

Înalta Curte de Casație și Justiție

Buletinul jurisprudenței
Culegere de decizii pe anul 2015

ISSN 2734 – 5246
ISSN-L 1584 - 9716

CUPRINS**DREPT CIVIL****I. Drepturi reale**

1. Bun proprietate publică. Acțiune în revendicare formulată de titularul dreptului de administrare. Calitate procesuală activă.
2. Contract de concesiune a unui bun proprietate publică. Demararea unor lucrări de interes public. Acțiune în despăgubiri a titularului licenței de concesiune. Respingere. Inaplicabilitatea dispozițiilor legile privind exproprierea
3. Acțiune în revendicare promovată înainte de apariția Legii nr. 10/2001. Principiul neretroactivității legii noi. Nelegalitatea analizării valabilității titlului cumpărătorilor prin prisma dispozițiilor art. 45 alin. (2) din legea specială de reparație. Calitatea de avânzi-cauză a dobânditorilor imobilului. Opozabilitatea efectelor hotărârii prin care se constatase nulitatea titlului statului
4. Constatarea nevalabilității titlului statului și a nulității actelor de înstrăinare a unui imobil naționalizat, cu consecința repunerii părților în situația anterioară. Acțiune în revendicare. Existența unui "bun actual" în patrimoniul solicitantului. Inaplicabilitatea Legii nr. 10/2001
5. Imobil preluat de stat anterior instaurării regimului comunist. Acțiune în revendicare de drept comun. Inaplicabilitatea art. 6 din Legea nr. 213/1998. Valabilitatea titlului statului
6. Teren agricol preluat abuziv de stat. Reconstituirea dreptului de proprietate în limita stabilită prin legile speciale. Acțiune în revendicare a diferenței de teren nerestituit. Respingere.
7. Admisibilitatea acțiunii în revendicare a unui imobil aflat în proprietatea unei persoane fizice la data intrării în vigoare a legii speciale de reparație. 2. Respingerea, în rejudecare, a acțiunii în temeiul unei alte excepții decât cea în raport de care fusese respinsă cererea de chemare în judecată în primul ciclu procesual. Greșita reținere a încălcării principiului *non reformatio in peius*. 3. Prioritatea soluționării excepției de netimbrare în raport cu cererea de aderare la apel
8. Acțiune în revendicare formulată anterior intrării în vigoare a Legii nr. 10/2001. Aplicarea normelor dreptului comun. Inaplicabilitatea Deciziei în interesul legii nr. 33/2008 a Înaltei Curți de Casație și Justiție. Introducerea în cauză a unei alte părți pârâte ulterior desființării hotărârii judecătorești de admitere a acțiunii în revendicare pe calea recursului în anulare. Apariția legii speciale de reparație. Soluționarea cererii în raport cu noile prevederi legislative. Intervenient accesoriu. Limitele în care pot fi formulate motivele de recurs
9. Notificare formulată în temeiul Legii nr. 10/2001. Calitatea de persoană îndreptățită la restituirea bunului preluat de stat. Existența unui acord internațional încheiat de România cu Austria privind reglementarea problemelor financiare în suspensie. Condiții de aplicare a dispozițiilor art. 5 din legea specială
10. Imobil preluat abuziv de stat. Cereri de restituire formulate în temeiul legilor speciale de reparație. Dovada întinderii dreptului de proprietate în accepțiunea Legii nr. 10/2001. Mijloace de probă
11. Acțiune în uzucapiune. Constituirea în favoarea unui terț a dreptului de proprietate asupra imobilului în temeiul unei legi speciale de reparație după împlinirea termenului de prescripție achizitivă. Calitate procesuală pasivă. Motive de apel suplimentare formulate după închiderea dezbaterilor. Consecințe
12. Cerere privind exproprierea unor terenuri agricole pentru cauză de utilitate publică, formulată de expropriator. Căi de atac. / Noțiunea de "daune" – componentă a despăgubirii cuvenită persoanei expropriate. Condiția prejudiciului cert

II. Contracte

13. Constatarea nulității contractului de vânzare-cumpărare încheiat în temeiul Legii nr. 112/1995. Restituirea bunului fostului proprietar. Acțiune în despăgubiri reprezentând contravaloarea îmbunătățirilor aduse imobilului. Schimbarea destinației de locuință. Incidența dispozițiilor art. 48 din Legea nr. 10/2001.

14. Imobil preluat abuziv de stat înstrăinat în temeiul Legii nr. 4/1973. Restituirea bunului fostului proprietar pe calea acțiunii în revendicare. Acțiune în restituirea prețului plătit de către cumpărător. Incidența dispozițiilor speciale ale Legii nr. 10/2001
15. Acțiune în constatarea nulității unui contract de vânzare-cumpărare încheiat ulterior intrării în vigoare a Legii nr. 10/2001. Inaplicabilitatea dispozițiilor relative la termenul de prescripție prevăzut de legea specială. Incidența dreptului comun. Imprescriptibilitatea dreptului la acțiune
16. Acțiune în despăgubiri îndreptată împotriva statului reprezentând valoarea de piață a imobilului pierdut în urma acțiunii în revendicare a fostului proprietar. Imobil nou în raport cu cel care a făcut obiectul contractului de vânzare-cumpărare încheiat în temeiul Legii nr. 112/1995. Conținutul obligației de garanție specială reglementată prin dispozițiile Legii nr. 10/2001

III. Obligații

17. Răspundere civilă delictuală. Obligarea unității spitalicești la despăgubiri materiale și morale ca urmare a infecției cu stafilococ auriu contactată de pacient pe durata internării. Inadmisibilitatea majorării pretențiilor direct în apel. Limitele decontării de către Statul Român, în baza formularului E 112, a cheltuielilor tratamentelor efectuate în spațiul Uniunii Europene
18. Eroare judiciară săvârșită într-un proces civil. Acțiune în despăgubiri. Condiții
19. Acțiune în răspundere civilă delictuală. Repararea prejudiciului material cauzat prin săvârșirea unei infracțiuni. Inexistența autorității de lucru judecat a hotărârii penale definitive sub aspectul laturii civile față de persoanele care nu s-au constituit părți civile în procesul penal. Imposibilitatea repunerii în discuție în fața instanței civile a unor chestiuni relative la neîndeplinirea condițiilor răspunderii civile delictuale stabilite prin hotărârea penală
20. Prejudiciu cauzat prin săvârșirea unei fapte penale. Achitare ca urmare a dezincriminării infracțiunii. Nesoluționarea laturii civile. Întreruperea prescripției dreptului material la acțiunea în despăgubiri. Cerere formulată în fața instanței civile. Dobânda legală. Momentul de la care poate fi solicitată.
21. Acțiune în răspundere civilă delictuală. Limitele libertății de exprimare. Buna-credință a jurnalistului. Inexistența faptei ilicite
22. Antrenarea răspunderii civile delictuale a consiliului județean pentru neîndeplinirea obligației de întreținere a drumurilor județene în vederea asigurării siguranței circulației. Decesul unei persoane cauzat de existența unei gropi în carosabil. Rezoluție de neîncepere a urmăririi penale pentru inexistența faptei de ucidere din culpă. Acordarea de despăgubiri materiale. Prezumția legală a prejudiciului nepatrimonial în beneficiul rudelor victimei. Despăgubiri morale
23. Imobil preluat abuziv. Restituire în natură în temeiul Legii nr. 10/2001. Recunoașterea dreptului de proprietate în patrimoniul beneficiarului de la momentul emiterii dispoziției. Respingerea acțiunii în despăgubiri reprezentând lipsa de folosință solicitată pentru perioada în care imobilul a fost deținut de stat
24. Contract de vânzare-cumpărare încheiat în temeiul Legii nr. 112/1995 constatat nul. Acțiune în despăgubiri reprezentând contravaloarea îmbunătățirilor efectuate la imobil. Acordarea dreptului de retenție asupra bunului în favoarea fostului cumpărător. Admiterea cererii de evacuare formulată de proprietarul actual. Conținutul dreptului de retenție
25. Cerere de pronunțare a unei hotărâri care să țină loc de act de vânzare. Refuz nejustificat al promitentului vânzător de a încheia actul autentic
26. Acțiune în despăgubiri formulată împotriva Guvernului pentru pretinse prejudicii cauzate ca urmare a neadoptării unor acte normative. Lipsa condițiilor pentru antrenarea răspunderii civile delictuale a autorității executive

DREPTUL PROPRIETĂȚII INTELLECTUALE

I. Marcă

1. Conflict între o marcă comunitară anterioară și un domeniu de internet. Similaritatea produselor și a serviciilor. Analizarea conflictului prin prisma criteriilor aplicabile conflictului dintre două mărci.

2. Cerere de decădere din drepturile asupra unei mărci pentru lipsa folosinței efective. Similaritatea mărcilor, identitatea de produse comercializate pe aceeași piață. Analizarea interesului în formularea acțiunii
3. Înregistrarea unei mărci identice cu o marcă anterioară. Acțiune în răspundere civilă delictuală a Oficiului de Stat pentru Invenții și Mărci. Inexistența faptei ilicite
4. Acțiune în anularea unui desen industrial formulată de titularul unei mărci anterioare. Criterii de analiză a conflictului. Produse parțial similare. Nulitate parțială a înregistrării desenului industrial

II. Drepturi de autor

5. Inexistența dreptului de autor asupra proiectului de scenariu al unei emisiuni de divertisment (operă audiovizuală). Creații excluse de la protecția legală
6. Reproducerea și punerea la dispoziția publicului pentru a fi ascultate sau descărcate a unor piese muzicale fără consimțământul titularilor de drepturi conexe. Încălcarea drepturilor patrimoniale ale producătorilor de fonograme. Prejudiciu. Condițiile antrenării răspunderii civile delictuale a furnizorului de servicii de internet tip hosting pentru faptele titularilor de site care au utilizat neautorizat informațiile incriminate.
7. Încălcarea drepturilor patrimoniale de autor. Utilizarea operei fără consimțământul autorului prin publicarea integrală pe site-ul de internet al unei edituri. Acces nelimitat al publicului la conținutul operei. Prejudiciu cauzat autorului
8. Opere muzicale create pentru a însoți transmisiunile unor emisiuni tv. Opere distincte. Neîndeplinirea cerințelor legale pentru a fi calificate ca fiind parte componentă a unei opere audiovizuale. Drepturile morale cuvenite autorului, interpretului și producătorului
9. Opere muzicale. Comunicare publică în cadrul unor spectacole de teatru. Gestiune individuală pentru o parte din spectacole. Baza de calcul a remunerației datorate autorilor. Excluderea subvenției bugetare destinate funcționării teatrului.

DREPT COMERCIAL

I. Societăți

A. Funcționarea societăților

1. Contract de vânzare-cumpărare încheiat în baza unei hotărâri AGA. Constatarea nulității absolute a hotărârii. Consecințe din perspectiva principiului securității raporturilor juridice
2. Limitele dreptului de reprezentare al administratorilor. Acțiune în constatarea nulității absolute a unui contract de ipotecă încheiat de unul dintre administratorii societății. Invocarea lipsei consimțământului. Condiții și efecte
3. Societate pe acțiuni. Expirarea mandatului administratorului. Incidența prevederilor Codului civil referitoare la mandat. Consecințe
4. Cerere de autorizare a convocării adunării generale a asociaților formulată în temeiul art. 119 alin. (3) din Legea nr. 31/1990. Natura necontencioasă a cererii. Consecințe
5. Decizie a consiliului de administrație. Acțiune în anulare formulată de administratori. Condiții și efecte
6. Abuz de majoritate. Stabilirea cu caracter irevocabil a caracterului lezionar. Consecințe

B. Excluderea și retragerea asociaților

7. Preeminența sancțiunii excluderii unui asociat față de soluția de dizolvare a societății. Condiții și efecte

II. Procedura insolvenței

8. Procedura insolvenței. Incidența dispozițiilor art. 36 din Legea nr. 85/2006. Condiții și efecte

9. Suspendarea judecării cauzei în temeiul dispozițiilor art. 36 din Legea nr. 85/2006. Condiții și efecte
10. Procedura insolvenței. Încălcarea dispozițiilor art. 48 din Legea nr. 85/2006. Acțiune în răspundere civilă delictuală formulată de bancă. Condiții și efecte

III. Drepturi reale

11. Acțiune având ca obiect obligația de predare a unui bun mobil prin anticipație. Consecințe
12. Cerere în constatarea dreptului de suprafață. Condiții și efecte

IV. Obligații

13. Contract de vânzare-cumpărare de acțiuni. Asumarea de către vânzător a unei obligații de garanție a activelor societății. Efecte
14. Contract de vânzare-cumpărare de acțiuni. Calificarea unei clauze contractuale ca fiind o stipulație pentru altul. Acțiune în pretenții formulată de vânzătorul stipulant împotriva cumpărătorului promitent. Condiții și efecte
15. Acțiune în pretenții. Condiții și efecte din perspectiva interpretării noțiunii de factură pro forma
16. Contract de furnizare a energiei electrice. Eșuarea negocierilor în cazul majorării prețului. Denunțarea unilaterală a contractului de către furnizor. Consecințe
17. Contract de vânzare-cumpărare. Obligație afectată de o condiție suspensivă. Consecințe
18. Acțiune în răspundere civilă delictuală. Principiul reparării integrale a prejudiciului
19. Acțiune formulată în temeiul dispozițiilor art. 1342 din noul Cod civil având ca obiect o sumă de bani dobândită în timpul căsătoriei. Lipsa calității procesuale active
20. Acțiune în pretenții. Principiul reparării integrale a prejudiciului suferit de creditor. Condiții și efecte
21. Acțiune în revendicarea unui vas maritim. Precizarea ulterioară a acțiunii în sensul revendicării epavei vasului. Condiții de admisibilitate din perspectiva dispozițiilor art. 948 din Codul comercial

IV. Contracte

22. Acțiune în constatarea nulității absolute a unui act. Cauză ilicită. Condiții și efecte

A. Contractul de asigurare

23. Contract de asigurare. Refuzul asigurătorului de plată a despăgubirii în termenul prevăzut în contract. Consecințe
24. Contract de asigurare. Acțiune în pretenții întemeiată pe dispozițiile art. 50 din Legea nr. 136/1995. Limitele răspunderii asigurătorului RCA
25. Asigurări. Încetarea procesului penal prin împăcarea părților. Acțiune în despăgubiri formulată împotriva asigurătorului de răspundere civilă. Admisibilitate
26. Accident cu victime. Acțiune în despăgubiri formulată de casa de asigurări de sănătate a persoanei vătămate. Condiții și efecte

B. Contractul de asociere în participațiune

27. Contract de asociere în participațiune încheiat cu încălcarea limitelor capacității de folosință a persoanei juridice. Consecințe

C. Contractul de credit

28. Contract de credit. Acțiune în constatarea nulității absolute a unor clauze abuzive. Condiții de admisibilitate în raport cu interpretarea noțiunii de „consumator”
29. Contract de credit. Asigurare de viață încheiată pentru riscul de deces al împrumutatului. Producerea riscului. Consecințe
30. Contract de credit. Încheierea unui contract de garanție imobiliară. Lipsa incidenței dispozițiilor Legii nr. 193/2000 în privința garanțiilor

D. Contractul de ipotecă

31. Contract de ipotecă. Desființarea titlului constitutorului ipotecii. Consecințe

E. Contractul de prestări servicii

32. Contract de prestări servicii de management. Acțiune în constatarea nulității absolute întemeiată pe dispozițiile art. 966 din Codul civil din 1864. Condiții și efecte

F. Contractul de transport

33. Contract de transport. Acțiune în despăgubiri. Incidența dispozițiilor art. 32 din Convenția referitoare la contractul de transport internațional de mărfuri pe șosele. Condiții și efecte

G. Contractul de vânzare-cumpărare

34. Promisiune bilaterală de vânzare. Acțiune în pronunțarea unei hotărâri judecătorești care să țină loc de vânzare-cumpărare. Condiții de admisibilitate din perspectiva prevederilor art. 1669 și art. 1201 din noul Cod civil

35. Contract de vânzare-cumpărare. Clauză de agravare a răspunderii contractuale. Actio de in rem verso. Condiții și efecte

36. Convenție de rezoluțiune a unui contract de vânzare-cumpărare încheiată în temeiul prevederilor art. 1550 din noul Cod civil. Acțiune în constatarea nulității absolute. Condiții și efecte

H. Răspunderea

37. Deturnarea libertății de exprimare de la scopul său. Acțiune în răspundere civilă delictuală. Condiții și efecte

38. Acțiune în răspundere civilă delictuală. Incidența prevederilor art. 10 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale

39. Acțiune în despăgubiri întemeiată pe dispozițiile art. 504 alin. (3) din Codul de procedură penală din 1968. Lipsa caracterului nelegal al măsurii privative de libertate. Condiții și efecte

VI. Prescripția extinctivă

40. Transport pe căile ferate. Contract-cadru. Acțiune în pretenții. Termenul de prescripție aplicabil în raport cu natura convenției

41. A. Contract de furnizare a apei. Acțiune în pretenții. Incidența puterii de lucru judecat. Consecințe

B. Contract de furnizare a apei. Refuzul plății unei părți din valoarea facturii. Consecințe din perspectiva dispozițiilor art. 16 lit. a) din Decretul nr. 167/1958

42. Acțiune în rezoluțiunea unui antecontract de vânzare-cumpărare. Întreruperea termenului de prescripție a dreptului material la acțiune. Condiții și efecte

43. Contract de prestări servicii. Incidența dispozițiilor art. 955 din Codul comercial. Excepția prescripției dreptului material la acțiune. Condiții și efecte

VII. Alte materii

44. Privatizare. Actio de in rem verso formulată de societatea privatizată. Condiții și efecte

45. Acțiune în constatarea dobândirii dreptului de proprietate prin efectul Legii nr. 15/1990. Necesitatea parcurgerii procedurii prevăzute de H.G. nr. 834/1991

DREPT ADMINISTRATIV

1. Primar. Exercitarea simultană a funcției publice și a calității de membru într-o întreprindere familială. Existența stării de incompatibilitate în sensul Legii nr. 161/2003.
2. Încălcarea regulilor de concurență. Sancționare. Stabilirea bazei de calcul a amenzii.
3. Primar. Deținerea simultană a calității de reprezentant al localității în adunarea generală a acționarilor a unei societăți comerciale de interes regional. Lipsa stării de incompatibilitate.
4. a). Depășirea continuă a termenului prevăzut de lege pentru îndeplinirea obligației de inițiere a unei oferte publice de preluare obligatorie. Sancționare repetată. Legalitate. b). Prezumția de lucru judecat. Natură juridică. Efecte.
5. Termen prevăzut de art. 21 alin. (26) din OUG nr. 66/2011. Natura juridică. Consecințe atrase de depășirea acestuia.
6. Tratat diferentiat. Relevanța criteriului aplicat.
7. Consilier local. Constatarea stării de incompatibilitate. Legalitate.
8. Activitate notarială. Specific. Incidența regulilor de concurență.
9. Statutul judecătorilor și procurorilor. Ocuparea unei funcții de conducere în baza a două mandate consecutive. Intervenirea unei perioade de întrerupere după încheierea celui de al doilea mandat. Consecințe asupra cererii de ocupare a aceleiași funcții pentru un nou mandat.
10. Fapta de discriminare. Aplicarea termenului de 6 luni de la data săvârșirii faptei, prevăzut de art. 13 alin. (1) din O.G. nr. 2/2001, ca termen de prescripție a dreptului de aplicare a sancțiunii contravenționale. Lipsa de conformitate cu reglementările Uniunii Europene.
11. Contract de achiziție publică. Aprecierea relevanței îndeplinirii condițiilor de calificare de către subcontractori.

PROCEDURA CONTENCIOSULUI ADMINISTRATIV

12. Acțiune în despăgubiri pentru prejudiciul produs printr-un act administrativ nelegal. Corecta identificare a momentului de la care începe să curgă termenul de prescripție.
13. a) Acțiune în contencios administrativ având ca obiect protecția mediului. Condiții de exercitare. Calitatea procesuală activă a organizațiilor non-profit. b) Cerere completatoare a cererii principale. Depășirea termenului stabilit de lege pentru formulare. Consecințe. Aspecte specifice procedurii contenciosului-administrativ
14. Cerere în despăgubiri întemeiată pe dispozițiile art. 19 alin. (1) și (2) din Legea nr. 554/2004. Calcularea termenului de prescripție.
15. Fonduri europene. Contestarea titlurilor de creanță emise pentru recuperarea sumelor plătite necuvenit. Inadmisibilitatea acțiunii formulate direct în instanță.

DREPT FINANCIAR ȘI FISCAL

1. Refuzul autorității fiscale de a accepta dreptul de deducere a TVA, motivat de faptul că documentele justificative depuse de contribuabil nu conțin toate elementele prevăzute de legislația fiscală și contabilă. Caracterul nejustificat al refuzului
2. Inspecție fiscală. Suspendare. Consecințe asupra curgerii penalităților de întârziere și a dobânzilor aferente obligațiilor fiscale neachitate.
3. Rezilierea contractului de leasing financiar. Imposibilitatea recuperării bunului de către societatea de leasing. Lipsa temeiniciei instituirii obligației de colectare a TVA.
4. Contract de subantrepriză. Stabilirea prețului final prin diminuarea valorii lucrărilor subcontractate cu un procent convenit de părți (cota de AG). Corecta stabilire a bazei de calcul a TVA.
5. TVA. Rambursare cu întârziere. Dobânzi. Calcul
6. Produse accizabile. Tutun. Corecta calificare a produsului "*amestec de tutun tăiat cu nervură expandată*".

DREPT PROCESUAL CIVIL**I. Competența instanțelor judecătorești****A. Competența după materie**

1. Disjungerea cererii reconvenționale formulată cu nerespectarea termenului prevăzut de lege. Depunerea cererii ulterior intrării în vigoare a noului cod de procedură civilă. Aplicarea dispozițiilor procedurale în vigoare la momentul declanșării procesului. Competență materială de judecată a cererii
2. Competență materială. Invocarea de către instanță, cu încălcarea dispozițiilor art. 159¹ din Codul de procedură civilă din 1865, a excepției necompetenței sale materiale. Consecințe

B. Competența teritorială

3. Conflict negativ de competență. Somație europeană de plată. Instanța competentă teritorial să soluționeze cererea
4. Cererea consumatorului de executare a unei clauze contractuale dintr-un contract încheiat cu un profesionist. Conflict negativ de competență. Incidența dispozițiilor art. 113 alin. (1) pct. 8 din Noul Cod de procedură civilă
5. Acțiune în anularea deciziei emisă de Comisia Națională pentru Compensarea Imobilelor. Competența teritorială
6. Titlu de proprietate emis în baza Legii nr. 18/1991. Ieșire din indiviziune. Competența teritorială
7. Conflict negativ de competență. Incidența dispozițiilor art. 121 din noul Cod de procedură civilă
8. Cerere de punere sub interdicție a unei persoane internată într-o unitate spitalicească. Noțiunea de "domiciliu". Conflict negativ de competență
9. Conflict negativ de competență. Competența teritorială în materia asigurărilor. Condiții și efecte
10. Renunțarea la cererea principală de chemare în judecată. Cerere reconvențională. Prorogare legală de competență
11. Conflict negativ de competență. Disjungerea cererii reconvenționale. Instanța competentă teritorial să soluționeze cererea
12. Conflict negativ de competență. Invocarea excepției necompetenței teritoriale. Condiții și efecte
13. Conflict negativ de competență. Competență teritorială alternativă. Condiții și efecte
14. Conflict negativ de competență. Competență teritorială alternativă. Invocarea excepției de către instanța de trimitere. Inadmisibilitate
15. Recurs declarat împotriva încheierii de suspendare a cauzei în temeiul art. 36 din Legea nr. 85/2006. Strămutarea judecării recursului. Casarea cu trimitere spre rejudecare. Consecințe

C. Competența funcțională

16. Conflict negativ de competență. Competența funcțională

II. Judecata.**A. Părțile**

17. Acțiune în pretenții formulată împotriva unei sucursale. Cerere reconvențională formulată de societatea mamă. Consecințe
18. Contract de închiriere. Acțiune în constatarea nulității absolute. Coparticiparea procesuală pasivă obligatorie
19. Acțiune în contencios administrativ având ca obiect protecția mediului. Condiții de exercitare. Calitatea procesuală activă a organizațiilor non-profit. Cerere completatoare a cererii principale. Depășirea termenului stabilit de lege pentru formulare. Consecințe. Aspecte specifice procedurii contenciosului-administrativ

B. Dezbateri

20. Alegerea domiciliului procesual la sediul avocatului. Încetarea contractului de asistență juridică. Obligația părții de a comunica schimbarea domiciliului ales pentru comunicarea actelor de procedură. Apel. Efect devolutiv.
21. Vătămare procesuală. Condiții. Natura juridică a termenului de formulare a notificării potrivit dispozițiilor legii speciale de reparație.
22. Contestație întemeiată pe dispozițiile Legii nr. 10/2001. Cerere de restituire în natură a unei părți din imobil și a terenului de sub construcție. Intervenție accesorie în interesul entității notificate. Admisibilitate în principiu
23. Cerere de chemare în judecată a unei persoane precedate la data sesizării instanței. Introducerea în cauză a moștenitorilor. Condiții și efecte
24. Pronunțarea asupra cererii de probatorii în lipsa părților legal citate. Cerere de judecare a cauzei în lipsă. Respectarea principiului contradictorialității
25. Cerere în constatarea inexistenței unui drept formulată de partea pârâtă într-o cerere în realizarea dreptului. Consecințe
26. Conexarea unor cauze guvernate de ambele coduri de procedură civilă. Legea de procedură aplicabilă
27. Radierea societății pârâte în cursul procesului. Precizarea cadrului procesual. Condiții și efecte
28. Rezoluție de neîncepere a urmăririi penale pentru săvârșirea infracțiunilor de fals intelectual și uz de fals, ca urmare a intervenirii prescripției speciale a răspunderii penale, în contextul suspendării procesului civil în baza art. 244 alin. (1) pct. 2 C.proc.civ. Inexistența autorității de lucru judecat a soluției dispuse de procuror în fața instanței civile. Nelegalitatea înlăturării unui înscris din materialul probator al cauzei în absența cercetării falsului de către instanța civilă. Încălcarea principiului nemijlocirii administrării probelor
29. Modificarea cadrului procesual cu încălcarea dispozițiilor legale. Incidența dispozițiilor art. 105 alin. (2) din Codul de procedură civilă din 1865. Efecte
30. Modificarea cuantumului valorii obiectului cererii de chemare în judecată. Admiterea excepției necompetenței materiale a primei instanțe ridicată din oficiu de instanța de apel în cel de al doilea ciclu procesual. Nelegalitate
31. Regimul juridic al excepțiilor de ordine publică în reglementarea anterioară modificării Codului de procedură civilă prin Legea nr. 202/2010. Litigiu evaluabil în bani. Determinarea competenței materiale în raport cu valoarea indicată de reclamant prin cererea de chemare în judecată. Rejudecare după casare. Inadmisibilitatea administrării unor probe ce tind la nesocotirea celor stabilite cu putere de lucru judecat.
32. Acțiune în rezoluțiunea unui antecontract de vânzare-cumpărare. Neformularea unei cereri de repunere în situația anterioară. Consecințe
33. Cerere de retransmitere a unui post de televiziune în regim *must carry*. Formularea de către reclamant a unei cereri de respingere a acțiunii ca rămasă fără obiect. Consecințe
34. Decizie de neconstituționalitate. Publicarea în Monitorul Oficial după închiderea dezbaterilor cauzei. Nelegalitatea aplicării deciziei Curții Constituționale direct în etapa pronunțării soluției. Vătămare procesuală. Încălcarea principiului neretroactivității legii civile
35. Acțiune în constatarea caracterului ilicit al unei campanii de denigrare. Incidența dispozițiilor art. 10 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Condiții și efecte
36. Acțiune în constatare provocatorie. Regimul juridic
37. Cerere de repunere pe rol formulată în temeiul dispozițiilor art. 400 din noul Cod de procedură civilă. Condiții și efecte
38. Suspendarea judecării cauzei. Recurs formulat împotriva încheierii de suspendare. Consecințe din perspectiva dispozițiilor art. 249 din Codul de procedură civilă din 1865
39. Expropriere. Cerere de acordare a cheltuielilor de judecată în acțiunea având ca obiect contestație împotriva hotărârii de stabilire a despăgubirilor. Incidența dispozițiilor dreptului comun
40. Acțiune în pretenții. Acordarea cheltuielilor de judecată. Condiții
41. Cheltuieli de judecată. Natura juridică. Incidența dispozițiilor art. 75 din Legea nr. 85/2014

C. Hotărârea judecătorească

42. Cerere de încuviințare a executării silite a unei hotărâri străine. Cale de atac
43. Cerere de recunoaștere a unei hotărâri străine. Neîndeplinirea condițiilor prevăzute de art. 167 din Legea nr. 105/1992. Consecințe
44. Hotărâre judecătorească. Fundamentarea soluției pe un temei juridic străin pricinii. Consecințe.
45. Hotărâre care ține loc de act autentic de vânzare-cumpărare. Acțiune în constatarea nulității absolute a vânzării. Condiții și efecte
46. Cerere formulată în temeiul dispozițiilor art. 281 din Codul de procedură civilă din 1865. Condiții de admisibilitate
47. Cerere de lămurire a dispozitivului formulată ulterior executării voluntare a obligației stabilită în titlul executoriu. Respingere
48. Lipsa din dispozitivul hotărârii a unor mențiuni cuprinse în minută. Nelegalitatea aplicării sancțiunii nulității hotărârii de către instanța de control judiciar
49. Hotărâre judecătorească. Lipsa motivării. Consecințe.
50. Încheiere de respingere a cererii de recuzare. Nulitatea hotărârii determinată de lipsa motivării cu consecința anulării și a hotărârii dată asupra fondului
51. Contradicție între considerente și dispozitivul hotărârii. Nemotivarea soluției. Casare

III. Căi de atac. Apelul

52. Apel. Admiterea excepției necompetenței generale a instanțelor judecătorești. Consecințe
53. Rejudecarea apelului după casare. Raportul între efectele deciziei de casare și efectele deciziei Curții Constituționale, publicată în Monitorul Oficial înainte de soluționarea cauzei. Obligatoritatea hotărârii instanței de contencios constituțional. 2. Principiul nemijlocirii probelor. Valorificarea de către instanța de rejudecare a unui raport de expertiză administrat într-un ciclu procesual anterior
54. Apelul. Limitele cererii de apel
55. Apel. Limitele efectului devolutiv. Încălcarea principiului *tantum devolutum quantum appellatum*
56. Încălcarea de către instanța de apel a dispozițiilor procedurale relative la trimiterea cauzei spre rejudecare. Nelegalitate
57. Actualizarea despăgubirilor cu rata inflației. Cerere formulată direct în apel. Nerespectarea condițiilor de formă prescise de normele procedurale. Consecințe
58. Casare pentru nemotivarea hotărârii și pentru reevaluarea probatoriului. Trimitere spre rejudecare. Cerere de aderare la apel formulată în al doilea ciclu procesual. Tardivitate

IV. Căi extraordinare de atac

A. Recursul

59. Recurs. Raport asupra admisibilității în principiu a recursului. Analiza legalității căii de atac în cuprinsul raportului. Condiții și efecte
60. Admisibilitatea recursului formulat împotriva deciziei pronunțată în recurs ca urmare a greșitei calificări de către instanță a căii de atac exercitată de părțile litigante. Acțiune formulată împotriva actelor emise în aplicarea prevederilor Legii nr. 112/1995. Natura civilă a litigiului. Căi de atac
61. Recurs întemeiat pe dispozițiile art. 304 pct. 1 din Codul de procedură civilă din 1865. Condiții de admisibilitate
62. Invocarea excepției de neexecutare a contractului direct în etapa procesuală a recursului. Inadmisibilitate
63. Cerere de recuzare. Încheiere de respingere. Recurs formulat înainte de pronunțarea unei hotărâri definitive. Prematuritate
64. Recurs formulat împotriva unei încheieri premergătoare. Condiții de admisibilitate
65. Renunțare la apel. Limitele criticilor ce pot fi formulate în recurs. Pierderea capacității procesuale de folosință a intervenției în interes propriu pe parcursul judecării cauzei în apel. Respingerea cererii. Nelegalitate
66. Recurs. Constatarea de către instanța de recurs a admisibilității acțiunii principale. Incidența prevederilor

art. 315 alin. (1) din Codul de procedură civilă din 1865

67. Casare cu trimitere spre rejudecare. Nerespectarea prevederilor art. 315 din Codul de procedură civilă din 1865. Consecințe

68. Recurs promovată împotriva hotărârii de respingere a cererii de revizuire întemeiată pe dispozițiile art. 322 pct. 7 din Codul de procedură civilă din 1865. Condiții și efecte

B. Contestația în anulare

69. Contestație în anulare întemeiată pe dispozițiile art. 317 din Codul de procedură civilă din 1865. Condiții de admisibilitate

70. Contestație în anulare întemeiată pe dispozițiile art. 317 alin. (1) pct. 1 din Codul de procedură civilă din 1865. Condiții de admisibilitate

71. Contestație în anulare. Imposibilitatea invocării incompatibilității judecătorului pe calea motivului prevăzut de dispozițiile art. 317 alin. (1) pct. 2 din vechiul Cod de procedură civilă. Interpretarea noțiunii de "greșeală materială" în înțelesul prevederilor art. 318 C.proc.civ.

72. Contestație în anulare întemeiată pe dispozițiile art. 318 din Codul de procedură civilă din 1865. Reîncadrarea de către instanța de recurs a motivului de recurs invocat de parte. Consecințe

73. Contestație în anulare întemeiată pe dispozițiile art. 318 alin. (1) teza a II-a din Codul de procedură civilă din 1865. Condiții de admisibilitate

74. Contestație în anulare întemeiată pe dispozițiile art. 318 alin. (1) teza finală din Codul de procedură civilă din 1865. Condiții de admisibilitate

75. Casare cu reținere. Contestație în anulare. Invocarea încălcării normelor de ordine publică relative la competența funcțională a Înaltei Curți de Casație și Justiție ca instanță de recurs de a rejudeca apelul în contextul aplicării art. 314 din Codul de procedură civilă. Neîndeplinirea cerințelor cazului prevăzut de dispozițiile art. 317 alin. (1) pct. 2 din cod

76. Contestație în anulare. Exercițarea căii de atac de succesul cu titlu particular al reclamantului din litigiul inițial ulterior împlinirii termenului prevăzut de lege. Inadmisibilitate

C. Revizuirea

77. Revizuire. Condiții de admisibilitate din perspectiva dispozițiilor art. 322 alin. (1) din Codul de procedură civilă din 1865

78. Revizuire întemeiată pe dispozițiile art. 322 pct. 2 din Codul de procedură civilă din 1865. Condiții de admisibilitate din perspectiva sintagmei „lucru cerut”

79. Revizuire întemeiată pe dispozițiile art. 322 pct. 2 din Codul de procedură civilă. Invocarea aplicării greșite de către instanță a unor texte de lege. Critici vizând aspecte de nelegalitate. Inadmisibilitate

80. Revizuire întemeiată pe dispozițiile art. 322 pct. 7 din Codul de procedură civilă din 1865. Incidența prevederilor art. 311 C. proc. civ. Consecințe

81. Revizuire întemeiată pe dispozițiile art. 322 pct. 7 din Codul de procedură civilă din 1865. Condiții de admisibilitate

82. Revizuire întemeiată pe dispozițiile art. 322 pct. 7 din Codul de procedură civilă din 1865. Condiții de admisibilitate

83. Revizuire întemeiată pe dispozițiile art. 322 pct. 7 din Codul de procedură civilă din 1865. Condiții și efecte

84. Revizuire întemeiată pe dispozițiile art. 322 pct. 7 din Codul de procedură civilă din 1865. Condiții și efecte

85. Cerere de revizuire a unei hotărâri penale. Condiții de admisibilitate din perspectiva noțiunii de „latură civilă a cauzei penale”

86. Revizuire. Neexercitarea dreptului procesual în cadrul termenului stabilit de lege. Consecințe

87. Hotărâre a Curții Europene a Drepturilor Omului prin care s-a constatat încălcarea art. 6 din Convenție pentru executarea cu întârziere a unei hotărâri judecătorești. Revizuire. Neîndeplinirea condițiilor prevăzute

de art. 322 pct. 9 din Codul de procedură civilă

V. Arbitrajul

88.Contract de lucrări. Clauză compromisorie impusă de lege. Dispoziții legale aplicabile în stabilirea competenței de atribuțiune

VI. Executare silită

89.Cerere de lămurire a întinderii titlului executoriu cu privire la cheltuielile de judecată în cazul coparticipării procesuale. Regula divizibilității obligației

90.Hotărâre judecătorească care ține loc de act autentic de vânzare-cumpărare. Momentul la care se produce transferul dreptului de proprietate. Consecințe

91.Contestație la titlu. Condiții și efecte

92.Contestație la executare. Cerere de angajare a răspunderii executorului judecătoresc. Condiții și efecte

VII. Conflictul de legi în timp

93.Executare silită. Conflict intertemporal de legi

DREPT PENAL

Partea generală

I. Legea penală și limitele ei de aplicare

1. Art. 6 din Legea nr. 241/2005. Decizia Curții Constituționale nr. 363 din 7 mai 2015. Dezincriminare. Achitare

2. Aplicarea legii penale mai favorabile. Vechile dispoziții ale art. 17 lit. c) din Legea nr. 78/2000. Dreptul la un proces echitabil

II. Pedepsele

3. Amânarea aplicării pedepsei. *Non reformatio in pejus*

III. Minoritatea

4. Minoritate. Măsură educativă privativă de libertate. Internare într-un centru de detenție. Pedepsă prevăzută de lege

Partea specială

I. Infracțiuni contra persoanei

5. Trafic de persoane. Trafic de minori. Exploatarea unei persoane. Recurs în casație. Cazul prevăzut în art. 438 alin. (1) pct. 7 C. proc. pen.

II. Infrațiuni contra patrimoniului

6. Abuz de încredere. Competența în caz de schimbare a calității inculpatului
7. Bancrută frauduloasă. Răspunderea penală a persoanei juridice
8. Înșelăciune. Emiterea de cecuri fără acoperire
9. Înșelăciune. Varianta agravată. Mijloace frauduloase
10. Înșelăciune. Tentativă. Fals în înscrisuri sub semnătură privată

III. Infrațiuni de corupție și de serviciu

11. Abuz în serviciu. Elemente constitutive. Notar public
12. Abuz în serviciu. Elemente constitutive. Art. 13² din Legea nr. 78/2000
13. Conflict de interese. Subiect activ. Elemente constitutive

IV. Infrațiuni contra siguranței publice

14. Refuzul sau sustragerea de la prelevarea de mostre biologice. Renunțarea la aplicarea pedepsei

V. Infrațiuni prevăzute în legi speciale

15. Infrațiunea prevăzută în art. 12 lit. a) din Legea nr. 78/2000. Conflict de interese

DREPT PROCESUAL PENAL

Partea generală

Acțiunea penală și acțiunea civilă în procesul penal

1. Acțiune civilă. Parte responsabilă civilmente. Răspunderea comitenților pentru prepuși

Partea specială

I. Judecata - Căile extraordinare de atac

A. Contestația în anulare

2. Constație în anulare. Cazul prevăzut în art. 426 lit. b) C. proc. pen. Împăcare
3. Constație în anulare. Cazul prevăzut în art. 426 lit. f) C. proc. pen. Suspendarea calității de avocat
4. Constație în anulare. Cazul prevăzut în art. 426 lit. f) C. proc. pen. Asistarea inculpatului de către o persoană care nu a dobândit calitatea de avocat în condițiile Legii nr. 51/1995

B. Recursul în casație

5. Recurs în casație. Cazul prevăzut în art. 438 alin. (1) pct. 7 C. proc. pen. Calitatea subiectului activ. Luare de mită
6. Recurs în casație. Cazul prevăzut în art. 438 alin. (1) pct. 7 C. proc. pen. Delapidare
7. Recurs în casație. Cazul prevăzut în art. 438 alin. (1) pct. 8 C. proc. pen.

8. Recurs în casație. Cazul prevăzut în art. 438 alin. (1) pct. 8 C. proc. pen. Cazul prevăzut în art. 438 alin. (1) pct. 12 C. proc. pen. Concurs de infracțiuni. Spor
9. Recurs în casație. Cazul prevăzut în art. 438 alin. (1) pct. 12 C. proc. pen. Concurs de infracțiuni. Spor
10. Recurs în casație. Cazul prevăzut în art. 438 alin. (1) pct. 12 C. proc. pen. Concurs de infracțiuni. Spor
11. Recurs în casație. Cazul prevăzut în art. 438 alin. (1) pct. 12 C. proc. pen. Circumstanțe atenuante. Concurs de infracțiuni
12. Recurs în casație. Cazul prevăzut în art. 438 alin. (1) pct. 12 C. proc. pen. Recidivă. Concurs de infracțiuni
13. Recurs în casație. Cazul prevăzut în art. 438 alin. (1) pct. 12 C. proc. pen. Prelungirea măsurii educative privative de libertate a internării într-un centru de detenție
14. Recurs în casație. Cazul prevăzut în art. 438 alin. (1) pct. 12 C. proc. pen. Suspendarea executării pedepsei sub supraveghere

II. Proceduri speciale

15. Acord de recunoaștere a vinovăției. Apel. Amânarea aplicării pedepsei

III. Executarea hotărârilor penale

16. Contestație la executare. Calea de atac a contestației. Admisibilitate

IV. Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală

17. Extrădare voluntară. Contestație. Inadmisibilitate
18. Extrădare. Menținerea arestării provizorii în vederea extrădării
19. Mandat european de arestare. Ordonanță de reținere
20. Mandat european de arestare. Motiv opțional de refuz al executării
21. Mandat european de arestare. Motiv opțional de refuz al executării
22. Mandat european de arestare. Motiv opțional de refuz al executării. Dovada rezidenței continue și legale pe teritoriul României
23. Mandat european de arestare. Predare amânată. Arestarea persoanei solicitate
24. Transferarea persoanelor condamnate. Retragerea certificatului de către statul emitent după emiterea mandatului de executare a pedepsei. Contestație la executare

DREPT CIVIL**I. Drepturi reale****1. Bun proprietate publică. Acțiune în revendicare formulată de titularul dreptului de administrare. Calitate procesuală activă.**

Constituția României, art. 136

Legea nr. 317/2009

Exercitarea dreptului de proprietate publică se face, nu numai în mod direct, de către titularul acestui drept, dar, mai ales, indirect, prin intermediul dreptului de administrare sau al dreptului de folosință. Dreptul de administrare este un drept real și presupune exercitarea tuturor prerogativelor caracteristice acestuia, inclusiv a modalităților de apărare în justiție, respectiv prin formularea unei acțiuni în revendicare pe calea dreptului comun, iar ceea ce dă legitimitate procesuală reclamantului într-o astfel de acțiune, este tocmai conținutul juridic al dreptului de care se prevalează.

Astfel, scopul acțiunii este apărarea dreptului real pe care îl protejează, iar în cazul dreptului de administrare, atunci când titularul pierde posesia, acțiunea trebuie înțeleasă în sens larg de vindicatio possessionis, adică un mijloc procesual de redobândire a posesiei de către titularul dreptului real de administrare. Cererea formulată este echivalentă cu acțiunea în revendicare pentru că atât reclamantul, cât și pârâtul invocă titluri, fie întemeiate pe dreptul de proprietate, fie pe un alt drept real, ceea ce în final duce la compararea titlurilor părților și recâștigarea posesiei, dacă acțiunea este fondată.

Prin urmare, esențial pentru soluționarea cauzei este faptul că nu era nevoie să fie făcută dovada dreptului de proprietate pentru formularea acțiunii petitorii, fiind suficientă existența dreptului real de administrare în patrimoniul reclamantei.

Secția I civilă, decizia nr. 1756 din 22 septembrie 2015

Prin decizia civilă nr.142 din 03.12.2014 a Curții de Apel Galați, Secția I civilă s-a respins, ca nefondat, apelul declarat de reclamanta Agenția Națională pentru Pescuit și Acvacultură București împotriva sentinței civile nr. 611 din 18.08.2014 pronunțată de Tribunalul Brăila.

Împotriva acestei decizii a declarat recurs reclamanta, solicitând, în principal, admiterea recursului în principal casarea deciziei și trimiterea cauzei aceleași instanțe, spre rejudecare, iar, în subsidiar, schimbarea sentinței atacate și în urma reținerii cauzei spre judecare, a solicitat respingerea acțiunii.

S-a arătat că în cursul judecării cauzei reclamanta a învederat instanței, chiar prin acțiunea introductivă că proprietatea asupra bunurilor aparține Statului Român, menționându-se ca temei al acțiunii dreptul de administrare. Astfel, în mod greșit Tribunalul Brăila a respins acțiunea în revendicare, ca nefondată, apreciind că pârâta unitatea administrativ-teritorială are titlu și se află în posesia bunurilor. De asemenea, decizia Curții de Apel Galați este criticabilă, deoarece a apreciat că acțiunea în revendicare trebuia respinsă, având în vedere că reclamanta nu este proprietara bunurilor revendicate.

În esență, s-a invocat de către recurentă aplicarea greșită a legii în sensul că bunurile revendicate sunt proprietate publică, din domeniul public al Statului Român, aflat în administrarea Agenției Naționale pentru Pescuit și Acvacultura, iar această situație rezultă din actele normative emise, în decursul timpului, de parlament și de guvern. Pârâții Consiliul local Măxineni și unitatea administrativ-teritorială Măxineni și-au apropiat bunurile în litigiu printr-o hotărâre a Consiliului local, hotărâre care are o putere inferioară legilor ce instituie dreptul de administrare în patrimoniul reclamantei, astfel încât într-o acțiune în revendicare, instanța trebuia să procedeze la compararea

titlurilor, titlul reclamantei fiind mai bine caracterizat decât cel al pârâților.

Au fost indicate ca temei pentru acțiunea în revendicare, mai multe acte normative, care în succesiunea lor au creat drepturi reale corespunzătoare dreptului de proprietate publică și care au fost transmise prin diferite modalități de reorganizare și preluare a patrimoniului către mai multe entități economice, printre care și recurenta-reclamantă. De altfel, art. 866 din noul Cod civil consacră în mod expres care sunt drepturile reale corespunzătoare dreptului de proprietate publică.

S-a arătat de către recurenta-reclamantă că încă înainte de anul 1989, printr-o serie de acte normative, respectiv Decretul nr. 14/1971, Legile nr. 5/1972 privind gospodărirea apelor, nr. 8/1974, nr. 12/1974, Decretul nr. 156 din 24.12.1975 emis de Consiliul de Stat al României și Decretul nr. 156/1975, regimul juridic al bazinelor piscicole includea un drept real de administrare, care s-a perpetuat și prin legile emise după anul 1990, derivat din Constituție și din legile organice. În același sens, au mai fost menționate dispozițiile art. II din Legea nr. 317/2009 pentru aprobarea O.U.G. nr. 23/2008, art. 69 din O.U.G. nr. 23/2008 și art. 2 alin. 2 din O.U.G. nr. 107/2002.

Au mai fost invocate și dispozițiile Legii nr. 15/1990, ale Legii nr. 213/1998 și ale Constituției României, acestea din urmă reglementând dreptul de proprietate publică.

La dosarul cauzei a depus întâmpinare Unitatea administrativ-teritorială a comunei Măxineni, solicitând anularea recursului pentru neîndeplinirea cerințelor de formă și, în subsidiar respingerea lui, ca nefondat.

În esență, ca argument pentru respingerea recursului a fost invocat, în primul rând, faptul că recurenta-reclamantă nu este proprietara bunurilor revendicate și nu putea să formuleze o acțiune prin care să ceară lăsarea acestora în deplină proprietate și liniștită posesie.

În al doilea rând, s-a arătat că în mod corect a reținut instanța de apel autoritatea de lucru judecat a sentinței civile nr. 160/F CA din 29.11.2006 a Tribunalului Brăila prin care s-a respins acțiunea formulată de Compania Națională de Administrare a Fondului Piscicol, având ca obiect aceleași bunuri, ca și prezentul litigiu.

Un alt aspect se referă la atacarea în fața instanței de contencios a Hotărârii nr. 23/2003 emisă Consiliul Local al Comunei Măxineni, hotărâre a cărei legalitate a fost confirmată prin respingerea acțiunii de către Tribunalul Brăila.

S-a mai arătat că la momentul apropierea bunurilor prin hotărârea consiliului local, terenurile nu mai erau sub luciul de apă, fiind secate, ceea ce a îndreptățit organul local să emită un act în temeiul Legilor nr. 18/1991 și 169/1997. De altfel, aceste acte normative constituie legi speciale și prevalează față de dreptul comun, astfel încât titlul este legal și trebuie să prevaleze față de dreptul invocat de reclamantă.

Înalta Curte, prin rezoluția din 24.03.2015 și-a însușit raportul asupra recursului, constatând că sunt îndeplinite cerințele de formă ale recursului, prevăzute de art. 486 alin. 3 din Codul de procedură civilă.

S-a mai reținut în raport că recursul este admisibil în principiu, urmând ca instanța să se pronunțe asupra fondului recursului. Prin încheierea din 26.05.2016, Înalta Curte a admis în principiu recursul declarat de reclamantă împotriva deciziei nr. 142/A/2014 a Curții de Apel Galați, acordându-se termen de judecată în ședință publică, cu citarea părților.

Recursul este întemeiat.

Examinând susținerile reclamantei, Înalta Curte constată că acestea se subsumează dispozițiilor art. 488 alin. (1) pct.8 din Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, urmând să fie analizate din această perspectivă.

Analizând actele și lucrările dosarului, Înalta Curte reține că instanța de apel a aplicat greșit legea, statuând în mod eronat lipsa de calitate procesuală activă a reclamantei în cadrul acțiunii în revendicare.

Astfel, chiar dacă reclamanta a invocat ca temei al acțiunii, dreptul său de administrare, din actele normative ce reglementează activitatea acesteia, rezultă că are posibilitatea formulării unei acțiuni în revendicare. În ceea ce privește legea aplicabilă pe fondul cauzei trebuie subliniat că drepturile pe care le invocă părțile s-au născut înainte de intrarea în vigoare a Legii nr. 287/2009,

adică a noului Cod civil, așadar nu sunt incidente dispozițiile art. 866 Cod civil invocate de recurenta-reclamantă.

Dreptul de administrare decurge din art. 136 alin. (4) din Constituția României și se susține că este exercitat de reclamantă în baza legilor speciale, respectiv art. II din Legea nr.317/2009 pentru aprobarea OUG nr. 23/2008, art. 69 din O.U.G. nr. 23/2008 și art. 2 alin. 2 din O.U.G. nr. 107/2002.

Dreptul de administrare este un drept real și presupune exercitarea tuturor prerogativelor caracteristice acestuia, inclusiv a modalităților de apărare în justiție, respectiv prin formularea unei acțiuni în revendicare pe calea dreptului comun.

De altfel, exercitarea dreptului de proprietate publică se face, nu numai în mod direct, de către titularul acestui drept, dar, mai ales, indirect, prin intermediul dreptului de administrare sau al dreptului de folosință.

Acțiunea pe care o are la îndemână titularul dreptului de administrare este reală, petitorie, imprescriptibilă și cu caracter de realizare. Așadar, ceea ce dă legitimare procesuală reclamantului este conținutul juridic al dreptului de care se prevalează, care nu se întemeiază, întotdeauna direct pe dreptul de proprietate, chiar dacă terminologia folosită de reclamant este aceea de lăsare în deplină proprietate și liniștită posesie.

Este adevărat că la originea dreptului de administrare stă dreptul de proprietate publică, însă conform Constituției și legilor speciale, drepturile reale corespunzătoare proprietății publice sunt dreptul de administrare, dreptul de concesiune și dreptul de folosință cu titlu gratuit.

Scopul acțiunii este apărarea dreptului real pe care îl protejează, iar în cazul dreptului de administrare, atunci când titularul pierde posesia, acțiunea trebuie înțeleasă în sens larg de *vindicatio possessionis*, adică un mijloc procesual de redobândire a posesiei de către titularul dreptului real de administrare. Cererea formulată este echivalentă cu acțiunea în revendicare, pentru că, atât reclamantul, cât și pârâțul invocă titluri, fie întemeiate pe dreptul de proprietate, fie pe un alt drept real, ceea ce în final duce la compararea titlurilor părților și recâștigarea posesiei, dacă acțiunea este fondată.

Deși reclamanta și-a intitulat cererea acțiune în revendicare și a solicitat lăsarea în deplină proprietate și posesie, a invocat dreptul de proprietate, existența dreptului de administrare, aspect ce nu a fost analizat de instanța de apel, ignorând astfel temeiul legitimării sale procesuale active.

Esențial pentru soluționarea cauzei este faptul că nu era nevoie să fie făcută dovada dreptului de proprietate pentru formularea acțiunii petitorii, fiind suficientă existența dreptului real de administrare în patrimoniul reclamantei.

În acest context, sentința civilă nr. 160/F. CA din 29.11.2006, pronunțată de Tribunalul Brăila și menținută de Curtea de Apel Galați prin respingerea apelului, nu are autoritate de lucru judecat în cauză, deoarece are un alt obiect, fiind o acțiune în constatare și are o altă cauză juridică. Astfel, în litigiul precedent reclamanta Compania Națională a susținut că are un drept de gestiune asupra imobilelor revendicate, iar în litigiul de față se susține existența unui drept de administrare derivat din dreptul de proprietate publică, într-o acțiune în revendicare. De altfel, chiar în motivarea hotărârii pronunțate de Tribunalul Brăila în 2006 se statuează că numai titularul dreptului de administrare de la acea dată putea introduce o acțiune în realizare pentru apărarea dreptului pretins.

Este neîndoielnic că reclamanta nu este proprietara bunurilor revendicate, însă, atât în acțiunea introductivă de instanță, cât și în căile de atac s-a invocat dreptul de administrare asupra imobilelor, derivat din dreptul de proprietate publică, situație care nu a fost analizată de instanța de apel. Nici faptul că, anterior, între două entități economice nu a fost transmisă efectiv posesia, nu afectează calitatea procesuală activă, deoarece s-a invocat pe parcursul judecării cauzei că asupra imobilelor a operat transferul unor drepturi reale, *ope legis*, cu alte cuvinte, dreptul de administrare s-a transmis conform legilor speciale de reglementare în anumite domenii: ape, piscicultură, proprietatea publică, etc.

Nici respingerea excepției de nelegalitate privind titlul pârâtei, adică Hotărârea Consiliului Local Măxineni nr. 23/2003, cu alte cuvinte, confirmarea prin hotărâre judecătorească a legalității

hotărârii consiliului local se rezumă la a statua că unitatea administrativ-teritorială are un titlu opozabil reclamantei. Acest aspect nu trebuia, însă, să împiedice instanța să compare titlurile părților, stabilind astfel, care este cel mai bine caracterizat.

Instanța de apel trebuie să lămurească regimul juridic al bunurilor revendicate și să stabilească, în raport de cronologia actelor normative invocate, dacă în patrimoniul reclamantei s-a transmis dreptul real de administrare, aspect care nu a fost analizat în calea de atac.

Existența în patrimoniul reclamantei a unui drept real asupra imobilelor revendicate impune compararea titlurilor exhibate de părți, inclusiv a celui prezentat de pârâta unitatea administrativ-teritorială pentru a se stabili preeminența unuia dintre ele. În acest context, se va opune un drept transmis prin lege unui titlu ce rezultă dintr-o hotărâre emisă de consiliul local al unei comune.

Decizia se impune a fi casată, deoarece litigiul a fost analizat numai din perspectiva existenței unui drept de proprietate în patrimoniul reclamantei, fără a se cerceta existența unuia alt drept real ce permitea exercitarea acțiunii în revendicare, deși acesta a fost invocat. Instanța de fond, pe de altă parte, a antamat fondul deoarece a comparat titlurile părților, statuând că pârâta unitatea-administrativ teritorială Măxineni are titlu și se află în posesia bunurilor.

Față de aceste considerente, Înalta Curte, în temeiul dispozițiilor art. 497 C.pr.civ., a admis recursul reclamantei, a casat decizia atacată și a trimis cauza spre rejudecare instanței de apel.

2. Contract de concesiune a unui bun proprietate publică. Demararea unor lucrări de interes public. Acțiune în despăgubiri a titularului licenței de concesiune. Respingere. Inaplicabilitatea dispozițiilor legile privind exproprierea.

Legea nr. 213/1998

Legea nr. 33/1994, art. 21 -28

Legea nr. 198/2004, art. 2 -9

O.U.G. nr. 54/2006

Relativ la bunurile care pot face obiect al exproprierii, dispozițiile înscrise în art. 2 din Legea nr. 33/1994 stipulează că pot fi expropriate doar bunurile imobile proprietatea persoanelor fizice sau persoanelor juridice cu sau fără scop lucrativ, precum și cele aflate în proprietatea privată a comunelor, orașelor, municipiilor și județelor. Prin urmare, pot constitui obiect al exproprierii doar bunurile imobile aflate în proprietate privată, indiferent de titularul lor, nu și imobilele aflate în domeniul public.

Deși dispozițiile constituționale, precum și reglementările legale în materie de concesiune prevăd posibilitatea concesiunii bunurilor mobile sau imobile din domeniul public al statului sau al unităților administrativ-teritoriale, titularul unui drept real de concesiune a unui imobil aflat în domeniul public nu poate pretinde despăgubiri în baza legilor exproprierii, atât timp cât legiuitorul a condiționat ca exercițiul acestui drept să fie în legătură cu un bun care a făcut sau poate face obiect al exproprierii.

Secția I civilă, decizia nr. 2779 din 8 decembrie 2015

Prin sentința nr. 22 din 18.01.2011, pronunțată de Tribunalul Caraș-Severin, s-a anulat ca netimbrată acțiunea formulată de reclamanta S.C. C. S.R.L. în contradictoriu cu pârâta Compania Națională de Autostrăzi și Drumuri Naționale din România prin Direcția Regională de Drumuri și Poduri Timișoara și Compania Națională de Autostrăzi și Drumuri Naționale din România.

Prin decizia nr.162/A din 20.06.2011, Curtea de Apel Timișoara a admis apelul declarat de reclamantă, a anulat hotărârea apelată și a trimis cauza spre rejudecare la Tribunalul Caraș-Severin, Secția civilă, decizia fiind menținută prin decizia Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. 426/2012.

S-a reținut că acțiunea reclamantei este formulată în baza Legii nr. 198/2004, H.G. nr.434/2009 și art. 21-28 din Legea nr.33/1994, pretențiile acesteia fiind întemeiate astfel pe dispozițiile legale care reglementează exproprierea, astfel că, acțiunea reclamantei pentru plata de despăgubiri este scutită de plata taxei judiciare de timbru.

În rejudecare, sentința civilă nr. 1750 din 04.04.2013, Tribunalul Caraș-Severin a respins acțiunea civilă formulată de către reclamanta SC C. SRL Caransebeș împotriva pârâtei C.N.A.D.N.R. SA, reprezentat de Direcția Regională de Drumuri și Poduri Timișoara.

Prin aceeași sentință s-a respins excepția lipsei calității procesuale pasive a pârâtei C.N.A.D.N.R. SA și s-a disjuns cererea de chemare în garanție a Agenției Naționale pentru Resurse Minerale formulată de pârâta C.N.A.D.N.R. SA.

Pentru a se pronunța astfel, tribunalul a reținut că acțiunea reclamantei, prin care a solicitat obligarea pârâtei la plata sumei de 4.696.740,74 lei reprezentând despăgubiri aferente prejudiciului cauzat de derularea obiectivului investiției „Variantă ocolire Caransebeș” implementat de pârâta nu este fondată în raport cu temeiul juridic al acțiunii, axat pe dispozițiile Legii nr. 198/2004 și Legea nr. 33/1994, întrucât doar titularii unor drepturi reale sau personale care justifică un interes legitim pot solicita despăgubiri în baza Legii nr. 198/2004, or reclamanta în cauză este doar titulara unui drept de exploatare a imobilului expropriat, drept constituit ca urmare a transmiterii posesiei și folosinței, realizată prin contractul de concesiune, care conferă un drept personal – dreptul de a exploata nisipul și pietrișul și de a dispune de acesta, cu unele atribute ale dreptului de proprietate.

Tribunalul a reținut că imobilul face parte din domeniul public al statului, în sensul Legii nr. 213/1998, astfel că nici în ipoteza în care dreptul de concesiune ar fi un drept real principal, nu ar putea da naștere la despăgubiri, deoarece un astfel de drept real poate fi constituit cu privire la un imobil din domeniul privat al unei comunități locale.

Un alt aspect reținut de instanță a fost lipsa autorizației de gospodărire a apelor, condiție de fond pentru existența contractului de concesiune, sens în care invocă incidența clauzei 4.2.4 din contractul de concesiune. Reclamanta, încheind un contract de concesiune a devenit titulara unui drept de exploatare a terenului expropriat, constând în exploatarea și livrarea de nisip și pietriș, cu precizarea că terenul a fost expropriat în vederea executării de lucrări de construcții de autostrăzi și drumuri naționale, în baza Legii nr. 198/2004.

Împotriva acestei hotărâri, reclamanta a declarat apel invocând motive de nelegalitate și netemeinicie a hotărârii atacate.

Prin decizia civilă nr. 27 din 4.03.2014 pronunțată de Curtea de Apel Timișoara a fost admis apelul reclamantei, a fost schimbată în parte sentința civilă nr. 1750/2013 cu consecința admiterii în parte a acțiunii și obligării reclamantei la plata sumei de 1.025.358 lei cu titlu de despăgubiri, menținând în rest hotărârea apelată.

În esență, Curtea de Apel a reținut că dispozițiile art. 26 din Legea nr. 33/1994, prevăd că despăgubirea se compune din valoarea reală a imobilului și din prejudiciul cauzat proprietarului sau altor persoane îndreptățite, în timp ce dispozițiile art. 28 alin. (3) din lege prevăd că dezmembrămintele dreptului de proprietate și orice alte drepturi reale, inclusiv concesiunea se sting prin efectele exproprierii, titularii acestora având drept la despăgubiri, norma fiind întărită de dispozițiile art. 5 din Legea nr. 198/2004 care consacră un drept la despăgubiri, oricăror persoane care justifică un interes legitim.

Prin decizia civilă nr. 2774 din 17.10.2014, Înalta Curte de Casație și Justiție a admis recursurile declarate de reclamantă și de pârâta în cauză, cât și de Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Timișoara, cu consecința casării deciziei nr. 27/2014 a Curții de Apel Timișoara și trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Timișoara.

În pronunțarea acestei soluții, instanța supremă a reținut că reclamanta este titulara unui drept real, izvorât din contractul de concesiune, însă situația de fapt nu a fost stabilită de către instanța de fond și de apel, căci nu s-a stabilit dacă perimetrul de exploatare al reclamantei, delimitat prin licența de exploatare a intrat sau nu în perimetrul de realizare a obiectivului de interes public „Variantă de ocolire Caransebeș”, respectiv în perimetrul de protecție și interdicție; dacă

terenul a fost afectat de procedura de transfer parțial sau total sau dacă au existat doar suprapuneri ale coordonatelor Stereo 70 ale punctelor de colț care delimitează perimetrul de exploatare, cu planul de amplasament al Variantei de ocolire Caransebeș și în ce măsură acestea au afectat continuarea concesiunii, în ce măsură reclamanta avea vreo obligație de reamplasare a exploatării, dacă i s-a solicitat aceasta și în ce măsură și-a respectat-o conform Ordinului nr. 48/1998 pentru aprobarea normelor privind amplasarea și exploatarea balastierelor din zona drumurilor și podurilor.

Totodată, instanța supremă a solicitat instanței de apel să stabilească dacă contractul de concesiune încetează în condițiile art. 28 din Legea nr. 33/1994, cu care se completează Legea nr. 198/2004 sau dacă concesiunea a încetat anterior prin aplicarea art. 4.2.4 din licență, din culpa concesionarului sau a încetat ca urmare a neacordării autorizației de gospodărire a apelor din cauza lucrării de interes public; dacă titularul dreptului de concesiune este sau nu îndreptățit la despăgubiri în condițiile art. 5 din Legea nr. 198/2004 raportat la art. 22, art. 26 alin. (1) și art. 28 (3) din Legea nr. 33/1994 și la dispozițiile H.G. nr. 434/2009 sau poate pretinde despăgubiri de la concedent în condițiile art. 57 lit. b) din O.U.G. nr. 54/2006 cu modificările ulterioare.

În același timp, Înalta Curte a statuat că instanța de apel va stabili dacă reclamanta este îndreptățită la repararea integrală sau doar parțială a prejudiciului, însă numai după stabilirea prealabilă a dreptului de a pretinde despăgubiri, cât și după stabilirea temeiului juridic corect de natură să justifice acordarea de despăgubiri, context în care instanța, în rejudecare, va evalua dispozițiile art. 5 din Legea nr. 198/2004 raportat la art. 26 alin. (1) și art. 28 alin. (3) din Legea nr. 33/1994, H.G. nr. 434/2009, comparativ cu dispozițiile art. 57 lit. b) din O.U.G. nr. 54/2006 cu modificările ulterioare.

În rejudecare, instanța de apel, a dispus efectuarea unei expertize care să stabilească: dacă perimetrul de exploatare al reclamantei, delimitat prin licența de concesiune, a intrat sau nu în perimetrul de realizare a obiectivului de interes public „Variantă de ocolire Caransebeș”, respectiv în perimetrul de protecție și interdicție; dacă terenul a fost afectat de procedura de transfer parțial sau total sau dacă a existat doar suprapuneri ale coordonatelor Stereo ale punctelor de colț care delimitează perimetrul de exploatare, cu planul de amplasament al Variantei de ocolire Caransebeș și în ce măsură și-a respectat-o conform Ordinului nr. 48/1998 pentru aprobarea normelor privind amplasarea și exploatarea balastierelor din zona drumurilor și podurilor, raportul de expertiză fiind anexat la dosar, cât și suplimentul cuprinzând răspunsurile la obiecțiunile formulate la raport.

Prin decizia nr. 129 din 24.06.2015, Curtea de Apel Timișoara, Secția civilă a respins, ca nefondat, apelul reclamantei SC C. SRL împotriva sentinței civile nr. 1750/2013 pronunțată de Tribunalul Caraș-Severin.

În pronunțarea acestei soluții, instanța de apel a reținut următoarele:

Reclamanta a accesat procedura prevăzută de Legea minelor nr. 61/1998 în scopul obținerii unei concesiuni miniere, respectiv a unui drept acordat de stat prin intermediul A.N.R.M. pentru a efectua activități miniere în baza unei licențe (art. 3 alin. 1 pct. 7 din lege), care să-i permită exploatarea rezervelor de nisip și pietriș aferente unui teren proprietate publică a statului din perimetrul Orășeni, devenind titulara licenței de exploatare nr. x din data de 31.03.2000, resemnată în data de 12.04.2002.

Instanța de apel a avut în vedere dispozițiile art. 6 alin. (1) lit. e) din Legea minelor potrivit căroră „accesul la terenul necesar efectuării activităților miniere se face în condițiile legii, prin concesionarea terenurilor proprietate publică. Conform art. 10 alin. (4) din lege licența de exploatare se acordă pentru maximum 20 de ani, cu drept de prelungire pe perioade succesive de câte 5 ani și intră în vigoare după aprobarea de către Guvern (art. 11 alin. (1) din lege). Totodată, art. 16 din lege face referire la natura dreptului obținut prin dare în concesiune, calificându-l ca fiind „un drept distinct de cel de proprietate asupra terenurilor”, iar art. 18 alin. (2) din lege prevede că „pentru exploatarea de nisipuri și pietrișuri din albiile râurilor, permisele de exploatare se eliberează după obținerea avizelor prevăzute de legislația în vigoare în domeniul gospodăririi apelor”, iar alin. (3) al normei prevede că „perimetrele pentru care se acordă drept de exploatare se

stabilesc și se reînnoiesc anual de către autoritățile competente, la solicitarea celor interesați”.

Art. 21 din lege reglementează cazurile de încetarea concesiunii miniere, între care, sub lit. d) este prevăzut cazul de „survenire a unor evenimente care constituie cauze de forță majoră, definite prin licență”, iar în cuprinsul art. 3 pct. 14 legea definește forță majoră ca „un eveniment imprevizibil, inevitabil și insurmontabil care generează imposibilitatea temporară sau definitivă de executare, parțială sau totală, a obligațiilor titularului de licență”.

Coroborând această din urmă normă cu dispozițiile art. 21 lit. d) din lege rezultă că părțile contractante au libertatea de a defini prin licență cazurile de forță majoră. Sub acest aspect, Curtea a constatat că în art. XVI sub pct. 16.1.1 din licența de exploatare invocată de reclamanta în cauză, părțile contractante de comun acord au definit forță majoră ca fiind „un eveniment imprevizibil și insurmontabil, independent de orice control din partea titularului (licenței) ale cărei efecte se întind pe o durată mai mare de 12 luni și care generează imposibilitatea temporară sau definitivă de executare parțială sau totală a obligațiilor titularului conform prevederilor prezentei licențe.

Art. 26 din lege prevede că în cazul în care survine un eveniment dintre cele prevăzute la art. 21 alin. (1) lit. d, titularul licenței notifică autoritățile competente – A.N.R.M. – situația, în termen de 15 zile de la producerea evenimentului, cu prezentarea documentelor justificative, în timp ce alin.(2) al normei prevede că în situația în care autoritatea competentă notifică titularului licenței refuzul său de a accepta evenimentul invocat de titular ca fiind o cauză de forță majoră, provocând imposibilitatea definitivă a continuării executării activităților miniere, neimputabilă acesteia, titularul licenței poate cere instanței de arbitraj sau judecătorești, după caz, pronunțarea anulării unilaterale a licenței pentru caz de forță majoră, fără obligarea la plata de daune interese. S-a subliniat că autoritatea competentă notificată trebuie să răspundă titularului licenței într-un termen de 30 de zile, iar absența răspunsului în termenul prevăzut de art. 26 alin. (2) din lege echivalează cu refuzul de a accepta evenimentul invocat de titular, producând efecte juridice similare. Art. 27 alin. (2) din lege stipulează că la încetarea concesiunii pentru oricare din cauzele prevăzute la art. 21 lit. a) - c) exploatarea revine în proprietatea statului fără nici o indemnizație și liberă de orice drepturi sau sarcini, indiferent de natura acestora.

Instanța de apel observă că, absența vreunei indemnizații este prevăzută de lege exclusiv pentru cazurile de încetare a concesiunii prevăzute la art. 21 lit. a) - c), nu și pentru cazul reglementat sub lit. d) - survenirea cazului de forță majoră astfel cum acesta este definit prin licență, prin acordul părților. Natura cazurilor de încetare a concesiunii prevăzute sub lit. a) - c) justifică această abordare; lit. (a) expirarea duratei concesiunii; b) renunțarea de către titularul licenței, în condițiile art. 22 din lege; c) retragerea concesiunii de către autoritatea competentă, conform prevederilor art. 23 - 25 din lege).

Cazul prevăzut la art. 21 lit. d) din lege pune în discuție încetarea concesiunii pentru motive neimputabile titularului licenței de exploatare.

În speța de față, reclamanta pretinde faptul că, pentru anul 2009, nu a mai obținut autorizația vizată de art. 57 din Legea apelor nr. 107/1996 astfel că a fost obligată – în raport cu dispozițiile legale care condiționează activitatea de extracție a nisipurilor și pietrișurilor din albia minieră de existența unei autorizații de gospodărire a apelor, sens în care este clauza cuprinsă sub pct. 4.2.4 din licența de exploatare – să sisteze exploatarea, în raport cu dispozițiile art. 18 alin. (2) din Legea nr. 61/1998, potrivit cu care „Pentru exploatarea de nisipuri și pietrișuri din albiile râurilor, permisele de exploatare se eliberează după obținerea avizelor prevăzute de legea în vigoare în domeniul gospodăririi apelor”.

Motivul invocat de reclamanta în cauză este cel identificat în legătură cu împrejurarea că Direcția Apele Române Banat, prin adresa din 25.09.2008, respectiv din 29.05.2009, a comunicat că emiterea autorizației de gospodărire a apelor este condiționată de obținerea în prealabil, în condițiile art. 33 alin. (2) din Legea apelor nr. 107/1996 a acceptului C.N.A.D.N.R. SA, care promovează în perimetrul aflat exploatare – obiect al licenței de exploatare în discuție proiectul de utilitate publică - „Variantă ocolire Caransebeș”. În acest context, în prezenta cauză s-a dovedit că Statul Român în calitate de titular al dreptului de proprietate publică asupra terenului, obiect al

concesiunii în discuție a demarat construcția unui obiectiv de interes național – de utilitate publică – intitulat „Variantă ocolire Caransebeș” – sens în care a emis și HG nr. 577/2009 privind declanșarea procedurilor de expropriere a imobilelor proprietate privată situate pe amplasamentul lucrării „Reabilitare DN 6 Drobeta Turnu Severin – Lugoj, între Km 358 + 000 și Km 495 + 800” pe teritoriul localității Caransebeș, Buchin și Păltiniș.

Expertiza efectuată în cauza de față atestă că obiectivul astfel impus, ca arie, absoarbe și perimetrul de exploatare atribuit reclamantei, afectându-l pe o suprafață de 22.766 mp. În asemenea condiții, având în vedere că absența sau retragerea avizelor, autorizației de gospodărire a apelor conform legii și licenței de exploatare, atrage sistarea activității de extracție a nisipurilor și pietrișurilor din albia minieră (art. 18 alin. (2) din Legea nr. 61/1998 și clauza de sub pct. 4.2.4 din licență), instanța de apel a constatat că autoritatea competentă să emită autorizația de gospodărire a apelor într-adevăr poate refuza motivat eliberarea autorizației de gospodărire a apelor, respectiv poate retrage o astfel de autorizație motivat, sens în care sunt dispozițiile art. 55 alin. (2) din Legea apelor nr. 107/1996, cu modificările și completările ulterioare. Aceeași lege, în art. 60, prevede că refuzul de acest tip poate fi contestat de cel interesat conform Legii nr. 554/2004, cu modificările și completările ulterioare.

Între obligațiile asumate de reclamantă, în temeiul raporturilor sale de concesiune cuprinse în capitolul 8.2 din licența de exploatare, sub pct. 8.2.1 este prevăzută obligația titularului licenței de a respecta Legea nr. 61/1998, respectiv normele, regulamentele și instrucțiunile emise în aplicarea legii, cât și prevederile Legii apelor nr. 107/1996.

Obligația de a obține avizul de gospodărire a apelor este înscrisă în clauza de sub pct. 8.2.10, iar obligația de obținere anuală a autorizației de gospodărire a apelor pentru exploatarea de nisipuri și pietrișuri din perimetrul stabilit prin programul anual de exploatare este înscrisă expres în clauza de sub pct. 8.2.11 din licența de exploatare. În egală măsură, sub clauza de sub pct. 8.2.23 este stipulată interdicția titularului licenței de a executa activități miniere fără autorizațiile prevăzute de lege și de licență.

Instanța de apel constată că reclamanta nu a uzat de dispozițiile art. 60 din legea apelor, respectiv nu a atacat refuzul Direcției Apelor Române Banat de a emite autorizația de gospodărire a apelor, în condițiile legii contenciosului administrativ, deși la data refuzului erau în vigoare atât dispozițiile art. 60 din Legea nr. 107/1996 cu modificările ulterioare, cât și Legea nr. 554/2004, cu modificările și completările ulterioare, la care face trimitere însuși art. 60, menționat.

Starea de fapt evidențiată de reclamantă pune cert în evidență imposibilitatea continuării activităților miniere, obiect al licenței de exploatare, din motive independente de voința sa, context în care Curtea de Apel a stabilit legea aplicabilă litigiului de față, în strictă corelație cu observarea cadrului procesual fixat de reclamanta în cauză, în virtutea principiului disponibilității care guvernează materia civilă a litigiilor, pe de o parte, iar, pe de altă parte, în raport cu considerentele deciziei de casare cu trimitere spre rejudecare, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, care, printre altele a solicitat instanței de apel să stabilească legea aplicabilă litigiului.

În acest context, instanța de apel a constatat că licența de exploatare a fost emisă sub imperiul Legii nr. 61/1998 – legea minelor – care, prin art. 7, permitea concesiunea activității miniere persoanelor juridice române, potrivit Legii nr. 61/1998, sens în care sunt și dispozițiile art. 16 din lege.

Această lege permitea, în condițiile art. 6 lit. e) concesiunea terenului proprietate publică pentru activități de tipul celor care formează obiectul licenței de exploatare în discuție, prevăzând în art. 21 un caz de încetare a concesiunii miniere, când survine un eveniment care constituie o clauză de forță majoră, astfel cum aceasta este definită în licența de exploatare art. 21 alin. (1) lit. d) situație în care titularul licenței trebuie să notifice A.N.R.M. (art. 26 alin. (1) din lege cu referire la art. 29 din lege).

În speța de față, reclamanta invocă imposibilitatea continuării activității sale din motive independente de voința acesteia, instanța apreciind că acestea se înscriu în clauza cuprinsă în art. XVI pct. 16.1.1 din licența de exploatare, cu referire la art. 4.2.4 din art. IV din licența de

exploatare, căci lipsa autorizației de gospodărire a apelor produce efecte echivalente retragerii acesteia, cu precizarea că avizul Direcției Apelor Banat este unul conform, prevăzut imperativ de Legea apelor nr. 107/1996, iar mai apoi, expres prin art. 51 din Legea apelor nr. 107/1996, cu modificările și completările ulterioare.

În raport cu această stare de fapt, Curtea a constatat necesar a lămuri natura raporturilor juridice pretins existente întrepărțile împicinate în prezenta cauză, în raport cu normele juridice care reglementează licența de exploatare, stipulând drepturi și obligații derivate deopotrivă din clauzele contractuale, materializate în licența de exploatare, care este legea părților contractante. Sub acest aspect, s-a reținut că licența de exploatare în discuție este cârmuită nu doar de voința părților, ci preponderent și imperativ de legea care o guvernează, respectiv Legea nr. 61/1998, având în vedere specificul raporturilor dintre părțile contractante.

S-a avut în vedere și împrejurarea că, în speță, contractul de concesiune analizat este unul cu execuție succesivă, astfel că se supune deopotrivă normelor juridice în vigoare la diferite etape de derulare a activității de exploatare desfășurată de reclamanta în cauză. În acest context, s-a apreciat necesar a fi analizate și dispozițiile O.U.G. nr. 54/2006 privind regimul contractelor de concesiune de bunuri proprietate publică aprobată cu modificări prin Legea nr. 22/2007, precum și dispozițiile H.G. nr. 168/2007 pentru aprobarea Normelor Metodologice de aplicare a O.U.G. nr. 54/2006. Sub acest aspect s-au apreciat a fi relevante dispozițiile art. 58 din HG nr. 168/2007, potrivit cu care, în cazul nerespectării obligațiilor asumate de către una dintre părți sau al incapacității îndeplinirii acestora cealaltă parte este îndreptățită să solicite tribunalului să se pronunțe cu privire la reziliereacontractului de concesiune, cu plata unei despăgubiri. Or, în speța de față, A.N.R.M. este în imposibilitate să asigure concesionarului–reclamant terenul proprietate publică al Statului Român în scopul exploatării la care s-a obligat prin licența de exploatare, dat fiind că suprafața de 22.766 mp din terenul obiect al licenței de exploatare este utilizat de Statul Român, prin intermediul C.N.A.D.N.R. SA pentru construirea unui obiectiv de utilitate publică, de interes național.

Reclamanta în cauză nu a uzat însă de acest remediu juridic și a chemat în judecată C.N.A.D.N.R. SA, deși nu are nici un raport juridic cu această instituție, dispozițiile art. 2-9 din Legea nr. 198/2004, art. 21–28 din Legea nr. 33/1994 nefiind incidente în speța de față pentru simplul motiv că terenul, obiect al licenței pe exploatare nu a fost expropriat de stat, ci se află în proprietatea publică a Statului Român.

Astfel, reclamanta nu și-a valorificat nici clauza contractuală prevăzut sub pct. 4.2.4 din contract, în raport cu refuzul Direcției Apelor Banat de a emite autorizația de gospodărire a apelor, căci potrivit art. 60 din Legea nr. 107/1996 cu modificările ulterioare refuzul de a emite avizele/autorizațiile de gospodărire a apelor, pot fi contestate conform Legii nr. 554/2004.

Or, reclamanta era obligată să-și valorifice drepturile în condițiile licenței de exploatare și ale legii care o guvernează, respectiv ale normelor juridice în vigoare la momentul la care a intervenit situația care îi „blochează” continuarea activității de exploatare, garantată de către cocontractantul său, respectiv A.N.R.M. Pârâta în cauză este străină de astfel de raporturi contractuale și nu poate fi obligată la plata vreunor daune derivate din imposibilitatea derulării obiectului licenței de exploatare, neavând nici o culpă în producerea prejudiciului reclamat de către reclamanta în cauză, astfel încât reclamanta nu poate pretinde despăgubiri în baza legilor expropriării.

Cât privește alte posibile obligații/drepturi derivate din licența de exploatare și Legea nr. 61/1998, relative la reamplasarea exploatării, vizată de Ordinul nr. 48/1998 pentru aprobarea normelor privind amplasarea și exploatarea balastierelor din zona drumurilor și podurilor, Curtea de Apel a constatat că asemenea probleme pot fi ridicate exclusiv într-un cadru procesual în care figurează ca părți reclamanta și A.N.R.M., pârâta în cauza de față fiind străină de asemenea proceduri.

De asemenea, împrejurarea că terenul utilizat pentru construcția obiectivului de interes național „Variantă ocolire Caransebeș” a fost sau nu afectat de proceduri de transfer, cât și împrejurarea că mai multe persoane fizice ale căror terenuri din zonă, necesare construirii

obiectivului de utilitate publică au fost expropriate, persoanele în cauză fiind despăgubite, în calitatea lor de titulari ale drepturilor de proprietate asupra unor parcele de teren afectate obiectivului de interes național menționat, în baza Legii nr. 198/2004, cu referire la Legea nr. 33/1994, sunt lipsite de relevanță, din moment ce terenul atribuit spre folosință reclamantei în scopul desfășurării activităților miniere prevăzută în licența de exploatare face parte din proprietatea publică a Statului Român, nefăcând obiectul exproprierii.

Nici natura dreptului izvorât dintr-un contract de concesiune nu are relevanță în prezenta cauză, în raport cu împrejurarea că terenul atribuit reclamantei nu a fost expropriat, făcând parte din domeniul proprietății publice a Statului Român, astfel încât, sub acest aspect, hotărârea atacată fiind complinită prin decizia pronunțată, iar apelul a fost respins ca nefondat.

Împotriva acestei decizii a declarat recurs reclamanta SC C. SRL, solicitând, în principal, admiterea recursului, modificarea în tot a deciziei atacate, în sensul admiterii apelului și, pe cale de consecință, a acțiunii civile formulate și a obligării pârâtei intimată la plata sumei de 3.410.198 lei cu titlu de despăgubire, calculată conform raportului de expertiză tehnică judiciară contabilă; iar, în subsidiar, admiterea recursului, casarea în tot a deciziei atacate, și, urmare a rejudecării, admiterea apelului și, pe cale de consecință, a acțiunii civile formulate și a obligării pârâtei intimată la plata sumei solicitată cu titlu de despăgubire.

În dezvoltarea motivelor de recurs, reclamanta a formulat, în esență, următoarele critici:

1. Instanța de apel a interpretat greșit licența de concesiune pentru exploatare nr. x din 31.03.2000, renegociată la 12.04.2002 schimbându-i înțelesul lămurit și vădit neîndoielnic. A arătat că, potrivit deciziei de casare, instanța de apel trebuia să stabilească dacă licența de concesiune a încetat ca urmare a incidenței uneia dintre cele trei situații reținute de instanța supremă: în condițiile art. 28 din Legea nr. 33/1994 cu care se completează Legea nr. 198/2004; prin aplicarea dispozițiilor art. 4.2.4. din licența din culpa concesionarului; ca urmare a neacordării autorizației de gospodărire a apelor din cauza lucrării de interes public.

Instanța de apel stabilește că licența de concesiune a încetat dintr-un caz de forță majoră, relevant de neobținerea autorizației de gospodărire a apelor, care se înscrie în clauza cuprinsă în art. 16.1.1 din licența, care definește cazurile de forță majoră. În accepțiunea instanței de apel, acest caz de forță majoră are legătură și cu clauza de la art. 4.2.4 din licență, întrucât lipsa autorizației de gospodărire a apelor produce efecte echivalente retragerii acesteia, întrucât avizul Direcției Apelor Banat este unul imperativ, conform art. 51 din Legea nr. 107/1996.

A considerat recurenta că soluția dată de instanța de apel este rezultatul schimbării înțelesului vădit neîndoielnic al art. 16.1.1 și 4.2.4 din licența, acestea neputând genera încetarea licenței de concesiune datorită neobținerii autorizației de gospodărire a apelor, care nu este un caz de forță majoră, în sensul alin. (2) al art. 16.1.1 care definește cazurile de forță majoră stabilite de părți.

Consideră că referirea instanței de apel la neobținerea autorizației de gospodărire a apelor ca fiind un caz de forță majoră în condițiile art. 16.1.1 din licența constituie o motivare ce cuprinde un considerent contradictoriu și străin de natura pricinii.

Recurenta a susținut și faptul că, instanța de apel reține greșit drept caz de încetare și prevederile art. 4.2.4 din licență întrucât neobținerea autorizației ar echivala cu retragerea licenței. Consideră că acest considerent reprezintă o motivare străină de natura, întrucât este bazată pe schimbarea înțelesului lămurit și vădit neîndoielnic al clauzei 4.2.4 din licența de concesiune prin prisma art. 4.2.4 care face referire la retragerea autorizației de gospodărire a apelor datorită nerespectării prevederilor acesteia. Or, întreg materialul probator nu dovedește că reclamanta ar fi în culpă și că acest lucru ar fi generat retragerea respectivei autorizații.

A arătat că, și referirile instanței de apel la prevederile art. 8.2.10 și 8.2.11 din licență sunt străine de natura pricinii, întrucât acestea vizează raportul contractual dintre reclamantă și concedent. Neobținerea autorizației s-a datorat unor motive extracontractuale, astfel încât, fapta pârâtei intimată care a implementat lucrarea de interes public, a cărei activitate raportat la speța de față este reglementată de Legea nr. 198/2004, completată cu Legea nr. 33/1994, a fost cea care a

generat neobținerea autorizației de gospodărire a apelor și, implicit, încetarea licenței de concesiune.

2. Decizia atacată a fost pronunțată cu încălcarea și aplicarea greșită a legii.

În dezvoltarea acestui motiv de recurs, reclamanta a arătat că, în pofida art. 315 alin. (1) C.proc.civ., instanța de apel nu a analizat dacă pot fi pretinse despăgubiri în condițiile art. 57 lit. b) din O.U.G. nr. 54/2006. Făcând referire la cuprinsul articolului menționat, recurenta a susținut că textul legal nu este incident speței, întrucât licența de concesiune nu a fost denunțată de concedent. Consideră că și art. 58 din H.G. nr. 168/2007 a fost greșit aplicat deoarece nu s-a demonstrat în cauză culpa contractuală a concedentului sau a concesionarului raportat la neobținerea autorizației de gospodărire a apelor. A susținut, astfel nelegalitatea hotărârii atacată deoarece instanța de apel s-a raportat la texte de lege inaplicabile speței, devreme ce fapta pârâtei intime de a promova lucrarea de interes public a fost cea care a generat neobținerea menționatei autorizații.

O altă critică subsumată motivului de recurs ce se referă la greșita aplicare a legii vizează reținerea inaplicabilității prevederilor art. 22, 26, 28 din Legea nr. 33/1994 și a prevederilor Legii nr. 198/2004 raportului juridic dedus judecății. A apreciat greșită concluzia instanței de apel deoarece pleacă de la premisa inexistenței unui raport contractual între reclamantă și pârâtă. A considerat că, aplicarea prevederilor Legii nr. 33/1994, respectiv a prevederilor Legii nr. 198/2004 asupra unui raport juridic presupune tocmai inexistența unui raport contractual. Scopul Legii nr. 198/2004 este acela de a crea un instrument de reglementare special menit a despăgubi persoanele prejudiciate de implementarea obiectivelor de interes public relevate de construcția de drumuri și autostrăzi. Cum activitatea pârâtei de construire a obiectivului „Varianta de Ocolire Caransebeș” a generat blocarea licenței de concesiune, prin imposibilitatea obținerii acordului pentru gospodărirea apelor, din cauze neimputabile părților contractante ale licenței de exploatare, ci din motive imputabile pârâtei intime, împrejurare care în opinia recurente atrage incidența dispozițiilor Legilor nr. 33/1994 și nr. 198/2004 pentru plata despăgubirilor solicitate.

Răspunzând solicitării deciziei de casare, instanța de apel conchide că nu este relevant faptul că terenul destinat licenței de concesiune a fost afectat de proceduri de transfer, fără însă a avea în vedere obiectul licenței. Sub acest aspect, recurenta a arătat că perimetrul de exploatare a fost supus exproprierii, contrar aserțiunii instanței de apel, iar, ca urmare a exproprierii s-a aflat în imposibilitate de a exploata zăcămintul incorporat în terenul afectat de expropriere, aspect ce rezultă din raportul de expertiză topografică care relevă afectarea integrală a perimetrului de exploatare de procedurile de transfer realizate în urma exproprierii. Recurența subliniază importanța prevederilor art. 5 alin. (6¹) teza finală din Legea nr. 198/2004, arătând că legea specială produce efecte și asupra terenurilor proprietate publică aflate în concesiune.

Cum perimetrul de exploatare a intrat sub incidența Legii nr. 198/2004, iar art. 28 alin. (3) din Legea nr. 33/1994 nu distinge între concesiunea imobilelor proprietate publică și privată, recurenta a apreciat că este evident dreptul său de a solicita despăgubiri în temeiul actelor normative menționate. Instanța de apel, pe lângă faptul că a aplicat greșit prevederile Legii nr. 33/1994 și ale Legii nr. 198/2004, omite a observa relevanța materialului probator care denotă îndreptățirea reclamantei de a solicita despăgubiri, deoarece astfel cum rezultă din raportul de expertiză topografică, perimetrul de exploatare a fost afectat de proceduri de transfer, fiind astfel afectat și contractul de concesiune care viza zăcămintele terenurilor expropriate.

A susținut că instanța de apel a reținut eronat că dispozițiile art. 2-9 din Legea nr. 198/2004 și art. 21-28 din Legea nr. 33/1994 nu ar fi incidente în speță pe motiv că terenul, obiect al licenței de exploatare, nu a fost expropriat de stat, ci se afla în proprietatea publică a Statului Român. În mod evident legiuitorul prin includerea în art. 28 din Legea nr. 33/1994 a contractelor de concesiune, fără a distinge între proprietatea privată și publică, a avut în vedere acordarea de despăgubiri titularilor acestor contracte, obiectul concesiunii fiind proprietate publică (a statului sau a UAT-urilor).

Autorizația pentru gospodărirea apelor nu a putut fi obținută, datorita activității desfășurate de parata intimata, care, prin proiectul implementat a blocat dreptul reclamantei de a exploata

terenul concesionat, situație în care nu poate fi reținută vreo culpă în sarcina acesteia privitoare la nerespectarea condițiilor impuse de Direcția Apelor. Evident că neobținerea autorizației, la care a făcut referire instanța de apel, s-a datorat activității părâtei, care, între altele a fost notificată de concedent că reclamanta are un contract valabil în perimetrul în care CNADNR urma să implementeze proiectul "Varianta ocolire Caransebeș", aspect care justifică interesul legitim al reclamantei în a solicita despăgubirile care fac obiectul dosarului de față. A considerat, astfel, că argumentele prezentate justifică pretențiile formulate ce se circumscriu prevederilor Legilor nr. 198/2004 și nr. 33/1994.

În drept, reclamanta a invocat motivele de recurs înscrise în art. 304 alin. 1 pct. 7, 8 și 9 C.proc.civ.

Verificând legalitatea deciziei recurate în raport de criticile formulate și dispozițiile legale incidente în cauză, Înalta Curte va constata că recursul reclamantei este nefondat, urmând a fi respins ca atare, pentru următoarele considerente:

Cu titlu preliminar, se impune a sublinia faptul că, deși reclamanta-recurentă și-a fundamentat recursul pe motivele înscrise în art. 304 alin. 1 pct. 7, 8 și 9 C.proc.civ., din expunerea cererii de recurs rezultă că anumite critici vizează modul de interpretare a materialului probator de către instanța care a pronunțat hotărârea recurată, cu consecința reevaluării situației de fapt. Aceste critici nu se încadrează în motivele de nelegalitate reglementate expres și limitativ de art. 304 C.proc.civ. și, ca atare, nu pot forma obiect al analizei instanței de recurs deoarece, în actuala reglementare, art. 304 C.proc.civ. permite reformarea unei hotărâri în recurs numai pentru motive de nelegalitate, nu și de netemeinicie. Astfel, în contextul legislativ actual, instanța de recurs nu mai are competența de a cenzura situația de fapt stabilită prin hotărârea atacată și de a reevalua în acest scop probele, ci doar de a verifica legalitatea hotărârii prin raportare la situația de fapt stabilită de instanțele de fond. Prin urmare, criticile care tind la reevaluarea probelor și schimbarea situației de fapt reținută în etapele procesuale anterioare reprezintă aspecte de netemeinicie și nu pot face obiect al controlului judiciar în recurs, urmând a fi analizate acele critici care se încadrează în cazurile de nelegalitate expres și limitativ prevăzute de art. 304 pct. 1-9 C.proc.civ.

Printr-un prim motiv de recurs, reclamanta consideră că soluția instanței de apel este rezultatul schimbării înțeleșului lămurit și vădit neîndoielnic a clauzelor licenței de concesiune pentru exploatare nr. x din 31.03.2000, renegociată la 12.04.2002, întrucât instanța a stabilit greșit că licența de concesiune a încetat dintr-un caz de forță majoră, relevant de neobținerea autorizației de gospodărire a apelor. Totodată, a apreciat că reținerea de către instanța de apel a împrejurării că neobținerea autorizației de gospodărire a apelor constituie un caz de forță majoră în condițiile art. 16.1.1 și art. 4.2.4 din licență constituie o motivare ce cuprinde un considerent contradictoriu și străin de natura pricinii.

În examinarea acestui motiv de recurs, a cărui dezvoltare face posibil încadrarea în dispozițiile art. 304 pct. 8 C.proc.civ., dar și în pct. 7 al aceluiași articol, Înalta Curte a constatat netemeinicia susținerilor formulate.

Motivul de nelegalitate înscris în art. 304 pct. 7 C.proc.civ. vizează ipoteza în care hotărârea nu cuprinde motivele pe care se sprijină sau când cuprinde motive contradictorii ori străine de natura pricinii. Criticile formulate de recurentă, ce vizează teza a II-a textului legal evocat, sunt neîntemeiate.

Din perspectiva obiectului investiției instanței de fond, a motivelor de apel formulate de reclamantă și a îndrumărilor dispuse prin decizia de casare, se constată că motivarea hotărârii instanței de judecare cuprinde pe larg argumentele pe care aceasta se sprijină, fără a vădi motive contradictorii ori străine de natura pricinii, argumentația logico-juridică în exercițiul controlului judiciar gășindu-și exponențialul în soluția pronunțată.

Susținerea recurentei potrivit căreia decizia instanței de apel s-ar fundamenta pe considerente străine de natura pricinii nu poate constitui un motiv temeinic care să atragă nelegalitatea deciziei atacate, atât timp cât în exercitarea controlului judiciar instanța de apel a analizat coroborat, prin trimiteri punctuale, natura și înțeleșul clauzelor înscrise în licența de

concesiune pentru exploatare nr. x, examinare în urma căreia a concluzionat în privința legalității și temeiniciei soluției prin care acțiunea reclamantei a fost respinsă. În contextul situației de fapt reținută de instanța de apel, contrar susținerilor recurente, argumentele instanței de apel în examinarea clauzelor contractuale, în consens cu dispozițiile art. 969 și 966 C.civ., nu se vădesc a fi contradictorii ori străine de natura pricinii, atât timp cât acestea sprijină și completează motivarea hotărârii atacate prin considerente proprii care clarifică chestiunile de drept stabilite, în sarcina instanței de rejudecare, prin decizia de casare.

Examinând hotărârea atacată din perspectiva motivului de nelegalitate care vizează ipoteza în care instanța, interpretând greșit actul dedus judecării, a schimbat natura ori înțelesul lămurit și vădit neîndoielnic al acestuia, Înalta Curte a constatat netemeinicia criticilor subsumate motivului de recurs înscris în art. 304 pct. 8 C.proc.civ. Aceste dispoziții vizează încălcarea principiului potrivit căruia convențiile legal făcute au putere de lege între părțile contractante și, din acest punct de vedere, recurenta nu a demonstrat că, în cauză, instanța a schimbat natura ori înțelesul lămurit al actului dedus judecării.

Astfel, dispozițiile legale înscrise în Legea minelor nr. 61/1998 [art. 18 alin. (2)], care guvernează licența de concesiune pentru exploatare nr. x din 31.03.2000, resemnată la 12.04.2002, precum și clauzele referitoare la obligațiile contractuale izvorâte în temeiul raporturilor de concesiune cuprinse la cap. 8.2 (respectiv 8.2.10 - 8.2.12, 8.2.23), dar și clauza 4.2.4 condiționează titularul licenței de a executa activități miniere de existența autorizației de gospodărire a apelor, eliberată în conformitate cu art. 57 din Legea apelor nr. 107/1997.

Prin urmare, desfășurarea activității de exploatare de nisipuri și pietrișuri din perimetrul Orășeni, ce constituia obiectul licenței de concesiune, era condiționat de obținerea autorizației de gospodărire a apelor de către reclamantă, ca titular al licenței. La nivelul anului 2009, autoritatea competentă să emită autorizația de gospodărire a apelor a condiționat, conform art. 33 alin. (2) din Legea nr. 107/1996, emiterea autorizației de obținerea, în prealabil, a acceptului C.N.A.D.N.R. SA care derula în perimetrul supus licenței de exploatare un obiectiv de utilitate publică intitulat „Variantă ocolire Caraș-Severin”. În aceste condiții, cum absența sau retragerea avizelor, respectiv a autorizației de gospodărire a apelor atrage sistarea activității de exploatare minieră conform legii și licenței de exploatare și întrucât autorizația prevăzută de art. 57 din Legea nr. 107/1997 la nivelul anului 2009 nu a mai fost obținută de către reclamantă, aceasta s-a aflat în imposibilitate de a desfășura activitatea de extracție a nisipurilor și pietrișurilor din albia minieră.

Astfel, situația de fapt reținută în cauză, care nu mai poate fi reevaluată față de configurația actuală a articolului 304 C.proc.civ., denotă împrejurarea că instanța de apel a calificat corect împrejurarea ce a condus la imposibilitatea continuării activității recurente în sensul că, evenimentul reclamat în cauză, se circumscrie unui caz de forță majoră în sensul clauzei 16.1.1 din licență.

Cazurile de încetare a concesiunii miniere au fost prevăzute în cuprinsul licenței de concesiune, printre acestea fiind menționat și cazul de încetare ca urmare a apariției unor evenimente care constituie cauze de forță majoră, definite prin licență (clauza 4.2.1. lit. c). În acest sens, reclamanta și A.N.R.M. au definit (clauza 16.1.1) forța majoră ca fiind „un eveniment imprevizibil și insurmontabil, independent de orice control din partea titularului (licenței) ale cărei efecte se întind pe o durată mai mare de 12 luni și care generează imposibilitatea temporară sau definitivă de executare parțială sau totală a obligațiilor titularului conform prevederilor prezentei licențe”. Or, calificarea dată situației ce a produs imposibilitatea continuării activității drept caz de forță majoră nu reprezintă decât consecința efectelor și consecințelor pe care le generează cuprinsul clauzelor contractuale relativ la evenimentul survenit independent de orice control din partea titularului licenței în sensul că activitatea minieră este sistată în caz de absență ori retragere a avizelor legale.

Susținerea recurente potrivit căreia neobținerea autorizației de gospodărire a apelor nu ar constitui un caz de forță majoră în sensul alineatului 2 al art. 16.1.1 ce definește cazurile de forță majoră nu poate fi primită, atât timp cât instanța de apel a analizat cauza care au generat

imposibilitatea desfășurării activității reclamantei și consecințele acesteia din perspectiva condițiilor impuse de prevederile legale și clauzele contractuale, nu doar a mențiunilor înscrise în alineatul 2 al clauzei la care face referire recurenta și care vizează o serie de situații enunțative și nu restrictive.

Prin urmare, întrucât continuarea activității miniere era condiționată de obținerea autorizațiilor prevăzute de lege și de licență și întrucât avizul de gospodărire a apelor, ce se înscrie într-o obligație legală, nu a fost obținut în condițiile reținute, instanța de apel a concluzionat corect în sensul că starea de fapt evidențiată în cauză se circumscrie unui eveniment de natura celor prevăzute de părți în clauza 16.1.1 ce atrage imposibilitatea continuării activității miniere, atât timp cât autorizația de gospodărire a apelor condiționează desfășurarea activității, iar lipsa acesteia generează efecte echivalente cu retragerea acesteia. Trimiterea instanței de apel la cuprinsul clauzei înscrise la pct. 4.2.4 constituie un argument care subliniază obligația legală și contractuală pentru obținerea autorizației de gospodărire a apelor în vederea desfășurării activității miniere în baza licenței, interpretarea clauzei fiind realizată în consens cu art. 57 din Legea apelor nr. 107/1996 conform căruia absența sau retragerea autorizației de gospodărire a apelor atrage după sine obligativitatea încetării activității.

Examinând hotărârea atacată din perspectiva motivului de nelegalitate care se referă la ipoteza în care hotărârea pronunțată este lipsită de temei legal ori a fost dată cu încălcarea sau aplicarea greșită a legii, Înalta Curte constată netemeinicia criticilor subsumate motivului de recurs înscris în art. 304 pct. 9 C.proc.civ.

În dezvoltarea acestui motiv de recurs se invocă încălcarea dispozițiilor art. 315 alin. (1) C.proc.civ. încât instanța de rejudecare nu a analizat dacă despăgubirile ar putea fi pretinse în condițiile art. 57 lit. b) din O.U.G. nr. 54/2006, text legal care, în accepțiunea recurente, nu ar fi incident.

Critica recurente nu este întemeiată, deoarece instanța de apel, în rejudecare, a exercitat corect controlul judiciar deoarece verificarea legalității și temeiniciei sentinței apelate a fost realizată în conformitate cu limitele cadrului procesual al investiției sale, dar și a îndrumărilor cu valoare obligatorie ale deciziei de casare nr. 2774/2014 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, atât timp cât, potrivit art. 315 alin. (1) C.proc.civ., singura îngrădire adusă atribuțiilor judecătorilor de fond, care rejudecă procesul după casare, este aceea că hotărârile instanței de control sunt obligatorii cu privire la problemele de drept dezlegate, starea de fapt a procesului urmând să fie stabilită de instanța de trimitere.

În acest context, instanța de rejudecare a procedat corect la stabilirea completă a situației de fapt pe baza probatoriului ce a fost suplimentat în această fază procesuală, procedând judicios la verificarea legii aplicabile raportului juridic dedus judecății. Faptul că instanța de trimitere, soluționând toate aspectele de fapt și drept ale cauzei în raport de situația de fapt stabilită pe baza probatoriului administrat, a ajuns la aceeași concluzie cu cea inserată în hotărârea apelată, nu înseamnă că, în rejudecare, instanța de apel nu a respectat dispozițiile deciziei de casare în sensul art. 315 alin. (1) C.proc.civ.

Prin urmare, nu pot fi reținute condițiile pentru a atrage incidența motivului de recurs înscris în art. 304 pct. 9 C.proc.civ., atât timp cât reclamanta, deși este titulara unui drept de concesiune, respectiv a unui drept real ce rezultă din „licența de concesiune pentru exploatare” încheiată la data de 31.03.2000 cu A.N.R.M., nu poate pretinde despăgubiri în condițiile Legii nr. 198/2004 și ale Legii nr. 33/1994 devreme ce, terenul atribuit spre folosință reclamantei în scopul desfășurării activității miniere, prevăzut în licența de exploatare, nu a fost supus exproprierii, fiind proprietate publică a Statului Român.

În acest context și în conformitate cu decizia de casare, instanța de apel a analizat relevanța dispozițiilor înscrise în O.U.G. nr. 54/2006 privind regimul contractelor de concesiune de bunuri proprietate publică și HG nr. 168/2007 (art. 58) privind aprobarea Normelor metodologice de aplicare a O.U.G. nr. 54/2006 din perspectiva posibilității valorificării drepturilor în condițiile licenței de exploatare și a legii care o guvernează în caz de neexecutare a obligațiilor contractuale

sau a incapacității îndeplinirii acestora de către una din părțile contractante. Faptul că instanța de apel a înlăturat susținerile reclamantei relativ la examinarea pretențiilor sale în temeiul legilor de expropriere evocate în justificarea acțiunii acesteia, nu înseamnă că, în rejudecare, instanța nu a respectat dispozițiile obligatorii ale deciziei de casare potrivit art. 315 alin. (1) C.proc.civ.

Subsumat acestui motiv de nelegalitate, recurenta a susținut că instanța de apel nu a avut în vedere dispozițiile art. 28 din Legea nr. 33/1994 și art. 3, 5, 6, 7 și 9 din Legea nr. 198/2004 în considerarea căroră, fiind titulara unui drept real, justifică un interes legitim în a solicita despăgubiri conform textelor legale evocate.

Critica recurentei nu poate fi primită.

Reclamanta este într-adevăr titulara unui drept real, respectiv a unui drept de concesiune ce rezultă din încheierea dintre aceasta și A.N.R.M. a unui contract denumit „licență de concesiune pentru exploatare” pentru o perioadă de 20 de ani, având ca obiect concesionarea dreptului de exploatare și livrare în forme specifice în favoarea titularului (reclamantei) a resurselor și rezervelor de nisip și pietriș din perimetrul Orășeni.

Este adevărat că, dispozițiile constituționale, precum și alte reglementări legale în materie de concesiune prevăd posibilitatea concesionării de bunuri mobile sau imobile din domeniul public al statului sau a unităților administrativ-teritoriale, însă atunci când concesiunea vizează bunuri aparținând domeniului public, dreptul de concesiune constituie un drept real principal, derivat din dreptul de proprietate publică care se naște dintr-un contract administrativ, fiind opozabil tuturor, cu excepția proprietarului.

În cauză, pretențiile reclamantei reprezentând despăgubiri aferente prejudiciului cauzat de derularea obiectivului de investiții “Variantă de ocolire Caransebeș” implementat de pârâtă au ca temei juridic prevederile art. 2-9 din Legea nr. 198/2004, H.G. nr. 434/2009 și art. 21-28 din Legea nr. 33/1994, pretențiile acesteia fiind întemeiate, astfel, pe dispozițiile legale care reglementează exproprierea.

Relativ la bunurile care pot face obiect al exproprierii, dispozițiile înscrise în art. 2 din Legea nr. 33/1994 stipulează că pot fi expropriate doar bunurile imobile proprietatea persoanelor fizice sau persoanelor juridice cu sau fără scop lucrativ, precum și cele aflate în proprietatea privată a comunelor, orașelor, municipiilor și județelor. Prin urmare, pot constitui obiect al exproprierii doar bunurile imobile aflate în proprietate privată, indiferent de titularul lor, nu și imobilele aflate în domeniul public.

În cauză, imobilul aflat în perimetrul obiectului licenței de exploatare face parte, conform naturii sale și dispozițiilor Legii nr. 213/1998 privind proprietatea publică și regimul juridic al acesteia, din domeniul public al Statului Român. În acest context, perimetrul suspus exploatării nu a fost afectat și nici nu poate fi supus procedurii de expropriere prevăzută de Legea nr. 198/2004 și Legea nr. 33/1994 deoarece terenul în privința căruia reclamanta are un drept de concesiune în temeiul licenței de exploatare nu a fost supus exproprierii deoarece face parte din domeniul public al statului.

În acest context, nu poate fi primită aserțiunea recurentei potrivit căreia, ca titular a unui drept real, justifică dreptul de a solicita despăgubiri în baza legilor de expropriere deoarece sintagma “interes legitim” din cuprinsul textelor legale la care face referire reclamanta deși, într-adevăr, vizează posibilitatea solicitării de despăgubiri de către titularii de drepturi reale, precum și de orice persoană care justifică un interes, legiuitorul a condiționat, însă, ca exercițiul acestui drept să fie în legătură cu un bun care a făcut sau poate face obiect al exproprierii. Cum recurenta este titulara unui drept real de concesiune a unui imobil care aparține domeniului public al statului și care nu poate constitui obiect al exproprierii, în mod corect instanța de apel a reținut că reclamanta nu poate pretinde despăgubiri în baza legilor exproprierii care au constituit temeiul juridic al pretențiilor sale.

În consecință, constatându-se că instanța de apel a efectuat o corectă aplicare și interpretare a dispozițiilor legale ce guvernează materia, definind judicios natura și întinderea raportului juridic dintre părți, Înalta Curte a constatat netemeinicia motivelor de recurs subsumate art.304 pct. 7, 8 și

9 C.proc.civ., drept pentru care, în temeiul dispozițiilor art. 312 alin. (1) C.proc.civ., a respins, ca nefondat, recursul declarat de reclamanta S.C. C. SRL împotriva deciziei nr.129/2015 a Curții de Apel Timișoara.

3. Acțiune în revendicare promovată înainte de apariția Legii nr. 10/2001. Principiul neretroactivității legii noi. Nelegalitatea analizării valabilității titlului cumpărătorilor prin prisma dispozițiilor art. 45 alin. (2) din legea specială de reparație. Calitatea de avânzi-cauză a dobânditorilor imobilului. Opozabilitatea efectelor hotărârii prin care se constatare nulitatea titlului statului.

C.civ. din 1864, art. 480, art. 966 - 968, art. 1200 pct. 4, art. 1202 alin. (2)
C.proc.civ. din 1865, art. 304, pct. 7, pct. 9
Legea nr. 10/2001, art. 45

1. Faptul că, în cadrul acțiunii în revendicare promovate anterior intrării în vigoare a Legii nr. 10/2001, pârâții au invocat în apărare prevederile art.45 alin.2 din acest act normativ precum și buna-credință de care ar fi dat dovadă la încheierea contractelor de vânzare-cumpărare, nu reprezenta un argument suficient pentru ca instanța să treacă la analiza fondului acestei apărări, după ce, aceeași instanță stabilise că legea în conținutul căreia se regăsește textul de care se prevalau pârâții, nu are incidență în cauză, având în vedere data promovării acțiunii și opțiunea reclamantei, de a continua judecata în condițiile dreptului comun, aspecte ce relevă caracterul contradictoriu al considerentelor hotărârii atacate, fiind astfel incidente dispozițiile art. 304 pct. 7 C.proc.civ.

O asemenea aplicare a legii noi, pentru a paraliza un demers judiciar inițiat anterior intrării sale în vigoare înseamnă și o încălcare a principiului neretroactivității legii noi și a principiului tempus regit actum, câtă vreme analiza raportului juridic ce legase deja părțile pe plan procesual s-a făcut din perspectiva unor elemente noi, aduse în dezbateră judiciară prin dispozițiile art. 45 alin.(2) din Legea nr.10/2001 (inexistente la data introducerii acțiunii).

2. Nici cererea în nulitatea contractelor de vânzare nu putea fi analizată din perspectiva art.45 alin.(2) din Legea nr.10/2001, în condițiile în care, prevalându-se tot de dispozițiile dreptului comun (art. 966-968 C.civ.), reclamanta a invocat fraudă la lege și cauza ilicită a actelor de înstrăinare.

Astfel, anterior reglementării date prin art. 45 alin. (2) din Legea nr. 10/2001, ceea ce putea salva actul juridic de la nulitate era principiul error communis facit ius sau al validității aparenței în drept, iar nu simpla buna-credință, aspect ce presupunea efectuarea altor verificări decât simpla atitudine subiectivă a părților la momentul încheierii actului - respectiv, existența unei erori comune și invincibile în legătură cu calitatea de proprietar a înstrăinătorului iar nu simpla convingere eronată că transmiiătorul este proprietar al imobilului.

3. În stabilirea domeniului relativității efectelor hotărârii judecătorești, trebuie avut în vedere că sunt asimilați categoriei de părți – suportând efectele judecării la fel ca acestea – și așa-numiții avânzi-cauză, adică acele persoane aflate într-o legătură juridică strânsă cu autorul care a stat în proces și în contradictoriu cu care a fost pronunțată hotărârea ce li se opune.

Prin urmare, cum pârâții sunt succesori cu titlu particular ai statului (de la care, prin contracte de vânzare-cumpărare au dobândit apartamentele revendicate) și cum autorul lor a fost parte într-un litigiu anterior în care s-a dezbătut valabilitatea titlului său asupra imobilului, în mod eronat, instanța a reținut că opozabilitatea hotărârii anterioare față de pârâți este cea specifică terților, fapt ce le-ar permite să facă dovada contrară celor stabilite cu autoritate de lucru judecat

în legătură cu deținerea imobilului fără titlu de către stat, făcând astfel o greșită aplicare a dispozițiilor art. 1200 pct.4 și art. 1202 alin.(2) C.civ.

Secția I civilă, decizia nr. 875 din 25 martie 2015

Prin cererea înregistrată la data de 13.01.2000 pe rolul Tribunalul București, reclamanta A. a chemat în judecată pe pârâții Consiliul General al Municipiului București, B., C., D., E., F., G., H., J., K., L. și M. și a solicitat să fie obligați să-i lase în deplină proprietate și posesie imobilul situat în București, str. I nr. x, compus din teren în suprafață de 547,54 mp și construcție ridicată pe acesta, formată din subsol, parter, patru etaje și anexe.

A mai solicitat reclamanta să se constate nulitatea contractelor de vânzare-cumpărare încheiate de pârâții persoane fizice cu vânzătoarea Primăria Municipiului București.

În motivarea cererii, s-a arătat că în baza actului de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. x/1937 și transcris la Tribunalul Ilfov, numita N. a cumpărat două parcele de teren situate în București, str. B. nr.x6-x8, având o suprafață totală de 547,54 mp, pe acest teren soții N. edificând o construcție formată din subsol, parter, patru etaje și anexe, construcție ce a fost terminată în anul 1939. Numita N. era casnică, iar soțul acesteia era arhitect, astfel încât imobilul în litigiu a fost trecut în proprietatea statului în baza Decretului de naționalizare nr.92/1950, această măsură contravenind prevederilor înscrise în Constituția din anul 1948.

Prin sentința civilă nr. 768 din 05.06.2006, Tribunalul București, Secția a III-a civilă a admis excepția lipsei capacității de folosință a pârâtului D., acesta fiind decedat la data introducerii acțiunii; a admis excepția lipsei calității procesuale pasive a pârâtului O. și a respins acțiunea față de acesta, formulată de reclamantă, ca fiind îndreptată împotriva unei persoane fără calitate procesuală pasivă; a luat act că reclamanta a renunțat la judecată în ceea ce-i privește pe pârâții P. și R.; a respins acțiunea formulată de reclamantă, în prezent decedată, acțiunea fiind continuată de moștenitoarea sa Q., împotriva pârâților Consiliul General al Municipiului București, B., G., H., S., K., M., C., T. și F., ca neîntemeiată.

În ce privește fondul cauzei, instanța a înlăturat susținerile reclamantei potrivit cărora imobilul în litigiu a fost trecut în proprietatea statului fără titlu întrucât, față de înscrisurile depuse, s-a constatat că preluarea imobilului prin naționalizare s-a realizat cu respectarea prevederilor Decretului nr. 92/1950.

A apreciat tribunalul că dispozițiile art. II din Decretul nr. 92/1950, enumerând strict și limitativ categoriile de persoane exceptate de la naționalizare, nu s-a referit și la persoanele casnice cum era proprietara imobilului.

Pe de altă parte, era lipsită de relevanță profesia de arhitect a numitului N., deoarece în acea perioadă nu se aplica principiul comunității de bunuri instituit prin intermediul Codului familiei, intrat în vigoare în anul 1954, ci regimul separației de patrimonii, în actul de vânzare - cumpărare a celor două parcele figurând drept cumpărătoare N., iar construcția a fost edificată pe teren pe baza veniturilor de care dispunea aceasta conform dovezilor existente la dosar.

Ca atare, tribunalul a constatat ca măsura a naționalizării s-a efectuat în concordanță cu prevederile Decretului nr. 92/1950, fiind preluat de stat cu titlu și putând fi deci înstrăinat către chiriași în temeiul Legii nr. 112/1995.

Referitor la contractele de vânzare - cumpărare a căror nulitate s-a solicitat a se constata, s-a observat că acestea au fost încheiate în intervalul 1996-1998, deci anterior promovării acțiunii în revendicare de către reclamantă și fără a se face dovada existenței unei notificări prelabile adresate chiriașilor din partea pretinsei proprietare, în sensul de a nu se proceda la achiziționarea apartamentelor respective.

Prin decizia civilă nr. 611/A din 14.10.2008, pronunțată de Curtea de Apel București, Secția a III-a civilă și pentru cauze cu minori și de familie a fost admis apelul reclamantei, a fost schimbată în parte sentința apelată, în sensul că s-a admis acțiunea și au fost obligați pârâții să lase în deplină proprietate și posesie imobilul situat în București (mai puțin apartamentul nr. 9, etaj 2).

S-a constatat nulitatea contractelor de vânzare-cumpărare nr. x6/1998, nr. x3/1996, nr. x5/1997, nr. x13/1996, nr. x9/1996, nr. x6/1996, nr. x75/1997, nr. x76/1997, nr. x67/1996 și nr. x06/1997, încheiate între intimații persoane fizice, în calitate de cumpărători și intimata pârâtă Primăria Municipiului București, în calitate de vânzător. S-au menținut celelalte dispoziții ale sentinței apelate.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a reținut că prin sentința civilă nr. 10969/2005 a Judecătoriei Sectorului 1 București, rămasă irevocabilă prin respingerea apelului și recursului, s-a admis prima cerere formulată de reclamanta Q. în contradictoriu cu pârâții Municipiul București prin Primarul General, S. și U.; s-a admis în parte a doua cerere formulată de aceeași reclamantă în contradictoriu cu aceiași pârâți și s-a constatat nevalabilitatea titlului statului asupra imobilului situat în str. I. nr. x; s-a constatat nulitatea absolută a contractului de închiriere nr. x99/2000 încheiat între Primăria Municipiului București în calitate de vânzător prin Direcția Generală a Administrației Fondului Imobiliar și pârâții S. și U.; s-a dispus obligarea pârâților să lase în deplină proprietate și posesie reclamantei imobilul situat în str. I. nr. x, et. 2, ap. 9, împreună cu cota indiviză de 58,46 mp. teren și cota indiviză de 15,59% din părțile de folosință comună ale imobilului; s-a respins capătul al treilea al celei de-a doua cereri privind constatarea nulității absolute a contractului de vânzare – cumpărare ca prescis; s-au respins capetele al doilea și al treilea ale celei de-a doua cereri cu privire la repunerea părților în situația anterioară ca rămase fără interes.

Chiar dacă nu a putut reține autoritatea de lucru judecat, neexistând identitate de părți între acțiunea pentru care s-a pronunțat sentința civilă menționată mai sus și acțiunea de față, tribunalul a constatat că dispozitivul acesteia se referă la nevalabilitatea titlului statului asupra imobilului situat în str. I. nr. x, în totalitatea sa și totodată, recunoaște calitatea de proprietar prin moștenire asupra unuia dintre apartamentele și cota indiviză de teren aflat în imobilul în litigiu.

Față de această situație raportată la speța de față, s-a concluzionat că reclamanta are calitate procesuală activă.

Totodată, Curtea a admis acțiunea și a obligat pârâții să-i lase în deplină proprietate și posesie imobilul în litigiu și, pe cale de consecință, a constatat nulitatea contractelor de vânzare – cumpărare ale acestora încheiate cu Primăria Municipiului București reprezentată în cauză de Consiliul General al Municipiului București.

Potrivit deciziei nr. 6793/2008, Înalta Curte de Casație și Justiție a casat decizia și a trimis cauza spre rejudecare, față de nemotivarea hotărârii care a făcut imposibil exercitarea controlului judiciar.

La reluarea judecății a fost pronunțată decizia nr. 396 din 24.06.2010 a Curții de apel București, Secția a III-a civilă și pentru cauze cu minori și de familie, prin care a fost admis apelul declarat de reclamantă împotriva sentinței civile nr. 768/2006 a Tribunalului București, a fost schimbată în parte sentința, în sensul admiterii în parte a acțiunii precizate. Au fost obligați pârâții să lase în deplină proprietate și posesie reclamantei apartamentele pe care le ocupă, obiect al contractelor de vânzare-cumpărare încheiate de aceștia.

A fost respinsă cererea de revendicare a construcției neînstrăinate de pârâțul Municipiul București, ca rămasă fără obiect.

A fost obligat pârâțul Municipiul București să lase reclamantei în deplină proprietate și liniștită posesie suprafața de teren de 274,78 mp, certificată conform dispoziției Primarului General al Municipiului București nr. 8871/2007. Au fost menținute celelalte dispoziții ale sentinței.

Prin decizia civilă nr.5748 din 26.09.2012, Înalta Curte de Casație și Justiție a admis recursurile declarate de reclamantă și de pârâții F., G., H., S., K., M., C., T., Consiliul General al Municipiului București și Municipiul București prin Primar General împotriva deciziei nr. 396/A/2010, precum și recursul declarat de pârâta C., împotriva încheierii de ședință din 16.06.2011 ale Curții de Apel București, a casat decizia recurată și încheierea menționată, dispunând trimiterea cauzei spre rejudecarea apelului.

S-a constatat că motivul de recurs fundamentat pe dispozițiile art. 304 pct. 7 C.proc.civ.

(hotărârea nu cuprinde motivele pe care se sprijină sau cuprinde motive contradictorii sau străine de natura pricinii) invocat de toate părțile din litigiu, este întemeiat, în condițiile în care hotărârea atacată nu cuprinde motivele de respingere a cererii de constatare a nulității contractelor de vânzare-cumpărare, încheiate de părți în temeiul Legii nr. 112/1995, raportat la cauzele de nulitate invocate în cauză. De asemenea, nu s-a analizat respectarea sau nerespectarea, de către părțile contractante, a dispozițiilor art. 1 și 9 ale Legii nr. 112/1995.

Totodată, s-a reținut că părții înșiși au solicitat o dezlegare distinctă a capătului de cerere având ca obiect acțiunea în nulitatea contractelor de vânzare-cumpărare, invocând, de asemenea, și tezele ce țin de existența unor considerente contradictorii, ambigue în soluționarea acțiunii în revendicare, precum și inexistența unor motive de respingere a excepțiilor lipsei de interes și inadmisibilității cererii deduse judecării.

A reținut instanța de recurs că este evidentă, în cauză, existența unor considerente contradictorii în conținutul hotărârii de apel, câtă vreme, deși se menționează că acțiunea este admisă numai cu privire la construcțiile și suprafețele de teren neînstrăinate legal de către stat, iar contractele de vânzare-cumpărare încheiate de părți sunt menținute în cauză, totuși, se dispune obligarea cumpărătorilor de a lăsa reclamantei, în deplină proprietate și pașnică posesie, apartamentele ce formează obiectul actelor de înstrăinare.

Soluționând apelul după casare și trimiterea cauzei spre rejudecare, Curtea de Apel București, Secția a III-a civilă și pentru cauze cu minori și de familie a pronunțat decizia nr. 540/A din 05.12.2014, prin care a respins excepțiile lipsei calității procesuale active a reclamantei, lipsei calității procesuale pasive a Municipiului București, lipsei de interes, autorității de lucru judecat și inadmisibilității acțiunii. A respins ca nefondat apelul reclamantei.

Instanța de apel a reținut că potrivit îndrumărilor date în condițiile art.315 C.proc.civ., a fost stabilită obligația pentru instanța de trimitere să verifice dacă au fost respectate prevederile art.1 și 9 din Legea nr.112/1995, dacă acțiunea în revendicare este admisibilă după apariția unei legi speciale de reparație, să soluționeze excepția lipsei calității procesuale active a reclamantei și să aibă în vedere criticile de nelegalitate și netemeinicie invocate de părți prin motivele de recurs.

Cu privire la calitatea procesuală activă a reclamantei, s-a constatat că această chestiune a fost soluționată la 27.03.2006, de către Tribunalul București, iar împotriva respectivei încheieri nu a fost exercitată calea de atac a apelului, astfel că aceasta a intrat în puterea lucrului judecat, în condițiile art.1201 C.civ. coroborat cu art.166 C.proc.civ.

Prin încheierea menționată, instanța a reținut că potrivit înscrisurilor depuse la dosar reclamanta a făcut dovada calității de proprietar a autoarei sale, N., asupra imobilului în litigiu, compus din construcție și teren, fiind dovedită și calitatea de moștenitoare a reclamantei Q., pe calea transmiterilor și retransmiterilor succesoriale, realizate prin certificate de moștenitor ce nu au fost desființate prin intermediul unor hotărâri judecătorești.

Prin aceeași încheiere, tribunalul a apreciat nefondate susținerile părții T. privind lipsa calității de moștenitor a mamei reclamantei, A., deduse din eliberarea certificatului de moștenitor nr. x4/1997 la 15 ani de la decesul autoarei sale, apreciindu-se că a intervenit acceptarea tacită a succesiunii ca urmare a preluării unor bunuri mobile ale defunctei conform art.689 C.civ.

Totodată, tribunalul a reținut că acceptarea succesiunii produce efecte retroactive în ceea ce privește dobândirea calității de moștenitor, astfel că se poate elibera oricând certificatul de moștenitor de către biroul notarial.

Nefiind exercitată calea de atac a apelului față de modul de soluționare al excepției lipsei calității procesuale active a reclamantei, aceasta a intrat în puterea lucrului judecat, nemaiputând fi reiterată și cenzurată.

Excepția lipsei calității procesuale pasive a Municipiului București prin Primarul General și a Consiliului General al Municipiului București a fost respinsă ca nefondată, în cauză fiind aplicabile prevederile art.12 alin.4 din Legea nr.213/1998, conform cărora în litigiile privitoare la dreptul de proprietate titularul dreptului de administrare are obligația de a arăta titularul dreptului de proprietate și ale art.12 alin.(5) care arată că în litigiile privitoare la dreptul de proprietate

unitățile administrativ-teritoriale sunt reprezentate de Consiliul General al Municipiului București sau de consiliile locale care pot da mandat scris președintelui consiliului sau primarului.

De asemenea, potrivit art.21 din Legea nr.215/2001 unitățile administrativ teritoriale sunt persoane juridice ce au capacitate juridică și patrimoniu propriu, fiind reprezentate în justiție de primar sau de președintele consiliului județean, care, la rândul lor, pot împuternici o persoană cu studii juridice sau un avocat. În aplicarea prevederilor art.12 alin.4 și 5 din Legea nr.213/1998 și ale art.21 din Legea nr.215/2001, calitate procesuală pasivă în cauză au Municipiul București prin Primarul General și Consiliul General al Municipiului București, astfel că excepția lipsei calității procesuale pasive a fost respinsă ca nefondată.

Tot astfel, excepția lipsei de interes a fost respinsă ca nefondată, fiind evident că reclamanta are un interes direct, personal și material în promovarea cererii, urmărind intrarea în posesia imobilului ca efect al admiterii acțiunii în revendicare și constatarea nulității contractelor încheiate de părți.

În ce privește excepția autorității de lucru judecat, aceasta a fost respinsă ca nefondată, deoarece sentința civilă nr.10969/2005 pronunțată de Judecătoria Sectorului 1 București, invocată de apelantă, nu a privit aceleași părți, în cauză fiind părți S. și U., obiectul dosarului privind revendicarea apartamentului nr.9 din imobil.

Ca atare, s-a constatat că nu sunt întrunite cerințele art.1201 - 1202 C.civ., care presupun identitate de obiect, de cauză și de persoane, niciunul dintre părții prezentei cauze nefiind părți în litigiul invocat de apelantă.

În schimb, sentința de care se prevalează apelanta are valoarea probatorie a unei prezumții relative supuse dovezii contrare, părții din prezenta cauză administrând dovezi contrare.

Astfel, s-a reținut că nu poate fi confundat efectul pozitiv al puterii lucrului judecat ce derivă din relativitatea efectelor hotărârii judecătorești între părțile în litigiu cu opozabilitatea față de terți - părții din prezenta cauză - a hotărârii judecătorești invocate.

Referitor la excepția inadmisibilității acțiunii, aceasta a fost respinsă ca nefondată, față de împrejurarea că acțiunea în revendicare a fost formulată la 13.01.2000, anterior intrării în vigoare a Legii nr.10/2001 și a fost întemeiată pe dispozițiile art.480 C.civ.

În acest context, s-a reținut că în speță sunt aplicabile prevederile art.46 alin.(1) din Legea nr.10/2001, potrivit cărora prevederile legii speciale sunt aplicabile și acțiunilor în curs de judecată, persoana îndreptățită putând alege calea acestei legi, renunțând la judecata cauzei sau solicitând suspendarea cauzei. Nici apelanta și nici autoarea sa nu au optat, conform normei arătate, pentru aplicabilitatea legii noi, au continuat acțiunea având ca obiect revendicarea și constatarea nulității absolute a contractelor de vânzare-cumpărare încheiate în temeiul Legii nr.112/1995 și nu au solicitat suspendarea cauzei pentru a solicita aplicarea legii speciale.

S-a reținut totodată, că nu-și găsesc aplicare nici dezlegările Deciziei în interesul legii nr.33/2008 și nici dispozițiile Legii nr.10/2001, față de momentul promovării acțiunii.

Asupra fondului pricinii, Curtea a constatat că instanța fondului a analizat corect modalitatea de preluare a imobilului, concluzionând că naționalizarea a fost efectuată în concordanță cu prevederile Decretului nr.92/1950, astfel că imobilul a fost preluat cu titlu de Statul Român și înstrăinat către chiriași în condițiile Legii nr.112/1995.

Cu privire la soluționarea cererii în revendicarea imobilelor în litigiu – apartamente, instanța de apel a constatat că cererea introductivă presupune compararea titlurilor de proprietate exhibate de părți, dându-se eficiență celui mai caracterizat. S-a avut în vedere principiul securității raporturilor juridice, așa cum este reflectat în jurisprudența CEDO pentru a determina care dintre cele două părți beneficiază de un „bun” în sensul Convenției.

Pe acest aspect, s-a reținut că instanța europeană a statuat că un reclamant nu poate invoca încălcarea prevederilor art.1 din Protocolul nr.1 decât în măsura în care invocă un „bun” în sensul acestor prevederi. Reclamanta avea obligația să facă dovada că are un „bun” în sensul jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului sau că pretinde o „speranță legitimă” de a-l vedea concretizat. În sens contrar, nu vor fi considerate „bunuri” speranța de a redobândi un drept

de proprietate care s-a stins de mult timp ori o creanță condițională care a devenit caducă prin neîndeplinirea condiției (*Malhous c. Republicii Cehe, Kopechy c. Slovaciei*).

În plus, s-a avut în vedere raționamentul Curții Europene a Drepturilor Omului din cauza *Raicu c. României* în care s-a stabilit că persoanele ce și-au dobândit bunurile cu bună-credință nu trebuie să fie aduse în situația de a suporta ponderea responsabilității statului, care a confiscat în trecut aceste bunuri, deoarece s-ar încălca principiul securității raporturilor civile.

În ce privește incidența legii speciale în cauză, s-a reținut că pârâții au invocat aplicabilitatea Legii nr.10/2001, respectiv a art.45 alin.(2) coroborat cu art.18 lit. c) din lege.

Pe acest aspect, s-a constatat că acțiunea în revendicare a fost promovată la 13.01.2000, dar instanța este obligată să facă aplicarea Legii nr.10/2001, așa cum a fost invocată de pârâți prin apărările invocate în cauză.

Astfel, din probele administrate a rezultat că imobilul revendicat a fost proprietatea numitei N., fiind dobândit de aceasta prin actul de vânzare-cumpărare și trecut ulterior în proprietatea statului, prin naționalizare, în baza Decretului nr.92/1950.

Fiind vorba de un imobil trecut în patrimoniul statului în perioada de referință a Legii nr. 10/2001, în mod corect pârâții, prin apărările lor, au apreciat că sunt incidente, în speță, dispozițiile acestei legi speciale de reparație, dispoziții ce se aplică prioritar în raport cu dreptul comun, respectiv, cu dispozițiile art. 480-481 C.civ., invocate de reclamantă în acțiune.

În acest sens, Curtea europeană a stabilit că exigențele art. 1 din Protocolul adițional nr. 1 și principiul securității raporturilor juridice trebuie respectate atât în cazul fostului proprietar, cât și în cel al cumpărătorului de bună-credință, că prin restituirea bunurilor preluate de către stat trebuie să fie evitată insecuritatea raporturilor juridice și că în cazul în care restituirea în natură a bunului preluat abuziv de către stat nu mai este posibilă, când, spre exemplu, cum este situația din prezenta cauză, titlul subdobânditorului nu a fost anulat, urmează ca fostului proprietar să-i fie plătite despăgubiri.

Intimații-pârâți au invocat aplicabilitatea prevederilor art.45 alin.(2) din Legea nr.10/2001 („acte juridice de înstrăinare, având ca obiect imobile preluate fără titlu valabil, nu sunt lovite de nulitate absolută, dacă actul a fost încheiat cu bună-credință”), iar instanța de apel a constatat că toate contractele de vânzare-cumpărare a căror nulitate s-a invocat, au fost încheiate în intervalul 1996 - 1998, deci anterior promovării acțiunii în revendicare și fără a se face dovada depunerii unei notificări în temeiul legilor speciale de reparație.

Astfel fiind, contractele au fost analizate din perspectiva respectării prevederilor legale în vigoare la momentul încheierii actelor juridice de înstrăinare, raportat la data intrării în vigoare a H.G. nr.20/1996, respectiv H.G. nr.11/1997, constatându-se că la data încheierii lor au fost respectate dispozițiile art.9 din Legea nr.112/1995, potrivit căroră „chiriașii titulari de contract ai apartamentelor ce nu se restituie în natură foștilor proprietari sau moștenitorilor acestora pot opta, după expirarea termenului prevăzut la art.14, pentru cumpărarea acestor apartamente cu plata integrală sau în rate a prețului”.

S-a reținut că apartamentele în litigiu au fost vândute pârâților care le dețineau în calitate de chiriași, după expirarea termenului prevăzut de art.14 din lege și în condițiile în care, la momentul înstrăinării bunului, statul deținea imobilul ca proprietar, nefiind formulată o cerere în revendicare sau nefiind solicitate despăgubiri în condițiile legilor de reparație. De asemenea, au fost respectate dispozițiile H.G. nr. 20/1996 și ale H.G. nr. 11/1997, care menționau preluarea imobilelor în temeiul Decretului nr. 92/1950, ca fiind o preluare cu titlu.

S-a constatat totodată, că pârâții au invocat buna-credință la încheierea contractelor, făcând dovada că au efectuat demersuri anterior încheierii acestora, în sensul de a afla dacă există cereri pentru restituirea imobilului sau litigii privitoare la imobil, cererile lor purtând rezoluția departamentelor de specialitate, astfel că au opus reclamantei titluri de proprietate valabil încheiate.

Titlurile pârâților s-au consolidat conform art.45 alin. (2) coroborat cu art.18 lit.c) din Legea nr.10/2001 și, în plus, în cadrul acțiunii în revendicare, acțiune reală petitorie, pârâții opun reclamantei posesia de bună-credință.

Împotriva deciziei a declarat recurs reclamanta, care a formulat critici sub următoarele aspecte:

Decizia este nemotivată și se bazează în același timp, pe considerente contradictorii, străine de natura pricinii (art.304 pct.7 C.pr.civ.).

Astfel, deși pricina a fost trimisă spre rejudecare, ceea ce presupune analizarea criticilor deduse judecării prin intermediul motivelor de apel, instanța nu este preocupată de acest aspect, neredând criticile formulate și neprocedând la cercetarea acestora, limitându-se la a prelua și reda întocmai motivarea tribunalului.

S-a arătat că, potrivit motivelor de apel, a fost criticată sentința primei instanțe sub aspectul încălcării art.6 alin.1 din Legea nr.213/1998, ceea ce implica analiza cumulativă a concordanței Decretului nr.92/1950 cu Constituția din 1948, tratatele internaționale la care România era parte și legile în vigoare la momentul preluării, respectiv art.480-481 C.civ.

Or, instanța de apel nu a cercetat critica formulată, limitându-se la a constata că „instanța de fond a analizat corect modalitatea de preluare, concluzionând că naționalizarea a fost în concordanță cu Decretul nr.92/1950, imobilul fiind preluat cu titlu de Statul Român”.

De asemenea, decizia conține considerente contradictorii întrucât, pe de o parte, respinge corect excepția inadmisibilității acțiunii în revendicare formulată în condițiile dreptului comun la data de 13.01.2000, anterior intrării în vigoare a Legii nr.10/2001, reținând inaplicabilitatea acestui act normativ și a Deciziei în interesul legii nr.33/2008 a ICCJ, iar pe de altă parte, răspunzând apărărilor pe fondul cauzei formulate de părți, le găsește întemeiate cu trimitere la dispozițiile Legii nr.10/2001, cărora le recunoaște o aplicare prioritara raportat la dreptul comun invocat de reclamantă, respectiv la dispozițiile art.480 C.civ.

Totodată, deși reține greșit că imobilul a trecut cu titlu în proprietatea statului, în mod contradictoriu instanța a aplicat art.56 alin.(2) din Legea nr.10/2001, care vizează actele de înstrăinare ale imobilelor preluate fără titlu valabil, aparența de drept, buna-credință.

Lipsa unei analize efective a criticilor formulate în apel, dublată de contradicțiile și lipsa de coerență a motivării constituie o gravă încălcare a dreptului la un proces echitabil în sensul art.6 din convenția europeană.

Decizia este pronunțată cu încălcarea și aplicarea greșită a legii (art.304 pct.9 C.pr.civ).

Aceasta, întrucât instanța de apel a reținut în mod greșit aplicabilitatea Legii nr.10/2001 și a principiului specialia generalibus derogant în acțiunea în revendicare și în constatarea nulității contractelor de vânzare, formulată în condițiile dreptului comun, anterior intrării în vigoare a legii speciale.

Aplicarea Legii nr.10/2001 reținută pe baza unei motivări contradictorii, constituie totodată o încălcare a principiului disponibilității, a principiului neretroactivității și a principiului „tempus regit actum”.

În speță, aplicarea imediată a legii noi se putea face doar în condițiile art.47 (actualmente art.46) din , ceea ce înseamnă opțiunea persoanei îndreptățite fie de a continua procedura judiciară, fie ca, renunțând la judecată, să solicite rezolvarea pretențiilor sale în cadrul normativ nou creat. Or, reclamanta nu a optat pentru această din urmă soluție, iar notificare pe care a transmis-o conform Legii nr.10/2001 privind întreg imobilul din str. I. nr. x – și în baza căreia s-a emis dispoziția primarului general referitoare la restituirea părții de imobil neînstrăinate de către stat – a constituit doar un act de conservare a dreptului subiectiv la acordarea de măsuri reparatorii, atâta timp cât legiuitorul în condițiile dreptului comun era în faza de judecată și având în vedere dispozițiile art.22 alin. (5) din Legea nr.10/2001, potrivit cărora nedepunerea notificării în termen atrăgea pierderea dreptului de a solicita în justiție măsuri reparatorii în natură sau prin echivalent.

În aceste condiții, acțiunea în revendicare reprezintă singurul mijloc juridic de realizare a dreptului de proprietate încălcat, iar reclamanta nu avea nici un interes să renunțe la procedura dreptului comun.

De asemenea, dispozițiile art.6 alin.(2) teza a II-a din Legea nr.213/1998 (potrivit cărora bunurile preluate de stat fără titlu valabil pot fi revendicate de foștii proprietari sau succesorii

acestora, dacă nu fac obiectul unei legi speciale de reparație) nu sunt incidente în speță deoarece la data introducerii acțiunii nu exista o lege specială de reparație, care ar fi trebuit aplicată cu prioritate față de dreptul comun.

În cauză nu era aplicabile nici dezlegările date prin Decizia în interesul legii nr.33/2008 a ICCJ, deoarece acestea privesc situația acțiunilor în revendicare introduse ulterior intrării în vigoare a Legii nr.10/2001, iar nu a acțiunilor formulate anterior, sub regimul dreptului comun.

Este lipsită de orice fundament juridic afirmația instanței de apel în sensul că „este obligată să aplice Legea nr.10/2001, așa cum a fost invocată de către părți”, câtă vreme opțiunea cadrului procesual, așa cum rezultă din dispozițiile art.46 din Legea nr.10/2001 este recunoscută în favoarea reclamantului, iar nu a părților.

Instanța de apel a încălcat dispozițiile art.6 alin.(1) din Legea nr.213/1998, refuzând să judece problema prealabilă a verificării valabilității titlului statului în raport de acest text de lege, rezumându-se, la fel ca prima instanță a fondului, să constate existența titlului de preluare, respectiv Decretul nr.92/1950 și făcând în continuare, aplicarea greșită a H.G. nr.20/1996 și a H.G. nr.11/1997 prin confundarea sintagmei „cu titlu” cu cea „cu titlu valabil” și încălcarea principiului disponibilității.

Astfel, spre deosebire de reglementările din cele două hotărâri de Guvern care presupuneau verificarea existenței unui temei legal de preluare, respectiv existența identității dintre persoana menționată ca proprietar și adevăratul proprietar, aplicarea dispozițiilor art.6 din Legea nr.213/1998 însemna verificări asupra valabilității titlului statului date de neconformitatea legii de preluare cu Constituția și tratatele internaționale.

În speță, instanța de apel nu a făcut o asemenea analiză, ci doar a preluat motivarea primei instanțe și apărările nefondate ale intimaților-pârâți în legătură cu aplicarea H.G. nr.20/1996 și H.G. nr.11/1997.

Instanța de apel a încălcat dispozițiile art.1200 pct.4 și art.1202 C.civ., prin aprecierea inexistenței prezumției irevocabile de adevăr a sentinței civile nr.10969/2005 a Judecătoriei sector 1, care în temeiul efectului pozitiv dispensa de o nouă judecată, impunându-se cu caracter prejudicial în problema constatării nevalabilității titlului statului asupra imobilului în litigiu.

Instanța greșește întrucât pe de o parte, reține că s-a invocat excepția autorității lucrului judecat iar pe de altă parte, ignoră împrejurarea că raportul juridic privind constatarea nevalabilității titlului statului s-a judecat în contradictoriu cu Municipiul București, titularul pretinsului drept de proprietate înstrăinat chiriașilor și reclamanta Q., privind totodată, întreg imobilul situat în str. I. nr.x, iar nu un singur apartament.

Prin efectul autorității de lucru judecat soluția chestiunii litigioase dintr-un alt proces se impune în al doilea proces, cu valoarea prejudicială dezlegată anterior, iar pârâții din prezenta cauză nu au administrat probe contrare, așa încât instanța trebuia să constate preluarea fără titlu valabil a imobilului, stabilită deja anterior.

Instanța de apel a încălcat dispozițiile art.480-481 C.civ., atunci când a reținut inexistența dreptului de proprietate încălcat, deși statuarea existentă deja în legătură cu nevalabilitatea titlului statului are drept consecință constatarea că autoarea N. și-a păstrat calitatea de proprietar avută la data preluării abuzive, transmisă succesoral către reclamantă.

În cauză, nu este incidentă hotărârea din cauza pilot *Maria Atanasiu* deoarece analiza noțiunii de bun efectuată de aceasta are ca premisă revendicarea formulată după intrarea în vigoare a Legii nr.10/2001, în contextul aplicabilității legii speciale, în timp ce acțiunea în revendicare fiind formulată în condițiile dreptului comun, instanța trebuia să o soluționeze prin compararea titlurilor exhibate de părți și a regulilor tradiționale consacrate în literatura și practica judiciară.

În acest context, nu pot avea prioritate invocarea bunei-credințe, ca regulă de comparare sau de dobândire a proprietății și principiului securității raporturilor juridice, singura posibilitate de apărare a pârâților constând în invocarea uzucapiunii, inaplicabile în speță.

Instanța de apel a încălcat dispozițiile art.315 C.pr.civ. referitoare la caracterul obligatoriu al problemei de drept dezlegate vizând necesitatea analizării concrete a cauzelor de nulitate invocate

pentru contractele de vânzare-cumpărare încheiate conform Legii nr.112/1995.

Astfel, anterior analizei cauzelor de nulitate, instanța aplică eronat art.45 alin.2 din Legea nr.10/2001, deși legea specială nu era aplicabilă, iar ceea ce trebuia verificat era fraudarea legii (fraus omnia corrumpit) din perspectiva nesocotirii dispozițiilor imperative ale art.1, 9 din Legea nr.112/1995.

De aceea, a fost primită în mod eronat apărarea pârâților fundamentată pe art.45 alin.2 din Legea nr.10/2001, reținându-se buna-credință a subdobânditorilor ca excepție de la principiul resolutio iure dantis resolvitur ius accipientis.

În speță, nu sunt îndeplinite nici condițiile de aplicare a principiului error communis facit ius, care presupune dovedirea erorii publice la nivelul comunității privind calitatea statului de proprietar, în contextul în care erau notorii controversale și dezbaterile la nivelul întregii societăți în legătură cu preluarea abuzivă a proprietății, prin naționalizare, de către stat.

În realitate, intimații-pârâți au acceptat o vânzare speculativă a bunului altuia, ceea ce face ca actele juridice încheiate să aibă o cauză ilicită, imorală, motiv de nulitate absolută.

Intimații-pârâți au depus întâmpinări, susținând caracterul nefondat al criticilor, arătând, în esență că decizia din apel nu se bazează pe o contrarietate a considerentelor întrucât respingerea incidenței Legii nr.10/2001 a avut în vedere un aspect de ordin procedural legal de admisibilitatea acțiunii, în timp ce recunoașterea aplicabilității acesteia a vizat aspecte de fond și de drept material în soluționarea pricinii.

De asemenea, s-a susținut că nu au rămas neanalizate motive de apel că, de altfel, recurenta nu indică ce critici din cele deduse judecății nu ar fi primit dezlegare din partea instanței de apel. În privința rezolvării date fondului acțiunii în revendicare, aceasta este legală, întrucât instanța a făcut o corectă aplicare a principiului securității raporturilor juridice, așa cum este reflectat în jurisprudența CEDO, pentru a determina care dintre părți beneficiază de un bun în sensul Convenției europene. Tot astfel, s-a realizat o corectă analiză a valabilității contractelor de vânzare-cumpărare, încheiate cu respectarea H.G. nr.20/1996 și respectiv, H.G. nr.11/1997.

Analizând aspectele deduse judecății, Înalta Curte urmează să constate caracterul fondat al recursului în limita și potrivit următoarelor considerente:

Astfel cum în mod corect arată recurenta-reclamantă, decizia din apel se fundamentează pe considerente contradictorii atunci când pe de o parte, stabilește că acțiunea în revendicare nu este inadmisibilă fiind promovată anterior intrării în vigoare a Legii nr.10/2001 și întemeiată pe dispozițiile art.480 C.civ., iar pe de altă parte, dând dezlegare raportului juridic dedus judecății, statuează că acțiunea în revendicare este paralizată prin invocarea de către pârâți a dispozițiilor art.45 alin.(2) din Legea nr.10/2001, a căror incidență o recunoaște în cauză, reținând în mod expres că „instanța este obligată să facă aplicarea Legii nr.10/2001, așa cum a fost invocată de către pârâți prin apărările formulate în cauză”.

Această statuare a instanței în legătură cu obligativitatea aplicării Legii nr.10/2001, sub motiv că ea a fost invocată de către intimații-pârâți în apărare vine să nege considerentele anterioare conform cărora incidența Legii nr.10/2001 în speță însemna, din perspectiva art.46 alin.(1) ca „persoana îndreptățită să alege calea acestei legi, renunțând la judecata acțiunii în revendicare sau solicitând suspendarea acesteia”.

Or, s-a reținut că nici reclamanta și nici autoarea acesteia nu au optat pentru aplicarea legii noi, ci pentru continuarea judecății acțiunii în revendicare și constatarea nulității contractelor de vânzare.

Astfel fiind, reținând ca o aplicație a principiului disponibilității, că reclamanta este cea îndreptățită să indice temeiul juridic și să opteze sau nu pentru aplicarea legii speciale, în mod contradictoriu și fără să argumenteze pentru care anume considerente, instanța de apel face aplicarea unei norme din conținutul aceleiași legi speciale atunci când analizează apărarea pârâților, reținând totodată „că este obligată” să facă aplicarea respectivului text și că acesta, prin reglementarea conținutului, este apt să paralizeze acțiunea în revendicare.

Împrejurarea că instanța de judecată nu trebuie să ignore apărările pe care și le fac părțile

în cadrul procesului și că trebuie să dea răspuns motivat acestora, nu înseamnă implicit și recunoașterea caracterului lor fondat.

Astfel spus, faptul că pârâții au invocat în apărare prevederile art.45 alin.(2) din Legea nr.10/2001 și buna-credință de care ar fi dat dovadă la încheierea contractelor de vânzare, nu reprezenta un argument suficient pentru a se trece la analiza fondului acestei apărări, după ce aceeași instanță stabilise că legea în conținutul căreia se regăsește textul de care se prevalau intimații-pârâți nu are incidență în cauză, având în vedere data promovării acțiunii și opțiunea reclamantei, de a continua judecată în condițiile dreptului comun.

De aceea, ceea ce trebuia să analizeze instanța, prealabil verificării fondului apărării intimaților și în ce măsură buna-credință invocată salvează actele juridice de la nulitate, era dacă textul de lege de care se prevalau aceștia putea într-adevăr, să fundamenteze poziția pârâților, câtă vreme judecata de desfășura în alte coordonate, ale dreptului comun, potrivit opțiunii reclamantei.

Or, asemenea considerente contradictorii nu pot susține o motivare coerentă care să justifice soluția adoptată.

Contrar aprecierii intimaților-pârâți, caracterul contradictoriu al acestor considerente, care pe de o parte, neagă incidența Legii nr.10/2001 iar pe de altă parte, fac aplicabilitatea acesteia, nu poate fi înlăturat prin aceea că ar da dezlegarea unor aspecte diferite ale judecării – adică o chestiune de ordin procedural, atunci când dezlegă problema admisibilității acțiunii în revendicare și respectiv una de drept substanțial, când analizând apărarea pârâților, dă rezolvare raportului de drept material.

Astfel, ceea ce reclamanta a dedus judecării prin promovarea acțiunii în revendicare, a fost chestiunea dreptului de proprietate asupra imobilului din str. I. nr. x, iar raportul juridic vizând dreptul subiectiv afirmat de părțile în litigiu nu poate fi scindat și tranșat jurisdicțional prin aplicarea unor norme de drept diferite.

Fiind stabilit că acțiunea a fost promovată anterior intrării în vigoare a Legii nr.10/2001 și că reclamanta nu a optat pentru rezolvarea pretențiilor sale în cadrul acestui act normativ ci, dimpotrivă, a solicitat continuarea judecării potrivit dreptului comun, numai prin ignorarea principiului disponibilității și a temeiului juridic invocat de parte, instanța putea să dea rezolvare fondului pretențiilor din perspectiva legii speciale.

O asemenea aplicare a legii noi, pentru a paraliza un demers judiciar inițiat anterior intrării sale în vigoare înseamnă, așa cum arată recurenta în criticile formulate, și o încălcare a principiului neretroactivității legii noi și a principiului *tempus regit actum*, câtă vreme analiza raportului juridic ce legase deja părțile pe plan procesual s-a făcut din perspectiva unor elemente noi, aduse în dezbaterea judiciară prin dispozițiile art.45 alin.2 din Legea nr.10/2001 (inexistente la data introducerii acțiunii).

Aceste aspecte ce relevă caracterul contradictoriu al considerentelor atrag incidența motivului de recurs prevăzut de art.304 pct.7 C.pr.civ.

Este fondată și critica recurente referitoare la nemotivarea deciziei și ignorarea criticii din apel vizând nevalabilitatea titlului statului din perspectiva dispozițiilor art.6 alin.(1) din Legea nr.213/1998.

Astfel, curtea de apel a fost sesizată punctual – conform motivelor de apel și contrar susținerii intimaților-pârâți, cum că un asemenea aspect n-ar fi fost dedus judecării – cu critica potrivit căreia prima instanță a fost investită cu judecarea problemei prealabile a verificării valabilității titlului de proprietate al statului din perspectiva dispozițiilor art.6 din Legea nr.10/2001, fără ca aceasta să se pronunțe asupra acestei chestiuni.

Se constată că într-adevăr, judecata apelului se limitează la a prelua concluzia primei instanțe conform căreia „naționalizarea a fost efectuată în concordanță cu prevederile Decretului nr.92/1950, astfel că imobilul a fost preluat cu titlu de către stat”.

Acest considerent al instanței nesocotește însă conținutul criticii care contestă valabilitatea titlului statului din perspectiva dispozițiilor art. 6 alin. (1) din Legea nr.213/1998, ceea ce presupunea efectuarea altor verificări decât concordanța măsurii naționalizării cu decretul în

temeiul căruia fusese dispusă măsura.

Astfel, prima instanță și în continuare instanța de apel, în analiza criticii formulate, trebuia să verifice dacă Decretul nr.92/1950 era în conformitate cu Constituția din 1948, tratatele internaționale la care România era parte și legile în vigoare la momentul preluării bunului.

Contrar susținerii intimațiilor, în sensul că reclamanta n-ar fi solicitat, conform cererii de chemare în judecată, efectuarea unei asemenea verificări, se constată că, în realitate, potrivit actului de sesizare a instanței, aceasta a susținut că „prevederile Decretului nr.92/1950 reprezentau, în raport cu Constituția adoptată în 1948, un act profund neconstituțional”, pentru ca ulterior» printr-o precizare de acțiune depusă la 13.02.2006, să indice expres dispozițiile art.6 din Legea nr.213/1998.

Această fixare a cadrului procesual a îndreptățit-o pe reclamantă să critice sentința tribunalului care nu a analizat problema nevalabilității titlului de preluare în conformitate cu norma art.6 alin. (1) din Legea nr.10/2001, aspect care a rămas nesoluționat în apel, instanța nerăspunzând criticii formulate, ci însușindu-și mecanic raționamentul tribunalului (în sensul preluării bunului pe temeiul unui act normativ, ceea ce ar însemna existența unui titlu ai statului).

Ca atare, se constată că incidența motivului de recurs prevăzut de art.304 pct.7 C.pr.civ. este atrasă și de ipoteza nemotivării hotărârii, în contextul în care o asemenea critica, cum este cea referitoare la nevalabilitatea preluării constituia un aspect prealabil important dezlegării fondului raportului litigios și lăsat nesoluționat prin decizia din apel.

Apărarea intimați lor-pârâți, în sensul că recurenta-reclamantă s-ar contrazice ea însăși prin critici le formulate, deoarece pe de o parte, afirmă incidența art. 6 din Legea nr. 213/1998 pentru ca, pe de altă parte, să conteste aplicabilitatea acestui text în cauză, este nefondată.

În realitate, recurenta arată că nu este incident cauzei art. 6 alin. (2) teza a II-a din Legea nr. 213/1998 - conform căruia bunurile preluate de stat fără titlu valabil pot fi revendicate de foștii proprietari sau succesorii acestora dacă nu fac obiectul unei legi speciale de reparație - tocmai în susținerea poziției sale procesuale și a criticii vizând încălcarea principiului disponibilității. Inexistența unei asemenea legi speciale la data promovării acțiunii în revendicare a permis reclamantei să pretindă ca judecata să aibă ioc după normele dreptului comun.

În același timp și fără a-și contrazice demersul, așa cum susțin intimații, recurenta s-a prevalat de incidența altei norme din conținutul art. 6, respectiv alin (3), solicitând aplicarea criteriilor prevăzute de acest text pentru a se aprecia dacă imobilul în litigiu a fost preluat de stat în temeiul unui titlu valabil.

Este fondată, de asemenea, critica reclamantei referitoare la modalitatea în care instanța de ape a valorificat efectele unei hotărâri irevocabile anterioare (sentința nr. 10969/2005 a Judecătorei Sector 1, care a constatat nevalabilitatea preluării întregului imobil situat în str. I. nr. x.

Cu referire la efectele acestei hotărâri, Curtea de apel reține că ele se produc sub forma prezumției relative de adevăr (efectul pozitiv al lucrului judecat) susceptibile de dovada contrară și că pârâții ar fi administrat asemenea dovezi contrare în cauză. Se reține totodată, că nu poate fi confundat efectul pozitiv al lucrului judecat ce derivă din relativitatea efectelor hotărârii judecătorești cu opozabilitatea acestor efecte față de terți (cum sunt intimații-pârâți).

Această dezlegare dată efectelor hotărârii anterioare care a statuat asupra nevalabilității titlului statului în privința întregului imobil este eronată.

Astfel, efectul pozitiv (ca și cei negativ) al lucrului judecat se manifestă într-adevăr, pe planul relativității efectelor hotărârii judecătorești, întrucât autoritatea de lucru judecat presupune (indiferent de forma în care se manifestă - ca excepție procesuală sau ca prezumție de adevăr) existența acelorași părți între care să fi purtat dezbateră judiciară anterioară, de o manieră care să nu mai poată fi contrazisă ulterior.

Diferența constă în aceea că, în cazul excepției autorității lucrului judecat se regăsește tripla identitate de elemente (părți, obiect, cauză) prevăzută de art.1201 C.civ., care împiedică o nouă judecată, în timp ce în situația prezumției lucrului judecat subzistă doar identitatea de părți și chestiune litigioasă (ceea ce înseamnă că poate să nu existe suprapunere de obiect sau cauză, dar acestea să aibă strânsă legătura cu cele dezlegate jurisdicțional anterior),

În speță, obiectul judecății anterioare a purtat asupra întregului imobil din str. I. nr. x, în privința căruia s-a stabilit nevalabilitatea preluării și deci, nevalabilitatea titlului statului.

Astfel fiind, referitor la părțile componente ale acestui imobil (apartamentele ocupate de pârâți) nu se poate pretinde o altă analiză și stabilirea altei situații juridice întrucât partea este considerată ca inclusă în întreg (*pars est in toto*), iar un alt demers judiciar asupra acestui aspect ar însemna negarea autorității lucrului judecat.

În același timp, poziția procesuală a pârâților nu este, așa cum greșit reține instanța de apel, aceea de terți cărora doar le-ar fi opozabil *stricto sensu* rezultatul judecății la care n-au participat, putând face dovada contrară acestuia.

În realitate, pârâții sunt succesori cu titlu particular ai statului (de la care, prin contracte de vânzare-cumpărare au dobândit apartamentele în litigiu).

Cum în litigiul anterior, în care s-a dezbătut valabilitatea titlului asupra întregului imobil a fost parte autorul pârâților - singurul, de altfel, care putea face apărări în legătură cu modalitatea de preluare a bunului, fiind cei care a dispus-o - intimații nu pot susține că rezultatul acelei judecăți nu le este opozabil.

Astfel, sub aspectul opozabilității efectelor unei hotărâri judecătorești, trebuie distins între cele două accepțiuni diferite, după cum este vorba de raporturile dintre părți sau dintre părți și terțe persoane.

În sens larg (*lato sensu*) opozabilitatea presupune dreptul părții de a invoca actul jurisdicțional pentru a pretinde celeilalte părți - ori succesorilor acesteia - executarea obligațiilor, suprapunându-se astfel, relativității efectelor hotărârii.

În sens restrâns (*stricto sensu*) opozabilitatea actului jurisdicțional este înțeleasă în relația cu terții, desemnând obligația acestora de a respecta situația juridică nou creată, ca rezultat al pronunțării hotărârii, ceea ce nu înseamnă însă, imposibilitatea contestării celor tranșate jurisdicțional (tocmai datorită neparticipării acestora la procedura judiciară).

Este vorba așadar, de o opozabilitate a efectelor obligatorii și a lucrului judecat văzută în interiorul hotărârii sub forma relativității, în relația dintre părți) și una care funcționează „la exteriorul hotărârii”, față de terți.

Cum s-a menționat însă, în stabilirea domeniului relativității efectelor hotărârii, trebuie avut în vedere că sunt asimilați categoriei de părți - suportând efectele judecății la fel ca acestea - și așa-numiții avânzi-cauza, adică acele persoane aflate într-o legătură juridică strânsă cu autorul care a stat în proces și în contradictoriu cu care a fost pronunțată hotărârea judecătorească ce li se opune.

Este motivul pentru care instanța de apel reține în mod eronat că opozabilitatea hotărârii anterioare față de pârâți este cea specifică terților (deși, cum s-a arătat, din poziția de succesori cu titlu particular - *habentes causam* - aceștia suportă opozabilitatea efectelor *lato sensu*, decurgând din relativitatea lucrului judecat) și că aceasta le-ar permite să facă dovada contrară celor stabilite cu autoritate de lucru judecat în legătură cu deținerea imobilului fără titlu de către stat.

În consecință, potrivit celor arătate, se constată că instanța de apel a tăcut o greșită aplicare în cauză a efectelor autorității de lucru judecat în reglementarea dată de art. 1200 pct.4, art. 1202 alin. (2) C.civ., cu referire la sentința civilă nr. 10969/2005 a Judecătoriei Sector 1, ignorând sfera persoanelor asupra cărora se repercutează efectele unei judecăți, atunci când a considerat că succesorii cu titlu particular se regăsesc în poziția de terți, străini de judecata anterioară.

În ce privește modalitatea în care instanța a dat dezlegare fondului raportului juridic și a apreciat asupra noțiunii de titlu, de bun deținut în patrimoniul uneia dintre părți, se constată că raționamentul deciziei are în vedere jurisprudența Curții europene dezvoltată în contextul existenței unei legislații speciale de reparație.

Or, așa cum s-a arătat anterior, demersului reclamantei nu îi este incidentă legea specială, Curtea de apel reținând, de altfel - în maniera contradictorie menționată - că, „în prezenta cauză nu și găsesc aplicare nici dispozițiile deciziei în interesul legii nr. 33/2008 și nici dispozițiile Legii nr.10/2001, față de momentul promovării acțiunii”.

În același sens, este întemeiată critica recurenței potrivit căreia cererea în nulitatea contractelor de vânzare nu putea fi analizată din perspectiva art.45 alin.(2) din Legea nr.10/2001, în condițiile în care, prevalându-se tot de dispozițiile dreptului comun (art. 966-968 C.civ.), reclamanta a invocat fraudă la lege și cauză ilicită a actelor de înstrăinare.

Fără să procedeze la analiza cauzelor de nulitate, instanța a considerat, în schimb, că actele de înstrăinare sunt salvate de la nulitate prin efectul dispozițiilor art. 45 alin.(2) din Legea nr. 10/2001.

Or, recunoscând incidența acestui text de lege, inexistent la data sesizării instanței, Curtea de apel a modificat cadrul procesual, aplicând procedurii judiciare o normă legală intervenită pe parcursul desfășurării acesteia și paralizând astfel demersul reclamantei.

Susținerea intimațiilor, conform căreia art. 45 alin. (2) din Legea nr. 10/2001 n-ar fi adus nimic nou în verificările pe care urma să le facă instanța sub aspectul regimului juridic al nulității unui act și al posibilității confirmării acestuia, nu poate fi primită.

Anterior reglementării date prin art. 45 alin. (2) din Legea nr. 10/2001, ceea ce putea salva actul juridic de la nulitate era principiul *error communis facit ins* sau al validității aparenței în drept, iar nu simpla buna-credință.

Or, principiul *error communis facit ins* presupune efectuarea altor verificări decât simpla atitudine subiectivă a părților la momentul încheierii actului-respectiv, existența unei erori comune și invincibile în legătură cu calitatea de proprietar a înstrăinătorului iar nu simpla convingere eronată că transmitătorul este proprietar al imobilului.

Ca atare, nu se poate susține că analizând buna-credință a părților din perspectiva art. 45 alin. (2) din Legea nr. 10/2001, instanța ar fi realizat aceleași verificări jurisdicționale pe care le-ar fi făcut și în absența incidenței acestui text.

Pentru toate argumentele arătate anterior, reținând aplicabilitatea în cauză a dispozițiilor art. 304 pct. 7 și 9 C.pr.civ., constând în existența unor considerente contradictorii, ignorarea efectelor autorității de lucru judecat produse de o hotărâre irevocabilă anterioară., precum și aplicarea unor norme de drept material cu nesocotirea principiului disponibilității, Înalta Curte a admis recursul reclamantei. Întrucât neregularitățile constatate au condus la pronunțarea unei hotărâri în afara cadrului judecătoriesc, văzând și dispozițiile art. 314 C.pr.civ., decizia a fost casată și cauza trimisă spre rejudecare aceleiași instanțe de apel, care va ține seama, potrivit art. 315 C.pr.civ., de dezlegările date asupra chestiunilor de drept prin prezenta decizie.

4. Constatarea nevalabilității titlului statului și a nulității actelor de înstrăinare a unui imobil naționalizat, cu consecința repunerii părților în situația anterioară. Acțiune în revendicare. Existența unui "bun actual" în patrimoniul solicitantului. Inaplicabilitatea Legii nr. 10/2001.

C.civ. din 1864, art. 480

Legea nr. 10/2001, art. 21, art. 46

C.proc.civ. din 1865, art. 304 pct. 9

În condițiile în care anterior acțiunii în revendicare, prin hotărâri judecătorești irevocabile se constatare nelegalitatea măsurii naționalizării, precum și nulitatea actelor prin care se dispuseseră asupra proprietății imobilului, cu consecința repunerii părților în situația anterioară, (ceea ce a însemnat reintrarea bunului în patrimoniul statului față de care, însă, se stabilise preluarea abuzivă), reclamantul este în posesia unui titlu executoriu în sensul avut în vedere de hotărârea pilot în cauza Atanasiu ș.a. c. României, putându-se, deci, prevala față de stat de un drept valid, confirmat pe cale judiciară, asupra imobilului revendicat.

În atare situație, își găsesc pe deplin aplicarea cele statuate prin Decizia în interesul legii nr. 33/2008, în sensul că „nu se poate aprecia că existența Legii nr.10/2001 exclude, în toate situațiile,

posibilitatea de a se recurge la acțiunea în revendicare, căci este posibil ca reclamantul într-o atare acțiune să se poată prevala, la rândul său, de un bun în sensul art.1 din Protocolul nr.1 și este necesar să i se asigure accesul la justiție în vederea protejării dreptului afirmat”, ceea ce înseamnă că petentul, prevalându-se de un asemenea „bun”, nu era obligat la urmarea procedurii legii speciale. Această cale oferită de legea specială (care s-ar impune în concursul cu norma generală) este obligatorie atunci când petentul se încadrează, prin dreptul de care se prevalează și regimul juridic al imobilului, în ipoteza normei speciale.

Astfel că, imputând reclamantului faptul că nu a definitivat procedura Legii nr.10/2001, în contextul în care imobilul se afla încă de la data transmiterii notificării, în posesia unei societăți cu capital integral privat (derularea procedurii speciale presupunând, dimpotrivă, existența unei unități deținătoare, în sensul art. 21 din Legea nr. 10/2001), instanța de apel a făcut o greșită interpretare a noțiunii de „bun actual”, așa cum a fost dezvoltată în jurisprudența recentă a Curții europene, reținând greșit incidența Legii nr. 10/2001 ca act normativ în temeiul căruia partea și-ar fi putut valorifica pretențiile.

Secția I civilă, decizia nr.1787 din 23 septembrie 2015

Prin acțiunea formulată la data de 16 aprilie 2008 pe rolul Judecătorei Vălenii de Munte (a cărei competență de soluționare a fost declinată ulterior în favoarea Tribunalului Prahova, conform sentinței nr.236/2009), reclamantul A. a chemat în judecată pe pârâta SC X. SRL, solicitând pronunțarea unei hotărâri prin care pârâta să fie obligată să îi lase în deplină proprietate și liniștită posesie imobilul proprietatea sa, situat în județul Prahova, compus din teren și construcții.

În motivarea acțiunii, reclamantul a arătat ca pârâta ocupă în mod abuziv terenul proprietatea sa, obstrucționându-i posibilitatea de a reintra în posesia și folosința exclusivă a imobilului.

La data de 18.06.2008, pârâta SC X. SRL a formulat o cerere de arătare a titularului dreptului prin care a solicitat chemarea în judecată a SC Y. SA, în calitate de unitate deținătoare a imobilului revendicat, întrucât în urma constatării nulității absolute a contractelor de vânzare-cumpărare nr. x65/2001, nr. x3/2001 și nr. x5/2001, imobilul a revenit în patrimoniul SC Y. SA.

Ulterior, reclamantul a depus o cerere de chemare în judecată a altor persoane prin care a solicitat introducerea în cauză a Statului Român prin Ministerul Finanțelor Publice, admiterea în contradictoriu cu acesta a acțiunii în revendicare și lăsarea în deplină proprietate și liniștită posesie a imobilului său, compus din suprafața de 12.835 mp și construcțiile edificate pe acest teren, situat în intravilanul comuna Teișani, precum și obligarea la plata cheltuielilor de judecată.

Tribunalul Prahova a pronunțat sentința civilă nr. 1723 din 24.12.2010, prin care a respins excepțiile lipsei calității procesuale active a reclamantului, a lipsei calității procesuale pasive a Ministerului Economiei, Comerțului și Mediului de Afaceri succesor în drepturi al Ministerului Economiei, a inadmisibilității acțiunii invocate de pârâtă și intervenienți.

Prin aceeași sentință a respins ca neîntemeiată acțiunea reclamantului, pe care l-a obligat la plata sumei de 3.000 lei cheltuieli de judecată către pârâta SC X. SRL.

A respins ca nedovedită cererea intervenientei SC Y. SA privind obligarea reclamantului la plata cheltuielilor de judecată.

Pentru a pronunța această sentință, tribunalul a găsit neîntemeiată excepția lipsei calității procesuale active întrucât, atât timp cât reclamantul se pretinde proprietarul construcțiilor existente pe teren, înseamnă că există identitate între reclamant și titularul dreptului dedus judecării, ceea ce justifică legitimare procesuală a acestuia, caz în care se analizează temeinicia sau netemeinicia cererii în raport de probele administrate, respectiv dacă construcțiile existente în prezent pe teren sunt aceleași cu cele edificate de reclamant și preluate de statul comunist.

De asemenea, a fost respinsă excepția lipsei calității procesuale pasive a Ministerului Economiei, Comerțului și Mediului de Afaceri succesor în drepturi al Ministerului Economiei, având în vedere susținerile reclamantului în sensul că, prin emiterea certificatului de atestare a

dreptului de proprietate, acesta s-a considerat titular al unui drept de proprietate asupra terenului în litigiu, existând astfel identitate între persoana acestui pârât și cel pretins obligat în raportul juridic dedus judecării.

Totodată, instanța a respins excepția inadmisibilității acțiunii întrucât, în condițiile în care reclamantul se considera unicul proprietar al bunului revendicat, acesta poate formula în principiu o acțiune în revendicarea bunului respectiv pe calea dreptului comun.

În ce privește pretenția dedusă judecării, tribunalul a reținut că, atât timp cât din cuprinsul contractului de vânzare-cumpărare nr. x1/1937 reiese că nu numai reclamantul, ci și fratele său, B., au dobândit în proprietate terenul în litigiu, înseamnă că reclamantul nu poate pretinde singur un drept de proprietate asupra imobilului și deci, nu poate formula singur acțiune în revendicare în condițiile în care nu a făcut nicio dovadă că la preluarea imobilului de către stat era unicul proprietar al acestuia, cu atât mai mult cu cât în cuprinsul actelor de preluare se menționează ca bunurile preluate sunt proprietatea lui C. și fiii, mențiune care exclude ipoteza dreptului exclusiv de proprietate al reclamantului asupra terenului revendicat.

De aceea, s-a apreciat că pretenția reclamantului, de a-i fi lăsată în deplină proprietate și pașnică posesie terenul în litigiu, este neîntemeiată, reclamantul neputând pretinde un drept de proprietate asupra terenului întrucât nu a făcut dovada că este unicul proprietar al acestuia.

Referitor la construcțiile revendicate, s-a considerat că susținerile acestuia, conform cărora construcțiile de pe teren au fost proprietatea sa și se cuvine a-i fi restituite, sunt neîntemeiate întrucât din probele administrate nu rezultă că imobilele construcții, aflate pe teren în prezent, sunt unele și aceleași cu cele preluate de stat în anul 1951, în baza Legii nr.119/1948.

Împotriva sentinței au declarat apel reclamantul A. - decedat pe parcursul procesului, cauza fiind continuată de succesoarele D.și E.și pârâta SC Y. SA.

Prin decizia nr. 51 din 26.06.2012, Curtea de Apel Ploieștia respins apelul declarat de pârâta SC X. SRL și a admis apelul declarat de reclamant, a anulat sentința civilă nr. 1723/2010, trimitând cauza spre rejudecare la prima instanță.

Decizia a fost atacată cu recurs de către pârâta SC X. SRL și intervenientul Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice, ambele respinse ca nefondate prin decizia nr.959/2013 a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Reluând judecata cauzei, Tribunalul Prahova a pronunțat sentința civilă nr. 115 din 13.01.2014, prin care a respins excepția lipsei calității procesuale active a reclamanților cu privire la acțiunea în revendicarea construcțiilor, a respins excepția inadmisibilității acțiunii în revendicare a terenului, a admis excepția lipsei calității procesuale pasive a pârâtului Ministerul Economiei, Comerțului și Mediului de Afaceri, față de care a respins acțiunea.

Totodată, a respins, ca neîntemeiată, acțiunea precizată și completată, în contradictoriu cu Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice, SC Y. SA și SC X. SRL.

Au fost obligați reclamanții la plata cheltuielilor de judecată către pârâta SC X. SRL și a fost respinsă cererea intervenientei de obligare a reclamanților la plata cheltuielilor de judecată.

Pentru a pronunța această soluție, instanța de fond a reținut, referitor la excepția lipsei calității procesuale active a reclamantului cu privire la acțiunea în revendicare a construcțiilor, invocată de către pârâta SC X. SRL și de către intervenienta SC Y. SA că, atât timp cât reclamanții se consideră proprietarii construcțiilor existente pe teren, pretins preluate de către stat, există identitate între reclamanți și titularii dreptului dedus judecării, justificându-se astfel, legitimarea procesuală în cauză.

Referitor la excepția inadmisibilității acțiunii în revendicarea terenului, invocată de către intervenienta SC Y. SA, cu motivarea că după intrarea în vigoare a Legii nr. 10/2001, imobilele preluate abuziv de stat în perioada 6 martie 1945 – 22 decembrie 1989 nu mai pot fi revendicate potrivit dreptului comun, tribunalul a reținut că potrivit Deciziei în interesul legii nr.33/2008 a ICCJ, existența legii speciale nu exclude în toate cazurile posibilitatea de a se recurge la acțiunea în revendicare întemeiată pe dispozițiile art. 480 – 481 C.civ., aceasta fiind admisibilă în garantarea principiului liberului acces la justiție, pentru recunoașterea și valorificarea pretinsului drept de

proprietate.

De aceea, acțiunea trebuie analizată pe fond atunci când reclamantul se poate prevala de un bun în sensul art. 1 din Protocolul adițional, fiind nejustificată pe acest considerent excepția inadmisibilității acțiunii în revendicarea terenului.

În același timp, excepția lipsei calității procesuale pasive a pârâtului Ministerul Economiei, Comerțului și Mediului de Afaceri, a fost găsită întemeiată și admisă, întrucât prin constatarea nulității absolute a certificatului de atestare a dreptului de proprietate, a contractelor de vânzare-cumpărare și repunerea părților în situația anterioară, terenul și construcțiile care au făcut obiectul acestor acte juridice au revenit în patrimoniul SC Y. SA.

Pe fondul cauzei, tribunalul a reținut că, potrivit contractului de vânzare-cumpărare nr. xx1/1937 și procesului-verbal de punere în posesie din data de 11.10.1937, frații F. și G. au cumpărat de la numitul H. și au fost puși în posesie asupra unui teren în suprafață de 10.000 mp., situat în comuna Teișani. Conform certificatului nr. x/1943, a fost înmatriculată la Oficiul Registrului Comerțului Ploiești, firma individuală a numitului ing. G. „Întreprinderile G.” care la data de 13.08.1947 a obținut autorizația de construcție nr. x, pentru edificarea unei fabrici cu instalațiile și anexele necesare.

Prin decizia nr. 209/1951 emisă în baza Legii nr.119/1948, s-a naționalizat și a fost trecută în proprietatea statului „ca bun al întregului popor”, fabrica de la punctul Teișani, cu toate anexele și instalațiile din Vălenii de Munte ce aparțineau fabricii proprietatea G. și fiii săi.

Prin Ordinul nr.121/1952, societatea Sovrompetrol -Întreprindere Sovieto-Română de petrol a fost autorizată să ocupe terenul în suprafață de 11.036 mp. și clădirea, proprietatea moștenitorilor lui G., urmând ca drepturile bănești convenite proprietarilor de teren să fie stabilite conform Decretului nr.111/1950.

Ulterior, imobilul a trecut în administrarea SC Y. SA în favoarea căreia Ministerul Industriei și Petrolului a emis, în anul 1995, certificatul de atestare a dreptului de proprietate nr. x52.

Prin contractul de vânzare-cumpărare nr. x65/2000 SC Y. SA. a vândut către SC Z. terenul de 12.835 mp. și construcțiile de pe acesta, societate care, la rândul său, a înstrăinat imobilul către SC Q. SA, prin contractul de vânzare cumpărare nr. x3/2001, iar aceasta l-a vândut pârâtei SC X. SRL în baza contractului de vânzare-cumpărare nr. x5/2001.

După intrarea în vigoare a Legii nr.10/2001, reclamantul a formulat notificare către Primăria comunei Teișani și apoi, prin notificarea din 19.11.2001, a solicitat pârâtei să procedeze la întocmirea unui proces-verbal privind starea de fapt a imobilului. Întrucât pârâta a refuzat să dea curs notificării, reclamantul a introdus în anul 2002, pe rolul Tribunalului Prahova, acțiune vizând anularea certificatului de atestare a dreptului de proprietate asupra terenului nr. x52/1995 și a contractelor de vânzare-cumpărare nr. x65/2000, nr. x3/2001 și nr. x5/2001, acte anulate prin sentința civilă nr. 424/2003 cu repunerea părților în situația anterioară (sentință rămasă definitivă prin respingerea apelurilor conform deciziei nr.987/2005 a Curții de Apel Ploiești și irevocabilă prin respingerea recursurilor în baza deciziei nr. 6850/2006 a ICCJ).

S-a reținut că imobilul în litigiu, teren și construcții, fiind naționalizat în baza Legii nr.119/1948, face obiectul Legii nr. 10/2001, reclamantul declanșând procedura administrativă reglementată de această lege specială, prin notificarea din 18.12.2001.

Tribunalul a mai reținut că după rămânerea irevocabilă a sentinței civile nr. 424/2003 a Tribunalului Prahova, reclamantul trebuia să continue procedura prevăzută de Legea nr. 10/2001, care fusese suspendată pe perioada desfășurării procesului privind constatarea nulității contractelor de vânzare-cumpărare asupra imobilului revendicat, potrivit art. 45 și 46 alin. 2 din Legea nr. 10/2001.

Cum reclamantul nu a continuat procedura menționată, pentru a obține o decizie/dispoziție de restituire în natură a imobilelor revendicate și nici nu a făcut dovada că are un bun în sensul art. 1 din Protocolul adițional, acțiunea în revendicare a fost respinsă ca neîntemeiată.

Mai mult, cu privire la construcțiile aflate pe teren, identificate potrivit raportului de expertiză

construcții, tribunalul a reținut că ele nu reprezintă fabrica cu toate anexele și instalațiile pretins executate de către reclamant ce au trecut în proprietatea statului, fiind clădiri edificate începând cu anul 1965.

Împotriva sentinței au declarat apel reclamantii, precum și intervenienta SC Y. SA.

Apelurile împotriva acestei sentințe (și nu a sentinței anterioare, anulate, nr. 1723/2010, indicate dintr-o evidentă eroare materială în dispozitivul deciziei) au fost respinse prin decizia civilă nr.517 din 7.04.2015 a Curții de Apel Ploiești, Secția I civilă.

Pentru a decide astfel, instanța a constatat în ce privește apelul declarat de intervenienta SC Y. SA, că acesta s-a referit exclusiv la respingerea cererii sale privind plata cheltuielilor de judecată și că, potrivit actelor dosarului, tribunalul a respins această cerere ca nedovedită, întrucât până la rămânerea în pronunțare nu a făcut dovada cheltuielilor solicitate.

Or, sub acest aspect s-a constatat că, deși intervenienta a solicitat, în temeiul dispozițiilor art. 274 C.proc.civ., obligarea reclamantilor la plata cheltuielilor de judecată, aceasta nu a făcut dovada realizării unor asemenea cheltuieli, la dosar nefiind depusă chitanța fiscală care să ateste achitarea onorariului de avocat.

De altfel, apelanta a depus facturile fiscale și chitanțele de plată a onorariului de avocat în dosarul de apel, aceste dovezi neregăsindu-se la dosarul primei instanțe, ceea ce a condus la concluzia corecteii aprecieri asupra caracterului lor nedovedit.

Referitor la apelul declarat de reclamante, Curtea a reținut, la fel ca tribunalul, aceeași situație de fapt în legătură cu dobândirea imobilului și naționalizarea ilegală a acestuia de către stat. Prin Ordinul nr.121/1952, societatea Sovrompetrol-Întreprindere sovieto-română de petrol a fost autorizată să ocupe terenul în suprafață de 11.036 mp. și clădirea, proprietatea moștenitorilor lui G., urmând ca drepturile bănești convenite proprietarilor de teren să fie stabilite conform Decretului nr.11/1950.

S-a constatat că imobilul a fost trecut în administrarea SC Y. SA, căreia i s-a eliberat certificatul de atestare a dreptului de proprietate nr. x52/1995, de către Ministerul Industriei și Petrolului și că imobilul în litigiu a suportat înstrăinări succesive, către SC Z., în baza contractului de vânzare-cumpărare nr. x65/2000, către SC Q. SA prin contractul de vânzare cumpărare nr. x3/2001, respectiv către intimata-pârâtă SC X. SRL în baza contractului de vânzare-cumpărare nr. x5/2001.

Prin sentința civilă nr.424/2003, pronunțată de Tribunalul Prahova, s-a admis acțiunea promovată de reclamant și s-a dispus anularea certificatului de atestare a dreptului de proprietate asupra terenului nr. x52/1995 și a tuturor contractelor de vânzare-cumpărare subsecvente, cu repunerea părților în situația anterioară. Această sentință a rămas definitivă prin respingerea apelurilor în baza deciziei nr.987/2005 a Curții de Apel Ploiești și irevocabilă prin respingerea recursurilor conform deciziei nr. 6850/2006 a ÎCCJ.

După intrarea în vigoare a Legii nr.10/2001, în baza acestei legi speciale, reclamantul a formulat notificarea din 18.12.2009, către Primăria comunei Teișani, în vederea restituirii în natură a imobilului. Prin adresa din 04.06.2001, Primăria comunei Teișani a comunicat reclamantului că imobilul în litigiu este proprietatea pârâtei SC X. SRL, situație confirmată și prin adresa din 25.01.2002, în sensul că imobilul se află în evidența autorității locale ca fiind „naționalizat și trecut în proprietatea statului ca bun al întregului popor”, în prezent fiind proprietatea pârâtei SC X. SRL.

Prin cererea de chemare în judecată, reclamantul A., autorul apelantelor, a formulat o revendicare în contradictoriu cu pârâta SC X. SRL, posesoarea imobilului în litigiu, întemeiată pe dispozițiile art. 480 C.civ.

Autorul apelantelor-reclamante a arătat că a urmat procedura specială prevăzută de Legea nr. 10/2001, formulând notificarea reglementată de lege, dar a introdus și prezenta acțiune în revendicare, invocând, pe parcursul procedurii judiciare, faptul că deține un „bun” în sensul art.1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Au precizat apelantele faptul că procedura administrativă prevăzută de Legea nr.10/2001 nu poate fi finalizată prin emiterea unei dispoziții de restituire în natură a imobilului, fără a se putea reține vreo culpă din partea

reclamantului ori a succesoarelor acestuia.

Imobilul în litigiu a fost identificat prin raportul de expertiza topo și raportul de expertiza tehnica construcției, terenul fiind în suprafață de 12.803 mp., situat în comuna Teișani și pe el fiind identificate mai multe clădiri (Post trafo, depozit materie brută, moară, depozit produse finite, clădire birou, depozit carburanți, cabină poartă, grup atelier întreținere, vestiare, grup social și laborator, cabină pod basculă, rețele distribuție electrică, drumuri și platforme în incintă), construcții ce au fost edificate în perioada 1954 - 1974.

Instanța de apel a apreciat că susținerea apelantelor-reclamante vizând efectivitatea procedurii speciale raportate la dispozițiile art. 6 din Convenția europeană vizează, de fapt, aspectul admisibilității acțiunii în revendicare, aspect litigios ce a fost tranșat definitiv și irevocabil prin respingerea excepției inadmisibilității acțiunii de către instanța de fond, astfel încât acestea nu au interesul să-l reitereze.

În același timp, s-a considerat că nu se poate reține lipsa de finalitate a procedurii administrative prevăzute de Legea nr. 10/2001 în privința reclamantului, respectiv lipsa oricărei culpe a acestuia în finalizarea procedurii, în condițiile în care nu a fost contestat răspunsul Primăriei comunei Teișani și nici nu a fost chemată în judecată această autoritate administrativă locală pentru a fi obligată să înainteze documentația Ministerului Economiei și Comerțului sau entității implicate în privatizare, în vederea acordării de despăgubiri în echivalent bănesc, posibilitate legală pe care chiar apelantele au recunoscut-o ca existentă, prin motivele de apel.

Totodată, s-a reținut că autorul apelantelor nu a uzat nici de calea prevăzută de art. 28 din Legea nr. 10/2001 pentru ipoteza în care deținătorul imobilului nu este identificat, de a chema în judecată statul, prin Ministerul Finanțelor Publice, în termen de 90 de zile de la răspunsul comunicat de Primăria comunei Teișani, pentru a solicita restituirea în natură sau măsuri reparatorii prin echivalent (împrejurare confirmată și de adresa din 24.03.2015, emisă de Ministerul Finanțelor Publice).

Pe acest aspect, s-a arătat că în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (Hotărârea pilot pronunțată în cauza *Atanasiu și alții c. României*, din 12 octombrie 2010), s-a statuat faptul că reclamantul nu poate pretinde o încălcare a art.1 din Protocolul nr. 1 decât în măsura în care hotărârile pe care le critică se referă la „bunurile” sale în sensul acestei prevederi.

Noțiunea de „bunuri” include, în accepția instanței europene, atât „bunuri actuale”, cât și valori patrimoniale, inclusiv creanțe, în baza cărora un reclamant poate pretinde că are cel puțin „o speranță legitimă” de a obține beneficiul efectiv al unui drept de proprietate.

S-a reținut și faptul că existența unui „bun actual” în patrimoniul unei persoane este în afara oricărui dubiu dacă, printr-o hotărâre definitivă și executorie, instanțele i-au recunoscut acesteia calitatea de proprietar și dacă în dispozitivul hotărârii ele au dispus restituirea bunului.

Or, a constatat instanța de apel, în cauză, apelantele nu dețin un act al unei autorități publice sau o hotărâre judecătorească irevocabilă care să le recunoască dreptul de proprietate asupra imobilului în litigiu și care să fi dispus restituirea acestuia, astfel că nu sunt titularele unui „bun” în sensul art. 1 din Protocolul nr. 1. Existența unei hotărâri judecătorești care constată că naționalizarea imobilului este nelegală nu constituie un titlu executoriu pentru restituirea aceluși imobil, ci poate valora o recunoaștere a unui drept la despăgubire, respectiv dreptul de a încasa măsurile reparatorii prevăzute de legea specială, cu condiția inițierii procedurii administrative și a îndeplinirii cerințelor legale pentru obținerea acestor reparații.

Pentru aceste considerente, Curtea a apreciat ca neîntemeiată critica referitoare la greșita motivare a soluției de respingere a acțiunii în revendicare, instanța de fond stabilind corect faptul că reclamantul nu a dovedit că deține un „bun” în sensul art.1 din Protocolul nr. 1 al Convenției Europene a Drepturilor Omului.

Neîntemeiat a fost găsit și motivul de apel referitor la greșita reținere a regimului juridic al construcțiilor existente pe terenul în litigiu, întrucât din probele administrate în cauză a rezultat că aceste construcții au fost edificate ulterior preluării terenului în proprietatea statului, respectiv în perioada 1954 - 1974, nefiind demonstrată așadar calitatea de proprietar, cerință indispensabilă în

cadrul acțiunii în revendicare. S-a apreciat ca lipsită de relevanță împrejurarea că au fost proprietatea reclamantului sau a întreprinderii industriale înființate de acesta, construcțiile existente la momentul naționalizării pe terenul în litigiu.

Împotriva deciziei au declarat recurs reclamantele, care au formulat critici sub următoarele aspecte:

Soluția instanței de apel este lipsită de temei legal și a fost dată cu încălcarea și aplicarea greșită a legii (art.304 pct.9 C.pr.civ.), atunci când a apreciat că reclamantele nu sunt titularele unui „bun” în sensul art.1 din Protocolul nr.1 adițional la Convenția europeană, întrucât nu s-a făcut dovada existenței unei hotărâri care să constate calitatea de proprietar și prin care să se dispună restituirea bunului.

În realitate, reclamantele dispun de un astfel de bun, având în vedere dispozițiile art. 2 alin. 2 din Legea nr.10/2001, potrivit cărora este păstrată calitatea de proprietar avută la momentul preluării. O dispoziție ulterioară, cuprinsă în Legea nr.1/2009, prin care a fost abrogat alin.1 al art.2 din Legea nr.10/2001 nu poate avea semnificația negării unui drept de proprietate recunoscut anterior.

De asemenea, recurente-reclamante sunt singurele titulare ale dreptului de proprietate, întrucât imobilul a fost trecut abuziv în patrimoniul statului, prin naționalizare în baza Legii nr.119/1948, iar actele întocmite ulterior în privința acestuia (certificat de atestare a dreptului de proprietate, contracte de vânzare-cumpărare) au fost constatate nule prin sentința civilă nr.424/2003 a Tribunalului Prahova, cu repunerea părților în situația anterioară.

Pe cale de consecință, anularea actelor menționate și repunerea părților în situația anterioară are drept efect întoarcerea imobilului în proprietatea aparentă și viciată a statului, cel care fără a avea un titlu valabil a naționalizat imobilul și l-a trecut în proprietatea statului „ca bun al întregului popor”.

Așa cum s-a reținut în considerentele sentinței civile nr.424/2003 a Tribunalului Prahova și ale deciziei nr.987/2005, de la momentul depunerii abuzive în baza Legii nr.119/1948, inaplicabilă, de altfel, situației reclamantului, niciun subiect de drept nu a dobândit proprietatea asupra imobilului revendicat.

Obținerea unei hotărâri judecătorești sau a unei dispoziții de restituire prealabile intentării acțiunii în revendicare – așa cum a pretins instanța de apel – este excesivă și lipsită de finalitate pentru reclamante.

Astfel, efectivitatea unei asemenea proceduri trebuie apreciată raportat la dispozițiile art. 6 din CEDO și la faptul că prin calea specială prevăzută de Legea nr.10/2001 nu se poate atinge rezultatul urmărit prin promovarea și admiterea unei acțiuni în revendicare.

Aceasta, întrucât niciuna dintre entități (pârâta S.C. X. S.R.L., intervenienta S.C. Y. S.A., Primăria comunei Teișani) nu mai are calitatea de unitate deținătoare, neavând bunul în patrimoniu.

Față de jurisprudența CEDO (cauza *Faimblat*) și luând în considerare decizii ale instanței supreme (de ex., Decizia în interesul legii nr. XX/2007), trebuie analizate în concret particularitățile fiecărei cauze deduse judecării, iar, în speță, o astfel de analiză conduce la concluzia că procedura legii speciale nu mai poate asigura efectivitatea măsurii restituirii bunului în natură.

Procedura administrativă prevăzută de Legea nr.10/2001 a rămas fără finalitate în situația recurențelor, deși acestea au acționat constant, încă din anul 1991, prin notificări și demersuri făcute în scopul recuperării bunurilor preluate abuziv, adresându-se instituțiilor și societăților implicate în procesul privatizării.

În temeiul Legii nr.10/2001 a fost transmisă notificare Primăriei comunei Teișani în vederea restituirii în natură a imobilului, iar prin adresa din 4.06.2001, aceasta i-a comunicat că bunul a cărui restituire se cere este în proprietatea S.C. X. S.R.L., dezinvestindu-se astfel de soluționarea notificării.

Fiind o societate cu capital integral privat, pârâta S.C. X. S.R.L. nu intră în categoria unităților deținătoare, conform art. 21 alin. 1 din Legea nr.10/2001, care ar putea emite decizie de restituire sau despăgubire.

De asemenea, la momentul notificării primăriei, intervenienta S.C. Y. S.A. înstrăinase imobilul și avea capital integral privat ca urmare a finalizării procesului de privatizare, ceea ce făcea ca nici aceasta să nu intre în categoria de unitate deținătoare.

La rândul ei, Primăria comunei Teișani nu a deținut și nu deține în patrimoniul bunul imobil a cărui revendicare se cere, neputând emite decizie de restituire în natură.

În concluzie, s-a arătat că, deși recurențele au deschis procedura administrativă prevăzută de Legea nr. 10/2001, fără a se putea reține vreo culpă din partea acestora, respectiva procedură nu mai poate fi continuată în sensul emiterii unei dispoziții de restituire în natură a imobilului.

Bunul imobil există și se află în patrimoniul Statului Român, care l-a preluat fără titlu valabil și în același timp, bunul nu se mai află în posesia statului, ci în aceea a unei societăți cu capital integral privat, ceea ce înseamnă că statul nu poate restitui în natură bunul.

S-a susținut că principiul realizării dreptului trebuie să primeze față de cel al formalismului procedurii și întrucât reclamantele nu pot, din motive neimputabile, utiliza dispozițiile Legii nr.10/2001, acțiunea în revendicare este singurul mijloc eficient de restituire a bunului imobil de care au fost deposedate recurențele.

Intimatele pârâte au depus întâmpinări solicitând respingerea recursului, arătând, în esență, că recurențele nu se pot prevala de un „bun” actual în acțiunea în revendicare promovată deoarece nu dețin un act emis de autoritățile administrative sau de o hotărâre judecătorească prin care să se fi dispus restituirea în natură a imobilului. Ele nu dețin nici o creanță cu privire la care să existe o speranță legitimă de realizare întrucât nu au respectat și nu au urmat prevederile legii speciale. În plus, în privința construcțiilor nu s-a dovedit existența unui drept de proprietate al autorului acestora, dimpotrivă, probele administrate demonstrând că respectivele construcții au fost edificate după preluarea imobilului de către Statul Român.

Intimatul Ministerul Economiei, Comerțului și Turismului a solicitat, prin întâmpinarea depusă, validarea soluției vizând lipsa calității sale procesuale pasive dată de instanțele fondului.

Analizând criticile deduse judecății Înalta Curte constată caracterul fondat al acestora în sensul următoarelor considerente:

Apreciind că reclamantele nu dețin un „bun actual” care să le justifice demersul, instanța de apel a făcut trimitere la jurisprudența Curții Europene, inclusiv la hotărârea pilot pronunțată în cauza *Atanasiu ș.a. c. României*, arătând că acestea nu sunt în posesia unui act al unei autorități publice sau a unei hotărâri judecătorești, definitive și executorii, care să le fi recunoscut dreptul de proprietate și să fi dispus restituirea imobilului.

S-a reținut, în același timp, că existența unei hotărâri judecătorești care a constatat că naționalizarea imobilului este nelegală nu constituie titlu executoriu pentru restituirea imobilului, ci poate valora recunoașterea unui drept la despăgubire – dreptul de a încasa măsurile reparatorii prevăzute de legea specială, cu condiția inițierii procedurii administrative și a îndeplinirii cerințelor legale pentru obținerea reparațiilor.

Aceste statuări ale instanței de apel – cu consecința trimiterii părții reclamante la procedura Legii nr.10/2001 – în cadrul căreia să-și valorifice eventual pretențiile ignoră caracterul și efectele hotărârilor judecătorești anterioare care au tranșat litigiul părților vizând nulitatea actelor succesive, de transfer al proprietății imobilului din patrimoniul statului.

Prin aceste hotărâri (sentința civilă nr. 424/2003 a Tribunalului Prahova, irevocabilă prin dec. nr. 6850/2006 a ÎCCJ) s-a constatat nu doar nelegalitatea măsurii naționalizării, ci și nulitatea actelor prin care s-a dispus asupra proprietății imobilului, cu repunerea părților în situația anterioară.

Contrar aprecierii instanței de apel, hotărârea prin care se dispune repunerea în situația anterioară a părților are valoare de titlu executoriu – fiind susceptibilă de executare silită – nefiind vorba de un act jurisdicțional cu efecte declarative (care doar constată drepturi preexistente, fără posibilitatea recurgerii la forța coercitivă a statului pentru aducerea lor la îndeplinire în situația încălcării, nerespectării lor).

În speță, prin hotărârile anterioare s-a constatat pe de o parte, nelegalitatea măsurii

naționalizării imobilului de către stat, iar pe de altă parte, s-a pronunțat nulitatea certificatului de atestare a dreptului de proprietate nr. x52/1995 emis de Ministerul Industriilor în favoarea S.C. Y. S.A. (primul act declarativ de proprietate în favoarea altei persoane după preluarea imobilului de către stat), precum și a contractelor de vânzare-cumpărare încheiate, ulterior, în mod succesiv între diferite societăți comerciale.

Urmare a constatării nulității (reținându-se reaua-credință a S.C. Y. S.A., notificată de către fostul proprietar încă din anul 1997, precum și a celorlalte societăți comerciale care, cu minime diligențe ar fi putut afla că imobilul a fost preluat fără titlu și este solicitat a fi restituit de către fostul proprietar), instanța a dispus repunerea părților în situația anterioară, ceea ce înseamnă reîntrirea bunului în patrimoniul statului (față de care se stabilise, cum s-a arătat anterior, preluarea abuzivă întrucât autorul reclamantelor nu se încadra în prevederile Legii nr.119/1948).

Or, această măsură a instanței, de repunere în situația anterioară desființării actului civil este susceptibilă de executare silită în sensul modificărilor aduse în ordinea juridică prin pronunțarea ei, pentru că ea nu doar confirmă, validează dreptul preexistent, ci dispune în sensul revenirii la starea anterioară încălcării lui, prin întocmirea actului a cărui nulitate s-a pronunțat.

Altminteri, actul jurisdicțional care obligă la o anumită modalitate de restabilire a ordinii de drept ar fi lipsit de eficiență juridică dacă nu s-ar putea recurge la forța coercitivă a statului în cazul neexecutării de bunăvoie.

Așadar, reclamantele sunt în posesia unui titlu executoriu în sensul avut în vedere de hotărârea pilot în cauza *Atanasiu ș.a. c. României* (par.140), putându-se prevala de un drept valid, confirmat pe cale judiciară, asupra imobilului în litigiu (față de stat, în patrimoniul căruia s-a reîntors bunul ca efect al pronunțării nulității în litigiul anterior și repunerii în situația anterioară, stabilindu-se prin aceeași hotărâre judecătorească, nevalabilitatea preluării).

Deși face referire la jurisprudența menționată a instanței de contencios european, Curtea de apel concluzionează eronat și în sens contrar acesteia, prin ignorarea conținutului dispozitivului și efectelor hotărârii anterioare.

În acest context, este eronată și trimiterea pe care o face instanța de apel la cadrul normativ în care reclamantele ar fi trebuit să găsească rezolvarea pretențiilor lor – respectiv, cel oferit de dispozițiile Legii nr.10/2001.

Imputând autorului reclamantelor faptul că nu a definitivat procedura Legii nr.10/2001 – prin aceea că nu a contestat răspunsul Primăriei și nici nu a uzat de dispozițiile art. 28, pentru a chema în judecată Ministerul Finanțelor Publice, în ipoteza neidentificării deținătorului imobilului – instanța de apel ignoră că această cale oferită de legea specială (care s-ar impune în concursul cu norma generală) este obligatorie atunci când petentul se încadrează, prin dreptul de care se prevalează și regimul juridic al imobilului, în ipoteza norme speciale.

Or, pe acest aspect, instanța supremă a statuat deja, prin decizia în interesul legii nr.33/2008, că „nu se poate aprecia că existența Legii nr.10/2001 exclude, în toate situațiile, posibilitatea de a se recurge la acțiunea în revendicare, căci este posibil ca reclamantul într-o atare acțiune să se poată prevala, la rândul său, de un bun în sensul art.1 din Protocolul nr.1 și este necesar să i se asigure accesul la justiție în vederea protejării dreptului afirmat”.

Este tocmai situația din speță, reclamantele-recurente prevalându-se de un asemenea „bun”, ceea ce înseamnă că nu erau obligate la urmarea procedurii legii speciale.

Împrejurarea că autorul reclamantelor a transmis notificări pârâtei S.C. Y. S.A., încă din anul 1997 (și ulterior, pe temeiul Legii nr.10/2001) cerând predarea imobilului, nu constituie decât un aspect al diligențelor suplimentare făcute în protejarea unui drept de proprietate, fără ca acestea să poată avea semnificația pretinsă de intimat și reținută de instanța de apel – aceea a nefinalizării unei proceduri speciale, care ar duce la paralizarea acțiunii în revendicare.

Totodată, în mod corect au susținut recurente lipsa de eficiență și de finalitate a procedurii speciale în condițiile în care imobilul se afla, încă de la data transmiterii notificării, în posesia unei societăți cu capital integral privat (derularea procedurii speciale presupunând, dimpotrivă, existența unei unități deținătoare, în sensul art. 21 din Legea nr. 10/2001).

În consecință, se va constata că la judecata cauzei, instanța de apel a făcut o greșită interpretare și aplicare a noțiunii de „bun actual” așa cum a fost dezvoltată în jurisprudența recentă a Curții europene și de asemenea, a reținut eronat incidența Legii nr.10/2001, ca act normativ în temeiul căruia reclamantele ar fi trebuit să-și valorifice pretențiile.

Această analiză a instanței, care nesocotește elemente esențiale ale procesului și stabilește incidența unui act normativ ce nu a reprezentat temeiul pretențiilor reclamantelor, încalcă și respectiv, depășește cadrul judecării atrăgând, în condițiile art. 314 C.pr.civ., casarea deciziei cu trimiterea cauzei spre judecare.

La reluarea judecării, se va ține seama de dezlegările date prin prezenta decizie noțiunii de „bun” existent în patrimoniul reclamantelor, de cadrul normativ în limitele căruia trebuie să fie soluționate pretențiile reclamantelor și se va stabili în ce măsură dreptul de care se prevalează acestea poate fi paralizat prin opunerea vreunui alt drept de către părți.

De asemenea, în privința construcțiilor, se va avea în vedere regimul juridic al acestora, în ce măsură ele se identifică cu cele preluate fostului proprietar, iar în caz contrar, se va stabili dacă este incidentă instituția accesunii imobiliare sau a convertirii dreptului în dezdăunări.

5. Imobil preluat de stat anterior instaurării regimului comunist. Acțiune în revendicare de drept comun. Inaplicabilitatea art. 6 din Legea nr. 213/1998. Valabilitatea titlului statului.

Legea nr. 213/1998, art. 6
C.civ. din 1864, art. 480

Art. 6 alin. (1) din Legea nr. 213/1998 fixează reperele pe baza cărora instanțele care aplică acest act normativ trebuie să stabilească valabilitatea titlului prin care bunurile au fost trecute în proprietatea statului. Conform art. 6 alin. (3) din Legea nr. 213/1998, instanțele judecătorești sunt competente a stabili valabilitatea titlului prin care statul a dobândit bunuri în perioada 06 martie 1945 - 22 decembrie 1989, normă de drept care este în concordanță cu dispozițiile art. 126 alin. (2) din Constituția României, potrivit cărora competența instanțelor de judecată este stabilită de lege.

Examinarea valabilității titlului statului prin prisma dispozițiilor art. 6 alin. (3) din Legea nr. 213/1998 este condiționată de faptul preluării imobilului de către stat în perioada 06 martie 1945 - 22 decembrie 1989, astfel încât instanțele de judecată nu pot cenzura, din această perspectivă, actele normative de preluare emise de autoritățile Statului Român în perioada anterioară regimului comunist, în condițiile în care nu au fost edictate legi speciale de reparație pentru această categorie de imobile.

Prin urmare, atât timp cât actul emis în anul 1941, în baza căruia imobilul revendicat a fost preluat de Statul Român, nu a fost declarat anterior nelegal și cum, potrivit art. 6 din Legea nr. 213/1998 nu pot fi supuse controlului de legalitate normele legislative emise într-o perioadă anterioară regimului comunist, înainte de 6 martie 1945, decretul de preluare contestat de reclamant se bucură pe deplin de prezumția de legalitate și face dovada proprietății Statului Român asupra imobilului. În aceste condiții, cum reclamantul nu a opus un titlu valabil de proprietate în combaterea actului juridic al preluării emis ulterior actului prin care autorul său a dobândit proprietatea asupra imobilului, iar titlul posesorului actual nu a fost desființat, acțiunea în revendicare a fost în mod corect respinsă.

Secția I civilă, decizia nr.1697 din 19 iunie 2015

Prin cererea înregistrată la data de 17.05.2011, pe rolul Tribunalului București, reclamantii A. și B. au chemat în judecată pe părții Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice,

Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale și S.R.I., solicitând să se dispună obligarea pârâților să le restituie în deplină proprietate și liniștită posesie imobilul în suprafață de 52 ha, situat în București, iar, în măsura în care pârâții vor proba prin înscrieri oficiale că imobilul este un obiectiv de interes național, sunt de acord cu restituirea prin echivalent a bunului, respectiv cu plata unei despăgubiri evaluată la prețul de piață, calculat conform standardelor internaționale.

În motivarea acțiunii, reclamanții au arătat că imobilul, compus din teren în suprafață de 52 ha și construcții, a fost dobândit de C. prin cumpărare de la D., E., F. și G., astfel cum rezultă din actul de vânzare-cumpărare autentificat de Grefa Tribunalului Ilfov - Secția Notariat sub nr. x78/1938 și transcris sub nr. x89/1938.

E.L. a decedat la data de 29.06.1977, lăsând ca unică moștenitoare testamentară pe H., conform testamentului semnat de testator la data de 24 octombrie 1966 în fața notarului X. din Geneva, tradus și legalizat sub nr. x47/2001 la BNP Q. și a certificatului de calitate de moștenitor nr. x emis la data de 21.10.2002.

La data de 2.08.2001, între H. și J. s-a încheiat contractul de vânzare-cumpărare de drepturi succesoriale autentificat sub nr. xx89, prin care J. a dobândit „drepturile succesoriale privind bunurile lăsate și existente pe teritoriul Statului Român de Prințesa C.”.

Ulterior, la data de 5.11.2002, s-a încheiat între J., prin mandatar, pe de o parte și A. și B., pe de altă parte, contractul de cesiune de drepturi litigioase autentificat sub nr. x97, având ca obiect „cedarea drepturilor litigioase asupra terenului în suprafață de 52 ha situat în București (...) teren dobândit de cedent conform contractului de vânzare - cumpărare de drepturi succesoriale autentificat sub nr. x89/2001”.

La data de 28.03.1941, în baza Decretului - lege nr. 854, publicat în M.Of. nr. 76 din 30 martie 1941 și emis de Mareșalul Ion Antonescu, s-a dispus exproprierea fără nicio indemnizație și trecerea în proprietatea statului a mai multor bunuri care au aparținut C., printre care și terenul (59 ha), cumpărat de la D. și alții cu actul autentificat sub nr. x78/1938.

Reclamanții au susținut că, astfel cum rezultă din adresa emisă de Ministerul Agriculturii, Alimentației și Pădurilor (în prezent Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale) și Protocolul încheiat la data de 13.04.2000 între Ministerul Agriculturii, Alimentației și Pădurilor și S.R.I., terenul se află în proprietatea Statului Român, fiind dat în administrarea SRI. Având în vedere această împrejurare, prin raportare la dispozițiile art. 3 pct. 81 din Hotărârea nr. 34/2009 privind organizarea și funcționarea Ministerului Finanțelor Publice și art. 12 din Legea nr. 213/1998, calitatea procesual pasivă în prezentul litigiu revine pârâților chemați în judecată.

Au mai precizat reclamanții că își întemeiază cererea pe dreptul comun, întrucât nu sunt aplicabile dispozițiile Legii nr. 10/2001, având în vedere că în sfera de aplicare a acestui act normativ se circumscriu numai imobilele naționalizate în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989.

Reclamanții au învederat că în speță nu sunt incidente dispozițiile niciunei alte legi de reparație, intrată în vigoare anterior sau ulterior anului 1989, astfel că prezenta cerere urmează a fi soluționată în conformitate cu dispozițiile dreptului comun aplicabil în materia revendicării, urmând ca instanța să verifice temeinicia titlului statului privitor la bunul în litigiu, respectiv să examineze și să califice dispozițiile Decretului - lege nr. 854/1941 prin care a fost expropriat imobilul în litigiu, în raport de justificarea cauzei de utilitate publică pentru care a operat exproprierea și în raport de lipsa oricărei juste și prelabile despăgubiri a fostei proprietare C.

Edictarea Decretului - lege nr. 854/1941 s-a realizat cu încălcarea dispozițiilor cuprinse în art. 481 C.civ., care prevedeau că „nimeni nu poate fi silit a ceda proprietatea sa, afara numai pentru cauză de utilitate publică și primind o dreaptă și prelabila despăgubire”. Aceste dispoziții nu au fost niciodată abrogate de la momentul intrării în vigoare a Codului civil și până în prezent, fiind în ființă inclusiv la data adoptării Decretului - lege nr. 854/1941, ceea ce înseamnă că acest act normativ a fost emis cu încălcarea principiilor fundamentale de drept civil privind ocrotirea dreptului real de proprietate.

Reclamanții au arătat că titlul statului, reprezentat de Decretul - lege nr. 854/1941, act normativ abuziv și nelegal, nu a operat în condiții de legalitate transferul dreptului de proprietate de la autoarea lor la Statul Român, preluarea imobilului fiind, de fapt și de drept, o preluarea exclusivă a folosinței bunului. Astfel, analizând și comparând natura juridică a titlului statului și a titlului lor, rezultă în mod evident că reclamanții au dobândit imobilul revendicat de la adevăratul proprietar, respectiv de la J., care la rândul său dobândise dreptul de proprietate asupra bunului în baza unui contract de vânzare-cumpărare încheiat cu respectarea dispozițiilor legale în materie de la H., care la rândul său a moștenit bunul de la fosta proprietară C., în timp ce titlul statului constă într-un act normativ abuziv și nelegal, care nu a avut ca efect decât preluarea samavolnică a posesiei asupra bunului, iar nu desființarea, în vreunul din modurile permise de lege, a titlului de proprietate al C.

În drept, au fost invocate dispozițiile art. 480 - 482 C.civ.

Pârâțul Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale a formulat întâmpinare, prin care a invocat excepția lipsei calității sale procesuale pasive, iar, în subsidiar, a solicitat respingerea acțiunii ca inadmisibilă.

Pârâțul S.R.I. a formulat, la rândul său, întâmpinare, prin care a invocat excepția netimbrării acțiunii, excepția lipsei calității procesuale pasive și excepția prescripției dreptului material la acțiune; în apărare a invocat dobândirea imobilului de către Statul Român prin uzucapiune și a solicitat respingerea cererii astfel cum a fost formulată.

A mai arătat pârâțul că, din datele existente, rezultă că imobilul deținut în administrare la adresa din București, are o suprafață de 7.256 mp, astfel cum a fost preluat prin H.G. nr. 176/2000 privind transmiterea unui imobil, proprietate publică a statului, din administrarea Ministerului Agriculturii și Alimentației în administrarea SRI. Același imobil a fost identificat după efectuarea măsurătorilor cadastrale ca având o suprafață totală de teren de 81.811 mp, din care suprafață ocupată efectiv de construcții 4.360 mp. Prin urmare, dacă din probatoriul administrat reiese că imobilul supus revendicării este situat la locația menționată se constată că SRI deține aproximativ 14% din suprafața revendicată, ceea ce denotă o lipsă parțială a calității procesuale pasive a acestui pârât.

În ședința publică de la 7.12.2011, Tribunalul București a respins, ca neîntemeiată, excepția inadmisibilității acțiunii, constatând că imobilul nu face obiectul unei legi speciale de reparație; de asemenea, a respins, ca neîntemeiată, și excepția prescripției dreptului material la acțiune, motivat de faptul că acțiunea în revendicare imobiliară este imprescriptibilă extintiv; instanța a unit cu fondul excepția lipsei calității procesuale pasive a pârâților Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale și a calificat uzucapiunea invocată drept apărare de fond.

La termenul din 26.09.2012, pârâțul SRI a formulat cerere de arătare a titularului dreptului, prin care a indicat ca titular al dreptului ce constituie obiect al judecării pe Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice, în calitate de proprietar al imobilului.

Tribunalul a respins cererea ca fiind tardiv formulată față de dispozițiile art. 65 alin. (1) C.proc.civ., constatând, totodată, și că Statul Român, prin Ministerul Finanțelor Publice este deja parte în proces, fiind chemat în judecată prin cererea introductivă.

Pârâțul Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice nu a depus întâmpinare, însă, la termenul din 19.12.2012, a invocat excepția lipsei calității procesuale pasive și excepția prescripției dreptului material la acțiune doar în privința cererii de despăgubiri. Reclamanții au precizat că este tardiv formulată excepția prescripției dreptului material la acțiune față de dispozițiile art. 2513 NCC.

La data de 19.09.2012, urmare efectuării expertizei topo-cadastrale, reclamanții au depus cerere precizatoare, prin care au arătat că solicită obligarea pârâților la plata unei despăgubiri echivalente cu valoarea de circulație a terenului în litigiu, întrucât terenul este ocupat în întregime, nefiind posibilă restituirea în natură.

Prin sentința civilă nr. 2393 din 21.12.2012, Tribunalul București, Secția a V-a civilă a respins, ca neîntemeiate, excepția tardivității invocării excepției prescripției dreptului material la acțiunea în despăgubiri, excepția prescripției dreptului material la acțiunea în despăgubiri și

excepția lipsei calității procesuale pasive a pârâtului Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice; a admis excepția lipsei calității procesuale pasive a pârâților Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale și SRI și a respins acțiunea promovată în contradictoriu cu acești pârâți ca fiind formulată împotriva unor persoane fără calitate procesuală pasivă; a respins, ca neîntemeiată, acțiunea formulată de reclamânți împotriva pârâtului Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice.

Cât privește excepția lipsei calității procesuale pasive a pârâtului Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice, tribunalul a reținut că acțiunea în revendicare este o acțiune formulată de proprietarul neposesor împotriva posesorului care se pretinde proprietar al bunului revendicat. Or, prin Decretul - lege nr. 854/1941 imobilul în litigiu a fost expropriat și trecut în proprietatea statului, acesta fiind și în prezent, la momentul revendicării, titular al dreptului de proprietate asupra bunului, după cum reiese din cuprinsul H.G. nr. 176/2000 privind transmiterea unui imobil proprietate publică a statului din administrarea Ministerului Agriculturii și Alimentației în administrarea SRI.

Pentru aceleași considerente, tribunalul a admis excepția lipsei calității procesuale pasive a pârâților Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale și SRI și a respins acțiunea formulată în contradictoriu cu acești pârâți ca fiind îndreptată împotriva unor persoane fără calitate procesuală pasivă.

Pe fondul cauzei, tribunalul a reținut că prin Decretul-lege nr. 854/1941 au trecut în proprietatea statului o serie de bunuri imobile aparținând E.L., printre care și imobilul – teren (59 ha) cu toate construcțiile și instalațiile, cumpărat de la G.H. și alții, cu actul autentificat sub nr. x78/1938. Deși la dosar nu a fost depus acest înscris, s-a avut în vedere că actul prin care E.L. a dobândit dreptul de proprietate asupra terenului de 52 ha a fost transcris sub nr. x89/1938 în registrul de transcripțiuni al fostului Tribunal Ilfov, Secția Notariat, astfel cum rezultă din copia filei corespunzătoare din registru, eliberată de Arhivele Naționale.

Imobilul a fost identificat prin expertiza topografică întocmită de expert tehnic judiciar M., pe baza planului întocmit de Serviciul Topografic al Armatei din anul 1938 și a planului parcelar din zona pădurii Băneasa, concluziile raportului fiind în sensul că terenul avea o suprafață de 52 ha.

La data de 29.06.1977 a decedat C., rămânând ca unică moștenitoare - legatar universal – H., conform certificatului de calitate de moștenitor nr. x/2002 eliberat în baza testamentului întocmit la data de 24.10.1966, înregistrat sub nr. x1/977 la notarul X. în Geneva.

Prin contractul de vânzare-cumpărare de drepturi succesoriale autentificat sub nr. x89/2001, H. a vândut către J. drepturile succesoriale privind bunurile lăsate și existente pe teritoriul Statului Român de Prințesa C., iar, prin contractul de cesiune de drepturi litigioase autentificat sub nr. x97/2002, J., în calitate de cedent, a cedat reclamanților A. și B. drepturile litigioase asupra terenului în suprafață de 52 ha din București.

Prin urmare, a constatat tribunalul, reclamanții din prezenta cauză nu au un titlu de proprietate asupra bunului revendicat, aceștia având calitatea de cesionari ai drepturilor litigioase privind imobilul și nu de titulari ai dreptului de proprietate dedus judecății, prin contractul de cesiune reclamanții dobândind doar drepturile litigioase legate de bun, nu și vreun drept real asupra bunului. În baza contractului de cesiune reclamanții cesionari ar fi putut interveni în procesul început de titularul dreptului dedus judecății, însă nu pot invoca dobândirea dreptului de proprietate asupra bunului în litigiu.

În privința cererii de revendicare, tribunalul a reținut că imobilul a fost preluat de stat în baza unui act valabil, decret - lege, emis de Generalul Ion Antonescu, în baza prerogativelor conferite de Decretul nr. 3072/1940 și în condițiile în care a fost suspendată Constituția României, prin Legea nr. 510/1940; imobilul se află și în continuare în proprietatea publică a statului, măsura exproprierii nefiind anulată prin vreun act emis ulterior de regimul instaurat după anul 1944.

Tribunalul a înlăturat susținerea reclamanților potrivit căreia imobilul a reintrat în patrimoniul fostului proprietar, C., prin adoptarea Legii nr. 641/1944 pentru abrogarea măsurilor legislative anti-evreiești, apreciind că aceste dispoziții legale nu sunt aplicabile în cauză. Din

cuprinsul actului de preluare a bunurilor imobile ce au aparținut C. nu rezultă că exproprierea a fost determinată de originea etnică a acesteia.

În consecință, reținând că în cauză statul justifică un titlu de proprietate asupra imobilului revendicat, în timp ce reclamantii nu au făcut dovada unui titlu în baza căruia să fi dobândit un drept de proprietate asupra bunului, tribunalul a constatat că nu este întemeiată cererea de revendicare formulată potrivit dispozițiilor art. 480 C.civ.

În același timp, tribunalul a statuat că imobilul în litigiu, preluat de stat în anul 1941, nu face obiectul unei legi de reparație specială; or, astfel cum s-a arătat în jurisprudența C.E.D.O., Convenția lasă la latitudinea statelor semnatare adoptarea măsurilor legislative pe care le găsesc de cuviință pentru restituirea proprietăților preluate de stat sau acordarea de despăgubiri. Instanța de fond a apreciat, față de situația de fapt reținută, că reclamantii nu au un bun apt de a fi protejat de art. 1 din Protocolul nr. 1 adițional la Convenția europeană ; în speță, reclamantilor nu li s-a recunoscut dreptul de proprietate asupra imobilului printr-o hotărâre judecătorească și nici nu poate fi recunoscut un astfel de drept, față de calitatea acestora de cesionari ai drepturilor litigioase în legătură cu bunul și nu de dobânditori ai vreunui drept real asupra bunului.

Împotriva acestei hotărâri au declarat apel reclamantii.

Prin încheierea de ședință de la 16.06.2014, curtea de apel a constatat transmisiunea calității procesuale de apelant asupra reclamantului A. și, pe cale de consecință, reclamanta B. a fost scoasă din cauză; instanța a constatat, totodată, că intimații pârâți Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale și SRI nu au calitate procesuală pasivă în cauză. A fost respinsă, ca inadmisibilă, cererea de intervenție în nume propriu formulată de J., nefiind îndeplinite prevederile art. 50 alin. (3) C.proc.civ.

La termenul de judecată de la 13.10.2014, Curtea de Apel București, Secția a IV-a civilă a respins, ca inadmisibilă, cererea de intervenție accesorie formulată de SRI, constatând neîndeplinirea dispozițiilor art. 49 alin. (1) și (3) C.proc.civ.

Instanța de apel a reținut că, la data de 19.09.2012, reclamantii au depus o cerere precizatoare a acțiunii, prin care au arătat că solicită obligarea pârâților la plata unei despăgubiri echivalente cu valoarea de circulație a terenului în litigiu, întrucât imobilul este ocupat în întregime, nefiind posibilă restituirea în natură.

În cauză, SRI, care a avut la fond calitatea de pârât, a invocat excepția lipsei calității procesuale pasive, excepție ce a fost admisă, în această privință existând autoritate de lucru judecat, întrucât soluția nu a fost atacată. De altfel, acesta a fost și motivul pentru care la termenul de judecată din 16.06.2014 această parte a fost scoasă din cauză.

Prin urmare, curtea a reținut că SRI nu justifică interesul în promovarea unei cereri de intervenție accesorie în raport de obiectul cererii deduse judecătii și de poziția procesuală avută în calitate de pârât la instanța de fond.

Prin decizia civilă nr. 512/A din 8.12.2014, Curtea de Apel București, Secția a IV-a civilă a respins, ca nefondat, apelul.

În considerentele hotărârii, instanța de apel a reținut că actul de cesiune de drepturi litigioase autentificat sub nr. x97/2002 încheiat între J., în calitate de cedent și A. și B., în calitate de cesionari, este, în fapt, un contract de cesiune de drepturi succesoriale, respectiv de cesiune a drepturilor dobândite de cedentul J. de la autoarea acestuia H.

Raportat la dispozițiile art. 977, 978 C.civ., întrucât la data încheierii contractului pe rolul instanțelor de judecată nu exista niciun litigiu referitor la drepturile succesoriale ale C., văzând și voința părților în sensul cedării drepturilor subiective civile privind bunurile moștenite de la C. de către H. și transmise prin contract cedentului J., instanța de apel a apreciat că reclamantul este beneficiarul cesiunii de drepturi subiective civile privitoare la imobil - teren în suprafață de 52 ha situat în București, bun ce face parte din „bunurile lăsate și existente pe teritoriul Statului Român de către Prințesa E.”.

În consecință, a constatat tribunalul, contractul autentificat sub nr. x97/2002 a privit exclusiv transmiterea dreptului deținut de cedent asupra terenului din prezentul litigiu, respectiv a

dreptului real subiectiv și patrimonial de natură a conferi cesionarilor posibilitatea revendicării în natură a imobilului teren sau, alternativ, în situația în care acest lucru urma a se dovedi imposibil de realizat, de obținere a despăgubirilor aferente. Prin sintagma „bunuri lăsate ... pe teritoriul Statului Român de Prințesa C.” se înțelege toate bunurile care au aparținut patrimoniului C. și de care aceasta a fost deposedată, prin expropriere, bunuri rămase pe teritoriul Statului Român la data plecării acesteia în exil; de asemenea, se înțelege acele bunuri care au fost deținute cu titlu de proprietar de C. și care mai erau în ființă la data întocmirii actului analizat.

Ca atare, în mod greșit a reținut prima instanță că reclamantul are calitatea de cesionar de drepturi litigioase privind imobilul și nu de dobânditor de drept real subiectiv patrimonial asupra imobilului teren ce face obiectul litigiului de față ca urmare a transferului operat în baza „contractului de drepturi litigioase”, fără a avea și un titlu de proprietate asupra acestui bun.

Instanța de apel a mai constatat că imobilul în litigiu a fost preluat de Statul Român în baza Decretului - lege nr. 854/1941 promulgat prin Legea nr. 263/1941, prin care au fost expropriate toate „proprietățile imobiliare” ale C., precum și creanțele de orice natură care au făcut parte din patrimoniul acesteia.

Din interpretarea coroborată a dispozițiilor art. 6 alin. (1), (2) și (3) din Legea nr. 213/1998, curtea a reținut, contrar susținerilor apelantului, că instanțele de judecată nu pot cenzura acte normative individuale sau nu emise de autoritățile Statului Român prin care au fost preluate, expropriate, bunuri imobile într-o perioadă anterioară regimului comunist în condițiile în care statul nu a edictat legi speciale de reparație. În prezent, Decretul - lege nr. 854/1941 nu a fost declarat nelegal. În consecință, nu poate fi supusă unui control de legalitate politică legislativă a Statului Român într-o perioadă anterioară regimului comunist, în condițiile în care circumstanțele istorice ale epocii reflectă în sine responsabilitatea autorității statale în situații istorice excepționale descrise chiar de către apelant și care au condus la edictarea unor acte normative precum Decretul - lege nr. 854/1941.

În mod excepțional, ca o formă de reparație istorică în raport cu regimul abuziv comunist, legiuitorul român modern a declarat în integritate nulitatea decretelor de expropriere emise între 1945 și 1989 și, în acest fel, a dat consistență garanțiilor democratice acordate dreptului de proprietate odată cu adoptarea Constituției din 1991.

În concluzie, a învederat instanța de apel, pe calea acțiunii civile nu poate fi revendicat imobilul de la însăși posesorul proprietar - Statul Român. Or, dacă acțiunea în revendicare este o acțiune petitorie prin care se apără dreptul de proprietate împotriva posesorului neproprietar, ea nu este admisibilă atâta timp cât nu se aplică regula „*actori incumbit probatio*” înscrisă în art. 1169 C.civ. Fără tăgadă, proba proprietății trebuie să se facă după cum rezultă din actul juridic al exproprierii emis ulterior actului prin care reclamantul a dobândit proprietatea și care, în acest fel, face dovada proprietății statului.

În acest context, jurisprudența CEDO citată de apelant, potrivit cu care în ipoteza imposibilității restituirii în natură a bunului, motivată inclusiv pe absența unei hotărâri judecătorești anterioare de restituire expresă a bunului, trebuie recunoscut reclamantilor dreptul de creanță constând în dreptul la despăgubire pentru imobilul nerestituit, nu poate fi aplicată prezentei spețe, întrucât vizează situația imobilelor naționalizate în perioada 1945 - 1989.

Pe de altă parte, a apreciat instanța de apel, art. 1 din Protocolul nr. 1 adițional la Convenție nu poate fi interpretat ca restrângând libertatea statelor contractante de a alege condițiile în care acceptă să restituie bunurile preluate înainte de ratificarea Convenției, iar Convenția nu impune statelor obligația de a restitui bunurile confiscate.

Împotriva acestei decizii, a declarat recurs reclamantul.

Totodată, intervenientul SRI a formulat recurs împotriva încheierii de ședință din 13.10.2014, pronunțată de Curtea de Apel București, Secția a IV-a civilă.

Recurentul-reclamant a solicitat admiterea recursului, modificarea în tot a hotărârii recurate, în sensul admiterii cererii de chemare în judecată astfel cum a fost precizată.

Invocând dispozițiile art. 304 pct. 9 C.proc.civ., recurentul - reclamant a arătat, în primul rând, că hotărârea recurată a fost dată cu încălcarea prevederilor art. 6 alin. (3) din Legea nr. 213/1998. Astfel, a precizat acesta, este nelegal considerentul instanței de apel potrivit cu care instanțele de judecată nu pot cenzura actele normative individuale emise de autoritățile Statului Român, prin care au fost expropriate bunuri imobile într-o perioadă anterioară regimului comunist, câtă vreme nu au fost edictate legi speciale de reparație. Or, conform art. 6 alin. (3) din Legea nr. 213/1998, instanța civilă investită cu soluționarea acțiunii în revendicare având ca obiect bunuri preluate de stat are obligația de a dezlega cu prioritate, ca o chestiune prejudicială, dacă titlul de preluare al statului este sau nu valabil, în acest sens fiind și practica unitară a Înaltei Curți de Casație și Justiție. Dispozițiile legale citate autorizează instanțele să analizeze valabilitatea titlului statului, indiferent de natura titlului și de perioada în care a avut loc preluarea, neavând relevanță dacă titlul de preluare a bunului revendicat îl reprezintă o hotărâre judecătorească, un act administrativ sau un act normativ, cum este cazul de față.

În sprijinul susținerilor de mai sus, recurentul-reclamant a făcut trimitere, în principal, la doctrină, dar mai ales la practica unitară a instanței supreme, invocând decizii pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție, toate anexate recursului.

Totodată, recurentul-reclamant a solicitat instanței respectarea și aplicarea directă a principiului de drept european privind securitatea jurisprudențială sau certitudinea jurisdicțională, precum și a dispozițiilor art. 18 alin. (2) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară. În opinia sa, potrivit acestui principiu nu pot fi ignorate cerințele unei proceduri echitabile, astfel cum acestea sunt garantate de art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului (în cauza *Beian c. României*; cauza *Ștefan și Ștef c. României*; cauza *Tutor Tudor c. României*; cauza *Ștefănică c. României*).

Recurentul-reclamant a susținut, în al doilea rând, că instanța de apel a încălcat și dispozițiile art. 6 alin. (1) din Legea nr. 213/1998. A arătat că, analizându-se textul de lege citat, rezultă că legiuitorul a impus mai multe criterii de verificare a validității titlului statului, care, pentru declararea valabilității acestui titlu, trebuie îndeplinite cumulativ, așa încât neîntrunirea fie și numai a unuia dintre acestea face ca titlul statului să nu fie valabil.

A precizat că imobilul în litigiu a fost expropriat în temeiul Decretului - lege nr. 854/1941, promulgat prin Legea nr. 263/1941, exproprierea fiind făcută fără plata vreunei despăgubiri și fără a fi fost justificată, în prealabil, o cauză de utilitate publică, aspecte recunoscute expres în actul normativ analizat, dar și în Raportul nr. 23771/1941 al Ministrului de Stat care a stat la baza adoptării decretului în cauză. Ca atare, în opinia recurentului-reclamant, analiza titlului statului trebuie să pornească de la împrejurarea că Decretul - lege nr. 854/1941 a fost adoptat în timpul dictaturii militare a Generalului Ion Antonescu împreună cu mai multe decrete și legi antisemite. Totodată, este esențial în analiza propusă a se reține că, la data emiterii Decretului - lege nr. 854/1941, Constituția României din 1938 era suspendată, astfel cum rezultă din Decretul nr. 3052/1940, aprobat prin Legea nr. 510/1940. Or, în condițiile suspendării legii fundamentale, Codul civil din 1864, legea organică investită cu forță juridică inferioară Constituției, dar superioară celorlalte norme juridice, era singura lege care, alături de Legea nr. 1378/1864, reglementa, la data emiterii Decretului - lege nr. 854/1941, regimul juridic al proprietății și garantarea respectării acestuia. Actul normativ de naționalizare a bunurilor C. a fost un act normativ individual, care, potrivit teoriei dreptului, nu putea modifica o lege organică și nici nu putea dispune în contra acesteia, afară doar dacă era asumat caracterul nelegal al acestuia.

Prin urmare, a susținut recurentul-reclamant, toate argumentele de mai sus conduc la concluzia că Decretul - lege nr. 854/1941 a fost ilegal, emis cu încălcarea art. 481 C.civ., ceea ce înseamnă, din perspectiva art. 6 alin. (1) din Legea nr. 213/1998, că titlul sub care statul a preluat bunul a fost nevalabil.

Recurentul - reclamant a solicitat ca, în situația în care se va aprecia că exproprierea bunului în litigiu a fost făcută pentru cauză de utilitate publică, instanța de recurs să rețină că nu doar dispozițiile art. 481 C.civ. au fost încălcate prin decretul de expropriere, ci și prevederile Legii

speciale nr. 1378/1864 pentru expropriere în caz de utilitate publică. Astfel, analizându-se situația de fapt prin prisma art. 1, 20, 69 și urm., 75 din Legea nr. 1378/1864 trebuie constatat că nu a fost urmată niciuna dintre procedurile instituite de acest act normativ. Pe cale de consecință, Statul Român a preluat și a deținut imobilul fără titlu valabil de proprietate, dat fiind că preluarea s-a făcut cu încălcarea normelor citate, context în care considerentul instanței de apel, potrivit cu care preluarea s-a făcut în baza unui act care se bucură de prezumția de legalitate, este el însuși nelegal.

Totodată, a mai arătat recurentul-reclamant, potrivit legislației în vigoare la data emiterii Decretului - lege nr. 854/1941, preluarea de drept a proprietăților private, fără o dreaptă și prealabilă despăgubire mai putea fi dispusă în temeiul Legii nr. 254/1941, adoptată cu o zi înaintea emiterii decretului de expropriere a bunurilor C. Conform art. 1 din lege, imobilele urbane, proprietatea evreilor erau trecute de plin drept în patrimoniul statului. Or, este de notorietate că C. a fost evreică, fiind născută din părinți evrei.

Este de netăgăduit, de asemenea, că Decretul - lege nr. 854/1941 a fost adoptat imediat după intrarea în vigoare a Decretului - lege nr. 853/1941 care a privit exproprierea, administrarea de către stat și revinderea proprietăților evreiești din mediul urban ne-evreilor. Este adevărat că din cuprinsul Decretului - lege nr. 854/1941 nu rezultă explicit că exproprierea a fost făcută pe criterii etnice, respectiv pentru apartenența C. la religia mozaică, dar la fel de adevărat este că acest act de persecuție nu era străin de apelativul dat de presa din epocă C. și nici de relația acesteia cu Regele X. În aceste condiții, a menționat recurentul-reclamant, cel de-al doilea posibil temei în baza căruia a avut loc exproprierea bunului în litigiu, respectiv Legea nr. 254/1941 și Decretul - lege nr. 854/1941 raportat la Legea nr. 1378/1864, nu putea conduce la o preluare cu titlu valabil a bunului, toate actele normative anti-evreiești fiind declarate nelegale încă din aceea epocă, prin Legea nr. 641/1944 pentru abrogarea măsurilor legislative antisemite. Prin urmare, intrând în categoria actelor normative prevăzute la art. 1 din Legea nr. 641/1944, rezultă că Decretul - lege nr. 854/1941 a fost abrogat, ca nelegal, încă din 1944, împrejurare care simplifică misiunea instanțelor actuale de stabilire a nevalabilității actului de preluare, o concluzie contrară fiind flagrant nelegală.

De altfel, a mai susținut recurentul-reclamant, datorită autorității interpretative a hotărârilor pronunțate de CEDO, obligatorie pentru statele semnatare ale Convenției Europene a Drepturilor Omului, instanțele trebuie să aibă în vedere că nu este suficientă o declarație a legii pentru ca bunul să fie transferat din proprietatea privată în domeniul public al statului, fiind necesar un titlu valabil de preluare a imobilului, deoarece simpla declarație a legii sau destinația publică nu creează domeniu public, ci numai titlurile de proprietate având această aptitudine. Prin urmare, nu este suficient să se invoce Decretul - lege nr. 854/1941 și să se statueze că terenul în litigiu face parte din domeniul statului, dacă nu există un titlu legal de preluare a imobilului.

În al treilea rând, recurentul-reclamant a criticat hotărârea recurată pentru nerespectarea dispozițiilor art. 6 alin. (2) din Legea nr. 213/1998. A învederat că, avându-se în vedere că singura lege specială de reparație pentru persoanele deposedate de bunuri imobile intravilane, Legea nr. 10/2001, privește doar bunurile preluate în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989, rezultă că revendicarea imobilului în litigiu poate fi făcută în temeiul normelor generale de drept, respectiv a prevederilor art. 6 alin. (2) din Legea nr. 213/1998 raportat la dispozițiile art. 481 C.civ.

În opinia recurentului-reclamant, conform practicii unitare a Înaltei Curți de Casație și Justiție în interpretarea și aplicarea textului de lege de mai sus, instanța supremă a statuat că Legea nr. 213/1998 reprezintă, alături de dispozițiile art. 480 C.civ., dreptul comun în materia revendicării bunurilor imobile preluate fără titlu valabil de către Statul Român și care nu fac obiectul unor legi speciale de reparație. Așadar, regimul juridic al cererii formulate de reclamant este acela al unei acțiuni în revendicare pe calea dreptului comun întemeiată pe dispozițiile art. 480 - 481 C.civ., în cadrul căreia, așa cum a reținut și instanța de apel, acesta a făcut dovada că este proprietarul terenului.

Pe cale de consecință, motivarea instanței de apel, potrivit cu care imobilul de față nu poate fi revendicat pe calea acțiunii civile de la posesorul proprietar - Statul Român, este nelegală, pe de o parte, pentru că statul nu poate fi, potrivit art. 6 alin. (1) din Legea nr. 213/1998, calificat ca fiind

un proprietar de drept al bunului câtă vreme l-a dobândit în baza unui titlu nevalabil (Decretul - Lege nr. 854/1941), emis cu încălcarea normelor în vigoare la aceea dată (art. 481 C.civ.) și, pe de altă parte, pentru că, neintrând sub incidența niciunei legi speciale de reparație, imobilul poate face obiectul unei acțiuni de revendicare întemeiate pe dreptul comun.

Recurentul-reclamant a precizat că în situația în care legile speciale nu sunt aplicabile imobilului de față, singura sa opțiune este acțiunea formulată în temeiul dreptului comun, cu invocarea art. 6 din Legea nr. 213/1998, caz în care instanțele trebuie să analizeze cererea pe fond, deoarece, altfel, s-ar ajunge la încălcarea standardelor unui proces echitabil și a accesului la justiție, garantat de art. 6 par. 1 din Convenție (cauzele *Brumărescu c. României* și *Vasilescu c. României*). Aceeași concluzie juridică se regăsește, potrivit susținerilor acestei părți, și în Deciziile nr. 53/2007 și nr. 33/2008 pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție, în recurs în interesul legii, instanța supremă stabilind în clar că, referitor la imobilele preluate de stat fără titlu valabil conform art. 6 alin. (2) din Legea nr. 213/1998, pot fi revendicate de foștii proprietari sau succesorii acestora dacă nu fac obiectul unor legi speciale de reparație.

Invocând dispozițiile art. 304 pct. 7 C.proc.civ., recurentul-reclamant a menționat că decizia recurată este întemeiată pe motive contradictorii.

În opinia sa, conform celor arătate în considerente, instanța de apel a admis primele trei critici din apel, ceea ce înseamnă că a admis motivul de apel prin care reclamantul a criticat hotărârea instanței de fond care a statuat că partea în cauză nu ar deține un titlu de proprietate asupra bunului în litigiu. Prin urmare, din punctul de vedere al instanței de apel reclamantul are un titlu de proprietate asupra bunului revendicat, acesta fiind conferit de contractul de cesiune de drepturi litigioase autentificat sub nr. x97/2002, care, în drept, este un contract de cesiune de drepturi succesoriale, alături de celelalte acte anterioare, începând cu actul de vânzare-cumpărare nr. x78/1938, prin care C. a cumpărat bunul și continuând cu testamentul C. din 24.10.1966, cu certificatul de calitate de moștenitor nr. x/2002, prin care H. a fost desemnată moștenitoare universală a bunurilor C., și cu contractul de vânzare-cumpărare de drepturi succesoriale autentificat sub nr. x89/2001.

Așadar, recunoașterea de către instanța de apel a împrejurării că reclamantul deține un titlu asupra imobilului revendicat implică, de plano, recunoașterea existenței și valabilității titlului de proprietate asupra bunului deținut de autoare, respectiv a actului de vânzare-cumpărare nr. x78/1938. Acest considerent al instanței de apel, a precizat recurentul-reclamant, este întemeiat, deoarece, din coroborarea dispozițiilor legale ale art. 645 C.civ. cu cele ale art. 6 alin. (1) din Legea nr. 213/1998, rezultă că dobândirea prin lege a unui bun imobil este valabilă câtă vreme actul normativ a fost dat cu respectarea normelor naționale și internaționale la care România era parte, în vigoare la data emiterii actului de preluare. Cum Decretul - lege nr. 854/1941 a fost emis cu încălcarea art. 481 C.civ. și a Legii nr. 1378/1864, modificată prin Legea nr. 390/1937, acesta nu a produs efectele juridice scontate, respectiv nu a operat transferul dreptului de proprietate de la C. la Statul Român. În plus, actul de vânzare-cumpărare nr. x78/1938 nu a fost desființat niciodată în condițiile legii, nu s-a constatat a fi lovit de nulitate absolută sau relativă și nici nu a fost rezoluționat de părțile semnatare, ceea ce înseamnă că drepturile dobândite de C. au fost transmise, în mod valabil.

Cu toate acestea, a susținut recurentul-reclamant, aceeași instanță de apel a reținut ulterior în considerente că acesta nu a făcut dovada dreptului de proprietate.

În atare condiții, cele două considerente ale instanței de apel sunt contradictorii. În plus, dacă primul considerent a fost motivat, trebuie observat că cel de-al doilea, prin care s-a reținut că reclamantul nu a făcut dovada titlului de proprietate, este, în fapt, o simplă afirmație, nedovedită și nemotivată. Or, acest ultim considerent nemotivat încalcă dispozițiile art. 261 C.proc.civ., ceea ce, raportat la prevederile art. 105 alin. (2) teza I C.proc.civ., poate duce la anularea totală sau parțială a hotărârii, deoarece dreptul la un proces echitabil presupune, în principiu, motivarea hotărârii.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reținut în mod constant în jurisprudența sa că dreptul la un proces echitabil, garantat de art. 6 par. 1 din Convenție, nu poate trece drept efectiv

decât dacă cererile și observațiile părților sunt în mod real ascultate, adică în mod concret și corect examinate de instanța sesizată, context în care, modul lapidar de redactare al motivării hotărârii atacate, în care nu se menționează argumentele care au condus la raționamentul judecătorilor finalizat prin soluția atacată, este de natură a conduce la nulitatea acesteia.

Recurentul-intervenient SRI a solicitat admiterea recursului astfel cum a fost motivat, modificarea dispozițiilor încheierii de ședință din 13.10.2014 pronunțată de Curtea de Ape București, Secția a IV-a civilă și, pe cale de consecință, admiterea, în tot, a cererii de intervenție accesorie astfel cum a fost formulată în raport de prevederile art. 64 alin. (4) C.proc.civ.

În motivarea recursului susținut că, față de dispozițiile art. 61 C.proc.civ., în doctrină s-a stabilit că, pentru promovarea unei cereri de intervenție accesorie în interesul uneia dintre părți, terțul intervenient trebuie să justifice propriul interes pe care îl urmărește prin admiterea sau respingerea cereri principale. Prin urmare, terțul intervenient accesoriu intervine în proces nu pentru a obține condamnarea unei părți în propriul său profit, ci pentru a preveni compromiterea intereselor sale prin hotărârea ce urmează a fi pronunțată între părțile inițiale. Intervenientul accesoriu, prin apărările pe care le face, urmărește ca instanța să pronunțe o soluție în favoarea părții pentru care a intervenit; de aceea, natura juridică a intervenției accesorii este de apărare.

În speță, interesul SRI de a interveni în cauza de față este justificat de calitatea sa de administrator al unei suprafețe de teren de 72.156 mp, astfel cum rezultă din H.G. nr. 176/2000 privind transmiterea unui imobil proprietate publică a statului din administrarea Ministerului Agriculturii și Alimentației în administrarea intervenientului.

Ministerul Finanțelor Publice exercită prerogativele dreptului de proprietate prin intermediul titularului dreptului de administrare, context în care, prin admiterea cererii de intervenție accesorie, intervenientul are posibilitatea să protejeze dreptul de proprietate al statului, în calitatea acestuia de proprietar al terenului în litigiu.

În acest sens, având în vedere dispozițiile art. 810 C.civ., interesul SRI, în calitate de titular al dreptului de administrare, vizează sprijinirea Statului Român în demersul său de apărare a unui drept legitim. Mai mult, necesitatea intervenției acestei părți este dublată și de faptul că pe terenul menționat sunt edificate construcții de importanță strategică, dar și rețele de comunicații și utilități care deservește clădirile amplasate pe acesta.

Recurentul-intervenient a mai arătat că, din punctul de vedere al naturii juridice a raporturilor care se stabilesc între stat și beneficiarul dreptului de administrare, acestea sunt raporturi de administrare, iar darea în administrare a bunurilor proprietate publică beneficiarilor se face, de regulă, prin acte administrative cu caracter individual și nu pe baza unor raporturi juridice de drept privat. Însăși subiectele dreptului de administrare sunt înființate prin acte individuale ale autorităților publice competente, potrivit legii, a le crea, la nivel central sau la nivel local, în scopul realizării unor interese publice sau în scopul îndeplinirii unor servicii publice. Constituit pe temeiul proprietății publice, ca natură juridică, dreptul de administrare este un drept *erga omnes* în raporturile de drept civil. Din moment ce dreptul de administrare își are sorginea în dreptul de proprietate publică, el va avea aceleași caractere juridice ca și acesta, anume este un drept inalienabil, imprescriptibil și inesizabil.

Recurentul-intervenient a învederat că, în cauză, sub aspect procedural, în raport de dispozițiile art. 63 alin. (2) C.proc.civ., care prevăd că „intervenția accesorie poate fi făcută până la închiderea dezbaterilor, în tot cursul judecății, chiar și în căile extraordinare de atac”, toate condițiile de admisibilitate sunt îndeplinite, impunându-se, așadar, admiterea în principiu a cererii de intervenție, în baza art. 64 alin. (2) din același act normativ.

În ceea ce privește fondul cauzei, recurentul-intervenient a făcut trimitere la aspectele reliefate în întâmpinarea, notele de ședință și celelalte apărări formulate până în aceasta etapă procesuală, care dovedesc, în opinia sa, dreptul de proprietate cuvenit Statului Român reprezentant prin Ministerul Finanțelor Publice.

Prin întâmpinare, recurentul-reclamant a solicitat respingerea recursului promovat de SRI, ca inadmisibil și, totodată, ca lipsit de interes, cu precizarea că nu pot fi avute în vedere susținerile pe fondul cauzei formulate de recurentul-intervenient.

A arătat că persoana în favoarea căreia înțelege să intervină SRI, respectiv Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice, nua formulat recurs împotriva încheierii de ședință din data de 13.10.2014, ceea ce, potrivit dispozițiilor art. 56 C.proc.civ., duce la calificarea ca neavenită a căii de atac promovate de acest recurent.

De altfel, împotriva încheierilor de ședință din cadrul dosarului de apel se putea formula recurs, conform dispozițiilor art. 52 alin. (2) C.proc.civ., doar odată cu fondul, iar nu separat de acesta. Or, SRI a declarat recurs exclusiv împotriva încheierii de ședință din data de 13.10.2014, nu și împotriva deciziei pronunțate de instanța de apel, ceea ce conduce la sancțiunea inadmisibilității recursului. În aceste condiții, SRI nu își dovedește interesul judiciar în declararea prezentului recurs.

Lipsa de interes a SRI în promovarea recursului rezidă și în legătură cu însăși cererea de intervenție accesorie formulată. Recunoscând că trebuie să justifice un interes propriu în calitatea sa de intervenient accesoriu SRI a arătat că interesul său de a interveni în cauza de față derivă din calitatea sa de administrator al terenului în suprafață de 81.811 mp, parte a terenului revendicat de reclamant, conform capătului unu de cerere din acțiunea introductivă. Însă, așa cum rezultă din cererea precizatoare depusă de reclamant în dosarul de fond la data de 19.09.2012, acesta a precizat că înțelege să solicite despăgubiri pentru imobilul în discuție, ca urmare a imposibilității restituirii lui în natură, aspect ce a rezultat din expertiza topografică administrată.

Examinând decizia recurată în raport de excepțiile și criticile formulate prin cele două recursuri exercitate în cauză, Înalta Curte reține următoarele:

Recurentul-reclamant a invocat prin întâmpinare, cât privește recursul exercitat de recurentul-intervenient, excepția inadmisibilității acestei căi de atac, susținând că persoana în favoarea căreia s-a intervenit în litigiul pendinte nu a declarat recurs împotriva încheierii de ședință de la 13.10.2014, sens în care sunt aplicabile prevederile art. 56 C.proc.civ. Pe de altă parte, a susținut recurentul-reclamant, încheierea de ședință din data de 13.10.2014 putea fi recurată doar o dată cu fondul, iar nu separat de acesta, astfel cum prevăd dispozițiile art. 52 C.proc.civ.

Asupra acestei excepții, Înalta Curte constată că cererea de chemare în judecată a fost formulată de reclamant în contradictoriu și cu pârâțul SRI.

Prin sentința civilă nr. 2393 din 21.12.2012 pronunțată de Tribunalul București, Secția a V-a civilă a fost admisă excepția lipsei calității procesuale pasive a acestui pârât, instanța de fond reținând că o acțiune în revendicare nu poate fi formulată de proprietarul neposesor decât împotriva posesorului ce se pretinde proprietar al bunului revendicat, în cazul de față împotriva Statului Român reprezentat prin Ministerul Finanțelor Publice.

Această hotărâre a fost apelată doar de către reclamant.

În apel, potrivit încheierii de ședință din data de 13.10.2014, Curtea de Apel București, Secția a IV-a civilă a respins, ca inadmisibilă, cererea de intervenție accesorie formulată de SRI, constatând că nu sunt îndeplinite cerințele prevăzute de art. 49 alin. (1) și (3) C.proc.civ.

Împotriva acestei încheieri a exercitat calea de atac a recursului intervenientul SRI, susținând că justifică un interes în promovarea cererii de intervenție accesorie.

Potrivit art. 49 alin. (1) și (3) C.proc.civ., „Oricine are interes poate interveni într-o pricină ce urmează între alte persoane”, intervenția fiind „în interesul uneia din părți atunci când sprijină numai apărarea acesteia”.

Conform art. 52 alin. (1) și (3) C.proc.civ., „După ascultarea părților și a celui care intervine, instanța va hotărî asupra încuviințării în principiu a intervenției”, iar „Încheierea nu se poate ataca decât o dată cu fondul”.

Dispozițiile art. 56 C.proc.civ. sunt în sensul că „Apelul sau recursul făcut de cel care intervine în interesul uneia din părți se socotește neavenit, dacă partea pentru care a intervenit nu a făcut ea însăși apel sau recurs”.

În speță, reține Înalta Curte, criticile recurentului-reclamant referitoare la excepția invocată sunt vădit nefondate.

Astfel, pentru a fi aplicabile dispozițiile art. 56 C.proc.civ., în sensul socotirii căii de atac exercitate de cel care intervine în interesul uneia din părți ca neavenită, cum susține recurentul-reclamant, este necesar ca în prealabil cererea de intervenție accesorie să fie admisă în principiu, conform art. 52 alin. (1) C.proc.civ.

Intervenientul, în cazul de față SRI, căruia instanța de apel nu i-a admis în principiu cererea de intervenție, considerând că nu justifică un interes legitim, este îndreptățit a formula recurs împotriva soluției pronunțate prin încheierea de ședință de la 13.10.2014, motivele de recurs fiind însă limitate doar la modalitatea de rezolvare a cererii sale, fără ca acesta să poată dezvolta critici asupra fondului dedus judecării, respectiv, în situația de față, cât privește acțiunea în revendicare/acordare despăgubiri promovată de reclamanți.

Astfel spus, cât timp intervenientul nu a dobândit calitatea de parte în cauză, acesta poate contesta hotărârea instanței ce a soluționat cererea de intervenție, în condițiile enunțate anterior, încheierea neputând fi atacată decât o dată cu fondul, potrivit art. 52 alin. (2) C.proc.civ. Încheiere este una interlocutorie, sens în care instanța care a pronunțat-o nu mai poate reveni asupra ei. Acest fapt însă nu limitează accesul părții care a formulat o cerere de intervenție accesorie respinsă în principiu la exercitarea căii de atac prevăzute de lege.

În cauza de față, mai reține Înalta Curte, recursul declarat împotriva încheierii de ședință de la 13.10.2014 a fost înregistrat la Curtea de Apel București, Secția a IV-a civilă la data de 17.10.2014, anterior pronunțării deciziei civile nr. 512 din 8.12.2014 dată asupra fondului, fără însă ca în litigiul pendinte să se fi întrerupt ori prelungit cursul judecării.

În aceste condiții, nu a existat vreo vătămare ce s-ar fi putut produce în persoana recurentului-reclamant A., de natură a conduce la aplicarea dispozițiilor art. 105 alin. (2) C.proc.civ. în privința căii de atac exercitate de recurentul-intervenient. Cel mult, formularea recursului împotriva încheierii menționate cu încălcarea dispozițiilor legale invocate de recurentul-reclamant, în lipsa unei vătămări dovedite, ar fi putut avea doar consecințe administrative, care însă nu se impune a fi verificate de instanța de recurs la acest moment.

Față de considerentele deja expuse, Înalta Curte a respins, ca nefondată excepția inadmisibilității privind recursul declarat de intervenient.

Referitor la excepția lipsei de interes invocată de recurentul reclamant în legătură cu formularea aceluiași recurs, Înalta Curte apreciază că în cazul de față condiția menționată trebuie analizată în raport de poziția procesuală pe care intervenientul SRI încerca să o dobândească în cauză.

Se reține astfel că cerința interesului trebuie îndeplinită nu numai la formularea unei cereri în fața instanței de judecată, ci și în legătură cu toate formele procedurale care alcătuiesc conținutul acțiunii (apărări, exercitarea căilor de atac, etc.).

În situația de față, interesul în exercitarea unei căi de atac, determinat în speță de respingerea cererii de intervenție accesorie, nu trebuie confundat cu interesul și dreptul invocat pe care intervenientul accesoriu trebuie să-l justifice în condițiile art. 49 alin. (1) și (3) raportat la art. 52 alin. (1) C.proc.civ.

Cum în cauză recurentul-intervenient tinde la a dobândi calitatea de parte prin admiterea căii de atac a recursului formulat împotriva încheierii de ședință de la 13.10.2014, excepția lipsei de interes invocată de recurentul-reclamant în legătură cu acest recurs este nefondată și urmează a fi respinsă.

Cât privește recursul declarat de recurentul-reclamant împotriva deciziei civile nr. 512/2014 pronunțate de Curtea de Apel București, Înalta Curte constată că este nefondat pentru următoarele considerente:

În primul rând, raportat la dispozițiile art. 304 pct. 9 C.proc.civ., recurentul-reclamant a invocat aplicarea greșită a dispozițiilor art. 6 din Legea nr. 213/1998.

Potrivit acestui text de lege, „(1) *Fac parte din domeniul public sau privat al statului sau al*

unităților administrativ-teritoriale și bunurile dobândite de stat în perioada 06 martie 1945 - 22 decembrie 1989, dacă au intrat în proprietatea statului în temeiul unui titlu valabil, cu respectarea Constituției, a tratatelor internaționale la care România era parte și a legilor în vigoare la data preluării lor de către stat. (2) Bunurile preluate de stat fără un titlu valabil, inclusiv cele obținute prin vicierea consimțământului, pot fi revendicate de foștii proprietari sau de succesorii acestora, dacă nu fac obiectul unor legi speciale de reparație. (3) Instanțele judecătorești sunt competente să stabilească valabilitatea titlului”.

Recurentul-reclamant a susținut că instanța de judecată investită cu soluționarea unei acțiuni în revendicare astfel promovată potrivit dreptului comun are obligația de a dezlega cu prioritate, ca o chestiune prejudicială, indiferent dacă s-a solicitat sau nu în mod expres, dacă titlul de preluare a imobilului de către stat este valabil sau nu, în acest sens fiind și practica unitară a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Înalta Curte reține, cu titlu general, că art. 6 din Legea nr. 213/1998 privind proprietatea publică și regimul juridic al acesteia prevede pentru prima dată condițiile pe care legiuitorul român le-a impus pentru ca un bun să aparțină domeniului public sau privat al statului ori al unităților administrativ-teritoriale în ceea ce privește aceste categorii de bunuri; aceste condiții sunt în deplin acord cu jurisprudența Curții Constituționale, ca și cu legislația din perioada în care a avut loc dobândirea de către stat a bunurilor respective, și anume intervalul 06 martie 1945 - 22 decembrie 1989.

Mai reține că art. 6 alin. (1) din Legea nr. 213/1998 are caracterul unei condiționări legale a apartenenței bunurilor preluate de stat în perioada 06 martie 1945 - 22 decembrie 1989 la domeniul public sau la domeniul privat al statului.

Astfel cum s-a statuat prin decizia Curții Constituționale nr. 264 din 19.12.2000, „Este constituțional ca Parlamentul să fi optat pentru soluția cuprinsă în textul criticat pentru neconstituționalitate [cu referire la art. 6 alin.(1) din Legea nr. 213/1998] și să considere, în mod indirect, că bunurile care nu au intrat în temeiul unui titlu valabil în proprietatea statului să nu fie incluse în domeniul public sau privat al statului și astfel să poată fi revendicate de către cei de la care au fost preluate în mod abuziv, așa cum prevede alin. (2) al art. 6”.

Totodată, Înalta Curte învederează că alin. (2) și (3) ale art. 6 din lege consacră competența instanțelor judecătorești în soluționarea acțiunilor în revendicare privind imobile preluate fără titlu, inclusiv prin violență, pentru perioada anterior indicată, și, totodată, recunosc competența instanțelor judecătorești de a stabili validitatea titlului de trecere a unor bunuri în proprietatea statului, fără de care nu le poate fi acceptată competența de a statua în acțiunile în revendicare.

Se observă, așadar, că a reprezentat o opțiune a legiuitorului român modul în care au fost determinate condițiile de îndeplinirea cărora depinde apartenența bunurilor la domeniul public sau privat al statului, precum și modul în care au fost stabilite criteriile de apreciere a valabilității titlurilor prin care bunurile au fost dobândite, pe baza raportării acestora la cadrul constituțional și legal în vigoare la data preluării bunurilor de către stat.

Față de cele arătate anterior, Înalta Curte constată că art. 6 alin. (1) din Legea nr. 213/1998 fixează reperele pe baza cărora instanțele care aplică acest act normativ trebuie să stabilească valabilitatea titlului prin care bunurile au fost trecute în proprietatea statului. Conform art. 6 alin. (3) din Legea nr. 213/1998, instanțele judecătorești sunt competente a stabili valabilitatea titlului prin care statul a dobândit bunuri în perioada 06 martie 1945 - 22 decembrie 1989, normă de drept care este în concordanță cu dispozițiile art. 126 alin. (2) din Constituția României, potrivit cărora competența instanțelor de judecată este stabilită de lege.

Așadar, examinarea valabilității titlului statului prin prisma dispozițiilor art. 6 alin. (3) din Legea nr. 213/1998 este condiționată de faptul preluării imobilului de către stat în perioada 06 martie 1945 - 22 decembrie 1989, sens în care, în litigiul de față, instanțele de judecată nu ar putea cenzura, din această perspectivă, acte normative de preluare emise de autoritățile Statului Român în perioada anterioară regimului comunist, în condițiile în care nu au fost edictate legi speciale de reparație pentru imobilele preluate.

În speță, în mod corect instanța de apel a interpretat și aplicat coroborat dispozițiile art. 6 alin. (1), (2) și (3) din Legea nr. 213/1998 și a statuat că, atât timp cât Decretul - lege nr. 854/1941 nu a fost declarat anterior nelegal (actul în baza căruia imobilul revendicat a fost preluat de Statul Român), nu pot fi supuse controlului de legalitate normele legislative emise într-o perioadă anterioară regimului comunist, înainte de 6 martie 1945.

În această situație, decretul contestat de recurentul-reclamant se bucură pe deplin de prezumția de legalitate și face dovada proprietății Statului Român asupra imobilului în litigiu.

Înalta Curte, mai observă că, în speța de față, recurentul-reclamant invocă practica unitară a instanței supreme în legătură cu domeniul de aplicare a art. 6 alin. (3) din Legea nr. 213/1998, însă constată că partea în cauză a depus la dosar hotărâri judecătorești ce vizează problema imobilelor preluate de stat în perioada de referință menționată, 06 martie 1945 - 22 decembrie 1989, precum și o singură decizie în care se recunoaște posibilitatea verificării valabilității titlului statului prin raportare la prevederile art. 6 din Legea nr. 213/1998 pentru un imobil ce a făcut inițial obiectul Decretului - lege nr. 2870/1943, titlul statului fiind confirmat doar ulterior prin decizia de rechiziție nr. 777/1999 emisă de Ministerul Industriilor.

În acest context, invocarea unei singure decizii de speță, izolate, drept argument pentru a susține obligația instanței de judecată la a respectata și aplica direct principiul de drept privind securitatea jurisprudențială, precum și prevederile art. 18 alin. (2) din Legea nr. 304/2004 nu se justifică.

Înalta Curte apreciază că nu poate fi vorba de încălcarea dreptului la un proces echitabil din perspectiva art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, astfel cum susține recurentul-reclamant, în condițiile în care nu s-a probat existența unei jurisprudențe constante în sensul afirmat de această parte.

Numai o practică neunitară în aplicarea art. 6 alin. (3) din Legea nr. 213/1998 cu referire la perioada menționată ar fi de natură a aduce atingere principiului securității juridice, care, însă, în situația de față, nu se regăsește.

În consecință, Înalta Curte constată că un act normativ cu caracter individual, cum este Decretul - lege nr. 845/1941, și care nu a fost lipsit de efecte juridice în condițiile legii nu poate fi cenzurat de instanța de judecată în cadrul unei acțiuni în revendicare din perspectiva temeiului de drept invocat, art. 6 din Legea nr. 213/1998.

Față de această situație, toate celelalte critici cu privire la verificarea valabilității titlului statului prin prisma criteriilor prevăzute de art. 6 alin. (1) din Legea nr. 213/1998, dar și aspectele învederate de recurentul-reclamant în legătură cu îndreptățirea acestuia de a formula o acțiune în revendicare de drept comun prin prisma art. 480 - 481 C.civ. cu referire la art. 6 alin. (2) din Legea nr. 213/1998 nu se impun a fi examinate pe fond.

Înalta Curte constată că în situația în care legile speciale de reparație nu sunt aplicabile imobilului de față, acțiunea formulată de reclamant trebuie analizată în temeiul dreptului comun, respectiv art. 480 C.civ., ceea ce implică compararea titlurilor de proprietate opuse de părți în justificarea dreptului de proprietate.

În mod corect, în speță, a statuat instanța de apel că titlul statului, posesorul imobilului în litigiu, este unul valabil, nedesființat până la data formulării acțiunii de față (actul normativ cu caracter individual - Decretul - lege nr. 845/1941), că o astfel de acțiune în revendicare, prin care se apără dreptul de proprietate, nu poate fi analizată decât în condițiile în care și reclamantul, neposesor al imobilului revendicat, ar face dovada proprietății.

Prin urmare, analiza pe fond a acțiunii în revendicare este condiționată de proba dreptului de proprietate ce trebuie făcută în condițiile art. 1169 C.civ. de către reclamant.

Or, în prezentul litigiu, ceea ce s-a dezlegat cu putere de lucru judecat de către instanța de apel, aspect care ulterior nu a fost criticat de intimatul Statul Român, prin Ministerul Finanțelor Publice, a fost faptul că reclamantul este beneficiarul cesiunii de drepturi subiective civile privitoare la imobilul teren de 52 ha din București. În cauză, contractul autentificat sub nr. x97/2002 a privit, potrivit dezlegărilor în drept ale instanței de apel, transmiterea dreptului real

subiectiv și patrimonial de natură a conferi cesionarilor posibilitatea revendicării în natură a imobilului teren sau, alternativ, în situația în care acest lucru s-ar dovedi imposibil de realizat, de obținere a despăgubirilor aferente.

Ca atare, constată Înalta Curte, recunoașterea calității procesuale active a reclamantului în acest context, ca vocație la promovarea unei acțiuni în revendicare prin preluarea unor drepturi succesoriale, nu presupune și recunoașterea de către instanța de apel a faptului că acesta ar fi făcut dovada dreptului de proprietate asupra imobilului în litigiu. Proba proprietății trebuia făcută de parte în combaterea actului juridic al preluării emis ulterior actului prin care autorul reclamantului a dobândit proprietatea și care, în acest fel, face dovada proprietății statului.

În acest context, în condițiile în care instanța de apel a dezvoltat argumentele pentru care a considerat că reclamantul nu a opus un titlu valabil de proprietate în legătură cu imobilul revendicat, iar titlul posesorului actual nu a fost desființat, acțiunea în revendicare a fost în mod corect respinsă.

Înalta Curte apreciază, astfel, că în cauză nu sunt incidente prevederile art. 304 pct. 9 C.proc.civ. cu referire la încălcarea dispozițiilor art. 6 din Legea nr. 213/1998 de către instanța de apel.

Cât privește aplicarea dispozițiilor art. 304 pct. 7 C.proc.civ., invocate de recurentul-reclamant, Înalta Curte consideră că în cuprinsul deciziei recurate nu se regăsesc motive contradictorii.

Argumentând acest motiv de recurs, recurentul-reclamant a arătat că instanța de apel a apreciat, pe de o parte, că acesta are un titlu de proprietate asupra imobilului revendicat, conferit prin contractul de cesiune de drepturi litigioase și actele anterioare de care reclamantul s-a prevalat în cererea sa, iar, pe de altă parte, că aceeași instanță a constatat că partea în cauză nu a făcut dovada dreptului de proprietate.

Reluând considerentele reținute la analiza primului motiv de recurs, având în vedere și cuprinsul deciziei recurate, Înalta Curte observă că instanța de apel a considerat că în mod greșit a constatat prima instanță că reclamantul are calitatea de cesionar de drepturi litigioase privind imobilul și nu de dobânditor de drept real subiectiv patrimonial asupra imobilului teren ce face obiectul litigiului de față ca urmare a transferului operat în baza „contractului de drepturi litigioase”, fără a avea și un titlu de proprietate asupra acestui bun, ceea ce-îi conferă acestuia posibilitatea revendicării în natură a imobilului teren sau, alternativ, în situația în care acest lucru urma a se dovedi imposibil de realizat, de obținere a despăgubirilor aferente.

Totodată, instanța de apel a statuat că pe calea acțiunii civile nu poate fi revendicat imobilul de la însăși posesorul proprietar - Statul Român; cum acțiunea în revendicare este o acțiune petitorie prin care se apără dreptul de proprietate împotriva posesorului neproprietar, ea nu este admisibilă atâta timp cât nu se aplică regula „*actori incumbit probatio*” înscrisă în art. 1169 C.civ.

În atare condiții, cele două considerente ale instanței de apel nu sunt contradictorii, instanța de apel dezvoltând argumentat, conform art. 261 pct. 5 C.proc.civ., raționamentul pentru care, deși a recunoscut dreptul reclamantului de a se adresa unei instanțe judecătorești, în acord cu dispozițiile art. 6 par. 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, totuși a apreciat că pretențiile reclamantului nu sunt fondate în lipsa dovedirii dreptului de proprietate asupra imobilului revendicat.

Contractul autentificat sub nr. xx97/2002 a privit exclusiv transmiterea dreptului deținut de cedent asupra terenului din prezentul litigiu, respectiv a dreptului real subiectiv și patrimonial de natură a conferi cesionarilor posibilitatea revendicării în natură a imobilului teren sau, alternativ, de obținere a despăgubirilor aferente, acest înscris probând existența dreptului de proprietate în patrimoniul reclamantului numai în condițiile în care transferul proprietății nu ar fi operat în mod valabil, potrivit Decretului - lege nr. 845/1941, de la autorul inițial, care a deținut imobilul în baza actului de vânzare-cumpărare nr. x78/1938, către Statul Român.

În speță, recurentul-reclamant a susținut, făcând trimitere la jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, că dreptul la un proces echitabil, garantat de art. 6 par. 1 din Convenție, nu poate trece drept efectiv decât dacă cererile și observațiile părților sunt în mod real

ascultate/examinate de instanța sesizată, context în care, modul lapidar de redactare al motivării hotărârii atacate, în care nu se menționează argumentele care au condus la raționamentul judecătorilor finalizat prin soluția atacată, este de natură a conduce la nulitatea acesteia.

Înalta Curte constată că instanța de apel a pronunțat o soluție asupra fondului cauzei, că afirmațiile părților au fost pe deplin cercetate, raportat la probatoriul administrat, în conformitate cu temeiul de drept invocat, iar concluziile exprimate de judecători se fundamentează pe stabilirea unei stări de fapt și pe maniera în care legea devine incidentă în cauză.

Ca atare, un proces civil finalizat prin hotărârea care dezleagă fondul, cu garanțiile date de art. 6 par. 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, include printre altele dreptul părților de a fi în mod real „ascultate”, adică în mod corect examinate de către instanța sesizată. Altfel spus, aceasta implică mai ales în sarcina instanței obligația de a proceda la un examen efectiv, real și consistent al mijloacelor, argumentelor și elementelor de probă ale părților, cel puțin pentru a le aprecia pertinenta în determinarea situației de fapt (cauza *Albina c. României*, cauza *Gheorghe c. României*), criteriile ce au fost însușite de instanța de apel.

Pentru considerentele deja prezentate, Înalta Curte, conform art. 312 alin.(1) C.proc.civ. cu referire la art. 304 pct. 9 C.proc.civ., a respins, ca nefondat, recursul declarat de reclamant.

În ceea ce privește recursul formulat de recurentul-intervenient, Înalta Curte urmează a cerceta criticile dezvoltate de această parte prin prisma dispozițiilor art. 304 pct. 9 C.proc.civ., verificând în ce măsură terțul intervenient a justificat propriul interes în formularea cererii de intervenție accesorie raportat la modalitatea de soluționare a cererii principale.

De asemenea, Înalta Curte observă, cu titlu prealabil, în raport de dispozițiile art. 5 din Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 și art. 25 din Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, republicată, că normele de drept aplicabile litigiului de față sunt cele cuprinse în Codul civil de la 1864, respectiv Codul de procedură civilă de la 1865, în condițiile în care acțiunea a fost formulată la data de 17.05.2011.

În speță, recurentul-intervenient a învederat că interesul de a interveni în cauză este justificat de calitatea sa de administrator al unei suprafețe de teren de 72.156 mp, context în care, prin admiterea cererii de intervenție accesorie, acesta are posibilitatea să protejeze dreptul de proprietate al statului, în calitatea acestuia de proprietar al terenului în litigiu. A mai susținut că dreptul de administrare, constituit pe temeiul proprietății publice, este un drept *erga omnes*, având aceleași caractere juridice ca și dreptul de proprietate publică, anume este un drept inalienabil, imprescriptibil și insesizabil. A făcut trimitere la dispozițiile art. 810 Cod civil (NCC) și art. 61 C.proc.civ. (NCPC).

Înalta Curte constată că, potrivit încheierii de ședință de la 13.10.2014, Curtea de Apel București a respins, ca inadmisibilă, cererea de intervenție accesorie formulată de SRI, întrucât nu sunt îndeplinite dispozițiilor art. 49 alin. (1) și (3) C.proc.civ.

Instanța de apel a reținut că, la data de 19.09.2012, reclamantii au depus o cerere precizatoare a acțiunii, prin care au arătat că solicită obligarea părților indicați în cererea de chemare în judecată la plata unei despăgubiri echivalente cu valoarea de circulație a terenului în litigiu, întrucât imobilul este ocupat în întregime, nefiind posibilă restituirea în natură.

La acel moment, SRI, care a avut la fond calitatea de pârât, a invocat excepția lipsei calității procesuale pasive, excepție ce a fost admisă, în această privință existând autoritate de lucru judecat, soluția nefiind atacată. La termenul de judecată din 16.06.2014 această parte a fost scoasă din cauză.

În acest context, instanța de apel a considerat că SRI nu justifică interesul în promovarea unei cereri de intervenție accesorie în raport de obiectul dedus judecării și de poziția procesuală avută în calitate de pârât la instanța de fond.

Înalta Curte reține că, potrivit art. 49 alin. (1) și (3) C.proc.civ., oricine are interes poate interveni într-o pricină ce se urmează între alte persoane; cererea de intervenție este în interesul uneia din părți când sprijină numai apărarea acesteia.

Prin urmare, conform prevederilor legale citate, intervenția accesorie are un scop limitat, deoarece intervenientul accesoriu nu invocă un drept propriu și nu urmărește pronunțarea unei hotărâri pentru el, ci tinde, prin apărările pe care le face, ca soluția în proces să se dea în favoarea părții pentru care a intervenit; de aceea, natura juridică a intervenției accesorii este de apărare.

Deși nu reclamă un drept propriu, terțul intervenient accesoriu prin intervenția sa dorește să preîntâmpine un proces împotriva sa, deschis ulterior de partea a cărei apărare o sprijină, ceea ce nu înlătură însă obligația ca acesta, la formularea unei astfel de cereri, să probeze folosul practic pe care îl urmărește prin punerea în mișcare a acestei proceduri judiciare.

Or, în situația de față, constată Înalta Curte, în raport de obiectul cererii deduse judecății astfel precizat - plata unei despăgubiri echivalente cu valoarea de circulație a terenului în litigiu, de poziția procesuală a SRI avută anterior în cauză, la instanța de fond, de pârât, contestată de această parte prin invocarea lipsei calității procesuale pasive (soluția de admitere a excepției nefiind criticată în căile de atac) și de calitatea menționată, de administrator al unei suprafețe de teren aflate în proprietatea Statului Român prin Ministerul Finanțelor Publice, recurentul-intervenient nu a justificat interesul în promovarea cererii de intervenție accesorie, încheierea recurată fiind astfel pronunțată cu respectarea dispozițiilor în materie privind intervenția voluntară.

Suținerea recurentului-intervenient, în sensul că și sub aspect procedural cererea de intervenție accesorie îndeplinește cerințele prevăzute de Codul de procedură civilă, fiind depusă în faza procesuală a apelului, caz în care se impunea admiterea în principiu a cererii de intervenție, nu este de natură a suplini lipsa interesului în promovarea cererii formulate de SRI.

Chiar dacă, potrivit art. 51 C.proc.civ., cererea de intervenție în interesul uneia din părți se poate face chiar înaintea instanței de recurs, deci și în apel, această normă de procedură nu înlătură îndeplinirea cerințelor prevăzute de dispozițiile art. 49 C.proc.civ., mai sus citate.

În aceste condiții, Înalta Curte apreciază că încheierea pronunțată de instanța de apel nu este lipsită de temei legal, nu a fost dată cu încălcarea sau aplicarea greșită a legii, pentru a fi incidente prevederile art. 304 pct. 9 C.proc.civ.

Înalta Curte mai reține că terțul, a cărui cerere de intervenție accesorie nu a fost admisă în principiu, nu poate formula critici care să vizeze soluția dată în cererea principală, ci doar critici referitoare la soluția dată cererii sale. Ca atare, nu au fost analizate apărările asupra fondului cauzei dezvoltate de recurentul-intervenient.

Înalta Curte, față de considerentele de mai sus, potrivit art. 312 alin. (1) C.proc.civ., a respins recursul declarat de intervenient împotriva încheierii de ședință din 13.10.2014, pronunțată de Curtea de Apel București, ca nefondat.

6. Teren agricol preluat abuziv de stat. Reconstituirea dreptului de proprietate în limita stabilită prin legile speciale. Acțiune în revendicare a diferenței de teren nerestituit. Respingere.

Legea nr. 18/1991
Legea nr. 1/2000
Legea nr. 247/2005
C.civ din 1864, art. 480

În materia fondului funciar, condițiile și limitele de restituire a terenurilor preluate de stat în mod abuziv au fost reglementate prin Legile nr. 18/1991, nr. 1/2000 și nr. 247/2005, acte normative cu caracter special care se aplică prioritar în raport cu dispozițiile de drept comun din Codul civil.

Prin legislația reparatorie menționată, Statul Român a optat pentru restituirea parțială a terenurilor agricole și forestiere, prevăzând posibilitatea restituirii unei suprafețe de până la 50 ha de proprietar deposedat pentru terenurile arabile și de până la 100 ha de proprietar deposedat

pentru terenurile cu destinație de pășuni și fânețe (art. 3 din Legea nr. 1/2000, astfel cum a fost modificată prin Legile nr. 247/2005 și nr. 193/2007). Opțiunea legiuitorului român în ceea ce privește limitarea întinderii dreptului la restituire, nu vine în contradicție nici cu legea fundamentală a Statului Român și nici cu dispozițiile art. 1 din Protocolul nr. 1 adițional la Convenție.

Prin urmare, cum moștenitorii fostului proprietar au uzat de dispozițiile Legii speciale nr. 18/1991, fiindu-le emis titlul de proprietate prin care li s-a reconstituit dreptul de proprietate pentru suprafața de 50 ha, aceștia nu dețin un „bun” în sensul art. 1 din Protocolul 1 decât în limita suprafeței de teren pe care au putut să o redobândească prin efectul legilor speciale de reparație după autorul lor, iar acțiunea în revendicare a diferenței de teren, a fost în mod corect respinsă.

Secția I civilă, decizia nr. 1717 din 19 iunie 2015

Prin acțiunea înregistrată pe rolul Tribunalului Galați din 03.08.2011, reclamantii A. și B. au chemat în judecată pe pârâții Consiliul Local Târgu Bujor și Primăria Târgu Bujor, solicitând obligarea acestora să le lase în deplină proprietate și posesie suprafața de 755 ha teren de pe raza orașului Tg. Bujor.

În susținerea acțiunii, reclamantii au arătat că sunt moștenitorii defuncților C. și D. (bunici paterni). Prin testamentul autentificat sub nr. x2/1921 întreaga avere a boierului E., a fost testată bunicii reclamantilor. O parte din această avere a fost reconstituită prin legile fondului funciar, în limitele legale, conform titlului de proprietate din 14.02.2002 pentru suprafața de 50 ha. Întrucât legile fondului funciar au avut plafoane pentru reconstituirea dreptului de proprietate, au rămas suprafețe de teren nereconstituite, motiv pentru care reclamantii au solicitat lăsarea în deplină proprietate și posesie a terenului de 755 ha arabil, în temeiul art.480, art.483 C.civ.

Între reclamantii și numitul F. a intervenit contractul de vânzare-cumpărare drepturi litigioase autentificat sub nr. x9/2011 de către BNP X.

La data de 26.10.2011 reclamantul-cesionar F. a modificat acțiunea introductivă, chemând în judecată și pe pârâții Orașul Tg. Bujor, prin primar, Agenția Domeniilor Statului și Comisia județeană de fond funciar Galați, solicitând obligarea pârâtului Orașul Tg. Bujor, să-i lase în proprietate și folosință suprafața de 755 ha teren arabil sau, în situația în care terenul nu se mai află în proprietatea acestuia, s-a solicitat obligarea pârâților Agenția Domeniilor Statului și Comisia județeană de fond funciar Galați să îl despăgubească, în compensare, cu suprafața de 755 ha arabil, pe teritoriul unității administrative a județului Galați.

Astfel s-a arătat că terenul revendicat a făcut parte dintr-o suprafață mai mare de 805 ha, ce a alcătuit, în trecut, moșia G., aflată în comuna Tg. Bujor, astăzi orașul Tg. Bujor, că dreptul de proprietate asupra acestei moșii a fost dobândit de către defunctul E. de la tatăl său G. și că statul comunist a naționalizat întreaga moșie, în suprafață de 805 ha, de la defunctul E., fără a plăti vreo despăgubire. S-a mai arătat că din această suprafață s-a reconstituit doar suprafața de 50 ha. S-a mai învederat că titlul statului nu este valabil, în condițiile în care titlul său de proprietate vizează moștenirea antecesorului său cu atât mai mult cu cât art.1 al Primului Protocol adițional la Convenție, impunea ca ingerința autorității publice în exercitarea dreptului de proprietate, să fie legală doar pentru utilitate publică

Pârâta A.D.S., prin întâmpinarea depusă, a invocat excepțiile: lipsei calității procesuale active a reclamantului F. ce are doar calitatea de cesionar de drepturi litigioase; excepția prematurității acțiunii, întrucât este necesară parcurgerea unor etape obligatorii pentru admiterea cererii de obligare la predarea terenului în compensare; excepția lipsei calității procesuale pasive a A.D.S., întrucât competența de analizare și soluționare a cererilor de reconstituire a dreptului de proprietate revine comisiilor locale și județene de fond funciar, iar pe fond s-a solicitat respingerea acțiunii ca neîntemeiată, deoarece ca instituție implicată în procesul de retrocedare a terenurilor cu destinație agricolă către foștii proprietari, A.D.S. procedează numai la îndeplinirea formalităților în

vederea transmiterii către comisiile locale, pe bază de protocol, a terenurilor cu destinație agricolă, din domeniul privat al statului.

Comisia județeană Galați pentru aplicarea legilor fondului funciar, prin întâmpinare, a invocat excepția lipsei calității procesuale pasive, întrucât nu are calitatea de posesor al imobilului revendicat, nici de persoană care îl deține fără drept. Pe fond, s-a arătat că la data trecerii bunurilor în proprietatea statului erau îndeplinite condițiile exproprierii menționate de Legea nr.187/1945, astfel statul le deține în baza unui titlu emis cu respectarea dispozițiilor în vigoare la data preluării. S-a mai arătat că acțiunea în revendicare pe calea dreptului comun a suprafețelor de teren agricol preluate de stat prin acte normative de expropriere în perioada de referință 1945 – 1989, nu este admisibilă cu atât mai mult cu cât moștenitorii autorului deposedat, au beneficiat de reconstituirea dreptului de proprietate.

Prin întâmpinarea depusă, Primăria Orașului Tg. Bujor a solicitat respingerea acțiunii ca inadmisibilă, întrucât reclamantul trebuia să formuleze cerere în vederea reconstituirii dreptului de proprietate în termenele prevăzute de dispozițiile Legii nr.247/2005.

Prin încheierea din 07.06.2013 instanța a încuviințat în principiu cererea de intervenție formulată de S.C. Y. S.A., având în vedere interesul acesteia de a-și proteja valorile patrimoniale reprezentate de drepturile de concesiune ce privesc și terenul revendicat.

Analizând cu prioritate, conform art.137 C.proc.civ. excepțiile invocate, instanța de fond a apreciat că sunt neîntemeiate, pentru următoarele considerente:

Drepturile și obligațiile ce intră în raportul juridic dedus judecării pot fi transmise în cursul procesului, având loc în acest caz și o transmisiune a calității procesuale active sau pasive. Transmisiunea poate fi legală sau convențională, când intervine în baza înțelegerii dintre una din părți și un terț. Astfel în cauză, reclamantul F. a dobândit prin contractul de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. x9/2011, drepturile litigioase ale moștenitorilor defuncțiilor C. și D., procesul continuând între acest reclamant și pârâți. Prin urmare, excepția lipsei calității procesuale active a fost respinsă.

În ceea ce privește excepțiile lipsei calității procesuale pasive a pârâtelor A.D.S. și Comisia județeană Galați pentru aplicarea legilor fondului funciar, instanța de fond le-a respins, având în vedere cele două petite ale acțiunii reclamantului raportat la prevederile art.4 alin.(1) din Legea nr.268/2001, conform căroră A.D.S. exercită în numele statului prerogativele dreptului de proprietate asupra terenurilor cu destinație agricolă și, împrejurarea că, reclamantul solicită în compensare 755 ha teren pe teritoriul județului Galați, în condițiile în care Comisia județeană are ca atribuții emiterea titlurilor de proprietate.

Astfel, instanța de fond a reținut că sunt îndeplinite condițiile de exercitare ale acțiunii civile, respectiv afirmarea unui drept, existența interesului, capacitatea procesuală și calitatea procesuală, apreciindu-se că acțiunea nu este inadmisibilă.

Excepția prematurității acțiunii, a fost respinsă în condițiile în care acțiunea în revendicare nu este supusă unei proceduri prealabile.

Având în vedere că între prezenta cauză și cea care a făcut obiectul dosarului nr. x/121/2013 a Tribunalului Galați, nu există tripla identitate prevăzută de art.1201 C.civ., excepția autorității de lucru judecat a fost respinsă ca neîntemeiată.

Ca atare, prin sentința civilă nr. 125 din 23.01.2014, Tribunalul Galați a respins ca neîntemeiate excepțiile lipsei calității procesuale active, prematurității acțiunii, lipsei calității procesuale pasive a A.D.S. și a Comisiei județene Galați pentru aplicarea legilor fondului funciar, inadmisibilității acțiunii și a autorității de lucru judecat. A fost respinsă ca neîntemeiată cererea formulată de reclamantul F. și, a fost admisă cererea de intervenție formulată de SC Y. SA.

Pentru a pronunța această hotărâre au fost reținute următoarele considerente:

Prin legislația reparatorie Legile nr. 18/1991, nr.1/2000 și nr.247/2005, Statul Român a optat pentru restituirea parțială a terenurilor agricole și forestiere prevăzând posibilitatea restituirii unei suprafețe de până la 50 ha de proprietar deposedat pentru terenurile arabile și de până la 100 ha de proprietar deposedat pentru terenurile cu destinație de pășuni și fânețe.

Pe cale succesorală, A. și B., reclamânții inițiali ai acțiunii în revendicare, au dobândit dreptul de a solicita acordarea măsurilor reparatorii prevăzute de dispozițiile legale speciale, drept pe care l-au valorificat obținând reconstituirea dreptului de proprietate pentru suprafața totală de 50 ha teren.

Astfel, instanța de fond a reținut că reclamantul F., cesionarul de drepturi litigioase, nu deține un „bun” în sensul art. 1 din Protocolul 1 adițional la CEDO, decât în limita suprafeței de teren reconstituită prin efectul legilor speciale de reparație.

Împotriva acestei sentințe a declarat apel reclamantul F., criticând-o pentru următoarele motive:

S-a susținut că, deși aparent instanța soluționează fondul acțiunii, în realitate acesta rămâne nesoluționat, în condițiile în care nu s-a motivat fondul revendicării ci, numai aparența de drept.

Având un drept de proprietate recunoscut, litigiul vizează doar modalitatea de admitere a revendicării care în concordanță cu principiul restitutio in integrum face ca disputa judiciară să se restrângă la posibilitatea ca pârâții să repare integral prejudiciul pricinuit prin restituirea aceluiași teren, în natură sau a altui teren în compensare;

S-a mai arătat că, faptic, din suprafața totală expropriată de 805 ha, în temeiul Legii nr. 18/1991 s-a reconstituit dreptul de proprietate pentru suprafața de 50 ha teren prin titlul de proprietate din 14.02.2002, astfel că se justifică revendicarea suprafeței de 755 ha teren arabil.

Prin decizia civilă nr. 23 din 11.02.2015, Curtea de Apel Galați, Secția I civilă a respins apelul ca nefondat pentru următoarele considerente:

Reclamantul nu are posibilitatea de a opta între calea prevăzută de actele normative cu caracter special reparatoriu și aplicarea dreptului comun în materia revendicării, după ce a utilizat procedura legii speciale, întrucât prin Legea nr. 18/1991 s-a reconstituit dreptul de proprietate pentru suprafața de 50 ha defunctului E. antecesorul reclamantului, prin titlul de proprietate emis pe numele moștenitorilor C. și D. la 14.02.2002. Or, potrivit legii speciale reparatorii, suprafața maximă ce se putea restitui în natură este de 50 ha de proprietar deposedat pentru terenurile arabile.

Opțiunea legiuitorului român în ceea ce privește întinderea dreptului la restituire nu vine în contradicție nici cu legea fundamentală a Statului Român și nici cu dispozițiile art. 1 din Protocolul 1 adițional CEDO. Așa cum corect a reținut și instanța de fond, reclamantul nu deține un „bun” în sensul art. 1 din Protocolul 1 decât în limita suprafeței de teren reconstituită prin efectul legilor speciale de reparație.

Pe de altă parte, instanța de apel a reținut că, acțiunea în revendicare imobiliară trebuie îndreptată împotriva unui posesor sau detentor precar, care deține imobilul. Or, în speță, nici Comisia județeană Galați pentru aplicarea fondului funciar și nici A.D.S., nu au această calitate, cât timp însuși reclamantul recunoaște că nu a avut în proprietate o suprafață de teren din cea deținută de A.D.S.

Împotriva hotărârii instanței de apel a declarat recurs reclamantul, solicitând în principal casarea ei cu trimiterea cauzei spre rejudecare aceleiași instanțe, iar în subsidiar modificarea ei în sensul admiterii apelului și pe cale de consecință admiterea acțiunii în revendicare.

Criticile aduse hotărârii instanței de apel vizează nelegalitatea ei sub următoarele aspecte prin prisma dispozițiilor art. 304 pct.7 și 9 C.proc.civ. :

S-a susținut că decizia instanței de apel este nemotivată, fiind incidente dispozițiile art. 304 pct. 7 C.proc.civ. în condițiile în care instanțele au respins acțiunea ca inadmisibilă, deși se utilizează noțiunea de neîntemeiată/nefondată.

În acest sens s-a arătat că instanțele anterioare au tratat acțiunea ca un veritabil fine de neprimire, că instanța de apel în loc să respecte caracterul devolutiv, a respins apelul menținând inadmisibilitatea acțiunii, pe alte temeuri de fapt ori de drept, ce converg soluției de inadmisibilitate a acțiunii.

Reclamantul a mai învederat că obiectul litigiului se circumscrie noțiunii convenționale de bun actual, că instanța de apel a omis a soluționa întregul motiv II par. 2, 3, 4 invocat în apel. Din

această perspectivă reclamantul a arătat că, prin raportare la motivul I și II din memoriul de apel, hotărârea instanței de apel este nulă pentru nemotivare, iar complinirea acesteia în recurs nu mai este posibilă fără a fi lipsit de un grad de jurisdicție, motiv pentru care s-a solicitat casarea hotărârii recurate cu trimiterea cauzei spre rejudecare.

O altă critică adusă hotărârii instanței de apel, a vizat faptul că aceasta este lipsită de temei legal fiind pronunțată cu încălcarea și aplicarea greșită a normelor de drept substanțial, motiv pentru care s-a susținut incidența dispozițiilor art. 304 pct. 9 C.proc.civ.

S-a mai învederat că instanța de apel a aplicat greșit principiile fundamentale ale dreptului, care nu consacră drepturi inexistente, ci numai drepturi a căror ființă (după caz materială sau imaterială) este de necontestat, susținând că întreg raționamentul instanței de apel este vicios. Pentru a pronunța această hotărâre, s-a reținut că autorii săi nu ar fi avut în patrimoniul lor un drept de proprietate, ci doar o vocație, în baza unei legi speciale, respectiv de a solicita reconstituirea dreptului de proprietate asupra suprafeței de 755 ha, vocație de reconstituire ce ar fi limitată de Statul Român la 50 ha, Or, această limitare aduce atingere art. 1 din Protocolul 1 adițional la Convenție.

În aceeași idee, reclamantul a arătat că, în mod greșit, s-a reținut că nu există o obligație a statului la „restitutio in integrum”.

S-a mai învederat că lipsa dreptului de proprietate din patrimoniul reclamantului, care revendică un teren, pe calea acțiunii în revendicare de drept comun, prin comparare de titluri, ar atrage, în mod logic, admiterea excepției lipsei calității procesuale active și nu respingerea acțiunii ca neîntemeiată pentru lipsa caracterului de bun actual al dreptului de proprietate, cu atât mai mult cu cât nu se face o analiză în această ipoteză a caracterului de speranță legitimă, a dreptului de proprietate.

Reclamantul a mai susținut că, deși, aparent, se soluționează fondul acțiunii, în realitate, tocmai acesta rămâne nesoluționat, nefiind tranșat fondul revendicării, ci numai aparența de drept, cu privire la existența unui drept de proprietate.

S-a mai arătat că instanța a reținut existența dreptului de proprietate în patrimoniul autorilor săi, drept de proprietate ce a fost recunoscut de autoritățile statului, prin emiterea titlului de proprietate din 14.02.2002 de către Comisia județeană Galați pentru reconstituirea dreptului de proprietate asupra terenurilor, situație în care se susține că a făcut dovada existenței dreptului de proprietate în patrimoniul autorilor săi și, implicit transmisiunea acestuia, în ce privește suprafața revendicată de 755 ha.

Cu privire la noțiunea de bun actual, reclamantul a susținut că instanța de apel nu a motivat în niciun fel negarea caracterului de bun actual, că simpla mențiune a cauzei *Păduraru c. României*, ori a Deciziei ICCJ nr. 33/2008 dată în recurs în interesul legii, nu poate fi apreciată ca o motivare a hotărârii.

Din perspectiva celor expuse, reclamantul a invocat incidența dispozițiilor art. 304 pct. 9 C.proc.civ., în condițiile în care litigiul vizează doar modalitatea de admitere a revendicării, care, în concordanță cu principiul „restitutio in integrum”, face ca disputa judiciară să se restrângă la posibilitatea ca părții să repare integral prejudiciul cauzat prin restituirea terenului în natură, ori a altui teren, în compensare, cu atât mai mult cu cât prin înscrisurile autentice depuse la dosar a făcut dovada dreptului său de proprietate.

Referitor la noțiunea de speranță legitimă, în accepțiune convențională, reclamantul a arătat că instanța de apel, preluând implicit soluția celei de la fond, a calificat dreptul său de proprietate ca fiind, în realitate, o speranță legitimă, fără însă a da o soluție justă din perspectiva acestei calificări.

În aceeași idee, reclamantul a învederat că, se impunea admiterea acțiunii pentru că are un bun actual, iar constatarea acestuia în dreptul intern este realizată de această printr-un act de proprietate, căruia statul nu îi poate opune un alt titlu valabil.

Reclamantul a susținut că, în cauză, nu era necesar să i se recunoască dreptul de proprietate asupra suprafeței de 755 ha teren arabil, întrucât autorului său, E., i-a fost preluat, în fapt, terenul

în litigiu, fără ca dreptul său de proprietate asupra terenului să fie transmis, în mod valabil în patrimoniul statului comunist.

Reclamantul a mai învederat că suprafața de 755 ha teren agricol, pe care o revendică, a făcut parte dintr-o suprafață mai mare de 805 ha, ce a alcătuit, în trecut, moșia aflată în comuna Târgul Bujor, astăzi orașul Târgu Bujor. Dreptul de proprietate asupra acestei moșii a fost dobândit de către defunctul E. de la tatăl său G., după cum rezultă din înscrisul „Extras din Cartea de Hotărnicie pentru moșia G.”, din anul 1909, însoțit de planul de situație al moșiei, cât și procesul verbal din 19.07.1919. Prin Legea nr. 187/1945 pentru înfăptuirea reformei agrare și, ulterior, prin Decretul nr. 115/1959, statul comunist a naționalizat (expropriat) întreaga moșie, în suprafața de 805 ha, de la defunctul E., fapt ce rezultă din tabelul privind „bunurile agricole expropriate”, fără a plăti vreo despăgubire.

S-a mai arătat că Statul Român nu a avut și nu are niciun titlu valabil asupra imobilului, fiind încălcate atât dispozițiile Constituției României din 1938 cât și ale art. 481 C.civ. Prin urmare, Legea nr.187/1945 și Decretul nr.115/1959 nu puteau constitui un titlu legal de dobândire a proprietății de către stat, în ce privește imobilul proprietatea autorului său, deoarece era neconstituțional. Mai mult, acest decret contravenea și Declarației Universale a Drepturilor Omului, adoptată de Adunarea Generală la 10.12.1948, la care România era parte semnatară, și care, în art. 17, prevedea că „orice persoană are dreptul la proprietate atât singur cât și în asociere cu alții; nimeni nu poate fi lipsit în mod arbitrar de proprietatea sa”.

Reclamantul a mai învederat că susținerile sale sunt întregite și de dispozițiile art.6 din Legea nr. 213/1998 care prevăd ca fiind preluate cu titlu doar imobilele care au intrat în proprietatea statului, cu respectarea legilor și a constituției, în vigoare la data preluării, în caz contrar, bunurile putând fi revendicate, conform al. (2) art. 6, motiv pentru care solicită a se constata nevalabilitatea titlului statului asupra terenului în litigiu.

O altă critică a vizat faptul că instanțele nu au procedat la o comparare a titlului de proprietate invocat de reclamant cu cel al pârâtului, în condițiile în care sunt supuse comparării două titluri care exhibă de la autori diferiți. Astfel, titlul de proprietate al autorilor reclamantului, emană de la adevăratul proprietar, iar titlul pârâtului este reprezentat de legea și decretul de naționalizare, act ce emană de la un neproprietar, de la Statul Român.

S-a mai arătat că privirea de proprietate nu se poate justifica decât dacă se demonstrează că ea a avut loc în condițiile prevăzute de lege, pentru cauză de utilitate publică și cu respectarea principiului proporționalității.

Ca atare, reclamantul a arătat că exproprierea moșiei s-a realizat cu încălcarea Constituției și a legilor proprietății de la momentul naționalizării, fapt ce conduce la concluzia să preluarea terenului agricol s-a realizat fără titlu.

Examinând hotărârea instanței de apel prin prisma motivelor de recurs invocate și a dispozițiilor art. 304 pct.7 și 9 C.proc.civ., Înalta Curte reține următoarele:

Acțiunea în revendicare este o acțiune în justiție prin care reclamantul, care pretinde că este proprietarul unui bun individual determinat, cu privire la care a pierdut posesia, solicită obligarea pârâtului, care stăpânește efectiv bunul revendicat, să îi recunoască dreptul de proprietate și să îi restituie bunul.

Acțiunea în revendicare imobiliară cu care a fost investită instanța la 03.08.2011 de către reclamantii inițiali ai acțiunii, vizează un imobil teren arabil de 755 ha pe raza orașului Tg. Bujor, ce a făcut parte din suprafața de 805 ha, aparținând antecesorului reclamantilor, defunctului E., suprafață preluată de stat în temeiul Legii nr. 187 din 28 martie 1945 și a Decretului nr.115 din 28.03.1959.

Moștenitorii defunctului E., respectiv C. și D., (antecesorii reclamantilor inițiali ai prezentei acțiuni în revendicare A. și B.) la 14.02.2002 au uzat de dispozițiile Legii speciale nr. 18/1991, fiind emis titlul de proprietate din 14.02.2002 de către Comisia județeană Galați pentru stabilirea dreptului de proprietate prin care li s-a reconstituit dreptul de proprietate pentru suprafața de 50 ha după defunctul E.

Reclamanții și-au motivat acțiunea în revendicarea terenului de 755 ha în considerarea faptului că Legea fondului funciar a avut plafoane pentru reconstituirea dreptului de proprietate, fiindu-le restituită doar suprafața de 50 ha, deși dreptul lor de proprietate vizează și terenul agricol de 755 ha, pe care îl revendică în temeiul art. 480 C.civ.

Între reclamanții inițiali ai acțiunii în revendicare și F. a intervenit contractul de vânzare-cumpărare drepturi litigioase (autenticat sub nr. x9/2011), astfel că acesta din urmă a dobândit atât drepturile litigioase ale moștenitorilor defuncților C. și D. cât și calitatea procesuală activă.

Astfel, recurentul susține că preluarea de către stat a suprafețelor de teren revendicate a fost abuzivă, titlul statului nefiind valabil, astfel încât dreptul de proprietate al autorului său nu s-a stins niciodată, fiindu-i transmis pe cale succesorală.

Această susținere nu poate fi primită, deoarece în materia fondului funciar, condițiile și limitele de restituire a terenurilor preluate de stat în mod abuziv au fost reglementate prin Legile nr. 18/1991, nr. 1/2000 și nr. 247/2005, acte normative cu caracter special care se aplică prioritar în raport de dispozițiile de drept comun din Codul civil.

Prin legislația reparatorie menționată, Statul Român a optat pentru restituirea parțială a terenurilor agricole și forestiere, prevăzând posibilitatea restituirii unei suprafețe de până la 50 ha de proprietar deposedat pentru terenurile arabile și de până la 100 ha de proprietar deposedat pentru terenurile cu destinație de pășuni și fânețe (art. 3 din Legea nr. 1/2000, astfel cum a fost modificată prin Legile nr. 247/2005 și nr. 193/2007).

Pe cale succesorală, reclamanții inițial ai acțiunii în revendicare A. și B., au dobândit dreptul de a solicita acordarea măsurilor reparatorii prevăzute de dispozițiile legale speciale, drept pe care l-au valorificat, obținând reconstituirea dreptului de proprietate după antecesorul lor, pentru suprafața de 50 ha teren în condițiile Legii nr. 18/1991 cu modificările și completările anterioare.

Opțiunea legiuitorului român în ceea ce privește limitarea întinderii dreptului la restituire nu vine în contradicție nici cu legea fundamentală a Statului Român și nici cu dispozițiile art. 1 din nr. 1 adițional la Convenție.

În jurisprudența sa, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a stabilit că art. 1 din Protocolul nr. 1 nu poate fi interpretat în sensul că ar impune statelor contractante o obligație generală de a restitui bunurile preluate înainte să ratifice Convenția (*Jantner c. Slovaciei*). Numai atunci când un stat contractant, după ce a ratificat Convenția, inclusiv Protocolul nr. 1, a adoptat o legislație care prevede restituirea totală sau parțială a bunurilor confiscate într-un regim anterior, se poate considera că acea legislație generează un nou drept de proprietate apărut de art. 1 din Protocolul nr. 1 în beneficiul persoanelor care întrunesc condițiile de restituire (*Kopecky c. Slovaciei*).

Reclamantul nu deține un „bun” în sensul art. 1 din Protocolul 1, decât în limita suprafeței de teren pe care a putut să o redobândească prin efectul legilor speciale de reparație după antecesorul său, respectiv după defunctul E.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reținut în cauza *Atanasiu c. României* că existența unui „bun actual” în patrimoniul unei persoane este în afara oricărui dubiu dacă, printr-o hotărâre definitivă și executorie, instanțele i-au recunoscut acesteia calitatea de proprietar și, dacă în dispozitivul hotărârii ele au dispus în mod expres restituirea bunului.

Transformarea într-o „valoare patrimonială”, în sensul art. 1 din Protocolul nr. 1, a interesului patrimonial ce rezultă din simpla constatare a ilegalității preluării de către stat, este condiționată de întrunirea de către partea interesată a cerințelor legale în cadrul procedurilor prevăzute de legile de reparație și de epuizarea căilor de atac prevăzute de aceste legi.

În speță, însă nicio instanță sau autoritate administrativă internă nu i-a recunoscut reclamantului un drept de a i se restitui terenurile în suprafață de 755 ha, revendicate în prezenta cauză.

Este real că art. 6 din Legea nr. 213 /1998, invocat de reclamant în susținerea motivelor de recurs, prevede posibilitatea revendicării bunurilor preluate de stat în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989 în condițiile dreptului comun, dar numai dacă nu există o lege specială de reparație, reprezentând astfel, pentru această categorie de bunuri consacraarea principiului de drept

„specialia generalibus derogant”. Or, conținutul acestui principiu se referă tocmai la înlăturarea normei generale pentru acele instituții în care operează norma specială.

În ce privește cererea reclamantului de a se constata nevalabilitatea titlului statului asupra imobilului în litigiu, cerere formulată direct în recurs, sunt de reținut următoarele aspecte:

Art. 316 C.proc.civ. prevede că dispozițiile de procedură privind judecata în apel se aplică și în instanța de recurs, (în măsura în care nu sunt potrivnice celor cuprinse în Capitolul I din Titlul V).

Potrivit art. 294 alin. (1) alin. (1) C.proc.civ., în apel nu se poate schimba calitatea părților, cauza sau obiectul cererii de chemare în judecată și nici nu se pot face alte cereri noi.

Or, cererea reclamantului de a se constata nevalabilitatea titlului statului asupra imobilului în litigiu, fiind formulată direct în recurs, nu poate fi primită în condițiile în care nu a făcut obiectul nici a cererii de chemare în judecată și, nici obiectul de analiză al instanțelor anterioare, având astfel caracterul unei cereri noi, inadmisibilă în această fază procesuală.

În consecință, din perspectiva celor expuse, Înalta Curte constată că reclamantul nu dovedește existența în patrimoniul său a unui drept de proprietate cu privire la suprafața de teren de 755 ha pe care o revendică, așa încât instanța de apel a pronunțat o hotărâre cu respectarea dispozițiilor din dreptul intern și ale art. 1 din Protocolul nr. 1 referitoare la dreptul de proprietate.

Nefondată este și critica ce vizează neanalizarea în mod concret a dreptului de proprietate invocat prin acțiune, în condițiile în care instanța de apel a analizat pretinsul drept de proprietate invocat de reclamant cu privire la diferența de suprafață de teren solicitată pe calea acțiunii în revendicare de drept comun, stabilind că acest drept nu există în patrimoniul reclamantului.

Art. 1 din Protocolul 1 adițional la Convenție conține trei norme distincte: prima are caracter general și enunță principiul respectării proprietății, a doua se referă la privarea de proprietate și o supune anumitor condiții, iar a treia recunoaște statelor competența de a reglementa folosința bunurilor conform interesului general. Ceea ce interesează din perspectiva prezentei cauze sunt primele două norme, în vederea aplicării cărora trebuie să se stabilească mai întâi dacă reclamantul deține un „bun” care să poată fi supus protecției, dacă există o privare de proprietate și dacă această ingerință este sau nu în acord cu condițiile impuse de cea de-a doua normă (între aceste condiții fiind și necesitatea existenței unui raport de proporționalitate între mijloacele utilizate și scopul urmărit, respectiv neafectarea a însăși substanței dreptului de proprietate, condiții pe care recurentul susține că instanța de apel nu le-a examinat).

În speță, se constată însă inexistența unui „bun actual” în patrimoniul reclamantului, în sensul primei norme conținute de art. 1 din Protocolul 1, situație în care devine lipsită de sens examinarea celorlalte aspecte, privind pretinsa privare de proprietate și respectarea condițiilor în care ingerința asupra dreptului de proprietate este permisă de norma europeană.

În ceea ce privește criticile raportate la considerentele deciziei recurate, în sensul că instanța de apel ar fi reținut argumente de inadmisibilitate a acțiunii în revendicare, Înalta Curte constată că în realitate instanța de apel a analizat pe fond toate criticile din apel reținând că reclamantul nu are un drept de proprietate asupra terenului revendicat, dreptul la reconstituire fiind limitat conform legilor reparatorii în materia fondului funciar, acestea reprezentând argumente de fond și nu de inadmisibilitate.

În absența unui „bun actual”, în sensul recunoscut acestei noțiuni de jurisprudența actuală a Curții Europene, recurentul nu are un drept la restituire care să-l îndreptățească la redobândirea posesiei, motiv pentru care în mod legal instanța de apel a respins acțiunea în revendicare ca neîntemeiată și, nu ca inadmisibilă, cum greșit susține recurentul.

Cum, reclamantul nu are un „bun” în sensul Convenției, nu se mai poate pune problema caracterului justificat sau nu al ingerinței statului în dreptul lui de proprietate și, nici a verificării dacă privarea de proprietate respectă principiul proporționalității între interesul general al comunității și imperativul protecției drepturilor fundamentale ale omului.

Nefondate sunt și susținerile recurentului, prin care invocă aplicarea regulilor specifice acțiunii în revendicare de drept comun respectiv compararea titlului său de proprietate cu cel al

pârâților, întrucât, cum s-a arătat deja, dreptul comun este înlăturat de dispozițiile legii speciale, incidente în cauză, potrivit principiului "specialia generalibus derogant".

Simpla speranță de restituire" (terminologie uzitată în jurisprudența Curții Europene), în absența îndeplinirii condițiilor legale esențiale pentru a putea redobândi un bun trecut în proprietatea statului în regimul politic anterior, nu reprezintă o „speranță legitimă”, privită ca „valoare patrimonială” și, în consecință, ca „bun”, în înțelesul art. 1 din Protocolul 1 adițional la Convenție.

Așadar, proprietarul care nu deține un „bun actual”, respectiv o hotărâre judecătorească definitivă prin care să se fi dispus expres restituirea bunului preluat abuziv de stat, nu poate obține revendicarea bunului pe calea dreptului comun.

Față de cele expuse, rezultă că, instanța de apel a făcut o aplicare corectă la speță și a jurisprudenței actuale a Curții Europene, reținând în mod legal că reclamantul nu este titularul unui „bun actual”, cât timp nu este în posesia unei hotărâri definitive prin care să se fi dispus expres restituirea imobilului în litigiu.

În absența unui „bun actual”, în sensul recunoscut acestei noțiuni de jurisprudența actuală a Curții Europene, recurentul nu are un drept la restituire care să-l îndreptățească la redobândirea posesiei, motiv pentru care în mod legal instanța de apel a respins acțiunea în revendicare ca neîntemeiată și nu ca inadmisibilă.

Nefondate sunt și criticile legate incidenta art. 304 pct. 7 C.proc.civ., în ce privește nemotivarea hotărârii, precum și cele legate de neanalizarea unor motive de apel, în condițiile în care instanța de apel a analizat cauza prin prisma principiului *tantum devolutum quantum appellatum*, hotărârea recurată cuprinzând atât motivele de fapt cât și de drept ce au format convingerea instanței în adoptarea soluției pronunțate.

În ceea ce privește motivarea unei hotărâri este de reținut că aceasta înseamnă stabilirea în concret a stării de fapt, urmând o ordine cronologică și, implicit, încadrarea unei situații particulare, de speță în cadrul prevederilor generale și abstracte ale unei legi.

Or, din această perspectivă este de observat că hotărârea recurată respectă exigențele art. 261 pct. 5 C.proc.civ., fiind arătate motivele de fapt și de drept ce au format convingerea instanței în adoptarea soluției pronunțate.

Din perspectiva celor expuse, nefiind incidente dispozițiile art. 304 pct. 7 și 9 C.proc.civ., în temeiul art.312 alin. (1) C.proc.civ., recursul reclamantului a fost respins ca nefondat.

7. Admisibilitatea acțiunii în revendicare a unui imobil aflat în proprietatea unei persoane fizice la data intrării în vigoare a legii speciale de reparație. Respingerea, în rejudecare, a acțiunii în temeiul unei alte excepții decât cea în raport de care fusese respinsă cererea de chemare în judecată în primul ciclu procesual. Greșita reținere a încălcării principiului *non reformatio in peius*. Prioritatea soluționării excepției de netimbrare în raport cu cererea de aderare la apel.

C.civ. din 1864, art. 480

Legea nr. 10/2001, art. 21 - 22

C.proc.civ. din 1865, art. 293

1. Instanța de apel a apreciat în mod corect asupra admisibilității acțiunii în revendicare în raport cu legea specială națională, de vreme ce, la data intrării în vigoare a Legii nr.10/2001, imobilul nu se afla în proprietatea sau deținerea statului sau a vreuneia dintre persoanele juridice abilitate de lege, conform art.21, să soluționeze pretențiile reclamantelor vizând restituirea în natură a imobilului, formulate prin intermediul notificării.

Prin urmare, dat fiind faptul că imobilul solicitat a fi restituit se afla în proprietatea unei persoane fizice, reclamantelor, care au declanșat procedura administrativă prevăzută de

dispozițiile Legii nr. 10/2001, nu li se poate imputa că nu au continuat acest demers, procedura legii speciale fiind inaplicabilă în cazul lor.

Singurul mijloc procedural posibil pentru a obține imobilul, preluat de stat în regimul politic trecut, în disputa cu o persoană fizică sau juridică, care nu este evidențiată în dispozițiile legii speciale, îl reprezintă acțiunea în revendicare, a cărei soluționare nu se poate face însă după regulile clasice ale comparării titlurilor de proprietate, urmând ca instanța să țină seama și de dispozițiile legii speciale, pe lângă cele statuate prin Decizia în interesul legii nr.33/2008 a Înaltei Curți de Casație și Justiție și jurisprudența C.E.D.O., în interpretarea și aplicarea art.1 din Primul Protocol.

2.Dacă în primul ciclu procesual, soluția primei instanțe a fost de respingere a cererii de chemare în judecată pe cale de excepție, nu se poate considera că, prin cea de-a doua sentință, pronunțată în rejudecare (în urma desființării în apel a primei hotărâri), care este tot de respingere dar în temeiul unei alte excepții, a fost încălcat principiul non reformatio in pejus. Astfel, cum prima hotărâre a tribunalului nu le era favorabilă reclamantelor, iar decizia de desființare pronunțată în apel, în mod evident, nu a evocat fondul litigiului, în aceste condiții, rejudecarea putea fi finalizată cu orice soluție pentru părțile în cauză, fără să se pună problema înrăutățirii situației reclamantelor în rejudecare, raportat la hotărârea dată în primul ciclu al litigiului.

3. Soluționarea excepției de netimbrare a apelului este prioritară discutării oricărei alte cereri sau excepții invocate în calea de atac, inclusiv a cererii de aderare la apel (chiar în situația în care aceasta viza aspecte legate de timbrajul cererii de chemare în judecată), întrucât, potrivit art.20 alin.(1) din Legea nr.146/1997, taxele de timbru se plătesc anticipat.

Și cum potrivit art.293 alin.(2) C.proc.civ., dacă apelantul principal își retrage apelul sau dacă acesta este respins ca tardiv, inadmisibil ori pentru alte motive care nu implică cercetarea fondului (cum este și cazul anulării apelului, pentru absența timbrajului, în cazul în care subzistă o asemenea obligație în sarcina apelantului), aderarea la apel rămâne fără efecte, instanța nu putea evita rezolvarea excepției de netimbrare a apelului anterior soluționării cererii de aderare la apel, cu atât mai mult cu cât soluția pronunțată asupra excepției influența și soluționarea cererii de aderare. Împrejurarea că argumentele avute în vedere de instanță la soluționarea excepției de netimbrare a apelului erau pertinente și în cazul soluționării cererii de aderare, nu reprezintă un motiv întemeiat, care să fi permis instanței o altă modalitate de abordare a soluționării excepției de netimbrare, de exemplu, odată cu cererea de aderare la apel.

Secția I civilă, decizia nr.295 din 29 ianuarie 2015

Prin cererea înregistrată pe rolul Tribunalului Constanța, la 22.02.2008, reclamantele A. și B. au solicitat obligarea pârâtei S.C. X. S.R.L. să le lase în deplină proprietate și liniștită posesie, terenul în suprafață de 298,89 m.p., situat în stațiunea Mamaia, lotul 6, careul 35.

Pârâtă S.C. X. S.R.L. a depus întâmpinare, prin care a solicitat să se constate natura comercială a cauzei și a invocat excepția inadmisibilității acțiunii, determinat de formularea cererii ulterior intrării în vigoare a Legii nr.10/2001 și excepția lipsei calității procesuale pasive, întrucât prin contractul de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. x din 24.02.2005 a transmis dreptul de proprietate către S.C. Y. S.R.L.

A mai arătat că dreptul de proprietate asupra terenului formează obiectul unui litigiu aflat în curs de judecată între S.C. Y. S.R.L. și S.C. Q. S.A.

Pe parcursul procesului, reclamantele și-au întregit, în temeiul art.132 C.proc.civ., cadrul procesual pasiv, prin chemarea în judecată, în calitate de pârâtă, a S.C. Y. S.R.L.

Prin încheierea pronunțată la 16.12.2008, instanța a constatat natura civilă a cauzei, a respins excepția inadmisibilității acțiunii și a admis excepția lipsei calității procesuale pasive a

pârâtei S.C. X. S.R.L.

Prin notele scrise depuse la termenul de judecată din 07.12.2011, pârâta S.C. Y. S.R.L. a invocat excepția lipsei calității procesuale pasive, deoarece imobilul care formează obiectul judecării aparține unei alte persoane juridice, respectiv S.C. Q. S.A.

La 22.02.2012, reclamantele au depus cerere de completare a cadrului procesual pasiv, prin chemarea în judecată, în calitate de pârâtă, a societății sus-menționate.

La același termen de judecată, prima instanță a respins cererea de modificare a cadrului procesual pasiv, deoarece a fost formulată cu depășirea termenului stabilit în art.132 C.proc.civ., în sensul că nu a fost formulată la prima zi de înfățișare.

Prin sentința civilă nr. 894 din 22.02.2012, Tribunalul Constanța, Secția civilă a admis excepția lipsei calității procesuale pasive a pârâtei S.C. Y. S.R.L. și a respins acțiunea, ca fiind formulată împotriva unei persoane lipsite de calitate procesuală.

Prima instanță a reținut că, prin sentința civilă nr.3531/C/2007 a Tribunalului Constanța, a fost admisă, în parte, acțiunea formulată de reclamanta S.C. Q. S.R.L. în contradictoriu cu pârătele S.C. Z. S.A., S.C. Y. S.R.L., O.C.P.I. Constanța, Ministerul pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii, Comerț, Turism și Profesii Liberale, fiind obligate pârătele S.C. Y. S.R.L. și S.C. X. S.R.L. să lase reclamantei, în deplină proprietate și posesie, terenul situat în stațiunea Mamaia, înscris în CF cu nr. cadastral x9, format din fostele loturi 5, 6, 7 ale careului 35 din planul de parcelare din anii 1936-1938, în suprafață de 955 m.p., suprafață care se regăsește înscrisă și în CF nr. x4, nr. cadastral x6, ca făcând parte din suprafața totală de 1.266,97 m.p. S-a dispus radierea din CF nr. x4, a suprafeței de 955 m.p. teren din totalul înscris sub nr. cadastral x6, de 1.266,67 m.p.

Prin decizia civilă nr.104/AP/2008 pronunțată de Curtea de Apel Brașov, au fost respinse apelurile declarate de reclamantă și de pârătele S.C. Y. S.R.L. și S.C. X. S.R.L. împotriva sentinței civile sus-menționate. Decizia instanței de apel a rămas irevocabilă prin decizia Înaltei Curți de Casație și Justiție nr.2048/2009.

Titlul executoriu constând în sentința civilă nr.3531/C/2007 pronunțată de Tribunalul Brașov, rămasă definitivă și irevocabilă, a fost adusă la îndeplinire, pe calea executării silite, în dosarul de executare nr. x/2008 al BEJ X.

În urma efectuării raportului de expertiză imobiliară, s-a stabilit că imobilul în litigiu se află, în prezent, în posesia S.C. Q. S.A. și nu în posesia pârâtei S.C. Y. S.R.L.

În atare situație, constatând că pârâta S.C. Y. S.R.L. este străină de raportul juridic dedus judecării, întrucât nu are calitatea de posesor neproprietar, pe care o impune exercițiul acțiunii în revendicare, prima instanță a considerat că este întemeiată excepția lipsei calității procesuale pasive a pârâtei, a admis excepția respectivă și a respins acțiunea, ca fiind formulată împotriva unei persoane lipsite de calitate procesuală pasivă.

Împotriva acestei hotărâri au declarat apel reclamantele, criticând-o ca nelegală și netemeinică.

Curtea de Apel Constanța, Secția I civilă, prin decizia nr.68/C din 14.05.2012, a admis apelul reclamantelor, a desființat sentința apelată și a trimis cauza, spre rejudecare, la Tribunalul Constanța, pentru următoarele considerente:

În urma administrării probei cu expertiză tehnică, s-a stabilit că imobilul în litigiu se află în posesia S.C. Q. S.R.L.

În atare situație, reclamantele, conform art. 57 C.proc.civ., au solicitat chemarea în judecată, în calitate de pârâtă, a S.C. Q. S.R.L., cerere care a fost formulată înainte de încheierea dezbaterilor și perfect legală.

Instanța de fond, în loc să admită cererea formulată potrivit art.57 C.proc.civ., a interpretat greșit dispozițiile legale mai sus-menționate, stabilind că această cerere a fost formulată cu depășirea termenului prevăzut de art.132 din același cod, în sensul că nu a fost formulată până la prima zi de înfățișare, reținând, eronat, că este o cerere de modificare a acțiunii.

Procedând în acest mod, a încălcat drepturile procesuale ale reclamantelor, prevăzute de art.57 C.proc.civ., și a pronunțat o hotărâre nelegală, cu încălcarea art.297 din cod.

În urma admiterii apelului și desființării sentinței, cu trimitere spre rejudecare, cauza a fost reînregistrată pe rolul Tribunalului Constanța, litigiul purtându-se în continuare între reclamantele A. și B. și pârâta S.C. Q. S.A.

Prin sentința civilă nr. 1188 din 05.03.2013, Tribunalul Constanța, Secția I civilă a respins excepția nelegalei timbrări a acțiunii formulate de reclamante și a admis excepția inadmisibilității acțiunii în revendicare, dispunând respingerea cererii, ca inadmisibilă.

Pentru a pronunța această soluție, Tribunalul Constanța a reținut următoarele:

1. Cu privire la excepția nelegalei timbrări a acțiunii civile:

Prin încheierea pronunțată de Tribunalul Constanța la termenul de judecată din 19.05.2008, s-a stabilit, în sarcina reclamantelor, obligația de plată a taxei judiciare de timbru de 9.186,52 lei și a unui timbru judiciar de 5 lei.

Prin încheierea pronunțată de aceeași instanță, a fost respinsă excepția tardivității formulării cererii de reexaminare a taxei judiciare de timbru stabilită în sarcina reclamantelor și a fost admisă cererea de reexaminare a taxei judiciare de timbru, constatându-se că reclamantele sunt scutite de obligația de plată a taxei de timbru, în considerarea art.15 lit. r) din Legea nr.146/1997.

Deoarece soluția dată asupra fondului cauzei a fost desființată în calea de atac a apelului, instanța de apel stabilind obligația, pentru instanța de fond, de a relua judecata, încheierea prin care s-a statuat asupra exceptării reclamantelor de la plata taxelor judiciare de timbru își produce, în continuare, efectele, motiv pentru care a fost respinsă, ca nefondată, excepția nelegalei timbrări a acțiunii civile.

2. Cu privire la excepția inadmisibilității acțiunii civile:

Inadmisibilitatea acțiunii civile, raportat la greșita interpretare a art.57 C.proc.civ., a fost înlăturată, întrucât cadrul procesual a fost stabilit prin decizia instanței de control judiciar, care a apreciat că este admisibilă chemarea în judecată a altei persoane care ar putea pretinde aceleași drepturi ca și reclamantul, în condițiile art.57 C.proc.civ., iar persoana chemată în judecată, în aceste condiții, capătă calitate procesuală pasivă, iar nu activă.

Susținerea potrivit căreia acțiunea civilă dedusă judecării este inadmisibilă, deoarece se eludează dispozițiile cuprinse în Legea nr.10/2001, este fondată. Cererea de chemare în judecată se întemeiază pe dispozițiile art.21 și art.135 din Constituția României, art.480 și art.481 C.civ., art.35 din Legea nr.18/1991, art.15 din Legea nr.54/1998, art.6 din Legea nr.213/1998, art.2 și art.112-114 C.proc.civ., iar nu pe dispozițiile cuprinse în Legea nr.10/2001.

Dispozițiile art.6 alin.2 din Legea nr.213/1998, invocate de pârâta S.C. Q. S.A., referitoare la imobilele preluate de stat fără titlu valabil, prevăd că „pot fi revendicate de foștii proprietari sau de succesorii acestora, dacă nu fac obiectul unei legi speciale de reparație”.

Legea nr.10/2001 instituie atât o procedură administrativă prealabilă, cât și anumite termene și sancțiuni, menite să limiteze incertitudinea raporturilor juridice născute în legătură cu imobilele preluate abuziv de stat, astfel că, în prezent, acest act normativ, în limitele date de art.6 alin.(2) din Legea nr.213/1998, constituie dreptul comun în materia retrocedării imobilelor preluate de stat, cu sau fără titlu valabil, în perioada 6 martie 1945-22 decembrie 1989.

Această soluție este în acord și cu Decizia nr.33/2008 pronunțată de Secțiile Unite ale Înaltei Curți de Casație și Justiție, potrivit căreia, în cazul în care se constată neconcordanțe între legea specială, Legea nr.10/2001 și Convenția Europeană a Drepturilor Omului, trebuie acordată prioritate Convenției, în condițiile în care nu se aduce atingere altui drept de proprietate sau securității raporturilor juridice.

Prin respingerea, ca inadmisibilă, a acțiunii în revendicare, nu se îngrădește nici dreptul de acces la instanță și nici nu se aduce atingere art.1 din Protocolul 1 al Convenției.

Art. 6 din Convenție garantează fiecărei persoane „dreptul la un tribunal”, și anume dreptul ca o instanță judiciară să soluționeze orice contestație privitoare la drepturile și obligațiile sale civile.

Însă, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a admis că acest drept nu este absolut, că este compatibil cu limitări implicite și că statele dispun, în această materie, de o anumită marjă de

apreciere.

Legiuitorul român a adoptat un act normativ special, în temeiul căruia persoanele care se consideră îndreptățite pot cere să li se recunoască dreptul de a primi măsuri reparatorii pentru imobilele preluate abuziv de către stat, una dintre aceste măsuri fiind restituirea, în natură.

Legea nr.10/2001 prevede obligativitatea parcurgerii procedurii administrative prealabile pe care o reglementează, ceea ce nu conduce la privarea acelor persoane de dreptul la un tribunal, întrucât, împotriva dispoziției sau deciziei emise în procedura administrativă, legea prevede cale contestației în instanță (art.26), căreia i se conferă o jurisdicție deplină, după cum au posibilitatea de a supune controlului judecătoresc toate deciziile care se iau în cadrul procedurii acestei legi, inclusiv refuzul persoanei juridice de a emite decizia de soluționare a notificării. Astfel, este, pe deplin, asigurat accesul la justiție.

Existența Legii nr.10/2001, derogatorie de la dreptul comun, cu consecința imposibilității utilizării unei reglementări anterioare, nu încalcă art.6 din Convenție, în situația în care calea oferită de legea specială, pentru valorificarea dreptului pretins, este una efectivă.

Reclamantele puteau obține măsuri reparatorii pentru imobil (ceea ce include restituirea în natură, ca măsură prevalentă a legii speciale, în condițiile în care era posibilă), dacă notificarea acestora ar fi fost promovată în termenul legal, prevăzut de art.22 din Legea nr.10/2001, fiind în măsură să dovedească atât dreptul de proprietate, dar și preluarea abuzivă de către stat, câtă vreme calitatea de pârâtă în cauză o are S.C. Q. S.A., persoană juridică diferită de aceea care, în contextul legii menționate, reprezintă unitatea deținătoare.

Notificarea din 14.06.2002, înregistrată la BEJ X., indică S.C. Z. S.A., ca fiind unitate deținătoare și face trimitere la o altă notificare, din 10.08.2001, care a fost transmisă către Primăria municipiului Constanța. Nu se cunoaște modalitatea de soluționare a acestei notificări.

În fine, prin respingerea, ca inadmisibilă, a acțiunii în revendicare de drept comun, formulată după data intrării în vigoare a Legii nr.10/2001, privind imobilele ce intră sub incidența acestui act normativ, nu se aduce atingere nici art.1 din Protocolul nr.1 adițional la Convenția europeană, norma convențională garantând protecția unui „bun actual”, aflat în patrimoniul persoanei interesate, sau a unei „speranțe legitime”, cu privire la valoarea patrimonială respectivă.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a apreciat, însă, că simpla solicitare de a obține un bun preluat de stat nu reprezintă niciun „bun actual” și nicio „speranță legitimă” (cauza *Constandache, Lungoci sau Poenaru c. României*).

În concluzie, după intrarea în vigoare a Legii nr.10/2001, norma generală, art.480 și urm. C.civ., nu mai poate fi invocată decât dacă se încalcă părții un drept recunoscut anterior intrării în vigoare a legii noi, aflat sub protecția art.1 din Protocolul 1 la Convenție, ca fiind „concret și efectiv”; în speță, împrejurarea că bunul se află în posesia unor entități publice nu are nicio relevanță, câtă vreme nu s-a dovedit că partea mai beneficia de „un bun” sau, cel puțin, de „o speranță legitimă”, la data promovării acțiunii în revendicare.

Pentru valorificarea pretențiilor în legătură cu un drept invocat, persoanele interesate trebuie să respecte legislația națională edictată în legătură cu dreptul respectiv, atât din perspectiva dreptului substanțial, cât și a căilor procedurale prevăzute de lege, pentru obținerea recunoașterii celor susținute.

Statul Român și-a propus să acorde măsuri reparatorii pentru imobilele preluate în regimul trecut, în condițiile unei legi speciale (Legea nr.10/2001), lege de care reclamantele nu au înțeles să uzeze, respectiv, nu au întreprins niciun demers judiciar sau extrajudiciar până în anul 2007, aflându-se într-o stare de totală pasivitate.

Nașterea dreptului la acțiune odată cu intrarea în vigoare a Legii nr.312/2005 nu poate fi acceptată, deoarece dreptul reclamantelor de a formula notificare în temeiul Legii nr.10/2001 nu a fost interzis, acest drept nefiind condiționat de calitatea de cetățean român.

Pe de altă parte, art. 41 alin. (2) din Constituție stipulează că cetățenii străini și apatrizii pot dobândi dreptul de proprietate privată asupra terenurilor numai în condițiile rezultate din aderarea României la Uniunea Europeană și din alte tratate internaționale la care România este parte, pe bază

de reciprocitate, în condițiile prevăzute prin lege organică, precum și prin moștenire legală.

Astfel, reclamantele aveau posibilitatea de a solicita restituirea imobilului anterior apariției Legii nr.10/2001 și de a formula notificare în condițiile aceleiași legi, acestea având calitatea de moștenitoare legale ale titularilor dreptului de proprietate asupra imobilului în litigiu.

În raport de soluția dată excepției inadmisibilității acțiunii, prima instanță nu a mai analizat celelalte motive, vizând caracterul nefondat al acțiunii civile, acestea nemaiaivând nicio eficiență juridică.

Împotriva sentinței au declarat apel reclamantele, criticând hotărârea Tribunalului Constanța, sub aspectul greșitei soluționări a excepției de inadmisibilitate a acțiunii în revendicare.

Prin întâmpinare, intimata S.C. Q. S.A. a invocat : excepția nulității apelului ca urmare a nesemnării apelului și a motivelor de apel; excepția lipsei calității de reprezentant a avocatului care a exercitat și motivat apelul; excepția inadmisibilității cererii de introducere în cauză a intimatului în acțiunea în revendicare în fața primei instanțe/de modificare a cadrului procesual inițial dedus judecării; excepția tardivității cererii de introducere în cauză a S.C. Q. S.A./de modificare a cadrului inițial dedus judecării; excepția prematurității/inadmisibilității cererii de introducere în cauză a S.C. Q. S.A.; excepția netimbrării apelului; excepția autorității de lucru judecat operând între S.C. Q. S.A. (chemată în judecată ca persoană care poate pretinde aceleași drepturi ca și apelantele reclamante) și intimata pârâtă S.C. X. S.R.L.); excepția lipsei calității procesuale active a apelantelor reclamante.

Ulterior, intimata a invocat și *exceptionali processus*, reprezentând, în opinia sa, o veritabilă excepție a exercitării abuzive a drepturilor procesuale, contrară dispozițiilor art.723 C.proc.civ., cu consecința constatării lipsei de îndreptățire a apelantelor reclamante, de a „revendica” un teren în asemenea condiții procesuale, în care acestea au oscilat între procedura reglementată de Legea nr.10/2001 și art.480 C.civ. și au înțeles să formuleze, în dosarul nr. x/26/2002, o cerere în interesul alăturat S.C. Z. S.A. în acțiunea în anulare a certificatului de atestare a dreptului de proprietate emis în favoarea acestei societăți, acțiune promovată de către autorul S.C. Q. S.A., W.

Prin încheierea din 20.09.2013, instanța de apel a respins, ca nefondată excepția de netimbrare a apelului.

De asemenea, a respins și excepția lipsei dovezii calității de reprezentant a avocatului reclamantelor, în raport de înscrisurile depuse la dosar, precum și excepțiile referitoare la nulitatea apelului ca urmare a nesemnării de către reclamante, respectiv a excepției lipsei calității de reprezentant a avocatului care a exercitat și a motivat apelul.

În ceea ce privește excepțiile referitoare la inadmisibilitatea, tardivitatea și prematuritatea cererii de introducere în cauză a S.C. Q. S.A./de modificare a cadrului procesual inițial dedus judecării, curtea a constatat că acestea sunt neavenite, în raport cu decizia civilă nr.68/C/2012 pronunțată de Curtea de Apel Constanța în primul ciclu procesual și prin care s-a statuat, în mod definitiv (hotărârea nefiind recurată sub acest aspect), că cererea de chemare în judecată a pârâtei S.C. Q. S.A., formulată de reclamante conform art.57 C.proc.civ., era admisibilă și a fost introdusă în termenul prescris de dispozițiile menționate coroborate cu art.132 C.proc.civ., Tribunalului Constanța incumbându-i obligația de a se pronunța, după reluarea judecării, cu privire la acțiunea în revendicare promovată de reclamante, în contradictoriu cu S.C. Q. S.A.

S-a reținut a fi nefondată și excepția autorității de lucru judecat, în raport cu hotărârea judecătorească pronunțată în litigiul ce a făcut obiectul dosarului nr. x/118/2006, purtat între S.C. Q. S.A. și pârâții Ministerul Transporturilor, Ministerul Turismului, Autoritatea Națională pentru Turism, S.C. Z. S.A., S.C. Y. S.R.L. și X. S.R.L., pentru lipsa identității de părți și cauză.

Referitor la excepția lipsei calității procesuale active, curtea a considerat că și aceasta este nefondată, întrucât reclamantele s-au legitimat în calitate de succesoare ale defunctei C. Aceasta, în temeiul contractului de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. x/1935, încheiat cu Primăria Constanța, a dobândit dreptul de proprietate asupra unui teren în suprafață de 229 m.p., situat în stațiunea Mamaia, lotul nr.6, careul 35, imobil preluat, ulterior, de către stat, în temeiul deciziei nr.

22043/1958 emisă de Sfatul Popular al municipiului Constanța, ca urmare a neexecutării obligației de a construi, asumată de cumpărătoare prin contractul de vânzare-cumpărare. Apreciind că această preluare a avut caracter abuziv, reclamantele au formulat o acțiune în revendicare împotriva posesorului actual al imobilului, intimata S.C. Q. S.A., solicitând să se procedeze la compararea titlurilor exhibate de părți.

În condițiile în care reclamantele s-au legitimat procesual în fața primei instanțe, iar hotărârea pronunțată de Tribunalul Constanța nu le-a fost favorabilă, acestea își justifică, și în apel, calitatea procesuală activă, apelantele având interes legitim în promovarea căii de atac de față.

Împrejurarea că reclamantele au declanșat mai multe proceduri judiciare, în contradictoriu cu diferite persoane fizice și juridice, pentru realizarea drepturilor ale căror titulare se pretind, nu poate constitui o exercitare abuzivă a drepturilor procesuale, care să determine sancționarea lor în prezenta cauză, acesta fiind unicul proces în care pârâta S.C. Q. S.A. a fost acționată în judecată, de către apelantele reclamante.

Prin decizia civilă nr.75/C din 24.09.2014 pronunțată de Curtea de Apel Constanța, Secția I civilă, s-a admis apelul declarat de reclamante, s-a desființat sentința apelată și s-a trimis cauza, spre rejudecare, Tribunalului Constanța. S-a respins cererea de aderare la apelul reclamantelor, ca tardiv formulată.

În pronunțarea acestei decizii, curtea a reținut următoarele:

Reclamantele au dedus judecății o acțiune în revendicare, întemeiată pe dispozițiile art.480 C.civ., cu privire la imobilul teren în suprafață de 298,89 m.p., solicitând ca, în urma comparării titlurilor exhibate de reclamante și, respectiv, de către pârâta S.C. X. S.R.L., și, ulterior, de către intervenienta S.C. Q. S.A., actuala deținătoare a imobilului, să se constate că titlul reclamantelor este preferabil, cu consecința obligării S.C. Q. S.A. să le lase, în deplină proprietate, terenul în litigiu.

Referitor la calitatea procesuală pasivă a intimatei S.C. Q. S.A., instanța de apel a constatat că, prin decizia civilă nr.68/2012 pronunțată de Curtea de Apel Constanța, s-a tranșat în mod definitiv, în ciclul procesual anterior, că reclamantele erau îndreptățite să formuleze, în conformitate cu dispozițiile art.57 C.proc.civ., o cerere de chemare în judecată a acestei societăți comerciale, care s-a legitimat ca și proprietară a imobilului revendicat, chestiunea referitoare la cadrul procesual în care urmează a se desfășura litigiul declanșat de reclamante neputând fi repusă în discuție în prezenta cale de atac.

Excepția inadmisibilității acțiunii în revendicare formulată de reclamante în contradictoriu cu S.C. Q. S.A. nu poate fi reținută ca fondată, hotărârea Tribunalului Constanța fiind nelegală sub acest aspect.

Principiul „*generalia specialibus derogant*” este, pe deplin, incident în cazul concursului dintre norme care au același obiect de reglementare, cum este cazul prevederilor art.480 C.civ. (norma generală în materie de revendicare) și a celor din Legea nr.10/2001 (norma specială în materie de restituire a imobilelor preluate în mod abuziv de stat în perioada 06 martie 1945 - 22 decembrie 1989).

Nu trebuie pierdut din vedere domeniul de aplicare al acestei legi și persoanele juridice, respectiv entitățile investite de legiuitor cu atribuții în aplicarea normelor speciale, conform dispozițiilor art.21, legea specială reglementând o procedură administrativă prealabilă, ce trebuie realizată în raport cu „persoana juridică deținătoare”, astfel cum este aceasta definită în dispozițiile art.22 din Legea nr.10/2001 și în Normele de aplicare unitară a Legii nr.10/2001, aprobate prin H.G. nr.250/2007, modificată.

Legea nr.10/2001 nu reglementează, însă, nicio procedură specială ce trebuie urmată de către foștii proprietari, atunci când urmăresc fostele lor proprietăți de la subdobânditori, care au dobândit dreptul de proprietate asupra unor astfel de imobile, anterior adoptării legii speciale, și, în special, atunci când această dobândire nu s-a realizat de la Statul Român. În atare situație, nu este exceptată de la aplicare norma de drept comun - art.480 C.civ., în cadrul acțiunii în revendicare urmând a se realiza compararea titlurilor exhibate de fostul proprietar și de actualul proprietar.

Prin Decizia în interesul legii nr.33/2008, obligatorie potrivit art.329 alin.(3) C.proc.civ., s-a subliniat că existența legii speciale - Legea nr.10/2001 - nu exclude, în toate situațiile, posibilitatea de a se recurge la acțiunea în revendicare, întrucât este posibil ca reclamantele într-o atare acțiune să se poată prevala, la rândul lor, de „un bun” în sensul art.1 din Protocolul 1 la Convenție și trebuie să li se asigure accesul la justiție. În această situație, este necesar a se analiza, în funcție de circumstanțele concrete ale cauzei, dacă admiterea acțiunii în revendicare nu ar aduce atingere unui alt drept de proprietate, de asemenea, ocrotit, ori securității raporturilor juridice.

În speță, bunul revendicat se afla, la data notificării formulate de reclamante conform Legii nr.10/2001, în proprietatea unei persoane fizice, W., iar acesta nu dobândise proprietatea asupra imobilului în baza unui titlu încheiat cu statul sau cu o altă entitate, definită de Legea nr.10/2001, ca fiind unitate deținătoare a bunului preluat abuziv de stat, în perioada 06 martie 1945 - 22 decembrie 1989.

În jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție s-a apreciat că, doar în ceea ce privește imobilele preluate în mod abuziv de stat și care se mai aflau în posesia acestuia la data intrării în vigoare a Legii nr.10/2001, procedura prevăzută de această lege este una obligatorie, cu excluderea altor mijloace prevăzute de dreptul comun.

Pentru cealaltă categorie de imobile, respectiv cele care nu se mai aflau în proprietatea statului la data declanșării procedurii Legii nr.10/2001, este posibilă exercitarea unei acțiuni în revendicare, întrucât nu există niciun text de lege care să interzică introducerea unei astfel de acțiuni, de drept comun, împotriva cumpărătorilor, după intrarea în vigoare a legii indicate.

Din înscrisul existent la dosar, rezultă că imobilul revendicat de reclamante face parte din ultima categorie de bunuri și, în consecință, aceste părți aveau deschisă acțiunea în revendicare de drept comun împotriva persoanei juridice S.C. Q. S.A., ce a exhibat un titlu de proprietate dobândit de la fostul proprietar al terenului, proprietar ce nu se identifică cu statul sau cu o altă entitate dintre cele prevăzute de Legea nr.10/2001.

Astfel, la data declanșării procedurii reglementate de Legea nr.10/2001, prin notificarea din 10.08.2001, formulată de autoarea reclamantă D., notificare adresată Primăriei Constanța și, ulterior, comunicată S.C. Z. S.A., terenul în litigiu se află în proprietatea unei persoane fizice – W., conform sentinței civile nr.5751/2001 a Judecătorei Constanța, definitivă și irevocabilă.

Prin această hotărâre judecătorească, s-a constatat intervenită vânzarea-cumpărarea unui teren în suprafață de 955 m.p., reprezentând fostele loturi nr.5, 6 și 7 ale careului 35 din parcelarea Mamaia, între reclamantul W. și pârâții E., F., G. și H., în calitate de promitenți vânzători, instanța suplinind consimțământul acestora, care, deși au încasat prețul integral la data încheierii promisiunii de vânzare-cumpărare din 11.11.1948, ulterior, nu au mai perfectat actul în formă autentică.

Prin contractul de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. x/2001, proprietarul W. a înstrăinat terenul în suprafață de 955 m.p., ce includea și suprafața de 298,89 m.p., lotul nr.6 din careul 35 din parcelarea Mamaia, revendicat în prezenta cauză, către cumpărătorii J. și K., iar aceștia, la rândul lor, au vândut, integral, terenul de 995 m.p. către S.C. Q. S.A., conform contractului de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. x/2005.

Aceste aspecte au fost tranșate prin decizia civilă nr.2048/2009 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, în dosarul nr. x/118/2006. În raport de aceste circumstanțe, în mod greșit, prima instanță a reținut că revendicarea formulată de reclamante în contradictoriu cu pârâta S.C. Q. S.A., care a exhibat un titlu de proprietate care nu provine de la Statul Român, este inadmisibilă, reclamantele neavând la dispoziție o altă cale procesuală pentru valorificarea pretențiilor lor în raport cu terțul subdobânditor.

Curtea de Apel a constatat că sentința atacată a fost pronunțată și cu încălcarea principiului *non reformatio in pejus*.

Aplicarea acestui principiu, în procesul civil, face imposibilă înrăutățirea situației părții în propria sa cale de atac. Acest principiu se aplică în toate acele cazuri în care partea a atacat, în mod solitar, hotărârea pronunțată. În această ipoteză, instanța de control judiciar nu poate pronunța o

soluție prin care să-i creeze părții o situație mai grea decât cea stabilită prin hotărârea atacată. Altminteri, părțile ar fi tentate să renunțe la exercițiul unui drept procedural fundamental de teamă că li s-ar putea crea o situație mai grea în urma propriului lor demers.

O chestiune de interes practic este aceea de a cunoaște dacă principiul *non reformatio in pejus* vizează numai soluționarea propriu-zisă a căii de atac sau și faza rejudecării fondului după casare, respectiv a anulării sentinței. Soluția care a prevalat atât în doctrină, cât și în jurisprudență, a fost aceea a aplicării plenare a principiului enunțat, respectiv și în faza rejudecării fondului după casare (anulare). În caz contrar, principiul *non reformatio in pejus* și-ar găsi o aplicare excesiv formală, ceea ce nu poate fi acceptat.

În speță, în primul ciclu procesual, prin încheierea interlocutorie pronunțată la data de 16.12.2008, Tribunalul Constanța a respins excepția inadmisibilității acțiunii în revendicare formulate de reclamante după intrarea în vigoare a Legii nr.10/2001, ca nefondată, iar împotriva acestei soluții nu au declarat apel părțile implicate, la acea dată, în procedura judiciară, soluția rămânând definitivă sub acest aspect.

Numai reclamantele au exercitat calea de atac a apelului împotriva sentinței civile nr. 894/2012 a Tribunalului Constanța, criticând soluția primei instanțe sub aspectul greșitei respingeri a cererii de chemare în judecată, conform art.57 C.proc.civ., a actualei deținătoare a imobilului, S.C. Q. S.A., soluția Tribunalului Constanța fiind reformată, exclusiv, sub acest aspect.

După reluarea judecării, în urma desființării sentinței Tribunalului Constanța, instanța a admis excepția inadmisibilității acțiunii în revendicare imobiliară întemeiată pe dispozițiile art.480 C.civ., soluție contrară celei adoptate la 16.12.2008, în primul ciclu procesual, neatacată cu apel, și, în egală măsură, contrară principiului *non reformatio in pejus*.

Pentru considerentele expuse, în baza art.297 C.proc.civ., curtea a admis apelul reclamantelor și a desființat hotărârea primei instanțe, cu trimiterea cauzei, spre rejudecare.

Instanța de apel a stabilit ca, la reluarea judecării, în cadrul procedurii de comparare a titlurilor exhibate de părți, tribunalul să analizeze în ce măsură reclamantele sunt titularile unui „bun”, în sensul art.1 din Protocolul nr.1 la Convenția europeană, astfel cum a fost dezvoltată această noțiune în jurisprudența instanței de contencios european, începând cu cauza pilot - *Maria Atanasiu ș.a. c. României*, dar și în raport cu dezlegările date de Înalta Curte de Casație și Justiție, prin Decizia în interesul legii nr.33/2008. Astfel, trebuie avut în vedere că noțiunea de „bun” în sensul art.1 din Protocolul nr.1 la Convenția europeană se circumscrie sferei drepturilor recunoscute reclamantului sau autorului său, anterior adoptării Legii nr.10/2001, printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă, prin care nu numai că s-a recunoscut calitatea de proprietar, ci s-a și dispus, expres, în dispozitivul hotărârii, restituirea bunului (cauza *Maria Atanasiu ș.a. c. României*); se va avea în vedere și Decizia nr.33/2008 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție în recurs în interesul legii, care stabilește câteva direcții de urmat, obligatorii pentru instanțele judecătorești, în vederea asigurării securității raporturilor juridice civile.

Cu privire la cererea de aderare la apelul reclamantelor, formulată de intimata S.C. Q. S.A., curtea a reținut următoarele:

La 12.09.2013, S.C. Q. S.A. a formulat o cerere de aderare la apelul reclamantelor, solicitând reformarea sentinței, strict, sub aspectul timbrajului.

A susținut intimata că încheierea de reexaminare pronunțată de Tribunalul Constanța, privind taxa de timbru datorată la fond în prezenta cauză, este nelegală, întrucât acțiunea dedusă judecării, nefiind o acțiune întemeiată pe dispozițiile Legii nr. 10/2001, nu era scutită de plata taxei de timbru, situație în care se impune darea în debit a apelantelor reclamante pentru taxa de timbru aferentă fondului.

Din oficiu, în temeiul art.293 alin.(1) teza a II-a, instanța de apel a invocat excepția de tardivitate a formulării cererii de aderare la apel, excepție pe care a admis-o în raport de art.293 cu referire la art.134 C.proc.civ. și de împrejurarea că, în speță, prima zi de înfățișare a fost considerată 11.09.2013, când părțile, legal citate, au pus concluzii pe excepțiile invocate de intimata S.C. Q. S.A. prin întâmpinare, iar instanța de judecată, după soluționarea unora dintre

aceste excepții, prin încheierea sus amintită, a amânat pronunțarea la 18.09.2013 asupra excepției netimbrării căii de atac a apelului.

După încheierea dezbaterilor asupra acestei excepții și amânarea pronunțării, la 12.09.2014, intimata S.C. Q. S.A. a formulat o cerere de aderare la apelul reclamantelor, limitat la problematica timbrajului, respectiv la legalitatea încheierii de reexaminare a taxei de timbru, pronunțate de instanța de fond.

Curtea a constatat că cererea de aderare la apelul reclamantelor a fost făcută cu depășirea termenului legal, după prima zi de înfățișare, situație în care excepția tardivității acestei cereri este fondată. A mai reținut că intimata nu a formulat, în condițiile art.103 C.proc.civ., o cerere de repunere în termenul legal pentru aderarea la apelul reclamantelor și nu a justificat o imposibilitate obiectivă pentru exercitarea acestei căi de atac în termenul defipt de legiuitor.

Ca urmare a admiterii excepției în discuție, a respins cererea de aderare la apel, ca tardiv formulată.

Împotriva acestei decizii a declarat recurs pârâta S.C. Q. S.A., criticând-o pentru următoarele motive:

1. a. Decizia instanței de apel nu se justifică, întrucât curtea nu a criticat soluționarea acțiunii de către prima instanță în temeiul excepției inadmisibilității și nici nu a considerat că, rezolvând acțiunea în această modalitate, tribunalul nu ar fi intrat, în mod eronat, în cercetarea fondului cauzei.

b. Soluția de desființare, cu consecința retrimiterii, spre judecare, a acțiunii, a fost dispusă în vederea judecării acțiunii de către prima instanță în temeiul aceleiași excepții, deși instanța de apel ar fi putut-o reforma, menținând apelul spre soluționare.

Pentru aceste motive, recurenta a solicitat casarea deciziei, în baza art.304 pct.8 și 9 cu referire la art.312 alin.3 teza finală C.proc.civ.

2. a. Se impune admiterea excepției inadmisibilității și/sau a tardivității modificării acțiunii prin „precizări” ale intimatelor-reclamante, întemeiate pe dispozițiile art.57 C.proc.civ., în raport cu S.C. Q. S.A., întrucât acest text de lege nu poate determina introducerea, în cauză, a unui nou pârât, ci a unei persoane care poate pretinde aceleași drepturi ca și reclamantul (constatând, în schimb, că, într-o asemenea situație, nu ar mai exista un pârât în litigiu). În acest sens, invocă decizia Î.C.C.J., Secția I civilă, nr.2859/2013.

b. Recurenta a solicitat admiterea excepției inadmisibilității acțiunii introductive și pentru neîndeplinirea procedurii de conciliere prealabilă, reglementate de art.720¹ C.proc.civ., având în vedere că suprafață de teren revendicată este inclusă în fondul de comerț al acesteia, persoană juridică, având calitatea de comerciant (în terminologia vechiului Cod civil), respectiv profesionist (în terminologia noului Cod civil). Instanța de apel nu a analizat această excepție (art.304 pct.7 C.proc.civ.).

c. Recurenta a solicitat admiterea excepției de netimbrare a acțiunii introductive, cu consecința anulării acțiunii în revendicare și a apelului, ca netimbrate, și/sau a admiterii apelului incident, respins, în mod eronat, ca tardiv formulat (art.304 pct.8 și/sau art.304 pct.9 C.proc.civ.), cu consecința dării în debit a intimatelor reclamante, în fond și în apel.

În condițiile în care instanța de apel respinsese, ca nefondată, excepția de netimbrare a apelului, prin încheierea din 20.09.2013, acordarea cuvântului asupra apelului incident, vizând, exclusiv, chestiunea timbrajului acțiunii de fond (și, implicit, a apelului) nu se mai justifică. Pronunțându-se asupra excepției de netimbrare a apelului, curtea s-a antepunat în realitate, în sens negativ, inclusiv asupra apelului incident.

Respingând excepția de netimbrare a apelului principal, instanța de apel a ignorat apelul incident, pe motiv de tardivitate. Apelul incident a fost depus la prima zi de înfățișare, în chiar termenul de pronunțare al instanței de apel cu privire la excepția de netimbrare a apelului principal, în aceeași zi în care curtea a rămas în pronunțare asupra excepției respective.

Depunerea apelului incident, sub aspectul timbrajului, în chiar termenul de pronunțare asupra excepției de netimbrare a apelului principal (și, implicit, a acțiunii principale) și înainte de

soluționarea acestei excepții, ar fi obligat instanța de apel să repună pe rol excepția netimbrării apelului principal și să o soluționeze odată cu apelul incident.

Curtea nu numai că nu a repus pe rol excepția netimbrării apelului principal (într-un mod eronat), dar, în mod incorect a și revenit asupra tardivității apelului incident, acordând, în final, recurenței cuvântul asupra fondului apelului incident și nu asupra presupusei sale tardivități, deja antamată la 20.09.2013. Partea a luat act de împrejurarea că instanța de apel i-a acordat cuvântul asupra apelului incident și nicidecum asupra eventualei tardivități a acestuia, conformându-se noii situații. Ca atare, considerând că instanța de apel revenise asupra tardivității apelului incident, a pus concluzii asupra fondului apelului incident. Soluția asupra apelului incident a fost de respingere pe temeiul tardivității, care nu a fost, prealabil, pusă în discuție.

Este, în sine, criticabilă soluția juridică de scindare a timbrării fondului în raport de timbrarea apelului, cunoscând că, între timbrarea fondului și cea a apelului, există o legătură de tipul *accessorium sequitur principale*. Modalitatea procedurală a soluționării acestei probleme este, *a fortiori*, incorectă.

Pe fondul chestiunii timbrării acțiunii în revendicare de drept comun, constituie o încălcare a dreptului fundamental al recurenței la un proces echitabil, consacrat de art.6 din Convenția europeană, faptul că aceasta suportă consecințele încheierii de reexaminare pronunțată de Tribunalul Constanța, în dosarul nr. x/118/2008, la 10.09.2008, la soluționarea căreia nu a putut participa, fiind anterioară introducerii sale în litigiu. Singurul avantaj constă în nesuportarea timbrajului aferent recursului.

d. Recurenta a invocat și admiterea excepției autorității de lucru judecat a acțiunii ce s-ar judeca, în mod corect, între aceasta, ca intervenient principal și X. S.R.L., ca singură pârâtă rămasă în cauză, ceea ce ar întări concluzia inadmisibilității acțiunii în revendicare dedusă judecății, ca urmare a constatării împrejurării că, în raport cu această intimată pârâtă, recurenta deține, deja, un drept recunoscut pe cale judiciară, în mod definitiv, și că, în raport cu intimatele reclamante, recurenta nu ar avea de afirmat un drept (în afară de cel de a se constata, în temeiul art.111 C.proc.civ., inexistența dreptului intimatelor reclamante în raport cu cel al recurenței).

e. Recurenta a solicitat admiterea excepției lipsei calității procesual active a intimatelor reclamante, cât vreme nu au făcut dovada calității lor, de persoane îndreptățite la restituirea terenului în regimul Legii nr.10/2001, apte să recurgă, inclusiv, la procedura acesteia (sau a niciuneia) și titulare ale eventualului drept de opțiune între procedura specială a actului normativ menționat și cea a dreptului comun.

Pentru aceste motive, a solicitat admiterea căii de atac, casarea deciziei recurate și a încheierii de soluționare a cererii de reexaminare pronunțate de prima instanță, la 10.09.2008, cu reținerea cauzei, spre rejudecare în fond, în baza art.312 alin.(3) teza finală cu referire la art.304 pct.8 și 9 C.proc.civ.

În continuare, recurenta pârâtă prezintă situația de fapt vizând terenul în litigiu, arătând că reclamantele din prezentul dosar au urmat, fără succes, procedura Legii nr.10/2001, pentru obținerea bunului în natură, că aceasta este un terț dobânditor de bună credință, cu titlu particular și oneros, câștigând lotul de teren într-un dosar separat, având ca obiect acțiunea în revendicare promovată în contradictoriu cu succesorii în drepturi ai fostei unități deținătoare, că este continuatoarea terțului W., iar nu a fostei unități deținătoare, Z. S.A., sau a succesorilor, S.C. Y. S.R.L. și S.C. X. S.R.L.

A reiterat greșita introducere în prezenta cauză, în opinia sa, în temeiul art.57 C.proc.civ., în calitate de pârât, iar nu de persoană care ar putea pretinde aceleași drepturi ca și reclamantele, susținând că adversarele sale au avut posibilitatea de a cunoaște calitatea Q. S.A, de ultim posesor al imobilului, încă din momentul formulării de către acestea a unei cereri de intervenție în favoarea Z. S.A., în dosarul nr. x/36/2002, și chiar anterior achiziționării bunului de către recurentă. Aceasta a preluat dosarul în starea în care se afla la momentul introducerii sale în cauză, suportând consecințele încheierii de soluționare a cererii de reexaminare, pe care nu a avut posibilitatea să o critice; în mod similar, nu a putut exercita vreo cale de atac împotriva hotărârilor pronunțate în

ciclul procesual anterior, care nu i-au fost comunicate în acest scop, recurenta fiind citată, direct, în litigiul de fond, reluat după desființare, ceea ce a obligat-o la depunerea întâmpinării în respectivul dosar.

3. În prima instanță, recurenta a invocat inadmisibilitatea acțiunii în revendicare, în raport cu Decizia Î.C.C.J. nr.33/2008, susținând că, de vreme ce acțiunea în revendicare de drept comun ar putea fi apreciată ca inadmisibilă în raport cu subiecții înșiși ai procedurii Legii nr. 10/2001, în anumite situații ce țin de securitatea raporturilor juridice, aceasta ar fi „cu atât mai inadmisibilă” atunci când s-ar constata că se exercită în raport cu persoane străine de procedura legii speciale. Prima instanță a respins acțiunea, ca inadmisibilă, în temeiul excepției de inadmisibilitate.

În apel, recurenta a susținut același punct de vedere, arătând, totodată, că inadmisibilitatea constituie o aparentă excepție, fiind o veritabilă soluție de fond. Fără a critica sentința din această perspectivă, instanța de apel a considerat acțiunea admisibilă, fără a reține apelul spre judecata în fond, față de considerentele de fond exprimate de curte cu privire la admisibilitatea acțiunii. Argumentul instanței de apel a fost acela că acțiunea în revendicare de drept comun este admisibilă în situația în care, la momentul notificării în temeiul Legii nr.10/2001, terenul notificat s-ar afla în proprietatea altei persoane decât cea eventual obligată la restituire conform actului normativ menționat. În acest sens, s-a luat în considerare, ca dată a primei notificări, cea de 10.08.2001, în raport cu data pronunțării sentinței civile nr. 5751/2001 a Judecătoriei Constanța.

4. În mod criticabil, instanța de apel reține, fără o prealabilă punere în discuție a eventualei incidente, aplicabilitatea principiului *non reformatio in peius*, constatând o presupusă vătămare cauzată intimatelor reclamante prin soluționarea acțiunii pe temeiul admisibilității. Se deduce, astfel, că o primă desființare, cu trimitere spre rejudecare, ar fi impus primei instanțe obligația pronunțării unei soluții de admitere a acțiunii introductive, numai în acest mod neproducându-se o vătămare a reclamantelor, ca urmare a aplicării acestui principiu.

O asemenea vătămare este, de altfel, inexistentă, prima soluție fiind pronunțată pe un temei procedural care nu a presupus o analiză de fond a cauzei, din perspectiva caracterului admisibil al acțiunii. Nu se poate susține că, respingând acțiunea într-un prim ciclu procesual, Tribunalul Constanța ar fi considerat acțiunea introductivă, în mod implicit, admisibilă și, chiar dacă ar fi reținut astfel, soluția nu ar fi vizat situația recurente, aceasta fiind diferită de cea a primelor pârâte din prezentul dosar.

5. Curtea a constatat neapelarea primei sentințe a Tribunalului Constanța „decât” de intimatele reclamante.

Este o critică ce transpare, în mod constant, din conținutul deciziei apelate, care omite din această analiză împrejurarea că recurenta nu ar fi putut exercita apel împotriva unei sentințe despre existența căreia nu avea cunoștință, admițându-se că ar fi avut interesul exercitării unei asemenea căi de atac.

Similar, Q. S.A. nu putea exercita recurs împotriva primei decizii de desființare a sentinței, de existența căreia a luat cunoștință abia odată cu citarea sa în cursul procesului a cărui judecată de fond a fost reluată după desființare (irevocabilă prin nerecurare de către părțile aflate până la acel moment în litigiu).

Instanța de apel omite să analizeze modalitatea concretă în care probatoriul administrat în cauză a profitat, efectiv, recurente în soluționarea acțiunii de fond (decizia recurate: „Astfel, prin decizia nr. 68/C/2012, Tribunalul Constanța (de fapt, Curtea de Apel Constanța) a admis apelul reclamantelor, a desființat sentința apelată și a trimis cauza primei instanțe, pentru soluționarea acțiunii în revendicare în contradictoriu cu Q. S.A., apreciind că probatoriul administrat în cauză va profita noului pârât”).

6. Analiza fondului cauzei impune o soluție de respingere a acțiunii ca inadmisibilă și/sau ca nefondată, decizia contrară a instanței de apel fiind eronată.

Astfel, dacă s-ar admite că acțiunea în revendicare promovată în temeiul dreptului comun ar fi admisibilă în situația în care, la data declanșării procedurii speciale a Legii nr.10/2001, s-ar constata că terenul se află în proprietatea altei persoane decât cea obligată la restituire în natură

conform acestei legi, acțiunea respectivă ar fi „cu atât mai inadmisibilă” cu cât nu a fost introdusă direct împotriva proprietarului și posesorului terenului de la acel moment (de existența căruia, notificatoarele aveau cunoștință). În plus, o asemenea atitudine ar fi determinat un litigiu care, prin publicitate, ar fi împiedicat intrarea imobilului în circuitul civil. În schimb, notificatoarele s-au raportat, în tot acest timp, la o procedură specială, care ar fi putut implica restituirea, chiar și prin echivalent, ceea ce face ca distincția realizată de instanța de apel să apară „cu atât mai inadmisibilă”.

Distincția realizată de curte nu transpare din nicio soluție de practică judiciară și/sau prevedere legală, instanța depășindu-și, prin asemenea considerații, atribuțiile puterii judecătorești (art.304 pct.4 C.proc.civ.).

Sunt incidente și obligatorii considerentele și dispozitivul Deciziei în interesul legii nr. 33/2008, conform cărora: „cu privire la acțiunile întemeiate pe dispozițiile dreptului comun, având ca obiect revendicarea imobilelor preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989, formulate după intrarea în vigoare a Legii nr.10/2001 și soluționate neunitar de instanțele judecătorești, stabilesc:

Concursul dintre legea specială și legea generală se rezolvă în favoarea legii speciale, conform principiului *specialia generalibus derogant*, chiar dacă acesta nu este prevăzut expres în legea specială.

În cazul în care sunt sesizate neconcordanțe între legea specială, respectiv Legea nr.10/2001, și Convenția europeană, aceasta din urmă are prioritate. Această prioritate poate fi dată în cadrul unei acțiuni în revendicare, întemeiată pe dreptul comun în măsura în care astfel nu s-ar aduce atingere unui alt drept de proprietate ori securității raporturilor juridice”.

Acțiunea în revendicare de drept comun, inițial exercitată și/sau continuată împotriva Y. S.R.L. și X. S.R.L., ar fi suportat toate rigorile considerentelor Deciziei Î.C.C.J. nr.33/2008, devenind susceptibilă de respingere : ca inadmisibilă, constatându-se că, prin admiterea acțiunii în revendicare, „s-ar aduce atingere unui alt drept de proprietate ori securității raporturilor juridice”; ca nefondată, ca urmare a constatării, în defavoarea apelantelor reclamante, a consecințelor pactului comisoriu de grad IV, considerat aplicabil în Mamaia, printr-o constantă practică a completului Curții de Apel Constanța, care ar fi analizat apelul pe fondul său.

Dacă, în raport cu subiecții îndreptățiți a participa la procedura specială a Legii nr.10/2001 (unitatea deținătoare a imobilului notificat și/sau continuatorii săi în drepturi), s-ar fi născut probleme de admisibilitate a acțiunii în revendicare de drept comun în raport cu cea specială, cu atât mai mult se naște problema de admisibilitate în ceea ce privește acțiunea în revendicare de drept comun exercitată în raport cu terțe persoane (recurenta), care nu ar avea calitatea de continuatoare în drepturi a fostelor unități deținătoare ale imobilului notificat.

În raport cu asemenea persoane (terțe dobânditoare de bună credință și cu titlu oneros ale unui imobil), devin cu atât mai mult valabile considerentele Deciziei nr.33/2008 a I.C.C.J., privind neconcordanțele dintre temeiurile legale implicate și riscul periclitării „unui alt drept de proprietate ori securității raporturilor juridice.”. S-ar constata, astfel, că, în mod contrar art.1 din Primul Protocol adițional la C.E.D.O., ar fi inadmisibil afectat un drept real dobândit ca urmare a bunei credințe (posesia unită cu buna credință valorând, pentru terții dobânditori, titlu de proprietate).

Consecințele nerespectării drepturilor ce decurg în favoarea notificatorilor din Legea nr.10/2001 nu pot fi, în niciun caz, suportate de terțul dobânditor al imobilului notificat, cu atât mai puțin necontinuator în drepturi al fostei unități deținătoare. Aceasta cu atât mai mult cu cât principiul restituirii în natură nu este, în regimul Legii nr.10/2001, unul absolut, ci doar regula la care există excepția restituirii prin echivalent (inexistentă, în schimb, în cadrul acțiunii în revendicare).

Caracterul relativ al principiului restituirii în natură, în raport cu cel absolut, al restituirii bunului revendicat, exprimă caracterul inadmisibil al acțiunii în revendicare de drept comun, atunci când aceasta ar fi promovată de către foști proprietari deposedați de imobilele lor, în perioada 1945-1989 (în plus, a unora în privința cărora ar putea opera pactul comisoriu expres de grad IV).

Notificatorii în temeiul legii speciale nu și-ar putea obține imobilele notificate în natură, revendicându-le în temeiul dreptului comun, întrucât, în cazul solicitării lor de la terți dobânditori de bună credință, necontinuatori în drepturi ai fostelor unități deținătoare, aceasta ar echivala cu eludarea dispozițiilor Legii nr.10/2001, pe deplin însușită de notificatori și aplicabilă lor, inclusiv în vederea unei eventuale restituiri prin echivalent. Practic, notificatorii nu ar putea obține în temeiul dreptului comun (prin comparația titlurilor) drepturi de care nu ar putea beneficia în regimul legii speciale nr.10/2001, pentru care au optat. O asemenea comparare de titluri, efectuată în regimul dreptului comun, ar fi inadmisibilă, deoarece s-ar încălca „alte drepturi de proprietate ori securitatea raporturilor juridice”, contrar deciziei obligatorii a I.C.C.J.

În cazul în care notificatorii ar fi fost vătămați în drepturile lor, în procedura Legii nr.10/2001, ar avea la dispoziție acțiunea în despăgubiri, în contradictoriu cu unitatea deținătoare și/sau continuatorii săi în drepturi, eventuali culpabili (nu cu recurenta).

În plus, într-o asemenea situație, instanța nu ar compara titluri de proprietate, în sensul dreptului comun, ci buna credință, fiind nevoită a acorda preferință părții care deține posesia asupra imobilului revendicat. Concret, instanța ar avea de comparat un drept al intimatelor reclamante cu dreptul recurente, terț dobânditor de bună credință și cu titlu oneros a unui bun imobil, care deține posesia asupra bunului revendicat.

În măsura în care ar constata inexistența ambelor drepturi, atât al intimatelor reclamante, ca urmare a valorificării, în privința lor, a pactului comisoriu de grad IV, cât și al recurente, ca urmare a desființării titlului autorului său inițial, instanța ar trebui să confere preferință situației de fapt a posesiei, dispunând în favoarea recurente, care o deține. Observând, în acest context, atitudinea subiectivă a notificatoarelor, ca și pe cea a recurente la momentul dobândirii imobilului, instanța ar putea constata lipsa bunei credințe a intimatelor reclamante, în contrast cu buna credință a recurente.

În legătura cu atitudinea subiectivă a notificatoarelor, S.C. Q. S.A. reiterează argumentele expuse în precedent, vizând sprijinul acordat unității deținătoare într-un alt dosar, prin formularea cererii de intervenție accesorie, eșuarea demersului de a obține restituirea imobilului în procedura legii speciale, cunoașterea de către ele a posesorului bunului la momentul formulării acțiunii în revendicare.

În plus, susține că notificatoarele aveau cunoștință, încă din anul 2002, de toate demersurile autorului intimatei, W., în contradictoriu cu care au și intervenit în dosarul nr. x/36/2002 al Curții de Apel Constanța, și, cu toate acestea, nu s-au străduit să își intabuleze notificările în cartea funciară deschisă asupra imobilului (ceea ce ar fi înlăturat Q. S.A. din categoria dobânditorilor de bună credință ai bunului).

Practic, notificatoarele și-au permis o atitudine de pasivitate (evidentă și în prezentul litigiu), considerându-și privilegiată poziția de moștenitori ai foștilor proprietari, dubli beneficiari ai unor legi de reparație (atât speciale, cât și de drept comun), deși, tocmai prin această pasivitate, au contribuit la perpetuarea aparenței titularului dreptului în favoarea celui de la care a dobândit imobilul intimata. În condiții atât de vătămătoare pentru drepturile altora, posibilitatea exercitării libere a acțiunii în revendicare de drept comun nu mai poate fi aceeași.

Admisibilitatea unei asemenea acțiuni se dovedește „cu atât mai inexistentă” cu cât s-ar constata că intimatele reclamante sunt beneficiarele unor prevederi legale de dublă reparație a dreptului lor real (chiar triplă, dacă se are în vedere și restituirea prin echivalent), în vreme ce recurenta nu are nicio reparație (acțiune în răspundere pentru evicțiune, acțiune personală, în pretenții, iar nu reală). Disproporția vădită devine cu atât „mai inadmisibilă”.

În concluzie, în contextul suplimentar al unei asemenea întrepătrunderi de planuri juridice : este inadmisibilă acțiunea în revendicare de drept comun, promovată de notificatori în contradictoriu cu terții dobânditori de bună credință necontinuatori în drepturi ai fostelor unități deținătoare; este inadmisibilă acțiunea în revendicare promovată de către notificatoarele din prezenta cauză, care au înțeles să-și exercite drepturile procesuale în mod vătămător pentru drepturile altora, în condițiile art.723 C.proc.civ.

Nu în ultimul rând, considerațiile instanței de apel, în sensul că acțiunea în revendicare de drept comun ar fi admisibilă ca urmare a inaplicării (inadmisibilității) procedurii Legii nr.10/2001 (considerație constituind, în sine, un exces de putere judecătorească, contestabil în temeiul art.304 pct.4 C.proc.civ.) sunt de natură să contrazică autoritatea de lucru judecat a hotărârii pronunțate în dosarul nr. x/118/2007, în care cererea notificatoarelor nu a fost respinsă pe acest temei.

Recurenta a mai arătat că situația reținută de curte, și anume aflarea bunului în proprietatea altei persoane la momentul notificării, cunoaște, ca remediu, restituirea prin echivalent, pe deplin prevăzut de Legea nr.10/2001, iar nu, direct, acțiunea în revendicare în raport cu noul proprietar. Aceasta și pentru faptul că, într-o asemenea situație, ceea ce s-ar compara în cadrul revendicării ar fi un titlu existent (al noului proprietar) cu unul inexistent, anihilat de intrarea bunului în patrimoniul statului (operațiune necontrazisă în sistemul Legii nr.10/2001).

Analizând decizia civilă atacată în raport de criticile formulate și de dispozițiile art.304 pct. 5, 7 și 9 C.proc.civ., Înalta Curte constată că recursul este nefondat, pentru următoarele considerente:

În primul rând, motivul de nelegalitate prevăzut de art.304 pct.8 C.proc.civ. și invocat de recurentă în legătură cu unele dintre criticile formulate nu va fi avut în vedere de prezenta instanță în soluționarea cauzei, deoarece niciuna dintre susțineri nu se circumscrie textului de lege indicat. Astfel, recurenta nu a susținut interpretarea greșită a vreunui act juridic dedus judecății, în sens de convenție sau act juridic unilateral și privit ca „negotium”, cu consecința schimbării naturii ori înțelesului lămurit și vădit neîndoielnic al acestuia, pentru a fi aplicabil cazul de modificare în discuție.

1.a.Prin critica subsumată acestui subpunct din motivele de recurs, recurenta susține, în mod implicit, aplicarea greșită a dispozițiilor art.297 C.proc.civ., text de lege care a fundamentat soluția instanței asupra apelului declarat de reclamante. Ca atare, referindu-se la o dispoziție procedurală civilă, cererea de recurs se încadrează, sub acest aspect, în cazul reglementat de art.304 pct.5 C.proc.civ., conform căruia se poate cere casarea hotărârii când instanța a încălcat formele de procedură prevăzute sub sancțiunea nulității de art.105 alin.(2) din același cod. Motivul de recurs respectiv implică încălcarea unei norme de procedură civilă prevăzute sub sancțiunea nulității, condiționat de vătămarea produsă părții, ca urmare a greșelii instanței.

Raportat la motivul de casare sus-enunțat, criticile recurente sunt nefondate.

Prin toată construcția juridică expusă în considerentele deciziei recurate, instanța de apel a fundamentat raționamentul unei greșite soluționări de către prima instanță a excepției inadmisibilității acțiunii în revendicare, pe care, de altfel, l-a și arătat *expressis verbis* – în termeni expliciți– în preambulul motivării, atunci când a considerat ca fiind nelegală rezolvarea dată de tribunal problemei respective.

Prin urmare, constatând că excepția inadmisibilității acțiunii a fost soluționată cu încălcarea dispozițiilor legale în materie, în mod implicit, instanța de control judiciar a apreciat că prima instanță nu a intrat, în mod greșit, în cercetarea fondului cauzei, de vreme ce acesta este rezultatul firesc al soluționării greșite a cauzei, pe cale de excepție. Ca atare, nu era necesară, în cuprinsul deciziei atacate, mențiunea expresă a curții, în sensul constatării greșitei necercetări a fondului litigiului de către prima instanță.

Sub acest aspect, nu se poate reține încălcarea, prin soluția pronunțată de instanța de apel, a dispozițiilor art.297 C.proc.civ., care prevăd, printre cazurile de admitere a apelului în condițiile acestui text de lege, ipoteza în care prima instanță, în mod greșit, a soluționat procesul fără a intra în judecata fondului, nefiind, deci, întrunite cerințele motivului de casare reglementat de art.304 pct.5 din cod.

b.Pentru aceleași argumente cu cele expuse în precedent, și criticile din cadrul acestui subpunct al cererii de recurs vor fi examinate din perspectiva motivului reglementat de art.304 pct.5 C.proc.civ.

Recurenta susține că, în mod greșit, instanța de apel a trimis cauza primei instanțe, spre rejudecarea excepției de inadmisibilitate, deși ar fi trebuit să reformeze sentința, păstrând apelul

spre soluționare. A dedus această modalitate de soluționare a cauzei de către curtea de apel din considerentele evocate în decizia atacată, redată și în cuprinsul cererii de recurs.

Critica este neîntemeiată. Instanța de apel nu a trimis cauza, spre rejudecarea excepției de inadmisibilitate a acțiunii în revendicare, de către tribunal, ci a înlăturat-o în urma admitterii criticilor formulate de apelantele reclamante și a dispus rejudecarea, în fond, a litigiului, drept consecință a admitterii apelului și desființării sentinței atacate.

În paragraful din decizie invocat de recurentă, curtea a făcut vorbire despre proprietarul imobilului la data notificării, argumentând că, fiind o persoană fizică, ce nu a dobândit bunul de la stat sau de la o altă entitate definită de Legea nr.10/2001 ca „unitate deținătoare”, acțiunea în revendicare formulată de reclamante nu poate fi considerată inadmisibilă. Acesta a reprezentat unul dintre argumentele principale pentru care instanța de apel a apreciat că excepția inadmisibilității acțiunii în revendicare a fost soluționată în mod greșit de către prima instanță, sens în care a admis calea de atac declarată de reclamante, cu consecința desființării sentinței și trimiterii cauzei, spre rejudecare în fond, către tribunal.

Dezlegarea dată de instanța de control judiciar excepției în discuție, raportat la criticile formulate de apelante, rezultă din ansamblul considerentelor redată în cuprinsul deciziei, astfel cum au fost prezentate în precedent, iar acestea nu lasă loc de dubiu în ceea ce privește înlăturarea excepției de către curte și trimiterea cauzei spre rejudecare pe fond. Astfel, instanța de apel a făcut referire la prioritatea legii speciale în concurs cu dreptul comun, la premisele aplicării procedurii reglementate de Legea nr.10/2001 și care nu se regăsesc în speță față de aflarea imobilului, la data notificării, în posesia unei persoane fizice, iar nu a unei entități stabilite de lege cu atribuții în procedura restituirii bunurilor notificate, la Decizia în interesul legii nr.33/2008, care permite formularea acțiunii în revendicare într-un asemenea caz. Toate aceste argumente sprijină soluția dată apelului și, implicit, excepției de inadmisibilitate, iar mențiunea instanței de apel, privind „un element esențial ce trebuie avut în vedere de către prima instanță în soluționarea excepției de inadmisibilitate a acțiunii în revendicare ...” vizează, cel mult, doar o problemă de terminologie, utilizată inadecvat de către curte, dar fără să poată infirma sau să creeze neclarități, din punct de vedere juridic, asupra rezolvării problemei admisibilității acțiunii de către însăși instanța de apel.

Prin urmare, nici sub acest aspect nu sunt îndeplinite cerințele motivului de casare prevăzut de art.304 pct.5 C.proc.civ.

2. a. Recurenta a susținut inadmisibilitatea/tardivitatea modificării acțiunii prin „precizările” depuse de intimatele reclamante în temeiul art.57 C.proc.civ., care nu permit introducerea, în cauză, a unui nou pârât, ci a unei persoane care poate pretinde aceleași drepturi ca și reclamantul. Reia aceeași problemă cu ocazia prezentării situației de fapt (argumente intercalate între motivele nr.2.e. și 3 recurs), arătând, totodată, că nu este continuatoarea în drepturi a pârâților chemați inițial în proces, că reclamantele cunoșteau, anterior declanșării litigiului, calitatea societății, de actual posesor al bunului; de asemenea, recurenta nu a avut posibilitatea contestării hotărârilor pronunțate în primul ciclu procesual, deoarece nu i-au fost comunicate.

Aceste critici nu vor fi analizate de Înalta Curte, în absența unui demers procesual corect al recurente în susținerea lor.

Astfel, chestiunea sus-menționată a fost invocată și în fața primei instanțe, în rejudecare, pentru aceleași argumente, legate de stabilirea greșită a cadrului procesual, raportat la interpretarea eronată a dispozițiilor art.57 C.proc.civ., tribunalul înlăturând excepția inadmisibilității acțiunii față de decizia de desființare pronunțată în ciclul procesual anterior, care a reținut că este admisibilă chemarea în judecată a altor persoane care ar putea pretinde aceleași drepturi ca și reclamantul, în temeiul textului de lege enunțat, iar persoana chemată în judecată dobândește calitate procesuală pasivă, nu activă.

Cum problema inadmisibilității acțiunii determinat de pretinsa stabilire greșită a cadrului procesual a primit o rezolvare din partea primei instanțe, prin sentința civilă nr.1188/2013, aceasta nu poate fi schimbată decât prin contestarea soluției în condițiile legii, în caz contrar intrând în puterea lucrului judecat, conform art.1200 pct.4 și 1202 C.civ.

O hotărâre judecătorească nu poate fi reformată decât prin exercitarea împotriva acesteia a actelor procedurale prevăzute de lege, în cazul recurenței, a cererii de aderare la apel, reglementate de art.293 alin.1 C.proc.civ.

Recurenta se încadrează în cerințele textului de lege sus-menționat, care prevede mijlocul procedural enunțat mai sus pentru obținerea schimbării sentinței, care este favorabilă părții respective la data pronunțării, dar care conține riscul unei soluții dezavantajoase, în cazul în care partea adversă exercită cale de atac.

În speță, reclamantele au declarat apel, iar pârâta, în raport de care hotărârea primei instanțe îi era favorabilă, avea obligația formulării cererii de aderare la apel, pentru a putea supune dezbaterii, în fața instanței de control judiciar, a excepției de inadmisibilitate pentru un alt motiv decât cel reținut prin sentință și pentru a reforma hotărârea în acest sens și a înlătura, astfel, riscul pierderii procesului în calea de atac declarată de adversari.

Întâmpinarea formulată de pârâta în apel, în care a reiterat excepția în discuție, cu referire la art.57 C.proc.civ., nu reprezintă un act procedural de natură să determine, în condițiile date, schimbarea hotărârii primei instanțe, în ceea ce privește temeiul juridic al inadmisibilității. Chiar dacă s-ar aprecia că problema enunțată, fiind legată de cadrul procesual, are caracter de ordine publică, deci, aparent, ar putea fi dedusă judecării direct în calea de atac, în cazul intimitei, prin întâmpinare, un asemenea procedeu nu este, însă, valabil în cazul în care asupra excepției de ordine publică s-a pronunțat deja o instanță, cum este situația recurenței.

Aceasta a formulat cerere de aderare la apel, dar, exclusiv, asupra aspectului legat de timbraj, așa cum chiar pârâta a arătat în cuprinsul actului de aderare.

În aceste condiții, cum instanța de apel nu a fost legal sesizată cu problema admisibilității acțiunii determinat de chemarea în judecată a pârâtei prin intermediul dispozițiilor art.57 C.proc.civ., Înalta Curte nu poate examina susținerile formulate în acest sens, în recurs, care, de altfel, nici nu reprezintă veritabile critici aduse deciziei, ci reiau argumentele prezentate în primă instanță și în întâmpinarea depusă în dosarul de apel, în fundamentarea excepției. Aceasta chiar dacă instanța de apel a examinat argumentele părții, exprimate în cuprinsul întâmpinării, în absența, însă, a unei corecte investiții sub aspectul în discuție și, deci, cu depășirea limitelor de sesizare.

b.În ceea ce privește excepția inadmisibilității acțiunii pentru neparcurgerea procedurii concilierii directe, reglementate de art.720¹ C.proc.civ., aceasta reprezintă o excepție de ordine publică, a fost invocată de recurentă prin întâmpinarea depusă în dosarul de apel, și invocarea excepției prin întâmpinare constituie un demers procedural corect, în raport cu caracterul de ordine publică al excepției și cu împrejurarea că, spre deosebire de excepția anterioară, prima instanță nu s-a pronunțat asupra inadmisibilității acțiunii, raport la dispozițiile legale sus-menționate.

Ca atare, față de aceste argumente, instanța de apel avea obligația de a se pronunța asupra excepției respective, a cărei analiză era prioritară, în ordinea de soluționare a excepțiilor, față de cea a inadmisibilității acțiunii, criticată în apel și rezolvată de curte, întrucât vizează natura litigiului, civilă sau comercială, și, în raport de stabilirea acesteia, pune în discuție un aspect de legală sesizare a primei instanțe, față de o eventuală obligație a părților de a urma o procedură prealabilă demersului judiciar.

Curtea de Apel nu s-a pronunțat asupra excepției enunțate, din această perspectivă fiind întemeiate criticile recurenței, raportat la dispozițiile ce reglementează motivul de nelegalitate prevăzut de art.304 pct.7 C.proc.civ.

Analizând excepția inadmisibilității acțiunii, invocată pentru încălcarea dispozițiilor art.720¹ C.proc.civ., Înalta Curte constată, însă, că aceasta este neîntemeiată și, ca atare, nu sunt întrunite cerințele motivului de modificare a deciziei, reglementat de art.304 pct.7.

Astfel, acțiunea din prezentul dosar are ca obiect revendicarea unui bun imobil preluat de stat în mod abuziv și care se regăsește în posesia recurenței. Ca atare, litigiul are natură civilă, iar nu comercială, întrucât nu derivă din raporturi juridice comerciale. Simplul fapt că pârâta are calitatea de societate comercială nu conferă natură comercială procesului, iar împrejurarea că imobilul face parte din fondul de comerț al societății, de asemenea, este nerelevant, întrucât litigiul

de față nu pune în discuție operațiuni juridice cu privire la bunuri din fondul de comerț, ci obligarea pârâtei să lase reclamantelor, în deplină proprietate și posesie, bunul respectiv, obligație pur civilă.

În consecință, nu sunt aplicabile dispozițiile art.720¹ C.proc.civ., care condiționează îndeplinirea procedurii prealabile a concilierii directe de natura comercială a litigiului.

c.Și criticile subsumate acestui subpunct din cererea de recurs supun dezbaterii pretinse încălcări ale normelor procesual civile, astfel încât vor fi examinate din perspectiva art.304 pct.5 C.proc.civ., iar nu a art.304 pct.8 și 9, invocate de parte.

Susținerile sunt neîntemeiate.

Indiferent de soluția pronunțată asupra excepției netimbrării apelului și de conținutul cererii de aderare la apel, care viza aspecte de timbraj ale acțiunii în revendicare, instanța de apel era obligată să pună în discuția părților cererea de aderare la apel, cu care fusese sesizată la 12.09.2013, pentru respectarea principiului contradictorialității, care presupune obligația judecătorului de a asculta, deopotrivă, ambele părți și de a-și întemeia hotărârea doar pe acele elemente care au format obiectul dezbaterilor contradictorii.

De asemenea, pronunțarea curții asupra excepției de netimbrare a apelului nu poate echivala cu o antepunțare asupra cererii de aderare la apel, după cum, în mod greșit, arată recurenta.

Soluționarea excepției de netimbrare a apelului este prioritară discutării oricărei alte cereri sau excepții invocate în calea de atac supusă sau nu obligației de timbrare, inclusiv a cererii de aderare la apel, întrucât taxele de timbru se plătesc anticipat, potrivit art.20 alin.(1) din Legea nr.146/1997, și anume înainte de primirea, efectuarea sau eliberarea actului taxabil sau de îndeplinirea serviciului public. Ca atare, stabilirea existenței sau nu a obligației de plată a timbrajului aferent căii de atac, în sarcina declarantului, și soluționarea excepției de netimbrare, atunci când se invocă de către intimat, sunt absolut obligatorii pentru instanța care a fost investită cu calea de atac respectivă și prealabile cercetării oricărei alte cereri formulate în legătură cu calea de atac, cum este și cererea de aderare la apel.

În consecință, curtea nu putea evita rezolvarea excepției de netimbrare a apelului, anterior soluționării cererii de aderare la apel, cu atât mai mult cu cât soluția pronunțată asupra excepției influența și soluționarea cererii de aderare.

Potrivit art.293 alin.(2) C.proc.civ., dacă apelantul principal își retrage apelul sau dacă acesta este respins ca tardiv, inadmisibil ori pentru alte motive care nu implică cercetarea fondului (cum este și cazul anulării apelului, pentru absența timbrajului, în cazul în care subzistă o asemenea obligație în sarcina apelantului), aderarea la apel rămâne fără efecte.

Împrejurarea că argumentele avute în vedere de instanță la soluționarea excepției de netimbrare a apelului erau pertinente și în cazul soluționării cererii de aderare, astfel cum susține recurenta, nu reprezintă un motiv întemeiat, care să fi permis instanței o altă modalitate de abordare a soluționării excepției de netimbrare, de exemplu, odată cu cererea de aderare la apel, astfel cum propune recurenta. Aceasta față de obligația curții de a stabili, prealabil oricărei alte judecăți, dacă a fost legal investită cu cererea de apel, inclusiv din perspectiva timbrajului căii de atac. De altfel, problema antamării soluției asupra cererii de aderare ca urmare a soluției date excepției de netimbrare a apelului nici nu mai prezintă interes pentru recurentă, de vreme ce cererea de aderare a fost rezolvată în baza altor considerente decât cele avute în vedere la judecarea excepției în discuție.

Recurenta a criticat și soluția de respingere a cererii de aderare la apel, ca tardiv formulată, arătând că apelul incident a fost depus la prima zi de înfățișare, în chiar termenul de pronunțare al instanței asupra excepției de netimbrare a apelului, în aceeași zi în care curtea a rămas în pronunțare asupra excepției respective.

Susținerile sunt neîntemeiate.

Cererea de aderare la apel a fost depusă la 12.09.2013, la o zi după termenul de judecată din 11.09.2013, când instanța a rămas în pronunțare asupra excepției de netimbrare a apelului, termen care constituie și prima zi de înfățișare, astfel cum, în mod corect, a considerat și curtea. Astfel, în accepțiunea art.134 C.proc.civ., „prima zi de înfățișare” reprezintă termenul la care sunt îndeplinite

cele două condiții prevăzute de lege, și anume când părțile legal citate pot pune concluzii. Recurenta nu a contestat îndeplinirea celor două condiții la termenul din 11.09.2013, dar a susținut prelungirea lui, raportat la rămânerea instanței în pronunțare asupra excepției de netimbrare a apelului, discutate la acel termen. Afirmările nu sunt corecte, întrucât prima zi de înfățișare este chiar termenul de judecată la care sunt întrunite cele două cerințe prevăzute de textul de lege menționat, neputând fi socotit ca un interval de timp, respectiv mai mult de o zi, cea a termenului de judecată respectiv, în cazul în care, la acel termen, instanța a rămas în pronunțare asupra uneia sau unora dintre aspectele discutate în ședința de judecată.

Prin urmare, în mod corect, curtea a considerat că cererea de aderare la apel este formulată cu depășirea primei zile de înfățișare, astfel cum este definită de textul de lege sus-menționat, dispunând respingerea cererii, ca tardivă. Ca o consecință a soluției asupra cererii de aderare, nu se impunea, contrar susținerilor recurente, nici repunerea cauzei pe rol pentru discutarea excepției de netimbrare a apelului odată cu cererea de aderare. De asemenea, pentru argumentele arătate în precedent, soluția propusă de recurentă, vizând repunerea pe rol a discutării excepției de netimbrare a apelului, nu poate fi acceptată, în raport cu obligația prealabilă a instanței de a se pronunța asupra timbrajului căii de atac cu care a fost investită.

A mai susținut partea că instanța de apel a revenit asupra excepției tardivității cererii de aderare la apel, antamată la 20.09.2013, acordând cuvântul pe fondul acesteia, cu consecința încălcării normelor procedurale care obligau curtea să supună dezbaterii excepția respectivă.

Nici această critică nu poate fi primită.

La termenul de judecată din 9.10.2013, instanța a invocat excepția tardivității cererii de aderare la apel, stabilind că aceasta se va discuta odată cu celelalte excepții, formulate de intimata pârâtă. La termenul din 17.09.2014, constatând terminată cercetarea judecătorească, instanța a acordat cuvântul atât pe apel, cât și pe apelul incident, sub toate aspectele litigioase. Instanța, punând în discuție, la un termen de judecată anterior, tardivitatea cererii de aderare, recurenta era avizată asupra chestiunii în discuție, fiind respectate principiul contradictorialității și al dreptului la apărare. De asemenea, partea a și pus concluzii pe excepția de tardivitate, arătând că cererea de aderare a fost formulată în termen, aspect consemnat în încheierea de amânare a pronunțării asupra cauzei, astfel încât recurentei i s-au asigurat toate garanțiile procesuale vizând exercitarea dreptului la apărare.

Cum cererea de aderare la apel a fost respinsă, în mod corect, ca tardiv formulată, nu se pot examina, în prezentul recurs, susținerile legate de timbrajul aferent acțiunii promovate de reclamante, care au format obiectul cererii de aderare.

În concluzie, sub niciunul dintre aspectele circumscrise acestui motiv de recurs, nu sunt îndeplinite cerințele art.304 pct.5 C.proc.civ.

d.Afirmările referitoare la admiterea excepției autorității de lucru judecat, în raport cu S.C. X. S.R.L., persoană care nu este parte în procesul de față, ca urmare a admiterii excepției lipsei calității procesuale pasive a acesteia, în primul ciclu procesual, de asemenea, sunt, neîntemeiate. Excepția autorității de lucru judecat trebuie să vizeze litigiul pendinte și cadrul procesual stabilit în acest proces, iar nu persoane care, eventual, ar putea avea calitate procesuală, dar care nu sunt părți în mod efectiv, în dosar.

Prin urmare, invocarea excepției în aceste limite nu poate avea nicio înrâurire asupra admisibilității acțiunii de față, în care nu este parte societatea comercială amintită, după cum drepturile pretinse de recurentă nu pot fi valorificate, în temeiul autorității de lucru judecat, față de intimatele reclamante, care, la rândul lor, nu au fost părți în dosarul de revendicare, în care S.C. Q. S.A. a câștigat litigiul. În plus, hotărârea pronunțată în favoarea recurente, în dosarul nr. x/118/2006, rămasă irevocabilă, are legătură cu dreptul de proprietate invocat de aceasta și, ca atare, cu fondul litigiului, față de specificul acțiunii în revendicare, care presupune verificări ale titlurilor opuse de părți (evident, în cazul imobilelor preluate abuziv de stat, *fără a se omite și dispozițiile legii speciale*). Or, chestiunile de fond ale litigiului de față nu formează obiect al prezentului recurs, în discuție fiind problema admisibilității acțiunii în revendicare, rezolvată, în

mod diferit, de instanțele anterioare.

Pentru toate aceste argumente, Înalta Curte constată că nu sunt îndeplinite condițiile motivului de nelegalitate prevăzut de art.304 pct.9 C.proc.civ., pentru a se putea reține autoritatea de lucru judecat, în speță.

e.Nici susținerile referitoare la lipsa calității procesuale active nu sunt întemeiate. Recurenta pretinde că legitimarea procesuală a reclamantelor în procesul de față depinde de exhibarea de către acestea a unui titlu de proprietate obținut în procedura Legii nr.10/2001. Or, cum, pentru cele ce se vor arăta în continuare, în mod corect, curtea de apel a considerat că acțiunea în revendicare este admisibilă, reclamantele nefiind în situația de a urma procedura legii speciale, pentru restituirea imobilului, ele nu pot fi condiționate, în exercitarea prezentului demers, de obținerea unui titlu într-o procedură care nu le era aplicabilă.

În concluzie, nici sub acest aspect, nu sunt incidente dispozițiile art.304 pct.9 C.proc.civ.

Chestiunile vizând buna credință a recurente la dobândirea imobilului și confirmarea dreptului pretins într-o acțiune în revendicare anterioară sunt elemente de fond, care nu vor fi cercetate în prezentul dosar, față de problema admisibilității acțiunii, supusă dezbaterii.

3.Susținerile referitoare la inadmisibilitatea acțiunii în revendicare în raport cu persoanele străine de procedura Legii nr.10/2001, determinat de argumente mai puternice decât cele care sprijină o asemenea soluție în cazul subiecților implicați în procedura legii speciale, contravin celor statuate prin Decizia în interesul legii nr.33/2008, dar și înseși actului normativ de reparație și, ca atare, nu pot fi reținute.

În esență, decizia în interesul legii sus-enunțată permite, în anumite condiții, formularea acțiunii în revendicare, printre altele în cazul în care reclamantul invocă, în favoarea lui, existența „unui bun”, în sensul art.1 din Protocolul nr.1 adițional la Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Or, acest aspect l-a avut în vedere curtea de apel, dispunând, în mod corect, ca instanța de trimitere să facă verificări sub acest aspect, în consecință, hotărârea fiind pronunțată cu respectarea Deciziei în interesul legii nr.33/2008, dar și a art.1 din Protocolul nr.1 și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, în materie.

Pe de altă parte, curtea de apel a apreciat în mod corect și asupra admisibilității acțiunii în revendicare în raport cu legea specială națională, de vreme ce, la data intrării în vigoare a Legii nr.10/2001, imobilul nu se afla în proprietatea sau deținerea statului sau a vreuneia dintre persoanele juridice abilitate de lege, conform art.21, să soluționeze pretențiile formulate de autoarea reclamantelor, vizând restituirea, în natură, a bunului în litigiu. Existența imobilului în proprietatea unei persoane fizice, respectiv a lui W., autorul recurente, nu a fost contestat de aceasta din urmă și, ca atare, în circumstanțele date, nici reclamantelor și nici autoarei lor, D., care a declanșat un asemenea demers, nu li se poate imputa că nu au continuat procedura legii speciale, inaplicabilă în cazul lor.

Singurul mijloc procedural posibil pentru a obține imobilul, în disputa cu o persoană fizică sau juridică, care nu este evidențiată în dispozițiile legii speciale, îl reprezintă acțiunea în revendicare, în cadrul căreia se va proceda la toate verificările impuse de Convenția Europeană a Drepturilor Omului și de Decizia în interesul legii nr.33/2008, *urmând a se ține seama, în mod evident, și de dispozițiile de drept substanțial din Legea nr.10/2001, în măsura în care sunt compatibile cu datele speței.*

Din această perspectivă, față de specificul litigiului de față, care vizează un imobil preluat în regimul politic trecut, soluționarea acțiunii în revendicare nu se poate face după regulile clasice ale comparării titlurilor de proprietate, urmând ca instanța de rejudecare să țină seama și de dispozițiile legii speciale, pe lângă cele statuate prin decizia în interesul legii menționată și jurisprudența C.E.D.O., în interpretarea și aplicarea art.1 din Primul Protocol.

Prin urmare, curtea a evaluat, în mod corect, în apelul cu care a fost investită, problema admisibilității acțiunii, raportat la reperele europene și naționale sus-menționate, nefiind întrunite cerințele motivului de nelegalitate reglementat de art.304 pct.9 C.proc.civ.

Referitor la natura inadmisibilității, pretinsă de recurentă ca fiind o problemă de fond,

precum și soluția ce ar fi trebuit pronunțată de curte, de evocare a fondului litigiului, nici aceste critici nu pot fi primite.

În primul rând, nu se poate face confuzie între admisibilitatea acțiunii, care reprezintă o excepție de fond și care, dată fiind natura acesteia, poate antama și chestiuni de fond ale procesului, și soluționarea, în fond, a cauzei, care presupune dezlegarea conflictului litigios dintre părți, în raport de cereri și apărări, de probele administrate și de legislația în vigoare. Aspectul asupra căruia s-a preocupat prima instanță și care a format obiectul controlului curții de apel l-a vizat posibilitatea exercitării unei anumite forme procedurale în raport cu o altă procedură, prevăzută de o lege specială, și constituie, fără dubiu, o problemă de admisibilitate, privită ca excepție de fond, iar nu o chestiune de fond a litigiului, întrucât nu rezolvă conflictul dintre părți.

Cât privește argumentele instanței de apel, acestea au fundamentat, cum deja s-a arătat, înlăturarea excepției inadmisibilității, reținută de prima instanță, curtea considerând că reclamantele aveau deschisă calea acțiunii în revendicare. Referirile instanței de apel la verificările ce trebuie făcute cu ocazia rejudecării, din perspectiva art.1 din Protocolul nr.1, a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului (cauza *Maria Atanasiu ș.a. vs. România*) și a Deciziei în interesul legii nr.33/2008 reprezintă direcția de urmat în soluționarea cauzei de către prima instanță, iar nu judecata în fond, de vreme ce curtea nu a procedat ea însăși la asemenea verificări, ci le-a dispus în sarcina primei instanțe.

În plus, față de dispozițiile art.297 alin.(1) C.proc.civ., în forma în vigoare la data pronunțării sentinței (forma modificată a O.U.G nr.138/2000, prin art. I pct.44 din Legea nr.219/2005) și anterioară Legii nr.202/2010, inaplicabilă în speță sub aspectul soluțiilor ce se pot pronunța conform dispoziției legale menționate, față de data începerii procesului, anterioară actului normativ de modificare (art. XXII alin.2 din Legea nr.202/2010), în cazul în care se constată că, în mod greșit, prima instanță a respins cererea, fără a intra în cercetarea fondului, soluția instanței de apel este cea de desființare a sentinței, cu trimiterea cauzei, spre rejudecare.

Prin urmare, cum instanța de apel a considerat că soluția tribunalului, de admitere a excepției inadmisibilității acțiunii în revendicare, este nelegală, în mod corect a dispus desființarea sentinței și trimiterea cauzei, spre rejudecare, decizia fiind pronunțată cu respectarea art.297 alin.(1) C.proc.civ., în forma enunțată. Nu s-au încălcat, astfel, normele procesuale, pentru a fi întemeiat cazul de casare prevăzut de art.304 pct.5 din același cod.

4.Susținerile referitoare la greșita reținere de către instanța de apel a încălcării, prin sentința pronunțată, a principiului *non reformatio in pejus* sunt fondate, dar nu pot conduce la casarea, pentru acest motiv, a deciziei recurate, în condițiile art.304 pct.5 C.proc.civ.

În primul ciclu procesual, soluția primei instanțe a fost tot de respingere a acțiunii pe cale de excepție, astfel încât, independent de persoana care a declarat cale de atac împotriva acestei hotărâri, respectiv reclamantele, singurele interesate într-un asemenea demers, nu se poate considera că, prin cea de-a doua sentință, care este tot de respingere în temeiul unei alte excepții, s-a încălcat principiul sus-amintit. Cu alte cuvinte, prima hotărâre a tribunalului nu le era favorabilă reclamantelor, decizia de desființare pronunțată anterior, în mod evident, nu a evocat fondul litigiului și, în aceste condiții, rejudecarea putea fi finalizată cu orice soluție pentru părțile respective, fără să se pună problema înrăutățirii situației reclamantelor în rejudecare, raportat la hotărârile date în primul ciclu al litigiului. Decizia recurată este eronată sub acest aspect.

Pe de altă parte, argumentele curții de apel, referitoare la încălcarea principiului enunțat, reprezintă doar o parte a fundamentării acestei hotărâri și cum celelalte considerente, în sensul înlăturării excepției de inadmisibilitate, sunt corecte și suficiente pentru soluția pronunțată, decizia recurată în prezentul dosar va fi menținută.

Față de cele arătate, nu se mai impune examinarea celorlalte critici formulate în legătură cu principiul în discuție, vizând nepunerea în dezbaterea părților.

5.Și susținerile circumscrise acestui punct din cererea de recurs vizează tot problema greșitei constatări a încălcării principiului *non reformatio in pejus* și, în consecință, față de cele menționate mai sus, analiza lor nu mai prezintă relevanță.

Referitor la omisiunea curții, de a examina în ce măsură probatoriul administrat în cauză, în primul ciclu procesual, profită recurenței, această critică are legătură cu cele reținute în decizia de desființare a sentinței nr.894/2012, rămasă irevocabilă, și prin care s-a stabilit în sensul celor menționate, în legătură cu cadrul procesual în limitele căruia va opera rejudecarea. Or, cum s-a arătat deja, în absența cererii de aderare la apel, formulată de recurentă sub acest aspect, argumentele din faza anterioară a apelului, pentru care curtea a considerat că se impune judecarea procesului în contradictoriu cu S.C. Q. S.A. nu mai pot fi puse în discuție.

6.Critica vizând inadmisibilitatea acțiunii în revendicare, determinat de nepromovarea unui asemenea demers la data intrării în vigoare a Legii nr.10/2001 și împotriva proprietarului și posesorului bunului de la acel moment, nu poate fi primită.

Acțiunea în revendicare este cel mai eficient mijloc de apărare a dreptului de proprietate, deci, nu poate fi înlăturată decât în condițiile unei legi speciale, care, așa cum s-a precizat mai sus, nu este aplicabilă în speță. Este și imprescriptibilă extinctiv, ceea ce înseamnă că poate fi formulată oricând și, în mod firesc, împotriva celui care se pretinde proprietar și exercită posesia la momentul formulării acțiunii în revendicare.

De asemenea, nu interesează nici efectele pozitive pe care le-ar fi avut, pentru siguranța circuitului civil, o acțiune în revendicare promovată anterior, de vreme ce titularul acțiunii are libertatea de a alege momentul în care înțelege să dispute dreptul de proprietate pretins.

În concluzie, niciuna dintre susținerile recurenței, în ceea ce privește inadmisibilitatea acțiunii, motivat de argumentele menționate în precedent, nu se poate constitui într-un caz de modificare a deciziei recurate, în condițiile art.304 pct.9 C.proc.civ.

Depășirea atribuțiilor puterii judecătorești, motiv de casare prevăzut de art.304 pct.4 din același cod, este invocată formal și, ca atare, nu va fi examinată, întrucât, în primul rând, nu rezultă la care distincție realizată în mod greșit de către instanța de apel se referă recurenta și, pe de altă parte, aceasta nici nu justifică în ce mod curtea, prin anumite argumente, nedefinite, ar fi intrat în sfera de acțiune a unei alte puteri, legislativă sau executivă.

Cât privește Decizia în interesul legii nr.33/2008, aceasta a fost interpretată și aplicată în mod corect de către instanța de apel, sub toate aspectele relevante cauzei.

Astfel, curtea a avut în vedere principiul aplicării legii speciale în concurs cu legea generală, înlăturând, însă, procedura legii speciale, ca nefiind incidentă în speță, pentru argumente referitoare la subiecții în privința cărora operează; a ținut seama și de protecția conferită dreptului de proprietate de art.1 din Protocolul nr.1 adițional la Convenția Europeană a Drepturilor Omului, sub rezerva respectării principiului securității juridice și a dreptului de proprietate invocat de o altă persoană, sens în care a dispus efectuarea de verificări cu ocazia rejudecării cauzei.

În consecință, a respectat toate criteriile trasate, prin decizia în interesul legii sus-menționată, pentru judecata acțiunii în revendicare.

Soluțiile propuse de recurentă, raportat la pretinsa încălcare a dreptului de proprietate al acesteia, cu referire la buna sa credință unită cu posesia asupra bunului și la cele statuate prin art.1 din Protocolul nr.1, la persoana care trebuie să suporte efectele negative pentru reclamante a preluării bunului în regimul politic trecut, la nerespectarea principiului securității raporturilor juridice, la consecințele defavorabile reclamantelor în cazul aplicării pactului comisoriu de grad IV, incident pentru imobilele din zona Mamaia, reprezintă chestiuni de fond ale litigiului, pentru verificarea cărora, instanța de apel a dispus efectuarea de verificări de către prima instanță, în rejudecare.

De asemenea, paralela între formele de reparație prevăzute de legea specială (restituire în natură, măsuri reparatorii prin echivalent) și acțiunea în revendicare, care, în opinia recurenței, nu implică și alternativa restituirii în echivalent, este neavenită, de vreme ce procedura legii speciale nu este incidentă în cauză, iar intenția reclamantelor, exprimată în cadrul procesului de față, este fără echivoc, în sensul obținerii bunului în materialitatea sa, iar nu în forma despăgubirilor bănești.

Nici susținerile referitoare la dubla reparație conferită reclamantelor, prin opțiunea pe care acestea ar avea-o și pentru legea specială, și pentru dreptul comun, nu pot fi avute în vedere.

Cum s-a arătat în mai multe rânduri, procedura legii speciale nu le vizează pe acestea, chiar dacă au urmat-o, iar, în cadrul dosarului inițiat ca urmare a formulării notificării de către autoarea lor, nici aceasta și nici reclamantele nu au obținut măsuri reparatorii în legătură cu bunul în litigiu, pentru a se pune problema unei duble reparații care să opereze în favoarea lor.

Invocarea abuzului de drept, în condițiile art.723 C.proc.civ., legat de exercitarea acțiunii în revendicare, constituie o afirmație fără de temeii, de vreme ce calea procesuală aleasă de reclamante le este permisă de dispozițiile legale în materie, analizate în precedent, iar eventualul efect vătămător, pentru recurentă, în cazul admiterii acțiunii, reprezintă un risc specific oricărei dispute judiciare, indiferent de obiectul litigiului.

În fine, prin considerarea acțiunii în revendicare ca fiind admisibilă, nu se poate reține încălcarea autorității de lucru judecat a hotărârilor pronunțate în litigiul ce a format obiectul dosarului nr. x/118/2007, argumentat de împrejurarea că, în acest proces, inițiat în baza Legii nr.10/2001, cererea reclamantelor nu a fost respinsă determinat de existența unei alte căi procesuale pentru obținerea imobilului, respectiv cea a revendicării.

Hotărârile pronunțate în procesul anterior, îndreptat de reclamantele din dosarul de față împotriva S.C. Z. S.A., nu au dezbătut problema raportului dintre procedura reglementată de legea specială și acțiunea în revendicare, pentru a se putea invoca autoritatea de lucru judecat în legătură cu admisibilitatea acțiunii din prezentul litigiu, ci au soluționat cauza raportat la persoana sesizată cu notificare în baza Legii nr.10/2001, alta decât cea chemată în judecată, dispunând în consecință.

Prin urmare, nu este întrunită cerința triplei identități, de părți, obiect și cauză, între cele două litigii, pentru a se reține autoritatea de lucru judecat față de hotărârile pronunțate în dosarul sus menționat, și nici a puterii de lucru judecat, sub aspect pozitiv, față de împrejurarea că, în celălalt proces, nu s-a analizat concursul între legea specială și cea generală.

Având în vedere toate aceste considerente, Înalta Curte constată că soluția curții de apel a fost pronunțată cu respectarea dispozițiilor legale în materie, atât de ordin material, cât și procesual, absența motivării excepției de inadmisibilitate întemeiate pe art.720¹ C.proc.civ. a fost suplinită de argumentele prezentei instanțe, iar parte dintre motivele curții (cele vizând principiul *non reformatio in pejus*), chiar greșite fiind, nu pot conduce la casarea deciziei, nefiind, astfel întrunite cerințele art.304 pct.5, 7 și 9 C.proc.civ. De asemenea, art.304 pct.4 și 8 din același cod au fost invocate formal de către recurentă, nefiind analizate în soluționarea recursului.

În concluzie, în baza art.312 alin.(1) C.proc.civ., Înalta Curte a respins recursul, ca nefondat.

8. Acțiune în revendicare formulată anterior intrării în vigoare a Legii nr. 10/2001. Aplicarea normelor dreptului comun. Inaplicabilitatea Deciziei în interesul legii nr. 33/2008 a Înaltei Curți de Casație și Justiție. Introducerea în cauză a unei alte părți pârâte ulterior desființării hotărârii judecătorești de admitere a acțiunii în revendicare pe calea recursului în anulare. Apariția legii speciale de reparație. Soluționarea cererii în raport cu noile prevederi legislative. Intervenient accesoriu. Limitele în care pot fi formulate motivele de recurs.

C.civ. din 1864, art. 480
Legea nr. 10/2001

1. Decizia în interesul legii nr. 33/2008 a Înaltei Curți de Casație și Justiție nu este aplicabilă în privința acțiunilor în revendicare formulate anterior intrării în vigoare a Legii nr. 10/2001. Atât din titlul deciziei menționate cât și din considerentele sale rezultă fără echivoc faptul că Secțiile Unite au avut de soluționat probleme de drept derivând din acțiuni în revendicare

întemeiate pe dispozițiile dreptului comun, formulate după intrarea în vigoare a Legii nr. 10/2001.

De asemenea, în dispozitivul acestei decizii se menționează expres că se au în vedere acțiunile întemeiate pe dispozițiile dreptului comun, având ca obiect revendicarea imobilelor preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945-22 decembrie 1989, formulate după intrarea în vigoare a Legii nr. 10/2001 și soluționate neunitar de instanțele judecătorești, stabilindu-se, în privința acestei categorii de acțiuni, că în concursul dintre legea specială și legea generală se va da prioritate legii speciale, conform principiului specialia generalibus derogant și că, în cazul în care sunt sesizate neconcordanțe între legea specială, respectiv Legea nr. 10/2001 și Convenția europeană a drepturilor omului, aceasta din urma are prioritate, urmând ca această prioritate să poată fi dată în cadrul unei acțiuni în revendicare, întemeiată pe dreptul comun, în măsura în care astfel nu s-ar aduce atingere unui alt drept de proprietate ori securității raporturilor juridice.

Câtă vreme acțiunea în revendicare a fost formulată anterior intrării în vigoare a Legii nr. 10/2001, acesteia îi sunt aplicabile dispozițiile art. 480 C.civ., întrucât potrivit principiului neretroactivității legii civile, stipulat în art. 15 alin. (2) din Constituție, legea nouă nu retroactivează și, deci, nu-și întinde efectele asupra raporturilor născute înaintea intrării sale în vigoare.

2. Hotărârea judecătorească de admitere a acțiunii în revendicare pronunțată în contradictoriu cu pârâții inițiali (ulterior casată ca urmare a admiterii recursului în anulare) nu-i poate fi opusă ca valorând un „bun” în sensul art. 1 din Protocolul nr. 1 adițional la Convenția europeană, părții pârâte introdusă în cauză la cererea reclamanților ulterior acestui moment, respectiv la momentul rejudecării cauzei, întrucât acest pârât nu a fost parte în ciclurile procesuale anterioare.

Ca atare, cum la momentul soluționării cauzei în al doilea ciclu procesual, prin sentința prin care se admisesse acțiunea în revendicare, parte din imobilul revendicat era în proprietatea unui terț, care nu fusese chemat în judecată și al cărui titlu de proprietate nu fusese desființat, o astfel de hotărâre judecătorească, deși constituie un „bun” în sensul art. 1 din Protocolul nr. 1 adițional la Convenție, nu poate fi valorificată în contradictoriu cu terțul, deoarece altfel s-ar aduce atingere dreptului său de proprietate, care este, de asemenea, ocrotit de Convenție. Existența unei hotărâri irevocabile de restituire, ce constituie un „bun” în patrimoniul reclamanților, presupune valorificarea acesteia, conform practicii Curții Europene a Drepturilor Omului, în limitele cadrului procesual soluționat irevocabil, încălcarea dreptului la un proces echitabil și a dreptului la „bun” urmând a fi reparată prin obligarea la restituirea imobilului a pârâților care au avut această calitate în hotărârea judecătorească de restituire, în limitele materiale în care acest bun este deținut efectiv de respectivii pârâți.

Față de momentul introducerii în cauză a acestei părți, care se situează ulterior intrării în vigoare a Legii nr. 10/2001, litigiul nu poate fi soluționat decât cu luarea în considerare a acestui nou cadru normativ, care exclude, în principiu, posibilitatea formulării unei acțiuni în revendicare pe calea dreptului comun.

3. Cererea de intervenție accesorie are natura unei simple apărări, iar poziția procesuală a intervenientului este subordonată conduitei părții în favoarea căreia se intervine.

Astfel, în condițiile în care partea în favoarea căreia s-a intervenit nu a susținut în fazele procesuale anterioare și nici în recurs aspectele invocate de intervenient, referitoare la caracterului pretins fals al actelor de proprietate depuse de reclamanți și, implicit, lipsa calității procesuale active a reclamanților, o astfel de excepție nu poate fi susținută de intervenientul accesoriu. În această situație, conduita intervenientului accesoriu depășește granițele unei simple apărări a părții în favoarea căreia a intervenit, aducând în discuție motive de recurs noi pe care însăși partea nu le susține în propriul recurs.

Prin cererea din data de 24.03.1999, înregistrată la Judecătoria Sectorului 2 București, reclamanții A. și B. au chemat în judecată Consiliul General al Municipiului București (C.G.M.B.), solicitând să fie obligat pârâțul să restituie reclamanților imobilul situat în București, pe care îl deține fără titlu.

La data de 25.01.2000 reclamanții au solicitat introducerea în cauză, în calitate de pârât, alături de pârâțul inițial, a Regiei Autonome Administrația Patrimoniului Protocolului de Stat (R.A. A.P.P.S.).

La termenul din data de 02.02.2000, anterior dezbaterii fondului cauzei, Judecătoria Sectorului 2 București a respins ca inadmisibilă cererea de introducere în cauză, în calitate de pârât a R.A. A.P.P.S.

Prin sentința civilă nr. 1158 din 2.02.2000 pronunțată de Judecătoria Sectorului 2 București, a fost respinsă ca neîntemeiată acțiunea reclamanților în contradictoriu cu C.G.M.B.

Prin decizia civilă nr. 985/A din 14.04.2000 pronunțată de Tribunalul București, Secția a V-a civilă, a fost admis apelul formulat de reclamanți împotriva sentinței civile nr. 1158/2000, a fost desființată sentința și a fost trimisă cauza spre rejudecare la aceeași instanță.

În rejudecare prin încheierea de la termenul din 10.05.2001 au fost introduși în cauză, în calitate de pârâți, R.A. A.P.P.S. și Municipiul București, prin Primarul General, fiind scos din cauză C.G.M.B.

Pârâta R.A. A.P.P.S. a formulat cerere de arătare a titularului dreptului, și anume, a Ministerului Finanțelor Publice, în calitate de reprezentant al Statului Român, dat fiind faptul că regia avea doar calitatea de administrator al imobilului.

Prin încheierea de la termenul din 28.06.2001, Judecătoria Sectorului 2 București a dispus introducerea în cauză, în calitate de pârât, a Ministerului Finanțelor Publice, care reprezintă Statul Român, proprietar al imobilului.

Prin sentința civilă nr. 11250 din 29.01.2001 pronunțată de Judecătoria Sectorului 2 București a fost respinsă excepția lipsei calității procesuale pasive a Municipiului București, prin Primarul General, a fost admisă acțiunea reclamanților împotriva pârâților Municipiul București, prin Primarul General, R.A. A.P.P.S. și Ministerul Finanțelor Publice, s-a constatat că reclamanții sunt proprietarii imobilului situat în București și au fost obligați pârâții să lase reclamanților, în deplină proprietate și posesie imobilul menționat.

Prin decizia civilă nr. 878 din 15.05.2002, pronunțată de Tribunalul București, Secția a V-a civilă, a fost admis apelul Municipiului București, a fost schimbată în parte sentința, în sensul că a fost respinsă acțiunea în contradictoriu cu pârâțul Municipiul București, prin Primarul General, ca fiind formulată împotriva unei persoane fără calitate procesuală pasivă. Prin aceeași decizie au fost menținute celelalte dispoziții ale sentinței apelate și au fost respinse apelurile formulate de către apelanții pârâți R.A. A.P.P.S. și Ministerul Finanțelor Publice.

Prin decizia civilă nr. 2664 din 28.11.2002 pronunțată de Curtea de Apel București, Secția a III-a civilă au fost respinse, ca nefondate, recursurile declarate de către pârâții R.A. A.P.P.S. și Ministerul Finanțelor Publice împotriva deciziei menționate anterior.

Împotriva deciziei irevocabile pronunțată de către Curtea de Apel și implicit împotriva deciziei tribunalului, respectiv a sentinței judecătorești a declarat, la data de 28.08.2003, recurs în anulare Ministerul Public – Parchetul de pe lângă Curtea Supremă de Justiție.

Prin decizia nr. 2655 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție la data de 04.04.2005, s-a luat act de retragerea recursului în anulare declarat de către Procurorul General al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, s-a admis cererea de continuare a judecății formulată de R.A. A.P.P.S., s-a admis cererea de intervenție formulată de Asociația X în interesul regiei, au fost casate hotărârile judecătorești atacate cu recurs în anulare (decizia nr. 1664/2002 a Curții de Apel București, decizia nr. 878/2002 a Tribunalului București și sentința civilă nr. 11250/2001 a Judecătoria Sectorului 2 București), s-a dispus trimiterea cauzei spre rejudecare către Judecătoria Sectorului 2 București și s-a respins cererea de intervenție în interesul R.A. A.P.P.S. formulată de către persoanele fizice membre ale Asociației X.

În motivarea deciziei Înaltei Curți de Casație și Justiție, după ce s-a făcut istoricul cauzei și au fost redate motivele pentru care Procurorul General a promovat recursul în anulare, Înalta Curte de Casație și Justiție a constatat că titularul căii extraordinare de atac și-a retras recursul și că pârâta R.A. A.P.P.S. a cerut continuarea judecării, la fel ca și intervenienta accesorie Asociația X, astfel că se impunea analizarea legalității hotărârilor judecătorești atacate.

Din perspectiva celor arătate, Înalta Curte de Casație și Justiție a reținut că, în speță, nu s-a administrat proba cu expertiza tehnică menită să evalueze imobilul în litigiu, în vederea determinării competenței instanței.

Această probă era necesară, chiar dacă părțile nu au cerut-o, deoarece din actele dosarului rezultă că imobilul revendicat era o construcție impunătoare și de mare valoare, amplasată pe un teren suficient de întins, situat în centrul capitalei.

Cum în cauză nu se administraseră toate probele necesare stabilirii complete și corecte a situației de fapt, Înalta Curte de Casație și Justiție a casat cele trei hotărâri judecătorești criticate, urmând ca după stabilirea valorii imobilului, judecătoria să aprecieze dacă se impune declinarea competenței în favoarea Tribunalului București.

Înalta Curte de Casație și Justiție a mai reținut că, în rejudecare, se va efectua o expertiză prin care să se identifice cu precizie imobilul revendicat de reclamanti, mai ales că Direcția de Evidența Proprietății din Primăria Municipiului București nu a precizat cu claritate că imobilul din actul dotal autentificat sub nr. x/1927 și din contractul de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. xxx49/1940, situat în str. B. nr. x4 bis, este același cu imobilul din str. B. nr. x4 A.

Înalta Curte a precizat că se impune măsurarea exactă a suprafețelor imobilului revendicat, pentru a se putea hotărî în cunoștință de cauză cu privire la acțiunea în revendicare formulată de reclamanti.

După casarea hotărârilor în cadrul recursului în anulare, dosarul a fost înregistrat pe rolul Judecătoriei Sectorului 2 București, unde a fost pronunțată sentința civilă nr. 859/2007 de admitere a excepției necompetenței materiale și de declinare a cauzei în favoarea Tribunalului București, reținându-se că, potrivit raportului de expertiză extrajudiciară, valoarea imobilului în litigiu este de 5.458.110 lei.

După declinare, cauza a fost înregistrată la Tribunalul București.

La termenul din 15.05.2007, reclamantii au depus la dosar o cerere de întregire a cererii de chemare în judecată, prin care se arăta că aceștia înțeleg să cheme în judecată inclusiv pe pârâta S.N.S.P.A., Tribunalul București dispunând introducerea în cauză în calitate de pârâta a acesteia.

La termenul din 11.09.2007, tribunalul a încuviințat proba cu expertiză tehnică imobiliară construcției, iar la termenul din 29.01.2008 s-a încuviințat proba cu expertiză topografică. Ambele expertize au fost efectuate, experții răspunzând și la obiecțiunile formulate de către părți și încuviințate de către instanță.

Prin sentința civilă nr. 2282 din 14.12.2012 pronunțată de Tribunalul București, Secția a IV-a civilă a fost respinsă ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată formulată de reclamanti în contradictoriu cu pârâții Ministerul Finanțelor Publice, RA A.P.P.S., S.N.S.P.A. și intervenienta Asociația X, a fost admisă cererea de intervenție accesorie în interesul R.A. A.P.P.S.

În motivarea sentinței, s-a reținut, în esență, că, raportându-se la titlurile de proprietate invocate de către reclamanti, expertul în specialitatea topografie a reținut identitatea dintre imobilul revendicat și imobilul aflat în str. B. nr. x4A compus din teren în suprafață de 2086,84 m și construcțiile aflate pe acesta.

Tribunalul a constatat că terenul este ocupat pe o suprafață de 802,19 mp de pârâta S.N.S.P.A. și pe o suprafață de 999,28 mp de pârâta R.A. A.P.P.S., care a închiriat construcțiile C1 și C către intervenienta accesorie Asociația X. Tribunalul a mai constatat că diferența de teren până la suprafața totală de 2.086,84 și anume suprafața de 285,88 mp este deținută de către S.N.S.P.A., care o folosește ca parcare, chiar dacă nu este evidențiată în documentația cadastrală a acesteia.

Bazându-se pe expertiza tehnică în construcții, instanța a reținut că imobilul construcție identificat în raport ca fiind C1, este identică cu construcția inițială aparținând autorului

reclamanților, atât în ceea ce privește configurația amprenteii la sol, cât și amplasarea față de străzile B. și E.B.

În ceea ce privește titlurile invocate de către părți, tribunalul a reținut că potrivit H.G. nr. 854/2000, construcția C1 cu terenul aferent acesteia, în suprafață de 983 mp, făceau parte din domeniul public al statului, aflat în administrarea pârâtei R.A. A.P.P.S., însă, prin H.G. nr. 60/2005, modificată prin OUG nr. 101/2011, imobilul a fost trecut în domeniul privat al statului, dar a rămas în continuare în administrarea pârâtei R.A. A.P.P.S.

Potrivit H.G. nr. 814/1995, pârâta S.N.S.P.A. deținea în administrare terenul în suprafață de 2.210 mp și construcția aflată pe acesta (complex de cazare și administrație publică) situate în str. E.B., imobil aflat în administrarea publică a statului. În temeiul hotărârii menționate și în baza Protocolului încheiat la data de 20.05.1996, prin încheierea Biroului de Carte Funciară din 20.03.2000 s-a înscris dreptul de proprietate al pârâtei S.N.S.P.A. în cartea funciară, cu titlu de drept de atestare.

Tribunalul a observat că, deși acțiunea introductivă datează din anul 1999, după intrarea în vigoare a Legii nr.10/2001, reclamanții au formulat notificare pentru restituirea aceluiși imobil, dar procedura specială a fost suspendată.

Cu toate acestea, tribunalul a apreciat că, odată ce prin depunerea notificării reclamanții au înțeles să apeleze la procedura Legii nr. 10/2001, incidența dispozițiilor speciale nu poate fi înlăturată, nici măcar în cadrul acțiunii în revendicare formulată pe calea dreptului comun, în acest sens fiind și Decizia în interesul legii nr. 33/2008.

Raportându-se și la Decizia în interesul legii nr. 27/2011 precum și la dispozițiile art. 1 din Protocolul 1 la C.E.D.O, respectiv la Hotărârea Curții de la Strasbourg în cauza *Atanasiu și alții c. României*, tribunalul a apreciat că pretențiile reclamanților pot fi realizate doar în cadrul procedurii reglementată de Legea nr. 10/2001. Sub acest aspect, s-a observat că titlul S.N.S.P.A. nu a fost revocat sau anulat.

În privința imobilului aflat în proprietatea statului și în administrarea R.A. A.P.P.S., tribunalul a considerat că acesta poate face obiectului procedurii de restituire prevăzută de Legea nr. 10/2001, fiind posibilă chiar restituirea în natură, în măsura în care sunt îndeplinite toate condițiile prevăzute de legea specială.

Față de toate cele arătate anterior, ținând seama de particularitățile impuse de regimul juridic special al bunului, tribunalul a considerat că se impune respingerea ca neîntemeiată a cererii.

Împotriva sentinței tribunalului, au declarat apel reclamanții.

În motivarea apelului, după ce s-a făcut istoricul cauzei, apelanții au arătat că, în cauză, nu este incidentă Decizia în interesul legii nr. 33/2008, deoarece acțiunea introductivă este anterioară datei intrării în vigoare a Legii nr.10/2001. De asemenea, apelanții au arătat că prevederile Legii nr.10/2001 pot fi aplicate acțiunilor în curs de judecată, dacă persoana îndreptățită renunță la judecarea acțiunii introdusă anterior sau solicită suspendarea cauzei, ceea ce nu era cazul în speță, din moment ce reclamanții au înțeles să suspende procedura administrativă, și nu acțiunea întemeiată pe dreptul comun.

Apelanții au considerat că acțiunea în revendicare pe dreptul comun trebuie soluționată prin raportare la dispozițiile Legii nr. 213/1998 și la dispozițiile art. 480 C.civ. și că, eventualele construcții edificate sau care se vor edifica de către S.N.S.P.A. ori R.A. A.P.P.S. vor fi supuse regimului juridic al accesiei imobiliare artificiale.

Apelanții au mai arătat că aveau un bun în sensul art. 1 din Protocolul 1 la C.E.D.O și, sub acest aspect, fac trimitere la cauza *Păduraru c. României* și la cauza *Atanasiu și alții c. României*, precizând că, încă de la momentul sesizării instanței de judecată, exista o speranță legitimă, mai exact, un interes patrimonial de restituire a imobilului naționalizat cu o fundamentare temeinică în dreptul intern reprezentat de Codul civil și Constituția României.

În fine, apelanții arată că Înalta Curte de Casație și Justiție nu a dispus cu ocazia admiterii recursului în anulare ca litigiul dedus judecării să fie soluționat din perspectiva dispozițiilor Legii nr. 10/2001, astfel că, în rejudecare, nu au fost respectate limitele procesului, în

sensul art. 315 C.pr.civ.

În apel, a fost administrată proba cu expertiză în specialitatea construcției civile și industriale și proba cu înscrisuri.

Intervenienta Asociația X a depus la dosar un raport de expertiză grafoscopică extra judiciară cu privire la actul dotal din 1927 și cu privire la contractul de vânzare-cumpărare din 1940. În concluziile acestui raport, întemeiat pe baza unor copii xerografiate alb negru eliberate de către Direcția Arhive Naționale Istorice Centrale, se reține că cele două înscrisuri nu respectă normele de ortografie ale limbii române în vigoare la momentul elaborării lor, au fost probabil redactate cu aceeași mașină de scris, iar semnătura de pe documentul intitulat act dotal autentificat de Tribunalul Ilfov, Secția Notariat sub nr. xxx92/1927, nu a fost executată de Z. ale cărui semnături model de comparație au fost puse la dispoziție.

Prin decizia civilă nr. 287/A din 01.07.2014, Curtea de Apel București, Secția a IV-a civilă a admis apelul reclamantilor, a schimbat în parte sentința apelată, în sensul că a admis în parte acțiunea formulată în contradictoriu cu pârâțul Ministerul Finanțelor Publice, în calitate de reprezentant al Statului Român, pârâta RA A.P.P.S. și intervenienta accesorie Asociația X.

Pârâții menționați și intervenienta au fost obligați să lase reclamantilor, în deplină proprietate și liniștită posesie, imobilul situat în str. B. nr. x4A (fost x4 bis), compus din teren în suprafață de 999,28 mp, conform măsurătorilor (983 mp conform fișei corpului de proprietate al imobilului) și corpul de clădire C1 situat pe acesta, astfel cum este identificat de către expertul C. în răspunsul la obiecțiunile la raportul de expertiză, în anexa nr. 4, care conține fișa corpului de proprietate, respectiv anexele nr. 5 și 6 care conțin planuri de situație scara 1:500 și individualizează prin hașurare conform legendei, respectiv prin puncte de inflexiune topografică suprafața de teren delimitată de punctele 10, 11, 12, 13, 33, 32, 31, 30, 29, 28, 27, 22, 23, 24, 25, 26.

Prin aceeași decizie, Curtea de apel a respins cererea de intervenție accesorie formulată de intervenienta Asociația X și a menținut celelalte dispoziții ale sentinței.

Pentru a pronunța această soluție, instanța de apel a reținut următoarele:

1. Reclamantilor li s-a restituit, prin hotărâre judecătorească irevocabilă, imobilul încă de la data de 28.11.2002, deoarece trei instanțe, respectiv, judecătoria, tribunal și curte de apel, au constatat că imobilul revendicat de către reclamantii fusese preluat de către stat, fără titlu și au admis acțiunea în revendicare.

Procurorul General al României, folosindu-se de dispozițiile art. 330 - 330⁴ C.proc.civ. în vigoare la momentul anului 2003, a declarat recurs în anulare împotriva celor trei hotărâri judecătorești arătate la momentul prezentării istoricului cauzei.

Curtea a observat că, la momentul la care Procurorul General a formulat calea extraordinară de atac a recursului în anulare, Curtea Europeană a Drepturilor Omului pronunțase deja hotărârea din 28.10.1999, în cauza *Brumărescu c. României*. Această hotărâre fusese publicată în Monitorul Oficial al României Partea I nr. 414 din 31.08.2000.

Această precizare este importantă, deoarece Curtea Europeană pentru Drepturile Omului reținea în speța menționată că „în perioada în care au avut loc evenimentele Procurorul General al României care nu era parte în proces, dispunea în virtutea art. 330 C.proc.civ. de autoritatea de a ataca o hotărâre definitivă printr-un recurs în anulare”. Curtea Europeană constata că „în exercițiul autorității sale, Procurorul General nu i se impunea nici un termen, astfel că hotărârile puteau fi rediscutate oricând”. Aceeași instanță europeană sublinia că „admițând recursul în anulare introdus în virtutea autorității mai sus menționate, Curtea Supremă de Justiție a înlăturat efectele unei proceduri judiciare care dusesese, în termenii Curții Supreme de Justiție, la o hotărâre judecătorească irevocabilă, dobândind deci autoritatea lucrului judecat”. În fine, Curtea de la Strasbourg conchidea că, „aplicând în acest mod dispozițiile art. 330 mai sus citat, Curtea Supremă de Justiție a încălcat principiul securității raporturilor juridice, și în virtutea acestui fapt, dreptul reclamantului la un proces echitabil, în sensul art. 6 alin. 1 din Convenție a fost ignorat”.

Curtea de apel a mai reținut că, la momentul la care Înalta Curte de Casație și Justiție

admitea recursul în anulare, retras de către Procurorul General, dar continuat de către anumite părți (04.04.2005), Codul de procedură civilă fusese modificat în sensul abrogării căii extraordinare de atac a recursului în anulare prin OUG nr. 58/2003 tocmai pentru a se respecta de către Statul Român Convenția Europeană a Drepturilor Omului și practica instanței europene materializată, printre altele, în cauza *Brumărescu c. României*.

Curtea de apel a precizat că aceste observații nu sunt făcute pentru a critica *post factum* modul în care Procurorul General al României, instanța supremă și în ultimă instanță, Statul Român au înțeles să se raporteze la dispozițiile Convenției Europene pentru Drepturile Omului, ci pentru a se conchide că, în limitele procesului soluționat irevocabil până la momentul admiterii recursului în anulare, reclamanților trebuie să li se dea câștig de cauză, pentru că, în acest mod, se înlătură, cel puțin parțial, încălcările dreptului la un proces echitabil și ale dreptului la un „bun”, în sensul art. 1 din Protocolul 1 la C.E.D.O, ale căror victime au fost indubitabil reclamanții.

Existența unei hotărâri irevocabile și a unui bun în patrimoniul reclamanților este o situație care, neputând fi contestată, obligă prezenta instanță să țină seama de jurisprudența Curții Europene și să pronunțe o hotărâre conformă cu această practică.

2. Trecând peste aspectele menționate mai sus, despre care s-a făcut vorbire, inclusiv în încheierea de ședință din data de 26.06.2014 când, aspectul legat de incidența celor stabilite în cauza *Brumărescu c. României* a fost soluționat în cadrul unui complet de divergență, Curtea a reținut că procesul pendinte are și anumite particularități, acesta fiind și motivul pentru care anterior s-a precizat că reclamanților trebuie să li se recunoască drepturile în limitele procesului soluționat irevocabil, până la momentul admiterii unei căi extraordinare de atac neconformă cu C.E.D.O.

Aceste particularități derivă din faptul lărgirii cadrului procesual după desființarea hotărârilor judecătorești rămase irevocabile prin intermediul unei decizii pronunțate în cadrul recursului în anulare.

Într-un fel trebuie tranșate raporturile juridice dintre părțile cu privire la care au existat hotărâri judecătorești irevocabile și în alt fel trebuie tranșate raporturile juridice care s-au născut ulterior anului 2005, când hotărârile judecătorești irevocabile au fost casate.

Dacă pârâțul Ministerul Economiei și Finanțelor, în calitate de reprezentant al Statului Român, pârâta RA APPS și intervenienta Asociația X au fost părți în proces și au fost obligate prin hotărârile irevocabile casate, nu același lucru se poate susține despre pârâta SNSPA, care a fost introdusă în cauză abia în anul 2007.

3. În privința acțiunii în revendicare formulată de către reclamanți în contradictoriu cu intimații pârâți Ministerul Finanțelor Publice, Municipiul București, prin Primarul General, RA A.P.P.S. și intimata intervenientă Asociația X, Curtea a reținut, după aproximativ 15 ani de la data introducerii acțiunii introductive, că, hotărârile irevocabile pronunțate anterior admiterii recursului în anulare erau corecte. Aceasta, deoarece rapoartele de expertiză întocmite în cauză, atât de către expertul topograf, cât și de către experții în specialitatea construcției civile și industriale, dovedesc fără niciun dubiu (aspect reținut și de către tribunal) că imobilul care a aparținut autorului reclamanților este identic cu imobilul deținut în administrare de către pârâta R.A. A.P.P.S. și închiriat către intervenienta Asociația X, cu excepția unei cabine de portar care datează dintr-o perioadă ulterioară preluării imobilului de către stat în baza Decretului nr. 92/1950.

Întrucât niciuna dintre expertizele efectuate anterior nu opinează diferit și întrucât zona respectivă era integral constituită din punct de vedere urbanistic încă de la momentul intrării imobilului în patrimoniul statului, Curtea de apel a considerat, la fel ca prima instanță, că identitatea dintre o parte din imobilul preluat de la autorul reclamanților și imobilul deținut de către R.A. A.P.P.S. este indubitabil dovedită.

Sușinerile intimaților conform cărora ar exista anumite neclarități în legătură cu acte juridice situate la nivelul anilor 1911 și 1927 nu sunt susceptibile de a afecta soluția din prezenta cauză, atâta timp cât nu există niciun dubiu că Statul Român a preluat imobilul în baza Decretului nr. 92 din anul 1950, de la Z., care figura la poziția 3355 din anexa la decret. Toate relațiile de la instituțiile statului sunt în sensul arătat, astfel că, din moment ce Z. cumpărase imobilul, prin act

autentic, în anul 1940 și l-a înscris în cartea funciară, nu mai interesează aspecte de fapt sau de drept anterioare. Oricum, nici raportul de expertiză grafoscopică extrajudiciară, depus la dosar de către intervenienta accesorie și efectuat pe baza unor copii xerox eliberate de către Arhivele Naționale, luat ca atare și validat în integralitatea sa, nu demonstrează contrariul realității incontestabile conform căreia statul a preluat de la autorul reclamanților imobilul în cauză.

Dincolo de faptul că intimații nu și-au dovedit susținerile Curtea a precizat că, deși prima instanță a respins acțiunea, în motivarea hotărârii s-a reținut identitatea dintre imobilul care a aparținut autorului reclamanților și imobilul revendicat de la pârâții Ministerul Finanțelor Publice, respectiv R.A. A.P.P.S. De asemenea, în motivarea hotărârii primei instanțe s-a reținut că imobilul a fost preluat fără titlu de la autorul reclamanților și că poate fi restituit în natură, cel puțin parțial, dar cu respectarea procedurii legii speciale, și nu în cadrul unei acțiuni în revendicare. Or, intimații nu au declarat apel împotriva hotărârii.

Prin urmare, având în vedere toate cele arătate anterior, Curtea a constatat că soluția corectă în speță era aceea de a se admite acțiunea în revendicare a imobilului administrat de către R.A. A.P.P.S. și deținut de către intervenienta Asociația X.

Instanța de apel a considerat că prima instanță a făcut o greșită aplicare a legii atunci când a apreciat că dispozițiile Deciziei în interesul legii nr. 33/2008 s-ar aplica acțiunilor întemeiate pe dreptul comun, dar introduse anterior intrării în vigoare a Legii nr. 10/2001. În speță, este vorba despre o acțiune introdusă în anul 1999 (finalizată prin hotărâre irevocabilă desființată ca urmare a admiterii unui recurs în anulare) la care reclamanții nu au renunțat și care nu a fost suspendată. Formularea de către reclamanți, în anul 2005, după admiterea recursului în anulare, a unei notificări în baza Legii nr. 10/2001, urmată de suspendarea procedurii pe legea specială, tocmai ca urmare a continuării judecării acțiunii în revendicare pe dreptul comun, sunt aspecte care impun o concluzie diametral opusă celei la care a ajuns prima instanță. Așadar, intrarea în vigoare a Legii nr. 10/2001 nu putea să împiedice cercetarea pe fond a unei acțiuni introdusă anterior, în legătură cu care partea a optat pentru continuarea judecării.

4. În privința acțiunii în revendicare a imobilului deținut de către pârâta S.N.S.P.A., Curtea de apel a apreciat că soluția primei instanțe este legală și temeinică, deoarece, până în anul 2007, această pârâtă nu a fost chemată în judecată și nu a fost notificată în baza Legii nr. 10/2001 sau în baza altei legi de către reclamanți.

Pârâta S.N.S.P.A. deținea parte din imobilul revendicat de către reclamanți încă din anul 1996, iar dreptul de proprietate al acesteia era intabulat în cartea funciară încă din anul 2000. Practic, la momentul introducerii acțiunii în revendicare și la momentul intrării în vigoare a Legii nr. 10/2001, reclamanții puteau și ar fi trebuit să cunoască faptul că S.N.S.P.A. deținea imobilul care a fost preluat abuziv de către stat de la autorul lor.

Pârâta SNSPA a fost introdusă în cauză, la cererea reclamanților, doar în anul 2007. Curtea de apel nu a analizat dacă lărgirea cadrului procesului după desființarea a trei hotărâri judecătorești irevocabile în cadrul unei căi extraordinare de atac, prin care s-a dispus și reluarea judecării începând cu prima instanță, este procedurală, deoarece aceste aspecte nu au fost criticate de către părți. Totuși, Curtea a reținut că nici hotărârile judecătorești pronunțate anterior admiterii recursului în anulare, nici decizia pronunțată în cadrul acestei căi extraordinare de atac nu pot constitui argumente pentru a aduce atingere dreptului de proprietate al unui terț. După anul 2007, când pârâta SNSPA a pierdut calitatea de terț, fiind introdusă în proces, instanța de fond era obligată să aplice legea în vigoare la momentul respectiv, ceea ce a și făcut.

Aserțiunile primei instanțe, conform cărora, în raporturile cu pârâta S.N.S.P.A., devin aplicabile dispozițiile Legii nr. 10/2001, respectiv dispozițiile Deciziei în interesul legii nr. 33/2008, sunt corecte din punct de vedere juridic.

Reclamanții nu pot imputa statului lipsa lor de diligență în a afla toți deținătorii imobilului revendicat, în condițiile în care acest aspect era de notorietate și putea fi descoperit prin simpla vizitare a zonei în care se află imobilul preluat abuziv de la autorul lor.

Incidența cauzei *Brumărescu* în speță nu înseamnă că persoanele fizice sau juridice care

nu au avut legătură cu procesul soluționat irevocabil anterior admiterii unei căi extraordinare de atac neconforme cu C.E.D.O, pot fi private de dreptul de proprietate pentru care dețin un titlu neatacat și nedesființat până în prezent. De altfel, în paragraful 69 al hotărârii pronunțate în cauza *Brumărescu c. României*, Curtea de la Strasbourg ia notă de faptul că dreptul reclamantului asupra apartamentului este contestat de un terț intervenient, dar ”reamintește totuși că procedura inițiată de reclamant împotriva Statului Român nu poate produce efecte decât asupra drepturilor și obligațiilor acestor părți”.

Prin urmare, soluția primei instanțe trebuie menținută în privința pârâtei S.N.S.P.A. De asemenea, soluția primei instanțe se impune a fi menținută în privința Municipiului București, prin Primarul General, și în privința celor dispuse cu privire la onorariile experților.

5. Având în vedere toate cele arătate anterior, Curtea a admis apelul, a schimbat în parte, sentința apelată, în sensul că a admis, în parte, acțiunea în contradictoriu cu pârâțul Ministerul Finanțelor Publice, în calitate de reprezentant al Statului Român, pârâta RA A.P.P.S. și intervenienta accesorie Asociația X. Curtea a obligat pârâții menționați și intervenienta să lase în deplină proprietate și liniștită posesie reclamantilor imobilul, compus din teren în suprafață de 999,28 mp, conform măsurătorilor (983 mp conform fișei corpului de proprietate al imobilului) și corpul de clădire C1 situat pe acesta, astfel cum este identificat de către expertul C. Curtea a respins cererea de intervenție accesorie formulată de intervenienta Asociația X.

Curtea a mai precizat că clădirea C2, care este o cabină de pază în suprafață de 6,66 mp, nu a fost restituită, deoarece este ulterioară anulului preluării imobilului de către stat iar, în măsura în care nu se poate ridica, va trebui să facă obiectul unui raport juridic de accesiune, care nu a fost dedus judecării în primă instanță de către reclamanti, astfel că nu poate fi discutat direct în apel.

De asemenea, Curtea a precizat că, deși în raportul de expertiză întocmit de expertul ing. Ș., se vorbește despre o construcție C3, terminologia folosită de către expert este improprie, din moment ce respectiva „construcție” reprezintă de fapt accesul în construcția C1, fiind parte integrantă din aceasta încă de la momentul edificării, și anume anul 1900. De altfel, acest lucru rezultă fără dubiu din concluziile raportului de expertiză tehnică imobiliară.

Având în vedere că în fața primei instanțe a fost admisă cererea de intervenție accesorie, ca urmare a respingerii pretențiilor în contradictoriu cu partea în favoarea căreia s-a intervenit și, ținând seama de faptul că prin prezentul apel, respectiva parte a căzut în pretenții, Curtea a respins cererea de intervenție accesorie formulată de intervenienta Asociația X.

Împotriva deciziei nr. 287/A/2014 a Curții de Apel București au declarat recursreclamantii, pârâții RA A.P.P.S., Statul Român, prin Ministerul Finanțelor Publice, reprezentat de Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice a Municipiului București și intervenienta Asociația X.

Recurenții reclamanti au invocat motivul de recurs prevăzut de art. 304 pct. 9 C.pr.civ., arătând că decizia instanței de apel cu privire la nerestituirea părții din imobil deținut de S.N.S.P.A. și Municipiul București este netemeinică și nelegală.

În dezvoltarea acestui motiv de recurs se arată că, față de modalitatea în care s-a stabilit cadrul procesual, prin indicarea de către R.A. A.P.P.S. a titularului dreptului ca fiind Ministerul Finanțelor Publice, în calitate de reprezentant al Statului Român, întrucât aceasta pârât avea doar un drept de administrare asupra imobilului, instanța nu poate argumenta respingerea acțiunii pe considerentul lipsei de diligență din partea reclamantilor, în condițiile în care titularul dreptului a fost indicat de către o instituție a statului ca fiind însăși Statul Român.

Pe de altă parte, în baza hotărârii irevocabile, reclamantii au devenit proprietarii imobilului în litigiu, iar în baza prerogativelor conferite de dreptul lor de proprietate, au notificat S.N.S.P.A., prin somația din 16.05.2003 trimisă prin B.E.J. T., cu privire la încetarea oricărei lucrări sau amenajări asupra proprietății lor, la momentul la care au observat că asupra unei părți din terenul aferent imobilului revendicat se realizau lucrări de amenajare a parcerii.

După acesta corespondență, a fost promovat și soluționat recursul în anulare, făcând de prisos orice efort al reclamantilor de a clarifica situația juridică a imobilului în sensul stabilirii

întinderii dreptului lor de proprietate în raport de soluția pronunțată, de actele de proprietate și titlul S.N.S.P.A.

În acest context, cererea de introduce în cauză a S.N.S.P.A. a fost posibilă doar în anul 2007, când reclamanții au luat la cunoștință despre faptul că această instituție ar deține un presupus titlu de proprietate asupra unei suprafețe de teren de 983 mp și construcția aflată pe acesta.

Totodată, în cauză, instanța trebuia să facă aplicarea principiilor unei acțiuni în revendicare fundamentată pe dreptul comun, respectiv cele privind conflictul între titlul reclamanților și titlul pârâților-intimați S.N.S.P.A. și R.A.P.P.S. asupra terenului revendicat, cu atât mai mult cu cât Curtea de Apel a constatat că tribunalul, în mod eronat, a apreciat „că reclamanții nu dispun de un bun în sensul art. 1 din Protocolul nr. 1”.

S.N.S.P.A. avea posibilitatea invocării regulilor în materia accesunii imobiliare artificiale asupra construcțiilor edificate, iar pe cale separată putea formula pretenții pentru lucrările de parcare.

Recurenții reclamanți fac referire la art. 1 din Protocolul nr. 1 adițional la Convenția europeană, la hotărârile pronunțate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în cauzele *Păduraru c. României* și *Atanasiu și alții c. României*, arătând, în acest context, că, la momentul sesizării instanței de judecată, reclamanții nu aveau „un bun actual”, însă aveau cel puțin „o speranță legitimă”, mai exact, un interes patrimonial de restituire a imobilului naționalizat cu o fundamentare temeinică în dreptul intern (Codul civil și Constituția), fapt ce a justificat formularea acțiunii în revendicare.

Recurenții mai susțin că în mod greșit instanța de apel a diferențiat obiectul cererii de chemare în judecată, astfel cum a fost precizat, în raport de momentul depunerii cererii precizatoare, respectiv anul 2007.

În ceea ce privește cererea de întregire a cadrului procesual, procedura civilă distinge două categorii de cereri: de întregire și de modificare a cererii inițiale. În doctrină și jurisprudență se regăsesc criterii pentru ca diferențierea dintre cele două categorii de cereri să fie evidentă și ușor de făcut. Astfel, cererile de întregire au ca obiect completarea lipsurilor din cuprinsul cererii inițiale, cum ar fi, *exempli gratia*, prezentarea unor elemente suplimentare pentru identificarea bunurilor sau pentru completarea elementelor de fapt, iar din contră, cererile de modificare sunt acelea prin care reclamantul urmărește să schimbe unele elemente importante ale cererii de chemare în judecată, precum părțile, obiectul cererii sau temeiul juridic al acesteia.

În speță, față de limitele casării, cererea formulată de către reclamanți, în al doilea ciclu procesual, nu poate fi considerată a fi decât o cerere precizatoare, iar nu completatoare, pentru ca în cauză să fie incidente dispozițiile legale la data formulării precizării.

Prin prisma formulării cererii precizatoare necesară față de motivele casării, judecată cauzei a fost continuată, instanța rămânând investită cu cererea înregistrată la data de 24.03.1999 pe rolul Judecătoria Sectorului 2 București, al cărui obiect este revendicare imobiliară, întemeiată pe dreptul comun.

Prin sentința civilă nr. 11250/2001 pronunțată în primul ciclu procesual, instanța a obligat pârâții să lase în deplină proprietate și liniștită posesie imobilul.

Fostul imobil situat în str. B. nr. x4 bis, avea o suprafață de teren de 2.110 mp astfel cum rezultă din extrasele de carte funciară depuse la dosar.

Ulterior rămânerii irevocabile a acestei hotărâri și anterior pronunțării recursului în anulare a apărut un conflict între întinderea dreptului de proprietate recunoscut reclamanților prin sentința pronunțată inițial de Judecătoria Sectorului 2 și un presupus titlu de proprietate deținut de S.N.S.P.A., care a demarat unele lucrări de amenajare ale terenului revendicat.

În nici un moment, reclamanții nu și-au delimitat obiectul cererii de chemare în judecată la suprafața de teren de 999,28 mp astfel cât este întinderea dreptului de administrare al S.N.S.P.A.

În aceste condiții cererea de întregire formulată în anul 2007 este o cerere de lămurire a cadrului procesual pasiv și nicidecum o modificare a obiectului cererii de chemare în judecată.

Instanța de apel și instanța de fond au înlăturat dispozițiile art. 132 C.pr.civ. aplicabile

acestei cereri raportat la lipsa de diligență a reclamanților în a afla toți deținătorii imobilului revendicat. Această motivare nu își găsește aplicabilitatea în normele procedurale invocate și nu poate constitui un argument pentru înlăturarea lor.

În raport de aceste considerente, argumentele instanței de respingere a acțiunii în contradictoriu cu Municipiul București și S.N.S.P.A. trebuie a fi înlăturate, urmând ca suprafața de teren deținută de aceste intimat să urmeze calea firească a acțiunii în revendicare pe dreptul comun.

Față de cele de mai sus aplicabilitatea Deciziei nr. 33/2008 și pe cale de consecință a Legii nr.10/2001 în privința imobilului deținut de aceste intimat este nelegală, instanța putând să facă aplicabilitatea acestora prin nesocotirea dispozițiilor art. 132 C.pr.civ. aplicabile cererii formulate de reclamanți în anul 2007.

Recurenta pârâtă RA A.P.P.S. a invocat critici care se pot încadra în motivul de recurs prevăzut de art. 304 pct. 9 C.pr.civ., arătând următoarele:

Instanța de apel a interpretat greșit prevederile art. 46 alin. (1) din Legea nr. 10/2001, potrivit cărora „prevederile prezentei legi sunt aplicabile și în cazul acțiunilor în curs de judecată, persoana îndreptățită putând alege calea acestei legi, renunțând la judecarea cauzei sau solicitând suspendarea cauzei”.

Astfel, intrarea în vigoare a Legii nr. 10/2001 trebuia să conducă automat la suspendarea acțiunii în revendicare și soluționarea cererii potrivit legii speciale, astfel cum corect a stabilit instanța de fond.

Imobilul în cauza, respectiv construcția și terenul situate în str. B. nr. x4A, au un regim juridic special, în sensul ca a fost preluat în perioada ce intră sub incidența Legii nr. 10/2001.

Reclamanții au formulat acțiune în revendicare ce a fost înregistrată pe rolul instanțelor judecătorești în anul 1999.

În anul 2005, ulterior intrării în vigoare Legii nr. 10/2001, aceștia au formulat și notificare în temeiul acestei legi speciale. Până la momentul actual, notificarea formulată nu a fost soluționată, având în vedere prezenta cauză pe rolul instanțelor judecătorești.

Potrivit Deciziei nr. 33/2008 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, „persoanele cărora le sunt aplicabile dispozițiile Legii nr. 10/2001 nu au posibilitatea de a opta între calea prevăzută de acest act normativ și aplicarea dreptului comun în materie”.

Problema tranșată de Decizia nr.33/2008 este cea a raportului dintre Legea nr. 10/2001, ca lege specială și Codul civil, ca lege generală, precum și a raportului dintre legea internă și Convenția europeană a drepturilor omului, fiind tranșată în favoarea legii speciale.

Câtă vreme pentru imobilele preluate abuziv de stat în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989 s-a adoptat o lege specială, care prevede în ce condiții aceste imobile se pot restitui în natură persoanelor îndreptățite, nu se poate susține că legea specială, derogatorie de la dreptul comun, s-ar putea aplica în concurs cu acesta.

Persoanele cărora le sunt aplicabile dispozițiile Legii nr. 10/2001 nu au posibilitatea de a opta între calea prevăzută de acest act normativ și aplicarea dreptului comun în materia revendicării, respectiv, dispozițiile art. 480 C.civ.

Stabilirea unor termene în care foștii proprietari puteau solicita retrocedarea imobilelor ce fac obiectul legii 10/2001, a fost de natură să asigure respectarea principiului securității și stabilității raporturilor juridice în materia proprietății.

De asemenea, persoanele care au utilizat procedura Legii nr. 10/2001 nu mai pot exercita acțiuni în revendicare având în vedere regula *electa una via* și principiul securității raporturilor juridice consacrat în jurisprudența CEDO. Numai persoanele exceptate de la procedura Legii nr. 10/2001, precum și cele care, din motive independente de voința lor, nu au putut, în termenele legale, să utilizeze această procedură au deschisă calea acțiunii în revendicarea/retrocedarea bunului litigios, dacă acesta nu a fost cumpărat, cu bună-credință și cu respectarea dispozițiilor Legii nr. 112/1995, de către chiriași.

La momentul sesizării instanței de judecată, în anul 1999, erau aplicabile prevederile art.

25 din Legea nr. 112/1995, care reglementa situația juridică a unor astfel de imobile.

Tribunalul a apreciat în mod corect că reclamanții nu dispun de un „bun” în sensul art. 1 din Protocolul nr. 1 la CEDO. În aceste condiții, dreptul invocat de aceștia ar putea fi valorificat doar pe calea legii speciale; aceasta, deoarece RA APPS justifică un titlu valabil pentru ocuparea imobilului, respectiv, dreptul de administrare constituit prin hotărârile de guvern ce au conferit acest drept.

În ceea ce privește dispozițiile deciziei din recurs, în primul ciclu procesual, casarea a fost dispusă pentru identificarea imobilului, pentru stabilirea valorii acestuia, precum și pentru dezlegarea în drept a litigiului.

Instanța de apel nu s-a conformat prevederilor art. 315 C.pr.civ., având în vedere nenumăratele critici aduse rapoartelor de expertiză formulate în cauză, precum și a solicitărilor completării probatoriului.

Recurentul pârât Statul Român, reprezentat prin Ministerul Finanțelor Publice, a invocat motivul de recurs prevăzut de art. 304 pct. 9 C.pr.civ., în dezvoltarea căruia a arătat următoarele:

În mod greșit instanța de apel a făcut aplicarea prevederilor art.480 C.civ., în condițiile în care prezentei cauze îi sunt aplicabile dispozițiile legilor speciale.

Astfel, în mod corect instanța de fond a reținut că în speță este aplicabilă Decizia în interesul legii nr. 27/2011, prin care s-a statuat faptul ca acțiunile directe, îndreptate împotriva Statului Român, prin Ministerul Finanțelor Publice, prin care s-au solicitat despăgubiri bănești sau restituirea în natură în temeiul art. 480 și urm. C.civ. și al art. 1 din Protocolul adițional nr. 1 la Convenție, nu pot fi primite, deoarece ignoră principiul *specialia generalibus derogant*.

Prin Decizia nr. 27/2011 s-a analizat posibilitatea pe care o au persoanele îndreptățite de a beneficia de despăgubiri în alte condiții și în altă procedură decât cea instituită de legea specială.

Este, așadar, evidentă similitudinea problemei de drept în discuție, singura deosebire constând în natura măsurii reparatorii solicitate de reclamant.

Astfel, prin Decizia nr. 27/2011 s-a stabilit că, în virtutea principiului *specialia generalibus derogant*, concursul dintre legea specială și legea generală se rezolvă în favoarea legii speciale, chiar dacă acest fapt nu este prevăzut expres în legea specială, și că, în cazul în care sunt sesizate neconcordanțe între legea specială, respectiv Legea nr. 10/2001, și Convenția europeană, aceasta din urmă are prioritate.

Prin urmare, câtă vreme pentru imobilele preluate abuziv de stat în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989 s-a adoptat o lege specială, care prevede în ce condiții persoana îndreptățită beneficiază de măsuri reparatorii prin echivalent constând în despăgubiri, nu se poate susține, fără a încălca principiul *specialia generalibus derogant*, că dreptul comun s-ar aplica cu prioritate sau în concurs cu legea specială.

Reclamanții au formulat notificare și în baza Legii nr.10/2001, recunoscând implicit prioritatea legii speciale, iar în motivarea primei instanțe s-a reținut că imobilul a fost preluat fără titlu de la autorul reclamanților și că poate fi restituit în natură, cel puțin parțial, dar cu respectarea procedurii legii speciale, și nu în cadrul unei acțiuni în revendicare, iar intimații nu au declarat apel împotriva acestei hotărâri, ceea ce confirmă o dată în plus ca înșiși reclamanții au înțeles faptul ca legea aplicabilă în speță este legea specială, respectiv Legea nr.10/2001, și în niciun caz dreptul comun.

Problema dacă adevăratul proprietar are un drept de opțiune între aplicarea acestei legi și prevederile dreptului comun în materie, respectiv Codul civil, a fost lămurită prin Decizia nr. 33 din 09.06.2008 a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

De altfel, problema raportului dintre legea specială și legea generală fusese rezolvată anterior de ÎCCJ, prin Decizia LIII din 4 iunie 2007, prin care a reținut că prin dispozițiile sale, Legea nr. 10/2001 a suprimat practic posibilitatea recurgerii la dreptul comun în cazul ineficienței actelor de preluare a imobilelor naționalizate și fără să diminueze accesul la justiție, a adus perfecționări sistemului reparator, subordonându-l totodată controlului judecătoresc prin norme de procedură cu caracter special.

Prin urmare, legea specială fiind aplicabilă și imobilelor preluate fără titlu valabil, pentru instanțe a devenit obligatorie, conform art. 329 alin. (3) C.pr.civ., interpretarea instanței supreme în sensul arătat mai sus, și anume că persoana îndreptățită nu are dreptul la opțiune între procedura generală și calea legii speciale.

Or, reclamanții nu mai pot obține protecția aceluiași drept subiectiv pretins pe altă cale, cea a dreptului comun, ci în baza legii speciale aplicabile. În caz contrar, dacă s-ar accepta că reclamanții pot introduce oricând o acțiune în revendicare cu privire la un imobil ce intră în domeniul de aplicare al Legii nr. 10/2001, fără a urma calea prevăzută de legea specială, ar însemna că toate aceste proceduri, termene și sancțiuni prevăzute de lege ar fi superflue. Or, dispozițiile legale și mai ales, cele imperative din cuprinsul Legii nr.10/2001, trebuie interpretate în sensul de a produce efecte juridice, iar nu de a nu produce nici un efect.

În același timp, a considera că fostul proprietar poate revendica cu succes imobilul oricând, în pofida legislației speciale care reglementează situația juridică a acestuia, echivalează cu menținerea permanentă a insecurității circuitului juridic civil. Or, în jurisprudența sa, Curtea Europeană pentru Drepturile Omului a stabilit în mod constant că unul dintre elementele fundamentale ale superiorității dreptului este principiul securității raporturilor juridice, care se impune a fi respectat.

Totodată, s-a apreciat că, întrucât dispozițiile art. 6 alin. (2) din Legea 213/1998 privind proprietatea publică și regimul juridic al acesteia, arată că „bunurile preluate de stat fără un titlu valabil, inclusiv cele obținute prin vicierea consimțământului, pot fi revendicate de foștii proprietari sau de succesorii acestora, dacă nu fac obiectul unor legi speciale de reparație”, rezultă că acțiunea în revendicare directă este inadmisibilă.

Recurenta intervenientă Asociația X a invocat motivul de recurs prevăzut de art. 304 pct. 9 C.pr.civ., în dezvoltarea căruia a arătat următoarele:

Decizia nr. 33/2008 a tranșat problema raportului dintre Legea nr. 10/2001, ca lege specială, și Codul civil, ca lege generală, precum și cea a raportului dintre legea internă și Convenția europeană a drepturilor omului. Câtă vreme pentru imobilele preluate abuziv de stat în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989 s-a adoptat o lege specială, care prevede în ce condiții aceste imobile se pot restitui în natură persoanelor îndreptățite, nu se poate susține că legea specială, derogatorie de la dreptul comun, s-ar putea aplica în concurs cu acesta.

Persoanele cărora le sunt aplicabile dispozițiile Legii nr. 10/2001 nu au posibilitatea de a opta între calea prevăzută de acest act normativ și aplicarea dreptului comun în materia revendicării, respectiv dispozițiile art. 480 C.civ.

Stabilirea unor termene în care foștii proprietari puteau solicita retrocedarea imobilelor ce fac obiectul Legii nr. 10/2001 a fost de natură să asigure respectarea principiului securității și stabilității raporturilor juridice în materia proprietății.

Cu atât mai mult, persoanele care au utilizat procedura Legii nr. 10/2001 nu mai pot exercita acțiuni în revendicare, având în vedere regula *electa una via* și principiul securității raporturilor juridice consacrat în jurisprudența CEDO (cauza *Brumărescu c. României*)

Hotărârea recurată încălca dispozițiile imperative ale art. 46 alin. (1) din Legea nr. 10/2001. Problema ce trebuia rezolvată de către instanța de apel în soluționarea cererii de apel era aceea a concursului dintre legea specială (Legea nr.10/2001) și dreptul comun (acțiunea în revendicare). Pentru a soluționa aceasta problema, instanța trebuia să decidă (motivată) cu privire la următoarele aspecte: dacă, odată formulată notificarea în temeiul Legii nr. 10/2001, mai poate continua judecata în acțiunea în revendicare începută înainte de intrarea în vigoare a Legii nr.10/2001; dacă procedura legii speciale - adică procedura de soluționare a notificării - poate sau nu poate să fie suspendată de către instituția notificată la cererea persoanei îndreptățite; dacă o asemenea suspendare a procedurii legii speciale (în cazul în care poate fi dispusă) dă dreptul persoanei îndreptățite să continue judecata în acțiunea în anulare.

Aceste probleme trebuiau soluționate pentru a putea decide în privința temeiniciei soluției de la fond, unde instanța considerase că dreptul invocat de către reclamanți nu poate fi

valorificat decât în procedura legii speciale (Legea nr.10/2001), întrucât aceștia au inițiat deja această procedură prin transmiterea către RA APPS a unei notificări prin care solicita restituirea în natură a imobilului.

În motivarea apelului, apelanții-reclamanți susținuseră că procedura de soluționare a propriei notificări este suspendată la solicitarea lor, „până la soluționarea acțiunii în revendicare”, ceea ce le-ar da dreptul la valorificarea dreptului pe calea dreptului comun, prin acțiunea în revendicare, iar intervenienta a arătat în întâmpinarea depusă ca o asemenea „suspendare” nu este posibilă, ea fiind nelegală în raport de prevederile imperative ale art. 46 alin. (1) și (2) din Legea nr. 10/2001.

Instanța de apel a soluționat însă apelul, cu întreaga sa problematică legală, într-un singur paragraf, fără niciun argument legal. Singura problemă dezlegată de către instanța de apel a fost aceea a neaplicării Deciziei în interesul legii nr.33/2008 la acțiunile în revendicare introduse anterior intrării în vigoare a Legii nr.10/2001.

Art. 46 alin. (1) tranșează problema concursului dintre procedura de restituire în natură de drept comun și restituirea în natură potrivit legii speciale (Legea nr. 10/2001) în cazul acțiunilor în revendicare aflate pe rolul instanțelor de judecată la data intrării în vigoare a Legii nr.10/2001 (14 februarie 2001).

Opțiunile oferite de acest text persoanei îndreptățite sunt: a) să aleagă calea legii speciale, formulând notificare; b) să nu aleagă calea legii speciale, neformulând notificare și să continue acțiunea în revendicare.

Opțiunea pentru continuarea judecării acțiunii în revendicare se face, așadar doar prin neformularea notificării. Odată formulată notificarea, persoana îndreptățită a ales calea legii speciale și, pentru acest caz, același text al art. 46 alin.(1) oferă persoanei îndreptățite două opțiuni în privința acțiunii în revendicare: b.1.) să renunțe la judecarea cauzei; b.2) să solicite suspendarea cauzei.

Așadar, odată manifestată opțiunea pentru calea specială prin formularea notificării prevăzute de Legea nr.10/2001, persoana îndreptățită nu mai poate continua judecata în acțiunea în revendicare, aceasta trebuind să fie oprită fie prin renunțare, fie prin suspendare.

Textul art. 46 alin. (1) din Legea nr. 10/2001 impune persoanei îndreptățite ca, în cazul formulării notificării (adică, al manifestării opțiunii pentru calea specială), să pună capăt procedurii judiciare - fie definitiv (prin renunțare), fie temporar (prin suspendare).

Textul art. 46 alin. (1) are, așadar, drept scop tocmai împiedicarea unei persoane care a formulat notificare în temeiul Legii nr.10/2001 să continue judecată în acțiunea în revendicare începută înainte de intrarea în vigoare la Legea nr.10/2001.

De aceea, hotărârea instanței de apel, care afirmă că, în condițiile în care reclamații au formulat notificare, „intrarea în vigoare a Legii nr. 10/2001 nu putea să împiedice cercetarea pe fond a unei acțiuni introdusă anterior, în legătură cu care partea a optat pentru continuarea judecării” încalcă în mod flagrant prevederile art. 46 alin. (1).

Pentru a lipsi notificarea de efectul ei imediat de a constitui o „opțiune pentru calea legii speciale”, efect impus de aplicarea dispozițiilor art. 46 alin. (1), instanța de apel expediază într-o singură propoziție, fără niciun argument legal, problema „suspendării procedurii pe legea specială”. Practic, instanța de apel doar afirmă că formularea notificării reclamanților a fost urmată de „suspendarea procedurii pe legea specială”, fără a motiva în niciun fel această afirmație.

O „suspendare” a soluționării notificării care să producă efecte până la soluționarea irevocabilă a acțiunii în revendicare ar institui în fapt o derogare de la regula prevăzută imperativ la art. 46 alin. (1); efectul imediat al unei asemenea „suspendări” ar fi acela al aplicării dreptului comun în materia restituirii imobilului în cauză, inclusiv în situația în care persoana îndreptățită a optat pentru aplicarea legii speciale, Or, pentru ca derogarea de la prevederile imperative ale art. 46 alin.(1) să poată exista, ea ar fi trebuit prevăzută expres de către legiuitor, ceea ce nu s-a întâmplat; nu s-ar putea ca, prin aplicarea (singulară sau coroborată) a oricăror alte norme legale de drept comun să se obțină un efect contrar celui urmărit de prevederile art. 46 alin. (1) - un asemenea

demers ar constitui fără doar și poate o fraudă la lege.

Prin Decizia nr. XX/2007, pronunțată în recurs în interesul legii de Înalta Curte de Casație și Justiție - Secțiunile Unite, s-a recunoscut competența instanțelor de judecată de a soluționa pe fond nu numai contestația formulată împotriva deciziei/dispoziției de respingere a cererilor prin care s-a solicitat restituirea în natură a imobilelor preluate abuziv, ci și notificarea persoanei pretins îndreptățite, în cazul refuzului nejustificat al entității deținătoare de a răspunde la notificarea părții interesate.

În consecință, întrucât persoana îndreptățită are posibilitatea de a supune controlului judecătoresc toate deciziile care se iau în cadrul procedurii Legii nr. 10/2001, inclusiv refuzul persoanei juridice de a emite decizia de soluționare a notificării, este evident că are pe deplin asigurat accesul la justiție.

Adoptarea unei reglementări speciale, derogatorii de la dreptul comun, cu consecința imposibilității utilizării unei reglementări anterioare, nu încalcă art. 6 din Convenție, întrucât calea oferită de legea specială pentru valorificarea dreptului pretins este una efectivă și conformă exigențelor CEDO.

În considerentele Deciziei nr. 53/2007, pronunțată în recurs în interesul legii de ÎCCJ, s-au reținut următoarele: Legea nr. 10/2001 a suprimat, practic, posibilitatea recurgerii la dreptul comun în cazul ineficacității actelor de preluare a imobilelor naționalizate și, fără să diminueze accesul la justiție, a adus perfecționări sistemului reparator, subordonându-l, totodată, controlului judecătoresc prin norme de procedură cu caracter special”. Prin aceeași decizie se arată că Legea nr. 10/2001 constituie dreptul comun în materia retrocedării imobilelor preluate de stat, cu sau fără titlu valabil.

Potrivit art. 44 alin. (1) teza a II-a din Constituție, conținutul și limitele dreptului de proprietate sunt stabilite de lege. Astfel, prin art. 2 alin. (2) din Legea nr. 10/2001 s-a recunoscut că „persoanele ale căror imobile au fost preluate fără titlu valabil își păstrează calitatea de proprietar avută la data preluării”, care va fi exercitată „după primirea deciziei sau a hotărârii judecătorești de restituire, conform prevederilor prezentei legi”. Drept urmare, decizia sau hotărârea judecătorească de restituire implică parcurgerea procedurii speciale prevăzute în Legea nr. 10/2001, cu excluderea procedurii de drept comun.

Curtea Constituțională a statuat, prin Decizia nr. 373 din 4.05.2006, că Legea nr. 10/2001 recunoaște persoanelor îndreptățite la restituirea imobilelor preluate abuziv calitatea de proprietar avută la data preluării, însă restituirea în natură a imobilului și implicit exercitarea dreptului de proprietate se fac numai în urma constatării dreptului de proprietate, fie prin decizie a autorității administrative implicate în aplicarea legii, fie prin hotărâre judecătorească, în cazul în care deciziile acesteia sunt atacate in justiție.

Astfel încât, dispunând că proprietarul se poate bucura de toate atributele dreptului său numai pentru viitor, după primirea deciziei sau hotărârii judecătorești de restituire, legiuitorul nu a făcut altceva decât să stabilească cadrul juridic pentru exercitarea atributelor dreptului de proprietate, instituind limitări rezonabile în exercitarea acestui drept, în vederea asigurării securității circuitului juridic, în deplină conformitate cu dispozițiile art. 44 alin. (1) teza a doua din legea fundamentală.

În acord cu soluțiile adoptate de Curtea Constituțională a României privind domeniul de aplicare a Legii nr. 10/2001 și buna-credință a cumpărătorului chiriaș, se constată că această lege, în limitele date de dispozițiile art. 6 alin. (2) din Legea nr. 213/1998, constituie dreptul comun în materia retrocedării, în natură sau în echivalent, a imobilelor preluate de stat, cu sau fără titlu valabil, în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989.

Numai persoanele exceptate de la procedura Legii nr. 10/2001, precum și cele care, din motive independente de voința lor, nu au putut, în termenele legale, să utilizeze această procedură au deschisă calea acțiunii în revendicarea/retrocedarea bunului litigios, dacă acesta nu a fost cumpărat, cu buna-credință și cu respectarea dispozițiilor Legii nr. 112/1995, de către chiriași.

Cu atât mai mult sunt, deci, inadmisibile și acțiunile în revendicare introduse după

intrarea în vigoare a Legii nr. 10/2001 de persoanele care au utilizat procedura din această lege specială, soluție conformă cu regula *non bis in idem* și cu principiul securității juridice consacrat în jurisprudența C.E.D.O. (*Brumărescu* -1997 ș.a.).

Legea nr. 10/2001 suprimă, așadar, acțiunea dreptului comun al revendicării, dar nu și accesul la un proces echitabil, întrucât, ca lege nouă, perfecționează sistemul reparator și procedural, controlul judecătoresc al reparațiilor, prin accesul deplin și liber la trei grade de jurisdicție, în condițiile art. 21 alin. (1) și (3) din Constituție și ale art. 6 alin. 1 din Convenția europeană.

Potrivit Legii nr. 10/2001, se conferă plenitudine de jurisdicție în materie, cu obligația examinării fondului cauzei, în primă instanță de către tribunal, în apel, pe cale devolutivă, de către Curtea de apel și în recurs, în limitele motivelor prevăzute de art. 304 pct. 1-9 C.proc.civ., de către Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția civilă și de proprietate intelectuală.

Or, din moment ce a fost adoptată Legea nr. 10/2001, având tocmai caracterul special menționat, care reglementează toate situațiile ce privesc restituirea în natură sau măsuri reparatorii prin echivalent în cazul imobilelor expropriate în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989, se impune ca dispozițiile art. 35 din Legea nr. 33/1994 să fie considerate rămase fără aplicare în cazul acțiunilor având ca obiect asemenea imobile, dacă au fost introduse după intrarea în vigoare a Legii nr. 10/2001, ca și în toate celelalte cazuri de preluate abuzivă de către stat.

Cu privire la situația de fapt a cauzei, recurenta intervenientă arată că instanța de apel nu a respectat decizia de casare, dată de Înalta Curte de Casație și Justiție, deoarece a pronunțat decizia recurată pe baza unei expertize incomplete, care nu a identificat imobilul revendicat de reclamant.

În susținerea acestui motiv de recurs se arată că instanța de apel a reținut în mod greșit o alta situație de fapt, ignorând actele depuse de intervenientă, respectiv: procesul - verbal nr. 7363/1940 emis de Comisiunea pentru înființarea cărților funciare, schița din 1960, atașată la raportul de expertiză tehnică judiciară efectuată de expert C., adresele emise de Primăria Municipiului București la 05.04.2003 și 28.01.2008, adresa din 30.06.2003 emisă de Direcția de Impozite și Taxe Locale a Sectorului 1, fișa suprafeței locative închiriate, anexa la contractul de locațiune nr. xx2/2002, raportul de expertiză grafoscopică potrivit căruia actul dotal, prin care M., autoarea reclamanților, își constituie dota valoarea unei treimi din imobilul situat în str. B. nr. x4 bis, nu este semnat de Z.

Aceeași recurentă mai susține că instanța de apel a respins în mod greșit cererea sa de efectuare a unei adrese către Guvernul României - Secretariatul General al Guvernului - pentru a transmite la dosarul cauzei o copie de pe procesul - verbal de preluare a imobilul din str. B. nr. x4A, naționalizat prin Decretul nr.92/1950. Importanța acestui document pentru justa soluționare a cauzei consta în faptul că, potrivit decretului, numitului Z. i-a fost naționalizat un apartament situat în str. B. nr. x4A, însă reclamanții au solicitat restituirea unui imobil care are în componenta mai multe apartamente.

Se mai arată în motivarea recursului că, la data de 05.11.2013, expertul Ș. a comunicat instanței de judecată ca este în imposibilitate de a efectua expertiza dispusă de instanța până când „raportul de expertiza topografică solicitat nu va fi pus la dispoziția expertizei tehnice construcții, cu toate detaliile solicitate mai sus”.

Luând cunoștința de acest răspuns al expertului, instanța de judecată, deși părțile au solicitat efectuarea unei expertize topografice, a dispus amendarea expertului și a revenit cu adresa către expert pentru efectuarea expertizei. În aceste condiții expertul Ș. a întocmit și depus la dosar raportul de expertiza potrivit căruia „imobilul compus din teren și construcții, revendicat de către reclamant nu poate fi identificat (...)”.

Deși instanța de judecată a stabilit ca prim obiectiv al expertizei „identificarea imobilului compus din teren și construcții, revendicat de reclamant”, iar expertul nu a răspuns la acesta, cei doi judecători au trecut la soluționarea cauzei, deși intervenienta a susținut ca expertiză efectuată este incompletă și că nu este respectată dispoziția ÎCCJ din decizia de admitere a recursului în anulare de stabilire a identității dintre imobilul revendicat și cel din actele de proprietate depuse de

reclamanți.

Examinând decizia recurată, prin prisma motivelor de recurs invocate, Înalta Curte reține următoarele:

În ceea ce privește recursul declarat de recurenții reclamanți, întemeiat pe prevederile art. 304 pct. 9 C.pr.civ., se constată că aceștia contestă soluția instanței de apel cu privire la respingerea cererii de revendicare referitoare la partea de imobil deținută de pârâta S.N.S.P.A., susținând, în esență, că instanța de apel a nesocotit faptul că reclamanții aveau cel puțin „o speranță legitimă”, mai exact, un interes patrimonial de restituire a imobilului naționalizat cu o fundamentare temeinică în dreptul intern (Codul civil și Constituția) și că instanța de apel nu a avut în vedere că cererea de întregire, formulată în anul 2007, este o cerere de lămurire a cadrului procesual pasiv și nicidecum o modificare a obiectului cererii de chemare în judecată, situație în care trebuiau aplicate prevederile art. 132 C.pr.civ.

Cu privire la aceste critici, Înalta Curte constată că pârâta S.N.S.P.A. a fost introdusă în cauză, la cererea reclamanților, în anul 2007, nefiind parte în ciclurile procesuale anterioare, situație în care, așa cum a reținut și instanța de apel, hotărârea judecătorească de admitere a acțiunii în revendicare pronunțată în al doilea ciclu procesual (ulterior casată ca urmare a admiterii recursului în anulare) nu-i poate fi opusă ca valorând un „bun” în sensul art. 1 din Protocolul nr. 1 adițional la Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Față de momentul introducerii în cauză a S.N.S.P.A., care se situează ulterior intrării în vigoare a Legii nr. 10/2001, litigiul nu poate fi soluționat decât cu luarea în considerare a acestui nou cadru normativ, care exclude, în principiu, posibilitatea formulării unei acțiuni în revendicare pe calea dreptului comun, cu excepția situației reținute în Decizia în interesul legii nr. 33/2008, situație în care, raportat la circumstanțele concrete ale cauzei, legea internă intră în conflict cu Convenția europeană a drepturilor omului, cu condiția ca admiterea acțiunii în revendicare să nu aducă atingere unui alt drept de proprietate, de asemenea, ocrotit, ori securității raporturilor juridice.

În speță, astfel cum s-a reținut, ca situație de fapt necontestată, de către instanța de fond, S.N.S.P.A. a dobândit dreptul de proprietate asupra terenului și asupra construcției aflate pe acest teren, situată în str. E.B., în temeiul H.G. nr. 814/1995 și a Protocolului din 20.05.1996, iar ulterior și-a intabulat dreptul de proprietate în cartea funciară, în baza încheierii de carte funciară din 20.03.2000.

Ca atare, încă de la momentul soluționării cauzei în al doilea ciclu procesual, prin sentința civilă nr. 11250/2001 a Judecătoriei Sectorului 2 București, prin care se admisesse acțiunea în revendicare, parte din imobilul revendicat era în proprietatea unui terț, care nu fusese chemat în judecată și al cărui titlu de proprietate nu fusese desființat. O astfel de hotărâre judecătorească, deși constituie un „bun” în sensul art. 1 din Protocolul nr. 1 adițional la Convenție, nu poate fi valorificată în contradictoriu cu terțul, deoarece altfel s-ar aduce atingere dreptului său de proprietate, care este, de asemenea, ocrotit de Convenție.

Pe de altă parte, în decizia dată de Înalta Curte în cadrul recursului în anulare s-a reținut că, prin sentința civilă nr. 11250/2001 a Judecătoriei Sectorului 2 București, s-a admis acțiunea în revendicare fără a se face o delimitare și o identificare exactă a imobilului, situație în care, cu atât mai puțin, o astfel de hotărâre ar putea fi opusă terțului S.N.S.P.A., proprietar nechemat în judecată.

De aceea, în mod corect a reținut instanța de apel că existența unei hotărâri irevocabile de restituire, ce constituie „bun” în patrimoniul reclamanților, presupune valorificarea acesteia, conform practicii Curții Europene a Drepturilor Omului, în limitele cadrului procesual soluționat irevocabil, încălcarea dreptului la un proces echitabil și a dreptului la „bun” urmând a fi reparată prin obligarea la restituirea imobilului a pârâților care au avut această calitate în hotărârea judecătorească de restituire, în limitele materiale în care acest bun este deținut efectiv de respectivii pârâți.

În ceea ce privește critica referitoare la neaplicarea în cauză a prevederilor art. 132 C.pr.civ., recurenții susțin că cererea de introducere în cauză a S.N.S.P.A., formulată în anul 2007,

nu are natura unei cereri modificatoare, ci este o cerere de lămurire a cadrului procesual pasiv, ceea ce presupunea ca, și în privința acestei cereri, să fie aplicabile normele în vigoare la momentul cererii de chemare în judecată inițiale.

Înalta Curte constată că, în faza procesuală a apelului, instanța nu a fost în situația de a face aplicarea normei de procedură cuprinse în art. 132 C.pr.civ., deoarece momentul primei zile de înfățișare, față de care ar fi trebuit apreciată incidența acestei norme (inclusiv sub aspectul calificării cererii de chemare în judecată a S.N.S.P.A. ca fiind o cerere modificatoare sau o simplă cerere precizatoare), era demult, depășit. Instanța de apel putea, cel mult, să verifice dacă, din perspectiva normei menționate, introducerea în cauză a acestei pârâte, în rejudecare după admiterea recursului în anulare, era sau nu procedurală. Or, cu privire la acest aspect, instanța de apel a reținut că „nu analizează dacă lărgirea cadrului procesual după desființarea a trei hotărâri judecătorești irevocabile în cadrul unei căi extraordinare de atac, prin care s-a dispus și reluarea judecării începând cu prima instanță, este procedurală, deoarece aceste aspecte nu au fost criticate de către părți”.

Însă, faptul că, în lipsa unor critici (pe care ar fi trebuit să le formuleze exclusiv pârâta astfel introdusă în cauză), legalitatea acestei măsuri, sub aspect procedural, nu poate fi analizată, nu influențează soluția pe fondul raportului juridic litigios. S.N.S.P.A. a dobândit calitatea de pârâtă la momentul introducerii sale în cauză, iar raportul juridic real pe care instanța l-a avut de soluționat în cadrul acțiunii în revendicare formulată împotriva acestei pârâte este supus cadrului normativ în vigoare la data chemării sale în judecată. Altfel spus, în privința pârâtei S.N.S.P.A., suntem în ipoteza unei acțiuni în revendicare a unui imobil preluat de stat în mod abuziv formulată după intrarea în vigoare a Legii nr. 10/2001, fiind pe deplin aplicabile regulile statuate prin Decizia în interesul legii nr. 33/2008.

Aplicarea unui regim juridic diferit în ceea ce privește acțiunea în revendicare formulată față de pârâții chemați inițial în judecată, comparativ cu regimul juridic reținut a fi aplicabil raportului juridic născut prin cererea de introducere în cauză a pârâtei S.N.S.P.A. se justifică prin aceea că, după promovarea acțiunii inițiale, s-a modificat cadrul legislativ în materia imobilelor preluate de stat în mod abuziv, fiind adoptată Legea nr. 10/2001, prin care s-au reglementat măsurile reparatorii convenite persoanelor îndreptățite pentru astfel de imobile. Ulterior, cu privire la acțiunile în revendicare formulate după intrarea în vigoare a acestei legi speciale (categorie căreia i se circumscrie și cererea de chemare în judecată formulată în contradictoriu cu S.N.S.P.A. în anul 2007) s-a pronunțat Decizia în interesul legii nr. 33/2008 a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

În conformitate cu cele statuate prin această decizie, Înalta Curte constată că în mod corect instanța de apel a reținut că, pentru obținerea unei reparații corespunzătoare părții de imobil deținută de S.N.S.P.A., reclamantii aveau deschisă calea legii speciale de reparație, Legea nr. 10/2001. Faptul că aceștia au înțeles să se prevalează de un anumit temei juridic ce se integrează dreptului comun, nu împiedica instanța de judecată să constate că raportul juridic dedus judecării este guvernat de un act normativ special, iar în aplicarea principiului *specialia generalibus derogant*, instanța era ținută să facă aplicare normelor speciale, astfel cum s-a statuat cu putere obligatorie prin Decizia în interesul legii nr. 33/2008 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, neputând fi aplicate regulile comparării de titluri din cadrul acțiunii în revendicare clasice.

Instanța de apel a analizat acțiunea în revendicare formulată de reclamantii în contradictoriu cu S.N.S.P.A., în raport cu cauza juridică a acestei acțiuni, care presupune nu numai temeiul juridic invocat de reclamantii prin cererea de chemare în judecată, ci și împrejurările de fapt și de drept care determină afirmarea în justiție a dreptului ce se pretinde a fi încălcat, situație în care instanța este chemată, potrivit art. 129 alin. (6) C.pr.civ., să soluționeze obiectul cererii deduse judecării, prin calificarea și încadrarea exactă a acesteia în normele de drept aplicabile. În acest mod, nu se încalcă principiul disponibilității în procesului civil, ci se concretizează substanța și finalitatea activității judiciare, care este guvernată de principiu legalității, prevăzut de art. 124 din Constituție.

Suținerea recurențelor, în sensul că, potrivit dreptului intern, ar avea o „speranță legitimă”, care ar justifica formularea acțiunii în revendicare și împotriva pârâtei S.N.S.P.A., nu poate fi

primită, deoarece, în privința acțiunilor în revendicare având ca obiect imobile preluate de stat în mod abuziv, formulate după intrarea în vigoare a Legii nr. 10/2001, cadrul normativ intern (constituit din legea specială reparatorie, corelată cu jurisprudența constatată, unificată prin Decizia în interesul legii nr. 33/2008) conferă prioritate căii speciale de reparație.

Condițiile configurate prin Decizia nr. 33/2008, pentru a se putea admite o acțiune în revendicare privind un astfel de imobil, formulată chiar și după intrarea în vigoare a Legii nr. 10/2001, nu sunt întrunite, deoarece, astfel cum s-a arătat, admiterea unei asemenea acțiuni ar avea drept consecință afectarea dreptului de proprietate dobândit în mod legal de un terț, drept de asemenea ocrotit de Convenție, dar și periclitarea securității raporturilor juridice.

În ceea ce privește posibilitatea reclamanților de a lua cunoștință despre existența titlului de proprietate al S.N.S.P.A., este relevantă împrejurarea că dreptul de proprietate al acestei pârâte fusese înscris în cartea funciară în anul 2000, anterior pronunțării sentinței civile nr. 11250/2001 a Judecătoriei Sectorului 2 București, dar și anterior adoptării Legii nr. 10/2001. Reclamanții aveau posibilitatea să verifice evidențele de publicitate imobiliară și puteau formula acțiune și împotriva S.N.S.P.A. chiar anterior intrării în vigoare a legii speciale de reparație, ceea ce ar fi condus la aplicarea principiilor de drept comun în materie de revendicare și în privința revendicării imobilului deținut de această pârâtă. În această situație, împrejurările invocate de recurenții reclamanți în motivarea recursului (faptul că unul dintre pârâții chemați în judecată a indicat ca titular al dreptului de proprietate Statul Român, sau faptul că au aflat de existența titlului în anul 2007) nu prezintă relevanță și nu pot fi avute în vedere, deoarece reclamanții aveau îndatorirea de a face verificările necesare pentru a constitui un cadru procesual complet de natură a le permite să obțină o hotărâre judecătorească favorabilă pentru întregul imobil.

Înalta Curte mai constată că în memoriul de recurs reclamanții se declară nemulțumiți de modul de soluționare a acțiunii în contradictoriu cu Municipiul București, însă din dezvoltarea motivului de recurs invocat (art. 304 pct. 9 C.pr.civ.) nu rezultă critici cu privire la soluția dată în contradictoriu cu acest pârât. Deși solicită modificarea soluției și admiterea acțiunii în revendicare și în contradictoriu cu Municipiul București, recurenții reclamanți se rezumă la critici care vizează exclusiv situația pârâtei S.N.S.P.A.

Se mai observă că prima instanță a reținut, ca situație de fapt (necontestată de reclamanți și neschimbată în apel), că terenul revendicat este ocupat pe o suprafață de 999,28 mp de pârâta R.A. A.P.P.S. iar diferența de 802,19 mp+285,88 mp este deținută de pârâta S.N.S.P.A. Ca atare, niciuna dintre instanțe nu a reținut că imobilul ar fi deținut, cel puțin parțial, de Municipiul București.

De altfel, prin decizia nr. 878/2002 a Tribunalului București, pronunțată în apel în al doilea ciclu procesual și menținută în recurs, s-a respins pentru lipsa calității procesuale pasive acțiunea îndreptată împotriva Municipiului București, iar în recursul în anulare această soluție nu a fost rediscutată, intrând în puterea lucrului judecat.

În ceea ce privește critica vizând greșita aplicare a prevederilor art. 480 C.civ. în materia revendicării imobiliare și interpretarea greșită a prevederilor art. 46 alin. (1) din Legea nr. 10/2001, invocată de recurenții pârâți R.A. A.P.P.S., Statul Român, prin Ministerul Finanțelor Publice și de recurența intervenientă Asociația X, Înalta Curte constată că acțiunea în revendicare îndreptată împotriva celor doi pârâți este anterioară intrării în vigoare a Legii nr. 10/2001, situație în care, potrivit principiului neretroactivității legii civile, stipulat în art. 15 alin. (2) din Constituție, legea nouă nu retroactivează, deci nu-și întinde efectele asupra raporturilor născute înaintea intrării sale în vigoare.

Acest principiu constituțional este menit a proteja stabilitatea ordinii de drept, echitatea și legalitatea aplicării normei, astfel încât anumite raporturi juridice care s-au derulat în trecut, pe baza unei legi în vigoare atunci, să nu poată fi desființate în mod arbitrar, pe motiv că legiuitorul înțelege să dea o reglementare juridică nouă acestor relații.

În speță, la momentul promovării acțiunii în revendicare, în anul 1999, erau în vigoare dispozițiile art. 480 C.civ. și Legea nr. 213/1998 privind proprietatea publică și regimul juridic al

acesteia. Potrivit art. 6 alin. (2) din această lege: *”Bunurile preluate de stat fără un titlu valabil, inclusiv cele obținute prin vicierea consimțământului, pot fi revendicate de foștii proprietari sau de succesorii acestora, dacă nu fac obiectul unor legi speciale de reparație”*. Or, la data promovării acțiunii, imobilul nu făcea obiectul vreunei legi speciale de reparație, reclamantii având deschisă calea acțiunii în revendicare pe dreptul comun.

Nu poate fi primit argumentul invocat de recurentul pârât R.A. A.P.P.S., potrivit căruia imobilul era supus prevederilor art. 25 din Legea nr. 112/1995 (text, care în viziunea recurentului, ar conduce la împiedicarea exercitării acțiunii în revendicare pe calea dreptului comun, deoarece imobilul ar face obiectul unei legi speciale de reparație).

Textul legal invocat nu cuprindea o reglementare propriu-zisă a situației juridice a anumitor imobile, ci preconiza că o astfel de lege specială va fi adoptată în viitor. Astfel, se prevedea că *„Prin legi speciale se vor reglementa situațiile juridice ale altor imobile decât cele care fac obiectul prezentei legi, trecute în proprietatea statului înainte de 22 decembrie 1989, indiferent de destinația lor inițială, inclusiv ale celor demolate pentru cauze de utilitate publică”*. Or, legea la care se făcea referire a fost adoptată abia în anul 2001, astfel încât, la data formulării acțiunii pendente, imobilul în litigiu nu făcea obiectul unei legi speciale de reparație, dreptul la restituire putând fi valorificat pe calea unei acțiuni în revendicare formulată pe calea dreptului comun.

Ulterior promovării acțiunii în revendicare de drept comun a intrat în vigoare Legea nr. 10/2001, care cuprinde norme speciale cu privire la măsurile reparatorii convenite pentru imobilele preluate de stat în mod abuziv, în această categorie fiind incluse atât imobilele preluate de stat cu titlu valabil, cât și cele preluate în baza unui titlu nevalabil, sau chiar fără titlu. Prin art. 47 din Legea nr. 10/2001, în forma inițială, devenit art. 46 după republicarea legii, legiuitorul a stipulat că: *„Prevederile prezentei legi sunt aplicabile și în cazul acțiunilor în curs de judecată, persoana îndreptățită putând alege calea acestei legi, renunțând la judecarea cauzei sau solicitând suspendarea cauzei”*.

Această normă dă expresie principiului disponibilității, consacrat de legea procesuală română, care conferă reclamantului dreptul de a decide, în anumite condiții, cu privire la continuarea procesului pe care l-a declanșat anterior intrării în vigoare a legii speciale de reparație.

Dispozițiile art. 46 alin. (1) din Legea nr. 10/2001 au caracter derogator de la dreptul comun în materie, care instituie anumite limite ale exercitării dreptului reclamantului de a se desista temporar sau definitiv de la judecată (art. 242 alin. 1 C.pr.civ. de la 1865 prevede că *„Instanța va suspenda judecata: 1. când amândouă părțile o cer; [...]”*, respectiv art. 246 alin. 4 din același cod dispune că atunci *„Când părțile au intrat în dezbaterile fondului, renunțarea nu se poate face decât cu învoirea celeilalte părți”*).

Această derogare este justificată de scopul Legii nr. 10/2001, și anume repararea prejudiciilor suferite de foștii proprietari, care se realizează prin restituirea în natură a imobilelor preluate în mod abuziv de către stat sau, în cazul în care restituirea nu mai este posibilă, prin stabilirea unor măsuri reparatorii prin echivalent.

Astfel, finalitatea textului de lege este aceea de a crea posibilitatea tuturor persoanelor îndreptățite de a beneficia în egală măsură de dispozițiile Legii nr. 10/2001, indiferent de momentul în care au formulat acțiuni având ca obiect restituirea imobilelor de care au fost deposedate.

Scopul art. 46 alin. (1) din Legea nr. 10/2001 nu este acela de a împiedica persoanele care au formulat notificări în temeiul acestei legi să continue judecata în acțiunea în revendicare începută înainte de intrarea în vigoare a legii speciale, așa cum pretinde recurenta intervenientă.

Rațiunea acestui text legal se întemeiază pe principiul disponibilității și pe ideea de a se permite persoanei îndreptățite să decidă, în funcție de împrejurările concrete ale cauzei, fie să continue judecata, fie să recurgă la procedura de restituire prevăzută de Legea nr. 10/2001.

De aceea, pe temeiul acestei prevederi legale speciale nu se poate justifica suspendarea *din oficiu* a acțiunii în revendicare formulată anterior acestei legi și nici suspendarea *la cererea altor părți* decât persoana interesată. De asemenea, *numai la cererea persoanei îndreptățite* se poate dispune închiderea dosarului, dacă aceasta renunță la judecată, indiferent de faza în care se găsește

procesul, fără a se ține seama de acordul celorlalte părți, atunci când s-a intrat în dezbateră fondului, deoarece art. 46 alin. (1) din lege este un text special, derogator de la prevederile art. 246 C.pr.civ., derogarea fiind făcută exclusiv în beneficiul persoanei îndreptățite, în scopul de a-i permite acesteia să-și valorifice drepturile pe temeiul legii noi, în măsura în care apreciază că această lege îi este favorabilă.

Natura specială a textului de lege analizat nu permite interpretarea extensivă propusă de recurenții pârâți și de intervenientă, în sensul de a se considera că, odată formulată notificarea în temeiul Legii nr. 10/2001, acțiunea în revendicare nu s-ar mai putea soluționa pe fond. Nu se poate susține că, prin formularea notificării, reclamantii ar fi optat să nu mai continue procedura judiciară începută pe calea dreptului comun. Situațiile prevăzute de art. 46 alin. (1) din Legea nr. 10/2001 vizează manifestări de voință exprese din partea reclamantului, fie în sensul temporizării procedurii de drept comun (prin cererea de suspendare), fie în sensul desistării (prin cererea de renunțare la judecată). Acestea sunt singurele ipoteze în care instanța investită cu acțiunea în revendicare poate întrerupe cursul procedurii dispunând fie suspendarea procesului, fie încetarea acestuia, luând act de renunțarea la judecată.

Acestor situații expres și limitativ prevăzute de lege nu li se pot adăuga alte situații deduse din alte manifestări de voință, cum ar fi formularea notificării în temeiul legii speciale. În lipsa manifestării de voință a reclamantului, în sensul suspendării judecății sau renunțării la judecată, instanța este obligată să continue procesul și să dea o soluție pe baza actelor și lucrărilor dosarului.

Numai în măsura în care dreptul la măsuri reparatorii în temeiul legii speciale ar fi fost efectiv valorificat (în sensul că notificarea ar fi fost soluționată prin emiterea unei dispoziții privind restituirea în natură a imobilului sau stabilirea dreptului la măsuri reparatorii în echivalent) s-ar fi putut pune problema, în speță, a eventualului interes al reclamantilor de a continua judecata în acțiunea în revendicare pe calea dreptului comun, pentru a nu se ajunge în situația unei duble reparații.

Însă, așa cum recunosc și recurenții pârâți, notificarea formulată de reclamantii nu a fost soluționată, fiind irelevant motivul care a determinat această situație, important fiind, din perspectiva art. 46 alin. (1) din Legea nr. 10/2001, că reclamantii nu au înțeles să renunțe la judecata acțiunii în revendicare, ceea ce impunea continuarea acesteia. De aceea, nu este determinant în analiza prezentei cauze dacă reclamantii puteau să solicite suspendarea procedurii de soluționare a notificării (aspect adus în discuție prin motivele de recurs ale intervenientei), deoarece, independent de faza în care se găsește această procedură, cât timp nu a fost finalizată într-o manieră care să pună problema unei eventuale duble reparații și în condițiile în care reclamantii nu s-au desistat, acțiunea în revendicare pe calea dreptului comun trebuie să-și urmeze cursul.

Decizia în interesul legii nr. 33/2008 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Secțiunile Unite, invocată deopotrivă de recurenții pârâți și de intervenientă, nu este aplicabilă în privința acțiunilor în revendicare formulate anterior intrării în vigoare a Legii nr. 10/2001, cum este acțiunea de față, îndreptată împotriva acestor recurenți. Atât din titlul deciziei menționate, astfel cum a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I nr. 108 din 23 februarie 2009, cât și din considerentele sale rezultă fără echivoc faptul că Secțiunile Unite au avut de soluționat probleme de drept derivând din acțiuni în revendicare întemeiate pe dispozițiile dreptului comun formulate după intrarea în vigoare a Legii nr. 10/2001.

De asemenea, în dispozitivul acestei decizii se menționează expres că se au în vedere acțiunile întemeiate pe dispozițiile dreptului comun, având ca obiect revendicarea imobilelor preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989, formulate după intrarea în vigoare a Legii nr. 10/2001 și soluționate neunitar de instanțele judecătorești, stabilindu-se, în privința acestei categorii de acțiuni, că, în concursul dintre legea specială și legea generală se va da prioritate legii speciale, conform principiului *specialia generalibus derogant* și că, în cazul în care sunt sesizate neconcordanțe între legea specială, respectiv Legea nr. 10/2001 și Convenția europeană a drepturilor omului, aceasta din urmă are prioritate, urmând ca această prioritate să poată fi dată în cadrul unei acțiuni în revendicare, întemeiată pe dreptul comun, în măsura în care

astfel nu s-ar aduce atingere unui alt drept de proprietate ori securității raporturilor juridice.

În raport cu aceste constatări, toate argumentele recurenților pârâți și ale recurentei interveniente, dezvoltate pe marginea acestei decizii în interesul legii, urmează a fi înlăturate.

În plus față de această decizie, recurenta intervenientă a invocat și deciziile în interesul legii nr. 20/2007 și nr. 53/2007. Înalta Curte constată că nici aceste decizii nu sunt incidente în prezenta cauză.

Astfel, prima dintre ele se referă la aplicarea dispozițiilor art. 26 alin. (3) din Legea nr. 10/2001 în legătură cu stabilirea competenței instanței de a judeca pe fond contestația formulată împotriva deciziei/dispoziției de respingere a cererilor prin care se solicită restituirea în natură a imobilelor preluate abuziv sau în cazul refuzului nejustificat al entității deținătoare de a răspunde la notificare. Cu privire la această problemă de drept, Înalta Curte a statuat că instanța de judecată este competentă să soluționeze pe fond nu numai contestația formulată împotriva deciziei/dispoziției de respingere a cererilor prin care s-a solicitat restituirea în natură a imobilelor preluate abuziv, ci și acțiunea persoanei îndreptățite în cazul refuzului nejustificat al entității deținătoare de a răspunde la notificarea părții interesate.

Cea de-a doua decizie invocată de recurenta intervenientă vizează aplicabilitatea dispozițiilor art. 35 din Legea nr. 33/1994, în cazul acțiunilor având ca obiect imobile expropriate în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989, introduse după intrarea în vigoare a Legii nr. 10/2001. Cu privire la această problemă de drept, Înalta Curte a decis că aceste dispoziții nu se aplică în cazul acțiunilor având ca obiect imobile expropriate în perioada menționată, introduse după intrarea în vigoare a Legii nr. 10/2001.

În prezenta cauză, instanța nu a fost investită cu soluționarea unei contestații formulate în temeiul Legii nr. 10/2001, sau cu o acțiune bazată pe refuzul nejustificat al entității deținătoare de a răspunde la notificare și nici cu o acțiune întemeiată pe dispozițiile art. 35 din Legea nr. 33/1994, formulată după intrarea în vigoare a Legii nr. 10/2001, motiv pentru soluția speței de față nu se poate fonda pe vreuna dintre cele două decizii în interesul legii invocate de recurenta intervenientă.

Aceeași recurentă face trimitere la decizia nr. 373 din 4 mai 2006 a Curții Constituționale, prin care s-a respins excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 2 alin. (2) teza finală și ale art. 45 alin. (1), (2) și (5) din Legea nr. 10/2001. Conținutul acestei decizii nu are nimic de-a face cu problemele de drept pe care instanța trebuie să le soluționeze în prezenta cauză. Curtea Constituțională face o analiză specifică atribuțiilor sale constituționale, verificând conformitatea textelor legale criticate în raport cu anumite prevederi din Constituție, fără a reține, nici în considerentele deciziei și nici în dispozitivul acesteia, vreun element care să aibă legătură cu acțiunile în revendicare introduse anterior intrării în vigoare a Legii nr. 10/2001, care interesează în speță.

În ceea ce privește critica recurente interveniente, referitoare la situația de fapt reținută de instanța de apel, Înalta Curte constată că o asemenea critică vizând greșita stabilire a situației de fapt ca urmare a interpretării eronate a probatoriului nu poate fi valorificată pe calea recursului, în reglementarea actuală, deoarece pct. 11 al art. 304 C.pr.civ., singurul care permitea cenzurarea în recurs a greșelilor grave de fapt, consecutive greșitei aprecieri a probelor, a fost abrogat. Ca atare, în ceea ce privește modul de evaluare a probelor administrate, instanța de recurs nu este îndrituită să cenzureze soluția instanței de apel, deoarece altfel, calea de atac extraordinară a recursului ar deveni devolutivă, contrar naturii sale.

Critica recurentului pârât R.A. A.P.P.S., potrivit căreia instanța de apel nu s-a conformat prevederilor art. 315 C.pr.civ., având în vedere nenumăratele critici aduse rapoartelor de expertiză formulate în cauză, precum și a solicitărilor completării probatoriului, precum și critica recurente interveniente în interesul acestei pârâte, privind nelămurirea deplină a situației de fapt, nu sunt fondate.

În deplin acord cu cele statuate de instanța supremă prin decizia dată în cadrul recursului în anulare și cu respectarea art. 315 C.pr.civ., tribunalul, în rejudecare, a dispus efectuarea expertizelor în domeniile topografie și construcții, reținând identitatea între imobilul deținut de

R.A. A.P.P.S., închiriat intervenientei și imobilul indicat în titlul autorului reclamanților, atât în ceea ce privește amprenta la sol, cât și față de străzile B. și E.B.

În apel s-a administrat o nouă expertiză construcții, iar în ceea ce privește construcția C1 deținută de R.A. A.P.P.S., expertul nu a ridicat nicio problemă de identificare, rezerva expertului construcții fiind legată de imposibilitatea identificării construcțiilor deținute de S.N.S.P.A., pe motiv că expertiza topografică nu este completă. Însă, acest aspect nu interesează în ceea ce privește rezolvarea raportului juridic dintre reclamanți, pe de o parte și pârâții R.A. A.P.P.S., Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice și intervenienta Asociația X, pe de altă parte. Între aceste părți, litigiul poartă în limitele terenului în suprafață de 999,28 mp, conform măsurătorilor (983 mp conform fișei corpului de proprietate) și ale construcției C1 (care include, în realitate, și partea de construcție denumită de expert C3, dar care constituie, de fapt, accesul în construcția C1, astfel cum s-a reținut de instanța de apel și nu s-a contestat de către niciuna dintre părți), iar cu privire la această parte de imobil nu s-au ridicat probleme de identificare.

Având în vedere aceste aspecte, precum și faptul că recurenții pârâți și intervenienta nu justifică interesul de a invoca în recurs aspecte referitoare la situația de fapt a restului imobilului, pe care îl deține S.N.S.P.A., Înalta Curte constată nefondată critica referitoare la nerespectarea deciziei de casare și nelămurirea situației de fapt.

În ceea ce privește raportul de expertiză grafoscopică extrajudiciară, depus la dosar de intervenientă în apel, se constată că probă a fost analizată de instanță, reținând că prin ea nu se dovedește contrariul realității incontestabile conform căreia statul a preluat imobilul de la autorul reclamanților. Instanța de apel a apreciat că nu există niciun dubiu că Statul Român a preluat imobilul în baza Decretului nr. 92/1950 de la Z., care figura la poziția 3355 din anexa la decret. S-a mai reținut că toate relațiile de la instituțiile statului sunt în sensul arătat, astfel că, din moment ce Z. cumpărase imobilul, prin act autentic, în anul 1940 și l-a înscris în cartea funciară, nu mai interesează aspecte de fapt sau de drept anterioare.

Fără a formula critici de nelegalitate, încadrabile în vreunul dintre motivele de recurs prevăzute de art. 304 C.pr.civ., în ceea ce privește raționamentul instanței de apel cu privire la dovedirea calității de proprietar a autorului reclamanților prin însăși anexa la actul normativ de preluare a imobilului de către stat și prin înscrierea actului autentic de vânzare cumpărare din 1940 în cartea funciară, recurența intervenientă a solicitat în recurs declanșarea procedurii cercetării falsului, această cerere fiind respinsă de Înalta Curte în ședința publică din 18.06.2015, datorită incompatibilității unei asemenea proceduri cu limitele verificărilor de legalitate permise de art. 304 C.pr.civ. în cadrul căii extraordinare de atac a recursului.

De altfel, se observă că, prin invocarea caracterului pretins fals al actelor de proprietate depuse de reclamanți, respectiv actul dotal din 1927 și contractul de vânzare-cumpărare din 1940, intervenienta tinde să conteste însăși calitatea procesuală activă a reclamanților. Or, o astfel de excepție nu poate fi susținută de intervenientul accesoriu, în această fază procesuală, deoarece pârâta R.A. A.P.P.S., în favoarea căreia s-a intervenit, nu a înțeles să o invoce până la momentul soluționării irevocabile a litigiului în cel de-al doilea ciclu procesual, iar potrivit art. 53 C.pr.civ., intervenienta a preluat procedura în starea în care se afla la data admiterii intervenției (adică, în faza soluționării recursului în anulare, care nu a vizat problema calității procesuale active a reclamanților, ci chestiuni legate de evaluarea imobilului și identificarea acestuia).

Cererea de intervenție accesorie are natura unei simple apărări, iar poziția procesuală a intervenientului este subordonată conduitei părții în favoarea căreia se intervine. În speță, recurența pârâta R.A. A.P.P.S. nu a susținut aspectele invocate de intervenientă, referitoare la caracterului pretins fals al actelor de proprietate depuse de reclamanți și, implicit, lipsa calității procesuale active a reclamanților, nici în cadrul recursului declarat în această ultimă fază procesuală. În această situație, conduita intervenientei accesorii depășește granițele unei simple apărări a părții în favoarea căreia a intervenit, aducând în discuție motive de recurs noi pe care însăși partea nu le susține în propriul recurs.

În plus, prin decizia nr. 2655/2005 pronunțată de Curtea Supremă de Justiție în cadrul

recursului în anulare s-a dat îndrumare instanței de rejudecare să identifice imobilul prin raportare la cele două înscrisuri – actul dotal din 1927 și actul de vânzare-cumpărare din 1940, recunoscându-se implicit caracterul probator al acestor înscrisuri sub aspectul calității procesuale active a reclamanților.

Aspectele invocate de recurenta R.A. A.P.P.S. în concluziile scrise, referitoare la inadvertența privind numele mamei reclamanților în înscrisurile depuse la dosar și suspiciunile cu privire la reclamanți (decurgând din faptul că nu au semnat personal cererea de chemare în judecată și locuiesc în străinătate) constituie motive noi de recurs, care nu au fost invocate în termenul de motivare a recursului prevăzut de art. 301 C.pr.civ., nici nu au fost invocate înainte de închiderea dezbaterilor, pentru a fi puse în discuția părților și a se analiza eventual posibilitatea încadrării acestora în categoria motivelor de ordine publică, situație în care Înalta Curte nu se poate pronunța asupra lor.

În recurs, recurenta intervenientă a depus, ca înscrisuri noi, copii ale „contractului de deschidere de credit în cont curent garantat cu ipotecă”, autentificat sub nr. x/1946 și ale unui act adițional la acest contract, prin care M. și Z. au garantat soldul debitor cu instituirea ipotecii de rang I în favoarea Băncii Y. asupra imobilului în litigiu, recurenta acreditând ideea că este posibil ca autorul reclamanților să nu fi restituit sumele datorate către bancă, situație în care imobilul ar fi fost însușit sau valorificat de creditorul ipotecar.

Fără intra pe o analiză a acestor probe noi, admisibile în recurs conform art. 305 C.pr.civ., Înalta Curte reține că, în principiu, nu orice înscris depus înaintea instanței de recurs impune automat casarea hotărârii recurate, ci este necesar a se aprecia în ce măsură actul respectiv ar fi putut determina o altă soluție dacă ar fi fost cunoscut de instanța a cărei hotărâre este recurată.

Or, înscrisurile depuse de recurenta intervenientă nu numai că nu sunt de natură să răstoarne situația reținută de instanța de apel sub aspectul dovedirii calității dreptului de proprietate al autorului reclamanților la momentul naționalizării, ci chiar vin să susțină această situație de fapt, confirmând că la nivelul anului 1946 (deci, ulterior anului 1940, când s-a încheiat actul de vânzare-cumpărare defăimat ca fiind fals), autorul reclamanților utiliza imobilul în scop de garantare a unui credit bancar, acesta fiind un act de dispoziție pe care nu-l putea efectua decât în calitate de proprietar.

Critica intervenientei, referitoare la greșita respingere de către instanța de apel a cererii sale de efectuare a unei adrese către Guvernul României - Secretariatul General al Guvernului, pentru a transmite la dosarul cauzei o copie de pe procesul - verbal de preluare a imobilului din str. B. nr. x4A, naționalizat prin Decretul nr.92/1950, tinde la contestarea situației de fapt stabilite de instanța de apel, referitoare la structura și componența construcției preluate de către stat, ceea ce presupune verificări de fapt care exced cadrul motivelor de nelegalitate permise de procedura recursului. De altfel, recurenta nu afirmă și nu dovedește vreo piedică în a obține procesul-verbal de preluare a imobilului pe baza propriilor demersuri.

Având în vedere toate aceste considerente, în temeiul art. 312 alin. (1) C.pr.civ., Înalta Curte a respins recursurile declarate în cauză, ca nefondate, apreciind că hotărârea recurată a fost pronunțată cu respectarea prevederilor legale.

9. Notificare formulată în temeiul Legii nr. 10/2001. Calitatea de persoană îndreptățită la restituirea bunului preluat de stat. Existența unui acord internațional încheiat de România cu Austria privind reglementarea problemelor financiare în suspensie. Condiții de aplicare a dispozițiilor art. 5 din legea specială.

Legea nr. 10/2001, art. 5

Normele Metodologice de aplicare unitară a Legii nr.10/2001, art. 5.1.- 5.4.

Notă : Prin decizia nr. 841 din 10 decembrie 2015, publicată în M. Of. nr. 110 din 12.02.2016, Curtea

Constituțională a admis excepția de neconstituționalitate a prevederilor art.5 alin.(1) din Legea nr.10/2001.

Potrivit dispozițiilor art.5 al Legii nr.10/2001, nu sunt îndreptățite la restituire sau la alte măsuri reparatorii, persoanele care au primit despăgubiri potrivit acordurilor internaționale încheiate de România, privind reglementarea problemelor financiare în suspensie, enumerate în anexa care face parte integrantă din acest act normativ.

Textul cuprinde una din excepțiile de la regula vocației generale la restituire, pentru imobilele care fac parte din domeniul de aplicare al legii speciale de reparație, excepția ce vizează însă doar situațiile în care, urmare acordurilor internaționale încheiate de România cu statele la care se referă textul ce se află în anexa nr.1 a legii, au fost primite efectiv despăgubiri, singura ipoteză în care ar dispărea vocația la măsurile reparatorii acordate în temeiul Legii nr.10/2001.

În vederea asigurării exigențelor acestui text, Normele Metodologice de aplicare unitară a Legii nr.10/2001 fac referire la necesitatea solicitării, de către entitatea investită cu soluționarea notificării, a unei declarații autentificate date pe propria răspundere, prin care notificatorii (cetățeni străini sau apatrizi, ori cetățeni români care au emigrat în statele prevăzute în anexa nr.1) să declare că nu au făcut obiectul acestor acorduri, privind reglementarea problemelor financiare în suspensie, în sensul obținerii despăgubirilor.

Ca atare, dispozițiile legale sus menționate exclud de plano concluzia că simpla dovadă a existenței Acordului, înlătură pe notificatorul aflat în situația redată, de la beneficiul măsurilor reparatorii.

Secția I civilă, decizia nr.1160 din 5 mai 2015

Prin acțiunea formulată la 5.09.2005, reclamanții A., B., C. și D. au solicitat instanței – în contradictoriu cu Primarul Municipiului Câmpia Turzii – să dispună obligarea pârâtului ca în termen de 60 de zile de la rămânerea definitivă a hotărârii să emită o dispoziție de restituire în natură, în subsidiar în echivalent, pentru următoarele imobile: 1) o vilă în suprafață de 45 mp. cu trei încăperi și verandă, construită din cărămidă, situată în Câmpia Turzii, cu terenul aferent, neidentificat topografic; 2) o casă de locuit în suprafață de 108 mp., cu parter înalt și subsol, construit din beton și cărămidă cu 6 încăperi, imobil situat în Câmpia Turzii, având destinația dispensar medical, nr. top. x4/1, CF nr. x54 și o clădire birou de 82 mp., parter cu 4 încăperi, imobil situat în Câmpia Turzii, nr. top. x4/1, CF nr. x54, precum și terenul aferent celor două construcții, în suprafață de 16.476 mp.; 3. a) o fabrică din cărămidă acoperită din beton compusă din 10 camere cu 2 edificii laterale cu pereți din cărămidă acoperită cu țiglă, în suprafață de 900 mp., imobil situat în Câmpia Turzii, având destinația de instituție de învățământ – Colegiul X., nr. top. x6/1, CF nr. x39 și b) o casă de locuit cu parter înalt și subsol, 20 încăperi (fără subsol), cu un coridor mare și terasă, construcție neterminată cu planșeu terasă beton din cărămidă, imobil situat în Câmpia Turzii, având destinația parțial de instituție de învățământ Colegiul X. și parțial de farmacie nr. top. x6/1, CF nr. x39, precum și terenul aferent celor două construcții în suprafață de 14.105 mp.

În motivarea cererii, reclamanții au arătat că sunt moștenitorii defunctului E., care a fost proprietarul imobilelor descrise.

Prin Decretul Prezidiului Marii Adunări Naționale nr. 84/1950 au fost confiscate toate bunurile care s-au aflat în proprietatea antecesorului reclamanților, fără ca acesta să fi beneficiat de vreo despăgubire. În actul de expropriere se face mențiune doar despre terenurile expropriate, aferente construcțiilor descrise. În aceste condiții, se arată, preluarea imobilelor în proprietatea statului este nu numai abuzivă, dar este și una fără titlu.

Cu toate că reclamanții au parcurs procedura notificărilor prevăzute de art. 20 din Legea nr. 10/2001, până la data sesizării instanței acestea nu au fost soluționate. Reclamanții au făcut totodată trimitere la principiul restituirii în natură al imobilelor preluate în mod abuziv.

În drept, au fost invocate prevederile Legii nr. 10/2001, modificată prin Legea nr. 247/2005.

La 6.07.2007, F. și G., au formulat în cauză, cerere de intervenție în interes propriu

solicitând, în calitate de moștenitori ai lui H. (fiul autorului E., fostul proprietar al imobilelor) obligarea pârâtului de a emite în termenul de 60 de zile de la rămânerea definitivă a hotărârii o dispoziție și în favoarea lor, prin care să restituie în natură imobilele descrise în acțiune.

O altă cerere de intervenție în interes propriu, a fost formulată – la 1.08.2007 – de J., în calitate de moștenitor al lui E., care a solicitat ca dispoziția de restituire în natură să fie emisă și în favoarea sa.

Prin încheierea din 4.07.2008, Tribunalul Cluj, Secția civilă a admis în principiu cererea de intervenție formulată de F. și G., în calitate de moștenitori ai defunctului H. și a respins totodată cererea de intervenție în interes propriu formulată de J., apreciind că acesta nu a făcut dovada susținerilor sale și nu și-a dovedit calitatea în proces.

Aceeași instanță, prin sentința civilă nr.376 din 18.07.2008, a admis în parte acțiunea și cererea de intervenție și în consecință:

A dispus restituirea în natură în favoarea reclamantilor și a intervenienților, a următoarelor imobile: 1) imobilul construcție situat în Câmpia Turzii, înscris în CF nr. x39 cu nr. top. x6/1; 2) parcela cu nr. top. x6/1 – 240 mp.; 3) parcela cu nr. top. x5/1 – 2.925 mp.; 4) parcela cu nr. top. x4/1 – 3.185 mp. și 1.850 mp.; 5) parcela cu nr. top.x0/1/2 – 950 mp. și 2.300 mp.; 6) parcela cu nr. top. x0/2/2/1/2 – 1.950 mp. și 9.000 mp.

A dispus menținerea afectățiunii imobilului construcție situat în Câmpia Turzii, înscris în CF nr. x39 cu nr. top. x6/1 pe o perioadă de 2 ani.

A dispus acordarea despăgubirilor în condițiile legii speciale privind regimul de stabilire și plată a despăgubirilor aferente imobilelor preluate în mod abuziv – Titlul VII din Legea nr. 247/2005 – în favoarea reclamantilor și intervenienților pentru următoarele imobile: 1) echivalentul procentului de 16% din construcția situată în Câmpia Turzii înscrisă în CF nr. x39 cu nr. top. x6/1; 2) 2 apartamente (apartamentul nr. 1 construcția veche) din imobilul situat în Câmpia Turzii înscris în CF nr. x54 cu nr. top. x4/1, x0/1/2 și pentru terenul aferent nerestituit în natură; 3) pentru suprafețele de teren nerestituite în natură prin dispozițiile emise sau prin sentință.

A respins cererea având ca obiect restituirea în natură a imobilelor pentru care au fost emise dispoziții de către pârâtul Primarul municipiului Câmpia Turzii astfel: dispoziția din 28.02.2002 pentru imobilul din Câmpia Turzii, spațiu comercial în suprafață de 28,73 mp.; dispoziția din 07.05.2007 și din 10.07.2007 pentru imobilul din Câmpia Turzii, înscris în CF nr. x54 cu nr. top. x4/1; dispoziția din 05.02.2008 pentru imobilul compus din teren în suprafață de 488 mp. și construcția formată din 7 încăperi în suprafață de 102,20 mp., situat în Câmpia Turzii.

A obligat pârâtul să plătească în favoarea reclamantilor și intervenienților cheltuieli de judecată.

Prima instanță a reținut în esență că prin emiterea dispozițiilor din 7.05.2007, din 10.07.2007 și din 5.02.2008 (care au revocat practic, dispoziția din 28.02.2002), pârâtul a recunoscut calitatea de persoane îndreptățite a reclamantelor la măsuri reparatorii în temeiul Legii nr.10/2001, în natură sau prin echivalent, pentru imobilele preluate abuziv de la antecesorul acestora.

Aceste dispoziții nu au fost contestate, în condițiile art.26 al Legii nr.10/2001.

În ceea ce privește restul imobilelor ce au făcut obiectul cererii de restituire, imobile care nu fac obiectul dispozițiilor enunțate mai sus, în analiza posibilității restituirii acestora în natură ori a stabilirii unor măsuri reparatorii prin echivalent, prima instanță a reținut următoarele: din raportul de expertiză tehnică judiciară specialitatea topografie, întocmit de ing. X., tribunalul a reținut următoarea identificare a imobilelor în regim de carte funciară: 1. casa de locuit identică cu Universitatea Tehnică și birouri, amplasată pe terenul cu nr. top. x6/1, înscrisă în CF nr. x39. Se arată că inițial construcția avea regimul de înălțime S+P, ulterior s-a construit etajul I; 2. casa de locuit identică cu Dispensarul medical. Această construcție este amplasată pe terenul cu nr. top. x4/1, înscris în CF nr. x54. Construcția cu regimul de înălțime S+P este împrejmuită cu gard și este închiriată; 3. clădire birou identică cu magazin alimentar și locuințe. Construcția este amplasată pe terenul cu nr. top. x4/1, înscrisă în CF nr. x54. Edificatul este compus din: magazinul alimentar,

înstrăinat de către reclamanți și 2 apartamente care sunt închiriate; 4 ateliere (fabrică), construcție identică cu Colegiul X. Această construcție este amplasată pe terenul cu nr. top. x0/1 și x4/1 din CF nr. x54; nr. top. x5/1/1 și x6/1 din CF nr. x39. Inițial construcția veche era compusă dintr-un corp principal cu 2 pavilioane laterale și avea regimul de înălțime S+P. Construcția nouă a mai adăugat 2 aripi și a supraînălțat corpurile vechi, astfel că actualmente construcția are regimul de înălțime S+P+2E; 5. vilă înscrisă pe terenul cu nr. top. x6/1 din CF nr. x39 în prezent închiriată.

Expertul a stabilit totodată că terenul pe care sunt edificate construcțiile este situat pe strada L., colț cu strada V. Construcțiile descrise ocupă în mare parte terenul inițial și doar porțiuni dispartate pot fi retrocedate nu fără a afecta procesul de învățământ, cel puțin în parte, în opinia expertului. Terenul cuprins între clădirea nr. 1, clădirea nr. 2, clădirea nr. 3 și 4 este un spațiu verde amenajat cu pomi, care se poate retroceda. În partea din spatele colegiului ar exista posibilitatea restituirii în natură a unei părți din terenul de sport.

Prin completarea la raportul de expertiză, expertul a indicat datele de carte funciară ale suprafețelor de teren libere și cu privire la care a făcut propunerea de restituire în natură conform anexei din raportul inițial după cum urmează: 1. nr. top. x6/1 - 240 mp.; 2. nr. top. x5/1 - 2.925 mp.; 3. nr. top. x4/1- 3.185 mp. și 1.850 mp.; 4. nr. top. x0/1/2 - 950 mp din 2.300 mp.; 5. nr. top. x0/2/2/1/2 - 1.950 mp. și 9.000 mp.

În cauză s-a dispus și efectuarea unei expertize în specialitatea construcției de către ing. Y. și ulterior s-a încuviințat o contraexpertiză efectuată de ing. Z.

Expertul a identificat construcțiile cu privire la care s-au formulat notificări în baza Legi nr. 10/2001, după cum urmează:

Obiectiv nr. 1: construcție situată în Câmpia Turzii. Construcția identificată pe teren are destinația de clădiri birouri și săli de curs și se află în folosința Primăriei Câmpia Turzii. Construcția este edificată pe terenul cu nr. top. x6/1 din CF nr. x39. Construcția tronson I, S+P+E, - corp I - și P+E - corp II - a fost edificată în scopul utilizării ei ca locuință familială, birouri și funcție industrială (producție utilaje destinate industriei textile). Expertul a arătat totodată că cele două corpuri comunică între ele prin coridoarele situate la parter și etaj. Se evidențiază două etape distincte de edificare a construcției: etapa I - tronson I (S+P+E) și tronson II (P), care a fost edificată în anul 1937. Ulterior, etajul 1 al tronsonului II a fost realizat în jurul anilor 1943-1944.

Concluzia expertului cu privire la construcția descrisă este în sensul că cele două corpuri de clădire au fost edificate în proporție de 95% între anii 1938-1944. Elementele noi adăugate la clădirea inițială constau în: cabină portar - 5%; planșeul din beton armat și terasa exterioară peste planșeul din beton. Lucrările de construcție efectuate au constat în: a) refuncționalizarea spațiilor inițiale existente; b) schimbarea tâmplăriei exterioare (ferestre); c) înlocuirea învelitorii și a șarpantei în totalitate; d) tencuieli exterioare la fațade; e) trotuar perimetral și f) înlocuire integrală a jgheburilor și burlanelor.

Prin completarea raportului expertul și-a reiterat concluziile anterioare în sensul că imobilul construcție a fost edificat între anii 1920-1940 în două etape distincte (corp I și II). Structura nou edificată în jurul anului 1950 a constat în: cabină portar și terasă exterioară peste cabina portar. Au fost de asemenea descrise lucrările efectuate după anul 1950.

Față de cele expuse, tribunalul a constatat că imobilul descris poate fi restituit în natură, în favoarea reclamanților și intervenienților.

Obiectivul nr. 2: casă de locuit actual Dispensar medical, situat în Câmpia Turzii înscris în CF nr. x54, cu nr. top. x4/1 și x0/1/2.

Construcția S+P nu a fost modificată structural față de situația sa inițială.

Obiectivul nr. 3: construcția atelier (fabrică de cărămidă, actualmente Colegiul X.) a fost realizată în două etape după cum urmează: a) construcția de tipul S+P, având o construcție principală și două edificii laterale, a fost realizată în perioada 1922-1925 și b) construcția nouă (1955) realizată în urma extinderii celei vechi, atât pe orizontală cât și pe verticală cu două aripi laterale la parter, etajul 1 și 2 și 5 pavilioane, construite în partea posterioară a construcției principale la parter și etajul 1.

În urma măsurătorilor efectuate și în urma analizei lucrărilor de construcție noi, expertul a stabilit că din suprafața totală a construcției suprafața revendicată reprezintă 16%.

Având în vedere situația construcției descrise și procentul de 16% reprezentat de vechea construcție, în aceste limite s-a concluzionat că se impune stabilirea măsurilor reparatorii prin echivalent.

Din analiza situației fiecărui imobil în parte, conchide tribunalul, având în vedere și dispozițiile deja emise, rezultă că pentru construcțiile și suprafețele de teren care nu se pot restitui în natură este necesar să fie stabilite măsuri reparatorii prin echivalent. La pronunțarea acestei soluții, prima instanță a avut în vedere și cele statuate prin Decizia nr. XX din 2007 a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Apelurile declarate împotriva acestei sentințe de reclamanți și intervenienții principali, au fost admise în parte de Curtea de Apel Cluj, Secția I civilă care, prin decizia nr.115/A din 1.11.2012 a înlăturat dispoziția privind restituirea în natură a suprafeței de 240 mp din parcela cu nr. top. x6/1 CF x39 și a dispus restituirea în natură a parcelelor cu nr. top. nou x6/1/3 în suprafață de 734 mp și nr. top. nou x6/1/2 în suprafață de 2368 mp, conform completării la raportul de expertiză întocmit de ing. exp. W.

A dispus restituirea în natură a parcelei cu nr. top. nou x4/1/2 în suprafață de 770 mp aferentă construcției de pe str. L. și a menținut dispoziția privind respingerea cererii pentru construcția restituită prin dispozițiile nr. 1743/2007 și nr. 2022/2007 emise de pârât.

A dispus restituirea în natură și a terenului în suprafață de 99 mp, identificat ca fiind parcela cu nr. top. nou x4/1/3, aferent imobilului de pe str. L. și a menținut dispoziția privind restituirea diferenței de 3.185 mp și 1.850 mp din parcela cu nr top. x4/1, precum și cea de respingere a cererii de restituire în natură a spațiului comercial și terenului aferent acestuia ce au fost restituite prin dispoziția nr. 34/2002 emisă de pârât.

A constatat că cererea privind înlăturarea dispoziției privind menținerea afectatunii imobilului, a rămas fără obiect.

A menținut restul dispozițiilor hotărârii atacate.

A respins ca nefondat apelul pârâtului.

Recursurile declarate în cauză de reclamanții A., C. și B. precum și de reclamanta D. și intervenienții în interes propriu, au fost admise de Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția I Civilă care, prin decizia nr.5576 din 2.12.2013, a casat hotărârea atacată și a trimis cauza spre rejudecare, aceleiași curți de apel.

Pentru a se pronunța astfel, instanța supremă a reținut în esență că sub aspectul stabilirii regimului juridic al parcelei cu nr. top nou x4/1/5, în suprafață de 6209 m.p., este necesară suplimentarea probatoriului, pe aspectele reținute de instanța de recurs.

Astfel, se arată, instanța de apel a reținut că pe terenul în discuție se află curtea unui atelier școală și un teren de tenis, ce constituie un „tot unitar” cu ansamblul ocupat de instituția de învățământ, fără a preciza însă dacă nemișcătorul aparține domeniului public ori este afectat de amenajări de utilitate publică și fără să indice temeiul de drept care înlătură posibilitatea restituirii în natură, aspecte ce echivalează cu nestabilirea completă a situației de fapt.

Așadar, conchide instanța supremă, completarea probatoriului sub acest aspect este necesară, față de dispozițiile art.10 alin.3 și art.11 alin.3 din Legea nr. 10/2001, pentru a se putea face distincția între noțiunile de „teren liber” și „teren liber ce poate fi restituit în natură”, știut fiind că posibilitatea restituirii în natură a terenului liber este subordonată afectatunii sale.

În rejudecare, Curtea de Apel Cluj, Secția I civilă, prin decizia nr.1098/A din 10.11.2014 a admis în parte apelul declarat de reclamanta B. și intervenienții principali F. și G., precum și apelul declarat de reclamanți împotriva sentinței civile nr. 376/2008 a Tribunalului Cluj, pe care a schimbat-o în parte, după cum urmează:

A înlăturat dispoziția din sentință privind restituirea în natură a suprafeței de 240 mp teren aferentă parcelei cu nr. top x6/1 înscrisă în CF nr. x39 și a dispus restituirea în natură a parcelelor cu nr. top nou x6/1/3 în suprafață de 734 mp și cu nr. top nou x6/1/2 în suprafață de 2.386 mp,

conform completării la raportul de expertiză întocmit de expert ing. W.

A dispus restituirea în natură a parcelei cu nr. top nou x4/1/2 în suprafață de 770 mp aferentă construcției situate pe str. L. și a menținut dispoziția privind respingerea cererii cu privire la construcția restituită prin dispozițiile nr. 1743/2007 și nr. 2022/2007 emise de pârât.

A dispus restituirea în natură și a terenului în suprafață de 99 mp, identificat ca fiind parcela cu nr. top nou x4/1/3, aferent imobilului situat pe str. L. și a menținut dispoziția privind restituirea diferenței de 3.185 mp și 1.850 mp din parcela cu nr. top x4/1, precum și dispoziția de respingere a cererii de restituire în natură a spațiului comercial și a terenului aferent acestuia ce au fost restituite prin dispoziția nr. 34/2002 emisă de pârât.

A constatat că cererea privind înlăturarea dispoziției privind menținerea afectațiunii imobilului a rămas fără obiect.

A menținut restul dispozițiilor sentinței (privind restituirea construcției situate pe str. L., restituirea porțiunilor din parcelele cu nr. top x0/1/2, x0/2/2/1/2 și nr. top x5/1- respectiv, în cazul acestei din urmă parcele, inclusiv parcelele cu nr. top nou x5/1/2 teren în suprafață de 700 mp, x5/1/4 teren în suprafață de 2.547 mp și x5/1/3 teren în suprafață de 663 mp, conform completării la raportul de expertiză întocmit de expert ing. W.) - acordarea despăgubirilor în condițiile Legii nr. 247/2005, precum și dispozițiile privind respingerea plângerii în ceea ce privește imobilul situat pe str. V., restituit prin dispoziția nr. 39/2008 emisă de pârât.

A respins ca nefondat apelul declarat împotriva sentinței de pârâtul Primarul municipiului Câmpia Turzii.

Instanța de trimitere a reținut în esență că reclamanta B. nu a depus – așa cum i s-a solicitat de către instanță – înscrisuri de la autoritățile austriece, în forma apostilată, conform Convenției de la Haga din 1961 sau orice alte probe pertinente și utile cauzei care să facă dovada susținerilor privitoare la faptul că D. sau antecesorii acesteia ar fi fost deja despăgubiți de către statul austriac, situație în care aceste afirmații nu pot fi apreciate ca fiind dovedite.

Nu a fost primit nici argumentul potrivit căruia dispozițiile art.2 din Acordul încheiat în anul 1963 între R. P. Română și Austria, „pentru reglementarea problemelor financiare în suspensie” afirmă efectul liberator pentru persoanele fizice și juridice din România față de Austria, în vederea indemnizării cărora era destinată suma prevăzută în articolul 1, în considerarea dispozițiilor art.5 (1) din Legea nr. 10/2001 care se referă doar la acele persoane care, au primit în mod cert și efectiv despăgubiri.

Or, se arată, o asemenea dovadă nu s-a făcut cu privire la reclamanta D. sau la antecesorii săi.

Cât privește suprafața de 6.209 mp teren, aferentă parcelei cu nr. top nou x4/1/5, în lămurirea regimului juridic al acesteia, instanța de apel a făcut trimitere la dispozițiile art.112 (2) din Legea nr.1/2011 „a educației naționale” potrivit căreia, terenurile și clădirile unităților de „educație timpurie”, de învățământ preșcolar, școlilor primare, gimnaziale și liceale, inclusiv ale celorlalte niveluri de învățământ, înființate de stat, fac parte din domeniul public local și sunt administrate de către consiliile locale.

Apartenența la domeniul public a unor imobile ce aparțin categoriilor de mai sus nu reprezintă, însă, prin ea însăși un impediment la restituirea în natură, mai reține instanța de apel.

În sensul celor stabilite de instanța de recurs, a fost analizată incidența în cauză, cu privire la terenul sus-evocat, a dispozițiilor art. 10.3 din Normele metodologice de aplicare a Legii nr. 10/2001, cât privește existența pe teren a unor amenajări destinate a servi nevoilor comunității, respectiv căi de comunicație, dotări tehnico-edilitare, subterane, amenajări de spațiu.

Într-adevăr, potrivit dispozițiilor art. 10.3 din Normele metodologice, în toate cazurile entitatea investită cu soluționarea notificării (și, mutatis mutandis, instanța de judecată) are obligația, înainte de a dispune orice măsură, de a identifica cu exactitate terenul și vecinătățile și totodată de a verifica destinația actuală a terenului solicitat și a suprafeței acesteia, pentru a nu afecta căile de acces (existența pe terenul respectiv a unor străzi, trotuare, parcuri amenajate și altele asemenea), existența și utilizarea unor amenajări subterane: conducte de alimentare cu apă,

gaze, petrol, electricitate de mare calibru, adăposturi utilitare și altele. În cazul în care se constată astfel de situații, restituirea în natură se va limita la acele suprafețe de teren libere sau, după caz, numai la acele suprafețe de teren care nu afectează accesul și utilizarea normală a amenajărilor subterane.

S-au apreciat ca fiind de interes în cauză și prevederile art. 10 alin. 2 din Legea nr. 10/2001, potrivit cărora în cazul în care pe terenurile preluate în mod abuziv s-au edificat noi construcții autorizate, persoana îndreptățită va obține restituirea în natură a părții de teren rămasă liberă, iar pentru suprafața ocupată de construcții noi, cea afectată servituților legale, spațiilor verzi stabilite prin art. 3 lit. e) – f) din Legea nr. 24/2007, precum și altor amenajări de utilitate publică ale localităților urbane și rurale, măsurile reparatorii se stabilesc în echivalent.

Cât privește terenul în suprafață de 6.209 mp, aferent nr. top x4/1/5, acesta este indicat în raportul de expertiză efectuat în apel în primul ciclu procesual, ca incluzând curte, spațiu verde, teren viran, alei și clădire „Atelier școală”.

Din adresa din 06.06.214 a Colegiului X. rezultă că pe terenul mai sus-arătat se află, într-adevăr, clădirea „Atelierelor școală” ale colegiului în care se desfășoară orele de instruire practică, construcția clădirii fiind începută în anul 1972, deci ulterior preluării terenului de către stat.

Tot astfel, din adresa transmisă instanței de apel de S.C. F. S.A. rezultă că pe parcela identificată cu nr. top x4/1/5 reprezentând teren în suprafață de 6.209 mp există cabluri de energie electrică în funcțiune ce aparțin acestei societăți comerciale, cabluri care sunt pozate subteran, cu excepția unei porțiuni care este pe suport.

S-a precizat, totodată, că rețeaua electrică ce traversează terenul în litigiu este una de mare calibru, având în vedere că este vorba despre o rețea trifazată de joasă tensiune (400 V), precum și că aceste rețele electrice au fost realizate în anul 1990.

Față de aceste precizări cu valoare probatorie, instanța de trimitere a apreciat că terenul în suprafață de 6.209 mp aferent nr. top x4/1/5 este, în sensul prevederilor art.10 pct.3 din Normele metodologice de aplicare a Legii nr.10/2001, afectat de o amenajare subterană ce împiedică restituirea sa în natură, conducând la concluzia că reclamanții și intervenienții sunt îndreptățiți, cât privește acest teren, de a obține măsuri reparatorii în echivalent.

Cât privește celelalte imobile cu privire la care reclamanții și, după caz, intervenienții au solicitat acordarea de măsuri reparatorii, referindu-se la ele prin cererile de apel formulate, s-au menținut dispozițiile exprimate de către instanța de control judiciar, în primul ciclu procesual.

Împotriva acestei ultime hotărâri, a declarat recurs în termen legal reclamanta B., care, invocând dispozițiile art.496 alin.1 și 2 și respectiv art.488 (1) pct.6 din Legea nr.134/2010 privind Codul de procedură civilă, critică decizia dată în rejudecarea apelurilor, după cum urmează:

În mod greșit a fost respinsă excepția lipsei calității procesuale active (lipsa calității de persoană îndreptățită la acordarea de măsuri reparatorii) a reclamantei D.

Au fost depuse în acest sens, susține recurenta, documente – în legătură cu care s-a stabilit fără echivoc că nu este necesară apostilarea – care atestă că urmare Acordului (din 1963) dintre R. P. Română și Austria, s-a plătit părții austriece o sumă forfetară pentru stingerea oricăror pretenții ale cetățenilor austrieci față de bunuri aflate pe teritoriul României, pretins a fi fost abuziv preluate de către Stat.

În această situație, apare ca irelevantă împrejurarea dacă D., cetățean austriac a primit efectiv despăgubirile, pierderea dreptului la măsuri reparatorii fiind determinată, potrivit art.2 al Acordului de „plata integrală a sumei forfetare” de către Statul Român.

Oricum, conchide recurenta, niciun text al legilor reparatorii nu a lipsit de efecte juridice prevederile Acordului din 1963, care, trebuie considerat (având în vedere obiectul de reglementare) act normativ special, aplicabil în situații particulare, cum este cea din speță.

Au fost ignorați, din cuprinsul dispozitivului, un total de 13.537 m.p., amplasat sub nr. top x0/2/2/1/2, de ambele expertize (X. și W.) efectuate în cauză.

Mărginindu-se să afirme că menține restul dispozițiilor privind restituirea porțiunilor din parcelele situate sub nr. top x0/2/2/1/2, instanța de trimitere a refuzat să coreleze cele două

expertize, deși i s-a solicitat expres acest lucru, „omîțând” practic să se pronunțe asupra unui sfert din întreg terenul revendicat, teren liber a cărui restituire în natură era obligatorie conform art.1 al Legii nr.10/2001.

Instanța „a omis” să ia în discuție situația mai multor terenuri, cu și fără construcții, identificate de expertiza W. ca situate: sub nr. top x4/1/6-339 m.p. -, sub nr. top x6/1 „sau” x5/1 – suprafață „nedeterminată” -, teren în suprafață de 1.718 m.p., din incinta X. S.A., terenul menționat ca „bloc de locuințe P+3”, concesionat Parohiei Ortodoxe Y., terenul (nu se indică suprafața și adresa) aferent fostei cantine din str. V., închiriată de municipalitate „unui S.R.L.”.

În legătură cu aceste terenuri, care, apreciază recurenta, se impuneau a fi restituite în natură, se invocă încălcarea prevederilor art.1 alin.1, art.7 și 9 din Legea nr. 10/2001 și se face trimitere la pct.9.1 din Normele metodologice.

S-a „refuzat” a fi restituită parcela nou identificată sub nr. top x4/1/5, fiind încălcată autoritatea de lucru judecat a sentinței nr.376/2008 a Tribunalului Cluj care, a acordat acest suprafețe.

Astfel, se arată, în apel s-au evidențiat diferențe de identificare a terenurilor între cele două expertize (X. și W.) instanța luând în dezbatere o chestiune irevocabil tranșată care, impunea ca soluție obligatorie, restituirea în natură a nemișcătorului.

Or, dacă – chiar sub un alt topografic, însă cu privire la același teren în materialitatea lui – s-ar reveni asupra acestei măsuri reparatorii, s-ar încălca principiul *non reformatio in pejus*.

Justificarea care a generat respingerea restituirii este „pur aparentă, fără suport de specialitate”.

Astfel, se arată, nu existența oricărei rețele de curent aflată pe teren, determină imposibilitatea restituirii ci doar existența și utilizarea unor „amenajări subterane ... conducte de electricitate de mare calibru”.

Or, susține recurenta, contrar celor învederate instanței prin adresa emisă de S.C. F. S.A., rețeaua care grevează terenul în discuție, nu poate fi considerată „de mare calibru”, cu atât mai mult cu cât nu există impedimente la mutare.

În consecință, se conchide, refuzul instanței de apel de a restitui în natură, dintre toate parcelele aflate în situație identică, doar nr. top x4/1/5 de 6.209 m.p. semnifică a aplica legea de o manieră „impredictibilă” și „contradictorie”, prin raportare la dispozițiile art.1 (1), art.7, 9 și 10 din Legea nr. 10/2001.

Recursul se privește ca nefondat, urmând a fi respins, în considerarea argumentelor ce succed.

Dintru început, trebuie precizat, față de temeiurile invocate de recurentă în cererea de recurs, că litigiul de față se supune Codului de procedură civilă de la 1865, criticile formulate urmând a fi analizate – în raport și de precizările orale făcute de reprezentantul recurentei-reclamante, la interpelarea instanței – din perspectiva dispozițiilor art.304 pct.7-9 din vechiul Cod, în acord cu prevederile art.3 (1) și (2) din Legea nr.76/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr.134/2010, privind Codul de procedură civilă.

Cât privește critica referitoare la „greșita” respingere a excepției vizând lipsa calității procesuale active (respectiv a calității de persoană îndreptățită la acordarea măsurilor reparatorii) a D.;

Potrivit dispozițiilor art.5 al Legii nr.10/2001, nu sunt îndreptățite la restituire sau la alte măsuri reparatorii, persoanele care au primit despăgubiri potrivit acordurilor internaționale încheiate de România, privind reglementarea problemelor financiare în suspensie, enumerate în anexa care face parte integrantă din acest act normativ.

Textul cuprinde, în adevăr, una din excepțiile de la regula vocației generale la restituire, pentru imobilele care fac parte din domeniul de aplicare al legii speciale de reparație.

Excepția vizează însă, neîndoielnic, doar situațiile în care, urmare Acordurilor internaționale încheiate de România cu statele la care se referă textul ce se află în anexa nr.1 a legii, au fost primite efectiv despăgubiri, singura ipoteză în care, ar dispărea vocația la măsurile reparatorii

acordate în temeiul Legii nr.10/2001.

Or, o asemenea dovadă nu s-a făcut în cauză, probele administrate în ambele cicluri procesuale permițând, cel mult, concluzia existenței unor demersuri inițiate de autorii D. în fața statului austriac, pentru obținerea unor despăgubiri iar nu și *acordarea efectivă* a acestora.

Din această perspectivă apar ca lipsite de relevanță aserțiunile instanței de trimitere legate de necesitatea apostilării înscrisurilor obținute de părți de la autoritățile austriece, văzând în acest sens, dispozițiile art.3 ale Convenției de la Haga din 1961 și respectiv Acordul dintre România și Austria cu privire la asistența juridică în materia dreptului civil și de familie (precum și Protocolul anexă), încheiate la Viena în anul 1965.

De altfel, deși concluzionează greșit asupra caracterului obligatoriu al apostilării actelor depuse în dovedirea lipsei calității de persoană îndreptățită a D. – în condițiile în care chestiunea nu fusese tranșată în ciclul procesual anterior – instanța de trimitere face o aplicare corectă a dispozițiilor art.5 din lege, reținând judicios că, apostilate sau nu, actele depuse nu erau în măsură să ducă la concluzia că reclamanta D., ori antecesorii acesteia, ar fi obținut despăgubiri efective pentru imobilele în litigiu, în baza Acordului încheiat în anul 1963 între România și Austria, pentru reglementarea problemelor financiare în suspensie.

Nu poate fi primită nici argumentația recurente, în sensul că față de prevederile art.2 al Acordului ar fi irelevantă dovada vizând primirea efectivă a despăgubirilor întrucât, se susține, pierderea dreptului la măsuri reparatorii este determinată de plata integrală a sumei forfetare, de către statul român.

Astfel, așa cum s-a arătat, art.5 din lege, exclude de la beneficiul măsurilor reparatorii doar persoanele care *au primit* despăgubiri, potrivit acordurilor internaționale, iar în vederea asigurării exigențelor acestui text, Normele Metodologice de aplicare unitară a Legii nr.10/2001, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr.250 din 7 martie 2007 (publicată în Monitorul oficial nr.227/2007) fac referire la necesitatea solicitării, de către entitatea investită cu soluționarea notificării, a unei declarații autentificate date pe propria răspundere, prin care notificatorii (cetățeni străini sau apatrizi, ori cetățeni români care au emigrat în statele prevăzute în anexa nr.1) să declare că nu au făcut obiectul acestor acorduri, privind reglementarea problemelor financiare în suspensie, în sensul obținerii despăgubirilor.

Această declarație, a fost dată de D., la 20.01.2009, în formă autentică și depusă la dosar, urmare solicitării instanței, consemnată în încheierea din 12.01.2009.

În consecință, inserarea dispozițiilor amintite în lege și respectiv Normele Metodologice, exclude de plano concluzia că simpla dovadă a existenței Acordului, înlătură pe notificatorul aflat în situația redată, de la beneficiul măsurilor reparatorii.

Cât privește critica vizând parcela în suprafață de 6.209 m.p. aferentă topograficului nr. x4/1/5 identificată administrativ în str. L., se constată că prin decizia de casare au fost avute în vedere în mod exclusiv doar aspectele ce vizează lămurirea regimului juridic al nemișcătorului, dacă acesta aparține sau nu domeniului public și este afectat de amenajări de utilitate publică care ar justifica respingerea cererii de restituire în natură, formulată pe calea notificării.

Verificând incidența art.16 din Legea nr. 10/2001, potrivit indicațiilor obligatorii date de instanța supremă (art.315 C.proc.civ.), instanța de trimitere a administrat un amplu probatoriu care atestă fără echivoc că nemișcătorul – pe care se află clădirea „Atelier – școală” a Colegiului X. și un teren de sport, ambele destinate nevoilor instituției de învățământ – este afectat de amenajări subterane ce împiedică restituirea sa în natură, reclamantii și intervenienții fiind îndreptățiți, cât privește acest teren, la obținerea măsurilor reparatorii prin echivalent.

Astfel, răspunzând solicitărilor instanței, S.C. F. S.A. a precizat că rețeaua electrică ce traversează terenul în litigiu, este una de mare calibru (trifazată, de joasă tensiune) realizată în anul 1990 care, asigură alimentarea cu energie electrică a 6 obiective de interes public.

Planul de situație ce marchează traseul acestei rețele relevă de asemenea că, porțiunea neafectată de construcția instituției de învățământ este traversată în diagonală de cabluri electrice, subterane, instanța de apel concluzionând corect asupra dificultății de a delimita o parcelă care să

nu fie afectată de rețeaua electrică și care să nu îngreuneze desfășurarea normală a activității instituției de învățământ.

Ca atare, s-a apreciat judicios asupra aplicabilității prevederilor art.10 (2) din Legea nr. 10/2001.

Nu se poate reține, astfel cum susține recurenta, „încălcarea autorității de lucru judecat” a sentinței nr.376/2008 a Tribunalului Cluj, dată în prezenta cauză în primă instanță și respectiv încălcarea principiului *non reformatio in pejus*, sub aspectul restituirii parcelei nou identificată sub nr. top x4/1/5.

Astfel, așa cum corect a reținut și instanța care a pronunțat prima decizie dată în soluționarea apelurilor, tribunalul a dispus restituirea în natură doar a unor porțiuni de 3.185 m.p. și respectiv 1.850 m.p. din acest topografic, aferent numărului administrativ x5 str. L. iar terenul de 6.209 m.p. (aparținând suprafeței totale de 16.475 m.p.) ocupat de atelier școală și teren de tenis, a fost apreciat ca fiind un tot unitar cu ansamblul destinat procesului de învățare, ceea ce a dus la concluzia imposibilității restituirii lui în natură.

Chestiunea vizând evidențierea unor diferențe de identificare a terenurilor aparținând topograficului x4/1/5, ce ar rezulta urmare comparării concluziilor celor 2 expertize efectuate în cauză (X. și W.) nu a făcut de altfel, obiectul recursului declarat de reclamânți, împotriva deciziei civile nr.115/A/2012 a Curții de Apel Cluj, statuările instanței de apel asupra celorlalte aspecte ce țin de soluționarea fondului cauzei, intrând în puterea lucrului judecat.

Tot astfel, cu privire la celelalte topografice amintite în motivele recursului de față, instanța supremă a reținut că, din chiar dispozitivul deciziei atacate (nr.115/A din 1.11.2012) rezultă că instanța s-a pronunțat asupra tuturor solicitărilor din notificări, în raport cu numerele topografice indicate de reclamânți și motivate în considerente.

Reluând analiza cu privire la celelalte imobile, în legătură cu care reclamânții au solicitat fie restituirea în natură, fie acordarea măsurilor reparatorii prin echivalent, enumerate în cererile de apel formulate, instanța de trimitere a arătat, fără echivoc, că punctul său de vedere concordă cu acela exprimat de către instanța de apel, din primul ciclu procesual.

S-a apreciat corect (în raport de expertiza W., efectuată în apel) că sunt libere și pot fi restituite în natură, parcelele cu nr. top nou x5/1/2 – teren în suprafață de 7.000 m.p. – x5/1/3 – teren în suprafață de 663 m.p. și x5/1/4 – teren în suprafață de 2.547 m.p. – imobile rezultate din dezmembrarea topograficului inițial x5/1.

Ca atare, contrar celor susținute prin motivele de recurs, se constată că au fost analizate toate cererile vizând topograficele indicate de reclamânți iar însumate, suprafețele din nr. top x5/1 în legătură cu care s-a dispus restituirea în natură, totalizează o suprafață superioară celei restituite de prima instanță.

Așa fiind, față de cele ce preced, recursul a fost respins, ca nefondat.

10. Imobil preluat abuziv de stat. Cereri de restituire formulate în temeiul legilor speciale de reparație. Dovada întinderii dreptului de proprietate în accepțiunea Legii nr. 10/2001. Mijloace de probă.

Legea nr. 10/2001, art. 10 - 11, art. 23 - 24

H.G. nr. 250/2007, art. 23.4

Dispozițiile art. 23.1 din H.G. nr. 250/2007 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare unitară a Legii nr. 10/2001 cuprind o enumerare a categoriilor de înscrieri ce constituie, în accepțiunea legii, acte doveditoare ale dreptului de proprietate, în această enumerare nefiind inclusă declarația extrajudiciară de martor. Chiar dacă art. 23.4 precizează că, în cazuri deosebite, se pot solicita și declarații notariale date de persoane în viață, care atestă anumite situații în legătură cu imobilul notificat și care pot contribui la fundamentarea deciziei, aceasta nu

presupune dovedirea unui drept de proprietate, întrucât norma metodologică nu se abate de la regimul legal al probării unui drept de proprietate, ci vizează alte împrejurări în legătură cu bunul cu privire la care se invocă existența acestui drept.

Prin urmare, în mod corect instanța de apel a stabilit întinderea dreptului de proprietate al petentului în raport cu înscrierile translative de proprietate ale autorilor săi coroborate cu alte înscrieri, declarative, ce puteau complini sub aspect probator dovada menținerii în patrimoniu a dreptului de proprietate asupra terenului (fișă cadastrală, certificate de rol fiscal, certificat de moștenitor), esențiale fiind însă actul primar, reprezentat de contractul de donație pentru antecesoarea reclamantului ca dovadă a intrării bunului în patrimoniu, coroborat cu decretul de expropriere prin care proprietatea a fost pierdută.

Secția I civilă, decizia nr. 2480 din 11 noiembrie 2015

Prin cererea înregistrată pe rolul Tribunalului Argeș la data de 05.10.2006, reclamantul A. a solicitat, în temeiul Legii nr. 10/2001, anularea dispoziției nr.298/2006, emisă de Primarul municipiului Pitești; restituirea în natură a suprafeței de 1.600 m.p. teren situat în str. V. nr.1x și acordarea de despăgubiri pentru suprafața de 537,5 m.p., ce a făcut parte din aceeași suprafață totală de 3.400 m.p., conform actului de proprietate primar și declarațiilor martorilor.

În motivare, reclamantul a arătat că a depus notificările din 03.04.2001, din 04.06.2001 și din 02.04.2001, iar prin dispoziția nr.298/2006 i s-a respins atât cererea de restituire în natură a terenului pentru suprafața de 865 m.p., cât și pe cea referitoare la terenul de 1.338 m.p., pe considerentul că i s-a atribuit în baza Legii nr.18/1991 suprafața de 965,5 m.p., iar o porțiune de 372,5 m.p. este ocupată de carosabil și construcția unui bloc.

Prin sentința nr.311 din 13.11.2007, Tribunalul Argeș a admis în parte acțiunea, a modificat dispoziția nr. 598/2006, în sensul că a admis cererea reclamantului și a dispus restituirea în natură a suprafeței de 1.510 m.p. teren situat în str. C., conturat cu roșu în planșa nr.2 a raportului de expertiză întocmit de inginer expert M., iar pentru diferența de 90 m.p. s-au acordat despăgubiri în echivalent la nivelul sumei de 2.521 euro/m.p.; a menținut dispoziția cu privire la despăgubiri în echivalent pentru construcție și a respins acțiunea față de intimații Consiliul Local al Municipiului Pitești și Primăria Pitești.

Pentru a pronunța această hotărâre, prima instanță a reținut că în fosta str. V., pe numele A., la pozițiile cadastrale x1, x2 și x4 era înregistrată o suprafață de 5.367 m.p., însă la nr. x5, conform certificatului de moștenitor nr. x2/1965 și x0/1971, coroborat cu foaia de dotă pentru CF, petentul a avut în proprietate o suprafață totală de 1.600 m.p. Din această suprafață, în decretul de expropriere s-au menționat numai 1.400 m.p. deși în fapt s-a preluat toată suprafața. Pe cale de consecință, tribunalul a apreciat că petentul este persoană fizică îndreptățită la acordarea de măsuri reparatorii pentru 1.600 m.p. teren situat în fosta str. V. nr.x5.

Expertul cauzei a identificat acest teren și l-a transpus în schiță constatând că, în prezent, 1.510 m.p. sunt ocupați de bazarul amenajat din materiale ușoare, demontabile, iar 90 m.p. sunt ocupați de fântâna publică și terenul aferent acesteia.

Instanța de fond a constatat că la data solicitării, 04.06.2001, suprafața de 1.510 m.p. era liberă, ulterior amenajându-se, din materiale ușor demontabile, bazarul. Pe cale de consecință, a apreciat că acest teren poate fi restituit în natură petentului, în aplicarea caracterului reparatoriu al art.1 din Legea nr. 10/2001 republicată, coroborat cu art.1 din Protocolul nr.1 la Convenția europeană.

În ce privește diferența de 90 m.p., s-a constatat că fântâna este amplasată acolo cu mult înainte de anul 2001, astfel că pentru acest teren s-au acordat despăgubiri în echivalent, la nivelul sumei de 2521 euro/m.p.

Cum Consiliul Local al Municipiului Pitești și Primăria Pitești nu sunt instituții cu personalitate juridică proprie, iar Legea nr. 10/2001 conferă atribuții în cadrul procedurii de restituire numai primarului și unității administrativ teritoriale, a fost respinsă contestația față de

primii intimați.

Împotriva acestei hotărâri au formulat apel toate părțile.

Prin decizia nr.23 din 19.03.2012, Curtea de Apel Pitești a admis apelul reclamantului, a schimbat sentința în sensul că a admis cererea de restituire în natură a suprafeței de 1.490 m.p., așa cum a fost identificată în schița de plan a raportului de expertiză tehnică efectuat în apel, cu obligarea reclamantului să restituie despăgubirile primite ca urmare a exproprierii acestui imobil; s-a constatat îndreptățirea reclamantului la măsuri reparatorii în echivalent pentru suprafața totală de 885 m.p., urmând ca Municipiul Pitești, prin primar, să facă propuneri Comisiei Centrale din cadrul A.N.R.P. în acest sens; s-au menținut dispozițiile sentinței cu privire la dreptul la despăgubiri pentru construcțiile demolate; a fost respins apelul părâtului, ca nefondat.

Instanța de apel a reținut că prin dispoziția nr.298/2006, Primarul Municipiului Pitești a admis în parte notificarea contestatorului, reținând că, din suprafața solicitată de 2203 m.p., 965, 5 m.p., au fost atribuiți în procedura Legii nr.18/1991, iar suprafața de 372,5 m.p. este ocupată de un bloc de locuințe, cu zona funcțională și de o alee carosabilă. Pentru terenul în suprafață de 865 m.p., intimatul a apreciat că nu s-a dovedit de către contestator dreptul de proprietate.

Tribunalul a modificat în parte acest act, în sensul că a dispus restituirea în natură a terenului în suprafață de 1.510 m.p., reținând că, în dovedirea dreptului de proprietate, contestatorul a invocat actul de donație autentificat sub nr. x2/1919, prin care autorul D. a donat fiicei sale - mama contestatorului o suprafață de teren împreună cu construcția situată pe acesta, în str. V. nr. x5. După deschiderea succesiunii autoarei F., a fost eliberat certificatul de moștenitor nr. xx2/1968, în care a fost trecută și suprafața de 1.600 m.p. primită de către autoare prin actul de donație, ulterior fiind expropriată. Prin raportul de expertiză tehnică a fost identificată, potrivit actelor de proprietate, o suprafață de 2440 m.p. deși din documentele de expropriere a rezultat trecerea în proprietatea statului a unei suprafețe mai mici. Din această suprafață, i-a fost reconstituit contestatorului în baza Legii nr.18/1991, dreptul de proprietate asupra terenului de 65,50 m.p. iar pe terenul de 1.490 m.p. este amplasat un spațiu comercial demontabil și edificat fără autorizație.

După efectuarea blocului de locuințe pe suprafața de 540 m.p. a rămas o suprafață de 1.490 m.p. ocupată de un spațiu comercial demontabil, edificat fără autorizație, suprafața de 245 m.p. ocupată de o construcție și suprafața totală de 640 m.p. reprezentând zona funcțională a blocului și aleea de acces.

Cum terenul în suprafață de 1.490 m.p. este ocupat de un spațiu comercial neautorizat și demontabil, s-a apreciat că, în mod corect, tribunalul a dispus restituirea în natură a acestei suprafețe de teren, identificată în apel ca fiind mai mică decât aceea restituită de către instanța de fond de 1.510 m.p.

Instanța de apel a considerat că tribunalul nu a apreciat corect întinderea dreptului contestatorului cu privire la suprafața de 245 m.p. ocupată de o altă construcție, despre care nu a dovedit că este neautorizată sau demontabilă, precum și la suprafața totală de 640 m.p. care, potrivit destinației sale de zonă funcțională și cale de acces, nu se poate restitui în natură.

Pentru această suprafață totală de 885 m.p., instanța de apel a recunoscut dreptul contestatorului la măsuri reparatorii prin echivalent, sens în care a schimbat în parte sentința.

Apelul părâților a fost apreciat ca nefondat, reținându-se că apărările cu privire la suprafața totală de 965,5 m.p. pentru care părâții au susținut că i s-a reconstituit reclamantului dreptul de proprietate în procedura Legii nr.18/1991, astfel că este exceptat de la operațiunea reconstituirii potrivit art.8 din Legea nr.10/2001, sunt infirmate de sentința nr.3001/2011, prin care s-a dispus nulitatea absolută a procesului verbal de punere în posesie pentru suprafața de 900 m.p., întrucât adeverința de reconstituire nu cuprindea pe toți moștenitorii.

S-a apreciat că desființarea acestor acte-procese verbale de punere în posesie și adeverință de reconstituire pentru suprafața de 900 m.p., justifică reconstituirea dreptului reclamantului în temeiul Legii nr.10/2001 având în vedere caracterul complinitoriu al acestei legi față de legile fondului funciar.

Cu privire la întinderea dreptului de proprietate, s-a reținut că contestatorul nu a precizat, în

concret, întinderea suprafeței, astfel că suprafața pe care autoarea a avut-o în patrimoniul său trebuie să fie considerată cea din limita vecinătăților actului primar de proprietate, care a trecut integral în patrimoniul statului după actul expropriării, motiv pentru care, în limita acestuia trebuia să se dispună restituirea.

Împotriva acestei hotărâri au declarat recurs Municipiul Pitești, Primarul Municipiului Pitești și Consiliul Local al Municipiului Pitești, arătând că în mod greșit instanța a stabilit că notificatorul este îndreptățit să i se reconstituie dreptul de proprietate pentru o suprafață totală de 2.375 mp stabilită în urma expertizei (1.490 mp teren în natură și 885 mp sub formă de despăgubiri), deși reclamantul nu a dovedit, cu acte de proprietate sau alte înscrisuri, o suprafață mai mare de 1.600 m.p. teren, cât se menționează în certificatul de moștenitor. Reclamantul a solicitat și terenul din vecinătatea nordică pentru motivul că autorul acestuia l-ar fi cumpărat de la numitul P., fără a face însă vreo dovadă în acest sens iar instanța a încălcat dispozițiile art.23 și art.24 din Legea nr.10/2001 care fac referire la modalitatea în care se apreciază asupra întinderii dreptului de proprietate.

Alte critici s-au referit la aprecierea eronată a neautorizării construirii bazarului, situat în str. G., deși procesul verbal de recepție și terminare lucrări din 30.11.2004, dovedește că lucrarea a fost executată în baza autorizației din 22.08.2003, eliberată de Primăria Pitești.

Prin decizia nr.2 din 15.01.2013 Înalta Curte de Casație și Justiție a admis recursul și a casat decizia cu trimiterea cauzei spre rejudecare la aceeași curte de apel.

Pentru a hotărî astfel, instanța de recurs a reținut că, inițial, contestatorul a solicitat restituirea în natură a suprafeței de 1.600 m.p. și despăgubiri pentru clădiri în suprafață de 537 m.p., dintr-un total de 3.400 m.p. Ulterior, a solicitat restituirea în natură a 1.600 m.p. și despăgubiri pentru 1.800 m.p.

Prin Decretele nr.13/1975 și nr.120/1978 s-au expropriat de la S. și T., terenuri situate în str. V. nr.x5, în suprafață de 470 m.p. și respectiv de 930 m.p., precum și construcții, un total de 1.400 m.p.

Prima instanță a reținut întinderea dreptului de proprietate pentru care se cuvin acordate măsuri reparatorii ca fiind de 1.600 m.p.

Instanța superioară de fond, valorificând expertiza efectuată de consilierul reclamantului, a reținut o suprafață de 2.240 m.p., însușindu-și motivarea din cuprinsul expertizei care menționează că modificarea cu 291 m.p. a suprafețelor de teren în 1940, față de 1932-1933, semnaleză cu certitudine un transfer de teren de la vecinul P. la T, neconsemnat în acte juridice, astfel că este posibil ca, în timp, să se mai fi produs și alte transferuri la P. către T., tot fără acte și ca limita fostei proprietăți să fie cea prezentată de petent, susținută de cei doi martori și recensământul agricol din ianuarie 1948.

Deși instanța de apel a considerat că prin hotărâre judecătorească s-a constatat nulitatea absolută a adeverinței de reconstituire nr. x1/1994, pentru suprafața de 900 m.p., prin acea hotărâre s-a constatat că Ordinul Prefectului nr.111/1993 referitor la suprafața de 900 m.p., ce urmează a fi restituită în natură, pentru terenul din str. V. nr. x5 este valid, în sentință menționându-se că în temeiul ordinului, emis în baza Legii nr.18/1991, trebuie să se efectueze punerile în posesie efective pe numele tuturor moștenitorilor.

S-a mai reținut că în procedura Legii nr.18/1991 s-au solicitat terenuri în suprafață de 1.600 m.p., situate în str. V. nr. x5, iar prin cererea formulată în temeiul Legii nr.10/2001 s-a solicitat, pentru aceeași adresă poștală, o suprafață de 2.203 m.p., astfel că rezultă o neconcordanță cu privire la întinderea dreptului de proprietate supus judecării, inclusiv cu privire la presupusul transfer de proprietate de la numitul P.

S-a mai reținut că instanța, deși avea obligația, nu a verificat regimul juridic al terenului și nici dacă ordinul prefectului și-a atins finalitatea, în sensul celor înscrise în sentința civilă nr. 3001/2011 pentru a se evita astfel o dublă reparație pentru același teren.

Instanța de recurs, față de contestarea permanentă de către recurenți a împrejurării că terenul poate fi restituit în natură, în raport de construcțiile existente pe acesta, a ordonat stabilirea situației

de fapt și cu privire la caracterul provizoriu sau nu a supratereanelor edificate pe terenul dispus a fi restituit în natură, de către un expert constructor.

Înalta Curte a dispus trimiterea cauzei spre rejudecare aceleiași instanțe, care urmează a dispune administrarea tuturor probelor necesare pentru stabilirea întinderii dreptului de proprietate, regimul juridic al terenului și funcție de acesta, atingerea scopului exproprierii precum și natura construcțiilor edificate pe teren în sensul de a se stabili dacă sunt/nu sunt construcții definitive.

În rejudecarea apelului, prin decizia nr. 1001 din 28.05.2015, pronunțată în rejudecare, Curtea de Apel Pitești, Secția I civilă a respins apelul reclamantului, ca nefondat, a admis apelul părților și a schimbat sentința în sensul că a respins contestația.

Instanța de apel a reținut că prin notificările formulate la 03.04.2001, 04.06.2001 și 02.04.2001, reclamantul a solicitat despăgubiri în natură pentru terenul în suprafață de 2.203 m.p. și despăgubiri bănești pentru casa cu dependențe din str. V. nr. x5, bunuri trecute în patrimoniul statului prin Decretele de expropriere nr.13/1975 și nr.120/1978.

Prin dispoziția nr.298/2006, Primarul Municipiului Pitești a respins notificarea pentru suprafața de 865 m.p., cu motivarea că nu s-a făcut dovada dreptului de proprietate, iar cât privește restul de 1.338 m.p., s-a propus din această suprafață acordarea de măsuri reparatorii în echivalent pentru porțiunea de teren de 372,5 m.p., iar pentru diferența de 965,5 m.p. notificarea a fost respinsă cu motivarea că terenul i-a fost atribuit în procedura Legii nr.18/1991. Prin dispoziție s-a propus și acordarea de măsuri reparatorii prin echivalent pentru construcția în suprafață de 391 m.p.

Prin sentința nr.3001/2011, rămasă irevocabilă prin decizia nr.3711/2011 a Tribunalului Argeș, s-a dispus nulitatea absolută a actelor de punere în posesie și a adevărului de reconstituire a dreptului de proprietate pentru suprafața de 900 m.p., respingându-se însă cererea de constatare a nulității absolute a Ordinului nr.111/1993, față de considerentul că amplasamentul terenurilor din actele de punere în posesie, în str. D., deși fostul amplasament este în str. V. nr. x5, nu fusese însoțit de persoanele îndreptățite.

Din considerentele hotărârii evocate, rezultă că reclamantul a solicitat în procedura legii fondului funciar, reconstituirea dreptului său de proprietate pentru terenurile „rămase de la autorii săi R. și F. în suprafață totală de 1.600 m.p., situate în str. V. nr.x5”.

Așadar, în motivarea solicitării de a i se reconstitui dreptul real în procedura legii reparatorii a fondului funciar, reclamantul a susținut că întreaga suprafață rămasă de la autorii săi în punctul în litigiu - str. V. nr.x5 - a fost de 1.600 m.p.

Numai ulterior, după apariția Legii nr.10/2001, reclamantul a susținut că autorii acestuia au deținut în str. V. nr. x5, o suprafață de 2.203 m.p. solicitată prin notificare, pentru ca după aceea, să susțină că suprafața pe care au deținut-o autorii săi a fost de 3.400 m.p., suprafață majorată ca urmare a cumpărării unor suprafețe de teren din proprietatea învecinată P.

Din raportul de expertiză întocmit în cauză de inginer expert N., coroborat cu înscrisurile administrate în celelalte cicluri procesuale, respectiv actele primare de proprietate, certificatele de rol, planurile cadastrale pe anii 1930-1932, rezultă însă că suprafața totală pe care au deținut-o autorii petentului în punctul „V. nr.x5” este de 1.338 m.p., conform planului cadastral din anii 1930-1932.

Instanța de apel a reținut ca reală această suprafață, în raport de planul cadastral arătat și față de situația că certificatele de rol pe anii 1955-1957 și 1966-1975, cuprind suprafețe de teren de 883 și 1.320 m.p., deci mai mici decât cele confirmate de părți prin dispoziția nr.298/2006 suprafața din certificatul de moștenitor de 1.600 m.p., ce nu are stabilite vecinătăți, neputând fi avută în vedere față de forța probantă a acestui act juridic, în raport cu celelalte înscrisuri.

De altfel, prin decretele de expropriere nr.120/1978 și nr.13/1975 de la S. și T. au fost expropriate terenurile de 930 m.p. și respectiv 470 m.p., în total 1.400 m.p., suprafață ce se identifică cu suprafața reținută ca fiind rămasă de la autorii contestatorului.

Verificând, conform dispozițiilor deciziei de casare, regimul juridic al terenului și dacă Ordinul Prefectului nr.111/1993 referitor la suprafața de 900 m.p. pentru care s-a dispus restituirea în natură în procedura Legii nr.18/1991, și-a atins finalitatea, instanța de apel a reținut că

suprafețele restituite prin aplicarea prevederilor legii fondului funciar, în temeiul ordinului amintit, respectiv cele care cumulează suprafața totală de 900 m.p., sunt aceleași cu cele cerute în procedura Legii nr.10/2001, așa cum rezultă din raportul de expertiză tehnică întocmit de inginer N. și completării din raport.

Așa cum rezultă din probatoriul administrat în cauză, suprafețele de teren ce au făcut obiectul proceselor verbale de punere în posesie care au fost constatate nule prin sentința civilă nr.3001/2011, anterior constatării nulității acestor acte juridice, fuseseră deja înstrăinate prin acte de vânzare-cumpărare.

În condițiile în care regimul juridic al terenului este reglementat de Legea fondului funciar nr.18/1991, sub imperiul căreia s-a analizat cererea reclamantului, prin parcurgerea întregii proceduri prevăzută de această lege reparatorie, instanța de apel a constatat că terenul în litigiu nu intră sub incidența dispozițiilor Legii nr.10/2001.

Astfel, potrivit art.8 din Legea nr.10/2001 nu intră sub incidența legii terenurile situate în extravilanul localităților la data preluării abuzive, precum și cele al căror regim juridic este reglementat prin Legea fondului funciar nr.18/1991.

De altfel, și în hotărârea prin care s-a dispus nulitatea absolută a proceselor verbale de punere în posesie și a adeverinței de reconstituire, s-a avut în vedere că aceste acte au fost emise pe numele autorului decedat, care nu avea cum să-și însușească amplasamentul oferit în intravilan, prin echivalent în str. D. și str. R., în condițiile în care terenul a fost situat pe str. V. nr.x5, confirmându-se dreptul de proprietate de care trebuie să beneficieze reclamantul, regimul juridic al terenului stabilindu-se ca fiind cel reglementat de Legea nr.18/1991, terenul fiind, la data formulării cererii, în administrarea Municipiului Pitești și la dispoziția comisiei locale de fond funciar.

În aceeași hotărâre s-a menționat că persoanelor îndreptățite le-a fost retrocedată diferența de 372,5 m.p., în procedura Legii nr.10/2001, prin dispoziția nr.298/2006, contestată în cauza de față.

S-a precizat că reclamantul a solicitat reconstituirea suprafeței de teren în condițiile art. 34, art. 35 și art. 36 din Legea nr. 18/1991, așa cum a fost modificată și completată prin Legea nr. 147/2005.

Controlul judecătoresc exercitat asupra valabilității Ordinului Prefectului nr.111/1993 în judecata anterioară s-a făcut tocmai în funcție de regimul juridic al terenului, respectiv cel reglementat de Legea fondului funciar nr.18/1991.

Fiind beneficiarul reconstituirii dreptului de proprietate în baza Legii nr.18/1991, pentru întreg terenul dovedit că a fost proprietatea autorilor săi, reclamantul nu mai poate avea și calitatea de persoană îndreptățită la acordarea de măsuri reparatorii sau restituire în natură, conform Legii nr.10/2001, pentru același teren, fiind exceptat în mod expres de la aceasta, prin dispoziția legală mai sus menționată.

Împotriva acestei decizii a declarat recurs întemeiat pe dispozițiile art. 304 pct. 9 C.proc.civ. reclamantul, formulând următoarele critici:

1. Instanța de apel nu s-a pronunțat asupra aspectelor stabilite în mod irevocabil prin decizia nr. 2/2013 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, respectiv nu a identificat întreaga suprafață de teren ce a fost deținută de autorii reclamantului.

Tribunalul a admis restituirea în natură pentru suprafața de 1.510 m.p. soluție nemodificată în recurs, de la care instanța de apel trebuia să plece.

În acest sens, recurentul-reclamant arată că instanța de apel nu a luat în considerare, în ceea ce privește proba întinderii dreptului de proprietate, înscrisurile administrate precum și declarațiile martorilor audiați în cauză, încălcând astfel dispozițiile art. 23.4 din HG nr. 250/2007 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 10/2001 care prevăd că, în cazuri speciale, dovada dreptului de proprietate poate fi completată cu declarații notariale date de persoane ce pot atesta anumite situații în legătură cu imobilul notificat.

În mod greșit instanța de apel s-a raportat exclusiv doar la certificatele de rol din anii 1955-1957 și anii 1966-1975 precum și suprafața de 1338 m.p. aflată în planul cadastral 1930-1932, fără

a se raporta și la pozițiile din același plan cadastral care fac referire la același autor și care cuprind alte două suprafețe, de 1308 m.p. și 2820 m.p.

De asemenea, în mod greșit instanța de apel a luat în calcul doar decretele de expropriere, fără a lua în considerare și faptul că, în realitatea acelor vremuri, deținătorii de terenuri declarau suprafețe mult mai mici decât cele pe care le dețineau în realitate.

2. Dând o greșită interpretare legii civile în materie, instanța de apel nu s-a pronunțat asupra solicitării de restituire în natură, pe vechiul amplasament, a terenului reconstituit către moștenitori, deși acest aspect a fost lămurit prin administrarea unei expertize specialitatea construcții potrivit căreia construcțiile bazarului L. sunt provizorii și pot fi demontate.

Recurentul-reclamant mai arată că, prin soluția pronunțată, instanța de apel l-a lipsit de acces la reconstituirea dreptului de proprietate, deși în cauză există posibilitatea reparării în natură și pe vechiul amplasament, care este liber de sarcini sau construcții, aspecte pe care instanța de apel nu le-a avut în vedere.

Recurentul-reclamant consideră că întinderea reală a suprafeței de restituit în natură este reliefată cel mai bine de expertul M., ce a întocmit expertiza ce a stat la baza pronunțării sentinței nr. 311/2007 a Tribunalului Argeș, variantă care coincide cu cea întocmită și de expert J., ce arată faptul că terenul ce poate fi restituit în natură este de 1490 m.p.

Întinderea construcțiilor efective din bazarul L. calculată de expert L. nu poate fi echivalată cu terenul propriu-zis, întrucât pe acesta există și spații libere ce deservește construcțiile provizorii. Valorificând cele constatate de experții L. și N., apreciază că poate fi restituită în natură suprafața de 1.551,32 m.p.

Raportat la această situație, recurentul-reclamant arată că în cauză sunt incidente dispozițiile art. 11 alin.(3) raportat la art. 10 alin. (3) din Legea nr. 10/2001, texte legale ce definesc noțiunea de teren liber și suprafață ocupată de construcții edificate dar neautorizate.

Având în vedere că prin HCL nr. 298/2003 s-a aprobat transferul suprafeței de 675 mp de teren din administrarea Consiliului Local Pitești în administrarea Municipiului Pitești „până la realizarea obiectivului Modernizare Piața X”, modernizare ce s-a finalizat de multă vreme, fără ca pârâții să ia vreo măsură cu privire la construcțiile instalate aici, rezultă că aceste suprafețe pot fi considerate libere în accepțiunea Legii nr. 10/2001, fiind afectate de construcții ușor demontabile.

3. În ceea ce privește incidența Legii nr.18/1991, arată că Ordinul nr.111/1993 recunoaște dreptul de proprietate doar pentru 900 m.p. iar în baza Legii nr.167/1997 se reconstituie dreptul pentru 65,50 m.p. fără a exista o punere în posesie. Prin dispoziția emisă în baza Legii nr.10/2001, autoritățile competente au recunoscut dreptul moștenitorilor pentru suprafața totală de 1.338 m.p. și 391 m.p. construcție, însă până la acest moment procedura de restituire nu este finalizată pentru această suprafață, iar pentru restul suprafețelor pretinse s-au respins cererile de restituire.

Cu toate acestea, în mod greșit instanța de apel a apreciat că nu mai poate interveni restituirea în natură a unui teren ce a fost reconstituit în baza Legii nr. 18/1991.

În acest sens, recurentul-reclamant precizează că prin Ordinul Prefectului nr. 111/1993 s-a recunoscut autorului său (T.) dreptul la reconstituirea a 900 m.p. pentru terenul din str. V. Cu toate că la acel moment terenul era liber, pârâții au refuzat punerea în posesie. După corespondență și notificări formulate a fost emisă dispoziția ce face obiectul prezentului litigiu. Pe parcursul judecării cauzei, din apărările pârâților, reclamantul a aflat de existența a două puneri în posesie (procesele verbale din 26.01.1995, pentru 92 m.p. și din 06.02.1995 pentru 808 m.p.) pe numele unchiului decedat, suprafețe ce au fost ulterior vândute către terți, fără știrea moștenitorilor. Prin sentința nr. 3001/2011 a Judecătoriei Pitești au fost anulate procesele verbale de punere în posesie mai sus arătate, dar au fost menținute efectele Ordinului Prefectului nr. 111/1993.

Față de această situație, procesul de reconstituire în baza Legii nr. 18/1991, cu referire la terenul de 900 m.p. obiect al Ordinului Prefectului nr. 111/1991 și la terenul de 65,5 m.p. obiect al Legii nr. 167/1997, este incomplet și lipsit de finalitate, sens în care recurentul-reclamant apreciază că instanța de apel trebuia să aibă în vedere principiile de aplicare a Legii nr. 10/2001, conform cărora prevalează restituirea în natură, notificările trebuie soluționate cu celeritate iar prevederile

acestui act normativ au caracter de complinire în raport cu alte acte normative reparatorii speciale anterioare, astfel că se impune ca instanța să analizeze tot procesul de restituire a proprietății petentului.

Analizând decizia recurată, prin prisma criticilor formulate, Înalta Curte reține următoarele:

1. Prima critică de nelegalitate se referă la nerespectarea, de către instanța de apel, a dispozițiilor art. 315 alin.1 C.proc.civ., în privința obligațiilor stabilite prin decizia de casare nr. 2/2013, întrucât aceasta nu a identificat întreaga suprafață de teren ce a fost deținută de autorii reclamantului. În acest sens, se susține că instanța de apel a încălcat dispozițiile art. 23.4 din H.G. nr. 250/2007 întrucât trebuia să țină cont de toate înscrisurile administrate (nu doar de certificatele de rol din anii 1955-1957 și anii 1966-1975 și decretele de expropriere), precum și de declarațiile martorilor audiați în cauză.

Înalta Curte reține că această apreciere reprezintă o interpretare extensivă a dispozițiilor legale invocate, întrucât declarațiile extrajudiciare de martori nu reprezintă un mijloc de probă cu care se poate dovedi un drept de proprietate cu privire la terenul pretins. În acest sens, art. 23.1 din H.G. nr. 250/2007 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare unitară a Legii nr. 10/2001 cuprinde o enumerare a categoriilor de înscrisuri ce constituie, în accepțiunea legii, acte doveditoare ale dreptului de proprietate, în această enumerare nefiind inclusă declarația extrajudiciară de martor. Pe de altă parte, chiar dacă art. 23.4 precizează că, în cazuri deosebite, se pot solicita și declarații notariale date de persoane în viață, care atestă anumite situații în legătură cu imobilul notificat și care pot contribui la fundamentarea deciziei, aceasta nu presupune dovedirea unui drept de proprietate, întrucât norma metodologică nu se abate de la regimul legal al probării unui drept de proprietate, ci vizează alte împrejurări în legătură cu bunul cu privire la care se invocă existența acestui drept.

Instanța de apel a coroborat înscrisurile translativ de proprietate (actul de donație) cu alte înscrisuri, declarative, ce puteau complini, sub aspect probator, dovada menținerii în patrimoniu a acestui drept asupra terenului (fișă cadastrală, certificate de rol fiscal, certificat de moștenitor), esențiale fiind actul primar, reprezentat de contractul de donație pentru antecesoarea reclamantului ca dovadă a intrării în patrimoniu, coroborat cu decretul de expropriere prin care se pierde proprietatea, concluzionând că ambele indică o suprafață de 1400 m.p.

Este adevărat că întinderea suprafeței de teren a variat în timp însă, pentru diferența de până la 3.400 m.p. cât a solicitat în total reclamantul, acesta nu a dovedit un drept de proprietate al autorului său, presupunerea expertului parte referitoare la un eventual transfer de proprietate de la unul dintre vecini, numitul P., întemeiată exclusiv pe calculul măririi, respectiv micșorării suprafețelor, nefiind de natură a echivala cu dovedirea dreptului asupra terenului respectiv.

Prin urmare nu poate fi reținută încălcarea vreunei norme legale în ceea ce privește dovedirea întinderii dreptului de proprietate, corect stabilită de instanța de apel.

Se mai susține, în cadrul acestei critici, că instanța de apel trebuia să mențină dispoziția tribunalului care a admis cererea de restituire în natură pentru suprafața de 1.510 m.p., soluție nemodificată de Înalta Curte în recurs.

Este eronată această apreciere, întrucât nu a existat o astfel de obligație în sarcina instanței de judecată, nefiind încălcată o eventuală autoritate de lucru judecat ce ar decurge din cele statuate irevocabil în primul ciclu de judecată, întrucât hotărârea instanței de fond, modificată inițial, în parte, în apel a fost desființată în totalitate în apelul părților în al doilea ciclu procesual, având în vedere casarea în totalitate de către instanța de recurs a deciziei apelate, prin admiterea căii extraordinare de atac promovate de părți, pentru incorecta stabilire a situației de fapt.

2. Recurentul critică soluția instanței de apel și în privința cererii de reconstituire a dreptului de proprietate pe vechiul amplasament, susținând că pe terenul vizat, de 1.551,32 m.p., se găsesc construcții cu caracter provizoriu și care pot fi demontate.

Raportat la această situație, recurentul-reclamant arată că în cauză sunt incidente dispozițiile art. 11 alin. (3) raportat la art. 10 alin. (3) din Legea nr. 10/2001, texte legale ce definesc noțiunea

de teren liber și suprafață ocupată de construcții edificate dar neautorizate.

Nu poate fi reținută nici această critică, întrucât, astfel cum s-a arătat anterior, suprafața totală de teren la care este îndreptățit reclamantul este de 1.400 m.p., din care 965,5 m.p. i-au fost reconstituiți în procedura Legii nr.18/1991. Diferența de 372,5 m.p., suprafață pentru care i s-a reconstituit reclamantului dreptul de proprietate în actuala procedură, este aferentă unui bloc și zonei lui funcționale, astfel că, a i se reconstitui dreptul de proprietate pe suprafața pe care se află construcțiile demontabile, presupune deja punerea în posesie pe un alt amplasament.

Decizia emisă în baza Legii nr.10/2001 optează în mod corect pentru modalitatea de restituire în echivalent, în condițiile în care cei 372,5 m.p. nu reprezintă teren liber în accepțiunea art. 10 alin. (3) sau a art.11 alin.(3) din Legea nr.10/2001, iar suprafața asupra căreia reclamantul emite pretenții nu aparține terenului astfel recunoscut.

3. Recurentul critică și modalitatea în care a fost analizată incidența Legii nr.18/1991, arătând că în mod greșit instanța de apel a apreciat că nu mai poate interveni restituirea în natură a unui teren ce a fost reconstituit în baza Legii nr. 18/1991. Susține că Ordinul nr. 111/1993 recunoaște dreptul de proprietate doar pentru 900 m.p. iar în baza Legii nr.167/1997 se reconstituie dreptul pentru 65,50 m.p. însă, până la acest moment, procedura de restituire nu este finalizată pentru niciuna dintre aceste suprafețe. Apreciază că instanța de apel trebuia să aibă în vedere principiile de aplicare a Legii nr. 10/2001, în ceea ce privește caracterul complinitor al acestei legi, în raport cu alte acte normative reparatorii speciale anterioare.

Critica este nefondată întrucât instanța de apel a interpretat corect efectul pe care, constatarea nulității absolute a actelor juridice subsecvente Ordinului Prefectului nr. 111/1993 (adeverință, proces verbal de punere în posesie și titlu de proprietate), îl are asupra procesului de reconstituire a dreptului de proprietate în baza Legii nr.18/1991. În condițiile în care, potrivit sentinței civile nr.3001/2011 a Judecătorei Pitești, Ordinul Prefectului a fost considerat valabil pentru recunoașterea dreptului la restituirea în natură a suprafeței, procesul de reconstituire urmează a fi reluat numai cu privire la inserarea în adeverințe, proces de punere în posesie și titlu de proprietate al tuturor moștenitorilor, cu însușirea amplasamentului respectiv sub semnătură. Împrejurarea că terenul a fost vândut excede prezentului cadru procesual, moștenitorii urmând a se desocoti între ei.

Din punctul de vedere al regimului juridic al terenului, câtă vreme Ordinul Prefectului a fost menținut, acesta este cel care validează dreptul de proprietate în patrimoniul moștenitorilor în procesul de aplicare a Legii nr.18/1991, respectiva dispoziție neputând fi cenzurată prin aplicarea reglementărilor prevăzute de Legea nr.10/2001.

Caracterul de complinire al Legii nr.10/2001 nu presupune că fostul proprietar, care nu a urmat sau nu a obținut dreptul în procedura Legii nr. 18/1991, are deschisă calea Legii nr.10/2001, ci este dat de faptul că Legea nr.10/2001 reglementează situațiile juridice rămase fără acoperire legală în materia restituirilor proprietăților trecute abuziv în proprietatea statului în perioada 1945-1989.

Pentru aceste considerente, constatând că instanța de apel a pronunțat o hotărâre cu corecta interpretare și aplicare a legii, nefiind incidente dispozițiile art.304 pct.9 C.proc.civ., Înalta Curte a respins recursul ca nefondat.

11. Acțiune în uzucapiune. Constituirea în favoarea unui terț a dreptului de proprietate asupra imobilului în temeiul unei legi speciale de reparație după împlinirea termenului de prescripție achizitivă. Calitate procesuală pasivă. Motive de apel suplimentare formulate după închiderea dezbaterilor. Consecințe.

C.civ. din 1864, art. 1854, art. 1846, art. 1847

C.proc.civ. din 1865, art. 287, art. 292, art. 304 pct. 7, pct. 9

1. Din perspectiva opozabilității, dreptul de proprietate este opozabil erga omnes, însă constatarea lui în procedura judiciară, în condițiile prevăzute de Codul civil de la 1864 este contencioasă, iar calitatea procesuală aparține, ca regulă generală, titularului dreptului de proprietate nediligent.

Însă, în condițiile în care asupra imobilului cu privire la care s-a solicitat prin acțiune constatarea dreptului de proprietate ca efect al uzucapiunii de lungă durată, fusese constituit, după împlinirea termenului prescripției achizitive, în favoarea unui terț un drept de proprietate în baza unei legi speciale, legitimarea procesuală pasivă este justificată atât în persoana proprietarului nediligent, cât și a terțului.

Astfel, cererea de constatare a intervenirii uzucapiunii a fost în mod corect soluționată atât în contradictoriu cu titularul dreptului de proprietate din perioada reținută de instanță (pe baza interpretării probatoriului administrat), cât și cu cel care, la momentul soluționării cererii, avea constituit un drept de proprietate asupra bunului litigios. Împrejurarea că terțul se află în posesia unui titlu de proprietate asupra imobilului, constituie fundamentul interesului acestui pârât de a participa la proces și de a formula apărări și căi de atac în combaterea cererilor reclamantei, respectiv pentru a proba că posesia invocată de reclamantă nu îndeplinește condițiile prevăzute de Codul civil, o soluție de respingere a acțiunii fiind de natură să îi consolideze titlul de proprietate.

2. Motivul de recurs întemeiat pe dispozițiile art. 304 pct.7 C.proc.civ., care sancționează nemotivarea hotărârii, este aplicabil numai în ipoteza în care instanța de apel a fost sesizată în termen procedural cu criticile pretins necercetate. Prin urmare, acest motiv de recurs nu poate fi invocat în condițiile în care, după închiderea dezbaterilor, prin note scrise, partea apelantă a dezvoltat critici privitoare la greșita aplicare de către prima instanță a unor dispoziții legale.

Secția I civilă, decizia nr. 1387 din 22 mai 2015

Prin cererea înregistrată pe rolul Tribunalului București, la data de 27.05.2011, reclamanta Parohia Bisericii X. a chemat în judecată pe pârâții Municipiul București, reprezentat prin Primarul General, Primăria sectorului 2 București, Secretariatul de Stat pentru Culte și B., solicitând să se constate că a dobândit dreptul de proprietate asupra imobilului compus din teren situat în București, în suprafață de 499,41 mp, prin uzucapiunea de lungă durată.

În motivarea cererii, reclamanta a arătat că deține în proprietate imobilul-teren situat în str. L. nr. x8 (fostă P. nr. x8, fostă G. nr. x), încă de la construcția bisericii (edificată în secolul al XVII-lea), care a fost înzestrată cu terenurile din jurul ei; imobilul în cauză a fost dintotdeauna teren viran, neafectat de construcții, deoarece aici se găsea amplasat cimitirul bisericii, astfel că nu era permisă edificarea de construcții sau realizarea oricăror alte lucrări.

Reclamanta a mai menționat că în perioada interbelică o parte din teren a fost separată de biserică, prin construirea unei străzi circulare în jurul acesteia, precum și că bunurile imobile deținute în proprietate sunt menționate, încă din anul 1905, în inventarul Bisericii X., printre ele regăsindu-se și terenul în litigiu.

Din procesele-verbale nr. 297/1940 și nr.297/1940, ambele întocmite de Primăria Municipiului București - Comisia de Inventariere a Imobilelor Publice, Sector I Galben, rezultă că Biserica X. este proprietatea terenului din str. G. nr. x, având o suprafață de circa 500 mp. Prin

aceste înscrisuri, terenul a fost delimitat și evaluat de către autoritățile vremii. În anul 1941, prin procesul-verbal nr.11276/1941, întocmit de judecătorul delegat, a fost înscris în cartea funciară dreptul de proprietate asupra terenului în suprafață de 490 mp (loc viran) situat în str. P. nr.x0 și str. G. nr. x), în favoarea Parohiei Biserica X., pe baza posesiunii și cu titlu de prescripțiune prin posesiune de peste 30 de ani. Totodată, în extrasul de carte funciară referitor la partea I („Date privitoare la imobil”) și partea a II-a („Date privitoare la proprietate”) se atestă același lucru, respectiv că dreptul de proprietate a aparținut reclamantei.

În inventarul întocmit la 31.12.1958, la categoria „Terenuri - Curți”, la pct. 4, parohia apare ca fiind proprietara terenului viran care face obiectul prezentei cauze; aceeași situație este reținută și în procesele-verbale de inspecție generală din anii 1969, 1970, 1972, 1974 și 1977. De asemenea, din adeverința nr.7541/1976, emisă de Arhiepiscopia Bucureștilor - Sectorul Economic I, rezultă că terenul în cauză este în proprietatea Parohiei Bisericii X., fiind reînscrise în inventarul parohial, atât în cel de la parohie, cât și în cel de la Arhiepiscopia Bucureștilor din anii 1944 și 1945.

A menționat reclamanta că încă din anul 1976, atât terenul în litigiu, cât și întreaga sa proprietate sunt împrejmuite cu un gard din plăci din beton, înalt de 2 m. Acest fapt rezultă din adresa întocmită în data de 15.07.1976 de către părintele paroh, prin care a fost înaintat devizul de lucrări și au fost făcute unele lămuriri cu privire la împrejmuirea terenului viran; acest înscris se coroborează cu procesul-verbal nr.3/1976 referitor la construirea gardului care împrejmuește terenul aflat în proprietatea bisericii. Faptul posesiei terenului rezultă și din constatările unui inspector financiar, consemnate în procesul-verbal din 27.04.1982, de unde rezultă că biserica este proprietara terenului viran de 503 mp.

S-a arătat, de asemenea, că la data de 14.05.2003, reclamanta figura înscrisă la Direcția de Impozite și Taxe Locale de pe lângă Primăria sectorului 2 București cu teren în suprafață de 993 mp, situat în str. L. nr. x8, astfel cum rezultă din certificatul privind impozitele și taxele locale pentru persoane juridice din 14.05.2003; suprafața de teren de 993 mp, reprezintă întreaga suprafață a curții aferente bisericii, terenul în litigiu, în suprafață de 499, 41 mp, fiind o parte a acestuia. Aceeași suprafața de teren de 993 mp, apare înscrisă și în adresa din 06.06.2003 emisă de Direcția Venituri Buget Local, Serviciul Impunere Persoane Juridice. În toată această perioadă reclamanta a plătit taxele și impozitele către stat, pentru construcții și terenuri și a avut posesia neîntreruptă asupra terenului situat în str. L. nr. x8, în suprafață de 499,41 mp, încă din anul 1905, astfel cum rezultă din inventarul bisericii de la acea dată. De asemenea, continuitatea posesiei reclamantei este reținută și prin procesul-verbal nr. 11276/1941, întocmit de către un judecător delegat, din care rezultă că reclamanta a dobândit dreptul de proprietate asupra terenului pe baza posesiunii și cu titlu de prescripțiune prin posesiune de peste 30 de ani.

A susținut reclamanta că, în mod cert, în perioada 16.05.1941 - 16.05.1971, a stăpânit terenul în cauză (data de 16.05.1941 fiind data procesului-verbal indicat mai sus, prin care s-a înscris în cartea funciară dreptul de proprietate asupra terenului în litigiu, în favoarea sa) astfel că a dobândit dreptul de proprietate asupra terenului prin uzucapiunea de 30 de ani, având posesia imobilului dacă nu pentru întreaga perioadă din 1905 și până în prezent, cel puțin pentru perioada 16.05.1941 - 16.05.1971, posesia fiind exercitată continuu, neîntrerupt, public și sub numele de proprietar.

În continuare, reclamanta a arătat că imobilul teren în suprafață 499,51 mp a fost atribuit prin Ordinul Prefecturii Municipiului București nr.183/2003, în proprietatea pârâtei B. fiind întocmit în acest sens titlul de proprietate nr. x9 din 19.02.2003 în temeiul art. 13 din Legea nr.44/1994 privind veteranii de război, precum și unele drepturi ale invalizilor și văduvelor de război și procesul-verbal de punere în posesie nr.15872/2003, deși Statul Român nu avea niciun drept de proprietate asupra terenului atribuit.

Procesul-verbal de punere în posesie nr. 15872/2003, încheiat între Comisia Locală pentru stabilirea dreptului de proprietate asupra terenurilor de pe lângă Primăria sectorului 2 București și B. a fost încheiat numai scriptic, părțile nedeplasându-se la fața locului pentru punerea în posesie, astfel că nu au fost trasate semne de hotar și nu a fost individualizată faptic parcela de teren în

litigiu, care s-a aflat mereu în posesia reclamantei.

În drept, cererea de chemare în judecată a fost întemeiată pe disp. art.1890, art. 1846 și urm. C.civ.

La data de 29.08.2011, reclamanta a depus o cerere completatoare prin care a solicitat să se dispună și radierea din cartea funciară a dreptului de proprietate al pârâtei B. asupra imobilului-teren în suprafață de 499,41 mp.

Pârâta B. a formulat întâmpinare prin care a solicitat respingerea cererii de chemare în judecată, ca neîntemeiată, arătând că litigiile dintre aceasta și reclamanta Parohia Bisericii X. au început la scurt timp după ce Prefectura Municipiului București a emis titlul de proprietate nr. x9/2003, prin care i-a fost constituit dreptul de proprietate asupra suprafeței de teren de 499,51 m.p., în temeiul disp. Legii nr.44/1994, în calitate de moștenitor al unui veteran de război. Propunerea de atribuire a terenului făcută de către Primăria sectorului 2 București a fost validată de Prefectul Municipiului București, iar alegerea terenului disponibil s-a făcut de autorități cu respectarea dispozițiilor legale.

A mai susținut această pârâtă că cererea de chemare în judecată este intitulată de reclamantă ca fiind o cerere provocatorie, care poate fi exercitată doar de "titularul unui drept care cheamă în judecată pe cel care prin atitudinea sa sau prin actele sale, îi tulbură exercițiul dreptului sau" or, condițiile prezentate de reclamantă, care este nemulțumită că i s-a emis un titlu de proprietate pe o suprafață vizată de ea, nu pot fi apreciate ca definiții pentru acțiunea provocatorie, întrucât pe de o parte reclamanta nu este titularul dreptului de proprietate asupra terenului în suprafață de 449,51 m.p., iar pe de altă parte pârâta nu a avut, nu are și nu a manifestat nicio atitudine, prin acte sau fapte, care să tulbure exercitarea vreunui drept de proprietate invocat de către reclamantă.

Prin urmare, reclamanta nu a dovedit dreptul său de proprietate asupra terenului în litigiu, spre deosebire de pârâtă care se află în posesia titlului de proprietate nr. xxx9/2003, astfel că reclamantă este cea care tulbură exercitarea dreptului de proprietate asupra terenului în litigiu.

În opinia pârâtei, cererea de chemare în judecată este inadmisibilă, întrucât aceasta considerându-se proprietar al terenului, a exercitat o acțiune în constatare, deși avea deschisă calea acțiunii în revendicare.

Cu referire la dovada dreptului de proprietate a arătat că dacă Biserica X. a fost înzestrată cu terenurile din jurul ei, atunci ar trebui să existe actul prin care terenul a intrat în proprietatea acesteia, iar reclamanta are obligația de a prezenta actul de înzestrare și de a dovedi cum, când și în ce condiții a pierdut proprietatea asupra terenului și cine a preluat terenul.

A mai susținut pârâta B. că în urma administrării probei cu expertiză în dosarul având ca obiect revendicare imobiliară, nu au fost identificate la nivelul solului sau în subsol morminte sau oseminte umane, care să conducă la concluzia că terenul a fost folosit de reclamantă ca cimitir; expertiza a identificat pe terenul în litigiu, doar la nivelul solului, existența unor construcții care ocupă terenul pe o suprafață de aproximativ 100 mp.

În ceea ce privește mențiunile cuprinse în registrele de transcripțiuni și inscripțiuni, pârâta a arătat că toate consemnările au avut un caracter provizoriu iar înscrierea în temeiul Procesului-verbal nr. 11276/1940 al Comisiei pentru înființarea Cărților Funciare din București nu face dovada dreptului de proprietate, întrucât cărțile funciare provizorii din municipiul București nu au fost transformate în cărți de publicitate funciară; pe cale de consecință, înscrierile în cartea funciară cu privire la imobilele aflate pe raza municipiului București nu erau constitutive de drepturi.

Pârâatul Secretariatul de Stat pentru Culte a invocat excepția lipsei calității procesuale pasive.

Primăria sectorului 2 București a depus o cerere prin care a menționat că achiesează la pretențiile reclamantei.

Prin sentința civilă nr.2135 din 09.12.2013, Tribunalul București, Secția a IV-a civilă a admis excepția lipsei calității procesuale pasive a pârâtului Secretariatul de Stat pentru Culte; în consecință, a respins cererea formulată împotriva acestui pârât, ca fiind introdusă împotriva unei persoane fără calitate procesuală pasivă; a admis excepția lipsei capacității procesuale de folosință a

pârâtei Primăria sectorului 2 București, astfel că cererea formulată împotriva acestei pârâte a fost respinsă pentru acest considerent; a admis excepția lipsei calității procesuale pasive a pârâtului Municipiul București, reprezentat prin Primarul General, pe capătul de cerere având ca obiect radiere din cartea funciară a dreptului de proprietate al pârâtei B. și a respins excepția lipsei calității procesuale pasive a pârâtului Municipiul București pe capătul de cerere având ca obiect constatarea dreptului de proprietate ca efect al uzucapiunii de lungă durată.

Pe cale de consecință, a respins al doilea capăt de cerere, formulat împotriva pârâtului Municipiul București, ca fiind formulat împotriva unei persoane fără calitate procesuală pasivă.

A respins excepția lipsei calității procesuale pasive a pârâtei B. pe primul capăt de cerere.

A admis cererea de chemare în judecată, astfel cum a fost precizată în contradictoriu cu pârâții Municipiul București, reprezentat prin Primarul General și B., a constatat că reclamanta a dobândit, prin efectul prescripției achizitive de 30 de ani, dreptul de proprietate asupra imobilului - teren situat în str. L. nr.x8, în suprafață de 503 mp identificat în planul de amplasament rezultat în urma măsurătorilor, în raportul de expertiză tehnică judiciară; a dispus radierea din cartea funciară a dreptului de proprietate al pârâtei B. asupra imobilului - teren în suprafață de 499,41 m.p.

Prima instanță a reținut că, astfel cum a fost completată, cererea prin care s-a solicitat să se constate dobândirea dreptului de proprietate de către Parohia Bisericii X. asupra imobilului în suprafață de 499,41 mp, ca efect al uzucapiunii de lungă durată, este admisibilă deoarece reclamanta nu este proprietara imobilului sus-menționat.

Având în vedere că uzucapiunea este instituită de lege ca o sancțiune împotriva proprietarului (care, dând dovadă de lipsă de diligență, a lăsat vreme îndelungată bunul său în mâna altei persoane), ce reprezintă, în același timp, un beneficiu acordat de lege posesorului (care a stăpânit bunul o perioadă de timp stabilită de lege, ca un adevărat proprietar), acțiunea pentru constatarea uzucapiunii trebuie îndreptată împotriva adevăratului proprietar.

Referitor la legitimarea procesuală pasivă, tribunalul a apreciat că, pe primul capăt de cerere, are calitatea procesuală pasivă pârâtul Municipiul București, reprezentat prin Primarul General, prin prisma faptului că este unitatea administrativ teritorială care a deținut terenul, termenul uzucapiunii de 30 de ani fiind calculat și îndeplinit numai cu acest pârât, înainte de emiterea titlului de proprietate nr. x9/2003; de asemenea, are calitate procesuală pasivă și pârâta B., care în prezent este în posesia unui titlu de proprietate asupra terenului ce face obiectul uzucapiunii, în scop de opozabilitate, termenul de uzucapiune fiind îndeplinit anterior dobândirii de către aceasta a dreptului de proprietate.

S-a arătat, de asemenea, că imobilul ce face obiectul litigiului se află în raza teritorială a Municipiului București, unitate administrativ-teritorială cu personalitate juridică conform art. 21 din Legea nr. 215/2001 a administrației publice locale, reprezentată în justiție de Primar.

A reținut tribunalul că potrivit situației juridice înaintate de Primăria Municipiului București cu adresa din 16.07.2012, în cartea funciară din anul 1940 a fost înscris, cu procesul verbal nr. 111276/1940, imobilul cu adresa str. P. nr.x0 comun cu str. G. nr.x, iar la nivelul anului 1986 imobilul a fost înscris în evidențele cadastrale ale orașului București la adresa poștală str. P. nr. x0, cu suprafața de 403,00 mp teren, ca proprietate de stat (categoria de folosință - construcții și curți), cu posesor de parcele la data întocmirii evidentelor - Consiliul Popular Sector 2 București.

Tribunalul a apreciat că în cauză sunt incidente dispozițiile art. 36 și 26 din Legea nr. 18/1991, precum și prevederile art. 477 C.civ., ale Legii nr.213/1998 și ale Legii nr. 215/2001.

Pe fondul cauzei, tribunalul a apreciat că posesia exercitată de reclamantă îndeplinește condițiile prevăzute de lege, fiind o posesie utilă, care a fost exercitată pe o perioadă de 30 de ani, astfel că pretențiile reclamantei sunt întemeiate.

Având în vedere și considerentele deciziei civile nr.85/2007, pronunțată de Curtea de Apel București în dosarul nr. x/2/2006, tribunalul a reținut că reclamanta nu este proprietara terenului, înzestrarea sa la momentul clădirii bisericii neîmbrăcând forma unui act apt să permită transmiterea dreptului de proprietate. De asemenea, nici procesul verbal de intabulare prezentat în cadrul probei cu înscrișuri, nu face dovada dreptului de proprietate, întrucât înscrierea respectivă, avea în baza

legii aplicabile în momentul înscrierii, efecte declarative de drepturi, nu constitutive.

Posesia exercitată de reclamantă asupra terenului nu a fost întreruptă de proprietarul terenului, a fost publică și sub nume de proprietar iar din probele administrate în cauză a rezultat că terenul se află în continuare în folosința reclamantei, fiind îngrădit de către aceasta. Împrejurarea că reclamanta a folosit terenul în cauză în suprafață de cca 500 mp încă din anul 1905 rezultă din inventarul Bisericii Parohiale X., acest teren fiind menționat și în procesul-verbal nr. 297/1940, respectiv în procesul-verbal de revizuire nr.297/1940, întocmite de Primăria Municipiului București - Comisia de Inventariere a Imobilelor Publice, Sector I Galben, în care se menționează că Biserica X. folosea terenul din str. G. nr. x. În procesul-verbal nr.297/1940 și procesul-verbal de revizuire nr. 297/1940 apare menționat terenul viran cu suprafața de 500 mp cu următoarele vecinătăți - la N - str. G. - teren viran; la S - str. P.; la E - proprietatea bisericii și la V - proprietatea P.

Terenul a mai fost menționat și în procesul-verbal nr. 11276/1941, fiind înscris în cartea funciară un drept de proprietate pe baza posesiunii și cu titlu de prescripțiune prin posesiune de peste 30 de ani. Acest proces verbal, care a fost însoțit și de o schiță, nu a avut efect constitutiv de drepturi, dar instituie o prezumție privind existența dreptului de proprietate.

De asemenea, terenul în suprafață de cca 500 mp apare și în Inventarul întocmit în 31.12.1958 la categoria „Terenuri - Curți” și în procesele-verbale de inspecție generală din anii 1969, 1970, 1972, 1974, 1976 și 1977. El este menționat și în adeverința nr.7541/1976, emisă de Arhiepiscopia Bucureștilor - Sectorul Economic I, și a fost înscris în inventarul parohial, atât în cel de la parohie, cât și în cel de la Arhiepiscopia Bucureștilor din anii 1944, 1945 și alții.

Că posesia exercitată de reclamantă a fost publică și sub nume de proprietar, respectiv că reclamanta s-a manifestat ca un proprietar diligent, rezultă din faptul că în anul 1976, atât terenul în litigiu, cât și întreaga proprietate a reclamantei au fost împrejmuite cu un gard din plăci din beton, care există și în prezent, ce delimitează proprietatea. Aceste aspecte rezultă din adresa nr. 53/1976 reprezentând devizul de lucrări și procesul-verbal nr. 3/1976. Terenul mai este menționat și în: memoriul de activitate pe anul 1981, procesul-verbal din 27.04.1982 și procesul verbal de inspecție generală din 22.08.1983.

A arătat, în continuare, tribunalul că, întrucât se considera proprietara terenului, reclamanta și-a deschis rol fiscal, figurând la Direcția de Impozite și Taxe Locale de pe lângă Primăria sectorului 2 București cu teren în suprafață de 993 mp, situat în str. L. nr.x8, aspect ce rezultă din certificatul emis la 14.05.2003 de DITL sector 2 București. Impunerea s-a făcut având la bază declarația nr. 7/1997 făcută de preotul paroh, clădirea bisericii având o suprafață de 308 mp iar curtea de 993 mp.

Constatând că în actele emise de DITL sector 2 București există neclarități privind momentul deschiderii rolului fiscal, tribunalul a avut în vedere înscrisurile cu dată mai veche, care au fost însoțite și de certificate privind impozitele precum și chitanțele care fac dovada plății rolului fiscal începând cu anul 1994.

Cu privire la caracterul continuu și neîntrerupt al posesiei, prima instanță a apreciat că, până la proba contrară, posesorul actual care dovedește că a posedat la un moment dat mai înainte, este presupus că a posedat în tot timpul intermediar, deci, că a avut o posesie continuă, conform art. 1850 C.civ.; în speță, o astfel de probă contrară nu a fost făcută de către părți.

Caracterul public și util al posesiei a fost reținut pe baza depozițiilor martorilor audiați, care au declarat că terenul a fost delimitat prin construirea unui gard în anii 1970, pe linia de demarcație a terenului. Reclamanta era cunoscută de comunitatea locală ca proprietară, nefiind netulburată în stăpânirea imobilului.

Potrivit prevederilor art.1854 C.civ., posesorul este presupus că posedă pentru sine sub nume de proprietar, dacă nu este probat că a început a posedea pentru altul, iar în cauză nu s-a administrat vreo dovadă contrară în acest sens, în persoana reclamantului fiind întrunite ambele elemente ale posesiei, respectiv atât corpus, cât și animus.

Pentru considerentele expuse, constatând că începând cu anii 1940 reclamanta a exercitat asupra terenului în suprafață de 499,41 m.p., identificat conform raportului de expertiză, o posesie

continuă, neîntreruptă, netulburată, publică și sub nume de proprietar, care îndeplinește condițiile impuse de art.1847 C.civ. pentru a putea prescrie, în temeiul art.1846 din același act normativ, tribunalul a apreciat că aceasta a dobândit dreptul de proprietate asupra imobilului în litigiu prin efectul uzucapiunii de lungă durată, termenul uzucapiunii îndeplinindu-se în anii 1970 -1971.

Această instanță a menționat că a luat ca punct de plecare al termenului de prescripție achizitivă anii 1940, întrucât terenul apare menționat cu vecinătăți în procesul-verbal nr.297/1940 și în procesul-verbal de revizuire nr.297/1940, ambele întocmite de Primăria Municipiului București - Comisia de Inventariere a Imobilelor Publice, Sector I Galben, precum și în procesul-verbal nr. 11276/1941.

A subliniat tribunalul că termenul de 30 de ani s-a împlinit cu mult timp înainte de a se emite titlul de proprietate pe numele pârâtei B.; de altfel, și în cazul în care s-ar fi luat ca punct de plecare anii 1970 (când s-a realizat îngrădirea terenului, astfel cum a rezultat din declarațiile martorilor) termenul de 30 de ani s-ar fi împlinit în anii 2000, înainte de emiterea titlului de proprietate al pârâtei B. În acest context, existența titlului de proprietate nr. x9/2/2003 al pârâtei referitor la imobilul în litigiu - respectiv suprafața de 499,41 mp, nu afectează termenul prescripției achizitive care s-a împlinit anterior emiterii titlului, hotărârea ce se va pronunța în prezenta cauză urmând a constata, cu efect retroactiv, existența dreptului de proprietate în patrimoniul reclamantei.

De asemenea, împrejurarea că pârâta B. și-a intabulat dreptul de proprietate asupra terenului în suprafață de 499,41 mp, nu afectează termenul de uzucapiune care s-a împlinit anterior emiterii titlului de proprietate și înscrierii acestuia în cartea funciară nr. x48.

În consecință, Tribunalul București a admis cererea de chemare în judecată, astfel cum a fost precizată și completată, dispunând și radierea din cartea funciară a dreptului de proprietate al pârâtei B. asupra imobilului-teren în suprafață de 499,41 mp (ca o consecință a efectului retroactiv al admiterii cererii de dobândire a dreptului de proprietate prin uzucapiune asupra imobilului teren în suprafață de 503 mp).

Împotriva acestei sentințe a formulat apel pârâta B., solicitând admiterea apelului și schimbarea sentinței apelate, în sensul admiterii excepției calității procesuale pasive a Municipiului București, reprezentat prin Primarul General și respingerii acțiunii formulate de Parohia Bisericii X., ca nefondată.

În motivarea apelului, pârâta a arătat că, în ceea ce privește primul capăt de cerere, în mod greșit a fost respinsă excepția lipsei calității procesuale pasive a Municipiului București, în condițiile în care aceasta este proprietar al terenului în litigiu, conform titlului de proprietate nr. x9/2003, iar potrivit art. 645 C.civ., uzucapiunea este o veritabilă sancțiune împotriva proprietarului care a pierdut posesia asupra bunului, posesie care este exercitată de o altă persoană, în condițiile art. 1890 C.civ.

Cu privire la soluția dată fondului cererii de chemare în judecată, a arătat că în mod greșit a fost admisă cererea de chemare în judecată și s-a constatat că reclamanta a dobândit dreptul de proprietate asupra imobilului teren în suprafață de 503 mp.

Prin decizia civilă nr. 579/A din 19.12.2014, Curtea de Apel București, Secția a III-a civilă și pentru cauze cu minori și de familie a respins, ca nefondată, excepția inadmisibilității apelului; de asemenea, a respins, ca nefondat, apelul formulat de pârâta.

Curtea de apel a reținut că excepția inadmisibilității apelului, invocată de către intimata - reclamantă este nefondată, întrucât inadmisibilitatea nu este dată strict de raportul de drept substanțial care ar fi vizat constatarea uzucapiunii de 30 de ani, doar față de Municipiul București, termenul fiind împlinit în anul 1971, ci și de cadrul procesual deschis, inclusiv în raport cu un proprietar deținător al unui titlu emis în 2003 pentru același imobil (pârâta B.)care, la rândul său, și-a susținut în cauză, în mod firesc, propriile apărări întemeiate pe dreptul de proprietate decurgând din titlul său de proprietate.

Opozabilitatea reținută de către prima instanță nu vizează o atitudine procesuală pur pasivă a celui chemat în judecată în calitate de pârât, cu atât mai mult, când acesta invocă apărări privitoare la propriul drept, pe care instanțele sunt chemate să le analizeze, în contextul

probatoriului administrat.

A arătat instanța de apel (aceste considerente având menirea de a completa, înlocui ori modifica motivarea primei instanțe cu privire la aspectele cadrului procesual) că, în speță, contrar celor reținute de prima instanță, chemarea pârâtei B. în judecată constituie mai mult decât o simplă nevoie de opozabilitate a soluției instanțelor, dat fiind că acțiunea în constatarea uzucapiunii, în raport de data formulării acesteia, conferă legitimare procesuală pasivă nu doar Municipiului București, ci și tuturor celor care au invocat ori invocă un drept de proprietate asupra imobilului, așadar inclusiv apelantei - pârâte care este beneficiara unui titlu de proprietate, emis în temeiul unei legi speciale și în executarea unei hotărâri judecătorești.

În ceea ce privește condițiile uzucapiunii de lungă durată, curtea de apel a reținut că, în cauză, au fost probate faptul posesiei și îndeplinirea cerințelor prevăzute de art. 1847 - 1890 C.civ., astfel că în mod temeinic și legal prima instanță a constatat că reclamanta a dobândit dreptul de proprietate asupra imobilului în litigiu.

Cu referire la identificarea terenului în litigiu de către Comisia locală sector 2 București ca fiind un teren viran și liber și adresa invocată de către apelantă emisă în acest sens (care a stat la baza emiterii titlului de proprietate al pârâtei), instanța de apel a arătat că s-au dovedit a fi eronate, astfel cum a confirmat chiar Primăria sectorului 2 București, prin adresa Direcției de urbanism, cadastru, fond funciar din 23.10.2003, în sensul că faptic nu s-a identificat o astfel de parcelă, că o astfel de operațiune nici nu era posibilă, în condițiile în care terenul este împrejmuit cu plăci de beton și că a fost sesizată Prefectura Municipiului pentru găsirea unui alt amplasament spre a fi restituit pârâtei în executarea unei hotărâri judecătorești.

Curtea de apel a constatat că lipsa calității procesuale pasive a Municipiului București, invocată în criticile din apel, nu poate fi reținută, pârâțul sus-menționat fiind chemat în judecată în calitate sa de reprezentant al statului, din punct de vedere administrativ, cu privire la bunurile aflate în zona sa de administrare și asupra cărora statul se poate pretinde proprietar, în perioada supusă analizei în acțiunea dedusă judecății.

Cu referire la poziția procesuală a pârâtei B., Curtea de apel a reținut că aceasta a fost chemată în judecată, alături de Municipiul București, pentru a se constata, în favoarea reclamantei dobândirea dreptului de proprietate asupra imobilului disputat, printr-o posesie îndelungată, de peste 30 de ani.

Examinând criticile prin care s-a susținut că probele administrate în cauză au fost greșit interpretate, instanța de apel a arătat că probele administrate la judecata în fond au fost analizate în mod temeinic și au condus la soluția de admitere a cererii de chemare în judecată.

Astfel, s-a constatat că, în toate evidențele aflate la dispoziția reclamantei ori a Arhiepiscopiei Bucureștilor Sectorul Economic I din anii 1944 - 1945, terenul de cca 500 mp, identificat prin raportul de expertiză topo efectuat în cauză, era înscris în inventarul parohial cu titlu de proprietate. Acest aspect se regăsește și în procesele verbale de inspecție de la nivelul anilor 1976 - 1983, în devizul de lucrări din 1976 privind împrejmuirea terenului cu plăci de beton de doi metri și delimitarea acestuia de vecini și în înscrisurile emise de Direcția de Taxe și Impozite sector 2 București, în care reclamanta a fost menționată ca proprietar al bunului.

Până la eliberarea titlului de proprietate în favoarea apelantei-pârâte, nici un organ al statului ori vreo persoană nu au tulburat-o pe reclamantă în exercitarea posesiei asupra terenului în litigiu, care era cunoscut ca aparținând dintotdeauna bisericii.

A mai arătat Curtea de apel că echivocitatea echivalează cu precaritatea și exclude posesia, așadar și uzucapiunea, însă, în speță, viciul echivocității nu se regăsește; contrar opiniei apelantei, calculul termenului de 30 de ani nu are ca dată de început, data introducerii acțiunii, care s-ar împlini astfel retroactiv, dar ar cuprinde și perioada celor 10 ani scurși de la emiteria titlului de proprietate al apelantei pârâte (ceea ce, în opinia acestei părți ar constitui un element de echivocitate a posesiei reclamantei asupra terenului în litigiu).

Astfel, susținerile apelantei-pârâte contravin dispozițiilor art. 1889 și 1890 C.civ., dar și situației de fapt reținute în cauză.

Or, echivocitatea este generată de confuzia privind titularul exercitării posesiei, care în cauză lipsește, posesorul fiind în continuare, intimata-reclamantă. Eliberarea titlului de proprietate pe terenul în litigiu, constituie o veritabilă tulburare de drept, însă punerea efectivă în posesie conform titlului de proprietate eliberat apelantei, practic nu s-a realizat, astfel cum rezultă din probatoriul administrat în cauză.

Potrivit art. 1890 C.civ., cel ce invocă prescripția de 30 de ani nu este obligat să producă vreun titlu și nici nu i se poate opune reaua-credință. Acțiunea în constatarea uzucapiunii este imprescriptibilă și nu poate fi invocată pasivitatea reclamantei în formularea unei astfel de acțiuni, anterior eliberării titlului de proprietate al apelantei.

Pe cale de consecință, instanța de apel nu a primit susținerile apelantei-pârâte, în sensul că uzucapiunea constatată în favoarea reclamantei ca fiind împlinită încă din anul 1971 (cu consecința dobândirii dreptului de proprietate asupra terenului în litigiu, încă de la acel moment), nu-i poate fi opusă pentru cei 10 ani de când a dobândit titlul de proprietate a bunului, arătând că ignoră situația juridică reală privind imobilul care face obiectul cauzei pendinte și încălcă principiul stabilității raporturilor civile cu privire la bun.

Tot astfel, instanța de apel a constatat ca fiind nerelevantă susținerea din apel, în sensul că apelanta nu ar fi stat în pasivitate după obținerea titlului de proprietate emis de către Prefectura Municipiului București și obținerea procesului verbal de punere în posesie din 2003, formulând acțiune în revendicare a terenului împotriva reclamantei (din dosarul în curs de judecată) - dosar nr. x/3/2008, înregistrat pe rolul Tribunalului București - apreciind că aceasta nu este un argument pentru a șterge caracterul util al posesiei exercitate de către reclamantă în timpul celor 30 de ani necesari pentru împlinirea uzucapiunii - perioadă în care nu a fost contestată de către nimeni, nici de organele statului, nici de către vreo persoană - posesia fiind una publică, neîntreruptă, exercitată în mod continuu, pașnic, sub nume de proprietar și neechivocă.

Împotriva acestei decizii au declarat recurs, reclamanta și pârâta B.

1.Recurrenta-reclamantă a solicitat admiterea recursului propriu, modificarea deciziei civile nr. 579/A/2014 în sensul admiterii excepției inadmisibilității apelului declarat de pârâta B., și, pe cale de consecință, respingerea apelului declarat de aceasta, ca fiind inadmisibil.

În dezvoltarea criticilor de recurs, a arătat că apelul formulat de pârâta era inadmisibil întrucât apelanta nu este parte în raportul juridic de drept substanțial dedus judecării.

Astfel, prin sentința civilă nr. 2135/2013, Tribunalul București a constatat că Municipiul București este adevăratul proprietar față de care parohia a uzucapat "prin prisma faptului că este unitatea administrativ teritorială care a deținut terenul, termenul uzucapiunii de 30 de ani fiind calculat și îndeplinit numai cu acest pârât, înainte de emiterea titlului de proprietate nr. x9/2/2003". Întrucât raportul de drept substanțial dedus judecării s-a născut numai între parohie și Municipiul București (pârâta B. fiind un simplu terț), singura parte care putea să critice soluția primei instanțe cu privire la fondul dreptului dedus judecării era Municipiul București, care însă nu a formulat apel, achiesând la hotărârea Tribunalului București. Prin urmare, sub aspectul dobândirii de către reclamantă a dreptului de proprietate prin uzucapiune, hotărârea a rămas definitivă și irevocabilă.

În opinia acestui recurent, calificarea drept admisibil a apelului formulat de pârâta B. are drept consecință încălcarea puterii de lucru judecat a hotărârii primei instanțe care este definitivă și irevocabilă față de pârâatul Municipiul București.

În plus, prima instanță a mai reținut că B. are calitate procesuală pasivă doar în scop de opozabilitate. Prin urmare, aceasta putea critica hotărârea primei instanțe numai cu privire la calitatea sa procesuală pasivă.

Instanța de apel a respins excepția inadmisibilității reținând că atragerea în proces a apelantei B. depășește sfera opozabilității, deoarece prezenta acțiune în constatarea uzucapiunii conferă legitimare procesuală pasivă nu doar Municipiului București, ci și tuturor celor care au invocat ori invocă un drept de proprietate asupra imobilului, așadar inclusiv apelantei-pârâte B.

A susținut recurrenta-reclamantă că soluția instanței de apel este greșită întrucât legitimarea procesuală pasivă în cadrul acțiunii în constatarea o are adevăratul proprietar împotriva căruia a curs

și s-a împlinit termenul prescripției achizitive și, deci, față de care s-a uzucapat. Or, în speță, adevăratul proprietar este Municipiul București, deoarece în anii 1970-1971 (când s-a împlinit termenul uzucapiunii), pârâta B. nu deținea niciun drept de proprietate asupra terenului în litigiu; acesteia i s-a emis titlul de proprietate în anul 2003, după 30 de ani de la momentul împlinirii termenului prescripției achizitive.

S-a mai arătat că, prin urmare, calitatea de adevărat proprietar nu trebuie confundată cu cea de actual proprietar, pentru acțiunea în constatarea uzucapiunii prezentând relevanță proprietarul față de care a curs și s-a împlinit termenul prescripției achizitive de lungă durată, respectiv Municipiul București.

Cu referire la împrejurarea că apelanta-pârâtă B. este beneficiara, în temeiul unei legi speciale și în executarea unei hotărâri judecătorești, a emiterii unui titlu de proprietate pentru teren, recurenta-reclamantă a învederat că nici Legea nr.44/1994 și nici sentința civilă nr.511/1998, pronunțată de Curtea de Apel București, nu prevăd ca apelantei pârâte B. trebuie să i se atribuie terenul situat în str. L. nr. x8, ci un teren *in abstracto*, existând numai obligația Consiliului Local al Sectorului 2 București de a identifica un teren liber în intravilan și de a înainta propunerea de emiterie a titlului de proprietate Prefecturii Municipiului București.

A susținut, de asemenea, recurenta-reclamantă că apărările formulate de pârâtă privind propriul drept nu pot face obiectul prezentului dosar, deoarece între părți există un alt dosar civil care are ca obiect acțiunea în revendicare formulată de către B., care este suspendat până la soluționarea irevocabilă a acțiunii în constatarea dobândirii dreptului de proprietate ca efect al uzucapiunii.

2. Recurenta-pârâtă B. a solicitat admiterea recursului propriu, modificarea deciziei civile atacate în sensul admiterii apelului și schimbarea sentinței atacate, în sensul respingerii cererii de chemare în judecată, ca nefondată.

În dezvoltarea motivelor de recurs, întemeiate în drept pe dispozițiile art. 304 pct. 7 și 9 C.pr.civ., a susținut că decizia civilă nr. 579/A/2014 a fost dată cu încălcarea textelor de lege aplicabile în cauză, respectiv că instanța de apel nu a motivat hotărârea judecătorească în ceea ce privește aplicarea dispozițiilor din Legea nr. 7/1996.

Cu referire la motivul de recurs întemeiat pe dispozițiile art. 304 pct. 7 C.pr.civ., recurenta-pârâtă a susținut că a învederat instanței de apel că tribunalul a dispus radierea dreptului său de proprietate din cartea funciară, fără respectarea dispozițiilor imperative, de ordine publică ale art. 26 și art. 34 din Legea nr.7/1996, care prevăd că, în cazul în care dreptul de proprietate al unei părți este dobândit prin uzucapiune, neconcordanțele dintre situația de fapt și cuprinsul cărții funciare, nu se înlătură prin rectificare, respectiv cazurile limitativ prevăzute de Legea nr. 7/1996, în care poate fi dispusă rectificarea de carte funciară.

Cu toate acestea, instanța de apel nu a expus în decizia recurată considerente privitoare la aceste critici.

În dezvoltarea primului motiv de recurs, această recurentă a formulat și critici privitoare la interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 26 și art. 34 din Legea nr. 7/1996 (care intră în sfera de aplicare a dispozițiilor art. 304 pct. 9 C.pr.civ.), arătând că, atunci când provine din prescripția achizitivă, dreptul de proprietate este opozabil față de terți fără înscriere în cartea funciară, iar potrivit doctrinei, într-o asemenea ipoteză, neconcordanțele dintre situația de fapt și cuprinsul cărții funciare, nu se înlătură prin rectificare, ci (după cum chiar legea o spune în mod expres), prin înscrierea dreptului în baza procedurii speciale.

Prin urmare, în situația în care dreptul de proprietate al unei părți provine din prescripția achizitivă, se derogă de la dispozițiile comune privind procedura înlăturării neconcordanțelor din cartea funciară și se înscrie dreptul de proprietate în mod direct, în baza procedurii speciale.

Faptul că, în speță, nu se aplică procedura rectificării de cartea funciară rezultă și din art. 34 din Legea nr. 7/1996, care permite această procedură numai în situația în care valabilitatea titlului de proprietate al celui înscris în cartea funciară este înlăturată printr-o hotărâre judecătorească. Rectificarea de carte funciară se poate dispune de către instanța de judecată numai în cazurile

limitativ reglementate de art. 34 din Legea nr. 7/1996, conform căruia: "Orice persoană interesată poate cere rectificarea înscrierilor din cartea funciară dacă printr-o hotărâre judecătorească definitivă și irevocabilă s-a constatat că: 1) înscrierea sau actul în temeiul căruia s-a efectuat înscrierea nu a fost valabil; 2) dreptul înscris a fost greșit calificat; 3) nu mai sunt întrunite condițiile de existență a dreptului înscris sau au încetat efectele actului juridic în temeiul căruia s-a făcut înscrierea; 4) înscrierea din cartea funciară nu mai este în concordanță cu situația reală actuală a imobilului."

Or, recurenta-pârâtă nu se află în prezența unei hotărâri judecătorești prin care să se fi apreciat asupra valabilității titlului său de judecată, ci prin cererea de chemare în judecată intimata-reclamantă, a solicitat, ca accesoriu al capătului principal privind constatarea uzucapiunii, rectificarea înscrierilor de carte funciară.

Mai mult, nici în fața primei instanțe, nici în fața curții de apel, intimata-reclamantă nu a adus critici cu privire la valabilitatea titlului său de proprietate, împrejurare subliniată în mod expres și de către reprezentatul Parohiei Bisericii X., la termenul din 05.12.2014.

Recurent-pârâtă a expus și argumente pentru care apreciază că niciuna dintre ipotezele art. 34 din Legea nr. 7/1996 nu sunt aplicabile în litigiul pendinte.

Cu privire la motivul de recurs prevăzut de art. 304 pct. 9 C.pr.civ., recurenta-pârâtă a arătat că hotărârea judecătorească atacată a fost dată cu aplicarea greșită a dispozițiilor art. 1847-1890 C.civ., deoarece în cauză nu sunt îndeplinite condițiile pentru ca uzucapiunea lungă să-și producă efectele.

În opinia acestei recurente, soluția criticată este nelegală sub două aspecte: 1) calitatea procesuală pasivă a pârâtului Municipiului București și 2) îndeplinirea condițiilor uzucapiunii.

1). În ceea ce privește calitatea procesuală pasivă a pârâtului Municipiul București s-a arătat că instanța de apel a făcut aplicarea greșită a dispozițiilor care reglementează uzucapiunea în sensul că nu a ținut cont de caracterul sancționatoriu al prescripției achizitive.

Astfel, uzucapiunea reprezintă o sancțiune în ceea ce îl privește pe proprietarul neposesor care a stat în pasivitate, motiv pentru care aceasta poate fi opusă numai proprietarului actual al imobilului care, urmare admiterii acțiunii intimei-reclamante, va fi depozitat de bun. Prin urmare, în opinia acestei recurente, dacă proprietarul *actual* nu este în culpă, împotriva acestuia nu poate fi invocată uzucapiunea.

Pe baza acestui raționament, recurenta-pârâtă a concluzionat că Municipiul București nu poate avea calitate procesuală pasivă în cauză, deoarece acesta nu are bunul în proprietate (respectiv posesie), și că, de vreme ce în prezent este proprietara imobilului, condițiile uzucapiunii împreună cu toate efectele acesteia trebuiau analizate numai în contradictoriu cu ea, nu cu Municipiul București care nici nu are vreun interes de a face apărări în cauză.

2). Sub aspectul îndeplinirii condițiilor uzucapiunii, recurenta-pârâtă a arătat că sentința atacată este nelegală deoarece nu sunt îndeplinite condițiile cerute de lege pentru ca reclamanta să dobândească dreptul de proprietate prin efectul prescripției achizitive.

Astfel, hotărârea atacată a fost pronunțată cu încălcarea articolului 1847 C.civ. conform căruia "ca să se poată prescrie se cere o posesie continuă, neîntreruptă, netulburată, publică și sub nume de proprietar".

A susținut această recurentă că în fața instanțelor de fond a invocat viciul echivocității posesiei, despre care în literatura de specialitate s-a arătat că este incident atunci când actele de stăpânire exercitate de către posesor pot fi interpretate și altfel decât ca fiind corespunzătoare elementului psihologic propriu posesiei; cu alte cuvinte, posesia este echivocă atunci când nu se poate ști dacă există sau nu *animus sibi habendi*.

Cu referire la dispozițiile art. 1864 alin. (2) C.civ., recurenta-pârâtă a arătat că posesia reprezintă deținerea unui lucru sau folosirea de un drept, exercitată, una sau alta, de noi înșine sau de altul în numele nostru și reprezintă o stare de fapt, spre deosebire de proprietate care este o stare de drept. Pentru a exista posesia trebuie să fie întrunite două elemente în persoana celui care o invocă, respectiv: intenția deținătorului de a se comporta ca proprietar și deținerea bunului în

puterea sa.

Or, din considerentele hotărârii atacate rezultă că a fost analizat elementul material al posesiei, concluzionându-se că terenul ce face obiectul prezentei cereri de chemare în judecată a fost, în fapt, în posesia reclamantei, însă nu și elementul intențional al posesiei, întrucât nu s-a arătat dacă intimata-reclamantă deținea bunul pentru sine sau, în calitate de detentor precar, pentru Statul Român.

Printr-o altă critică, recurenta-pârâtă a arătat că nu sunt îndeplinite condițiile cerute de lege pentru ca reclamanta să poată dobândi dreptul de proprietate, ca efect al uzucapiunii, în contradictoriu cu aceasta.

Astfel, de vreme ce uzucapiunea, ca mod de dobândire al dreptului de proprietate, este o veritabilă sancțiune îndreptată împotriva proprietarului care a pierdut posesia asupra bunului, posesie care este exercitată de o altă persoană în condițiile art. 1890 și urm. C.civ., aceasta poate fi opusă numai proprietarului care a avut o atitudine pasivă față de bunul său. În consecință, termenul de 30 de ani nu poate fi calculat din 1940, ci trebuie avută în vedere posesia reclamantei în ultimii 30 de ani anteriori introducerii acțiunii deoarece prin interpretarea contrară, ar fi încălcat principiul egalității armelor, orice apărare a recurente-pârâte fiind inutilă.

Or, făcându-se aplicarea greșită a textului de lege evocat, s-a constatat că începând cu anii 1940, intimata-reclamantă a exercitat asupra terenului, o posesie continuă, neîntreruptă, netulburată, publică și sub nume de proprietar, termenul uzucapiunii împlinindu-se în 1970, anterior emiterii titlului de proprietate al recurente-pârâte.

În opinia acestei recurente, dacă proprietarul neposesor poate fi sancționat pentru inactivitate și posesorul neproprietar care posedă un bun timp de 106 de ani (așa cum pretinde intimata-reclamantă) dar nu inițiază demersuri în vederea obținerii unui titlu de proprietate prin uzucapiune, trebuie sancționat. Deși cererea privind constatarea dobândirii unui bun prin uzucapiune este imprescriptibilă, în funcție de circumstanțele cauzei trebuie apreciat dacă nu se încalcă un alt drept de proprietate constituit și din vina posesorului care a efectuat acte echivoce ce au condus la situația ca terenul în discuție să aibă a situație juridică incertă.

Prin urmare, raportat la împrejurarea că terenul a intrat în mod valabil în proprietatea sa, recurenta-pârâtă a opinat că nu prezintă relevanță perioada anterioară emiterii titlului său de proprietate în care intimata-reclamantă susține că ar fi posedat bunul.

S-a mai arătat că pasivitatea acestui posesor este de natură să îi producă un prejudiciu iremediabil întrucât dacă situația terenului nu ar fi fost incertă, până în prezent ar fi fost pusă în posesia unui teren ce nu ar fi făcut obiectul atâtor litigii între părți. Prin urmare, pasivitatea Parohiei Bisericii X. de a obține o hotărâre judecătorească prin care să i se valideze pretinsul drept de proprietate trebuie sancționată, în caz contrar recurente i s-ar crea un prejudiciu cel puțin în valoare de 1.074.256,725 RON dacă se raportează la valoarea imobilului astfel cum a fost stabilită prin raportul de expertiză.

Recurenta-pârâtă a apreciat că un argument suplimentar pentru admiterea recursului său este acela că titlul său de proprietate a fost eliberat în temeiul art.13 din Legea nr. 44/1994 privind veteranii de război, precum și unele drepturi ale invalizilor și văduvelor de război, față de sentința civilă nr. 511/1998 pronunțată de Curtea de Apel București, prin care a fost obligat Consiliul Local al Sectorului 2 București să identifice un teren liber în intravilan și să înainteze propunerea de împroprietărire Prefecturii Municipiului București.

Identificarea terenului în litigiu de către Consiliul Local al Sectorului 2 București ca fiind liber contrazice susținerile intimatei-reclamantei cu privire la «publicitatea» sau «utilitatea» pretinsei posesii, fiind irelevant că în cursul procesului, Municipiul București - Sector 2 a achiesat la pretențiile intimatei-reclamante.

Examinând decizia recurată, prin prisma criticilor formulate, Înalta Curte constată că recursurile nu sunt fondate și urmează să le respingă pentru considerentele ce vor succede.

I. În ceea ce privește recursul recurente-reclamante, prin care s-a susținut inadmisibilitatea apelului declarat de pârâta B. împotriva sentinței civile nr.2135/2013 a Tribunalului București, ale

cărui critici se circumscriu motivului de recurs prevăzut de art. 304 pct.9 C.proc.civ., Înalta Curte reține următoarele:

Prin cererea dedusă judecării s-a solicitat constatarea dreptului de proprietate al reclamantei asupra unui imobil constituit din teren, ca efect al uzucapiunii de lungă durată și radierea dreptului de proprietate înscris în cartea funciară în favoarea pârâtei B., ca urmare a constituirii unui drept de proprietate *asupra aceluiași bun*.

Contrar susținerilor recurente-reclamante, instanțele de fond și apel au apreciat în mod corect că această pârâtă are calitate procesuală pasivă în ceea ce privește capătul de cerere prin care s-a solicitat constatarea dobândirii dreptului de proprietate și aceasta deoarece pârâta B., care deține un titlu de proprietate asupra terenului în litigiu și a fost atrasă în proces chiar de reclamantă, *justifică un interes legitim* de a participa la judecată și, implicit de a pune în mișcare acțiunea civilă în modalitatea exercitării căilor de atac.

Astfel, acestei pârâte, care se prevalează, la rândul său, de un drept de proprietate asupra aceluiași bun, nu i se poate nega dreptul de a ataca o hotărâre judecătorească, pronunțată într-un dosar în care a fost parte, fără a-i fi afectat, în substanța sa, chiar dreptul de acces la instanță.

În cazul particular dedus judecării, cererea de constatare a intervenirii uzucapiunii a fost în mod corect soluționată atât în contradictoriu cu titularul dreptului de proprietate din perioada reținută de instanțele de fond (pe baza interpretării probatoriului administrat), ca fiind 1941-1971, cât și cu persoana care, *la momentul soluționării cererii*, avea constituit un drept de proprietate asupra aceluiași bun.

Înalta Curte reține că recurenta-reclamantă susține în mod vădit eronat că pârâta B. este un simplu terț, care a fost chemat în judecată exclusiv în scop de opozabilitate.

Astfel, cererea de chemare în judecată nu este una cu caracter personal, care să implice un raport juridic obligațional ci este o acțiune în constatarea unui drept real.

Din perspectiva opozabilității, dreptul de proprietate este opozabil *erga omnes*, însă constatarea lui în procedura judiciară, în condițiile prevăzute de Codul civil de la 1864 este contencioasă iar calitatea procesuală aparține, ca regulă generală, titularului dreptului de proprietate nediligent.

Particularitatea speței rezidă în constituirea unui drept de proprietate asupra aceluiași bun, în baza unei legi speciale de acordare a unor drepturi anumitor categorii de persoane (în cauză – urmaș de veteran de război) *după împlinirea termenului prescripției achizitive*, ceea ce a implicat chemarea în judecată atât a proprietarului nediligent, cât și a persoanei în favoarea căreia a fost constituit acest drept.

Înalta Curte reține însă că instanța de apel a argumentat în mod greșit că, în baza legitimării procesuale pasive recunoscute, pârâta B. este în drept să invoce apărări decurgând din dreptul său de proprietate și aceasta deoarece titlul de proprietate al acesteia, fiind emis după împlinirea termenului de prescripție achizitivă, nu are semnificația unei tulburări de drept menită să întrerupă acest termen.

În realitate, împrejurarea că se află în posesia unui titlu de proprietate asupra terenului în litigiu constituie fundamentul interesului acestei pârâte de a participa la proces și de formula apărări și căi de atac în combaterea cererilor reclamantei, respectiv pentru a proba că posesia invocată de reclamantă nu îndeplinește condițiile prevăzute de Codul civil. *Cum perioada de timp în care reclamanta a susținut și dovedit* (conform situației de fapt reținute de instanțele de fond pe baza probelor administrate) *că a exercitat posesia este anterioară datei la care a fost emis titlul de proprietate al recurente – pârâte B.*, această parte nu poate pretinde în mod legal ca la calculul termenului prescripției achizitive să fie inclusă și perioada ulterioară datei de 19.02.2003, pentru a putea invoca apărări decurgând din propriul titlu de proprietate, sub pretextul că altfel s-ar încălca principiul egalității armelor iar apărarea sa nu ar mai fi una efectivă.

Conform principiului disponibilității, care guvernează procesul civil, limitele judecării sub aspectul obiectului cererii sunt fixate prin cererea de chemare în judecată. În speță, reclamanta, care a pretins că deține bunul din 1905 și nu a pierdut posesia bunului până la momentul de față, a ales

să dovedească posesia exercitată în perioada 1941 – 1971, astfel că instanțele de judecată au analizat în mod corect condițiile de dobândire a dreptului de proprietate în raport de atitudinea proprietarului neposesor din perioada de referință, respectiv Municipiul București.

Interesul practic al participării la această procedură judiciară a pârâtei B. este, așa cum s-a arătat, acela căa avut posibilitatea de a formula în nume propriu apărări și cereri care să pună în discuție temeinicia cererii de chemare în judecată, o soluție de respingere a cererii de chemare în judecată fiind de natură să îi consolideze titlul de proprietate.

Înalta Curte menționează că argumentele sus menționate ale instanței de apel, care au fost apreciate ca fiind eronate, nu sunt de natură să afecteze legalitatea deciziei, ele fiind, de altfel, doar o parte a motivelor expuse de curtea de apel cu referire la calitatea procesuală a pârâtei B.

Pentru considerentele expuse, recursul declarat de recurenta - reclamantă este nefondat și a fost respins în temeiul dispozițiilor art. 312 alin.(1) și 304 pct. 9 C.proc.civ.

II. Examinând în continuare criticile din recursul declarat de recurenta-pârâtă B., subsumate motivului de recurs prevăzut de art. 304 pct. 9 C.proc.civ., prin care s-a susținut că decizia recurată este nelegală în ceea ce privește reținerea calității procesuale pasive a Municipiului București, Înalta Curte, în completarea argumentelor deja expuse menționează că sunt nefondate, întrucât, deși această parte poate fi privită ca un succes al Municipiului București, ea nu poate pretinde să fie singurul pârât în cauză și, de altfel, nici nu a arătat în ce mod este vătămată de participarea la proces a pârâtului Municipiul București.

Înalta Curte nu își însușește argumentul conform căruia Municipiului București nu trebuie să i se recunoască calitate procesuală pasivă întrucât nu mai are interesul de a face apărări în proces, de vreme ce, așa cum s-a arătat deja, recurtei-pârâte i s-a recunoscut, la rândul său, dreptul de a sta în proces, de a face apărări pe fondul cererii de dobândire a dreptului de proprietate și de a exercita căile de atac.

Ceea ce se tinde însă de către această parte este modificarea momentului de la care a început să curgă termenul prescripției achizitive, pentru considerente care țin de caracterul sancționator al acestei instituții și de lipsa culpei actualului beneficiar al dreptului de proprietate constituit în condițiile Legii nr. 44/1994.

În completarea considerentelor expuse la analiza recursului formulat de recurenta reclamantă, Înalta Curte apreciază că aceste critici nu pot fi primite, față de dispozițiile art. 1846 C.civ., conform cărora prescripția este fondată pe faptul posesiunii ca stare de fapt, posesie care trebuie exercitată în termenul prevăzut de lege. Fiind legat în mod esențial de trecerea unui interval de timp, momentul de referință este data începerii exercitării posesiei.

Or, pe baza situației de fapt reținute în speță, posesia a început în anii 1940/1941, astfel că termenul de 30 de ani s-a împlinit anterior eliberării titlului de proprietate al recurtei-pârâte, cu consecința că apărățile pe care această parte le poate face trebuie să se circumscrie perioadei 1941-1971.

Cum hotărârea de admitere a cererii de chemare în judecată are efect retroactiv, iar dreptul de proprietate al recurtei-pârâte a fost constituit după împlinirea termenului de uzucapiune, nu a operat întreruperea termenului de prescripție achizitivă, fiind lipsită de relevanță în cauză atitudinea subiectivă a recurtei-pârâte.

Concluzionând asupra criticilor vizând legitimarea procesuală pasivă în cauză, Înalta Curte subliniază că în mod corect cererea de dobândire a dreptului de proprietate a fost soluționat în contradictoriu cu ambii pârâți, dându-se astfel eficiență dreptului la apărare al acestora, iar, sub aspectul fondului cererii, condițiile uzucapiunii au fost cercetate prin raportare la momentul începerii exercitării posesiei.

În ceea ce privește criticile prin care, în dezvoltarea motivului de recurs prevăzut de art. 304 pct. 9 C.proc.civ., recurenta-pârâtă a arătat că nu sunt îndeplinite condițiile uzucapiunii de lungă durată, sentința fiind dată cu încălcarea dispozițiilor art. 1847 C.civ., Înalta Curte constată că nu sunt fondate.

Sub un prim aspect, se reține că obiectul cererii de recurs este decizia dată în apel, iar nu

sentința dată de prima instanță.

Sub un al doilea aspect, în măsura în care se poate aprecia că menționarea în cuprinsul motivelor de recurs a sentinței reprezintă o simplă eroare materială, Înalta Curte reține că s-au invocat, ca și motive de nelegalitate, caracterul echivoc al posesiei și neanalizarea elementului intențional al acesteia (*animus*).

Or, din verificarea deciziei recurate, rezultă că instanța de apel a examinat aceste aspecte învederate de recurenta-pârâtă și a concluzionat că nu a existat nicio confuzie cu referire la posesor, pentru a opera viciul echivocității, respectiv că terenul a fost cunoscut ca aparținând dintotdeauna bisericii, ceea ce definește în esență, elementul *animus*.

Având în vedere caracterul recursului de cale extraordinară de atac în care se poate verifica exclusiv legalitatea hotărârii atacate, dar și dezvoltarea criticilor, Înalta Curte constată că dispozițiile legale evocate au fost corect aplicate în cauză.

De altfel, recurenta-pârâtă nu a criticat hotărârea recurată sub aspectul elementului *corpus*, iar potrivit art. 1854 C.civ., odată ce s-a făcut dovada elementului *corpus*, se naște prezumția privind existența elementului *animus*, ceea ce implică nu dovada elementului *animus* de către reclamantă ci răsturnarea prezumției de către pârâți.

Cu referire la celelalte critici formulate de recurenta-pârâtă în dezvoltarea motivului de recurs prevăzut de art. 304 pct. 9 C.proc.civ., Înalta Curte constată că, în măsura se constituie în critici de nelegalitate, sunt nefondate întrucât pornesc de la premisa, conform căreia condițiile uzucapiunii trebuie analizate în termenul de 30 de ani, calculat însă de la data introducerii acțiunii.

Pentru argumentele care au fost deja prezentate, această premisă este greșită neavând un fundament legal în cauză prin raportare la limitele investiției instanței, la situația de fapt reținută în cauză și la dispozițiile legale care reglementează uzucapiunea de lungă durată.

Pe cale de consecință, nu se impune reluarea argumentelor deja expuse și nici o analiză suplimentară a acestora.

De asemenea, se impune mențiunea că nu reprezintă veritabile critici de nelegalitate susținerile potrivit cărora, pentru considerente care țin exclusiv de protejarea dreptului de proprietate al recurente – pârâte, nu ar prezenta relevanță perioada în care recurenta reclamantă susține că a posedat bunul, anterior emiterii titlului de proprietate al recurente pârâte, că pasivitatea recurente reclamante în îndeplinirea formalităților de constatare a dreptului de proprietate trebuie sancționată chiar cu pierderea acestui drept întrucât o prejudiciază pe recurenta pârâtă în mod iremediabil, etc., întrucât nu sunt însoțite de construcții juridice care să pună în discuție greșita interpretare ori aplicare a unor dispoziții legale.

Față de obiectul cererii de chemare în judecată și de considerentele care privesc sfera apărărilor aflate la îndemâna recurente pârâte, Înalta Curte apreciază că nu influențează, din perspectivă legală, soluționarea recursului împrejurarea că titlul de proprietate al recurente pârâte este emis în temeiul Legii nr. 44/1994, respectiv în executarea unei hotărâri judecătorești care a stabilit în sarcina autorităților locale obligația de identificare a unui teren liber.

Nu se poate susține că îndeplinirea defectuoasă a operațiunii de identificare a unui asemenea teren, de către Consiliul Local al Sectorului 2 București ar putea avea vreo consecință legală în privința reclamantei.

Întrucât din punct de vedere temporal se situează ulterior împlinirii termenului de prescripție achizitivă, operațiunea de identificare a terenului în litigiu, în vederea atribuirii către recurenta-pârâtă nu poate avea semnificația unui act de natură să afecteze publicitatea sau utilitatea posesiei.

Cu referire la susținerile referitoare la poziția procesuală adoptată de reprezentanții Sectorului 2 al Municipiului București, Înalta Curte constată că nu constituie o critică propriu – zisă de nelegalitate.

În ceea ce privește motivul de recurs întemeiat pe dispozițiile art. 304 pct.7 C.proc.civ., Înalta Curte reține că este incident atunci când hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se sprijină sau cuprinde motive contradictorii ori străine de natura pricinii.

În ipoteza hotărârilor date de instanțele de apel acest motiv de apel sancționează și omisiunea de a cerceta motive de apel cu care instanța a fost în mod legal sesizată.

Examinând înscrisurile aflate în dosarul instanței de apel, Înalta Curte constată că recurenta-pârâtă a declarat apel nemotivat la data de 12.03.2014. Motivele de apel au fost depuse la 16.06.2014, la primul termen de judecată acordat în faza procesuală a apelului.

Din examinarea motivelor de apel depuse în termenul procedural prevăzut de art. 287 alin.(1) și (2) C.proc.civ., aflate în dosarul instanței de apel, Înalta Curte reține că apelanta pârâtă nu a formulat critici privitoare la soluția de radiere a dreptului său de proprietate.

Abia după închiderea dezbaterilor, care a avut loc în ședința publică de la 05.12.2014, prin notele scrise depuse la data de 12.12.2014, apelanta reclamantă a dezvoltat critici privitoare la greșita aplicare a dispozițiilor Legii nr.7/1996.

Or, față de dispozițiile art. 292 alin.(1) și 287 alin.(1) și (2) C.proc.civ., recurenta pârâtă, care nu a formulat în termenul procedural critici privitoare la soluționarea celui de-al doilea capăt de cerere, nu poate invoca motivul de recurs prevăzut de art. 304 pct.7 C.proc.civ.

În acest sens, Înalta Curte reține că prin notele scrise depuse după închiderea dezbaterilor părțile nu pot invoca motive suplimentare de apel; pe cale de consecință, nu este incident motivul de recurs care sancționează nemotivarea hotărârii, art. 304 pct.7 C.proc.civ. fiind aplicabil numai în ipotezele în care instanța de judecată a fost sesizată în termenul procedural cu criticile pretins necercetate.

De altfel, se constată că, prin motivele de recurs, recurenta pârâtă a arătat că *a învederat* instanței de apel criticile privitoare la aplicarea Legii nr.7/1996, fără a preciza momentul la care a formulat aceste critici.

În consecință, sunt vădit nefondate criticile privitoare la incidența în cauză a dispozițiilor art. 304 pct.7 C.proc.civ.

Cu referire la criticile de greșită aplicare a Legii nr.7/1996, care așa cum s-a arătat, se circumscriu motivului de recurs prevăzut de art. 304 pct.9 C.proc.civ., Înalta Curte constată că sunt formulate *omisso medio*, astfel că nu se impune a fi analizate.

Pentru considerentele expuse, și recursul declarat de recurenta - pârâtă B. a fost respins ca nefondat, în temeiul dispozițiilor art. 312 alin.(1) și 304 pct. 9 C.proc.civ.

12. Cerere privind exproprierea unor terenuri agricole pentru cauză de utilitate publică, formulată de expropriator. Căi de atac. / Noțiunea de "daune" – componentă a despăgubirii cuvenită persoanei expropriate. Condiția prejudiciului cert.

Legea nr. 33/1994, art. 23, art. 26

1. Ceea ce interesează în stabilirea regimului căilor de atac este obiectul litigiului și nu modalitatea în care instanța a admis, în tot sau în parte, pretențiile formulate.

Prin urmare, în situația în care instanța a fost investită cu cererea expropriatorului de a se pronunța, în principal, asupra măsurii exproprierii, cererea de stabilire a cuantumului despăgubirilor având caracter accesoriu, în determinarea căilor de atac nu primează criteriul patrimonial și dispozițiile art. 282¹ C.proc.civ., ci pretenția principală dedusă judecății cu privire la verificarea condițiilor pentru dispunerea exproprierii, față de care devine incident art. 23 alin.2 din Legea nr. 33/1994 („hotărârea este supusă căilor de atac prevăzute de lege”). Cum în materie nu există o reglementare specială care să suprimă exercițiul căii ordinare de atac a apelului, aceasta înseamnă posibilitatea părților de a beneficia de dublul grad de jurisdicție (respectiv o dublă judecată de fond, în primă instanță și apel) și în mod corespunzător, de controlul de legalitate în recurs.

2. *Noțiunea de "daune", la care se referă dispozițiile art. 26 alin. (2) din Legea nr. 33/1994, pentru a fi susceptibilă de reparație, trebuie să corespundă unui prejudiciu sigur, cert, căruia nu i se asimilează însă cel eventual – adică, o posibilă pagubă ce s-ar fi putut produce (vizând, mai degrabă, nevalorificarea unei șanse care ar fi putut aduce avantaje).*

Astfel, ajutoarele financiare acordate de Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură, de care ar fi putut beneficia persoanele expropriate - dacă nu s-ar fi dispus exproprierea - nu corespund unui prejudiciu cert, întrucât acordarea respectivei subvenții nu se face către orice persoană care ar avea vocație la aceasta, doar pentru că este prevăzută și reglementată ca atare. Accesul la astfel de subvenții se realizează potrivit unei reglementări stricte, ce o asimilează pe cea europeană, în privința acordării fondurilor APIA, cu anumite scheme de plăți, pe baza unor cereri formulate în anumite termene. Totodată, persoanele beneficiare trebuie să utilizeze terenurile agricole și să depună cererea unică de plată conform art.11 din Regulamentul C.E. nr.1122/2009.

Or, în absența verificării și constatării îndeplinirii cerințelor reglementărilor speciale în materie, nu se putea stabili că persoanele expropriate erau beneficiarii unor asemenea subvenții de care să fi fost lipsiți prin măsura exproprierii, astfel încât în patrimoniul lor să se fi localizat un prejudiciu cert, susceptibil de reparație prin includerea lui în despăgubirile datorate, astfel încât soluția instanței de apel, care a recunoscut un drept la reparație pentru un prejudiciu lipsit de caracter cert, este eronată, fiind dată cu aplicarea greșită a legii.

Secția I civilă, decizia nr. 1045 din 22 aprilie 2015

Prin sentința civilă nr.133 din 10.04.2009, pronunțată de Tribunalul Dolj, s-a respins acțiunea având ca obiect constatarea exproprierii și stabilirea despăgubirilor cuvenite, formulată de reclamanta Comuna Rast prin Primar în contradictoriu cu pârâții A., B., C., D., E., F.

Anterior pronunțării acestei hotărâri, prin încheierea din 13.03.2009, instanța a disjuns cererile reconvenționale formulate de pârâți prin care s-a contestat legalitatea actelor premergătoare exproprierii, dispunând înaintarea acestora spre soluționare instanței de contencios administrativ.

În considerentele sentinței s-a reținut că reclamanta a solicitat să se constate exproprierea, invocând cauza de utilitate publică, constând în necesitatea înlăturării efectelor distructive ale inundațiilor produse în primăvara anului 2006, dar față de împrejurarea că nu s-a finalizat procedura premergătoare (respectiv, verificarea legalității actelor întocmite de expropriator), s-a apreciat că nu sunt îndeplinite condițiile prevăzute de art. 21 și urm. din Legea nr. 33/1994, pentru a se pronunța cu privire la expropriere și cuantumul despăgubirilor cuvenite persoanelor expropriate.

Împotriva sentinței a formulat apel reclamanta, criticând-o pentru nelegalitate și netemeinicie.

Prin decizia civilă nr. 45/2011 a Curții de Apel Craiova a fost admis apelul, desființată sentința și trimisă cauza spre judecare aceluiași tribunal.

Pentru a se pronunța astfel, instanța de control judiciar a reținut că soluționarea cauzei de către tribunal a fost nelegală, întrucât s-a avut în vedere doar faptul că părțile au contestat pe calea contenciosului administrativ actele premergătoare efectuării exproprierii fără a fi antamat fondul cauzei, devenind astfel incidente dispoz. art. 297 alin. 1 C.pr.civ.; în plus, soluționarea cauzei s-a făcut în absența participării procurorului, obligatorie în astfel de cauze.

La reluarea judecării, a fost administrată proba cu înscrisuri și cea cu expertiza tehnică, fiind atașat raportul întocmit de o comisie formată din 3 experți în sensul art. 25 din Legea nr. 33/1994.

Prin sentința nr. 96 din 24.05.2013, pronunțată de Tribunalul Dolj, Secția I civilă, s-a admis în parte cererea formulată de reclamantă.

S-a dispus exproprierea pentru cauză de utilitate publică a următoarelor terenuri, aparținând pârâților, situate pe raza comunei Rast, astfel cum au fost individualizate în raportul de expertiză întocmit în cauză: 5.173 mp situat în T27 P24 proprietatea pârâtei A.; 7.600 mp situat în T16 P120

proprietatea pârâtei B.; 7.400 mp situat în T16 P84 proprietatea pârâtei B.; 11.500 mp situat în T15 P37 proprietatea pârâtei C.; 14.500 mp situat în T15 P14 proprietatea pârâtului E.; 9.100 mp situat în T16 P106 proprietatea pârâtului E.; 500 mp situat în T16 P20 proprietatea pârâtului E.; 18.000 mp situat în T27 P1 proprietatea pârâtei D.; 17.103 mp situat în T26 P 34/1 proprietatea pârâtei D.

A fost obligată reclamanta să plătească pârâților următoarele sume cu titlu de despăgubiri: 3.626 lei din care 1.612 lei reprezintă valoare teren, iar 2.014 lei despăgubiri pentru terenul în suprafață de 0,52 ha proprietatea pârâtei A.; 5.090 lei din care 2.263 lei reprezintă valoare teren, iar 2.827 lei despăgubiri pentru terenul în suprafață de 0,73 ha proprietatea pârâtei B.; 5.160 lei din care 2.294 lei reprezintă valoare teren, iar 2.866 lei despăgubiri pentru terenul în suprafață de 0,74 ha proprietatea pârâtei B.; 8.019 lei din care 3.565 lei reprezintă valoare teren, iar 4.454 lei despăgubiri pentru terenul în suprafață de 1,15 ha proprietatea pârâtei C.; 10.111 lei din care 4.495 lei reprezintă valoare teren, iar 5.616 lei despăgubiri pentru terenul în suprafață de 1,45 ha proprietatea pârâtului E.; 6.345 lei din care 2.821 lei reprezintă valoare teren, iar 3.524 lei despăgubiri pentru terenul în suprafață de 0,91 ha proprietatea pârâtului E.; 349 lei din care 155 lei reprezintă valoare teren, iar 194 lei despăgubiri pentru terenul în suprafață de 0,05 ha proprietatea pârâtului E.; 12.551,4 lei din care 5.580 lei reprezintă valoare teren, iar 6.971,4 lei despăgubiri pentru terenul în suprafață de 1,80 ha proprietatea pârâtei D.; 12.272 lei din care 5.456 lei reprezintă valoare teren, iar 6.816 lei despăgubiri pentru terenul în suprafață de 1,76 ha proprietatea pârâtei.

S-a respins cererea pârâtei D. de expropriere totală a suprafeței de 2 ha situată în T27 P1 și cea de acordare a cheltuielilor de judecată.

Pentru a se pronunța astfel, instanța a reținut, pe aspectul situației de fapt, că prin hotărârea nr. 10 din 01.05.2006 a Consiliului Local Rast s-a aprobat strămutarea comunei Rast în tarlalele X. și Y., iar prin Hotărârea 17 din 28.06.2006 a fost aprobat Planul Urbanistic General al localității Rast, pe noua vatră de sat.

Potrivit dispozițiilor art. 7 din Legea 33/1994, prin Hotărârea nr.142/2006, Consiliul Județean Dolj, la solicitarea reclamantei, a declarat utilitatea publică de interes local a lucrării de strămutare a comunei Rast, în urma efectuării cercetării prealabile prev. de art. 8 din același act normativ.

În speță, calitatea de expropriator a revenit Comunei Rast (conform mențiunilor din HCJ 142/2006 art. 2), iar pârâții au făcut dovada dreptului de proprietate asupra bunurilor imobile supuse exproprierii, conform titlurilor depuse la dosar.

În ce privește identificarea terenurilor și stabilirea despăgubirilor în conformitate cu dispoz. art. 26 din Legea nr. 33/1994, acestea s-au realizat în cuprinsul raportului de expertiză întocmit în cauză.

Referitor la cererea pârâtei D., de expropriere totală a suprafeței de 2 ha situată în T27 P1, tribunalul a apreciat că aceasta este neîntemeiată, întrucât exproprierea a 1,80 ha din totalul de 2 ha situate în T27 P1 nu determină o fărâmițare excesivă a proprietății pârâtei, iar parcela de 0,20 ha, care nu a fost supusă exproprierii, poate fi exploatată conform destinației (categoriei de folosință) și anume ca teren arabil, pârâta nesuferind un prejudiciu constând în scăderea valorii terenului rămas în proprietate.

Asupra cuantumului despăgubirilor convenite expropriaților, tribunalul a reținut că acestea se compun, potrivit art. 26 din Legea 33/1994, din valoarea reală a imobilului expropriat, cât și din prejudiciul cauzat prin măsura exproprierii.

S-a reținut totodată, că la stabilirea cuantumului despăgubirii trebuie să se țină seama de criteriul legal al „prețului cu care se vând, în mod obișnuit, imobilele”, iar această sintagmă are semnificația de preț plătit efectiv, respectiv prețul de tranzacționare a bunului, consemnat ca atare în contracte de vânzare-cumpărare, el neputând fi raportat la ofertele de preț ale agențiilor imobiliare sau ale rubricilor de vânzări din anunțurile de mică publicitate sau de pe internet.

Aplicând aceste considerațiuni de ordin teoretic speței deduse judecății, tribunalul a constatat că cei trei experți au consemnat, în cuprinsul raportului de expertiză întocmit, că piața

imobiliară a terenurilor extravilane este extrem de redusă, astfel încât au apelat la oferte culese de pe internet.

S-a ținut seama de valoarea actuală a terenului, raportată însă la categoria de folosință de la data expropriării, înscrisă în titlurile de proprietate exhibate de pârâți, respectiv aceea de teren extravilan arabil, precum și de contravaloarea lipsei de folosință pentru terenurile extravilane agricole.

Împotriva sentinței au declarat recurs pârâții D., B., C., A. și E., criticând-o pentru nelegalitate și netemeinicie.

La termenul din data de 14.11.2013, instanța a pus în discuția părților și a recalificat calea de atac formulată în cauză ca fiind apel, față de dispoz. art. 23 alin. 2 din Legea nr. 33/1994 și de împrejurarea că prin Legea nr. 202/2010 nu au fost aduse modificări în regimul căilor de atac din această materie.

Prin decizia nr. 399 din 21.11.2013 pronunțată de Curtea de Apel Craiova, Secția I civilă s-au admis apelurile și s-a dispus anularea sentinței atacate, reținându-se procesul spre judecare în fond.

Pentru a decide astfel, instanța a constatat, pe aspectul cuantumului despăgubirilor stabilite în cauză, că în timp ce evaluarea terenului s-a realizat corect, avându-se în vedere valoarea cu care se vând imobilele de același fel, categoria de folosință extravilan, în unitatea administrativ teritorială la data întocmirii raportului de expertiză, în ceea ce privește a doua componentă a despăgubirii, formată din daunele aduse proprietarului, prima instanță s-a pronunțat, fără a motiva în fapt și în drept soluția, confirmând formal raportul de expertiză. De altfel, nici nu a analizat temeinicia obiecțiunilor aduse de pârâți cu privire la conținutul raportului de expertiză, apreciind în mod greșit că ar fi vorba doar de un calcul matematic.

În aceste condiții, s-a apreciat că hotărârea de primă instanță este lovită de viciul nemotivării, iar neregularitatea săvârșită nu poate fi înlăturată decât prin anularea actului și reluarea procesului de la actul de procedură anulat.

A fost apreciat ca fiind incident cazul de anulare a hotărârii prev. de art. 297 alin. 2 teza II C.proc.civ., potrivit căruia atunci când există un motiv de nulitate, iar prima instanță a judecat în fond, instanța de apel, anulând în tot sau în parte procedura urmată și hotărârea pronunțată, va reține procesul spre judecare.

În rejudecare, s-a administrat proba cu înscrisuri și s-a dispus efectuarea unui supliment la expertiză.

Reevaluând materialul probator, Curtea de Apel Craiova a pronunțat decizia civilă nr. 3377 din 18.09.2014, prin care a admis în parte acțiunea și a dispus exproprierea pentru cauză de utilitate publică a următoarelor terenuri, aparținând pârâților, situate pe raza comunei Rast, astfel cum au fost individualizate în raportul de expertiză întocmit, respectiv: 5.173 mp situat în T27 P24, proprietatea pârâtei A.; 7.600 mp situat în T16 P120, proprietatea pârâtei B.; 7.400 mp situat în T16 P84, proprietatea pârâtei B.; 11.500 mp situat în T15 P37, proprietatea pârâtei C.; 14.500 mp situat în T15 P14, proprietatea pârâtului E.; 9.100 mp situat în T16 P106, proprietatea pârâtului E.; 500 mp situat în T16 P20, proprietatea pârâtului E.; 18.000 mp situat în T27 P1, proprietatea pârâtei D.; 17.600 mp situat în T26 P34/1, proprietatea pârâtei D.

A fost obligată reclamanta să plătească pârâților următoarele sume cu titlu de despăgubiri: 8279,62 lei din care 4.680 lei reprezintă valoare teren, iar 3.599,62 lei despăgubiri pentru terenul în suprafață de 0,52 ha proprietatea pârâtei A.; 11.944,89 lei din care 6.840 lei reprezintă valoare teren, iar 5.104,89 lei despăgubiri pentru terenul în suprafață de 0,73 ha proprietatea pârâtei B.; 11.630,55 lei din care 6.660 lei reprezintă valoare teren, iar 4.970,55 lei despăgubiri pentru terenul în suprafață de 0,74 ha proprietatea pârâtei B. ; 18.074,50 lei din care 10.350 lei reprezintă valoare teren, iar 7.724,50 lei despăgubiri pentru terenul în suprafață de 1,15 ha proprietatea pârâtei C. ; 22.789,59 lei din care 13.050 lei reprezintă valoare teren, iar 9.739,59 lei despăgubiri pentru terenul în suprafață de 1,45 ha proprietatea pârâtului E.; 14.302,43 lei din care 8.190 lei reprezintă valoare teren, iar 6.112,43 lei despăgubiri pentru terenul în suprafață de 0,91 ha proprietatea pârâtului E. ;

785,85 lei din care 450 lei reprezintă valoare teren, iar 336,85 lei despăgubiri pentru terenul în suprafață de 0,05 ha proprietatea pârâtului E. ; 28.290,54 lei din care 16.200 lei reprezintă valoare teren, iar 12.090,54 lei despăgubiri pentru terenul în suprafață de 1,80 ha proprietatea pârâtei D.; 27.661,85 lei din care 15.840 lei reprezintă valoare teren, iar 11.821,85 lei despăgubiri pentru terenul în suprafață de 1,76 ha proprietatea pârâtei B.

A fost respinsă cererea pârâtei D. de expropriere a suprafeței de 0,20 ha situată în T27 P1.

Pentru a se pronunța astfel, instanța a reținut că prin sentința civilă nr. 428 din 24.02.2011, irevocabilă prin decizia nr. 3032/2011 a Curții de Apel Craiova, s-a respins excepția de nelegalitate invocată de către reclamanții în acea cauză, D., B., C., A. și E. cu privire la actele emise de Consiliul Local Rast și Consiliul Județean Dolj, respectiv dispozițiile nr. 424/2006 și nr. 510/2006.

S-a constatat că prin hotărârea nr. 10/2006, Consiliul local Rast a aprobat strămutarea comunei Rast în tarlalele Y. și X., iar prin Hotărârea 17/2006 a fost aprobat Planul Urbanistic General al localității Rast, pe noua vatră de sat și în conformitate cu dispozițiile art. 7 din Legea nr. 33/1994, prin Hotărârea nr. 142/2006, Consiliul Județean Dolj, la solicitarea reclamantei, Comuna Rast, prin primar, a declarat utilitatea publică de interes local a lucrării de strămutare a comunei Rast, în urma efectuării cercetării prealabile prev. de art. 8 din același act normativ.

Această măsură a fost dispusă pentru înlăturarea efectelor distructive ale inundațiilor produse în primăvara anului 2006 și pentru prevenirea unor asemenea distrugerii în viitor.

Terenurile a căror expropriere s-a solicitat, la momentul declanșării procedurii de expropriere, erau terenuri agricole situate în extravilan, ceea ce prezintă relevanță sub aspectul stabilirii despăgubirilor.

De aceea, s-a apreciat că pârâții sunt îndreptățiți la obținerea valorii de înlocuire a terenurilor de care au fost în mod efectiv lipsiți și *anume terenuri agricole situate în extravilan*.

Aceasta, întrucât și în ipoteza în care, urmare a derulării procedurii de expropriere, se schimbă categoria de folosință a terenului, aspectul nu prezintă relevanță, în sensul obținerii de către pârâți a unor despăgubiri pentru această nouă categorie de folosință a terenurilor, întrucât nu și-au adus nicio contribuție în acest sens, fiind vorba exclusiv de rezultatul demarării procedurii de expropriere.

Referitor la valoarea de piață a imobilului expropriat, s-a constatat că aceasta trebuie determinată în raport de toate caracteristicile bunului, în funcție de amplasamentul acestuia, destinația terenului la momentul evaluării, precum și în funcție de criteriul cerere-ofertă la momentul expertizării.

Pe acest aspect, instanța a avut în vedere raportul de expertiză tehnică, evaluarea terenului făcându-se prin metoda comparației directe, experții culegând date și stabilind limitele valorii de piață prin examinarea prețurilor de piață plătite pentru proprietățile concurente cu proprietățile de evaluat.

A apreciat instanța că despăgubirile calculate, incluzând valoarea terenurilor, profitul net și lipsa de folosință, au fost în mod judicios stabilite pe bază de documente justificative ce au stat la baza efectuării expertizei, conform argumentelor tehnice aduse de către experți.

În privința contractelor de vânzare-cumpărare depuse de către reclamanți, s-a considerat că nu au relevanță, fiind încheiate în data de 20.11.2006, mult anterior momentului expertizării (20.06.2014).

Similară a fost considerată situația hotărârilor judecătorești depuse la dosar în rejudecare, având ca obiect acțiuni în constatare întemeiate pe încheierea unor antecontracte, vizând valoarea unor terenuri achiziționate la nivelul anilor 2012, 2013.

Referitor la cererea pârâtei D. de expropriere totală a suprafeței de 2 ha situată în T27 P1, s-a reținut că împrejurarea neexpropriării întregii suprafețe de 2 ha teren arabil, ci doar a parcelei de 1,80 ha din aceasta, nu reprezintă o fărâmițare excesivă a proprietății pârâtei.

Totodată, suprafața rămasă neexpropriată, de 0,20 ha, poate fi exploatată conform destinației, ca teren agricol.

Prin urmare, la calculul despăgubirilor cuvenite pârâtei B., s-a ținut seama de suprafața de

1,80 ha, iar nu de cea de 2 ha.

Împotriva deciziei au declarat recurs reclamanta, pârâta D. și pârâții E., B., C.

1. Recurenta-reclamantă a susținut, într-o manieră nesistematizată, prin intermediul unui memoriu conținând situații de fapt, „considerații legale și erori comise de instanța de apel”, că instanța nu a fost alcătuită potrivit dispozițiilor legale, s-a acordat mai mult decât s-a cerut, hotărârea sa fost dată cu aplicarea greșită a legii.

Identificând, în condițiile art. 306 alin. 3 C.proc.civ., criticile care fundamentează demersul recurente, Înalta Curte constată că acestea vizează, în esență, următoarele aspecte:

Greșita alcătuire a instanței, care a procedat în mod eronat la calificarea căii de atac și judecata acesteia ca fiind apel, soluționând-o ca atare, în complet format din doi judecători, ceea ce ar atrage incidența art. 304 pct.1 C.proc.civ.

Astfel, sentința nr. 96/2013 a Tribunalului Dolj a fost dată cu drept de recurs, față de obiectul patrimonial al pricinii stabilit conform acestei hotărâri la suma totală de 63.523,40 lei, reprezentând valoarea de despăgubire teren și lipsă de folosință. Ca atare, Curtea de apel trebuia să procedeze la soluționarea acestei căi de atac și nu la recalificarea ei.

Despăgubirea acordată de instanță pentru expropriere nu a fost calculată în conformitate cu dispozițiile art. 27 din Legea nr. 33/1994. Suma stabilită de instanță este excesiv de mare în raport cu cea solicitată de expropriați cu prilejul formulării contestațiilor împotriva hotărârii comisiei constituite potrivit art.15 din Legea nr.33/1994.

Instanța a acordat o despăgubire nelegală intimaților-pârâți pentru terenuri de o altă categorie decât cea pentru care au fost expropriați (respectiv terenuri agricole situate în extravilan).

În pronunțarea deciziei, instanța de apel era ținută de respectarea dispozițiilor art. 26 alin.1 și 2 din Legea nr. 33/1994. Aprecierea instanței cu privire la prețul final de 9 lei/mp pentru categoria de teren vizată de expropriere este una excesiv de nereală, nefiind stabilită în concordanță cu criteriile prevăzute de dispozițiile menționate, constituind o problemă de temeinicie a deciziei de apel.

Soluția este nelegală și pentru că a menținut valoarea despăgubirii din raportul de expertiză, valoare care nu era, prin ea însăși, obligatorie pentru instanță, aceasta având obligația să compare despăgubirea propusă de comisia de experți cu oferta expropriatorului și cu cererile de despăgubire formulate de intimații-pârâți cu ocazia contestațiilor împotriva hotărârii comisiei constituite potrivit art. 15 din Legea nr. 33/1994.

Folosirea de către experții judiciari a unor metode care nu se regăsesc printre criteriile prevăzute expres de lege, respectiv de neluare în calcul a înscrisurilor prezentate de reclamantă, face ca hotărârea recurată să fie netemeinică menținând concluziile raportului de expertiză pe aspectul despăgubirilor constând în contravaloarea terenurilor vizate de expropriere.

În ce privește acordarea de despăgubiri constând în lipsa de folosință pentru perioada 2007-2014, pornind de la profitul nerealizat dacă terenul nu se expropria de facto în anul 2006 și implicit de la subvenția acordată fermierilor de către Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură (APIA), aceasta este eronată întrucât o asemenea despăgubire nu se încadrează în noțiunea de prejudiciu reglementată de art. 26 din Legea nr. 33/1994.

Astfel, deși ajutoarele financiare acordate de APIA pot genera anumite avantaje, cheltuielile pentru înființarea culturilor depind de alți factori, nefiind definitiv dacă intimații-pârâți puteau sau nu beneficia de aceste subvenții, corect fiind ca despăgubirea să fie compusă doar din valoarea terenului și lipsa de folosință.

2. Recurenta-pârâta D. a susținut incidența în cauză a motivelor prevăzute de art. 304 pct.7 C.proc.civ. (hotărârea nu cuprinde motivele pe care se sprijină) și art. 304 pct.9 C.proc.civ. (hotărârea a fost dată cu încălcarea sau aplicarea greșită a legii), dezvoltând, în esență, următoarele argumente:

Deși nu a contestat legalitatea actelor premergătoare exproprierii, pârâta a solicitat să fie despăgubită la valoarea de piață a imobilului, stabilită conform standardelor internaționale.

Or, în speță, instanța nu a ținut seama de dispozițiile art. 26 din Legea nr. 33/1994 și nu a

stabilit valoarea imobilului la data întocmirii raportului de expertiză, moment la care pe terenul extravilan expropriat se află construcții și utilități. Regimul juridic al terenului nu s-a schimbat, doar s-a construit pe acesta.

Instanța nu a motivat, în drept și în fapt, conform art. 261 alin.1 pct. 5 C.proc.civ., soluția privind respingerea cererii de expropriere a întregii suprafețe de 2 ha, în condițiile în care pârâta a arătat că cei 0,20 ha nu mai pot fi exploatați agricol, fiind situați între două construcții, fără posibilitatea de acces cu o mașină agricolă, iar singurul argument din conținutul deciziei a fost că nu a avut loc o fărâmițare excesivă a proprietății.

Or, reclamanta a fost de acord cu exproprierea totală, experții înșiși au propus o asemenea măsură, atunci când deplasându-se la fața locului au constatat că diferența de teren nu poate fi utilizată în scop agricol.

Hotărârea este nelegală și din perspectiva dispozițiilor art. 105 alin. 2 C.proc.civ., referitoare la întocmirea actelor procedurale cu neobservarea formelor legale, având în vedere că potrivit art. 261 alin.1 pct.7 C.proc.civ., hotărârea trebuie să cuprindă calea de atac și termenul în care se exercită, menționi pe care decizia recurată nu le conține.

3. Recurenții-pârâți E., B. și C. au invocat ca temei al recursului dispozițiile art. 304 pct. 5,7 și 9 C.proc.civ.

Criticile, nesistematizate și neîncadrate în fiecare motiv de recurs indicat, au vizat, în esență, următoarele aspecte, (susceptibile de încadrare în dispozițiile art. 304 pct. 5 și 9 C.proc.civ., rămânând în afara oricăror argumente ale părților cel întemeiat pe art. 304 pct.7 C.proc.civ.):

Instanța nu a ținut seama, la stabilirea valorii terenurilor, de faptul că aceasta trebuie să corespundă, astfel cum prevăd dispozițiile art. 26 alin. 2 din Legea nr. 33/1994, momentului întocmirii raportului de expertiză, când terenurile erau intravilane și nu agricole extravilane.

Astfel, raportul de expertiză menționează clar că terenurile supuse exproprierii sunt intravilane, pe acestea fiind situate construcții și utilități.

De aceea, stabilirea valorii terenului cu luarea în considerare a categoriei de folosință de la nivelul anului 2006, aceea de teren agricol extravilan, este eronată.

Hotărârea este nelegală deoarece nu cuprinde calea de atac și termenul înlăuntrul căruia trebuia exercitată aceasta, ceea ce înseamnă o nesocotire a dispozițiilor art. 105 alin. 2 teza I C.proc.civ. și art. 261 alin. 1 pct. 7 C.proc.civ.

De asemenea, potrivit art.261 alin.1 pct.5 C.proc.civ., hotărârea trebuie să cuprindă motivele de fapt și de drept care au format convingerea instanței, precum și cele pentru care s-au înlăturat cererile părților.

Analizând recursurile deduse judecății, Înalta Curte constată următoarele:

1) Recursul reclamantei deduce judecății, în principal, critici nefondate.

Astfel, susținerea unei greșite alcătuirii a instanței, decurgând din modalitatea în care a fost recalificată calea de atac, procedându-se la judecata unui apel, deși potrivit sentinței nr. 96/2013 a Tribunalului Dolj, ce făcea obiect al cenzurii, valoarea despăgubirilor și deci, valoarea patrimonială a litigiului, fusese stabilită la suma de 63.523 lei, nu poate fi primită.

Aceasta, întrucât (separat de faptul că sentința la care se raportează recurenta fusese anulată prin decizia nr. 399/2013 a Curții de Apel Craiova), ceea ce interesează în stabilirea regimului căilor de atac este obiectul litigiului și nu modalitatea în care instanța a admis, în tot sau în parte, pretențiile formulate.

Or, în speță, prima instanță a fost investită cu cererea expropriatorului de a se pronunța, în principal, asupra măsurii exproprierii, având caracter accesoriu cererea vizând stabilirea cuantumului despăgubirilor.

De aceea, în determinarea căilor de atac nu primează criteriul patrimonial și dispozițiile art. 282¹ C.proc.civ., ci pretenția principală dedusă judecății cu privire la verificarea condițiilor pentru dispunerea exproprierii, față de care devine incident art. 23 alin.2 din Legea nr. 33/1994 („hotărârea este supusă căilor de atac prevăzute de lege”).

Cum în materie nu există o reglementare specială care să suprimă exercițiul căii ordinare de

atac a apelului, aceasta înseamnă posibilitatea părților de a beneficia de dublul grad de jurisdicție (respectiv o dublă judecată de fond, în primă instanță și apel) și în mod corespunzător, de controlul de legalitate în recurs.

De aceea, judecata în complet alcătuit din doi judecători s-a realizat în mod corespunzător etapei procesuale a apelului, fiind neîntemeiată critica bazată pe art. 304 pct. 1 C.proc.civ.

Este, de asemenea, lipsită de fundament, critica reclamantei referitoare la calcularea despăgubirilor cu încălcarea art. 27 din Legea nr. 33/1994, constând în aceea că ar fi „excesiv de mare” în raport cu cea solicitată de expropriati cu prilejul formulării contestațiilor împotriva hotărârii comisiei constituie potrivit art. 15 din Legea nr. 33/1994.

Promovând o asemenea critică, reclamanta este în eroare asupra demersurilor intimațiilor-pârâți în legătură cu procedura exproprierii.

Astfel, aceștia nu au formulat contestații vizând cuantumul despăgubirilor, ci întâmpinări cu privire la propunerile de expropriere (conform art.14 din Legea nr.33/1994), solicitând ulterior, în instanța de contencios administrativ, anularea actelor premergătoare exproprierii.

Ceea ce a făcut obiectul investiției instanței civile în prezenta cauză este chiar cererea expropriatarului de a se dispune exproprierea și a se stabili cuantumul despăgubirilor.

În speță, singurele valori indicate de către expropriati cu titlu de pretenții constând în despăgubiri din expropriere sunt cele din întâmpinările formulate în procedura prealabilă exproprierii și care nu pot fi luate în considerare ca termen la care să se raporteze instanța în aplicarea dispozițiilor art. 27 alin. 2 din Legea nr. 33/1994 („despăgubirea acordată de instanță nu poate fi mai mică decât cea oferită de expropriator și nici mai mare decât cea solicitată de expropriator sau de altă persoană interesată”).

Aceasta întrucât, trecându-se la procedura judiciară a exproprierii, în cadrul acesteia se întocmește, pentru determinarea cuantumului despăgubirilor, un raport de expertiză care trebuie să stabilească prețul cu care se vând imobilele de același fel cu cel expropriat la data întocmirii raportului (art. 26 alin. 2 din Legea nr.33/1994).

Rezultă, din coroborarea dispozițiilor menționate, ale art. 27 alin. 2 și art. 26 alin. 2 din Legea nr. 33/1994, că, atunci când a stabilit ca limită maximă a despăgubirilor ce nu poate fi depășită de instanță, valoarea solicitată de către expropriat, legiuitorul nu a avut în vedere pretențiile formulate de acesta în procedura prealabilă, ci cu ocazia declanșării procedurii judiciare.

Așa cum s-a menționat însă, în speță, investirea instanței nu a fost făcută de către expropriati, ci de către expropriator fiind deci, lipsită de orice temei critica referitoare la nesocotirea dispozițiilor art.27 alin. 2 din Legea nr. 33/1994 pe motiv că instanța ar fi acordat mai mult decât „au cerut expropriații cu ocazia formulării contestațiilor împotriva hotărârii comisiei constituie potrivit art. 15 din lege”.

În același sens, lipsită de relevanță față de soluția instanței de apel, este critica potrivit căreia despăgubirea ar fi fost stabilită prin luarea în considerare a unei alte categorii de folosință a terenului (respectiv, intravilan) decât cea pentru care s-a dispus exproprierea (terenuri agricole situate în extravilan).

În realitate, decizia recurată a validat acea variantă a raportului de expertiză care a calculat valoarea terenului ținând seama de categoria de folosință a acestuia la data exproprierii (aceea de teren agricol situat în extravilan) și justificând soluția prin aceea că expropriații sunt îndreptățiți la valoarea de înlocuire a bunului de care au fost lipsiți prin măsura exproprierii.

În acest context, critica reclamantei recurente în sensul că, în mod nejustificat, instanța anterioară s-ar fi raportat la un alt regim juridic al imobilului se situează în afara cadrului judecătoriesc, negăsindu-și corespondent în soluția adoptată și considerentele justificative ale acesteia.

În ce privește susținerea conform căreia prețul final al terenului pentru categoria vizată de expropriere este „excesiv și nereal”, aceasta nu se constituie, prin modalitatea de formulare, într-o critică de nelegalitate susceptibilă de control în recurs.

Așa cum recurenta însăși menționează, aspectul învederat constituie „o problemă de temeinicie a deciziei de apel”.

Astfel fiind, partea trebuia să aibă cunoștință că nu putea investi instanța de recurs cu verificarea aspectelor de temeinicie a hotărârii, pe elementele de fapt și pe aspectele probatorii ale cauzei pronunțându-se instanțele de fond în etapele procesuale anterioare.

Câtă vreme recurenta nu indică ce criterii legale ar fi fost nesocotite cu ocazia determinării prețului imobilului, susținerea că aprecierea instanței este una „excesivă și nereală” vizează doar chestiuni de probatoriu și nu de nelegalitate.

În același sens, vizând netemeinicia hotărârii sunt aspectele referitoare la neluarea în considerare a înscrisurilor prezentate de către reclamantă ceea ce, potrivit acesteia, face ca „hotărârea să fie netemeinică, menținând concluziile raportului de expertiză”.

Totodată, pretinzând că decizia este nelegală și pentru că „valoarea din raportul de expertiză nu era obligatorie pentru instanță, care trebuia să compare rezultatul cu despăgubirea propusă de expropriator și cu pretențiile formulate de expropriați cu ocazia contestării hotărârii Comisiei constituite conform art.15 din Legea nr. 33/1994”, recurenta-reclamantă ignoră, așa cum s-a menționat anterior, faptul că se află în procedura judiciară, că demersul judiciar a fost declanșat de expropriator (și, ca atare, termenul de comparație pentru stabilirea întinderii despăgubirilor nu-l reprezintă ofertele din procedura prealabilă și nici eventualele pretenții ale expropriaților cu ocazia contestațiilor împotriva hotărârii comisiei, inexistente în speță).

Are însă caracter fondat critica reclamantei referitoare la modalitatea de determinare a prejudiciului încercat de expropriați prin includerea în profitul nerealizat a subvenției acordate fermierilor de către Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură (APIA), deși aceasta nu se circumscrie noțiunii de prejudiciu reglementate de art.26 din Legea nr. 33/1994.

Într-adevăr, potrivit art. 26 alin. 2 din Legea nr. 33/1994, la stabilirea cuantumului despăgubirilor, trebuie ținut cont de valoarea cu care se vând imobilele de același fel în unitatea administrativ-teritorială, precum și de *daunele* aduse proprietarului sau, după caz, altor persoane îndreptățite.

În ce privește noțiunea de daune, pentru a fi susceptibilă de reparație, aceasta trebuie să corespundă unui prejudiciu sigur, cert, căruia nu i se asimilează însă cel eventual – adică, o posibilă pagubă ce s-ar fi putut produce (vizând, mai degrabă, nevalorificarea unei șanse care ar fi putut aduce avantaje).

În speță, ajutoarele financiare de care ar fi putut beneficia pârâții, dacă nu s-ar fi dispus exproprierea, nu corespund unui prejudiciu cert, fiind incorectă constatarea expertului (preluată necritic de către instanță când reține ca atare cuantumului despăgubirilor), conform căreia „subvenția APIA este un drept legal prevăzut de norma U.E. și neacordarea ei constituie prejudiciu”.

În realitate, acordarea respectivei subvenții nu se face către orice persoană care ar avea vocație la aceasta, doar pentru că este prevăzută și reglementată ca atare. Accesul la astfel de subvenții se realizează potrivit unei reglementări stricte, ce o asimilează pe cea europeană, în privința acordării fondurilor APIA, cu anumite scheme de plăți, pe baza unor cereri formulate în anumite termene. Totodată, persoanele beneficiare trebuie să utilizeze terenurile agricole și să depună cererea unică de plată conform art.11 din Regulamentul C.E. nr.1122/2009.

Or, în absența verificării și constatării îndeplinirii cerințelor reglementărilor speciale în materie, nu se putea stabili că pârâții erau beneficiarii unor asemenea subvenții de care să fi fost lipsiți prin măsura exproprierii și astfel, în patrimoniul lor să se fi localizat un prejudiciu cert, susceptibil de reparație prin includerea lui în despăgubirile datorate în prezentul cadru procesual.

De aceea, soluția instanței de apel care a preluat din conținutul raportului expertiză contravaloarea ajutorului financiar APIA (pe care expertul a identificat-o, o dată în plus, în mod eronat, ca fiind lipsă de folosință pentru perioada 2007-2013) este eronată întrucât recunoaște drept la reparație pentru situația unui prejudiciu lipsit de caracter cert.

Aceasta face ca hotărârea să fie dată cu aplicarea greșită a legii, respectiv, a dispozițiilor art. 26 alin. 2 din Legea nr.33/1994 referitoare la daunele ce pot fi solicitate de către persoanele expropriate, atrăgând incidența motivului de recurs prevăzut de art. 304 pct.9 C.proc.civ.

În consecință, admitându-se pe acest aspect recursul reclamantei, soluția va fi modificată

în parte, deducându-se din cuantumul despăgubirilor valoarea ajutorului financiar APIA (așa cum a fost determinată de expert pentru fiecare pârât în parte și corespunzător fiecărei suprafețe de teren expropriate).

Astfel fiind, cuantumul despăgubirilor datorat intimaților-pârâți va fi determinat prin includerea valorii terenului, iar cu titlu de pagubă încercată, a lipsei de folosință a terenului, constând în contravaloarea producției respectiv, profitul net, ce ar fi fost obținut (ca medie a culturilor calculate de expert în funcție de întinderea suprafețelor de teren preluate) pe perioada 2007-2013, potrivit raportului de expertiză.

2) Recursul pârâtei D. conține critici nefondate în legătură cu modalitatea în care instanța a făcut aplicarea dispozițiilor art. 26 din Legea nr. 33/1994, față de pretenția acesteia de a fi avută în vedere situația terenului la data întocmirii raportului de expertiză, când pe acesta se aflau edificate construcții și utilități.

În realitate, exproprierea, fiind o vânzare forțată determinată de motive de utilitate publică, presupune ca persoana deposedată să primească valoarea de înlocuire a bunului de care a fost lipsită.

Dreapta și prealabila despăgubire de care trebuie să beneficieze proprietarul în situația exproprierii (art. 44 alin. 6 din Constituție, art.1 din Legea nr. 33/1994) este cea menită să asigure părții păstrarea aceleiași valori a activului patrimonial, prin înlocuirea dreptului real pierdut cu o valoare egală.

Aceasta înseamnă că în stabilirea despăgubirii trebuie ținut cont de caracteristicile imobilului de la momentul exproprierii și nu de cele care ar fi dobândite ulterior, prin activități și operațiuni independente de voința sau implicarea persoanelor expropriate.

De aceea, împrejurarea că, ulterior exproprierii, terenul a devenit din agricol extravilan, teren intravilan construit nu o îndreptățește pe recurenta-reclamantă să pretindă ca valoarea despăgubirilor să fie stabilită în funcție de acest nou regim juridic dobândit de imobil fără nicio contribuție din partea sa.

Este eronată susținerea recurenteii conform căreia regimul juridic al terenului nu s-ar fi modificat, ci doar s-a construit pe acesta (rămânând, în aprecierea acesteia, terenuri agricole extravilane, dar construite).

Schimbarea regimului juridic a intervenit ca efect al exproprierii care a însemnat schimbarea amplasamentului localității Rast pe un alt aliniament, emițându-se un plan urbanistic al noii localități, așa încât terenurile afectate de măsura exproprierii, aferente localității rurale și pe care se găsesc amplasate construcțiile, au regim juridic de terenuri intravilane.

Cum pentru o asemenea modificare și creșterea corespunzătoare a valorii imobilelor, adecvată noului regim juridic, reclamanta nu a avut nicio contribuție – materială sau de altă natură – care să se reflecte în valoarea despăgubirilor, rezultă lipsa de fundament a pretenției acesteia ca la stabilirea prețului exproprierii să se aibă în vedere o altă situație juridică a terenului (decât aceea de agricol extravilan existentă la momentul exproprierii).

Are însă caracter fondat critica referitoare la modalitatea în care instanța a dat dezlegare solicitării pârâtei de a-i fi expropriată întreaga suprafață de 2 ha, întrucât rămânerea în proprietatea sa a unei parcele de 0,20 ha, din terenul menționat, o pune practic în imposibilitate de a o exploata agricol (dat fiind faptul că porțiunea rămasă este situată între două construcții, nu poate folosi utilaje agricole).

Într-adevăr, singurul argument utilizat de instanță, în sensul că „nu ar fi vorba de o fărâmițare excesivă a terenului”, este nerezonabil raportat la întreaga suprafață de teren deținută în proprietate anterior (20.000 mp) și cea care i-a rămas (200 mp) în urma exproprierii, precum și la amplasamentul acesteia.

Totodată, instanța a ignorat, prin soluția pronunțată, dispozițiile art. 24 alin.1 din Legea nr. 33/1994 (conform cărora „instanța va aprecia, în raport cu *situația reală*, dacă exproprierea în parte este posibilă. În caz contrar, va dispune exproprierea totală”) precum și acordul expropriatorului (exprimat, prin reprezentantul său, în fazele procesuale anterioare, inclusiv în recurs) în sensul

exproprierii întregii suprafețe de teren.

În consecință, se va constata pe de o parte, o nemotivare convingătoare a soluției adoptate iar pe de altă parte, o aplicare greșită a dispozițiilor art. 24 alin. 4 din Legea nr. 33/1994, ceea ce atrage incidența motivelor de recurs prevăzute de art. 304 pct. 7 și 9 C.proc.civ. și ca atare, modificarea pe acest aspect a deciziei atacate.

Ca atare, se va dispune exproprierea suprafeței de 2 ha (în loc de 1,8 ha) proprietatea pârâtei D., cu stabilirea despăgubirilor aferente rezultate din varianta corespunzătoare a raportului de expertiză (respectiv, de 18.000 lei, în loc de 16.200 lei).

Susținerea recurentei-reclamante, în sensul că hotărârea este afectată de nulitate conform art.105 alin.2 C.proc.civ., deoarece nu are indicate calea de atac și termenul în care se poate exercita, nu poate fi primită.

Astfel, nulitatea actelor procedurale, la care face referire textul menționat, este condiționată de producerea unei vătămări care nu ar putea fi înlăturată altfel decât prin refacerea actului.

În speță, recurenta nu a arătat și nu a demonstrat în ce ar consta vătămarea produsă prin neindicarea termenului exercitării căii de atac (contrar susținerii acesteia, dispozitivul hotărârii conține mențiunea că este supusă recursului).

Pe de o parte, regimul căilor de atac fiind unul legal, el există și trebuie respectat ca atare indiferent de mențiunile din conținutul hotărârii.

Pe de altă parte, exercitarea, în speță, a recursului de către reclamantă s-a făcut în termen, așa încât nu se poate pretinde că lipsa indicării termenului înăuntrul căruia putea promova calea de atac, ar fi prejudiciat-o în vreun fel pe reclamantă.

3) Recursul pârâților E., B. și C. are caracter nefondat.

Aceștia contestă modalitatea de evaluare a imobilului pretinzând, în mod eronat, că ar fi fost nesocotite dispozițiile art.26 alin. 2 din Legea nr. 33/1994, întrucât nu s-a ținut seama de categoria de folosință a imobilului existentă la data întocmirii raportului de expertiză (teren intravilan), diferită de cea de la data preluării (teren agricol extravilan).

Susținerea este nefondată, astfel cum s-a arătat cu ocazia analizării recursului celeilalte pârâte, întrucât ceea ce interesează în stabilirea despăgubirilor este valoarea de înlocuire a bunului preluat și nu valoarea dobândită de bun în urma procedurilor de expropriere, care au determinat schimbarea destinației bunului.

De aceea, valoarea se determină la data întocmirii raportului de expertiză, cum impun dispozițiile art. 26 alin. 2 din Legea nr. 33/1994, dar cu luarea în considerare, ca element de referință, a imobilelor de același fel cu cel preluat prin expropriere.

Critica referitoare la viciul nulității care ar afecta hotărârea pentru pretinsa neindicare a căii de atac și a termenului de exercitare a acesteia este nefondată pentru argumentele arătate cu ocazia analizei celui alt recurs, legate de lipsa unei vătămări procesuale care să justifice sancțiunea pretinsă de parte.

În consecință, potrivit considerentelor prezentate anterior, au fost admise recursurile declarate de reclamantă și de pârâta D. pe aspectele punctuale menționate, legate de includerea în cuantumul despăgubirilor a ajutorului financiar APIA și de dispunerea expropriării pentru întreaga suprafață de 2 ha aparținând recurentei-pârâte, sub care a fost modificată decizia atacată.

II. Contracte

13. Constatarea nulității contractului de vânzare-cumpărare încheiat în temeiul Legii nr. 112/1995. Restituirea bunului fostului proprietar. Acțiune în despăgubiri reprezentând contravaloarea îmbunătățirilor aduse imobilului. Schimbarea destinației de locuință. Incidența dispozițiilor art. 48 din Legea nr. 10/2001.

Legea nr. 10/2001, art. 48

Câtă vreme la momentul încheierii contractului de vânzare-cumpărare imobilul avea destinația de locuință, fiind inclus în domeniul de reglementare al Legii nr. 112/1995, pentru a fi incidente dispozițiile art.48 din Legea nr.10/2001 nu prezintă relevanță faptul că îmbunătățirile pretinse nu au fost în totalitate caracteristice unei locuințe, ci au vizat, în parte, transformarea apartamentului în spațiu de birouri, reclamantei neputându-i fi negat, exclusiv în considerarea acestui argument, dreptul la despăgubiri. Prin urmare, odată stabilit regimul juridic al imobilului, acesta nu poate fi modificat ulterior prin simpla exercitare a prerogativelor dreptului de proprietate de către chiriașul cumpărător, care putea dispune liber cu privire la folosința acestuia, inclusiv sub modalitatea schimbării destinației unității locative.

Tot în considerarea regimului juridic stabilit la momentul cumpărării și nu ulterior, când chiriașul cumpărător nu mai este ținut de obligația prevăzută pentru locatari de a menține categoria de folosință a imobilului, este atrasă și incidența art. 48 din Legea nr.10/2001, care recunoaște dreptul chiriașilor la despăgubiri pentru sporul de valoare adus, prin îmbunătățirile necesare și utile, imobilelor cu destinația de locuință.

Secția I civilă, decizia nr. 1785 din 23 septembrie 2015

Prin cererea înregistrată la data de 12.04.2011 pe rolul Tribunalului București, reclamanta A., în contradictoriu cu pârâtele B. și C., a solicitat instanței ca prin hotărârea ce o va pronunța, să le oblige pe pârâte la plata contravalorii îmbunătățirilor necesare și utile efectuate la apartamentul nr. 1 (inclusiv dependențe) din București și a sporului de valoare adus imobilului (200.000 euro, respectiv echivalentul de 820.000 lei), potrivit art. 48 – 50 din Legea nr. 10/2001.

În motivarea acțiunii, a arătat că a dobândit imobilul în baza Legii nr. 112/1995, conform contractului de vânzare-cumpărare nr. x din 26.11.1996 și a actului adițional din 04.02.1999.

Prin sentința civilă nr. 5861/2008, pronunțată de Judecătoria Sectorului 2 București, definitivă și irevocabilă la data de 16.11.2009, instanța de judecată a constatat nevalabilitatea preluării de către stat a imobilului, a constatat nulitatea absolută a contractului de vânzare-cumpărare nr. x/1996 și a actului adițional și a dispus ca reclamanta să lase în deplină proprietate și posesie pârâtelor apartamentul nr. 1, compus din 3 camere, hol, bucătărie, cămară, vestibul, baie, culoar, pivniță, balcon, boxă și culoar în cotă indiviză și teren aferent.

A arătat că în patrimoniul său s-a născut dreptul reglementat art. 48 alin. (1) din Legea nr.10/2001 de a fi despăgubită pentru sporul de valoare adus imobilului cu destinația de locuință prin îmbunătățiri necesare și utile. Prin modificarea Legii nr.10/2001, rep. în urma adoptării Legii nr.1/2009, s-a prevăzut că, indiferent de caracterul preluării, obligația de despăgubire revine persoanei îndreptățite. În speță, au calitatea de persoane îndreptățite pârâtele B. și C., cărora li s-a restituit în natură imobilul revendicat.

A menționat că le-a predat pârâtelor apartamentul la data de 20.05.2010, așa cum rezultă din procesul-verbal, încheiat de către B.E.J. X., astfel că din acel moment nu a mai avut posesia imobilului. În procesul verbal s-a reținut de către executorul judecătoresc faptul că „imobilul se găsește în stare bună de exploatare”.

A mai menționat că prin îmbunătățirile efectuate s-au avut în vedere numai lucrările necesare și utile pentru folosința normală a apartamentului, impuse de uzura datorată timpului și de degradarea datorată seismelor și incendiului din 1997. În calitate de proprietar al apartamentului a

făcut demersurile necesare atât pentru îndepărtarea urmelor incendiului din 1997 și pentru consolidarea întregii clădiri, dar și pentru menținerea apartamentului în stare de folosință, potrivit prevederilor art.25 din Legea nr.10/1995, astfel încât la data predării către părâte acesta era în stare bună de folosire.

Cu privire la lucrările efectuate la părțile comune ale clădirii, acestea au fost suportate corespunzător cotei-părți indivize de proprietate, astfel cum rezultau acestea din contractul de vânzare-cumpărare și actul adițional, respectiv 23,92% și 1,56%.

Potrivit autorizației de construire din 04.08.1997, a fost autorizată, pe lângă efectuarea lucrărilor de consolidare și amenajare a mansardei împreună cu ceilalți coproprietari din imobil, să realizeze și un planșeu din beton armat peste etajul I în locul celui de lemn distrus la incendiu, precum și să dubleze pereții cu ferestre cu un perete de beton armat de 15 cm grosime. De asemenea, a pretins că a fost necesară înlocuirea acoperișului, integral distrus de incendiu.

Cât privește lucrările efective la mansarda imobilului, reclamanta a menționat că acestea nu fac obiectul prezentei cereri.

La toate aceste lucrări de consolidare a structurii imobilului, s-au adăugat și lucrările de amenajare a apartamentului afectat de incendiu, lucrări pentru care nu era nevoie de obținerea unei autorizații de construire, conform art. 11 din Legea nr. 50/1991, respectiv : reparații și înlocuiri de tâmplărie interioară și exterioară, inclusiv schimbarea materialelor din care e confecționată tâmplăria, zugrăveli interioare și exterioare, reparații și înlocuiri la instalațiile interioare de orice fel, montarea sistemelor locale de încălzire și prepararea apei calde menajere (centrale termice murale), montarea aparatelor individuale de climatizare și contorizare a consumurilor de utilități, reparații și înlocuiri de pardoseli, reparații și reabilitări la elementele de fațadă.

De asemenea, a menționat că lucrările au fost executate în perioada în care titlul său nu fusese desființat printr-o hotărâre judecătorească definitivă și irevocabilă, reclamanta figurând ca proprietar al imobilului, calitate în care și-a exercitat prerogativele acestui drept, respectiv administrarea și conservarea imobilului.

Întrucât aceste lucrări profită părâtelor, căroră li s-a restituit imobilul cu aceste îmbunătățiri, fără ca acestea să fi suportat contravaloarea lucrărilor, reclamanta a considerat că se poate reține incidența îmbogățirii fără justă cauză și, ca urmare a acestui fapt, trebuie stabilită obligația persoanelor care și-au mărit patrimoniul de a restitui această valoare, în limita măririi, către cel care și-a diminuat patrimoniul, respectiv reclamanta.

În drept, au fost invocate dispozițiile art. 48 și art. 50 din Legea nr. 10/2001 republicată și modificată prin Legea nr. 1/2009, art. 986 și urm. și art. 997 C.civ.

Prin întâmpinare, părâtele au solicitat respingerea acțiunii reclamantei ca neîntemeiată.

Au arătat că art.48 din Legea nr. 10/2001 nu este aplicabil reclamantei care, în momentul eliberării autorizației din 04.08.1997 de efectuare a lucrărilor identificate în urma incendiului din 1997, încheiase contractul de vânzare-cumpărare nr. x/1996 și deci nu era chiriașă.

Pârâtele au susținut că nu au calitate procesuală pasivă pentru a fi obligate la plata pagubelor produse în urma incendiului deoarece nu au provocat incendiul și nu pot fi obligate la suportarea unor cheltuieli voluptorii, făcute ulterior incendiului. Contestă faptul că s-ar fi efectuat la imobil cheltuieli necesare și utile și că reclamanta ar fi suportat costul unor lucrări.

Pârâtele au susținut că nu au calitate procesuală pasivă nici în raport de prevederile art.49 al.(3) din Legea nr. 10/2001, în vigoare la data revendicării imobilului, care prevede: „în cazul în care imobilul care se restituie, a fost preluat fără titlu valabil, obligația de despăgubire revine statului”.

Pretind că A., D. și E. nu au cheltuit nimic pentru efectuarea unor pretinse „reparații și îmbunătățiri”, întrucât reparațiile s-au efectuat în baza unui contract de comodat încheiat la 31.07.1998, în care comodatara se obliga să execute lucrări de reparații la apartamentele lui A., D. și E., în schimbul folosinței podului.

Apreciază că art.986 și art.997 C.civ., invocate în drept de reclamantă, nu se aplică în speță, fiind prevăzute în Capitolul IV „Despre cvasi-contracte”. Pârâtele susțin că nu sunt și nu au fost în

raporturi juridice contractuale sau cvasi contractuale cu A. și că, în materia revendicărilor imobilelor preluate de stat fără titlu, se aplică dispozițiile art.49 din Legea nr. 10/2001, care sunt dispoziții speciale, în forma în vigoare la data revendicării imobilului, deci anterior modificării prin Legea nr. 1/2009.

În cazul de față nu sunt îndeplinite condițiile îmbogățirii fără justă cauză ce se poate aplica atunci când nu există un text legal care să reglementeze pretențiile părții.

Au arătat că reclamanta a formulat în afara de prezenta acțiune, alte două acțiuni în pretenții, existând posibilitatea să solicite aceleași sume de bani și cu aceeași motivare atât de la pârâtele de față, cât și de la Ministerul Finanțelor Publice Municipiul București și SC X. SA.

Prin încheierea de ședință din 22.11.2012, conform art. 244 alin. (1) pct. 1 C.proc.civ., s-a dispus suspendarea judecării acestei cauze, până la soluționarea definitivă și irevocabilă a litigiului pe rol ce face obiectul dosarului nr. x/300/2010 al Judecătoria Sectorului 2 București, reținându-se că între cele două cauze există o strânsă legătură, întrucât în dosarul nr. x/300/2010 se discută și se analizează situația mansardei din imobil.

Prin decizia civilă nr. 1118/2013, Curtea de Apel București a admis recursul formulat de recurenta – reclamantă, a casat încheierea de ședință din data de 22.11.2012 și a trimis cauza la aceeași instanță pentru continuarea judecării. Curtea a constatat că pretențiile formulate de reclamantă constau în obligarea pârâților la contravaloarea îmbunătățirilor necesare și utile efectuate de reclamantă la apartamentul nr.1 (inclusiv dependințe) la care se adaugă lucrările efectuate la părțile comune ale clădirii, între care și planșeul de deasupra apartamentului nr. 1, acoperișul clădirii și că în ceea ce privește lucrările efective de la mansarda imobilului, acestea „nu fac obiectul prezentei cereri”.

Prin sentința civilă nr.1907 din 14.11.2013, Tribunalul București, Secția a V-a civilă a respins excepția lipsei calității procesuale pasive invocată de pârâte, a respins ca neîntemeiată acțiunea reclamantei.

Tribunalul a reținut că, fiind posesoare-proprietare ale imobilului pe care l-a posedat reclamanta A. și la care aceasta pretinde că a efectuat îmbunătățiri și cheltuieli necesare și utile, între cele două pârâte chemate în judecată și persoanele care ar putea fi obligate să repare pretinsul prejudiciu al reclamantei (titularii obligației raportului juridic dedus judecării) există identitate, astfel că excepția lipsei calității procesuale pasive invocată de acestea a fost respinsă.

Pe fond, tribunalul a reținut că, potrivit art. 48 alin. (1) din Legea nr. 10/2001, „chiriașii au dreptul la despăgubire pentru sporul de valoare adus imobilelor cu destinația de locuință prin îmbunătățirile necesare și utile”.

Indiferent dacă imobilul a fost preluat cu titlu valabil sau fără titlu, obligația despăgubirii prevăzută la alin. (1) revine persoanei îndreptățite” [alin. (2) din același articol], adică proprietarului deposedat sau moștenitorilor acestuia, care reintră în proprietatea și posesia imobilului, iar „valoarea despăgubirilor prevăzute la alin. 1 se stabilește pe bază de expertiză” [alin. (4) din același articol].

Art. 48 alin. (5) din Legea nr. 10/2001 arată că „prin îmbunătățiri, în sensul prezentei legi, se înțelege cheltuielile necesare și utile. Cuantumul despăgubirilor se stabilește la valoarea actualizată a cheltuielilor, scăzându-se gradul de uzură al îmbunătățirilor, în raport cu durata de viață normală a acestora, care se suportă de chiriași”.

Art. 50 și 50¹ din Legea nr. 10/2001 invocate în acțiune se referă la restituirea prețului actualizat sau de piață al imobilelor și nu sunt aplicabile în cazul de față, întrucât reclamanta nu urmărește realizarea prețului plătit la cumpărare, ci, contravaloarea îmbunătățirilor necesare și utile aduse imobilului.

Tribunalul a apreciat că în cazul de față nu poate fi antrenată răspunderea civilă a pârâtelor-proprietare conform art. 48 din Legea nr. 10/2001.

În acest sens a observat că art. 48 alin. (1) se referă strict la sporul de valoare adus imobilelor cu destinația de locuință. În cazul de față, s-a apreciat că prin realizarea majorității îmbunătățirilor dovedite, reclamanta nu a urmărit utilizarea imobilului potrivit destinației sale de

locuință, așa cum a folosit-o până atunci, ci a realizat investiții în scopul închirierii apartamentului și a mansardei ca birouri pentru societăți comerciale, realizând profituri din cedarea folosinței imobilului.

S-a constatat că reclamanta nu deține niciun înscris privind realizarea pretinselor îmbunătățiri, respectiv pentru plata valorii materialelor sau a manoperei.

Acoperișul imobilului a fost distrus în incendiul din 05.01.1997, însă, din adresa din 26.07.2012 înaintată de către Inspectoratul General Pentru Situații de Urgență, se reține că la imobil nu s-au constatat alte distrugerii.

Constatând că reclamanta și ceilalți coproprietari ai imobilului de atunci, din motive subiective, nu au depus diligențele necesare pentru atragerea răspunderii civile a persoanelor vinovate de producerea incendiului din 5.01.1997, instanța de fond a apreciat că pârâtele-proprietare nu răspund pentru aceste prejudicii.

De asemenea, nu s-a dovedit că în acest incendiu ar fi fost distruse planșeul etajului 1, instalații electrice, termice, sanitare de la etajul 1 sau din restul imobilului și chiar dacă au fost afectate într-o anumită măsură, acestea se suportă de către însăși reclamanta, pentru lipsa acesteia de diligență privind atragerea răspunderii civile a persoanelor vinovate de producerea incendiului din 05.01.1997, astfel cum s-a arătat mai sus.

Planșeul din beton armat realizat deasupra etajului 1 al clădirii, a fost edificat cu scopul transformării mansardei în spații comerciale, de asemenea și acoperișul clădirii, fiind edificate conform autorizației de construire din 04.08.1997 și contractului de comodat autentificat din 31.07.1998, încheiat cu constructorul-comodatar SC Y. SA, pe cheltuiala acestuia și în schimbul folosinței imobilului, motiv pentru care reclamanta nici nu deține înscrisuri prin care să dovedească cheltuieli proprii efectuate cu îmbunătățirile pretinse.

Reclamanta nu a dovedit printr-o nouă autorizație de construire ulterioară că a modificat acoperișul clădirii din carton asfaltat realizat de comodatar, în tablă tip L., așa cum pretinde că l-a realizat ea însăși.

Totodată, s-a reținut că mansarda nu formează obiectul prezentului litigiu, ci al altor litigii separate.

S-a reținut din declarații de martor că hidroforul, modificarea instalației electrice, montarea unei noi centrale termice sau montarea geamurilor și a tocăriei tip termopan au fost realizate fie pentru asigurarea folosinței normale a mansardei potrivit destinației de birouri pentru firme comerciale pe care a dobândit-o, fie pentru a putea închiria apartamentul nr. 1 de la etajul 1 și dependențele acestuia către SC Z. SRL, firmă de la care, timp de mai mulți ani, reclamanta a realizat venituri considerabile de 5000 - 4.500 euro/lună. În această situație nu poate fi vorba despre investiții realizate cu scopul îmbunătățirii imobilului pârâtelor ci, eventual, despre investiții realizate cu scopul dobândirii unui profit, care s-a și realizat, în condițiile în care reclamanta a cules chiriile până în luna mai 2010, când a fost obligată să predea pârâtelor imobilul.

S-a apreciat că reclamanta nu a dovedit nici pretinsele îmbunătățiri efectuate pentru menținerea stării de folosință normală a apartamentului, impuse de uzura datorată timpului ori degradărilor datorate seismelor și care ar fi impus lucrări majore de consolidare.

Prin urmare, instanța a apreciat că reclamanta nu a dovedit că a realizat îmbunătățiri necesare și utile la imobilul de care a fost evinsă de către pârâte, motiv pentru care acțiunea sa a fost respinsă.

Împotriva sentinței a declarat apel reclamanta, susținând următoarele:

1. Lucrările de consolidare și reparații la structură (parte comună) concordă cu prevederile art.25 din Legea nr.10/1995 privind calitatea în construcții și au asigurat atât refacerea elementelor distruse de incendiu, cât și consolidarea în ansamblu a clădirii și reducerea riscului seismic. Refacerea structurii în starea anterioară incendiului nu mai era posibilă, deoarece nu se mai încadra în normele de protecție la incendiu și la solicitări seismice. Prin urmare turnarea planșeului din beton armat nu este o lucrare făcută doar pentru transformarea mansardei în spații comerciale, ci a fost necesară pentru consolidarea imobilului.

2. Instanța de judecată a apreciat, în mod greșit, că nu poate fi antrenată răspunderea civilă a părților conform art.48 din Legea nr. 10/2001, întrucât ar fi executat investiții în scopul folosirii apartamentului și mansardei în pentru închiriere ca birouri. Atât apelanta - reclamantă, cât și ceilalți proprietari din imobil, au suportat în mod indirect costul lucrărilor de reparații, întrucât au fost nevoiți să cedeze folosința spațiului de deasupra etajului I pentru a putea obține realizarea lucrărilor, neavând resurse financiare.

Astfel s-a semnat contractul de comodat din 31.07.1998 prin care societatea Y. SA urma să folosească în mod gratuit pe o perioadă de 50 de ani spațiul de deasupra etajului I, cu destinația de birouri, cu obligația de a efectua lucrări de consolidare și reparații. Din Acordul de reziliere a contractului de comodat, autentificat la 30.07.2003, rezultă că lucrările au fost executate, iar folosința spațiului s-a derulat până la rezilierea contractului de comodat.

Prin Convenția autentificată la 30.07.2003, încheiată între apelanta reclamantă, soțul său, F. și societatea Y. SA, părțile au evaluat costul nerecuperat (prin folosința gratuită conform contractului de comodat) al lucrărilor de reconstrucție și consolidare pentru refacerea apartamentului nr.1 la suma de 40.000 USD, care au fost achitați firmei, iar reclamanta a devenit proprietara lucrărilor executate.

Prin urmare, este nefondată susținerea instanței de fond că reclamanta nu ar deține înscrisuri prin care să dovedească cheltuieli proprii efectuate cu îmbunătățirile pretinse, deși, așa cum a arătat, a achitat către firma care a executat lucrările suma de 40.000 USD, echivalentul a 1.298.560.000 lei la data încheierii Convenției menționate, iar documentul a fost depus la dosar.

Apelanta reclamantă subliniază că lucrările pentru care pretinde despăgubiri se referă numai la apartamentul nr.1 și se încadrează în lista lucrărilor cuprinse în pct.48.1 din Normele Metodologice de punere în aplicare a Legii nr.10/2001 care definesc îmbunătățirile necesare și utile. Nu există niciun temei legal pe baza căruia instanța de fond să argumenteze că lucrările pretinse sunt destinate a spori confortul unui spațiu comercial și nu al unei locuințe, mai ales că aceasta a locuit în apartamentul nr. 1 o lungă perioadă de timp, acesta având, în mod evident, destinația de locuință.

Apelanta a arătat că și-a întemeiat pretențiile și pe dispozițiile de drept comun din Codul civil, art.986 și urm., art.997, referitoare la îmbogățirea fără just temei, dispoziții care sunt menite să completeze dispozițiile Legii nr. 10/2001 în acele aspecte care nu sunt reglementate. A mai arătat că pentru apartamentul în discuție părțile au încheiat încă din luna martie 2010 un contract de închiriere, derulat și pe parcursul procesului.

3. A criticat și faptul că instanța de fond a ignorat probele administrate în dosar sau le-a interpretat în mod greșit, a respins obiecțiunile la raportul de expertiză și nu a reținut îmbunătățirile necesare și utile și nici reparațiile de înlăturare a urmelor incendiului.

Prin decizia civilă nr.440 din 16.10.2014 Curtea de Apel București, Secția a III-a civilă și pentru cauze cu minori și de familie a respins ca nefondat apelul reclamantei.

Instanța de apel a reținut că îmbunătățirile necesare și utile, pe care le-a efectuat exclusiv după incendiul din ianuarie 1997, nu i se cuvin reclamantei în calitate de proprietară a apartamentului nr. 1 și coproprietară pe spațiile comune ale imobilului, ci *pentru calitatea de chiriașă* a apartamentului, calitate în care a ajuns prin efectul retroactiv al constatării nulității absolute a contractului de vânzare-cumpărare pe care îl încheiase. Corect și legal a reținut prima instanță că, urmare a nulității retroactive a contractului de vânzare cumpărare al apelantei reclamante, aceasta poate solicita drepturi bănești pentru îmbunătățiri la apartament și la părțile comune ale imobilului, în calitatea de chiriașă a apartamentului pe care a avut-o anterior contractului de vânzare cumpărare, de la pârâții proprietari a căror legitimare procesuală pasivă este justificată în proces de calitatea de proprietari ai apartamentului.

Consideră instanța de apel că, aplicație a art. 997 C.civ. ce privește orice situații de îmbogățire fără justă cauză, sunt prevederile restrictive ale art. 1429 și urm. C.civ. privind locațiunea de imobile combinate cu art.26 alin.(1) din Legea nr.114/1996 privind închirierea de locuințe, dispoziții legale ce guvernează raporturile dintre chiriași și locatori. Aceste dispoziții au

fost luate în considerare de prima instanță după constatarea, mai întâi, a netemeinicii pretențiilor bănești sub incidenta art.48-50 din Legea nr.10/2001 invocate în principal, deoarece apartamentul în litigiu nu mai avea, la data restituirii lui pârâților destinația de locuință, prevăzută de art. 48 al Legii nr.10/2001, ci altă destinație, de birouri ale societății comerciale chiriașe SC Z. SRL cu care pârâții au fost nevoiți să continue locațiunea în anul 2010, în locul reclamantei, ca proprietari (contractul de închiriere din 1.03.2010). Se apreciază că art. 48 din Legea nr. 10/2001 este o aplicație a art. 1429 și urm. C.civ. ce guvernează, ca drept comun, raporturile dintre chiriași și locatori pentru imobilele închiriate.

Instanța de apel a constatat că, în mod corect și legal, cererea de chemare în judecată a fost respinsă în tot de prima instanță ca neîntemeiată, astfel că obiecțiunile reclamantei la expertiză nu au putut fi reținute. În acest sens a apreciat că *nu se cuvin reclamantei* de la pârâți niciuna din valorile stabilite în raportul de expertiză, respectiv sumele de 253.279 lei (rezultată din raportul de expertiză) sau 222.936 lei (rezultată după scăderea sumei 30.343 lei reprezentând, potrivit expertului, valoarea cheltuielilor, realizate tot pentru remedieri, ulterioare incendiului din 1997, ale efectelor incendiului, aferente contractului de închiriere nr. x/2008), ori alte valori rezultate din aplicarea unor coeficienți de uzură mai mici sau pentru suprafețe mai mari ori din includerea unor lucrări ascunse, nici sumele aferente cheltuielilor de montare de aparate de aer condiționat și nici suma de 1.298.560.000 Rol menționată în convenția invocată în apel de apelanta-reclamantă. Această convenție, coroborată cu mențiunile acordului de reziliere a contractului de comodat, dovedește că reclamanta a tranzacționat stingerea pretențiilor financiare ale societății prestatoare la suma de 1.298.560.000 Rol, pretenții financiare rezultate din reparațiile efectuate urmare a incendiului din ianuarie 1997 atât la apartamentul nr. 1 și la părțile comune ale imobilului, cât și la mansardă.

Instanța de apel a înlăturat reținerea greșită a primei instanțe că nu ar fi fost necesară montarea planșeului rezemat pe grinzi metalice și centuri, în locul celui de lemn, peste etajul 1, după incendiul din ianuarie 1997, dar a considerat că soluția de respingere a acțiunii ca neîntemeiată, dispusă de prima instanță, care este corectă și legală, nu poate fi schimbată.

Întrucât reclamanta a schimbat, după incendiul din ianuarie 1997, destinația apartamentului nr. 1 din locuință, în spațiu necesar realizării activităților comerciale ale diverselor societăți comerciale, prima instanță a reținut corect și legal că pretențiilor bănești ale reclamantei nu li se aplică art. 48 din Legea nr. 10/2001, deoarece ele sunt dispoziții cu caracter special ce se aplică numai pentru locuințe, astfel că au fost apreciate ca nefondate criticile apelantei că o parte din îmbunătățirile constatate de expert în apartamentul nr. 1, pot fi aceleași ca și pentru o locuință.

Deși cunoștea că nu mai este proprietară (de la data pronunțării sentinței civile nr. 5861/2008), apelanta-reclamantă a încheiat contractul de închiriere nr. x/2008 pentru a beneficia de chirii din acest apartament ce legal nu i se cuveneau începând cu 1.12.2008 (art.480 C.civ.).

Nici cu privire la îmbunătățirile realizate de societatea comercială SC Z. SRL în baza contractului de închiriere nu s-a reținut, sub incidența art. 997 C.civ., vreo îmbogățire a pârâților proprietari cu valoarea îmbunătățirilor prin care apartamentul a devenit un spațiu adecvat desfășurării activității de birouri a societății comerciale SC Z. SRL, nicidecum locuință.

Conform art. 1429 C.civ., în vigoare inclusiv până la data predării apartamentului către pârâți în anul 2010, reclamanta trebuia să folosească apartamentul ca un bun proprietar și potrivit destinației sale, de locuință (așa cum aceasta era atestată de contractul său de închiriere din 9.04.1986, încheiat cu reprezentantul Municipiului București - ICRAL C.), apelanta-reclamantă neavând îndreptățirea de a-i schimba destinația în lumina efectelor retroactive ale constatării nulității titlului său de proprietate.

Instanța de apel a apreciat ca nefondată susținerea reclamantei că ar fi pretins în cererea de chemare în judecată că pretențiile bănești pentru schimbarea instalațiilor rezultă din vechimea imobilului, nu din incendiul din 1997. Atât pentru instalații, cât și pentru toate celelalte îmbunătățiri necesare și utile realizate de reclamantă (prin societăți comerciale, în baza contractelor reclamantei din 1998 și 2008) în calitatea sa retroactivă de chiriașă, reclamanta pretinde, nefondat, pârâților

proprietari plata acestor îmbunătățiri. Cum ele sunt *consecința incendiului* din 1997, rămân legal (art. 1435 C.civ.) a fi suportate de însași reclamanta căreia îi revenea obligația de a răspunde pentru incendiu deoarece nu a susținut și dovedit că incendiul ar fi fost cauzat de caz fortuit, forță majoră, defect de construcție sau prin comunicarea focului de la o casă vecină și nu a făcut demersuri pentru tragerea la răspundere, inclusiv civilă delictuală, a celor vinovați de incendiu. Nu s-ar putea reține deci, sub incidența art. 997 C.civ., ca îmbogățire fără justă cauză, vreo mărire a patrimoniului pârâților cu îmbunătățirile necesare și utile remedierii consecințelor incendiului din 1997, pentru care responsabilitatea reparării aparține reclamantei, nu pârâților, prin prisma efectelor retroactive ale nulității titlului său de proprietate.

Instanța de apel a mai considerat că, față de prevederile art.26 alin.(1) din Legea nr.114/1996 rap. la art. 1429 C.civ., apare ca fiind corectă și legală respingerea de prima instanță a pretențiilor bănești față de pârâți pentru contravaloarea schimbării acoperișului clădirii, din carton asfaltat pretins realizat de comodat, în tablă tip L., în condițiile în care reclamanta chiriașă ar fi efectuat această schimbare a acoperișului fără a avea autorizare ulterioară de construire. Pârâții sunt, în mod opozabil reclamantei, proprietarii apartamentului nr. 1 pentru care aceasta îl deținea în calitate de chiriașă, iar reclamanta nu le poate impune acestor proprietari să accepte lucrarea neautorizată legal.

Curtea, ca instanță de fond, reținând motivarea aparent contradictorie cu privire la învelitoarea din tablă a acoperișului (deși s-a referit la lipsa unei autorizații ulterioare, tot prima instanță a arătat în considerente că reclamanta nu deține niciun înscris privind realizarea pretinselor îmbunătățiri pentru plata valorii materialelor sau a manoperei), a apreciat că a fost obligată să procedeze la analiza pe fond a pretențiilor bănești formulate de apelanta-reclamantă pentru îmbunătățirea constând în înlocuirea învelitorii acoperișului în tablă tip L. prin prisma art. 997 C.civ. privind îmbogățirea fără justă cauză (art.295 C.proc.civ.).

În aceste condiții, considerentul menționat al sentinței apelate privind lipsa autorizării, nu a fost menținut decât în sensul că lipsa unei autorizații de construire pentru această învelitoare relevă tocmai netemeinicia susținerii apelantei-reclamante că ar fi efectuat prin mijloace proprii în anul 2003 această lucrare de acoperire cu tablă tip L. (dacă dorea efectuarea unei noi lucrări solicita autorizație; nu a solicitat pentru că nu a efectuat).

Că asemenea lucrare nu s-a efectuat de reclamantă prin mijloace proprii, ci de comodat, rezultă nu numai din ansamblul materialului probator de la dosar, ci chiar din cererea de chemare în judecată introductivă. Chiar dacă, în cursul procesului, în special după interogatoriul administrat de prima instanță, reclamanta s-a răzgândit, susținând că schimbarea învelitorii acoperișului cu tabla tip L. a fost făcută prin mijloace proprii în anul 2003, înlocuirea acoperișului pentru care se solicită pretenții bănești, din tablă, este cea realizată în baza autorizației de construire din 4.08.1997 – deoarece mențiunile acestei autorizații se raportează la mențiunile memoriului justificativ și se coroborează cu mențiunile convenției de reziliere și acordului de reziliere a contractului de comodat, în sensul că învelitoarea de tablă tip L. este cea aplicată de societatea comercială, comodată și prestatoare de servicii, pe baza autorizației de construire din 4.08.1997 și memoriului justificativ, nu de reclamantă prin mijloace proprii, reclamanta nedeținând nicio probă a efectuării unor cheltuieli direct prin mijloace proprii pentru învelire acoperiș cu tablă.

Apreciind că, pentru toate lucrările de îmbunătățiri pentru care reclamanta a formulat pretențiile bănești, nu este întemeiată cererea de chemare în judecată prin prisma art.48 din Legea nr.10/2001, invocat în principal de apelanta reclamantă, deoarece aceasta însași a schimbat destinația apartamentului, instanța de apel a constatat că, nici sub aspectul art.997 C.civ. privind îmbogățirea fără justă cauză, nu s-ar putea reține că ar fi avut loc vreo mărire a patrimoniului pârâților cu acoperișul de tablă care a fost realizat pentru a repara urmele incendiului din 1997 ce este în responsabilitatea reclamantei, așa cum Curtea de apel a arătat cu privire la suportarea riscului incendiului.

S-a mai reținut că art.986 și urm. privind gestiunea de afaceri din Codul civil nu au fost aplicate de prima instanță pentru pretențiile bănești în litigiu, deoarece în cererea de chemare în

judecată reclamanta nu a dezvoltat motive de fapt care să se includă la gestiunea de afaceri (art.112 C.proc.civ.). Și dacă s-ar considera că art. 986 și urm. privind gestiunea de afaceri din Codul civil ar fi trebuit avute în vedere de prima instanță ca temeuri juridice pentru pretențiile bănești, sentința nu poate fi schimbată în sensul admiterii cererii de chemare în judecată în baza art.986 și urm. privind gestiunea de afaceri din Codul civil, cum cere apelanta, deoarece cererea de chemare în judecată a fost introdusă după modificarea Codului de procedură civilă prin Legea nr.202/2010, astfel încât, conform art. 281² C.proc.civ. modificat, reclamanta ar fi avut la dispoziție calea legală de a cere primei instanțe pronunțarea unei sentințe de completare a sentinței inițiale.

Împotriva acestei hotărâri, a declarat recurs reclamanta în temeiul art. 304 pct. 9 C.proc.civ., cu următoarea motivare:

1. Instanța de apel a interpretat și aplicat în mod greșit dispozițiile art. 48-50 din Legea nr. 10/2001, cu modificările ulterioare și ale pct. 48.1 din Normele Metodologice de punere în aplicare a Legii nr.10/2001.

Instanța de apel a considerat că pretențiile reclamantei nu intră sub incidența art. 48-50 din Legea nr. 10/2001 invocate în principal ca temeuri de drept, deoarece aceasta a schimbat destinația de locuință a apartamentului, ceea ce duce la neîndeplinirea condițiilor de aplicare a prevederilor Legii nr.10/2001, ce vizează exclusiv „imobile cu destinația de locuință”.

Susține că această interpretare dată de instanță prevederilor legale în discuție este greșită, întrucât imobilele cu altă destinație nu sunt excluse de la aplicarea Legii nr.10/2001, această lege referindu-se, global, la imobile preluate abuziv de către stat (art.2).

Pe de altă parte, dispozițiile art.48-50 ale Legii nr.10/2001 trebuie interpretate în conexiune cu celelalte norme legale care vizează situația imobilelor cu destinația de locuințe trecute în proprietatea statului, respectiv cu cele ale Legii nr. 112/1995, a cărei nerespectare a condus la generarea actualului conflict între reclamantă și părâte.

Situația-premiză a Legii nr. 112/1995, în baza căreia și reclamanta a dobândit apartamentul nr. 1 în anul 1996, viza numai imobilele cu destinația de locuință, nu și spații cu altă destinație, a căror vânzare a fost exceptată (art. 10) sau reglementată prin alte acte normative (de exemplu, HG nr.389/1996, Legea nr.85/1992, Legea nr. 550/2002). Anularea contractului de cumpărare al reclamantei nu s-a produs pentru că s-ar fi vândut un spațiu cu altă destinație prevăzut la art. 10 din Legea nr. 112/1995.

Distincția între „imobil cu destinația de locuință” și „imobil cu altă destinație decât locuință”, în sfera de aplicare a Legii nr.10/2001, are în vedere momentul intrării imobilului în patrimoniul statului și/sau momentul ieșirii acestuia din patrimoniul statului prin vânzarea către chiriași, și nu momentul contestării titlului statului sau al chiriașului de către fostul proprietar. O interpretare contrară înseamnă ca, în cazul vânzării imobilului în temeiul Legii nr. 112/1995, chiriașul cumpărător să nu își fi putut exercita prerogativele decurgând din dreptul de proprietate de a dispune în mod liber de bun, pentru a nu-i schimba destinația. Interpretarea instanței de apel este corectă doar pentru situația în care imobilul nu a fost vândut chiriașului, iar acesta, până la momentul restituirii către fostul proprietar, schimbă destinația imobilului.

Nu în ultimul rând, consideră că argumentul instanței de apel dedus din îmbunătățirile realizate constând în „montarea de tavane false cu sporturi aferente, dar și desființarea băii și bucătăriei în favoarea spațiului de birouri”, care ar confirma ideea unei destinații diferite de locuință a imobilului, nu se regăsește în dispozițiile Legii nr. 10/2001 sau ale Normelor de aplicare a acesteia. În măsura în care lucrările incriminate nu se regăsesc în categoria „îmbunătățirilor necesare și utile”, acestea puteau fi înlăturate de la restituire, dar nu puteau constitui un argument pentru neaplicarea legii.

De altfel, în perioada imediat următoare realizării lucrărilor de anvergură la imobil (privind înlăturarea efectelor incendiului, consolidarea clădirii), respectiv 1998 - 2002, apartamentul în litigiu nu a făcut obiectul unei închirieri către societăți comerciale, fiind locuit de persoane fizice, astfel că prezumția instanței de apel că lucrările au fost efectuate cu scopul schimbării destinației nu este susținută.

Prin urmare, ca o consecință a anulării contractului încheiat în temeiul Legii nr. 112/1995 și a repunerii părților în situația anterioară, imobilul în litigiu se afla în categoria imobilelor cu destinația de locuință, iar reclamanta, nefiind persoană juridică, este îndreptățită să solicite contravaloarea îmbunătățirilor și a sporului de valoare adus acestuia.

2. Instanța de apel susține că reclamantei i s-ar aplica prevederile art. 26 alin. (1) din Legea nr. 114/1996 raportate la art. 1429 C.civ. întrucât, redevenind chiriașă ca urmare a anulării titlului de proprietate, nu putea să schimbe destinația imobilului și nu putea să execute lucrările pretinse fără acordul proprietarului (Municipiul București prin ICRAL sau pârâtele din cauză-persoane îndreptățite în sensul legii), astfel că nu este îndreptățită la aplicarea prevederilor Legii nr. 10/2001.

Apreciază că instanța a interpretat și aplicat în mod greșit textele legale invocate, întrucât o astfel de teorie ar conduce la concluzia că, în perioada în care reclamanta a deținut imobilul în baza contractului încheiat în temeiul Legii nr. 112/1995, nu ar fi putut dispune în mod liber de bunul său, deși nu exista nicio limitare legală în acest sens.

Cât privește realizarea lucrărilor de către chiriașul al cărui titlu a fost anulat, Legea nr. 10/2001, în forma în vigoare la momentul promovării acțiunii, nu impune nicio condiție cu privire la acordul proprietarului sau existența autorizațiilor, astfel că nici instanța de judecată nu poate interpreta în acest mod dispozițiile legii.

Invocă interpretarea jurisprudențială potrivit căreia, norma menționată „nu condiționează dreptul la despăgubiri de buna credință a chiriașilor la edificarea lucrărilor respective, astfel că nici instanței nu îi este permisă o asemenea distincție”.

Ingerința sesizată de instanța de apel cu privire la raportul dintre reclamantă, redevenită chiriașă și proprietar (în persoana Municipiului București sau a pârâtelor) privește un contract civil de închiriere, iar invocarea încălcării, urmată de sancționarea părții culpabile, poate fi făcută numai de partea al cărei interes sau drept a fost încălcat, respectiv de Municipiul București sau de către pârâte, potrivit art. 1439 alin. (2) C.civ. coroborat cu art. 1453 C.civ., nefiind vorba de un interes de ordine publică, ce ar permite instanței sesizarea din oficiu. Instanța de apel a încălcat astfel prevederile art.129 alin.(6) C.proc.civ., depășind limitele obiectului cererii deduse judecății, atunci când a susținut că reclamanta a încălcat obligațiile sale de chiriaș, motiv pentru care nu ar fi temeinice pretențiile sale de despăgubire.

Instanța de apel a ignorat alte dispoziții legale incidente, din care rezultă că reclamanta este îndreptățită să beneficieze de contravaloarea lucrărilor executate la imobil, respectiv art.1447 C.civ. care prevede care sunt reparațiile mici numite locative ce cad în sarcina chiriașului, dar și art.1421 C.civ., care prevede că toate celelalte reparații sunt în sarcina proprietarului.

Aceste dispoziții concordă cu prevederile art. 25 din Legea nr. 10/1995 privind calitatea în construcții, conform cărora proprietarii de construcții au ca obligații efectuarea, după caz, de lucrări de reconstruire, consolidare, transformare, extindere, desființare parțială, precum și de lucrări de reparații ale construcției la imobilele pe care le dețin.

Prin urmare, apreciază că îndreptățirea reclamantei la a beneficia de despăgubirile solicitate rezultă tocmai din faptul că a realizat acele lucrări care, în mod normal, cad în sarcina proprietarilor, al căror patrimoniu s-a îmbogățit cu valoarea acestor lucrări.

3. Instanța de apel susține că nici sub incidența art. 997 C.civ., privind instituția îmbogățirii fără justă cauză, pretențiile reclamantei nu sunt întemeiate întrucât, potrivit art.1435 C.civ. răspunde pentru incendiul imobilului din 1997, în urma căruia a executat majoritatea lucrărilor pentru care pretinde despăgubiri (incluzând instalațiile, pentru care s-a apreciat că nu s-au defalcat după cauza degradării - vechime sau incendiu, dar și acoperișul de tablă, pentru care, nefiind administrate probe, se apreciază că a fost executat în baza autorizației din 1998, deci tot ca urmare a incendiului).

Consideră că instanța de apel a aplicat în mod greșit dispozițiile art. 1435 C.civ. întrucât a interpretat greșit actele juridice: adresa din 13.01.1997 emisă de Brigada de Pompieri a Capitalei și adresa din 26.07.2012 emisă de IGSU (motiv întemeiat pe art. 304 pct.8 C.proc.civ.).

Conform probelor din dosar, reclamanta nu a fost identificată ca persoană vinovată de

producerea incendiului care a afectat clădirea în care este situat apartamentul, iar pârâtele nu au susținut sau probat că reclamanta ar fi fost vinovată.

Totodată, din adresa din 04.02.1997 rezultă că incendiul a fost cauzat de „efect termic - cos de evacuare a fumului neprotejat termic față de materialele combustibile ale podului”. Or, coșul de evacuare a fumului face parte din partea constructivă a clădirii, iar faptul că a prezentat un viciu cu privire la materialele din care era construit sau învelit exclude răspunderea reclamantei, întrucât, în ipoteza avansată de instanță a raportului de închiriere dintre reclamantă și pârâtă, acest aspect intră în sfera cazului fortuit.

Potrivit doctrinei (dat fiind momentul raportării, la care nu exista consacrare legislativă) există caz fortuit fie în „anumite împrejurări exterioare lucrului, independente de vina paznicului acestuia, dar care nu aveau nici caracterul excepțional nici caracterul absolutei imprevizibilități și invincibilități” fie în „împrejurări intrinseci lucrului, neimputabile paznicului juridic (cazul viilor ascunse ale lucrului, defecte de fabricație)”.

Analizând decizia recurată prin prisma criticilor formulate, Înalta Curte reține următoarele:

Instanțele de fond au respins acțiunea în pretenții a reclamantei, având ca obiect acordarea contravalorii îmbunătățirilor aduse imobilului retrocedat foștilor proprietari, neidentificând un text de lege în baza căruia să îi poată fi recunoscut dreptul subiectiv pretins.

Deși nu s-a negat existența unor îmbunătățiri și s-a recunoscut calitatea procesuală pasivă a foștilor proprietari, au existat o serie de particularități ale cauzei în baza cărora instanțele de fond au ajuns la soluția contestată pe calea prezentului recurs.

Astfel s-a apreciat că reclamanta nu mai este îndreptățită, de la momentul la care a schimbat destinația imobilului, la contravaloarea îmbunătățirilor menită să despăgubească exclusiv pe chiriașii care locuiau în imobil și nu să acopere prețul unor lucrări reprezentând investiții în scopul obținerii de profit, de asemenea, considerându-se că nu este aplicabil art.48 din Legea nr.10/2001 ci art.26 din Legea nr.114/1996 rap. la art.1429 C.civ.

S-a reținut și faptul că reclamanta nu a suportat efectiv costul lucrărilor câtă vreme acestea au fost realizate de o societate căreia i-a fost cedată folosința imobilului, astfel că nu poate invoca nici dispozițiile de drept comun ale îmbogățirii fără justă cauză, respectiv art.986 și 997 C.civ.

În fine, față de împrejurarea că imobilul a fost afectat de incendiu, s-a imputat reclamantei că nu a identificat persoana vinovată de declanșarea incendiului, responsabilă delictual pentru prejudiciu și căreia îi revenea obligația de a suporta cheltuielile de refacere cauzate de acest eveniment.

1.Înalta Curte reține că prima critică ce vizează greșita înlăturare în cauză a dispozițiilor art. 48 din Legea nr.10/2001, este fondată.

Este corect și pertinent argumentul recurenteii potrivit căruia destinația de locuință supusă regimului reglementat de Legea nr.112/1995 și apoi celui al Legii nr.10/2001 se verifică la data încheierii contractului de vânzare-cumpărare.

Astfel, în niciun moment nu s-a negat că, la momentul încheierii contractului nr. xxxx7 din 26.11.1996, imobilul era inclus în domeniul de reglementare al Legii nr.112/1995, dovadă fiind faptul că, în litigiul soluționat irevocabil prin decizia nr. 1476/2009 a Curții de Apel București, prin care s-a admis acțiunea în revendicare, nulitatea contractului de vânzare a fost dispusă cu motivarea că apartamentul în litigiu a fost preluat de stat fără titlu valabil, respectiv în baza Legii nr.119/1948 deși nu intra sub incidența acestui act normativ, fără a se reține încălcarea vreunei alte condiții de fond a Legii nr.112/1995 (nu ar fi avut destinația de locuință).

Prin urmare, odată stabilit regimul juridic al imobilului, acesta nu poate fi modificat ulterior prin simpla exercitare a prerogativelor dreptului de proprietate de către chiriașul cumpărător care putea dispune liber cu privire la folosința acestuia, inclusiv sub modalitatea schimbării destinației unității locative.

Tot în considerarea regimului juridic stabilit, astfel cum s-a arătat anterior, la momentul cumpărării și nu ulterior, când chiriașul cumpărător nu mai este ținut de obligația, prevăzută pentru

locatari, de a menține categoria de folosință a imobilului, este atrasă și incidența art. 48 din Legea nr.10/2001, care recunoaște dreptul chiriașilor la despăgubiri pentru sporul de valoare adus, prin îmbunătățirile necesare și utile, imobilelor cu destinația de locuință.

Chiar dacă art.48 îl indică drept titular al dreptului la despăgubire pe chiriaș, în această categorie sunt incluși și foștii chiriași care au cumpărat imobilul dar cărora li s-a anulat contractul de vânzare cumpărare.

Aceștia nu au redobândit, astfel cum apreciază instanța de apel, doar prin efectul retroactiv al nulității, calitatea de chiriași întrucât contractul de închiriere încheiat cu statul încetase la momentul vânzării imobilului și nu există dovada că s-au prevalat de dispozițiile speciale instituite în această materie de art.6 din O.U.G. nr.40/1999 privind încheierea unui nou contract de închiriere.

Nu prezintă relevanță, pentru constatarea incidenței în cauză a dispozițiilor art.48 din Legea nr.10/2001 în stabilirea regimului juridic aplicabil despăgubirilor, faptul că îmbunătățirile pretinse nu au fost în totalitate caracteristice unei locuințe ci au vizat, în parte, transformarea apartamentului în spațiu de birouri. Din acest punct de vedere este corectă aserțiunea recurentei în sensul că instanța putea, eventual, înlătura acele îmbunătățiri pe care le considera ca deserving exclusiv noua destinație a imobilului, de birouri, dar aceasta nu înseamnă că reclamantei îi poate fi negat, exclusiv în considerarea acestui argument, dreptul la despăgubiri pentru restul îmbunătățirilor.

De asemenea, față de existența unei norme speciale, cum este cea a art.48 din Legea nr.10/2001 care reglementează raportul juridic dedus judecății, sunt înlăturate de la aplicarea directă normele dreptului comun reprezentate de dispozițiile art. 997 C.civ. referitoare la instituția îmbogățirii fără justă cauză, acestea având doar un caracter subsidiar.

2. Și critica privind greșita aplicare în cauză a prevederilor art. 26 alin. (1) din Legea nr. 114/1996 cu raportare la art. 1429 C.civ. este fondată.

Astfel cum s-a arătat în analiza primului motiv de recurs, găsit întemeiat, în absența unui raport juridic de locațiune, greșit a apreciat instanța de apel că în cauză sunt aplicabile dispozițiile art. 1429 C.civ. referitoare la obligația locatarului de a întrebuința lucrul închiriat ca un bun proprietar și numai pentru destinația determinată prin contract sau ale art. 26 din Legea nr.114/1996 privind necesitatea acordului proprietarului la subînchirierea imobilului.

Contrar aprecierii recurentei, această împrejurare va fi reținută de instanța de recurs ca un aspect de aplicare greșită a normelor de drept substanțial la încadrarea în drept a cererii și nu, astfel cum a susținut recurenta, o încălcare a art.129 alin.(6) C.proc.civ., în sensul că instanța, atunci când a calificat raporturile juridice dintre părți ca fiind de locațiune și a analizat încălcarea de către reclamantă a obligațiilor sale de chiriaș, ar fi depășit limitele obiectului dedus judecății.

Raportat la izvorul legal al dreptului la despăgubiri pretins, nu poate fi reținută, astfel cum a procedat instanța de apel, condiționarea efectuării lucrărilor la imobil de acordul proprietarului întrucât, pe de o parte, reclamanta nu a efectuat aceste îmbunătățiri în calitate de chiriaș, iar pe de altă parte, art. 48 din Legea nr.10/2001 recunoaște acest drept indiferent de atitudinea subiectivă reținută relativ la persoana chiriașului cumpărător.

Ceea ce prezintă relevanță este ca lucrările aduse unității locative să aibă un caracter necesar și util pentru normala utilizare a acesteia, sporind valoarea imobilului preluat în patrimoniul proprietarului.

3. Este, de asemenea, întemeiată în aplicarea art.304 pct.9 C.proc.civ. critica recurentei privind greșita respingere a acțiunii și pe considerentul că reclamanta este cea care răspunde, potrivit art.1435 C.civ., pentru incendiul imobilului din 1997, în urma căruia a executat majoritatea lucrărilor pentru care pretinde despăgubiri.

Cum art.48 din Legea nr.10/2001 nu distinge între situațiile care au impus efectuarea reparațiilor la imobil, singura condiție fiind caracterul necesar și util, este străină de mecanismul răspunderii instituită de acest text de lege problema prejudiciului pe plan delictual provocat de incendiu. În acest context nici nu este necesar a se analiza apărarea reclamantei privind incidența cazului fortuit, ca element exonerator al răspunderii civile delictuale, în condițiile în care nu se pune problema stabilirii culpei civile sau penale în ceea ce privește declanșarea incendiului ci dacă

operațiunile de refacere a imobilului erau dintre cele care cad în sarcina oricărui proprietar diligent în vederea conservării bunului, chiar dacă, prin soluțiile tehnice adoptate, au avut ca efect și sporirea valorii acestuia.

În plus, înlăturând din analiza dispozițiilor legale incidente, pe cele care reglementează raportul de locațiune potrivit dreptului comun, nu sunt aplicabile nici dispozițiile art.1435 C.civ., privind răspunderea pentru incendiu a locatarului, avute în vedere de instanța de apel.

Dispozițiile art.304 pct.8 C.proc.civ. invocate de recurentă nu pot fi reținute ca incidente întrucât, în cauză, nu se pune problema interpretării, prin prisma acestui motiv de recurs, a adreselor emise de instituțiile publice cu privire la cauzele incendiului, ca acte juridice deduse judecării, acesta fiind un aspect ce ține de administrarea probei cu înscrișuri și nu un act juridic în sensul de negotium iuris ce ar fi putut suferi interpretări diferite cu privire la efectele unui raport juridic obligațional stabilit între părți.

De asemenea, în aplicarea dispozițiilor art.48 din Legea nr.10/2001 este nerelevant a se defalca natura îmbunătățirilor pretinse după cauza degradării (vechime/seism, respectiv incendiu). Cum prin cererea de chemare în judecată reclamanta a invocat toate cele trei situații care au impus efectuarea acestor îmbunătățiri, în măsura în care aparțin categoriei celor necesare și utile, la care un proprietar diligent ar recurge pentru utilizarea normală a imobilului și în considerarea obligațiilor ce îi revin privind întreținerea și reparația construcțiilor, astfel cum au fost prevăzute de art. 27 din Legea nr. 10/1995 privind calitatea în construcții, se impun a fi acordate inclusiv cheltuielile efectuate pentru înlăturarea urmărilor incendiului. Totodată, indiferent de destinația imobilului, anumite tipuri de intervenții precum modificările la instalațiile electrice, centrala termică, tâmplăria și geamul termopan, reparațiile la structura clădirii construită în 1913 se pot include în categoria cheltuielilor de utilizare normală a unui imobil.

De asemenea, față de cele reținute de instanțele de fond în sensul că reclamanta nu a dovedit plata îmbunătățirilor, Înalta Curte apreciază că nu este necesar ca existența și contravaloarea îmbunătățirilor să fie dovedită exclusiv cu chitanțe și facturi fiscale eliberate pe numele reclamantei, câtă vreme aceasta nu a suportat direct din patrimoniu contravaloarea îmbunătățirilor, ci a recurs la un alt mecanism de achitare, printr-o formă de dare în plată, respectiv prin cedarea folosinței imobilului către societatea care a efectuat respectivele îmbunătățiri.

În consecință, constatând că prin nelegala înlăturare a dispozițiilor art. 48 din Legea nr.10/2001 instanța de apel nu a analizat fondul pretențiilor vizând caracterul necesar și util al fiecărei îmbunătățiri solicitate, în funcție de criteriile stabilite de lege și explicitate în normele de aplicare, Înalta Curte a admis recursul în baza art.304 pct.9 C.proc.civ. a casat decizia recurată în baza art.312 alin.(1) și (5) C.proc.civ. și a trimis cauza spre rejudecare aceleiași instanțe.

În acest context, se va avea în vedere și faptul că, în economia soluției, nu a prezentat relevanță juridică analiza pe care instanța de apel a efectuat-o cu privire la calificarea ca necesare sau voluptorii a operațiunilor de înlocuire a planșeului dintre etaj și mansardă și a acoperișului imobilului, considerente ce nu au caracter decizoriu, câtă vreme a fost negat însuși dreptul subiectiv pretins de reclamantă. Cum dispoziția de casare privește soluția în tot, urmează a se reanaliza, din perspectiva textului legal considerat aplicabil, respectiv art.48 din Legea nr.10/2001, statuările părților ce au vizat distinct cele două lucrări. Cu ocazia rejudecării, vor fi analizate rapoartele de expertiză efectuate în cauză, obiecțiunile părților, în măsura în care instanța va aprecia a fi necesar se vor reface probele administrate, pentru stabilirea corectă a situației de fapt și pentru a răspunde acelor critici din motivele de apel care se referă în mod concret la identificarea și evaluarea îmbunătățirilor și la modul de calcul al valorii despăgubirilor.

14. Imobil preluat abuziv de stat înstrăinat în temeiul Legii nr. 4/1973. Restituirea bunului fostului proprietar pe calea acțiunii în revendicare. Acțiune în restituirea prețului plătit de către cumpărător. Incidența dispozițiilor speciale ale Legii nr. 10/2001. Legea nr. 10/2001, art. 50 - 50¹

Chiar dacă dispozițiile art. 50¹ din Legea nr. 10/2001 se referă la "contractele de vânzare-cumpărare încheiate cu respectarea prevederilor Legii nr. 112/1995", pentru identitate de rațiune, conform principiului ubi eadem est ratio, eadem solutio esse debet, textul de lege sus menționat este aplicabil și în situația în care imobilul (intrat în proprietatea statului ca efect al Decretului nr. 92/1950) a fost înstrăinat în temeiul Legii nr. 4/1973, fiind ulterior pierdut de cumpărătorul de bună-credință în urma admiterii acțiunii în revendicare formulată de fostul proprietar.

Secția I civilă, decizia nr. 2432 din 30 octombrie 2015

Prin acțiunea înregistrată la Tribunalul Călărași la 29.01.2008, reclamații A. și B., au chemat în judecată pe pârâțul C., Serviciul Public Centrale Termice, Administrarea Fondului Locativ Călărași și Ministerul Finanțelor Publice ca reprezentant al Statului Român, solicitând obligarea pârâților SPCTAFL și C. la restituirea prețului achitat pentru imobilul situat în Călărași, actualizat, obligarea pârâților la plata contravalorii lucrărilor de reparație capitală, îmbunătățire, amenajare și a construcțiilor nou edificate în calitate de constructori de bună credință și instituirea unui drept de retenție asupra imobilului, până la plata integrală a despăgubirilor.

În drept reclamanții au invocat dispozițiile art.480, 494, 969 și 992 C.civ.

La termenul din 19.02.2008, reclamanții și-au precizat temeiul de drept al acțiunii, ca fiind art.48 din Legea 10/2001, iar la 10.03.2008 au solicitat introducerea în cauză a Primăriei Călărași, care a preluat activul fostei IGO Călărași, și obligarea acesteia la plata contravalorii îmbunătățirilor și a noilor construcții.

La termenul din 11.03.2008, reclamantul A. a arătat că înțelege să cheme în judecată în calitate de pârât Statul Român reprezentat de Ministerul Finanțelor Publice, prin DGPF Călărași.

La termenul din 14.09.2011, a fost introdusă în cauză D., succesoarea pârâțului inițial C., decedat pe parcursul procesului.

La termenul din 28.09.2011 reclamanții au precizat că suma pe care o solicită de la pârâta D. este de 1.000.000 lei și nu 100.000 lei, că această sumă reprezintă contravaloarea îmbunătățirilor aduse imobilului, precum și contravaloarea construcțiilor noi edificate după anul 1974.

Reclamanții și-au stabilit definitiv cadrul procesual la termenul din 19.10.2011 și respectiv 30.11.2011, în sensul că au renunțat la judecată față de pârâta Primăria Călărași, menționând că prețul actualizat plătit pentru imobil, îl solicită de la pârâțul Statul Român.

La termenul din 26.09.2012 reclamanții au invocat excepția lipsei calității procesuale pasive a pârâtei D., motivat de faptul că autorul acesteia C., la data decesului său, nu avea în patrimoniu imobilul ce formează obiectul prezentei cauze, situație în care nici pârâta nu a dobândit imobilul prin legatul cu titlu universal și respectiv certificatul de legatar universal imobilul situat în Călărași.

Prin sentința civilă nr. 1554 din 03.10.2012 pronunțată de Tribunalul Călărași, Secția civilă, a fost respinsă excepția lipsei calității procesuale pasive a pârâtei D. invocată de reclamantul A., a fost admisă în parte acțiunea formulată de reclamanți împotriva pârâților D. și Statul Român reprezentat prin Ministerul Finanțelor Publice, a fost obligat pârâțul Statul Român să plătească reclamanților suma de 244.835,91 lei reprezentând prețul actualizat al imobilului situat în Călărași și a fost obligată pârâta D. să plătească reclamanților suma de 295.110 lei reprezentând contravaloarea lucrărilor de reparație capitală, amenajări, îmbunătățiri și a construcțiilor noi efectuate la imobil. A fost instituit dreptul de retenție al reclamanților asupra imobilului susmenționat, până la achitarea de către pârâta D. a sumei stabilite cu titlu de despăgubire.

Pentru a pronunța această soluție, tribunalul a reținut următoarele:

Prin contractul de vânzare-cumpărare nr. x din 12.09.1974 încheiat în baza Legii nr. 4/1973, OCVL Ialomița, a vândut reclamantei imobilul situat în Călărași, format dintr-o casă de locuit compusă din 6 camere în suprafață de 147,44 mp, la prețul de 148.176,90 lei, la care s-a adăugat suma de 2.600 lei, contravaloarea anexelor gospodărești.

Ulterior, prin decizia nr.256 din 30.08.1991 emisă de Prefectura Județului Călărași, reclamanților li s-a atribuit în proprietate terenul aferent casei de locuit, în suprafață de 592 mp din acte), respectiv 543 mp (din măsurători).

Reclamanții și-au întemeiat acțiunea pe dispozițiile art. 48 – 50 din prevederile Legii nr. 10/2001, în calitate de proprietari evinși în dreptul lor de proprietate, de către moștenitorul fostului proprietar al imobilului, E., imobilul fiind preluat abuziv din proprietatea acestuia prin Decretul nr. 92/1950.

Acțiunea în revendicare a moștenitorului C., a fost admisă prin decizia civilă nr. 1228/2007 pronunțată de Curtea de Apel Ploiești (irevocabilă), fiind obligații soții A. și B. să lase în deplină proprietate și posesie, imobilul situat în Călărași, compus din teren și construcțiile existente pe acesta.

Instanța de fond a avut în vedere dispozițiile art. 50 (21) din Legea nr.10/2001, reținând că nu prezintă nicio relevanță juridică faptul că reclamanții au dobândit imobilul în baza Legii nr. 4/1973 și nu în baza Legii nr.112/1995, și nici faptul că actul de vânzare-cumpărare nu a fost anulat, întrucât noțiunea „desființate prin hotărâri judecătorești” se referă nu doar la acțiunile în nulitatea contractului de vânzare cumpărare, ci și la acțiunile în revendicare admise, situație în care, deși contractul de vânzare cumpărare nu a fost anulat, totuși cumpărătorul a pierdut dreptul de proprietate asupra imobilului, fiind evins.

S-a reținut că prin această reglementare legiuitorul a înțeles să deroge de la dreptul comun cu privire la răspunderea vânzătorului pentru evicțiune, instituind o răspundere specială a statului, ca fiind cel care a încasat efectiv prețul vânzării, astfel că Statul Român are obligația restituirii prețului imobilului.

În ceea ce privește capătul de cerere formulat împotriva pârâtei D., introdusă în cauză în calitate de legatar cu titlu universal al pârâtului decedat în cursul procesului C., tribunalul a constatat că acesta este întemeiat pe art. 48 din Legea nr. 10/2001, care reglementează dreptul chiriașilor de a obține despăgubiri pentru sporul de valoare adus imobilelor prin îmbunătățirile necesare și utile efectuate, obligația despăgubirii revenind (indiferent dacă imobilul a fost preluat cu sau fără titlu valabil) persoanei îndreptățite, conform alin.2 al aceluiași articol introdus prin Legea nr. 1/2009 de completare a dispozițiilor Legii nr.10/2001.

Excepția lipsei calității procesuale pasive a pârâtei D. invocată de reclamanți, a fost respinsă, întrucât până la data decesului C., în masa bunurilor acestuia, intrase dreptul de proprietate asupra imobilului situat în Călărași, în condițiile în care decizia Curții de Apel Ploiești a fost pronunțată la 27.11.2007, iar decesul a intervenit la 06.10.2010. S-a apreciat că nu are nici o relevanță situația precizată de reclamanți, în sensul că nu a fost pusă în executare decizia respectivă, astfel încât în baza caracterului unitar al transmiterii moștenirii și al caracterului indivizibil al legatului cu titlu universal, pârâta D. a devenit titulara obligației de despăgubire a reclamanților, deci are calitate procesuală pasivă în cauză.

Cum prin expertiza imobiliară întocmită în cauză, a fost stabilită atât valoarea îmbunătățirilor necesare și utile aduse de reclamanți imobilului, cât și a construcțiilor noi edificate de aceștia, pârâta D. a fost obligată să plătească reclamanților suma de 295.110 lei, constituindu-se în favoarea reclamanților un drept de retenție asupra imobilului până la achitarea integrală a sumei stabilite în sarcina pârâtei D.

Împotriva instanței de fond au declarat apel atât reclamantul A., cât și pârâții Statul Român și D. Reclamantul A. au declarat apel și împotriva încheierii din 26.09.2012 a Tribunalului Călărași.

Astfel, criticile aduse hotărârii instanței de fond de către reclamantul A. vizează următoarele aspecte:

Se arată că motivarea hotărârii în sensul că nu are nici o relevanță faptul că imobilul a fost

dobândit în baza Legii nr. 4/1976 și nu în baza Legii nr. 112/1995, contravine dispozițiilor art. 27 alin. 2 din Legea nr. 112/1995, în condițiile în care imobilul a fost dobândit în baza actului de vânzare-cumpărare nr. x din 12.09.1972.

Se mai susține că instanța de fond în mod greșit a reținut că nu prezintă relevanță faptul că actul de vânzare nu a fost anulat prin decizia nr. 1228/2007 a Curții de Apel Ploiești.

În aceeași idee se mai susține că, instanța de fond nu a ținut seama de decizia de atribuire a terenului pe care se află imobilul, și nici de faptul că această decizie a fost atacată în instanță de C., și nici că prin decizia 562/R/2007 a Tribunalului Călărași, s-a statuat că reclamanții sunt proprietarii terenului pe care este amplasat imobilul.

Prin notele scrise depuse la 21.01.2013, reclamanții au susținut că prin sentința apelată s-a admis, "în parte", acțiunea, de către același complet de judecată care a pronunțat și sentința civilă nr. 6458 din 27.12.1995 în dosarul nr. x/1994 a Tribunalului Călărași, solicitând examinarea „din oficiu” a acestui caz de incompatibilitate.

Un alt aspect pe care reclamanții l-au învederat vizează calitatea procesuală „pasivă” a numitei D., susținându-se că aceasta nu este moștenitoarea testamentară directă a fostului proprietar al imobilului, neavând calitatea de persoană îndreptățită, în raport de dispozițiile art. 4 (1) pct. 2 din Legea nr. 10/2001.

Reclamanții au susținut că nici din motivarea deciziei pronunțată de Curtea de Apel Ploiești, și nici din dispozitivul acestei decizii nu rezultă că s-ar fi dispus anularea actului de proprietate și, nici a actului de vânzare-cumpărare a imobilului.

O altă critică adusă hotărârii instanței de fond de către același reclamant vizează evaluarea arbitrară a îmbunătățirilor aduse imobilului, neluarea în calculul despăgubirilor și a terenului proprietatea sa, și a construcțiilor edificate după dobândirea imobilului.

Apelul declarat de Statul Român, prin Direcția Generală a Finanțelor Publice Călărași, vizează următoarele aspecte:

Se susține că, față de motivarea instanței de fond și de temeiul de drept invocat de reclamanți, acțiunea este inadmisibilă, întrucât nu se circumscrie dispozițiilor Legii nr. 10/2001, în condițiile în care dispozițiile art. 1 și 2 din această lege menționează expres căror imobile preluate în mod abuziv se adresează, între aceste categorii neidentificându-se cel în litigiu. În acest sens se arată că dispozițiile Legii nr. 10/2001 nu vizează o preluare abuzivă în cazul imobilelor dobândite în temeiul Legii nr. 4/1973, astfel că dispozițiile nr. 48, 50 din Legea nr. 10/2001 reținute de instanță, nu sunt incidente în cauză.

De asemenea, se invocă excepția lipsei calității procesuale pasive a Statului Român, acesta nefiind parte a raportului juridic în cauză.

Apelul declarat de pârâta D. vizează următoarele aspecte:

Instanța de fond în mod greșit a considerat că în speță ar fi aplicabil art. 48 din Legea nr. 10/2001, întrucât acest articol, așa cum era el în vigoare la momentul introducerii acțiunii și la momentul formulării cererilor precizatoare, prevedea: „Chiriașii au dreptul la despăgubire pentru sporul de valoare adus imobilelor cu destinația de locuință prin îmbunătățirile necesare și utile. În cazul în care imobilul care se restituie a fost preluat cu titlu valabil, obligația de despăgubire prevăzută la alin. (1) revine persoanei îndreptățite. În cazul în care imobilul care se restituie a fost preluat fără titlu valabil, obligația de despăgubire revine statului sau unității deținătoare”. Aceste articole fac trimitere expresă la imobilele ce au fost restituite în urma procedurilor administrative prevăzute de Legea nr. 10/2001.

În acest sens se arată că, prin decizia nr. 1228 din 27.11.2007 a Curții de Apel Ploiești a fost admisă acțiunea în revendicare formulată de C., fiind obligați soții A. și B. să lase în deplină proprietate și posesie imobilul situat în Călărași, compus din teren și construcțiile existente pe acest teren. Or, imobilul în cauză nu se circumscrie noțiunii de imobil restituit în baza Legii nr. 10/2001, pentru a fi incidente dispozițiile art. 48 din aceeași lege. Cum prin decizia nr. 1228/2007 a Curții de Apel Ploiești s-a stabilit preluarea fără titlu valabil a imobilului, pârâta D. a arătat că obligația de despăgubiri pentru îmbunătățirile aduse imobilului revine statului sau unității deținătoare. În

ceea ce privește obligarea la plata despăgubirilor pentru sporul de valoare adus imobilului, aceeași părâtă a arătat că, instanța a reținut modificarea art. 48 prin Legea nr. 1/2009 potrivit căruia obligația de despăgubire revine persoanei îndreptățite”, indiferent dacă imobilul a fost preluat cu sau fără titlu valabil, însă nu a avut în vedere faptul că textul de lege face referire expresă la chiriași și, nu la persoanele care au devenit proprietari.

S-a mai arătat că instanța a făcut aplicarea și a dispozițiilor art. 50 alin. 2 ind. 1 din Legea nr. 10/2001, așa cum a fost el introdus prin Legea nr. 1/2009, însă acest articol vizează prețul de piață și nu de prețul actualizat. Răspunderea stabilită de Legea nr. 10/2001 este o derogare de la dreptul comun, astfel că prevederile acestor dispoziții legale sunt de strictă interpretare. Art. 50 (2 ind. 1) din Legea nr. 10/2001 stabilește că proprietarii ale căror contracte de vânzare-cumpărare încheiate cu respectarea prevederilor Legii nr. 112/1995 au fost desființate prin hotărâri judecătorești definitive și irevocabile, au dreptul la restituirea prețului de piață al imobilelor.

Prin urmare, D. a susținut că legea specială fiind de strictă interpretare, face trimitere în mod expres la imobilele dobândite în baza Legii nr. 112/1995, or, în speța de față, reclamantii au dobândit imobilul în baza Legii nr. 4/1973 și, ca atare, nu se circumscrie răspunderii stabilite de legea specială. Cum, legea specială, este de strictă interpretare, se susține că este nelegală extinderea făcută de către instanța de fond, asupra contractelor de vânzare-cumpărare încheiate în baza altei legi decât Legea nr. 112/1995.

Se arată că, practic, reclamantii au obținut o valoare imensă de la Statul Român ca urmare a solicitării prețului plătit reactualizat, și o altă valoare de la ea, sub pretextul îmbunătățirilor. De fapt, ambele sume sunt cumulate în una singură, în dispozițiile articolului 50 alin. 2¹ din Legea nr. 10/2001 așa cum a fost el introdus prin Legea nr. 1/2009, respectiv suma reprezentând valoarea de piață a imobilului.

Aceeași părâtă mai arată că, modalitatea de stabilire a contravalorii îmbunătățirilor a fost nelegală, în baza unui raport de expertiză eronat, întrucât nu s-a făcut dovada îmbunătățirilor aduse de reclamantii imobilului și nici a construcțiilor noi. Expertiza tehnică a mai ignorat și faptul că valoarea îmbunătățirilor trebuie raportată numai la cheltuielile necesare și utile, nu și la cele voluptorii, care au fost făcute în scopul de a spori confortul și luxul. Instanța de fond în mod neîntemeiat a admis cererea privind instituirea dreptului de retenție asupra imobilului, întrucât dreptul de proprietate asupra imobilului a fost recunoscut părâtei, iar între părâtă și reclamantii nu există niciun raport juridic obligațional, părâta neavând calitatea de debitor.

De asemenea, s-a arătat că practica a stabilit că acest drept de retenție nu poate fi exercitat de un posesor de rea-credință, cum este cazul reclamantilor. Buna lor credință la încheierea contractului de vânzare cumpărare a încetat odată cu introducerea acțiunii în revendicare, moment în care reclamantii au luat cunoștință de situația juridică a imobilului. Se mai arată că dreptul de retenție nu poate fi exercitat dacă deținerea bunului provine dintr-o faptă abuzivă, or reclamantii au fost obligați încă din anul 2007 să lase în deplină proprietate și posesie imobilul.

Prin decizia civilă nr. 251 din 12.05.2010 pronunțată de Curtea e Apel București, Secția a IV-a civilă, au fost respinse apelurile declarate de reclamantul A. și părâtul Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice ca nefondate și a fost admis apelul declarat de părâta D., fiind schimbată în parte sentința apelată în sensul obligării părâtei D. la plata către reclamantul A. a sumei de 25.385 lei, reprezentând valoarea îmbunătățirilor aduse imobilului și păstrate celelalte dispoziții ale sentinței.

Pentru a pronunța această hotărâre instanța de apel a reținut că apelul a fost declarat doar de reclamantul A. nu și de reclamanta B. Aceasta din urmă a decedat la 11.11.2012, ulterior declarării apelului și, că obiectul cauzei, în urma precizărilor făcute de reclamantii A. și B., la 19.02.2008, 11.03.2008, 14.09.2011, 19.10.2011 și 30.11.2011, l-a constituit obligarea Statului Român la plata prețului actualizat pentru imobilul cumpărat în baza Legii nr. 4/1973, și obligarea părâtei D. la contravaloarea lucrărilor efectuate la imobilul cumpărat, a construcțiilor noi și a terenului din care a fost evinși.

În legătură cu inaplicabilitatea art. 48, 49 și 50 din Legea nr. 10/2001, s-a constatat că aceste

susțineri sunt nefondate, întrucât Legea nr. 10/2001 reglementează raporturile juridice privind imobilele preluate în mod abuziv de către statul comunist, și că imobilul din litigiu preluat în baza Decretului nr. 92/1950, face obiectul de reglementare al Legii nr. 10/2001, motiv pentru care s-a apreciat că este nefondată și susținerea Statului Român în sensul că Legea nr. 10/2001 nu prevede preluarea abuzivă a imobilelor dobândite în temeiul Legii nr. 4/1973.

În ceea ce privește faptul că vânzarea imobilului către reclamantul A. s-a făcut în temeiul Legii nr. 4/1973, iar nu în temeiul Legii nr. 112/1995, s-a apreciat că în mod corect tribunalul a considerat ca aceasta situație nu înlătură de la aplicare dispozițiile art. 50 din Legea nr. 10/2001, chiar dacă acest text de lege face trimitere în mod expres la Legea nr. 112/1995. Astfel, s-a constatat că imobilul în litigiu, prin natura lui, cade sub incidența Legii nr. 10/2001, dat fiind că a fost preluat de către stat, în temeiul Decretului nr. 92/1950. Or, Legea nr. 10/2001 reglementează tocmai situația juridică a unor asemenea imobile.

În ceea ce privește faptul că imobilul din Călărași, nu a fost restituit în procedura instituită de Legea nr. 10/2001, ci printr-o hotărâre judecătorească de drept comun, în temeiul art. 480 C.civ., într-o acțiune în revendicare (decizia civilă nr. 1228/2007 a CA Ploiești), instanța de apel a apreciat că nici aceasta nu înlătură de la aplicare dispozițiile art. 48 și urm. din Legea nr. 10/2001.

Faptul că imobilul a fost restituit anterior acestei legi și, ca atare, nu mai poate face obiectul procedurilor de restituire reglementate de această lege, nu înlătură de la aplicare întregul act normativ, atâta timp cât acesta are un câmp de reglementare mai larg. Instanța de apel a mai constatat că, Legea nr. 10/2001 reprezintă un act normativ special prin care s-a reglementat situația unor imobile în mod derogatoriu de la dreptul comun, luându-se în considerare situația specială a acestor imobile și a raporturilor juridice legat de ele.

În ce privește faptul că art. 48-50 din Legea nr. 10/2001, nu face referire decât la imobilele înstrăinate în temeiul Legii nr. 112/1995, instanța de apel a reținut că aceasta nu semnifică excluderea înstrăinărilor întemeiate pe alte acte normative, cum este și Legea nr. 4/1973, de vreme ce aceste înstrăinări sunt similare ca situație cu cele efectuate în baza Legii nr. 112/1995, ci este consecința doar a faptului că legiuitorul a avut în vedere actul normativ postdecembrist care mai reglementase situația juridică a imobilelor preluate abuziv de stat. Pentru aceste motive, instanța de apel a înlăturat criticile Statului Român referitor la inaplicabilitatea dispozițiilor art. 50 din Legea nr. 10/2001.

Din perspectiva aceluiași considerente s-a respins și critica referitoare la lipsa calității procesuale pasive a Statului Român în ce privește pretenția de restituire a prețului actualizat, constatând că în condițiile art. 50 alin. 3 din Legea nr. 10/2001: ”Restituirea prețului prevăzut la alin. (2) și (2¹) se face de către Ministerul Economiei și Finanțelor*) din fondul extrabugetar constituit în temeiul art. 13 alin. 6 din Legea nr. 112/1995, cu modificările ulterioare.” Ministerul Finanțelor Publice este considerat, în contextul legii, ca reprezentant al Statului Român, conform art. 25 din Decretul nr. 31/1954.

Or, reține instanța de apel, aceste dispoziții ale Legii nr. 10/2001 sunt dispoziții speciale în raport de dispozițiile de drept comun conținute (art. 969, art. 1337, art. 1341 și art. 1344 C.civ., iar potrivit regulilor aplicabile concursului dintre legea specială și legea generală, acestea se aplică prioritar față de Codul civil.

În ceea ce privește apelul declarat de reclamant și apelul declarat de pârâta D., instanța de apel a mai reținut următoarele:

Critica formulată de apelantul reclamant referitor la incompatibilitatea judecătorului care a pronunțat soluția în primă instanță, judecător X., critică formulată prin precizarea din 21.01.2013, a fost apreciată ca nefondată, întrucât litigiul soluționat anterior între aceleași părți, avea un alt obiect și care nu viza aspecte comune cu prezenta cauză.

În ce privește inaplicabilitatea Legii nr. 10/2001 și relevanța împrejurării că imobilul a fost vândut reclamantului nu în temeiul Legii nr. 112/1995, ci în temeiul Legii nr. 4/1973, au fost menținute considerațiile dezvoltate, în cadrul analizei apelului declarat de Statul Român.

Instanța de apel a mai constatat că este nefondat interesul reclamantului de a critica

argumentele tribunalului, în condițiile în care aceste argumente i-au fost favorabile.

Au fost apreciate ca nefondate și criticile reclamantului referitoare la lipsa calității procesuale pasive a pârâtei D., în condițiile în care reclamantul prin cererea sa a stabilit cadrul procesual în raport și de această pârâtă. Ca atare, s-a apreciat că, în mod corect a reținut tribunalul că, atât timp cât prin decizia civilă nr. 1228/2007 a Curții de Apel Ploiești a fost admisă acțiunea de revendicare formulată de autorul pârâtei D., numitul C. împotriva reclamantului A., această hotărâre judecătorească se bucură de autoritate de lucru judecat și își produce ca atare efectele între părți și față de succesorii în drepturi ai părților, (avânzi – cauza), calitate pe care o are și pârâta D. în prezenta cauză. Așadar, reține instanța de apel, situația juridică și dreptul de proprietate recunoscut în favoarea lui C., nu mai poate face obiectul analizei în prezenta cauză.

S-a mai constatat că nu pot face obiectul discuției la acest moment, susținerile reclamantului referitor la calitatea lui C., de succesori al persoanei de la care a fost preluat imobilul de statul comunist sau a calității acestuia de persoană îndreptățită la restituirea imobilului în condițiile Legii nr. 10/2001, la modalitatea în care a fost preluat imobilul cu sau fără titlu, la legalitatea aplicării Decretului nr. 92/1950, la faptul că acesta ar fi solicitat despăgubiri în temeiul Legii nr. 112/1995 și la celelalte aspecte care vizează de fapt legalitatea soluției de restituire a imobilului către C., la aplicarea deciziei dată de Înalta Curte de Casație și Justiție în recurs în interesul Legii nr. 33/1994, întrucât aceste aspecte au fost tranșate irevocabil, cu autoritate de lucru judecat, prin decizia civilă nr. 1228/2007 a Curții de Apel Ploiești, prin care a fost recunoscut în mod definitiv dreptul de proprietate al lui C. și a fost infirmat dreptul de proprietate al reclamantului.

S-a mai reținut că nu are relevanță sub aspectul calității procesuale pasive faptul că prin decizia civilă nr. 1228/2007 a Curții de Apel Ploiești nu s-a declarat și nulitatea contractului de vânzare cumpărare prin care reclamantul a cumpărat imobilul în temeiul Legii nr. 4/1973 și nici faptul că printr-o hotărâre judecătorească s-a respins cererea numitului C. de anulare a titlului de proprietate asupra terenului obținut de reclamant.

S-a mai apreciat că nu are nici o relevanță faptul că această hotărâre nu a fost pusă în executare în termenul de 3 ani prevăzut de Legea nr. 10/2001, nefiind o restituire în temeiul legii speciale, ci o hotărâre dată într-o revendicare de drept comun, iar dreptul de proprietate asupra imobilului astfel recunoscut, este un drept real imprescriptibil. Instanța de apel a constatat, că dispozițiile invocate de reclamant referitoare la înscrierea în cartea funciară, vizează doar publicitatea imobiliară, înscrierea în cartea funciară a dreptului reclamantilor nesemnificând, faptul că aceștia ar mai putea opune vreun drept de proprietate, atâta vreme cât dreptul lor a fost infirmat printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă.

În aceeași idee, s-a reținut că nu au nicio legătură cu prezenta cauză susținerile reclamantului legate de Legea nr. 10/2001 și Legea nr. 112/1995, care ar stabili vocație succesorală într-un anumit fel, pentru ca pârâta D. nu invocă drepturi întemeiate pe aceste legi, întrucât a dobândit un drept existent în patrimoniul autorului său, în baza deciziei civile nr. 1228/2007 a Curții de Apel Ploiești.

În ceea ce privește calitatea pârâtei D. de succesoare în drepturi a numitului C., s-a constatat că pârâta și-a dovedit aceasta calitate prin testamentul autentificat sub nr. x din 04.10.2010 și certificatul de moștenitor nr. x din 03.11.2010.

S-a apreciat că nu pot fi primite nici susținerile reclamantului referitor la modul în care a fost întocmit testamentul, la faptul că în acest testament ce cuprinde un legat cu titlu universal în favoarea pârâtei D., nu s-a făcut mențiunea expresă în ce privește imobilul din prezenta cauză, sau alte aspecte referitoare la interesele anumitor persoane. S-a apreciat că singurul fapt relevant în cauză este faptul că nici testamentul și nici certificatul de moștenitor nr. x/2010, nefiind anulate, își produc efectele juridice, dovedind calitatea pârâtei D. de succesoare în drepturi a defunctului C.

Ca atare, s-a reținut că era lipsită de relevanță proba cu interogatoriul pârâtei D., fiind corect respinsă de tribunal, atât timp cât interogatoriul era conceput de reclamant pentru a demonstra fapte irelevante pentru proces, iar pe de altă parte din perspectiva de succesori în drepturi, de pe urma defunctului C., proba în sine era inutilă, pârâta dovedindu-și această calitate cu testamentul

autenticat sub nr. x/2010 și certificatul de moștenitor nr. x/2010.

În ce privește situația terenului și faptul că decizia de atribuire a terenului a fost atacată în justiție de autorul pârâtei D., acțiunea fiind respinsă, s-a constatat că prin decizia civilă nr. 1228/2007 a Curții de Apel Ploiești s-a dispus obligarea reclamantului A. (și a soției sale B.) să lase în deplină proprietate și posesie reclamantului C. imobilul, compus din teren și construcțiile existente pe acest teren. Cum, prin această decizie reclamantul a fost obligat să lase în deplină proprietate și liniștită posesie și terenul, s-a reținut că este corectă soluția primei instanțe sub acest aspect de respingere a cererii reclamanților de despăgubire pentru terenul aferent imobilului.

S-a constatat că, în prezenta cauză, nu se discută regimul juridic al construcțiilor noi edificate de reclamant, astfel că tribunalul nu avea a tranșa aceste aspecte, fiind limitat să se pronunțe, conform art. 129 C.proc.civ., doar cu privire la obiectul cererii de chemare în judecată. Or, reține instanța de apel, obiectul cauzei nu a vizat și stabilirea regimului juridic al acestor construcții, ci doar despăgubirea reclamanților pentru valoarea lor.

În ce privește valoarea despăgubirilor acordate reclamanților pentru lucrările efectuate la construcții și pentru construcțiile noi, s-a constatat că reclamantul face susțineri aflate într-o flagrantă contradicție, pentru că dacă inițial contestă aplicarea de către tribunal a art. 48 din Legea nr. 10/2001, ulterior revine și susține că ”problema acordării despăgubirilor pentru îmbunătățiri o consideră tranșată prin Legea nr. 1/2009 în art. 48”. Instanța de apel a apreciat că în cauză este incident art. 48 din Legea nr. 10/2001, astfel cum a fost modificat prin Legea nr. 1/2009, pentru argumentele și, pentru următoarele considerente, care răspund și criticilor pârâtei D. referitor la acest aspect.

Astfel, în ce privește faptul că art. 48 din Legea nr. 10/ 2001, se referă la chiriașul care a adus îmbunătățiri imobilului, s-a constatat că textul are în vedere situația restituirii în natură către persoana îndreptățită a imobilului, când imobilul era ocupat de chiriaș (coroborat cu faptul că în situația în care imobilul a fost înstrăinat, acesta nu se restituie în natură către persoana îndreptățită).

Pe de altă parte, s-a reținut că, admiterea acțiunii în revendicare s-a întemeiat exact pe ideea că dreptul de proprietate a aparținut fostului proprietar (sau succesorului acestuia), iar nu chiriașului cumpărător, deci practic prin contractul de vânzare cumpărare încheiat de acesta din urmă, nu a operat transferul dreptului de proprietate.

S-a reținut că la data demarării procesului Legea nr. 10/2001 prevedea că despăgubirea chiriașului pentru îmbunătățirile necesare și utile se face de către unitatea deținătoare pentru situația în care preluarea a fost fără titlu valabil, cazul de față, însă ulterior modificării aduse prin Legea nr. 1/2009, aceste despăgubiri sunt datorate de proprietarul căruia i-a fost restituit bunul. Instanța de apel a apreciat că noua formă a textului se aplică și procesului în curs, atât timp cât raportul juridic referitor la plata acestor îmbunătățiri nu s-a tranșat. S-a apreciat că în cauză nu poate fi vorba de drepturi câștigate de pârâta D. sub imperiul formei inițiale a legii, având în vedere că încă de la formularea cererii de chemare în judecată reclamanții solicitaseră aceste despăgubiri de la pârâtul C., astfel că noua dispoziție nu a intervenit nici pentru a suprima sau restrânge drepturile procesuale ale pârâtei.

Pentru aceste motive, s-a apreciat că raporturile juridice dintre reclamant și pârâta D., sunt guvernate de dispozițiile art. 48 din Legea nr. 10/2001, în formă modificată prin Legea nr. 1/2009, potrivit cărora chiriașii au dreptul la despăgubiri pentru sporul de valoare adus imobilelor cu destinația de locuință prin îmbunătățirile necesare și utile.

Analizând criticile referitoare la modalitatea de stabilire a sumei de 295.110 lei, despăgubiri datorate de pârâta D., critici comune apelului declarat de reclamant și de pârâta D., instanța de apel a constatat că din expertiza efectuată în apel de expertul F., a rezultat că în prezent clădirea are fisuri ale soclului în mai multe zone, că reclamantul nu a probat cu vreun înscris sau în alt mod, efectuarea unor consolidări la nivelul anului 1978, așa cum a susținut, iar față de faptul că singura probă relevantă sub acest aspect este expertiza efectuată la acest moment, care atestă că există probleme la fundația clădirii ce necesită consolidare. Ca atare, instanța de apel a reținut că lucrările de consolidare nefiind dovedite, nu pot fi acordate reclamantului despăgubiri cu acest titlu.

În privința lucrărilor pe care expertul le-a regăsit la fața locului, acesta a precizat că o parte dintre ele, conform normativelor în vigoare, au uzură de 100%, motiv pentru care nu au fost evaluate. Instanța de apel a mai reținut că nu s-a adus de către reclamant vreun argument contrar acestei rețineri a expertului, în condițiile în care expertul invocă Catalogul GE032-97, astfel că, numai cu un contraargument de ordin tehnic ar fi putut fi demontată această concluzie a expertului.

S-a constatat că lucrările utile, ce nu se cuvin decât în măsura sporului de valoare pe care îl aduc imobilului. Or, sporul de valoare este în mod direct influențat de gradul de uzură și vechimea lucrării, iar în condițiile în care expertul a stabilit că aceste lucrări au gradul de uzură de 100%, ele nu mai aduc niciun spor de valoare imobilului.

Restul lucrărilor, care nu sunt considerate uzate 100% și au fost găsite de expert în teren, au fost evaluate la suma totală de 22.079 lei, fiind luat în considerare gradul de uzură, bransamentul la gaze, în valoare de 1.626 lei și valoarea a două puțuri absorbante în valoare de 1.680 lei. Referitor la aceste lucrări, s-a apreciat că se cuvine reclamantului contravaloarea lor, astfel cum a fost determinată de expert, acestea fiind lucrări necesare și utile și că din devizul analitic parte a raportului de expertiză a rezultat existența următoarelor lucrări: lucrări la șarpantă, gratii la ferestre, placaj gresie, pavaj, lucrări la gard, lucrări la instalațiile electrice, sanitare și termice. Având în vedere natura acestor lucrări și faptul că imobilul are o vechime considerabilă, fiind construit în anul 1929 și, preluat de stat în anul 1950, s-a apreciat că aceste lucrări nu pot fi considerate decât necesare și utile, fiind destinate să conserve imobilul. Aceeași este și situația lucrărilor cu bransamentul la gaze și valoarea a două puțuri absorbante, lucrări în mod evident necesare și utile, dată fiind destinația lor.

S-a mai apreciat că, în niciun caz, aceste lucrări nu pot fi considerate voluptuoze, nefiind lucrări care să vizeze aducerea imobilului la un nivel de confort superior, ci sunt lucrări de conservare a imobilului și, de aducere a acestuia la un nivel de confort minimal, raportat la standardele actuale.

Ca atare, instanța de apel a constatat că cererea reclamantului pentru valoarea acestor lucrări necesare și utile, care totalizează 25.383 lei este întemeiată, urmând a fi obligată părțile la plata acestora.

În ceea ce privește construcțiile noi executate, instanța de apel a constatat că prin contractul de vânzare cumpărare nr. x/1974, a fost vândută reclamantului o construcție locuință și anexe, evaluate la acel moment la suma de 2.600 lei. Nu s-a putut determina pe baza înscrisurilor existente la dosarul cauzei din ce erau compuse aceste anexe. Expertul a identificat mai multe astfel de anexe, anume garaj auto, bucătărie de vară, șopron, crămă, 3 magazii, verandă, intrare beci. Din probele administrate nu a rezultat data edificării acestora de către reclamant și nici expertul nu a putut identifica care dintre aceste anexe au fost vândute reclamantului prin contractul de vânzare cumpărare din anul 1974 și care sunt noi, adică executate de reclamant.

În privința anexelor lipite de construcția cu destinație de locuință, comparând schița imobilului actual cu schița imobilului care a făcut obiectul vânzării, s-a constatat că între acestea există o oarecare suprapunere, anume, și la momentul vânzării în anul 1974, erau lipite de locuință anumite anexe, chiar dacă pe schiță sunt reprezentate cu o formă și dimensiuni diferite. Pe de altă parte, s-a constatat că, toate aceste construcții noi nu pot fi încadrate în noțiunea de cheltuieli necesare, în raport de natura lor, nefiind făcute doar pentru conservarea imobilului cumpărat.

Instanța de apel a reținut că se pune problema de a determina dacă aceste construcții noi se încadrează în noțiunea de cheltuieli utile, și, dacă au adus un spor de valoare imobilului, întrucât aceste cheltuieli nu se cuvin în mod automat, ci numai în măsura în care aduc un spor de valoare imobilului.

Astfel, instanța de apel a constatat că nu se verifică în cauză că acestea aduc vreun spor de valoare imobilului, având în vedere natura, vechimea și destinația lor. Sporul de valoare nu decurge automat din faptul existenței în plus a anumitor construcții, căci aceasta ar putea să nu intereseze piața imobiliară, într-o eventuală vânzare, sau pe proprietar, ci chiar, dimpotrivă, să producă neajunsuri și costuri suplimentare proprietarului, în raport de criteriile subiective de folosire a curții

imobilului, sau să atragă o scădere de preț pentru terenul afectat de aceste construcții.

Așadar, simplul fapt al existenței unor construcții, reține instanța de apel, nu semnifică în mod automat un plus de valoare pentru imobilul văzut în ansamblul lui, ci, dimpotrivă, pot rămâne indiferente, sau chiar pot produce o scădere de valoare imobilului. S-a apreciat că trebuie avută în vedere și natura acestor construcții, care nu reprezintă o valoare în sine, privite ca și construcții de sine stătătoare, dată fiind modalitatea de construire, în regie proprie de către reclamant, vechimea și destinația lor, dar și modalitatea de amplasare pe terenul imobilului, ocupând funcțional întreaga curte a imobilului.

Raportat la natura acestor construcții noi, la vechimea lor, și la modalitatea de edificare, s-a apreciat că nu rezultă că ar aduce un plus de valoare proprietății, în ansamblul său, motiv pentru care instanța de apel a constatat că nu este întemeiată pretenția reclamantului de obligare a pârâtei D. la plata contravalorii acestor construcții noi.

Instanța de apel a înlăturat apărarea pârâtei D. în sensul că hotărârea pronunțată în revendicare (decizia civilă nr. 1228/2007 a Curții de Apel Ploiești ar avea autoritate de lucru judecat în sensul că, de vreme ce a dispus restituirea întregului teren și a tuturor construcțiilor existente pe teren, obligarea sa la plata vreunei sume de bani referitor la aceste lucrări efectuate de reclamant la construcții ar reprezenta o înfrângere a autorității de lucru judecat a acestei hotărâri. S-a apreciat că, ceea ce a făcut obiectul judecății în acțiunea în revendicare, a fost imobilul preluat de către statul comunist de la autorul pârâtei, astfel că numai cu privire la acest aspect există autoritate de lucru judecat. Au fost înlăturate și criticile pârâtei D. referitor la soluția dată cererii formulate în contradictoriu cu Statul Român, referitoare la inaplicabilitatea art. 50 din Legea nr. 10/2001, sau la modalitatea în care ar fi fost reclamantii despăgubiți pentru prețul plătit la cumpărare, aceste aspecte sunt străine de raportul juridic în care aceasta este implicată.

Instanța de apel a mai constatat că sunt neîntemeiate și criticile referitoare la acordarea dreptului de retenție, apreciind că acest drept trebuie recunoscut reclamantului A., în raport de situația concretă a cauzei. Or, acest drept, văzut ca o garanție a executării de către pârâta D. a propriei obligații față de reclamant, se impune a fi acordat reclamantului, pentru asigurarea unei juste modalități de executare a obligațiilor reciproce ale părților, anume cea de restituire a imobilului care incumbă reclamantului în baza deciziei civile nr. 1228/2007 a Curții de Apel Ploiești și, cea de plată a sumei de 25.385 lei, dar și față de situația personală a reclamantului, persoană în vârstă afectată de anumite probleme de sănătate, ceea ce l-ar pune în dificultate în cazul neexecutării de către pârâta a obligației de plată a sumei.

În ce privește apelul declarat de reclamantul A. împotriva încheierii din data de 26.09.2012 a Tribunalului Călărași, instanța de apel a constatat că s-a criticat respingerea probelor cu interogatoriu și martori, aspecte ce au fost examinate prin considerentele expuse.

Împotriva acestei hotărâri au declarat recurs reclamantul A. și pârâta Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice Călărași. Reclamantul A. a mai declarat recurs și împotriva încheierii de ședință din 26.09.2012 a Tribunalului Călărași.

Criticile aduse hotărârii instanței de apel de reclamantul A., vizează următoarele aspecte:

Se susține că motivarea hotărârii instanței de apel nu este altceva decât o preluare a notelor scrise depuse de pârâta D. și că în mod greșit instanța de apel nu a reținut existența incompatibilității judecătorului X., în condițiile în care aceasta a soluționat și cauza ce a format obiectul dosarului nr. x/1994 în care a pronunțat sentința civilă nr. 6458/1995, cât și decizia nr.1554/2012 în dosarul nr. x/116/2008 al Tribunalului Călărași, întrucât hotărârile date au ca obiect cererile așa zisei persoane îndreptățite C., atât pentru despăgubiri cât și, pentru retrocedarea în natură a imobilului, situație în care se susține că este dovedită starea de incompatibilitate a judecătorului X.

Reclamantul a invocat ca temei al recursului declarat dispozițiile art. 488 pct. 8 C.proc.civ. considerând că hotărârea instanței de apel a fost dată cu aplicarea greșită a legii, având în vedere faptul că instanțele anterioare au fost induse în eroare de D., beneficiara testamentului întocmit de C., în condițiile în care în testamentul întocmit de C., testatorul face anumite precizări care nu sunt

de natură a stabili exact calitatea numitei D., cu atât mai mult cu cât acest testament instituie ca legatari cu titlu particular pe G. și H., care urmează să moștenească două suprafețe de teren ce au aparținut fostei soții a testatorului și că, doar pentru restul averii a fost instituită ca legatar cu titlu universal pe D.

Față de această situație se susține că D. neavând nici un drept prevăzut în mod expres în testament privind apartamentul din litigiu, nu poate sta în proces în calitate de moștenitoare a numitului C., motiv pentru care invocă lipsa calității procesuale a acesteia. Ca atare se arată că înlăturând de la vocația succesorală pe D., urmează a se observa că hotărârea dată de nu poate fi executată, întrucât titularul dreptului, ca persoană îndreptățită, a decedat.

O altă critică vizează atât expertiza efectuată de expertul F., cât și modalitatea de stabilire a despăgubirilor solicitate

Reclamantul a mai învederat faptul că C., care pretinde că era fiul lui E. și al K. proprietarii inițiali ai imobilului, nu poartă numele părinților săi în condițiile în care la rubrica „mamă” este trecut un alt nume și, anume K. Z., iar numele acesteia apare schimbat în actele depuse la dosar, respectiv : E., Z.

Pârâțul Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice a criticat hotărârea instanței de apel prin prisma dispozițiilor art. 304 pct. 9 C.proc.civ., susținându-se că în mod greșit au fost înlăturate susținerile referitoare la inaplicabilitatea art. 48, 49 și 50 din Legea nr. 10/2001, care constituie temeiul de drept al acțiunii introductive.

S-a arătat că, pornind de la faptul că reclamantii și-au precizat definitiv cadrul procesual la termenul din 19.10.2011 și, respectiv, 30.11.2011, în sensul că au renunțat la chemarea în judecată a pârâtei Primăria Călărași, menționând că prețul actualizat plătit pentru imobilul în litigiu îl solicită de la pârâțul Statul Român și, că temeiul de drept al acțiunii 1-a constituit art. 48, 49 și 50 din Legea nr. 10/2001, raportat la momentul precizării cadrului procesual, acțiunea reclamantilor față de Statul Român este inadmisibilă, întrucât dispozițiile art. 48, 49 și 50 din Legea 10/2001, nu sunt incidente în această cauză.

Se arată că, imobilul în litigiu a fost dobândit în baza Legii nr. 4/1973 și, nu în baza Legii nr. 112/1995, acesta necircumscriindu-se noțiunii de imobil restituit în baza Legii nr. 10/2001. Cum, în cauză nu sunt incidente dispozițiile art. 48, 49 și 50 din Legea nr. 10/2001, se solicită admiterea recursului și pe cale de consecință respingerea acțiunii față de Statul Român, ca inadmisibilă.

Întrucât pârâta D. în ședința publică din 30.10.2015, a ridicat excepția nulității recursului declarat de reclamantul A. pentru neîncadrarea criticilor în dispozițiile art. 304 C.proc.civ., în temeiul art. 137 C.proc.civ., Înalta Curte va examina cu prioritate această excepție, raportat la dispozițiile art. 3021 alin. (1) lit. c) C.proc.civ.

Astfel, potrivit dispozițiilor art. 3021 alin. (1) lit. c) C.proc.civ., cererea de recurs trebuie să cuprindă, sub sancțiunea nulității, motivele de nelegalitate pe care se întemeiază recursul și dezvoltarea lor, textul impunând, așadar, ca o condiție de formă a recursului, menționarea motivelor de nelegalitate.

Din aceste prevederi legale, conjugate cu prevederile art. 304 C.proc.civ., privitoare la sfera motivelor de recurs, rezultă că, pentru a fi validă juridic, cererea de recurs trebuie să cuprindă motivele pe care se sprijină, adică acele argumente de natură juridică pentru care recurentul înțelege a critica hotărârea atacată.

Este real că, pentru a conduce la casarea sau modificarea hotărârii recurate, recursul nu se poate limita doar la indicarea textului de lege, condiția legală a dezvoltării motivelor presupunând încadrarea lor într-unui din motivele limitativ prevăzute de art. 304 pct. 1-9 C.proc.civ.

Potrivit art. 306 alin. (3) C.proc.civ., indicarea greșită a motivelor de recurs nu atrage nulitatea recursului, dacă dezvoltarea acestora face posibilă încadrarea lor într-unui din motivele prevăzute de art. 304 C.proc.civ., „per a contrario”, dacă dezvoltarea motivelor de recurs nu face posibilă încadrarea lor într-unui din cazurile de nelegalitate prevăzute expres și limitativ de art. 304 C.proc.civ., sancțiunea care intervine, este nulitatea recursului.

În speță, se constată că reclamantul a formulat în cuprinsul cererii de recurs, critici propriuzise în ce privește hotărârea instanței de apel, ce pot fi încadrate în dispozițiile art. 304 pct. 7 și 9 C.proc.civ., motiv pentru care, înalta Curte urmează a respinge excepția nulității recursului declarat de reclamant.

Examinând hotărârea instanței de apel prin prisma motivelor de recurs și a dispozițiilor art. 304 pct. 7 și 9 Cod procedură civilă, Înalta Curte reține următoarele:

Reclamanții au solicitat, prin acțiunea precizată, obligarea pârâților D. și Statul Român, prin Ministerul Finanțelor Publice, la plata despăgubirilor echivalente cu valoarea de piață a imobilului dobândit în baza unui act de vânzare-cumpărare încheiat potrivit Legii nr. 4/1973 privind dezvoltarea construcției de locuințe, vânzarea de locuințe din fondul de stat către populație, imobil pe care aceștia l-au pierdut, prin hotărâre irevocabilă, în urma admiterii acțiunii în revendicare formulată de fostul proprietar. Acțiunea a fost întemeiată în drept pe dispozițiile art. 48 - 50 și art. 501 din Legea nr. 10/2001.

Conform art. 501 din Legea nr. 10/2001, proprietarii ale căror contracte de vânzare-cumpărare, încheiate cu respectarea prevederilor Legii nr. 112/1995, cu modificările ulterioare au fost desființate prin hotărâri judecătorești definitive și irevocabile, au dreptul la restituirea prețului de piață al imobilului, stabilit conform standardelor internaționale de evaluare; valoarea despăgubirilor se stabilește prin expertiză.

Este real că imobilul în litigiu nu a fost cumpărat în baza Legii nr. 112/1995, însă se verifică faptul că acesta a fost trecut în patrimoniul statului în baza Decretului nr. 92/1950, încadrându-se astfel în categoria imobilelor preluate abuziv în perioada regimului comunist.

Urmare a trecerii în patrimoniul statului, imobilul a fost înstrăinat în temeiul Legii nr. 4/1973, dată la care reclamanții cumpărători nu aveau niciun motiv pentru care să se îndoiască de faptul că statul este proprietar, sau să verifice dacă imobilul este construit din fondurile statului.

Legea nr. 4/1973 putea constitui temei pentru înstrăinarea către populație doar a locuințelor construite din fondurile statului, sau imobilele executate cu materiale inferioare, sau cu uzură avansată.

Prin Legea nr. 10/2001 a fost reglementată diferit situația contractelor de vânzare cumpărare anulate și a celor neanulate, dar constatate nepreferabile prin raportare la titlul foștilor proprietari, rațiunea fiind aceea de a da eficiență principiului ocrotirii bunei credințe și de a proteja cumpărătorii de bună credință (art.45 alin 2 din Legea nr. 10/2001).

Astfel, pentru identitate de rațiune, conform principiului „ubi eadem est ratio, eadem solutio esse debet”, și în situația din speță, chiar dacă nu ne aflăm în prezenta unui contract de vânzare cumpărare încheiat în temeiul Legii nr. 112/1995, fiind vorba despre un imobil pe care statul l-a preluat în mod abuziv, în regimul politic trecut, imobil aparținând unor persoane fizice, pe care ulterior l-a înstrăinat potrivit Legii nr. 4/1973, se aplică aceleași dispoziții legale, respectiv art. 50 și 501 din Legea 10/2001.

Se constată, așadar că și în cazul acestui tip de acțiune calitate procesuală pasivă o are Ministerul Finanțelor Publice conform art. 50 alin.3 din aceeași lege, care prevede ca restituirea prețului se face de către Ministerul Economiei și Finanțelor (în prezent Ministerul Finanțelor Publice) din fondul extrabugetar constituit în temeiul art. 13 alin.6 din Legea nr. 112/1995, cu modificările ulterioare.

Chiar dacă, potrivit textului de lege sus-menționat, Ministerul Finanțelor Publice apare ca plătitor al prețului de piață al imobilelor, în realitate, el acționează tot ca reprezentant al statului, acesta din urmă fiind singurul și, direct implicat în situația ce a generat pierderea bunului de către cumpărători, iar nu Ministerul Finanțelor Publice, în nume propriu.

Astfel, statul este cel care a preluat în mod abuziv, de cele mai multe ori, fără titlu valabil, imobilele aparținând unor persoane fizice, pe care, ulterior, le-a înstrăinat, potrivit Legii nr.112/1995, Legii nr. 4/1973 sau altor acte normative.

Ulterior, cumpărătorii care au pierdut bunul, în disputa cu fostul proprietar, sau cu moștenitorii lui, urmează să recupereze prețul plătit la încheierea contractului, reactualizat, sau să

obține valoarea de piață a bunului, în mod firesc, de la cel care le-a vândut imobilul și, anume statul prin reprezentantul său legal.

Or, în această materie, potrivit art.50 alin.3, reprezentarea statului se face de către Ministerul Finanțelor Publice, care justifică legitimarea de a sta în proces, în numele statului, deoarece, potrivit legii, gestionează fondul extrabugetar alimentat de sumele de bani constând în prețul plătit de cumpărătorii chiriași și din care, corelativ, se restituie prețul plătit, în cazul în care cumpărătorii pierd bunul.

Ministerul Finanțelor Publice acționează ca simplu instrument plătitor al sumelor de bani sus-menționate, în numele statului, iar nu în nume propriu, neavând nicio obligație în legătură cu plata acestor sume, rezultată dintr-o activitate proprie.

De altfel, și potrivit art.25 din Decretul nr.31/1954 privitor la persoanele fizice și persoanele juridice: „Statul este persoana juridică în raporturile în care participă nemijlocit, în nume propriu, ca subiect de drepturi și obligații. El participă în astfel de raporturi prin Ministerul Finanțelor, afară de cazurile în care legea stabilește anume alte organe în acest scop”.

Ca atare, deși i se recunoaște statului personalitate juridică în raporturile în care participă în nume propriu, fiind considerat subiect distinct de drepturi și obligații, ca entitate teoretică și abstractă, acționează, în îndeplinirea obligațiilor sau atribuțiilor pe care le are, prin organele sale reprezentative, potrivit legii, neputând figura în proces și nici în raporturile juridice civile, ca atare, în absența unor reprezentanți.

Cu excepția unei dispoziții speciale, statul este reprezentat de Ministerul Finanțelor, ceea ce este și cazul ipotezei în care se pune problema restituirii prețului reactualizat/plății valorii de circulație a bunului, către cumpărătorii care au pierdut imobilul în cadrul demersului fostului proprietar (art.50 alin.3 din Legea nr. 10/2001).

Este fără dubiu că Ministerul Finanțelor Publice nu are nicio contribuție proprie și efectivă în tot acest lanț de raporturi juridice, începând cu preluarea imobilului de la fostul proprietar și până la restituirea prețului sau a valorii de circulație către cumpărători, și, cu atât mai puțin, vreo culpă în situația juridică creată în legătură cu bunul imobil respectiv și, în final, cu efectele pierderii proprietății bunului, de către cumpărători.

Potrivit art. 13 alin.6 din Legea nr.112/1995, sumele obținute din vânzarea imobilelor către chiriași se constituie într-un fond extrabugetar, la dispoziția Ministerul Finanțelor, și, în mod firesc, din același fond, se vor achita, în condițiile legii, sumele de bani reprezentând prețul reactualizat sau valoarea de piață a imobilului, conform art.50 alin.3 din Legea nr.10/2001 în forma actuală.

Ministerul Finanțelor Publice, ca persoană juridică implicată în gestionarea fondului extrabugetar alimentat din sumele obținute cu titlu de preț de la cumpărători, este firesc să constituie instituția prevăzută de lege și pentru procesul invers, și anume pentru efectuarea de plăți către cumpărătorii care au pierdut imobilul. acționând, însă, în numele statului, în desfășurarea acestei activități.

Prin urmare, este de reținut că instanța de apel a constatat calitatea procesuală pasivă în persoana chemată în judecată în calitate de pârât, de către reclamantii, între Ministerul Finanțelor Publice, care, potrivit legii, acționează în numele statului în acest tip de acțiuni, și Statul Român, prin Ministerul Finanțelor Publice. Statul reprezintă entitatea ce trebuie să achite sumele de bani sus menționate și aceasta se realizează prin organismul prevăzut de art. 50 alin. 3 pentru asigurarea, în fapt, a plății, și anume Ministerul Finanțelor Publice.

Reclamantii au intenționat să atragă în proces persoana care are obligația de plată, potrivit art. 50 alin. 3 din Legea nr. 10/2001 iar instanța de apel a dat curs acestui demers, identificând, în mod corect, calitatea procesuală pasivă în persoana Ministerului Finanțelor, reprezentantul statului în privința executării acestei obligații, potrivit celor deja arătate.

Nefondată este și critica referitoare la încălcarea principiului relativității efectelor actelor juridice, reglementat de art. 973 C.civ., în sensul că Ministerul Finanțelor Publice nu poate fi obligat la plata prețului, fiind terț față de contract, deoarece acesta nu a fost chemat în judecată în calitate de responsabil pentru evicțiune, ca parte contractantă, ceea ce nici nu este, ci în temeiul

legii, dispoziția legală fiind cea care îi conferă calitatea de a efectua plata prețului, în cazul temeiniciei cererii de chemare în judecată.

Față de cele ce preced, cum instanța de apel a făcut o legală și corectă aplicare a dispozițiilor sus evocate, criticile pârâtului Statul Român sunt nefondate motiv pentru care în baza art. 312 alin. 1 C.proc.civ., Înalta Curte a respins ca nefondat recursul declarat de acest pârât.

În ceea ce privește recursul declarat de reclamantul A., ce vizează atât încheierea civilă din 26.09.2012 pronunțată de Tribunalul Călărași cât și decizia civilă nr. 251/A din 12.05.2015 pronunțată de Curtea de Apel București, Secția IV-a civilă, Înalta Curte constată următoarele:

Art. 299 C.proc.civ. stabilește ce categorii de hotărâri judecătorești sunt susceptibile de a fi atacate cu recurs și anume: hotărârile date fără drept de apel, cele date în apel, precum și în condițiile prevăzute de lege, hotărârile altor organe cu activitate jurisdicțională.

Dispozițiile legale sus evocate au fost au format obiectul unei excepții de neconstituționalitate, respinsă de Curtea Constituțională prin Decizia nr. 210 din 28.02.2008 publicată în Monitorul Oficial nr. 349 din 6.05.2008, pe considerentul că textul constituie o garanție a accesului liber la justiție, fiind adoptat cu respectarea prevederilor art. 126 alin.2 din legea fundamentală, potrivit căroră "prin lege" se stabilește competența instanțelor judecătorești și procedura de judecată.

Prin urmare, calea extraordinară de atac a recursului poate fi exercitată numai împotriva hotărârilor judecătorești susmenționate.

Cum, încheierea civilă din 26.09.2012 pronunțată de Tribunalul Călărași nu face parte din categoria hotărârilor prevăzute de art. 299 C.proc.civ., fiind o încheiere a instanței de fond și nu de apel, nefiind susceptibilă de a fi atacată pe calea extraordinară de atac a recursului, Înalta Curte urmează a respinge ca inadmisibil recursul declarat de reclamantul A. împotriva încheierii sus menționate.

În ceea ce privește recursul declarat de același reclamant împotriva deciziei date de instanța de apel, Înalta Curte constată următoarele:

Reclamantul a invocat ca temei de drept al recursului declarat împotriva hotărârii instanței de apel, dispozițiile art. 488 pct. 8 noul Cod procedură civilă, considerând că hotărârea este dată cu aplicarea greșită a legii.

Este real că, art. 488 pct. 8 noul Cod de procedură civilă (a intrat în vigoare la 15 februarie 2013), prevede ca motiv de casare ipoteza în care hotărârea a fost dată cu încălcarea sau aplicarea greșită a normelor de drept material, numai că dispozițiile sus evocate nu sunt incidente în prezenta cauză față de prevederile art.25 alin 1 și 2 NCPC potrivit căroră „procesele în curs de judecată începute sub legea veche, rămân supuse acelei legi.”

Cum, acțiunea reclamantilor a fost înregistrată la 29.01.2008, înainte de intrarea în vigoare a noului Cod de procedură civilă, sunt incidente dispozițiile din vechiul Cod de procedură civilă, astfel că temeiul de drept al recursului declarat de reclamant îl constituie dispozițiile art. 304 pct.9, care prevăd ipoteza în care hotărârea este lipsită de temei legal, ori a fost dată cu încălcarea sau aplicarea greșită a legii.

Cum, acțiunea reclamantilor a fost înregistrată la 29.01.2008, înainte de intrarea în vigoare a noului Cod de procedură civilă, sunt incidente dispozițiile din vechiul Cod de procedură civilă, astfel că temeiul de drept al recursului declarat de reclamant îl constituie dispozițiile art. 304 pct.9, care prevăd ipoteza în care hotărârea este lipsită de temei legal, ori a fost dată cu încălcarea sau aplicarea greșită a legii.

Din perspectiva celor expuse, recursul declarat de reclamantul A., urmează a fi examinat prin prisma dispozițiilor art. 304 pct. 9 vechiul Cod de procedură civilă.

Astfel, față de obiectul dedus judecății, de faptul că reclamantii la 14.09.2011 au solicitat introducerea în cauză a numitei D. în calitate de succesoare a pârâtului inițial chemat în judecată C. decedat în timpul derulării prezentului litigiu, de faptul că nici testamentul autenticat sub nr. x din 4.10.2010 și nici certificatul de moștenitor nr. x din 3.11.2010 (ce atestă calitatea pârâtei D. de succesor al defunctului C.) nu au fost anulate, sunt nu numai nefondate dar și fără suport probator

susținerile reclamantului în ce privește lipsa calității procesuale pasive a pârâtei D.

De asemenea sunt nefondate și susținerile aceluiași reclamant legat de faptul că imobilul în litigiu nu ar fi intrat în patrimoniul defunctului C., în condițiile în care prin decizia civilă nr.1228/2007 pronunțată de Curtea de Apel Ploiești, soții A. și B. (reclamanții din prezentul litigiu) au fost obligați să lase în deplină proprietate și pașnică folosință imobilul din litigiu, cu atât mai mult cu cât decesul lui C. s-a produs la circa 3 ani de la pronunțarea hotărârii sus evocate, respectiv la 6.10.2010.

Ca atare, în condițiile în care prin decizia civilă nr. 1228/2007 pronunțată de Curtea de Apel Ploiești, s-a stabilit cu putere de lucru judecat dreptul de proprietate al lui C. asupra imobilului din litigiu, în temeiul art. 166 C.proc.civ. și art. 1201 C.civ., nu mai pot face obiect de analiză în prezentul litigiu susținerile reclamantului legate de faptul că C. nu ar fi succesorul proprietarului de la care a fost preluat abuziv imobilul în baza Decretului nr. 92/1050 și, nici cele legate de nelegalitatea transmiterii imobilului prin legat cu titlu universal către pârâta D., în condițiile în care așa cum s-a arătat deja, nici testamentul și nici certificatul de moștenitor nu au fost anulate.

Nefondate sunt și criticile reclamantului legate de modalitatea de stabilire a cuantumului despăgubirilor în condițiile în care nu a făcut dovada executării unor consolidări la imobilul din litigiu în anul 1978 așa cum a susținut, iar prin expertiza efectuată în cauză s-a constatat în raport de stadiul actual al imobilului, că unele lucrări găsite ca efectuate la imobil, au un grad de uzură de 100%.

Or, în condițiile în care lucrările efectuate la imobil au un grad de uzură de 100%, în mod legal și corect s-a reținut că aceste lucrări nu mai aduc nici un spor de valoare imobilului.

În ceea ce privește criticile legate de motivarea hotărârii precum și cele legate de incompatibilitatea judecătorului X. în soluționarea litigiului la instanța de fond, sunt de reținut următoarele aspecte:

Este real că, motivarea unei hotărâri are un caracter esențial întrucât în baza acesteia părțile cunosc argumentele de fapt și de drept ce au format convingerea instanței la adoptarea soluției. Motivarea înseamnă de fapt încadrarea unei situații particulare, de speță, în prevederile generale și abstracte ale unei legi.

Or, în condițiile în care instanța de apel și-a argumentat soluția adoptată atât în fapt cât și în drept, arătând și motivele pentru care au fost înlăturate unele susțineri ale părților, hotărârea se circumscrie exigențelor prevăzute de art.261 pct. 5 C.proc.civ., motiv pentru care sunt nu numai nefondate dar și fără suport juridic criticile reclamantului legate de motivarea hotărârii și de faptul că s-ar fi preluat doar susținerile pârâtei D.

Nefondate sunt și susținerile reclamantului legate de existența incompatibilității judecătorului X., câtă vreme așa cum bine a reținut și instanța de apel, litigiile soluționate de acest judecător au avut obiect diferit, nefiind întrunite cerințele art. 27 pct. 7 C.proc.civ.

În ceea ce privește criticile aceluiași reclamant legat de neincidența în cauză a dispozițiilor art. 48-50 din Legea nr. 10/2001, Înalta Curte reține că acestea au fost examinate în cadrul recursului declarat de pârâatul Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice prin Administrația Județeană a Finanțelor Publice Călărași, fiind apreciate ca nefondate pentru considerentele deja expuse.

Cum, în cauză nici unul din motivele de recurs invocate de recurenți nu se circumscrie dispozițiilor art. 304 pct.7 și 9 C.proc.civ., Înalta Curte în temeiul art. 312 alin. 1 C.proc.civ., a respins ca nefondat atât recursul reclamantului A., cât și recursul declarat de pârâatul Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice prin Administrația Județeană a Finanțelor Publice Călărași.

15. Acțiune în constatarea nulității unui contract de vânzare-cumpărare încheiat ulterior intrării în vigoare a Legii nr. 10/2001. Inaplicabilitatea dispozițiilor relative la termenul de prescripție prevăzut de legea specială. Incidența dreptului comun. Imprescriptibilitatea dreptului la acțiune.

Legea nr. 10/2001, art. 21, art. 45

Decretul nr. 167/1954, art. 2

Notă : Decretul nr. 167/1958 a fost abrogat de Legea nr. 71/2011 la data de 1 octombrie 2011

Din interpretarea rațională și sistematică a dispozițiilor art. 45 din Legea nr. 10/2001, rezultă că domeniul de aplicare al acestora se raportează la acțiunea în anularea sau în declararea nulității actelor de înstrăinare, inclusiv cele întocmite în cadrul procesului de privatizare, având ca obiect imobile preluate cu sau fără titlu valabil, încheiate până la data intrării în vigoare a Legii nr. 10/2001, în acest caz nulitatea putând fi confirmată în situația existenței bunei-credințe a părții dobânditoare.

O asemenea ipoteză de validare nu poate fi recunoscută pentru situația în care contractul se încheie ulterior intrării în vigoare a actului normativ și pentru care, dimpotrivă, legiuitorul a prevăzut, prin dispoziția art. 21 alin. (5) din Legea nr. 10/2001, sancțiunea nulității absolute, fără posibilitatea salvagădării efectelor juridice prin invocarea bunei-credințe.

Prin urmare, termenul special de prescripție de 18 luni, reglementat de art. 45 alin. (5) al Legii nr. 10/2001, calculat de la data intrării în vigoare a acestui act normativ, vizează exclusiv actele juridice încheiate anterior apariției Legii nr. 10/2001, respectiv datei de 14 februarie 2001, în privința contractelor de vânzare-cumpărate încheiate ulterior intrării în vigoare acestui act normativ special, fiind incidente dispozițiile dreptului comun - art. 2 din Decretul nr. 167/1954 (nulitatea unui act juridic poate fi invocată oricând, fie pe cale de acțiune, fie pe cale de excepție).

Secția I civilă, decizia nr. 2457 din 4 noiembrie

Prin cererea înregistrată pe rolul Tribunalului București la data de 01.08.2012, reclamantii A., B. și C. în contradictoriu cu pârâții S.C. D. S.A., SC E. S.R.L și S.C. F. S.R.L., au solicitat nulitatea absolută parțială a contractului de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. x din 26.09.2001, până la concurența suprafeței de teren de 5.805 mp și construcțiile aflate pe acest teren, încheiat între S.C. D. în calitate de vânzător și S.C. E. S.R.L.; nulitatea absolută parțială a contractului de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. x din 02.12.2002, încheiat între S.C. E. S.R.L. și S.C. F., până la concurența suprafeței de 5.805 mp și construcțiile aflate pe acesta; nulitatea absolută parțială a actului de alipire încheiat de S.C. F., autentificat sub nr. x din 26.08.2005 până la concurența suprafeței de 5.805 mp și construcțiile aflate pe acesta; obligarea pârâților să lase reclamanților, în deplină proprietate și liniștită posesie, imobilul situat în București, compus din teren în suprafață de 5.805 mp și construcțiile existente pe acest teren.

În drept, au fost invocate dispozițiile Legii nr. 10/2001, art. 948 și urm. C.civ., art. 480 și urm. C.civ.

Pârâta S.C. D. S.A. a depus întâmpinare prin care a solicitat pe cale de excepție, în baza dispozițiilor art. 46 alin. 4 și 5 din Legea nr. 10/2001, să se constate prescripția dreptului la acțiune pentru anularea absolută și parțială a contractului de vânzare-cumpărare, autentificat sub nr. x la 26.09.2001, încheiat între S.C. D. S.A. și SC E. S.R.L. pentru terenul din str. E. nr. x9, fost H. nr. x, actual str. G. nr. x2-x6.

La data de 7.10.2013, reclamantii au precizat cadrul procesual pasiv, arătând că înțeleg să se judece, în calitate de pârâți, cu S.C. G. S.A., S.C. G. S.A., aceasta fiind continuatoarea în drepturi și obligații a fostei S.C. D. S.A. și cu S.C. F. S.R.L.

Prin încheierea din 16.10.2013, Tribunalul București, Secția IV-a civilă a admis excepția prescripției dreptului la acțiune pentru constatarea nulității absolute și parțiale a contractului de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. x la 26.09.2001, pentru următoarele considerente:

Reclamanții au invocat nulitatea acestui act, menționând și dispozițiile art. 948 pct. 2 și ale art. 4 C.civ. privind nevalabilitatea consimțământului și cauza ilicită.

Or, potrivit art. 45 alin. 5 din Legea nr. 10/2001, indiferent de cauza de nulitate, dreptul la acțiune se prescrie în termen de un an de la data intrării în vigoare legii. Terenul revendicat și care a făcut obiect al actelor a căror anulare se solicită a reprezentat obiect al notificării formulată de reclamanți în baza Legii nr. 10/2001, astfel că sunt incidente dispozițiile art. 45 alin. 5 din acest act normativ. A mai arătat tribunalul că, dincolo de faptul că reclamanții nu au invocat nici o cauză de întrerupere sau suspendare a cursului prescripției, aceștia nu au formulat acțiunea în anularea contractelor invocate prin cererea pendinte nici măcar în termen de un an de la data când au aflat de existența acestora ci, mult mai târziu, la data de 01.08.2012; promovarea acțiunii ce a făcut obiect al dosarului nr. x/3/2009, înregistrat pe rolul Tribunalului București, nu poate constitui o cauză de întrerupere a cursului prescripției, întrucât acea acțiune a fost respinsă irevocabil, astfel că excepția prescripției dreptului la acțiune pentru constatarea nulității absolute și parțiale a contractului de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. x/2001 este întemeiată.

În consecință, criticile reclamanților referitoare la nevalabilitatea contractului de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. x din 26.09.2001, au fost privite ca neîntemeiate, în condițiile în care dreptul la acțiune s-a prescis.

Cu privire la fondul litigiului, prima instanță a arătat, prin sentința civilă nr. 179/2014, că reclamanții au solicitat și constatarea nulității absolute parțiale a actelor de vânzare-cumpărare subsecvente (actul autentificat sub nr. x din 02.12.2002, încheiat între S.C. E. S.R.L. și S.C. F., până la concurența suprafeței de 5.805 mp și construcțiile aflate pe acesta și a actului de alipire încheiat de S.C. F., autentificat sub nr. x din 26.08.2005 până la concurența suprafeței de 5.805 mp și construcțiile aflate pe acesta). Dar nulitatea celor două contracte a fost invocată ca urmare a anulării actului nr. x din 26.09.2001, potrivit principiului anulării actului subsecvent determinată anularea actului principal (*resoluto jure dantis, resolvitur jus accipientis*). În condițiile în care actul principal nu a fost anulat, ca urmare a prescripției dreptului la acțiune în constatarea nulității acestui act, rezultă că nici actele subsecvente nu pot fi anulate, cât timp nu s-a constatat nevalabilitatea actului principal.

În ceea ce privește ultimul capăt de cerere prin care reclamanții solicită obligarea pârâtei S.C. F. S.R.L. de a-i lăsa în deplină proprietate și posesie imobilul compus din teren în suprafață de 5.805 mp și construcții existente pe acesta, tribunalul a constatat că reclamanții au invocat dispozițiile Legii nr. 10/2001, invocând totodată principiul „*quod nullum est nullum producit effectum*”, efect al nulității absolute parțiale a contractelor de vânzare-cumpărare anterior menționate.

Reclamanții au mai promovat o acțiune în revendicare în contradictoriu cu pârâta S.C. H. S.R.L., acțiune respinsă în mod irevocabil prin sentința civilă nr. 738/2010, pronunțată de Tribunalul București, în dosar nr. x/3/2009, reținându-se că titlul de proprietate al pârâtei este probat prin cele două contracte de vânzare-cumpărare autentificate sub nr. x din 09.02.2002, respectiv nr. x din 22.04.2005, nedesființate până la momentul soluționării apelului împotriva sentinței civile nr. 738/2010. Prin decizia nr. 21/A/2012, prin care s-a soluționat apelul împotriva sentinței anterior menționate, s-a reținut că: „acțiunea în revendicare nu poate face abstracție de situația juridică a imobilului în litigiu, de imobil preluat de S.C. D. S.A., de modul de preluare și de dispozițiile legale privind regulile de restituire ale acestei categorii de imobile stabilite prin acte normative edictate după 22 decembrie 1989. Or, acest act normativ este Legea nr. 10/2001”. Prin aceeași decizie s-a mai reținut că: „Reclamanții nu au în patrimoniul lor dreptul de a solicita restituirea bunului în natură și nici de a solicita despăgubiri reprezentând contravaloarea acestuia de la S.C. F. S.A., în mod direct, prin acțiunea în revendicare întemeiată pe dispozițiile art. 480 C.civ, ci doar posibilitatea continuării dosarului nr. x/2/2009, cu atragerea în proces și a continuatorului de drept al dreptului de proprietate asupra imobilului deținut inițial de S.C. D. S.A. în urma reorganizării Întreprinderii X.”

Dosarul nr. x/2/2009 are ca obiect constatarea nulității certificatului de proprietate din 20.08.1996, precum și restituirea în natură a terenului liber de construcții și despăgubiri pentru construcții ilegal edificate, dosar care, în prezent, este suspendat.

În consecință, tribunalul a apreciat că o nouă acțiune în revendicare întemeiată pe dispozițiile art. 480 C.civ. este neîntemeiată, cele reținute prin hotărârile anterior menționate opunându-se cu putere de lucru judecat. Pe de altă parte, nu pot fi aplicabile nici principiile *restitutio in integrum* și *quod nullum est, nullum producit effectum*, referitoare la principalele efecte ale nulității actelor juridice, cât timp tribunalul nu a anulat actul de proprietate al pârâtei S.C. F. S.R.L.

Prin apelul declarat împotriva hotărârii menționate, reclamanții au susținut că instanța de fond a făcut o analiză parțială, dar și greșită a situației de fapt și a principiilor de drept aplicabile cauzei dedusă judecății și, astfel, a admis în mod nelegal excepția prescripției dreptului la acțiune în constatarea nulității absolute și parțiale a contractului de vânzare-cumpărare, autentificat sub nr. x la 26.09.2001, actul principal care a condus, în opinia apelanților, la însușirea nelegală și abuzivă a imobilului de către persoanele fizice care exercitau, la acel moment, conducerea consiliului de administrație al S.C. D. S.A., pentru a-l transfera „juridic” persoanelor juridice create, în acest scop ilegal, de către aceleași persoane. Plecând de la această greșală de interpretare și aplicare a legii, instanța de fond a respins fără nici o analiză celelalte capete din acțiune, respectiv revendicarea imobilului preluat abuziv, fără titlu legal de statul comunist, încălcând grav atât legislația internă, cât și normele și practică recentă a Curții Europene.

Încheierea din 16.10.2013 a fost considerată nelegală de către apelanții reclamanți pentru argumentul că dispozițiile art. 45 alin. 5 din Legea nr. 10/2001 au în vedere posibilitatea pe care legea o acordă persoanelor care se consideră prejudiciate prin încheierea unor acte juridice fie în procesul de privatizare, fie în cadrul vânzărilor imobilelor preluate de stat în mod legal, având ca obiect imobilele pe care le revendică, prin aplicarea Legii nr. 10/2001, sau pe calea unor acțiuni în revendicare. Termenul de un an, calculat de la 08.02.2001, presupune faptul că actele ilegale au fost încheiate până la apariția Legii nr. 10/2001 și, în mod evident, nu erau ascunse în mod viclean, deoarece, ulterior apariției acestei legi, orice act juridic era presupus ca fiind legal încheiat.

Reclamanții au susținut că termenul de prescripție a fost întrerupt, conform art.16 lit. b din Decretul nr. 167/1958, pe perioada existenței pe rolul instanțelor de judecată a celorlalte cauze purtate între părți, printre care dosarul cu nr. x/2/2009 care se află în continuare pe rolul Curții de Apel București.

Hotărârea instanței a fost criticată și din perspectiva modului de soluționare a cererii de revendicare întemeiată pe dispozițiile art. 480 C.civ., neobservându-se că terenul ce a aparținut autorilor reclamanților a fost preluat abuziv, fără titlu legal de Statul Român, și, deci, nu poate fi nici privatizat și nici înstrăinat în orice mod de un neproprietar.

Chiar dacă s-ar analiza cauza prin prisma aplicabilității deciziei nr. 33/2008 a Înaltei Curți de Casație și Justiție și dacă s-ar invoca Legea nr. 10/2001, apelanții au arătat că dispozițiile legii speciale nu le sunt aplicabile, că actele de privatizare sunt lovite de nulitate absolută, iar legalitatea acestora formează obiectul dosarului nr. x/2/2009, aflat pe rolul Curții de Apel București ; nulitatea absolută a acestor acte se aplică și actelor de înstrăinare subsecvente, față de reaua - credință a reprezentanților legali ai intimatelor pârâte.

Prin decizia nr. 161/A din 6.04.2015 a Curții de Apel București, Secția a III-a civilă și pentru cauze cu minori și de familie s-a respins, ca nefondat, apelul declarat de reclamanți împotriva sentinței civile nr. 179/2014, pronunțată de Tribunalul București.

Curtea a apreciat că apelul este nefondat, pentru următoarele considerentele:

Potrivit dispozițiilor art. 45 alin. 1 și 5 din Legea nr. 10/2001, actele juridice de înstrăinare, inclusiv cele făcute în cadrul procesului de privatizare având ca obiect imobile care cad sub incidența legii, sunt valabile dacă au fost încheiate cu respectarea legilor în vigoare la data înstrăinării, iar, prin derogare de la dreptul comun, indiferent de cauza de nulitate invocată, dreptul la acțiune se prescrie în termen de un an de la data intrării în vigoare a legii speciale.

Norma specială este de strictă interpretare și aplicare, iar prevederile acesteia nu pot fi extinse la o altă situație juridică, astfel că, din această perspectivă, Curtea a apreciat că instanța de fond a aplicat corect dispozițiile legale de mai sus. Astfel, instanța de apel a constatat că dispozițiile art. 45 din Legea nr. 10/2001 nu fac o distincție în sensul celor exhibate de apelanți, relativ la data când au fost încheiate actele juridice de înstrăinare ori la motivul de nulitate (apelanții susținând că actul juridic contestat a încălcat grav legea, fiind un act juridic încheiat cu viclenie și ascuns reclamantilor).

Cererea de repunere în termen, întemeiată pe dispozițiile art. 19 din Decretul nr. 167/1958, se referă la posibilitatea pe care instanța o are, atunci când constată ca fiind temeinic justificate cauzele pentru care termenul legal de prescripție a fost depășit, de a efectua o repunere în termenul de acțiune.

Legea nu enumeră cazurile în care poate fi acordată repunerea în termen, lăsând organelor de jurisdicție libertatea de apreciere a împrejurărilor invocate de reclamant, limitele acestei libertăți rezultând din formula utilizată de legiuitor „cauze temeinic justificate”, care subliniază caracterul excepțional al acestei instituții.

Împrejurările susceptibile de a justifica repunerea în termen sunt numai împiedicări relative, având caracter de obstacol numai pentru reclamant și pentru cei care s-ar afla în aceleași condiții cu acesta, dar nu și pentru orice reclamant diligent.

Repunerea în termenul de prescripție extinctivă reprezintă o măsură excepțională, putând fi definită ca beneficiul recunoscut de lege titularilor drepturilor subiective, în condițiile anume prevăzute, în temeiul căruia aceștia își pot valorifica drepturile, chiar dacă termenul de prescripție extinctivă s-a împlinit.

Repunerea în termenul de prescripție extinctivă nu poate fi dispusă decât dacă partea și-a exercitat dreptul la acțiune înainte de împlinirea unui termen de 30 de zile, socotit din ziua în care a cunoscut sau trebuia să cunoască încetarea motivelor care au justificat depășirea termenului de prescripție. În acest termen de 30 de zile, trebuia făcută atât cererea de repunere în termenul de prescripție extinctivă, cât și cererea prin care se exercită dreptul la acțiune privind pretenția pe fond.

În mod corect a arătat tribunalul că termenul de un an a expirat la data de 14.08.2002, avându-se în vedere dispozițiile O.U.G. nr. 145/2001 și că, fiind vorba de un termen de prescripție, acesta este supus întreruperii sau suspendării, legea specială nefăcând vreo mențiune în acest sens. Prin urmare, dispozițiile art. 13 – 16 din Decretul nr. 167/1958 completează dispozițiile art. 45 alin. 5 din Legea nr. 10/2001, însă reclamantii nu au invocat nici o cauză de întrerupere sau suspendare a cursului prescripției și, eventual, o cerere de repunere în termenul de prescripție.

Cu privire la acțiunea ce a format obiect al dosarului nr. x/3/2009, înregistrat pe rolul Tribunalului București, instanța a arătat, în mod corect, că o astfel de acțiune nu poate fi întreruptivă a cursului prescripției, fiind respinsă irevocabil și, mai mult, considerentele decizorii ale sentinței civile nr. 738/2010, definitivă prin decizia civilă nr. 21/A/2012, pronunțată de Curtea de Apel București, au fost reținute cu putere de lucru judecat, de asemenea, în mod corect, față de acțiunea pendinte.

În contextul menționat, Curtea a observat că această acțiune s-a aflat pe rolul Judecătoriei sectorului 2 București, încă din data de 28.01.2008, iar, pe calea acesteia, reclamantii au revendicat, în contradictoriu cu intimata S.C. E. S.R.L., imobilul din litigiu.

Pe parcursul acelei judecăți s-a constatat de către instanțe, în diferite cicluri procesuale, că imobilul inițial a suferit numeroase transformări, alipiri și dezmembrări și asupra lui au fost încheiate numeroase acte juridice, inclusiv cele a căror nulitate se solicită pe calea acțiunii de față, că valabilitatea acestor acte juridice nu a fost contestată, fiind incidente dispozițiile art. 29 alin. 1 și 2 din Legea nr. 10/2001 și că, procedând la compararea titlurilor de proprietate, s-a reținut că incidența în cauză a dispozițiilor Legii nr. 10/2001 nu poate fi înlăturată prin voința părților, iar reclamantii nu au în patrimoniul lor dreptul de a solicita restituirea bunului în natură și nici dreptul de a solicita despăgubiri reprezentând contravaloarea acestora de la S.C. F. S.R.L., în mod direct, prin acțiunea în revendicare întemeiată pe dispozițiile art. 480 C.civ. Reclamantii nu au justificat

existența unui „bun actual” și nici nu au o speranță legitimă pentru ca dreptul lor de proprietate să fie prevalent celui al intimaților.

Prin urmare, instanța de fond a constatat că nu mai poate relua judecata asupra cererii în revendicare, atâta timp cât, prin soluțiile de mai sus, aceasta a primit o dezlegare ce i se impune prin puterea de lucru judecat.

Apelanții – reclamanți nu au fost în măsură să demonstreze împrejurarea mai presus de voința acestora care i-a împiedicat să promoveze acțiunea în constatarea nulității actelor de înstrăinare până la data de 14.08.2002, deși au declanșat procedura administrativă prin notificarea nr. x4 din 08.08.2001, adresată Primăriei Municipiului București și o altă notificare nr. x7 din 08.08.2001 către intimata S.C. G. S.A. Aceasta din urmă, prin hotărârea nr. 10 din 13.09.2001, le-a comunicat reclamanților că suprafața de teren de circa 5.288,81 mp teren și construcții, nu poate fi restituită în natură. Apelanții nu au dovedit faptul că această hotărâre ar fi fost contestată pe calea procedurii reglementată pe calea legii speciale, deși, în cadrul acestei proceduri, aveau posibilitatea de a lua cunoștință despre eventualele acte de înstrăinare. Astfel, conduita nediligentă, din această perspectivă, a reclamanților a fost în mod corect sancționată de prima instanță, prin aplicarea dispozițiilor art. 45 din Legea nr. 10/2001, acordându-se astfel prevalență principiului vizat de această normă, respectiv acela al stabilității circuitului juridic civil.

Chiar dacă ar fi primită teza apelanților reclamanți, în sensul că au luat cunoștință de încheierea actului juridic contestat, cel mai târziu la termenul de judecată de la 30.09.2005, acordat de Tribunalul București, Secția III-a civilă în dosarul nr. x/2004, dată la care reclamantul A. a solicitat introducerea în cauză a S.C. E. S.R.L., aceștia nu au fost în măsură să demonstreze împrejurările care au fost de natură să-i împiedice ca, până la data de 01.08.2012, să nu poată solicita anularea actelor de înstrăinare și de a formula, în termenul de 30 de zile de la data la care au cunoscut motivele care au justificat depășirea termenului general de prescripție, o cerere expresă prin care să solicite repunerea în termenul de prescripție extinctivă.

Dimpotrivă, apelanții reclamanți tind la înlăturarea efectelor sancțiunii reținută de prima instanță prin soluția criticată în prezenta cale de atac, în contextul în care, în dosarul având ca obiect constatarea nulității absolute a certificatului de proprietate din 20.08.1996, emis pârâtei S.C. D. S.A. și revendicarea imobilului teren situat în București, cererea modificatoare formulată de aceștia (având ca obiect constatarea nulității contractului de vânzare-cumpărare care face obiectul prezentului litigiu), a fost privită, în mod irevocabil (decizia civilă nr. 5478/2009, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția I civilă), ca fiind formulată cu ignorarea dispozițiilor art. 132 C.proc.civ. Dosarul nr. x/2/2009 se află pe rolul Curții de Apel București și are ca obiect nulitatea certificatului de atestare a dreptului de proprietate din 1996 și revendicare, cauza fiind trimisă spre rejudecarea apelului. În prezent, este suspendată până la soluționarea irevocabilă a cauzei pendinte. Pentru considerentele expuse și având în vedere dispozițiile art. 19 din Decretul nr. 167/1958, Curtea apreciază că, în mod corect, prima instanță a înlăturat susținerile reclamanților, în sensul că cele două acțiuni la care s-a făcut referire în cele ce preced, ar fi întrerupt cursul prescripției.

Împotriva acestei decizii, au declarat recurs reclamanții A. și C., solicitând, în principal, admiterea recursului, modificarea hotărârii instanței de apel, în sensul admiterii cererii de chemare în judecată astfel cum a fost formulată, iar, în subsidiar, admiterea recursului, casarea hotărârii instanței de apel și trimiterea cauzei la instanța de apel, în vederea continuării judecății.

În esență, instanța de apel a făcut o analiză și interpretare greșită a motivelor de apel invocate și a apreciat că hotărârea instanței de fond ar fi corectă atât din perspectiva prescripției dreptului material la acțiune, cât și a comparării titlurilor de proprietate, ceea ce este profund greșit și nelegal.

Astfel, instanța de apel a confirmat excepția prescripției dreptului la acțiune a reclamanților de a solicita nulitatea actelor juridice încheiate cu încălcarea Legii nr. 10/2001, pronunțând o hotărâre nelegală, caz prevăzut de art. 304 pct. 9 C.pr.civ.

Prin încheierea din 16.10.2013, instanța de fond a admis excepția prescripției dreptului la acțiune al reclamantilor de a solicita nulitatea absolută a actelor juridice de vânzare-cumpărare, pe motiv că termenul de formulare a unor asemenea cereri, stabilit de art. 45 alin 5 din Legea nr. 10/2001, este de 1 an, calculat de la data intrării în vigoare a legii, 8.02.2001.

Instanța de apel a preluat argumentele juridice reținute de instanța de fond care, la rândul său, a preluat fără nicio cenzură apărările intimaților-pârâți și a reținut că norma specială (art. 45 alin. 5 din Legea nr. 10/2001) este de strictă interpretare și aplicare, iar, în condițiile în care norma legală nu face nicio distincție în legătură cu modul de aplicare, relativ la data când au fost încheiate actele juridice ce fac obiectul acțiunii sau data când reclamantii au avut cunoștința de existența actelor juridice, nu pot fi primite apărările apelanților. Mai mult, apelanții nu au solicitat repunerea în termenul de contestare a actelor, în condițiile în care termenul de formulare a acțiunilor în nulitate a expirat la 14.08.2002, în timp ce acțiunea a fost introdusă abia la data de 01.08.2012.

În opinia reclamantilor, termenul de prescripție de 1 an, calculat de la data intrării în vigoare a Legii nr. 10/2001, vizează exclusiv actele ilegale încheiate în procesul de privatizare (perioada 1990-2001), dar și în procesul de vânzare-cumpărare a imobilelor preluate în mod nelegal de statul român, urmare actelor de naționalizare (Decretul nr. 92/1950 și altele) și înstrăinate prin intermediul Legii nr. 112/1995, deci vizează actele juridice încheiate anterior apariției Legii nr. 10/2001, iar Legea nr. 10/2001, prin art. 45 alin. 5, stabilește pentru aceste situații, prin derogare de la dreptul comun, un termen de prescripție de 1 an, nu de la data încheierii actului juridic, ci de la data apariției legii, având deci un caracter de repunere în termen pentru petenții care au fost prejudiciați prin încheierea acestor acte juridice.

Astfel, dacă s-ar interpreta că acest termen de 1 an, calculat de la data apariției Legii nr. 10/2001, s-ar aplica și altor cazuri care au apărut ulterior anului 2001, ar fi un non sens juridic și s-ar deturna voința legiuitorului.

În speță, în condițiile în care actul juridic anulabil a fost încheiat cu încălcarea gravă a Legii nr. 10/2001, deci ulterior apariției legii, și recurenții au aflat despre existența lui abia în septembrie 2005, fiind ascuns pur și simplu, regimul juridic al prescripției dreptului la acțiune este prevăzut de dreptul comun, respectiv de Decretul nr. 167/1958 privitor la excepția extinctivă, dreptul la acțiune poate fi exercitat de oricine are interes juridic și oricând, nefiind supus unui termen, practic fiind imprescriptibil.

Un alt motiv de recurs s-a raportat la faptul că instanța de apel a confirmat că, în cazul reclamantilor, nu a fost întrerupt cursul prescripției, pronunțând o hotărâre nelegală, caz prevăzut de art. 304 pct. 9 C.pr.civ.

În esență, instanța de fond a reținut că, în cauză, reclamantii nu au demonstrat împrejurările pentru care au fost împiedicați să formuleze acțiunea în nulitate absolută a actelor juridice, înainte de termenul din 01.08.2002, nu au solicitat repunerea în termen și, oricum, cele două acțiuni separate nu au întrerupt cursul prescripției, argumentare confirmată de instanța de apel.

Recurenții-reclamanți au precizat că termenul de 1 an, prevăzut de art. 45 alin 5 din Legea nr. 10/2001, a fost întrerupt pe întreaga perioadă a existenței pe rolul instanțelor de judecată a dosarului nr. x/2/2009, care se află și în prezent pe rolul Curții de Apel București, în care reclamantii au solicitat, în contradictoriu cu APAPS, Ministerul Agriculturii și S.C. D. S.A., constatarea nulității absolute a certificatului de proprietate emis la 20.08.1996 și obligarea pârâtelor APAPS și D. S.A. să le restituie, în deplină proprietate și posesie, terenul de 5.288 mp și construcțiile existente. La termenul de judecată din 13.12.2007, reclamantii au solicitat să se constate și nulitatea absolută a contractului de vânzare-cumpărare de acțiuni încheiat între FPS și S.C. D. S.A. și a fost introdus în cauză pârâțul FPS.

Această acțiune care a întrerupt orice termen de prescripție a fost declanșată de recurenții-reclamanți în anul 2002, deci înaintea termenului de 1 an prevăzut de Legea nr. 10/2001, a parcurs toate gradele de jurisdicție și are ca obiect nulitatea actelor de privatizare ale S.C. D. S.A. în ceea ce privește terenul și construcțiile în cauză și revendicarea imobilului.

Acest comportament juridic al recurenților-reclamanți nu poate fi interpretat ca o pasivitate, de natură să atragă efectele termenului de prescripție de 1 an, deoarece termenul de prescripție, oricare ar fi acesta, general sau derogator, a fost întrerupt, conform art. 16 lit. b) din Decretul nr. 167/1958, efectele juridice fiind cele prevăzute de art. 17 din același act normativ, începând să curgă o nouă prescripție.

Printr-un motiv de recurs distinct, recurenții au criticat faptul că instanța de apel, prin încheierea din 2.03.2015, a respins cererea formulată de apelanții-reclamanți de întrunire a celor două cauze aflate pe rolul Curții de Apel București, respectiv a dosarului nr. x/3/2012 la dosarul nr. x/2/2009, în temeiul dispozițiilor art. 164 C.pr.civ., având în vedere că ambele cauze se aflau la aceeași instanță, au aceleași părți principale, obiectul și cauza celor două dosare au între ele o strânsă legătură, pronunțând astfel o hotărâre nelegală, caz prevăzut de dispozițiilor art. 304 pct. 9 C.pr.civ.

Ultima critică a vizat faptul că instanța de apel a omologat hotărârea instanței de fond și a confirmat soluția de respingere a cererii de revendicare, prin compararea titlurilor de proprietate, fără nicio motivare, pronunțând o hotărâre nelegală, caz prevăzut de dispozițiilor art. 304 pct. 9 C.pr.civ.

Reclamanții au susținut că, prin cel de-al doilea motiv de apel, au solicitat instanței de apel să constate că, în mod greșit, instanța de fond a respins cererea de revendicare, dar acest motiv de apel nu a fost în niciun fel motivat de instanța de apel care, în ultima propoziție din considerentele hotărârii, a apreciat că: „Soluția instanței de fond este legală și temeinică, nu numai în privința excepției prescripției dreptului la acțiune, cât și a comparării titlurilor de proprietate.”

Or, lipsa argumentării juridice a respingerii cererii de revendicare echivalează cu pronunțarea unei hotărâri nelegale.

În aceste condiții, recurenții au reiterat următoarele argumente:

- instanțele de judecată au întârziat soluționarea dosarului nr. x/2/2009, în care reclamanții A., B. și C. au formulat cererea de chemare în judecată în anul 2002 și au solicitat nulitatea actelor de privatizare și revendicarea imobilului;
- cererea de revendicare imobiliară formulată de reclamanți, prin compararea titlurilor de proprietate invocate de părți, întemeiată pe disp. art. 480 C.civ., poate fi soluționată și în prezent, cu respectarea normelor interne, dar și a normelor CEDO în materie. Astfel, trebuie reținut că terenul în litigiu a fost preluat abuziv, fără titlu legal, de statul român și acesta nu putea fi nici privatizat, nici înstrăinat, în orice mod, de un neproprietar. Titlul de proprietate invocat de S.C. D. S.A. și, ulterior, de pârâți nu provine de la adevăratul proprietar și nu are nicio valoare juridică, fiind un act administrativ.

În măsura în care s-ar analiza cauza prin prisma aplicabilității deciziei nr. 33/2008 a ICCJ și chiar dacă s-ar invoca legea specială, Legea nr. 10/2001, trebuie avute în vedere următoarele argumente:

- imobilul în cauză a fost preluat în mod abuziv, fără titlu legal de către statul comunist, și, deci, dispozițiile Legii nr. 10/2001 nu-i sunt aplicabile, imobilul aparținând de drept moștenitorilor proprietarului inițial, originar;
- dacă s-ar considera că imobilul a fost preluat fără titlu valabil, actele de privatizare sunt lovite de nulitate absolută, în afara de cazul când actul a fost încheiat cu bună-credință, or, în speță, reclamanții au notificat și s-au opus categoric actelor de privatizare și au solicitat revendicarea imobilului, acte ce fac obiectul dosarului nr. x/2/2009, aflat pe rolul Curții de Apel București - suspendat;
- aceeași sancțiune, a nulității absolute, se aplică și actelor de înstrăinare subsecvente, buna - credință neputând fi invocată în aceste cazuri, actele juridice fiind încheiate cu încălcarea gravă a Legii nr. 10/2001;
- dacă s-ar invoca prioritatea prevăzută în teza finală a dispozitivului deciziei nr. 33/2008 a ICCJ, nu se poate susține că, în cazul lor, prin admiterea cererii de revendicare, s-ar aduce atingere unui alt drept de proprietate ori securității raporturilor juridice, întrucât, prin sintagma „un alt drept de

proprietate”, se înțelege un drept de proprietate dobândit în mod legal, cu respectarea tuturor condițiilor legale privind condițiile esențiale de valabilitate a unui act juridic. Or, actul sau actele juridice încheiate de S.C. D. S.A. și subdobânditori sunt viciate și ilegale, fiind încheiate cu rea-credință, astfel încât acești dobânditori nu pot fi protejați de lege.

Mai mult, prin admiterea cererii de revendicare, nu este influențată securitatea raporturilor juridice, deoarece, tocmai prin această soluție, s-ar pune capăt unui șir neîntrerupt de procese civile.

Intimata S.C. D. S.A. a formulat întâmpinare, în condițiile art. 308 alin. 2 C.proc.civ., prin care a solicitat respingerea recursului, ca nefondat, întrucât recurenții nu au declarat apel împotriva încheierii de ședință din 16.10.2013, pronunțată de prima instanță; nu au solicitat repunerea în termenul de depunere a cererii de constatare a nulității absolute a contractului de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. x la 6.09.2001, încheiat între S.C. D. S.A. și SC E. SRL; certificatul de atestare a dreptului de proprietate din 1996 nu a fost anulat; nu a intervenit nicio cauză de întrerupere a prescripției dreptului la acțiune; instanța de apel a reținut, în soluționarea acțiunii în revendicare a imobilului în litigiu, prin compararea titlurilor, puterea de lucru judecat a hotărârilor anterioare.

Recursul este fondat pentru considerentele ce vor succede:

Primul motiv de recurs prin care se critică interpretarea și aplicarea greșită a dispozițiilor art. 45 alin. 5 din Legea nr. 10/2001, cu consecința soluționării greșite a excepției prescripției dreptului la acțiune în nulitatea contractelor de vânzare-cumpărare este fondat.

Conform art. 45 din Legea nr. 10/2001, *(1) Actele juridice de înstrăinare, inclusiv cele făcute în cadrul procesului de privatizare, având ca obiect imobile care cad sub incidența prevederilor prezentei legi, sunt valabile dacă au fost încheiate cu respectarea legilor în vigoare la data înstrăinării.*

(2) Actele juridice de înstrăinare, inclusiv cele făcute în cadrul procesului de privatizare, având ca obiect imobile preluate fără titlu valabil, considerate astfel anterior intrării în vigoare a Legii nr. 213/1998, cu modificările și completările ulterioare, sunt lovite de nulitate absolută, în afară de cazul în care actul a fost încheiat cu bună-credință.

(4) Actele juridice de înstrăinare, inclusiv cele întocmite în cadrul procesului de privatizare, având ca obiect imobile preluate cu titlu valabil, sunt lovite de nulitate absolută dacă au fost încheiate cu încălcarea dispozițiilor imperative ale legilor în vigoare la data înstrăinării.

(5) Prin derogare de la dreptul comun, indiferent de cauza de nulitate, dreptul la acțiune se prescrie în termen de un an de la data intrării în vigoare a prezentei legi.

Termenul de un an prevăzut de alin. 5 al art. 45 a fost prelungit succesiv prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 109/2001 pentru prelungirea unor termene prevăzute de Legea nr. 10/2001, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 460 din 13.08.2001, și prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 145/2001, pentru prelungirea unor termene prevăzute de Legea nr. 10/2001, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 720 din 12.11.2001, împlinindu-se la data de 14.08.2002.

Din interpretarea rațională și sistematică a dispozițiilor legale evocate, rezultă că domeniul de aplicabilitate al acestora se raportează la acțiunea în anularea sau în declararea nulității actelor de înstrăinare, inclusiv cele întocmite în cadrul procesului de privatizare, având ca obiect imobile preluate cu sau fără titlu valabil, încheiate până la data intrării în vigoare a Legii nr. 10/2001.

În cazul actelor juridice de înstrăinare încheiate anterior intrării în vigoare a Legii nr. 10/2001, care vizează imobile preluate de stat fără titlu valabil, se poate confirma nulitatea, în situația existenței bunei-credințe a părții dobânditoare.

O asemenea ipoteză de validare nu poate fi recunoscută pentru situația în care contractul se încheie ulterior intrării în vigoare a actului normativ și pentru care, dimpotrivă, legiuitorul a prevăzut, prin dispoziția art. 21 alin. 5 din Legea nr. 10/2001, sancțiunea nulității absolute, fără posibilitatea salvagărdării efectelor juridice prin invocarea bunei-credințe.

În același sens, termenul special de prescripție de 18 luni, reglementat de art. 45 alin. 5 al Legii nr. 10/2001 modificată, calculat de la data intrării în vigoare a acestui act normativ, vizează exclusiv actele juridice încheiate anterior apariției Legii nr. 10/2001, respectiv datei de 14.02.2001.

Or, în speță, încheierea contractelor de vânzare-cumpărare care au făcut obiectul acțiunii în nulitate exercitate de reclamanții recurenți din prezentul litigiu s-a realizat ulterior intrării în vigoare a Legii nr. 10/2001, respectiv în 26.08.2001 (contractul de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. x), 2.12.2002 (contractul de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. x) și 26.08.2005 (contractul de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. x), ceea ce determină scoaterea lor din sfera de reglementare a dispozițiilor art. 45 alin. 5 din Legea nr. 10/2001.

În consecință, termenul special de prescripție de 18 luni nu este aplicabil în cauză, fiind incidente dispozițiile dreptului comun - Decretul nr. 167/1954, art. 2 (*nulitatea unui act juridic poate fi invocată oricând, fie pe cale de acțiune, fie pe cale de excepție*) - care, deci, în ipoteza nulității, stabilesc imprescriptibilitatea sub aspect extinctiv, atât pe cale de acțiune, cât și pe cale de excepție.

În acest punct, trebuie respinsă apărarea intimatei pârâte, conform căreia recurenții reclamanți nu ar putea critica soluția admiterii excepției prescripției dreptului la acțiune în nulitatea contractelor de vânzare-cumpărare, din perspectiva faptului că aceștia nu au atacat încheierea de la 16.10.2016, câtă vreme regimul încheierilor interlocutorii reglementate de art. 268 alin. 3 C.proc.civ., prevede că acestea se atacă odată cu hotărârea pronunțată pe fondul pretențiilor, iar nu pe cale separată, și apelul exercitat împotriva hotărârii se consideră introdus și împotriva încheierilor interlocutorii, recurenții atacând această soluție prin exercitarea căii de atac a apelului împotriva sentinței civile nr. 179 din 19.02.2014 a Tribunalului București, prin care s-a respins acțiunea reclamanților.

Cum instanța de fond a admis excepția prescripției dreptului la acțiune în nulitatea contractelor de vânzare-cumpărare menționate, soluție confirmată nelegal de instanța de apel, prin interpretarea și aplicarea greșită a normelor legii speciale, se impune casarea hotărârii recurate și a sentinței civile nr. 179 din 19.02.2014 a Tribunalului București, cu consecința trimiterii cauzei spre rejudecare primei instanțe, pentru a se respecta principiul dublului grad de jurisdicție impus în această materie și pentru ca părțile să beneficieze de o judecată pe fond a cauzei, câtă vreme acestea au solicitat în mod expres, prin însăși cererea de apel, trimiterea cauzei spre rejudecare primei instanțe, cu consecința aplicării art. 297 alin. 1 teza a II-a C.proc.civ.

Reținând că instanța de recurs a stabilit că, în litigiul dedus judecății, se aplică regimul nulității absolute de drept comun, sub aspectul imprescriptibilității acțiunii în nulitate, iar nu cel derogatoriu prevăzut de legea specială, argumentele recurenților vizând întreruperea cursului prescripției și repunerea în termenul de formulare a acțiunii în nulitate, precum și considerațiile instanței de apel sub acest aspect devin caduce și nu mai este necesar a fi cenzurate.

În același sens, acest motiv peremptoriu de recurs ar putea determina în continuare neanalizarea celorlalte motive de recurs invocate, dar cum acestea privesc norme de procedură și garanții procesuale care vor fi, posibil, repuse în discuție, se impun următoarele considerații.

În ceea ce privește motivul de recurs prin care se critică soluția respingerii cererii de întrunire a cauzelor ce formează obiectul dosarului nr. și al dosarului nr. x/2/2009, aflat pe rolul Curții de Apel București, soluție pronunțată prin încheierea din 2.03.2015, instanța de recurs reține următoarele:

În conformitate cu art. 164 alin. 1 C.proc.civ., *părțile vor putea cere întrunirea mai multor pricini ce se află înaintea aceleiași instanțe sau instanțe deosebite, de același grad, în care sunt aceleași părți sau chiar împreună cu alte părți și al căror obiect și cauză au între dânssele o strânsă legătura.*

Conexitatea reglementată de acest text legal este un aspect ce ține de buna administrare a justiției care este la latitudinea instanțelor, având un caracter facultativ, iar nu imperativ. În consecință, dacă instanțele fondului expun argumentele pentru care au respins cererea de conexare formulată de oricare dintre părți, problema de a ști până la ce punct obiectul și cauza unor cereri

află pe rolul instanțelor judecătorești au între ele o strânsă legătură este o problemă de fapt ce este lăsată la suverana apreciere a instanțelor de fond și, fiind o chestiune de fapt, nu poate constitui un veritabil motiv de casare, în sensul art. 304 pct. 9 C.proc.civ., invocat de recurenți în prezenta cauză.

Particularizând la cauza dedusă judecății și analizând încheierea din 2.03.2015, se poate constata că instanța de apel a expus argumentele în temeiul cărora a respins cererea de conexare a apelanților reclamanți, neputându-se decela nicio aparență de arbitrar în pronunțarea acestei soluții.

Astfel, în rejudecarea cauzei, dacă această cerere va fi reiterată, va incumba instanțelor de fond obligația de a verifica dacă sunt întrunite cerințele impuse de dispozițiile art. 164 C.proc.civ., care se raportează la cereri ce sunt puse în stare de judecată, iar nu la cele suspendate, dacă sunt între instanțe de același grad, dacă au o strânsă legătură, pentru ca joncțiunea de procedură să ducă la o bună administrare a justiției și la evitarea pronunțării unor hotărâri contradictorii.

Asupra motivului de recurs prin care se invocă nemotivarea hotărârii instanței de apel privind soluția de respingere a cererii de revendicare prin compararea titlurilor, instanța de recurs apreciază că este unul fondat, prin raportare la dispozițiile art. 261 pct. 5 C.proc.civ. și art. 6 par. 1 din Convenția Europeană a Drepturilor omului, care reglementează motivarea hotărârilor judecătorești ca o garanție a procesului echitabil, însă, în contextul cauzei, - în care s-a reținut nelegala soluționare a excepției prescripției dreptului la acțiune în nulitatea contractelor de vânzare-cumpărare, de către instanțele fondului, cu consecința trimiterii cauzei spre rejudecare Tribunalului București - această constatare rămâne, formal, fără efecte juridice asupra soluției adoptate în cauză.

Pentru considerentele expuse, Înalta Curte, constatând operant motivul de recurs reglementat de art. 304 pct. 9 C.proc.civ., dar reținând și împrejurarea că nu s-a realizat o judecată pe fond a cererii în constatarea nulității, în temeiul art. 312 alin. 1, 3 și 5 C.proc.civ., a admis recursul declarat de reclamanți împotriva deciziei civile nr. 161/A din 6.04.2015 a Curții de Apel București; a casat această decizie și sentința civilă nr. 179 din 19.02.2014 a Tribunalului București și a trimis cauza spre rejudecare Tribunalului București. În rejudecare, instanțele de fond vor avea în vedere ansamblul apărărilor invocate în cauză atât de reclamanți, cât și de pârâți, asupra cărora, la acest moment procesual, instanța de recurs nu poate specula.

16. Acțiune în despăgubiri îndreptată împotriva statului reprezentând valoarea de piață a imobilului pierdut în urma acțiunii în revendicare a fostului proprietar. Imobil nou în raport cu cel care a făcut obiectul contractului de vânzare-cumpărare încheiat în temeiul Legii nr. 112/1995. Conținutul obligației de garanție specială reglementată prin dispozițiile Legii nr. 10/2001.

Legea nr. 10/2001, art. 50 - 50¹

Obligația de garanție instituită prin dispozițiile art.50 și 50¹ din Legea nr. 10/2001 în sarcina Statului Român, prin Ministerul Finanțelor Publice, este una specială și diferită de cea care revine, spre exemplu, vânzătorului din contract în temeiul dreptului comun, aceasta limitându-se, după caz, fie la nivelul prețului actualizat plătit în baza contractului încheiat în baza Legii nr.112/1995 [în cazul acțiunilor având ca temei art.50 alin.(2) din Legea nr.10/2001], fie la nivelul valorii de piață a bunului ce a făcut obiectul contractului încheiat în baza Legii nr.112/1995 (în cazul acțiunilor întemeiate pe dispozițiile art.50¹ din lege).

Tot ceea ce reprezintă element de construcție nou sau creanțe rezultând din îmbunătățirile necesare și utile aduse imobilului cumpărat în temeiul Legii nr.112/1995, nu poate face obiectul obligației speciale de garanție instituite în sarcina statului prin dispozițiile legale sus menționate, aceste creanțe urmând a fi recuperate de cei îndreptățiți într-un alt cadru procesual, pe baza altor temeuri legale și de la alte subiecte de drept.

Prin urmare, este nelegală dezlegarea instanței de apel, care a reținut că reclamantului i se cuvine despăgubirea de către stat, în temeiul art. 50¹ din Legea nr.10/2001, la nivelul valorii de piață a imobilului – în componența actuală, așa cum a fost reconstruit - de care a fost evins urmare a admiterii acțiunii în revendicare a fostului proprietar, fără să intereseze excluderea îmbunătățirilor importante ori a transformărilor consistente aduse imobilului, ulterior dobândirii dreptului de proprietate în temeiul Legii nr.112/1995.

Secția I civilă, decizia nr. 30 din 14 ianuarie 2015

Prin cererea înregistrată la data de 16.01.2012, pe rolul Tribunalului București, reclamantul A.a solicitat, în temeiul art. 50¹ din Legea nr. 10/2001, art. 6 CEDO și art. 1 din Primul Protocol adițional la Convenție, în contradictoriu cu pârâțul Ministerul Finanțelor Publice, obligarea acestuia la plata sumei de 1.000.000 euro, la cursul zilei, reprezentând prețul de piață al imobilului situat în București, preț stabilit conform standardelor internaționale de evaluare.

În motivare, reclamantul a arătat că la data de 26.09.1996, prin contractul de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. x, a cumpărat de la Primăria Municipiului București, prin SC H. SA, un imobil compus din 4 camere, situat în București, după ce vânzătorul l-a asigurat ca imobilul oferit spre vânzare constituie proprietate de stat și nu este revendicat, validitatea titlului și posesia statului nu a fost contestată, nu s-a formulat opunere la vânzarea locuinței către chiriași, până la momentul încheierii contractului, iar vânzătorul (prin Comisia de aplicare a Legii nr. 112/1995) a confirmat împrejurarea că pe rolul instanțelor judecătorești nu se află vreun proces al cărui obiect să-l constituie revendicarea imobilului aflat - la data vânzării - în patrimoniul statului.

Ulterior, în cadrul unei acțiuni în revendicare a fostului proprietar, reclamantul a fost obligat să lase acestuia în deplină proprietate și liniștită posesie imobilul cumpărat cu respectarea Legii nr. 112/1995, fără să se țină cont că între timp i s-a dăruit fosta casă și a construit cu aprobare una nouă pe fosta amprentă, cu 12 camere față de 4 câte a cumpărat inițial de la stat și că Legea nr. 10/2001 interzicea retrocedarea în natură, dacă în proporție de 70% imobilul a fost modificat.

Stabilindu-se că titlul fostului proprietar este preferabil, aceasta echivalează cu o desființare a contractului de vânzare-cumpărare, încheiat în mod valabil, cu bună-credință și cu respectarea dispozițiilor Legii nr. 112/1995 de către reclamant. Reclamantul a locuit în imobilul pe care, cu bună-credință l-a cumpărat, vreme de 20 ani, 6 ani în calitate de chiriaș și 14 ani ca proprietar, în tot acest timp a dăruit fostul imobil și cu aprobările necesare date de Primăria Sectorului 1, a construit un imobil de 12 camere pe terenul în suprafață de 132,6mp, teren ce îi fusese vândut odată cu clădirea în, baza contractului de vânzare cumpărare nr. x/1996, atât înainte, cât și după momentul încheierii contractului de vânzare-cumpărare comportându-se ca adevărat proprietar al acestuia.

Prin sentința nr.504 din 14.03.2013, Tribunalul București, Secția a V-a civilă a respins acțiunea ca nefondată, reținând, în esență, că actul de vânzare-cumpărare ce a reprezentat titlul reclamantului asupra imobilului a fost încheiat cu încălcarea Legii nr.112/1995, aspect dedus din considerentele deciziei nr. 984/2009 pronunțată de Curtea de Apel București care făcea trimitere la decizia nr. 2771/2002 a aceleiași instanțe prin care, anterior, se stabilise irevocabil că imobilul în cauză a trecut în patrimoniul statului fără titlu, Decretul nr. 223/1974 fiind contrar art. 36 din Constituția României din anul 1965, art. 17 pct. 1 și 2 din Declarația Universală a Drepturilor Omului și art. 481 C.civ.

Așadar, instanța investită cu soluționarea actualei acțiuni în daune îndreptate împotriva statului, a dedus că imobilul nu putea fi înstrăinat în temeiul Legii nr. 112/1995, această operațiune juridică fiind interzisă prin art. 9¹ din HG nr. 11/1997. În consecință, a stabilit că în cauză nu sunt incidente dispozițiile art.50¹ (1) din Legea nr. 10/2001, reclamantul nefiind îndreptățit la obținerea prețului de piață al imobilului.

Sușinerile reclamantului în sensul că a fost de bună credință la cumpărare, că acțiunea în revendicare a fost pornită după 8 ani de la cumpărarea imobilului, au fost apreciate irelevante față

de puterea de lucru judecat a deciziei nr. 2771/2002 pronunțată de Curtea de Apel București, în care s-a reținut irevocabil că imobilul a trecut în patrimoniul statului fără titlu.

Apelul declarat de reclamant împotriva acestei sentințe a fost admis prin decizia nr. 239/A din 16.10.2013 a Curții de Apel București, Secția a III-a civilă și pentru cauze cu minori și de familie, pe care a anulat-o, reținând cauza pentru evocarea fondului.

În considerentele acestei decizii, instanța de apel a reținut că, în pofida criticilor de apel prin care se susținea că acțiunea dedusă judecării se întemeiază pe prevederile art.1337-1341 C.civ., temeiul juridic al pretențiilor este dat de prevederile art. 50¹ din Legea nr. 10/20001, potrivit cererii introductive de instanță, normă legală ale cărei condiții de aplicabilitate le-a reținut ca fiind întrunite în litigiul de față, în opoziție cu cele statuate de către prima instanță.

Astfel, câtă vreme imobilul ce a făcut obiectul vânzării către reclamant fusese preluat de stat în temeiul Decretului nr. 223/1974, iar potrivit normelor de aplicare a Legii nr.112/1975, în vigoare la data realizării actului de vânzare-cumpărare, preluările realizate în baza acestui act normativ erau considerate „cu titlu”, prima instanță nu putea considera că reclamantul a încheiat contractul de vânzare-cumpărare a bunului imobil cu încălcarea Legii nr.112/1995, bazându-se doar pe dezlegarea ulterioară dată prin decizia civilă nr. 2771/2002 a Curții de Apel București titlului de preluare de către stat a imobilului în litigiu.

Reținând că nu s-a făcut dovada încălcării Legii nr.112/1995 la încheierea contractului de vânzare-cumpărare ce a constituit titlul reclamantului asupra imobilului, instanța de apel a apreciat ca fiind întrunite ambele cerințe legale de aplicare a art.50¹ din Legea 10/2001.

Astfel, hotărârea pronunțată în acțiunea în revendicare introdusă împotriva reclamantului, ce a fost admisă în urma comparării titlurilor de proprietate aflate în concurs, fără anularea celui ce nu a fost preferat (cel al chiriașului cumpărător), constituie o hotărâre de desființare a contractului acestuia, în sensul de lipsire de efecte, avut în vedere de legiuitor. Instanța de apel a mai constatat că în cauză, urmare a admiterii acțiunii în revendicare a proprietarului deposedat prin naționalizare, chiar dacă titlul reclamantului nu a fost desființat, s-a produs o evicțiune totală, echivalentă cu o privare de proprietate, ceea ce contravine dispozițiilor art. 44 alin. (1) și (6) din Constituție, în condițiile în care reclamantul nu ar beneficia de o despăgubire care să înlăture efectele lipirii de proprietate. Aceasta, în condițiile în care, astfel, cum s-a reținut inclusiv prin decizia nr. 984/2009 a Curții de Apel București, reclamantul se bucura la rândul său, asemenea fostului proprietar, de un bun în sensul pe care jurisprudența CEDO îl dă acestei noțiuni, de vreme ce contractul său de vânzare cumpărare nu a fost desființat. Mai mult, ca urmare a acestei constatări, instanțele ce au judecat acțiunea în revendicare au considerat că se impune ca aceasta să fie admisă, în condițiile în care fosta proprietară nu mai beneficiază de nicio posibilitate de a fi despăgubită, spre deosebire de reclamantul din prezenta cauză, ce are la îndemână mijloace procesuale prin care să obțină despăgubiri (referirea având în vedere dispozițiile art. 50¹ din Legea nr. 10/2001, pe care reclamantul și-a întemeiat cererea în cauza de față).

În vederea determinării valorii de piață a bunului de care a fost lipsit reclamantul în urma evingerii sale pe calea acțiunii în revendicare, s-a apreciat că se impune evocarea fondului și administrarea de probe specifice în acest sens.

Ulterior pronunțării acestei decizii, s-a formulat în cauză cerere de intervenție în interes propriu de către numita B., fosta soție a reclamantului și cumpărătoare alături de acesta a bunului imobil litigios, solicitând restituirea prețului actualizat ori a celui de piață, în conformitate cu prevederile art. 50 alin.(3) din Legea 10/20001.

Această cerere a fost respinsă ca inadmisibilă prin încheierea de ședință din 11.12.2013.

În urma administrării probei cu expertiza în specialitatea evaluării imobiliare, a fost pronunțată decizia nr. 359/A din 17.09.2014 a Curții de Apel București, Secția a III-a civilă și pentru cauze cu minori și de familie, prin care, în evocarea fondului, a fost admisă acțiunea și a fost obligat pârâțul Ministerul Finanțelor Publice la plata către reclamant a sumei de 360.989 euro, în echivalent în lei la data plății, reprezentând valoarea de piață a imobilului.

În considerentele acestei decizii, instanța de apel a arătat că, potrivit deciziei intermediare

pronunțate în apel, nu s-a făcut dovada încălcării, la încheierea contractului de vânzare-cumpărare, a prevederilor Legii nr. 112/1995, astfel că, raportat la dispozițiile art. 50¹ din Legea nr. 10/2001, ambele cerințe (încheierea contractului de vânzare-cumpărare cu respectarea prevederilor Legii nr. 112/1995 și existența unei hotărâri judecătorești irevocabile prin care titlul să fi fost desființat) la care fac referire prevederile legale sunt îndeplinite.

Conform raportului de expertiză, valoarea de piață a imobilului a cărei proprietate reclamantul a pierdut-o ca urmare a admiterii acțiunii în revendicare formulată de proprietarul deposedat de stat, a fost stabilită la suma de 360.989 euro, echivalent în lei 1.627.951 lei la cursul de 4,5097 lei, de la data efectuării expertizei, 14.03.2014.

Împrejurarea că ulterior dobândirii dreptului de proprietate prin contractul de vânzare-cumpărare încheiat în temeiul Legii nr. 112/1995, reclamantul a adus îmbunătățiri importante și a efectuat anumite transformări ale imobilului nu poate fi de natură a conduce la o altă concluzie decât cea arătată, dată fiind redactarea clară a dispozițiilor art. 50¹ din Legea nr. 10/2001, iar o eventuală despăgubire a debitorului obligației de plată a prețului de piață în raport de actualii beneficiari ai acestor îmbunătățiri neputând fi valorificată în acest cadru procesual, în raport de necesitatea respectării principiului disponibilității în procesul civil.

Împotriva acestei decizii a declarat recurs, întemeiat pe dispozițiile art. 304 pct. 9 C.proc.civ., pârâtul Ministerul Finanțelor Publice, formulând următoarele critici de nelegalitate:

Ministerul Finanțelor Publice nu are calitate procesuală pasivă în cauză, nefiind parte la încheierea contractului de vânzare-cumpărare (a cărui desființare a fost reținută prin raportare la admiterea acțiunii în revendicare a fostului proprietar), față de care este un terț, conform principiului relativității efectelor contractului.

În situația evingerii cumpărătorului prin deposedarea acestuia de imobilul pe care l-a deținut în baza contractului de vânzare-cumpărare, trebuia să fie antrenată garanția pentru evicțiune a vânzătorului Municipiul București, conform art. 1337 C.civ., text legal ce nu poate fi înlăturat prin nicio dispoziție legală contrară.

De asemenea dispozițiile art. 13 alin. (6) din Legea nr. 112/1995 privind constituirea fondului extrabugetar la dispoziția Ministerului Finanțelor Publice, care a devenit astfel un simplu depozitar al acestor sume, nu justifică obligarea acestuia la achitarea prețului la valoarea de piață a imobilului.

În mod greșit instanța de apel a obligat pârâtul la plata sumei reținută în raportul de expertiză (360.989 euro, respectiv, 1374,17 euro/mp), întrucât aceasta nu reflectă prețul imobilului în litigiu, depășind chiar prețul la care sunt propuse spre vânzare apartamente amplasate în zonă din clădiri noi, moderne, cu finisaje de lux.

În evaluarea imobilului, expertul a avut în vedere prețuri variind între 500.000 euro și 230.000 euro provenind de la 3 oferte, fără a ține cont de caracteristicile ofertelor, suprafața apartamentelor, gradul de finisare, anul construirii, numărul de etaje al clădirilor, dotările, etc. și a avut în vedere comparabile ce au valori unitare care nu mai corespund cu realitatea actuală a tranzacțiilor imobiliare din zona de amplasare a imobilului.

Expertul nu a avut în vedere gradul de uzură a imobilului, nu a utilizat nicio corecție legată de blocajul actual al pieței imobiliare și a propus, în mod eronat, prețuri separate pentru apartament și teren, această modalitate de calcul conducând la o creștere artificială a valorii de piață a imobilului. Or, terenul aferent construcției nu a fost dobândit de reclamanți în temeiul unui act juridic civil prin plata prețului, ci în virtutea legii, respectiv a art. 33 din H.G. 20/1997.

Obligația de garanție pentru evicțiune nu presupune plata valorii actuale de piață a imobilului, ci stabilirea valorii la momentul încheierii contractului de vânzare-cumpărare și la momentul evicțiunii, urmând ca diferența dintre cele două să constituie sporul de valoare reglementat de dispozițiile legale privind răspunderea pentru evicțiune.

Sub acest aspect, recurentul-pârât a invocat jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în materie, respectiv, hotărârea *Velikovi c. Bulgariei*, hotărârea *Tudor Tudor c. României*, hotărârea *Pincova și Pinc c. Cehiei* și a susținut că soluția adoptată consacră un veritabil caz de

îmbogățire fără justă cauză, care conduce la obținerea de către reclamant a unei valori care depășește cu mult chiar valoarea pe care ar obține-o acesta pentru imobil pe piața liberă.

În opinia recurentului, obligația de garanție pentru evicțiune nu presupune în niciun caz valoarea de piață a imobilului, cu atât mai mult în situația imobilelor ce au făcut obiectul Legii nr. 112/1995. O aplicare corectă a dispozițiilor privind obligarea la garanția pentru evicțiune și respectiv a stabilirii sporului de valoare, ar presupune stabilirea valorii de piață a imobilului la momentul încheierii contractului de vânzare-cumpărare (și nu a prețului derizoriu plătit de reclamant) și a valorii de piață la momentul evicțiunii, urmând ca diferența între acestea să constituie sporul de valoare reglementat de dispozițiile legale privind răspunderea pentru evicțiune.

În caz contrar ar fi lipsite de eficiență dispozițiile legale privind răspunderea pentru evicțiune, care au în vedere plata unui preț real la momentul încheierii contractului de vânzare-cumpărare.

Prin stabilirea valorii de piață la momentul încheierii contractului de vânzare se poate stabili valoarea reală a imobilului din acel moment pentru a se putea determina cuantumul real al sporului de valoare, acesta din urmă în niciun caz nu poate fi stabilit la prețul efectiv plătit de chiriașul-cumpărător.

Astfel, în ceea ce privește imobilele vândute în baza Legii nr. 112/1995, obligația de garanție este particularizată, pe de o parte, de situația juridică specifică a bunului ce formează obiectul vânzării și, pe de altă parte de normele speciale adoptate în acest sens prin Legea nr. 10/2001.

Așadar, pe criterii de simetrie și de echitate, cum aceste imobile nu au fost dobândite după regulile pieței imobiliare și nici la prețul de pe piața liberă, obligația de garanție nu poate funcționa prin raportare la regimul pieței libere, ci prin raportare la criteriile de schițate sau la regimul stabilit prin norme speciale.

În spiritul protejării drepturilor reclamanților în baza unei legi, respectiv Legea nr. 112/1995 și a art. 1 din Protocolul nr. 1 la CEDO, aceștia ar fi îndreptățiți să primească numai o despăgubire echitabilă, respectiv prin stabilirea, în funcție de prețul plătit la achiziționarea apartamentului în temeiul Legii nr. 112/1995, a tipului de imobil ce ar fi putut fi cumpărat pe piața liberă cu acest preț la momentul încheierii contractului de vânzare-cumpărare, cu stabilirea valorii actuale de piață a unui astfel de imobil.

Numai în aceste limite s-ar putea aprecia valoarea economică a dreptului de proprietate dobândit de reclamanta și pierdut ca urmare a evicțiunii, și nicidecum prin raportare la valoarea actuală de piață a imobilului, întrucât obligația de garanție pentru evicțiune funcționează pe principiul protejării patrimoniului dobânditorului față de pierderea dreptului dobândit, iar reparația pecuniară pentru această pierdere se apreciază în raport de valoarea efectivă și reală a prejudiciului acestui patrimoniu.

În situația în care din acest patrimoniu nu a ieșit o sumă de bani suficientă pentru achiziționarea unui imobil în condiții de piață, iar un astfel de contract nu are un caracter aleatoriu, în sensul speculării fluctuațiilor pieței, valoarea prejudiciului și limitele obligației de garanție nu pot fi decât în condițiile arătate mai sus.

Prin urmare, această cauză se deosebește de alte situații, în care titlul chiriei cumpărător al imobilului, în temeiul Legii nr. 112/1995 nu a fost confirmat și consolidat prin hotărâre judecătorească irevocabilă, de respingere a acțiunii intentate de fostul proprietar, fie în constatarea nulității contractului, fie în revendicare.

În cauză nu sunt întrunite condițiile reglementate de art. 50 alin. (3) din Legea nr. 10/2001, astfel cum a fost modificată prin Legea nr. 1/2009, respectiv, pentru ca părătul să poată fi obligat la restituirea prețului de piață al imobilelor dobândite de chiriași în temeiul Legii nr. 112/1995 trebuie ca încheierea contractelor de vânzare-cumpărare să se fi făcut cu respectarea acestui act normativ, iar aceste contracte să fi fost desființate prin hotărâre judecătorească.

Or, în speță, pe de o parte, reclamantul invocă propria turpitudine, și anume, nerespectarea dispozițiilor legale la încheierea contractului de vânzare-cumpărare, ceea ce nu este admisibil, iar

pe de altă parte, contractul de vânzare-cumpărare din 26.09.1996 nu a fost anulat printr-o hotărâre judecătorească definitivă și irevocabilă.

Pe de altă parte, dispozițiile art. 50¹ fac vorbire despre "contractele ce au fost desființate prin hotărâri judecătorești definitive și irevocabile", acest text referindu-se la existența unei hotărâri în care să se rețină respectarea dispozițiilor Legii nr. 112/1995 la cumpărarea imobilului.

Dacă reclamantul ar fi făcut minime diligențe anterior încheierii contractului de vânzare-cumpărare, ar fi aflat că trecerea în patrimoniul statului a bunului în litigiu s-a făcut fără titlu valabil și, prin urmare, că acesta nu putea face obiectul Legii nr. 112/1995, aspect reținut în mod corect de către instanța de fond.

Faptul de a nu fi depus minime diligențe, cu ocazia încheierii contractului de vânzare-cumpărare, pentru cunoașterea titlului în baza căruia imobilul a trecut în proprietatea statului, echivalează cu nerespectarea Legii nr. 112/1995 având în vedere ca exercitarea cu bună-credință a drepturilor conferite de lege reprezintă o condiție intrinsecă de natură a afecta validitatea actelor juridice încheiate sub imperiul respectivei legi, respectiv validitatea cauzei. Reaua-credință determină, în realitate, ilicitatea cauzei, ori prin existența unei cauze ilicite este afectată însăși validitatea actului sub imperiul Legii nr. 112/1995.

În ceea ce privește cea de-a doua condiție prevăzută de lege, trebuie avut în vedere că deposedarea reclamantului de imobilul care face obiectul litigiului s-a realizat în urma unei acțiuni în revendicare, contractul de vânzare-cumpărare din 26.09.1996 încheiat în baza prevederilor Legii nr.112/1995 între reclamant și Primăria Municipiului București nefiind anulat printr-o hotărâre judecătorească definitivă și irevocabilă.

Analizând criticile de recurs formulate, Înalta Curte apreciază că acestea sunt întemeiate în limitele și pentru argumentele ce se vor prezenta în cele ce urmează.

Critica de recurs prin care pârâtul a susținut lipsa calității sale procesuale pasive nu poate fi primită.

Argumentația recurentului în susținerea acestei apărări s-a întemeiat pe calitatea sa de terț în raport de contractul de vânzare-cumpărare în temeiul căruia reclamantul a dobândit imobilul din București, pe aplicarea principiului relativității efectelor contractului și a regulilor din dreptul comun în materie de evicțiune, regăsite în Codul civil, potrivit cu care vânzătorul – Municipiul București – datorează garanția contra evicțiunii față de cumpărătorul ce a fost evins.

Înalta Curte admite că, în regulă generală, aserțiunile recurentului-pârât sunt valabile, nu însă și atunci când regulile generale sunt înlăturate de la aplicare de o normă specială, cum este cea a art.50 alin.(3) incidentă și cazului dedus judecății, potrivit cu care atât restituirea *prețului actualizat*, plătit de chiriașii ale căror contracte de vânzare-cumpărare, încheiate cu eludarea prevederilor Legii nr.112/1995, au fost desființate prin hotărâri judecătorești definitive și irevocabile, cât și a *prețului de piață* al imobilelor, privind contractele de vânzare-cumpărare încheiate cu respectarea prevederilor Legii nr.112/1995, de asemenea desființate prin hotărâri judecătorești definitive și irevocabile, se face de către Ministerul Finanțelor Publice.

Cum specialul derogă de la general și se aplică cu întâietate, se înțelege că în prezența normelor speciale cuprinse în Legea nr.10/2001, republicată, și regăsite în art.50 și 50¹, menite să regleze raporturile între chiriașii cumpărători și stat, în urma evingerii celor dintâi, acestea se aplică cu prioritate și înlătură de la aplicare normele dreptului comun care atribuie vânzătorului din contract obligația de garanție contra evicțiunii.

Cea de-a treia critică a recursului – dar următoarea de analizat potrivit succesiunii logice date de ordinea problemelor de drept puse în discuție prin cererea de recurs – a susținut neîntreținerea condițiilor legale necesare, la care se referă conținutul art.50¹ din Legea nr.10/2001, republicată, în vederea recunoașterii dreptului reclamantului de a fi despăgubit la nivelul valorii de piață a imobilului din București.

Referitor la această critică este de semnalat, cu prioritate, faptul că problema incidenței în speță a dispozițiilor art.50¹ și întreținerea condițiilor sale de aplicare în cazul reclamantului sunt chestiuni ce au fost dezlegate de către instanța de apel prin decizia intermediară nr.239/A/2013 și

care au fundamentat soluția de anulare a hotărârii de primă instanță (ce respinsese cererea de chemare în judecată tocmai pentru motivul reținerii neîntrunirii cerințelor legale prevăzute de art.50¹ din lege).

Această decizie, în care instanța de apel a efectuat o judecată cu depășirea limitelor legale de investire (față de faptul că singura critică a apelantului a constat în greșita nerecunoaștere a dreptului său de a fi despăgubit la nivelul valorii de piață, în temeiul art.1337-1341 C.civ.) nu a fost atacată pe calea recursului de către recurentul-pârât, astfel încât dezlegările pe care le conține nu pot face obiect de critică prin intermediul căii de atac declarate exclusiv împotriva deciziei finale pronunțate în apel, nr.359/A din 17.09.2014, și care a avut ca unic obiect determinarea concretă a drepturilor cuvenite reclamantului în raport de temeiurile de drept reținute ca fiind aplicabile, prin decizia intermediară din apel nr.239/A din 16.10.2013.

Prin urmare, în mod irevocabil s-a reținut că reclamantul este în situația proprietarului al cărui contract de vânzare-cumpărare, încheiat cu respectarea prevederilor Legii nr.112/1995, a fost desființat (în sensul de lipsit de efecte) prin hotărâre judecătorească definitivă și irevocabilă (cea pronunțată în acțiunea în revendicare a fostului proprietar), astfel încât este îndreptățit la acordarea unei despăgubiri la nivelul valorii de piață a bunului imobil cumpărat.

Sunt însă întemeiate susținerile recurentului-pârât subsumate celei de-a doua critici a recursului său, prin care a invocat faptul că omologarea raportului de expertiză administrat în fața instanței de apel a validat o soluție ce conduce la o îmbogățire fără justă cauză a reclamantului pe seama statului.

În afara elementelor concrete și a criticilor pe care consideră că expertul ar fi trebuit să le ia în calcul cu ocazia evaluării – aspecte ce constituie o reluare identică a obiecțiunilor la expertiză formulate în apel și care nu ar putea fi valorificate în actualul cadru procesual drept critici de nelegalitate a deciziei atacate - Înalta Curte reține că sunt întemeiate acele susțineri ale recurentului-pârât prin care a criticat acordarea în temeiul art.50¹ a unei sume exagerat de mari, ce nu corespunde valorii de piață a imobilului ce a fost cumpărat de reclamant în baza Legii nr. 112/1995.

Susținerea apare ca întemeiată și reală în raport de particularitatea cazului, constând în aceea că în temeiul contractului de vânzare-cumpărare nr. x/1996, încheiat în baza Legii nr.112/1995, reclamantul a dobândit un imobil - construcție cu 4 camere, pivniță, anexe, terasă acoperită și garaj, împreună cu terenul de sub construcție, în suprafață de 132 mp, în timp ce valoarea de piață determinată prin expertiza administrată a vizat imobilul nou construit de reclamant pe amplasamentul celui vechi, ce a fost demolat (potrivit susținerilor sale din cuprinsul cererii de chemare în judecată), construcția actuală, amplasată pe aceeași suprafață de 132 mp teren, având o structură de P+E+M, un număr de 12 camere, pivniță și garaj.

Este adevărat că evicțiunea suferită de reclamant urmare a admiterii acțiunii în revendicare, a produs acestuia consecința lipirii de bunul imobil nou, în componența actuală așa cum el l-a reconstruit, însă este la fel de adevărat că obligația de garanție instituită prin dispozițiile art.50 și 50¹ în sarcina Statului Român, prin Ministerul Finanțelor Publice, este una specială și diferită de cea care revine, spre exemplu, vânzătorului din contract în temeiul dreptului comun, aceasta limitându-se, după caz, fie la nivelul *prețului actualizat* plătit în baza contractului încheiat în baza Legii nr.112/1995 (în cazul acțiunilor având ca temei art.50 alin.2 din Legea nr.10/2001, rep.), fie la nivelul *valorii de piață* a bunului ce a făcut obiectul contractului încheiat în baza Legii nr.112/1995 (în cazul acțiunilor întemeiate pe dispozițiile art.50¹ din lege, ca în litigiul de față).

Tot ceea ce reprezintă element de construcție nou sau creanțe rezultând din îmbunătățirile necesare și utile aduse imobilului cumpărat în temeiul Legii nr.112/1995 nu poate face obiectul obligației speciale de garanție instituite în sarcina statului prin dispozițiile legale sus menționate, aceste creanțe urmând a fi recuperate de cei îndreptățiți într-un alt cadru procesual, pe baza altor temeiuri legale și de la alte subiecte de drept (aspect reglementat, spre exemplu, prin dispozițiile art.48 din Legea nr.10/2001).

Din acest punct de vedere, instanța de recurs apreciază ca fiind nelegală dezlegarea instanței

ce a pronunțat decizia atacată, care a reținut că reclamantului i se cuvine despăgubirea de către stat în temeiul art. 50¹ din Legea nr.10/2001, rep., la nivelul valorii de piață a imobilului de care a fost evins, fără să intereseze excluderea îmbunătățirilor importante ori a transformărilor consistente aduse imobilului, ulterior dobândirii dreptului de proprietate în temeiul Legii nr.112/1995, în viziunea sa debitorul acestei obligații având a se desocoti ulterior cu actualii beneficiari ai elementelor noi de construcții ori ai îmbunătățirilor aduse imobilului.

Punctul de vedere al instanței de apel este contrazis de însăși reglementarea regăsită în art.48 din Legea nr.10/2001 republicată care prevede că obligația despăgubirii chirieșilor pentru sporul de valoare adus imobilelor cu destinația de locuință, prin îmbunătățirile necesare și utile efectuate, revine altor subiecte decât Ministerului Finanțelor Publice, soluția impunându-se în virtutea argumentului *à fortiori* și pentru situația elementelor noi de construcție.

În plus, acest punct de vedere nesocotește rațiunile care au stat la baza consacării în sarcina statului (nevânzător în contractele încheiate în baza Legii nr.112/1995) a obligației speciale pentru evicțiune și care a avut ca fundament o reparație socială acordată celor ce s-au încrezut cu bună-credință în politicile sale, transpuse, printre altele, într-o lege ce le-a îngăduit dobândirea la un preț social a imobilelor deținute cu titlu de chiriași, și cărora același stat nu le-a putut garanta păstrarea proprietăților față de modul în care a reglementat despăgubirea foștilor proprietari ai imobilelor vândute.

Aceste rațiuni sociale nu pot însă depăși scopul pe care au urmărit a-l asigura.

Se impune, pentru aceste considerente, în temeiul dispozițiilor art.304 pct.9 și art.312 alin.(3) C.proc.civ., admiterea recursului declarat și casarea deciziei nr.359/A din 17.09.2014 în vederea refacerii expertizei, care să determine valoarea de piață a bunului imobil în structura și componența regăsite în contractul de vânzare-cumpărare nr. xx4/1996, fără să prezinte relevanță, sub acest aspect, împrejurarea invocată prin recursul pârâtului, respectiv faptul că terenul a fost dobândit de cumpărător prin efectul legii, iar nu în schimbul unui preț, ori că prețul de cumpărare a bunului a fost unul social.

Atâta timp cât, în mod irevocabil, potrivit celor anterior arătate, s-a stabilit că reclamantul este îndreptățit a fi despăgubit pentru evicțiunea suferită la nivelul valorii de piață a bunului imobil dobândit în temeiul contractului de vânzare-cumpărare încheiat în baza Legii nr.112/1995, sunt nerelevante costurile tranzacției inițiale, fiind important de determinat valoarea de piață a bunului în componența de la data achiziționării sale de către chiriaș, la momentul producerii evicțiunii.

Înalta Curte apreciază drept nefondate și acele critici ale recurentului-pârât prin care acesta a invocat faptul că obligația sa de garanție nu poate presupune acordarea valorii de piață a imobilului, ci doar a diferenței dintre valoarea de piață a imobilului de la data încheierii contractului de vânzare-cumpărare și valoarea de piață de la data evicțiunii, aceasta în considerarea prețului social plătit de chiriaș la data cumpărării, iar nu a unui preț real, al pieței libere de la acea dată.

Punctul de vedere al recurentului-pârât ignoră dispoziția legală clară și lipsită de orice nuanțe ori distincții (pe care acesta le face, adăugând la lege) a art. 50¹ din Legea 10/2001, rep., care recunoaște categoriei de subiecte la care se referă – din care s-a stabilit că și reclamantul face parte – dreptul la restituirea prețului de piață al imobilelor, stabilit conform standardelor internaționale de evaluare, pe baza unei expertize administrate în acest scop.

Urmează, așadar, ca în rejudecare, instanța de apel să dispună administrarea unei expertize pentru determinarea valorii de piață a imobilului ce a fost vândut reclamantului în temeiul contractului de vânzare-cumpărare încheiat în baza Legii 112/1995, la momentul producerii evicțiunii.

III. Obligații

17. Răspundere civilă delictuală. Obligarea unității spitalicești la despăgubiri materiale și morale ca urmare a infecției cu stafilococ auriu contactată de pacient pe durata internării. Inadmisibilitatea majorării pretențiilor direct în apel. Limitele decontării de către Statul Român, în baza formularului E 112, a cheltuielilor tratamentelor efectuate în spațiul Uniunii Europene.

C.civ. din 1864, art. 998 - 999

Legea nr. 95/2006, art.644

C.proc.civ. din 1865, art. 294

1. „Despăgubirile ivite după darea hotărârii primei instanțe” la care se referă teza a IV-a a art. 294 alin. (2) C.proc.civ., sunt acele despăgubiri cerute prin acțiune dar care, dat fiind caracterul lor succesiv, continuă să curgă și după pronunțarea hotărârii de fond.

Prin urmare, în condițiile în care prin cererea de chemare în judecată, reclamantul a solicitat repararea prejudiciilor de ordin material și moral suferite ca urmare a infectării sale accidentale cu stafilococ auriu în perioada cât s-a aflat sub tratament și îngrijiri medicale la unitatea spitalicească, reparare pe care acesta a văzut-o ca posibilă, prin acordarea unor sume globale - în raport de starea sănătății sale la momentul formulării cererii -, solicitarea din apel de majorare a acestor daune, nu poate fi văzută decât ca o cerere nouă, indiferent că justificarea acestei majorări s-ar regăsi în reaprecierea prejudiciilor morale menționate în acțiunea introductivă, ori ar fi atașată suferințelor provocate de noi proceduri medicale cărora reclamantul ar urma să fie supus.

Astfel, în mod legal, instanța de apel a calificat aceste pretenții drept „cereri noi” în raport de cadrul procesual stabilit în primă instanță și de dispozițiile art. 294 alin. (1) teza I C.proc.civ., considerându-le inadmisibile de dedus judecății direct în faza procesuală a apelului.

2. În baza formularului E112, Statul Român suportă doar costurile serviciilor medicale prevăzute în pachetul de bază de care beneficiază persoanele asigurate în sistemul de asigurări sociale de sănătate din România și doar în limita costurilor tratamentelor din România.

Astfel, în condițiile în care legislația specială română permite doar decontarea parțială și în anumite limite a costurilor tratamentelor medicale transfrontaliere (în spațiul UE), instanța nu putea invoca drept argument valabil al respingerii pretenției reclamantului vizând suma solicitată cu titlu de daune materiale reprezentând costurile medicale suportate ca urmare a intervențiilor chirurgicale, împrejurarea că acesta ar fi beneficiat de decontarea din partea Statului Român a cheltuielilor generate de operațiile efectuate în Italia și Germania, prin intermediul formularului E 112, fără măcar a verifica în concret sumele de restituirea cărora partea a beneficiat și, mai ales, tipul de servicii incluse în operațiunea de decontare, atât timp cât onorariile medicilor și asistentelor medicale ce au acordat îngrijire reclamantului pe durata spitalizării și tratării acestuia în clinica din Germania nu se includ în costurile directe de spitalizare acoperite în baza formularului E 112.

Secția I civilă, decizia nr. 279 din 28 ianuarie 2015

Prin cererea înregistrată pe rolul Tribunalului Bacău la data de 16.02.2011, reclamantul A. a chemat în judecată pe pârâțul Spitalul de Urgență X, solicitând să se dispună obligarea acestuia la plata sumei de 525.000 euro cu titlu de daune materiale și morale.

În motivare, reclamantul a arătat că în urma unui accident de circulație a fost internat la Spitalul de Urgență X, iar în timpul internării a fost infectat cu staphilococcus aureus, care i-a agravat suferințele și i-a pus în pericol viața, reclamantul fiind transferat la alte unități spitalicești din Iași, iar apoi în străinătate pentru a fi supus recuperării necesare, imposibil de administrat în

țară. Din cauza infecției, tratamentele nu și-au mai produs efectul și au intervenit complicații ireversibile, reclamantul nerevenindu-și până în prezent la starea normală de sănătate. Mai mult, față de capacitatea de muncă diminuată cu 80% este de prevăzut că acesta va rămâne cu un handicap toată viața.

În legătură directă de cauzalitate cu infecția contractată la pârâtă, veniturile și nivelul său de viață au suferit o diminuare esențială, în sensul că nu a mai putut reveni la profesia sa și, implicit la veniturile sale salariale normale. Tratamentele, medicamentele, transportul și procedurile medicale la care a fost supus, atât în țară cât și în străinătate, au determinat o diminuare drastică a economiilor și rezervelor, atât ale reclamantului, cât și ale familiei sale, prejudiciul estimat a fi suferit fiind de 25.000 euro.

Afară de acest prejudiciu material, reclamantul a susținut că a suferit și un prejudiciu moral, pe care l-a estimat la 500.000 euro din perspectiva faptului că dintr-un tânăr independent, cu certe perspective de realizare de sine și de evoluție profesională ascendentă, reclamantul a ajuns în poziția de a rămâne toată viața protezat și dependent de îngrijiri medicale de care va avea nevoie perpetuu.

Reclamantul și-a întemeiat cererea pe dispozițiile art. 998 C.civ. și pe cele ale art. 644 alin. (1) teza 1 din Legea nr. 95/2006.

La termenul din 14.12.2012, reclamantul și-a precizat acțiunea în sensul că suma solicitată cu titlu de daune materiale este de 34.500 euro, din care 15.800 euro reprezentând cheltuieli materiale cu onorariile medicilor și asistentelor, costurile medicamentelor și cheltuielile de deplasare, cazare și masă în străinătate, iar 18.700 euro diferența dintre pensia primită și salariul pe care trebuia să-l primească în perioada iunie 2009-2012 inclusiv.

Prin sentința civilă nr. 2748 din 21.12.2012 pronunțată de Tribunalul Bacău, a fost admisă în parte acțiunea reclamantului și a fost obligat pârâtul la plata sumelor de 521.600 euro, în echivalent în lei la data plății, cu titlu de despăgubiri materiale și morale.

În adoptarea acestei soluții, prima instanță a reținut că reclamantul a fost internat în perioada 25 august – 01 septembrie 2008 la Spitalul X cu diagnosticul politraumatism prin accident rutier, fractură deschisă tip II condil femural stg. operat, fractură închisă 1/3 inferioară femur stg., hemroax stg., sindrom mediastinal posttraumatic, insuficiență respiratorie acută, traumatism cranian, comoție cerebrală, plagă sprânceană stg.

Reclamantul a fost transferat la Spitalul Pneumologie, unde a fost internat în perioada 1-08 septembrie 2008 cu diagnosticul accident rutier, politraumatism, traumatism toracic stg. cu fracturarea coastei C8 str., hemopneumotorax stg. drenat, fractură femur stg. operată, ARDS posttraumatic.

În perioada 08 septembrie – 10 octombrie 2008, reclamantul a fost internat la Spitalul S.I. cu diagnosticul fractură etajată femur stg. operată, TCC, traumatism toracic cu fracturi costale multiple, ARDS posttraumatic, fractură arc posterior C8 fără deplasare, fractură 1/3 medie cubitus stg. cu întârziere în consolidare. În perioada 30 octombrie – 13 noiembrie 2008, reclamantul a fost internat la același spital cu diagnosticul fractură 1/3 medie cu inferioară femur stg. operată infestată, politraumatism, fractură cominutivă condil femural intern operată, traumatism craniocerebral, traumatism torace stâng cu fractură C8 stângă, ARDS posttraumatic, hemopneumotorax stâng drept, fractură 1/3 medie cubitus stâng, redoare genunchi stâng, atrofie cvadriceps stâng, deteriorarea materialului de osteosinteză.

Din copia scrisorii medicale a Clinicii de chirurgie A. Germania, rezultă că reclamantul a fost internat în această unitate în perioada 27 aprilie – 06 mai 2009 cu diagnosticul osteomieita femurului, fractura femurului condzulus lateralis, scoaterea metalului. La aceeași clinică a fost internat reclamantul și în perioada 13 – 20 iulie 2009 cu diagnosticul fractura axului femural stg., fractura epicondil femural stâng, purtător germeni MRSA (staphilococcus aureus rezistent la methicillin).

În perioada 20 august – 14 septembrie 2009, reclamantul a fost internat la Spitalul S.I. cu diagnosticul osteită cronică femur stâng operată, fractură femur stâng operată-infectată iar în

perioada 02 – 09 decembrie 2009 a fost internat la același spital cu osteită cronică femur stâng, artroză secundară genunchi stg.

În perioada 13 – 19 ianuarie 2010, reclamantul a fost internat la Spitalul M. cu diagnosticul politraumatism prin accident rutier, fractură deschisă tip II femur stg. cu pierdere substanță osoasă, osteită fractură condil femural stg., redoare strânsă genunchi stg. cu deficit funcțional accentuat, hemotorax, traumatism cranian, comoție cerebrală, sindrom algo neurodistrofic membrul inferior stg., monopareză crurală stg. scurtare membru inferior stg. cu 4 cm.

În perioada 06 – 08 iulie 2011, reclamantul a fost internat la Institutul O.R. Bologna din Italia unde a fost supus unei intervenții chirurgicale de scoatere a fixatorului extern și alungire femur stg.

În perioada 20 – 21 iulie 2011, reclamantul a fost internat la Spitalul M. cu diagnosticul politraumatism prin accident rutier, traumatism toracic, fractură deschisă tip II condil femural stg. fractură 1/3 inferioară femur stg.

Inițial, prin certificatul decizie medicală din 17 iunie 2009, reclamantul a fost încadrat la gradul III de invaliditate, fiind declarat inapt pentru serviciu, iar apoi, prin decizia medicală din 19 ianuarie 2010 reclamantului i-a fost acordat gradul II de invaliditate, prin decizia din 19 februarie 2010 stabilindu-i-se acestuia o pensie de 268 lei.

Din raportul de expertiză medico-legal efectuat în cauză, necontestat de nici una dintre părți, rezultă că reclamantul a suferit o intervenție chirurgicală de urgență la Spitalul X, iar la 15 zile de la traumatism, cu ocazia internării la Spitalul de Urgențe X, s-a constatat o secreție purulentă confirmată la examenul bacteriologic ca infecție cu stafilococ auriu. Raportul a concluzionat că întreaga evoluție a pacientului a fost influențată dramatic de apariția infecției cu stafilococ auriu, în lipsa acestei infecții (care ulterior s-a cronicizat), leziunile s-ar fi vindecat în aproximativ 4-6 luni (incluzând și perioada necesară reeducării funcționale) și nu ar mai fi necesitat ulterioarele internări și intervenții chirurgicale. În lipsa apariției infecției s-ar fi obținut cu certitudine un rezultat funcțional mai bun decât cel prezent la examinarea din 06 decembrie 2011, iar starea reclamantului constituie infirmitate fizică permanentă și îi conferă o deficiență loco-motorie medie, cu scăderea capacității de muncă la 60%.

Făcând aplicarea dispozițiilor speciale ale art. 644 din Legea nr. 95/2006, tribunalul a apreciat că, față de concluziile raportului de expertiză medico-legală, s-a făcut dovada faptului că pe timpul internării la unitatea pârâtă reclamantul a contractat o infecție cu stafilococ auriu. De asemenea, s-a reținut că deși legal citat, pârâtul nu s-a prezentat în fața instanței și nu a formulat apărări în sensul existenței unei cauze externe care să fi determinat această infecție, în sensul dispozițiilor art.644 ale Legii nr.95/2006. Întrucât întreaga evoluție a pacientului a fost influențată dramatic de apariția acestei infecții, în lipsa acesteia leziunile pe care reclamantul le prezenta s-ar fi vindecat în aprox. 4-6 luni și nu ar mai fi necesitat ulterioarele internări și intervenții chirurgicale, s-a apreciat că prejudiciul suferit de reclamant este, cu evidență, consecința unei infecții nosocomiale.

În ceea ce privește quantumul acestui prejudiciu, prima instanță a făcut aplicarea dispozițiilor din dreptul comun, respectiv art. 998 - 999 C.civ., reținând că reclamantul este îndrituit doar la repararea prejudiciului cert (atât în privința existenței, cât și a posibilității de evaluare) și care nu a fost reparat încă.

S-a apreciat că suma de 18.700 euro solicitată de reclamant cu titlu de daune materiale, constând în diferența între salariul pe care îl realiza anterior accidentului și pensia de invaliditate acordată în prezent, îndeplinește aceste cerințe. Reclamantul a realizat un venit de 2.177 lei, iar ca urmare a declarării sale ca inapt de a munci, a primit o pensie de 221 lei, iar ulterior de 268 lei. Prin urmare, diferența dintre salariul pe care trebuia să îl primească și pensia de invaliditate este de 1.956 lei/lunar pentru perioada iunie-decembrie 2009 (global 13.692 lei) și de 1.909 lei/lunar pentru anii 2010, 2011 și 2012 (global 68.724 lei), deci un total de 82.412 lei, echivalent a circa 18.700 euro.

În schimb, pretenția de 15.800 euro reprezentând daune materiale decurgând din cheltuieli

cu onorariile medicilor și asistentelor, costurile medicamentelor și cheltuielile de deplasare, cazare și masă în străinătate, a fost considerată doar în parte întemeiată. Aceasta întrucât onorariile medicilor și asistentelor din România sunt teoretic suportate din bugetul asigurărilor de sănătate, iar pe de altă parte, reclamantul nu a făcut dovada unor asemenea cheltuieli.

Apoi, având în vedere că operațiile din Germania și Italia au fost efectuate prin intermediul Formularului E112, cheltuielile medicale generate de acestea sunt suportate de Statul Român (art.22 al. 1 lit. c din Regulamentul CEE nr. 1498171), astfel că nu reclamantul le-a suportat. Prima instanță nu a dat eficiență probatorie nici înscrisului, cu privire la suma de 8.300 euro, față de modul de întocmire al acestuia (scris în limba română, pe un tipizat al clinicii germane și semnat de un medic german).

Nu au fost, de asemenea, probate nici cheltuielile cu medicamentele și cele efectuate pentru recuperare, la dosarul cauzei nefiind depus nici un înscris în acest sens.

Reclamantul a fost considerat îndreptățit a primi doar suma de 2.900 euro cu titlu de cheltuieli efectuate pentru deplasările în străinătate, față de înscrisurile ce atestă cheltuielile de transport aerian, dar avându-se în vedere și imposibilitatea reală de preconstituire de probe privind costurile zilnice în timpul acestor deplasări.

Cu privire la daunele morale, tribunalul a reținut că acestea se raportează la un prejudiciu de ordin afectiv, nesusceptibil de determinări obiective pe baza unor criterii preexistente, ci supus unor aprecieri esențial subiective ale instanțelor de judecată.

Având în vedere suferințele suportate de reclamant ca urmare a internărilor și intervențiilor chirurgicale numeroase la care a fost supus într-o perioadă destul de lungă, faptul că starea la care acesta a ajuns din cauza infecției constituie infirmitate fizică permanentă și îi conferă o deficiență loco-motorie medie, cu scăderea capacității de muncă la 60% și faptul că acesta a fost declarat inapt pentru serviciul pentru care dobândise pregătirea necesară, fiind nevoit să-și schimbe în totalitate cariera și pregătirea profesională, prima instanță a apreciat că suma solicitată de 500.000 euro este suficientă pentru acoperirea prejudiciului moral profund suferit de reclamant.

Pentru toate aceste motive, prima instanță a admis în parte acțiunea și a obligat pârâtul să plătească reclamantului suma de 521.600 euro, în echivalent lei la data plății, cu titlu de despăgubiri materiale și morale.

Împotriva acestei hotărâri au declarat apel atât reclamantul, cât și pârâtul.

Reclamantul a criticat sentința primei instanțe pentru modul greșit de dezlegare a pretenției sale la restituirea sumei de 8.300 euro achitată pentru serviciile medicale în Germania. Totodată, el a pretins acordarea unor sume de bani suplimentare celor avute în vedere prin hotărârea primei instanțe, susținând că ulterior pronunțării acesteia (respectiv, la data de 21 decembrie 2012) a efectuat cheltuieli de îngrijire medicală de 500 euro. De asemenea, a pretins majorarea daunelor morale cu suma de 250.000 euro.

Pârâtul a criticat hotărârea tribunalului pentru nelegalitate și netemeinicie, susținând că în mod greșit s-a reținut, în raport de probatoriile administrate în cauză, culpa sa sub aspectul infestării reclamantului cu stafilococ auriu.

La solicitarea ambelor părți, instanța de apel a încuviințat efectuarea unei noi expertize medico-legale.

Prin decizia civilă nr. 283 din 15.01.2014 pronunțată de Curtea de Apel Bacău, Secția I civilă, au fost respinse, ca nefondate, ambele apeluri declarate.

Cu referire la apelul declarat de reclamant, s-a apreciat că acesta este nefondat întrucât sumele solicitate drept cost al îngrijirilor medicale de care a beneficiat ulterior pronunțării sentinței tribunalului și cu titlu de daune morale suplimentare celor acordate de tribunal, constituie cereri noi în raport de cadrul procesual stabilit la prima instanță, prin cererea de chemare în judecată, care nu pot fi formulate direct prin cererea de apel, în considerarea dispozițiilor art. 294 alin. (1) teza I C.proc.civ.

Astfel, deși prin cererea de chemare în judecată formulată la prima instanță reclamantul a precizat un quantum al daunelor morale de 600.000 euro, prin aceeași cerere a solicitat obligarea

pârâtului la 500.000 euro cu titlu de daune morale, astfel că, majorarea sumei acordată cu titlu de daune morale solicitată în apel este o cerere nouă, în sensul dispozițiilor art. 294 alin. (1) teza I C.proc.civ.

În plus, în legătură cu aceste pretenții, nici nu se justifică o reapreciere a cuantumului lor în apel, astfel cum s-a solicitat de apelantul-reclamant, având în vedere probatoriul administrat în cauză și cele reținute, sub aspectul determinării daunelor morale, de către tribunal.

Suma de 8.300 de euro, solicitată de apelantul-reclamant pentru serviciile medicale din Germania, s-a apreciat că în mod corect nu a fost acordată de prima instanță, având în vedere atât faptul că din înscrisurile depuse la dosar nu rezultă caracterul cert al efectuării unor astfel de cheltuieli de către reclamant, cât și faptul că, astfel cum a reținut și prima instanță, apelantul-reclamant a beneficiat, pentru îngrijirile medicale efectuate în străinătate, de achitarea costurilor de către Statul Român, conform Formularului E 112.

Cu referire la apelul declarat de pârât, s-a reținut caracterul său nefondat, prin raportare la aspectele puse în discuție, respectiv inadmisibilitatea acțiunii (apelantul susținând că temeiul de drept al cererii reclamantului, conform celor invocate de acesta, trebuia să fie art. 1000 alin. 3 C.civ.) și lipsa de culpă a Spitalului de Urgență X în producerea prejudiciului suferit de reclamant.

Precizând că, în considerarea principiului disponibilității ce guvernează procesul civil, reclamantul este cel care stabilește cadrul procesual, prin indicarea temeiului de drept al cererii de investire a instanței de judecată și raportând susținerile din cererea de chemare în judecată, astfel cum au fost dovedite prin probatoriul administrat, la dispozițiile art. 998 C.civ. și art. 644 alin. (1) lit. a) teza I din Legea nr. 95/2006, instanța de apel a considerat corectă aplicarea în cauză a acestor dispoziții legale.

Sub aspectul lipsei de culpă a pârâtului în producerea consecințelor dăunătoare pentru reclamant, s-a arătat că, potrivit înscrisurilor aflate la dosar, respectiv fișele de observație și documentația depusă la dosar de către apelantul-pârât și de către unitățile spitalicești din Iași la care apelantul-reclamant a fost internat, înscrisuri avute în vedere la efectuarea raportului de expertiză medico-legală în apel, la data de 11.09.2008, în timp ce partea se afla internată în Spitalul S.I., s-a intervenit din nou chirurgical la nivelul condilului femural și al femurului, unde s-a constatat *intraoperator* o secreție modificată la nivelul condilului intern, recoltându-se secreția pentru antibiogramă (în mod primar acesta fiind operat în Spitalul de Urgență X). Prin buletinul de analize medicale din 15.09.2008, s-au constatat culturi de stafilococ auriu. Acest examen bacteriologic a confirmat o infecție cu stafilococ auriu, motiv pentru care s-a inițiat tratament intensiv cu ciprofloxacina, clindamicină și netilmicină.

Ulterior, în luna noiembrie 2008, apelantul-reclamant a mai suferit o intervenție chirurgicală la Spitalul S.I., iar pe parcursul anului 2009 a fost internat în Germania (aprilie – mai 2009, iulie 2009), din 20.08.2009 și până la 14.09.2009 fiind din nou internat la Spitalul S.I.

De asemenea, în perioada 2010 - 2011 apelantul-reclamant a suferit o serie de alte internări, astfel cum s-a reținut prin expertiza medico-legală efectuată.

Prin raportul de expertiză medico-legală s-a precizat că evoluția medicală a apelantului-reclamant a fost influențată în mod dramatic de apariția infecției cu stafilococ auriu, iar în lipsa apariției acestei infecții s-ar fi obținut cu certitudine un rezultat funcțional mult mai bun. S-a reținut că starea apelantului-reclamant este de infirmitate fizică permanentă, o deficiență locomotorie medie, cu scăderea capacității de muncă (IA 60%).

În raportul de expertiză medico-legală se precizează că la Spitalul de Urgență X, terapia aplicată cu antibiotic asigură protecția față de o infecție cu bacterii (administrându-se tratament cu gentamicină, cefort, metronidazol). S-a stabilit totodată, că, față de anamneza clinică efectuată, este posibilă contaminarea cu stafilococ auriu cu caracteristici de multirezistență în cazul apelantului-reclamant.

Având în vedere data la care apelantul-reclamant a suferit, la Spitalul de Urgență X, intervenția chirurgicală la fractura 1/3 inferioară femur stâng și pentru fractura cominutivă condil femural intern stâng, respectiv data de 25.08.2009 și data la care a fost depistată infecția cu

stafilococ auriu, respectiv 15 septembrie 2008 (în urma recoltării la 11 septembrie 2008 a secreției depistată la nivelul condilului intern și la nivelul focarului femural) - un interval de 17 zile între cele două date -, tratamentul de care a beneficiat apelantul-reclamant la unitățile spitalicești la care a fost internat în această perioadă, precum și faptul că infecția a fost depistată la nivelul secreției aflată la condilul intern (unde apelantul-reclamant suferise intervenția chirurgicală la Spitalul de Urgență X), a fost apreciată ca întemeiată acuzația apelantului-reclamant că a fost infectat cu stafilococ auriu la Spitalul de Urgență X.

Aceasta, întrucât prezența stafilococului auriu a fost depistată la nivelul secreției de la condilul intern, unde apelantul-reclamant a suferit o intervenție chirurgicală la Spitalul de Urgență X, la momentul când s-a procedat la redeschiderea plăgii și efectuarea unei noi intervenții chirurgicale.

Faptul că pe perioada internării la Spitalul de Urgență X și la 1.09.2008, prin buletinul de analize medicale, s-a constatat bacterioscopia negativă, a fost apreciat ca nerelevant întrucât potrivit raportului de expertiză medico-legală, în această perioadă apelantul-reclamant era sub tratament cu antibiotice puternice, de spectru larg, fiind astfel dificil sau chiar imposibil de depistat prezența stafilococului auriu în sânge.

S-a avut, de asemenea, în vedere și faptul că prin raportul de expertiză medico-legală efectuat în cauză s-a precizat că modul de infectare cu stafilococ auriu este, în cazul apelantului-reclamant, în cadrul intervențiilor chirurgicale suferite, fără a se putea determina cu precizie și certitudine, la data efectuării expertizei, momentul exact al contaminării.

În raport de aceste considerente, dar observând și că apelantul-pârât nu a contestat cuantumul daunelor acordate și modul de apreciere a acestora în raport de probatoriile administrate, instanța de apel a respins apelul acestei părți ca nefondat.

Împotriva acestei decizii au declarat recurs ambele părți.

1. Recursul declarat de reclamant a fost întemeiat pe dispozițiile art. 304 pct.6 și 8 C.proc.civ., iar în dezvoltarea acestuia, recurentul a susținut următoarele critici de nelegalitate a deciziei atacate:

Instanța de apel a respins în mod greșit cererea de majorare a daunelor morale acordate de către prima instanță, cu motivarea că aceasta ar constitui o cerere nouă în sensul dispozițiilor art. 294 alin. (1) teza I C.proc.civ.

Recurentul-reclamant consideră că această argumentare a instanței de apel este greșită, deoarece majorarea petitului unei cereri privind acordarea de daune materiale și morale, deja formulate înaintea primei instanțe, ca urmare a faptului că prejudiciul suferit de către reclamant s-a majorat și intensificat constant pe parcursul soluționării cauzei, deci inclusiv după pronunțarea hotărârii primei instanțe, nu constituie o cerere nouă, în sensul art. 294 alin. (1) C.proc.civ., ci reprezintă despăgubiri ivite după darea hotărârii primei instanțe.

Or, potrivit dispozițiilor art. 294 C.proc.civ. „(1) în apel nu se poate schimba calitatea părților, cauza sau obiectul cererii de chemare în judecată și nici nu se pot face alte cereri noi. Excepțiile de procedură și alte asemenea mijloace de apărare nu sunt considerate cereri noi. (2) Se vor putea cere însă dobânzi, rate, venituri ajunse la termen și orice alte despăgubiri ivite după darea hotărârii primei instanțe. De asemenea, se va putea solicita compensația legală.”

Practica judecătorească și doctrina au apreciat că este interzis a fi formulate direct în apel pretențiile decurgând din raporturi juridice noi, deduse judecării direct în apel, ce nu au fost discutate cu ocazia soluționării cauzei în primă instanță. În cazul de față, este evident că pretențiile majorate ale reclamantului sunt fundamentate pe același raport juridic de răspundere civilă delictuală, dedus judecării prin cererea inițială de chemare în judecată, doar cauza acestora fiind diferită, în sensul că acestea sunt determinate de prelungirea și agravarea suferințelor reclamantului după pronunțarea hotărârii primei instanțe.

În sprijinul susținerii sale, recurentul a invocat prevederile alin. (2) teza a IV-a art. 294 C.proc.civ., potrivit cu care în apel se vor putea cere despăgubiri ivite după darea hotărârii primei instanțe. Ori despăgubirile în cauză au fost solicitate pentru că se iviseră după darea hotărârii primei

instanțe, care avusese în vedere un prejudiciu material și moral estimat la data formulării cererii de chemare în judecată (25.02.2011), când reclamantul nu putuse estima ce se va petrece în viitor, până la data hotărârii primei instanțe, și după aceea, precum și în prezent, el fiind nevoit să se supună unor noi intervenții, în vederea continuării tratamentului medical (ale cărui durată și costuri nu puteau fi anticipate, deci, implicit, nu puteau fi anticipate suferințele și prejudiciul moral aferent acestui tratament).

Această situație rezultă și din modul în care reclamantul și-a motivat majorarea despăgubirilor în apel, ca și din natura pretențiilor reclamantului și specificul acestora, respectiv faptul că prejudiciul moral decurgând din suferințe fizice îndelungate, survenite inclusiv după pronunțarea hotărârii primei instanțe, nu poate fi în mod obiectiv calculat și cuantificat în funcție de o dată fixă, respectiv data pronunțării hotărârii primei instanțe, pentru a se putea indica o sumă distinctă, ce i s-ar cuveni acestuia strict pentru prejudiciul suferit după această dată cronologică.

În mod greșit a fost respinsă cererea de acordare a daunelor materiale în sumă de 8.300 euro, reprezentând cheltuieli suportate de reclamant cu îngrijirile medicale în Germania, sub motivul neprobării caracterului cert al acestor cheltuieli, dedus din modul de întocmire a documentului doveditor, scris în limba română pe un tipizat al clinicii germane și semnat de un medic german, conform legii germane.

Recurentul a arătat că medicul care a scris respectivul document cunoaște limba română, fiind originar din Timișoara, dar profesează la clinica din Germania, iar faptul că și Statul Român a suportat în parte finanțarea îngrijirilor medicale nu constituie un argument că proba invocată de reclamant nu ar corespunde adevărului, iar cheltuiala atestată n-ar fi fost reală. Din celelalte probatorii administrate în cauză, respectiv răspunsurile date de Casa Națională de Asigurări de Sănătate și Casa Asigurărilor de Sănătate a Apărării, rezultă fără echivoc, pe de o parte, că Statul Român asigură doar parțial costurile pentru tratamentul medical efectuat în străinătate, respectiv doar costurile directe de spitalizare, care nu includ onorariile personalului medical, iar pe de altă parte că suma de 8.300 euro este una certă, nefiind exagerată, nejustificată sau nefundamentată.

În limitele acestor critici de recurs, recurentul-reclamant a solicitat admiterea recursului și casarea în parte a deciziei atacate, rejudecarea apelului cu admiterea majorării câștigului daunelor morale solicitate în apel, precum și a daunelor materiale de 8.300 euro.

2. Recursul declarat de pârâțul Spitalul de Urgență X a fost întemeiat pe dispozițiile art. 304 pct. 7 și 9 C.proc.civ., iar în dezvoltarea acestuia, recurentul-pârât a susținut următoarele critici:

Este cert că, așa cum rezultă din probele administrate în cauză la instanța de fond și cea de apel, reclamantul nu a contactat infecția nosocomială în această unitate spitalicească, în perioada de o săptămână în care a fost internat (25.08.2008 – 31.08.2008) la unitatea pârâtă, el neprezentând simptome care să justifice o atare infecție, în timp ce testele de laborator au arătat că nu era infectat cu stafilococul auriu (buletinul de analize de laborator din 1.09.2008 are concluzii clare și ferme: „bacterioscopie negativă, cultura - floră fără semnificație clinică).

Este important de reținut că acest buletin de analize este de la un laborator terț și este o confirmare științifică a faptului că în momentul în care pacientul a fost transferat de la unitatea pârâtă, acesta nu era infectat.

Abia pe data de 15.09.2008, la două săptămâni după ce fusese transferat de la Spitalul X, a fost depistată infecția cu stafilococ auriu. Până la 15.09.2008 trecuseră două săptămâni de la transfer și aproape 3 săptămâni de la data la care fusese efectuată intervenția chirurgicală la Spitalul X, iar în acest interval de timp reclamant a fost internat la Spitalul de Pneumologie în perioada 1.09.2008 – 8.09.2008 și la Clinica de Ortopedie a Spitalului S.I. de la 8.09.2008 la 15.09.2008.

Deși a fost internat la trei unități spitalicești, doar recurenta-pârâtă a fost considerată vinovată, fără a exista o probă directă a faptului că reclamantul a fost infectat cu stafilococul auriu în această unitate.

Raportul de expertiză medico - legală efectuat la instanța de fond nu face mențiunea că reclamantul ar fi fost infectat în perioada cât a fost internat la unitatea pârâtă, dar arată clar că la 1.09.2008 pacientul nu era infectat.

În plus, potrivit concluziilor studiului de caz depus la dosarul cauzei, „Din analiza buletinului de analiză din 6.09.2013 efectuat la o clinică de ortopedie din Italia reiese că izolatul recoltat de la pacient este un stafilococ auriu iar din analiza antibiogramei rezultă că acesta are fenotipul de rezistență 0 (zero) așadar este o tulpină comunitară comună (conform standardelor) și nu o tulpină de spital, adică nu un stafilococ luat dintr-un spital (STAUR-0,OXA-S)”.

În opinia recurentei-pârâte, aceasta constituie o probă în sensul că stafilococul auriu nu este o cultură de spital, dovedind că este implicată o cauză externă, ce înlătură aplicarea dispozițiilor art.644 din Legea nr. 95/2006 în raporturile față de ea.

Recurenta-pârâtă cere a fi observat și raportul de expertiză medico-legală efectuat la instanța de apel, care arată că „este posibil ca această infecție să fi fost dobândită în cursul intervențiilor multiple fără să existe o certitudine unde și când s-a produs contaminarea”, în timp ce concluziile raportului precizează că certitudinea stabilirii infectării la Spitalul X sau după transferul de la acest spital poate fi documentată doar prin metoda de investigație moleculară.

Față de aceste concluzii, susține că era obligatoriu ca instanța de apel să administreze proba cu o expertiză de specialitate, prin metodele de investigație moleculară, pentru a se stabili fără dubii certitudinea infectării într-una din cele trei locații medicale, în lipsa unei atare probe care să permită stabilirea cu certitudine a vinovăției, soluția adoptată apare ca fiind total nedreaptă.

Este adevărat că și prezumțiile sunt probe dar, atâta vreme cât există probe științifice ce se pot administra (investigația moleculară) iar acestea nu au fost administrate, soluția adoptată nu poate fi acceptată.

Deși raportul de expertiză medico-legală menționează că la Spitalul X s-a aplicat terapia cu antibiotic menită să asigure protecția față de o infecție cu bacterii (s-au administrat gentamicină, cefort, metronidazol), instanța de apel a înlăturat apărările pârâtei, reținând că infecția a fost depistată la nivelul secreției aflată la condiculus intern, unde intimatul reclamant suferise intervenția chirurgicală.

Acest raționament al instanței este eronat, întrucât, chiar și fără a deține un bagaj solid de cunoștințe medicale, se știe că o infecție se instalează în punctul cel mai vulnerabil, iar acesta este acolo unde există o rană deschisă. În tot cazul, de aici nu se putea deduce faptul că infecția a fost contactată în incinta unității pârâte, putând fi contactată și ulterior.

Recurenta-pârâtă a făcut referire, ca precedent judiciar, la decizia nr. 3607/2008 a Înaltei Curți de Casație și Justiție care, într-o speță similară, a casat cu trimitere spre rejudecare, apreciind că atâta vreme cât pacientul a mai fost internat și la o altă unitate medicală, este necesară administrarea tuturor probelor utile pentru determinarea momentului producerii faptului ilicit și, pe cale de consecință, a persoanei vinovate și a cărei răspundere civilă delictuală urmează a fi angajată. În virtutea rolului activ prevăzut de art. 129 alin. (5) teza a II-a a C.proc.civ., Înalta Curte de Casație și Justiție a dispus ca instanța de rejudecare să pună în discuția părților necesitatea lărgirii cadrului procesual prin introducerea în cauză și a celeilalte unități spitalicești la care pacientul a fost internat.

În considerarea acestor motive, a apreciat că se impune casarea cu trimitere spre rejudecare, instanța de fond urmând a administra proba științifică evocată.

Analizând recursurile declarate, Înalta Curte apreciază că recursul declarat de reclamant este fondat, în limitele și pentru motivele ce se vor prezenta în cele ce urmează, în timp ce recursul declarat de pârât va fi constat nul, în condițiile art. 306 alin. (1) și (3) C.proc.civ.

Cu referire la recursul declarat de reclamant, se reține că cea dintâi critică a acestuia a pus în discuție legalitatea interpretării și aplicării de către instanța de apel a dispozițiilor art. 294 alin. (2) teza a IV-a C.proc.civ. în raport de pretențiile solicitate de această parte pe calea apelului, respectiv 500 euro reprezentând costul îngrijirilor medicale ulterioare datei de 21.12.2012 (data pronunțării hotărârii de primă instanță) și 250.000 de euro reprezentând majorare a daunelor morale.

Cu titlu prealabil, Înalta Curte de Casație și Justiție apreciază că această critică se circumscrie motivului legal de recurs prevăzut de art. 304 pct. 9 C.proc.civ., aprecierea temeiniciei

sale fiind strâns legată de modul în care instanța de apel a interpretat și aplicat prevederile art. 294 alin. (2) C.proc.civ. la cazul concret dedus judecății. În mod evident această critică nu ar putea fi întemeiată pe dispozițiile art. 304 pct. 6 C.proc.civ. – motiv de recurs invocat de recurentul-reclamant – care se referă la cazurile când instanța a acordat mai mult decât s-a cerut ori ceea ce nu s-a cerut, nemulțumirea reclamantului fiind aceea a neacordării de către instanța de apel a ceea ce s-a apreciat că el a solicitat „în plus” acesteia.

Aceste pretenții ale reclamantului au fost calificate de instanța de apel drept „cereri noi” în raport de cadrul procesual stabilit în primă instanță și de dispozițiile art. 294 alin. (1) teza I C.proc.civ., și deci, considerate inadmisibile de dedus judecății direct în faza procesuală a apelului.

Instanța de recurs apreciază ca fiind legală calificarea dată acestor pretenții de către instanța de apel, având în vedere că „despăgubirile ivite după darea hotărârii primei instanțe” la care se referă teza a IV-a a art. 294 alin. (2) C.proc.civ., sunt acele despăgubiri cerute prin acțiune dar care, dat fiind caracterul lor succesiv, continuă să curgă și după pronunțarea hotărârii de fond.

Or, astfel cum rezultă din cuprinsul cererii de chemare în judecată, dar și a celei precizatoare (depusă la 14.12.2012), se înțelege că reclamantul a dedus judecății raportul juridic litigios având ca obiect repararea prejudiciilor de ordin material și moral suferite ca urmare a infectării sale accidentale cu stafilococ auriu în perioada cât s-a aflat sub tratament și îngrijiri medicale la unitatea pârâtă, reparare pe care acesta a văzut-o ca posibilă, în raport de starea sănătății sale actuale, prin acordarea unor sume globale.

Astfel, potrivit precizării de acțiune, reclamantul a solicitat obligarea pârâtului la plata sumei de 34.500 euro, cu titlu de daune materiale, din care 15.800 euro reprezentând onorariile medicilor, asistentelor, costurile medicamentelor, cheltuielile de deplasare, cazare și masă în străinătate cu prilejul intervențiilor și tratamentelor medicale anterioare introducerii cererii, iar 18.700 euro reprezentând diferența de venituri la care era îndreptățit în perioada 2009 - 2012 inclusiv și de care a fost lipsit din cauza incapacității de muncă și handicapului permanent dobândit.

Așadar, din punct de vedere al daunelor materiale, se poate spune că cererea de chemare în judecată nu a vizat acordarea unor despăgubiri care, prin caracterul lor succesiv, să fi continuat să curgă și după pronunțarea hotărârii de primă instanță, pentru a se justifica pretenția reclamantului de a-i fi acordate și despăgubirile cu îngrijirile medicale efectuate ulterior datei de 21.12.2012, solicitate direct în apel și cu judecarea cărora acesta nu a investit prima instanță.

Cererea sa de chemare în judecată s-a referit - în privința daunelor materiale decurgând din costurile îngrijirilor medicale - la acordarea unor sume fixe, precis determinate, constând în onorariile medicilor, asistentelor, costurile medicamentelor, cheltuielile cu deplasarea, cazarea și masă în străinătate cu prilejul intervențiilor chirurgicale și tratamentelor medicale efectuate anterior promovării acțiunii sale și pe care le-a evocat punctual în motivarea acesteia.

În ceea ce privește daunele morale, acestea au fost solicitate sub forma unei sume globale și au fost justificate atât prin suferințele decurgând din agravarea stării sănătății, din supunerea reclamantului unor numeroase și succesive intervenții chirurgicale și tratamente medicale, dar și prin handicapul permanent dobândit de acesta, prin pierderea capacității de muncă, dar și a perspectivelor sale de tânăr independent care dobândise certitudinea realizării sale profesionale.

Luând în calcul toate aceste prejudicii de ordin moral, cu această justificare, prima instanță a și recunoscut dreptul reclamantului de a fi despăgubit cu suma globală de 500.000 de euro, astfel că solicitarea din apel, de majorare a acestor daune cu suma de 250.000 de euro, nu poate fi văzută decât ca o cerere nouă, indiferent că justificarea acestei majorări s-ar regăsi în reaprecierea prejudiciilor morale menționate în cererea de chemare în judecată, ori ar fi atașată suferințelor provocate de noi proceduri medicale cărora reclamantul ar urma să fie supus, aceasta și în considerarea explicațiilor anterioare relative la daunele materiale cu cercetarea și acordarea cărora reclamantul a investit instanțele judecătorești (prin care s-a stabilit că partea nu a dedus judecății și pretenții privitoare la eventuale costuri ale unor proceduri medicale viitoare).

Cea de-a doua critică a reclamantului a combătut soluția instanțelor de fond de a-i respinge pretenția de dezdăunare privitoare la suma de 8.300 euro, solicitată cu titlu de daune materiale

reprezentând costuri medicale suportate de reclamant cu prilejul intervențiilor chirurgicale din Germania.

Deși în privința acestei critici recurentul-reclamant a invocat dispozițiile art. 304 pct. 8 C.proc.civ., Înalta Curte de Casație și Justiție nu va reține incidența acestora, dat fiind că neîncuviințarea acestei pretenții a reclamantului nu a fost consecința greșitei interpretări de către instanțele judecătorești a actului juridic dedus judecății (în sensul de *negotium juris*) prin schimbarea naturii ori înțelesul lămurit și vădit neîndoielnic al acestuia.

Atât prima instanță, cât și cea de apel au înlăturat aceste pretenții pentru lipsa certitudinii efectuării respectivelor cheltuieli de către reclamant, dar și întrucât au reținut că acesta a beneficiat, pentru îngrijirile medicale efectuate în străinătate, de achitarea costurilor aferente din partea Statului Român, conform formularului E 112.

Or, se constată că suma de 8.300 de euro a reprezentat, potrivit afirmațiilor reclamantului și înscrisului doveditor utilizat de parte, onorariile medicilor și asistentelor medicale ce au acordat îngrijire părții pe durata internării și tratării acesteia în Clinica A. din Germania, în timp ce în baza formularului E112, de care a beneficiat și reclamantul, Statul Român suportă doar costurile serviciilor medicale prevăzute în *pachetul de bază* de care beneficiază persoanele asigurate în sistemul de asigurări sociale de sănătate din România și *doar în limita costurilor tratamentelor din România* (în conformitate cu prevederile art. 8 alin.5 și 7 din Ordinul Președintelui C.N.A.S.S. nr.729/2009, în vigoare la acea dată). De altfel, înscrisul respectiv, însușit prin parafă și semnătură de medicul curant al reclamantului de la clinica germană confirmă că, în baza formularului E 112, au fost acoperite doar costurile directe de spitalizare pe care le-a generat internarea și tratarea reclamantului la Clinica A., în care nu se includ și onorariile personalului medical.

Or, în condițiile în care legislația specială română permite doar decontarea parțială și în anumite limite a costurilor tratamentelor medicale transfrontaliere (în spațiul UE), instanțele de fond nu puteau invoca drept argument valabil al respingerii pretenției reclamantului vizând suma de 8.500 de euro împrejurarea că acesta ar fi beneficiat de decontarea cheltuielilor medicale generate de operațiile efectuate în Italia și Germania din partea statului român, prin intermediul formularului E 112, fără măcar a verifica în concret sumele de restituirea cărora partea a beneficiat și, mai ales, tipul de servicii incluse în operațiunea de decontare.

Pe de altă parte, lipsa caracterului cert al angajării acestor cheltuieli de către reclamant a fost invocată de către ambele instanțe de fond cu referire la tipul, forma și conținutul înscrisului doveditor al cheltuielilor medicale de care s-a prevalat partea în această procedură, înscris reprezentat de o scrisoare medicală iar nu de un document standard de plată, precum ordin de plată, chitanță, factură, etc., scrisă în limba română, pe un formular tipizat al Clinicii A. din Germania, care a fost semnat de medicul curant al reclamantului (medic german).

Cât privește tipul de înscris, chiar dacă acesta nu îmbracă forma unui instrument uzual de plată, este neîndoielnic că respectiva scrisoare medicală are valoarea unui înscris sub semnătură privată - cel puțin pentru sumele arătate ca plătite deja și valoarea unui început de dovadă - pentru sumele menționate ca făcând obiectul unei plăți viitoare, ce atestă plata unor sume de bani de către reclamant și datorarea altor sume, în schimbul serviciilor medicale de care a beneficiat acesta pe timpul spitalizării și tratării sale la clinica germană amintită.

Pe de altă parte, asupra formei și conținutului său, reclamantul a administrat în recurs un înscris ce conține informații publice în legătură cu persoana medicului semnatar al înscrisului, prin care se confirmă originea română, ca și desfășurarea activității profesionale a acestuia la Clinica A. din Germania, aspecte de natură să înlătore rezervele manifestate de instanțele de fond în evaluarea înscrisului în cauză.

Cum, în legătură cu pretenția în sumă de 8.300 de euro recurentul-reclamant a înlăturat unul din argumentele reținute de instanțele de fond în justificarea respingerii acesteia, iar celălalt, precum s-a reținut anterior, nu putea fi invocat fără o verificare prealabilă a costurilor și tipului de servicii de a căror decontare a beneficiat partea în baza formularului E112, din partea Statului Român, se impune o reevaluare a solicitării reclamantului strict în limita acestor daune în raport de

actualul cadru probatoriu al litigiului, instanța de rejudecare având posibilitatea și de a completa ori suplimenta probatoriile pe acest aspect.

Având în vedere că o astfel de activitate este incompatibilă judecării în recurs și apreciind că în privința sumei de 8.300 de euro solicitată cu titlu de daune materiale, situația de fapt a cauzei nu a fost deplin lămurită, în temeiul art. 304 pct. 9 și art. 312 alin. (3) C.proc.civ., Înalta Curte de Casație și Justiție a admis recursul declarat de reclamant și a casat în parte decizia atacată, în sensul admiterii apelului acestuia împotriva sentinței civile nr. 2748/2012 a Tribunalului Bacău, pe care a desființat-o în parte, cu consecința trimiterii cauzei spre rejudecare în primă instanță pe aspectul menționat în cele ce preced.

În ceea ce privește recursul declarat de pârâțul Spitalul de Urgență X, se reține că a fost întemeiat doar în mod formal pe dispozițiile art. 304 pct. 7 – „când hotărârea nu cuprinde motivele pe care se sprijină sau când cuprinde motive contradictorii ori străine de natura pricinii” – și ale art. 304 pct. 9 C.proc.civ. – „când hotărârea pronunțată este lipsită de temei legal ori a fost dată cu încălcarea sau aplicarea greșită a legii”, niciuna din dezvoltările motivelor recursului nepermițând încadrarea în aceste temeuri legale, dar nici în altele dintre cele enumerate limitativ la celelalte puncte ale art. 304 C.proc.civ., ce corespund motivelor legale de recurs.

De altfel, în concluziile sale orale asupra recursului, reprezentatul convențional (avocatul) acestei părți a și declarat că nu mai insistă în susținerea motivului întemeiat pe art. 304 pct. 7 C.proc.civ.

Se observă astfel că, în mod contrar exigențelor căii de atac promovate, în integralitatea memoriului de recurs formulat, recurentul-pârât a reiterat aspecte ale situației de fapt a cauzei, a prezentat și analizat probe care, în opinia sa, nu erau de natură a stabili cu precizie că infectarea reclamantului a avut loc pe durata spitalizării și tratării sale la această unitate ori care dovedeau că acesta a fost infectat cu o tulpină comunitară de stafilococ auriu, așadar nu una intraspitalicească; în egală măsură, recurentul a criticat neadministrarea unor probe suplimentare de natură să permită stabilirea cu certitudine a vinovăției pentru fapta ilicită acuzată (spre exemplu, investigația moleculară, probă a cărei administrare, de altfel, s-a opinat a fi tardivă și nerelevantă la acest moment prin suplimentul la expertiza din apel) și a criticat modul de interpretare și apreciere a probelor de către instanța de apel, contestând concluziile deduse de aceasta în urma unei atare analize.

Pe baza unor atare critici, recurentul-reclamant a susținut, spre exemplu, că rezultă cu certitudine din probatoriile administrate la instanța de fond și cea de apel, că reclamantul nu a contactat infecția nosocomială în această unitate spitalicească, în perioada de o săptămână cât a fost internat. În continuare, recurentul a prezentat elementele situației de fapt și pe cele probatorii pe care și-a susținut afirmația, aceleași care au fost analizate și interpretate ori înlăturate prin hotărârile instanțelor de fond ce au reținut o concluzie contrară.

Or, astfel de critici, doar în mod formal circumscrise prevederilor art. 304 pct. 9 C.proc.civ., nu corespund exigențelor căii de atac a recursului în actuala sa reglementare legală, ce a fost concepută ca un mijloc procesual menit să asigure un control în legalitate asupra hotărârilor instanței de apel exclusiv pentru motivele limitativ enumerate la pct. 1-9 al art. 304 C.proc.civ.

Vechile dispoziții ale art. 304 pct. 10 și 11 C.proc.civ., ce permiteau în recurs reanalizarea situației de fapt a cauzei, îndreptarea erorilor de fapt săvârșite de instanțele de apel ori corectarea modului de interpretare și apreciere a probelor, au fost abrogate așa încât critici similare celor invocate de recurentul-reclamant în dezvoltarea motivului de recurs prevăzut de art. 304 pct. 9 C.proc.civ. sunt incompatibile cu temeiul legal arătat, dar și cu structura actuală a recursului, în ansamblul său.

Cât privește critica de încălcare de către instanța de apel a prevederilor art. 129 C.proc.civ. prin neextinderea cadrului procesual și introducerea în cauză a celorlalte două spitale la care a fost tratat reclamantul în perioada de referință a infectării (în scopul afirmat al creării posibilității pentru recurentul-pârât de răsturnare a prezumției de culpă ce joacă asupra sa), critică susținută prin concluziile orale de către avocatul recurentului-pârât, se constată că aceasta nu se regăsește în

memoriul de recurs depus la dosar și care constituie actul procedural ce creează cadrul legal necesar declanșării și exercitării unui control în legalitate asupra deciziei atacate, în raport de criticile de nelegalitate formulate - în acord cu prevederile art. 302 alin. (1) lit. c) și art. 303 alin. (1) C.proc.civ. - în termenul legal de 15 zile de la comunicarea hotărârii ce se atacă.

Or, legat de acest aspect, singura referire regăsită în memoriul de recurs al acestei părți, este aceea în care invocă procentul judiciar al Înaltei Curți de Casație și Justiție din decizia nr. 3607/2008, în care instanța supremă a dat îndrumare instanței de judecare de a pune în discuția părților necesitatea lărgirii cadrului procesual prin introducerea în cauză și a celeilalte unități spitalicești la care fusese internat pacientul din respectiva cauză.

Această referire însă este rămasă izolată, nefiind însoțită de o critică concretă de nelegalitate la adresa activității de judecată înfăptuită de instanța de apel, similară ori în conținutul celei susținute de apărătorul recurentului-pârât în concluziile sale orale asupra recursului, motiv pentru care Înalta Curte de Casație și Justiție nu s-a putut considera legal investită, spre a putea proceda la analizarea temeiniciei acesteia.

În consecință și în temeiul dispozițiilor art. 306 alin. (1) și (3) C.proc.civ., Înalta Curte de Casație și Justiție a constatat nulitatea recursului declarat de recurentul-pârât pentru argumentul neîncadrării acestuia în motivele legale prevăzute de art. 304 pct. 1 - 9 C.proc.civ. și a menținut celelalte dispoziții ale sentinței și deciziei privind acordarea daunelor morale și a celorlalte despăgubiri materiale.

18. Eroare judiciară săvârșită într-un proces civil. Acțiune în despăgubiri. Condiții.

C.civ. din 1864, art. 998, art. 1000 alin. (3)
Legea nr. 303/2004, art. 96

Despăgubirile pentru prejudiciul cauzat printr-o eroare judiciară săvârșită în cadrul unui alt proces decât celui de natură penală, pot fi acordate numai în măsura în care sunt îndeplinite condițiile prevăzute de dispozițiile art. 96 alin. (4) din Legea nr. 303/2004, potrivit cărora: „dreptul persoanei vătămate la repararea prejudiciilor materiale cauzate prin erorile judiciare săvârșite în alte procese decât cele penale nu se va putea exercita decât în cazul în care s-a stabilit, în prealabil, printr-o hotărâre definitivă, răspunderea penală sau disciplinară, după caz, a judecătorului sau procurorului pentru o faptă săvârșită în cursul judecății procesului și dacă această faptă este de natură să determine o eroare judiciară”.

Secția I civilă, decizia nr. 894 din 26 martie 2015

Prin cererea înregistrată la data de 26.10.2010 pe rolul Judecătoriai Pitești, reclamantul A. a chemat în judecată pe pârâtul Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice - Direcția Generală a Finanțelor Publice Argeș, solicitând obligarea acestuia din urmă la plata sumei de 232.004 lei reprezentând contravaloare daune materiale, la plata sumei de 150.000 euro în echivalent lei cu titlul de daune morale pentru prejudiciul suferit.

Acțiunea a fost întemeiată în drept pe dispozițiile art. 998 și art. 1000 alin. (3) coroborat cu art. 1073 și 1091 C.civ.

La 25.02.2011 reclamantul a depus două cereri modificatoare și completatoare ale acțiunii inițiale, în sensul că a înțeles să se judece în calitate de pârât și cu Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice, precizând cuantumul daunelor morale la suma de 300.000 euro și păstrând în mare parte motivarea din cererea inițială.

Pârâta Direcția Generală a Finanțelor Publice Argeș a invocat excepția lipsei calității procesuale pasive în sensul că, dată fiind motivarea acțiunii, calitate nu poate avea decât Statul

Român prin Ministerul Justiției, astfel că în sarcina sa nu se poate reține nici un fel de culpă.

Prin sentința civilă nr. 7015 din 1.07.2011, Judecătoria Pitești a admis excepția lipsei calității procesuale pasive a pârâtului Statul Român prin M.F.P- Direcția Finanțelor Publice Argeș și a respins acțiunea față de acesta, ca fiind formulată împotriva unei persoane fără calitate procesuală pasivă. A admis în parte excepția lipsei calității procesuale pasive a pârâtului Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice privind plata despăgubirilor materiale. A admis în parte acțiunea precizată formulată de reclamant în contradictoriu cu pârâtul Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice. A fost obligat pârâtul Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice să plătească reclamantului suma de 15.000 euro, în echivalent lei, la cursul oficial de schimb din ziua plății efective, reprezentând despăgubiri morale. A fost respins capătul de cerere privind plata daunelor materiale, ca fiind formulat împotriva unei persoane fără calitate procesuală pasivă.

Prin decizia civilă nr. 116 din 2.05.2012, Tribunalul Argeș a anulat sentința civilă nr. 7015/2011 și a reținut competența în primă instanță a tribunalului, față de cuantumul pretențiilor bănești.

În fața Tribunalului Argeș, reclamantul a modificat din nou cuantumul daunelor morale solicitate ca fiind de 150.000 euro, precizând în același timp faptul că daunele materiale solicitate reprezintă pensia de întreținere achitată, onorariu de avocat, contravaloarea testului de paternitate și cheltuielile cu procesul din 1986.

Prin sentința civilă nr. 445 din 29.11.2013, Tribunalul Argeș a admis excepția lipsei calității procesuale pasive a pârâtei Direcția Generală a Finanțelor Publice Argeș, respingând acțiunea față de aceasta, a respins excepția lipsei calității procesuale pasive invocată de pârâtul Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice și a admis în parte acțiunea, astfel cum a fost completată și precizată. A fost obligat Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice la plata sumei totale de 176.948,98 lei, din care: suma de 126.948,98 lei reprezentând daune materiale și suma de 50.000 lei daune morale către reclamant.

Pentru a pronunța această sentință, tribunalul a reținut următoarele:

Cu privire la excepția lipsei calității procesuale pasive a Direcției Generale a Finanțelor Publice Argeș, s-a constatat că aceasta este întemeiată, Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice fiind cel care, potrivit dispozițiilor art. 96 din Legea nr. 303/2004, răspunde pentru prejudiciul cauza reclamantului. Astfel, textul legal invocat conferă expres calitate procesuală pasivă Statului Român, respectiv: „Statul răspunde patrimonial pentru prejudiciile cauzate prin erorile judiciare. (6) Pentru repararea prejudiciului, persoana vătămată se poate îndrepta cu acțiune numai împotriva statului, reprezentat prin Ministerul Finanțelor Publice”.

În cadrul erorilor judiciare răspunderea pentru eventualele prejudicii suferite de cei vătămați se poate valorifica în contradictoriu cu Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice, iar nu cu Direcția Generală a Finanțelor Publice Argeș.

În raport de considerentele expuse, tribunalul a admis excepția lipsei calității procesuale pasive a Direcției Generale a Finanțelor Publice Argeș, respingând acțiunea față de această pârâtă.

Pe cale de consecință, a fost respinsă excepția lipsei calității procesuale pasive a Statului Român prin Ministerul Finanțelor Publice.

Pe fondul cauzei, tribunalul a reținut că prin sentința civilă nr. 2562/1986 pronunțată de Judecătoria Pitești, modificată în căile de atac, s-a constatat că reclamantul este tatăl minorului B., încuviințându-se ca acesta să îi poarte numele. Totodată, pârâtul a fost obligat și la plata pensiei de întreținere în sumă de 400 lei lunar, începând cu 7.11.1985 și până la majorat. Ulterior, reclamantul, prin acord cu B., persoana pentru care s-a stabilit paternitatea, s-au prezentat la INML București și s-a procedat la întocmirea unui raport de expertiză medico-legală, respectiv un examen ADN, concluzia acestuia fiind aceea că se exclude reclamantul de la paternitatea numitului B., stabilindu-se că nu este tatăl biologic al acestuia.

Constatănd rezultatele expertizei, reclamantul a promovat o cerere de revizuire împotriva deciziei civile nr.1996/1986 a Tribunalului Argeș, iar prin decizia civilă nr. 39/AMF/2010 s-a admis în principiu cererea de revizuire, s-a anulat decizia civilă nr. 1996/1986 și s-a fixat termen

pentru soluționarea apelului. Prin decizia nr. 61/MF/2010 a Tribunalului Argeș s-a admis apelul declarat împotriva sentinței civile nr. 2562/1986 pronunțată de Judecătoria Pitești, în sensul că s-a modificat sentința, respingându-se acțiunea în constatarea paternității.

În acest context, reclamantul a chemat în judecată pe pârâtul Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice - Direcția Generală a Finanțelor Publice Argeș, solicitând obligarea acestuia din urmă la plata sumei de 232.004 lei reprezentând contravaloare daune materiale, la plata sumei de 150.000 euro în echivalent lei cu titlul de daune morale pentru prejudiciul suferit.

În cauză a fost efectuată o expertiză contabilă, având ca obiective stabilirea cuantumului actualizat al pensiei de întreținere plătită de reclamant către minor în perioada noiembrie 1985 - aprilie 2003, suma actualizată a cheltuielilor efectuate de reclamant pentru dovedirea nevinovăției sale în cauză, precum și a faptului că nu este tatăl biologic al minorului, suma actualizată a dobânzilor legale calculate, expertul reținând un prejudiciu total cauzat reclamantului, în sumă de 126.948,98 lei.

Cererea reclamantului privind acordarea daunelor materiale s-a constatat a fi fondată și prin urmare admisă, cu consecința obligării pârâtului la plata cuantumului stabilit prin expertiza efectuată în cauză, respectiv 6.417,56 lei cheltuieli de judecată, 104.337,99 lei reprezentând suma actualizată a dobânzilor legale calculate, prejudiciul total suportat de către reclamant fiind în sumă de 126.948,98 lei, constând în prejudiciul material cauzat acestuia ca urmare a pronunțării unei hotărâri nelegale în ceea ce privește constatarea faptului că reclamantul a fost tatăl minorului B., fapt care a fost negat ulterior de testul de paternitate în baza căruia s-a făcut revizuirea și s-a modificat sentința civilă.

Din probele administrate în cauză a rezultat că reclamantul a fost grav prejudiciat, că la momentul când s-a constatat în mod greșit de către instanță că ar fi tatăl minorului, acesta era student și urma să se căsătorească. Nu s-a mai căsătorit, nu a mai urmat facultatea și a suportat rigorile legii, având în vedere perioada comunistă, s-a îmbolnăvit, reușind să își continue studiile mult mai târziu.

S-a mai reținut că reclamantul a avut probleme și cu familia sa, întrucât, existând o hotărâre judecătorească în cauză, era de notorietate că este tatăl minorului, dovedind situația contrară peste ani, când minorul a devenit major și a putut fi expertizat la Institutul Mina Minovici, fiind efectuat testul de paternitate, care a demonstrat că nu există nici o probabilitate ca reclamantul să fie tatăl minorului.

Față de aceste aspecte, având în vedere că în tot acest timp, reclamantul a plătit pensia de întreținere a minorului, fapt recunoscut inclusiv de către mama acestuia în fața instanței de judecată, inclusiv la cererea de revizuire, tribunalul a apreciat că se impune ca pârâtul să fie obligat la plata daunelor solicitate, atât cu privire la cuantumul material, dar și în ceea ce privește cuantumul moral, apreciind că hotărârea judecătorească în cauză a schimbat cursul vieții reclamantului din toate punctele de vedere, atât profesional, cât și familial, mai ales că a divorțat de prima sa soție din cauza problemelor cauzate în căsnicie de mama minorului.

Așadar, referitor la capătul de cerere prin care s-au solicitat despăgubiri morale, tribunalul a constatat că probatoriul cauzei a pus în evidență prejudiciul de această natură suportat de reclamant, din cauza oprobiului public la care a fost supus, a marginalizării sale de către cunoscuți și apropriați, cu consecințe asupra stării sale de sănătate, urmată implicit de repetarea unor ani de studii, iar ulterior chiar de abandonarea acestora, de desele procese la care a trebuit să participe privind majorarea ori neplata la vreme a pensiei de întreținere, împrejurări față de care pretențiile sale sunt în parte întemeiate.

Potrivit dispozițiilor art. 998 C.civ., orice faptă a omului care cauzează altuia un prejudiciu obligă pe acela din a cărui greșală s-a ocazionat a-l repara. De asemenea, conform art. 52 alin. (3) din Constituția României, statul răspunde patrimonial pentru prejudiciile cauzate prin erorile judiciare.

Stabilirea cuantumului despăgubirilor pentru prejudicii aduse onoarei sau demnității unei persoane presupune o apreciere subiectivă din partea judecătorului, care, însă, trebuie să aibă în

vedere anumite criterii obiective rezultând din cazul concret dedus judecării, gradul de lezare a valorilor sociale ocrotite și să aprecieze intensitatea și gravitatea atingerii adusă acestora.

Prin încheierea din data de 6.02.2014 pronunțată de Tribunalul Argeș, a fost admisă cererea formulată de reclamant și, în temeiul art. 281 C.proc.civ., s-a dispus îndreptarea erorii materiale strecurată în considerentele sentinței civile nr. 445/2013, în sensul că, în loc de „Obligă Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice să plătească reclamantului suma de 50.000 euro daune morale către reclamant”, se va trece corect mențiunea „Obligă Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice - la plata sumei totale de 176.948,98 lei din care: suma de 126.948,98 lei reprezentând daune materiale și suma de 50.000 lei daune morale, către reclamant.”

În considerentele acestei încheieri, tribunalul a reținut că, într-adevăr, din eroare, cu ocazia redactării sentinței civile nr. 445/2013, s-a menționat la pagina 5 primul alineat, *„față de considerentele mai sus amintite și în baza textelor de lege enunțate a fost admisă în parte acțiunea precizată, obligând Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice să plătească reclamantului suma de 50.000 euro în echivalent lei, la cursul oficial de schimb din ziua plății efective, reprezentând despăgubiri morale...”*.

Astfel, în motivarea sentinței instanța a dispus obligarea Statului Român prin Ministerul Finanțelor Publice la plata unei sumei totale de 176.948,98 lei, din care suma de 126.948,98 lei reprezentând daune materiale (conform raportului de expertiză) și suma de 50.000 lei daune morale către reclamant.

S-a constatat astfel că din eroare s-a menționat suma de 50.000 euro în loc de 50.000 lei, la suma ce reprezintă daunele morale, în caz contrar, nu s-ar fi ajuns la un quantum total al prejudiciului de 176.948,98 lei.

Ulterior, la data de 19.02.2014 reclamantul a formulat cerere de completare a încheierii de ședință din data de 6.02.2014, prin care a învederat instanței că a omis să se pronunțe asupra capătului de cerere privind lămurirea dispozitivului sentinței civile nr. 445/2013.

Prin încheierea din data de 11.04.2014, Tribunalul Argeș a respins cererea de completare a încheierii din 6.02.2014, formulată de reclamant, reținând în considerente următoarele:

Prin încheierea pronunțată la data de 6 februarie 2014, instanța a admis cererea de îndreptare eroare materială, promovată de reclamant și în temeiul art. 281 C.proc.civ. a dispus îndreptarea erorii materiale strecurată în considerentele sentinței civile nr. 445/2013, în sensul că, în loc de „Obligă Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice să plătească reclamantului suma de 50.000 euro daune morale”, se va trece corect mențiunea „Obligă Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice - la plata sumei totale de 176.948,98 lei din care: suma de 126.948,98 lei reprezentând daune materiale (conform raportului de expertiză) și suma de 50.000 lei daune morale, către reclamant.”

Tribunalul a reținut faptul că reclamantul, prin chiar cererea de completare, a învederat că a solicitat instanței îndreptarea sau lămurirea întinderii dispozitivului sentinței.

Cu toate acestea, prin prezenta cerere de completare, reclamantul apreciază că instanța a omis să se pronunțe asupra capătului de cerere privind lămurirea dispozitivului sentinței civile nr. 445/2013, or, chiar reclamantul, prezent în ședința din 10.04.2014, la interpelarea instanței de judecată, a recunoscut cererea din dosar intitulată „Îndreptare/Lămurire” pe care a semnat-o personal și în finalul căreia a solicitat expres, potrivit art. 281 C.proc.civ., *îndreptarea respectiv lămurirea dispozițiilor hotărârii*, în sensul de a se preciza în mod clar quantumul real al daunelor solicitate în instanță.

Potrivit art. 281² C.proc.civ., încuviințarea unei cereri de completare a unei hotărâri judecătorești sau încheieri, este admisibilă exclusiv atunci când instanța a omis a se pronunța, lăsându-l complet nesoluționat – asupra unui capăt de cerere principal sau accesoriu ori asupra unei cereri conexe sau incidente.

Drept urmare, atâta vreme cât reclamantul a urmărit ca prin cererea formulată, instanța să precizeze în mod clar quantumul real al daunelor solicitate de reclamant, solicitând fie îndreptarea, fie lămurirea dispozitivului sentinței civile nr. 445/2013, iar instanța a constatat că eroarea sesizată

de reclamant în mod corect este una de calcul, care se încadrează în dispozițiile art. 281 C.proc.civ., nu se poate susține cu temei că tribunalul a omis să se pronunțe asupra capătului de cerere privind lămurirea dispozitivului sentinței amintite.

În același sens, tribunalul a reținut că cererea formulată de reclamant la data de 4 februarie 2014, este întemeiată în drept pe dispozițiile art. 281 C.proc.civ. (îndreptare eroare materială), iar nu pe dispozițiile art. 281¹ C.proc.civ. (care vizează lămurirea dispozitivului).

În consecință, față de considerentele expuse, tribunalul a apreciat că este nefondată cererea de completare a încheierii de ședință din data de 6.02.2014, formulată de reclamant și a respins-o.

Împotriva sentinței civile nr. 455/2013 și a încheierilor din 11.04.2014 și 6.02.2014 a declarat apel reclamantul, iar împotriva sentinței menționate a formulat apel pârâtul Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice reprezentat prin Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice Ploiești prin Administrația Județeană a Finanțelor Publice Argeș.

La termenul de judecată din data de 10.09.2014, instanța a invocat excepția tardivității apelului declarat de către reclamant împotriva sentinței nr.445/2013, excepție asupra căreia, deliberând cu prioritate, a reținut următoarele:

Conform art. 284 alin. (1) C.proc.civ., termenul de apel este de 15 zile de la comunicarea hotărârii, dacă legea nu dispune altfel.

Potrivit dovezii de comunicare aflată la dosar, sentința apelată a fost comunicată reclamantului la data de 27.01.2014. Prin urmare, de la data de 27.01.2014 a început să curgă termenul de 15 zile libere pentru declararea apelului și a expirat la data de 12.02.2014, zi lucrătoare. Apelul declarat de reclamant a fost formulat la data de 19.02.2014, astfel cum reiese din viza serviciului registratură aplicată pe cererea de apel.

În consecință, apelantul-reclamant a declarat apel împotriva sentinței civile nr. 445/2013 după expirarea termenului de 15 zile prevăzut de lege, astfel că apelul este tardiv, fiind respins ca atare.

Prin decizia civilă nr. 743 din 17.09.2014 pronunțată de Curtea de Apel Pitești, Secția I civilă a fost admis apelul declarat de pârâtul Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice reprezentat de Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice Ploiești prin Administrația Județeană a Finanțelor Publice Argeș.

A fost schimbată, în parte sentința apelată, în sensul că s-a respins capătul de cerere privind daunele materiale. A fost menținută în rest sentința.

A fost respins, ca tardiv, apelul declarat de reclamant împotriva sentinței civile nr. 445/2013, pronunțată de Tribunalul Argeș.

A fost respins, ca nefondat, apelul declarat de reclamant împotriva încheierilor din 6.02.2014 și 11.04.2014 pronunțate de Tribunalul Argeș.

Analizând sentința apelată prin prisma criticilor aduse de apelantul-pârât Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice, Curtea a constatat că apelul este fondat, pentru următoarele considerente:

Față de materialul probator administrat în cauză, se constată că în mod corect prima instanță a reținut că prin decizia civilă nr. 1996/1986 pronunțată de Tribunalul Argeș, după casarea cu reținere a sentinței civile nr. 2562/1986 a Judecătoriei Pitești, a fost admisă acțiunea formulată de reclamanta C. și s-a constatat că A. este tatăl minorului B., încuviințându-se ca acesta din urmă să poarte numele tatălui. Totodată, pârâtul a fost obligat și la plata pensiei de întreținere în sumă de 400 lei lunar, începând cu 7.11.1985 și până la majorat.

Prin raportul de expertiză medico-legală a IML Mina Minovici, în urma unui examen ADN, s-a stabilit că se exclude reclamantul de la paternitatea numitului B., nefiind tatăl biologic al acestuia.

Prin decizia civilă nr. 39/AMF/2010 a fost admisă în principiu cererea de revizuire formulată de revizuentul A., fiind anulată decizia civilă nr. 1996/1986. Prin decizia nr. 61/MF/2010 a Tribunalului Argeș s-a modificat sentința civilă nr. 2562/1986 pronunțată de Judecătoria Pitești, respingându-se acțiunea în constatarea paternității.

Prin cererea ce face obiectul litigiului de față, reclamantul a chemat în judecată pe pârâtul

Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice, solicitând obligarea acestuia din urmă la plata sumei de 232.004 lei reprezentând contravaloare daune materiale, (pensia de întreținere pe care a plătit-o în favoarea minorului, contravaloarea expertizei medico-legale efectuate, cheltuieli din dosarul din anul 1986 și onorariu de avocat) și la plata sumei de 150.000 euro în echivalent lei cu titlul de daune morale pentru prejudiciul suferit, decurgând din această situație apreciată de reclamant ca fiind eroare judiciară.

Primele două critici formulate de către pârâtul Statul Roman prin Ministerul Finanțelor Publice, împotriva sentinței apelate, privind soluționarea capătului de cerere având ca obiect daunele materiale, sunt întemeiate.

Astfel, în baza raportului de expertiză efectuat în cauză, reclamantul a solicitat și instanța a admis obligarea pârâtului la plata sumei de 126.948,98 lei, daune materiale, din care suma de 16.153,43 lei pensie de întreținere aferentă perioadei 1985 - aprilie 2003, actualizată, suma de 6417,56 lei - cheltuieli (6400 lei cheltuieli de judecată în dosarul din 1986, la nivelul aceluși an, 2700 lei contravaloarea expertizei medico-legale și 500 lei onorariu de avocat) și suma de 104.377,99 lei reprezentând dobânzi legale actualizate pentru cele două sume anterioare.

În ceea ce privește capătul de cerere privind obligarea pârâtului la plata daunelor materiale, constând în contravaloarea pensiei de întreținere achitată către copil, contravaloarea cheltuielilor de judecată din cadrul primului proces de stabilire a paternității, contravaloarea expertizei medico-legale și a onorariului de avocat solicitat, curtea a constatat că în mod greșit prima instanță a admis acest capăt, pentru următoarele considerente:

Potrivit art. 96 alin. (4) din Legea nr. 303/2004, dreptul persoanei vătămate la repararea prejudiciilor materiale cauzate prin erorile judiciare săvârșite în alte procese decât cele penale nu se va putea exercita decât în cazul în care s-a stabilit, în prealabil, printr-o hotărâre definitivă, răspunderea penală sau disciplinară, după caz, a judecătorului sau procurorului pentru o faptă săvârșită în cursul judecării procesului și dacă această faptă este de natură să determine o eroare judiciară.

Or, în speță, nu este îndeplinită niciuna din condițiile menționate de textul de lege, ce reprezintă sediul materiei pentru repararea prejudiciilor materiale cauzate prin erorile judiciare săvârșite în alte procese decât cele penale.

Cu privire la acest text de lege, Curtea Constituțională a reținut, chiar într-o decizie recentă (Decizia nr. 60 din 11 februarie 2014), că răspunderea statului pentru prejudiciile cauzate prin erori judiciare, este o răspundere care nu este bazată pe culpă, fiind fundamentată pe rolul statului de garant al activității autorității judecătorești, însă este condiționată de existența unei hotărâri definitive de atragere a răspunderii penale sau de sancționare disciplinară a judecătorului sau a procurorului, pentru o faptă săvârșită în cursul judecării procesului, și care a fost de natură a determina eroarea judiciară, condiție reglementată de textul de lege menționat. S-a mai reținut în esență, că existența prealabilă a unei hotărâri de constatare a răspunderii penale sau disciplinare a judecătorului, ca și condiție prealabilă pentru exercitarea cererii de despăgubire pentru prejudiciile materiale, nu constituie o încălcare a principiului liberului acces la justiție.

Pe de altă parte, în ce privește contravaloarea onorariului de avocat, curtea a reținut că nici nu s-a făcut dovada că aceasta a fost suportată de reclamant în cadrul dosarului având ca obiect revizuire, soluționat prin decizia civilă nr. 61/MF/2010 a Tribunalului Argeș, în condițiile în care chitanța are data emiterii 14.10.2010, deci cu mult ulterior soluționării cererii de revizuire.

Prin urmare, se constată că în mod greșit prima instanță a admis capătul de cerere privind obligarea pârâtului la plata daunelor materiale, în condițiile în care soluția corectă era de respingere, pentru considerentele expuse.

Cel de-al treilea motiv de apel, privitor la legalitatea raportului de expertiză efectuat în cauză, nu se impune a mai fi analizat, dat fiind faptul că au fost găsite întemeiate primele două motive de apel, cu consecința respingerii capătului de cerere privind daunele materiale, capăt pentru care a fost administrată această probă cu expertiză contabilă.

Cu privire la ultima critică referitoare la daunele morale, curtea apreciază ca nu este

întemeiată.

Ca o chestiune prealabilă se constată că în cadrul apelului, critica formulată de pârât vizează cuantumul daunelor morale, însă având în vedere efectul devolutiv al apelului, precum și faptul că prima instanță nu a argumentat existența erorii judiciare, curtea a analizat și acest din urmă aspect.

Astfel, în privința existenței erorii judiciare, față de situația de fapt reținută anterior, curtea apreciază că în cauză rezultă o eroare judiciară înțeleasă ca fiindreprezentarea falsă a realității juridice.

Eroarea judiciară se referă la hotărârea judecătorească de stabilire a paternității din anul 1986, ce s-a dovedit ulterior a fi neconformă cu realitatea. În această cauză, la respectiva soluție, neconformă cu realitatea, s-a ajuns după stabilirea unei stări de fapt eronate pe baza unor date, informații și lucrări ale altor persoane (martori și expertiză), ținând seama de limitele științei și limitele lucrărilor de expertiză medico-legale în cauzele având ca obiect stabilire paternitate, față de nivelul științei din anii 1980.

Prin urmare, față de situația concretă se apreciază că în cauză este vorba despre o eroare judiciară *obiectivă*, datorată altor persoane sau unor factori externi activității propriu-zise a magistratului și nu *subiectivă*, la originea căreia ar sta magistratul.

Pe cale de consecință, fiind vorba de eroare judiciară, statul va răspunde pentru daunele morale decurgând din această eroare, în temeiul art. 96 alin. (1) din Legea nr. 303/2004 ce reglementează răspunderea statului pentru prejudiciile decurgând în erori judiciare, fără a se face distincție în funcție de prejudicii morale sau prejudicii materiale suferite, pentru daunele morale nefiind prevăzută condiționarea prevăzută de art. 96 alin. (4) din același act normativ.

În ceea ce privește cuantumul efectiv al daunelor morale acordate de către instanță, de 50.000 lei, curtea a apreciat că acesta nu este disproporționat față de prejudiciul moral încercat de către reclamant, care timp de aproximativ 23 de ani, a fost considerat de către societate tatăl copilului, în condițiile în care s-a dovedit a nu fi. Pe de altă parte, prejudiciul moral rezultă și din frustrarea suferită de către reclamant ce a fost pus în situația de a suporta consecințele juridice și sociale ale unei hotărâri, ce stabilea o situație de fapt neconformă cu realității.

În aprecierea prejudiciului moral încercat, curtea a avut în vedere și Hotărârea CEDO din 25 februarie 2014 în cauza *Ostace c. României*, într-o situație similară cu cea a reclamantului. Astfel, în cadrul acestei hotărâri, s-a reținut încălcarea de către Statul Român a art. 8 din Convenția europeană, ca urmare a faptului că a fost respinsă cererea de revizuire a unei hotărâri de stabilire a paternității, pronunțată în anul 1981, în condițiile în care ulterior, prin expertiza ADN, s-a stabilit că petentul nu era tatăl minorului, însă instanța națională investită cu cererea de revizuire, a apreciat că expertiza ADN nu îndeplinește condițiile de înscris nou. În urma constatării încălcării art. 8 din Convenție, Statul Român a fost obligat la plata sumei de 5.000 euro daune morale.

Prin urmare, curtea a constatat că nu este întemeiat motivul de apel referitor la cuantumul daunelor morale acordate de către prima instanță, acesta fiind într-un cuantum rezonabil față de prejudiciul moral suferit de reclamant.

Și ultima critică referitoare la cheltuielile de judecată, este întemeiată, față de respingerea capătului de cerere vizând daunele materiale. Astfel, având în vedere admiterea în parte a acțiunii, curtea a apreciat necesar a înlătura obligarea pârâtului la plata cheltuielilor de judecată reprezentând contravaloarea onorariului de expertiză contabilă, față de inutilitatea acestei probe în raport cu soluția dată capătului de cerere privind daunele materiale. Pe cale de consecință, cheltuielile de judecată ce se impune a fi acordate sunt reprezentate de onorariu de avocat, în cuantum de 2.000 lei.

Față de toate considerentele expuse anterior, în baza art. 296 C.proc.civ. a fost admis apelul formulat de către pârât, a fost schimbată în parte sentința, în sensul că a fost respins capătul de cerere privind daunele materiale.

În ceea ce privește apelurile declarate de către reclamant împotriva încheierilor din 6.02.2014 și 11.04.2014, curtea a constatat că acestea nu sunt fondate.

Astfel, prin cererea formulată la data de 4.02.2014, intitulată „Cerere de

îndreptare/lămurire”, reclamantul a solicitat îndreptarea/lămurirea dispozițiilor sentinței, în sensul de a se preciza în mod clar cuantumul real stabilit de instanță cu privire la daunele morale acordate, respectiv dacă acestea sunt 50.000 euro sau 50.000 lei.

Prin încheierea de ședință apelată a fost îndreptată eroarea materială strecurată în considerentele sentinței, unde s-a dispus a se trece suma de 50.000 lei daune morale, în loc de 50.000 euro, cum eronat fusese trecut.

Prin apel, reclamantul a solicitat admiterea cererii și îndreptarea dispozitivului sentinței în sensul că la cuantumul daunelor morale, să fie trecută suma de 50.000 euro și nu 50.000 lei, întrucât în considerentele hotărârii apare suma de 50.000 euro daune morale și s-a apreciat că aceasta a fost intenția instanței.

Curtea a apreciat că apelul este nefondat, deoarece prin cererea formulată în fața primei instanțe, reclamantul a urmărit de fapt schimbarea soluției instanței cu privire la cuantumul daunelor morale, prin modificarea monedei menționate în dispozitiv, urmărind trecerea sumei de 50.000 euro în loc de 50.000 lei cât a fost acordată de către instanță.

Verificând dispozitivul sentinței, se constată că acesta este foarte clar, întrucât prima instanță a dispus obligarea pârâtului la plata sumei totale de 176.948,98 lei, din care: suma de 126.948,98 lei reprezentând daune materiale și suma de 50.000 lei daune morale către reclamant. Prin urmare, față de cuantumul total al daunelor acordate de către instanță și al daunelor materiale, se constată că nu există nici o eroare de calcul cu privire la daunele morale, acestea fiind acordate în sumă de 50.000 lei, deducție logică rezultată și din operația de adunare efectuată de instanță.

Pe de altă parte, faptul că în cuprinsul dispozitivului s-a menționat suma de 50.000 euro daune morale, aceasta nu poate reprezenta decât o eroare de dactilografiere, cum corect a reținut instanța de fond. Aceasta deoarece dispozitivul hotărârii trebuie să fie în concordanță cu minuta întocmită cu ocazia deliberării, iar considerentele, redactate ulterior întocmirii minutei, trebuie să reflecte minuta, neputându-se ca prin considerente să fie schimbată soluția pronunțată în cauză.

Prin urmare, în cazul existenței unei neconcordanțe între minută și considerentele hotărârii, cu privire la moneda în care a fost acordată o sumă, neconcordanța nu poate fi înlăturată decât în sensul îndreptării erorii din considerente și în niciun caz în sensul îndreptării monedei din minută, întrucât aceasta ar echivala cu modificarea soluției, în cazul dat.

Nici apelul declarat de către reclamant împotriva încheierii de ședință din 11.04.2014 nu poate fi admis.

Astfel, prin cererea formulată la data de 19.02.2014, reclamantul a solicitat instanței completarea încheierii din 6.02.2014, în sensul ca instanța să se pronunțe și asupra cererii de lămurire a dispozitivului sentinței, cu privire la cuantumul daunelor morale, cererea fiind respinsă.

Curtea a apreciat că în mod corect instanța de fond a calificat cererea ca fiind o cerere de îndreptare eroare materială, în condițiile în care, așa cum s-a menționat anterior, dispozitivul sentinței este foarte clar, nefiind necesar a fi lămurit, singura eroare fiind cuprinsă în considerentele hotărârii, eroare care a fost și îndreptată.

În realitate, pe această cale, reclamantul a urmărit modificarea soluției cu privire la cuantumul daunelor morale, modificare ce nu poate fi obținută decât prin intermediul căilor de atac.

Pentru toate aceste considerente, în baza art. 296 C.proc.civ., a fost respins, ca nefondat, apelul declarat de reclamant împotriva încheierilor de ședință din data de 6.02.2014 și 11.04.2014.

Împotriva acestei hotărâri a declarat recurs reclamantul, care a susținut că decizia Curții de Apel Pitești este nelegală și netemeinică, deoarece nu s-a pronunțat pe ceea ce s-a solicitat și cuprinde motive contradictorii în privința apelurilor formulate de acesta. Astfel:

1. În mod greșit instanța de apel a interpretat și aplicat, ca mod de calcul, termenul de formulare a apelului, calculând 15 zile de când a fost inițial comunicată sentința civilă, ignorând faptul că această sentință a fost modificată ulterior prin încheierea de îndreptare a erorii materiale din 6.02.2014, ce i-a fost comunicată la 13.02.2014 și la care a solicitat ulterior completare, asupra căreia instanța s-a pronunțat prin încheierea din 11.04.2014, respingând cererea, astfel încât termenul de 15 zile pentru formularea apelului împotriva sentinței finale se calcula de la data

comunicării acestei din urmă încheieri, data comunicării fiind 22.05.2014, reclamantul formulând apelul la 30.05.2014.

În aceste condiții, decizia Curții de Apel Pitești privind respingerea ca tardiv a apelului formulat de reclamant împotriva sentinței instanței de fond este o decizie nelegală.

2. De asemenea, soluția de respingere, ca nefondat, a apelului declarat de reclamant împotriva celor două încheieri din 6.02.2014 și 11.04.2014 este nelegală și netemeinică, instanța nepronunțându-se pe motivele de fapt și de drept invocate în cererea de îndreptare a erorii materiale prin care s-a solicitat îndreptarea erorii din dispozitiv și nu din considerente. În acest sens, în mod greșit instanța de fond s-a pronunțat pe altceva decât s-a cerut, interpretând greșit actul juridic dedus judecării și îndreptând eroarea materială din considerente și nu din dispozitiv, așa cum s-a cerut, încălcând astfel reclamantului dreptul de dispoziție și dreptul la un proces echitabil, judecând nu pe baza cererilor formulate, ci în funcție de voința judecătorului.

Curtea de Apel Pitești, păstrând această soluție, a pronunțat o decizie nelegală și netemeinică, în contradictoriu cu dispozițiile legii în materie de îndreptare eroare materială, în materie de drept de dispoziție al părții și în materie de art. 6 CEDO, nepronunțându-se pe realele motive de fapt și de drept invocate în cererea de îndreptare de eroare materială și în apelul formulat în acest sens împotriva încheierii din 6.02.2014. La fel a procedat Curtea de Apel și cu încheierea din 11.04.2014.

3. Completul de judecată din apel nu a fost legal constituit, având în vedere componența completului din fața instanței de fond, componența ce a fost stabilită ca urmare a casării sentinței Judecătoriai Pitești pentru necompetență și nelegalitatea instanței care a pronunțat inițial hotărârea.

Astfel, în rejudecare, după casarea sentinței Judecătoriai Pitești, Tribunalul Argeș a avut ca și componență, o instanță constituită din judecător/președinte și procuror ca reprezentant al Statului Român știut fiind că în toate procesele în care Statul Român este chemat în judecată, în astfel de spețe, este obligatorie prezența procurorului.

În apel, instanța a considerat în mod nelegal și netemeinic că nu se mai impune prezența procurorului în proces, deoarece din punctul său de vedere, acest lucru este facultativ și nu obligatoriu, în condițiile în care legiuitorul este cel care stabilește legalitatea constituirii completului de judecată și în condițiile în care exista o decizie de casare în acest sens, prin care se stabilea competența materială a instanței și componența completului de judecată.

Așadar, decizia atacată este nelegală și netemeinică pentru motivele arătate, instanța nepronunțându-se pe cererea reclamantului și dând o interpretare greșită acesteia, schimbându-i natura și înțelesul lămurit și vădit neîndoielnic, pronunțându-se fără a fi legal constituită și dând o decizie cu motive contradictorii și străine de natura pricinii prin încălcarea și aplicarea greșită a legii, fiind astfel lipsită de temei legal.

Mai mult, instanța de apel a încălcat reclamantului dreptul la un proces echitabil prin nerepararea în totalitate a prejudiciului suferit ca urmare a erorii judiciare, apreciind în mod greșit, că este o eroare obiectivă și nu subiectivă care să țină de magistratul care a pronunțat sentința din anul 1986, fără a specifica însă în ce constă eroarea obiectivă și de unde a rezultat pentru a putea fi invocată astfel.

Legiuitorul prevede prin art. 96 din Legea nr. 303/2004 că, Statul Român răspunde patrimonial pentru prejudiciile cauzate prin erori judiciare, iar pentru repararea prejudiciului partea vătămată se poate îndrepta cu acțiune numai împotriva statului reprezentat prin Ministerul Finanțelor Publice, aspect precizat și de instanță în decizia ce face obiectul prezentului recurs.

Cu toate acestea, în mod contradictoriu, instanța a apreciat totuși că reclamantul nu este îndreptățit să primească daunele materiale, ci doar daunele morale în cuantum de 50.000 lei (și nu euro, așa cum a motivat inițial instanța de fond în considerente), invocând așa zisele cauze obiective și nu subiective ce au stat la baza erorii judiciare, în condițiile în care legiuitorul prin articolul sus menționat se referă la repararea prejudiciului suferit de partea vătămată, în general, și nu în special doar la daunele morale, astfel încât instanța nu poate restrânge dreptul stabilit de lege și nu poate să-i îngrădească dreptul de a fi reparat prejudiciul material și nici dreptul de a primi

cheltuielile de judecată în integralitate

Mai mult, legiuitorul prevede că, în general, prejudiciul moral suferit de o persoană nu poate fi mai mic decât prejudiciul material, întrucât suferința morală este mult mai mare și nu poate fi comparată cu prejudiciul material, în speță, lucrurile fiind stabilite exact invers de către instanță.

Examinând recursul declarat de reclamant, prin prisma criticilor formulate, Înalta Curte a constatat că nu este fondat, urmând să îl respingă, pentru considerentele ce succed:

Un prim motiv de critică vizează soluția de respingere, ca tardiv, a apelului declarat de reclamant împotriva sentinței civile nr. 445/2013 pronunțată de Tribunalul Argeș, invocându-se faptul că termenul de 15 zile libere pentru formularea apelului împotriva sentinței se calcula începând de la data de 22.05.2014, dată la care a fost comunicată încheierea din 11.04.2014 de respingere a cererii de completare a încheierii din 6.02.2014 prin care s-a admis cererea de îndreptare a erorii materiale strecurată în considerentele sentinței nr. 445/2013.

Înalta Curte constată că s-a reținut, în mod corect, faptul că potrivit dovezii de comunicare, sentința apelată a fost comunicată reclamantului la data de 27.01.2014. Prin urmare, de la data de 27.01.2014 a început să curgă termenul de 15 zile libere pentru declararea apelului și a expirat la data de 12.02.2014, zi lucrătoare.

Art. 284 alin. (1) C.proc.civ. reglementează termenul de declarare a apelului, care „este de 15 zile de la comunicarea hotărârii, dacă legea nu dispune altfel.”

Termenul de apel este un termen imperativ, legal și absolut, astfel încât, în caz de încălcare, intervine sancțiunea decăderii.

În speță, potrivit dovezii de comunicare aflată în dosarul tribunalului, sentința apelată a fost comunicată reclamantului la data de 27.01.2014. Prin urmare, de la această dată a început să curgă termenul de 15 zile libere pentru declararea apelului și a expirat la data de 12.02.2014. Reclamantul a formulat apel împotriva sentinței nr. 455/2013 la data de 19.02.2014, astfel cum reiese din viza serviciului registratură aplicată pe cererea de apel

În lipsa unei dispoziții legale, este inadmisibilă prelungirea termenului stabilit pentru exercitarea acestei căi de atac, astfel încât, este lipsită de orice fundament juridic susținerea recurentului reclamant în sensul că termenul de 15 zile libere pentru formularea apelului împotriva sentinței tribunalului se calcula în speță, de la data comunicării ultimei încheieri din 11.04.2014, prin care a fost respinsă cererea de completare a încheierii din 6.02.2014, încheiere care a fost comunicată la data de 22.05.2014, iar reclamantul a formulat apelul la data de 30.05.2014.

În contextul acestor considerente, este legală soluția curții de apel privind respingerea, ca tardiv, a apelului declarat de reclamant împotriva sentinței civile nr. 445/2013 pronunțată de Tribunalul Argeș, nefiind încălcate dispozițiile imperative ale art. 284 C.proc.civ.

O altă critică de recurs vizează soluționarea greșită a apelului declarat de reclamant împotriva încheierilor din 6.02.2014 și 11.04.2014, recurentul susținând că instanța nu s-a pronunțat pe motivele reale de fapt și de drept invocate în cererea de îndreptare eroare materială și în apelul formulat în acest sens și a pronunțat astfel, o decizie nelegală și netemeinică, dată în contradictoriu cu dispozițiile legale prevăzute în materie de îndreptare eroare materială, în materie de drept de dispoziție al părții și în contradictoriu cu art. 6 din CEDO.

Critica este nefondată pentru următoarele considerente:

Prin încheierea din 6.02.2014 pronunțată de Tribunalul Argeș a fost admisă cererea formulată de reclamant și, în temeiul art. 281 C.proc.civ., a fost îndreptată eroarea materială strecurată în considerentele sentinței civile nr. 455/2013, în sensul că la pagina 5 alineatul 1 din considerente, s-a dispus a se trece suma de 50.000 lei daune morale, în loc de 50.000 euro, cum eronat fusese trecut.

Prin apelul formulat împotriva acestei încheieri, reclamantul a solicitat admiterea cererii și îndreptarea dispozitivului (ci nu a considerentelor) sentinței nr. 455/2013, în sensul că, la cuantumul daunelor morale să fie trecut suma de 50.000 euro și nu 50.000 lei, întrucât în considerentele hotărârii apare suma de 50.000 euro daune morale și aceasta este corectă.

Înalta Curte apreciază că instanța de apel a interpretat și aplicat în mod corect dispozițiile

art. 281 C.proc.civ., în materie de îndreptare eroare materială, deoarece, faptul că în cuprinsul considerentelor hotărârii s-a menționat suma de 50.000 euro daune morale, în loc de 50.000 lei, aceasta nu poate reprezenta decât o eroare materială simplă, de tehnoredactare, în condițiile în care dispozitivul hotărârii este în concordanță cu minuta întocmită în dosar cu ocazia deliberării, iar considerentele, redactate ulterior întocmirii minutei și dispozitivului, trebuie să reflecte și să explice minuta/dispozitivul, neputându-se ca prin considerente să fie schimbată soluția pronunțată în cauză.

Prin urmare, așa cum în mod judicios a statuat instanța de apel, în cazul existenței unei neconcordanțe între minută și considerentele hotărârii, cu privire la moneda în care a fost acordată o sumă de bani, neconcordanța nu poate fi înlăturată decât în sensul îndreptării erorii din considerente și în niciun caz în sensul îndreptării monedei din minută, întrucât aceasta ar echivala cu modificarea soluției, în cazul dat.

De altfel, în cazul existenței unei neconcordanțe între considerentele și dispozitivul hotărârii, aceasta nu reprezintă o eroare materială în sensul art. 281 C.proc.civ., ci o greșeală de judecată care poate constitui numai motiv de critică în calea de atac exercitată în condițiile legii.

În consecință, instanța de recurs apreciază că cererea reclamantului întemeiată pe dispozițiile art. 281 C.proc.civ. a fost în mod corect soluționată cu respectarea acestor dispoziții legale și cu respectarea principiului disponibilității părților în procesul civil.

Faptul că nu s-a pronunțat o soluție în sensul solicitat de reclamant (acela al îndreptării erorii din dispozitiv, respectiv al îndreptării monedei în care a fost acordată suma de bani din minută) nu echivalează cu încălcarea principiului disponibilității sau a dreptului la un proces echitabil, în sensul art. 6 paragraful 1 din Convenția europeană, astfel cum în mod eronat susține recurentul reclamant, cererea părții fiind în mod atent și judicios analizată de către instanța de judecată.

Și apelul declarat de către reclamant împotriva încheierii din 11.04.2014 a fost în mod corect respins ca nefondat.

Astfel, prin cererea formulată la data de 19.02.2014, reclamantul a solicitat instanței completarea încheierii din 6.02.2014, în sensul de a se pronunța instanța și asupra cererii de lămurire a dispozitivului sentinței, cu privire la cuantumul daunelor morale, cererea fiind respinsă de către tribunal.

Curtea de apel a constatat că, în mod corect, instanța de fond a calificat „cererea de îndreptare/lămurire a întinderii dispozitivului sentinței civile nr. 445/2013” ca fiind o cerere de îndreptare eroare materială, în condițiile în care, așa cum s-a menționat anterior, dispozitivul sentinței este foarte clar, nefiind necesar a fi lămurit, singura eroare fiind cuprinsă în considerentele hotărârii, eroare care a și fost îndreptată.

Atâta timp cât instanța a constatat că eroarea sesizată de reclamant este una materială, de tehnoredactare, cuprinsă în considerentele sentinței, care se încadrează în dispozițiile art. 281 C.proc.civ. și care a fost îndreptată ca atare, nu se poate susține că tribunalul a omis să se pronunțe asupra capătului de cerere privind lămurirea dispozitivului sentinței.

În realitate, pe această cale, recurentul reclamant nu a urmărit lămurirea dispozitivului, ci modificarea soluției cu privire la cuantumul daunelor morale, prin îndreptarea monedei din minută, modificare care însă nu este posibilă prin mijlocul procedural ales, ci numai prin intermediul căilor de atac.

Pentru toate aceste considerente, în baza art. 312 alin. (1) coroborat cu art. 296 C.proc.civ., a fost respins ca nefondat recursul declarat de reclamant împotriva soluției de respingere a apelului declarat împotriva încheierilor din 6.02.2014 și 11.04.2014 pronunțate de Tribunalul Argeș.

În ceea ce privește motivele de recurs formulate împotriva soluției de admitere a apelului declarat de pârâțul Statul Român reprezentat prin Ministerul Finanțelor Publice, o primă critică de nelegalitate vizează greșita alcătuire a instanței de judecată, în sensul că în constituirea completului nu a intrat și reprezentantul Ministerului Public.

În cazul proceselor având ca obiect daune urmare a unor erori judiciare din procese civile, și

nu penale, participarea procurorului, deși posibilă, atunci când există interese generale sau este interesată ordinea de drept, nu este obligatorie, fiind lăsată la aprecierea acestuia.

De aceea, în mod corect a constatat curtea de apel că, în cazul de speță, este vorba despre participarea facultativă a procurorului în temeiul art. 45 alin. (3) C.proc.civ., ci nu despre participarea obligatorie reglementată de art. 45 alin. (4) C.proc.civ.

Cum participarea reprezentantului Ministerului Public în proces este obligatorie numai în cazurile prevăzute expres în lege, iar în dispozițiile legale invocate în speță nu se face referire la obligativitatea participării procurorului în asemenea cauze, este în afară de orice îndoială, că participarea procurorului la soluționarea acestei cauze nu este obligatorie.

Întrucât nu era obligatorie participarea procurorului la soluționarea cauzei, lipsa reprezentantului Ministerului Public la dezbateri nu atrage incidența motivului de casare reglementat de art. 304 pct. 1 C.proc.civ., instanța fiind alcătuită potrivit dispozițiilor legale.

O altă critică de recurs privește nelegalitatea deciziei Curții de Apel Pitești, care a fost dată cu interpretarea și aplicarea greșită a legii în privința admiterii apelului formulat de pârât, deoarece, deși legiuitorul prevede prin art. 96 din Legea nr. 303/2004 că Statul Român răspunde patrimonial pentru prejudiciile cauzate prin erori judiciare, iar pentru repararea prejudiciului partea vătămată se poate îndrepta cu acțiune numai împotriva statului reprezentat prin Ministerul Finanțelor Publice, aspect precizat și de instanță în decizia ce face obiectul prezentului recurs, în mod contradictoriu și nelegal instanța a considerat că reclamantul nu are dreptul să primească decât daune morale nu și materiale, pe motiv că eroarea judiciară nu-i aparține judecătorului și rezultă din motive obiective, pe care nu le specifică și care nu au legătură cu condiționarea dreptului acestuia de a-i fi reparat integral prejudiciul cauzat urmare a unei erori judiciare.

Critica este nefundată având în vedere următoarele:

Potrivit art. 96 alin. (4) din Legea privind statutul magistraților nr. 303/2004: „Dreptul persoanei vătămate la repararea prejudiciilor materiale cauzate prin erorile judiciare săvârșite în alte procese decât cele penale nu se va putea exercita decât în cazul în care s-a stabilit, în prealabil, printr-o hotărâre definitivă, răspunderea penală sau disciplinară, după caz, a judecătorului sau procurorului pentru o faptă săvârșită în cursul judecării procesului și dacă această faptă este de natură să determine o eroare judiciară”.

Cu privire la acest text de lege, Curtea Constituțională a reținut în Decizia nr. 60 din 11.02.2014, că răspunderea statului pentru prejudiciile cauzate prin erori judiciare, este o răspundere care nu este bazată pe culpă, fiind fundamentată pe rolul statului de garant al activității autorității judecătorești, însă este condiționată de existența unei hotărâri definitive de atragere a răspunderii penale sau de sancționare disciplinară a judecătorului sau a procurorului, pentru o faptă săvârșită în cursul judecării procesului și care a fost de natură a determina eroarea judiciară, condiție reglementată de textul de lege menționat.

Totodată, s-a reținut că existența prealabilă a unei hotărâri de constatare a răspunderii penale sau disciplinare a judecătorului, ca și condiție prealabilă pentru exercitarea cererii de despăgubire pentru prejudiciile materiale, nu constituie o încălcare a principului liberului acces la justiție.

În acest context legal, în mod corect s-a stabilit că în speța supusă judecării nu este îndeplinită niciuna dintre condițiile menționate de textul de lege, ce reprezintă sediul materiei pentru repararea prejudiciilor materiale cauzate prin erorile judiciare săvârșite în alte procese decât cele penale, situație în care nu este incident motivul de nelegalitate reglementat de art. 304 pct. 9 C.proc.civ., privind interpretarea și aplicarea greșită a legii.

Celelalte critici de recurs relative la daunele morale acordate și care au constituit și critici de apel, anume: că instanța s-a pronunțat pe ceea ce nu s-a cerut în ceea ce privește moneda în care au fost acordate daunele morale, că instanța a înrăutățit situația reclamantului în propria cale de atac în ceea ce privește cuantumul daunelor morale, că instanța nu a motivat acordarea sumei de doar 50.000 lei daune morale sau că sentința tribunalului este contradictorie - nu pot fi examinate în condițiile respingerii apelului formulat de reclamant împotriva sentinței civile nr. 455/2013, ca tardiv declarat.

Conform art. 299 C.proc.civ., obiectul recursului îl constituie decizia curții de apel, iar această instanță nu s-a pronunțat asupra acestor aspecte, ci în baza unei excepții, aceea de tardivitate a apelului.

Pentru aceste considerente, Înalta Curte constată că recurentul reclamant putea formula critici doar cu privire la această soluție, referitor la care instanța de apel a făcut o corectă aplicare a legii la situația reținută în speță, astfel încât, în raport de dispozițiile art. 312 alin. (1) C.proc.civ., a respins ca nefondat, recursul.

19. Acțiune în răspundere civilă delictuală. Repararea prejudiciului material cauzat prin săvârșirea unei infracțiuni. Inexistența autorității de lucru judecat a hotărârii penale definitive sub aspectul laturii civile față de persoanele care nu s-au constituit părți civile în procesul penal. Imposibilitatea repunerii în discuție în fața instanței civile a unor chestiuni relative la neîndeplinirea condițiilor răspunderii civile delictuale stabilite prin hotărârea penală.

C.civ. din 1864, art. 998 - 1000, art. 1079
C.proc.pen. din 1968, art. 19, art. 22

1. Conform art. 22 alin. (1) C.pr.pen. anterior, hotărârea definitivă a instanței penale are autoritate de lucru judecat în fața instanței civile care judecă acțiunea civilă, cu privire la existența faptei, a persoanei care a săvârșit-o și a vinovăției acesteia.

Așadar, hotărârea penală are autoritate de lucru judecat în fața instanței civile numai cu privire la existența faptei, a persoanei care a săvârșit-o și a vinovăției acesteia.

În schimb, aspecte ce țin de latura civilă a cauzei, respectiv quantumul prejudiciului cauzat prin săvârșirea infracțiunii, nu pot fi opuse cu autoritate de lucru judecat persoanelor care nu au figurat ca părți în procesul penal finalizat prin hotărârea ce conține și rezolvarea laturii civile. Acestea din urmă sunt îndreptățite să repună în discuție, în fața instanței civile, întinderea prejudiciului, aceasta întrucât prejudiciul cauzat prin săvârșirea unei infracțiuni trebuie să fie acoperit integral.

2. Cum prin hotărâre penală definitivă s-a stabilit că există un raport de prepușenie, în condițiile art. 1000 alin. (3) C.civ., între pârâții – persoane fizice, pe de o parte și autoritatea care avea dreptul de a exercita supravegherea, direcția și controlul activității acestora, pe de altă parte, prepușii săvârșind în funcțiile încredințate faptele ilicite cauzatoare de prejudicii, instanța civilă nu poate, tocmai pentru a nu încălca autoritatea de lucru judecat a hotărârii penale, să verifice în ce măsură prepușii au acționat în afara funcțiilor încredințate, astfel încât să nu fie angajată răspunderea comitentului

Secția I civilă, decizia nr. 2686 din 26 noiembrie 2015

Prin decizia civilă nr. 451/A din 23.10.2014, Curtea de Apel București, Secția a III-a Civilă și pentru cauze cu minori și de familie a admis apelurile reclamantilor împotriva sentinței civile nr. 1453/2012 pronunțată de Tribunalul București, Secția a V-a civilă.

A schimbat în parte sentința în sensul că a respins excepția lipsei calității procesuale pasive a A.V.A.S. (A.A.A.S.) și a admis, în parte, acțiunea formulată în contradictoriu cu acest pârât.

A înlăturat obligarea la plată a C.N.V.M., urmând ca obligațiile reținute în sarcina acesteia să revină Autorității pentru Administrarea Activelor Statului (A.A.A.S.), în calitate de succesor în drepturi și obligații.

A admis și cererile formulate de reclamantii A., B., C. și D.

A obligat pârâții, cu titlu de despăgubiri materiale, la plata sumelor investite inițial de acești

reclamanți și actualizate în raport de rata inflației începând cu data de 24.05.2000 și până la data plății efective, conform numărului de unități de fond rezultat din cuprinsul carnetelor de investitor și perioadelor în care s-au săvârșit faptele ilicite, în aceleași condiții reținute prin hotărârea apelată.

A menținut celelalte dispoziții ale sentinței civile nr.1453 din 17.07.2012.

A respins apelurile reclamanților, prin Asociația X., declarate împotriva încheierii din 26.06.2013 și a sentinței civile nr.1465/2013 pronunțate în același dosar, precum și apelurile declarate de pârâții Autoritatea pentru Administrarea Activelor Statului (A.A.A.S.), E., F. și G.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a reținut în esență, că apelanta-pârâtă A.A.A.S. a criticat împrejurarea că nu s-a dat curs în primă instanță cererii sale vizând suspendarea judecării pricinii, în temeiul art. 19 alin.1 și 2 din vechiul C.pr.pen., până la rezolvarea definitivă a cauzei penale ce făcea obiectul dosarului nr. x/P/2011 al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție - Secția de urmărire penală și criminalistică, apelanta reiterând totodată această solicitare în calea de atac.

Potrivit dispozițiilor art.19 alin.1 C.pr.pen., persoana vătămată care nu s-a constituit partea civilă în procesul penal poate introduce la instanța civilă acțiune pentru repararea pagubei materiale și a daunelor morale pricinuite prin infracțiune, iar potrivit alin.2 al aceluiași articol, judecata în fața instanței civile se suspendă până la rezolvarea definitivă a cauzei penale.

Acest text legal consacră, alături de prevederile legale ce permit celui păgubit alăturarea acțiunii civile la cea penală în cadrul procesului penal, prin constituirea de parte civilă în respectivul proces *pendinte* (art.14 și urm. C.pr.pen.), dreptul de opțiune al persoanei vătămate în privința exercitării acțiunii civile în vederea reparării pagubei cauzate printr-o faptă ilicită care constituie în același timp și o infracțiune. Astfel, în măsura în care cel vătămat alege calea separată, exercitându-și acțiunea în fața instanței civile, legiuitorul impune – în acord cu dispozițiile de principiu ale art. 22 alin.1 C.pr.pen., care instituie autoritatea de lucru judecat a hotărârii penale definitive în fața instanței civile investită cu soluționarea acțiunii civile – suspendarea judecării în procesul civil până la soluționarea definitivă a acțiunii penale.

În speță, existența faptelor ilicite care constituie în același timp și infracțiuni, a celor care le-au comis și a vinovăției acestora au fost stabilite printr-o hotărâre judecătorească definitivă, respectiv prin sentința penală nr.423 din 20.03.2007 pronunțată de Tribunalul București, Secția a II-a Penală, definitivă prin decizia penală nr.2098 din 04.06.2009 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Secția Penală, hotărâri pe care chiar apelanta le invocă pentru reținerea autorității de lucru judecat în cauză, neputându-se pune, deci, în discuție la momentul sesizării tribunalului prin actualul demers judiciar exprimarea unei manifestări de voință prin exercitarea unui drept de opțiune actual al reclamanților (exprimat în regula *electa una via, non datur recursus ad alteram*).

Prin urmare, ipoteza care ar face incidente dispozițiile art. 19 alin.2 C.pr.pen. nici nu se regăsește în cauză, iar cererea de suspendare a judecării în raport de noul dosar penal poate fi examinată exclusiv din perspectiva prevederilor art. 244 alin.1 pct. 2 C.pr.civ. de la 1865 care consacră un caz de suspendare facultativă, întrucât instanța poate suspenda judecata numai dacă s-a început urmărirea penală și dacă aceasta din urmă vizează o infracțiune care ar avea o înrâurire hotărâtoare asupra modului de soluționare a pricinii.

Or, apelanta-pârâtă a invocat ca temei al temporizării judecării cauzei existența unor plângeri penale nesoluționate care formează obiectul dosarului nr. x/P/2011 al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție - Secția de urmărire penală și criminalistică, dosar a cărui cercetare se află în faza actelor premergătoare.

Reținând că nu este îndeplinită niciuna dintre cerințele prevăzute de art. 244 alin.1 pct.2 C.pr.civ., Curtea a constatat că este corectă soluția tribunalului de respingere a cererii de suspendare a judecării.

În ceea ce privește criticile aduse modului de soluționare a excepției netimbrării, Curtea a reținut că pe această cale ambii pârâții au invocat neîndeplinirea de către reclamanți a obligației de a achita o taxă judiciară de timbru pentru acțiunea lor, apreciind de fapt, că în mod nelegal, tribunalul a apreciat asupra caracterului netimbrabil al acțiunii.

Legea taxelor judiciare de timbru nr. 146/1997 prevede expres regula plății anticipate a taxelor, stabilind totodată că, dacă taxa judiciară de timbru nu a fost plătită în cuantumul legal, în momentul înregistrării acțiunii sau cererii, ori dacă, în cursul procesului, apar elemente care determină o valoare mai mare, instanța va pune în vedere petentului să achite suma datorată până la primul termen de judecată, sancțiunea incidentă în cazul nerespectării obligației până la termenul stabilit fiind anularea acțiunii sau a cererii (art. 20 alin.1-2).

Curtea, văzând aceste texte legale, a constatat că determinarea și achitarea taxelor judiciare de timbru nici nu constituie obiect al judecării în primă instanță și, prin urmare, cercetarea legalității și temeiniciei hotărârii în cadrul controlului judiciar nu ar putea avea un asemenea obiect. Atribuția instanței de judecată de a percepe taxele datorate conform legii pentru inițierea procesului este una administrativ-fiscală, delegată prin dispoziții legale de colectorul efectiv al acestora, beneficiare fiind, în principal, la acest moment, bugetele locale.

Pe de altă parte, instanța de control judiciar are oricum obligația de a verifica, din oficiu, dacă la instanța inferioară s-au perceput taxele legal datorate.

În cauză, tribunalul a reținut că acțiunea este scutită de plata taxelor judiciare de timbru, neputându-se deci imputa în aceste condiții părții reclamante neîndeplinirea obligației de a achita taxa stabilită de instanță, chestiune care nu putea fi valorificată de partea adversă pe calea excepției procesuale a netimbrării.

La rândul său, instanța de apel a considerat că acțiunea este scutită de plata taxelor judiciare de timbru, conform art. 15 lit. o) din Legea nr. 146/1997, nereținând deci nici incidența art. 20 alin.5 din același act normativ pentru faza procesuală anterioară.

Nu au fost găsite întemeiate nici susținerile apelantei-pârâte privind prematuritatea cererii de chemare în judecată decurgând din neîndeplinirea procedurii prealabile, prevăzută de art. 720¹ alin.1 C.pr.civ., apelanta apreciind în acest sens că înscrisul numit „Convocare la conciliere directă” înregistrat la C.N.V.M. sub nr.12954 din 04.05.2011, după sesizarea primei instanțe, nu face dovada respectării respectivei proceduri.

Curtea, în interpretarea și aplicarea acestui text legal, a constatat că procedura concilierii directe, a cărei nerespectare duce la respingerea acțiunii ca fiind inadmisibilă (prin raportare la norma înscrisă în art. 109 alin.2 C.pr.civ.), este incidentă doar în materie comercială (precum și în cazul celor asimilate, prevăzute de art. 720¹⁰ C.pr.civ.), iar stabilirea împrejurării dacă un litigiu este sau nu de natură comercială trebuia făcută de prima instanță investită cu acțiunea reclamantului, prin prisma art. 3-6, art. 7-9 și art. 56 din fostul Cod comercial.

Din calificarea dată de tribunal acțiunii deduse judecării, rezultă că s-a apreciat asupra naturii civile a prezentei cauze, situație ce exclude în speță aplicarea dispozițiilor art. 720¹ C.proc.civ. Curtea a considerat că aceasta este calificarea corectă a naturii litigiului, având în vedere în acest sens chiar ultima precizare adusă de reclamantii cererii de chemare în judecata (din februarie 2012) prin care s-a arătat că toți pârâții condamnați în procesul penal sunt ținuti să răspundă delictual direct pentru fapta proprie în temeiul art. 998-999 C.civ., ca autori ai unor fapte ilicite, iar în cazul pârâților AVAS, CNVM, SC H. SA, SC I. SA, SC J. SA, temeiul juridic al acțiunii este răspunderea civilă delictuală prevăzută de dispozițiile art.1000 alin.3 C.civ.

De altfel, această calificare a naturii litigiului în primă instanță nici nu a fost criticată de vreuna dintre părți prin apelurile declarate în cauză, situație în care, cu atât mai mult lipsa procedurii concilierii nu poate fi considerată un impediment în promovarea acțiunii reclamantei Asociația X.

Față de considerentele referitoare la dreptul de opțiune actual al reclamantilor legat de calea procesuală penală sau civilă prin care să-și poată valorifica pretențiile decurgând din producerea unei infracțiuni, Curtea a respins și critica apelantului-pârât E. privind inadmisibilitatea prezentului demers judiciar al reclamantilor din perspectiva incidenței în speță a prevederilor art. 19 alin.3 și art. 20 alin. 1 C.pr.pen., constatând că, în mod corect, tribunalul nu a reținut existența vreunui fine de neprimire a acțiunii în raport de textele legale invocate, în condițiile în care reclamantii pot să aleagă cadrul procesual de realizare a pretențiilor lor, iar în procesul penal soluționat definitiv în

anul 2009 nu s-au constituit părți civile, nefigurând ca atare în cuprinsul hotărârilor penale (deși din adresa nr. din 24.08.2010 a I.P.J. Mureș rezultă că 820 dintre reclamanți au depus plângeri penale încă din anul 2000).

Or, susținerile pârâtului privind inadmisibilitatea acțiunii pleacă de la ipoteza că reclamanții au depus deja cereri de despăgubire în procesul penal, fiind însă invocate în acest sens și existența plângerilor penale înregistrate la I.P.J. Mureș, plângeri ce nu au determinat însă în acest nou dosar penal nici începerea urmăririi penale, astfel cum s-a comunicat instanței de fond, dosarul respectiv fiind în faza actelor premergătoare începerii unei asemenea proceduri. Într-o asemenea situație nu se poate vorbi nici despre alăturarea acțiunii civile unei acțiuni penale care nu s-a pus încă în mișcare.

Nu în ultimul rând, respingerea demersului judiciar al reclamanților în fața instanței civile ca fiind inadmisibil, văzând că încă din anul 2000 părțile s-au adresat organelor de anchetă ale statului român pentru valorificarea drepturilor lor, iar acestea nu au luat nicio măsură pentru soluționarea acestor sesizări, nefiind reunite nici în cauza penală care a fost deja soluționată definitiv, ar pune în discuție încălcarea dreptului la un proces echitabil prevăzut de art. 6 CEDO.

Cu privire la inadmisibilitatea cererii reclamanților de a pretinde despăgubiri întemeiate pe o hotărâre judecătorească penală pronunțată într-o cauză la judecarea căreia nu au participat, Curtea a reținut că apelantul-pârât nu are în vedere inadmisibilitatea ca o sancțiune de ordin procesual și nici o situație în care s-ar fi introdus o acțiune greșit îndreptată/aleasă față de căile prevăzute de lege pentru valorificarea dreptului pretins sau exercitarea unui drept la acțiune inexistent ori deja epuizat, ci vizează mai degrabă netemeinicia acțiunii întemeiate pe răspunderea civilă delictuală în raport de efectele hotărârii penale definitive invocate de reclamanți în susținerea cererii de dezdăunare.

Curtea a reținut totodată că în cadrul cererii de apel formulată de A.S.F. s-a susținut (susținere neînsoțită însă de formularea unei critici concrete de nelegalitate) că există persoane, părți în cauză, care s-au constituit părți civile și în dosarul penal nr. x/3/2006 și care au fost despăgubiți, aflându-se în proceduri de executare, contestate de C.N.V.M.

În condițiile în care aceste susțineri nu sunt dovedite prin înscrisuri din care să rezulte neechivoc în ce măsură persoanele menționate – intervenienții K., L., M., N. și O. – solicită în prezenta cauză aceleași sume reprezentând despăgubiri care ar fi fost deja acordate printr-o altă hotărâre judecătorească ce constituie titlu executoriu pentru realizarea creanțelor recunoscute, Curtea a avut în vedere, pe de o parte, împrejurarea că această apărare nu a fost invocată în apel de un pârât care nu mai poate fi obligat la plată, o asemenea obligație, conform Legii nr. 113/2013, revenindu-i A.A.A.S., iar pe de altă parte, modalitatea în care pârâții sunt obligați față de intervenienți și reclamanți prin sentința apelată, nefiind stabilite sume concrete ci făcându-se referire la carnetele de investitor deținute, situație în care debitul urmărit, actualizat, se va stabili în concret la momentul punerii în executare a respectivei hotărâri.

Curtea a constatat, referitor la respingerea excepției autorității de lucru judecat a sentinței penale nr.423 din 20.03.2007 pronunțată de Tribunalul București, Secția a II-a Penală, definitivă prin decizia penală nr.2098 din 04.06.2009 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Secția Penală, că este nefondată critica apelantei-pârâte.

Principiul autorității de lucru judecat presupune, în ideea asigurării stabilității raporturilor juridice, ca o chestiune litigioasă odată tranșată de o instanță să nu mai poată fi adusă înaintea judecății, iar, pe de altă parte, ca, ceea ce a stabilit o primă instanță să nu fie contrazis prin hotărârea unei instanțe ulterioare.

Prin urmare, autoritatea sau puterea lucrului judecat este o calitate atașată verificării și sancționării jurisdicționale, împiedicând reluarea aceluiași litigiu asupra unor chestiuni dezbătute și analizate de o instanță în cadrul și pe parcursul procedurii contencioase.

Autoritatea de lucru judecat de care se bucură o hotărâre definitivă în materie penală se fundamentează pe existența unei identități de obiect – înțeles ca faptă materială – și pe identitatea persoanei inculpatului, legea nepermițând tragerea la răspundere penală în mod repetat a aceleiași

persoane pentru aceeași faptă.

O hotărâre judecătorească penală de condamnare are întotdeauna efecte *erga omnes*, însă, conform art. 22 alin.1 C.pr.pen., deși, autoritatea de lucru judecat a hotărârii penale definitive se manifestă și în fața instanței civile investită cu soluționarea acțiunii civile care nu s-a exercitat în cadrul procesului penal, această autoritate este limitată la existența faptei, persoana care a săvârșit-o și vinovăția acesteia.

Astfel, aspectele dezlegate cu privire la fapta materială și la persoana care a săvârșit-o nu mai pot fi puse în discuție în procesul civil ulterior. Exceptând aceste aspecte, instanța civilă nu este legată de cele definitiv stabilite de judecata penală.

Din această perspectivă, cu excepția situațiilor în care acțiunea civilă se exercită și se soluționează din oficiu în cadrul procesului penal, în scopul protejării anumitor categorii de persoane anume prevăzute de lege, instanța penală este ținută în privința soluționării laturii civile a cauzei tot de principiul disponibilității procesuale, pronunțându-se, așadar, în limitele investirii sale prin cererile celor vătămați care s-au constituit părți civile.

Pe de altă parte, chiar dacă instanța penală a stabilit și întinderea prejudiciului rezultat din infracțiune, în măsura în care anumite persoane nu au figurat ca părți în procesul penal acestea pot discuta acest quantum în fața unei instanțe civile, deoarece pentru latura civilă hotărârea penală produce doar efecte relative.

Prin urmare, tribunalul nu putea reține în cauza de față ca fiind întemeiată excepția autorității de lucru judecat decurgând din împrejurarea susținută ce apelantă, aceea că prin hotărârea penală definitivă sus-menționată s-ar fi statuat că A.A.A.S. (ca succesoare în drept a C.N.V.M.) răspunde în solidar, în calitate de parte responsabilă civilmente, pentru plata despăgubirilor doar către cele 130.798 părți civile din procesul penal.

În ceea ce privește celelalte critici ale apelantei-pârâte având ca obiect modul de soluționare a celorlalte excepții procesuale – prescripția dreptului la acțiune și lipsa calității procesuale pasive a A.A.A.S. – Curtea a reținut că prin art. II din Legea nr. 113/2013 de aprobare a O.U.G. nr. 93/2012 privind înființarea, organizarea și funcționarea Autorității de Supraveghere Financiară, se prevede că autoritatea pentru Administrarea Activelor Statului preia fără plată toate drepturile și obligațiile CNVM, rezultate din actele juridice prin care Comisia Națională a Valorilor Mobiliare a fost obligată, ca parte responsabilă civilmente, la plata de despăgubiri către investitorii la FNI.

Conform alin. 2, Autoritatea pentru Administrarea Activelor Statului se subrogă în toate drepturile și obligațiile procesuale ale Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare și dobândește calitatea procesuala pe care aceasta o are, la data intrării în vigoare a prezentei legi, în toate procesele și cererile aflate pe rolul instanțelor judecătorești, indiferent dacă este vorba de faza de judecată sau de executare silită.

Prin acest act normativ, intrat în vigoare după pronunțarea sentinței civile nr. 1453 din 17.07.2012, s-a reglementat o transmitere a drepturilor și obligațiilor CNVM care intră în conținutul unor raporturi juridice izvorâte din acte referitoare la plata de despăgubiri către investitorii la FNI, precum și, corelativ, o transmitere a calității procesuale pe care aceasta o avea, la data intrării în vigoare a prezentei legi, în toate procesele și cererile aflate pe rolul instanțelor judecătorești, către AAAS.

Apreciind asupra incidenței în speța de față a acestui nou act normativ, Curtea a reținut totodată că, în mod corect, tribunalul a statuat – plecând de la cele hotărâte cu putere de lucru judecat prin hotărârile penale sus-menționate, precum și prin sentința comercială nr.1064 din 04.03.2005, pronunțată de Tribunalul București, Secția a VI-a comercială – că prin Legea nr. 333/2001, numai drepturile și obligațiile J. SA născute din contractul de fidejusiune/cauțiune încheiat între J. SA, prin președinte, și SC I. SA, au fost preluate de către AVAS, iar aceasta din urmă nu poate fi obligată la repararea prejudiciului în raport de temeiul de drept al cererii invocat de reclamant, întrucât pârâții P., Q., R., S., T., U., E., F., G. și V. nu au săvârșit faptele ilicite în exercitarea unor funcții încredințate de Autoritatea pentru Valorificarea Activelor Statului și între aceasta instituție și pârâți nu exista un raport de prepușenie care să facă posibilă angajarea

răspunderii civile delictuale pentru fapta altei persoane a A.V.A.S.

Pe de altă parte, corect s-a reținut, în conformitate cu hotărârile de condamnare pronunțate de instanța penală, că există un raport de prepușenie, în condițiile art. 1000 alin.3 C. civ., între pârâții S. și T., pe de o parte, și CNMV, pe de altă parte, raport juridic legal stabilit prin prisma dispozițiilor din Legea nr. 52/1994.

S-a reținut în același timp că prepușii indicați, care au îndeplinit funcțiile de președinte și respectiv, vicepreședinte al Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare, au săvârșit faptele ilicite în funcțiile ce li s-au încredințat, rezultând, ca atare, că pârâta Comisia Națională a Valorilor Mobiliare este ținută să răspundă în calitate de comitent.

Toate aceste aspecte au fost în mod just avute în vedere de tribunal la stabilirea legitimității procesuale pasive a C.N.V.M. în prezenta cauză, în limitele arătate – respectiv, numai în limitele părții de prejudiciu cauzate de prepușii săi, pârâții S. și T.

Față de prevederile mai sus arătate ale art. II din Legea nr. 113/2013, Curtea a considerat că este fondată susținerea apelantei Activitatea de Supraveghere Financiară (continuatoare a pârâtei Comisia Națională a Valorilor Imobiliare), în sensul că aceasta nu mai are legitimare procesuală în cauză, calitatea sa procesuală transmițându-se în condițiile prezentate către AAAS.

Luând act de această transmitere legală a calității procesuale, care impune și schimbarea, din această perspectivă, a soluției de admitere a excepției lipsei calității procesuale pasive a A.A.A.S., Curtea a putut examina și critica acesteia din urmă cu privire la obligarea sa, ca succesoare de drept a C.N.V.M., la plata despăgubirilor.

Curtea a constatat că, invocând lipsa legitimității sale procesuale, A.A.A.S. susține doar că prin decizia penală nr.2098 din 04.06.2009 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Secția Penală, rămasă definitivă, instanța supremă a stabilit cine are calitate de parte responsabilă civilmente pentru acoperirea prejudiciului cauzat prin fapta inculpaților, apreciind că fiecare comitent în parte este răspunzător solidar doar cu propriul prepus, în limitele părții de prejudiciu cauzate de acesta, menționând printre altele că, inculpații S. și T. răspund în exercitarea atribuțiilor prevăzute de lege în cadrul C.N.V.M. și răspund în solidar cu aceasta, situație care, în opinia apelantei-pârâte A.A.A.S. nu a preluat și drepturile și obligațiile F.N.I. în care reclamanta Asociația X. avea calitatea de investitor.

Prin urmare, Curtea a constatat că apelanta, fără a pune în discuție existența raportului de prepușenie și implicit, calitatea sa (mai precis, a C.N.V.M.) de persoană responsabilă civilmente, stabilită cu putere de lucru judecat de instanța penală, a apreciat, fără nici un fundament juridic, că răspunderea sa a fost limitată la despăgubirile datorate celor care au înțeles să se constituie părți civile în procesul penal, astfel încât, în opinia sa, în prezenta cauză nu ar putea fi obligați la despăgubiri decât F.N.I. și SC I., ca persoane vinovate de producerea prejudiciului.

Or, trebuie observat că aceeași chestiune a fost ridicată de parte prin intermediul excepției autorității de lucru judecat, ocazie cu care Curtea, în analiza criticii formulate în apel, a statuat asupra incidenței art. 22 alin.1 C.pr.pen. și a posibilității rediscutării cuantumului prejudiciului de cei care nu au figurat ca părți în procesul penal anterior.

Pe de altă parte, apelanta nici în dezvoltarea acestei noi critici și nici în cadrul susținerilor referitoare la neîndeplinirea în speță a condițiilor răspunderii civile delictuale prevăzute de art.998, 999, 1000 alin.3 C.civ. nu a contestat că prejudiciul invocat de reclamanti prin prezenta acțiune ar fi fost cauzat prin aceleași fapte cu caracter ilicit calificate ca fiind și infracțiuni de către instanța penală.

Instanța de fond nu putea ignora faptul că autoritatea de lucru judecat nu se manifestă doar sub forma excepției procesuale (*non bis in idem*), ci și sub forma prezumției de lucru judecat, altfel spus, a efectului pozitiv al lucrului judecat care presupune ca ceea ce a stabilit o instanță să nu fie contrazis de cea ulterioară.

Într-o atare situație Curtea a constatat că, în mod corect, s-a reținut de către tribunal că prejudiciile pretinse prin această acțiune și dovedite prin actele de la dosar sunt generate de aceleași fapte materiale care au intrat în conținutul activității infracționale deja stabilite prin hotărâri

definitive, caz în care statuările instanțelor penale, inclusiv, privind cei ținuți să răspundă în plan delictual pentru daunele cauzate prin infracțiune, au intrat în puterea lucrului judecat.

În raport de acest ultim aspect al lucrului judecat, tribunalul a stabilit în speță că sunt îndeplinite condițiile răspunderii civile delictuale conform prevederilor art.998, art.999 și art. 1000 alin.3 C.civ., astfel cum se va arăta în continuare.

Văzând totodată apărările reiterate de pârâtă pe calea excepției prescripției extinctive, Curtea a considerat că este necesară precizarea că de la principiul neadmiterii opțiunii între acțiunea delictuală și acțiunea contractuală în practica judiciară și în literatura de specialitate în mod constant s-a admis existența unei situații de excepție în care opțiunea este permisă – cazul în care neexecutarea contractului constituie în același timp și o infracțiune. Într-o astfel de situație, dacă cel păgubit nu a înțeles să alăture acțiunea sa civilă acțiunii penale – când se admite principiul că se aplică regulile răspunderii civile delictuale – și se adresează separat instanței civile, acesta are de ales între cele două acțiuni, urmând ca, de îndată ce păgubitul a optat pentru una dintre cele două căi, să nu mai poată urma o altă cale (*electa una via non datur recursus ad alteram*).

Or, în speță, opțiunea reclamanților a fost neechivocă, aceștia invocând prin acțiune și prin precizările ulterioare aduse cererii introductive chiar hotărârile penale definitive prin care s-a stabilit existența faptelor ilicite, precum și responsabilitatea celor ținuți să răspundă pentru comiterea acestora.

Curtea a constatat deci că este nefondată în aceste condiții critica referitoare la intervenirea prescripției extinctive, invocată în apărare atât de apelanta-pârâtă A.A.A.S., cât și de alți pârâți.

Astfel, în conformitate cu prevederile art.1 din Decretul nr.167/1958, dreptul la acțiune, având un obiect patrimonial, se stinge prin prescripție, dacă nu a fost exercitat în termenul stabilit în lege, iar conform prevederilor art.3 din același act normativ termenul general de prescripție incident în acest caz este de 3 ani.

Art. 1886 C.civ. prevede că nici o prescripție nu poate începe a curge mai înainte de a se naște acțiunea supusă acestui mod de stingere, astfel că prescripția nu poate curge înainte de a se naște dreptul la acțiune.

De asemenea, potrivit dispozițiilor art.7 alin.1 din Decretul nr.167/1958, prescripția începe să curgă de la data când se naște dreptul la acțiune sau dreptul de a cere executarea silită.

Acțiunea civilă întemeiată pe răspunderea civilă delictuală se prescrie în termenul de drept comun în materia drepturilor de creanță, de 3 ani, dar acest termen se calculează, conform art. 8 alin.2 din Decretul nr. 167/1958, de la data când păgubitul a cunoscut sau trebuia să cunoască, atât paguba cât și pe cel care răspunde de ea.

În raport de aceste dispoziții legale, Curtea nu a putut primi susținerile apelantei-pârâte A.A.A.S. în sensul că dreptul material la acțiune al reclamantei Asociația X. s-ar fi născut la data de 24.05.2000, respectiv, data la care FNI administrat de I. SA, a intrat în încetare de plăți, și nici cele referitoare la incidența în calculul termenului de prescripție extincitivă a art.12 din O.G. nr.24/1993 (în vigoare la data încetării de plăți a FNI) care reglementează exclusiv condițiile în care se pot răscumpăra titlurile de participare emise de către un fond deschis de investiții, și care se aplică în raporturile contractuale intervenite între investitori și respectivul fond.

Apelanta susține că dreptul material la acțiune s-ar fi prescris chiar anterior momentului până la care persoanele vătămate se puteau constitui părți civile în procesul penal ceea ce contravine tuturor reglementărilor care permit acestora să-și exercite dreptul de opțiune în vederea acoperirii daunelor produse printr-o infracțiune.

În speță, raportul de drept dedus judecății în conținutul căruia intră obligația de plată a acelor răspunzători pentru săvârșirea faptei ilicite ce a constituit și infracțiune s-a stabilit ulterior momentului la care FNI administrat de I. SA, a intrat în încetare de plăți, actualul demers judiciar, nefundamentându-se pe raporturile contractuale dintre deponenți/investitori și Fond.

Astfel, în speță, respectivul raportul juridic care include obligația invocată de reclamanți nu a existat până în momentul în care instanțele judecătorești nu au stabilit definitiv persoanele vinovate de comiterea unor fapte care se încadrau în sfera ilicitului penal, acela fiind și momentul –

la care cei prejudiciați prin infracțiune pot acționa împotriva celor identificați ca fiind vinovați și a celor ținuți să răspundă pentru ei în vederea recuperării pagubelor.

În consecință, de la data rămânerii definitive a hotărârii penale de condamnare a inculpaților pentru săvârșirea infracțiunilor care au generat prejudiciile invocate a început să curgă termenul de prescripție de trei ani, termen care nu era împlinit la data introducerii acțiunii, 29.09.2010, pretențiile deduse judecății nefiind prescrise, în raport de dispozițiile art. 3 coroborate cu art. 7 alin. 1 din Decretul nr. 167/1958.

În ceea ce privește motivul de apel referitor la neîndeplinirea condițiilor răspunderii civile delictuale, prevăzute de art. 998, 999, 1000 alin. 1 și 1079 alin. 1 C.civ., Curtea a constatat că prin acesta se pune în discuție netemeinicia și nelegalitatea pretențiilor la dezdăunări formulate de reclamanți pe fondul cauzei.

Curtea a constatat însă că toate apărările invocate de pârâți și în fața instanței de fond nu pot fi primite în prezenta cauză, în condițiile în care, cum corect a reținut și tribunalul, aceste apărări se opun celor statuate cu putere de lucru judecat prin sentința penală nr.423/2007 pronunțată de Tribunalul București, Secția a II-a Penală, definitivă prin decizia penală nr.2098/2009 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Secția Penală.

Or, cei trei pârâți au fost părți în procesul penal menționat, proces în care s-a soluționat și acțiunea civilă alăturată celei penale, prilej cu care s-a stabilit că membrii Fondului National de Investiții beneficiau de toate drepturile conferite de posesia unităților de fond din momentul încasării contravalorii acestora de către societatea de administrare – SC I. SA, calitatea de membru fiind atestată prin carnetul de investitor, confirmările de sold, ordinele de plata și alte acte, iar prin faptele ilicite ale pârâților P., R., Q., S., T., U., E., F., G. și V. s-a creat starea de insolvabilitate a SC I SA ceea ce a determinat prejudicierea persoanelor care achiziționaseră unități de fond la FNI.

Reclamanții, care în speță și-au probat calitatea de investitor al FNI, au fost păgubiți tot ca urmare a insolvabilității fondului, prin imposibilitatea restituirii către aceștia a sumelor investite.

Prin aceleași hotărâri penale s-a stabilit contribuția pârâților F. și G., inculpați în cauza penală, la activitatea infracțională ce a generat prejudiciul pretins, reținându-se că atitudinea pasivă a celor doi inculpați în perioada activității FNI, în calitatea de membri ai Consiliului de Administrație al SC I SA, constând în exercitarea formală a obligațiilor ce le reveneau, fără a realiza un control efectiv menit să depisteze eventualele nereguli sau disfuncționalități au favorizat desfășurarea activității infracționale de către inculpații P., E., Z. și Q., prin întărirea convingerii acestora ca pot acționa liber de orice control sau verificare.

În plus, s-a stabilit că există un raport de prepușenie, în condițiile art. 1000 alin. 3 C.civ. între pârâții S. și T., pe de o parte, și CNVM, pe de altă parte, prin decizia nr.2098/2009 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Secția Penală analizându-se condițiile de existență ale acestui raport juridic și din perspectiva prevederilor legale invocate în apel de pârâta A.A.A.S. și reținându-se astfel că pârâta Comisia Națională a Valorilor Mobiliare exercita o putere de supraveghere, direcție și control asupra activității desfășurate de cei doi.

Curtea a mai reținut că apelații-pârâți F. și G. s-au mai apărat în fața primei instanțe susținând în esență că reclamanții nu au fost părți în procesul penal anterior și că aceștia este posibil să fi fost despăgubiți de către societățile de asigurări, conform garanțiilor oferite de fond, însă aceste apărări trebuie înlăturate, față de cele expuse mai sus cu privire la temeiul juridic al cererii reclamanților din cauza de față și raportul din procesul penal finalizat definitiv și actualul demers judiciar, respectiv, față de lipsa oricăror dovezi legate de acoperirea prejudiciului prin activarea unor contracte de asigurare, dezdăunare care – văzând și cele reținute în hotărârea de condamnare – nu s-a realizat nici în cazul foștilor investitori care s-au constituit partea civilă în procesul penal.

Prin urmare, în raport de statuările instanței penale și de înscrierile administrate în cauză, în condițiile în care nu s-a administrat nicio probă în cadrul acestei noi acțiuni civile privitoare la existența unei alte situații de fapt față de situația concretă a reclamanților, Curtea a considerat că în mod corect tribunalul a stabilit că sunt întrunite, în limitele dovedirii pretențiilor deduse judecății, cerințele legale prev. de art. 998-999 C.civ., respectiv, art. 1000 alin.1 și 3 C.civ. pentru angajarea

răspunderii civile delictuale a pârâților persoane fizice și, în conformitate cu raportul de prepușenie față de C.N.V.M. răspunderea acesteia, care, în prezent, îi revine A.A.A.S.

În ceea ce privește apărarea pârâtului F. referitoare la respingerea în dosarul penal a cererilor de despăgubiri formulate de reclamantul reprezentanți de Asociația X., soluție de care instanța civilă ar trebui să țină seama, în opinia sa, Curtea a reținut că, în urma rejudecării, pe latură civilă, a dosarului penal, în limitele dispuse de Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția Penală, prin sentința penală nr. 38/2011 pronunțată de Tribunalul București, Secția a II-a Penală, definitivă, prin admiterea apelului, prin decizia penală nr. 495/2014 pronunțată de Curtea de Apel București, Secția I Penală în dosar nr. x/2/2011, în temeiul dispoziție art.385¹⁸ pct.2 C.pr.pen., instanța a respins, ca inadmisibile, cererile de constituire de parte civilă (prin procedeul intervenției în interes propriu) formulate de persoanele cu privire la care nu s-a dispus rejudecarea prin decizia penală nr.2098/2009 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Secția Penală.

În rândul acestor cereri se regăsesc și cererile persoanelor pretinse păgubite care au înțeles să fie reprezentate de Asociația X., situație în care, întrucât aceste pretenții nu au fost analizate pe fond, Curtea nu a reținut nici un impediment procedural pentru examinarea lor în prezenta cauză.

Cât privește apelul formulat de apelantul-reclamant împotriva sentinței civile nr. 1453 din 17.07.2012, Curtea a arătat că ulterior pronunțării sentinței, Tribunalul București, Secția a V-a civilă a mai pronunțat în același dosar două încheieri de îndreptare a erorilor materiale la data de 14.05.2013 și, respectiv la data de 26.06.2013, o sentință civilă cu nr.1465/2013 prin care a fost completată prima sentință – ultimele două fiind atacate, de asemenea, de reclamant în prezenta cauză, precum și o încheiere la data de 12.07.2013 prin care s-a dispus lămurirea dispozitivului sentinței civile nr. 1453/2012 și care nu a fost apelată.

Prin urmare, Curtea nu a putut ignora împrejurarea că la momentul pronunțării asupra apelului examinat, sentința pronunțată pe fond și apelată în cauză a fost deja rectificată, lămurită ori completată, modificări care vor fi avute în vedere, în raport și de celelalte apeluri declarate în dosar, la stabilirea legalității măsurilor dispuse de prima instanță în ceea ce privește soluționarea acțiunii.

Curtea a reținut că prin încheierea pronunțată la 26.06.2013, în temeiul art. 281 C.proc.civ., tribunalul a dispus și o rectificare a sentinței inițiale, nr. 1453/2012, în sensul trecerii în dispozitivul acesteia a reclamanților ale căror cereri au fost admise, dar „s-a omis menționarea acestora” (fiind deci admise și cererile formulate de W., A.A., B.B., C.C., D.D., E.E., F.F. și G.G.).

Prin încheierea din 12.07.2013, Tribunalul București, Secția a V-a civilă a dispus lămurirea dispozitivului sentinței civile nr. 1453/2012, și a admis și cererea formulată de reclamanta H.H.

De asemenea, prin sentința civilă nr.1465 din 23.08.2013 Tribunalul București, Secția V-a civilă a dispus completarea dispozitivului sentinței civile nr.1453/2012, și în sensul admiterii cererii formulate de reclamantul I.I.

Curtea a împărțit punctul de vedere al tribunalului în privința modalității în care poate fi făcută dovada despăgubirilor solicitate în cauză, carnetul de investitor reprezentând documentul care atestă calitatea unei persoane de participant la F.N.I., pe baza acestuia fiind stabilite prejudiciile și în cadrul procesului penal în cazul păgubiților care au înțeles să se constituie părți civile până la citirea actului de sesizare.

Este vădit neîntemeiată susținerea reclamanților vizând situația celor care nu au putut prezenta un astfel de înscris emis de Fond, înscris care îi putea fi opus acestei societăți, în condițiile reglementărilor speciale în materie, încercarea de dovedire a pretențiilor unora dintre reclamanți prin simple declarații de proprie răspundere în sensul că nu se mai află în posesia carnetului neputând fi primită, aceste declarații neavând nici măcar valoarea probatorie a unui început de dovadă scrisă și neputând constitui probe ale unor prejudicii certe, ca existență și întindere, care să poată angaja o obligație de dezdăunare din partea pârâților în speță, în condițiile art. 998-999 C. civ.

Curtea a constatat că dovada prejudicierii prin aceleași fapte ilicite reținute de instanța de fond a fost făcută în cauză și în privința reclamanților A., B., C., D., carnetele de investitor ale acestora aflându-se în cadrul respectivelor înscrisuri, situație față de care se impune schimbarea în

parte a sentinței apelate și obligarea pârâților, cu titlu de despăgubiri materiale, la plata sumelor investite inițial de acești reclamanți și actualizate în raport de rata inflației începând cu data de 24.05.2000 și până la data plății efective, conform numărului de unități de fond rezultat din cuprinsul carnetelor de investitor și perioadelor în care s-au săvârșit faptele ilicite, în aceleași condiții reținute prin hotărârea apelată.

În ceea ce privește ceilalți reclamanți ale căror cereri au fost respinse, astfel cum s-a statuat prin hotărârea pronunțată în cauză în prima instanță, rectificată și completată ulterior, Curtea a constatat legalitatea și temeinicia acestei statuări, având în vedere actele doveditoare depuse la dosar, după cum deja s-a arătat.

Curtea a respins și critica apelanților reclamanți vizând refuzul primei instanțe de a proceda la actualizarea sumelor pretinse, reținând că tribunalul, atât prin sentința inițială, cât și ulterior prin încheierea de lămurire a acesteia pronunțată la data de 12.07.2013, neatacată în cauză și rămasă definitivă și irevocabilă, s-a arătat fără echivoc că pârâții P., Z., Q., R., G., S., T., U., V., E., F., în solidar, și pârâții S. și T. în solidar cu pârâta CNVM, au fost obligați la plata către reclamanți și intervenienți a sumelor inițial investite de aceștia, actualizate în raport de rata inflației, astfel cum rezulta din cuprinsul carnetelor de investitor, luându-se în considerare, pe de altă parte, toate carnetele deținute, în cazul în care reclamanții/intervenienții sunt titularii mai multor carnete de investitor, numărul unităților de fond urmând a fi determinat conform acestora.

Această actualizare a sumelor datorate – cele subscrise la achiziționarea unităților de fond rezultate din carnetele de investitor – în funcție de inflație de la data de 24.05.2000, data prăbușirii fondului, și până la achitarea lor integrală este, cum corect s-a statuat, singura modalitate corectă de acoperire integrală a pagubei, în raport de principiul disponibilității acțiunii civile și de opțiunea exercitată de reclamanți ca manifestare a acestui principiu în sensul investirii instanței civile cu o cerere de despăgubiri fundamentată pe răspunderea civilă delictuală, în condițiile în care fapta ilicită constituie o infracțiune.

Întrucât acoperirea prejudiciului nu poate determina o îmbogățire fără justă cauză a celor vătămați prin infracțiune, Tribunalul a reținut, similar celor dispuse în procesul penal soluționat definitiv în privința celor care au alăturat acțiunea civilă celei penale, că valoarea unității de fond la data de 24.05.2000 nu corespundea realității, fiind majorată prin activitatea infracțională a pârâților, fiind deci, în mod justificat, înlăturate susținerile reclamanților în sens contrar.

Curtea a constatat, totodată, că atât în fond, cât și în apel actualizarea debitului în funcție de rata inflației a fost singura modalitate de acoperire a prejudiciului efectiv solicitată de reclamanți.

Referitor la criticile de apel formulate în cauză cu privire la cheltuielile de judecată acordate de tribunal prin sentința nr.1453/2012, Curtea a constatat că sunt nefondate.

Astfel, în privința susținerilor A.A.A.S. vizând greșita aplicare a dispozițiilor art. 274 C.proc.civ., Curtea a constatat că textul legal menționat prevede o singură condiție pentru obligarea uneia dintre părțile litigante la plata cheltuielilor avansate de cealaltă parte pe parcursul desfășurării procesului, anume faptul ca aceasta să fi căzut în pretenții, adică să fi pierdut procesul.

Contrar celor susținute de apelanta-pârâtă A.A.A.S., reaua-credință sau comportarea neglijentă în cursul procesului nu constituie criterii pentru stabilirea obligației de plată a cheltuielilor de judecată.

Curtea a constatat, pe de altă parte, că stabilirea cuantumului cheltuielilor de judecată nu se poate realiza prin prisma textului legal arătat cu ignorarea principiului reparării integrale a prejudiciului cauzat de partea căzută în pretențiuni, în raport de culpa sa procesuală reținută în cauză.

Sub aspectul evaluării prejudiciului, de principiu, legiuitorul s-a raportat la valoarea taxelor judiciare de timbru, a timbrului judiciar, plata experților, despăgubirile martorilor, dar și onorariul de avocat etc., precum și la alte cheltuieli pe care partea care a câștigat procesul le va dovedi efectuate.

În acest context trebuie arătat că, pentru a statua asupra cheltuielilor de judecată trebuie avute în vedere atât dispozițiile de drept intern, respectiv art. 274-276 C.pr.civ. cât și principiile

stabilite de jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, care au impus ideea că acestea pot fi încuviințate de instanța de judecată dacă au fost necesare, reale și rezonabile.

Se impune, deci, a fi respinse atât criticile aduse de reclamanți, critici vizând neacordarea integrală a sumelor pretinse cu acest titlu, cât și critica apelantei-pârâte A.A.A.S. referitoare la dovedirea costurilor reale ale procesului nesustenută de datele concrete ale cauzei, având în vedere că tribunalul a acordat cheltuieli de judecată constând exclusiv în onorariu avocațial, cheltuieli transport, cheltuieli pentru consumabile și alte cheltuieli legate de proces, dovedite prin înscrisurile depuse la dosar.

În mod corect, prin raportare la criteriile sus-enunțate, tribunalul a apreciat că celelalte sume pretinse cu acest titlu de reclamanți nu au fost determinate de soluționarea prezentei cauze sumele legate de înființarea, organizarea și administrarea asociației nu pot fi puse în sarcina pârâților neavând o legătură directă cu prezentul proces.

În plus, pretinzând integral sumele arătate ca fiind cheltuieli de judecată, apelantii-reclamanți ignoră împrejurarea că în speță tribunalul a făcut și aplicarea dispozițiilor art. 276 C.proc.civ., apreciind astfel că acestea nu pot fi acoperite integral de pârâți, întrucât nu a căzut în pretențiuni în totalitate.

În ceea ce privește apelurile reclamanților declarate împotriva încheierii din 26.06.2013 și a sentinței civile nr.1465/2013 pronunțate în același dosar, Curtea a constatat că, față de cererea formulată de reclamanți la data de 30.05.2013 cerere care a fost întemeiată de aceștia pe dispozițiile art. 281, 281¹, 281² C.pr.civ. de la 1865, Tribunalul București s-a considerat investit, prin prisma solicitărilor formulate printr-o cerere unică, cu cereri de îndreptare a erorilor materiale, de lămurire a dispozitivului sentinței nr. 1453/2012 și, respectiv, de completarea aceleiași sentințe – toate aceste cereri fiind soluționate succesiv, conform procedurilor specifice fiecăreia.

De asemenea, Curtea a constatat că, după pronunțarea încheierii de îndreptare a erorilor materiale din data de 26.06.2013, reclamanții s-au adresat la data de 4.07.2013 tribunalului cu o nouă cerere prin care au reiterat solicitări inițiale, formulate prin cererea din data de 30.05.2013, precum și cu solicitări de îndreptare/lămurire a unor aspecte rămase, în opinia lor, nesoluționate ori care au fost soluționate necorespunzător.

Ulterior acestei cereri, la data de 12.07.2013 Tribunalul București, Secția a V-a civilă a pronunțat încheierea conform prevederilor art. 281¹ C.proc.civ., încheiere pe care reclamanții nu au înțeles să o mai atace cu apel.

Curtea a mai reținut că prin cele două apeluri declarate inițial împotriva încheierii din 26.06.2013 și a sentinței civile nr.1465/2013 pronunțate de tribunal în același dosar, reclamanții au criticat deopotrivă neregistrarea unor erori materiale soluționate de prima instanță, existența unor erori materiale care s-ar mai regăsi în hotărârile după ce tribunalul a dispus îndreptarea, existența unor omisiuni ori neluarea în considerare a faptului că există investitori care dețin mai multe carnete.

În raport de toate aceste împrejurări, Curtea a constatat că, deși se verifică susținerile apelanților privitoare la faptul că s-ar mai regăsi unele erori materiale în componența numelui sau a adresei unor părți, neregistrate de tribunal prin hotărârile pronunțate succesiv în cauză, în condițiile în care o parte dintre aceste erori se identifică și în anexa cererii introductive de instanță, de unde au fost preluate parțial de tribunal în dispozitivul hotărârii redactate, iar unele dintre erori au fost puse în discuția tribunalului și după pronunțarea încheierii din 26.06.2013, dar noua cerere cu acest obiect nu a fost examinată de tribunal prin încheierea din 12.07.2013, neapelată, sau printr-o altă încheiere/hotărâre distinctă, singura posibilitate de a se da curs solicitărilor întemeiate ale reclamanților interesați în îndreptarea tuturor erorilor strecurate în mențiunile referitoare la numele sau adresa lor este aceea ca instanța de apel – dând eficiență efectului devolutiv al acestei căi de atac – să menționeze numele și adresa corectă a tuturor reclamanților în cadrul dispozitivului deciziei de apel.

În acest mod se vor soluționa complet toate cererile referitoare la existența unor erori materiale conform art. 281 C.proc.civ., părțile interesate de punerea în executare a titlului obținut

putând să-și valorifice pretențiile pe deplin în acest mod, prin invocarea în procedurile de realizarea a drepturilor de creanță recunoscute a tuturor hotărârilor de fond și apel pronunțate în favoarea acestora.

Referitor la celelalte critici vizând lămuriri sau omisiuni, Curtea a constatat că aspectele repuse în discuție prin apel au fost soluționate prin încheierea din 12.07.2013, neatacată de părți, prin care tribunalul a reținut că nu sunt necesare lămuriri cu privire la înțelesul, întinderea și aplicarea dispozitivului sentinței civile nr. 1453/2012 în cazul acelor reclamanți și intervenienți care sunt titularii mai multor carnete de investitor, deoarece numărul unităților de fond urmează a fi determinat luându-se în considerare toate carnetele deținute, precum și prin sentința de completare nr. 1465/2013 prin care tribunalul s-a pronunțat cu privire la pretențiile reclamanților care au fost omise, având în vedere probele administrate în cauză – probe deja reanalizate de instanța de apel în cadrul apelului îndreptat împotriva primei sentințe pronunțate în cauză, ocazie cu care s-au avut în vedere toate pretențiile deduse judecătii, astfel cum au fost soluționate în final de către tribunal, după completare.

De asemenea, privitor la critica legată de modalitatea stabilirii prejudiciului și a actualizării acestuia, Curtea a avut anterior în vedere că soluția adoptată de tribunal, aceeași în cazul tuturor reclamanților care și-au dovedit pretențiile, este singura care răspunde exigențelor legale, permițând o justă și echitabilă despăgubire a celor prejudiciați prin activitatea infrațională.

Reclamanta Asociația X. precum și pârâții E., F. și AAAS au declarat recurs.

1. Reclamanta a criticat decizia în privința motivării date de instanța de apel cererii reclamanților vizând acordarea în totalitate a cheltuielilor de judecată.

Se arată că, bazându-se pe dispozițiile art. 274 alin. 1 C.pr.civ. și pe faptul că pretențiile reclamanților au fost admise doar în parte, tribunalul a acordat numai o parte din cheltuielile de judecată.

Însă, instanța de apel a admis în totalitate acțiunea reclamanților, astfel încât era obligată să plătească în integralitate cheltuielile de judecată, respectiv să acorde reclamanților și diferența de 183.867,52 lei care nu a fost acordată de instanța de fond.

Suma totală trecută de reclamanți cu titlu de cheltuieli de judecată reprezintă cheltuieli reale, dictate de necesitatea funcționării Asociației X. Asociația are și angajați pentru care se plătesc salarii, impozite, taxe, iar înscrisurile depuse la dosarul cauzei sunt într-un număr impresionant de mare și au fost redactate electronic, computerizate, transpuse pe hârtie;

2. Autoritatea pentru Administrarea Activelor Statului a formulat următoarele critici:

Față de art. 304 pct. 9 C. pr. civ., ambele instanțe au interpretat și aplicat greșit dispozițiile art. 19 alin. 2 C.pr.pen. și au respins în mod nelegal cererea de suspendare a cauzei în temeiul art. 244 alin. 1 pct. 2 C.pr.civ.

Plângerile penale formulate de 111 pângubiți nu au fost finalizate, ci se află în faza actelor premergătoare la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și formează obiectul dosarului nr. x/P/2011 – Secția de Urmărire Penală și Criminalistică. „În conformitate cu art. 19 alin. 2 C.pr.pen. solicităm suspendarea cauzei, în temeiul art. 244 alin. 1 pct. 2 C.pr.civ. până la rezolvarea definitivă a cauzei penale ce face obiectul dosarului penal nr. x/P/2011”.

Un al doilea motiv de nelegalitate întemeiat pe dispozițiile art. 304 pct. 9 C.pr.civ., îl constituie respingerea excepțiilor „de procedură” invocate de CNVM.

Astfel, în opinia recurentei se impune admiterea excepției autorității de lucru judecat a hotărârii penale privind latura sa civilă și efectele acesteia față de AAAS, succesoare în drept a CNVM.

Aceasta deoarece, membrii Asociației X. au depus la Parchetul de pe lângă Tribunalul București plângeri penale, iar sentința penală nr. 423/2007 pronunțată de Tribunalul București, Secția a II-a penală a rămas definitivă prin decizia nr. 2098/2009 a Înaltei Curți de Casație și Justiție. Prin această decizie inculpații au fost obligați la plata despăgubirilor civile corespunzătoare sumelor inițial investite, instanța stabilind și cine are calitate de parte responsabilă civilmente pentru acoperirea prejudiciului cauzat prin fapta inculpaților.

S-a stabilit cu autoritate de lucru judecat că AAAS, în calitate de succesoare în drept a CNVM, răspunde solidar pentru plata despăgubirilor către cele 130.798 părți civile menționate în sentința penală nr. 423/2007 și nu are nicio obligație de plată a despăgubirilor față de investitorii FNI din prezenta cauză.

Se impune admiterea excepției prematurității cererii de chemare în judecată pentru că nu a fost îndeplinită procedura prealabilă prevăzută de art. 720¹ C.pr.civ.

Se impune admiterea excepției prescripției pretențiilor reclamantei, conform art. 1 și art. 7 alin. 1 din Decretul nr. 167/1958 și art. 12 din Ordonanța Guvernului nr. 24/1993.

Dreptul material la acțiune al reclamantei s-a născut la data de 24.05.2000, când FNI a intrat în încetare de plăți, iar acțiunea a fost introdusă la 29.09.2010. Însă, termenul de prescripție de trei ani s-a împlinit la data de 24.05.2003, la care se adaugă, eventual, cele 10 zile lucrătoare în cazul depunerii cererii de răscumpărare.

Se impune admiterea excepției lipsei calității procesuale pasive a AAAS, succesoare de drept a CNVM.

Prin decizia penală nr. 2098/2009 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Secția penală s-a stabilit cine are calitate de parte responsabilă civilmente pentru acoperirea prejudiciului cauzat prin fapta inculpaților.

AAAS nu a preluat drepturile și obligațiile FNI în care reclamanta avea calitatea de investitor. În cauza dedusă judecării pot avea calitate procesuală pasivă exclusiv FNI și SC I. și în niciun caz CNVM, respectiv AAAS, succesoare a CNVM.

Reclamanta a avut calitatea de investitor la FNI, iar AAAS nu a preluat drepturile și obligațiile FNI.

Printr-un al treilea motiv de nelegalitate întemeiat pe art. 304 pct. 9 C.pr.civ. se arată că ambele instanțe de fond au stabilit în mod nelegal că sunt îndeplinite condițiile răspunderii civile delictuale prevăzute de art. 998, 999, 1000 alin. 1 și 1079 alin. 1 C.civ.

AAAS nu a săvârșit o faptă ilicită, nu a produs niciun prejudiciu și nu există raportul de cauzalitate între faptă și prejudiciu sau vinovăția acesteia în săvârșirea faptei ilicite.

Nu a existat un raport de prepușenie între AAAS și FNI – administrat prin SC I. SA și angajații acestora care au cauzat prejudiciul și nu există temei legal ca AAAS, în calitate de parte responsabilă civilmente, să fie obligată solidar la repararea prejudiciului.

Pârâții S. și T. au fost mandatați de către Parlamentul României în condițiile Legii nr. 52/1994 să ocupe funcțiile de comisari în cadrul Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare. Conform art. 22 din lege, CNVM prezintă Parlamentului un raport anual de activitate, iar Parlamentul poate dispune oricând verificarea Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare. Ca atare, numai Parlamentul poate verifica, controla, instrucționa și eventual revoca membrii CNVM. Între CNVM și comisari nu există raport de prepușenie și, drept consecință, AAAS, succesoare de drept a CNVM, nu poate avea calitatea de parte responsabilă civilmente în cauză.

Un al patrulea motiv de nelegalitate, întemeiat pe dispozițiile art. 304 pct. 9 C. pr. civ., vizează obligarea greșită a AAAS la plata cheltuielilor de judecată pentru că nu s-a făcut dovada culpei procesuale a acestei părți.

Pentru acordarea cheltuielilor de judecată este necesară probarea efectuării lor pe baza documentelor justificative, care trebuie depuse la dosarul cauzei în original, înainte ca instanța să rămână în pronunțare, condiții neîndeplinite în cauză.

Nu sunt îndeplinite dispozițiile art. 275 C.pr.civ. deoarece AAAS a aplicat dispozițiile legale, nu a tergiversat nejustificat soluționarea „acestor” cauze și se impune exonerarea sa de plata cheltuielilor de judecată;

3. Pârâțul F. a arătat că instanța de apel a respins greșit excepția tardivității precum și excepția autorității de lucru judecat pe care le-a invocat.

820 de păgubiți au depus plângeri penale în anul 2000, dar niciunul dintre ei nu se regăsește în dosarul nr. x/3/2006, respectiv în sentința penală nr. 423/2007, iar 509 păgubiți au depus plângeri în anul 2010 la Parchetul de pe lângă Tribunalul București.

A arătat că un alt motiv de apel s-a referit la cuantumul despăgubirilor acordate reclamantei. Dacă instanțele penale care au judecat prăbușirea fondului i-au condamnat pe actualii pârâți pentru că valoarea unității de fond a fost falsificată prin supraevaluare, nu este corect să se apară după 10 ani și să se solicite despăgubiri la valoarea unității de fond de 10,3720 lei pentru care au fost condamnați.

De asemenea, un alt motiv de apel l-a reprezentat faptul că s-au acordat cheltuieli de judecată enorme, nejustificate pentru munca depusă de reprezentantul reclamantei.

Instanțele trebuiau să țină cont de faptul că reclamanții susțin că pretențiile lor izvorăsc dintre-o faptă penală judecată, prin care s-a pronunțat o hotărâre de condamnare, dar reclamanții și părțile civile nu au fost parte în acel dosar. Instanțele au dat curs unei situații fără precedent, judecând o acțiune civilă motivată de o hotărâre penală de condamnare într-un dosar în care reclamanții nu au fost parte. Reclamanții au ales calea penală pentru valorificarea pretențiilor lor și nu se află în vreuna dintre situațiile în care legea le dă dreptul să abandoneze calea penală și să se adreseze instanței civile cu o acțiune de acest gen.

Instanțele trebuiau să aibă în vedere că acțiunea reclamanților este anulabilă în conformitate cu art. 20 alin. 3 din Legea nr. 146/1997. De asemenea, acțiunea trebuia respinsă ca tardivă întrucât termenul de prescripție a început la momentul încetării de plăți de către FNI;

4. Pârâțul E. a menționat că declară recurs pe dovada de comunicare a deciziei civile nr. 451/A din 23.10.2014, la data de 28.05.2015.

1. Recursul reclamantei Asociația X. este nefondat și va fi respins pentru următoarele considerente:

Motivarea soluției de respingere a apelului reclamantei, cât privește neacordarea în întregime a sumei pretinse cu titlu de cheltuieli de judecată, este judicioasă și făcută în respectul dispozițiilor procedurale care reglementează domeniul cheltuielilor de judecată.

Astfel, prin sentința civilă nr. 1453 din 17.07.2012, Tribunalul București, Secția a V-a civilă a admis în parte cererea de chemare în judecată și a făcut aplicarea prevederilor art. 276 C.pr.civ. conform cu care, atunci când pretențiile fiecărei părți au fost încuviințate numai în parte, instanța va aprecia în ce măsură fiecare din ele poate fi obligată la plata cheltuielilor de judecată, putând face compensarea lor.

Prima instanță a acordat în cadrul cheltuielilor de judecată sumele reprezentând cheltuieli de transport, consumabile, „alte cheltuieli” și onorariu avocațial. Nu au fost acordate sumele reprezentând chirie -20.967,15 lei, RDS - 7571,97 lei, Vodafone - 4810,50 lei, dotări birou – 9402,62 lei, contabilitate – 22.600 lei, înființare -1900 lei, întrucât nu au fost determinate de soluționarea cauzei. S-a motivat că, împrejurarea că reclamanții și intervenienții s-au constituit într-o asociație este rezultatul exclusiv al voinței lor, nefiind impus de judecata procesului, astfel că nici sumele legate de înființarea, organizarea și administrarea asociației nu pot fi puse în sarcina pârâților.

Soluția este corectă, din perspectiva art. 274 alin. 1 C.pr.civ., nefiind vorba despre o aplicare eronată a prevederilor art. 276 C.pr.civ., așa cum susține recurenta. Câtă vreme cheltuielile enunțate nu au fost făcute în legătură cu procesul, nu puteau fi acordate cu titlu de cheltuieli de judecată, sintagma folosită de Codul de procedură civilă – „cheltuieli de judecată” - fiind fără echivoc.

Pe de altă parte, câtă vreme acțiunea reclamantei nu a fost admisă integral, s-a făcut aplicarea corectă a dispozițiilor art. 276 C.pr.civ., în acești termeni pronunțându-se și instanța superioară de fond.

În consecință, criticile formulate nu întrunesc cerințele art. 304 pct. 5 C.pr.civ. – incidente motivului de recurs prin care se invocă aplicarea greșită a unor norme procedurale -, astfel încât recursul va fi respins ca nefondat;

2. Recursul declarat de către pârâta Autoritatea pentru Administrarea Activelor Statului nu este întemeiat, pentru următoarele argumente:

În primul rând, soluția de respingere a cererii de suspendare a judecării, în temeiul art. 19 alin. 1 și 2 C.pr.pen. anterior, este legală.

Conform art. 19 alin. 1 C.pr.pen. anterior, persoana vătămată care nu s-a constituit parte civilă în procesul penal poate introduce la instanța civilă acțiune pentru repararea pagubei materiale și a daunelor morale pricinuite prin infracțiune.

Iar conform alin. 2, judecata în fața instanței civile se suspendă până la rezolvarea definitivă a cauzei penale.

În speță nu sunt incidente prevederile legale menționate, câtă vreme temeiul suspendării invocat de către recurentă îl constituie existența unui număr de 111 plângeri penale depuse la Inspectoratul de Poliție Județean Mureș de persoane care se consideră păgubite prin fapta unor reprezentanți ai Fondului Național de Investiții.

Așa cum însăși recurenta arată în cuprinsul motivelor de recurs, aceste plângeri se află în faza actelor premergătoare la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție. Or, în această situație nu există încă un proces penal a cărui derulare să împiedice continuarea judecății în fața instanței civile.

Pe de altă parte, recurenta a solicitat ca, urmare a admiterii criticii enunțate, instanța de recurs să dispună suspendarea judecății în temeiul art. 244 alin. 1 pct. 2 C.pr.civ., până la rezolvarea definitivă a cauzei penale ce formează obiectul dosarului penal nr. x/P/2011.

Solicitarea recurentei nu poate fi primită câtă vreme textul procedural menționat impune, în mod clar, pentru a fi posibilă suspendarea, cerința de a se fi început urmărirea penală pentru o infracțiune care ar avea o înrăurire hotărâtoare asupra hotărârii ce urmează să se dea. Însă, așa cum s-a arătat, plângerile în raport cu care se solicită luarea măsurii suspendării se află doar în etapa actelor premergătoare. Ca atare, instanțele de fond au interpretat corect dispozițiile legale invocate de către recurentă, motiv pentru care criticile formulate nu întrunesc cerințele art. 304 pct. 9 C.pr.civ.

Prin al doilea motiv de recurs s-a criticat soluția dată unor excepții procesuale. Instanța de recurs apreciază că excepțiile procesuale au fost corect soluționate, pentru următoarele considerente:

- excepția autorității de lucru judecat a sentinței penale nr. 423/2007 pronunțată de Tribunalul București, definitivă prin decizia nr. 2098/2009 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, nu putea fi admisă în prezentul litigiu.

Conform art. 22 alin. 1 C.pr.pen. anterior, hotărârea definitivă a instanței penale are autoritate de lucru judecat în fața instanței civile care judecă acțiunea civilă, cu privire la existența faptei, a persoanei care a săvârșit-o și a vinovăției acesteia.

Așadar, hotărârea penală are autoritate de lucru judecat în fața instanței civile numai cu privire la existența faptei, a persoanei care a săvârșit-o și a vinovăției acesteia.

În schimb, aspecte ce țin de latura civilă a cauzei, respectiv quantumul prejudiciului cauzat prin săvârșirea infracțiunii, nu pot fi opuse cu autoritate de lucru judecat persoanelor care nu au figurat ca părți în procesul penal finalizat prin hotărârea ce conține și rezolvarea laturii civile. Acestea din urmă sunt îndreptățite să repună în discuție, în fața instanței civile, întinderea prejudiciului. Este și cazul reclamantilor din prezentul litigiu, care nu au figurat ca părți în procesul penal finalizat prin decizia penală nr. 2098/2009 a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Prin urmare, susținerea recurentei că decizia penală anterior menționată trebuie să fie înțeleasă în sensul că AAAS, succesoare a CNVM, răspunde în calitate de parte responsabilă civilmente numai pentru plata despăgubirilor în favoarea celor 130.798 părți civile ce figurează în decizia penală nr. 2098/2009, nu poate fi primită. Prejudiciul cauzat prin săvârșirea unei infracțiuni trebuie să fie acoperit integral, și la acest lucru se tinde în cadrul prezentului litigiu;

- cât privește excepția prematurității cererii de chemare în judecată, cu argumentul că nu a fost parcursă procedura prealabilă înscrisă în art. 720¹ C.pr.civ., instanțele de fond au exclus în mod corect incidența în cauză a acestui text, urmare a calificării naturii civile a litigiului, acest din urmă aspect nefiind însă dedus judecății în etapa apelului.

Prin urmare, instanța de recurs nu ar putea face o analiză *omisso medio* a naturii civile sau comerciale a pretențiilor reclamantilor, pentru ca, subsecvent, să se determine dacă trebuia sau nu

să se facă aplicarea cerințelor art. 720¹ alin. 1 C.pr.civ., în forma în vigoare la data declanșării prezentului litigiu. Or, conform acestui text, *în procesele și cererile în materie comercială evaluabile în bani*, înainte de introducerea cererii de chemare în judecată, reclamantul va încerca soluționarea litigiului prin conciliere directă cu cealaltă parte.

Câtă vreme prin hotărârea pronunțată în cadrul procesului penal s-a stabilit că răspunderea membrilor FNI a fost una de natură civilă, nu se impunea parcurgerea procedurii prealabile impuse de textul arătat;

- excepția prescripției dreptului material la acțiune a fost motivată de către recurentă pe faptul că acest drept s-a născut la data la care FNI a intrat în încetare de plăți, respectiv la 24.05.2000.

Conform art. 7 alin. 1 din Decretul nr. 167/1958, prescripția începe să curgă de la data când se naște dreptul la acțiune sau dreptul de a cere executarea silită.

În lumina acestui text, în cauză dreptul la acțiune al reclamanților s-a născut în momentul în care s-a stabilit prin hotărâre penală definitivă care sunt persoanele răspunzătoare pentru săvârșirea unor fapte penale care au produs și o pagubă materială, pentru acoperirea căreia ar fi putut fi declanșată acțiunea civilă, simpla încetare de plăți a FNI neputând să fie considerată drept un moment de la care putea fi angajată răspunderea pentru o pagubă ce nu era certă. Drept urmare, cum hotărârea penală nr. 2098 a fost pronunțată la 4.06.2009, la 29.09.2010, când a fost exercitată prezenta acțiune, nu se împlinise termenul de prescripție de 3 ani prevăzut de art. 3 din Decretul nr. 167/1958.

Recurenta a arătat, în cuprinsul motivelor de recurs, că în stabilirea momentului de începere pentru calculul termenului de prescripție a dreptului la acțiune sunt aplicabile și dispozițiile art. 12 din Ordonanța Guvernului nr. 24/1993 privind reglementarea constituirii și funcționării fondurilor deschise de investiții și a societăților de investiții ca instituții de intermediere financiară, în vigoare la data încetării de plăți a FNI.

Acest text prevede că, titlurile de participare emise de către un fond deschis de investiții pot fi răscumpărate la cerere și la un preț reflectând valoarea titlurilor calculate pe baza activelor nete existente la sfârșitul ultimei zile anterioare primirii de către societatea de depozitare a respectivei cereri de răscumpărare, însoțită de certificatul de participare corespunzător. Prețul de răscumpărare va fi plătit în termen de 10 zile lucrătoare de la data primirii respectivei cereri de răscumpărare. Pot fi percepute speze de răscumpărare, în condițiile prevăzute de reglementările respectivului fond de investiții.

Față de obiectul cererii de chemare în judecată, art. 12 din O.G. nr. 24/1993 nu este incident în cauză, el fiind unul de strictă interpretare și aplicare. Câtă vreme reclamanții nu au dedus judecării răscumpărarea titlurilor de participare emise de către FNI, nu s-ar putea susține că prezenta acțiune trebuia să fie formulată în termenul de 10 zile impus pentru plata prețului de răscumpărare.

De altfel, în afară de a invoca incidența acestui text, nici recurenta nu a motivat de ce consideră că, în cauză, termenul de prescripție a dreptului material la acțiune este cel înscris într-o lege specială;

- excepția lipsei de calitate procesuală pasivă a AAAS a fost motivată pe faptul că, în cauză, pot avea calitate procesuală pasivă numai FNI și SC I. SA, și în niciun caz CNVM.

Acest punct de vedere nu poate fi primit.

Astfel, prin decizia penală nr. 2098/2009 a Înaltei Curți de Casație și Justiție s-a stabilit că există un raport de prepușenie, în condițiile art. 1000 alin. 3 C. civ., între pârâții S. și T., pe de o parte, și CNVM, pe de altă parte. Prepușii menționați au săvârșit în funcțiile încredințate fapte ilicite pentru care comitentul Comisia Națională a Valorilor Mobiliare este ținut să răspundă.

În condițiile în care s-a stabilit cu autoritate de lucru judecat răspunderea Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare pentru acoperirea prejudiciului cauzat prin săvârșirea infracțiunilor pentru care s-au aplicat pedepse prin decizia penală nr. 2098/2009, în cauză sunt incidente dispozițiile art. II alin. 1 din Legea nr. 113/2013 pentru aprobarea OUG nr. 93/2012 privind

înființarea, organizarea și funcționarea Autorității de Supraveghere Financiară conform cu care, Autoritatea pentru Administrarea Activelor Statului preia fără plată toate drepturile și obligațiile Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare, rezultate din actele juridice prin care Comisia Națională a Valorilor Mobiliare a fost obligată, ca parte responsabilă civilmente, la plata de despăgubiri către investitorii la FNI.

Așadar, instanțele de fond a apreciat în mod corect legitimarea procesuală pasivă a Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare în raport cu cei doi pârâți menționați, prepuși ai săi, și, în consecință, legitimarea procesuală pasivă transmisă pe cale legală către Autoritatea pentru Administrarea Activelor Statului.

Însă, legitimarea procesuală pasivă a Autorității pentru Administrarea Activelor Statului nu este limitată numai la răspunderea pentru fapta prepușilor autoarei sale. Această parte are calitate procesuală pasivă și pentru acoperirea integrală a prejudiciului, de vreme ce alin. 2 al textului susmenționat prevede că Autoritatea pentru Administrarea Activelor Statului se subrogă în toate drepturile și obligațiile procesuale ale Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare și dobândește calitatea procesuală pe care aceasta o are, la data intrării în vigoare a prezentei legi, în toate procesele și cererile aflate pe rolul instanțelor judecătorești, indiferent dacă este vorba de faza de judecată sau de executare silită.

Pe cale de consecință, instanța de apel a dat o rezolvare corectă problemei calității procesuale pasive a Autorității pentru Administrarea Activelor Statului, motiv pentru care criticile formulate nu întrunesc cerințele art. 304 pct. 9 C.pr.civ.

Al treilea motiv distinct de critică a deciziei instanței de apel aduce în discuție chestiunea neîndeplinirii condițiilor răspunderii civile delictuale prevăzute de art. 998, 999, 1000 alin. 1 și 1079 C.civ. anterior întrucât, în primul rând, AAAS, succesoare a CNVM nu a săvârșit o faptă ilicită, nu a produs niciun prejudiciu, nu există niciun raport de cauzalitate între faptă și prejudiciu, iar între AAAS și FNI nu a existat un raport de prepușenie.

Față de transmiterea legală a calității procesuale pasive a CNVM – a cărui răspundere pentru prejudiciul cauzat de FNI a fost definitiv stabilită în cadrul procesului penal – către prezenta recurentă, afirmația că recurenta nu a săvârșit nicio faptă ilicită care să genereze un prejudiciu, deci nu poate răspunde pentru fapta proprie, nu este de natură să facă întemeiată critica.

În al doilea rând, recurenta a invocat lipsa unui raport de prepușenie între FNI, administrat de SC I. SA, și angajații fondului care au cauzat prejudiciul – S. și T. -, respectiv atribuțiile legale ale CNVM, ca organ colectiv de decizie, conform Legii nr. 52/1994.

Nici acest aspect nu poate fi primit, câtă vreme răspunderea civilă a CNVM și a celor doi pârâți persoane fizice a fost definitiv stabilită în cadrul procesului penal în care s-a arătat că prin faptele ilicite ale acestora s-a creat starea de insolabilitate a SC I. SA, ceea ce a avut drept consecință prejudicierea persoanelor care achiziționaseră unități de fond la FNI. Reclamanții, investitori FNI, au fost păgubiți ca urmare a insolabilității fondului, de vreme ce nu le-au mai putut fi restituite sumele pe care le investiseră.

Apoi, în cadrul procesului penal s-a arătat că există un raport de prepușenie între CNVM și S. și T., CNVM având dreptul de a exercita supravegherea, direcția și controlul activității acestora.

Or, în aceste condiții, instanța civilă nu poate, tocmai pentru a nu încălca autoritatea de lucru judecat a hotărârii penale, să verifice în ce măsură prepușii S. și T. au acționat în afara funcțiilor încredințate, astfel încât să nu fie angajată răspunderea comitentului. În același context, excede prezentului litigiu analiza faptului că între cei doi comisari ai CNVM și Parlament ar exista un contract de mandat, în temeiul Legii nr. 52/1994, conform căruia numai Parlamentul României poate verifica, controla, instruciona și revoca membrii CNVM.

Față de cele ce preced, instanțele de fond au pronunțat hotărâri prin care s-a făcut aplicarea corectă a prevederilor art. 22 alin. 1 C.pr.pen. anterior, reținând autoritatea de lucru judecat a hotărârii penale prin care s-a stabilit vinovăția persoanelor chemate în judecată în cadrul prezentului proces.

În fine, ultimul motiv de nelegalitate invocat prin cererea de recurs, vizând obligarea AAAS

la plata în solidar a cheltuielilor de judecată, nu reprezintă decât simple considerații teoretice referitoare la art. 274 alin. 1 și art. 275 C.pr.civ., fără să se arate, în concret, în ce constă interpretarea sau aplicarea greșită a acestora în cauză.

Câtă vreme Autoritatea pentru Administrarea Activelor Statului a căzut în pretenții, și nu erau incidente prevederile art. 275 C.pr.civ., a fost obligată în mod corect la cheltuieli de judecată.

Pe de altă, susținerea că nu au fost depuse la dosar documente justificative pentru acordarea cheltuielilor de judecată rămâne la nivelul unei simple afirmații, prima instanță acordând cheltuieli de judecată în baza unor înscrisuri depuse de către reclamant;

3. Recursul declarat de către pârâtul F. este nul, pentru următoarele considerente:

Conform art. 302¹ lit. c) C.pr.civ., cererea de recurs va cuprinde, sub sancțiunea nulității, motivele de nelegalitate pe care se întemeiază recursul și dezvoltarea lor sau, după caz, mențiunea că motivele vor fi depuse printr-un memoriu separat.

Pe de altă parte, art. 306 alin. 3 C.pr.civ. prevede că indicarea greșită a motivelor de recurs nu atrage nulitatea recursului dacă dezvoltarea acestora face posibilă încadrarea lor într-unul din motivele prevăzute de art. 304.

Înalta Curte arată că, în respectarea dispozițiilor art. 302¹ alin. 1 lit. c) C.pr.civ., cererea de recurs trebuie să cuprindă argumente din care să rezulte nelegalitatea hotărârii atacate, în limitele impuse de art. 304 C.pr.civ.

În egală măsură, pentru ca recursul să fie considerat motivat, criticile formulate trebuie să vizeze înseși aspectele reținute de instanța a cărei hotărâre este recurată, iar nu alte chestiuni, și să se arate de ce, în opinia recurentului, instanța a nesocotit legea materială sau procesuală.

Aceste cerințe nu au fost însă respectate de către recurent, motiv pentru care criticile formulate nu au putut fi încadrate în vreunul dintre motivele de nelegalitate arătate la art. 304 C. pr. civ., în condițiile art. 306 alin. 3 C.pr.civ.

Astfel, simpla prezentare a desfășurării procesului în celelalte etape procesuale, precum și enunțarea criticilor formulate în apel nu constituie, prin ea însăși, o motivare a recursului.

Or, se observă, în primul rând, că ceea ce recurentul consideră a fi o motivare a recursului reprezintă doar o enumerare a soluțiilor date de instanța de apel asupra unor excepții procesuale, fără ca aceasta să fie însoțită și de prezentarea argumentelor pentru care rezolvarea excepțiilor procesuale a fost făcută cu aplicarea sau interpretarea greșită a legii.

În al doilea rând, expunerea unor aprecieri subiective precum și a unor afirmații generice legate de modul în care s-au manifestat pe parcursul procesului, ori în cadrul procesului penal, celelalte părți, neurmată de arătarea legii materiale sau procesuale nesocotite, respectiv în ce constă nelegalitatea hotărârii, consecință a acestui comportament procesual, nu constituie critici de natură să justifice obligația analizării acestora în contextul art. 304 C.pr.civ.;

4. Cât privește recursul declarat de pârâtul E., se va constata nulitatea acestuia, în condițiile art. 302¹ alin. 1 lit. c) C.pr.civ., întrucât recursul nu a fost motivat deloc, nici prin cererea de recurs nici ulterior, înăuntrul termenului de recurs, așa cum impune art. 303 alin. 1 C.pr.civ.

20. Prejudiciu cauzat prin săvârșirea unei fapte penale. Achitare ca urmare a dezincriminării infracțiunii. Nesoluționarea laturii civile. Întreruperea prescripției dreptului material la acțiunea în despăgubiri. Cerere formulată în fața instanței civile. Dobânda legală. Momentul de la care poate fi solicitată.

C.civ. din 1864, art. 998, art. 1088

Decretul nr. 167/1958, art. 8

C.proc.pen. din 1968, art. 14, art. 20, art. 346

Notă : Decretul nr. 167/1958 a fost abrogat de Legea nr. 71/2011 la data de 1 octombrie 2011

1. Plângerea penală formulată de persoana care a suferit un prejudiciu ca urmare a

săvârșirii unei fapte ilicite, prin care s-a constituit și parte civilă în vederea recuperării prejudiciului, conduce la întreruperea termenului de prescripție al dreptului material la acțiunea în repararea pagubei. Iar, dacă prin hotărâre penală definitivă s-a dispus achitarea persoanei responsabile de producerea prejudiciului, ca urmare a dezincriminării infracțiunii pentru care fusese trimisă în judecată, partea vătămată are, sub aspectul pretențiilor civile, posibilitatea promovării unei acțiuni separate în fața instanțelor civile.

În acest context, cererea de chemare în judecată formulată ulterior, deși constituie o acțiune separată în fața instanței civile în vederea recuperării prejudiciului cauzat prin săvârșirea faptei respective, reprezintă o continuare a acțiunii civile lăsată nesoluționată prin hotărârea penală de achitare.

2. *Cuantumul despăgubirilor stabilite trebuie să cuprindă atât pierderea efectiv suferită cât și beneficiul nerealizat, ținându-se seama de toate elementele necesare pentru ca despăgubirea să reprezinte o reparare completă a prejudiciului cauzat. Astfel, pentru ca reclamantul să nu fie lipsit de o parte din acest beneficiu, și anume de acela pe care nu l-ar putea realiza dacă plata despăgubirilor s-ar face cu întârziere și pentru a evita un nou proces, este necesar ca cel care urmează a plăti despăgubirile să fie obligat și la plata dobânzii legale pe tot timpul de la rămânerea definitivă a hotărârii și până la completa lor achitare, deoarece din acest moment, în care instanța a stabilit în mod definitiv daunele, acestea s-au transformat într-o creanță certă, lichidă și exigibilă, deci într-o obligație care, având ca obiect restituirea unui sume de bani, produce, conform art. 1088 C.civ., dobânzi civile până la completa ei achitare.*

Secția I civilă, decizia nr. 2782 din 08 decembrie 2015

Prin sentința civilă nr. 97 din 29.01.2015 a Tribunalului Mureș, a fost respinsă excepția prescripției dreptului material la acțiune și a fost admisă acțiunea civilă formulată de reclamanta Banca X., prin lichidator Fondul de Garantare a Depozitelor în Sistemul Bancar, în contradictoriu cu pârâta A. dispunându-se obligarea pârâtei la plata către reclamantă, a echivalentului în lei la data plății, a sumei de 32.685,94 euro cu titlu de contravaloare a prejudiciului cauzat acesteia.

Totodată, tribunalul a obligat pârâta la plata către reclamantă a dobânzii legale aferente sumei de 32.685,94 euro, începând de la data de 27.01.2005 și până la data plății efective.

Instanța de fond a reținut că excepția prescripției dreptului material la acțiune este neîntemeiată, întrucât numai prin raportare la momentul la care s-a constatat că recuperarea creditului nu se poate efectua potrivit clauzelor contractuale, în lipsa înscrierii garanței reale în cartea funciară, se poate vorbi de cunoașterea existenței unei fapte de natură a produce prejudicii și, pe cale de consecință, de la acest moment curge termenul de prescripție. Raportat la această dată, instanța a constatat că, înăuntrul termenului de prescripție, și anume de la data de 07.02.2005, Banca X., prin lichidator Fondul de Garantare a Depozitelor în Sistem Bancar a formulat plângere penală împotriva pârâtei din prezenta cauză (alături de alte câteva persoane), prin plângere fiind formulată și constituirea de parte civilă în vederea recuperării prejudiciului, care la momentul respectiv era estimat la suma de 200.000 euro. S-a reținut că încetarea procesului penal nu echivalează cu încetarea în sens civil a procesului, astfel că prescripția dreptului la acțiune al reclamantei a reînceput să curgă de la data pronunțării hotărârii penale, dată în raport de care introducerea acțiunii de față la 15.01.2009 este făcută înăuntrul termenului de prescripție.

Pe fondul cauzei, instanța a reținut că sunt îndeplinite condițiile răspunderii civile delictuale, prevăzute de art. 998 C.civ. avându-se în vedere faptul că, deși între reclamantă și debitoarea SC Y. SA a fost încheiat un contract de credit și răspunderea părților derivând din acest act juridic este o răspundere contractuală, ca urmare a imposibilității de realizare a obligației de restituire a sumei împrumutate, reclamanta nu mai are decât posibilitatea ca, pe calea răspunderii civile delictuale, să se îndrepte împotriva celui care, prin fapta sa, a cauzat prejudiciul.

În ceea ce privește prejudiciul, instanța a reținut că, potrivit expertizei de specialitate

contabilă efectuată în cauză, valoarea acestuia, la data sesizării instanței, era de 107.685,94 euro, din care 81.020,12 euro creanța principală, însă prin contractul de tranzacție încheiat la data de 28.10.2014 cu Z. SRL, reclamanta a mai recuperat suma de 75.000 euro, astfel că, suma rămasă nerecuperată din credit este de 32.685,94 euro.

În ceea ce privește fapta ilicită și legătura de cauzalitate între aceasta și prejudiciul cauzat, instanța a subliniat că modalitatea de repartizare a dosarului de creditare, precum și încheierea contractului de creditare anterior emiterii hotărârii de aprobare a acestuia de către Comitetul de creditare din cadrul centralei din Brașov nu pot fi reținute ca având legătură de cauzalitate directă cu crearea prejudiciului în detrimentul băncii, întrucât, chiar și în aceste condiții era posibilă rambursarea integrală a împrumutului, însă aceste sunt aspecte de natură a circumstanțelor existența vinovăției pârâtei.

În urma analizării probatoriului administrat, instanța de fond a concluzionat că lipsa de diligență în efectuarea operațiunilor de înscriere a ipotecii în cartea funciară echivalează cu o faptă ilicită și că există o legătură de cauzalitate directă între omisiunea de efectuare a operației de înscriere în cartea funciară a ipotecii și prejudiciul care s-a produs, tocmai având în vedere caracterul de garanție al ipotecii, în contextul în care demersurile de înscriere în cartea funciară ar fi putut paraliza acordarea creditului, pentru că ar fi permis constarea în timp util a existenței unei alte ipotecii înscrise în CF, însă existența acestei ipotecii anterioare nu a mai permis recuperarea contravalorii creditului restant.

Privitor la cererea de obligare a pârâtei la plata dobânzii legale aferente sumei datorate, instanța a apreciat că este întemeiată, în baza prevederilor art. 1088 alin. (2) C.civ., iar în ceea ce privește momentul de la care se justifică plata dobânzii, instanța a reținut aceleași considerente expuse în soluționarea excepției prescripției dreptului materiale la acțiune.

Împotriva acestei hotărâri a declarat apel pârâta.

Prin decizia nr. 428/A din 04.06.2015, Curtea de Apel Târgu Mureș, Secția I civilă a respins, ca nefondat, apelul declarat de pârâtă, reținând următoarele :

În ceea ce privește critica referitoare la prescripția dreptului material la acțiune, s-a avut în vedere că acțiunea reclamantei vizează obligarea pârâtei la repararea prejudiciului cauzat băncii ca urmare a neîndeplinirii obligațiilor de serviciu, cererea fiind întemeiată pe dispozițiile art. 998 C.civ., fiind o continuare a acțiunii civile alăturate acțiunii penale, aceasta din urmă finalizându-se cu o soluție de achitare, ca urmare a dezincriminării faptei pentru care pârâta fusese trimisă în judecată.

În analiza criticii referitoare la prescripția dreptului material la acțiune, instanța de apel a avut în vedere prevederile art. 3 din Decretul nr. 167/1958, potrivit cărora termenul de prescripție este de 3 ani și prevederile art. 8 din același act normativ, conform cărora prescripția dreptului la acțiune în repararea pagubei pricinuite prin fapta ilicită, începe să curgă de la data când păgubitul a cunoscut sau trebuia să cunoască, atât paguba, cât și pe cel care răspunde de ea.

Urmare a analizării probatoriului administrat, s-a constatat că prima instanță a reținut în mod corect împrejurarea că momentul de la care a început să curgă termenul de prescripție, respectiv momentul la care reclamanta a cunoscut sau trebuia să cunoască paguba și persoana care răspunde de ea este 09.09.2003, respectiv data înscrierii somației în cartea funciară, acesta fiind momentul la care s-a constatat că nu există înscrierea în cartea funciară a dreptului de ipotecă asupra imobilului în favoarea Băncii X.

Termenul de prescripție a fost întrerupt la data de 07.02.2005, când reclamanta a formulat plângere penală împotriva pârâtei, alăturându-i și acțiunea civilă pentru repararea prejudiciului cauzat. Susținerile pârâtei apelante în sensul că acțiunea civilă alăturată acțiunii penale nu a avut efectul de întrerupere a cursului prescripției, din cauză că procesul penal s-a finalizat cu achitarea inculpatei, nu au fost primite. Sub acest aspect, instanța a reținut că achitarea inculpatei s-a dispus la data de 28.11.2007, ca urmare a dezincriminării faptei pentru care fusese trimisă în judecată, instanța penală lăsând nesoluționată latura civilă. Cererea de chemare în judecată formulată ulterior de reclamantă la data de 15.01.2009 și care face obiectul prezentei cauze, este continuarea acțiunii

civile alăturate acțiunii penale, reclamanta, de altfel, precizând în mod expres acest lucru în înscrisul din dosarul Tribunalului Brașov.

Instanța de apel a reținut că nu este incidentă în cauză ipoteza reglementată de art. 16 alin. (2) din Decretul nr. 167/1958 deoarece acțiunea civilă nu a fost respinsă, iar potrivit art. 20 alin. (1) din Codul de procedură penală în vigoare în anul 2007, persoana vătămată constituită parte civilă în procesul penal poate să pornească acțiune în fața instanței civile, dacă instanța penală prin hotărârea rămasă definitivă, a lăsat nesoluționată acțiunea civilă. Or, este evident că, față de reglementarea condițiilor de exercitare a acțiunii civile în procesul penal, părții civile nu i se poate opune prescripția în ipoteza nesoluționării acțiunii civile în cadrul procesului penal din motive care nu-i pot fi imputate. Susținerile apelantei în sensul că temeiul legal al tragerii la răspundere civilă a pârâtei ar fi diferit în procesul penal de procesul civil nu au fost primite, deoarece, în ambele situații, temeiul legal este cel al răspunderii civile delictuale.

În circumstanțele expuse, instanța de apel a constatat că acțiunea reclamantei nu este prescrisă. De altfel, chiar dacă pentru determinarea momentului de la care a început să curgă termenul de prescripție, acesta s-ar raporta la data deschiderii falimentului băncii, respectiv 16.04.2002, față de data constituirii de parte civilă, 07.02.2005, tot nu ar fi împlinit cursul prescripției extinctive.

În ceea ce privește criticile formulate pe fondul cauzei, instanța de apel a constatat că și acestea sunt nefondate, prima instanță reținând în mod întemeiat, în baza probelor administrate, întrunirea cumulativă a condițiilor răspunderii civile delictuale.

S-a avut în vedere că apelanta a criticat hotărârea atacată, din perspectiva încălcării principiului nemijlocirii, decurgând din faptul că instanța a făcut trimitere la declarațiile date în dosarul penal, pentru a reține în sarcina sa săvârșirea unor fapte ilicite cauzatoare de prejudicii.

Principiul nemijlocirii constă în obligația instanței de a cerceta direct și nemediat toate elementele care servesc la dezlegarea pricinii, însă necesitățile unei bune administrări a justiției impun și unele derogări de la acest principiu. În speță, instanța de fond a făcut trimitere și la probele testimoniale administrate în procesul penal, având în vedere că au fost date la un moment mai apropiat în timp de cel al acordării creditului, însă aceiași martori au fost audiați și în prezenta cauză, iar soluția pronunțată se bazează pe probele administrate nemijlocit.

În ceea ce privește existența unei fapte ilicite și a legăturii de cauzalitate între aceasta și prejudiciu, s-a reținut în sarcina pârâtei împrejurarea că, în calitate de director al Sucursalei Sighișoara a Băncii X. a acordat SC Y. SA un credit pentru investiții în sumă de 200.000 euro, fără respectarea normelor bancare și fără asigurarea garanțiilor corespunzătoare.

Astfel, în contractul de credit nr. xx6 din 16.02.2001 s-a prevăzut că împrumutul este garantat cu ipotecă de rang I asupra imobilului construcției industriale și teren în suprafață de 11.111,56 mp, situat în Sighișoara, înscris în CF nr. x1 A+2, nr. top x5, x6, A+3 nr. top x8/1, x8/2, x8/2, x9, x7. La pct. H.5 din același contract se prevede că împrumutatul are obligația de a pune la dispoziția băncii toate documentele privind garanțiile, banca având dreptul să verifice existența faptică și integrală a garanțiilor creditului.

Deși băncii îi revenea obligația de înscriere a ipotecii în cartea funciară, pârâta nu a făcut demersuri în acest sens, obligație ce îi revenea în condițiile în care a ridicat toate exemplarele actului autentificat, mai puțin exemplarul notarului public, astfel cum rezultă din înscrisul aflat în dosarul Tribunalului Mureș coroborat cu răspunsul la întrebarea nr. 8 din interogatoriu, pârâta recunoscând că nu și-a îndeplinit obligația de a înscrie în cartea funciară ipoteca, susținând că a convenit cu reprezentantul debitoarei să facă el acest demers, întrucât nu dispunea de personal suficient.

Din acest motiv banca a pierdut rangul ipotecii, bunul neputând fi valorificat de către reclamantă. Asupra acestuia era deja înscrisă o ipotecă în favoarea Băncii Q. încă din 04.01.2000, ipotecă ce a fost valorificată în octombrie 2003 de Banca Q. în cadrul dosarului execuțional nr. x/2003 al Biroului Executorului Judecătoresc M.

La pct. 185 din Normele metodologice privind activitatea de creditare, în ceea ce privește

instituirea unor garanții ipotecare, se prevede că solicitantul de credit trebuie să prezinte economistului de credit dovada că nu există ipoteci constituite asupra imobilului respectiv. De asemenea, la pct. 225 se prevede că, după încheierea contractului de credit, economistul de credite - înainte de punerea la dispoziție a creditului aprobat - verifică înscrierea garanției imobiliare și verifică obținerea extrasului de carte funciară.

Instanța de apel a reținut astfel din dispozițiile normative evocate că economistul de credite este cel care are atribuții de verificare în ceea ce privește garanțiile imobiliare, însă nu rezultă că aceste verificări înglobează și obligația de a efectua demersurile în vederea înscrierii garanției imobiliare. Din această perspectivă, instanța a înlăturat argumentele apelantei în sensul că, prin raportare la reglementarea menționată, nu se poate reține săvârșirea faptei ilicite în sarcina pârâtei.

Instanța a reținut că potrivit relațiilor furnizate în cursul cercetării penale de către O.C.P.I. Sighișoara, în perioada februarie 2001 pârâta, în calitate de director al Sucursalei Sighișoara a Băncii X. a fost cea care a formulat cereri de înscriere în cartea funciară a unor ipoteci sau de radiere de ipoteci, astfel că, susținerile pârâtei referitoare la practica potrivit căreia clienții erau cei care efectuau aceste formalități și că se recurgea la această metodă datorită lipsei de personal din cadrul băncii sunt contrazise. Pârâta nu a fost în măsură să justifice motivul pentru care, deși conform Registrului de intrări – ieșiri a Biroului de carte funciară Sighișoara, în celelalte cazuri de creditare cu garanții imobiliare, solicita înscrierea ipotecii, iar în acest caz particular nu a făcut-o.

Cu privire la modalitatea de întocmire a dosarului de creditare, s-a avut în vedere că prima instanță a reținut corect împrejurarea că nu era de natură să ducă la producerea prejudiciului, lipsind raportul de cauzalitate.

În ceea ce privește critica referitoare la data de la care s-a dispus obligarea apelantei la plata dobânzii legale, instanța a reținut că pentru argumentele expuse cu ocazia analizării susținerilor referitoare la prescripția dreptului material la acțiune, exercitarea acțiunii civile alături de acțiunii penale conferă acesteia toate efectele acțiunii civile în general, printre acestea fiind și cel al punerii în întârziere. Astfel încât a concluzionat că, de la acea dată pârâta datora și daune moratorii.

Împotriva acestei decizii a declarat recurs pârâta.

În motivarea cererii de recurs, pârâta a invocat nelegalitatea deciziei atacate din perspectiva modului greșit de soluționare a excepției prescripției dreptului material la acțiune.

Invocând dispozițiile art. 3 și art. 8 din Decretul nr.167/1958, recurenta consideră că data de 16.04.2002 este momentul de la care a început să curgă termenul de prescripție de 3 ani, aceasta fiind data deschiderii procedurii de faliment a băncii, fapt recunoscut de reclamantă prin înscrisul depus la Curtea de Apel Tg. Mureș pentru termenul de judecată 06.01.2011, deoarece la data respectivă era înregistrată în contabilitatea Sucursalei Sighișoara creditul restant pe 4 luni, astfel încât, de la data desemnării sale, lichidatorul avea obligația să cerceteze cauzele neachitării ratelor și să fi acționat în consecință. Apreciază că, instanța de apel a înlăturat nelegal recunoașterea reclamantei în privința începerii curgerii termenului de prescripție, indicând o altă dată a începerii curgerii acestuia. Data de 09.09.2003 când s-a înscris în CF somația de plata emisă de executorul judecătoresc la cererea lichidatorului poate fi considerată ca dată a cunoașterii întregului prejudiciu, dar nu ca dată a începerii curgerii termenului de prescripție.

Recurenta a susținut și faptul că, cererea de chemare în judecată formulată de reclamantă la 15.01.2009, care face obiectul prezentei cauze, nu este continuarea acțiunii civile alături de acțiunii penale, cum eronat a considerat instanța de apel, deoarece atât temeiul de drept, cât și normele de procedură aplicabile diferă. În dosarul penal acțiunea civilă a fost motivată de săvârșirea unor infracțiuni, iar acțiunea ulterioară este motivată pe dispozițiile art. 998 C.civ., apreciind că, în ipoteza în care acțiunea prezentă ar fi fost continuarea acțiunii civile din dosarul penal, aceasta s-ar fi soluționat de instanța penală. Susținerile reclamantei și ale instanței de apel în această privință sunt contrare prevederilor art. 20 alin.(1) C.proc.pen. care statuează că „persoana vătămată constituită parte civilă în procesul penal poate să pornească acțiune în fața instanței civile dacă instanța penală, prin hotărâre rămasă definitivă, a lăsat nesoluționată acțiunea civilă”. Arată că, plângerea penală în urma căreia a fost trimisă în judecată, alături de alte persoane, nu are efect

întreruptiv al prescripției deoarece nu a avut finalitatea scontată de reclamantă, faptele fiind dezincriminate. Achitarea în procesul penal ca urmare a dezincriminării faptelor este situația similară a unei cereri de chemare în judecată în materie civilă care a fost respinsă ori anulată .

În ceea ce privește fondul cauzei, recurenta apreciază că reținerea instanței de apel a împrejurării că a acordat SC Y. SA un credit pentru investiții în sumă de 200.000 euro fără respectarea normelor bancare și fără asigurarea garanțiilor corespunzătoare este contrară art. 185 și art. 225 din Normele metodologice privind activitatea de creditare, precum și probelor administrate în cauza.

Evocând textele legale menționate din normele metodologice, recurenta susține că, solicitarea dovezilor privitoare la inexistența vreunei ipotecii asupra imobilului cu care s-a garantat creditul și înscrierea ipotecii în favoarea Sucursalei Sighișoara a Băncii X. pentru garantarea creditului de 200.000 euro anterior acordării acestuia era obligația economistului de credite și nu a directorului sucursalei. După aprobarea de către Centrala Băncii X., dosarul a fost predat economistei de credite din cadrul Sucursalei Sighișoara a Băncii X. pentru a-și exercita atribuțiile privitoare la derularea creditului și existența garanțiilor. În acest sens economista de credite a verificat garanția creditului garantat conform contractului nr. x/2001 și a întocmit două note de constatare, respectiv la 30.07.2001 și la 04.03.2002 în care s-a menționat, că garanția creditului este reprezentată de ipoteca de rang I asupra construcțiilor industriale și teren situat în Sighișoara extras CF x1, A+2 proprietatea SC Y. SA, fiind realizat un grafic pentru achitarea ratelor restante. Arată că, o verificare similară a fost efectuată și de către inspecții din cadrul BNR Sucursala Mureș care în procesul verbal încheiat la 19.12.2001 menționează că garanțiile creditului acordat SC Y. SA prin contractul nr. x/2001 în sumă de 200.000 euro au fost legal constituite în formă autentică fiind asigurate pe toată perioada de creditare.

Apreciază că, de vreme ce economistul de credite avea atribuții de verificare a garanțiilor imobiliare, acesta era cel care avea obligația să facă demersurile în vederea înscrierii în CF a respectivelor garanții, astfel încât, economistul de credite răspundea de toate operațiunile privitoare la dosarul de credit, iar directorul sucursalei avea doar obligația să urmărească ca fiecare angajat să își îndeplinească obligațiile de serviciu, obligație pe care recurenta consideră că și-a îndeplinit-o. Faptul că a preluat de la notarul public toate exemplarele contractului de garanție, această împrejurare nu poate duce la concluzia că au fost nesocotite obligațiile privitoare la înscrierea în CF a ipotecii pe dată ce reprezentatul societății beneficiare a creditului a primit un exemplar al contractului cu care s-a prezentat la biroul CF și apoi a depus la dosar, anterior acordării creditului, un extras CF în care la foaia C era înscrisă ipoteca de rangul I în favoarea Sucursalei Sighișoara a Băncii X. Arată că, deși este adevărat că în unele cazuri s-au formulat cereri către biroul de carte funciara pentru înscrierea garanției, în speță nu s-a procedat astfel deoarece SC Y. SA nu era la primul contract de credit și conducerea acesteia prezenta încredere.

Recurenta consideră că decizia atacată este nelegală și sub aspectul modului greșit la care a fost obligată la plata dobânzilor de la data înregistrării plângerii penale deoarece acțiunea civilă nu este o continuare a celei din dosarul penal.

Intimata Banca Y. a formulat întâmpinare la recursul declarat de pârâtă, solicitând prioritar să se constate că recursul este nul, deoarece acesta nu a fost motivat în termenul legal, susținând, totodată că motivele de recurs invocate nu se încadrează în cazurile de nelegalitate reglementate de art. 304 pct. 1-9 C.proc.civ. În subsidiar, a solicitat respingerea recursului, ca nefondat.

Verificând legalitatea deciziei recurate în raport de criticile formulate care pot fi încadrate în motivul de recurs înscris în art. 304 pct. 9 C.proc.civ., Înalta Curte va constata că recursul este fondat în limitele următoarelor considerente:

Cu titlu preliminar, se impune a sublinia faptul că, din expunerea cererii de recurs rezultă că anumite critici vizează modul de interpretare a materialului probator de către instanța care a pronunțat hotărârea recurată, cu consecința reevaluării situației de fapt.

Aceste critici nu se încadrează în motivele de nelegalitate reglementate expres și limitativ de art. 304 C.proc.civ. și, ca atare, nu pot forma obiect al analizei instanței de recurs deoarece, în

actuala reglementare, art. 304 C.proc.civ. permite reformarea unei hotărâri în recurs numai pentru motive de nelegalitate, nu și de netemeinicie. Astfel, în contextul legislativ actual, instanța de recurs nu mai are competența de a cenzura situația de fapt stabilită prin hotărârea atacată și de a reevalua în acest scop probele, ci doar de a verifica legalitatea hotărârii prin raportare la situația de fapt stabilită de instanțele de fond.

Prin urmare, criticile care tind la reevaluarea probelor și schimbarea situației de fapt reținută în etapele procesuale anterioare reprezintă aspecte de netemeinicie și nu pot face obiect al controlului judiciar în recurs, deoarece dezvoltarea unor atare motive de recurs nu se încadrează în cazurile de nelegalitate expres și limitativ prevăzute de art. 304 pct. 1 - 9 C.proc.civ., urmând a fi analizate acele critici care se înscriu în textul de lege evocat.

În ce privește motivul de recurs care vizează modul greșit de soluționare a excepției prescripției dreptului material la acțiune, criticile subsumate acestui motiv de nelegalitate, susceptibile de încadrare în art. 304 pct. 9 C.proc.civ., se vădesc a fi neîntemeiate.

Relativ la excepția prescripției dreptului material la acțiune, recurenta a susținut că instanțele de fond au stabilit greșit momentul de la care începe să curgă termenul de prescripție. În dezvoltarea acestui motiv de recurs, s-a susținut că, momentul de la care începe să curgă termenul de prescripție este data la care s-a dispus deschiderea procedurii de faliment a băncii, respectiv 16.04.2002, ocazie cu care a fost numit și lichidatorul judiciar, moment la care era înregistrat în contabilitatea Sucursalei Sighișoara creditul restant de 4 luni.

Contrar susținerilor recurente, prin hotărârile pronunțate, instanțele au procedat corect la aplicarea și interpretarea dispozițiilor legale referitoare la determinarea momentului începerii cursului prescripției extinctive în cazul obligațiilor izvorând din cauzarea de prejudicii.

Sub aspectul analizării legii aplicabile, se impune a sublinia faptul că, în cauză, sunt incidente prevederile Decretului nr. 167/1958, reglementare referitoare la prescripția extinctivă anterioară intrării în vigoare a Codului civil din 2009, fiind vorba de prescripții începute a fi curs mai înainte de data de 1 octombrie 2011, potrivit dispozițiilor art. 3 și 201 din Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil. Totodată, sunt avute în vedere și dispozițiile înscrise în art. 6 alin. (4) din Codul civil din 2009 care prevăd expres că: prescripțiile, decăderile și uzucapiunile începute și neîmplinite la data intrării în vigoare a legii noi sunt în întregime supuse dispozițiilor legale care le-au instituit.

În acest cadru legislativ, ca regulă generală, dreptul la acțiune având un obiect patrimonial se stinge prin prescripție dacă nu a fost exercitat în termenul stabilit în lege, termenul general de prescripție fiind de 3 ani, conform art. 3 din Decretul nr. 167/1958, termen care începe să curgă, potrivit art. 7 din același act normativ, de la data când se naște dreptul la acțiune. În privința prescripției dreptului la acțiune în repararea pagubei pricinuite printr-o faptă ilicită, legiuitorul stabilește regula specială potrivit căreia acesta începe să curgă de la data când păgubitul a cunoscut sau trebuia să cunoască, atât paguba, cât și pe cel care răspunde de ea, astfel cum rezultă din prevederile art. 8 alin. 1 din decret.

În cauza de față, prin acțiunea înregistrată inițial la data de 15.01.2009 pe rolul Tribunalului Brașov, reclamanta Banca X., prin lichidator Fondul de Garantare a depozitelor din sistemul bancar a solicitat obligarea pârâtei A. la repararea prejudiciului cauzat băncii ca urmare a neîndeplinirii obligațiilor de serviciu, acțiunea reclamantei fiind întemeiată în drept pe dispozițiile art. 998 și urm. C.civ., norme de drept comun care reglementează regulile care guvernează răspunderea civilă delictuală, precum și pe dispozițiile art. 20 C.proc.pen.

Raportat la temeiul juridic al acțiunii, Înalta Curte reține că instanțele de fond au analizat corect momentul începerii cursului prescripției dreptului la acțiune al reclamantei din perspectiva incidenței dispozițiile speciale înscrise în art. 8 alin.(2) din Decretul nr. 167/1958 referitoare la curgerea termenului de prescripție al acțiunii în repararea unei pagube cauzate printr-o faptă ilicită.

Deși, într-adevăr, potrivit normei generale înscrisă în art. 3 din Decretul 168/1958, termenul de prescripție este de 3 ani, fiind intervalul de timp stabilit de lege în lăuntruul căruia trebuie exercitat dreptul la acțiune în sens material, sub sancțiunea pierderii acestui drept, termen care începe să

curgă de la data nașterii dreptului la acțiune, principiul menționat se aplică ori de câte ori nu-și găsește incidență vreoa regulă specială, edictată pentru un caz particular.

Cum în speță, reclamanta și-a fundamentat despăgubirile solicitate pe dispozițiile înscrise în art. 998 și urm. C.civ., se constată că momentul începerii cursului prescripției dreptului la acțiune al reclamantei a fost corect determinat din perspectiva incidenței dispozițiilor speciale înscrise în art. 8 alin.(2) din Decretul nr. 167/1958 referitoare la curgerea termenului de prescripție al acțiunii în repararea unei pagube cauzate printr-o faptă ilicită, potrivit căreia "prescripția dreptului la acțiune în repararea pagubei pricinuite prin fapta ilicită începe să curgă de la data când păgubitul a cunoscut sau trebuia să cunoască, atât paguba, cât și cel care răspunde de ea".

Prin urmare, în conformitate cu dispozițiilor legale sus evocate, începutul cursului prescripției extinctive a fost examinat și determinat corect din perspectiva celor două momente alternative pe care art. 8 alin. (2) din decret le stabilește și de la care termenul de prescripție poate începe să curgă, și anume: momentul subiectiv, respectiv data când păgubitul a cunoscut paguba și pe cel care răspunde de ea, iar pe de altă parte, momentul obiectiv al datei la care păgubitul putea ori trebuia să cunoască paguba și pe cel răspunzător de aceasta.

În acest context al analizei, prescripția dreptului la acțiune în repararea pagubei pricinuite prin fapte ilicite nu începe să curgă de la data când s-a produs paguba, întrucât legiuitorul pentru a ocroti drepturile victimei a detașat momentul începerii curgerii prescripției de momentul nașterii dreptului subiectiv la repararea prejudiciului cauzat printr-o faptă ilicită și, implicit, al nașterii dreptului la acțiune, luând în considerare momentul subiectiv al cunoașterii pagubei și pe cel răspunzător de repararea acesteia, legiuitorul stabilind astfel că prescripția începe să curgă numai de la data când victima a cunoscut atât paguba, cât și pe cel răspunzător de ea.

Întrucât, în cauză, excepția prescripției dreptului la acțiune a fost analizată din perspectiva normei speciale în raport cu obiectul investiției sale și al temeiului juridic pe care acțiunea reclamantei se fundamentează, Înalta Curte constată că, în raport de situația de fapt stabilită în cauză care nu mai poate fi reevaluată în aceasta fază procesuală, instanțele de fond au determinat corect atât data la care s-a născut dreptul subiectiv la reparație și dreptul la acțiune în răspundere civilă, cât și data de la care se putea exercita acest drept, demers ce implica cunoașterea de către cel vătămat a acelor elemente și împrejurări concrete pentru a putea acționa în scop de obligare la despăgubiri.

Reținând aplicarea și interpretarea corectă a dispozițiilor legale speciale care reglementează prescripția dreptului la acțiune în repararea unei pagube care a fost cauzată printr-o faptă ilicită, susținerea recurentei-pârâte potrivit căreia dreptul material la acțiune s-ar fi născut, potrivit recunoașterii reclamantei, la data deschiderii procedurii de faliment a băncii, respectiv 16.04.2002, nu poate fi primită. Data la care s-a procedat la deschiderea procedurii de faliment a băncii nu poate fi considerat, cum corect au apreciat instanțele de fond, momentul de început al termenului de prescripție în sensul prevederilor art. 8 din Decretul nr. 167/1958. Simpla încălcare a dreptului subiectiv, deși implică nașterea dreptului la acțiune, nu atrage și începutul prescripției extinctive, dacă titularul dreptului la acțiune nu a cunoscut efectiv sau nu a putut să cunoască actele sau faptele de care legea leagă nașterea dreptului la acțiune, precum și pe cel care este ținut să răspundă, deoarece nu poate acționa, întrucât, în caz contrar, dacă prescripția ar începe să curgă, curgerea ar fi nejustificată.

În contextul împrejurărilor cauzei, s-a reținut că deși la momentul deschiderii procedurii de faliment a Băncii X., creditul era înregistrat în contabilitatea băncii ca fiind un credit restant, la momentul respectiv nu exista certitudinea că s-a produs vreun prejudiciu datorită, pe de o parte, modului de derulare a contractului de credit nr. x/2001, dar și faptului că până la data de 23.12.2001 au fost efectuate plăți ale ratelor scadente. Prin urmare, în circumstanțele expuse, a fost reținut corect momentul la care reclamanta a cunoscut sau putea să cunoască paguba și persoana care răspunde, respectiv data de 09.09.2003, moment la care cererea de executare silită declanșată de lichidatorul judiciar în privința imobilului adus în garanție a fost încuviințată, cu consecința înscrierii somației în cartea funciară. Or, acesta este momentul la care s-a constatat lipsa înscrierii

în cartea funciară a dreptului de ipotecă asupra imobilului în favoarea Băncii X. și, deci, imposibilitatea recuperării creditului în lipsa înscrierii garanției reale în cartea funciară, împrejurare de natură a marca momentul cunoașterii existenței faptei de natură a produce un prejudiciu cert reclamantei.

Or, în raportat la această dată, s-a reținut judicios că plângerea penală promovată de reclamantă la data de 7.02.2005 împotriva pârâtei A. (moment la care s-a constituit și parte civilă în vederea recuperării prejudiciului produs prin infracțiune) a condus la întreruperea termenului de prescripție.

Constituirea de parte civilă în procesul penal valorează cauză de întrerupere a prescripției extinctive, deoarece denotă împrejurarea că titularul dreptului a ieșit din starea de expectativă, pârâta din prezenta cauză fiind trimisă în judecată prin rechizitoriul Parchetului Național Anticorupție din 13.06.2005 (alături de alți inculpați) pentru săvârșirea infracțiunilor de acordare de credite sau subvenții cu încălcarea legii sau a normelor de creditare, neurmărite, conform legii sau normelor de creditare, a destinațiilor contractate ale creditelor sau subvențiilor ori neurmărirea creditelor restante, fapte prevăzute de art. 10 lit. b) din Legea nr. 78/2000.

Prin memoriul de recurs, pârâta a susținut că instanța de apel a considerat greșit că prezenta acțiune este o continuare a acțiunii civile alăturată celei penale întrucât temeiul de drept și normele de procedură aplicabile diferă, apreciind astfel că plângerea penală nu are efect întreruptiv al prescripției deoarece achitarea sa în procesul penal, ca urmare a dezincriminării faptelor, este similară unei cereri de chemare în judecată în materie civilă care a fost respinsă ori anulată.

Sușinerile recurente nu sunt fondate, deoarece datorită dezincriminării, după comiterea faptei, a unei infracțiuni, partea vătămată care s-a constituit parte civilă în cadrul procesului penal pentru recuperarea prejudiciului are posibilitatea, sub aspectul pretențiilor civile, promovării unei acțiuni separate în fața instanțelor civile în vederea acordării de despăgubiri pentru prejudiciul civil cauzat. În cauză, prin sentința penală nr. 213/2007 pronunțată de Judecătoria Sighișoara s-a dispus, în baza art. 11 pct. 2 lit. a) raportat la art. 10 lit. b) C.proc.pen., achitarea pârâtei A. deoarece faptele săvârșite sub imperiul legii vechi nu mai constituiau infracțiuni potrivit legii noi, acțiunea civilă a părții civile Băncii X. alăturată acțiunii penale fiind lăsată nesoluționată. În acest context, instanța de apel a statuat corect că cererea de chemare în judecată formulată, ulterior, de reclamantă la data de 15.01.2009, care face obiectul acțiunii de față, deși constituie o acțiune separată în fața instanței civile în vederea recuperării prejudiciului cauzat prin săvârșirea faptei respective, reprezintă o continuare a acțiunii civile lăsată nesoluționată prin hotărârea penală de achitare, atât timp cât incriminarea/dezincriminarea unor fapte țin de marja de apreciere a legiuitorului care are îndreptățirea de a plasa protecția constituțională a valorii care nu intră sub incidența penalului în sfera răspunderii civile delictuale.

Contrar sușinerilor recurente, în cauză nu se poate reține că achitarea dispusă în procesul penal ar fi similară unei cereri în materie civilă care a fost respinsă și că, astfel, ar fi incidente dispozițiile art. 16 din Decretul nr. 167/1958.

Instanța de apel a stabilit corect că, în speță, a operat întreruperea termenului de prescripție întrucât prin sentința penală nr. 213 din 28.11.2007, Judecătoria Sighișoara deși a dispus achitarea pârâtei A., prin dispozitivul hotărârii, instanța penală a făcut aplicarea dispozițiilor art. 346 alin. (4) C.proc.civ. și a lăsat nesoluționată acțiunea civilă formulată de reclamantă, alăturată acțiunii penale. Or, în contextul celor statuate prin hotărârea penală, instanța de apel a concluzionat judicios că soluția dispusă prin hotărârea penală nu echivalează cu respingerea acțiunii civile, ceea ce exclude reținerea în cauză a ipotezei reglementată de dispozițiile art. 16 alin. (2) din Decretul nr. 167/1958. Raționamentul judiciar îmbrățișat de instanța de apel este corect, deoarece în caz contrar s-ar ignora principiul „*electa una via non datur recursus ad alteram*”, în raport de care reclamanta, care a declanșat procesul penal ca parte vătămată prin infracțiunea săvârșită de recurentă, constituindu-se parte civilă, nu putea promova în paralel o acțiune civilă pentru recuperarea aceluiași prejudiciu decât după pronunțarea hotărârii penale prin care, prin ipoteză, acțiunea sa civilă să nu fi fost soluționată.

Nu poate fi primit nici argumentul recurenței potrivit căruia acțiunea civilă de față nu ar fi o continuare a acțiunii civile alăturată celei penale, atât timp cât în ambele situații demersul judiciar are la bază același temei juridic care antrenează răspunderea civilă delictuală.

Astfel, în ipoteza în care partea vătămată se constituie și parte civilă în procesul penal, în conformitate cu prevederile art. 14 alin. (3) C.proc.pen. din 1968, repararea pagubei se face în modalitățile prevăzute de lit. a) și b) "potrivit legii civile", ceea ce înseamnă că legea penală trimite atât la dispozițiile civile de drept material care reglementează răspunderea civilă delictuală (art. 998 - 1003 C.civ., având în vedere data săvârșirii faptei prejudiciabile), cât și la cele de drept procesual civil, derogările în materie de procedură rezultate din alăturarea acțiunii civile acțiunii penale fiind expres reglementate în Cod procedura penală. Rezultă deci, că temeiul răspunderii civile pentru prejudiciile cauzate în urma săvârșirii infracțiunii îl constituie temeiul general al răspunderii civile delictuale, astfel cum este reglementat în art. 998 - 999 C.civ., dispoziții legale care reprezintă și temeiul de drept al acțiunii de față.

Relativ la fondul cauzei, recurenta a invocat nelegalitatea deciziei atacate întrucât este contrară art. 185 și 225 din Normele metodologice privind activitatea de creditare și probelor administrate în cauză.

Premisa de analiză a pretențiilor reclamantei care vizează plata contravalorii prejudiciului cauzat de către pârâtă reclamă verificarea întrunirii condițiilor răspunderii civile delictuale reglementate de art. 998 și urm. C.civ. Astfel, cerințele legii impun ca persoana care a săvârșit un fapt ilicit să repare integral prejudiciile ce au rezultat din săvârșirea faptei, dacă sunt îndeplinite condițiile răspunderii civile delictuale, prevăzute de textul legal evocat, respectiv: existența unei fapte ilicite, existența unui prejudiciu, existența unui raport de cauzalitate între fapta ilicită și prejudiciu și existența vinovăției celui care a cauzat prejudiciul care poate consta în intenția, neglijența sau imprudența cu care a acționat.

Sub acest aspect, în mod corect instanța de apel a reținut caracterul ilicit al faptei pârâtei care, în calitate de director al sucursalei Băncii X., a acordat un credit pentru investiții fără asigurarea garanțiilor corespunzătoare, astfel încât omisiunea efectuării operațiunilor de înscriere a inscripției ipotecare de rang I în cartea funciară a produs reclamantei un prejudiciu prin imposibilitatea valorificării garanției reale în scopul recuperării creditului restant acordat SC Y. SA.

Din situația de fapt stabilită de instanțele de fond, rezultă că, potrivit clauzelor contractului de credit nr. x/2001, împrumutul acordat era garantat cu o ipotecă de rangul I, împrumutatul având obligația de a pune la dispoziția băncii toate documentele privind garanțiile, banca având dreptul de a verifica existența faptică și integrală a garanțiilor creditului. Pârâta a recunoscut că, deși a ridicat toate exemplarele actului autentificat, cu excepția exemplarului notarului public, nu a efectuat demersurile pentru a înscrie ipoteca în cartea funciară, susținând că a convenit cu reprezentantul debitoarei să întreprindă aceste demersuri, întrucât nu dispunea de personal suficient.

În cuprinsul cererii de recurs, pârâta a invocat prevederile art. 185 și 225 din Normele metodologice de creditare, susținând că obligația înscrierii ipotecii în favoarea băncii pentru garantarea creditului revenea economistului de credite și nu directorului sucursalei băncii. Apărarea pârâtei nu este întemeiată.

Relativ la fapta ilicită reținută în sarcina pârâtei cauzatoare a prejudiciului, deși, într-adevăr, la punctul 185 din Normele metodologice privind activitatea de creditare se prevede că solicitantul de credit trebuie să prezinte economistului de credite dovadă că nu există ipoteci constituite asupra imobilului respectiv, iar la punctul 225 se prevede că după încheierea contractului de credit economistul de credite, înainte de punerea la dispoziție a creditului aprobat, verifică înscrierea garanției imobiliare și verifică obținerea extrasului de carte funciară, recurenta nu a făcut dovada că ar fi procedat la predarea exemplarelor ridicate ale actului autentificat economistului de credite pentru ca acesta să-și îndeplinească obligațiile care îi reveneau sub aspectul verificării înscrierii faptice a garanției imobiliare.

De altfel, recurenta recunoaște și în cuprinsul memoriului de recurs că avea obligația de a urmări ca fiecare angajat să își îndeplinească corespunzător obligațiile de serviciu, astfel încât,

potrivit atribuțiilor ce reveneau pârâtei în conformitate cu regulamentul băncii și fișa postului, rezultă că și însușirea de către aceasta chiar și a unui act inform antrenează răspunderea civilă delictuală a acesteia. Mai mult chiar, în perioada în care a fost perfectat contractul de credit nr. x/2001, pârâta a fost cea care, în calitate de director, a formulat, în situații similare, cereri de înscriere ori radieră a unor ipoteci din cartea funciară, aceasta nefiind în măsură să justifice diligențele sale în alte cazuri de creditare cu garanții imobiliare, comparativ cu situația particulară din prezenta cauză. Relativ la notele de constatare ale economistului de credite din 30.07.2001 și 4.03.2002, ori verificările din 19.12.2001 ale inspectorilor BNR Sucursala Tg. Mureș la care face trimitere recurenta acestea sunt ulterioare datei la care a fost acordat creditul pentru investiții, fără asigurarea garanțiilor corespunzătoare, înscrisurile evocate nefiind în măsură să înlăture caracterul ilicit al faptei pârâtei care rezida în nesocotirea obligațiilor privitoare la înscrierea ipotecii cartea funciară pentru garantarea creditului acordat.

În acest context al analizei, acordarea despăgubirilor cu titlu de contravaloare a prejudiciului cauzat reclamantei a fost corect realizată prin prisma îndeplinirii condiției care impune existența unei fapte ilicite imputabilă pârâtei, ilicitatea faptei generând îndeplinirea și a condiției privind legătura de cauzalitate între faptă și prejudiciu.

Hotărârea recurată a fost criticată și din perspectiva modului greșit de determinare a datei de la care s-a dispus obligarea pârâtei la plata dobânzilor legale. Sub acest aspect, recurenta a invocat aplicarea greșită a dispozițiilor art. 1088 alin. (2) C.civ. în sensul obligării sale eronate la plata dobânzii legale aferentă despăgubirilor începând cu data înregistrării plângerii penale, respectiv de la data de 27.01.2005 și până la data plății efective.

Din această perspectivă, critica recurantei se vedește a fi întemeiată, deoarece hotărârea recurată este nelegală sub aspectul aplicării dispozițiilor legale referitoare la determinarea momentului de la care pot fi acordate dobânzile legale, aspect care va atrage modificarea deciziei recurate pentru incidența motivului de recurs înscris în art. 304 pct. 9 C.proc.civ.

Cuantumul despăgubirilor stabilite trebuie să cuprindă atât pierderea efectiv suferită, cât și beneficiul nerealizat, ținându-se seama de toate elementele necesare pentru ca despăgubirea să reprezinte o reparare completă a prejudiciului cauzat. Astfel, pentru ca reclamantul să nu fie lipsit de o parte din acest beneficiu, și anume de acela pe care nu l-ar putea realiza dacă plata despăgubirilor s-ar face cu întârziere, și pentru a evita un nou proces, este necesar ca cel care urmează a plăti despăgubirile să fie obligat și la plata dobânzii legale, pe tot timpul de la rămânerea definitivă a hotărârii și până la completa lor achitare, deoarece din acest moment în care instanța a stabilit în mod definitiv daunele, acestea s-au transformat într-o creanță certă, lichidă și exigibilă, deci într-o obligație care, având ca obiect restituirea unui sume de bani, produce, conform art. 1088 C.civ., dobânzi civile până la completa ei achitare.

În consecință, pentru motivele expuse, reținând nelegalitatea deciziei atacate pentru motivul de recurs înscris în art. 304 pct. 9 C.proc.civ., în temeiul dispozițiilor art. 312 alin. (1) C.proc.civ., recursul pârâtei declarat împotriva deciziei civile nr. 428/A/2015 a Curții de Apel Târgu Mureș, a fost admis. Drept urmare, a fost modificată deciziei recurate în sensul că, potrivit dispozițiilor art. 296 C.proc.civ., a fost admis apelul formulat de pârâta A. împotriva sentinței nr. 97/2015 a Tribunalului Mureș. În consecință, sentința apelată a fost schimbată în parte, stabilindu-se că pârâta datorează dobânda legală aferentă sumei de 32.685,94 euro de la data deciziei recurate, respectiv 4.06.2015 și până la achitarea integrală a debitului, fiind menținute celelalte dispoziții ale sentinței apelate.

21. Acțiune în răspundere civilă delictuală. Limitele libertății de exprimare. Buna-credință a jurnalistului. Inexistența faptei ilicite.

Convenția europeană a drepturilor omului, art. 8, art. 10
NCC, art. 1349

Presa are datoria de a alerta publicul atunci când are informații de interes general, însă când acestea implică în mod direct persoane determinate, trebuie să furnizeze o bază factuală și să aibă în vedere contextul public în care acționează persoana vizată și natura împrejurărilor ce fac obiectul articolelor. Iar, potrivit jurisprudenței Curții Europene, deși nu trebuie să depășească limitele ce țin în special de protecția reputației și drepturilor persoanei, în îndeplinirea sarcinii de a comunica informații și idei asupra unor chestiuni de interes general, jurnaliștii sunt protejați de art.10 din Convenție chiar dacă nu pot face proba verității, dacă se dovedește că au acționat cu bună credință, pe baza unor afirmații credibile.

Astfel, cum articolele incriminate au vizat o posibilă faptă penală comisă de reclamant – în legătură cu care a existat și o anchetă penală - afirmațiile jurnalistice regăsite în cuprinsul lor nu sunt lipsite total de o bază factuală, nefiind efectuate exclusiv într-o campanie media de denigrare îndreptată împotriva reclamantului, întrucât nu prezintă situații lipsite de orice suport probator, ci conțin informații fiabile ce pot fi considerate verosimile.

Secția I civilă, decizia nr. 1790 din 23 septembrie 2015

Prin cererea înregistrată la data de 30.01.2012 pe rolul Judecătoriei Sectorului 1 București, reclamantul A. a solicitat instanței ca, în contradictoriu cu pârâții S.C. B. S.R.L., C., D., E. și F., să constate caracterul ilicit al faptei săvârșite de aceștia constând în realizarea și publicarea în cotidianul X., în ediția pe suport de hârtie și în ediția on-line, a unui șir de articole defăimătoare, în perioada 22.01.2012 - 27.01.2012; să fie obligați pârâții la restabilirea dreptului atins prin publicarea, pe cheltuiala acestora, sub titlul „Crima ascunsă a familiei A.” a hotărârii de condamnare rămasă definitivă și irevocabilă pronunțată în prezenta cauză, în ziarul X., în ediția pe suport de hârtie și în cea on-line, în șase numere consecutive, în tirajul obișnuit, pe prima pagină, cu aceleași caractere cu care sunt publicate și celelalte articole ale ziarului, precum și prin obligarea pârâților la plata în solidar a sumei de 1.000.000 euro, la cursul B.N.R. din data plății, cu titlu de daune morale.

Prin sentința civilă nr. 3647/2013, Judecătoria sectorului 1 București a admis excepția necompetenței materiale invocată de instanță din oficiu și a declinat competența de soluționare a cauzei în favoarea Tribunalului București, în temeiul dispozițiilor art. 2 lit. b) C.proc.civ., care atribuie competența de soluționare a cauzelor al căror obiect este mai mare de 500.000 lei (în cauza de față fiind în discuție suma de 1.000.000 euro) tribunalului, ca instanță de prim grad.

Prin sentința civilă nr. 977 din 07.07.2014, Tribunalul București, Secția III-a civilă a respins acțiunea, ca neîntemeiată.

Pentru a hotărî astfel, prima instanță a reținut că reclamantul a promovat prezenta acțiune, întemeiată pe răspunderea civilă delictuală, prin care tinde la repararea prejudiciului ce i-a fost cauzat prin publicarea în cotidianul X. a unor articole defăimătoare, în intervalul 22.01.2012 - 27.01.2012. În acest sens invocă o exercitare abuzivă, de către pârâți, a dreptului la liberă exprimare, aceștia prezentând într-o manieră agresivă și neconformă cu realitatea faptele care s-au petrecut în urmă cu circa 21 de ani, scopul urmărit fiind acela de distrugere a imaginii sale publice.

Instanța de fond a avut în vedere dispozițiile art. 1349 alin. 1 din noul Cod civil, reținând că, pentru angajarea răspunderii civile delictuale a unei persoane, trebuie îndeplinite cumulativ următoarele condiții: să fi fost comisă o faptă ilicită, să existe prejudiciu, legătura de cauzalitate între faptă și prejudiciu, precum și vinovăția persoanei sub forma intenției sau a culpei.

S-a constatat, în speță, că pârâții persoane fizice sunt jurnaliști la S.C. B. S.R.L., iar potrivit

Codului deontologic ziaristul are ca obligație primordială pe aceea de a relata adevărul, această obligație decurgând din dreptul constituțional al publicului de a fi corect informat.

Totodată, potrivit aceluiași Cod deontologic, pot fi date publicității doar acele date de a căror veridicitate ziaristul este sigur și numai după ce, în prealabil, respectivele informații au fost verificate, de regulă, din cel puțin două surse credibile.

Seria de articole publicate în cotidianul X., în intervalul arătat în cererea de chemare în judecată, a fost generată de necesitatea de a se da curs unui interes general, factorul declanșator în acest sens fiind reprezentat de un mesaj primit pe site-ul redacției de la o cititoare care comenta un articol din ziar referitor la accidentul de tramvai produs în luna ianuarie 2012 în care a fost implicat tatăl reclamantului, specificându-se de către acea cititoare faptul că și A. – petentul din prezenta cauză, ar fi comis un accident de circulație în anul 1991 în zona Otopeni, soldat cu decesul unei persoane.

Instanța a reținut, în raport de dovezile ce au fost administrate pe parcursul judecății că, pornind de la această premisă și față de văditul interes al publicului legat de dezbaterea acestei chestiuni, a fost desfășurată de către pârâți o anchetă jurnalistică care a necesitat luarea legăturii cu persoane care au fost martori la producerea aceluși accident de circulație, cu foștii lucrători din cadrul poliției, totodată fiind cercetat dosarul aflat la Parchetul General de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, după care, anterior publicării articolelor de către pârâtul E., s-a procedat la contactarea reclamantului pentru a se cunoaște punctul de vedere al acestuia privind chestiunea supusă dezbaterii în presă.

În aceste circumstanțe, s-a apreciat că, prin publicarea articolelor înscrinate, pârâții și-au îndeplinit obligația de a informa publicul asupra unor aspecte de interes general, fiind bine cunoscut rolul esențial ce revine presei în cadrul unei societăți democratice, cum este societatea românească; or, restrângerea acestui rol nu s-ar justifica decât în situația în care nu este respectată deontologia profesiei de ziarist.

Instanța a avut în vedere la soluționarea prezentei cauze faptul că atât Constituția României, cât și Convenția Europeană a Drepturilor Omului consacră libertatea de exprimare, care implică libertatea de opinie. Exercițarea acestor libertăți este supusă anumitor restricții, ce constituie măsuri necesare în cadrul unei societăți democratice, însă limitările aduse dreptului la liberă exprimare trebuie să îndeplinească cumulativ anumite cerințe.

Articolele publicate de pârâți în cotidianul menționat cuprind și judecăți de valoare ale autorilor, ce sunt considerate de către reclamant ca fiind denigratoare ale demnității sale, însă în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului s-a conturat ideea că libertatea de exprimare a unui jurnalist presupune și o doză de exagerare sau chiar de provocare referitor la judecățile de valoare ce au fost exprimate.

Pe baza materialului probator al cauzei, instanța a constatat buna-credință a pârâților în ceea ce privește veridicitatea informațiilor publicate și în raport de existența unei baze factuale suficiente și că pârâții au respectat deontologia profesională, concluzia fiind că, prin publicarea respectivelor articole, s-a urmărit realizarea unui scop legitim și anume acela de informare a publicului asupra unor chestiuni de interes general, fără a se dori afectarea unor valori nepatrimoniale legate de imaginea sau demnitatea persoanei reclamantului, valori ce sunt ocrotite de lege.

Instanța a reținut și faptul că nu s-a făcut vreo dovadă că respectivele articole publicate în presă ar cuprinde neadevăruri, în realitate aceste articole conțin relatări obținute din surse ce sunt specifice profesiei de ziarist, aspecte verificate din multiplele surse credibile.

Împotriva acestei sentințe a declarat apel reclamantul.

În motivarea cererii sale, apelantul-reclamant a arătat că exercitarea dreptului la liberă exprimare a fost abuzivă, prin nerespectarea principiilor și normelor deontologice, având ca efect imediat încălcarea drepturilor sale fundamentale.

Sușține că a fost încălcat principiul bunei-credințe în realizarea demersului jurnalistic, pornind chiar de la titlurile alese pentru articole și tonul campaniei denigratoare. Consideră că prin probele administrate s-a demonstrat că scopul acestor articole nu a fost dorința de a aduce în atenția

publicului larg corupția din sistemul juridic al României, ci o îndârjire personală a autorilor îndreptată împotriva apelantului-reclamant și a tatălui său.

Arată că niciunul dintre intimați sau vreun alt reprezentant al cotidianului X. nu au luat legătura cu reclamantul, cu excepția unui SMS, prin care îl informau cu privire la conținutul articolelor, pentru a-i da posibilitatea de a-și expune punctul de vedere.

Invocă încălcarea obligației de informare prealabilă și de a efectua verificări riguroase potrivit Rezoluției nr. 1003/1993 a Consiliului European.

Menționează încălcarea prezumției de nevinovăție prin lipsa de obiectivitate a intimaților.

Apelantul-reclamant a arătat că este o persoană particulară chiar dacă prin performanțele sportive a dobândit o recunoaștere în anumite cercuri la nivel național și internațional. Pe de altă parte, prin natura învinuirilor, demersul jurnalistic în discuție depășește cu mult orice limită a unei critici admisibile chiar și pentru persoanele publice.

Articolele publicate în cotidianul X. au fost citite de un public larg, au fost preluate de agenții de știri, de multe alte publicații și de posturi de televiziune, iar caracterul consecutiv al relatărilor, de tip serial, a făcut ca publicitatea să capete proporții din ce în ce mai mari.

De asemenea, consideră că a făcut dovada existenței celorlalte elemente ale răspunderii civile delictuale: prejudiciul moral cauzat reclamantului și legătura de cauzalitate dintre faptă și prejudiciu.

Prin întâmpinare, intimații-pârâți au solicitat respingerea apelului ca nefondat, susținând că articolele au vizat atât mersul justiției în sens larg, cât și evenimentele rutiere cu mare impact la public, modul în care acestea se soluționează, comportamentul unor modele în societate, cu scopul informării publicului asupra aspectelor de interes general, buna credință fiind dată de atitudinea subiectivă a jurnaliștilor în a aprecia ca veridice informațiile publicate și ca fiind credibile sursele utilizate pentru verificarea informației. Titlurile alese pentru câteva dintre articolele incriminate se circumscriu dozei de exagerare și provocare admise presei atunci când relatează aspecte de interes general. Comunicatul dat ca drept de replică în data de 23.01.2013 de către apelantul-reclamant a fost integral publicat.

Intimații-pârâți au arătat că baza factuală constând în existența unui accident cu victimă umană soluționat pe motive procedurale prin neînceperea urmăririi penale, neconcordanțele din cadrul materialelor de cercetare penală, climatul de suspiciune ce a dominat familia victimei sunt aspecte ce au fost demonstrate prin materialul probator administrat.

Astfel, s-a declanșat o anchetă jurnalistică în cadrul căreia, anterior publicării, a avut loc interviuarea unor persoane implicate în respectivul accident, s-au consultat personalități în domeniul judiciar, s-a consultat dosarul, apelantul-reclamantul a fost contactat prin SMS de către intimatul E. în vederea ascultării punctului de vedere al acestuia.

Față de afirmația apelantului-reclamant privind încălcarea prezumției de nevinovăție, intimații-pârâți au arătat că au comunicat cititorilor șansele slabe de a fi rejudecat cazul, astfel cum au fost acestea prezentate de specialiștii intervievați, ca atare nu se pune problema vinovăției acestuia, decât poate din punct de vedere moral.

Intimații-pârâți au solicitat instanței să constate că nu sunt întrunite condițiile răspunderii civile delictuale, în special fapta ilicită și vinovăția, neexistând în speța de față o exercitare abuzivă a dreptului la liberă exprimare.

Prin decizia nr.505/A din 18.11.2014 a Curții de Apel București, Secția a III-a civilă și pentru cauze cu minori și de familie a fost respins ca nefondat apelul declarat de reclamant pentru următoarele considerente:

În ceea ce privește situația de fapt, instanța de apel a reținut că la data de 22.01.2012, pe prima pagina a variantei on-line a publicației X., a apărut articolul intitulat: „Crima A. : o fată ucisă într-un accident rutier și o familie batjocorită. «A. mi-a omorât fiica!»", articolul fiind semnat de către intimați-pârâți C., D. și E.

La data de 23.01.2012, articolul publicat la data de 22.01.2012 a fost retras de pe pagina de internet a publicației X., în locul acestuia fiind publicat un alt articol, intitulat: „Crima ascunsă a

familiei A.: o fată a murit, iar dosarul - îngropat!", articolul fiind semnat de către intimații-pârâți C., D. și E. De asemenea, a fost publicat și în varianta pe suport de hârtie, pe pagina întâi și pe paginile a opta și a nouă.

La aceeași data, 23.01.2012, au mai fost publicate alte două articole, în varianta on-line a publicației X., intitulate: „Onoarea pierdută a familiei A.", semnat de C. și „Noi dezvăluiri despre A.: a mai comis un accident fără permis", semnat de intimatul-pârât E. În cursul serii de 23.01.2012, în varianta on-line a publicației a apărut un nou articol semnat de cei patru intimați-pârâți (anunț al articolului de a doua zi), intitulat: „Blatul familiei A. cu legea. Cum a fost măsluit dosarul".

La data de 24.01.2012, în varianta pe suport de hârtie a publicației X. a apărut, pe pagina întâi și pe paginile a opta și a noua, articolul intitulat „Blatul familiei A. cu legea: cum s-a mușamalizat dosarul", semnat de intimații-pârâți D. și E. Același articol, extins, a apărut și în varianta on-line și a fost semnat de intimați-pârâți.

La aceeași dată, în varianta on-line a publicației X., a apărut articolul intitulat „Bombă în «cazul A.»: Autoritățile reacționează, iar «dosarul G.» ar putea fi redeschis", semnat de intimații-pârâți E. și F. Articolul a fost reluat și în ediția on-line de a doua zi, 25.01.2012.

La data de 25.01.2012, în varianta pe suport de hârtie a publicației X., a apărut, pe pagina întâi și pe pagina a treia, articolul intitulat „Procurorul redeschide cazul A.", semnat de intimatul-pârât F. Articolul a apărut și în varianta on-line a publicației, semnat de intimații-pârâți F. și E.

La data de 26.01.2012, în varianta pe suport de hârtie a publicației X. a apărut, pe paginile întâi și a șaptea, articolul intitulat „Martorul-cheie: «A. a fost la volan. Avea viteza și a intrat pe contrasens»", semnat de intimații-pârâți C. și D. Același articol este publicat și în varianta on-line și a fost semnat de intimații-pârâți C., D. și E.

La aceeași dată, în varianta on-line a publicației X. a apărut articolul semnat de intimatul-pârât C. și intitulat „Onoarea pierdută a familiei A. (II)"

La data de 27.01.2012, în varianta pe suport de hârtie a publicației X., a apărut, pe paginile întâi, a opta și a noua, articolul intitulat „Anchetatorii au zis că victima a fost pericol rutier!", semnat de intimatul-pârât F., cu mențiunea ca au contribuit și intimații-pârâți C., D. și E. Un articol cu conținut identic a fost publicat și în varianta on-line, sub titlul „Superdezvăluire: «Dosarul A.» abundă în aberații: locul accidentului a fost mutat, iar viteza - calculată după o revistă!", semnat de cei patru intimați-pârâți persoane fizice.

Tot la data de 27.01.2012, în ediția on-line a publicației, a apărut articolul „Ce se mai poate face în «Dosarul A.»", semnat de intimatul-pârât C.

În drept instanța de apel a analizat cauza nu numai prin prisma prevederilor art. 998-999 C.civ. 1864, ci și ale art. 30 alin 1 din Constituție, conform căruia „libertatea de exprimare a gândurilor a opiniilor sau a credințelor sunt inviolabile,” precum și ale dispozițiilor alin. 6 al aceluiași text de lege, potrivit căruia „libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la imagine”. Art. 31 din Constituție mai prevede că dreptul persoanei de a avea acces la orice informație de interes public nu poate fi îngrădit și că mijloacele de informare în masă sunt obligate să asigure informarea corectă a opiniei publice.

Totodată, în conformitate cu dispozițiile art. 20 alin. 1 din Constituție, a apreciat că aceste texte de lege trebuie interpretate și aplicate în concordanță cu jurisprudența Curții Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului, pentru că libertatea de exprimare este garantată și de art. 10 din CEDO, care prin paragraful al doilea permite statelor să aducă anumite limitări acestei libertăți, cu condiția să respecte cerințele prevăzute de Convenție pentru valabilitatea lor. Astfel, s-a prevăzut că „exercitarea acestor libertăți ce comportă îndatoriri și responsabilități poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru (...) protecția reputației sau a drepturilor altora (...)”.

În acest cadru legal, instanța de contencios european al drepturilor omului a acordat o deosebită atenție specificității activității presei, arătând că, pentru a fi convențională, ingerința în

libertatea de exprimare trebuie să îndeplinească trei condiții cumulative prevăzute de paragraful 2 al art. 10 și anume: măsura să fie prevăzută de lege, să urmărească unul din scopurile legitime prevăzute în paragraful 2 și să fie necesară într-o societate democratică pentru atingerea lor.

Unul din scopurile legitime prevăzute în paragraful 2 este protecția reputației altora.

În ceea ce privește necesitatea măsurii într-o societate democratică, citând jurisprudența Curții, instanța de apel a arătat că libertatea de exprimare este supusă excepțiilor prevăzute de paragraful 2 al art. 10, care trebuie interpretate în mod strict, iar necesitatea oricărei restricții trebuie stabilită în mod convingător (cauzele *Tammer c. Estoniei*, hotărârea din 6 februarie 2002, *Nilsen și Johsen c. Norvegiei*, hotărârea din 25 noiembrie 1999, *Ligens c. Austriei*, hotărârea din 8 iulie 1986). Adjectivul „necesară” cu referire la calificarea ingerinței ca necesară într-o societate democratică implică o nevoie socială imperioasă.

În aceste condiții, s-a apreciat că trebuie avută în vedere realizarea unui just echilibru între, pe de o parte, protecția dreptului consacrat de articolul 10 și, pe de altă parte, aceea a dreptului la reputație al persoanelor vizate, care, ca element al vieții private, este garantat de articolul 8 al Convenției.

Instanța de apel a indicat standardele libertății de exprimare fixate prin jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, astfel cum rezultă din următoarele hotărâri:

1. În cauza *Liviu Petrina c. României*, prin hotărârea din 14 octombrie 2008, a fost constatată încălcarea art. 8. În considerentele hotărârii Curtea a apreciat că libertatea de exprimare constituie una din bazele esențiale ale unei societăți democratice și că această libertate este valabilă nu numai pentru „informațiile” sau „ideile” strânse cu bunăvoință sau considerate drept inofensive sau indiferente, ci și pentru acelea ce scandalizează, șochează sau neliniștesc. (...) Presa joacă un rol esențial într-o societate democratică: dacă nu trebuie să depășească anumite limite, fiind vorba în special de apărarea reputației și drepturilor altuia, îi revine totuși sarcina de a comunica, respectându-și obligațiile și responsabilitățile, informațiile și ideile asupra tuturor chestiunilor de interes general. Libertatea jurnalistică cuprinde și posibila recurgere la o anumită doză de exagerare, ba chiar de provocare.

Curtea a considerat că obligația pozitivă ce decurge din art. 8 din Convenție trebuie să intre în discuție dacă afirmațiile în cauză depășesc limitele criticilor acceptabile în temeiul art. 10 din Convenție.

În practica sa, Curtea a distins între fapte și judecăți de valoare. Dacă concretețea primelor se poate dovedi, cele din urmă nu-și pot demonstra exactitatea. Pentru judecățile de valoare, această cerință este irealizabilă și aduce atingere libertății de opinie în sine, element fundamental al dreptului asigurat de art. 10.

Faptul de a acuza anumite persoane implică obligația de a furniza o bază reală suficientă iar o judecată de valoare se poate dovedi excesivă dacă este lipsită total de o bază reală.

2. În cauza *Sipoș c. României*, hotărârea din 3 mai 2011, Curtea Europeană a constatat încălcarea art. 8 din Convenție, reținând că afirmațiile din comunicatul de presă au depășit limita acceptabilă și că instanțele interne nu au reușit să găsească un echilibru între protecția dreptului reclamantei la reputație și libertatea de exprimare (protejată de art. 10 din Convenție).

3. Prin hotărârea din 14 ianuarie 2014, pronunțată în cauza *Lavric c. României*, Curtea a constatat încălcarea art. 8 din Convenție prin faptul că instanța națională nu a sancționat afirmațiile calomnioase ale unui jurnalist la adresa reclamantei în legătură cu funcția sa de procuror.

Reamintind distincția clară dintre judecăți de valoare și imputarea unor fapte concrete, Curtea a subliniat că, inclusiv în cazul în care o afirmație poate fi considerată ca o judecată de valoare, trebuie să existe o bază factuală suficientă să o susțină, în caz contrar aceasta fiind una excesivă (*Pedersen și Baadsgaard c. Danemarcei*).

De asemenea, Curtea a remarcat că acuratețea informațiilor nu a fost verificată înainte de a fi publicate, iar reclamantei nu i-a fost oferită posibilitatea de a răspunde la acuzațiile ce i-au fost aduse prin presă.

4. În schimb, în cauza *Cornelia Popa c. României*, hotărârea din data de 29 martie 2011,

prin care Curtea a constatat violarea art. 10 din Convenție.

Curtea a arătat că, pentru a se bucura de protecția oferită de Convenție, judecățile de valoare nu trebuie să se bazeze pe fapte inexacte. În același timp, însă, în ceea ce privește afirmațiile verificabile, Curtea nu ia în considerare numai adevărul obiectiv al acestora, ci și atitudinea subiectivă a reclamantului. Prin urmare, criteriul bunei-credințe tinde să fie mai important decât exactitatea afirmațiilor în a determina dacă exercitarea libertății de exprimare se menține sau nu în limitele stabilite de art. 10. În speța în discuție, Curtea a stabilit că jurnalista a acționat cu bună-credință, informând publicul cu privire la un subiect de interes general și că respingerea acestui beneficiu a constituit o interpretare prea formalistă a Convenției, raportat la faptul că „victima” articolului era magistrat.

5. De asemenea, în cauza *Gabriel Andreescu c. României*, hotărârea din 8 iunie 2010, Curtea a constatat încălcarea art. 10 din Convenție.

Curtea a constatat că ingerința autorităților naționale în exercițiul libertății de exprimare al reclamantului era prevăzută de lege și urmărea un scop legitim – protejarea reputației lui A.P.

Cu privire la caracterul „necesar și suficient” al motivelor ce justificau ingerința, ea a considerat că discursul reclamantului s-a înscris într-un context special al unor dezbateri la nivel național pe o temă de interes general și deosebit de sensibilă.

Curtea a constatat că afirmațiile reclamantului conțineau un amestec de fapte și judecăți de valoare și că acesta a atenționat publicul că nu va relata anumite certitudini, ci își va exprima propriile îndoieli. Afirmațiile sale aveau o bază factuală, fiind susținute prin raportări atât la comportamentul lui A.P. cât și la fapte a căror existență nu a fost contestată. În acest context, Curtea a considerat că reclamantul a acționat cu bună-credință, scopul conferinței fiind acela de a informa publicul cu privire la o temă de interes general.

6. Aceeași situație s-a reținut a fi și în privința hotărârii din 23 martie 2013 pronunțate în cauza *Niculescu - Dellakeza c. României*.

Curtea a evidențiat faptul că intenția reclamantului a fost de a informa publicul cu privire la activitatea acestei instituții și problemele actorilor care activează în cadrul acesteia.

Curtea a apreciat afirmațiile reclamantului ca fiind un melanj între judecăți de valoare și imputări de fapt, remarcând încercarea reclamantului de a-și susține cu elemente de fapt alegațiile, ceea ce conduce la ideea că acesta a acționat cu bună-credință. În acest sens, existența rezultatelor controlului financiar și începerea cercetărilor penale indică faptul că afirmațiile reclamantului nu au fost total lipsite de fundament.

Totodată, deși unele aserțiuni ale reclamantului aveau caracter ofensator, Curtea a apreciat că reclamantul nu a depășit doza de exagerare și provocare admisibilă, prin raportare la chestiunile pe care acesta a dorit să le supună dezbaterii prin intervențiile sale din presă.

7. În cauza *Bugan c. României*, hotărârea din 12 februarie 2013, Curtea a constatat, de asemenea, încălcarea art. 10 din Convenție.

Curtea a apreciat că, deși unele comentarii ale reclamantului făceau referire la viața privată a victimei, totuși, limbajul folosit de reclamant a rămas în limitele acceptabile ale libertății de exprimare recunoscute ziariștilor.

Aplicând aceste considerații de ordin teoretic în cauza de față, instanța de apel a reținut că în articolul din 27.01.2012 intimații-pârâți au reprodus în întregime rezoluția procurorului de neîncepere a urmăririi penale din 18.05.1992 în legătură cu accidentarea mortală, în ziua de 16.09.1991, a numitei G., prin care s-a reținut că: „din actele dosarului rezultă că la ieșirea de pe strada pe care locuia a intenționat să traverseze Șoseaua Națională prin loc nemarcat, fără a se asigura dacă pe prima jumătate de șosea din partea stângă, nu circulă vreun autovehicul. Victima, în intenția ei de a traversa șoseaua, pentru a merge în stația autobuzului de transportul în comun a apărut în conul de lumină al farurilor autoturismului la o distanță mult prea insuficientă pentru luarea măsurilor necesare evitării impactului. În lipsa oricăror restricții rutiere, circulând pe șosea cu prioritate, autoturismul nu ar fi fost implicat în accident dacă, în mod teoretic, ar fi fost condus cu o viteză de 45 km/h. De menționat, deci, că chiar dacă autoturismul ar fi fost condus cu o viteză

sub 80 km/h, impactul nu putea fi evitat decât sub 45 km/h. Ipotetic, expertiza a concluzionat că înaintea impactului e posibil ca autoturismul să fi fost condus cu o viteză de 80-100 km/h. Urmele de frână, cât și cele de virare spre stânga dovedesc manevrele corect efectuate ale conducătoarei pentru evitarea impactului”. Ziaristii care au consultat dosarul au constatat că au fost audiați martori, care au declarații aproape identice și că au fost efectuate două expertize de specialitate. Este publicată și o schiță, din care rezultă că locul impactului și petele de sânge se aflau pe direcția de mers a autovehiculului.

În primul articol, cel din 22.01.2012, intimații-pârâți au arătat că A. este acuzat că, în 1991, ar fi accidentat mortal o fată de 23 ani. Pentru a scăpa de închisoare (dat fiind că ar fi fost băut și cu permisul suspendat), ar fi declarat polițiștilor că la volan s-a aflat soția sa însărcinată. Articolul face referire la declarațiile martorilor oculari (pe care nu îi nominalizează) și la declarația unui polițist (al cărui nume, de asemenea, nu este indicat), care a declarat: „Chiar dacă fata a traversat printr-un loc nemarcat, conducătorul auto trebuia să conducă până la evitarea oricărui pericol, așa cum prevedea atunci legea”.

Primul articol din 23.01.2012 se bazează pe interviul luat tatălui victimei, care a făcut, de asemenea, referire la martori oculari nenominalizați, precum și la fapte percepute personal, cum ar fi faptul că A. i-a oferit o sumă de bani, că s-a făcut reconstituirea accidentului în lipsa sa și că, deși a făcut mai multe memorii la organele competente, nu a reușit să aducă dosarul în fața unei instanțe judecătorești.

Într-un alt articol publicat la aceeași dată, s-a făcut vorbire de un alt accident care ar fi fost comis de A., iar a doua zi a fost publicată declarația lui H., coleg de cameră al lui A. timp de șase ani, care a arătat că acesta „era un șofer de coșmar, că a mai avut un accident și, ca și acum, a pasat responsabilitatea pe umerii altcuiva. Cel mai grav este faptul că se urca fără emoții la volan fără a avea permis de conducere”.

Tot pe 24.01.2012 au fost publicate, în oglindă, declarațiile polițistului J., cel care a făcut propunerea de neîncepere a urmăririi penale și ale unui polițist din Otopeni, care a lucrat în ziua în care a avut loc accidentul și a fost acolo imediat după accident. Primul a declarat că accidentul a avut loc în afara localității, că șoferii erau obligați să încetinească doar dacă era un autobuz în stație, că victima a ieșit brusc în fața mașinii și că datele tehnice ale mașinii erau conforme cu normele și că toate probele au arătat că victima a traversat neregulamentar. Cele de-al doilea a declarat că accidentul a avut loc în localitate, că viteza maximă admisă în acel loc era de 60 km/h și că, oricare ar fi fost situația, trebuia începută urmărirea penală pentru ucidere din culpă, se putea stabili culpă comună și cazul ajungea în instanță.

De asemenea, a fost menționat memoriul redactat de avocatul tatălui victimei, adresat Comisiei de Litigii a Parlamentului, care cuprindea critici de specialitate la adresa soluției de neîncepere a urmăririi penale. În cuprinsul acestuia sunt citate pasaje din referatul cu propunerea de neîncepere a urmăririi penale.

În articolul din 25.01.2012 a fost publicată știrea că Primul-procuror al Procurorului General al României a cerut căutarea dosarului pentru a-l reanaliza, precum și opinia procurorului I. că soluția de neîncepere a urmăririi penale a fost una greșită. În aceeași zi au fost publicate și părerile a trei experți, nenominalizați, din care primii doi au susținut că autoturismul ar fi avut o viteză de 120 km/h, iar cel de-al treilea că nu ar fi putut fi mai mică de 118 km/h, fiind prezentată și formula de calcul, care pornește de la distanța de frânare, de 68,20 m ($x \cdot 245 \cdot 0,6 \cdot 9,8$).

În articolul din 26.01.2012 a fost publicată declarația lui K., care a susținut că se afla într-un autoturism ce venea din sens opus împreună cu alte persoane, că a văzut că A. se afla la volan, că acesta a încercat să evite un câine și că din această cauză a pierdut controlul mașinii și a intrat pe contrasens, accidentându-o astfel pe G., care trecuse deja în traversare doi metri de linia continuă pe sensul opus (ceea ce ar însemna că locul impactului cu autoturismul ar fi fost într-un alt loc decât cel stabilit de organele judiciare, adică pe contrasens în raport de direcția de deplasare a mașinii până la accident). De asemenea, acesta a declarat că nu a vrut să depună atunci mărturie pentru că era prieten cu nașul lui M., dar a vrut să ajute poliția să descopere adevărul ducând doi

martori care au fost cu el în mașină și văzuseră același lucru, însă anchetatorul J. i-ar fi spus: „Ia-ți martorii și du-te, fiindcă dosarul e făcut! Dumneata știi că M. este ofițer onorific la (...)? Sună telefoanele!”.

Tot pe 26.01.2012 au fost publicate aspectele reținute de ziariști din consultarea efectivă a dosarului, și anume că nu se cunoaște cu exactitate numele procurorului, că martorii au fost audiați la 6 luni de la producerea accidentului, că cea de-a doua expertiză, care a ajuns la concluzia că viteza de deplasare a autovehiculului ar fi fost cu 23 km/h mai mică, a folosit o formulă de calcul ciudată, luată dintr-o revistă și nu algoritmul consacrat și că polițistul Ion Ioniță a fost avansat în grad chiar în cursul anchetei.

Printr-un articol din 27.01.2012, ziariștii și-au exprimat speranța redeschiderii cazului.

Concluzia instanței de apel asupra celor expuse anterior este aceea că ziariștii și-au fundamentat opiniile exprimate în cadrul articolelor incriminate pe afirmațiile făcute de martori (tatăl victimei - chiar legea penală permițând audierea rudelor, respectiv o persoană care pretinde că a văzut efectiv accidentul), pe părerile unor experți tehnici, ale unor polițiști, ale unui avocat (exprimată în memoriu), ale unui procuror, și în final pe înscrisurile din dosarul penal pe care l-au studiat. De altfel, și în cadrul anchetelor efectuate de organele de urmărire penală se folosesc metode similare de obținere a unor informații, ceea ce dovedește seriozitatea acestora și faptul că știrile au fost bazate pe mijloace adecvate de demonstrare în sensul art. 4 din Rezoluția Adunării Parlamentare a Consiliului Europei nr. 1003/1993 privind etica jurnalistică, prin urmare sursele fiind credibile. Este adevărat că aceste surse nu au fost prezentate de la început, însă nici afirmațiile din articole nu au fost atât de categorice de la început, existând o creștere graduală a imputărilor factuale pe măsura prezentării unor noi mijloace de probă, astfel încât maniera în care au procedat ziariștii este una corespunzătoare (iar nu la cele mai înalte standarde).

Prin urmare, s-a constatat de către instanța de apel că au existat anumite indicii în legătură cu faptele imputate reclamantului (referitoare, pe de o parte, la modul în care a avut loc accidentul și pe de altă parte, la modul în care s-a desfășurat urmărirea penală).

Pornind de la datele obținute în urma anchetei jurnalistice, ziariștii au tras concluzia că versiunea familiei victimei în legătură cu dinamica accidentului este cea corectă, iar nu cea reținută de organele penale. Chiar dacă afirmațiile ziariștilor în legătură cu faptele (iar nu judecățile de valoare) imputate reclamantului nu sunt sprijinite de probe absolute, ele apar, în aprecierea instanței de apel, ca ipoteze pe care le-au formulat ziariștii, în cadrul și în limitele exercițiului liber al dreptului de exprimare. Atâta timp cât au prezentat raționamentul care a stat la baza unor asemenea concluzii, făcând referire deopotrivă la poziția exprimată de reclamant (care este versiunea oficială), jurnaliștii au fost de bună-credință, lăsând cititorului posibilitatea de a face propria apreciere asupra faptelor prezentate. De altfel, comentariile care au urmat articolelor publicate online au fost atât nefavorabile apelantului-reclamant (cea mai mare parte), cât și favorabile acestuia.

De aceea s-a considerat, de către instanța de apel, că nu se poate susține că apelantul-reclamant a fost acuzat în cuprinsul articolelor publicate de săvârșirea unor fapte determinate fără a se furniza o bază factuală suficientă, întrucât aceasta nu trebuie să fie precisă, fiabilă și solidă, cu aceeași forță probantă ca cea care ar conduce la condamnarea sa de către o instanță judecătorească, și nici că judecata de valoare reprezentată de raționamentul deductiv al ziariștilor ar fi excesivă, fiind lipsită total de fundament. Din același considerent, nu s-a reținut nici că jurnaliștii au prezentat faptele imputate ca adevăruri certe.

Se arată că este inadmisibil ca un ziarist să nu poată formula judecăți critice de valoare decât sub condiția demonstrării veridicității (Hotărârea *Lingens C. Austriei* din 8 iulie 1986, seria A nr. 103, pag. 28, alin. 46 – citat în paragraful 49 din hotărârea din 9.09.1999 pronunțată în cauza *I. Dalban c. României*). Nu în ultimul rând, a fost luată în considerare dificultatea dovedirii unor fapte de natura celor imputate reclamantului, astfel că a impune ziaristului obținerea unor probe absolute ar constitui, cu atât mai mult într-un asemenea caz, o limitare nejustificată a dreptului la liberă exprimare. Nedisponând de mijloacele pe care le au organele de cercetare penală, nu pot fi verificate toate detaliile care reies din ancheta jurnalistică, cum ar fi împrejurarea că tatăl

apelantului-reclamant, s-ar fi întors din Italia la data producerii accidentului.

În aceste condiții, instanța de apel nu a reținut reaua-credință a intimaților-pârâți, considerând că aceștia au urmărit să supună atenției cititorilor subiecte de interes public, respectiv moartea unui om și funcționarea justiției în sens larg. Motivația lor a fost ideea de a se face dreptate, ceea ce presupune, în mod inerent, pedepsirea celor vinovați. Această motivație nu este exclusă (ci se adaugă la) aspectul că ancheta jurnalistică ar fi fost declanșată de părerea negativă pe care ziaristul o are despre o anumită persoană (în speță, presupusa aroganță). Important e ca ziaristul să nu fi avut numai intenția de a afecta în mod gratuit reputația persoanei vizate, ceea ce nu s-a dovedit (buna-credință prezumându-se). De altfel, cerința impusă de Curtea Europeană pentru a constata că art. 10 a fost respectat este aceea a existenței unei baze factuale suficiente, care creează convingerea jurnalistului că faptele prezentate sunt reale, punând un semn de egalitate între aceasta și buna-credință, în contextul dezbaterii unor chestiuni de interes general.

Tot ca urmare a existenței unei baze factuale suficiente este considerată acceptabilă doza de exagerare și este admis, ca fiind în limite acceptabile, limbajul folosit de ziarist, în cauză fiind în discuție numai termenii folosiți în titlurile articolelor, care sunt însă menite să stârneasă interesul cititorilor.

Sub un alt aspect, Curtea de apel a reținut că la data de 23.01.2012 a fost publicat și un articol cuprinzând declarația de presă a apelantului-reclamant, prin care a solicitat să îi fie lăsată familia în pace și a arătat că articolele cuprind neadevăruri, subliniind faptul că procurorul a dispus neînceperea urmăririi penale. S-a considerat că nu se poate aprecia că nu au fost prezentate punctele de vedere ale tuturor părților implicate, cel al apelantului-pârât confundându-se cu versiunea oficială (așa cum s-a dovedit prin declarația de presă ulterioară), care prin concept este și prezentată în momentul în care este combătută. Încă de la început s-a arătat că soluția dată de organele penale a fost favorabilă apelantului-reclamant, familia victimei având însă o altă părere, pe care jurnaliștii au considerat-o justificată.

De asemenea, instanța de apel a considerat că termenul de „crimă” a fost folosit în sensul de faptă care a condus la decesul unei persoane, iar nu de infracțiune de ucidere din culpă, intimații-pârâți nefăcând afirmația că apelantul-reclamant ar fi vinovat de producerea accidentului - cea mai categorică susținere fiind aceea dintr-un articol din 26.01.2012 în legătură cu dinamica accidentului, în sensul că a condus cu viteză excesivă un autoturism, a intrat pe celălalt sens și a accidentat mortal o femeie de 23 ani (care traversa totuși printr-un loc nemarcat), astfel nu se poate reține că ziariștii au formulat verdicte cu privire la vinovăția acestuia. Chiar tatăl victimei este nemulțumit doar de neluarea în considerare a unor aspecte de fapt din propria versiune, fără a fi sigur de soarta pe care ar fi avut-o procesul dacă ar fi ajuns în instanță. De altfel, aproape toate articolele exprimă ideea că se fac dezvăluiri senzaționale în legătură cu accidentul care a avut loc în anul 1991 și fac trimitere, expres sau implicit, la soluția deja pronunțată, finalitatea lor declarată fiind aceea a redeschiderii anchetei.

S-a avut în vedere și faptul că limitele critice acceptabile sunt mai largi în cazul persoanelor care, „acceptând să dea interviuri, au ieșit în arena publică” față de individul obișnuit (cauza *Wirtschafts-Trens Zeitschriften-Verlagsgesellschaft M.B.H. c. Austriei*, hotărârea din 13 decembrie 2005). Nivelul de toleranță a criticii acestora este mai ridicat. Totodată, instanța de apel a avut în vedere că săvârșirea unui accident (într-un loc public) și influențarea anchetei penale (relația cu o autoritate publică), ca imputații factuale aduse apelantului-reclamant, nu țin de viața sa privată.

Reținând în aceste condiții că jurnaliștii și-au exercitat un drept prevăzut de Constituție și anume dreptul la exprimare, ceea ce constituie o cauză care înlătură caracterul ilicit al faptei, instanța de apel a constatat că, sub aspectul publicării articolelor indicate în cererea de chemare în judecată, nu sunt întrunite elementele răspunderii civile delictuale, respingând apelul ca nefondat.

Împotriva acestei hotărâri a declarat recurs reclamantul.

În motivarea recursului, reluând descrierea situației de fapt prin prezentarea articolelor denigratoare, reclamantul critică decizia instanței de apel ca fiind nelegală, prin prisma motivelor prevăzute de către art. 304 pct. 7 și 9 C.proc.civ., sub următoarele aspecte:

I. Hotărârea nu cuprinde motivele pe care se sprijină și cuprinde motive contradictorii ori străine de natura pricinii.

Sușține recurentul reclamant că instanța de apel pornește de la premisa corectă că rolul instanței de judecată în cauze având ca obiect delictele de presă este acela de a asigura un just echilibru între, pe de o parte, protecția dreptului consacrată de art. 10 și, pe de altă parte, aceea a dreptului la reputație al persoanelor vizate, care, ca element al vieții private, este garantat de art. 8 al Convenției.

Însă, pentru a verifica în ce măsură este menținut acest echilibru, în jurisprudența Curții Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului s-au conturat anumite *criterii de apreciere*, care trebuie avute în vedere de instanțele naționale, inclusiv de către instanța de apel. În prima parte a considerentelor, instanța de apel face referire la o serie de hotărâri ale Curții Europene, hotărâri care nu prezintă relevanță pentru justa soluționare a cauzei și devin străine de natura pricinii în condițiile în care nu se raportează printr-un raționament juridic explicit și pertinent la particularitățile speței deduse judecării. Niciuna dintre hotărârile prezentate nu cuprinde suficiente elemente comune cu cauza de față încât să justifice prezentarea acestora în mod exhaustiv în considerente, înlocuind practic raționamentul juridic al instanței de apel care nu a prezentat și argumente pertinente care să conducă la soluția de respingere a apelului.

Din perspectiva legislației incidente cu privire la etica jurnalistică, Codul deontologic al profesiei de jurnalist și Rezoluția Adunării Parlamentare a Consiliului Europei nr. 1003/1993, instanța de apel, raportându-se la tehnicile de investigație în materie penală, se abate de la chiar principiile fundamentale, a căror încălcare a fost reclamată prin cererea introductivă de instanță și de la esența acestei cauze, ce ține exclusiv de modalitatea de exercitare a profesiei de jurnalist de către intimați.

Instanțele de fond și apel aveau obligația de a aprecia caracterul ilicit al faptelor săvârșite prin prisma analizării modului de îndeplinire de către intimații-pârâți a obligațiilor specifice ce le revin potrivit profesiei lor. A pune un semn de egalitate între rolul presei și rolul organelor de anchetă penală indică faptul că instanța de apel pornește de la o premisă fundamental greșită, și anume că pentru a verifica în ce măsură au fost încălcate drepturile recurentului-reclamant trebuie să reanalizeze în ce măsură a fost corect efectuată cercetarea penală cu privire la accidentul rutier ce a făcut obiectul articolelor publicate. În decizia recurată se face referire la existența unor indicii în legătură cu faptele „imputate” recurentului-reclamant, însă lipsește cu desăvârșire analiza calificată pe care instanța de apel ar fi trebuit să o facă atât cu privire la modalitatea de obținere și prezentare publicului larg a acestora de către intimați, cât și cu privire la atingerile aduse drepturilor recurentului-reclamant.

Argumentul instanței de apel, expus în cadrul considerentelor, privind dificultatea dovedirii unor fapte de natura celor imputate recurentului-reclamant, este de asemenea străin de natura cauzei. Recurentul-reclamant nu a susținut că abuzul demersului jurnalistic, și încălcarea drepturilor sale la demnitate, onoare și imagine se întemeiază pe lipsa unor „probe absolute”; astfel cum rezultă din chiar cererea de chemare în judecată, motivul invocat este cel al nerespectării principiilor și normelor deontologice ale profesiei de jurnalist.

În ceea ce privește încălcarea principiului bunei-credințe în exercitarea demersului jurnalistic, instanța de apel reține că, pe de o parte, buna-credință se prezumă - de unde se deduce implicit că recurentul nu a răsturnat această prezumție prin probatoriul administrat, iar pe de altă parte, că baza factuală ar fi fost suficientă pentru publicarea de informații cu caracter cert sau de judecări de valoare. Ca atare, motivarea instanței de apel poate fi rezumată la următoarele argumente: jurnaliștii nu au urmărit doar denigrarea recurentului-reclamant, demersul lor invocând existența unui interes public („moartea unui om și funcționarea justiției în sens larg”) - omițând a analiza resortul intern care a condus la investigațiile pretins efectuate, precum și relevanța demersului însuși din perspectiva celor 21 de ani scurși de la data evenimentelor relatate; au efectuat cercetări corespunzătoare din perspectiva unei anchete penale - dar nu analizează legalitatea și temeinicia investigațiilor din perspectiva unui demers jurnalistic adus la cunoștința

publică într-un cotidian național; au avut la dispoziție o bază factuală suficientă pentru a se justifica utilizarea unor termeni denigratori - fără a se argumenta în ce măsură fiecare dintre aceste elemente factuale prezenta suficientă credibilitate și relevanță; dreptul la replică al recurentului-reclamant a fost publicat - fără a se argumenta în ce măsură momentul și modalitatea publicării acestui drept la replică au îndeplinit exigențele profesionale. Or, atare motivare este vădit lacunară sub aspectul stabilirii finei linii de demarcație între dreptul la demnitate, onoare și imagine a recurentului-reclamant, pe de-o parte, și dreptul la liberă exprimare al intimaților, în calitatea lor de jurnaliști, pe de altă parte.

Deși la dosarul cauzei a fost depus, de către intimați, comentariul cititoarei care ar fi condus la demararea investigațiilor jurnalistice iar, din lectura textului, rezultă cu claritate că acest comentariu făcea referire la un accident săvârșit de „nora lui M.”, instanța de apel a ales să ignore cu desăvârșire acest aspect, bazându-și întregul raționament pe prezumția de bună-credință și omițând cu desăvârșire să motiveze înlăturarea probelor ce tindeau la răsturnarea prezumției de bună-credință.

Dacă raționamentul instanței de apel ar fi analizat și ipoteza expusă de către recurentul-reclamant, respectiv împrejurarea că scopul acestor articole nu a fost unul de interes public, ci dorința autorilor de a sancționa atitudinea pretins „arogantă” a recurentului-reclamant și a tatălui său, s-ar fi avut în vedere și rolul mai puțin nobil al presei, și anume acela de a-și crește numărul de cititori prin publicarea unor articole „senzaționale”, iar legitimitatea demersului jurnalist ar fi fost mai atent apreciată. Se putea verifica astfel dacă intimații, urmărind chiar conducerea cititorilor către o anumită concluzie, au folosit tehnicile specifice de investigație în scopul obținerii unor elemente probatorii care să le susțină concluzia inițială. Această ipoteză, total ignorată de către instanța de judecată, a fost susținută de materialul probator administrat și a fost invocată și prin motivele de apel, arătându-se că, la momentul publicării primului articol, intimații-pârâți prezentau aprioric concluzia unei anchete jurnalistice care încă nici nu fusese demarată. Primul articol a fost publicat înainte de efectuarea verificărilor impuse de normele legale, pornind de la un interviu cu tatăl victimei, iar publicarea articolelor ulterioare a fost generată exclusiv de interesul manifestat de cititori în urma apariției primului articol.

Deși a invocat ca motiv de apel și împrejurarea că instanța de fond a ales să ignore susținerile sale cu privire la nerespectarea de către intimații-pârâți a principiului prezumției de nevinovăție, nici hotărârea recurată nu cuprinde o motivare cu privire la acest aspect.

Pentru toate aceste considerente, apreciază că inexistența sau insuficiența motivării cu privire la anumite motive invocate de către reclamant, fac ca hotărârea instanței de apel să fie nelegală din perspectiva art. 304 pct. 7 C.proc.civ.

II. Hotărârea pronunțată a fost dată cu încălcarea sau aplicarea greșită a legii.

Susține recurentul în argumentarea acestui motiv de recurs că, deși instanța de apel reține în mod corect textele legislative incidente în cauză, raționamentul juridic care a condus la respingerea apelului formulat este bazat pe o greșită aplicare a acestora, în condițiile în care prevederile art. 10 din Convenția europeană nu acoperă informațiile false și nici erorile din neglijență, deci cu atât mai puțin intenția vădită de denigrare.

În cuprinsul articolelor menționate, s-a produs defăimarea publică a recurentului, prin prezentarea într-o manieră neconformă cu realitatea, agresivă și vehementă, a modului în care s-a desfășurat acum 21 de ani o anchetă penală, urmărind, sub aparența respectării interesului public de a fi informat și sancționării modalității de îndeplinire a justiției în România, distrugerea imaginii sale și pedepsirea pentru „arogantă”.

Urmare a unei greșite aplicări a prevederilor normative incidente în cauză, instanța de apel reține legitimitatea anchetei jurnalistice derulate de către intimați și respectarea de către aceștia a obligațiilor care le revin conform deontologiei profesionale, deși au fost încălcate următoarele principii:

a) principiul bunei credințe în realizarea demersului jurnalist

Deși, aparent, se poate considera că demersul jurnalist ar fi fost desfășurat cu bună-

credință, intimații urmărind doar prezentarea unui subiect de interes public, sancționarea unor fapte reprobabile și atragerea atenției publice asupra modului în care se desfășurează justiția în România, toată această aparență se destramă de la chiar titlurile alese pentru articole și tonul campaniei denigratoare: „Crima A., onoarea pierdută a familiei A.”; „Procurorul redeschide cazul A.”. Folosirea unei astfel de terminologii, cu implicații penale dintre cele mai grave, nu poate fi considerată ca făcând parte din doza de exagerare permisă, inclusiv Curtea Europeană condamnând în mod frecvent astfel de exprimări. Dacă într-adevăr intimații-pârâți ar fi fost de bună-credință, aceștia ar fi avut posibilitatea de a-și expune punctul de vedere sub forma de opinii, și nu prezentând cititorilor cu caracter de certitudine și sub formă de informații, opinii ale persoanelor pe care le-au intervievat pe parcursul anchetei jurnalistice. Jurisprudența Curții Europene abundă în exemple de sancționare a utilizării de către jurnaliști a unor termeni care conduc la ideea săvârșirii unei infracțiuni în absența unei hotărâri penale (cauza *Constantinescu c. României*).

În dovedirea relei-credințe pe care au manifestat-o intimații jurnaliști pe tot parcursul campaniei desfășurate în X. instanța de apel trebuia să analizeze și resortul intern care a condus la inițierea acestei campanii, astfel cum reiese în mod clar din primele articole publicate, și a fost confirmat de răspunsul la interogatoriul administrat în cauză intimatului C. (răspunsul la întrebarea nr.1: „Accidentul de mașină făcut de M. și atitudinea acestuia”). Se poate lesne observa că scopul acestor articole nu a fost dorința de a aduce în atenția publicului larg corupția din sistemul juridic al României de la începutul anilor 1990, ci o îndârjire personală împotriva recurentului-reclamant și a familiei sale. Ca atare, dacă instanța de apel ar fi raportat demersul jurnalistice la prevederile normative aplicabile, prezumția de bună-credință ar fi fost răsturnată.

Pe de altă parte, una dintre obligațiile profesionale care le incumbă jurnaliștilor potrivit Codului Deontologic al Jurnaliștilor, este aceea de a solicita fiecăreia dintre părțile implicate punctul de vedere cu privire la faptele prezentate. Or, nicicând, anterior sau pe parcursul derulării campaniei, nici unul dintre intimați sau vreun alt reprezentant al cotidianului X., nu au luat legătura cu recurentul-reclamant.

Transmiterea unui simplu mesaj text pe telefonul mobil, de informare, în chiar ziua în care urma să apară primul articol pe pagina de internet în niciun caz nu poate fi considerată un drept la replică și nici o îndeplinire a obligației prevăzute de articolul 5 din Codului Deontologic: „Ziaristul va da publicității punctele de vedere ale tuturor părților implicate în cazul unor păreri divergente”.

Instanța de apel a aplicat greșit prevederile Codului Deontologic, considerând că această obligație a fost îndeplinită prin publicarea în articole a rezoluției procurorului de neîncepere a urmăririi penale și prin publicarea declarației de presă a recurentului-reclamant. În realitate, acestea nu au fost nicicând prezentate cu obiectivitatea și respectul cuvenit unor puncte de vedere contrare ipotezei pe care intimații-pârâți voiau să o însufle cititorilor, instanța ignorând inclusiv comentariile extrem de agresive ale chiar jurnaliștilor care au însoțit aceste enunțuri („Familia A. a ieșit la atac. A amenințat cu judecata. La banii pe care-i are și la situația din justiția noastră amenințarea trebuia serios luată în seamă. Unii s-au speriat. Multă lume se muiase. Familia jubila. Pe neașteptate au apărut martori importanți. Cei care se găseau în mașina de pe sensul opus. Puțin a lipsit ca A. să nu intre și în ei” - citat din articolul; Onoarea pierdută a familiei A. (II), din data de 26.01.2012, autor C.). Mai mult decât atât, nicicând nu a fost prezentat cititorilor răspunsul oficial primit de la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, transmis la data de 25.01.2012.

Nu în ultimul rând, instanța de apel a aplicat greșit prevederile art. 72 din noul Cod civil, considerând ca dreptul recurentului-reclamant la onoare și la demnitate este limitat, în virtutea calității sale de persoană publică, invocând în acest sens și cauza *Wirtschafts-Trens Zeitschriften-Verlagsgesellschaft M.B.H c. Austriei*, în cadrul căreia Curtea statuează că limitele critice acceptabile sunt mai largi în cazul persoanelor care „acceptând să dea interviuri, au ieșit în arena publică”. Recurentul-reclamant nu a făcut nici un fel de comentarii care să îl expună opiniei publice, rezumându-se la declarațiile de presă pe care profesia sa le impune, și niciodată acestea nu au privit viața sa privată. Astfel cum a rezultat din declarația martorului L., obiect al mediatizării este în primul rând viața profesională, sportivă a recurentului-reclamant, și niciodată acesta nu a

făcut afirmații sau declarații neprovocate cu privire la viața sa personală, astfel ca limitarea dreptului recurentului la onoare și la demnitate este fără suport legal, cu atât mai mult cu cât demersul jurnalistic nu privea viața sa profesională, ci cea privată.

b) obligația de informare prealabilă și a obligația de a efectua verificări riguroase.

Instanța de apel, în analiza acestui motiv de apel, a aplicat greșit prevederile Rezoluției nr. 1003/1993 a Consiliului Europei cu privire la etica ziaristică, precum și ale Codului Deontologic al Jurnaliștilor, care instituie obligații specifice pentru aceștia. Din probele administrate în cauză a rezultat că, prin demersul jurnalistic, s-au prezentat publicului larg informații de natură a aduce grave prejudicii de imagine reclamantului, fără o verificare prealabilă și fără a avea o bază factuală reală, motiv pentru care judecățile de valoare și informațiile transmise nu se pot bucura de protecția conferită de art. 10 din Convenție.

Din simpla analiză cronologică a articolelor apărute și din răspunsurile la interogatorii, reiese cu claritate că intimații nu au depus nici cea mai mica diligență în direcția unei informări și verificări temeinice, anterioare publicării articolelor, ci au prezentat publicului o primă știre senzațională, bazată, la prima publicare, pe o informație oferită de către o cititoare pe pagina de internet a cotidianului (care corect a sesizat că în urmă cu 21 de ani soția reclamantului a produs un accident de circulație) și pe declarațiile tatălui victimei.

Din probele administrate în cauză rezultă că fundamentul investigațiilor jurnalistice este reprezentat de: declarația tatălui victimei - un om marcat pe viață de tragedia pierderii unui copil și pentru care reclamantul are toată înțelegerea și compasiunea, dar care în mod evident nu poate și nici nu trebuie să fie obiectiv sau credibil în relatarea evenimentelor dramatice având în vedere implicarea emoțională firească și împrejurarea că nu a fost martor la accident; un așa-zis martor ocular, care, din motive neverosimile, a păstrat tăcerea timp de 21 de ani și s-a abținut de la orice declarație în fața organelor de cercetare penală în temeiul unei pretinse legături de prietenie dintre nașul său și familia recurentului-reclamant; declarațiile unui procuror notoriu în căutare de senzațional care prin afirmațiile sale încalcă normele procedurale și deontologice exprimând un punct de vedere lipsit de orice fundament juridic, cu privire la o cauză soluționată cu mulți ani în urmă, în care nu are nicio calitate.

Potrivit Codului Deontologic, îndeplinirea obligației de informare instituită în sarcina jurnaliștilor ar fi presupus fie să fi publicat articolul abia la momentul la care ar fi obținut probe care să confirme declarația unice surse, fie să fi prezentat declarațiile acestor persoane ca atare, sub formă de opinie și nu cu caracter de adevăr absolut. În mod nelegal instanța de judecată înțelege să aprecieze îndeplinirea obligației de informare prin raportare la modalitatea de derulare a anchetelor penale și nu în raport de legislația specifică profesiei de jurnalist.

c) prezumția de nevinovăție

Jurnaliștii sunt obligați a se abține de la a formula verdicte și a pune etichete de autor de fapte penale unor persoane în cazul în care nu s-a pronunțat o instanță de judecată în sensul stabilirii vinovăției acestora.

Instanța de apel a omis să analizeze și să argumenteze modalitatea de respectare, prin demersul jurnalistic, a principiului prezumției de nevinovăție, în condițiile în care singura referire la acest aspect în cuprinsul deciziei recurate este în sensul că „nu se poate reține că ziaristii au formulat verdicte cu privire la vinovăția acestuia”. Or, în realitate, din conținutul articolelor rezultă fără putință de tăgadă învinuirea reclamantului de către jurnaliști de săvârșirea mai multor infracțiuni, cu încălcarea evidentă a chiar modalității de reglementare a acestei obligații conform Rezoluției 1003/1993 a CE. și a codurilor deontologice.

Consideră că a făcut dovada existenței celorlalte două elemente ale răspunderii civile delictuale, prejudiciul moral cauzat recurentului-reclamant și legătura de cauzalitate dintre faptă și prejudiciu: în primul rând, și dacă se are în vedere numai gradul de mediatizare a subiectului și controversalele stărnite de acesta, consideră că dovada prejudiciului moral este făcută prin amploarea expunerii vieții personale a recurentului-reclamant, prezentată într-o variantă proprie a jurnaliștilor, evident defăimătoare. Cu toate acestea, instanța de apel nu a înțeles să analizeze și aceste aspect,

considerând că nu sunt întrunite elementele răspunderii civile delictuale, astfel cum este aceasta reglementată de art. 998-999 C.civ. (încadrare în drept rectificată de recurent prin precizarea depusă la termenul din 25.03.2015 ca fiind art.1357 și urm., 1373,1381 NCC) câtă vreme jurnaliștii și-au exercitat un drept prevăzut de Constituție și anume dreptul la exprimare.

Prin prezentarea, în absența unei baze factuale, a unor fapte determinate privindu-l pe recurent, cu folosirea unor termeni tendențioși și ofensatori, de natură a induce în conștiința opiniei publice ideea că acesta a săvârșit infracțiuni dintre cele mai grave, scopul articolelor în cauză nu a fost, în realitate, acela de a atrage atenția asupra unei probleme de interes public, ci de a-l denigra pe recurent, de a-i distruge credibilitatea, onoarea și reputația.

Analizând hotărârea recurată, prin prisma criticilor formulate, Înalta Curte reține următoarele:

I. Recurentul reclamant a criticat, în primul rând, decizia atacată prin prisma dispozițiilor art. 304 pct.7 C.proc.civ., apreciind că hotărârea nu cuprinde motivele pe care se sprijină și cuprinde motive contradictorii ori străine de natura pricinii.

În esență, recurentul reproșează instanței de apel fie inexistența, fie insuficiența motivării, în sensul că nu a răspuns cu argumente de fapt și de drept tuturor criticilor invocate prin motivele de apel și nu a analizat modalitatea în care instanța de fond a interpretat probatoriul administrat în cauză.

În concret, într-o primă critică, recurentul susține că, în analiza respectării echilibrului între protecția libertății de exprimare și dreptul la reputație al persoanei vizate, ca element al vieții private, prin prisma criteriilor de apreciere dezvoltate în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, instanța de apel face referire la o serie de hotărâri *care nu prezintă relevanță*, înlocuind astfel raționamentul juridic al soluției pronunțate.

Nu poate fi reținută o astfel de critică întrucât, invocând hotărârile Curții Europene a Drepturilor Omului în materia libertății de exprimare contrapusă dreptului la ocrotirea vieții private, instanța de apel nu a făcut decât să enunțe standardele de protecție pe care jurisprudența europeană le-a stabilit în ceea ce privește ocrotirea drepturilor și libertăților în această materie, descriind care sunt limitele pe care, în exercitarea libertății de exprimare, jurnalistul le poate atinge fără a se considera că încalcă dreptul la viața privată, onoarea și demnitatea unei persoane subiect al investigației jurnalistice. Reperete rezultate din jurisprudența menționată vizează distincția ce trebuie operată între fapte și judecăți de valoare, echilibrul dintre libertatea de exprimare și dreptul la reputație, existența unei baze factuale și în cazul emiterii unor judecăți de valoare, verificarea informațiilor și dreptul la replică, buna credință în demersul jurnalistice și doza de exagerare și provocare admisibilă.

După fixarea limitelor analizei, instanța de apel a procedat în mod concret la verificarea respectării acestora în litigiul dedus judecății, potrivit criteriilor de apreciere dezvoltate de jurisprudența enunțată, reținând, din conduita jurnalistice, elementele necesare de natură a-i susține concluzia că „știrile au fost bazate pe mijloace adecvate de demonstrare în sensul art. 4 din Rezoluția Adunării Parlamentare a Consiliului Europei nr. 1003/1993 privind etica jurnalistice, prin urmare sursele fiind credibile”.

Instanța a argumentat pertinent care sunt împrejurările care constituie baza factuală ce a stat la baza dezvoltării judecăților de valoare apreciind că, și în situația în care a existat o creștere graduală a imputărilor factuale, maniera în care au procedat ziariștii este una corespunzătoare.

Prin urmare nu se poate reține absența unei motivări care să susțină soluția pronunțată, în condițiile în care instanța de apel și-a prezentat argumentele pentru care a considerat că nu există o faptă ilicită a jurnaliștilor care să atragă declanșarea mecanismului răspunderii civile delictuale.

O altă critică formulată în cadrul acestui motiv de recurs este aceea că instanța de apel trebuia să analizeze *nerespectarea principiilor și normelor deontologice ale profesiei de jurnalist*, invocată prin cererea de chemare în judecată, nu prin corectitudinea efectuării cercetării penale cu privire la accidentul rutier, ci din perspectiva modalității de obținere și prezentare către publicul larg a informațiilor privind faptele imputate și atingerii aduse în acest mod, de către intimați,

drepturilor recurentului-reclamant.

Interpretarea într-o altă modalitate, decât cea agreată de parte, a elementelor bazei factuale, relevanța acestora și a momentului publicării dreptului la replică, nu echivalează cu o nemotivare în sensul prevăzut de art.304 pct.7 C.proc.civ. Instanța de apel nu a validat corectitudinea cercetării penale, cum a apreciat recurentul, ci a reținut, în ceea ce privește modalitatea de obținere a informațiilor, că ziaristii și-au fundamentat opiniile exprimate în cadrul articolelor incriminate pe afirmațiile făcute de martori, pe părerile unor experți, polițiști, avocat, procuror și pe înscrisurile din dosarul penal pe care l-au studiat. Referirea la similaritatea investigației jurnalistice cu cea a unei anchete penale a fost făcută în contextul aprecierii seriozității demersului și a constatării că știrile au fost bazate pe mijloace adecvate de demonstrare, sursele fiind considerate credibile.

Se susține că motivarea instanței de apel este *vădit lacunară* în ceea ce privește critica de nerespectare a principiului bunei-credințe în exercitarea demersului jurnalistic. În acest sens, se arată că instanța de apel reține că buna-credință se prezumă, omițând să motiveze înlăturarea probelor ce tindeau la a răsturna prezumția și, de asemenea, că baza factuală a fost suficientă pentru publicarea de informații cu caracter cert sau de judecăți de valoare, omițând a analiza resortul intern care a condus la investigații (ce nu a fost unul de interes public, ci o îndârjire personală a autorilor de a sancționa atitudinea pretins „arogantă” a recurentului-reclamant și a tatălui său), precum și relevanța demersului însuși din perspectiva celor 21 de ani scurși de la data evenimentelor relatate; se arată că instanța de apel nu analizează legalitatea și temeinicia investigațiilor din perspectiva unui demers jurnalistic, nu argumentează în ce măsură fiecare dintre elementele factuale reținute prezintă suficientă credibilitate și relevanță și în ce măsură momentul și modalitatea publicării dreptului la replică al recurentului-reclamant au îndeplinit exigențele profesionale.

Înalta Curte apreciază că, în analiza bunei credințe a demersului jurnalistic, instanța de apel a verificat și susținerea referitoare la scopul urmărit prin publicarea articolelor, ce nu ar fi fost unul de interes public ci personal și, contrar afirmațiilor recurentului, a motivat înlăturarea aserțiunilor acestuia ce tindeau la răsturnarea prezumției de bună credință. În acest sens instanța de apel arată că subiectul este de interes public (moartea unui om și funcționarea justiției în sens larg) și că motivația ziaristului de a se face dreptate nu o exclude pe cea susținută de reclamant (respectiv că ancheta jurnalistică ar fi fost declanșată de părerea negativă pe care ziaristul o avea despre o anumită persoană, în speță presupusa aroganță). Important, precizează instanța de apel, este ca ziaristul să nu fi avut numai intenția de a afecta în mod gratuit reputația persoanei vizate, împrejurare care, de altfel, nu s-a dovedit (buna-credință prezumându-se). Cerința impusă de Curtea Europeană pentru a constata că art. 10 a fost respectat este aceea a existenței unei baze factuale suficiente, care creează convingerea jurnalistului că faptele prezentate sunt reale, punând un semn de egalitate între aceasta și buna-credință, în contextul discutării unor chestiuni de interes general.

Critica recurentului în sensul că instanța nu a analizat fiecare element factual din punctul de vedere al credibilității, relevanței și modalității de obținere nu poate fi reținută în condițiile în care, în apel, au fost înfățișate toate aspectele de fapt apreciate ca relevante în susținerea argumentației juridice. Pe de altă parte, concluziile instanței rezultate în urma interpretării probatoriului administrat nu mai pot fi cenzurate pe calea recursului, reprezentând aspecte de temeinicie și nu de nelegalitate a hotărârii atacate.

În plus, deși a reținut că afirmațiile ziaristilor în legătură cu faptele imputate reclamantului nu sunt sprijinite de probe absolute, instanța de apel a apreciat că „ele apar ca ipoteze pe care le-au formulat ziaristii, în cadrul și în limitele exercițiului liber al dreptului de exprimare. Atâta timp cât au prezentat raționamentul care a stat la baza unor asemenea concluzii, făcând referire deopotrivă la poziția exprimată de reclamant (care este versiunea oficială), jurnaliștii au fost de bună-credință, lăsând cititorului posibilitatea de a face propria apreciere asupra faptelor prezentate”.

În același sens, și relevanța timpului scurs de la eveniment este un aspect de percepție subiectivă a receptorului informației, neputând fi apreciată ca un element ce susține reaua credință a celui care a transmis informația ignorat de instanța de apel.

O altă critică subsumată disp. art.304 pct. 7 C.proc.civ. este aceea că instanța de apel nu a

analizat ipoteza potrivit căreia intimații au urmărit conducerea cititorilor către o anumită concluzie, folosind tehnicile specifice de investigație, în scopul obținerii unor elemente probatorii care să le susțină concluzia inițială, arătându-se că la momentul publicării primului articol intimații-pârâți prezentau aprioric concluzia unei anchete jurnalistice care încă nici nu fusese demarată.

Nu poate fi reținută neanalizarea acestui aspect în condițiile în care instanța de apel a arătat că, deși sursele nu au fost prezentate de la început, nici afirmațiile din articole nu au fost atât de categorice de la început, existând o creștere graduală a imputărilor factuale pe măsura prezentării unor noi mijloace de probă, astfel încât maniera în care au procedat ziaristii este una corespunzătoare (iar nu la cele mai înalte standarde), constatându-se, în final, că au existat anumite indicii în legătură cu faptele imputate reclamantului (referitoare, pe de o parte, la modul în care a avut loc accidentul și pe de altă parte, la modul în care s-a desfășurat urmărirea penală).

Prin urmare, asupra acestui aspect instanța de apel s-a pronunțat chiar dacă într-un sens diferit de cel solicitat a fi avut în vedere de reclamant.

S-a criticat și faptul că, deși reclamantul a invocat ca motiv de apel și împrejurarea că instanța de fond a ignorat susținerile sale cu privire la nerespectarea de către intimații-pârâți a *principiului prezumției de nevinovăție*, hotărârea recurată nu cuprinde o motivare cu privire la acest aspect.

Este eronată această aserțiune întrucât se constată că instanța a analizat acest motiv de apel, atunci când a apreciat că intimații-pârâți nu au afirmat că reclamantul ar fi vinovat de producerea accidentului iar cea mai categorică susținere a fost aceea dintr-un articol din 26.01.2012 în legătură cu dinamica accidentului, în sensul că a condus cu viteză excesivă un autoturism, a intrat pe celălalt sens și a accidentat mortal o femeie de 23 ani (care traversa totuși printr-un loc nemarcat), concluzionând că nu se poate reține că ziaristii au formulat verdicte cu privire la vinovăția acestuia, în condițiile în care finalitatea declarată a articolelor era aceea a redeschiderii anchetei.

Prin urmare Înalta Curte nu va reține critica de nemotivare a deciziei recurate, în condițiile în care instanța de apel a argumentat care sunt considerentele de fapt și de drept avute în vedere la pronunțarea soluției, cu legătură directă cu aceasta și care susțin decizia.

II. În ceea ce privește motivul de recurs prevăzut de art. 304 pct.9 C.proc.civ., recurentul a arătat că instanța de apel, printr-o greșită aplicare a prevederilor normative incidente în cauză, a reținut legitimitatea anchetei jurnalistice și respectarea de către intimați a obligațiilor care le revin conform deontologiei profesionale, deși, în cuprinsul articolelor menționate, s-a produs o defăimare publică în ceea ce îl privește, prin prezentarea într-o manieră neconformă cu realitatea, agresivă și vehementă, a modului în care s-a desfășurat acum 21 de ani ancheta penală.

Recurentul susține, în primul rând, că *a fost încălcat principiul bunei credințe* în realizarea demersului jurnalist, astfel că acesta nu se mai bucură de protecția conferită de art. 10 din Convenție, argumentele invocate referindu-se la titlurile alese (ce exced dozei de exagerare permise), tonul denigrator al campaniei, în care simple opinii au fost prezentate ca certitudini, scopul campaniei jurnalistice, încălcarea dreptului la replică și ignorarea punctului său de vedere. Recurentul afirmă că nu s-a ținut cont, în aprecierea libertății jurnalistice de exprimare, de împrejurarea că nu este o persoană publică decât sub aspectul vieții sportive, astfel că limitarea dreptului la onoare și demnitate este fără suport legal.

O astfel de critică impune a se analiza în ce măsură libertatea de exprimare a ziaristilor și de informare a publicului, garantată de art.10, încalcă dreptul la viață privată a reclamantului, ocrotit de art. 8 din Convenție, în cadrul căruia este inclus și dreptul la reputație. Atât instanța de fond cât și cea de apel au examinat cauza din perspectiva echilibrului între cele două drepturi garantate deopotrivă, verificând dacă, prin publicarea articolelor înscrinate, jurnaliștii s-au plasat în afara limitelor de protecție oferite de art.10, cu consecința încălcării art. 8.

Corect s-a reținut că presa are datoria de a alerta publicul atunci când are informații de interes general, însă când acestea implică în mod direct persoane determinate, trebuie să furnizeze o bază factuală și să aibă în vedere contextul public în care acționează persoana vizată și natura împrejurărilor ce fac obiectul articolelor. Pentru a constitui o încălcare a art. 8 din Convenție, un

atac împotriva reputației unei persoane trebuie să atingă un anumit nivel de gravitate și să cauzeze un prejudiciu real victimei prin încălcarea dreptului acesteia la respectul vieții private.

Este de necontestat, iar instanțele de fond au afirmat deja, că potrivit jurisprudenței Curții Europene, deși nu trebuie să depășească limitele ce țin în special de protecția reputației și drepturilor persoanei, în îndeplinirea sarcinii de a comunica informații și idei asupra unor chestiuni de interes general, jurnaliștii sunt protejați de art.10 din Convenție chiar dacă nu pot face proba verității, dacă se dovedește că au acționat cu bună credință, pe baza unor afirmații credibile. Inexactitatea parțială a faptelor prezentate nu exclude protecția art.10 dacă jurnalistul nu a acționat cu rea credință iar subiectul este de interes public.

Sanționarea jurnaliștilor în temeiul răspunderii civile delictuale, astfel cum solicită reclamantul, reprezintă o ingerință în dreptul la liberă exprimare. Pentru impunerea pe cale jurisdicțională a unei asemenea ingerințe, cu titlu de sancțiune civilă, în cauză s-a verificat dacă ingerința este prevăzută de lege (instituția răspunderii civile delictuale fiind reglementată de art.1349 NCC), dacă este justificată (se invocă încălcarea dreptului la reputație a persoanei criticate), dacă este necesară într-o societate democratică (limitele aprecierii fiind mai largi în cazul unor persoane publice), respectiv dacă corespunde unei nevoi sociale imperative (să existe bază factuală pentru judecățile de valoare, sens în care s-a apreciat că ancheta jurnalistică poate face dovada documentării și bune credințe și reprezintă un factor exonerator de răspundere civilă).

Analizând aceste elemente în cadrul mecanismului răspunderii civile delictuale, instanța de apel a apreciat corect că în cauză ingerința statului în libertatea de exprimare, deși legală, nu ar fi proporțională cu scopul legitim urmărit.

Instanța de apel nu s-a rezumat la o aplicare strict formală a principiilor libertății de exprimare, ci a analizat criteriile de apreciere a limitelor criticii acceptabile referitoare la calitatea persoanei, forma și stilul mesajului critic, contextul în care este redactat articolul, interesul public pentru tema dezbătută, existența bazei factuale minime, raportul între judecata de valoare și situația faptică, doza de exagerare a limbajului, concluzionând că s-a respectat cu bună credință deontologia profesională, jurnaliștii prezentând concluzii proprii obiective.

Este reală susținerea recurentului în sensul că art. 10 nu acoperă informații false și denigratoare, însă în cauză conținutul articolelor, prin prisma probatoriului administrat, nu a fost considerat ca atare. S-a apreciat că *maniera de redactare* a articolelor nu excede limitelor acceptabile, că afirmațiile jurnalistice nu sunt lipsite total de bază factuală, au un suport probatoriu, nefiind efectuate exclusiv într-o campanie media de denigrare îndreptată împotriva reclamantului sau a tatălui său.

De asemenea, instanța de apel a reținut că limitele impuse demersului jurnalistic în cazul concret al unui subiect de *interes general* (o posibilă faptă penală săvârșită de o persoană cu notorietate în rândul publicului cititor și suspiciunea de influențare a unei anchete penale), sunt mai largi, astfel că publicarea articolelor poate fi justificată, în condițiile respectării principiului bune credințe și a obligației de verificare și informare corectă și obiectivă, condiții apreciate a fi fost îndeplinite în cauză.

În acord cu instanța de apel, Înalta Curte apreciază că limitele critice acceptabile sunt mai largi în cazul unei persoane publice decât în cazul individului obișnuit, iar pe de altă parte, nu se poate reține că ceea ce a fost prezentat publicului, un accident rutier soldat cu decesul victimei reprezintă un aspect ce ține strict de viața privată a persoanei.

Astfel articolele au vizat, după cum s-a arătat, o posibilă faptă penală comisă de reclamantul despre care se sugerează, contrar concluziei cu care s-a finalizat ancheta penală în epocă, că ar fi condus, în locul soției sale, autoturismul care a accidentat mortal o persoană ce traversa strada prin loc neregulamentar.

Reclamantul este o *persoană publică*, chiar dacă numai prin prisma profesiei sale, aceeași cu cea a tatălui său, dat fiind interesul considerabil al publicului pentru domeniul sportiv în care aceștia activează.

Pentru o persoană activă în domeniul public, interesul mai mare cu privire la o eventuală

faptă sau conduită este justificat, reținându-se, corelativ, o toleranță mai mare față de mijloacele utilizate în dezbateri.

Prin urmare, caracterul notoriu al persoanei implicate, combinat cu subiectul acestei investigații, o posibilă încălcare a legii ce nu a fost sancționată la momentul săvârșirii ei, justifică interesul investigației jurnalistice.

Este reală aprecierea instanței de apel că *titlurile articolelor* conțin o mare doză de exagerare, chiar de provocare, atunci când califică accidentul rutier soldat cu decesul victimei drept o crimă, însă o astfel de calificare, astfel cum rezultă din conținutul articolelor, nu se referă la infracțiunea de omor din legislația penală ci la urmările accidentului, respectiv decesul victimei, menținându-se în doza permisă de exagerare și provocare a opiniei cetățenilor, întrucât a reprezentat o judecată de valoare fundamentată pe o bază factuală reală.

Prin urmare, chiar dacă titlul are un caracter insolent și exagerat, nu poate conduce la concluzia că ziaristii ar fi acreditat ideea vinovăției reclamantului pentru ucidere din culpă ci scopul a fost de a atrage atenția asupra subiectului apreciat a fi de interes public, aspect ce se circumscrie exercițiului libertății jurnalistice. Opiniile lor nu trebuie interpretate din punct de vedere juridic pentru că jurnaliștii nu au o pregătire calificată în acest domeniu iar expresiile gen „crimă” sunt folosite în contextul în care se dorește atragerea de cititori pentru articolul publicat.

Potrivit jurisprudenței Curții europene în aplicarea art.10 din convenție, însușită de instanța națională, libertatea de exprimare acoperă nu numai informațiile sau ideile care sunt primite favorabil sau care sunt considerate inofensive sau indiferente, ci și pe acelea care offensează, șochează sau îngrijorează statul sau un anumit segment al populației.

Corect a apreciat instanța de apel că opinia personală a ziaristului referitoare la persoana reclamantului nu este mai importantă decât *scopul declarat* de a sesiza o posibilă conduită nelegală a acestuia și a autorităților statului în legătură cu o împrejurare ce ar fi putut atrage răspunderea penală.

Nu s-ar concepe ca un jurnalist să poată să emită judecăți de valoare critice numai cu condiția de a le putea demonstra realitatea. În situația în care a existat o anchetă penală în legătură cu fapta ce a determinat investigația jurnalistică, există o bază factuală care să justifice judecata de valoare. Judecata de valoare este excesivă doar atunci când este lipsită de orice bază factuală, situație ce nu se regăsește în speță. Articolele realizate s-au finalizat cu concluzii obiective în sensul unei solicitări de redeschidere a anchetei astfel că nu au fost apreciate de instanțele de fond doar ca un atac personal gratuit.

Jurnaliștii au recunoscut că au plecat de la comentariul unei cititoare postat pe internet, însă nu s-au limitat la informațiile conținute în acest comentariu, ci au continuat investigația jurnalistică și s-au documentat cu privire la caracterul real al informațiilor, dincolo de doza de exagerare folosită în exprimare pentru a atrage atenția publicului asupra acestei situații, au prezentat punctul de vedere al familiei victimei, dar și concluziile anchetei oficiale, au intervievat specialiști, martori. Pornind de la această stare factuală au formulat judecăți de valoare, însă faptele concrete imputate reclamantului (se afla la volan, a beneficiat de influențarea anchetei penale) au în ele însele o bază factuală suficientă pentru a putea determina pronunțarea unor concluzii, nu neapărat verdicte de vinovăție. Este adevărat că distorsionarea realității operată cu rea credință poate să depășească limitele criticii acceptabile însă, în prezenta cauză, s-a reținut că reclamantul nu și-a putut dovedi susținerea că scopul acestor articole ar fi fost acela de satisfacere a unui interes particular al ziaristului într-o campanie mediatică de defăimare și discreditare a sa și a familiei sale.

În acest sens, astfel cum instanțele de fond au constatat, afirmațiile nu prezintă situații lipsite de orice suport probator, ci conțin informații fiabile ce pot fi considerate verosimile.

Nu se poate reține nici aserțiunea reclamantului referitoare la încălcarea de către jurnaliști a *dreptului la replică* și neprezentarea punctului său de vedere, în condițiile în care instanța de apel a apreciat că această obligație a fost îndeplinită prin faptul că ziarul a publicat declarația de presă a reclamantului la data de 23.01.2012, concordantă cu concluziile anchetei oficiale, de asemenea redată în cuprinsul articolelor.

Recurentul nu a arătat în ce constă nelegalitatea acestei statuări a instanței de apel, susținând doar aspecte referitoare la modul, necorespunzător în opinia sa, în care a fost îndeplinită, de către jurnaliști, această obligație, respectiv că declarația sa nu a fost prezentată cu obiectivitate și că nu a fost publicat un răspuns oficial al organului de anchetă penală conținut în adresa Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție transmis la 25.01.2013. Aceste aspecte însă, care au stat la baza reținerii de către instanța de apel a respectării dreptului la replică, reprezintă chestiuni de apreciere prin raportare la situația de fapt și la probele administrate, proprii unei faze devolutive a procesului civil, imposibil de reevaluat în recurs față de limitările art.304 C.proc.civ.

În concluzie, calificând discursul jurnalistic, se apreciază, raportat la atitudinea subiectivă, că acesta nu a fost formulat cu rea credință și nici că au fost depășite limitele libertății de exprimare, neputându-se reține astfel critica recurentului privind încălcarea principiului bunei credințe.

Un alt principiu a cărui încălcare, consideră recurentul, a fost nesocotită de instanța de apel este acela de *informare prealabilă și efectuarea unor verificări* riguroase. Sub acest aspect se impută instanței de apel că nu a ținut cont de împrejurarea că informațiile redade în articol nu au o bază factuală reală, faptele fiind prezentate voit denaturat, că jurnaliștii nu au făcut verificări anterioare publicării primului articol care s-a bazat pe un comentariu al unui cititor și pe ceea ce a afirmat tatăl victimei. În plus aceste susțineri precum și cele ale martorului și procurorului se impuneau a fi prezentate ca opinii, nu cu un caracter de adevăr absolut.

Cum s-a menționat anterior, deși presei îi este tolerată o oarecare doză de exagerare sau chiar de provocare, jurnaliștii trebuie să îndeplinească obligația deontologică de a verifica în prealabil, în mod rezonabil, susținerile publicate și de a solicita un punct de vedere persoanei vizate de conținutul articolului.

Înalta Curte apreciază că, în cauză, jurnaliștii s-au preocupat să verifice în mod serios veracitatea și fiabilitatea afirmațiilor făcute, cu mijloacele specifice demersului jurnalistic. Cu privire la rigurozitatea verificărilor, astfel cum s-a arătat anterior, nu întotdeauna, când se fac afirmații referitoare la fapte, este necesar să se dovedească adevărul acestora, nefiind efectuate în cadrul unei anchete penale, ci este suficientă să fie menționate împrejurări care oferă indicii în acest sens.

Împrejurarea că elementele investigației au fost prezentate în cuprinsul mai multor articole, informațiile nefiind obținute în totalitate anterior declanșării campaniei de presă, nu poate fi considerată o încălcare a normei deontologice, instanța de apel apreciind corect că o creștere graduală a imputărilor factuale este corespunzătoare, deci acceptabilă, chiar dacă nu se ridică la cele mai înalte standarde. Nu se contestă nici faptul că reclamantul a fost înștiințat anterior publicării primului articol, modalitatea de informare (prin SMS) neputând fi calificată ca formală.

De asemenea, contrar aprecierilor recurentului, în conținutul publicat se poate realiza distincția între informațiile provenind de la autorități, declarațiile familiei, ale martorilor și ale specialiștilor, pe de o parte și opiniile jurnaliștilor, pe de altă parte. Judecata de valoare în cauză se întemeiază pe o explicație obiectivă acceptabilă cuprinsă în conținutul articolului, de unde se deduce că publicarea articolelor prin care persoana vizată a fost considerată, în contradicție cu concluziile anchetei penale, autor al accidentului, s-a bazat pe o activitate de culegere a datelor necesare și verificare a situației prezentate.

Se critică, în memoriul de recurs, și faptul că instanța de apel nu a sancționat *încălcarea prezumției de nevinovăție* de către jurnaliștii care au formulat verdicte privind săvârșirea unor infracțiuni, în condițiile în care o anchetă penală a statuat contrar.

Instanțele de fond nu au ignorat prezumția de nevinovăție când au apreciat că interesul față de subiect este major, dat fiind norma socială presupus a fi fost încălcată și notorietatea persoanei subiect al investigației jurnalstice, că afirmațiile nu apar a fi pur subiective și lipsite de orice suport iar concluzia verificărilor jurisdicționale asupra faptelor prezentate nu este hotărâtoare în stabilirea veridicității din punct de vedere al libertății de exprimare.

În concordanță cu aprecierea instanței de apel, se reține că jurnaliștii nu au formulat, în concluziile articolelor, verdicte de vinovăție penală, rolul pe care și l-au asumat fiind de a alerta opinia publică atunci când au apreciat că dețin informații despre posibile nereguli, fără să a li se putea impune să dispună de mijloacele de probă pe care le administrează organele judiciare în stabilirea săvârșirii unei infracțiuni. De altfel, în principal, articolele redau derularea faptelor în versiunea reținută din declarațiile persoanelor intervievate, punctează pretinse contradicții cu concluziile anchetei penale, descriu conduite precedente ale persoanelor implicate și opiniile unor specialiști, menționând, în concluziile ultimului articol, că nu pot stabili vinovați și că, indiferent de situație, a intervenit prescripția răspunderii penale. În acest sens sunt și concluziile instanței de apel care, analizând conținutul publicațiilor, nu a identificat formularea unui verdict de vinovăție.

În fine, se impută instanței de apel că nu a analizat prejudiciul moral suferit de recurent și legătura de cauzalitate cu fapta ilicită.

Este adevărat că angajarea răspunderii civile delictuale pentru prejudiciile cauzate prin fapta proprie, astfel cum este reglementată de art. 1357 și urm. din noul Cod civil (precum și în reglementarea anterioară art.998-999) presupune existența cumulată a patru condiții sau elemente constitutive: prejudiciul, fapta ilicită, raportul de cauzalitate între fapta ilicită și prejudiciu și vinovăția autorului faptei ilicite.

Însă, dat fiind caracterul cumulativ al condițiilor ce se impun a fi îndeplinite pentru declanșarea mecanismului răspunderii civile delictuale, de vreme ce s-a constatat inexistența caracterului ilicit al faptei, devine lipsită de relevanță analiza celorlalte condiții, sens în care nu se poate reproșa instanței de apel o astfel de omisiune.

Cu privire la practica judiciară invocată în recurs (admiterea în primă instanță a unei acțiuni în răspundere civilă delictuală promovată de tatăl reclamantului), se reține că aceasta nu reprezintă un izvor de drept și nici nu se poate impune prin efectul pozitiv al autorității de lucru judecat în condițiile în care situațiile analizate nu sunt aceleași, părțile, obiectul și cauza fiind distincte.

Pentru toate aceste considerente, Înalta Curte apreciază că decizia atacată a fost pronunțată cu respectarea dispozițiilor legale, nefiind incidente dispozițiile art. 304 pct.7 și 9 C.proc.civ. În consecință, în baza art.312 alin.1 C.proc.civ. a fost respins recursul ca nefondat.

22. Antrenarea răspunderii civile delictuale a consiliului județean pentru neîndeplinirea obligației de întreținere a drumurilor județene în vederea asigurării siguranței circulației. Decesul unei persoane cauzat de existența unei gropi în carosabil. Rezoluție de neîncepere a urmăririi penale pentru inexistența faptei de ucidere din culpă. Acordarea de despăgubiri materiale. Prezumția legală a prejudiciului nepatrimonial în beneficiul rudelor victimei. Despăgubiri morale.

NCC, art. 1357, art. 1376, art. 1381 - 1382, art. 1390, art. 1391

O.G. nr. 43/1997

C.proc.pen. din 1997, art. 346

1. Rațiunea dispozițiilor art. 346 alin. (3) C.proc.pen este aceea a neacordării despăgubirilor civile atunci când infracțiunea nu există, iar nu în situația în care fapta îmbracă o altă formă a ilicitului și a fost săvârșită de altcineva decât cel care a făcut obiectul cercetării penale.

Astfel, în condițiile în care prin rezoluția procurorului s-a dispus neînceperea urmăririi penale chiar față de victimă sub aspectul săvârșirii de către acesta a infracțiunii de ucidere din culpă (pe temeiul art. 10 alin. (1) lit. a) C.pr.pen. tocmai pentru că fapta nu există), inexistența răspunderii penale a victimei (care nu și-a provocat singură accidentul) nu poate avea semnificația inexistenței unei fapte ilicite de natură civilă, câtă vreme nu fapta sa a fost aceea generatoare de prejudicii.

2. Din modalitatea de redactare a art. 1391 alin. (2) NCC - „instanța judecătorească va putea, de asemenea, să acorde despăgubiri ascendenților, descendenților, fraților, surorilor și soțului pentru durerea încercată prin moartea victimei, precum și oricărei alte persoane care, la rândul ei, ar putea dovedi existența unui asemenea prejudiciu” - rezultă că, impunându-se condiția dovedirii prejudiciului nepatrimonial în sarcina altor persoane decât cele enumerate, înseamnă ca acestea din urmă sunt prezumate - dată fiind legătura de rudenie/afinitate - că au suferit prin moartea victimei. O asemenea distincție pe plan probator este justificată de natura relațiilor (apropiate, în cazul rudelor/soțului) aptă să determine o dispensă de dovadă în legătura cu durerea încercată și prejudiciul moral pe care l-a ocazionat.

Cum reclamanții fac parte din categoria persoanelor enumerate în art. 1391 alin. (2) teza I C.civ., în mod corect instanța a prezumat, în ce-i privește, existența prejudiciului nepatrimonial.

Secția I civilă, decizia nr.2075 din 7 octombrie 2015

Prin cererea înregistratei pe rolul Tribunalului București, la data de 24.04.2012, reclamanții A., B. și C. au chemat în judecată pe pârâții Compania Națională de Autostrăzi și Drumuri Naționale - CNADNR și Ministerul Transporturilor și Infrastructurii, pentru ca prin hotărârea ce se va pronunța, să se dispună obligarea la plata de daune materiale în valoare de 15.000 lei, acordarea unei pensii de întreținere pentru reclamanta A., daune morale în valoare de 500.000 euro.

În motivarea cererii de chemare în judecată, reclamanții au arătat că la data de 05.12.2011, orele 04.10, D. conducea o bicicletă pe drumul DJ 506, îndreptându-se către gara din comuna Gălăteni, pentru a ajunge la serviciu în București, Pe drum, la km 61+600 m, pe partea dreaptă a carosabilului, pe sensul său de mers, a intrat cu roata din față a bicicletei într-o groapă pe care nu a putut să o observe, datorită întunericii de la acea oră, moment în care janta roții din față s-a rupt.

Din impact a rezultat decesul lui D., toate acestea fiind detaliate în dosarul de cercetare penală nr. x/P/2011 aflat la Parchetul de pe lângă Judecătoria Alexandria (în care s-a dat o rezoluție de neîncepere a urmăririi penale sub aspectul săvârșirii infracțiunii prevăzută de art. 178 C.pen.).

În opinia reclamanților, cele care se fac vinovate de săvârșirea acestei infracțiuni sunt autoritățile și instituțiile statului român, care dau dovadă de iresponsabilitate și neglijență față de cetățeni. Mai mult, de la momentul decesului și până în prezent, groapa a rămas neatinsă, chiar s-a mărit, autoritățile nefăcând nimic în acest sens.

În urma decesului intervenit în condițiile menționate, soția supraviețuitoare a fost nevoită să tacă, împreună cu copiii săi, cheltuieli cu ocazia înmormântării și ulterior, a pomenirilor conform datinilor creștinești.

De asemenea, defunctul acorda întreținere reclamantei A., care nu realizează venituri, astfel încât s-a solicitat ca pentru aceasta să fie acordată o pensie de întreținere la nivelul minim pe economie.

În drept, cererea de chemare în judecată a fost întemeiată pe prevederile art. 1357 și urm. C.civ. art. 1382, 1381, 1390 și urm. C.civ., OG nr. 84/2003.

Reclamanții au formulat cerere precizatoare prin care au arătat că înțeleg să cheme în judecată și Consiliul Județean Teleorman - Administrația Drumurilor, pentru a fi obligat la plata de daune materiale în cuantum de 15.000 lei, acordarea unei pensii de întreținere pentru reclamanta A. Cuantumul daunelor morale solicitate a fost precizat la suma de 2.200.000 lei.

La data de 11.02.2013, sub aspectul cadrului procesual, în raport de modificările legislative intervenite, tribunalul a dispus introducerea în cauză a pârâtului Departamentul pentru Proiecte de Infrastructură și Investiții Străine (în locul Ministerului Transporturilor)

Prin sentința civilă nr. 178 din 10.02.2014, Tribunalul București, Secția a III-a civilă a respins, pentru lipsă calitate procesuală pasivă, acțiunea îndreptată împotriva pârâților Compania Națională de Autostrăzi și Drumuri Naționale și Departamentul pentru Proiecte de Infrastructură și investiții. A respins, ca neîntemeiată, excepția lipsei calității procesuale pasive a pârâtului

Consiliul Județean Teleorman și a admis în parte acțiunea formulată de reclamantii în contradictoriu cu acest pârât, pe care l-a obligat să plătească reclamanților suma de 50.000 lei cu titlul de daune morale. A respins, ca neîntemeiate, restul pretențiilor formulate de reclamantii.

Pentru a pronunța această hotărâre, tribunalul a reținut că accidentul s-a produs la data de 05.12.2011, pe DJ 506 Km 61+600 m, în localitatea Frăsinet, așadar, în intravilanul unei localități rurale, pe un drum județean.

Potrivit art. 22 din OG nr. 43/1997, „Administrarea drumurilor județene se asigură de către consiliile județene, iar a drumurilor de interes local de către consiliile locale pe raza administrativă a acestora. Fac excepție sectoarele de drumuri județene, situate în intravilanul localităților urbane, inclusiv lucrările de artă, amenajările și accesoriile aferente, care vor fi în administrarea consiliilor locale respective”.

Față de această dispoziție legală, tribunalul a reținut că drumurile județene sunt administrate de consiliile județene, iar drumurile de interes local sunt administrate de consiliile locale. În prezenta cauză este vorba despre un drum județean (DJ506) și nu despre un drum de interes local, având în vedere că asigură legătura dintre localitățile din județ, trecând prin intravilanul mai multor localități.

Cea de-a doua ipoteză a textului normativ stabilește o excepție de la regula potrivit căreia drumurile județene sunt administrate de către consiliile județene. Această excepție privește însă numai sectoarele de drum județean situate în intravilanul localităților urbane. Întrucât comuna Frasinet nu este o localitate urbană, ci o localitate rurală, tribunalul a constatat că această excepție nu este incidentă în cauză.

În consecință, fiind aplicabilă prima teză a art. 22 din OG nr. 43/1997, s-a reținut că sarcina administrării sectorului de drum județean - D 506, km61+600m, situat în intravilanul comunei Frasinet, revine consiliului județean pe raza căruia se află situat, respectiv Consiliului Județean Teleorman,

Totodată, s-a constatat că din întreaga reglementare a OG nr. 43/1997 rezultă că au fost precis delimitate autoritățile cărora le revine sarcina administrării unei anumite porțiuni de drum public pe teritoriul României, iar potrivit art. 40 alin. 1 teza 1 din OG nr. 43/1997 „*Drumurile trebuie să fie semnalizate și menținute în stare tehnică corespunzătoare desfășurării traficului în condiții de siguranță de către, administratorul drumului.*”

Ca atare, tribunalul a concluzionat că nu se poate stabili o astfel de răspundere decât în sarcina administratorului drumului, așa încât, față de cele reținute anterior, a apreciat că are calitate procesuală pasivă în cauză numai Consiliul județean Teleorman, nu și pârâții Compania Națională pentru Autostrăzi și Drumuri Naționale și Departamentul pentru Proiecte de Infrastructură și Investiții.

Față de temeiul juridic invocat de către reclamantii în formularea pretențiilor - art. 1357 C.civ., tribunalul a examinat întrunirea condițiilor răspunderii civile delictuale în privința pârâtului Consiliul Județean Teleorman.

S-a reținut că, potrivit art. 1357 C.civ., cel care cauzează altuia un prejudiciu printr-o faptă ilicită săvârșită cu vinovăție, este obligat să îl repare.

Astfel, s-a constatat, conform celor reținute în rezoluția emisă la 20.03.2012 de către Parchetul de pe lângă Judecătoria Alexandria, în dosarul nr. x/P/2011 (prin care s-a dispus neînceperea urmăririi penale sub aspectul comiterii infracțiunii prevăzute și pedepsite de art. 178 C.pen.) și susținute de întregul material probator administrat în instanță că, la data de 05.12.2011, în jurul orelor 04.10, numitul D. conducea o bicicletă pe DJ 506, din direcția comuna Băbăița către comuna Găleteni, județul Teleorman, transportând două găleți din material plastic. În momentul în care a ajuns la km 61+600 m, în intravilanul comunei Frăsinet, pe partea dreaptă a drumului, pe sensul de mers către comuna Găleteni, acesta a intrat cu roata din față a bicicletei într-o groapă aliată pe sensul său de mers, pe partea carosabilă și pe care nu a observat-o la timp din cauza întunericului, dezechilibrându-se și căzând pe partea carosabilă, întrucât janta roții din față a bicicletei s-a rupt la impactul cu groapa,

Din raportul de necropsie din 02.03.2012 emis de Serviciul de Medicină Legală Teleorman, a rezultat că „moartea numitului D. a fost violentă, aceasta datorându-se asfixiei mecanice prin aspirat sanguin, consecința unui traumatism cranio-facial cu fractură a piramidei nazale. Leziunile s-au putut produce prin lovire de corp dur - cădere de pe bicicletă." Așadar, leziunile produse prin lovirea de carosabil consecutiva căderii de pe bicicletă au putut conduce la decesul lui D. Sângele recoltat de la decedat nu a conținut urme de alcool. Ca atare, a fost apreciată neîntemeiată susținerea pârâtului Consiliul Județean Teleorman în sensul că defunctul se afla sub influența alcoolului în momentul producerii accidentului.

Având în vedere că defunctul a fost găsit în imediata apropiere a unei gropi existente în carosabil, de dimensiuni apreciabile conform celor menționate în procesul-verbal de cercetare la fața locului, iar janta roții din față a bicicletei era îndoită, suferind o deformare accentuată, (aspecte rezultate și din fotografiile efectuate la fața locului și depuse la dosar) deplasarea în aceste condiții fiind imposibilă, tribunalul a reținut că procurorul a ajuns la o concluzie care este susținută de probele administrate, în sensul că dezechilibrarea biciclistului a fost cauzată de groapa din carosabil, pe care nu a observat-o la timp.

Pe aspectul condițiilor răspunderii civile delictuale, tribunalul a reținut că trebuie întrunite cumulativ patru condiții: existența unei fapte ilicite, existența unui prejudiciu, existența legăturii de cauzalitate între fapta ilicită și prejudiciu și săvârșirea fetei ilicite cu vinovăție.

Referitor la existența unei fapte ilicite, aceasta poate consta nu numai într-o acțiune, ci și într-o inacțiune, respectiv în neluarea măsurilor necesare de către autorul fetei ilicite, dacă acesta avea obligația legală pentru a lua aceste măsuri.

În speță, tribunalul a stabilit că existența gropii în carosabil care a condus la dezechilibrarea biciclistului, căderea acestuia și decesul sau reprezintă o încălcare a obligațiilor legale referitoare la întreținerea corespunzătoare a drumului județean care revin pârâtului Consiliul Județean Teleorman, întrucât potrivit art. 40 alin. 1 teza I din OG nr. 43/1997 „*Drumurile trebuie să fie semnalizate și menținute în stare tehnică corespunzătoare desfășurării traficului în condiții de siguranță de către administratorul drumului.*”

Susținerea pârâtului Consiliul Județean Teleorman, în sensul viabilității drumului județean, conform situației întocmite la data de 01.11.2011, nu a putut fi reținută în condițiile în care aceasta a fost contrazisă de împrejurarea dovedită, a existenței în carosabil, la data de 05.12.2011, a gropii menționate.

Astfel, neluarea măsurilor corespunzătoare, adecvate pentru a asigura siguranța circulației reprezintă o acțiune ilicită.

S-a apreciat că este îndeplinită și condiția existenței unui prejudiciu, defunctul fiind soțul reclamantei A. și tatăl reclamanților B. și C., cei care au suportat cheltuielile materiale prilejuite de înmormântarea și pomenirile făcute pentru defunct.

De asemenea, există legătura de cauzalitate între fapta ilicită a pârâtului și prejudiciul cauzat reclamanților întrucât cauza producerii decesului a constituit-o existența în carosabil a gropii respective, de dimensiuni apreciabile, responsabilitatea pentru existența acesteia revenind Consiliului Județean Teleorman.

Tribunalul nu a putut reține și culpa biciclistului în producerea accidentului, neidentificând o obligație care să-i revină acestuia potrivit regulilor de circulație și care să fi fost încălcată, faptul transportării pe bicicletă a unor încărcături și circulația pe timp de noapte nereprezentând astfel de încălcări.

Referitor la vinovăția în săvârșirea fetei ilicite cauzatoare de prejudicii, tribunalul a apreciat că neluarea măsurilor de astupare a gropii și de înlăturare a pericolului, în condițiile în care exista obligația legală de întreținere continuă a drumului, astfel încât să se poată circula pe acesta în condiții de siguranță, reprezintă o inacțiune culpabilă a pârâtului Consiliul Județean Teleorman. Cum sub aspectul răspunderii civile delictuale, vinovăția presupune atât modalitatea intenției, cât și pe cea a culpei, a rezultat că și această condiție este întrunită în cauză.

Apărarea formulată de către pârât, în sensul că nu pot fi acordate despăgubiri civile, având în

vedere că prin rezoluția procurorului s-a dispus neînceperea urmăririi penale pentru săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 178 C.pen., în temeiul art. 10 lit. a) C.pen., față de dispozițiile art. 346 alin. 3 și art. 22 C.proc.pen., precum și față de renunțarea la orice despăgubire a reclamantei A. în faza cercetărilor efectuate în dosarul penal, a fost înlăturată de către tribunal.

În acest sens, s-a făcut trimitere la prevederile art. 1365 C.civ. conform cărora „instanța civilă nu este legată de dispozițiile legii penale și nici de hotărârea definitivă de achitare sau de încetare a procesului penal în ceea ce privește existența prejudiciului ori a vinovăției autorului faptei ilicite.”

Instanța a apreciat că rezoluția procurorului de neîncepere a urmăririi penale a fost justificată de neimplicarea unei alte persoane în mod direct în producerea accidentului, în cauză neangajându-se răspunderea penală a vreunei persoane pentru producerea accidentului și nepunându-se problema vreunei răspunderi de orice natură a vreunei persoane juridice.

De aceea, tribunalul a apreciat că nu sunt aplicabile dispozițiile art. 346 alin. 3 C.proc.pen. și nici cele ale art. 22 C.proc.pen., acestea din urmă vizând o altă situație, respectiv existența unei hotărâri definitive a unei instanțe penale, ceea ce nu este cazul.

S-a considerat că precizarea, din cadrul declarației date în fața organului de cercetare penală, a reclamantei A., în sensul că nu pretinde despăgubiri, dar aceasta în condițiile în care nu se stabilise implicarea vreunei persoane în producerea accidentului și nu a beneficiat de asistență juridică, nu poate produce consecințe asupra dreptului său și al celorlalți reclamanți de a pretinde despăgubiri de la pârât, atât timp cât termenul de prescripție nu s-a împlinit.

Referitor la cuantumul prejudiciului material (de 15.000 lei) pretins, instanța a constatat că la dosar nu au fost depuse înscrisuri care să facă, măcar parțial, dovada pretențiilor și că deși este de înțeles că în asemenea împrejurări tragice, reclamanții nu au avut reprezentarea necesității păstrării unor dovezi scrise ale cheltuielilor efectuate la momentul înmormântării, astfel de probe nu au fost prezentate nici pentru cheltuielile ulterioare și nu rezultă cu certitudine nici din proba cu martori administrată.

Ca atare, reținând că nu s-a făcut dovada prejudiciului material, cererea a fost respinsă ca neîntemeiată.

În privința solicitării de acordare, către reclamanta A., a unei pensii, calculate la nivelul venitului minim pe economie, aceasta fiind lipsită de întreținerea pe care i-o acorda defunctul soț, tribunalul a tăcut referire la dispozițiile art. 1390 C.civ., constatând că nu sunt îndeplinite cerințele legale pentru asigurarea unei asemenea prestații, față de împrejurarea că reclamanta este o persoană majoră, aptă de muncă, având posibilitatea de a se întreține prin prestarea unor activități remunerate.

Cât privește prejudiciul moral solicitat de către reclamanți și evaluat de către aceștia la 2.200.000 lei, tribunalul a reținut că reclamanții au suferit, fără îndoială, un prejudiciu, prin decesul soțului și respectiv, tatălui lor, pe care l-a cuantificat la nivelul sumei de 50.000 lei, constatând, față de prevederile art. 1391 alin. 2 C.civ., că instanța este cea care face evaluarea, în funcție de valorile lezate.

Împotriva sentinței au declarat apeluri reclamanții și pârâtul Consiliul Județean Teleorman - Administrația Drumurilor, criticând soluția pentru nelegalitate.

Prin decizia civilă nr. 22/A din 14.01.2015, Curtea de Apel București, Secția a IV-a civilă a respins apelul declarat de pârâtul Consiliul Județean Teleorman, ca nefondat. A admis apelul reclamanților și a schimbat în parte sentința, în sensul că a obligat pe pârâtul Consiliul Județean Teleorman - Administrația Drumurilor să plătească reclamanților 15.000 lei reprezentând despăgubiri materiale și 135.000 lei reprezentând despăgubiri morale. Au fost păstrate celelalte dispoziții ale sentinței.

Pentru a decide astfel, Curtea a apreciat, eu referire la apelul pârâtului Consiliul Județean Teleorman - Administrația Drumurilor, caracterul nefondat al criticilor, întrucât tribunalul a constatat în mod corect, față de situația de fapt reținută în cauză, care nu a fost contestată, că sunt întrunite în mod cumulativ toate condițiile legale pentru a fi antrenată răspunderea civilă delictuală

a apelantului-pârât pentru fapta proprie, respectiv: 1. existența unei fapte ilicite; 2. existența unui prejudiciu; 3. existența raportului de cauzalitate între acestea și 4. vinovăția pârâtului.

Astfel, cu privire la condiția existenței faptei ilicite, aceasta a fost stabilită, în mod corespunzător, ca fiind reprezentată de încălcarea unei obligații legale, respectiv cea prevăzută de art. 40 alin. I din OG nr. 43/1997 privind regimul drumurilor.

Apelantul-pârât a susținut că în mod greșit s-a raportat tribunalul, în analiza acestei condiții, la dispozițiile OG nr. 43/1997, deoarece acest act normativ nu a fost invocat de către reclamanți în motivarea în drept a cererii de chemare în judecată, ci doar dispozițiile OUG nr. 84/2003, critică înlăturată de Curte, câtă vreme în motivarea în fapt a cererii de chemare în judecată, reclamanții au detaliat împrejurările care, în opinia acestora, conturează elementele faptei ilicite cauzatoare de prejudicii, arătând ea autoritățile chemate în judecată se fac vinovate de faptul că autorul lor a intrat cu roata din față a bicicletei într-o groapă din carosabil, cauzată de lipsa de întreținere a carosabilului.

Dispozițiile OUG nr. 84/2003 au fost invocate de către reclamanți pentru justificarea calității procesuale pasive a pârâților și au fost reținute ca atare de către prima instanță de fond, care a constatat că numai apelantul-pârât Consiliul Județean - Administrația Drumurilor are calitatea de administrator ai sectorului de drum unde s-a produs incidentul soldat cu decesul autorului reclamanților.

A fost înlăturată, de asemenea, susținerea apelantului-pârât conform căreia acesta ar fi făcut dovada faptului că nu a săvârșit fapta ilicită pretinsă de către reclamanți conform Inventarului întocmit la data de 01.12.2011 de către Direcția Dezvoltare Locală din cadrul Consiliului județean Teleorman cu privire la starea de viabilitate a drumurilor județene, în care s-a reținut că starea Drumului Județean 506 km 58+000-71+000 era foarte bună.

A arătat instanța de apel, ca mijlocul de probă invocat de către pârât nu este suficient pentru a dovedi că ar fi luat toate măsurile corespunzătoare, adecvate pentru a garanta siguranța circulației, fiind chiar contrazis de restul probelor administrate în cauză, constând în procesul-verbal de cercetare la fața locului din data de 5.12.2011, planșele foto și procesul-verbal din data de 5.12.2011 întocmit de specialistul criminalist din cadrul IPJ Teleorman, probe care au relevat existența gropii în carosabil la data menționată.

Pornind de la definiția faptei ilicite, conform căreia aceasta este orice faptă, atât comisivă, cât și omisivă, prin care, încălcându-se normele dreptului obiectiv, sunt cauzate prejudicii dreptului subiectiv al unei persoane, s-a reținut că în speță, fapta ilicită constă în omisiunea pârâtului, în calitate de administrator al sectorului de drum pe care s-a produs incidentul rutier, de a-l menține în stare tehnică corespunzătoare desfășurării traficului, în condiții de siguranță.

Tot astfel, a fost înlăturată ca nefondată, critica pârâtului, conform căreia tribunalul ar fi făcut o greșită interpretare a dispozițiilor art. 346 alin. 3 și art. 10 lit. a) C.proc.pen., ignorând faptul că încetarea procesului penal a fost dispusă pentru motivul că „fapta nu există”.

Or, prin rezoluția din data 20.03.2012, Parchetul de pe lângă Judecătoria Alexandria a dispus neînceperea urmăririi penale față de D. sub aspectul săvârșirii de către acesta a infracțiunii de ucidere din culpă prevăzute de art. 178 C.pen. Având în vedere că răspunderea penală este personală, activitatea de cercetare penală desfășurată față de persoana autorului reclamanților, D., nu are nicio consecință juridică sub aspectul reținerii în cauza de față a elementelor răspunderii civile delictuale în sarcina apelantului-pârât Consiliul Județean Teleorman - Administrația Drumurilor.

Prin urmare, tribunalul nu a făcut o interpretare greșită a prevederilor art. 346 alin. 3 C.proc.pen. - potrivit cărora „nu pot fi acordate despăgubiri civile în cazul în care fapta imputată nu există ori nu a fost săvârșită de către inculpat” - deoarece în dosarul penal nr. x/P/2011 Parchetul de pe lângă Judecătoria Alexandria nu a constatat că fapta apelantului-pârât nu există sau că acesta nu ar fi săvârșit vreo faptă penală.

În ce privește condiția existenței unui prejudiciu, s-a constatat că nu poate fi primită critica de netemeinicie potrivit căreia reclamanții nu au dovedit existența prejudiciului.

Astfel, apelantul-pârât a arătat că, deși potrivit art. 1391 alin. (2) din noul Cod civil, pentru durerea încercată prin moartea victimei, instanța de judecată poate acorda despăgubiri descendenților și soțului victimei, reclamanții nu au făcut dovada unui asemenea prejudiciu, așa cum impuneau prevederile art. 1169 din Codul Civil, actualele dispoziții ale art. 249 din noul Cod de procedură civilă.

Din cuprinsul normativ al dispozițiilor art. 1391 alin. 2 C.civ. - potrivit căroră „instanța de judecată va putea, de asemenea, să acorde despăgubiri ascendenților, descendenților, fraților, surorilor și soțului, pentru durerea încercată prin moartea victimei, *precum și oricărei alte persoane care, la rândul ei, ar putea dovedi existența urna asemenea prejudiciu*” - Curtea a reținut că legiuitorul a prezumat existența unui prejudiciu moral constând în durerea provocată de moartea unei rude apropiate (descendent, ascendent, frate/soră sau soț), pe când cerința dovedirii faptului că au suferit ca urmare a decesului victimei este prevăzută de legiuitor doar în sarcina oricărei alte persoane decât cele menționate mai sus.

În al doilea rând, apelantul-pârât a susținut că nu s-a făcut dovada elementelor obiective pe baza cărora tribunalul a realizat cuantificarea daunelor morale, invocând o greșită aplicare în cauză a dispozițiilor art. 1169 C.civ., susținere apreciată neîntemeiată de Curte întrucât prejudiciul moral nu este supus acelorași reguli de probațiune ca în cazul prejudiciului economic, deoarece prejudiciul moral nu se probează, ci este supus unor prezumții simple ale judecătorului, chemat să evalueze întinderea prejudiciului moral, pe baza unor criterii obiective.

S-a reținut că tribunalul a motivat întinderea prejudiciului moral bazându-se pe un singur criteriu, acela că prin decesul soțului, respectiv tatălui reclamanților, aceștia au rămași lipsiți de sprijinul material și moral al acestuia.

Criteriile cu caracter general invocate de către apelantul-pârât în dezvoltarea motivelor de apel - respectiv consecințele negative suferite prin atingerea adusă onoarei și demnității unei persoane, importanța valorilor lezate, măsura în care au fost lezate aceste valori, intensitatea cu care au fost percepute, consecințele vătămării, măsura în care au fost afectate situația familială, profesională și socială - nu au fost de natură, în opinia instanței de apel, să conducă la o micșorare a daunelor morale acordate prin hotărârea de primă instanță.

Condiția referitoare la legătura de cauzalitate dintre faptă și prejudiciu a fost apreciată de tribunal ea îndeplinită, existând un lanț causal între fapta pârâtului (de a nu lua măsurile necesare pentru întreținerea în stare corespunzătoare a sectorului de drum pe care a avut loc incidentul) și prejudiciul material și moral suferit de reclamanți, aspect combătut de apelantul-pârât în sensul că din concluziile raportului medico-legal de necropsie din 02.03.2012 emis de Serviciul de Medicină Legală Teleorman nu reiese cu certitudine că decesul victimei s-a produs datorită căderii de pe bicicletă, ci doar ca probabilitate.

Or, apelantul-pârât nu a indicat o altă cauză care, în opinia sa, ar fi putut constitui un element care să rupă lanțul causal reținut de prima instanță de fond.

Dimpotrivă, Curtea a constatat că prima instanță de fond a stabilit în mod corect, din coroborarea raportului medico-legal de necropsie, cu planșele foto, procesul-verbal de cercetare la fața locului și declarațiile aflate în dosarul de cercetare penală, că existența gropii în carosabil este cea care a determinat căderea de pe bicicletă a autorului reclamanților, fapt care i-a produs leziuni la nivelul frunții și a rădăcinii piramidei nazale, infiltrat sanghin epicranian și aspirat sanguin pulmonar, ce au condus la stază și edem pulmonar, decesul victimei datorându-se asfixiei mecanice prin aspirat sanguin.

În ce privește condiția vinovăției apelantului-pârât, susținerea din motivul de apel a constat în aceea că OUG nr. 84/2003 - act normativ invocat de către reclamanți în cererea de chemare în judecată - nu prevede obligații în sarcina consiliului județean, a fost analizată de Curte cu ocazia analizei condiției privind existența faptei ilicite. În același timp, s-a constatat că în cadrul acestei critici, apelantul-pârât a confirmat că obligațiile sale legate de administrarea drumului sunt prevăzute de OG nr. 43/1997.

Referitor la critica potrivit căreia fapta victimei constituie o împrejurare principală care-i

înlătură vinovăția, instanța de apel a respins-o, având în vedere că, în speță, este incidentă o formă de răspundere civilă delictuală indirectă, care este obiectivă, independentă de orice culpă din partea pârâtului, potrivit dispozițiilor art. 1376 alin. 1 C.civ., întrucât pârâtul Consiliul Județean Teleorman - Administrația Drumurilor este paznicul juridic al sectorului de drum pe care s-a produs incidentul rutier soldat cu decesul autorului reclamanților.

Or, în conformitate cu dispozițiile art. 1380 C.civ., pentru a constitui o cauză de exonerare de răspundere, ar fi trebuit ca prejudiciul să fi fost cauzat în mod exclusiv prin fapta victimei înseși, ipoteză care nu este susținută de probele administrate în cauză, respectiv procesul-verbal de cercetare la fața locului, raportul medico-legal de necropsie, planșele foto, precum și procesul-verbal întocmit de specialistul criminalist din cadrul IPJ Teleorman - înscrisuri a căror forță probantă nu a fost contestată în proces - din a căror analiză coroborată a rezultat că datorită existenței gropii în carosabil autorul reclamanților a căzut de pe bicicletă și a decedat, ca urmare a leziunilor suferite prin cădere.

De aceea, s-a concluzionat că invocarea faptului că autorul reclamanților este culpabil, la rândul lui, pentru că nu și-a echipat bicicleta cu mijloace de iluminare și dispozitive reflectorizant-fluorescente, în conformitate cu dispozițiile art. 70 din O.U.G nr. 195/2002, nu este de natură să conducă la exonerarea de răspundere a apelantului-pârât, deoarece această împrejurare nu a stat în mod exclusiv la baza producerii incidentului rutier, ci existența gropii în carosabil este factorul principal, cauzator al căderii de pe bicicletă, ce a fost urmată de decesul victimei.

Critica potrivit căreia însăși soția defunctului ar fi recunoscut faptul că nimeni nu se face vinovat de producerea incidentului rutier, prin declarațiile date în fața organelor de anchetă, de asemenea, nu a putut fi reținută, deoarece activitatea de cercetare penală a urmărit stabilirea întrunirii elementelor constitutive ale infracțiunii de ucidere din culpă de către D. și deci, prin declarația dată în fața organelor de cercetare penală, reclamanta nu s-a referit la situația juridică a pârâtei.

În privința apelului declarat de reclamanți, s-a reținut caracterul întemeiat pe două dintre criticile deduse judecății.

Astfel, a fost apreciată fondată critica potrivit căreia, deși tribunalul a constatat că reclamanții au dovedit efectuarea unor cheltuieli cu înmormântarea defunctului și pomenirile ulterioare, totuși, nu a acordat nicio sumă pentru acoperirea prejudiciului material.

În virtutea principiului reparării integrale a pagubei și aplicând o prezumție simplă conform căreia înmormântarea și pomenirile ulterioare ale defunctului au presupus efectuarea unor cheltuieli de către reclamanți, Curtea a obligat pârâtul Consiliul Județean Teleorman - Administrația Drumurilor să plătească reclamanților suma de 15.000 lei cu titlu de despăgubiri materiale, sumă pe care a apreciat-o rezonabilă în raport cu cheltuielile care se efectuează conform cutumei în asemenea situații și ținând, totodată, seama de declarația martorei E.

A fost găsită întemeiată și cea de-a doua critică, privind modalitatea de evaluare a prejudiciului moral de către tribunal.

S-a reținut că prin motivele de apel, reclamanții au reiterat argumentele aduse și în fața primei instanțe de fond, referitoare la împrejurările violente în care a decedat autorul acestora, suferința produsă soției și copiilor, pierderea singurului întreținător al familiei.

Este adevărat, a arătat instanța de apel, că stabilirea cuantumului despăgubirilor echivalente unui prejudiciu nepatrimonial include, de regulă, o doză de aproximare, de apreciere din partea instanței, ea neputând avea decât un caracter aproximativ, având în vedere natura neeconomică a acestor daune, imposibil de echivalat bănește, neexistând un sistem care să repare pe deplin daunele morale, constând în durerea pierderii soțului sau părintelui, întrucât plata unei sume de bani abia dacă poate aduce victimei unele alinări sau satisfacții.

În schimb, instanța trebuie să acorde victimei o indemnitate cu caracter compensatoriu, tinzând la oferirea unui echivalent care, prin excelență, poate fi o sumă de bani, care îi permite să-și aline, prin anumite avantaje, pierderea suferită prin decesul soțului, respectiv părintelui reclamanților.

În privința criteriilor de cuantificare a prejudiciului moral, tribunalul a reținut aspectele legate de lipsirea reclamanților de sprijinul moral și material al autorului lor, durerea provocată prin decesul acestuia. În plus față de aceste criterii reținute de tribunal, Curtea a avut în vedere și criterii precum vârsta copiilor defunctului, gradul de rudenie al reclamanților - soție respectiv copii, precum și efectele negative pe care le produce decesul autorului lor asupra dezvoltării profesionale și sociale în viitor a copiilor defunctului. De asemenea, au fost avute în vedere și circumstanțele deosebite, violente, în care a decedat autorul reclamanților.

S-a constatat că prima instanță de fond nu a ținut cont de toate aceste împrejurări de fapt ale cauzei, astfel încât au fost admise criticile sub acest aspect și majorat quantumul daunelor morale la suma de 135.000 lei, considerându-se, pe de altă parte, că suma solicitată de reclamanți cu titlu de daune morale, de 500.000 euro, nu este rezonabilă.

Aceasta, întrucât despăgubirile acordate de instanță trebuie să fie subordonate unei aprecieri rezonabile, pe o bază echitabilă, în acord cu jurisprudența C.E.D.O., care statuează în echitate atunci când decide quantumul daunelor acordate cu titlu de reparație morală, în aplicarea art. 41 din Convenția Europeană.

Critica privind neacordarea pensiei de întreținere în favoarea reclamantei A. a fost găsită nefondată, Curtea constatând că în mod corect tribunalul a reținut ca aceasta este aptă de muncă.

S-a apreciat că împrejurările invocate prin motivele de apel - că este casnică și nu înregistrează niciun venit - nu vin să combată cele reținute de tribunal în sprijinul soluției de respingere a solicitării de obligare a pârâtului la plata unei pensii de întreținere.

În temeiul dispozițiilor art. 274 alin. 1 C.pr.civ., constatând culpa procesuală a apelantului și pârâtului care a căzut în pretenții prin admiterea apelului declarat de partea adversă, Curtea a respins cererea acestuia de acordare a cheltuielilor de judecată, a admis cererea apelanților-reclamanți și a obligat pe apelantul-pârât să plătească reclamanților suma de 6.000 lei, reprezentând cheltuieli de judecată în apel, conform chitanțelor de la dosar.

Împotriva deciziei au declarat recurs reclamanții și pârâtul Consiliul județean Teleorman.

1. Recurenții-reclamanți au susținut, prin motivele de recurs formulate, că este insuficient quantumul daunelor morale, suma de 135.000 lei acordată neasigurând o reparație echitabilă.

Prin acordarea daunelor morale trebuie avută în vedere și sancțiunea pe care trebuie să o suporte cel care a săvârșit fapta ilicită, pentru ca pe viitor să fie mai responsabil.

S-a arătat că instanța de recurs trebuie să asigure „o reparație echitabilă și demnă în raport cu suferința produsă” și că atât instanțele române, cât și Curtea Europeană au stabilit că daunele morale acordate victimelor să conștie într-o reparație echitabilă.

În drept, au fost invocate dispozițiile art. 304 pct. 9 C.pr.civ.

2. Recurentul-pârât a pretins caracterul nelegal al deciziei atacate întrucât a reținut îndeplinirea condițiilor răspunderii civile delictuale, însușindu-și considerentele tribunalului cu privire la dovedirea săvârșirii faptei ilicite în sarcina Consiliului județean, cu referire la ne luarea unor măsuri legale prevăzute de art. 40 alin. 1 din O.G. nr. 43/1997.

Aceasta, în condițiile în care reclamanții nu și-au fundamentat pretențiile în drept pe dispozițiile O.G. nr. 43/1997, iar indicarea acestora direct în apel nu poate constitui fundament pentru reținerea săvârșirii faptei ilicite.

În realitate, prin cererea dedusă judecătii, reclamanții au invocat nesocotirea prevederilor art. 40 alin. 1 teza 1 din O.G. nr. 84/2003, care statuează obligații în sarcina Companiei Naționale de Autostrăzi și Drumuri Naționale, cu privire la gestionarea și întreținerea rețelelor de drumuri și autostrăzi.

În mod nelegal, prin decizia recurată, se reține că dispozițiile O.U.G. nr. 84/2003 ar fi fost invocate pentru justificarea calității procesuale pasive, câtă vreme din cuprinsul acțiunii rezultă că reclamanții au încercat să dovedească săvârșirea faptei ilicite de către pârât prin nesocotirea unor dispoziții cuprinse în O.G. nr. 84/2003.

Totodată, în mod neîntemeiat, Curtea a achiesat la concluziile judecătorului fondului, care a considerat că instituția pârâtă nu a luat măsurile corespunzătoare pentru siguranța circulației și

aceasta înseamnă o încălcare a art.40 alin. 1 teza I din O.G. nr. 43/1997 întrucât, așa cum rezulta din inventarul întocmit la 1.12.2011, de către Direcția Dezvoltare Locală din cadrul Consiliului Județean Teleorman, cu privire la starea de viabilitate a drumului județean, starea Drumului Județean 506 km 58 +000-71+000 era foarte bună.

Instanța de apel a considerat că acest inventar nu este suficient pentru a demonstra îndeplinirea obligațiilor legale, fără să rezulte însă, care ar fi argumentele pentru care a considerat astfel:

S-a făcut, de asemenea, o greșită aplicare a prevederilor art. 346 C.pr.pen, (în forma incidentă) care stabilesc că nu pot fi acordate despăgubiri „în cazul în care fapta imputată nu există sau nu a fost săvârșită de către „inculpat”.

Față de împrejurarea că prin rezoluția procurorului s-a dispus reînceperea urmăririi penale pe temeiul art. 10 alin. 1 lit. a) C.pr.pen., pentru că fapta nu a existat, rezultă, coroborat cu art. 346 C.pr.pen. că, în astfel de situații, cum este și cea din speță, legiuitorul a statuat asupra imposibilității întinderii unei acțiuni în despăgubiri.

Cu privire la existența prejudiciului material, instanța de apel a reținut, în mod eronat, că s-ar fi făcut dovada existenței lui, în condițiile în care reclamanții înșiși au arătat prin cererea dedusă judecății, că „nu au strâns chitanțe pentru dovedirea acestuia”, așa încât, contrar prevederilor art. 1357 NCC și art. 249 C.pr.civ. - care obligă pe acela care face o afirmație în fața judecății să o dovedească - s-au considerat dovedite existența și întinderea cheltuielilor.

În mod asemănător, în privința daunelor morale, instanța de apel a justificat majorarea cuantumului acestora „pe baza reiterării de către reclamanți a argumentelor aduse în fața instanței de fond referitoare la împrejurările în care a decedat autorul acestora”. Or, aceste simple afirmații nu pot constitui argumente logico juridice pentru judecătorii din apei în sensul redimensionării cuantumului daunelor morale.

Dimpotrivă, din interpretarea dispozițiilor art. 1391 alin. 2 NCC rezultă că, pentru durerea încercată prin moartea victimei, legiuitorul prevede în mod expres că despăgubirile pentru prejudiciul moral pot fi acordate numai sub condiția dovedirii unui asemenea prejudiciu.

În acest context, este greșit raționamentul instanței conform căruia prejudiciul nu se probează, ci este supus unor prezumții ale judecătorului, iar cerința dovedirii faptului că au suferit ca urmare a decesului victimei ar fi prevăzută de legiuitor doar în sarcina altei persoane decât cele avute în vedere de dispozițiile art.1391 alin. 2 C.civ.

În absența unor criterii pe baza cărora să se poată realiza o cuantificare obiectivă a daunelor morale, literatura juridică și practica judiciară au stabilit că acestea se stabilesc în raport cu consecințele negative suferite prin atingerea adusă valorilor morale, iar în cuantificarea prejudiciului, aceste condiții sunt subordonate condiției aprecierii rezonabile pe o bază echitabilă corespunzătoare prejudiciului real și efectiv, astfel încât să nu se ajungă la o îmbogățire fără justă cauză,

Instanța de apel nu motivează în mod corect și nu arată temeiurile care au condus-o la redimensionarea, în sensul majorării, a daunelor morale. Nu pot fi astfel apreciate considerentele deciziei referitoare la „gradul de rudenie al reclamanților, precum și la efectele negative pe care le produce decesul autorului asupra dezvoltării profesionale, în condițiile în care și tribunalul, atunci când a stabilit o valoare mai mică a despăgubirilor morale, a avut în vedere tot valorile prejudiciate și gravitatea, atingerii aduse.

În ce privește raportul de cauzalitate dintre fapta ilicită și prejudiciu, trebuie realizată o selectare a factorilor care pot fi reținute în sfera cauzalității,

În speță, potrivit raportului medico-legal de necropsie reiese că moartea a fost violentă, datorându-se asfixiei mecanice și că leziunile s-au putut produce prin lovire de corp dur, căderea de pe bicicletă, dar interpretând aspectele reținute de medicul legist rezultă că leziunile care au provocat decesul nu sunt cunoscute în mod concret, reținându-se că s-ar fi putut produce de căderea de pe bicicletă, fără a fi stabilit însă, din ce cauză victima a căzut.

Or, pentru stabilirea raportului de cauzalitate în materia răspunderii civile delictuale trebuie

să se țină seama că orice faptă care se desfășoară în societate se află într-o infinită serie de relații cu faptele altor oameni ori cu o serie de factori exteriori de mediu, evenimente naturale.

În acest sens, instanța de apel a apreciat în mod neîntemeiat că există legătură de cauzalitate și că „existența gropii în carosabil este cea care a determinat căderea de pe bicicletă a autorului reclamanților”, neexistând nicio dovadă din care să reiasă cu o marjă rezonabilă de certitudine din ce cauză victima a căzut de pe bicicletă.

Referitor la condiția vinovăției, reclamanții n-au prezentat nicio dovadă vizând neîndeplinirea obligațiilor legale referitoare la administrarea și gestionarea dramurilor publice ce incumbă instituției recurate.

În realitate, instanța de apel nu a făcut decât să presupună existența vinovăției în sarcina părâtei, nefiind preocupată de dovedirea existenței acesteia.

Pe de altă parte, fapta victimei înseși constituie o împrejurare principală care înlătură vinovăția autorului faptei ilicite.

Potrivit art.70 alin. 3 din O.U.G. nr. 195/2002 „bicicletele și mopedele care circulă pe drumurile publice trebuie să fie echipate cu mijloace de iluminare și dispozitive reflectorizant-fluorescente. Este interzisă circulația acestora pe timp de noapte fără aceste mijloace și dispozitive în stare de funcționare”.

Aceasta înseamnă că fapta autorului reclamanților, care a circulat pe timp de noapte, neechipându-și bicicleta cu mijloace de iluminare, producând un eveniment de pe urma căruia a decedat, constituie o împrejurare din care reiese propria culpa a defunctului, înlăturând astfel, angajarea răspunderii civile delictuale a părâtului-recurent.

De asemenea, însăși soția defunctului, prin declarația dată în fața organelor de cercetare penală, recunoaște că „soțul a decedat ca urmare a accidentului rutier și nimeni nu se face vinovat de producerea acestuia”.

S-a susținut că este greșită și obligarea părâtului la plata sumei de 6.000 lei cheltuieli de judecată deoarece, admitându-se, în parte, pretențiile reclamanților, în mod corespunzător trebuia redus și onorariul avocatului.

În drept, criticile au fost încadrate în dispozițiile art. 304 pct.7 și 9 C.pr.civ.

Analizând criticile deduse judecății prin intermediul celor două recursuri, Înalta Curte constata următoarele:

1. Recursul reclamanților este nul pentru imposibilitatea încadrării criticilor în motivele de nelegalitate prevăzute de art. 304 pct.1-9 C.pr.civ., în limitele cărora poate fi exercitat controlul instanței de recurs.

Astfel, deși indică în mod formai dispozițiile art. 304 pct.9 C.pr.civ., recurenții-reclamanți nu indică ce prevedere legală ar fi fost nesocotită de către instanța de apel în adoptarea soluției, ci doar își exprimă nemulțumirea față de quantumul despăgubirilor morale.

Printr-o susținere de ordin general, recurenții-reclamanți arată că, potrivit jurisprudenței naționale și a instanței de contencios european s-a statuat că daunele morale trebuie să se constituie într-o reparație echitabilă tară să indice, în concret, în ce ar consta greșeala de judecată și nelegalitatea sub acest aspect a deciziei din apel.

Aceasta, cu atât mai mult cu cât, procedând la redimensionarea despăgubirilor morale, Curtea de Apel a avut în vedere, prin considerente exprese, tocmai „reparația echitabilă, subordonată unei aprecieri rezonabile, în acord cu jurisprudența Curții Europene, care statuează în echitate atunci când decide quantumul daunelor acordate cu titlu de reparație morală, în aplicarea art.41 din Convenția Europeană”.

Or, această apreciere a instanței devolutive de control judiciar, în contextul în care nu i se poate reproșa nesocotirea unor norme legale sau principii care guvernează materia, nu poate face obiect al cenzurii de legalitate.

Recurenții înșiși au arătat că nu pot indica aspectele de nelegalitate și că, în realitate, sunt nemulțumiți de quantumul daunelor morale,

O astfel de atitudine procesuală ignoră faptul că pe calea recursului nu pot fi valorificate orice

fel de nemulțumiri, ci doar acelea care îmbracă forma unor aspecte de nelegalitate în termenii prevăzuți de art. 304 C.pr.civ.

Cum această exigență procedurală, specifică unei căi extraordinare de atac, nu a fost respectată, se va constata incidență sancțiunea nulității recursului, conform art. 306 alin. 1 coroborat cu art. 302¹ alin. 1 lit. c) C.pr.civ.

2. Recursul pârâtului Consiliul județean Teleorman este nefondat.

Contrar susținerii recurentului, instanța de apel a reținut în mod corect că în cauză sunt întrunite condițiile răspunderii civile delictuale și ca atare, pretențiile de despăgubire ale reclamantilor sunt întemeiate.

Astfel, împrejurarea că reclamantii nu au indicat în cererea de chemare în judecată dispozițiile O.G. nr.43/1997, a căror nesocotire a avut drept consecință săvârșirea faptei ilicite, nu înseamnă că nu au circumstanțial împrejurările de fapt care să poată fi calificate ca atare de către instanță.

Reclamantii au arătat, potrivit motivelor de fapt ale cererii, că „autoritățile și instituțiile statului” sunt cele care „dau dovadă de neglijență și iresponsabilitate” în legătură cu neîntreținerea drumurilor, iar existența unei gropi în carosabil a dus la decesul unei persoane.

Or, revine instanței sarcina calificării juridice a împrejurărilor de fapt deduse judecării, chiar în absența indicării vreunui text de lege sau a indicării greșite a acestuia.

Faptul că în cererea de chemare în judecată au fost indicate dispozițiile O.U.G. nr. 84/2003 nu poate avea semnificația pretinsă de către recurentă, a analizei faptei ilicite prin raportare la dispozițiile unui act normativ care instituia obligații în sarcina altei instituții.

În realitate, așa cum a reținut și instanța de apel, invocarea dispozițiilor O.U.G. nr. 84/2003 s-a făcut pentru justificarea calității procesuale pasive a pârâtei C.N.A.D.N.R., față de cadrul procesual fixat inițial prin cererea de chemare în judecată.

Ulterior, prin precizarea de acțiune formulată, pretențiile fiind îndreptată și împotriva Consiliului județean, instanța avea obligația să verifice conținutul actelor normative care instituie obligații în sarcina instituțiilor statului în legătură cu întreținerea diferitelor segmente de drum (național, județean, local), de vreme ce fapta ilicită ce se reclamă decurge tocmai din neîndeplinirea obligațiilor legale vizând asemenea lucrări de întreținere.

Pârâtul însuși s-a apărat în proces prevalându-se de dispozițiile O.G. nr.43/1997, dar susținând că locul incidentului s-ar situa în intravilanul localității și astfel, s-ar afla în administrarea Consiliului local.

Stabilind o altă situație de fapt în legătură cu regimul juridic al drumului - ca fund județean și deci, în administrarea Consiliului județean –instanțele fondului au verificat în mod corespunzător obligațiile legale ce reveneau acestei instituții în legătură cu administrarea și întreținerea drumului prin raportare la actul normativ care asigura sediul materiei (respectiv, O.G. nr. 43/1997).

De aceea, este total eronată susținerea recurentului-pârât în sensul că în analiza existenței sau inexistenței acțiunii (inacțiunii) ilicite, instanța ar fi trebuit să aibă în vedere dispozițiile O.U.G. nr.84/2003, care reglementează înființarea C.R.A.D.N.R (față de care s-a constatat lipsa calității procesuale pasive).

Așa cum s-a menționat, Încadrarea din punct de vedere juridic a faptelor deduse judecării este în căderea instanței, în virtutea funcției jurisdicționale (juris dictio) care presupune tocmai spunerea dreptului asupra situațiilor de fapt (da mihi factum dabo tibi ius).

Pe de altă parte, recurentul-pârât (revenind implicit asupra poziției exprimate anterior) afirmă, în mod neîntemeiat, că fapta ilicită nu ar exista întrucât a făcut dovada luării măsurilor adecvate pentru siguranța circulației prin depunerea la dosar a inventarului întocmit cu privire la starea de viabilitate a drumurilor județene, din care rezultă că aceasta era foarte bună.

Or, pe acest aspect, care ține de probațiune, instanțele fondului, în a căror putere de evaluare este data această împrejurare, au constatat că înscrisul respectiv este contrazis de alte mijloace de probă (proces-verbal de cercetare la fața locului întocmit de organele de poliție, care a consemnat prezența unei gropi de dimensiuni importante, aptă să prezinte pericol pentru siguranța circulației rutiere).

Totodată, aducerea în dezbaterea judiciară din recurs a unor asemenea aspecte, care țin de evaluarea probatoriului, ignoră specificul căii extraordinare de atac exercitate, în cadrul căreia pot fi valorificate doar critici vizând legalitatea iar nu situații de fapt.

- Este eronată și susținerea recurentului conform căreia despăgubirile civile oricum nu puteau fi acordate, față de dispozițiile art. 346 alin.3 C.pr.pen., care nu deschid calea acțiunii civile atunci când fapta imputabilă nu există (în cauză, dispunându-se neînceperea urmăririi penale, prin rezoluție a procurorului, pe temeiul art. 10 alin. 1 lit. a C.pr.pen., tocmai pentru că fapta nu există).

Într-o abordare cu totul eronată a dispoziției procedurale menționate anterior, recurentul ignoră faptul că prin rezoluția procurorului s-a dispus neînceperea urmăririi penale chiar față de victimă (numitul D., autorul reclamanților) sub aspectul săvârșirii de către acesta a infracțiunii de ucidere din culpă.

Inexistența unei răspunderi penale a acestuia (care nu și-a provocat singur accidentul) nu poate avea semnificația pretinsă, a inexistenței unei fapte ilicite de natură civilă, câtă vreme nu fapta victimei (față de care s-a constatat că nu întrunește elementele unei infracțiuni) a fost aceea generatoare de prejudicii.

Rațiunea textului este - contrar afirmației recurentului - a neacordării despăgubirilor civile atunci când infracțiunea nu există, iar nu în situația în care fapta îmbracă o altă formă a ilicitului și a fost săvârșită de altcineva decât cel care a făcut obiectul cercetării penale.

Este de asemenea, neîntemeiată, critica referitoare la reținerea existenței prejudiciului, ca element ai răspunderii civile delictuale.

În privința prejudiciului material, faptul că nu au fost depuse înscrisuri justificative ale cheltuielilor efectuate cu înmormântarea și pomenile defunctului nu putea avea consecința pretinsă, a nedovedirii suportării unor asemenea cheltuieli.

Mai întâi, pentru că faptele de notorietate publică sau de necontestat nu sunt supuse aceluiași reguli ale probațiunii, judecătorul putând dispensa părțile de dovadă.

Or, este de notorietate că înmormântarea și pomenirile unui defunct presupun efectuarea de cheltuieli care cad în sarcina rudelor.

În aceeași timp, starea de fapt a permis judecătorilor cauzei să apeleze la prezumții simple (conform art. 1203 C.civ. 1865, text în vigoare la data judecării, potrivit art. 230 din Legea nr. 71/2011) și, pornind de la faptele cunoscute (ale înmormântării și pomenirilor) să tragă concluzia efectuării respectivelor cheltuieli.

În acest context, a rămas problema determinării quantumului respectivelor cheltuieli, în privința cărora instanța de apel a făcut în mod corect trimitere la criteriul rezonabilității, coroborat cu normele cutumiare și declarația martorului audiat.

Cealaltă dimensiune a prejudiciului, de ordin moral, a fost de asemenea, corect reținută de către Curtea de Apel și sub acest aspect criticile formulate fiind nefondate.

Susținerea recurentului, potrivit căreia ar lipsi „argumentele logico-juridice” ale deciziei din apel pe acest aspect, modificarea soluției bazându-se doar pe „reiterarea de către reclamanți a argumentelor aduse în fața instanței de fond”, este lipsită de fundament.

Aceasta, în contextul în care în considerentele deciziei se arată expres, separat de împrejurarea că evaluarea unor asemenea despăgubiri presupune o doză de aproximare, de apreciere din partea instanței, că trebuie avute în vedere și alte criterii (nereținute de prima instanță) referitoare la „vârsta copiilor defunctului, gradul de rudenie al reclamanților, efectele negative pe care le produce decesul autorului lor asupra dezvoltării profesionale și sociale în viitor a copiilor defunctului, circumstanțele violente în care a decedat autorul reclamanților”.

Rezultă, contrar susținerii din recurs, că decizia conține considerentele justificative ale soluției adoptate, de majorare a daunelor morale acordate.

De asemenea, în ce privește modalitatea în care s-a făcut aplicarea dispozițiilor art. 1391 alin.2 C.civ., față de conținutul normativ al textului, recurentul-pârât susține fără temei că instanța de apel a dat eficiență prezumției de existență a prejudiciului moral cu motivarea că aceasta funcționează atunci când este vorba despre despăgubiri pentru moartea victimei solicitate de

ascendenți, descendenți, frați, surori, soț.

Or, din modalitatea de redactare a textului, („instanța judecătorească va putea, de asemenea, să acorde despăgubiri ascendenților, descendenților, fraților, surorilor și soțului pentru durerea încercată prin moartea victimei, precum și oricărei alte persoane care, la rândul ei, ar putea dovedi existența unui asemenea prejudiciu”) rezultă că, impunându-se condiția dovedirii prejudiciului nepatrimonial în sarcina altor persoane decât cele enumerate, înseamnă ca acestea din urmă sunt prezumate - dată fiind legătura de rudenie/afinitate - că au suferit prin moartea victimei.

O asemenea distincție pe plan probator este justificată, cum s-a arătat, de natura relațiilor (apropiate, în cazul rudelor/soțului) aptă să determine o dispensă de dovadă în legătura cu durerea încercată și prejudiciul moral pe care l-a ocazionat.

Cum reclamantii fac parte din categoria persoanelor enumerate în art. 1391 alin.2 teza 1 C.civ., în mod corect s-a prezumat, în ce-i privește, existența prejudiciului nepatrimonial, cuantificarea și dimensionarea acestuia fiind aspecte subsecvente.

Criticile au caracter ne fondat și în legătură cu raportul de cauzalitate constat de instanța între fapta ilicită și prejudiciu.

Procedând la stabilirea relației între fapta ilicită și rezultatul păgubitor, instanțele de fond au evaluat probele administrate și au stabilit pe baza acestora (raport medico-legal de necropsie, planșe foto, proces-verbal de cercetare la fața locului) ca existența gropii din carosabil a fost cea care a determinat căderea de pe bicicletă a autorului reclamațiilor - provocându-i leziuni la nivelul frunții, a rădăcinii piramidei nazale, aspirat sanguin pulmonar, ce au condus la stază și edem pulmonar, decesul victimei datorându-se asfixiei mecanice prin aspirat sanguin.

Fără să poată combate această relație cauzală și probele pe care s-a fundamentat ea, recurentul-pârât doar afirmă fără temei că „nu există nicio dovadă din care să reiasă, cu o marjă rezonabilă de certitudine, din ce cauză a căzut victima de pe bicicletă.

Tot astfel, într-o manieră generică, fără să indice elemente concrete care să contureze o altă legătură de cauzalitate între faptul ilicit și prejudiciu, recurentul afirmă că „pentru stabilirea raportului de cauzalitate în materia răspunderii civile delictuale trebuie să se țină seama de orice faptă care se desfășoară în societate, se află în mod obiectiv într-o infinită serie de relații cu faptele altor oameni ori cu o serie de factori exteriori de mediu”.

Or, instanței îi sunt deduse judecății situații de fapt concrete asupra cărora trebuie să se pronunțe și să determine norma incidența, iar nu aspecte de ordin general asupra cărora să statueze prin dispoziții generale, normative.

Critica vizând condiția vinovăției reia aspectele susținute în legătură cu fapta ilicită, respectiv, raportarea reclamațiilor, potrivit motivelor cererii de chemare în judecată, la dispozițiile unui act normativ - O.U.G. nr.84/2003 - care reglementează obligațiile unei alte Instituții (C.N.A.D.N.R.).

Or, așa cum s-a menționat, în analiza condiției referitoare la fapta ilicită, obligațiile aflate în sarcina pârâtului - a căror neîndeplinire a conturat existența infracțiunii ilicite - de regăsesc în O.G. nr. 43/1997, act normativ de care pârâtul însuși s-a prevalat (pentru a pretinde însă, un alt regim al drumului și faptul că obligația întreținerii ar fi incumbat Consiliului local).

Împrejurarea că sediul materiei nu se regăsește în actul normativ indicat de partea reclamantă ci în altul, identificat de instanță cu ocazia calificării juridice a situației de fapt, nu poate avea semnificația pretinsă, a lipsei vinovăției.

Culpa în neîndeplinirea obligațiilor instituite prin lege este formă a vinovăției în sensul art.16 alin. 2 C.civ. și condiție îndeplinită pentru angajarea răspunderii civile delictuale potrivit art. 1349 alin.1 C.civ.

Nefondată este și critica referitoare la fapta victimei înseși, care, potrivit susținerilor recurentului s-ar regăsi în speță, fiind aptă să conducă la exonerarea de răspundere civilă.

În acest sens, s-a susținut că victima a fost vinovată de producerea accidentului pentru că nu și-a echipat bicicleta corespunzător (cu mijloace de iluminare și dispozitive reflectorizant - fluorescente) pentru a circula pe timp de noapte.

Pentru a fi exoneratoare de răspundere, fapta victimei înseși (art. 1352 C.civ.) trebuie să fi fost cauza exclusivă a producerii prejudiciului - îndeplinind caracteristicile forței majore sau pe ale cazului fortuit - înlăturând practic, raportul de cauzalitate dintre fapta pârâtului și prejudiciul suferit.

Or, așa cum s-a statuat pe situația de fapt de către instanțele fondului, existența gropii în carosabil a fost cea care a dezechilibrat victima, aceasta a căzut de pe bicicletă și a decedat ca urmare a leziunilor suferite prin cădere.

Neechiparea bicicletei, cu mijloace de iluminare adecvate pentru deplasarea pe timp de noapte, nu putea conduce, în sine, la accidentul soldat cu deces, pentru a se putea susține că aceasta a fost cauza exclusivă a producerii prejudiciului și deci, în absența acestei fapte a victimei, n-ar fi existat prejudiciul.

Ca atare, fapta victimei nu întrunește caracteristicile avute în vedere de art. 1352 C.civ. pentru a duce la exonerarea de răspundere civilă a recurentului-pârât, întrucât nu a fost cauza exclusivă sau determinanta a producerii prejudiciului și nici nu prezintă elementele forței majorare sau ale cazului fortuit (cum prevede textul de lege).

În ce privește împrеjurarea că soția victimei ar fi recunoscut în faza de urmărire penală că „nimeni nu se face vinovat de producerea accidentului în afara soțului decedat, care s-a autoaccidentat”, pârâtul-recurent nu face decât să reia susținerea din fața instanței de apel, fără să formuleze o critică împotriva dezlegărilor date prin decizie asupra acestui aspect.

Astfel, în considerentele deciziei se reține că așa-zisa recunoaștere a soției defunctului în legătură cu lipsa vinovăției unei terțe persoane în producerea accidentului nu poate avea semnificația pretinsă de către pârât, câtă vreme activitatea de cercetare penală a urmărit doar stabilirea întrunirii elementelor constitutive ale infracțiunii de ucidere din culpă de către D., fără consecințe sau repercusiuni pe planul situației juridice a reclamanților.

Aceste statuări ale instanței, de apel nu au fost combătute în niciun fel prin motivele de recurs pentru a se putea reține existența unei critici care să presupună controlul de legalitate.

Este neîntemeiată critica referitoare la obligarea pârâtului la plata cheltuielilor de judecată în apel fără să se fi procedat la reducerea onorariului de avocat corespunzător pretențiilor admise în parte.

Dimensionarea cheltuielilor de judecată în funcție de pretențiile admise se realizează în privința taxei judiciare de timbru. Chiar dacă plătită la valoarea pretențiilor formulate inițial aceasta este suportată de partea adversă în limitele în care a căzut în pretenții.

În privința onorariului de avocat, admiterea în parte a pretențiilor nu are drept consecință obligatorie reducerea lui, întrucât înafara valorii obiectului pricinii instanța apreciază și în funcție de prestația, munca îndeplinită de avocat.

Aceasta fiind o chestiune de apreciere (iar nu de nelegalitate), ea cade în competența instanței în fața căreia a avut loc prestația avocatului, fără a putea face așadar obiect al controlului de legalitate în recurs.

În consecință, potrivit argumentelor expuse, s-a constatat caracterul nefondat al criticilor formulate de către pârât, atât cu privire la pretinsa nemotivare a hotărârii (art. 304 pct. 7 C.pr.civ.), cât și cu privire la aplicarea greșită a normelor de drept material (art. 304 pct. 9 C.pr.civ.).

23. Imobil preluat abuziv. Restituire în natură în temeiul Legii nr. 10/2001. Recunoașterea dreptului de proprietate în patrimoniul beneficiarului de la momentul emiterii dispoziției. Respingerea acțiunii în despăgubiri reprezentând lipsa de folosință solicitată pentru perioada în care imobilul a fost deținut de stat.

C.civ. din 1864, art. 998-999

Legea nr. 10/2001

Noțiunea de folosință, ca atribut al dreptului de proprietate, se definește ca posibilitate recunoscută unei persoane, în puterea unui drept, de a utiliza un bun și de a-i culege fructele, având drept premisă condiția deținerii, de către acea persoană, în stăpânire a bunului, pentru că numai astfel se poate vorbi de posibilitatea concretă de a se folosi de un bun determinat, fiind astfel necesar ca titularul dreptului să fi fost privat de posibilitatea exercitării acestui atribut al dreptului de proprietate printr-o faptă ilicită a unui terț.

Cum însă reclamanții au redobândit în proprietate și posesie imobilul, ce a aparținut autorului lor, în temeiul legilor speciale de reparație, iar nu pe calea dreptului comun, nu se pot prevala, pentru a pretinde lipsa de folosință a imobilului de existența în patrimoniul lor a unui drept de proprietate, în perioada cuprinsă între momentul preluării bunului de către stat (1948) și momentul restituirii (2007), perioadă pentru care au solicitat despăgubirile.

Distincția dintre cele două tipuri de acțiuni este relevantă în ceea ce privește data de la care, în patrimoniul fostului proprietar, poate fi recunoscută existența dreptului de proprietate asupra bunului, fie de la data emiterii dispoziției de restituire în natură a imobilului în baza Legii nr.10/2001, fie, cu caracter retroactiv, de la data preluării acestuia de către statul comunist, în situația acțiunii în revendicare. Însă, cum reclamanții au optat pentru restituirea imobilului în procedura specială de reparație, au dobândit calitatea de proprietari, nu cu efect retroactiv, ci de la data emiterii deciziei de restituire în natură a bunului și, prin urmare, numai de la acea dată, pot invoca un prejudiciu izvorât din împiedicarea exercitării unui drept de folosință asupra imobilului.

Secția I civilă, decizia nr. 278 din 28 ianuarie 2015

Prin cererea înregistrată pe rolul Judecătoriei Sectorului 4 București la data de 16 mai 2011, reclamanții A. și B. au solicitat în contradictoriu cu pârâțul Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice, obligarea acestuia la plata de despăgubiri cu titlu de lipsă de folosință a imobilului situat în București, pentru perioada 01.06.1948 – 19.04.2007 și la plata dobânzii legale aferente acestei sume, calculată începând de la 01.06.1948 și până la data plății efective.

În motivarea cererii, s-a arătat că tatăl reclamanților împreună cu unchiul acestora au cumpărat dreptul de proprietate asupra imobilului conform actului de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. x/1945.

Ulterior, în 1947, tatăl reclamanților a dobândit de la Banca Y., dreptul de proprietate asupra terenului în suprafață de 198,50 mp reprezentând parcelele nr. 20 și 21 din fosta parcelă J. Cele două imobile achiziționate succesiv au format imobilul compus din teren și construcții situat în București.

În luna mai 1948, acest imobil a fost confiscat, iar în anul 2008 le-a fost restituit prin dispoziția primarului Municipiului București nr. 10502 din 19.05.2008.

Anterior emiterii acestei decizii, reclamanții au încheiat un antecontract de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. x din 19.04.2007 prin care s-au obligat să înstrăineze imobilului către numita C., de la acel moment ei renunțând la orice pretenții cu privire la imobil.

În privința cererii de față, reclamanții au arătat că, deși le-a fost restituit în natură imobilul anterior confiscat, totuși nu a fost acoperit și prejudiciul nerealizat (*lucrum cessans*) și că cel obligat să îl repare este pârâțul Statul Român întrucât a preluat abuziv imobilul, lipsindu-i în mod ilegal de dreptul de proprietate asupra acestui imobil.

În drept cererea a fost întemeiată pe dispozițiile art. 998-999, art. 1088 C.civ., O.G. nr. 9/2000.

Sub aspectul achitării taxei judiciare de timbru, reclamanții au arătat că cererea este scutită de plata taxei judiciare de timbru, conform art. 15 lit. r) din Legea nr. 146/1997.

Pârâtul Statul Român, prin Ministerul Finanțelor Publice a depus întâmpinare prin care a invocat excepția de netimbrare a cererii și excepția prescripției dreptului la acțiune motivat de faptul că această acțiune este una personală, suspendată termenului de prescripție de 3 ani prevăzut de art. 3 din Decretul nr. 167/1958, iar termenul a început să curgă din anul 1996, când reclamanții au susținut că au demarat proceduri judiciare și administrative pentru recuperarea imobilului sau cel mai târziu în anul 2001, când au depus notificări în baza Legii nr. 10/2001.

S-a mai invocat și excepția lipsei calității procesuale pasive motivat de faptul că, potrivit art. 37 alin. (1) din Decretul nr. 31/1954, statul nu răspunde pentru obligațiile organelor și celorlalte instituții de stat. Pe de altă parte, conform art. 3 din Decretul nr. 524/1955 privind completarea și modificarea Decretului nr. 92/1950 pentru naționalizarea unor imobile, „chiriile cum și alte venituri ale imobilului restituit, atât cele încasate, cât și cele datorate până în ziua restituirii imobilului, au fost și sunt în drept a le încasa unitățile care au avut în administrare imobilul”.

Pe fondul cauzei, s-a arătat că nu sunt întrunite condițiile pentru a fi angajată răspunderea statului întrucât nu a existat o faptă ilicită cauzatoare de prejudicii.

Cererea a fost anulată ca netimbrată, prin sentința civilă nr. 6769/2011. Această sentință a fost casată și cauza trimisă spre rejudecare prin decizia nr. 2309/2012 a Tribunalului București, Secția a IV-a civilă, instanța de control judiciar reținând că nu se putea anula cererea în lipsa evaluării pretențiilor.

În urma casării cu trimitere, cauza a fost reînregistrată pe rolul Judecătoriei Sectorului 4 București, fiind dispusă efectuarea unei expertize evaluatorii în vederea stabilirii competenței și a taxei judiciare de timbru.

La termenul din 06.02.2014, reclamanții și-au precizat obiectul cererii, respectiv au solicitat obligarea pârâtului la plata sumei de 2.545.638 euro în echivalent lei, respectiv 11.257.067 lei.

Prin sentința civilă nr. 1143 din 14.02.2014, Judecătoria Sectorului 4 București a admis excepția necompetenței sale materiale și a declinat competența în favoarea Tribunalului București, constatând că valoarea obiectului cererii depășește 500.000 lei.

Prin sentința civilă nr. 701 din 15.05.2014, Tribunalul București, Secția a III-a civilă a respins atât excepția lipsei calității procesuale pasive, cât și excepția prescripției dreptului material la acțiune și a respins, ca neîntemeiată, cererea formulată de reclamanți.

Pentru a decide astfel, tribunalul a reținut următoarele:

În cazul drepturilor personale cum este și cel valorificat prin prezenta acțiune (dreptul la despăgubiri pentru prejudiciul cauzat prin fapta ilicită a unei persoane este un drept de creanță), calitatea procesuală pasivă presupune identitatea dintre subiectul pasiv al raportului juridic dedus judecării, în speță pretinsul autor al faptei ilicite și pârâtul chemat în judecată.

În cauza de față, excepția lipsei calității procesuale pasive a fost întemeiată pe dispozițiile art. 37 alin. (1) din Decretul nr. 31/1954 potrivit cu care statul nu răspunde pentru obligațiile organelor și celorlalte instituții de stat, dacă ele sunt persoane juridice.

Instanța de fond a apreciat că această fundamentare a excepției lipsei calității procesuale pasive nu poate fi primită deoarece reclamantul pretinde că răspunderea pentru prejudiciul pe care l-a suferit prin faptul că a fost lipsit de folosința bunului său imobil, aparține statului. În ce măsură pretenția reclamantului este sau nu fondată, deci în ce măsură răspunderea civilă a statului poate fi reținută pe temeiul juridic și faptic invocat de reclamant este o chestiune de fond care se poate tranșa numai prin analiza temeiniciei pretențiilor reclamantului. În privința calității procesuale pasive însă, cauza acțiunii astfel cum a fost aleasă de reclamant, singurul care poate face o asemenea alegere pentru întemeierea pretențiilor sale deduse judecării, este suficientă pentru a justifica calitatea procesuală pasivă a statului în prezenta cauză.

În ceea ce privește excepția prescripției dreptului material la acțiune, pârâtul Statul Român a

susținut că termenul de prescripție a început să curgă în anul 1996, respectiv la data la care reclamantul susține că au demarat o serie de demersuri judiciare și administrative pentru redobândirea dreptului de proprietate asupra imobilului indicat în acțiune sau cel mai târziu în anul 2001, atunci când au depus notificări în baza Legii nr. 10/2001 în același scop.

Tribunalul a constatat că, față de temeiul juridic pretenției invocate de reclamant pentru acțiunea de față, respectiv răspunderea civilă delictuală, termenul de prescripție a dreptului la acțiune începe să curgă la data la care păgubitul a cunoscut sau trebuia să cunoască atât paguba cât și pe cel care răspunde de ea, potrivit prevederilor art. 8 din Decretul nr. 167/1958, aplicabil în speță, conform regulii *tempus regit actum*.

Or, sub acest aspect, este de constatat că reclamantul au cunoscut paguba precum și persoana care răspunde de ea la momentul la care s-a dispus restituirea în natură a imobilului, respectiv 19.05.2008, data emiterii dispoziției Primarului General al Municipiului București, deoarece la acel moment s-a stabilit cu certitudine că imobilul fusese preluat în mod abuziv de stat.

Pe cale de consecință, întrucât acțiunea de față a fost introdusă la data de 16.05.2011, excepția prescripției dreptului material la acțiune a fost respinsă ca neîntemeiată.

În privința fondului, tribunalul a constatat că pretențiile deduse judecării sunt reprezentate de plata de despăgubiri constând în lipsa de folosință a imobilului pentru perioada 1.06.1948 – 19.04.2007, temeiul acestor pretenții fiind faptul preluării imobilului de către stat în perioada regimului comunist.

Cu privire la acest temei al acțiunii de față, tribunalul a constatat că, deși în mod cert prin preluarea imobilului din București, de către stat în perioada regimului comunist, reclamantilor li s-a produs un prejudiciu constând în pierderea dreptului de proprietate asupra bunului menționat, totuși acest prejudiciu a fost acoperit în întregime prin restituirea în natură a imobilului în condițiile speciale de reparație, respectiv ale Legii nr. 10/2001.

S-a reținut că, pentru imobilele preluate în mod abuziv de către stat în perioada istorică menționată, aceasta este singura modalitate de reparație a prejudiciului produs persoanelor îndreptățite, nefiind posibil a se reține și un alt prejudiciu reprezentat de lipsa de folosință a imobilului în perioada respectivă, deoarece acordarea de despăgubiri pentru prejudiciile suferite de persoanele fizice și juridice în perioada regimului comunist nu poate avea loc decât în măsura și în limitele în care statul alege să răspundă pentru anumite consecințe ale existenței acestei perioade istorice. O asemenea alegere este exercițiul puterii suverane a statului care nu se poate manifesta decât prin adoptarea unei legi speciale de reparație.

Instanța de fond a apreciat că în privința imobilelor preluate de stat în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989, o asemenea lege specială de reparație există, respectiv Legea nr. 10/2001. Prin această lege au fost stabilite condițiile în care se face repararea prejudiciului și anume fie prin restituirea în natură fie, după caz, prin echivalent. În plus, prin această lege, statul a stabilit și limitele răspunderii sale patrimoniale pentru prejudiciile create prin preluarea de către stat a imobilelor în perioada regimului comunist cu privire la care a fost recunoscut caracterul abuziv prin Legea nr. 10/2001. Această limită este reprezentată de valoarea bunului preluat de către stat, deci prejudiciul efectiv, nu și cel reprezentat de lipsa de folosință a aceluiași bun, adică *lucrum cessans*. Pentru acest din urmă prejudiciu, statul nu poate fi ținut responsabil în lipsa unei legi speciale de reparație, în această privință nefiind vorba de o simplă răspundere civilă delictuală în condițiile art. 998 - 999 ci tot de răspunderea statului pentru consecințele unei perioade istorice, cea a regimului comunist, care la rândul său a existat tot ca urmare a exercițiului puterii suverane a statului exprimate începând cu 6 martie 1945 și până în 22 decembrie 1989.

Așa fiind, neexistând o lege de reparație specială în ceea ce privește lipsa de folosință a imobilului pentru perioada în care acesta a fost în patrimoniul statului până la restituirea în condițiile Legii nr. 10/2001, a acorda despăgubiri în temeiul prevederilor art. 998 - 999 C.civ. pentru aceste consecințe ale existenței regimului comunist, ar însemna depășirea limitelor puterii judecătorești.

Împotriva sentinței tribunalului au declarat apel reclamantul care au susținut că argumentația

primei instanțe este întemeiată pe o teză greșită, în sensul că a negat dreptul de proprietate care întemeiau pretențiile apelanților.

Apelanții consideră că este necontestat, inclusiv în motivarea primei instanțe, că există o răspundere a statului pentru consecințele perioadei regimului comunist, răspundere care nu este una reglementată distinct ca o răspundere a statului pentru consecințele unei perioade istorice, ci este o răspundere juridică ce trebuie calificată prin raportare la temeiurile regăsite în legislație, respectiv răspunderea civilă delictuală pentru fapta proprie.

În continuarea acestui raționament, apelanții consideră că nu există o prevedere legală care să limiteze răspunderea statului pentru beneficiul nerealizat, apreciind că dacă legiuitorul ar fi dorit să excepteze o astfel de răspundere ar fi trebuit să o legifereze explicit, legiferare care, însă, ar fi fost neconstituțională.

În orice caz, puterea suverană a statului și exercițiul acesteia nu implică dreptul statului de a-și limita răspunderea juridică în mod arbitrar.

Prin decizia civilă nr. 404/A din 22.10.2014 a Curții de Apel București, Secția a IV-a civilă, a fost respins, ca nefondat, apelul declarat de reclamant.

Instanța de apel a reținut că situația concretă din speță se descrie în aceea că reclamantii au redobândit dreptul de proprietate asupra imobilului pe calea procedurii administrative reglementate de una din legile de reparație din domeniu, respectiv Legea nr. 10/2001, iar nu în urma unei acțiuni de drept comun în virtutea căreia să se fi statuat asupra existenței unei fapte ilicite a statului care să nască dreptul la reparația integrală a eventualului prejudiciu. S-a arătat că fiecare cale are avantaje și dezavantaje specifice, spre exemplu Legea nr. 10/2001 extinde și recunoaște de drept caracterul abuziv al preluării unor imobile pentru situații cărora, într-o acțiune de drept comun, recunoașterea acestui fapt putea comporta discuții și necesita probe.

Întrucât s-au prevalat și au beneficiat de dispozițiile unei legi speciale de reparație, iar nu de cele ale unei hotărâri într-o procedură de drept comun, instanța de apel a considerat că reparațiile pe care le pot pretinde apelanții se limitează doar la cele prevăzute în legea specială de ale cărei dispoziții s-au prevalat.

În aceste condiții, reținând că Legea nr. 10/2001 nu recunoaște dreptul foștilor proprietari la *lucrum cessans* (acesta poate fi acordat, în temeiul dreptului comun, exclusiv dacă ulterior emiterii dispoziției de restituire, în termenul legal, aceasta nu este pusă în executare și doar pentru perioada ulterioară emiterii dispoziției), Curtea a respins apelul formulat și a păstrat sentința atacată.

Împotriva deciziei au declarat recurs reclamantii, invocând dispozițiile art.304 pct. 9 C.proc.civ., pentru următoarele considerente:

Decizia a fost motivată într-o manieră expeditivă și deloc riguroasă, aplicând greșit legea în raționamentul care se referă la limitele exercițiului puterii suverane a Statului Român, raportat la tezele evocate.

Recurenții au susținut că prin prezentul recurs nu se dorește intervenirea în activitatea legislativă și în puterea suverană a statului de a legifera, ci să se sublinieze că reglementarea specială nu exclude aplicarea totală a regulilor generale privind răspunderea civilă delictuală, neaflându-se în prezența unei culpe, ci în prezența unei răspunderi obiective, răspundere recunoscută și asumată tocmai prin promulgarea Legii nr. 10/2001.

S-a invocat principiul garantării și ocrotirii proprietății private ca unic principiu fundamental al dreptului românesc. Ocrotirea în mod egal a proprietății private constituie o aplicație în această materie a principiului egalității în fața legii, principiu consacrat de art. 16 din Constituție. Aceleași drepturi sunt protejate și prin Convenția europeană, prin art. 41 și prin art. 1 din Protocolul nr. 1 al CEDO.

În ceea ce privește răspunderea juridică - element implicit al Legii nr. 10/2001, s-a susținut că răspunderea Statului Român nu este un aspect contestat, prin raportare la fapta ilegală săvârșită de către intimată, mai precis confiscarea casei aparținând unei rude de gradul 1, răspundere care trebuie calificată în mod legal și prin raportare la temeiurile existente în legislația română.

De altfel, în motivarea sa, instanța de apel nu a oferit temeiul juridic al calificării date răspunderii statului, neindicând vreun sediu al acestei instituții.

Prin Legea nr. 10/2001, legiuitorul a recunoscut explicit și retroactiv, în conformitate cu prevederile art. 2 alin. (2) din lege, dreptul de proprietate al tuturor proprietarilor deposedați fără titlu, drept care a rămas nealterat până în prezent, în tot acest timp proprietarul pierzând doar posesia.

Recurenții au susținut că în situația în care Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat „că privarea de proprietate, dispusă în baza legii interne sau existentă în fapt, constituie o încălcare a dispozițiilor art. 1 din Protocolul nr. 1, ca principiu, ea a considerat repunerea în situația anterioară ca cea mai bună formă a satisfacției echitabile, cu eventuala adăugare a obligației statului în cauză la plata unei sume de bani cu titlu de despăgubiri pentru lipsirea de folosința bunului și/sau de daune morale” .

În situația dedusă analizei există o evidentă încălcare a dreptului de proprietate, scopul art. 1 din Protocolul nr. 1 fiind de a proteja limitarea drepturilor de proprietate asupra bunurilor.

În acest caz, dacă dreptul intern nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea Europeană a Drepturilor Omului acordă părții lezatădacă este cazul, o satisfacție echitabilă.

Singura calificare disponibilă în legislația română aplicabilă în cauză, care să corespundă concluziilor jurisprudențiale CEDO, este aceea oferită de dreptul comun reprezentat de Codul civil aplicabil raporturilor dintre părți, mai precis răspunderea civilă delictuală, pentru fapta proprie, reglementată de art. 998 C.civ.

Recurenții au susținut că sunt în prezența unei răspunderi obiective în situația în care sunt privați de repararea integrală a prejudiciului prin neacordarea beneficiului nerealizat derivat din lipsa de folosință a imobilului.

Răspunderea obiectivă este o răspundere excepțională, dar care este consacrată expres de Legea nr. 10/2001, astfel încât este de ordinul evidenței recunoașterea de către legiuitor a propriei fapte ilicite. Mutatis mutandis, este fără putință de tăgadă că intimata nu a dorit limitarea răspunderii sale, ci aplicarea principiului și a scopului legii mai sus- indicate sub toate aspectele.

Au mai susținut că restituirea în natură a imobilului în temeiul unei legi speciale nu vine să acopere în integralitate prejudiciul, întrucât nu a fost acoperit și *lucrum cessans*, caz în care trebuie invocată regula generală, cea a răspunderii civile delictuale.

Atât timp cât, prin legea de reparație, intimata a înlăturat doar în parte consecințele preluării abuzive a proprietăților și nu în integralitate, nu poate fi întemeiat considerentul instanței de apel în sensul că beneficiile se limitează doar la cele reglementate de legea specială.

Recurenții au arătat că nu există o incompatibilitate între legea specială și regulile generale în materia răspunderii civile delictuale.

Instanțele de fond au refuzat să recunoască, la nivel de principiu, posibilitatea reparării prejudiciului generat de lipsa de folosință a imobilelor confiscate de către Statul Român în perioada comunistă, afirmând practic că instituirea unei răspunderi pentru *damnum emergens* limitează sau exclude răspunderea aceleiași părți în culpă pentru *lucrum cessans*.

Regula generală a răspunderii civile delictuale pentru fapta proprie, impune repararea integrală a prejudiciului produs, atât sub aspectul pagubei efective (*damnum emergens*), cât și sub cel al beneficiului nerealizat (*lucrum cessans*). De la aceasta regulă, orice excepție trebuie în mod expres legiferată. Legea nr. 10/2001 nu operează, prin niciunul dintre articolele sale, limitări ale răspunderii civile a Statului Român, după cum nici nu stabilește întinderea răspunderii civile a acestuia. De altfel, o prevedere legală care să limiteze răspunderea statului la *damnum emergens* ar fi fost în mod vădit neconstituțională.

Acțiunea în restituirea imobilelor preluate abuziv de stat întemeiată pe dispozițiile Legii nr. 10/2001 este diferită și de acțiunea în revendicare pe calea dreptului comun.

S-a mai arătat că finalitatea urmărită de legiuitor la adoptarea acestei legi nu o reprezintă instituirea unei forme de revendicare de la unitățile deținătoare ale imobilelor preluate abuziv de

Statul Român, ci repararea daunelor produse de acesta proprietarilor ale căror bunuri imobile au fost naționalizate, obiectul acesteia fiind reprezentat de acordarea de măsuri reparatorii, în natură sau în echivalent, astfel cum reiese din dispozițiile Legii nr. 10/2001.

În acest sens, Legea nr. 10/2001 este o lege specială, dar care nu derogă de la prevederile art. 998-999 C.civ., care reglementează răspunderea delictuală pentru faptele ilicite.

În situația imobilelor naționalizate, prin adoptarea acestui act normativ statul și-a asumat expres răspunderea față de persoanele îndreptățite pentru pagubele suferite prin naționalizare, aceste imobile fiind considerate de legiuitor ca fiind toate preluate în mod abuziv, indiferent de valabilitatea sau nevalabilitatea titlului.

Or, atât timp cât răspunderea nu este și nici nu ar putea să fie una limitată prin voința proprie, este fundamentală repararea completă a prejudiciului astfel creat, o reparare nu doar în parte - cum în mod lacunar se prevede în lege, ci una integrală - cum prevăd regulile de drept comun și regulile CEDO.

Analizând decizia recurată prin prisma criticilor formulate, Înalta Curte reține următoarele:

Recurenții reclamanți au criticat greșita aplicare a dispozițiilor răspunderii civile delictuale reglementată de art. 998 - 999 C.civ., de către instanța de apel, care nu le-a recunoscut posibilitatea reparării integrale a prejudiciului cauzat de Statul Român prin privarea reclamanților și autorilor acestora de folosința imobilului situat în București, pentru perioada 01.06.1948 – 19.04.2007.

Recurenții reclamanți au susținut că, în considerarea principiului reparării integrale a prejudiciului, restituirea în natură fiind deja obținută (*damnum emergens*), sunt îndreptățiți la plata unor despăgubiri cu titlu de *lucrum cessans*, solicitate prin cererea de față.

Înalta Curte reține că noțiunea de folosință, ca atribut al dreptului de proprietate, se definește ca posibilitate recunoscută unei persoane, în puterea unui drept, de a utiliza un bun și de a-i culege fructele (civile, în cauză) având drept premisă condiția deținerii, de către acea persoană, în stăpânire a bunului, pentru că numai astfel se poate vorbi de posibilitatea concretă de a se folosi de un bun determinat. Astfel, pentru a invoca lipsa de folosință, este necesar ca *titularul dreptului* să fi fost privat de posibilitatea exercitării acestui atribut al dreptului de proprietate printr-o faptă ilicită a unui terț.

În cauză, recurenții reclamanți nu se pot prevala, pentru a pretinde lipsa de folosință a imobilului, de existența în patrimoniul lor a unui drept de proprietate, pe perioada de referință 1948 - 2007, pentru care solicită despăgubirile întrucât, astfel cum instanțele de fond au reținut, au redobândit în proprietate și posesie imobilul ce a aparținut autorului lor în temeiul legilor speciale de reparație iar nu pe calea dreptului comun, această distincție fiind relevantă în ceea ce privește data de la care, în patrimoniul fostului proprietar, poate fi recunoscută existența dreptului de proprietate asupra bunului, fie de la data emiterii dispoziției de restituire în natură a imobilului în baza Legii nr. 10/2001, fie, cu caracter retroactiv, de la data preluării acestuia de către statul comunist, în situația acțiunii în revendicare.

Dat fiind temeiul juridic al cererii deduse judecătii (art. 998 - 999 C.civ.) și obiectul asupra căruia poartă pretențiile formulate (imobil preluat de stat în regimul anterior anului 1989), contrar celor susținute de reclamanți prin motivele de recurs, instanța de apel, în mod corect, verificând prioritatea legii speciale impusă de respectarea principiului specialia generalibus derogant, inclusiv în materia răspunderii civile delictuale, a statuat asupra efectului pe care aplicarea unei astfel de legi îl are asupra obligației de reparare integrală a prejudiciului instituită în dreptul comun.

Corect s-a apreciat de către instanțele de fond că, în cadrul marjei sale de apreciere cu privire la condițiile în care Statul Român a acceptat să restituie proprietățile preluate abuziv de regimul comunist (recunoscută în mod constant în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului), prin legislația specială adoptată în materie (Legea nr. 10/2001) legiuitorul nu a optat și pentru repararea prejudiciului decurgând din lipsa de folosință cu privire la imobilele ce au fost preluate și deținute abuziv de stat.

Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului în cauza pilot *Maria Atanasiu*

și alții c. României, atunci când un stat adoptă o legislație care prevede restituirea totală sau parțială a bunurilor confiscate într-un regim anterior, se poate considera că acea legislație generează un nou drept de proprietate apărut de art. 1 din Protocolul nr. 1 în beneficiul persoanelor care întrunesc condițiile de restituire. Așa cum art. 1 din Protocolul nr. 1 nu garantează un drept de a dobândi bunuri, el nu le impune statelor contractante nicio restricție cu privire la libertatea lor de a stabili domeniul de aplicare a legilor pe care le pot adopta în materie de restituire a bunurilor și de a alege condițiile în care acceptă să restituie drepturile de proprietate persoanelor deposedate.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reținut că art. 1 din Protocolul nr. 1 nu garantează un drept la o compensație integrală în orice circumstanțe, o compensație numai parțială nefăcând privarea de proprietate nelegitimă *eo ipso* în toate cazurile.

Punând în aplicare o legislație specială de restituire și de despăgubire, Statul Român a optat pentru despăgubirea integrală pentru privările de proprietate care au avut loc în perioada regimului comunist. Însă modalitatea de despăgubire, care vizează imobilele preluate abuziv, cu sau fără titlu, are în vedere restituirea în natură a bunului sau contravaloarea acestuia, fără alte forme de acoperire a beneficiului nerealizat.

Prin faptul că legea specială nu prevede repararea acestui tip de prejudiciu, nu se poate nega, de principiu, posibilitatea formulării pe calea dreptului comun a unor cereri de chemare în judecată circumscrise unei astfel de finalități, de vreme ce această conduită nu a fost interzisă expres în conținutul legii speciale, însă fapta ilicită ce poate fi analizată în contextul Legii nr.10/2001 nu este reprezentată de privarea fostului proprietar de dreptul de proprietate asupra imobilului ci de conduita Statului Român în procedura de soluționare a notificării. Într-o acțiune precum cea de față reclamantul trebuie dovedească, pe de o parte, că în cazul său particular și în concret, mecanismul de reparație pus la îndemână de legea specială nu a fost eficient sau decizia respectivă nu a fost executată iar, pe de altă parte, este necesar ca reclamantul să fi utilizat unul din principalele mijloace procedurale puse la îndemână sa de aceeași lege pentru a sancționa autoritatea competentă în caz de nemulțumire, răspunderea obiectivă a statului fiind subsidiară procedurii speciale.

Or, în cauză, nu se impută statului o conduită nelegală ce ar fi putut fi analizată pe această cale, ci un aspect pe care, în mod corect instanțele de fond, nefiind investite cu o acțiune în revendicare în care să analizeze titlul de proprietate al autorilor reclamanților în comparație cu titlul statului, respectiv caracterul valabil sau nu al preluării și al posesiei exercitate de stat, nu l-au putut califica drept faptă ilicită.

Distincția operată de recurenți în memoriul de recurs între natura diferită a acțiunii în restituire față de acțiunea în revendicare este corectă însă ea vine să susțină tocmai efectele distincte pe care cele două tipuri de acțiuni le produc asupra patrimoniului fostului proprietar, în ceea ce privește recunoașterea dreptului de proprietate, în cazul restituirii în natură a bunului lipsind, astfel cum s-a arătat, efectul retroactiv al revendicării.

În cauză reclamanții nu au promovat o acțiune în revendicare în care să se prevaleze de titlul valabil al autorului lor, împrejurare în care, odată dovedită preferabilitatea titlului exhibit, s-ar fi prezumat că au păstrat calitatea de proprietari neîntrerupt. În acest caz, prevalându-se și de garanția art. 1 din Protocolul adițional nr.1 la Convenție, ar fi putut pretinde existența unui prejudiciu, constând în imposibilitatea exercitării dreptului de folosință (*ius utendi și ius fruendi*) pe perioada deposedării.

Dimpotrivă, au optat pentru restituirea imobilului, în procedura specială de reparație, ceea ce presupune că dobândesc calitatea de proprietari, nu cu efect retroactiv, ci de la data emiterii deciziei de restituire în natură a imobilului. Prin urmare numai de la acea dată, la care pot dovedi dreptul de proprietate asupra imobilului, pot invoca un prejudiciu izvorât din împiedicarea exercitării unui drept de folosință asupra imobilului.

Pe de altă parte, potrivit dreptului comun, acordarea despăgubirilor este legată în mod necesar de data la care debitorul devine de rea credință (legea civilă nepermițând solicitarea de restituire a fructelor civile - sau a contravalorii lor ca în speță - anterior acestui moment), iar această

dată nu poate fi reținută ca fiind cea a pierderii posesiei imobilului de către autorii lor, prezumată de reclamanți, întrucât procedura Legii nr.10/2001 nu a impus o astfel de verificare.

Reclamanții și-au întemeiat criticile formulate în memoriul de recurs, între altele, pe argumentul că și dispozițiile Legii nr. 10/2001 conservă, în art. 2 alin. (2) din lege, calitatea de proprietar pentru persoanele ale căror imobile au fost preluate fără titlu valabil și care, astfel își păstrează calitatea de proprietar pe care o exercită după primirea deciziei.

Este de observat că norma legală menționată nu putea constitui temei juridic al cererii întrucât fusese abrogată prin Legea nr.1/2009, anterior promovării prezentei acțiuni la data de 16.05.2011. De altfel, nici nu a fost invocată ca temei de drept în fața instanței de fond pentru a constitui obiect de analiză în etapele procesuale anterioare.

În consecință, aplicarea principiului reparării integrale a prejudiciului situațiilor juridice intrate în domeniul de reglementare al legislației reparatorii speciale, nu poate fi analizată decât în limitele pe care legiuitorul le-a fixat. Legea nr. 10/2001 și legile ulterioare ce reglementează regimul de stabilire și plată a despăgubirilor fac aplicarea principiului *restituirii integrale a bunului* sau contravalorii actuale a acestuia, însă nu și pe cel al reparării integrale a prejudiciului, pentru proprietarul deposedat de bun, astfel cum este prevăzut în dreptul comun.

Față de aceste împrejurări, Înalta Curte apreciază că instanța de apel a apreciat corect cu privire la neîndeplinirea condițiilor răspunderii civile delictuale în cauză, procedând la o corectă interpretare și aplicare a legii.

În consecință, în baza art.312 alin.1 C.proc.civ., recursul a fost respins ca nefondat.

24. Contract de vânzare-cumpărare încheiat în temeiul Legii nr. 112/1995 constatat nul. Acțiune în despăgubiri reprezentând contravaloarea îmbunătățirilor efectuate la imobil. Acordarea dreptului de retenție asupra bunului în favoarea fostului cumpărător. Admiterea cererii de evacuare formulată de proprietarul actual. Conținutul dreptului de retenție.

Legea nr. 10/2001, art. 25, art. 48, art. 50
C.civ., art. 1444

Dreptul de retenție nu poate fi acordat decât în cazul preexistenței unei obligații a retentorului la restituirea bunului în legătură cu care invocă și dovedește efectuarea anumitor cheltuieli (debitum cum re iunctum), aceasta fiind și rațiunea pentru care se admite că debitorul unei obligații de restituire a unui bun, chiar în cadrul unei contestații la executare poate opune titularului dreptului asupra bunului, dreptul de retenție până la momentul achitării de către acesta a cheltuielilor pe care debitorul le-a făcut pentru întreținerea, conservarea sau îmbunătățirea bunului (creanță certă, lichidă și exigibilă).

Ca atare, prin confirmarea soluției de respingere a cererii de evacuare a reclamanților pârâți din apartamentul restituit foștilor proprietari, solicitată pe calea cererii reconvenționale, instanța de apel a determinat, fără suport legal, lipsirea în continuare a acestora de atributul folosirii imobilului proprietatea lor și, în consecință, redobândirea posesiei de către aceștia, stabilind, în mod nelegal, că cele două măsuri (evacuarea reclamanților pârâți și acordarea dreptului de retenție în favoarea acestora, până la achitarea contravalorii îmbunătățirilor stabilite în sarcina pârâților reclamanți) sunt ireconciliabile și nu pot coexista.

Astfel, chiar dacă acordarea dreptului de retenție este justificată de necesitatea realizării creanței reclamanților pârâți, având ca obiect despăgubirile acordate acestora în temeiul art. 48 din Legea nr. 10/2001 și la a căror plată au fost obligați pârâții reclamanți, recunoașterea efectivă a acestei garanții reale imperfecte nu are niciun suport legal în absența unei obligații executorii în sarcina reclamanților pârâți de a preda (restitui) apartamentul titularilor dreptului de proprietate, obligație care corespunde tocmai dispoziției privind evacuarea lor.

Evacuarea pârâților nu va putea fi executată decât după stingerea dreptului lor de creanță împotriva titularilor dreptului de proprietate (dată până la care operează dreptul de retenție), așadar, după achitarea de către proprietari a despăgubirilor stabilite în sarcina lor. Cu toate acestea însă, în virtutea dreptului de retenție, retentorii nu vor avea dreptul de a folosi bunul la a cărui restituire au fost obligați, ci doar vor putea refuza predarea acestuia către proprietari, reținându-l până la realizarea integrală a creanței lor.

Secția I civilă, decizia nr. 2131 din 09 octombrie 2015

Prin cererea înregistrată pe rolul Judecătoria Sectorului 4, așa cum a fost precizată, reclamantii A. și B., în contradictoriu cu pârâții Statul Român, prin Ministerul Economiei, Statul Român prin Ministerul Dezvoltării Lucrărilor Publice și Locuințelor și Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice, Primăria Municipiului București, prin Primar General, Consiliul General al Municipiului București, Consiliul Local al sectorului 4 București, SC B. SA, C., D. și E., au solicitat să se dispună: în principal, obligarea Statului Român, prin Ministerul Economiei sau prin Ministerul Finanțelor Publice, să le plătească suma stabilită ca preț de piață al apartamentului nr. 4, situat în București, iar în subsidiar, obligarea Primăriei Municipiului București, prin Primar General, a Consiliului General al Municipiului București, a Consiliului Local al Sectorului 4 București sau a Ministerul Dezvoltării Lucrărilor Publice și Locuințelor să le atribuie o locuință corespunzătoare, asemănătoare locuinței al cărei contract de vânzare cumpărare încheiat în baza Legii nr.112/1995 a fost desființat prin decizia civilă nr. 825/2006, să se stabilească prețul de piață al apartamentului conform contractului de vânzare-cumpărare nr. x din 30.09.1996 (pe care îl estimează provizoriu la suma de 250.000 euro), să se dispună obligarea Statului Român, prin Ministerul Economiei sau prin Ministerul Finanțelor Publice, la plata sumei stabilite, ca preț de piață al apartamentului, către unitatea care va fi obligată la acordarea unei alte locuințe.

Totodată, s-a solicitat să se dispună obligarea pârâților C., D. și E. la restituirea contravalorii îmbunătățirilor aduse apartamentului constând în: branșarea la rețeaua de gaze, construirea a 8 sobe de teracotă, înlocuirea cazanului de baie cu boiler pe gaz (pentru instalarea căruia a fost necesar proiect I.S.C.I.R.), schimbarea instalațiilor sanitare și electrice, glet tavan, tencuiala nouă, faianță, gresie, îmbunătățiri a căror valoare provizorie o indică la nivelul sumei de 20.000 euro; în temeiul art. 1444 C.civ. să se instituie în favoarea lor un drept de retenție asupra apartamentului până la plata tuturor despăgubirilor care le sunt datorate de către pârâții C., D. și E. și să se înscrie în cartea funciară interdicția de înstrăinare a apartamentului până la plata despăgubirilor.

În motivarea cererii, reclamantii au susținut că prin dispoziția Primarului General al Municipiului București nr. 9540/2008, imobilul a fost restituit în natură pârâților C., D. și E.; anterior emiterii acestei dispoziții le-a fost anulat contractul de vânzare-cumpărare nr. x/1996 încheiat în baza Legii nr. 112/1995, potrivit deciziei civile nr. 825/2006 a Curții de Apel București.

Ca atare, reclamantii solicită să li se acorde despăgubirile prevăzute de Legea nr.10/2001, modificată prin Legea nr.1/2009, și, în special, o nouă locuință, astfel încât să nu se afle în situația de a fi evacuați fără a avea o locuință în care să se mute; reclamantii apreciază că cea mai bună despăgubire pe care vânzătorul, respectiv statul, reprezentat la încheierea contractului de SC B., o poate acorda este atribuirea unui alt imobil (apartament), care să corespundă atât nevoilor lor, cât și valorii prețului de piață al apartamentului pe care l-au cumpărat anterior, preț care urmează a fi stabilit printr-o expertiză.

Cu privire la capătul de cerere privind îmbunătățirile aduse apartamentului, au arătat că pârâții C., D. și E. trebuie obligați la plata sumei care reprezintă aceste despăgubiri întrucât, în caz contrar, ar rezulta pentru aceștia o îmbogățire fără just temei. Fără aceste îmbunătățiri, făcute la vremea respectivă, apartamentul ar fi fost complet degradat (fiind plasat într-un imobil construit în 1922) și imposibil de locuit și chiar de restituit în natură.

În drept, reclamantii au invocat prevederile art. 1336 și urm., art. 1344 C.civ., ale Legii nr.

10/2001, ale Legii nr. 1/2009 și ale Legii nr. 112/1995.

La termenul din 3.11.2010 reclamanții au completat acțiunea, solicitând chemarea în judecată a Ministerului Finanțelor Publice, în nume propriu; prin același act de procedură au restrâns cadrul procesual pasiv, renunțând la judecată împotriva Ministerului Economiei.

Prin întâmpinarea formulată, Ministerul Dezvoltării Regionale și Locuinței a invocat inadmisibilitatea cererii de obligare a sa la atribuirea unei locuințe și lipsa calității procesuale pasive cu privire la celelalte cereri. Excepția inadmisibilității a fost respinsă la termenul din 3.11.2010, iar excepția lipsei calității procesuale pasive a fost unită cu fondul.

Pârâții C., D. și E. au arătat prin întâmpinare că sunt de acord să plătească doar contravaloarea acelor lucrări necesare și utile și nu sunt de acord cu plata lucrărilor de întreținere; au solicitat respingerea cererii de instituire a dreptului de retenție.

Pe calea unei cereri reconvenționale au solicitat evacuarea reclamanților din locuința - proprietatea pârâților reclamanți. În motivare, au arătat că reclamanții nu mai au niciun drept locativ, că nu pot invoca beneficiul O.U.G. nr. 40/1999, deoarece nu au avut calitatea de chiriași; chiar în cazul aplicării acestui act normativ, prelungirea locațiunii ar fi putut opera cel mult până la data 8.04.2009. În drept, au invocat dispozițiile art. 480 C.civ., O.U.G. nr. 40/1999, Legea nr.10/2001.

Pârâțul Consiliului Local al Sectorului 4, prin întâmpinare, a solicitat respingerea primului capăt de cerere, ca neîntemeiat, arătând ca instituția nu dispune de spații de locuit în acest scop. Totodată, a invocat de excepția lipsei calității sale procesuale pasive în privința celorlalte cereri, excepție unită cu fondul la termenul din 3.11.2010.

Prin întâmpinare, pârâțul Ministerul Economiei a invocat excepția lipsei calității sale procesuale pasive, arătând ca potrivit art. 8 din O.U.G. nr. 221/2008, Ministerul Economiei și Finanțelor s-a desființat, iar potrivit art. 7 al aceleiași ordonanțe, s-a înființat Ministerul Economiei. Ministerul Economiei a preluat doar drepturi și obligații aferente activității de economie; această excepție care a fost unită cu fondul la termenul din 3.11.2010.

Prin sentința civilă nr. 5332 din 06.10.2009, Judecătoria Sectorului 4 a admis excepția necompetenței materiale, invocată din oficiu, și, în consecință, a declinat competența de soluționare a cauzei în favoarea Tribunalului București.

Prin sentința civilă nr. 1164 din 12.06.2013, Tribunalul București, Secția a V-a civilă a respins excepția lipsei calității procesuale a pârâțului Ministerul Finanțelor Publice, ca neîntemeiată; a respins excepția lipsei calității procesuale a pârâțului Consiliul Local Sector 4; a admis excepția lipsei calității procesuale a Statului Roman și a Ministerului Dezvoltării Regionale și Locuinței; a respins acțiunea formulată de reclamanți împotriva acestor pârâți, pe calea acestei excepții; a admis în parte acțiunea împotriva Ministerul Finanțelor Publice; a obligat pârâțul Ministerul Finanțelor Publice la plata prețului actualizat – achitat conform contractului nr. x/1996; a admis acțiunea împotriva pârâților reclamanți C., D. și E.; a dispus obligarea acestor pârâți la plata contravalorii îmbunătățirilor aduse apartamentului în sumă de 10.071 euro (echivalent lei), plus 9.829 lei și la plata cheltuielilor de judecată de 1.800 lei; s-a dispus instituirea unui drept de retenție până la plata acestor sume; a respins acțiunea în rest ca neîntemeiată și a respins cererea reconvențională ca neîntemeiată.

Prima instanță a reținut că excepția lipsei calității procesuale pasive invocată de Consiliul Local Sector 4 nu este întemeiată, întrucât chemarea în judecată a acestui pârât privește numai cererea de obligare la atribuirea unei locuințe, nu și celelalte cereri.

În legătură cu cererea de atribuire a locuinței, Consiliul Local al Sectorului 4, are atribuția de a dispune asupra cererilor de distribuire a locuințelor sociale, potrivit dispozițiilor art. 36 alin. (2) lit. c) din Legea nr. 215/2001 și art. 43 din Legea nr. 114/1996 și calitatea de „gestionar al fondurilor de locuințe”, în condițiile art. 20 alin. (2¹) din Legea nr. 10/2001, astfel că, s-a apreciat a fi dovedită calitatea procesuală pasivă a acestui pârât, în soluționarea acestei cereri. De asemenea, același pârât a recunoscut existența unei cereri cu acest obiect formulată de către reclamanți, astfel că, în persoana Consiliului Local se regăsește obligația soluționării acesteia.

În legătură cu această cerere a fost reținută și calitatea procesuală a pârâților PMB, prin Primar și CGMB; totodată, calitatea procesuală pasivă a acestor pârâți a fost confirmată și pe temeiul obligației de garanție pentru evicțiune, instituție de drept material, de asemenea, invocată de către reclamanți, având în vedere că actul de vânzare cumpărare a fost încheiat de către reclamanți cu SC B., în calitate de mandatar al PMB.

Pe de altă parte, s-a constatat de către instanță că nu s-a dovedit în cauză existența unei cereri adresate Ministerului Dezvoltării Regionale și Locuinței și nici existența unei locuințe sociale în gestiunea acestui pârât; în consecință, s-a apreciat că acest pârât nu are calitate procesuală pasivă.

În ceea ce privește fondul cererii de atribuire a locuinței sociale, tribunalul a constatat că aceasta este neîntemeiată, având în vedere că în cauză nu sunt dovedite dreptul reclamanților și existența unei locuințe sociale care să fie atribuită acestora. Pe de altă parte, s-a reținut că în cauză sunt incidente dispozițiile legii speciale – Legea nr. 10/2001.

Referitor la cererea de obligare la plata prețului de piață al apartamentului, tribunalul a apreciat că este neîntemeiată excepția lipsei calității procesuale pasive invocată de pârâtul Ministerul Finanțelor Publice.

În acest sens, s-a avut în vedere că reclamanții au invocat aplicarea dispozițiilor Legii nr. 10/2001, lege specială ce înlătură aplicarea dispozițiilor Codului civil care reglementează răspunderea vânzătorului pentru evicțiune.

Cu privire la aceeași cerere, s-a constatat că Statul Român nu are calitate procesuală pasivă, având în vedere că legiuitorul a prevăzut expres că plata se face de Ministerul Finanțelor Publice, în nume propriu.

În ceea ce privește fondul acestei cereri formulate împotriva Ministerului Finanțelor Publice, prima instanță a reținut că prin contractul de vânzare-cumpărare nr. x/1996, reclamanții-pârâți A. și B. au dobândit apartamentul nr. 4. Prin decizia nr. 825/2006 a Curții de Apel București s-a dispus anularea contractului menționat, reținându-se că la încheierea acestuia nu au fost respectate dispozițiile art.1, art. 9 din Legea nr. 112/1995, precum și cele ale art. 19 din Normele metodologice de aplicare a legii. Apartamentul a fost restituit către C., D. și E. prin dispoziția nr. 9540/2008, emisă de Primăria Municipiului București în baza Legii nr. 10/2001.

Întrucât desființarea contractului a fost dispusă pentru nerespectarea dispozițiilor legale, prima instanță a constatat că sunt incidente prevederile art. 50 alin. (2) din Legea nr. 10/2001, astfel că, s-a apreciat că reclamanții au dreptul la obținerea prețului actualizat de la data plății până la restituirea efectivă a acestuia, de la Ministerul Finanțelor.

De asemenea, s-a reținut că potrivit dispozițiilor art. 48 din Legea nr. 10/2001, reclamanții au dreptul la plata contravalorii cheltuielilor pentru îmbunătățirile necesare și utile efectuate la imobil, astfel că s-a dispus obligarea pârâților-reclamanți, beneficiari ai acestor lucrări, la plata sumei de 10.071 euro – valoarea îmbunătățirilor constând în gresie, faianță, 5 sobe de teracotă și a lucrărilor aferente și a sumei de 9.829 lei – valoarea lucrărilor de bransare a gazelor, înlocuire a cazanului de baie, schimbarea instalațiilor sanitare și electrice.

Potrivit dispozițiilor art. 1444 C.civ., aplicat pe cale jurisprudențială și obligației de restituire a imobilului în caz de revendicare, având în vedere că aceste sume de bani sunt în strânsă legătură cu bunul, a fost instituit în favoarea reclamanților-pârâți un drept de retenție.

Având în vedere că în temeiul dreptului de retenție reclamanții-pârâți sunt îndrituiți să păstreze bunul până la plata datoriilor, cererea reconvențională formulată de către pârâții-reclamanți privind evacuarea reclamanților-pârâți din apartament a fost respinsă.

Împotriva acestei sentințe au formulat apel pârâții reclamanți C., D. și E. și pârâtul Ministerul Finanțelor Publice, fiecare dezvoltând critici proprii de nelegalitate și netemeinicie.

La termenul de judecată din data de 15.05.2014, instanța de apel a dispus motivat respingerea cererii de efectuare a unei noi expertize evaluatorii în cauză, cerere formulată de apelanții pârâți reclamanți.

Prin decizia civilă nr. 218/A din 22.05.2014, Curtea de Apel București, Secția a III-a civilă a respins ca nefondate apelurile.

Pentru a decide în acest sens, instanța de apel a reținut următoarele:

În ceea ce privește apelul declarat de pârâțul Ministerul Finanțelor Publice, cu referire la critica vizând greșita soluționare a excepției lipsei calității procesuale pasive a acestui pârât, Curtea de apel a reținut, în acord cu prima instanță că una dintre condițiile cerute pentru ca o persoană să fie parte în proces, este calitatea procesuală (*legitimatia ad causam*) care contribuie la desemnarea titularului de acțiune și, în același timp, a persoanei împotriva căreia se poate exercita acțiunea. Calitatea procesuală presupune existența unei identități între persoana reclamantului și persoana care este titular al dreptului în raportul juridic dedus judecății (calitatea procesuală activă) și, pe de altă parte, existența unei identități între persoana pârâtului și cel obligat în același raport juridic (calitatea procesuală pasivă).

Raportat la criticile concrete formulate, instanța de apel a apreciat că, într-adevăr, potrivit regulilor generale din materia contractului de vânzare-cumpărare, obligația de răspundere pentru evicțiune revine vânzătorului (art. 1336-1337 C.civ.). Cu toate acestea, în speță, trebuie avută în vedere situația specială pe care o au contractele de vânzare-cumpărare încheiate în temeiul Legii nr. 112/1995, cum este și cazul contractului încheiat de reclamant, ele neconstituind pentru unitatea deținătoare, o expresie a libertății contractuale, ci executarea unei obligații legale exprese - cea corelativă dreptului chirieșului de a cumpăra, drept prevăzut de art. 9 alin. (1) din acest act normativ. Faptul că unitățile deținătoare acționau ca mandatar ai vânzătorului rezultă și din împrejurarea că sumele încasate din aceste vânzări nu intrau în patrimoniul acestora, ci într-un fond extrabugetar la dispoziția Ministerului Finanțelor, constituit prin dispozițiile art. 13 alin. (6) din Legea nr. 112/1995.

Aceasta a fost rațiunea pentru care, prin art. 50 alin. (3) din Legea nr. 10/2001, s-a stabilit că restituirea prețului actualizat plătit de chiriașii ale căror contracte de vânzare-cumpărare, încheiate cu eludarea prevederilor Legii nr. 112/1995, cu modificările și completările ulterioare, și care au fost desființate prin hotărâri judecătorești definitive și irevocabile, se face de către Ministerul Finanțelor Publice din fondul extrabugetar constituit în temeiul art. 13 alin. (6) din Legea nr. 112/1995, cu modificările ulterioare.

Prin urmare, contrar susținerilor apelantului-pârât, s-a instituit ex lege obligația Ministerului Finanțelor Publice de dezdăunare a cumpărătorului.

Drept urmare, Curtea de apel a reținut că, pentru acest motiv, în mod corect prima instanță a apreciat că M.F.P. are calitate procesuală pasivă în cauză, ca debitor al obligației de restituire.

În același sens, instanța de apel a reținut că prin dispozițiile art. 50 din Legea nr. 10/2001 a fost reglementat, cu caracter de normă specială, dreptul chiriașilor ale căror contracte de vânzare-cumpărare, încheiate cu respectarea sau eludarea prevederilor Legii nr. 112/1995, cu modificările și completările ulterioare, au fost desființate, la restituirea despăgubirilor de către Ministerul Finanțelor Publice; ca atare, potrivit principiului *specialia generalibus derogant*, fiind incidentă norma specială, este exclusă de la aplicare norma generală, respectiv dreptul comun reprezentat de Codul civil, cu referire la instituția răspunderii vânzătorului pentru evicțiune sau normele de drept comun ce reglementează repunerea părților în situația anterioară.

Prin urmare, potrivit dispozițiilor art. 50 alin. (3) din Legea nr. 10/2001, Curtea de apel a reținut că cel chemat să răspundă în calitate de pârât, pentru despăgubirile reprezentând prețul de cumpărare actualizat, este pârâțul Ministerul Finanțelor Publice, astfel cum corect a stabilit și prima instanță.

Tot astfel, în condițiile în care fondul extrabugetar din care Ministerul Finanțelor efectuează aceste plăți este constituit din prețul contractual, fără nicio legătură cu valoarea reală actuală a imobilului („prețul de piață”), Curtea de apel a apreciat, contrar susținerilor apelantului-pârât, că singura rațiune a modificărilor legislative aduse Legii nr. 10/2001 prin Legea nr. 1/2009, a fost aceea de a facilita accesul la despăgubiri echitabile foștilor proprietari care au achiziționat imobilele ce făceau obiectul acestei legi, prin contracte de vânzare-cumpărare care ulterior au fost desființate ca urmare a recunoașterii în justiție a dreptului de proprietate al foștilor proprietari deposedați abuziv în perioada regimului comunist.

S-a mai reținut de către instanța de apel că obligația instituită de art. 50 alin. (3) din Legea nr. 10/2001 în sarcina Ministerului Finanțelor este independentă de vreo culpă a acestuia, în calitate de debitor al obligației.

Ca atare, criticile apelantului-pârât referitoare la lipsa calității sale procesuale pasive în cauză, sunt nefondate.

Referitor la cea de-a doua critică formulată de același pârât prin motivele de apel, Curtea de apel a reținut că în mod judicios, prima instanță a făcut aplicarea în cauză a dispozițiilor art. 50 alin. (3) din Legea nr. 10/2001.

Astfel, în speță, prin acțiunea dedusă judecății în contradictoriu cu apelantul pârât, reclamanții urmăresc acoperirea prejudiciului suferit prin pierderea dreptului de proprietate asupra apartamentului cumpărat în temeiul Legii nr. 112/1995, ca efect al constatării nulității contractului de vânzare-cumpărare încheiat cu eludarea Legii nr. 112/1995, apartament, care, așa cum s-a statuat în litigiul soluționat prin decizia civilă nr. 825/2006 a Curții de Apel București, a trecut abuziv în proprietatea statului; în consecință, apartamentul în litigiu intră în categoria imobilelor ce fac obiectul reglementării Legii nr.10/2001.

Având în vedere că în cauza este vorba despre un imobil preluat în mod abuziv de către stat în perioada 6 martie 1945 – 22 decembrie 1989, al cărui regim juridic a fost reglementat prin dispozițiile Legii nr.112/1995 și, ulterior, prin Legea nr.10/2001, modificată și completată prin Titlul I din Legea nr. 247/2005, ca și prin Legea nr.1/2009, câtă vreme contractul reclamanților a fost încheiat în baza Legii nr. 112/1995, pretențiile acestora nu mai pot fi soluționate pe calea dreptului comun, ci doar în temeiul normelor legii speciale reprezentate de prevederile înscrise în art. 50 din Legea nr. 10/2001, dispoziții derogatorii de la dreptul comun, reprezentat de art. 1340 și urm. C.civ., astfel cum deja s-a arătat.

Astfel, art. 50 din Legea nr. 10/2001 reglementează modalitatea de despăgubire a chiriașilor-cumpărători ale căror contracte de vânzare-cumpărare încheiate în baza Legii nr. 112/1995 au fost desființate în instanță, iar potrivit alin. (3) al acestui articol, restituirea prețului se face de către Ministerul Economiei și Finanțelor din fondul extrabugetar constituit în temeiul art.13 alin. (6) din Legea nr. 112/1995, cu modificările ulterioare; această dispoziție legală reprezintă o normă specială, derogatorie de la dispozițiile de drept comun în materia evicțiunii, înscrise în Codul civil, normă care se aplică cu prioritate, potrivit principiului de drept *specialia generalibus derogant*.

Instanța de apel a înlăturat ca nefondată critica apelantului pârât referitoare la antrenarea răspunderii vânzătorului pentru evicțiune în temeiul art. 1337 și urm. C.civ., prin prisma faptului că premisa acestui tip de răspundere (care este una contractuală), presupune valabilitatea contractului de vânzare cumpărare și pierderea posesiei de către cumpărător, urmare a drepturilor preferabile invocate de un terț asupra obiectului vânzării.

Or, această condiție nu este îndeplinită în cauză, în raport de constatările intrate în sub puterea de lucru judecat din litigiul care a avut ca obiect constatarea nulității contractului de vânzare cumpărare încheiat de către reclamanți. Întrucât contractul de vânzare-cumpărare nu mai este în vigoare, fiind desființat prin constatarea nulității absolute a acestuia, se pune problema repunerii în situația anterioară, potrivit principiului *restitutio in integrum* ce guvernează efectele nulității, devenind incidentă astfel obligația de restituire a prestațiilor efectuate în temeiul contractului nul. Repunerea în situația anterioară presupune în mod firesc restituirea sumelor de bani de către persoana în al cărei patrimoniu au intrat, consecință a modului în care au fost reglementate prin legea specială raporturile juridice născute ca urmare a încheierii contractului de vânzare cumpărare.

Or, sumele încasate din vânzarea imobilelor în baza Legii nr. 112/1995, potrivit art. 39 din Normele Metodologice pentru aplicarea Legii nr. 112/1995, au fost virate într-un fond extrabugetar al apelantului-pârât Ministerului Finanțelor Publice.

În acest context, instanța de apel a apreciat că tribunalul în mod judicios a reținut că pârâtului îi revine obligația de plată către reclamanții-reclamanți a prețului actualizat achitat de

aceștia pentru apartament, chiar dacă nu a avut calitatea de vânzător în contractul de vânzare-cumpărare desființat pe cale judiciară.

Și cea de-a treia critică a apelantului-pârât a fost găsită nefondată.

Astfel, contrar susținerilor apelantului, instanța de apel a constatat că dispozitivul sentinței civile atacate este pe deplin lămuritor, din modalitatea în care acesta a fost redactat, coroborat și cu considerentele sentinței care fac corp comun cu dispozitivul, explicitându-l, rezultând indubitabil că doar pârâții persoane fizice au fost obligați la plata contravalorii îmbunătățirilor și a cheltuielilor de judecată către reclamantii-pârâți.

În ceea ce privește apelul declarat de apelanții pârâți reclamanți, Curtea de apel a constatat și apreciat cele ce urmează:

În cuprinsul primului motiv de apel s-a susținut greșita soluționare a cererii reclamanților având ca obiect obligarea pârâtului la plata prețului de circulație al imobilului, critica fiind apreciată ca nefondată.

Astfel, din interpretarea dispozițiilor art. 50¹ din Legea nr. 10/2001: instanța de apel a reținut că cerința esențială pentru ca titularul contractului desființat să beneficieze de valoarea de piață a imobilului este aceea ca respectivul contract să fi fost încheiat cu respectarea legii.

Tot astfel, întrucât norma în discuție nu distinge, este necesar ca Legea nr. 112/1995 să fi fost respectată în totalitate, ceea ce înseamnă că încălcarea oricărei prevederi, fie de drept substanțial, fie de drept procedural din conținutul acesteia, conduce la inaplicabilitatea art. 50¹ din Legea nr. 10/2001; această constatare este confirmată și de interpretarea sistematică a Legii nr. 10/2001, care reglementează distinct, în art. 50 alin. (2), ipoteza încheierii contractului „cu eludarea prevederilor Legii nr. 112/1995”, ceea ce înseamnă că legiuitorul a intenționat un regim juridic diferit al despăgubirii chiriașilor cumpărători, în raport de respectarea ori nerespectarea legii pe baza căreia s-a încheiat contractul de vânzare - cumpărare.

Or, prin decizia nr. 825/2006 pronunțată de Curtea de Apel București, s-a reținut, pe de o parte, că imobilul cumpărat de reclamanți în temeiul Legii nr. 112/1995 a fost trecut în proprietatea statului fără titlu, iar pe de altă parte, că Legea nr. 112/1995, impunea atât vânzătorilor cât și cumpărătorilor verificarea existenței unui titlu valabil în baza căruia imobilul să fi fost trecut în proprietatea statului; ca atare, s-a concluzionat că părțile contractului erau ținute să cunoască inexistența unui titlu valabil de preluare a imobilului de către stat, date fiind condițiile de preluare a imobilului.

Contrar susținerilor apelanților pârâți-reclamanți, prima instanță a reținut fără echivoc încălcarea de către reclamanții-pârâți a dispozițiilor art. 1, art. 9 din Legea nr. 112/1995, precum și cele ale art. 19 din Normele metodologice de aplicare a Legii nr. 112/1995, constatând că la data încheierii contractului era deja formulată cerere de restituire a imobilului în natură cerere care nu fusese încă soluționată.

În aceste condiții, date fiind împrejurările analizate în cadrul hotărârii judecătorești menționate (în care autoarea apelanților a avut calitatea de parte), dezlegările date acestor chestiuni se impun în cauza de față cu putere de lucru judecat, fără a putea fi reevaluate ori repuse în discuție.

Pe baza acestor argumente, în condițiile în care printr-o hotărâre irevocabilă s-a statuat în sensul încălcării dispozițiilor art. 1 și ale art. 9 din Legea nr. 112/1995, consecința inaplicabilității în cauză a art. 50¹ din Legea nr. 10/2001, este incontestabilă.

Curtea de apel a apreciat că în mod judicios prima instanță a reținut că în cauză sunt aplicabile prevederile art. 50 alin. (3) din Legea nr. 10/2001, ceea ce presupune îndreptățirea cumpărătorilor, reclamanții-pârâți din prezenta cauză, doar la restituirea prețului actualizat achitat pentru apartamentul cumpărat în baza Legii nr. 112/1995.

Nefondată a fost constatată și critica vizând aplicarea eronată a dispozițiilor art. 48 din Legea nr. 10/2001.

Prin urmare, interpretând sistematic dispozițiile art. 48 alin. (1) și (5) din legea specială, coroborate și cu dispozițiile art. 48.1 din HG nr. 250/2007 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare unitară a Legii nr. 10/2001 privind regimul juridic al unor imobile

preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989, Curtea de apel a constatat că, în accepțiunea Legii nr. 10/2001, îmbunătățirile reprezintă valoarea actualizată a cheltuielilor efectuate, iar sporul de valoare reprezintă contravaloarea îmbunătățirilor diminuate cu gradul de uzură al acestora, în raport cu durata de viață normală a acestora, uzură care se suportă de către foștii chiriași.

În cauză, potrivit expertizei întocmite de către expertul V. a rezultat că apartamentul expertizat este localizat într-un imobil construit în anul 1920, iar îmbunătățirile realizate de reclamantii-pârâți au constat în construirea a cinci sobe noi, introducerea de gaze în întregul imobil, montare de gresie și faianță, schimbarea obiectelor sanitare și montarea unei instalații de încălzire cu boiler la băi.

Expertul a precizat că lucrările menționate au fost realizate cu materiale și utilaje întâlnite în practica executării acestui tip de lucrări, că majoritatea lucrărilor au fost efectuate în anul 2000, motiv pentru care a aplicat și un coeficient de uzură; ca atare, a stabilit că valoarea acestor lucrări, diminuată cu uzura aplicată, este de 46.081,29 lei.

Prin expertiza efectuată de expertul S., a fost evaluat sporul de valoare al apartamentului menționat; în acest scop au fost luate în considerare: valoarea lucrărilor de instalații sanitare, termice, electrice și gaze, realizate de către reclamantii și individualizate în anexa nr. 1 la raportul de expertiză; la această valoare, de asemenea, expertul a aplicat un coeficient de uzură, conform constatărilor sale de specialitate, concluzionând că valoarea acestor lucrări, diminuată cu uzura aplicată, este de 9.829 lei.

În consecință, instanța de apel a constatat că prevederile art. 48 din Legea nr. 10/200 au fost pe deplin respectate, tribunalul obligând pe pârâții-reclamanți la plata sporului de valoare al apartamentului, potrivit expertizelor administrate din care rezultă neîndoielnic scăderea coeficientului de uzură din valoarea îmbunătățirilor realizate în imobil de către reclamantii-pârâți.

Aceste îmbunătățiri avute în vedere de experți pentru a determina sporul de valoare al imobilului au fost corect calificate de prima instanță ca fiind cheltuieli necesare și utile, întrucât acestea au natura celor enumerate exemplificativ în actul normativ de referință.

Sub un alt aspect, instanța de apel a avut în vedere cheltuielile necesare cele făcute pentru conservarea bunului (în sensul ca dacă acestea nu ar fi fost efectuate, lucrul ar fi pierit), în timp ce cu privire la cheltuielile utile s-a reținut că acestea sunt cele care sporesc valoarea lucrului; totodată, cheltuielile voluptorii sunt acelea care au ca scop înfrumusețarea lucrului, fiind efectuate de către posesor pentru plăcerea lui estetică și nu măresc valoarea lucrului.

Curtea de apel a apreciat că nu s-ar putea susține că schimbarea în anul 2000 a instalațiilor electrice, termice și sanitare, a gresiei și a faianței, a obiectelor sanitare, într-un imobil construit în anul 1920, nu este o îmbunătățire necesară și utilă, în sensul celor anterior reliefate, întrucât aceste lucrări au contribuit în egală măsură la conservarea apartamentului, dar și la creșterea valorii acestuia. Tot astfel, contravaloarea sobelor de teracotă și a instalației de gaze, a fost corect avută calificată ca fiind de natură a spori însăși valoarea imobilului, fiind cheltuieli utile acestuia. În același sens, nu se poate nega un plus de valoare adus imobilului prin înlocuirea acestora, întrucât este bine cunoscut faptul că prin trecerea timpului astfel de instalații și dotări suportă o uzură fizică și morală, dar și împrăjirea că, în lipsa realizării lor, însăși valoarea de piață a imobilului este afectată în mod negativ. În consecință, contrar susținerilor din motivele de apel ale pârâților-reclamanți, instanța de apel a reținut că, dată fiind vechimea și gradul de uzură inerent unei asemenea vechimi a imobilului și evenimentelor naturale produse de-a lungul timpului (la care face referire expertul V., exemplificând prin trimiterea la cele două cutremure majore produse în anii 1940 și 1977), existența, la data preluării imobilului de către stat - 1953, a unor sobe, precum și faptul că la acel moment, imobilul avea realizate tencuieli și zugrăveli și era dotat cu faianță, gresie și podele de mozaic, instalații electrice și sanitare, nu poate conduce la concluzia că înlocuirea, respectiv refacerea acestora nu ar reprezenta o cheltuială necesară și utilă, în sensul art. 48 din Legea nr. 10/2001; de altfel, chiar apelanții au menționat în motivele de apel că, astfel de lucrări de renovare a apartamentului trebuie realizate în mod normal la un interval de maxim 10 ani.

Pe de altă parte, s-a constatat că deși este real că în cauză, reclamanții nu au fost în măsură să probeze cu înscrisuri costul tuturor lucrărilor realizate și constatate de către experții desemnați în cauză, instanța de apel a reținut că, în această materie, art. 48.1 din HG nr. 250/2007 stabilește că dovada sporului de valoare se poate face prin expertiză tehnică.

Totodată, s-a reținut că în condițiile în care experții desemnați în cauză au constatat că în imobil au fost realizate lucrările evaluate cât și faptul că aceste lucrări au fost realizate, aproximativ în anul 2000, în timp ce înscrisurile anexate în apel atestă că instalația de gaze a fost realizată în anul 2004, iar cea de apă în anul 2000 (conform contractelor încheiate de reclamanți), în contextul în care la datele menționate apartamentul era ocupat de reclamanți, s-a apreciat a fi corectă prezumția aplicată de prima instanță în sensul că reclamanții sunt cei care au suportat costul lucrărilor.

Curtea de apel a înlăturat și susținerile apelanților în sensul că lucrările ar fi ieșite din uz, câtă vreme expertiza realizată de experții desemnați în cauză nu concluzionează în acest sens.

Astfel, prin expertiza realizată de expert V. s-a aplicat un coeficient de uzură lucrărilor constatate ca fiind realizate de către reclamanți în perioada 2000, reținându-se că se impune diminuarea valorii lucrărilor la 0,76 din valoarea inițială; pe de altă parte, prin expertiza realizată de expert S. s-a reținut că se impune diminuarea valorii lucrărilor la 0,76 din valoarea inițială; în plus, ambii experți au folosit același algoritm de calcul; or, în baza acestor constatări, instanța de apel a apreciat că nu poate fi luată în considerare consecința înlăturării sporului de valoare constat în mod neechivoc de către experți.

În acest sens, s-a avut în vedere și faptul că experții au reținut diminuarea valorii lucrărilor exclusiv în raport de perioada de timp scursă de la data realizării lor fără a constata o vădită stare de degradare a acestora sau alte elemente circumstanțiale, de natura celor susținute, fără a fi însă probate, de către apelanții pârâți-reclamanți.

Pe de altă parte, Curtea de apel a mai reținut că normele care reglementează condițiile în care trebuie să se invoce neregularitatea raportului de expertiză au caracter dispozitiv; drept urmare, față de prevederile art. 108 alin.(3) C.proc.civ., neinvocarea nulității raportului la prima zi de înfățișare după depunerea acestuia și înainte de a se fi pus concluzii în fond atrage sancțiunea decăderii.

În acest context, s-a constatat că în primă instanță, apelanții pârâți reclamanți nu au formulat obiecțiuni la rapoartele de expertiza administrate în cauză, în condițiile textului menționat. Tot astfel, s-a constatat că la momentul realizării expertizelor au fost respectate dispozițiile art. 208 alin. (1) C.proc.civ. referitoare la citarea apelanților prin carte poștală recomandată, astfel încât aceștia aveau posibilitatea să ceară sau să dea orice lămuriri în legătură cu obiectul expertizei, inclusiv în ceea ce privește starea imobilului; ca atare, s-a apreciat că nu se poate reține nulitatea expertizei pentru acest motiv, cu consecința refacerii lucrării în apel.

În plus, instanța de apel a avut în vedere și faptul că de la momentul realizării expertizelor în fața tribunalului nu a trecut un interval de timp considerabil, astfel că, nici pentru acest motiv nu au putut fi primite susținerile apelanților în sensul că, între timp, valoarea sporului adus imobilului s-ar fi diminuat în mod vădit; față de aspectele menționate, s-a apreciat de instanța de apel că nu este necesară completarea probelor în apel.

Lucrările constatate prin expertizele realizate în cauză, date fiind natura lor și materialele folosite la realizarea lor, nu pot fi încadrate în categoria celor de lux, ci, în categoria unor lucrări uzuale, impuse de normala folosință și întreținere a imobilului; pe de altă parte, necesitatea acestor lucrări pentru o mai bună conservare și exploatare a imobilului, este de necontestat, iar acestea profită în egală măsură și apelanților pârâți reclamanți, nefiind lucrări realizate exclusiv pentru confortul reclamanților-pârâți.

Așa cum rezultă neechivoc din cuprinsul expertizelor, ambii experți au diminuat valoarea lucrărilor constatate a fi realizate de reclamanți în perioada 2000, cu gradul de uzură constat, aplicând o reducere justificată prin trimiterea la normativele de specialitate, concluzia finală fiind în sensul că, în urma scăderii uzurii, cuantumul sporului de valoare adus imobilului este de 46.081,29

lei și, respectiv de 9.829 lei. În consecință, în raport de modalitatea de calcul și de cuantumul gradului de uzură menționat în expertize, instanța de apel nu a putut reține nicio eventuală greșeală de calcul a experților, în sensul celor susținute de către apelanții pârâți-reclamanți.

Și ultima critică formulată de aceiași apelanți a fost înlăturată ca nefondată.

Instanța de apel a constatat că prin intermediul acestui motiv de apel, apelanții nu au înțeles să formuleze critici care să vizeze soluția adoptată de tribunal în ceea ce privește instituirea dreptului de retenție asupra apartamentului în favoarea intimaților reclamanți pârâi.

Curtea de apel a reținut că dreptul de retenție, ca garanție reală imperfectă, este un mijloc specific de garantare a obligațiilor constând în dreptul creditorului de a refuza să restituie un bun al debitorului aflat în detenția sa până ce debitorul nu-i plătește tot ce îi datorează în legătură cu acel bun.

Acest drept, așa cum s-a arătat chiar în jurisprudența relevantă a instanței supreme, are scopul de a garanta creanța și a-l sancționa pe debitorul rău platnic, astfel încât de la data rămânerii definitive și irevocabile a hotărârii judecătorești privind instituirea dreptului de retenție, proprietarul bunului imobil nu mai are dreptul de a primi despăgubiri pentru lipsa de folosință a bunului până la achitarea creanței stabilită în sarcina sa. Altfel spus, în virtutea acestui drept, cel care deține un bun mobil sau imobil al acestuia, pe care trebuie să îl restituie, are dreptul să rețină bunul respectiv – să refuze deci restituirea – până ce creditorul titular al bunului îi va plăti sumele pe care le-a cheltuit cu conservarea, întreținerea sau îmbunătățirea acelui bun.

Așadar, dreptul de retenție este un mijloc pasiv de respingere a pretențiilor altor persoane, printre care se află și proprietarul. Rolul său este de a păstra lucrul refuzând restituirea căci numai în acest fel debitorul proprietar este constrâns să își achite mai grabnic datoria pentru a prelua bunul.

Pe de altă parte, instanța de apel a avut în vedere faptul că dreptul la despăgubire al reclamanților intimați este un drept recunoscut expres de lege; prin urmare, a fost înlăturată susținerea apelanților pârâți-reclamanți în sensul că pretențiile reclamanților ar avea caracter imoral, iar păstrarea bunului imobil – apartamentul în cauză de către reclamanți are temei legal, ceea ce conferă acestei rețineri un caracter licit.

Totodată, acțiunea în evacuare are ca finalitate aplicarea unei sancțiuni civile, respectiv obligarea detentorului la încetarea actelor de folosință a suprafeței locative pe care o ocupă, fundamentată pe ideea de culpă a celui ce ocupă imobilul fără a poseda un titlu locativ.

Prin urmare, contrar susținerilor din motivele de apel, instanța de control judiciar a apreciat că tribunalul în mod judicios a reținut că cererea de evacuare nu putea fi admisă, în condițiile instituirii dreptului de retenție, cele două măsuri fiind ireconciliabile, astfel că dreptul de retenție ar fi lipsit de conținut în cazul pierderii detenției asupra imobilului.

A mai apreciat instanța de apel că deși este real că reclamanții (proprietari ai imobilului în discuție) ar fi îndreptățiți să obțină evacuarea pârâților (cărora le-a fost desființat titlul de proprietate asupra apartamentului), însă dreptul de retenție de care beneficiază reclamanții se opune acestei măsuri și anihilează acțiunea de evacuare/predare a bunului aflat în detenția creditorului retentor, întrucât ieșirea bunului din sfera materială a retentorului ar conduce la spulberarea atributului garanției de care beneficiază.

Evacuarea nu poate fi dispusă de către instanță decât în măsura în care se constată lipsa oricărei îndreptățiri a reclamanților de a reține bunul, iar nu condiționat, așa cum susțin apelanții. De altfel, chiar apelanții au recunoscut că evacuarea nu s-ar fi putut executa atâta vreme cât aceștia nu plătesc datoria către reclamanți; în plus, o atare evacuare condiționată ar genera în mod cert noi litigii referitoare la executare, astfel că, nici din această perspectivă, argumentul invocat de apelanți, în sensul că măsura se impunea pentru evitarea unui nou litigiu, nu a fost reținut ca pertinent de către instanța de apel.

Pentru toate aceste considerente, găsind nefondate criticile apelanților, în temeiul art. 296 C.proc.civ., ambele apeluri declarate în cauză au fost respinse ca nefondate.

Împotriva acestei decizii au formulat recurs pârâțul Ministerul Finanțelor Publice prin

Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice București și pârâții-reclamanți C., D. și E. (procesul fiind continuat, după decesul acestuia pe parcursul acestei etape procesuale, de succesoarea sa universală – F.).

1. Recurentul-pârât Ministerul Finanțelor Publice, prin motivele sale de recurs întemeiate pe dispozițiile art. 304 pct. 9 C.proc.civ., a arătat că înțelege să critice decizia instanței de apel în ceea ce privește menținerea obligării sale la plata către reclamanți a prețului actualizat, achitat de aceștia în baza contractului de vânzare-cumpărare nr. xx2/1996 având ca obiect apartamentul nr. 4.

În acest sens, recurentul a învederat că înțelege să reitereze excepția lipsei calității sale procesuale pasive, bazându-se pe următoarele argumente:

Potrivit principiului relativității efectelor contractului, acesta produce efecte numai între părțile contractante, neputând nici profita și nici dăuna unui terț. Or, Ministerul Finanțelor Publice nu a fost parte la încheierea contractului dintre Primăria Municipiului București și reclamanți, ci este terț față de acest contract.

În situația evingerii cumpărătorilor, prin deposedarea acestora de imobilul pe care l-au deținut în baza contractului de vânzare-cumpărare trebuia să fie antrenată obligația vânzătorului (Primăria Municipiului București) de garanție pentru evicțiune, potrivit dispozițiilor art. 1337 C.civ.

În opinia recurentului, această dispoziție de drept comun, nu poate fi înlăturată prin nicio dispoziție specială contrară, astfel încât aceasta este pe deplin aplicabilă între părțile din prezentul litigiu.

De asemenea, recurentul a solicitat instanței de recurs a avea în vedere și dispozițiile art. 1344 C.civ.

Pe de altă parte, recurentul a arătat că prevederile art. 13 alin. (6) din Legea nr. 112/1995 referitoare la constituirea fondului extrabugetar la dispoziția Ministerului Finanțelor Publice (care a devenit astfel un simplu depozitar al acestor sume) nu justifică în niciun fel obligarea sa la achitarea prețului la valoarea de piață al imobilului.

Prin urmare, într-o astfel de acțiune, calitate procesuală pasivă nu poate avea decât unitatea administrativ-teritorială vânzătoare (în speța, Municipiul București), iar nu M.F.P., atât pentru faptul că acesta nu a fost parte contractantă în actul de vânzare-cumpărare (astfel încât nu îi poate reveni obligația de restituire a prestațiilor efectuate în baza actului atacat), cât și avându-se în vedere dispozițiile imperative ale art. 50 alin. (3) din Legea nr. 10/2001.

Într-o a doua critică, recurentul susține că instanța de apel în mod greșit a menținut obligația de plată a prețului actualizat în sarcina sa, ignorându-se dispozițiile art. 1337 C.civ. care instituie răspunderea vânzătorului pentru evicțiune totală sau parțială prin fapta unui terț.

Recurentul reiterează susținerea potrivit căreia această dispoziție de drept comun, nu poate fi înlăturată prin nicio dispoziție specială contrară, ci ea este pe deplin aplicabilă între părțile litigiului de față, mai ales în situația în care contractul de vânzare-cumpărare nu a fost anulat printr-o hotărâre judecătorească definitivă și irevocabilă.

Totodată, recurentul susține că nici dispozițiile art. 50 alin. (3) din Legea nr.10/2001 nu sunt de natură să determine introducerea sa în prezenta cauză și să îi confere calitate procesuală pasivă, cât timp obligația de garanție pentru evicțiune are un conținut mai larg decât simpla restituire a prețului.

Deposedarea reclamantului de imobilul ce face obiectul prezentului litigiu, în urma anularii contractului de vânzare-cumpărare printr-o hotărâre definitivă și irevocabilă, întrunește condițiile unei tulburări de drept prin fapta unui terț.

Aceasta tulburare de drept este de natură să angajeze răspunderea contractuală pentru evicțiunea totală a vânzătorului, respectiv a Municipiului București, față de pretențiile privind restituirea prețului pentru imobilul în cauză și nicidecum nu poate fi antrenată răspunderea Ministerului Finanțelor Publice, având în vedere că în cauza de față nu se verifică nici condiția culpei recurentului.

2. Recurenții pârâți-reclamanți, prin recursul promovat, s-au prevalat de motivul de nelegalitate prevăzut de art. 304 pct. 9 C.proc.civ.

În dezvoltarea motivelor, recurenții susțin că decizia instanței de apel este pronunțată cu încălcarea principiului rolului activ al instanței și al aflării adevărului judiciar în cauză.

Astfel, se susține de către recurenți că instanța de apel ar fi trebuit să ia toate măsurile necesare în vederea administrării cât mai corecte și complete a probatoriului, pentru a obține o imagine cât mai exactă asupra situației de fapt și de drept.

În absența acestor măsuri, în mod greșit instanța de apel a dispus obligarea recurenților la plata contravalorii uzurii, în loc de contravaloarea îmbunătățirilor.

Recurenții învederează (astfel cum au arătat și prin motivele de apel) că în raportul de expertiză pe care s-au bazat aprecierile instanțelor de fond, s-a strecurat o greșeală, în sensul că la pagina 6 din raportul de expertiză întocmit de expert A., se stabilește că pretinsele îmbunătățiri au suferit o uzură în proporție de 76% ca urmare a faptului că au trecut mai bine de 12 ani de la data la care au fost efectuate, însă s-a omis să se scadă valoarea uzurii din valoarea totală a lucrărilor.

Astfel, deși expertul a stabilit contravaloarea uzurii la suma de 46.081,29 lei, la final, în loc să scadă din 60.633,28 (suma ce reprezenta valoarea totală a lucrărilor) suma de 46.081,29 lei (contravaloarea uzurii), acesta, din eroare, a stabilit că suma de 46.081,29 lei reprezintă, de fapt, valoarea totală a îmbunătățirilor.

În opinia recurenților, aceasta nu constituie decât o eroare materială, astfel încât nu este nevoie decât de un calcul simplu pentru a constata că valoarea îmbunătățirilor este de fapt 14.551,99 lei.

Astfel, din valoarea totală a lucrărilor de 60.633,28 lei se scade 76% reprezentând contravaloarea uzurii: $60.633,28 \text{ lei} - (60.633,28 \times 76\%)$, adică, $60.633,28 \text{ lei} - 46.081,29 \text{ lei} = 14.551,99 \text{ lei}$.

Ca atare, în situația în care, într-adevăr, s-ar stabili că pretinsele lucrări au adus un spor de valoare apartamentului și că recurenții au obligația de a achita contravaloarea sporului de valoare adus de îmbunătățiri, acest spor trebuia a se reține ca fiind în sumă de 14.551,99 lei (ce rezultă după scăderea uzurii), iar nu suma de 46.083,29 lei stabilită și acordată de instanțele de fond.

Se mai învederează de către recurenți că instanța de apel a respins această critică susținută și prin motivele de apel pentru considerentul că nu ar fi formulat obiecțiuni la raportul de expertiză.

Recurenții arată că nu au contestat raportul de expertiză și nici nu aveau motive să formuleze obiecțiuni, având în vedere că aceasta nu este decât o simplă eroare materială pe care însă au observat-o mult mai târziu.

Totodată, este absurd a se pretinde că ar fi trebuit să solicite nulitatea expertizei și refacerea lucrării pentru îndreptarea unei erori materiale, în condițiile în care recurenții nu contestat niciun moment veridicitatea și legalitatea expertizei; de asemenea, recurenții susțin că nu pot fi sancționați atât de drastic pentru simplu fapt că nu au observat această greșeală mai devreme și, drept urmare, să fie obligați să achite o sumă pe care, în fapt, nu o datorează, ceea ce antrenează în favoarea reclamanților-pârâți o îmbogățire fără just temeii.

Recurenții mai susțin că instanța de apel a ignorat total rolul activ ce îi revenea conform art.129 alin. (5) C.proc.civ. și a ales să soluționeze cauza fără să cerceteze cu adevărat cele arătate prin motivele de apel.

Apelul reprezintă o cale de atac ce dă justițiabililor posibilitatea de a pretinde îndreptarea greșelile săvârșite de prima instanță.

În aceste condiții, instanța de apel verifică sentința atât sub aspectul temeiniciei (modului în care prima instanță a apreciat probele administrate în cauză și dacă, pe baza acestora, a reținut corect raporturile juridice dintre părți), cât și sub aspectul legalității (aplicarea și interpretarea legii).

Drept urmare, nu poate fi reținută motivarea instanței de apel care se bazează pe faptul că nu au formulat, în termenul legal, obiecțiuni la expertiză; pe de altă parte, mai arată recurenții, această critică nu reprezintă obiecțiuni la raportul de expertiză, ci doar o cerere de îndreptare a unei erori materiale strecurate în cuprinsul expertizei.

Totodată, calea de atac a apelului presupune o rejudecare în fond a cauzei, atât cu privire la problemele de drept, cât și cu privire la cele de fapt.

Or, instanța nu a analizat cu adevărat cele învederate, verificând doar superficial raportul de expertiză, având în vedere că în motivarea deciziei recurate constată că nu sunt erori de calcul, fiind mai mult decât evident că expertul a trecut, din greșeală, aceeași sumă de 2 ori, astfel cum deja s-a arătat.

Pe de altă parte, soluția instanței de apel de a le respinge această critică și de a menține o hotărâre prin care sunt obligați la plata unei sume pe care nu o datorează vine în contradicție totală cu principiile Curții Europene pentru Drepturile Omului, mai arată recurenții; prin decizia recurată li se încalcă dreptul la un proces echitabil și la o instanță imparțială și independentă; or, instanța de apel dovedit că nu a respectat toate garanțiile conferite justițiabililor în exercitarea dreptului la apărare.

În dezvoltarea motivului de recurs reglementat de art. 304 pct.9 C.proc.civ., recurenții susțin că instanța de apel a făcut o greșită aplicarea a dispozițiilor art. 48 din Legea nr. 10/2001.

Astfel, potrivit acestei norme, chiriașii au dreptul la despăgubiri constând în sporul de valoare adus imobilelor cu destinație de locuință pentru îmbunătățirile necesare și utile.

Or, din probele administrate în cauză a rezultat că reclamanții au efectuat lucrările pretinse, însă prin raportul de expertiză s-a calculat doar contravaloarea acestora, fără a se demonstra și în ce măsură aceste lucrări au sporit valoarea apartamentului.

Potrivit expertizelor efectuate în dosar, valoarea pretinselor lucrări este de 60.633,28 lei, însă, urmare a faptului că acestea au fost efectuate în urma cu 12 ani, acestea nu mai sunt de actualitate, astfel că din această sumă urma a se scade contravaloarea uzurii de 76% din valoarea lor totală; prin urmare, la momentul actual, contravaloarea acestor îmbunătățiri este de 14.551,99 lei.

Cu toate acestea, suma menționată reprezintă doar costurile lucrărilor efectuate de către reclamanți și nicidecum sporul de valoare adus apartamentului în litigiu; ca atare, în raport de această sumă ar fi trebuit să fie calculat sporul de valoare, dar nici până în prezent nu se cunoaște dacă s-a adus, într-adevăr, un spor de valoare locuinței recurenților.

Or, în opinia acestora, astfel cum au susținut și prin motivele de apel, lucrările efectuate de reclamanți nu au adus niciun spor de valoare imobilului, aceste lucrări fiind simple lucrări de întreținere pe care orice locatar le face.

În consecință, instanțele de fond au dispus obligarea pârâților-reclamanți la plata contravalorii lucrărilor, în loc de plata sporului de valoare adus de aceste lucrări, în condițiile în care nu se poate susține că sporul de valoare este același lucru cu contravaloarea lucrărilor.

Printr-o a treia critică, întemeiată, de asemenea, pe dispozițiile art. 304 pct. 9 C.proc.civ., recurenții susțin că în mod greșit instanța de apel a respins cererea pe care au formulat-o de a dispune evacuarea reclamanților din apartamentul proprietatea lor.

Este adevărat că între evacuare și dreptul de retenție există o strânsă legătură, însă a respinge cererea de evacuare pentru simplul motiv că fost a instituit un drept de retenție, această soluție nu este decât o măsură excesivă.

Nu există niciun impediment care să oprească instanța în a se pronunța, prin aceeași hotărâre, asupra acordării dreptului de retenție și asupra cererii de evacuare.

Dreptul de retenție nu acordă decât puterea de a conserva bunul și de a-l reține până la plata îmbunătățirilor, fără a-l putea folosi gratuit, însă reclamanții nu vor putea să folosească în interes propriu apartamentul, întrucât nu au niciun titlu în acest sens, iar lipsa titlului acestora nu poate fi acoperită prin invocarea dreptului de retenție.

Dreptul de retenție presupune doar păstrarea bunului, iar nu și folosirea lui, astfel că nu există niciun impediment în admiterea cererii de evacuare, deoarece prin admiterea cererii de evacuare nu se schimbă cu nimic situația reclamanților, dat fiind că ei beneficiază în continuare de dreptul de retenție.

Pe de altă parte, nimic nu se opune ca dreptul de retenție instituit în favoarea lor să fie invocat și pe calea contestației la executarea unei hotărâri privind evacuarea.

Se mai susține de către recurenți că prin respingerea cererii de evacuare a reclamanților-pârâți, ei nu vor avea o garanție că aceștia le vor restitui imobilul de îndată ce vor achita

contravaloarea pretinselor îmbunătățiri.

În caz contrar, tot recurenții vor fi cei prejudiciați în situația în care, deși au achitat datoria către reclamantii-pârâți, având în vedere că vor fi nevoiți să inițieze un nou demers în instanță cu o durată neprevizibilă, pentru a obține o hotărâre de evacuare și pentru a putea intra în posesia apartamentului.

Prin soluția dispusă în cauză instanța a creat premisele unei îmbogățiri fără justă cauză pentru reclamantii; astfel, reclamanții vor fi despăgubiți pentru niște îmbunătățiri de care tot ei vor beneficia, și, în același timp, vor continua să locuiască abuziv în imobil, fără plata vreunei chirii.

Refuzul instanțelor de fond de a le admite cererea de evacuare, în condițiile în care, astfel cum se reține și prin decizia recurată, aceștia sunt proprietarii imobilului, iar reclamanților le-a fost desființat titlul de proprietate, apare ca o măsură excesivă și nejustificată.

Considerentele instanței de apel în sensul că atât timp cât există un drept de retenție cererea de evacuare este inadmisibilă, încalcă dreptul reclamanților de acces la justiție, precum și la un proces echitabil.

Recurenții conchid în sensul că pentru recuperarea întregului imobil, proprietatea lor, a fost nevoie de ani de procese, din 2000 și până în prezent, iar dacă decizia instanței de apel va fi menținută vor fi puși în situația de a iniția un nou proces, cu antrenarea altor cheltuieli, dar și fără a se cunoaște durata acestuia.

Recursurile formulate sunt nefondate, potrivit celor ce succed.

Având în vedere situația de fapt reținută de instanțele de fond, Înalta Curte constată că apartamentul nr. 4 din București a fost restituit în natură recurenților pârâți reclamanți C., D. și E. prin dispoziția nr. 9540/2008 emisă de Primarul Municipiului București, în aplicarea dispozițiilor Legii nr. 10/2001.

Anterior acestei dispoziții, prin decizia civilă nr. 825/2006, pronunțată de Curtea de Apel București, s-a constatat nulitatea absolută a contractului de vânzare-cumpărare nr. x/1996 având ca obiect apartamentul menționat, contract încheiat în baza Legii nr. 112/1995 între Primăria Municipiului București prin SC B. și intimații reclamanți pârâți A. și B.; astfel cum a reținut și instanța de apel, în esență, prin hotărârea de constatare a nulității contractului de vânzare-cumpărare s-a constatat că la momentul perfectării contractului au fost încălcate dispozițiile art. 1 și 9 din Legea nr. 112/1995, precum și dispozițiile art. 19 din Normele metodologice de aplicare a acestei legi, astfel încât, în cauză, s-a reținut incidența sancțiunii nulității actului juridic în aplicarea prevederilor art. 46 alin. (1) din Legea nr. 10/2001.

1. În ceea ce privește recursul declarat de pârâțul Ministerul Finanțelor Publice, Înalta Curte constată că, pe temeiul art. 304 pct. 9 C.proc.civ., se critică menținerea de instanța de apel a soluției tribunalului de respingere a excepției lipsei calității sale procesuale pasive.

Este de principiu că atunci când există o normă specială adoptată de legiuitor prin derogare de la dispozițiile de drept comun într-o anumită materie, aceasta se aplică în mod prioritar în soluționarea raporturilor juridice ce intră în domeniul ei de aplicare.

Ca atare, Înalta Curte va înlătura ca nefondata susținerea recurentului pârât în sensul că nicio normă specială nu poate deroga de la dispozițiile dreptului comun, dimpotrivă, o astfel de finalitate fiind de esența dispozițiilor speciale.

Excepția lipsei calității procesuale pasive susținute de către recurentul pârât a privit capătul de cerere din acțiunea principală prin care reclamanții-pârâți au solicitat restituirea prețului achitat pentru cumpărarea apartamentului (alternativ cu restituirea prețului de piață, în temeiul art. 50¹ din Legea nr. 10/2001, cerere respinsă de prima instanță și necriticată de reclamanți prin exercitarea căilor de atac).

Pornind de la situația de fapt a cauzei, anterior sintetizată, Înalta Curte constată că instanța de apel în mod legal a procedat la stabilirea premisei soluționării cererii, verificând soluția privind respingerea acestei excepții procesuale, pe temeiul principiilor care guvernează efectele nulității actelor juridice în dreptul comun, anume cel privind repunerea în situația anterioară încheierii actului nul (restitutio in integrum) - cauza juridică a cererii reclamanților privind restituirea

prețului, întrucât, acolo unde legea specială nu prevede, aceasta se completează cu dispozițiile dreptului comun; după reținerea corectă a cauzei cererii, s-a făcut aplicarea regulii speciale stabilite de art. 50 alin. (3) din Legea nr. 10/2001.

În consecință, având în vedere că printr-o hotărâre judecătorească definitivă și irevocabilă s-a constatat nulitatea absolută a contractului de vânzare-cumpărare al reclamantilor-pârâți, în cauză, analiza acestei cereri, chiar în condițiile dreptului comun, nu putea presupune antrenarea obligației vânzătorului de garanție pentru evicțiune (art. 1337 și urm. C.civ.), obligație care, de natură contractuală fiind, impunea valabilitatea contractului în discuție, ceea ce în speță nu se verifică.

Ca atare, dispozițiile legii speciale fiind aplicabile în mod prioritar, instanța de apel în mod legal a confirmat soluția respingerii excepției lipsei calității procesuale pasive a Ministerului Finanțelor Publice, date fiind prevederile art. 50 alin. (3) din Legea nr. 10/2001, republicată care stabilesc astfel: *„Restituirea prețului prevăzut la alin. (2) și (2¹) se face de către Ministerul Economiei și Finanțelor din fondul extrabugetar constituit în temeiul art. 13 alin. 6 din Legea nr. 112/1995, cu modificările ulterioare.”*

Or, dispozițiile art. 50 alin. (2) din același act normativ se referă la „restituirea prețului actualizat plătit de chiriașii ale căror contracte de vânzare-cumpărare, încheiate cu eludarea prevederilor Legii nr. 112/1995, au fost desființate prin hotărâri judecătorești definitive și irevocabile”, iar eludarea dispozițiilor art. 1 și 9 din Legea nr. 112/1995, ca și cele ale art. 19 din Normele metodologice de aplicare a acestei legi la momentul încheierii contractului de vânzare-cumpărare nr. x/1996, au fost reținute cu putere de lucru judecat prin decizia civilă nr. 825/2006, pronunțată de Curtea de Apel București, prin care a fost desființat acest contract, constatări care se impun ca atare și în cauza de față, în virtutea efectului pozitiv al autorității de lucru judecat.

În consecință, deși corecte, în planul dreptului comun, susținerile recurentului cu privire la obligația de restituire a prestațiilor efectuate în baza unui contract nul care operează între părțile contractante, dată fiind soluția din legea specială [art. 50 alin. (3) din Legea nr. 10/2001] adoptată de legiuitor pentru reglementarea acestor raporturi juridice, norma specială este cea aplicabilă în cauză, în baza principiului *specialia generalibus derogant*, independent de împrejurarea că recurentul-pârât nu a fost parte la încheierea contractului de vânzare-cumpărare nr. xx2/1996; prin această normă specială legiuitorul a instituit o subrogație legală a persoanei debitorului (vânzătorul obligat la restituirea prețului, în acord cu regulile dreptului comun).

Prevederile art. 50 alin. (3) din Legea nr. 10/2001 își au rațiunea în respectarea unei simetrii între destinația finală a sumelor încasate de vânzător (unitatea administrativ teritorială) cu titlu de preț de la chiriașii cumpărători și sursa fondurilor pentru restituirea prețului actualizat către aceștia, pentru cazul desființării contractului, în ambele situații - fondul extrabugetar constituit în temeiul art. 13 alin. (6) din Legea 112/1995, cu modificările ulterioare.

Având în vedere toate aceste considerente, Înalta Curte, în aplicarea dispozițiilor art. 312 alin. (1) C.proc.civ., a respins ca nefondat recursul Ministerului Finanțelor Publice.

2. Referitor la recursul formulat de către pârâții-reclamanți C., D. și, în prezent, F. (moștenitoarea recurentului E.), Înalta Curte constată că aceștia au formulat critici în legătură cu soluția de obligare a lor la plata despăgubirilor constând în sporul de valoare adus imobilului prin cheltuielile necesare și utile efectuate de către intimații reclamanți-pârâți (în ceea ce privește cuantumul acestora), precum și cu privire la confirmarea soluției de respingere a cererii privind evacuarea reclamanților-pârâți din apartament, solicitată pe calea cererii reconvenționale formulate în cauză.

Înalta Curte reține că obligația pârâților reclamanți la plata către reclamanții-pârâți a despăgubirilor anterior menționate este stabilită prin prevederile art. 48 din Legea nr. 10/2001, republicată, astfel:

„(1) Chiriașii au dreptul la despăgubire pentru sporul de valoare adus imobilelor cu destinația de locuință prin îmbunătățirile necesare și utile.

(2) Indiferent dacă imobilul a fost preluat cu titlu valabil sau fără titlu, obligația

despăgubirii prevăzută la alin. (1) revine persoanei îndreptățite.

(3) Abrogat.

(4) Valoarea despăgubirilor prevăzute la alin. (1) se stabilește pe bază de expertiză.

(5) Prin îmbunătățiri, în sensul prezentei legi, se înțelege cheltuielile necesare și utile. *Cuantumul despăgubirilor se stabilește la valoarea actualizată a cheltuielilor, scăzându-se gradul de uzură al îmbunătățirilor, în raport cu durata de viață normală a acestora, care se suportă de chiriași.*”

În analiza criticilor privind soluționarea cererii privind plata acestor despăgubiri formulată de către reclamantii pârâți, instanța de apel a constatat că tribunalul a dispus efectuarea unor expertize de specialitate, lucrări ce se regăsesc în dosarul tribunalului (efectuată de expert A. - specialitatea construcții civile și industriale, evaluare proprietăți imobiliare și de expert S., specialitatea instalații); în cauză au fost efectuate două expertize, întrucât s-a avut în vedere obiectul diferit al cheltuielilor necesare și utile pretinse de către reclamantii, ceea ce a impus și specializările diferite ale experților numiți în cauză.

În ceea ce privește expertiza efectuată de expert A., recurenții susțin că expertul a săvârșit o eroare materială, necenzurată de prima instanță și nici de instanța de control judiciar (în fața căreia au formulat motive de apel cu un atare obiect), astfel încât, aceștia impută curții de apel încălcarea principiului rolului activ și al aflării adevărului judiciar în cauză.

Aceste critici ale recurenților nu pot fi analizate de Înalta Curte decât din perspectiva legalității, iar nu și sub aspectul aprecierii acestei probe în contextul ansamblului probator al cauzei, date fiind atribuțiile legale ale instanței de recurs circumscrise exclusiv controlului de legalitate.

Ca atare, Înalta Curte constată, astfel cum corect a reținut și instanța de apel, că referitor la această probă de specialitate, pârâții-reclamanți nu și-au exercitat în fața tribunalului dreptul procedural de a formula obiecțiuni la expertiză, în termenul prevăzut de art. 212 alin. (2) C.proc.civ.; pe de altă parte, Înalta Curte reține că potrivit dispozițiilor art. 129 alin. (1) C.proc.civ. părțile au obligația să îndeplinească actele de procedură în condițiile, ordinea și termenele stabilite de lege sau de judecător, să-și exercite drepturile procedurale conform dispozițiilor art. 723 alin. (1) și să-și probeze pretențiile și apărările.

În acest context, în mod legal s-a constatat că aceștia au fost decăzuți încă de la prima instanță din dreptul de a mai formula obiecțiuni la raportul de expertiză, astfel încât, în apel, pârâții-reclamanți s-au aflat în situația de a-și invoca propria culpă, ceea ce este contrar dispozițiilor art. 108 alin. (4) C.proc.civ.

Totodată, instanța de apel a apreciat, pe temeiul art. 295 alin. (2) C.proc.civ., că intervalul de timp scurs între momentul efectuării expertizei la prima instanță și cel al judecății în apel, nu a impus completarea probelor în apel pentru stabilirea la zi a sporului de valoare adus imobilului prin îmbunătățirile efectuate de reclamanți, constând în cheltuielile necesare și utile, întrucât nu s-a putut reține că valoarea acestui spor ar fi în mod considerabil diminuată.

Așa cum susțin și recurenții, apelul este o cale devolutivă de atac, astfel încât, potrivit prevederilor art. 295 alin. (1) C.proc.civ., instanța de apel era ținută a verifica, în limitele cererii de apel, stabilirea situației de fapt și aplicarea legii de către prima instanță.

Prin urmare, dacă viciul expertizei efectuate de expert A. se verifica din perspectiva celor susținute de către pârâții-reclamanți în apel (obligarea lor la contravaloarea uzurii, iar nu la cea a sporului de valoare), în acest caz, instanța de apel, în temeiul rolului activ în aplicarea dispozițiilor art. 295 alin. (1) C.proc.civ. trebuia să cenzureze concluziile acestei expertize.

Procedând la o atare verificare însă, în acest context, Curtea de apel a apreciat că raportul de expertiză nu conține o astfel de eroare, iar pârâții reclamanți nu au fost obligați la plata valorii uzurii îmbunătățirilor, ci chiar la sporul de valoare adus imobilului prin cheltuielile necesare și utile efectuate de către reclamanții-pârâți, ajustat cu uzura acestor lucrări corespunzătoare intervalului scurs de la data efectuării lor.

Astfel, s-a reținut că din totalul valorii lucrărilor efectuate de reclamanții-pârâți a fost dedusă uzura acestor lucrări (diminuarea valorii acestora la 0,76, ceea ce corespunde unei uzuri de

24%), în timp ce recurenții pretind, fără suport legal, că valoarea îmbunătățirilor trebuia redusă cu 76%.

De asemenea, Înalta Curte mai constată că instanța de apel a reținut că ambii experți au utilizat același algoritm de calcul, prin deducerea din valoarea totală a lucrărilor a uzurii corespunzătoare, anume cu 0,24.

În același timp, se observă că acest coeficient de corecție aplicat de către experți are o consacrare normativă, sediul materiei fiind Decretul nr.61/1990 (tabelul nr. 2), act normativ indicat ca atare și în cuprinsul expertizei, nefiind un simplu exercițiu de apreciere al experților; astfel, potrivit dispozițiilor acestui decret, pentru o vechime între 10-15 ani a lucrărilor efectuate la imobil, coeficientul de corecție prevăzut de acest act normativ este de 0,89, ceea ce corespunde unei uzuri de 11%,; or, prin expertizele efectuate în cauză, experții au avut în vedere și au aplicat un coeficient de corecție de 0,76 (uzură 24%).

Față de aceste constatări, Înalta Curte apreciază că o astfel de modalitate de calcul este în avantajul recurenților pârâți-reclamanți, întrucât aceștia au fost obligați (pentru sporul de valoare adus prin îmbunătățirile efectuate de reclamanții-pârâți, evaluate prin expertiza efectuată de expert A.) la plata unei sume de 10.071 euro (sau 46.081,29 lei), în timp ce prin valorificarea coeficientului de corecție de 0,89 sporul de valoare ar fi fost de 53.963 lei (60.633 lei x 0,89); însă, în absența unor obiecțiuni ale pârâților reclamanți la raportul de expertiză, efectuate în termenul legal, nu se poate determina rațiunea acestei opțiuni a experților, care, oricum, este în favoarea recurenților.

În consecință, Înalta Curte urmează a înlătura ca nefondate criticile formulate de către recurenți cu privire la insuficienta exercitare a rolului activ de către instanța de apel (evaluarea acestora fiind realizată în prezentul recurs din perspectiva art. 304 pct. 5 C.proc.civ.), rol activ care, de altfel, își găsește limitarea în principiul disponibilității părților în procesul civil, astfel cum deja s-a arătat.

În ceea ce privește susținerile recurenților din cuprinsul memoriului de recurs referitoare la elementele de conținut ale sporului de valoare adus imobilului prin îmbunătățirile necesare și utile efectuate de către reclamanții-pârâți, acestea reprezintă chestiuni de apreciere a materialului probator al cauzei; din perspectiva legalității deciziei recurate însă, Înalta Curte constată că instanța de apel a realizat o corectă aplicare a prevederilor art. 48 din Legea nr. 10/2001 și a dispozițiilor corespunzătoare din Normele metodologice de aplicare unitară a legii, aprobate prin H.G. nr. 250/2007 (art. 48.1), evaluând materialul probator al cauzei prin raportare la noțiunile legale pe baza cărora se determină sporul de valoare generat prin cheltuielile necesare și utile și având în vedere și dispoziția legală de la art. 48 alin. (3) din Legea nr. 10/2001, republicată, care obligă instanța să stabilească valoarea despăgubirilor prevăzute de alin. (1), pe bază de expertiză.

Prin urmare, nici cu privire la aceste susțineri nu se verifică motivul de recurs prevăzut de art. 304 pct. 9 C.proc.civ., critici încadrate în această ipoteză de nelegalitate, în mod corect, chiar de către recurenți.

Înalta Curte constată însă a fi fondate criticile recurenților privind confirmarea soluției de respingere a cererii reconvenționale formulate la prima instanță, prin intermediul căreia au solicitat a se dispune evacuarea reclamanților-pârâți din apartamentul în litigiu.

Potrivit celor deja arătate, apartamentul nr. 4 a fost restituit în natură recurenților pârâți reclamanți C., D. și E. prin dispoziția nr. 9540/2008 emisă de Primarul Municipiului București, în aplicarea dispozițiilor Legii nr. 10/2001 (excepțiile de la restituirea în natură menționate în această dispoziție, privind alte două apartamente decât cel din cauza de față); anterior acestei dispoziții, contractul de vânzare-cumpărare al intimaților reclamanți-pârâți a fost desființat prin decizia civilă nr. 825/2006, pronunțată de Curtea de Apel București, prin care s-a constatat nulitatea absolută a acestuia.

Înalta Curte constată că potrivit dispozițiilor art. 25 alin. (4) din Legea nr. 10/2001, republicată: „(4) *Decizia sau, după caz, dispoziția de aprobare a restituirii în natură a imobilului face dovada proprietății persoanei îndreptățite asupra acestuia, are forța probantă a unui înscris*

autentic și constituie titlu executoriu pentru punerea în posesie, după îndeplinirea formalităților de publicitate imobiliară.”

În consecință, după emiterea dispoziției de aprobare a restituirii în natură (efectuarea formalităților de publicitate imobiliară interesând terții, iar nu părțile cu care proprietarii au purtat litigiul pentru constatarea nulității contractelor de vânzare-cumpărare încheiate în baza Legii nr. 112/1995), pârâții-reclamanți au dobândit posibilitatea de exercitare a plenitudinii atributelor dreptului de proprietate – *usus, fructus și abusus*, textul citat fiind explicit în sensul însușirii dispoziției de restituire în natură de a constitui titlu executoriu pentru punerea în posesie și dovada proprietății persoanei îndreptățite.

Corelativ, intimații reclamanți pârâți, după pronunțarea deciziei civile nr. 825/2006 de către Curtea de Apel București, nu mai dețin vreun titlu valabil pentru a-și legitima posesia ori numai folosința asupra apartamentului în litigiu, întrucât s-a constatat nulitatea contractului de vânzare-cumpărare al acestora și, în plus, a expirat și termenul prevăzut de O.U.G. nr. 40/2004 (la 8.04.2008) care a generat efectul prelungirii contractului lor de închiriere, reactivat ca urmare a nulității contractului de vânzare-cumpărare și al repunerii în situația anterioară încheierii acestuia.

Prin confirmarea respingerii cererii de evacuare a reclamanților pârâți din apartament, solicitată de pârâții-reclamanți pe calea cererii reconvenționale, instanța de apel a determinat, fără suport legal, lipsirea în continuare a proprietarilor de atributul folosirii de imobilul proprietatea lor și, în consecință, redobândirea posesiei de către aceștia pentru care dețin un titlu executoriu în acest sens, valabil și intrat în circuitul civil încă din data de 13.02.2008.

În ceea ce privește corelația dintre cererea în evacuarea reclamanților-pârâți și acordarea dreptului de retenție în favoarea acestora, până la achitarea contravalorii îmbunătățirilor stabilite în sarcina recurenților, prin admiterea cererii cu acest obiect de către tribunal (soluție necontestată în apel), Înalta Curte constată că instanța de apel în mod nelegal a stabilit că cele două măsuri sunt ireconciliabile și nu pot coexista, pornind de la o greșită determinare a elementelor de conținut ale dreptului de retenție.

Astfel, se constată că instanța de apel s-a raportat la înțelesul conceptual corect al dreptului de retenție recunoscut de prima instanță în favoarea reclamanților-pârâți, în condițiile în care a reținut că dreptul de retenție este un drept real de garanție imperfect în virtutea căruia cel ce deține un bun mobil sau imobil al altcuiva, pe care trebuie să îl restituie, are dreptul să rețină bunul respectiv, să refuze deci restituirea, până ce creditorul, titular al bunului, îi va plăti sumele pe care le-a cheltuit cu conservarea, întreținerea sau îmbunătățirea aceluia bun (*debitum cum re iunctum*).

În contextul speței de față, acordarea dreptului de retenție, odată ce a fost invocată, era justificată de necesitatea realizării creanței reclamanților pârâți având ca obiect despăgubirile acordate acestora în temeiul art. 48 din Legea nr. 10/2001 și la a căror plată au fost obligați pârâții-reclamanți.

Or, recunoașterea efectivă a acestei garanții reale imperfecte nu avea niciun suport legal în absența unei obligații executorii în sarcina acestora de a preda (restitui) apartamentul titularilor dreptului de proprietate, obligație care corespunde tocmai dispoziției privind evacuarea lor.

Ca atare, intercondiționarea acestor măsuri opera în sens invers decât a reținut de instanța de apel, astfel încât, dreptul de retenție nu putea fi acordat decât în cazul preexistenței unei obligații a retentorului la restituirea bunului în legătură cu care invocă și dovedește efectuarea anumitor cheltuieli (*debitum cum re iunctum*), aceasta fiind și rațiunea pentru care se admite că debitorul unei obligații de restituire a unui bun, chiar în cadrul unei contestații la executare poate opune titularului dreptului asupra bunului dreptul de retenție până la momentul achitării de către acesta a cheltuielilor pe care debitorul le-a făcut pentru întreținerea, conservarea sau îmbunătățirea bunului (creanță certă, lichidă și exigibilă).

În sfârșit, mai trebuie precizat că evacuarea reclamanților pârâți nu va putea fi executată decât după stingerea dreptului de creanță al reclamanților-pârâți împotriva titularilor dreptului de proprietate (dată până la care operează dreptul de retenție), așadar, după achitarea de către pârâții-reclamanți a despăgubirilor stabilite în sarcina lor prin hotărârea pronunțată în cauza de față.

În același timp, se mai cere a fi observat că în virtutea dreptului de retenție, retentorii nu vor avea dreptul de a folosi bunul la a cărui restituire au fost obligați, ci doar vor putea refuza predarea acestuia către pârâții-reclamanți, reținându-l, până la realizarea integrală a creanței lor.

Având în vedere toate aceste considerente, Înalta Curte, în baza art. 312 alin. (1) și (3) raportat la art. 304 pct. 9 C.proc.civ., a admis recursul formulat de pârâții-reclamanți, a modificat în parte decizia recurată, în sensul că a fost admis apelul exercitat de aceștia împotriva hotărârii primei instanțe, astfel că a fost admisă cererea reconvențională, dispunându-se evacuarea reclamanților-pârâți din apartamentul în litigiu, pentru lipsă titlu; au fost menținute celelalte dispoziții ale deciziei și sentinței.

25. Cerere de pronunțare a unei hotărâri care să țină loc de act de vânzare. Refuz nejustificat al promitentului vânzător de a încheia actul autentic.

NCC, art. 885, art. 1669

Legea nr. 7/1996, art. 5

Legea nr. 71/2011, art. 56

Potrivit dispozițiilor art. 1669 alin.1 NCC, pentru a putea pronunța o hotărâre care să țină loc de contract de vânzare, instanța de judecată trebuie să constate că una dintre părțile care au încheiat o promisiune bilaterală de vânzare refuză în mod nejustificat să încheie contractul promis și, respectiv, că toate celelalte condiții de validitate sunt îndeplinite.

Astfel, lipsa oricăror demersuri ale promitenților vânzători pentru obținerea documentației cadastrale necesare încheierii actului de vânzare în formă autentică notarială potrivit dispozițiilor art. 54 din Legea nr.7/1996 (care prevăd în sarcina notarului public obligația de a solicita, în ipoteza actelor prin care se transmite un drept real imobiliar, înscrierea în cartea funciară) echivalează cu un refuz de încheiere a actului în formă notarială, iar interpretarea instanței, conform căreia existența unor presupuse dificultăți în întocmirea documentației cadastrale relevate cu prilejul judecării, ar echivala cu lipsa refuzului promitenților vânzători, conduce la concluzia că, față de atitudinea pasivă a acestora, încheierea actului de vânzare în formă autentică nu mai este posibilă.

Prin urmare, reținând neîndeplinirea primei condiții impuse de 1669 alin. (1) NCC și, în consecință, faptul că nu poate fi pronunțată o hotărâre care să țină loc de act de vânzare pentru că în realitate nu există un refuz nejustificat al pârâților ci o imposibilitate de înscriere a terenurilor în cartea funciară, instanța de apel a pronunțat o hotărâre nelegală.

Secția I civilă, decizia nr. 835 din 20 martie 2015

Prin cererea înregistrată pe rolul Judecătoria Oltenița la data de 8.10.2012, reclamanta SC A. SRL a chemat în judecată pe pârâții B. și C., solicitând instanței să pronunțe o hotărâre care să țină loc de act autentic de înstrăinare a terenului în suprafață totală de 52,0225 ha, situat în județul Călărași.

În motivarea acțiunii s-a arătat că, la data de 7.09.2012, reclamanta a încheiat cu pârâții un antecontract de vânzare-cumpărare atestat de avocat (care a fost urmat de un act adițional), cu privire la suprafața de 52,0225 ha teren arabil extravilan, pentru care a achitat suma de 624.270 lei; pârâții sunt proprietarii suprafeței menționate în baza contractelor de vânzare-cumpărare, autentificate sub nr. x8/2009, x9/2009, x0/2009, x1/2009, x2/2009, x80/2009, x7/2011 și x5/2012.

A arătat, de asemenea, reclamanta că la data perfectării antecontractului, vânzătorii s-au obligat ca în luna septembrie 2012, imediat ce condițiile legale pentru vânzare-cumpărare vor fi îndeplinite, să se prezinte la notariat în vederea autentificării actului, însă sub diverse motive, nu și-

au îndeplinit această obligație.

În drept, cererea de chemare în judecată a fost întemeiată pe dispozițiile art. 1669 NCC, art.111 și 274 C.pr.civ.

Prin sentința civilă nr. 2301/2012, Judecătoria Oltenița a admis excepția necompetenței sale materiale și a declinat competența în favoarea Tribunalului Călărași, reținând că potrivit dispozițiilor art. 2 al.(1) lit. b) C.pr.civ., tribunalul judecă, în primă instanță, procesele și cererile în materie civilă al căror obiect are o valoare de peste 500.000 lei, cu excepția cererilor de împărțeață judiciară, a cererilor în materia succesorală, a cererilor neevaluabile în bani și a cererilor privind materia fondului funciar, inclusiv cele de drept comun, petitorii sau, după caz, posesorii, formulate de terții vătămați în drepturile lor prin aplicarea legilor în materia fondului funciar. În cauză, valoarea obiectului acțiunii este de 624.270 lei, valoare în raport de care a fost calculată și taxa de timbru conform art. 3¹ din Legea 146/1997.

Dosarul a fost înregistrat pe rolul Tribunalului Călărași, la data de 11.12.2012.

La termenul din 16.01.2013, a fost depus la dosar certificatul de atestare fiscală emis de Primăria comunei Gălbinași din care rezultă că pârâții figurează în evidențele fiscale cu 47 de terenuri, având o suprafață totală de 52,0225 ha, pentru care impozitele au fost achitate la zi.

Prin sentința civilă nr. 33 din 16.01.2013, Tribunalul Călărași a respins cererea de chemare în judecată, ca neîntemeiată.

Instanța de fond a reținut că între reclamantă și pârâți a fost încheiată promisiunea de vânzare-cumpărare atestată la 23.05.2012 de Cabinetul Individual de Avocat V., prin care pârâții s-au obligat să vândă societății reclamante suprafața totală de 52,0225 ha - teren extravilan - cu prețul de 624.270 lei.

La data semnării antecontractului s-a achitat un avans de 80.000 lei, cu ordinul de plată din 23.09.2012, restul de preț (544.270 lei) fiind achitat cu ordinul de plată din 7.09.2012, când a fost încheiat și actul adițional nr.1 la antecontract prin care a fost convenită, printre altele, prelungirea termenului stabilit pentru încheierea actului în formă autentică de la 1.09.2012 la 20.09.2012.

Până la data înregistrării cererii de chemare în judecată, contractul de vânzare-cumpărare nu a fost încheiat în formă autentică, reclamanta susținând că pârâții au refuzat acest lucru, fără un motiv bine justificat.

A reținut tribunalul că la termenul de dezbateri, administratorul reclamantei și mandatarul pârâților au precizat că în realitate nu a existat un refuz nejustificat al pârâților de a perfecta actul autentic, motivul real fiind imposibilitatea întocmirii documentației cadastrale. S-a arătat în acest sens că terenurile înstrăinate prin antecontract au fost dobândite de pârâți prin acte autentice întocmite în anul 2009, fără ca acestea să fi fost anterior înscrise în cartea funciară; în plus, lipsesc planurile parcelare care ar fi trebuit întocmite de Primăria comunei Gălbinași.

Potrivit art.1669 NCC, dacă una dintre părțile care au încheiat o promisiune bilaterală de vânzare refuză nejustificat să încheie contractul promis, cealaltă parte poate cere pronunțarea unei hotărâri care să țină loc de contract, sub condiția ca toate celelalte condiții de valabilitate să fie îndeplinite.

În speță, reclamanta și-a îndeplinit obligația de plată a prețului și a intrat în posesia terenului încă de la achitarea avansului, iar neîncheierea contractului în formă autentică nu reprezintă urmarea refuzului nejustificat al pârâților, ci a faptului că terenurile nu sunt intabulate în cartea funciară.

Deși au devenit proprietari ai terenurilor, fără înscrierea dreptului în cartea funciară, pârâții nu au posibilitatea legală de a le înstrăina în aceleași condiții după data de 1 octombrie 2011, dată la care a intrat în vigoare legea de punere în aplicare a noului Cod civil.

A concluzionat tribunalul că cererea de chemare în judecată nu este întemeiată, întrucât una dintre condițiile pronunțării unei hotărâri care să țină loc de contract de vânzare-cumpărare, respectiv refuzul nejustificat al pârâților de a perfecta actul autentic, nu este îndeplinită. Astfel, aceștia sunt de acord și în prezent cu înstrăinarea terenului, însă au dificultăți în întocmirea documentației cadastrale.

Împotriva acestei decizii a formulat apel reclamanta, solicitând anularea hotărârii apelate iar, pe fond, admiterea acțiunii așa cum a fost formulată.

În motivare, reclamanta a susținut că sentința apelată este lovită de nulitate, având în vedere nerespectarea de către instanță a dispozițiilor imperative prevăzute de art.258 alin.(1) C.proc.civ., care prevăd că minuta se semnează, sub sancțiunea nulității, de judecător. În acest sens s-a învederat că minuta din dosarul Tribunalului Călărași, nu este semnată de judecător.

A mai arătat apelanta că instanța de fond, în mod greșit a respins acțiunea, ca neîntemeiată, reținând că nu a existat un refuz nejustificat al părților de a perfecta actul autentic și că motivul real a fost imposibilitatea întocmirii documentației cadastrale pentru terenurile înstrăinate prin antecontract. În realitate, intimații-pârâți nu au efectuat niciun demers pentru obținerea acestora în ciuda obligațiilor asumate și a faptului că avansul în sumă de 80.000 lei a fost achitat tocmai pentru ca aceștia să demareze operațiunile de întocmire a documentațiilor cadastrale în vederea înscrierii terenurilor în cartea funciară.

Intimații-pârâți au formulat întâmpinare, prin care au învederat că este real că au încheiat cu apelanta-reclamantă o promisiune de vânzare-cumpărare pentru suprafața de 52,0225 ha teren arabil extravilan, că au primit întreaga sumă convenită ca preț și că, în repetate rânduri, au fost somați de către reprezentatul apelantei-reclamante să se prezinte la notariat în vederea perfectării actelor de vânzare-cumpărare în formă autentică, dar au refuzat întrucât nu au reușit să întocmească documentațiile cadastrale în vederea înscrierii în cartea funciară a acestor terenuri.

Au mai arătat intimații-pârâți că sunt persoane în vârstă, că au probleme de sănătate, că nu au reușit să găsească un specialist cadastral care să realizeze aceste lucrări și că nu pot face dovada demersurilor pentru întocmirea documentațiilor cadastrale și a cărților funciare.

Intimații-pârâți au menționat că sunt de acord cu admiterea apelului, iar pe fond cu admiterea acțiunii formulate de apelanta-reclamantă, în sensul pronunțării unei hotărâri care să țină loc de act autentic de înstrăinare a terenului extravilan în suprafața de 52,0225 ha.

Prin decizia civilă nr.164/A din 20.06.2013, Curtea de Apel București, Secția a III-a civilă și pentru cauze cu minori și de familie a admis apelul declarat de reclamantă împotriva sentinței pronunțată de Tribunalul Călărași, a anulat sentința civilă apelată și a reținut cauza pentru soluționare în fond.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a reținut că, potrivit art. 258 alin. (1) C.proc.civ., după ce s-a întrunit majoritatea, se va întocmi îndată dispozitivul hotărârii care se semnează, sub sancțiunea nulității, de către judecători și în care se va arăta, când este cazul, opinia separată a judecătorilor aflați în minoritate.

Nesemnarea minutei se constituie într-o nulitate absolută ce rezultă din încălcarea dispoziției imperative înscrisă în textul de lege sus-citat și duce la anularea hotărârii, deoarece lipsa semnăturii face imposibilă exercitarea controlului judiciar în ceea ce privește judecarea cauzei de către magistrații care au pronunțat hotărârea și care trebuiau să soluționeze cauza în acord cu principiul continuității completului de judecată. Cerința semnării minutei este menită să garanteze autenticitatea hotărârii pronunțate și să dea posibilitatea de a se verifica legalitatea alcătuirii instanței.

Fiind vorba de o nulitate expresă, vătămarea se presupune, neimpunându-se dovedirea de către partea care o invocă a unui prejudiciu.

În speță, curtea de apel a constatat că minuta nu a fost semnată de judecătorul care a pronunțat sentința ce face obiectul controlului judiciar.

În consecință, în temeiul art. 297 alin. (2) teza finală C.proc.civ., Curtea de Apel București a admis apelul, a anulat sentința civilă apelată și a reținut cauza pentru soluționare în fond.

În fond în rejudecare, s-a administrat proba cu acte și s-a încuviințat efectuarea unei expertize judiciare în specialitatea topografie.

Prin decizia civilă nr. 482/A din 6.11.2014, Curtea de Apel București, Secția a III-a civilă și pentru cauze cu minori și de familie a respins acțiunea ca nefondată.

Analizând, în rejudecare, cererea reclamantei, instanța a constatat că, în ceea ce privește

normele de procedură aplicabile în cauză, prin raportare la data sesizării instanței cu cererea de chemare în judecată– 08.10.2012 - procesul este supus normelor înscrise în Codul de procedură civilă de la 1865, conform dispozițiilor art. 3 din Legea nr.76/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr.134/2010 privind Codul de procedură civilă.

S-a reținut că instanța de fond a fost sesizată cu o cerere având ca obiect pronunțarea unei hotărâri care să țină loc de act autentic de înstrăinare a terenului individualizat în petitul cererii în suprafață de 52,0225 ha.

Părțile au încheiat la data de 7.09.2012 un antecontract de vânzare-cumpărare, atestat de avocat, urmat de un act adițional, prin care părțile s-au obligat să vândă reclamantei această suprafață de teren cu prețul de 624.270 lei; la data încheierii acestei convenții a fost plătită, cu titlu de avans, suma de 80.000 lei.

Părțile au stabilit de comun acord, prin antecontractul de vânzare-cumpărare, că încheierea în formă autentică a actului de vânzare-cumpărare să se facă la data de 1.09.2012, ocazie cu care se va achita și diferența de preț. Prin actul adițional la acest antecontract, părțile au convenit prelungirea termenului stabilit inițial în antecontract pentru încheierea în formă autentică a actului de vânzare cumpărare, până la data de 20.09.2012.

La aceeași dată, a încheierii actului adițional la antecontractul de vânzare-cumpărare, reclamanta a achitat restul de preț pentru teren.

Curtea de apel a reținut că părțile sunt proprietarii suprafeței menționate în baza unor contracte de vânzare-cumpărare încheiate în condițiile art. 6 din Legea nr.2 47/2005, autentificate de notarul public. Terenul nu a fost înscris în cartea funciară, documentațiile cadastrale neputând fi efectuate la momentul încheierii acestor contracte întrucât nu erau finalizate planurile parcelare, astfel cum rezulta din adeverința din 22.09.2009 emisă de Primăria comunei Gălbinași.

Reclamanta a susținut în mod greșit că în speță nu sunt aplicabile dispozițiile noului Cod civil, prin raportare la data introducerii acțiunii, în condițiile în care, pentru stabilirea normei de drept substanțial trebuie avut în vedere drept criteriu momentul încheierii actelor, respectiv al săvârșirii faptelor juridice ori al producerii efectelor de către acestea.

Astfel, potrivit art.3 din Legea nr.71/2011: „Actele și faptele juridice săvârșite sau produse înainte de intrarea în vigoare a Codului civil nu pot genera alte efecte juridice decât cele prevăzute de legea în vigoare la data încheierii sau, după caz, a săvârșirii ori producerii lor”.

De asemenea, art.5 din Legea nr.71/2011 dispune în sensul că: „Dispozițiile Codului civil se aplică tuturor actelor și faptelor încheiate sau, după caz, produse ori săvârșite după intrarea sa în vigoare, precum și situațiilor juridice născute după intrarea sa în vigoare”.

În cazul de față, reclamanta a sesizat instanța cu o cerere prin care a solicitat să se constate transmiterea unui drept de proprietate în patrimoniul său, urmare a convenției încheiate cu părțile la data de 23.05.2012, deci ulterior intrării în vigoare a noului Cod civil. Această convenție cuprinde doar obligații de a face în sarcina ambelor părți, respectiv de a vinde și de a cumpăra imobilul supus tranzacției, instanța fiind investită tocmai cu validarea transmiterii unui drept de proprietate în patrimoniul reclamantei, ca urmare a neîndeplinirii obligației de către părți.

Or, acest act juridic, ce se solicită a fi constatat de către instanța de judecată, constând în transmiterea dreptului de proprietate în patrimoniul reclamantei, este supus, conform art.5 din Legea nr.71/2011, dispozițiilor din noul Cod civil.

Potrivit dispozițiilor art.1674 NCC: „Cu excepția cazurilor prevăzute de lege ori dacă din voința părților nu rezultă contrariul, proprietatea se strămută de drept cumpărătorului, chiar dacă bunul nu a fost predat ori prețul nu a fost plătit încă”.

În cazul de față, bunul supus tranzacției a fost predat reclamantei, aceasta având la momentul de față posesia terenului, iar prețul a fost plătit în totalitate.

Art.1676 NCC, intitulat strămutarea proprietății imobilelor, prevede că: „În materie de vânzare de imobile, strămutarea proprietății de la vânzător la cumpărător este supusă dispozițiilor de carte funciară”.

De asemenea, potrivit art.76 din Legea nr.71/2011: „Dispozițiile art. 876 - 915 din Codul

civil privitoare la cazurile, condițiile, efectele și regimul înscrierilor în cartea funciară se aplică numai actelor și faptelor juridice încheiate sau, după caz, săvârșite ori produse după intrarea în vigoare a Codului civil”.

Aceste dispoziții legale sunt incidente și în cauza de față, de vreme ce antecontractul s-a încheiat ulterior intrării în vigoare a noului Cod civil.

Cu referire la dispozițiile de carte funciară incidente în cauză, Curtea de Apel București a reținut că dispozițiile art.885 NCC dispun: „Sub rezerva unor dispoziții legale contrare, drepturile reale asupra imobilelor cuprinse în cartea funciară se dobândesc, atât între părți, cât și față de terți, numai prin înscrierea lor în cartea funciară pe baza actului sau faptului care a justificat înscrierea”.

Noul Cod civil prevede și excepții la art. 887, potrivit cu care : „Drepturile reale se dobândesc fără înscriere în cartea funciară, când provin din moștenire, accesiune naturală, vânzare silită, expropriere pentru cauză de utilitate publică, precum și în alte cazuri expres prevăzute de lege”.

Însă, imobilul supus tranzacției părților nu se înscrie în situațiile de excepție arătate mai sus, astfel că dovada înscrierii acestuia în cuprinsul cărții funciare este necesară pentru a putea opera dobândirea dreptului de proprietate în patrimoniul reclamantei.

În temeiul art. 129 C.proc.civ. din 1865, curtea de apel a încuviințat administrarea probelor cu înscrieri și expertiză tehnică în specialitatea topografie, având ca obiective identificarea imobilului ce face obiectul convenției de înstrăinare încheiată între părți, urmând ca după identificarea terenului, raportul de expertiză să fie prezentat spre avizare Oficiului de Cadastru și Publicitate Imobiliară din raza teritorială în care se află imobilul, conform dispozițiilor art.3² alin.(3) din Legea nr. 146/1997, în vigoare la momentul încuviințării probei.

Potrivit adresei din 27.02.2014, pentru tarlalele 2/1, 2/2, 2/3, 2/4 U.A.T. Gălbinași nu sunt întocmite planuri parcelare, fiind furnizate doar planuri de încadrare, respectiv planuri parcelare analoge - la ruletă.

Primăria comunei Gălbinași a comunicat expertului tehnic judiciar, urmare solicitării acestuia, că nu se pot întocmi proiecte parcelare pentru tarlalele din care face parte imobilul în litigiu din cauza deficitului de teren. Astfel, s-a arătat că în momentul punerii în posesie, în conformitate cu legile fondului funciar, Comisia locală care a aplicat legile proprietății s-a bazat pe informațiile, respectiv suprafețele deținute conform organizării agricole de dinainte de 1989, fără a se ține seama de limita administrativă dintre U.A.T. Vasilați (actual U.A.T. Gălbinași) și U.A.T. Sohatu, la momentul respectiv neexistând măsurători cadastrale corelate cu limitele administrativ teritoriale.

Expertul tehnic desemnat în cauză a comunicat instanței faptul că - în urma informațiilor primite de la O.C.P.I. Călărași cu privire la proprietarii de teren unde sunt amplasate tarlalele ce compun imobilul ce face obiectul expertizei, precum și a adresei primite de la Primăria Gălbinași - expertiza tehnică judiciară nu poate fi efectuată, întrucât nu se pot întocmi proiecte parcelare care să poată fi avizate de O.C.P.I. conform Regulamentului de recepție și înscriere în evidențele de cadastru și carte funciară aprobat prin Ordin al directorului general al A.N.C.P.I. nr. 700/2014, tarlalele suprapunându-se cu alte imobile înscrise în titluri de proprietate emise unor terțe persoane.

Pentru partea de imobil care se suprapune altor titluri de proprietate, expertul a conchis că se poate executa o altă expertiză tehnică la o dată ulterioară, după schimbarea amplasamentelor prin hotărâre a comisiei locale, respectiv județene de fond funciar.

În schimb, pentru partea de imobil pentru care nu există suprapunere, expertul a concluzionat că se poate efectua expertiza tehnică, raportul urmând a fi avizat de O.C.P.I. cu mențiunea „imobil înregistrat în planul cadastral, fără localizare certă,din cauza lipsei planului parcelar”.

Curtea de apel a apreciat că nu poate proceda la admiterea pretențiilor reclamantei, în condițiile arătate mai sus, de vreme ce la acest moment există o imposibilitate concretă de a se efectua expertiza tehnică judiciară, care să poată fi avizată de Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară, nefiind permisă înregistrarea în evidențele O.C.P.I. a unui imobil fără localizare certă.

Prin urmare, constatând că la acest moment neîncheierea contractului în forma autentică nu este consecința refuzului nejustificat al părților, reclamanta adresându-se instanței de judecată doar pentru facilitarea formalităților de înscriere în cartea funciară și reținând, totodată, imposibilitatea concretă de înscriere în cartea funciară a imobilului ce face obiectul litigiului (întrucât nu se poate face o localizare certă a acestuia), Curtea de Apel București a respins cererea de chemare în judecată, ca nefondată.

Împotriva acestei decizii a declarat recurs reclamanta.

În dezvoltarea motivelor de recurs, întemeiate în drept pe dispozițiile art. 304 pct.7 și 9 C.proc.civ., recurenta a arătat că instanța de apel, în mod greșit, a respins cererea de chemare în judecată, ca nefondată.

Recurenta - reclamantă a făcut referire la dispozițiile art.3² alin.(3) din Legea nr.146/1997 și a susținut că în mod greșit curtea de apel a reținut că cererea de chemare în judecată nu poate fi admisă pentru că, în concret nu se poate administra proba cu expertiză judiciară care să poată fi avizată de OCPI.

Astfel, potrivit art.6 alin. (5) lit. c) din Ordinul nr.1882/C-1044364/2011, pentru aprobarea Regulamentului privind avizarea tehnică a expertizelor judiciare efectuate de experții judiciari în specialitatea topografie, în procesul verbal de recepție se menționează amplasamentul și vecinătățile imobilului, precum și eventualele suprapuneri care se evidențiază pe planul de amplasament. Prin urmare este posibilă administrarea probei cu expertiză judiciară topometrică, pentru suprafața de 6,39 ha - afectată de suprapuneri cu alte titluri de proprietate - urmând să se facă mențiune pe planul de amplasament.

Printr-o altă critică, recurenta a arătat că, în mod greșit curtea de apel a reținut că neîncheierea contractului de vânzare-cumpărare în formă autentică nu este consecința refuzului nejustificat al părților ci a imposibilității înscrierii în cartea funciară a terenului care nu are o localizare certă, în condițiile în care intimații-pârâți au avut o atitudine pur pasivă și nu au întreprins niciun demers pentru întocmirea documentației cadastrale.

În opinia recurente, lipsa planurilor parcelare nu reprezintă un real obstacol în procedura de întocmire a documentației cadastrale față de dispozițiile cuprinse în Ordinul nr. 634/2006 pentru aprobarea Regulamentului privind conținutul, modul de întocmire și recepție a documentațiilor cadastrale în vederea înscrierii în cartea funciară, care definește planul parcelar ca fiind reprezentarea grafică a unei tarlale care conține limitele tuturor imobilelor din tarla și detaliile care o definesc.

Potrivit art. 21² din acest act normativ, planul parcelar se întocmește de persoane autorizate, cu respectarea normelor și a regulamentelor în vigoare, la solicitarea autorităților publice locale sau a altor persoane interesate, intimații-pârâți intrând în această din urmă categorie

A mai arătat recurenta-reclamantă că, în conformitate cu dispozițiile art.26¹ alin. (1) din Ordinul nr. 634/2006 sus-menționat, prin excepție de la prevederile art. 26, la recepția documentațiilor cadastrale pentru imobile situate în extravilan unde nu există plan parcelar în arhiva oficiului teritorial sau a primăriei, acesta va fi înlocuit cu un "plan de încadrare în tarla", pe care sunt reprezentate limitele tarlalei, limitele imobilelor care au numere cadastrale anterior atribuite, limitele imobilului în cauză și orice detalii fixe din teren.

Planul de amplasament și delimitare întocmit în condițiile art.26¹ va purta mențiunea "imobil înregistrat în planul cadastral fără localizare certă datorită lipsei planului parcelar" [art. 26¹ alin. (3)], care va fi notat din oficiu în cartea funciară conform art.26¹ alin. (4).

În aplicarea art.26¹, oficiile teritoriale au obligația de a pune la dispoziția persoanelor autorizate, cu titlu gratuit, în baza solicitării de informații, limitele tarlalei determinate prin măsurători (dacă există) sau digitizate de pe ortofotoplan, geometriile imobilelor, lista titlurilor de proprietari aferente tarlalei; aceste informații furnizate de oficiile teritoriale vor fi anexate cererii de recepție și înscriere în cartea funciară.

Recurenta-reclamantă a invocat și dispozițiile art.27 din același act normativ, susținând că nu a existat niciun impediment în întocmirea planului parcelar și a documentației cadastrale în

vedere înscrierii în cartea funciară, însă intimații-pârâți nu au făcut dovada că au angajat un expert care să întocmească documentația cadastrală în vederea înscrierii în cartea funciară.

Prin urmare, s-a făcut dovada refuzului nejustificat al intimaților-pârâți de a se prezenta la notariat în vederea autentificării antecontractului de vânzare-cumpărare și a culpei acestora în ceea ce privește neînscierea imobilului în cartea funciară, culpă care se concretizează în atitudinea pasivă avută după încasarea prețului.

Printr-o altă critică, recurenta a arătat că, în cauză, nu sunt aplicabile dispozițiile art. 885 alin. (1) NCC (în sensul că înstrăinarea terenului nu se poate face fără înscrierea în cartea funciară), având în vedere dispozițiile art.56 alin. (1) și (2) din Legea nr.71/2011, deoarece nu au fost finalizate lucrările de cadastru pentru UAT Gălbinași; prin urmare, înscrierea în cartea funciară nu este constitutivă de drepturi ci se face numai în scop de opozabilitate față de terți.

În consecință, recurenta a solicitat admiterea recursului, modificarea deciziei atacate, iar pe fond admiterea acțiunii astfel cum a fost formulată.

Examinând decizia recurată prin prisma criticilor formulate, Înalta Curte reține că recursul este fondat și urmează să fie admis pentru considerentele ce vor succede:

Din perspectiva normelor de procedură și a celor de drept substanțial incidente, Înalta Curte constată că instanța de apel a reținut în mod corect că sunt aplicabile, prin raportare la data înregistrării cererii de chemare în judecată – 8.10.2012 - dispozițiile Codului de procedură civilă de la 1865 (în continuare C.proc.civ.), iar prin raportare la data încheierii antecontractului de vânzare – 7.09.2012 - dispozițiile Codului civil aprobat prin Legea nr.287/2009 (în continuare noul Cod civil).

Sub aspectul criticilor formulate prin motivele de recurs, se constată că recurenta-reclamantă a invocat în drept dispozițiile art. 304 pct.7 și 9 C.proc.civ., susținând, în esență, atât greșita interpretare și aplicare a unor dispoziții legale, cât și omisiunea instanței de apel de a examina conduita intimaților - pârâți prin prisma actele normative date în aplicarea dispozițiilor care privesc întocmirea documentațiilor cadastrale.

Instanța de apel, rejudecând cererea de chemare în judecată (ca efect al anulării sentinței), a respins-o, reținând în esență dispozițiile art. 885 alin.1 NCC și împrejurarea că nu este permisă înregistrarea în evidențele OCPI a unui imobil fără localizare certă.

În ceea ce privește incidența în speță a dispozițiilor art. 885 alin.(1) NCC, care prevăd că: *"Sub rezerva unor dispoziții legale contrare, drepturile reale asupra imobilelor cuprinse în cartea funciară se dobândesc, atât între părți, cât și față de terți, numai prin înscrierea lor în cartea funciară, pe baza actului sau faptului care a justificat înscrierea"*, Înalta Curte reține că, potrivit dispoziției tranzitorii cuprinsă în art. 56 din Legea nr. 71/2011, dispozițiile art. 885 alin.(1) susmenționate care consacră caracterul constitutiv al înscrierilor în cartea funciară se aplică numai după finalizarea lucrărilor de cadastru pentru fiecare unitate administrativ teritorială și deschiderea, la cerere sau din oficiu, a cărților funciare pentru imobilele respective, în conformitate cu Legea cadastrului și publicității imobiliare nr.7/1996, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

Potrivit art.1 lit. i) din Legea nr. 215/2001, republicată și modificată, a administrației publice locale, unitățile administrativ-teritoriale sunt comunele, orașele și județele.

Prin urmare, pentru a face aplicarea dispozițiilor art. 885 alin.(1) NCC, instanța de apel avea obligația de a constata în prealabil că în unitatea administrativ-teritorială în care este situat terenul ce face obiectul antecontractului de vânzare au fost finalizate lucrările de cadastru și au fost deschise cărțile funciare.

Față de motivele care au întemeiat soluția de respingere a cererii de chemare în judecată, Înalta Curte reține că pentru comuna Gălbinași, la data pronunțării hotărârii ce face obiectul controlului judiciar, nu puteau fi considerate finalizate lucrările de cadastru de vreme ce încă nu existau nici planurile parcelare pentru toate tarlalele.

Distinct de faptul că instanța de apel a ignorat norma tranzitorie cuprinsă în art. 56 din Legea nr. 71/2011, făcând o greșită aplicare a dispozițiilor legale aplicabile în speță, se constată că

aceasta a revenit asupra probei cu expertiză judiciară în specialitatea topometrie - deși reținuse corect aplicabilitatea dispozițiilor art. 3² alin.(3) din Legea nr. 146/1997 - și a concluzionat, fără a motiva în drept, că cererea de chemare în judecată nu poate fi admisă întrucât există o imposibilitate concretă de a se efectua o expertiză tehnică judiciară care să poată fi avizată de Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară, nefiind permisă înregistrarea în evidențele acestui oficiu a unui imobil fără localizare certă.

Aceste considerente au la bază relațiile furnizate de Primăria comunei Gălbinași și de expertul desemnat de curtea de apel, conform cărora la nivelul acestei localități există un deficit de teren față de titlurile de proprietate emise, ceea ce conduce la imposibilitatea întocmirii planurilor parcelare.

În plus, pentru o suprafață de 6,39 ha, există o suprapunere a titlurilor de proprietate.

În opinia instanței de apel, nu poate fi pronunțată o hotărâre care să țină loc de act de vânzare pentru că în realitate nu există un refuz nejustificat al părților ci o imposibilitate de înscriere a terenurilor în cartea funciară.

Înalta Curte reține că, în condițiile art. 1669 alin.(1) NCC, pentru a putea pronunța o hotărâre care să țină loc de contract de vânzare, instanța de judecată trebuie să constate că una dintre părțile care au încheiat o promisiune bilaterală de vânzare refuză în mod nejustificat să încheie contractul promis și, respectiv, că toate celelalte condiții de validitate sunt îndeplinite. Conform considerentelor deja expuse, în speță înscrierea în cartea funciară nu este constitutivă de drepturi ci se face în scop de opozabilitate.

Anterior examinării condițiilor de înscriere în cartea funciară a suprafeței totale de teren menționată în promisiunea de vânzare, instanța de apel avea obligația să verifice dacă intimații-pârâți și-au îndeplinit obligațiile care decurg din convenția încheiată cu apelanta-reclamantă, aceea de a încheia în formă autentică notarială contractul de vânzare, iar în cazul în care răspunsul era negativ, să verifice dacă, deși aceștia au efectuat toate demersurile necesare, din motive care nu le sunt imputabile, au fost în imposibilitate de a-și onora obligațiile asumate.

Înalta Curte subliniază că lipsa oricăror demersuri ale intimaților-pârâți pentru obținerea documentației cadastrale necesare încheierii actului de vânzare în formă autentică notarială potrivit dispozițiilor art. 54 din Legea nr.7/1996 (care prevăd în sarcina notarului public obligația de a solicita, în ipoteza actelor prin care se transmite un drept real imobiliar, înscrierea în cartea funciară) echivalează cu un refuz de încheiere a actului în formă notarială, chiar dacă prin întâmpinare aceștia s-au declarat de acord cu admiterea cererii de chemare în judecată.

Astfel, condiția existenței unui refuz nejustificat al unuia dintre cocontractanți este impusă de legiuitor pentru a evita încărcarea rolului instanțelor judecătorești cu cereri de chemare în judecată care nu au un veritabil caracter contencios.

Interpretarea conform căreia existența unor presupuse dificultăți în întocmirea documentației cadastrale relevate cu prilejul judecării ar echivala cu lipsa refuzului intimaților-pârâți (și deci cu respingerea cererii de chemare în judecată pentru neîndeplinirea primei condiții impuse de art. 1669 alin.1 NCC), conduce la concluzia că, față de atitudinea pasivă a părților, încheierea actului de vânzare în formă autentică nu mai este posibilă.

O asemenea interpretare, în absența unor considerente care să justifice în fapt și în drept vătămarea la care este expusă recurenta-reclamantă (respectiv pierderea dreptului de a dobândi proprietatea asupra terenului menționat în cererea de chemare în judecată) contravine principiului libertății circuitului civil și garantării dreptului de proprietate care ar suporta limitări în exercițiul atributului dispoziției juridice exclusiv din considerente tehnice legate de evidențierea terenului în cartea funciară.

Așa cum s-a arătat deja, în cauza pendinte, înscrierea în cartea funciară nu este o condiție de validitate, ci de opozabilitate față de terți iar pentru ipotezele în care instanța de judecată apreciază, ca în speță, că este necesară administrarea unei expertize judiciare de specialitate urmează a se solicita, în condițiile art. 3² alin.(3) din Legea nr. 146/1997, avizul oficiului de cadastru și publicitate imobiliară.

Conform dispozițiilor art.1669 alin.(1) NCC, instanța de apel, subsecvent verificării condiției existenței unui refuz nejustificat trebuia să verifice dacă sunt îndeplinite condițiile de valabilitate ale contractului de vânzare. O asemenea analiză nu s-a efectuat în cauză.

Prin urmare, Înalta Curte reține că instanța de apel a pronunțat o hotărâre nelegală în sensul că : a făcut în mod greșit aplicarea dispozițiilor art. 885 alin.(1) NCC, nu a cercetat îndeplinirea condițiilor prevăzute de art.1669 alin.(1) NCC și nici nu a epuizat cercetarea judecătorească, concluzionând înainte de administrarea probei cu expertiză judiciară în specialitatea topometrie și fără a examina dispozițiile invocate de reclamantă din Regulamentul privind conținutul, modul de întocmire și recepție a documentațiilor cadastrale în vederea înscrierii în cartea funciară (conform cărora planul parcelar putea fi întocmit și la cererea intimaților-pârâți, iar existența unor titluri de proprietate aparținând unor proprietari diferiți în ceea ce privește suprafața de 6,39 ha din totalul de 52, 0225 ha, conduce la aplicarea dispozițiilor art. 27 alin.(2¹) din Ordinul nr. 634/2006 emis de directorul general al ANCPI). În plus, decizia recurată nu cuprinde argumentele de drept pe baza cărora instanța de apel a concluzionat că înscrierea în cartea funciară nu este posibilă.

În consecință, recursul declarat de reclamantă împotriva deciziei nr.482/A/2014 a Curții de Apel București a fost admis în temeiul dispozițiilor art. 312 alin.(1), 314 și 304 pct.7 și 9 C.proc.civ., cu consecința casării deciziei recurate și trimiterii cauzei, spre rejudecare, aceleiași instanțe.

26. Acțiune în despăgubiri formulată împotriva Guvernului pentru preținse prejudicii cauzate ca urmare a neadoptării unor acte normative. Lipsa condițiilor pentru antrenarea răspunderii civile delictuale a autorității executive.

C.civ. din 1864, art. 998 – 999

Neadoptarea unei legislații într-o anumită materie în care Guvernul ar putea avea obligația adoptării acesteia, nu poate fi apreciată pe tărâmul răspunderii civile delictuale pentru fapta proprie, ci pe terenul obligațiilor pozitive pe care un stat le are pentru respectarea drepturilor fundamentale ale omului, protejate de tratatele internaționale la care România este parte, sau a celor reglementate pe terenul legislației comunitare.

Pentru a putea invoca însă o astfel de nerespectare a obligațiilor pozitive ce ar incumba statelor, este necesar ca cel care pretinde despăgubiri pentru că a suportat un prejudiciu, să fie victima directă a nerespectării unor astfel de obligații, deci să aibă un drept recunoscut fie în virtutea legii, fie prin alte mijloace prevăzute de lege, care, fiind încălcat, să dea naștere la despăgubiri.

În absența unei obligații legale determinate, atât din perspectiva titularului dreptului de despăgubire, corespunzător acestei obligații, cât și din perspectiva conținutului acesteia, nu se poate decela existența unei obligații concrete, a cărei neexecutare să poată fi calificată ca o faptă ilicită omisivă ce ar fi decurs ex lege.

Secția I civilă, decizia nr. 2680 din 25 noiembrie 2015

Prin cererea formulată la data de 01.10.2008, pe rolul Tribunalului București, reclamanta Asociația X. a solicitat, în contradictoriu cu pârâții Guvernul României, reprezentat prin Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale și Ministerul Economiei și Finanțelor, obligarea pârâților, în solidar, la plata sumei de 700.000 lei, reprezentând valoarea prejudiciului produs în patrimoniul său, în perioada sezonului de vânătoare 2005-2006, urmare intrării în vigoare și aplicării O.U.G. nr. 140/2005, prin care s-a interzis vânătoarea, pârâtele nesolicitând și neaprobând alocarea de fonduri pentru despăgubirea persoanelor prejudiciate.

În drept, acțiunea a fost întemeiată pe dispozițiile art. 5 din O.U.G. nr. 140/2005 (OUG nr.

11/22.02.2006) raportate la dispozițiile art. 999, 1000 și 1073 Cod civil.

În ședința publică din data de 20.02.2009, instanța a pus din oficiu în discuție excepția necompetenței funcționale a secției civile, în raport de obiectul pricinii.

Prin încheierea din 27.02.2009, Tribunalul București, Secția a IV-a civilă a admis excepția necompetenței funcționale a secției civile și a înaintat cauza, prin transpunere, la Tribunalul București, Secția a IX-a contencios administrativ.

Prin sentința civilă nr. 1550 din 22.04.2009, Tribunalul București, Secția a IX-a de contencios administrativ și fiscal a admis excepția de necompetență materială și a declinat competența de soluționare a cauzei, în favoarea Curții de Apel București, Secția de contencios administrativ și fiscal.

În fond, după declinare, Curtea de Apel București, Secția a VIII-a de contencios administrativ și fiscal, prin decizia nr. 1021 din 22.04.2010, a admis recursul formulat de reclamantă și a dispus casarea sentinței și trimiterea cauzei spre rejudecare Secției civile a Tribunalului București, întrucât obiectul cererii îl constituie o acțiune în pretenții, iar nu contestarea unui act administrativ, în sensul Legii nr. 554/2004.

Prin sentința civilă nr. 722 din 28.03.2012 a Tribunalului București, Secția a V-a civilă, s-a admis acțiunea reclamantei și s-a dispus obligarea părților Guvernul României, prin Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale, Ministerul Finanțelor Publice, reprezentat de Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice București și Ministerul Mediului și Schimbării Climatice, prin Departamentul pentru Ape, Păduri și Piscicultură la plata către reclamantă a sumei de 700.000 lei cu titlu de daune materiale și la 5.000 lei cheltuieli de judecată.

În pronunțarea acestei soluții, s-a reținut că, prin măsurile adoptate de Guvernul României pentru combaterea gripei aviare, pârâta a suferit unele prejudicii, recunoscute generic de Guvernul României prin O.U.G. nr. 140/2005.

S-au respins excepțiile invocate de pârâții Ministerul Finanțelor Publice și Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale privind lipsa calității procesuale pasive, motivat de procedurile OUG nr. 140/2005.

Prin încheierea de îndreptare a erorii materiale a acestei sentințe, pronunțate la data de 7.01.2014, care face parte integrantă din aceasta, s-a dispus admiterea acțiunii reclamantei, în contradictoriu cu pârâții Guvernul României, reprezentat prin Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale, Ministerul Finanțelor Publice și Ministerul Mediului și Pădurilor și obligarea acestora, în solidar, la plata către reclamantă a sumei de 700.000 lei cu titlu de daune materiale și la 5.000 lei cheltuieli de judecată.

Împotriva sentinței nr. 722/2012 a Tribunalului București, au declarat apel pârâții.

În apelul pârâtului Ministerul Mediului și Schimbărilor Climatice, s-a arătat că acesta nu are calitate procesuală pasivă pentru că nu are atribuții în aplicarea OUG nr. 140/2005 și că nu este incidentă răspunderea delictuală, întrucât nu există fapta ilicită.

Pârâtul Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale a reiterat, în apelul său, excepția lipsei calității procesuale pasive, prin înființarea Ministerul Mediului, și a susținut că nu există răspundere delictuală, în absența unei fapte ilicite.

Pârâtul Ministerul Finanțelor Publice a reiterat excepția lipsei calității sale procesuale pasive, faptul că nu există temei al despăgubirii reclamantei, prin raportare la art. 9¹ din OUG nr. 11/2006, și că, în mod greșit, a fost obligată la cheltuieli de judecată, neavând o culpă procesuală.

Prin decizia nr. 125/A din 24.03.2014 a Curții de Apel București, Secția a IV-a civilă, pronunțată în complet de divergență, s-au respins apelurile, ca nefondate.

Prin decizia nr. 284 din 23.10.2014, Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția I civilă a admis recursurile declarate de pârâții Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale și Ministerul Finanțelor Publice, reprezentat de Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice București, împotriva deciziei nr. 125/A/2014 a Curții de Apel București, a casat decizia recurată și a trimis cauza spre rejudecare la aceeași instanță, reținând că au fost încălcate dispozițiile art. 257 alin. (5) C.proc.civ. și art. 54 alin. (2) din Legea nr. 304/2004.

În rejudecare, prin decizia civilă nr. 322/A din 18.06.2015, Curtea de Apel București, Secția IV-a civilă, în majoritate, a respins apelurile declarate de Guvernul României, prin Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale și Ministerul Mediului și Schimbării Climatice, prin Departamentul pentru Ape, Păduri și Piscicultură, împotriva sentinței civile nr. 722/2012, pronunțată de Tribunalul București. A admis apelul Ministerului Finanțelor Publice împotriva aceleiași sentințe și a schimbat, în parte, sentința, în sensul că a înlăturat mențiunea din dispozitiv privind obligarea Ministerului Finanțelor Publice la plata cheltuielilor de judecată. S-au menținut celelalte dispoziții ale sentinței.

Curtea, în majoritate, a constatat că apelurile sunt nefondate, pentru următoarele considerente:

Prin OUG nr. 140/2005, au fost instituite unele restricții și interdicții de vânăre a unor specii de păsări și mamifere sălbatice, motivat de imperativul combaterii gripei aviare.

Prin același act normativ, s-au stabilit, în art. 5, 6, măsuri de despăgubire a celor afectați, despăgubiri asigurate printr-un fond la dispoziția Guvernului și aprobate prin hotărâre a Guvernului.

Acest act normativ a fost abrogat prin OUG nr. 11/2006 care a menținut, totuși, majoritatea prevederilor actului abrogat și a adăugat altele noi, printre acestea și pe aceea că despăgubirile acordate din fondul de intervenție se solicită, fundamentat, de fiecare minister implicat.

În acest context, reclamanta a solicitat Ministerului Agriculturii să întreprindă demersuri pentru constatarea pagubei cauzate de interzicerea totală a vânătorii în județul Tulcea, solicitarea nefiind soluționată decât prin emiterea unor criterii generale, contestate de reclamantă.

În cauză, s-a dispus efectuarea unei expertize tehnice care să evalueze, pe baza înscrisurilor depuse la dosar, paguba produsă prin măsura de interzicere a vânătorii în sezonul mai 2005 – iunie 2006.

Expertul a concluzionat că paguba produsă prin aplicarea actului normativ de interdicție este în cuantum de 700.000 lei.

În baza OUG nr. 140/2005 și OUG nr. 11/2006, pârâții Ministerul Agriculturii, inițial și, ulterior, Ministerul Mediului, după înființarea acestuia, aveau obligația întocmirii unor note de fundamentare prin care să evalueze prejudiciile aduse reclamantei prin aplicarea normelor legale de interdicție a vânătorii în sezonul 2005 – 2006 și să întocmească un proiect de hotărâre de guvern pe care să-l propună aprobării guvernului. Pârâții nu și-au îndeplinit aceste obligații, motiv pentru care criticile lor, atât din perspectiva calității procesuale pasive, cât și pe fondul cauzei, au fost respinse.

În legătură cu pârâțul Ministerul Finanțelor Publice, s-a constatat că acesta, în calitate de responsabil unic al gestionării bugetului public, și, implicit, și al Fondului de intervenție, are calitate procesuală pasivă în cauză.

Apelul acestui pârât a fost admis însă, în privința obligării sale greșite la cheltuieli de judecată. Actele normative de interdicție au prevăzut implicarea Ministerului Finanțelor Publice, respectiv operarea Fondului de intervenție, doar în urma întocmirii de către ministerele implicate a unor note de fundamentare.

În speță, astfel de note de fundamentare nu au existat, așa încât nu se poate reține o culpă a Ministerului Finanțelor Publice în neacordarea de despăgubiri către reclamantă până la această dată.

A fost menținută obligarea tuturor pârâților la plata de despăgubiri, în considerarea faptului că fiecare dintre aceștia este responsabil, prin lege, în procesul de evaluare/acordare de daune, în ipotezele reglementate prin OUG nr. 140/2005 și OUG nr. 11/2006.

Au fost respinse criticile privind impedimentul alocării de anumite sume doar de către anumiți ordonatori de credite, în considerarea faptului că plata despăgubirilor stabilite prin prezenta hotărâre este suportată doar din acel fond de intervenție aflat la dispoziția Guvernului României.

Judecătorul opiniei separate a considerat că se impune admiterea apelurilor, schimbarea în parte a sentinței apelate, în sensul respingerii acțiunii reclamantei, în contradictoriu cu toți pârâții, ca neîntemeiată și păstrării celorlalte dispoziții ale sentinței apelate.

Împotriva acestei decizii, au declarat recurs pârâții Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale și Ministerul Finanțelor Publice, reprezentat de Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice București.

Recurentul-pârât Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale, acronim MADR, a solicitat admiterea recursului, modificarea în tot a deciziei recurate, admiterea excepției lipsei calității procesuale pasive a acestui minister, cu consecința scoaterii sale din cauză și, pe fond, respingerea acțiunii ca nefondată, pentru următoarele motive:

Calitatea procesuală pasivă presupune existența unei identități între persoana pârâtului și cel despre care se pretinde că este obligat în raportul juridic dedus judecății, reclamantul fiind cel obligat a face dovada acestei calități, prin indicarea obiectului cererii și a motivelor de fapt și de drept pe care se întemeiază pretenția sa. Or, astfel cum a fost formulată cererea de chemare în judecată și urmare modificărilor legislative, reclamanta nu a făcut dovada existenței identității dintre minister și cel care ar putea fi obligat în raportul juridic dedus judecății.

Pentru o apreciere judicioasă a cauzei, este de reținut faptul că justificarea chemării în judecată a M.A.D.R. a fost dată de faptul că, până la data intrării în vigoare a OUG nr. 11/2009, acesta era autoritatea publică centrală care administra managementul silvic și cinegetic.

Însă, odată cu publicarea OUG nr. 115/2009 și HG. nr. 1635/2009 privind organizarea și funcționarea Ministerului Mediului și Pădurilor, activitățile privind pădurile și activitățile structurilor specializate în acest domeniu au fost preluate de Ministerul Mediului și Pădurilor, astfel cum reiese din dispozițiile art. 1 alin. (2) și art. 3 din hotărâre.

Prin urmare, se impune constatarea transmisiunii calității procesuale pasive către Ministerul Mediului și Pădurilor în prezenta cauză și constatarea lipsei calității procesuale pasive a Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale, în temeiul dispozițiilor art. 7 din OUG nr. 115/2009 și a art. 1 alin. (2) și 3 și art. 5 din H.G. nr. 1635/2009, inclusiv anexa la această hotărâre.

Recurentul a apreciat că soluția instanței de apel este nelegală și pentru că, deși s-a dispus introducerea în cauză a Ministerului Mediului și Pădurilor, a fost menținut în cauză fără temei legal.

Mai mult, ministerul nu avea atribuții de primire a documentației, de verificare, de aprobare a acesteia ori de plată a deconturilor beneficiarilor, iar sumele pentru despăgubiri „se asigură din fondul de intervenție la dispoziția Guvernului”.

Pe fondul cauzei, s-a învederat că, prin aplicarea prevederilor art. 3 din OUG nr. 140/2005, activitatea de vânatoare a fost interzisă, în scopul diminuării riscului contactului direct al omului cu sursele de infecție a influenței aviare, ceea ce a produs pagube gestionarilor de fonduri de vânatoare.

Conform prevederilor art. 5 din OUG nr. 140/2005, sumele necesare pentru acordarea de despăgubiri se asigură din fondul de intervenție la dispoziția Guvernului și se aprobă prin hotărâre a Guvernului, prevederi ce au fost preluate și în dispozițiile art. 10 din OUG nr. 11/2006 privind măsurile ce se aplică pentru monitorizarea, combaterea și eradicarea gripei aviare pe teritoriul României, care au abrogat prevederile OUG nr. 140/2005.

Reclamanta a solicitat instanței obligarea sa la plata de despăgubiri, ca urmare a intrării în vigoare a OUG nr. 140/2005, prin care s-a interzis activitatea de vânatoare, în scopul diminuării riscului contactului direct al omului cu sursele de infecție a influenței aviare.

Pentru acordarea despăgubirilor aferente reprezentând contravaloarea prejudiciului pretins de asociație, ca urmare a aplicării prevederilor ordonanței, nu există cadru legal, întrucât hotărârea de guvern privind sumele necesare pentru acordarea de despăgubiri din Fondul de intervenție la dispoziția Guvernului nu a fost adoptată.

Raportat la temeiul de drept invocat de reclamantă (art. 999 și 1000 C.civ.), recurentul a susținut că nu sunt întrunite condițiile răspunderii civile delictuale, întrucât nu a fost precizată existența unei răspunderi civile cauzată de fapta altor persoane.

Teoria și jurisprudența au statuat că, pentru a exista răspundere civilă delictuală, trebuie îndeplinite condițiile generale ale răspunderii, adică existența unei fapte ilicite, existența unui prejudiciu, raportul de cauzalitate între fapta ilicită și prejudiciu și vinovăția autorului.

Fapta ilicită constituie orice faptă prin care, încălcându-se o normă juridică, sunt cauzate prejudicii dreptului subiectiv al unei persoane sau se aduce atingere intereselor sale legitime.

Prejudiciul constituie o condiție esențială a răspunderii civile delictuale și reprezintă o consecință negativă suferită de o anumită persoană din cauza faptei ilicite a unei alte persoane.

Pentru antrenarea răspunderii civile este necesar ca între fapta ilicită și prejudiciu să existe un raport de cauzalitate care se determină potrivit sistemului cauzei proxime, cauzei adecvate, cauzalității necesare și cauzei necesare.

Având în vedere aceste considerente, se constată că cel puțin două dintre condițiile cumulative prevăzute nu sunt îndeplinite în cauză, astfel încât să poată fi reținută culpa recurentului.

Interzicerea activității de vânatoare, în scopul diminuării riscului contactului direct al omului cu sursele de infecție a influenței aviare, s-a dispus în temeiul OUG nr. 140/2005, astfel încât nu poate fi calificată ca fiind o faptă ilicită, scopul fiind acela de a diminua riscul răspândirii gripei aviare.

În plus, răspunderea civilă delictuală presupune culpa imputabilă autorului. Nici această condiție nu se poate reține în sarcina ministerului, având în vedere că s-a urmărit prevenirea unei situații care ar fi putut produce prejudicii mult mai mari, raportat la scopul urmărit prin elaborarea ordonanței de urgență, respectiv „diminuarea riscului contactului direct al omului cu sursele de infecție ale influenței aviare”.

Acest act a fost emis cu respectarea prevederilor legale, fiind astfel exclusă prezumția unei încălcări a normelor de drept obiectiv și, ca atare, nu este întrunită condiția existenței unei fapte ilicite sau a culpei ministerului în speță.

În cauză, nu sunt îndeplinite nici condițiile existenței raportului de cauzalitate dintre faptă și prejudiciu și a vinovăției.

În ceea ce privește cuantumul cheltuielilor de judecată, recurentul a învederat că acesta este vădit exagerat, raportat la obiectul cererii de chemare în judecată, solicitând fie aplicarea art. 274 alin. (3) C.proc.civ., fie respingerea acestora.

Recurentul-pârât Ministerul Finanțelor Publice, reprezentat de Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice București, a solicitat admiterea recursului, modificarea în parte a deciziei civile recurate, cu consecința admiterii în totalitate a apelurilor și schimbării sentinței de fond, în sensul respingerii acțiunii ca neîntemeiată.

În dezvoltarea motivelor de recurs, a fost criticată soluția pronunțată, pentru următoarele considerente:

Hotărârea instanței de apel este, în parte, netemeinică și nelegală, fiind dată cu aplicarea greșită a legii, fiind incident art. 304 pct. 9 C.proc.civ.

În acest sens, s-a arătat că, în mod greșit, instanța a menținut obligația de plată a despăgubirilor în sarcina Ministerului Finanțelor Publice, alături de ceilalți pârâți din cauză.

Astfel, s-a apreciat, în ciclul procesual anterior, că răspunderea instituită de normele speciale ale OUG nr. 140/2005 constituie un caz particular de răspundere civilă delictuală, al cărei temei general se regăsește în prevederile art. 998, 999 C.civ.

Însă, pentru a fi admisibilă o cerere fundamentată pe dispozițiile art. 998-999 C.civ., trebuie îndeplinite condițiile răspunderii civile delictuale pentru fapta proprie, respectiv: fapta să aibă un caracter ilicit, existența prejudiciului, vinovăția autorului și legătura de cauzalitate între fapta ilicită și prejudiciu.

Or, în cauză, nu se poate constata existența unei fapte ilicite din partea pârâtelor și nu se poate reține existența unei legături de cauzalitate între adoptarea O.U.G. nr. 140/2005 și prejudiciul suferit de către reclamantă.

Astfel, emiterea și promulgarea unui act juridic nu poate constitui o faptă ilicită, scopul urmărit prin promulgarea OUG. nr. 140/2005 fiind acela de a diminua riscul răspândirii gripei aviare.

Veritabilă legătură de cauzalitate este aceea între epidemia de gripă aviară și prejudiciu.

Fiind o împrejurare de fapt, imprevizibilă și de neînălțurat, cu caracter de calamitate naturală, gripa aviara îndeplinește toate condițiile pentru o situație de forță majoră, caz în care nu se poate reține culpa guvernului sau a unei instituții de stat pentru măsurile luate în vederea combaterii acesteia.

De altfel, prin măsurile luate în baza O.U.G. nr. 140/2005, reclamantei i s-au creat în primul rând beneficii, fiind evident că o eventuală continuare a activității acesteia, în respectiva perioadă, ar fi putut duce la prejudicii incomparabil mai mari, atât materiale, cât și de imagine, acestea din urmă cu consecințe pecuniare.

Așadar, O.U.G. nr. 140/2005 și O.U.G. nr. 11/2006 reprezintă acte normative adoptate pentru un caz de forță majoră, destinate să înlăture riscurile de răspândire a gripei aviare.

În acord cu opinia separată, s-a susținut că aceste texte sunt generale, întrucât nu definesc nici noțiunea de prejudiciu, nici categoriile de persoane care vor beneficia de despăgubiri, necircumstanțind în niciun fel de natură a da naștere în beneficiul vreunei persoane a unui drept efectiv la despăgubiri. Au fost reiterate în acest sens argumentele opiniei separate.

Un alt argument în favoarea respingerii acțiunii ca neîntemeiată îl constituie faptul că nici unul dintre cele două acte normative incidente în cauză (O.U.G. nr. 140/2005 și O.U.G. nr. 11/2006) nu prevede acordarea de despăgubiri pentru eventuale prejudicii aduse prin interzicerea vânării speciilor de pasări sălbatice.

Din lectura dispozițiilor ordonanței de urgență, în special a art. 91 din OUG nr. 11/2006 („*Toate păsările existente în afara gospodăriei se consideră că nu au stăpân, se confiscă și se euthanasiază, fără a se acorda despăgubiri.*”), rezultă faptul că nu se prevede acordarea de despăgubiri pentru eventuale prejudicii aduse prin aplicarea actului normativ invocat, motiv pentru care, nici din acest punct de vedere, nu sunt îndeplinite condițiile răspunderii civile delictuale.

Mai mult, fondul din care se asigură despăgubirile, ca urmare a aplicării măsurilor pentru prevenirea și combaterea gripei aviare se află la dispoziția Guvernului, situație în care Ministerul Finanțelor Publice nu are atribuții în acordarea de despăgubiri, potrivit prevederilor OUG nr. 140/2005. Totodată, Ministerul Finanțelor Publice nu are atribuții nici în elaborarea hotărârilor de Guvern pentru aprobarea unor astfel de despăgubiri.

Prin urmare, rezultă faptul că Ministerul Finanțelor Publice nu poate fi obligat la despăgubiri, întrucât nu are competențe legale, nici referitor la plata despăgubirilor prevăzute în O.U.G. nr. 140/2005, nici cu privire la elaborarea hotărârilor de guvern pentru aprobarea unor astfel de despăgubiri.

Recursurile sunt fondate, pentru următoarele argumente:

Sub un prim aspect, trebuie constatat că acțiunea formulată în cauză și recursurile declarate aduc în dezbatere problematica posibilității antrenării răspunderii civile delictuale a Guvernului, prin ministerele de resort, în ipoteza neadoptării unei legislații specifice, despre care un particular, în speță, reclamanta intimată Asociația X., pretinde că ar fi trebuit adoptată într-un anumit domeniu – cel al vânătorii, pentru despăgubirea sa, în contextul interzicerii vânătorii din cauza suspiciunii influenței (gripei) aviare.

Acestea fiind coordonatele obiective ale cauzei, fixate prin efectul general al introducerii cererii de chemare în judecată, va fi supus cenzurii de legalitate, intrinsecă recursului, modul în care instanțele de fond au interpretat și aplicat, în cauza particulară dedusă judecătii, dispozițiile legale relevante în această materie, urmând a se verifica dacă Guvernul, prin ministerele de resort, poate răspunde, din unghiul răspunderii civile delictuale reglementate de art. 998 - 999 C.civ., pentru fapta care i se impută.

Sub un al doilea aspect, trebuie subliniat faptul că, în acord cu considerentele opiniei separate formulate de judecătorul apelului, problematica calității procesuale pasive a pârâților chemați în judecată reprezintă, în prezentul litigiu, o chestiune de fond, strict legată de săvârșirea faptei prejudiciabile imputate și pretinsa vinovăție cu care aceasta a fost săvârșită, și va fi tratată în această modalitate, fără a fi necesar să primească o dezlegare din perspectiva art. 137 alin. (1) C.proc.civ.

În drept, dispozițiile legale reclamate ca fiind încălcate sunt:

Art. 3 alin. (1) și (2) din OUG nr. 140/2005 privind măsurile ce se aplică ca urmare a suspiciunii influenței aviare prevede că:

(1) *În scopul diminuării riscului contactului direct al omului cu sursele de infecție ale influenței aviare, se interzice:*

a) *vânarea exemplarelor din speciile prevăzute de Legea fondului cinegetic și a protecției vânatului nr. 103/1996, republicată, pe teritoriul Rezervației Biosferei "Delta Dunării", precum și pe raza administrativ-teritorială a județului Tulcea, până în momentul stingerii bolii;*

b) *vânarea exemplarelor din speciile de păsări prevăzute în Legea nr. 103/1996, republicată, pe întregul teritoriu al țării, până în momentul stingerii bolii.*

(2) *în condițiile apariției suspiciunii influenței aviare pe raza administrativ-teritorială a unui județ, președintele Comandamentului antiepidemiologic central interzice vânatoarea exemplarelor din speciile de mamifere prevăzute de Legea nr. 103/1996, republicată, prin decizie, pe teritoriul județului respectiv.*

Conform prevederilor art. 5 din O.U.G. nr. 140/2005, *sumele necesare asigurării derulării acțiunilor de prevenire și combatere a bolii, precum și cele necesare pentru acordarea de despăgubiri se asigură din Fondul de intervenție la dispoziția Guvernului și se aprobă prin hotărâre a Guvernului.*

Potrivit dispozițiilor art. 10 din OUG nr. 11/2006 privind măsurile ce se aplică pentru monitorizarea, combaterea și eradicarea gripei aviare pe teritoriul României, care au abrogat prevederile OUG nr. 140/2005, *sumele necesare asigurării derulării acțiunilor de monitorizare, prevenire și combatere a bolii, precum și cele pentru acordarea de despăgubiri se asigură din Fondul de intervenție la dispoziția Guvernului, la solicitarea fundamentată a fiecărui minister implicat, și se aprobă prin hotărâre a Guvernului.*

Pentru controlul influenței aviare în România, legislația de bază este reprezentată de Ordinul Președintelui A.N.S.V.S.A. nr. 54/2007, cu modificările și completările ulterioare, ce transpune în legislația românească Directiva Consiliului 2005/94/CE privind măsurile comunitare pentru controlul influenței aviare. Pe lângă acesta, cadrul legal de aplicare al măsurilor de control este completat de legislația relevantă în domeniu.

Conform planului de contingent al României pentru influența aviară (gripa aviară), uciderea păsărilor infectate, precum și a păsărilor și a animalelor ce pot reprezenta sursă de infecție și plata compensațiilor sunt cuprinse în Hotărârea de Guvern nr. 1214/2009 privind metodologia pentru stabilirea și plata despăgubirilor ce se cuvin proprietarilor de animale tăiate, ucise sau altfel afectate în vederea lichidării rapide a focarelor de boli transmisibile ale animalelor.

Potrivit art. 4 din H.G. nr. 1214/2009: (1) *beneficiază de despăgubiri, potrivit legii, persoanele juridice și persoanele fizice proprietare de animale, în cazul în care animalele sunt deținute cu respectarea normelor sanitar-veterinare în vigoare, cu referire la declararea și înregistrarea obligatorie în registrul agricol și în sistemul național de identificare și înregistrare a animalelor, în conformitate cu reglementările legale în vigoare, dacă au suferit pagube la suspiciunea sau confirmarea bolii prin aplicarea măsurilor de control specifice ce se întreprind pentru lichidarea rapidă a focarelor de boli transmisibile prevăzute în lista cuprinsă în anexa nr. 1.*

(2) *Beneficiază de despăgubiri persoanele juridice și persoanele fizice proprietare de animale, dacă animalele suspectate de boală au fost predate către unitățile de abatorizare, autorizate sanitar-veterinar, direct de către proprietarii acestora ori prin intermediari, persoane fizice sau juridice, în cadrul programelor naționale de eradicare a epizootiilor, de la data aprobării acestor programe, în vederea sacrificării în scop de diagnostic.*

(3) *Beneficiază de despăgubiri proprietarii de animale din exploatațiile în care se aplică măsurile de control al bolilor, inclusiv din exploatațiile aflate în zona de protecție a focarului, precum și alte persoane fizice și juridice care au suferit pagube colaterale prin aplicarea măsurilor de eradicare și combatere a bolilor.*

(4) *Despăgubirile prevăzute la alin. (1)-(3) nu vor fi acordate persoanelor fizice sau*

juridice sancționate contravențional în baza art. 9.

(5) Despăgubirile se acordă în baza evaluărilor făcute de comisia de evaluare prevăzută la art. 7 alin. (1) și a documentației prevăzute la art. 11.

(6) În cazul lichidării rapide a focarelor de boli transmisibile, despăgubirile se acordă indiferent dacă animalele sunt asigurate sau nu.

Potrivit dispozițiilor art. 998 – 999 C.civ.: *Orice faptă a omului care cauzează altuia un prejudiciu obligă pe acela din a cărui greșeală s-a ocazionat a-l repara. Omul este responsabil nu numai de prejudiciul ce a cauzat prin fapta sa, dar și de acela ce a cauzat prin neglijența sau prin imprudența sa.*

Procedând în continuare la analiza deciziei recurate din perspectiva interpretării și aplicării dispozițiilor legale relevante, instanța de recurs reține următoarele:

În exercitarea atribuțiilor sale, Guvernul, ca autoritate publică a puterii executive, care asigură realizarea politicii interne și externe a țării și exercită conducerea generală a administrației publice, adoptă hotărâri și ordonanțe, conform art. 108 din Constituția României. Hotărârile se emit pentru organizarea executării legilor. Ordonanțele se emit în temeiul unei legi speciale de abilitare, în limitele și în condițiile prevăzute de aceasta, sau, în cazuri excepționale, a căror reglementare nu poate fi amânată, se pot adopta, ordonanțe de urgență, potrivit art. 114 alin. (4) din Constituție, cu obligația de a se justifica urgența în cadrul acestora.

Ministerele sunt organe de specialitate ale administrației publice centrale care realizează politica guvernamentală în domeniile de activitate ale acestora. Ministerele se organizează și funcționează numai în subordinea Guvernului, potrivit prevederilor Constituției și Legii nr. 90/2001.

În literatura juridică de specialitate, răspunderea juridică este considerată ca fiind acea categorie generală a dreptului ce constă în suportarea de către persoana care a săvârșit o faptă ilicită a unei sancțiuni juridice. Răspunderea juridică constituie cadrul juridic de realizare și întruchipare a sancțiunii juridice. Elementul comun al formelor răspunderii juridice este incompatibilitatea dintre conduita subiectului de drept și dispoziția normei juridice.

Principiul legalității răspunderii juridice presupune că, la baza acțiunii de tragere la răspundere juridică, trebuie să stea legea ca unic temei. Principiul angajării răspunderii juridice doar în temeiul legii este valabil pentru toate formele răspunderii juridice. În acest sens, dispune și Constituția României la art. 23 alin. 12: „nici o pedeapsă nu poate fi stabilită sau aplicată decât în condițiile și în temeiul legii.”

Pentru antrenarea răspunderii civile delictuale pentru fapta proprie este necesară îndeplinirea cumulativă a mai multor condiții: existența unei fapte ilicite, existența unui prejudiciu material sau moral, legătura de cauzalitate între fapta ilicită și prejudiciu și existența culpei.

În cauză, din perspectiva intimitei reclamante, fapta ilicită a recurentelor pârâte chemate în judecată constă, pe de o parte, în faptul interzicerii vânătorii și, pe de altă parte, în împrejurarea că hotărârea de guvern privind sumele necesare pentru acordarea de despăgubiri din fondul de intervenție la dispoziția guvernului nu a fost adoptată, întrucât ministerele de resort nu au întocmit notele de fundamentare prin care să evalueze prejudiciile aduse reclamantei, prin aplicarea normelor legale de interdicție a vânătorii, în sezonul 2005 – 2006, și nu au întocmit un proiect de hotărâre de guvern pe care să-l propună aprobării guvernului, pentru acordarea acestor despăgubiri, din fondul de intervenție menționat.

Caracterul ilicit al faptei se apreciază în raport cu ordinea de drept și cu raportul juridic concret. Modalitățile de săvârșire a conduitei ilicite sunt: acțiunea și inacțiunea (omisiunea). Inacțiunea constă în abținerea de la acțiune a persoanei care este obligată să săvârșească anumite fapte pozitive, adică să acționeze în felul stabilit de lege. Ea reprezintă atitudinea de pasivitate a persoanei față de norma juridică care îi impune o anumită activitate. Inacțiunea are un caracter conștient și voluntar, fiind o conduită dirijată pentru atingerea anumitor scopuri. Ca modalitate a conduitei ilicite, omisiunea nu este o simplă stare de pasivitate, ea este o acțiune prin omisiune, ce constă în nesăvârșirea unui act concret ce constituie obligația subiectului.

Sub aspectul interzicerii vânătăorii (prima faptă imputată), este corectă susținerea recurențelor, conform căreia activitatea de vânătăorie a fost interzisă în scopul diminuării riscului contactului direct al omului cu sursele de infecție ale gripei aviare, în temeiul OUG nr. 140/2005, astfel încât aceasta nu poate fi calificată ca o faptă ilicită. În același sens, temeiurile care au condus la emiterea acestui act normative sunt de interes general, iar emiterea acestui act normativ nu poate constitui o faptă ilicită.

În plus, din analiza legislației expuse în această materie, rezultă că obligația Guvernului, prin organismele de resort, era aceea de a combate influența aviară și de a asigura sănătatea publică, în contextul existenței focarelor de gripă aviară, iar beneficiarii despăgubirilor erau, conform H.G. nr. 1214/2009, cu modificările ulterioare, proprietarii de animale tăiate, ucise sau altfel afectate, în vederea lichidării rapide a focarelor de boli transmisibile ale animalelor.

Astfel, din perspectiva destinatarilor legii, actul normativ menționat specifică în mod expres, în art. 4-8, cine sunt beneficiarii plăților compensatorii, modul în care se compensează valoarea animalelor sacrificate din cauza influenței aviare, sursele alocării fondurilor pentru combaterea bolilor la animale și descrie baza de calcul a acestei evaluări. Anexa 1 a H.G. nr. 1214/2009 cu modificările ulterioare prezintă lista bolilor pentru a căror eradicare se acorda plăți compensatorii.

Compensarea se acorda proprietarului, la prețul pieței, pentru păsările suspecte de boală, ucise în scop de diagnostic și pentru combaterea bolii, cât și pentru produsele de origine animală și materialele care au fost confiscate și distruse prin incinerare sau îngropare, în conformitate cu prevederile Ordinului nr. 54/2007 pentru aprobarea Normei Sanitare Veterinare privitoare la măsurile de control împotriva influenței aviare, cu modificările și completările ulterioare, ce constituie transpunerea Directivei Consiliului 2005/94/EC în legislația românească.

În consecință, din examinarea ansamblului dispozițiilor legale relevante în această materie, nu rezultă că asociațiile de vânătăorie sunt destinatarii sau beneficiarii unui astfel de drept la despăgubiri.

Mai mult, în opinia instanței de recurs, neadoptarea unei legislații într-o anumită materie în care guvernul ar putea avea obligația adoptării acesteia nu poate fi apreciată pe tărâmul răspunderii civile delictuale pentru fapta proprie, invocată de intimata reclamantă, ci pe terenul *obligațiilor pozitive* pe care un stat le are pentru respectarea drepturilor fundamentale ale omului, protejate de tratatele internaționale la care România este parte, sau a celor reglementate pe terenul legislației comunitare.

Pentru a putea invoca însă o astfel de nerespectare a obligațiilor pozitive ce ar incumba statelor, este necesar ca cel care pretinde despăgubiri pentru că a suportat un prejudiciu să fie victima directă a nerespectării unor astfel de obligații, deci să aibă un drept recunoscut fie în virtutea legii, fie prin alte mijloace prevăzute de lege, care, fiind încălcat, să dea naștere la despăgubiri.

Or, în contextul procesual analizat, intimata reclamantă nu demonstrează că este beneficiara unor despăgubiri având ca izvor legea și al căror quantum sau întindere nu au putut fi stabilite, întrucât nu s-ar fi adoptat o legislație specifică (fapta omisivă imputată).

Astfel, cele două ordonanțe de urgență, invocate ca temei juridic în cauză, nu au stabilit în sarcina entităților pârâte obligația de adoptare a unor măsuri legislative în beneficiul categoriilor de persoane în care se încadrează intimata reclamantă și nici obligația de despăgubire a acestora pentru prejudiciul de natura celui invocat de aceasta, pentru a se determina că a existat o obligație concretă a recurenților pârâte pe care acestea nu și-au respectat-o.

În absența unei obligații legale determinate, atât din perspectiva titularului dreptului de despăgubire, corespunzător acestei obligații, cât și din perspectiva conținutului acesteia, nu se poate decela existența unei obligații concrete, a cărei neexecutare să poată fi calificată ca o faptă ilicită omisivă ce ar fi decurs *ex lege*.

În consecință, neefectuarea de către recurenții pârâți a anumitor demersuri legislative, pretinse de intimata reclamantă, în vederea despăgubirii sale pentru prejudiciul invocat în prezenta

cauză, nu poate fi considerată o faptă ilicită, pentru că nu a existat stabilită în sarcina acestora o asemenea obligație, determinată sub dublu aspect - al categoriilor de persoane în care să fi fost inclusă intimata reclamantă și al categoriilor de prejudicii de tipul celor alegate și care să se fi impus a fi reparate.

În acest context, se va reține, contrar susținerilor recurente-reclamante și argumentelor enunțate de instanțele de fond, că, în speță, nu sunt îndeplinite cerințele art. 998 - 999 C.civ. pentru antrenarea răspunderii civile delictuale, criticile formulate de recurenții-pârâți fiind fondate sub acest aspect. Astfel, pentru angajarea acestui tip de răspundere, nu este suficientă existența unei fapte prejudiciabile, ci aceasta trebuie să aibă un caracter ilicit, pentru că, în caz contrar, răspunderea civilă delictuală nu poate exista.

Or, potrivit art. 1 din H.G. nr. 1415/2004, măsurile dispuse de autoritățile statului pentru lichidarea focarelor de gripă aviară au fost luate pentru protejarea unui interes public, respectiv apărarea sănătății animalelor, siguranța alimentelor, protecția mediului, etc., în contextul unei obligații impuse de legislația comunitară în acest domeniu, fac parte din politica guvernamentală a unui stat și intră în marja de apreciere a acestuia.

În consecință, săvârșirea faptei pretins prejudiciabile, din perspectiva intimetei reclamante, în îndeplinirea unor obligații legale și pentru protejarea unui interes general, public, constituie o cauză care înlătură caracterul ilicit al faptei, fiind o cauză exoneratoare de răspundere, cu excepția abuzului de drept, ce nu este dovedit în cauză. Prin urmare, în ipoteza dedusă judecătii, este exclusă antrenarea răspunderii civile delictuale a pârâților.

Pentru considerentele expuse, apreciind că instanța de apel a pronunțat o hotărâre nelegală din perspectiva interpretării și aplicării dispozițiilor legale incidente în cauza dedusă judecătii, fiind operant motivul de recurs reglementat de art. 304 pct. 9 C.proc.civ., Înalta Curte, în temeiul art. 312 alin. (1) C.proc.civ., a admis recursurile declarate de pârâții Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale și Ministerul Finanțelor Publice, reprezentat de Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice București, împotriva deciziei nr. 322/A/2015 a Curții de Apel București; a modificat decizia recurată, în sensul că: a admis apelurile intimaților Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale și Ministerul Mediului și Schimbărilor Climatice, prin Departamentul pentru Ape Păduri și Piscicultură împotriva sentinței civile nr. 722/2012 a Tribunalului București; a schimbat în parte sentința apelată, cu consecința respingerii cererii de chemare în judecată formulată de reclamantă; păstrând celelalte dispoziții ale sentinței privitoare la respingerea excepției lipsei calității procesuale pasive invocate de Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale și Ministerul Finanțelor Publice; soluția respingerii cererii de chemare în judecată în contradictoriu cu toți pârâții chemați în judecată impunându-se în raport de dispozițiile art. 47 și 48 C.proc.civ., întrucât efectele aditerii recursului exercitat de către recurenții pârâți Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale și Ministerul Finanțelor Publice, reprezentat de Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice București, se extind și asupra pârâtului Ministerul Mediului și Pădurilor, care se afla împreună cu ceilalți pârâți în raport de solidaritate pasivă, fiind obligat, în solidar cu aceștia, la plata sumei de 700.000 lei daune materiale și 5000 lei cheltuieli de judecată, conform sentinței civile nr. 722/2013, pronunțată de Tribunalul București și încheierii de îndreptare eroare materială a acestei sentințe, pronunțată la data de 7.01.2014, ce face parte integrantă din aceasta.

DREPTUL PROPRIETĂȚII INTELLECTUALE

I. Marcă

1. Conflict între o marcă comunitară anterioară și un domeniu de internet. Similaritatea produselor și a serviciilor. Analizarea conflictului prin prisma criteriilor aplicabile conflictului dintre două mărci.

Legea nr. 84/1998, art. 36

Înregistrarea numelui de domeniu nu are rolul de a desemna categoriile de produse sau servicii pentru care semnul a fost înregistrat, ci doar de a indisponibiliza semnul pentru înregistrări viitoare. Nu înseamnă, însă, că semnul în discuție nu este supus principiului specialității, numele de domeniu reprezentând un semn folosit cu intenția de a identifica un site de internet, implicit, produsele și serviciile oferite prin site-ul respectiv, așadar, folosit întocmai ca o marcă.

În aceste condiții, semnul poate intra în conflict cu o marcă anterior înregistrată, cât timp este afectată însăși funcția oricărei mărci de garantare a originii produselor sau a serviciilor pentru care marca a fost înregistrată. Pentru examinarea conflictului, sunt aplicabile dispozițiile legale referitoare la mărci, respectiv cele ale art. 36 din Legea nr. 84/1998 sau, în cazul unei mărci comunitare, cele ale art. 9 din Regulamentul nr. 20/2009 privind marca comunitară (ce conține dispoziții echivalente celor din art. 36 ale Legii nr. 84/1998).

Așadar, înregistrarea unui nume de domeniu și, implicit, crearea domeniului de internet, nu poate împiedica un conflict între acest semn și o marcă anterior înregistrată și, după caz, constatarea încălcării drepturilor asupra mărcii, dimpotrivă, creează premisele unui asemenea conflict. Faptul că înregistrarea a operat cu respectarea dispozițiilor legale și cu bună-credință are relevanță exclusiv într-un potențial conflict cu alte nume de domeniu, în care se apreciază legalitatea înregistrării, nu și atunci când se evaluează o eventuală încălcare a unui drept la marcă.

Secția I civilă, decizia nr. 1888 din 25 septembrie 2015

Prin sentința civilă nr. 1740 din 17.06.2013, Tribunalul Specializat Cluj - a cărui competență de soluționare a cauzei a fost stabilită prin sentința civilă nr. 108/2013 pronunțată de Curtea de Apel Cluj - a admis în parte cererea formulată de către reclamanta X. AG, în contradictoriu cu pârâții SC Y. SRL, SC Z. SRL și Institutul Național de Cercetare Dezvoltare în Informatică (ICI) București.

A dispus obligarea pârâtei SC Y. SRL de a nu mai folosi denumirea de „Novomatic” pe pagina web newlinegames.com și, totodată, încetarea înregistrării domeniului de internet www.novolinegames.ro pe numele pârâtei SC Y. SRL.

S-a dispus obligarea pârâtelor ca, la accesarea domeniului www.novolinegames.ro, să nu se mai facă redirectionarea automată către websit-ul <http://newlinegames.com>.

În motivarea sentinței, s-a reținut că așa-zisa solicitare de constatare a dreptului exclusiv al reclamantei asupra domeniului de internet www.novolinegames.ro ține de motivarea cererii de chemare în judecată prin care reclamanta tinde la împiedicarea pârâtelor la a-i încălca dreptul exclusiv la folosirea denumirilor „Novo Line” și „Novomatic”, cu tot ceea ce derivă din acestea. Dacă instanța va aprecia că reclamanta deține un drept asupra domeniului de internet www.novolinegames.ro față de pârâte (și nu exclusiv), celelalte solicitări care formează de fapt obiectul acțiunii trebuie admise. În analizarea pretențiilor ambelor părți, instanța a stabilit, pe cale incidentală, având în vedere și prevederile legale în vigoare, cui îi aparține dreptul asupra domeniului în discuție.

Reclamanta este titularul necontestat al mărcilor comunitare "Novo Line", înregistrată la OHIM la 08.02.2008, pentru produse și servicii din clasele 9, 28, 41 și "Novomatic", înregistrată la OHIM la 08.02.2008, pentru produse și servicii din clasele 16, 35, 38.

După introducerea cererii de chemare în judecată, pârâta SC Y. SRL a făcut unele modificări cu privire la website-ul www.novolinegames.ro, în sensul redirectionării automate a celor care îl accesează către altă adresă de web, respectiv <http://newlinegames.com/>, folosită în comun cu pârâta SC Z. SRL. Deci, posibilitatea celor care accesează acest nou site să creadă că accesează de fapt site-ul reclamantei a fost eliminată, între denumirile celor două domenii de internet existând acum o evidentă diferențiere (novo versus new). Practic, pe parcursul derulării procesului, pârâta Y. SRL a acceptat, de bună voie, eliminarea unei părți din confuzia pe care tot ea a creat-o, schimbând denumirea domeniului de internet cu ajutorul căruia își promovează serviciile.

Pe de altă parte însă, în continuare, cu toate că nu a avut acordul X. și nici nu l-a cerut, pârâta SC Z. SRL a continuat să vândă produse sub denumirea de „Novomatic”, fără să aibă acest drept, folosindu-se de numele reclamantei, cunoscut în domeniul cazinourilor, sălilor de pariuri și a sălilor de joc în mai multe țări.

Deoarece reclamanta este proprietara denumirii „Novo Line”, respectiv „Novomatic”, are un drept exclusiv asupra acestora încă din 2007, respectiv 2008, de a se folosi și dispune, în mod exclusiv de acestea, drept reglementat de dispozițiile art. 36 din Legea nr. 84/1998 privind mărcile și indicații geografice.

În comerțul electronic, un rol cheie este jucat de sistemul numelor de domeniu, deoarece fiecare astfel de domeniu are un nume care servește drept referințe mnemonice. Numele de domeniu facilitează găsirea locațiilor pe internet și permite comercianților să promoveze nume care să le identifice, să le distingă de alte firme și să atragă sau să rețină clientul pentru produsele oferite pe piață.

Prin folosirea denumirii de „Novomatic” fără acordul reclamantei, pârâtele societăți comerciale o prejudiciază pe aceasta. Consumatorii/potențialii clienți ce navighează pe internet pentru a afla informații legate de produsele marcate, având ca punct de plecare marca verbală pentru a descoperi numele de domeniu, ajung pe domeniul pârâtelor SC Y. SRL și SC Z. SRL fiind blocat astfel accesul unor potențiali achizitori spre servicii similare oferite spre vânzare de către reclamantă.

Modul cum au procedat pârâtele, care, prin accesarea domeniului www.novolinegames.ro, redirectionează potențialii clienți către website-ul <http://newlinegames.com> unde se vând produse/activități/servicii tot din domeniul jocurilor de noroc, fără ca acestea să provină de la reclamantă sau să aparțină acesteia, este o modalitate ilegală de a profita de faima reclamantei, în scopul vânzării propriilor produse/activități/servicii. Această redirectionare îi induce pe consumatori în eroare și le creează impresia eronată de afiliere a pârâtelor SC Y. SRL și SC Z. SRL la grupul X. Prejudiciul produs reclamantei, titulara mărcii, constă în posibilitatea evidentă de confuzie între propria marcă "Novo Line" și activitatea desfășurată de către pârâte, similară cu obiectul de activitate al reclamantei și anume către potențialii clienți de diverse facilități pentru a se accesa alte site-uri de societăți de jocuri de noroc notorii, cunoscute. Prejudiciul care i se aduce reclamantei nu este numai unul actual, ci și unul viitor, dar cert, deoarece potențialii consumatori ai produselor acesteia, în momentul în care vor dori să afle informații pe internet pornind de la marca verbală "Novo Line" vor găsi site-ul pârâtelor SC Y. SRL și SC Z. SRL și vor fi direcționați către aceste societăți de jocuri de noroc concurente.

Astfel sunt întrunite condițiile cerute dispozițiile art. 1357 din noul Cod civil, pentru antrenarea răspunderii civile delictuale, iar pârâta SC Z. SRL a fost obligată să nu mai folosească denumirea de „Novomatic” pe pagina de web newlinegames.com și toate pârâtele obligate să facă în așa fel încât, la accesarea domeniului www.novolinegames.ro, (domeniu de internet a cărui înregistrare pe numele pârâtei Y. SRL urmează să și înceteze), să nu se mai facă redirectionarea automată către website-ul <http://newlinegames.com>.

Acțiunea a fost admisă doar în parte, întrucât instanța nu a putut atribui domeniul de internet

solicitat având terminația „.ro” către reclamantă, neavând cum să facă verificările corespunzătoare în sensul stabilirii că acesta poate fi folosit, în mod exclusiv, de către reclamantă, neexistând pe teritoriul României sau a altor țări comunitare sau chiar extracomunitare o altă societate care ar putea ridica, la rândul ei, pretenții față de acest domeniu. Cum hotărârea ce a putut fi dată de către instanță are o putere relativă, în sensul că nu va fi opozabilă decât părților din prezentul proces, efectele ei nu s-au putut răsfrânge asupra tuturor persoanelor aflate pe teritoriul României sau chiar dincolo de granițele țării. Atribuirea unui domeniu de internet se face (așa cum a procedat și pârâta Y. SRL) respectând o anumită procedură, în urma unor verificări, analize și probabil, achitării unor taxe, procedură extrinsecă activității judecătorești și care trebuie parcursă de către reclamantă dacă dorește să folosească domeniul www.novolinegames.ro.

Apărățile pârâtelor, în sensul că ele au respectat procedura de atribuire a domeniului de internet și în mod legal folosesc domeniul de internet în discuție, nu au putut fi acceptate ca și argumente pentru respingerea acțiunii reclamantei, fiind evident că pârâțul ICI București a greșit, fie dintr-o eroare de procesare a datelor culese premergător acordării aprobării sau de interpretare a lor, fie pentru că nu are o procedură suficient de bine pusă la punct pentru a face toate verificările necesare, în scopul evitării unor situații ca cele întâlnite în prezenta acțiune.

Prin decizia nr. 524 din 27.10.2014 a Curții de Apel Cluj, Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal, a fost respins ca nefondat apelul declarat de către pârâtele Y. SRL și S.C. Z. SRL împotriva sentinței menționate.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a arătat, cu titlu preliminar, că analiza legalității și temeiniciei sentinței atacate se realizează în raport de dispozițiile art. 477 alin. (1) și art. 479 alin. (1) din noul Cod de procedură civilă, respectiv urmând a se verifica stabilirea situație de fapt și aplicarea legii de către prima instanță, în limitele stabilite, expres sau implicit, de către apelant, precum și cu privire la soluțiile care sunt dependente de partea din hotărâre care a fost atacată.

În ceea ce privește criticile de nelegalitate și netemeinicie aduse soluției primei instanțe cu privire la obligarea apelantei Y. SRL de încetare a înregistrării domeniului de internet www.novolinegames.ro, instanța de apel a reținut că, în esență, apelanta susține că, anterior acestei rezervări, Institutul Național de Cercetare - Dezvoltare în Informatică (în continuare I.C.I.) a respectat regulile pentru înregistrarea numelor de domenii și subdomenii din zona „.ro”, în sensul în care I.C.I. a acordat acest domeniu primului solicitant, adică apelantei.

Însă, după cum a precizat pârâta I.C.I. prin întâmpinarea depusă în fața primei instanțe, I.C.I. nu are posibilitatea verificării inițiale a tuturor persoanelor care solicită rezervări de domenii, dacă aceste nume de domenii încalcă drepturile altor persoane fizice sau juridice, care au denumirea firmei sau marca înregistrată cu aceeași denumire ca numele de domeniu rezervat.

Pe de altă parte, fapt necontestat în cauză, reclamanta, persoană juridică de naționalitate austriacă, este titulara mărcilor comunitare „Novo Line” și „Novomatic”, iar înregistrarea domeniului www.novolinegames.ro la data de 15.11.2010 a avut loc ulterior înregistrării mărcii „Novo Line” (în 2008), pârâtele creând, astfel, reclamantei un prejudiciu prin imposibilitatea de a utiliza marca drept nume de domeniu de internet, pentru facilitarea comerțului electronic, cu indicarea zonei geografice „.ro”, în condițiile în care folosirea denumirii de „Novomatic” s-a făcut fără acordul reclamantei.

Instanța de apel a apreciat că sunt incidente prevederile art. 4 alin. (2) și 36 din Legea nr. 84/1998 privind mărcile și indicațiile geografice, făcând referire și la prevederile art. 5 alin. (1) al Directivei 2008/95/CE a Parlamentului European și a Consiliului de apropiere a legislațiilor statelor membre cu privire la mărci, precum și la preambulul nr. 11 al acestei directive.

Pe acest temei, s-a apreciat că este irelevant faptul că I.C.I. a respectat regulile pentru înregistrarea numelor de domenii și subdomenii din zona „.ro”, în condițiile în care acesta se afla în imposibilitatea verificării inițiale a tuturor persoanelor care solicită rezervări de domenii și dacă aceste nume de domenii încalcă drepturile altor persoane fizice sau juridice, care au denumirea firmei sau marca înregistrată cu aceeași denumire ca numele de domeniu rezervat.

Așa fiind, în mod corect tribunalul a reținut faptul că modalitatea adoptată de pârâte, care,

prin accesarea domeniului www.novolinegames.ro. redirecționează potențialii clienți către website-ul <http://newlinegames.com> - unde se vând produse, activități și servicii tot din domeniul jocurilor de noroc -, este o modalitate ilegală de a profita de notorietatea societății X, în scopul vânzării propriilor produse, activități și servicii.

De altfel, pârâtele nu au combătut prin cererea de apel în niciun fel starea de fapt expusă, pe care și-a întemeiat soluția prima instanță.

S-a apreciat, totodată, că sunt nefondate criticile aduse dispoziției primei instanțe de obligare a pârâtei Y. SRL de a nu mai folosi denumirea de „Novomatic” pe pagina de web newlinegames.com.

Alegația apelantelor în sensul că nu pot fi acuzate de încălcarea dreptului de proprietate al societății producătoare, deoarece obțin în mod legal produsele ”Novomatic” cu licență, nu a fost dovedită în niciun fel, în conformitate cu exigențele dispozițiilor art. 129 alin. (1) teza finală Cod procedură civilă de la 1865.

CertIFICATELE de aprobare tip emise de Biroul Român de Metrologie Legală sunt irelevante, întrucât nu fac dovada existenței unui drept de folosire a mărcii aparținând X. AG, acest drept putând fi transmis printr-o convenție încheiată între părți, ceea ce nu s-a demonstrat în cauză.

Astfel, conform art. 11 alin. (1) din H.G. nr. 870/2009 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a OUG nr. 77/2009 privind organizarea și exploatarea jocurilor de noroc, verificările efectuate de Biroul Român de Metrologie Legală se referă la mijloacele mașinilor, instalațiilor, dispozitivelor, meselor de jocuri de noroc și pentru alte mijloace de joc, cu excepția programelor informatice care nu fac parte integrantă din mijlocul de joc.

În acest sens, nu se confundă folosirea aparatelor de joc, fie și provenind de la X. cu dreptul privind utilizarea mărcii.

Așa cum a reținut prima instanță, împrejurare necontestată de apelante, în comerțul electronic, un rol cheie este jucat de sistemul numelor de domeniu, deoarece fiecare astfel de domeniu are un nume care servește drept referințe mnemotehnice. Numele de domeniu facilitează găsirea locațiilor pe internet și permite comercianților să promoveze nume care să le identifice, să le distingă de alte firme și să atragă sau să rețină clientul pentru produsele oferite pe piață.

Prin urmare, în mod corect a reținut tribunalul că prin folosirea denumirii de „Novomatic” fără acordul reclamantei, apelantele o prejudiciază pe aceasta; astfel, consumatorii (potențialii clienți) ce navighează pe internet pentru a afla informații legate de produsele marcate, având ca punct de plecare marca verbală pentru a descoperi numele de domeniu, ajung pe domeniul apelantelor SC Y. SRL și SC Z. SRL, fiind blocat astfel accesul unor potențiali achizitori spre servicii similare oferite spre vânzare de către reclamantă.

Cât privește critica referitoare la neîncuviințarea de către prima instanță a probelor solicitate, curtea a apreciat ca fiind pur formală, întrucât apelantele nu au arătat despre ce mijloace de probă este vorba, teza probatorie și nici relevanța și concluzia acestora, pentru a se face aplicarea dispozițiilor art. 167 și 168 C.proc.civ.

De altfel, prin încheierea de ședință din 01.09.2014, curtea a respins proba cu interogatoriul solicitat de apelante prin cererea de apel întrucât prin această probă se tindea la dovedirea interpretării unor dispoziții legale, ceea ce constituie atributul exclusiv al instanței de judecată, apreciind în schimb că se impune suplimentarea probațiunii în cauză și punând în vedere reprezentantului apelantelor să depună la dosar înscrisurile de care înțelege să se prevaleze în dovedirea susținerilor din apel referitoare la licența pentru produsele comercializate.

Împotriva deciziei menționate, au declarat recurs pârâtele, criticând-o pentru nelegalitate în temeiul art. 304 pct. 7 și 8 C.proc.civ. și solicitând, în principal, casarea deciziei și trimiterea cauzei spre rejudecare, iar în subsidiar, modificarea deciziei, în sensul admiterii apelului și al respingerii cererii de chemare în judecată.

1. Recurențele au susținut că soluția de casare a deciziei și trimitere a cauzei spre rejudecare se impune pentru următoarele motive:

Instanța de apel a soluționat apelul în temeiul unor prevederi legale neaplicabile în prezenta

cauză, respectiv în temeiul noului Cod de procedură civilă, cu toate că dosarul a fost înregistrat și a fost judecat de către prima instanță în conformitate cu vechiul cod, în condițiile în care dosarul a fost înregistrat pe rolul Tribunalului Specializat Cluj la data de 10.12.2012, deci anterior intrării în vigoare a noului cod.

Astfel, instanța de apel a considerat că este ținută de dispozițiile art. 477 alin. (1) NCPC și a precizat că a făcut aplicarea regulii *tantum devolutum quantum appellatum*, consacrată de dispozițiile art. 479 alin. (1) NCPC. Prin urmare textele legale invocate de instanța de apel în motivarea deciziei atacate sunt străine de prezenta cauză.

În același timp, instanța de apel nu a pus în discuția părților o eventuală schimbare a textelor legale, respectiv a dispozițiilor din cod aplicabile, încălcând dreptul la apărare al părților, deoarece acestea au arătat că apelul este întemeiat pe prevederile art. 296 și urm. din vechiul Cod de procedură civilă.

Pe de altă parte, în motivarea deciziei se face trimitere, la punctul 1, la dispozițiile art. 477 și urm. din noul Cod de procedură civilă, dar la punctul 4 se face trimitere la dispozițiile art. 167, 168 precum și la art. 296 din Codul de procedură civilă de la 1865. Ca atare, decizia este contradictorie, împrejurare ce impune casarea sa, atât timp cât instanța de recurs nu poate realiza un control judiciar eficient.

Recurente au criticat, totodată, respingerea solicitării de încuviințare a interogatoriului reclamantei, în condițiile în care prin administrarea acestei probe se urmărea dovedirea faptului că produsele X. reprezintă o marcă de jocuri de noroc, proba fiind, astfel, pertinentă, concludentă și utilă soluționării cauzei. Contrar aprecierii instanței de apel, proba solicitată nu tindea la dovedirea interpretării unor dispoziții legale.

2. Recurente au susținut că soluția de modificare a deciziei atacate, cu consecința admiterii apelului și a respingerii acțiunii, se impune pentru următoarele motive:

Dispoziția privitoare la obligarea pârâtei Y. SRL la încetarea înregistrării domeniului de internet www.novolinegames.ro este nelegală, întrucât nu s-a avut în vedere că numele de domeniu a fost obținut în mod legal, așa cum rezultă din extrasul eliberat de Q. S.R.L., achitându-se și taxa corespunzătoare înregistrării. La momentul solicitării de înregistrare, domeniul internet www.novolinegames.ro nu era rezervat în favoarea vreunei alte persoane, conform verificării efectuate de I.C.I. În acest sens, trebuia să se țină cont de precizările făcute în cauză de acest institut, precum și de punctul 14 al regulamentului institutului, din care rezultă că cererile pentru înregistrarea de noi nume de domenii sunt procesate automat, în ordine cronologică de către ROTLD (primul venit, primul servit).

În aceste condiții, pârâta nu a fost de rea-credință la înregistrarea numelui de domeniu și era îndreptățită să efectueze redirecționarea automată de pe domeniul deținut către website-ul <http://newlinegames.com>, instanța de apel apreciind în mod greșit că, prin înregistrare, a fost afectat dreptul la marcă al reclamantei.

În ceea ce privește obligarea pârâtei Y. SRL de a nu mai folosi denumirea „Novomatic” pe pagina de web, recurente au susținut că instanța de apel a apreciat în mod greșit că fapta de a comercializa produse sau servicii aparținând unei anumite firme este de natură să încalce dreptul de proprietate intelectuală al acesteia sau denumirile folosite respectivelor produse protejate prin mărci înregistrate.

Pârâta a obținut în mod legal produsele X, cu licență și costurile aferente, iar din informațiile postate pe site-urile aparținând reclamantei, respectiv pârâtei, rezultă gama de produse și servicii oferite cu mărcile aferente.

Pe de altă parte, produsele X reprezintă o marcă de jocuri de noroc, astfel încât marca trebuie evidențiată într-o tranzacție între furnizori și beneficiar, pentru identificarea produselor (la fel cum, în cazul vânzărilor de autoturisme acestea sunt evidențiate după marcă).

Prin certificatele de aprobare tip emise de Biroul Român de Metrologie, pârâta a dovedit că a fost autorizată să pună în folosință jocurile de noroc marca „Novomatic” cu diferitele serii care rezultă din aceste certificate. Pe aceste certificate de aprobare apare denumirea producătorului

jocurilor de noroc, respectiv X., așa cum de altfel sunt și alți producători de jocuri de noroc, fără ca acest lucru să fi făcut imposibilă autorizarea pârâtei la folosirea acestor jocuri.

Examinând decizia recurată prin prisma criticilor formulate și a actelor dosarului, Înalta Curte constată că recursul nu este fondat, pentru următoarele considerente:

1. Contrar susținerilor recurentelor, instanța de apel a soluționat calea ordinară de atac pe temeiul prevederilor Codului de procedură civilă de la 1865, și nu al celor cuprinse în Legea nr. 134/2010 privind noul Cod de procedură civilă, iar această abordare rezultă atât din textele de lege la care s-a făcut explicit referire în cuprinsul deciziei, cât și din regulile de judecată aplicate.

Astfel, instanța de apel a arătat că soluția de respingere a apelului se fundamentează pe dispozițiile art. 296 Cod procedură civilă de la 1865, iar criticile referitoare la probele administrate au fost examinate în contextul art. 167 și 168 din același cod, ale cărui dispoziții au fost aplicate și în ceea ce privește obligația părții în proces de a-și proba susținerile și apărările, respectiv cele ale art. 129.

Pe de altă parte, instanța de apel a verificat, în mod necontestat, stabilirea situației de fapt și aplicarea legii de către prima instanță, ceea ce înseamnă că a efectuat o nouă judecată asupra fondului, însă, prin prisma motivelor de apel și în limitele în care a avut loc judecata în primă instanță. Acest mod de soluționare a apelului relevă aplicarea prevederilor art. 292 – 295 Cod procedură civilă de la 1865.

Faptul că instanța de apel a menționat că limitele devoluțiunii apelului ar fi consacrate prin prevederile art. 477 alin. (1) și 479 alin. (1) din noul cod este lipsit de relevanță în aprecierea legalității hotărârii pronunțate, în condițiile în care s-a făcut aplicarea efectivă a regulilor de judecată prevăzute de vechiul cod, arătate anterior, și nu a celor regăsite în reglementarea actuală.

Astfel, este de observat faptul că, spre deosebire de codul de la 1865, art. 477 alin. (1) din reglementarea aplicabilă din 15.02.2013 prevede că rejudecarea fondului va avea loc în limitele stabilite de apelant, dar nu numai în mod expres, astfel cum era prevăzut anterior, ci și implicit, totodată, că va privi și soluțiile dependente de partea din hotărâre care a fost atacată, reglementare ce are un caracter novator.

Dat fiind că recurentele nu au criticat o eventuală pronunțare a instanței de apel în cadrul presupus de art. 477 alin. (1) din noul cod, se constată că instanța de apel a făcut aplicarea regulilor de judecată din vechiul cod, pronunțându-se doar cu privire la dispozițiile din hotărârea primei instanțe vizate de motivele de apel și strict în limitele criticilor explicit formulate, ținând cont de cererile și apărările de la judecata în primă instanță.

În aceste condiții, menționarea unor dispoziții din noul Cod de procedură civilă nu relevă existența vreunei contradicții în cuprinsul deciziei și nici împiedică exercitarea controlului de legalitate de către instanța de recurs, atât timp cât nu s-a făcut aplicarea efectivă a acestora, urmând a se verifica, în limitele celorlalte motive de recurs, modul de aplicare a dispozițiilor incidente din vechiul cod.

De asemenea, nu se poate reține încălcarea dreptului la apărare a recurentelor, prin nepunerea în discuția părților a normelor aplicabile din perspectiva aplicării legii în timp, din moment ce instanța de apel nu a făcut aplicarea prevederilor noului cod.

Cât privește critica referitoare la neadministrarea probei cu interogatoriul reclamantei, a cărei admitere ar conduce, în opinia recurentelor, la casarea deciziei în vederea administrării probei de către instanța de apel, se reține că recurentele susțin în mod greșit că obiectul probei solicitate la termenul din 1.09.2014 ar fi reprezentat de natura de jocuri de noroc a produselor pentru care marca "Novomatic" a fost înregistrată. În realitate, pârâtele au solicitat administrarea interogatoriului reclamantei pentru dovedirea faptului că produsele X. sunt bunuri de larg consum, totodată a faptului că nu se contestă de către reclamantă împrejurarea că, la momentul înregistrării acțiunii, denumirea Y. era rezervată.

Din această perspectivă, se constată că proba a fost respinsă în mod corect de către instanța de apel, dat fiind că, potrivit prevederilor art. 218 C.proc.civ., interogatoriul poate fi încuviințat exclusiv în legătură cu fapte personale, care pot duce la dezlegarea pricinii. Niciuna dintre

împrejurările invocate de către pârâte nu evocă fapte ale organelor persoanei juridice, în plus, nu s-a evidențiat relevanța în speță a caracterului de bunuri de larg consum a produselor purtând marca "Novomatic". Pe de altă parte, reclamanta și-a făcut cunoscută poziția procesuală față de apărările părții adverse, prin intermediul mijloacelor procesuale adecvate, nefiind necesară, în acest scop, administrarea unei probe rezervate lămuririi unor fapte personale.

Față de considerentele expuse, primul motiv de recurs urmează a fi respins ca nefondat.

2. În ceea ce privește dispozițiile primei instanțe de obligare a pârâtei Y. SRL la încetarea înregistrării domeniului de internet www.novolinegames.ro și de obligare a pârâtelor ca, la accesarea acestuia, să nu se mai facă redirecționarea automată către website-ul <http://newlinegames.com>, se constată următoarele:

Astfel, prin decizia recurată s-a făcut aplicarea dispozițiilor art. 5 alin. (1) din Directiva nr. 95/2008 de apropiere a legislațiilor statelor membre cu privire la mărci, regăsite și în art. 36 alin. (2) din Legea nr. 84/1998 privind mărcile și indicațiile geografice, referitoare la dreptul exclusiv al titularului unei mărci înregistrate de a interzice oricărui terț să utilizeze, în activitatea lor comercială, fără consimțământul său, un semn pentru care, datorită faptului că este identic sau asemănător cu o marcă și din cauză că produsele sau serviciile cărora se aplică marca sunt identice sau similare, există un risc de confuzie în percepția publicului, incluzând riscul de asociere între semn și marcă.

În acest context, s-a apreciat că este lipsită de relevanță împrejurarea că domeniul de internet a fost legal înregistrat de către I.C.I., dat fiind că, la momentul înregistrării, este imposibilă verificarea încălcării drepturilor asupra unei mărci anterior înregistrate.

Se reține, așadar, că instanța de apel a constatat existența unui conflict între marca comunitară "Novo Line", înregistrată pe numele reclamantei și domeniul de internet www.novolinegames.ro, aparținând pârâtei Y. SRL, și a constatat, în acest context, încălcarea dreptului exclusiv al reclamantei asupra mărcii comunitare, dată fiind întrunirea cerințelor de aplicare a dispozițiilor legale privind similaritatea semnelor, similaritatea dintre produse/serviciile pentru care marca a fost înregistrată (produse din clasele 9 și 28 constând, în general, în echipamente pentru cazinouri, jocuri de noroc, jocuri de loterie video, precum și servicii din clasa 41, constând în exploatarea de cazinouri sau hale de jocuri, dar și operarea sălilor și a locațiilor cu jocuri de noroc și/sau cazinouri online pe internet și case de pariuri) și serviciile prestate de către pârâtă prin intermediul domeniului de internet (comerț cu produse și servicii din domeniul jocurilor de noroc). De asemenea, instanța de apel a apreciat că există un risc de confuzie în percepția publicului, incluzând riscul de asociere între semn și marcă.

Se constată că, prin motivele de recurs, nu se formulează nicio critică referitoare la cerințele de aplicare a prevederilor legale menționate, singura susținere referitoare la dispozițiile adoptate prin hotărârea primei instanțe constând în efectele înregistrării cu bună - credință a domeniului de internet.

Această susținere este nefondată, fiind în mod corect respinsă de către instanța de apel, în contextul în care s-a constatat încălcarea dreptului exclusiv al titularului asupra unei mărci anterior înregistrate.

Este de precizat că referirile la domeniul de internet includ numele de domeniu, ce constituie adresa ce permite identificarea operatorilor de internet – respectiv, localizarea serverelor, a site-urilor web și/sau a utilizatorilor lor și chiar a sectorului de activitate a acestora -, reprezentând, în fapt, echivalentul în litere al unui număr afectat unui calculator conectat la internet.

Înregistrarea numelui de domeniu de către prestatorul agreat de ICANN (societate fără scop lucrativ care gerează la nivel mondial numele de domeniu) – care, în România, este Institutul Național de Cercetare Dezvoltare în Informatică, ce operează înregistrări în Registrul Național ROTLD, chemat în judecată în cauză pentru opozabilitate -, are un caracter pur tehnic, fără de care semnul nu ar putea fi utilizat în rețeaua de internet, bazându-se pe principiul "primul venit, primul servit", după cum în mod corect s-a relevat deja în cauză.

Această operațiune nu are rolul de a desemna categoriile de produse sau servicii pentru care

semnul a fost înregistrat, ci doar de a indisponibiliza semnul pentru înregistrări viitoare.

Nu înseamnă, însă, că semnul în discuție nu este supus principiului specialității, numele de domeniu reprezentând un semn folosit cu intenția de a identifica un site de internet, implicit, produsele și serviciile oferite prin site-ul respectiv, așadar, folosit întocmai ca o marcă.

În aceste condiții, semnul poate intra în conflict cu o marcă anterior înregistrată, cât timp este afectată însăși funcția oricărei mărci de garantare a originii produselor sau a serviciilor pentru care marca a fost înregistrată. Pentru examinarea conflictului, sunt aplicabile dispozițiile legale referitoare la mărci, respectiv cele ale art. 36 din Legea nr. 84/1998 sau, în cazul unei mărci comunitare, precum în speță, cele ale art. 9 din Regulamentul nr. 20/2009 privind marca comunitară (ce conține dispoziții echivalente celor din art. 36 ale Legii nr. 84/1998).

Așadar, înregistrarea unui nume de domeniu și, implicit, crearea domeniului de internet, nu poate împiedica un conflict între acest semn și o marcă anterior înregistrată și, după caz, constatarea încălcării drepturilor asupra mărcii, dimpotrivă, creează premisele unui asemenea conflict. Faptul că înregistrarea a operat cu respectarea dispozițiilor legale și cu bună-credință are relevanță exclusiv într-un potențial conflict cu alte nume de domeniu, în care se apreciază legalitatea înregistrării, nu și atunci când se evaluează o eventuală încălcare a unui drept la marcă.

De altfel, după cum a reținut prima instanță în prezenta cauză, a cărei hotărâre a fost menținută în apel, acțiunea în contrafacere întemeiată pe dispozițiile art. 9 din Regulamentul mărcii comunitare (ce corespunde prevederilor art. 36 din Legea nr. 84/1998) presupune îndeplinirea condițiilor răspunderii civile delictuale în persoana pârâtei.

Fiind vorba, însă, despre o lege specială, modul de dovedire a întrunirii acestor condiții rezultă din conținutul normelor particulare, derogatorii de la dreptul comun reprezentat de dispozițiile art. 1357 Cod civil.

După cum s-a arătat, normele particulare prevăd că utilizarea unui semn identic sau similar mărcii înregistrate, fără consimțământul titularului, în condițiile anume prescrise, reprezintă o faptă de încălcare a dreptului la marcă. Nu este prevăzută vreo condiție referitoare la vinovăția autorului faptei ilicite.

În absența unei asemenea cerințe legale, în cazul acțiunii privind obligația de a face, este suficientă și culpa autorului, care decurge din obligația de diligență cerută oricărui comerciant privind desfășurarea activității sale cu respectarea tuturor condițiilor prevăzute de lege, inclusiv a celor referitoare la protecția conferită unei mărci înregistrate și la necesitatea consimțământului titularului pentru utilizarea unui semn similar mărcii, pentru produse identice sau similare, susceptibilă de a crea risc de confuzie în percepția publicului.

Susținând că a fost de bună - credință în modul de realizare a activității comerciale prin intermediul site-ului de internet, pârâta Y. SRL invocă, în realitate, necunoașterea dispozițiilor legale menționate, situație ce nu echivalează cu buna - credință și care, astfel, nu înlătură obligația de diligență a comerciantului în desfășurarea propriei activități.

Întrucât instanța de apel a menținut în mod corect dispoziția primei instanțe privind obligarea pârâtei Y. SRL la încetarea înregistrării domeniului de internet www.novolinegames.ro, din această apreciere decurge legalitatea și a dispoziției de obligare a pârâtelor ca, la accesarea acestei adrese de internet, să nu se mai facă redirecționarea automată către website-ul <http://newlinegames.com>, dat fiind că nu mai este posibilă utilizarea în niciun mod a domeniului în legătură cu care s-a dispus încetarea înregistrării.

În consecință, susținerile recurentelor pe aspectele analizate nu au temei și urmează a fi înlăturate.

În ceea ce privește dispoziția primei instanțe privind încetarea folosirii denumirii „Novomatic” pe pagina web newlinegames.com, menținută în apel, este de observat că această dispoziție a vizat-o doar pe pârâta Y. SRL, astfel cum au fost formulate pretențiile reclamantei, nu și pe pârâta SC Z. SRL, astfel încât motivele de recurs vor fi analizate exclusiv din perspectiva pârâtei în sarcina căreia s-a reținut obligația menționată.

Tribunalul a reținut – iar instanța de apel a confirmat – că pârâta Y. SRL folosește în comun

pagina web newlinegames.com pentru promovarea produselor pe care le comercializează și a serviciilor prestate, toate în domeniul jocurilor de noroc, fără acordul reclamantei, faptă ce reprezintă o încălcare a drepturilor reclamantei asupra mărcii comunitare „Novomatic”, înregistrate pentru produse și servicii din clasele 16, 35 și 38, în aplicarea art. 36 alin. (2) din Legea nr. 84/1998.

Prin motivele de recurs, s-a susținut, în esență, că produsele X. reprezintă o marcă de jocuri de noroc, pe care pârâta le comercializează în baza unei licențe și cu autorizarea Biroului Român de Metrologie Legală, pe care este menționată denumirea producătorului jocurilor de noroc. S-a susținut că evidențierea mărcii este necesară pentru identificarea produselor originale, ce provin de la titularul mărcii.

Înalta Curte constată că aceste susțineri nu pot conduce la înlăturarea caracterului ilicit al faptei pârâtei de încălcare a drepturilor reclamantei asupra mărcii comunitare „Novomatic”.

Cu toate că recurenta – pârâtă nu a invocat o anumită dispoziție legală pe care s-ar fundamenta apărarea formulată, se apreciază că este evocat art. 12 alin. (1) lit. c) din Regulamentul mărcii comunitare nr. 207/2009 (ce corespunde art. 39 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 84/1998), potrivit căreia titularul unei mărci comunitare, prin excepție de la regula dreptului exclusiv de a interzice utilizarea unui semn identic sau similar cu marca, nu poate interzice, totuși, utilizarea mărcii de către un terț în comerț, atunci când această folosire se impune pentru indicarea destinației unui produs sau a unui serviciu.

După cum s-a reținut deja, marca comunitară „Novomatic” a fost înregistrată pentru produse și servicii din clasele 16, 35 și 38.

Din enumerarea expresă a acestora în cuprinsul certificatului de înregistrare, rezultă că niciunul dintre produsele pentru care marca a fost înregistrată nu are legătură cu domeniul jocurilor de noroc (vizând generic articole de legătorie, articole de papetărie, articole de imprimărie, articole de birou, materiale didactice, materiale plastice pentru ambalare). De asemenea, serviciile din clasa 38 sunt din domeniul telecomunicațiilor, în timp ce pentru serviciile din clasa 35 nu există vreun indiciu al unei legături cu domeniul jocurilor de noroc (vizând generic servicii de publicitate, servicii de conducere a afacerilor, administrarea afacerilor, funcții administrative).

Susținând că produsele X. reprezintă o marcă de jocuri de noroc, recurenta – pârâtă asimilează produsele pentru care marca „Novomatic” a fost înregistrată cu cele pe care societatea X. le introduce pe piața jocurilor de noroc sub alte mărci (de exemplu, sub marca „Novo Line”, care, după cum s-a arătat, a fost înregistrată pentru produse și servicii din domeniul relevant în speță). Or, ceea ce interesează, din perspectiva faptei de încălcare a drepturilor asupra mărcii „Novomatic” și strict în limitele motivelor de recurs formulate, este sfera produselor pentru care această marcă a fost înregistrată, nu produsele pentru care au fost înregistrate alte mărci ale aceluiași titular, deoarece întinderea protecției conferite prin înregistrare și a cărei încălcare se pretinde este relevantă de certificatul de înregistrare a mărcii.

Ca atare, nu se poate reține că utilizarea semnului „Novomatic” se impune pentru identificarea produselor sau a serviciilor din domeniul jocurilor de noroc ce poartă marca „Novomatic”, câtă vreme această marcă nu a fost înregistrată pentru asemenea produse sau servicii.

În realitate, pârâta a urmărit identificarea produselor introduse pe piață de către societatea X. sub alte mărci (al căror producător este indicat a fi, de altfel, societatea austriacă), ceea ce nu justifică folosirea semnului „Novomatic”, ce reprezintă marcă înregistrată pentru alte produse și servicii decât cele vizate de activitatea comercială a pârâtei.

În consecință, nu este întrunită situația de excepție prevăzută de art. 12 alin. (1) lit. c) din Regulamentul mărcii comunitare, nefiind, astfel, justificată folosirea semnului identic mărcii, fără consimțământul titularului, susținerile recurente urmând a fi înlăturate.

Față de considerentele expuse, ce au avut în vedere doar susținerile din motivele de recurs, Înalta Curte a constatat că recursul nu este fondat, respingându-l ca atare, în aplicarea art. 312 alin. (1) C.proc.civ.

2. Cerere de decădere din drepturile asupra unei mărci pentru lipsa folosinței efective. Similaritatea mărcilor, identitatea de produse comercializate pe aceeași piață. Analizarea interesului în formularea acțiunii.

Legea nr. 84/1998, art. 46

Cum dispozițiile art. 46 din Legea nr. 84/1998 nu definesc sintagma de „persoană interesată” în formularea cererii de decădere din drepturile conferite de marcă, instanța investită cu o astfel de acțiune va stabili, în interpretarea acestui text, în raport cu circumstanțele concrete ale fiecărei cauze, dacă titularul acesteia are sau nu interes în promovarea cererii. Într-o atare evaluare, instanța va fi ținută a verifica această condiție de exercițiu al acțiunii civile pe baza criteriilor privind interesul procesual, anume de a fi direct, personal, legitim, născut și actual.

Analizând interesul procesual în formularea cererii în decădere, inițiată de titularul unor mărci pretins similare și destinate a fi aplicate unor produse identice și apreciind că nu se constată a fi o cerință îndeplinită decât în măsura în care se reține riscul de confuzie, după constatarea identității de produse și a similarității mărcilor, într-o analiză juridică identică celei presupuse de soluționarea unei cereri în contrafacerea mărcilor ori o cerere în anularea înregistrării mărcii, instanța de apel a pronunțat o hotărâre cu încălcarea dispozițiilor art. 46 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 84/1998, întrucât o atare interpretare este de natură a adăuga la lege. Verificarea riscului de confuzie și, mai mult decât atât, confirmarea interesului în formularea cererii de decădere numai după constatarea existenței riscului de confuzie reprezintă o cerință excesivă, contrară voinței legiuitorului la momentul edictării condiției referitoare la persoanele interesate ce pot formula o cerere în decădere titularului din drepturile asupra mărcii, de natură a condiționa accesul la instanță de cerințele specifice unor cereri în justiție având un alt obiect.

Ca atare, având în vedere identitatea produselor cărora atât mărcile reclamantei cât și marca pârâtei le sunt destinate a li se aplica (ceasuri de mână), precum și similaritatea acestor mărci, rezultă că în cauză este îndeplinită cerința ca acțiunea în decădere pârâtei din drepturile conferite de marca OREX să fie formulată de o persoană interesată - reclamanta, titulară a mărcilor ROLEX, competitor direct, pe aceeași piață.

Secția I civilă, decizia nr. 1297 din 15 mai 2015

Prin cererea înregistrată pe rolul Tribunalului București la data de 31.10.2012, reclamanta SC A. SA a solicitat, în contradictoriu cu pârâții SC B. SA și Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci, decădere pârâtei SC B. SA din drepturile conferite de marca națională OREX, nr. de înregistrare 001181, pentru clasa de produse 14, pe teritoriul României.

În motivarea cererii, reclamanta arătat că pârâta SC B. SA nu a oferit pe teritoriul României, în ultimii 5 ani, produse purtând marca națională OREX nr. 001181, deși înregistrarea a fost solicitată pentru clasa de produse 14 conform Clasificării Internaționale de la Nisa încă din anul 1986, marca fiind înregistrată pe cale națională în anul 1990.

Reclamanta a invocat dispozițiile art. 46 alin. (1) lit. a) ale Legii nr. 84/1998 și a arătat că funcția mărcii este aceea de a permite identificarea serviciilor și produselor pentru a căror înregistrare a fost cerută, astfel încât păstrarea unei mărci nefolosite constituie un abuz de drept, o ocupație nejustificată a unui drept a cărui protecție este subordonată condiției folosirii.

Prin nefolosire, marca deținută de pârâta SC B. SA a fost deturnată de la scopul său inițial, devenind o marcă de blocaj, nepermițându-se înregistrarea în România a unor mărci intens folosite și bine cunoscute în multe țări ale lumii.

Pe de altă parte, „folosirea efectivă” presupune, astfel cum se reține în doctrina de specialitate, îndeplinirea mai multor condiții cumulative, printre care și acelea de a fi reală și serioasă. Deși legea nu impune condiția ca exploatarea să fie publică, aceasta este subînțeleasă,

întrucât folosirea mărcii presupune cunoașterea ei de către consumatori.

Cu privire la interesul său în formularea cererii de decădere, a arătat că reglementarea legală în materia sancțiunii decăderii prevede: „orice persoană interesată poate solicita Tribunalului Municipiului București, oricând în cursul duratei de protecție a mărcii, decăderea titularului din drepturile conferite de marcă...”, fără a face nicio altă precizare cu privire la condițiile pe care ar trebui să le îndeplinească o persoană pentru a fi considerată „interesată” în condițiile legii, reglementare care se regăsește și în cazul anulării mărcii.

Reclamanta consideră că acțiunea în decădere pe care a introdus-o are la bază un interes legitim și este motivată de două aspecte de fapt: SC A. SA este titulară a unui portofoliu de mărci înregistrate la nivel comunitar și internațional conținând elementul verbal *ROLEX*, acestea fiind foarte similare mărcii a cărei decădere o solicită; mărcile *ROLEX* se bucură de notorietate atât la nivel național, cât și comunitar și internațional pentru produse din clasa 14.

A mai arătat că interesul său în promovarea prezentei acțiuni se fundamentează pe gradul foarte ridicat de similaritate existent între mărcile înregistrate notorii *ROLEX* și marca *OREX*, a cărei decădere o solicită, ambele fiind înregistrate pentru produse din clasa 14 conform Clasificării de la Nisa.

Mărcile conflictuale au în componență practic aceleași litere și o sonoritate cvasi-identică. Având în vedere faptul că mărcile aparținând reclamantei sunt notorii și sunt folosite pentru produse identice celor pentru care este înregistrată marca a cărei decădere o solicită, apreciază că se poate concluziona cu certitudine că mărcile în conflict sunt extrem de similare.

Reclamanta a mai precizat, în justificarea interesului său procesual și faptul că, pe de o parte, dorește să înregistreze și să dețină mărci puternice, iar pe de altă parte, apreciază că, odată cu decăderea mărcii naționale *OREX* se înlătură și posibilitatea pentru pârâtă de a se profita de caracterul distinctiv al mărcilor sale.

De asemenea, după cum s-a apreciat în practica judiciară de specialitate în materie, în categoria persoanelor interesate a solicita decăderea din drepturile conferite de marcă intră și concurenții, iar în cauza dedusă judecătii, în condițiile în care mărcile înregistrate de fiecare dintre părți se referă la produse identice apreciază că interesul său este unul cât se poate de justificat.

Prin întâmpinarea formulată, pârâta SC B. SA a solicitat respingerea ca lipsită de interes și, în subsidiar, ca neîntemeiată a cererii formulate de către reclamantă cu privire la decăderea sa din drepturile asupra mărcii naționale *OREX*.

Prin sentința civilă nr.689 din 04.04.2013 Tribunalul București, Secția a V-a civilă a admis excepția lipsei de interes în formularea acțiunii și a respins cererea de chemare în judecată ca lipsită de interes.

Pentru a hotărî astfel, tribunalul a reținut că reclamanta și-a întemeiat acțiunea pe dispozițiile art. 46 alin.(1) lit. a) ale Legii nr. 84/1998, potrivit cu care „(1) Orice persoană interesată poate solicita Tribunalului Municipiului București, oricând în cursul duratei de protecție a mărcii, decăderea titularului din drepturile conferite de marcă, dacă: a) fără motive justificate, într-o perioadă neîntreruptă de 5 ani, marca nu a făcut obiectul unei folosiri efective pe teritoriul României pentru produsele sau serviciile pentru care aceasta a fost înregistrată.”

Prima instanță a apreciat că reclamanta nu dovedește calitatea de persoană interesată, nefiind titulară a unei mărci similare mărcii *OREX* sau persoană interesată să înregistreze această marcă.

Reclamanta și-a justificat interesul prin calitatea sa de titulară a mărcii *ROLEX* înregistrată pentru clasa 14, conform Clasificării de la Nisa, la nivel comunitar sub nr.002703510 (marcă verbală) și 001455757 (marcă combinată) și la nivel internațional sub nr. 0976721 (marcă verbală).

Tribunalul a apreciat că, în calitatea sa de titular a mărcii *ROLEX*, reclamanta nu poate obține niciun folos practic prin decăderea pârâtei SC B. SA din marca verbală *OREX* protejată la nivel național din 31.10.1986, deoarece, deși atât mărcile reclamantei cât și marca pârâtei sunt înregistrate pentru produse din clasa 14, respectiv ceasuri, între cele două mărci nu există niciun risc de confuzie; astfel, s-a apreciat că similaritatea vizuală și auditivă între cele două mărci este

una scăzută, similaritatea fonetică este una medie, iar similaritatea conceptuală nu există, având în vedere că marca reclamantei este una fantezistă, în timp ce marca pârâtei este una sugestivă pentru instrumentele de măsurare a timpului prin înțelesul pe care îl capătă în mintea publicului consumator, vorbitor de limba română, prima parte a elementului verbal *OREX*, sau întregul cuvânt prin raportare la expresia sugerată de „ora exactă”.

S-a mai reținut că în analiza riscului de confuzie, Curtea de Justiție a Uniunii Europene a apreciat în mod constant că o similaritate ridicată între produse poate fi compensată printr-un grad mic de similaritate a mărcilor în conflict.

Totodată, prima instanță a avut în vedere și faptul că marca *ROLEX*, aparținând reclamantei, este o marcă notorie pentru produse de lux, adresată unui public restrâns și bun cunoscător, care nu poate fi indus în eroare de slaba similaritate cu marca pârâtei.

Reclamanta a arătat că urmărește să creeze mărci puternice, ceea ce a și făcut (având în vedere portofoliul mărcilor *ROLEX* pe care le-a protejat), însă, dată fiind notorietatea dobândită de aceste mărci și lipsa dovezilor în susținerea unui interes în crearea altor mărci, prima instanță a apreciat că marca *OREX* nu reprezintă o marcă pe care reclamanta ar urmări să și-o aproprie și să o consolideze.

În ceea ce privește argumentul invocat în sensul că reclamanta urmărește să-și consolideze poziția pe piață, tribunalul a apreciat că interesul eliminării unui concurent de pe piață nu este legitim protejat, concurența licită permițând pârâtei să-și păstreze marca și să o folosească în acord cu interesele sale, în condițiile în care nu există nicio dovadă că aceasta a fost înregistrată în scop de blocaj, cum susține reclamanta; de altfel, în măsura în care marca ar fi fost înregistrată cu deturnarea de la funcția sa esențială, reclamanta ar fi avut la îndemână o acțiune specifică, respectiv acțiunea în anulare, iar nu acțiunea în decădere.

În consecință, prima instanță a admis excepția lipsei de interes a reclamantei în formularea acțiunii, pe care o a respins-o pentru acest considerent.

Împotriva acestei sentințe, a formulat apel reclamanta, solicitând admiterea apelului, modificarea în tot a sentinței atacate, respingerea excepției lipsei de interes a acesteia în formularea acțiunii în decădere, iar pe fondul cauzei, admiterea acțiunii astfel cum a fost formulată.

Prin decizia civilă nr. 210/A din 14.05.2014 a Curții de Apel București, Secția a IV-a civilă, apelul reclamantei a fost respins ca nefondat.

Pentru a decide în acest sens, în analiza criticilor formulate prin motivele de apel, instanța a reținut următoarele:

În aprecierea existenței interesului – condiție de exercițiu a acțiunii civile, se impune luarea în considerare a dispozițiilor art. 46 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 84/1998, reținute și de prima instanță, care subsumează existenței interesului posibilitatea formulării acțiunii.

În acord cu susținerea apelantei-reclamante, în sensul că îndeplinirea acestei condiții se examinează în funcție de împrejurările fiecărei cauze, instanța de apel a considerat că, în speță, aceasta a fost corect evaluată de prima instanță.

Folosul practic obținut de reclamantă poate consta exclusiv în înlăturarea unei înregistrări apte a încălca propriile drepturi (în sensul că fie intră în conflict cu drepturile sale asupra mărcilor deja înregistrate, în speță mărcile *ROLEX*), fie s-ar opune înregistrării unei mărci din considerente de similaritate sau identitate de semne și respectiv de produse sau servicii, după caz.

În ambele ipoteze însă, interesul poate fi reținut atunci când conflictul (existent sau potențial) îmbracă forma identității sau a similarității dintre semnul înregistrat ca marcă (a cărei decădere se cere) și semnul înregistrat sau posibil a fi înregistrat (în lipsa mărcii pretins decăzute), situație în care se poate pune și problema riscului de confuzie.

Cu caracter prealabil, instanța de apel a apreciat că este necesar a se sublinia împrejurarea că simplul fapt că persoana juridică titulară a mărcii a cărei decădere se cere este un concurent al reclamantei (în sensul că își desfășoară activitatea profesională, comercială, pe aceeași piață), nu este de natură a justifica interesul în formularea acțiunii în decădere.

Acest argument, prin el însuși, nu este suficient pentru a constitui un interes legitim

protejat, a mai apreciat instanța de apel, în sensul celor apreciate și de tribunal.

Dimpotrivă, dacă semnul înregistrat în beneficiul pârâtei ar putea aduce vreo atingere drepturilor existente ale reclamantei asupra mărcilor proprii sau intereselor sale legitime, s-ar putea discuta despre existența interesului cerut pentru formularea acțiunii în decădere.

În schimb, dacă actele intimăteți-pârâte ar constitui concurență neloială în sensul legii, apelanta-reclamantă ar avea la dispoziție remediile procesuale specifice, între care nu se numără însă și acțiunea în decăderea mărcii.

Instanța de apel a mai apreciat că împrejurarea că marca nu este folosită de pârâtă nu este aptă *per se* a justifica un interes în sensul dispozițiilor art. 46 alin. (1) din lege, potrivit cărora, orice persoană fizică sau juridică poate pretinde un interes în înlăturarea unei așa-zise mărci de blocaj.

Curtea de apel a reținut că nu acesta este scopul legii, iar jurisprudența citată de apelanta-reclamantă susține interpretarea textului în sensul că împrejurările concrete ale cauzei trebuie să releve un folos practic legitim al reclamantului din acțiunea în decădere, nu doar un interes general, public, ca pe piață să nu se găsească semne înregistrate care nu mai au funcția mărcii.

În plus, s-a considerat că susținerea în sensul că menținerea înregistrării unui semn care nu este folosit constituie un abuz de drept nu poate fi evaluată în contextul apelului cu care a fost investită, date fiind limitele devoluțiunii de ceea ce s-a judecat la prima instanță (verificarea existenței interesului pentru formularea acțiunii în decădere), ci eventual în cadrul examinării legalității înregistrării mărcii ori într-o acțiune în încălcarea dreptului reclamantei asupra propriilor mărci.

Cu referire la interesul procesual al apelantei-reclamante în cauza de față, evaluând împrejurările de fapt care pot constitui interes legitim în formularea cererii în decăderea pârâtei din drepturile conferite de marcă, instanța de apel a reținut că se impune analizarea existenței similarității semnelor *OREX* și *ROLEX*, deoarece reclamanta a pretins că existența pe piață a semnului pârâtei este aptă a produce un risc de confuzie cu mărcile sale, astfel că din acesta, ar rezulta și vătămarea suferită prin subzistența înregistrării și, deci, și interesul său în a cere constatarea decăderii.

Curtea de apel a înlăturat susținerile apelantei-reclamante în sensul existenței unei similarități ridicate între cele două elemente verbale, având în vedere că, deși 4 din cele 5 caractere ale semnului protejat în beneficiul pârâtei sunt regăsite și în cadrul elementului *OREX*, ele sunt așezate diferit, dând cuvântului o sonoritate diferită.

A susținut apelanta că diferențele din punct de vedere fonetic sunt prea mici pentru a fi sesizabile, însă instanța de apel a apreciat că aceste diferențe sunt suficiente pentru a distinge între cele două semne, deși există un anumit grad de similaritate.

Mai mult, deși apelanta neagă posibilitatea unei comparații conceptuale, tribunalul a reținut în mod corect că o asemenea comparație este permisă, de vreme ce semnul *ROLEX* este unul fantezist, iar *OREX* sugerează ideea de „oră exactă”, prin folosirea primelor două litere din cele două cuvinte.

O asemenea impresie nu aparține, cum a susținut apelanta, exclusiv celor interesați în mod special de această marcă, ci oricărui consumator care are în față un ceas marca *OREX*, deoarece asocierea dintre ideea orei exacte și un ceas este proprie oricărei persoane cu judecată rațională.

Chiar dacă produsele pentru care mărcile sunt înregistrate sunt identice, instanța de apel a considerat că în mod corect s-a constatat de către tribunal lipsa riscului de confuzie, inclusiv prin prisma gradului ridicat de protecție de care se bucură mărcile reclamantei.

Deși apelanta a susținut corect că un grad ridicat de distinctivitate conferă și o protecție pe măsură, instanța de apel a apreciat că existența notorietății nu duce la o altă concluzie în sensul că se impune o apreciere mai largă asupra similarității, potrivit celor invocate de reclamantă, ca o similaritate mai scăzută să fie compensată de identitatea produselor și de caracterul puternic distinctiv al semnului său.

În acest context, instanța de apel a considerat relevant argumentul primei instanțe, în sensul că produsele reclamantei sunt preponderent produse de lux și se adresează unui segment de

public care, chiar dacă nu este neapărat un cunoscător, are un grad de atenție mult mai ridicat decât un consumator mediu.

Astfel, chiar dacă destinatarul produselor ce poartă mărcile reclamantei nu ar avea suficiente cunoștințe despre piața de profil, prețul ridicat al produselor împiedică confuzia dintre cele două semne aflate în conflict.

De asemenea, au fost înlăturate argumentele care valorifică atingerea adusă de existența mărcii pârâtei renumelui și caracterului distinctiv al mărcilor reclamantei, deoarece constatarea inexistenței riscului de confuzie face inutilă discuția dezvoltată de apelantă despre diluția mărcilor sale.

În consecință, apelul reclamantei a fost respins ca nefondat, în aplicarea dispozițiilor art. 296 C.proc.civ.

Împotriva acestei decizii, reclamanta a promovat recurs, prevalându-se de motivele de nelegalitate prevăzute de art. 304 pct. 7 și 9 C.proc.civ.

Prin memoriul de recurs, recurenta a susținut că decizia recurată este dată cu încălcarea și aplicarea greșită a legii (art. 304 pct. 9); astfel, în esență, se arată că instanța de apel a interpretat eronat dispozițiile art. 6 alin. (1) lit. b) și ale art. 6 alin. (4) din Legea nr. 84/1998, precum și principiile statuate de jurisprudența națională și europeană privind evaluarea riscului de confuzie între mărci, a renumelui mărcilor *Rolex*, cu consecința profitării de caracterul distinctiv al acestora; în plus, instanța de apel a aplicat și interpretat greșit dispozițiile art. 46 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 84/1998 în ceea ce privește noțiunea de interes.

Referitor la motivul de recurs prevăzut de art. 304 pct. 7 C.proc.civ., recurenta a arătat că instanța de apel nu a motivat de ce au fost înlăturate susținerile sale cu privire la existența interesului determinat de renumele mărcii *Rolex*, ignorând astfel dispozițiile art. 6 alin. (4) din Legea nr. 84/1998.

În dezvoltarea motivelor de recurs, recurenta a învederat că în analiza condiției interesului prevăzut de dispozițiile art. 46 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 84/1998, instanța de apel a interpretat într-o manieră foarte restrictivă această condiție legală, limitând-o exclusiv la ipoteza existenței riscului de confuzie, singurul, în opinia curții de apel, de natură a determina un folos practic imediat în cadrul prezentei acțiuni.

În doctrina de specialitate însă, s-a apreciat că interesul nu trebuie analizat în mod restrictiv, având în vedere rațiunea pentru care legiuitorul a introdus sancțiunea decăderii.

Recurenta a arătat că, în aceste condiții, sfera persoanelor interesate nu poate fi limitată doar la persoanele care formulează o cerere de marcă și sunt împiedicate să o înregistreze sau persoanele care încearcă să pună un produs pe piață și împotriva lor se formulează o acțiune în contrafacere sau alte persoane care justifică un interes prin contracararea efectivă a unor acte formale care fundamentează acțiunea în decădere.

Jurisprudența și doctrina de specialitate au arătat că se justifică interesul de a solicita decăderea într-o paletă largă de situații mediate, cum ar fi securizarea unei potențiale dezvoltări pe o piață, prezervarea drepturilor conferite de o marcă anterior înregistrată, afirmarea intenției de prestare sau de extindere a activității comerciale în România; de asemenea, recurenta indică și alte exemple din jurisprudență în stabilirea calității de persoană interesată în formularea unei cereri în decădere.

S-a susținut de recurentă că interesul său în formularea acțiunii în decădere este justificat atât de calitatea de concurent pe aceeași piață cât și de similaritatea mărcilor conflictuale (aspecte reținute de instanța de fond și de apel) alături de renumele de care se bucură mărcile sale *ROLEX*; în aceste condiții nu este vorba doar de situația unui simplu concurent care înlătură o marcă oarecare, ci a unui concurent care dorește să înlătore o marcă similară ce poate profita de renumele mărcilor sale.

În plus, trebuie avută în vedere și o anumită evoluție a pieței și, implicit, a legislației în domeniul mărcilor întrucât, prin modificarea substanțială a Legii nr. 84/1998 privind mărcile și indicațiile geografice s-a armonizat cadrul legal românesc cu cel european și, pe cale de consecință,

s-a întărit responsabilitatea titularilor de marcă să le protejeze cu atenție, expresie a faptului că piața este într-o continuă expansiune. Aceasta presupune ca titularul de marcă să fie foarte diligent în a-și apăra drepturile în două direcții, în sensul că trebuie să aprecieze singur dacă o cerere de marcă este similară mărcii sale și să facă demersurile necesare să se opună, dar și în sensul că trebuie să-și folosească propria marcă în mod efectiv, conform legii, pentru a se pune la adăpost de o eventuală decădere.

În aceste condiții, în care, conform legii, OSIM nu mai emite avize de refuz provizoriu pe motive relative și nu mai face din oficiu un examen preliminar al drepturilor similare deja înregistrate pentru a le opune la înregistrarea unei noi cereri, practic, foarte multe dintre mărcile vechi, nefolosite și susceptibile de decădere, nu ar putea fi decăzute în mod efectiv pentru că un concurent pe aceeași piață (care are deja o marcă similară sau doar dorește să folosească un semn similar pe piață) nu ar putea solicita decăderea, deoarece s-ar considera că nu are un interes legitim.

Instanța de apel admite faptul că reclamanta ar justifica un interes în decăderea mărcii *OREX* în situația în care există similaritate între aceasta și mărcile anterioare *ROLEX* și, respectiv, un potențial conflict. De asemenea, reține că există un grad de similaritate între mărci însă insuficient pentru a exista risc de confuzie. Cu toate acestea, instanța de apel a înțeles să condiționeze deosebit de mult existența interesului de existența riscului de confuzie (pe care însă nici nu l-a analizat temeinic) precum și de necesitatea existenței unui folos practic imediat determinat de existența unui conflict iminent.

Recurenta susține că o astfel de abordare reprezintă o interpretare foarte restrictivă a dispozițiilor legale și în dezacord cu spiritul legii precum și cu jurisprudența constantă în această materie.

În ce privește necesitatea existenței unui folos practic imediat determinat de iminența sau existența unui conflict efectiv între mărci determină o restrângere nejustificată a dreptului recurente-reclamante, mai arată aceasta, de a-și proteja într-o modalitate cât mai diligentă și eficientă mărcile înregistrate.

Prin interpretarea dată noțiunii de interes, instanța de apel consideră că recurenta-reclamantă ar putea iniția demersuri legale doar după ce mărcile anterioare *ROLEX* ar fi încălcate în mod efectiv; or, aceasta ar însemna că, pentru a justifica un interes, recurenta ar trebui să aștepte ca marca *OREX* să fie utilizată pe piață, să îi aducă prejudicii (care, cel mai probabil, nici nu ar putea fi reparate), ceea ce nu poate fi acceptat; pe de altă parte, un astfel de prejudiciu este iminent tocmai datorită faptului că marca *OREX* beneficiază de protecție, iar comercializarea pe piață ar putea începe oricând dacă nu intervine decăderea.

În ceea ce privește condiția similarității mărcilor, chiar instanța de apel a reținut că există o anumită similaritate, însă nu suficientă pentru a conduce la existența unui risc de confuzie.

În opinia recurente, este suficientă doar reținerea similarității dintre mărci și a identității produselor pentru a se justifica un interes într-o acțiune în decădere de marcă, având în vedere că existența interesului s-a reținut și în situații în care un concurent ar demonstra simpla intenție de a folosi o marcă similară; or, în cazul de față, recurenta este titulară unor mărci înregistrate pe care le utilizează, mărci al căror renume este incontestabil.

Concluzionând, pentru a se reține interesul în promovarea cererii în decădere, este suficient ca instanța să verifice o aparență a existenței unui potențial risc de confuzie, astfel încât existența unei similarități a mărcilor este suficientă din acest punct de vedere.

A admite că doar în ipoteza existenței riscului de confuzie însuși există interes în acțiunea de decădere înseamnă a condiționa în mod excesiv o astfel de sancțiune legală îndreptată împotriva titularilor neglijenți, de îndeplinirea unor condiții ce vizează în drept condițiile de admitere a acțiunii în contrafacere sau de anulare.

În subsidiar, chiar dacă s-ar concluziona că existența unei similarități între mărci nu ar fi suficientă ci este necesar să se analizeze existența riscului de confuzie, recurenta susține că și această condiție este îndeplinită în cauză, astfel cum rezultă în urma unei analize temeinice în acest sens, ținând cont de toate particularitățile cauzei și de principiile statornicite în materie, iar nu în

mod superficial și nemotivat, astfel cum a procedat instanța de apel.

Deși instanța de apel a reținut că se impune analizarea existenței similarității semnelor *OREX* și *ROLEX*, nu a procedat la o veritabilă analiză a acestor aspecte, ci s-a limitat la câteva argumente fragmentate, fără să țină seama de principiile stabilite jurisprudențial și doctrinar, atât la nivel național cât și comunitar.

Recurenta a reiterat argumentele esențiale pentru care apreciază că nu poate fi contestată existența similarității între semnele conflictuale și nici riscul de confuzie.

Astfel, analiza comparativă a două mărci conflictuale trebuie să se facă în mod global, la nivel vizual, fonetic și conceptual.

Instanța de apel însă nu a delimitat aceste aspecte în analiza sa, ci doar a reținut că „deși 4 din cele 5 caractere ale semnului protejat în beneficiul părții sunt regăsite și în cadrul elementului *OREX*, ele sunt așezate diferit, dând cuvântului o sonoritate diferită.”

În acest context, recurenta susține că instanța a admis existența unui grad de similaritate la nivel vizual dată de prezența a 4 din 5 litere în mod identic în ambele mărci, dar cu toate acestea, a concluzionat că poziționarea diferită a acestora le conferă o sonoritate diferită, ceea ce este eronat.

Din perspectivă vizuală, trebuie observat că cele două mărci conflictuale sunt compuse din elemente verbale scurte (4 și 5 litere) care au în comun 4 litere identice; diferențele dintre acestea sunt doar inversarea a două litere în partea de început și prezența literei „L” în partea de mijloc a mărcilor anterioare; or, aceste diferențe nu pot contracara similaritatea evidentă în condițiile în care semnele sunt scurte și elementele de identitate vor fi percepute foarte clar; de altfel, jurisprudența comunitară este constantă în a reține că în cazul elementelor verbale scurte, diferențele dintre acestea trebuie să fie mai mari pentru a fi observate de public, identitatea în 3 din 4 sau 5 litere fiind considerată un indiciu de similaritate; în acest sens, se face trimitere la Decizia OHIM din 6 aprilie 2014 în cauza 885/2013-1 privind conflictul dintre mărcile *ALGOL* și *IGOL* și Decizia OHIM în opoziția nr. B 2 009 416 din 18 decembrie 2012 privind conflictul dintre *GABAX* și *ABPAX*.

La nivel fonetic, instanța de apel admite că există un grad de similaritate însă apreciază că diferențele constatate sunt suficiente pentru a distinge cele două semne.

În opinia recurtei, cele două diferențe între mărcile conflictuale nu sunt de natură a asigura un grad de diferențiere suficient, întrucât sonoritatea celor două mărci este cvasi-identică, aspect ce se datorează mai ales faptului că literele conținute de cele două mărci conflictuale sunt pregnante în această componentă, iar aici ne referim mai ales la partea de final "EX" comună și identică mărcilor; de asemenea, trebuie remarcat și faptul că, din punct de vedere fonetic, existența literei „L” în partea de mijloc a mărcilor anterioare este practic insesizabilă în cadrul pronunției din cauza poziționării între vocalele „O” și „E” care îi atenuează considerabil prezența, a ritmului și a secvenței silabelor care determină ca această literă să fie poziționată în cea de-a doua silabă.

Mai departe, instanța de apel a reținut că s-ar putea face o analiză și la nivel conceptual întrucât *OREX* sugerează ideea de „oră exactă”, prin folosirea primelor litere din cele două cuvinte, iar această impresie este transmisă „oricărui consumator care are în față un ceas marca *OREX*, deoarece asocierea dintre ideea orei exacte și un ceas este proprie oricărei persoane cu judecată rațională.”

Recurenta învederează că instanța de apel comite o gravă eroare în analiza similarității la nivel conceptual, întrucât a adoptat susținerea părții adverse conform căreia marca atacată *OREX* ar avea o semnificație conceptuală (provenind de la expresia „ora exactă”), fără nicio probă concludentă în acest sens.

Or, analiza la nivel conceptual nu trebuie făcută într-o modalitate artificială și scoasă din context, ci trebuie dovedit faptul că un element verbal sau mai multe transmit o anumită semnificație consumatorului relevant. Din acesta perspectivă este evident că elementul verbal *OREX* nu are o semnificație pentru consumatorul relevant întrucât nu poate fi identificat ca având o conotație semantică. Simplul fapt că s-a susținut verbal (fără nicio probă) că la crearea acestei mărci s-au avut în vedere primele două litere ale cuvintelor „ora exactă” nu poate fi primit ca relevant pentru analiza conceptuală, deoarece elementul verbal *OREX* nu semnifică „ora exactă” și

nici nu trimite consumatorul la această expresie, decât în situația în care acesta este familiarizat cu industria de profil și cunoaște istoria ceasurilor *OREX* și considerentele ce au fost avute în vedere la crearea acestei mărci.

Instanța de apel a făcut o confuzie gravă între ceea ce presupune analiza conceptuală a unei mărci (care în cazul de față necesită aprecierea dacă elementul verbal *OREX* are o semnificație clară pentru consumatorul român) și o simplă susținere în sensul că acest element verbal ar reprezenta un soi de acronim, fără a se dovedi acest lucru; recurenta mai arată că nu contestă asocierea pe care consumatorul ar putea să o facă între ideea de oră exactă și un ceas, ci contestă asocierea pe care instanța presupune că va fi făcută în mod automat de către consumator între elementul verbal *OREX* și noțiunea de oră exactă.

S-a mai învederat de către recurentă că în mod greșit instanța de apel nu a avut în vedere renumele mărcilor *ROLEX*, criteriu important în reținerea riscului de confuzie.

Renumele mărcii *ROLEX* este consecința promovării intense și consistente la nivel mondial a acestei mărci cu privire la produsele oferite (clasa 14), de foarte bună calitate, marca recurentei fiind astfel recunoscută ca fiind celebră pe întreg mapamondul, nu numai pe teritoriul României; de asemenea, se menționează faptul că celebritatea mărcilor *ROLEX* a fost recunoscută de către intimată și confirmată de instanțele anterioare, astfel încât, recurenta apreciază ca fiind o chestiune intrată în puterea lucrului judecat; cu toate acestea, face referire la câteva dovezi pe care le consideră utile în reținerea acestui aspect.

Instanța de apel în mod greșit a reținut că nu există risc de confuzie în cauză.

Având în vedere gradul de similaritate al mărcilor conflictuale, distinctivitatea și renumele mărcilor anterioare, precum și identitatea produselor protejate, recurenta conchide în sensul existenței riscului de confuzie.

Astfel, se invocă jurisprudența CJUE în acest sens, conform căreia în evaluarea existenței unui risc de confuzie trebuie apreciat în ce măsură publicul consumator poate considera că produsele comercializate sub mărcile comparate provin de la aceeași companie sau de la companii care au o legătură economică. Or, având în vedere aspectele arătate deja, precum și faptul că pentru produsele în discuție gradul de atenție al publicului relevant este mediu, este evident că un consumator va achiziționa un produs *OREX* crezând că provine de la aceeași companie, sau chiar că este un produs *ROLEX*, confundându-le în mod direct.

Un alt element menționat de CJUE în jurisprudența sa constă în interdependența dintre factorii a căror influență este determinantă pentru constatarea existenței riscului de confuzie.

Această interdependență vizează faptul că un grad mai mare de similaritate a mărcilor poate compensa un grad de similaritate mai redus al produselor și invers. În acest context, recurenta precizează că jurisprudența OHIM este constantă în a aprecia că asemănările dintre semne vor fi reținute mai mult de către consumator decât diferențele; acest principiu este cu atât mai mult aplicabil în prezenta cauză întrucât asemănările sunt foarte mari (identitate între 4 litere din cele 5 conținute de marca anterioară și poziționate atât în partea de început („OR/RO”), care este de natura a fi reținută mai ușor de către consumator, cât și în partea de finală, în mod identic („EX/EX”).

Nu în ultimul rând, renumele mărcilor anterioare *ROLEX* și deci, gradul ridicat de cunoaștere al acestora are un rol esențial în analiza existenței riscului de confuzie.

În considerentele deciziei recurate, instanța de apel a reținut că „existența notorietății nu duce la o altă concluzie în sensul că se impune o apreciere mai largă asupra similarității”; or, o astfel de concluzie se bazează pe o interpretare eronată a dispozițiilor legale și a principiilor de analiză a riscului de confuzie, în condițiile în care CJUE a arătat faptul că mărcile cu un grad de distinctivitate ridicat, dobândit prin folosirea intensivă pe piață, se bucură, totodată, și de un grad ridicat de protecție, iar posibilitatea apariției unui risc de confuzie în cadrul publicului consumator este mai mare în cazul unei astfel de mărci.

În aceste condiții, în mod greșit instanțele anterioare au apreciat că existența renumelui și a unui grad ridicat de distinctivitate prin folosirea intensivă și de durată pe piață nu este de natură a

influența analiza mărcilor, decizia recurată necuprinzând vreo motivare din perspectiva acestei concluzii.

Recurenta mai susține, din perspectiva aceluiași motiv de nelegalitate (art. 304 pct. 9 C.proc.civ.), că instanța de apel a încălcat dispozițiile art. 6 alin. (4) din Legea nr. 84/1998 privitoare la renumele mărcilor sale.

Astfel, instanța de apel nu a ținut cont de efectele pe care existența renumelui le are asupra cauzei considerând că trebuie „înlăturate argumentele care valorifică atingerea adusă de existența renumelui și caracterului distinctiv al mărcilor reclamantei, deoarece constatarea că nu există risc de confuzie face inutilă discuția dezvoltată de apelantă despre diluția mărcilor sale.”

O astfel de concluzie a instanței de apel reflectă cu claritate încălcarea dispozițiilor art. 6 alin. (4) din Legea nr. 84/1998, deoarece, pentru reținerea renumelui, nu trebuie analizată și existența riscului de confuzie, astfel încât în mod nelegal s-a condiționat analiza renumelui de existența riscului de confuzie.

Legea nr.84/1998 nu prevede o astfel de condiționare iar în contextul dat, instanța trebuia să analizeze pe de o parte similaritatea dintre mărci și riscul de confuzie ținând cont de gradul de distinctivitate ridicat al mărcilor *ROLEX* și de renumele acestora [în temeiul art. 6 alin. (1)], iar pe de altă parte trebuia să analizeze profitarea de renumele și de caracterul distinctiv al mărcilor recurente; or, în acest ultim caz, nu este necesară dovedirea existenței riscului de confuzie ci este suficientă asocierea pe care consumatorul ar putea să o facă între mărci, în detrimentul caracterului distinctiv sau al renumelui mărcilor *ROLEX* [conform art. 6 alin. (4) lit. a) din lege].

Curtea de Justiție a Uniunii Europene, fiind chemată să răspundă la o întrebare preliminară privind protecția ce trebuie acordată mărcilor de renume, a apreciat că riscul de asociere între mărci intervine în situația în care publicul, fiind deja familiar cu marca anterioară de renume, este expus la marca ulterioară. Doctrina și practica judiciară la nivel comunitar au prezentat care sunt condițiile în care se poate reține existența profitului necuvenit de pe urma renumelui mărcii, delimitând cazurile în care distinctivitatea mărcii anterioare de renume ar fi afectată.

Pentru a se stabili că marca ulterioară ar profita de renumele mărcilor anterioare este necesar să se demonstreze că, având în vedere toți factorii relevanți, consumatorul relevant va stabili o legătură (sau o asociere) între semne.

Recurenta arată că, astfel cum rezultă din jurisprudența CJUE, nu este vorba despre o cerință suplimentară față de dispozițiile legale ci reprezintă un aspect care reflectă nevoia de a determina dacă asocierea pe care consumatorul ar putea să o facă între semne este de natură a afecta caracterul distinctiv al mărcilor anterioare, după ce au fost analizați toți factorii relevanți ai cauzei. Necesitatea unei astfel de „legături” între mărcile conflictuale în mintea consumatorilor nu este precizată în mod expres în dispozițiile legale însă a fost confirmată în mai multe decizii de referință la nivel european (Decizia din data de 23 octombrie 2003 în Cauza C-408/01, *Adidas* și Decizia din 27 noiembrie 2008, în cauza C-252/07, *Intel Corporation*).

Așadar, în cazul mărcilor de renume, nu este necesar să se dovedească existența riscului de confuzie, ci este suficient să existe o legătură în mintea consumatorului între marca ulterioară și marca de renume pe care o cunoaște, legătură care ar duce la un transfer de atractivitate și, în consecință, la profitarea de renume.

Cum mărcile în conflict sunt similare, iar produsele protejate sunt identice și, în plus, mărcile recurente se bucură de renume pentru această categorie de produse (clasa 14), există cu certitudine riscul ca atractivitatea mărcilor *ROLEX* să fie transferată către marca *OREX* și să conducă pentru intimată la profitarea de renumele și investițiile majore efectuate de recurentă.

Pe de altă parte, afectarea distinctivității mărcii *Rolox* prin diluare, poate interveni în cazul în care consumatorii încetează să asocieze marca de renume în mod direct și imediat cu o anumită gamă de produse care își au originea la un anumit întreprinzător, în cazul de față compania R. SA, și încep să o asocieze cu diferite produse/servicii, care au origini distincte; această capacitate de identificare a mărcii poate fi redusă parțial sau pierdută din cauza faptului că alte persoane, în afara titularului, folosesc același semn sau un semn similar pentru comercializarea de produse/servicii.

În consecință, consumatorii vor fi determinați să asocieze produsele *OREX* cu cele *ROLEX* aparținând recurenței, profitând de renumele acestora din urmă; consumatorii pot crede că produsele sunt licențiate în mod oficial de SC A. SA către SC B. SA, ceea ce va produce o scădere a vânzărilor recurenței la nivelul României și o diluare a mărcii; mai mult, consumatorii ar putea fi atrași de marca *OREX*, tocmai datorită recunoașterii de care se bucură mărcile *ROLEX*, ceea ce ar facilita considerabil comercializarea de produse din clasa 14 (ceasuri) sub marca intimatei, profitându-se în mod nejustificat de legătura pe care consumatorii o vor face cu mărcile *ROLEX*. Chiar dacă un consumator ar face foarte clar diferența între ele, achiziționarea unui ceas *OREX* se va face tocmai datorită asemănării ridicate cu *ROLEX*; de asemenea, se precizează că jurisprudența relevantă este constantă în acest sens (de ex., o Decizie recentă a Diviziei de Opoziții din cadrul OHIM a reținut că prin înregistrarea mărcii *G SOX* s-ar profita de renumele și distinctivitatea mărcii anterioare *GEOX* pentru produse identice.

Prin urmare, prin folosirea mărcii ulterioare s-ar putea produce un transfer de atractivitate de la marca de renume *ROLEX* către marca intimatei *OREX* cu privire la care se solicită decăderea, care astfel poate beneficia de o valoare adăugată (o imagine de excelență, de calitate a produselor) de natură a influența alegerea consumatorului în favoarea produselor pârâtei; de asemenea, trebuie avut în vedere faptul că noțiunea de profit necuvenit, astfel cum este definită de dispozițiile legale invocate, nu implică în mod automat existența unei intenții sau a relei credințe în obținerea acestui beneficiu necuvenit, în condițiile în care pârâta poate beneficia de calitățile pentru care este renumită marca anterioară, chiar și fără a prejudicia imaginea acesteia.

Recurența reiterează argumentul că a efectuat investiții semnificative (timp, resurse financiare, logistice, reclamă etc.) în promovarea mărcilor sale atât în România cât și în întreaga lume, pentru a construi renumele de care mărcile *ROLEX* se bucură în prezent, și datorită acestor investiții, s-ar putea profita de renumele mărcilor sale, astfel încât folosirea pe piață a mărcii *OREX* poate fi mult mai atractivă pentru publicul relevant datorită similarității ridicate cu mărcile *ROLEX*.

Recursul formulat este fondat, potrivit celor ce urmează.

Cererea de chemare în judecată formulată de reclamantă împotriva pârâtei SC B. SA are ca obiect decăderea pârâtei din drepturile asupra mărcii naționale *OREX*, marcă individuală, verbală nr. 2R014178 (nr. depozit 001181 din 31 octombrie 1986), înregistrată pentru produse din clasa 14 - ceasuri de mână cuarț-analogic din Clasificarea de la Nisa.

Temeiul juridic al cererii îl constituie dispozițiile art. 46 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 84/1998 (republicată) privind mărcile și indicațiile geografice, text potrivit cu care:

„(1) Orice persoană interesată poate solicita Tribunalului București, oricând în cursul duratei de protecție a mărcii, decăderea titularului din drepturile conferite de marcă dacă:

a) fără motive justificate, într-o perioadă neîntreruptă de 5 ani, socotită de la data înscrierii în Registrul mărcilor, marca nu a făcut obiectul unei folosiri efective pe teritoriul României pentru produsele sau serviciile pentru care aceasta a fost înregistrată sau dacă această folosire a fost suspendată pentru o perioadă neîntreruptă de 5 ani.”

După cum reiese din conținutul acestei norme, precum și din economia actului normativ de referință, legea nu definește sintagma de „persoană interesată” în formularea cererii de decădere din drepturile conferite de marcă, astfel încât, în mod constant, în jurisprudență, s-a considerat, în interpretarea acestui text, că instanța investită cu o cerere în decădere va stabili, în raport cu circumstanțele concrete ale fiecărei cauze, dacă titularul acesteia are sau nu interes în promovarea cererii.

Într-o atare evaluare, instanța va fi ținută a verifica această condiție de exercițiu al acțiunii civile pe baza criteriilor privind interesul procesual, anume de a fi direct, personal, legitim, născut și actual.

În speță, recurența-reclamantă și-a justificat interesul în promovarea cererii în decăderea pârâtei din drepturile asupra mărcii *OREX*, invocând calitatea sa de titular al unui portofoliu de mărci comunitare și internaționale (verbale și combinate, cu element figurativ) conținând elementul verbal *ROLEX*, pentru produse din aceeași clasă 14 a Clasificării de la Nisa - ceasuri de mână; în

consecință, s-a susținut un grad foarte ridicat de similaritate între mărcile sale și marca pârâtei, toate fiind destinate a fi aplicate unor produse identice; totodată, reclamanta a susținut că mărcile sale se bucură de notorietate atât la nivel național, cât și comunitar și internațional pentru produsele din clasa 14 (ceasuri de mână), astfel încât dacă pârâta va fi decăzută din drepturile asupra mărcii sale, în condițiile legii, se înlătură și posibilitatea pentru aceasta de a profita de caracterul distinctiv al mărcilor sale, în cazul reluării folosirii.

În același timp, recurenta a mai susținut că în categoria persoanelor interesate a solicita decăderea din drepturile conferite de marcă intră și concurenții, iar în cauza dedusă judecătii, în condițiile în care mărcile înregistrate de fiecare dintre părți se referă la produse identice, aceasta a arătat că interesul său este unul cât se poate de justificat.

Înalta Curte constată că instanțele de fond, pe baza situației de fapt reținute în cauză, au stabilit că interesul procesual în formularea cererii în decădere, inițiată de titularul unor mărci pretins similare și destinate a fi aplicate unor produse identice, nu se constată a fi o cerință îndeplinită în cauză decât în măsura în care se reține riscul de confuzie, după constatarea identității de produse și a similarității mărcilor, într-o analiză juridică identică celei presupuse de soluționarea unei cereri în contrafacerea mărcilor reclamantei [art. 36 alin. (2) lit. b) din Legea nr. 84/1998] ori o cerere în anularea înregistrării mărcii pârâtei [art. 47 alin. (1) lit. b) rap. la art. 6 alin. (2) lit. b)].

Înalta Curte apreciază că o atare analiză a interesului în formularea cererii în decăderea pârâtei din drepturile asupra mărcii *OREX*, încalcă dispozițiile art. 46 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 84/1998, întrucât se adaugă la lege; verificarea riscului de confuzie și, mai mult decât atât, confirmarea interesului în formularea cererii de decădere numai după constatarea existenței riscului de confuzie reprezintă o cerință excesivă, contrară voinței legiuitorului la momentul edictării condiției referitoare la persoanele interesate ce pot formula o cerere în decăderea titularului din drepturile asupra mărcii, de natură a condiționa accesul la instanță de cerințele specifice unor cereri în justiție având un alt obiect.

Deși, astfel cum s-a reținut, interesul în formularea cererii în decădere presupune verificarea criteriilor interesului procesual de a fi născut, direct, personal, legitim și actual, nu trebuie omis că aceste cerințe trebuie analizate prin raportare la particularitățile cererilor formulate în această materie și cu luarea în considerare a argumentelor invocate de titularul acțiunii, astfel încât instanța va fi ținută să verifice aceste cerințe și prin prisma finalității afirmate de reclamant.

Înalta Curte constată că prima instanță a infirmat calitatea reclamantei de persoană interesată în promovarea cererii în decădere indicându-i o altă cale procedurală (acțiunea în concurență neloială), întrucât interesul eliminării unui concurent de pe piață nu este legitim protejat; la rândul său, curtea de apel a considerat că, pe lângă acțiunea în concurență neloială, reclamanta ar putea recurge la formularea unei cereri în anularea înregistrării mărcii pârâtei ori o cerere în contrafacerea mărcilor sale, întrucât drepturile asupra mărcilor proprii nu sunt în niciun fel vătămăte prin existența mărcii pârâtei.

În plus, instanța de apel a constatat că folosul practic urmărit prin promovarea cererii în decăderea titularului din drepturile asupra mărcii, nu poate fi reținut în cazul unui interes general, public în sensul ca pe piață să nu se găsească semne înregistrate (mărci de blocaj) care nu mai îndeplinesc funcțiile mărcii.

Niciuna dintre aceste constatări nu corespunde premisei inserate în dispozițiile art. 46 alin. 1 din Legea nr. 84/1998, întrucât, în caz contrar, textul ar rămâne fără aplicabilitate în ce privește posibilitatea formulării cererii în decădere de către titularul unor alte mărci identice sau similare destinate a fi aplicate unor produse/servicii identice sau similare, așadar, de către competitor direct cu titularul mărcii inactive, pe aceeași piață.

Totodată, Înalta Curte constată că, în ce-l privește pe reclamantul care este titularul unei mărci identice sau similare textul nu prevede caracterul subsidiar al cererii în decădere din drepturile asupra unei mărci care, în mod nejustificat, nu este folosită efectiv de titularul ei, fie față de cererea în anulare înregistrării acelei mărci, fie față de cererea în contrafacere ori cea în concurență neloială.

Căile procesuale indicate de instanțele de fond nu reprezintă căi efective și eficiente pentru recurența reclamantă.

Astfel, cererea în contrafacere nu poate fi formulată împotriva unui alt titular de marcă.

Cererea în anularea înregistrării mărcii formulată după un interval mai mare de 5 ani de la înregistrare, nu mai poate fi promovată decât pentru ipoteza înregistrării cu rea-credință. Or, pe lângă împrejurarea că marca pârâtei a fost solicitată spre înregistrare la 31 octombrie 1986, mărcile al căror titular este reclamanta, beneficiază de protecție în România fie de la 1 ianuarie 2007, data aderării României la Uniunea Europeană (situația mărcilor comunitare), date fiind dispozițiile 159a alin. 1 din Regulamentul mărcii comunitare nr. 40/1994 (succedat de Regulamentul nr. 207/2009, în vigoare, în prezent), fie din anul 2008 (data cererii de înregistrare a mărcii internaționale), potrivit susținerilor reclamantei din cererea de chemare în judecată.

În ce privește cererea în concurență neloyală, nici aceasta nu ar putea fi formulată decât împotriva unui competitor prezent în mod efectiv pe piața produselor în care și recurența activează, după cum este circumscrisă de lege unei alte finalități decât aceea de decădere a pârâtei din drepturile conferite de marcă pentru nefolosirea efectivă a mărcii, fără motive justificate, în intervalul prevăzut de lege.

Totodată, acțiunea în decădere nu corespunde interesului eliminării unui competitor de pe piață, contrar celor reținute de instanțele de fond, întrucât eventuala admitere a cererii în decădere conduce la pierderea dreptului asupra mărcii pe care titularul său nu a exploatat-o în mod efectiv, în condițiile prevăzute de lege, iar nu la eliminarea de pe piață a celui concurent, întrucât acesta nu își pierde capacitatea de folosință (fie că este persoană fizică, fie că este persoană juridică), după cum acesta poate concura în continuare pe piață dacă în fondul său de comerț se regăsește și dreptul asupra altor mărci.

În consecință, eliminarea de pe piață a celui competitor nu poate fi acceptat ca efect direct al admiterii unei cereri în decădere, întrucât efectul nemijlocit al admiterii unei cereri în decădere este doar pierderea dreptului asupra mărcii, finalitate legitimă ce corespunde unei proceduri prevăzute de lege prin norme clare și predictibile [art. 46 alin. (1) lit. a) și urm. din Legea nr. 84/1998].

Nici constatarea lipsei unui efect direct în patrimoniul sau cu privire la situația juridică a portofoliului mărcilor recurenței-reclamante în cazul admiterii cererii în decădere a pârâtei din drepturile conferite de marcă nu poate conduce la infirmarea interesului procesual în cauză, întrucât, indiferent de titularul acțiunii (solicitantul înregistrării unei mărci identice sau similare cu cea pentru care se cere decădere, ori un competitor pe aceeași piață care intenționează extinderea planurilor sale de afaceri pe teritoriul României și/sau în legătură cu produse identice sau similare desemnate de o marcă identică sau similară unei mărci inactive etc.), pronunțarea decăderii din drepturile asupra mărcii pârâtului nu are niciodată un alt efect decât stingerea dreptului la marcă în patrimoniul acestuia și disponibilizarea celui semn pe piață.

Ca atare, nu se poate reține că această finalitate prevăzută de lege nu corespunde unui folos practic, ci unui interes general, public, întrucât aceasta privește specificul evaluării noțiunii de persoană interesată în formularea cererii de decădere, care trebuie raportată la circumstanțele particulare ale fiecărei cauze.

În acest context, Înalta Curte constată că împrejurările susținute de către recurentă din această perspectivă sunt apte pentru a justifica interesul acesteia în solicitarea decăderii pârâtei din drepturile conferite de marca *OREX*, pornind de la premisa calității sale de concurent pe aceeași piață.

Astfel, se reține că recurența s-a prevalat de calitatea sa de titular al unui portofoliu de mărci comunitare și internaționale (verbale și combinate, cu element figurativ) conținând elementul verbal *ROLEX*, pentru aceleași produse din clasa 14 a Clasificării de la Nisa – ceasuri de mână, susținându-se că între mărcile sale și marca pârâtei *OREX*, înregistrată pentru produse identice, există un grad ridicat de similaritate.

Totodată, a susținut că mărcile sale se bucură de notorietate atât la nivel național, cât și

comunitar și internațional pentru produsele indicate din clasa 14, astfel încât, dacă pârâta va fi decăzută din drepturile asupra mărcii sale, în condițiile legii, se înlătură și posibilitatea pentru aceasta de a profita de caracterul distinctiv al mărcilor sale, în cazul reluării folosirii.

Astfel cum deja s-a arătat, este excesiv a se pretinde necesitatea constatării riscului de confuzie pentru justificarea interesului procesual în promovarea cererii, astfel încât, într-o corectă aplicare a dispozițiilor art. 46 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 84/1998 și în limitele sale interne, Înalta Curte, în contextul circumstanțelor relevante ale cauzei – împrejurările susținute de recurentă ca fiind apte să demonstreze interesul procesual, apreciază că este suficientă reținerea identității produselor și a similarității semnelor.

Identitatea între produsele protejate prin mărcile reclamantei și marca pârâtei nu a fost contestată de pârâtă; în plus, ambele instanțe de fond au reținut în acest sens.

Prin decizia recurată însă, instanța de apel a constatat că între mărcile reclamantei și marca pârâtei nu există un grad suficient de similaritate pentru a conduce la reținerea existenței riscului de confuzie.

Or, pe lângă împrejurarea că, în contextul justificării interesului procesual în acțiunea de decădere, analiza similarității mărcilor nu poate fi supusă testului gradului de similaritate care să conducă la reținerea riscului de confuzie însuși, Înalta Curte apreciază că semnele sunt similare.

Astfel, în cadrul comparației sumare ce este permisă în acest context, se constată că atât la nivel vizual cât și fonetic mărcile sunt similare, similaritate ce nu poate fi însă reținută și la nivel conceptual.

Instanțele de fond au reținut (de o manieră implicită) notorietatea mărcilor reclamantei, însă instanța de apel nu a dat acestei constatări cel puțin valoarea caracterului puternic distinctiv al mărcilor reclamantei, în sensul jurisprudenței CJUE care, printr-o jurisprudență constantă reține creșterea gradului de distinctivitate al unei mărci prin folosire îndelungată în timp (cauza *Sabel*, C – 251/95); pe de altă parte, instanța de apel, chiar în cadrul verificării similarității (în evaluarea riscului de confuzie) a ignorat o altă regulă aplicată și ea în mod constant de Curtea de la Luxembourg, anume cea prin care s-a reținut că identitatea sau similaritatea ridicată a produselor/serviciilor compensează similaritatea semnelor și invers.

În cadrul comparației vizuale, importante sunt asemănările; marca pârâtei *OREX* și două dintre mărcile reclamantei sunt verbale - *ROLEX*, iar cea de-a treia este o combinată cu element figurativ, dar care, de asemenea, include același element verbal; în consecință, se poate constata că mărcile verbale comparate sunt compuse din 4 și, respectiv 5 litere, având sufixul comun „EX”, în timp ce primele două litere sunt inversate („RO”/”OR”); aceste constatări sunt suficiente pentru a se conchide că ele sunt similare.

În plan fonetic, și instanța de apel a reținut un anumit nivel de similaritate; se constată însă că diferențele verbale nu sunt suficiente pentru a se reține că mărcile sunt diferite, având în vedere că ambele sunt compuse din două silabe (O-REX/RO-LEX) cu o sonoritate foarte asemănătoare, decurgând din aceeași cadență a rostirii.

În ce privește nivelul conceptual, Înalta Curte constată că în mod greșit instanța de apel a considerat că este posibilă realizarea comparației și în acest plan, dat fiind că ambele mărci sunt fanteziste fără o semnificație proprie în limba română (limba vorbită pe teritoriul relevant, fiind criteriul ce trebuie luat în considerare într-o astfel de analiză); astfel, în ce privește marca *OREX* a pârâtei s-a reținut, fără a se argumenta o atare concluzie, ca fiind evidentă asocierea pe care face publicul relevant între ideile de oră exactă și ceas.

Înalta Curte apreciază că nu orice concept trebuie să fie definit sau să i se stabilească în mod artificial un conținut semantic, cu atât mai puțin atunci când semnele verbale sunt fanteziste; pe de altă parte, explicația pentru care instanța de apel a optat, stabilind înțelesul semantic al mărcii verbale a pârâtei, nu are corespondent în regulile lingvistice unanim acceptate; astfel, instanța de apel trebuia să se raporteze la eventuale abrevieri numai dacă acestea erau corecte, să verifice, pe baza regulilor morfologiei, posibilitatea compunerii unor cuvinte noi, cu semnificație distinctă, rezultate din alăturarea unor eventuale prescurtări ori doar elidarea vocalei finale „a” de la „ora”, în

condițiile în care nici adjectivul „exactă” nu are prescurtarea „ex.” etc.; în plus, în contextul aprecierii caracterului distinctiv intrinsec al unui semn verbal, reținerea cuvântului ca fiind unul fantezist este preferabilă celei în care se optează pentru explicarea lui prin intermediul unei sintagme evocatoare (de natură a altera caracterul distinctiv al semnului).

În consecință, având în vedere identitatea produselor cărora atât mărcile reclamantei cât și marca pârâtei le sunt destinate a li se aplica (ceasuri de mână), precum și similaritatea acestor mărci, rezultă că în cauză este îndeplinită cerința ca cererea în decăderea pârâtei din drepturile conferite de marca *OREX* să fie formulată de o persoană interesată - reclamanta, competitor direct, pe aceeași piață, titulară a mărcilor *ROLEX*.

Au fost înlăturate celelalte critici ale recurenței privind greșita aplicare a dispozițiilor art. 6 alin. (2) lit. a) sau art. 6 alin. (4) din Legea nr. 84/1998, aceste norme nefiind incidente pentru verificarea interesului în formularea cererii în decăderea din drepturile asupra mărcii.

Având în vedere toate aceste considerente, Înalta Curte, în aplicarea dispozițiilor art. 312 alin. (1) și (3) rap. la art. 304 pct. 9 C.proc.civ., a admis recursul formulat de reclamantă, a modificat în tot decizia recurată și, în rejudecare, în aplicarea dispozițiilor art. 297 alin. (1) C.proc.civ. (în forma de după modificarea prin Legea nr. 202/2010), a admis apelul, în sensul anulării sentinței apelate, cu trimiterea cauzei aceleiași instanțe de apel, pentru evocarea fondului.

3. Înregistrarea unei mărci identice cu o marcă anterioară. Acțiune în răspundere civilă delictuală a Oficiului de Stat pentru Invenții și Mărci. Inexistența faptei ilicite.

Legea nr. 84/1998, art. 6, art. 22

Potrivit dispozițiilor art.22 din Legea nr.84/1998, Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci nu are posibilitatea de a lua în discuție din oficiu motive relative de refuz la înregistrarea unei mărci, cum sunt cele prevăzute de art.6 alin.(1) lit. a) și b) din lege, ci doar pe cele absolute, iar pe cele relative le analizează numai în condițiile în care au fost formulate opoziții din partea celor interesați.

Ca atare, nu se poate vorbi despre o acțiune ilicită a OSIM, constând în omisiunea de a refuza înregistrarea unei mărci identice cu o marcă anterior înregistrată pentru motive de refuz relative (identitatea sau similaritatea cu o marcă anterioară, apte de a crea confuzie în percepția publicului).

Secția I civilă, decizia nr. 1142 din 5 mai 2015

Prin decizia civilă nr. 506/A din 4.12.2014 a Curții de Apel București, Secția a IV-a civilă s-a respins, ca nefondat, apelul formulat de reclamantul A. împotriva sentinței civile nr. 673 din 13.05.2014 pronunțată de Tribunalul București, Secția a III-a civilă în contradictoriu cu pârâții Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci, S.C. B. S.R.L. și C.

Pentru a pronunța această hotărâre, Curtea a reținut următoarele considerente:

Prin cererea de chemare în judecată înregistrată la data de 7.11.2012, reclamantul A. a chemat în judecată pe pârâții Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci, S.C. B. S.R.L. și C., solicitând instanței să dispună: 1. constatarea exclusivității dreptului reclamantului asupra mărcii înregistrate la OSIM sub denumirea ”Downtown”, potrivit certificatului de înregistrare nr. RO48545, pentru marca 048545/31.10.2001, reînnoit în anul 2011; 2. interzicerea și încetarea imediată a folosirii denumirii ”Downtown” de către pârâții S.C. B. S.R.L. și C.; 3. anularea depozitului cu nr. M201200139 din 12.01.2012 și 4. obligarea, în solidar, a pârâților la plata de despăgubiri în cuantum de 245.000 lei, reprezentând prejudiciul creat prin săvârșirea de către aceștia a faptelor de constituire a unui nou depozit asupra unei mărci deja existente de către OSIM și folosirea abuzivă a

mărcii "Downtown" în scopuri comerciale de către S.C. B. S.R.L. și C.

În motivare, reclamantul a arătat că a obținut certificatul de înregistrare a mărcii "Downtown" în 2001, acesta fiind reînnoit în 2011 pentru clasele de produse/servicii, respectiv cls. 35, 39 și 43, ultima referindu-se la restaurante, baruri, servicii de agenție de voiaj care asigură rezervare de hoteluri, iar în anul 2012 a observat existența denumirii asemănătoare cu cea pentru care a obținut protecție.

OSIM a permis în ianuarie 2012 constituirea unui depozit titularului S.C. B. S.R.L. pentru marca "Downtown Bar&Cafe", nr.M201200139, exclusiv pentru clasa de produse/servicii 43, prin aceasta permițând o imitare frauduloasă a mărcii pentru care reclamantul deține calitatea de titular încă din 2001.

Prin urmare, Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci a comis o încălcare a legislației în domeniul protecției mărcilor, respectiv a prevederilor art. 6 alin. (1) lit. b), nu a refuzat la înregistrare o marcă susceptibilă de a produce un risc de confuzie, inclusiv un risc de asociere cu o marcă anterioară, din motive de identitate sau similitudine în raport cu marca anterioară și din motive de identitate sau similitudine a produselor sau serviciilor pe care cele două mărci le desemnează.

Pârâții C. și S.C. B. S.R.L. au arătat prin întâmpinări că, luându-se act de prezenta cerere de chemare în judecată, s-a formulat cerere de renunțare la drepturile conferite de înregistrarea mărcii.

Reclamantul a depus o precizare a acțiunii, prin care a arătat că sunt lipsite de obiect primele 3 capete ale cererii de chemare în judecată și că susține ultimul capăt al cererii, referitor la despăgubirile solicitate.

Prin sentința civilă nr. 673 din 13.05.2014 pronunțată de Tribunalul București, Secția a III-a civilă s-a respins cererea precizată, ca neîntemeiată, reținându-se următoarele considerente :

Reclamantul este titularul mărcii individuale combinate, constând din denumirea "Downtown", cu element figurativ și culori revendicate verde și auriu, nr. 048545/31.10.2001, potrivit certificatului de înregistrare nr. RO 48545 eliberat de Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci, reînnoit până la data de 31.10.2021, pentru clasele de produse și servicii 35, 39 și 43, potrivit Clasificării de la Nisa, cu mențiunea că, în conformitate cu Regula 17 alin. 4 din Regulamentul de aplicare a Legii nr. 84/1998, conform adresei din 17.04.2002, solicitantul nu a revendicat un drept exclusiv asupra denumirii.

Pârâta S.C. B. S.R.L. a obținut înregistrarea depozitului reglementar de către OSIM pentru marca "Downtown Bar&Cafe" cu nr. de depozit M201200139 pentru clasa 43 (servicii de alimentație publică și servicii de cazare temporară), publicată în BOPI nr. 1/2012, depozit cesionat pârâtului C., conform mențiunii din BOPI 5/2012 și deciziei OSIM nr.152015.

Cu decizia nr. 1021352 din 9.07.2012, OSIM a admis înregistrarea mărcii cu număr de depozit M201200139 și, la același moment, a comunicat pârâtului C. faptul că în baza de date au fost regăsite documente privind existența unor mărci identice cu denumirea solicitată.

După formularea prezentei acțiuni, pârâțul C. a solicitat retragerea de la înregistrare a mărcii „Downtown Bar&Cafe”, solicitarea fiind publicată în BOPI nr.4 din 30.04.2013, astfel încât primele 3 capete ale cererii de chemare în judecată nu au mai fost susținute, fiind rămase fără obiect.

În ceea ce privește antrenarea răspunderii civile delictuale solidare a pârâților, în condițiile art. 998 - 999 C.civ., tribunalul a constatat că OSIM a acționat în limita competențelor legale (analizând depozitul pârâților în condițiile art. 22 din Legea nr. 84/1998, care nu impun analiza din oficiu a motivelor de refuz prevăzute de art. 6 din lege). Prin urmare, neexistând o obligație legală care să fi fost încălcată, nu există nici o faptă ilicită care să poată fi reținută în sarcina acestui pârât.

În ceea ce privește folosirea de către pârâți a mărcii reclamantului, tribunalul a constatat că nu s-a făcut dovada unei activități comerciale în acest sens, motiv pentru care nici fapta ilicită a acestor pârâți nu poate fi susținută. Nici prejudiciul justificat de reclamant ca decurgând din necesitatea relocării afacerii în Brașov nu a fost dovedit.

În aceste condiții, nefiind îndeplinite condițiile cumulative pentru antrenarea răspunderii

civile delictuale a părților, cererea a fost respinsă ca neîntemeiată.

Împotriva sentinței a declarat apel reclamantul, apreciat ca fiind nefondat.

Potrivit art.22 din Legea nr.84/1998, în forma în vigoare atât la data depunerii cererii pârâtei SC B. SRL de înregistrare a mărcii în dispută cât și la data analizei și înregistrării acesteia, OSIM nu mai are posibilitatea de a lua în discuție din oficiu motive relative de refuz la înregistrare, cum sunt cele prevăzute de art.6 alin. (1) lit. a) și b) din lege, ci doar pe cele absolute [art.22 alin. (3), mai cu seamă lit. c)], iar pe cele relative doar în condițiile în care au fost formulate opoziții din partea celor interesați [art.22 alin. (4)].

Ca atare, nu se poate vorbi despre o acțiune ilicită a OSIM constând în omisiunea de a refuza părților înregistrarea mărcii în dispută pentru motive de refuz relative (identitatea sau similaritatea cu o marcă anterioară, apte de a crea confuzie în percepția publicului).

În orice caz, chiar și în forma anterioară a legii, care permitea luarea în considerare din oficiu inclusiv a motivelor de refuz prevăzute de art.6 alin.1 lit. a) și b), nu se poate vorbi despre o faptă ilicită a OSIM prin admiterea la înregistrare a unei mărci similare, câtă vreme este vorba despre un act emis în cadrul competențelor sale legale, ce îi acordă un drept de apreciere cu privire la gradul de distinctivitate, act pentru contestarea căruia cel interesat are pârghii legale (opoziție, acțiune în anulare, etc).

În lipsa caracterului ilicit al faptei, nu poate fi angajată răspunderea civilă delictuală a OSIM.

În ceea ce îi privește pe pârâții C. și SC B., Curtea a observat că solicitarea adresată OSIM de înregistrare a unei mărci nu constituie o faptă ilicită, după cum nici deținerea sau utilizarea unei mărci legal înregistrată de OSIM (cea înregistrată la cererea SC B., respectiv „Downtown Bar&Cafe”) nu constituie fapte ilicite pentru a angaja răspunderea delictuală.

Apelantul nu a demonstrat că pârâții ar fi utilizat în vreun chip în activitatea lor marca înregistrată și ulterior radiată în urma cererii de retragere, astfel încât nu se poate vorbi despre un prejudiciu.

De altfel, apelanta nu a explicat în cererile sale în ce anume constă prejudiciul cauzat, cu excepția unei referiri orale, generice, la „profitul nerealizat” și „pagube cauzate de folosirea fără drept a mărcii”.

Or, în speță, profitul nerealizat ar putea fi solicitat în măsura în care, prin înregistrarea mărcii similare de către pârâți, ar fi fost afectate beneficiile reclamantului decurgând din propria sa marcă; nu s-a arătat care ar fi fost aceste beneficii ale reclamantului (ca persoană fizică) și, mai ales, nu s-a demonstrat cum, simpla înregistrare a unei mărci similare, dar neutilizată de către pârâți, ar fi împiedicat aceste beneficii de care reclamantul pretinde că ar fi fost lipsit.

Pe de altă parte, nu se poate discuta despre pagube produse de „folosirea” fără drept a mărcii de către pârâți, de vreme ce nu a existat o „folosire”.

Împrejurarea că intimatul ar fi fost barman în cadrul societății care folosea legal marca "Downtown" poate avea importanță în ceea ce privește reaua-credință la înregistrarea mărcii similare, însă nu are nicio concludență cu privire la existența și întinderea pretinsului prejudiciu sau la cauza acestuia, iar dificultățile financiare ale societății Downtown legate de utilizarea sediului din Bd. X., precum și relocarea acestuia, nu s-au datorat înregistrării de către pârâți a mărcii similare, ulterior retrase.

În fine, trebuie observat că apelantul nu a făcut nici o dovadă cu privire la întinderea prejudiciului, nu a explicat și dovedit cuantumul pretins.

Împotriva acestei decizii a declarat recurs reclamantul, invocând dispozițiile art. 304 pct. 9 C.proc.civ.și arătând în susținere următoarele motive:

Argumentele instanței de apel sunt neîntemeiate și contrazise atât de dispozițiile legale incidente în cauză cât și de mijloacele de probă administrate, instanța investită cu soluționarea cererii detaliând considerentele soluției de respingere, susținute de aspecte preluate din cadrul considerentelor sentinței primei instanțe.

Primul aspect reținut de instanța de apel, respectiv degrevarea de răspundere civilă a

intimatului OSIM, motivat de faptul că acest intimat ar fi respectat obligațiile legale instituite prin art. 22 din Legea nr. 84/1998 este contrazis de mijloacele de probă administrate în cauză, respectiv situația juridică dedusă de acestea, și încalcă dispozițiile art. 998 C.civ., ce au fost pe deplin demonstrate, după cum urmează:

Potrivit adresei de informare și comunicare emisă de intimatul OSIM sub nr. 1021353 din data de 9.07.2012, Autoritatea de Invenții și Mărci notifică petentului cererii de depozit și marcă "Downtown Bar&Cafe", C., faptul că "în urma verificării în baza de date au fost regăsite documentele anexate privind existența unor mărci identice cu denumirea solicitată în cererea de înregistrare nr. M 201200139".

Fapta ilicită prejudiciabilă este săvârșită de intimata OSIM la aceeași dată de 9.07.2012, prin emiterea sub un număr anterior - nr. 1021352, a deciziei de admitere a înregistrării mărcii având număr de depozit M201200139, în condițiile existenței evidente a unor cauze de respingere a cererii pentru motivele reglementate de art. 6 lit. a) și b) din Legea nr. 84/1998.

Este nelegală susținerea instanței de apel de degrevare a intimatei OSIM de atragerea răspunderii civile delictuale raportat la faptul că aceasta ar fi efectuat verificările stabilite de legiuitor potrivit art. 22 din norma specială, în condițiile în care verificările au fost efectuate de această autoritate și au fost identificate cazuri de identitate de marcă cu cea a cărei înregistrare s-a solicitat abia în anul 2012.

Faptul că în sarcina OSIM legiuitorul a specificat anumite obligații de analiză a condițiilor ce se impun a fi îndeplinite de cererea de înregistrare de marcă, nu exonerează această autoritate de responsabilitatea de a ține o evidență legală și clară a mărcilor ce se înregistrează pe teritoriul României, dovadă fiind situația de față care denotă înregistrarea a două mărci identice, care încalcă în acest fel normativele speciale incidente și drepturile constituite, așa cum prevăd art. 4, art. 8 și art. 36 din lege.

Referitor la folosirea de către intimații pârâți a mărcii recurentului, s-a constatat faptul că nu a făcut dovada unei activități comerciale în acest sens, motiv pentru care nici fapta ilicită a acestora nu poate fi susținută și că nici prejudiciul cerut nu a fost dovedit.

În virtutea art.4, art. 8 și art. 36 recurentul reclamant și-a manifestat beneficiile acordate de dreptul exclusiv asupra mărcii "Downtown", solicitând, potrivit art. 47, constatarea exclusivității dreptului asupra mărcii înregistrată (drept conferit de legiuitor în art. 36), interzicerea și încetarea imediată a folosirii denumirii "Downtown" de intimații pârâți SC B. S.R.L. și C., anularea depozitului constituit și obligarea în solidar la repararea prejudiciului produs de părți.

Considerentele avute în vedere de instanța de apel față de angajarea răspunderii civile delictuale a celor doi intimați pârâți C. și SC B. SRL nu se regăsesc nici în cuprinsul normei speciale care reglementează acțiunea în anulare și condițiile promovării acesteia de către titularul dreptului încălcat și nici în cuprinsul normei de drept comun, art. 998 și art. 999 C.civ.

Existența faptei ilicite cauzatoare de prejudiciu, așa cum este definită de norma specială - art. 6, art.4, art. 8 și art. 36, nu este dependentă de dovada desfășurării unei activități comerciale de către titularul mărcii ulterior înregistrată.

Prin înregistrarea și folosirea ulterioară a unei mărci identice/cu elemente identice "Downtown bar & Cafe" este încălcat dreptul de proprietate exclusiv acordat de legiuitor și de către OSIM titularului mărcii înregistrată anterior, această încălcare și folosire reprezentând o faptă ilicită care atrage răspunderea civilă delictuală a intimaților pârâți C. și SC B. SRL.

Titularul V.V. a înregistrat marca în condițiile art. 47 alin. (1) lit. b) și c) din Legea nr. 84/1998 - detaliindu-se argumentele care ar susține cererea de anulare a mărcii în temeiul art. 47 alin.(1) lit. c).

Activitatea comercială este demonstrată cu ajutorul mijloacelor de probă administrate în cauză, în speță înscrișuri și interogatoriile părților.

SC B. SRL și-a deschis punct de lucru funcțional sub denumirea de „Downtown bar & Cafe” ("fostul Downtown"), iar publicitatea comercială efectuată de intimații pârâți în vederea informării publicului cu privire la organizarea de evenimente sub marca "Downtown" și

concretizarea evenimentelor anunțate indică desfășurarea de activități comerciale intense.

Din extrasul din registrul mărcilor, document depus de intimatul OSIM, rezultă că la data de 30.04.2013 C. a formulat cerere de radiere a mărcii, dată ulterioară introducerii cererii de chemare în judecată, iar din interogatoriul luat acestuia rezultă că a avut cunoștință de existența mărcii anterioare, al cărei titular este recurentul reclamant, angajatorul său.

Intimatul-pârât OSIM a formulat întâmpinare, prin care a solicitat respingerea recursului ca nefondat, arătând că atât timp cât a îndeplinit o obligație legală, ce nu a fost încălcată, nu există o faptă ilicită ce poate fi reținută în sarcina sa, pentru a fi atrasă răspunderea civilă delictuală.

Analizând decizia în raport de criticile formulate, Înalta Curte constată caracterul nefondat al recursului, în considerarea argumentelor ce succed:

În ceea ce privește petitele formulate inițial prin cererea de chemare în judecată, reclamantul a precizat că sunt lipsite de obiect primele trei, respectiv constatarea dreptului său exclusiv asupra mărcii înregistrate "Downtown", anularea depozitului nr. M201200139 din 12.01.2012 pentru marca „Downtown Bar&Cafe” – cu titular inițial SC B. SRL, interzicerea și încetarea folosirii semnului pe care l-a înregistrat reclamantul ca marcă, menținându-și pretențiile formulate prin ultimul capăt de cerere, prin care s-a solicitat obligarea în solidar a pârâților la plata de despăgubiri de 245.000 lei, reprezentând prejudiciul creat prin săvârșirea de către OSIM a faptei de constituire a unui depozit pentru marca incriminată, deși exista o marcă deja înregistrată și folosirea abuzivă de către ceilalți pârâți a mărcii al cărui titular este în scopuri comerciale.

Potrivit dispozițiilor art. 1349 NCC, în raport de data la care se reclamă săvârșirea unor fapte ilicite, orice persoană are îndatorirea să respecte regulile de conduită pe care legea sau obiceiul locului le impune și să nu aducă atingere, prin acțiunile ori inacțiunile sale, drepturilor sau intereselor legitime ale altor persoane (alin. 1), iar cel care, având discernământ, încalcă această îndatorire răspunde de toate prejudiciile cauzate, fiind obligat să le repare integral (alin. 2) - cerințele impuse de acest text legal fiind similare celor din vechiul Cod civil, în materie, avute în vedere la soluționarea cauzei.

1. În soluționarea cererii formulate împotriva intimatului pârât OSIM, instanța de apel a reținut, ca argument susținut pe dispozițiile art. 22 din Legea nr.84/1998 - *incident în cauză, în forma legii în vigoare la data depunerii cererii pârâtei SC B. SRL de înregistrare a mărcii în dispută cât și la data analizei și înregistrării acesteia*, că acesta nu are posibilitatea de a lua în discuție din oficiu motive relative de refuz la înregistrare, cum sunt cele prevăzute de art.6 alin.(1) lit. a) și b) din lege, ci doar pe cele absolute, iar pe cele relative le analizează doar în condițiile în care au fost formulate opoziții din partea celor interesați. Ca atare, a reținut instanța, nu se poate vorbi despre o acțiune ilicită a OSIM constând în omisiunea de a refuza pârâților înregistrarea mărcii în dispută pentru motive de refuz relative (identitatea sau similaritatea cu o marcă anterioară, apte de a crea confuzie în percepția publicului).

Fapta ilicită este justificată în recurs pe faptul că, deși în cadrul verificărilor stabilite de legiuitor în art. 22 din lege au fost identificate cazuri de identitate cu marca a cărei înregistrare s-a solicitat – cu referire la adresa din data de 9.07.2012, această instituție a emis la aceeași dată decizia de admitere la înregistrare a mărcii, sub nr. 1021352 – aceasta în condițiile existenței evidente a unor cauze de respingere a cererii pentru motivele reglementate de art. 6 lit. a) și b) din Legea nr. 84/1998.

Critica de recurs, astfel formulată, nu arată nelegalitatea deciziei de apel, respectiv a argumentului care susține soluția pronunțată, așa cum impune art. 302¹ alin. (1) lit. c) C.proc.civ. – *acesta fiind în sensul că OSIM verifică în procedura de examinare pe fond a cererii de înregistrare marcă motivele de refuz relative, reclamate în dosarul de față, numai în condițiile în care au fost formulate opoziții din partea celor interesați.*

Celălalt considerent din decizie nu susține soluția pronunțată de instanța de apel relativ la fapta imputată intimatului pârât OSIM – cel care se referă la faptul că nu se putea reține o faptă ilicită nici în forma anterioară a legii, care permitea luarea în considerare din oficiu inclusiv a motivelor de refuz prevăzută de art.6 alin.(1) lit. a) și b). Instanța de apel a avut în vedere în

justificarea soluției faptul că *fapta reclamată se analizează în funcție de norma legală în vigoare la data la care ar fi fost săvârșită.*

2. În ceea ce îi privește pe intimații pârâți C. și SC B., în principal, instanța de apel a reținut, pe de o parte, că solicitarea adresată OSIM de înregistrare a unei mărci, deținerea sau utilizarea unei mărci legal înregistrată de OSIM nu constituie fapte ilicite pentru a angaja răspunderea delictuală, iar, pe de altă parte, că apelantul nu a demonstrat că pârâții ar fi utilizat în vreun chip în activitatea lor marca înregistrată și ulterior radiată în urma cererii de retragere, astfel încât nu se poate vorbi despre existența vreunui prejudiciu.

Înregistrarea unei mărci cu nerespectarea dispozițiilor 6 din Legea nr. 84/1998 și încălcarea astfel a drepturile conferite titularului unei mărci anterior înregistrate de art. 4 (potrivit căruia dreptul asupra mărcii este dobândit și protejat prin înregistrarea acesteia la OSIM), art. 8 (care arată că dreptul la marcă aparține solicitantului care a depus primul, în condițiile legii, cererea de înregistrare a mărcii) și art. 36 (ce prevede că înregistrarea mărcii conferă titularului său un drept exclusiv asupra acesteia) - indicate ca susținând fapta ilicită - se pot verifica, *după înregistrarea mărcii*, în condițiile art. 47 din lege, pe calea acțiunii în anulare.

Aceste dispoziții legale nu impun cerința folosirii mărcii, însă acțiunea în anulare nu mai constituie obiect al litigiului de față de precizările făcute de recurentul reclamant în fața primei instanțe, în urma înregistrării la OSIM la data de 30.04.2013 a cererii de radiere a mărcii de către titular. Mai mult, în susținerea recursului se subliniază și înregistrarea mărcii cu rea credință, cu detalierea argumentelor aferente, fără ca o cerere de anulare în temeiul art. 47 lit. c) din lege să fie formulată în prezentul dosar.

Dispozițiile din materia răspunderii civile delictuale impun o acțiune de încălcare a drepturilor legitime ale unei persoane și, oricum, prin cererea de recurs a fost susținută fapta ilicită imputată și pe *folosirea abuzivă a acesteia în scopuri comerciale.*

Pe lângă faptul că probele invocate ca dovedind folosirea mărcii nu pot fi reapreciate de instanța de recurs, date fiind dispozițiile art. 304 C.proc.civ., punând în discuție temeinicia hotărârii, nu o astfel de folosire este sancționată și a fost cerută a fi dovedită de instanța de apel.

Cum în mod corect a reținut instanța de apel, deținerea și utilizarea unei mărci *legal înregistrate* nu constituie fapte ilicite pentru a angaja răspunderea delictuală, pe perioada de valabilitate aceasta conferindu-i titularului aceleași drepturi de care se prevalează și reclamantul în dosarul de față.

Numai folosirea unui semn neprotejat este susceptibilă de a produce un prejudiciu titularului unei mărci, iar în acest context instanța de apel a și subliniat că nu s-a demonstrat că pârâții ar fi utilizat în activitatea lor marca înregistrată și ulterior radiată în urma cererii de retragere.

3. Regăsirea în decizia de apel a unor considerente ale hotărârii primei instanțe nu semnifică o simplă preluare, pentru a atrage incidența dispozițiilor art. 304 pct. 5 C.proc.civ., atât timp cât acestea sunt confirmate în analiza criticilor de apel formulate.

Constatând, prin urmare, că nu sunt fondate criticile de recurs formulate, în limitele în care au putut fi analizate de instanța de recurs, Înalta Curte urmează să facă aplicarea dispozițiilor art. 304 pct. 9 și art. 312 alin. (1) C.proc.civ., dispunând în consecință.

4. Acțiune în anularea unui desen industrial formulată de titularul unei mărci anterioare. Criterii de analiză a conflictului. Produse parțial similare. Nulitate parțială a înregistrării desenului industrial.

Legea nr. 129/1992

Legea nr. 84/1998, art. 6, art. 47

1. *Din perspectiva titularului unei mărci protejate prin înregistrare, desenul industrial ulterior, chiar atunci când a fost înregistrat, nu este altceva decât un „semn” identic sau similar*

mărcii, pe care un terț îl folosește sau urmărește prin înregistrarea ca desen industrial a-l folosi „pentru produse” identice sau similare, într-un mod care aduce atingere funcției esențiale a mărcii de a garanta consumatorilor proveniența produselor sau a serviciilor.

Ceea ce interesează, în cazul unui conflict dintre un desen industrial și o marcă protejată preexistentă, este eventuala încălcare a dreptului la marcă prin înregistrarea desenului ulterior, astfel încât premisa conflictului rezidă în protecția juridică de care beneficia titularul mărcii la data cererii de înregistrare a desenului industrial, pe care acesta o opune titularului desenului.

În acest context, trebuie stabilit dacă atare protecție juridică a mărcii a fost sau nu respectată prin acordarea protecției juridice unui desen ce încorporează marca. Această finalitate nu poate fi atinsă decât prin raportare la conținutul și întinderea protecției recunoscute unei mărci la data înregistrării desenului, care sunt reglementate prin legea mărcilor, motiv pentru care analiza conflictului generat de încălcarea dreptului la marcă se realizează pe baza regulilor desprinse din legea mărcilor, prin coroborare cu normele relevante din legea desenelor și modelelor industriale.

Astfel, analiza pretențiilor implică cercetarea aptitudinii desenului industrial, în forma în care a fost înregistrat, de a fi utilizat „pentru produse” într-un mod pe care publicul relevant l-ar putea interpreta ca desemnând proveniența produselor sau a serviciilor în cauză și, în măsura în care se consideră că desenul industrial respectiv reprezintă nu numai aspectul exterior al unui produs, dar, în același timp, un semn capabil să distingă produsele sau serviciile unei persoane fizice sau juridice de cele aparținând altor persoane, întocmai ca o marcă, prin prisma publicului relevant, conflictul impune cercetarea în continuare a identității/similarității semnelor, respectiv a produselor/serviciilor și a riscului de confuzie.

2. Cum, în urma analizării conflictului dintre marcă și desenul industrial, s-a stabilit că acesta din urmă reprezintă un semn distinctiv apt de a fi folosit „pentru produse” întocmai ca o marcă, în soluționarea cererii privind anularea înregistrării desenului industrial, relevant este produsul în care se află încorporat desenul, avându-se în vedere că, potrivit definiției redată în art. 2 lit. d) al Legii nr. 129/1992, desenul industrial constituie aspectul exterior al unui anumit produs.

Astfel, în condițiile în care desenul industrial a fost înregistrat pentru produse din clasa 19-08 din Clasificarea de la Locarno „papetărie și articole pentru birou - alte materiale tipărite”, dar cu mențiunea, în cuprinsul cererii de înregistrare, că acesta urmează să fie util pentru „ambalaje produse alimentare”, reiese că ambalajele pentru produse alimentare sunt complementare produselor pentru care a fost înregistrată marca, deoarece acestea din urmă sunt de uz alimentar și sunt livrate consumatorului în ambalaje, astfel încât consumatorul mediu poate crede că producătorul este același.

Întrucât produsele comparate sunt similare, fiind complementare, în privința înregistrării desenului industrial operează nulitatea parțială, circumscrisă limitelor protecției recunoscute prin înregistrare mărcii reclamantei.

Secția I civilă, decizia nr. 996 din 2 aprilie 2015

Prin sentința nr. 1212 din 14.07.2010 pronunțată de Tribunalul București, Secția a III-a civilă, a fost respins, ca inadmisibil, capătul de cerere formulat de reclamanta A. GmbH, în contradictoriu cu pârâta B., întemeiat pe dispozițiile art. 25 alin. (3) lit. d) din Legea nr. 129/1992, în forma de la data eliberării certificatului de înregistrare a desenului/modelului industrial nr. 015970 din 17.05.2005, admițându-se, în prealabil, excepția cu acest obiect; a fost respinsă ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată formulată pentru restul motivelor de anulare, cu cheltuieli de judecată.

În motivarea sentinței, s-a reținut că, din anul 2005, pârâta S.C. B. a început să comercializeze, susținută de campanii publicitare intense, iaurturi cu fructe sub denumirea „Frutisima”, iar la data de 17.05.2006 a obținut certificatul de înregistrare desen/model industrial

nr. 015970, deci la un moment ulterior celui în care reclamanta a început să beneficieze de protecția mărcii sale pe teritoriul României. La data de 16.09.2005 și 19.09.2005 pârâta a solicitat înregistrarea mărcii individuale combinate și a mărcii verbale „Danone Frutisima” (M 2005 09802 și M 2005 09864), iar contestația formulată de pârâtă împotriva deciziei nr. 1878/2006 a Comisiei de Examinare Opoziții din cadrul OSIM (prin care fusese admisă opoziția reclamantei A. GmbH și respinsă cererea pârâtei de înregistrare a mărcii individuale verbale „*Frutisima*”), a fost, la rândul său, respinsă prin Hotărârea nr. 327/2007 a CRM din cadrul OSIM, constatându-se că există probabilitatea unei confuzii, inclusiv pe cea a unei asocieri, pentru un consumator cu atenție medie care poate fie să confunde mărcile, fie să creadă că produsele provin de la aceeași întreprindere sau de la întreprinderi legate din punct de vedere economic.

Litigiul inițiat de reclamanta A. GmbH în septembrie 2005 pentru încetarea pe teritoriul României a producerii, comercializării și a oricăror acte privind folosirea denumirii „*Frutisima*” (care la acel moment nu era înregistrată ca marcă a pârâtei) în clasa de produse 29, de către pârâta S.C. B. s-a finalizat la data de 12.02.2008 prin decizia nr. 859 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția civilă și de proprietate intelectuală, în favoarea reclamantei, Curtea stabilind că „prin folosirea semnului „*Frutisima*” pentru comercializarea de iaurturi pârâta imită în mod fraudulos marca „*Fruttis*” aparținând reclamantei, în condiții susceptibile de a crea risc de confuzie, incluzând și riscul de asociere pentru consumatori”.

Tribunalul a reținut că este, însă, corectă afirmația pârâtei în ceea ce privește faptul că această hotărâre nu își extinde efectele analizei și în ceea ce privește prezenta cerere de anulare a desenului industrial (cerere ce face necesară analiza condițiilor de validitate pentru înregistrarea desenului industrial, iar nu a mărcii și care trebuie să aibă în vedere categoria etichete pentru care a fost înregistrat desenul). Tocmai acest aspect este cel care justifică interesul reclamantei de a promova acțiunea de față și numai cele reținute de către instanța supremă în analiza sa cu privire la riscul de confuzie, inclusiv de asociere între cele două denumiri „*Frutisima*” și „*Fruttis*”, pot fi opuse în cauză sub putere de lucru judecat.

În analiza condițiilor de validitate a înregistrării desenului industrial, tribunalul a constatat că se impune respectarea cerințelor Legii nr. 129/1992 în forma sa în vigoare la data de 29.03.2005 - data cererii de înregistrare a desenului industrial. Astfel, potrivit art. 45 alin. (1), certificatul de înregistrare a desenului sau modelului industrial eliberat de O.S.I.M. poate fi anulat, în tot sau în parte, la cererea unei persoane interesate, în cazul când se constată că, la data înregistrării cererii, nu erau îndeplinite condițiile pentru acordarea protecției. Potrivit art. 25 alin. (3) lit. d), cererea de înregistrare a desenelor sau modelelor industriale va fi respinsă dacă desenul sau modelul încorporează, fără acordul titularului, o operă protejată prin Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe, cu modificările ulterioare, sau orice alt drept de proprietate industrială protejată. Tribunalul a respins ca inadmisibilă cererea reclamantei întemeiată pe dispozițiile menționate.

În ceea ce privește încălcarea dispozițiilor art. 8 din legea DMI la eliberarea certificatului de desen industrial, tribunalul a constatat că desenul este înregistrat pentru clasa 19-08 potrivit clasificării de la Locarno, respectiv „păpărie și articole pentru birou”, subclasa „alte materiale tipărite”, iar marca reclamantei are protecție numai pentru clasa 29 potrivit clasificării de la Nisa (produse din lapte fermentat, în special iaurt; brânză și preparate din brânză; deserturi făcute din lapte cu gelatină adăugată și/sau amidon; băuturi pe bază de lapte rară alcool). Ca urmare a faptului că desenul industrial al pârâtei poate fi folosit pe o gamă largă de produse (nu numai pentru cele din clasa 29), nu există ab initio o prejudiciere a drepturilor exclusive ale reclamantei asupra mărcii. Deci nu înregistrarea desenului industrial creează intrinsec o vătămare a drepturilor protejate ale reclamantei, care sunt circumscrise sferei produselor din clasa 29. Or, consecințele anulării desenului industrial ar ajunge să creeze indirect o protecție extinsă a drepturilor reclamantei cu privire la marcă, respectiv o protecție cu privire la toate produsele. Aplicarea desenului industrial pe etichetele iaurturilor este singura de natură a crea prejudiciu mărcii reclamantei, iar acest aspect a fost apreciat de tribunal ca fiind o problemă de folosire practică a desenului, iar nu de validitate a

certificatului. Sub acest aspect, reclamanta are deja protecția judiciară decurgând din decizia nr. 859/2008 a Î.C.C.J., prin care s-a stabilit în mod irevocabil că pârâta din acel litigiu este obligată să înceteze de îndată, pe teritoriul României, producerea, comercializarea, publicitatea și orice alte acte privind folosirea denumirii „*Frutisima*” cu privire la produse din clasa 29. Încălcarea acestei obligații, chiar în condițiile în care există acest desen industrial, constituie o faptă ilicită generatoare de prejudicii, deoarece se instituie obligația pentru D. de a se abține de la orice folosire a denumirii în clasa de produse 29, însă aceasta nu poate conduce la lipsirea pârâtei de beneficiul protecției desenului industrial pentru toate celelalte clase de produse, prin anularea desenului categoria „etichete”.

Tribunalul nu a reținut susținerile reclamantei în ceea ce privește pretenția sa de anulare a certificatului pentru înregistrarea sa cu rea credință și cu fraudarea legii.

Prin decizia civilă nr. 90 din 15.03.2011, Curtea de Apel București, Secția a IX-a civilă și pentru cauze de proprietate intelectuală, a admis apelul formulat de reclamantă împotriva sentinței menționate, pe care a desființat-o în parte în ce privește capătul de cerere soluționat prin admiterea excepției inadmisibilității și a trimis cauza pentru continuarea judecării cu privire la acest capăt de cerere; a menținut celelalte dispoziții ale sentinței apelate; a respins ca inadmisibilă cererea de aderare la apel formulată de pârâta împotriva aceleiași sentințe.

Pentru a decide astfel, curtea de apel a apreciat că cererea pârâtei de aderare la apel este inadmisibilă, întrucât nu este îndeplinită condiția impusă de art. 293 alin. (1) C.proc.civ. Astfel, prin cerere nu se încearcă în nici un fel schimbarea dispozitivului sentinței pronunțate de Tribunalul București, ci modificarea unor considerente, care nu afectează în niciun fel hotărârea primei instanțe, de respingere în totalitate a acțiunii reclamantei.

Cu privire la apelul reclamantei, s-a apreciat că, în analiza capătului de cerere care viza anularea certificatului de înregistrare întemeiată pe dispozițiile art. 8 din Legea nr. 129/1992, prima instanță a reținut judicios că nu se impune sancționarea prin anulare, față de posibilitatea folosirii desenului industrial în discuție pentru o gamă largă de produse (care nu sunt limitate la cele din clasa 29) și întrucât s-ar crea, indirect, în acest fel, o protecție extinsă a drepturilor reclamantei cu privire la marcă. Totodată, soluția contrară ar conduce la lipsirea pârâtei de beneficiul protecției desenului industrial pentru toate celelalte clase de produse, prin anularea desenului categoria „etichete”.

Analizând capătul de cerere care viza anularea certificatului pentru înregistrarea cu rea credință și cu fraudarea legii, s-a constatat că demersul pârâtei a fost anterior notificărilor reclamantei, fiind justificat de promovarea și comercializarea produselor pârâtei sub denumirea *Frutisima* încă din 2005, astfel că se poate reține scopul acesteia de a-și proteja propriile drepturi de proprietate industrială, fără existența unei intenții de fraudare la data depunerii cererii de înregistrare a desenului, astfel cum a concluzionat și prima instanță.

Prima instanță, printr-o interpretare eronată a textului legal, a soluționat însă greșit, prin admiterea excepției inadmisibilității, capătul de cerere care viza anularea certificatului de înregistrare întemeiat pe dispozițiile art. 25 alin. (3) lit. d) din Legea nr. 129/1992. Astfel, s-a considerat că nerespectarea acestor dispoziții nu poate fi temei decât al opoziției la cererea de înregistrare a desenului industrial, limitată de termenul și procedura administrativă prealabilă înregistrării. În virtutea unei interpretări sistematice a textului de lege, validitatea înregistrării unui desen industrial, respectiv posibilitatea anulării acestuia, nu sunt determinate doar de nerespectarea condițiilor strict prevăzute prin capitolul II din Legea nr. 129/1992, ci și de alte dispoziții cuprinse în lege, după cum și de respectarea condițiilor generale de validitate ale actelor juridice în general. Totodată, ținând seama de caracterul facultativ al jurisdicțiilor speciale administrative (prevăzut de art. 21 alin. 4 din Constituție), titularul dreptului de proprietate industrială încălcat prin desenul industrial înregistrat are deschisă atât calea opoziției la înregistrare, cât și pe cea a unei acțiuni în anulare a desenului industrial, fiind eronat a se considera că protecția dreptului acestuia poate fi limitată de termenul de 3 luni de formulare a opoziției la înregistrare. Legea nu condiționează exercițiul dreptului la acțiunea în anulare de către terțul interesat de parcurgerea etapelor de

opoziție corespunzătoare procedurii administrative de înregistrare. Ca atare, existând posibilitatea desființării titlului de protecție pe calea judiciară a acțiunii în anulare, pentru motive mai numeroase decât desființarea pe calea revocării ori a opoziției, cererea întemeiată pe dispozițiile art. 25 alin. (3) lit. d) din Legea nr. 129/1992 apare ca îndeplinind condițiile de admisibilitate.

Prin decizia nr. 6769/2012, Înalta Carte de Casație și Justiția respins, ca nefondate, recursurile declarate de ambele părți împotriva deciziei menționate.

Pentru a decide astfel, Înalta Curte a apreciat că, față de împrejurarea că acțiunea în anulare a unui desen sau model industrial privește însăși înregistrarea acestora, mai exact respectarea condițiile prevăzute de lege pentru validitatea unei asemenea înregistrări și numai în mod indirect posibilitatea utilizării efective a unui desen sau model industrial în temeiul înregistrării existente, instanța este ținută să se pronunțe în limitele în care se confirmă motivele de nulitate invocate, putând dispune chiar anularea parțială a acestuia.

Cu toate acestea, a fost confirmată soluția instanței de apel cu referire la art. 8 din Legea nr. 129/1992, care prevede că recunoașterea drepturilor prevăzute în prezenta lege nu prejudiciază și nu exclude protecția acordată prin alte dispoziții legale privind proprietatea intelectuală, în special cu privire la dreptul de autor și cele referitoare la mărci, brevete de invenție, modele de utilitate, caractere tipografice, topografii ale circuitelor integrate și concurența neloială.

Aceste dispoziții legale nu conțin în sine decât norme cu caracter general, care se reflectă într-un motiv de refuz de înregistrare, respectiv cel de la art. 25 alin. (3) lit. d), care prevede că cererea de înregistrare a desenelor sau modelelor industriale va fi respinsă dacă încorporează, fără acordul titularului, o operă protejată prin Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe, cu modificările ulterioare, sau orice alt drept de proprietate industrială protejată - în acest fel fiind, de altfel, orientată critica de recurs aferentă.

Art. 45 din lege face referire la neîndeplinirea condițiilor pentru acordarea protecției, ceea ce, formal, în structura legii, ar face trimitere la capitolul II - „Condiții pentru protecția desenelor și modelelor industriale”, respectiv art. 9-12. Totuși, dispozițiile acestui capitol nu sunt singurele care vizează cerințele necesare pentru acordarea protecției, ceea ce înseamnă că referirea pârâtei în sensul că numai acesta cuprinde condițiile de acordare a protecției nu este în concordanță cu legea privită în ansamblul său. Astfel, în capitolul III al legii, intitulat „Înregistrarea și eliberarea titlului de protecție” se prevede că „Cererea de înregistrare va fi respinsă dacă: (...) d) încorporează, fără acordul titularului, o operă protejată prin Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe, cu modificările ulterioare, sau orice alt drept de proprietate industrială protejată”, ceea ce reprezintă tot o condiție de acordare a protecției, chiar dacă aceasta nu este cuprinsă, formal, în capitolul II al legii - neputându-se vorbi în acest context nici de o motivare contradictorie, din perspectiva criticii formulată de pârât.

Acest raționament este confirmat și de modificările legislative intervenite ulterior, în urma cărora art. 22 alin. (3) din aceeași lege prevede, în ipoteza încorporării într-un desen sau model, fără acordul titularului, a unei opere protejate prin Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe, cu modificările și completările ulterioare, sau a oricărui alt drept de proprietate industrială protejată (lit. c), nu numai că cererea de înregistrare a desenului sau a modelului va fi respinsă, dar chiar că înregistrarea va fi anulată pentru acest motiv.

S-a apreciat, în consecință, că, față de soluția dispusă de instanța de apel relativ la acest motiv de nulitate, care fixează limitele de dispunere de instanța de recurs, orice analiză privind drepturile în conflict excede cadrul procesual al litigiului.

Celelalte motive de recurs formulate de pârâta B. au fost înlăturate ca nefondate, întrucât instanța de apel nu și-a depășit atribuțiile puterii judecătorești, pentru a fi atrasă incidența în cauză a motivului de recurs prevăzut de art. 304 pct. 4 C.proc.civ. în cauză nu s-a verificat neconcordanța unei dispoziții legale în vigoare cu Constituția României și nu s-a făcut vreo apreciere privind încălcarea legii fundamentale prin dispozițiile relevante ale Legii nr. 129/1992. Art. 21 alin. (4) din Constituție, care prevede că jurisdicțiile speciale administrative sunt facultative și gratuite, a fost reținut în mod greșit de instanța de apel, neavând relevanță în cauză, în condițiile în care

argumentele pentru justificarea deciziei de apel fiind cele referitoare la motivul de nulitate apreciat ca necercetat în mod greșit și confirmate prin decizia de recurs. De altfel, în continuare instanța de apel a și reținut că legea nu condiționează exercițiul dreptului la acțiunea în anulare de către terțul interesat de parcurgerea etapelor de opoziție corespunzătoare procedurii administrative de înregistrare.

Prin decizia de recurs, s-a apreciat, totodată, că hotărârea nu a fost pronunțată cu greșita aplicare a legii și nu a încălcat dreptul asupra unui „bun”, în condițiile în care, în mod corect, a calificat instanța de apel drept motiv de nulitate încălcarea dispozițiilor art. 25 alin. (1) lit. d) din lege, în forma în vigoare la data formulării cererii.

De asemenea, nepronunțarea de către instanța de apel cu privire la cheltuielile de judecată din apel nu este o omisiune care să afecteze legalitatea deciziei față de soluția pronunțată, acestea urmând să fie avute în vedere la rejudecarea cauzei.

În rejudecare, prin sentința nr. 2034 din 20.11.2013, Tribunalul București, Secția a III-a civilă, a respins ca neîntemeiată cererea reclamantei privind anularea desenului industrial al pâratei, întemeiată pe dispozițiile art. 25 alin. (3) lit. d) din Legea nr. 129/1992, dispunându-se obligarea reclamantei la plata sumei de 30.024 lei cu titlu de cheltuielilor de judecată către pârâtă, în apel și în rejudecare.

În motivarea sentinței, tribunalul a reținut că reclamanta este titulara mărcii internaționale „*Fruttis*” nr. 589780/1992, clasa 29, cu țară desemnată pentru protecție și România, iar în anul 2005, pe piața românească au apărut iaurturile produse de S.C. B. sub denumirea „*Frutisima*”, promovate intens prin campanii publicitare susținute. Prin decizia civilă nr. 859/2007 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, s-a stabilit că prin folosirea semnului „*Frutisima*” pentru comercializarea de iaurturi, pârâta a imitat fraudulos marca „*Fruttis*” a reclamantei, în condiții susceptibile de a crea risc de confuzie, incluzând și riscul de asociere pentru consumatori, iar S.C. B. S.R.L. a fost obligată să înceteze de îndată comercializarea și orice acte de folosire a denumirii „*Frutisima*” cu privire la produse din clasa 29.

Pentru respectarea principiului neretroactivității legii, cererea de anulare a desenului nr. 015970 nu poate fi întemeiată decât pe dispozițiile legale aplicabile la momentul examinării de către OSIM și al acordării protecției, respectiv Legea nr. 129/3992 în forma publicată în Monitorul Oficial al României nr. 193/2003, dispozițiile art. 25 alin. (3) lit. d) în vigoare la momentul acordării protecției desenului nr. 015970 neputând fi interpretate prin raportare la forma actuală a textului legislativ.

Tribunalul a apreciat că, în cadrul analizării cererii de anulare a desenului în litigiu etichete „*Frutisima*”, apreciat de reclamantă ca fiind în conflict cu marca sa anterioară „*Fruttis*”, legea nu prevede analiza unui risc de confuzie și asociere a desenului cu marca, având în vedere că riscul de confuzie și asociere este caracteristic situației conflictuale între două mărci și nu poate fi luat în discuție ca motiv de anulare, într-o cerere de anulare a unui desen. Explicația este aceea că destinația (funcția) unui desen este diferită de cea a unei mărci. Marca are drept funcție principală aceea de a deosebi produsele/serviciile unui comerciant de cele ale altor comercianți, pe când desenul reprezintă o caracteristică estetică exterioară a unui produs - în cazul în speță o etichetă. Desenul trebuie să fie nou și să aibă caracter individual, acestea nefiind contestate de reclamantă.

În aprecierea corectă a conflictului dintre o marcă și un desen înregistrat, este necesar a determina întinderea protecției pentru fiecare obiect de proprietate industrială în parte. Astfel, caracteristicile mărcii se pot diferenția ușor de cele ale unui desen sau model industrial. Din punctul de vedere al obiectului pe care îl protejează, marca are în vedere orice semn susceptibil de reprezentare grafică raportat la anumite produse specificate în certificatul de înregistrare, în timp ce desenul sau modelul se referă la aspectul estetic exterior de ansamblu al unui produs sau al unei părți a acestuia. Prin marcă se pot proteja cuvinte (așadar semnificația acestora), în timp ce desenul sau modelul nu poate revendica protecție asupra semnificației unui element verbal. În ceea ce privește condițiile pe care trebuie să le îndeplinească în vederea înregistrării, marca trebuie să fie un semn distinctiv, în timp ce desenul sau modelul industrial trebuie să îndeplinească condiția de

noutate în raport cu toate desenele sau modelele industriale făcute public anterior datei de depunere a cererii de înregistrare. Prin urmare, atunci când se compară o marcă verbală anterioară cu un desen/model, reprezentarea grafică a desenului nu poate fi luată în considerare ca o marcă, ci ca un produs (în speță, etichete). Nu se analizează ponderea elementului verbal în reprezentarea grafică a desenului, ci trebuie luat în considerare ansamblul grafic ce reprezintă desenul, fără a înlătura sau separa elementele componente, cu luarea în considerare a impresiei artistice pe care o produce desenul respectiv. Elementele verbale nu beneficiază de protecție prin înregistrarea unui desen, așa încât funcția de diferențiere a mărcii este total diferită de funcția estetică a desenului/modelului. Chiar în decizia nr. 859/2007, Înalta Curte de Casație și Justiție a reținut de altfel că „marca și desenul industrial au funcții diferite”, iar în speță, desenul ce face obiectul anulării a fost înregistrat pentru etichete.

În cauză, marca „*Fruttis*” are protecție pentru produse din clasa 29: „produse din lapte fermentat, în special iaurt, brânză și preparate din brânză; deserturi pe bază de lapte cu adaos de gelatină și/sau amidon; băuturi lactate fără alcool” și numai la aceste produse se referă protecția mărcii înregistrate pe cale internațională „*Fruttis*” de reclamantă și pentru care reclamanta ar putea fi îndreptățită să invoce dreptul anterior dat de înregistrarea acestei mărci. În opoziție, etichetele pentru care este înregistrat desenul nr. 015970 pot fi aplicate pe orice produs (spre exemplu: ceaiuri, fursecuri, sucuri etc.), deoarece rolul etichetei este acela de a oferi consumatorului orice fel de informații pe care comerciantul le consideră pertinente pentru atragerea consumatorului.

Prin etichetă comerciantul urmărește să atragă atenția consumatorului sau să îi descrie compoziția produsului sau poate doar aroma acestuia. Prin urmare, o etichetă cu caracter descriptiv poate fi protejată ca desen dacă îndeplinește condiția noutății și a caracterului individual, în timp ce o marcă nu poate fi descriptivă, în cauză, din punctul de vedere al posibilității de utilizare, protecția desenului înregistrat pentru etichete va fi întotdeauna mai largă decât cea obținută prin înregistrarea mărcii pentru produse lactate. Aceasta pentru că marca se referă la unul sau mai multe produse pentru care este înregistrată, în timp ce o etichetă poate fi aplicată pe orice fel de produs. În această situație întinderea protecției unui desen este mult mai largă decât întinderea protecției unei mărci.

Tribunalul a înlăturat ca neîntemeiată aprecierea reclamantei, în sensul că desenul a cărei anulare o solicită încorporează marca sa anterior înregistrată, deoarece elementul verbal în discuție nu este identic, iar faptul că există o hotărâre judecătorească irevocabilă prin care ICCJ a dispus interzicerea utilizării de către B. a denumirii „*Frutisima*” nu poate fi reținut ca temei pentru a anularea desenului nr. 019570, deoarece protecția desenului este mult mai largă.

Tribunalul a reținut, totodată, cu privire la aplicarea art. 25 alin. (3) lit. d) din Legea nr. 129/1992 ceea ce au reținut instanțele din primul ciclu procesual, referitor la limita protecției dreptului anterior asupra mărcii „*Fruttis*” în cauză, stabilind că...” nu se impune sancționarea prin anulare, față de posibilitatea folosirii desenului industrial în discuție pentru o gamă largă de produse (care nu sunt limitate la clasa 29) și întrucât s-ar crea în mod indirect în acest fel o protecție extinsă a drepturilor reclamantei cu privire la marcă”, iar ...”soluția contrară ar conduce la lipsirea pârâtei de beneficiul protecției desenului industrial pentru toate celelalte clase de produse, prin anularea desenului categoria „etichete”, precum și faptul că „nu se poate reține de la început existența unei vătămări a drepturilor protejate ale reclamantei, cu atât mai mult cu cât eventualitatea aplicării desenului industrial pe etichetele iaurturilor pârâtei nu comportă aspecte de validitate a certificatului, ci intră în sfera modalității de folosire practică a desenului”.

Reținând astfel că desenul „*Frutisima*” produce o impresie de ansamblu diferită de orice alt drept anterior cu privire la marca „*Fruttis*” a reclamantei, neexistând nici risc de confuzie în speță cu marca anterioară, întrucât produsele pe care se aplică semnele sunt diferite, iar semnele sunt de asemenea diferite, tribunalul a înlăturat susținerile reclamantei din cererea de chemare în judecată și a respins cererea de anulare a reclamantei, întemeiată pe dispozițiile art. 25 alin.(3) lit. d) din legea 129/1992 ca neîntemeiată.

Prin decizia nr. 532 din 11.12.2014, Curtea de Apel București, Secția a IV-a civilă, a admis apelul declarat de către reclamantă împotriva sentinței menționate, a schimbat în tot sentința și, în

consecință, a admis cererea, a anulat înregistrarea ce formează obiect al certificatului de înregistrare a desenului sau modelului industrial eliberat la data de 17.05.2005 și a dispus radierea înregistrării desenului sau modelului industrial ce face obiectul certificatului de înregistrare menționat din Registrul național al desenelor și modelelor industriale; a obligat pe intimata - pârâtă la plata cheltuielilor de judecată în fond și apel în cuantum de 15.000 euro către apelanta – reclamantă și a respins cererea intimitei - pârâte de obligare a apelantei - reclamante la cheltuieli de judecată.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a constatat următoarele:

Pentru a respinge acțiunea în anularea desenului industrial, prima instanță a pornit raționamentul său de la împrejurarea că semnificația, funcția (destinația) și condițiile de înregistrare ale unui desen/model industrial sunt diferite de cele ale unei mărci: desenul/modelul industrial privește aspectul estetic exterior de ansamblu al unui produs, în timp ce marca are în vedere orice semn susceptibil de reprezentare grafică având funcția de a deosebi produsele/serviciile unui comerciant de cele ale altor comercianți; în primul caz, în vederea înregistrării, este necesară îndeplinirea condiției noutății în raport de toate desenele/modelele industriale făcute publice anterior datei de depunere a cererii, în timp ce în cazul mărcii este necesară îndeplinirea cerinței distinctivității; în cauză, noutatea și caracterul individual ale desenului nu au fost contestate.

Tribunalul a subliniat că, în cazul mărcii, se pot proteja cuvinte (inclusiv semnificația acestora), în timp ce desenul/modelul industrial nu conferă protecție asupra unui element verbal sau semnificației acestuia, funcția de diferențiere a mărcii fiind total diferită de funcția estetică a desenului/modelului industrial.

Instanța de apel a apreciat că aceste premise sunt corecte, deoarece, pe de o parte, din perspectiva condițiilor de înregistrare a desenului industrial prevăzute de art. 9 -12 din Legea nr. 129/1992 (în limitele în care are loc rejudecarea litigiului după primul ciclu procesual), sunt îndeplinite cerințele noutății și a caracterului individual, iar, pe de altă parte, marca și desenul/modelul industrial au funcții diferite și, spre deosebire de marcă, desenul /modelul industrial nu protejează un element verbal.

Instanța de apel a constatat, însă, că este nelegal modul în care premisele arătate au fost valorificate și interpretate de prima instanță.

Astfel, în analiza validității înregistrării desenului industrial în discuție din perspectiva respectării cerințelor art. 25 alin. (3) lit. d) din Legea nr. 129/1992 (în forma în vigoare în anul 2005), interesează nu atât asupra căror elemente din desen obține protecție solicitantul și întinderea acestei protecții, cât, mai cu seamă, dacă nu se încalcă, printr-un element al desenului/modelului, fie el și neprotejat în sine, ca atare, un drept de proprietate industrială protejat al altuia sau o operă protejată de dreptul de autor aparținând altuia.

Cu alte cuvinte, în analiza respectării art. 25 alin. (3) lit. d) din Legea nr. 129/1992 este mai puțin importantă întinderea protecției urmărite de solicitantul înregistrării desenului/modelului, cât, mai ales, întinderea protecției celui alt, a protecției pe care o are terțul titular al dreptului de proprietate industrială pretins încălcat.

În acest sens, încorporarea, spre pildă, într-un desen/model industrial a reproducerii unei opere de artă grafică sau plastică, deși va îndeplini cerințele noutății, a caracterului individual etc., reglementate de art. 9 și urm. din Legea nr. 129/1992, totuși, nu mai puțin, le va încălca pe cele prevăzute de art. 25 alin. (3) lit. d) din aceeași lege, în absența consimțământului titularului dreptului de autor.

În chip similar, încorporarea într-un desen/model industrial a unui semn/element verbal ce face obiectul protecției conferite unui terț de drepturile ce decurg din înregistrarea unei mărci fără consimțământul titularului mărcii, va fi considerată ca încălcând dispozițiile art. 25 alin. (3) lit. d) din Legea nr. 129/1992 și, prin extensie, a unei condiții de validitate a înregistrării.

Așa cum subliniază și apelanta, în chestiunea supusă judecății, faptul că funcția unui desen industrial este diferită de cea a unei mărci nu înseamnă că analiza condițiilor de validitate a înregistrării desenului/modelului se va face doar prin raportare la îndeplinirea condiției noutății față de desene/modele anterioare sau cea a caracterului individual (cerință specifică acestui domeniu),

de vreme ce, prin art. 25 alin. (3) lit. d), legea însăși prefigurează posibilitatea unui conflict cu un alt drept de proprietate industrială, cum ar fi dreptul la marcă și instituie un cadru și o regulă de rezolvare a acestuia; în acest cadru trebuie făcută analiza în prezentul litigiu.

Ducând mai departe raționamentul, curtea a considerat că, atunci când se verifică incidența art. 25 alin. (3) lit. d) din Legea nr. 129/1992, în sensul de a se analiza în ce măsură un desen/model industrial încorporează un drept la marcă al unui terț, se verifică, de fapt, dacă dreptul terțului la protecția mărcii înregistrate este afectat prin desenul reclamat, ceea ce împiedică, de facto, utilizarea în desen a semnului întocmai celui ce constituie marcă sau a unui semn similar, implicând produse identice sau similare și existența unei posibilități/risc reale de confuzie.

Încorporarea presupune regăsirea în compoziția desenului/modelului a unui semn identic sau similar mărcii și riscul obiectiv ca desenul să poată căpăta, voit sau autonom, funcții similare mărcii, afectând marca în chip similar conflictului de mărci avut în vedere de art. 6 alin. (1) din Legea nr. 84/1998.

În concret, dreptul de proprietate industrială ce se solicită de către reclamantă a fi protejat prin prezenta acțiune în anularea desenului industrial al pârâtei, cu care pretinde că intră în conflict, este dreptul asupra mărcii internaționale „*Fruttis*” înregistrată în 1992 pentru produse clasa 29 (produse din lapte fermentat, în special iaurt; brânză și preparate din brânză; deserturi făcute din lapte cu gelatină adăugată și/sau amidon; băuturi pe bază de lapte fără alcool), cu țară desemnată pentru protecție și România, iar elementul din desenul pârâtei ce se reclamă a încorpora dreptul reclamantei de protecție a mărcii „*Fruttis*” este elementul grafic verbal „*Frutisima*”, desenul industrial denumit „Etichete „*Frutisima*” fiind înregistrat pentru clasa 19-08 potrivit clasificării de la Locarno, respectiv „papetărie și articole pentru birou”, subclasa „alte materiale tipărite”.

În ceea ce privește analiza în concret a condițiilor de validitate a înregistrării desenului industrial în discuție din perspectiva art. 25 alin. (3) lit. d), instanța de apel a remarcat, în primul rând, că, din punctul de vedere al similarității semnului/elementului verbal „*Frutisima*” cu marca „*Fruttis*” și al riscului de confuzie, în contextul în care semnele în conflict ar viza produse din aceeași clasă (clasa 29), similaritatea și riscul de confuzie, incluzând riscul de asociere pentru consumatori, au fost stabilite cu putere de lucru judecat de Înalta Curte de Casație și Justiție prin decizia nr. 859/2008 dată într-un litigiu purtat între aceleași părți, astfel încât o nouă luare în dezbateră a unei chestiuni irevocabil rezolvate nu mai poate fi acceptată.

În al doilea rând, din punctul de vedere al posibilității plauzibile ca elementul încorporat de pârâtă în desenul său industrial și reclamat ca încălcând dreptul la marcă al reclamantei să poată fi perceput ca marca, s-a constatat că în desenul industrial analizat se regăsește un element grafic verbal, „*Frutisima*”, în condițiile în care, dacă se ține seama de definiția dată de art. 2 lit. d) din Legea nr. 129/1992 desenului industrial, elementele verbale, cuvintele, nu sunt elemente nici de esență, nici de natura unui desen (legea vorbește despre linii, culori, formă, textură, ornamentație); fără a exclude, de plano, posibilitatea regăsirii unui cuvânt într-un desen industrial, trebuie observat că, totuși, cuvintele țin, în schimb, de natura semnelor ce pot constitui mărci, potrivit definiției legale, ceea ce atrage concluzia curții că este plauzibil și rezonabil a aprecia că există un risc real ca desenul să fie perceput de consumatorii produselor etichetate ca având funcția de marcă.

În fine, legat de produsele vizate de marca reclamantei, pe de o parte, respectiv de desenul pârâtei, de cealaltă parte, s-a constatat că reclamanta și-a înregistrat marca pentru produse din clasa 29 în clasificarea de la Nisa (produse din lapte fermentat, în special iaurt; brânză și preparate din brânză; deserturi făcute din lapte cu gelatină adăugată și/sau amidon; băuturi pe bază de lapte fără alcool), în timp ce pârâta și-a înregistrat desenul industrial pentru clasa 19-08 în clasificarea de la Locarno - „papetărie și articole pentru birou - alte materiale tipărite”, desen intitulat „etichete „*Frutisima*”, dar cu mențiunea, în cuprinsul cererii de înregistrare, că acesta urmează să fie util și pentru „ambalaje produse alimentare”, ceea ce deja apropie de produsele vizate de marca reclamantei categoria produselor vizate de a fi ambalate cu etichete tipărite cu un desen industrial cuprinzând un element verbal ce îl face susceptibil de a fi perceput ca marcă „*Frutisima*”) și cu privire la care s-a reținut similaritatea cu marca reclamantei „*Fruttis*”).

Curtea a reținut, totodată, drept aspecte relevante în cauză faptul că reclamanta și pârâta sunt competitori direcți pe piața unor produse din aceeași clasă (produse pe bază de lapte), că pentru elementul litigios reclamat ca fiind încorporat în desenul pârâtei „*Frutisima*”) s-a încercat deja, de către aceasta, a fi înregistrat ca marcă pentru aceeași clasă de produse pentru care reclamanta deține marca „*Fruttis*” și cu privire la care deja au existat litigii rezolvate în favoarea celei din urmă.

În acest context și ținând cont și de împrejurarea că pârâta a utilizat deja semnul în discuție „*Frutisima*” (cuprins și în desen) pe produsele sale din iaurt și a solicitat spre înregistrare desenul industrial „etichete „*Frutisima*” în aceeași perioadă (și, deci, în conjuncție) cu cererea de înregistrare a mărcii „*Frutisima*”, existând, prin urmare, o legătură între cele două în promovarea unor produse din clasa pentru care reclamanta înregistrase marca „*Fruttis*”, instanța de apel a conchis în sensul că, prin cuprinderea într-un desen cu funcția de etichetă/ambalaj pentru produse alimentare a unui semn grafic verbal („*Frutisima*”) similar mărcii reclamantei („*Fruttis*”), ceea ce generează în chip obiectiv riscul de percepție a acestui element al etichetei ca marcă și cu riscul real și plauzibil de utilizare a etichetei pe produse similare celor ale reclamantei, este îndeplinită ipoteza încorporării de către desenul pârâtei a semnelui ce face obiectul protecției dreptului reclamantei la marca „*Fruttis*”.

Curtea a menționat că a luat în calcul și teza (sustenabilă) potrivit căreia „nu se poate reține de la început existența unei vătămări a drepturilor protejate ale reclamantei,... eventualitatea aplicării desenului industrial pe etichetele iaurturilor pârâtei nu comportă aspecte de validitate a certificatului ci intră în sfera modalității de folosire practică a desenului”, însă a considerat că nu este de natură a schimba cele stabilite anterior.

Art. 25 alin. (3) lit. d) din Legea nr. 129/1992 sancționează încorporarea într-un desen industrial, fără consimțământul titularului, a unui alt drept de proprietate industrială independent de modul de utilizare practică a desenului, prin simplul fapt că include/încorporează, latent, potențial, ceva ce se suprapune/identifică cu ceea ce este protejat în dreptul de proprietate industrială concurent, deci simpla existență a posibilității de utilizare a desenului ce cuprinde semnul similar mărcii într-un mod care ar încălca dreptul la marcă echivalează cu încorporarea acestuia.

Dacă s-ar privi utilizarea în concret, în fapt, în chip păgubitor pentru titularul mărcii, a desenului drept condiție pentru a sancționa pe titularul desenului industrial nu doar că s-ar lipsi de eficacitate textul art. 25 alin. (3) lit. d) (modalitate de interpretare neacceptabilă), ci s-ar crea și posibilitatea unor situații riscante juridic: a respinge o acțiune în anulare, lăsând la îndemâna reclamantei căi judiciare incerte și discutabile (este neclar rezultatul unei acțiuni a reclamantei similare celei în contrafacere în ipoteza în care pârâta va utiliza eticheta *Frutisima* pe ambalajul produselor pe bază de lapte în temeiul unui desen industrial legal înregistrat sau dacă, similar situației unei acțiuni în contrafacere exercitată împotriva titularului unei mărci la rândul său înregistrată nu se va conchide în sensul unei inadmisibilități și a necesității unei acțiuni în anulare, caz în care nu s-ar ajunge decât la repetarea unei căi încă de pe acum deschisă; în aceleași condiții, este incert rezultatul pe care l-ar obține reclamanta dacă, urmare a eventualei utilizări de către pârâta a etichetei „*Frutisima*” ca desen industrial legal înregistrat, aplicat pe ambalajul unor produse pe bază de lapte - iaurt de fructe, ar încerca să invoce protecția obținută prin hotărârile anterioare obținute în litigii referitoare la mărci).

Față de aceste considerente, instanța de apel a dispus anularea înregistrării ce formează obiect al certificatului de înregistrare a desenului sau modelului industrial nr. 015970 eliberat la data de 17.05.2005 și a radierii înregistrării desenului sau modelului industrial ce face obiectul certificatului de înregistrare menționat din Registrul național al desenelor și modelelor industriale.

În urma soluției dispuse, în baza art. 274 și urm. C.proc.civ., a acordat apelantei reclamante cheltuielile făcute în primă instanță și apel (onorarii avocat).

Împotriva acestei decizii a declarat recurs pârâta, criticând-o pentru nelegalitate în temeiul art. 304 pct. 9 C.proc.civ., după cum urmează:

I. Instanța de apel a interpretat nelegal noțiunea de „încorporare a unui drept anterior”, prevăzută de art. 25 alin. (3) lit. d) din Legea nr. 129/1992.

Atunci când a analizat validitatea desenului industrial ce face obiectul prezentei cauze, curtea de apel, deși a acceptat în mod declarativ că se aplică criteriul încorporării unui drept anterior (speciile desenelor industriale), în concret, interpretarea pe care a dat-o acestui criteriu este proprie unui alt drept de proprietate intelectuală, dreptul la marcă, concluzionând că „dreptul la marcă instituie un cadru și o regulă de rezolvare a acestuia; în acest cadru trebuie făcută analiza în prezentul litigiu”; „Încorporarea presupune regăsirea în compoziția desenului/modelului a unui semn identic sau similar mărcii și riscul obiectiv ca desenul să poată căpăta, voit sau autonom, funcții similare mărcii, afectând marca în chip similar conflictului de mărci avut în vedere de art. 6 alin. 10 din Legea nr. 84/1998”.

Procedând astfel, instanța de apel a substituit criteriul încorporării cu cel al riscului de confuzie specific mărcilor și, ca urmare a acestei abordări, toată analiza ulterioară efectuată de instanța de apel, specifică unui text de lege străin cauzei (art. 6 (1) din Legea nr. 84/1998) este vădit nelegală.

Aceste două criterii se deosebesc esențial, determinat de obiectul înregistrării celor două drepturi, respectiv de funcția/scopul celor două drepturi.

Astfel, în timp ce marca este un semn susceptibil de reprezentare grafică, raportat la serviciile desemnate în certificat, desenul industrial se referă la aspectul estetic exterior, de ansamblu, al unui produs sau al unei părți a acestuia. Prin marcă se pot proteja cuvinte (semnificația acestora), în timp ce desenul industrial nu poate revendica protecție asupra semnificației unui cuvânt.

Pe de altă parte, funcția estetică, specifică unui desen industrial, prin raportare la impresia de ansamblu conferită de acesta, este diferită de funcția unei mărci de „deosebire a produselor și serviciilor unei persoane fizice sau juridice de produsele și serviciile altor persoane”.

Curtea de apel, deși a acceptat că marca și desenul industrial au funcții diferite și că, spre deosebire de marcă, desenul/modelul nu protejează un element verbal, nu a dat eficiență juridică acestor funcții, pentru argumentul, nefundamentat juridic, că „încorporarea” ar trebui interpretată și analiza conflictului transferată în domeniul specific al mărcilor.

Instanța de apel a pierdut din vedere că textul legal relevant pentru verificarea validității desenului industrial în raport cu un drept de proprietate intelectuală anterior, anume art. 25 alin. (3) lit. d), nu implică în vreo situație aplicarea testului privind situarea desenului industrial în limita de protecție a unui alt drept de proprietate intelectuală anterior. Practic, trecerea legislativă către această abordare a unui conflict cu un drept anterior a intervenit odată cu modificarea din 2007 a Legii nr. 129/1992, când s-a introdus în lege art. 22 alin. (3) lit. g).

Drept urmare, termenul de „încorporare” ar fi trebuit aplicat de către instanța de apel în strânsă legătură cu definiția și exercițiul unui desen industrial, toate subsumate testului impresiei de ansamblu pe care o produce, anume dacă diferența dintre semnele în conflict este dată exclusiv de elemente ne semnificative. Așadar, testul „încorporării” urmărește protejarea funcției estetice, artistice, verificându-se dacă semnele produc aceeași impresie de ansamblu, iar diferențele dintre semne sunt detalii ne semnificative.

Instanța de apel nu a verificat niciunul dintre aceste aspecte. Contrar celor reținute de către curtea de apel, „încorporarea” nu pune în discuție similarități auditive, conceptuale, desprinse din cuvintele conținute, deoarece analiza specifică încorporării are în vedere doar aspectul analizei vizuale, a esteticii și reprezentărilor grafice. Cuvintele sunt percepute prin aspectul lor grafic. Din acest punct de vedere, este vădit nelegală analiza similarității dintre semne, a riscului de confuzie, incluzând riscul de asociere.

Rezultatul verificării conflictului în cazul de față, conform legii desenelor industriale, este acela că desenul industrial „Etichete” nu încorporează niciun cuvânt alcătuit din caractere „normale”, specifice mărcilor verbale, ci reprezintă un ansamblu de linii și contururi care sugerează abundența fructelor, urmând a avea importanță în analiza din punct de vedere estetic, în cadrul ansamblului grafic ce reprezintă desenul.

În acest sens sunt și concluziile jurisprudenței citate chiar de către partea adversă (decizia

ÎCCJ nr. 7939/2007), prin care se arată: „comparația fonetică la care se referă recurenta nu este pertinentă cauzei - având ca obiect anularea înregistrării unui desen industrial -, deoarece nu se analizează conflictul dintre două semne apte de a fi percepute și pe cale auditivă, ci conflictul dintre un desen industrial - apt de a fi perceput doar vizual prin natura sa - și o marcă verbală cu element figurativ”, „(...) pentru a se putea stabili dacă acestea diferă sau nu sub aspectul detaliilor semnificative”.

2. Instanța de apel a acordat o protecție extinsă mărcii „*Fruttis*”, în afara specialității dreptului (art. 6 și art. 36 din Legea nr. 84/1998), încălcându-se limitele stabilite în mod irevocabil prin deciziile pronunțate în primul ciclu procesual.

Ca o consecință a interpretării nelegale a noțiunii de „încorporare” specifică Legii nr. 129/1992, instanța de apel a considerat că, prin regăsirea unui semn similar în „compoziția” desenului industrial, obiectul și funcția specifice unui desen industrial sunt înlocuite cu cele specifice unei mărci, iar analiza validității dreptului la desen ar trebui să se verifice în mod similar cu art. 6 alin. (1) din Legea mărcilor.

Procedând astfel, în aplicarea criteriului riscului de confuzie (specific mărcilor), cu ocazia analizei validității înregistrării unui desen industrial, instanța de apel a conferit dreptului la marcă o protecție extinsă, dincolo de limitele specializării acestui drept.

Prin această abordare, instanța de apel a încălcat implicit și limitele impuse de judecata dezlegată în primul ciclu procesual, atunci când Înalta Curte, menținând soluția Curții de Apel București, a stabilit că cele două drepturi în conflict au protecții diferite. În concret, instanțele din primul ciclu procesual au apreciat că o protecție mai largă acordată mărcii anterioare ar limita beneficiul protecției dreptului la desen industrial, arătându-se și limitele protecției dreptului anterior asupra mărcii „*Fruttis*” în prezentul litigiu, totodată, că validitatea desenului industrial ar trebui să se raporteze la produsele desemnate prin certificatul de înregistrare a desenului industrial și nu prin raportare la acte de folosință ulterioară a desenului.

Astfel, curtea de apel a încălcat flagrant aceste limite ale rejudecării și a acordat protecție mărcii „*Fruttis*” pentru produse pentru care marca nu a fost înregistrată și nu este protejată de lege, nici împotriva folosirii de către terți, nici împotriva înregistrării ulterioare de drepturi de proprietate industrială, fie mărci, desene industriale sau orice alt drept.

Comparându-se produsele menționate în certificatele de înregistrare ale celor două drepturi de proprietate intelectuală în conflict, rezultă că acestea sunt diferite, deoarece desenul industrial „*Frutissima*” nu este înregistrat pentru produsele lactate din clasa 29, conform Clasificării de la Nisa, pentru care reclamanta deține protecție, ci pentru produse de papetărie din clasa 19, subclasa 08 din Clasificarea de la Locarno.

Așadar, chiar urmând raționamentul instanței de apel, anume verificarea unui risc de confuzie între semne, instanța ar fi trebuit să constate că nu mai e necesară analiza celorlalte condiții ale riscului de confuzie, atât timp cât produsele sunt diferite.

Recurenta a conchis în sensul că, față de produsele desemnate de certificate, analiza de către instanța de apel a conflictului, nu în raport cu produsele protejate, ci în raport cu posibilitatea de utilizare a desenului industrial pentru produse lactate, reprezintă o încălcare a legii mărcilor privind limitele protecției, dar și a deciziilor irevocabile din primul ciclu procesual.

3. Soluția privind cheltuielile de judecată este nelegală sub aspectul desființării soluției tribunalului de obligare a reclamantei la plata cheltuielilor de judecată din primul ciclu procesual (apel) și sub aspectul obligării subscrisei la plata cheltuielilor de judecată în etapa apelului (rejudecare).

Atunci când a pronunțat decizia de modificare în tot a sentinței tribunalului, instanța de apel nu a ținut cont că acordarea către X. a cheltuielilor de judecată viza, în parte, cheltuielile efectuate de aceasta cu ocazia primului ciclu procesual (apel), când în mod irevocabil se stabilise că partea adversă a căzut în pretenții.

Drept urmare, conform dovezilor administrate în etapele anterioare, recurenta - pârâtă a solicitat desființarea deciziei din apel privind cheltuielile de judecată acordate în fond, iar în caz de

menținere a deciziei atacate sub alte aspecte, a arătat că se impune cel puțin menținerea sentinței civile de acordare a cheltuielilor efectuate de pârâtă în primul ciclu procesual (apel), în cuantum de 15.643 lei.

În ceea ce privește obligarea pârâtei la plata cheltuielilor de judecată în cuantum de 15.000 euro aferente etapei procesuale a fondului și apelului - rejudecare, prin concluziile scrise depuse la dosar în etapa apelului, pârâta a contestat dovezile administrate de intimata-reclamantă, deoarece se referă la cheltuieli efectuate în primul ciclu procesual, anterior datei pronunțării deciziei ÎCCJ nr. 6769/2012, când intimata-reclamantă a căzut în pretenții, anume: factura din 19.01.2010 în cuantum de 6.000 euro; factura din 26.01.2009 în cuantum de 8.000 euro; factura din 05.03.2010 în cuantum de 2.000 euro; factura din 22.04.2010 în cuantum de 2.000 euro; factura din 11.06.2010 în cuantum de 2.000 euro.

Numai două facturi fiscale, însumând un maxim de 10.000 euro, vizau acest al doilea ciclu procesual, anume: factura din 18.06.2013 în cuantum de 5.000 euro; factura din 25.02.2014 în cuantum de 5.000 euro, care au fost emise ulterior deciziei Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Cu privire la acestea din urmă, în temeiul dispozițiilor art. 274 alin. 3 C.proc.civ., recurenta a solicitat instanței să aplice principiul proporționalității cheltuielilor de judecată, ținând cont de criteriile de apreciere folosite constant de instanțele de judecată.

Examinând decizia recurată prin prisma criticilor formulate și a actelor dosarului, Înalta Curte constată următoarele:

1. Prin acest motiv de recurs, pârâta a contestat criteriul aplicat de către instanța de apel pentru compararea unui desen industrial cu o marcă preexistentă, ce beneficiază de protecție juridică pe teritoriul României prin înregistrare la Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci.

În acest context, se reține că, prin decizia Curții de Apel București din ciclul procesual anterior - menținută prin decizia nr. 6769/2012 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, s-a dispus desființarea în parte a hotărârii Tribunalului București, în ceea ce privește cererea întemeiată pe dispozițiile art. 25 alin. (3) lit. d) din Legea nr. 129/1992 privind protecția desenelor și modelelor industriale, în forma de la data înregistrării desenului industrial. În considerentele deciziei Înaltei Curți, s-a arătat în mod explicit că norma în discuție, în forma arătată, consacră un motiv de nulitate a înregistrării desenului industrial.

În rejudecare, instanța de apel a dispus anularea în totalitate a înregistrării desenului industrial „Etichete Frutisima” nr. 5970 din 17.05.2005, considerând că sunt îndeplinite condițiile de aplicare a dispozițiilor legale menționate, potrivit cărora „Cererea de înregistrare va fi respinsă dacă (...) încorporează, fără acordul titularului, o operă protejată prin Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe, cu modificările ulterioare, sau orice alt drept de proprietate industrială protejată”.

Art. 25 alin. (3) lit. d) din Legea nr. 129/1992 permite anularea înregistrării unui desen industrial în ipoteza în care acesta „încorporează” un drept de proprietate intelectuală protejat (aspect dezlegat cu putere de lucru judecat în ciclul procesual anterior), iar în absența vreunei distincții făcute de legiuitor, în sfera de aplicare a normei intră și undrept la marcă protejată, respectiv un drept asupra unei mărci deja înregistrate la data depozitului desenului industrial (nu interesează în speță ipoteza protecției dobândite prin folosirea semnului distinctiv), apreciere rezultată, de altfel, din considerentele deciziei recurate.

Prin motivele de recurs, nu a fost contestată această apreciere și nici posibilitatea realizării, pornindu-se de la acest text de lege, a unei comparări a desenului industrial a cărui înregistrare se solicită a fi anulată în cauză cu o marcă preexistentă. Recurenta a considerat că art. 25 alin. (3) lit. d) nu creează premisele unei comparări pe baza regulilor aplicabile conflictului între două mărci, astfel cum a apreciat instanța de apel, ci presupune aplicarea testului impresiei de ansamblu pe care o produce desenul industrial, verificându-se dacă semnele în conflict diferă sau nu sub aspectul elementelor nesemnificative, întrucât doar acest test dă eficiență funcției estetice a unui asemenea desen, funcție ce diferă de aceea a unei mărci.

Aceste susțineri nu pot fi primite.

Criteriul propus de către recurentă evocă prevederile art. 9 alin. (2) din Legea nr. 129/1992, în forma din anul 2005 (data înregistrării desenului industrial), potrivit căroră „Se consideră că desenele sau modelele industriale sunt identice dacă trăsăturile lor caracteristice diferă numai în ceea ce privește detaliile ne semnificative. Se consideră că un desen sau model industrial are caracter individual dacă impresia globală pe care o produce asupra utilizatorului avizat este diferită de cea produsă asupra unui asemenea utilizator de orice desen sau model industrial făcut public înaintea datei de depunere a cererii de înregistrare sau, dacă a fost revendicată prioritatea, înainte de data de prioritate.”

Recurenta pretinde, așadar, a se verifica de către instanță dacă desenul industrial este nou și are caracter individual în raport de marca protejată printr-o înregistrare anterioară datei la care s-a formulat cererea de înregistrare a desenului industrial din cauză.

Or, noutatea și caracterul individual reprezintă condiții prevăzute de lege (art. 9 alin. 1) pentru acordarea protecției prin înregistrarea unui desen industrial, a căror verificare, pe lângă faptul că nu formează obiectul cererii de anulare a desenului industrial în prezenta cauză, se efectuează exclusiv în raport de un desen industrial anterior, astfel cum se prevede expres în art. 9 alin. (2) sus - citat, care se aplică doar în ipoteza pentru care norma a fost concepută de către legiuitor.

Valorificarea funcției estetice a desenului industrial, invocate de către recurenta - pârâtă, nu justifică interpretarea prin analogie a dispozițiilor art. 9 alin. (2) și aplicarea acestora în ipoteza din speță, aceea a conflictului dintre un desen industrial și o marcă protejată preexistentă.

Caracterul estetic decurge din obiectul protecției conferite prin înregistrare, desenul industrial fiind definit prin art. 2 lit. d) al legii ca fiind aspectul exterior al unui produs sau al unei părți a acestuia. Această legătură semnifică angajarea funcției estetice atunci când obiectul protecției este disputat în raporturile juridice cu un terț, fie pentru că titularul dreptului asupra unui desen industrial opune unui terț protecția dobândită prin înregistrare, pretinzând recunoașterea dreptului sau reclamând încălcarea acestuia, fie pentru că este contestată aptitudinea desenului de a reprezenta un act de creație estetică protejată, în condițiile Legii nr. 129/1992. Altfel spus, în cazurile menționate, conflictul are drept premisă protecția juridică recunoscută unui desen industrial prin Legea nr. 129/1992, care se extinde asupra unui desen ce diferă sub aspectul detaliilor ne semnificative [considerat identic de art. 9 alin. (2)], însă și asupra unui desen care nu produce o impresie vizuală globală diferită asupra unui utilizator avizat [conform art. 34 alin. (2) din lege].

Or, în cazul conflictului dintre un desen industrial și o marcă protejată preexistentă, chiar atunci când se solicită anularea înregistrării desenului, precum în speță, nu se contestă îndeplinirea condițiilor de acordare a protecției prevăzute în capitolul II al legii, care au legătură cu funcția estetică a desenului industrial, menționată de către recurentă (cu atât mai puțin nu se pune problema invocării unui drept asupra unui desen industrial preexistent). Ca atare, nu este vorba despre rațiuni asemănătoare celor pentru care art. 9 alin. (2) din Legea nr. 129/1992 a fost edictat, pentru a se justifica aplicarea acestei norme în cauză.

În raport de motivul de nulitate invocat în speță, ceea ce interesează, în fapt, în cazul unui asemenea conflict, este eventuala încălcare a dreptului la marcă prin înregistrarea desenului ulterior, astfel încât premisa conflictului rezidă în protecția juridică de care beneficia titularul mărcii la data cererii de înregistrare a desenului industrial, pe care acesta o opune titularului desenului, după cum, în mod corect, s-a arătat în considerentele deciziei recurate.

În cadrul procesual astfel creat, trebuie stabilit dacă atare protecție juridică a mărcii a fost sau nu respectată prin acordarea protecției juridice unui desen ce încorporează marca. Această finalitate nu poate fi atinsă decât prin raportare la conținutul și întinderea protecției recunoscute unei mărci la data înregistrării desenului, care sunt reglementate prin legea mărcilor, motiv pentru care este legală aprecierea instanței de apel în sensul că analiza conflictului generat de încălcarea dreptului la marcă se realizează pe baza regulilor desprinse din legea mărcilor, prin coroborare cu normele relevante din legea desenelor și modelelor industriale.

Potrivit Legii nr. 84/1998 privind mărcile și indicațiile geografice (în forma din anul 2005, data înregistrării desenului), înregistrarea mărcii conferă titularului un drept exclusiv asupra acesteia, drept în exercitarea căruia titularul poate cere interzicerea folosirii de către un terț, fără consimțământul său, a unui semn identic, aplicat sau susceptibil a se aplica pe produse/servicii identice produselor/serviciilor pentru care marca a fost înregistrată, dar și a unui semn identic sau similar mărcii, pentru produse identice sau similare, dacă există risc de confuzie, incluzând și riscul de asociere [art. 35 alin. (2) lit. a) și b); nu interesează ipoteza produselor diferite, de la lit. c), deoarece în cauză este întrunită ipoteza produselor similare, după cum se va arăta la pct. 2 din prezentele considerente]. De asemenea, titularul unei mărci protejate se poate opune la înregistrarea ulterioară a unei mărci sau poate cere anularea eventualei înregistrări ulterioare (art. 23, respectiv art. 48, ambele cu referire la art. 6 din lege), verificându-se, în esență, aceleași condiții ca în cazul contrafacerii mărcii.

Pentru aplicarea acestor dispoziții legale, este necesar, așadar, ca terțul căruia titularul mărcii îi opune protecția conferită prin înregistrarea mărcii să folosească sau să tindă la folosirea unui semn identic sau similar mărcii, pentru produse identice sau similare, cu condiția existenței unui risc de confuzie.

Din perspectiva titularului unei mărci protejate prin înregistrare, desenul industrial ulterior, chiar atunci când a fost înregistrat, nu este altceva decât un „semn” identic sau similar mărcii, pe care un terț îl folosește sau urmărește, prin înregistrarea ca desen industrial, a-l folosi „pentru produse” identice sau similare, într-un mod care aduce atingere funcției esențiale a mărcii de a garanta consumatorilor proveniența produselor sau a serviciilor.

Analiza pretențiilor implică cercetarea aptitudinii desenului industrial, în forma în care a fost înregistrat, de a fi utilizat „pentru produse” într-un mod pe care publicul relevant l-ar putea interpreta ca desemnând proveniența produselor sau a serviciilor în cauză. În măsura în care se consideră că desenul industrial respectiv reprezintă nu numai aspectul exterior al unui produs, dar, în același timp, un semn capabil să distingă produsele sau serviciile unei persoane fizice sau juridice de cele aparținând altor persoane, întocmai ca o marcă, prin prisma publicului relevant, conflictul este viabil și impune cercetarea în continuare a identității/similarității semnelor, respectiv a produselor/serviciilor și a riscului de confuzie.

Finalitatea examinării conflictului din speță, anume stabilirea încălcării dreptului la marcă prin înregistrarea desenului industrial, prin raportare la protecția juridică prevăzută de legea mărcilor, justifică aplicarea regulilor conflictului între două mărci, context în care se constată că instanța de apel a făcut, în mod corect, referire la prevederile art. 6 din Legea nr. 84/1998 privind mărcile și indicațiile geografice.

Spre deosebire de ipoteza reglementată prin art. 9 alin. (2) din Legea nr. 129/1992 privind protecția desenelor și modelelor industriale - evocată de către recurentă -, care, pentru argumentele deja arătate, nu poate fi extinsă prin interpretare și la cazul unui conflict precum cel din speță, dimpotrivă, art. 6 din Legea nr. 84/1998 poate fi aplicat în cauză, pentru identitate de rațiune, avându-se în vedere și dispozițiile art. 48 din același act normativ (forma din anul 2005, actualul art. 47), respectiv ale art. 25 alin. (3) lit. d) din Legea nr. 129/1992: dacă este posibilă anularea înregistrării unei mărci pentru existența unei mărci anterioare similare, destinată a fi aplicată unor produse sau servicii similare cu cele pentru care marca anterioară este protejată, cu condiția existenței un risc de confuzie pentru public, în mod asemănător, înregistrarea unui desen industrial poate fi anulată, la cererea titularului mărcii anterioare, în aceleași condiții, atunci când desenul industrial reprezintă un semn apt să distingă produsele sau serviciile unei persoane fizice sau juridice de cele aparținând altor persoane, putând fi asimilat unei mărci.

Se impune a fi precizat că este corectă observația recurente în sensul că, în reglementarea actuală, motivul de nulitate a înregistrării unui desen industrial pentru încălcarea unui drept la marcă este reprezentat de art. 22 (fost 25, înainte de republicarea legii din anul 2014) alin. (3) lit. g), cu toate că există în continuare motivul de nulitate ce corespunde celui invocat în prezenta cauză. Lit. g) a fost introdusă prin modificările aduse legii în anul 2007 în sensul că cererea de

înregistrare a unui desen sau model va fi respinsă sau înregistrarea va fi anulată dacă „desenul sau modelul folosește un semn distinctiv ce conferă titularului semnului dreptul de a interzice această utilizare.”

Cu toate acestea, după cum s-a arătat, chiar în contextul art. 25 alin. (3) lit. d) al Legii nr. 129/1992, în forma anterioară modificărilor din anul 2007, era posibilă analiza conflictului dintre un desen și o marcă anterior înregistrată pe baza regulilor aplicabile conflictului între două mărci. În caz contrar, nu s-ar da eficiență protecției juridice de care beneficia titularul mărcii la data depozitului desenului industrial, consecință ce nu poate fi acceptată, deoarece ar infirma însuși scopul edictării art. 25 alin. (3) lit. d) al Legii nr. 129/1992, care a fost tocmai valorificarea drepturilor de proprietate intelectuală protejate, inclusiv a dreptului exclusiv al titularului unei mărci, în absența vreunei distincții făcute de legiuitor.

Astfel, după cum rezultă din expunerea de motive a Legii de modificare nr. 585/2002, atașată proiectului elaborat de guvern, rațiunea completării art. 25 alin. (3) lit. d) (cu precizarea expresă că reprezintă motiv de respingere a unei cereri de înregistrare a unui desen industrial încorporarea într-un desen, fără acordul titularului, a oricărui drept de proprietate intelectuală protejat, nu numai a unei opere protejate prin Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe, astfel cum se prevedea anterior), a fost aceea de armonizare a Legii nr. 129/1992 cu art. 16 și 17 din Directiva nr. 71/1998 privind protecția juridică a desenelor și modelelor industriale.

Potrivit art. 16 din directivă, denumit „Relația cuate forme de protecție”, „dispozițiile prezentei directive nu trebuie să aducă atingere nici uneia dintre dispozițiile legislației comunitare sau ale legislației statului membru în cauză cu privire la desenele sau modelele industriale neînregistrate, mărcile comerciale și alte semne distinctive, brevetele și machetele utilitare, caracterele tipografice, răspunderea civilă sau concurența neloială.”

Se observă că o dispoziție asemănătoare exista deja în cuprinsul Legii nr. 129/1992 la data legii de modificare, respectiv art. 7, devenit art. 8 în forma legii din anul 2005 (care interesează în cauză). Art. 8 a fost analizat de către prima instanță în primul ciclu procesual parcurs în prezenta cauză drept motiv de nulitate a cererii de anulare a înregistrării desenului industrial, iar din considerentele deciziei de apel, ar rezulta că sentința a fost menținută pe acest aspect.

Cu toate acestea, din motivarea deciziei nr. 6769/2012 pronunțate de Înalta Curte în ciclul procesual anterior, reiese în mod neechivoc faptul că au fost nuanțate considerentele deciziei de apel referitoare la dispozițiile art. 8 din lege, în sensul că s-a considerat că acestea sunt norme cu caracter general, care se reflectă într-un motiv de refuz de înregistrare a unui desen industrial, respectiv cel prevăzut de art. 25 alin. (3) lit. d) (care este, în același timp, și un motiv de anulare a înregistrării).

Față de această dezlegare, nu s-ar putea reține că un capăt de cerere având ca obiect anularea înregistrării desenului industrial din cauză, întemeiată pe art. 8 din lege, ar fi fost respins, cu autoritate de lucru judecat; singura dispoziție din sentința civilă nr. 1212/2010 a Tribunalului București care produce acest efect, având caracter irevocabil, este cea de respingere a cererii de anulare a înregistrării pentru motivul relei - credințe și al fraudării legii. Drept urmare, constatarea instanței de apel referitoare la aplicarea prevederilor din legea mărcilor, menținută în prezentul recurs, nu ar putea fi afectată de dispozițiile adoptate în ciclul procesual anterior. Dimpotrivă, aceasta este confirmată printr-o trimitere la art. 8 din Legea nr. 129/1992, cât timp conținutul acestuia este similar art. 16 din Directiva nr. 71/1998, ce a fost preluat în art. 25 alin. (3) lit. d) al legii.

Este adevărat faptul că art. 11 alin. 2 din directivă - potrivit căruia cererea de înregistrare a unui desen sau model va fi respinsă sau înregistrarea va fi anulată dacă „desenul sau modelul folosește un semn distinctiv ce conferă titularului semnului dreptul de a interzice această utilizare” - nu a fost preluat, în cuprinsul Legii nr. 129/1992, cu ocazia modificărilor aduse în anul 2002, ci abia în 2007, după cum s-a arătat, corespunzând actualului art. 22 alin. (3) lit. g) din lege. Nu se poate, însă, ignora că, în anul 2002, art. 25 alin. (3) lit. d) a fost introdus în lege cu intenția armonizării legislației cu dreptul comunitar, cu toate că norma nu avea un corespondent în

directivă, în forma în care a fost concepută. Pentru ca norma să producă efectele preconizate de legiuitor, anume protecția efectivă a drepturilor de proprietate intelectuală preexistente la data cererii de înregistrare a desenului industrial, se impune ca, și din acest punct de vedere, norma în discuție să fie interpretată în sensul aplicării regulilor din legea mărcilor.

Așadar, abordarea presupusă de art. 25 alin. (3) lit. d) din Legea nr. 129/1992, până în anul 2007 este asemănătoare cu cea vizată de art. 22 alin. (3) lit. g) din reglementarea actuală, cât timp ambele au ca rațiune valorificarea protecției juridice a dreptului la marcă, iar legea mărcilor îi permite titularului să prevină sau să stopeze un asemenea act de încălcare a dreptului său asupra mărcii. Diferența rezidă în aplicarea unor dispoziții diferite din legea mărcilor, în sensul că art. 22 alin. (3) lit. g) trimite în mod expres la norma care conferă titularului semnului dreptul de a interzice această utilizare (art. 35, actual 36 din Legea nr. 84/1998), în schimb, art. 25 alin. (3) lit. d) implică, pentru argumentele arătate, aplicarea coroborată a dispozițiilor art. 6 și 48 din Legea nr. 84/1998. Regulile de soluționare a conflictului între două mărci sunt aceleași, astfel încât diferența semnalată este una formală.

În cadrul de analiză corect stabilit, instanța de apel a reținut că în compoziția desenului industrial, în forma înregistrată, se regăsește elementul verbal „*Frutisima*”, ceea ce echivalează cu o „încorporare” a mărcii „*Fruttis*” a reclamantei, totodată, a apreciat că este posibil ca desenul ce încorporează marca reclamantei să fie perceput de consumatorii produselor etichetate ca având funcția de marcă. A constatat, de asemenea, că cerințele privind similaritatea mărcii și a semnului reprezentat de desenul industrial, în contextul în care semnele în conflict ar viza produse din aceeași clasă (clasa 29), precum și riscul de confuzie, incluzând și riscul de asociere, pentru consumatori, au fost stabilite cu putere de lucru judecat de Înalta Curte de Casație și Justiție prin decizia nr. 859/2008, într-un litigiu purtat între aceleași părți.

Prin motivele de recurs, nu a fost contestată niciuna dintre aceste aprecieri formulate de către instanța de apel în contextul regulilor privind conflictul dintre două mărci, recurenta contestând, după cum s-a arătat, însuși criteriul de analiză a conflictului dintre un desen industrial și o marcă anterior înregistrată.

În atare condiții, față de considerentele expuse cu privire la criticile pe aspectul menționat, înalta Curte constată că acestea sunt nefondate și vor fi respinse ca atare.

2. Sunt, însă, fondate, criticile referitoare la acordarea unei protecții extinse mărcii reclamantei, respectiv pentru produse pentru care marca nu a fost înregistrată și nu este protejată de lege,

După cum s-a arătat la pct. 1 din prezentele considerente, instanța de apel a aplicat, în mod corect, regulile de soluționare a unui conflict între două mărci, pe baza cărora a constatat încălcarea dreptului la marcă al reclamantei prin înregistrarea desenului industrial al pârâtei. De asemenea, cu privire la produse, a reținut că, pe de o parte, reclamanta și-a înregistrat marca pentru anumite produse din clasa 29, în timp ce pârâta și-a înregistrat desenul industrial pentru produse din clasa 19-08 din Clasificarea de la Locarno „păpărie și articole pentru birou - alte materiale tipărite”, dar cu mențiunea, în cuprinsul cererii de înregistrare, că acesta urmează să fie util și pentru „ambalaje produse alimentare”.

Cu toate acestea, a dispus anularea înregistrării desenului industrial fără vreo precizare în legătură cu produsele în care este încorporat desenul.

În contextul conflictului între două mărci, este necesară întrunirea și a condiției similarității produselor/serviciilor pentru care marca anterioară a fost înregistrată cu produsele cărora le este destinat semnul folosit ca marcă, în conflict cu marca anterioară.

În privința mărcii înregistrate, sunt supuse comparării produsele/serviciile ce figurează în certificatul de înregistrare a mărcii, deoarece protecția juridică a fost acordată în considerarea acestora, iar limitele acesteia trebuie respectate, astfel cum, în mod corect, s-a arătat prin motivele de recurs. De altfel, chiar prin considerentele deciziei recurate, s-a menționat explicit că, în analiza presupusă de aplicarea art. 25 alin. (3) lit. d) din Legea nr. 129/1992, este relevantă întinderea protecției pe care o are titularul dreptului de proprietate intelectuală pretins încălcat.

Astfel, este relevant faptul, reținut de către instanța de apel, că reclamantul și-a înregistrat marca pentru următoarele produse din clasa 29 a Clasificării internaționale a produselor și serviciilor pentru înregistrarea mărcilor (Clasificarea Nisa): produse din lapte fermentat, în special iaurt; brânză și preparate din brânză; deserturi făcute din lapte, cu gelatină adăugată și/sau amidon; băuturi pe bază de lapte fără alcool.

În privința desenului industrial denumit „Etichete Frutisima”, trebuie ținut cont de faptul, deja menționat la pct. 1 din prezentele considerente, că, în conflictul din speță, acesta reprezintă un semn distinctiv apt de a fi folosit „pentru produse”, întocmai ca o marcă. De aceea, este relevant produsul în care este încorporat desenul, avându-se în vedere că, potrivit definiției redată în art. 2 lit. d) al Legii nr. 129/1992, desenul industrial constituie aspectul exterior al unui anumit produs.

Astfel cum a reținut instanța de apel, din certificatul de înregistrare a desenului industrial rezultă că acesta a fost înregistrat pentru clasa 19-08 din Clasificarea de la Locarno - „papetărie și articole pentru birou - alte materiale tipărite”.

Pentru compararea produselor, această mențiune nu este suficientă, dat fiind că certificatul de înregistrare relevă doar clasa, respectiv subclasa de produse, nu și produsele pentru care a fost efectuată înregistrarea desenului.

Din acest motiv, mențiunea arătată trebuie coroborată cu indicația produselor în care se intenționează a fi încorporat desenul, astfel cum aceasta se regăsește în cererea de înregistrare a desenului, completată chiar de către petent. Atare indicație este obligatorie, conform art. 13 lit. d) al Legii nr. 129/1992.

Din cuprinsul cererii adresate Oficiului de Stat pentru Invenții și Mărci reiese că desenul industrial urma a fi încorporat în „ambalaje produse alimentare”, împrejurare reținută și de către instanța de apel în cauză.

Este de precizat că se prezumă apartenența acestui produs la clasa 19-08 din Clasificarea de la Locarno, pentru care a fost înregistrat desenul, în condițiile în care această încadrare a fost făcută chiar de către Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci și înscrisă ca atare pe cererea de înregistrare, în aplicarea Regulii 23 alin. (1) din H.G. nr. 1171/2003 pentru aprobarea Regulamentului de aplicare a Legii nr. 129/1992 privind protecția desenelor și modelelor industriale, republicată, regulă conform căreia „O.S.I.M. clasifică cererea de înregistrare a desenului sau modelului industrial, în conformitate cu Aranjamentul de la Locarno, și înscrie pe fiecare cerere și pe celelalte documente clasa și subclasa.”

Comparând produsele pentru care a fost înregistrată marca reclamantei cu ambalajele pentru produse alimentare, se constată că sunt complementare, deoarece produsele pe baza de lapte din clasa 29 din Clasificarea de la Nisa sunt de uz alimentar și sunt livrate consumatorului în ambalaje. Sunt lipsite de relevanță, în cadrul comparării, elemente precum natura, forma, dimensiunile ori alte caracteristici ale ambalajelor, în condițiile în care indicația din cererea de înregistrare a desenului industrial nu cuprinde vreo distincție pe acest aspect, urmând a se considera, așadar, că înregistrarea a vizat ambalajele de orice fel, destinate produselor alimentare.

Între produsele comparate există, deci, o legătură strânsă, în sensul că ambalajele sunt cel puțin importante, dacă nu chiar indispensabile, în comercializarea produselor alimentare pentru care este protejată marca reclamantei, astfel încât consumatorul mediu poate crede că producătorul este același.

Dat fiind că produsele comparate sunt similare, fiind complementare, se impune valorificarea acestei constatări în stabilirea limitelor în care operează nulitatea înregistrării desenului industrial, în sensul că este vorba despre o nulitate parțială, circumscrisă limitelor protecției recunoscute, prin înregistrare, mărcii reclamantei și măsurii în care produsele comparate sunt similare.

În consecință, criticile pe acest aspect sunt fondate, în condițiile în care instanța de apel a anulat în totalitate înregistrarea desenului industrial, cu încălcarea prevederilor art. 25 alin. (3) lit. d) din Legea nr. 129/1992, coroborate cu art. 6 și 48 din Legea nr. 84/1998.

Pentru considerentele expuse, Înalta Curte a admis recursul pârâtei și, în temeiul art. 312

alin. (1) cu referire la art. 304 pct. 9 C.proc.civ., a modificat în parte decizia recurată, după cum urmează: s-a dispus anularea parțială a înregistrării desenului industrial nr. 015970, dată depozit reglementar 29.03.2005 - Etichete, în sensul că, din domeniul inițial de utilizare - „ambalaje produse alimentare”, sunt excluse ambalajele următoarelor produse din clasa 29 a Clasificării internaționale a produselor și serviciilor pentru înregistrarea mărcilor (Clasificarea Nisa): produse din lapte fermentat, în special iaurt; brânză și preparate din brânză; deserturi făcute din lapte, cu gelatină adăugată și/sau amidon; băuturi pe baza de lapte fără alcool, respectiv ale produselor pentru care marca reclamantei a fost înregistrată.

3. În ceea ce privește cheltuielile de judecată acordate reclamantei în faza apelului, se constată că sunt nefondate criticile din recurs pe acest aspect

În formularea acestor critici, recurenta pornește de la premisa greșită că i se cuvin cheltuielile de judecată ocazionate de primul ciclu procesual parcurs în cauză, deoarece reclamanta ar fi căzut în pretenții.

Cererea de chemare în judecată a avut un obiect unic, respectiv anularea înregistrării desenului industrial, chiar dacă au fost formulate mai multe motive de nulitate. Tot astfel cum acceptarea unuia ar fi făcut inutilă însăși analiza celorlalte motive, atunci când o asemenea dispoziție ar fi aparținut instanței de fond, în egală măsură admiterea cererii în faza apelului, în considerarea unuia dintre motivele de nulitate invocate, lipsește de relevanță, din perspectiva finalității urmărite de către reclamant prin pretențiile formulate, înlăturarea de către prima instanță a altui motiv de nulitate invocat

Se consideră, așadar, că cererea de chemare în judecată a fost admisă în totalitate în prezenta cauză, atât timp cât s-a dat eficiență motivului de nulitate prevăzut de art. 25 alin. (3) lit. d) din Legea nr. 129/1992, considerându-se că pârâta este cea care a căzut în pretenții, în raport de soluția finală adoptată cu privire la cererea reclamantei.

Instanța de apel a acordat, în mod corect, cheltuielile de judecată efectuate de către reclamantă în ciclul procesual anterior și solicitate ca atare și, totodată, a înlăturat, în mod corect, sumele de bani cerute de către pârâtă cu titlu de cheltuieli de judecată ocazionate de ciclul procesual anterior. Acestea au fost, de altfel, acordate de tribunal în prezentul ciclu procesual în considerarea soluției de respingere în totalitate a cererii de chemare în judecată (ce a fost schimbată în tot în faza apelului).

Cât privește cheltuielile de judecată efectuate de către pârâtă în faza rejudecării apelului, acestea nu sunt datorate de către reclamantă, în condițiile în care, deși recursul pârâtei a fost admis, iar decizia, modificată parțial, apelul reclamantei a rămas admis.

În ceea ce privește aplicarea dispozițiilor art. 274 alin. (3) C.proc.civ. cu privire la cheltuielile de judecată stabilite în sarcina pârâtei, solicitarea cu acest obiect ar fi trebuit adresată chiar instanței de apel, concomitent cu cererea reclamantei de acordare a cheltuielilor, însoțită de dovezile corespunzătoare. Ca atare, este inadmisibilă formularea solicitării de reducere a cuantumului cheltuielilor de judecată pe calea apelului.

Față de considerentele expuse, motivul de recurs pe aspectul cheltuielilor de judecată va fi respins ca nefondat, urmând a fi menținută dispoziția instanței de apel pe acest aspect.

În ceea ce privește cheltuielile de judecată efectuate în recurs, se constată că recurenta este îndreptățită la acordarea acestora, față de soluția de admitere a recursului și în aplicarea dispozițiilor art. 274 C.proc.civ.

Cu toate acestea, urmează ca solicitarea recurentei să fie admisă doar în parte, respectiv doar pentru suma de 8.267,89 lei, precum și pentru sumele reprezentând taxă judiciară de timbru de 20 lei și timbru judiciar, în total 8.288,19 lei.

Cheltuielile de judecată rezultate din celelalte facturi depuse la dosar și solicitate conform notei de calcul din dosarul de recurs nu vor fi acordate, deoarece sunt aferente fazei rejudecării apelului, astfel cum reiese din datele înscrisurilor doveditoare. Nu rezultă din încheierea de dezbateri întocmită în apel ca pârâta să fi adresat instanței de apel o solicitare de acordare a acestora, astfel încât nu pot filuate în considerare în cauză, cu atât mai mult cu cât, după cum s-a

arătat, apelul reclamantei a fost admis, soluție ce a fost menținută în prezentul recurs.

În consecință, în temeiul art. 274 C.proc.civ., Înalta Curte a obligat-o pe intimata-reclamantă la 8.288,19 lei cheltuieli de judecată către recurenta-pârâtă, efectuate în recurs.

II. Drepturi de autor

5. Inexistența dreptului de autor asupra proiectului de scenariu al unei emisiuni de divertisment (operă audiovizuală). Creații excluse de la protecția legală.

Decretul nr. 321/1996, art. 9, art. 11, art. 13

Ideea sau conceptul unei emisiuni de televiziune - operă audiovizuală - pe teme astrologice sau semne ale zodiacului, nu pot constitui obiect al dreptului de autor, date fiind dispozițiile art. 9 lit. a) din Legea nr. 8/1996 care dispun în sensul că: „nu pot beneficia de protecția legală a dreptului de autor a) ideile, teoriile, conceptele, descoperirile științifice, procedeele, metodele de funcționare sau conceptele matematice ca atare și invențiile, conținute într-o operă, oricare ar fi modul de preluare, de scriere, de explicare sau de exprimare”.

Forma de exprimare invocată de către recurent este cea de proiect/sinopsis al unei eventuale emisiuni, așadar o posibilă operă scrisă, care, însă, din punct de vedere al cerințelor de concurs și în contextul scopului eventual de realizare a unei opere audiovizuale (emisiune de televiziune) nu are decât valența unei etape pregătitoare, premergătoare, ce precede realizarea scenariului emisiunii.

Potrivit dispozițiilor art. 66 din Legea nr. 8/1996 „sunt autori ai operei audiovizuale, în condițiile prevăzute la art. 5, regizorul sau realizatorul, autorul adaptării, autorul scenariului, autorul dialogului, autorul muzicii special create pentru opera audiovizuală și autorul grafic pentru operele de animație sau al secvențelor de animație, când acestea din urmă reprezintă o parte importantă a operei.”

În consecință, un proiect de scenariu fără a fi scenariul însuși (ori, eventual, dialogurile efectiv purtate în emisiune) nu poate constitui temei al constatării încălcării vreunui drept de autor, întrucât doar crearea scenariului (ori a dialogurilor) ca operă scrisă (chiar nefinalizată) inclusă în opera comună - opera audiovizuală - ar fi putut constitui premisa realizării comparației cu emisiunea de televiziune cu privire la care se pretinde încălcarea dreptului de autor.

Prin urmare, nu poate fi reținut în patrimoniul reclamantului un drept de autor cu privire la formatul unei emisiuni de divertisment având la bază ideea de semne zodiacale, dat fiind caracterul general al solicitării, întrucât obiect al dreptului de autor nu poate constitui decât o formă concretă de exprimare, ce întrunește criteriul originalității, oricare ar fi modalitatea de creație, modul sau forma de exprimare și independent de valoarea sau destinația operei originale de creație intelectuală în domeniul literar, artistic sau științific, potrivit art. 7 din Legea nr. 8/1996.

Secția I civilă, decizia nr.340 din 30 ianuarie 2015

Prin cererea înregistrată pe rolul Tribunalului București, la 29.12.2008, reclamantul A. a chemat în judecată pe pârâții SRTv, B. și C., solicitând să se constate că este titularul dreptului de autor asupra formatului operei „Zodiac Astro Show”; să se constate încălcarea drepturilor sale de autor prin producerea și difuzarea, fără acordul reclamantului, de către SRTv (pe canalul Tv.R. în direct și în reluare, precum și pe canalul Tv.R.) a emisiunii „Cafeneaua Astrelor”, emisiune ce a folosit aceeași idee și format ca cele ale operei „Zodiac Astro Show”; să se dispună obligarea pârâților la repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului său de autor prin plata sumei de aproximativ 800.000 euro (în lei la cursul din ziua plății efective); să se dispună obligarea pârâților

să publice în Monitorul Oficial al României și într-un ziar de largă circulație, pe cheltuiala lor, hotărârea definitivă și irevocabilă ce se va pronunța; să se dispună obligarea pârâților la plata de daune cominatorii în cuantum de 2.000 lei pe zi de întârziere până la executarea celui de-al patrulea capă de cerere.

În motivarea cererii, reclamantul a arătat că în perioada martie 1995 - martie 1996 a produs emisiunea „*Zodiac Astro Show*” ca rezultat al înregistrării unui spectacol cu public ce beneficia de un scenariu metaforic cu trimitere la simbolul zodiacal; acest spectacol avea loc o dată pe lună, în diferite locații din țară.

Ca urmare a înregistrării acestui spectacol produs de către reclamant, Tv.R. a difuzat emisiunea sub același nume cu acela al spectacolului menționat - „*Zodiac Astro Show*”; după ciclul de 12 emisiuni (câte una pentru fiecare zodie), contractul de difuzare a încetat.

Reclamantul a învederat că a îmbunătățit acest proiect prin revizui, diversificări ale scenariului, prin introducerea de jocuri, concursuri interactive, completări cu nume noi în conținut, astfel încât în anul 2005 a propus o variantă la concursul de proiecte realizată de SRTv, proiect înregistrat la 28.12.2005; acest proiect nu a fost însă acceptat de SRTv.

S-a mai arătat de către reclamant că a procedat la înregistrarea sub nr. x59 din 18.02.2005 acestui proiect (și a altora de același gen) la Dacin Sara, și anume: „*Zodiac Astro Show*”, „*Miss/Mister Zodiac - Frumoși și deștepți*”, „*Masca de la Miezul Noptii*”, *Zodiac TV - computer game*”.

Reclamantul a avut cu pârâții câteva întâlniri și a purtat corespondență, iar în cele din urmă a procedat la notificarea acestora, solicitându-le recunoașterea dreptului său de autor, însă aceștia au refuzat și au continuat să difuzeze emisiunea, atât în direct, cât și în reluare.

În drept, reclamantul a invocat prevederile art. 1 alin. (2), art. 7, art. 12, art. 138 alin. (1) din Legea nr. 8/1996, Legea nr. 205/2000, H.G. nr. 1424/2003, O.G. nr. 124/2000 și Legea nr. 11/1991, conchizând că formatul emisiunii „*Zodiac Astro Show*” îi aparțin în totalitate, iar opera inițială este originală.

Pârâta SRTv a formulat întâmpinare și cerere de chemare în garanție a pârâților B. și C., solicitând respingerea cererii de chemare în judecată ca neîntemeiată, iar în subsidiar, în cazul admiterii acțiunii reclamantului, să se dispună obligarea chemaților în garanție la plata către reclamant a despăgubirilor la care ar putea fi obligată în favoarea reclamantului, prin hotărâre definitivă și irevocabilă.

Pârâta, în cuprinsul întâmpinării a arătat că pretențiile reclamantului sunt netemeinice, având în vedere că emisiunea „*Cafeneaua Astrelor*” a fost produsă de către SRTv pe baza unui proiect deus la structura de specialitate din cadrul SRTv - Departamentul Editori Coordonatori - de către pârâții B. și C. (angajați SRTv), în calitate de autori ai acesteia; prin urmare, este vorba despre o operă creată de către pârâți în exercitarea atribuțiilor de serviciu și declarată ca fiind originală.

Referitor la emisiunea „*Cafeneaua Astrelor*”, pârâta a susținut că nu a încălcat vreun drept de autor la momentul la care această emisiune a fost produsă și radiodifuzată, întrucât autorii ei, pârâții B. și C., au cesionat către SRTv dreptul de radiodifuzare a acesteia, conform art. 13 și art. 44 din Legea nr. 8/1996 și a actelor adiționale la contractele individuale de muncă ale acestora.

În ce privește susținerea reclamantului, în sensul că i-ar fi fost încălcate drepturile de autor prin producerea și difuzarea emisiunii „*Cafeneaua Astrelor*” (care ar fi folosit aceeași idee și format ca la opera „*Zodiac Astro Show*”), pârâta învederează că potrivit art. 9 din Legea nr. 8/1996, modificată, ideile nu pot beneficia de protecția legală a dreptului de autor.

În acest context, pârâta a precizat că ideea de a aborda astrologia într-un program de televiziune nu este și nici nu poate fi protejată prin drept de autor, în timp ce posibilitățile de combinare a acestei teme sunt infinite și pot fi diferențiate prin maniera originală de transpunere într-o emisiune tv.

În ceea ce privește faptul ce i-a fost imputat (că ar fi folosit același format), pârâta a arătat că, potrivit „Dicționarului Explicativ de Televiziune Englez Român” - autor D., 2005, Ed. T., pag.

75, termenul de format reprezintă: ”structura definitivă a unei emisiuni, un anumit gen de emisiune, de exemplu, cele muzicale, pot avea mai multe formate”. De asemenea, conform Sistemului Internațional Multidimensional de Clasificare a Programelor de Televiziune EBU - ESCORT 2.4, la capitolul definiții: ”12. FORMAT. Acest domeniu este folosit pentru a clasifica programele după structura formatului, cu alte cuvinte, cum arată un program, indiferent de subiectul acestuia, iar în cele mai multe cazuri, acest domeniu poate fi aplicat corespunzător și fără a fi audiat programul.”

Prin urmare, un format de emisiune este o modalitate de a prezenta structura unei viitoare posibile emisiuni, printr-o descriere succesivă a etapelor acesteia, fiind mai mult decât o idee și mai puțin decât un scenariu (scenariul opera de creație intelectuală - text - care prezintă în detaliu conținutul emisiunii, descrierea imaginilor, dialogurile tuturor participanților, mișcările actorilor/prezentatorilor etc.). Ca atare, fiind doar un simplu element de clasificare a emisiunilor, iar nu o creație, formatul nu este protejat de legea drepturilor de autor, așa cum în mod eronat pretinde reclamantul, ci doar emisiunea în sine ce reprezintă o operă audiovizuală, al cărei producător este, în speță, pârâta SRTv.

Pe de altă parte, s-a mai menționat că Legea nr. 8/1996 nu definește noțiunea de «originalitate», dar o menționează ca fiind o condiție a protecției dreptului de autor, potrivit definiției legale de la art. 7; în același timp, jurisprudența a admis că originalitatea nu înseamnă noutate, astfel că o operă poate fi originală chiar dacă se aseamănă mult cu alte opere, câtă vreme similaritatea este fortuită și nu este rezultatul copierii (cazul *Feist Publications, Inc v. Rural Telephone Service Co.*)

Pornind de la aceasta problematică și continuând cu analiza concretă a celor două emisiuni supuse analizei, pârâta a solicitat să se constate că nu au fost încălcate în niciun fel drepturile de autor și că între cele două formate există diferențe evidente, de substanță, care rezultă atât din consultarea celor două proiecte scrise, cât și din vizionarea emisiunilor realizate în baza formatului „*Cafeneaua astrelor*”, ultima fiind o altă creație originală; în cuprinsul întâmpinării, pârâta a procedat la efectuarea unei analize comparative între cele două formate, dar și între formatul „*Zodiac Astro Show*” și emisiunea tv intitulată „*Cafeneaua Astrelor*”, enunțând numeroase și substanțiale deosebiri între acestea, cele două emisiuni fiind opere audiovizuale distincte.

Pârâta a mai arătat că reclamantul, prin susținerile sale, a recunoscut faptul că, în perioada martie 1995 - martie 1996, atunci când SRTv a difuzat o emisiune prin preluarea unui spectacol live realizat în regie proprie de către E., a intitulat-o, cu acordul reclamantului, „*Zodiac Astro Show*”, în timp ce pârâta a recunoscut acestuia calitatea de autor al spectacolului live, prin mențiunea de pe generic «Un spectacol de E.».

Pe de altă parte, chiar din precizările reclamantului din cuprinsul cererii de chemare în judecată se desprinde în mod evident tendința acestuia de a-și apropria cu titlu absolut ”ideea” unei emisiuni de divertisment pe teme de astrologie.

În concluzie, pârâta a susținut că nu a încălcat niciun drept moral sau patrimonial de autor al reclamantului și nu poate fi obligată la repararea vreunui prejudiciu moral, întrucât emisiunea „*Cafeneaua Astrelor*” realizată în baza scenariului (și implicit a formatului) cu același nume este o operă audiovizuală originală, diferită ca substanță, conținut și mod de realizare artistică de formatul „*Zodiac Astro Show*” invocat de către reclamant.

În ce privește cererea de chemare în garanție, pârâta a învederat că, în situația în care totuși cererea de chemare în judecată ar fi admisă (în tot sau în parte), solicită chemarea în garanție a pârâților B. și C. și, în consecință, obligarea acestora la plata despăgubirilor, având în vedere următoarele motive:

SRTv este producătorul videogramei cuprinzând opera audiovizuală (emisiunea) «*Cafeneaua Astrelor*», anume potrivit art. 106¹ din Legea nr. 8/1996, persoana juridică ce și-a asumat responsabilitatea organizării și realizării primei fixări a acesteia și a și difuzat emisiunea, în temeiul art. 113 din aceeași lege, ca organism de televiziune.

În consecință, pârâta nu deține decât un drept conex dreptului de autor aferent acestei opere

audiovizuale, drept conex ce poartă asupra videogramei astfel realizate, în timp ce autorii operei audiovizuale „*Cafeneaua Astrelor*” sunt pârâții-chemați în garanție care au creat această operă în calitatea lor de angajați ai SRTv, iar drepturile patrimoniale asupra acestei opere le aparțin, potrivit art. 44 din Legea nr. 8/1996.

Cesionând către SRTv, prin actele adiționale la contractele individuale de muncă, dreptul de radiodifuzare a emisiunii „*Cafeneaua Astrelor*”, pârâții-chemați în garanție au garantat angajatorului SRTv caracterul original al acestei opere; prin urmare, în opinia pârâtei, pârâții-chemați în garanție sunt singurii ce ar putea fi obligați la plata unor despăgubiri, în cazul în care instanța ar constata că această operă încalcă drepturile de autor aferente emisiunii „*Zodiac Astro Show*”, deținute de reclamant.

În drept, pârâta a invocat dispozițiile art. 60 - 63, art. 115 și urm. C.proc.civ., Legea nr. 8/1996, în special, art. 13, 44, 106¹ și 113 din acest act normativ.

Prin sentința civilă nr. 1290 din 30.06.2011, Tribunalul București, Secția a V-a civilă a respins ca neîntemeiată acțiunea reclamantului în contradictoriu cu pârâții SRTv, B. și C.; a respins cererea pârâtei de chemare în garanție a pârâților B. și C., dispunând obligarea reclamantului la suportarea cheltuielilor de judecată.

Prima instanță a reținut că în perioada martie 1995 - martie 1996 reclamantul a realizat un spectacol cu public în diferite locații din țară având drept scop sărbătorirea unor persoane din viața publică născute sub același semn zodiacal, spectacol care a fost înregistrat și ulterior difuzat de TvR. sub același nume cu cel al spectacolului, adică „*Zodiac Astro Show*”, în baza unui contract de difuzare încheiat între reclamant și SR Tv.

Ulterior, în anul 2005, reclamantul a depus la concursul organizat de SRTv, proiectul intitulat „*Zodiac Astro Show*”, înregistrat la 28.12.2005, proiect care însă nu a fost acceptat de către pârâtă.

Prin cererea dedusă judecătii, reclamantul a solicitat repararea prejudiciului ce i-a fost cauzat prin producerea și difuzarea emisiunii „*Cafeneaua Astrelor*” pe canalul Tv.R.1 și Tv.R.I., de către pârâta SRTv, emisiune despre care susține că ar fi folosit ideea și formatul operei „*Zodiac Astro Show*” al cărei autor este și prin care i-ar fi fost încălcate drepturile de autor, în concret, dreptul moral de a fi recunoscut ca autor al operei și dreptul patrimonial de a obține o remunerație pentru difuzare.

Cu privire la susținerea că emisiunea „*Cafeneaua Astrelor*” a folosit aceeași idee cu opera „*Zodiac Astro Show*”, tribunalul a reținut că ideea este exclusă de la protecția dreptului de autor, conform dispozițiilor art. 9 lit. a) din Legea nr. 8/1996. Așa fiind, s-a apreciat că dreptul de autor ar putea purta doar asupra formatului de emisiune „*Zodiac Astro Show*”, difuzată de SRTv în perioada martie 1995 - martie 1996.

Tribunalul a constatat că formatul de televiziune reprezintă, practic, structura unui program tv, protejat prin drepturi de autor, structură urmată de o emisiune televizată, începând de la decoruri, tema emisiunii și finalizând cu categoriile de persoane care participă în cadrul ei.

S-a constatat că s-a depus la dosar contractul de asociere nr. x21/1995, având ca obiect asocierea SRTv și SC F. SRL (reprezentată prin reclamantul A.), în scopul înregistrării în vederea difuzării pe postul de televiziune a spectacolelor „*Zodiac Astro Show*”, însă din clauzele acestei convenții nu rezultă că reclamantul A. ar fi contractat în calitate titular al vreunui drept de autor asupra formatului de program cu denumirea arătată.

Tribunalul a mai reținut că nici din cuprinsul contractului de asociere nr. x din 12.02.2002 încheiat între SC G. SRL și A., pe de o parte și SC H. SA, pe de altă parte, având ca obiect producția și difuzarea emisiunii „*Caleidoscop Zodiacal*” nu rezultă că reclamantul A. ar fi contractat în calitate de titular al vreunui drept de autor asupra formatului de emisiune „*Zodiac Astro Show*”.

În aceste condiții, s-a apreciat că obiect al dreptului de autor al reclamantului îl reprezintă spectacolele concrete realizate pentru pârâtă și difuzate în cadrul fiecărei emisiuni dintre cele 12 care au făcut obiectul contractului, iar nu formatul emisiunii.

Referitor la proiectul de format de emisiune „Zodiac Astro Show” depus de reclamant la concursul organizat de către SRTv și înregistrat la 28.12.2005, prima instanță a reținut că reclamantului îi revenea sarcina de a dovedi că este titular al dreptului de autor pretins încălcat de către pârâtă și că acest drept a fost înregistrat la Dacin-Sara (societate pentru gestiunea colectivă a drepturilor de autor din cinematografie și audiovizual).

Instanța a constatat însă că reclamantul nu a probat înscrierea formatului de emisiune „Zodiac Astro Show” la Dacin-Sara, astfel încât, s-a apreciat că este lipsită de suport orice analiză comparativă între acest format și cel al emisiunii realizate de către pârâți cu denumirea „Cafeneaua Astrelor” pentru că, și în ipoteza în care s-ar constata elemente de similaritate între acestea, nu s-ar putea reține vătămarea vreunui drept patrimonial al reclamantului și, în consecință, existența prejudiciului material și moral pretins.

În consecință, având în vedere cele reținute, tribunalul, în temeiul dispozițiilor art. 66 din Legea nr. 8/1996 și art. 1169 C.civ., a respins acțiunea ca neîntemeiată; întrucât cererea de chemare în judecată a fost respinsă, s-a respins ca neîntemeiată și cererea de chemare în garanție formulată de pârâta SRTv împotriva pârâților B. și C.; s-a făcut aplicarea dispozițiilor art. 274 C.proc.civ., reclamantul fiind obligat la plata cheltuielilor de judecată către pârâtul B., în cuantum de 10.349 lei.

Împotriva aceste sentințe, reclamantul a formulat apel, criticând soluția pentru nelegalitate și netemeinicie, motivele de apel și argumentele dezvoltate în susținerea acestora fiind reproduse întocmai în cuprinsul deciziei recurate.

Prin decizia civilă nr. 82/A din 23.05.2012, Curtea de Apel București, Secția a IX-a civilă și pentru cauze privind proprietatea intelectuală, conflicte de muncă și asigurări sociale a admis apelul formulat de reclamant și a schimbat în parte sentința apelată, în sensul că s-a dispus înlăturarea dispoziției de obligare a reclamantului la plata cheltuielilor de judecată în favoarea chematului în garanție.

Pentru a decide în acest sens, în analiza criticilor formulate, instanța de apel a constatat că esența spetei de față o constituie problema protecției formatelor de emisiuni, chestiune intens dezbătută de către profesioniștii din domeniu (inclusiv, cei din industria de entertainment).

În acest context, s-a apreciat că dezbateră este justificată de interesul major pentru a da o formă adecvată de protecție unui element cu o valoare deosebită în acest domeniu, dar care nu beneficiază de o reglementare proprie și unitară; pe de altă parte, s-a apreciat că dezbateră în cazul formatelor de emisiune este justificată și de practica extinsă a programelor care imită structura unui program, urmărind să producă versiuni similare ale acelorași formate, pentru evitarea costurilor pe care le implică obținerea unei licențe (așa-numita industrie a „copycat”-ului).

S-a mai constatat că, în prezent, dreptul de autor se află în centrul a numeroase polemici legate de finalitatea și sensurile sale, de corelația cu dreptul la informare și la cultură, de utilitatea socială a protecției autorilor.

Instanța de apel a mai reținut că la acest moment, nici definiția noțiunii de „format de televiziune” nu cunoaște o concepție unitară, câtă vreme acesta este uneori definit ca fiind „structura urmată de o emisiune de televiziune” (S.P., *Protecția internațională a formatelor de televiziune* în RDPI nr. 2 iunie 2007), iar alteori (în mod greșit) ca fiind „o licență de a produce și a difuza o versiune națională a unui program tv protejat prin drepturi de autor sau drepturi conexe dreptului de autor.”

Din această ultimă referire rezultă că se încearcă a se defini noțiunea de format de televiziune prin modalitatea specifică de transmitere a operei protejate de dreptul de autor, în condițiile în care nu se poate reține o astfel de protecție legală. Pe de altă parte, ceea ce înstrăinează titularii drepturilor conexe dreptului de autor (drepturile artiștilor interpreți, ale producătorilor de fonograme și ale organismelor de difuzare) este dreptul de folosire a prestațiilor acestor profesioniști, iar licențierea, ca modalitate specifică de transmitere a acestor drepturi, nu poate fi folosită pentru a defini formatul de televiziune, în aprecierea instanței de apel, întrucât formatul de emisiune înglobează drepturile conexe ale artiștilor interpreți, ale producătorilor de fonograme, dar nu se reduce numai la acestea.

S-a mai constatat că legea română a dreptului de autor, Legea nr. 8/1996, nu recunoaște protecția formatului de televiziune ca formă specifică de creație, iar încercarea de definire a acestuia ar trebui să pornească de la genul proximal constând în „alte opere audio-vizuale” decât operele cinematografice, astfel cum acestea sunt definite de art. 64 din Lege (succesiune de imagini în mișcare, însoțite sau nu de sunete).

Or, protecția specifică a acestor opere este recunoscută pentru forma finită a operei concrete, deja înregistrate ce cumulează contribuțiile mai multor profesioniști, iar nu pentru planul abstract al unui format de emisiune de televiziune cuprinzând elemente de orientare privitoare la conținut și care nu implică un efort creator semnificativ.

De altfel, de esența definirii „operei” în sensul art. 3 din Legea nr. 8/1996 este tocmai *expresia* acesteia, în lipsa căreia nu se poate evalua condiția esențială a originalității.

În considerarea eforturilor financiare necesare și celor de a reuni într-o expresie artistică unitară opere sau creații independente, având expresii diferite, legiuitorul a recunoscut calitatea de regizorului sau producătorului de titular al dreptului de autor asupra operei audiovizuale concrete.

Instanța de apel a apreciat că de protecția conferită operei audiovizuale prin dispozițiile Legii nr. 8/1996 s-ar putea bucura emisiunile deja înregistrate de către Tv.R. în perioada 1995 - 1996, sub condiția de a se putea reține caracterul unitar al operei rezultate.

S-a constatat că în speță însă, reclamantul invocă protecția asupra proiectului și planurilor de emisiune de televiziune înregistrate de către acesta la Dacin Sara.

Or, câtă vreme formatul de emisiune (mai precis, planul unui format) nu se bucură de o protecție de sine stătătoare sub imperiul Legii nr. 8/1996 și nici nu întrunește condițiile pentru a fi protejat, precum opera audiovizuală, întrucât nu are o manifestare concretă.

Cu toate acestea, s-a apreciat că formatul de emisiune (sau planul formatului) ar putea fi protejat doar în măsura în care efortul creator necesar întocmirii sale ar fi unul substanțial și ar avea o expresie care să dea valoarea originalității operei, întrucât, astfel cum și apelantul a argumentat în motivare apelului său, calitatea de „operă” în sensul art. 3 din Legea nr. 8/1996 este dată de întrunirea condiției esențiale a originalității formei de exprimare.

În sistemul continental, prin „originalitate” se înțelege „amprenta personalității autorului”, originalitatea fiind definită într-un sens subiectiv, ca o manifestare a personalității autorului, iar la baza activității creatoare se află imaginația autorului, modul în care acesta știe și reușește să își exprime gândurile, sentimentele, trăirile.

Procedând la aplicarea în speță a acestor criterii, instanța de apel a apreciat că nu se poate reține calitatea de operă a formatului propus de către apelantul reclamant, deoarece ideea acestui plan este departe de a fi expresia personalității autorului și nu se poate reține nici că ideea de a compila pe o anumită temă echivalează cu un act creator suficient de semnificativ pentru a da valoare de operă acestui format.

În ce privește înregistrarea de către reclamant a formatului său de emisiune la Dacin Sara, instanța de apel a constatat că această înregistrare are doar efectul de opozabilitate a datei aducerii la cunoștința publicului a unei anumite expresii pentru care se pretinde protecția dreptului de autor, fără a fi însă constitutivă de drepturi; prin urmare, este în sarcina instanței de judecată să determine dacă și în ce măsură, formatul de televiziune poate fi protejat sub imperiul Legii nr. 8/1996.

Pentru considerentele expuse, instanța de apel a apreciat că nu pot fi primite criticile referitoare la soluția pronunțată de tribunal pe fondul cauzei.

Au fost însă reținute criticile apelantului privitoare la greșita soluționare a cererii privind acordarea cheltuielilor de judecată.

Astfel, față de dispozițiile art. 274 C.proc.civ., Curtea de apel a reținut că în speță, intimații B. și C. au fost chemați în garanție și, deci, obligați să efectueze cheltuielile aferente demersurilor judiciare, din inițiativa SRTv., iar pe de altă parte, pârâta SRTv. a fost nevoită să stea în proces la inițiativa reclamantului; ca atare, s-a apreciat că nu se poate stabili o legătură de cauzalitate directă între demersul judiciar al reclamantului și cheltuielile de judecată pe care chemații în garanție au

fost nevoiți să le efectueze, considerându-se că aceste cheltuieli se datorează felului în care pârâta a înțeles să se manifeste în proces prin formularea unei cereri de chemare în garanție.

Pentru aceste motive apelul reclamantului a fost admis, în baza art. 296 C.proc.civ, iar sentința apelată a fost schimbată în parte, în sensul înlăturării dispoziției de obligare a reclamantului la plata cheltuielilor de judecată în favoarea chemaților în garanție; au fost menținute celelalte dispoziții ale sentinței.

Împotriva acestei decizii și a încheierii de ședință din 04.04.2012 reclamantul a promovat recurs, prevalându-se de dispozițiile art. 304 pct. 2, 7, 8 și 9 C.proc.civ.

În dezvoltarea motivelor de recurs, recurentul susține că decizia recurată este nelegală, netemeinică și nemotivată prin raportare la motivele de apel invocate, chiar contradictorie în anumite puncte esențiale, ceea ce susține refuzul completului de judecată de a soluționa cauza în baza probelor administrate.

Astfel cum rezultă din considerentele deciziei recurate, instanța de apel nu a analizat niciuna dintre probele administrate, respectiv înscrisurile aflate la dosarul de primă instanță și cele depuse în apel, expertiza tehnică judiciară contabilă, răspunsurile la interogatoriu ale intimaților persoane fizice ori și DVD-urile pretins analizate de instanța de apel potrivit procesului-verbal din 22.05.2012.

În opinia recurentului, procesul verbal menționat nu întrunește condițiile pe care le-a avut în vedere la solicitarea probei, deoarece vizionarea DVD-urilor trebuia făcută în scopul identificării momentelor și instantaneelor relevante pentru realizarea comparației între cele două emisiuni: „Zodiac Astro Show” și „Cafeneaua Astrelor”, câtă vreme expertiza audio-video a fost respinsă de instanță tocmai pentru considerentul că instanța poate realiza o astfel de analiză pornind de la o percepție prin simțuri proprii a celor două emisiuni, apreciindu-se că nu este nevoie de anumite cunoștințe de specialitate.

În acest proces-verbal se atestă doar că DVD-urile au fost vizionate, dar nu explicitează dacă din analiza momentelor și instantaneelor indicate de părți, s-a ajuns la o concluzie cu privire la asemănările sau diferențele dintre cele două emisiuni în ce privește decorul, momentele artistice, invitații, distribuția, scenariul etc., după cum nu rezultă nici dacă a fost analizat sinopsisul - desfășurătorul celor două emisiuni; în plus, recurentul învederează că instanța de apel i-a solicitat în mod expres să precizeze minutajul din cele două emisiuni ce interesa speța de față.

Recurentul a mai susținut că motivarea deciziei recurate este în totală contradicție cu încheierea de ședință din data de 04.04.2012; or, în situația în care completul de judecată avea configurată interpretarea proprie asupra formatului de televiziune, raportat la licențiere și protecția unei „opere” de acest gen de către lege, în opinia sa, admiterea probelor solicitate era inutilă.

Pe de altă parte, motivarea deciziei atacate reprezintă mai degrabă o analiză asupra legii dreptului de autor, iar nu a motivelor de apel pe care le formulase.

Mai mult decât atât, instanța de apel a analizat doar art. 7, 8, 9 din Legea nr. 8/1996 fără a lua în considerare capitolul VIII - operele cinematografice și alte opere audiovizuale, care stabilește printre altele, ce reprezintă o opera audiovizuală și cine este autorul acesteia.

Instanța de apel s-a abătut de la judecarea cauzei, îndreptându-se mai degrabă către o analiză a Legii nr. 8/1996, fără a statua asupra problemei esențiale în cauză – dacă există sau nu plagiat.

Niciuna dintre instanțele de fond nu s-au pronunțat în mod distinct asupra primului capăt din cererea introductivă - constatarea calității reclamantului de autor asupra formatului „Zodiac Astro Show” 1995 - 1996, în condițiile în care, astfel cum rezultă din cuprinsul întâmpinării de la prima instanță, intimata SRTV i-a recunoscut această calitate de autor al spectacolului live, prin mențiunea în genericele celor 12 emisiuni „Un spectacol de E.” și/sau „idee și scenariu original E.”.

Ca atare, în temeiul Decretului nr. 321/1956, în vigoare la acea dată, au fost recunoscute atât calitatea recurentului de autor, dar și „ideea” acestuia (întrucât Decret nr. 321/1956 excludea de la protecție „tema”); pe de altă parte, nici pârâții persoane fizice nu s-au opus acestei cereri, fiind de acord cu admiterea acestui capăt de cerere, astfel cum rezultă din interogatoriul administrat la prima instanță.

Se mai arată de către recurent că încă din data de 21.12.2007 (data notificării pe care a adresat-o către SRTv), compartimentul juridic al pârâtei a solicitat un punct de vedere intimaților-pârâți persoane fizice cu privire la această notificare în ce privește asemănările proiectului/formatului emisiunii „*Cafeneaua Astrelor*” cu proiectul/formatul „*Zodiac Astro Show*”; or, aceștia, în susținerea punctului lor de vedere au făcut referire la alte emisiuni care, eventual ar putea fi considerate similare (emisiunile de la postul Tv. O. din perioada 2002-2003), fără a cunoaște calitatea recurentului de autor și al acelor emisiuni.

Opera „*Zodiac Astro Show*” era notorie și în rândul angajaților SRTv, deoarece mulți dintre aceștia (50-60 persoane) au făcut parte din echipele de producție a acesteia, inclusiv moderatorii/prezentatorii, menționați și ei în aceleași generice; prin urmare, în speță nu se poate vorbi despre coincidența asemănărilor și ca aceasta ar putea fi rod al întâmplării; pe de altă parte, până la propunerea, producerea și difuzarea proiectului „*Zodiac Astro Show 1995 - 1996*” nu a existat un asemenea spectacol eveniment pe niciun canal tv, motiv pentru care intimata SRTv l-a recunoscut ca fiind o opera originală, iar ideea, tema, formatul și distribuția propuse erau punctele esențiale și determinante care au dus la realizarea acestui proiect.

În aceste condiții, s-a încheiat contractului de asociere nr. x21/1995 în baza Decretului nr. 321/1956 (actul normativ aplicabil la data încheierii contractului între SC F. SRL, deținător al drepturilor patrimoniale de autor și SRTv), căutându-se o formulă de exprimare a intenției părților și o formă legală pentru asocierea cu persoane juridice/fizice, astfel încât termenii contractuali nu puteau anticipa prevederile Legii nr. 8/1996 în baza căreia se judecă acum prezenta speță; în consecință, în soluționarea speței trebuie analizată legalitatea faptelor în raport cu Decretul nr. 321/1956, actul normativ în vigoare la data producerii lor.

Recurentul mai învederează că drepturile de înregistrare și difuzare a emisiunii „*Zodiac Astro Show*” au fost cedate în exclusivitate SRTv (similar contractului de cesiune încheiat între SRTv și proprii angajați chemații în garanție B., C.), ceea ce înseamnă că intimata deținea doar drepturi conexe conform Legii nr. 8/1996, astfel cum aceasta a susținut prin întâmpinare; prin urmare, simpla înregistrare a unor imagini nu conferă SRTv drepturi de dreptul de proprietate intelectuală, ci doar drepturi conexe.

Totodată, operele în format spectacol cu public, produse în direct și înregistrate spre o nouă editare și difuzare ulterioară, au generat o nouă operă (derivată), anume o operă audiovizuală (emisiune de televiziune).

Instanța de apel nu a reținut că reclamantul a produs spectacolul „*Zodiac Astro Show*” cu public, iar SRTv a doar înregistrat acest spectacol cu public, cu acordul său, difuzând emisiunea după editarea a imaginilor; ca atare, emisiunea de televiziune nu ar fi existat fără înregistrarea spectacolelor menționate.

În opinia recurentului, această operă audiovizuală a devenit o operă comună, astfel că dispozițiile art. 4, art. 5 alin. (1) și (2) din Legea nr. 8/1996 sunt pe deplin aplicabile, recurentul susținând că este autor principal al operei comune.

Această calitate de operă comună a emisiunii „*Zodiac Astro Show 1995 - 1996*”, rezultă și din contractul nr. x/1995 încheiat între SRTv și SC F. SRL, sens în care invocă clauzele contractuale potrivit cărora: „în cazul valorificării către terți a materialului înregistrat, părțile vor primi câte 40% din încasări, iar partea care a adus contractul primește 20% din încasări.”

Recurentul a susținut că intimata SRTv ca și chemații în garanție au menționat eronat faptul că acesta nu este parte contractantă în contractul de asociere nr. x/1995, în condițiile în care au omis să evidențieze faptul că este singurul reprezentant în contract al SC F. SRL (producător și deținător al drepturilor de autor asupra spectacolelor cu public), iar contractul este semnat de reclamant, în numele societății.

În calitate de semnatar al contractului menționat, împreună cu SRTv, a coordonat activitățile de producție a spectacolelor și activitățile financiare și artistice impuse de pregătirea și desfășurarea spectacolelor, așa cum rezultă și din clauzele contractuale referitoare la obligațiile părților (organizare, găsirea și contractarea locațiilor în care spectacolele urmau a avea loc, găsirea și

contractarea sponsorilor, impresariere totală a distribuției, asigurarea condițiilor de înregistrare, suportarea tuturor cheltuielilor de onorarii, chiria locațiilor etc.); astfel, contribuția reclamantului nu s-a rezumat doar la a da expresie acestui proiect (în calitate de autor al acestuia), ci și-a asumat și scenariul și regia artistică; instanțele de fond au refuzat să ia în considerare aceste elemente și să facă aplicarea dispozițiilor art. 66 din Legea nr. 8/1996.

Cât timp în genericele celor 12 emisiuni „*Zodiac Astro Show 1995-1996*”, numele și calitatea recurentului-reclamant sunt menționate chiar de către intimata SRTv, consideră că îi este recunoscută în mod legal calitatea de autor și asupra operei comune în format emisiune de televiziune, difuzată de către pârața SRTv, emisiune care a beneficiat de aceeași regie artistică, scenariu etc.

Se mai arată de către recurent că ambele instanțe de fond s-au pronunțat doar asupra calității sale de autor asupra operei „*Zodiac Astro Show 1995-1996*” în format spectacol cu public, refuzând să ia în considerare calitatea sa de autor și asupra acestei opere nou create, în format de emisiune de televiziune, nerecunoscându-i-se drepturile anterior descrise; or, cererea sa de a i se constata că deține drepturi de autor asupra formatului „*Zodiac Astro Show*”, se referă tocmai la acele „spectacole concrete” la care ambele instanțe au făcut referire.

Formatul spectacol cu public „*Zodiac Astro Show 1995 - 1996*” este opera preexistentă în baza căreia s-a realizat opera derivată/adaptată, respectiv formatul emisiune tv cu același titlu, obținută doar prin editarea imaginilor înregistrate din spectacole, fără a li se aduce nicio modificare.

Emisiunea (care, transmisă în direct, ar fi arătat la fel) a fost în fapt o redare a înregistrării spectacolelor, iar pentru difuzare, i s-au adăugat între momente/module, efecte specifice televiziunii (titluri, burtiere, generice, etc.) fără a se modifica esența/substanța momentelor artistice înregistrate, telespectatorii recepționând aceeași regie artistică, același scenariu etc., aparținând recurentului.

Instanța de apel face confuzie între formatul de televiziune (preluată ca noțiune abstractă) și licență (noțiune ce acoperă cesiunea un drept de proprietate).

Astfel, formatul este generat de o operă (în cazul de față, audiovizuală), de existența unei creații și care are un autor/deținător de drepturi de autor; drepturile de autor invocate de către recurent pe care le consideră încălcate de către intimați prin crearea, producerea și difuzarea operei „*Cafeneaua Astrelor*” se referă tocmai la licența pe care aceștia nu o dețin și care trebuia a fi obținută prin încheierea cu reclamantul a unui contract de cesiune, evitându-se plagiatul.

Recurentul consideră că emisiunea „*Cafeneaua Astrelor*” este o operă originală, dar derivată și obținută prin plagiat după operele sale preexistente al căror autor este, respectiv:

1. *Zodiac astro show 1995 - 1996* - în expresie format opere spectacole cu public;

2. *Zodiac astro show 1995 - 1996* - în expresie format opere comune emisiune de televiziune, împreună cu SRTv;

3. *Zodiac astro show* – Magazinul de zodii - în expresie format emisiune de televiziune Tv.
O.;

4. *Zodiac astro show* - în expresie proiect format scris depus la concursul din decembrie 2005 organizat de către pârața SRTv și existent în baza de date a acesteia - în fapt, revizuirea și adaptarea la cerințele de concurs ale SRTv (care solicita idei) a primului proiect, respectiv emisiunea operă comună „*Zodiac Astro Show 1995 - 1996*”;

5. Scenariu/sinopsis - în expresie în format scris, material descriptiv detaliat, pregătit pentru crearea unor scenarii și a unei regii artistice a unei emisiuni de televiziune „*Zodiac Astro Show*” după proiectul în format scris de la punctul 4, existent în baza de date a pâraței SRTv.

Recurentul susține că operele menționate la pct. 4 și 5, sunt expresii palpabile și apte a fi aduse la cunoștință publică și trebuie privite drept opere în forma neterminată (material obligatoriu și absolut necesar în audiovizual, care devine opera finită) necesar a fi protejate legal, prin simpla lor aducere la cunoștință publică prin participarea la concursul de proiecte organizat de către SRTv în decembrie 2005 și înregistrate la 28.12.2005 la acesta instituție .

Recurentul susține că acestea reprezintă „mai mult decât o idee dar mai puțin decât un scenariu” (definiția formatului) fără de care este imposibilă crearea scenariului, a scenografiei, a

regiei artistice, a producției unei opere audiovizuale în principiu; în același timp, reprezintă expresii ale ideilor recurentului și, în consecință, se bucură de protecția art. 9 din Legea nr. 8/1996 (text care exclude protecția ideilor).

Având în vedere respingerea de către instanțele de fond a probei cu efectuarea unei expertize de specialitate, în susținerea pertinentei acestei probe anexează: adresa emisă de ORDA, opinia juridică a UPFAR-ARGOA (organismul de gestiune colectivă a producătorilor de film și televiziune), precum și decizii judecătorești în ceea ce privește conflictul dintre proiecte și idei.

În opinia recurentului, toate acestea exprimă puncte de vedere contrare susținerilor de către parați a faptului că au preluat doar ideea recurentului (care nu beneficiază de protecție legală), doar că în speță consideră că a demonstrat că există și expresia ideilor, respectiv proiectele al căror autor este și care, potrivit legii, sunt protejate ca opere neterminate.

Recurentul apreciază eronată și fără legătura cu cauza concluzia instanței de apel în sensul că nu se poate concluziona asupra calității de operă a formatului propus de către reclamant în condițiile în care cele anterior enunțate sunt expresia personalității sale.

Așa-zisa expertiză extrajudiciară efectuată de către specialiștii intimatei (care a evidențiat „deosebiri de substanță” între cele două emisiuni) este lipsită de valoare juridică și nu poate fi luată în considerare, întrucât reprezintă în fapt doar opinia intimaților părții chemați în garanție, fiind redactată la solicitarea oficiului juridic al SRTv.

Se mai arată de către recurent că în mod greșit instanțele de fond nu au putut identifica obiectivele/criteriile ce trebuie a fi analizate pentru a putea constata existența unei opere originale, derivate sau plagiate în cazul supus judecării și aceasta, întrucât nefiind de specialitate, nu puteau concluziona asupra acestor chestiuni specifice acestei materii.

Așa fiind, prima instanță a luat în considerare drept criterii de analiză doar așa-zisele „deosebiri de substanță” prezentate în întâmpinare de către SRTv între cele 2 formate, soluție la care a achiesat și instanța de apel.

Astfel, s-a reținut că „analiza comparativă este lipsită de orice suport pentru că, și în ipoteza în care s-ar constata elemente de similaritate între acestea nu s-ar putea reține vătămarea vreunui drept patrimonial al reclamantului și, în consecință, existența prejudiciului material și moral pretins”, apreciere nelegală, având în vedere că plagiatul trebuie apreciat ținând cont de asemănări, iar nu de deosebiri /recurentul face referire la anexa 5 a motivelor de recurs ce conține tabelul comparativ al asemănărilor de substanță/de fond rezultate doar din proiectele exprimate în scris și care nu pot fi rod al întâmplării).

Elementele de similaritate de fond între cele 2 formate/proiecte sunt evidente, deosebirile fiind doar de formă, respectiv o altă interpretare, o altă regie artistică, o altă viziune a autorilor asupra aceluiași format/proiect, derivând o altă operă subiectiv originală (*Cafeneaua Astrelor* - autori D.M. și E.Ș.) dar obținută prin plagiat după opere preexistente ale căror autor este recurentul (*Zodiac Astro Show*).

Instanța de apel a respins cererea sa privind efectuarea unei expertize de specialitate, instanța asumându-și dreptul de a viziona toate probele depuse de către reclamant (însă, în lipsa părților), sens în care i s-a solicitat depunerea la dosar a unor precizări cu obiectivele expertizării, obligație căreia i s-a conformat.

Fără a mai face vreo referire la motivele apelului, concluzii scrise, probele noi administrate în apel, curtea de apel s-a rezumat a da o decizie nelegală, fără a avea vreo legătură cu specificul cauzei.

Astfel cum reiese din motivare, specialiștii în domeniu sunt preocupați și în acest moment de încadrarea legală a formatelor de televiziune, în condițiile în care Legea nr. 8/1996 nu face vreo referire expresă la noțiunea de format de televiziune; în consecință, instanța de apel a constatat că speța nu ar putea fi judecată.

Or, în susținerea faptului ca formatele/conceptele de televiziune sunt recunoscute ca fiind protejate nu numai la nivel internațional, ci și în cadrul societății pârâte, recurentul susține că depune la dosar o serie de planșe foto ale mai multor generice de astfel de opere audiovizuale,

inclusiv producții SRTv, rezultând astfel, fără puțință de tăgadă că acestea sunt practicile în domeniu, astfel încât concluzia care se impune este aceea că formatele de televiziune sunt purtătoare de drepturi de autor, instanțele de fond neluând în considerare că acestea reprezintă opere neterminate, însa aduse la cunoștință publică (iar nu la cunoștința publicului, cum greșit se interpretează) prin simpla lor înscriere la un concurs sau într-o bancă de date.

În concluzie, instanța de apel avea suficiente elemente probatorii la dosar pe baza cărora să poată constata că între cele două formate de televiziune există numeroase asemănări pe care recurentul le reproduce, precum în fazele procesuale anterioare, sens în care face trimitere la motivele de apel (tabelul comparativ între proiectele ”Zodiac Astro Show” și ”Cafeneaua Astrelor” (pe care le reanexează motivelor de recurs), probe ignorate de instanța de apel.

Recursul formulat este nefondat, potrivit celor ce succed.

Înalta Curte constată că recurentul a formulat recurs și împotriva încheierii de ședință din 04.04.2012, criticile dezvoltate vizând admiterea unor probe (vizionarea casetelor conținând înregistrarea celor două rânduri de emisiuni ce urmau fi comparate, părțile fiind obligate să indice momentele relevante din acestea, iar instanța să întocmească un proces verbal cu privire la efectuarea vizionării) și respingerea altor probe (expertiză audio-video); s-a mai susținut de către recurent că probele administrate la prima instanță și în apel nu au fost analizate (conținut DVD-uri, expertiză contabilă, răspunsuri la interogatorii), dar și că procesul-verbal din 22.05.2012 nu întrunește condițiile pe care el însuși le-a avut în vedere la solicitarea probei.

Aceste critici vizând încheierea din 04.04.2012 și, implicit și decizia dată de instanța de apel, susceptibile de analiză pe temeiul art. 304 pct. 5 C.proc.civ. (întrucât prin acestea se susțin, în esență, nereguli procedurale), nu pot fi primite.

Astfel, în aplicarea dispozițiilor art. 295 alin. (2) C.proc.civ., instanța de apel are competența de a încuviința refacerea sau completarea probelor administrate la prima instanță, precum și să dispună administrarea unor probe noi, propuse în condițiile art. 292 (prin motivele de apel sau prin întâmpinare), dacă le considera necesare pentru soluționarea cauzei.

Or, în condițiile în care reclamantul a criticat prin motivele de apel neadministrarea probei cu vizionarea DVD-urilor menționate (pronunțarea asupra solicitării reclamantului fiind prorogată succesiv de prima instanță, fără a se mai pronunța asupra acesteia), în mod firesc, anterior adoptării deciziei de soluționare a căii de atac, instanța de apel s-a pronunțat asupra acestei solicitări pe care a admis-o, stabilind, suplimentar (în absența unei dispoziții legale care să oblige instanța la o astfel de conduită), și întocmirea unui proces verbal de vizionare; acest proces verbal a fost întocmit la 22.05.2012.

Înalta Curte apreciază că o atare vizionare a DVD-urilor pe care sunt reproduse emisiunile de televiziune la a căror comparație tindea reclamantul nu are corespondent în mijloacele de probă prevăzute de Codul de procedură civilă, astfel încât nu pot fi concepute în mod valabil critici de ordin procedural cu referire la îndeplinirea sau neîndeplinirea unei astfel de activități ori, în cazul în care a fost realizată, cu referire la modalitatea în care a fost îndeplinită.

Cu toate acestea, pretențiile reclamantului fiind argumentate pe baza situației de fapt ce ar fi rezultat din conținutul celor două emisiuni, atare vizionare era o chestiune ce viza studiul dosarului de față de către instanța de judecată; în plus, întocmirea unui astfel de proces verbal pentru situația vizionării, nefiind un act de procedură prevăzut de lege, nici nu este posibilă verificarea unor formalități pentru întocmirea lui valabilă, fiind suficientă simpla atestare a vizionării, ceea ce se putea consemna și în cuprinsul unei încheieri de ședință; or, și în condițiile în care a procedat astfel, instanța de judecată nu putea consemna aprecieri cu privire la conținutul acestora și, cu atât mai puțin, nu putea expune concluzii cu privire la conținutul DVD-urilor vizionate ori eventuala comparație a acestora, întrucât evaluarea situației de fapt prin prisma normelor legale incidente, în contextul evaluării criticilor formulate prin motivele de apel, era o chestiune ce viza pronunțarea asupra apelului cu care a fost investită, ce nu putea fi realizată într-o etapă intermediară – administrarea probelor în apel, pentru că redarea unor astfel de dezlegări ar fi fost susceptibile a antrena o antepunere.

Ca atare, nu se poate reține că procesul-verbal nu întrunește condițiile pe care reclamantul le-a avut în vedere la solicitarea probei.

De asemenea, nici respingerea probei cu efectuarea unei expertize audio-video nu poate fi obiect al unor critici de nelegalitate, întrucât reprezintă o chestiune ce ține de aprecierea instanței de apel; numai în mod indirect, instanța de recurs, în contextul unei eventuale constatări a nelămuririi pe deplin a situației de fapt a cauzei pe care se bazează soluția recurată, ar putea decide chiar în sensul necesității administrării unor probe în rejudicare [conform celor prevăzute de art. 315 alin. (1) C.proc.civ.].

În ce privește critica dezvoltată de recurent în baza art. 304 pct. 8 C.proc.civ., Înalta Curte constată că aceasta nu poate fi reținută, pe de o parte, pentru că obiectul cererii de chemare în judecată nu l-a constituit un act juridic (în sens de *negotium* – manifestare de voință în sensul de a da naștere, a modifica ori a stinge un raport juridic), ci mai multe fapte juridice, astfel cum rezultă din expozeul deciziei de față, iar pe de altă parte, art. 304 pct. 8 C.proc.civ. nu poate fi invocat și aplicat cu referire la obiectul actului de procedură al părții – cererea de chemare în judecată – prin care instanța este investită.

Referitor la motivul de recurs prevăzute de art. 304 pct. 7 C.proc.civ., deși se constată că într-adevăr decizia recurată este motivată sumar și fără referiri substanțiale la probele cauzei, Înalta Curte, constatând că soluția pronunțată este dată cu aplicarea corectă a legii (nefiind astfel întrunite cerințele motivului de recurs reglementat de art. 304 pct. 9 C.proc.civ., astfel cum se va arăta), va proceda la suplinirea considerentelor deciziei recurate cu cele ce urmează, întrucât nu se impune modificarea acesteia.

Înalta Curte apreciază că atare soluție asupra recursului este utilă și din perspectiva duratei rezonabile a procedurii judiciare în sensul dispozițiilor art. 6 din Convenția europeană a drepturilor omului, întrucât eventuala reeditare a judecății în apel (posibil a fi urmată de un nou recurs) ar reprezenta un interval ce s-ar adăuga duratei actuale a procesului. În plus, prin examinarea efectivă a cauzei și suplinirea motivării instanței de apel, vătămarea recurentului nu ar putea fi reținută.

De asemenea, elementele de fapt ale cauzei au fost deja reținute de instanțele de fond, astfel încât, Înalta Curte poate hotărî asupra fondului pricinii și a legalității deciziei recurate, potrivit art. 314 C.proc.civ.

Obiectul cererii de chemare în judecată a vizat (într-un prim capăt de cerere) solicitarea reclamantului de a se constata că este *titularul dreptului de autor asupra formatului operei Zodiac Astro Show*; prin aceeași cerere, s-a solicitat să se constate *încălcarea drepturilor sale de autor* de către SRTv prin producerea și difuzarea, fără acordul său reclamantului, a emisiunii „*Cafeneaua Astrelor*” (realizată de ceilalți doi părâți), emisiune ce a folosit aceeași idee și format ca cele ale operei „*Zodiac Astro Show*” și, în consecință, să se dispună obligarea părâților la *repararea prejudiciului* cauzat prin încălcarea dreptului său de autor prin plata sumei de aproximativ 800.000 euro etc.

Pornind de la motivele de fapt susținute de către reclamant prin cererea de chemare în judecată, Înalta Curte constată că prima instanță (și, de o manieră implicită) și instanța de apel au concluzionat că cererea reclamantului este neîntemeiată, întrucât nu se poate reține în favoarea reclamantului calitatea de titular al dreptului de autor asupra formatului operei „*Zodiac Astro Show*”.

Ambele instanțe au constatat în mod corect că formatul unei opere audiovizuale (emisiune de televiziune) nu beneficiază de o reglementare distinctă în cuprinsul Legii nr. 8/1996, dar cu toate acestea, contrar celor susținute de recurent, pentru evaluarea calității de titular de drepturi de autor afirmată de reclamant, au fost avute în vedere instituții juridice proxime ce au o consacrare legală explicită în cuprinsul Legii nr. 8/1996 – spectacol cu public (corespunzător unui contract de reprezentare teatrală), operă audiovizuală, regizor, producător, autor al scenariului, cesiune de drepturi patrimoniale de autor etc., raportându-se atât la forma de exprimare concretă pretins originală invocată de către reclamant, dar și evaluând probele cauzei de care acesta s-a prevalat în dovedirea pretențiilor sale.

Astfel cum rezultă din situația de fapt reținută în cauză, prima formă de exprimare invocată de reclamant (generatoarea originară a calității sale de titular de drepturi de autor, potrivit susținerilor sale) a fost emisiunea ”Zodiac Astro Show”, difuzată de pârâta SRTv în perioada martie 1995 - martie 1996, urmare a înregistrării unor spectacole cu public al căror regizor și scenarist a fost reclamantul.

Relațiile contractuale dintre SC F. SRL și pârâta SRTv s-au derulat în baza contractului de asociere nr. x din 30.05.1995.

Astfel cum se poate constata, la momentul perfectării acestui act juridic, cu atât mai mult, la momentul anterior al creării operei nu era în vigoare Legea nr. 8/1996, ci Decretul nr. 321/1956.

Potrivit art. 9 din Decretul nr. 321/1956 sunt cuprinse în denumirea de opere asupra cărora se exercită dreptul de autor, toate operele de creație intelectuală din domeniul literar, artistic sau științific oricare ar fi conținutul și forma de exprimare, indiferent de valoarea și destinația lor, cum sunt: (...), scenariii de orice fel (...); opere dramatice și dramatice-muzicale (...); opere cinematografice și operele realizate pe cale de înregistrare fonică sau prin televiziune etc.

Pe de altă parte, relevante din perspectiva acestui ciclu de emisiuni difuzate în perioada martie 1995 - martie 1996 de către pârâta SRTv, sunt și dispozițiile art. 11 și art. 13 alin. 1 lit. b) din același Decret.

Art. 11 prevedea că „(1) Studiourile cinematografice sau radiofonice și organizațiile de înregistrare mecanică au drept de autor asupra operelor colective pe care le realizează. (2) *Autorul scenariului*, al compoziției muzicale, *regizorul* și orice alți creatori își păstrează fiecare dreptul de autor asupra operei sale cuprinsă în opera colectivă astfel realizată.”

Ca atare, se poate constata că raporturile contractuale derulate în baza contractului de asociere nr. x/1995 sunt susceptibile de încadrare în dispozițiile art. 11 alin. (1) din Decret, anterior citate, cu referire la opera finită colectivă – emisiunea susceptibilă de difuzare tv realizată prin înregistrarea unor spectacole cu public; este util a se preciza că astfel cum rezultă din imaginile depuse de către reclamant, scenariul și regia spectacolului cu public i-au aparținut acestuia, în timp ce calitatea de realizator tv, îi aparține altei persoane (Ș.M.).

Pe de altă parte, art. 13 alin. (1) lit. b) din Decretul nr. 321/1956 erau în sensul că: „Sunt permise fără consimțământul autorului, dar cu respectarea tuturor celorlalte drepturi ale acestuia: b) transmiterea radiofonică ori prin televiziune sau înregistrarea ori filmarea în vederea retransmisiunii a operelor de orice fel din sălile de spectacole sau localurile publice în care acestea sunt reprezentate, executate sau expuse”.

În consecință, urmare a acestei colaborări și realizării ciclului de opere colective (emisiunile din martie 1995 - martie 1996), din coroborarea dispozițiilor art. 11 alin. (1) cu art. 13 alin. (1) lit. b) din Decretul nr. 321/1956 rezultă că dreptul de autor al reclamant privea doar dreptul moral de a fi recunoscut ca autor al scenariului și regiei spectacolului cu public (cu referire la art. 3 pct. 2 din Decret), nu însă și drepturi patrimoniale de autor (art. 3 pct. 3, în special).

Mai mult decât atât, atare regim juridic este transpus și în conținutul contractului nr. x/1995, întrucât potrivit clauzelor contractuale de la art. C. pct. 1 producătorul (SC F. SRL) a *cesionat exclusiv* SRTv dreptul la înregistrare și difuzare nelimitată a spectacolelor ce au făcut obiectul contractului pentru România, iar pe de altă parte, în clauza de la lit. D s-a prevăzut că ”materialul înregistrat rămâne în proprietatea SRTv care-l poate folosi ori de câte ori este necesar, parțial sau integral, cu respectarea normelor legale în vigoare”.

Cu alte cuvinte, împotriva producătorului operau aceste clauze contractuale, iar împotriva regizorului și autorului scenariului spectacolului cu public care, prin fixare a devenit operă colectivă, erau aplicabile dispozițiile anterior citate de la art. 13 alin. (1) lit. b) din Decretul nr. 321/1956 în legătură cu exploatarea acelor opere colective – dreptul de a consimți la folosirea operei de către alții și de a cere încetarea actelor de folosire săvârșite de alții, fără consimțământul său (art. 3 pct. 3 din Decret), dreptul de a trage foloase patrimoniale din reproducerea sau difuzarea operei [art. 3 pct. 5 lit. a)] ca și dreptul la reparație patrimonială în caz de folosire fără drept a operei (art. 3 pct. 6).

Or, în legătură cu recunoașterea recurentului reclamant în calitate de regizor și scenarist al ciclului de spectacole cu public înregistrate de intimata pârâtă în colaborare cu producătorul SC F. SRL și difuzate pe postul național de televiziune în perioada martie 1995-martie 1996 părțile nu sunt în dispută, întrucât aceste drepturi morale de autor ale recurentului atât pentru regie, cât și pentru scenariul spectacolelor cu public au fost respectate, intimata pârâtă necontestându-le, ceea ce, de altfel, rezultă și din înscrisul la care s-a făcut anterior referire.

Contrar însă celor pretinse de recurent care a susținut că instanțele de fond nu s-au pronunțat în mod distinct asupra primului capăt de cerere, în temeiul acestei recunoașteri a intimatei, Înalta Curte constată că primul capăt al cererii de chemare în judecată nu putea fi admis, întrucât, date fiind cele susținute prin motivele cererii de chemare în judecată, reluate prin motivele de apel și reiterate prin motivele de recurs, recurentul reclamant, prin gradul de generalitate al cererii (calitatea de autorasupra *formatului operei Zodiac Astro Show*), doar pe baza calității sale de autor și regizor al unor spectacole cu public pe această temă, tinde a reclama calitatea de autor asupra oricărei emisiuni de televiziune de divertisment având la bază ideea de semne zodiacale și construirea unui scenariu în jurul acestei idei, indiferent de forma de exprimare sau de valoare ei, ceea ce nu poate fi primit, cum corect au constatat și instanțele de fond.

Atare concluzie este subliniată și prin aceea că recurentul reclamant, deși a enunțat mai multe opere (în legătură cu care reclamă doar incidental calitatea de titular de drept de autor), sensul acestei solicitări este de a evidenția caracterul repetitiv al ideii de emisiune de divertisment de televiziune construită în legătură cu ideea de semne ale zodiacului, idee pe care susține că el însuși a exprimat-o creator în mai multe ipostaze, pornind de la spectacolul cu public, perfecționând-o, îmbunătățind-o, tocmai pentru a justifica formularea cererii generice ce constituie obiectul primului capăt de cerere – constatarea calității de autorasupra *formatului operei Zodiac Astro Show*.

Înalta Curte apreciază că, în principiu, formularea unei cereri în justiție prin care se solicită constatarea calității de autor este lipsită de orice finalitate în absența contestării acestei calități de către un terț, după cum este posibil a se recurge la inițierea unui proces de către cel care se pretinde autor al unei opere atunci când acesta este confruntat cu o pretinsă încălcare de către un terț a drepturilor sale de autor (morale sau patrimoniale); în cel din urmă caz, constatarea calității de titular al drepturilor de autor încălcate se constituie într-o chestiune prejudicială ce se impune a fi dezlegată de instanța de judecată.

Pe de altă parte, astfel cum instanțele de fond au reținut, recurentul-reclamant s-a prevalat și de opera audiovizuală din anul 2002 obiect al contractului de asociere nr. x9/2002 încheiat între SC G. SRL (producător), pe de o parte și SC H. SA (producător asociat), pe de altă parte, având ca obiect producția și difuzarea emisiunii „*Caleidoscop Zodiacal*”, însă din conținutul acestui act juridic rezultă că reclamantul, în calitate de reprezentant al SC G. SRL, a avut calitatea de producător artistic.

Date fiind clauzele acestui contract, rezultă că producătorul (SC G. SRL) se obliga să asigure regia, scenografia și castingul (distribuție, concurenți etc.) întregii producții pe cheltuiala sa, în timp ce producătorul asociat (SC H. SA) recunoștea producătorului calitatea de autor al formatelor, al scenariilor, al regiei și scenografiei producției cu toate drepturile prevăzute în acest sens de Legea nr. 8/1996.

Înalta Curte constată că invocarea de către recurent a emisiunilor produse în baza acestui contract de asociere are același scop de a ilustra conceperea scenariului acestora în jurul aceleiași idei de semne zodiacale, în contextul unei emisiuni de divertisment, precum și nevoia identificării unui numitor comun asupra căruia să revendice drepturi în mod individual.

Or, simpla existență a acestora, ca opere distincte de cele realizate de SRTv pe baza spectacolelor cu public al căror scenarist și regizor era recurentul în perioada 1995-1996, reprezintă un argument în plus că o emisiune de divertisment concepută pe tema zodiacului nu poate constitui monopol al unei singure persoane, aceasta fiind o idee, o temă sau un concept susceptibil de nenumărate posibilități de exprimare concretă, determinată și perfect identificabilă într-o manieră

proprie fiecărui scenarist și care să poarte amprenta personalității sale, sau în orice altă formă de exprimare (nu numai un scenariu pentru o emisiune de televiziune), susceptibilă de a purta un drept de autor prin faptul creării ei, de o manieră originală.

În ce privește proiectul de format de emisiune „*Zodiac Astro Show*” depus de reclamant la concursul organizat de către SRTv și înregistrat la 28.12.2005, prima instanță a reținut că reclamantului îi revenea sarcina de a dovedi că este titular al dreptului de autor pretins încălcat de către pârâtă și că acest drept a fost înregistrat la Dacin-Sara.

Se constată că în mod corect însă instanța de apel a înlăturat referirea la cerința înregistrării la organismul de gestiune colectivă a proiectului menționat, dat fiind că Legea nr. 8/1998 nu prevede că o astfel de înregistrare are caracter constitutiv de drepturi, ci ea reprezintă o formalitate în legătură evidențierea repertoriului protejat pentru gestionarea colectivă (obligatorie sau facultativă) a drepturilor patrimoniale de autor pentru operele cinematografice și audiovizuale prin intermediul organismului de gestiune colectivă - Dacin-Sara.

Recurentul-reclamant și-a justificat interesul procesual prin invocarea încălcării drepturilor sale de autor prin „producerea și difuzarea fără acordul său a emisiunii *Cafeneaua Astrelor*, emisiune ce a folosit aceeași idee și format ca cele ale operei *Zodiac Astro Show*”, creată în exercitarea atribuțiilor de serviciu de către intimații pârâți B. și C. (angajați ai SRTv) care, în baza art. 13 și 44 din Legea nr. 8/1996, conform clauzelor unor contracte adiționale la contractele individuale de muncă, au cesionat în favoarea SRTv dreptul de radiodifuzare.

Prin motivele de recurs, recurentul a reiterat susținerea în sensul că emisiunea „*Cafeneaua Astrelor*” este o operă obținută prin plagiat după proiectul său cu care a participat la concursul organizat în decembrie 2005 de SRTv, proiect intitulat „*Zodiac Astro Show*” - format scris depus la concursul din decembrie 2005, organizat de către pârâta SRTv.

În acest sens, Înalta Curte constată că, potrivit mențiunilor din cuprinsul încheierii de la termenul din 04.04.2012, reclamantul a precizat că „din punct de vedere al formatului se va compara emisiunea *Cafeneaua Astrelor* cu proiectul și sinopsisul depuse pentru concurs.”

Pentru a conchide în sensul celor statuate de instanțele de fond, Înalta Curte constată că recurentul, în concret, pretinde încălcarea dreptului său de autor asupra proiectului menționat prin intermediul unei emisiuni de televiziune (operă audiovizuală).

Mai întâi, este necesar a se observa că forma de exprimare invocată în acest caz de către recurent este cea de proiect/sinopsis al unei eventuale emisiuni, așadar o posibilă operă scrisă, care însă, din punct de vedere al cerințelor de concurs (aspect necontestat de recurent) și în contextul scopului eventual de realizare a unei opere audiovizuale (emisiune de televiziune) nu are decât valența unei etape pregătitoare, premergătoare, ce precede realizarea scenariului emisiunii.

Potrivit dispozițiilor art. 66 din Legea nr. 8/1996 „*sunt autori ai operei audiovizuale*, în condițiile prevăzute la art. 5, regizorul sau realizatorul, autorul adaptării, autorul scenariului, autorul dialogului, autorul muzicii special create pentru opera audiovizuală și autorul grafic pentru operele de animație sau al secvențelor de animație, când acestea din urmă reprezintă o parte importantă a operei.”

În consecință, un proiect de scenariu fără a fi scenariul însuși (ori, eventual, dialogurile efectiv purtate în emisiune) nu poate constitui temei al încălcării vreunui drept de autor, întrucât, în contextul speței, doar crearea scenariului (ori a dialogurilor) ca operă scrisă (chiar nefinalizată) inclusă în opera comună - opera audiovizuală - ar fi putut constitui premisa realizării comparației pretinse de recurent; concluzia este în mod identic valabilă pentru sinopsis-ul depus de către recurent cu același prilej, în condițiile în care sinopsisul reprezintă doar un rezumat foarte concentrat al unui scenariu pentru o eventuală emisiune de televiziune, potrivit propriilor sale susțineri; se impune precizarea că noțiunile de scenariu nefinalizat [art. 1 alin. (2) din Legea nr. 8/1996] este distinctă de schema sau proiectul unui scenariu, astfel încât cel din urmă nu poate fi recunoscut ca obiect al dreptului de autor pentru cele deja arătate.

Prin urmare, nefiind titularul vreunui drept de autor susceptibil a fi fost inclus în opera audiovizuală „*Cafeneaua Astrelor*”, în mod corect ambele instanțe de fond au constatat absența

unui fundament pentru realizarea operațiunii juridice de comparare a proiectului de emisiune (scenariu/dialoguri și/sau regie) cu emisiunea cu privire la care s-a pretins că încalcă dreptul de autor al reclamantului (și, consecutiv, repararea prejudiciului ce i-a fost creat), întrucât lipsește unul dintre elementele de comparație; pentru același motiv, urmează a fi înlăturate ca nefondate și susținerile recurentului privind neanalizarea probei cu interogatoriul pârâților și cea cu expertiză contabilă, având în vedere că cea din urmă probă a fost administrată pentru dovedirea capătului de cerere accesoriu privind repararea prejudiciului, în temeiul art. 139 din Legea nr. 8/1996.

Înalta Curte constată că recurentul-reclamant pentru prima dată în recurs a susținut că emisiunea ”*Cafeneaua Astrelor*” deși este o operă originală, ea constituie o operă derivată, obținută prin plagiat după operele sale preexistente al căror autor este, fără consimțământul său, astfel încât fiind invocată *omisso medio* nu va putea fi analizată de această instanță de recurs.

Astfel cum deja s-a arătat, nu poate fi reținut în patrimoniul recurentului reclamant un drept de autor *cu privire la formatul operei Zodiac Astro Show*, dat fiind caracterul general al solicitării, întrucât obiect al dreptului de autor nu poate constitui decât o formă concretă de exprimare, ce întrunește criteriul originalității, oricare ar fi modalitatea de creație, modul sau forma de exprimare și independent de valoarea sau destinația operei originale de creație intelectuală în domeniul literar, artistic sau științific, potrivit art. 7 din Legea nr. 8/1996.

Or, ideea sau conceptul unei emisiuni de televiziune - operă audiovizuală - pe teme astrologice sau semne ale zodiacului (elementul comun invocat în diferite forme de exprimare de către recurent) nu pot constitui obiect al dreptului de autor, date fiind dispozițiile art. 9 lit. a) din Legea nr. 8/1996 care dispun în sensul că: „Nu pot beneficia de protecția legală a dreptului de autor a) *ideile, teoriile, conceptele, descoperirile științifice, procedeele, metodele de funcționare sau conceptele matematice ca atare și invențiile, conținute într-o operă, oricare ar fi modul de preluare, de scriere, de explicare sau de exprimare*”.

În plus, eventuale asemănări între emisiuni concepute pe aceeași temă sunt fortuite, având în vedere că în mod uzual emisiunile de divertisment oferă cadrul pentru derularea unor momente artistice susținute de artiști interpreți sau executanți, după cum este la fel de obișnuit în a se recurge la invitarea unor persoane publice, eventual asociate semnelor zodiacale.

Având în vedere toate aceste considerente, Înalta Curte, în temeiul art. 312 alin. (1) C.proc.civ. a respins ca nefondat recursul reclamantului.

6. Reproducerea și punerea la dispoziția publicului pentru a fi ascultate sau descărcate a unor piese muzicale fără consimțământul titularilor de drepturi conexe. Încălcarea drepturilor patrimoniale ale producătorilor de fonograme. Prejudiciu. Condițiile antrenării răspunderii civile delictuale a furnizorului de servicii de internet tip hosting pentru faptele titularilor de site care au utilizat neautorizat informațiile incriminate.

Legea nr. 8/1996, art. 105, art. 139

Legea nr. 365/2002, art. 11, art. 14

Din coroborarea dispozițiilor art. 11 și art. 14 din Legea nr. 365/2002 privind comerțul electronic, rezultă că mecanismul antrenării răspunderii furnizorului pasiv de servicii de internet [care, conform înțelesului conceptual descris de CJUE în Hotărârea pronunțată în cauza L'Oréal SA c. eBay, este cel care nu intervine asupra informației, având deci o poziție neutră față de informația postată, întrucât oferă clienților săi exclusiv un suport tehnic prin punerea la dispoziție a unui spațiu virtual de postare a unor informații accesibile publicului] se greșează pe răspunderea civilă delictuală pentru fapta altuia, în contextul instituțiilor de drept material din legea națională, și se activează doar în cazul în care nu sunt incidente cauzele de exonerare de răspundere prevăzute de art. 14 alin. (1) lit. a) sau b) din Legea nr. 365/2002..

Prin urmare, răspunderea civilă delictuală a furnizorului pasiv de servicii constând în stocarea permanentă a informației furnizate de un destinatar al serviciului respectiv, poate fi antrenată chiar atunci când informația nu este difuzată de el însuși, ci este doar furnizată pe seama sa, adică de titularii site-urilor care au postat informația prin care se încalcă în mod direct drepturile unui terț.

În consecință, în condițiile în care a oferit titularilor unor site-uri, prin intermediul cărora au fost reproduse și puse la dispoziția publicului înregistrări sonore - fără consimțământul titularilor de drepturi conexe - un spațiu virtual de stocare permanentă a acestor informații, prin care, în absența autorizării de către producătorii de fonograme, se încălcau drepturile conexe dreptului de autor aparținând acestora (prevăzute ca atare de art. 105 alin. (1) lit. a) și g) din Legea nr. 8/1996), furnizorul pasiv de servicii de internet răspunde potrivit celor prevăzute de dispozițiile art. 11 alin. (2) din Legea nr. 365/2002, în timp ce exonerarea sa de răspundere putea interveni doar în situația în care s-ar fi demonstrat că a acționat în conformitate cu prevederile art. 14 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 365/2002, respectiv dacă, după ce a luat cunoștință fie de caracterul nelegal al informației (ori al activității), fie doar de caracterul potențial vătămător al acesteia, ar fi acționat rapid în vederea eliminării sau a blocării accesului la aceasta.

Secția I civilă, decizia nr. 1610 din 12 iunie 2015

Prin cererea formulată și înregistrată pe rolul Tribunalului București la data de 25.03.2011, reclamanta Asociația Industriei Muzicale din România (AIMR), în numele și pe seama A., B., C., D., E., F., G., a chemat în judecată pe pârâta SC H. SRL, privind reproducerile neautorizate după produsele membrilor AIMR, ce se regăsesc sau sunt accesibile prin intermediul site-urilor: www.netxplor.ro; www.allmuzica.com; www.mp3alese.info; www.musicmp3.ws; www.muzica.onlinefree.ro; www.muzicalove.ro; www.muzicazu.net; www.vitanclub.net, solicitând :

- a) să se constate încălcarea drepturilor patrimoniale ale membrilor AIMR de a autoriza sau interzice reproducerea și punerea la dispoziția publicului a propriilor produse;
- b) obligarea pârâtei la înlăturarea reproducerilor neautorizate după produsele ce aparțin membrilor AIMR, precum și a link-urilor către aceste reproduceri sau, după caz, blocarea accesului la aceste reproduceri și/sau linkuri, ce se regăsesc în conținutul site-urilor indicate mai sus;
- c) acoperirea daunelor materiale în cuantum de 60.000 euro, pricinuite de pârâtă, prin refuzul acesteia de a acționa rapid în vederea eliminării reproducerilor ilegale indicate în site-urile arătate, respectiv pentru neîndeplinirea obligațiilor legale și pentru neaplicarea măsurilor solicitate de AIMR;
- d) indicarea persoanelor titulare ale site-urilor indicate mai sus (dacă este cazul);
- e) aplicarea în propriul sistem informatic a măsurilor tehnice de protecție a produselor membrilor AIMR, cu scopul identificării și filtrării (înlăturării) reproducerilor neautorizate.

Reclamanta, după prezentarea situației de fapt, a invocat prevederile art. 138⁵, art. 138⁷, art. 139 din Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe, ca și dispozițiile Legii nr. 365/2002 privind comerțul electronic.

Prin sentința civilă nr. 914 din 09.05.2012, Tribunalul București, Secția a III-a civilă a respins acțiunea ca neîntemeiată.

Prima instanță a reținut că reclamanta este o asociație a producătorilor de muzică, înființată în baza Legii nr. 8/1996, republicată, cu avizul ORDA nr. 6628/2008, calitate în care este îndreptățită să solicite respectarea drepturilor conexe privind fonogramele (înregistrările sonore), asupra cărora membrii săi au drepturi exclusive, împotriva oricăror persoane care încalcă aceste drepturi, inclusiv prin reproducerea neautorizată a fonogramelor, postarea pe site-uri, punerea la dispoziția publicului a reproducerilor neautorizate etc.

În ce o privește pe pârâtă, tribunalul a constatat că aceasta este o societate ce are ca obiect de activitate efectuarea unor servicii specifice societății informaționale : web hosting site-uri, VDS,

server dedicat, colocare, înregistrare și reînnoire domeniului streaming radio, mentenanță/administrare server.

Răspunderea furnizorilor de servicii din cadrul cărora face parte pârâta, este reglementată în Legea nr. 365/2002, Cap. IV. Stocarea permanentă a informației, unde stocarea-hosting este reglementată de art. 14 din lege, potrivit căruia dacă un serviciu al societății informaționale constă în stocarea informației furnizate de un destinatar al serviciului respectiv, furnizorul acelui serviciu nu răspunde pentru informația stocată la cererea unui destinatar, cu condiția ca furnizorul de servicii să nu aibă cunoștință despre faptul că activitatea stocată este nelegală și ar putea vătăma drepturile unui terț; de asemenea, furnizorul de servicii, având cunoștință despre faptul că activitatea sau informația respectivă este nelegală, ori despre fapte sau circumstanțe din care să rezulte că activitatea sau informația în cauză ar putea vătăma drepturile unui terț, să acționeze rapid în vederea eliminării sau blocării accesului la aceste servicii.

Prima instanță a reținut că pârâta, care desfășoară activitatea de găzduire web către diferiți clienți a informațiilor furnizate de către aceștia, a dat curs notificărilor emise de către AIMR, în sensul că a precizat că nu este proprietarul respectivului domeniu sau site, iar activitatea sa se rezumă la furnizarea de servicii de internet (găzduire și alocarea de adresă IP).

În aceste condiții, s-a apreciat că sunt întemeiate susținerile pârâtei în sensul că aceasta nu are dreptul, potrivit contractului încheiat cu clienții săi, să intervină în vreun fel asupra conținutului site-ului găzduit, astfel că întreaga răspundere asupra conținutului informației pe care o găzduiește pârâta o poartă beneficiarul serviciilor sale; în plus, un beneficiar poate găzdui în baza unui contract mai multe site-uri, fără să fie proprietarul acestora. În acest sens, legea precizează că proprietarul unui site nu este răspunzător pentru un link, dacă el nu are cunoștință că acel link promovează o încălcare a unui drept de proprietate intelectuală.

Prima instanță a considerat că împrejurarea că respectivul site conține diverse link-uri către preținsele reproduceri neautorizate a produselor ce aparțin membrilor AIMR, nu poate fi imputată pârâtei, având în vedere că aceasta nu poate interveni în niciun fel asupra conținutului site-ului, cu atât mai puțin, prin blocarea respectivului site. De asemenea, s-a reținut că potrivit art.15 alin. (2) din Legea nr. 365/2002, răspunderea furnizorului de servicii este antrenată în situația în care caracterul nelegal al activității furnizorului a fost constatat printr-o decizie a unei autorități publice, iar această autoritate publică către care pârâta a îndrumat-o pe reclamantă, este Autoritatea de reglementare în comunicații și tehnologia informației.

De asemenea, s-a constatat că pârâta a întreprins acțiunile pe care legea i le pune la dispoziție, transmițând clienților săi informații asupra faptului semnalat de către AIMR și precizându-le că aceștia sunt, conform contractului, singurii răspunzători pentru conținutul materialelor și informațiilor stocate; în urma acestor informații s-a constatat că o bună parte dintre acești clienți nu au mai găzduit respectivele site-uri în cadrul serviciilor de găzduire contractate de la pârâtă (practic, un număr de patru site-uri din cele opt semnalate), sau au răspuns că au șters toate legăturile din cadrul site-ului lor prin care se făcea trimitere spre alte site-uri unde, eventual, erau postate pentru „download” materiale ce ar fi putut fi protejate de drepturile de autor ale unor terți.

Având în vedere cele anterior redate, prima instanță a apreciat că, în cauză nu poate fi antrenată răspunderea civilă delictuală a pârâtei și, în consecință, aceasta nu poate fi obligată la repararea prejudiciului material pe care reclamanta a pretins că l-a suferit (60.000 euro), în cauză nefiind întrunite condițiile răspunderii civile delictuale ce decurg din dispozițiile art. 998 - 999 C.civ.; de asemenea, s-a apreciat că nu sunt incidente nici dispozițiile art. 139 alin. (1) și (2) din Legea nr. 8/1996, modificată.

Referitor la cererea reclamantei prin care a solicitat obligarea pârâtei la indicarea persoanelor deținătoare ale site-urilor, tribunalul a constatat că aceasta vine în contradicție cu obligația pârâtei, în calitate de operator de date cu caracter personal, care conform dispozițiilor Legii nr. 506/2004 și Legii nr. 677/2001 poate efectua operațiuni de prelucrare a datelor cu caracter personal, în care se include și dezvoltarea către terți a datelor respective, numai dacă persoana

vizată și-a dat acordul în mod expres și neechivoc și numai către autoritățile expres stabilite de lege.

În ce privește cererea reclamantei privind măsurile tehnice de protecție, întemeiată pe dispozițiile art. 138⁵ din legea dreptului de autor, s-a constatat că aceste măsuri pot fi instituite de titularii de drepturi de autor sau de drepturi conexe, indicați prin dispozițiile Legii nr. 8/1996, aceștia fiind singurii îndreptățiți la aplicarea acestor măsuri.

Pârâta a susținut, din acest punct de vedere, că deja are implementate măsuri tehnice de protecție, prin faptul că nu se permite găzduirea pe respectivele echipamente de materiale de tip multimedia (fișiere audio, video) pentru a putea fi puse la dispoziție spre download, indiferent de proprietarul acestora.

În ce privește echipamentele închiriate, precum și cele ce aparțin clienților săi, s-a susținut că nu este posibilă o asemenea intervenție, nici din punct de vedere tehnic și nici din punct de vedere legal, întrucât aceasta ar însemna o încălcare a dreptului de proprietate. În consecință, tribunalul a apreciat că în cauză nu sunt incidente nici dispozițiile de la art.138⁵ și nici cele ale art. 139 alin.(1) și (2) din Legea nr. 8/1996 modificată, invocate de reclamantă.

În ce privește practica internațională în materie, față de faptul că reclamanta a invocat dispozițiile legii comerțului electronic din România, Legea nr. 365/2002, care a transpus în legislația română prevederile normelor europene în materie, tribunalul a constatat că potrivit Hotărârii de Justiție a Curții Europene din 16 februarie 2012, în cauza *C-360/10 (Belgische Vereniging van Auteurs...SABAM vs. Netlog NV)* s-a statuat că Directivele : 2000/31/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 8 iunie 2000 privind anumite aspecte juridice ale serviciilor societății informaționale, în special ale comerțului electronic, pe piața internă („Directiva privind comerțul electronic”) ; 2001/29/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2001 privind armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe în societatea informațională și 2004/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2001 privind respectarea drepturilor de proprietate intelectuală, coroborate și interpretate în raport de cerințele care rezultă din protecția drepturilor fundamentale, trebuie interpretate în sensul că se opun unei somații adresate unui furnizor de servicii de stocare de a institui sistemul de filtrare a informațiilor stocate pe serverele sale de utilizatorii serviciilor sale, care se aplică, fără deosebire, ansamblului utilizatorilor, cu titlu preventiv, pe cheltuiala sa exclusivă și pentru o perioadă nelimitată, apt să identifice fișiere electronice care conțin opere muzicale, cinematografice sau audiovizuale, cu privire la care solicitantul pretinde că deține drepturi de proprietate intelectuală, în vederea blocării punerii la dispoziția publicului a respectivelor opere care încalcă dreptul de autor.

Împotriva acestei sentințe a declarat apel reclamanta.

Prin decizia civilă nr. 234/A din 5.12.2013 a Curții de Apel București, Secția a IX-a civilă și pentru cauze privind proprietatea intelectuală, apelul a fost admis, sentința apelată a fost schimbată în parte, astfel:

Pentru a decide în acest sens, în analiza criticilor formulate prin motivele de apel, instanța de apel a reținut, în esență, următoarele:

Prealabil, s-a considerat a fi prioritară tranșarea disputei dintre părți cu privire la natura activității pârâtei și la normele legale aplicabile, în raport cu care se determină atât întinderea drepturilor și obligațiilor acesteia din urmă, cât și acțiunile ori inacțiunile ce pot constitui fapte ilicite și care pot aduce prejudicii terților.

Astfel, s-a reținut că art. 1 alin. (1) pct. 3 din Legea nr. 365/2002 privind comerțul electronic prevede că: „furnizor de servicii (este, n.red.) orice persoană fizică sau juridică ce pune la dispoziție unui număr determinat sau nedeterminat de persoane un serviciu al societății informaționale.”

Noțiunea de „serviciu al societății informaționale” este definită de art. 1 alin. (1) pct. 1 din aceeași lege, ca fiind „orice serviciu care se efectuează utilizându-se mijloace electronice și prezintă următoarele caracteristici: a) este efectuat în considerarea unui folos patrimonial, procurat ofertantului în mod obișnuit de către destinatar; b) nu este necesar ca ofertantul și destinatarul să fie fizic prezenți simultan în același loc; c) este efectuat prin transmiterea informației la cererea

individuală a destinatarului”; mijloacele electronice sunt definite la pct.1 al textului ca fiind „echipamente electronice și rețele de cablu, fibră optică, radio, satelit și altele asemenea, utilizate pentru prelucrarea, stocarea sau transmiterea informației.”

Instanța de apel a reținut că, din probele administrate, a rezultat că intimata-pârâtă este înregistrată la autoritățile competente drept furnizor de servicii de acces internet, respectiv de servicii hosting, ce constau în găzduirea pe serverul său a site-urilor create de către diferiți clienți ai săi.

În aceste coordonate, curtea de apel a reținut că activitatea intimatei pârâte este reglementată de dispozițiile Legii nr. 365/2002 privind comerțul electronic; pentru speță s-au reținut ca prezintă relevanță dispozițiile art.11 din acest act normativ, care se referă la angajarea răspunderii furnizorilor de servicii, text care prevede că aceștia „sunt supuși dispozițiilor legale referitoare la răspunderea civilă, penală și contravențională, în măsura în care prin prezenta lege nu se dispune altfel”, „răspund pentru informația furnizată de ei înșiși sau pe seama lor”, cu excepția informației „transmisă, stocată sau la care facilitează accesul, în condițiile prevăzute la art. 12 - 15”.

În consecință, instanța de apel a apreciat că în materia ce interesează în speță (civilă), răspunderea furnizorilor de servicii urmează regulile generale ale răspunderii delictuale (răspunderea pentru fapta proprie) și contractuale, cu excepția cazurilor prevăzute de art.12 - 15 din lege, ce constituie dispoziții speciale, derogatorii de la dreptul comun.

Art. 12 din lege se referă la intermedierea prin simpla transmitere într-o rețea de comunicații a informației furnizate de un destinatar al serviciului respectiv sau în asigurarea accesului la o rețea de comunicații, art. 13 reglementează situația stocării temporare a informației, stocarea-caching (stocarea automată, intermediară și temporară a informației transmise, exclusiv în scopul de a face mai eficientă transmiterea informației către alți destinatari), iar art. 14 privește stocarea permanentă a informației, stocarea-hosting (când serviciul societății informaționale constă în stocarea informației furnizate de un destinatar al serviciului respectiv).

Pe de altă parte, art. 15, invocat de către intimata-pârâtă și reținut ca aplicabil cauzei de prima instanță, prevede răspunderea furnizorului unui serviciu al societății informaționale care facilitează accesul la informația furnizată de alți furnizori de servicii sau de destinatarii serviciilor oferite de alți furnizori, prin punerea la dispoziție destinatarii serviciului său a unor instrumente de căutare a informațiilor sau a unor legături cu alte pagini de web.

Instanța de apel a apreciat că, având în vedere că legea statuează distinct asupra fiecăruia dintre tipurile de servicii ale societății informaționale, (art.12-15 din lege), rezultă că regulile specifice fiecărui tip de activitate nu sunt aplicabile prin analogie și altui tip de serviciu, de vreme ce normele în discuție sunt norme speciale, deci de excepție, astfel cum rezultă din dispozițiile art. 11 din lege.

În consecință, s-a constatat de către curtea de apel că deși și prima instanță a încadrat serviciile desfășurate de pârâtă în dispozițiile art. 14 din Legea nr. 365/2002, în mod greșit tribunalul a reținut incidența art. 15 din lege, text care reglementează un alt tip de activitate și care nu constituie o normă generală aplicabilă tuturor activităților desfășurate de furnizorii de servicii ale societății informaționale.

Ca atare, instanța de apel a reținut că cerințele angajării răspunderii intimatei pentru încălcarea drepturilor titularilor de drepturi conexe ale producătorilor de fonograme pe care apelanta îi reprezintă sunt cele descrise de art. 14 din Legea nr. 365/2002, completate cu dreptul comun în materia răspunderii pentru fapta ilicită, cuprinse în art. 998-999 C.civ. 1864 sau, după caz, în art. 1349 și urm. din Codul civil aprobat prin Legea nr. 287/2009, în funcție de momentul săvârșirii faptei ilicite.

Astfel, potrivit art. 14 din legea cadru: „Dacă un serviciu al societății informaționale constă în stocarea informației furnizate de un destinatar al serviciului respectiv, furnizorul aceluia serviciu nu răspunde pentru informația stocată la cererea unui destinatar, dacă este îndeplinită oricare dintre următoarele condiții:

a) furnizorul de servicii nu are cunoștință despre faptul că activitatea sau informația stocată

este nelegală și, în ceea ce privește acțiunile în daune, nu are cunoștință despre fapte sau circumstanțe din care să rezulte că activitatea sau informația în cauză ar putea vătăma drepturile unui terț;

b) având cunoștință despre faptul că activitatea sau informația respectivă este nelegală ori despre fapte sau circumstanțe din care să rezulte că activitatea ori informația în cauză ar putea vătăma drepturile unui terț, furnizorul de servicii acționează rapid în vederea eliminării sau a blocării accesului la aceasta.

(2) Prevederile alin. (1) nu se aplică în situația în care destinatarul acționează sub autoritatea sau controlul furnizorului de servicii.

(3) Prevederile acestui articol nu vor afecta posibilitatea autorității judiciare sau administrative de a cere furnizorului de servicii să înceteze ori să prevină violarea datelor și, de asemenea, nu pot să afecteze posibilitatea stabilirii unor proceduri guvernamentale de limitare sau întrerupere a accesului la informații.”

În privința noțiunii de *cunoaștere*, curtea de apel a apreciat că se impune luarea în considerare și a dezlegărilor cuprinse în Hotărârea Curții (Marea Cameră) din 12 iulie 2011 în cauza C-324/09, *L'Oréal SA împotriva eBay International AG ș.a.*

În această cauză, CJUE a avut de soluționat, între altele, întrebări preliminare referitoare la interpretarea prevederilor art. 14 din Directiva 2000/31 a Parlamentului European și a Consiliului privind anumite aspecte juridice ale serviciilor societății informaționale, în special ale comerțului electronic, pe piața internă, potrivit cu care: „(1) Statele membre veghează ca atunci când un serviciu al societății informaționale constă în stocarea informațiilor furnizate de un destinatar al serviciului, furnizorul aceluși serviciu să nu fie responsabil pentru informațiile stocate la cererea unui destinatar al serviciului, cu condiția ca:

(a) furnizorul să nu aibă cunoștință despre activitatea sau informația ilicită, iar în ceea ce privește acțiunile în daune, să nu aibă cunoștință de fapte sau circumstanțe din care să rezulte că activitatea sau informația este vădit ilicită sau

(b) furnizorul, din momentul în care ia cunoștință despre acestea, acționează prompt pentru a elimina informațiile sau pentru a bloca accesul la acestea.

(2) Alineatul (1) nu se aplică atunci când destinatarul serviciului acționează sub autoritatea sau sub controlul furnizorului.

(3) Prezentul articol nu afectează posibilitatea ca o instanță judecătorească sau o autoritate administrativă să impună furnizorului de servicii, în conformitate cu cadrul legislativ din statele membre, să pună capăt unei încălcări sau să o prevină și nici nu afectează posibilitatea ca statele membre să instituie proceduri de reglementare a eliminării informațiilor sau a blocării accesului la acestea.”

În cauza menționată, CJUE a arătat că: „pentru ca furnizorul unui serviciu al societății informaționale să nu mai beneficieze de exonerarea de răspundere prevăzută la articolul 14 din Directiva 2000/31, este suficient să aibă cunoștință despre faptele sau despre împrejurările pe baza cărora un operator economic diligent ar fi trebuit să constate nelegalitatea în cauză și să acționeze în conformitate cu alineatul (1) litera (b) al articolului 14 menționat.”

Cu privire la modalitatea de a lua la cunoștință despre împrejurările în discuție, s-a constatat că „deși, desigur, o comunicare nu poate înlătura automat beneficiul exonerării de răspundere prevăzute la articolul 14 din Directiva nr.2000/31, întrucât o comunicare privind activități sau informații pretins ilicite poate să nu fie suficient de *precisă și de susținută*, în general, aceasta constituie totuși un element de care instanța națională trebuie să țină seama pentru a aprecia, în raport cu informațiile transmise astfel operatorului, dacă acesta a avut în realitate cunoștință de faptele sau de împrejurările pe baza cărora un operator economic diligent ar fi trebuit să constate nelegalitatea.”

În lumina acestor dezlegări, instanța de apel a apreciat că, în cauză, este necesar a se stabili dacă pârâta intimată, furnizor de servicii de stocare a informației furnizată de destinatarul serviciului, a cunoscut caracterul nelegal al informației stocate sau a cunoscut împrejurări din care

să rezulte că informația respectivă ar putea vătăma un terț, iar în cazul în care a cunoscut aceste aspecte, dacă a acționat rapid în vederea eliminării sau a blocării accesului la această informație.

Intimata-pârâtă a susținut că simpla informare din partea terțului vătămat (în speță, reclamanta reprezentantă a titularilor de drepturi conexe asupra fonogramelor) nu era suficientă, deoarece ea însăși nu era abilitată a evalua caracterul nelegal al informației în discuție, fiind deci necesară existența unei hotărâri judecătorești irevocabile care să constate o atare nelegalitate.

Instanța de apel a înlăturat aceste apărări ale pârâtei, întrucât, pe de o parte, prin argumentele expuse anterior s-a reținut deja că necesitatea unei asemenea constatări (din partea unei autorități publice) este o condiție specifică altui tip de serviciu, reglementat de art.15, care nu este aplicabil în speță, iar nu în contextul art. 14.

Pe de altă parte, s-a considerat că a permite ca încălcarea să continue până la momentul la care o instanță constată prin hotărâre irevocabilă caracterul nelegal al informației, contravine însuși spiritului legii și necesității asigurării unor mecanisme de reacție rapidă în situația existenței încălcării.

Dimpotrivă, faptul afirmat de pârâta intimată (că nu este în măsură a aprecia asupra existenței dreptului terțului și asupra pretensei încălcări) este un argument în sensul contrar susținerilor sale, și anume că era ținută a acționa fără a cenzura legitimitatea dreptului afirmat de terț, atât timp cât exista aparența că acesta este real.

În plus, și interpretarea dată de Curtea de Justiție normei corespunzătoare din Directiva 2000/31 (care are un conținut mai strict, în opinia instanței de apel) prevede că existența unei comunicări suficient de precise din partea celui vătămat este un factor relevant pentru evaluarea condiției cunoașterii.

Prin urmare, curtea de apel a apreciat că, de vreme ce nici litera și nici spiritul legii nu impun condiția constatării încălcării prin hotărâre judecătorească, rezultă că, în mod nefundat, a afirmat pârâta intimată că simpla sa notificare nu o pune în situația de a cunoaște existența faptelor din care rezulta posibilitatea vătămării drepturilor reclamantei ; dimpotrivă, formularea unei comunicări suficient de precise și susținute este aptă a aduce la cunoștința unui profesionist diligent caracterul ilicit al informațiilor stocate.

De aceea, instanța de apel a considerat că relevantă, din acest punct de vedere, este analizarea probatoriului administrat sub aspectul determinării momentului de la care pârâta intimată a cunoscut aceste împrejurări, dată la care se naștea în sarcina sa obligația pe care o prevede art.14 alin.(1) lit. b) din Legea nr. 365/2002; drept urmare, s-a procedat în consecință, astfel că instanța de apel a evaluat corespondența dintre părți din această perspectivă (a cunoașterii faptelor relevante de către intimată).

Urmare a acestei aprecieri a probatoriului, instanța de apel a concluzionat cu privire la momentul la care pârâta intimată a fost efectiv înștiințată despre existența informațiilor nelegale.

Astfel, s-a reținut că la data de 20 iulie 2009, notificarea adresată de reclamantă a privit exclusiv site-ul www.vitanclub.net, care nu a fost însă ridicată de la serviciul poștal de către intimată, următoarea scrisoare fiind însă primită de către intimată la data de 15 martie 2010; întrucât această comunicarea cuprindea și lista fonogramelor asupra cărora justificau drepturi conexe producătorii acestora, membri ai asociației reclamante, s-a apreciat că, de la acea dată, pârâta nu mai poate invoca necunoașterea împrejurării că pe acest site se găseau postate informații folosite fără drept.

În privința celorlalte site-uri, s-a reținut că prima notificare a fost primită de intimata-pârâtă la data de 05.05.2010, după cum a arătat și reclamanta în cererea sa precizatoare, astfel că, această dată a fost reținută ca relevantă sub aspectul momentului cunoașterii de către pârâtă a caracterului ilegal al informațiilor stocate de clienți pe serverele sale.

În raport cu această situație de fapt, curtea de apel a apreciat că obligația prevăzută de art.14 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 365/2002 în sarcina intimatei de a acționa rapid pentru eliminarea sau blocarea accesului la informația folosită în mod nelegal, s-a născut la momentul notificării sale de către titularul de drepturi vătămat, în speță reclamanta, ca reprezentant al

membrilor săi.

Din acest punct de vedere, evaluând conduita pârâtei, instanța de apel a reținut că aceasta a rămas în pasivitate timp de două luni după primirea primei notificări (15.03.2010) și până la momentul emiterii notificărilor către clienții săi (datate 12.05.2010); totodată, s-a apreciat că nici trimiterea acestor înștiințări nu reprezintă o acțiune rapidă destinată eliminării sau blocării accesului la informațiile stocate în beneficiul clienților, în sensul celor prevăzute de art.14 alin. (1) lit. b) din lege, deoarece corespondența depusă la dosar atestă că intimata a subliniat doar excluderea răspunderii sale.

O asemenea notificare, ce nu cuprinde nicio solicitare de a se lua vreo măsură pentru înlăturarea informației nelegale și niciun punct de vedere cu privire la caracterul legal sau ilegal al informației găzduite, nu reprezintă măsuri rapide menite a bloca accesul la această informație sau a o înlătura.

Mai mult decât atât, s-a constatat că pârâta a refuzat primirea notificărilor expediate prin curier în perioada 16.08.2010 – 11.01.2011, împrejurare ce vine în sprijinul susținerii apelantei în sensul că pârâta nu a acționat cu buna-credință specifică unui profesionist, care este prezumat a cunoaște limitele interne și externe în care se poate desfășura activitatea sa, precum și că aceasta nu a intenționat, în realitate, să ia măsurile cerute de lege pentru a se atinge rezultatul cerut, anume de a elimina sau de a bloca accesul la informația ilegal folosită.

În acest context, reclamanta a susținut, totodată, că pârâta avea obligația de a lua măsurile tehnice apte a înlătura conținutul nelegal al site-urilor găzduite pe serverul său.

Din acest punct de vedere, instanța de apel a reținut, pe de o parte, că legea internă (art. 14 alin. 3) permite ca autoritatea judiciară sau administrativă să ceară furnizorului de servicii să înceteze ori să prevină violarea datelor și, de asemenea, prevede posibilitatea stabilirii unor proceduri guvernamentale de limitare sau întrerupere a accesului la informații, însă mecanisme concrete în acest sens nu sunt prevăzute ca răspuns la notificarea titularului sau ca reacție a furnizorului în momentul când ia cunoștință despre caracterul ilicit al informației pe care o găzduiește.

Pe de altă parte, potrivit art. 16 alin. (3) din Legea nr. 365/2002, furnizorii de servicii sunt obligați să întrerupă, temporar sau permanent, transmiterea într-o rețea de comunicații ori stocarea informației furnizate de un destinatar al serviciului respectiv, în special prin eliminarea informației sau blocarea accesului la aceasta, accesul la o rețea de comunicații ori prestarea oricărui alt serviciu al societății informaționale, dacă aceste măsuri au fost dispuse de autoritatea publică prevăzută de art. 17 alin. (2) din lege, respectiv autorități ale administrației publice sau, acolo unde este cazul, instanțe de judecată, a căror competență în materia respectivă este stabilită prin dispozițiile legale în vigoare, aplicabile în fiecare caz.

Cum o astfel de dispoziție nu a fost dată în cauză, curtea de apel a constatat că art. 16 din lege nu este incident.

În verificarea cerințelor art. 14 alin. (2) lit. b) din Legea nr. 365/2002, instanța de apel a apreciat că în nicio situație conduita pârâtei nu a fost orientată spre scopul prevăzut de lege, pentru a se reține exonerarea de răspundere, chiar dacă este disputată măsura în care aceasta putea interveni în conținutul site-urilor găzduite pentru clienții săi.

Din acest punct de vedere, curtea de apel a reținut conținutul pur formal al corespondenței purtate de intimată cu clienții săi, fără exprimarea vrunei intenții clare de luare a măsurilor legale și fără solicitarea unui punct de vedere ferm și asumat din partea clienților respectivi cu privire la caracterul licit sau ilicit al informației stocate ori a unei dovezi în sensul legitimării utilizării de către aceștia a informațiilor în discuție.

În plus, indiferent de conținutul contractelor încheiate cu aceștia, s-a apreciat că intimata nu se poate prevala de existența unor obligații contractuale pentru a justifica încălcarea legii, motiv pentru care au fost înlăturate ca nefondate aceste susțineri ale intimătei.

În aceste coordonate și având în vedere și lipsa unui răspuns al clienților din care ar fi putut rezulta caracterul eficient al măsurilor luate de intimata pârâtă, instanța de apel a considerat

că demersurile sale nu îndeplinesc exigențele art. 14 alin. (2) lit. b) din Legea nr. 365/2002.

Ca atare, s-a reținut că inacțiunea pârâtei a durat de la data primirii notificărilor (15.03.2010 pentru vitanclub.net și 05.05.2010 pentru celelalte site-uri) și până la momentul încetării raporturilor contractuale cu clienții în discuție, în împrejurările arătate pe larg de intimata-pârâtă prin documentul depus la dosar la solicitarea instanței de apel.

Totodată, s-a reținut că potrivit raportului de expertiză contabilă efectuat în apel, serviciile prestate de pârâta intimată clienților care dețineau site-urile în discuție au continuat până la diferite date, identificate de expert: www.muzicalove.ro – 08.12.2012, www.mp3alese.info și www.muzica-onlinefree.ro – 11.01.2011, www.netxplor.ro – 25.11.2011, www.vitanclub.ro – 06.10.2011, www.allmuzica.com și www.muzicazu.net – 14.10.2011, www.muzicmp3.ws – 30.03.2011.

Cu toate acestea, a mai constatat instanța de apel, apelanta a arătat, în cererea prin care și-a precizat câtimea pretențiilor, că solicită stabilirea despăgubirilor constând în beneficiul realizat pe nedrept de pârâtă doar pe perioada dintre data primirii notificărilor prin care o anunța pe pârâtă despre caracterul ilicit al informațiilor aflate pe paginile găzduite de aceasta și până la introducerea cererii de chemare în judecată, anume 25.03.2011.

Prin urmare, cu respectarea principiului disponibilității, despăgubirile constând în beneficiul realizat pe nedrept de pârâtă, s-a apreciat că, din punct de vedere temporal, trebuie raportate doar la perioada dintre momentul primirii notificării și data introducerii acțiunii, 25.03.2011.

În privința clientului titular al site-urilor www.mp3alese.info și www.muzica-onlinefree.ro, ale cărui relații contractuale cu pârâta intimată au încetat la 11.01.2011 (anterior sesizării primei instanțe), curtea de apel a avut în vedere acest moment, reținând că până la 25.03.2011 intimata-pârâtă nu a mai realizat venituri din prestarea serviciilor de web hosting către acest client.

Ca atare, în baza concluziilor din raportul de expertiză, pentru perioadele menționate, instanța de apel a reținut că pârâta, prin prestarea de servicii de web hosting către titularii site-urilor indicate de reclamantă, a realizat venituri în sumă totală de 8.144 (8.143,77) lei, din care : 5.502,47 lei pentru clientul I. cu site-ul asociat www.vitanclub.net, în perioada 15.03.2010 – 25.03.2011; 83,99 lei pentru clientul J., cu site-ul asociat www.muzicalove.ro, în perioada 05.05.2010 – 25.03.2011; 151,51 lei pentru clientul SC K. SRL, cu site-urile asociate www.mp3alese.ro și www.muzica.onlinefree.ro, în perioada 05.05.2010 – 25.03.2011; 175,01 lei pentru clientul L., cu site-ul asociat www.netxplor.ro, în perioada 05.05.2010 – 25.03.2011; 1750,13 lei pentru clientul M., cu site-urile asociate www.allmuzica.com și www.muzicazu.net, în perioada 05.05.2010 – 25.03.2011; 480,66 lei pentru clientul N., cu site-ul asociat www.muzicmp3.ws, în perioada 05.05.2010 – 25.03.2011.

Constatând că pârâta a omis a acționa în acord cu obligațiile stabilite de lege în sarcina sa, instanța a reținut că de la data primirii notificărilor și până la momentul introducerii acțiunii, aceasta răspunde față de titularul drepturilor încălcate, prejudiciul cauzat prin atingerea adusă drepturilor conexe asupra fonogramelor urmând a fi reparat prin plata sumei reprezentând beneficiul realizat pe nedrept de aceasta prin prestarea de servicii care au facilitat încălcarea amintită de către clienții titulari ai site-urilor găzduite.

În consecință, reținând că prima instanță a aplicat un text neincident pentru raportul juridic dedus judecății, instanța de apel a constatat caracterul parțial fondat al acțiunii, ceea ce a atras admiterea apelului, schimbarea în parte a sentinței apelate, astfel că, pe fond, pârâta a fost obligată la plata sumei de 8.144 lei către reclamantă cu titlu de despăgubiri.

În privința sumei de 61.679,2 lei pretinsă de reclamantă ca reprezentând câștigul nerealizat prin descărcarea celor 11.034 fonograme identificate pe site-urile incriminate, fără plata prețului mediu de 1,3 euro/fonogramă, curtea de apel a considerat că între acest prejudiciu și fapta ilicită săvârșită de pârâta nu există o legătură de cauzalitate directă, care să permită obligarea pârâtei la repararea lui.

S-a apreciat că acest prejudiciu poate fi pus în discuție în raport cu autorul faptei de a pune la dispoziția publicului fonogramele fără a avea un drept în acest sens, însă fapta ilicită reținută în cauză în sarcina pârâtei este alta; prin urmare, această cerere a reclamantei a fost respinsă.

Aceleași argumente au fost avute în vedere și pentru soluționarea capătului de cerere având ca obiect solicitarea reclamantei de a se constata încălcarea drepturilor patrimoniale ale membrilor AIMR de a autoriza sau interzice reproducerea și punerea la dispoziția publicului a propriilor produse, apreciindu-se că eventuala încălcare a acestui drept nu constituie fapta proprie a pârâtei intime, ci a celor care efectiv au reproduș sau au pus la dispoziția publicului fonogramele.

S-a considerat că această pretinsă faptă ilicită nu poate fi evaluată în litigiul de față, în cadrul procesual stabilit de reclamantă, ce o include numai pe intimata-pârâtă, în calitate de furnizor de servicii de web hosting, având în vedere că existența acestei fapte ilicite poate fi stabilită exclusiv în contradictoriu cu persoana căreia îi este imputată o asemenea încălcare.

În consecință, pentru argumentele arătate, ce substituie considerentele sentinței, curtea de apel a apreciat că este corectă, și sub acest aspect, soluția de respingere a primului capăt de cerere din acțiunea reclamantei.

În privința celui de-al doilea capăt de cerere - obligarea pârâtei la înlăturarea reproducerilor neautorizate după produsele ce aparțin membrilor AIMR, precum și a linkurilor către aceste reproduceri sau, după caz, blocarea accesului la aceste reproduceri și/sau linkuri, ce se regăsesc în conținutul site-urilor indicate în acțiune, curtea de apel a reținut ca fiind corectă susținerea reclamantei apelante, în sensul că, la data judecării în primă instanță, la dosar nu existau dovezi certe cu privire la încetarea raporturilor juridice cu toți clienții ale căror site-uri au fost găzduite de pârâtă, astfel încât în mod eronat s-a reținut o atare situație de către tribunal; această situație de fapt a fost clarificată însă prin dovezile administrate în apel, potrivit cărora la data de 08.10.2012 a încetat și ultimul raport contractual al intimatei pârâte cu titularii site-urilor incriminate; în consecință, s-a confirmat și soluția dată de prima instanță asupra acestui capăt de cerere.

În privința solicitării reclamantei de indicare a persoanelor titulare ale site-urilor arătate în acțiune, instanța de apel a reținut ca fiind pertinentă apărarea intimatei în sensul că în activitatea sa de furnizor de servicii al societății informaționale este ținută și de prevederile Legii nr. 677/2001 privind protecția datelor cu caracter personal, după cum în mod expres prevede Legea nr. 365/2002 în art. 2 alin. (4) lit. b).

Prin urmare, s-a considerat că apelanta-reclamantă a susținut în mod greșit că Legea nr. 365/2002 și activitatea desfășurată sub imperiul acesteia derogă de la prevederile Legii nr. 677/2001; or, dimpotrivă, legea prevede în mod expres că și furnizorul de servicii este ținut de obligațiile de protecție a datelor cu caracter personal, astfel că numai la solicitarea instanței sau a unei alte autorități abilitate de lege, pârâta era ținută a furniza informațiile în discuție; în plus, pe parcursul procedurii judiciare, în cadrul administrării probelor (inclusiv cu ocazia efectuării expertizei), intimata a furnizat instanței informațiile solicitate privind identitatea persoanelor fizice sau juridice titulare ale site-urilor incriminate, astfel că această solicitare a apelantei a fost deja satisfăcută.

S-a înlăturat ca nefondată și critica privitoare la greșita soluționare a ultimului capăt de cerere.

Astfel, s-a cerut obligarea pârâtei la aplicarea în propriul sistem informatic a măsurilor tehnice de protecție a produselor membrilor reclamantei, cu scopul identificării și filtrării (înlăturării) reproducerilor neautorizate.

Instanța de apel a reținut în sensul celor constatate și de tribunal, anume, incidența în cauză a Hotărârii Curții (Camera a treia) din 16 februarie 2012 în cauza C-360/10, dintre *Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers CVBA (SABAM) și Netlog NV*.

Deși prin cererea de apel s-a arătat că această măsură a fost solicitată exclusiv în privința site-urilor ce au făcut obiectul acțiunii, curtea de apel a reținut că din formularea acțiunii introductive nu a rezultat o astfel de limitare a solicitării; prin urmare, a fost înlăturat acest

argument prin care se tindea a se susține că Hotărârea din cauza *C-360/10* nu este aplicabilă, deoarece ea are în vedere imposibilitatea instituirii obligativității de a instala un filtru, cu titlu preventiv, care să privească toate informațiile stocate pe serverele furnizorului; dimpotrivă, argumentarea acestui capăt de cerere prin acțiunea introductivă a avut un caracter general, nelimitat în timp și nici din punct de vedere al unei anumite părți a informațiilor stocate pe serverul pârâtei.

Au fost înlăturate și celelalte argumente ale apelantei cu privire la neincidența în cauză a celor statuate de CJUE în Hotărârea *SABAM vs. Netlog*. Contrar afirmațiilor apelantei, cauza în discuție a privit tocmai un furnizor de servicii de stocare (reținându-se că Netlog este administrator al unei platforme de rețea socială online, precum Netlog, stochează pe serverele sale informații furnizate de utilizatorii acestei platforme, referitoare la profilul lor), iar instanța europeană s-a pronunțat cu privire la interpretarea art.14 din Directiva 2000/31, care are în vedere tocmai acest tip de serviciu.

În consecință, curtea de apel a reținut că, în mod corect, a dat prima instanță eficiență, sub acest aspect, chestiunilor dezlegate de CJUE în cauza menționată, respingând ca neîntemeiat și capătul de cerere având ca obiect solicitarea de aplicare de către pârâtă în propriul sistem informatic a măsurilor tehnice de protecție a produselor membrilor reclamantei, cu scopul identificării și filtrării (înlăturării) reproducerilor neautorizate.

Au fost înlăturate și cele susținute de către apelantă în sensul că prima instanță a apreciat greșit situația de fapt în privința conținutului site-urilor găzduite de intimată (în sensul că acestea nu conțineau doar link-uri către alte pagini web, unde era posibilă descărcarea operelor, ci exista și o funcție care permitea ascultarea fișierelor), întrucât instanța de apel a considerat că aceste chestiuni sunt lipsite de relevanță sub aspectul obiectului dedus judecării, respectiv al răspunderii pârâtei furnizor de servicii de web hosting, argumentele respective prezentând importanță în privința eventualei răspunderi a titularilor acelor site-uri.

Urmare a admiterii apelului, instanța a făcut aplicarea dispozițiilor art. 274 și art. 276 C.proc.civ., constatând că în fața primei instanțe reclamanta a declarat că va solicita pe cale separată rambursarea cheltuielilor efectuate, astfel că măsura dispusă de curtea de apel a privit doar cheltuielile efectuate în apel.

În consecință, s-a dispus obligarea intimătei la plata sumei de 4.520 lei cu titlu de cheltuieli de judecată în apel, reprezentând taxa de timbru pentru cererea de apel (20 lei), onorariul expertizei judiciare contabile (3.500 lei) și 1.000 lei onorariu avocațial parțial (din totalul de 4.730,6 lei achitați).

S-a mai reținut că suma reprezentând onorariul pentru expertiza extrajudiciară efectuată de ORDA a reprezentat o cheltuială efectuată în fața primei instanțe (cheltuieli ce nu au fost acordate, față de declarația reclamantei privind solicitarea lor pe cale separată), astfel încât nu poate fi inclusă în suma acordată în etapa apelului.

Totodată, curtea a considerat că nu se impune nici despăgubirea reclamantei apelante cu suma achitată expertului consilier, deoarece această cheltuială nu a fost una pe care legea sau împrejurările să o impună părții în discuție, deci ea nu este în mod direct determinată de atitudinea culpabilă a pârâtei, care a generat litigiul pendinte.

Împotriva acestei decizii au formulat recurs ambele părți.

Pârâta a promovat recurs și împotriva încheierilor de ședință din 19.09.2013 și din 31.10.2013.

1. Recurenta pârâtă, în ce privește calea de atac declarată împotriva încheierii de ședință din 19.09.2013, a arătat că se prevalează de motivul de recurs prevăzut de art. 304 pct. 5 C.proc.civ.

Recursul având ca obiect încheierea de ședință din data de 31.10.2013 a fost întemeiat pe motivul de nelegalitate prevăzut de art. 304 pct. 5 [raportat la art. 34 alin. (2)] C.proc.civ., dar și pe motivul prevăzut de art. 304 pct. 1 C.proc.civ.

Împotriva deciziei pronunțate de curtea de apel asupra apelului reclamantei, recurenta pârâtă a arătat că se întemeiază pe motivul de nelegalitate prevăzut de art. 304 pct. 9 C.proc.civ.

a) În ce privește recursul împotriva încheierii de ședință din 19.09.2013, recurenta-pârâtă

arată următoarele:

La termenul din data de 05.09.2013, dată la care au avut loc dezbaterile în fond, apelanta-reclamantă a depus o cerere precizatoare prin care și-a majorat cuantumul pretențiilor, instanța menționând în cuprinsul încheierii că la momentul deliberării, va verifica „în ce măsura aceasta conține elemente noi”; pronunțarea a fost amânată de două ori, pentru data de 12.09.2013 și, respectiv 19.09.2013.

Prin încheierea din 19.09.2013, instanța, constatând existența unor elemente noi în cererea precizatoare a decis, în temeiul art. 151 C.proc.civ., repunerea cauzei pe rol, dispunând, totodată, completarea expertizei contabile, în ce privește defalcarea veniturilor obținute de pârâtă în perioadele 20.07.2009 – 25.03.2011, respectiv 05.05.2010 – 25.03.2011; de asemenea, s-a dispus obligarea sa să depună la dosar înscrisuri din care să rezulte datele la care clienții indicați în expertiză au încetat folosirea IP-urilor.

Având în vedere aceste măsuri dispuse de instanța de apel prin încheierea de repunere pe rol a cauzei, recurenta-pârâtă a solicitat instanței de recurs a constata că a fost încălcat unul dintre principiile fundamentale ale procesului civil - contradictorialitatea.

Acest principiu consacră dreptul părților aflate pe poziții cu interese contrare de a propune și administra probe și de a pune concluzii în legătură cu problemele de fapt și de drept care interesează dezlegarea pricinii, indiferent dacă elementele puse în discuție reprezintă rezultatul inițiativei părților ori al judecătorului; corelativ acestui drept, instanța de judecată are obligația de a pune în discuția părților toate chestiunile de fapt și de drept apărute în cursul procesului, în baza cărora va soluționa litigiul: excepții, cereri, împrejurări de drept și de fapt invocate, instanța urmând a-și întemeia hotărârea numai asupra aspectelor supuse dezbaterii contradictorii a părților; de altfel, principiul contradictorialității primează față de principiul rolului activ.

Prin urmare, nu doar probatoriul în sine, ci și suplimentarea acestuia trebuie pusă în discuția părților, mai ales că în speță era vorba despre o expertiză tehnică destul de complexă, iar nu despre un element neesențial al probatoriului. Mai mult decât atât, a susținut recurenta că faptul de a se emite direct adresă către expertul contabil, doar în baza cererii precizatoare a unei părți, prin încheierea de repunere pe rol, fără niciun fel de dezbateri, contravine clar principiului contradictorialității, fiindu-i negat dreptul la apărare, consacrat prin art. 24 din Constituția României.

În concluzie, prin repunerea cauzei pe rol și completarea probatoriului, fără ca aceasta să fie pusă în discuția părților, recurenta pretinde că i-au fost grav prejudiciate drepturile procesuale, iar sancțiunea ce trebuie aplicată în acest caz este nulitatea.

b) Cu privire la recursul împotriva încheierii de ședință din data de 31.10.2013 prin care a fost respinsă cererea sa prin care a recuzat președintele completului de judecată.

Recurenta-pârâtă a arătat că pentru asigurarea neutralității judiciare, imparțialitatea presupune două elemente: lipsa oricărei prejudecăți și lipsa oricărui interes din partea judecătorului (CEDO, cauza *Piersack vs. Belgia*, hotărârea din 1 oct.1982).

Potrivit Curții de la Strasbourg - jurisprudența din cauzele *Hauschildt vs. Danemarca* (1989), *Sainte Marie vs. Franța* (1992), *Padovani vs. Italia* (1993), *Bulut vs. Austria* (1996), *Morel vs. Franța* (2000), *Didier vs. Franța* (2002) - abordarea care privește primul element al imparțialității trebuie să conștie într-o apreciere în concreto: trebuie analizată atât gândirea, cât și conduita judecătorului vizat, pentru a vedea dacă judecătorul și-a format, mai înainte de a pronunța hotărârea, o opinie în legătură cu modul de desfășurare și soluționare a cazului, aspecte ce dau conținut imparțialității instanței inserate în prevederile art. 6 din Convenția europeană a drepturilor omului.

Imparțialitatea denotă în mod normal lipsa prejudecății sau a părtinirii, iar existența sau absența acesteia se poate verifica în mai multe moduri. Conform jurisprudenței constante a Curții Europene, existența imparțialității pentru buna aplicare a art. 6§1 se stabilește în baza unui demers subiectiv, în cadrul căruia se acordă atenție convingerilor personale și comportamentului unui judecător - cu alte cuvinte, dacă judecătorul a dat dovadă de prejudecăți personale sau părtinire într-

o cauză; [...] (a se vedea, interalia, *Fey c. Austriei și Wettstein c. Elveției*).

Prin urmare, cu adevărat importantă este percepția despre realizarea actului de justiție, fiind relevante statuările CEDO din cauza *Micalle* : „Ceea ce este în discuție reprezintă încrederea pe care un tribunal al unei societăți democratice trebuie să o inspire publicului. De aceea, un judecător asupra căruia planează o frică legitimă de imparțialitate este necesar a fi retras.”

În aceasta privință, chiar și aparențele pot avea o anumită importanță sau, altfel spus, „justiția nu trebuie doar făcută, ci trebuie a fi văzută că este făcută.”

Recurenta pârâtă a făcut referire și la normele constituționale ce consacără același principiu - art. 124 alin. (3): „Justiția este unică, imparțială și egală pentru toți”; art. 125 și art. 16 alin. (1) și (2) din legea fundamentală.

Or, aplicând aceste principii la cauza de față, recurenta a susținut că având în vedere obiectul litigiului, calcularea veniturilor obținute de pârâtă, fără a se mai pune în discuția părților cererea precizatoare a apelantei reclamante (depusă la ultimul termen) și obiectivele suplimentării de probatoriu, nu poate avea altă semnificație decât aceea că președintele de complet stabilise deja existența unei legături de cauzalitate între fapta presupus ilicită și prejudiciul cauzat și îi lipsea doar suma pe care să o menționeze în hotărâre. Altfel spus, suplimentarea expertizei contabile, fără a pune în discuția părților necesitatea acesteia, nu se poate corobora decât cu faptul că judecătorul își formase deja o opinie în această cauză (lucru dovedit ulterior) și a dispus expertului stabilirea cu exactitate a prejudiciului, astfel cum a menționat în încheierea de ședință, prin încălcarea flagrantă a principiului contradictorialității.

Recurenta a solicitat instanței de recurs a observa că perioadele pentru care s-a solicitat expertului contabil defalcarea veniturilor pe intervalele 20.07.2009 (data notificării inițiale) – 25.03.2011, respectiv 05.05.2010 (data notificării pentru celelalte site-uri) – 25.03.2011, se suprapun perioadelor analizate de către instanță în considerentele deciziei în vederea cuantificării prejudiciului.

Pe de altă parte, dacă instanța de apel și-ar fi format o opinie, nu ar fi fost necesară repunerea pe rol (și, implicit, antepunerea), deoarece cuantificarea prejudiciului presupunea un simplu calcul matematic, de vreme ce expertiza contabilă a acoperit inițial toate aceste perioade.

Așa după cum lesne se poate observa, instanța de apel nu a avut altă intenție decât de a cuantifica prejudiciul, astfel încât repunerea pe rol și completarea probatoriului au fost dispuse *pro causa*; de asemenea, atitudinea generală și pârătinoare a instanței de apel, de după repunerea pe rol, a ridicat recurentei-pârâte serioase semne de întrebare asupra imparțialității.

Recurenta consideră că în mod neîntemeiat a fost respinsă cererea de recuzare, motiv pentru care solicită admiterea recursului împotriva încheierii de ședință din data de 31.10.2013.

c) Recursul formulat de pârâtă împotriva deciziei civile nr. 234/A pronunțată la data de 05.12.2013 de Curtea de Apel București, dezvoltă următoarele argumente, în susținerea motivului de nelegalitate prevăzut de art. 304 pct. 9 C.proc.civ.

Prima critică a vizat faptul că instanța de apel deși identifică natura serviciului prestat de recurentă, nu face nicio diferență între diversele tipuri de stocări de tip hosting.

Recurenta a susținut că, încă de la înființare are calitatea de furnizor de servicii IT, în speță - servicii acces internet și servicii hosting, aspect pe care l-a recunoscut și, ca atare nu era necesar a fi probat, în cauză neexistând nicio dispută între părți cu privire la acest aspect, contrar celor reținute de instanța de apel.

Ceea ce ar fi putut analiza însă instanța de apel, dar nu a făcut-o, privea analiza activității sale din perspectiva distincțiilor din paragraful 42 al considerentelor Directivei 2000/31 a Parlamentului European și a Consiliului (pe care îl citează), anume dacă pârâtă era furnizor activ sau pasiv.

Paragraful anterior menționat se corelează cu paragraful 47 din considerente, reluat prin art. 15 din Directiva 2000/31, intitulat „Absența obligației generale în materie de supraveghere”, text redat de recurentă:

„(1) Statele membre nu trebuie să impună furnizorilor obligația generală de supraveghere a

informațiilor pe care le transmit sau le stochează atunci când furnizează serviciile prevăzute la articolele 12,13 și 14 și nici obligația generală de a căuta în mod activ fapte sau circumstanțe din care să rezulte că activitățile sunt ilicite.”

În plus, CJUE a decis că art. 14 din Directiva 2000/31/CE trebuie interpretat în sensul că norma prevăzută la acest articol se aplică furnizorului unui serviciu de referențiere pe internet, atunci când acest furnizor nu a jucat un rol activ de natură să îi confere o cunoaștere sau un control al datelor stocate, acesta fiind un prim element esențial în angajarea răspunderii civile.

S-a mai arătat de către recurentă că societățile de hosting (inclusiv recurenta) furnizează în general spațiu pe un server propriu în vederea folosirii acestuia de către clienți, oferind în același timp și conexiune internet, în special într-un data center.

Prin urmare, această activitate a sa are un caracter pur tehnic, întrucât recurenta nu are posibilitatea să intervină activ în acel spațiu virtual unde clientul își încarcă informațiile și materialele proprietate personală.

În concluzie, de esența încadrării juridice corecte și implicit a aplicării corecte a dispozițiilor legale (naționale și europene) cu privire la răspunderea civilă delictuală, este analizarea rolului activ sau pasiv a furnizorului de servicii de hosting, lucru pe care instanța de apel nu l-a făcut

A doua critică formulată de către pârâtă a vizat faptul că instanța de apel a constatat aplicarea directă a dispozițiilor art. 14 din Legea nr. 365/2002, fără a constata o încălcare efectivă a vreunui drept de autor.

După cum reiese din considerentele deciziei recurate, instanța de apel enumeră doar niște texte de lege și o decizie a CJUE în cauza *L'Oreal vs. eBay International AG*, fără a le circumstanția în concret în funcție de cauza dedusă judecății.

Așa după cum a reținut și Curtea (Marea Cameră), faptul că serviciul furnizat de operatorul unei piețe online include stocarea informațiilor care îi sunt transmise de clienții săi vânzători nu este suficient în sine pentru a concluziona că acest serviciu aparține în orice ipoteză domeniului de aplicare al articolului 14 alin. (1) din Directiva 2000/31. Astfel, această dispoziție trebuie interpretată nu numai în raport cu termenii utilizați, ci și ținând seama de contextul în care apare aceasta, precum și de obiectivele urmărite prin reglementarea din care face parte această dispoziție (a se vedea, prin analogie, Hotărârea din 16 octombrie 2008, *Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände*, C-298/07).

Prin urmare, în opinia recurentei, importantă este circumstanțierea la speță, cauza *L'Oreal vs. eBay International AG* nefiind identică cu pricina de față, iar preluarea motivării Curții de către instanța de apel este trunchiată; recurenta face referire la o decizie a Curții de Apel din Paris, pronunțată în aceeași materie prin care s-a considerat activitatea de indexare a cuvintelor cheie (deci, inclusiv a link-urilor) ca fiind o activitate neutră, care intră sub incidența exonerărilor menționate în art. 14 din Directiva 2000/31.

Un al doilea element care trebuie luat în considerare (așa după cum just a apreciat și instanța de apel), este faptul ca furnizorul să aibă cunoștință de fapte sau împrejurări pe baza cărora poate constata o nelegalitate flagrantă.

În acest context, trebuia însă analizată diferența de regim juridic instituită atât de Directiva 2000/31, cât și de echivalentul său național, respectiv art. 14 din Legea 365/2002, texte pe care le reproduce.

Deși par aproape identice, totuși formulările acestor norme sunt diferite, iar între a avea posibilitatea să cunoască și a avea cunoștință efectiv, este o mare diferență. Astfel, în timp ce Directiva prevede că în cazul acțiunii în daune, exonerarea de răspundere operează dacă furnizorul nu a avut posibilitatea să cunoască fapte sau circumstanțe din care rezultă activitatea sau informația ilegală, Legea nr. 365/2002 prevede că pentru exonerarea de răspundere în cazul acțiunii în daune furnizorul trebuie să nu aibă cunoștință despre fapte sau circumstanțe din care să rezulte că activitatea sau informația în cauză ar putea vătăma drepturile unui terț. Or, după cum se observă din compararea celor două texte de lege, legiuitorul român nu a preluat distincția din Directiva nr.

2000/31 între „a avea cunoștință” și „a avea posibilitatea de a lua la cunoștință”, exonerarea de răspundere conform legii române operând numai în cazurile în care furnizorul nu are efectiv cunoștință fie că acțiunile sau informațiile stocate sunt ilegale, fie de fapte și circumstanțe din care să rezulte că activitatea sau informația în cauză ar putea vătăma drepturile unui terț, nu și atunci când avea posibilitatea de a lua la cunoștință de caracterul acestor fapte.

Din acest punct de vedere, deși instanța de apel reține în considerente că „legea internă are un conținut mai favorabil furnizorilor de servicii”, totuși nu analizează dacă pârâta a avut posibilitatea să cunoască faptele sau circumstanțele din care să rezulte că activitatea sau informația în cauză ar putea vătăma drepturile unui terț, raportat la petitul acțiunii.

Recurenta a susținut că reclamanta nu a adus dovezi în susținerea afirmațiilor sale, respectiv să arate în concret un material ce era găzduit pe echipamentele furnizorului în conul de găzduire web al unui client, material care să fie protejat de drepturile de autor ale clienților AIMR. Toate notificările au avut atașate print-screen-uri cu o listă de melodii, fără să demonstreze sau să se indice conținutul concret din spatele lor (adresa URL), care să fie stocat pe serverele recurente.

Pe de altă parte, expertiza extrajudiciară efectuată de ORDA la solicitarea reclamantei, pe lângă caracterul ei subiectiv nu demonstrează că există vreun fișier multimedia pe serverele recurente, cu posibilitate de descărcare, ci atestă găzduirea pe respectivele site-uri a link-uri cu trimitere către adrese web găzduite pe alte servere ale altor furnizori, link-uri prin intermediul cărora se (presupune că se) puteau descărca aceste fișiere de pe serverele altor furnizori care nu au legătură cu recurenta.

Prin urmare, recurenta a susținut că nu a avut „posibilitatea reală de a lua la cunoștință” de eventualul conținut ilegal, de vreme ce acele linkuri duceau către alte servere. Niciodată reclamanta nu a transmis recurente în nicio notificare dintre cele ce i-au fost adresate un singur link ce putea să facă obiect de investigare, anume dacă în spatele acelui link existau, într-adevăr, materiale ilegale.

Recurenta a subliniat și confuzia creată de reclamantă asupra momentului în care erau găzduite site-urile în cauză de către SC H. SRL; din punct de vedere tehnic aspectele de găzduire web au o dinamică accentuată, întrucât clientul are libertatea să găzduiască, pe orice interval de timp dorește, un site la furnizor sau la mai mulți simultan. Alocarea unui IP de către furnizor nu condiționează niciodată un client de a găzdui pe acel IP un anumit site sau doar un singur site și eventual să nu îl găzduiască, în același timp, și la un alt furnizor. La data la care reclamanta a introdus acțiunea de față, recurenta susține că a verificat situația reclamată și a depus la dosar constarea că doar o jumătate dintre site-uri mai erau găzduite la acel moment pe respectivele IP-uri; aceste susțineri ale recurente-pârâte nu au fost contestate niciodată de către reclamantă pe parcursul procesului.

În cadrul dosarului nu există nicio referire sau acuzație că site-urile incriminate ar fi permis vizitatorilor săi ascultarea sau vizualizarea unor materiale ce încălcau drepturile conexe ale producătorilor de muzică reprezentați de AIMR, după cum nici în cererea de chemare în judecată nu există o astfel de acuzație.

Prin această confuzie indusă, reclamanta a încercat să asocieze existența acestor linkuri cu serviciile prestate de recurentă și, mai ales, să sugereze „rolul activ” pe care l-ar fi avut în postarea și găzduirea acestor linkuri, ceea ce este fals; recurenta face referire și a o decizie a Curții de Apel din Milano, prin care s-a reținut că pentru ca un furnizor să acționeze în vederea îndepărtării conținutului ilicit, acest conținut trebuie specificat în mod concret și riguros. Conform opiniei acestei instanțe, dar și în baza prevederilor Directivei CE nr. 2000/28, este de natura atragerii răspunderii civile a furnizorului identificarea în mod clar a conținutului reclamat, dovezi suficiente și rezonabile cum că acesta este ilicit; or, în acest sens, nu este suficientă o notificare generică.

Recurenta a reiterat susținerea în sensul căreia instanța de apel a aplicat dispozițiile art. 14 din Legea nr. 365/2002, privitoare la atragerea răspunderii civile, fără a constata caracterul ilicit al informației, prin raportare la materialul probator administrat, în condițiile în care notificările ce i-au fost trimise de-a lungul timpului au doar caracter generic, fără nicio adresă, lipsite de rigoarea

solicitată și analizată de instanțele europene.

Instanța de apel a înlăturat analizarea și/sau aplicarea art. 15 din Legea nr. 365/2002 ([...] legături cu alte pagini de web), fără a ține cont de expertiza ORDA, care menționează, în urma analizei tehnice, că pe respectivele site-uri erau doar link-uri care deschid alte adrese web „utilizatorul fiind redirecționat către o altă pagină de internet”. Prin urmare, curtea de apel ar fi trebuit să analizeze și aplicabilitatea acestei norme, iar nu să-l înlătore de la aplicare doar pe baza unei constatări sumare că nu este necesară o sentință care să constate caracterul nelegal al informației.

De altfel, art. 14 alin. (3) din Legea nr. 365/2002 dă posibilitate celui care se consideră lezat într-un drept al său să apeleze la ajutorul „autorității judiciare sau administrative (și) de a cere furnizorului de servicii să înceteze ori să prevină violarea datelor.” Prin urmare, instanța de apel ar fi trebuit să analizeze și comportamentul vădit șicanator al reclamantei care a stat în pasivitate de la data de 20.07.2009 până la data de 25.03.2011, deși, dacă ar fi fost cu adevărat interesată de protecția drepturilor celor pe care-i reprezintă, ar fi uzitat de o procedură contencioasă urgentă fie împotriva recurente, fie împotriva deținătorilor de conținut. Din acest punct de vedere sancționarea recurente pentru pasivitatea reclamantei este excesivă, proporționalitatea și adecvarea măsurii luate de instanța de apel depășind spiritul legii.

A treia critică formulată a vizat faptul că instanța de apel nu a calificat în mod corect conduita recurente în relația cu clienții săi și cu reclamanta AIMR.

În opinia recurente, deși instanța de apel a reținut ca moment de referință în analiza conduitei sale, data de 15.03.2010, în realitatea doar pentru a calcula prejudiciul, aceasta nu poate fi considerată ca „moment relevant” pentru următoarele motive:

Recurenta a arătat că nu există nicio corespondență datată 15.03.2010, ci doar o dovadă de trimitere de către AIMR a unui mail din data de 12.03.2010 și răspunsul asociatului societății din data de 13.03.2010.

Această adresă a reclamantei este o adresă generică și lipsită de un obiect clar; în conținutul ei sunt inserate informații false, care au indus în eroare și instanța de apel; s-a menționat că recurenta este „administrator de site” și că „IP-ul aparține societății” recurente, în condițiile în care reclamanta cunoștea foarte bine că o societate care furnizează servicii de această natură primește o plajă de IP-uri care se alocă automat clienților (administratorii de site), ceea ce constituie un procedeu pur tehnic și, deci, neutru.

În continuarea memoriului de recurs, recurenta procedează la analiza conduitei sale decurgând din conținutul notificărilor și schimbul de adrese dintre părți din etapa prealabilă introducerii acțiunii, realizând o evaluare proprie a materialului probator al cauzei, sub acest aspect.

De asemenea, s-a mai arătat că expertiza ORDA a fost efectuată, conform afirmațiilor reclamantei, în luna iunie 2011, după ce recurenta-pârâtă a arătat în instanța de fond că jumătate dintre site-uri nu mai erau găzduite de aceasta, iar în luna noiembrie 2011, când i-a fost comunicată în timpul procesului de fond această expertiză ORDA, recurenta a constatat că niciunul dintre aceste site-uri nu mai erau găzduite pe IP-urile incriminate.

Instanța de apel a mai reținut că în niciun moment conduita pârâtei nu a fost corespunzătoare scopului legii, în sensul menționării în notificările adresate clienților săi a vreunei sancțiuni.

Or, măsurile ce pot fi luate împotriva clienților, precum și obligațiile acestora, sunt cele menționate în cuprinsul art. 6 din contractul de prestări servicii încheiat între recurentă și clienții proprii, la data achiziționării serviciului. Prin urmare, notificarea adresată clienților săi nu putea avea decât rol de atenționare, informare și formulare a unui punct de vedere către client în termenul de 48h, pentru a se asigura echilibrul dintre justețea măsurii luate de furnizor și drepturile clientului terț, conform dispozițiilor Directivei CE 2000/29.

Mai mult decât atât, în analiza conduitei sale, recurenta a susținut că instanța de apel ar fi trebuit să rețină efectul acestor notificări pe care le-a adresat clienților săi, iar nu doar conținutul

notificărilor, deoarece formularea din art. 14 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 365/2002 este în sensul că „furnizorul de servicii acționează rapid în vederea eliminării sau a blocării.” Prin urmare, în opinia recurenteii, nu se poate susține că nu a avut o conduită în sensul și spiritul legii și Directivei, de vreme ce clienții au întrerupt folosirea serviciilor ulterior notificărilor transmise. Acest lucru este reținut chiar și de instanța de apel, însă nu este și corelat ulterior cu ansamblul probator.

A patra critică a vizat faptul că instanța de apel nu a coroborat normele legale legate de răspunderea civilă delictuală cu probatoriul administrat.

Recurenta a susținut că din analiza dispozițiilor legale de exonerare de răspundere a furnizorilor de servicii informaționale, la determinarea existenței și intensității răspunderii participanților la raporturile de drept din mediul electronic, o mare importanță se acordă factorilor de cunoaștere a informației, de control al acesteia, indiferent dacă se are în vedere un control editorial sau chiar unul fizic în ceea ce privește informația (ceea ce nu este cazul în speța de față), deoarece recurenta nu este proprietara conținutului postat și nu poate fi obligată la eliminarea conținutului reclamat, conținut care nu este sub controlul ei.

Astfel, notificarea transmisă de pretinsul titular de drept nu poate fi considerată decât o aducere la cunoștința furnizorului de servicii a unei pretinse încălcări a dreptului unei terțe persoane și în niciun caz o informare cu privire la caracterul ilegal al unei anumite activități, atât timp cât notificarea nu individualizează în mod riguros conținutul ilicit. Altfel spus, nu se poate face aplicarea dispozițiilor art. 998 - 999 C.civ. doar în baza unor capturi de ecran (print-screen).

O greșită interpretare a acestor dispoziții legale ar putea conduce la numeroase abuzuri în societatea informațională, astfel încât materiale aparținând anumitor persoane ar putea fi extrase sau blocate de furnizorii de hosting numai pentru considerentul existenței unei simple notificări emise de un pretins titular de drepturi care reclamă încălcarea drepturilor sale prin materialul informațional în cauză.

Deși instanța de apel nu a clarificat, prin raportare la normele generale de drept civil, dacă în cauză operează răspunderea civilă delictuală pentru fapta proprie sau pentru fapta altuia, recurenta a considerat că elementele atragerii răspunderii civile delictuale nu sunt întrunite în speță, condițiile fiind cumulative.

Astfel, elementul principal al atragerii răspunderii civile delictuale - fapta ilicită nu este demonstrată în considerentele deciziei, însă curtea de apel se referă doar la conduita pârâtei, fără a identifica prin probele reținute în acest sens conținutul ilicit cert al informației, astfel că, răspunderea sa juridică nu putea fi atrasă.

2. Recursul formulat de reclamantă este fundamentat pe motivele prevăzute de art. 304 pct. 8 și pct. 9 C.proc.civ.

În dezvoltarea motivelor de recurs, recurenta-reclamantă a susținut, în esență, următoarele:

Instanța de apel a reținut în mod neîntemeiat împrejurarea că și-ar fi restrâns pretențiile prin cererea precizatoare depusă la termenul din 05.09.2013, în fața instanței de apel, în sensul că acestea ar fi acoperit doar perioada de până la formularea cererii de chemare în judecată – 25.03.2011; în realitate pretențiile reclamantei privesc întreaga perioadă în care pârâta a prestat servicii de web hosting pentru site-urile incriminate, deci, de la data notificării pârâtei până la data încetării furnizării acestor servicii; împrejurarea că, anexat acestei cereri, reclamanta a depus și o situație tabelară în care se arată și perioada în care AIMR a notificat pârâta și până la 25.03.2011 (data formulării acțiunii), nu poate fi interpretată ca o limitare a pretențiilor doar la acest interval, în absența unei precizări explicite în acest sens; prin menționarea datei de 25.03.2011, s-a arătat că după această dată nu mai era necesară notificarea în continuare a pârâtei, dat fiind că a operat punerea în întârziere a acesteia chiar prin formularea cererii de chemare în judecată.

Recurenta a învederat că, în aceeași situație tabelară a indicat și durata serviciilor de web hosting pe care pârâta le-a prestat în legătura cu site-urile incriminate, dar și împrejurarea că pentru unele dintre acestea, serviciile au fost prestate și ulterior introducerii cererii de chemare în judecată - în cazul site-urilor www.vitanclub.net (06.10.2011), www.muzicalove.ro (08.12.2012), www.allmuzica.com (14.10.2011), www.muzieazu.net (04.10.2011) și www.netxplor.ro

(05.11.2011).

Din cuprinsul aceleiași precizări, instanța de apel putea constata că suma pretinsă (15.607,80 lei) viza întreaga perioadă de la data primei notificări până la dala încetării serviciilor de web hosting (așadar, nu până la data de 25.03.2011), fiind înlăturate, în evaluarea reclamantei doar veniturile obținute de pârâta anterior primei notificări.

Mai mult, se putea lesne observa că suma de 15.607,80 lei, astfel cum a fost solicitată prin cererea precizatoare, era parte componentă a pretențiilor totale de 77.287,2 lei (alături de 61.679,20 lei, solicitată cu titlu de câștig nerealizat).

În consecință, recurenta consideră că în mod eronat instanța de apel a reținut că AIMR și-ar fi restrâns pretențiile în cauza până la data de 25.03.2011, astfel că, la stabilirea daunelor trebuia a fi luate în calcul inclusiv veniturile obținute de pârâta ulterior datei de 25.03.2011 - până la încetarea serviciilor de web hosting cu fiecare dintre site-urile incriminate.

Întrucât recurenta apreciază ca fiind întemeiate observațiile instanței de apel în legătură cu data primei notificări în privința site-ului www.vitanclub.net (dată reținută de instanță în mod corect ca fiind 15.03.2010), consideră că pretențiile sale având ca obiect beneficiul realizat pe nedrept de către pârâta din prestarea serviciilor de web hosting (care au facilitat în fapt încălcarea drepturilor conexe), raportat la data primei notificări (15.03.2010 - în cazul site-ului www.vitanclub.net și 05.05.2010 - în cazul celorlalte site-uri, astfel cum a stabilit instanța de apel) - până la data încetării prestării acestor servicii, trebuia să fie în valoare de 12.409,56 lei, după cum urmează: 7.534,22 lei pentru site-ul www.vitanclub.net, pentru perioada 15.03.2010 - 06.10.2011; 305,74 lei pentru site-ul www.muzicalove.ro, pentru perioada 05.05.2010 - 08.12.2012; 349,64 lei pentru site-urile www.mp3alese.intb și www.muzica.onlinefree.ro, pentru perioada 05.05.2010 - 11.01.2011; 3.375,30 lei pentru site-urile www.allmuzica.com și www.muzicazu.net, pentru perioada 05.05.2010 - 14.10.2011; 364 lei pentru site-ul www.netxplor.ro, pentru perioada 05.05.2010 - 05.11.2011 și 480,66 lei pentru site-ul www.musicmp3.ws pentru perioada 05.05.2010 - 30.03.2011.

A doua critică s-a referit la neacordarea despăgubirilor solicitate constând în câștigul nerealizat/pierderea suferită de membrii AIMR ca urmare a reproducerii și punerii la dispoziția publicului a celor 11.034 fonograme identificate pe site-urile incriminate.

După administrarea probatoriului în apel, AIMR a constatat că, prin intermediul site-urilor incriminate, clienții pârâtei au pus la dispoziția publicului spre ascultare și descărcare un număr de 11.034 piese muzicale aparținând repertoriilor membrilor AIMR, care potrivit informațiilor de trafic, generale chiar de site-urile în cauză, au fost download-ate de peste 46.913.942 de ori.

Recurenta a susținut că serviciul prestat de pârâta a presupus stocarea acestei informații pe propriile servere, pârâta oferind suportul tehnic și informatic pentru a fi pusă la dispoziția publicului această informație prin internet; în consecință, serviciul pârâtei a constituit un factor indispensabil în publicarea pe internet a informației incriminate. În acest sens, au fost administrate înscrisuri reprezentând capturi de ecran (din care rezulta că informația accesibilă pe internet pleca de la adresele IP ale pârâtei) și raportul de expertiză extrajudiciară întocmit de ORDA.

În ce privește cuantumul prejudiciului sub forma câștigului nerealizat, respectiv a pierderii suferite de producătorii de fonograme prin utilizarea neautorizată a propriilor piese muzicale, acesta a fost apreciat în varianta sa minimală în funcție de prețul de referință de 1,3 euro/piesă, pentru descărcarea celor 11.034 fonograme o singură dată, după formula de calcul $11.034 \text{ fonograme} \times 1,3 \text{ euro} = 14.344 \text{ Euro}$, respectiv 61.679,2 lei (euro = 4.3 lei).

Or, cu privire la această parte a prejudiciului, instanța de apel a apreciat că „între acest prejudiciu și fapta ilicită săvârșită de pârâta nu există o legătură de cauzalitate directă, care să permită obligarea pârâtei la repararea sa.”

Contrar celor reținute de instanța de apel, recurenta-reclamantă consideră că între fapta pârâtei și prejudiciul pretins există o strânsă legătură de cauzalitate, cel puțin față de împrejurarea că, prin inacțiunea pârâtei, a permis clienților acesteia (beneficiarii serviciilor de hosting) să utilizeze fără niciun drept informația incriminată și, implicit, publicului să acceseze această

informație, toate în dauna drepturilor producătorilor de fonograme.

Chiar dacă instanța de apel a făcut o distincție între fapta ilicită a clienților pârâtei (aceea de punere la dispoziția publicului a fonogramelor, în accepțiunea drepturilor de autor) și fapta ilicită a pârâtei (apreciată doar din perspectiva legii comerțului electronic), arătând că pârâta nu este utilizatorul fonogramelor (autorul faptei de punere la dispoziția publicului) și deci nu poate fi trasă la răspundere pentru această faptă caracteristică drepturilor de autor, în esență, această distincție este lipsită de relevanță juridică, întrucât se disociază în mod neîntemeiat elementele constitutive ale ambelor fapte delictuale care în mod natural sunt strâns legale între ele și ambele converg către publicarea/accesibilitatea informației incriminate în dauna producătorilor de fonograme.

Recurenta a mai arătat în dezvoltarea acestei critici, că activitatea clienților pârâtei (constând în administrarea site-urilor și punerea la dispoziția publicului a informației incriminate) este strâns legată de natura serviciului de web hosting prestat de pârâtă, fără de care primii nu ar fi putut să asigure funcționalitatea site-urilor, respectiv accesibilitatea informației postate.

Furnizorul acestui tip de serviciu este o persoană interpusă între clienții ei și publicul care accesează informația stocată de pârâtă, respectiv o verigă esențială în acest flux informațional. De aici derivă și posibilitatea furnizorului, consacrată de legea comerțului electronic, de a elimina sau de a bloca accesul la informație (stocată pe suportul/servelele furnizorului).

În consecință, recurenta a apreciat că fapta de punere la dispoziția publicului a informației astfel încât publicul să poată accesa fonogramele în modalitatea arătată (prin intermediul site-urilor indicate) este posibilă prin contribuția deopotrivă atât a celui care administrează site-urile (în speță, clientul pârâtei), cât și a celui care asigură suportul informațional tehnic (servelele) pentru stocarea informației, adică a pârâtei.

Deși este adevărat că pârâta, în calitate sa de furnizor de servicii de web hosting, nu decide politica editorială a site-urilor, conținutul informației și gradul de utilizare a fonogramelor (motiv pentru care ea nu este ținută nici să obțină în prealabil consimțământul producătorilor de fonograme pentru utilizarea fonogramelor acestora), însă, în contextul în care, în cunoștință de cauză, aceasta refuză sistarea serviciului (utilizat în speță la încălcarea drepturilor de autor) în ciuda notificărilor primite, se înțelege că devine răspunzătoare pentru informația stocată pe propriile servele, informație pe care și-a însușit-o prin refuzul de a o înlătura și pentru care continuă să asigure accesul publicului (art. 14 din Legea nr. 365/2002).

În consecință, răspunderea pârâtei intervine în cauză independent de cine este autorul informației incriminate sau beneficiarul serviciului de hosting, urmând a fi analizată și în funcție de consecințele economice negative pe care această informație le-a creat în patrimoniul producătorilor de fonograme. Cauza producerii acestor consecințe negative este imputabilă deopotrivă și pârâtei care a refuzat eliminarea informației incriminate și astfel a permis în mod nelegal să fie utilizate ilicit fonogramele producătorilor reprezentați de AIMR.

Recurenta a pretins, contrar celor dezlegate de instanța de apel, că fapta pârâtei atrage răspunderea civilă delictuală a acesteia atât din perspectiva legii comerțului electronic - pentru nerespectarea obligației de a elimina rapid informația respectivă, potrivit notificărilor primite - cât și din perspectiva legii dreptului de autor, pentru asigurarea accesibilității informației incriminate cu nesocotirea drepturilor conexe ale producătorilor de fonograme, în cunoștință de cauză cu privire la încălcarea acestor drepturi.

Din perspectiva acestor critici, recurenta a susținut că instanța trebuia să evalueze prejudiciul atât pe baza beneficiului obținut pe nedrept de către pârâtă (ceea ce s-a realizat, cu obiecțiunile anterioare însă), cât și pentru pierderea suferită de producătorii de fonograme, reprezentată de beneficiul material nerealizat, adică de neîncasarea prețului convenit pentru aceasta modalitate de utilizare a fonogramelor de către public.

În concluzie, recurenta a solicitat instanței de recurs să rețină legătura de cauzalitate directă dintre fapta pârâtei și prejudiciul de 61.679,2 lei, cu consecința întregirii prejudiciului solicitat în cauză cu această sumă, respectiv cu obligarea pârâtei la plata daunelor totale de 74.088 lei (61.679 lei + 12.409 lei).

În ce privește soluționarea capătului de cerere având ca obiect constatarea încălcării drepturilor patrimoniale ale membrilor AIMR de a autoriza sau interzice reproducerea și punerea la dispoziția publicului a propriilor produse, recurenta-reclamantă a formulat critici pe temeiul dispozițiilor 304 pct. 9 C.proc.civ.

Astfel, s-a arătat că instanța de apel a apreciat că pretinsa faptă ilicită nu poate fi evaluată în litigiu de față doar în contradictoriu cu pârâta intimată ci doar în contradictoriu cu cei care au reprodus și au pus la dispoziția publicului în mod efectiv fonogramele (persoane care nu au fost chemate în judecată de către reclamantă).

În acest context, recurenta precizează că acest capăt de cerere a fost formulat în concordanță cu stabilirea caracterului nelegal al informației pe care pârâta avea îndatorirea s-o înlăture. Cum stabilirea caracterului nelegal presupunea o analiză a împrejurărilor de fapt din care să se rețină vătămarea drepturilor producătorilor de fonograme, recurenta a arătat că a apreciat necesară formularea unui capăt distinct al cererii în acest sens, chiar dacă el este presupus de admiterea pretențiilor în daune; totodată, s-a mai arătat că AIMR nu a solicitat despăgubiri de la clienții pârâtei (cei care administrează site-urile incriminate), având în vedere că la momentul formulării acțiunii nu a cunoscut identitatea acestora (pentru motivele arătate în acțiune); în plus, împrejurarea că pârâta a avut calitatea de furnizor de servicii (deci nu deținătorul site-urilor) a fost lămurită abia în apel, ca urmare a efectuării raportului de expertiză contabilă.

Cu toate acestea, recurenta a arătat că nu solicită daune în contradictoriu cu clienții pârâtei pentru încălcarea drepturilor de proprietate intelectuală, prin neplata remunerației cuvenită titularilor de drepturi pentru utilizarea fonogramelor, pentru a se pune problema stabilirii modalității de utilizare a fonogramelor din această perspectivă, a gradului lor de utilizare și a beneficiilor materiale pe care aceștia le-ar fi putut obține.

Recurenta subliniază că pretențiile sale sunt formulate împotriva pârâtei în raport cu informația pe care aceasta a găzduit-o, în legătură cu contribuția acestuia la asigurarea accesului public la respectiva informație.

Între activitatea clienților pârâtei (de reproducere și punere la dispoziția publicului) și activitatea pârâtei (prin intermediul căreia se realizează activitatea clienților săi), există o legătură directă.

Chiar dacă aceste fapte au fost realizate pentru alte persoane și nu pentru sine, în considerarea obligațiilor contractuale, această împrejurare nu îi poate fi opusă recurtenței (aspect corect dezlegat și de instanța de apel), astfel încât este admisibilă cererea sa de a se constata încălcarea drepturilor patrimoniale ale producătorilor de fonograme - de a autoriza reproducerea și punerea la dispoziția publicului a acestora, exclusiv din prisma activității pârâtei.

Or, în speță, instanța de apel a analizat în mod corect toate elementele în legătură cu posibilitatea pârâtei de a fi luat la cunoștință despre caracterul nelegal al informației stocate, urmare a notificărilor pe care i le-a adresat și în cuprinsul cărora i-au fost prezentate suficiente informații care să-i permită aprecieri dacă activitatea sau informația în cauză ar vătăma drepturile producătorilor reprezentați de AIMR; în acest context în mod corect instanța de apel a constatat că în cauză nu era necesară o hotărâre judecătorească prealabilă care să fi stabilit caracterul nelegal al informației respective.

În egală măsură, instanța de apel a apreciat corect că pârâta nu a acționat rapid în conformitate cu dispozițiile legale, dovedind chiar rea-credință, prin refuzul său de a mai primi notificările AIMR, dar și față de răspunsul propriilor clienți care implicit și-au recunoscut culpa, împrejurări care constituie, în sine, elemente constitutive ale răspunderii civile delictuale reținute corect în cauză de către instanță.

În funcție de cele reținute de instanța de apel, recurenta a susținut că, în mod implicit, a fost reținut și caracterul nelegal al informației incriminate.

Cu toate acestea, recurenta a susținut că există în cuprinsul motivării considerente contradictorii, întrucât instanța de apel a apreciat că în stabilirea răspunderii delictuale a pârâtei nu sunt relevante aspectele în legătură cu modalitatea concretă de utilizare a

fonogramelor/videogramelor - în sensul că site-urile nu conțineau doar link-uri către alte pagini web, unde era posibilă descărcarea fonogramelor, ci aveau și o funcție care permitea ascultarea fișierelor direct de pe pagina respectivă.

Or, aceasta abordare nu clarifică răspunderea pârâtei față de informația găzduită, astfel încât nu poate fi reținută, în condițiile în care numai prin reținerea modalității de utilizare a fonogramelor se poate aprecia caracterul nelegal al informației stocate de pârâtă și, implicit, răspunderea acesteia în raport cu informația respectivă. Recurenta-reclamantă a precizat că formulează această critică în strânsă legătură cu pretențiile sale pentru cele 11.034 fonograme.

Recurenta-reclamantă a formulat critici și în legătură cu cheltuielile de judecată, considerând nelegală soluția instanței privind încuviințarea parțială a onorariului de avocat de 1.000 lei (din totalul de 4.730,60 lei) și respingerea cheltuielilor aferente expertizei extrajudiciare efectuate de ORDA de 8.600 lei, dar și celor cu plata onorariului achitat expertului consilier al AIMR de 2.000 lei.

În primul rând, recurenta a susținut că în mod greșit instanțele de fond au reținut că ar fi declarat la prima instanță că înțelege să solicite rambursarea pe cale separată a cheltuielilor de judecată, motiv pentru care curtea de apel a avut în vedere doar cheltuielile efectuate în faza apelului.

În fapt, această mențiune a sa a privit doar cheltuielile cu onorariul de avocat de la prima instanță a căror dovadă nu era depusă la dosar; cât privește cheltuielile cu expertiza tehnică extrajudiciară, acestea au fost solicitate atât verbal cât și prin concluziile scrise depuse la dosar la 09 mai 2012, la dosar de fiind depusă dovada efectuării acestora (8.600 lei); cum acțiunea a fost respinsă în tot de tribunal, nu s-a pus problema acordării cheltuielilor de judecată în favoarea sa.

Recurenta a mai arătat că prin cererea de apel a reiterat pretențiile în legătură cu cheltuielile de judecată din prima instanță, prin aceasta înțelegându-se și cheltuielile cu efectuarea expertizei extrajudiciare.

În ce privește temeinicia pretențiilor în legătură cu această cheltuielă, recurenta a învederat că respectivul raport de expertiză conține, sub forma capturilor de ecran, toate paginile site-urilor găzduite de pârâtă (într-un volum impresionant, imprimat pe DVD) și relevă, practic, informația pe care pârâta a stocat-o pe propriile servere, modul în care putea fi accesată de către public, listele pieselor muzicale astfel cum erau ele afișate și disponibile publicului prin intermediul site-urilor incriminate; în consecință, acest raport de expertiză a fost util soluționării cauzei, iar reclamanta trebuie să beneficieze de rambursarea costurilor suportate pentru efectuarea lui.

În legătura cu onorariul expertului consilier, recurenta a considerat că și acesta este deductibil, urmând a fi avut în vedere de instanța de recurs la stabilirea cheltuielilor de judecată, în condițiile în care atât legea recunoaște dreptul părții de a fi asistată de un expert consilier parte, iar instanța de apel, i-a încuviințat acest expert.

În ce privește onorariul avocațial, recurenta a arătat că solicită încuviințarea lui în totalitate, având în vedere că instanța de apel l-a cenzurat fără nicio motivare; onorariul este pe deplin justificat în raport cu complexitatea cauzei și cu serviciile prestate de avocat, iar suma de 4.730,60 lei nu este disproporționată în raport cu natura litigiului, mai ales față de împrejurarea că respectiva cauză a pus în discuție răspunderea calificată a unui furnizor de servicii specifice societății informaționale, analizată și din perspectiva practicii CJUE, aspecte care presupun un caracter specializat al serviciilor juridice care, de regulă, sunt mai costisitoare decât cele generale.

Recurenta reclamantă a formulat întâmpinare la recursurile declarate de pârâtă împotriva încheierilor de ședință din 19.09.2013 și 31.10.2013, precum și împotriva deciziei civile nr. 234/A/2013 a Curții de Apel București.

Prin această întâmpinare, recurenta reclamantă a invocat excepția inadmisibilității recursului pârâtei atât împotriva celor două încheieri, cât și împotriva deciziei date de instanța de apel asupra apelului.

În legătură cu cele două încheieri recurate de către pârâtă, în argumentarea excepției de inadmisibilitate, reclamanta s-a raportat la dispozițiile art. 268 alin. (2) și (3) C.proc.civ., precum și

la cele ale art. 299.

Astfel, s-a susținut că împotriva încheierilor premergătoare, indiferent de felul lor - preparatorii sau interlocutorii - nu pot fi atacate cu recurs decât odată cu fondul; în plus, art. 299 C.proc.civ. prevede că recursul declarat împotriva hotărârii se socotește că a fost făcut și împotriva încheierilor premergătoare.

S-a mai arătat că întrucât pârâta a formulat recurs și împotriva deciziei date de instanța de apel, urmează ca instanța de recurs să aibă în vedere aceste critici cu ocazia judecării recursului.

Cu privire la criticile dezvoltate de către pârâta împotriva acestor încheieri, reclamanta a solicitat respingerea lor ca nefondate.

Și în ce privește recursul formulat de pârâta împotriva deciziei date de instanța de apel, reclamanta a invocat inadmisibilitatea recursului, excepție dezvoltată, în principal, pe argumentul neîncadrării criticilor concepute de pârâta în motivele de nelegalitate prevăzute de art. 304 C.proc.civ.

Excepțiile invocate de către recurenta-reclamantă nu pot fi reținute.

În ce privește excepția inadmisibilității recursului pârâtei împotriva celor două încheieri de ședință - din 19.09.2013 (de repunere a cauzei de rol) și a celei din 31.10.2013 (de respingere a cererii de recuzare), Înalta Curte constată că invocarea dispozițiilor art. 268 alin. (1) și (3), ca și cele din art. 299 C.proc.civ. nu conduc către această soluție.

Trebuie a se observa că, în contextul art. 299 alin. (1) teza finală C.proc.civ., dispozițiile art. 282 alin. (2) din același cod, privind termenul și formele apelului, constituie normă de trimitere pentru dispozițiile procedurale edictate pentru termenul și formele recursului; în același timp, se impune a se preciza că dispozițiile art. 282 alin. (3) C.proc.civ. - apelul făcut împotriva hotărârii se socotește a fi fost făcut și împotriva încheierilor premergătoare - au fost abrogate încă din anul 2004, prin Legea nr. 195/2004 de aprobare a O.U.G. nr. 65/2004 privind modificarea Codului de procedură civilă.

Art. 282 alin. (2) C.proc.civ., are următorul conținut: „Împotriva încheierilor premergătoare nu se poate face apel decât odată cu fondul, în afară de cazul când prin ele s-a întrerupt cursul judecării.”

Înalta Curte constată că pricina de față a fost înregistrată pe rolul primei instanțe la data de 25.03.2011; prin urmare, procesul declanșat prin cererea de chemare în judecată este guvernat de forma Codului de procedură civilă în vigoare la acel moment, în concret, cea de după modificările adoptate prin Legea nr. 202/2010.

Pe lângă împrejurarea că dispozițiile invocate de recurenta reclamantă nu mai erau de actualitate pentru momentul inițierii procesului, astfel cum deja s-a arătat, Înalta Curte apreciază că dispozițiile art. 299 alin. (1) teza finală rap. la art. 282 alin. (2) C.proc.civ. nu susțin excepția invocată de către recurenta-reclamantă.

Astfel, interpretarea coroborată a celor două texte (prin urmare, cu referire la recurs) nu indică interdicția ca partea nemulțumită de soluția dispusă de instanță printr-o încheiere premergătoare, ci, dimpotrivă, după abrogarea dispozițiilor art. 282 alin. (3) din cod prin Legea nr. 195/2004, chiar obligă partea la indicarea explicită a încheierilor recurate, dat fiind că nu mai operează o prezumție de atacare a lor prin declararea căii de atac împotriva deciziei date în apel; în ce privește calea de atac a recursului, criticile formulate chiar împotriva încheierilor premergătoare trebuie să fie concepute în raport cu exigențele art. 304 C.proc.civ., fiind permise, așadar, doar critici de nelegalitate.

Pe de altă parte, Înalta Curte constată că prin invocarea excepțiilor privind cele două încheieri, recurenta reclamantă nu tinde la invocarea unui impediment legal pentru însăși judecarea recursului (finalitatea proprie oricărei excepții peremptorii), de vreme ce admite că aceste critici ar trebui analizate în cadrul recursului formulat de pârâta împotriva deciziei; or, prin susținerea excepției de inadmisibilitate, sancțiunea procedurală firească ar trebui să fie respingerea cererii (de recurs, în acest caz) ca inadmisibilă, iar nu indicarea unui alt remediu (analizarea în cadrul recursului formulat împotriva deciziei date în apel) a cărui aplicare anihilează inadmisibilitatea.

Nici excepția nulității recursului pârâtei împotriva deciziei date de instanța de apel nu va putea fi primită, având în vedere că, prin memoriul de recurs, pârâta a susținut și critici de nelegalitate, astfel cum va rezulta din analiza recursului acestei părți; asemenea critici de nelegalitate sunt, într-adevăr, însoțite și de critici de netemeinicie, însă sancționarea conduitei recurente-pârâte pentru nerespectarea art. 304 C.proc.civ., va fi neanalizarea motivelor de netemeinicie de către această instanță de recurs (având în vedere limitarea cenzurii exercitate de instanța de recurs exclusiv cu privire la motive de nelegalitate), iar nu constatarea nulității recursului, calea de atac având un caracter unitar.

Recursurile formulate de pârâtă sunt nefondate, în timp ce recursul reclamantei va fi admis în limitele și pentru motivele ce se vor arăta.

Prealabil, se impune precizarea că vor fi analizate mai întâi recursurile formulate de către pârâtă, având în vedere, pe de o parte, că eventuala reținere a caracterului nefondat al criticilor dezvoltate împotriva încheierilor de ședință din 19.09.2013 și 31.10.2013, ar fi de natură a antrena și nulitatea derivată a deciziei pronunțate de instanța de apel [date fiind dispozițiile art. 106 alin. (1) C.proc.civ.], iar pe de altă parte, constatându-se prioritatea prevăzută de lege în analiza motivelor de casare față de cele care atrag modificarea deciziei [ierarhie ce rezultă din formularea art. 312 alin. (3) teza finală], dat fiind că pârâta a formulat critici întemeiate (și) pe art. 304 pct. 5, în timp ce reclamanta doar pe dispozițiile art. 304 pct. 8 și 9 C.proc.civ.

În plus, și prin recursul formulat împotriva deciziei, pârâta contestă caracterul ilicit al faptei ce îi este imputată și îndeplinirea în cauză a cerințelor de antrenare a răspunderii sale civile delictuale (chiar în limitele admise de instanța de apel); or, reclamanta, prin recursul său, nu a formulat critici (și nici nu putea formula, contra intereselor sale procesuale) cu privire la pretențiile admise de instanța de apel.

1. a) și b) Prin încheierea recurată, pronunțată de instanța de apel la termenul din 19.09.2013, în temeiul art. 151 C.proc.civ., după dezbaterile asupra apelului de la termenul din 05.09.2013 (urmate de amânarea succesivă a pronunțării), s-a dispus repunerea cauzei pe rol.

Pentru a dispune în acest sens, instanța a avut în vedere împrejurarea că apelanta-reclamantă a depus cererea precizatoare în timpul ședinței de judecată din 05.09.2013, cerere din cuprinsul căreia s-a constatat că reclamanta circumstanțiază întinderea pretențiilor sale în funcție de perioade mai mici de timp decât cele avute în vedere de expert, astfel încât, s-a apreciat că sunt necesare noi lămuriri în cauză, prin suplimentarea probatoriului; în acest sens, prin aceeași încheiere de repunere pe rol, curtea de apel a dispus, prin emiterea unei adrese către expert, completarea raportului de expertiză cu defalcarea veniturilor obținute de intimata-pârâtă din prestarea serviciilor de hosting către clienții menționați în obiectivele inițiale, pentru perioadele 20.07.2009 – 25.03.2011, respectiv 05.05.2010 – 25.03.2011, fără TVA; de asemenea, s-a mai apreciat, în raport de aceleași precizări ale apelantei, că se impune și verificarea momentului la care a încetat prestarea serviciului către intimata-pârâtă, motiv pentru care s-a pus în vedere acesteia să depună la dosar înscrisuri din care să rezulte datele la care clienții săi, indicați în expertiză, au încetat folosirea IP-urilor pe care pârâta le-a alocat acestora.

Față de aceste măsuri dispuse de instanța de apel prin încheierea de repunere pe rol a cauzei, recurenta-pârâtă a susținut critici întemeiate pe dispozițiile art. 304 pct. 5 C.proc.civ., susținând că, acestea puteau fi dispuse numai după supunerea lor în dezbaterile contradictorie a părților, iar nu prin însăși încheierea de repunere pe rol.

Înalta Curte constată că, într-adevăr, elementele de conținut ale principiului contradictorialității, principiu ce guvernează desfășurarea procesului civil, ar fi impus instanței de apel să supună spre dezbaterile contradictorie a părților măsurile pe care le considera necesare pentru suplimentarea probatoriului spre lămurirea aspectelor esențiale ale cauzei, aflarea adevărului și justa soluționare a pricinii.

Astfel, în contextul exercitării rolului activ, art. 129 alin. (5) teza finală C.proc.civ. prevede că: „(...) Dacă probele propuse nu sunt îndestulătoare pentru lămurirea în întregime a procesului, instanța va dispune ca părțile să completeze probele. De asemenea, judecătorul poate, din oficiu, să

pună în discuția părților necesitatea administrării altor probe, pe care le poate ordona chiar dacă părțile se împotrivesc.”

Față de conținutul normei anterior citate, rezultă că și probele a căror administrare a fost constatată din oficiu ca fiind necesară pentru lămurirea cauzei, trebuia a fi supuse dezbaterii părților, chiar dacă instanța le putea ordona și în condițiile în care părțile se împotriveau.

În cauză, nu s-a procedat în sensul acestei norme, astfel încât, măsurile dispuse de instanța de apel sunt susceptibile a constitui o încălcare a formelor de procedură ce ar putea conduce la aplicarea sancțiunii nulității (nulitate virtuală, în acest caz), în temeiul art. 105 alin. (2) C.proc.civ., verificare ce va fi efectuată de această instanță de recurs în baza motivului prevăzut de art. 304 pct. 5 C.proc.civ.

Or, dispozițiile art. 105 alin. (2) C.proc.civ. prevăd că în cazul încălcării formelor de procedură, sancțiunea nulității intervine „numai dacă prin aceasta s-a pricinuit părții o vătămare ce nu se poate înlătura decât prin anularea lor.”

Înalta Curte constată că, după dispunerea cauzei pe rol și emiterea adresei către expertul contabil în vederea efectuării unui supliment la raportul de expertiză în sensul celor menționate, la termenul de judecată acordat – 31.10.2013 (până la care a fost depusă completarea raportului de expertiză), cauza a fost din nou amânată pentru termenul din 28.11.2013, instanța dispunând această măsură pentru ca părțile să ia cunoștință de completarea expertizei și să formuleze eventuale obiecțiuni.

Totodată, la termenul din 31.10.2013, intimata-pârâtă a formulat, în baza art. 27 pct. 7 C.proc.civ., art. 124 alin. (3) din Constituție și art. 6 din Convenția europeană a drepturilor omului, cerere de recuzare a președintelui de complet, în motivarea căreia a invocat aceleași aspecte ca cele susținute prin motivele de recurs împotriva încheierii din 19.09.2013.

Cererea de recuzare a fost respinsă prin încheierea din 31.10.2013 (pronunțată de completul de permanență), reținându-se că președintele de complet, prin încuviințarea probelor nu și-a exprimat, explicit sau implicit, părerea asupra soluției ce urmează a fi pronunțată în cauză; s-a considerat că încuviințarea probelor reprezintă o etapă necesară a oricărui proces civil, iar admiterea, respingerea sau ordonarea din oficiu a unor probe, nu se încadrează în ipoteza vizată de art. 27 pct. 7 C.proc.civ.

De asemenea, cererea de recuzare a fost analizată și pe temeiul art. 6 din Convenția europeană, contradictorialitatea fiind considerată un element esențial de conținut al procedurii echitabile; s-a apreciat însă că, prin ordonarea măsurilor prin încheierea din 19.09.2013, este exclusă concluzia lipsei de imparțialitate a judecătorului recuzat, atât din punct de vedere obiectiv, cât și din punct de vedere subiectiv; totodată, s-a reținut că măsurile de suplimentare a probatoriului au fost dispuse ca urmare a depunerii cererii precizatoare de către apelanta-reclamantă în ședința publică din 05.09.2013 și că acestea au fost dezbătute la acel termen; totodată, părțile aveau posibilitatea de a depune concluzii asupra tuturor aspectelor pe care le considerau relevante.

Față de această succesiune a faptelor, în ce privește recursul formulat împotriva încheierii din 19.09.2013, Înalta Curte constată că în cauză nu poate fi reținută incidența motivului de casare prevăzut de art. 304 pct. 5 C.proc.civ., având în vedere că, astfel cum deja s-a arătat, la termenul acordat din 31.10.2013, instanța de apel a dispus amânarea judecării la o dată ulterioară, dându-se părților posibilitatea de a lua cunoștință de completarea raportului și de a formula eventuale obiecțiuni, măsuri menite a asigura efectivitatea dreptului la apărare; de altfel, obiecțiunile ambelor părți au fost dezbătute la termenul din 28.11.2013, astfel cum rezultă din practica încheierii redactate pentru acel termen.

În același timp, Înalta Curte apreciază că principiului contradictorialității nu trebuie să fie aplicat de o manieră absolută sau de natură a se circumscrie unui formalism excesiv.

Către această concluzie conduc și dispozițiile anterior citate ale art. 105 alin. (2) C.proc.civ., care dispun în sensul subsidiarității sancțiunii nulității actului efectuat cu încălcarea formelor de procedură, astfel că, sancțiunea va fi operantă în cazul în care a pricinuit părții o vătămare care nu ar putea fi altfel înlăturată.

Or, dezbaterea contradictorie a probelor a căror necesitate a fost stabilită din oficiu (prin urmare, cu respectarea principiului contradictorialității), chiar în varianta în care ambele părți se împotriveau, nu ar fi fost de natură a împiedica administrarea completării raportului de expertiză, sens în care dispune art. 129 alin. (5) teza finală C.proc.civ.; această constatare permite Înaltei Curți a reține absența oricărei vătămări a recurenteii pârâte prin măsurile dispuse de instanța de apel prin încheierea din 19.09.2013 ca decurgând din dispunerea măsurilor de completarea a probelor prin însăși încheierea de repunere pe rol, în lipsa dezbaterii contradictorii, în prealabil, a acestora.

Mai mult decât atât, către aceeași concluzie converg și măsurile dispuse la termenul din 31.10.2013, în sensul amânării cauzei pentru ca părțile să ia cunoștință de completarea raportului de expertiză, ca și pentru a formula eventuale obiecțiuni, drept a cărui exercitare efectivă a fost asigurată la termenul din 28.11.2013.

În ce privește respingerea cererii de recuzare a președintelui de complet, soluție dispusă prin încheierea din 31.10.2013, Înalta Curte constată că nu pot fi reținute ca viabile criticile formulate de recurenta-pârâtă.

Astfel, cererea de recuzare a fost întemeiată pe dispozițiile art. 27 pct. 7 C.proc.civ. și ale art. 6 alin. (1) din Convenția europeană a drepturilor omului, iar completul de permanență investit cu soluționarea cererii a analizat ambele temeuri ale acesteia, apreciind, în aplicarea acestor norme, că cererea de recuzare este neîntemeiată; prin urmare, au fost avute în vedere și noțiunile de imparțialitate obiectivă (lipsa oricărei prejudecăți a judecătorului), imparțialitate subiectivă (lipsa oricărui interes al judecătorului), precum și cea de aparență a imparțialității („justiția nu trebuie doar făcută, ci trebuie a fi văzută că este făcută”), astfel cum aceste concepte au fost conturate în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului și la care recurenta a făcut ample referiri prin motivele de recurs.

Cele anterior constatate, dar și având în vedere că dispozițiile constituționale menționate de recurentă nu pot fi avute în vedere ca temeuri juridic distincte de prevederile art. 27 pct. 7 C.proc.civ. și de cele ale art. 6 din Convenția europeană, conduc la concluzia caracterului nefondat al criticilor recurenteii împotriva încheierii din 31.10.2013; celelalte aspecte dezvoltate de aceasta în cadrul memoriului de recurs reprezintă exclusiv chestiuni ce țin de aprecierea elementelor relevante ale cauzei pe care a fost întemeiată în fapt cererea de recuzare și a căror analiză excedează competențelor legale ale acestei instanțe de recurs.

În consecință, au fost respinse ca nefondate recursurile formulate de pârâtă împotriva încheierilor de ședință din 19.10.2010 și 31.10.2013, în aplicarea dispozițiilor art. 312 alin. (1) C.proc.civ.

1. c) Prin recursul formulat împotriva deciziei pronunțate asupra apelului reclamantei, pârâtă dezvoltă patru critici întemeiate pe prevederile art. 304 pct. 9 C.proc.civ.

Prima dintre ele vizează faptul că, instanța de apel, deși identifică natura serviciului prestat de recurentă, nu face nicio diferență între diversele tipuri de stocări de tip hosting; în ce privește serviciul prestat de către recurentă, în opinia sa, nu exista o dispută în cauză, astfel încât acest aspect nu ar fi impus o analiză distinctă în cadrul deciziei.

Înalta Curte apreciază că într-o corectă aplicare a dispozițiilor Legii nr. 365/2002 privind comerțul electronic, instanța de apel a stabilit premisele de analiză a cererii de chemare în judecată al cărei temei juridic, în principal, l-a constituit dispozițiile art. 139 din Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe.

Reclamanta a procedat la formularea cererii de chemare în judecată în virtutea legitimării sale procesuale active consacrate de art. 139 alin. (1) din Legea nr. 8/1996, pentru a se solicita constatarea încălcării drepturilor conexe ale producătorilor de fonograme în numele și pe seama cărora a formulat acțiunea (membrii săi la data formulării cererii).

Aceste drepturi a căror încălcare a fost reclamată și pentru care s-a formulat cererea în despăgubiri împotriva pârâtei, drepturi patrimoniale ale producătorilor de fonograme (titulari de drepturi conexe dreptului de autor), sunt cele prevăzute de art. 105 alin. (1) lit. a) și g) din Legea nr. 8/1996, anume: dreptul exclusiv de a autoriza sau interzice reproducerea prin orice mijloc și sub

orice formă a propriilor înregistrări sonore (lit. a) și punerea la dispoziția publicului a propriilor înregistrări sonore, astfel încât să poată fi accesate, în orice loc și în orice moment ales, în mod individual, de către public (lit. g).

Cum potrivit calificării date de instanța de apel, recurenta pârâtă este furnizor de servicii de internet - IT (servicii acces internet și servicii hosting), în mod corect conduita acesteia a fost analizată în raport cu dispozițiile legii care-i reglementează și organizează activitatea, anume Legea nr. 365/2002.

Se impune precizarea că acest act normativ transpune în legislația națională Directiva 2000/31/CE referitoare la anumite aspecte juridice privind serviciile societății informaționale, în special comerțul electronic în piața internă, publicată în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene nr. L 178/2000; câteva aspecte legate de aplicarea acestei Directive au fost dezlegate de Curtea de Justiție a Uniunii Europene în cauzele pe care și instanța de apel le-a avut în vedere.

Referindu-se la considerentul 42 al acestei Directive, recurenta a susținut că instanța de apel nu a făcut distincția (și nici aplicarea acestei distincții) între categoria furnizorilor activi și cea a furnizorilor pasivi.

Înalta Curte constată, chiar dacă prin considerentele deciziei recurate nu se menționează *expressis verbis* noțiunea de furnizor pasiv, că instanța de apel a analizat faptele pârâtei pe baza art. 14 alin. (1) din Legea nr. 365/2002, iar nu în temeiul art. 14 alin. (2) din același act normativ, care stabilește răspunderea furnizorilor activi ai societății informaționale; potrivit art. 14 alin. (2) din Directivă, ca și în conformitate cu cele enunțate în explicitarea Directivei 2000/31/CE prin considerentul 42 din Preambulul acesteia, răspunderea furnizorilor activi operează în condiții mult mai restrictive decât cea a furnizorilor pasivi.

Considerentul 47 din Preambulul aceleiași Directive: „Absența obligației generale în materie de supraveghere” este invocat de către recurenta-pârâtă fără a avea legătură cu soluția adoptată de instanța de apel, întrucât capătul de cerere privind solicitarea reclamantei de obligare a sa la instalarea în propriul sistem informatic a măsurilor tehnice de protecție a produselor membrilor reclamantei, cu scopul identificării și filtrării (înlăturării) reproducerilor neautorizate; or, instanța de apel a confirmat soluția tribunalului de respingere a acestui capăt de cerere, prin aplicarea celor dezlegate de CJUE prin hotărârea pronunțată în cauza *C-360/10 SABAM și Netlog NV*, considerente ce nu se mai impun a fi reluate și în prezentele considerente.

Înalta Curte constată că instanța de apel a făcut o corectă și riguroasă analiză a condițiilor în care poate interveni exonerarea de răspundere a furnizorului pasiv de servicii ale societății informaționale, prin raportate la cerințele art. 14 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 365/2002, în condițiile în care pentru furnizorul pasiv s-a avut în vedere înțelesul conceptual indicat de CJUE (Marea Cameră) în Hotărârea din 12 iulie 2011, pronunțată în cauza *C-324/09 L'Oréal SA c. eBay International AG ș.a.*, premisele de analiză ale cauzei de față fiind similare cu premisele la care instanța uniunii s-a raportat, contrar celor susținute de recurentă.

În plus, Înalta Curte constată că invocarea unei hotărâri a Curții de Apel din Paris în cuprinsul căreia s-a calificat ca fiind o activitate neutră simpla activitate de indexare a unor cuvinte cheie de către furnizorul de servicii (activitate circumscrisă noțiunii de furnizor pasiv) este lipsită de relevanță, în condițiile în care, astfel cum deja s-a arătat, instanța de apel a avut în vedere calitatea pârâtei de furnizor pasiv (neutru, intermediar) al informațiilor furnizate de către titularii de site-uri, iar nu pe cea de furnizor activ.

Astfel, prin furnizor pasiv („furnizor intermediar” conform paragrafului 112 din Hotărâre) se înțelege cel care nu intervine asupra informației, deci care are o poziție neutră față de informația postată și oferă clienților săi exclusiv un suport tehnic (prin punerea la dispoziție a unui spațiu virtual de postare a unor informații accesibile publicului), așadar, furnizorul care nu organizează, nu gestionează informația stocată de către titularul de site (în speță, clienții pârâtei), nu o prelucrează ori nu oferă asistență prin care să se tindă la optimizarea prezentării sau la promovarea informațiilor stocate pe site (potrivit celor descrise de Curte în paragraful 112-114 din aceeași Hotărâre).

Conform art. 14 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 365/2002, rezultă că furnizorul pasiv de servicii constând în stocarea informației furnizate de un destinatar al serviciului respectiv (stocarea permanentă a informației sau stocarea-hosting) va fi exonerat de răspunderea ce poate fi antrenată din cauza caracterului nelegal al activității sau a informației postate ori a faptului că *informația în cauză ar putea vătăma drepturile unui terț* (precum în speță), numai dacă acesta, după ce *a luat cunoștință* fie de caracterul nelegal al informației (ori al activității), fie doar de caracterul potențial vătămător al acesteia, *acționează rapid în vederea eliminării sau a blocării accesului la aceasta*.

Înalta Curte constată că toate aceste condiții legale în care poate interveni exonerarea de răspundere civilă a furnizorului pasiv de servicii au fost analizate ca atare de instanța de apel; prin urmare, a fost înlăturată ca nefondată prima critică dezvoltată de recurenta-pârâtă.

Cea de-a doua critică privește faptul că instanța de apel a constatat aplicarea directă a dispozițiilor art. 14 din Legea nr. 365/2002, fără a constata o încălcare efectivă a vreunui drept de autor.

Astfel cum s-a menționat în debutul analizei recursului pârâtei, prin cererea de chemare în judecată, s-a solicitat, într-un prim capăt de cerere, constatarea încălcării drepturilor patrimoniale ale producătorilor de fonograme în numele cărora reclamanta a acționat, anume dreptul exclusiv constând în autorizarea sau interzicerea reproducerii prin orice mijloc și sub orice formă a propriilor înregistrări sonore [art. 105 lit. a) din Legea nr. 8/1996], precum și de a pune la dispoziția publicului propriile înregistrări sonore, astfel încât să poată fi accesate, în orice loc și în orice moment ales, în mod individual, de către public [art. 105 lit. g) din aceeași lege].

Înalta Curte constată că o atare critică este comună cu una dintre criticile formulate și de către reclamantă, astfel încât, va fi analizată în acest context, întrucât, din perspectiva recursului pârâtei nu va atrage decât completarea considerentelor instanței de apel din acest punct de vedere, iar nu modificarea deciziei recurate; în schimb, în evaluarea recursului reclamantei, critica acesteia va avea efectul admiterii acestui capăt de cerere, urmare a admiterii recursului, întrucât reclamanta este titulara (și a) acestei cereri respinse de prima instanță, soluție confirmată de instanța de apel.

Într-adevăr, potrivit celor susținute de ambele părți, nu poate fi antrenată răspunderea civilă delictuală a unei persoane fizice sau juridice în absența săvârșirii unei fapte ilicite de către aceasta.

Relevante, din punct de vedere al dezlegării acestei critici, sunt dispozițiile art. 11 din Cap. 4 (Răspunderea furnizorilor) al Legii nr. 365/2002 care dispun astfel:

„(1) Furnizorii de servicii sunt supuși dispozițiilor legale referitoare la *răspunderea civilă*, penală și contravențională, în măsura în care prin prezenta lege nu se dispune altfel.

(2) Furnizorii de servicii răspund pentru informația furnizată de ei *înșiși sau pe seama lor*.

(3) Furnizorii de servicii *nu răspund* pentru informația transmisă, stocată sau la care facilitează accesul, *în condițiile prevăzute la art. 12 - 15.*”

Față de aceste dispoziții legale, rezultă că răspunderea civilă delictuală a recurantei-pârâte poate fi antrenată chiar atunci când informația nu este difuzată de ea însăși, ci doar este furnizată pe seama sa, adică de titularii site-urilor care au furnizat informația prin care se încalcă în mod direct drepturile unui terț (în cauză, drepturile conexe ale producătorilor de fonograme) și pentru care pârâta prestează servicii de stocare permanentă a respectivei informații (stocarea-hosting).

De asemenea, destinatarii serviciilor pârâtei (titularii celor 8 site-uri incriminate) au calitatea de furnizori de servicii de același tip, de pe poziția furnizorului activ; ca atare, reclamanta avea alegerea între a o chema în judecată pe pârâtă sau pe titularii acestor site-uri; reclamanta însă nu a fost în măsură a formula cererea în contradictoriu cu autorii direcți, întrucât nu cunoștea identitatea acestor persoane anterior derulării procedurii judiciare din cauza de față, având în vedere că la momentul solicitării sale de a le deconspira identitatea, pârâta s-a prevalat de dispozițiile Legii nr. 677/2001 privind protecția persoanelor cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal; în consecință, reclamanta a chemat în judecată nu pe furnizorul activ, ci pe cel intermediar sau pasiv care, la rândul său, avea posibilitatea legală de a-i chema în garanție pe titularii acestor site-uri cărora le-a furnizat servicii de internet.

Din coroborarea dispozițiilor art. 11 și art. 14 (ce interesează în speță) din Legea nr.

365/2002, rezultă că mecanismul antrenării răspunderii furnizorului pasiv (în termenii concepuți de Directivă) se grefează pe răspunderea civilă delictuală pentru fapta altuia, în contextul instituțiilor de drept material din legea națională, însă doar în cazul în care nu sunt incidente cauzele de exonerare de răspundere descrise de art. 14 alin. (1) lit. a) sau b) din Legea nr. 365/2002.

Prin urmare, titularii celor 8 site-uri sunt autorii direcți ai faptei ilicite de reproducere pe site-urile în discuție a unor înregistrări sonore, fără autorizarea titularilor de drepturi conexe (producătorii acelor înregistrări sonore), precum și a faptei ilicite de a pune la dispoziția publicului înregistrările sonore ale producătorilor de fonograme reprezentați de reclamantă, astfel încât să poată fi accesate, în orice loc și în orice moment ales, în mod individual, de către public, de asemenea, fără consimțământul acestora.

Pentru că recurenta pârâtă a pus la dispoziția acestor titulari de site-uri un spațiu virtual de stocare permanentă a informațiilor furnizate către public, informații prin care, în absența autorizării de către producătorii de fonograme, se încălcau drepturile conexe dreptului de autor aparținând acestora [prevăzute ca atare de art. 105 alin. (1) lit. a) și g) din Legea nr. 8/1996], pârâta devine parte a lanțului causal prin care aceste încălcări s-au produs.

În consecință, chiar dacă nu a acționat în mod direct și nemijlocit în raport cu informațiile furnizate (postându-le ea însăși sau acordând asistență titularilor în promovarea informațiilor, prin organizarea și optimizarea site-urilor etc.), recurenta-pârâtă răspunde pentru informațiile furnizate pe seama sa de către administratorii de site, așadar pentru fapta acestora, conform celor prevăzute de art. 11 alin. (2) din Legea nr. 365/2002, anterior citate.

Numai în cazul în care pârâta „nu a avut cunoștință despre faptul că activitatea sau informația stocată este nelegală și, în ceea ce privește acțiunile în daune, nu are cunoștință despre fapte sau circumstanțe din care să rezulte că activitatea sau informația în cauză ar putea vătăma drepturile unui terț” [art. 14 alin. (1) lit. a) din lege] ori dacă „având cunoștință despre faptul că activitatea sau informația respectivă este nelegală ori despre fapte sau circumstanțe din care să rezulte că activitatea ori informația în cauză ar putea vătăma drepturile unui terț, furnizorul de servicii acționează rapid în vederea eliminării sau a blocării accesului la aceasta” [art. 14 alin. (1) lit. b) din același act normativ], ar fi operat exonerarea de răspundere a pârâtei.

Cum prima variantă normativă [cea de la art. 14 alin. (1) lit. a)] nu este incidentă în speță, iar cea de-a doua nu a putut fi reținută în cauză (ipoteze alternative), rezultă că, urmare a săvârșirii faptelor ilicite de către clienții pârâtei nu operează excepția (exonerarea de răspundere a furnizorului pasiv), ci regula de la art. 11 alin. (2) din actul normativ de referință; în consecință, recurenta pârâtă însăși rămâne răspunzătoare în raportul juridic obligațional dedus judecății.

Cele două alineate ale art. 14 din Legea nr. 365/2002 fixează diferența de tratament juridic între furnizorul de servicii activ (alin. 2) și furnizorul de servicii pasiv (alin. 1), astfel încât furnizorul de servicii activ nu va putea fi exonerat de răspundere nici în condițiile descrise la alin. (1) lit. a) și b), acesta fiind în mod direct responsabil de informația furnizată fie pentru că a postat-o el însuși, fie că a acordat asistență titularului de site în organizarea și promovarea ei, nefiind numai un furnizor intermediar, neutru.

Totodată, Înalta Curte constată că este lipsită de interes pentru situația sa juridică în proces, comparația pe care recurenta o face între formele de redactare a textelor art. 14 alin. (1) din Directiva 2000/31, cât și de echivalentul acestuia din legea națională, respectiv art. 14 alin. (1) din Legea nr. 365/2002, întrucât diferențele dintre două texte și stabilirea unei eventuale ierarhii cu privire la forma mai favorabilă (Directiva sau legea națională), privesc ipoteza de la art. 14 alin. (1) lit. a), neincidentă în speță.

Or, în cauza de față, instanța de apel în mod legal a avut în vedere și a făcut aplicarea prevederilor art. 14 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 365/2002, dat fiind că s-a reținut, pe baza unei temeinice analize a materialului probator administrat în cauză, că pârâta a avut cunoștință în mod efectiv despre caracterul ilicit al informațiilor furnizate de clienții săi, ca efect al notificărilor ce i-au fost adresate de către reclamantă, calificate de curtea de apel ca fiind *suficient de precise și susținute* din perspectiva finalității normei (cunoașterea faptului relevant), exigență enunțată și prin

Hotărârea CJUE, dată în cauza C-324/09, *L'Oréal SA împotriva eBay International AG ș.a.* (paragraf 122).

În acest context, Înalta Curte constată că nu pot fi evaluate criticile recurenteii cu privire la aprecierea materialului probator al cauzei în sensul stabilirii momentului și faptului relevant în speță, atributul exclusiv al instanțelor de fond (deci, și a celei de apel), întrucât ele privesc situația de fapt a cauzei, astfel că aceste aspecte nu intră în limitele de analiză date de lege în competența instanței de recurs - controlul de legalitate.

Ca atare, pentru acest motiv, nu vor fi analizate susținerile recurenteii cu privire la conținutul notificărilor pe care reclamanta i le-a adresat și nici cu privire la conținutul expertizei extrajudiciare efectuate de ORDA la solicitarea reclamantei, la dinamica site-urilor etc., având în vedere că acestea sunt critici de netemeinicie relative la situația-premisă pentru evaluarea cerințelor prevăzute de lege pentru a putea interveni exonerarea de răspundere a furnizorului de servicii de stocare-hosting (anume că informația furnizată pe site-urile în discuție „ar putea vătăma drepturile unui terț” - ale producătorilor fonogramelor postate pe acele site-uri, conform art. 14 alin. (1) lit. b) din lege.

În ce privește critica dezvoltată cu privire la neaplicarea în cauză a dispozițiilor art. 15 din Legea nr. 365/2002, Înalta Curte apreciază că și aceasta este nefondată.

Astfel, se constată că potrivit distincțiilor ce rezultă din art. 11 alin. (3), furnizorii de servicii informaționale pot să transmită, să stocheze sau să faciliteze accesul la informații (dintre care, unele pot prejudicia drepturile unor terți), fiecare tip de serviciu al societății informaționale dintre cele menționate, făcând obiectul unei dispoziții speciale a legii: astfel, art. 12 reglementează intermedierea prin simpla transmitere; art. 13 - stocarea temporară a informației, stocarea-caching; art. 14 - stocarea permanentă a informației, stocarea-hosting, în timp ce art. 15 are ca obiect de reglementare situația în care serviciul furnizorului constă în *punerea la dispoziția destinatarilor serviciului său a unor instrumente de căutare a informațiilor sau a unor legături cu alte pagini web.*

Față de aceste distincții și constatând domeniul de aplicare al fiecărui text, Înalta Curte constată că în mod legal instanța de apel a reținut că serviciile furnizate de recurentă se încadrează în prevederile art. 14 din Legea nr. 365/2002 (aspect despre care aceasta susține că nici nu l-ar fi contestat), iar nu în cele ale art. 15, astfel cum fără temei invocă recurenta.

Situația de fapt reținută de instanțele de fond, anterior descrisă, confirmată în mod constant și de către recurentă, conduce la concluzia incidenței art. 14 din lege, întrucât recurenta a pus la dispoziția clienților săi un spațiu virtual de stocare permanentă a informației, iar nu instrumente de căutare a informațiilor sau a unor legături cu alte pagini web – obiect de reglementare al art. 15 din lege; în consecință, art. 15 alin. (1) nefiind incident, nu intră în discuție nici aplicarea dispozițiilor art. 15 alin. (2) din Legea nr. 365/2002.

A treia critică formulată de pârâtă vizează faptul că instanța de apel nu ar calificat în mod corect conduita recurenteii în relația cu clienții săi și cu reclamanta AIMR.

Înalta Curte constată însă că, și în contextul acestei critici, recurenta dezvoltă, în principal, doar argumente privind evaluarea materialului probator al cauzei de către curtea de apel cu referire la verificarea îndeplinirii condițiilor legale prevăzute de art. 14 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 365/2002 care ar fi condus la exonerarea sa de răspundere; ca atare, se impune consecința identică celei deja arătate, anume că aceste argumente nu pot fi reapreciate de instanța de recurs, nefiind chestiuni de legalitate, ci de temeinicie.

Astfel, în cadrul acestei critici, au fost făcute susțineri privind greșita reținere a momentului relevant (al cunoașterii de către pârâtă a faptei vătămătoare pentru membrii reclamantei) ca fiind 15.03.2010 în loc de 12.03.2010, sau, eventual, 13.03.2010; de asemenea, s-a criticat aprecierea instanței de apel în sensul caracterului *suficient de precis și susținut* al comunicărilor efectuate de reclamantă (în sensul evaluărilor ce reies ca fiind necesare, din acest punct de vedere, din Hotărârea CJUE din cauza C-324/2009), susținându-se că, în realitate aceste notificări au avut un caracter generic, întrucât ar fi fost lipsite de un obiect clar, în aprecierea recurenteii; că aceste notificări ar fi conținut informații eronate, în condițiile în care pârâta nu este

administratorul site-urilor respective, iar reclamanta cunoștea foarte bine acest lucru; că în luna noiembrie 2011 când a fost efectuată expertiza extrajudiciară de către ORDA, la solicitarea reclamantei, niciunul dintre site-urile incriminate nu mai erau găzduite pe serverele sale.

De asemenea, în legătură cu condiția legală de a „acționa rapid în vederea eliminării sau a blocării accesului la informațiile” ce ar putea vătăma drepturile terților (membrii AIMR), recurenta a invocat faptul nu putea adopta alte măsuri împotriva clienților săi, cu excepția celor întreprinse deja (de atenționare, informare și solicitare de formulare a unui punct de vedere), având în vedere răspunderea contractuală de care era ținută; or, în acest context, instanța de apel a apreciat că aceste notificări (informări, atenționări) adresate titularilor de site-uri niciun moment nu au fost orientate spre scopul prevăzut de lege - eliminarea sau blocarea accesului publicului la informațiile prejudiciabile.

Înalta Curte constată că pe baza coroborării probelor administrate în cauză, instanța de apel a constatat că nici cerința legală anterior menționată nu este îndeplinită, în mod legal fiind înlăturată și apărarea pârâtei în sensul că la măsurile efective și prompte de eliminare sau blocare a accesului la informațiile furnizate de clienții săi, s-ar fi opus prioritatea răspunderii sale contractuale; de asemenea, se constată că instanța de apel s-a referit în mod corespunzător la inopozabilitatea față de reclamantă a efectelor contractelor invocate, în corelație cu principiul relativității efectelor contractului.

În plus, întreruperea folosirii serviciilor sale de către titularii site-urilor, în mod corect nu a fost identificată de curtea de apel ca fiind efectul direct al notificărilor adresate clienților săi de către pârâtă (acțiunile rapide ale furnizorului, în sensul textului, fiind circumscrise în mod necesar finalității de a se elimina sau bloca informațiile); dimpotrivă, închiderea respectivelor site-uri a fost exclusiv actul de voință al administratorilor de site și încă la un moment mult îndepărtat în timp pentru a se putea reține însușirea acestei notificări a pârâtei (improprii scopului legii) ca fiind rapidă, în contextul art. 14 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 365/2002.

Și cea de-a patra critică dezvoltată de recurenta pârâtă, astfel cum rezultă din expozeul prezentei decizii, este în principal o critică de netemeinicie, recurenta imputând instanței de apel faptul de a nu fi coroborat normele legale privind răspunderea civilă delictuală cu materialul probator al cauzei; pe de altă parte, aspectele ținând de aplicarea legii (reluat de către recurentă din cuprinsul criticilor anterioare) au fost deja analizate de această instanță de recurs, prezentându-se anterior, în concret, mecanismul legal de antrenare a răspunderii sale civile delictuale; nici aspectele ținând de depășirea termenului legal de redactare a deciziei de către instanța de apel nu sunt critici de nelegalitate, precizare pe care, de altfel, și recurenta o face în mod expres.

Față de toate aceste considerente, Înalta Curte, în aplicarea dispozițiilor art. 312 alin. (1) C.proc.civ., a respins ca nefondat și recursul formulat de aceeași pârâtă împotriva deciziei date asupra apelului.

2. În cuprinsul memoriului său de recurs, reclamanta se prevalează de dispozițiile art. 304 pct. 8 și 9 C.proc.civ.

Înalta Curte constată că, dezvoltând criticile în susținerea motivului de nelegalitate prevăzut de art. 304 pct. 8 C.proc.civ., recurenta reclamantă se referă la interpretarea dată de instanța de apel precizărilor pe care le-a depus la termenul din 05.09.2013, în explicarea pretențiilor sale, după efectuarea raportului de expertiză contabilă, probă administrată în apel.

Art. 304 pct. 8 descrie ipoteza de nelegalitate constând în interpretarea greșită dată de instanță actului juridic dedus judecății, prin schimbarea naturii ori înțelesului lămurit și vădit neîndoielnic al acestuia.

Or, cererea de chemare în judecată, având obiectul arătat, este întemeiată, în principal, pe răspunderea civilă delictuală a pârâtei, astfel încât, pretențiile concrete deduse judecății nu au presupus în sarcina instanței interpretarea vreunui act juridic.

Pe de altă parte, interpretarea unui act de procedură al părții - o cerere explicativă a întinderii pretențiilor patrimoniale ale reclamantei, depuse în fața instanței de apel, după administrarea probei cu expertiză contabilă (neadministrată în fața tribunalului), nu poate fi

evaluată prin prisma dispozițiilor art. 304 pct. 8 C.proc.civ., întrucât această normă are în vedere accețiunea noțiunii de act juridic din dreptul substanțial - *negotio* (manifestare de voință în sensul de a da naștere, a modifica sau stinge un raport juridic), iar nu aceea de act de procedură.

În consecință, Înalta Curte a recalificat această critică în motivul de recurs prevăzut de art. 304 pct. 5 C.proc.civ., motiv de nelegalitate pe temeiul căruia se analizează orice neregularitate procedurală.

Astfel, sub aspectul celui de-al treilea capăt de cerere (acțiunea în daune), prin cererea de chemare în judecată reclamanta a solicitat să se dispună obligarea pârâtei la acoperirea daunelor materiale în cuantum de 60.000 euro, pricinuite de aceasta, prin refuzul de a acționa rapid în vederea eliminării reproducerilor ilegale din conținutul celor 8 site-uri, respectiv pentru neîndeplinirea obligațiilor legale și pentru neaplicarea măsurilor solicitate de AIMR; de asemenea, la prima instanță, s-a depus o precizare a cererii de chemare în judecată sub aspectul despăgubirilor solicitate de la pârâtă (după depunerea la dosar a raportului de expertiză extrajudiciară efectuat la solicitarea sa de către ORDA), pretenție care privește însă celălalt criteriu legal de evaluare a despăgubirilor (câștigul nerealizat de către reclamantă), iar nu cel al beneficiilor realizate pe nedrept de făptuitor, potrivit enumerării din art. 139 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 8/1996.

În apel, la inițiativa sa, după administrarea probei cu expertiză contabilă, la termenul din 05.09.2013, reclamanta a depus o explicitare a pretențiilor sale în raport cu lămuririle aduse prin efectuarea acestei lucrări de specialitate.

Astfel cum prevede art. 294 alin. (1) C.proc.civ., în apel nu se pot formula cereri noi, cu excepția dobânzilor, ratelor, veniturilor ajunse la termen și a oricăror alte despăgubiri ivite după darea hotărârii primei instanțe - excepția prevăzută de art. 294 alin. (2).

În consecință, acestei cereri depuse de apelanta-reclamantă în timpul ședinței de judecată din 05.09.2013 nu i se putea acorda efectul unei cereri întemeiate pe dispozițiile art. 132 alin. (2) pct. 2 C.proc.civ. (mărire sau micșorare a câtimii obiectului acestui capăt de cerere), ci trebuia a fi considerată o explicitare a pretențiilor formulate la prima instanță; în plus, instanța de apel, pentru a califica această cerere a apelantei doar pe baza conținutului ei intrinsec - deci, în absența unor dezbateri cu un astfel de obiect și care puteau avea loc după repunerea cauzei pe rol -, trebuia să aibă în vedere că expertiza contabilă a fost administrată în etapa procesuală a apelului (nefiind o probă refăcută sau completată dintre cele administrate de tribunal); ca atare, reclamanta dispunea pentru prima dată de elementele de fapt în raport cu care își putea cuantifica pretențiile sub aspectul criteriului beneficiilor realizate pe nedrept de către pârâtă din fapta ilicită.

Pe de altă parte, în cererea de chemare în judecată (actul de investire al instanței), reclamanta nu a indicat momentul limită până la care a formulat cererea de despăgubiri, iar elementul de fapt al închiderii celor 8 site-uri, de asemenea, a fost stabilit în mod cert prin expertiza contabilă, expertiză care a și cuantificat beneficiile încasate de către pârâtă din derularea raporturilor contractuale cu titularii site-urilor respective.

În același timp, în conținutul acestei cereri explicative, apelanta deși se referă la „perioada notificată” (precizând momentul limită de 25.03.2011, data formulării acțiunii), în indicarea pretențiilor sale pe acest capăt de cerere are în vedere cele stabilite prin expertiza contabilă ca fiind beneficiile pârâtei până la data închiderii fiecărui site (majoritatea acestor date fiind situate după investirea instanței prin cererea de chemare în judecată), astfel că nu s-a raportat în cuantificarea pretențiilor doar la beneficiile realizate până la 25.03.2011; or, acest element evaluat în corelare cu menționarea datei de 25.03.2011 genera o contradicție între propriile susțineri ale reclamantei, constatare suficientă pentru a se conchide că instanța de apel nu putea lămuri acest aspect doar pe baza conținutului intrinsec al acestei cereri, astfel încât ar fi fost necesar să solicite lămuriri de la reclamantă sub acest aspect, după repunerea cauzei pe rol, iar nu să dea de plano o interpretare restrictivă, vătămătoare pentru titularul cererii.

Având în vedere că o astfel de dezbateri nu a avut loc în cauză, iar instanța de apel a stabilit întinderea pretențiilor reclamantei într-o manieră prejudiciabilă pentru aceasta, în plus, străină de voința sa internă, Înalta Curte constată caracterul fondat al acestui motiv de recurs, ceea

ce va conduce la admiterea recursului reclamantei și modificarea deciziei recurate, având în vedere că împrejurările de fapt ale pricinii au fost pe deplin stabilite de instanța de apel.

Prin urmare, se va avea în vedere că reclamanta a solicitat obligarea pârâtei la plata unor despăgubiri constând în beneficiile realizate pe nedrept de către pârâtă între data notificării acesteia (diferențiat în legătură cu informațiile prejudiciabile furnizate de fiecare dintre site-uri – 15.03.2010 site-ul www.vitanclub.ro și 05.05.2010 pentru celelalte 7 site-uri) și data închiderii fiecărui site, astfel cum s-a stabilit prin raportul de expertiză, iar nu doar până la data formulării acțiunii în instanță – 25.03.2011.

Astfel, pârâta va fi obligată la plata unor despăgubiri totale (așadar, nu adițional celor acordate de instanța de apel) în sumă de 12.409,56 lei decurgând din beneficiile realizate pe nedrept de către pârâtă prin prestarea serviciilor de stocare-hosting, potrivit concluziilor raportului de expertiză contabilă, după cum urmează: 7.534,22 lei pentru site-ul www.vitanclub.net, pentru perioada 15.03.2010 – 06.10.2011; 305,74 lei pentru site-ul www.muzicalove.ro, pentru perioada 05.05.2010 – 08.12.2012; 349,64 lei pentru site-urile www.mp3alese.intb și www.muzica.onlinefree.ro, pentru perioada 05.05.2010 – 11.01.2011; 3.375,30 lei pentru site-urile www.allmuzica.com și www.muzicazu.net, pentru perioada 05.05.2010 – 14.10.2011; 364 lei pentru site-ul www.netxplor.ro, pentru perioada 05.05.2010 – 05.11.2011 și 480,66 lei pentru site-ul www.musicmp3.ws pentru perioada 05.05.2010 – 30.03.2011.

Cea de-a doua critică formulată de către reclamantă se referă la neacordarea despăgubirilor solicitate constând în câștigul nerealizat/pierderea suferită de membrii AIMR (în numele cărora a acționat) ca urmare a reproducerii și punerii la dispoziția publicului a celor 11.034 fonograme identificate pe site-urile incriminate (conform expertizei extrajudiciare efectuate de către ORDA).

Această critică este însă nefondată.

Înalta Curte a reținut deja că temeiul juridic pentru cererea în acordarea despăgubirilor pentru încălcarea drepturilor patrimoniale ale titularilor drepturilor conexe dreptului de autor (producătorii de fonograme reprezentați de reclamantă) este reprezentat de art. 139 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 8/1996, potrivit căruia:

„(2) La stabilirea despăgubirilor instanța de judecată ia în considerare:

a) fie criteriile cum ar fi consecințele economice negative, în special câștigul nerealizat, beneficiile realizate pe nedrept de făptuitor și, atunci când este cazul, alte elemente în afara factorilor economici, cum ar fi daunele morale cauzate titularului dreptului”, în speță, neintrând în discuție dispozițiile art. 139 alin. (1) lit. b).

Se constată că formularea textului nu este una clară sau lipsită de echivoc, dat fiind caracterul exemplificativ al ipotezelor, ceea ce decurge din prezența locuțiunii „în special”.

Pentru a se conchide însă asupra caracterului alternativ sau cumulativ al acestor criterii, Înalta Curte constată că sunt edificatoare în acest sens cele explicitate prin considerentul 26 din Preambulul Directivei 2004/48/CE (pe care acest text o transpune în materia dreptului de autor), potrivit căruia, pentru repararea prejudiciului „valoarea daunelor-interese acordate titularului dreptului ar trebui să ia în considerare toate aspectele corespunzătoare, cum ar fi câștigul nerealizat de titularul dreptului sau beneficiile fără justă cauză realizate de contravenient și, dacă este cazul, orice prejudiciu moral este cauzat titularului dreptului.”

În consecință, procedând la interpretarea gramaticală a acestui considerent, dată fiind prezența conjuncției cu funcție disjunctivă „sau”, rezultă că cele două variante normative, chiar exemplificative fiind, se exclud, astfel încât nu pot fi invocate în mod cumulativ.

Cum reclamanta, titulară a cererii de chemare în judecată este cea care a formulat cererea de despăgubiri, rezultă că acesteia i-ar fi revenit alegerea oricăruia dintre criteriile enumerate de această normă; atare alegere ține de strategia procesuală pe care o preconiza, precum și de anticiparea efortului probator în oricare dintre ipoteze, dar nu în ultimul rând, de amploarea încălcării, caz în care, în mod evident, criteriul beneficiilor injuste ale furnizorului de servicii era, teoretic, mult mai atractiv.

În același timp, Înalta Curte reține că *sub aspectul criteriilor de determinare a întinderii despăgubirilor*, art. 139 din Legea nr. 8/1996 are caracter de lege specială în raport cu dispozițiile dreptului comun în materia răspunderii civile delictuale, textul menționat avându-și sorgintea în dreptul Uniunii (Directiva 48/2004) care stabilește reguli proprii, cu înțeles autonom.

Ca atare, aceste reguli sunt derogatorii de la cele ale răspunderii civile delictuale pentru determinarea prejudiciului, acesta fiind motivul pentru care criteriul beneficiilor injuste realizate de furnizorul de servicii din activitatea de încălcare a drepturilor exclusive ale producătorilor de fonograme, ca modalitate de reparare a prejudiciului suferit titularii drepturilor conexe, nu are un corespondent în dreptul național, ci se adaugă criteriilor doctrinare naționale; prin urmare, el este aplicabil ca atare în cazul în care, ca în speță, titularii drepturilor încălcate îl aleg drept criteriu legal pentru determinarea despăgubirilor și repararea consecințelor faptei ilicite decurgând din activitatea prin care drepturile lor exclusive au fost încălcate.

Înalta Curte reține, prin urmare, că incidența criteriilor legale prevăzute de art. 139 alin. (2) lit. b) din Legea nr. 8/1996 este alternativă, iar nu cumulativă, însă, în cauza de față, reclamanta a pretins cumularea acestor pretenții, ceea ce nu este posibil, pentru motivele dezvoltate anterior; în plus, la acest moment procesual, opțiunea recurentei-reclamante nu mai era posibilă (chiar în baza unei chestionări din oficiu adresate de Înalta Curte), dată fiind întreaga sa strategie procesuală în fața instanțelor de fond, în condițiile în care în fața curții de apel a solicitat administrarea probei expertiza contabilă pentru stabilirea *beneficiilor injuste ale pârâtei* – la termenul din 07.02.2013.

Totodată, probatoriul administrat este mai bine caracterizat sub aspectul criteriului valorificat și de instanța de apel, în timp ce pretențiile care ar fi valorificat criteriul câștigului nerealizat de către producătorii de fonograme nu se bazează pe probe administrate nemijlocit de către instanță, iar indicarea unui preț mediu de 1,3 euro/melodie descărcată sau ascultată on-line are o doză de arbitrar, criteriul de referință nefiind verificat, ci doar o simplă susținere a reclamantei.

În consecință, imposibilitatea cumulării acestor pretenții este temeiul de drept al respingerii acestei solicitări a reclamantei (cuantificate la suma de 61.679 lei), iar nu absența legăturii de cauzalitate dintre fapta ilicită și acest pretins prejudiciu ori neopunerea acestei pretenții chiar titularilor celor 8 site-uri care nu au fost atrași în proces de reclamantă, cum greșit a stabilit instanța de apel; așa fiind, acele considerente vor fi substituite cu cele arătate anterior în decizia de față; pe de altă parte, nu vor mai fi analizate celelalte aspecte invocate de către recurenta-reclamantă în legătură cu aceleași pretenții.

Având în vedere că toate aceste aspecte au fost deja dezlegate în recursul pârâtei și dat fiind că în petitul acțiunii reclamanta a formulat un capăt de cerere distinct prin care solicitat constatarea încălcării drepturilor patrimoniale exclusive ale producătorilor de fonograme prin faptele săvârșite de către titularii site-urilor și de către pârâtă (mecanismul angajării răspunderii pârâtei și, respectiv raportul dintre fapta sa și cea a clienților săi, legătura de cauzalitate, fiind chestiuni analizate în recursul pârâtei), Înalta Curte constată a fi fondată și această critică a reclamantei în baza art. 304 pct. 9, aspect sub care, de asemenea, decizia recurată a fost modificată.

Ca atare, s-a constatat încălcarea de către pârâtă a drepturilor patrimoniale ale membrilor Asociației Industrii Muzicale din România - AIMR (menționați în cererea de chemare în judecată, membrii ai AIMR la data formulării acțiunii) de a autoriza sau interzice reproducerea și punerea la dispoziția publicului a fonogramelor produse de aceștia, drepturi prevăzute de art. 105 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Legea nr. 8/1996.

Înalta Curte constată a fi fondate însă și criticile formulate de reclamantă cu privire la cheltuielile de judecată, acestea urmând a conduce la reținerea dispozițiilor art. 304 pct. 9 C.proc.civ.

Astfel, se constată că instanța de apel a acordat apelantei reclamante cu titlu de cheltuieli de judecată suma de 4.520 lei constând în: 20 lei taxă judiciară de timbru aferentă apelului, onorariu avocat 1.000 lei (parțial, din totalul sumei de 4.730,60 lei) și 3.500 lei onorariu de expertiză contabilă efectuată în apel, achitat pentru expertul judiciar, desemnat de instanță.

În ce privește onorariul de avocat plătit de apelantă, Înalta Curte constată că este permisă

reducerea de către instanță a acestei părți componente a cheltuielilor de judecată, în temeiul art. 274 alin. (3) C.proc.civ.; cu toate că există un temei de drept incident (la care, de altfel, nu s-a făcut referire prin considerentele deciziei recurate), curtea de apel nu a arătat în raport cu care dintre criteriile legale prevăzute de această normă - valoarea pricinii și munca îndeplinită de avocat - a procedat la reducerea cheltuielilor de judecată efectuate de apelantă cu plata onorariului de avocat (de la 4.730,60 lei la 1.000 lei); în consecință, se constată că această măsură este nu numai nemotivată, ci și lipsită de temei legal, astfel încât, Înalta Curte a acordat aceste cheltuieli apelantei; aplicarea criteriilor de la art. 274 alin. (3) este însă o chestiune de apreciere ce nu poate fi substituită de instanța de recurs.

În ce privește criticile recurenței sub aspectul neacordării onorariului de expertiză extrajudiciară, Înalta Curte constată că acestea sunt nefondate, având în vedere că cele reținute de instanța de apel, anume nesolicitarea acestora în fața primei instanțe, fără distincția subliniată prin motivele de recurs, anume că a precizat inițial în fața tribunalului că doar onorariul de avocat va fi solicitat pe cale separată, nu și cheltuielile cu plata onorariului pentru această probă extrajudiciară, chiar dacă ulterior a revenit asupra acestei cereri.

Instanța de apel nu a acordat însă nici cheltuielile efectuate în apel de către reclamantă cu plata onorariului pentru consilierul său expert, încuviințat pentru efectuarea expertizei contabile, onorariu în sumă de 2.000 lei, ce a fost achitat de către aceasta.

Pentru a decide în acest sens, curtea de apel a avut în vedere că plata onorariului expertului consilier al apelantei reclamante nu este o cheltuială impusă părții de lege sau de anumite împrejurări, astfel încât nu poate fi dispusă obligarea adversarului la suportarea ei.

Înalta Curte apreciază că, în condițiile în care legea permite părților ca la efectuarea expertizei judiciare să fie asistate de consilieri experți [conform art. 18 alin. (1) din OG nr. 2/2000 privind organizarea activității de expertiză tehnică judiciară și extrajudiciară], iar reclamanta a făcut uz de acest drept, solicitând instanței încuviințarea participării unui consilier expert la efectuarea expertizei judiciare contabile, cerere care a fost admisă, nu se poate susține că aceasta nu este o cheltuială legată de proces sau care nu a fost generată de cauza soluționată de instanța de apel, în legătură cu care să nu fie incident același criteriu al culpei procesuale a celui care a căzut în pretenții.

În plus, conform dispozițiilor art. 18 alin. (4) din OG nr. 2/2000 – text referitor, în ansamblul său, la consilierii experți ai părților, prevăd: „Un exemplar original al documentului care face dovada relațiilor contractuale dintre parte și expertul tehnic judiciar sau specialistul care participă la efectuarea expertizei în condițiile prevăzute la alin. (1), precum și a *sumelor datorate acestuia* va fi depus la dosarul cauzei cu cel puțin 5 zile înainte de termenul stabilit pentru depunerea raportului de către expertul tehnic judiciar sau specialistul numit”; așa fiind, Înalta Curte apreciază că rațiunea acestei norme nu poate fi decât aceea ca partea să își poată recupera și aceste cheltuieli, în cazul în care va câștiga procesul, prin aplicarea dispozițiilor art. 274 C.proc.civ.

Asistarea sau reprezentarea părților de experți consilieri reprezintă o garanție procesuală a dreptului la apărare ca și a unei proceduri echitabile, întrucât este posibil, nu de puține ori, ca expertiza să necesite un asemenea grad de calificare, încât părțile să nu poată să se folosească de dreptul de a-i contesta concluziile prin formularea de obiecțiuni, sau, dimpotrivă să și-o însușească, înțelegându-i toate consecințele.

În concluzie, în temeiul art. 274 C.proc.civ., se constată că apelanta reclamantă are dreptul la recuperarea cheltuielilor de judecată efectuate în apel într-un quantum integral de 10.250 lei, sens în care, de asemenea, a fost modificată decizia recurată; acestea constau în: 20 lei taxă judiciară de timbru în apel; 4.730 lei onorariu avocat; 3.500 lei onorariu pentru expertul judiciar și 2.000 lei onorariul achitat consilierului expert contabil.

Conform considerentelor ce preced, Înalta Curte, în aplicarea dispozițiilor art. 312 alin. (1) și (3) C.proc.civ., a admis recursul declarat de reclamantă și a modificat decizia recurată în sensul celor arătate.

7. Încălcarea drepturilor patrimoniale de autor. Utilizarea operei fără consimțământul autorului prin publicarea integrală pe site-ul de internet al unei edituri. Acces nelimitat al publicului la conținutul operei. Prejudiciu cauzat autorului.

Legea nr. 8/1996, art. 10, art. 12, art. 13, art. 14, art. 33
H.G. nr. 1676/2008

Utilizarea unei opere potrivit celor prevăzute de dispozițiile art. 33 alin. (1) din Legea nr. 8/1996 - fără consimțământul autorului și fără plata vreunei remunerații - este multiplu condiționată, nefiind permisă în orice circumstanțe [(de natura celor ce se încadrează în normele de excepție de la lit. a) - i)], și anume: opera să fi fost adusă anterior la cunoștință publică, utilizarea să fie conformă bunelor uzanțe, să nu contravină exploatării normale a operei și să nu îl prejudicieze pe autor sau pe titularii drepturilor de utilizare.

Reproducerea integrală a unei opere prin postarea acesteia pe site-ul de internet al editurii ministerului - în cadrul secțiunii Biblioteca virtuală - cu acces nelimitat pentru public reprezintă o utilizare ce contravine exploatării normale a operei, de natură a-l prejudicia pe autor prin aceea că lipsește de conținut și suprimă orice eventuală intenție a acestuia de a reedita opera, în absența unui acord în acest sens și fără ca opera să fi căzut în domeniul public, iar drepturile patrimoniale de autor să se fi stins (la expirarea duratei legale de protecție).

În acest context, nu pot fi reținute dispozițiile art. 33 alin. (1) lit. e) din Legea nr. 8/1996 (care se referă la "reproducerea specifică realizată de bibliotecile accesibile publicului"), întrucât nu sunt întrunite cerințele legale anterior enunțate de premisa art. 33 alin. (1).

De asemenea, și invocarea dispozițiilor H.G. nr. 1676/2008 privind aprobarea Programului național pentru digitizarea resurselor culturale naționale și crearea Bibliotecii Digitale a României, cu valoare de cauză exoneratoare de răspundere, este lipsită de relevanță în cauză, întrucât limitele exercitării drepturilor patrimoniale de autor sunt cele prevăzute de Legea nr. 8/1996 (art. 33-38). Or, acestor limitări nu le pot fi adăugate alte ipoteze decât prin acte normative speciale, cu egală forță juridică (prin raportare la ierarhia actelor normative) ori prin modificarea și completarea Legii nr. 8/1996, iar nu printr-o hotărâre de guvern care, în limitele prevăzute de lege, nu poate conține decât dispoziții de organizare a aplicării legii, iar nu exercitarea unor atribuții rezervate exclusiv puterii legiuitoare; în plus, contrar celor susținute de recurent, hotărârea de guvern menționată nu și-a propus să legitimizeze încălcarea drepturilor patrimoniale de autor, iar organizarea Bibliotecii Digitale a României nu putea avea ca premisă crearea ei prin nesocotirea drepturilor autorilor ale căror opere sunt postate pe site, ci constituirea acesteia, în condițiile legii.

Încălcarea dreptului patrimonial de autor [decurgând din nesocotirea dispozițiilor art. 33 alin. (1) lit. e) din Legea nr. 8/1996] reprezintă o faptă ilicită de natură a antrena răspunderea civilă delictuală a autorului faptei și, consecutiv, repararea prejudiciului cauzat prin săvârșirea ei.

Secția I civilă, decizia nr. 1109 din 24 aprilie 2015

Prin cererea înregistrată pe rolul Tribunalului București la data de 21 noiembrie 2011, reclamantul A. a chemat în judecată pe pârâții M.I.R.A. și Editura Ministerului, solicitând obligarea pârâților la plata sumelor de 400.000 lei (daune materiale) și 100.000 (daune morale).

În motivarea acțiunii sale, reclamantul a arătat că în vara anului 2011 a început tratative cu unele edituri pentru reeditarea cărții al cărei autor este - „Terorismul și crima organizată transfrontalieră” și care a fost editată la sfârșitul anului 2008, într-o ediție princeps de 500 de exemplare, la Editura Ministerului.

S-a mai arătat de către reclamant că, la publicarea unei cărți, întotdeauna a scos într-o primă ediție un tiraj cu un număr mic de cărți și, în funcție de cerințele pieței, a reeditat respectivul titlu într-un tiraj mai mare, aceasta, cu atât mai mult, cu cât unele aspecte și probleme abordate în

respectivele cărți sunt acum de mare actualitate în țară și în lume. Printre acestea sunt producerea, traficul și consumul de droguri, fenomenul terorismului și combaterea lui, rețelele și filierele de crimă organizată transnațională, precum și prevenirea, descoperirea și combaterea acestor flageluri mondiale.

Unele dintre aceste lucrări au fost ulterior reeditate în tiraje de peste 10-20.000 exemplare; de altfel, autorul intenționa să le traducă și să le reediteze în limbi străine pentru alte state europene și nu numai. Printre acestea, se află și „Terorismul și crima organizată transfrontalieră”, titlul din pricina de față.

Această carte a fost editată la Editura Ministerului într-un tiraj de 500 de exemplare. Cărțile au fost distribuite gratuit unor funcționari publici din instituții ale statului implicate în lupta împotriva terorismului și crimei organizate transfrontaliere (Inspectoratele județene de poliție; poliții de frontieră; direcții centrale și zonale de crimă organizată și antidrog; Interpol; Europol; Punctul Național Focal; SECI; Direcția de Supraveghere și Control Vamal; Autoritatea Națională a Vănilor; Direcții Generale din M.AP.N.; S.R.I.; M.A.E.; Parlamentul României, ș.a.)

În urma unor discuții și tratative economice cu unele edituri și cunoștințe privind antecalculul reeditării acestei cărți și a numărului de exemplare ce vor fi scoase în tiraje eficiente, a aflat că „Terorismul și crima organizată transfrontalieră”, lucrarea ce îi aparține, este publicată complet pe site-ul M.I.R.A.

Aceste adrese sunt publice de pe orice calculator care are legătură la internet sau intranet și permit copierea fie pe suport electronic, transmiterea electronică pe orice adresă de mail, messenger etc. sau multiplicarea pe hârtie a cărții.

Reclamantul a mai arătat că nu a dat niciodată vreun acord scris sau verbal de publicare a cărții „Terorismul și crima organizată transfrontalieră” pe internet sau pe orice alt site; mai mult decât atât, pe coperta interioară a volumului, deasupra datelor legale de publicare a acesteia (descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României și ISBN-ului) este menționat pe fiecare exemplar editat: „Multiplicarea sau editarea acestei lucrări fără acordul scris al autorului este interzisă”.

De aceea, reclamantul consideră că se impune obligarea părților la daune materiale produse prin încălcarea flagrantă și vădită a drepturilor de autor pentru cartea: „Terorismul și crima organizată transfrontalieră” în sumă de 200.000 lei; consideră că această sumă de bani a pierdut-o prin ineficiența reeditării acestei cărți în următorii 3-5 ani într-un tiraj de 20-50.000 cărți în limba română, franceză și engleză și vânzarea în țară și Uniunea Europeană.

În drept, reclamantul a indicat dispozițiile art. 82, 112 și urm., art. 274 C.proc.civ. și pe dispozițiile art. 1 și urm. din Legea nr. 554/2004 privind contenciosul administrativ.

M.I.R.A. a formulat întâmpinare la cererea de chemare în judecată, prin care a susținut că acțiunea este neîntemeiată, astfel încât a solicitat respingerea acțiunii.

Astfel, în esență, s-a arătat că la nivelul anului 2008, activitatea editurii s-a derulat prin realizarea lucrărilor cuprinse în Planul editorial; acesta a fost realizat prin solicitarea de propuneri de la structurile ministerului, în care s-a menționat explicit: „cheltuielile materiale pentru realizarea lucrărilor sunt suportate de la bugetul de stat, iar activitatea editurii nu are scop comercial, lucrările realizate fiind destinate exclusiv pregătirii profesionale și informării publice.”

Lucrarea „Terorismul și crima organizată transfrontalieră”, al cărei autor este reclamantul, a fost inclusă în Planul Editorial al M.A.I. pentru anul 2008, la solicitarea structurii la care autorul lucra în acel moment. Prin adresa din 28.07.2008, Centrul de Cooperare Polițienească Internațională a înaintat propunerile destinate pregătirii profesionale și informării publice, în vederea definitivării planului editorial.

Tipărirea volumului (160 de pagini) a fost aprobată de secretarul general al M.A.I., pentru un număr de 500 de exemplare, lucrarea fiind ridicată de la Tipografia M.A.I. la data de 10.09.2008. Costul pentru realizarea lucrării a fost suportat integral de la bugetul de stat și a însemnat un consistent efort bugetar (conform adresei Direcției Generale Management Logistic și Administrativ din 21.01.2008, Centrului Cultural i-a fost solicitată diminuarea costurilor fie prin

încadrarea întregului plan editorial în suma de 68.290 lei, fie prin diminuarea bugetului de venituri și cheltuieli).

După tipărirea lucrării „Terorismul și crima organizată transfrontalieră”, editura a asigurat depunerea exemplarelor la Depozitul legal de carte, conform Legii nr. 111/1995, modificată și completată cu Legea nr. 594/2004; tirajul lucrării a fost predat structurii solicitante - C.C.P.I. și a fost distribuit de autor, aspect recunoscut și de reclamant prin cererea de chemare în judecată.

După momentul ridicării tirajului, autorul nu a menținut legătura cu editura, neexistând nicio solicitare din partea acestuia privind reeditarea lucrării sau acordarea avizului acestei structuri în vederea retipăririi cărții la o altă editură.

În luna septembrie 2010, a fost inaugurat site-ul editurii realizat, conform aprobării, în colaborare cu Direcția Generală pentru Comunicații și Tehnologia Informației. Site-ul conține, alături de multe alte secțiuni, și pe cea intitulată Biblioteca virtuală, care are un scop necomercial și cuprinde „lucrări destinate pregătirii profesionale și informării publice”; pe acest site au fost postate lucrări tipărite în perioada 2003-2011; lucrările incluse în secțiunea respectivă nu au un caracter clasificat, fiind solicitate de personalul M.A.I. și elevii/studenții unităților de învățământ ale acestei instituții care nu au putut intra în posesia cărților ca urmare a tirajelor insuficiente.

Realizarea Bibliotecii virtuale a avut la bază H.G. nr. 1676/2008 privind aprobarea Programului național pentru digitizarea resurselor culturale naționale și crearea Bibliotecii Digitale a României. Actul normativ menționat făcea referire, în art.1, la principiul libertății de informare și al accesului universal la informație, precum și la necesitatea integrării resurselor culturale naționale în biblioteca digitală europeană.

Din motivele menționate mai sus, au fost incluse în biblioteca virtuală toate cele trei volume amintite, inclusiv cel al autorului A.

Pentru lucrări din acest domeniu, M.A.I. nu trebuie să solicite acordul autorilor în vederea postării pe site, sens în care pârâta se prevalează de dispozițiile art. 33 lit. a) și e) din Legea nr. 8/1996, care stabilesc limitarea exercitării drepturilor patrimoniale de autor.

La data de 19.01.2012, M.A.I. reprezentat prin Direcția Generală Juridică, a formulat completare la întâmpinare prin care a precizat punctul său de vedere cu privire la daunele morale pretinse de reclamant.

Reclamantul a formulat o completare a cererii de chemare în judecată, prin care a dezvoltat temeiul juridic al acțiunii, redând textele de lege care, în aprecierea sa, justifică pretențiile formulate prin cererea de chemare în judecată; în consecință, s-au invocat dispozițiile Legii nr. 8/1996 și H.G. nr. 1676/2008.

La 7.06.2012, reclamantul a depus o cerere precizatoare prin care a solicitat obligarea pârâtului la plata de despăgubiri în cuantum de 1.000.000 lei, reprezentând prejudiciul estimat ca urmare a încălcării drepturilor de autor, din care 800.000 lei cu titlul de daune materiale, câștigul nerealizat care constă în profitul sperat în mod rezonabil de reclamant înaintea publicării operei pe site-ul pârâtului, aferent unei perioade de 10 ani; suma de 200.000 lei cu titlul de daune morale; obligarea pârâtului să retragă de pe site-ul oficial al instituției, precum și de pe site-ul editurii acestei instituții lucrarea „Terorismul și crima organizată transfrontalieră” al cărei autor este.

Prin sentința civilă nr.1881 din 18.10.2012, Tribunalul București, Secția a V-a civilă a respins acțiunea ca nefondată.

Pentru a pronunța această sentință, prima instanță a reținut următoarele:

Reclamantul a predat manuscrisul lucrării „Terorismul și crima organizată transfrontalieră” Editurii Ministerului care a editat-o la sfârșitul anului 2008, într-o ediție princeps în 500 de exemplare.

Acest demers a fost urmare a unei adrese emise de șeful grupului de presă și șeful editurii din 22.08.2007, prin care solicita lucrări pentru definitivarea proiectului de Plan editorial pe anul 2008 și care viza lucrări profesionale din domeniul managementului, cursuri și manuale de specialitate, ghiduri, lucrări juridice și de cazuistică.

Pentru cheltuielile materiale pentru realizarea lucrărilor s-a prevăzut că acestea sunt

suportate de la bugetul de stat; activitatea Editurii Ministerului nu are scop comercial, întrucât lucrările realizate sunt destinate exclusiv pregătirii profesionale și informării publice, aspect cunoscut încă de la început de către reclamant; de altfel, acesta a precizat încă prin motivele cererii de chemare în judecată că, personal, a distribuit cărțile în mod gratuit unor funcționari publici din instituțiile statului, implicate în lupta împotriva terorismului și crimei organizate transfrontaliere.

Pe de altă parte, tribunalul a mai constatat că prin răspunsul la întâmpinare, formulat de reclamant, acesta a confirmat că tipărirea volumului s-a făcut cu suma de 4.175 RON, suportată din bugetul statului, reclamantul menționând că „efortul... era normal pentru a oferi un plus de pregătire personalului, elevilor și studenților.”

Prima instanță a constatat că dispozițiile art. 33 - 38 din Legea nr. 8/1996 prevăd limitele exercitării drepturilor de autor, reglementând situațiile și condițiile în care diverse persoane, fără consimțământul autorului sau al titularului dreptului de autor și fără plata unei remunerații, pot utiliza sau transforma o operă.

Astfel, în cazurile prevăzute de art. 33 - 38, contrar drepturilor conferite de art. 12 - 13, titularul dreptului de autor nu are posibilitatea juridică de a se opune utilizărilor sau transformărilor neautorizate ale operei, ceea ce se traduce printr-o restrângere a exercițiului drepturilor în cauză.

Instanța a precizat că situațiile descrise la art. 33 - 38 din Legea nr. 8/1996 reprezintă aplicații *in concreto* ale dispozițiilor art. 53 din Constituție care reglementează criteriile generale în care poate fi restrâns exercițiul oricăror drepturi sau libertăți, iar prin instituirea acestor restrângeri se dă satisfacție cerințelor unor drepturi constituționale, cum ar fi: dreptul la informație (art. 31), dreptul la învățătură (art. 32) și accesul la cultură (art. 33); de asemenea, s-a urmărit și satisfacerea unor interese generale legate de activitatea autorităților statului, inclusiv în materia “instrucției penale”.

Astfel, art. 33 alin. (1) din Legea nr. 8/1996 prevede că sunt premise fără consimțământul autorului și fără plata vreunei remunerații următoarele utilizări ale unei opere adusă anterior la cunoștință publică, cu condiția ca acestea să fie conforme bunelor uzanțe, să nu contravină exploatarea normală a operei și să nu-l prejudicieze pe autor sau pe titularii dreptului de utilizare: a) *reproducerea unei opere pentru scopuri de siguranță publică*; e) *reproducerea specifică realizată de bibliotecile accesibile publicului, de instituțiile de învățământ sau muzee ori de către arhive, care nu sunt realizate în scopul obținerii unui avantaj comercial sau economic, direct ori indirect.*

Reproducerea realizată pentru scopuri de siguranță publică, indiferent de persoana sau procedura în cadrul căreia sunt realizate trebuie circumscrise unor scopuri legate de siguranța publică, cum ar fi cele pentru combaterea unor fapte antisociale. Siguranța publică este o componentă a securității naționale la care se referă unele texte din Constituție, astfel că indiferent de categoria din care fac parte, reproducerea prevăzută de art. 33 alin. (1) lit. a) vizează satisfacerea unui interes public.

Tribunalul a constatat că prin întâmpinarea formulată, pârâta a susținut că lucrarea reclamantului, publicată pe site-ul editurii vizează pregătirea profesională și informarea publică, fiind solicitată de personalul M.A.I. și elevii și studenții unităților de învățământ aparținând acestei instituții, care nu au putut intra în posesia cărților, susținere necombătută de reclamant.

Pe de altă parte, la dosarul cauzei nu s-au administrat probe din care să rezulte că publicarea lucrării reclamantului s-a făcut în scopul unor avantaje pecuniare; totodată, s-a apreciat că autorul este supus unui regim juridic discriminatoriu în care opera este utilizată fără consimțământul său, însă condiția ca opera să fi fost adusă anterior la cunoștința publică a fost instituită pentru că legiuitorul prezumă că, prin divulgare, autorul își asumă și posibilitatea folosirii ei de către alte persoane.

Cerința legală de „a nu contraveni exploatarea normală a operei” presupune ca terții care utilizează opera în modalitățile stipulate de art. 33 - 38 să respecte natura literară, artistică sau științifică a operei, după caz.

Ultima cerință a textului, a mai reținut tribunalul, obligă terții să utilizeze opera, astfel încât să nu-l prejudicieze pe autor; față de referirea fără distincție la prejudiciu, a apreciat instanța,

această cerință vizează atât prejudiciul de natură patrimonială, cât și prejudiciul moral.

Potrivit art. 139 alin. (2) din Legea nr. 8/1996, titularii ale căror drepturi au fost încălcate pot solicita instanțelor de judecată, printre altele, repararea prejudiciului calculat potrivit normelor legale.

În aplicarea acestei norme, s-a apreciat că, în speță, autorul nu a putut dovedi prejudiciul.

Astfel, nu s-au făcut studii de marketing, nu s-au administrat probe din care să rezulte volumul de cerere pe piață al unei astfel de lucrări și posibilitatea de vânzare rapidă într-un tiraj mare; de asemenea, reclamantul nu a făcut dovada unui volum mare de vânzări nici pentru celelalte lucrări ale sale, editate anterior.

Cu referire la lucrarea din cauză, a rezultat că cele 500 de exemplare tipărite inițial au fost distribuite gratuit; în plus, nu s-au administrat dovezi din care să rezulte că odată ajunsă la cunoștința publicului, lucrarea a fost solicitată spre multiplicare ca o lucrare indispensabilă unui segment de public la un moment dat, iar faptul că autorul și-a propus să o reediteze la nivel național și internațional nu înseamnă prin el însuși un prejudiciu; expertiza efectuată în cauză a reflectat realizarea unor calculele propuse de reclamant, având, așadar, un caracter virtual.

Prin urmare, s-a apreciat că nu există nicio certitudine cu privire la vânzările efective, la dosar nefiind administrate probe în acest sens.

Împotriva acestei sentințe reclamantul a formulat apel, criticând soluția pentru nelegalitate și netemeinicie.

Prin decizia civilă nr. 67/A din 25.02.2014 a Curții de Apel București, Secția a IX-a civilă și pentru cauze privind proprietatea intelectuală, conflicte de muncă și asigurări sociale, apelul reclamantului a fost admis, sentința apelată a fost schimbată în parte, iar pe fond, s-a admis în parte cererea, dispunându-se obligarea pârâtului la plata către reclamant a sumei de 2.709,28 lei, reprezentând despăgubiri pentru prejudiciul material cauzat reclamantului prin încălcarea dreptului de autor cu privire la lucrarea „Terorismul și crima organizată transfrontalieră”; au fost menținute celelalte dispoziții ale sentinței.

Pentru a decide în acest sens, în analiza criticilor formulate prin motivele de apel, instanța a reținut următoarele:

Apelantul-reclamant este autorul lucrării intitulate „Terorismul și crima organizată transfrontalieră”; în baza acordului apelantului-reclamant, lucrarea a fost publicată în anul 2008 de Editura Ministerului, într-un tiraj de 500 de exemplare, iar costurile de publicare au fost suportate integral din bugetul public.

Ulterior, în luna septembrie 2010, lucrarea a fost publicată, fără acordul apelantului-reclamant, în secțiunea intitulată Biblioteca virtuală, pe site-ul de internet al Editurii Ministerului.

Prin formularea cererii de chemare în judecată, apelantul-reclamant a solicitat repararea, de către intimatul-pârât M.A.I., a prejudiciilor morale și patrimoniale produse prin încălcarea dreptului său de autor.

Sub un prim aspect - daunelor morale solicitate - instanța de apel a apreciat că pretențiile apelantului sunt neîntemeiate, întrucât niciunul din drepturile sale morale, prevăzute de art.10 din Legea nr. 8/1996, nu a fost încălcat de către intimatul-pârât.

Astfel, divulgarea operei s-a realizat în anul 2008, cu acordul apelantului, iar publicarea electronică a lucrării, realizată de intimat în anul 2010, nu a adus atingere dreptului la paternitatea operei și dreptului la nume, întrucât calitatea reclamantului de autor al lucrării și numele acestuia au fost precizate cu prilejul acestei publicări.

Pe de altă parte, instanța de apel a mai constatat că lucrarea a fost publicată integral și fără modificări, aspect susținut chiar de către apelant, astfel că nu a fost vătămat nici dreptul la integritatea operei; dreptul la retractarea operei nu intră în discuție, ca drept moral, în speța de față.

În consecință, în lipsa oricărei vătămări a vreuneia dintre valorile nepatrimoniale reunite în conținutul complex al dreptului de autor, nu se poate reține existența unui prejudiciu moral cauzat apelantului-reclamant prin fapta intimatului-pârât.

Sub aspectul daunelor materiale solicitate de apelantul-reclamant, instanța de apel s-a

raportat la dispozițiile art. 12 - 14 din Legea nr. 8/1996.

În aplicarea acestor norme, curtea de apel a reținut că fapta pârâtului M.A.I. de a publica pe site-ul de internet al editurii sale lucrarea realizată de reclamant, fără a obține acordul prealabil al acestuia, aduce atingere dreptului reclamantului de a autoriza reproducerea operei sale, cu excepția cazului în care s-ar constata incidența unor dispoziții legale care să permită utilizarea operei fără consimțământul autorului și fără ca acesta să aibă dreptul la plata unei remunerații.

Intimatul-pârât s-a apărat în cauză, invocând incidența dispozițiilor art. 33 alin. (1) lit. a) și e) din Legea nr. 8/1996, astfel încât curtea de apel a analizat întrunirea cerințelor impuse de aceste texte.

Astfel, potrivit art. 33 alin. (1) lit. a) și lit. e) din lege: „Sunt permise, fără consimțământul autorului și fără plata vreunei remunerații, următoarele utilizări ale unei opere aduse anterior la cunoștință publică, cu condiția ca acestea să fie conforme bunelor uzanțe, să nu contravină exploatarea normală a operei și să nu îl prejudicieze pe autor sau pe titularii drepturilor de utilizare: a) reproducerea unei opere în cadrul procedurilor judiciare, parlamentare sau administrative ori pentru scopuri de siguranță publică; (...) e) reproducerea specifică realizate de bibliotecile accesibile publicului, de instituțiile de învățământ sau de muzee ori de către arhive, care nu sunt realizate în scopul obținerii unui avantaj comercial sau economic, direct ori indirect.”

Instanța de apel a reținut că având caracter de excepție, textul este de strictă interpretare; prin urmare, s-a apreciat că cele patru cerințe generale impuse de prima teză a textului citat sunt cumulative, astfel că lipsa oricăreia dintre ele înlătură incidența excepției; pe lângă aceste condiții generale, este obligatoriu a fi întrunită și oricare dintre cerințele speciale prevăzute la lit. a) - i), în considerarea cărora au fost prevăzute limitările drepturilor patrimoniale de autor.

S-a constatat că, în cauză, nu se poate reține că reproducerea de către intimatul-pârât a operei apelantului-reclamant a avut loc în condițiile art. 33 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 8/1996, întrucât raportul de drept material dedus judecății este străin de orice procedură judiciară, parlamentară sau administrativă, iar în ceea ce privește scopurile de siguranță publică, acestea trebuie să fi fost efectiv urmărite prin reproducerea operei.

Or, în cauză, pârâtul a afirmat atât în fața primei instanțe cât și a instanței de apel, că scopul publicării lucrării pe site-ul editurii a vizat instruirea personalului M.A.I. și a elevilor/studentilor unităților sale de învățământ și chiar a contestat actualitatea informației științifice cuprinse în lucrare, prin prisma modificărilor succesive ale Legii nr. 535/2004 privind prevenirea și combaterea terorismului.

În consecință, instanța de apel a apreciat că pârâtul nu a dovedit existența scopului prevăzut de lege, dincolo de limitele unei simple supoziții că o lucrare care tratează teme legate de terorism și crimă organizată ar contribui la dezvoltarea culturii generale în materie, cu posibile influențe asupra gradului de siguranță publică.

Curtea de apel a mai apreciat însă că publicarea lucrării în secțiunea intitulată „Biblioteca virtuală” a site-ului de internet al editurii pârâtului reprezintă o reproducere specifică realizată de o bibliotecă accesibilă publicului, concluzia având la bază dispozițiile art. 1 alin. (1) - (4) din H.G. nr. 1676/2008, principiile și obiectivele promovate fiind specifice oricărei biblioteci publice, în timp ce deosebirile vizează doar metodele de informare.

S-a reținut că, în cauză, reclamatul nu a contestat susținerile pârâtului privind lipsa oricăror avantaje patrimoniale urmărite prin publicarea lucrării.

Așadar, s-a apreciat că este întrunită în cauză condiția specială impusă de art. 33 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 8/1996, fiind necesar a se examina îndeplinirea celor patru condiții generale.

S-a reținut că primele trei condiții generale decurg din aducerea anterioară a operei la cunoștință publică, prin publicarea realizată în anul 2008 cu acordul reclamantului și din publicarea integrală a operei pe un site de internet ce prezintă credibilitate publică, prin prisma instituției pe care o reprezintă.

Însă, instanța de apel a apreciat că în cauză nu este îndeplinită condiția conform căreia utilizarea trebuie să nu îl prejudicieze pe autor.

Această concluzie are la bază constatarea unei generoase accesibilități pentru public publicarea unei opere în mediul virtual, atât din punct de vedere spațial (al locului unde se situează utilizatorii), cât și din punctul de vedere al înlăturării oricăror impedimente substanțiale în utilizarea operei de către terți. Practic, publicarea pe internet a lucrării apelantului-reclamant a lipsit de finalitate orice eventual demers al autorului de publicare ulterioară a operei sale, câtă vreme aceasta a devenit accesibilă oricărei persoane interesate.

Prin urmare, instanța de apel a înlăturat apărările intimatului-pârât în sensul că fapta sa nu întrunește condițiile unei fapte ilicite, întrucât chiar și în lipsa unei singure cerințe impuse de art. 33 alin. (1) din Legea nr. 8/1996, excepția de la încălcarea dispozițiilor art.12, art.13 lit. a) și art.14 din același act normativ, nu poate fi incidentă.

În ceea ce privește vinovăția intimatului-pârât, instanța de apel a apreciat că aceasta decurge din obligația ce revine oricărui subiect de drept, și cu atât mai mult unei autorități publice, de a cunoaște și respecta dispozițiile legale ce guvernează raporturile juridice la care participă.

De asemenea, au fost găsite nefondate susținerile intimatului-pârât privind lipsa oricărui prejudiciu material suferit de apelantul-reclamant.

Astfel, în întâmpinările depuse în ambele faze procesuale, intimatul-pârât a afirmat că efortul bugetar consistent pe care l-a implicat tipărirea, în anul 2008, a lucrării reclamantului, s-a justificat prin preocuparea conducerii M.A.I. de a oferi un cadru teoretic pentru o mai bună pregătire a personalului, elevilor și studenților, precum și a opiniei publice în domeniul luptei împotriva terorismului și asigurării unui grad sporit de siguranță publică. De asemenea, a arătat că publicarea lucrării (alături de altele două) în luna septembrie 2010, pe site-ul editurii, în secțiunea intitulată Biblioteca virtuală, care are scop necomercial și cuprinde lucrări destinate pregătirii profesionale și informării publice, s-a datorat solicitărilor personalului M.A.I. și elevilor/studenților unităților sale de învățământ, care nu au putut intra în posesia cărților, ca urmare a tirajelor insuficiente. A mai susținut intimatul că această publicare a urmărit confirmarea principiilor și realizarea obiectivelor afirmate de H.G. nr.1676/2008.

Instanța de apel a apreciat că toate aceste afirmații conduc la concluzia existenței valorii științifice a operei în discuție și a interesului manifestat de public pentru aceasta, chiar și după publicarea în ediție princeps, în anul 2008, cu consecința prejudicierii reclamantului prin fapta pârâtului, faptă prin care a fost epuizat interesul publicului pentru achiziționarea lucrării ce ar fi fost publicată în format clasic.

Sub aspectul determinării întinderii prejudiciului, curtea de apel a constatat incidența dispozițiilor art. 139 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 8/1996, luându-se în considerare câștigul de care reclamantul a fost lipsit prin fapta pârâtului. Având în vedere că prin săvârșirea faptei de către intimat, reclamantul a fost lipsit și de posibilitatea de a dovedi prin alte mijloace de probă, întinderea profitului pe care l-ar fi realizat prin reeditarea lucrării sale, instanța a apreciat că în cauză se impune a se recurge la aplicarea unor prezumții judiciare, în temeiul celor prevăzute de art. 1199 și art.1203 C.civ.

În acest sens, s-a avut în vedere că lucrarea în discuție, prin prisma tematicii abordate, se adresează unui public restrâns, reprezentat în principal din specialiști ai intimatului, din elevi și studenți ai instituțiilor de învățământ organizate de acesta. Prin distribuirea gratuită a lucrării publicate în ediția princeps, o bună parte a acestui public a intrat în posesia acesteia. În privința publicului larg, instanța de apel a reținut doar existența unui interes limitat, în lipsa oricăror dovezi produse de apelantul, căruia îi revenea sarcina probei, conform dispozițiilor art.1169 C.civ. Sub acest aspect, s-a considerat ca relevant faptul că reclamantul nu și-a dovedit nici susținerile privind publicarea anterioară a unor cărți într-un prim tiraj restrâns, urmată, în funcție de cerințele pieței, de reeditarea respectivului titlu într-un tiraj mai mare.

S-a constatat caracterul fondat al apărărilor intimatului-pârât, în sensul permanentei modificări a informației din domeniul abordat în lucrarea apelantului-reclamant; atare concluzie s-a fundamentat atât pe constatarea modificărilor repetate ale Legii nr. 535/2004 privind prevenirea și combaterea terorismului, dar și pe necesitatea adaptării răspunsului specialiștilor în raport cu

radicalizarea fenomenului terorist, diversificarea manifestărilor crimei organizate, evoluția permanentă a grupărilor teroriste.

În aceste condiții, curtea de apel a reținut că publicarea lucrării în discuție în anul 2008, într-un număr de 500 de exemplare, nu a epuizat interesul publicului pentru această lucrare; ca atare, s-a considerat rezonabil a presupune că apelantul putea, în absența faptei ilicite a intimatului-pârât, să tipărească și să valorifice un număr de 250 de exemplare ale operei în discuție.

Raportând acest număr de exemplare la profitul net nerealizat, determinat prin expertiza contabilă administrată în fața primei instanțe pentru cel mai mic tiraj propus de reclamant, a rezultat suma de 2.709,28 lei (433.485x250:40.000) care reprezintă valoarea prejudiciului produs apelantului și la a cărui reparare a fost obligat intimatul-pârât, în temeiul dispozițiilor art.139 alin. (1) din Legea nr. 8/1996, prin admiterea apelului și schimbarea sentinței apelate în acest sens, în aplicarea dispozițiilor art. 296 C.proc.civ.

Împotriva acestei decizii au promovat recurs atât reclamantul, cât și pârâtul.

1. Prin recursul său, reclamantul s-a prevalat de motivul de nelegalitate prevăzut de art. 304 pct. 9 C.proc.civ., susținând că decizia recurată este dată cu aplicarea greșită a legii.

Recurentul a susținut că respingerea constatării existenței unui prejudiciu moral și respingerea cererii de acordare a daunelor morale sunt lipsite de suport legal și factual, în condițiile în care a dovedit că a aflat despre postare lucrării sale de către pârât abia după ce purtase negocieri și contactase diverse edituri din țară și străinătate, distribuitori interni și externi pentru a realiza o noua editare a cărții sale. Impactul și afectarea sa psihică sunt evidente din moment ce toate demersurile anterioare i-au fost năruite în momentul în care o terță persoană i-a atras atenția ca aceasta carte poate fi găsită de către orice persoană pe site-ul intimatului M.A.I.

Recurentul a solicitat instanței de recurs să constate că susținerile pârâtului conform cărora a realizat aceasta postare doar pentru instruirea personalului propriu sunt contrazise de conduita acestuia care a permis accesul la biblioteca virtuală oricărei persoane, având în vedere că pârâtul nu a introdus un cod de acces care să fie folosit doar de către personalul propriu, situație în care, într-adevăr, scopul didactic ar fi fost dovedit.

Or, procedând în acest mod, pârâtul M.A.I. l-a prejudiciat în mod evident pe autor, cauzându-i atât daune morale cât și materiale, întrucât l-a pus în imposibilitate de a-și valorifica opera al cărei autor este (paternitate și drepturi exclusive de exploatare, drepturi opozabile *erga omnes*); în acest context, recurentul consideră că, în speță, se verifică un evident prejudiciu moral ce i-a fost creat prin fapta pârâtei, prejudiciu ce trebuie reparat.

Reclamantul a formulat critici și în ce privește determinarea prejudiciului material de către instanța de apel.

Astfel, s-a considerat rezonabil a se presupune că „apelantul-reclamant putea, în absența faptei ilicite a intimatului-pârât, să tipărească și să valorifice un număr de 250 exemplare ale operei în discuție”; apoi, raportând acest număr la profitul net nerealizat s-a obținut suma de 2.709,28 lei, sumă la care a fost cuantificat prejudiciului ce i-ar fi fost produs.

În opinia recurentului-reclamant, aceste concluzii ale instanței de apel sunt fără temei legal și fără niciun corespondent în probele cauzei.

Astfel, s-a arătat de către recurent că în lipsa faptei ilicite a pârâtului, ar fi putut tipări câte exemplare voia, problema punându-se în legătură cu câte exemplare s-ar fi vândut, deoarece profitul provine din valorificarea cărților, iar nu direct, din tipărirea lor. Or, în aprecierea recurentului, în lipsa faptei ilicite a pârâtului, interesul publicului de specialitate ar fi fost sporit, întrucât publicul nu avea o altă alternativă de procurare a acestei cărți; în plus, atragerea publicului larg cădea în sarcina autorului și a editurii, prin eforturile acestora de a asigura distribuția cărții; tocmai în acest sens, recurentul astfel cum a dovedit, a contactat diferite edituri din străinătate care s-au arătat interesate să traducă și să publice cartea până la momentul identificării postării acesteia pe site-ul pârâtului.

Or, sentința recurată se referă doar la „profitul net nerealizat”, ceea ce este în contradicție cu noțiunea de prejudiciu și cu faptul că existența prejudiciului dă dreptul la repararea lui integrală,

reparare ce se realizează în natură sau, atunci când aceasta nu este posibilă, prin acordarea de despăgubiri.

Pentru a fi susceptibil de reparare, prejudiciul trebuie să îndeplinească anumite condiții, anume: să fie cert - adică existența și întinderea lui să fie sigure; este cert prejudiciul actual, adică prejudiciul deja produs, cât și prejudiciul viitor, care este sigur ca se va produce ca urmare a faptei ilicite, fiind astfel posibil de evaluat.

În speță, prin expertiza administrată la prima instanță (probă necombătută printr-un alt mijloc de proba), s-a stabilit că reclamantul a suferit un prejudiciu evident al cărui quantum minim este de 876.363 lei, sumă stabilită de expert cu titlu de profit brut obținut pentru cel mai mic tiraj și doar pentru o perioadă de 3 ani.

În opinia recurentului, instanța de apel a realizat arbitrar un calcul care este în contradicție cu celelalte argumente din decizie, anume cele prin care se referă la ipoteza „în lipsa faptei ilicite...”, iar nu cum ar fi fost corect „în prezența faptei ilicite...”.

Pe lângă caracterul lui cert, prejudiciul trebuie să fie direct, adică să constituie un efect nemijlocit al faptei ilicite de care se leagă printr-un raport de cauzalitate; în speță, prejudiciul creat este direct și decurge din fapta ilicită a pârâtului de a-i publica reclamantului opera, fără a avea acordul acestuia.

În plus, prejudiciul trebuie să nu fi fost acoperit încă, ceea ce în speță este neîndoielnic.

Recurentul reclamant a mai susținut că prejudiciul patrimonial este prejudiciul care poate fi evaluat în bani.

Or, repararea prejudiciului patrimonial în cadrul răspunderii civile impune ca despăgubirile să cuprindă atât valoarea pierderii efective (*damnum emergens*), cât și beneficiul sau câștigul nerealizat (*lucrum cessans*), ceea ce instanța de apel nu a clarificat și nu a acordat, dispunând doar plata către reclamant a unui profit net calculat în mod arbitrar, fără nicio bază obiectivă.

De asemenea, apărările intimatului-pârât că nu a realizat profit din postarea cărții sale pe site-ul menționat sunt contrazise de afirmațiile aceluiași pârât, conform cărora postarea s-ar fi făcut pentru instruirea personalului propriu; or, această instruire are un preț, este remunerată, iar faptul că nu a încasat în mod direct sume de bani prin această postare nu înseamnă că pârâta nu ar fi realizat vreun profit.

În consecință, recurentul a solicitat admiterea recursului, modificarea în parte a deciziei recurate, în sensul admiterii în totalitate a cererii introductive de instanță și, în consecință, obligarea intimatelor-pârâte, în solidar, la plata sumei de 876.363 lei stabilită de expert cu titlu de profit brut obținut pentru cel mai mic tiraj și doar într-o perioadă de 3 ani; obligarea acestora la plata daunelor morale.

2. Recurentul-pârât M.A.I., la rândul său, a indicat motivul de recurs prevăzut de art. 304 pct. 9 C.proc.civ., considerând decizia recurată ca nelegală și netemeinică sub aspectul admiterii în parte a cererii de chemare în judecată.

Recurentul a precizat că nu a săvârșit o faptă ilicită, astfel cum în mod greșit a reținut instanța de apel, întrucât includerea cărții în biblioteca virtuală este permisă de prevederile legale incidente, la care face referire în cele ce urmează.

Astfel, în luna septembrie 2010 a fost inaugurat site-ul Editurii Ministerului care conține, alături de multe alte secțiuni, și pe cea intitulată Biblioteca virtuală, care are scop necomercial și cuprinde lucrări destinate pregătirii profesionale și informării publice; aici au fost postate lucrări finanțate în mod exclusiv de M.A.I., tipărite în perioada 2003-2011.

Realizarea Bibliotecii virtuale a avut la bază H.G. nr.1676/2008, act normativ care, la art. 1, face referire la principiul libertății de informare și al accesului universal la informație, precum și la necesitatea integrării resurselor culturale naționale în biblioteca digitală europeană.

Având în vedere preocuparea conducerii M.A.I. de a oferi un cadru teoretic pentru pregătirea personalului, elevilor și studenților, precum și a opiniei publice în domeniul luptei împotriva terorismului și asigurării unui grad sporit de siguranță publică, au fost incluse în

Biblioteca virtuală, trei volume care tratează teme din domeniul în discuție, inclusiv opera intimatului-reclamant.

Această activitate a avut în vedere inclusiv prevederile Legii nr. 8/1996, cu referire expresă la dispozițiile art. 33 alin. (1) lit. a) și e) din lege.

Incidența acestor prevederi în cauza de față a fost reținută în mod corect de către prima instanță, însă instanța de apel a reținut în mod eronat că „nu poate primi apărările intimatului-pârât în sensul că fapta sa nu întrunește condițiile unei fapte ilicite, întrucât chiar și în lipsa unei singure cerințe impuse de art. 33 alin. (1) din Legea nr. 8/1996, excepția de la încălcarea dispozițiilor art. 12, art.13 lit. a) și art.14 din același act normativ nu poate fi incidență.”

Analizând cele reținute de către instanța de apel, recurentul a susținut că nu a regăsit niciun argument temeinic și legal în cuprinsul deciziei de natură să demonstreze că în cauza de față nu sunt incidente prevederile art. 33 alin. (1) lit. a) și e) din Legea nr. 8/1996, cu modificările și completările ulterioare.

Având în vedere aceste aspecte, recurentul a arătat că înțelege să reitereze și în fața instanței de recurs cele susținute prin întâmpinările formulate la cererea de chemare în judecată și, respectiv la motivele de apel.

Recurentul a menționat că lucrarea reclamantului a fost inclusă doar în Biblioteca virtuală a editurii, în format pdf., ocazie cu care a fost specificat semnatarul lucrării și cu mențiunea: „Multiplicarea sau editarea acestei lucrări fără acordul scris al autorului este interzisă.”; în acest fel, fiecare utilizator era avertizat asupra modului în care putea fi consultată lucrarea.

Totodată, recurentul a arătat că editura nu are nicio legătură cu postarea lucrării pe alte site-uri; menționează totuși, că importante părți ale acesteia au fost preluate de pe site-uri de profil unde au fost postate încă din anul 2007, fără legătură cu semnătura intimatului-reclamant, anterior realizării cărții (anul 2008), unde pot fi accesate și în prezent; de altfel, acest lucru nu se regăsește în bibliografie, unde autorul ar fi trebuit să menționeze, conform normelor de redactare a unei lucrări.

Recurentul-pârât a susținut că instanța de apel a reținut în mod greșit vinovăția sa, iar singura motivare care a stat la baza acestei susțineri fiind aceea că „în ceea ce privește vinovăția intimatului-reclamant, aceasta decurge din obligația ce revine oricărui subiect de drept, și cu atât mai mult unei autorități publice, de a cunoaște și respecta dispozițiile legale ce guvernează raporturile juridice la care participă”, fără a se menționa însă care sunt prevederile legale care nu au fost respectate de către instituția pârâtă.

Referitor la intenția intimatului-reclamant de a reedita lucrarea în zeci de mii de exemplare în limba română și în limbi de circulație internațională, recurentul a învederat următoarele :

Editura a inclus lucrarea în secțiunea Biblioteca virtuală nu ca urmare a solicitării în mod expres a acestui titlu, ci datorită încadrării acestuia în domeniul siguranței publice. S-a constatat însă lipsa de accesare a cărții. Astfel, lucrarea „Terorismul și crima organizată transfrontalieră” (160 pagini, format 15x21 cm) a fost consultată de 3 ori la sala de lectură a Bibliotecii ministerului, în timp ce alte cărți mai documentate din domeniu (de ex. volumele „Jihadul Islamic” sau „Organizațiile teroriste” și altele) au fost mult mai solicitate, respectiv de 80, 75, 15, 12 împrumuturi la domiciliu.

Prin urmare, recurentul a susținut că vânzarea lucrării reclamantului în zeci de mii de exemplare, nu reprezintă decât speranțe ale acestuia fără legătură cu realitatea, nesusținute nici de studii de marketing, nici de notorietatea lucrării sau de nivelul din ce în ce mai scăzut de vânzare a cărții tipărite, nici de gradul de perimare a cadrului legislativ și a informațiilor, încă înaintea începerii procesului.

În contextul schimbărilor majore petrecute ca urmare a evoluției fenomenului și a evenimentelor tragice de mare amploare derulate în plan mondial, informațiile cuprinse în lucrare se impun a fi dezvoltate și drastic revizuite, astfel încât să răspundă problematicii actuale; acest fapt are un puternic impact negativ atât asupra solicitării cărții în limba română, cât mai ales în limbi de circulație internațională.

În consecință, recurentul consideră ca nelegale aprecierile instanței de apel, care, pe lângă faptul că reține săvârșirea unei fapte ilicite de către pârât, fără a motiva din punct de vedere legal această constatare, reține fără nicio bază legală că „publicarea lucrării în discuție în anul 2008, într-un număr de 500 de exemplare nu a epuizat interesul publicului pentru această lucrare” și, pe baza acestor împrejurări „a considerat rezonabil a presupune că apelantul-reclamant putea, în absența faptei ilicite a intimatului-pârât, să tipărească și să valorifice un număr de 250 de exemplare ale operei în discuție.”

Prin urmare, având în vedere faptul că instanța de apel nu a menționat care sunt prevederile legale care nu au fost respectate de către pârât, recurentul-pârât a apreciat că nu se poate reține săvârșirea unei fapte ilicite de către aceasta (inclusiv cărții în biblioteca virtuală fiind permisă de prevederile legale incidente) și, prin urmare, nici existența unui așa-zis prejudiciu.

Recurentul reclamant a anexat motivelor de recurs copii ale unor acte normative ca și declarații sub semnături legalizate ale unor terți privind aspecte pe care recurentul le-a susținut prin motivele de recurs; o listă cu titlurile unor articole, materiale, expuneri, referate etc. al căror autor se pretinde recurentul-reclamant și o listă cu titlurile cărților scrise de reclamant în calitate de autor sau coautor, potrivit propriilor sale susțineri.

Recursurile formulate sunt nefondate, conform celor ce urmează.

Prealabil, având în vedere că, din acest punct de vedere, niciuna dintre părțile cauzei nu a contestat situația de fapt reținută de instanțele de fond, Înalta Curte va reține premisa de la care s-a pornit în soluționarea pricinii, în sensul aplicării unei prezumții privind existența în patrimoniul recurentului-reclamant a drepturilor patrimoniale de autor prevăzute de art. 12 și art. 13 lit. a) din Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe, republicată, drepturi a căror încălcare a fost constatată în cauză.

Atare precizare se impune și în considerarea celor menționate de recurentul reclamant la interpelarea Înaltei Curți, înainte de intrarea în dezbaterile asupra fondului recursurilor, când recurentul-reclamant a arătat că „a lucrat la Centrul de Cooperare Polițienească Internațională din cadrul Parlamentului, însă lucrarea - Terorismul și crima organizată transfrontalieră - nu a fost elaborată în cadrul atribuțiilor de serviciu.”

În consecință, Înalta Curte apreciază că aplicarea în cauză a prezumției anterior enunțate rămâne o chestiune intrată sub autoritatea de lucru judecat, prin faptul necontestării în această etapă procesuală de către partea care avea interes să o facă (recurentul-pârât), prin formularea unor motive de nelegalitate adecvate și în acord cu această finalitate.

Așa fiind, se reține că instanțele de fond au făcut aplicarea implicită a regulii potrivit căreia cesiunea exclusivă sau neexclusivă a drepturilor patrimoniale de autor trebuie dovedită, regulă ce reiese din cuprinsul dispozițiilor art. 42 din Legea nr. 8/1996: „Existența și conținutul contractului de cesiune a drepturilor patrimoniale se pot dovedi numai prin forma scrisă a acestuia. Fac excepție contractele având drept obiect operele utilizate în presă.”

Pe de altă parte, în cauză nu s-a dovedit nici împrejurarea că opera „Terorismul și crima organizată transfrontalieră” al cărei autor este recurentul reclamant, ar fi fost creată în exercitarea atribuțiilor de serviciu, astfel încât să fie necesară verificarea dispozițiilor art. 44 din Legea nr. 8/1996, ori că această operă ar fi fost una creată la comandă (art. 46 - 47 din lege), după cum nu s-a reținut nici existența unor raporturi contractuale de editare între recurentul reclamant și intimata pârâtă Editura Ministerului, ceea ce ar fi putut atrage incidența prevederilor art. 48 și urm. din Legea nr. 8/1996.

Având în vedere că recurentul-pârât, prin motivele sale de recurs, contestă însăși încălcarea drepturilor patrimoniale de autor ale reclamantului, în timp ce recursul reclamantului privește repararea prejudiciului, Înalta Curte va analiza cu prioritate recursul formulat de către pârât.

Potrivit celor arătate, întrucât în cauză nu s-a reținut eventuala cesiune exclusivă sau neexclusivă, convențională sau legală (prin aplicarea prezumțiilor prevăzute de lege), în favoarea vreunui dintre pârâți a drepturilor patrimoniale de autor, Înalta Curte va porni de la constatarea

(utilă în soluționarea ambelor recursuri), în sensul celor reținute de instanțele de fond, anume că recurentul reclamant, în calitate de autor al lucrării menționate, este nu numai titularul drepturilor morale de autor prevăzute de art. 10, drepturi care niciodată nu pot cesionate (art. 11 din lege), ci și al drepturilor patrimoniale prevăzute de art. 12 rap. la art. 13 lit. a) și având înțelesul descris de art. 14 din Legea nr. 8/1996.

Astfel, art. 12 din lege dispune: *„Autorul unei opere are dreptul patrimonial exclusiv de a decide dacă, în ce mod și când va fi utilizată opera sa, inclusiv de a consimți la utilizarea operei de către alții.”*

Or, prin reproducerea integrală și postarea pe site-ul de internet al editurii în cadrul secțiunii Biblioteca Virtuală a operei „Terorismul și crima organizată transfrontalieră” (organizată în baza H.G. nr. 1676/2008), fără consimțământul său, recurentul reclamant a pretins că i-a fost încălcat dreptul patrimonial de a autoriza reproducerea operei [art. 12 rap. la art. 13 lit. a) din lege], iar acest drept de *reproducere* a operei este definit de art. 14 din lege:

„Prin reproducere, în sensul prezentei legi, se înțelege realizarea integrală sau parțială a uneia sau a mai multor copii ale unei opere, direct sau indirect, temporar ori permanent, prin orice mijloc și sub orice formă, inclusiv realizarea oricărei înregistrări sonore sau audiovizuale, a unei opere, precum și stocarea permanentă ori temporară a acesteia cu mijloace electronice.”

Contrar celor susținute de recurentul-pârât, instanța de apel a făcut referire explicită la aceste drepturi patrimoniale ale autorului unei opere protejate, ca drepturi ce au fost încălcate prin conduita ilicită a pârâtului de a utiliza opera reclamantului, în modalitatea descrisă, fără consimțământul acestuia; în consecință, aceste critici au fost înlăturate ca nefondate.

Recurentul pârât s-a prevalat, în apărare, de invocarea dispozițiilor art. 33 alin. (1) lit. a) și e) din Legea nr. 8/1996, potrivit cărora, în cele două ipoteze ce vor fi enunțate, este permisă utilizarea operei, fără consimțământul autorului și fără plata unei remunerații, ipoteze ce privesc (între altele) anumite limite ale exercitării dreptului de autor.

Astfel, art. 33 lit. a) și e) din Legea nr. 8/1996, republicată prevăd:

„(1) Sunt permise, fără consimțământul autorului și fără plata vreunei remunerații, următoarele utilizări ale unei opere aduse anterior la cunoștință publică, cu condiția ca acestea să fie conforme bunelor uzanțe, să nu contravină exploatarii normale a operei și să nu îl prejudicieze pe autor sau pe titularii drepturilor de utilizare:

a) reproducerea unei opere în cadrul procedurilor judiciare, parlamentare sau administrative ori pentru scopuri de siguranță publică;

e) reproducerea specifică realizate de bibliotecile accesibile publicului, de instituțiile de învățământ sau de muzee ori de către arhive, care nu sunt realizate în scopul obținerii unui avantaj comercial sau economic, direct ori indirect.”

În analiza acestor apărări, curtea de apel a exclus incidența dispozițiilor art. 33 lit. a) din lege prin reținerea neîndeplinirii premisei prevăzute de acest text, constatându-se că în cauză nu este vorba despre efectuarea unei reproduceri în scopuri de siguranță publică, apreciere ce nu se impune a fi cenzurată de această instanță de recurs.

Astfel, Înalta Curte constată că în mod legal instanța de apel a avut în vedere că scopul imediat, nemijlocit al postării pe internet, pe site-ul editurii / Biblioteca virtuală a fost acela de a se asigura instruirea personalului de specialitate, cu atribuții legale în sensul asigurării siguranței publice sau care tinde la a obține o astfel de calificare profesională (elevi, studenți, cursanți în cadrul perfecționării profesionale etc.), în timp ce scopul mediat și doar eventual viza siguranța publică; astfel, nu reproducerea pe site a acestei lucrări era de natură a garanta siguranța publică, ci autoritățile prevăzute de lege cu atribuții în acest scop sunt singurele care pot asigura siguranța publică, în limitele competențelor lor legale.

Pe de altă parte, în evaluarea acestor apărări ale pârâtului, în mod corect instanța de apel a reținut caracterul de excepție al acestor norme, ca și regula interpretării restrictive a unei dispoziții de excepție; ca atare, în mod legal s-a constatat că o normă de excepție nu poate fi aplicată decât în limitele sale interne, așa încât, aplicarea ei nu poate fi extinsă, prin interpretare, la alte situații decât

cele strict avute în vedere de legiuitor la edictarea sa.

În ce privește dispozițiile art. 33 lit. e) din lege, instanța de apel a constatat că modalitatea de reproducere a operei în forma reclamată ca aducând atingere dreptului patrimonial al autorului, este susceptibilă de încadrare în noțiunea de „reproduceri specifice realizate de bibliotecile accesibile publicului”, reținând însă neîndeplinirea uneia dintre celelalte condiții prevăzute de premisa de la art. 33 alin. (1) - anume că este vorba despre o utilizare ce contravine utilizării normale a operei și de natură a-l prejudicia pe autor.

Pe lângă împrejurarea că reproducerea integrală a unei opere într-o bază de date virtuală (prin postarea acesteia în cadrul unei biblioteci virtuale gestionate de Editura Ministerului) nu poate fi considerată ca fiind o „reproducere specifică realizată de bibliotecii accesibile publicului”, având în vedere că niciunul dintre pârâții cauzei (M.A.I. și Editura Ministerului) nu au calitatea prescrisă de lege – bibliotecă accesibilă publicului - ca subiect căruia legea îi permite o „reproducere specifică” fără consimțământul autorului sau al titularului dreptului, Înalta Curte constată că în mod legal instanța de apel a reținut că tipul de utilizare invocat de pârâte nu poate fi calificat ca neaducând prejudicii autorului (limite în care este permisă utilizarea fără consimțământul autorului ori a titularului dreptului și fără plata unei remunerații).

În plus, chiar dacă atare constatare este nu este formulată explicit în considerentele deciziei recurate, Înalta Curte constată că utilizarea operei de către pârâte, în modalitatea reclamată în cauză, contravine și exploatării normale a operei, condiție enumerată, de asemenea, de art. 33 alin. (1) din Legea nr. 8/1996; în acest sens, instanța de apel în mod legal a reținut că „Practic, publicarea pe internet a lucrării apelantului-reclamant a lipsit de finalitate orice eventual demers al autorului de publicare ulterioară a operei sale, câtă vreme aceasta a devenit accesibilă oricărei persoane interesate.”

Prin urmare, Înalta Curte reține că, în contextul unei utilizări potrivit celor prevăzute de art. 33 alin. (1), aceasta este multiplu condiționată, ea nefiind permisă în orice circumstanțe (de natura celor ce se încadrează în normele de excepție de la lit. a) - i); aceste condiții sunt următoarele: opera să fi fost adusă anterior la cunoștință publică, utilizarea să fie conformă bunelor uzanțe, să nu contravină exploatării normale a operei și să nu îl prejudicieze pe autor sau pe titularii drepturilor de utilizare.

În acest context, trebuie precizat că postarea operei pe internet - așadar, cu accesibilitate nelimitată pentru public - lipsește de conținut și suprimă orice eventuală intenție a autorului sau a titularului dreptului de utilizare de a reedita opera, ceea ce reprezintă echivalentul unei cesiuni exclusive a dreptului patrimonial de reproducere a operei [reglementată de art. 39 alin. (4) din lege] și, drept urmare, a ieșirii definitive din patrimoniul autorului ori titularului dreptului a acestui drept de reproducere a operei [prevăzut de art. 13 lit. a)], în absența unui acord în acest sens și fără ca opera să fi căzut în domeniul public, iar drepturile patrimoniale de autor să se fi stins (la expirarea duratei legale de protecție).

În consecință, Înalta Curte constată că în mod legal instanța de apel a constatat că pârâtul a încălcat drepturile patrimoniale de autor ale reclamantului, drepturi ocrotite de dispozițiile art. 12, art. 13 lit. a) și având conținutul legal prevăzut de art. 14 din Legea nr. 8/1996; totodată, într-o corectă aplicare a dispozițiilor legale, instanța de apel a înlăturat apărările pârâtelor constând în invocarea aplicării dispozițiilor art. 33 alin. (1) lit. a) și e), pentru neîntrunirea cerințelor legale enunțate de premisa art. 33 alin. (1), norme care ar fi permis utilizarea operei fără consimțământul autorului și fără plata vreunei remunerații, însă neincidente în cauză, astfel cum s-a arătat.

Încălcarea unui drept (decurgând din nesocotirea dispoziției legale menționate) reprezintă o faptă ilicită de natură a antrena răspunderea civilă delictuală a autorului faptei și, consecutiv, repararea prejudiciului cauzat prin săvârșirea ei.

Invocarea dispozițiilor H.G. nr. 1676/2008 privind aprobarea Programului național pentru digitizarea resurselor culturale naționale și crearea Bibliotecii Digitale a României, este lipsită de relevanță în cauză, având în vedere că pârâții au invocat acest act normativ cu valoarea unei cauze exoneratoare de răspundere, întrucât limitele exercitării drepturilor patrimoniale de autor sunt cele

prevăzute de Legea nr. 8/1996 (Cap. VI din lege – art. 33 - 38).

Or, acestor limitări nu le pot fi adăugate alte ipoteze decât prin acte normative speciale, cu egală forță juridică (prin raportare la ierarhia actelor normative) ori prin modificarea și completarea Legii nr. 8/1996, iar nu printr-o hotărâre de guvern care, în limitele prevăzute de lege, nu poate conține decât dispoziții de organizare a aplicării legii, iar nu exercitarea unor atribuții rezervate exclusiv puterii legiuitoare; în plus, contrar celor susținute de recurent, hotărârea de guvern menționată nu își propune să legitimeze încălcarea drepturilor patrimoniale de autor, iar organizarea Bibliotecii Digitale a României nu poate avea ca premisă constituirea ei prin nesocotirea drepturilor autorilor ale căror opere sunt postate pe site, ci constituirea acesteia, în condițiile și cu respectarea legii.

Ca atare, în aplicarea art. 312 alin. (1) C.proc.civ., recursul pârâtului a fost respins ca nefondat.

În ce privește recursul reclamantului, Înalta Curte constată că, în esență, acesta privește aspecte ce țin de repararea prejudiciului – neacordarea daunelor morale, precum și întinderea prejudiciului material stabilit de instanța de apel.

Dispozițiile legale ce permit repararea prejudiciilor cauzate prin încălcarea drepturilor de autor sunt cele de la art. 139 alin. (1) și alin. (2) lit. a) sau b) din Legea nr. 8/1996, potrivit cărora:

„(1) Titularii drepturilor recunoscute și protejate prin prezenta lege pot solicita instanțelor de judecată sau altor organisme competente, după caz, recunoașterea drepturilor lor și constatarea încălcării acestora și pot pretinde acordarea de despăgubiri pentru repararea prejudiciului cauzat. (...).

(2) La stabilirea despăgubirilor instanța de judecată ia în considerare:

a) fie criteriile cum ar fi consecințele economice negative, în special câștigul nerealizat, beneficiile realizate pe nedrept de făptuitor și, atunci când este cazul, alte elemente în afara factorilor economici, cum ar fi daunele morale cauzate titularului dreptului;

b) fie acordarea de despăgubiri reprezentând triplul sumelor care ar fi fost legal datorate pentru tipul de utilizare ce a făcut obiectul faptei ilicite, în cazul în care nu se pot aplica criteriile menționate la lit. a).”

Înainte de a se proceda la analiza criticilor recurentului reclamant, se impune precizarea că Înalta Curte, evaluând înscrisurile depuse, nu va avea în vedere declarațiile sub semnătură legalizată ale unor terți, întrucât s-ar eluda dispozițiile art. 305 C.proc.civ., acestea nefiind înscrisuri propriu-zise.

Prin aceste declarații sub semnătură legalizată, recurentul-reclamant tinde la administrarea probei testimoniale în recurs, sub aspectul solicitării daunelor morale, contrar dispozițiilor imperative ale art. 305 C.proc.civ.; or, declarațiile de martori se administrează și consemnează în mod nemijlocit de către instanță, în condițiile prevăzute de lege, acestea constituind mijlocul de probă prin care proba testimonială este administrată în proces.

Acordând reclamantului despăgubiri în cuantum de 2.709,28 lei pentru prejudiciul material cauzat prin încălcarea dreptului de autor cu privire la lucrarea „Terorismul și crima organizată transfrontalieră”, instanța de apel a făcut aplicarea dispozițiilor art. 139 alin. (2) lit. a) din lege, în aplicarea criteriului legal al *câștigului nerealizat* de către reclamant.

Pentru a proceda la stabilirea întinderii despăgubirilor acordate, în valorificarea criteriului menționat, curtea de apel a recurs la aplicarea unor prezumții judiciare, într-o corectă interpretare a dispozițiilor art. 1199 și art. 1203 C.civ., prezumții demonstrate prin considerentele hotărârii.

Această constatare a instanței de recurs este suficientă din perspectiva verificării legalității deciziei recurate, în ce privește cuantumul despăgubirilor acordate pentru repararea prejudiciului material. Împrejurarea că recurentul reclamant solicită despăgubiri într-un cuantum superior celui acordat de instanța de apel, pornind de la alte premise decât cele reținute în mod rezonabil de curtea de apel, reprezintă critici de netemeinicie și a căror cenzură nu este posibilă în recurs, controlul acestei instanțe fiind exclusiv unul de legalitate.

Totodată, se constată că recurentul se raportează la tiraje supradimensionate ale unor

eventuale ediții viitoare ale operei pe care ar fi fost în măsură să o reediteze în țară și în străinătate (invocând precedente pe care nu le-a dovedit, astfel cum s-a reținut), în cazul în care pârâtele nu i-ar fi încălcat dreptul și, deci, nu ar fi săvârșit fapta ilicită, cum corect a reținut instanța de apel; contrar celor susținute de recurent, aplicarea criteriului câștigului nerealizat nu are loc „în prezența faptei ilicite” (formulare compatibilă cu aplicarea criteriului *beneficiilor realizate pe nedrept de făptuitor*), ci presupune un exercițiu de determinare *in abstracto* a câștigului ce ar fi putut fi obținut de titularul dreptului dacă fapta ilicită nu s-ar fi săvârșit, deci „în absența faptei ilicite”, astfel cum corect a reținut instanța de apel.

Așadar, într-o corectă construire a prezumției judiciare și expunere a demonstrației logico-juridice, pentru aplicarea criteriului câștigului nerealizat (*lucrum cessans*) - în realitate, o ficțiune juridică de evaluare teoretică a eventualelor câștiguri ce ar fi putut fi realizate de către titularul dreptului însuși în cazul în care pârâtele nu ar fi săvârșit fapta ilicită -, Înalta Curte constată că instanța de apel s-a prevalat de criterii adecvate acestei finalități: tirajul primei ediții a operei „Terorismul și crima organizată transfrontalieră”, publicul care după prima ediție ar mai fi putut fi interesat de această lucrare, caracterul specializat al subiectului lucrării, absența unor probe administrate de reclamant pentru dovedirea susținerilor sale referitoare la ediții ulterioare ale unor opere anterioare (eventualele precedente ce puteau avea valoare orientativă) etc.

Astfel, pornindu-se de la aceste fapte vecine și conexe (faptele cunoscute) stabilite prin inducție, s-a concluzionat, pe baza deducției, cu privire la faptul necunoscut, faptul principal generator de drepturi – câștigul nerealizat, operațiuni ce descriu mecanismul prezumției judiciare.

Ca atare, au fost înlăturate criticile susținute de recurent pe temeiul art. 304 pct. 7 C.proc.civ.

Recurentul-reclamant a mai invocat, pe temeiul art. 304 pct. 9 C.proc.civ., neacordarea daunelor morale, ca parte componentă a prejudiciului pretins în cauză.

Se impune precizarea că nu se susține neacordarea unor daune pentru încălcarea drepturilor morale ce intră în conținutul dreptului de autor - enumerate de art. 10 din Legea nr. 8/1996 -, ci a unor daune morale ce pot fi cumulate, în aplicarea dispozițiilor art. 139 alin. (2) lit. a), cu oricare dintre criteriile alternative enumerate exemplificativ de acest text, în vederea stabilirii despăgubirilor datorate pentru încălcarea drepturilor de autor, deci și cu cel valorificat în cauza de față - câștigul nerealizat.

Astfel cum deja s-a arătat, chiar dacă daunele morale nu trebuie dovedite, ci justificate în mod corespunzător și de o manieră convingătoare (prin demonstrarea consecințelor produse prin lezarea unei valori morale etc.), recurentul, pentru susținerea acestui motiv de recurs, a intenționat administrarea probei testimoniale în această etapă procesuală, ceea ce în recurs nu poate fi primit, date fiind dispozițiile art. 305 C.proc.civ.

Pe de altă parte, se constată că prin memoriul de recurs, recurentul a invocat, în ilustrarea acestei critici, că a aflat despre postarea lucrării sale pe internet abia după ce inițiasse raporturi contractuale cu diverse edituri din țară și străinătate pentru a contracta o a doua ediție a lucrării, iar aceste aspecte, în opinia sa, sunt de natură a justifica impactul emoțional pe care l-a resimțit ca efect al faptei pârâtelor.

Înalta Curte apreciază că aceste susțineri sunt insuficiente în justificarea daunelor morale; totodată, aceleași împrejurări nu pot primi o dublă valență probatorie - atât din perspectiva prejudiciului material, cât și în justificarea unui eventual prejudiciu moral, dat fiind că antamarea unor negocieri contractuale cu alte edituri a fost un element probatoriu avut în vedere de instanța de apel în valorificarea criteriului câștigului nerealizat și în conceperea prezumției judiciare ce a permis cuantificarea despăgubirilor pentru repararea prejudiciului material și stabilirea quantumului despăgubirilor, conform celor descrise mai sus; or, un eventual câștig (prejudiciul cert, dar viitor) nu putea fi generat decât printr-o reeditare a operei, prin ipoteză, prin intermediul unor alte edituri.

Având în vedere toate aceste considerente, Înalta Curte, în temeiul art. 312 alin. (1) C.proc.civ., a respins ca nefondat și recursul reclamantului.

8. Opere muzicale create pentru a însoți transmisiunile unor emisiuni tv. Opere distincte. Neîndeplinirea cerințelor legale pentru a fi calificate ca fiind parte componentă a unei opere audiovizuale. Drepturile morale cuvenite autorului, interpretului și producătorului.

Legea nr. 8/1996, art. 64, art. 65, art. 66, art. 69, art. 123, art. 124, art. 130

O operă audiovizuală este, cu aplicarea art. 5 alin. (1), art. 64, art. 66 și art. 69 din Legea nr. 8/1996, o operă comună, care se creează de mai mulți coautori, în colaborare. Ca operă comună, opera audiovizuală trebuie să fie rezultatul unei colaborări creatoare comune a două sau mai multe persoane, cărora legea le recunoaște calitatea de coautori, iar ca rezultat al unei astfel de colaborări, aceasta este, în mod necesar, o operă unitară.

Pentru definirea unei opere ca fiind comună, esențial este ca autorii să contribuie la realizarea unei opere unitare sub imperiul unor inspirații și concepții comune și cu concertarea eforturilor fiecăruia. Și în cazul în care un astfel de efort se concretizează în contribuții separate, în creații distincte, este necesar ca acestea să se înglobeze armonios într-un tot unitar, datorită comunității de inspirație și concepție a autorilor.

Prin urmare, piesele muzicale create pentru a fi utilizate în cadrul unor grile de televiziune - difuzate în însoțirea unor imagini până la începerea unor emisiuni tv sau transmise la anumite rubrici din grila tv – sunt opere distincte, neputând fi calificate ca fiind componente ale unei opere audiovizuale, iar drepturile morale revendicate de autor / producător / interpret trebuie analizate distinct pentru fiecare dintre operele muzicale astfel cum au fost acestea concepute.

Secția I civilă, decizia nr. 1021 din 7 aprilie 2015

Prin decizia civilă nr. 177/A din 4.12.2012, Curtea de Apel București, Secția a IX-a civilă și pentru cauze privind proprietatea intelectuală, conflicte de muncă și asigurări sociale a admis apelul declarat de apelanții-reclamanți S.C. A. S.R.L. și B. împotriva sentinței civile nr.649 din 04.04.2012 pronunțată de Tribunalul București, Secția a III-a civilă în contradictoriu cu intimata-pârâtă SRTv. A schimbat, în parte, sentința civilă apelată, în sensul că a admis în parte acțiunea formulată de reclamantul B. și a obligat pârâta la plata către reclamantul B. a sumei de 2000 euro (în echivalent lei la data plății), cu titlu de despăgubiri pentru daune morale. A păstrat celelalte dispoziții ale sentinței.

Pentru a pronunța această hotărâre, Curtea de Apel a reținut următoarele considerente:

Prin cererea înregistrată la data de 01.07.2011 la Tribunalul București, reclamanții SC A. S.R.L. și B. au chemat în judecată pe pârâta SR Tv – solicitând, în temeiul dispozițiilor art. 10, 11, 66, 69, 96, 97, 104 și urm. din Legea nr. 8/1996, cu completările și modificările ulterioare:

- obligarea pârâtei la plata sumei de 35 euro + TVA pentru fiecare difuzare pe post a fiecăreia dintre cele 6 piese muzicale, produse de reclamanta societate și difuzate de pârâtă, conform contractului nr. x încheiat la data de 03.04.2009, completat de actele adiționale nr.1 și nr.2 și conform contractului nr. x din 07.12.2009, cu titlu de despăgubiri în urma prejudiciului adus pentru nerespectarea drepturilor morale ale producătorului (dreptul la nume), plățibili în lei la cursul BNR din ziua efectuării plății.

- obligarea pârâtei la plata sumei de 25 euro pentru fiecare difuzare pe post a fiecăreia dintre cele 6 piese muzicale, compuse de către reclamantul B. și difuzate de către pârâtă, conform contractului nr. x încheiat la data de 03.04.2009, completat de actele adiționale nr.1 și nr.2 și conform contractului nr. x din 07.12.2009, cu titlu de despăgubiri în urma prejudiciului adus pentru nerespectarea drepturilor morale ale autorului (dreptul la paternitate asupra operei și dreptul la nume) - în cazul în care, potrivit dispozițiilor Codului fiscal, reclamantul autor va trebui să plătească TVA pentru această sumă, se solicită plata a 25 euro+TVA/difuzare -, plățibili în lei la cursul BNR din ziua efectuării plății;

- obligarea pârâtei la plata sumei de 20 euro pentru fiecare difuzare pe post a fiecăreia dintre cele 6 piese muzicale, interpretate de către reclamantul B. și difuzate de către pârâtă, conform contractului încheiat la data de 03.04.2009, completat de actele adiționale nr.1 și nr.2 și conform contractului din 07.12.2009, cu titlu de despăgubiri în urma prejudiciului adus pentru nerespectarea drepturilor morale ale interpretului (dreptul la nume) - în cazul în care, potrivit dispozițiilor Codului fiscal, reclamantul autor va trebui să plătească TVA pentru această sumă, se solicită plata a 20 euro+TVA/difuzare - , plătibili în lei la cursul BNR din ziua efectuării plății;

- difuzarea de către SRTV a hotărârii judecătorești de obligare a pârâtei la plata despăgubirilor bănești, de la data rămânerii irevocabile a acesteia, timp de 60 de zile, o dată pe zi – înainte de principalul jurnal de știri difuzat de către TVR 1 la ora 20,00 și preluat de către TVR I.

În motivarea acțiunii s-a arătat că la data de 03.04.2009 reclamanta SC A. a încheiat cu SRTV contractul de cesiune a dreptului de autor nr. x, care a fost prelungit prin actele adiționale nr.1 din 01.10.2009, nr. 01 din 01.10.2010 și nr. 2 din 31.12.2009. Prin acest contract, producătorul SC A. se obligă să producă 4 piese muzicale originale, identificate la art.1, având ca autor și interpret pe B., pentru a fi difuzate exclusiv de pârâtă în perioada 03.04.2009 – 31.12.2010, conform actului adițional nr.2. La data de 07.12.2009 reclamanta a încheiat cu pârâta contractul nr. x având ca obiect producția a 2 piese muzicale originale, conform art. 1, cu același autor și interpret, pentru a fi difuzate de către pârâtă, exclusiv, până la 31.12.2010.

Pentru muzica originală, ce face obiectul celor două contracte, pârâta nu trebuia să plătească nimic reclamanților, care urmau să beneficieze de plata drepturilor de autor, conform art. 8 din ambele contracte. Cele 4 piese din primul contract au fost difuzate de TVR I. fără întrerupere zilnic, iar cele 2 piese muzicale din celălalt contract pentru TVR M. și TVR M.I. au fost transmise de pârâtă la fiecare rubrică meteo din grila de programe TVR Info, difuzările fiind de ordinul miilor pentru fiecare piesă.

Prin sentința civilă nr.649 din 04.04.2012 pronunțată de Tribunalul București, Secția a III-a civilă s-a respins ca neîntemeiată acțiunea.

Pentru a pronunța această sentință, tribunalul a reținut că reclamanta S.C. A. a încheiat contractul de cesiune de drepturi de autor nr. x din 27.04.2009 cu SRTV, prin care, în calitate de producător, se obligă să producă patru piese muzicale pentru TVR I. (de 10 min 40 sec, 15 min 36 sec, 32 min 23 sec și de 16 min 33 sec), având drept compozitor pe B. și interpret B., producătorul garantând că deține toate drepturile aferente operelor muzicale, iar SRTV obligându-se să utilizeze operele numai conform contractului și să comunice pentru radiodifuzările acestora play-listurile către UCMR ADA (pentru compozitor), către CREDIDAM (pentru interpret) și către UPFR (pentru producător), în vederea încasării de către aceștia a remunerațiilor convenite pentru radiodifuzare, în baza autorizațiilor emise de organismele de gestiune colectivă.

Prin contractul menționat, având ca obiect opere muzicale de comandă, respectiv muzică de fundal, așa cum a arătat chiar reclamanta prin acțiune (TVR I. 1 dimineața, TVR I. 2 prânz, TVR I. 3 seara și TVR I. 4 noaptea), părțile nu au prevăzut nimic cu privire la menționarea producătorului, autorului și interpretului cu ocazia fiecărei difuzări, iar prin încheierea actelor adiționale, prin care s-a prelungit contractul până la 31.10.2010, se probează faptul că reclamanții au cunoscut că difuzarea operelor muzicale de fundal s-a făcut fără menționarea numelui autorului, artistului și producătorului, acceptând acest lucru.

Pârâta pretinde că există uzanța televiziunilor de a nu însoți difuzarea muzicii de fundal cu astfel de mențiuni, acest fapt fiind probat cu CD-ul pe care l-a depus, din care rezultă că știrile televiziunilor nu sunt însoțite de mențiunile de felul celor pretinse de reclamanți, necuprinzând astfel de mențiuni nici spoturile comerciale și nici programele informative TV.

Reclamanta a mai încheiat cu pârâta un alt contract de cesiune a dreptului de autor, nr. x din 19.01.2010, având ca obiect obligația de a produce două piese muzicale pentru TVR M. și TVR M.I. (6 min 12 sec și 3 min 30 sec), cu aceleași clauze ca și primul contract.

Afirmația în sensul că pârâta a beneficiat cu titlu gratuit de operele reclamanților nu este întemeiată, atât timp cât pentru radiodifuzarea operelor muzicale, a înregistrărilor sonore și

prestațiilor artiștilor interpreți fixate în înregistrările sonore, a căror gestiune colectivă este obligatorie conform dispozițiilor art.123¹ din Legea nr. 8/1996 modificată, organismele de televiziune nu au numai obligația de a comunica play-listele către organismele de gestiune colectivă, așa cum s-a menționat în cele două contracte, dar și de a încheia autorizațiile licență neexclusivă cu organismele de gestiune colectivă și de a achita remunerațiile pentru radiodifuzare, din sumele totale colectate de organismele de gestiune colectivă urmând a se repartiza sumele convenite titularilor în funcție de utilizări.

Reclamanții solicită cu titlu de drepturi morale câte o sumă plus TVA, pentru fiecare difuzare a operelor muzicale, aceste sume, din felul în care sunt alcătuite, putând reprezenta mai degrabă remunerații patrimoniale, care nu se datorează în speță, așa cum nu sunt justificate nici pretențiile privind acordarea de daune morale.

Astfel, în ceea ce privește drepturile morale ale autorului, tribunalul a constatat că drepturile prevăzute la art. 10 nu au fost încălcate, având în vedere cele menționate mai înainte cu privire la uzanțele în televiziuni, iar operele muzicale create de autorul B. special pentru a fi folosite ca fundal muzical de SRTv, conform contractelor, nu au nici o legătură cu operele audiovizuale, invocate de reclamanți.

În ce privește drepturile morale ale artistului interpret și producătorului, au fost apreciate ca întemeiate afirmațiile pârâtei, privind faptul că art. 96 privind dreptul moral al artistului interpret se referă la indicarea numelui artistului la fiecare spectacol și la fiecare utilizare a înregistrării acestuia, ceea ce nu este cazul în litigiu, iar referitor la dreptul moral al producătorului conform art. 104, textul legal nu se aplică cazului în speță, întrucât se referă la alt tip de utilizare a înregistrării sonore pentru care producătorul are drepturi exclusive, respectiv la reproducerea și distribuirea acestora, nu la radiodifuzarea lor.

În cauză nu există astfel drepturi morale în cazul radiodifuzării de către SRTv, care să justifice acordarea daunelor morale pretinse de reclamanți.

Reclamanții nu sunt de bună credință atât timp cât au așteptat 1 an și 9 luni pentru a introduce prezenta acțiune, timp în care au încheiat două contracte și acte adiționale cu același conținut, privind operele muzicale special create pentru pârâta din cauză, cunoscând modalitatea de difuzare a respectivelor opere muzicale, după cum s-au înțeles prin contracte. În speță nu este vorba de apariția la televiziune a unui interpret sau executant, care este și autor, și al cărui nume nu a fost adus la cunoștința publică, ci este vorba de crearea, de producerea unor înregistrări sonore de către un producător, SC A., care a încheiat contracte cu SRTv, pentru a se difuza operele muzicale conținute în înregistrările sonore respective, așa cum înțelege societatea de televiziune să o facă.

Totodată, tribunalul a reținut că afirmațiile în sensul că reclamanții nu au putut vinde altor televiziuni operele respective, pierzând foarte mulți bani, nu sunt întemeiate, atâta timp cât operele muzicale au fost special create la comanda SRTv, pe de o parte, iar pe de altă parte, pârâta a achitat remunerații pentru radiodifuzare, repartizate ulterior reclamanților, către trei organisme de gestiune colectivă - UCMR ADA, CREDIDAM și UPFR.

Pretențiile reclamanților privind daunele morale, calculate în funcție de numărul de difuzări, ca pentru o remunerație patrimonială, așa cum s-a menționat deja, însumând pentru toți reclamanții 3.023.700 euro, apar astfel ca o pretenție absolut exagerată, neîntemeiată și nejustificată.

Împotriva sentinței au formulat apel reclamanții, în analiza căruia instanța de apel a reținut următoarele considerente:

Între apelanta reclamantă SC A. și intimata SRTv s-au încheiat două contracte de comandă a unor opere viitoare și de cesiune a drepturilor patrimoniale de autor, respectiv contractul din 27.04.2009 a cărui valabilitate a fost prelungită ulterior prin 3 acte adiționale și contractul din 19.01.2010.

Nu este fondată prima critică formulată de apelanți, potrivit cu care prima instanță ar fi apreciat greșit, fără a argumenta juridic, că cele 2 contracte de comandă și de cesiune a dreptului de autor ar fi cu titlu oneros.

Tribunalul a interpretat corect din punct de vedere gramatical, sistematic și logic clauza

reprezentată de art.5 din contracte, însă în interdependență cu cea prevăzută de art.8 și ca statuând o formă sui-generis de remunerare a titularului dreptului de autor ca preț al cesiunii exclusive, formă permisă de lege, având în vedere și faptul că în cuprinsul art.8 se menționează explicit că cesionarul se obligă prin cele 2 convenții să comunice play-listurile organismelor de gestiune colectivă a drepturilor de autor în vederea încasării de către titularii drepturilor de autor și a drepturilor conexe a remunerațiilor cuvenite pentru radiodifuzare, după cum se menționează în convențiile menționate.

Contrar celor susținute de către apelanți, în cuprinsul clauzei de la art.5 din cele 2 convenții nu se prevede în nici un fel faptul că menționatele acte juridice ar fi cu titlu gratuit, iar faptul că în cuprinsul acestei clauze nu se menționează remunerația cedentului nu semnifică faptul că cesionarea drepturilor patrimoniale de autor și a celor conexe s-ar fi făcut cu scopul de a gratifica pe cesionara SRTv sau de a obține avantaje personale nepatrimoniale de către cedenti, cîtă vreme în mod clar prețul cesiunii este menționat în cuprinsul clauzei de la art.8 din cele 2 convenții.

Mai mult, prima instanță a reținut argumentat, contrar susținerilor apelanților, că cele 2 convenții în discuție au natura juridică a unor acte juridice cu titlu oneros, deoarece titularul dreptului de autor a cesionat drepturile sale patrimoniale intime, prevăzute de dispozițiile art.13 lit.f, g și h din Legea nr.8/1996 modific, (respectiv cele de comunicarea publică, direct sau indirect a operei, prin orice mijloace, inclusiv prin punerea operei la dispoziția publicului, astfel încât să poată fi accesată în orice loc și în orice moment ales, în mod individual, de către public; de radiodifuzarea operei; de retransmiterea prin cablu a operei), în considerarea remunerațiilor ce vor fi încasate de către organismele de gestiune colectivă, astfel cum se statuează în art.8 din convențiile de comandă a unor opere viitoare și de cesiune a drepturilor patrimoniale de autor în discuție; în raport de modul în care părțile au convenit prin acordul lor de voință liber exprimat, permis de lege, modalitatea de determinare a remunerației cuvenite autorului cedent, apar ca nefondate susținerile apelanților cum că tribunalul ar fi făcut o gravă confuzie între plata pentru realizarea unei opere și plata făcută către organismele de gestiune colectivă pentru drepturile de autor.

În mod corect prima instanță a avut în vedere în argumentarea naturii juridice a convențiilor în discuție ca fiind cu titlu oneros și faptul că, în raport de prevederile art.123¹ din Legea 8/1996 modificată, gestiunea prin organismele colective de gestiune a drepturilor de autor este obligatorie în cazul dreptului de retransmitere prin cablu și faptul că organismele de gestiune colectivă sunt cele care încheie autorizațiile licență neexclusivă cu organismele de televiziune și colectează remunerațiile pentru radiodifuzare, iar din sumele totale colectate repartizează sumele cuvenite titularilor în funcție de utilizări.

Recunoașterea paternității operei nu se referă la aspectul trimiterii numelui autorului, interpretului și producătorului într-un playlist care se transmite către OGC-uri în vederea identificării minutelor de difuzare și a împărțirii drepturilor proporțional cu utilizarea, ci la faptul că utilizatorul este obligat să menționeze public numele autorului, astfel încât să fie adus la cunoștința publicului în momentul difuzărilor. Nu se poate considera că prin transmiterea play-listurilor în discuție intimata ar fi recunoscut drepturile morale ale apelanților, după cum fără temei se susține.

Susținerile apelanților potrivit cărora natura juridică de act cu titlu gratuit al celor două convenții ar rezulta din faptul că intimata-pârâtă trebuia să plătească către OGC-uri suma trimestrială care se negociază cu fiecare organism în parte pentru toată muzica folosită în decursul unui an de către SRTv, că acele sume sunt negociate în fiecare an de către SRTv cu fiecare organism de gestiune colectivă pentru toată muzica pe care intimata o folosește, că intimata nu a plătit sumele menționate special pentru muzica produsă compusă și interpretată de către reclamanti, iar aceste plăți efectuate de către SRTv erau în același quantum chiar dacă nu ar fi folosit muzica ce face obiectul litigiului, sunt nefondate în raport de modul cum este reglementat prin dispozițiile art.123 și următoarele din lege mecanismul de gestiunea colectivă a drepturilor de autor.

Astfel, potrivit dispozițiilor art.123 din Legea nr.8/1996 „titularii dreptului de autor și ai drepturilor conexe își pot exercita drepturile recunoscute prin prezenta lege în mod individual sau,

pe bază de mandat, prin organismele de gestiune colectivă, în condițiile prezentei legi.” Potrivit dispozițiilor art.123¹ alin.1 lit.g din Legea nr.8/1996 „gestiunea colectivă este obligatorie pentru exercitarea următoarelor drepturi ... dreptul de retransmitere prin cablu” iar în conformitate cu dispozițiile art.123² alin.1 lit.d și alin.2 din Legea nr.8/1996 „pot fi gestionate colectiv următoarele drepturi...dreptul de radiodifuzare a operelor și a prestațiilor artistice în domeniul audiovizual. Al doilea alineat al acestei norme prevăzând că pentru categoriile de drepturi prevăzute la alin. 1 organismele de gestiune colectivă îi reprezintă numai pe titularii de drepturi care le-au acordat mandat și elaborează metodologii, în limita repertoriului gestionat, dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute la art. 130 alin. (1) lit. a), sau negociază direct cu utilizatorii contractele de licență.

Art.124 din actul normativ menționat statuează că „organismele de gestiune colectivă a dreptului de autor și a drepturilor conexe.... au ca obiect de activitate, în principal, colectarea și repartizarea drepturilor a căror gestiune le este încredințată de către titulari” iar în art.130 alin.1 din Legea nr.8/1996 sunt prevăzute obligațiile organismelor de gestiune colectivă.

În raport de aceste dispoziții legale, interpretate sistematic și logic, organismele de gestiune colectivă a dreptului de autor și a drepturilor conexe au ca obligație legală colectarea și repartizarea drepturilor a căror gestiune le este încredințată potrivit legii și/sau de către titulari, sens în care colectează sumele datorate de utilizatori și le repartizează între titularii de drepturi în baza metodologiilor pentru domeniile lor de activitate cuprinzând drepturile patrimoniale cuvenite; doar aceste metodologii sunt stabilite în urma negocierii organismelor de gestiune colectivă cu reprezentanții utilizatorilor, iar nu sumele datorate de aceștia.

Critica privind procedura de negociere nu este întemeiată față de dispozițiile art.131 și următoarele din Legea nr.8/1996.

Nefondată este și susținerea apelanților că pentru aprecierea caracterului oneros sau gratuit al contractului este relevant faptul că SRTv nu a achitat la timp banii negociați cu UCMR-ADA și CREDIDAM pentru anii 2009-2010, abia în 2012 primind o parte din banii din drepturi de autor pentru anul 2009, iar în ceea ce privește UPFR nu au primit nici un ban pentru aceasta perioadă și se află în litigiu cu acest organism de gestiune colectivă. În această situație, în conformitate cu dispozițiile art.130 alin.1¹ lit. c și e din Legea nr.8/1996, organismele de gestiune colectivă a drepturilor de autor sunt direct răspunzătoare față de titularii de drepturi ce le-au acordat mandat, față de modul de îndeplinire a obligațiilor legale ce le revin.

Curtea a apreciat însă ca fiind fondată critica exprimată prin cel de-al doilea motiv de apel, în sensul că greșit s-a reținut că operele muzicale create de autorul B., special pentru a fi folosite ca fundal muzical de SRTv, conform contractelor, nu reprezintă o componentă a unei opere audiovizuale.

În conformitate cu prevederile art.64 din Legea nr.8/1996 modificată, ”opera audiovizuală este opera cinematografică, opera exprimată printr-un procedeu similar cinematografeiei sau orice altă operă constând dintr-o succesiune de imagini în mișcare, însoțite sau nu de sunete”.

În cauză, după cum cu temei susțin apelanții, contrar celor reținute de prima instanță, muzica special creată, produsă și interpretată de apelanți pentru a însoți transmisiunile televiziunii reprezintă parte a unei opere audiovizuale, în condițiile în care aceasta este constituită dintr-o succesiune de imagini în mișcare însoțite de sunete.

Față de definiția dată de prevederile legale menționate operei audiovizuale, împrejurarea că cele 6 piese create de apelanți în baza contractelor de comandă constituie muzică creată special pentru TVR și de ilustrație realizate la comandă pentru emisiunile de televiziune, nu sunt argumente care să conducă instanța la concluzia că acestea nu constituie o parte componentă a unei opere audio vizuale, cu atât mai mult cu cât acestea au fost create, după cum rezultă din art.1 din convențiile de comandă și cesiune, pentru emisiunile menționate și nu pentru a însoți spațiul dintre emisiuni.

Potrivit dispozițiilor art.66 din Legea nr.8/1996 modificată „sunt autori ai operei audiovizuale, în condițiile prevăzute la art. 5, regizorul sau realizatorul, autorul adaptării, autorul scenariului, autorul dialogului, autorul muzicii special create pentru opera audiovizuală și autorul

grafic pentru operele de animație sau al secvențelor de animație, când acestea din urmă reprezintă o parte importantă a operei. În contractul dintre producătorul și regizorul sau realizatorul operei părțile pot conveni să fie incluși ca autori ai operei audiovizuale și alți creatori care au contribuit substanțial la crearea acesteia.”

În condițiile în care, potrivit celor de mai sus, apelantul B. este autorul muzicii special create pentru emisiunea live transmisă pe canalul TVR I., iar muzica constituie o parte importantă a emisiunilor audiovizuale pe care le însoțesc, acesta are, în conformitate cu prevederile art.66 din Legea nr.8/1996 modificată, calitatea de autor al operei audiovizuale realizate în colaborare, iar în conformitate cu prevederile art.10 lit.b din Legea nr.8/1996, modificată autorul unei opere are dreptul moral la paternitatea operei, respectiv dreptul de a pretinde recunoașterea calității de autor al operei.

Dreptul la paternitatea operei are două aspecte, unul pozitiv și unul negativ, cel pozitiv care interesează în cauză constând în dreptul autorului de a revendica în orice moment calitatea de autor al operei, iar potrivit art.4 alin.1 din Legea nr.8/1996 se prezumă până la proba contrară ca autor al operei „persoana sub numele căreia opera a fost adusă pentru prima dată la cunoștință publică.”

Potrivit prevederilor art.69 din Legea nr.8/1996, în cazul operei audiovizuale „drepturile morale asupra operei finite sunt recunoscute numai autorilor stabiliți potrivit art. 66 din prezenta lege.”

Manifestarea cea mai directă a dreptului de paternitate este dreptul autorului de a cere ca numele său să figureze pe opere sau să fie asociat cu acestea.

În cauză, pentru a se putea aprecia asupra respectării dreptului la paternitatea operei al apelantului reclamant în calitate de autor al operei audiovizuale realizate în colaborare de părți nu au relevanță, după cum cu temei susțin și apelanții, uzanțele televiziunilor, căci acestea nu pot fi contrare prevederilor legii, respectiv dispozițiilor art.10 lit. b din Legea nr.8/1996 modificată, ce impun respectarea dreptului autorului de a pretinde recunoașterea calității sale de autor al operei, respectiv menționarea acestuia cu ocazia radiodifuzării sau retransmiterii emisiunilor audiovizuale.

Or, în cauză, după cum rezultă clar din poziția procesuală exprimată de către intimată în fața primei instanțe, aceasta nu a menționat numele pe genericul emisiunilor realizate prin utilizarea muzicii create la comandă, astfel că instanța de apel reține ca fiind fondată susținerea apelanților referitoare la încălcarea dreptului moral al apelantului reclamant B. de a pretinde recunoașterea calității de autor al operei audiovizuale.

Contrar susținerilor apelanților ce nu pot fi primite, după cum corect a reținut și tribunalul, despăgubirile pentru prejudiciul moral au în vedere suferința morală încercată de către autorul muzicii ce a intrat în compunerea operei audiovizuale ce nu și-a văzut recunoscută calitatea de autor al operei audiovizuale realizate în colaborare, și nu poate fi calculat prin determinarea aritmetică de numărul de difuzări a emisiunilor difuzate de către intimată, în acest mod putând fi evaluat doar un eventual prejudiciu patrimonial, ceea ce nu este cazul în speță.

Totodată, chiar dacă este de necontestat prejudiciul moral suferit de apelantul reclamant B., fiindu-i încălcat dreptul menționat, cuantumului despăgubirilor pentru repararea prejudiciului moral suferit, reprezentat de suma de 3.023.700 euro, nu apare a fi justificat în cauză.

Este de netăgăduit că orice încălcarea a dreptului la paternitatea unei opere audiovizuale produce autorului un prejudiciu moral, că astfel de măsuri lezează drepturile personale nepatrimoniale ocrotite de legea dreptului de autor și că, din acest punct de vedere, justifică acordarea unei compensații materiale.

Ceea ce trebuie evaluat, însă, este despăgubirea care vine să compenseze prejudiciul, iar nu prejudiciul ca atare, fiind necesar a se face o corelare cu importanța prejudiciului moral, sub aspectul importanței valorilor lezate.

În aprecierea importanței prejudiciului moral trebuie avute în vedere repercusiunile acestuia asupra posibilităților autorului de a se realiza din punct de vedere profesional și material în astfel de condiții.

Stabilirea acestui cuantum nu presupune stabilirea „prețului” suferințelor psihice ale

apelantului reclamant B., iar în opinia Curții, determinarea despăgubirilor presupune aprecierea tuturor consecințelor negative dovedite ale acestui prejudiciu moral și ale implicațiilor acestuia asupra demnității profesionale a apelantului reclamant B.

Pe de altă parte, așa cum a reținut și doctrina și jurisprudența, trebuie stabilită o distincție între situațiile în care cel în cauză a suferit un prejudiciu psihic însemnat, respectiv angoasă, frustrare, tristețe, sentimente de nedreptate sau de umilință, o stare de incertitudine prelungită, ori o reală pierdere de oportunități și situațiile în care recunoașterea publică printr-o hotărâre judecătorească a prejudiciului suferit reprezintă prin ea însăși o formă eficace de reparație.

În stabilirea și acordarea despăgubirilor se impune a se avea în vedere principiul echității, care implică înainte de toate flexibilitate și o analiză obiectivă a ceea ce este just, echitabil și rezonabil, ținând cont de ansamblul circumstanțelor cauzei, adică de situația apelantului reclamant și de contextul general în care încălcarea s-a produs.

Despăgubirile pe care instanța le acordă pentru prejudiciul moral au ca obiect recunoașterea faptului că încălcarea unui drept a cauzat un prejudiciu moral și ele sunt stabilite astfel încât să reflecte aproximativ gravitatea acestui prejudiciu. Despăgubirile nu urmăresc și nu trebuie să urmărească furnizarea pentru apelantul-reclamant care a solicitat repararea prejudiciului produs a unui confort financiar ori a unei îmbogățiri în detrimentul intimatei, astfel că urmează a se ține cont de consecințele negative produse apelantului reclamant în plan profesional și social.

Având în vedere circumstanțele prezentei cauze, faptul că lipsa menționării paternității operei se referă la o operă audiovizuală, transmisă de televiziunea publică, pe de o parte, iar pe de altă parte faptul că apelantul-reclamant nu a făcut dovada gravității prejudiciului moral încercat, respectiv a gradului în care este cunoscut pe piața muzicală și a faptului că lipsa mențiunii calității sale de autor al muzicii special create pentru a însoți emisiunile realizate de către intimată ar fi determinat limitarea accentuată a activității sale, precum și că în cazul daunelor morale, datorită naturii lor nepatrimoniale, o evaluare exactă, în bani, a acestora nu este posibilă, determinarea întinderii despăgubirilor realizându-se prin apreciere, raportat la elementele de fapt, Curtea a considerat că suma de 2000 Euro (în echivalent lei la data plății) cu titlu de despăgubiri pentru daune morale este suficientă și reprezintă o reparație echitabilă a prejudiciului moral suferit de apelantul-reclamant B.

Sușinerile apelanților referitoare la faptul că pentru că muzica a fost produsă exclusiv pentru SRTv nu au avut voie să o difuzeze la niciun alt post de televiziune sau radio și nu au putut să o vândă publicului nu sunt relevante în cauză, deoarece cesiunea drepturilor patrimoniale exclusive a fost rezultatul voinței liber exprimate de către apelanți, iar un prejudiciu astfel determinat este un prejudiciu material eventual.

Curtea a apreciat ca fiind nefondate însă criticile formulate de către apelanți prin cel de-al treilea motiv de apel, potrivit cărora prima instanță ar fi reținut greșit faptul că art. 96 și art. 104 din Legea nr.8/1996 nu se aplică cazului în speță, întrucât se referă la un alt tip de utilizare a înregistrării sonore pentru care producătorul are drepturi exclusive, respectiv la reproducerea și distribuția acestora, nu la radiodifuzarea lor.

În mod corect a stabilit regimul juridic aplicabil prima instanță, în raport de faptul că opera muzicală în discuție a fost creată la comandă pentru a face parte din opera audiovizuală realizată în colaborare, fapt ce atrage aplicabilitatea prevederilor derogatorii ce reglementează care sunt autorii operei audiovizuale și drepturile morale ale acestora.

În condițiile în care, potrivit dispozițiilor art.66 din Legea nr.8/1996, modificată, sunt autori ai operei audiovizuale, în condițiile prevăzute la art. 5, regizorul sau realizatorul, autorul adaptării, autorul scenariului, autorul dialogului, autorul muzicii special create pentru opera audiovizuală și autorul grafic pentru operele de animație sau al secvențelor de animație, când acestea din urmă reprezintă o parte importantă a operei, iar potrivit prevederilor art.69 din actul normativ indicat mai sus, în cazul operei audiovizuale drepturile morale asupra operei finite sunt recunoscute numai autorilor stabiliți potrivit art. 66 din lege, interpretul și producătorul operei muzicale ce constituie o parte componentă a operei audiovizuale nu au calitatea de autori în sensul dispozițiilor art. 66 din

Legea nr.8/1996 modificată și, prin urmare, nu le sunt recunoscute drepturile morale la recunoașterea paternității și/sau la nume referitor la opera audiovizuală difuzată, sens în care s-ar impune menționarea lor.

Fiind aplicabile prevederile speciale mai sus menționate ce reglementează regimul juridic derogator al operei audiovizuale, nu sunt aplicabile, după cum corect a apreciat și prima instanță, făcând aplicarea principiului de aplicare a normei juridice potrivit căruia norma specială înlătură de aplicare norma generală, dispozițiile de drept comun ale art. 96 și art. 104 din Legea 8/1996, ce se referă la drepturile morale ale artistului interpret și la producătorul unei opere în general, ori radiodifuzarea de către intimată a operei muzicale interpretate de apelantul B. și produse de SC A. - nu s-a făcut ca operă muzicală (fonogramă) distinctă, ci ca parte a operei audiovizuale realizate în colaborare.

Prin urmare, referitor la radiodifuzarea operelor audiovizuale în discuție, interpretul muzicii și producătorul acesteia nu pot revendica drepturi morale nefiind autori, interpreți sau producători ai operei rezultate în colaborare.

În privința calității de interpret, este de reținut că, potrivit prevederilor art.95 din Legea nr.8/1996, este interpret cântărețul sau muzicianul, sau alte persoane care prezintă, cântă sau execută în orice alt mod o operă literară sau artistică, un spectacol de orice fel.

Potrivit prevederilor art. 96 din legea nr.8/1996, din drepturile morale reglementate în favoarea artistului interpret sau executant fac parte dreptul de a pretinde recunoașterea paternității asupra propriei interpretări sau execuții și dreptul de a pretinde ca numele său să fie indicat ori comunicat la fiecare spectacol și la fiecare utilizare a înregistrării acestuia. Însă, în cauză, muzica interpretată de apelantul B. nu fost radiodifuzată ori retransmisă distinct în cadrul unor spectacole sau a unui alt mod de utilizare a înregistrării acesteia prevăzut de lege, după cum corect a reținut și prima instanță, ci ca parte componentă a operei audiovizuale realizate în colaborare pentru care apelantul reclamant menționat nu are calitatea de interpret.

Este adevărat că cesionara SRTv a folosit muzica special creată exclusiv pe toată perioada derulării contractelor, iar aceasta nu înseamnă că apelanții și-au cesionat și drepturile morale, însă interpretul și producătorul operei muzicale ce constituie o parte componentă a operei audiovizuale ar avea drepturi ce nu sunt prevăzute de lege în favoarea lor .

În ceea ce privește dreptul moral al producătorului operei muzicale, Curtea reținut că, potrivit prevederilor art.103 din Legea nr.8/1996 „se consideră înregistrare sonoră sau fonogramă în sensul prezentei legi fixarea sunetelor provenite dintr-o interpretare ori execuție sau a altor sunete ori a reprezentării digitale a acestor sunete alta decât sub forma unei fixări incorporate într-o operă cinematografică sau în altă operă audiovizuală”, iar „producătorul de înregistrări sonore este persoana fizică sau juridică ce are inițiativa și își asumă responsabilitatea organizării și finanțarea realizării primei fixări a sunetelor, fie că acestea constituie sau nu o operă în sensul prezentei legi”.

În mod simetric, muzica produsă de apelantul SC A. a fost special creată pentru a face parte din opera audiovizuală și nu fost, după cum corect a reținut prima instanță, utilizată în modalitatea reproducerii și distribuirii operei audiovizuale distincte.

Totodată, prevederile art. 104 din Legea nr. 8/1996, ce statuează că „în cazul reproducerii și distribuirii înregistrărilor sonore, producătorul este în drept să înscrie pe suportul acestora, inclusiv pe coperti, cutii sau alte suporturi materiale de ambalare, pe lângă mențiunile privind autorul și artistul interpret sau executant, titlurile operelor, anul primei publicări, marca de comerț, precum și numele ori denumirea producătorului” au fost corect interpretate de către prima instanță.

Astfel, prevederile art.14, art.14¹ și art.15¹ din actul normativ în discuție conțin definițiile folosite de legiuitor pentru termenii de reproducere, distribuire și radiodifuzare în cuprinsul actului normativ, astfel că nu pot fi primite susținerile apelanților potrivit cărora ar exista interpretări stricto sensu și interpretări lato sensu ale noțiunii de suporturi, iar în cauză trebuia făcută o interpretare lato sensu a noțiunii de suporturi pe care poate apărea numele producătorului, în care caz numele producătorului trebuia să apară la sfârșitul fiecărei difuzări alături de numele artistului și al autorului.

Potrivit prevederilor art.14 din Legea nr.8/1996, „prin reproducere în sensul prezentei legi se înțelege realizarea, integrală sau parțială a uneia ori a mai multor copii ale unei opere, direct sau indirect, temporar ori permanent, prin orice mijloc și sub orice formă, inclusiv realizarea oricărei înregistrări sonore sau audiovizuale a unei opere, precum și stocarea permanentă ori temporară a acesteia cu mijloace electronice,, ceea ce nu este cazul în speță, iar potrivit prevederilor art.14¹ din Legea nr.8/1996, „prin distribuire, în sensul prezentei legi se înțelege vânzarea sau orice alt mod de transmitere, cu titlu oneros ori gratuit a originalului sau copiilor unei opere, precum și oferirea publică a acestora”, nici aceasta nefiind modalitatea de utilizare a operei muzicale în cauză

Potrivit prevederilor art.15¹ din Legea nr.8/1996, prin radiodifuzare „în sensul prezentei legi ... se înțelege: a) emiterea unei opere de către un organism de radiodifuziune ori de televiziune prin orice mijloc ce servește la propagarea fără fir a semnalelor, sunetelor, sau imaginilor, ori a reprezentării acestora, inclusiv comunicarea ei publică prin satelit, în scopul recepționării de către public; b) transmiterea unei opere sau a reprezentării acesteia , prin fir, prin cablu, prin fibră optică sau prin orice alt procedeu similar, cu excepția rețelelor de calculatoare, în scopul recepționării în scopul recepționării ei de către public.”

Or, în cauză a avut loc o radiodifuzare, în sensul prevederilor art.15¹ din Legea nr.8/1996 a operei audiovizuale realizate în colaborare.

Împotriva acestei decizii au declarat recurs reclamantii și pârâta.

A. Reclamantii SC A. SRL și B. au reclamat aplicarea greșită de către instanța de apel a dispozițiilor art. 95, 96, 97, 66, 69 și art. 104 din Legea nr. 8/1996, în susținere invocând dispozițiile art. 304 pct. 9 C.pr.civ.

1. Potrivit deciziei de apel, doar compozitorul unei opere are drept moral, iar interpretul nu – nerecunoscându-i, de altfel, reclamantului această calitate, deși primul alineat al art. 96 este edificator și consacră dreptul interpretului de a pretinde recunoașterea paternității proprii interpretării.

Nu sunt corecte considerentele pentru care se contestă calitatea de interpret deoarece nu este o operă realizată în colaborare, ci compusă exclusiv, fără nicio colaborare, de către B., care a și interpretat-o exclusiv, fără nicio colaborare, în vreme ce opera este produsă exclusiv, fără nicio colaborarea, de către SC A. SRL, care a și suportat costurile de producție.

Acest lucru reiese și din contracte, unde la art.1 se arată că producătorul produce 4 piese muzicale originale pentru o anumită emisiune, iar apoi se și specifică cine compune, interpretează și produce acea muzică originală - compozitor B., interpret B. și producător SC A. SRL.

2. Ambele instanțe de fond aplică greșit prevederile art. 66, 96 și 104 din Legea nr. 8/1996, nefăcând distincție între dreptul de autor și dreptul conex.

Instanța de apel reține că interpretul și producătorul operei audiovizuale nu au calitate de autori, deși nu au susținut acest lucru.

2.1.S-a întemeiat acțiunea pe articole de lege distincte, respectiv art. 66 pentru autor și art. 96 pentru interpret.

Din art. 66 rezultă că acesta se referă exclusiv la autorii unei astfel de opere, legiuitorul enumerând regizorul sau realizatorul, autorul adaptării, autorul scenariului, autorul dialogului, autorul muzicii special create pentru opera audiovizuală (în speță compozitorul reclamant) și autorul grafic pentru operele de animație sau al secvențelor de animație, când acestea din urma reprezintă o parte importantă a operei.

Pentru ca muzica ce a fost compusă special pentru opera audiovizuală să fie redată publicului, acea muzică trebuie interpretată, iar interpretarea se face de artistul interpret sau executant, care se supune prevederilor art. 96 din lege - drepturile artiștilor interpreți sau executanți fiind drepturi conexe, ce reprezintă o categorie distinctă.

Art. 66, prin raportare la principiul potrivit căruia norma specială înlătură de la aplicare norma generală - reținut de instanța de apel, nu este normă specială în ceea ce-i privește pe artiștii interpreți și pe producători, dispozițiile lui referindu-se numai la autori.

Așa cum art. 96 (cu referire la lit. a și b) și 104 fac parte din Titlul II intitulat Drepturile

conexe drepturilor de autor și drepturile sui-generis, art. 66 face parte din Titlul I, intitulat Drepturile de autor – articolul din urmă doar definind noțiunea de autor pentru opera audiovizuală, în vreme ce art. 69 se referă la faptul că acești autori, așa cum sunt arătați în art.66, au drepturi morale pentru opera audiovizuală.

Legiuitorul nu a dorit să excludă de la anumite drepturi, inclusiv de la cele morale, pe interpret sau producător, pentru că dacă ar fi dorit acest lucru, nu ar fi făcut capitol separat pentru drepturile conexe.

2.2. S-au aplicat greșit și prevederile art. 103 alin. 1 și art. 104 din lege.

În cazul în speță există pentru operele audiovizuale în discuție un producător video (nu se știu care este, presupun că e SRTv) și un producător audio (SC A. SRL, prin mașterul fonogramelor puse la dispoziția SRTv), ceea ce înseamnă că este o producție audiovizuală ce are doi producători, fiecare cu specificul său.

Acest lucru reiese și din cele două contracte în baza cărora s-a produs muzica, care sunt încheiate de către SRTv pe de-o parte și SC A. SRL - în calitate de producător muzical - pe de altă parte.

Dacă SRTv dorea să fie unicul producător al operei audiovizuale, trebuia obligatoriu să fie producătorul fonogramelor muzicii originale și, implicit, proprietarul mașterului.

Art. 14 din lege definește noțiunea de reproducere ca "[...] realizarea oricărei înregistrări sonore sau audiovizuale a unei opere precum și stocarea permanentă sau temporară a acesteia cu mijloace electronice".

Or, înregistrarea sonoră și stocarea au fost realizate tocmai de SC A. SRL. (se specifică și în contract, art. 6 - cheltuielile privind producția sunt suportate de producător; înregistrările nu au fost efectuate la sediul SRTv, ci la studioul producătorului, iar SRTv nu a pus la dispoziție nimic pentru realizarea acestor piese).

Art. 14¹ definește distribuirea ca "vânzarea sau orice alt mod de transmitere, cu titlu oneros ori gratuit a originalului sau copiilor unei opere, precum și oferirea publică a acestora", iar SC A. SRL se încadrează la "orice alt mod de transmitere cu titlu gratuit a originalului unei opere."

Art. 15¹ definește radiodifuzarea ca "emiterea unei opere de către un organism de radiodifuziune ori de televiziune prin orice mijloc ce servește la propagarea fără fir a semnalelor, sunetelor sau imaginilor, ori a reprezentării acestora, inclusiv comunicarea ei publică prin satelit, în scopul recepționării de către public. "

Este adevărat că în cauză, așa cum și instanța constată, a avut loc o radiodifuzare a operei, însă aceasta nu înseamnă că producătorul muzicii nu are drept moral potrivit art. 104 din lege. Art. 15¹ nu exclude art. 104, acestea nu au nicio legătură între ele.

3. Instanța de apel interpretează greșit natura celor 2 contracte, pe care le reține ca fiind oneroase și la comandă.

. Contractele nu sunt oneroase pentru că producătorul, compozitorul și interpretul nu a au fost plătiți de SRTV special pentru această muzică.

Art. 8, reținut de instanța de apel, se referă la obligația SRTv de a trimite playlisturile către OGC-uri pentru ca producătorul, interpretul și compozitorul să beneficieze de remunerații decurgând din drepturile de autor și drepturile conexe. Această obligație nu transformă contractele în oneroase, întrucât transmiterea playlisturilor este o obligație legală a SRTv și trebuie făcută și în lipsa unui contract cu recurenții, iar remunerații din drepturi de autor și drepturi conexe luau oricum și fără existența unui contract între recurenți și intimați.

De altfel, rezultă din documentele de la dosar faptul că SRTv nu a executat obligația integral la CREDIDAM banii negociați cu acest OGC pentru 2009 și 2010, iar intimata a semnat astfel de contracte cu recurenții în 2009 și 2010.

. Se mai reține că aceste contracte sunt la comandă, deși comanda gratuită nu există. Contractele sunt de cesiune, așa cum le spune și denumirea.

4. Se contestă decizia și în ceea ce privește daunele morale și motivarea acordării unui quantum de 2000 de Euro pentru autor.

Instanța de apel reține, eronat, că apelantul în calitate de autor a solicitat suma de 3.023.700 euro.

S-a arătat în completarea la concluziile de fond faptul că B., în calitate de autor al operei muzicale solicită 25 euro/difuzare, iar SRTv a precizat în fața instanței de fond faptul că au fost 30.237 difuzări. Prin cererea de chemare în judecată nu au fost în măsură să prezinte suma totală pentru că nu știau câte difuzări au fost de fapt, iar în urma precizării făcute de către SRTv și la solicitarea instanței a reieșit suma de 755,925 euro - pentru autor. Pentru interpret s-au solicitat 20 euro/difuzare, iar pentru producător 35 euro/difuzare.

Considerentele referitoare la dreptul la daune morale au fost aplicate în mod greșit în momentul acordării efective a acestora.

Autorul și interpretul trăiesc numai de pe urma operelor create/interpretate, întrucât aceasta este meseria lor, iar un autor/artist are o cotă de piață de pe urma căreia încasează o remunerație pentru compozițiile și interpretările sale, în funcție de notorietatea publică obținută pe audiovizual - faptul că lucrurile stau așa este dovedit de lista ce cuprinde onorariile artiștilor din România, găsită pe internet, pe un site specializat, listă din care se observă că aceste onorarii se încasează în funcție de notorietatea fiecărui artist.

Televiziunile au cel mai important impact privind notorietatea și, cu cât ești mai difuzat la televizor, cu atât ești mai cunoscut pe piața muzicală și mai multă lume dorește să cumpere muzica. Și tot datorită notorietății, artiștii sunt chemați la radiouri și televiziuni, fiind plătiți pentru aceste apariții, în funcție de notorietate.

Este adevărat că sunt de cesiune contractele încheiate, că muzica a fost exclusiv pentru SRTv dar doar pe perioada existenței contractelor, iar după expirarea acestei perioade recurenții pot să vândă această muzică, pot să încheie contracte cu alte televiziuni/radiouri pe această muzică, dar oamenii nu o cunosc sau dacă o cunosc nu știu cine a compus-o/interpretat-o/produs-o.

Instanța de apel motivează faptul că artistul B. nu a dovedit cât este de cunoscut pe piața muzicală. Acest aspect este extrem de important, pentru că se motivează prin aceste afirmații prejudiciul creat de către SRTv prin nementiunea numelui recurenților în timpul difuzărilor: peste 30.000 de difuzări, peste 180.000 de minute de difuzare. Muzica recurenților a fost întotdeauna apreciată - numărul de contracte și de folosiri din ultimii 20 de ani de către SRTv dovedește acest lucru - dar pentru că nu a existat o legătură între această muzică de calitate și numele recurenților, aceștia pe parcursul anilor au încheiat din ce în ce mai puține contracte, având în vedere notorietatea mică în audiovizual.

Aceași instanță de apel care a acordat autorului B. suma de 2000 euro drept prejudiciu moral a acordat suma de 10.000 euro tot ca daune morale lui C. (dosarul nr. x/2/2010). Recurenții au avut peste 30.000 de difuzări (o spune chiar intimata), iar în cazul C., Ministerul Culturii a folosit de câteva ori un clip publicitar de câteva zeci de secunde (mai puțin de 1/min pe clip) cu muzica acestuia.

B. Pârâta a solicitat ca, în temeiul dispozițiilor art. 304 pct. 8 și 9 C.proc.civ., să se mențină sentința primei instanțe.

1. Singurul motiv de apel pe care instanța de apel nu l-a înlăturat a fost cel în sensul că greșit a apreciat instanța fondului că operele muzicale create de autorul B., special pentru a fi folosite ca fundal muzical de SRTv, conform contractelor, nu reprezintă o componentă a unei opere audiovizuale.

Pornind de la definiția dată de lege "operei audiovizuale", instanța de apel reține însă greșit situația de fapt dedusă din probele administrate în cauză, respectiv din contractele de comandă încheiate între SRTv și apelanți.

În realitate, majoritatea covârșitoare a pieselor muzicale nu au fost utilizate ca ilustrație de emisiuni, ci ca spațiu între emisiuni.

Acest aspect reiese cu ușurință din contract, toate piesele comandate și create pentru canalele TVR I. nefiind incluse în emisiuni, ci între emisiuni. De altfel, în acest contract nu au fost precizate nume de emisiuni, ci numai numele canalului în care aceste piese urmează a fi utilizate în

afara unor emisiuni, practic pentru preluarea live a unor camere video amplasate de municipalitate în locuri publice.

Așa fiind, menționarea numelui creatorului acestor piese muzicale în vreun generic de final al emisiunilor ar fi fost imposibil de realizat, din lipsa unui suport al emisiunii, absolut necesar realizării vreunui generic.

Totodată, în mod total eronat instanța de apel a considerat că intimații reclamanți au calitatea de coautori al operei audiovizuale deoarece, sub nici o formă, preluarea unei camere live publică amplasată de autorități în zona Universitate sau orice altă locație publică nu are caracterul de operă, în sensul prevăzut de legea dreptului de autor.

2. Între intimații reclamanți și SRTv a existat o relație contractuală, în baza căreia s-au realizat 2 melodii pentru a fi folosite ca muzică de fundal pentru emisiunile meteo ale TVR I.

În legislația în vigoare nu există reglementată obligația unui post de televiziune de a menționa numele autorului, interpretului sau producătorului fonogramei pentru muzica de fundal, o astfel de obligație putând fi prevăzută în contractele încheiate între utilizatori și autori, la cererea autorului. Or, în contractele în care s-au stabilit condițiile de radiodifuzare nu se regăsește o astfel de clauză.

SRTv nu a negat în niciun fel această calitate, întrucât a raportat toate utilizările la organismele de gestiune colectivă și au fost avute în vedere la determinarea remunerațiilor colectate de organismele de gestiune colectivă, cu respectarea calității de titular, așa cum s-a menționat în contract.

Reclamantul nu a revendicat în niciun fel calitatea de autor, pe durata utilizării, și nici prin contractul încheiat și nu a dovedit nici un act de uzurpare sau de contestare de către SRTv a calității de autor.

Mai mult decât atât, SRTv a informat publicul cu privire la titulari și orice utilizator de internet putea și poate afla această informație prin simpla căutare pe google a sintagmei "muzica meteo TVR Info", ceea ce dovedește că, astfel, TVR a respectat dreptul moral de paternitate asupra operei și practica din domeniu.

Este greșită aprecierea instanței de apel potrivit căreia doctrina ar recunoaște că dreptul de paternitate asupra unei opere ar presupune obligația utilizatorului de a menționa numele autorului în genericul emisiunii.

Dimpotrivă, doctrina arată că dreptul de paternitate asupra operei, reglementat de art. 10 lit.b, nu conține obligația utilizatorilor de a menționa numele autorului și că dreptul la paternitatea operei are două aspecte - primul, pozitiv, constă în dreptul autorului de a revendica oricând calitatea de autor, al doilea negativ, constă în dreptul autorului de a se opune oricărui act de uzurpare, de contestare a acestei calități către terți. În respectarea acestui drept s-a impus obligația de indicare a autorului în cazul utilizării de scurte extrase, atunci când aceste acte de utilizare sunt premise fără autorizarea autorului. Aceasta obligație însă se regăsește în dispozițiile legale (art. 33 lit. b din Legea nr. 8/1996) și nu își are aplicabilitatea în speța supusă judecății, care are la bază utilizarea cu acordul autorului, în baza unei relații contractuale.

Calitatea și experiența intimaților reclamanți presupun că aceștia cunoșteau practica organismelor de televiziune, potrivit căreia autorul nu este menționat, iar dacă ar fi dorit o modalitate de recunoaștere a calității de autor diferită practicii ar fi trebuit să o pretindă în contract sau ulterior, pe durata utilizării.

Instanța de apel a făcut o aplicare greșită și a prevederilor art. 10 lit.c din lege, potrivit căreia autorul are dreptul de a decide sub ce nume va fi adusă opera la cunoștința publicului.

Prin contractul încheiat autorul a fost de acord cu aducerea operei la cunoștința publicului, menționând obligația de a raporta opera către organismele de gestiune colectivă în care să se menționeze autor B., interpret B., producător A., fără a menționa vreo altă condiție prin care ar fi pretins recunoașterea calității de autor sau numele sub care opera să fie adusă la cunoștința publicului.

Analizând decizia în raport de criticile formulate, Înalta Curte constată că se impune

admiterea ambelor recursuri, casarea deciziei și trimiterea cauzei pentru rejudecare la aceeași instanță de apel, în considerarea argumentelor ce succed:

1. În capitolul VIII al Legii nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile drepturile conexe este reglementat regimul juridic al operei audiovizuale, iar aceste dispoziții au fost greșit aplicate în cauză, din perspectiva dispozițiilor art. 304 pct. 9 C.proc.civ.

Astfel,

-art. 64 - Opera audiovizuală este opera cinematografică, opera exprimată printr-un procedeu similar cinematografeiei sau orice altă operă constând dintr-o succesiune de imagini în mișcare, însoțite sau nu de sunete.

-art. 65 - (1) Regizorul sau, după caz, realizatorul operei audiovizuale este persoana fizică care, în contractul cu producătorul, își asumă conducerea creării și realizării operei audiovizuale, în calitate de autor principal.

(2) Producătorul unei operei audiovizuale este persoana fizică sau juridică ce își asumă responsabilitatea producerii operei și, în această calitate, organizează realizarea operei și furnizează mijloacele necesare tehnice și financiare.

(3) Pentru realizarea unei operei audiovizuale, forma scrisă a contractului dintre producător și autorul principal este obligatorie.

- art. 66 - Sunt autori ai operei audiovizuale, în condițiile prevăzute la art. 5, regizorul sau realizatorul, autorul adaptării, autorul scenariului, autorul dialogului, autorul muzicii special create pentru opera audiovizuală și autorul grafic pentru operele de animație sau al secvențelor de animație, când acestea din urmă reprezintă o parte importantă a operei. În contractul dintre producătorul și regizorul sau realizatorul operei părțile pot conveni să fie incluși ca autori ai operei audiovizuale și alți creatori care au contribuit substanțial la crearea acesteia.

-art. 69 - Drepturile morale asupra operei finite sunt recunoscute numai autorilor stabiliți potrivit art. 66 din prezenta lege.

În stabilirea regimului juridic s-a făcut o aplicare greșită a dispozițiilor legale în materie, ce subliniază cerințele necesare pentru a fi calificată o operă ca fiind audiovizuală.

Fără a intra în analiza de detaliu a acestor cerințe, în stabilirea regimului aplicabil este suficient să se observe că o operă audiovizuală este, cu aplicarea art. 5 alin. 1, art. 64, art. 66 și art. 69 din lege, o operă comună, care se creează de mai mulți coautori, în colaborare.

Ca operă comună, opera audiovizuală trebuie să fie rezultatul unei colaborări creatoare comune a două sau mai multe persoane, cărora legea le recunoaște calitatea de coautori, iar în condițiile în care este rezultatul unei astfel de colaborări, aceasta este, în mod necesar, o operă unitară. Este necesar a se sublinia că această colaborare vizează opera finită, dată fiind critica din recursul reclamantilor – critică ce confirmă, însă, condițiile în care s-au realizat creațiile în discuție, pe care s-au și fundamentat pretențiile formulate, constatate de prima instanță și confirmate prin prezenta decizie.

Pentru definirea unei opere ca fiind comună, esențial este ca autorii să contribuie la realizarea unei opere unitare sub imperiul unor inspirații și concepții comune și cu concertarea eforturilor fiecăruia. Și în cazul în care un astfel de efort se concretizează în contribuții separate, în creații distincte, este necesar ca acestea să se înglobeze armonios într-un tot unitar, datorită comunității de inspirație și concepție a autorilor.

Or, nu s-au creat în cauză opere finite, cum și prevede art. 69 din lege, ci este vorba de opere distincte utilizate în cadrul grilelor TV.

Inexistența unei asemenea opere rezultă din cele două contracte, singurele încheiate, atrăgând incidența și a art. 304 pct. 8 C.proc.civ.

Astfel, în vreme ce primul contract cuprinde în art. 1 clauza producerii a patru piese pentru emisiunea LIVE (transmisie camere) transmisă pe canalul TVR I. avându-l ca realizator/producător pe N., al doilea contract cuprinde în art. 1 clauza producerii a două piese muzicale pentru emisiunile transmise pe canalul TVR I., avându-l ca realizator /producător pe Ș.

Inclusiv în cererea de chemare în judecată se arată că primele 4 piese au fost difuzate în

însoțirea (confirmată în decizie și contestată de pârâtă) unor imagini până la începerea grilei de programe a TVR I., în vreme ce cele 2 piese din cel doilea contract au fost transmise la fiecare rubrică meteo din grila de programe a TVR I.

Prin urmare, atât timp creațiile în cauză nu sunt o contribuție în realizarea unei opere finite comună, audiovizuală, astfel cum aceasta a fost mai sus caracterizată, și nu intră nici sub regimul operei colective, reglementată de art. 6 din lege, sunt revendicate asupra acestora, distinct

- pentru reclamantul autor, sub protecția art. 7 lit.c din lege – ce recunoaște compozițiile muzicale, drepturile reglementate de art. 10 lit. b - dreptul de a pretinde recunoașterea calității de autor al operei și lit. c - dreptul de a decide sub ce nume va fi adusă opera la cunoștință publică;

- pentru reclamantul interpret, drepturile conferite de art. 96 lit.a – dreptul de a pretinde recunoașterea paternității propriei interpretări sau execuții și lit. b din lege - dreptul de a pretinde ca numele sau pseudonimul său să fie indicat ori comunicat la fiecare spectacol și la fiecare utilizare a înregistrării acestuia. Deși drepturile reclamate pentru interpret sunt indicate generic în petitul acțiunii ca fiind „dreptul la nume”, în motivarea acesteia se face referire la cele două drepturi, reluate ulterior și în susținerea apelului și recursului declarate în cauză.

- pentru reclamanta producător, sub protecția conferită de art. 103 alin.1 din lege, care prevede că seconsideră înregistrare sonoră sau fonogramă, în sensul prezentei legi, fixarea sunetelor provenite dintr-o interpretare ori execuție sau a altor sunete ori a reprezentării digitale ale acestor sunete, alta decât sub forma unei fixări incorporate într-o operă cinematografică sau în altă operă audiovizuală, dreptul reglementat de art. 104 din lege - în cazul reproducerii și distribuirii înregistrărilor sonore, producătorul este în drept să înscrie pe suporturile acestora, inclusiv pe coperte, cutii și alte suporturi materiale de ambalare, pe lângă mențiunile privind autorul și artistul interpret sau executant, titlurile operelor, anul primei publicări, marca de comerț, precum și numele ori denumirea producătorului.

Calificarea creațiilor în cauză ca fiind componente ale unor opere audiovizuale a fundamentat soluția pronunțată în cauză.

Este necesară cercetarea cauzei și deci a criticilor formulate, privind operele muzicale așa cum acestea au fost concepute, create distinct - inclusiv în ceea ce îl privește pe producător, și nu ca o componentă a unor opere audiovizuale, iar aceasta implică aprecierea și a unor elemente de fapt, incompatibilă cu judecata în recurs, în conformitate cu art. 304 C.proc.civ.

Pe acestea s-au și întemeiat pretențiile formulate, astfel analizate de prima instanță, care nu s-a considerat ținută de temeiul de drept invocat, înlăturând legătura cu opera audiovizuală făcută de către reclamânți, reluată și în susținerea cererii de apel.

Astfel, s-a susținut de reclamânți că transmisiunile televiziunii constau într-o succesiune de imagini în mișcare însoțite de sunete, ceea ce le încadrează în limitele definiției date de legiuitor în art. 64 din Legea nr. 8/1996, și deoarece operele muzicale în litigiu au fost special create pentru transmisiunile televiziunii, însoțesc acea succesiune de imagini în mișcare, autorii lor sunt autori ai operei audiovizuale, așa cum menționează art. 66 din Legea nr. 8/1996 – cu sublinierea din conținutul art. 66 a componentei vizând autorul muzicii special create pentru opera audiovizuală.

În justificarea în drept a dreptului autorului s-a arătat astfel că autorul muzicii special create pentru o însoți o operă audiovizuală (astfel considerată fiind transmisiunea tv), are calitatea de autor al muzicii create pentru o operă audiovizuală – așa cum se arată în art. 66 din lege, text legal care i-ar conferi astfel autorului muzicii calitatea de autor al operei audiovizuale.

Justificarea greșită în drept a pretențiilor formulate a și fost sancționată de prima instanță, care a analizat drepturile revendicate ca privind operele care au fost produse sub coordonarea reclamantei SC A. SRL, create și interpretate de reclamantul B. – distinct de emisiunile din grila TV. Ceea ce s-a urmărit prin formularea acțiunii este reclamarea încălcării unor drepturi morale și plata despăgubirilor aferente, pentru piesele muzicale produse, produse, compuse și interpretare de reclamânți (cu distincția ce se impune), folosite de către intimată – subliniere făcută și prin cererea de apel.

În ceea ce îl privește pe reclamantul B., în calitate de autor, rejudecarea cauzei va viza

numai dreptul moral reglementat de art. 10 lit. b din lege, întrucât instanța de apel a cercetat cauza numai din perspectiva acestuia, nu s-au formulat critici prin cererea de recurs, iar cele din recursul pârâtei nu vor fi analizate, lipsind interesul părții în formularea acestora.

În ceea ce privește drepturilor revendicate de reclamantul B., ca interpret, și de reclamanta SC A. SRL, ca producător, motivarea este și contradictorie, din perspectiva art. 7 C.proc.civ. - pe de o parte, prin sublinierea caracterului special al normelor aferente operelor audiovizuale (al căror regim a fost reținut în cauză) față de cele din materia drepturilor revendicate, ce ar exclude din protecția legii drepturilor morale revendicate (cu sublinierea faptului că aceștia nu poate revendica drepturi morale deoarece nu sunt interpret și producător ai operei rezultate în colaborare), iar pe de altă parte, prin analiza drepturilor (numai în parte, de altfel, pentru interpret) și constatarea că normele aferente din Legea nr. 8/1996 nu îi protejează în modalitatea de utilizare a operelor audiovizuale realizate în colaborare.

2. Motivul de recurs prin care se invocă interpretarea greșită a naturii celor 2 contracte încheiate între reclamanta producătoare și pârâtă, relativ la caracterul gratuit/oneros și cesiune/comandă și cesiune, Înalta Curte constată că nu pot fi reținute cerințele art. 304 pct. 8 C.proc.civ.

Din perspectiva dispozițiilor procedurale menționate, se poate reclama pe calea recursului ipoteza în care instanța, interpretând greșit actul juridic dedus judecătii, a schimbat natura ori înțelesul vădit neîndoielnic al acestuia.

În stabilirea contractelor ca fiind nu numai de „cesiune a drepturilor de autor” cum sunt denumite, ci și „la comandă”, precum și că sunt oneroase (în limitele arătate), instanța de apel a făcut analiza clauzelor acestora (inclusiv din perspectiva dispozițiilor legale ce reglementează elementele acestora și a intenției părților, concretizată printr-un acord de voință liber exprimat), contestată de către reclamantii recurenți – ceea ce excede limitelor dispozițiilor procedurale menționate.

Celelalte critici formulate nu arată nelegalitatea deciziei, așa cum impune art. 302¹ alin.1 lit. c) C.proc.civ.

În consecință, în considerarea argumentelor mai sus reținute, ce înlătură analiza celorlalte critici formulate, Înalta Curte a admis ambele recursuri, a casat decizia și a trimis cauza pentru rejudecare, în limitele arătate, la aceeași instanță de apel.

9. Opere muzicale. Comunicare publică în cadrul unor spectacole de teatru. Gestiune individuală pentru o parte din spectacole. Baza de calcul a remunerației datorate autorilor. Excluderea subvenției bugetare destinate funcționării teatrului.

Legea nr. 8/1996, art. 13, art. 39, art. 43, art. 123, art. 123¹, art. 130, art. 131¹
Legea nr. 273/2006, art. 1, art. 5, art. 7, art. 14, art. 23
O.G. nr. 21/2007, art. 21

1. În ceea ce privește imposibilitatea exercitării gestiunii individuale în cazul în care gestiunea prin intermediul organismului de gestiune colectivă este obligatorie, legea dreptului de autor nu conține vreun text de lege care să prevadă în mod expres un asemenea efect al gestiunii colective obligatorii.

Astfel, nici în cazul gestiunii colective obligatorii și nici a gestiunii colective facultative, nu este exclusă gestiunea individuală, deoarece art. 123 alin. (1) prevede posibilitatea efectuării acesteia ca o alternativă la gestiunea colectivă (introdusă prin conjuncția „sau”), fără a distinge în privința diferitelor forme ale acesteia din urmă, gestiunea individuală fiind posibilă, ca opțiune a titularului, în toate cazurile.

Art. 123¹, ce reglementează cazurile în care gestiunea colectivă este obligatorie, nu conține

o derogare de la art. 123 alin. (1) sub aspectul restrângerii sau chiar al imposibilității exercitării drepturilor patrimoniale de către titularul însuși, ci doar explicitează condițiile de acordare a mandatului, la fel ca și art. 123² în cazul gestiunii colective facultative. Dacă s-ar fi intenționat o derogare de la regula dreptului de opțiune a titularului în cazul gestiunii colective obligatorii, acest lucru ar fi fost prevăzut în mod explicit, dat fiind că derogarea trebuie să fie expresă. Or, nu a fost inserată vreo prevedere contrară, menționându-se doar natura de mandat legal (potrivit art. 123¹ alin.3, „organismele de gestiune colectivă îi reprezintă și pe titularii de drepturi care nu le-au acordat mandat”).

Rațiunea acestui tip de gestiune este aceea a înlesnirii exercitării drepturilor în cazul acelor opere al căror mod de exploatare face imposibilă autorizarea individuală de către autor (sau de un alt titular al drepturilor). Este vorba, așadar, despre o dispoziție legală favorabilă titularilor de drepturi, care trebuie interpretată ca atare, în raport de finalitatea urmărită la edictarea sa.

Legiuitorul a prezumat (prin art. 123¹ alin. 1) că anumite drepturi nu pot fi gestionate individual, în sensul că, date fiind natura operei și modalitățile tehnice în care aceasta poate fi utilizată de către terți, titularul nu ar fi în măsură să autorizeze pe fiecare utilizator în parte și să colecteze remunerația cuvenită.

Imposibilitatea avută în vedere de către legiuitor este una de fapt, care nu poate fi asimilată cu o interdicție legală de exercitare individuală a drepturilor. Titularul dreptului poate proba că a fost în măsură, în fapt, să exercite dreptul de a autoriza utilizarea operei de către un anume terț, astfel încât să nu fie nevoie să se activeze mecanismul gestiunii colective, în cadrul căruia organismul de gestiune colectivă să acționeze în baza mandatului legal. Din conținutul prevederilor art. 123 alin. (1) din Legea nr. 8/1996 rezultă că gestiunea colectivă a drepturilor patrimoniale este o alternativă la gestionarea drepturilor de către titularul însuși, ceea ce înseamnă că cele două modalități nu pot fi exercitate simultan ori succesiv, exercitarea gestiunii individuale împiedică intervenția ulterioară a organismului de gestiune colectivă în scopul colectării remunerației pentru aceeași utilizare a operei.

2. Potrivit art. 21 din OG nr. 21/2007 privind instituțiile și companiile de spectacole sau concerte, precum și desfășurarea activității de impresariat artistic, subvențiile acordate de la bugetele locale sunt destinate finanțării cheltuielilor necesare funcționării instituțiilor de spectacole sau concerte, respectiv pentru cheltuielile necesare realizării programului minimal anual prevăzut în contractul de management (lit. a), cheltuielile necesare realizării proiectelor, altele decât cele din programul minimal (lit. b), cheltuieli de personal (lit. c), cheltuielile necesare pentru întreținerea, reabilitarea și dezvoltarea bazei materiale (lit. d).

Legea nr. 273/2006 privind finanțele publice locale este aplicabilă și bugetelor instituțiilor publice finanțate integral sau parțial din bugetele locale (conform art. 1 alin. 2 lit. b), iar în conformitate cu prevederile art. 14 alin. (2) și 4 din lege, „cheltuielile bugetare au destinație precisă și limitată” și „nicio cheltuială din fonduri publice locale nu poate fi angajată, ordonanțată și plătită dacă nu este aprobată, potrivit legii, și dacă nu are prevederi bugetare și surse de finanțare.”

Prin urmare, cum respectarea destinației cheltuielilor, astfel cum a fost prevăzută în buget, este obligatorie, regulă expres prevăzută în art. 23 din Legea nr. 273/2006 și cum, potrivit art. 21 din OG nr. 21/2007, subvențiile bugetare au avut destinația acoperirii cheltuielilor necesare funcționării teatrului, aceste sume au fost greșit incluse în baza de calcul a remunerației datorate autorilor de opere muzicale comunicate prin spectacole de teatru, câtă vreme condiția expres prevăzută în norma cuprinsă în art. 5 pct. A lit. e din Metodologia publicată prin Decizia ORDA nr. 189/2010 (aplicabilă perioadei pentru care a fost solicitată remunerația pentru comunicarea publică a unor opere muzicale) este aceea ca finanțarea bugetară să aibă destinația de subvenționarea prețului biletelor spectacolelor. De altfel, o asemenea destinație bugetară, respectiv aceea de acoperire a eventualei diferențe între costul real al biletelor spectacolelor și

prețul fixat, nu este caracteristică bugetului instituțiilor publice.

Secția I civilă, decizia nr.2148 din 12 octombrie 2015

Prin cererea înregistrată la data de 2.04.2008 pe rolul Tribunalului București, reclamanta Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România – Asociația pentru Drepturi de Autor (UCMR – ADA) a chemat în judecată pe pârâtul Teatrul X, solicitând obligarea acestuia la plata remunerațiilor și a TVA-ului aferent, ce ar fi fost legal datorate de pârât, pentru perioada de la 1.07.2007 până la data la care va fi realizată expertiza judiciar-contabilă, respectiv: pentru spectacolele de teatru cu o durată de utilizare a operelor muzicale sub 40 de minute - 5% din baza de calcul; pentru spectacolele de teatru cu o durată de utilizare de opere muzicale mai mare de 40 de minute - 8,5% din baza de calcul, potrivit Autorizației licență neexclusivă – Teatre nr. x din 29.02.2008, încheiate cu Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România – Asociația pentru Drepturi de Autor și Titlul II al Metodologiei publicate prin Decizia ORDA nr. 365/2006 în Monitorul Oficial Partea 7, nr. 857 din 19.10.2006; obligarea pârâtului la plata penalităților datorate pentru întârzierea la plata a remunerațiilor de 0,2% pe zi de întârziere potrivit art. VIII alin. 1 din autorizația licență neexclusivă; obligarea pârâtului să comunice UCMR – ADA un raport, semnat și ștampilat de reprezentantul legal al acesteia, cuprinzând: denumirea și datele de desfășurare ale fiecărui spectacol de teatru susținut în perioada de la 1.07.2007 la data efectuării expertizei, cu menționarea pentru fiecare spectacol de teatru în parte, a denumirii fiecărei opere muzicale, a autorilor (compozitori/textieri/editori) și a duratei de utilizare a fiecărei opere muzicale comunicate public în cadrul acestor spectacole, potrivit art. V din autorizația licență neexclusivă.

Prin sentința nr. 932 din 12.05.2011, Tribunalul București, Secția a V-a civilă, a admis în parte acțiunea formulată de reclamantă, a obligat pârâtul: să plătească reclamantei suma de 83.143,76 lei reprezentând remunerații și TVA aferent, pe perioada octombrie 2007 – decembrie 2010, precum și suma de 93.264,09 lei reprezentând penalități de întârziere calculate până la 10.03.2011; să comunice reclamantei rapoartele lunare pe perioada octombrie 2007 – decembrie 2010, cuprinzând operele muzicale conform art. V din autorizație.

În motivarea sentinței, s-a reținut că prin Autorizația licență neexclusivă – Teatre înregistrată la U.C.M.R. la 29.01.2008 și la Teatrul X cu la 29.01.2009, încheiată între pârât și UCMR - ADA, pârâtul a fost autorizat să comunice public operele muzicale din repertoriul reclamantei UCMR, prin interpretarea directă de către artiști sau prin orice mijloc tehnic prin care muzica este prezentată în sine, în cadrul spectacolelor realizate sau prezentate de teatru în schimbul unei remunerații de 5% din baza de calcul pentru spectacolele cu durată totală a muzicii utilizate mai mică sau egală cu 40 de minute sau de 8,5% din baza de calcul pentru spectacolele cu durată totală a muzicii utilizate mai mare de 40 de minute, la care se adaugă TVA (art. I-III).

Prin aceeași autorizație, baza de calcul a fost stabilită ca fiind compusă din totalitatea veniturilor teatrului obținute din: vânzarea de bilete, materiale promoționale, publicitate, consumații (art. IV).

Această licență produce efecte conform art. 969 C.civ., fiind obligatorie pentru părți, totodată, fiind aplicabile și dispozițiile art. 123¹ din Legea nr. 8/1996.

Tribunalul a înlăturat apărările pârâtului formulate prin întâmpinarea din 12.06.2008, în sensul că nu sunt aplicabile aceste dispoziții deoarece teatrul nu realizează o activitate de radiodifuzare, întrucât gestiunea colectivă obligatorie acoperă nu doar dreptul de radiodifuzare a operelor muzicale, ci și dreptul de comunicare publică a operelor muzicale, potrivit art. 123¹ alin. (1) lit. e) din Legea nr. 8/1996, iar comunicarea publică include și situația operelor muzicale utilizate în spectacolele teatrale.

Fiind vorba despre o gestiune colectivă obligatorie, nu era necesară dovada mandatului la care a făcut trimitere pârâtul prin întâmpinare.

Tribunalul a înlăturat și apărările pârâtului, în sensul că nu datorează remunerația pretinsă de reclamantă, întrucât operele muzicale pe care le-a comunicat public au fost realizate de terți pentru

care pârâtul a achitat separat drepturile de autor convenite, reținând că din listele de spectacol cuprinzând piesele difuzate, rezultă că pârâtul a pus în scenă mai multe piese teatrale („Revizorul”, „Harababura”, „Delir în doi”, „Poker”, „Doi tineri din Verona”, „Chirița of Bârzoieni”, „Nepotul”, „Doamna în negru”, „Galapagos”, „Bani din cer”, „Suburbia”, „Soare pentru doi”, „Buzunarul cu pâine”, „Audiția”, „Dumnezeul de a doua zi”, „Biloxi blues”, „Quibada”, „Gally gay”, „Poiana boilor”, etc.), iar contractele de servicii artistice depuse la dosar (nr. x din 10.08.2007, încheiat între pârâtă și Societatea Y., nr. x din 28.02.2007, încheiat între pârâtă și A., nr. x din 01.02.2008 încheiate între pârâtă și B.) sunt doar pentru realizarea coloanei sonore pentru spectacolul „Soare pentru doi”, „Clinica”, „Ioana și focul”.

Totodată, tribunalul a înlăturat și apărările formulate prin obiecțiunile la raportul de expertiză în sensul că a avut și spectacole de teatru în care nu a utilizat opere muzicale, reținând că pârâtul nu a făcut această dovadă, iar solicitarea sa de probatoriu asupra acestui aspect s-a făcut tardiv, în raport de dispozițiile art. 138 C.proc.civ., sub forma obiecțiunile la raportul de expertiză în condițiile în care pârâtul nu a pus la dispoziția expertului o situație defalcată pe spectacole cu utilizare și fără utilizare de opere muzicale și înscrisuri doveditoare.

În ceea ce privește baza de calcul în funcție de care se stabilește quantumul remunerației datorate de pârâtă, tribunalul a constatat că aceasta este cea stabilită de părți în art. IV din autorizația licență neexclusivă, ca fiind compusă din: totalitatea veniturilor teatrului obținute din: vânzarea de bilete, materiale promoționale, publicitate, consumații, în această bază neimpunându-se includerea alocațiilor bugetare sau subvențiilor primite de teatru de la stat, astfel cum a solicitat reclamanta, neexistând nici un temei în acest sens, câtă vreme aceste sume nu intră în categoria veniturilor obținute de teatru, ci sunt primite cu altă destinație, aceea de a asigura plata salariilor și mijloacele tehnice de desfășurare a activității.

Deși reclamanta a invocat dispozițiile art. 131¹ din Legea nr. 8/1996, tribunalul a apreciat că acesta nu poate constitui temei al includerii în baza de calcul și a alocațiilor bugetare, ci dimpotrivă.

Astfel, dispozițiile art. 131¹ lit. f) din Legea nr. 8/1996 fac referire expresă la „veniturile obținute de utilizatori din activitatea care utilizează repertoriul ce face obiectul negocierii”, categorie în care, evident, nu sunt cuprinse alocațiilor și subvențiile bugetare.

Dispozițiile Directivei nr. IV a Comunităților Economice Europene transpusă prin Ordinul nr. 3055/2009 pentru aprobarea Reglementărilor contabile conforme cu directivele europene nu sunt aplicabile în cauză, întrucât aceste reglementări definesc veniturile din exploatare în general, iar în speță se aplică prioritar dispozițiile speciale din materia protejării drepturilor de autor și conexe.

Pe de altă parte, dispozițiile vizând protecția acestor drepturi speciale nu pot fi interpretate astfel încât să-și lărgescă sfera de protecție dincolo de scopul acestei reglementări, respectiv de a asigura anumite drepturi patrimoniale ca urmare a utilizării unei opere, respectiv fonograme, transformându-se astfel într-un impozit sau o taxă indirectă.

Prin urmare, tribunalul a luat în considerare prima variantă din forma ultimă a raportului de expertiză, refăcut de expertul C., astfel că obiecțiunile formulate de pârâtă (prin care se critică tocmai faptul că nu se impune includerea subvențiilor și alocațiilor în baza de calcul) sunt rămase fără obiect.

În ceea ce privește perioada pentru care pârâtul datorează aceste remunerații, tribunalul a apreciat-o ca fiind cea solicitată prin acțiune, apreciind că pârâtul avea o obligație legală, configurată prin dispozițiile art. 13 și art. 15, cu raportare la art. 123¹ și art. 131² alin. (8) din Legea nr. 8/1996 și de art. 3 din Decizia ORDA nr. 365/2006, de a plăti această remunerație, independent de faptul că a încheiat autorizația/licență neexclusivă doar la 29.01.2008.

Potrivit art. 3 din Decizia ORDA nr. 365/2006, „Utilizatorii au obligația ca, înaintea oricărei utilizări de opere muzicale, cu 3 zile înaintea începerii utilizării, să obțină din partea organismului de gestiune colectivă a drepturilor de autor de opere muzicale autorizația licență neexclusivă pentru utilizarea operelor muzicale și să plătească remunerațiile datorate potrivit tabelului din prezentul titlu și prevederilor prezentei metodologii”.

Prin urmare, neîncheierea autorizației/licență neexclusivă îi este imputabilă exclusiv pârâtului care nu se poate prevala de propria culpă pentru a obține exonerarea sa de o obligație legală.

Referitor la obiecțiunile pârâtului în sensul că în mod greșit au fost avute în vedere și perioadele de vară în care pârâtul nu a avut spectacole, lunile iulie-septembrie, tribunalul le-a constatat neîntemeiate, reținând din anexa 4 a raportului de expertiză faptul că lunile iulie – august nu au fost avute în vedere de expert la stabilirea bazei de calcul și implicit a cuantumului remunerației.

Din raportul de expertiză rezultă că perioada octombrie 2007 – decembrie 2010, pârâtul datorează cu titlu de remunerație pentru comunicarea publică a operelor din repertoriul reclamantei, suma de 76.769,16 lei, din care a achitat suma de 12.050 lei.

Prin urmare, mai are de achitat o diferență de 64.719,16 lei, la care se adaugă TVA de 24% în cuantum de 18.424,6 lei, rezultând în total un debit de 83.143,76 de lei.

Prin același raport, penalitățile de întârziere datorate de pârâtă, conform art. VIII din contractul de licență, au fost stabilite la 93.264,09 lei.

În perioada în care între părți nu a existat autorizația/licență neexclusivă, pârâtul datorează penalitățile în conformitate cu dispozițiile art. 6 din Decizia ORDA nr. 365/2006, potrivit căroră, „pentru întârzieri la plată utilizatorii datorează penalități de 0,2%/zi de întârziere”.

În raport de aceste dispoziții legale, precum și de cele care prevedeau obligația pârâtului de a obține autorizația/licență neexclusivă anterior comunicării publice, tribunalul a înlăturat susținerile pârâtului în sensul că nu datorează penalități de întârziere, întrucât culpa ar aparține reclamantei, ca urmare a faptului că în contract nu s-a prevăzut că baza de calcul va include și subvențiile și alocațiile. În acest sens, tribunalul a avut în vedere că pârâtul nu a făcut dovada plății remunerațiilor în cuantumul datorat prin raportare la baza de calcul fără veniturile menționate, ci potrivit raportului de expertiză, pârâtul a achitat suma de 12.050 lei din suma de 76.769,16 lei cât datora cu titlu de remunerație pentru comunicarea publică a operelor din repertoriul reclamantei, rămânând un rest de 64.719 lei la care se adaugă TVA de 24% (în cuantum de 18.424,6 lei).

În consecință, tribunalul a admis în parte acțiunea, a obligat pârâtul să plătească reclamantei suma de 83.143,76 lei reprezentând remunerații și TVA aferent, pe perioada octombrie 2007 – decembrie 2010, precum și suma de 93.264,09 lei reprezentând penalități de întârziere calculate până la 10.03.2011.

În baza art. V din autorizația licență neexclusivă, tribunalul a obligat pârâtul să comunice reclamantei rapoartele lunare pe perioada octombrie 2007 – decembrie 2010, cuprinzând operele muzicale utilizate, denumirea, durata, autorii (compozitor, textier, aranșor), editor și durata totală a utilizării în cadrul spectacolului.

Prin decizia nr. 146 din 13.03.2015, Curtea de Apel București, Secția a IV-a civilă, a admis apelurile declarate de ambele părți împotriva sentinței menționate, pe care a schimbat-o în parte, în sensul că:

A obligat pe pârâtul la plata către reclamantă a sumei de 783.223,76 lei (incluzând TVA de 19% pentru remunerațiile datorate până la 30.06.2010 și de 24% pentru remunerațiile datorate după 1.07.2010), reprezentând remunerații restante pe perioada 1.07.2007 – 31.12.2010 pentru comunicarea publică a operelor muzicale în cadrul spectacolelor de teatru.

A obligat pe pârât la plata către reclamantă a penalităților de 2% pe zi de întârziere, pentru remunerațiile restante menționate în tabel și începând cu data menționată în același tabel, penalități ce vor fi datorate până la data înscrisă în coloana 4 din tabel sau până la plata efectivă a remunerației restante la care sunt aplicate, dacă în coloana 4 nu este înscrisă vreo dată.

A menținut restul dispozițiilor sentinței apelate.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a reținut următoarele:

Cât privește apelul formulat de pârât, astfel cum a fost precizat, curtea a apreciat că motivul de apel referitor la conținutul Autorizației de licență neexclusivă încheiate cu UCMR-ADA la 29.01.2008 este nefondat.

Autorizațiile eliberate de organismele de gestiune colectivă au un conținut determinat de metodologiile în vigoare la momentul eliberării lor.

Baza de calcul a remunerațiilor datorate de teatre pentru utilizarea operelor muzicale prin comunicare publică în cadrul spectacolelor de teatru era reglementată la momentul eliberării Autorizației de Metodologia publicată prin Decizia ORDA nr. 365/2006, metodologie care este aplicabilă în prezenta cauză până în mai 2010, când a fost înlocuită de Metodologia publicată prin Decizia ORDA nr. 189/2010.

Criteriile în raport de care sunt negociate metodologiile sunt stabilite de Legea nr. 8/1996.

Art. 131¹ alin. (1) lit. f) din Legea nr. 8/1996 stabilește drept criteriu de negociere a metodologiilor „veniturile obținute de utilizatori din activitatea care utilizează repertoriul ce face obiectul negocierii”.

Aceeași bază de raportare este reluată și în alin. (2) al aceluiași articol.

Or, potrivit pct. 256 alin. (1) lit. d) din Anexa la Ordinul MFP 3055/2009, „Veniturile din exploatare cuprind:

(...) d) venituri din subvenții de exploatare, reprezentând subvențiile pentru acoperirea diferențelor de preț și pentru acoperirea pierderilor, precum și alte subvenții de care beneficiază entitatea”.

Potrivit art. 131² alin. (2) și (8) din Legea nr. 8/1996, metodologiile publicate sunt opozabile tuturor utilizatorilor din domeniul pentru care s-a negociat și nu se pot acorda reduceri la plata remunerațiilor datorate, altele decât cele prevăzute în metodologiile publicate.

Or, la pct. 6 din Titlul II al Metodologiei publicate prin Decizia ORDA nr. 365/2006 se arată că ”Baza de calcul a remunerațiilor procentuale o reprezintă, după caz: a) veniturile obținute din vânzarea de bilete, publicitate, programe, materiale promoționale, consumații etc.; b) bugetul de cheltuieli în cazul în care nu se obțin venituri din vânzarea de bilete, materiale promoționale, consumații etc.”.

Enumerarea de la lit. a) nu este una limitativă.

Nu a fost primită susținerea apelantului-pârât în sensul că între veniturile avute în vedere de textul legal menționat nu ar intra și subvențiile și alocațiile bugetare, întrucât acceptarea acestei teze ar conduce la concluzii care în mod cert nu au fost avute în vedere la elaborarea textului legal menționat.

Astfel, dacă nu ar fi incluse între venituri și subvențiile și alocațiile bugetare, care sunt destinate funcționării apelantului-pârât și, implicit, subvenționării prețului biletelor, s-ar ajunge la eludarea drepturilor autorilor de opere muzicale.

La lit. b) a punctului 6 din Metodologia citată se arată că, dacă nu se obțin venituri din vânzarea de bilete, materiale promoționale, consumații, etc., baza de calcul o reprezintă bugetul de cheltuieli.

Or, bugetul de cheltuieli în cazul spectacolelor de teatru include, potrivit pct. 8 din Titlul II al Metodologiei, „totalitatea cheltuielilor efectuate de utilizator sau de terți pentru realizarea activității ce utilizează operele muzicale incluzând, dar fără a se limita la: cheltuieli cu onorariile interpreților, cheltuielile cu cazarea, cu transportul, cheltuieli pentru locația spațiului de desfășurare, cheltuieli de sonorizare, cheltuieli de publicitate și promoție, cheltuieli de regie, cheltuieli pentru serviciul de pază și alte cheltuieli de organizare”.

Prin urmare, dacă ar fi acceptată interpretarea apelantului-pârât s-ar ajunge ca baza de calcul a remunerațiilor să fie mai mică în cazul în care teatrul vinde bilete, decât atunci când nu vinde bilete.

De asemenea, s-ar crea posibilitatea de a eluda drepturile autorilor de opere muzicale prin simpla manifestare de voință a teatrelor care beneficiază de subvenții prin stabilirea unui preț modic al biletelor.

Totodată, s-ar crea o discriminare între teatrele care beneficiază de subvenții și alocații bugetare și cele care nu beneficiază de astfel de subvenții și alocații, aceste din urmă fiind obligate să stabilească prețul biletelor la un nivel care să le permită acoperirea cheltuielilor necesare realizării spectacolului de teatru.

Or, fiind vorba de același tip de utilizare, este firesc ca ea să conducă la obținerea unor remunerații stabilite în raport de aceleași criterii, indiferent dacă utilizatorul beneficiază sau nu de subvenții sau alocații bugetare, respectiv veniturile obținute de teatru din și pentru activitatea de teatru pe care o desfășoară și în cadrul căreia utilizează opere muzicale.

Este evident că subvențiile și alocațiile bugetare sunt primite de pârât pentru ca acesta să își poată desfășura activitatea, în condițiile în care din raportul de expertiză rezultă că veniturile din vânzarea biletelor, cele din publicitate și eventuale alte venituri ale acestuia nu acoperă cheltuielile efectuate pentru realizarea spectacolelor de teatru. Subvențiile și alocațiile bugetare sunt acordate tocmai pentru ca prețul biletelor să nu fie unul prohibitiv și să se asigure astfel accesul cât mai larg al publicului la spectacolele de teatru.

Prin urmare, dispozițiile de la lit. a) de la pct. 6 al Titlului II din Metodologia citată nu pot fi interpretate altfel decât în sensul că veniturile avute în vedere sunt toate acelea care conduc la realizarea spectacolului în care sunt utilizate opere muzicale.

Ca atare, curtea a constatat că dispozițiile cuprinse în Art. IV.1. din Autorizația licență neexclusivă din 29.01.2008 sunt în concordanță cu dispozițiile Metodologiei aplicabile în acea perioadă și se interpretează în sensul reținut în analiza precedentă.

De altfel, prin Metodologia publicată în baza Deciziei ORDA nr. 189/2010 s-a stabilit în mod expres (art. 5) că în baza de calcul a remunerațiilor procentuale intră, după caz, „veniturile, mai puțin TVA, obținute de utilizatori din comunicarea de opere muzicale în concert, spectacole sau manifestări artistice, cum sunt: a) vânzarea de bilete pentru spectacol, concert ori manifestare artistică; b) publicitatea ocazionată de spectacol, concert ori manifestare artistică; c) sumele convenite utilizatorului pentru radiodifuzarea spectacolului, concertului ori manifestării artistice; d) sponsorizările primite pentru spectacol, concert ori manifestarea artistică; e) alocațiile sau alte finanțări bugetare destinate subvenționării prețului biletelor spectacolului, concertului ori manifestării artistice”.

Prin urmare, atât timp cât pârâtul nu a făcut dovada că o parte din veniturile sale provin din alte activități decât cea de teatru sau că subvențiile și alocațiile bugetare au avut altă destinație decât aceea de a asigura posibilitatea desfășurării activității de teatru, toate veniturile sale constituie baza de calcul pentru remunerațiile datorate pentru utilizarea prin comunicare publică a operelor muzicale.

Instanța de apel a considerat că susținerea apelantului-pârât privind faptul că acele compoziții muzicale care au fost executate special pentru unele piese de teatru nu intră sub protecția legii dreptului de autor, dat fiind că, la data premierei piesei de teatru, compoziția muzicală nu îndeplinea condiția de a fi fost anterior adusă la cunoștința publicului, nu poate fi primită, întrucât pleacă de la o premisă eronată.

Un prim aspect rezultat din susținerea apelantului-pârât care trebuie clarificat este acela că și în cazul contractelor de comandă pentru opere viitoare, în lipsa unei clauze contrare, drepturile patrimoniale aparțin autorului, așa cum dispune art. 46 alin. (1) din Legea nr. 8/1996.

Din contractele depuse de apelantul-pârât la dosar nu rezultă existența unei clauze contrare, care să înlăture aplicarea prezumției instituite de textul legal menționat.

Prin urmare, indiferent dacă este vorba de opere create în baza unui astfel de contract sau de opere preexistente, drepturile patrimoniale aparțin autorului muzicii.

Ca atare, utilizarea muzicii prin comunicare publică se poate face legal fie în temeiul unui contract încheiat cu autorul muzicii, prin care să îi fie cesionat teatrului dreptul de comunicare publică a operei, fie, în lipsa unui astfel de contract, cu plata remunerațiilor corespunzătoare prin intermediul organului de gestiune colectivă care gestionează dreptul utilizat, în prezenta cauză acest organism fiind UCMR-ADA.

Cel de-al doilea aspect care trebuie clarificat în legătură cu susținerea apelantului-pârât este înțelesul noțiunii de „aducere anterioară la cunoștința publicului”.

Această clarificare trebuie realizată plecând de la noțiunea de ”public” și de la diferența între noțiunea de ”aducere la cunoștința publică” și cea de ”comunicare publică”, astfel cum rezultă

acestea din dispozițiile art. 15 ale Legii nr. 8/1006.

„Public” în sensul legii este orice persoană care nu intră în cercul normal al membrilor unei familii și al cunoștințelor acesteia.

Or, în această noțiune intră chiar teatrul însuși, care, fiind persoană juridică, nu este membru al familiei autorului și nici nu poate fi asimilat noțiunii de „cunoștință”. În plus, opera muzicală a cărei interpretare este fixată și predată teatrului, este integrată în piesa de teatru, astfel că ea ajunge la cunoștința actorilor, regizorilor și a celuilalt personal artistic și tehnic, înainte de a ajunge la cunoștința publicului spectacolului de teatru.

Prin urmare, odată predată și acceptată, opera muzicală special creată deja este adusă la cunoștința publicului, chiar dacă nu a făcut obiectul unei comunicări publice și, prin urmare, intră sub protecția Legii nr. 8/1996.

Ca atare, noțiunea de ”public” în sensul Legii nr. 8/1996 nu se referă la publicul spectacolului de teatru în cadrul căreia se utilizează opera muzicală.

Cu privire, însă, la susținerile apelantului-pârât în sensul că pentru unele spectacole de teatru muzica a fost utilizată în baza contractelor încheiate cu autorii muzicii, curtea a reținut următoarele:

Apelantul-pârât a făcut dovada că a încheiat cu unii autori de muzică contracte de cesiune a dreptului de comunicare publică, în majoritatea acestor cazuri stabilindu-se prin respectivele contracte și prețul cesiunii dreptului respectiv.

Cu privire la aceste contracte, curtea a apreciat că prin intermediul lor autorii muzicii și-au exercitat și realizat în raporturile cu pârâtul dreptul patrimonial corespunzător utilizării prin comunicare publică a muzicii în cadrul spectacolelor realizate de pârât, așa încât nu se mai pune problema realizării acestor drepturi prin intermediul organismului de gestiune colectivă.

Chiar dacă pentru anumite tipuri de utilizări gestiune colectivă este obligatorie potrivit legii, această obligativitate nu poate fi impusă titularului, care își poate realiza drepturile și individual.

Prin urmare, mandatul legal de gestiune nu poate prevala exercitării directe a drepturilor de către titulari, în acest sens fiind și dispozițiile art. 123⁴ din Legea nr. 8/1996.

Prin urmare, atunci când este vorba de negocieri cu titlu individual, legea recunoaște posibilitatea unei gestiuni individuale chiar a drepturilor care sunt sau pot fi gestionate colectiv.

Or, și în prezenta cauză, negocieri cu titlu individual au fost și cele care s-au concretizat în contractele de cesiune încheiate între teatru și autorii muzicii utilizate în cadrul spectacolelor de teatru realizate de pârât.

Ca atare, au fost respinse susținerile UCMR-ADA în sensul că pârâtul ar datora integral remunerațiile, independent de existența contractelor de cesiune.

Instanța de apel a înlăturat susținerile UCMR-ADA în sensul că pentru drepturile prevăzute de art. 123¹ din Legea nr. 8/1996 gestiunea colectivă este obligatorie chiar și pentru autori. O astfel de interpretare ar conduce la concluzia că drepturile prevăzute de art. 123¹ nu ar aparține exclusiv titularului, concluzie care ar fi în contradicție cu dispozițiile art. 13 din Legea nr. 8/1996.

Reclamanta UCMR-ADA nu este titular al drepturilor de autor opere muzicale, ci doar gestionar al acestor drepturi. Membrii săi, titulari ai acestor drepturi, pot să își realizeze drepturile individual sau colectiv. Existența organismelor de gestiune colectivă și reglementarea gestiunii colective obligatorii pentru anumite tipuri de utilizări nu conduce la pierderea dreptului autorilor de opere muzicale de a autoriza utilizarea drepturilor lor prin contracte individuale, cu titlu oneros sau gratuit, iar legea nu recunoaște organismelor de gestiune colectivă, în raport cu titularii de drepturi, alte puteri decât cele specifice mandatului.

În realitate, reglementarea gestiunii colective obligatorii prin art. 123¹ din Legea nr. 8/1996 s-a realizat pentru a facilita exercițiul drepturilor generate de anumite tipuri de utilizare, prin instituirea unei prezumții simple că respectivele drepturi sunt gestionate de titulari prin intermediul organismelor de gestiune colectivă, prezumție care scutește astfel organismul de gestiune de obligația de a-și justifica calitatea prin intermediul unui mandat acordat de titular.

Prezumția poate fi, însă, răsturnată de utilizatori prin dovedirea faptului contrar, respectiv că anumiți titulari și-au exercitat și realizat anumite drepturi individual, deci că pentru o anumită

utilizare s-a obținut acordul titularului.

În nici un caz nu se poate reține că puterile conferite de mandat sunt mai puternice decât drepturile titularului însuși.

Nu poate fi reținut nici argumentul dedus de UCMR-ADA din dispozițiile art. 131¹ alin. (4) din Legea nr. 8/1996, argument potrivit căruia acest articol ar sancționa civil utilizatorii care încheie contracte direct cu titularii de drepturi patrimoniale și fac plăți direct către titulari.

Dispozițiile sus-menționate exclud o parte din criteriile de negociere a metodologiilor în cazul în care este vorba de drepturi pentru care s-a prevăzut gestiunea colectivă obligatorie. Or, excluderea acestui criteriu din lista criteriilor de negociere nu este o sancțiune, ci este consecința faptului că negocierea unei metodologii nu se poartă cu toți utilizatorii și, prin urmare, nu pot fi luate în considerare criterii particulare, cum ar fi contractele încheiate direct cu titularii de către utilizatorii care participă la negocieri. Dispoziția citată pleacă de la principiul că o metodologie care urmează să fie aplicată tuturor utilizatorilor din domeniul reglementat nu poate avea drept criteriu de negociere o situație particulară.

Ca atare, curtea a constatat că, în prezenta cauză, pârâtul a făcut dovezi contrare prezumției instituite de art. 123¹ din Legea nr. 8/1996, prin depunerea unor contracte prin care anumiți autori au cedat pârâtului dreptul de comunicare publică cu privire la anumite opere muzicale, astfel că, în raporturile cu pârâtul, respectivii autori și-au gestionat individual dreptul de comunicare publică a respectivelor opere.

În ceea ce privește susținerea pârâtului în sensul că unele piese de teatru au fost realizate în baza unor contracte de coproducție, co-producătorul asumându-și obligația obținerii tuturor acordurilor legale necesare, inclusiv pentru drepturile de autor aferente muzicii, curtea a constatat că nu sunt opozabile autorilor muzicii, reprezentați de UCMR-ADA, clauzele contractelor de coproducție. UCMR-ADA, în realizarea gestiunii drepturilor de autor opere muzicale, se poate îndrepta împotriva oricărui utilizator de opere muzicale, fără a-i fi opozabilă vreo clauză a contractelor încheiate de aceștia cu terțe persoane (evident, în noțiunea de terți nu intră autorii operelor muzicale).

În calitate de coorganizator, pârâtul este utilizator în sensul legii și răspunde solidar cu ceilalți coorganizatori pentru obligațiile aferente utilizării operelor muzicale în cadrul spectacolelor de teatru, așa cum rezultă și din dispozițiile pct. 14 din Titlul II al Metodologiei publicate prin Decizia ORDA nr. 365/2007 și din art. 2 alin. 2 din Metodologia publicată prin Decizia ORDA nr. 189/2010. Prin urmare, pârâtul nu se poate apăra decât făcând dovada că utilizarea operelor muzicale a fost realizată în temeiul cesiunii acordate direct de autor sau că remunerația corespunzătoare utilizării a fost achitată, personal sau de un terț.

Evident, apelantul-pârât se poate întoarce împotriva coproducătorilor în temeiul clauzelor din contractele încheiate cu aceștia.

Au fost respinse criticile pârâtului cu privire la nivelul cheltuielilor de judecată acordate, întrucât cererea reclamantei nu a vizat o sumă fixă, cum pretinde apelantul-pârât, ci obligarea pârâtului la plata remunerațiilor și TVA aferentă legal datorate pentru perioada 1.07.2007-data efectuării raportului de expertiză contabilă pentru determinarea acestui quantum.

Ca atare, prin sentința apelată nu s-a acordat reclamantei o parte dintr-o valoare pretinsă, ci s-au acordat remunerațiile astfel cum au fost considerate că sunt legal datorate.

Cât privește apelul formulat de UCMR-ADA, instanța a reținut următoarele:

Referitor la conținutul bazei de calcul, s-a reținut deja că din acest conținut fac parte și subvențiile și alocațiile bugetare pentru argumentele deja prezentate la analiza apelului formulat de pârât.

Au fost înlăturate criticile referitoare la necalcularea prin raportul de expertiză a remunerațiilor datorate pe perioada ianuarie-martie 2011.

Astfel, deși a formulat această critică, apelanta-reclamantă nu a mai administrat în apel probe cu privire la această perioadă. Dimpotrivă, obiectivele solicitate pentru expertiza contabilă realizată în apel au privit doar remunerațiile datorate pe perioada iulie 2007-decembrie 2010.

În plus, raportat strict la criticile ce privesc sentința apelată și, implicit, raportul de expertiză realizat la prima instanță, curtea a constatat că s-a menționat în raport că actele care au stat la baza întocmirii raportului de expertiză au fost puse la dispoziția expertului la 8.02.2011, de unde rezultă că acestea nu puteau viza decât perioada până în decembrie 2010, remunerațiile datorate pe ianuarie 2011 nefiind încă exigibile la 8.02.2011. În plus, penalitățile de întârziere pentru remunerațiile datorate până în decembrie 2011 au fost calculate până la 10.03.2011, în condițiile în care expertiza a fost depusă la dosar la 9.03.2011.

Prin urmare, în raport cu aspectele reținute, curtea de apel a constatat că: în baza de calcul a remunerațiilor datorate trebuie să intre și subvențiile și alocațiile bugetare; veniturile aferente spectacolelor pentru care pârâtul are încheiate cu autorii muzicii contracte de cesiune a dreptului de comunicare publică trebuie eliminate din baza de calcul a remunerației datorate.

Aceste spectacole sunt: „O scrisoare pierdută”, pentru care este încheiat contractul x-xx3 din 2.12.2010 cu autorul muzicii D.; „Revizorul”, pentru care este încheiat contractul nr. xx1 din 3.07.2006 cu autorul muzicii E.; „Leonce și Lena” pentru care este încheiat contractul nr. xxx7 din 5.12.2008 cu autorul muzicii F.; „Ioana și focul” pentru care este încheiat contractul din 1.02.2008 cu autorul muzicii B.; „Femeia care și-a pierdut jartierele” pentru care este încheiat contractul nr. x-xx0 din 30.06.2009; „Cântăreța cheală” și „Lecția” pentru care este încheiat contractul x/xx7 din 8.12.2009 cu autorul muzicii G.; „Casa Zoikăi” pentru care este încheiat contractul xxx5 din 30.10.2008 cu autorul muzicii H.

Veniturile aferente spectacolelor realizate în coproducție vor fi incluse în baza de calcul a remunerațiilor, întrucât clauzele din contractele de coproducție prin care co-producătorul și-a asumat obligația achitării drepturilor de autor nu sunt opozabile autorilor și, prin urmare, nici mandatarului acestora UCMR-ADA. Răspunderea organizatorilor spectacolelor este una solidară și, atât timp cât nu s-a făcut dovada achitării fie direct către autor, fie către UCMR-ADA, a contravalorii dreptului de comunicare publică pentru muzica utilizată în cadrul acestor spectacole, veniturile aferente acestora vor intra în baza de calcul a remunerațiilor. Aceste spectacole sunt: „Dumnezeul de a doua zi” și „O lume pe dos”, realizate în coproducție cu Z., și „Domnișoara Iulia”, realizat în coproducție cu Asociația W.;

Vor intra în baza de calcul a remunerațiilor și veniturile aferente spectacolelor cu piesa „Fata de mătase artificială”.

Cu privire la acest spectacol, pârâtul a susținut inițial că în cadrul acestuia nu ar fi fost folosită muzică. Ulterior, din probele administrate, inclusiv recunoașterea pârâtului, a rezultat că în cadrul spectacolului menționat a fost folosită muzică, ilustrația muzicală a spectacolului fiind realizată de un angajat al teatrului prin utilizarea unor opere preexistente.

Curtea a constatat că pârâtul nu a făcut dovada achitării remunerațiilor convenite autorilor operelor muzicale preexistente folosite pentru ilustrația muzicală a spectacolului și nici nu s-a făcut dovada că autorul ilustrației muzicale ar avea dreptul de comunicare publică asupra operelor muzicale utilizate în cadrul spectacolului;

Referitor la spectacolul „Capcana timpului”, curtea a constatat că la dosar se află un contract încheiat între SC Q. SRL și autorul muzicii, însă nu se află vreun contract de colaborare între SC Q. SRL și pârât.

Prin urmare, în privința acestui spectacol nu s-a făcut dovada că muzica utilizată de pârât în cadrul lui s-a făcut cu acordul autorului muzicii sau a altui titular al dreptului de comunicare publică sau cu plata remunerației corespunzătoare.

Dimpotrivă, din contractul încheiat între autor și SC Q. SRL rezultă că autorul M. și-a păstrat drepturile de utilizare separată a muzicii (1.2) și drepturile patrimoniale la remunerație, corespunzătoare fiecărui tip de utilizare în parte (1.3), gestionate colectiv prin organismul de gestiune colectivă sau individual, după caz.

Ca atare, în lipsa dovezii că pârâtul a utilizat muzica în baza unui contract de cesiune sau în baza unui contract de colaborare cu cesionarul dreptului de comunicare publică, curtea a reținut că utilizarea muzicii prin comunicare publică în cadrul spectacolului „Capcana timpului” dă dreptul

autorului muzicii la primirea remunerațiilor prin intermediul UCMR-ADA, conform metodologiilor în vigoare;

Pentru spectacolul cu piesa „Clinica”, la dosar a fost depus doar contractul de compoziție muzicală încheiat cu autorul muzicii A., fără a se depune și vreun contract de cesiune a dreptului de comunicare publică încheiat cu același autor pentru spectacolul menționat.

Prin urmare, veniturile aferente spectacolelor cu această piesă vor intra în baza de calcul a remunerațiilor;

Pentru spectacolului cu piesa „Galy Gay”, curtea a constatat că la dosar a fost depus un contract încheiat cu Fundația P., O., dar care nu conține vreo clauză prin care autorul muzicii să fi cedat dreptul de comunicare publică în favoarea părâtului. Dimpotrivă, la pct. 25 din contract se stipulează că părâtul „se obligă a vira drepturile de autor și conexe conform legislației în vigoare”. Plata făcută în temeiul respectivului contract este pentru realizarea producției muzicale (pct. 13 raportat la pct. 2) și pentru dreptul de folosință a producției muzicale (art. 25), nu și pentru dreptul de comunicare publică a operelor muzicale.

Prin urmare, și veniturile aferente spectacolelor cu piesa „Galy Gay” vor intra în baza de calcul a remunerațiilor datorate de părât.

Ținând seama de cele reținute cu privire la piesele de teatru în care a fost utilizată muzica în baza unor contracte de cesiune încheiate direct cu autorii, precum și cu privire la baza de calcul a remunerațiilor și având în vedere că nu se pot folosi toate calculele din raportul de expertiză realizat în apel întrucât nu au fost realizate aceste calcule în acord cu toate cele reținute mai sus, curtea a refăcut aceste calcule în raport cu piesele de teatru pentru care se datorează remunerație și înlăturând 6% din prețul biletelor (timbrul muzical și taxa de cruce roșie). Pentru refacerea calculelor a plecat de la datele înscrise în anexele 1.1-1.4 din raportul de expertiză, completate cu datele privind durata utilizării muzicii în cadrul unor piese de teatru menționate în tabelul din răspunsul la obiecțiuni și datele privind plățile efectuate de părât, astfel cum sunt evidențiate în primul tabel din răspunsul la obiecțiuni.

Prin urmare, remunerațiile datorate pe perioada iulie 2007- mai 2010, calculate potrivit dispozițiilor metodologiei aprobate prin Decizia ORDA nr. 365/2006, reprezentând 5% din veniturile care intră în baza de calcul, sunt în valoare de: $5\% (2029.880+4276.853+4894.672+2355.905) = 677.865,5$ lei, respectiv: 101.494 lei pentru perioada iulie-decembrie 2007; 213.842,65 lei (213.843) pentru anul 2008; 244.733,6 lei (244.733) pentru anul 2009; 117.795,25 lei (117.795) pentru perioada ianuarie-mai 2010.

Curtea a constatat că din actele dosarului nu rezultă data la care a avut loc fiecare spectacol, motiv pentru care nu poate determina exact care din spectacole ce au avut loc în luna mai a anului 2010 au fost jucate sub incidența dispozițiilor Metodologiei publicate prin Decizia ORDA nr. 365/2006 și care au fost jucate sub incidența Metodologiei publicate prin Decizia ORDA nr. 189/2010. Având în vedere că părâtul era cel care putea să administreze probe cu privire la acest aspect și nu a înțeles să facă acest lucru, curtea, pentru a putea face calculul remunerațiilor, a aplicat dispozițiile Metodologiei publicate prin Decizia ORDA nr. 365/2006 tuturor spectacolelor din luna mai 2010.

Pentru perioada iunie-decembrie 2010 au fost aplicate dispozițiile Metodologiei publicate prin Decizia ORDA nr. 189/2010.

Pentru cele 60 de spectacole care au avut loc în perioada iunie-decembrie 2010, remunerația datorată este în valoare de 141.974 lei (117.795 pentru perioada ianuarie-mai 2010+24.179 pentru perioada iunie-decembrie 2010), iar remunerația totală datorată pe perioada iulie 2007-decembrie 2010 este de 702.044 lei.

Curtea a mai constatat că părâtul datorează și TVA aferentă remunerațiilor restante, cotele de TVA urmând a fi stabilite în raport cu dispozițiile art. 134, 134¹, 134² și 140 alin. 3 din Codul fiscal, respectiv TVA de 19% pentru remunerațiile datorate pe perioada iulie 2007-iunie 2010 și de 24% pentru remunerațiile datorate pe perioada iulie-decembrie 2010.

Pentru determinarea TVA trebuie determinată distinct remunerația datorată pe luna iunie

2010, care pentru că acesteia îi este aplicabilă cota de 19%.

Prin urmare, remunerația datorată pe perioada ianuarie-iunie 2010 este în cuantum de 124.986 lei, fiind compusă din remunerația de 117.795 lei, corespunzătoare lunilor ianuarie-mai 2010 și remunerația de 7.191 lei, corespunzătoare lunii iunie 2010.

Totalul remunerațiilor cu TVA datorate în perioada iulie 2007-decembrie 2010 este de 836.281,76 lei.

Curtea a mai constatat că în raportul de expertiză, la obiectivul 6, s-a reținut că pârâtul a făcut plăți parțiale în valoare totală de 53.058 lei, aspect care nu a fost contestat de niciuna dintre părți.

În consecință, din totalul remunerațiilor cu TVA datorate în perioada iulie 2007-decembrie 2010 va fi scăzut totalul plăților reținut în raportul de expertiză că vizează perioada în litigiu, astfel că totalul remunerațiilor cu TVA aferentă restante pe perioada iulie 2007-decembrie 2010 este de 783.223,76 lei.

Curtea a mai constatat că potrivit ambelor metodologii aplicabile în prezenta cauză, pentru întârzierea la plata remunerațiilor sunt datorate penalități de întârziere în cuantum de 2%, însă momentul de la care curg penalitățile este diferit.

Astfel, potrivit pct. 13 din Titlul II al Metodologiei publicate prin Decizia ORDA nr. 365/2006, „Pentru întârzieri la plată utilizatorii datorează penalități de 0,2%/zi de întârziere.”

Potrivit art. III alin. 3 din Autorizația Licență neexclusivă din 29.01.2008, „plata remunerațiilor se va face lunar de către Teatru până la data de 20 a lunii următoare celei pentru care este datorată ...”.

Prin urmare, până când a fost aplicabilă Metodologia publicată prin Decizia ORDA nr. 365/2006, penalitățile au început să curgă din a 21-a zi a lunii următoare celei pentru care remunerația era datorată.

Potrivit art. 4 alin. (3) și (4) din Metodologia publicată prin Decizia ORDA nr. 189/2010, în forma aplicabilă în prezenta cauză, „Remunerația prevăzută la alin. (1) se plătește de către utilizatori în termen de maximum 45 de zile de la data desfășurării spectacolului, concertului sau manifestării artistice. În cazul întârzierii plății remunerației, utilizatorii datorează penalități de 0,2% pentru fiecare zi de întârziere.”

Curtea a constatat că potrivit art. 131² alin. (8) din Legea nr. 8/1996 „... Metodologiile astfel publicate sunt opozabile tuturor utilizatorilor din domeniul pentru care s-a negociat și nu se pot acorda reduceri la plata remunerațiilor datorate, altele decât cele prevăzute în metodologiile publicate.”

Prin urmare, chiar dacă între părți este încheiată Autorizația de licență neexclusivă din 29.01.2008, această autorizație este emisă în considerarea actului cu valoare normativă care guvernează domeniul respectiv. În plus, majoritatea clauzelor din autorizații nu sunt rodul negocierii părților, ci reflectă dispozițiile din Metodologiile în vigoare la momentul eliberării autorizației. Ca atare, clauzele din autorizație nu pot face abstracție de modificările intervenite în reglementarea domeniului respectiv prin acte cu caracter normativ ulterioare, mai cu seamă atunci când este vorba de nivelul remunerațiilor, momentul plății și sancțiunile care intervin în cazul nerespectării obligațiilor sau a termenelor din autorizație.

Ca atare, având în vedere că, pentru motivele mai sus expuse, spectacolele desfășurate în luna mai 2010 le-au fost aplicate dispozițiile din Metodologia publicată prin Decizia ORDA nr. 365/2006, penalitățile pentru plata cu întârziere a remunerațiilor datorate pentru spectacolele ce au avut loc în perioada iulie 2007-mai 2010 vor începe să curgă din a 21-a zi a lunii următoare celei pentru care remunerația era datorată.

În schimb, penalitățile pentru neplata la termen a remunerațiilor datorate pentru spectacolele ce au avut loc în perioada iunie-decembrie 2010 vor începe să curgă potrivit termenului prevăzut de Metodologia publicată potrivit Deciziei ORDA nr. 189/2010, respectiv a 46-a zi de la data desfășurării spectacolului. Cum pârâtul nu a făcut dovada datei desfășurării fiecărui spectacol, deși era singurul care putea face o astfel de probă, curtea a considerat că toate spectacolele dintr-o lună

au fost desfășurate la mijlocul respectivei luni. Curtea a apreciat că în această modalitate va opera compensarea pentru spectacolele desfășurate în prima jumătate a lunii, cu cele desfășurate în ultima jumătate a lunii.

Ca atare, penalitățile pentru plata cu întârziere a remunerațiilor datorate pentru spectacolele ce au avut loc în perioada iunie-decembrie 2010 vor începe să curgă din prima zi a lunii următoare celei ce urmează lunii în care a avut loc spectacolul.

De asemenea, instanța a constatat că în cauză nu s-a făcut dovada că pârâtul, pentru plățile efectuate, a făcut imputația plății. Prin urmare, curtea a făcut imputația plăților după regulile generale aplicabile, respectiv asupra debitelor din remunerație începând cu cele mai vechi.

În vederea acestei operațiuni, curtea a determinat cât din plăți reprezintă contravaloarea remunerațiilor datorate și cât reprezintă TVA.

Astfel, luând din raportul de expertiză datele la care au fost realizate aceste plăți, curtea a constatat că TVA aplicabilă la momentul tuturor acestor plăți a fost de 24%.

Prin urmare, valoarea remunerației achitate va fi imputată asupra remunerațiilor datorate pe fiecare lună, pentru remunerațiile achitate penalitățile urmând să fie calculate până la data plății.

Astfel, din cele 42 de spectacole: 14 au avut durata muzicii sub 10 minute, astfel că remunerația de 1% a fost de 3472 lei; 13 au avut durata muzicii între 10 și 20 de minute, astfel că remunerația de 1,5% a fost de 4835 lei; 5 au avut durata muzicii între 20 și 30 de minute, astfel că remunerația de 2% a fost în valoare de 2480 lei; 10 au avut durata muzicii între 30 și 40 de minute, astfel că remunerația de 2% a fost în valoare de 6199 lei.

Prin urmare, instanța a determinat suma globală pe cele 3 luni (16.986 lei), după care a împărțit-o pe cele 3 luni în mod egal, fiind evident că cele 42 de spectacole nu puteau avea loc doar în ultima din cele 3 luni, iar pârâtul era cel căruia îi revenea sarcina să probeze care au fost datele la care au avut loc spectacolele.

Împotriva deciziei menționate, au declarat recurs atât reclamanta, cât și pârâtul, criticând-o pentru nelegalitate, după cum urmează:

1. Prin motivele de recurs, întemeiate pe dispozițiile art. 304 pct. 9 C.proc.civ., reclamanta a solicitat, în principal, modificarea deciziei recurate, în sensul admiterii în tot a apelului reclamantei, cu consecința admiterii în totalitate a cererii de chemare în judecată, respectiv al respingerii ca nefondat a apelului pârâtului, iar în subsidiar, casarea deciziei recurate și trimiterea cauzei spre rejudecare la instanța de apel.

Criticile formulate au vizat aprecierea instanței de apel privind împrejurarea că pârâtul nu datorează remunerații pentru spectacolele „O scrisoare pierdută”, „Revizorul”, „Leonce și Lena”, „Joana și focul”, „Femeia care și-a pierdut jartierele”, „Cântăreața cheală”, „Lecția” și „Casa Zoikăi”, întrucât autorii muzicii și-ar fi exercitat individual dreptul de comunicare publică și ar fi fost remunerați de către pârât.

Pe acest aspect, recurenta – reclamantă a susținut că decizia a fost pronunțată cu încălcarea dispozițiilor art. 43 alin. (3) din Legea nr. 8/1996 și cu aplicarea greșită a prevederilor art. 123¹ alin. (1) lit. e) și alin. (2) din Legea nr. 8/1996.

Instanța de apel și-a întemeiat hotărârea de a nu obliga pe pârât la plata de remunerații în cazul existenței contractelor directe pe faptul că, prin aceste contracte de cesiune, teatrul a dobândit dreptul de a comunica public opere muzicale, iar prețul ar fi cel stabilit prin contractul direct.

În cazul existenței contractelor directe, nu poate fi contestat faptul că utilizarea operelor muzicale este una licită, nefiind necesară o altă autorizare suplimentară.

În acest caz, însă, nu poate fi pus la îndoială dreptul autorului la o remunerație corespunzătoare legii. În speță, nu caracterul licit al utilizării acelor opere muzicale face obiectul litigiului, ci tocmai stabilirea întinderii legale a remunerației și plata diferențelor de remunerație.

Astfel, cesiunea drepturilor patrimoniale de autor, indiferent dacă este exclusivă sau neexclusivă, nu înlătură dreptul la remunerațiile legale convenite, nefiind posibilă o stipulație contractuală care să limiteze sau să înlătorească acest drept.

Valoarea reală a drepturilor patrimoniale de autor de comunicare publică a operelor

muzicale în litigiu (prevăzută de metodologii) este de zeci de ori mai mare decât valoarea plătită de teatru autorilor, respectiv decât prețul stipulat în contractele directe dintre autori și teatru.

Din acest punct de vedere, decizia recurată este în mod evident nelegală, întrucât încalcă dispozițiile exprese și imperative ale art. 43 alin. (3) din Legea nr. 8/1996.

Fără a antama la acest moment calificarea juridică a gestiunii colective, instanța de apel admite că, în cazul gestiunii colective obligatorii, există o prezumție legală de mandata pentru UCMR-ADA.

Potrivit art. 130 alin. (1) lit. e) din Legea nr. 8/1996, UCMR-ADA are printre atribuții tocmai colectarea remunerațiilor de la utilizatori și repartizarea acestora către titularii lor.

În același sens sunt și dispozițiile art. 2.2.3, 2.2.8 și 2.2.16 din statutul UCMR-ADA privind colectarea și repartizarea remunerațiilor atât în cazul utilizărilor licite, cât și în cazul utilizărilor ilicite.

În consecință, în aplicarea art. 43 din Legea nr. 8/1996, instanța de apel ar fi trebuit: să determine remunerația plătită de teatru direct autorului pentru dreptul de comunicare publică (cu atât mai mult cu cât prețul din contract a fost stipulat global pentru mai multe drepturi patrimoniale, cu încălcarea art. 41 alin. (1) din Legea nr. 8/1996); să determine remunerația legală (prevăzută de metodologii) pentru dreptul de comunicare publică a operelor muzicale, ce se determina procentual din beneficiile teatrului sub forma unui procent; să stabilească dacă există sau nu o disproporție evidentă între remunerația plătită de teatru autorului pentru dreptul de comunicare publică și remunerație legală (stabilită procentual din beneficiile - veniturile teatrului) și, în cazul unei disproporții, să oblige teatrul la plata diferenței de remunerații rezultate.

Recurenta a susținut, totodată, că aprecierea instanței de apel în sensul că autorii pot încheia contracte directe cu teatrul pentru dreptul de comunicare publică chiar și în cazul în care legea prevede că gestiunea colectivă este obligatorie ignoră concluzia desprinsă din interpretarea sistematică, logică și gramaticală a dispozițiilor art. 123¹ din Legea nr. 8/1996.

Art. 123 alin. (1) și art. 123² din lege stipulează cu caracter general că exercitarea drepturilor patrimoniale de autor sau conexe se realizează potrivit opțiunii titularului lor, fie în mod individual (direct), fie prin gestiune colectivă. Autorul are așadar, ca regulă generală, un drept de opțiune între a-și exercita dreptul său fie colectiv, fie individual.

Art. 123¹ din lege constituie o normă specială ce derogă de la regula generală conținută de art. 123 și 123².

În egală măsură, aprecierea instanței de apel în sensul că instituirea prin art. 123¹ a gestiunii colective (exercitarea colectivă a drepturilor) și pentru autori ar fi în contradicție cu art. 13 din aceeași lege contrazice principiul potrivit căruia o normă specială derogă de la o normă generală, neținând cont de faptul că art. 13 este inclus în Partea I „Dispoziții generale” a Legii nr. 8/1996, în timp ce art. 123¹ este inclus în Partea a II - a „Dispoziții speciale” a legii.

Pe de altă parte, instituirea gestiunii colective obligatorii nu aduce atingere drepturilor de autor, ci reglementează doar modalitatea exercițiului acestora.

În ceea ce privește interpretarea logică a normei în discuție, recurenta a susținut că, *per a contrario* din art. 123³ din lege, în cazul gestiunii colective, gestiunea colectivă a drepturilor prevăzute de art. 123¹ din lege nu se face în limita mandatului conferit de autori. De asemenea, interpretarea că, în cazul gestiunii colective obligatorii, autorul poate opta să își exercite individual drepturile patrimoniale de autor, este absurdă, întrucât ar conduce la ideea că distincția dintre cele două tipuri de gestiune colectivă, facultativă și obligatorie, este lipsită de orice rațiune, neavând sens reglementarea prin norme distincte a două ipoteze cu aceeași finalitate juridică.

Pe de altă parte, art. 123¹ alin. (1) din Legea nr. 8/1996 are o formulare generală, „gestiunea colectivă este obligatorie” căreia trebuie să îi corespundă o aplicare a sa tot generală, fără a introduce distincții pe care legea nu le prevede, respectiv distincții de aplicare a legii în cadrul dreptului patrimonial supus exercitării colective obligatorii ori după persoana supusă aplicării legii.

Recurenta a mai susținut că Legea nr. 8/1996 a avut drept sursă de inspirație legea similară elvețiană. Gestiunea colectivă s-a exercitat și se exercită în Elveția prin contract de fiducie.

Întrucât codul civil anterior nu reglementa instituția fiduciei, la elaborarea Legii nr. 8/1996 a fost utilizată o instituție cat mai apropiată dar totuși improprie, respectiv cea a mandatului.

În realitate gestiunea colectivă este mult mai apropiată de contractul de fiducie și are o reglementare proprie, diferită de contractul de mandat reglementat de codul civil. Astfel, asemenea fiduciei, gestiunea colectivă presupune exercitarea drepturilor patrimoniale de autor în folosul titularilor (beneficiarilor) acestora. Aceste drepturi alcătuiesc o masă „fiduciară” patrimonială autonomă, distinctă de celelalte drepturi și obligații ale organismelor de gestiune colectivă („fiduciar”).

Tot ca și în cazul fiduciei, gestiune colectivă poate fi realizată numai de categorii de persoane specializate indicate în textul legii. Gestiunea („fiducia”) este stabilită prin lege sau prin contract, după cum gestiunea este obligatorie sau facultativă.

În concluzie, Legea nr. 8/1996 reglementează o gestiune colectivă a drepturilor de autor ca o instituție juridică distinctă de mandat și de fiducie, fiind reglementată de norme speciale și derogatorii.

În ceea ce privește interpelarea gramaticală a art. 123¹, s-a susținut că, pentru drepturile specificate la alin. (1), nu au relevanță acordarea, limitele ori retragerea mandatului, întrucât legea instituie obligația exercitării colective a acestora.

Art. 123¹ nu se referă la obligația organismului de a primi spre gestiune drepturile patrimoniale de autor, întrucât această obligație este deja reglementată la art. 126 alin. (1) lit. e), fiind o condiție de avizare a constituirii și funcționării organismului de gestiune colectivă.

Recurenta a făcut referire și la principiul securității juridice, care se opune unei interpretări a legii care să creeze confuzie și imprevizibilitate în ceea ce privește întinderea drepturilor gestionate colectiv la un moment dat, situație ce ar genera prejudicii pentru ceilalți titulari ale căror drepturi sunt gestionate colectiv.

2. Prin motivele de recurs formulate, întemeiate pe dispozițiile art. 304 pct. 6 și 9 C.proc.civ., pârâțul a solicitat: modificarea parțială a deciziei recurate, în sensul diminuării cuantumului remunerației, prin excluderea valorii provenite din subvenții, la suma de 58.632 lei, conform expertizei contabile judiciare efectuate în cauză („remunerație datorată cu TVA caz A”), din care pârâțul a achitat suma de 54.950 lei, rămânând un rest de plată de 3.682 lei; modificarea parțială a deciziei, în sensul diminuării cuantumului penalităților aferente remunerațiilor datorate, de la 2% pe zi de întârziere la 0,2% pe zi de întârziere, susținând următoarele:

Instanța de apel a acordat mai mult decât s-a cerut atunci când a acordat penalități aferente remunerațiilor datorate în cuantum de 2%, cu toate că, prin cererea de chemare în judecată și prin cererea de apel, reclamanta a solicitat obligarea pârâțului la plata penalităților în cuantum de 0,2% pe zi de întârziere, conform Metodologiei în vigoare.

Conform art. 304 pct. 6 C.proc.civ., instanța de judecată nu poate mări cuantumul obiectului dedus judecății, fără să fi fost investită în acest sens prin solicitările părților.

În mod greșit, instanța de apel a făcut aplicarea retroactivă a Metodologiei publicate în Monitorul Oficial prin Decizia ORDA nr. 189/2010, respectiv a aplicat această Metodologie și pentru perioada octombrie 2007 – aprilie 2010, cu toate că a intrat în vigoare din data de 13 mai 2010.

Astfel, deși numai în Metodologia publicată prin Decizia ORDA nr.189/2010 se face vorbire, la art. 5 lit. A pct. e, de alocațiile sau alte finanțări bugetare destinate subvenționării prețului biletelor spectacolului, concertului sau manifestării artistice, instanța de apel a extins în mod nelegal aceste prevederi și pentru perioada octombrie 2007 - aprilie 2010, deși pentru acea perioadă erau în vigoare dispozițiile cuprinse în Metodologia publicată prin Decizia ORDA nr. 365/2006, care nu cuprindea asemenea dispoziții.

Argumentul instanței de apel, în sensul că enumerarea veniturilor de la pct. 6 lit. a din Titlul II al Metodologiei publicate prin Decizia ORDA nr. 365/2006 nu este una limitativă nu are temei legal: dacă abia prin a doua Metodologie publicată prin Decizia ORDA nr. 189/2010 se introduc dispoziții privind alocațiile sau alte finanțări bugetare destinate subvenționării prețului biletelor

spectacolului, concertului sau manifestării artistice, este clar faptul că, prin această mențiune expresă, se are în vedere completarea dispozițiilor Metodologiei anterioare și astfel, nu se poate ca această prevedere să fie aplicată retroactiv.

Interpretarea extinsă dată noțiunilor de venituri obținute din comunicare publică și de venituri din subvenții relevă interpretarea și aplicarea greșită a Legii nr. 8/1996 și a Metodologiei publicate prin Decizia ORDA nr.189/2010.

Astfel, instanța de apel a interpretat în mod eronat art. 131¹ alin. (1) lit. f) și alin. (2) din Legea 8/1996, deoarece în alin. (2) se lămurește înțelesul veniturilor obținute din activitatea care utilizează repertoriul ce face obiectul negocierii, prin exemplele oferite, și anume: „...radiodifuzare, retransmitere prin cablu sau comunicarea publică...”, în timp ce alin. 1 este clar formulat, stabilind că veniturile obținute de utilizatorii care folosesc repertoriul ce face obiectul negocierii sunt doar veniturile obținute din activitatea de radiodifuzare, retransmitere prin cablu sau comunicare publică, și nu orice fel de venituri obținute de către utilizator.

Per a contrario, nu se pot introduce forțat și alte venituri ale utilizatorilor, altele decât cele care sunt obținute de către aceștia prin activitatea de radiodifuziune, retransmitere cablu sau prin comunicarea publică a spectacolelor.

Legiuitorul a instituit ca limită pentru stabilirea bazei de remunerații pentru drepturile de autor de opere muzicale, veniturile obținute din activitatea utilizatorului, în cazul pârâtului, fiind comunicarea publică, în sensul art. 15 alin. (1) din Legea nr. 8/1996, deci veniturile obținute exclusiv din prețul biletului încasat pentru spectacol, caietele program vândute, materiale promoționale, publicitate și nicidecum alte venituri.

Recurentul a susținut că instanța de apel a omis faptul că subvențiile sunt acordate acestuia înainte de momentul efectuării oricărei comunicări publice și cu destinații clare, stabilite de către Primăria Municipiului București, ce nu pot fi utilizate cu alte scopuri decât cele stabilite prin Bugetul anual al teatrului - buget care este stabilit și aprobat de către Consiliul General al Municipiului București.

Teatrul X este un serviciu public de cultură, organizat ca instituție publică de cultură de interes local, persoană juridică de drept public, finanțată din venituri proprii și în completare din subvenții de la bugetul local al Municipiului București.

Bugetul anual este aprobat de către ordonatorul principal de credite - Municipiul București și este defalcat pe titluri, articole și alineate de clasificare bugetară, fără a include în niciun articol „cheltuieli privind subvenționarea prețului biletelor”. Subvențiile acordate de către Municipiul București au o destinație deja stabilită, prin bugetul aprobat, și anume: cheltuieli de personal (salarii și contribuții); bunuri și servicii (furnituri birou, materiale curățenie, utilități, reparații curente, obiecte de inventar, pregătire profesională, protecția muncii, alte cheltuieli cu bunuri și servicii); cheltuieli de capital (investiții în mijloace fixe și clădiri), nicidecum pentru acoperirea unei părți din prețul biletelor.

Respectarea cuantumului și a destinației cheltuielilor acoperite de către subvenții este obligatorie, după cum rezultă din dispozițiile art. 14 alin. (3) din Legea nr. 500/2002 privind finanțele publice, potrivit căroră „nicio cheltuială din fonduri publice nu poate fi angajată, ordonanțată și plătită dacă nu este aprobată potrivit legii și nu are prevederi bugetare”, precum și din art. 307 noul Cod penal ce reglementează infracțiunea de deturnare de fonduri.

Prin interpretarea prevederilor legale făcută de instanța de apel, s-ar degenera însăși intenția legiuitorului de protecție a drepturilor compozitorilor, așa cum a apreciat și prima instanță, transformând remunerația cuvenită într-un impozit sau taxa indirectă.

Recurentul a mai susținut că este eronată aprecierea instanței de apel în sensul că enumerarea din Titlul II pct. 6 al Metodologiei publicate prin Decizia ORDA nr.365/2006 nu este una limitativă și astfel, se pot introduce orice alte venituri, inclusiv subvențiile.

În primul rând, instanța de apel a interpretat dispozițiile pct. 6 din Titlul II lit. a din această Metodologie fără a ține seama de limitările impuse de către art. 131¹ pct. 2 din Legea nr. 8/1996, deci, acordând putere legislativă definitivă unui act care este subsidiar înseși legii de organizare și

funcționare, lărgind peste voința legiuitorului înțelesul „veniturilor” avute în vedere la momentul formulării textului legal.

Chiar interpretând gramatical și logic noțiunea veniturilor, așa cum sunt enumerate la pct. 6 din Titlul II lit. a din Metodologia publicată prin Decizia ORDA nr. 365/2006, se deduce faptul că acestea sunt legate în mod direct de activitatea de comunicare publică și anume vânzare bilete, publicitate, vânzare programe, vânzare materiale promoționale, deci, se supun dispozițiilor generale ale legii, ceea ce nu se poate aplica și veniturilor obținute din subvenții, deoarece acestea nu au natura unor venituri obținute din „vânzarea” produsului finit și anume a spectacolelor de teatru, ci sunt acordate anterior producerii oricărui spectacol, pentru a susține anumite cheltuieli care nu reprezintă o diferență preț-tarif a biletelor de spectacol.

În acest sens este și răspunsul dat de către Primăria Municipiului București - Direcția Buget prin adresa în care se precizează clar că „pentru subvenții diferența preț și tarif sunt cuprinse sume numai pentru prețul biletului de călătorie RATB și furnizarea energiei termice pentru populație către RADET”.

În al doilea rând, pentru a argumenta faptul că veniturile obținute din subvenții sunt legal introduse în baza de calcul a remunerațiilor, instanța de apel dă o interpretare greșită noțiunii de subvenție, pe baza definiției generale a subvențiilor din Ordinul MFP nr. 3055/2009, abrogat la data de 1.01.2015.

Or, acest act normativ nu se aplică Teatrului de Comedie, mai mult, în domeniul contabilității, există mari diferențe între contabilitatea aplicată societăților comerciale și cea aplicată instituțiilor publice, totodată există diferențe între natura și destinația subvențiilor date de către bugetul de stat și/sau bugetul local.

În mod greșit, instanța de apel a făcut aplicarea dispozițiilor Ordinului MFP nr. 3055/2009, cu toate că pârâtul nu face parte dintre entitățile juridice limitativ prevăzute în cuprinsul actului.

Deși instanța de apel a interpretat noțiunea de subvenție doar în lumina dispozițiilor acestui ordin, a ignorat că acesta nu este aplicabil, deoarece prevede regulile generale contabile în conformitate cu directivele europene aplicabile, conform dispozițiilor art. 2 pct. 1, numai entităților expres menționate la pct. 1 alin. 3, anume: societăților comerciale; societăților/companiilor naționale, regiilor autonome, institutelor naționale de cercetare și dezvoltare; societăților cooperative și celorlalte persoane juridice care, în baza legilor speciale de organizare, funcționează pe principiile societăților comerciale; subunităților fără personalitate juridică, cu sediul în România, care aparțin persoanelor juridice cu sediul sau domiciliul în România; subunităților fără personalitate juridică, cu sediul în străinătate, care aparțin persoanelor prevăzute la lit. a) - e), cu sediul sau domiciliul în România; subunităților din România, care aparțin unor persoane juridice cu sediul sau domiciliul în străinătate, în condițiile prevăzute de prezentele reglementari.

Instanța de judecată compară din punct de vedere economic situația unei instituții publice care este subvenționată din bugetul local, cum este cazul Teatrului X sau al unor teatre finanțate din bugetul de stat și teatrele private, neținând cont de statutele diferite ale celor două forme de organizare economică, precum și de scopul final al actului artistic cultural oferit.

Teatrul X. este subvenționat de către Municipiul București, care este ordonatorul principal de credit și care coordonează destinația subvențiilor date prin însuși bugetul, aprobat în prealabil.

Municipiul București este titularul dreptului de proprietate asupra clădirilor unde pârâtul își desfășoară activitatea, astfel că o parte din subvențiile date au ca destinație prestabilită și precisă întreținerea acestora (incluzând reparații și investiții).

Apoi, Municipiul București aprobă Teatrului X anual Statul de funcțiuni, prin care impune pârâtului numărul de salariați și quantumul salariilor acestora pentru desfășurarea activității teatrului. Ca urmare a acestui fapt, un anumit procent din subvențiile acordate este destinat plății salariilor, conform art. 47 alin.(3) din Legea nr. 500/2002.

Deci, pârâtul nu poate decide câte săli de spectacole să aibă la dispoziție, câte birouri și ce cheltuieli să aloce reparațiilor și întreținerii acestora, nu poate decide numărul de angajați sau quantumul salariilor și nici taxele și contribuțiile aferente acestora, cum ar face un teatru privat,

care are libertatea absolută a organizării activității sale.

Teatrul X. are doar rolul de administrator al sălilor date spre folosința gratuită de către Municipiul București, cel din urmă acordând prin subvenții resursele necesare pentru acoperirea cheltuielilor cu reparații, întreținere, salarii.

Contrar aprecierii instanței de apel, nu pot fi atribuite realizării spectacolului subvențiile acordate pentru reparația și întreținerea sălilor de spectacol sau cele acordate pentru plata salariilor, iar textul de lege incident face referiri la cheltuielile de realizare a spectacolului și nicidecum la cheltuielile de întreținere, reparații și salarii.

Hotărârea a fost dată cu încălcarea dispozițiilor art. 14, 29 și 47 din Legea 500/2002 privind finanțele publice.

În situația în care legea interzice expres utilizarea subvențiilor acordate pentru titlurile și articolele clar prevăzute în buget: cheltuieli de personal (salarii și contribuții), bunuri și servicii (furnituri birou, materiale curățenie, utilități, reparații curente, obiecte de inventar, pregătire profesională, protecția muncii, alte cheltuieli cu bunuri și servicii), cheltuieli de capital (investiții în mijloace fixe și clădiri), pentru finanțarea altor cheltuieli, nu poate fi acceptat că un procent de 5% (conform Metodologiei aprobate prin Decizia ORDA nr. 189/2010) din totalul bugetului teatrului pe un an constituie dreptul autorilor operelor muzicale utilizate în spectacole.

Bugetul teatrului este structurat pe venituri și cheltuieli. Deși în categoria veniturilor sunt incluse și subvențiile acordate de la bugetul local, acestea nu au ca destinație subvenționarea prețului билетelor.

Veniturile realizate de către pârât sunt obținute numai din vânzarea билетelor de spectacole, vânzarea caietelor program sau vânzarea de spectacole, după caz. Teatrul nu realizează profit, nu desfășoară activități economice, nu este plătitor de TVA.

Toate operațiunile de plăți și încasări ale pârâtului respecta prevederile Legii nr. 500/2002 privind finanțele publice, ale Legii nr. 273/2006 privind finanțele publice locale și ale Legii contabilității nr. 82/1991.

Valoarea cheltuielilor efectuate nu poate depăși limita cheltuielilor aprobate pe titluri, articole și alineate, așa cum sunt prevăzute în buget. Din punct de vedere economic, subvențiile nu pot fi încadrate decât în secțiunea de venituri, deoarece acestea nu pot fi considerate cheltuieli, dar acest lucru nu înseamnă că destinația ori natura juridică a subvențiilor acordate poate fi alta decât cea a cheltuielilor.

Chiar Ordinul MFP nr. 3055/2009 – cu toate că este aplicabil altor instituții, așa cum este precizat prin înseși dispozițiile sale -, prevede în art. 236 alin. (1) faptul că „subvențiile se recunosc, pe o bază sistematică, drept venituri ale perioadelor corespunzătoare cheltuielilor aferente pe care aceste subvenții urmează să le compenseze.” Deci, subvenția este dată pentru acoperirea unei cheltuieli nominale, determinată anterior acordării subvenției.

Conform acestei prevederi, dacă în bugetul teatrului ar exista un articol care să prevadă subvențiile acordate pentru cheltuiala reprezentând diferența de preț bilet, aprecierea instanței de apel ar fi fost corectă. Altfel, nu poate fi admis faptul că subvenția dată pentru administrarea unui bun care aparține instituției care acordă subvenția și pentru acoperirea salariilor personalului ce este impus prin Statul de funcțiuni, aprobat de către entitatea ce acordă subvenția, poate fi inclusă în baza de calcul a remunerațiilor pentru drepturile de autor.

Instanța de apel a omis toată această subdivizare a veniturilor pe categorii, fiecare cu destinația și natura juridică proprie și a dat o turnură greșită, aplicând dispozițiile art. 256 alin. (1) lit. d) din Anexa Ordinului MFP nr. 3055/2009 prin care veniturile din exploatare cuprind: venituri din subvenții de exploatare, reprezentând subvențiile pentru acoperirea diferențelor de preț și pentru acoperirea pierderilor, precum și alte subvenții de care beneficiază entitatea.

Recurentul a precizat că, dacă ar fi aprecierea instanței privind includerea subvențiilor în baza de calcul ar fi corectă, ar rezulta faptul că Teatrul X., instituție publică de cultură ce are ca scop afirmarea identității culturale naționale, promovarea pe plan național și internațional a valorilor artistice autohtone și universale din domeniul artelor spectacolului, creșterea accesului

publicului la spectacole și concerte trebuie să achite către UCMR-ADA o valoare de 1079 de ori mai mare decât un cazinou, situație ce nu a fost avută în vedere prin Legea nr. 8/1996.

Recurentul a arătat, totodată, că, deși nu constituie un motiv de recurs prevăzut de art. 304 C.proc.civ., este relevant faptul că instanța de apel nu a ținut cont de calculele expertizei contabile dispuse pentru lămurirea tuturor aspectelor - expertiză care s-a modificat în mod repetat, în urma obiecțiilor formulate de către părți, ajungând la cinci rapoarte completate - și a pronunțat hotărârea pe baza calculelor proprii (783.223,76 lei), care deși sunt argumentate, sunt net superioare celor ale expertului (526.801 lei) pentru cazul în care se includeau și subvențiile în baza de calcul.

În măsura în care instanța de apel nu era lămurită prin raportul de expertiza, ar fi trebuit în virtutea dispozițiilor art. 129 C.proc.civ., să stăruie, prin toate mijloacele legale, pentru a preveni orice greșeală privind aflarea adevărului în cauză, pe baza stabilirii faptelor și prin aplicarea corectă a legii, în scopul pronunțării unei hotărâri temeinice și legale.

Examinând decizia recurată în raport de criticile formulate și actele dosarului, Înalta Curte constată următoarele:

1. În ceea ce privește recursul declarat de reclamantă, criticile formulate vizează neacordarea despăgubirilor reprezentând remunerație pretins cuvenită autorilor de opere muzicale comunicate de către pârâtul Teatrul X. în 8 spectacole, respectiv: „O scrisoare pierdută”, „Revizorul”, „Leonce și Lena”, „Ioana și focul”, „Femeia care și-a pierdut jartierele”, „Cântăreața cheală”, „Lecția” și „Casa Zoikăi”.

Instanța de apel a eliminat din baza de calcul a remunerației veniturile aferente acestor spectacole, deoarece pârâtul a încheiat în mod direct contracte de cesiune a drepturilor patrimoniale cu autorii, astfel încât nu mai este posibilă o nouă gestiune, prin intermediul organismului de gestiune colectivă, chiar dacă gestiunea colectivă a dreptului de comunicare publică a operelor muzicale este una obligatorie [art. 123¹ alin. (1) lit. e) din Legea nr. 8/1996].

Se impune a se observa, cu titlu preliminar, că susținerile recurente - reclamante, astfel cum rezultă din argumentarea criticilor privind încălcarea legii de către instanța de apel, sunt contradictorii.

Astfel, pe de o parte, s-a pretins că, în cazul existenței contractelor directe, este evident caracterul licit al utilizării operelor muzicale de către terțul cesionar, nefiind necesară o autorizare suplimentară a comunicării publice din partea organismului de gestiune colectivă, însă autorul cedent are dreptul la o remunerare corespunzătoare, drept pe care îl poate exercita prin intermediul organismului de gestiune colectivă, pentru eventuala diferență între prețul cesiunii și remunerația cuvenită în baza legii, dacă disproporția dintre acestea este evidentă, astfel cum prevede art. 43 alin. (30) din Legea nr. 8/1996.

Pe de altă parte, recurenta a susținut că aprecierea instanței de apel în sensul că autorii pot încheia contracte directe cu utilizatorul operei pentru dreptul de comunicare publică chiar și în cazul în care, potrivit legii, gestiunea colectivă este obligatorie, precum în speță, decurge din interpretarea greșită a prevederilor art. 123¹ din Legea nr. 8/1996.

Contradicția relevată de susținerile menționate rezidă în infirmarea posibilității gestionării individuale a drepturilor patrimoniale de autor în ipoteza gestiunii colective obligatorii, dar în același timp, în acceptarea unei opțiuni a titularului dreptului între gestiunea individuală și cea colectivă, chiar atunci când aceasta din urmă este obligatorie, potrivit legii, caz în care intervenția organismului de gestiune colectivă poate avea loc pentru obținerea unei remunerații corespunzătoare a autorului.

În acest context, argumentele recurente se exclud, deoarece pornesc de la premise contrare, anume ignorarea, după caz, luarea în considerare a contractelor de cesiune.

Întrucât prin ambele teze în susținerea cărora au fost înfățișate argumentele arătate anterior se denunță încălcarea legii de către instanța de apel, urmează a fi analizate toate argumentele expuse, ținându-se cont de premisa și de finalitatea fiecăruia.

În ceea ce privește raportul dintre gestiunea individuală și cea colectivă a drepturilor patrimoniale de autor, se constată că, în mod corect, instanța de apel a apreciat că încheierea de

contracte de cesiune a drepturilor patrimoniale între titularul drepturilor și utilizator înlătură posibilitatea recurgerii la gestiunea colectivă, prin intermediul organismului de gestiune colectivă, chiar atunci când aceasta este reglementată de legiuitor ca fiind obligatorie (cum este cazul comunicării publice de opere muzicale, prevăzut de art. 123¹ alin. (1) lit. e) din Legea nr. 8/1996).

Se impune o primă precizare: din conținutul contractelor de cesiune, se observă că, pentru 7 dintre cele 8 spectacole în discuție, au fost încheiate cesiuni neexclusive privind dreptul de utilizare a operei muzicale (astfel cum enumerate în art. 13 din Legea nr. 8/1996), în timp ce, pentru un spectacol, dreptul de utilizare a operei a fost cedat cu caracter exclusiv (pentru piesa „Revizorul”, conform contractului aflat în dosarul din apel).

În aprecierea raportului dintre gestiunea individuală și cea colectivă a drepturilor patrimoniale de autor, instanța de apel nu a făcut vreo distincție din perspectiva caracterului exclusiv ori neexclusiv al cesiunii și nu a analizat dacă, prin cesiunea exclusivă, cesionarul a devenit chiar titularul dreptului de a autoriza sau de a interzice actele de folosire a operei menționate în art. 13 din lege sau a devenit doar titularul dreptului de utilizare, prevăzut expres în contract.

Distincția relevată de dispozițiile art. 39 din Legea nr. 8/1996, care reglementează cesiunea exclusivă și neexclusivă, prezintă importanță în planul exercitării drepturilor patrimoniale de autor, deoarece cesiunea exclusivă a drepturilor patrimoniale excede unei simple gestiuni individuale a drepturilor patrimoniale, care constă în autorizarea unui terț pentru utilizarea operei, fiind echivalentă unei vânzări a drepturilor, în condițiile convenite.

În acest caz, cesionarul nu deține doar dreptul de utilizare a operei, cu autorizarea titularului, ci dobândește el însuși dreptul de a autoriza sau de a interzice actele de folosire a operei menționate în art. 13 din lege. Așadar, atunci când cesionarul folosește el însuși opera, nu este vorba despre utilizarea de către un terț care are nevoie de o autorizare în acest sens, ci despre utilizarea de către titularul însuși, care nu este compatibilă cu acte de gestiune, fie individuală, fie colectivă. Autorizarea actelor de utilizare, ce reprezintă esența gestiunii, respectiv a exercitării drepturilor patrimoniale, poate privi doar acte ale terților.

Din această perspectivă, se poate reține o gestiune individuală doar în cazul în care autorul a autorizat folosirea de către un terț și a încasat remunerația aferentă, conservând dreptul de a autoriza sau de a interzice actele de folosire a aceleiași opere, conform art. 39 alin. (5) din Legea nr. 8/1996.

În speță, instanța de apel a considerat că, prin toate cele 8 contracte de cesiune, autorii au gestionat individual drepturile, iar reglementarea prin lege a gestiunii colective obligatorii nu conduce la pierderea dreptului autorilor de a autoriza utilizarea drepturilor lor prin contracte individuale. Așadar, a apreciat că este incidentă ipoteza prevăzută de art. 39 alin. (5) din lege.

În aceste condiții, nu se impune examinarea distinctă a efectelor cesiunii în privința contractului ce menționează o cesiune exclusivă – cu atât mai mult cu cât nu s-au formulat susțineri separate pe acest aspect prin motivele de recurs -, observându-se că, prin prisma celor expuse anterior, o asemenea analiză ar fi, oricum, favorabilă părâtului, din moment ce ar fi urmat să fie considerat mai mult decât un terț utilizator, respectiv chiar titularul drepturilor patrimoniale de autor.

În ceea ce privește imposibilitatea exercitării gestiunii individuale în cazul în care gestiunea prin intermediul organismului de gestiune colectivă este obligatorie, legea dreptului de autor nu conține vreun text de lege care să prevadă în mod expres un asemenea efect al gestiunii colective obligatorii (de altfel, nu există nici măcar o definiție a gestiunii colective obligatorii), iar normele existente nu permit concluzia susținută de către recurentă, care este rezultatul interpretării greșite a acestora.

Potrivit dispozițiilor art. 123 alin. (1) din Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe, „Titularii dreptului de autor și ai drepturilor conexe își pot exercita drepturile recunoscute prin prezenta lege în mod individual sau, pe bază de mandat, prin organismele de gestiune colectivă, în condițiile prezentei legi.”

Gestiunea colectivă obligatorie, reglementată pentru ipotezele prevăzute de art. 123¹ alin. (1) din lege (din care face parte și dreptul de comunicare publică a operelor muzicale, ce interesează în speță), se realizează tot pe bază de mandat.

Diferența dintre această formă de gestiune și gestiunea colectivă facultativă (în cazurile din art. 123² al Legii nr. 8/1996) rezidă în modul de acordare a mandatului, anume prin manifestarea de voință a titularului, în cazul gestiunii facultative, și în baza legii, în cazul gestiunii obligatorii (potrivit art. 123¹ alin. 3, „organismele de gestiune colectivă îi reprezintă și pe titularii de drepturi care nu le-au acordat mandat”). Nu este, astfel, fondată susținerea recurentei în sensul că, în realitate, distincția ar fi dată de exercitarea dreptului de opțiune al autorului, posibilă doar în cazul gestiunii facultative.

În niciunul dintre cazuri, nu este exclusă gestiunea individuală, deoarece art. 123 alin. (1) prevede posibilitatea efectuării acesteia ca o alternativă la gestiunea colectivă (introdusă prin conjuncția „sau”), fără a distinge în privința diferitelor forme ale acesteia din urmă, gestiunea individuală fiind posibilă, ca opțiune a titularului, în toate cazurile.

Art. 123¹, ce reglementează cazurile în care gestiunea colectivă este obligatorie, nu conține o derogare de la art. 123 alin. (1) sub aspectul restrângerii sau chiar al imposibilității exercitării drepturilor patrimoniale de către titularul însuși, astfel cum susține recurenta, ci doar explicitează condițiile de acordare a mandatului, la fel ca și art. 123² în cazul gestiunii colective facultative.

Dacă s-ar fi intenționat o derogare de la regula dreptului de opțiune a titularului în cazul gestiunii colective obligatorii, acest lucru ar fi fost prevăzut în mod explicit, dat fiind că derogarea trebuie să fie expresă. Or, nu a fost inserată vreo prevedere contrară, menționându-se doar natura de mandat legal [potrivit art. 123¹ alin. (3), „organismele de gestiune colectivă îi reprezintă și pe titularii de drepturi care nu le-au acordat mandat”].

Rațiunea acestui tip de gestiune este aceea a înlesnirii exercitării drepturilor în cazul acelor opere al căror mod de exploatare face imposibilă autorizarea individuală de către autor (sau de un alt titular al drepturilor). Este vorba, așadar, despre o dispoziție legală favorabilă titularilor de drepturi, care trebuie interpretată ca atare, în raport de finalitatea urmărită la edictarea sa.

Legiuitorul a prezumat [prin art. 123¹ alin. (1)] că anumite drepturi nu pot fi gestionate individual, în sensul că, date fiind natura operei și modalitățile tehnice în care aceasta poate fi utilizată de către terți, titularul nu ar fi în măsură să autorizeze pe fiecare utilizator în parte și să colecteze remunerația cuvenită.

Imposibilitatea avută în vedere de către legiuitor este una de fapt, care nu poate fi asimilată cu o interdicție legală de exercitare individuală a drepturilor, cu atât mai mult cu cât, după cum s-a arătat, nu există o normă conținând o asemenea interdicție. Titularul dreptului poate proba că a fost în măsură, în fapt, să exercite dreptul de a autoriza utilizarea operei de către un anume terț, astfel încât să nu fie nevoie să se activeze mecanismul gestiunii colective, în cadrul căruia organismul de gestiune colectivă să acționeze în baza mandatului legal.

Se observă, din susținerile referitoare la natura juridică a gestiunii colective (implicit, a celei obligatorii), astfel cum este reglementată în Legea nr. 8/1996, că recurenta infirmă caracterul de mandat și nu exclude că drepturile patrimoniale de autor intră în patrimoniul organismului de gestiune colectivă, din moment ce legea îi permite acestuia exercitarea lor, întocmai ca titularul.

Contrar susținerilor recurentei, gestiunea colectivă funcționează pe baza reprezentării autorului în exercitarea drepturilor patrimoniale, ceea ce înseamnă că, în absența unor norme derogatorii, sunt incidente dispozițiile Codului civil referitoare la contractul de mandat.

Astfel, în art. 123 alin. (1), citat anterior, legiuitorul face în mod expres referire la mandat, atunci când prevede exercitarea drepturilor prin organismele de gestiune colectivă, însemnând că reprezentarea titularilor este de esența gestiunii colective. Aceasta vizează efectuarea actelor de gestiune menționate în art. 130 din lege, printre care acordarea de autorizații neexclusive utilizatorilor, colectarea sumelor datorate de utilizatori și repartizarea lor între titularii de drepturi, potrivit prevederilor din statut.

Nicio dispoziție din lege nu permite o apropiere de contractul de fiducie, în condițiile în

care, prin definiție, fiducia presupune transferul unor drepturi patrimoniale către fiduciar (nu s-a susținut că în dreptul elvețian, pretins a fi reprezentat sursa de inspirație a elaborării Legii nr. 8/1996, noțiunea ar avea o altă semnificație). Or, art. 123 alin. (3) din Legea nr. 8/1996 interzice în mod expres cesionarea drepturilor patrimoniale ale titularilor de drepturi de autor sau de drepturi conexe către organismele de gestiune colectivă și nici nu există vreun alt text din lege care să prevadă că, prin exercitarea gestiunii colective, drepturile patrimoniale de autor ar intra, indiferent cu ce titlu, în patrimoniul organismului de gestiune colectivă.

Față de considerentele expuse, urmează a fi înlăturate susținerile vizând pretinsa încălcare a legii de către instanța de apel, în legătură cu imposibilitatea exercitării gestiunii individuale de către titularii de drepturi patrimoniale de autor.

Se constată, de asemenea, că sunt nefondate criticile referitoare la aplicarea prevederilor art. 43 alin. (3) din Legea nr. 8/1996, potrivit cărora „în cazul unei disproporții evidente între remunerația autorului operei și beneficiile celui care a obținut cesiunea drepturilor patrimoniale, autorul poate solicita organelor jurisdicționale competente revizuirea contractului sau mărirea convenabilă a remunerației.”

După cum s-a arătat deja, prin aceste susțineri, recurenta acceptă valabilitatea autorizării individuale date terțului utilizator, prin încheierea contractelor de cesiune, și chiar valabilitatea încasării de către autor a remunerației convenite cu cesionarul (așadar, nu s-a mai susținut teza interdicției legale a gestiunii individuale), dar pretinde că este îndreptățită, în baza mandatului legal și în aplicarea art. 43 alin. (3) din lege, să colecteze de la utilizator eventuala diferență între prețul cesiunii și remunerația cuvenită în baza legii, dacă disproporția dintre acestea este evidentă.

După cum rezultă din prevederile art. 123 alin. (1) din Legea nr. 8/1996, citat anterior, gestiunea colectivă a drepturilor patrimoniale este o alternativă la gestionarea drepturilor de către titularul însuși, ceea ce înseamnă că cele două modalități nu pot fi exercitate simultan ori succesiv. Astfel, din moment ce titularul drepturilor patrimoniale conservă dreptul de opțiune între gestiunea individuală și cea colectivă în ipoteza din speță, exercitarea primeia de către titularul însuși împiedică intervenția ulterioară a organismului de gestiune colectivă în scopul colectării remunerației pentru aceeași utilizare a operei.

Pe de altă parte, art. 43 alin. (3) din Legea nr. 8/1996 se aplică exclusiv în raportul juridic născut din contractul de cesiune între titular, în calitate de cedent, și utilizator, ca cesionar, astfel încât doar titularul poate solicita „revizuirea contractului” sau „mărirea convenabilă” a remunerației, în termenii normei. Într-un asemenea raport juridic, ce interesează exclusiv gestiunea individuală, nu operează reprezentarea, în baza legii, prin organismul de gestiune colectivă, deoarece normele din art. 123 și urm. din lege au în vedere mandatul pentru exercitarea gestiunii colective.

Față de toate considerentele expuse, Înalta Curte a respins recursul reclamantei ca nefondat, în baza art. 312 alin. (1) C.proc.civ.

2. În ceea ce privește recursul declarat de către pârât, se rețin următoarele:

Criticile formulate au vizat atât capătul principal de cerere din acțiunea introductivă, având ca obiect plata remunerațiilor cuvenite autorilor de opere muzicale pentru comunicarea publică a acestor opere de către pârâtă în cadrul spectacolelor de teatru în perioada octombrie 2007 – decembrie 2010, cât și cererea accesorie având ca obiect plata penalităților de întârziere aplicate remunerațiilor restante.

În ceea ce privește criticile vizând capătul principal de cerere, întemeiat pe dispozițiile art. 304 pct. 9 C.proc.civ., se constată că toate argumentele expuse în cadrul acestui motiv de recurs tind la excluderea din baza de calcul a remunerației a subvențiilor bugetare, față de încălcarea sau aplicarea greșită a legii de către instanța de apel, decurgând din: aplicarea retroactivă a Metodologiei publicate în Monitorul Oficial prin Decizia ORDA nr. 189/2010; interpretarea greșită a noțiunilor de „venituri obținute din comunicare publică” și de „venituri din subvenții”; aplicarea greșită în cauză a Ordinului Ministerului Finanțelor Publice nr. 3055/2009; încălcarea prevederilor Legii finanțelor publice.

Nu pot fi primite susținerile recurente referitoare la aplicarea Metodologiei privind remunerațiile pentru comunicarea publică a operelor muzicale în concerte, spectacole ori manifestări artistice - astfel cum a fost publicată în Monitorul Oficial nr. 314 din 13.05.2010 prin Decizia ORDA nr. 189/2010 – și în soluționarea pretențiilor reclamantei formulate pentru perioada octombrie 2007 – aprilie 2010.

În considerentele deciziei recurate, instanța de apel a arătat în mod explicit că baza de calcul a remunerațiilor datorate de teatre pentru utilizarea operelor muzicale prin comunicare publică în cadrul spectacolelor de teatru era reglementată, la momentul eliberării autorizației de licență neexclusivă (29.01.2008), de Metodologia publicată prin Decizia ORDA nr. 365/2006, iar aceasta este aplicabilă în prezenta cauză în privința pretențiilor formulate până în luna mai 2010, deoarece, după această dată, se aplică Metodologia publicată prin Decizia ORDA nr. 189/2010.

Pentru spectacolele de teatru reprezentate în luna mai 2010 s-a considerat că sunt aplicabile Metodologia publicată prin Decizia ORDA nr. 189/2010, întrucât nu s-a putut determina exact, pe baza înscrisurilor de la dosar, data la care a avut loc fiecare spectacol, însă criticile din recurs nu au vizat acest aspect.

Împrejurarea că instanța de apel a inclus în baza de calcul a remunerației datorate de către pârâtă subvențiile bugetare și pentru perioada octombrie 2007 – aprilie 2010 nu este consecința aplicării retroactive a Metodologiei în discuție, ci a modului de interpretare și aplicare a dispozițiilor legale în vigoare, considerate a avea incidență în cauză, în legătură cu care recurenta a formulat critici distincte, ce urmează a fi examinate în continuare.

Potrivit pct. 6 din Titlul II al Metodologiei publicate prin Decizia ORDA nr. 365/2006, „Baza de calcul a remunerațiilor procentuale o reprezintă, după caz: a) veniturile obținute din vânzarea de bilete, publicitate, programe, materiale promoționale, consumații etc.; b) bugetul de cheltuieli în cazul în care nu se obțin venituri din vânzarea de bilete, materiale promoționale, consumații etc.”. La pct. 7 se prevede o bază de calcul minimă în cazul spectacolelor la care accesul publicului se face pe bază de bilete, organizate în incinte (printre care și săli de spectacole, grădini, stadioane etc.).

După cum rezultă din normele citate, baza de calcul a remunerației convenite pentru comunicarea publică a operelor muzicale în scop lucrativ poate fi reprezentată fie de veniturile menționate la lit. a fie de cheltuielile pentru realizarea activității ce utilizează opere muzicale (detaliate la pct. 8). Atunci când utilizatorul a realizat venituri din activitatea de comunicare publică a operelor muzicale, este incidentă ipoteza de la pct. 6 lit. a, situație în care este exclusă recurgerea la reperul de calcul menționat la lit. b. În ambele cazuri, însă, remunerația datorată nu se poate raporta la o bază de calcul mai mică decât cea prevăzută la pct. 7.

În speță, instanța de apel a constatat că pârâtul a obținut venituri din utilizarea, prin comunicare publică, de opere muzicale în spectacolele de teatru reprezentate, iar criticile formulate în cauză vizează includerea subvențiilor bugetare în sfera veniturilor care trebuie luate în considerare în ipoteza de la pct. 6 lit. a (nu numai în perioada de aplicare a Metodologiei publicate prin Decizia ORDA nr. 365/2006, ci și în cea ulterioară, în care a fost aplicată Metodologia publicată prin Decizia ORDA nr. 189/2010).

În acest context, se observă că instanța de apel s-a raportat la expertiza efectuată în faza apelului de către expert N., reflectată în raportul inițial și completările succesive, în care subvențiile bugetare încasate de către pârât - în întreaga perioadă pentru care reclamanta a formulat pretenții în prezenta cauză – au fost evidențiate ca fiind venituri, iar acestea au acoperit în totalitate cheltuielile pârâtului efectuate pentru desfășurarea activității de teatru în perioada iulie 2007 – decembrie 2010.

Potrivit expertului, în contabilitatea pârâtului nu s-a ținut o evidență analitică a veniturilor pentru fiecare spectacol în parte, astfel încât repartizarea per spectacole a veniturilor s-a făcut în funcție de numărul total de spectacole raportat fie la veniturile din bilete și programe, sponsorizări, diverse (contul contabil 704), fie la totalitatea veniturilor pârâtului (cele din contul 704 plus venituri pentru cheltuieli investiții – cont 770 și subvenții – cont 772). Instanța de apel a stabilit baza de calcul și remunerația convenită pentru fiecare spectacol în parte prin raportare la totalitatea

veniturilor pârâtului (conturi 704 + 770 + 772), din care a scăzut 6% din prețul biletelor (reprezentând timbru muzical și taxa de cruce roșie), incluzând, așadar, subvențiile bugetare în baza de calcul a remunerației.

Prin motivele de recurs, nu s-a criticat asimilarea subvențiilor bugetare cu venituri, nici din punct de vedere fiscal și nici contabil, ci doar includerea lor în baza de calcul a remunerației datorate pentru comunicarea publică de opere muzicale, iar criticile astfel formulate sunt fondate, cu referire la întreaga perioadă pentru care s-au formulat pretențiile din cauză.

În ceea ce privește perioada de timp în care se aplică Metodologia publicată prin Decizia ORDA nr. 365/2006, se constată că, în mod greșit, instanța de apel a considerat că toate veniturile care conduc la realizarea spectacolului de teatru în care sunt utilizate opere muzicale trebuie incluse în baza de calcul a remunerației cuvenite autorilor.

O asemenea concluzie nu poate fi formulată nici prin prisma termenilor în care este conceput textul de la pct. 6 lit. a din Metodologie și nici prin aplicarea altor dispoziții legale în vigoare.

Astfel, pe lângă faptul că subvențiile nu sunt expres menționate, împrejurarea că enumerarea veniturilor de la pct. 6 lit. a (citată mai sus) nu este una limitativă nu înseamnă că sfera acestora poate fi extinsă la orice venituri angajate în realizarea spectacolului în care se utilizează opere muzicale, deoarece o asemenea intenție a legiuitorului ar fi trebuit prevăzută în mod explicit, ceea ce nu s-a întâmplat.

Pe de altă parte, trimiterea pe care instanța de apel a făcut-o la prevederile art. 131¹ alin. (1) lit. f) și alin. (2) din Legea nr. 8/1996 nu susține concluzia arătată.

Este adevărat că, potrivit acestor norme, veniturile obținute de utilizatori din activitatea care utilizează repertoriul ce face obiectul negocierii (precum radiodifuzare, retransmitere prin cablu, comunicare publică) reprezintă un criteriu esențial în negocierea metodologiilor cuprinzând drepturile patrimoniale cuvenite titularilor de drepturi, dar se consacră în acest fel un principiu, a cărui transpunere în concret, în diferitele cazuri de utilizare de opere, este, însă, la latitudinea exclusivă a părților implicate în negociere, în ceea ce privește sfera veniturilor ce trebuie luate în considerare la stabilirea bazei de calcul a remunerației.

Prin Legea nr. 8/1996 nu se explicitează noțiunea de „venituri obținute de utilizatori din activitatea care utilizează repertoriul”, iar această noțiune poate avea o semnificație restrânsă, cu referire strictă la activitatea ce reprezintă utilizarea propriu – zisă a operelor, sau mai amplă, în sensul includerii tuturor veniturilor utilizatorului din activitatea ce permite utilizarea operelor, atunci când aceasta din urmă nu epuizează întreaga activitate a utilizatorului sau nu reflectă specificul activității sale, ci doar are legătură cu aceasta ori atunci când se desfășoară activități conexe celei prin care o operă este utilizată.

Date fiind multiplele semnificații, identificarea acestora în situații concrete se face de la caz la caz, în funcție de termenii în care este reglementată în concret baza de calcul a remunerației și de finalitatea urmărită prin edictarea normei, cu atât mai mult cu cât nu este posibilă, în toate cazurile, determinarea veniturilor relevante, fără precizarea sferei de aplicare a normei din acest punct de vedere.

Astfel, de exemplu, în cazul utilizării prin radiodifuzare a operelor muzicale de către organismele de televiziune (conform Metodologiei publicate prin Decizia ORDA nr. 170/2007), nu numai că este enunțat principiul consacrat prin Legea nr. 8/1996, însă chiar se precizează că veniturile ce intră în baza de calcul sunt constituite „din totalitatea surselor financiare care susțin activitatea de radiodifuzare”, surse care sunt enumerate exemplificativ (printre care și alocațiile bugetare). De asemenea, în cazul utilizării prin radiodifuzare a operelor muzicale de către organismele de radiodifuziune, în Metodologia publicată prin Decizia ORDA nr. 432/07.12.2006 se precizează că baza de calcul a remunerației constă în „totalitatea veniturilor obținute de utilizator din activitatea de radiodifuzare”, indicându-se asemenea venituri cu titlu exemplificativ.

În speță, pct. a lit. a din Metodologia publicată prin Decizia ORDA nr. 365/2006 nu conține o prevedere de principiu privind totalitatea veniturilor obținute de utilizator din activitatea care

utilizează repertoriul și cu atât mai puțin una referitoare la totalitatea surselor financiare care susțin această activitate, pentru a include sumele de bani primite cu titlu de subvenții bugetare.

Enumerarea conținută în text are în vedere o anumită categorie de venituri, astfel încât includerea altora (ce este permisă, dat fiind că enumerarea nu este limitativă) nu poate viza decât venituri din aceeași categorie cu cele expres menționate. După cum, în mod corect, s-a relevat prin motivele de recurs, este vorba despre venituri obținute din „vânzarea” spectacolelor de teatru în care se utilizează opere muzicale, deoarece norma se referă la încasările din vânzarea de bilete, programe, vânzarea de publicitate a spectacolului.

Argumentul instanței de apel în sensul că, prin excluderea subvențiilor bugetare și limitarea sferei veniturilor doar la încasările expres menționate în text, s-ar ajunge ca baza de calcul a remunerației să fie mai mică în cazul în care teatrul vinde bilete decât atunci când nu vinde bilete, prin aplicarea ipotezei de la pct. 6 lit. b din Titlul II al Metodologiei, pornește de la premisa greșită că bugetul de cheltuieli definit la pct. 8 - și care reprezintă baza de calcul în situația în care utilizatorul nu realizează veniturile de la pct. 6 lit. a - ar viza toate cheltuielile efectuate de teatru pentru realizarea spectacolului în care se comunică public opere muzicale. În realitate, după cum rezultă chiar din explicitarea noțiunii de „buget de cheltuieli”, sunt avute în vedere exclusiv cheltuielile ocazionate de utilizarea operei.

De asemenea, este greșit argumentul că s-ar crea o discriminare între teatrele care beneficiază de subvenții bugetare și cele care nu beneficiază de acestea, prin prisma legăturii dintre subvenții și fixarea prețului билетelor.

În această din urmă situație se află doar companiile de spectacole ce reprezintă persoane juridice de drept privat, în sensul art. 3 lit. c) din OG nr. 21/2007 privind instituțiile și companiile de spectacole sau concerte, precum și desfășurarea activității de impresariat artistic, deoarece instituțiile de spectacole, din categoria cărora face parte și pârâtul, sunt persoane juridice de drept public, conform art. 3 lit. b din ordonanță și care, toate, sunt finanțate din venituri proprii și subvenții acordate de la bugetul de stat ori de la bugetele locale, astfel cum prevede art. 20 din ordonanță (respectiv art. 10 din Legea nr. 504/2004, ce reprezintă reglementarea similară, în vigoare la data publicării Metodologiei).

Or, nefiind vorba despre situații comparabile din punctul de vedere al finanțării, nu se poate reține existența unei discriminări în care s-ar afla persoanele juridice de drept privat față de cele subvenționate de la bugetul de stat sau de la bugetele locale.

Această apreciere s-a bazat, de altfel, pe o premisă speculativă, aceea că teatrele care beneficiază de subvenții stabilesc un preț modic al билетelor, în timp ce companiile private sunt obligate să fixeze, în absența subvențiilor, un preț mai mare, pentru acoperirea cheltuielilor. Constatarea privind nivelul diferit al prețului билетelor nu a fost justificată și, chiar dacă s-ar reține că faptul reținut este real, nu înseamnă că demonstrează, prin el însuși, existența unei discriminări, cât timp un preț mai mare al билетelor nu conduce în mod necesar la încasări mai mari și, implicit, la o bază de calcul a remunerației mai consistentă în cazul companiilor private, iar, pe de altă parte, nu se poate prezuma că, întotdeauna, cheltuielile unei companii private pentru realizarea spectacolelor se acoperă exclusiv din încasări, veniturile sale proprii putând avea mai multe surse, al căror nivel este imposibil de comparat cu cel al subvențiilor bugetare primite de instituțiile publice.

Se observă, din decizia recurată, că subvențiile încasate de pârât de la bugetul local, respectiv al Municipiului București, au fost incluse în baza de calcul a remunerației nu numai pentru argumentul că interesează toate veniturile care conduc la realizarea spectacolului de teatru în care sunt utilizate opere muzicale, ci și pentru motivul că aceste subvenții bugetare ar fi destinate subvenționării prețului билетelor.

Este adevărat că, potrivit art. 5 pct. A lit. e din Metodologia publicată prin Decizia ORDA nr. 189/2010, „alocațiile sau alte finanțări bugetare destinate subvenționării prețului билетelor spectacolului, concertului ori manifestării artistice” intră în mod expres în baza de calcul a remunerației, astfel încât acestea ar putea fi luate în considerare pentru spectacolele de teatru în care s-au utilizat opere muzicale în perioada mai - decembrie 2010 (în care se aplică Metodologia

menționată), dacă sunt îndeplinite toate cerințele de aplicare a normei.

Pentru perioada anterioară, însă, nu s-ar putea accepta o constatare asemănătoare, deoarece acest tip de subvenții nu este prevăzut explicit în enumerarea de la pct. 6 lit. a din Metodologia publicată în Decizia ORDA nr. 365/2006 și nici s-ar putea considera că sunt venituri din aceeași categorie cu cele expres enumerate, asimilabile veniturilor obținute din vânzarea biletelor.

În ceea ce privește perioada mai – decembrie 2010, în care se aplică Metodologia publicată prin Decizia ORDA nr. 189/2010, se constată că nu este îndeplinită în cauză condiția, expres prevăzută, ca finanțarea bugetară să aibă destinația de subvenționare a prețului biletelor spectacolului.

Potrivit art. 21 din OG nr. 21/2007 privind instituțiile și companiile de spectacole sau concerte, precum și desfășurarea activității de impresariat artistic, subvențiile acordate de la bugetele locale sunt destinate finanțării cheltuielilor necesare funcționării instituțiilor de spectacole sau concerte, respectiv pentru cheltuielile necesare realizării programului minimal anual prevăzut în contractul de management (lit. a), cheltuielile necesare realizării proiectelor, altele decât cele din programul minimal (lit. b), cheltuieli de personal (lit. c), cheltuielile necesare pentru întreținerea, reabilitarea și dezvoltarea bazei materiale (lit. d).

Legea nr. 273/2006 privind finanțele publice locale este aplicabilă și bugetelor instituțiilor publice finanțate integral sau parțial din bugetele locale (conform art. 1 alin. 2 lit. b), precum pârâțul din cauză, iar în conformitate cu prevederile art. 14 alin. (2) și (4) din lege, „cheltuielile bugetare au destinație precisă și limitată” și „nicio cheltuială din fonduri publice locale nu poate fi angajată, ordonanțată și plătită dacă nu este aprobată, potrivit legii, și dacă nu are prevederi bugetare și surse de finanțare.”

Așadar, este obligatorie respectarea destinației cheltuielilor, astfel cum a fost prevăzută în buget, după cum, în mod corect, s-a arătat prin motivele de recurs (chiar dacă s-a făcut referire la dispoziții echivalente din Legea finanțelor publice nr. 500/2002, și nu din cea a finanțelor publice locale, relevantă în raport de sursa de finanțare a pârâțului). Această regulă este, de altfel, expres prevăzută în art. 23 din Legea nr. 273/2006, potrivit căruia „Ordonatorii de credite au obligația de a angaja și de a utiliza creditele bugetare numai în limita prevederilor și destinațiilor aprobate (...)”.

În cauză, rezultă că subvențiile bugetare au avut destinația acoperirii cheltuielilor necesare funcționării teatrului, conform art. 21 din OG nr. 21/2007, și nu aceea de acoperire a eventualei diferențe între costul real al biletelor spectacolelor și prețul fixat, destinație care nu se regăsește în bugetul instituției publice.

De altfel, o asemenea destinație bugetară nu este caracteristică bugetului instituțiilor publice de natura celor în care se încadrează pârâțul.

Din acest punct de vedere, instanța de apel a făcut referire, în mod greșit, la Ordinul nr. 3055 din 29 octombrie 2009 emis de Ministerul Finanțelor Publice, ca reglementând veniturile din subvenții de exploatare, destinate acoperirii diferențelor de preț. Acest act normativ, prin care s-au aprobat Reglementările contabile conforme cu directivele europene, a prevăzut expres că acestea se aplică de categoriile de persoane prevăzute la pct. 1 alin. 3 din reglementări, respectiv societățile comerciale, societățile/companiile naționale, regiile autonome, institutele naționale de cercetare-dezvoltare, societățile cooperative și celelalte persoane juridice care, în baza legilor speciale de organizare, funcționează pe principiile societăților comerciale și subunități ale acestora, fără personalitate juridică. Pârâțul, ca instituție publică, nu se regăsește, în mod evident, printre aceste entități.

Bugetele instituțiilor publice finanțate integral sau parțial din bugetele locale se supun, după cum s-a arătat deja, regulilor prevăzute de Legea finanțelor publice locale nr. 273/2006, iar potrivit art. 7, veniturile [printre care și subvențiile, conform art. 5 alin. (1) lit. c)] se includ în buget în totalitate, în sume brute, neputând fi afectate direct unei cheltuieli bugetare anume (cu excepția donațiilor și sponsorizărilor, care au stabilite destinații distincte). Așadar, nu ar putea fi acordate subvenții, potrivit legii, pentru acoperirea unei diferențe de preț a biletelor, ci doar pentru acoperirea cheltuielilor necesare funcționării instituției publice, în mod generic, în condițiile O.G.

nr. 21/2007.

Referirea din Metodologia publicată prin Decizia Oficiul Român pentru Drepturile de Autor nr. 189/2010 la destinația subvenției bugetare nu poate avea în vedere decât destinația legală a facilității fiscale acordate, iar aceasta este, potrivit legii, aceea a finanțării cheltuielilor necesare funcționării instituțiilor de spectacole sau concerte, motiv pentru care nu poate fi acceptat argumentul subvenționării de fapt a prețului biletelor prin acordarea subvențiilor bugetare.

În aceste condiții, față de toate considerentele expuse, se constată că, în mod greșit, instanța de apel a inclus subvențiile bugetare în baza de calcul a remunerației cuvenite autorilor operelor muzicale comunicate, pentru întreaga perioadă pentru care au fost formulate pretențiile reclamantei din cauză, astfel încât recursul pârâtului este fondat și va fi admis ca atare.

Înalta Curte nu va proceda, însă, la modificarea deciziei, astfel cum se preconizează prin motivele de recurs, deoarece nu pot fi valorificate calculele din raportul de expertiză la care face referire recurentul, în condițiile în care acestea au fost efectuate și pentru spectacole pentru care această instanță de recurs a confirmat că pretențiile reclamantei nu sunt întemeiate.

Astfel, se impune administrarea unei noi expertize contabile (ori chiar a unui supliment la expertiza efectuată în faza apelului, în măsura în care și părțile vor agree această modalitate de administrare a probei), pentru determinarea remunerației cuvenite autorilor de opere muzicale comunicate de către pârât în spectacolele de teatru reprezentate în perioada iulie 2007 – decembrie 2010, pornindu-se de la o bază de calcul conformă cu Metodologia aplicabilă în diferitele perioade de timp, după cum s-a confirmat prin prezenta decizie, în limitele în care pârâtul a criticat decizia de apel prin recursul declarat și ținându-se cont de sumele de bani achitate cu titlu de remunerație de către pârât.

Expertiza urmează a avea în vedere toate spectacolele de teatru la care s-a raportat instanța de apel, aspect ce a fost confirmat prin decizia de față, fiind exceptate, așadar, doar cele 8 spectacole vizate de recursul reclamantei, dat fiind că, în privința celorlalte, pârâtul nu a formulat critici sub aspectul existenței unei obligații de plată a remunerației, ci doar din perspectiva bazei de calcul a acesteia.

Se va exclude, de asemenea, un procent de 6% din prețul biletelor (reprezentând timbru muzical și taxa de cruce roșie), dat fiind că reclamanta nu a formulat recurs pe acest aspect.

În ceea ce privește motivul de recurs întemeiat pe dispozițiile art. 304 pct. 6 C.proc.civ., Înalta Curte constată că este fondat.

Rejudecând cererea accesorie având ca obiect plata penalităților de întârziere aplicate remunerațiilor restante, instanța de apel a stabilit că pârâtul ar datora asemenea penalități într-un cuantum de 2% pe zi de întârziere, cu toate că, după cum rezultă din cererea de chemare în judecată, reclamanta a solicitat obligarea pârâtului la plata penalităților în cuantum de 0,2% pe zi de întârziere. Prima instanță a dispus obligarea pârâtului la penalități în cuantumul solicitat, fără ca reclamanta să declare apel pe acest aspect.

Mai mult, instanța de apel a constatat că ambele Metodologii, aplicabile în diferitele perioade de timp pentru care s-au formulat pretenții în cauză, prevăd un procent al penalităților de 0,2% pe zi de întârziere și, cu toate că a făcut aplicarea acestora în privința momentului de la care penalitățile încep să curgă, a constatat, în mod greșit, obligația de plată în sarcina pârâtului într-un cuantum de 2%.

În aceste condiții, se constată că instanța de apel a acordat mai mult decât s-a cerut atunci când a acordat penalități aferente remunerațiilor datorate în cuantum de 2%, încălcând principiul disponibilității, ce guvernează procesul civil.

Întrucât dispoziția de plată a penalităților a fost însoțită de menționarea sumelor de bani ca fiind datorate de către pârât cu titlu de remunerație, la care s-ar aplica procentul de 2% pentru un anumit interval de timp, dar aceste sume de bani urmează, potrivit considerentelor expuse anterior, să fie recalculat pe baza unei expertize, se constată că nu este posibilă modificarea deciziei sub aspectul cuantumului penalităților de întârziere datorate, modul de soluționare a cererii accesorii depinzând de soluționarea cererii principale.

Față de toate considerentele expuse, Înalta Curte a admis recursul pârâtului, a casat decizia recurate și a trimis cauza la aceeași instanță pentru rejudecare, în baza art. 312 alin. (3) C.proc.civ., fiind necesară administrarea probei cu expertiză contabilă, urmând a se ține cont, cu ocazia rejudecării, de aspectele dezlegate prin prezenta decizie. Rejudecarea va viza și apelul declarat de reclamantă, chiar dacă recursul acesteia a fost respins ca nefondat, iar o parte dintre motivele de apel a făcut obiectul dezlegărilor din prezenta decizie, cu ocazia examinării recursului pârâtului, întrucât prin ambele apeluri s-au formulat critici împotriva aceleiași dispoziții din hotărârea primei instanțe, astfel încât se impune soluționarea concomitentă a apelurilor, nefiind posibilă casarea parțială a deciziei.

DREPT COMERCIAL**I. Societăți****A. Funcționarea societăților****1. Contract de vânzare-cumpărare încheiat în baza unei hotărâri AGA. Constatarea nulității absolute a hotărârii. Consecințe din perspectiva principiului securității raporturilor juridice**

Legea nr. 31/1990, art. 55 alin. (1)

Faptul că hotărârea AGA care a stat la baza încheierii unui contract de vânzare-cumpărare a fost constatată nulă absolut nu poate produce consecințe juridice cu privire la întrunirea condițiilor de validitate ale contractului, un astfel de act juridic putând fi sancționat cu nulitatea doar pentru cauze care privesc condițiile de fond și de formă de la data încheierii acestuia.

Prin urmare, în cazul încheierii unui contract de vânzare-cumpărare, cu mult timp înainte ca hotărârea de anulare a hotărârii AGA în temeiul căreia a fost încheiat actului să devină irevocabilă, efectele constatării nulității absolute a hotărârii AGA nu pot fi extinse asupra verificării condițiilor de validitate ale contractului deoarece la data încheierii acestuia condițiile de validitate erau îndeplinite.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 254 din 29 ianuarie 2015

Prin cererea înregistrată pe rolul Tribunalului Timiș, Secția a II-a civilă la data de 26 martie 2013, sub nr. x/30/2012, reclamantul A. a chemat în judecată pe pârâții B., C., SC D. SA Timișoara și Primăria Municipiului T., solicitând instanței ca prin sentința ce o va pronunța să constate nulitatea absolută a hotărârii AGA a SC D. SA din 26 martie 1999, care a stat la baza contractului de vânzare-cumpărare încheiat între SC D. SA Timișoara în calitate de vânzător și Primăria Municipiului T. în calitate de cumpărător.

Prin sentința civilă nr. 942/17 decembrie 2013 pronunțată de Tribunalul Timiș în dosar nr. x/30/2012, s-a respins excepția puterii de lucru judecat și excepția lipsei calității procesuale active a reclamantului, ca neîntemeiate, s-a admis cererea precizată formulată de reclamantul A. în contradictoriu cu pârâții B., C., SC D. SA Timișoara și Primăria Municipiului T., s-a constatat nulitatea absolută a contractului de vânzare-cumpărare nr. 21/26 ianuarie 2001 încheiat între SC D. SA Timișoara în calitate de vânzător și Primăria Municipiului T. în calitate de cumpărător și s-a luat act că nu s-au solicitat cheltuieli de judecată.

Pentru a hotărî astfel, prima instanță, analizând excepția puterii de lucru judecat și excepția lipsei calității procesuale active a reclamantului, a constatat că acestea sunt neîntemeiate.

Astfel, efectul pozitiv al puterii de lucru judecat se manifestă ca prezumție, mijloc de probă de natură să demonstreze modalitatea în care au fost dezlegate, anterior, anumite aspecte litigioase în raporturile dintre părți, fără posibilitatea de a se statua diferit.

Efectul pozitiv al lucrului judecat se impune într-un al doilea proces, care nu reprezintă tripla identitate cu primul, dar care are legătură cu aspectul litigios dezlegat anterior, fără posibilitatea de a mai fi contrazis.

Această reglementare a puterii de lucru judecat, în forma prezumției, vine să asigure, din nevoia de ordine și stabilitate juridică, evitarea contrazicerii între considerentele hotărârilor judecătorești, însă ea are caracter absolut doar între părțile care au participat la litigiul anterior, aspect ce presupune că ce s-a dezlegat jurisdicțional într-un prim litigiu va fi opus părților din acel litigiu și într-un proces ulterior, care are legătură cu chestiunea de drept sau cu raportul juridic deja soluționat.

În raporturile cu terții însă, această prezumție are doar caracter relativ și poate fi răsturnată cu orice mijloc de probă.

În cauză, reclamantul A. este un terț față de latura civilă a procesului penal în care pârâții C. și B. au fost inculpații, iar pârâta SC D. SA parte civilă, finalizat prin sentința penală nr. 16/23 iulie 2009 a Judecătoria Timișoara, definitivă prin decizia penală nr. 798/11 august 2010 a Curții de Apel Timișoara, Secția penală și, prin urmare, dispoziția instanței penale de respingere a desființării contractului de vânzare-cumpărare nr. 21 din 26 ianuarie 2001 încheiat între SC D. SA, în calitate de vânzător și Primăria Municipiului T., în calitate de cumpărător, pentru alte motive decât cel al mențiunii false constând în indicarea contului vânzătorului, nu poate fi reținută ca prezumție absolută și opusă reclamantului ca atare.

Prima instanță a apreciat că, în speță, există și un alt motiv pentru care dispoziția instanței penale nu poate fi opusă reclamantului ca prezumție absolută și anume că limita procedurală pe care instanța penală o poate manifesta pe latura civilă a infracțiunii de fals, este aceea a desființării mențiunilor scriptice false, care se realizează prin contrafacerea scrierii ori a subscrierii sau prin alterarea lui în orice mod, fără, însă, a putea analiza și existența unor condiții de valabilitate a actului juridic civil, ca *negotium*, cum ar fi existența consimțământului sau a cauzei.

Prin ele însele, contrafacerea scrierii ori a subscrierii sau alterarea înscrisului în orice mod nu pot presupune și o lipsă a condițiilor de validitate a înscrisului, din perspectiva art. 948 C. civ. și dacă mențiunea falsă se reduce doar la un element neimportant, cum este cazul în speță, contul vânzătorului, instanța penală nu este competentă a se pronunța și pe validitatea înscrisului, din perspectiva legii civile, orice discuție pe acest aspect fiind neavenită.

În ce privește calitatea procesuală activă a reclamantului, pe de o parte, ea rezidă din caracterul relativ al puterii de lucru judecat, respectiv pe considerentul că sentința penală de mai sus nu i se opune, cu caracter absolut, reclamantului și că acesta poate invoca și face dovada lipsei unora din condițiile de validitate ale contractului de vânzare-cumpărare nr. 21 din 26 ianuarie 2001 încheiat între SC D. SA, în calitate de vânzător și Primăria Municipiului T., iar, pe de altă parte, ea rezidă din calitatea reclamantului de persoană interesată, de vreme ce, dacă în mod definitiv și irevocabil, o instanță a apreciat că reclamantul este persoană interesată în a solicita și obține constatarea nulității absolute a hotărârii AGA a SC D. SA nr. 1 din 26 martie 1999, ce a stat la baza încheierii contractului de vânzare-cumpărare repudiat în cauză, este evident că este o persoană interesată și în constatarea nulității absolute a acestui act juridic civil și are, implicit, calitate procesuală activă.

Pe fondul cauzei, s-a constatat că prin contractul de vânzare-cumpărare nr. 21 din 26 ianuarie 2001, SC D. SA, în calitate de vânzătoare, s-a obligat să transmită către Primăria Municipiului T., în calitate de cumpărătoare, dreptul de proprietate asupra bunurilor imobile situate în Timișoara, înscrise în CF 1312342 Timișoara, nr. top. 8572/3/1/2, 8577/2/2, 8540/3/2, teren cu baza sportivă, în suprafață de 1 ha, 5368 mp, proprietate Statul Român, nr. 4375/1969, construcții proprietar SC D. SA nr. 17758/2000, cu prețul de 3.500.000.000 lei vechi, inclusiv TVA.

Acest contract a fost criticat de reclamant care a apreciat că este nul absolut pentru lipsa consimțământului și lipsa cauzei, sub aspectul fraudei la lege, afirmație cu care prima instanță a fost parțial de acord, sub aspectul incidenței în speță doar a lipsei consimțământului.

Astfel, societatea comercială poate fi definită ca o grupare de persoane constituită pe baza unui contract de societate, adică a unei convenții, exprimată prin intenția asociaților de a colabora voluntar în desfășurarea activității comerciale (*affectio societatis*), intenție ce implică și convergența de interese ale asociațiilor dar și egalitate juridică între aceștia și, în consecință, lipsa unor raporturi de subordonare.

Prin adunarea generală, care este organul de deliberare și decizie al societății comerciale, se exprimă voința socială, care decide în toate problemele esențiale ale activității societății astfel că, încălcarea unor reguli referitoare la formarea voinței sociale, nu poate fi ignorată, ci înlăturată, prin mecanismul oferit de legiuitor.

Prin urmare, societatea comercială participă ca subiect de drept la încheierea și executarea

unor acte juridice civile având ca fundament voința socială și care reprezintă o transpunere a consimțământului persoanei fizice astfel că, ori de câte ori voința socială nu există sau este viciată din varii motive, nu poate exista un consimțământ valabil exprimat.

În speță, voința juridică a SC D. SA, ce a vizat contractul de vânzare-cumpărare nr. 21 din 26 ianuarie 2001, s-a format prin hotărârea AGA nr. 1 din 26 martie 1999, când acționarii societății au hotărât vânzarea imobilului de la adresa de mai sus.

Această hotărâre însă a fost constatată nulă absolut prin sentința civilă nr. 1881/18 decembrie 2012 a Tribunalului Timiș, Secția a II-a civilă, rămasă definitivă și irevocabilă prin decizia civilă nr. 919/22 mai 2013 a Curții de Apel Timișoara.

Consecința juridică a acestei hotărâri judecătorești, în virtutea efectului *ex tunc* al nulității absolute a unui act juridic civil, este aceea a constatării lipsei consimțământului societății vânzătoare SC D. SA la epoca încheierii contractului de vânzare-cumpărare nr. 21 din 26 ianuarie 2001, condiție esențială de validitate, conform art. 948 C. civ. de la 1864 și a cărei lipsă atrage sancțiunea nulității absolute a actului juridic încheiat în acest context.

În ce privește fraudă la lege, prima instanță a constatat că reclamantul nu a explicat în ce a constat acest caz de nulitate absolută, respectiv ce normă legală imperativă s-a urmărit a fi eludată prin încheierea contractului de vânzare-cumpărare de cei doi reprezentanți legali ai vânzătoarei SC D. SA, C. și B.

Împotriva acestei hotărâri au declarat apel pârâții Primăria Municipiului T., prin Primar, și Municipiul T., prin Primar, solicitând anularea sentinței primei instanțe, trimiterea cauzei primei instanțe în vederea rejudecării, iar, în subsidiar, schimbarea, în tot, a sentinței atacate, în sensul respingerii, în totalitate, a acțiunii formulate de reclamant.

Un aspect învederat se referă la faptul că imobilul situat în Timișoara, Aleea FCR. nr. 40 a fost închiriat SC E. SRL, închirierea fiind notată în CF nr. 406972 Timișoara, nr. top. 8572/3/1/2; 8577/2/2; 8640/3/2, mai multe acțiuni de chemare în judecată având ca obiect dreptul de retenție al acestei societăți asupra imobilului.

Prin întâmpinarea depusă la dosar, intimatul A. a solicitat respingerea apelului, fără cheltuieli de judecată.

Prin decizia nr. 463/A/26 iunie 2014 a Curții de Apel Timișoara, Secția a II-a civilă, a fost admis apelul pârâtei Primăria Municipiului T., prin Primar.

A fost schimbată, în tot, sentința atacată, în sensul că a fost respinsă cererea precizată formulată de reclamantul A. împotriva pârâtei Primăria Municipiului T. având ca obiect constatarea nulității absolute a contractului de vânzare-cumpărare nr. 21/26.01.2001 încheiat între pârățile SC D. SA în calitate de vânzător și Primăria Municipiului T. în calitate de cumpărător.

S-a luat act că nu s-au solicitat cheltuieli de judecată.

Pentru a se pronunța astfel, instanța de apel a reținut următoarele:

I. Instanța de apel a reținut că excepțiile lipsei calității procesuale active a reclamantului și a puterii de lucru judecat au fost examinate de prima instanță, în sensul respingerii lor, astfel că reiterarea acestor excepții în apel se constituie în motive de apel asupra cărora instanța de apel trebuie să se pronunțe în mod devolutiv, fără consecința trimiterii cauzei spre rejudecare la prima instanță.

Excepțiile privind lipsa calității procesuale pasive a pârâtei și prescripția exercițiului dreptului la acțiune al reclamantului au fost invocate pentru prima dată în apel, iar modul de rezolvare a acestor motive de apel se va răsfrânge asupra soluției dată de instanța de apel cu referire la temeinicia și legalitatea acestor excepții iar nu a sentinței primei instanțe, care nu a fost investită cu asemenea apărări ale pârâtei.

Ceea ce nu a fost invocat în fața primei instanțe nu poate constitui temei pentru critica neevocării fondului de către prima instanță, din perspectiva art. 297 alin. (1) C. proc. civ.

În privința lipsei rolului activ al primei instanțe în a sesiza procurorul cu cercetarea falsului asupra procesului-verbal al ședinței adunării generale a acționarilor, pentru a se stabili obiectul falsului și autorul său, instanța de apel a constatat că cererea pentru sesizarea procurorului a fost

formulată de reclamant prin cererea introductivă de primă instanță, acțiune care a avut ca obiect anularea hotărârii adunării generale a SC D. SA din 26 martie 1999 și anularea contractului de vânzare-cumpărare încheiat între această societate și pârâtă. Ulterior, prin încheierea de ședință din 26 iunie 2012, judecata acțiunii în anulare hotărâre AGA a fost disjunsă și înregistrată în dosar separat, nr. x/30/2012 al Tribunalului Timiș, iar prin încheierea de ședință din 11 decembrie 2012, judecata petitului privind nulitatea contractului de vânzare-cumpărare s-a suspendat până la soluționarea acțiunii disjuncte.

Judecata cererii în constatarea nulității contractului a fost repusă pe rol prin încheierea din 10 septembrie 2013, la cererea reclamantului, ca urmare a finalizării judecării în dosar nr. x/30/2012 asupra acțiunii în anulare a hotărârii AGA, iar după repunerea pe rol a cauzei, reclamantul și-a precizat acțiunea în sensul că solicită constatarea nulității absolute doar a contractului de vânzare-cumpărare. Ulterior acestei precizări, nici reclamantul, nici o altă parte nu a mai invocat falsul conținut de procesul-verbal al ședinței AGA, reclamantul și pârâta SC D. SA nemaivând interes juridic, dată fiind soluția de anulare a hotărârii AGA pronunțată de instanță în dosar nr. x/30/2012.

Instanța de apel a concluzionat că prima instanță și-a exercitat rolul activ în limita actelor de dispoziție, în sens procesual, a părților implicate în proces și în raport de obiectul cauzei cu care a rămas investită după disjungerea celor două cereri care au făcut corp comun în acțiunea introductivă de primă instanță.

Pe de altă parte, pârâta-apelantă nu a solicitat primei instanțe aplicarea procedurii privind constatarea falsului din conținutul procesului-verbal al ședinței AGA, o astfel de cerere fiind formulată de reclamant în legătură cu petitul privind anularea hotărârii AGA. Prin urmare, critica pârâtei vizează o cerere formulată de partea adversă, în legătură cu alt obiect al cauzei, cerere la care însăși titularul a renunțat să o reitereze, după ce a obținut câștig de cauză asupra anulării hotărârii AGA.

Sub aspectul examinat, instanța de apel a concluzionat că nu a existat o lipsă de rol activ a primei instanțe și, drept urmare, nu poate fi reținută neevocarea fondului ca și motiv de anulare a sentinței atacate.

În consecință, cererea pârâtei-apelante de anulare a sentinței pronunțate de prima instanță, cu trimitere spre rejudecare primei instanțe, este nefondată.

II. Examinând, în fond, apelul pârâtei, inclusiv cu privire la motivele de apel cuprinzând excepțiile mai sus arătate, instanța de apel a analizat, cu precădere, aceste excepții și, mai în urmă, motivele relative la fondul cauzei.

1. Excepția lipsei calității procesuale pasive a pârâtei, întemeiată pe lipsa capacității juridice de folosință a Primăriei Municipiului T., poate fi ridicată pentru prima dată în apel, conform art. 294 alin. (1) teza a II-a C. proc. civ., deoarece nu este considerată, *ex lege*, cerere nouă, iar o atare excepție poate fi invocată pe toată durata procesului, nefiind limitată la un anumit moment procesual, așa cum, greșit, a arătat, în apărare, reclamantul-intimat.

Pe de altă parte, această excepție este neîntemeiată, ceea ce rezultă din indicarea, în contractul părților, a Primăriei Municipiului T. ca parte contractantă, precum și din prevederile Legii nr. 215/2001 privind administrația publică locală.

Astfel, contractul de vânzare-cumpărare, obiect al acțiunii precizate în constatarea nulității absolute, este încheiat de pârâta SC D. SA, în calitate de vânzător și Primăria Municipiului T., în calitate de cumpărător, reprezentată de primar și viceprimar.

Denumirea în contractul părților nu este de esența stabilirii capacității lor de folosință, ci de natura efectelor pe care le produce contractul în privința obligațiilor asumate de părțile contractante. Identitatea eronată, greșită sau neadecvată pe care o etalează o parte contractantă nu o lipsește pe aceasta de capacitatea de folosință, iar, prin aceasta, de capacitatea de a-și asuma obligații și de a exercita drepturi cu caracter contractual.

În acest sens au acționat părțile din prezenta cauză la epoca la care au încheiat contractul, pârâta-apelantă prezentându-se ca entitate juridică, iar pârâta-intimată vânzătoare ca parte

contractantă care cunoaște identitatea persoanei cu care contractează.

În practica încheierii contractelor de către unitățile administrativ-teritoriale, denumirea sub care se prezintă aceste entități cuprinde titulari diverși, cum sunt comuna, orașul, municipiul, consiliul local, consiliul județean, Primăria, primarul, însă este în afara oricărei îndoieli că, indiferent de titulatura pe care și-o etalează aceste entități, contractează de pe poziția unității administrativ-teritoriale înzestrată cu capacitate juridică de folosință.

Pe de altă parte, denumirea de „primărie” nu este una „neprevăzută” de Legea nr. 215/2001. Potrivit art. 1 alin. (1) lit. e) sunt autorități executive primarii, iar conform art. 1 alin. (1) lit. i) unitățile administrative teritoriale sunt comuna, orașul, municipiul, județul. Potrivit art. 21 alin. (1), unitățile administrativ-teritoriale sunt persoane juridice de drept public, cu capacitate juridică deplină și patrimoniu propriu. Aceste unități sunt titulare ale drepturilor și obligațiilor ce decurg din contractele privind administrarea bunurilor care aparțin domeniului public și privat în care acestea sunt parte, în condițiile legii. În justiție unitățile administrativ-teritoriale sunt reprezentate de primar sau, după caz, de președintele consiliului județean. Conform art. 77 alin. (1), primarul, viceprimarul, secretarul unității administrativ-teritoriale și aparatul de specialitate al primarului constituie o structură funcțională cu activitate permanentă, denumită primăria comunei, orașului sau municipiului care duce la îndeplinire hotărârile consiliului local și dispozițiile primarului.

Din ansamblul dispozițiilor Legii nr. 215/2001 rezultă că: subiect de drept este unitatea teritorial-administrativă prevăzută de lege; un astfel de subiect de drept își exercită prerogativele prin intermediul unei autorități deliberative - consiliul local și consiliul județean, și al unei autorități executive - primarul și președintele consiliului județean; exercitarea autorității executive de către primar se realizează în cadrul unei structuri funcționale – primăria comunei, orașului, municipiului; primarul și structura sa funcțională își exercită atribuțiile prevăzute de lege în temeiul capacității juridice de folosință cu care este înzestrată autoritatea administrativ-teritorială, iar nu în nume personal, în vederea realizării scopului recunoscut de lege acestui subiect de drept. Prin urmare, actele juridice încheiate de primar sau/și primăria prin primar se prezumă (*juris tantum*) că sunt încheiate de unitatea administrativ/teritorială însăși, în calitate de subiect de drept public.

Înlăturarea acestei prezumții se poate realiza numai prin dovada că persoanele care compun autoritatea executivă au încheiat actele juridice *in proprio nomine*, prin încălcarea prerogativelor ce le-au fost încredințate de autoritatea deliberativă sau, după caz, de autoritatea executivă. O astfel de dovadă nu a fost etalată în prezenta cauză. În lipsa acestei dovezi, este nejustificată negarea de către pârâta-apelantă a propriei calități procesuale, în scopul evitării efectelor unui contract la a cărui încheiere a participat, în deplină exercitare a capacității de folosință a unității administrativ-teritoriale.

2. Excepția lipsei calității procesuale active a reclamantului a fost găsită, de asemenea, nefondată.

Această excepție a făcut obiectul judecății în primă instanță, iar aceasta, în mod judicios, a decis respingerea excepției.

Instanța de apel, răspunzând acestui motiv de apel, a constatat, mai întâi, că reclamantul a avut calitatea de acționar al SC D. SA la data încheierii contractului de vânzare-cumpărare a cărui nulitate se solicită, ceea ce rezultă din actele constitutive ale societății, precum și la data introducerii prezentei acțiuni la prima instanță. Pe de altă parte, instanța de apel a constatat că pârâta-apelantă nu a făcut dovada că reclamantul și-a pierdut calitatea de acționar.

Reținând că reclamantul a avut și deține calitatea de acționar al pârâtei vânzătoare SC D. SA, că prin cererea sa reclamantul tinde la constatarea nulității absolute a contractului, că prin efectul acestei sancțiuni același reclamant tinde la întoarcerea în patrimoniul societății, al cărui acționar este, a imobilului ce face obiectul vânzării-cumpărării, s-a constatat că reclamantul are interes juridic în exercitarea dreptului la acțiune, iar prin aceasta și calitate procesuală activă.

3. Excepția puterii de lucru judecat a fost găsită, de asemenea, nefondată.

Astfel, contrar celor susținute de pârâta-apelantă, așa cum corect a arătat și prima instanță, sentința penală nr. 1637/23 iulie 2009 a Judecătoriei Timișoara, definitivă prin decizia penală nr.

15/A/22 ianuarie 2010 a Tribunalului Timiș și decizia penală nr. 798/R/11 august 2010 a Curții de Apel Timișoara, nu pot fi opuse în prezenta cauză cu titlu de putere de lucru judecat deoarece nu sunt întrunite cerințele prevăzute de art. 163 și art. 166 C. proc. civ., în sensul că, în raport de hotărârile penale mai sus arătate, nu există identitate de părți, reclamantul nefiind parte, în această calitate și față de obiectul anulării contractului de vânzare-cumpărare, în cauza penală.

Din susținerile pârâtei-apelante subsumate acestui motiv de apel rezultă că, prin confuzia instituțiilor de drept, pârâta-apelantă face trimitere și la autoritatea de lucru judecat, în sensul că prin hotărârile penale s-a menținut contractul de vânzare-cumpărare, instanțele constatând că nu există nici un temei pentru anularea contractului.

Într-adevăr, anularea contractului a fost solicitată de partea civilă SC D. SA în cadrul procesului penal, ca o consecință a faptelor penale pentru care au fost trimiși în judecată inculpații C. și B., administratori ai societății parte civilă, însă instanța penală a constatat că desființarea contractului, ca act juridic civil, poate interveni numai ca urmare a existenței unei cauze de nulitate absolută sau relativă, fondată pe lipsa sau nevaliditatea unei condiții de fond, sau de formă, *ad validitatem*, a actului juridic. În speță, a reținut, instanța penală, contractul de vânzare-cumpărare s-a încheiat cu respectarea tuturor condițiilor generale și speciale de fond și de formă prevăzute de art. 948 și art. 1295 și urm. C. civ., iar menționarea în contract a unui alt cont al vânzătorului nu este o cauză de natură să atragă nevalabilitatea contractului, nefiind aplicabil principiul potrivit căruia anularea actului inițial duce și la anularea actului subsecvent, astfel că nu se poate constata nevalabilitatea contractului de vânzare-cumpărare.

Sentința penală a fost menținută sub aspectul modului de rezolvare a acțiunii civile, inclusiv prin decizia penală nr. 798/R/11 august 2010 a Curții de Apel Timișoara, pronunțată în recurs.

Nici autoritatea de lucru judecat dată de aceste hotărâri penale nu poate fi opusă acțiunii reclamantului, potrivit art. 1201 C. civ., întrucât în prezenta cauză, cererea în constatarea nulității absolute este întemeiată pe nulitatea absolută a hotărârii AGA a pârâtei SC D. SA nr. 1 din 26 martie 1999, nulitate dispusă prin sentința civilă nr. 1881/LP/PI/18 decembrie 2012, definitivă prin decizia civilă nr. 916/22 mai 2013 a Curții de Apel Timișoara, în raport cu care se invocă, ca un prim motiv, lipsa consimțământului exprimat de voința juridică a vânzătoarei SC D. SA și, în legătură cu aceeași nulitate, cauza ilicită a convenției. Aceste aspecte nu au făcut obiectul dezlegării de către instanțele penale, întrucât aceste instanțe nu au fost investite cu pronunțarea asupra acelei hotărâri AGA, iar anularea hotărârii AGA s-a dispus într-un cadru procesual diferit, în fața instanțelor civile, procesul civil și procesul penal derulându-se la un moment dat, în paralel.

4. Excepția prescripției dreptului la acțiune în anularea contractului de vânzare-cumpărare, invocată pentru prima dată în apel, dar conformă cu prevederile art. 294 alin. (1) C. proc. civ., a fost găsită nefondată.

Instanța de apel a relevat faptul că acțiunea reclamantului vizează constatarea nulității absolute a contractului de vânzare-cumpărare, iar nu anularea contractului, pe temeiul nulității relative.

Cauzele nulității absolute invocate de reclamant sunt lipsa consimțământului vânzătoarei pârâte SC D. SA și cauza ilicită a contractului, așa cum sunt prevăzute de art. 948 pct. 2 și 4 C. civ. (1864).

Dreptul la exercitarea acțiunii în nulitate absolută a actului juridic este imprescriptibil extinctiv, cu observarea, în cazul actelor translative de drepturi reale, a prescripției achizitive (uzucapiunii).

Reclamantul nu a invocat viciul de consimțământ ca și cauză a nevalabilității acordului contractual, caz în care, într-adevăr, s-ar fi pus problema caracterului prescriptibil al exercițiului dreptului la acțiune, deoarece viciul de consimțământ la încheierea actului juridic este sancționat cu nulitatea relativă, în anumite condiții.

5. Relativ la motivul lipsei de rol activ manifestat de prima instanță, instanța de apel l-a respins în partea de început a considerentelor, atunci când a examinat această critică sub titlu de motiv de apel prin care s-a solicitat anularea sentinței atacate și trimiterea cauzei spre rejudecare

primei instanțe.

III. În ce privește fondul apelului declarat de pârâta-apelantă, cu referire exclusivă asupra cererii având ca obiect constatarea nulității absolute a contractului de vânzare-cumpărare și a criticilor aduse sentinței atacate, pe fond, instanța de apel a constatat că apelul este fondat, pentru următoarele considerente.

Reclamantul a solicitat să se constate nulitatea absolută a contractului de vânzare-cumpărare nr. 21/26 ianuarie 2001 încheiat de pârâta SC D. SA, în calitate de vânzătoare și Primăria Municipiului T., în calitate de cumpărătoare, invocând și solicitând, totodată, anularea hotărârii adunării generale a acționarilor nr. 1/26 martie 1999 a SC D. SA, prin care s-a decis înstrăinarea bunurilor mobile ce fac obiectul contractului de vânzare-cumpărare.

Petitul privind cererea pentru anularea hotărârii AGA a fost disjuns, iar asupra acestuia s-au pronunțat sentința civilă nr. 1881/PI/LP/18 decembrie 2012 a Tribunalului Timiș și decizia civilă nr. 919/22 mai 2013 a Curții de Apel Timișoara, în sensul că a fost admisă cererea reclamantului și s-a dispus anularea hotărârii AGA, pentru motive care privesc convocarea reclamantului la ședința adunării generale a acționarilor.

Judecata cererii privind nulitatea contractului de vânzare a fost suspendată până la soluționarea irevocabilă a cererii privind anularea hotărârii AGA.

După repunerea pe rol a cauzei în acest dosar, reclamantul și-a precizat acțiunea solicitând constatarea că petitul vizând anularea hotărârii AGA a rămas fără obiect, asupra acestei cereri pronunțându-se sentința și decizia mai sus arătate, respectiv că acțiunea are ca obiect doar constatarea nulității absolute a contractului de vânzare-cumpărare, nulitate care decurge din anularea hotărârii AGA, ceea ce reprezintă lipsa consimțământului pârâtei SC D. SA la încheierea contractului, lipsind voința juridică a acesteia exprimată prin hotărârea menționată, precum și din cauza ilicită a încheierii acestui contract.

Prima instanță, prin sentința atacată, a admis cererea precizată a reclamantului și a constatat nulitatea absolută a contractului de vânzare-cumpărare, reținând în considerente drept cauză a nulității astfel dispuse lipsa consimțământului societății vânzătoare, ceea ce rezultă din constatarea că, în condițiile anulării hotărârii AGA prin care s-a decis înstrăinarea imobilelor, efectele nulității absolute ale hotărârii AGA se întind *ex tunc* și asupra actului juridic ulterior încheiat, în sensul constatării lipsei consimțământului societății și la epoca încheierii contractului de vânzare-cumpărare, ceea ce lipsește contractul de una dintre condițiile esențiale de validitate prevăzute de art. 948 C. civ.

În schimb, prima instanță nu a reținut cauza ilicită și nici prețul nesperios ca motive de nulitate absolută ale contractului, pentru lipsa probei acestor motive.

Împotriva sentinței primei instanțe a declarat apel doar pârâta-apelantă.

În consecință, instanța de apel a dat curs dispozițiilor art. 295 alin. (1) C. proc. civ., în sensul că a verificat, în limitele cererii de apel, stabilirea situației de fapt și aplicarea legii de către prima instanță, constatând, totodată, că nu sunt motive de ordine publică de luat în considerare cu privire la legalitatea desfășurării procesului în fața primei instanțe sau cu referire la garantarea drepturilor cu caracter procesual ale părților în cauză.

În absența cererii de apel a reclamantului, instanța de apel s-a considerat dispensată de a mai cerceta motivele pentru care prima instanță nu a reținut cauza ilicită și prețul nesperios, sub titlu de cauze de nulitate absolută a contractului.

Cu referire la soluția pronunțată de prima instanță constând în constatarea nulității contractului de vânzare-cumpărare, pe temeiul aplicării principiului anulării actelor juridice subsecvente actului constat nul absolut, pentru lipsa consimțământului societății vânzătoare, ca urmare a absenței voinței juridice a acesteia exprimată valabil în cadrul adunării generale a acționarilor, instanța de apel a constatat că sentința astfel pronunțată este netemeinică și nelegală.

În primul rând, instanța de apel a constatat greșită teza afirmată de reclamant și considerată pertinentă de către prima instanță că lipsește consimțământul vânzătoarei SC D. SA, în calitate de vânzătoare.

Existența consimțământului este dezvăluită de exprimarea sa în condițiile specifice, proprii încheierii actului juridic supus examinării.

Acest act juridic dedus judecării este contractul de vânzare-cumpărare, iar nu hotărârea adunării generale a acționarilor.

Prin urmare, îndeplinirea condițiilor de valabilitate, de fond și de formă, ale contractului de vânzare-cumpărare sunt cele prevăzute de lege pentru încheierea acestui contract, iar nu cerințele de validitate ale hotărârii adunării generale a asociaților și, cu atât mai puțin, se poate invoca nulitatea unui contract pentru motivul neregularității convocării adunării generale.

Între hotărârea AGA și contractul de vânzare-cumpărare nu există un raport de subsidiaritate sau subsecvență, fiecare dintre cele două categorii de acte juridice dispunând de condiții de valabilitate și de cauze de ineficacitate proprii, independente, specifice, astfel că, prezența unei cauze de nulitate sau anulabilitate asupra hotărârii adunării generale a asociaților nu constituie, totodată, cauză de nulitate sau anulabilitate pentru contractul încheiat de societate.

Chiar și în condițiile anulării hotărârii AGA, principiul *quod nullum est, nullum producit effectum* nu se aplică, automat, asupra contractului încheiat de societatea comercială, cu toată considerarea pe care Legea societăților nr. 31/1990 o conferă voinței societare pe care o exprimă adunarea generală a asociaților.

Dispozițiile Legii societăților cuprind două categorii de norme juridice, având relevanță în prezenta cauză, astfel: o categorie de norme vizează actele juridice societare la care participă asociații/acționarii în vederea adoptării hotărârilor/deciziilor aflate în portofoliul organelor de conducere și administrare a societății. Sunt asemenea norme juridice toate prevederile legii referitoare la hotărârile adunării generale ale asociaților/acționarilor, deciziile organelor administrative de gestiune și control a societății, iar pentru protecția validității acestor acte juridice legea societară dispune de sancțiuni, remedii și mijloace juridice adecvate scopului ocrotirii societății, ca subiect de drept autonom, și protecției persoanei asociaților/acționarilor; a doua categorie de norme permite societății, prin organele sau persoanele care o reprezintă să încheie acte juridice cu terții, în limita puterilor conferite de lege acestor organe sau persoane. Prin aceste norme legea protejează, în primul rând, terții cu care contractează societatea prin organele sale de conducere și administrare sau prin persoanele care îndeplinesc rolul acestor organe.

Sub acest ultim set de norme, instanța de apel a relevat că, potrivit art. 55 alin. (1) din Legea nr. 31/1990, în raporturile cu terții, societatea este angajată prin actele organelor sale, chiar dacă aceste acte depășesc obiectul de activitate al societății, în afară de cazul în care ea dovedește că terții cunoșteau sau, în împrejurările date, trebuiau să cunoască depășirea acestuia ori când actele astfel încheiate depășesc limitele puterilor prevăzute de lege pentru organele respective. Publicarea actului constitutiv nu constituie, singură, dovada cunoașterii.

De asemenea, clauzele actului constitutiv ori hotărârile organelor statutare ale societăților, care limitează puterile conferite de lege acestor organe, sunt inopozabile terților, chiar dacă au fost publicate [alin. (2)].

Prin urmare, actele juridice încheiate de societate cu terții sunt prezumate valabile și opozabile societății, dacă au fost încheiate de organele societății și în limita puterilor conferite acestora de lege.

În vederea încheierii acestor acte juridice, organele societății își exercită puterile prevăzute de lege, chiar dacă aceste puteri sunt limitate de societate.

Pentru cazurile de excepție, în care angajamentele organelor societății nu sunt opozabile acesteia din urmă, legea impune societății să facă dovada că terții cunoșteau sau trebuiau să cunoască fie depășirea obiectului de activitate, fie depășirea puterilor conferite de lege organelor societare. Limitarea puterilor conferite *ex lege* organelor de către însăși societatea care le-a desemnat nu este aplicabilă terților cu care societatea a contractat.

Din aceste dispoziții legale rezultă că în privința actelor juridice încheiate între societate, prin organele sale, și terții contractanți sancțiunea este inopozabilitatea actului juridic față de societate, în cazurile de excepție prevăzute de art. 55 alin. (1) din Legea nr. 31/1990, iar nu

sanctiunea nulității/anulabilității actului.

De asemenea, aceleași dispoziții, deși prevăd ipoteza încheierii unor acte juridice cu depășirea obiectului de activitate sau a puterilor conferite de lege organelor statutare ale societății, nu sancționează aceste acte juridice cu nulitatea sau anulabilitatea, așa cum nu prezumă lipsa consimțământului societății la încheierea actului juridic ci, dimpotrivă, îl consideră exprimat de organele societății. Remediul juridic prevăzut de lege este inopozabilitatea, în aceste două ipoteze de excepție a actului juridic față de societate și opozabilitatea actului juridic față de organele societare care au angajat astfel societatea.

Contractul de vânzare-cumpărare a fost încheiat de pârâta SC D. SA, în calitate de vânzătoare, prin propriile organe de administrare. Prin urmare, consimțământul se prezumă că a fost, astfel, exprimat de societatea vânzătoare, în considerarea prevederilor art. 55 alin. (1) și (2) din Legea nr. 31/1990.

Administratorii societății vânzătoare au încheiat contractul în temeiul puterilor de administrare conferite de prevederile art. 70 din Legea nr. 31/1990 potrivit cărora administratorii pot face toate operațiunile cerute pentru aducerea la îndeplinire a obiectului de activitate al societății, cu restricțiile arătate în actul constitutiv și art. 70¹ din aceeași lege, conform cărora actele de dispoziție asupra bunurilor unei societăți pot fi încheiate în temeiul puterilor conferite reprezentanților legali ai societății, după caz, prin lege, actul constitutiv sau hotărârile organelor statutare ale societății, nefiind necesară o procură specială în formă autentică în acest scop, chiar dacă actele de dispoziție trebuie încheiate în formă autentică. În fine, art. 73 din Legea nr. 31/1990 statuează că administratorii sunt răspunzători solidar, printre altele, pentru exacta îndeplinire a hotărârilor adunării generale, precum și pentru stricta îndeplinire a îndatoririlor pe care legea și actul constitutiv le impun.

Pentru a sublinia protecția terților de bună-credință și, concomitent, răspunderea administratorilor, Legea nr. 31/1990 dispune următoarele: dacă un administrator ia inițiativa unei operațiuni care depășește limitele operațiunilor obișnuite comerțului pe care îl desfășoară societatea, acesta trebuie să înștiințeze pe ceilalți administratori, pentru a formula opoziție. Cu toate acestea, operațiunea încheiată, în contra opoziției făcute, este valabilă față de terții cărora nu li s-a comunicat opoziția [art. 78 alin. (1) și (3)].

Având în vedere aceste dispoziții legale, s-a constatat care este limitarea puterilor conferite administratorilor societății vânzătoare la data încheierii contractului.

Conform art. 17 din Statutul SC D. SA, administratorii sunt constituiți în consiliul de administrație, care poate exercita orice act legat de administrarea societății în limitele drepturilor care li se conferă, iar art. 18 din statut prevede că fac parte din atribuțiile consiliului de administrație aprobarea operațiunilor de cumpărare sau vânzare de bunuri, potrivit competențelor acordate, respectiv aprobarea încheierii de contracte conform aceluiași competențe. Art. 13 din statut prevede că adunarea generală a acționarilor hotărăște cu privire la vânzarea de active. Din coroborarea acestor texte statutare rezultă că adunarea generală are competența de a decide asupra vânzării de active, iar consiliul de administrație încheie contractul relevant pentru aceste bunuri.

Contractul de vânzare-cumpărare s-a încheiat la data de 26 ianuarie 2001, în condițiile existenței hotărârii adunării generale din 26 martie 1999.

În consecință, contractul a fost încheiat de societatea vânzătoare SC D. SA, prin organele sale de administrație, potrivit puterilor conferite acestui organ de lege și actul constitutiv, respectiv de hotărârea adunării generale a acționarilor.

Contractul de vânzare-cumpărare a fost încheiat în deplină cunoștință de cauză de către pârâta SC D. SA, asupra obiectului vinderii și prețului vânzării, care a fost încasat în contul indicat de către vânzătoare.

În consecință, instanța de apel a constatat că a existat consimțământ expres dat de către societatea vânzătoare, prin hotărârea adunării generale a acționarilor și prin acordul contractual încheiat.

Atât contractul de vânzare-cumpărare, cât și hotărârea AGA și-au produs efectele în

circuitul civil, în sensul că nici acționarii, nici societatea vânzătoare nu au reclamat lipsa unor condiții de valabilitate ale consimțământului dat asupra vânzării, cel puțin până la introducerea acțiunii în prezenta cauză, la data de 26 martie 2012, după o durată de 11 ani.

Pârâta-apelantă a încheiat contractul de vânzare-cumpărare în condițiile în care pârâta SC D. SA, prin organele sale statutare - adunarea generală și consiliul de administrație - nu a prezentat nici un impediment în a perfecta contractul, ci, dimpotrivă, din actele constitutive și hotărârea AGA, aceeași pârâta-apelantă a constatat că actul poate fi încheiat de societatea pârâtă și că acesta se încheie cu organele care pot angaja societatea vânzătoare. În opinia instanței de apel, aceste diligențe au fost suficiente și de natură a asigura pârâta-apelantă că sunt îndeplinite cerințele legale, în ce o privește pe societatea pârâtă, în a se angaja contractual, nefiind pertinentă susținerea reclamantului potrivit căreia pârâta-apelantă ar fi fost obligată să cerceteze cerințele de convocare a acționarilor la adunarea generală din data de 26 martie 1999, o asemenea verificare depășind comportamentul diligent al unui terț, în considerarea prevederilor art. 55 din Legea nr. 31/1990.

Hotărârea AGA din 26 martie 1999 a fost într-adevăr anulată prin sentința civilă nr. 188/LP/PI/18 decembrie 2012, pentru neregularități de convocare a reclamantului.

Instanța de apel a relevat, însă, următoarele: hotărârea AGA nu a fost anulată pentru motive de nelegalitate a ordinii de zi adoptate, deci nici pentru nelegalitatea deciziei de aprobare a vânzării unor bunuri ale societății; hotărârea este nulă ca act statutar societar, pentru neîndeplinirea condițiilor procedurale de convocare a unui acționar, iar nu pentru neîndeplinirea condițiilor de fond ale actului juridic pe care îl reprezintă hotărârea, sub aspectul actului de voință juridică având ca obiect vânzarea unor bunuri; în privința actelor juridice pentru care legea prevede condiții de formă *ad validitatem*, actul juridic nul pentru nerespectarea unor asemenea condiții rămâne valabil, sub aspectul voinței juridice manifestate de subiectul de la care emană actul.

S-a mai reținut că, în condițiile în care obiectul vânzării-cumpărării a fost supus înstrăinării în mod deliberat de către pârâta vânzătoare, bunurile aflându-se în proprietatea exclusivă a societății, fără a fi grevate de sarcini, dreptul de dispoziție juridică aflându-se în domeniul puterilor conferite de lege organelor statutare ale societății vânzătoare, la data perfectării contractului, anularea hotărârii adunării generale a acționarilor pentru neregularități de convocare a unui acționar, nu înlătură condițiile de validitate ale contractului de vânzare-cumpărare, cu privire specială asupra consimțământului manifestat de societatea vânzătoare prin organele sale.

Părțile contractului au avut reprezentarea juridică a semnificației actului pe care l-au încheiat, au cunoscut obiectul vânzării-cumpărării, drepturile și obligațiile pe care le contractează, punând în executare contractul, prin predarea posesiei bunului tranzacționat de către vânzătoare și plata prețului convenit de către cumpărătoare.

Prin urmare, anularea hotărârii AGA după un interval de timp de 13 ani de la data adoptării hotărârii și de 12 ani de la data încheierii contractului, pentru motive ce vizează neregulata sa convocare, nu conduce la anularea contractului de vânzare cumpărare, deoarece cauza nulității hotărârii AGA nu este și cauză a nulității contractului, iar cele două acte juridice au un regim juridic independent, sub aspectul condițiilor de formă și de fond.

Chiar și în ipoteza lipsei consimțământului invocat de reclamant, în privința voinței juridice societare exprimată prin hotărârea AGA, hotărâre anulată ulterior și a încheierii contractului de societate prin administratorii săi, cu depășirea puterilor conferite de adunarea generală, potrivit actului constitutiv, nulitatea hotărârii AGA nu penetrează asupra condițiilor de validitate ale contractului de vânzare-cumpărare, în mod automat, pe principiul anulării actelor subsecvente.

Aceasta întrucât, potrivit art. 55 din Legea nr. 31/1990, sancțiunea aplicabilă este inopozabilitatea față de societate a actului încheiat de organele sale cu terții, în măsura în care societatea dovedește că organele sale statutare au încheiat actul cu depășirea obiectului de activitate, iar terțul cu care s-a contractat a cunoscut sau, în raport de împrejurările date, putea și trebuia să cunoască depășirea obiectului de activitate al societății sau depășirea limitelor puterilor conferite organelor care au angajat societatea în raporturile juridice cu terțul.

Chiar și în ipoteza dobândirii inopozabilității actului de către societate, actul juridic

respectiv nu este lipsit *ex lege* de efecte; dimpotrivă, aceste efecte se produc în continuare, în raport cu terțul contractant și cu organele societare care au încheiat actul juridic fără a respecta obiectul de activitate al societății sau limita puterilor ce le-au fost conferite prin lege și actul constitutiv.

Legea societăților nr. 31/1990 prin dispozițiile enunțate ocrotește terții de bună-credință în raport cu actele juridice încheiate cu societatea, statuând ca regulă că societatea este angajată prin organele sale, astfel că actele încheiate de aceste organe sunt acte ale societății însăși. Aceste prevederi fac aplicarea principiilor ocrotirii bunei-credințe și a securității raporturilor juridice, cu privire la terții de bună-credință care contractează cu societatea reprezentată de organele sale. Chiar și în privința terților de rea-credință, și anume a celor care au cunoscut sau trebuiau să cunoască neregularitatea de acțiune a organelor societare, legea le creează un regim juridic special, potrivit căruia actul astfel încheiat este inopozabil societății, dar este opozabil organelor societății și terțului.

În nici un caz, Legea societăților având caracter special față de dispozițiile art. 948 C. civ. și cele ale Decretului nr. 31/1954, aplicabile în cauză potrivit principiului *regit tempus actum*, nu sancționează cu nulitatea absolută sau relativă actul juridic încheiat de un terț cu societatea, chiar și în ipoteza depășirii de către organele societare a obiectului de activitate sau a puterilor ce le-au fost conferite. Un astfel de act juridic poate fi sancționat cu nulitatea, însă, pentru cauze care privesc exclusiv condițiile proprii de formă sau/și de fond ale actului juridic concret.

Sunt însă neîntemeiate motivele aduse de pârâta-apelantă referitoare la proprietatea aparentă, buna-credință a subdobânditorului, îndeplinirea condițiilor uzucapiunii.

Aceste apărări exced obiectului cauzei, așa cum a fost dezbătut în fața primei instanțe. Prin urmare, cel puțin invocarea uzucapiunii este o cerere nouă în apel, fiind încălcate astfel dispozițiile art. 293 alin. (1) C. proc. civ. Motivele relative la proprietatea aparentă și buna-credință a subdobânditorului unui bun fac parte din alte instituții juridice, străine de natura pricinii. Pârâta-apelantă nu este un subdobânditor, ci un dobânditor al unui bun imobil, prin cumpărare, de la proprietarul real al bunului. Aici proprietatea nu este „aparentă”, ci una clar determinată prin obiect și titularul dreptului de proprietate. În acest caz, buna-credință a cumpărătorului dobânditor de la adevăratul proprietar se raportează la momentul încheierii contractului de vânzare-cumpărare, iar nu la posesia ulterioară a bunului.

De asemenea, au fost înlăturate apărările reclamantului-intimat, pe fondul apelului.

Astfel, relativ la lipsa consimțământului societății vânzătoare la încheierea contractului, ca rezultat al anulării hotărârii AGA care a decis vânzarea unor bunuri și, pe acest temei, al lipsei voinței juridice a societății vânzătoare, instanța de apel a arătat, pe larg, considerentele pentru care nu poate fi reținută această cauză de nulitate a contractului.

Referitor la efectul pozitiv al lucrului judecat cu privire la lipsa consimțământului, transmis de hotărârea judecătorească care anulează hotărârea AGA, instanța de apel a relevat că efectele puterii de lucru judecat ale sentinței civile nr. 1881/LP/PI/18 decembrie 2012 a Tribunalului Timiș, definitivă prin decizia civilă nr. 919/22 mai 2013 sunt cele care se răsfrâng doar asupra anulării hotărârii AGA, pentru motivul neregularității convocării reclamantului acționar, efecte care nu se extind la condițiile de validitate ale contractului de vânzare-cumpărare, pe principiul *quod nullum est, nullum producit effectum*. Voința juridică a societății se relevă în fiecare caz în parte, prin actele pe care le angajează organele sale în raporturile cu terții. Anularea unei hotărâri AGA nu este egală cu lipsirea de voință juridică a societății, dacă anularea hotărârii nu s-a dispus pentru cauze care vizează însăși formarea voinței juridice societare. În acest context, instanța de apel a relevat că voința juridică a unui acționar nu este sinonimă cu voința juridică a societății. Cel mult, în ipoteza acționarului majoritar, voința juridică a acționarului poate influența voința juridică societară, în cadrul adunării generale a acționarilor, dar nu și manifestarea capacității juridice de folosință a societății însăși.

Neverificarea de către pârâta-apelantă a modului de convocare, pentru a sublinia reaua-credință a apelantei, este nefondată, întrucât ceea ce definește diligența unui terț în vederea încheierii actului juridic cu societatea este verificarea actului constitutiv și, în măsura în care

prezintă relevanță pentru actul care se încheie, hotărârea adunării generale, respectiv datele relevante furnizate de registrul comerțului sau/și registrul de carte funciară sau alt registru public, după caz. Convocatorul este un act de drept societar și se adresează exclusiv asociaților, administratorilor, altor persoane sau organe de sub arcu societar.

Sușinerile intimatului care fac referire la caracterul fraudulos al comportamentului reprezentanților părților contractante readuc în discuție cauza ilicită a contractului, însă, acest motiv de nulitate nu a fost reținut de prima instanță, iar în prezența apelului declarat numai de către pârâtă, instanța de apel a constatat că sunt incidente dispozițiile art. 295 alin. (1) și art. 296 C. proc. civ., în sensul că instanța de apel examinează sentința atacată în limitele cererii de apel și a apărărilor formulate în legătură cu aceste motive. În apelul pârâtei nu s-au formulat critici legate de cauza ilicită a contractului, pentru motivul că prima instanță a respins această cauză de nulitate. Prin urmare, aceste susțineri ale reclamantului intimat exced apelului declarat de pârâta-apelantă. Verificarea susținerilor referitoare la cauza ilicită, în afara declarației de apel, după ce prima instanță a respins acest motiv de nulitate a contractului, aduce atingere prevederilor art. 296 C. proc. civ., conform cărora apelantului nu i se poate crea o situație juridică mai grea în propria cale de atac.

Împotriva acestei decizii au declarat recurs recurentul-reclamant A. și recurenta-pârâtă SC D. SA.

I. În recursul său, recurentul-reclamant A. a adus următoarele critici deciziei recurate:

1. a) Instanța de apel a încălcat formele de procedură prevăzute sub sancțiunea nulității prevăzută de art. 105 alin. (2) C. proc. civ.

Astfel, încheierea de ședință din 19 iunie 2014 nu este semnată de niciunul dintre judecători, fiind încălcate dispozițiile art. 255 alin. (2) raportat la art. 261 alin. (1) pct. 8 C. proc. civ.

b) Decizia civilă recurată nu a fost semnată de cei doi magistrați indicați în cuprinsul hotărârii, ci doar de unul dintre aceștia, semnătura celui de-al doilea nefiind suplinită conform dispozițiilor art. 261 alin. (2) C. proc. civ., de către președintele instanței, singurul care putea semna în locul magistratului aflat în imposibilitatea de a semna.

2. Hotărârea recurată nu cuprinde motivele pe care se sprijină, cuprinzând motive contradictorii ori străine de natura pricinii.

Astfel, instanța de apel era ținută de limitele apelului și de criticile arătate în apel cu privire la aplicarea legii de către prima instanță, fără a se putea substitui apelantului și a aduce motive de drept noi, care nu se subsumează protejării ordinii publice, ci mai degrabă interesului particular. În acest sens s-a arătat că instanța de apel a greșit atunci când a invocat dispozițiile art. 55 alin. (1) din Legea nr. 31/1990 și nu a stăruit asupra motivelor de apel, dispozițiile respective nefiind invocate de către apelant. Mai mult, acestea nu au fost puse nici măcar în discuția părților.

În acest sens recurentul-reclamant susține că hotărârea recurată a fost dată cu încălcarea limitelor apelului, dar și a principiului contradictorialității.

În sprijinul acestei critici recurentul-reclamant a invocat practica Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Chiar dacă s-ar fi invocat și pus în discuție aceste dispoziții legale, recurentul-reclamant susține că ar fi invocat principiul „*tempus regit actum*” și efectul pozitiv al lucrului judecat, toate acestea raportate la statutul societății D. SA, dar și efectul de opozabilitate al nulității hotărârii AGA față de apelant.

Efectul pozitiv al lucrului judecat s-ar fi invocat în legătură cu decizia civilă nr. 919/22 mai 2013 a Curții de Apel Timișoara, pronunțată în dosarul nr. x/30/2012, care a generat suspendarea dosarului ce face obiectul cauzei de față.

Recurentul-reclamant a apreciat că publicarea convocatorului AGA în Monitorul Oficial a avut ca scop nu numai protejarea acționarilor, ci și interesul terților care au intrat sau vor să intre în raporturi obligaționale cu societatea. În acest sens, se susține că pârâtul-apelant are o culpă, deoarece ar fi putut și trebuia să se asigure că persoana juridică cu care vrea să intre în raporturi obligaționale a îndeplinit cerințele imperative ale Legii nr. 31/1990 și a publicat convocatorul în

Monitorul Oficial.

Recurentul-reclamant susține că pe acest motiv s-a respins recursul primăriei în dosarul disjuns, având ca obiect „nulitate hotărâre AGA”, s-a reținut calitatea procesuală pasivă și opozabilitatea față de aceasta a nulității hotărârii AGA.

S-a mai susținut că dacă ar fi știut de invocarea art. 55 alin. (1) din LSC, reclamantul ar fi avut posibilitatea să invoce excepția autorității de lucru judecat cu privire la culpa administratorilor prin depășirea mandatului, culpă care era opozabilă apelantei, în condițiile în care directorii semnatori ai actului juridic a cărui nulitate absolută s-a solicitat se aflau în raporturi de prepușenie cu Primăria T., fiind și administratori ai societății căpușă al cărui cont în trezorerie a fost indicat, reprezentanții cumpărătorului având posibilitatea să cunoască situația în care se afla vânzătorul.

Recurentul-reclamant a mai susținut că a fost în imposibilitate de a pune în discuție raportul între hotărârea AGA, ca manifestare a singurului organ deliberativ și actul juridic a cărui nulitate absolută s-a solicitat. Sub acest aspect, s-a arătat că nu există consimțământ valabil al vânzătorului, deoarece hotărârea AGA ce a stat la baza încheierii actului juridic a fost declarată nulă absolut, nulitate care este opozabilă pârâtei-apelante.

În ce privește contradictorialitatea hotărârii, recurentul-reclamant a arătat că la fila 18, penultimul paragraf, chiar instanța de apel a reținut că s-au adus o serie de apărări noi în apel, care exced obiectului cauzei, astfel că teza bunei-credințe a subdobânditorului nu poate fi reținută în cauză și nici a principiului aparenței în drept. Și sub acest aspect a fost invocată practica Înaltei Curți de Casație și Justiție.

S-a mai susținut de către recurentul-reclamant că este greșită concluzia instanței de apel cu privire la faptul că nu trebuia să mai analizeze motivul de nulitate absolută bazat pe cauza ilicită, cât timp recurentul-reclamant nu a atacat hotărârea primei instanțe sub acest aspect, susținând că practica Curții de Apel Timișoara este contradictorie, sub acest aspect, arătând că există hotărâri în care s-a reținut că o cale de atac împotriva considerentelor unei hotărâri este lipsită de interes, deoarece numai dispozitivul trece în puterea lucrului judecat.

3. Hotărârea instanței de apel a fost dată cu aplicarea și interpretarea greșită a legii.

Astfel, instanța de apel a încălcat efectul pozitiv al lucrului judecat, relativ la cauza care a fost disjunsă din prezenta cauză și prin care s-a stabilit că pârâta-apelantă avea calitate procesuală pasivă în dosarul privind anularea Hotărârii AGA, astfel încât instanța de apel a nesocotit principiul protecției încrederii legitime.

În sprijinul acestei critici recurentul-reclamant a invocat jurisprudența națională, jurisprudența CEDO și jurisprudența CJUE.

Recurentul-reclamant a reiterat, pe larg, considerentele pentru care instanța de apel a încălcat efectul pozitiv al lucrului judecat, cu referire la hotărârea prin care a fost anulată hotărârea AGA ce a stat la baza încheierii contractului de vânzare-cumpărare, subliniindu-se faptul că modul de dezlegare a cauzei de față depinde de dezlegarea capătului de cerere disjuns din acest dosar, având ca obiect nulitate hotărâre AGA.

Și sub acest aspect, a fost invocată jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție.

II. În recursul său, recurenta-pârâtă SC D. SA a adus următoarele critici deciziei recurate:

Hotărârea instanței de apel cuprinde motive străine de natura pricinii, fiind lipsită de temei legal.

Recurenta-pârâtă a susținut că instanța de apel a reținut un alt temei legal decât cel pus în discuția părților, respectiv dispozițiile art. 55 alin. (1) din Legea nr. 31/1990, dar cu încălcarea dreptului la apărare al reclamantei, cât și al pârâtei-recurente, încălcându-se dispozițiile art. 129 alin. (4), (5), (6) și (7) C. proc. civ.

În condițiile în care reclamanta a invocat corect temeiul juridic al cererii, analizarea pretențiilor sale din perspectiva altor prevederi legale echivalează cu schimbarea cauzei juridice în timpul procesului, excepțiile de la regula prevăzută de art. 294 C. proc. civ., vizând obiectul unei cereri, nu și cauza acesteia.

S-a mai susținut că prin decizia recurată instanța de apel s-a pronunțat pe mai multe decât s-

a cerut, atunci când a reținut că organele de conducere puteau să efectueze acte de înstrăinare a patrimoniului societății fără consimțământul asociaților exprimat prin hotărârea AGA.

În ce privește buna-credință a societății pârâte (recurenta-pârâtă), aceasta nu poate fi reținută, pentru următoarele considerente: contractul de vânzare-cumpărare a fost încheiat de către pârâtă în lipsa unei hotărâri AGA, dovada în acest sens fiind faptul că în cuprinsul contractului nu se face vorbire de o astfel de hotărâre, semnării contractului de vânzare-cumpărare, din partea sa, declarându-se, în fals, reprezentanții acesteia; hotărârea AGA nu a fost niciodată înscrisă la ORC Timiș pentru opozabilitate față de terți; contractul de vânzare-cumpărare asupra imobilului a fost încheiat cu salariați ai societății pârâte-recurente, aceștia semnând în calitate de director, fără procură; pârâta-apelantă nu a verificat dacă există un mandat valabil în privința celor doi reprezentanți ai societății vânzătoare, nedepunând un minimum de diligență, în acest sens; plata sumelor de bani nu s-a efectuat în contul societății vânzătoare, ci în contul altei societăți, ai cărei acționari și administratori sunt aceiași cu semnării contractului de vânzare-cumpărare a cărui nulitate absolută s-a cerut a fi constatată; reaua-credință a cumpărătoarei se observă și din prețul neresios de 100.000 dolari SUA; nu există bună-credință din partea cumpărătorului cât timp acesta nu a efectuat plata sumelor de bani reprezentând prețul către societatea vânzătoare, ci către altă societate.

În altă ordine de idei, recurenta-pârâtă a arătat că există prezumția de comercialitate a contractului de vânzare-cumpărare ce face obiectul pricinii de față, chiar dacă, în speță, cumpărătorul este necomerciant, astfel încât sunt aplicabile prevederile Legii nr. 31/1990, ceea ce presupune că în cazul societăților pe acțiuni, pentru exprimarea valabilă a consimțământului la încheierea unui act juridic, este necesară existența unei hotărâri AGA, care să reprezinte voința societății, or, în speța de față contractul de vânzare-cumpărare s-a încheiat doar prin voința acționarilor care au semnat acest contract din partea societății recurente-pârâte, neexistând un acord de voință exprimat printr-o hotărâre AGA.

S-a apreciat că acțiunea în constatarea nulității absolute a contractului de vânzare-cumpărare este accesorie față de primul capăt de cerere din acțiunea introductivă, ulterior disjuns, având ca obiect nulitatea hotărârii AGA.

Recurenta-pârâtă a apreciat că instanța de apel a încălcat prevederile art. 131 din Legea nr. 31/1990, atunci când, deși a reținut că hotărârea AGA nu a fost înscrisă la ORC Timiș de către vânzătoare, nu a reținut că aceasta nu poate produce efecte juridice, având în vedere inopozabilitatea față de terți.

De asemenea, s-a susținut că s-a aplicat în mod greșit principiului terțului dobânditor de bună-credință, deoarece nu există situația premisă cerută de lege, nefiind în situația în care există două acte juridice succesive prin care se transmit aceleași drepturi și prin care anularea actului juridic inițial se desființează și dreptul transmițătorului, prin actul juridic subsecvent.

Recurenta-pârâtă a solicitat judecarea cauzei în lipsă.

Analizând decizia recurată, prin raportare la criticile formulate, Înalta Curte a constatat că recursurile sunt nefondate, pentru următoarele considerente:

I. În ce privește recursul declarat de recurentul-reclamant A.

1. a) Critica privind nesemnarea încheierii de ședință din 19 iunie 2014 de către judecători nu poate fi reținută, la fila 94 din dosarul instanței de apel aflându-se încheierea de ședință din acea dată care este semnată de judecătorii F. și G., precum și de grefier H.

b) Nici critica privind nesemnarea deciziei recurate de către unul dintre judecători nu poate fi reținută, fiind respectate dispozițiile art. 261 alin. (2) din vechiul C. proc. civ.

La fila 104 din dosarul instanței de apel se află pg.19 și 20 ale deciziei recurate, iar pe pg.20, pentru judecător G., aflat în concediu de odihnă, semnează președintele secției, judecător F.

Este o practică constantă a instanțelor judecătorești de a interpreta dispozițiile alin. (2) al art. 261 C. proc. civ., în sensul că prin „președintele instanței” se poate înțelege și președintele secției din care face parte judecătorul care, din motive obiective, nu poate semna hotărârea pronunțată, la instanțele la care activitatea este organizată pe secții, mai ales că această semnătură

nu-l vatămă în nici un fel pe recurentul-reclamant.

2. Nici criticile de la pct. 2 nu pot fi reținute.

În primul rând, trebuie arătat faptul că hotărârea instanței de apel cuprinde motivele pe care se sprijină, mai mult, se poate afirma că instanța de apel a făcut o amplă și pertinentă motivare a soluției pe care a pronunțat-o.

De altfel, aceste critici nici nu se referă, decât în mică măsură, la contradictorialitatea considerentelor deciziei recurate, ele referindu-se la nelegalitatea acestei decizii, astfel că vor fi tratate la pct. 3 al considerentelor.

Hotărârea instanței de apel nu cuprinde motive contradictorii, instanța de apel reținând, într-adevăr, că apelanta-pârâtă a invocat și alte apărări decât cele făcute în fața instanței, dar pe care le-a respins, considerentele pentru care a admis apelul fiind pe larg expuse, iar temeiurile de drept reținute având strânsă legătură cu starea de fapt expusă de către reclamant în acțiunea introductivă.

3. Critica privind depășirea limitelor apelului nu poate fi reținută.

Instanța de apel nu a făcut decât să determine dispozițiile legale aplicabile la starea de fapt invocată de către reclamant și reținută și de prima instanță.

Or, câtă vreme reclamantul a solicitat constatarea nulității absolute a unui act juridic încheiat de societate, este clar că dispozițiile art. 55 alin. (1) din Legea nr. 31/1990 sunt aplicabile în speța dedusă judecării, chiar dacă apelanta-pârâtă nu le-a invocat, în mod expres, în cererea de apel.

Prin urmare, nici instanța de apel nu era obligată să le pună în discuția părților, neaflându-ne în ipoteza descrisă de art. 129 alin. (4) și urm. C. proc. civ., respectivele dispoziții legale fiind aplicabile, implicit, în speța dedusă judecării și aceasta datorită modului de formulare a cererii introductive.

Din cuprinsul considerentelor deciziei recurate rezultă, cu prisosință, faptul că instanța de apel a avut în vedere principiul „*tempus regit actum*”, efectul pozitiv al lucrului judecat, cât și efectul de opozabilitate al nulității hotărârii AGA față de apelantă.

De altfel, recurentul-reclamant nu arată de ce hotărârea instanței de apel este nelegală sub aceste aspecte, ci se mulțumește doar să afirme că este nelegală.

Instanța de apel a arătat, în mod clar, că în analiza cererii formulate de către reclamant trebuie pornit de la nerespectarea sau respectarea condițiilor de fond și de formă ale actului juridic a cărui nulitate absolută s-a solicitat a se constata, dar la data încheierii acestuia.

Sub acest aspect s-a arătat că efectul pozitiv al lucrului judecat cu privire la lipsa consimțământului, rezultat din sentința civilă nr. 1881/2012 a Tribunalului Timiș, definitivă prin decizia nr. 919/2013 a Curții de Apel Timișoara, se răsfrânge doar asupra anulării hotărârii AGA, pentru motivul neregularității convocării reclamantului acționar, însă aceste efecte nu se extind la condițiile de validitate ale contractului de vânzare-cumpărare, voința juridică a societății relevându-se, în fiecare caz în parte, prin actele prin care ele angajează organele sale în raporturile cu terții.

De asemenea, în mod corect, a reținut instanța de apel că Legea nr. 31/1990, lege aplicabilă în cauză potrivit principiului „*tempus regit actum*”, nu sancționează cu nulitatea absolută sau relativă actul juridic încheiat de o societate cu un terț, chiar și în ipoteza depășirii de către organele societare a obiectului de activitate sau a puterilor ce le-au fost conferite, pentru simplul motiv că un astfel de act juridic poate fi sancționat cu nulitatea doar pentru cauze care privesc condițiile de fond și de formă de la data încheierii acestuia.

Recurentul-reclamant nu poate susține, în mod credibil, că nu știa că în cauză sunt aplicabile dispozițiile art. 55 alin. (1) din Legea nr. 31/1990, deoarece el este cel care a stabilit cadrul procesual, solicitând, prin acțiunea introductivă, în al doilea capăt de cerere, constatarea nulității absolute a contractului de vânzare-cumpărare încheiat între cele două părți.

Or, cât timp a formulat un asemenea capăt de cerere trebuia să știe că, implicit, aceste dispoziții legale sunt aplicabile și că analiza unei astfel de cereri implică verificarea condițiilor de validitate ale contractului, la momentul încheierii acestuia.

Trebuia avut în vedere faptul că, deși cele două capete de cerere au fost disjuncte, iar

judecata capătului de cerere ce face obiectul prezentului dosar a fost suspendată până la soluționarea capătului de cerere privind anularea hotărârii AGA, în realitate, efectele constatării nulității absolute a hotărârii AGA nu pot fi extinse asupra verificării condițiilor de validitate ale contractului de vânzare-cumpărare, deoarece, hotărârea de anulare a hotărârii AGA a rămas irevocabilă în anul 2013, iar contractul de vânzare-cumpărare a fost încheiat cu circa 12 ani înainte, astfel că la data încheierii contractului, așa după cum a reținut și instanța de apel, erau îndeplinite condițiile de validitate ale acestuia.

Mai mult, o astfel de cerere nu ar putea fi primită și dintr-un alt motiv, anume acela că ar încălca principiul securității raporturilor juridice civile, având în vedere distanța foarte mare, în timp, între data încheierii contractului și data rămânerii irevocabile a hotărârii de anulare a hotărârii AGA.

Nici critica privind neanalizarea, în apel, a motivului de nulitate absolută bazat pe cauză ilicită nu poate fi reținută, practica instanțelor judecătorești fiind aceea că nu numai dispozitivul trece în puterea lucrului judecat, ci și considerentele unei hotărâri rămase irevocabile.

De altfel, recurentul-reclamant se și contrazice singur, deoarece, pe de o parte, susține că instanța de apel a depășit limitele apelului, cât timp apelanta-pârâtă nu a invocat dispozițiile art. 55 alin. (1) din Legea nr. 31/1990, iar, pe de altă parte, susține că, în ceea ce-l privește instanța de apel trebuia să analizeze, din oficiu, motivul de nulitate absolută bazat pe cauza ilicită.

II. În ce privește recursul declarat de recurenta-pârâtă Societatea D. SA:

Critica privind faptul că hotărârea instanței de apel ar cuprinde motive străine de natura pricinii nu poate fi reținută.

De altfel, această critică nici nu vizează natura străină a pricinii, ci nelegalitatea deciziei recurate, sub aspectul că s-a reținut un alt temei legal, cu referire la dispozițiile art. 55 alin. (1) din Legea nr. 31/1990, decât cel care a fost invocat de către reclamant în acțiunea introductivă.

Pentru aceleași considerente arătate la analiza recursului declarat de recurentul-reclamant, această critică nu poate fi reținută, instanța de apel neschimbând nici cauza, nici obiectul cererii de chemare în judecată.

Nu se poate reține nici critica cu privire la faptul că instanța de apel s-ar fi pronunțat pe mai mult decât s-a cerut, atunci când a reținut că organele de conducere puteau să efectueze acte de înstrăinare a patrimoniului societății fără consimțământul asociaților, exprimat prin hotărârea AGA, deoarece, chiar acesta era obiectul pricinii, instanța de apel arătând că organele de conducere puteau să efectueze acte de înstrăinare, în contraponderă cu susținerea reclamantului, care a invocat lipsa consimțământului la încheierea contractului de vânzare-cumpărare, motivat de faptul că hotărârea AGA nu ar fi fost luată în condiții de legalitate.

În ce privește criticile privind buna-credință a recurtei-pârâte la încheierea contractului de vânzare, acestea nu pot fi reținute, deoarece recurenta-pârâtă, prin reprezentanții săi legali, a fost parte a contractului de vânzare-cumpărare a cărui nulitate absolută se cere a fi constatată, deci nu-și poate invoca propria culpă sau rea-credință la încheierea acestui contract.

Totuși, vor fi analizate câteva dintre criticile sale care au relevanță în soluționarea cauzei.

Contractul de vânzare-cumpărare, contrar celor susținute de către recurenta-pârâtă, a fost încheiat în urma unei hotărâri AGA, în vigoare la data semnării contractului, contractul de vânzare-cumpărare fiind semnat de reprezentanții legali ai acesteia, recurenta-pârâtă nefăcând dovada faptului că cei care au semnat contractul de vânzare-cumpărare, din partea sa, nu erau reprezentanții săi legali.

Afirmația potrivit căreia hotărârea AGA nu a fost înscrisă la ORC Timiș, pentru opozabilitate față de terți, este în defavoarea sa, pentru că și pârâta-apelantă ar putea invoca faptul că nu a putut cunoaște condițiile în care a fost adoptată hotărârea AGA ce a fost anulată, pentru a putea conștientiza anulabilitatea ei.

Așa după cum a reținut și instanța de apel, nu era nevoie ca pârâta-apelantă să verifice dacă a existat un mandat valabil în privința celor doi reprezentanți ai societății vânzătoare, câtă vreme bunul ce a făcut obiectul contractului a fost supus înstrăinării în mod voit de către pârâta-recurentă,

acesta fiind proprietatea societății, negrevat de sarcini, iar dreptul de dispoziție juridică aflându-se în sfera puterilor conferite de lege organelor statutare ale recurente-pârâte, organe care au și perfectat contractul respectiv.

Nu are nicio relevanță faptul că plata sumelor de bani nu s-a făcut în contul societății vânzătoare, deoarece această plată s-a făcut într-un cont indicat de reprezentanții societății vânzătoare, deci este valabilă făcută, neavând nicio semnificație, din punct de vedere al valabilității sale, faptul că persoanele care reprezentau, în mod legal, societatea recurentă-pârâtă erau asociați sau reprezentanți ai societății ce era titulară a contului în care s-a făcut plata.

Din acest punct de vedere nu se poate invoca reaua-credință a cumpărătorului, cât timp acesta a plătit în contul indicat de reprezentanții societății vânzătoare.

Critica privind neseriozitatea prețului nu poate fi reținută, deoarece, în căile de atac nu se poate schimba cauza juridică, în cererea introductivă reclamantul întemeindu-și cererea pe lipsa consimțământului și pe cauza ilicită.

Nu se poate reține nici critica ce vizează exprimarea valabilă a consimțământului recurente-pârâte la încheierea actului de vânzare-cumpărare, pe motiv că nu ar exista o hotărâre AGA în acest sens, deoarece, pe de o parte, la data încheierii contractului, așa după cum s-a arătat mai sus, exista o hotărâre AGA în acest sens, iar, pe de altă parte, faptul că, la circa 12 ani după încheierea contractului, hotărârea AGA respectivă a fost constatată nulă absolut nu poate produce consecințe juridice cu privire la întrunirea condițiilor de validitate ale contractului la data încheierii acestuia, neputându-se reține caracterul accesoriu al cererii în constatarea nulității absolute a contractului de vânzare-cumpărare, față de cererea având ca obiect nulitatea hotărârii AGA, pentru considerentele mai sus arătate.

Așa după cum s-a arătat mai sus, recurenta-pârâtă nu-și poate invoca propria culpă în ce privește neînscrierea hotărârii AGA la ORC Timiș, iar în ce privește inopozabilitatea față de terți, cumpărătoarea nu avea de verificat decât dacă bunul este proprietatea vânzătoarei și dacă este grevat de sarcini, precum și faptul că cei ce semnează actul de înstrăinare sunt reprezentanții legali ai vânzătoarei, lucru pe care l-au și făcut.

În ce privește critica privind greșita aplicare a principiului tertului dobânditor de bună-credință pe motiv că nu există situația premisă cerută de lege, nu poate fi reținută, deoarece instanța de apel nu a avut în vedere o atare situație premisă, nefăcându-se referire la un subdobânditor, ci la un dobânditor de bună-credință, în sensul că acesta nu avea de verificat decât aparența dreptului de proprietate al vânzătoarei, precum și aparența puterii de reprezentare legală a reprezentanților vânzătoarei, ceea ce a și făcut, de aceea instanța de apel a reținut buna-credință a dobânditorului, care este cumpărătoarea.

Dacă pârâta vânzătoare consideră că reprezentanții săi legali i-au fraudat interesele, sprijinindu-și afirmațiile și pe hotărârile penale invocate, nu are la îndemână decât acțiunea în răspundere patrimonială contra reprezentanților săi legali, în baza dispozițiilor Legii nr. 31/1990.

Având în vedere cele de mai sus, în baza art. 312 alin. (1) C. proc. civ., Înalta Curte a respins, ca nefondate, recursurile formulate de către recurentul-reclamant A. și recurenta-pârâtă SC D. SA.

2. Limitele dreptului de reprezentare al administratorilor. Acțiune în constatarea nulității absolute a unui contract de ipotecă încheiat de unul dintre administratorii societății. Invocarea lipsei consimțământului. Condiții și efecte

Legea nr. 31/1990, art. 5 pct. 6, art. 70¹, art. 75, art. 197 alin. (3), art. 204 alin. (2)
C. civ. din 1864, art. 1533, art. 1770

Potrivit dispozițiilor art. 70¹ din Legea nr. 31/1990, actele de dispoziție asupra bunurilor

unei societăți pot fi încheiate în temeiul puterilor conferite reprezentanților legali ai societății, după caz, prin lege, actul constitutiv sau hotărârile organelor statutare ale societății adoptate în conformitate cu prevederile prezentei legi și ale actului constitutiv al societății, nefiind necesară o procură specială și în formă autentică în acest scop, chiar dacă actele de dispoziție trebuie încheiate în formă autentică.

Astfel, în cazul în care la încheierea unui contract de ipotecă societatea a fost reprezentată doar de către unul dintre administratori, această reprezentare respectând dispozițiile Legii nr. 31/1990 și actul constitutiv, nu se poate vorbi de lipsa consimțământului la încheierea actului, faptul că celălalt administrator nu și-a dat acordul neimpiedicând asupra valabilității actului încheiat între societate – care a fost legal reprezentată – și o terță persoană.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 731 din 5 martie 2015

Reclamanta SC A. SRL a chemat în judecată pe pârâta Banca B. România SA București, solicitând să se constate nulitatea absolută a contractului de ipotecă autentificat sub nr. 318/16.03.2008 la BNP C. și, de asemenea, radierea ipotecii din CF nr. 2427 a loc. Chitila, județul Ilfov, precum și obligarea pârâtei la plata cheltuielilor de judecată.

Prin sentința nr. 616 din 30.01.2014, Tribunalul Vâlcea, Secția a II-a civilă, a admis acțiunea formulată de reclamanta SC A. SRL, a constatat nulitatea absolută a contractului de ipotecă autentificat sub nr. 318/2008 la BNP C.; a dispus radierea ipotecii din C.F. nr. 2427 a localității Chitila, județul Ilfov; a obligat pârâta la plata sumei de 7210,3 lei, cheltuieli de judecată către reclamant.

Pentru a dispune astfel, instanța a reținut următoarele :

Conform actului constitutiv al firmei SC A. SRL, asociați în această societate sunt D., E. și F., iar administratori sunt D. și E.

D. a contractat pe numele unei alte firme al cărui asociat este, SC G. SRL, un împrumut bancar de 360.000 Ron, garantat însă cu bunurile firmei SC A. SRL, prin încheierea contractului de ipotecă din prezentul litigiu.

Acest contract este semnat numai de D., din partea SC A. SRL, deși conform actului constitutiv, E. și F. dețin 50% din capitalul firmei.

Contractul de credit nr. 31.291/16.05.2008 este, de asemenea, semnat numai de D. din partea SC A. SRL. În finalul acestui contract de credit, prin art. 15 lit. f) se menționează că bunurile cu care a fost garantat împrumutul sunt bunurile proprietatea SC A.

E. și F. nu au avut cunoscut de existența contractului de credit și a celui de ipotecă, ipoteză reținută de tribunal ca reprezentând fraudă în dauna societății, imputabilă numitului D. Pentru perfectarea contractului de ipotecă și credit încheiate cu pârâta, a invocat o hotărâre nr. 2/9.05.2009, a Adunării Generale a Asociaților SC A. SRL, hotărâre care să-i justifice încheierea contractelor. În această hotărâre nr. 2/9.05.2008 (anterioară împrumutului bancar) erau semnate ca fiind de acord cu acest împrumut și garantarea lui, și asociatele E. și F. Însă, în urma expertizei de specialitate, efectuată în faza de cercetare penală, s-a constatat că acestea nu au executat semnăturile de pe hotărâre, chiar că nu le aparțin lor.

Tribunalul a respins excepția inadmisibilității cererii ca nefondată, reținând că rațiunea textului prevăzută de art. 720¹ C. proc. civ. a fost degrevarea instanțelor de judecată de soluționarea unor litigii ce ar putea fi soluționate pe cale amiabilă. Or, în speța de față litigiile dintre părți nu au putut fi astfel rezolvate (dimpotrivă aceste litigii au avut natură penală, civilă, etc. și au durat ani de zile). În plus, art. 720¹ C. proc. civ. privește litigiile care au ca obiect sume de bani. Pârâta nu dovedește vreo vătămare în speță, iar voința sa a fost de rezolvare a litigiului pe cale judecătorească, iar nu amiabilă.

Împotriva sentinței de mai sus, în termen legal, a formulat recurspârâatul Banca B. România SA, criticând-o pentru motive încadrate în dispozițiile art. 304 pct. 3, 7, 9 și art. 304¹ C. proc. civ.

Calea de atac a fost calificată la data de 30.10.2014 ca fiind apel, prin raportare la valoarea

obiectului pricinii (360.000 lei) și la prevederile art. 282 C. proc. civ.

Analizând sentința atacată, prin prisma criticilor invocate și în raport de probatoriul administrat în cauză, Curtea a constatat că apelul este fondat, pentru următoarele considerente:

Au fost apreciate nefondate criticile care privesc greșita soluționare a excepțiilor de necompetență teritorială și inadmisibilitate.

În cauză, fiind vorba de o dispoziție de competență de ordine privată, excepția trebuia invocată prin întâmpinare, a cărei depunere este obligatorie potrivit art. 720⁴ C. proc. civ. Or, prin întâmpinarea depusă la dosarul de fond la data de 11.03.2011 pârâta nu a invocat această excepție, așa încât invocarea ei ulterioară, la data de 17.10.2013 este tardivă.

În ceea ce privește inadmisibilitatea, Curtea a reținut că obligația reclamantei de a încerca soluționarea prealabilă a litigiului trebuie examinată și din perspectiva celui convocat la conciliere. În cauză, prin întâmpinarea formulată, pârâta a solicitat suspendarea cauzei în fața instanței de fond până la soluționarea definitivă și irevocabilă a dosarului penal în care s-a cercetat falsificarea Hotărârii adunării generale a asociaților nr. 2/2008, solicitare încuviințată de instanța de fond. Așadar, pârâta chemată în judecată a considerat că dezlegarea cauzei este influențată de soluția din dosarul penal, cel puțin sub aspectul modalității în care își va face apărările în cauză; rezultă că voința părților a fost aceea de a rezolva litigiul pe cale judecătorească, precedat de cercetarea veridicității hotărârii A.G.A. de către organele de cercetare penală, și nu pe cale amiabilă, astfel încât pârâta se prevalează de neîndeplinirea prevederilor art. 720¹ C. proc. civ., fără a dovedi o vătămare și fără a-și fi manifestat voința de a rezolva litigiul pe cale amiabilă, astfel încât să paralizeze demersul în justiție al reclamantei.

Sub aspectul încălcării de către instanța de fond a prevederilor art. 261 alin. (1) pct. 5 C. proc. civ., Curtea a constatat că instanța de fond a motivat soluția adoptată, raportându-se la motivul de nulitate invocat de reclamantă, lipsa consimțământului, pe care l-a apreciat ca fiind fondat, fără a analiza și apărările pârâtei, care a precizat că reclamanta și-a dat consimțământul prin semnarea contractului de către unul dintre administratori, în condițiile în care, potrivit legii și actului constitutiv, nu era necesară hotărârea adunării generale a asociaților ori a celui alt administrator.

Curtea, analizând aceste apărări, reiterate pe calea apelului, a constatat că sunt fondate.

Astfel, potrivit art. 70¹ din Legea nr. 31/1990, actele de dispoziție asupra bunurilor unei societăți comerciale pot fi încheiate în temeiul puterilor conferite reprezentanților legali ai societății, după caz, prin lege, actul constitutiv sau hotărârile organelor statutare ale societății adoptate în conformitate cu prevederile prezentei legi și ale actului constitutiv al societății, nefiind necesară o procură specială și în formă autentică în acest scop, chiar dacă actele de dispoziție trebuie încheiate în formă autentică.

Potrivit art. 197 alin. (3) raportat la art. 75 din aceeași lege, în caz de pluralitate de administratori, dreptul de a reprezenta societatea aparține fiecărui administrator, afară de stipulație contrară în actul constitutiv.

Aplicând aceste dispoziții legale la speța de față, se constată că, potrivit art. 17 din actul constitutiv al societății SC A. SRL, „administratorii societății sunt D. și E., care pot lucra atât împreună cât și separat” (art. 17).

Din coroborarea acestor dispoziții legale și statutare a rezultat că pentru încheierea contractului de ipotecă era necesar și suficient consimțământul oricărui dintre cei doi administratori.

Cum, la autentificarea contactului, societatea a fost reprezentată de către administratorul D., iar această reprezentare respectă dispozițiile menționate din lege și actul constitutiv, rezultă că nu se poate vorbi de lipsa consimțământului la încheierea contractului, așa cum a susținut reclamanta.

Faptul că celălalt administrator al societății și nici cel de-al treilea asociat nu și-au dat consimțământul la încheierea contractului nu impiedică asupra valabilității contractului încheiat între societate - care a fost legal reprezentată - și o terță persoană.

Nici anularea Hotărârii A.G.A. nr. 2/9.05.2008 nu are relevanță sub aspectul validității

contractului de ipotecă, deoarece existența unei hotărâri a adunării generale a asociaților nu era necesară pentru perfectarea contractului, fiind suficient consimțământul exprimat de unul din cei doi administratori ai societății garante, D.

Faptul că acesta ar fi acționat în fraudă societății pe care a reprezentat-o la încheierea actului nu atrage nulitatea absolută a actului decât dacă s-ar fi făcut dovada complicității la fraudă a terțului cocontractant (*fraus omnia corrumpit*), ceea ce în speță nu s-a relevat.

Dimpotrivă, exercitarea abuzivă a dreptului de reprezentare, în contra intereselor mandantului, nu poate fi opusă cocontractantului care s-a încrezut cu bună-credință în dreptul de reprezentare izvorât din calitatea de administrator, coroborată și cu hotărârea adunării asociaților, la a cărei falsificare nu s-a susținut că ar fi fost părtașă.

În consecință, pentru toate aceste considerente, față de dispozițiile legale menționate, Curtea a reținut că în cauză nu este incident motivul de nulitate invocat de către reclamantă.

Pentru aceste considerente, Curtea de Apel Pitești, Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal, prin decizia nr. 400/A-C/din 6 noiembrie 2014, a admis apelul declarat de pârâțul Banca B. România SA, a schimbat în tot sentința, în sensul că a respins acțiunea formulată de reclamantă; a obligat intimata la plata sumei de 28.069,25 lei, cheltuieli de judecată la fond și în apel către apelant.

Împotriva acestei decizii a declarat recurs reclamanta SC A. SRL solicitând admiterea recursului, modificarea deciziei recurate, în sensul admiterii apelului și acțiunii astfel cum a fost formulată.

Cererea de recurs a fost întemeiată în drept pe dispozițiile art. 304 pct. 7 și 9 C. proc. civ.

În susținerea motivului de nelegalitate prevăzut de art. 304 pct. 7 C. proc. civ., recurenta-reclamantă a arătat că instanța de apel a reținut în mod eronat situația de fapt, motivarea fiind străină de natura pricinii.

Precizează că instanța de apel nu s-a pronunțat cu privire la reaua-credință cu care a acționat administratorul D. cu ocazia încheierii contractului de ipotecă, făcând abstracție de faptul că administratorul a garantat cu bunurile societății împrumutul de 360.000 lei.

O altă critică subsumată acestui motiv de nelegalitate este reprezentată de faptul că instanța de apel a nesocotit caracterul de oficialitate, obligativitate și executorialitate al unei hotărâri judecătorești intrată în puterea lucrului judecat, în ceea ce privește anularea unui act juridic fals, cu referire la sentința civilă nr. 7979/2013 pronunțată de Judecătoria Râmnicu-Vâlcea, prin care a fost anulată hotărârea A.G.A. care a stat la baza încheierii frauduloase a contractului de ipotecă.

În raport de motivul de nelegalitate prevăzut de art. 304 pct. 9 C. proc. civ., recurenta-reclamantă a invocat faptul că hotărârea atacată este lipsită de temei legal fiind dată cu aplicarea greșită a dispozițiilor art. 1770, 1774, 1776, 1788, 970, 975 C. civ. raportat la art. 1533 și urm. C. civ., raportat la art. 20 din Actul Constitutiv și art. 5, art. 70¹ art. 191, art. 204 din Legea nr. 31/1990.

Recurenta reclamantă susține că instanța de apel a făcut o greșită interpretare a principiului bunei-credințe și a principiului validității aparentei în drept, raportat la existența unei hotărâri judecătorești care a consfințit nulitatea actului principal, care a stat la baza încheierii actului subsecvent.

Instanța de apel nu a motivat hotărârea pronunțată prin raportare la principiul bunei credințe a pârâtei la încheierea actului.

În susținerea principiului simetriei actelor juridice civile, recurenta apreciază că actele de dispoziție cu privire la un teren se încheie în formă autentică. Aceste dispoziții sunt prevăzute și de art. 5 pct. 6 teza a II-a din Legea nr. 31/1990 și art. 204 alin. (2) din Legea nr. 31/1990.

În cauza de față, administratorul D. nu a avut un mandat special din partea reclamantei de a efectua acte de dispoziție, prezentarea hotărârii AGA nr. 2/2008 și aceea falsă nu era suficientă pentru încheierea legală a contractului de ipotecă, iar banca și notarul trebuiau să acționeze cu bună-credință și să solicite toate aceste acte.

Deși recurenta-reclamantă admite incidența dispozițiilor art. 70¹ din Legea nr. 31/1990,

arată că acestea nu se referă la actele de dispoziție cu privire la terenuri. Din acest punct de vedere sunt greșite considerentele instanței de apel care au dat eficiență principiului validității aparenței în drept.

A mai arătat recurenta-reclamantă că instanța de apel a făcut o greșită interpretare a dispozițiilor art. 70¹ din Legea nr. 31/1990, făcând confuzie între limitele mandatului general de administrare conferit administratorilor și dreptul de dispoziție asupra patrimoniului societății, care în lipsă de stipulație expresă în Actul Constitutiv nu aparține administratorilor decât în baza unui mandat expres acordat de societate.

Recurenta-reclamantă a mai invocat nerespectarea principiului securității raporturilor juridice, motivat de împrejurarea că atât banca cât și notarul care a autentificat contractul de ipotecă, nu au respectat dispozițiile art. 1770 și art. 1533 C. civ. Recurenta-reclamantă a făcut trimitere și la incidența dispozițiilor art. 1173 C. civ., cu privire la neîndeplinirea obligațiilor cerute de Legea nr. 36/1995 în ceea ce privește notarul public.

O ultimă critică a recurente-reclamante vizează nesocotirea puterii de administrare de către instanța de apel, întrucât administratorul D. nu a primit din partea societății un mandat special, astfel cum prevăd dispozițiile coroborate ale art. 72 din Legea nr. 31/1990, art. 1535, art. 1536, art. 1096 și art. 1115 C. civ.

În finalul recursului, recurenta-reclamantă a solicitat reducerea cuantumului cheltuielilor de judecată la care a fost obligată de către instanța de apel, apreciind că acestea au fost acordate într-un cuantum exagerat.

În raport de cererea de recurs, intimata Banca B. România SA a formulat întâmpinare prin care a combătut, punctual, criticile de nelegalitate invocate și a solicitat respingerea recursului ca nefondat.

Recursul este nefondat.

Înalta Curte, analizând decizia recurată în raport de motivele invocate, de actele dosarului și de dispozițiile legale incidente, a constatat că acestea nu sunt de natură să conducă la modificarea sau casarea hotărârii, în cauză nefiind întrunită niciuna din situațiile prevăzute de dispozițiile invocate.

Motivul de nelegalitate vizând existența motivelor contradictorii și străine de natura pricinii este nefondat, întrucât acest motiv de recurs vizează ipoteza în care hotărârea nu cuprinde motivele de fapt și de drept care au format convingerea instanței și argumentele pentru care au fost înlăturate susținerile părților.

Așadar, recurenta-reclamantă a susținut că instanța de apel nu a reținut în mod corect situația de fapt, împrejurare care face ca hotărârea să fie străină de natura pricinii. De asemenea, instanța nu s-a pronunțat cu privire la reaua-credință cu care a acționat administratorul D. cu ocazia încheierii contractului de ipotecă. Recurenta-reclamantă a mai precizat că instanța nu s-a pronunțat asupra motivului de nulitate a actului juridic, cu referire la sentința civilă nr. 7979 din 28 octombrie 2013 pronunțată de Judecătoria Râmnicu-Vâlcea.

Criticile subsumate acestui motiv de nelegalitate nu pot fi reținute.

Așadar, instanța de apel a apreciat ca fiind corect reținută situația de fapt stabilită de către prima instanță, dând o altă interpretare în ceea ce privește motivul de nulitate invocat de către reclamantă, privind lipsa consimțământului. Instanța de apel și-a argumentat soluția pronunțată, raportându-se la faptul că potrivit legii și actului constitutiv nu era necesară hotărârea adunării generale a asociaților ori a celui alt administrator, ceea ce echivalează cu existența consimțământului la încheierea actului.

În ceea ce privește lipsa considerentelor instanței de apel cu privire la aspectul privind reaua-credință cu care a acționat administratorul D., cu ocazia încheierii contractului de ipotecă, se constată că instanța de apel a apreciat că nu poate fi reținută fraudă societății reclamante, reprezentată de administratorul D. la încheierea actului, ca și motiv de nulitate absolută, decât dacă s-ar fi făcut dovada complicității la fraudă a terțului cocontractant, ceea ce în speță nu s-a demonstrat. În consecință, nici această critică nu subzistă.

Criticile recurente-reclamante privind lipsa considerentelor instanței de apel cu privire la nesocotirea argumentului prezentat prin întâmpinare, prin care a invocat puterea de lucru judecat a sentinței civile nr. 7979/2013 a Judecătoria Râmnicu-Vâlcea nu sunt fondate. Instanța de apel trebuie să răspundă motivelor de apel formulate, având în vedere și apărările formulate în cauză, însă această operațiune poate fi realizată și prin considerente comune.

În consecință, se poate afirma că hotărârea instanței de apel este dată cu respectarea dispozițiilor art. 261 alin. (1) C. proc. civ., motivarea acesteia este clară, precisă, în concordanță cu probele administrate în cauză, răspunzând în fapt și în drept la toate pretențiile formulate, conducând în mod logic și convingător la soluția din dispozitiv.

În ceea ce privește motivul de nelegalitate prevăzut de art. 304 pct. 9 C. proc. civ. în sensul că hotărârea pronunțată este lipsită de temei legal și a fost dată cu încălcarea și aplicarea greșită a legii, recurenta-reclamantă a invocat dispozițiile art. 5 pct. 6, art. 204 alin. (2), art. 70¹ din Legea nr. 31/1990, art. 1533 și art. 1770 C. civ.

Raționamentul recurente-reclamante constă în faptul că raportat la existența unei hotărâri judecătorești care a consfințit nulitatea actului juridic reprezentat de Hotărârea AGA nr. 2/2008 se impunea să se dea eficiență principiului anulării actului subsecvent, în speță contractul de ipotecă, act care nu poate fi salvat de aparența dreptului.

S-a mai susținut că instanța de apel a dat o interpretare greșită principiului bunei credințe și validității aparenței în drept.

S-a mai invocat principiul simetriei actelor juridice în susținerea ideii că pentru încheierea valabilă a actului de ipotecă, administratorul avea nevoie de un mandat special, raportat la faptul că bunul ipotecat era un teren.

De asemenea, s-a mai arătat că instanța de apel, invocând dispozițiile art. 70¹ din Legea nr. 31/1990 face confuzie între mandatul general de administrare conferit administratorilor și dreptul de dispoziție asupra patrimoniului societății.

În analiza acestui motiv de nelegalitate, Înalta Curte urmează a porni de la temeiul acțiunii, respectiv constatarea nulității absolute a contractului de ipotecă autentificat sub nr. 318 din 16 martie 2008, având în vedere lipsa consimțământului la încheierea actului, respectiv necesitatea acordării unui mandat expres acordat de asociații societății.

Considerentele instanței de apel în susținerea respingerii cererii de chemare în judecată au vizat dispozițiile art. 70¹ din Legea nr. 31/1990 și art. 197 alin. (3) raportat la art. 75 din aceeași lege, precum și dispozițiile art. 17 din Actul Constitutiv.

În ceea ce privește teoria aparenței în drept invocată de către recurenta-reclamantă, aceasta se bazează pe existența erorii scuzabile față de terții beneficiari ai actelor încheiate de către titularul aparent al dreptului. Pentru aplicarea teoriei aparenței este nevoie ca persoana să se afle într-o eroare legitimă în care ar fi putut să se afle orice persoană rezonabilă. Înalta Curte reține că instanța de apel a făcut aplicarea ideii de bună-credință, apreciind că pârâta s-a încrezut în dreptul de reprezentare izvorât din calitatea de administrator, coroborat cu hotărârea adunării generale. Astfel, banca a verificat actul constitutiv al societății, Hotărârea AGA nr. 2/2008 și extrasul informativ de la Registrul Comerțului.

Deși hotărârea adunării generale nr. 2/9.05.2008 este actul de care a uzat administratorul D. la încheierea contractului de ipotecă și de credit, valabilitatea contractului de credit și a celui de ipotecă nu depindea de aceasta, întrucât puterea de reprezentare în relațiile cu terții decurge din lege, respectiv art. 70¹ și art. 75 din Legea nr. 31/1990, precum și din Actul Constitutiv.

Deși teoria anulării actului subsecvent a fost întemeiată pe puterea de lucru judecat a sentinței civile nr. 7979 din 28 octombrie 2013, a Judecătoria Râmnicu-Vâlcea prin care a fost anulat Hotărârea AGA nr. 2 din 9 mai 2008, în mod corect nu a fost reținută de către instanța de apel exercitarea abuzivă a dreptului de reprezentare, în condițiile în care s-a demonstrat eroarea legitimă în care s-a aflat cocontractantul la încheierea actului, ceea ce excede diligențele normale.

În continuarea raționamentului, Înalta Curte va analiza dreptul de dispoziție asupra patrimoniului societății, reglementat de dispozițiile art. 70¹ din Legea nr. 31/1990.

Prin textul legal sus evocat, legiuitorul societar a înțeles să extindă limitele mandatului administratorilor sociali și să confere acestuia caracter special, în sensul că pentru actele de dispoziție ce au ca obiect bunurile unei societăți comerciale, indiferent de forma acesteia, nu este necesară o procură specială și, mai mult, nu se impune ca procura să îmbrace forma autentică și nici chiar în acele situații în care, potrivit legii, actele de dispoziție se încheie în mod obligatoriu în formă autentică.

Cu alte cuvinte, actele de dispoziție asupra bunurilor societății se încheie de către reprezentanții legali în temeiul puterilor conferite, după caz, prin lege sau actul constitutiv sau hotărârile organelor statutare.

Revenind la speța de față, potrivit art. 17 din actul constitutiv al SC A. SRL administratorii societății sunt D. și E., care pot lucra atât împreună, cât și separat.

Potrivit art. 197 alin. (3) raportat la art. 75 din Legea nr. 31/1990, în caz de pluralitate de administratori, dreptul de a reprezenta societatea aparține fiecărui administrator, afară de stipulație contrară în actul constitutiv.

Potrivit art. 70 din Legea nr. 31/1990, administratorii pot face toate operațiunile cerute pentru aducerea la îndeplinire a obiectului de activitate al societății, afară de restricțiile arătate în actul constitutiv.

Așa fiind, trimiterile recurente-reclamante cu privire la dispozițiile dreptului comun în ceea ce privește limitele mandatului de reprezentare al administratorului nu au suport legal. În scopul realizării obiectivelor propuse, legiuitorul societar a derogat de la prevederile dreptului comun sub aspectul actelor juridice încheiate (conservare, administrare, dispoziție) precum și sub aspectul modului de formare al actelor juridice (consensuale, solemne, reale).

Din acest punct de vedere, vor fi înlăturate susținerile recurente-reclamante privind aplicarea regulii privind simetria actelor juridice din punct de vedere al respectării formei mandatului. Dispozițiile art. 5 pct. 6 teza a II-a și art. 204 alin. (2) din Legea nr. 31/1990, precum și art. 1533 C. civ. nu sunt incidente în cauză.

În ceea ce privește principiul asigurării respectării securității raporturilor juridice civile, Înalta Curte, în considerarea bunei-credințe reținută în favoarea băncii și a incidenței principiului validității în drept va reține că menținerea contractului de ipotecă este tocmai expresia aplicării acestui principiu.

De asemenea, dispozițiile art. 1173 C. civ., care conferă dovadă deplină până la înscrierea în fals în privința dispozițiilor și convențiilor ce constată, nu au incidență în cauză, întrucât până în prezent nu există nici o rezoluție a unui organ de urmărire penală cu privire la existența unui fals săvârșit cu prilejul încheierii contractului de ipotecă.

Înalta Curte, examinând criticile formulate de către recurenta pârâtă prin care a susținut lipsa puterii de reprezentare a administratorului D. reține că sunt nefondate.

Potrivit dispozițiilor art. 20 lit. a din Actul Constitutiv, administratorul statutar al societății, D., reprezintă societatea în relațiile cu terții, în fața organelor judecătorești, organelor administrației publice centrale sau locale de stat, precum și în fața oricăror instituții legal constituite.

Din interpretarea acestor dispoziții, coroborate cu cele anterior arătate, se reține că D., în calitate de administrator al societății, putea să semneze contractul de credit și contractul de ipotecă fără a fi nevoie să fi fost împuternicit în acest sens printr-o hotărâre a adunării generale a asociaților.

Este de menționat în acest sens că dispozițiile Legii nr. 31/1990 au caracter special în raport de prevederile Codului civil, iar astfel cum s-a arătat, dispozițiile art. 70¹ din Legea nr. 31/1990 derogă de la regulile stabilite de Codul civil prin art. 1533 și urm.

În ceea ce privește critica privind cheltuielile de judecată acordate de către instanța de apel și solicitarea recurente-reclamante de reducere a acestora, se constată că deși au fost invocate dispozițiile art. 274 raportat la art. 129 alin. (5) C. proc. civ., aspectele criticate vizează aspecte de netemeinicie și de apreciere a probelor, care nu pot face obiect de analiză în această etapă procesuală.

Operațiunea de stabilire a cheltuielilor de judecată ocazionate de exercitarea căii de atac a apelului presupune stabilirea onorariului *inter partes*, ținând seama de elementele prevăzute în art. 132 alin. (3) din Statutul profesiei de avocat, ceea ce cuprinde aspecte care vizează interpretarea probatoriilor administrate, care nu pot forma obiectul controlului de legalitate al instanței de recurs.

În ceea ce privește obligarea la plata cheltuielilor de judecată, se constată că aceasta s-a făcut conform art. 274 C. proc. civ., potrivit căruia „*Partea care cade în pretenții va fi obligată, la cerere, să plătească cheltuielile de judecată*”.

Înalta Curte, în ceea ce privește cererea accesorie formulată de intimata Banca B. România SA, privind obligarea recurenteii la plata cheltuielilor de judecată, a făcut aplicarea dispozițiilor art. 274 alin. (3) C. proc. civ., și a redus cuantumul acestora la suma de 4.000 lei.

Pentru aceste considerente, în temeiul dispozițiilor art. 312 alin. (1) C. proc. civ., Înalta Curte a respins ca nefondat recursul declarat de reclamanta SC A. SRL împotriva deciziei nr. 400/A-C din 6 noiembrie 2014 a Curții de Apel Pitești, Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal.

3. Societate pe acțiuni. Expirarea mandatului administratorului. Incidența prevederilor Codului civil referitoare la mandat. Consecințe

Legea nr. 31/1990, art. 72
C. civ., art. 1554, art. 1555

Potrivit dispozițiilor art. 72 din Legea nr. 31/1990, obligațiile și răspunderea administratorilor sunt reglementate de dispozițiile referitoare la mandat și de cele special prevăzute în această lege, din economia dispozițiilor art. 1554 – art. 1555 C. civ. reieșind că încetarea mandatelor administratorilor sociali anteriori nu poate interveni decât în caz de revocare sau de numire a unor noi mandatarari.

Expirarea mandatului administratorului unei societăți pe acțiuni nu conduce la pierderea calității de a mai reprezenta în mod legal societatea, în condițiile în care contractul de mandat poate înceta prin revocarea mandatului de către mandant, prin renunțarea mandatarului la mandat sau insolvența mandantului/mandatarului. Astfel, în cazul în care acționarii societății nu au revocat administratorul sau nu au numit alți administratori, se consideră că acesta va continua să reprezinte societatea până la numirea altui administrator, având în vedere că legea trebuie interpretată în sensul producerii de efecte juridice, interesele bunei administrări a unei societăți comerciale pe acțiuni reclamând efectuarea oricăror acțiuni care necesită protejarea acestora.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 920 din 25 martie 2015

Prin decizia nr. 143 din 26 martie 2014, pronunțată de Curtea de Apel Craiova, Secția a II-a civilă, au fost respinse ca nefondate excepțiile lipsei calității de reprezentant și lipsei calității procesuale active invocate de către intimata SC A. SA, a fost admis apelul formulat de către apelanta-reclamantă SC B. SA împotriva sentinței nr. 1098 din 22 octombrie 2013 pronunțată de Tribunalul Dolj, Secția a II-a civilă, în contradictoriu cu intimata-pârâte SC A. SA și SC C. SA, având ca obiect constatare nulitate act, anulându-se sentința apelată, cauza fiind trimisă spre rejudecare aceleiași instanțe.

Referitor la excepția lipsei calității de reprezentant convențional a persoanei care a semnat apelul și cererea de chemare în judecată, instanța de apel reține că această excepție a fost respinsă de către instanța de fond printr-o încheiere împotriva căreia nu s-a exercitat nicio cale de atac, astfel încât apreciază că intimata nu mai poate invoca în apelul părții adverse această excepție.

Cu toate acestea, instanța de apel face și o analiză a probelor aflate la dosare cu privire la reprezentantul convențional al persoanei care a semnat apelul și acțiunea introductivă, confirmând

legalitatea și temeinicia măsurii de respingere a excepției, concluzionând că SCA D. are calitatea de reprezentant convențional în baza mandatului acordat de către reprezentantul legal al administratorului reclamantei.

Referitor la excepția lipsei calității procesuale active a apelantei-reclamante instanța de apel a considerat că în raport de cauzele de nulitate invocate - fraudă la lege și cauză ilicită - cauze de nulitate absolută ce pot fi invocate de către orice persoană, susținerea lor în cuprinsul cererii introductive conferind apelantei-reclamante calitate procesuală activă.

Pe fond, instanța de apel a reținut că folosul practic pe care apelanta îl urmărește este reintroducerea în patrimoniul societății emitente a acțiunilor înstrăinate și reluarea operațiunilor de vânzare, cu respectarea normelor legale, norme cu privire la care apelanta pretinde că au fost încălcate, interesul reclamantei constând în reluarea operațiunilor de vânzare-cumpărare.

Se apreciază că interesul reclamantei este născut și actual, în lipsa exercitării prezentului demers procedural reclamanta ar fi lipsită de posibilitatea valorificării unor drepturi procedurale pe care le pretinde - dreptul de preferință la dobândirea de acțiuni și ar crea posibilitatea producerii unui prejudiciu prin schimbarea structurii acționariatului în cadrul societății SC E. SA. Mai mult, consideră instanța de apel, interesul este personal și direct întrucât ceea ce apelanta-reclamantă urmărește prin promovarea acțiunii o vizează în mod direct, efectele eventualei constatări a nulității absolute a actelor juridice contestate profitându-i acesteia.

Împotriva acestei decizii a formulat recurs pârâta SC A. SA, în esență, pentru următoarele motive:

1. Instanța de apel a pronunțat hotărârea cu încălcarea formelor de procedură prevăzute sub sancțiunea nulității de art. 105 alin. (2) C. proc. civ. și cu încălcarea legii, admitând o cerere formulată, fără îndeplinirea condițiilor de exercitare a acțiunii civile, de către o persoană fără calitatea de reprezentant legal al societății reclamante.

Se arată de către recurentă că atât cererea de chemare în judecată, cât și apelul au fost formulate de către SC B. SA prin pretinsul director general F., calitatea de administrator al societății fiind deținută de SC G. SRL, calitate pe care nu o mai are în prezent, astfel încât acesta nu avea dreptul de a încheia contractul de asistență juridică. De asemenea, F., în calitatea sa de director general, nu poate avea și calitatea de reprezentant al societății, în lipsa unei mențiuni exprese în acest sens, potrivit dispozițiilor art. 143 din Legea nr. 31/1990.

Chiar dacă s-ar admite că domnul F. a primit și prerogativa reprezentării prin contractul de muncă, delegarea nu putea opera după luna decembrie 2009 întrucât „conducerea” conferită prin delegarea de atribuții este în raport de accesorialitate față de dreptul administratorului. Or, *accessorium sequitur principalem*, cu consecința că încetarea mandatului administratorului are ca efect încetarea mandatului persoanei căreia se pretinde că i s-a delegat conducerea societății.

2. Instanța de apel a pronunțat hotărârea cu încălcarea formelor de procedură prevăzute sub sancțiunea nulității de art. 105 alin. (2) C. proc. civ. și cu încălcarea legii, admitând o cerere formulată, fără îndeplinirea condițiilor de exercitare a acțiunii civile, de către o persoană fără calitate procesuală activă.

Recurenta consideră că instanța nu putea soluționa excepția lipsei calității procesuale active fără o cercetare a fondului cauzei, respectiv a fondului raportului juridic.

Instanța de apel trebuia să analizeze în concret dacă sunt incidente motive de nulitate absolută, nu doar să constate formal existența acestor motive, ceea ce echivalează cu o antepunțare cu privire la existența unor motive de nulitate absolută.

În opinia recurentei preținsele motive invocate de către reclamantă pot fi catalogate ca fiind cel mult motive de nulitate relativă, iar nu absolută.

3. Instanța de apel a pronunțat hotărârea cu încălcarea formelor de procedură prevăzute sub sancțiunea nulității de art. 105 alin. (2) C. proc. civ. și cu încălcarea legii, admitând o cerere formulată fără îndeplinirea condițiilor de exercitare a acțiunii civile, fiind formulată de o persoană care nu justifică un interes personal și direct.

Recurenta consideră că și această excepție nu putea fi soluționată fără o cercetare a fondului

cauzei.

Dacă instanța ar fi analizat motivele invocate ar fi observat că în încercarea dovedirii interesului său, aceasta susține că este justificat interesul SC B. SA, afirmând că o eventuală constatare a nulității absolute a operațiunilor de vânzare-cumpărare a acțiunilor înstrăinate fraudulos ar determina o întoarcere a acestora în patrimoniul SC C. SA.

Or, din punct de vedere procedural, este lipsită de interes cererea prin care se invocă o nulitate care nu vatămă partea ce o invocă. Reclamanta nu justifică un interes în formularea cererii prin care solicită constatarea nulității absolute a tranzacțiilor bursiere, deoarece în situația desființării acestui act, bunul nu se întoarce în patrimoniul reclamantei, ci al părâtei. Prin urmare, în privința reclamantei, nu există niciun folos practic ca urmare a nulității actului. Reclamanta este acționar minoritar al SC E. SA, deținând 1,148 % din capitalul social al acestei societăți testate și nu își poate justifica interesul prin pretinsul folos al unei alte persoane, în speță, al părâtei SC C. SA.

Dacă ar fi analizat raportul juridic dedus judecății instanța de apel ar fi constatat că reclamanta nu deține un drept de preferință la cumpărarea de acțiuni, iar tranzacțiile bursiere au fost încheiate cu respectarea normelor legale.

Reclamanta și-a justificat pretinsul interes prin raportare fie la interesul SC E. SA, fie la interesul SC C. SA, deci prin raportare la un eventual interes al altor persoane, ceea ce relevă în mod clar lipsa unui interes personal și direct.

4. Instanța de apel a pronunțat hotărârea cu încălcarea legii, trimitând spre rejudecare o acțiune declarată prin lege inadmisibilă.

Astfel, recurenta consideră că hotărârea apelată a fost pronunțată cu încălcarea prevederilor art. 169 din Legea nr. 297/2004 privind piața de capital prin care se interzice anularea tranzacțiilor, contractelor sau ordinelor de transfer a acțiunilor, astfel încât, de vreme ce nici măcar în procedura insolvenței nu este permisă anularea tranzacțiilor încheiate pe piața de capital, cu atât mai puțin poate fi admisă o asemenea acțiune ca urmare a solicitărilor abuzive ale unor terți care nu justifică un interes.

În drept, recurenta invocă dispozițiile art. 304 pct. 5, 7 și 9 C. proc. civ.

Prin întâmpinarea depusă intimată solicită respingerea recursului ca nefondat.

Recursul este nefondat, pentru următoarele considerente:

Primele trei motive de recurs nu se circumscriu motivului de nelegalitate prevăzut de art. 304 pct. 5 C. proc. civ., text de lege care face trimitere la încălcarea dispozițiilor art. 105 alin. (2) C. proc. civ., dispoziții care vizează nesocotirea formelor de procedură, adică neregularități de ordin procedural.

Motivele de recurs reflectă, de fapt, nemulțumirea recurente față de soluțiile pronunțate de instanța de apel asupra excepțiilor lipsei calității de reprezentant legal al reclamantei, lipsei calității procesuale active și a lipsei de interes în promovarea acțiunii, aspecte care nu pot fi încadrate în categoria viciilor de procedură, putând fi încadrate în motivul de recurs prevăzut de art. 304 pct. 9 C. proc. civ., fiind o hotărâre dată cu încălcarea legii, potrivit susținerilor recurente, practic în subsidiar motivului prevăzut de art. 304 pct. 5 C. proc. civ.

Ca urmare, motivele invocate vor fi încadrate în dispozițiile art. 304 pct. 7 C. proc. civ., din perspectiva cărora vor fi și analizate.

Referitor la calitatea de reprezentant legal al reclamantei, susținerile recurente nu pot fi reținute, în sensul că instanța de apel trebuia să constate că cererea de chemare în judecată este formulată de o persoană fără această calitate și, în consecință, să anuleze cererea.

Potrivit probelor administrate în cauză, calitatea de administrator al reclamantei a fost deținută de SC G. SRL, mandat care însă a expirat la data de 9 decembrie 2009, acțiunea fiind înregistrată pe rolul Judecătoriei Craiova la o dată ulterioară, respectiv octombrie 2012, aspect necontestat de către recurenta-reclamantă.

De menționat este și faptul că ulterior datei de 9 decembrie 2009, dată la care mandatul administratorului a expirat, la registrul comerțului nu exista nicio înregistrare cu privire la noul

reprezentant legal al societății.

Ca atare, SC B. SA nu are niciun administrator, o persoană care să aibă calitatea de reprezentant legal, situație sancționată în mod legal cu dizolvarea societății potrivit art. 237 lit. a) din Legea nr. 31/1990, dizolvare care însă este exclusiv la îndemâna acționarilor, neputând fi constatată de drept de către instanța de judecată.

Având în vedere însă că legea trebuie interpretată în sensul producerii de efecte juridice, interesele bunei administrări a unei societăți comerciale pe acțiuni reclamând efectuarea oricăror acțiuni care necesită protejarea acestora, Înalta Curte va da eficiență dispozițiilor art. 72 din Legea nr. 31/1990 potrivit cărora obligațiile și răspunderea administratorului sunt reglementate de dispozițiile referitoare la mandat, iar potrivit art. 1554 - 1555 C. civ., încetarea mandatelor administratorilor sociali anteriori nu poate interveni decât în caz de revocare sau de numire a unor noi mandatarari.

Prin urmare, expirarea mandatului administratorului nu conduce la pierderea calității de a mai reprezenta în mod legal societatea, în condițiile în care contractul de mandat poate înceta prin revocarea mandatului de către mandant, prin renunțarea mandatarului la mandat sau insolvența mandantului/mandatarului. În condițiile în care acționarii reclamantei nu au revocat administratorul sau nu au numit alți administratori se consideră că aceștia vor continua să reprezinte societatea până la numirea altui administrator, acceptând ca administratorul a cărui mandat a expirat să conducă în continuare activitatea societății. De asemenea, potrivit art. 5 alin. (1) din Legea nr. 26/1990 înmatricularea și mențiunile sunt opozabile terților de la data efectuării lor în registrul comerțului.

Prin invocarea excepției lipsei calității de reprezentant al persoanei care formulează o cerere de chemare în judecată de către partea adversă aceasta din urmă, în esență, susține că cel care și-a atribuit această calitate de reprezentant nu reprezintă interesele societății respective și că, în realitate, formularea cererii de chemare în judecată nu ar fi fost făcută de către reprezentanții legali reali.

În speță nu s-a făcut decât dovada unui mandat expirat, a inexistenței numirii unui alt administrator în condițiile legii, dar și a lipsei unei alte manifestări de voință din partea societății reclamante în sens contrar, care eventual să pună capăt acestei acțiuni ori să o confirme, în ciuda vechilor și numeroaselor litigii în care calitatea de reprezentant legal a fost contestată.

Referitor la cel de-al doilea motiv de recurs prin care se critică modul de soluționare al excepției lipsei calității procesuale active de către instanța de apel, cu referire la motivarea în fapt și în drept a soluției de respingere a excepției, susținerile recurente nu pot fi reținute.

Astfel, instanța de apel a motivat soluția de respingere a excepției, judecătorul nefiind obligat să răspundă în mod expres fiecărui argument adus de către părți, să ofere o motivare detaliată în acest sens, motivarea raportându-se la motivele de nulitate absolută, enumerând fraudă la lege și cauza ilicită, reținându-se că orice persoană poate invoca aceste motive, urmărind ocrotirea unui interes general.

În mod corect a reținut instanța de apel și faptul că, calificarea celorlalte cauze de nulitate invocate ca fiind relative sau absolute nu este de natură să o lipsească pe reclamantă de calitate procesuală activă, atâta timp cât, printre acestea, sunt identificate cauze de nulitate absolută ce îi conferă această calitate.

Neîntemeiat este și motivul de recurs privind lipsa de interes în formularea cererii de chemare în judecată.

Recurenta, în susținerea acestui motiv, invocă faptul că, urmare a desființării actului juridic contestat, bunul se reîntoarce în patrimoniul vânzătoarei C. SA, iar nu în patrimoniul emitentului SC E. SA al cărui acționar este SC B. SA, astfel încât nici interesul urmărit de către aceasta din urmă nu este unul direct deoarece de efectele acestei desființări nu profită în mod direct reclamanta, bunul întorcându-se în patrimoniul părâtei și nu al reclamantei.

De asemenea, în susținerea acestui motiv de recurs, recurenta arată că instanța de apel nu a analizat raportul juridic dedus judecății, iar în situația în care ar fi făcut această analiză ar fi observat că tranzacțiile bursiere au fost încheiate cu respectarea normelor legale.

Contrar celor susținute de către recurentă, Înalta Curte constată că interesul SC B. SA de a anula transferurile de acțiuni este legitim, născut și actual întrucât i s-a încălcat dreptul de preferință la dobândirea acțiunilor astfel cum este prevăzut de art. 11 din actul constitutiv al SC E. SA, drept pe care, probabil, aceasta l-ar fi exercitat și astfel și-ar fi putut păstra poziția de acționar majoritar în cadrul societății.

Nici ultimul motiv de recurs, privitor la inadmisibilitatea acțiunii formulate întemeiată pe dispozițiile art. 169 din Legea nr. 297/2004 potrivit cărora este expres interzisă anularea tranzacțiilor bursiere, nu poate fi reținut în această fază procesuală având în vedere că soluția instanței de apel de trimitere spre rejudecare a avut în vedere greșita soluționare a excepției lipsei de interes, soluționând procesul fără a intra în judecata fondului.

Excepția inadmisibilității, astfel cum a fost formulată și raportată la temeiul de drept, nu reprezintă o excepție de procedură, excepție a cărei admitere să facă inutilă cercetarea fondului, ci reprezintă o excepție de fond, care urmează a fi analizată de către tribunal, ca efect al trimiterii spre rejudecare.

Având în vedere cele reținute mai sus, constatând că instanța de apel a pronunțat o hotărâre cu respectarea dispozițiilor art. 261 C. proc. civ., hotărâre temeinică și legală, Înalta Curte, în temeiul art. 312 alin. (1) C. proc. civ., a respins recursul ca nefondat.

4. Cerere de autorizare a convocării adunării generale a asociațiilor formulată în temeiul art. 119 alin. (3) din Legea nr. 31/1990. Natura necontencioasă a cererii. Consecințe

Legea nr. 31/1990, art. 119 alin. (3), art. 195
C. proc. civ. din. 1865, art. 304 pct. 5, art. 331 – art. 339

Potrivit dispozițiilor art. 119 alin. (3) din Legea nr. 31/1990, în cazul în care consiliul de administrație, respectiv directoratul, nu convoacă adunarea generală, instanța de la sediul societății, cu citarea consiliului de administrație, respectiv a directoratului, va putea autoriza convocarea adunării generale de către acționarii care au formulat cererea. Prin aceeași încheiere instanța aprobă ordinea de zi, stabilește data de referință prevăzută la art. 123 alin. (2), data ținerii adunării generale și, dintre acționari, persoana care o va prezida.

Întrucât scopul cererii de autorizare a convocării adunării generale a asociațiilor nu tinde la stabilirea unui drept potrivit față de o altă persoană, ci concordă cu domeniul cererilor necontencioase definit de art. 331 C. proc. civ., rezultă că această cerere trebuie soluționată în primă instanță printr-o încheiere, potrivit art. 336 C. proc. civ., împotriva soluției tribunalului putându-se promova numai calea de atac a recursului.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 1037 din 2 aprilie 2015

Prin cererea înregistrată sub nr. x/118/2013 pe rolul Tribunalului Constanța reclamanta SC A. (Schweiz) AG a chemat în judecată pe pârâțul B. în calitate de administrator statutar al SC A. SRL și a solicitat instanței ca în temeiul prevederilor art. 331-339 C. proc. civ. coroborat cu art. 119 alin. (3), art. 195 din Legea nr. 31/1990, să dispună autorizarea convocării AGA SC A. SA, stabilirea datei de referință, data ținerii adunării generale și, dintre asociați, persoana ce o va prezida, cu următoarea ordine de zi:

- promovarea acțiunii în răspundere a administratorului SC A. SRL, B., pentru daune cauzate societății prin săvârșirea faptelor ilicite menționate în petitul acțiunii;
- împuternicirea domnului C. să promoveze acțiunea în răspundere;
- constatarea încetării mandatului administratorului B. prin efectul legii, potrivit art. 155 alin. (4) din Legea nr. 31/1990 și înlocuirea acestuia cu domnul C.

În cauză a fost formulată cerere de intervenție în interes alăturat pârâtului de către SC D. SRL.

Admiterea în principiu a acestei cereri a fost respinsă prin încheierea motivată din data de 5.02.2013.

Prin încheierea pronunțată la 12.02.2013, instanța a respins cererea de suspendare a judecării în temeiul prevederilor art. 244 alin. (1) pct. 1 C. proc. civ.

Prin sentința civilă nr. 649 din 26.02.2013, Tribunalul Constanța respins excepțiile: de inadmisibilitate a acțiunii, de prematuritate a acțiunii și lipsei calității procesuale active a reclamantei, invocate de pârâtă și a respins ca nefondată acțiunea formulată de reclamanta SC A. (Schweiz) AG în contradictoriu cu pârâtul B.

Pentru a pronunța astfel, prima instanță a reținut că excepția de inadmisibilitate a cererii de convocare a adunării generale asociațiilor SC A. SRL nu este întemeiată.

Cererea de autorizare a convocării AGA în condițiile art. 119 din Legea nr. 31/1990 nu se judecă în condițiile reglementate de procedura necontencioasă. Modificarea textului intervenită prin dispozițiile Legii nr. 441/2006 care a înlăturat trimiterea expresă la normele unei proceduri speciale, respectiv cea necontencioasă, nu poate avea decât semnificația aplicării dreptului comun, respectiv a procedurii contencioase. În aceste condiții, motivarea excepției de inadmisibilitate prin prisma incidenței prevederilor art. 335 C. proc. civ. este neîntemeiată.

Excepția de prematuritate a cererii a fost respinsă având în vedere dreptul asociatului de a cere autorizarea instanței pentru convocarea adunării generale, fiind născut la data sesizării instanței. Exercitarea acestuia nu este condiționată de îndeplinirea condițiilor de admisibilitate a acțiunii în angajarea răspunderii administratorului statutar, ce urmează a face obiectul analizei în cadrul adunării generale și, mai apoi, în fața instanței investită cu soluționarea acțiunii respective.

Excepția lipsei calității procesuale active a reclamantei a fost invocată de pârât prin prisma efectelor executării silite asupra reclamantei, finalizată prin încheierea procesului verbal de executare din data de 12.09.2011 în cadrul căreia au fost adjudecate părțile sociale deținute de reclamantă la SC A. SRL, ceea ce, în opinia pârâtului, constituie o pierdere a calității de asociat. Astfel cum s-a reținut și în încheierea pronunțată asupra cererii de suspendare a judecării în temeiul art. 244 alin. (1) pct. 1 C. proc. civ., reclamanta figurează înregistrată în registrul comerțului ca asociat ce deține 95% din capitalul social. Menționarea în registrul comerțului face dovada deplină a calității de asociat și justifică, totodată, calitatea procesual activă a reclamantei în formularea cererii de față, conform prevederilor art. 119 din Legea nr. 31/1990.

Pe fondul cauzei, instanța a reținut că toate punctele înscrise în petitul acțiunii, pe care reclamanta urmărește să le supună analizei adunării generale în cadrul ședinței la a cărei convocare solicită a fi autorizată, au fost înscrise pe ordinea de zi a ședințelor desfășurate la 28.05.2012 și 21.08.2012.

Prin ambele hotărâri s-a aprobat promovarea acțiunii în tragere la răspundere a administratorului statutar și s-a desemnat persoana care va exercita acțiunea. În hotărârea adoptată la 28.05.2012, la pct. 5, adunarea generală a decis că urmare a incidenței dispozițiilor art. 155 din Legea nr. 31/1990, se impune înlocuirea din funcție a administratorului statutar. În aceste condiții, chiar dacă legea a oferit asociaților posibilitatea de a solicita convocarea AGA, aceștia nu pot exercita dreptul decât în condițiile în care nu le-a fost recunoscut.

Ori, în cauză, toate punctele din ordinea de zi propusă fiind anterior analizate în cadrul adunărilor generale, cererea de convocare a unei noi adunări pentru a le repune în discuție nu este întemeiată. Asociații nu pot exercita discreționar, ori de câte ori doresc, dreptul de a supune aprobării adunării generale aceleași aspecte, motiv pentru care cererea a fost respinsă, ca nefondată.

Împotriva acestei hotărâri în termen legal a formulat apel SC A. (Schweiz) AG.

Prin note scrise, intimatul-pârât B. a invocat excepția inadmisibilității cererii de apel, în temeiul art. 331 - 339 C. proc. civ.

Curtea de Apel Constanța, Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal, prin decizia civilă nr. 88 din 10 februarie 2014, a admis apelul formulat de apelanta-reclamantă SC A.

(Schweiz) AG, împotriva sentinței civile nr. 649 din 26 februarie 2013 pronunțată de Tribunalul Constanța, în dosarul nr. x/118/2013; a schimbat în parte hotărârea în sensul că a admis acțiunea și a autorizat pe reclamantă să convoace Adunarea Generală a Asociaților societății comerciale A. SRL Constanța; a menținut celelalte dispoziții ale hotărârii.

Pentru a dispune astfel, Curtea de apel a reținut, în esență, următoarele :

Apelul este admisibil. Reclamanta și-a întemeiat acțiunea pe dispozițiile art. 119 alin. (3) din Legea nr. 31/1990, instanța de fond coroborând aceste dispoziții cu art. 195 din Legea 31/1990.

Textele vizate nu prevăd în mod expres că hotărârea judecătorească pronunțată poate fi atacată cu recurs, iar în lipsa unei dispoziții în sensul stabilirii căii de atac a recursului sunt aplicabile normele generale, sentința tribunalului fiind astfel susceptibilă de a fi atacată cu apel.

Pe fondul cauzei problema dedusă judecătii o constituie dreptul asociațiilor dintr-o societate cu răspundere limitată de a cere convocarea adunării generale.

În ceea ce privește societatea cu răspundere limitată, legiuitorul nu a stabilit expres soluția care poate fi adoptată în ipoteza în care administratorii refuză să-și îndeplinească obligația de convocare atunci când au primit cererea unor asociați în acest sens.

Curtea apreciază ca întemeiate susținerile apelantei-reclamante. Astfel, art. 195 alin. (2) din Legea nr. 31/1990 dă dreptul unuia sau mai multor asociați să ceară convocarea adunării generale. Acest text reglementat expres de legiuitor la capitolul referitor la societățile cu răspundere limitată se completează cu dispozițiile art. 119 referitoare la societățile pe acțiuni. Atât timp cât nu s-a prevăzut expres faptul că aceste dispoziții sunt aplicabile numai societăților pe acțiuni, art. 119 creează cadrul legal și pentru asociatul din cadrul societății cu răspundere limitată de a se adresa instanței cu cerere de autorizare a convocării adunării generale.

În cauză este reală susținerea intimatului-pârât în sensul că au mai avut loc adunări în care au fost adoptate Hotărârile AGA din 1.03.2012; 29.05.2012; 21.08.2012, însă ordinea de zi pusă în discuția asociațiilor nu este identică cu cea menționată în acțiunea dedusă judecătii și care a fost transmisă administratorului statutar B. prin notificările 76 și 77/2012.

Prin urmare, s-a reținut că în prezent nu există o hotărâre AGA validă care să aprobe aceleași solicitări ce fac obiectul cererii de față, iar, din această perspectivă, reclamanta a dovedit că își poate exercita dreptul recunoscut de către art. 119 alin. (3) din Legea nr. 31/1990.

Împotriva acestei decizii a declarat recurs pârâtul B., prin care a solicitat, în principal, admiterea recursului, modificarea în tot a deciziei atacată și trimiterea cauzei spre competență soluționare, iar în subsidiar a solicitat admiterea recursului, modificarea deciziei atacată în sensul respingerii apelului și a acțiunii.

Cererea de recurs a fost întemeiată în drept pe dispozițiile art. 304 pct. 8 și 9 C. proc. civ.

În principal, recurentul-pârât invocă excepția inadmisibilității acțiunii de față, susținând că prevederile pentru societățile pe acțiuni nu sunt aplicabile și societății cu răspundere limitată. Cererea de chemare în judecată a fost întemeiată pe dispozițiile art. 112 și art. 331-339 C. proc. civ., raportat la art. 119 alin. (3) și art. 195 din Legea nr. 31/1990.

Recurentul a apreciat că instanța a fost investită cu o cerere de natură necontencioasă, iar față de dispozițiile art. 119 alin. (3) din Legea nr. 31/1990, aceasta era supusă recursului.

În continuare, recurentul dezvoltă motivul de nelegalitate prevăzut de art. 304 pct. 9 C. proc. civ., cu trimitere la considerentele de fond ale deciziei recurate.

Înalta Curte, analizând recursul îl găsește fondat pentru considerentele ce se vor arăta în continuare :

Prealabil, este de observat că în cauză sunt incidente dispozițiile art. 306 alin. (3) C. proc. civ., constatându-se întemeiate criticile recurentului-pârât cu privire la caracterul acțiunii de față, care pot fi încadrate în motivul de nelegalitate prevăzut de art. 304 pct. 5 C. proc. civ.

Prin cererea de chemare în judecată, reclamanta a solicitat ca în temeiul art. 331 și art. 339 C. proc. civ. să se autorizeze convocarea A.G.A., cu ordinea de zi menționată, stabilirea datei de referință și de ținere a adunării generale precum și persoana ce o va prezida.

Tribunalul Constanța a dispus respingerea acțiunii formulată de către reclamantă, apreciind

că cererea este neîntemeiată întrucât toate punctele dezvoltate în petitul acțiunii au fost înscrise pe ordinea de zi a ședințelor desfășurate la data de 1 martie 2012, 29 mai 2012 și 21 august 2012.

Curtea de Apel Constanța, analizând apelul declarat de reclamantă a constatat că acesta este fondat, reclamanta dovedind faptul că își poate exercita dreptul recunoscut de către art. 119 alin. (3) din Legea nr. 31/1990.

Atât în fața instanței de fond, cât și în fața instanței de apel pârâțul B. a invocat inadmisibilitatea acțiunii de față, în raport de dispozițiile art. 335 C. proc. civ., cererea căpătând caracter contencios ca urmare a apărărilor invocate.

Ambele instanțe au respins excepția de inadmisibilitate invocată de pârât, reținând faptul că prezenta cerere de autorizare a convocării A.G.A. nu se judecă în condițiile reglementate de procedura necontencioasă. Pe cale de consecință, dispozițiile art. 119 alin. (3) coroborat cu art. 195 din Legea nr. 31/1990 nu prevăd în mod expres că hotărârea poate fi atacată cu recurs, în lipsa unei dispoziții care să prevadă această cale de atac, fiind aplicabile normele generale.

Prin urmare, având în vedere obiectul și temeiul juridic al cererii de chemare în judecată, în mod greșit ambele instanțe au reținut caracterul acțiunii.

Sub aspectul dispozițiilor art. 119 din Legea nr. 31/1990 care își găsesc aplicabilitatea în speță, Înalta Curte reține următoarele:

Dreptul acționarilor unei societăți pe acțiuni de a se adresa instanței de la sediul societății pârâte cu o cerere de autorizare a convocării adunării generale le este recunoscut prin analogie și asociaților unei societăți cu răspundere limitată, câtă vreme între cele două forme de societăți există numeroase asemănări, iar legiuitorul a înțeles să precizeze în mod expres care anume sunt dispozițiile de la societățile pe acțiuni care nu se aplică și societăților cu răspundere limitată.

De altfel, a aprecia în sensul că dispozițiile art. 119 din Legea nr. 31/1990 se aplică numai la societățile pe acțiuni înseamnă a lipsi de consistență prevederile art. 195 din lege și a recunoaște administratorilor unui SRL un drept discreționar și unic în sensul de a da sau nu curs cererii pe care o formulează asociații interesați în convocarea unei AGA.

Art. 119 alin. (3) prevede că, în situația în care consiliul de administrație, respectiv directoratul nu convoacă adunarea generală la cererea acționarilor reprezentând, individual sau împreună, cel puțin 5% din capitalul social sau o cotă mai mică, dacă în actul constitutiv se prevede astfel, instanța de la sediul societății va putea autoriza convocarea adunării generale de către acționarii care au formulat cererea, instanța aprobând prin aceeași încheiere și ordinea de zi, data de referință prevăzută de art. 123 alin. (2), data ținerii adunării generale și, dintre acționari, persoana care o va prezida.

Este de menționat că art. 119 a suferit, în timp, mai multe modificări. Inițial era menționată competența de soluționare a cererii, însă nu era menționată procedura. Ulterior, prin modificarea adusă prin Legea nr. 161/2003, s-a prevăzut explicit că cererea se va soluționa în conformitate cu art. 331-339 C. proc. civ. Prin Legea nr. 441/2006 a fost eliminată această referire la procedura necontencioasă.

Problema de drept dedusă judecății este reprezentată de stabilirea caracterului acțiunii de față, Înalta Curte constatând că nu se poate defini această cerere altfel decât necontencioasă, pentru următoarele argumente :

Din interpretarea gramaticală a textului de lege care face referire la autorizarea convocării se constată că scopul acțiunii nu tinde la stabilirea unui drept potrivit față de o altă persoană, ceea ce concordă cu domeniul cererilor necontencioase definit de art. 331 C. proc. civ.

Un alt argument este reprezentat de faptul că procedura necontencioasă asigură premisele soluționării sale cu celeritate.

În acest sens a fost și interpretarea dată art. 119 de către instanțele judecătorești anterior modificării Legii nr. 31/1990 prin Legea nr. 161/2003, în situația în care legea nu prevedea expres caracterul necontencios (decizia nr. 2456/2000 a Curții de Apel București).

Este de menționat că acest mod de interpretare al art. 119 alin. (3) din Legea nr. 31/1990 a fost statuat și prin jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție, ulterior modificării textului de

lege prin Legea nr. 161/2003, în sensul că nu a fost afectată natura procedurii și anume aceea de a fi considerată necontencioasă.

Prin urmare, cererea reclamantei privind autorizarea convocării A.G.A. trebuia soluționată în primă instanță printr-o încheiere potrivit cu art. 336 C. proc. civ., iar împotriva soluției tribunalului se putea promova numai calea de atac a recursului.

Instanța de control judiciar trebuia la rândul ei să judece calea de atac în complet legal constituit, format din trei judecători, potrivit cu art. 54 din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară.

Față de considerentele expuse, văzând și dispozițiile legale invocate, Înalta Curte, în temeiul art. 312 alin. (3) raportat la art. 304 pct. 5 C. proc. civ., a admis recursul, a casat decizia atacată și sentința pronunțată în cauză și a trimis cauza spre rejudecare la Tribunalul Constanța.

Celelalte critici formulate de către recurentul-pârât vor fi avute în vedere de către instanța de fond în rejudecare.

5. Decizie a consiliului de administrație. Acțiune în anulare formulată de administratori. Condiții și efecte

N.C.C., art. 2 alin. (2), art. 6 alin. (2), alin. (5), art. 216 alin. (1), alin. (7)
Legea nr. 31/1990, art. 114 alin. (1), art. 132, art. 291
C. proc. civ. din 1865, art. 129 alin. (5)

Hotărârile consiliului de administrație care nu au fost adoptate în executarea delegării exercițiului atribuțiilor adunării generale, astfel cum prevăd dispozițiile art. 114 alin. (1) din Legea nr. 31/1990, nu pot fi atacate cu acțiune în anulare, nefiindu-le aplicabile dispozițiile art. 132, cu excepția alin. (6) și (7) și cele ale art. 133 din Legea societăților.

Prin urmare, menținerea sau invalidarea unei decizii obișnuite a consiliului de administrație este atributul adunării generale, în virtutea activității de control a gestiunii administratorilor, acțiunea în anulare formulată de administratori împotriva unei astfel de decizii nefiind admisibilă.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 165 din 22 ianuarie 2015

Prin sentința nr. 17 din data de 20.02.2014 pronunțată de Tribunalul Mehedinți, Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal, a fost admisă excepția inadmisibilității acțiunii și s-a respins ca inadmisibilă acțiunea formulată de reclamantii A. și B. împotriva pârâtei SC C. SA, având ca obiect anularea hotărârilor Consiliului de Administrație a SC C. SA, cu nr. 15/03.12.2012, nr. 16/10.12.2012 și nr. 17/28.12.2012, fiind obligați reclamantii să plătească pârâtei suma de 1.500 lei cheltuieli de judecată.

Asupra excepției de inadmisibilitate a cererilor de anulare a Hotărârilor nr. 15/03.12.2012, nr. 16/10.12.2012 și nr. 17/28.12.2012 ale Consiliului de Administrație al SC C. SA, instanța de fond a apreciat că aceasta este întemeiată, reținând că, din analiza cererilor de chemare în judecată, rezultă că reclamantii A. și B. au solicitat anularea Hotărârii nr. 15/03.12.2012 a Consiliului de Administrație al SC C. SA, prin care s-au respins planurile de management ale directorului general A. și directorului economic B., a Hotărârii nr. 16/10.12.2012 a Consiliului de Administrație al SC C. SA, prin care s-a aprobat începerea procedurii de selecție a candidaților pentru funcțiile de director general și director economic la SC C. SA și conținutul „Anunțului” de selecție, precum și a Hotărârii nr. 17/28.12.2012 a Consiliului de Administrație al SC C. SA, prin care au fost revocați din funcția de director general - domnul A. și din funcția de director economic - domnul B.

Instanța de fond a constatat că aceste hotărâri ale consiliului de administrație nu au fost emise în baza executării delegării de atribuții prevăzută de art. 114 din Legea nr. 31/1990.

Deciziile Consiliului de Administrație considerate nelegale pot fi anulate doar prin hotărârea adunării generale a acționarilor, cu excepția cazurilor în care deciziile s-au luat în executarea delegării de atribuții, prevăzută de art. 114 din Legea nr. 31/1990. Soluția are la bază dispozițiile art. 111 lit. d) din Legea nr. 31/1990, care prevede că adunarea generală are dreptul și obligația „să se pronunțe asupra gestiunii administratorilor”. Se mai are în vedere, de asemenea, aspectul că deciziile consiliului de administrație - organ colegial de conducere al societăților pe acțiuni au o natură deliberativă, administratorii primind mandat de conducere și administrare a societății de la adunarea generală a acționarilor.

În aceste condiții, în raport de principiul care guvernează raportul dintre adunarea generală și administratorii societății, administratorii fiind numiți de către adunarea generală, aceasta este îndreptățită să controleze actele administratorilor.

De altfel, în subsecțiunea I - „Sistemul unitar”, din secțiunea a III-a „Despre administrația societății”, din capitolul 4 - „Societățile pe acțiuni”, din titlul III din Legea nr. 31/1990 nu există o prevedere legală care să dea posibilitatea vreunei persoane de a ataca direct în justiție deciziile consiliului de administrație. În absența unei prevederi legale, deciziile consiliului de administrație nu pot fi atacate în justiție de către administratori, ci așa cum am reținut anterior doar în fața adunării generale a acționarilor.

În raport de aceste dispoziții legale, instanța de fond a apreciat ca irelevantă susținerea reclamanților A. și B. cu privire la faptul că, în temeiul art. 216 alin. (1) NCC, hotărârile consiliului de administrație pot fi atacate în justiție, reținând că norma invocată are caracterul unei norme de drept comun, ce trebuie interpretată în raport cu normele speciale cuprinse în Legea nr. 31/1990.

În concluzie, menținerea sau invalidarea unei decizii obișnuite a consiliului de administrație este de atributul adunării generale, în virtutea activității de control a gestiunii administratorilor.

Pentru motivele expuse anterior, instanța de fond a apreciat ca întemeiată excepția inadmisibilității cererilor de anulare ale hotărârilor Consiliului de Administrație ale SC C. SA cu nr. 15/03.12.2012, nr. 16/10.12.2012 și nr. 17/28.12.2012 și, în baza dispozițiilor art. 137 C. proc. civ., raportat la art. 111 lit. d) din Legea nr. 31/1990, a admis excepția inadmisibilității și a respins ca inadmisibilă acțiunea formulată de reclamanții A. și B. împotriva pârâtei SC C. SA, având ca obiect anularea hotărârilor Consiliului de Administrație al SC C. SA cu nr. 15/03.12.2012, nr. 16/10.12.2012 și nr. 17/ 28.12.2012.

Văzând și dispozițiile art. 274 C. proc. civ., instanța de fond a obligat reclamanții să plătească pârâtei suma de 1.500 lei cheltuieli de judecată.

Împotriva sentinței pronunțate de Tribunalul Mehedinți au declarat apel, în termen legal, reclamanții A. și B., criticând-o pentru nelegalitate și netemeinicie.

Analizând sentința prin prisma motivelor de apel invocate și dispozițiilor legale incidente în cauză, Curtea a constatat că apelul este nefondat, pentru considerentele ce urmează:

În conformitate cu dispozițiile art. 114 din Legea nr. 31/1990, în vigoare la data promovării cererii în anulare, exercițiul atribuțiilor prevăzute la art. 113 lit. b), c) și f) va putea fi delegat consiliului de administrație, respectiv directoratului, prin actul constitutiv sau prin hotărâre a adunării generale extraordinare a acționarilor. Delegarea atribuțiilor prevăzute la art. 113 lit. c) nu poate privi domeniul și activitatea principală a societății.

În cazul în care consiliul de administrație, respectiv directoratul, este mandatat să îndeplinească măsura prevăzută la art. 113 lit. f), dispozițiile art. 220¹ se aplică deciziilor consiliului de administrație, respectiv celor ale directoratului, în mod corespunzător.

În cazul în care consiliul de administrație, respectiv directoratul este mandatat să îndeplinească măsurile prevăzute de art. 113 lit. b) și c), dispozițiile art. 131 alin. (4) și (5), ale art. 132, cu excepția alin. (6) și (7), precum și prevederile art. 133 se aplică deciziilor consiliului de administrație, respectiv celor ale directoratului, în mod corespunzător. Societatea va fi reprezentată în instanță de către persoana desemnată de președintele instanței dintre acționarii ei, care va îndeplini mandatul cu care a fost însărcinată, până ce adunarea generală, convocată în acest scop, va alege o altă persoană.

Totodată, potrivit dispozițiilor art. 132 alin. (4) din același act normativ, membrii consiliului de administrație, respectiv ai consiliului de supraveghere nu pot ataca hotărârea adunării generale privitoare la revocarea lor din funcție.

Din interpretarea coroborată a textelor de lege invocate reiese că singura excepție prevăzută expres de lege - art. 114 alin. (3) din Legea nr. 31/1990, când hotărârile consiliului de administrație pot fi atacate în justiție, este cea în care acesta este mandatat să îndeplinească măsurile prevăzute de art. 113 lit. b) și c), respectiv pentru mutarea sediului social și schimbarea obiectului de activitate al societății.

Din examinarea Hotărârilor nr. 15/03.12.2012, nr. 16/10.12.2012 și nr. 17/28.12.2012 reiese că s-au respins planurile de management al directorului general A. și directorului economic B., s-a aprobat ulterior începerea procedurii de selecție a candidaților pentru funcțiile de director general și director economic și, respectiv, au fost revocați și din funcția de director general și director economic reclamantii A. și B.

În speță, Curtea a constatat că, raportat la dispozițiile hotărârilor consiliului de administrație a căror anulare se solicită de către apelanții-reclamanți, rezultă că acestea nu au fost adoptate în executarea delegării exercițiului atribuțiilor adunării generale, astfel cum prevăd dispozițiile art. 114 alin. (1) din Legea nr. 31/1990.

Reținând că nu sunt îndeplinite cerințele prevăzute de textul de lege mai sus menționat, Curtea a constatat că Hotărârilor nr. 15/03.12.2012, nr.16/10.12.2012 și nr. 17/28.12.2012 ale Consiliului de administrație nu le sunt aplicabile dispozițiile art. 132, cu excepția alin. (6) și (7) și cele ale art. 133 din Legea nr. 31/1990 și nu pot fi atacate cu acțiune în anulare în justiție.

Prin urmare, Curtea a considerat că, în speță, concluzia instanței de fond este corectă, deciziile Consiliului de administrație nelegale putând fi anulate doar prin hotărârile adunării generale a acționarilor, singurele excepții fiind, astfel cum s-a relevat, cele prevăzute de art. 114 alin. (1) din Legea nr. 31/1990.

În ceea ce privește critica formulată de apelanții-reclamanți A. și B., ce vizează aplicarea, în speță, a dispozițiilor art. 216 NCC, Curtea a constatat că este nefondată, întrucât, raportat la momentul promovării cererilor în anulare - 18, 19 decembrie 2012 și 25 ianuarie 2013, erau aplicabile dispozițiile Legii nr. 31/1990, astfel cum a fost modificată prin Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, iar nu cele ale Noului Cod de procedură civilă. În acest sens, dispozițiile art. 24 NCPC prevăd că dispozițiile legii noi de procedură se aplică numai proceselor și executărilor silite începute după intrarea acesteia în vigoare.

Ori, în speță, prezentul litigiu a început anterior intrării în vigoare a Noului Cod de procedură civilă.

De asemenea, Curtea a reținut că dispozițiile O.U.G. nr. 109/2011 nu conțin norme exprese referitoare la posibilitatea anulării hotărârilor consiliului de administrație, însă, potrivit art. 25 din actul normativ, (...) unde aceasta nu dispune dispozițiile se completează cu cele ale Legii nr. 31/1990.

În ceea ce privește critica apelanților-reclamanți A. și B. referitoare la refuzul acționarului majoritar al SC C. SA de a convoca adunarea generală, Curtea a considerat că acesta reprezintă apărare nouă, ce nu a fost susținută la judecata pe fond a litigiului și nu poate fi invocată direct în calea de atac a apelului, conform art. 294 alin. (1) C. proc. civ. din anul 1865.

În consecință, Curtea de Apel Craiova, Secția a II-a civilă, prin decizia nr. 263/2014 din 10 iunie 2014 a respins ca nefondat apelul declarat de reclamantii A. și B.; a obligat apelanții-reclamanți A. și B. la plata sumei de 2500 lei, reprezentând cheltuieli de judecată către intimata-pârâtă SC C. SA.

Împotriva acestei decizii au declarat recurs în cadrul termenului legal reclamantii A. și B., prin care au solicitat admiterea recursului, casarea deciziei recurată și trimiterea cauzei spre rejudecare întrucât instanța de fond a soluționat cauza exclusiv prin prisma excepției de inadmisibilitate.

Cererea de recurs a fost întemeiată în drept pe dispozițiile art. 304 pct. 7 și 9 C. proc. civ.

Criticile recurenților au vizat sub un prim aspect nelegalitatea deciziei pronunțată de instanța de apel întrucât a reținut o situație de fapt și de drept eronată, contrară ansamblului probelor administrate în cauză.

Astfel, în fața ambelor instanțe, reclamantii au făcut dovada că la data adoptării hotărârilor atacate se aflau în cursul executării mandatelor de director general, respectiv director economic în cadrul SC C. SA, iar în baza art. 14 din contractul de mandat ambele instanțe trebuiau să constate că reclamantii erau în drept să solicite în instanță anularea hotărârilor emise de Consiliul de Administrație al SC C. SA, întrucât acestea au fost emise cu încălcarea dispozițiilor imperative ale art. 34, 35 și 36 din O.U.G. nr. 109/2011 și în legătură cu executarea contractelor de mandat, valabile până în anul 2016.

De asemenea, instanța de apel în mod nelegal a menținut soluția instanței de fond, care a respins acțiunea, fără a aplica corect dispozițiile art. 291 din Legea nr. 31/1990, potrivit căreia dreptul comun în materie îl reprezintă dispozițiile art. 216 alin. (1) NCC. La data adoptării hotărârilor atacate din anul 2011, aceste dispoziții erau în vigoare.

În concluzie, reclamantii erau în drept să atace direct în justiție cele trei hotărâri emise de consiliul de administrație, întrucât au fost emise în perioada executării mandatelor de director general și director economic, iar dispozițiile art. 114 alin. (1) și art. 132 din Legea nr. 31/1990 nu erau aplicabile.

Prin cea de a doua critică adusă deciziei atacată, întemeiată pe dispozițiile art. 304 pct. 7 C. proc. civ., recurenții-reclamanți au arătat că instanța de apel a încălcat dispozițiile art. 129 alin. (5) C. proc. civ., reținând că în exercitarea căii de atac a apelului au invocat o apărare nouă potrivit căreia au solicitat acționarului majoritar și consiliului de administrație convocarea adunării generale a SC C. SA. Recurenții arată că aceasta nu reprezintă o apărare nouă, fiind invocată și în fața instanței de fond, la termenul de judecată din data de 19 februarie 2014. Instanța de fond și cea de apel nu au reținut această situație de fapt și de drept, potrivit căreia au efectuat toate diligențele necesare pentru convocarea adunării generale, fiind de neacceptat să fie lipsiți de accesul la justiție.

În combaterea cererii de recurs, intimata-pârâtă a formulat întâmpinare prin care a solicitat respingerea recursului ca nefondat și menținerea deciziei ca legală și temeinică.

Recursul este nefondat.

Înalta Curte de Casație și Justiție urmează a răspunde, în prealabil, criticilor recurenților referitoare la aplicarea în cauză a dispozițiilor art. 216 alin. (1) NCC, în virtutea dispozițiilor art. 291 din Legea nr. 31/1990.

Este adevărat că de la data de 01.10.2011 sunt aplicabile dispozițiile Noului Cod Civil, normele tranzitorii fiind inserate în art. 6 din acest cod.

Potrivit dispozițiilor art. 6 alin. (2) NCC - Actele și faptele juridice încheiate ori, după caz, săvârșite sau produse înainte de intrarea în vigoare a legii noi nu pot genera alte efecte juridice decât cele prevăzute de legea în vigoare la data încheierii sau, după caz, a săvârșirii ori producerii lor.

(5) Dispozițiile legii noi se aplică tuturor actelor și faptelor încheiate sau, după caz, produse ori săvârșite după intrarea sa în vigoare, precum și situațiilor juridice născute după intrarea sa în vigoare.

Prin urmare, față de aceste dispoziții, Înalta Curte reține că Hotărârile nr. 15/03.12.2012, nr. 16/10.12.2012, nr. 17/28.12.2012 ale Consiliului de Administrație al SC C. SA au fost emise după intrarea în vigoare a Noului Cod Civil, însă dispozițiile acestui act normativ trebuie coroborate cu dispozițiile art. 216 alin. (7) NCC, care dispun în sensul că „Prevederile prezentului articol se aplică în măsura în care prin legi speciale nu se dispune altfel”.

Astfel, sediul materiei care reglementează activitatea și funcționarea societăților comerciale este reprezentat de Legea nr. 31/1990 modificată și actualizată privind societățile comerciale.

Potrivit dispozițiilor art. 2 alin. (2) NCC, acesta reprezintă dreptul comun în raport de prevederile Legii nr. 31/1990.

În raport de aceste precizări, dispozițiile art. 291 din Legea nr. 31/1990 citate de recurenții-reclamanți pot fi interpretate numai cu luarea în considerare a reglementării din Legea nr. 31/1990 - lege specială - respectiv a dispozițiilor din Secțiunea III-a - Despre administrația societății din capitolul 4 - Societățile pe acțiuni din titlul III.

Pornind de la aceste precizări, Înalta Curte urmează a lua în examinare motivul prevăzut de art. 304 pct. 9 C. proc. civ. invocat de recurenți, care vizează situația în care hotărârea atacată este lipsită de temei legal sau a fost dată cu încălcarea sau aplicarea greșită a legii.

Argumentele recurenților vizează ipoteza a doua a motivului de nelegalitate invocat, fiind citate în acest scop dispozițiile art. 114 alin. (1) din Legea nr. 31/1990 ca fiind greșit aplicate speței dedusă judecării.

Critica este nefondată. Așa cum bine a reținut, în alți termeni, instanța de apel, aceste dispoziții au fost corect aplicate. În realitate, aceste dispoziții trebuie analizate în contextul măsurilor adoptate prin hotărârile atacate, din examinarea cărora reiese că s-au respins planurile de management al directorului general A. și directorului economic B., s-a aprobat ulterior începerea procedurii de selecție a candidaților pentru funcțiile de director general și director economic și, respectiv, au fost revocați și din funcția de director general și director economic, reclamanții A. și B.

În aceste condiții, s-a pornit corect de către instanța de apel de la dispozițiile art. 114 alin. (1) din Legea nr. 31/1990, în speță, Curtea a constatat că, raportat la dispozițiile hotărârilor consiliului de administrație a căror anulare se solicită de către apelanții-reclamanți, rezultă că acestea nu au fost adoptate în executarea delegării exercițiului atribuțiilor adunării generale, astfel cum prevăd dispozițiile art. 114 alin. (1) din Legea nr. 31/1990.

Art. 114 din Legea nr. 31/1990 permite adunării generale a acționarilor să delege consiliului de administrație sau directoratului atribuțiile sale de a lua hotărâri în materia mutării sediului social lit. b), schimbării obiectului de activitate cu excepția celui principal lit. c) și majorării capitalului social lit. f).

Alin. (3) al art. 114 menționează că atunci când consiliul sau directoratul exercită competențele menționate la art. 113 lit. b) și c) sunt aplicabile prevederile art. 132 privind atacarea hotărârilor adunării generale.

Așadar, nu pot face obiectul acțiunii în anulare și aceste hotărâri ale consiliului de administrație sau directoratului, cu excepția cazurilor în care deciziile s-au luat în executarea delegării de atribuții, prevăzută de art. 114 din Legea nr. 31/1990. Numai hotărârile luate de consiliu în limitele acestor delegări trebuie să fie supuse în mod natural controlului judiciar la cererea acționarilor în baza art. 132 din Legea nr. 31/1990.

Înalta Curte reține ca argumente suplimentare în sensul inadmisibilității acțiunii în nulitatea deciziilor administratorilor textul art. 111 lit. d) din Legea nr. 31/1990 care prevede că adunarea generală are dreptul să se pronunțe asupra gestiunii administratorilor. Un alt argument este principiul simetriei, dat fiind faptul că adunarea generală este singurul organ competent să se pronunțe asupra valabilității deciziilor consiliului de administrație, consecința logică fiind că tot acest organ poate lua și măsura suspendării deciziilor consiliului de administrație.

În ce privește criticile recurenților cu privire la incidența dispozițiilor O.U.G. nr. 109/2011, se constată că acestea sunt irelevante, având în vedere că acest act normativ nu conține norme exprese referitoare la posibilitatea anulării hotărârilor consiliului de administrație.

Critica recurenților subsumată motivului de nelegalitate prevăzut de art. 304 pct. 7 C. proc. civ. prin prisma căreia s-a invocat ipoteza vizând motivarea contradictorie a deciziei recurate este nefondată.

Din acest punct de vedere recurenții susțin că instanța de apel nu a ținut seama de adevărata situație de fapt și de drept, iar cu încălcarea obligațiilor prevăzute de art. 129 alin. (5) C. proc. civ., a constatat și reținut că recurenții-reclamanți au invocat în exercitarea căii de atac a apelului o apărare nouă.

Pentru a fi incident motivul de nelegalitate prevăzut de art. 304 pct. 7 C. proc. civ., care face

imposibil exercitarea controlului judiciar de către instanța de recurs, trebuie ca hotărârea atacată să nu cuprindă motivele pe care se sprijină, ceea ce echivalează cu nemotivarea hotărârii.

Analizând decizia recurată, se constată din considerentele acesteia că instanța de apel a reținut în istoric toate criticile apelanților și a răspuns punctual acestora în motivarea hotărârii.

În ce privește critica formulată prin motivele de apel referitoare la refuzul acționarului majoritar al SC C. SA de a convoca adunarea generală, cu privire la care se susține că a fost invocată în fața instanței de fond, la termenul la care părțile au formulat concluzii asupra fondului cauzei, în mod corect a reținut instanța de apel că aceasta reprezintă o apărare nouă, invocată direct în calea de atac a apelului. Acest argument nu a făcut parte din motivarea în fapt a cererii de chemare în judecată, situație în care instanța a respectat principiul disponibilității.

Potrivit acestui principiu părțile au posibilitatea de a dispune de obiectul procesului, precum și de mijloacele procesuale de apărare a acestui drept. În conformitate cu dispozițiile art. 112 C. proc. civ., instanța nu poate depăși limitele cererii de chemare în judecată, care va determina cadrul procesual în care se va desfășura judecata cu privire la obiect, care constituie pretenția dedusă judecătii.

Pornind de la aceste precizări, Înalta Curte reține că recurenții nu pot susține lipsa de rol activ din partea instanței și încălcarea dispozițiilor art. 129 alin. (5) C. proc. civ.

Dintr-un alt punct de vedere, sub pretext de nemotivare, recurenții pun în discuție o reapreciere a probelor administrate, în vederea stabilirii situației de fapt, ceea ce constituie atributul suveran al instanței fondului cu condiția ca aceasta să își motiveze soluția adoptată, condiție îndeplinită în cauză.

În consecință, criticile aduse deciziei instanței de apel sunt nefondate, recursul, potrivit art. 312 C. proc. civ., fiind respins.

6. Abuz de majoritate. Stabilirea cu caracter irevocabil a caracterului lezionar. Consecințe

Legea nr. 297/2004, art. 210 alin. (1)-(2)
C. civ. din 1864, art. 1200 pct. 4, art. 1201
C. proc. civ. din 1865, art. 163

Autoritatea de lucru judecat cunoaște două manifestări: cea de excepție procesuală, potrivit art. 163 C. proc. civ., care corespunde efectului negativ, de natură să oprească a doua judecată - ipoteză care presupune tripla identitate de părți, obiect și cauză la care se referă art. 1201 C. civ. - și cea de prezumție, în sensul art. 1200 pct. 4 C. civ., care corespunde efectului pozitiv și demonstrează modalitatea în care au fost dezlegate anterior anumite aspecte litigioase în raporturile dintre părți, ce se impune în al doilea proces și nu mai poate fi contrazisă, de vreme ce, între părți, prezumția are caracter absolut, în conformitate cu art. 1202 alin. (2) C. civ.

Astfel, în cazul în care printr-o hotărâre judecătorească rămasă irevocabilă s-a stabilit deja caracterul lezionar al încheierii de către o societate, prin abuzul de majoritate al acționarului majoritar, a unor contracte de prestări de servicii, este nelegală aprecierea de către curtea de apel a necesității administrării unor probe suplimentare pentru dovedirea ilicității acestei fapte, întrucât, în acest mod, se înfrânge puterea de lucru judecat a respectivei hotărâri.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 1126 din 24 aprilie 2015

Judecata în fața primei instanțe. Obiectul și cauza cererii de chemare în judecată și sentința Tribunalului Buzău, Secția I civilă

Prin cererea înregistrată pe rolul Tribunalului Buzău, Secția I civilă, la data de 02.08.2012, reclamanta S.I.F. SA a chemat în judecată pe pârâta SC A. SA, solicitând instanței ca prin hotărârea

pe care o va pronunța să oblige pârâta la plata sumei de 529.760,62 lei, reprezentând daune pricinuite reclamantei, în legătură cu calitatea sa de acționar al SC B. SA.

În motivare, reclamanta a arătat că SC A. SA este acționar majoritar al SC B. SA și face parte, în mod declarat, din Grupul SCR (Serviciile Comerciale Române), care se află sub controlul persoanei fizice C. A mai precizat că atât SC A. SA, cât și SC B. SA sunt societăți ale căror acțiuni se tranzacționează pe piața de capital, fiindu-le, așadar, aplicabile dispozițiile Legii nr. 297/2004, dar și că în structura acționariatului ambelor societăți se regăsește și S.I.F. SA, care deține pachete semnificative de acțiuni (31,037% la SC B. SA și 18,199% la pârâta SC A. SA).

În continuare, reclamanta a arătat că, în calitate de acționar majoritar al SC B. SA, pârâta a determinat, prin votul său exclusiv, adoptarea unor hotărâri A.G.A. prin care s-au formalizat raporturi comerciale directe cu alte societăți membre ale Grupului SCR, în beneficiul vădit al acestora, fără, însă, să aibă vreo eficiență față de SC B. SA în acest sens, reclamanta a indicat contractele de prestări servicii încheiate cu SC D. SA și SC E. SA, care au fost aprobate printr-o hotărâre A.G.A. din 09.07.2010, subliniind că respectiva hotărâre A.G.A. a fost anulată printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă, care a reținut abuzul de majoritate al SC A. SA în exercitarea dreptului de vot în cadrul A.G.A. din 09.07.2010, care a fost astfel manifestat în contra intereselor SC B. SA și ale tuturor acționarilor acestei societăți. Reclamanta a mai arătat că până la data promovării cererii de chemare în judecată nu a fost restabilită ordinea de drept consfințită prin hotărârea irevocabilă, nefiind recuperate sumele plătite; mai mult decât atât, a precizat că și în anul 2011 au fost încheiate contracte similare cu aceleași societăți din cadrul Grupului SCR, perseverându-se astfel în efectuarea de operațiuni care contravin intereselor atât ale SC B. SA, cât și ale acționarilor săi. Reclamanta a subliniat și că a încercat în repetate rânduri să angajeze răspunderea organelor de conducere și de administrare ale SC B. SA, însă propunerea sa a fost respinsă prin votul exclusiv al pârâtei SC A. SA, creându-se, astfel, o aparență de legalitate operațiunilor contrare intereselor societății și fiind protejate de răspundere persoane care dețin funcții de decizie în mai multe societăți membre ale Grupului SCR.

De aceea, reclamanta a apreciat că sunt incidente dispozițiile art. 210 din Legea nr. 297/2004, fiind îndrituită să primească despăgubiri.

La data de 09.01.2013, reclamanta a solicitat introducerea în proces, pentru opozabilitate, a SC B. SA, prima instanță dispunând în acest sens, prin încheierea de la 16.01.2013.

Prin sentința civilă nr. 672 din 29.05.2013, Tribunalul Buzău, Secția I civilă a respins acțiunea ca neîntemeiată.

Pentru a hotărî astfel, a reținut că prin sentința comercială nr. 1021/2010, Tribunalul Cluj a anulat parțial, la cererea S.I.F. SA, hotărârea A.G.E.A. SC B. SA din 09.07.2010, adoptată cu votul acționarului majoritar al celei din urmă, SC A. SA, mai precis punctul 3 al hotărârii, privind oportunitatea încheierii pentru anul 2010 de către SC B. SA a contractelor de prestări servicii cu SC D. SA și SC E. SA, instanța apreciind că acestea nu au fost de natură a aduce profit societății. Instanța de fond a mai notat că ambele contracte au încetat prin voința părților, înainte de termen. De asemenea, a luat act și că reclamanta a solicitat în luna aprilie 2012 să-i fie prezentate măsurile luate pentru punerea în aplicare a sentinței comerciale nr. 1021/2010 a Tribunalului Cluj și, astfel, cele adoptate pentru diminuarea cheltuielilor de exploatare cu prestațiile externe privind contractele încheiate cu cele două societăți, însă a subliniat că aceste solicitări au fost respinse cu majoritate de voturi prin hotărârea nr. 1/23.04.2012, care nu a fost supusă controlului instanței.

Totodată, prima instanță a mai reținut că activitatea SC B. SA a fost analizată în mai multe litigii aflate pe rolul Tribunalului Cluj, fără, însă, ca reclamanta să depună hotărâri din care să rezulte că s-a stabilit că a fost prejudiciată prin încheierea celor două contracte, așa încât a reținut că ea nu este îndreptățită să solicite angajarea răspunderii materiale a acționarului majoritar, conform art. 210 din Legea nr. 297/2004, motiv pentru care a respins acțiunea, ca neîntemeiată.

Apelul. Decizia instanței de prim control judiciar

Împotriva acestei sentințe, S.I.F. SA a declarat apel, care a fost respins ca nefondat prin decizia nr. 268 din 16.09.2014 pronunțată de Curtea de Apel Ploiești, Secția a II-a civilă, de

contencios administrativ și fiscal.

Pentru a decide astfel, instanța de prim control judiciar a reținut că primul motiv de apel, vizând necompetența funcțională a Secției I civile a Tribunalului Buzău, este nefondat, având în vedere nu numai dispozițiile art. 159 și art. 159¹ C. proc. civ., ci și Hotărârea nr. 1/16.01.2012 a Colegiului de Conducere al Tribunalului Buzău.

Pe fond, a reluat prezentarea situației de fapt și a înlăturat critica potrivit căreia prima instanță ar fi aplicat greșit prevederile art. 210 din Legea nr. 297/2004, prin ignorarea puterii de lucru judecat a sentinței nr. 1021/2010 a Tribunalului Cluj, în considerarea următoarelor argumente:

Prin sentința nr. 1021/2010, Tribunalul Cluj a reținut că singurul acționar care a votat pentru ratificarea contractelor încheiate de SC B. SA cu SC D. SA și cu SC E. SA a fost SC A. SA, care nu a oferit niciun argument de eficiență și de profitabilitate a acestor operațiuni, în raport de costurile mai mari față de cele din anul anterior și de reducerea profitului societății; de aceea, a constatat că ratificarea a fost făcută în contra intereselor SC B. SA și a acționarilor săi.

În continuare, instanța de apel a evocat dispozițiile art. 210 din Legea nr. 297/2004 și a subliniat că acestea instituie atât o interdicție de folosire abuzivă a poziției lor de către acționari, definită ca recurgerea la fapte neloiale sau frauduloase, ce au ca obiect sau ca efect lezarea drepturilor și prejudicierea deținătorilor valorilor mobiliare, cât și o obligație de exercitare a drepturilor cu bună-credință, cu respectarea drepturilor și intereselor legitime ale celorlalți deținători și a interesului prioritar al societății.

În aceste condiții, curtea de apel a apreciat că răspunderea pentru daune întemeiată pe prevederile art. 210 din Legea nr. 297/2004 este una delictuală, care presupune, astfel, îndeplinirea cumulativă a condițiilor faptei ilicite, prejudiciului, legăturii de cauzalitate dintre fapta ilicită și prejudiciu și a vinovăției celui care cauzează prejudiciul.

În speță, instanța de prim control judiciar a examinat cerința faptei ilicite - despre care autoarea căii de atac a susținut că ar consta în votul intimatei-pârâte SC A. SA în cadrul A.G.E.A. SC B. SA din 09.07.2010, care a condus la adoptarea hotărârii anulate pe cale judecătorească - și a ajuns la concluzia că o atare faptă nu a fost una ilicită.

Deși a reținut considerentele expuse de Tribunalul Cluj în sentința nr. 1021/2010, curtea de apel a apreciat că, în lipsa altor probe, caracterul neloial sau fraudulos al votului exprimat de acționarul majoritar nu a fost dovedit, considerând că natura diferită a voturilor acționarului majoritar și al apelantei-reclamante nu implică o nerespectare a drepturilor și intereselor legitime ale celei din urmă.

Totodată, a mai reținut că nici restabilirea ordinii de drept, ca efect al hotărârii Tribunalului Cluj rămase irevocabilă, nu relevă vreo faptă ilicită în sarcina SC A. SA, cât timp nu această parte a încheiat contractele, ci SC B. SA, prin conducerea sa executivă.

În altă ordine de idei, instanța de apel a notat că nu se circumscrie noțiunii de faptă ilicită nici atitudinea intimatei-pârâte SC A. SA de a respinge în adunarea generală propunerea de promovare a acțiunii în răspundere, de vreme ce acționarii reprezentând cel puțin 5% din capitalul social (categorie în care este inclusă apelanta) sunt legitimați procesual activ a o formula, potrivit art. 155¹ din Legea nr. 31/1990.

Curtea de apel a apreciat că nici cerința prejudiciului nu este îndeplinită, deoarece acesta nu are, în speță, un caracter de certitudine, el constând, potrivit susținerilor autoarei căii de atac, într-un potențial drept la dividende cules din profitul care ar fi fost înregistrat de societate.

Astfel, a notat că, în cererea de chemare în judecată, reclamanta a indicat nivelul daunelor pretinse prin raportare la sumele achitate de SC B. SA către cele două societăți și la cota sa de participare la capitalul social. În apel, în urma administrării probei cu expertiză contabilă, care a recalculat impozitul de profit pentru ipoteza în care societatea nu ar fi angajat respectivele cheltuieli și a stabilit astfel profitul net și dividendele cuvenite, apelanta și-a micșorat cătmea obiectului cererii până la suma de 371.462 lei.

Cu toate acestea, instanța de apel a notat că dividendele calculate de expert sunt doar

ipotetice, pornind de la profitul existent în lipsa cheltuielilor înregistrate din cele două contracte. Mai mult decât atât, a subliniat că realizarea de profit nu duce în mod direct și obligatoriu la distribuirea de dividende. Astfel, evocând prevederile art. 19 și 29 din Legea nr. 82/1991, precum și cele ale art. 67 și art. 111 din Legea nr. 31/1990, curtea de apel a reținut că plata dividendelor se realizează numai după aprobarea situațiilor financiare anuale, iar adunarea generală ordinară este cea care aprobă repartizarea profitului și stabilește dividendele ce se plătesc asociaților. De aceea, în baza art. 296 C. proc. civ., a respins apelul ca nefondat.

Recursul. Motivele de nelegalitate invocate

Împotriva acestei decizii, S.I.F. SA a declarat recurs, solicitând modificarea sa în tot, în sensul admiterii cererii și obligării părții SC A. SA la plata sumei de 372.362 lei, reprezentând daune, cu cheltuieli de judecată.

În motivare, recurenta a prezentat pe larg situația de fapt, precum și evoluția litigiului în fazele procesuale anterioare și a arătat că instanța de apel, interpretând greșit actul juridic dedus judecătii, a schimbat natura cererii, a ignorat autoritatea de lucru judecat a sentinței nr. 1021/2010 a Tribunalului Cluj în ceea ce privește fapta ilicită a acționarului majoritar și a analizat greșit natura daunelor prin prisma unor reglementări de ordin fiscal, străine de natura cauzei; au fost invocate, astfel, motivele de recurs prevăzute de art. 304 pct. 7, 8 și 9 C.proc.civ.

În dezvoltarea acestora, a subliniat că art. 210 din Legea nr. 297/2004 reprezintă o particularizare în plan societar a principiului general potrivit căruia exercitarea drepturilor trebuie să respecte legea și interesele legitime ale celorlalți. În speță, recurenta a afirmat că exercitarea de către intimata SC A. SA a dreptului de vot nu a respectat interesul prioritar al societății, acest aspect fiind statuat irevocabil în sentința nr. 1021/2010 a Tribunalului Cluj.

A mai apreciat recurenta că instanța de apel a procedat la o veritabilă rejudicare a sentinței evocate mai sus, căreia astfel i-a negat orice efecte, atât timp cât a reținut că nu acționarul majoritar a încheiat contractele în cauză; recunoscând caracterul real al acestui considerent expus în decizia atacată, recurenta a subliniat că acționarul majoritar este cel care a determinat, prin votul său în A.G.A., încheierea lor, operațiunea în sine a semnării contractelor fiind una subsecventă aprobării acestei măsuri în Adunarea generală. De asemenea, a arătat că deși a încercat declanșarea acțiunii în răspundere a persoanelor care au refuzat punerea în aplicare a hotărârii judecătorești respective, acționarul majoritar a blocat, prin votul său, un atare demers, dar și că acesta a continuat, prin noi decizii, același mecanism de externalizare a fondurilor.

În ceea ce privește prejudiciul, recurenta a arătat că daunele pe care le pretinde reprezintă folosul nerealizat al societății din patrimoniul căreia au fost externalizate fonduri exorbitante, care au afectat obiectul de activitate, iar cuantificarea lor la nivelul dividendelor la care ar fi fost îndreptățită nu face ca dispozițiile legale referitoare la repartizarea profitului - cele ale Legii nr. 82/1991, precum și art. 67 și art. 111 din Legea nr. 31/1990 avute în vedere de instanța de apel - să devină aplicabile. Astfel, a precizat că aceste texte de lege sunt aplicabile în raporturile juridice dintre societate și acționarii săi, pe când, în speță, raportul dedus judecătii este între acționari, cel majoritar fiind chemat să răspundă pentru profitul nerealizat de societate. De aceea, contrar a ceea ce a reținut instanța de prim control judiciar, recurenta a subliniat că prejudiciul suferit este unul cert, fiind cauzat de lipsirea societății de sumele plătite în baza contractelor anulate, iar nu de o pretinsă nerepartizare a profitului.

La data de 20.02.2015, intimata a depus la dosar întâmpinări, prin care au solicitat respingerea recursului ca nefondat.

Analizând actele dosarului, precum și decizia atacată, prin prisma motivelor de nelegalitate invocate, Înalta Curte a reținut următoarele:

Instanțele anterioare au reținut corect situația de fapt, vizând în esență, afilierea intimatei SC A. SA la Grupul SCR, tranzacționarea acțiunilor intimatei pe piața de capital și calitatea recurteii de acționar semnificativ la ambele intimata, dar și împrejurarea că, în calitate de acționar majoritar al SC B. SA, intimata-pârâtă SC A. SA a determinat, prin votul său exclusiv, adoptarea unor hotărâri A.G.A. prin care au fost formalizate raporturi comerciale directe cu alte societăți

membre ale Grupului SCR, în beneficiul celor din urmă, cu referire expresă la contractele de prestări servicii încheiate cu SC D. SA și SC E. SA, aprobate printr-o hotărâre A.G.E.A. din 09.07.2010.

Cu toate acestea, dezlegările date de curtea de apel naturii licite a faptei intimatei-pârâte SC A. SA și caracterului lipsit de certitudine al prejudiciului cauzat recurenței sunt rezultat al unor aprecieri nelegale, date cu încălcarea legii și în baza unor considerente străine de cauză.

Înalta Curte reține că la data de 29.11.2010 Tribunalul Comercial Cluj a pronunțat sentința comercială nr. 1021, rămasă irevocabilă, prin care a anulat în parte, la cererea S.I.F. SA, hotărârea A.G.E.A. SC B. SA, prezentând relevanță anularea punctului 3, referitor la oportunitatea încheierii pentru anul 2010 de către SC B. SA a contractelor de prestări servicii cu SC D. SA și cu SC E. SA.

În considerentele sentinței sale, Tribunalul Comercial Cluj a reținut abuzul de majoritate al SC A. SA în exercitarea dreptului de vot în cadrul A.G.E.A. din data de 09.07.2010, care a fost manifestat în contra intereselor SC B. SA și ale tuturor acționarilor acestei societăți.

După cum subliniază însăși recurenta, această situație concretă constituie temeiul de fapt al acțiunii.

Potrivit art. 210 alin. (1) și (2) din Legea nr. 297/2004, *sunt interzise folosirea în mod abuziv a poziției deținute de acționari sau a calității de administrator ori de angajat al societății prin recurgerea la fapte neloiale sau frauduloase, care au ca obiect sau ca efect lezarea drepturilor privind valorile mobiliare și a altor instrumente financiare deținute, precum și prejudicierea deținătorilor acestora. Deținătorii valorilor mobiliare trebuie să-și exercite drepturile conferite de acestea cu bună credință, cu respectarea drepturilor și a intereselor legitime ale celorlalți deținători și a interesului prioritar al societății comerciale, în caz contrar fiind răspunzători pentru daunele provocate.*

Or, fapta intimatei-pârâte SC A. SA de a determina prin votul său exclusiv, în calitate de acționar majoritar al SC B. SA, adoptarea hotărârii A.G.E.A. din 09.07.2010 prin care s-au formalizat raporturi comerciale directe cu SC D. SA și SC E. SA a fost calificată deja ca fiind una îndreptată împotriva intereselor SC B. SA și ale acționarilor acesteia, în sentința comercială nr. 1021/29.11.2010, rămasă irevocabilă, a Tribunalului Comercial Cluj.

Instanța de prim control judiciar a apreciat că aspectele reținute în considerentele sentinței comerciale nr. 1021/2010 de Tribunalul Comercial Cluj nu conferă faptei intimatei SC A. SA un caracter ilicit, în lipsa altor probe, dar Înalta Curte constată că un asemenea raționament înfrânge puterea de lucru judecat a sentinței anterior menționate.

După cum s-a reținut în repetate rânduri, autoritatea de lucru judecat cunoaște două manifestări: cea de excepție procesuală, potrivit art. 163 C. proc. civ., care corespunde efectului negativ, de natură să oprească a doua judecată - ipoteză care presupune tripla identitate de părți, obiect și cauză la care se referă art. 1201 C. civ. - și cea de prezumție, în sensul art. 1200 pct. 4 C. civ., care corespunde efectului pozitiv și demonstrează modalitatea în care au fost dezlegate anterior anumite aspecte litigioase în raporturile dintre părți, ce se impune în al doilea proces și nu mai poate fi contrazisă, de vreme ce, între părți, prezumția are caracter absolut, în conformitate cu art. 1202 alin. (2) C. civ.

Or, cât timp s-a stabilit deja, printr-o hotărâre judecătorească rămasă irevocabilă, caracterul lezionar al încheierii de către SC B. SA, prin abuzul de majoritate al SC A. SA, a contractelor de prestări servicii cu SC D. SA și cu SC E. SA, aprecierea de către curtea de apel a necesității administrării unor probe suplimentare pentru dovedirea ilicității acestei fapte este nelegală, întrucât înfrânge puterea de lucru judecat a sentinței comerciale nr. 1021/2010 a Tribunalului Comercial Cluj.

Prin urmare, Înalta Curte impune părților concluzia că fapta intimatei-pârâte expusă mai sus are caracter ilicit, în sensul art. 210 din Legea nr. 297/2004, întrucât ea se circumscrie faptei neloiale sau frauduloase la care se referă acest text legal.

În ceea ce privește prejudiciul, este de necontestat că fapta ilicită are aptitudinea de a-l cauza.

Instanța de apel a apreciat, însă, că acesta nu este unul cert, pornind de la faptul că reclamanta a înțeles să îl cuantifice raportându-se la profitul SC B. SA, mai exact la dividendele care nu i s-au repartizat.

Un asemenea considerent este însă străin de cauză și relevă confuzia în care s-au aflat instanțele anterioare, care nu au fost investite cu o cerere de obligare a SC B. SA la plata dividendelor, ci cu o cerere de obligare a acționarului majoritar SC A. SA a unor daune, pe care reclamanta le-a cuantificat la nivelul dividendelor; așadar, litigiul nu se poartă între acționar și societate, ci între acționari ai aceleiași societăți.

De aceea, nu prezintă relevanță textele de lege invocate în decizia atacată, care reglementează într-adevăr plata către acționari a dividendelor numai în baza unei hotărâri A.G.A. de repartizare a profitului.

Stabilind, așadar, caracterul cert al prejudiciului, rămâne necesară administrarea unor probe, în judecata devolutivă, care să determine doar lichiditatea daunelor.

În raport de cele expuse mai sus, Înalta Curte a constatat că sunt fondate motivele de recurs prevăzute de art. 304 pct. 7 și 9 C. proc. civ., motiv pentru care, în aplicarea art. 312 alin. (1), (2) și (3) C. proc. civ., a admis recursul, a casat decizia atacată și a trimis cauza, spre rejudecare, instanței de apel.

B. Excluderea și retragerea asociațiilor

7. Preeminența sancțiunii excluderii unui asociat față de soluția de dizolvare a societății. Condiții și efecte

Legea nr. 31/1990, art. 222 alin. (1) lit. d), art. art. 227 lit. e)

În cazul în care printr-o cerere reconvențională se solicită excluderea din societate a asociatului administrator pentru neînțelegerile grave dintre asociați, iar instanța constată săvârșirea de către acesta a unor fapte ilicite, în legătură cu ideea de culpă, sancțiunea societară care se impune este cea prevăzută de art. 222 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 31/1990, și anume excluderea, iar nu dizolvarea societății, întrucât faptele pentru care această soluție este reglementată dobândesc caracter special în economia cazurilor pentru care o societate nu mai poate funcționa, dată fiind gravitatea acestora, neînțelegerile grave dintre asociați găsindu-și răspunsul, în ce privește funcționarea societății, în dispozițiile art. 227 alin. (1) lit. e) expres prevăzute pentru astfel de situații, care nu pot fi asimilate sau adăugate la cazurile de excludere.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 1351 din 14 mai 2015

Prin sentința nr. 1559/C/2011 pronunțată de Tribunalul Sibiu s-au respins excepțiile lipsei calității procesuale active a reclamantului A. și a lipsei calității procesuale pasive a pârâților B. și C. invocate de către pârâții, reclamanți-reconvenționali; s-a admis excepția inadmisibilității incidente dispozițiilor art. 229 alin. (1), (3) din Legea nr. 31/1990, privind dizolvarea societății comerciale prin decesul unuia din asociați, invocată de către aceeași pârâți și, prin urmare, s-a respins acțiunea așa cum a fost precizată ulterior, formulată de reclamantul A. în contradictoriu cu pârâții B. și C.; s-a admis acțiunea reconvențională formulată și precizată de pârâții, reclamanți-reconvenționali, B. și C. împotriva reclamantului, pârât-reconvențional, A., s-a dispus excluderea asociatului A. din SC D. Sibiu SRL ce a deținut 11 părți sociale, reprezentând 50% din capitalul social al SC D. Sibiu SRL și, totodată, distribuirea către asociații pârâți, reclamanți reconvenționali, B. și C. a 11 părți sociale, reprezentând 50% din capitalul social al SC D. Sibiu SRL către fiecare dintre cei doi pârâți reclamanți reconvenționali, respectiv: 5 părți sociale asociatului B. care va deține un total de 11 părți sociale și 6 părți sociale asociatei C. care va deține o cotă egală de 11 părți sociale.

Pentru a pronunța această soluție prima instanță a reținut, examinând mai întâi excepțiile

indicate, că față de petitul invocat de reclamant în precizarea de acțiune, prin care a solicitat constatarea nulității absolute a Hotărârii Adunării Generale a SC D. Sibiu SRL, pârâții au formulat excepțiile lipsei calității procesuale active a reclamantului A. și respectiv a lipsei calității procesuale pasive a acestora, excepții considerate de către instanță ca neîntemeiate pentru următoarele motive:

Hotărârea adunării generale, ca act juridic, trebuie să îndeplinească condițiile de validitate prevăzute de dreptul comun în materia actelor juridice în genere și condițiile de validitate speciale prevăzute de Legea nr. 31/1990, încălcarea acestora constituind, în ansamblu, temeiul de drept al invocării cauzelor de nulitate.

Conform art. 132 alin. (2) din Legea nr. 31/1990, pentru invocarea nulității relative a hotărârii AGA, acțiunea poate fi formulată de către oricare dintre acționarii care nu au luat parte la adunarea generală sau care au votat contra și au cerut să se insereze aceasta în procesul verbal al ședinței, hotărârea putând fi atacată în justiție în termen de 15 zile de la data publicării în Monitorul Oficial al României, partea a IV-a.

Anterior introducerii prin Legea nr. 161/2003 a alin. (3) din același articol legea nu se referea în mod expres la nulitatea absolută, motiv pentru care au existat unele puncte de vedere conform cărora reclamantul ar fi avut posibilitatea să aleagă între o acțiune în nulitate întemeiată pe dreptul comun și o acțiune în nulitate întemeiată pe prevederile art. 132 din Legea nr. 31/1990.

Ca urmare a modificării legislative, la care s-a făcut referire, prin introducerea alin. (3) la art. 132 din Legea nr. 31/1990 s-a creat posibilitatea invocării motivelor de nulitate absolută, calitatea procesuală putând aparține oricărei persoane care invocă un interes real, actual și legitim în anularea hotărârii.

Rezultă, așadar, că formularea „orice persoană interesată” cuprinsă în art. 132 alin. (3) nu conține nici o limitare în privința sferei terților interesați, drept pentru care excepția privind lipsa calității procesuale active a reclamantului se dovedește a fi neîntemeiată.

În ceea ce privește excepția lipsei calității procesuale pasive a pârâților se va reține că, într-adevăr, alin. (5) din art. 132 prevede ca cererea să fie soluționată în contradictoriu cu societatea, reprezentată prin consiliul de administrație, respectiv prin directorat, iar alin. (6) din același articol stipulează în mod expres că atunci când hotărârea este atacată de toți membrii consiliului de administrație, ai directoratului, societatea va fi reprezentată în justiție de către persoana desemnată de președintele instanței dintre acționarii ei, care va îndeplini mandatul cu care a fost însărcinată.

Tocmai pentru respectarea dispozițiilor legale, instanța a dispus ca SC D. Sibiu SRL să fie reprezentantă prin curator E., ceea ce nu înseamnă, însă, că pârâții, în calitate de acționari ai societății să nu aibă calitatea procesuală pasivă pentru a-și apăra drepturile, conform art. 6 din CEDO, în condițiile în care prin anularea Hotărârii AGA nr. 1 din 2.02.2010 ar fi putut fi în mod direct prejudiciat, prin încălcarea unui drept legitim.

Față de aceste considerente, s-a reținut faptul că nici excepția lipsei calității procesuale pasive a pârâților nu este întemeiată.

Analizând pe fond petitul privind nulitatea absolută a hotărârii adunării generale a SC D. Sibiu SRL din 2.02.2010, a actului constitutiv întocmit în baza acestei hotărâri și a tuturor înregistrărilor efectuate la Oficiul Registrului Comerțului sau la alte autorități după data de 11 decembrie 2009, precum și a tuturor actelor subsecvente întocmite de SC D. Sibiu SRL, instanța a reținut că o hotărâre AGA va putea fi atacată doar atunci când contravine unei dispoziții legale imperative prevăzută în orice act normativ din dreptul român, de natură societară sau extra-societară; contravine unei prevederi legale din legea societăților comerciale și legislației cu incidență în această materie, iar actul constitutiv al societății nu prevede vreo clauză derogatorie și este contrară actului constitutiv, nerespectând anumite clauze statutare, cu condiția ca dispozițiile respective din actul constitutiv să nu fie invalidate pe motiv de încălcare a unei norme legale imperative.

Or, reclamantul nu a înțeles să invoce nici unul din motivele de nulitate absolută care ar putea atrage nulitatea hotărârii adunării generale a SC D. Sibiu SRL din 2.02.2010, motiv pentru

care cererea se dovedește a fi neîntemeiată.

În situația în care reclamantul ar fi înțeles să invoce ca motiv de nulitate absolută a hotărârii AGA incidența dispozițiilor art. 229 alin. (1) și (3) din Legea nr. 31/1990, menționate în petitul 1 din precizarea de acțiune, nici acest argument nu ar fi avut temei legal în condițiile arătate prin considerentele expuse mai sus.

De altfel, nulitatea absolută a hotărârii AGA, formulată în petitul 2 din precizarea de acțiune, urmează a se constata a fi invocată pro cauza, ca urmare a faptului că alin. (3) din art. 132 din Legea nr. 31/1990 prevede că dreptul la acțiune când se invocă motive de nulitate absolută este imprescriptibil, în timp ce, potrivit alin. (2) al aceluiași articol hotărârile adunării generale contrare legii sau actului constitutiv, prin invocarea motivelor de nulitate relativă pot fi atacate în justiție în termen de 15 zile de la data publicării în Monitorul Oficial al României, situație în care reclamantul nu s-ar mai fi încadrat în termenul de prescripție.

În ceea ce privește starea conflictuală existentă între părți, de natură a determina imposibilitatea continuării activității societății SC D. Sibiu SRL, se va reține că aceasta a fost pe deplin dovedită atât prin răspunsurile la interogatoriile administrate, coroborate cu declarațiile martorilor F. și G., precum și plângerile penale formulate de pârâți împotriva reclamantului prin care acesta a fost acuzat că a fraudat societatea și a folosit credite destinate acestuia, cu rea-credință.

Prin raportul de expertiză efectuat în cauză, societatea a efectuat plăți în sumă de 209.524,84 lei fără a avea la bază documente justificative.

Rezultă, așadar, că lipsa unor documente justificative care să ateste legalitatea unor operațiuni înregistrate în contabilitate, generatoare de cheltuieli, atrage după sine responsabilitatea administratorului societății, conform prevederilor art. 6 alin. (1) și (2) din Legea contabilității, nr. 82 din 1991, cu modificările și completările ulterioare.

Având în vedere considerentele expuse mai sus, instanța a constatat că în cauză s-a făcut dovada îndeplinirii condițiilor prevăzute de art. 222 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 31/1990 privind excluderea din societate a administratorului care comite fraude în dauna societății sau se servește de semnătura socială sau de capitalul social în folosul lui sau al altora, prejudiciind în acest fel patrimoniul societății pentru care avea mandat de administrare.

Pentru aceleași considerente s-a dispus și respingerea petitelor din acțiunea principală, reținând, totodată, că dispozițiile art. 227 pct. 1 lit. e) din Legea nr. 31/1990 nu sunt incidente în cauză, aceasta cu atât mai mult cu cât în susținerea acțiunii nu pot să își invoci propria culpă, conform principiului *nemo auditur propriam turpitudinem allegans*.

În condițiile în care instanța a reținut ca îndeplinite prevederile art. 222 lit. d) din Legea nr. 31/1990, conform art. 224 alin. (1) din lege, are obligația de a se pronunța și în ceea ce privește dreptul la beneficii pe care-l are asociatul exclus, până în ziua excluderii sale.

Pe cale de consecință, pârâții au fost obligați la plata către reclamant a beneficiilor reprezentând profitul nerealizat la data de 31.12.2010 în cuantum de 519.367,46 lei.

În baza art. 274 C. proc. civ., constatându-se că reclamantul se află în culpă procesuală, a fost obligat la plata către pârâți a sumei de 16.326,85 lei cu titlu de cheltuieli de judecată.

Împotriva acestei sentințe au declarat apel atât reclamantul A., cât și pârâții reclamânți reconvențional B. și C.

Verificând legalitatea și temeinicia sentinței atacate, instanța de apel a constatat următoarele:

S-a apreciat că în mod întemeiat prima instanță, constatând îndeplinite condițiile textului art. 222 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 31/1990, republicată, în persoana pârâtului reconvențional A. a dispus excluderea acestuia fără a mai da eficiență în general gravelor neînțelegeri dintre asociați care ar fi condus la dizolvarea societății.

Cât privește temeiurile soluției de excludere a asociatului pârât reconvențional reținute de către prima instanță în contextul art. 222 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 31/1990 republicată s-a constatat, în primul rând, că acest text are în vedere doar pe asociații care au și calitatea de

administrator și care, în exercitarea atribuțiilor lor sau în legătură cu acestea, au comis o fraudă în dauna societății sau au folosit capitalul societății sau semnătura socială, în mod abuziv ori neîndreptățit, în folosul lor sau al altora.

Sub acest aspect, este dovedit în cauză că pârâțul-reconvențional A. a deținut în perioada de referință inclusiv calitatea de administrator în cadrul societății SC D. SRL, astfel încât, sub acest aspect, critica acestuia privind necesitatea formulării a două acțiuni în răspundere, în funcție de fiecare dintre calitățile acestuia - de asociat și administrator - a fost respinsă.

Cât privește conținutul faptei sancționate cu excluderea prin textul art. 222 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 31/1990, aceasta implică încălcarea de către asociații administratori, cu vinovăție, a interdicțiilor legale sau statutare care le impun să lucreze în interesul societății, cu respectarea în acest context a drepturilor celorlalți asociați ori administratori și să manifeste diligență, independență și probitate în exercitarea atribuțiilor lor, astfel cum acestea sunt prevăzute, în principal, în textul art. 70-82 din lege.

Din această perspectivă, s-a reținut că îndeplinesc cerințele menționate faptele pârâtului-reconvențional A. : de a fi cedat fără preț către SC H. SRL spațiul de la ferma X, de a fi desfășurat un comerț concurent prin această societate raportat la care obiectul de activitate a fost schimbat doar ulterior demarării prezentului litigiu, în perioada anterioară obiectul de activitate al acesteia fiind identic, astfel cum rezultă din certificatul ORC din 29.04.2010; închirierea de către pârât a unui spațiu către I. SA, societate concurentă în care acționari sunt fiii apelantului-reclamant, foști angajați, precum și foști clienți; un număr de 10 bovine aparținând SC D. SRL au fost exportate și vândute de către Cooperativa Agricolă J., societate în care asociați sunt fii pârâtului reconvențional, astfel cum dovedesc acte ale Gărzii financiare.

Tot astfel, pârâțul reconvențional a făcut o plată nejustificată contabil, potrivit legii, în sumă de 7.650 euro către K., a decontat cheltuieli de protocol de 34.324,03 lei fără a exista documente justificative în acest sens, a retras, de asemenea, suma de 65.590 lei din evidențele societății.

În același context, pârâțul reconvențional nu a făcut dovada contrară lipsurilor din gestiune semnalate în inventarul întocmit de noul administrator al SC D. SRL, numitul L., după la 24.06.2014 în apel.

Toate aceste fapte sunt de natură să pună în umbră chiar eventuale rezultate financiare bune în perioada în care a administrat societatea, dar care nu pot justifica faptele ilicite mai sus reținute.

Așa fiind, față de cele mai sus reținute, este evident că pârâțul reconvențional A. a săvârșit o serie de fapte ilicite, de natură a atrage excluderea sa din cadrul SC D. SRL pe temeiul art. 222 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 31/1990, cum în mod întemeiat a reținut prima instanță, așa încât, sub acest aspect, a fost respins ca nefondat apelul acestuia.

Cât privește drepturile asociatului exclus în conformitate cu prevederile art. 224 alin. (2) din Legea nr. 31/1990 republicată, acestea se datorează în funcție de activul net al societății, și nu în funcție de profitul nerepartizat cum în mod greșit au fost stabilite de către prima instanță. Sub acest aspect, sunt destul de evidente prevederile art. 224 alin. (2) din Legea nr. 31/1990 republicată menționate, care prevăd că asociatul exclus are dreptul la o sumă de bani care să reprezinte contravaloarea părții din patrimoniul societății în conformitate cu cota sa parte din capitalul acesteia, în speță de 50%.

Valoarea activului net ce revine reclamantului raportat la cota sa din capitalul SC D. SRL de 50% o reprezintă suma de 209.559 lei calculată potrivit expertizei și a suplimentului de expertiză efectuate în apel.

Așa fiind, în considerarea celor menționate, Curtea de Apel Alba Iulia, Secția a II-a civilă, prin decizia nr. 455/2014 din 11 noiembrie 2014, a admis apelul declarat de pârâții B., C. și SC D. SRL Sibiu împotriva sentinței nr. 1559/2011/C pronunțată de Tribunalul Sibiu în dosar nr. x/85/2010; a schimbat sentința atacată, în sensul că a stabilit la 209.559 lei suma datorată asociatului exclus A. pe temeiul art. 224 alin. (2) din Legea nr. 31/1990 republicată în sarcina pârâtei SC D. SRL Sibiu, cu raportare la data de referință 28.02.2013 și fără a avea în vedere ferma de la Y; a respins apelul declarat de reclamantul A. împotriva aceleiași sentințe; a obligat pe

intimatul A. să plătească apelanților B. și C. suma de 8.000 lei cheltuieli de judecată.

Împotriva acestei decizii a declarat recurs reclamantul A. prin care a solicitat, în principal, modificarea deciziei atacate și, în consecință, admiterea cererii de dizolvare formulată de către recurent cu obligarea la plata cotei părți care ar reveni acestuia în calitate de asociat din activul net al societății, în principal suma de 339 lei și, în subsidiar, la suma de 330.169 lei și înlăturarea cheltuielilor de judecată stabilite în sarcina recurentului.

În subsidiar, recurentul a solicitat trimiterea cauzei spre rejudecare, în temeiul dispozițiilor art. 312 alin. (3) C. proc. civ., hotărârea nefiind motivată în ceea ce privește chestiunile de drept și fapt invocate de către recurent și nici sub aspectul motivelor care au format convingerea instanței că în speță sunt întemeiate cauzele de natură a justifica excluderea din cadrul societății, precum și necesitatea completării raportului de expertiză.

Cererea de recurs a fost întemeiată în drept pe dispozițiile art. 304 pct. 7 și 9 C. proc. civ.

Sub aspectul motivului de nelegalitate prevăzut de art. 304 pct. 7 C. proc. civ., raportat la art. 261 alin. (5) C. proc. civ., recurentul pune în discuție faptul că instanța de apel nu s-a pronunțat asupra motivelor de dizolvare invocate prin cererea de apel.

Din considerentele hotărârii rezultă că instanța de apel a analizat doar preeminența sancțiunii excluderii unui asociat în detrimentul unei soluții de dizolvare, însă aceasta nu a fost susținută de probe verosimile.

În continuare, recurentul-reclamant a susținut că decizia recurată este lipsită de temei legal, întrucât nu au fost analizate temeinic cererile formulate de părți și probele administrate în cauză.

În susținerea nelegalității, recurentul invocă dispozițiile art. 221 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 31/1990, având în vedere următoarele aspecte : nu au fost dovedite aspectele de fraudă, respectiv de folosire a semnăturii sau a capitalului social în interes propriu de către intimați, de natură a justifica excluderea recurentului din cadrul societății.

În dezvoltarea acestui motiv de nelegalitate se prezintă înțelesul noțiunilor de fraudă în dauna societății, iar aprecierea recurentului este în sensul că, potrivit raportului de expertiză întocmit în cauză, este de competența adunării generale să stabilească vinovăția persoanei în ceea ce privește lipsa unor documente justificative care să ateste legalitatea unor operațiuni înregistrate în contabilitate.

În continuare, recurentul prezintă apărările care nu au fost analizate și nici înlăturate de către instanța de apel, raportat la concluziile raportului de expertiză, și anume, cele legate de cheltuielile de protocol, cheltuieli cu deplasarea, cheltuieli cu despăgubiri, amenzi și penalități, utilaje agricole second-hand și suma reprezentând depășire consum furaje.

A arătat recurentul că potrivit Ordonanței Parchetului de pe lângă Judecătoria Sibiu pronunțată în dosar nr. x/P/2011 s-a dispus scoaterea de sub urmărire penală a reclamantului pentru săvârșirea infracțiunii prevăzută de art. 271 alin. (2) din Legea nr. 31/1990. De asemenea, prin rezoluția pronunțată la data de 25 iunie 2012 în dosarul nr. x/P/2011 s-a dispus neînceperea urmăririi penale pentru infracțiunea prevăzută de art. 9 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 241/2005.

În consecință, nu a fost probată afirmația potrivit căreia recurentul deține calitatea de administrator într-o altă societate cu obiect de activitate identic sau asemănător.

Recurentul prezintă un istoric al fondării societății și punctează aspectul legat de necesitatea dizolvării societății, având în vedere împrejurările care au dus la litigiile dintre părți, motivat de dispariția lui *affectio societatis*.

Recurentul admite faptul că între asociați există grave neînțelegeri, însă apreciază că este necesar să fie îndeplinită și cea de a doua condiție și anume ca aceste neînțelegeri să împiedice funcționarea societății.

Recurentul critică, de asemenea, și soluția instanței de apel în ceea ce privește cota parte ce i-ar reveni din activul net al societății, prin reținerea datei de 28 februarie 2013. Această dată reținută de către instanță este în contradicție cu data de 17 mai 2012, care se impune a fi avută în vedere în condițiile în care orice alte operațiuni desfășurate după această dată sunt imputabile celor doi asociați care au procedat la excluderea nelegală din societate a recurentului.

Din acest punct de vedere, recurentul apreciază incidente dispozițiile art. 304 pct. 7 C. proc. civ.

Recursul este nefondat.

Înalta Curte, examinând decizia atacată în contextul criticilor formulate și având în vedere actele și lucrările dosarului, a constatat că recursul este nefondat pentru considerentele ce urmează:

Cu privire la motivul prevăzut de art. 304 pct. 7 C. proc. civ. criticile formulate de recurent sunt nefondate :

Motivul de nelegalitate reglementat de art. 304 pct. 7 C. proc. civ. are în vedere trei ipostaze care vizează nemotivarea hotărârii și anume „când hotărârea nu cuprinde motivele pe care se sprijină sau ea cuprinde motive contradictorii ori străine de natura pricinii”.

Referirea recurentului la omisiunea instanței de a analiza în mod concret motivele de dizolvare și apărările formulate, raportat la concluziile raportului de expertiză, precum și cu privire la respingerea cererii recurentului de acordare a despăgubirilor de la data de 17 mai 2012, nu poate impune concluzia de nemotivare, iar din examinarea motivelor de apel nu rezultă că instanța de apel nu a analizat aceste aspecte.

Considerentele instanței de apel sunt clare și explicite, ele exprimând rațiunile avute în vedere la adoptarea soluției astfel că nu se poate susține cu temei că motivarea deciziei este inefficientă sau că apărările părților cu privire la motivele de dizolvare nu au fost efectiv analizate de vreme ce instanța a analizat în considerente aceste apărări, argumentându-și opinia cu privire la soluția adoptată.

Cu privire la celelalte susțineri ale recurentului, subsumate motivului prevăzut de art. 304 pct. 7 C. proc. civ., referitoare la situația de fapt relevantă dovedită în cauză și la ignorarea dovezilor administrate și a concluziilor pe care acestea le impuneau, prin conținutul lor concret, argumentele aduse tind la o critică de netemeinicie, pe situația de fapt.

Altfel spus, recurentul, sub pretext de nemotivare, pune în discuție o reapreciere a probelor administrate, pentru a atrage, cu privire la situația de fapt, alte concluzii decât cele statuate la fond și confirmate, în parte, de instanța de apel.

Stabilirea și interpretarea situației de fapt constituie atributul suveran al instanței fondului, cu condiția ca aceasta să își motiveze soluția adoptată, condiție îndeplinită în cauză.

Instanța de apel, menținând în parte sentința fondului, a adoptat o motivare expresă și explicită, așa încât repunerea în discuție a situației de fapt prin reaprecierea probelor, în cadrul acestui motiv de nelegalitate este fără temei legal.

Înalta Curte constată că pot fi analizate din punct de vedere al controlului de legalitate, criticile subsumate motivului de recurs prevăzut de art. 304 pct. 9 C. proc. civ., prin raportare la dispozițiile legale care au fost greșit aplicate și interpretate.

Astfel, motivul prevăzut de art. 304 pct. 9 C. proc. civ., teza a II-a invocată de recurent, vizează aplicarea greșită a legii. Din această perspectivă s-a pus în discuție aplicarea greșită a art. 222 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 31/1990, care a constituit o apărare în sprijinul susținerilor făcute prin cererea reconvențională, prin care s-a solicitat excluderea reclamantului.

În esență, recurentul a invocat în susținerea acestei sancțiuni, a dizolvării societății, lipsa lui *affectio societatis*, ca element psihologic care constituie sufletul și esența contractului de societate.

Este de menționat că *affectio societatis* se fundamentează pe convergența de interese care trebuie să unească toți asociații unei societăți, pe intenția acestora de a colabora, în condiții de egalitate juridică, la îndeplinirea scopului pentru care a fost procurată asocierea.

Cu privire la acest motiv, Înalta Curte va avea în vedere o chestiune de esență, și anume, că obiectul cererii reconvenționale dedus judecății îl constituie excluderea recurentului-reclamant derivând din existența gravelor neînțelegeri între asociați, aspect necontestat de către recurent.

În al doilea rând, cererea de dizolvare a societății a reprezentat o apărare față de cererea reconvențională, iar, sub acest aspect, s-a confirmat corect de către instanțele anterioare faptul că se impune luarea sancțiunii prevăzută de art. 222 lit. d) C. proc. civ., fără a se da eficiență gravelor neînțelegeri dintre asociați care ar fi condus la dizolvarea societății.

Dizolvarea societăților comerciale este definită ca o fază a începerii procesului de încetare a personalității juridice, iar cazurile de dizolvare sunt prevăzute în Legea nr. 31/1990 și actul constitutiv.

Chestiunea de drept dedusă judecății este reprezentată de preeminența sancțiunii excluderii unui asociat în detrimentul unei soluții de dizolvare a societății, în raport de care Înalta Curte constată legalitatea soluției pronunțată de către instanța de apel, care a reținut că faptele pentru care această soluție este reglementată dobândesc caracter special în economia cazurilor pentru care o societate nu mai poate funcționa, dată fiind gravitatea acestora.

Dispoziția legală care a constituit temeiul cererii reconvenționale art. 222 lit. d) din Legea nr. 31/1990 stabilește că „*Poate fi exclus din societatea în nume colectiv, în comandită simplă sau cu răspundere limitată: ...d) asociatul administrator care comite fraudă în dauna societății sau se servește de semnătura socială sau de capitalul social în folosul lui sau al altora*”.

Abordarea dispozițiilor mai sus redate, în privința aplicării lor, vizează aspectul legat de excluderea asociatului care are calitatea de administrator vinovat de fraudă în dauna societății sau care folosește capitalul social sau semnătura socială, în mod abuziv sau neîndreptățit, în folosul său sau al altora.

Revenind la susținerile recurentului, care a pornit de la existența neînțelegerilor grave între asociați, care în opinia sa constituie un principal motiv de dizolvare, Înalta Curte constată că dispozițiile art. 227 lit. e) din Legea nr. 31/1990 pun în valoare caracterul judiciar al sancțiunii care vizează dizolvarea, care conduce la încetarea activității acesteia.

Deci, prin cererea reconvențională, pârâții au pus problema caracterului clauzelor de excludere în încercarea de a proteja societatea prin excluderea reclamantului.

Fiind în discuție o sancțiune societară, analiza aplicării acesteia a fost efectuată de către instanța de apel raportat la ideea de culpă, în condițiile în care s-a susținut încălcarea gravă a obligațiilor societare. Concluzia se desprinde din îndatoririle asumate la constituirea societății, care se sprijină pe contractul de societate, consimțământul pentru încheierea acestui pact societar bazându-se pe un element esențial care este *affectio societatis*.

Or, lipsa acestui element, în speță, s-a tradus prin cedarea fără preț către SC H. SRL a spațiului de la ferma X, desfășurarea unui comerț concurent prin această societate raportat la obiectul identic de activitate, închirierea unui spațiu către I. SA, societate concurentă în care acționari sunt fiii reclamantului, efectuarea unei plăți nejustificate contabil către K., decontarea unor cheltuieli de protocol de 34.324,03 lei fără a exista documente justificative în acest sens, retragerea sumei de 65.590 lei din evidențele societății, neefectuarea dovezii contrare privind lipsa din gestiune semnalată de inventarul întocmit de noul administrator.

În consecință, constatându-se săvârșirea unor fapte ilicite, în legătură cu ideea de culpă, sancțiunea societară care se impune este cea prevăzută de art. 222 din Legea nr. 31/1990 și anume excluderea, și nu dizolvarea. Neînțelegerile grave dintre asociați își găsesc răspunsul, în ce privește funcționarea societății, în dispozițiile art. 227 alin. (1) lit. e) expres prevăzute pentru astfel de situații, care nu pot fi asimilate sau adăugate la cazurile de excludere.

Prin urmare, se constată că nu sunt motive de nelegalitate care să ducă la modificarea soluției pronunțată de către Curtea de apel din acest punct de vedere.

Cât privește critica recurentului privind drepturile asociatului exclus, prin raportare la data de referință de 28 februarie 2013, potrivit voinței părților și excluderea fermei de la Zăbrani, se constată că aceasta este nefondată.

Deși recurentul invocă nemotivarea în sensul neprezentării de către instanța de apel a argumentelor pentru care cererea reclamantului de acordare a despăgubirilor a fost respinsă, Înalta Curte constată că prin decizia recurată a fost analizat acest capăt al cererii.

Astfel, instanța de apel s-a raportat în mod corect cu ocazia stabilirii despăgubirilor la data de 28 februarie 2013, potrivit înțelegerii părților exprimată prin înscrisul încheiat la data de 13 martie 2013, astfel cum prevăd dispozițiile art. 224 alin. (1) din Legea nr. 31/1990.

Data propusă de către recurent, respectiv data pierderii calității de administrator, în raport de

care trebuia stabilită cota parte din activul net nu poate fi reținută, fiind contrară dispozițiilor legale evocate, care reglementează stabilirea drepturilor asociatului exclus.

În ceea ce privește neinclusiunea în calculul activului net a fermei de la Y, se constată că pentru a dispune astfel instanța a analizat proba cu expertiză administrată în cauză și suplimentul la expertiză, aspect care excede controlului judiciar în această etapă procesuală, prin care instanța poate efectua numai un control de legalitate al deciziei atacate.

Pentru toate aceste considerente, potrivit art. 312 alin. (1) C. proc. civ., recursul reclamantului a fost respins ca nefondat.

II. Procedura insolvenței

8. Procedura insolvenței. Incidența dispozițiilor art. 36 din Legea nr. 85/2006. Condiții și efecte

Legea nr. 85/2006, art. 36
C. civ. din 1864, art. 1352

În cazul în care prin acțiunea introductivă de instanță s-a solicitat, pe de o parte, anularea în parte a unui contract de cesiune de creanță, iar, pe de altă parte, obligarea părții pârâte, societate aflată în insolvență, la plata unor sume de bani, este legală soluția instanței de suspendare, în temeiul dispozițiilor art. 36 din Legea nr. 85/2006, doar a petitului în pretenții referitor la pârâta aflată în insolvență, întrucât această suspendare nu poate opera decât pentru cererea prin care se urmărește realizarea unei creanțe asupra debitoarei aflată în insolvență, petitul privind anularea în parte a contractului de cesiune neputând să ducă în mod direct la realizarea creanței.

Astfel, întrucât suspendarea judecării nu privea întreaga acțiune formulată față de pârâta aflată în insolvență este firească mențiunea din dispozitivul hotărârii pronunțată de prima instanță de respingere parțială a acțiunii față de această pârâtă, lipsa unei mențiuni exprese cu privire la capătul de cerere care este respins neatrăgând anularea hotărârii.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 524 din 17 februarie 2015

Notă : Legea nr. 85/2006 privind procedura insolvenței a fost abrogată de Legea nr. 85/2014 la data de 28 iunie 2014.

Prin sentința civilă nr. 1247 din 29 martie 2013 pronunțată de Tribunalul Harghita în dosar nr. x/96/2012 s-a respins excepția lipsei calității procesuale active a reclamantei A. SRL și excepția lipsei de interes a reclamantei SC B. SRL invocate de pârâta SC C. SA; s-a respins acțiunea formulată de reclamantele SC A. SRL și SC B. SRL, în contradictoriu cu pârâtele SC C. SA și SC D. SA, prin administrator judiciar RVA E. SPRL; a obligat în solidar reclamantele să plătească pârâtei SC C. SA suma de 16.670,63 lei cu titlu de cheltuieli de judecată.

Pentru a pronunța această hotărâre, instanța de fond a procedat la analiza excepției lipsei calității procesuale active a reclamantei SC A. SRL și excepției lipsei de interes a reclamantei SC B. SRL, apreciind că acestea sunt neîntemeiate.

În ceea ce privește fondul cauzei, Tribunalul a reținut, în esență, că la data de 13 octombrie 2009 între pârâta SC C. SA și reclamanta SC B. SRL s-a încheiat un contract de cesiune de creanță potrivit căruia SC C. SA în calitate de cedent a transmis către SC B. SRL (cesionar) dreptul de creanță în valoare de 2.594.561,40 RON, deținut împotriva SC D. SA (în calitate de debitor cedat din contract) pentru suma de 2.594.561,40 RON, ce reprezintă prețul cesiunii. Ulterior, la data de 21.04.2011 s-a încheiat Contractul de cesiune de creanță între SC B. SRL, în calitate de Cedent, SC D. SA, în calitate de debitor cedat și SC A. SRL, în calitate de Cesionar, ocazie cu care reclamanta

SC A. SRL a constatat că debitorul cedat SC D. SA refuză să achite suma de 851.820,85 lei care reprezintă contravaloarea celor 4 facturi menționate mai sus, pe motiv că a comunicat către cedent refuzul acestor facturi înainte de a fi notificat despre cesiunea de creanță.

Tribunalul a dispus prin încheierea din 18 martie 2013, în baza art. 36 din Legea nr. 85/2006, suspendarea cauzei față de pârâta SC D. SA, având în vedere că aceasta se află în procedura insolvenței, prin încheierea nr. 70/22.01.2013 a Tribunalului Harghita fiind deschisă procedura generală a insolvenței.

În ceea ce privește acțiunea reclamantelor față de pârâta SC C.. SA, a subliniat că susținerile reclamantelor potrivit cărora pârâta nu și-a respectat toate obligațiile din contractul de cesiune de creanță încheiat la data de 13 octombrie 2013, contract a cărui anulare în parte se solicită, nu sunt fondate.

Având în vedere că creanța nu a fost achitată de debitorul cedat, iar acesta a aflat de existența contractului de cesiune anterior efectuării plății, momentul notificării cesiunii este lipsit de relevanță, iar potrivit art. 1393 și art. 1359 C. civ. sancțiunea prevăzută de lege în caz de neîndeplinire a obligației de notificare a debitorului cedat este inopozabilitatea cesiunii față de debitorul cedat și liberarea debitorului în caz de plată a creanței către cedent mai înainte de notificarea cesiunii, ceea ce nu este cazul în speță.

Susținerile reclamantelor potrivit cărora pârâta nu și-a îndeplinit obligațiile asumate prin prevederile art. 3.1 lit. c din contractul de cesiune prin care a declarat că nu există nicio cauză de diminuare și/sau stingere a creanțelor predate, nu sunt fondate. Din probatoriul administrat în cauză nu rezultă că pârâta a avut cunoștință la data de 13 octombrie 2009, data încheierii contractului de cesiune, de refuzul de plată a celor 4 facturi de către debitorul cedat, acesta nefăcând dovada că a comunicat pârâtei refuzul de plată sau contestarea vreuneia dintre facturile emise.

Ca o consecință, tribunalul a respins acțiunea.

Împotriva acestei hotărâri au formulat recurs reclamantele Societatea A. SRL și Societatea B. SRL, solicitând admiterea acestuia, modificarea sentinței atacate în sensul admiterii acțiunii; cu cheltuieli de judecată. În drept au invocat prevederile art. 304 pct. 7 și 9 C. proc.civ.

Recursul a fost recalificat de Curtea de apel, la termenul de judecată din 01.19.2013, ca fiind apel.

Analizând cu prioritate excepția lipsei de interes a apelantei SC A. SRL în promovarea căii de atac, Curtea de apel a apreciat că aceasta este nefondată.

Analizând legalitatea și temeinicia hotărârii atacate s-a reținut că instanța de fond a fost sesizată cu o cerere de anulare în parte a contractului de cesiune încheiat la data de 13 decembrie 2009 între pârâta Societatea C. SRL, în calitate de cedent, și reclamanta Societatea B. SRL, în calitate de cesionar, precum și de obligare a pârâtelor la plata în favoarea reclamantei SC A. SRL a sumei de 851.820,85 lei reprezentând contravaloarea a patru facturi.

Raportat la petitele cu care a fost investită instanța de fond, Curtea a apreciat că doar cel ceal doilea petit al acțiunii (respectiv cel de obligare a pârâtei Societatea D. SA la plata contravalorii facturilor) este unul care să justifice aplicarea art. 36 din Legea nr. 85/2006 și care prevede că „de la data deschiderii procedurii se suspendă de drept toate acțiunile judiciare sau extrajudiciare pentru realizarea creanțelor asupra debitorului sau bunurilor sale”. În schimb, petitul de anulare în parte a contractului de cesiune încheiat la data de 13 decembrie 2009 între pârâta Societatea C. SRL, în calitate de cedent, și reclamanta Societatea B. SRL, în calitate de cesionar, nu este unul prin care să se ajungă - în caz de admitere - la realizarea, în mod direct și nemijlocit, a unei creanțe.

Chiar dacă considerentele încheierii de ședință din data de 18 martie 2013 prin care s-a dispus suspendarea cauzei față de pârâta amintită nu sunt lămuritoare sub acest aspect (acela al petitelor cu privire la care operează suspendarea de drept), Curtea a reținut că doar cu privire la acest petit - acela de obligare a pârâtei la plata sumei de 851.820,85 lei - se putea dispune suspendarea.

În schimb, cu privire la petitul de anulare în parte a contractului de cesiune instanța de fond în mod corect s-a pronunțat prin sentința atacată și în contradictoriu cu pârâta Societatea D. SA.

Faptul că în considerentele sentinței atacate s-a analizat acțiunea formulată doar în contradictoriu cu pârâta Societatea C. SA nu este de natură a conduce la reformarea sentinței atacate. Aceasta deoarece este evident că aceleași considerente reținute de Tribunal sunt valabile și cu privire la soluția de respingere a petiției de anulare a contractului de cesiune formulat în contradictoriu cu pârâta Societatea D. SA.

Relativ la fondul cauzei, Curtea a reținut că apelantele au arătat că cedentul C. SA trebuie să facă dovada faptului că la data încheierii Contractului de cesiune avea certitudinea că creanța există și este legală, respectiv că nu avea cunoștință despre refuzul de plată a debitorului cedat, opinând că numai în această din urmă situație cedentul ar fi exonerat de obligația de garanție prevăzută de art. 1392 C. civ. Așadar, din motivarea în fapt a apelului se desprinde concluzia că acestea au înțeles să invoce în apel doar nerespectarea prevederilor art. 3.1.b și 3.1.c din contractul de cesiune.

Această critică nu a fost primită.

S-a observat că intimata-pârâta Societatea D. SA, în calitate de debitor cedat, a refuzat plata celor 4 facturi prin adresa nr. 2216 din data de 13 octombrie 2009, iar mai apoi prin adresa nr. 2245 din 15 octombrie 2009, astfel cum rezultă din înscrisurile de la filele 18-19 dosar fond.

Curtea a reținut că în cauză nu s-a făcut dovada că acest refuz de plată a fost comunicat (notificat) cedentului - pârâta Societatea C. SRL - anterior momentului încheierii contractului de cesiune.

S-a subliniat și faptul că art. 1392 C. civ. (1864) reglementează, în sarcina cedentului, obligația de garanție.

Așadar, eventuala nerespectare a obligațiilor contractuale invocate de apelantele prin declarația de apel, respectiv cele cuprinse în art. 3.1 (și care, de fapt, sunt obligații legale prevăzute de art. 1392 C. civ.) nu reprezintă o cauză de nulitate a contractului de cesiune.

Ca atare, analiza criticilor apelantelor s-a făcut de către Curte prin raportare strict la limitele cu care a fost investită instanța de fond, respectiv cu o acțiune privind constatarea nulității parțiale a contractului de cesiune și obligarea pârâtelor la plata contravalorii celor patru facturi, tocmai în considerarea principiului disponibilității părților care guvernează procesul civil.

Ca o consecință, susținerea apelantelor în sensul că instanța de fond a reținut în mod greșit că trebuia dovedită existența fizică a celor 4 facturi nu are relevanță în cauză.

Pentru aceste motive, Curtea a apreciat că apelul este nefondat și l-a respins.

Împotriva deciziei civile nr. 77/A/11.03.2014 pronunțată de Curtea de Apel Târgu-Mureș, Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal, în termen legal, au declarat recurs recurențele A. SRL și B. SRL, în baza art. 304 pct. 7 și 9 C. proc. civ., solicitând admiterea recursului, clarificarea soluției cu privire la suspendarea judecării în temeiul art. 36 din Legea nr. 85/2006 și admiterea acțiunii.

În motivarea recursului, după prezentarea unei sinteze a cauzei dedusă judecării, recurenta a formulat critici ale deciziei referitoare la modul de soluționare a motivului de apel care vizează soluția prin care instanța de fond a respins, fără motivare, acțiunea în contradictoriu cu pârâta Societatea D. SA, în contextul în care, prin încheierea din 18.03.2013, s-a dispus de către tribunal suspendarea judecării cauzei față de această pârâtă.

Astfel, s-a învederat de către recurente că instanța de apel a conchis că suspendarea cauzei se putea dispune numai cu privire la obligarea pârâtei la plata sumei de 851.820,85 lei, deși nu a fost sesizată cu analiza legalității încheierii de suspendare și în condițiile în care chiar Curtea de apel a reținut că încheierea de suspendare nu este lămuritoare sub aspectul petițiilor pentru care operează suspendarea de drept.

Recurențele apreciază că suspendarea privește întreaga acțiune pornită împotriva pârâtei D. SA, întrucât cele două petite sunt strâns legate între ele.

În consecință, decizia pronunțată în apel este nelegală atât sub aspectul soluției pronunțată față de pârâta D. SA, fiind incident motivul de recurs prevăzut de art. 304 pct. 9 C. proc. civ., cât și sub aspectul unei motivări contradictorii a instanței de apel, fiind incident motivul de recurs prevăzut de art. 304 pct. 7 C. proc. civ.

S-a mai arătat că de clarificarea soluției de suspendare depinde transformarea creanței incerte în creanță certă în dosarul de insolvență în situația în care soluția de respingere a acțiunii față de C. SA rămâne irevocabilă.

Cu privire la fondul cauzei, recurențele au reiterat susținerile referitoare la încălcarea dispozițiilor art. 1352 C. civ. în sensul în care exonerarea de obligația de garanție opera numai dacă cedentul C. făcea dovada că, la data încheierii contractului de cesiune, 13.10.2009, avea certitudinea că creanța există și este legală, respectiv că nu avea cunoștință despre refuzul de plată al debitorului cedat.

Recurențele au învederat și că instanța de apel a reținut în mod greșit că în apel s-a invocat numai nerespectarea prevederilor art. 3.1 litera b și 3.1 litera c, în realitate fiind invocate toate motivele de nerespectare a contractului, în special nerespectarea art. 3.2 și a interpretat greșit probele administrate, respectiv corespondența purtată de părți.

În aceste condiții, recurențele au apreciat că intimata-pârâtă C. nu și-a respectat obligațiile contractuale, dând dovadă de rea-credință prin cedarea unei creanțe despre care știa că este contestată de către debitorul cedat, fiind incident motivul de recurs prevăzut de art. 304 pct. 9 C. proc. civ.

Prin întâmpinare, intimata SC C. SA a solicitat respingerea recursului ca nefondat.

Analizând legalitatea deciziei prin raportare la motivele de recurs invocate, instanța supremă a constatat că atât motivul de recurs întemeiat pe dispozițiile art. 304 pct. 7, cât și cel întemeiat pe prevederile art. 304 pct. 9 C. proc. civ. de la 1865 sunt nefondate.

O primă observație vizează critica recurenței în ceea ce privește împrejurarea că decizia recurată cuprinde motive contradictorii, cu referire la considerentele privind suspendarea judecării, de către instanța de fond, față de pârâta SC D. SA, aflată în procedura insolvenței.

Instanța de recurs a constatat că instanța de apel a analizat critica formulată de recurentă și a stabilit că, deși încheierea de ședință din data de 18.03.2013 nu precizează, în mod expres, suspendarea prevăzută de art. 36 din Legea nr. 85/2006 nu poate opera decât pentru petitul prin care s-a solicitat obligarea pârâtei SC D. SA la plata unei sume de bani, respectiv cererea prin care se urmărește realizarea unei creanțe asupra debitoarei aflată în insolvență, întrucât petitul privind anularea în parte a contractului de cesiune nu putea să ducă în mod direct la realizarea creanței.

Prin urmare, motivarea instanței de apel nu este contradictorie. Chiar dacă această instanță nu a fost investită cu analiza legalității încheierii de suspendare, precizările din considerente nu urmăresc altceva decât să lămurească dacă suspendarea a vizat sau nu întreaga acțiune față de soluția instanței de fond, reflectată în dispozitivul hotărârii, de a respinge acțiunea față de ambele pârâte.

Nici motivele de recurs întemeiate pe dispozițiile art. 304 pct. 9 C. proc. civ. de la 1865 nu pot fi primite.

Așa cum s-a arătat mai sus, întrucât suspendarea judecării nu privea întreaga acțiune formulată față de pârâta SC D. SA, este firească mențiunea din dispozitivul hotărârii pronunțată de tribunal de respingere (parțială) a acțiunii față de această pârâtă, iar lipsa unei mențiuni exprese cu privire la capătul de cerere care este respins nu atrage anularea hotărârii.

Critica referitoare la încălcarea dispozițiilor art. 1352 C. civ. privind obligația de garanție nu reprezintă o veritabilă critică de nelegalitate a deciziei, ci recurențele se prevalează de netemeinicia hotărârii recurate, urmărind reaprecierea probelor administrate în cauză, ceea ce ar atrage schimbarea situației de fapt. Acest motiv de recurs, reglementat de art. 304 pct. 11 C. proc. civ. de la 1865, este inadmisibil, fiind abrogat odată cu intrarea în vigoare a O.U.G. nr. 138/2000.

De asemenea, susținerile recurențelor referitoare la faptul că intimata-pârâtă C. nu și-a respectat obligațiile contractuale, dând dovadă de rea-credință prin cedarea unei creanțe despre care știa că este contestată de către debitorul cedat, urmăresc reevaluarea materialului probator și nu se subsumează niciunui motiv de nelegalitate a hotărârii.

În ceea ce privește împrejurarea că instanța de apel nu a reținut și critica referitoare la încălcarea prevederilor art. 3.2 din contract, se constată că apelantele nu au formulat critici

punctuale referitoare la prevederile contractuale încălcate, iar instanța de apel a interpretat motivarea în fapt a apelului, desprinzând, în mod corect, concluzia că acestea au înțeles să invoce în apel doar nerespectarea prevederilor art. 3.1.b și 3.1.c din contractul de cesiune.

Față de considerentele expuse pe larg mai sus, în baza art. 312 alin. (1) C. proc. civ. de la 1865, recursul a fost respins ca nefondat.

9. Suspendarea judecării cauzei în temeiul dispozițiilor art. 36 din Legea nr. 85/2006. Condiții și efecte

Legea nr. 85/2006, art. 36
NCPC, art. 488 alin. (1) pct. 5

În cazul în care reclamantul nu a investit instanța cu o acțiune în realizarea unei creanțe asupra unei societăți față de care s-a dispus deschiderea procedurii generale a insolvenței, pretențiile acestuia privind doar constatarea desfășurării unor raporturi de muncă, este greșită soluția instanței de suspendare a judecării cauzei în temeiul dispozițiilor art. 36 din Legea nr. 85/2006, motivat de faptul că s-a dispus deschiderea procedurii insolvenței împotriva altei societăți decât cea asupra căreia se urmărea realizarea unor creanțe, încheierea astfel pronunțată fiind dată cu aplicarea greșită a acestor dispoziții legale.

Secția a II-a civilă, Decizia nr.1562 din 5 iunie 2015

Notă : Legea nr. 85/2006 privind procedura insolvenței a fost abrogată de Legea nr. 85/2014 la data de 28 iunie 2014.

Recursul are ca obiect încheierea din 15.04.2014, prin care Curtea de Apel Timișoara, Secția de litigii de muncă și asigurări sociale, în baza art. 36 din Legea nr. 85/2006, a suspendat judecarea apelului declarat de reclamantul A. împotriva sentinței civile nr. 2832/12.12.2013, pronunțată de Tribunalul Timiș, Secția I civilă în contradictoriu cu pârâtele SC B. SA și SC C. SRL.

În motivarea căii de atac, recurenta a susținut că încheierea atacată a fost dată cu aplicarea greșită a normelor de drept material; a fost invocat, astfel, motivul de casare prevăzut de art. 488 alin. (1) pct. 8 C. proc. civ.

În concret, a arătat că încheierea atacată a fost pronunțată cu aplicarea greșită a prevederilor art. 36 din Legea nr. 85/2006 conform cărora „de la data deschiderii procedurii se suspendă de drept toate acțiunile judiciare, extrajudiciare sau măsurile de executare silită pentru realizarea creanțelor asupra debitorului sau bunurilor sale”; or, în speță, instanța nu a fost investită cu o acțiune în realizarea unei creanțe asupra intimitei SC B. SA (societate față de care s-a dispus deschiderea procedurii generale a insolvenței), ci cu una în constatare.

Astfel, recurenta a arătat că pretențiile față de SC B. SA se rezumă la constatarea desfășurării unor raporturi de muncă, nevizând realizarea unor creanțe asupra acesteia, singurele drepturi de creanță invocate de reclamant privind exclusiv pe pârâta SC C. SRL, societate față de care nu a fost deschisă procedura insolvenței.

În acest context, recurenta a apreciat că nu opera suspendarea judecării procesului în temeiul art. 36 din Legea nr. 85/2006, curtea de apel pronunțând încheierea atacată cu aplicarea greșită a textului de lege mai sus menționat.

Înalta Curte, în temeiul art. 493 alin. (2) C. proc. civ., a procedat la întocmirea raportului asupra admisibilității în principiu a recursului.

Apreciind că cererea de recurs îndeplinește atât condițiile de formă intrinseci, cât și cele extrinseci statuate de art. 486 alin. (1) și (2) C. proc. civ., iar criticile formulate se circumscriu

motivului de casare invocat, respectiv art. 488 alin. (1) pct. 8 din același Cod, magistratul-asistent raportor a apreciat că recursul este admisibil în principiu.

La 13.02.2015, recurenta-pârâtă și intimata-pârâtă au depus puncte de vedere la raport, arătând că sunt de acord cu argumentele prezentate de raportor.

Prin încheierea din 24.04.2015, Înalta Curte a admis în principiu recursul și a fixat termen pentru soluționarea pe fond a acestuia la 05.06.2015.

Astăzi, în ședință publică, în aplicarea art. 489 C. proc. civ., Înalta Curte, constatând că norma legală a cărei aplicare greșită se invocă este una de procedură, iar nu de drept material, a reîncadrat motivul de casare invocat de recurentă în cel prevăzut de art. 488 alin. (1) pct. 5 C. proc. civ.

Astfel, analizând recursul prin prisma motivului de casare prevăzut de art. 488 alin. (1) pct. 5 C. proc. civ., Înalta Curte a reținut următoarele:

Potrivit prevederilor art. 488 alin. (1) pct. 5 C. proc. civ., casarea unei hotărâri se poate cere când, prin hotărârea dată, instanța a încălcat regulile de procedură a căror nerespectare atrage sancțiunea nulității.

Având în vedere că textul de lege nu face distincție între nulitatea absolută și cea relativă, nulitatea condiționată și cea necondiționată de existența unei vătămări, orice pretinsă încălcare a unei reguli de procedură, indiferent de regimul său juridic, va fi analizată din perspectiva art. 488 alin. (1) pct. 5 C. proc. civ.

În concret, recurenta a arătat că încheierea atacată a fost pronunțată cu aplicarea greșită a prevederilor art. 36 din Legea nr. 85/2006.

Astfel, potrivit art. 36 din Legea nr. 85/2006, „de la data deschiderii procedurii se suspendă de drept toate acțiunile judiciare, extrajudiciare sau măsurile de executare silită pentru realizarea creanțelor asupra debitorului sau bunurilor sale.”

Înalta Curte constată însă că, în speță, instanța nu a fost investită cu o acțiune în realizarea unei creanțe asupra intimatei SC B. SA, societate față de care s-a dispus deschiderea procedurii generale a insolvenței.

Aceasta întrucât, prin cererea de chemare în judecată, așa cum a fost precizată, intimatul-reclamant a solicitat să se constate că a desfășurat raporturi de muncă cu SC B. SA, anularea, iar, în subsidiar, rezilierea contractului de formare profesională „type rating” nr. 251/29.04.2011 încheiat cu SC C. SRL și obligarea acestei din urmă societăți la restituirea sumei de 26.700 euro.

Prin urmare, în mod greșit a procedat curtea de apel la suspendarea judecării cauzei, în condițiile în care pretențiile reclamantului față de SC B. SA se rezumă la constatarea desfășurării unor raporturi de muncă, nevizând realizarea unor creanțe asupra acesteia, singurele drepturi de creanță invocate privind exclusiv pe SC C. SRL, societate față de care nu a fost deschisă procedura generală a insolvenței.

Astfel, Înalta Curte a apreciat ca fiind întemeiate criticile recurente vizând greșita aplicare a art. 36 din Legea nr. 85/2006.

În altă ordine de idei, se impune subliniat că suspendarea judecării în baza art. 36 din Legea nr. 85/2006, motivat de faptul că împotriva SC B. SA s-a dispus deschiderea procedurii generale a insolvenței, relevă faptul că instanța nu a procedat la coroborarea situației de fapt cu probele administrate în cauză și cu regulile de drept procesual, de o manieră care să conducă în mod logic la soluția pronunțată.

Or, obligația de motivare, statuată la art. 425 alin. (1) lit. b) C. proc. civ., impune o apreciere întotdeauna atașată de natura cauzei, de circumstanțele acesteia, stilul judiciar și tipologia actului de justiție; motivarea unei hotărâri trebuie, deci, înțeleasă ca un silogism logic, de natură a explica inteligibil hotărârea luată.

În speță, însă, analiza încheierii atacate conduce spre concluzia că aceasta cuprinde motive străine de natura pricinii, instanța dispunând suspendarea judecării cauzei motivat de faptul că s-a dispus deschiderea procedurii generale a insolvenței împotriva altei societăți decât cea asupra căreia se urmărea realizarea unor creanțe.

De aceea, instanța supremă a apreciat că încheierea atacată a fost pronunțată cu încălcarea regulilor de procedură, fiind astfel incident motivul de recurs prevăzut de art. 488 alin. (1) pct. 5 C. proc. civ.

Așa fiind, Înalta Curte, în temeiul art. 497 C. proc. civ., a admis recursul declarat de recurenta-pârâtă SC B. SA, prin administrator judiciar D. SPRL, a casat încheierea atacată și a trimis cauza aceleiași instanțe, pentru continuarea judecării.

10. Procedura insolvenței. Încălcarea dispozițiilor art. 48 din Legea nr. 85/2006. Acțiune în răspundere civilă delictuală formulată de bancă. Condiții și efecte

Legea nr. 85/2006, art. 18 alin. (2), art. 48

Din economia dispozițiilor art. 48 din Legea nr. 85/2006 rezultă că prin sentința sau, după caz, încheierea având drept efect ridicarea dreptului de administrare, judecătorul-sindic va da dispoziții tuturor băncilor la care debitorul are disponibil în conturi să nu dispună de acestea fără un ordin al administratorului judiciar/lichidatorului, încălcarea dispozițiilor judecătorului-sindic, menționate la alin. (1), atrăgând răspunderea băncilor pentru prejudiciul creat, precum și o amendă judiciară de la 4.000 lei (RON) la 10.000 lei (RON).

În cazul în care băncii reclamante i s-au adus la cunoștință măsurile dispuse prin hotărârea de deschidere a procedurii insolvenței împotriva societății debitoare, anterior ordinelor de plată prin care administratorul special a ordonat plăți din conturile societății, cu depășirea de către acesta a limitelor prevăzute de art. 18 din Legea nr. 85/2006, banca nu se poate absolve de culpa încălcării legii prin invocarea faptei terțului.

Astfel, caracterul ilicit al faptei administratorului special este înlăturat, întrucât „victima” prejudiciului și-a asumat riscul unei activități săvârșite de altcineva și care ar putea-o prejudicia, acest „consimțământ” al băncii fiind anterior săvârșirii faptei astfel că, în măsura în care „victima prejudiciului” a fost de acord, înainte de producerea faptei, ca autorul acestei fapte să acționeze într-un anumit mod, deși exista posibilitatea cauzării unei pagube, caracterul ilicit al faptei este înlăturat și, odată cu el, este înlăturată și răspunderea.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 899 din 24 martie 2015

Notă : Legea nr. 85/2006 privind procedura insolvenței a fost abrogată de Legea nr. 85/2014 la data de 28 iunie 2014.

Prin cererea înregistrată pe rolul Tribunalului București, Secția a VI-a civilă, la data de 28 martie 2012, reclamanta A. SCPA Italia Montebelluna - Sucursala București (fostă Banca B. S.p.A. Volpago del Montello - Sucursala București) a solicitat în contradictoriu cu pârâtul C. obligarea acestuia la plata sumei de 582.617,69 lei reprezentând contravaloarea prejudiciului cauzat reclamantei prin efectuarea de către pârât, în calitate de administrator special al SC D. SRL, a unor transferuri de fonduri neaprobat de către administratorul judiciar.

Prin sentința civilă nr. 6239 din 23 octombrie 2013 a Tribunalului București, Secția a VI-a civilă, s-a respins excepția prescripției dreptului material la acțiune și s-a admis acțiunea așa cum a fost formulată, dispunându-se obligarea pârâtului la plata sumei de 582.617,69 lei, cu dobânda legală aferentă, calculată de la data pronunțării sentinței până la data achitării efective, precum și la plata cheltuielilor de judecată în cuantum de 23.813,75 lei.

Pentru a pronunța această soluție, prima instanță a reținut îndeplinirea condițiilor răspunderii civile delictuale, prin aceea că pârâtul, în calitate de administrator special al SC D. SRL în insolvență a efectuat plăți neaprobat de administratorul judiciar, prin intermediul reclamantei.

Ulterior, reclamanta a fost obligată prin hotărâre judecătorească să achite aceste sume în contul debitoarei, încercând recuperarea acestora prin promovarea prezentei acțiuni.

S-a reținut că ordonarea de către pârât a acestor plăți încalcă prevederile art. 18 alin. (2) din Legea nr. 85/2006, convertindu-se într-o faptă ilicită ce a avut drept rezultat direct scoaterea sumelor din patrimoniul societății în insolvență.

În ceea ce privește prescripția s-a reținut că, potrivit art. 8 din Decretul nr. 167/1958, primul transfer a avut loc la data de 27 martie 2009, astfel că termenul de prescripție extinctivă de trei ani se împlinește la data de 27 martie 2012, deoarece, potrivit art. 101 alin. (3) C. proc. civ., termenele statornicite pe ani se sfârșesc în ziua anului corespunzătoare zilei de plecare. Cum acțiunea reclamantei a fost expediată prin poștă la data de 27 martie 2012, reiese că a fost formulată în termenul general de prescripție prevăzut de art. 3 alin. (1) din Decretul nr. 167/1958.

În baza art. 274 C. proc. civ. pârâtul a fost obligat la plata cheltuielilor de judecată reprezentând taxă de timbru, timbru judiciar și onorariu avocațial.

Prin decizia civilă nr. 730 din 25 septembrie 2014 a Curții de Apel București, Secția a V-a civilă, s-a respins ca nefondat apelul declarat de pârâtul C. împotriva sentinței Tribunalului București și s-a dispus, totodată, obligarea apelantului la plata sumei de 10.936,55 lei cheltuieli de judecată.

În considerentele deciziei, răspunzând criticilor din apel, instanța a reținut că sentința este motivată și respectă dispozițiile art. 261 pct. 5 C. proc. civ., cuprinzând o analiză temeinică a apărărilor și argumentelor ce au influențat soluționarea cauzei și fiind realizată o interpretare corectă a probatoriului administrat în cauză.

S-a reținut, de asemenea, că prima instanță a constatat în mod corect îndeplinirea condițiilor răspunderii civile delictuale, nefiind incidentă instituția răspunderii civile contractuale, întrucât raporturile dintre părți nu au fost guvernate de o convenție.

În speță, nu operează puterea lucrului judecat în ceea ce privește motivele reținute de către instanțele investite cu soluționarea dosarului nr. x/3/2007 în legătură cu pretinsa culpă a băncii care ar fi cauzat o pagubă în patrimoniul SC D. SRL, neexistând identitate între părțile și obiectul celor două litigii.

Un alt argument al instanței de apel se referă la corecta reținere a existenței culpei pârâtului și depășirea de către acesta, în calitate de administrator special, a limitelor prevăzute de art. 18 din Legea nr. 85/2006. Astfel, apelantul avea dreptul de a administra averea debitorului în timpul procedurii insolvenței, însă doar sub supravegherea administratorului judiciar.

Curtea a mai reținut și faptul că prima instanță a făcut o corectă apreciere a probelor administrate din care rezultă că pârâtului îi aparține semnătura din anexa la cererea de deschidere a contului persoanei juridice, că plățile au fost făcute de o persoană împuternicită de către pârât și că această plată prin intermediar nu înlătură răspunderea administratorului special care a acționat cu depășirea limitelor prevăzute de lege.

Împotriva deciziei pronunțate în apel pârâtul C. a declarat recurs, solicitând casarea acesteia, admiterea apelului și, pe fond, respingerea acțiunii.

Recurentul a invocat greșita respingere a excepției inadmisibilității acțiunii raportat la încălcarea art. 720¹ C. proc. civ. prin încheierea din 30 aprilie 2013.

Subsumat motivului de recurs prevăzut de art. 304 pct. 9 C. proc. civ., criticile recurentului se referă la existența interdicției băncilor de a efectua plăți din conturile debitorului, fără aprobarea administratorului judiciar. Cum în speță banca a confirmat primirea notificării în acest sens, nr. 272/5 martie 2009, reiese că reclamanta își invocă propria culpă.

Recurentul critică modul de soluționare a excepției autorității lucrului judecat, invocând efectul pozitiv al acesteia raportat la considerentele sentinței nr. 816 din 7 februarie 2011, susținând, pe de o parte, că instanța de apel nu s-a pronunțat asupra acestui motiv de apel, iar, pe de altă parte, că s-au analizat greșit condițiile impuse de art. 1201 C. civ.

Este criticată greșita interpretare a art. 18 alin. (2) din Legea nr. 85/2006, susținându-se că nu există pentru administratorul special o astfel de interdicție, că judecătorul sindic nu a dispus

ridicarea dreptului de administrare al debitoarei SC D. SRL și, în plus, administratorul special avea chiar obligația legală de a administra activitatea debitoarei, inclusiv de a efectua plăți către creditorii societății.

Cererea de recurs se întemeiază și pe dispozițiile art. 304 pct. 7 C. proc. civ., recurentul susținând existența unei motivări contradictorii a deciziei recurate, raportat la soluția pronunțată, în sensul că a apreciat asupra existenței culpei băncii în ceea ce privește transferul neautorizat al sumelor de bani din contul debitoarei aflate în insolvență.

Prin întâmpinare intimata a solicitat respingerea recursului, arătând în apărare faptul că instanța de apel a reținut corect că, prin demersurile băncii în vederea soluționării pe cale amiabilă a litigiului, de care recurentul a avut cunoștință, a fost atins scopul urmărit de legiuitor prin prevederile art. 720¹ C. proc. civ.

De asemenea, susținerile recurentului privitoare la efectul pozitiv al autorității de lucru judecat raportat la considerentele sentinței nr. 816 din 7 februarie 2011 sunt neîntemeiate, în fapt, neexistând tripla identitate cerută de prevederile art. 1201 C. civ., cum corect au reținut instanțele de fond.

Se mai arată, totodată, că sunt netemeinice criticile din recurs cu privire la interpretarea sau aplicarea greșită de către instanța de apel a prevederilor art. 998 - 999 C. civ. Sub acest aspect, intimata arată că între administratorul special și cel judiciar există un raport de subordonare în temeiul căruia primul este obligat de a cere celui alt autorizarea prealabilă cu privire la orice act care nu se circumscrie activității curente a debitoarei aflate în insolvență.

Apărățile intimatei vizează și motivul de recurs prevăzut de art. 304 pct. 7 C. proc. civ., în legătură cu care se arată că decizia nu cuprinde motive contradictorii, aspectele invocate de recurent fiind, de fapt, o reluare a celor constatate anterior, în cadrul primului litigiu în care banca a fost sancționată prin hotărâre judecătorească pentru operarea transferurilor bancare la ordinul administratorului special.

Analizând recursul prin prisma motivelor invocate s-au reținut următoarele:

Prin sentința comercială nr. 4260 din 31 octombrie 2008 a Tribunalului București, Secția a VII-a comercială s-a deschis procedura generală a insolvenței împotriva debitoarei SC D. SRL, numindu-se administrator judiciar E. IPURL.

Printre măsurile dispuse de tribunal s-a dat dispoziție administratorului judiciar de a înștiința toate băncile la care debitoarea are disponibil în cont să nu dispună de acesta fără un ordin al judecătorului sindic sau al administratorului judiciar.

Conform procesului-verbal al adunării asociaților din data de 19 ianuarie 2009, pârâtul C. a fost desemnat în calitate de administrator special, în baza art. 18 din Legea nr. 85/2006, potrivit dispozițiilor sentinței de deschidere a procedurii, fapt care i-a fost adus la cunoștință reclamantei, prin adresa nr. 9159 din 26 martie 2009.

În perioada 27 martie 2009-10 aprilie 2009, pârâtul a solicitat băncii reclamante efectuarea mai multor transferuri bănești către diverse societăți comerciale, în cuantum de 582.617,69 lei, provenind din conturile debitoarei SC D. SRL, aflată în insolvență.

Prin sentința comercială nr. 816 din 7 februarie 2011 a Tribunalului București, Secția a VII-a comercială, s-a admis acțiunea formulată de SC D. SRL prin lichidator judiciar E. SPRL împotriva Băncii B. SPA Italia Sucursala București (în prezent A. SCPA Italia Montebelluna - Sucursala București), care a fost obligată să plătească suma de 582.617,19 lei reprezentând prejudiciu suferit de reclamantă ca urmare a încălcării de către pârâtă a dispozițiilor art. 48 alin. (1) din Legea nr. 85/2006 privind procedura insolvenței, precum și suma de 4.000 lei amendă judiciară, conform art. 48 alin. (2) din Legea nr. 85/2006. Sentința a rămas irevocabilă prin decizia civilă nr. 822 din 5 aprilie 2012 a Curții de Apel București, Secția a V-a civilă, prin care s-a respins ca nefondat recursul pârâtei Banca B. SPA Italia - Sucursala București.

Prin promovarea prezentei acțiuni, întemeiată de răspunderea civilă delictuală, banca urmărește recuperarea acestei sume de bani de la administratorul special, afirmând că fapta sa ilicită constă în nerespectarea obligației prevăzute la art. 18 alin. (2) din Legea nr. 85/2006, potrivit căreia

administratorul special al debitorului aflat în procedura insolvenței, dar căruia nu i-a fost ridicat dreptul de administrare, are dreptul de a administra activitatea debitoarei numai sub supravegherea administratorului judiciar.

Acțiunea a fost admisă, iar sentința pronunțată de prima instanță s-a menținut în apel, instanțele de fond reținând îndeplinirea cumulativă a condițiilor răspunderii civile delictuale.

Prin cererea de recurs, pârâtul a susținut că judecătorul sindic nu a dispus ridicarea dreptului de administrare al debitoarei SC D. SRL, astfel că administratorul special avea dreptul și obligația legală de a administra activitatea debitoarei, inclusiv aceea de a efectua plăți creditorilor societății.

Cu privire la aceasta se va reține că nu se impune reluarea acestui considerent de vreme ce, prin sentința comercială nr. 816 din 7 februarie 2011 a Tribunalului București, Secția a VII-a comercială, s-a stabilit că banca și-a încălcat obligațiile legale stabilite prin art. 48 alin. (1) din Legea nr. 85/2006. Potrivit considerentelor hotărârii evocate, administratorul special nu avea dreptul să dispună de conturile din bancă. Pe de altă parte, banca a fost notificată prin adresa nr. 272 din 5 martie 2009 despre deschiderea procedurii insolvenței și că, potrivit art. 48 din Legea nr. 85/2006, nicio operațiune de decontare prin conturile debitoarei nu se va face în lipsa unui ordin al administratorului judiciar ori a judecătorului sindic.

În ceea ce privește critica referitoare la încălcarea de către bancă a obligațiilor legale și invocarea propriei culpe, aceasta este fondată.

Din acest punct de vedere, se va reține că reclamantei i s-au adus la cunoștință măsurile dispuse prin hotărârea de deschidere a procedurii insolvenței debitoarei SC D. SRL, anterior ordinelor de plată prin care s-au ordonat plăți din conturile societății debitoare. Prin urmare, banca nu se poate absolve de culpa încălcării legii prin invocarea faptei terțului. Or, încălcarea obligațiilor legale ale băncii a fost deja stabilită prin sentința comercială nr. 816 din 7 februarie 2011 a Tribunalului București, Secția a VII-a comercială, rămasă irevocabilă prin decizia civilă nr. 822 din 5 aprilie 2012 a Curții de Apel București, Secția a V-a civilă, iar efectul pozitiv al autorității lucrului judecat se opune băncii în cel de-al doilea litigiu, în sensul că anumite aspecte litigioase au fost dezlegate anterior, fără posibilitatea de a se statua diferit, chiar dacă în sens procesual, ca excepție de procedură, conform art. 1201 C. civ. și art. 166 C. proc. civ., această sentință nu imprimă autoritate de lucru judecat.

Or, din aceasta perspectivă, caracterul ilicit al faptei pârâtului este înlăturat, întrucât „victima” prejudiciului și-a asumat riscul unei activități săvârșite de altcineva și care ar putea-o prejudicia. Acest „consimțământ” al băncii a fost anterior săvârșirii faptei astfel că, în măsura în care „victima prejudiciului” a fost de acord, înainte de producerea faptei, ca autorul acestei fapte să acționeze într-un anumit mod, deși exista posibilitatea cauzării unei pagube, caracterul ilicit al faptei este înlăturat și, odată cu el, este înlăturată și răspunderea.

Acestea sunt considerentele pentru care, în temeiul art. 304 pct. 9, art. 312 alin. (1) și art. 314 C. proc., recursul pârâtului a fost admis, fără a se mai impune analizarea celorlalte critici, casându-se decizia pronunțată în apel, urmând a fi admis apelul pârâtului împotriva sentinței pronunțate în primă instanță, iar pe fond să se respingă acțiunea, ca neîntemeiată, cu menținerea soluției privitoare la respingerea excepțiilor inadmisibilității și prescripției dreptului la acțiune.

Potrivit art. 18 din O.U.G. nr. 51/2008 privind ajutorul public judiciar în materie civilă, „Cheltuielile pentru care partea a beneficiat de scutiri sau reduceri prin încuviințarea ajutorului public judiciar vor fi puse în sarcina celeilalte părți, dacă aceasta a căzut în pretențiile sale. Partea căzută în pretenții va fi obligată la plata către stat a acestor sume”.

Reținând aceste dispoziții legale, precum și împrejurarea că prin încheierea din 10 martie 2015 pârâtului C. i s-a admis cererea privind acordarea ajutorului public judiciar în sensul reducerii taxei judiciare de timbru de la suma de 4.969 lei la suma de 500 lei, și că pentru aceasta din urmă recurentul nu a solicitat obligarea intimății la plată, urmează ca intimata A. SCPA Italia Montebelluna - Sucursala București să fie obligată la plata sumei de 9.438 lei în favoarea statului.

III. Drepturi reale

11. Acțiune având ca obiect obligația de predare a unui bun mobil prin anticipație. Consecințe

C. civ. din 1864, art. 465 alin. (2), art. 480
O.U.G. nr. 107/2002, art. 1

Bunurile mobile prin anticipație sunt acele bunuri care, prin natura lor, sunt imobile, dar pe care părțile unui act juridic le consideră ca mobile în considerarea a ceea ce vor deveni.

Este corectă soluția instanței de calificare a bunului ca fiind mobil prin anticipație, în cazul în care printr-un contract s-a prevăzut ca una dintre părți să devină beneficiara balastului desprins de pe albia unui râu, întrucât, chiar dacă acesta înainte de exploatare este un bun imobil întrucât este prins de sol, în considerarea a ceea ce părțile au convenit prin contract, respectiv predarea acestuia, bunul devine mobil prin anticipație.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 534 din 17 februarie 2015

Prin sentința civilă nr. 543 din 20 septembrie 2013 pronunțată de Tribunalul Bacău în dosarul nr. x/91/2013 a fost respinsă excepția lipsei competenței teritoriale a Tribunalului Bacău, a fost admisă excepția prescripției dreptului la acțiune și a fost respinsă, ca prescrisă, acțiunea formulată de reclamanta SC A. SRL Vaslui în contradictoriu cu pârâta AN B. - Administrația Bazinală de Apă X, având ca obiect obligarea pârâtei să-i predea reclamantei cantitatea de 195.752 mc balast și să-i plătească suma de 500.000 lei, reprezentând lipsa de folosință.

Pentru a pronunța această hotărâre prima instanță a reținut următoarele:

Pentru soluționarea excepțiilor competenței teritoriale a instanței și a prescripției dreptului la acțiune, instanța a analizat cu prioritate dreptul de proprietate al infrastructurii Sistemului Național de Gospodărire a Apelor.

În art. 1 al O.U.G. nr. 107/5 septembrie 2002 se arată că pârâta doar administrează, păstrează integritatea și protejează patrimoniul public de interes național, care cuprinde infrastructura sistemului național de gospodărire a apelor și pentru gospodărirea durabilă a resurselor de apă, care reprezintă monopol natural de interes strategic.

Rezultă, deci, că reclamanta nu se poate prevala de vreun drept de proprietate asupra unui bun imobil, chiar și prin destinație, pentru a-l putea revendica în condițiile art. 480 C. civ.

Minuta din data de 10 mai 2002 invocată de reclamantă atât în acțiunea inițială, cât și în modificarea și precizarea acțiunii a fost încheiată între SC C. SRL și D. Bacău, stipulându-se în favoarea reclamantei o compensare ulterioară, ca modalitate de stingere a datoriilor în sensul dispozițiilor art. 1143-1153 C. civ.

Rezultă, deci, că, acțiunea fiind promovată la data de 14 februarie 2013, nefiind aplicabil noul Cod de procedură civilă, nu sunt aplicabile dispozițiile art. 13 privind competența exclusivă, aplicabil doar cererilor privind bunuri imobile.

În cauză sunt aplicabile dispozițiile art. 5 coroborate cu art. 10 C. proc. civ. privind competența teritorială, Tribunalul Bacău fiind competent în soluționarea cauzei, motiv pentru care a fost respinsă excepția necompetenței teritoriale invocată de reclamantă.

Cu privire la excepția prescripției dreptului la acțiune, instanța a admis-o deoarece în cauză sunt aplicabile dispozițiile art. 3 din Decretul nr. 167/1958, iar de la data de 10 mai 2002 și până la data investirii instanței au trecut mai mult de trei ani și nu s-a făcut nici o dovadă a întreruperii sau suspendării termenului de prescripție.

Împotriva acestei hotărâri a declarat apel, în termen legal, reclamanta SC A. SRL Vaslui prin administrator judiciar E. SPRL, apel scutit de plata taxei de timbru conform dispozițiilor art. 77 din Legea nr. 85/2006 cu modificările și completările ulterioare.

Prin decizia nr. 49 din 16 mai 2014 pronunțată de Curtea de Apel Bacău, Secția a II-a civilă,

de contencios administrativ și fiscal, a fost respins ca nefondat apelul.

Pentru a pronunța această soluție, Curtea a reținut următoarele:

Indicarea eronată de către prima instanță a căii de atac împotriva hotărârii pronunțate nu atrage caracterul nelegal al acesteia, hotărârea judecătorească fiind supusă numai căilor de atac prevăzute de lege, în condițiile și termenele stabilite de aceasta, indiferent de mențiunile din dispozitivul său. Repararea eventualului prejudiciu produs în acest mod vreuncea dintre părți se poate realiza prin aplicarea instituțiilor juridice relative la termenele și condițiile de promovare a căilor de atac. Având în vedere că în prezenta cauză apelanta a fost în măsură să formuleze și să depună calea de atac a apelului reglementată de art. 282, art. 284 alin. (1) din vechiul Cod de procedură civilă, formularea unei asemenea critici este lipsită de o finalitate concretă, respectiv de remediu procesual pentru o vătămare produsă.

Verificarea legalității hotărârii apelate din perspectiva competenței teritoriale și a condițiilor de incidență a instituției prescripției extinctive implică stabilirea naturii bunurilor vizate de prezentul litigiu, cu consecințe juridice asupra calificării acțiunii formulate și asupra stabilirii regimului juridic al acesteia.

Din această perspectivă, instanța constată prin raportare la contractul nr. 7115/1 iulie 2011 și actul adițional nr. 1/2002 că obiectul acestuia a constat în serviciul de asigurare a gospodăririi nisipurilor și pietrișurilor din albia minoră a râului Siret din zona Turcenii Noi, județul Galați, prestatorul obligându-l să permită extragerea cantităților consemnate în anexa contractului în limita atribuită prin autorizația de gospodărire a apelor, reclamanta fiind beneficiarul execuției lucrărilor hidrotehnice pe râul Siret în punctul Ciușlea, conform contractului nr. 318/2 aprilie 2002.

Drept urmare, balastul a cărei predare a fost solicitată prin acțiunea introductivă intră în categoria bunurilor mobile prin anticipație, având în vedere că, deși prin natura lor sunt imobile, părțile contractelor încheiate succesiv le tranzacționează ca bunuri mobile în considerarea a ceea ce vor deveni în viitor. Această manifestare de voință rezultă cu prisosință nu doar din contractul inițial nr. 7115/2001, dar și din minuta încheiată la data de 10 mai 2002 prin care cu privire la cantitatea de 195.752 mc balast, ce face obiectul prezentei cauze, s-a convenit predarea-primirea de către părțile contractante.

Drept urmare, dând eficiență voinței părților exprimată în mod neechivoc prin actele juridice menționate, natura bunului a cărui predare se urmărește prin acțiunea formulată este un bun mobil prin anticipație.

Din perspectiva competenței teritoriale de judecată a cauzei în primă instanță, consecința stabilirii naturii bunului ca fiind mobil constă în aplicarea dispozițiilor art. 5 C. proc. civ.

Regimul juridic al instituției prescripției extinctive în cazul cererilor care vizează bunuri mobile este reglementat de dispozițiile Decretului nr. 167/1958 - art. 1, care reglementează termenul general de prescripție de 3 ani pentru dreptul la acțiune având un obiect patrimonial. Cum prezenta acțiune are ca obiect predarea unui bun mobil, termenul de prescripție aplicabil este cel de 3 ani, momentul de la care a început să curgă fiind reprezentat de data încheierii minutei din 10 mai 2002 când pârâta a recunoscut obligația de predare a cantității de 195.752 mc balast.

Având în vedere data formulării cererii introductive - 14 februarie 2013, data poștei, Curtea a reținut că, în mod legal și temeinic, a fost admisă excepția prescripției dreptului la acțiune, termenul împlinindu-se la data de 10 mai 2005, potrivit modului de calcul al termenului prevăzut de art. 101 alin. (3) C. proc. civ.

Împotriva deciziei nr. 49 din 16 mai 2014 pronunțată de Curtea de Apel Bacău, Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal, a declarat recurs recurenta-reclamantă SC A. SRL prin lichidator judiciar E. SPRL Iași, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei atacate și trimiterea cauzei spre competentă soluționare Tribunalului Vrancea. În drept a fost invocat art. 304 pct. 9 și 3 C. proc. civ.

În dezvoltarea criticilor întemeiate pe motivul de recurs prevăzut de art. 304 pct. 9 C. proc. civ. se arată că în analizarea acestuia instanța urmează să stabilească care este natura juridică a bunului revendicat pentru a stabili care este instanța competentă din punct de vedere teritorial să

soluționeze cererea de chemare în judecată, acest lucru având relevanță în problema prescripției, întrucât revendicarea unui bun imobil este imprescriptibilă.

Recurenta susține că decizia atacată a fost dată cu încălcarea și aplicarea greșită a prevederilor Codului civil vechi referitoare la calificarea naturii bunurilor, fapt care a condus la o greșită stabilire a competenței și la respingerea acțiunii ca fiind prescrisă. Se arată că, deși recurenta a supus atenției instanței o acțiune în revendicare întemeiată pe dispozițiile art. 480 din vechiul Cod civil având la bază un act juridic prin care a operat transferul proprietății unui bun imobil prin natura sa, instanța a procedat la o greșită interpretare și aplicare a prevederilor legale în materia calificării bunurilor, fapt care a condus la o nelegală stabilire a propriei competențe de a soluționa litigiul, precum și în materie de prescripție. Deși instanța a avut la dispoziție și a analizat toate actele juridice încheiate de părți și care au condus la declanșarea litigiului aceasta a reținut în mod nejustificat că, dându-se eficiență voinței părților exprimată în mod neechivoc prin actele juridice încheiate, natura bunului a cărei predare se urmărește este aceea de bun mobil prin anticipație, făcând aplicarea prevederilor din NCPC unei situații juridice născute cu mult înainte de intrarea în vigoare a acestuia.

A susținut recurenta că, potrivit art. 462, art. 463 și art. 464 din vechiul Cod civil, balastul, care a format obiectul obligației de predare consemnată în minuta din 10 mai 2002 încheiată între părți, este un bun imobil prin natura sa, întrucât, nefiind încă extras, nu poate fi considerat bun mobil deoarece este legat de sol.

Recurenta a arătat că în cauză sunt aplicabile prin analogie dispozițiile art. 465 din vechiul Cod civil, referitoare la faptul că fructele încă neculese sunt bunuri imobile, prin urmare și balastul încă neextras de pe albia râului reprezintă tot un bun imobil.

Contrar considerentelor reținute de instanța de apel, Codul civil vechi nu face distincție între bunurile imobile și mobile prin anticipație, categoria bunurilor mobile prin destinație fiind exclusiv o creație doctrinară, care a dobândit caracter legal în contextul adoptării NCC.

Numai calificarea dată de lege este relevantă pentru includerea unui bun într-o anumită categorie astfel încât un bun nu poate fi considerat a fi bun mobil sau imobil, în funcție de voința părților, ci exclusiv în funcție de criteriile oferite de legiuitor.

Din perspectiva motivului de recurs întemeiat pe art. 304 pct. 3 C. proc. civ., se arată de către recurentă că instanța, făcând o calificare greșită naturii bunului dedus judecății, a pronunțat o soluție cu încălcarea competenței de ordine publică a altei instanțe. Astfel, instanța de apel a apreciat că în speță nu sunt incidente prevederile art. 13 C. proc. civ., ci prevederile art. 5 care stabilesc competența în favoarea instanței de la sediul pârâtului.

Printr-o altă critică întemeiată pe art. 304 pct. 9 C. proc. civ., se arată că în mod nelegal instanța de apel a apreciat cu privire la incidența prescripției respingând acțiunea ca prescrisă. Instanța a reținut că regimul juridic al instituției prescripției extinctive în cazul cererilor care vizează bunuri mobile este reglementat de dispozițiile Decretului nr. 167/1958 privitor la prescripția extintivă, care prin art. 1 reglementează termenul general de prescripție de 3 ani pentru dreptul la acțiune având un obiect patrimonial. Obiectul acțiunii nu vizează însă un drept de creanță supus prescripției în termen de 3 ani de la nașterea dreptului material la acțiune, ci un drept real de proprietate asupra unei cantități de balast, bun imobil prin natura sa, drept care este imprescriptibil extintiv

Înalta Curte, analizând cererea de recurs prin prisma criticilor invocate, a constatat că acesta este nefondat pentru considerentele ce succed:

Reclamanta a investit instanța cu o acțiune având ca obiect obligarea pârâtei să-i predea cantitatea de 195752 mc balast și să-i plătească suma de 500.000 lei reprezentând lipsa de folosință, indicând drept temei legal al acțiunii art. 480 din vechiul Cod civil.

Reclamanta a susținut că solicită predarea cantității de balast în virtutea dreptului de proprietate care i-a fost transmis prin convertirea dreptului de creanță izvorât din contractul nr. 318/2002 într-un drept real de proprietate asupra cantității de balast pe care pârâta s-a obligat să o predea în baza Minutei încheiate în data de 10 mai 2002.

Raportat la natura bunului, Înalta Curte reține că în mod corect instanțele de fond au calificat bunul în litigiu, respectiv cantitatea de balast pretinsă, ca fiind un bun mobil prin anticipație, instanța de judecată fiind cea îndrituită să califice acțiunea după motivele de fapt ale cererii și după scopul urmărit prin promovarea acțiunii, iar nu după natura termenilor folosiți de reclamantă.

Astfel, deși recurenta susține că natura acțiunii este aceea a unei acțiuni în revendicare, din analiza petitului cererii de chemare în judecată rezultă că acțiunea formulată în cauză are caracterul unei acțiuni personale.

Elementele acțiunii în revendicare nu se regăsesc în cauză întrucât nu se tinde să se stabilească direct existența dreptului de proprietate al reclamantei, ci doar obligarea părâtei la predarea bunului, ceea ce nu este de esența acțiunii în revendicare.

În cauză, deși se susține că acțiunea este o acțiune reală, în realitate reclamanta nu invocă încălcarea dreptului său de proprietate de către părâtă, la baza disputei dedusă judecătii aflându-se raporturi juridice comerciale decurgând din contractele nr. 7115/1 iulie 2001 și nr. 5298/10 august 2001, devenit nr. 318/2 aprilie 2002, încheiate de părți, din care au rezultat obligații de plată neachitate, motiv pentru care acestea au convenit efectuarea unei compensări în natură a obligațiilor restante, conform celor prevăzute prin minuta din 10 mai 2002.

Așadar, acțiunea dedusă judecătii nu întrunește elementele acțiunii în revendicare, ci este o acțiune cu caracter contractual având natura unei obligații de a face, adică de a preda cantitatea de balast, obligație născută din contractul intervenit între părți. Întrucât are la bază un drept de creanță, iar nu un drept real, după cum se susține în mod eronat de către recurentă, acțiunea dedusă judecătii nu face parte din categoria acțiunilor reale, fiind o acțiune personală, prescriptibilă în termenul general de prescripție de 3 ani prevăzut de Decretul nr. 167/1958, astfel cum în mod corect au reținut instanțele de fond.

Referitor la susținerile recurente, conform cărora aceasta a devenit proprietara unui bun imobil prin natura sa, este de reținut și faptul că în conformitate cu art. 1 al O.U.G. nr. 107/5 septembrie 2002 intimata-părâtă nu este proprietara bunurilor, legea conferind acesteia doar atribuțiile de administrare, păstrarea integrității și protejarea patrimoniului public de interes național, care cuprinde infrastructura sistemului național de gospodărire a apelor și pentru gospodărirea durabilă a resurselor de apă și reprezintă monopol natural de interes strategic.

Din această perspectivă, rezultă că reclamanta nu se poate prevala de dobândirea vreunui drept de proprietate asupra unui bun imobil astfel cum aceasta califică cantitatea de balast în litigiu, pentru a-l putea revendica în condițiile art. 480 C. civ., atâta timp cât părâta nu putea să-i transmită ceea ce nu avea, respectiv dreptul de dispoziție asupra albiei râului pe care se afla cantitatea de balast.

Nu este fondată nici critica prin care se susține greșita calificare de către instanță a naturii bunului dedus judecătii, respectiv aceea de bun mobil prin anticipație, prin raportare la dispozițiile noului Cod civil. Astfel cum rezultă din considerentele deciziei atacate, instanța nu a făcut trimitere la dispozițiile noului Cod civil, ci a reținut că bunul în cauză este un bun mobil prin anticipație, aspect care rezultă din actele încheiate de părți. În doctrina și jurisprudența anterioară intrării în vigoare a noului cod civil s-a stabilit că bunurile mobile prin anticipație sunt acele bunuri care, prin natura lor, sunt imobile, dar pe care părțile unui act juridic le consideră ca mobile în considerarea a ceea ce vor deveni. În consecință, chiar dacă balastul înainte de exploatare este un bun imobil întrucât este prins de sol în considerarea a ceea ce părțile au convenit, respectiv predarea acestuia, bunul este mobil prin anticipație.

Recurenta arată că în cauză sunt aplicabile prin analogie dispozițiile art. 465 din vechiul Cod civil, referitoare la faptul că fructele încă neculese sunt bunuri imobile, prin urmare și balastul încă neextras de pe albia râului reprezintă tot un bun imobil, însă, chiar acest argument infirmă susținerea recurente având în vedere că alin. (2) al art. 465 prevede că îndată ce sunt culese fructele devin bunuri mobile.

Or, în cauză, astfel cum rezultă din convenția părților, acestea nu au vizat ca recurenta-

reclamantă să devină proprietara albiei râului pe care se afla balastul, ci doar beneficiara produsului desprins de pe albia râului, astfel că acțiunea promovată nu poate primi calificarea învederată de reclamantă, instanța de judecată având competența legală să circumscrie temeiul legal al acțiunii aspectelor de fapt deduse judecării.

Instanța este obligată să țină cont de voința părților astfel cum aceasta rezultă din raporturile juridice deduse judecării. Contrar susținerilor recurente, instanța de judecată a calificat natura bunului dedus judecării pe baza actelor juridice încheiate de părți și a regimului juridic al bunului, iar nu pe baza simplelor susțineri ale părții adverse.

Raportat la aceste considerente, nici criticile privind încălcarea normelor de competență teritorială, nici cele privind prescripția nu sunt fondate.

Competența teritorială a fost atrasă de calificarea corectă a acțiunii ca fiind una personală, iar nu reală, după cum susține recurenta.

Incidența termenului general de prescripție de 3 ani prevăzut de dispozițiile art. 1 ale Decretului nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă, pentru dreptul la acțiune având un obiect patrimonial, a fost corect reținută, raportat la faptul că dreptul dedus judecării este unul de creanță, iar nu unul real, cum în mod greșit susține recurenta.

Față de cele mai sus învederate, constatând că motivele de recurs sunt nefondate și că este legală decizia atacată, Înalta Curte, în temeiul art. 312 alin. (1) C. proc. civ., a respins recursul ca nefondat.

12. Cerere în constatarea dreptului de superficie. Condiții și efecte

C. civ. din 1864, art. 490, art. 492, art. 973

Suprapunerea dreptului de proprietate asupra unui teren aparținând unei persoane cu dreptul de proprietate asupra construcției aparținând unei alte persoane nu dă naștere, prin ea însăși, unui drept de superficie, în absența unui act juridic (convenție) sau fapt juridic (uzucapiune, prescripție achizitivă) care să-l constituie ori a unei dispoziții legale pe care să se întemeieze.

În cazul în care reclamantul a edificat, în baza unei convenții de folosință asupra terenului proprietatea pârâtului, o construcție, cu acordul acestuia - născându-se în acest mod dreptul de proprietate al reclamantului asupra casei de locuit și dreptul de folosință asupra terenului proprietatea pârâtului -, este evident că între părți a existat o convenție cu privire la constituirea dreptului de superficie, deoarece numai proprietarul terenului poate exprima valabil un astfel de acord.

În condițiile în care prezumția de proprietate asupra construcției în favoarea proprietarului terenului, instituită de art. 492 C. civ., a fost răsturnată, este incidentă teza a II-a a art. 492 C. civ., care stă la baza dreptului de superficie, fiind exclusă aplicarea, în speță, a tezei I a aceluiași articol, referitoare la dreptul de proprietate al proprietarului terenului asupra construcțiilor edificate pe pământul său.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 2149 din 21 octombrie 2015

Prin sentința civilă nr. 29/D/2014 a Tribunalului Brașov s-a respins cererea de chemare în judecată formulată de reclamantii A. și B. în contradictoriu cu pârâții C., D. și SC E. Bank România SA.

Pentru a pronunța această hotărâre, tribunalul a reținut că, în data de 02.04.2008, pârâta E. Bank România SA, în calitate de creditor, și pârâții C. și D., în calitate de debitori, au perfectat contractul de ipotecă autentificat sub nr. 487 de către BNP F., în vederea garantării tuturor obligațiilor de plată rezultate din contractul de credit nr. 081000000028049 încheiat la aceeași

dată, prin care creditoarea a acordat debitorilor un împrumut în valoare de 410.000 EURO, la care se adaugă dobânzile, comisioanele, costurile aferente și eventualele cheltuieli de executare, prin instituirea unei ipotecă de rangul I asupra imobilului situat în Municipiul Brașov, str. P. nr. 3S, format din teren în suprafață de 2169,3 mp și construcția în curs de executare existentă pe acesta, reprezentată de o locuință S P E în suprafață de 351,85 mp, imobil identificat prin numărul cadastral 11170/1/1/1/2/3, 11170/1/1/1/2/4, descris în cartea funciară nr. 13224 Brașov la poziția A 67.

Conform clauzelor existente în art. VI al contractului, debitorii ipotecari, care sunt pârâții din cadrul prezentului proces C. și D. s-au obligat irevocabil și necondiționat a ipoteca în favoarea creditorului, care este pârâta din litigiul de față E. Bank România SA, în termen de 30 de zile de la intabulare, construcțiile ce se vor edifica pe terenul mai sus identificat, această obligație având valoarea unei promisiuni de grevare cu ipotecă a construcțiilor viitoare conform înțelegerii părților semnatare ale înscrisului. În conformitate cu prevederile art. 1777 C. civ., ipoteca constituită în baza contractului de ipotecă se va extinde și asupra tuturor îmbunătățirilor, adăugirilor și extinderilor aduse imobilului de la data încheierii acestui contract până la data executării integrale a obligațiilor de plată rezultate din contractul de credit mai sus menționat.

Potrivit celor stipulate în art. VIII din contract, debitorii ipotecari s-au obligat să nu înstrăineze imobilul adus în garanție prin acest act, fără aprobarea scrisă a creditoarei, până la data plății integrale a obligațiilor lor de plată rezultate din contractul de credit menționat mai sus și sunt de acord cu înscrierea în cartea funciară a interdicției de înstrăinare, grevare, închiriere, demolare și dezmembrare a acestuia până la data achitării integrale a sumelor datorate în baza contractului de credit.

Totodată, debitorii - ipotecari, ce sunt pârâții mai sus indicați, și-au asumat obligația de a conserva imobilul ipotecat și de a nu întreprinde nimic care să aducă atingere drepturilor constituite în favoarea creditoarei prin acest contract.

În baza contractului de ipotecă mai sus menționat, pârâta E. Bank România și-a intabulat, în data de 03.04.2008, în cartea funciară nr. 115988 Brașov, provenită din conversia de pe hârtie a cărții funciare nr. 53186 Brașov, nr. cadastral/nr. topografic 115988, nr. cadastral/nr. topografic vechi 11170/1/1/1/2/3, 11170/1/1/1/2/4, dreptul de ipotecă de rangul I, până la concurența sumei de 410.000 Euro, plus dobânzi, comisioane și costuri aferente, precum și interdicția de înstrăinare, grevare, închiriere, demolare și dezmembrare.

În data de 23.08.2010, pârâții C. și D., ce au în cadrul contractelor perfectate cu pârâta E. Bank România SA calitatea de debitori ipotecari, s-au prezentat în fața Notarului Public F. și au declarat că imobilul ce constituie obiectul dreptului lor de proprietate identificat conform celor mai sus arătate are o suprafață reală de 2570 mp., mai mare cu 400,70 mp decât cea înscrisă în evidențele de carte funciară, așa cum rezultă din expertiza topografică efectuată de ing. expert G.

Declarația astfel făcută a fost autentică de către notarul public sub nr. 1068, la data mai sus indicată.

În data de 05.04.2014, pârâții C. și D. au înregistrat pe rolul pârâtei E. Bank SA o cerere prin care i-a solicitat acesteia să își dea acordul pentru dezmembrarea unei suprafețe de teren din totalul suprafeței de 2.570 mp, înscrisă sub nr. top. 11170/1/1/1/2/3, 11170/1/1/1/2/4, în cartea funciară nr. 53186 Brașov.

În motivarea cererii astfel formulate, părțile menționate au arătat că, în urma efectuării unui raport de expertiză, au constatat că suprafața imobilului mai sus identificat este mai mare cu 400,70 mp față de cea înscrisă în cartea funciară, astfel că, la momentul formulării cererii această suprafață este mai mare decât cea identificată în contractul de ipotecă autenticat sub nr. 487/02.04.2008.

S-a mai arătat că pe imobilul cu destinația de teren se află edificată, pe lângă construcția indicată în contractul de ipotecă, și o construcție ce nu este înscrisă în evidențele de carte funciară, ce a fost ridicată în anul 2007, de către părinții pârâtei D. - A. și B., astfel că, pentru reglementarea situației juridice a acesteia, este necesar a se proceda la dezmembrarea imobilului cu destinația de teren și având în vedere faptul că această construcție a fost edificată anterior datei acordării

creditului și nu face obiectul unei garanții imobiliare, se impune ca pârâta bancă să își exprime acordul pentru dezmembrare, acord pe care această parte nu l-a exprimat.

La data de 25 mai 2011, între pârâții C. și D., în calitate de constituitori, și reclamanții A. și B., în calitate de dobânditori - superficiari, a fost perfectată convenția de constituire a unui drept de servitute, autentică sub nr. 824, de către Notarul Public H.

Prin această convenție, pârâții C. și D. au constituit, cu titlu gratuit, în favoarea reclamanților un drept de suprafață pe o porțiune din terenul proprietatea lor, situat în Municipiul Brașov, str. P. nr. 3S, înscris în cartea funciară nr. 115988 Brașov, provenită din conversia de pe hârtie a cărții funciare nr. 53186 Brașov, nr. cadastral 11598, nr. top vechi 11170/1/1/1/2/3, 11170/1/1/1/2/4, compus din arabil intravilan în suprafață de 2.570 mp, respectiv pe suprafața de teren ocupată de construcția edificată de reclamanți și pe suprafața de teren aferentă acesteia - destinată bunei exploatare a construcției.

Potrivit clauzelor acestei convenții, pârâții au garantat de evicțiune, declarând că terenul nu este ipotecat or grevat de sarcini, cu excepția dreptului de ipotecă și a interdicțiilor de înstrăinare, grevare, închiriere, demolare și dezmembrare, ce sunt înscrise în favoarea E. Bank România SA, ce are calitatea de pârât în cadrul prezentului proces.

În convenția de instituire a dreptului de suprafață ce a fost încheiată între reclamanți și pârâții C. și D. se menționează următoarele: „subsemnatele părți declarăm că avem cunoștință de faptul că, în vederea înscrierii în cartea funciară a dreptului de suprafață asupra căruia am convenit prin prezentul înscris, este necesară obținerea unei documentații cadastrale de dezmembrare a terenului, urmare căreia terenul aferent acesteia se va constitui ca un corp funciar distinct, dat fiind că edificarea construcției pe terenul proprietatea noastră efectuată în anul 2006 s-a făcut cu acordul nostru expres și irevocabil.”

Întrucât pârâții C. și D. nu au executat obligațiile pe care și le-au asumat prin contractul de credit pe care l-au perfectat cu pârâta E. Bank România SA, aceasta din urmă parte a declanșat, în data de 17.08.2011, împotriva pârâților menționați procedura executării silite imobiliare, ce are ca obiect material bunul imobil ce a constituit obiectul material al contractului de ipotecă pe care părțile pârâte le-au perfectat în sensul celor mai sus expuse.

Prin procesul-verbal de situație, ce a fost întocmit în cadrul procedurii executării silite în data de 17.08.2011, executorul bancar a făcut vorbire despre existența unei a doua construcții pe terenul ce constituie obiectul executării silite, situată la o distanță de 20 de mp, față de construcția întabulată în evidențele de carte funciară.

Așa cum s-a arătat, părțile reclamante au sesizat instanțele judecătorești în data de 1 iunie 2011, deci după declanșarea de către pârâta E. Bank România SA a procedurii executării silite împotriva pârâților C. și D. cu prezenta acțiune, ce are ca obiect constituirea prin hotărâre judecătorească a dreptului de suprafață și a dreptului de servitute de trecere în modalitatea expusă în petitele cererii.

Prin rapoartele de expertiză ce au fost administrate ca probă în cauză au fost identificate imobilele cu destinația de teren și de construcție ce constituie obiectul dreptului de proprietate al pârâților C. și D. și a construcției asupra căreia reclamanții au ridicat pretenții, concluziile acestor lucrări fiind în sensul că pe imobilul cu destinația de teren ce constituie obiectul dreptului de proprietate al pârâților menționați se află amplasate două construcții distincte și de sine stătătoare, fiind identificate suprafețele aferente acestora.

În drept, tribunalul a constatat că cererea dedusă judecării intră sub incidența dispozițiilor Codului civil din anul 1864, întrucât dreptul subiectiv invocat de către părțile reclamante este anterior datei intrării în vigoare a codului civil din anul 2009, respectiv anterior datei de 1.10.2011, conform dispozițiilor existente în art. 68 din Legea nr. 71/2011.

Sub imperiul prevederilor Codului civil din anul 1864, dreptul de suprafață putea fi constituit prin convenția părților, prin legat, prin uzucapiune sau prin lege.

În schimb, soluția posibilității dobândirii dreptului de suprafață prin hotărâre judecătorească reținută în practica judiciară înainte de intrarea în vigoare a noului Cod civil a fost

cenzurată de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, această instanță reținând prin Hotărârea din data de 15 februarie 2007, cauza Bock și Palade contra României, că dreptul de suprafață poate fi dobândit numai prin lege, prin prescripția achizitivă sau prin convenția părților.

Prin urmare, raportat la considerentele ce preced, tribunalul a apreciat că demersul juridic al părților reclamante, ce se circumscrie sesizării instanțelor judecătorești cu o acțiune prin care solicită acestora pronunțarea unei hotărâri judecătorești în condițiile reglementate de Codul civil din anul 1864 prin care să constituie în favoarea lor un drept de suprafață în modalitatea indicată în petitele cererii nu a putut fi primit.

Această soluție s-a impus cu atât mai mult cu cât, așa cum s-a subliniat, un drept de suprafață în sensul solicitat prin cererea de chemare în judecată cu care părțile menționate au investit instanțele judecătorești a fost instituit prin convenția autenticată sub nr. 824, la data de 25 mai 2011 de către Biroul Notarului Public H., convenție la care reclamanții nu au făcut referire în actul de sesizare a instanței, deși au atașat-o acestuia, demersul lor juridic fiind întemeiat - așa cum s-a arătat - pe dispozițiile cuprinse în art. 492 C. civ. din anul 1864.

Raportat la starea de fapt expusă anterior, instanța a apreciat că puteau sesiza instanța de judecată numai pârâții C. și D. pentru a obține obligarea pârâtei E. Bank România SA la exprimarea acordului necesar aducerii la îndeplinire a obligațiilor pe care le-au asumat prin convenția mai sus menționată.

De asemenea, reclamanții, în calitate de creditori ai pârâților menționați, în ceea ce privește obligațiile asumate prin convenția de constituire a dreptului de suprafață, puteau sesiza instanțele judecătorești în aceleași limite, adică cenzurarea refuzului pârâtei bancă, necesar punerii în aplicare a acestei convenții, pe calea unei acțiuni oblice sau subrogatorie or, așa cum am subliniat - un astfel de demers juridic nu a fost efectuat, părțile reclamante investind instanța cu o acțiune în constituirea dreptului de suprafață.

Tribunalul a apreciat că, chiar în situația în care s-ar admite că cererea de chemare în judecată, prin luarea în considerare a mențiunilor existente în motivarea pe care o conține, ignorând temeiul de drept pe care acesta a fost întemeiat și modul de redactare a petitelor, vizează și constatarea caracterului abuziv al refuzului pârâtei E. Bank România SA de a-și da acordul cerut de către pârâții C și D. prin actul datat 04.05.2011, demersul juridic al părților reclamante nu putea fi admis, pentru considerentele ce succed:

Așa cum am arătat, prin cererea de chemare în judecată, s-a arătat că imobilul cu destinația de construcție asupra căruia reclamanții au formulat pretenții în cadrul prezentului litigiu a fost edificat de către aceste părți în anul 2006, pe imobilul cu destinația de teren ce constituie obiectul dreptului de proprietate al pârâților C. și D.

Prin urmare, la data la care acești pârâți au perfectat cu pârâta E. Bank România SA contractul de împrumut și apoi contractul de ipotecă, respectiv la data de 02.04.2008, situația juridică invocată prin actul de sesizare a instanței le era cunoscută, însă ea nu a fost adusă la cunoștința cocontractantului.

Astfel, așa cum am subliniat, pârâții S. au obținut din partea pârâtei E. Bank România SA creditul în valoare de 410.000 Euro în condițiile în care au consimțit la constituirea, în favoarea acestei din urmă pârâte, a unui drept de ipotecă de rangul 1 asupra întregului imobil ce constituie obiectul dreptului lor de proprietate, identificat cu ocazia stabilirii situației de fapt, și a interdicției de înstrăinare, grevare, închiriere, demolare și dezmembrare a acestuia, până la data restituirii întregului împrumut pe care l-au luat de la pârâta bancă.

De asemenea, așa cum s-a subliniat, prin acordul de voință consemnat în actele juridice pe care le-au perfectat cu pârâta E. Bank România SA, pârâții C. și D. și-au asumat obligația de a extinde dreptul de ipotecă și asupra tuturor modificărilor structurale pe care imobilul ce constituie obiectul material al acestui drept le va suferi după data încheierii contractelor.

Prin urmare, pârâții C. și D. au obținut împrumutul de la pârâta bancă în condițiile în care s-au obligat față de aceasta în sensul mai sus expuse, astfel că, în conformitate cu dispozițiile cuprinse în art. 969 C. civ. din anul 1864 aplicabil în cauza de față ei trebuie să respecte întocmai

obligațiile pe care și le-au asumat, printre care se numără și aceea de a nu proceda la dezmembrarea imobilului cu destinația de teren ce constituie obiectul material la dreptului de ipotecă constituit în favoarea pârâtei E. Bank România SA, până la data la care vor fi aduse la îndeplinire toate obligațiile stipulate în contractul de împrumut.

Deși - așa cum s-a subliniat - părțile reclamante nu au sesizat instanța de judecată cu o acțiune oblică care să vizeze obligarea pârâtei bancă la exprimarea acordului necesar punerii în executare a convenției de constituire a dreptului de suprafață, din actele anexe cererii de chemare în judecată și mai ales din cuprinsul cererii pe care pârâții C. și D. au înregistrat-o pe rolul băncii ce are calitatea de pârât în cadrul prezentului proces, în data de 05.04.2011, se poate desprinde concluzia că aceste părți au invocat în sprijinul pretențiilor formulate două aspecte, anume 1) faptul că, după data perfectării contractului de ipotecă, s-a procedat la rectificarea suprafeței imobilului ce constituie obiectul material al acestui, în sensul că suprafața existentă în evidențele de carte funciară la data mai sus indicată este mai mare cu 400,70 mp față de cea indicată prin acest act juridic și existentă în cartea funciară la data perfectării lui, suprafață excedentară considerată de către pârâții C. și D. și de către reclamânți ca neintrând sub efectele contractului de constituire a dreptului de ipotecă; și 2) faptul că imobilul cu destinația de construcție pentru care au fost formulate, de către părțile reclamante, pretenții în cadrul prezentului proces, fiind edificată anterior datei perfectării contractului de ipotecă nu intra, la rândul său, sub efectul acestui act juridic.

Instanța a apreciat că niciunul dintre aceste argumente nu putea conduce la admiterea cererii de chemare în judecată ce constituie obiectul prezentului dosar.

Astfel, s-a reținut, în primul rând, că rectificarea suprafeței de carte funciară a imobilului cu destinația de teren asupra căruia a fost întabulat dreptul de ipotecă de rangul 1 în favoarea pârâtei E. Bank România SA nu a influențat cu nimic situația tabulară a acestui drept, în sensul că, potrivit evidențelor de carte funciară, acest drept este întabulat asupra imobilului cu privire la care a fost instituit, rectificarea suprafeței acestui imobil nefiind urmată de mențiunea că dreptul de ipotecă ce îl grevează vizează doar suprafața neregulată a acestuia.

De altfel, o astfel de mențiune și teoria avansată în sensul celor mai sus expuse de către reclamânți și de către pârâții C. și D. ar fi lipsite de temei legal, în condițiile în care dreptul de ipotecă este un drept real accesoriu, care prin urmare suportă toate consecințele modificării situației juridice a dreptului principal.

Ca drept accesoriu, ipoteca însoțește obligația pe care o are debitorul față de creditor, a cărei soartă o împărtășește integral, ea continuând să existe asupra întregului imobil indiferent de modificarea situației juridice a acestuia.

Sub acest aspect, tribunalul a constatat că, în conformitate cu prevederile existente în art. 1774 și în art. 1176 C. civ. din anul 1864, principiul specializării dreptului de ipotecă vizează identificarea imobilului afectat de acesta, identificare care, în sistemul de publicitate imobiliară al cărților funciare vizează indicarea cărții funciare în care imobilul ce constituie obiectul material al acestui drept este evidențiat și a numărului topografic sub care acesta este înscris, întrucât acest sistem de publicitate nu garantează întinderea dreptului real imobiliar, ci doar existența lui și calitatea de titular al dreptului a celui care este indicat în cartea funciară.

Apoi, teza pe care părțile menționate au avansat-o este lipsită de fundament și din perspectiva interpretării și aplicării prevederilor cuprinse în art. 969 din actul normativ menționat, în conformitate cu care, contractele legal perfectate au, între părțile contractante, putere de lege, acestea constituind legea părților.

Or, așa cum s-a arătat, prin convenția de constituire a dreptului de ipotecă, pârâții C. și D. și-au asumat obligația de a extinde efectele juridice ale acestei convenții și asupra tuturor „adăugirilor” pe care bunul imobil ce constituie obiectul material la convenției le va suferi ulterior datei perfectării acesteia.

Prin urmare, raportat la principiul de drept mai sus expus, era firesc ca părțile pârâte C. și D. să respecte întocmai obligațiile pe care le-au asumat, întrucât numai ca efect al asumării acestora partea cu care au contractat, respectiv pârâta E. Bank România SA a consimțit la acordarea

împrumutului de 410.000 Euro.

În legătură cu cel de al doilea argument pe care putea fi întemeiat raționamentul juridic al reclamanților și al pârâților C. și D., ce vizează - așa cum s-a subliniat - faptul că imobilul cu destinația de construcție pentru care au fost formulate pretențiile din cadrul prezentului proces nu intră sub efectul contractului de ipotecă, tribunalul a constatat că soarta juridică a acestuia este influențată de situația juridică a imobilului cu destinația de teren pe care se află amplasată, și care constituie, raportat la considerentele mai sus expus, obiectul material al dreptului de ipotecă constituit în favoarea pârâtei E. Bank România SA pentru garantarea restituirii sumei de 410.000 Euro și a accesoriilor acesteia, întrucât are caracter de accesoriu al fondului pe care este situată.

Așa fiind, tribunalul a observat că numai la momentul la care va fi executată obligația pentru a cărei îndeplinire a fost constituită garanția imobiliară părțile reclamante vor putea obține valorificarea drepturilor constituite prin convenția de instituire a dreptului de superficie, și numai ca temei al acesteia, ele neputând obține instituirea pe cele judecătorească a unui astfel de drept.

Conchizând, tribunalul a apreciat, pentru motivele de fapt și de drept mai sus expuse, că reclamanții nu au la dispoziție decât acțiunile rezultate din convenția de constituire a dreptului de superficie pe care au perfectat-o cu pârâții C. și D., neputând obține instituirea dreptului invocat pe cale judecătorească, iar refuzul pârâtei E. Bank România SA de a-și da acordul la dezmembrarea imobilului cu destinația de teren asupra căruia poartă dreptul său de ipotecă nu poate fi considerat abuziv el, găsindu-și temeiul atât în prevederile legale ce reglementează regimul juridic al acestui drept, cât și convenția de constituire a acestuia. În ceea ce privește capătul de cerere referitor la instituirea dreptului de servitute de trecere, instanța a reținut că acesta are un caracter accesoriu față de petitele referitoare la constituirea dreptului de superficie, astfel că argumentele anterior arătate i s-au aplicat pe deplin, pretenția astfel formulată neputând fi admisă în condițiile în care părțile reclamante nu au calitatea de proprietari ai unui fond ce nu are ieșire la calea publică.

Împotriva acestei sentințe au declarat apel reclamanții.

Prin decizia nr.357/APdin 10 martie 2015 pronunțată de Curtea de Apel Brașov, Secția civilă s-a admis în parte apelul declarat de reclamanții A. și B. împotriva sentinței civile nr. 29/D/2014 a Tribunalului Brașov, care a fost schimbată în tot în sensul că s-a admis în parte cererea de chemare în judecată formulată de aceiași reclamanți în contradictoriu cu pârâții C., D. și SC E. Bank România SA și, în consecință:

I. S-a dispus dezmembrarea terenului înscris în CF nr. 115988 Brașov (provenită din conversia pe hârtie a CF nr. 53186 Brașov) sub nr. cad/nr. top 11170/1/1/1/2/3, 11170/1/1/1/2/4, în suprafață de 2570 mp, în trei loturi după cum urmează:

- lotul nr. 1, cu nr. cad/nr. top nou (11170/1/1/1/2/3, 11170/1/1/1/2/4)/1, în suprafață de 1155 mp;
- lotul nr. 2, cu nr. cad/nr. top nou (11170/1/1/1/2/3, 11170/1/1/1/2/4)/2, în suprafață de 1227 mp;
- lotul nr. 3, cu nr. cad/nr. top nou (11170/1/1/1/2/3, 11170/1/1/1/2/4)/3, în suprafață de 188 mp, conform anexei nr. 4a din expertiza întocmită de expertul G.A., expertiză care face parte integrantă din prezenta decizie.

II. S-a constatat dobândirea de către reclamanți a unui drept de superficie în următoarea compunere:

1. S-a constatat dreptul de proprietate al reclamanților asupra construcției compusă din subsol+parter+etaj, situată în Brașov, str. P. nr. 3S, edificată pe terenul cu nr. cad/nr. top nou (11170/1/1/1/2/3, 11170/1/1/1/2/4)/1, în suprafață de 1155 mp, ce formează lotul nr. 1.

2. S-a constatat dobândirea de către reclamanți a unui drept de folosință asupra terenului cu nr. cad/nr. top nou (11170/1/1/1/2/3, 11170/1/1/1/2/4)/1, în suprafață de 1155 mp, ce formează lotul nr. 1.

III. 1. S-a constituit în favoarea reclamanților un drept de servitute de trecere cu piciorul și auto, asupra terenului cu nr.cad/nr. top nou (11170/1/1/1/2/3, 11170/1/1/1/2/4)/3, în suprafață de 188 mp și în favoarea terenului cu nr. cad/nr. top nou (11170/1/1/1/2/3, 11170/1/1/1/2/4)/1, în suprafață de

1155 mp, ce formează lotul nr.1.

2. S-a dispus înscrierea în cartea funciară a dreptului de servitute constituit în favoarea reclamantilor.

IV. S-a respins restul pretențiilor din apel și cererea de chemare în judecată privind înscrierea în cartea funciară a dreptului de superficie, în compunerea arătată la pct. II.

A fost obligată pârâta SC E. Bank România SA să plătească reclamantilor suma de 5760,50 lei cheltuieli de judecată în apel.

În motivarea acestei decizii, instanța de apel a reținut, în esență, următoarele considerente:

După prezentarea unor aspecte teoretice privind dreptul de superficie, instanța de apel a reținut că în anul 2006, în baza unei convenții verbale de superficie, reclamantii au edificat o casă de locuit pe terenul proprietatea pârâților C. și D., convenția verbală fiind recunoscută de pârâți la interogatoriu și confirmată de depoziția martorului I. audiat în apel, care a relatat că au existat discuții în anul 2006, că pârâții urmau să „facă acte” pe terenul construit de către reclamantii. Ambii martori audiați în apel au declarat că în anul 2006 construcția reclamantilor a fost finalizată, mărturiile acestora coroborându-se cu lucrarea de expertiză tehnică de identificare și evaluare a imobilului pârâților, întocmită de expertul evaluator al Băncii X la data de 14.11.2006 în care se consemnează expres existența casei reclamantilor, dar că aceasta nu intră în calculul evaluării, raportul de evaluare întocmit de expertul evaluator al băncii pârâte sub nr. 36/2008, care a evaluat numai imobilul pârâților, precum și cu expertiza întocmită în apel de expertul J., din care reies aceleași aspecte de fapt. Este pe deplin dovedit că în anul 2006, construcția reclamantilor a fost finalizată, după cum este probată convenția verbală de superficie, nu numai prin prisma probelor menționate (interogatoriu și martori), dar și prin natura relațiilor dintre reclamantii și pârâții C. și D. care sunt rude de gradul I (părinți și copii) și convenția de superficie autentificată sub nr. 824/25.05.2011 de BNP H., care nu face decât să confirme existența convenției verbale din anul 2006, iar dacă terenul nu a putut fi dezmembrat, în vederea legalizării construcției reclamantilor se datorează faptului că terenul era la categoria „arabil”, ulterior intrând în intravilan, încât să poată fi construit.

Fiind constituit dreptul de superficie, prin convenție, instanța poate constata existența acestuia, hotărârea judecătorească nefiind una în constituirea dreptului, cum eronat s-a reținut prin sentința primei instanțe, iar prezumția de proprietate asupra construcției în favoarea proprietarului terenului, instituită de art. 492 C. civ., a fost răsturnată, contrar celor susținute de banca intimată prin întâmpinare, iar instanța nu a fost investită cu constatarea accesunii imobiliare, pe care pârâții C. și D. o puteau promova în virtutea dreptului lor de proprietate asupra terenului și nici banca intimată nu a formulat o astfel de cerere.

Nu a fost primită nici apărarea băncii intime că superficia s-ar fi constituit pe baza unui act nul, întrucât exista o interdicție de înstrăinare și grevare înscrisă în cartea funciară, întrucât interdicția operează în favoarea unui terț străin de proces, respectiv Banca X și deci numai acesta ar fi putut ridica o asemenea apărare, pe de o parte, iar, pe de alta, dreptul de ipotecă înscris în favoarea intimatei s-a înscris în cartea funciară ulterior edificării de către reclamantii a construcției proprietatea acestora și perfectării convenției de superficie, or nulitatea operează numai pentru cauze anterioare ori concomitente momentului actului juridic, nu și pentru cele ulterioare. De altfel, nu se vede motivul pentru care expertul evaluator al băncii intime nu a făcut nici o mențiune asupra existenței construcției reclamantilor și a evaluat doar imobilul proprietatea pârâților C. și D., în vederea contractării creditului și înscrierii ipotecii, deși raportul s-a întocmit în anul 2008, iar construcția reclamantilor era edificată de doi ani și nu a fost inclusă în contractul de ipotecă, astfel că obiectul superficiei este unul existent în circuitul civil, este licit, posibil, determinabil, încât nu au fost primite apărățile din întâmpinare privind nulitatea constituirii acestui drept.

Instanța de apel a arătat că, conform art. 1777 C. civ., ipoteca se întinde și asupra eventualelor extinderi, adăugiri ale imobilului inițial ipotecat, însă este necesar ca acestea să aparțină debitorului ipotecar, or, în cauză, construcția reclamantilor este una autonomă, proprietatea acestora și deși exista pe teren la momentul constituirii ipotecii de către pârâții C. și D. nu a făcut

obiect al garanției, reclamanții rămânând terți desăvârșiți față de contractul de ipotecă, care astfel nu le este opozabil, cum statuează art. 973 C. civ., încât sunt înlăturate apărările băncii intimată din întâmpinare, iar prevederile art. 490 C. pr. civ. nu sunt incidente, din moment ce casa reclamanților nu constituie un accesoriu al imobilului pârâților C. și D.

De asemenea, instanța de apel a constatat că este inexactă susținerea din finalul întâmpinării că nu s-ar fi adus la cunoștința băncii existența construcției reclamanților, întrucât aceștia au făcut un astfel de demers, inclusiv pentru dezmembrarea terenului, dovadă fiind actul înregistrat la bancă sub nr. 331/05.04.2011, la care nu au primit nici un răspuns și oricum exista deja raportul de evaluare al expertului băncii din anul 2008, când construcția reclamanților era terminată.

Totodată, s-a reținut că prin expertiza întocmită de expertul K., expertiză care face parte integrantă din prezenta decizie, terenul proprietatea pârâților a fost dezmembrat, în vederea stabilirii întinderii dreptului de folosință asupra terenului de către reclamanți și stabilirii și dreptului de servitute solicitat, în trei loturi după cum urmează: lotul nr. 1, cu nr. cad/nr. top nou (11170/1/1/1/2/3, 11170/1/1/1/2/4)/1, în suprafață de 1155 mp; lotul nr. 2, cu nr. cad/nr. top nou (11170/1/1/1/2/3, 11170/1/1/1/2/4)/2, în suprafață de 1227 mp; lotul nr. 3, cu nr. cad/nr. top nou (11170/1/1/1/2/3, 11170/1/1/1/2/4)/3, în suprafață de 188 mp.

Superficia, în elementele ei a fost constatată prin dreptul de proprietate al reclamanților asupra construcției, compusă din subsol+parter+etaj, situată în Brașov, str. P. nr. 3S, edificată pe terenul cu nr. cad/nr. top nou (11170/1/1/1/2/3, 11170/1/1/1/2/4)/1, în suprafață de 1155 mp, ce formează lotul nr. 1 și dreptul de folosință asupra acestui lot, iar dreptul de servitute a fost instituit asupra lotului nr. 3 și în favoarea lotului 1, cu înscrierea în cartea funciară, conform dispozitivului deciziei, fiind de reținut că pentru dreptul de servitute nu s-a formulat nici o apărare în apel de către banca intimată.

Au fost respinse cererile din prima instanță și apel privind înscrierea dreptului de suprafață în elementele sale în cartea funciară, întrucât primează legalizarea construcției reclamanților, edificată fără autorizație de construire, or acest act, ca și certificatul de dare în folosință sunt necesare pentru intabulare potrivit Ordinului ANCPI nr. 700 din 9 iulie 2014 privind aprobarea Regulamentului de avizare, recepție și înscriere în evidențele de cadastru și carte funciară.

Împotriva acestei decizii a declarat recurs pârâta SC E. Bank Romania SA, neîncadrat în drept, prin care a solicitat admiterea acestuia, modificarea în tot a deciziei recurate în sensul respingerii apelului declarat de reclamanții A. și B. și menținerea sentinței pronunțate de tribunal ca fiind legală și temeinică.

Recurenta-pârâta consideră că instanța de apel, în mod eronat, a apreciat că în anul 2006 între C., D. (împrumutații băncii) și A. și B. (părinții acestora) s-a încheiat în mod valabil o convenție de suprafață, convenție care, fiind încheiată anterior acordării creditului de către bancă are întâietate asupra interdicțiilor înscrise în cartea funciară cu prilejul acordării creditului, dispunând dezmembrarea terenului.

Susțin recurenții că în mod nelegal s-a dat eficiență juridică unui acord verbal, fiind apreciat de instanța de apel ca suficient pentru a da naștere în mod valabil a unui drept de suprafață.

De asemenea, arată că aprecierea instanței de apel privind constituirea legală a unui drept de suprafață în baza unui acord exprimat în anul 2006 de către debitorii ipotecari C. și D. este nelegală, convenția fiind lovită de nulitate absolută, în lipsa acordului Băncii X privind ridicarea interdicției de grevare cu sarcini a imobilului.

Mai arată și faptul că, așa cum reiese din situația juridică a imobilului, în anul 2006, când reclamanții pretind că au edificat o construcție pe imobilul înscris în CF 53186 de Brașov, cadastral 11170/1/1/1/2/3, 11170/1/1/1/2/4, aceștia nu puteau avea acordul valabil al pârâților C. și D. pentru constituirea unui drept de suprafață în lipsa acordului creditorului ipotecar de la acel moment, respectiv Banca X Brașov.

Având în vedere starea de fapt și de drept ce guverna imobilul înscris în CF 13224 de Brașov, nr. top 11170/1/1/1/2/3, 11170/1/1/1/2/4, începând cu anul 2003, asupra acestui imobil, cu acordul părților a fost instituită o limitare voluntară a dreptului de dispoziție asupra imobilului,

limitare concretizată prin înscrierea interdicțiilor de înstrăinare, grevare, demolare și restructurare a imobilului, potrivit extrasului de carte funciară existent la dosar.

Față de acest aspect, este lovită de nulitate absolută orice convenție încheiată de către proprietarul terenului pentru nevalabilitatea obiectului; totodată, solicită să se constate faptul că reclamanții nu puteau constitui în mod valabil un drept de suprafață asupra terenului mai sus identificat, în condițiile în care exista o limitare a dreptului de dispoziție asupra acestui teren.

Raportat la condițiile impuse de Codul civil cu privire la obiectul actului juridic, cu raportare la dispozițiile art. 962 C. civ., începând cu anul 2003 acest teren, prin convenția părților, este scos din circuitul civil temporar, prin constituirea interdicțiilor de înstrăinare și grevare cu sarcini.

Din probele administrate în cauză nu s-a făcut dovada acestui acord astfel încât, în aprecierea recurente, acordul tacit, care se presupune că a fost dat de către pârâții C. și D. pentru edificarea construcției, nu este valabil și nu îndeplinește condițiile legale ale unei convenții în baza căreia să poată lua naștere în mod valabil dreptul de suprafață, în condițiile existenței interdicției de înstrăinare și grevare cu sarcini.

Prin urmare, în lipsa acordului Băncii X la constituirea unui drept de suprafață asupra terenului indicat, orice convenție verbală este lovită de nulitate absolută, proprietarul terenului nu putea constitui în mod valabil un mod de suprafață asupra terenului.

Având în vedere faptul că suntem în prezența unei cauze de nulitate absolută, ce poate fi invocată de orice prezintă un interes, apreciază că în mod nelegal au fost înlăturate apărările sale cu privire la nulitatea convenției verbale de suprafață.

Același raționament a fost invocat și pentru convenția privind constituirea unui drept de suprafață încheiată de această dată în formă autentică, în mai 2008, convenție care este lovită de nulitate absolută și solicită instanței să constate acest fapt, interdicțiile de înstrăinare și grevare cu sarcini a imobilului existând și la acel moment, acordul nostru nefiind solicitat cu privire la acest aspect.

Față de aceste aspecte invocate, recurenta solicită instanței de recurs să constate faptul că nu a fost răsturnată prezumția instituită de art. 492 C. civ. potrivit căruia proprietarul terenului este și proprietarul construcției, iar construcția edificată ulterior pe teren nu poate fi decât proprietatea proprietarilor terenului.

Cu privire la imposibilitatea intabulării construcției în Cartea funciară și a încheierii unei convenții privind constituirea unui drept de folosință asupra terenului, în fața notarului, datorită necesității efectuării demersurilor de scoatere a terenului din circuitul agricol, deși reținută de instanța de apel, solicită instanței de recurs să înlătore această apărare, raportat la faptul că pe același teren arabil există deja emisă o autorizație de construcție, autorizație de construcție înscrisă în cartea funciară din anul 2003 (act 5710/3003 cf conform extrasului de carte funciară nr. 28846/2008 deus de pârâtă anexa la întâmpinarea formulată), astfel încât această susținere nu numai că nu are suport real dar este contrazisă de starea de fapt atestată cu înscrisurile depuse la dosarul cauzei, și care demonstrează că nu există nici un impediment în emiterea unei noi autorizații de construcții, pe același teren trei ani mai târziu.

Recurenta-pârâtă solicită instanței să constate faptul că construcția asupra căreia reclamanții urmăresc constatarea unui drept de proprietate este proprietatea părților în temeiul art. 492 vechiul C. civ. și intră sub incidența contractului de ipotecă, conform cap. VI al acestuia, trebuind a fi ipotecată în favoarea băncii.

Aducerea la cunoștința băncii pârâte a existenței construcției reclamanților, reținută de instanța de apel în mod netemeinic, nu a fost susținută în fața instanței.

Atât la momentul încheierii contractului de ipotecă cât și ulterior, la momentul solicitării extinderii dreptului de ipotecă și asupra suprafeței suplimentare de teren de 400,70 mp, nu au adus la cunoștința subscrisei existența vreunei alte construcții asupra terenului, mai mult decât atât, au declarat faptul că imobilul este liber de sarcini.

Consideră recurenta că nu-i poate fi opusă expertiza topografică întocmită de experții Băncii X și nu poate produce niciun fel de efect juridic care să conducă la constituirea unui drept de

proprietate asupra construcției ce face obiectul prezentului dosar.

Susține că în mod corect și legal instanța de fond a concluzionat că potrivit prevederilor legate dreptul de suprafață poate fi constituit prin convenția părților, prin legat, uzucapiune sau lege, iar în lipsa unei convenții exprese, valabil exprimate a părților, nu se poate constitui în mod valabil dreptul de suprafață pe baza unei acțiuni în constatare.

De asemenea, recurenta apreciază ca temeinice și legale argumentele instanței de fond care au condus la luarea hotărârii în prezenta cauză, potrivit cărora „prin convenția de constituire a dreptului de ipotecă, părțile și-au asumat obligația de a extinde efectele juridice ale acestei convenții și asupra tuturor „adăugirilor” pe care bunul imobil ce constituie obiectul material al convenției le va suferi ulterior datei perfectării acesteia”, iar soarta imobilului cu destinația construcție, ce face obiectul prezentei acțiuni, este influențată de situația juridică a imobilului teren pe care este amplasată și care constituie obiectul material al dreptului de ipotecă constituit în favoarea băncii, întrucât are caracter accesoriu al fondului pe care este situat.

Prin urmare, decizia instanței de apel de a dezmembra terenul în suprafață de 2.570 mp în cele 3 topuri, teren asupra căruia exista înscrisă în Cartea Funciară interdicția de dezmembrare în favoarea băncii, este nelegală, în condițiile în care E. Bank România SA nu și-a dat acordul în acest sens, având în vedere refuzul împrumutaților de a-și respecta obligațiile contractuale.

Prin întâmpinarea depusă la dosar, intimații reclamanți A. și B. au invocat excepția nulității recursului, ca urmare a imposibilității încadrării motivelor invocate de recurentă în vreunul din cazurile prevăzute de art. 304 C. proc. civ.

Instanța, analizând cu prioritate excepția nulității recursului, a dispus respingerea acesteia ca neîntemeiată, întrucât din expunerea de motive, astfel cum aceasta a fost redată în paragrafele anterioare, rezultă critici concrete de pretinsă nelegalitate, ce se impun a fi cercetate din perspectiva dispozițiilor art. 304 pct. 9 C. proc. civ.

Drept consecință, excepția nulității recursului invocată de intimații reclamanți a fost respinsă și, analizând recursul declarat de recurenta - pârâtă SC E. Bank Romania SA, Înalta Curte a constatat următoarele:

Dreptul de suprafață, ca atare, nu conține o reglementare expresă în Codul civil, existența sa fiind recunoscută prin dispoziții din alte acte normative (art. 11 din Decretul - lege nr. 115/1938 pentru unificarea dispozițiilor privitoare la cărțile funciare, art. 21 din Legea nr. 7/1996, art. 22 din Decretul nr. 167/1958), fără să existe o reglementare la nivel de principiu a acestui drept.

Recunoașterea dreptului de suprafață se deduce, însă, din teza finală a art. 492 C. civ., potrivit căruia „Orice construcție, plantație sau lucru făcut în pământ sau asupra pământului sunt prezumate a fi făcute de către proprietarul acelui pământ, cu cheltuiala sa, și că sunt ale lui, *până ce se dovedește din contră*”.

Textul cuprinde o regulă, cea privind dreptul de accesiune imobiliară artificială, și o excepție, cea care permite dovada existenței dreptului de suprafață.

Probele prin care se răstoarnă prezumția de proprietate duc, în același timp, la dovedirea dreptului de suprafață.

Altfel spus, suprapunerea dreptului de proprietate asupra terenului aparținând unei persoane cu dreptul de proprietate asupra construcției, aparținând unei alte persoane nu dă naștere prin ea însăși, unui drept de suprafață, în absența unui act juridic (convenție) sau fapt juridic (uzucapiune, prescripție achizitivă) care să-l constituie, ori a unei dispoziții legale pe care să se întemeieze.

În această concluzie, Înalta Curte are în vedere natura dreptului de suprafață - drept real principal imobiliar - și regimul său juridic statuat jurisprudențial și doctrinar sub imperiul vechiului cod civil potrivit căruia dreptul de suprafață nu se constituie prin simplul fapt al deținerii sau ridicării unei construcții pe terenul altuia; el nu poate fi constituit decât în baza unui titlu, prescripție sau *ex lege*.

Aceasta este și situația în speță, instanța de apel constatând cu justete, printr-o administrare și interpretare corectă a probelor existente la dosarul cauzei, care nu mai pot fi reevaluate în recurs, că în speță s-a făcut dovada că în anul 2006, reclamanții A. și B. au edificat, în baza unei convenții

de folosință asupra terenului proprietatea pârâților C. și D., o construcție, născându-se în acest mod dreptul de proprietate al reclamantilor asupra casei de locuit și dreptul de folosință asupra terenului construit și cel necesar exploatării construcției, proprietatea pârâților.

În condițiile în care intimații-pârâți C. și D. (copiii) sunt proprietarii terenului, iar construcția a fost edificată de reclamantii A. și B. (părinți) cu acordul acestora, este evident că între părți a existat o convenție, deoarece numai proprietarul terenului poate exprima valabil acordul cu privire la constituirea dreptului de suprafață. De altfel, așa cum s-a reținut de către instanța de control judiciar, existența convenției verbale din 2006 a fost confirmată de convenția de suprafață autenticată sub nr.824/25.05.2011 de BNP H., încheiată de părți înainte de data promovării prezentei acțiuni.

Prin urmare, contrar celor susținute de recurentă, prezumția de proprietate asupra construcției în favoarea proprietarului terenului, instituită de art. 492 C. civ. a fost răsturnată, în condițiile în care instanța nu a fost investită cu constatarea accesiei imobiliare, pe care pârâții C. și D. o puteau promova în calitate de proprietari ai terenului și nici banca recurentă nu a formulat o astfel de cerere.

Din moment ce s-a dovedit că reclamantii sunt titularii dreptului de proprietate asupra construcției edificate pe teren, cum s-a reținut de instanța de apel, este incidentă teza a II-a a art. 492 C. civ., care stă la baza dreptului de suprafață, cum s-a arătat deja, fiind, astfel, exclusă aplicarea, în speță, a tezei I a aceluiași articol, referitoare la dreptul de proprietate al proprietarului terenului asupra construcțiilor edificate pe pământul său.

Curtea de apel a cenzurat, în mod corect, apărările pârâtei sub aspectul dispozițiilor art. 492 C. civ., reținând că este incidentă situația de excepție reglementată de textul de lege în discuție, care înlătură prezumția de proprietate stabilită în favoarea proprietarului terenului, cu privire la construcțiile de pe terenul său, în cazul efectuării probei contrarii, a proprietății asupra acestor imobile în persoana unui alt titular.

În acest sens s-a pronunțat și CEDO care a reținut în Hotărârea din 15 februarie 2007 (Bock și Palade contra României) că dreptul de suprafață poate fi dobândit numai prin lege, convenția părților sau prin prescripție achizitivă, iar simplul fapt de a ridica o construcție pe terenul altuia, chiar de bună-credință, constructorul având convingerea că este proprietarul terenului pe care o construiește, nu ar fi de natură să conducă la recunoașterea unui drept de suprafață în favoarea celui ce construiește pe terenul ce nu este proprietatea sa, în absența posibilității aplicării unuia din modurile de dobândire sus amintite, deoarece aparența de drept nu intra în categoria actelor și faptelor juridice prin care se poate dobândi dreptul de suprafață, astfel ca recunoașterea dobândirii dreptului de suprafață pe cale judiciară ar reprezenta o încălcare a dispozițiilor art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție.

Înalta Curte constată că sunt nefondate și criticile recurente privind nulitatea absolută a convenției verbale din anul 2006 de constituire a dreptului de suprafață în favoarea reclamantilor motivată de lipsa acordului Băncii X, creditorul ipotecar al pârâților-intimați C. și D., bancă în favoarea căreia era constituită la acel moment o interdicție de înstrăinare și grevare.

Instanța de apel a reținut în mod corect atât faptul că sancțiunea nulității convenției pentru lipsa acordului creditorului ipotecar de la acel moment cu privire la constituirea suprafeței ar fi putut fi invocată doar de persoana al cărei interes ar fi fost nesocotit la încheierea actului juridic, respectiv Banca X, și nu de un terț, cum este recurenta-pârâtă SC E. Bank România SA, cât și faptul că dreptul de ipotecă înscris în favoarea recurente s-a înscris în Cartea funciară ulterior edificării de către reclamantii A. și B. a construcției proprietatea acestora și perfectării convenției de suprafață, întrucât nulitatea operează numai pentru cauze anterioare ori concomitente momentului încheierii actului juridic, nu și pentru cele ulterioare.

Totodată, s-a statuat cu justețe că la data constituirii interdicției de înstrăinare și grevare a terenului adus în garanție de intimații C. și D. în anul 2008, construcția reclamantilor A. și B. era finalizată definitiv de la sfârșitul anului 2006, recurenta-pârâtă SC E. Bank România SA având cunoștință de existența acestei construcții, expertul evaluator al băncii recurente întocmind raportul

de evaluare în anul 2008, fără a face vreo mențiune asupra existenței construcției reclamanților și evaluând doar imobilul proprietatea pârâților C. și D., în vederea contractării creditului și înscrierii ipotecii, construcția reclamanților deși edificată de doi ani nefiind inclusă în contractul de ipotecă.

Susținerea recurentei referitoare la faptul că nu ar fi existat niciun impediment la obținerea unei autorizații de construire pentru motivul că terenul se afla în circuitul agricol tinde la reaprecierea probelor administrate și vizează netemeinicia deciziei de apel, aspect ce nu poate fi valorificat în fața instanței de recurs, nefiind permis de dispozițiile art. 304 C. proc. civ. și nu este de natură a conduce la modificarea soluției pronunțate în cauză.

Nefondată este și critica privind faptul că reclamanții au urmărit prin acțiunea dedusă judecătii constituirea unui drept de suprafață.

Înalta Curte constată că prin cererea de chemare în judecată, reclamanții A. și B. au solicitat în termeni clari, expreși, nesusceptibili de o altă interpretare, „să constatați dobândirea unui drept de suprafață”, adică să se constate pe cale judecătorească existența acestui drept.

Acțiunea în constatare, reglementată de art. 111 C. proc. civ., este deschisă proprietarului bunului, atunci când acestuia îi este necesară o hotărâre judecătorească prin care să i se recunoască dreptul său, dacă dovedește că acest drept îi este contestat de partea adversă. În această situație, interesul acestuia pentru promovarea acțiunii în constatare derivă chiar din pericolul contestării sau încălcării dreptului său de către pârât.

Instanța de apel a argumentat în mod corect faptul că hotărârea judecătorească nu poate reprezenta un mod de constituire, de dobândire a dreptului de suprafață, iar instanța de judecată nu poate să transforme, din oficiu, acțiunea în constatare într-o acțiune în realizarea dreptului, astfel cum a procedat tribunalul.

În aceste condiții, rezultă cu certitudine că cererea ce face obiectul judecătii este o cerere în constatare, iar nu o cerere în realizarea dreptului de suprafață, instanța de apel făcând calificarea juridică corectă a cererii formulate de reclamanți în limitele căreia a fost legal investită.

De asemenea, Înalta Curte nu poate reține nici critica recurentei potrivit căreia prin convenția de constituire a dreptului de ipotecă, pârâții C. și D. și-au asumat obligația de a extinde efectele juridice ale acestei convenții și asupra tuturor adăugirilor pe care imobilul ce constituie obiectul material al convenției le va suferi ulterior datei perfectării acesteia.

În mod corect instanța de apel a constatat că în speță nu sunt incidente dispozițiile art. 1777 C. civ., deoarece textul de lege se referă la construcții noi, viitoare, edificate după data constituirii ipotecii, or în cauză acestea nu aparțin debitorului ipotecar, construcția reclamanților fiind una autonomă, proprietatea acestora și deși exista pe teren la momentul constituirii ipotecii de către pârâții C. și D. nu a făcut obiect al garanției, reclamanții rămânând terți desăvârșiți față de contractul de ipotecă, care astfel nu le este opozabil, cum statuează art. 973 C. civ., iar prevederile art. 490 C. proc. civ. nu sunt incidente, din moment ce casa reclamanților nu constituie un accesoriu al imobilului pârâților C. și D.

Având în vedere aceste considerente, Înalta Curte a constatat că soluția instanței de apel a fost pronunțată cu interpretarea și aplicarea corectă a dispozițiilor legale în materie, analizate în precedent, astfel încât, în baza art. 312 alin. (1) C. proc. civ., a respins recursul declarat de pârâtă, ca nefondat, nefiind întrunite cerințele motivului de nelegalitate prevăzut de art. 304 pct. 9 din același cod.

IV. Obligații

13. Contract de vânzare-cumpărare de acțiuni. Asumarea de către vânzător a unei obligații de garanție a activelor societății. Efecte

C. civ. din 1864, art. 5, art. 969, art. 1073, art. 1084
Legea nr. 85/1992

De principiu, chiar și când obiectul convenției părților este reprezentat de vânzarea unor acțiuni, garanția vânzătorului nu este obligatoriu a fi limitată numai la acestea, întrucât din dispozițiile art. 5 și 969 C. civ. rezultă că, sub rezerva respectării dispozițiilor de ordine publică și a bunelor moravuri, părțile se bucură de libertate contractuală, iar clauzele asupra cărora convin li se impun cu forța legii.

De aceea, chiar dacă asumarea de către vânzător a unei obligații de garanție a activelor unei societăți - în cazul în care obiectul vânzării îl constituie acțiuni ale aceleiași entități - nu are reglementare legală, o astfel de clauză nici nu este interzisă prin lege, iar inexistența unei prevederi legale nu are aptitudinea de a o invalida, pentru că un raționament în sens opus ar nega existența contractelor nenumite.

Secția II-a civilă, Decizia nr. 1553 din 5 iunie 2015

Judecata în fața primei instanțe. Obiectul cererii de chemare în judecată și sentința Tribunalului Sibiu, Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal

Prin cererea înregistrată pe rolul Tribunalului Sibiu, Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal la 22.11.2011, reclamanta SC A. SA a chemat în judecată pe pârâțul B., solicitând instanței ca prin hotărârea pe care o va pronunța să oblige pârâțul la plata sumelor de 250.000 euro, reprezentând despăgubiri datorate potrivit contractului de vânzare-cumpărare de acțiuni din 02.06.2008 și de 17.338 euro, cu titlu de dobândă legală, ce urmează a se calcula până la achitarea integrală a debitului principal, cu cheltuieli de judecată.

Prin sentința nr. 1417 din 07.12.2012, Tribunalul Sibiu, Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal a admis acțiunea și a obligat pârâțul la plata către reclamantă a sumei de 1.089.950 lei, reprezentând echivalentul în lei al sumei de 250.000 euro, cu titlu de despăgubiri, precum și la plata sumei de 75.590,21 lei, cu titlu de dobânzi legale calculate la 22.11.2011, acestea urmând a curge în continuare, până la achitarea integrală a debitului principal; pârâțul a mai fost obligat și la plata sumei de 73.131,63 lei, cu titlu de cheltuieli de judecată.

Pentru a pronunța această sentință, prima instanță a reținut că părțile au încheiat la data de 02.06.2008 un contract, în temeiul căruia pârâțul a vândut reclamantei 431.928 de acțiuni, reprezentând 84,29% din capitalul social al SC C. SA, pentru prețul de 7.326.057 euro.

A mai reținut că printr-o prevedere cuprinsă la clauzele generale, pârâțul, în calitate de vânzător al acțiunilor, a garantat existența activelor menționate în anexa la contract și faptul că acestea sunt libere de sarcini, nerevendicate, negajate sau ipotecate unor terțe persoane.

Tribunalul a subliniat că prin paragraful 5 din clauzele generale, pârâțul s-a obligat să despăgubească societatea cumpărătoare pentru orice pagube și prejudicii viitoare la care SC C. SA ar fi fost obligată, ca urmare a pronunțării unor hotărâri judecătorești, definitive și irevocabile, având ca obiect obligația de vânzare-cumpărare a camerelor din căminele de nefamiliști, aflate în proprietatea SC C. SA și situate în Brașov, Aleea C. nr. 15, str. Z. nr. 46 și 48, în limita maximă de 250.000 euro.

În acest context, prima instanță a mai reținut că ulterior cumpărării pachetului majoritar de acțiuni al SC C. SA, reclamanta a preluat prin absorbție această societate, devenind debitoare a obligației de plată a prejudiciului cauzat chirișilor care au obținut hotărâri judecătorești de constatare a nulității contractelor de vânzare-cumpărare încheiate cu diverși terți.

În continuare, instanța de fond a analizat scopul clauzei evocate mai sus și a subliniat că,

distinct de acordul părților asupra transferului dreptului de proprietate asupra acțiunilor, acestea au agreeat și asupra unei obligații instituite în sarcina vânzătorului, în limita a 250.000 euro, care asigură eficiența convenției, în ipoteza în care profitul scontat se modifică, atunci când societatea preluată de cumpărător urma să fie obligată la încheierea unor contracte în baza Legii nr. 85/1992.

În stabilirea întinderii obligației, tribunalul a notat că din conținutul raportului de expertiză contabilă, necontestat sub acest aspect, rezultă că la data încheierii contractului, 02.06.2008, în patrimoniul SC C. SA - ulterior absorbită de reclamantă -, existau trei imobile cu statut declarat de cămine de nefamiliști, respectiv cele situate în Brașov, Aleea C. nr. 15, str. Z. nr. 46 și str. B.N. nr. 15 - despre cel din urmă pârâtul afirmând la interogatoriu că nu cunoaște nimic. Din același raport, prima instanță a mai constatat că imobilul din Brașov, str. Z. nr. 48 nu a avut regim de cămin de nefamiliști, iar cel de la nr. 46 nu a făcut obiect al unor litigii.

În ceea ce privește imobilul situat în str. M. nr. 14, a reținut că acesta nu se mai afla în patrimoniul societății absorbite la data încheierii contractului, potrivit afirmațiilor părților, întrucât spațiile fuseseră înstrăinate deja către terți. Însă prin hotărâri judecătorești irevocabile, respectivele contracte au fost constatate nule, imobilul fiind calificat ca unul social, de natura căminelor de nefamiliști, iar societatea a fost obligată la vânzare către foștii chiriași, în condițiile Legii nr. 85/1992.

Prin urmare, tribunalul a apreciat că întinderea executării obligației asumate de pârât trebuie stabilită prin raportare la imobilul situat în Brașov, Aleea C. nr. 15, care are regim de cămin de nefamiliști și la cel din str. M. nr. 14, care a dobândit acest regim prin efectul hotărârilor judecătorești.

Analiza probelor administrate a relevat că garanția asumată de pârât ar trebui să acopere sumele de 1.141.763 lei, echivalent al sumei de 253.725 euro pentru imobilul situat în Brașov, Aleea C. nr. 15 și de 430.393 lei, echivalent al sumei de 95.642,8 euro pentru cel din Brașov, str. M. nr. 14.

Cum însă părțile au limitat, prin clauza evocată mai sus, întinderea obligației de garanție, până la nivelul maxim de 250.000 euro, tribunalul, dând eficiență art. 969 C. civ., a admis acțiunea și a obligat pârâtul la plata către reclamantă a acestei sume, în echivalent în lei.

De asemenea, în baza art. 1 alin. (3) din O.G. nr. 13/2011 și art. 1489 NCC, a obligat pârâtul și la plata sumei 75.590,21 lei, cu titlu de dobândă legală penalizatoare calculată de la data introducerii cererii de chemare în judecată, 22.11.2011 și la achitarea acesteia în continuare, până la stingerea integrală a debitului principal.

A făcut și aplicarea art. 274 C. proc. civ.

Apelul. Decizia instanței de prim control judiciar

Împotriva acestei sentințe, pârâtul B. a declarat apel care a fost admis prin decizia nr. 38 din 31.05.2013 a Curții de Apel Alba Iulia, Secția a II-a civilă; ca o consecință, hotărârea atacată a fost schimbată în parte, în sensul admiterii în parte a acțiunii, obligării pârâtului la plata către reclamantă a sumei de 567.888,60 lei, cu titlu de despăgubiri contractuale, respingerii capătului de cerere privind obligarea pârâtului la plata dobânzii legale și obligării acestuia la plata sumei de 35.000 lei, cu titlu de cheltuieli de judecată în fond; cererea intimetei de obligare a apelantului la plata cheltuielilor din apel a fost respinsă.

Pentru a decide astfel, instanța de prim control judiciar a reținut că atât timp cât prin contractul intervenit între părți, intimata a dobândit dreptul de proprietate asupra unor acțiuni, nu asupra unor active, obligația de garanție care îi revine vânzătorului trebuie să acopere doar acțiunile, dar nu să fie extinsă asupra patrimoniului societății ale cărei acțiuni s-au vândut - întrucât o asemenea obligație nu are reglementare legală. Cum ambele părți aveau calitatea de acționari la SC C. SA la data încheierii contractului dintre ele, curtea de apel a prezumat că și intimata cunoștea sau ar fi trebuit să cunoască valoarea acțiunilor și situația patrimonială și financiară a respectivei societăți.

Recunoscând însă că apelantul și-a asumat în mod expres o obligație de despăgubire prin contract (clauzele generale, alineatul 5), instanța de apel a apreciat că este fondată critica legată de

greșita stabilire a întinderii acesteia.

Astfel, a subliniat că apelantul urma a o despăgubi pe intimată numai pe temeiul clauzei indicate mai sus, nu însă pentru orice pagubă viitoare pe care SC C. SA ar fi înregistrat-o prin diminuarea activului net, întrucât asumarea unei obligații ca cea în dispută trebuie să aibă în vedere și posibilitatea obiectivă a debitorului său de a prevedea, împiedica sau limita paguba; or, de la momentul vânzării acțiunilor, apelantul nu mai putea acționa în acest sens și tocmai de aceea, părțile au limitat clauza de despăgubire numai la anumite imobile și la litigii născute cu un anumit obiect.

Prin urmare, curtea de apel a apreciat că obligația stabilită în sarcina apelantului cu privire la alte imobile decât cel din Municipiul Brașov, Aleea C. nr. 15 excede prevederilor contractuale, întrucât pentru cel din str. G-ral M. nu a fost asumată nicio obligație de despăgubire.

Sub aspectul quantumului sumei stabilite în sarcina pârâtului de către tribunal, instanța de apel a notat că în mod greșit aceasta a fost calculată exclusiv prin raportare la valoarea de piață a camerelor pe care reclamanta - societate care a absorbit SC C. SA - a fost obligată să le vândă la prețul stabilit conform art. 7 alin. (1) și (4) din Legea nr. 85/1992 și Decretului-lege nr. 61/1990 cu modificările ulterioare, întrucât din această valoare trebuia dedusă suma pe care chiriașii au fost obligați să o achite.

Astfel, curtea de apel a notat că imobilul din Municipiul Brașov, Aleea C. nr. 15 are 83 de camere, dintre care pentru 82 de camere Judecătoria Brașov a pronunțat sentințele civile nr. 1483/07.02.2006, nr. 3380/20.04.2006 și nr. 12268/27.10.2010, toate rămase irevocabile.

A mai reținut că dacă prin sentințele civile nr. 3380/20.04.2006 și nr. 12268/27.10.2010 Judecătoria Brașov a obligat reclamanta-intimată să vândă un număr de 28 de camere la prețul stabilit de Legea nr. 85/1992, prin sentința civilă nr. 1483/07.02.2006 prețul vânzării stabilit a fost cel al pieței, așa încât intimata nu justifică vreun prejudiciu determinat de o eventuală vânzare la un preț mai mic.

În ceea ce privește cele 28 de camere, instanța de apel a constatat că valoarea lor de piață, însumată, este de 605.651 lei, potrivit evaluării făcute de expertiza administrată în fața primei instanțe, care a avut în vedere coeficienții prevăzuți de Decretul-lege nr. 61/1990 și nivelul la care se aflau camerele; de asemenea, a mai reținut că valoarea însumată a acestor camere, prin raportare la Legea nr. 85/1992 este de 37.762,4 lei.

Prin urmare, la data depunerii expertizei în construcții, 02.07.2012, diferența de valoare era de 567.888,6 lei, sumă la plata căreia, admitând apelul și schimbând sentința primei instanțe, curtea de apel l-a obligat pe pârât.

În altă ordine de idei, instanța de prim control judiciar a mai apreciat că tribunalul a făcut o greșită aplicare a O.G. nr. 13/2011 și a art. 1489 NCC, deoarece raportul dintre părți este născut sub imperiul Codului civil de la 1864 și anterior intrării în vigoare a O.G. nr. 13/2011. De asemenea, față de stabilirea întinderii despăgubirilor prin raportare la data de 02.07.2012, a considerat că nu se impune obligarea pârâtului și la plata dobânzilor legale până la respectiva dată.

În condițiile reducerii în apel a debitului principal, curtea a diminuat și nivelul cheltuielilor de judecată, până la suma de 35.000 de lei.

Iar cum apelul a fost admis, a respins cererea intimatei de obligare a apelantului la suportarea cheltuielilor de judecată avansate în calea de atac.

Recursul. Motivele de nelegalitate invocate

Împotriva acestei decizii, SC A. SA, în insolvență, reprezentată de administrator judiciar Casa de Insolvență D. S.P.R.L., a declarat recurs, solicitând modificarea sa, în sensul respingerii apelului ca nefondat; de asemenea, a solicitat obligarea intimatului la plata cheltuielilor de judecată aferente apelului și recursului.

În motivare, recurenta a arătat că instanța de apel, interpretând greșit actul juridic dedus judecătii, i-a schimbat natura și înțelesul lămurit și vădit neîndoielnic, dar și că decizia atacată este lipsită de temei legal și a fost dată cu încălcarea și aplicarea greșită a legii; au fost invocate, astfel, motivele de nelegalitate prevăzute de art. 304 pct. 8 și 9 C. proc. civ.

În dezvoltarea primului motiv de recurs invocat, autoarea căii de atac a citat prevederile cuprinse în paragrafele 1 și 5 din clauzele generale ale contractului dintre părți, afirmând că ele instituie în sarcina vânzătorului o obligație de garanție generală (cea de la paragraful 1) și una specializată (cea indicată la paragraful 5). Astfel, a susținut că dacă pe temeiul obligației de garanție specializată, intimatul datorează despăgubiri în limita sumei de 250.000 de euro în situația pronunțării unor hotărâri judecătorești irevocabile prin care s-ar stabili obligația de vânzare a activelor în condițiile Legii nr. 85/1992, în aplicarea obligației de garanție generală intimatul ar fi datorat despăgubiri și în ceea ce privește alte imobile decât cele incluse în clauza de garanție specializată (adică cele situate în Municipiul Brașov, Aleea C. și str. Z.) ori imobile incluse în clauza de garanție specializată, însă cu privire la care litigiile au fost înregistrate pe rolul instanțelor chiar și ulterior datei încheierii contractului, 02.06.2008.

Cu toate acestea, recurenta a afirmat că instanța de apel a reținut în mod greșit că intimatul datorează despăgubiri numai pe temeiul obligației de garanție specializată, nu și în baza celei generale.

Astfel, a apreciat că în mod corect tribunalul a angajat răspunderea pârâtului-intimat, în temeiul obligației de garanție generală, pentru imobilul din Brașov, str. G-ral M. nr. 14. În concret, recurenta a precizat că prin hotărâre judecătorească irevocabilă a fost obligată să vândă chiriașilor 18 apartamente din această clădire, la prețuri stabilite potrivit Legii nr. 85/1992, după ce s-a pronunțat rezoluțiunea contractelor de vânzare-cumpărare pe care SC C. SA le încheiase cu alte persoane decât chiriașii titulari de contract; autoarea căii de atac a arătat că a ajuns să fie obligată să restituie prețul încasat de către SC C. SA, așa încât s-a produs nu numai o tulburare de drept - prin obligarea sa la vânzare la un preț mult inferior valorii de circulație, fiind astfel privată de dreptul de a dispune liber de imobile -, ci și un prejudiciu determinat de obligarea la restituirea prețului vânzărilor rezolvite; totodată, potrivit propriilor susțineri ale recurente, cauza obligării sale la vânzarea către chiriași este anterioară datei de 02.06.2008, ea fiind reprezentată de încheierea și apoi prelungirea de către SC C. SA a contractelor de închiriere asupra spațiilor respective, dar și de aprecierea instanțelor de judecată asupra caracterului acestor locuințe, de a fi fost construite din fondurile statului, motiv pentru care sunt aplicabile dispozițiile Legii nr. 85/1992.

Recurenta a afirmat că instanța de apel a schimbat natura și înțelesul vădit lămurit și neîndoielnic al contractului dintre părți, ca efect al unei greșite interpretări, de vreme ce a negat existența obligației de garanție generală, fără a-și motiva în drept decizia, sub acest aspect.

Chiar dacă obiectul convenției părților este reprezentat de vânzarea unor acțiuni, garanția nu este obligatoriu a fi limitată numai la acestea; din dispozițiile art. 5 și 969 C. civ. rezultă că, sub rezerva respectării dispozițiilor de ordine publică și a bunelor moravuri, părțile se bucură de libertate contractuală, iar clauzele asupra cărora convin li se impun cu forța legii.

Criticând considerentul instanței de apel, potrivit cu care asumarea de către vânzător a unei obligații de garanție a activelor unei societăți (în cazul în care obiectul vânzării îl constituie acțiuni ale aceleiași entități) nu are reglementare legală, recurenta a precizat că o astfel de clauză nu este interzisă de nicio dispoziție legală, iar inexistența unei reglementări legale nu are aptitudinea de a o invalida, pentru că un raționament în sens opus ar nega existența contractelor nenumite.

În continuare, autoarea căii de atac a arătat că împrejurarea că la data încheierii contractului, deținea calitatea de acționar la SC C. SA nu dovedește, în mod obiectiv, că ar fi cunoscut sau că ar fi trebuit să cunoască situația căminului de nefamiliști din str. G-ral M. nr. 14, în condițiile în care acesta fusese vândut încă din perioada anilor 2004-2005 către terți. Cum însă contractele de vânzare-cumpărare către terți au fost rezoluționate și apoi s-a dispus, prin hotărâri judecătorești irevocabile, obligarea sa la a vinde respectivele apartamente către chiriași la prețuri impuse de prevederile Legii nr. 85/1992, adică mult inferioare celor de piață, recurenta a afirmat că a suferit un prejudiciu, care se impune a fi acoperit pe temeiul clauzei cuprinse în paragraful 1 din clauzele generale.

De asemenea, a mai apreciat că este nelegală statuarea curții de apel asupra înțelesului acestei clauze, susținând astfel că riscul pe care și l-a asumat la încheierea contractului se referă

numai la posibilele fluctuații de valoare ale acțiunilor în viitor, dar nu acoperă prejudiciul produs prin derularea unor mișcări în patrimoniu de natura celor prezentate. Mai mult, recurenta a considerat și că prejudiciul putea fi prevăzut de către intimat, de vreme ce vânzarea imobilelor s-a produs într-o perioadă în care acesta era acționar majoritar și administrator la SC C. SA, dincolo de faptul că interconținerea pe care instanța de apel o pretinde între obligația de despăgubire asumată și caracterul previzibil al prejudiciului nu este prevăzută nici de contract, nici de lege.

În considerarea acestor argumente, recurenta a arătat că prin decizia atacată a fost schimbat, în urma unei interpretări greșite, înțelesul lămurit și vădit neîndoielnic al paragrafului 1 din clauzele generale ale contractului de vânzare-cumpărare de acțiuni din 02.06.2008.

Circumscriș celui de-al doilea motiv de recurs, recurenta a susținut că hotărârea de apel a fost pronunțată cu încălcarea art. 969 C. civ., a art. 1073, 1084, 480 și urm. C. civ. și a art. 43 C. com., O.G. nr. 9/2000, art. 1079 C. civ. și art. 292 și 294 C. proc. civ.

Subsumat primei critici, au fost reluate argumentele prezentate în conturarea motivului de nelegalitate prevăzut de art. 304 pct. 8 C. proc. civ., autoarea căii de atac subliniind, în esență, că instanța de apel a lipsit de efecte obligația de garanție generală asumată de intimat prin paragraful 1 din clauzele generale ale contractului încheiat de părți.

A doua critică subsumată aceluiași motiv de recurs se îndreaptă împotriva modului de stabilire a întinderii prejudiciului.

În această ordine de idei, recurenta a prezentat pe scurt aspectele ce au fost reținute de instanța de apel și a arătat că în mod nelegal a fost exclusă din evaluarea prejudiciului contravaloarea a 26 de camere din căminul de nefamiliști situat în Brașov, Aleea C. nr. 15, motivat de faptul că prin sentința civilă nr. 1486/07.02.2006 a Judecătorei Brașov s-ar fi dispus vânzarea lor la prețul pieței. Autoarea căii de atac a precizat, în acest context, că însăși obligarea sa la a vinde i-a cauzat un prejudiciu, deoarece dreptul său de proprietate i-a fost limitat, dar și că în recurs, sentința evocată mai sus a fost modificată, vânzarea dispunându-se a se face la prețurile stabilite de Legea nr. 85/1992, iar nu la prețul pieței. Totodată, recurenta a menționat că prejudiciul suferit în cazul acestor 26 de camere, calculat ca diferență între valoarea lor de circulație și cea stabilită potrivit Legii nr. 85/1992, este, potrivit expertizei administrate, de 545.362 lei, dar această sumă a fost exclusă în apel, cu toate că ea ar fi acoperit o pierdere efectivă, în sensul art. 1084 C. civ.

Pe de altă parte, a arătat că instanța de apel a cuantificat prejudiciul suferit ca urmare a pronunțării sentințelor nr. 3380/2006 și nr. 12268/2010 ale Judecătorei Brașov, cu încălcarea art. 969, 1073 și 1084 C. civ.

Recurenta a subliniat că prin aceste două hotărâri judecătorești a fost obligată să vândă chiriașilor 29 de camere din căminul de nefamiliști din Brașov, Aleea C. nr. 15, iar nu 28, cum greșit a reținut curtea de apel; astfel, a arătat că în mod nelegal instanța de prim control judiciar a exclus din calculul prejudiciului contravaloarea apartamentului nr. 26, la a cărei vânzare fusese obligată prin sentința nr. 12268/2010.

Apreciind că această omisiune este lipsită de temei legal, recurenta a susținut că sub acest aspect decizia atacată denotă și o încălcare a art. 1084 C. civ., deoarece vânzarea respectivului apartament la un preț care a fost determinat potrivit Legii nr. 85/1992 i-a produs o pagubă efectivă, ce nu a fost reparată, cu toate că în sarcina intimatului exista o obligație expresă de dezdăunare.

În acest context, autoarea căii de atac a arătat că prejudiciul suferit prin vânzarea celor 29 de camere este de 596.401 lei, iar nu de 567.888,6 lei, cum a apreciat instanța de apel.

Circumscriș tot motivului de nelegalitate reglementat de art. 304 pct. 9 C. proc. civ., recurenta a apreciat că stabilirea de către instanța de apel a nivelului prejudiciului la suma de 567.888,6 lei față de suma de 250.000 euro la plata căreia s-a obligat intimatul prin contract reprezintă o încălcare a art. 969 și 1084 C. civ.

Astfel, a precizat că probele relevă că pentru cele 55 de camere din căminul de nefamiliști din Brașov, Aleea C. nr. 15, quantumul prejudiciului, calculat prin scăderea din valoarea de circulație a fiecăreia a prețului stabilit conform Legii nr. 85/1992, este de 1.141.763 lei, echivalent al sumei de 253.725 euro. Similar, pentru toate cele 18 camere din căminul de nefamiliști din str.

G-ral M. nr. 14, nivelul prejudiciului este de 430.393 lei, echivalent al sumei de 95.642,8 euro.

Prin urmare, recurenta a observat că și dacă prejudiciul s-ar raporta numai la imobilul situat în Brașov, Aleea C. nr. 15 - însă la toate cele 55 de camere -, prejudiciul calculat depășește nivelul-prag de 250.000 euro prevăzut în contract, așa încât paguba pe care în realitate a suferit-o este superioară sumei pe care părțile au agreat-o anticipat ca plafon al despăgubirii.

Ultima critică vizează neacordarea în apel a dobânzii legale.

Astfel, susținând că obligația intimatului de plată a despăgubirii a devenit exigibilă la momentul producerii prejudiciului, adică atunci când prima hotărâre judecătorească de obligare la vânzare a rămas irevocabilă - în speță, la 05.10.2010 -, recurenta a arătat că prin respingerea capătului de cerere privind plata dobânzii legale, curtea de apel a nesocotit art. 43 C. com.

De asemenea, recurenta a arătat că la momentul formulării cererii de chemare în judecată, 18.11.2011, și-a întemeiat cererea accesorie privind acordarea dobânzii legale pe prevederile O.G. nr. 13/2011, care abrogase O.G. nr. 9/2000.

În mod prioritar, autoarea căii de atac a subliniat că pârâtul nu a formulat în fața primei instanțe nicio critică față de acest capăt de cerere, așa încât cele prezentate pentru prima dată în apel apar ca fiind făcute *omisso medio*, după cum însușirea lor de către instanța de prim control judiciar relevă încălcarea art. 292 alin. (1) și a art. 294 alin. (1) C. proc. civ.

Totodată, a apreciat că în mod greșit curtea de apel a respins capătul de cerere accesoriu cu motivarea că O.G. nr. 13/2011 nu intrase încă în vigoare la momentul stabilirii raporturilor juridice dintre părți, deoarece de la intrarea în vigoare a noului act normativ dobânda legală se calculează potrivit dispozițiilor sale. Mai mult, chiar și în situația în care instanța de apel ar fi apreciat că nu sunt aplicabile în speță dispozițiile O.G. nr. 13/2011, ar fi trebuit să observe, în opinia recurente, că dobânda legală este datorată pe temeiul O.G. nr. 9/2000, cele două ordonanțe fiind identice în conținut sub aspectul modului de determinare a dobânzii legale (stabilită la nivelul dobânzii de referință a Băncii Naționale a României).

La data de 24.03.2014, intimatul a depus la dosar întâmpinare, prin care a solicitat respingerea recursului ca nefondat.

În recurs a fost administrată proba cu înscrisuri noi.

Analizând actele dosarului, precum și decizia atacată, prin prisma motivelor de recurs invocate, Înalta Curte a reținut următoarele:

În mod expres, recurenta a invocat motivele de nelegalitate prevăzute de art. 304 pct. 8 și 9 C. proc. civ., texte de lege potrivit cărora hotărârea atacată va fi modificată atunci când instanța, interpretând greșit actul juridic dedus judecății, a schimbat natura sau înțelesul lămurit și vădit neîndoielnic sau când este lipsită de temei legal ori a fost dată cu încălcarea sau aplicarea greșită a legii.

În continuare, instanța supremă va proceda, în analiza sa, la o examinare prioritară a textelor de lege mai sus evocate și în măsura în care va identifica, între criticile recurente, aspecte ce le vor putea fi circumscrise acestor dispoziții legale, le va detalia în mod distinct.

Cu referire la motivul de recurs reglementat de art. 304 pct. 8 C. proc. civ., Înalta Curte subliniază că exclusiv interpretarea greșită a actului juridic dedus judecății - chiar reală dacă ar fi - nu se circumscribe ipotezei cuprinse în art. 304 pct. 8 C. proc. civ., care sancționează nu interpretarea greșită, în sine, ci doar schimbarea naturii sau înțelesului lămurit și vădit neîndoielnic al actului juridic dedus judecății, realizată ca urmare a unei interpretări greșite a acestuia.

Această concluzie rezultă cu evidență din interpretarea gramaticală a textului art. 304 pct. 8 C. proc. civ., din utilizarea de către legiuitor a verbului „a interpreta” la modul gerunziu; prin urmare, interpretarea greșită a actului juridic dedus judecății trebuie înțeleasă doar în dependență cu verbul la modul personal, care în textul legii are în vedere schimbarea naturii sau înțelesului lămurit și vădit neîndoielnic al acestuia.

Pe de altă parte, motivul de recurs prevăzut de art. 304 pct. 9 C. proc. civ. conține trei ipoteze: lipsa de temei legal a hotărârii, pronunțarea acesteia cu încălcarea legii sau cu greșita ei aplicare; dintre acestea, recurenta a invocat doar încălcarea legii, referindu-se la dispozițiile art. 969

C. civ., a art. 1073, 1084, 480 și urm. C. civ. și a art. 43 C. com., O.G. nr. 9/2000, art. 1079 C. civ. și art. 292 și 294 C. proc. civ.

Circumscriș motivului de nelegalitate reglementat de art. 304 pct. 8 C. proc. civ., recurenta a arătat că deși în clauzele generale ale contractului, vânzătorul și-a asumat atât o obligație de garanție generală (în clauza de la paragraful 1), cât și una specializată (în cea indicată la paragraful 5), în mod greșit instanța de apel a reținut că intimatul datorează despăgubiri numai pe temeiul obligației de garanție specializată, nu și în baza celei generale.

Înalta Curte notează că instanța de apel a reținut că atât timp cât prin contractul intervenit între părți, intimata a dobândit dreptul de proprietate asupra unor acțiuni, nu asupra unor active, obligația de garanție ce revine vânzătorului trebuie să acopere doar acțiunile, iar nu să fie extinsă asupra patrimoniului societății ale cărei acțiuni s-au vândut, întrucât o astfel de obligație nu are reglementare legală.

Recurenta a afirmat că prin acest considerent, instanța de apel a schimbat natura și înțelesul vădit lămurit și neîndoielnic al contractului dintre părți, ca efect al unei greșite interpretări, de vreme ce a negat existența obligației de garanție generală.

În acord cu autoarea căii de atac, instanța supremă recunoaște că, de principiu, chiar și când obiectul convenției părților este reprezentat de vânzarea unor acțiuni, garanția vânzătorului nu este obligatoriu a fi limitată numai la acestea, întrucât din dispozițiile art. 5 și 969 C. civ. rezultă că, sub rezerva respectării dispozițiilor de ordine publică și a bunelor moravuri, părțile se bucură de libertate contractuală, iar clauzele asupra cărora convin li se impun cu forța legii.

De aceea, chiar dacă asumarea de către vânzător a unei obligații de garanție a activelor unei societăți (în cazul în care obiectul vânzării îl constituie acțiuni ale aceleiași entități) nu are reglementare legală, o astfel de clauză nici nu este interzisă prin lege, iar inexistența unei prevederi legale nu are aptitudinea de a o invalida, pentru că un raționament în sens opus ar nega existența contractelor nenumite.

Cu toate acestea, primul motiv de recurs nu este fondat.

Înalta Curte notează că prin prevederea cuprinsă în paragraful 1 din clauzele generale ale contractului încheiat între părți la data de 02.06.2008, intimatul, în calitate de vânzător al acțiunilor, a garantat existența activelor *menționate în anexa la contract* și faptul că acestea sunt libere de sarcini, nerevendicate, negajate sau ipotecate unor terțe persoane. Iar în temeiul clauzei înscrise în paragraful 5 din clauzele generale, intimatul s-a obligat să o despăgubească pe recurentă pentru orice pagube și prejudicii viitoare la care SC C. SA ar fi fost obligată, ca urmare a pronunțării unor hotărâri judecătorești, definitive și irevocabile, având ca obiect obligația de vânzare-cumpărare a camerelor din căminele de nefamiliști, aflate în proprietatea SC C. SA și situate în Municipiul Brașov, Aleea C. nr. 15, str. Z. nr. 46 și 48, în limita maximă de 250.000 euro.

În fața instanțelor devolutive părțile nu au depus la dosar anexa la contract despre care se face mențiune în paragraful 1 din clauzele generale.

În recurs, însă, respectivul înscris a fost prezentat și din examinarea conținutului său, Înalta Curte constată că imobilul din Brașov, str. G-ral M. nr. 14 nu se regăsește printre cele a căror existență intimatul a garantat-o prin clauza cuprinsă în paragraful 1 din clauzele generale.

Or, în esență, prin susținerea motivului de recurs reglementat de art. 304 pct. 8 C. proc. civ., autoarea căii de atac urmărește să obțină o statuare asupra existenței în sarcina intimatului a unei obligații de a o despăgubi și pentru prejudiciul ce i-a fost creat prin vânzarea, la prețuri stabilite potrivit Legii nr. 85/1992, a camerelor din căminul de nefamiliști din Brașov, str. G.M. nr. 14.

Atât timp cât garanția asumată de intimat privea în mod expres numai activele indicate în anexa la contract - printre care nu se regăsește și imobilul din Brașov, str. G.M. nr. 14 - și cum prin paragraful 5 din clauzele generale intimatul nu s-a obligat să dezdăuneze recurenta și pentru prejudiciul produs prin vânzarea acestui imobil, lăsând la o parte intercondiționarea pe care instanța de apel o pretinde între obligația de despăgubire asumată și caracterul previzibil al prejudiciului, care în această ordine de idei nici nu mai prezintă relevanță, Înalta Curte impune părților concluzia că obligația intimatului nu acoperă și prejudiciul cauzat recurentei prin vânzarea, la prețuri stabilite

potrivit Legii nr. 85/1992, a camerelor din căminul de nefamiliști din Brașov, str. G.M. nr. 14.

Prin urmare, pentru stabilirea întinderii despăgubirii trebuia avută în vedere obligația, expres asumată de intimat, prin paragraful 5 din clauzele generale.

În acord cu recurenta, Înalta Curte constată că sub aspectul modului de stabilire a întinderii prejudiciului, decizia atacată este nelegală, întrucât, schimbând în parte hotărârea primei instanțe, curtea de apel a ignorat decizia civilă nr. 1275R/18.10.2012 a Tribunalului Brașov, Secția I civilă, când a exclus din evaluarea prejudiciului contravaloarea a 27 de camere din căminul de nefamiliști situat în municipiul Brașov, Aleea C. nr. 15.

Chiar dacă prin sentința civilă nr. 1486/07.02.2006, Judecătoria Brașov a dispus vânzarea respectivelor apartamente la prețul pieței, în recurs, sentința evocată mai sus a fost modificată, vânzarea dispunându-se a se face la prețurile stabilite de Legea nr. 85/1992, iar nu la prețul pieței.

În schimb, este nefondată critica recurenteii, potrivit căreia prejudiciul pe care l-a suferit ca urmare a pronunțării de către Judecătoria Brașov a sentințelor nr. 3380/2006 și nr. 12268/2010 ar fi fost cuantificat greșit de către instanța de apel, întrucât prin aceste două hotărâri judecătorești ar fi fost obligată să vândă chiriașilor 29 de camere din căminul de nefamiliști din Brașov, Aleea C. nr. 15, iar nu 28, deoarece din analiza celor două hotărâri rezultă că obligația de a vinde s-a stabilit pentru un număr de 28 de camere.

Argumentele expuse mai sus conduc Înalta Curte spre concluzia că decizia atacată a fost pronunțată cu încălcarea art. 969, 1073 și 1084 C. civ., deoarece vânzarea celor 55 de apartamente la un preț care a fost determinat potrivit Legii nr. 85/1992 a produs recurenteii o pagubă efectivă, ce nu a fost reparată integral, cu toate că în sarcina intimatului exista o obligație expresă de dezdăunare.

Cu toate că, din această perspectivă, instanța supremă găsește ca fiind fondat motivul de recurs prevăzut de art. 304 pct. 9 C. proc. civ., nu va proceda la modificarea deciziei atacate, așa cum impune art. 312 alin. (3) C. proc. civ., ci o va casa, deoarece nelegală măsură a curții de apel, de a exclude din calculul prejudiciului un număr de 27 de camere din căminul de nefamiliști din Brașov, Aleea C. nr. 15, (motivat de faptul că s-ar fi dispus vânzarea la prețul pieței) denotă că raționamentul judiciar al instanței de prim control judiciar a fost plasat pe o premisă greșită, ceea ce a făcut ca analiza sa să nu fi intrat, în mod real, în cercetarea fondului.

De aceea, dând deplină eficiență dispozițiilor art. 312 alin. (5) C. proc. civ., Înalta Curte a admis recursul, a casat decizia atacată și a trimis cauza, spre rejudecare, instanței de apel.

Cu ocazia rejudecării, curtea va aprecia asupra oportunității unei noi expertize - având în vedere că proba a fost deja administrată - și va stabili cuantumul prejudiciului prin scăderea din valoarea de circulație a fiecărei camere din cele 55 situate în căminul de nefamiliști din Brașov, Aleea C. nr. 15, a prețului fixat conform Legii nr. 85/1992, urmând ca, desigur, să plafoneze suma cuvenită recurenteii până la nivelul maxim al sumei la plata căreia s-a obligat intimatul prin clauza cuprinsă în paragraful 5, în ipoteza în care nivelul despăgubirii rezultat din calcul ar fi superior acesteia.

Totodată, la rejudecare, curtea de apel va avea în vedere și art. 43 C. com., dar și prevederile O.G. nr. 13/2011 (de la data intrării sale în vigoare), precum și dispozițiile O.G. nr. 9/2000 (până la data abrogării sale), urmând a reține că cele două ordonanțe sunt identice în conținut sub aspectul modului de determinare a dobânzii legale (stabilită la nivelul dobânzii de referință a Băncii Naționale a României); de asemenea, se va stabili cu rigurozitate scadența obligației pârâtului, ca moment de la care va începe să curgă dobânda legală.

14. Contract de vânzare-cumpărare de acțiuni. Calificarea unei clauze contractuale ca fiind o stipulație pentru altul. Acțiune în pretenții formulată de vânzătorul stipulant împotriva cumpărătorului promitent. Condiții și efecte

C. civ. din 1864, art. 969
O.G. nr. 25/2002, art. 8

Clauza dintr-un contract de vânzare-cumpărare de acțiuni prin care cumpărătorul s-a obligat față de vânzător ca, în situația în care societatea privatizată nu va reuși să își achite obligațiile bugetare, să plătească din surse proprii aceste debite către creditorul bugetar, reprezintă, în realitate, o stipulație pentru altul, caz în care drepturile se nasc direct și nemijlocit în patrimoniul terțului beneficiar, care are o acțiune directă împotriva promitentului pentru satisfacerea dreptului său.

Deși stipulantul poate acționa pe promitent, în virtutea raporturilor dintre ei, acest lucru este, însă, posibil numai pentru executarea obligației față de terța persoană, nu față de el însuși, și, prin urmare, vânzătorul din contractul de vânzare-cumpărare de acțiuni, în calitate de stipulant, nu este în măsură să solicite obligarea cumpărătorului, în calitate de promitent, la plata către el însuși a sumei ce reprezintă datoriile societății privatizate către creditorul bugetar, fiind corectă soluția instanței de respingere a acestui capăt de cerere.

Secția a II-a civilă, Decizia nr.153 din 22 ianuarie 2015

Prin sentința comercială nr. 14581 din 6.12.2007, Tribunalul București, Secția a VI-a comercială, a admis acțiunea formulată de reclamanta A.V.A.S. împotriva pârâtei A. Limited și a obligat pârâta la plata către reclamantă a sumei de 223.475 dolari SUA, în echivalent în lei la cursul de schimb al BNR din ziua plății, reprezentând penalități calculate conform art. 12.8 din contractul de vânzare-cumpărare de acțiuni nr. 18/2003 (în continuare contractul sau contractul de vânzare-cumpărare de acțiuni), pentru nerespectarea obligației prevăzute de art. 12.7 din contract, a sumei de 654.389,85 lei, cu titlu de penalități datorate conform art. 20.1 din contract, pentru nerespectarea obligației prevăzute de art. 18.1, a sumei de 654.389,85 lei, reprezentând penalități calculate conform art. 20.1 din contract pentru nerespectarea obligației prevăzute de art. 18.6 și a sumei de 270.450 euro, în echivalent în lei la cursul BNR din data plății, reprezentând contravaloare debit, conform obligației asumate prin clauza nr. 18.6 din contract.

Pentru a hotărî astfel, tribunalul a reținut că prin contractul de vânzare-cumpărare de acțiuni nr. 18/2003, reclamanta a vândut către SC B. SA un număr de acțiuni, reprezentând 51,0076% din capitalul social al SC C. SA. Ulterior, prin actul adițional nr. 3/01.10.2004, A. Limited a preluat drepturile și obligațiile debitorului inițial, asumându-și garanțiile contractuale.

A mai reținut instanța de fond că, întrucât pârâta, în calitate de cumpărător, nu a respectat obligația contractuală de a transmite către reclamantă, în calitate de vânzător, în termen de 30 de zile de la data împlinirii fiecărei scadențe, un certificat emis de cenzorii societății sau de o societate specializată de audit, având conținutul prevăzut de lege, însoțit în mod obligatoriu de confirmarea eliberată de Inspectoratul de Protecție a Mediului Bacău, care să ateste realizarea obligațiilor asumate conform art. 12.3 și art. 12.5 din contract, aceasta datorează, în temeiul art. 12.8 din același contract, o penalitate de 35% din valoarea investiției de mediu aferentă anului în care s-au încălcat obligațiile; astfel, cum în speță pârâta nu a dovedit îndeplinirea obligației de transmitere a documentelor privind confirmarea măsurilor cuprinse în programul de conformare aferente anului 3 investițional, tribunalul a obligat-o la plata unei penalități în cuantum de 223.475 dolari SUA, în echivalent în lei la cursul BNR din data plății.

Totodată, constatând că pârâta nu a dovedit că a comunicat reclamantei documentele privind modul de respectare a obligației prevăzute la art. 18.1, privind garantarea de către cumpărător a faptului că aplicarea tehnologiilor existente în societate se va face cu respectarea dreptului de proprietate industrială conform legislației române, prima instanță a apreciat că pârâta datorează,

conform clauzei penale prevăzute la art. 20.1 din contract, și penalități în sumă de 654.389,85 lei.

A reținut tribunalul și că, în baza aceleiași clauze penale, pârâta mai datorează penalități în sumă de 654.389,85 lei pentru neîndeplinirea obligației prevăzute la art. 18.6 din contract, potrivit căruia, dacă societatea nu va reuși să își achite datoriile către creditorii bugetari, acestea vor fi plătite de cumpărător din surse proprii; în consecință, tribunalul a obligat pârâta atât la plata penalităților, în cuantumul menționat mai sus, cât și la plata sumei de 270.450 euro, în echivalent în lei la cursul BNR din data plății, reprezentând cuantumul datoriei societății privatizate către creditorii bugetari.

Împotriva acestei sentințe a declarat apel pârâta A. Limited, criticând-o pentru nelegalitate și netemeinicie.

Prin decizia comercială nr. 256 din 02.06.2008, Curtea de Apel București, Secția a V-a comercială, a admis apelul, a desființat sentința atacată și a trimis cauza spre rejudecare aceleiași instanțe, reținând, în esență, că procedura de citare a pârâtei și de comunicare a actelor de procedură reglementată atât de Regulamentul nr. 1348/2000, transpus prin art. 33¹ din Legea nr. 189/2003, cât și de norma generală cuprinsă în art. 87 pct. 8 teza 1 C. proc. civ., a fost viciată; astfel, constatând că pârâta nu a fost prezentă la termenul la care procedura de citare s-a îndeplinit cu încălcarea dispozițiilor legale evocate, instanța de apel a apreciat că aceasta a suferit o vătămare ce nu poate fi înlăturată decât prin desființarea hotărârii.

Împotriva acestei decizii, A.V.A.S. a declarat recurs, solicitând, în temeiul dispozițiilor art. 304 pct. 9 C. proc. civ., modificarea sa în tot, în sensul respingerii apelului declarat de A. Limited.

Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția comercială, prin decizia nr. 1667/28.05.2009, a admis recursul și a modificat decizia atacată, în sensul că a respins apelul declarat de pârâtă împotriva sentinței comerciale nr. 14581/06.12.2007, pronunțată de Tribunalului București, Secția a VI-a comercială.

Ulterior, prin încheierea de la 02.06.2009, instanța de recurs a îndreptat eroarea materială strecurată în decizia nr. 1667/28.05.2009, în sensul că în loc de „respinge apelul declarat de pârâtă” s-a trecut „trimite apelul spre rejudecare aceleiași instanțe.”

Prin decizia nr. 2879/12.11.2009, Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția comercială, a anulat ca netimbrată contestația în anulare promovată de A. Limited împotriva deciziei nr. 1667/28.05.2009, iar prin decizia nr. 3016/19.11.2009 a anulat ca netimbrată cererea de revizuire formulată de pârâtă împotriva aceleiași decizii.

Ca urmare a pronunțării deciziei nr. 1667/28.05.2009 și încheierii de la 02.06.2009, dosarul a fost înregistrat pe rolul Curții de Apel București, Secția a V-a civilă, sub nr. x/2012.

Prin decizia civilă nr. 18/21.01.2013, Curtea de Apel București, Secția a V-a civilă, a admis apelul formulat de A. Limited împotriva sentinței comerciale nr. 14581/06.12.2007 a Tribunalului București, Secția a VI-a comercială, pe care a schimbat-o în tot, în sensul că a respins cererea de chemare în judecată ca neîntemeiată.

Pentru a decide astfel, curtea de apel a reținut că sunt întemeiate criticile apelantei-pârâte referitoare la împrejurarea că, deși reclamanta a susținut că obligația de a transmite confirmările de la autoritățile de mediu cu privire la realizarea investițiilor de mediu a fost îndeplinită parțial, penalitățile au fost calculate ca și când obligația nu s-ar fi îndeplinit deloc, dar și criticile potrivit cărora această obligație este una de diligență, iar nu de rezultat.

În continuare, instanța de apel a prezentat particularitățile obligației de diligență, subliniind că, dacă în cazul obligației de rezultat, neatingerea rezultatului dorit constituie prin ea însăși o prezumție de vinovăție a debitorului, în cazul obligației de diligență, neatingerea rezultatului preconizat nu reprezintă o asemenea prezumție, ci creditorul are sarcina procesuală de a dovedi în mod direct împrejurarea că debitorul nu a depus stăruință pentru îndeplinirea obligației asumate.

Cum reclamanta nu a depus la dosar dovezi din care să rezulte atitudinea cumpărătorului acțiunilor din care să se deducă lipsa de diligență în activitatea de „determinare a acesteia” de a realiza investițiile de mediu raportat la obiectul de activitate și, implicit, săvârșirea faptei ilicite de către pârâtă și prejudiciul cauzat prin lipsa sa de diligență, curtea de apel a apreciat că tribunalul a

admis acțiunea în mod nelegal și netemeinic.

Astfel, curtea de apel a apreciat că, în speță, fapta ilicită a pârâtei putea consta doar într-o atitudine pasivă, în calitate de acționar majoritar, în raport cu societatea comercială la care se raportează investițiile de mediu; astfel, reclamanta trebuia să facă dovada certă a faptelor imputabile pârâtei, respectiv să producă dovezi din care să rezulte că prin faptele sale a împiedicat realizarea investițiilor, eventual prin hotărâri ale adunării generale a acționarilor, în care atitudinea sa să fie contrară unei atare realizări, nefiind suficientă afirmarea nerealizării investițiilor de mediu în raport cu obiectul de activitate al societății comerciale la care pârâta este acționar. Or, reclamanta a depus la dosar numai contractul de vânzare-cumpărare de acțiuni, actele adiționale la acesta și corespondența dintre părți.

A mai reținut instanța de apel că, pornind de la definiția cuprinsă în art. 1066 C. civ., clauza penală reprezintă doar un mod de evaluare a despăgubirilor, aplicabilitatea acesteia operând doar după ce s-a produs încălcarea obligației contractuale asumate, deci după producerea prejudiciului și după dovedirea tuturor condițiilor necesare pentru antrenarea răspunderii civile contractuale pentru neîndeplinirea obligației principale, neavând o existență de sine stătătoare.

Astfel, notând că din adresele nr. 6912/11.08.2004 și nr. VP4/27.02.2006 rezultă că pârâta și-ar fi îndeplinit obligațiile de investiții de mediu, aceste înscrisuri reprezentând confirmarea îndeplinirii acestora, prin virarea sumei de 3.444.000 dolari SUA în contul societății comerciale al cărei acționar majoritar este, curtea de apel a subliniat că, pentru admiterea cererii sale, reclamanta ar fi trebuit să producă dovezi care să releve atitudinea expresă a pârâtei, în calitatea sa de acționar majoritar al societății, în sensul încălcării clauzelor contractuale. Or, reclamanta nu a depus în dovedirea cererii sale nici măcar statutul societății comerciale și cu atât mai puțin hotărârile adunărilor generale ale acționarilor din care ar fi putut rezulta atitudinea culpabilă a pârâtei în raport cu clauzele a căror neexecutare se pretinde.

Totodată, curtea de apel a subliniat că aplicarea automată a clauzei penale cuprinse în contract, în sensul calculării mecanice a unei sume de bani, pornind de la procentul de 35% din valoarea investiției de mediu și, ca o consecință, obligarea pârâtei la plata acestei sume, este o modalitate contrară regulilor răspunderii civile contractuale, precum și caracterului accesoriu al clauzei penale, raportat întotdeauna la obligația principală și la contract în integralitatea lui.

Astfel, instanța de apel a apreciat că, pentru aplicarea clauzei penale cuprinse în art. 12.8 din contract, reclamanta trebuia să dovedească și legătura de cauzalitate între inacțiunea pârâtei și lipsa rezultatului în activitatea societății, în ce privește realizarea investițiilor de mediu.

Totodată, curtea de apel a reținut că nu rezultă din susținerile reclamantei sau din apărările acesteia, formulate în ciclurile procesuale parcurse, o explicație cu privire la conținutul adreselor nr. 6912/11.08.2004 și nr. VP4/27.02.2006, prin care ea însăși a confirmat realizarea tuturor investițiilor de mediu și, mai mult, îndeplinirea tuturor obligațiilor contractuale de către autoarea pârâtei (SC B. SA), înainte de realizarea novației prin schimbare de debitor.

În final, instanța de apel a apreciat că, față de considerentele reținute, privind îndeplinirea obligațiilor contractuale, nici celelalte capete de cerere formulate de reclamantă nu puteau fi admise, de vreme ce nu s-a făcut dovada că pârâta a încălcat prevederile contractuale, în dosar fiind depuse înscrisuri din care rezultă contrariul.

Împotriva acestei decizii, A.A.A.S. (în calitate de succesori legal al A.V.A.S.) a declarat recurs, invocând motivul de nelegalitate prevăzut de pct. 5 al art. 304 C. proc. civ., în raport de care a solicitat, în principal, casarea hotărârii atacate și trimiterea cauzei spre rejudecare instanței de apel, precum și motivele de recurs prevăzute de pct. 6, 7 și 9 ale aceluiași articol, în temeiul cărora a solicitat, în subsidiar, modificarea în tot a deciziei atacate, în sensul respingerii apelului pârâtei, cu consecința menținerii ca legală și temeinică a sentinței comerciale nr. 14581/06.12.2007, pronunțată de Tribunalul București, Secția a VI-a comercială.

În dezvoltarea motivului de recurs prevăzut de art. 304 pct. 5 C. proc. civ., recurenta-reclamantă a susținut că instanța de apel a pronunțat hotărârea atacată cu încălcarea dispozițiilor art. 85 C. proc. civ., potrivit cărora „*judcătorul nu poate hotărî asupra unei cereri decât după citarea*

sau înfățișarea părților.”

Astfel, a arătat că, deși SCA D. nu mai reprezenta pârâta, instanța de apel a reținut în mod nelegal că aceasta are sediul ales la sus-menționata societate de avocați și că părțile au fost legal citate.

Totodată, recurenta a susținut că, în speță, nu erau aplicabile dispozițiile art. 87 pct. 8 alin. (3) C. proc. civ. conform căroră „în toate cazurile, dacă cei aflați în străinătate au mandatar cunoscut în țară, va fi citat și acesta”, astfel că instanța de apel era obligată să dispună citarea pârâtei conform art. 87 pct. 8 C. proc. civ., prin raportare la dispozițiile Legii nr. 189/2003.

Astfel, în virtutea rolului său activ, instanța de apel trebuia să îi pună în vedere să traducă în limba engleză și să legalizeze citația, iar în cazul în care nu se îndeplinea citarea, trebuia să facă aplicarea dispozițiilor art. 87 pct. 8 alin. (2) C. proc. civ., potrivit căroră, dacă domiciliul sau reședința celor aflați în străinătate nu sunt cunoscute, citarea se va face prin publicitate.

Subsumat motivului de nelegalitate prevăzut de art. 304 pct. 6 C. proc. civ., recurenta a susținut că, încălcând principiul disponibilității, instanța de apel s-a pronunțat asupra îndeplinirii obligațiilor investiționale de mediu, deși cererea de chemare în judecată se referea la neîndeplinirea altor obligații.

În susținerea motivului de recurs prevăzut de art. 304 pct. 7 C. proc. civ. a arătat că hotărârea atacată cuprinde motive străine de natura pricinii, instanța făcând o analiză detaliată a caracterului obligației de diligență, deși niciuna dintre clauzele în discuție nu cuprinde o astfel de obligație, în mod eronat reținându-se că acestea conțin sintagma „*va determina societatea.*”

În continuare, în argumentarea motivului de recurs prevăzut de art. 304 pct. 9 C. proc. civ., recurenta a susținut că hotărârea atacată a fost dată cu încălcarea și aplicarea greșită a legii, respectiv a dispozițiilor O.G. nr. 25/2002 și a art. 969 C. civ., potrivit căruia contractul reprezintă legea părților și trebuie executat întocmai cu voința acestora la momentul realizării acordului de voință.

Prima critică formulată subsumat motivului de recurs prevăzut de art. 304 pct. 9 C. proc. civ. vizează dezlegarea dată de instanța de apel cererii de obligare a pârâtei la plata penalităților datorate conform art. 12.8 din contractul de vânzare-cumpărare de acțiuni, ca urmare a nerespectării obligației prevăzute la art. 12.7 din același contract.

Recurenta a citat prevederile art. 12.7 și 12.8 din contractul de vânzare-cumpărare de acțiuni și a subliniat că obligația prevăzută la art. 12.7 este distinctă de obligația de a efectua investiția de mediu prevăzută la art. 12.5, pentru nerespectarea oricăreia dintre aceste obligații fiind prevăzută o penalitate separată și că, mai mult decât atât, obligația cumpărătorului de a transmite documente justificative este prevăzută și de art. 12 din O.G. nr. 25/2002.

Astfel, a arătat că în mod eronat instanța de apel a primit susținerile pârâtei conform căroră nu mai era necesară respectarea obligațiilor prevăzute la art. 12.5 și 12.7 din contract, întrucât cumpărătorul virase în contul societății privatizate suma reprezentând valoarea investițiilor de mediu asumate. Or, chiar și în condițiile în care cumpărătorul ar fi realizat integral investiția de mediu, respectând obiectivele de mediu cuprinse în programul pentru conformare, acesta avea obligația de a transmite vânzătorului certificatul cenzorilor însoțit de confirmarea eliberată de autoritatea de mediu, în termen de 30 de zile de la data împlinirii fiecărei scadențe, așa cum s-a obligat prin art. 12.7 din contract, netransmiterea acestor documente sau transmiterea lor cu întârziere conducând la aplicarea clauzei penale inserate la art. 12.8.

A mai arătat recurenta că art. 12.8 din contract stabilește obligația cumpărătorului de a plăti penalitățile, în termen de 30 de zile de la data notificării, fără a face vreo referire la data la care sunt exigibile aceste plăți și că eronat a reținut instanța de apel că pârâta a avut doar o obligație de diligență, iar nu una de rezultat și că nu s-ar fi făcut proba neîndeplinirii obligației.

Totodată, a arătat că în mod neîntemeiat a reținut curtea de apel că nu a făcut dovada atitudinii exprese a pârâtei în sensul încălcării clauzelor contractuale și nu a depus statutul societății privatizate și hotărârile adunării generale a acționarilor, în condițiile în care nu a ordonat administrarea unor astfel de probe.

O a doua critică, circumscrisă aceluiași motiv de recurs, privește pretenția de obligare a pârâtei la plata penalităților datorate conform clauzei 20.1 din contractul de vânzare-cumpărare de acțiuni, ca urmare a nerespectării obligației prevăzute la art. 18.1 din același contract, susținând recurenta că în mod neîntemeiat a apreciat instanța de apel că acest capăt de cerere nu putea fi admis.

În susținere a arătat că, potrivit art. 18.1 din contract, „*cumpărătorul garantează vânzătorului că aplicarea tehnologiilor existente în prezent în societate se va face cu respectarea drepturilor de proprietate industrială în conformitate cu legislația română în vigoare*”, iar conform art. 20.1, în cazul neîndeplinirii în tot sau în parte a acestei obligații, cumpărătorul se obligă să plătească vânzătorului o penalitate de 30% din prețul de cumpărare, în termen de 30 de zile de la data notificării de către acesta din urmă a neîndeplinirii obligației. Or, deși conform art. 8 alin. (1) din O.G. nr. 25/2002, era obligată să trimită vânzătorului documente justificative pentru respectarea acestei obligații, pârâta nu a procedat în acest sens, datorând astfel penalități, conform art. 20.1 evocat mai sus.

A treia critică formulată subsumat motivului de recurs prevăzut de art. 304 pct. 9 C. proc. civ. privește faptul că, deși intimata nu a respectat obligația prevăzută la art. 18.7 din contract, respectiv nu a achitat din surse proprii datoriile SC C. SA către creditorii bugetari, impunându-se, astfel, atât obligarea acesteia la plată prin intermediul unei hotărâri judecătorești, cât și plata unei penalități calculate conform art. 20.1 din contract, instanța de apel a apreciat că nici acest capăt de cerere nu putea fi admis.

În continuare, recurenta a definit clauza penală, subliniind că, în speță, penalitatea agreată de părți are caracter moratoriu, iar nu compensatoriu și că cererea sa se întemeiază pe prevederile art. 969 și art. 1073 C. civ.

Totodată, a prezentat caracteristicile contractului de privatizare, subliniind importanța tuturor obligațiilor contractuale asumate de părți, prin prisma asigurării continuării activității și dezvoltării societății privatizate.

În acest context, recurenta a susținut că instanța de apel a încălcat principiul statuat de art. 969 C. civ., înlăturând în mod nejustificat clauza penală și culpa evidentă a cumpărătorului care a înțeles să se sustragă obligațiilor ce îi incumbau.

Analizând decizia atacată, prin prisma motivelor de recurs invocate, Înalta Curte a reținut următoarele:

Potrivit art. 304 pct. 5, 6, 7 și 9 C. proc. civ., casarea sau modificarea unei hotărâri se poate cere atunci când instanța a încălcat formele de procedură prevăzute sub sancțiunea nulității de art. 105 alin. (2) C. proc. civ., dacă a acordat mai mult decât s-a cerut ori ceea ce nu s-a cerut, când hotărârea pronunțată nu cuprinde motivele pe care se sprijină sau cuprinde motive contradictorii ori străine de natura pricinii sau când este lipsită de temei legal ori a fost dată cu încălcarea sau aplicarea greșită a legii.

Astfel, motivul de recurs prevăzut de art. 304 pct. 5 C. proc. civ. vizează neregularități de ordin procedural sancționate cu nulitatea de art. 105 alin. (2) din același cod, care constituie dreptul comun în materia nulității actelor de procedură.

În speță, recurenta a arătat că instanța de apel a procedat la judecarea cauzei cu neobservarea formelor legale privind citarea și a pronunțat hotărârea atacată în lipsa unei părți care nu a fost legal citată, subliniind că greșit apelanta-pârâtă a fost citată la sediul SCA D., deși respectiva societate de avocați nu o mai reprezenta; astfel, dat fiind faptul că A. Limited are sediul în străinătate, curtea de apel era obligată să dispună citarea acesteia conform art. 87 pct. 8 C. proc. civ., prin raportare la dispozițiile Legii nr. 189/2003.

Raportat la aceste critici care atrag nulitatea relativă, trebuie specificat, însă, că, în conformitate cu prevederile art. 105 alin. (2) C. proc. civ., nulitatea nu operează în mod automat, ci numai în măsura în care i s-a produs părții o vătămare care nu poate fi înlăturată în alt mod.

Vătămarea nu trebuie, însă, confundată cu interesul de a invoca nulitatea actului de procedură, cu folosul practic urmărit de partea ce invocă nulitatea actului de procedură, ci trebuie să

îmbracă forma unui prejudiciu. Trebuie menționat, de asemenea, că vătămarea nu se reduce strict la un prejudiciu material, având o sferă mai largă care include orice prejudiciu în sens procesual, iar constatarea existenței acesteia este lăsată la aprecierea instanței.

Or, în cauză, singura căreia i s-ar fi putut produce un prejudiciu prin citarea necorespunzătoare este intimata-pârâtă, ea fiind și singura în măsură să invoce o eventuală vătămare.

Separat de faptul că intimata-pârâtă era singura în măsură să invoce propria vătămare, trebuie subliniat că, întrucât curtea de apel a admis calea de atac promovată de A. Limited, cu consecința respingerii ca neîntemeiată a cererii de chemare în judecată, nu se poate reține că acesteia i s-a produs o vătămare.

De aceea, Înalta Curte a constatat că motivul de recurs întemeiat pe prevederile art. 304 pct. 5 C. proc. civ. este nefondat.

Motivul de recurs prevăzut de art. 304 pct. 6 C. proc. civ. cuprinde două ipoteze distincte: un caz de *plus petita*, când instanța a acordat mai mult decât s-a cerut și un caz de *extra petita*, când instanța s-a pronunțat asupra unui lucru care nu s-a cerut.

Din prezentarea ipotezelor la care se referă art. 304 pct. 6 C. proc. civ. rezultă că acest motiv de recurs are ca finalitate respectarea principiului disponibilității procesuale.

Subsumat acestui motiv de nelegalitate, recurenta-reclamantă a criticat decizia atacată prin prisma faptului că instanța de apel s-a pronunțat asupra îndeplinirii obligațiilor investiționale de mediu, deși cererea de chemare în judecată se referea la neîndeplinirea altor obligații; a apreciat, astfel, că o atare situație se circumscrie ipotezei de *extra petita*.

Pornind de la aceste considerații, Înalta Curte subliniază însă că, în limitele invocate de recurentă, numai acordarea a ceea ce nu s-a cerut prin dispozitivul hotărârii atrage incidența acestui motiv de nelegalitate.

Or, în speță, prin decizia recurată, curtea de apel a admis apelul formulat de A. Limited împotriva sentinței civile nr. 14581/06.12.2007 pronunțată de Tribunalul București, Secția a VI-a comercială, pe care a schimbat-o în tot, în sensul că a respins cererea ca neîntemeiată.

O asemenea dezlegare dată prin dispozitiv cererii de chemare în judecată nu poate fi, prin ea însăși, considerată a fi o pronunțare *extra petita*, iar aspectele reținute în considerentele deciziei, vizând, cu titlu de exemplu, îndeplinirea obligațiilor de mediu, deși cererea de chemare în judecată nu viza acest aspect, nu sunt apte să atragă incidența motivului de recurs prevăzut de art. 304 pct. 6 C. proc. civ., ci pe cele ale art. 304 pct. 7 C. proc. civ., după cum se va arăta în cele ce succed.

Astfel, în analiza motivului de recurs prevăzut de art. 304 pct. 7 C. proc. civ., Înalta Curte va porni de la prevederile art. 261 alin. (1) pct. 5 din același cod, conform cărora hotărârea se dă în numele legii și trebuie să cuprindă, printre alte mențiuni, motivele de fapt și de drept care au format convingerea instanței și cele pentru care s-au înlăturat cererile părților.

Un proces civil finalizat prin hotărârea care dezleagă fondul, cu garanțiile date de art. 6.1 din Convenția Europeană privind Drepturile Omului, include printre altele dreptul părților de a fi în mod real *ascultate*, adică în mod corect examinate de către instanța sesizată. Aceasta implică mai ales în sarcina instanței obligația de a proceda la un examen efectiv, real și consistent al mijloacelor, argumentelor și elementelor de probă ale părților, cel puțin pentru a le aprecia relevanța în determinarea situației de fapt. Obligația de motivare impune o apreciere întotdeauna atașată de natura cauzei, de circumstanțele acesteia, stilul judiciar și tipologia actului de justiție.

Motivarea unei hotărâri trebuie, deci, înțeleasă ca un silogism logic, de natură a explica inteligibil hotărârea luată, astfel că și situațiile în care hotărârea cuprinde motive contradictorii sau străine de natura pricinii este asimilată de legiuitor nemotivării hotărârii.

Această concluzie se impune, deoarece numai printr-o motivare clară, precisă, necontradictorie și atașată de circumstanțele cauzei, din care să rezulte justetea soluției pronunțate, se poate înlătura arbitrariul și se poate efectua controlul judiciar.

Însă, Înalta Curte a constatat că decizia curții de apel nu îndeplinește aceste cerințe.

Astfel, în ceea ce privește pretenția vizând obligarea pârâtei la plata penalităților datorate

conform art. 12.8 din contractul de vânzare-cumpărare de acțiuni, ca urmare a nerespectării obligației prevăzute la art. 12.7 din același contract, reținând în mod eronat că pârâta, în calitate de cumpărător, s-a obligat „să determine societatea” să realizeze efectiv investițiile de mediu, curtea de apel a apreciat că, în speță, aceasta și-a asumat o obligație de diligență.

În continuare, a făcut o amplă prezentare a particularităților obligației de diligență, concluzionând că reclamanta nu a făcut dovada lipsei de diligență a pârâtei în realizarea de către societate a investițiilor de mediu, astfel că aceasta din urmă nu putea fi obligată la plata penalităților solicitate.

Or, față de conținutul neechivoc al art. 12.7 din contract, Înalta Curte constată că voința părților a fost în sensul stabilirii în sarcina intimatei-pârâte a obligației de a transmite către recurenta-reclamantă anumite documente din care să rezulte realizarea obligațiilor privind protecția mediului, iar nu să determine societatea să realizeze investițiile de mediu, așa cum eronat a reținut instanța de apel.

Prin urmare, Înalta Curte a apreciat ca fiind fondate criticile recurente-reclamante vizând faptul că decizia atacată cuprinde, sub acest aspect, motive străine de natura pricinii.

De asemenea, nu au fost analizate susținerile intimatei-reclamante cu privire la celelalte capete de cerere, instanța de apel limitându-se la a afirma că nu s-a făcut dovada că pârâta a încălcat clauzele contractuale, cu toate că la dosar fuseseră depuse înscrisuri în sens contrar.

În fine, instanța de apel nu a expus raționamentul în urma căruia a apreciat că în măsura în care documentele depuse la dosar relevă respectarea clauzelor contractuale până la data realizării novației prin schimbare de debitor, această împrejurare ar fi suficientă, prin ea însăși, să demonstreze și respectarea în continuare a respectivelor clauze.

Considerentele expuse mai sus impun concluzia că este fondat motivul de recurs prevăzut de art. 304 pct. 7 C. proc. civ.

Pe de altă parte, potrivit art. 304 pct. 9 C. proc. civ., hotărârea poate fi modificată atunci când decizia este lipsită de temei legal ori a fost dată cu încălcarea sau aplicarea greșită a legii.

Prin prisma acestui motiv de nelegalitate, recurenta-reclamantă a afirmat, în esență, că decizia atacată a fost dată cu încălcarea și aplicarea greșită a legii, respectiv a dispozițiilor O.G. nr. 25/2002 și a art. 969 C. civ., care consacră principiul forței obligatorii a contractului.

Prima critică formulată subsumat motivului de recurs prevăzut de art. 304 pct. 9 C. proc. civ. vizează dezlegarea dată de către instanța de apel pretenției privind obligarea pârâtei la plata penalităților datorate conform art. 12.8 din contractul de vânzare-cumpărare de acțiuni, ca urmare a nerespectării obligației prevăzute la art. 12.7 din același contract.

Pentru analiza acestor critici de nelegalitate, Înalta Curte apreciază utilă o examinare succintă a clauzelor pe care părțile le-au agreat în contractul lor, fără ca prin aceasta să devolveze însă fondul.

Astfel, ia act că potrivit art. 12.7 din contract, pentru urmărirea și verificarea realizării obligațiilor de mediu și a programului de conformare din avizul de mediu pentru privatizare, cumpărătorul s-a obligat să transmită anual vânzătorului, în termen de 30 de zile de la data împlinirii fiecărei scadențe a investiției de mediu, un certificat emis în acest scop de cenzorii societății sau de o firmă specializată de audit, însoțit de confirmarea eliberată de autoritatea de mediu, care să ateste realizarea obligațiilor privind protecția mediului, iar potrivit art. 12.8 din același contract, în cazul nerespectării acestei obligații, cumpărătorul s-a obligat să plătească vânzătorului, în termen de 30 de zile de la notificarea de către acesta din urmă a constatării neîndeplinirii, o penalitate de 35% din valoarea investiției de mediu aferente anului în care obligația a fost încălcată.

Potrivit susținerilor recurente-reclamante, fapta ilicită a intimatei-pârâte constă în neîndeplinirea obligației de a transmite documentele prevăzute la art. 12.7 din contract, aferente anului 3 investițional.

În ce privește natura obligației asumate de intimata-pârâtă prin art. 12.7 din contract, Înalta Curte apreciază, contrar celor reținute de instanța de apel, că aceasta și-a asumat o obligație de

rezultat, iar nu una de diligență.

Astfel, prin clauza contractuală în discuție, pârâta s-a obligat să transmită reclamantei anumite documente din care să rezulte realizarea obligațiilor privind protecția mediului, iar nu să determine societatea să realizeze investițiile de mediu, așa cum greșit a reținut curtea de apel.

Prin urmare, fiind vorba despre o obligație de rezultat, o dată ce reclamanta a făcut dovada faptului generator al dreptului său, pârâta trebuia să probeze netemeinicia pretenției acesteia, prin dovedirea respectării obligației de a transmite documentele prevăzute la art. 12.7 din contract.

Părțile nu contestă însă că pârâta nu a făcut o astfel de dovadă.

În acest context, trebuie precizat și că prin adresele nr. 6912/11.08.2004 și nr. VP 4/27.02.2006, A.V.A.S. a confirmat respectarea obligațiilor contractuale asumate de cumpărător, până la realizarea novației prin schimbare de debitor, cu mențiunea că A. Limited a preluat obligațiile asumate de SC B. SA prin contractul de vânzare-cumpărare de acțiuni și, de asemenea, a confirmat virarea în contul societății privatizate a sumelor aferente angajamentului investițional pentru mediu, însă a precizat că eliberarea garanțiilor constituite pentru respectarea acestei obligații se va face numai după prezentarea documentelor prevăzute la art. 12.7 din contract.

Prin urmare, nelegal a apreciat curtea de apel că din aceste adrese emise de reclamantă rezultă îndeplinirea obligației asumate de pârâtă prin art. 12.7 din contract.

Aceasta, întrucât împrejurarea că au fost virate în contul societății privatizate sumele aferente investiției de mediu nu este de natură, prin ea însăși, să conducă la concluzia realizării obligațiilor privind protecția mediului, fiind necesar să se facă și dovada realizării obiectivelor de mediu stabilite prin programul de conformare din avizul de mediu pentru privatizare, anexă la contract.

Or, tocmai în acest scop s-a prevăzut la art. 12.7 din contract obligația cumpărătorului de a transmite anual vânzătorului, în termen de 30 de zile de la data împlinirii fiecărei scadențe a investiției de mediu, un certificat emis în acest scop de cenzorii societății sau de o firmă specializată de audit, însoțit de confirmarea eliberată de autoritatea de mediu care să ateste realizarea obligațiilor privind protecția mediului.

Cum potrivit susținerilor recurentei-reclamante, intimata-pârâtă nu și-a îndeplinit obligația de a transmite documentele menționate mai sus, aferente anului 3 investițional (fiind pusă în întârziere prin notificarea emisă la 29.03.2007), iar aceasta din urmă nu a reușit să facă dovada îndeplinirii acestei obligații, Înalta Curte constată că, potrivit clauzei penale inserate la art. 12.8 din contract, intimata-pârâtă datorează o penalitate în sumă de 223.475 dolari SUA, respectiv 35% din suma de 638.500 dolari SUA, reprezentând investiția de mediu aferentă anului 3 investițional, conform anexei nr. 4 la contract.

Prin urmare, Înalta Curte a constatat că dezlegarea dată de curtea de apel acestei pretenții este nelegală.

În ceea ce privește critica vizând soluția dată pretenției privind obligarea pârâtei la plata penalităților datorate conform clauzei 20.1 din contractul de vânzare-cumpărare de acțiuni, ca urmare a nerespectării obligației prevăzute la art. 18.1 din același contract, instanța supremă constată că aceasta este nefondată.

Astfel, conform art. 18.1 din contract, „*cumpărătorul garantează vânzătorului că aplicarea tehnologiilor existente în prezent în societate se va face cu respectarea drepturilor de proprietate industrială în conformitate cu legislația română în vigoare*”, iar, conform art. 20.1, în cazul neîndeplinirii în tot sau în parte a acestei obligații, cumpărătorul se obligă să plătească vânzătorului o penalitate de 30% din prețul de cumpărare a acțiunilor, în termen de 30 de zile de la data notificării de către acesta din urmă a neîndeplinirii obligației.

În susținerea acestei pretenții, recurenta-reclamantă a arătat că potrivit art. 8 alin. (1) din O.G. nr. 25/2002, cumpărătorul este obligat să transmită vânzătorului documente justificative pentru respectarea obligațiilor contractuale, însă pârâta-intimată nu a procedat în acest sens, datorând astfel penalități conform art. 20.1 evocat mai sus.

Trebuie, însă, subliniat că, deși este adevărat că O.G. nr. 25/2002 prevede la art. 8 obligația

cumpărătorului de a transmite vânzătorului documente justificative pentru respectarea obligațiilor contractuale, afirmația recurentei-reclamante conform căreia nerespectarea acestei obligații atrage incidența prevederilor art. 20.1 din contract este lipsită de suport.

Aceasta, întrucât clauza penală prevăzută la art. 20.1 din contract privește, printre altele, nerespectarea unei obligații *contractuale* (cea prevăzută la art. 18.1 din contract), iar nu a uneia *legale* (de a transmite documente justificative).

De aceea, în măsura în care recurenta-reclamantă se considera prejudiciată prin nerespectarea obligației prevăzute la art. 8 alin. (1) din O.G. nr. 25/2002 trebuia să facă dovada îndeplinirii tuturor condițiilor angajării răspunderii civile, inclusiv existența și întinderea prejudiciului suferit, iar nu să invoce clauza penală inserată la art. 20.1 din contract.

În altă ordine de idei, se impune precizarea că, și în condițiile în care părțile au stipulat în contract o clauză penală, aceasta devine operantă numai în măsura în care se constată existența unei fapte ilicite care să conducă la antrenarea răspunderii civile.

Or, așa cum s-a arătat mai sus, prin art. 18.6, cumpărătorul a garantat vânzătorului că societatea va aplica tehnologiile de care dispune cu respectarea drepturilor de proprietate industrială, în conformitate cu legislația română în vigoare.

Prin urmare, nerespectarea acestei obligații presupune, implicit, încălcarea de către societatea privatizată a legislației în materia drepturilor de proprietate industrială.

Cum, în speță, recurenta-reclamantă nu a invocat o astfel de încălcare, nu se poate reține existența unei fapte ilicite a cumpărătorului, aptă să conducă la activarea clauzei penale prevăzute la art. 20.1 din contract.

În consecință, și din acest punct de vedere, critica recurentei-reclamante apare ca nefondată, constatându-se că soluția dată de instanța de apel acestei pretenții este una legală.

Tot nefondată s-a constatat a fi și critica vizând dezlegarea dată de instanța de apel pretenției privind obligarea intimetei-pârâte la plata sumei de 270.450 euro, reprezentând contravaloarea datoriilor societății privatizate către creditorii bugetari.

Astfel, conform art. 18.6 din contractul de vânzare-cumpărare de acțiuni, „*dacă societatea nu va reuși, din activitatea proprie, să își achite datoriile către creditorii bugetari, care nu vor fi scutite prin Ordin Comun, Cumpărătorul se obligă să plătească din surse proprii, suma de 270.450 euro. Certificarea realizării acestei obligații se va face la solicitarea Vânzătorului, printr-o declarație pe propria răspundere a Cumpărătorului, autentificată, însoțită de documente justificative.*”

Analiza acestei clauze contractuale impune concluzia că ea reprezintă, în realitate, o *stipulație pentru altul*.

Astfel, cumpărătorul, în calitate de *promitent*, s-a obligat față de vânzător, în calitate de *stipulant*, ca în situația în care societatea privatizată nu va reuși să își achite obligațiile bugetare, să plătească din surse proprii aceste debite către creditorii bugetari, în calitate de *terți beneficiari*.

Prin urmare, se impune ca această parte a raportului juridic, specifică unui contract în folosul unei terțe persoane, să fie analizată prin prisma raporturilor juridice care se formează în cadrul unei atare convenții.

Or, față de specificul contractului în folosul unei terțe persoane, drepturile se nasc direct și nemijlocit în patrimoniul terțului beneficiar, care are o acțiune directă împotriva promitentului pentru satisfacerea dreptului său.

Este adevărat că și stipulantul poate acționa pe promitent, în virtutea raporturilor dintre ei, însă numai pentru executarea obligației față de terța persoană, nu față de el însuși.

De aceea, Înalta Curte a constatat că recurenta-reclamantă nu este în măsură să solicite obligarea intimetei-pârâte la plata către ea însăși a sumei de 270.450 euro, reprezentând datoriile societății privatizate către creditorii bugetari; așa fiind, corect a decis curtea de apel că acest capăt de cerere nu putea fi admis.

Cu toate acestea, în caz de neexecutare, stipulantul poate pretinde promitentului daune-interese.

Or, în speță, nerespectarea obligației prevăzute la art. 18.6 atrage incidența clauzei penale inserate la art. 20.1 din contract.

Astfel, conform art. 20.1 din contract, în cazul neîndeplinirii în tot sau în parte a obligației prevăzute la art. 18.6, cumpărătorul datorează vânzătorului o penalitate de 30% din prețul de cumpărare a acțiunilor prevăzut la art. 4 din contract.

Cum intimata-pârâtă nu a făcut dovada achitării datoriilor societății privatizate către creditorii bugetari, iar recurenta-reclamantă a făcut dovada punerii acesteia în întârziere, prin notificarea emisă la 29.03.2007, conform clauzei penale inserate la art. 20.1 din contract, se impune obligarea ei la plata unei penalități în sumă de 654.389,85 lei, reprezentând 30% din prețul de cumpărare a acțiunilor arătat mai sus.

Prin urmare, Înalta Curte a constatat că dezlegarea dată de curtea de apel acestei pretenții este nelegală.

Având în vedere considerentele expuse mai sus, Înalta Curte, în temeiul art. 312 alin. (1), (2) și (3) C. proc. civ, raportat la art. 304 pct. 7 și 9 din același cod, a admis recursul declarat de recurenta-reclamantă A.A.A.S. și a modificat în parte decizia curții de apel, în sensul că, reținând caracterul fondat al capetelor de cerere prin care se solicită obligarea pârâtei la plata penalității calculate conform art. 12.8 din contractul de vânzare-cumpărare de acțiuni, pentru nerespectarea obligației prevăzute de art. 12.7 din contract și a penalității calculate conform art. 20.1 din contract, ca urmare a nerespectării clauzei 18.6 și caracterul nefondat al celorlalte două capete de cerere, dând eficiență art. 296 C. proc. civ., a schimbat doar în parte sentința primei instanțe, în sensul că a respins ca nefondate capetele de cerere prin care reclamanta a solicitat obligarea pârâtei la plata sumelor de 654.389,85 lei, reprezentând penalități de întârziere pentru nerespectarea clauzei 18.1 din contractul de vânzare-cumpărare de acțiuni, calculate conform clauzei 20.1 și de 270.450 euro, potrivit clauzei 18.6 din contract, menținând celelalte dispoziții ale deciziei și sentinței.

15. Acțiune în pretenții. Condiții și efecte din perspectiva interpretării noțiunii de factură pro forma

C. civ. din 1864, art. 998-999, art. 1169, art. 1191

Din punct de vedere juridic, o factură pro forma are caracterul unei oferte pe care emitentul trebuie să o respecte pe toată durata de valabilitate a acesteia, având doar caracter informativ, și nu obligatoriu pentru primitor, care generează obligații pentru vânzător, cum ar fi obligația de păstrare a prețului anunțat pentru întreaga perioadă de valabilitate a ofertei cuprinse în această factură, și care exprimă doar intenția de tranzacționare, respectiv cea a vânzătorului de a livra și cea a cumpărătorului de a achiziționa mărfuri sau servicii.

O factură pe care este înscrisă mențiunea „pro forma” nu are nicio valoare juridică pentru cel care o primește, nu generează niciun fel de obligații pentru acesta, respectiv nu atestă transferul de proprietate asupra bunurilor menționate în ea, astfel încât este nelegală reținerea de către instanță a existenței unui contract între părți doar pe baza unei astfel de facturi pro forma și fără a se fi întâlnit acordul de voință al acestora asupra unui element esențial al contractului, și anume prețul.

Prin urmare, o factură pro forma nu poate constitui temei pentru angajarea răspunderii civile contractuale, în lipsa unui contract și în condițiile existenței unui delict, ci doar pentru angajarea răspunderii civile delictuale.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 352 din 4 februarie 2015

Prin sentința civilă nr. 6190 din 18.10.2013 pronunțată de Tribunalul București, Secția a VI-a civilă a fost respinsă acțiunea formulată de SC A. SRL, în contradictoriu cu pârătele SC B. SA și

SC C. SRL, ca neîntemeiată și s-a dispus obligarea reclamantei la 5.500 lei cheltuieli de judecată către pârâta SC B. SA.

Pentru a pronunța această hotărâre, instanța a reținut că, prin cererea înregistrată pe rolul Tribunalului București, Secția a VI-a civilă sub nr. x/3/2011, reclamanta SC A. SRL a chemat în judecată pârâtele SC B. SA și SC C. SRL, solicitând instanței ca prin hotărârea ce va pronunța să dispună obligarea acestora în solidar la plata contravalorii lipsei de folosință a două utilaje de construcții (un buldozer și un excavator) pe perioada 25.05.2010 - 09.09.2010, estimată provizoriu la suma de 100.001 lei.

În motivarea cererii s-a arătat că reclamanta este proprietara celor două utilaje de construcții, în temeiul contractului de vânzare încheiat cu societatea de naționalitate spaniolă SC D. SL. Utilajele au fost aduse în România în primăvara anului 2010, spre sfârșitul lunii mai. Primul utilaj, buldozerul X a fost lăsat în curtea unor cunoscuți din Comuna Y, județul Deva și imediat a dispărut. Reclamanta a aflat mai târziu că de la 25.05.2010 utilajul se afla în deținerea pârâtei SC C. SRL, fără acordul său. Ulterior a fost adus în țară și celălalt utilaj care, de asemenea, a ajuns în posesia pârâtei SC C. SRL, a dat apoi utilajele societății B., cea din urmă folosindu-le la obiectivele sale de construcție.

Din adresa comunicată reclamantei la data de 21.09.2010 a rezultat că între societățile pârâte a existat un contract de închiriere cu privire la utilaje. Reclamanta a solicitat restituirea bunurilor de la SC C. SRL, însă, față de refuzul și amenințările acesteia, de faptul că nu se cunoștea locația utilajelor, a încercat să ajungă la un acord cu privire la folosirea bunurilor. Pârâta a făcut oferte nereserioase și abuzive care nu au putut fi acceptate. În urma refuzului pârâtei de a arăta unde se găsesc utilajele, în luna septembrie 2010, după căutări îndelungi, reprezentantul reclamantei a aflat locul situării lor și le-a ridicat din șantierul SC B.

Invocarea de către pârâta B., în notificarea nr. 10677/21.09.2010, a existenței unei facturi proforme, emisă de reclamantă în favoarea SC C. SRL la data de 01.07.2010, nu dovedește existența unui contract comercial. Factura, care nu a fost emisă de reprezentantul reclamantei, putea să reprezinte, în cel mai rău caz, o ofertă neurmătată de acceptare nici în mod expres și nici prin faptul plății de către SC C. SRL. Faptul că cea de a doua pârâta a arătat că nu a achitat factura deoarece ar fi existat un dezacord cu privire la includerea sau nu a valorii TVA era încă un argument în sprijinul faptului că nu a existat niciun acord cu privire la folosința bunurilor. Cuvântul „probabil” din notificarea SC B. SA din data de 21.09.2010, dovedea faptul că această societate nu cunoștea sau a avut un dubiu că au existat raporturi comerciale între SC C. și reclamantă.

În susținerea cererii s-au depus la dosar înscrisuri.

În cauză s-au încuviințat și administrat probe cu înscrisuri, interogatoriu, martori și expertiză tehnică.

După efectuarea raportului de expertiză reclamanta și-a majorat pretențiile la suma de 161.235 lei și a achitat diferența de taxă de timbru.

Tribunalul a respins ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată pentru următoarele motive:

Potrivit contractului de vânzare-cumpărare încheiat la data de 25.05.2010 societatea D. SL a vândut reclamantei trei echipamente: X., Z și W.

La data de 26.05.2010 a fost emisă factura fiscală pentru utilaje.

Reclamanta nu a depus la dosar vreun înscris din care să rezulte data exactă la care utilajele au fost aduse în România, astfel încât, cel puțin față de data încheierii contractului de vânzare și a emiterii facturii fiscale apare ca neîntemeiată pretenția acesteia în sensul că pârâtele ar datora vreo sumă de bani începând cu 25.05.2010.

În cuprinsul adresei nr. 10677/21.09.2010 pârâta B. SA a arătat că a închiriat mai multe utilaje de la C. SRL în temeiul unui contract, iar având în vedere factura proformă CAS nr. 0345/01.07.2010 emisă de reclamantă este dovedit faptul că între aceasta și a doua pârâta au existat relații comerciale și probabil mai există.

S-a considerat că susținerile B. SA corespund realității. Încă din luna ianuarie 2010, prin

contractul nr. 148 aceasta a închiriat de la C. SRL, împreună cu personalul de deservire, o serie de utilaje. La data de 01.06.2010, prin Act adițional la contract a fost completată lista echipamentelor și cu un excavator, închiriat de asemenea cu personalul deservent al C. SRL. Prin procesul-verbal nr. 150/05.02.2010 un utilaj buldozer marca X. a fost înlocuit cu un buldozer marca Y.

Anterior încheierii actului adițional, B. SA a solicitat C. SRL să-i pună la dispoziție copiile cărții de identitate ale autovehiculelor închiriate și înscrisurile care atestă proprietatea sau dreptul de închiriere asupra acestora.

Prin întâmpinarea formulată în cauză, pârâta SC C. SRL a arătat că în luna mai 2010, prin intermediul „cunoscuților” (cum a arătat reclamanta în acțiune) din Comuna Y, județul Deva, a luat legătura cu reclamanta pentru a închiria de la aceasta două utilaje, iar în aceste condiții reprezentantul său legal s-a întâlnit cu reprezentantul reclamantei, numitul E., la Sibiu, unde s-a discutat închirierea utilajelor, la valoarea de piață (1.500 euro, TVA inclus). În aceste condiții reclamanta a emis factura CAS nr. 0345/01.07.2010 pentru folosința utilajelor în luna iunie. Întrucât în factură nu se ținea cont de chiria pentru fiecare utilaj și de TVA-ul inclus s-au inițiat noi convorbiri cu numita F., angajata reclamantei, deoarece administratorul se afla în Spania. În cea de a doua factură, CAS nr. 0359/31.07.2010 s-a ținut cont de chiria lunară, însă la valoarea de 15.772,80 lei s-a ajuns prin aplicarea TVA de 24%, fapt care contravenea înțelegerii cu reclamanta. Prin urmare, facturile au fost refuzate la plată.

La dosarul cauzei s-au depus într-adevăr cele două facturi fiscale emise de reclamantă, purtând semnătură și ștampilă rotundă, contrar celor arătate de reclamantă în răspunsul la întrebarea 2 din interogatoriu. Faptul, neprobat de altfel, că semnătura de pe cele două facturi nu ar aparține reprezentantului legal al reclamantei nu poate atrage, eventual, răspunderea decât persoanei care s-a substituit pretinsului reprezentant.

Cele arătate de pârâta C. SRL prin întâmpinare au fost confirmate de martorul audiat de instanță chiar la cererea reclamantei.

Acesta a arătat că a adus în România un excavator pe care trebuia să-l transporte la Sibiu. Ulterior, persoana de contact din România a societății spaniole i-a cerut să-l ducă la Y în curtea unei persoane pe care nu o cunoștea. După câteva zile a adus în țară un buldozer, iar la indicația aceleiași persoane l-a dus în Petroșani. Acolo a luat legătura cu o altă persoană de contact pe nume G., s-a întâlnit cu acesta și a încercat să lase utilajul într-o altă curte, însă nu s-a putut deoarece distrugea asfaltul. Utilajul a fost lăsat astfel în afara curții.

Martorul a precizat că l-a contactat pe numitul G. la indicația persoanei de contact din România a reclamantei („B.”), mai mult, în iulie 2010 patronul societății spaniole a venit în România și s-a întâlnit chiar el cu numitul G., cerându-i să aducă utilajele la locul unde fuseseră depozitate.

Din probele administrate s-a reținut că între reprezentanții celor două societăți a existat o înțelegere în legătură cu închirierea utilajelor și pentru un anumit preț, în acest sens fiind emise și cele două facturi fiscale pe care, însă, societatea C. SRL a refuzat să le achite.

Prin urmare, tribunalul a considerat că nu au fost întrunite în cauză condițiile răspunderii civile delictuale, invocată de reclamantă, neexistând o faptă ilicită în sarcina nici uneia dintre pârâte.

Văzând și dispozițiile art. 274 C. proc. civ., tribunalul a obligat reclamanta la plata cheltuielilor de judecată către pârâta B. SA.

Împotriva sentinței civile nr. 6190 din 18.10.2013 pronunțată de Tribunalul București, Secția a VI-a civilă a declarat apel apelanta SC A. SRL. Aceasta a solicitat admiterea apelului, schimbarea în tot a sentinței apelate în sensul admiterii cererii de chemare în judecată, astfel cum a fost precizată, și obligarea pârâtelor SC C. SRL și SC B. SA, în temeiul răspunderii civile delictuale la plata contravalorii lipsei de folosință a celor două utilaje de construcții pe perioada 25.05.2010 - 09.09.2010, în cuantumul reieșit din raportul de expertiză efectuat în cauză.

Analizând apelul prin prisma motivelor de apel expuse, instanța a constatat că nu este fondat pentru următoarele considerente:

S-a reținut că nu sunt îndeplinite condițiile răspunderii civile delictuale, potrivit art. 998-999 C. civ. pentru că nu a fost probată existența faptei ilicite constând în folosirea fără drept a utilajelor proprietatea reclamantei de către cele două părâte. Astfel cum a reținut prima instanță, apelanta-reclamantă a emis la datele de 01.07.2010 și 31.07.2010 două facturi pro formă în care s-a menționat motivul emiterii lor ca fiind „prestări servicii excavator S. 201, buldozer X. D6H, șantier Petroșani”.

Este adevărat că aceste facturi pro formă nu dovedesc prin ele însele încheierea unui contract de închiriere a utilajelor proprietatea apelantei-reclamante, însă au valoarea juridică a unei oferte de a contracta din partea reclamantei cu privire la încheierea unui asemenea contract.

Societățile intimatate au negat săvârșirea de către acestea a vreunei fapte ilicite și au susținut atât la fond, cât și în apel existența unor raporturi contractuale între societatea reclamantă și părâta SC C. SRL, raporturi care, având o natură comercială, pot fi probate potrivit art. 46 C. com. 1887 cu orice mijloace de probă, inclusiv cu martori.

Din analiza declarațiilor martorilor audiați în cauză s-a constatat că în mod întemeiat a reținut prima instanță că luarea în detenție în scopul folosirii utilajelor în cauză de către SC C. SRL s-a realizat în baza unei înțelegeri inițial verbale cu un delegat din partea SC A. SRL.

Emiterea ulterioară a facturilor pro forma de către reclamantă către intimata SC C. SRL s-a apreciat că dovedește existența unei asemenea înțelegeri verbale și reprezintă oferta de a contracta din partea reclamantei.

Executarea imediată de către intimata-pârâta SC C. SRL a înțelegerii verbale și a ofertei de a contracta emisă de reclamantă are ca efect, conform art. 36 C. com. 1887, încheierea contractului de închiriere a utilajelor în condițiile ofertei urmată de executarea acesteia.

Față de cele reținute, s-a apreciat că în mod corect a considerat prima instanță că nu se poate reține în sarcina părâtei SC C. SRL săvârșirea faptei ilicite constând în folosirea fără drept a utilajelor, nefiind îndeplinite condițiile prevăzute de art. 998-999 C. civ. de atragere a răspunderii civile delictuale a acesteia.

Totodată, în mod întemeiat și legal a reținut prima instanță că nu sunt îndeplinite condițiile prevăzute de art. 998-999 C. civ. nici pentru atragerea răspunderii civile delictuale a intimatatei-pârâte SC B. SA, nefiind îndeplinită, de asemenea, condiția existenței faptei ilicite. Aceasta a probat folosirea utilajelor respective în temeiul contractului de închiriere nr. 148/26.01.2010 încheiat cu SC C. SA, contract completat prin actele adiționale nr. 1, 2 și 3.

Având în vedere aceste considerente, instanța a constatat că sentința atacată este temeinică și legală, motiv pentru care, în baza art. 296 C. proc. civ., a respins apelul ca nefondat.

Împotriva acestei decizii a declarat recurs reclamanta SC A. SRL care a invocat prevederile art. 304 pct. 9 C. proc. civ. întrucât instanța de apel a aplicat în mod eronat dispozițiile art. 998 - 999 C. civ.

În dezvoltarea motivului de recurs invocat, recurenta critică aspectele de nelegalitate, cu referire la valoarea juridică a facturilor *pro forma* și arată că acest înscris nu poate să aibă valoare nici contabilă și nici juridică de contract dintre reclamantă și părâta SC C. SA, pentru simplul motiv că legea nu îi recunoaște o asemenea putere.

Referitor la încheierea contractului (în speță, comercial - față de dispozițiile Codului comercial, în vigoare la data respectivă), arată că încheierea contractelor presupune de regulă negocieri între partenerii contractuali și o întregă procedură ce parcurge mai multe etape, iar în speță nu a rezultat nici existența ofertei reclamantei, nici acceptarea părâtei și, cu atât mai puțin un acord de voință al părților cu privire la exploatarea celor două utilaje.

Referitor la răspunderea civilă recurenta arată că au fost greșit aplicate dispozițiile art. 998 și 999 vechiul C. civ., aplicabil în cauză, pentru că instanța a ignorat că, în lipsa unui contract și în condițiile existenței unui delict, devin incidente dispozițiile care atrag răspunderea civilă delictuală, raportul dintre răspunderea civilă delictuală și cea contractuală fiind cel de la general la special în sensul că răspunderea delictuală alcătuiește dreptul comun al răspunderii civile.

Recurenta a criticat decizia instanței de apel și din perspectiva greșitei aplicări a dispozițiilor

legale privitoare la administrarea probatoriilor în cauză, cu referire expresă la art. 1169 C. civ. și art. 1191 C. civ. A arătat în continuare că au fost încălcate normele legale în privința probelor admisibile a dovedi existența contractului (în afara faptului că nu a identificat efectiv natura acestuia, spre a verifica dispozițiile aplicabile: de exemplu, în cazul contractelor de locațiune este posibilă proba cu martori spre a dovedi existența contractului, însă doar în cazul imobilelor - art. 1416 C. civ.).

Consideră că a fost depășit însăși înțelesul dat de părți neechivoc celor două facturi emise (despre care susține că nu au atras răspunderea acesteia nici chiar ca ofertă de contractare, nefiind semnată de reprezentantul său legal), anume de factură pro forma (prefactură), nicidecum de factură fiscală consemnând obligații de plată născute dintr-un contract.

Susține că au fost interpretate greșit probele administrate, neobservându-se întocmai situația de fapt rezultând din declarația martorului propus de reclamantă, care confirmă ipoteza reclamantei, anume că i-a cerut insistent reprezentantului pârâtei SC C. SRL să înapoieze utilajele la locul unde fuseseră inițial depozitate (comuna Y), dar, în schimb, din declarație nu rezultă nici faptul că martorul știe că părțile ar fi convenit fără echivoc asupra termenului folosinței și prețului concret, dar nici asupra naturii efective a discuțiilor. Mai arată că proba testimonială nici nu era admisibilă potrivit art. 1191 C. civ.

Recurenta subliniază că în condițiile în care aceasta susținea subzistența răspunderii generale (delictuală), iar pârâta invoca răspunderea specială (contractuală), făcând această propunere instanței, conform art. 1169 C. civ., proba trebuia să o facă, însă numai cu înscrisuri (art. 1191 alin. 1 C. civ.).

Consideră că pe lângă faptul că nici natura „eventualei” înțelegeri (contract) nu a fost stabilită, însăși pârâta prin întâmpinare a recunoscut că înțelegerea nu s-a materializat din cauza controverselor (neînțelegerilor) asupra prețului, element esențial al contractului.

Recurenta apreciază că reținerea răspunderii contractuale atrage o soluție nu numai greșită, dar și neechitabilă, căci este pusă în imposibilitatea de a se apăra de instituțiile statului împotriva acțiunilor efectuate cu rea-credință de către terțe persoane împotriva dreptului său de proprietate.

Apreciază recurenta că față de pârâta SC C. SRL se regăsește pe tărâm delictual și sunt întrunite cerințele răspunderii civile delictuale.

Consideră că aceeași formă de răspundere civilă operează și față de cea de-a doua pârâtă - SC B. SA, iar fapta acesteia ilicită cu caracter delictual constă în folosirea utilajelor fără a se asigura că persoana juridică de la care le închiriază le deține cu temei, vinovăția fiind atrasă fie chiar și sub forma culpei celei mai ușoare. În opinia sa, SC B. SA știa de lipsa temeiului deținerii celor două utilaje de către SC C. SRL, cât timp nu s-a opus și nu a invocat contractul de închiriere cu ocazia ridicării utilajelor de către reclamantă în luna septembrie.

Față de aceste considerente, a solicitat admiterea recursului astfel cum s-a solicitat mai sus.

Prin întâmpinarea depusă în dosarul de recurs, intimata SC B. SA a solicitat respingerea căii de atac formulate împotriva deciziei pronunțate de instanța de apel, ca neîntemeiată. S-a învederat că B. SA, prin Sucursala „Olt Superior” a închiriat, prin contractul nr. 148/26.01.2010 încheiat cu C. SRL, mai multe utilaje, și nu a făcut altceva decât să-și respecte obligațiile contractuale. Toate utilajele au fost închiriate împreună cu personalul de deservire, neexistând practic nicio posesie a B. cu privire la bunuri.

Analizând decizia atacată prin prisma criticilor de nelegalitate formulate, Înalta Curte de Casație și Justiție a constatat că recursul este fondat, hotărârea atacată fiind dată cu aplicarea greșită a legii (art. 304 pct. 9 C. proc. civ.) pentru următoarele considerente:

Factura *pro forma*, din punct de vedere contabil, nu este un document justificativ în baza căruia să se poată înregistra în contabilitate bunurile și serviciile achiziționate - în acest sens fiind necesară factura fiscală aferentă dar și un contract pentru operațiunea ce face obiectul facturii fiscale, astfel cum prevăd: Legea contabilității nr. 82/1991; Ordinul ministrului finanțelor publice nr. 3.055/2009 pentru aprobarea Reglementărilor contabile conforme cu directivele europene; Ordinul ministrului economiei și finanțelor nr. 3512/2008 privind documentele financiar-contabile;

Legea nr. 571/2003 privind Codul fiscal; Hotărârea Guvernului nr. 44/2004 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 571/2003 privind Codul fiscal; Ordinul ministrului finanțelor publice nr. 185/2007 pentru aprobarea modelului și conținutului unor formulare prevăzute la titlul III din Legea nr. 571/2003 privind Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare. Așadar, factura *pro forma* nu este document nici de încasare și nici de plată, nu reprezintă document justificativ de înregistrare nici în contabilitatea celui care o emite și nici în contabilitatea celui care o primește.

Din punct de vedere juridic, factura *pro forma* are caracterul unei oferte pe care emitentul trebuie să o respecte pe toată durata de valabilitate a acesteia. Ea are doar caracter informativ, și nu obligatoriu pentru primitor. Aceasta generează obligații pentru vânzător, cum ar fi obligația de păstrare a prețului anunțat pentru întreaga perioadă de valabilitate a ofertei cuprinse în factura *pro forma*. Ea exprimă doar intenția de tranzacționare, respectiv cea a vânzătorului de a livra și cea a cumpărătorului de a achiziționa mărfuri sau servicii. Reprezintă o formă de pre-facturare fără obligația plății.

O factură pe care este înscrisă mențiunea „pro forma” nu are nicio valoare juridică pentru cel care o primește, nu generează niciun fel de obligații pentru acesta, respectiv nu atestă transferul de proprietate asupra bunurilor menționate în ea. Cel care primește o factură „pro forma” nu are nicio obligație, de niciun fel, în nicio condiție și sub nicio formă, față de emitentul acesteia.

Transmiterea unei facturi *pro forma* se face numai de un vânzător și numai către un potențial cumpărător și poate avea caracterul de „invitație”, de „ofertă”, de „propunere” de cumpărare, comunicând caracteristicile produselor, prețul acestora, condițiile de livrare, de achitare a contravalorii lor etc.

Cât privește încheierea unui contract, este evident că el nu se poate considera perfectat decât din momentul în care cererea și oferta s-au întâlnit, iar părțile și-au manifestat neechivoc acordul de voință. Oferta și acceptarea sunt manifestări de voință distincte.

Oferta este o manifestare de voință prin care se exprimă o propunere de a contracta adresată unei persoane sau publicului. Pentru a fi operantă ea trebuie să se exteriorizeze, conștientă, neviciată și cu intenția de a angaja din punct de vedere juridic într-o declarație de voință și trebuie să fie exprimată, reală, serioasă. O ofertă „*jocandi causa*” sau din curtoazie nu poate produce efecte. De asemenea, oferta trebuie să fie fermă, neechivocă, precisă și completă.

Acceptarea ofertei trebuie să îndeplinească și ea mai multe condiții: să fie o declarație expresă de voință, neîndoielnică, cu intenția de a se obliga și să consimtă toate obligațiile puse de ofertant, deci să coincidă cu oferta.

Dacă acceptantul înțelege să modifice condițiile ofertei punând noi condiții, aceasta reprezintă un refuz al ofertei și exprimă o nouă ofertă. Deci, rolurile se inversează. Ca să fie considerată o nouă ofertă, propunerea trebuie să îndeplinească toate condițiile unei oferte: acceptarea trebuie să intervină înainte ca oferta să fi fost revocată, să fi devenit caducă.

Importanța determinării momentului și locului formării contractului este deosebită. De acest moment se leagă elemente juridice esențiale: - în acest moment se stabilește dacă părțile au sau nu capacitatea de a contracta; - în acest moment se poate aprecia dacă consimțământul este viciat sau nu; - din acest moment se apreciază cine suportă riscurile contractului; - în raport de acest moment se stabilește legea aplicabilă contractului dacă părțile sunt sub regimuri juridice diferite; - acest moment indică termenul până când se poate revoca oferta sau acceptarea; - în raport de locul încheierii contractului se stabilește legea care indică forma actului, instanța competentă; - în cazul acțiunii pauliene, creditorii nu pot ataca contractul pentru fraudarea drepturilor decât dacă fac dovada că au un drept anterior încheierii contractului.

Cât privește răspunderea civilă, art. 998 vechiul C. civ., aplicabil în cauză, consacră un principiu general, ce corespunde unor cerințe de echitate socială și securitate juridică, cei lezați printr-un fapt prejudiciabil pot exercita acțiunea în despăgubire pentru repararea prejudiciului suferit.

Pentru ca acțiunea în daune-interese să fie admisibilă, după principiul general statuat în art.

998 C. civ., dispozițiile art. 999 C. civ. cer ca fapta ilicită să îmbrace forma delictului sau cvasidelictului civil, respectiv pentru prejudiciul cauzat cu intenție sau prin neglijență ori incompetența persoanei responsabile.

Prin urmare, delictul civil și, implicit, cvasidelictul sau, mai exact, culpa ca izvor de obligații este din punct de vedere al noțiunii de drept mult mai cuprinzătoare decât ideea de contract deoarece obligația născută din delict, ca sancțiune a faptului ilicit, se produce fie că autorul delictului era legat prin contract și este în legătură cu executarea sa, fie în afara oricărei legături contractuale.

Cu alte cuvinte, raportul dintre răspunderea civilă delictuală și cea contractuală este cel de la general la special în sensul că răspunderea delictuală alcătuiește dreptul comun al răspunderii civile, astfel că odată ce nu sunt îndeplinite condițiile răspunderii civile contractuale într-o situație dată, în măsura în care s-a produs un fapt ilicit culpabil, operează răspunderea delictuală pentru repararea prejudiciului. Distincția derivă, deci, nu din noțiunea de culpă care, corespunzând caracterului ilicit al unui fapt, este identică, unică cu sine însăși, ci din originea obligațiunii care a fost încălcată, respectiv o obligație generală de prudență și diligență de a nu prejudicia sau o obligație stipulată într-un contract preexistent.

Înalta Curte de Casație și Justiție va reține și greșita aplicare de către instanța de apel a art. 1169 C. civ. și art. 1191 C. civ.

Potrivit art. 1169 C. civ.: ”Cel ce face o propunere înaintea judecății trebuie să o dovedească.”, iar conform art. 1191 C. civ.: ”Dovada actelor juridice al căror obiect are o valoare ce depășește suma de 250 lei, chiar pentru depozit voluntar, nu se poate face decât prin act autentic, sau prin act sub semnătură privată.”

În speță, instanța a încălcat normele legale în privința probelor admisibile a dovedi existența contractului, în afara faptului că nu a identificat efectiv natura acestuia, spre a verifica dispozițiile aplicabile. În plus, a depășit înțelesul dat de părți neechivoc celor două facturi emise, anume de facturi *pro forma*, nicidecum de facturi fiscale consemnând obligații de plată născute deja dintr-un contract.

Cât privește proba testimonială, ea nu era admisibilă potrivit art. 1191 alin. (2) C. civ. pentru a dovedi existența unui contract (*ad probationem*, nu *ad validitatem*).

De asemenea, în condițiile în care reclamanta susținea atragerea răspunderii generale (delictuală), iar pârâta invoca răspunderea specială (contractuală), făcând această propunere instanței, conform art. 1169 C. civ., proba trebuia să o facă numai cu înscrisuri potrivit art. 1191 alin. (1) C. civ.

Mai mult, pe lângă faptul că nici natura contractului nu a fost stabilită, însăși pârâta prin întâmpinare a recunoscut că înțelegerea nu s-a materializat din cauza controverselor asupra prețului, element esențial al contractului.

Reclamanta nu critică existența unui contract între cele două pârâte, ci faptul că în mod nelegal, pe baza unor facturi *pro forma* și fără a se fi întâlnit acordul de voință al părților asupra unui element esențial al contractului - prețul, s-a reținut existența unui contract între reclamantă și pârâta SC C. SRL. Continuând șirul deducțiilor logico-juridice greșite, instanța de apel a apreciat că acest „contract” între reclamantă și pârâta SC C. SRL poate să justifice legalitatea contractului de exploatare a utilajelor de către SC B. SA.

În aceste condiții, a reține într-o singură frază incidența răspunderii contractuale determină o soluție profund nelegală a instanței de apel, care lasă neocrotit dreptul de proprietate al reclamantei sub aspectul atributelor *usus și fructus*.

Apreciind că în speță, fără echivoc, ne regăsim pe tărâm delictual, întrucât reclamanta a investit instanța cu o cerere în răspundere civilă delictuală, administrând un probatoriu adecvat, în condițiile în care pârâtele nu s-au apărat pe calea unei cereri reconvenționale și nici nu au administrat un probatoriu legal, apt să demonstreze existența unei alte forme de răspundere civilă, se impune casarea deciziei și judecarea pricinii în limitele investiției.

Altfel spus, întrucât pricina a fost soluționată din perspectiva răspunderii civile contractuale,

reclamanta investind instanța cu o cerere întemeiată pe răspunderea civilă delictuală, cu ignorarea principiului disponibilității, dar și cu aplicarea unor temeuri de drept greșite la o situație de fapt pe deplin stabilită, singura soluție pe care o poate pronunța Înalta Curte de Casație și Justiție și care respectă principiul dublului grad de jurisdicție este casarea cu trimitere spre rejudecare.

Cât privește cheltuielile de judecată, acestea urmează a fi analizate cu prilejul rejudecării, moment la care se va putea stabili cine este „partea căzută în pretenții”, conform art. 274 C. proc. civ.

Pentru toate considerentele de fapt și de drept reținute, Înalta Curte de Casație și Justiție, conform art. 312 C. proc. civ., a admis recursul declarat de reclamanta SC A. SRL împotriva deciziei civile nr. 374/2014 din 28 mai 2014 pronunțată de Curtea de Apel București, Secția a VI-a civilă, a casat decizia recurată și a trimis cauza spre rejudecare la aceeași instanță de apel.

16. Contract de furnizare a energiei electrice. Eșuarea negocierilor în cazul majorării prețului. Denunțarea unilaterală a contractului de către furnizor. Consecințe

C. civ. din 1864, art. 1010

Dacă în contractul de furnizare a energiei electrice încheiat de părți a fost inserată o clauză prin care s-a prevăzut posibilitatea invocării încetării contractului fără plata de despăgubiri în cazul eșuării negocierilor cu privire la majorarea prețului, este nelegală interpretarea dată de instanță în sensul că doar partea care a inițiat renegocierea prețului - în speță furnizorul, poate să se prevaleze de încetarea contractului fără daune, întrucât echivalează cu condiția pur potestativă - „mă oblig dacă vreau” interzisă de dispozițiile Codului civil.

O atare interpretare ar însemna că ori de câte ori dorește să iasă dintr-un raport contractual, furnizorul de energie electrică poate să facă oferte de preț nerealiste și să provoace eșecul negocierilor, activând clauza de denunțare unilaterală în favoarea sa, ceea ce este prohibit de dispozițiile art. 1010 C. civ., dar și de principiul egalității părților în raporturile juridice civile.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 781 din 11 martie 2015

Prin sentința nr. 4759 din 10 iunie 2013, Tribunalul București, Secția civilă, a respins acțiunea formulată de reclamanta SC A. SA în contradictoriu cu pârâta SC B. SA ca neîntemeiată.

Pentru a pronunța această sentință, tribunalul a reținut că prin acțiunea formulată reclamanta a solicitat instanței să se dispună încetarea contractelor de furnizare a energiei electrice nr. 1382406/24 iunie 2010 și nr. 1392406/24 iunie 2010 ca urmare a denunțării unilaterale și abuzive a contractelor menționate de către pârâtă și obligarea pârâtei la plata sumei de 10.685.692,91 lei reprezentând daune-interese compensatorii ca urmare a denunțării unilaterale și abuzive a pârâtei.

Ulterior, reclamanta și-a precizat acțiunea învederând instanței că înțelege să solicite obligarea pârâtei la daune-interese ca urmare a denunțării unilaterale și abuzive a contractelor de furnizare a energiei electrice, de către pârâtă.

Pentru a pronunța această soluție, tribunalul a reținut că prin cele două contracte încheiate la 15 iulie 2010, și, respectiv, 24 iunie 2010, reclamanta s-a obligat să-i furnizeze pârâtei energie electrică începând cu data de 1 august 2010 la un preț fix anual calculat conform anexei la contract. Prima instanță a mai reținut că până la data de 20 mai 2011 au fost încheiate 5 acte adiționale la contractele încheiate, prin care s-a convenit atât prelungirea duratei contractelor, cât și negocierea prețului energiei electrice furnizate de către reclamantă. Astfel, s-a reținut că, în mai puțin de 1 an de la încheierea contractelor au intervenit 4 astfel de majorări ale prețului contractului.

Tribunalul a mai reținut că, pentru anul 2012, reclamanta a formulat în septembrie 2011 o

nouă cerere de majorare, declanșând astfel procedura de majorare și de încheiere a unui act adițional.

Prima instanță a apreciat că, față de conținutul art. 13 alin. 8 astfel cum acesta a fost introdus prin actul adițional nr. 5, părțile au convenit să înlăture obligativitatea anuală a negocierii prețului, iar în caz de eșuare și-au conferit reciproc posibilitatea „rezilierii fără daune-interese”.

Tribunalul a apreciat că, dincolo de inadvertența exprimării, finalitatea acestei clauze este activarea pactului comisoriu de către orice parte contractantă și declararea încetării contractului.

Prima instanță a respins susținerea reclamantei în sensul că doar reclamanta, în calitate de inițiator a negocierii, putea să declare rezilierea contractului, întrucât conduita pârâtei de a refuza acceptarea ofertei reclamantei, în condițiile în care în anul 2011 prețul fusese deja modificat de 4 ori, apare ca justificată.

Față de corespondența părților, prima instanță a reținut că, în speță, a avut loc o negociere reală și efectivă conform art. 13 pct. 8 din contract.

Împotriva acestei sentințe a declarat apel reclamanta, criticând-o pentru nelegalitate și netemeinicie.

Prin decizia civilă nr. 236 din 9 aprilie 2014, Curtea de Apel București, Secția a VI-a civilă, a admis apelul reclamantei și a schimbat în tot sentința atacată, admitând acțiunea astfel cum a fost formulată și obligând pârâta la plata sumei de 10.685.692,91 lei daune-interese și a sumei de 55.485,96 lei contravaloare taxă de timbru.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a reținut că, la data de 30 ianuarie 2012, pârâta-intimată i-a notificat reclamantei cu adresa nr. 860 încetarea celor două contracte încheiate de părți cu începere de la 1 martie 2012, intimata apreciind că este în ipoteza reglementată de art. 13 pct. 8 din contract, având dreptul să denunțe unilateral actul încheiat de părți, fără plata clauzei penale prevăzute în art. 13 pct. 7.

Curtea de apel a apreciat că intimata, în calitate de consumator, nu poate să invoce această clauză contractuală, atâta timp cât nu este inițiatorul negocierilor de modificare a prețului. Întrucât modificarea prețului nu se poate face decât prin act adițional conform art. 11 din contract, a reținut instanța de apel, contractul trebuia să se deruleze în condițiile inițiale, atâta timp cât furnizorul, în speță apelanta-reclamantă, nu opta pentru „reziliere”.

Instanța de apel a mai reținut că nu poate fi primită susținerea intimatei în sensul că, în caz de eșec al negocierilor, oricare parte poate să solicite încetarea contractului, întrucât această susținere adaugă la text, care face trimitere la o anumită situație: inițiativa încetării contractului să aparțină părții care a inițiat negocierile.

A mai reținut curtea de apel că această interpretare este dată și de principiile previzibilității și echității, întrucât s-ar ajunge la situația în care partea care nu a inițiat negocierea, nefiind nemulțumită de contract, să solicite încetarea acestuia, pe de o parte, iar, pe de altă parte, ar fi inechitabil pentru partea care a inițiat o procedură de modificare să fie pusă în situația încetării contractului ca urmare a propriului demers.

Ca atare, instanța de apel a apreciat că art. 13 pct. 8 din contract reglementează un caz de denunțare unilaterală a contractului, exclusiv la îndemâna părții care a inițiat negocierea pentru modificarea prețului sau a condițiilor contractuale, iar negocierile au eșuat.

Pentru partea care nu a inițiat negocierea, contractul rămâne obligatoriu în varianta inițială astfel încât acesta nu are nicio justificare pentru a-l denunța.

Instanța a respins susținerea intimatei în sensul că din corespondența purtată reiese că apelanta nu ar fi dorit continuarea contractului în forma inițială, față de dispozițiile contractuale privind modificarea prețului prin act adițional.

Împotriva acestei decizii a declarat recurs pârâta, invocând motivele de nelegalitate prevăzute de art. 304 pct. 5, 6, 7, 8 și 9 C. proc. civ.

În dezvoltarea acestor critici de nelegalitate, recurenta-pârâta a arătat că instanța de apel a interpretat greșit actul juridic dedus judecății, schimbând înțelesul neîndoielnic al acestuia.

Sub acest aspect, recurenta-pârâta a învederat că instanța de apel a interpretat greșit clauza

13 pct. 8 din contract, clauză ce prevede în mod neîndoielnic ipoteza încetării efectelor contractului atunci când, pe parcursul derulării, adaptarea contractului, în esență, a prețului nu mai este posibilă pe calea unor negocieri efective.

Recurenta a arătat că utilizarea formulării „poate fi rezolvit” nu poate fi invocată, întrucât un contract încetează atunci când lipsește acordul de voință al părților asupra unui element esențial, în speță, prețul. Ca atare, curtea de apel a adăugat voinței reale a părților elemente și efecte nepermise de claritatea clauzei contractuale, întrucât nu exista niciun temei pentru reținerea unei exclusivități a invocării clauzei de către partea care a inițiat negocierea.

Recurenta a mai învederat că instanța de apel a reținut în mod nelegal posibilitatea denunțării contractului în varianta în vigoare anterior inițierii negocierii de către intimata-reclamantă, întrucât echivalează cu consacrarea prezumției de nesiancitate a oricărei oferte de negociere a prețului din partea furnizorului. Or, înțelesul neîndoielnic al clauzei este încetarea pură și simplă a contractului, întrucât lipsește un element esențial.

Recurenta a arătat că decizia instanței de apel a fost pronunțată cu interpretarea și aplicarea greșită a legii, întrucât instanța reține în motivare în mod nelegal prezumția de echitate și previzibilitate, apreciind că orice propunere de majorare a prețului din partea furnizorului este serioasă și motivată, indiferent de atitudinea de opoziție întemeiată a consumatorului.

Recurenta a arătat că prin propunerea unui nou preț se lansează o nouă ofertă de a contracta, ofertă irevocabilă, astfel încât, în absența consimțământului cumpărătorului cu privire la un element esențial al contractului, contractul nu mai poate continua, fiind lipsit de o condiție esențială de valabilitate.

Revenirea intimatei asupra ofertei de vânzare a prețului nu a existat și nici nu este posibilă, astfel încât nu poate justifica argumentele de echitate reținute de instanța de apel. Din corespondența părților reiese în mod indubitabil faptul că intimata-reclamantă a susținut constant că, în absența modificării prețului, este în incapacitate de a achiziționa și a furniza recurenteii cantitățile de energie electrică convenite. Ca atare, conduita părții de a valorifica încetarea contractului este singura acțiune posibilă.

Recurenta a arătat că decizia instanței de apel se situează în afara limitelor fixate prin chiar cererea de apel a intimatei-reclamante care viza obținerea de daune-interese ca urmare a denunțării abuzive a contractului de către părțile. Or, instanța de apel nu face referire la o denunțare și nici nu motivează caracterul abuziv al acesteia, ci face trimitere la principiile echității și previzibilității care sunt străine de natura cauzei.

Intimata a depus întâmpinare, invocând excepția nulității recursului conform art. 302¹ lit. e) C. proc. civ. și solicitând, în subsidiar, respingerea recursului ca nefondat.

Înalta Curte, analizând cu prioritate excepția invocată de intimată, a respins-o ca nefondată, în baza art. 137 raportat la art. 302¹ lit. e) C. proc. civ., reținând că din dezvoltarea criticilor de nelegalitate formulate de recurenta-reclamantă este posibilă încadrarea acestora în motivele de nelegalitate prevăzute de dispozițiile art. 304 pct. 7, 8 și 9 C. proc. civ.

Examinând actele și lucrările dosarului prin prisma criticilor de nelegalitate formulate, văzând și dispozițiile art. 304 pct. 7, 8 și 9 C. proc. civ., Înalta Curte a reținut că recursul declarat este fondat, pentru următoarele considerente:

Motivul de nelegalitate prevăzut de dispozițiile art. 304 pct. 8 C. proc. civ., motivul principal invocat în prezenta cerere de recurs, presupune ipoteza în care o clauză contractuală are un conținut clar și precis, așadar nesusceptibil de interpretare și, contrar acestei clarități, instanța fondului a procedat la interpretarea voinței exprese a părților contractante schimbând înțelesul clauzei respective.

Problema de drept dedusă judecății prezente este interpretarea clauzei 13 pct. 8 din contractul părților, care prevede: „(...) anual, cu efecte de la 1 ianuarie, la cererea uneia dintre părți, se pot negocia prețul și condițiile contractuale. În această situație, dacă părțile nu cad de comun acord, contractul poate fi reziliat fără aplicarea calculului de compensație descris la art. 13 punctele 6 și 7”.

Interpretarea literală a acestei clauze, de altfel clară și concisă, nu poate face abstracție de parcursul contractual de până la modificarea ce a prelungit introducerea acestei clauze, care evidențiază o frecventă majorare a prețului din partea intimății - furnizor. Așadar, se reține că, față de natura contractelor încheiate de părți și față de aspectul că prețul contractelor era un element esențial al acestora, prin raportare și la modul în care s-au derulat relațiile contractuale ale părților - frecvența fluctuație în sens ascendent a prețului, este evident că voința internă a părților contractante prin inserarea acestei clauze a fost de renegociere a contractului - în sensul de *mutuus consensus* -, eșecul acestor negocieri fiind asimilat de părți unui veritabil *mutuus dissensus*. De altfel, aceasta este unica rațiune pentru care a fost prevăzută posibilitatea de a se invoca încetarea contractului *fără plata de despăgubiri*. O atare interpretare decurge din exprimarea clară a părților în clauza controversată: „dacă părțile nu cad de acord”. Or, lipsa acordului de voință al părților reprezentat de eșecul negocierilor poate fi invocată de orice parte contractantă, întrucât clauza respectivă nu distinge, susținerea instanței de apel în sensul că apreciază „în această situație” are în vedere partea care a inițiat renegocierea, este contrară conținutului clar al clauzei, care prin inserarea acestor termeni face referire la situația de demarare a procedurii de renegociere, procedură ce presupune prezența activă a ambelor părți.

Interpretarea dată de instanța de apel în sensul că doar partea care a inițiat renegocierea prețului - în speță furnizorul, poate să se prevaleze de încetarea contractului fără daune, conform art. 13 pct. 8, este nelegală întrucât echivalează cu condiția pur potestativă - „mă oblig dacă vreau” interzisă de dispozițiile Codului civil. O atare interpretare ar însemna că ori de câte ori dorește să iasă dintr-un raport contractual, furnizorul poate să facă oferte de preț nerealiste și să provoace eșecul negocierilor, activând clauza de denunțare unilaterală în favoarea sa, ceea ce este prohibit de dispozițiile art. 1010 C. civ. vechi aplicabil în speță, dar și de principiul egalității părților în raporturile juridice civile.

De altfel, Înalta Curte reține că o astfel de interpretare apare drept nerealistă, întrucât negocierea prețului în sensul de majorare poate fi solicitată exclusiv de către furnizor, astfel încât acordul părților la care face trimitere clauza din art. 13 pct. 8 ar deveni o noțiune lipsită de sens juridic, întrucât consumatorul ar trebui să accepte orice negociere de preț din partea furnizorului pentru a nu i se opune clauza de încetare a contractului de către acesta.

Înalta Curte mai reține că prin inserarea acestei clauze părțile au exclus posibilitatea continuării raporturilor contractuale în forma anterioară oferită de renegociere a contractului, *fără acordul expres al acestora*. În alți termeni, derularea contractului în forma anterioară după inițierea procedurii de renegociere a prețului eșuată este posibilă doar dacă părțile își exprimă acordul în acest sens. Or, în speță, intimata-pârâtă atât în corespondența purtată, cât și în conținutul motivelor de apel - în care face trimitere expresă la culpa pârâtei de a nu accepta prețul justificat propus de către reclamantă, a fost constantă în a susține imposibilitatea derulării raporturilor contractuale la alt preț - respectiv, cel anterior - decât acela supus negocierii.

Ca atare, motivarea instanței de apel în sensul că, în speță, nu s-a dovedit că reclamanta a intenționat să nu mai continue negocierile în forma anterioară este contrară probelor administrate și conținutului art. 13 pct. 8 din contract, oferindu-i intimății posibilitatea de a impune - sub amenințarea aplicării clauzei de denunțare unilaterală - un element esențial al contractului, respectiv, prețul.

Pentru considerentele mai sus invocate, în baza art. 312 C. proc. civ. raportat la art. 304 pct. 8 și 9 C. proc. civ., Înalta Curte a admis recursul declarat de pârâtă și a modificat decizia atacată, în sensul că a respins apelul declarat de către reclamantă ca nefondat.

Cât privește motivele de nelegalitate întemeiate pe dispozițiile art. 304 pct. 5, 6 și 7 C. proc. civ., Înalta Curte le-a respins ca nefondate, având în vedere precizarea obiectului dedus judecății de către intimata-reclamantă și considerentele instanței de apel care reține *per a contrario*, caracterul abuziv al denunțării de către pârâtă.

17. Contract de vânzare-cumpărare. Obligație afectată de o condiție suspensivă. Consecințe

C. civ. din 1864, art. 969, art. 970, art. 1004, art. 1017, art. 1022

În cazul în care părțile unui contract de vânzare-cumpărare și-au exprimat voința în sensul ca obligația de plată a restului de preț să fie afectată de o condiție suspensivă, demersurile în vederea îndeplinirii condiției urmând să fie făcute de vânzător, acesta, în calitate de creditor al obligației de plată a restului de preț, nu poate cere executarea obligației de la debitor, în cazul în care nu s-a îndeplinit condiția suspensivă, deoarece obligația de a achita restul prețului nu s-a născut și nu este una perfectă în sensul art. 1017 C. civ.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 865 din 18 martie 2015

Prin cererea înregistrată pe rolul Tribunalului București, Secția a VI-a civilă, sub nr. xx913/3/2012, reclamanta A. SRL a chemat în judecată pârâta B. SRL și a solicitat ca prin hotărârea ce se va pronunța să fie obligată pârâta la plata sumei de 727.341,27 Euro (611.211,15 Euro plus TVA 19% în valoare de 116.130,12 Euro) în echivalent în lei la data plății, reprezentând cea de-a doua tranșă a prețului de achiziție a terenului care a format obiectul contractului de vânzare-cumpărare încheiat la 25 ianuarie 2008, a dobânzilor legale aferente sumei de 727.341,27 Euro, calculate de la data scadenței 16.04.2012 și până la data plății efective a acesteia și a cheltuielilor de judecată ocazionate în prezenta cauză.

În motivarea cererii se arată că la data de 25.01.2008 a încheiat cu pârâta contractul de vânzare-cumpărare nr. 228/25.01.2008. În temeiul contractului reclamanta a transmis dreptul de proprietate asupra unui teren situat în intravilanul Comunei C., județul Prahova, parcela A385/1, A385/2, A387/1 - tarlăua 71-72, cu o suprafață totală de 51.579 mp identificat cu număr cadastral 10613 (în prezent număr cadastral 20904) și înregistrat în cartea funciară nr. 3531 a comunei C., pe care pârâta intenționa dezvoltarea unui proiect constând într-o bază operațională pentru servicii petroliere.

Prețul terenului a fost stabilit la suma totală de 2.037.350,5 Euro la care se adaugă TVA de 19% în valoare de 387.100,4 Euro din care: 70%, respectiv suma de 1.426.159,35 Euro, la care se adaugă TVA de 19% a fost achitat odată cu încheierea contractului și 30% respectiv suma de 611.211,15 Euro la care se adaugă TVA de 19%, urma să fie achitată în termen de 3 zile lucrătoare de la data la care reclamanta acordă pârâtei accesul la drumul național DN72 și utilități.

În conformitate cu dispozițiile contractuale, utilitățile urmau a fi asigurate la punctele de racordare situate la limita terenului evidențiate în Anexa 2 la contract, fapt ce urma a fi constatat prin intermediul unui proces-verbal de predare-primire încheiat între părți.

Totodată, raportat la perioada anticipată de către pârâta pentru dezvoltarea propriului proiect constând în baza operațiunilor pentru servicii petroliere a cărui construire aceasta a cumpărat terenul, s-a estimat ca utilitățile să fie furnizate până la sfârșitul lui decembrie 2008.

Deși, începând cu perioada imediat următoare semnării contractului, reclamanta a fost în măsură să furnizeze utilitățile, pârâta i-a comunicat faptul că utilitățile nu ar fi fost încă necesare întrucât aceasta nu demarase proiectul conform planului avut în vedere la data semnării contractului, că ar exista posibilitatea modificării proiectului în ce privește datele tehnice inițiale privitoare la necesarul utilităților, fiind astfel de acord cu amânarea furnizării utilităților asumându-și inclusiv amânarea scadenței celei de-a doua tranșe din preț.

Reclamanta a procedat la realizarea tuturor conexiunilor la utilitățile pe care și le-a asumat prin contract:

- accesul la drumul național DN 72 - procesul-verbal de recepție la terminarea lucrărilor a fost încheiat la data de 12.10.2009;

- conexiunea la gaze naturale se certifică prin procesul-verbal de recepție la terminarea lucrărilor din 29 aprilie 2010;

- conexiunea la electricitate 1 MW - se certifică prin procesul-verbal de recepție la terminarea lucrărilor încheiat la 25.05.2011;

- cabluri de fibră optică - pentru telecomunicații, deși toate echipamentele necesare furnizării serviciilor sunt deja disponibile pe terenul adiacent datorită inexistenței vreunui edificiu pe terenul pârâtei este imposibil de realizat furnizarea acestor echipamente.

În condițiile prezentate, reclamanta a transmis pârâtei la data de 23.03.2012, o invitație pentru data de 10.04.2012 în vederea realizării inspecției și încheierii procesului - verbal de predare-primire a utilităților, anexând documente care atestă realizarea utilităților, însă pârâta a refuzat semnarea procesului-verbal sub pretextul că utilitățile nu ar fi fost furnizate în acord cu termenii contractului.

În legătură cu plata tranșei a II-a, se arată că factura fiscală aferentă și anume factura fiscală seria PLO nr.0000018 din 21.08.2009, astfel cum a fost corectată cu factura seria PLO nr. 0000061 din 15.06.2010, a fost transmisă pârâtei anterior datei de 10.04.2012, emiterea anticipată fiind necesară din rațiuni fiscale.

În drept, reclamanta a invocat dispozițiile art. 969, art. 1073 și art. 1361 din vechiul C. civ., precum și a dispozițiilor art. 2 din contract, art. 1369 din vechiul C. civ., art. 43 C. com. în vigoare la data încheierii contractului.

Pârâta a formulat întâmpinare solicitând respingerea acțiunii ca nefondată, invocând interdependența și reciprocitatea obligațiilor părților. Mai precis, între obligația reclamantei de furnizare a utilităților în termenul și condițiile prevăzute în contractul de vânzare - cumpărare și obligația ulterioară a pârâtei de plată a sumei B (727.341,27 Euro).

Prin Contractul de Vânzare - Cumpărare autentificat sub nr. 228/25.01.2008 părțile (reclamanta și pârâta) au stabilit prețul Contractului la suma totală de 2.424.470,9 Euro (TVA inclus).

În baza art. 2.2.2. din Contract, părțile au prevăzut în mod expres ce include prețul Contractului, respectiv au prevăzut faptul că prețul a fost stabilit în considerarea îndeplinirii de către reclamanta vânzătoare a două categorii de obligații prevăzute în acest art. 2.2.2 din Contract:

(i) Transferul titlului de proprietate exclusiv și negrevat și a posesiei exclusive și nestânjenite asupra Proprietății precum și

(ii) Furnizarea de către reclamantă a utilităților până la punctele de conectare situate la limita Proprietății, conform celor indicate în Anexa nr. 2 atașată la Contract: (a) gaz pentru încălzirea unei suprafețe de aproximativ 3000 mp, (b) furnizarea de curent electric de 1 MW, (c) cabluri din fibră optică pentru telecomunicații (telefon, internet).

De asemenea, tot ca parte a acestei de-a doua obligații Vânzătorul s-a obligat să furnizeze Cumpărătorului acces direct la drumul național DN 72, conform traseului marcat în Anexa nr. 3 la Contract, acces ce se realiza prin sistemul de drumuri private al Parcului Industrial ce trebuia înființat de către reclamantă.

Termenul convenit în baza art. 2.2.2. și 2.3.3. din Contract până la care toate cele patru utilități trebuiau să fie accesibile pârâtei cumpărătoare a fost data de 31 decembrie 2008.

Pârâta a susținut că reclamanta nu și-a îndeplinit obligația de a furniza până la sfârșitul anului 2008 Utilitățile și nici nu a notificat pârâta până la sfârșitul lunii octombrie 2008 asupra faptului că nu își poate îndeplini această obligație, așa cum avea această obligație contractuală.

Acest termen a fost stabilit în mod ferm și cu caracter imperativ. Singura posibilitate de derogare este prevăzută în alin. (2) din art. 2.3.3 „În cazul în care Vânzătorul estimează că nu va putea să furnizeze accesul Proprietății la Utilități până la sfârșitul lui decembrie 2008, Vânzătorul trebuie să îl notifice pe Cumpărător în acest sens până la sfârșitul lui Octombrie 2008, iar Părțile vor conlucra pentru a obține accesul la Utilități”.

Pârâta a susținut că nu a primit nicio notificare din partea reclamantei până la sfârșitul lunii octombrie 2008. De asemenea, și din actele depuse reiese clar că nu a existat nicio Notificare din partea reclamantei cu privire la amânarea termenului de furnizare a utilităților, așadar nu s-a îndeplinit singura posibilitate în care putea fi amânată în mod rezonabil data de furnizare a

utilităților.

Așadar, din chiar stipularea datei scadente în cuprinsul Contractului de vânzare - cumpărare precum și stipularea în amănunt a situației derogatorii de amânare a datei scadente reiese, în opinia părâtei, faptul că termenul prevăzut în alin. (2) din art. 2.3.3 din Contract a fost unul esențial, determinant pentru furnizarea utilităților.

Prin sentința civilă nr. 6840 din 02.12.2013, Tribunalul București, Secția a VI-a civilă a respins ca neîntemeiată acțiunea reclamantei, instanța primind integral apărările părâtei și care au fost redatate mai sus.

Împotriva acestei sentințe a declarat apel reclamanta SC A. SRL.

Prin decizia civilă nr. 941 din 22 octombrie 2014 pronunțată de Curtea de Apel București, Secția a V-a civilă, apelul reclamantei a fost respins ca nefondat.

Pentru a pronunța această soluție, instanța de apel a apreciat că hotărârea primei instanțe este temeinică și legală, în acord cu probele administrate și dispozițiile legale incidente.

Împotriva acestei soluții a declarat recurs reclamanta care a invocat dispozițiile art. 304 pct. 8 și 9 C. proc. civ. solicitând modificarea deciziei, admiterea apelului și a cererii de chemare în judecată, cu obligarea părâtei la plata cheltuielilor de judecată.

În dezvoltarea motivelor de recurs reclamanta a susținut că instanța de apel a interpretat greșit actul juridic dedus judecății, schimbând înțelesul lămurit și vădit neîndoielnic al acestuia precizând că obligația părâtei de a achita tranșa a II-a a prețului nu este afectată de o condiție suspensivă, iar incidența în speță a unei condiții suspensive nu poate atrage exonerarea părâtei de la plata prețului.

Recurenta a susținut că hotărârea atacată este dată cu încălcarea și greșita aplicare a legii în ceea ce privește: efectele produse de contractul de vânzare-cumpărare și ale relei credințe a părâtei în executarea contractului.

Reclamanta a susținut că obligația B. de a plăti suma B, fiind parte componentă a prețului terenului, a luat naștere încă de la momentul încheierii Contractului și doar scadența acestei obligații era supusă unui termen suspensiv aflat în legătură directă cu momentul furnizării de către A. a accesului la utilități.

Recurenta a învederat că momentul furnizării accesului la utilități a fost estimat de către părți la data de 31.12.2008, sens în care A. și-a asumat doar o obligație de diligență în sensul furnizării utilităților până la acest moment.

În opinia recurente, în situația depășirii termenului estimat și în lipsa notificării B. în acest sens, B. avea dreptul, la libera sa alegere, să opteze:

- a) pentru executarea în continuare a Contractului sau
- b) pentru rezoluțiunea judiciară a Contractului.

Deși conținutul acestor prevederi contractuale, precum și modalitatea de aplicare consideră recurenta că sunt lipsite de echivoc, fiind confirmate chiar prin comportamentul contractual al B., instanța a calificat însăși obligația de plată a Sumei B de către B. ca fiind afectată de o presupusă condiție suspensivă reprezentată de obligația A. de a furniza accesul la Utilități până la termenul „limită” din data de 31.12.2008.

Recurenta consideră că această interpretare este eronată, existența obligației de plată a sumei B nu a fost afectată de o condiție suspensivă, ci doar scadența executării acesteia a fost afectată de un termen suspensiv, neesențial și incert.

Recurenta apreciază că din probatoriul administrat în cauză reiese că nu s-a aflat nici în stare de pasivitate și nici în stare de ineficiență, pe parcursul celor 4 ani și 3 luni, ea realizând furnizarea accesului la Utilități în măsura și în ritmul permise de stadiul realizării și implementării de către B. a Proiectului său, fără niciun sprijin din partea B., care a solicitat în repetate rânduri amânarea furnizării utilităților în funcție de modificarea parametrilor proiectului său, pentru ca apoi chiar să suspende realizarea acestuia.

Recurenta a criticat în apel și faptul că, deși inițial instanța a calificat obligația de plată a B. drept o obligație afectată de o condiție suspensivă, subsecvent, simțind nevoia de a-și justifica

soluția pronunțată și pentru ipoteza în care această primă calificare nu va rezista în căile de atac, prima instanță a constatat incidența în cauză a unui concurs între „excepția de neexecutare și caducitatea prestației corelative”.

Intimata-pârâtă a depus la dosar întâmpinare solicitând respingerea recursului ca nefondat.

Pârâta a susținut că data de 31.12.2008 a fost cât se poate de clar prevăzută în contract ca o dată limită, și nu ca una ce reflectă o estimare, o obligație de diligență. În caz contrar nu și-ar fi găsit niciun sens obligația prevăzută în sarcina recurente, prevăzută la art. 2.3.3 alin. 4 din contract, prin care, dacă nu se poate respecta data limită stabilită prin comun acord, trebuia emisă o notificare până la sfârșitul lunii octombrie a anului 2008 de către vânzătoare.

Pârâta subliniază caracterul imperativ prevăzut în contract și care rezultă și din exprimarea folosită: „nu mai târziu de”, formulare ce nu lasă nicio urmă de echivoc asupra voinței părților. Prin urmare, natura obligației pe care o avea reclamanta nu era una de diligență, ci o obligație de rezultat, iar data de 31.12.2008 este una imperativ prevăzută, având caracter esențial.

În opinia pârâtei, contractul autentificat sub nr. 228/25.01.2008 nu este un contract simplu de vânzare-cumpărare, ci este unul afectat de condiție, astfel cum au reținut instanța de fond și cea de apel. Contractul dedus judecății este unul complex, ale cărui efecte nu se rezumă la cele ale unei vânzări simple, în care obligația de plată a prețului transferului proprietății poate fi analizată distinct de obligația de plată a serviciilor reprezentând asigurarea utilităților și poate avea un regim juridic diferit.

Înalta Curte de Casație și Justiție, analizând decizia atacată prin prisma criticilor formulate, subsumate dispozițiilor art. 304 pct. 8 și 9 C. proc. civ. și găsind că acestea sunt neîntemeiate, a respins recursul pentru următoarele considerente:

Având în vedere că recurenta reclamă greșita interpretare a actului juridic dedus judecății, vor fi redate clauzele contractuale relevante în cauză:

Articolul 2.2.2. Prețul de achiziție include următoarele:

i. Transferul titlului de proprietate exclusiv și negrevat și a posesiei exclusive și nestânjenite asupra Proprietății:

ii. Furnizarea de către vânzător a următoarelor utilități până la punctele de conectare situate la limita Proprietății, conform celor indicate în Anexa nr. 2 atașată la prezentul Contract („utilitățile”):

- a) gaz pentru încălzirea unei suprafețe de aproximativ 3.000 mp.;
- b) furnizarea de curent electric de 1 MW;
- c) cabluri din fibră optică pentru telecomunicații (telefon, internet);

În plus, ca parte a Utilităților, Vânzătorul va furniza cumpărătorului acces direct la drum național DN 72, conform traseului marcat în culoarea roșie din Anexa 3. Pentru evitarea oricărui dubiu, accesul la Proprietate din DN 72 se va face prin sistemul de drumuri private al Parcului Industrial la care se face referire în articolul 5.2.2. de mai jos. Cumpărătorul angajându-se că își va asuma o parte a costurilor de curățare, întreținere și reparare a drumului, în termenii și condițiile care vor fi mai târziu stabilite de către părți, conform celor detaliate în articolul 5.2.2. de mai jos.

Părțile convin în mod expres că vânzătorul nu are obligații față de cumpărător în legătură cu furnizorii oricăror alte utilități (cum ar fi apa și canalizare), iar cumpărătorul este singurul responsabil de asigurarea acestora și va suporta costurile aferente.

Accesul la utilități conform celor de mai sus este estimat a fi furnizat de către vânzător nu mai târziu de 31 decembrie 2008, în condițiile prevăzute la articolul 2.3.3. paragraful 2 de mai jos.

2.2.3. Prețul de Achiziție va fi achitat conform prevederilor

Articolului 2.3.3. Plata sumei B - Suma B va fi achitată de către Cumpărător în Contul Vânzătorului în termen de 3 Zile Lucrătoare după îndeplinirea cumulativă a condițiilor prevăzute la Art. 2.2.2 litera (ii), așa după cum va fi constatată într-un proces-verbal de predare-primire încheiat de părți în acest sens.

Părțile estimează ca până la sfârșitul lui decembrie 2008 Proprietatea va avea acces nerestricționat la utilități conform celor descrise la Art. 2.2.2 litera (ii) de mai sus, iar Vânzătorul

promite să depună toate diligențele pentru a respecta termenul propus.

În cazul în care Vânzătorul estimează că nu va putea să furnizeze accesul Proprietății la utilități până la sfârșitul lui decembrie 2008. Vânzătorul trebuie să îl notifice pe Cumpărător în acest sens până la sfârșitul lui Octombrie 2008, iar Părțile vor conlucra pentru a obține accesul la utilități. Dacă Vânzătorul îl notifică pe Cumpărător conform celor de mai sus Cumpărătorul acceptă în mod expres că nu va avea pretenții la despăgubiri împotriva Vânzătorului și nu va avea dreptul de a înceta Contractul în situația în care, în ciuda eforturilor conjugate ale Cumpărătorului și ale Vânzătorului, accesul la Utilități nu a fost obținut în perioada de timp estimată.

Înalta Curte de Casație și Justiție, analizând aceste dispoziții contractuale, apreciază că în speță se deduce judecării un contract de vânzare-cumpărare în care s-a prevăzut ca obligația de plată a Sumei B să fie afectată de o condiție suspensivă, respectiv aceea de a asigura de către vânzător accesul la utilități într-un termen extinctiv: „nu mai târziu de 31 decembrie 2008” (termenul extinctiv marchează stingerea dreptului și a obligației corelative, respectiv de a cere și a se plăti restul de preț).

Înalta Curte de Casație și Justiție apreciază că sunt incidente în speță următoarele dispoziții legale: art. 1004 C. civ. - în vigoare la data încheierii actului juridic - care prevede că obligația este condiționată când perfectarea ei depinde de un eveniment viitor și necert; art. 1017 C. civ. - potrivit cu care este suspensivă acea condiție de a cărei îndeplinire depinde perfectarea actului; art. 969 C. civ.; art. 970 C. civ.

Potrivit acestor dispoziții legale, în acord cu prevederile contractuale menționate, rezultă că reclamanta în calitate de creditoare a obligației de plată a restului de preț nu poate cere executarea obligației de la debitor, deoarece nu s-a îndeplinit condiția suspensivă, ceea ce înseamnă că obligația de a achita a II-a tranșă de preț nu s-a născut și nu este una perfectă în sensul art. 1017 C. civ.

Condiția suspensivă produce următoarele consecințe: creditorul nu poate cere executarea obligației și debitorul nu datorează nimic până la împlinirea ei. În speță, obligația de plată a Sumei B nu se consideră că s-a născut mai devreme de îndeplinirea condiției, în termenul limită stipulat de părți.

Interpretarea recurentei potrivit cu care „doar scadența executării a fost afectată de un termen suspensiv” este eronată.

Potrivit art. 1022 C. civ.: „Termenul se deosebește de condiție, pentru că el nu suspendă angajamentul, ci numai amână executarea”.

În speță, nu este vorba de un termen suspensiv, ci de o condiție suspensivă pentru că se prevede că „tranșa a II-a din preț (...) va fi plătită în trei zile lucrătoare de la data la care cumpărătorului îi este acordat accesul deplin la utilități, dar nu mai târziu de 31 decembrie 2008”. Este așadar clar exprimată voința părților în sensul ca obligația de plată a restului de preț să fie afectată de o condiție, iar demersurile în vederea îndeplinirii condiției să fie făcute de vânzător.

Mai mult, în cazul în care vânzătorul aprecia că nu poate asigura accesul la utilități până la termenul stabilit era obligat să notifice cumpărătorul până la sfârșitul lunii octombrie 2008, urmând ca după această dată părțile să conlucreze (să facă împreună demersuri) pentru a obține accesul la utilități - până cel târziu 31.12.2008.

De asemenea, nefondată este și susținerea recurentei referitoare la caracterul estimativ al termenului, creditoarea este contrazisă de sintagma din contract „nu mai târziu de 31 decembrie 2008” de unde rezultă și caracterul cert al termenului.

Tot caracter cert are și termenul în care vânzătoarea era obligată să notifice cumpărătorul, și anume sfârșitul lunii octombrie, în cazul în care „estima” că nu va putea asigura accesul la utilități până la 31 decembrie 2008.

Față de dispozițiile contractuale și legale aplicabile în pricină, în mod corect au reținut instanțele de fond și de apel că obligația de plată a restului de preț este afectată de o condiție suspensivă, respectiv aceea de a obține accesul la utilități.

Prin urmare, interpretarea pe care o propune reclamanta nu este în acord cu dispozițiile

legale și contractuale.

Înalta Curte de Casație și Justiție constată că în mod corect instanțele de fond și de apel au reținut pasivitatea reclamantei căreia, deși i s-a plătit 70% din preț, nu și-a îndeplinit obligația de a asigura accesul la utilități. Mai mult nu a notificat pârâta până la 31 octombrie 2008 că nu este în măsură să-și îndeplinească această obligație contractuală.

În ceea ce privește „excepția de neexecutare în concurs cu caducitatea prestației” Înalta Curte reține că instanța a apreciat corect că au operat efectele caducității prestației efectuate de reclamantă după termenul limită din 31.10.2008, aceste considerente fiind în sensul că furnizarea cu întârziere atât de mare a utilităților a devenit inutilă pentru cumpărătoare, în condițiile în care asigurarea accesului și a utilităților erau necesare realizării obiectivului concret al cumpărătorului - care a achiziționat terenul cu scopul de a realiza o bază operațională pentru servicii petroliere.

Așa cum susține și intimata prin întâmpinare, pentru a atinge un asemenea obiectiv, era esențială executarea măcar într-un termen rezonabil a obligației de asigurare a utilităților. O întârziere de 4 ani de zile nu poate fi considerată o simplă întârziere, ci echivalează cu o neexecutare totală a obligației.

Termenul contractual fixat de părți la data de 30.12.2008 prin clauza 2.2.2 are natura juridică și finalitatea unei condiții suspensive de executare a obligației de plată a tranșei a II-a din prețul convenit de părți.

Reclamanta vânzătoare a avut acest termen limită pentru a executa utilitățile și a-i acorda cumpărătoarei acces deplin la acestea așa cum prevede expres clauza respectivă și în acest sens trebuie înțeleasă și clauza potrivit căreia dacă vânzătoarea nu poate să furnizeze la termenul contractual din 31.12.2008 utilitățile este obligată să notifice cumpărătoarea până la 31.10.2008, ambele părți conlucrând pentru îndeplinirea și finalizarea acestora.

Cum rezultă din cererea introductivă și din înscrisurile anexate, vânzătoarea nu a notificat-o pe cumpărătoarea pârâtă, accesul la drumul național fiind deschis la 12.10.2008, conectarea la gaze s-a făcut la 29.04.2010, conectarea la electricitate la 25.05.2011, iar notificarea pentru procesul-verbal de predare a utilităților poartă data de 10.04.2012.

În deplin acord cu probatoriul administrat, instanțele de fond și de apel au reținut că, deși reclamanta nu și-a îndeplinit obligațiile de notificare și de predare cu acces deplin la utilități până la 31.12.2008, a emis factura fiscală nr. 18 din 21.08.2009 pentru tranșa a II-a de 30% din preț, cu aproape doi ani înainte de notificarea pentru predarea utilităților la 10.04.2012.

În mod corect instanțele au avut în vedere și faptul că încă la data încheierii contractului, adică 25.01.2008, pârâta i-a achitat efectiv reclamantei avansul și prima tranșă de 70% din preț, adică 1,5 milioane euro, pentru ca timp de patru ani și 3 luni, până la 10.04.2012, să aștepte îndeplinirea celorlalte obligații asumate de către vânzătoare. În tot acest timp vânzătoarea recurentă a beneficiat efectiv de 70% din prețul plătit, fără ca cealaltă parte să poată începe proiectul imobiliar pentru care a achiziționat terenul.

Expertizele efectuate cu privire la drumuri, la instalațiile electrice exterioare, la gaze naturale și la telecomunicații, efectuate în fața instanței de fond atestă că reclamanta nu și-a îndeplinit la termenele contractuale obligațiile, astfel că nu a asigurat accesul deplin la aceste utilități necesare realizării obiectivului investițional intitulat „Bază operațională pentru servicii petroliere”.

În acest context probator, reclamanta nu a dovedit susținerea din cererea introductivă, dar și din prezentul recurs potrivit cu care pârâta pe tot parcursul raporturilor contractuale ar fi încercat amânarea, iar apoi chiar împiedicarea întrunirii condițiilor necesare plății celei de-a doua tranșe din preț.

Ținând seama de cele ce preced, privitor la excepția de neexecutare în concurs cu caducitatea prestației corelative, Înalta Curte de Casație și Justiție constată că îndeplinirea obligațiilor supuse condiției suspensive după mult timp de la data limită a acesteia a produs consecințe grave pentru cumpărătorul care și-a îndeplinit toate obligațiile asumate.

În plus, procesul-verbal de predare a utilităților poartă data de 10.04.2012, iar la acel

moment pârâta nici nu mai era proprietara terenului, căci îl vânduse încă de la 22.12.2011 (anexa 12 la cererea de chemare în judecată). Drept urmare, operează efectele caducității prestației efectuate după termenul contractual stabilit și față de o persoană care nici nu mai este titularul actual al terenului ce a format obiectul actului juridic dedus judecării.

În concluzie, pentru toate considerentele reținute, conform art. 312 C. proc. civ., s-a respins recursul declarat de reclamanta SC A. SRL împotriva deciziei civile nr. 941 din 22 octombrie 2014 pronunțată de Curtea de Apel București, Secția a V-a civilă, ca nefondat.

18. Acțiune în răspundere civilă delictuală. Principiul reparării integrale a prejudiciului

C. civ. din 1864, art. 998, art. 999, art. 1084
C. proc. civ. din 1865, art. 371¹ alin. (3)

*Din economia dispozițiilor art. 1084 C. civ. reiese că, pentru repararea prejudiciului suferit, creditorului i se cuvin daune-interese constând atât în actualizarea sumei executate cu rata inflației *damnum emergens*, cât și la dobânda legală, *lucrum cessans*.*

Având în vedere că natura juridică a dobânzii este diferită de natura juridică a actualizării obligației cu rata inflației, prima reprezentând o sancțiune sub forma daunelor moratorii pentru neexecutarea obligației de plată, iar cea de a doua, valoarea reală a obligației bănești la data efectuării plății, respectiv daune compensatorii, este admisibil cumulul acestora, neputându-se vorbi, deci, despre o dublă reparație care să reprezinte o îmbogățire fără justă cauză a creditorului.

În consecință, este legal cumulul actualizării sumei executate cu dobânda legală deoarece numai prin această modalitate se asigură respectarea principiului reparării integrale a prejudiciului consacrat de art. 1084 C. civ.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 2061 din 13 octombrie 2015

Tribunalul București, Secția a VI-a civilă, prin sentința civilă nr. 7244 din 17.12.2013, a respins cererea formulată împotriva pârâtului Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice, ca inadmisibilă, a admis cererea precizată formulată de reclamanta S.I.F. X. SA Bacău, împotriva pârâtei A.V.A.S. București și a obligat pârâta A.V.A.S. să plătească reclamantei suma de 625.939,23 lei calculată pentru perioada 23.06.2006 - 28.02.2010 și suma de 1.257.302,75 lei calculată pentru perioada 23.06.2006 - 28.02.2012, reprezentând daune, precum și în continuare până la restituirea integrală a sumei datorate. A obligat pârâta A.V.A.S. la plata către reclamantă a sumei de 45.770,8 lei cheltuieli de judecată.

Pentru a pronunța această hotărâre instanța fondului a reținut că reclamanta a solicitat obligarea pârâtei la plata daunelor produse prin însușirea nelegală a sumei executate în temeiul biletului la ordin prescris, emis de către SC A. SRL, în valoare de 625.939,23 lei, reprezentând actualizarea sumei executate cu indicele de inflație aferent perioadei cuprinse între data executării silite 23.06.2006 și data de 28.02.2010, precum și în continuare până la momentul restituirii integrale a creanței.

Tribunalul a apreciat că orice creditor este îndreptățit la restituirea completă a valorii de care a fost deposedat în mod nelegal, cât și la repararea prejudiciului suferit prin lipsirea de folosință a sumei reprezentând beneficiul nerealizat.

În ceea ce priveștemodul de determinare a sumei menționate la pct. 1 din cererea astfel cum a fost modificată, a câtomii pretențiilor solicitate, tribunalul a reținut că obligația de restituire a sumei executate silit în mod nelegal devine scadentă începând cu momentul în care contul societății reclamante a fost debitat cu suma reprezentând contravaloarea biletului la ordin prescris în temeiul

căruia s-a efectuat executarea silită.

S-a reținut că scadența creanței coincide cu data executării silite, 23.06.2006, iar erodarea produsă de către inflație pe perioada 23.06.2006-28.02.2010, data rămânerii irevocabile a titlului executor privind întoarcerea executării, cât suma s-a aflat în posesia pârâtei A.V.A.S. este exclusiv în sarcina sa, urmând a o suporta pentru toată perioada cuprinsă între data scadenței și februarie 2010.

Tribunalul a constatat că diferența dintre valoarea obținută prin adăugarea ratei inflației și valoarea nominală executată de pârâta A.V.A.S. reprezintă eroziunea produsă de către inflație asupra sumei executate pe nedrept de către aceasta, respectiv suma de 625.939,23 lei.

În ceea ce privește capătul 2 din cererea astfel cum a fost modificată, tribunalul a apreciat că, deoarece executarea silită efectuată de către A.V.A.S. a fost nelegală, pârâta executând o sumă de bani pe care și-a însușit-o și pe care a folosit-o în toată această perioadă fără a avea un drept legitim, rezultă că, prin lipsirea de folosința acestei sume și în special prin lipsirea de fructele produse de suma aflată în depozit la bancă, i-a produs un prejudiciu ce constă în lipsirea de dobânda comercială negociată, dobândă pe care suma executată în mod nelegal o producea lunar și ar fi produs-o în continuare dacă nu ar fi fost executată în mod abuziv și nelegal de către pârâta A.V.A.S.

Având în vedere că între S.I.F. și terțul poprit există un contract de depozit bancar, contracte care prevedeau în mod concret dobânda acordată de către bancă pentru depozitele constituite, tribunalul a constatat că la data de 28.02.2012 prejudiciul produs societății reclamante reprezentând dobânda pentru suma de 2.665.840,00 lei aferentă contractelor de depozit desființate de către A.V.A.S. este în valoare de 1.257.302,75 lei, conform calculelor anexate.

Curtea de Apel București, Secția a VI-a civilă, prin decizia nr. 484 din 26 iunie 2014, a respins apelul principal formulat de pârâta A.A.A.S. București și apelul incident formulat de reclamanta S.I.F. X. SA Bacău, împotriva sentinței civile nr. 7244 din 17.12.2013, pronunțată de Tribunalul București, Secția a VI-a civilă, în contradictoriu cu intimatul Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice București.

Împotriva acestei decizii a formulat recurs pârâta A.A.A.S., care a fost admis prin decizia nr. 252 din 29.01.2015, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția a II-a civilă, dispunându-se casarea deciziei civile recurate și trimiterea cauzei spre rejudecare aceleiași instanțe. Motivul care a determinat soluția casării cu trimitere spre rejudecare a fost reprezentat de necesitatea soluționării excepției prescripției dreptului material la acțiune, invocată pentru prima dată în fața instanței de recurs de către pârâtă.

În vederea rejudecării s-a format dosarul nr. x/3/2011*, înregistrat la data de 17.02.2015 pe rolul Curții de Apel București, Secția a VI-a civilă.

Cu privire la excepția prescripției dreptului material la acțiune, invocată prin motivele de recurs, reclamanta S.I.F. X. SA Bacău și pârâta Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice și-au exprimat poziția procesuală oral, la termenul din data de 26.03.2015, în sensul respingerii acesteia.

În ședința publică din data de 26.03.2015, instanța de apel a respins ca inutilă proba cu înscrisuri noi și proba cu expertiza contabilă, solicitate de către reclamanta S.I.F. X. SA Bacău, având în vedere inutilitatea dovezilor menționate prin raportare la argumentele invocate de apelanta-pârâtă A.A.A.S. în susținerea excepției prescripției dreptului material la acțiune.

La același termen, instanța de apel a luat act că apelanta-pârâtă A.A.A.S. și intimatul pârât Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice nu au solicitat administrarea unor probe noi, inclusiv cu privire la excepția prescripției dreptului material la acțiune.

Prin decizia nr. 504/A din 26 martie 2015 pronunțată de Curtea de Apel București, Secția a VI-a civilă au fost respinse ca nefondate apelul principal, formulat de apelanta-pârâtă A.A.A.S. și apelul incident formulat de apelanta-reclamantă S.I.F. X. SA Bacău, în contradictoriu cu intimatul pârât Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice.

Instanța de apel a constatat că prima instanță a pronunțat o hotărâre legală și temeinică,

ținând seama de întregul material probator administrat, efectuând o corectă coroborare și apreciere a probelor, precum și o justă interpretare și aplicare a dispozițiilor legale incidente.

Cât privește excepția prescripției dreptului material la acțiune, invocată de pârâtă pentru prima dată în fața instanței de recurs, fapt ce a determinat casarea cu trimitere spre rejudecare a cauzei, instanța de apel a constatat că partea a invocat în mod generic incidența dispozițiilor art. 1 și art. 3 din Decretul nr. 167/1958, fără a indica în concret momentul de la care consideră că a început să curgă termenul de prescripție de 3 ani.

De asemenea, apelanta-pârâtă nu s-a prezentat în fața instanței de apel pentru a susține excepția invocată, nu a depus argumente suplimentare în susținerea acesteia și nici nu a solicitat administrarea vreunui alt probatoriu în afara probelor deja administrate în fața primei instanțe.

În raport de înscrisurile existente la dosar, excepția invocată a fost reținută ca neîntemeiată, atât timp cât termenul general de prescripție de 3 ani, prevăzut de art. 3 alin. (1) din Decretul nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă, nu era împlinit la data introducerii prezentei cereri de chemare în judecată.

În acest sens, instanța de apel a avut în vedere dispozițiile art. 7 alin. (1) din decretul menționat, potrivit cărora „prescripția începe să curgă de la data când se naște dreptul la acțiune”, precum și prevederile speciale cuprinse în art. 82 alin. (2) din O.U.G. nr. 51/1998 privind valorificarea unor active ale statului, în conformitate cu care „executarea silită începută de A.V.A.S. prin executorii proprii sau prin intermediul executorilor judecătorești continuă și pe parcursul soluționării contestațiilor formulate de debitori, aceștia având dreptul întoarcerii executării numai în baza unei hotărâri judecătorești definitive și irevocabile”.

Pentru apelanta-intimată-reclamantă S.I.F. X. SA Bacău, dreptul de a pretinde restituirea debitului de 2.665.840 lei, executat silit în mod nelegal, a putut fi exercitat abia la data obținerii hotărârii judecătorești irevocabile prin care s-a constatat caracterul ilicit al executării silite, adică la data de 19.11.2008 când a fost pronunțată decizia nr. 3468/19.11.2008 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Secția comercială, prin care au fost respinse ca nefondate recursurile formulate împotriva sentinței comerciale nr. 248/20.12.2007, pronunțată de Curtea de Apel București, Secția a VI-a comercială în dosarul nr. x/180/2006, prin care se constatase prescris dreptul creditoarei de a cere executarea silită în baza biletului la ordin menționat.

Termenul general de prescripție de 3 ani a început să curgă la data de 19.11.2008, ca dată a soluționării irevocabile a contestației la executare și a stabilirii caracterului ilicit al executării silite, împlinindu-se la data de 19.11.2011. Întrucât cererea în pretenții formulată de reclamantă a fost înregistrată pe rolul Tribunalului București, Secția a VI-a civilă la data de 01.09.2011, termenul de prescripție de 3 ani a fost respectat.

Neîntemeiate au fost găsite și apărările apelantei-pârâte bazate pe împrejurarea că aceasta a devenit titulara dreptului de creanță încorporat în biletul la ordin prin gir, deoarece aceste susțineri au putut fi analizate în cadrul contestației la executare purtate între părți în dosarul nr. x/180/2006 al Curții de Apel București, Secția a VI-a comercială în care s-a stabilit în mod irevocabil caracterul nelegal al executării silite, conform deciziei nr. 3468/19.11.2008 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Secția comercială.

Motivul de apel bazat pe neîndeplinirea condițiilor legale cumulative pentru angajarea răspunderii civile delictuale a apelantei-pârâte a fost, de asemenea, găsit nefondat, apreciindu-se că în mod corect a reținut prima instanță realizarea cerințelor prevăzute de art. 998 - art. 999 C. civ., respectiv existența unei fapte ilicite, existența unui prejudiciu, existența legăturii de cauzalitate între fapta ilicită și prejudiciu și vinovăția pârâtei în comiterea faptei.

Apelanta A.A.A.S. a susținut că nu a existat o faptă ilicită și nici culpa sa, deoarece se află în imposibilitatea fortuită de a restitui reclamantei în termen util suma datorată, din cauza lipsei lichidităților bănești, însă instanța de apel a constatat că presupusa lipsă a fondurilor necesare acoperirii prejudiciului suferit de către reclamantă nu înlătură nici fapta ilicită și nici culpa apelantei-pârâte.

Fapta ilicită a pârâtei este reprezentată de executarea silită a debitului principal de 940.000

dolari SUA, în baza biletului la ordin din data de 06.09.1996, conform Ordinului de înființare a popririi nr. 1437/19.06.2006 emis de apelanta pârâtă A.A.A.S. Caracterul ilicit al acestei fapte constă în împrejurarea că executarea silită s-a realizat cu încălcarea dispozițiilor legale privind prescripția extintivă, împrejurare ce a fost stabilită în mod irevocabil prin decizia nr. 3468/19.11.2008 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Secția comercială.

De asemenea, din aceeași hotărâre judecătorească irevocabilă rezultă și culpa pârâtei în declanșarea executării silite ilegale, nefiind administrate dovezi care să îi înlăture vinovăția. Dimpotrivă, poprirea s-a realizat în baza unui ordin emis chiar de pârâtă, actul de voință al acesteia fiind liber și neviciat, în lipsa administrării oricăror probe în sens contrar. Astfel, apelanta pârâtă, în calitate de creditoare în cadrul executării silite, a nesocotit prevederile legale în materia prescripției extinctive, acceptând încălcarea normelor imperative incidente pentru valorificarea creanței sale, o atare conduită fiind sancționată tocmai cu anularea formelor de executare nelegale.

Motivul de apel privind imposibilitatea cumulării actualizării cu dobânda a fost găsit nefondat, instanța apreciind că cele două sume sunt destinate să acopere prejudicii distincte. Astfel, conform deciziei în interesul legii nr. 2/17.02.2014 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, în condițiile art. 1084 C. civ., despăgubirile civile trebuie să cuprindă atât pierderea efectivă „*damnum emergens*”, cât și beneficiul nerealizat „*lucrum cessans*”. Aceste dispoziții impun cumulul între actualizarea creanței cu rata inflației și dobânda, deoarece actualizarea creanțelor este admisibilă ca urmare a existenței fluctuațiilor monetare ce se produc după expirarea scadenței obligațiilor de plată, reprezentând o daună efectivă produsă patrimoniului creditorului - „*damnum emergens*”, iar câștigul nerealizat îl reprezintă dobânda - „*lucrum cessans*”.

Reactualizarea creanței constituie acoperirea pierderii patrimoniale suferite, ce constă într-o diminuare a valorilor active din patrimoniu, iar beneficiul nerealizat constă din lipsirea activului patrimonial de o sporire care ar fi intervenit.

Natura juridică a dobânzii este diferită de natura juridică a actualizării obligației cu rata inflației, prima reprezentând o sancțiune, iar a doua reprezintă valoarea reală a obligației bănești la data efectuării plății, acoperind prejudiciul efectiv cauzat de fluctuațiile monetare în intervalul de timp scurs de la data scadenței și cea a plății efective a sumei datorate.

Atât timp cât actualizarea reprezintă valoarea deprecierei monetare în funcție de rata inflației, iar dobânda constituie valoarea ce ar fi fost produsă de suma de bani de care a fost lipsită persoana îndreptățită, pe un anumit interval de timp, rezultă că cele două nu acoperă aceeași pagubă, ci prejudicii distincte, în acord cu principiul reparării integrale a prejudiciului cauzat prin fapta ilicită a persoanei vinovate.

Sușținerile privitoare la perioada pentru care putea fi acordată actualizarea nu au fost primite, atât timp cât nu s-au administrat dovezi din care să rezulte obținerea unei duble reparații cu titlu de actualizare pentru aceeași perioadă.

Reclamanta a pretins calcularea actualizării până la data de 28.02.2010, momentul limită fiind justificat de obținerea unei hotărâri judecătorești irevocabile prin care s-a dispus întoarcerea executării silite în privința debitului principal. În schimb, pârâta a invocat dreptul la actualizare până la data obținerii titlului executoriu, respectiv până la data pronunțării hotărârii judecătorești de către prima instanță, susținând că s-ar ajunge la o dublă reparare pentru intervalul 20.10.2009 - 31.03.2010. Acțiunea pentru întoarcerea executării silite privind debitul executat silit a fost admisă prin sentința comercială nr. 119/20.10.2009, pronunțată de Curtea de Apel București, Secția a V-a comercială în dosarul nr. x/2/2009, rămasă irevocabilă prin decizia nr. 816/02.03.2010 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Secția comercială, fără ca prin această hotărâre să se fi dispus obligarea pârâtei la plata actualizării debitului executat silit.

Instanța de apel a constatat că actualizarea debitului a fost în mod corect calculată până la data rămânerii irevocabile a respectivei hotărâri judecătorești, atât timp cât textul art. 371² alin. (3) C. proc. civ. nu împiedică instanța judecătorească de a efectua ea însăși actualizarea.

Limitarea calculării actualizării la data pronunțării hotărârii primei instanțe, respectiv până la data de 20.10.2009, nu este justificată, atât timp cât sentința menționată nu cuprinde nicio referire

în sensul obligării pârâtei la plata actualizării ulterior acestui moment.

Apărările privitoare la acordarea dobânzii comerciale au fost găsite neîntemeiate, în condițiile în care reclamanta S.I.F. X. SA Bacău a probat împrejurarea potrivit căreia executarea silită a privit sume aflate în depozite bancare, după cum rezultă din contractele atașate în dosarul primei instanțe, coroborate cu extrasul de cont din data de 26.06.2006 și ordinul de plată nr. 381/23.06.2006. Astfel, reclamanta a administrat dovezi în sensul existenței și întinderii prejudiciului reprezentat de beneficiul nerealizat, previzibil, constând în contravaloarea dobânzii comerciale neîncasate de societatea de investiții financiare, pe care banca terț poprit era ținută să i le plătească pe perioada derulării contractelor de depozit bancar. Cuantumul prejudiciului produs cu acest titlu a fost determinat prin raportul de expertiză judiciară contabilă, necontestat de către părți.

Instanța de apel a considerat că aplicarea unei prezumții simple, potrivit căreia reclamanta ar fi continuat relația contractuală cu acea bancă, este justificată în contextul în care nu s-au administrat probe din care să rezulte o schimbare a politicii de investiții a societății reclamante.

Acordarea dobânzii comerciale acoperă un prejudiciu care nu a fost reparat până la acest moment, fiind distinct de prejudiciul acoperit prin admiterea acțiunii privind întoarcerea executării silite. Prin sentința comercială nr. 119/20.10.2009, pronunțată de Curtea de Apel București, Secția a V-a comercială în dosarul nr. x/2/2009, rămasă irevocabilă prin decizia nr. 816/02.03.2010 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Secția comercială, reclamanta a obținut restituirea debitului principal supus executării silite nelegale, adică pierderea efectiv suferită, în timp ce prin prezentul demers procesual societatea tinde la obținerea beneficiului nerealizat, adică a câștigului pierdut ca urmare a lipirii de folosința unor sume de bani, aflate în depozite bancare, prin urmare prejudiciile sunt distincte dar produse de aceeași faptă ilicită a pârâtei.

Curtea a constatat și caracterul nefondat al ultimului motiv de apel privitor la plata cheltuielilor de judecată, reținând că prima instanță a făcut o corectă aplicare a dispozițiilor art. 274 C. proc. civ., punând în sarcina părții care a pierdut procesul obligația de a suporta cheltuielile privind plata taxei judiciare de timbru și a onorariului expertului. S-a reținut ca fiind fără relevanță împrejurarea că partea reclamantă nu a formulat aceste pretenții în procesul privind întoarcerea executării silite întrucât nu există nicio dispoziție legală care să interzică exercițiul dreptului la acțiune în maniera în care a făcut-o reclamanta, iar hotărârea de întoarcere a executării silite nu afectează în niciun fel dreptul creditorului de a pretinde daune cauzate nemijlocit de pasivitatea debitorului său.

Instanța a reținut că apelul incident formulat de către apelanta-intimată-reclamantă S.I.F. X. SA Bacău are caracter subsidiar, solicitându-se instanței modificarea sentinței civile apelate numai în măsura în care s-ar găsi întemeiate apărările apelantei-pârâte cu privire la acordarea dobânzii contractuale, solicitându-se acordarea despăgubirilor pentru beneficiul nerealizat prin raportare la cuantumul dobânzii legale. Întrucât instanța de apel a apreciat că hotărârea primei instanțe este temeinică și legală, nu s-a impus schimbarea acesteia nici în privința modalității de calcul a despăgubirilor acordate pentru acoperirea prejudiciului reprezentat de câștigul nerealizat.

Împotriva deciziei nr. 504/A din 26 martie 2015 pronunțată de Curtea de Apel București, Secția a VI-a civilă a declarat recurs pârâta A.A.A.S. București solicitând în temeiul art. 304 pct. 9 C. proc. civ., admiterea recursului, modificarea deciziei în sensul admiterii apelului, schimbării întotdeauna a sentinței civile nr. 7244717.12.2013 pronunțată de Tribunalul București, iar, pe fondul cauzei, respingerea cererii ca neîntemeiată.

În ceea ce privește motivul de nelegalitate indicat, învederează faptul că în evidența contabilă sunt înregistrate sumele datorate de A.A.A.S. către S.I.F. X. prin sentința nr. 119/2009 de admitere a cererii de întoarcere a executării silite, în dosarul de executare silită nr. x/2010 în valoare de 2.707.242,14 lei, iar la data de 30.11.2010 a fost acoperită întreaga sumă conform actelor anexate. Arată că aceste sume au fost executate silit din conturile A.A.A.S., chiar în plus cu 113.716,97 lei, prin urmare, sumele solicitate în prezentul litigiu sunt nelegale, solicitate cu rea-credință și conduc la o îmbogățire fără justă cauză a reclamantei.

Recurenta arată că în mod greșit a fost respinsă de către instanța de apel excepția prescripției

pretențiilor intimătei-reclamante, față de dispozițiile art. 1 din Decretul nr. 167/1958. Având în vedere data introducerii cererii de chemare în judecată, respectiv 01.09.2011, dată la care pretențiile reclamantei, ca urmare a cererii de întoarcere a executării silite erau achitate, solicită instanței să constate că dreptul material la acțiune pentru pretențiile solicitate este prescris întrucât termenul de 3 ani de zile pentru exercitarea dreptului la acțiune s-a împlinit, conform dispozițiilor legale menționate.

Printr-o altă critică se arată că, în mod nelegal, instanțele au acordat daunele solicitate de reclamanta S.I.F. X., încălcând dispozițiile art. 371¹ alin. (3) C. proc. civ. motiv de nelegalitate prevăzut de art. 304 pct. 9 C. proc. civ. În acest sens se arată că reclamanta S.I.F. X. se afla în posesia unui titlu executoriu reprezentat de sentința comercială nr. 119/20.10.2009, pronunțată de Curtea de Apel București în dosarul nr. x/2/2009, rămasă irevocabilă prin decizia nr. 816/02.03.2010 a Înaltei Curți de Casație și Justiție. Rezultă, deci, că raporturile juridice cu reclamanta au fost definitiv și irevocabil tranșate, prezenta cerere cu caracter accesoriu față de cererea principală neputând fi soluționată printr-un proces distinct, acesta fiind în căderea instanței competente a judeca cererea principală. În situația în care titlul executoriu nu conține nici un criteriu în funcție de care organul de executare poate actualiza valoarea obligației principale stabilite în bani, organul de executare va proceda la actualizare în funcție de rata inflației, calculată de la data când hotărârea judecătorească a devenit executorie, prin urmare reclamanta nu are posibilitatea de a solicita pe cale separată, printr-o acțiune distinctă, actualizarea și dobânda legală aferentă sumei pentru care există deja titlu executoriu.

Recurenta critică hotărârea și din perspectiva art. 1489 C. civ. conform căruia la obligațiile care au ca obiect o sumă de bani, dobânda este cea convenită de părți sau, în lipsă, cea prevăzută de lege. În cazul în care dobânzile sunt cerute în instanță, acestea se calculează numai de la data cererii de chemare în judecată.

Plata daunelor solicitate, în cazul în care suma de bani a fost actualizată, ar însemna o dublă reparație, prejudiciul fiind acoperit fie de dobânda legală, fie de diferența rezultată din actualizarea datoriei. Cumulul celor două tipuri de despăgubiri determină îmbogățirea fără justă cauză a intimătei, deoarece creanța se actualizează cu indicele de inflație, în cadrul executării silite, fiind acoperit astfel, întregul prejudiciu suferit de intimata.

Hotărârea recurată acordă nelegal o dublă despăgubire deoarece suma prevăzută în titlu executoriu de admitere a cererii de întoarcere a executării silite este actualizată cu indicele de inflație la momentul plății - în speță de executorul judecătorec - potrivit art. 371¹ alin. (3) C. proc. civ. În cazul în care legiuitorul ar fi creat posibilitatea dublei despăgubiri, acest lucru ar fi fost prevăzut în mod expres în textele de lege.

Recurenta arată că în mod nelegal instanța de apel a obligat-o la plata dobânzii comerciale ce ar fi fost încasată dacă s-ar fi menținut depozitele bancare bazându-se pe o prezumție relativă că reclamanta și-ar mai fi continuat relația contractuală cu banca. Consideră recurenta că reclamanta nu poate proba un eventual prejudiciu, hotărârea instanței de apel fiind nelegală și sub acest aspect și solicită respingerea acestui capăt de cerere.

Se mai susține de către recurentă că instanța de apel, cu aplicarea greșită a dispozițiilor legale referitoare la răspunderea civilă delictuală, a menținut sentința civilă nr. 7244/17.12.2013 pronunțată de Tribunalul București prin care a fost admisă cererea formulată de intimata-reclamanta S.I.F. X., motiv de nelegalitate prevăzut de art. 304 pct. 9 C. proc. civ.

Răspunderea civilă delictuală este posibilă doar în cazul în care sunt întrunite toate condițiile prevăzute de lege. Potrivit dispozițiilor art. 1349 C. civ., pentru angajarea răspunderii civile delictuale pentru fapta proprie se cer a fi întrunite cumulativ patru condiții și anume: existența unui prejudiciu; existența unei fapte ilicite; existența unui raport de cauzalitate între fapta ilicită și prejudiciu; existența vinovăției celui ce a cauzat prejudiciul, constând în intenția, neglijența sau imprudența cu care a acționat. Nu poate fi antrenată răspunderea civilă delictuală, dacă cel puțin una din condiții nu este îndeplinită. În cazul de față nu sunt îndeplinite cel puțin două din aceste condiții, respectiv fapta ilicită și vinovăția.

Culpa pârâtei nu există deoarece nu are disponibilități bănești în conturi, acestea fiind poprite la cererea diferiților creditori, din aceste considerente se apreciază de către recurentă că nu se poate reține existența unei fapte ilicite și nici a culpei.

Recurenta consideră hotărârea nelegală și sub aspectul obligării la plata cheltuielilor de judecată în cuantum de 45.770,8 lei deoarece în cauză nu poate fi reținută culpa procesuală a A.A.A.S. în generarea acestui litigiu. Onorariul solicitat a fost stabilit într-un cuantum foarte mare față de munca îndeplinită de avocat. Mai mult decât atât, cheltuielile de judecată sunt arbitrar stabilite deoarece nu sunt justificate prin dovezi clare, ca fiind conforme în raport de costurile reale ale procesului.

Reclamanta S.I.F. X. SA Bacău a formulat întâmpinare prin care a solicitat respingerea recursului, motivele de recurs fiind în fapt o reiterare a motivelor de apel și a apărărilor formulate la prima instanță. Referitor la primul motiv de recurs privind o presupusă stingere a obligației decurgând din sentința civilă nr. 119/20.10.2009 pronunțată în dosarul nr. x/2/2009 se susține că acesta este un motiv nou invocat direct de recurs ceea ce-l face inadmisibil. Soluția pronunțată cu privire la prescripție este corectă fiind aplicate dispozițiile legale speciale, și anume art. 82 alin. (2) din O.U.G. nr. 51/1998 care prevede că dreptul la acțiune al debitorilor împotriva A.V.A.S. se naște în momentul în care contestația la executare se finalizează printr-o hotărâre definitivă și irevocabilă. Arată că este lipsit de temei legal motivul de recurs privind actualizarea sumelor datorate, iar prevederile art. 1489 C. civ. privitoare la dobândă sunt inaplicabile. Se mai susține că sunt întrunite elementele răspunderii civile delictuale.

Înalta Curte, analizând recursul formulat de pârâta A.A.A.S. București prin prisma motivelor invocate, constată că este nefondat pentru considerentele ce succed.

Reclamanta a investit instanța de judecată cu o cerere având ca temei răspunderea civilă delictuală declanșată ca urmare a prejudiciului înregistrat de aceasta în perioada cuprinsă între data executării silite nelegale a contului de către pârâtă și data la care sentința prin care a fost admisă cererea de întoarcere a executării silite a rămas irevocabilă.

Pentru această perioadă reclamanta a solicitat obligarea pârâtei la actualizarea sumei executate cu rata inflației și la plata dobânzii aferente sumei executate conform contractelor de depozit bancar desființate la momentul executării silite nelegale.

Înalta Curte reține că deși recurenta susține că încă de la 30.11.2010 a fost acoperită întreaga sumă datorată, acest aspect nu a fost probat, iar din considerentele deciziei atacate rezultă că în fața instanței de apel pârâta a motivat neplata benevolă a sumei datorate reclamantei prin lipsa disponibilităților bănești, aspect pe care îl reiterează și în cererea de recurs, prin urmare această critică este nefondată.

Și critica privind greșita soluționare a excepției prescripției dreptului material la acțiune este nefondată, instanța de apel reținând în mod corect că dreptul material la acțiune al reclamantei s-a născut la 19.11.2008 dată la care a fost pronunțată decizia nr. 3468/19.11.2008 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Secția comercială în dosarul nr. x/180/2006 prin care s-a constatat faptul că executarea silită demarată de pârâtă a fost nelegală. Raportat la data introducerii acțiunii, respectiv la 01.09.2011, rezultă că termenul de prescripție de 3 ani prevăzut de art. 3 din Decretul nr. 167/1958 nu era depășit.

Contrar celor susținute de recurentă, dispozițiile art. 371¹ alin. (3) C. proc. civ. nu îngrădesc dreptul de a solicita actualizarea cu titlu compensatoriu a unor sume stabilite printr-un titlu executoriu, prin intermediul instanței de judecată, în cadrul unui proces distinct și ulterior, opțiunea investirii instanței de judecată cu o astfel de cerere aparținând reclamantului.

Susținerea prin care recurenta critică hotărârea și din perspectiva art. 1489 C. civ. este formulată *omisso medio*, direct în recurs, prin urmare nu poate fi avută în vedere.

În mod corect a fost reținută incidența în cauză a dispozițiilor art. 1084 C. civ. potrivit cărora pentru repararea prejudiciului suferit reclamantei i se cuvin daune-interese constând atât în actualizarea sumei executate cu rata inflației *damnum emergens*, cât și la dobânda legală *lucrum cessans*. În acest sens, prin decizia dată în soluționarea unui recurs în interesul legii nr.

2/17.02.2014 a Înaltei Curți de Casație și Justiție s-a reținut că, în condițiile art. 1084 C. civ., despăgubirile civile trebuie să cuprindă atât pierderea efectivă *damnum emergens*, cât și beneficiul nerealizat *lucrum cessans*. Aceste dispoziții permit cumulul între actualizarea creanței cu rata inflației și dobânda, deoarece actualizarea creanțelor este admisibilă ca urmare a existenței fluctuațiilor monetare ce se produc după expirarea scadenței obligațiilor de plată, reprezentând o daună efectivă produsă patrimoniului creditorului - „*damnum emergens*”, iar câștigul nerealizat îl reprezintă dobânda - „*lucrum cessans*”.

Caracterul compensatoriu al actualizării rezidă în faptul că prin aceasta se repară partea din beneficiul nerealizat care nu este acoperit de dobânda legală. În timp ce dobânda reprezintă prețul lipsei de folosință, actualizarea cu rata inflației urmărește conservarea valorii reale a obligațiilor bănești.

Având în vedere că natura juridică a dobânzii este diferită de natura juridică a actualizării obligației cu rata inflației, prima reprezentând o sancțiune sub forma daunelor moratorii pentru neexecutarea obligației de plată, iar a doua reprezentând valoarea reală a obligației bănești la data efectuării plății, respectiv daune compensatorii, este admisibil cumulul acestora și deci nu se poate vorbi despre o dublă reparație care să reprezinte o îmbogățire fără justă cauză a creditorului.

În consecință, este legal cumulul actualizării sumei executate cu dobânda legală deoarece, așa cum s-a arătat, numai prin această modalitate se asigură respectarea principiului reparării integrale a prejudiciului consacrat de art. 1084 C. civ.

Nu este întemeiată critica prin care se susține că instanța de apel în mod nelegal a obligat pârâta la plata dobânzii comerciale ce ar fi fost încasată de reclamantă dacă s-ar fi menținut depozitele bancare, instanța de apel motivând acest aspect prin prisma tuturor probelor aflate la dosar, iar nu exclusiv pe baza prezumțiilor.

În mod corect au reținut instanțele întrunirea condițiilor pentru angajarea răspunderii civile delictuale a pârâtei prevăzute de art. 998 - art. 999 C. civ., respectiv existența unei fapte ilicite, existența unui prejudiciu, existența legăturii de cauzalitate între fapta ilicită și prejudiciu și vinovăția pârâtei în comiterea faptei.

Sușinerile recurenței că nu a existat o faptă ilicită și nici culpa sa, deoarece s-a aflat în imposibilitate fortuită de a restitui reclamantei în termen util suma datorată din cauza lipsei lichidităților bănești, nu sunt de natură să înlăture existența faptei ilicite și nici culpa.

Prin fapta ilicită se înțelege orice faptă prin care, încălcându-se normele dreptului obiectiv, sunt cauzate prejudicii dreptului subiectiv aparținând unei persoane, iar culpa este reprezentată de atitudinea subiectivă a autorului faptei ilicite față de această faptă și urmările ei și constă, în concret, într-o atitudine de negare, de neluare în considerare, de încălcare a normelor legale. Fapta ilicită a pârâtei este reprezentată de executarea silită cu încălcarea dispozițiilor legale privind prescripția extinctivă, împrejurare ce a fost stabilită în mod irevocabil prin decizia nr. 3468/19.11.2008 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Secția comercială.

Din considerentele deciziei atacate rezultă că instanța de apel a analizat și verificat, în limitele cererii de apel, stabilirea situației de fapt și aplicarea corectă a legii de către prima instanță înlăturând în mod legal și temeinic apărările A.V.A.S. referitoare la lipsa disponibilităților bănești determinate de situația financiară precară și a considerat că această împrejurare nu putea fi reținută drept o cauză de înlăturare a răspunderii sale potrivit principiului de drept: „*Nemo auditur propriam turpitudinem allegans*”.

Critica prin care se susține greșita obligare A.A.A.S. la plata cheltuielilor de judecată motivat de faptul că nu ar exista culpă procesuală este nefondată având în vedere dispozițiile art. 274 alin. (1) C. proc. civ. în conformitate cu care partea care cade în pretenții va fi obligată, la cerere, să plătească cheltuieli de judecată, fără ca textul de lege să distingă vreo cauză de exonerare.

Instanța poate interveni, în temeiul art. 274 alin. (3) C. proc. civ., doar în ceea ce privește cuantumul onorariului de avocat, atunci când constată că acesta este nepotrivit de mic sau de mare față de valoarea pricinii, însă acest aspect ține de netemeinicia deciziei atacate iar nu de legalitatea acesteia, prin urmare nu poate fi supusă controlului judiciar exercitat de instanța de recurs.

Pentru toate considerentele reținute, Înalta Curte, conform art. 312 C. proc. civ., a respins recursul declarat de pârâta A.A.A.S. București ca nefondat.

19. Acțiune formulată în temeiul dispozițiilor art. 1342 din noul Cod civil având ca obiect o sumă de bani dobândită în timpul căsătoriei. Lipsa calității procesuale active

NCC, art. 1341, art. 1342, art. 1345

În cazul în care printr-o acțiune având ca obiect plata nedatorată sau îmbogățirea fără justă cauză unul dintre foștii soți îi solicită celui alt restituiră unor sume de bani, reprezentând venituri din muncă - dobândite și depuse într-un cont în timpul căsătoriei - acesta nu are calitate procesuală activă, întrucât raporturile patrimoniale dintre soți întemeiate pe regimul comunității legale se caracterizează prin aceea că bunurile dobândite de oricare dintre aceștia sunt de la data dobândirii lor bunuri comune aflate în proprietate devălmășă, iar sistarea stării de devălmășie se realizează numai prin partaj.

Prin urmare, instanța nu poate restitui o creanță din patrimoniul unui soț în patrimoniul unui alt soț, prin intermediul procedurii plății nedatorate sau îmbogățirii fără justă cauză întrucât, în realitate, ceea ce se pune în discuție este caracterul de bun comun sau propriu al unui bun sau eventual cota de contribuție la dobândirea acestuia, dacă este comun, or acest lucru nu se poate face decât în cadrul unui partaj, și nicidecum în cazul unei acțiuni întemeiate pe dispozițiile art. 1342 C.civ.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 358 din 4 februarie 2015

Prin acțiunea înregistrată pe rolul Tribunalului București, Secția a IV-a civilă, sub nr. xx71/3/2013, reclamantul A. a chemat în judecată pârâta B., solicitându-se obligarea acesteia la restituirea sumei de 1.250.000 lei, aflată în contul Z deschis la Banca C. SA, sumă constituită din fondurile proprii ale reclamantului.

Prin sentința civilă nr. 42 din 20.01.2014, Tribunalul București, Secția a IV-a civilă, a admis excepția lipsei calității procesuale active a reclamantului invocată de către pârâtă și a respins acțiunea, ca fiind introdusă de o persoană fără calitate procesuală activă.

A apreciat tribunalul că excepția lipsei calității procesuale active este întemeiată pentru următoarele considerente:

Calitatea procesuală activă presupune o identitate între persoana reclamantului și persoana care se pretinde titularul dreptului dedus judecării.

Reclamantul, fiind cel care pornește acțiunea, trebuie să justifice atât calitatea procesuală activă, cât și pe cea pasivă prin indicarea obiectului cererii și a motivelor de fapt și de drept pe care se întemeiază pretenția sa.

În speța dedusă judecării, tribunalul a apreciat că reclamantul nu are calitate procesuală activă, întrucât între reclamant și pârâtă nu există nici un raport de drept material care să poată fi transpus în plan procesual prin prezenta cerere.

Tribunalul a constatat că reclamantul nu are calitate procesuală activă, întrucât, potrivit art. 1341 alin. (1) C. civ., cel care plătește fără a datora are dreptul la restituire. Potrivit art. 1342 C. civ., restituirea nu poate fi dispusă atunci când, în urmă cel care a primit-o cu bună-credință a lăsat să se împlinescă termenul de prescripție ori s-a lipsit, în orice mod, de titlul său de creanță sau a renunțat la garanțiile creanței.

Or, în speța dedusă judecării, tribunalul a apreciat că reclamantul nu face dovada calității de creditor, întrucât suma de 1.250.000 lei nu poate fi solicitată prin procedura plății nedatorate sau a îmbogățirii fără justă cauză, ci numai prin procedura partajului.

Potrivit art. 339 C. civ., bunurile dobândite în timpul regimului comunității legale de oricare dintre soți sunt, de la data dobândirii lor, bunuri comune în devălmășie ale soților, iar potrivit art. 357 în cadrul lichidării comunității, fiecare dintre soți preia bunurile sale proprii, după care se va proceda la partajul bunurilor comune și la regularizarea datoriilor.

Totodată, potrivit art. 983 C. proc. civ., dacă părțile nu ajung la o înțelegere sau nu încheie o tranzacție potrivit celor arătate la art. 982, instanța va stabili bunurile supuse împărțelii, calitatea de coproprietar, cota parte ce se cuvine fiecăruia și *creanțele născute din starea de proprietate comună pe care coproprietarii le au unii față de alții*.

Dispoziții similare existau și în vechiul Cod al familiei, respectiv în vechiul cod de procedură civilă.

În consecință, tribunalul a apreciat că reclamantul nu are calitate procesuală activă de a solicita restituirea unei sume de bani depusă într-un cont în timpul căsătoriei cu pârâta, întrucât raporturile patrimoniale dintre soți întemeiate pe regimul comunității legale se caracterizează prin aceea că bunurile dobândite de oricare dintre aceștia sunt de la data dobândirii lor bunuri comune aflate în proprietate devălmășă, iar sistarea stării de devălmășie se realizează numai prin partaj.

Prin urmare, instanța nu poate restitui o creanță din patrimoniul unui soț în patrimoniul unui alt soț, prin intermediul procedurii plății nedatorate sau îmbogățirii fără justă cauză întrucât, *în realitate, ceea ce se pune în discuție este caracterul de bun comun sau propriu al unui bun sau eventual cota de contribuție la dobândirea acestui bun dacă este comun, or acest lucru nu se poate face decât în cadrul unui partaj și nicidecum în cazul unei acțiuni întemeiate pe dispozițiile art. 1342 C.civ.*

Faptul că s-a încheiat deja un act de partaj voluntar este irelevant în speța dedusă judecății, întrucât acest act de partaj nu are ca obiect și suma solicitată prin prezenta acțiune, iar în ipoteza în care există alte bunuri care nu a făcut obiectul partajului voluntar sau judiciar, pretențiile în legătură cu acestea se soluționează tot printr-un act de partaj judiciar sau voluntar și nicidecum pe o acțiune de drept comun.

Împotriva sentinței primei instanțe a declarat apel reclamantul A., solicitând anularea hotărârii atacate și trimiterea cauzei spre rejudecare Tribunalului București.

Prin decizia civilă nr. 389AdinI octombrie 2014 pronunțată de Curtea de Apel București, Secția a III-a civilă și pentru cauze cu minori și de familie, s-a respins, ca nefondat, apelul formulat de apelantul-reclamant A. împotriva sentinței civile nr. 42/20.01.2014, pronunțată de Tribunalul București, Secția a IV-a civilă.

În motivarea acestei decizii, curtea de apel a reținut următoarele considerente:

Sub un prim aspect, s-a observat că prin hotărârea pronunțată în primă instanță, tribunalul a soluționat, respectând principiul disponibilității, acțiunea cu care a fost investit de reclamant, aceea de restituire întemeiată pe plata nedatorată și pe îmbogățirea fără justă cauză, pretențiile reclamantului având ca teme juridic dispozițiile art. 1342 și urm. C. civ., potrivit propriilor susțineri din cuprinsul cererii de chemare în judecată și al cererii de apel.

Reținând că soluția pronunțată de tribunal vizând lipsa calității procesuale active a reclamantului a fost justificată de constatarea că acesta nu are calitatea de creditor al pârâtei, în sensul pe care îl au în vedere dispozițiile art. 1341 și art. 1345 C. civ., instanța de apel a constatat că hotărârea primei instanțe este legală.

S-a reținut, sub un prim aspect, că analiza îndeplinirii cerințelor prevăzute de art. 1341 C. civ. și care ar fi permis restituirea pretinsă de reclamant, trebuie să aibă în vedere aspectul esențial legat de natura specifică a raporturilor patrimoniale dintre cele două părți, determinată de calitatea acestora de soți, pe perioada dobândirii sumelor de bani a căror restituire se solicită.

Din această perspectivă, aspect reținut corect și de prima instanță, raporturile patrimoniale dintre soți întemeiate pe regimul comunității legale se caracterizează prin aceea că bunurile dobândite de oricare dintre aceștia sunt de la data dobândirii lor bunuri comune aflate în proprietate devălmășă, excepția de la regula comunității de bunuri constituind-o categoria bunurilor proprii, limitativ prevăzute de lege, atât în reglementarea instituită de Codul familiei, cât și în cea actuală,

potrivit Codului civil.

Legat de cele două categorii de bunuri amintite, curtea de apel a apreciat că este necesar a fi lămurite anumite aspecte la nivel teoretic, ca răspuns la criticile din apel sub aspectul naturii de bun comun sau propriu a veniturilor obținute din muncă de unul dintre soți.

Soluția prevăzută expres în actuala reglementare dată raporturilor de familie de Codul civil (la art. 341) este aceeași cu soluția adoptată unanim de practica judecătorească și anterior, sub imperiul Codului familie, precum și de majoritatea doctrinei juridice. Argumentele în susținerea unei astfel de teze aveau în vedere faptul că veniturile obținute din muncă nu se numără printre excepțiile limitativ prevăzute de art. 31 C. fam, că aceste venituri sunt destinate susținerii sarcinilor căsătoriei, că în situația în care veniturile obținute din muncă ar fi considerate bun propriu, ar însemna ca în baza art. 31 lit. f) C. fam, ce reglementează subrogația reală cu titlu universal, tot ce se procură cu aceste venituri să fie bun propriu, concluzie de neadmis față de natura și scopurile comunității de bunuri.

Pornind de la această constatare de ordin teoretic, s-a observat, însă, că prima instanță nu a tranșat disputa celor două părți asupra caracterului de bun propriu ori comun al sumei de bani pentru care apelantul-reclamant solicită restituirea, ci a considerat că, dată fiind natura specială a raporturilor dintre părți rezultată din calitatea de soți, pretențiile reclamantului nu pot fi analizate decât în cadrul unei cereri de partaj, și nu prin raportare la dispoziții legale privind plata nedatorată ori îmbogățirea fără justă. Împrejurarea că prima instanță areținat că aceste pretenții trebuie realizate în cadrul partajului, nu echivalează cu o calificare (chiar implicită) a sumelor de bani ce fac obiectul cererii ca fiind bun comun, astfel cum susține fără temei apelantul, câtă vreme în cuprinsul hotărârii se arată că pentru a restitui o creanță din patrimoniul unui soț în al celuilalt soț este necesară o analiză a caracterului de bun propriu sau comun. Or, s-a observat că prima instanță a respins cererea tocmai reținând că în cadrul acțiunii cu care a fost investită o astfel de analiză nu se poate realiza.

Instanța de apel a constatat că, sub acest aspect, aprecierea primei instanțe este corectă. Aceasta, ținând seama de raporturile patrimoniale ce au existat între cele două părți, care la momentul dobândirii sumei de bani a cărei restituire se solicită și la cel al formulării cererii de chemare în judecată aveau calitatea de soți, fiindu-le aplicabile dispozițiile legale ce reglementează regimul comunității de bunuri, în condițiile în care cu privire la suma de bani pretinsă nu se face nicio referire în cuprinsul actului de partaj voluntar încheiat de părți în anul 2011, iar potrivit susținerilor reclamantului, bunul a fost dobândit ca efect al unor acte încheiate anterior intrării în vigoare a Codului civil.

Or, dată fiind reglementarea sub imperiul căruia au fost dobândite sumele de bani ce fac obiectul cererii, ce prezumă caracterul de bunuri comune al bunurilor dobândite în timpul căsătoriei și mandatul tacit reciproc al soților în legătură cu acestea, pretenția reclamantului de restituire a sumelor presupune, în condițiile în care pârâta susține natura de bun comun al acestora, analizarea caracterului de bun comun sau propriu, analiză ce nu se poate face într-o acțiune cu caracter subsidiar, astfel cum este cea privind îmbogățirea fără justă cauză sau plata nedatorată.

În consecință, în raport de cele arătate, instanța de apel a constatat că apelul nu este fondat.

Împotriva acestei decizii a declarat recurs reclamantul A., întemeiat pe dispozițiile art. 304 pct. 9 C. proc. civ., solicitând admiterea acestuia, modificarea deciziei recurate în sensul admiterii apelului și anulării hotărârii pronunțate de instanța de fond cu consecința trimiterii cauzei spre continuarea judecății la Tribunalul București.

Recurentul-reclamant consideră că hotărârea a fost dată cu aplicarea greșită a legii având în vedere faptul că atât instanța de apel, cât și cea de fond au admis excepția lipsei calității procesuale active, apreciind în mod nejustificat că reclamantul nu are calitate procesuală activă pentru a formula o acțiune în pretenții împotriva intimetei pârâte.

Sub un prim aspect, contestă calificarea greșită a sumelor de bani ca fiind bunuri comune în sensul și că analiza îndeplinirii cerințelor prevăzute de art. 1341 C. civ. și care ar fi permis restituirea către reclamant, trebuie să aibă în vedere aspectul esențial legat de natura specifică a

raporturilor patrimoniale dintre cele două părți, determinată de calitatea acestora de soți, pe perioada dobândirii sumelor de bani a căror restituire este solicitată.

În primul rând, arată faptul că este neîntemeiată premisa în baza căreia s-a reținut faptul nu există nicio ipoteză în care un soț ar putea avea calitatea de creditor al celuilalt soț, singura posibilitate legală fiind partajul. O asemenea motivare nu poate fi primită, întrucât nu se poate susține ca valorificarea unui drept, indiferent de natura acestuia între soți sau între foști soți poate fi realizată exclusiv în temeiul unui partaj. Dimpotrivă, există o multitudine de situații în care unul dintre soți poate solicita predarea unor bunuri sau plata unor sume de bani de către celălalt soț, în baza unui alt temei juridic decât partajul.

De altfel, aceasta este și rațiunea pentru care legiuitorul a instituit un caz special de suspendare a prescripției, în cadrul art. 2532 pct. 1 C. civ., potrivit căruia „*prescripția nu începe să curgă, iar, dacă a început să curgă, ea se suspendă: i. între soți, cat timp durează căsătoria și nu sunt separați în fapt*”.

Or, în cazul în care s-ar considera ca între soți nu pot exista niciodată raporturi juridice obligaționale ar însemna ca reglementarea articolului anterior menționat ar fi inutilă, dispoziția legală fiind inaplicabilă.

Sintetizând, simpla împrejurare ca doua persoane au avut calitatea de soți, nu presupune în mod necesar ca singura modalitate încare acestea pot solicita una de la cealaltă restituirea unor bunuri sau plata unor sume de bani o reprezintă partajul.

Partajul reprezintă modalitatea de sistare astării de coproprietate, însă pot exista numeroase situații, așa cum este și cea din speță, în care unul dintre soți are pretenții cu privire la un bun propriu, și nu cu privire la bunuri aparținând comunității devălmașe a soților.

Ca atare, însăși premisa de la care pornește instanța este greșită, aceasta atrăgând după sine netemeinicia întregului raționament.

Sub al doilea aspect, considerentele instanței sunt nelegale și netemeinice, raportul de drept material *izvorând din îmbogățirea fără justă cauză a intimei* în dauna recurentului, aceasta reprezentând, potrivit art. 1165 coroborat cu art. 1345 și urm. C. civ., izvor de obligații.

Astfel, recurentul-reclamant susține că a depus diverse sume de bani în contul deschis pe numele intimei, direct sau indirect. Acești bani nu au reprezentat în niciun caz o donație sau o plată efectuată în executarea unor obligații, operațiuni care ar fi putut justifica depunerea banilor. Ca atare, retrăgând împunerea pe care apelantul o avea asupra contului, intimata și-a însușit în mod fraudulos sume de bani ce nu îi aparțineau cu niciun titlu.

Într-o asemenea situație, având în vedere că nu există niciun *raport juridic* care să justifice preluarea sumelor de bani aparținând recurentului - reclamant este evident că ne aflăm într-o situație de îmbogățire fără justă cauză. Astfel, situația descrisă în speță îndeplinește perfect condițiile prevăzute de art. 1345 C. civ., patrimoniul recurentului suferind odiminuare nejustificată, în favoarea patrimoniului intimei, care s-a îmbogățit fără justă cauză.

Prin urmare, raportul de drept material care a fost transpus în plan procesual rezida din chiar dispozițiile art. 1347 alin. (2) C. civ. care prevede ca „*cel care s-a îmbogățit este obligat la restituire*” și constă în *dreptul material la restituire al apelantului-reclamant născut în temeiul îmbogățirii fără justă cauză*.

Sub al treilea aspect, pornind de la definiția doctrinară potrivit căreia calitatea procesuală activă presupune existența unei identități între persoana reclamantului și persoana care este titular al dreptului în raportul juridic dedus judecății, recurentul-reclamant solicită să se observe că prima instanța în mod eronat a admis excepția lipsei calității procesuale active, soluție menținută de instanța de apel.

În speță, determinarea calității procesuale active presupunea ca instanța să verifice dacă există o identitate între persoana reclamantului și persoana de la care provin sumele de bani aflate în contul deschis pe numele intimei.

Or, dacă ar fi făcut această analiză și nu s-ar fi limitat să aprecieze lacunar că între recurent și intimată nu ar exista un raport de drept material, aspecte ce țin de fondul dreptului dedus

judecății, instanța ar fi constatat că întreaga suma de bani provine din fondurile obținute de apelant din exercitarea profesiei.

Prin urmare, instanța ar fi trebuit ca, dând eficiență dispozițiilor legale, să constate că există identitate între recurentul-reclamant și titularul dreptului de proprietate asupra sumelor de bani și, pe cale de consecință, ar fi trebuit să admită apelul, să anuleze hotărârea atacată și să trimită cauza spre rejudecare.

Astfel cum s-a arătat în mod constant în doctrina vechiului Cod civil - aplicabil în speță având în vedere că actul în temeiul căruia au fost obținute veniturile obținute din muncă și cele asimilate acestora nu sunt considerate *ab initio* bunuri comune, ci aceste bunuri își păstrează caracterul de bunuri proprii până în momentul în care din ele s-ar achiziționa alte bunuri care pot fi comune sau proprii.

Cu alte cuvinte, s-a susținut întemeiat că salariul, precum și veniturile asimilate salariului, reprezintă un bun propriu din care se pot dobândi atât bunuri comune, cât și bunuri proprii. Prin urmare, aceste venituri nu devin, *ipso facto*, bunuri comune, calificarea lor făcându-se în funcție de scopul utilizării.

În speță, astfel cum reiese din înscrisurile depuse la dosarul cauzei, sumele de bani aflate în contul deschis pe numele intimitei au fost obținute exclusiv din contribuția recurentului-reclamant, provenind în exclusivitate din exercitarea activității profesionale.

Examinând decizia recurată prin prisma criticilor formulate și a actelor dosarului, Înalta Curte a constatat că recursul nu este fondat, pentru următoarele considerente:

Motivul prevăzut de art. 304 pct. 9 C. proc. civ. vizează lipsa temeiului legal al hotărârii criticate sau aplicarea greșită a legii.

În ce privește a doua ipoteză, care vizează aplicarea greșită a legii se constată că recurentul-reclamant susține că instanța de apel a reținut în mod greșit că reclamantul nu are calitate procesuală activă, deoarece între soți pot exista raporturi obligaționale, sumele de bani sunt proprii reclamantului, acțiunea având ca obiect îmbogățirea fără justă cauză, nu are un caracter subsidiar și nu se impunea formularea unei acțiuni având ca obiect partajarea bunurilor comune.

Contrar susținerilor recurentului, instanța de apel, confirmând soluția pronunțată de tribunal, a stabilit în mod corect faptul că reclamantul nu are calitate procesuală activă, întrucât între reclamant și pârâtă nu există niciun raport de drept material și nu se poate restitui o creanță din patrimoniul unui soț în patrimoniul celuilalt soț prin intermediul unei acțiuni întemeiate pe art. 1342 C. civ.

Prin urmare, pentru ca o persoană să aibă calitate procesuală activă pentru a putea exercita acțiunea civilă trebuie să existe atât o identitate între acesta și dreptul afirmat, însă chiar dreptul afirmat trebuie să existe.

Instanța de apel a constatat cu justețe că reclamantul nu are calitatea de creditor al pârâtei, în sensul pe care îl au în vedere dispozițiile art. 1341 și art. 1345 C. civ.

Recurentul-reclamant, în mod greșit, consideră că între părți există raporturi obligaționale care duc la posibilitatea exercitării unei astfel de acțiuni. Astfel, acesta încadrează sumele obținute din veniturile din muncă ca fiind bunuri proprii, ori pentru a exista raportul obligațional de drept material invocat de reclamant era necesară, în prealabil, determinarea naturii bunurilor printr-o acțiune în partaj.

Și sub acest aspect, curtea de apel în mod corect a considerat că este necesar a se realiza o analiză a caracterului de bun propriu sau comun, ținând cont de raporturile patrimoniale care au existat între cele două părți, care aveau calitatea de soți, fiindu-le aplicabile dispozițiile legale ce reglementează regimul comunității de bunuri și în condițiile în care în cuprinsul actului de partaj voluntar încheiat de părți în anul 2011 nu se face nicio referire cu privire la suma pretinsă.

Întrucât reclamantul a solicitat pârâtei (fostă soție) restituirea unor sume de bani reprezentând venituri din muncă, dobândite în timpul căsătoriei, printr-o acțiune având ca obiect plata nedatorată sau îmbogățirea fără justă cauză, s-a constatat justificat faptul că relația de căsătorie existentă între părți în timpul tranzacționării sumelor din cont, creează caracterul de

subsidiaritate al unei acțiuni având un astfel de obiect.

Astfel, fără a se realiza partajarea bunurilor, soții nu au calitatea de creditori unul față de celălalt și nici nu pot solicita executarea vreunei creanțe pe care aceștia ar considera-o exigibilă.

Având în vedere aceste considerente, Înalta Curte constată că recursul este nefondat, iar soluția curții de apel, de respingere a căii de atac, cu consecința menținerii sentinței prin care s-a respins acțiunea ca fiind introdusă de o persoană fără calitate procesuală activă, a fost pronunțată cu respectarea dispozițiilor legale în materie, în sensul celor arătate în precedent.

În consecință, în baza art. 312 alin. (1) C. proc. civ., a respins recursul ca nefondat, nefiind întrunite cerințele art. 304 pct. 9 din același cod.

20. Acțiune în pretenții. Principiul reparării integrale a prejudiciului suferit de creditor. Condiții și efecte

NCC, art. 1535 – urm.

C. proc. civ. din 1865, art. 295 alin. (1)

Legea nr. 85/2006, art. 52, art. 64 alin. (4)

Principiul reparării integrale a prejudiciului suferit de creditor, ca urmare a neexecutării sau a executării cu întârziere de către debitor a obligației de plată, cuprinde atât pierderea efectiv suferită de creditor (damnum emergens), cât și beneficiul de care acesta este lipsit (lucrum cessans), astfel încât debitorul-pârât datorează atât reactualizare, cât și dobânzi penalizatoare la debit în raport cu prevederile art. 1535 și urm. C. civ.

Suspendarea executării silite a obligației de plată nu reprezintă o cauză de exonerare pentru plata actualizării și a dobânzii legale, acordarea unui termen de grație și achitarea creanței cu întârziere neputând înlătura dreptul creditorului de la repararea integrală a prejudiciului suferit.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 758 din 9 martie 2015

Prin acțiunea înregistrată pe rolul Tribunalului Specializat Argeș, la data de 12.11.2012, sub nr. x/1259/2012, astfel cum a fost modificată la data de 30.01.2012, reclamantul Centrul Medical A. SRL a chemat în judecată pe pârâtul Spitalul Județean de Urgență B., solicitând ca prin hotărârea ce se va pronunța să se dispună actualizarea debitului de 1.223.777 lei, stabilit prin sentința nr. 511/F/22.03.2012 pronunțată în dosarul nr. x/1259/2008* al Tribunalului Specializat Argeș, funcție de rata inflației, pe ultimii trei ani anteriori introducerii acțiunii până la data plății și dobânda penalizatoare începând cu data de 22.03.2012 și până la data plății efective.

La data de 06.12.2012, pârâtul Spitalul Județean de Urgență B. a formulat cerere de chemare în garanție a Consiliului Județean C., a Județului C., prin reprezentant Președintele Consiliului Județean C., precum și a Președintelui Consiliului Județean C., în calitate de ordonator principal de credite, prin care a solicitat, în cazul admiterii acțiunii principale, obligarea pârâților să aprobe fondurile necesare virării, respectiv să vireze fondurile necesare pentru efectuarea plății din bugetul județului C. în cel al Spitalului Județean de Urgență B.

Prin sentința civilă nr. 235 din data de 19 iunie 2014, Tribunalul Argeș a admis cererea expertului D., obligând pârâtul să plătească diferența de onorariu expert în quantum de 616 lei, a admis în parte acțiunea precizată formulată de către reclamant și a obligat pârâtul să-i plătească acestuia suma de 71.067,48 lei, reprezentând reactualizarea cu rata inflației a sumei de 1.223.775 lei, pentru perioada 22.03.2012-23.05.2013, dar și suma de 136.873.98 lei, dobânda legală aferentă aceleiași sume pentru aceeași perioadă.

A fost admisă excepția lipsei calității procesuale pasive a chematului în garanție Județul C. și, în consecință, a fost respinsă cererea de chemare în garanție ca fiind formulată împotriva unei

persoane fără calitate.

A fost respinsă cererea de chemare în garanție față de Consiliul Județean C. și Președintele Consiliului Județean C.

Pârâtul a fost obligat să plătească reclamantului suma de 9.700 lei cheltuieli de judecată.

Pentru a pronunța această sentință, tribunalul a reținut, în esență, următoarele:

Prin sentința civilă nr. 511/F/22.03.2012 pronunțată în dosarul nr. x/1259/2008 de Tribunalul Comercial Argeș a fost admisă acțiunea formulată de reclamant împotriva pârâtului, fiind obligat acesta din urmă la plata sumei de 1.223.775 lei, contravaloare prejudiciu aferent perioadei aprilie 2006-septembrie 2007, urmare a rezilierii unilaterale a contractelor de prestări servicii nr. 2029/2004 și nr. 2030/2004. Împotriva acestei sentințe a fost declarat apel ce a fost respins, iar împotriva deciziei din apel a fost declarat recurs ce a fost constatat nul de către Înalta Curte de Casație și Justiție.

Cu toate că potrivit art. 720⁸ C. proc. civ., hotărârea dată în primă instanță privind procesele și cererile în materie comercială este executorie, acesta nu a înțeles să se achite de obligația stabilită în sarcina sa decât la 22 aprilie 2013, respectiv 23 mai 2013, deci la mai mult de un an de la data scadenței.

Pentru a asigura creditorului repararea integrală a prejudiciului cauzat prin plata cu întârziere a debitului, în conformitate cu prevederile legale sus menționate, debitorul-pârât datorează atât reactualizare, cât și dobânzi penalizatoare la debit în raport de prevederile art. 1535 și urm. C. civ.

Referitor la actualizare, tribunalul a constatat că prin cererea precizatoare de la fila 37 s-a solicitat a se avea în vedere o perioadă începând cu trei ani anteriori introducerii acțiunii și până la plata efectivă a debitului, însă, întrucât deja pentru perioada anterioară datei de 22.03.2012, data pronunțării sentinței nr. 511, reactualizarea a fost acordată prin hotărârea cu pricina, s-a avut în vedere doar perioada 22.03.2012 - 22.04., respectiv 23.05.2013, astfel că suma datorată este în cuantum de 71.067, 48 lei, calculată conform anexei 1 a raportului de expertiză D.

În ceea ce privește dobânda penalizatoare, tribunalul a reținut că perioada pentru care va fi acordată este tot cea sus arătată, considerată de la data scadenței la data plății efective și este în cuantum de 136.873, 98 lei, așa cum reiese din cuprinsul aceleiași anexe.

Față de aceste considerente, acțiunea de față, așa cum a fost precizată, a fost admisă în parte, în sensul obligării pârâtului să plătească reclamantului sumele sus arătate.

Cât privește cererea de chemare în garanție, instanța a reținut că nu este întemeiată.

În baza art. 274 C. proc. civ., fiind în culpă procesuală, pârâtul a fost obligat la plata sumei de 9.700 lei, reprezentând onorariu avocațial și onorariu expert.

Împotriva sentinței civile nr. 235 din data de 19 iunie 2014 pronunțată de Tribunalul Argeș au formulat, în termen, apel reclamanta SC Centrul Medical A. SRL, în insolvență, prin administrator special, dar și pârâtul Spitalul Județean de Urgență B.

Examinând criticile formulate, Curtea de Apel a constatat că nu sunt întemeiate, iar apelurile nu sunt fondate.

În ce privește apelul formulat de reclamantă, se poate observa că suma la care face referire reclamanta a fost stabilită în raportul de expertiză în funcție de obiectivele fixate de instanță și însușite de părți.

Stabilirea sumei de instanță nu conduce la nelegalitatea sentinței, întrucât expertul nu este judecător, ci un consultant care ajută pe judecător în rezolvarea unor probleme de specialitate, iar dreptul de apreciere rămâne instanței.

De asemenea, actualizarea solicitată pe trei ani înainte de pronunțarea sentinței, respectiv introducerea acțiunii, nu poate fi acordată de instanță, deoarece pe perioada solicitată 7 decembrie 2009 - 22 martie 2012 dreptul de creanță nu era născut.

În rest, instanța a pronunțat o hotărâre legală, cu respectarea dispozițiilor art. 129 alin. (6) C. proc. civ., potrivit cu care instanța este ținută de limitele investiției sale determinate prin cererea de chemare în judecată, ea neputând hotărî decât asupra a ceea ce formează obiectul cererii deduse

judecății, iar soluția trebuie să rezulte din dispozitivul hotărârii întrucât pe baza acesteia se efectuează executarea.

S-a apreciat că neîntemeiate sunt și criticile formulate de pârâtul Spitalul Județean de Urgență B.

Astfel, instanța de fond a dat eficiență dispozițiilor legale în materia dobânzilor legale, apreciind că în cauză nu sunt aplicabile dispozițiile art. 3 alin. (3) din O.U.G. nr. 13/2011, iar hotărârea cuprinde motivele de fapt și de drept care au format convingerea instanței, precum și cele pentru care au fost înlăturate cererile părților.

Nu este, de asemenea, întemeiată nici critica în ce privește suspendarea executării silite și că, din acest motiv, nu ar putea fi acordată dobânda legală.

În acest sens, principiul reparării integrale a prejudiciului suferit de creditor, ca urmare a neexecutării de către debitor a obligației, cuprinde atât pierderea efectiv suferită de creditor (*damnum emergens*), cât și beneficiul de care acesta este lipsit (*lucrum cessans*).

De asemenea, în cazul în care o sumă de bani nu este plătită la scadență, creditorul are dreptul la daune moratorii sub forma dobânzii legale.

Debitorul poate fi exonerat de obligația de a repara integral prejudiciul cauzat prin executarea cu întârziere a creanței stabilite prin titlu executoriu, dacă face dovada intervenției unui caz fortuit sau a unui caz de forță majoră, împrejurări care se circumscriu sintagmei „cauză străină care nu-i poate fi imputabilă”, ceea ce nu se aplică speței de față.

În ce privește critica referitoare la incidența în cauză a instituției compensației legale, s-a apreciat că instanța de fond a dat o rezolvare legală acestei chestiuni întrucât orice pretenții bănești împotriva unei societăți aflate în procedura insolvenței reglementată de Legea nr. 85/2006 pot fi formulate doar în cadrul dosarului având ca obiect procedura insolvenței.

Pârâta are posibilitatea de a invoca dispozițiile privind compensarea legală în cadrul procedurii insolvenței, deschisă împotriva societății reclamante, judecătorul sindic fiind singurul în măsură să aprecieze dacă sunt întrunite cerințele privind compensarea legală la data deschiderii procedurii, astfel cum prevăd dispozițiile art. 52 din Legea nr. 85/2006.

S-a apreciat că nu este întemeiată nici ultima critică formulată și care vizează aplicarea greșită a dispozițiilor art. 276 alin. (1) teza I C. proc. civ., în cauză fiind, de altfel, incidente și dispozițiile art. 274 alin. (3) C. proc. civ.

Astfel, în ce privește dispozițiile art. 276 alin. (1) teza I C. proc. civ., chiar dacă pretențiile ce formează obiectul litigiului sunt admise numai parțial, „instanța va aprecia în ce măsură fiecare din ele poate fi obligată la plata cheltuielilor de judecată”, astfel că această chestiune este lăsată la latitudinea instanței.

De asemenea, critica neaplicării dispozițiilor art. 274 alin. (3) C. proc. civ. nu poate fi primită, întrucât pârâtul nu a formulat o astfel de cerere.

În consecință, față de considerentele expuse mai sus, prin decizia civilă nr. 894 din 15.10.2014 pronunțată de Curtea de Apel Pitești, Secția I civilă, ambele apeluri au fost respinse ca nefondate.

Împotriva acestei decizii, în termen legal, au declarat recurs atât reclamanta, cât și pârâta.

Recurenta-reclamantă, în motivarea recursului, a invocat dispozițiile art. 304 pct. 7 și 9 C. proc. civ. și a formulat următoarele critici de nelegalitate a deciziei recurate:

1. Instanța de apel nu a analizat primul motiv de apel referitor la faptul că instanța de fond a reținut în mod nelegal că prin sentința nr. 511/2012 a fost acordată reactualizarea pentru perioada anterioară datei de 22.03.2012.

2. Hotărârea recurată cuprinde motive contradictorii. Pe de-o parte, instanța de apel a apreciat că este întemeiată cererea de actualizare a creanței pe ultimii 3 ani înainte de introducerea acțiunii, întrucât prin sentința nr. 511/2012 nu s-a dispus actualizarea sumei cu indicii de inflație pe perioada anterioară pronunțării sentinței, iar, pe de altă parte, se susține că actualizarea pe trei ani înainte de pronunțarea sentinței, respectiv introducerea acțiunii, nu poate fi solicitată întrucât dreptul de creanță nu era născut.

3. Hotărârea este lipsită de temei legal, fiind pronunțată cu încălcarea dispozițiilor art. 295 alin. (1) C. proc. civ., întrucât instanța de apel a depășit limitele investiției. Aceasta nu a analizat critica formulată în apel referitoare la neactualizarea sumei în raport de considerentele instanței de apel care a constatat că actualizarea a fost deja acordată prin titlu.

S-a învederat că instanța de fond a reținut că prin sentința civilă nr. 511/2012 a fost acordată reactualizarea sumei pentru perioada anterioară datei de 22.03.2012, iar critica apelantei referitoare la acest aspect nu a fost analizată, instanța de apel depășind limitele investiției.

4. Hotărârea instanței de apel nu cuprinde motivele pe care se sprijină, în ceea ce privește al doilea motiv de apel, iar motivele reținute sunt contradictorii în sensul că instanța a reținut, pe de-o parte, că suma de 71.067,4 lei a fost stabilită în raportul de expertiză, iar, pe de altă parte, că suma a fost stabilită de instanță, iar nu de expert.

5. Decizia a fost pronunțată cu aplicarea greșită a art. 1084 și urm. C. civ., motiv de recurs prevăzut de art. 304 pct. 9 C. proc. civ.

Susținerea instanței de apel în sensul că dreptul de creanță nu era născut contravine prevederilor legale invocate și împiedică repararea integrală a prejudiciului întrucât se confundă nașterea unui drept de creanță cu recunoașterea lui de către o instanță de judecată.

Datorită rezilierii unilaterale și abuzive a contractelor de către pârâtă, reclamanta ar fi încasat suma de 1.223.775 lei în intervalul aprilie 2006-septembrie 2007 prin plăți lunare și ar fi putut solicita chiar în cadrul dosarului anterior plata dobânzii și actualizarea creanței cu indicele de inflație, astfel că actualizarea poate fi solicitată și în prezenta cauză în vederea reparării integrale a prejudiciului.

Recurenta a solicitat admiterea recursului, admiterea apelului, schimbarea sentinței și obligarea intimetei-pârâte și la plata sumei de 148.688,66 lei, cu cheltuieli de judecată.

Recurenta-pârâtă a solicitat admiterea recursului, modificarea deciziei în sensul admiterii apelului și a respingerii cererii de chemare în judecată ca neîntemeiată.

În motivarea recursului a invocat următoarele motive de nelegalitate a deciziei recurate:

1. În privința modului în care instanța a analizat motivul de apel referitor la efectul suspendărilor asupra obligației de a achita creanța și dobânda, hotărârea nu cuprinde motivele pe care se sprijină și a fost pronunțată cu încălcarea art. 2 din O.U.G. nr. 22/2002, art. 403 alin. (3) și (4) C. proc. civ., art. 1270 C. civ.

S-a învederat că, deși în cadrul motivelor de apel s-au evidențiat împrejurările exoneratoare de răspundere și efectul acestora asupra cauzei, instanța de apel nu a făcut nicio referire la argumentele pârâtei, încălcând dispozițiile art. 261 C. proc. civ.

Recurenta a reiterat motivele de apel referitoare la incidența în cauză a art. 2 din O.U.G. nr. 22/2002, art. 403 alin. (3) și (4) C. proc. civ., art. 1270 C. civ., arătând că, odată ce a fost îndreptățită la o suspendare convențională, lipsa plății nu îi poate fi imputată și nici suportarea costurilor dobânzii sau actualizării creanței.

2. Sub aspectul modului în care instanța de apel a analizat motivul de apel referitor la compensația legală, hotărârea cuprinde motive străine de natura pricinii și este pronunțată cu încălcarea (art. 1616-1617 C. civ.) și aplicarea greșită a legii (art. 52 din Legea nr. 85/2006).

S-a învederat că în mod greșit s-a făcut referire la compensarea ale cărei condiții să fie îndeplinite la data deschiderii procedurii întrucât creanțele reciproce sunt mult ulterioare deschiderii procedurii.

Instanța de apel a înlăturat intervenirea *ope legis* a compensației legale conform art. 1616-1617 C. civ., aplicând în cauză un text străin cauzei, art. 52 din Legea nr. 85/2006, care produce efecte numai în procedura specială pe care o reglementează.

3. Modul în care instanța de apel a analizat motivul de apel referitor la cheltuielile de judecată în primă instanță încalcă dispozițiile art. 276 alin. (1) teza I C. proc. civ., întrucât motivarea că această chestiune este lăsată la latitudinea instanței nu corespunde obligației instanței de fond de a arăta modalitatea în care a făcut aplicarea textului de lege menționat.

În drept au fost invocate dispozițiile art. 304 pct. 7 și 9 C. proc. civ.

Analizând decizia recurată din perspectiva criticilor de nelegalitate invocate, care, pentru ambele recurente, pot fi încadrate în dispozițiile art. 304 pct. 7 și 9 C. proc. civ., instanța de recurs a constatat că sunt neîntemeiate.

Astfel, criticile recurente-reclamante referitoare la nemotivarea deciziei din apel sau la împrejurarea că aceasta cuprinde motive contradictorii nu pot fi primite.

Împrejurarea că instanța de apel consideră că dreptul de creanță nu era născut și că nu este întemeiată actualizarea solicitată pe ultimii trei ani înainte de introducerea acțiunii nu semnifică faptul că nu s-a răspuns primului motiv de apel, ci că instanța de apel a înlocuit motivarea instanței de fond cu o motivare proprie, apreciind că soluția pronunțată pe fondul cauzei este corectă.

Motivarea instanței de apel nu este contradictorie întrucât referirea la raportul de expertiză are în vedere prima critică a apelantei, iar considerentele privitoare la stabilirea sumei de către instanță răspund celui de-al doilea motiv de apel.

În ceea ce privește încălcarea dispozițiilor art. 295 alin. (1) C. proc. civ., se constată că acest text din Codul de procedură civilă consacră principiul verificării în limitele cererii de apel a stabilirii situației de fapt și aplicării legii de către prima instanță.

Instanța de apel a efectuat o astfel de verificare în ceea ce privește sentința instanței de fond, iar împrejurarea că a substituit motivării hotărârii propriile sale constatări nu are semnificația încălcării limitelor investiției, ci răspunde cerințelor procesului echitabil de a nu fi reluate pur și simplu concluziile unei instanțe inferioare fără a fi prezentate propriile argumente ale judecătorilor apelului.

În ceea ce privește încălcarea unor dispoziții legale care dau dreptul reclamantei la repararea integrală a prejudiciului prin reținerea faptului că dreptul de creanță nu era născut, Înalta Curte constată că principiul enunțat are în vedere faptul că întinderea reparației trebuie să fie în deplină concordanță cu întinderea prejudiciului.

Suma acordată prin sentința nr. 511/2012 nu reprezintă obligații neonorate la scadență, ci despăgubirea datorată rezilierii abuzive a contractului, raportată la sumele pe care reclamanta le-ar fi obținut dacă cele două contracte nu ar fi fost reziliate.

Prin urmare, aceste sume nu au fost stabilite raportat la serviciile lunare prestate, ci cu titlul de despăgubire pentru desființarea abuzivă a contractului.

Raportat la aceste considerente, concluzia instanței de apel referitoare la inexistența dreptului de creanță anterior stabilirii acestuia prin sentința civilă nr. 511/2012 este corectă.

Criticile recurente-pârâte sunt, de asemenea, nefondate.

Împrejurarea că în apel nu s-au reținut susținerile referitoare la efectul suspendărilor executării silite asupra obligației de plată a accesoriilor creanței nu echivalează cu nemotivarea hotărârii atât timp cât instanța de apel a prezentat propriile argumente pentru care a respins această susținere a apelantei-pârâte.

Suspendarea executării silite a obligației de plată nu reprezintă o cauză de exonerare pentru plata actualizării și a dobânzii legale, acordarea unui termen de grație și achitarea creanței cu întârziere neputând înlătura dreptul creditorului de la repararea integrală a prejudiciului suferit.

De altfel, recurenta-pârâtă nici nu a indicat vreun text de lege care să conducă la o astfel de concluzie, iar convenția invocată nu cuprinde o renunțare la plata dobânzii sau a actualizării debitului.

Al doilea motiv de recurs este, de asemenea, nefondat.

Referirea instanței de apel la art. 52 din Legea nr. 85/2006 nu semnifică faptul că s-a reținut că ambele creanțe sunt anterioare deschiderii procedurii întrucât în considerentele deciziei se arată în mod clar că pretențiile bănești împotriva unei societăți aflate în procedura insolvenței pot fi valorificate numai în cadrul acestei proceduri.

Textul art. 52 din Legea procedurii insolvenței este singurul care reglementează situația compensării creanțelor, iar interpretarea per a contrario a acestui text nu trebuie să conducă la concluzia că pentru creanțele născute în timpul procedurii compensarea nu mai este posibilă.

Aceasta trebuie, însă, invocată în cadrul procedurii insolvenței și valorificată în cadrul

acesteia, și nu pe calea dreptului comun, în considerarea prevederilor art. 64 alin. (4) din Legea nr. 85/2006 potrivit căroră „creanțele născute după data deschiderii procedurii, în perioada de observație sau în perioada reorganizării judiciare vor fi plătite conform documentelor din care rezultă, nefiind necesară înscrierea la masa credală”.

În sfârșit, critica recurenței referitoare la încălcarea dispozițiilor art. 276 C. proc. civ. de la 1865 nu poate fi primită întrucât instanța de apel a analizat corect aceste dispoziții, redând conținutul acestora, dispoziții care acordă instanței de judecată posibilitatea de a aprecia în ce măsură părțile pot fi obligate la plata cheltuielilor de judecată în caz de admitere în parte a pretențiilor acestora.

Față de considerentele expuse pe larg mai sus, Înalta Curte, în baza art. 312 alin. (1) C. proc. civ. de la 1865, a respins recursurile ca nefondate.

21. Acțiune în revendicarea unui vas maritim. Precizarea ulterioară a acțiunii în sensul revendicării epavei vasului. Condiții de admisibilitate din perspectiva dispozițiilor art. 948 din Codul comercial

C. com., art. 948

În cazul în care prin cererea de chemare în judecată reclamantul a solicitat, inițial, pronunțarea unei hotărâri prin care Statul român să fie obligat la restituirea în natură a vasului maritim ce a aparținut autorului său, precizând ulterior că solicită restituirea epavei vasului, iar nu a vasului, este greșită soluția instanței care a reținut ca fiind aplicabile dispozițiile art. 948 C. com., întrucât acestea se referă la vas, ambarcațiune aptă de a pluti, spre deosebire de epavă, care nu are această capacitate.

Secția a II-a civilă, Decizie nr. 1326 din 13 mai 2015

Notă : Potrivit art. 230, lit. c) din Legea nr. 71/2011, modificată, se abrogă Codicele de comerț din 1887, cu excepția art. 948, care se abrogă la data intrării în vigoare a Codului maritim.

Prin cererea înregistrată pe rolul Tribunalului București, Secția a V-a civilă la data de 30 ianuarie 2012 reclamantul A. a solicitat, în contradictoriu cu pârâțul Statul român prin M.F.P., pronunțarea unei hotărâri prin care să fie obligat acesta la restituirea în natură a cotei de 2/3 din vasul Jiul, iar în subsidiar acordarea despăgubirilor egale cu valoarea de circulație a bunului, cu cheltuieli de judecată.

Prin precizarea formulată la termenul de judecată din data de 19 octombrie 2012, reclamantul a învederat că, după rechiziționarea vasului, a fost folosit în cel de-al doilea război mondial în susținerea efortului de război de către pârât. A mai arătat că vasul a fost scufundat în apropierea portului Pireu, Grecia astfel cum rezultă din conținutul procesului - verbal nr. 2829/1941.

La termenul de judecată din data de 18 ianuarie 2013, pârâțul a invocat excepția prescripției dreptului material la acțiune în ceea ce privește capătul de cerere privind acordarea despăgubirilor materiale, excepție unită cu fondul cererii.

Prin sentința civilă nr. 483 din 11 aprilie 2014, Tribunalul București, Secția a V-a civilă a admis excepția prescripției dreptului material la acțiune și, în consecință, a respins cererea precizată de reclamantul A., în contradictoriu cu pârâțul Statul român prin M.F.P., pentru intervenirea prescripției.

Pentru a hotărî astfel, instanța de fond a reținut că prin contractul de vânzare - cumpărare încheiat la data de 12 septembrie 1933, Societatea Națională de Navigațiune Maritimă transmite către căpitanul B. dreptul de proprietate asupra vaporului Jiul. La data de 6 iulie 1939 este întocmit

contractul de vânzare-cumpărare în temeiul căruia bunul mobil mai sus menționat este transmis de vânzătorii B. și C. către cumpărătorii B. și D.

Potrivit mențiunilor certificatului nr. 1402 din 7 aprilie 1954 eliberat de Căpitania Portului Brăila, față de cererea de pensionare a comandantului B., vasul maritim Jiul, dobândit de acesta în anul 1939, a trecut în patrimoniul statului în baza Legii nr. 119/1948, conform procesului-verbal nr. 12035 din 4 septembrie 1948.

După decesul lui B., la data de 29 august 1959, a fost întocmit certificatul de moștenitor nr. 216/1960, fiind menționați în calitate de succesori legali E., soție și fiicele C., F. și G. E. decedează, la rândul său, la data de 19 martie 1966, lăsând ca moștenitoare pe cele trei fiice, C., F. și G. Conform mențiunilor certificatului de moștenitor nr. 105 din 29 august 2000, F. este moștenită de sora sa, G., iar la decesul acesteia din urmă, moștenirea este culeasă de reclamantul A., legatar universal. Ca atare, față de conținutul acestor înscrisuri, se justifică în persoana reclamantului calitatea de moștenitor pentru cota de 2/3 din patrimoniul autorului inițial, B.

În ceea ce privește obiectul material al pretențiilor deduse judecării, tribunalul a constatat inconsecvența susținerilor reclamantului. Astfel, în cuprinsul cererii introductive de instanță, a arătat că vasul a fost naționalizat prin efectul Legii nr. 119/1948. Potrivit mențiunilor procesului nr. 2823 din 17 iunie 1941 întocmit de Căpitania Portului Brăila, vasul Jiul, încărcat cu mărfuri generale (alimente) s-a scufundat în data de 30 mai 1941 în portul Pireu din cauza unor explozii ivite la un alt vapor ancorat la aceeași locație. Cu toate acestea, prin nota precizatoare formulată la data de 19 octombrie 2012, reclamantul învederează că vaporul a fost rechiziționat în temeiul Legii nr. 119/1948, folosit de statul român pentru susținerea celui de-al doilea război mondial, dar totuși scufundat în anul 1941. Prin ultima lămurire solicitată de instanță față de contrarietățile observate între susținerile părții și probele din dosar, reclamantul a arătat că vasul a fost folosit de statul român în timpul celui de-al doilea război mondial, fiind scufundat în timp ce era folosit de către pârât, iar epava naționalizată prin efectul Legii nr. 119/1948. În condițiile în care vasul a fost scufundat în luna mai 1941 în timp ce era utilizat de proprietarul său, B. pentru transportul de alimente (dovadă fiind procesul-verbal nr. 2823 din 17 iunie 1941), este imposibil ca același vapor să fi fost rechiziționat în fapt de către statul român în anul 1948 și folosit de acesta pe parcursul derulării celui de-al doilea război mondial, pentru ca ulterior să mai fie scufundat încă o dată.

Depășind maniera nediligentă în care reclamantul a înțeles să își gestioneze propria cauză, tribunalul a reținut că naționalizarea întreprinderilor industriale, bancare, de asigurări, miniere și de transporturi făcută de statul român în temeiul Legii nr. 119/1948 reprezintă o realitate. Iar, prin efectul acestui act normativ statul român a înțeles să dispună rechiziționarea chiar și a vaselor maritime sub pavilion românesc, scufundate în ape teritoriale străine, conform art. 1 pct. 73 din lege.

În atare condiții, reclamantul s-a adresat instanței de judecată cu o cerere în revendicare în natură, iar, în subsidiar, prin echivalent, întemeiată pe drept comun, având ca finalitate recunoașterea dreptului de proprietate asupra cotei de 2/3 din vaporul Jiul.

S-a arătat că acțiunea în revendicare presupune cererea de restituire formulată de proprietarul neposesor împotriva posesorului neproprietar. Art. 480 C. civ. din anul 1864 stabilește că proprietatea este dreptul pe care îl are o persoană de a se bucura și de a dispune de un bun în mod exclusiv și absolut. Noul Cod civil, prin dispozițiile art. 555, a dat o definiție completă celui mai important drept real, respectiv dreptul titularului de a poseda, folosi și dispune de un bun în mod exclusiv, absolut și perpetuu, în limitele stabilite de lege.

Acțiunea în revendicare este remediul juridic și mijlocul procedural prin care o persoană cere în justiție să i se recunoască dreptul de proprietate asupra unui bun de care a fost deposedată, solicitând restituirea lui în natură. Îngrădirea exercițiului acestei acțiuni ar reprezenta o încălcare a însuși dreptului de proprietate și a principiului liberului acces la justiție, întrucât alt mijloc procedural în justiție pentru apărarea acestui drept de proprietate, pentru restabilirea lui și pentru obținerea restituirii în natură nu există.

Așa cum s-a reținut mai sus, acțiunea în revendicare este acea acțiune reală prin care

proprietarul care a pierdut posesia bunului său cere restituirea aceluși bun de la posesorul neproprietar. Așadar, fără a avea o consacrare expresă legislativă pe tărâmul Codului civil din anul 1864 (incident în cauză), analizarea acestei cereri presupune verificarea condițiilor statuate în doctrină, actualmente și în Noul Cod civil, respectiv art. 563 alin. (1). Pentru că, în pofida opiniei reclamantului, față de dispozițiile art. 6 alin. (2) C. civ., dat fiind că deposedarea a intervenit anterior anului 2011 (intrarea în vigoare a Codului civil), efectele juridice decurgând din această împrejurare sunt guvernate de legea în vigoare la data săvârșirii faptului juridic.

Însă, independent de reglementarea normativă, dreptul de proprietate și implicit modul în care acesta poate fi apărat pot fi exercitate în limitele stabilite de lege. Cu privire la acest aspect, chiar prevederile art. 563 alin. (2) C. civ., citate de reclamant cuprind posibilitatea exercitării acțiunii în revendicare în mod imprescriptibil, cu excepția cazurilor în care legea dispune altfel. Or, în această materie, legea chiar dispune altfel.

Potrivit art. 948 alin. (1) C. com., astfel cum a fost amendat prin Legea nr. 71/2011, acțiunea în revendicarea proprietății unui vas se prescrie prin trecere de 10 ani. Termenul special de prescripție era deopotrivă inserat în cuprinsul dispozițiilor Codului comercial intrat în vigoare la data de 1 decembrie 1990, precum și în cuprinsul prevederilor art. 948 C. com. publicat la 1887. Și, cum a arătat instanța în ședința publică, deși faptul deposedării se situează mult anterior anului 1990, începutul termenului de prescripție va fi localizat după căderea regimului comunist, acesta fiind cel mai favorabil reclamantului. Or, rezultă cu evidență că, față de data promovării prezentei cereri, dreptul de a exercita acțiunea în revendicarea unui vas este prescris.

Prescripția apare ca o sancțiune a subiectului care stă în pasivitate, constând în stingerea dreptului de a promova acțiunea și implicit de a obține executarea obligației. Prin urmare, ultima dată când dreptul reclamantului ar fi fost actual se situează în decembrie 2000, cel mai favorabil, calculat de la data reintrării în vigoare a codului comercial. De asemenea, tribunalul a avut în vedere că reclamantul nu a făcut dovada existenței vreunei cauze de suspendare ori de întrerupere a cursului de prescripție.

Cu privire la susținerile reclamantului din cadrul concluziilor scrise (deși atașate dosarului după pronunțare), în sensul că textul citat ar viza o prescripție achizitivă, prima instanță a apreciat că primul alineat al normei legale vizează cu certitudine prescripția extinctivă. Astfel, însuși formularea legiuitorului nu permite altă interpretare – acțiunea în revendicarea proprietății se prescrie în termen de 10 ani, adică, mai clar dreptul de a promova acțiunea în revendicarea proprietății unui vas se prescrie extinctiv în termen de 10 ani.

Dacă s-ar interpreta dispozițiile art. 948 alin. (1) teza întâi C. com. în sensul sugerat de reclamant, s-ar ajunge la nonsensul prin care cel care este proprietar și deci poate exercita acțiunea în revendicare, ar putea să uzucapeze același bun. Reclamantul ar trebui să cunoască faptul că revendicarea și uzucapiunea (de lungă sau scurtă durată) nu pot fi compatibile și nici alternative. Cerințele legale pentru admisibilitatea unei acțiuni în revendicare sunt altele, total diferite, decât cele pentru prescripția achizitivă. De altfel, aceasta din urmă poate fi uzitată pentru paralizarea acțiunii în revendicare, ca un mijloc de apărare. Așadar, natura lor juridică este diametral opusă.

În consecință, prima instanță a apreciat că termenul de 10 ani inserat în cuprinsul primului alineat al art. 948 C. com. este unul de prescripție extinctivă reprezentând o excepție de la principiul imprescriptibilității acțiunilor reale întemeiate pe dreptul de proprietate. Pentru aceste considerente, s-a constatat că pretenția principală - restituirea bunului mobil în natură, este formulată cu depășirea termenului de prescripție extinctiv pentru exercitarea dreptului la acțiune.

Aceeași sancțiune va opera și în ceea ce privește capătul subsidiar de cerere, obligarea pârâtului la despăgubiri egale cu valoarea de circulație a cotei de 2/3 din vasul Jiul, în realitate aceasta fiind o veritabilă acțiune în pretenții. Față de natura sa juridică și caracterul subsidiar, cel mai favorabil reclamantului este calcularea unui termen de prescripție prin raportare și în interdependență cu cererea principală. Însă, indiferent de aplicarea termenului general de prescripție în ceea ce privește drepturile de creanță - 3 ani, ori de aplicarea termenului special, în considerarea posibilității reglementate normativ în cuprinsul art. 566 alin. (1) C. civ., dar recunoscută

jurisprudențial și anterior anului 2011 (potrivit cu care în situația imposibilității restituirii în natură a bunului din culpa pârâtului ori dacă a fost înstrăinat, acesta va putea fi obligat la despăgubiri), dreptul rămâne prescrist, întrucât acțiunea în revendicare este promovată după depășirea termenului special de prescripție de 10 ani.

Așa fiind, tribunalul a admis excepția prescripției dreptului material la acțiune, respingând acțiunea, în integralitatea sa.

Împotriva acestei sentințe, reclamantul A. a declarat apel, care, prin decizia civilă nr. 532 A din 2 decembrie 2014 pronunțată de Curtea de Apel București, Secția a III-a civilă și pentru cauze cu minori și de familie, a fost respins ca nefondat.

În motivare, instanța de control judiciar a arătat că potrivit dispozițiilor art. 948 C. com. „acțiunea pentru revendicarea proprietății unui vas se prescrie prin trecerea de 10 ani. Nu se poate opune lipsa de titlu sau a bunei credințe”.

S-a apreciat ca fiind eronate susținerile vizând împrejurarea că prima teză din acest text se referă în fapt la prescripția achizitivă, și nu la prescripția extinctivă.

Aceasta întrucât, deși inițial, în reglementarea de la 1887 a Codului comercial și cea din 1864 a Codului civil, nu se făcea o distincție între prescripția achizitivă și prescripția extinctivă, doctrina a recunoscut în ambele Coduri existența prescripției extinctive referitoare la drepturi.

Din această perspectivă, prin termen de prescripție extinctivă se înțelege intervalul de timp stabilit de lege, înăuntrul căruia trebuie exercitat dreptul la acțiune, în sensul material, sub sancțiunea pierderii acestui drept.

Termenul de prescripție extinctivă este un termen legal, deoarece numai prin lege se poate stabili un astfel de termen.

Interpretând dispozițiile art. 948 C. com., instanța de apel a apreciat că tribunalul a procedat în mod legal.

Acțiunea în revendicare presupune, astfel, acțiunea proprietarului neposesor împotriva posesorului neproprietar, iar termenul de exercitare al acesteia este prevăzut expres de legiuitor, respectiv în cazul vaselor, de 10 ani.

Neexercitarea acțiunii în revendicare în termenul de 10 ani, prevăzut de art. 948 alin. (1) teza I C. com., deschide posibilitatea posesorului neproprietar de a opune proprietarului neposesor un drept propriu dobândit ca urmare a inacțiunii proprietarului și ca o sancțiune față de neglijența acestuia de a-și apăra dreptul.

Prin urmare, prima teză din art. 948 alin. (1) reglementează pentru proprietar un termen de prescripție extinctivă de 10 ani, în interiorul căruia are deschisă calea acțiunii în revendicare, iar teza a doua un termen de prescripție achizitivă în favoarea posesorului neproprietar, care poate opune posesia sa, chiar de rea-credință, proprietarului nediligent timp de 10 ani.

În ceea ce privește situația de fapt reținută de instanța de fond și susținerea potrivit căreia distincția dintre vas/epavă influențează soluția întemeiată pe dispozițiile art. 948 C. com., instanța de control judiciar a reținut că vasul Jiul a fost înstrăinat către C. și B. prin contractul de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. 2313 din 7 iulie 1939.

La 8 martie 1941 Ministerul Aerului și Marinei - Direcțiunea Marinei Comerciale emite adresa nr. 3597 către proprietarul vasului B., prin care îi face cunoscut că la intervenția Ministerului, pe lângă Ministerul Apărării Naționale, pentru a lăsa liberă plecarea vaporului Jiul, s-a pus următoarea rezoluție: „Aprob referatul. Se va studia și posibilitatea întreținerii vasului de către stat, concluziile referatului fiind : vaporul Jiul nu poate părăsi apele românești spre a nu fi capturat de englezi. Această chestiune va fi remediată prin afretarea către germani, pentru transport pe Marea Neagră sau va fi rechiziționat și cheltuielile de întreținere să fie plătite de stat”.

Ulterior acestei date, la 17 iunie 1941 prin procesul-verbal nr. 2829 al Căpitaniei Portului Brăila, s-au consemnat concluziile anchetei pentru stabilirea împrejurărilor în care s-a scufundat Vasul Jiul în ziua de 30 mai 1941 în Portul Pireu.

Astfel cum rezultă din acest înscris, la acel moment, 30 mai 1941, proprietatea acestui vas aparținea lui B., vaporul efectuând un transport de mărfuri generale.

În 1948, conform procesului-verbal nr. 12035 din 4 septembrie 1948, Cargoul Jiul (scufundat) a fost naționalizat în temeiul Legii nr. 119/1948.

A rezultat, astfel, că preluarea vasului nu s-a realizat la 8 martie 1941, cum susține apelantul, întrucât adresa de la fila 53 din dosarul de fond nu trecea în proprietatea statului vasul, ci conținea doar propuneri de afretare a acestuia.

Împrejurarea că vasul a fost preluat în proprietatea statului în stare de epavă, astfel cum rezultă din actele prezentate, acesta fiind scufundat încă din 30 mai 1941 în Portul Pireu, s-a apreciat că nu influențează soluția pronunțată asupra excepției în temeiul căreia s-a soluționat cauza, fiind o chestiune ce privește fondul acțiunii, care însă nu a fost antamat de către instanța de fond.

Având în vedere temeiurile de drept pe care s-a întemeiat cererea de chemare în judecată, respectiv dispozițiile Noului Cod de procedură civilă, instanța a respins apelul, ca nefondat.

În termen legal, împotriva deciziei instanței de apel, reclamantul a declarat recurs, invocând în drept dispozițiile art. 304 pct. 7 și 9 C. proc. civ. A solicitat admiterea recursului, casarea hotărârii recurate și, în consecință, admiterea apelului formulat împotriva sentinței civile nr. 483/11.04.2014, desființarea hotărârii apelate și trimiterea cauzei spre rejudecare către prima instanță, având în vedere faptul că prin hotărârea recurată nu a fost antamat fondul pricinii, fiind menținută soluția de admitere a excepției prescripției, pronunțată de Tribunalul București.

După un scurt istoric al cauzei, în motivarea recursului, reclamantul a susținut, în esență, că hotărârea a fost dată cu interpretarea greșită a art. 948 C. com., text legal care consacră două cazuri de prescripție achizitivă (uzucapiune), nicidecum termene de prescripție extinctivă - fapt ce atrage nelegalitatea hotărârii recurate în temeiul art. 304 pct. 9 C. proc. civ.

Astfel, susține recurentul, dispozițiile legale ale art. 948 C. com. se referă la prescripția achizitivă și nu instituie un termen de prescripție extinctivă, astfel cum s-a reținut în mod greșit prin decizia recurată.

Lipsa de titlu este de asemenea irelevantă față de instituția prescripției extinctive. Prin ipoteză, reclamantul în cadrul acțiunii în revendicare este un proprietar, iar pârâtul este un posesor neproprietar. Prescripția extinctivă operează ca o sancțiune împotriva proprietarului ce neglijează exercitarea acțiunii pentru apărarea dreptului său, indiferent dacă posesorul deține sau nu un titlu în privința bunului în cauză.

Existența sau inexistența titlului de proprietate este o chestiune ce ține de fondul acțiunii în revendicare, fără a avea niciun efect sub aspectul analizei prescripției extinctive a unei astfel de acțiuni. Ulterior depășirii momentului procedural la care se pune în discuție excepția prescripției, dacă aceasta va fi respinsă, temeinicia acțiunii în revendicare va fi stabilită pe baza comparării titlurilor celor două părți aflate în litigiu.

Intervenirea prescripției extinctive stinge dreptul la acțiune în sensul material al reclamantului, însă fără a da naștere automat unui nou drept de proprietate în patrimoniul pârâtului. Un asemenea drept al pârâtului-posesor poate fi recunoscut numai în măsura în care acesta îndeplinește condițiile uzucapiunii și o invocă, știut fiind că dobândirea proprietății prin uzucapiune este un drept potestativ, ce poate fi stabilit numai pe cale judiciară.

Din acest punct de vedere, susține că nu trebuie confundate cele două instituții - prescripția extinctivă și uzucapiunea - întrucât efectele lor nu sunt aceleași: în cazul primei instituții se stinge dreptul material la acțiune al reclamantului-proprietar, iar în cazul celei de-a doua se naște un drept de proprietate în patrimoniul posesorului.

Evident, intervenirea uzucapiunii produce și un efect extinctiv asupra drepturilor fostului proprietar, însă nu același lucru poate fi constatat în ipoteza prescripției extinctive.

În consecință, solicită instanței să observe că, în realitate, termenul de 10 ani prevăzut de dispozițiile art. 948 alin. (1) este cel aferent unei uzucapiuni *longi temporis*, având drept singure condiții (i) exercitarea posesiei asupra vasului și (ii) împlinirea termenului menționat.

La momentul adoptării Codului civil și a Codului comercial, uzucapiunea era denumită „prescripție”, întrucât termenul pe care îl utilizăm astăzi pentru această instituție nu exista în limba

română. Cea mai bună dovadă o reprezintă dispozițiile referitoare la uzucapiune din Codul civil, respectiv art. 1886 și urm., care utilizează aceeași terminologie. În acest sens, termenul „uzucapiune” nu se regăsește nicăieri în cuprinsul Codului civil din 1865. Legiuitorul din 1865 nu a uzitat acest termen pentru bunul motiv că acesta nu era încă adoptat din limba latină, ceea ce s-a realizat mult mai târziu, de către autorii doctrinari care au recurs la această măsură pentru a distinge între cele două instituții.

Reclamantul nu a susținut că instituția în sine nu există - neîndoielnic atât prescripția extinctivă, cât și cea achizitivă erau cunoscute redactorilor și interpreților Codului civil. Cu toate acestea, utilizarea generică a termenului „prescripție” în raport de ambele instituții, apreciază că a putut genera confuzie, sens în care consideră că se impune mai degrabă interpretarea sistematică a textelor legale, conform celor susținute.

În opinia recurentului-reclamant, hotărârea recurată este nemotivată, ceea ce atrage incidența art. 304 pct. 7 C. proc. civ.

Aceasta întrucât, astfel cum a arătat prin precizarea depusă la dosarul cauzei la termenul din data de 19 octombrie 2012, reclamantul a înțeles să revendice epava navei „Jiul”.

Spre deosebire de motivarea primei instanțe, care nu a ținut cont de acest aspect, prin decizia recurată s-a reținut corect că reclamantul revendică epava, dar susținerile instanței vizând inaplicabilitatea art. 948 C. com. au fost înlăturate în mod nelegal și nemotivat.

Prin apelul formulat a arătat, în subsidiar, că, în măsura în care se va considera termenul ca fiind unul de prescripție extinctivă, acțiunea în revendicare formulată de reclamant nu s-ar încadra sferei de aplicare a dispozițiilor art. 948 C. com.

De asemenea, prescripția extinctivă, ca orice altă sancțiune, este de strictă interpretare, iar câmpul său de aplicare nu poate fi extins prin analogie în privința altor situații ce nu se regăsesc în ipoteza textului de lege.

În măsura în care instanța de apel ar fi analizat susținerile reclamantului ar fi urmat să observe faptul că deși Codul comercial face referire într-o serie de articole la „vas” sau „navă”, nu oferă o definiție a acestuia, însă acestea pot fi regăsite în cuprinsul legislației speciale, precum și în Convențiile internaționale la care România este parte.

În acest sens sunt dispozițiile art. 1 din Convenția internațională din 28 aprilie 1989 privind salvarea, adoptată la Londra, la care România a aderat prin O.G. nr. 110/2000, potrivit căroră: „nava desemnează orice navă ori ambarcațiune sau orice structură capabilă să navigheze”.

Or, epavele, precum cea din prezenta cauză, în mod clar sunt excluse din sfera de aplicare a acestei definiții, fiind caracterizate prin faptul că nu se află în stare de navigabilitate și, ca atare, nu pot fi incluse în noțiunea de „vas” utilizată de Codul comercial.

Distincția între cele două noțiuni determină inaplicabilitatea prevederilor art. 948 C. com., de vreme ce acest text se referă la „acțiunea în revendicare a unui vas”. Din acest punct de vedere, dată fiind natura juridică a prescripției, ca și sancțiune de drept civil, normele ce reglementează aplicarea sa nu pot fi extinse prin analogie cu privire la alte ipoteze neprevăzute expres în cuprinsul acestora.

Intimatul-pârât Statul Român prin M.F.P. nu a formulat întâmpinare.

Examinând decizia atacată în raport de criticile formulate, în limitele controlului de legalitate și temeiurile de drept invocate, Înalta Curte a constatat că recursul este fondat pentru considerentele care succed:

Înalta Curte constată că, prin cererea de chemare în judecată, reclamantul A. a solicitat, în contradictoriu cu pârâtul Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice, pronunțarea unei hotărâri prin care să fie obligat pârâtul la restituirea în natură a cotei de 2/3 din vasul Jiul, iar, în subsidiar, acordarea despăgubirilor egale cu valoarea de circulație a bunului.

La termenul din 19 octombrie 2012, reclamantul și-a precizat acțiunea în revendicare, arătând în mod expres că solicită obligarea pârâtului la restituirea epavei vasului „Jiul” sau, în măsura în care epava nu va putea fi restituită în natură, la plata către reclamant a unei despăgubiri, având în vedere că vasul „Jiul” a pierit din culpa pârâtului, despăgubirile fiind calculate raportat la

cota deținută de 2/3 din dreptul de proprietate asupra bunului.

Potrivit art. 948 alin. (1) C.com., astfel cum a fost amendat prin Legea nr. 71/2011, „(1) acțiunea în revendicarea proprietății unui vas se prescrie prin trecere de 10 ani. Nu se poate opune lipsa de titlu sau a bune credințe; (2) Posesorul unui vas, în virtutea unui titlu stipulat cu bună credință, titlul fiind transcris conform legii și care să nu fie nul pentru lipsă de formă, prescrie prin trecere de cinci ani, socotiți de la data transcripțiunii titlului și a adnotațiunii lui pe actul de naționalitate. (3) Căpitanul nu poate dobândi prin prescripțiune proprietatea unui vas”.

Așa fiind, problema de drept a recursului de față o reprezintă aplicarea greșită a prevederilor art. 948 C. com., iar criticile recurentului formulate sub acest aspect se constată ca fiind fondate.

Art. 948 C. com. anterior evocat se referă la vas, ambarcațiune aptă de a pluti, spre deosebire de epava, care nu are această capacitate.

Este de necontestat între cele două noțiuni de „vas”, respectiv de „epavă” nu există echivalent din punct de vedere semantic și nici în ceea ce privește regimul juridic, iar distincția dintre noțiunea de „vas” și cea de „epavă” influențează aplicabilitatea dispozițiilor art. 948 C. com.

Astfel cum s-a arătat, reclamantul și-a precizat acțiunea în revendicare, solicitând obligarea Statului Român la restituirea epavei, iar nu a vasului, astfel că, în mod greșit, ambele instanțe au dat eficiență unor dispoziții legale care nu sunt aplicabile speței de față, respectiv prevederilor art. 948 C. com. care vizează vasul (nava, ambarcațiunea), iar nu epava, ambele hotărâri fiind lipsite de temei legal.

Așa fiind, instanța de apel a pronunțat o hotărâre nelegală, ceea ce impune reevaluarea cauzei în raport de obiectul litigiului - acțiune în revendicare a epavei vasului „Jiul”.

Este util de subliniat că o astfel de hotărâre nu respectă nici exigențele art. 6 paragraf 1 CEDO, întrucât, conform jurisprudenței CEDO, noțiunea de proces echitabil presupune ca o instanță internă să fi examinat în mod real problemele esențiale care i-au fost supuse analizei, cel puțin pentru a le aprecia relevanța (*Cauza Virgil Ionescu contra României* - Hotărârea din 28 iunie 2005, *Cauza Van de Hurk împotriva Olandei* - Hotărârea din 19 aprilie 1994, *Cauza Dulaurans împotriva Franței* - Hotărârea din 21 martie 2000).

Situația reținută echivalează cu o nemotivare în înțelesul art. 261 alin. (1) pct. 5 C. proc. civ. și atrage nulitatea hotărârii, conform art. 105 alin. (2) din același act normativ.

Rezumând argumentele evocate și având în vedere că o eventuală suplینire a motivării este incompatibilă cu orice soluție ar putea fi adoptată în recurs, Înalta Curte, având în vedere încălcarea și aplicarea greșită a dispozițiilor art. 948 C. com., prin raportare la art. 304 pct. 9 C. proc. civ. ipoteza a doua, reține lipsa de temei legal a deciziei recurate.

În consecință, pentru toate considerentele reținute, în raport de circumstanțele concrete ale speței, având în vedere că ambele instanțe au soluționat cauza fără a cerceta fondul acesteia, respectiv pe excepția prescripției reglementată de art. 948 C. com., ce nu era aplicabil litigiului, Înalta Curte, în considerarea dispozițiilor art. 312 C. proc. civ., a admis recursul, a casat decizia recurată, în sensul că a admis apelul declarat de reclamantul A. împotriva sentinței civile nr. 483 din 11 aprilie 2014 pronunțată de Tribunalul București, Secția a V-a civilă, a desființat sentința apelată și a trimis cauza spre rejudecare Tribunalului București.

IV. Contracte

22. Acțiune în constatarea nulității absolute a unui act. Cază ilicită. Condiții și efecte

C. civ. din 1864, art. 966, art. 968, art. 1201

Legea nr. 15/1990, art. 20

H.G. nr. 391/1995, art. 1

Îndeplinirea unei obligații legale, a unei conduite impuse subiectelor de drept care intră sub incidența celor stabilite printr-o hotărâre de guvern, ca act care concretizează voința autorității publice, subiect de drept special, investit cu putere publică, nu poate constitui motiv de anulare pentru cauză ilicită a unui act încheiat în executarea respectivei obligații, astfel încât este corectă soluția instanței de respingere a acțiunii în constatarea nulității absolute a respectivului act pentru acest motiv.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 893 din 24 martie 2015

1.1. Prin cererea înregistrată pe rolul Tribunalului București, Secția a VI-a civilă, la data de 02.05.2012, sub nr. x/3/2012, reclamanta SC A. SRL a chemat în judecată pe pârâtele SC B. Bacău SA și SC C. SA, solicitând instanței: să constate nulitatea absolută a Protocolului de predare-primire nr. 1956/01.04.1996, a Anexei nr. 1 (procesul-verbal de predare-primire din aceeași dată) și a Anexei 2 ale aceluiași protocol, încheiate între SC D. SA și SC E. SA Bacău, ale căror succesoare în drepturi sunt pârâtele SC C. SA și SC B. Bacău SA, cu privire la spațiul comercial situat în C.M. nr. 294, sector 2, București; - să dispună repunerea părților în situația anterioară încheierii actelor mai-sus menționate, cu cheltuieli de judecată.

În motivarea cererii, reclamanta a arătat că a devenit proprietar al imobilului-spațiu comercial situat în C.M. nr. 294, sector 2, București, în urma divizării societății comerciale SC F. SRL, astfel cum rezultă din Protocolul nr. 2 autentificat sub nr. 1730/29.11.2007 de BNP G. La rândul său, SC F. SRL a dobândit proprietatea imobilului în baza contractului de vânzare-cumpărare încheiat cu SC H. SA și autentificat sub nr. 1037/08.04.2002 de către BNP I.

A arătat reclamanta că în anul 1990 imobilul s-a aflat în patrimoniul fostei întreprinderi de stat ICL A. 2, devenită ulterior SC D. SA (actualmente SC C. SA), fiind transmis în urma adoptării H.G. nr. 765/1990 către J. - IPCC București - Popești Leordeni, transformată ulterior în societate comercială, în baza Legii nr. 15/1990 și devenită SC H. SA. Fosta IPCC București, devenită ulterior SC H. SA a dobândit proprietatea imobilului în cauză prin efectul art. 20 din Legea nr. 15/1990 privind reorganizarea unităților economice de stat ca regii autonome și societăți comerciale.

În baza actelor normative mai-sus menționate, spațiul comercial în litigiu a fost predat către IPCC București prin Protocolul de predare - primire nr. 15317/12.11.1990, iar dreptul de proprietate asupra spațiului a fost recunoscut în mod expres și pe cale judiciară, respectiv, prin sentința civilă nr. 8990/14.11.1995 pronunțată de Judecătoria sectorului 2 București în contradictoriu cu SC D. SA în dosarul nr. x/1995. Prin această hotărâre, rămasă definitivă și irevocabilă, s-a constatat că SC H. SA este proprietara spațiului comercial aflat în litigiu. Cu toate acestea, ignorând efectele unei hotărâri judecătorești ce îi era pe deplin opozabilă, fosta SC D. SA (actualmente pârâta SC C. SA) a predat fictiv același spațiu către fosta SC E. SA Bacău (actuala SC B. Bacău SA).

În acest sens, a susținut reclamanta că au fost încheiate în mod fraudulos Protocolul de predare-primire nr. 1956/01.04.1996 cu Anexele nr. 1 și 2, prin care s-a consemnat, contrar realității faptice și juridice, că „s-a predat de către SC D. SA către SC E. SA Bacău spațiul comercial cu profil de comercializare produse carne situate în C.M. nr. 294”. În cuprinsul protocolului și anexelor aferente s-a menționat ca temei juridic art. 1 alin. (1) din H.G. nr.

391/1995, deși actul normativ menționat nu a produs prin simpla lui adoptare efecte translativ de proprietate, aspect ce rezultă în mod expres din art. 4 alin. (2) din același act. În conformitate cu această dispoziție, „transferul proprietății se va face în condițiile legii”, ceea ce însemna că transmiterea proprietății unităților ce intrau sub incidența H.G. nr. 391/1995, inclusiv spațiul din C.M. specializat în comercializarea de produse din carne, putea opera doar dacă era conformă legii.

În speță, o nouă transmitere a dreptului de proprietate de la SC D. SA către alți subdobânditori nu se putea efectua. Niciuna din instanțele sesizate cu acțiunea în revendicare nu a putut cerceta, însă, validitatea titlului exhibat de revendicatoarea SC B. Bacău SA, pentru că, în caz contrar, ar fi însemnat să soluționeze cauza extra petita, cu depășirea limitelor în care au fost investite. Instanțele care au soluționat cererea de revendicare au procedat doar la compararea celor două titluri opuse reciproc de ambele părți litigante, pornind de la premisa aparentei lor validități.

În urma comparării, instanțele sesizate au dat eficiență titlului invocat de SC E. SA Bacău, pentru simplul considerent că acesta ar fi fost transcris la data 11.07.1996, anterior transcrierii titlului autorului subscrisei efectuată la data de 30.06.1998. Pe aceeași linie de gândire, s-a conchis că titlul revendicatoarei SC B. Bacău SA este preferabil, întrucât a fost intabulat la data de 13.12.2000, prin comparație cu titlul reclamantei, care s-a intabulat la data de 24.04.2002.

Așadar, unicul criteriu de preferabilitate avut în vedere de instanțele sesizate cu acțiunea în revendicare a fost acela al anteriorității transcrierii și intabulării, fără ca acestea să fi analizat validitatea sau nevaliditatea titlului de care s-a prevalat SC B. Bacău SA, respectiv Protocolul de predare-primire nr. 1956/01.04.1996, cu anexele aferente.

S-a invocat de către reclamantă faptul că actele în cauză au fost emise prin fraudarea legii, respectiv cu încălcarea art. 1 din Primul Protocol Adițional al Convenției Europene a Drepturilor Omului, art. 41 din Constituția României din 1991 și art. 481 C. civ. în vigoare la acea dată. Potrivit art. 11 alin. (2) din Constituția României din 1991, reluat și în forma Constituției din 2003, tratatele internaționale ratificate de Parlament, potrivit legii, fac parte din dreptul intern. La data de 01.04.1996, Convenția Europeană a Drepturilor Omului beneficia de aplicare prioritară, directă și imediată în dreptul intern, consfințind alături de Constituție, drepturi fundamentale, cum este și dreptul de proprietate, de care se bucură atât persoanele fizice, cât și cele juridice.

SC H. SA dispunea de un bun actual, în sensul art. 1 din Primul Protocol Adițional al Convenției Europene a Drepturilor Omului, astfel cum această noțiune a fost explicitată în jurisprudența CEDO.

Actele contestate sunt contrare ordinii de drept, fiind emise cu încălcarea art. 20 din Legea nr. 15/1990, a principiului securității raporturilor juridice și a puterii lucrului judecat, decurgând din sentința civilă nr. 8990/14.11.1995 a Judecătoriei sect. 2 București.

Sentința civilă nr. 8990/14.11.1995 a Judecătoriei sect. 2 București, rămasă definitivă și irevocabilă, a stabilit cu putere de lege, confirmând, de altfel, situația faptică și juridică preexistentă, că dreptul de proprietate al SC H. SA s-a născut încă din anul 1990.

În considerentele aceleiași hotărâri, pronunțate în contradictoriu cu SC D. SA - considerente care nu mai pot fi rediscutate - s-a reținut că reclamanta SC H. SA a devenit proprietara spațiului comercial în litigiu, „prin efectul art. 20 din Legea nr. 15/1990, deoarece la data promulgării legii acestea se aflau în patrimoniul reclamantei”.

Actele contestate au fost emise cu încălcarea principiilor „nimeni nu poate transmite mai multe drepturi decât are el însuși” și „nimeni nu poate da ceea ce nu are”.

Reclamanta a arătat, totodată, că actele contestate s-au fondat pe o cauză ilicită. În speță, această exigență a legalității cauzei nu a fost satisfăcută, în contextul în care semnatarii Protocolului de predare-primire nr. 1956/01.04.1996 și anexelor din aceeași dată au ignorat efectele H.G. nr. 765/1990, ale Legii nr. 15/1990 și ale unei hotărâri judecătorești prin care cel care pretindea transmiterea spațiului - fostul SC D. SA - fusese declarat în mod expres *non-dominus*.

În drept, cererea a fost întemeiată pe prevederile art. 1 din Primul Protocol Adițional al Convenției Europene a Drepturilor Omului, art. 41 din Constituția României din 1991 cu raportare la art. 44 din actuala Constituție, art. 481 din vechiul Cod civil cu raportare la art. 555 NCC, art. 20

din Legea nr. 15/1990, art. 966-968 din vechiul Cod civil cu raportare la art. 1235-1238 NCC, H.G. nr. 765/1990, precum și toate celelalte norme juridice și principii mai-sus invocate.

1.2. Prin sentința civilă nr. 4778 din 11.06.2013 pronunțată de Tribunalul București, Secția a VI-a civilă, instanța a respins ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată astfel cum a fost formulată și precizată de reclamanta SC A. SRL, în contradictoriu cu pârâții SC B. Bacău SA SA și SC C. SA, având drept obiect constatarea nulității absolute a Protocolului de predare-primire nr. 1956 din 1.04.1996 și a Anexelor nr. 1 și nr. 2, încheiate între SC D. SA și SC E. SA Bacău, ale căror succesoare în drepturi sunt pârâtele SC C. SA și SC B. Bacău SA, cu privire la spațiul comercial situat în C.M. nr. 294, sector 2 București și repunerea părților în situația anterioară.

Instanța de fond a reținut că prin art. 1 din H.G. nr. 391/1995 s-a prevăzut transmiterea, fără plată, din patrimoniul unor societăți comerciale cu capital majoritar de stat, cu activitate comercială, în patrimoniul societăților comerciale cu capital majoritar de stat cu activitate de producție din domeniile morărit și panificație, carne și produse din carne, a spațiilor comerciale, precum și a terenurilor, dotărilor, utilajelor și a altor bunuri aferente acestora, prevăzute în anexele 1-4 la acest act normativ. În anexa nr. 3 la pct. 57 se menționează trecerea spațiului comercial din București, C.M. nr. 42, sector 2 de la SC D. SA la SC E. SA Bacău.

Societățile nominalizate au încheiat la 1.04.1996 protocolul de predare-primire nr. 1956 cu anexele acestuia, act trecut în registrul de transcripțiuni sub. nr. 8828/11.07.1996 și intabulat în cartea funciară nr. 15303/15.11.2000, astfel cum a reținut și Curtea de Apel București în dosarul nr. x/2/2010 prin decizia civilă nr. 259/08.06.2011.

Din punctul de vedere al identității imobilului, tribunalul a reținut că și acest aspect a fost considerat ca fiind tranșat prin decizia menționată anterior, în sensul că, deși se contestase inițial, susținerea nu a fost considerată întemeiată față de concluziile raportului de expertiză întocmit în acea cauză.

De asemenea, prin protocolul de predare-primire nr. 1956/01.04.1996, SC D. SA, în calitate de predador, și SC E. SA Bacău, în calitate de primitor, în conformitate cu prevederile art. 1 alin. (1) din H.G. nr. 391/1995 privind transmiterea unor spații comerciale în patrimoniul societăților comerciale cu activități de producție, s-a transmis fără plată din patrimoniul primei societăți în patrimoniul celei de-a doua spațiul comercial cu profil de comercializare preparate din carne situat în București, C.M. nr. 294, sector 2. La acest proces-verbal a fost întocmită și Anexa 1 și Anexa 2 ce confirmă predarea efectivă a spațiului cu întregul inventar.

Potrivit susținerilor părților, actelor de la dosar, dar și a considerentelor hotărârilor pronunțate anterior între părți, s-a reținut că, în ceea ce privește succesiunea societăților implicate, SC E. SA Bacău a fost supusă unei fuziuni prin absorbție, fiind absorbită de SC B. SA, așa cum rezultă din hotărârea A.G.A. SC E. SA din 24.11.2005 și din actul adițional la contractul de societate și statutul SC B. SA autentificat sub nr. 2922/5.12.2005 de BNP K.

Pe de altă parte, s-a mai reținut și că IPCC București, Popești-Leordeni, a devenit SC H. SA care, prin contractul de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. 1037/8.04.2002 de BNP I. și înscris în cartea funciară la 08.05.2002, a înstrăinat imobilul revendicat pârâtei SC F. SRL. Ulterior, SC F. SRL s-a divizat, imobilul revenind SC A. SRL conform proiectului de divizare din 13.08.2007 și protocolului de predare-primire subsecvent, precum și protocolului nr. 2 autentificat sub nr. 1730/29.11.2007 de BNP G.

Referitor la spațiul comercial în litigiu, prin H.G. nr. 765/09.07.1990 - act normativ ce a fost publicat în Monitorul Oficial nr. 280 la data de 9.11.1992 - s-a prevăzut la art. 1 că „pe data prezentei hotărâri unitățile comerciale specializate de lapte, pâine, pește, carne și preparate din carne trec din subordinea comerțului în subordinea Ministerului Agriculturii și Alimentației”, iar conform art. 2 alin. (1) : „Unitățile specializate de lapte, pâine, pește, carne și preparate din carne se predau-preiau pe bază de protocol încheiat între părți”. Potrivit art. 7, predarea și preluarea magazinelor specializate se va face prin transfer cu derogare de la art. 14 din H.G. nr. 740/3.07.1990.

În considerentele sentinței civile nr. 13002/27.09.2007 pronunțate de Tribunalul București,

Secția a VI-a comercială în dosarul nr. x/3/2007 în litigiul dintre reclamanta SC B. Bacău SA și pârâta SC F. SRL, având ca obiect „revendicare”, instanța a reținut și că o altă dovadă care atestă faptul că prin H.G. nr. 765/1990 nu s-a transmis dreptul de proprietate asupra spațiului de la SC D. SA către SC H. SA o reprezintă și împrejurarea că ulterior, prin H.G. nr. 391/1995, în mod expres se transfera dreptul de proprietate de la D. SA către SC E. SA Bacău.

Apărarea pârâtei sub aspectul efectului pozitiv al lucrului judecat a fost considerată întemeiată, cu atât mai mult cu cât s-a statuat că în ceea ce privește sentința civilă nr. 8990/14.11.1995, prin care s-a admis cererea formulată de SC H. SA și s-a constatat că aceasta este proprietara spațiului comercial situat în C.M. nr. 42, sector 2, aceasta a fost obținută în contradictoriu cu SC D. SA care la acel moment nu mai avea proprietate asupra spațiului, dreptul de proprietate fiind transferat prin H.G. nr. 391/06.06.1995, anterior protocolului propriu-zis.

S-a mai reținut și că titlul autorului reclamantei - SC E. SA Bacău este anterior titlului autorului pârâtei - SC H. SA, este mai bine caracterizat și a fost înscris în cartea funciară și făcut opozabil terților anterior efectuării publicității titlului autorului pârâtei. De asemenea, s-a constatat că pentru imobilul din C.M. nr. 294, cu destinație de spațiu comercial figurează înregistrat la Direcția Venituri Buget Local Sector 2 reclamanta SC B. Bacău SA.

Astfel, instanța de fond a obligat pârâta să lase în deplină proprietate și posesie reclamantei imobilul în litigiu. Apelul declarat împotriva sentinței nr. 13002/27.09.2007 pronunțată de Tribunalul București, Secția a VI-a comercială, a fost respins ca neîntemeiat. În considerentele deciziei nr. 4210/16.12.2011 pronunțată de ÎCCJ, Secția a II-a civilă, dată în soluționarea recursului declarat împotriva acestei decizii, s-a reținut că hotărârea judecătorească prin care autoarea pârâtei și-a constituit dreptul nu poate avea opozabilitate *erga omnes* și că numai transcrierea în registrul de transcripțiuni conferă opozabilitatea față de terți a dreptului, iar reclamanta și-a înscris dreptul său la data de 11.07.1996, în timp ce pârâta din acea cauză, autoarea pârâtei din cauza de față, la 30.06.1998. Totodată, intabularea titlului reclamantei s-a realizat în 13.12.2000, iar cea a pârâtei la data 24.04.2002.

Înalta Curte de Casație și Justiție a concluzionat că H.G. nr. 765/1990 a realizat un transfer administrativ al unor unități specializate din subordinea Ministerului Comerțului în subordinea Ministerului Agriculturii și Alimentației, însă H.G. nr. 391/1995 a transferat active din patrimoniul societăților comerciale cu capital majoritar de stat și, pe cale de consecință, instanța de apel a interpretat și aplicat judicios actele normative menționate, momentul transferului dreptului de proprietate și acela al opozabilității față de terți, concluzionând asupra titlului mai bine caracterizat al reclamantei.

Prin urmare, dată fiind analiza titlurilor părților prin hotărârile pronunțate în litigiile anterioare dintre părți, nu se poate spune că actele în cauză au fost emise prin fraudarea legii, respectiv cu încălcarea art. 1 din Primul Protocol Adițional al Convenției Europene a Drepturilor Omului, art. 41 din Constituția României din 1991 și art. 481 C. civ. în vigoare la acea dată, în soluționarea acțiunii în revendicare dându-se eficiență criteriilor de comparație a titlurilor.

În plus, deși reclamanta a înțeles să invoce nulitatea protocolului de predare-primire nr. 1956/01.04.1996 și a anexelor acestuia, s-a reținut că prin hotărârile menționate s-a oferit răspuns și cu privire la susținerile reclamantei conform cărora nu ar fi fost posibilă predarea spațiului către fosta SC E. SA Bacău, întrucât la data perfectării documentelor contestate - 01.04.1996, SC D. SA nu mai avea calitatea de proprietar. Nu s-a putut, astfel, susține că anterior nu s-a dat relevanța juridică titlului invocat de reclamantă, sentința nr. 8990/14.11.1995, în condițiile în care în analiza lor instanțele s-au aplecat asupra efectelor juridice ale acestei sentințe.

Este de principiu, potrivit doctrinei și practicii constante, că actul săvârșit în vederea unei fraude nu poate produce efectul urmărit, fiind sancționat cu nulitatea absolută. Însă, așa cum s-a arătat și în jurisprudența instanței supreme, se socotește „fraudă la lege” atunci când anumite norme legale sunt folosite nu în scopul în care au fost edictate, ci pentru eludarea altor norme legale imperative, cu alte cuvinte aceasta reprezintă o nesocotire ocultă a legii, prin abaterea unor dispoziții legale de la sensul și spiritul lor (Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția comercială,

decizia nr. 3577 din 28 noiembrie 2008).

Or, cele arătate mai sus, inclusiv în hotărârile judecătorești anterioare, descriu situația juridică a imobilului în litigiu, dar statuează și din punct de vedere al titlurilor părților, și, reținând că nu s-au probat alte împrejurări de fapt, tribunalul a apreciat că toate aceste elemente nu sunt de natură a concluziona asupra incidenței „fraudei la lege”, astfel cum susține reclamanta.

În plus, a mai reținut tribunalul că nu s-a făcut dovada nici a intentării vreunei acțiuni în condițiile art. 4 din Legea nr. 554/2004, care reglementează o tehnică juridică prin care o parte într-un proces, căreia i se opune un act administrativ pe care îl consideră nelegal, poate cere ca instanța de contencios să verifice legalitatea actului, în situația în care actul este declarat nelegal, acesta devenind inopozabil părții împotriva căreia a fost invocat. Admiterea excepției de nelegalitate are drept consecință blocarea efectelor actului administrativ contestat, fără însă a-i afecta validitatea, astfel încât actul în discuție, deși valid, odată ce a fost declarat nelegal rămâne inoperant în cadrul litigiului respectiv. Nu s-a probat nici dovada intentării vreunei acțiuni în condițiile art. 8 din aceeași lege.

Mai mult decât atât, față de celelalte argumente invocate de reclamantă în cauza de față, tribunalul a reținut că în ceea ce privește cauza reprezintă obiectivul urmărit la încheierea unui astfel de act, în structura acesteia intervenind două elemente: *causa proxima* sau scopul imediat - scopul obligației - și *causa remota*, adică scopul actului juridic, motivul determinant pentru care acesta a fost încheiat. Art. 966 C. civ. stabilește că „obligarea fără cauză sau fondată pe o cauză falsă sau nelicită nu poate avea nici un efect”. Așadar, pentru a fi valabilă cauza unui act juridic civil, deci și a unei convenții trebuie să îndeplinească în mod cumulativ, următoarele condiții: să existe, să fie reală, să fie licită și morală.

Referitor la condiția cauzei de a fi licită, cerința cu privire la care reclamanta a arătat că nu este îndeplinită în privința protocolului și a anexelor contestate în cauza de față, aceasta este consacrată de dispozițiile art. 968 C. civ., potrivit cu care „cauza este nelicită când este prohibită de legi, când este contrarie bunelor moravuri și ordinii publice”.

În același sens, fraudarea intereselor reclamantei presupune existența unei înțelegeri în acest scop între semnatarii protocolului, or acest lucru nu poate fi constatat în cauza de față, în contextul existenței H.G. nr. 391/1995, necontestată de altfel de către reclamantă.

2.1. Împotriva acestei sentințe civile, reclamanta, în termenul legal prevăzut de dispozițiile art. 284 alin. (1) C. proc. civ. a declarat apel, pentru soluționarea căruia la Curtea de Apel București, Secția a V-a civilă, la data de 23.09.2013 a fost înregistrat dosarul nr. x/2013 (nr. unic x/3/2012).

2.2. Apelanta-reclamantă a considerat că sentința atacată este nelegală și netemeinică deoarece prima instanță de fond a aplicat în mod greșit efectul pozitiv al lucrului judecat. S-a reținut, astfel, că aspectul validității Protocolului nr. 1956/1996 ar fi fost tranșat prin hotărârile judecătorești pronunțate în litigiul de revendicare (dosar nr. x/3/2007), ignorându-se cu desăvârșire efectele sentinței civile nr. 8990 din 14.11.1995 pronunțată de Judecătoria Sectorului 2 București prin care s-a constatat că SC H. SA, autoarea reclamantei, dobândise dreptul de proprietate asupra spațiului în litigiu, în temeiul art. 20 din Legea nr. 15/1990. Prin urmare, dreptul de proprietate asupra spațiului comercial din C.M. nr. 294, sector 2 nu mai putea fi transmis de autoarea intimatei SC C. SA prin Protocolul nr. 1956 din 1.04.1996 a cărui nulitate absolută a fost invocată în prezenta cauză. Puterea lucrului judecat a sentinței civile nr. 8990 din 14.11.1995 era, deci, anterioară hotărârilor judecătorești pronunțate în litigiul de revendicare și nicio altă instanță nu s-a pronunțat cu privire la valabilitatea Protocolului de predare-primire nr. 1956 din 1.04.1996 și nici nu a analizat cauzele de nulitate absolută invocate în prezentul litigiu. Astfel, instanțele investite cu revendicarea au procedat doar la compararea titlurilor părților.

Protocolul nr. 1956 din 1.04.1996 trebuia considerat nul absolut deoarece au fost încălcate următoarele norme imperative: a) art. 1 Protocolul nr. 1 al CEDO, art. 41 Constituția României din 1991 și art. 481 C. civ.; b) art. 20 din Legea nr. 15/1990, principiul securității raporturilor juridice și principiul puterii lucrului judecat în raport de sentința civilă nr. 8990 din 14.11.1995 pronunțată de

Judecătoria Sectorului 2 București; c) principiul potrivit căruia nimeni nu poate transmite mai multe drepturi decât are; d) art. 966 și art. 968 C. civ.; e) art. 4 alin. (1) din H.G. nr. 391/1995.

Anterioritatea datei înscrierii Protocolului nr. 1956 din 1.04.1996 în cartea funciară nu înlătură și nu produce nici un efect asupra cauzelor de nulitate absolută.

Apelanta a susținut că sentința atacată este dată cu aplicarea greșită a art. 1 Protocolul nr. 1 CEDO. SC H. SA era proprietara spațiului din C.M. la data la care autoarele intimatelor au încheiat Protocolul de predare-primire nr. 1956 din 1.04.1996 cu anexele aferente. De vreme ce SC H. SA era proprietarul spațiului comercial transmis de SC D. SA încă din anul 1990, conform sentinței civile nr. 8990/1995, este evident că SC D. SA, autoarea intimatei SC C. SA nu mai putea transmite același imobil în anul 1996 către SC E. SA Bacău prin Protocolul de predare-primire nr. 1956 și anexele aferente.

Sentința atacată a fost dată cu aplicarea greșită a dispozițiilor art. 20 din Legea nr. 15/1990 și a principiilor securității raporturilor juridice și a autorității de lucru judecat în raport de sentința civilă nr. 8990 din 14.11.1995.

Astfel, instanța de fond nu a examinat efectele sentinței civile nr. 8990 din 14.11.1995 asupra valabilității actului contestat deși a fost sesizată în acest sens, limitându-se în a reține că „relevanța juridică a acestui titlu ar fi fost analizată de instanțele sesizate anterior cu litigiul în revendicare”. Instanța de fond nu a analizat cauzele de nulitate absolută invocate. Instanțele sesizate cu soluționarea litigiului în revendicare s-au raportat doar la dispozițiile H.G. nr. 765/1990, nu și cu privire la efectele art. 20 din Legea nr. 15/1990 în temeiul cărora spațiul comercial din C.M. a intrat în proprietatea autoarei apelantei.

Sentința a mai fost criticată și susținându-se că s-a încălcat dreptul reclamantei la examinarea cauzei și la motivarea hotărârii judecătorești garantat de art. 6 din CEDO și art. 261 C. proc. civ., întrucât tribunalul nu a analizat și nu s-a pronunțat asupra unor cauze de nulitate absolută, invocate prin cererea de chemare în judecată, respectiv cu privire la încălcarea principiilor „nimeni nu poate transmite mai multe drepturi decât are el însuși” și „nimeni nu poate da ceea ce nu are” și a dispozițiilor art. 4 alin. (1) din H.G. nr. 391/1995 care prevedeau în mod expres încheierea protocolului și a anexelor la peste 7 luni de la data intrării în vigoare a actului normativ, și nu în termen de 30 de zile, astfel cum era stipulat. Instanța de fond nu a motivat respingerea acțiunii în raport de cele două motive de nulitate menționate cu privire la acest motiv de apel, apelanta-reclamantă solicitând admiterea apelului și desființarea sentinței civile atacate cu trimiterea cauzei spre rejudecarea aceleiași instanțe.

Din punctul de vedere al apelantei, sentința apelată a fost dată cu aplicarea greșită a art. 966 și art. 968 C. civ. și încălcarea deciziei nr. XV/2005 a Î.C.C.J. Protocolul de predare-primire nr. 1956 din 1.04.1994 s-a încheiat prin fraudarea dreptului de proprietate al SC H. SA, autoarea apelantei, iar situația juridică a fost cunoscută de SC D. SA care a fost parte în dosarul nr. x/1995 în care s-a pronunțat sentința civilă nr. 8990/14.11.1995.

Deși autoarele intimatelor cunoșteau la data de 1.04.1996 că dreptul de proprietate asupra spațiului comercial din C.M. nu putea fi transmis de SC D. SA către SC E. SA Bacău, acestea au încheiat totuși protocolul nr. 1956 cu anexele aferente, prin fraudarea dreptului de proprietate al autoarei apelantei.

Aspectul predării fictive a imobilului nu a fost analizat de prima instanță, care a ignorat faptul că Protocolul nr. 1956 din 1.04.1996 s-a fondat pe atestarea unei împrejurări necorespunzătoare, având la bază o cauză falsă și ilicită.

S-a mai referit apelanta la împrejurarea că instanța de fond nu a acordat relevanță probatorie interogatoriilor administrate în cauză, în sensul că nu s-a făcut aplicarea dispozițiilor art. 225 C. proc. civ., cu privire la refuzul SC C. SA de a răspunde la întrebările nr. 1, 6, 7 și 8, că s-a respins în mod greșit cererea reclamantei de administrare a probei testimoniale pentru dovedirea fictivității predării-primirii și că tribunalul nu s-a pronunțat asupra unor înscrisuri depuse de reclamantă, respectiv, decizia civilă nr. 414 din 26.02.1999 pronunțată de Curtea de Apel București, Secția civilă, în dosarul nr. x/1998; sentința comercială nr. 1073 din 7.03.2005 pronunțată de Tribunalul

București, Secția a VI-a civilă, în dosarul nr. x/2004, certificat fiscal, procesul-verbal de predare-primire a imobilului din 16.01.2010 încheiat între SC A. SRL și SC E. SA Bacău.

În fine, s-a mai arătat că instanța de fond a interpretat greșit actul juridic dedus judecății în sensul că din considerentele sentinței apelate rezultă că instanța a pornit de la premisa eronată că apelanta ar fi contestat valabilitatea H.G. nr. 391/1995, iar nu a protocolului nr. 1956 din 1.04.1996 cu cele 2 anexe aferente.

2.3. Intimatele-pârâte, legal citate, au formulat întâmpinare prin care au solicitat respingerea apelului ca nefondat.

2.4. *Prin decizia civilă nr. 334 din 05.05.2014 pronunțată de Curtea de Apel București, Secția a V-a civilă, a fost respins ca nefondat apelul reclamantei SC A. SRL și obligată această parte la plata cheltuielilor de judecată.*

Pentru a pronunța această decizie, instanța de apel a reținut că prin cererea de chemare în judecată apelanta-reclamantă a solicitat să se constate nulitatea absolută a Protocolului de predare-primire nr. 1956 din 1.04.1996 și a Anexelor nr. 1 și nr. 2, încheiat între SC D. SA și SC E. SA Bacău, având drept obiect transmiterea proprietății, în baza H.G. nr. 391/1995 Anexa 3 poziția 57, asupra spațiului comercial situat în C.M. nr. 294, sector 2 București.

Prin sentința civilă nr. 8990 din 14.11.1995 pronunțată de Judecătoria Sectorului 2 București, rămasă definitivă prin decizia civilă nr. 937 din 12.11.1996 pronunțată de Tribunalul București, Secția comercială, s-a constatat că reclamanta SC H. SA, autoarea apelantei, este proprietara spațiilor comerciale situate în C.M. nr. 42, sector 2 în temeiul H.G. nr. 765 din 9.07.1990 și art. 20 din Legea nr. 15/1990 (dosar nr. x/1995).

Prin sentința comercială nr. 13002 din 27.09.2007 pronunțată de Tribunalul București, Secția a VI-a comercială, având drept obiect acțiunea în revendicare formulată de SC B. Bacău SA, instanța, comparând titlurile reclamantei și ale pârâtei, a admis acțiunea formulată de reclamantă și a obligat pârâta SC F. SRL să lase în deplină proprietate și posesie reclamantei imobilul situat în București, C.M. nr. 294, sector 2, intabulat în Cartea funciară 15304, cu nr. cadastral 982/03. Această sentință a rămas definitivă prin decizia comercială nr. 295 din 12.05.2010 pronunțată de Curtea de Apel București, Secția a V-a civilă. Prin decizia nr. 4030 din 23.11.2010 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție a fost admis recursul declarat de SC A. SRL, decizia civilă nr. 295 din 12.05.2010 pronunțată de Curtea de Apel București, Secția a V-a civilă, a fost casată, iar cauza a fost trimisă spre rejudecare aceleiași instanțe de apel. În apel după casare, Curtea de Apel București, Secția a V-a civilă, prin decizia comercială nr. 259 din 8.06.2011, a respins din nou ca nefondat apelul formulat de apelanta-pârâta SC A. SRL împotriva sentinței comerciale nr. 13002 din 8.11.2007. Prin decizia civilă nr. 4210 din 16.12.2011 pronunțată de Î.C.C.J., Secția a II-a civilă, Înalta Curte a respins ca nefondat recursul declarat de pârâta SC A. SRL împotriva deciziei comerciale nr. 259 din 8.06.2011 pronunțată de Curtea de Apel București, Secția a V-a civilă.

Din succesiunea hotărârilor judecătorești menționate, s-a stabilit că titlul apelantei-reclamante, respectiv sentința civilă nr. 8990 din 14.11.1995, definitivă prin decizia civilă nr. 937 din 12.11.1996 pronunțată de Tribunalul București, Secția comercială, s-a constatat că autoarea acesteia, SC H. SA, era proprietara spațiilor comerciale situate în C.M. nr. 42, sector 2, în temeiul H.G. nr. 765 din 9.07.1990 și a art. 20 din Legea nr. 15/1990. Prin sentința comercială nr. 13002 din 27.06.2007 pronunțată de Tribunalul București, Secția a VI-a comercială, rămasă irevocabilă prin decizia nr. 4210 din 16.12.2011 pronunțată de Î.C.C.J., Secția a II-a civilă, s-a recunoscut dreptul de proprietate al autoarei intimatei-pârâte SC E. SA Bacău asupra spațiului situat în București, C.M. nr. 294, sector 2, dobândit în temeiul H.G. nr. 391/1995, și a obligat pârâta SC F. SRL să lase reclamantei SC B. Bacău SA, în deplină proprietate și posesie imobilul menționat.

În considerentele sentinței comerciale nr. 13002 din 8.11.2007 pronunțată de Tribunalul București, Secția a VI-a comercială, tribunalul a reținut, între altele, că prin H.G. nr. 765/1990 nu se putea transfera dreptul de proprietate asupra spațiului în litigiu deoarece acesta a avut cu totul alt obiect, respectiv, „trecerea unor unități comerciale specializate de produse alimentare din subordinea Ministerului Comerțului, în subordinea Ministerului Agriculturii și Alimentației”,

spațiile comerciale urmând a fi predate-primite pe bază de protocol încheiat de părți, iar întrucât această hotărâre de guvern nu cuprinde o anexă cu enumerarea unităților respective nu s-a putut stabili dacă unitatea care funcționa în spațiul comercial în cauză a trecut în subordinea Ministerului Agriculturii și Alimentației. Dovada că H.G. nr. 765/1990 nu a avut drept scop transmiterea dreptului de proprietate asupra spațiului comercial de la SC D. SA către SC H. SA a reprezentat-o chiar împrejurarea că ulterior a fost emisă H.G. nr. 391/1995 prin care a avut loc, în mod expres, transferul dreptului de proprietate de la SC D. SA către SC E. SA Bacău. S-a mai reținut și că, în privința sentinței civile nr. 8990 din 14.11.1995 pronunțată de Judecătoria Sectorului 2 București prin care a fost admisă cererea formulată de SC H. și s-a constatat că aceasta era proprietara spațiului comercial situat în București, C.M. nr. 42, sector 2, tribunalul a reținut că aceasta a fost obținută în contradictoriu cu SC D. SA, care la momentul respectiv nu mai avea proprietatea asupra spațiului, deoarece dreptul de proprietate fusese deja transferat către SC E. SA Bacău prin H.G. nr. 391 din 6.06.1995. Prin procedeu de comparație de titluri s-a considerat, astfel, că titlul autorului reclamantei SC E. SA Bacău - fiind anterior titlului autorului pârâtei - SC H. SA, era mai bine caracterizat, iar înscrierea în Cartea funciară l-a făcut opozabil terților anterior efectuării publicității titlului autorului pârâtei. Aceste argumente au fost reținute și de Curtea de Apel București, Secția a V-a civilă, în decizia comercială nr. 259 din 8.06.2011 care, în plus, în raport de dispozițiile art. 1 din H.G. nr. 765 din 9.07.1990, a concluzionat că prin respectivul act normativ unitățile comerciale specializate în produse alimentare au fost transferate cu titlu gratuit prin excepție de la regula transferului cu plată prevăzută de art. 14 din H.G. nr. 740/1990 - din subordinea Ministerului Comerțului în subordinea Ministerului Agriculturii și Alimentației.

S-a mai reținut de Curtea de apel și faptul că în cauză nu s-a putut stabili cu certitudine prin ce protocol ar fi fost transmis spațiul în aplicarea H.G. nr. 765/1990, chiar dacă SC A. SRL a depus două protocoale, nr. 12837 din 4.09.1990 și nr. 15317 din 12.11.1990 despre care a susținut că prin fiecare s-ar fi preluat spațiul în cauză, însă acestea nu au putut fi puse în relație cu anexa nr. 1 a H.G. nr. 765 despre care se făcea vorbire. Chiar dacă împreună cu protocolul nr. 12837 din 4.09.1990 s-a depus anexa nr. 8 (fără precizarea actului căruia aparține) în care se prezenta situația mijloacelor predate la IPCC București, la pg. 3 apărând „M., bl. 42, mezanin”, Curtea de apel, în lipsa unor precizări din partea pârâtei referitoare la apartenența fragmentelor de înscrisuri și a valorii lor probatorie în raport cu părțile dosarului, nu le-a acordat relevanță juridică.

Pe de altă parte, prin art. 1 din H.G. nr. 391/1995 s-a prevăzut transmiterea fără plată, din patrimoniul unor societăți comerciale cu capital majoritar de stat, cu activitate comercială, în patrimoniul societăților comerciale cu capital majoritar de stat cu activitate de producție din domeniile morărit și panificație, carne și produse din carne (...) a spațiilor comerciale, terenurilor și dotărilor, prevăzute la anexele 1-4, iar în anexa nr. 3 la pct. 57, se menționează trecerea spațiului comercial din București, C.M. nr. 42 sector 2 de la SC D. SA la SC E. SA Bacău.

Prin decizia nr. 4210 din 16.12.2011 pronunțată de Î.C.C.J., Secția a II-a civilă, Înalta Curte a reținut că hotărârea judecătorească nr. 8990 din 14.11.1995 rămasă definitivă și irevocabilă prin decizia nr. 934/2006 a Tribunalului București, prin care autoarea pârâtei și-a constituit dreptul nu poate avea opozabilitate *erga omnes*, astfel încât în mod corect s-a statuat asupra priorității dreptului de proprietate și s-a apelat la criteriul transcrierii în registrul de transcripțiuni pentru stabilirea titlului mai bine caracterizat.

În raport cu această dezlegare dată de trei instanțe judecătorești în mod irevocabil problemelor de fapt și de drept care vizau efectele juridice ale H.G. nr. 765/1990 și H.G. nr. 391/1995, ale sentinței civile nr. 8990 din 14.11.1995 rămasă definitivă și irevocabilă prin decizia nr. 934/2006, a opozabilității dreptului de proprietate asupra spațiului comercial menționat față de terți din momentul transcrierii respectivului drept în registrul de transcripțiuni imobiliare, ale protocolului de predare-primire nr. 1956 din 1.04.1996 cu anexele nr. 1 și nr. 2 și titlului mai bine caracterizat, Curtea a considerat că instanța de fond în mod corect a dat eficiență efectului pozitiv al puterii lucrului judecat, aplicând prezumția potrivit căreia hotărârile judecătorești analizate exprimă adevărul, care nu trebuie să fie contrazis de o altă hotărâre. Așa cum se cunoaște, efectul de „lucru

judecat” al unei hotărâri judecătorești are două accepțiuni: *stricto sensu*, semnifică autoritatea de lucru judecat și *lato sensu*, puterea de lucru judecat, care presupune că hotărârea beneficiază de prezumția irefragabilă că exprimă adevărul și că nu ar mai putea fi contrazisă de o altă hotărâre.

Deci, pentru a invoca obligativitatea unei hotărâri judecătorești irevocabile privind soluționarea unei probleme juridice nu este necesară existența unei triple identități de părți, obiect și cauză, ci este necesară doar existența unei identități între problema soluționată irevocabil și problema dedusă judecării, instanța fiind ținută să pronunțe aceeași soluție, deoarece în caz contrar s-ar ajunge la situația încălcării componentei *res judicata* a puterii de lucru judecat. În cauza de față, Curtea constată că obiectul acțiunii în revendicare, cât și criticile formulate în motivele de apel antamează aceleași probleme de drept, care au primit deja o rezolvare prin sentința comercială nr. 13002 din 8.11.2007 pronunțată de Tribunalul București, Secția comercială, rămasă definitivă și irevocabilă prin decizia nr. 4210 din 16.12.2011 pronunțată de Î.C.C.J., Secția a II-a civilă.

Așadar, de vreme ce aceeași problemă dedusă judecării într-un litigiu între aceleași părți a fost soluționată irevocabil pe fond într-un anumit sens, rezultă că acest aspect reținut de instanțe, care a stat la baza soluțiilor, trebuie avute în vedere de instanța sesizată ulterior.

În acest context, instanța de apel a reținut faptul că printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă s-a stabilit că proprietarul spațiului situat în C.M. nr. 294, sector 2 este intimata-pârâtă; că titlul acestuia, protocolul de predare-primire nr. 1956 din 1.04.1996 întemeiat pe H.G. nr. 391/1995 este perfect valabil și mai bine caracterizat decât titlul apelantei-pârâte; că prin H.G. nr. 765/1990 nu s-a transmis dreptul de proprietate autoarei apelantei; că sentința civilă nr. 8990 din 14.11.1995, rămasă definitivă și irevocabilă prin decizia nr. 934/2006 prin care autoarea apelantei și-a constituit dreptul, nu poate avea opozabilitate *ergo omnes* și că principiul priorității transcrierii în registrul de transcripțiuni imobiliare este aplicabil în speță. Cu privire la aceste probleme de drept deja analizate, instanța de fond nu avea obligația reevaluării efectelor juridice ale actelor normative menționate și a hotărârilor judecătorești pronunțate anterior.

A fost avută în vedere și sentința civilă nr. 733 din 24.02.2009 pronunțată de Curtea de Apel București, Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal, prin care instanța investită cu soluționarea excepției de nelegalitate a dispozițiilor H.G. nr. 351/1995, prin care, în raport cu sentințele analizate, de situația juridică a spațiului comercial din C.M. și a protocolului nr. 1956 din 1.04.1996, s-a respins excepția invocată, pentru considerentul că H.G. nr. 391/1995 a fost adoptată conform art. 108 din Constituția României, iar problema transferului dreptului de proprietate nu poate fi tranșată decât de instanța de drept comun.

Astfel, curtea de apel a apreciat că instanța de fond în mod corect a reținut faptul că, de vreme ce normele care se pretind că ar fi fost încălcate au fost folosite în scopul pentru care au fost elaborate, și nu pentru eludarea altor norme imperative, dispozițiile H.G. nr. 391/1995 și ale Anexei 3 fiind folosite exact în scopul transmiterii dreptului de proprietate de la SC D. SA către SC E. SA Bacău, autoarea intimatei-pârâte SC B. Bacău SA.

În aceste condiții nu s-a putut reține o fraudare a legii în condițiile în care actele menționate, respectiv Protocolul nr. 1956 din 1.04.1996 și Anexele 1 și nr. 2 au fost încheiate cu respectarea dispozițiilor H.G. nr. 391/1995. Cu atât mai mult, nu se putea reține încălcarea art. 1 din Primul Protocol Adițional al CEDO, art. 41 din Constituția României din 1991 și art. 481 C. civ. în vigoare la acea dată.

Chiar dacă apelanta-reclamantă prin cererea de chemare în judecată a înțeles să invoce nulitatea protocolului de predare-primire nr. 1956 din 1.04.1996 și a anexelor acestuia, solicitare care nu a format obiectul vreunei alte cereri supuse anterior judecării, curtea a considerat, că atâta timp cât prin hotărârile judecătorești analizate s-a oferit o dezlegare juridică și afirmației apelantei referitoare la imposibilitatea predării spațiului de către SC D. SA către SC E. SA Bacău, întrucât la data perfectării actelor contestate - 1.04.1996, SC D. SA nu ar mai fi avut calitatea de proprietar, conform efectului pozitiv al lucrului judecat instanța de fond nu putea să dea interpretare contrară celei făcută prin hotărârile judecătorești menționate.

Cât privește normele legale aplicabile în speță, curtea de apel a considerat că acestea sunt

cele în vigoare la data nașterii raporturilor juridice dintre părți potrivit dispozițiilor art. 102 alin. (1) din Legea nr. 71/2011.

Referitor la susținerile apelantei potrivit cărora hotărârea atacată ar fi nemotivată, în raport cu dispozițiile art. 261 pct. 5 C. proc. civ., s-a constatat că acestea au fost respectate, și a fost respins ca nefondat acest motiv de apel, apreciindu-se că argumentația instanței de fond este coerentă, logică și în deplină concordanță cu soluția pronunțată.

În privința motivului de apel referitor la nepronunțarea instanței de fond asupra tuturor motivelor de nulitate invocate și a celor două principii de drept menționate, s-a constatat că aceste aspecte au fost tratate și dezlegate juridic de instanța inferioară. În contextul argumentelor menționate, au fost respinse ca nefondate și susținerile referitoare la încălcarea dispozițiilor art. 966 și art. 968 C. civ., în lipsa dovezilor din care să rezulte caracterul fictiv al predării-primirii spațiului din C.M. nr. 294.

În privința încălcării deciziei nr. XV/2005 a Î.C.C.J., instanța de apel a reținut că aceasta nu este aplicabilă în speță, întrucât protocolul nr. 1956 din 1.04.1996 nu a făcut obiectul unei cercetări penale. Nici dispozițiile art. 184 C. proc. civ. nu au putut fi apreciate ca incidente în cauză, deoarece nu apelanta nu s-a înscris în fals împotriva respectivului protocol.

Cu privire la modul de aplicare a dispozițiilor art. 225 C. proc. civ., s-a reținut că, de vreme ce legiuitorul a lăsat la latitudinea judecătorului posibilitatea de a socoti refuzul nejustificat al părții de a răspunde la interogatoriu sau lipsa acesteia de la termenele de judecată, ca o mărturisire deplină sau ca un început de dovadă în folosul părții potrivnice, neaplicarea acestora nu poate fi considerată drept o neacordare a relevanței cuvenite acestei probe încuviințate. Cum, în materia administrării probelor, nici uneia dintre probe nu i se acordă o importanță legală deosebită față de celelalte, neaplicarea dispozițiilor art. 225 C. proc. civ., în concurs cu înscrisurile și hotărârile judecătorești existente în dosarul de fond, nu constituie un motiv temeinic pentru schimbarea sau anularea sentinței atacate.

Referitor la refuzul instanței de fond de a încuviința cererea apelantei de administrare a probei testimoniale, s-a apreciat că, potrivit dispozițiilor art. 167 C. proc. civ., instanța a dispus corect numai administrarea acelor probe care sunt concludente, pertinente și utile cauzei. În acest context, respingerea cererii în raport de obiectul cauzei, nulitatea absolută a unui act, este corectă și legală. S-a mai considerat că toate înscrisurile administrate au fost evaluate probator de către prima instanță și că nu poate fi nici vorba despre o interpretare greșită a actului juridic dedus judecății, din perspectiva neintentării unei acțiuni vizând nelegalitatea H.G. nr. 391/1995, în raport cu sentința nr. 733 din 24.02.2009 pronunțată de Curtea de Apel București, Secția a VIII-a, prin care a fost respinsă excepția de nelegalitate a H.G. nr. 391/1995 ca neîntemeiată.

3.1. Împotriva deciziei pronunțate de curtea de apel reclamanta SC A. SRL a formulat recurs, solicitând, în principal, casarea deciziei recurate și trimiterea cauzei spre rejudecare la instanța de apel, iar, în subsidiar, modificarea deciziei, admiterea apelului și schimbarea sentinței civile nr. 4778/11.06.2013 în sensul admiterii acțiunii promovate.

După prezentarea istoricului raportului litigios din cauză, recurenta a dezvoltat motive de recurs încadrate în dispozițiile art. 304 pct. 7, 8 și 9 C. proc. civ.

Astfel, o primă critică vizează încălcarea dispozițiilor art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, atrasă prin încălcarea principiului puterii lucrului judecat a sentinței civile nr. 8990/1995 pronunțată de Judecătoria sector 2 București, prin care s-a recunoscut calitatea de proprietar a SC H. SA asupra spațiului comercial situat în București, C.M. nr. 294, sector 2 în contradictoriu cu SC D. SA și a depășirii limitelor aceluiași principiu, prin aprecierea relevanței sentinței civile nr. 13002/29.09.2007 în privința cauzelor de nulitate absolută afirmate cu privire la protocolul nr. 1956/01.04.1996 atacat prin această acțiune.

Se relevă că sentința civilă nr. 8990/14.11.1995 a intrat în puterea lucrului judecat, astfel încât s-a statuat pe cale jurisdicțională că la 14.11.1995 SC H. SA, autoarea reclamantei, era titularul dreptului de proprietate al imobilului cu destinație comercială în litigiu, că acest drept a fost dobândit prin protocolul de predare primire nr. 15317/12.11.1990.

Acest lucru impune cu evidență că SC D. SA, parte în primul litigiu, nu mai putea transmite valabil dreptul de proprietate asupra spațiului, deoarece nu mai era, la data încheierii protocolului atacat, proprietara bunului care a făcut obiectul transmiterii.

Se susține că instanța de apel a persistat în greșeala de a înlătura efectul de lucru judecat al sentinței inițiale, nr. 8990/14.11.1995, deși a susținut cu caracter teoretic că autoritatea de lucru judecat impune oricui prezumția irefragabilă că exprimă adevărul și că nu mai poate fi contrazisă printr-o hotărâre contrară. Dat fiind criteriul anteriorității sentinței civile nr. 8990/1995 față de sentința civilă nr. 13007/2007, cea dintâi este prevalentă potrivit art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Totodată, în mod greșit instanța de apel a valorificat efectul autorității lucrului judecat generat prin sentința comercială nr. 13002/2007, definitivă prin decizia comercială nr. 259/08.06.2011 și irevocabilă prin decizia comercială nr. 4210/16.12.2011, limitându-se la reproducerea considerentelor acestor decizii, fără a face o analiză critică a motivelor de nulitate evocate în litigiul de față. S-a reținut greșit că obiectul acțiunii în revendicare și criticile din apel antamează aceleași probleme de drept, deja soluționate prin hotărâri irevocabile.

Recurenta subliniază că în speță nu există identitate între problema definitiv soluționată și cea dedusă judecării în cauză, iar cauza prezentei cereri s-a întemeiat pe dispozițiile art. 1 din Protocolul 1 adițional la Convenție, art. 481 C. civ., art. 41 (actual art. 44) din Constituția României, art. 20 din Legea nr. 15/1990, art. 966 și art. 968 C. civ. și pe principiile *nemo plus iuris ad alium transferre potest quam ipse habet* și *nemo dat quod non habet*.

Astfel, nu s-a explicat cum a fost posibil ca SC D. SA să transmită succesiv același drept unor subiecte de drept diferite, în baza unor acte normative diferite, instanța de apel nu a analizat cauza ilicită decurgând din caracterul fictiv al predării-primirii spațiului între autoarele intimatelor, în contextul în care acest spațiu se afla în posesia SC H. SA încă din 01.04.1996. De asemenea, instanța de apel nu s-a pronunțat asupra încălcării art. 4 alin. (1) și art. 1 din H.G. nr. 391/1995.

O a treia critică vizează greșita aplicare a principiilor statuate prin art. 1 al Protocolului nr. 1 adițional la Convenție, a art. 44 din Constituția României și art. 481 C. civ.

Se susține, în dezvoltarea acestui motiv, că niciuna dintre instanțele de fond nu a analizat validitatea protocolului de predare, ignorându-se că potrivit sentinței civile nr. 8990/14.11.1995 SC H. SA i s-a recunoscut calitatea de proprietar, prin efectul art. 20 din Legea nr. 15/1990. Astfel, în lumina Convenției, SC H. SA și succesorii acesteia au un bun actual în sensul art. 1 din Protocolul nr. 1 adițional la Convenție. Rezultă că prin nici un act ulterior anului 1990, transmitătorul bunului în patrimoniul SC H. SA nu mai putea dispune asupra aceluiași bun, de aceea încheierea Protocolului nr. 1956/1996 nu poate fi valabilă.

Decizia din apel a mai fost atacată și pentru greșita aplicare a legii, respectiv a art. 20 din Legea nr. 15/1990 și a principiului securității raporturilor juridice decurgând din sentința civilă nr. 8990/14.11.1995.

Se arată că primele instanțe au ignorat complet aplicabilitatea art. 20 din Legea nr. 15/1990 și a efectelor Protocolului de predare nr. 15317/12.11.1990 dintre SC D. SA și SC H. SA, care, conformându-se efectelor actului normativ, consfințesc că bunul care face obiectul litigiului se afla în anul 1995 în patrimoniul autoarei reclamantei.

Recurenta revine la critica potrivit căreia prin eludarea efectelor conținute de autoritatea de lucru judecat se aduce o gravă atingere principiului securității raporturilor juridice, securitate care trebuie să fie efectivă. Instanțele nu au observat că această garanție a fost afectată atunci când au apreciat că SC D. SA putea face o dublă transmisiune succesivă a dreptului de proprietate asupra aceluiași bun.

Se critică și încălcarea dreptului apelantei la o examinare efectivă și exhaustivă a cauzei, arătându-se că instanța de apel nu a exercitat un control efectiv și nu a analizat cauzele de nulitate supuse judecării. A susținut reclamanta-recurentă că prin neanalizarea motivului de apel prin care se critica sentința de primă instanță din perspectiva neanalizării motivelor de nulitate, Curtea, pe de-o parte nu a analizat, la rândul său, aceste motive și, pe de altă parte, nu a răspuns unei critici

care reprezenta cauza apelului, încălcând dispozițiile art. 261 pct. 5 C. proc. civ.

Se mai arată, subsumat aceluiași motiv, că decizia atacată este contradictorie, deoarece, se reține, pe de-o parte, că titlul de proprietate al reclamantei constă în sentința civilă nr. 8990/14.11.1995, iar ulterior se reține, într-un paragraf succesiv, că prin H.G. nr. 765/1990 nu s-a putut transmite reclamantei dreptul de proprietate, iar această contradicție a avut un rol esențial în pronunțarea soluției. De asemenea, se susține că decizia cuprinde și considerente străine de natura pricinii, în măsura în care se reține că titlul pârâtei este mai bine caracterizat, acestea nefiind proprii unei acțiuni în constatarea nulității absolute a unui act juridic.

Se mai susține și că Protocolul atacat cu nulitate încalcă regula potrivit căreia nimeni nu poate transfera ceea ce nu are sau mai mult decât are, dar și că acesta a fost încheiat cu încălcarea art. 1 și 4 alin. (1) din H.G. nr. 391/1995, adică la mai mult de 7 luni de la data adoptării actului, deși trebuia încheiat în termen de 30 de zile.

O altă critică formulată împotriva deciziei se referă la aplicarea greșită a dispozițiilor art. 966 și art. 968 C. civ., raportate la cele ale art. 1235 și 1238 NCC.

Se arată că în mod greșit instanța de apel a reținut că nu s-a făcut dovada caracterului fictiv al predării bunului din C.M. nr. 294, sector 2, București între SC C. SA și SC E. SA Bacău, deși numeroase probe ale cauzei demonstau fictivitatea predării, probe de care instanța a făcut totală abstracție. Astfel, se interpune în plan probator sentința comercială nr. 1073/07.03.2005 prin care a fost respinsă acțiunea în evacuare a autoarei SC B. Bacău SA demarată în contradictoriu cu SC A. SRL. Acest înscris atestă că în anul 2005 imobilul era deținut de către reclamantă, premisă de la care pornesc și considerentele sentinței nr. 13002/2007. Bunul a fost predat de către reclamantă intimatei SC E. SA Bacău numai la 16.01.2012, de unde rezultă că această predare nu a fost real realizată prin efectul protocolului nr. 1956/1996 atacat în cauză, de unde fictivitatea sa. Aceeași concluzie subzistă și din analiza listei spațiilor comerciale care au fost predate în baza H.G. nr. 391/1995. Se menționează în această listă, la pct. 7, că imobilul situat în C.M. nr. 294, sector 2, București a fost predat de către SC D. SA în baza protocolului nr. 7075/25.10.1995, iar la pct. 22 al listei se specifică faptul că imobilul a fost predat prin protocolul nr. 7014/23.10.1995, de unde rezultă că nu mai putea fi predat real prin protocolul nr. 1956/01.04.1996. Totodată, fictivitatea actului este demonstrată și cu releveul întocmit de SC E. SA Bacău confirmând o atestare fictivă a transmisiunii posesiei bunului în discuție.

Se mai critică și aplicarea greșită a dispozițiilor deciziei nr. XV/2005 dată de Înalta Curte de Casație și Justiție și a dispozițiilor art. 184 C. proc. civ., neanalizarea tuturor mijloacelor de probă administrate în cauză, ignorarea dispozițiilor art. 225 C. proc. civ. și neevaluarea probei cu interogatoriu și refuzul administrării probei cu martori.

În fine, se impută și interpretarea greșită a actului juridic dedus judecării, sens în care nu a fost apreciată corect relevanța deciziei nr. 334/05.05.2014 prin care a fost respinsă excepția de nelegalitate a H.G. nr. 391/1995. Dacă prima instanță a considerat că acest lucru a avut un rol esențial la pronunțarea sentinței de respingere a acțiunii, rezultă că prezentarea și analizarea acestei decizii în apel trebuia să modifice soluția inițială. Mai mult, motivarea eliptică a instanței de apel pleacă de la premisa greșită că SC A. SRL a contestat în acest litigiu H.G. nr. 391/1995, iar nu protocolul de predare-primire nr. 1956/01.04.1996.

3.2. Împotriva recursului au formulat întâmpinare intimatele SC C. SA și SC B. Bacău SA, solicitând respingerea acestuia. Intimatele au dezvoltat pe larg răspunsuri pentru contracararea fiecărui motiv de recurs.

3.3. În cadrul recursului, părțile au administrat probe cu înscrisuri.

3.4. *Analizând recursul promovat, Înalta Curte de Casație și Justiție l-a considerat nefondat și l-a respins, pentru argumentele ce vor fi redată în cele ce urmează.*

Încă din debutul considerentelor, Înalta Curte arată că substanța motivelor acestuia pleacă, regăsindu-se ulterior în expunerea argumentelor tuturor motivelor de recurs, de la ideea că instanța de apel a reconfirmat prin soluția dată, greșita aplicare a principiului autorității lucrului judecat și, pe cale de consecință, a încălcat garanțiile esențiale protejate de art. 6 din CEDO referitoare la

securitatea raporturilor juridice și art. 1 din Protocolul nr. 1 adițional la Convenție, referitor la bunurile a căror protecție este efectiv garantată prin acest Protocol.

De aceea, prin răspunsul dat acestor motive, instanța de recurs va avea în vedere suma criticilor referitoare la aceste aspecte, prezentate în mod particular în cadrul motivelor de recurs vizând nelegalitatea.

Se impune, de asemenea, încă de la început precizarea că, potrivit dispozițiilor art. 3 din Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, în cauză sunt și rămân aplicabile dispozițiile Codului civil de la 1864, astfel că nu vor fi avute în vedere dispozițiile referitoare la nulitate conținute de Codul civil adoptat prin Legea nr. 287/2009.

Astfel, în cauza dedusă judecării în acest litigiu, reclamanta SC A. SRL (succesoarea cu titlu universal a SC F. SRL, la rândul său, succesoare cu titlu particular a SC H. SA) a solicitat în capătul principal al cererii constatarea nulității absolute a protocolului de predare-primire nr. 1956/01.04.1996 pentru fraudarea legii, încălcarea normelor de drept și cauză ilicită.

Cum nulitatea presupune nesocotirea unor cerințe ale legii la data încheierii, acțiunea în nulitate trebuie delimitată la cercetarea concomitenței acestor încălcări cu data încheierii actului. Astfel, trebuia verificat în ce măsură pârâta, prin autoarea sa primordială SC D. SA, a încălcat conduita prescrisă de lege la data încheierii actului atacat, prin verificarea contextului instituțional în care acesta s-a creat.

Aceasta a presupus analiza, de către instanțele de fond, a succesiunii modului în care raporturile juridice au fost generate, recurenta considerând că prin aceasta s-a încălcat principiul securității raporturilor juridice și al efectului autorității de lucru judecat pe care o conținea și impunea, în tot acest context, sentința civilă nr. 8990/14.11.1995.

Prin această sentință Judecătoria sectorului 2 București a admis acțiunea autoarei primordiale a reclamantei, SC H. SA, constatând, în contradictoriu cu SC D. SA, că cea dintâi este proprietara spațiilor comerciale situate în C.M. nr. 42, sector 2, București. Unicul temei al admiterii acestei acțiuni în constatare a fost, potrivit considerentelor sentinței evocate, art. 20 din Legea nr. 15/1990.

Rămasă definitivă prin respingerea ca tardivă a apelului, sentința civilă nr. 8990/14.11.1995 a intrat în puterea lucrului judecat care se reflectă în planul efectelor ca o prezumție absolută și irefragabilă de adevăr care, potrivit art. 1201 C. civ., nu ar mai putea fi contrazis printr-o hotărâre judecătorească contrară și care se impune cu această putere între părțile litigante. Fără doar și poate că intră în puterea lucrului judecat nu doar ceea ce instanța dezleagă în dispozitivul unei hotărâri judecătorești, ci și suma considerentelor necesare în vederea explicării soluției adoptate prin acest dispozitiv.

Prin urmare, între părțile litigiului și succesorii lor cu titlu universal (continuatori ai autorului) sau cu titlu particular (avânzi-cauză care preiau poziția juridică a autorului pentru actele autorului făcute anterior în legătură cu bunul sau dreptul transmis) se constată cu autoritate de lucru judecat că SC H. SA are calitate de proprietar în baza dispozițiilor art. 20 din Legea nr. 15/1990, care reglementează situația bunurilor din patrimoniul societăților comerciale cu capital de stat. Se impune cu această ocazie și observația că sentința arătată *nu* se referă în considerentele sale de natură a explica dispozitivul la reglementările impuse prin H.G. nr. 765/1990 sau la protocoalele încheiate de părți în legătură cu imobilul în discuție.

În acest context, în opinia reclamantei-recurente, încheierea protocolului nr. 1956/01.04.1996 a reprezentat o retransmitere de către SC D. SA a aceluiași bun, deși acesta nu se mai afla în patrimoniul său.

La nivel jurisprudențial, înstrăinarea bunului de către un neproprietar nu atrage nulitatea actului de înstrăinare decât în măsura în care acesta s-a făcut în fraudă intereselor proprietarului, adică, prin afectarea actului de o cauză ilicită, în caz contrar, legitimarea titlului adevăratului proprietar fiind posibilă printr-o acțiune petitorie, în revendicare.

Această acțiune a fost demarată la cererea SC B. Bacău SA în contradictoriu cu SC F. SRL, autoarea reclamantei, și soluționată prin sentința comercială nr. 13002/27.09.2007 și a dedus

instanței de judecată problema comparației titlurilor. Sentința a devenit definitivă prin decizia comercială nr. 259/08.06.2011 și irevocabilă prin decizia nr. 4210/16.12.2011 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție.

În acest cadru s-a analizat proveniența titlurilor părților stabilindu-se că prin efectele H.G. nr. 765/1990 nu s-a realizat decât un transfer cu caracter *administrativ* al unor unități specializate din subordinea Ministerului Comerțului în subordinea Ministerului Agriculturii și Alimentației și că oricum nu s-a făcut dovada că spațiul revendicat în cauză a intrat sub incidența actului normativ. S-a mai stabilit, în justificarea dispozitivului, că cele două protocoale depuse de către pârâta din acea cauză, reclamanta de astăzi, privesc transmiterea aceluiasi bun și că prin acestea se face referire la anexa 1 a hotărârii de guvern, anexă care nu a fost depusă. În egală măsură s-a stabilit că prin art. 1 din H.G. nr. 391/1995 s-a prevăzut transmiterea fără plată, din patrimoniul societăților comerciale cu capital majoritar de stat, cu activitate comercială, în patrimoniul societăților comerciale cu capital de stat cu activitate de producție din domeniul morăritului, panificației, carne și produse din carne, a spațiilor comerciale, terenurilor, dotărilor și utilajelor, iar imobilul în discuție figura pe lista anexei 3 la pct. 57 acesta urmând să treacă din patrimoniul SC D. SA în patrimoniul SC E. SA Bacău. Toate acestea au justificat, alături de examenul anteriorității înscrierii în cartea funciară, concluzia instanțelor că în examenul comparativ al titlurilor părților este preferabil titlul SC B. Bacău SA, în calitate de continuator al SC E. SA Bacău.

Or, această hotărâre nu doar că înglobează analiza și efectul obligatoriu impus între părți prin sentința civilă nr. 8990/14.11.1995, dar relevă și efectele pe care cele două acte normative l-au produs pentru a putea fi considerate izvor al titlului fiecăreia dintre acestea.

În concluzie, această din urmă hotărâre nu neagă existența, nici autoritatea de lucru judecat a sentinței civile nr. 8990/14.11.1995, cum greșit susține recurenta. În egală măsură, sentința comercială nr. 13002/27.09.2002 impune, de asemenea, autoritatea de lucru judecat și se opune părților după același mecanism stabilit în art. 1201 C. civ., explicat anterior.

Raportarea celor două instanțe de fond la această sentință și la considerentele conținute de aceasta care intră, de asemenea, în autoritatea lucrului judecat a fost necesară din perspectiva analizei cauzei ilicite a actului atacat în prezenta acțiune.

În măsura în care cauza ilicită reprezintă deturnarea scopului contractului de la cel prevăzut ori permis de lege pentru operațiunea juridică încheiată, instanțele de fond s-au raportat la sentința nr. 13002/2007, printr-o corectă apreciere a efectului pozitiv al autorității lucrului judecat. Corect s-a considerat că nu se mai pot reevalua aspectele dezlegate referitoare la efectele H.G. nr. 765/1990 și H.G. nr. 391/1995 cu privire la bunul transmis, la faptul că deși provin de la același autor, titlul SC E. SA Bacău este preferabil și pentru argumentul că prin H.G. nr. 765/1990 s-a realizat numai un transfer administrativ al bunurilor între două autorități ale administrației publice centrale și că, în lipsa altor probe, acest act nu poate fi evocat ca izvor al transmiterii dreptului de proprietate de la SC D. SA la SC H. SA. Se conservă deplin, însă, și autoritatea de lucru judecat a sentinței civile nr. 8990/14.11.1995 care, în considerentele sale nu evocă argumente în sens contrar.

De aici s-a tras concluzia că la data încheierii protocolului nr.1956, 01.04.1996 SC D. SA nu a acționat în fraudarea intereselor legitime și drepturilor SC H. SA, ci a dat curs obligației de a aduce la îndeplinire dispozițiile H.G. nr. 391/1995, stabilite prin art. 1.

Nu s-a putut reține, așadar, că este cauză ilicită pentru anularea actului atacat îndeplinirea unei obligații legale, a unei conduite impuse subiectelor de drept care intră sub incidența celor stabilite într-o hotărâre de guvern, ca act care concretizează voința autorității publice, subiect de drept special, investit cu putere publică.

De aceea, nu se poate reține că prin aceste dezlegări, prin evocarea considerentelor de necontrazis ale unei hotărâri judecătorești anterioare s-a încălcat principiul securității raporturilor juridice stabilite prin hotărâri judecătorești intrate, cum este cazul în speță, în puterea lucrului judecat.

Tot în acest context se cuvine a răspunde și criticii recurente referitoare la caracterul contradictoriu al considerentelor deciziei din apel.

Analiza comparativă a pasajelor deciziei redată de recurentă pentru susținerea acestui motiv s-a făcut prin desprinderea lor din întregul context al situației analizate.

În contextul celor mai sus prezentate, Înalta Curte arată că nu exista nicio contradicție între aspectele reținute în decizia instanței de apel. Recunoașterea autorității de lucru judecat a sentinței civile nr. 8890/14.11.1995 s-a delimitat și prin înglobarea, în această autoritate, a considerentelor sentinței, cu caracter decisiv pentru soluția dată prin dispozitiv. Din lectura acestora, se desprinde concluzia că Judecătoria sector 2 București s-a limitat a considera că acțiunea este întemeiată, potrivit art. 20 din Legea nr. 15/1990. Este nereală susținerea recurenteii că prin aceste considerente *instanța* a avut în vedere și dispozițiile H.G. nr. 765/1990, iar, pe cale de consecință, este nereal că instanța de apel s-a contrazis prin încălcarea autorității sentinței menționate atunci când, referindu-se la aceeași hotărâre de guvern, a apreciat că nu justifică transferul patrimonial pretins de reclamantă.

Nu se poate susține nici că garanțiile conferite de art. 1 din Protocolul 1 adițional la Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului au fost încălcate. Principiul general al respectării dreptului de proprietate este egal pentru ambele părți litigante, în sensul că trebuie recunoscut că absolutismul acestui drept nu poate fi garantat dacă partea care îl afirmă nu reușește, finalmente, să îl facă opozabil altor subiecte de drept. În acest sens, statul este obligat la *respectarea dreptului de proprietate legal recunoscut*, principiu pe care instanțele inferioare l-au conservat prin modalitatea în care au apreciat asupra temeiniciei pretențiilor.

Nu se poate reține nici critica recurenteii referitoare la neanalizarea exhaustivă a motivelor de nulitate în cadrul deciziei atacate. Prin examenul realizat instanța de apel s-a limitat la analiza cauzei ilicite și a fraudei la lege invocate de reclamanta-apelantă. Nu făcea domeniul cauzei cererii analiza art. 20 din Legea nr. 15/1990, care a reprezentat unicul temei al admiterii acțiunii în constatarea SC H. SA, soluționată prin sentința civilă nr. 8990/14.11.1995, deoarece nu-i era îngăduită instanței reevaluarea acestei sentințe sau reanalizarea caracterului preferabil al titlului reclamantei comparativ cu titlul celeilalte părți. Invocarea acestui temei de drept nu a avut justificarea de a susține cauza ilicită sau fraudă la lege la încheierea protocolului nr. 1956/1996, ci de a caracteriza legalitatea titlului reclamantei, aspect care excedea obiectului litigiului.

În ceea ce privește greșita aplicare a legii, respectiv a art. 184 C. proc. civ. și a deciziei nr. XV pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție, în mod riguros instanța de apel a considerat că ele nu se pot integra cauzei cererii de chemare în judecată. Art. 184 C. proc. civ. conține o normă de drept procesual referitoare la administrarea probei cu înscrisuri și reglementează dreptul părții de a se înscrie în fals împotriva unui înscris administrat ca probă, iar decizia dată în recursul în interesul legii se referă la aplicabilitatea articolului în discuție, atunci când acțiunea penală corespondentă nu poate continua. Nefiind o normă de drept material, art. 184 C. proc. civ. nu poate subzista ca motiv de nulitate a unui act juridic atacat prin intermediul acțiunii civile, de aceea s-a considerat corect de către instanța inferioară că aceasta, în lipsa unei înscrieri în fals, nu este legată de cercetarea falsului material în înscrisul atacat cu nulitate pentru cu totul alte motive de nelegalitate.

Nici critica recurenteii referitoare la neanalizarea tuturor probelor reclamantei nu este fondată. Se susține că proba cu interogatoriu administrată la cererea reclamantei a fost înlăturată de către prima instanță și că instanța de apel a menținut această măsură, prin respingerea aplicării dispozițiilor art. 225 C. proc. civ., fără prezentarea vreunei justificări în acest sens.

Aceste susțineri nu sunt reale. În considerentele deciziei din apel se regăsesc explicațiile instanței referitoare la lipsa relevanței acestei probe, instanța plecând de la premisa că aplicarea art. 225 C. proc. civ. conferă o posibilitate instanței și că aceasta nu este automată, ci trebuie evaluată în contextul întregului complex al probelor administrate. S-a motivat astfel corect că de vreme ce valoarea probelor în plan procesual nu este prestabilită, incidența dispozițiilor art. 225 trebuie apreciată în contextul evaluării concertate a tuturor probelor, ceea ce nu semnifică *de plano* înlăturarea normei de drept procesual arătate.

În ceea ce privește critica referitoare la faptul că instanța nu a dat relevanța cuvenită

răspunsului la interogatoriu formulat de către SC B. Bacău SA și că nu a sesizat caracterul nesincer și contradictoriu al răspunsurilor date de această parte la o suită a întrebărilor formulate în cadrul acestei probe, Înalta Curte arată că examenul cauzei în recurs se limitează la un control de nelegalitate, iar nu la unul de temeinicie. Astfel, dispozițiile art. 304 C. proc. civ. care permiteau instanței de recurs reexaminarea stării de fapt prin reevaluarea modului de interpretare a probelor în fața instanței de apel au fost abrogate prin Legea nr. 138/2000, iar începând cu acea dată analizarea modului de interpretare a probelor în recursul succesiv apelului nu a mai fost admisibilă, de aceea, pe fondul său, această critică nu va fi analizată.

Este nefondată, de asemenea, critica referitoare la încuviințarea probei testimoniale. Potrivit consemnărilor din încheierea de ședință din 17.03.2014, această probă a fost solicitată de reclamanta-apelantă SC A. SRL pentru dovedirea motivelor de nulitate, admisibilitatea probei fiind întemeiată de parte pe dispozițiile art. 184 C. proc. civ. Această probă a fost respinsă ca nefondată, în raport cu înscrisurile din dosar.

Înalta Curte reamintește că dispozițiile de drept procesual evocate se referă la procedura cercetării falsului înscrisului administrat ca probă și nu reprezintă, în sine, temeiul de nulitate de drept substanțial de natură a justifica solicitarea probei testimoniale, dincolo de argumentul deja explicat, referitor la lipsa înscrierii în fals împotriva vreunui înscris administrat ca probă.

Cât privește motivul de apel referitor la respingerea greșită a probei testimoniale în prima instanță, Înalta Curte arată că acesta a făcut obiectul cercetării în faza apelului, instanța răspunzând apelantei prin considerente, cu evocarea dispozițiilor art. 167 C. proc. civ.

În fine, nici ultimul motiv de recurs nu este întemeiat. În măsura în care acesta se referă la interpretarea greșită a actului juridic dedus judecății, prin schimbarea naturii sale juridice ori a înțelesului său lămurit, Înalta Curte arată că invocarea acestui motiv presupune raportarea părții la un act juridic civil prin a cărui calificare sau interpretare instanța a deturnat însăși voința părților litigante, ca element esențial al conținutului raportului juridic.

Nu intră sub incidența acestui motiv asimilarea acțiunii în anularea actului juridic, procesul de predare-primire nr. 1965/1996, cu acțiunea în anularea sau contestarea H.G. nr. 391/1995, dincolo de observația că, oricum, această critică nu corespunde realității.

Se observă că recurenta invocă acest motiv de recurs și pentru a susține, de fapt, că instanța de apel nu a observat că respingerea acțiunii în primă instanță s-a fundamentat pe lipsa atacării cu excepție de nelegalitate a H.G. nr. 391/1995, iar, prin depunerea în apel a deciziei nr. 733/24.02.2004 a Curții de Apel București, soluția pe fond se impunea schimbată.

Or, o asemenea premisă ar putea induce cel mult ideea unei evaluări greșite a probatoriului, ceea ce nu s-ar mai putea verifica în recurs, dincolo de împrejurarea că recurenta este în eroare referitor la argumentele care au fundamentat soluția de respingere a acțiunii în primă instanță și în apel.

Restul susținerilor recurente, referitoare la faptul că analiza nelegalității H.G. nr. 391/1995 după regulile aplicabile oricărui act între particulari, la necondiționarea prin lege a parcurgerii unei proceduri prealabile sau la incidența dispozițiilor Legii nr. 554/2004 sunt chestiuni care nu au legătură cu cauza acțiunii ce a făcut obiectul litigiului, prezentate pentru prima dată în această fază a procesului și care, excedând litigiului, nu au fost analizate.

De aceea, pentru toate considerentele prezentate, recursul a fost respins ca nefondat, iar, potrivit dispozițiilor art. 274 C. proc. civ., a fost respinsă și cererea accesorie vizând plata cheltuielilor de judecată.

A fost admisă, potrivit dispozițiilor art. 274 C. proc. civ., cererea intimă SC B. SA și a fost obligată recurenta la plata sumei de 15.500 lei, cheltuieli de judecată în recurs, sumă demonstrată cu factura și ordinul de plată atestând plata onorariului de avocat.

A. Contractul de asigurare**23. Contract de asigurare. Refuzul asigurătorului de plată a despăgubirii în termenul prevăzut în contract. Consecințe**

C. civ. din 1864, art. 969, art. 970 alin. (2), art. 998, art. 1088
O.G. nr. 13/2011, art. 11, art. 19

În cazul în care, datorită refuzului nejustificat al asigurătorului de a plăti despăgubirea în termenul maxim impus prin contractul de asigurare, asiguratul a fost obligat ca, pentru funcționarea societății, să închirieze un autoturism similar celui avariat, este corectă soluția instanței de obligare a asigurătorului la plata contravalorii închirierii acestui autoturism, paguba astfel produsă asiguratului fiind o pagubă directă, răspunderea asigurătorului fiind antrenată deoarece în mod culpabil nu și-a respectat obligațiile contractuale și nu a achitat despăgubirile cuvenite pe o perioadă mai mare de timp.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 282 din 30 ianuarie 2015

I. Obiectul cauzei și hotărârea pronunțată de Tribunalul Galați, Secția a II-a civilă ca primă instanță.

Prin cererea introductivă înregistrată pe rolul Tribunalului Galați la data de 08.04.2011, reclamantele SC A. IFN SA București și SC B. SRL au solicitat, în contradictoriu cu pârâta SC C. SA, obligarea acesteia la plata despăgubirilor în suma totală de 278.291,46 lei, din care: suma de 240.724,32 lei reprezentând contravaloarea autoturismului asigurat; suma de 5,152,50 dobândă legală aferentă despăgubirilor, calculată de la data de scadenței obligației 01.12.2010 și până la data formulării acțiunii; 3.600 Ron reprezentând costuri suplimentare efectuate pentru tractarea bunului asigurat și evaluarea pagubelor și suma de 28.814,64 lei contravaloarea închirierii unui autoturism similar, ca urmare a lipsei de folosință a bunului asigurat generată de refuzul nejustificat al pârâtei de a plăti despăgubirea convenită în baza poliței de asigurare.

În motivare reclamantele au arătat că, la data de 26.10.2007, între SC A. IFN SA și SC B. SRL s-a încheiat contractul de leasing financiar nr. 25138/2007 având ca obiect folosința de către utilizator SC B. SRL a autoturismului X, înmatriculat sub nr. B 00 xxx; că în baza acestui contract de leasing s-a încheiat o asigurare facultativă a autoturismului, pe o perioadă de patru ani, cu pârâta SC C. SA, care la 30.10.2011 a emis Polița de asigurare CASCO nr. A*448078/30.10,2007, bunul fiind asigurat împotriva riscurilor de avariere/distrugere și/sau furt.

Potrivit susținerilor reclamantelor, în cel de-al treilea an de valabilitate a poliței, la 28.10.2010, autoturismul asigurat a fost avariat în urma unui accident rutier produs în localitatea Corod, județul Galați, circumstanțele accidentului demonstrând fără dubiu că autoturismul condus de D. a părăsit partea carosabilă într-o curbă periculoasă și nesemnălizată, a trecut de balustrada ce se afla pe partea dreaptă a drumului și a pătruns într-un lac, fiind inundat.

Au mai susținut reclamantele că urmare a acestui eveniment rutier s-a deschis dosarul de daună nr. A38/67782/2010/B/B și au fost efectuate primele constatări la 02.11.2010, fiind întocmit și calculul de reparație în sistemul AUDATEX agreeat și folosit de toți asiguratorii, costurile reparației însumând 240.727,26 lei.

Potrivit reclamantelor, deși pârâtei i s-a comunicat întinderea pagubei și împrejurările în care s-a produs, aceasta nu și-a dat acordul de plată în termenul de 15 zile de la primirea cererii, refuzul său fiind comunicat utilizatorului la 11.02.2011, motivat pe circumstanțele în care s-a produs accidentul, apreciind că cererea de despăgubiri este frauduloasă.

În drept, reclamantele au invocat dispozițiile art. 969-970 C. civ., art. 42 C. com. și Legea nr. 136/1995.

Prin cererea precizatoare din 20.10.2011, reclamanta SC B. SRL a arătat că la data de 27.06.2011 a avut loc transferul dreptului de proprietate de la locatorul SC A. IFN SA întrucât a

achitat toate sumele contractului de leasing, respectiv rate, capital, valoarea reziduală, primele de asigurare, solicitând ca despăgubirea datorată de pârâtă să fie încasată integral de societate în baza dreptului propriu astfel dobândit asupra bunului avariât, SC A. IFN SA recunoscând dreptul reclamantei SC B. SRL de a încasa integral și direct despăgubirea datorată de asigurator urmare stingerii obligațiilor aferente contractului de leasing și transferului proprietății asupra bunului avariât.

La primul termen de judecată reclamanta și-a majorat câtimea pretențiilor cu suma de 86.985,04 lei reprezentând contravaloarea închirierii unui autoturism similar ca urmare a lipsei de folosință a bunului asigurat generată de refuzul nejustificat al pârâtei de a plăti despăgubirea în baza poliței de asigurare.

Prin întâmpinarea formulată în cauză pârâta a solicitat respingerea acțiunii ca nefondată, invocând dispozițiile art. 6.15 din condițiile generale de asigurare.

Potrivit pârâtei, refuzul de plată a despăgubirilor s-a datorat declarațiilor contradictorii ale conducătorului auto referitoare la circumstanțele în care a avut loc evenimentul rutier, context în care a apelat la un expert tehnic extrajudiciar care să stabilească dacă evenimentul rutier s-a produs în împrejurările declarate de conducătorul auto, concluzia expertizei tehnice întocmite fiind în sensul că avariile prezentate de autoturism nu se puteau produce în împrejurările declarate.

Astfel investit, tribunalul a încuviințat și administrat la cererea părților probe cu înscrișuri, interogatoriu, martori și două expertize tehnice de specialitate, respectiv contabilă și auto.

Prin sentința civilă nr. 1065 din 13.11.2013, tribunalul a admis acțiunea formulată de reclamanta SC B. SRL și a obligat pârâta SC C. SA la plata către reclamantă a următoarelor sume:

- 204.459,52 de lei, reprezentând contravaloarea bunului asigurat din care a fost scăzută valoarea epavei în cuantum de 36.264,80 de lei;
- dobânda legală aferentă sumei de 240.724,32 de lei, de la data scadenței, respectiv de la data 01.12.2010 până la data de 28.09.2012, și la dobânda legală aferentă sumei de 204.459,52 de lei, de la data de 29.09.2012 până la plata efectivă a debitului;
- 3600 lei, reprezentând costuri suplimentare, și dobânda legală aferentă acestei sume, de la 01.12.2010 până la data plății efective a debitului;
- 86.985,04 lei, reprezentând contravaloarea închirierii unui autovehicul similar, și dobânda legală aferentă sumei de 28.814,64 de lei, de la 01.12.2010 până la 24.10.2011, precum și a dobânzii legale aferentă sumei de 86.985,04 lei de la 25.10.2011 până la data plății efective a debitului.

Pentru a hotărî astfel, prima instanță a reținut în fapt și în drept următoarele:

În ce privește dinamica producerii evenimentului rutier din expertizele auto administrate, tribunalul a reținut că autovehiculul condus de D. se deplasa noaptea, pe un drum neiluminat artificial, cu o viteză de deplasare de cel puțin 72 Km/h și, într-o curbă periculoasă nesemnalizată, a pierdut controlul volanului, iar urmare impactului cu dâmbul format din pământ și pietre a plonjat în apa iazului situat la 20 metri distanță.

Apărarea pârâtei în sensul că autovehiculul a fost băgat în apă cu motorul oprit a fost înlăturată cu motivarea că nicio probă materială nu confirmă o astfel de ipoteză, opiniile celor trei experți tehnici fiind concordante pe dinamica producerii accidentului.

Totodată, instanța a apreciat că simplele suspiciuni ale asiguratorului bazate pe un raport de expertiză extrajudiciar, întocmit de un expert ales în mod unilateral de asigurator, fără a da posibilitatea asiguratului să participe la cercetarea la fața locului, nu pot fundamenta un refuz de acordare a despăgubirilor.

Așa fiind, prima instanță a constatat că nu sunt incidente în cauză prevederile art. 6 pct. 6.15 lit. a din contractul de asigurare potrivit cărora asiguratorul nu acordă despăgubiri dacă cererea este frauduloasă ori are la bază acte și declarații falsificate.

În aceste condiții, instanța a constatat că pârâta trebuia să respecte dispozițiile art. 9.2 din contract și să presteze serviciile care îi incumbă în cadrul unei perioade de maxim 15 zile lucrătoare de la primirea cererii de despăgubiri.

Referitor la întinderea pagubei, tribunalul a reținut că asigurătorul cunoștea avariile aduse autoturismului cel puțin din data de 7.12.2010 așa cum rezultă din corespondența purtată de acesta cu service-ul auto, iar pe data de 11.01.2011 asigurătorul comunică faptul că dosarul va fi tratat ca daună totală.

Cu toate acestea, notează prima instanță, asigurătorul nu a comunicat asiguratului acordul său pentru plata despăgubirilor conform calculației întocmite în sistem AUDATEX la 23.12.2010, costul reparației cu TVA fiind de 240.727,26 lei.

Pentru aceste considerente, tribunalul a apreciat că pârâta urmează să plătească reclamantei suma de 240.727,26 lei, sumă care rezultă din calculația în sistem AUDATEX, din care va fi scăzută valoarea epavei de 36.264,80 lei, vândută de reclamantă la 28.09.2012 în temeiul art. 10.11 din contract.

Totodată, instanța a constatat că pentru această sumă pârâta datorează și dobânda legală, de la data scadenței, respectiv 1.12.2010, dată la care s-a împlinit termenul de 15 zile lucrătoare conform art. 9 din contract.

Întrucât reclamanta a vândut epava la 28.09.2012, prima instanță a reținut că până la această dată reclamanta a fost lipsită de suma de 240.724,32 lei, iar de la 29.09.2012, după vinderea epavei, reclamanta a fost lipsită de suma de 204.459,52 lei.

Referitor la cheltuielile suplimentare suportate de asigurat reprezentând costul transportului autoturismului avariat de la locul accidentului la service-ul autorizat și costul analizei preliminare a pagubelor, prima instanță a reținut că aceste cheltuieli trebuie suportate de asigurator, dispozițiile art. 6.7 din contract invocate de pârâta nefiind incidente.

În ceea ce privește obligarea pârâtei la plata contravalorii închirierii unui autoturism similar, ca urmare a lipsei totale de folosință a bunului avariat, instanța a apreciat că solicitarea reclamantei este întemeiată, răspunderea asigurătorului fiind antrenată deoarece în mod culpabil nu și-a respectat obligațiile contractuale și nu a achitat despăgubirile convenite pe o perioadă mai mare de timp, suma solicitată de 86.985,04 lei fiind justificată contabil cu facturile depuse în probațiune.

II. *Apelul. Decizia instanței de prim control judiciar.*

Prin decizia civilă nr. 75/A din 23.06.2014, Curtea de Apel Galați, Secția I civilă, a admis apelul declarat de pârâta SC C. SA împotriva sentinței civile nr. 1065/2013 pronunțată de Tribunalul Galați și, în consecință, a schimbat în parte hotărârea atacată în sensul obligării pârâtei la plata sumei de 85.770,22 lei reprezentând contravaloarea închirierii unui autoturism în loc de 86.985,04 lei; a eliminat obligația pârâtei privind plata dobânzii legale aferente pentru sumele reprezentând costuri suplimentare și contravaloarea închirierii unui autoturism similar; a menținut celelalte dispoziții ale sentinței și a obligat intimata-reclamantă la 500 lei cheltuieli de judecată în apel către apelantă.

Răspunzând motivelor de apel, instanța a constatat, din verificarea actelor și lucrărilor dosarului, că argumentele pârâtei în ce privește situația de fapt, respectiv dinamica accidentului sunt nefondate, cauza avariilor constituind-o impactul autoturismului cu dâmbul de pământ de pe malul iazului și impactul cu obiectele dure existente sub luciul de apă.

Critica vizând acordarea nelegală a despăgubirii pentru închirierea unui autoturism similar a fost apreciată ca nefondată, cu motivarea că dispozițiile art. 6.7 din contract invocate de pârâta în argumentarea acestui motiv de apel nu sunt incidente deoarece se referă la pagubele indirecte produse prin întreruperea folosirii autoturismului, iar în cauză pagubele sunt produse în mod direct prin lipsa folosirii autoturismului.

În ceea ce privește, însă, cuantumul sumei datorate pentru închirierea unui autoturism similar, curtea de apel a reținut ca întemeiată critica pârâtei având în vedere concluziile expertizei contabile efectuată în cauză care a stabilit un prejudiciu de 85.770,22 lei pentru lipsa de folosință a autoturismului, și nu suma de 86.985,04 lei acordată de prima instanță.

Totodată, instanța a constatat că este fondată și critica referitoare la acordarea dobânzii legale aferente sumelor reprezentând costuri suplimentare și contravaloarea închirierii unui autoturism similar în condițiile în care reclamanta nu a solicitat acordarea acestor dobânzi prin

cererea de chemare în judecată sau prin cererea de majorare a câtimii pretențiilor.

În sfârșit, instanța de control judiciar, cenzurând și critica referitoare la acordarea dobânzii legale aferente sumei reprezentând contravaloarea bunului asigurat cu începere de la 01.12.2010, a constatat că au fost respectate dispozițiile art. 9.2 din contractul părților, asigurătorul având obligația să presteze serviciile care îi incumbă în cadrul unei perioade de maximum 15 zile lucrătoare de la primirea cererii, iar în cauză cererea de despăgubire a fost adusă la cunoștința societății de asigurări anterior datei de 2 noiembrie 2010, astfel că acordarea dobânzii legale începând cu 1.12.2010, așa cum s-a solicitat de reclamantă, este în acord cu dispozițiile legale.

În egală măsură instanța a apreciat că dobânda legală aferentă contravalorii epavei a fost corect acordată în conformitate cu prevederile O.G. nr. 13/2011.

III. *Recursul. Motivele de recurs.*

Împotriva deciziei nr. 75 din 23.06.2014 pronunțată de Curtea de Apel Galați a declarat recurs pârâta SC C. SA, solicitând modificarea hotărârii atacate în sensul înlăturării obligației stabilite în sarcina sa de a plăti reclamantei suma de 85.770,22 lei cu titlu de contravaloare a închirierii autovehiculului similar, a menționii din considerentele deciziei referitoare la acordarea dobânzii legale în conformitate cu prevederile O.G. nr. 13/2011, precum și modificarea corespunzătoare a cheltuielilor de judecată în raport de suma ce va reprezenta obligația finală de plată a societății de asigurare.

Recurenta și-a întemeiat în drept recursul pe motivele de nelegalitate prevăzute de art. 304 pct. 9 și pct. 8 C. proc. civ., în argumentarea cărora a susținut următoarele:

Subsumat motivului prevăzut de art. 304 pct. 9 C. proc. civ. autoarea recursului arată că din motivarea instanței de apel rezultă că acordarea contravalorii închirierii unui autovehicul similar s-a întemeiat pe regulile răspunderii civile delictuale deși în cauză răspunderea societății de asigurări era stabilită prin contract.

În acest sens, recurenta citează formulări din considerentele deciziei referitoare la „culpa exclusivă a asiguratorului” și abuzul de drept care, în opinia sa, conduc la ideea aplicării regulilor răspunderii civile delictuale, ceea ce reprezintă o extindere a răspunderii asiguratorului peste limitele contractului, deoarece acesta nu cuprinde nici o clauză care să stabilească posibilitatea asiguratorului de a solicita contravaloarea închirierii unui vehicul similar.

Mai mult, în cuprinsul art. 6.7 din condițiile de asigurare se prevede expres că nu se pot cere în temeiul contractului daune pentru lipsa de folosință.

Sub un al doilea aspect, recurenta invocă încălcarea legii civile deoarece singura sancțiune pentru neexecutarea unui contract având ca obiect plata unei sume de bani sunt daunele-interese sub forma dobânzii legale, după art. 1088 vechiul C. civ.

Or, susține recurenta, instanțele au aplicat suplimentar o sancțiune neprevăzută de lege constând în obligarea la contravaloarea închirierii, deși contractul de asigurare are ca obiect plata unei sume de bani, astfel că singurele dispoziții legale incidente cu privire la întârzierea în executare erau cele din art. 1088 C. civ.

Referitor la motivul reglementat de art. 304 pct. 8 C. proc. civ., recurenta arată că, prin obligarea sa la plata sumei reprezentând contravaloarea închirierii, instanța a schimbat natura și înțelesul lămurit și vădit neîndoielnic al actului juridic, respectiv a prevederilor art. 5.6 lit. c și ale art. 6.7 din contract, prevederi cuprinse în capitolul „Riscurile pentru care se acordă despăgubire”, respectiv, „Excluderi” și care sunt de strictă interpretare.

Astfel, susține recurenta, în raport de conținutul art. 5.6 din condițiile de asigurare, cheltuielile cu închirierea unui vehicul similar nu reprezintă o măsură de limitare a pagubelor pentru a fi acoperită, iar, în sensul art. 6.7 din condiții, ele sunt excluse, ceea ce impune concluzia că instanța a adăugat, prin propria interpretare a art. 6.7, un nou risc care nu se regăsește în cuprinsul riscurilor enumerate în art. 5.1, cu consecința încălcării principiului după care convențiile legal făcute au putere de lege între părțile contractante.

Printr-un ultim motiv de recurs întemeiat pe aplicarea greșită a legii recurenta susține că mențiunea din considerentele deciziei referitoare la aplicarea dobânzii legale în conformitate cu

O.G. nr. 13/2011 este nelegală și se impune a fi înlăturată, deoarece la data încheierii contractului de asigurare - 30.10.2007 - precum și la data accidentului - 28.10.2010 - era în vigoare O.G. nr. 9/2000 și, prin urmare, legea aplicabilă calculului dobânzii legale este legea de la data încheierii contractului.

În sprijinul acestui raționament recurenta invocă art. 1 vechiul C. civ. și art. 15 alin. (2) din Constituție.

Pentru aceste argumente recurenta a solicitat admiterea recursului și modificarea deciziei în sensul celor arătate în preambulul cererii de recurs.

Prin întâmpinarea formulată la 26 ianuarie 2015 intimata-reclamantă a solicitat respingerea recursului ca nefondat. În esență, intimata, reiterând apărările sale, a arătat că suportarea de către asigurator a costului contravalorii închirierii unui autovehicul similar a fost statuată în mod judicios de ambele instanțe care s-au pronunțat în cauză, în raport de art. 5.6 din Condițiile generale și care desemnează obligația contractuală a pârâtei de a acoperi și acele pagube suferite din culpa sa exclusivă.

Înalta Curte, verificând în cadrul controlului de legalitate decizia atacată, în raport de criticile formulate, a constatat că recursul este nefondat pentru considerentele ce urmează:

Alegațiile recurente în sensul că instanța de apel și-a întemeiat soluția de obligare a contravalorii închirierii unui vehicul similar pe regulile răspunderii civile delictuale în condițiile în care între părți s-a încheiat un contract care stabilește drepturile și obligațiile părților nu are niciun fundament legal, fiind pure speculații.

Un examen obiectiv al considerentelor deciziei instanței de prim control judiciar atestă incontestabil faptul că instanța și-a argumentat soluția pe neîndeplinirea de către asigurator a obligației contractuale prevăzute în sarcina sa în condițiile generale, respectiv obligația asiguratorului de a stabili și plăti despăgubire în cadrul unei perioade de maxim 15 zile de la primirea cererii, precum și pe art. 5.6 lit. c din aceleași condiții generale, text invocat *in terminis*.

Cu alte cuvinte, izvorul obligației care a antrenat răspunderea asiguratorului a fost contractul încheiat de părți, instanța stabilind în raport de conținutul contractului culpa exclusivă a pârâtei, debitorul obligației de plată a despăgubirii, și întinderea daunei ca element al răspunderii civile contractuale.

Termenii utilizați în cuprinsul deciziei, pe care recurenta își întemeiază critica, respectiv culpa exclusivă a asiguratorului și abuzul de drept, nu fac decât să confirme în mod explicit raționamentul instanței de apel în antrenarea răspunderii contractuale a asiguratorului, conturând gravitatea culpei sale în executarea prestației stabilite prin contract.

Distinct de acestea, Înalta Curte subliniază că atât răspunderea delictuală, cât și cea contractuală sunt forme ale răspunderii civile, răspunderea contractuală este specială, depinzând de existența și conținutul contractului, în timp ce răspunderea delictuală se naște din violarea unei îndatoriri generale între terțe persoane una față de cealaltă (art. 998 vechiul C. civ.), ambele feluri de răspundere presupunând existența unei culpe și a unei daune.

Or, și din perspectiva acestei distincții între cele două forme de răspundere civilă, întreaga argumentare și raționamentul instanței de apel se întemeiază în mod evident pe elementele răspunderii contractuale.

Caracterul formal al argumentelor recurentului în sprijinul acestui motiv de recurs rezultă și din împrejurarea că instanța de apel, deși a schimbat sentința fondului pe acest capăt de cerere numai în ce privește cuantumul sumei datorate, având în vedere principiul disponibilității părții care guvernează procesul civil, a menținut și confirmat motivarea primei instanțe întemeiată pe antrenarea răspunderii civile contractuale, respectiv pe fapta asiguratorului care în mod culpabil nu și-a respectat obligația de a plăti asigurarea pe o perioadă îndelungată de timp.

Or, prin motivele de apel, pârâta nu a criticat sentința fondului sub aspectul aplicării răspunderii civile delictuale, ceea ce impune concluzia unei apărări de circumstanță formulate *omisso medio*.

În ce privește critica recurentului întemeiată pe încălcarea dispozițiilor art. 1088 vechiul C.

civ. potrivit cărora la obligațiile care au ca obiect o sumă oarecare daunele-interese pentru neexecutare nu pot cuprinde decât dobânda legală, susținerea nu poate fi primită.

Principiul instituit în art. 1088 cunoaște și o atenuare prin referirea la regulile speciale în materie de comerț, societate și fidejusiune, creditorul putând obține în plus de daunele interese moratorii (dobânda legală) și daune-interese compensatorii dacă neexecutarea cu rea-credință de către debitor îi cauzează un prejudiciu suplimentar și aceasta deoarece creditorul are dreptul la repararea integrală a prejudiciului suferit prin faptul neexecutării.

În cauză s-a stabilit că datorită refuzului nejustificat al asiguratorului de a plăti despăgubire în termenul maxim impus prin art. 9 din contract, creditorul obligației, asiguratul, a suferit un prejudiciu suplimentar fiind obligat pentru funcționarea societății să închirieze un autoturism similar, acest prejudiciu neputându-se confunda cu privarea de veniturile sumei datorate.

Referitor la motivul de recurs întemeiat pe dispozițiile art. 304 pct. 8 C. proc. civ., prin care recurentul pune în discuție interpretarea dată de instanță clauzelor de la art. 5.6 lit. c și art. 6.7 din contract, Înalta Curte subliniază, cu titlu prioritar, contradicția care transpare, cu forța evidenței, în ce privește întreaga argumentație a recurente care, în primul motiv de recurs, reproșează instanței că nu a avut în vedere obligațiile contractuale ca temei al răspunderii civile, iar prin acest motiv de recurs critică interpretarea dată de instanță în analiza clauzelor contractuale pe care se întemeiază.

Sub un al doilea aspect, Înalta Curte constată că dispozițiile art. 304 pct. 8 sunt incidente numai în ipoteza în care interpretarea poartă asupra unui act sau asupra unei clauze cu un înțeles lămurit și vădit neîndoielnic, care a fost denaturat de instanță, încălcându-se astfel voința părților.

Or, această ipoteză nu este îndeplinită în cauză, ambele instanțe, cu respectarea dispozițiilor art. 969 și îndeosebi ale art. 970 alin. (2) din v. C. civ., au stabilit că art. 6.7 intitulat „Excluderi” vizează pagubele indirecte determinate de reducerea valorii autoturismului sau produse prin întreruperea folosinței auto, cu alte cuvinte pagube care nu pot fi imputate asiguratorului în situația în care își respectă întrutotul obligațiile stabilite prin contract în sarcina sa, respectiv de constatare, evaluare și plată a despăgubirii în condițiile prevăzute în art. 9 din contract.

În raport de circumstanțele de fapt statuate în cauză, concluzia instanței în sensul că dispozițiile art. 6.7 nu se aplică deoarece ipoteza din clauza de excludere nu este îndeplinită, întreruperea folosirii autoturismului fiind determinată de executarea cu rea-credință a obligațiilor asiguratorului, paguba astfel produsă asiguratului fiind o pagubă directă, este corectă, în acord cu conținutul clauzei.

Este nefondată și critica referitoare la denaturarea clauzei de la art. 5.6 lit. c din condițiile generale, în primul rând pentru că nu este argumentată într-o manieră clară și explicită, recurenta susținând că închirierea unui vehicul similar reprezintă un cost suplimentar la paguba deja existentă. Or, dispozițiile art. 5.6 lit. c prevăd expres că „se acordă despăgubiri și pentru cheltuielile necesare făcute în vederea limitării pagubelor”.

Prin urmare, părțile au convenit includerea în quantumul despăgubirii și a unor cheltuieli distincte de contravaloarea avariei autoturismului, respectiv un prejudiciu suplimentar în urma daunelor produse de riscurile cuprinse în asigurare, distinct de faptul că aceste cheltuieli cu închirierea unui autovehicul similar au fost determinate de culpa asiguratorului, așa cum s-a arătat în considerentele deja expuse.

În sfârșit, referitor la ultimul motiv de recurs, care vizează aplicarea greșită a dispozițiilor O.G. nr. 13/2011 în stabilirea ratei dobânzii legale pentru întârzierea la plata unei obligații bănești, se impun câteva precizări prealabile.

În esență, recurentul susține că dispozițiile O.G. nr. 13/2011 nu sunt incidente, în cauză calculul dobânzii urmând a fi făcut potrivit dispozițiilor O.G. nr. 9/2000 în vigoare la data încheierii contractului și la data accidentului (28.10.2010).

În cauză, dobânda legală a fost acordată pentru debitul de 240.724,32 lei de la 01.12.2010 până la 28.09.2012 și pentru debitul de 204.459,52 lei de la 29.09.2012 și până la plata efectivă.

Referirea la dobândă legală prevăzută de O.G. nr. 13/2011 vizează numai debitul de 204.459,52 lei în cadrul ultimului motiv de apel și este corectă, deși motivul de apel nu a vizat

explicit modul de calcul al dobânzii, ci stabilirea debitului principal și perioada curgerii dobânzii legale.

O.G. nr. 13/2011 privind dobânda legală remuneratorie și penalizatoare (moratorie) pentru obligațiile bănești a fost publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 607 din 29.08.2011 și a intrat în vigoare la 3 zile de la publicare potrivit art. 19 din „Dispozițiile tranzitorii și intrarea în vigoare”, respectiv la 01.09.2011.

Potrivit art. 11 din O.G. nr. 13/1011 se abrogă O.G. nr. 9/2000 aprobată cu modificări prin Legea nr. 356/2000.

Prin urmare, de la data intrării în vigoare a O.G. nr. 13/2011 stabilirea dobânzii legale remuneratorii și penalizatoare este supusă dispozițiilor acestei ordonanțe cu observarea și respectarea dispozițiilor tranzitorii din Capitolul VI.

Așa fiind, critica recurenței în sensul înlăturării din considerente a mențiunii O.G. nr. 13/2011, pe lângă maniera inadecvată de formulare, nu are temei legal, de la data intrării în vigoare a O.G. nr. 13/1011 (01.09.2011) și, respectiv, abrogarea O.G. nr. 9/2000 calculul dobânzii legale penalizatoare este supus dispozițiilor acestei ordonanțe.

Pentru rațiunile mai sus înfățișate, Înalta Curte, în temeiul art. 312 alin. (1) C. proc. civ., a respins recursul ca nefondat.

24. Contract de asigurare. Acțiune în pretenții întemeiată pe dispozițiile art. 50 din Legea nr. 136/1995. Limitele răspunderii asiguratorului RCA

Legea nr. 136/1995, art. 48, art. 49, art. 50
Ordinul CSA nr. 5/2010, art. 26 alin. (2) pct. 4

Asigurarea obligatorie de răspundere civilă acoperă numai răspunderea civilă delictuală a asiguratului sau a celui care conduce autovehiculul implicat în producerea unui accident, nu și riscul de deces al conducătorului auto, acesta fiind specificul asigurării de răspundere civilă, anume că acoperă pagubele produse terților, și nu pe cele ale propriilor asigurați.

Prin urmare, nu se pot acorda despăgubiri soțului (soției) sau persoanelor care se află în întreținerea proprietarului ori conducătorului vehiculului asigurat, răspunzător de producerea accidentului, în cazul în care acesta din urmă avea încheiată o asigurare de răspundere civilă, iar nu o asigurare de persoane, în cazul căreia să se plătească, la realizarea riscului, suma asigurată, independent de ideea de prejudiciu.

Secția II-a civilă, Decizia nr. 857 din 18 martie 2015

Prin sentința civilă nr. 2339 din 18 decembrie 2013 pronunțată în dosarul nr. x/112/2012 al Tribunalului Bistrița-Năsăud s-a admis în parte acțiunea formulată de reclamantul A., prin reprezentant legal B., în contradictoriu cu pârâta SC C. SA, prin Agenția X, Franciza Transilvania, și în consecință:

A fost obligată pârâta SC C. SA să plătească reclamantei suma de 100.000 lei cu titlu de daune morale.

A fost obligată pârâta SC C. SA să plătească reclamantului o rentă lunară de întreținere de 1.000 lei, începând cu data de 23 septembrie 2010 până la majoratul reclamantului, iar în situația continuării studiilor, până la 26 de ani.

S-au respins celelalte petite ale acțiunii introductive și excepțiile invocate. Fără cheltuieli de judecată.

Pentru a pronunța această hotărâre, instanța de fond a reținut următoarele:

Cererea formulată de către pârâta de introducere în cauză a moștenitorilor persoanei vinovate din accidentul rutier petrecut la 23 septembrie 2010, care în fapt este reclamantul din

prezenta cauză, este inadmisibilă din punct de vedere procedural, în condițiile în care, după pronunțarea prezentei hotărâri reclamantul devine pârât într-un eventual proces intentat de către asigurător, urmare regresului.

Pârâta a invocat și excepția inadmisibilității acțiunii, invocând dispozițiile art. 54 din Legea nr. 136/1995, potrivit cărora despăgubirea se stabilește și se efectuează conform art. 43 și art. 49, iar în cazul stabilirii despăgubirii prin hotărâre judecătorească, drepturile persoanelor despăgubite prin accidente produse de vehicule (...) se exercită împotriva asigurătorului de răspundere civilă în limitele obligației acestuia, cu citarea obligatorie a persoanei/persoanelor răspunzătoare de producerea accidentului în calitate de intervenienți forțați. Mai arată că, asigurarea de răspundere civilă este încheiată în favoarea unor terțe persoane, sens în care prevederile art. 41 și 44 din aceeași lege, asigurătorul se obligă să plătească o despăgubire pentru prejudiciul de care asiguratul răspunde în baza legii față de terțele persoane despăgubite. A susținut pârâta că prin prisma acestor texte, terțele persoane păgubite nu pot să fie decât victimele din autoturismul condus de vinovat sau cele din afara acestora, dar nu conducătorul auto vinovat și cu atât mai puțin moștenitorii lui.

Excepția inadmisibilității acțiunii astfel motivată a fost respinsă de instanță prin prisma dispozițiilor art. 50 alin. (3) din Legea nr. 136/1995, potrivit cărora „se acordă despăgubiri și în cazul în care persoanele care formulează pretenții de despăgubiri sunt soțul (soția) sau persoane care se află în întreținerea proprietarului ori conducătorului vehiculului asigurat, răspunzător de producerea accidentului”.

Pe fondul cauzei, s-a luat act de faptul că, la data de 23 septembrie 2010 pe DN 17 în localitatea Șintereag din județul Bistrița-Năsăud, a avut loc un accident rutier soldat cu vătămarea corporală a mai multor persoane și decesul conducătorului auto D. S-a reținut din referatul întocmit de Inspectoratul de Poliție al județului Bistrița-Năsăud că la data arătată în jurul orelor 7,30 conducătorul auto D. rula cu autoturismul propriu marca X BN-00-yyy pe DN 17 în direcția Beclean spre Bistrița. Pe raza localității Șintereag acesta a inițiat manevra de depășire a autoutilitareii marca Y cu număr de înmatriculare BN-00-zzz ce rula în fața sa și în aceste condiții autoturismul pe care-l conducea a fost colizionat frontal de autoutilitara marca Z nr. BN-00-www ce se deplasa pe direcția Bistrița-Beclean, autoturismul fiind prins între caroseriile celor două autoutilitare, iar din accident a rezultat decesul numitului D., vătămarea corporală a soției acestuia B. și a celorlalți conducători auto, participanți la evenimentul rutier.

Vinovat de producerea evenimentului rutier a fost D. pentru încălcarea prevederilor art. 45 alin. (3) din Legea nr. 195/2002 cu modificările ulterioare, precum și cele prevăzute la art. 120 lit. h) și i) din Regulamentul de punere în aplicare a Legii nr. 195/2002, dispunându-se prin rezoluția din 15 aprilie 2011 a Parchetului de pe lângă Judecătoria Beclean neînceperea urmăririi penale față de numitul E., conducătorul auto al autoutilitareii BN 00 www cu care s-a ciocnit frontal autoturismul X.

Reclamantul A. este fiul persoanei decedate în evenimentul rutier arătat mai sus, respectiv a conducătorului auto D., așa cum rezultă din actele de stare civilă a acestuia, beneficiază de o pensie de urmaș după decesul tatălui său în sumă de 288 lei lunar, în prezent fiind în continuarea studiilor - elev la Seminarul Teologic Cluj Napoca.

Din caracterizările depuse la dosar, precum și celelalte acte, s-a reținut că reclamantul A. urmare accidentului rutier în care a decedat tatăl său a suferit o traumă psihică manifestată prin stări de anxietate, frică, stări depresive ce au condus la lipsa de concentrare și diminuare a interesului față de problematica școlară.

Autovehiculul condus de D. marca X număr de înmatriculare BN-00-yyy era asigurat la pârâta SC C. SA prin contractul RCA seria RO/16/H16/DV nr. 3000178151 din 12 aprilie 2010 cu valabilitate cuprinsă până la 12 octombrie 2010.

S-a reținut din dosarul atașat nr. x/186/2011 al Judecătoriei Beclean că soția conducătorului auto numita B. a solicitat în contradictoriu cu pârâta SC C. România SA obligarea pârâtei la plata unor daune morale, cerere ce a fost admisă prin sentința civilă nr. 609 din 27 aprilie 2012 a acestei instanțe, rămasă irevocabilă prin respingerea recursului declarat de către reclamantă prin decizia

civilă nr. 97 din 14 februarie 2013 pronunțată de Tribunalul Bistrița-Năsăud în dosar nr. x/187/2011.

Reclamantul a promovat prezenta acțiune în temeiul contractului de asigurare civilă încheiat de conducătorul auto tatăl său cu societatea de asigurare pârâtă, iar conform dispozițiilor art. 50 din Legea nr. 136/1995 privind asigurările și reasigurările în România cu modificările și completările ulterioare, se acordă despăgubiri și în cazul în care persoanele care formulează pretenții pentru despăgubiri sunt soțul (soția) sau persoanele care se află în întreținerea proprietarului ori conducătorului vehiculului asigurat, răspunzător de producerea accidentului.

În baza acestor dispoziții legale, prima instanță a apreciat admisibilă acțiunea formulată de către reclamant, în calitatea sa de moștenitor al conducătorului auto răspunzător de producerea accidentului, calitate în care este îndreptățit să solicite și să obțină acoperirea prejudiciilor materiale și morale suferite prin decesul întreținătorul său urmare producerii riscului asigurat prin contractul de asigurare RCA.

Având în vedere jurisprudența cu privire la cuantificarea daunelor morale, instanța a admis în parte acțiunea introductivă formulată de către reclamant și a obligat pârâta să plătească acestuia o sumă de 100.000 lei cu titlu de daune morale, apreciată ca fiind o sumă rezonabilă pentru acoperirea prejudiciului moral suferit, reparare care trebuie să fie una efectivă, și nu iluzorie, fără a se transforma într-o îmbogățire a reclamantului pe seama accidentului de circulație provocat de defunctul său părinte. Acestei sume i se vor adăuga dobânzile prevăzute de O.G. nr. 9/2000 de la data nașterii acestui drept, respectiv 23 septembrie 2010 și până la data plății efective a sumei de către pârâtă.

În privința prestației periodice de întreținere, respectiv stabilirea unei pensii de întreținere pentru reclamantul minor, instanța a reținut din probatoriul administrat că la 23 septembrie 2010 reclamantul se afla în continuarea studiilor și în întreținerea defunctului său părinte, activitatea de studii continuând și în prezent. Având în vedere nivelul veniturilor defunctului D., venituri destinate întreținerii familiei sale și implicit a reclamantului, instanța a admis acest capăt de cerere și a obligat asigurătorul să plătească reclamantului o pensie de întreținere de 1.000 lei lunar, începând cu 23 septembrie 2010 și până la majoratul reclamantului, iar în situația continuării studiilor până la terminarea acestora, dar nu mai târziu de împlinirea vârstei de 26 ani, având în vedere că în prezent este elev al Seminarului Teologic Cluj-Napoca.

Împotriva acestei hotărâri a formulat apel pârâta SC C. SA.

Prin decizia civilă nr. 280/2014 din 27 iunie 2014 pronunțată de Curtea de Apel Cluj, Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal a fost admis apelul declarat de SC C. SA împotriva sentinței civile nr. 2339 din 18 decembrie 2013 pronunțată în dosarul nr. x/112/2012 al Tribunalului Bistrița-Năsăud, pe care a schimbat-o în tot, în sensul că a respins acțiunea formulată de reclamantul A. prin reprezentant B., ca urmare a admiterii excepției lipsei calității procesuale active.

Pentru a pronunța această soluție, instanța de apel a reținut că reclamantul nu se încadrează în ipotezele reglementate de art. 50 alin. (3) din Legea nr. 136/1995, nefiind direct vătămat prin accidentul produs.

Împotriva acestei soluții a declarat recurs reclamantul care a invocat dispozițiile art. 304 pct. 7 și 9 C. proc. civ. solicitând modificarea deciziei, respingerea apelului societății de asigurare și menținerea soluției primei instanțe.

Reclamantul a susținut, în esență, că hotărârea atacată este insuficient motivată, fiind pronunțată cu încălcarea legii, în special a art. 50 alin. (3) al Legii nr. 136/1995.

Înalta Curte de Casație și Justiție, analizând decizia atacată prin prisma criticilor formulate, subsumate dispozițiilor art. 304 pct. 7 și 9 C. proc. civ. și găsind că acestea sunt neîntemeiate, a respins recursul pentru următoarele considerente:

La data de 23 septembrie 2010, numitul D., în timp ce conducea un autovehicul asigurat RCA la pârâtă, a efectuat o depășire nereglementară, a pătruns pe contrasens și astfel s-a produs un impact frontal între autoturismul condus de șoferul vinovat de accident, ce a decedat, și

autoutilitara care circula regulamentar din sens opus. Șoferul autoutilitarei a fost absolvit de orice vină, organele de urmărire penală stabilind faptul că vinovăția exclusivă aparține lui D.- tatăl reclamantului din prezenta cauză.

Reclamantul, fiu minor al autorului accidentului, s-a adresat instanței, solicitând, în contradictoriu cu asigurătorul RCA, suma de 1.000.000 de lei cu titlu de daune morale, 1.000 de lei lunar cu titlu de pensie de întreținere și dobândă legală, invocând dispozițiile art. 50 alin. (3) din Legea nr. 136/1995, conform căreia: „Se acordă despăgubiri și în cazul în care persoanele care formulează pretenții de despăgubiri sunt soțul (soția) sau persoane care se află în întreținerea proprietarului ori conducătorului vehiculului asigurat, răspunzător de producerea accidentului”.

Prin sentința primei instanțe, acțiunea a fost admisă în parte, tribunalul respingând excepția inadmisibilității cererii, invocată de pârâtă, pe considerentul că moștenitorii celui vinovat de producerea accidentului au calitatea de terți păgubiți, în acord cu prevederile Legii nr. 136/1995.

Curtea de apel a apreciat în mod corect că pretențiile reclamantului, care nu a suferit un prejudiciu direct, urmare a unei vătămări proprii, ci o daună morală indirectă prin decesul tatălui, suferință prin ricoșeu, nu pot fi puse pe seama asigurătorului, deoarece tocmai cel care se face vinovat de producerea acestora este antecesorul său.

Continuându-se raționamentul, justificat se precizează de către instanța de apel că instituția asigurării de răspundere civilă a luat naștere pentru protejarea terțelor persoane. Asiguratul este cel care încheie polița de asigurare, dar doar terții pot fi beneficiari ai asigurărilor, or, în accepțiunea legii, moștenitorii celui responsabil de producerea accidentului, care *nu* au suferit o vătămare directă și personală, nu sunt terți.

Potrivit art. 50 din Legea nr. 136/1995, despăgubirile acoperă sumele pe care asiguratul este obligat să le plătească cu titlu de dezdăunare persoanelor păgubite prin vătămare corporală sau deces, atât pentru persoanele aflate în afara autovehiculului care a produs accidentul rutier, cât și pentru persoanele aflate în acel autovehicul, cu excepția conducătorului autovehiculului, în asigurarea de răspundere civilă calitatea de asigurat excluzând calitatea de terț păgubit. Legiuitorul instituie o excepție de la această situație prin art. 50 alin. (3) din Legea nr. 136/1995, reglementând situația în care persoanele care solicită despăgubiri sunt soțul (soția) sau persoane care se află în întreținerea proprietarului ori conducătorului vehiculului asigurat, răspunzător de producerea accidentului.

Cu toate acestea, prevederile alin. (3) ale art. 50 nu pot fi scoase din întregul context al normelor care reglementează scopul asigurărilor RCA, ele trebuind în mod necesar a fi corelate cu cele ale alin. (1) ale aceluiași text legal.

Cu alte cuvinte, membrii familiei șoferului vinovat de producerea accidentului vor putea fi indemnizați numai în ipoteza în care au fost vătămați corporal, suferind un prejudiciu direct, iar nu unul prin ricoșeu.

Or, pretențiile reclamantului A. nu se încadrează în situația de excepție instituită de art. 50 alin. (3) din Legea nr. 136/1995, prejudiciile invocate de acesta nefiind asimilate celor produse prin accident, pentru care poate fi antrenată răspunderea civilă. Prejudiciul reclamat în cauză este unul indirect, născut ca urmare a decesului vinovatului de producerea accidentului, el nereprezentând materializarea unei vătămări corporale proprii, suferite ca urmare a accidentului.

O astfel de interpretare este în acord cu dispozițiile art. 26 alin. (2) pct. 4 din Ordinul CSA nr. 5/2010, conform căreia se acordă despăgubiri în cazul în care persoanele care solicită despăgubiri *pentru vătămări corporale* sunt membrii familiei asiguratului, conducătorului auto sau ai oricărei altei persoane a cărei răspundere civilă este angajată într-un accident de vehicul.

Chiar dacă reclamantul arată că are, în raport de evenimentul rutier, calitatea de terț, ca urmare a decesului tatălui său, iar indiferent că acest lucru s-a petrecut din culpa sa exclusivă, el este direct prejudiciat, prin pierderea suferită, aceste apărări nu pot nega validitatea tezei susținute de instanța de apel, care este în acord cu normele legale anterior menționate.

Aceasta nu neagă existența unui prejudiciu moral pentru reclamant, relevându-se doar că el nu poate fi acoperit de asigurătorul de răspundere civilă auto. Într-adevăr, prejudiciul a luat naștere

în urma accidentului, dar problema dedusă judecării nu este existența acestuia, ci dacă societatea pârâtă poate fi obligată să repare prejudiciul.

De altfel, corect se relevă că numita B., în calitate de soție și pasager al vehiculului condus de către defunctul D., a solicitat și i-au fost acordate despăgubiri pentru prejudiciul fizic suferit, nu pentru cel cauzat de pierderea soțului, corecta interpretare a normelor legale fiind în sensul în care numai o astfel de abordare poate fi primită.

Că este așa rezultă și din analiza prevederilor art. 54 din lege, potrivit cărora, în cazul stabilirii despăgubirii prin hotărâre judecătorească, drepturile persoanelor despăgubite prin accidente produse de vehicule (...) se exercită împotriva asigurătorului de răspundere civilă *în limitele obligației acestuia, cu citarea obligatorie a persoanei/persoanelor răspunzătoare de producerea accidentului, în calitate de intervenienți forțați.*

De altfel, acesta a și formulat o cerere de introducere în cauză a moștenitorilor persoanei vinovate din accidentul rutier petrecut la 23 septembrie 2010, constatând că, în fapt, acesta este reclamantul din prezenta cauză. Or, o astfel de situație justificat a fost apreciată ca fiind inadmisibilă din punct de vedere procedural, în condițiile în care, după pronunțarea prezentei hotărâri reclamantul poate deveni pârât într-un eventual proces intentat de către asigurător, întemeiat pe dreptul de regres.

În acest condiții, este evident că intenția legiuitorului, dedusă printr-o interpretare teleologică a normelor în domeniu, nu a fost aceea de a indemniza pe succesorii șoferului vinovat de producerea accidentului și care nu au suferit vătămări corporale.

Corect relevă instanța de apel că, din analiza prevederilor amintite, rezultă foarte clar că legiuitorul a adoptat prevederile art. 50 alin. (3) din Legea nr. 136/1995 pentru a acoperi ipoteza în care persoanele vizate ar suferi vătămări fizice.

Că este așa rezultă și din evoluția ulterioară a legislației, care, chiar dacă nu era în vigoare la momentul producerii evenimentului, este de natură să susțină o astfel de interpretare.

Astfel, odată cu modificările aduse de Ordinul nr. 22/2012, legiuitorul a ales să tranșeze clar exact situația dedusă judecării, stabilind că asigurătorul nu acordă despăgubiri pentru: prejudicii produse bunurilor aparținând conducătorului vehiculului răspunzător de producerea accidentului, precum și cele produse ca urmare a vătămării corporale sau decesului acestuia, *indiferent cine solicită aceste despăgubiri.*

În acest context, considerațiile recurentului legate de faptul că, raportat la starea de fapt dedusă judecării, culpa antecesorului reclamantului nu are nicio relevanță, sunt neavenite. Aceasta întrucât tocmai culpa este temeiul pentru care, într-o astfel de situație, succesorii cu titlu universal, care nu au suferit vătămări corporale, rămân incluși în categoria avânzilor-cauză, fiind ținuti să suporte efectele actului al cărui autor este antecesorul lor.

Aceasta nu înseamnă însă că, în astfel de situații, ei nu ar putea fi indemnizați, dar numai pe temeiul unei asigurări facultative, cum ar fi cea de viață, iar nu a uneia de răspundere civilă obligatorie.

Așadar, este corectă interpretarea potrivit căreia membrii familiei conducătorului auto vinovat de producerea accidentului pot solicita despăgubiri numai în situația în care aceste persoane suferă în mod direct în urma accidentului vătămări corporale.

În speță, reclamantul nu s-a aflat în autoturismul implicat în accident și nu au suferit vătămări corporale. Ca atare, instanța de apel a reținut corect că reclamantul din cauză nu are calitate procesuală activă.

Pentru persoanele care se află în întreținerea proprietarului ori conducătorului vehiculului asigurat și care formulează cererea de chemare în judecată întemeind-o numai pe acest text de lege, instanța trebuie să procedeze la o interpretare sistematică, teleologică și prin raportare la întreg conținutul art. 50, dar și al Legii nr. 136/1995.

De asemenea, Înalta Curte de Casație și Justiție apreciază că trebuie avută în vedere și natura juridică a asigurării obligatorii de răspundere civilă pentru prejudicii produse prin accidente de vehicule.

Cu privire la interpretarea sistematică a art. 50 alin. (3) din Legea nr. 136/1995, Înalta Curte de Casație și Justiție reține următoarele:

Potrivit art. 48 alin. (1) din același act normativ, persoanele fizice sau juridice care au în proprietate vehicule supuse înmatriculării/înregistrării în România, precum și tramvaie au obligația să se asigure pentru cazurile de răspundere civilă ca urmare a pagubelor produse prin accidente de vehicule în limitele teritoriale de acoperire și să mențină valabilitatea contractului de asigurare prin plata primelor de asigurare, precum și să aplice pe parbrizul vehiculului sau în alt loc vizibil din exterior vigneta. De asemenea, potrivit art. 49, asigurătorul acordă despăgubiri, în baza contractului de asigurare, pentru prejudiciile de care asigurații răspund față de terțe persoane păgubite prin accidente de vehicule, precum și tramvaie și pentru cheltuielile făcute de asigurați în procesul civil, în conformitate cu: a) legislația în vigoare din statul pe teritoriul căruia s-a produs accidentul de vehicul și cu cel mai mare nivel de despăgubire dintre cel prevăzut în legislația respectivă și cel prevăzut în contractul de asigurare; b) legislația românească în vigoare, în cazul în care persoanele păgubite sunt cetățeni ai statelor membre ale Uniunii Europene, în timpul unei călătorii ce leagă direct două teritorii în care este valabil tratatul de instituire a Comunității Economice Europene, dacă nu există birou național pe teritoriul traversat în care s-a produs accidentul.

Pe de altă parte, conform dispozițiilor alin. 1 - 4 ale acestui articol, despăgubirile se acordă pentru sumele pe care asiguratul este obligat să le plătească cu titlu de dezdăunare și cheltuielile de judecată persoanelor păgubite prin vătămare corporală sau deces, precum și prin avarierea ori distrugerea de bunuri. În caz de vătămare corporală sau deces, despăgubirile se acordă atât pentru persoanele aflate în afara vehiculului care a produs accidentul, cât și pentru persoanele aflate în acel vehicul, cu excepția conducătorului vehiculului respectiv. Se acordă despăgubiri și în cazul în care persoanele care formulează pretenții de despăgubiri sunt soțul (soția) sau persoanele care se află în întreținerea proprietarului ori conducătorului vehiculului asigurat, răspunzător de producerea accidentului. Pentru avarierea sau distrugerea bunurilor, despăgubirile se acordă pentru bunurile aflate în afara vehiculului care a produs accidentul, iar pentru bunurile aflate în acel vehicul, numai dacă acestea nu erau transportate în baza unui raport contractual existent cu proprietarul sau cu utilizatorul vehiculului respectiv, precum și dacă nu aparțineau proprietarului, utilizatorului ori conducătorului vehiculului răspunzător de producerea accidentului.

Interpretând sistematic prevederile citate mai sus, considerăm că alin. (1) al art. 50: „Despăgubirile se acordă pentru sumele pe care asiguratul este obligat să le plătească cu titlu de dezdăunare și cheltuielile de judecată persoanelor păgubite prin vătămare corporală sau deces, precum și prin avarierea ori distrugerea de bunuri” *constituie ipoteza generală, care este detaliată (clarificată) în prevederile alin. 2 - 4 ale articolului.*

Astfel, alin. (2) și (3): „În caz de vătămare corporală sau deces, despăgubirile se acordă atât pentru persoanele aflate în afara vehiculului care a produs accidentul, cât și pentru persoanele aflate în acel vehicul, cu excepția conducătorului vehiculului respectiv. Se acordă despăgubiri și în cazul în care persoanele care formulează pretenții de despăgubiri sunt soțul (soția) sau persoane care se află în întreținerea proprietarului ori conducătorului vehiculului asigurat, răspunzător de producerea accidentului” *prevăd situațiile în care se pot acorda despăgubiri în caz de vătămare corporală sau deces.*

Alin. (4): „Pentru avarierea sau distrugerea bunurilor, despăgubirile se acordă pentru bunurile aflate în afara vehiculului care a produs accidentul, iar pentru bunurile aflate în acel vehicul, numai dacă acestea nu erau transportate în baza unui raport contractual existent cu proprietarul sau cu utilizatorul vehiculului respectiv, precum și dacă nu aparțineau proprietarului, utilizatorului ori conducătorului vehiculului răspunzător de producerea accidentului” *are în vedere condițiile în care se pot acorda despăgubiri pentru avarierea sau distrugerea bunurilor.*

Revenind la prevederile art. 50 alin. (2) și (3), apreciem că acestea trebuie interpretate sistematic, ipoteza de la alin. (3) fiind numai una specială a alin. (2). Mai mult, alin. (3) nu face decât să arate că se acordă despăgubiri și rudelor sau persoanelor aflate într-o anumită relație cu persoana vinovată, aceștia înfățișând un drept la reparație propriu.

Interpretând astfel aceste texte legale, se pot acorda despăgubiri soțului (soției) sau persoanelor care se află în întreținerea proprietarului ori conducătorului vehiculului asigurat, răspunzător de producerea accidentului, numai dacă acestea au fost vătămate corporal sau au decedat în accidentul respectiv, aflându-se - deci - în afara vehiculului care a produs accidentul sau în acel vehicul.

Mai mult, ar fi contrar spiritului textului legal ca soțul (soția) sau persoanele care se află în întreținerea proprietarului ori conducătorului vehiculului asigurat, răspunzător de producerea accidentului, să fie despăgubite dacă nu au fost accidentate, întrucât dacă persoana responsabilă de accident ar trăi, aceste persoane nu ar fi despăgubite în niciun fel de către asiguratorul RCA. Dimpotrivă, bugetul familiei ar fi negativ afectat de despăgubirile pe care ar trebui să le plătească celor prejudiciați pentru că societatea de asigurări este obligată să se întoarcă împotriva persoanei vinovate de producerea accidentului.

În ceea ce privește natura juridică a asigurării obligatorii de răspundere civilă pentru prejudicii produse prin accidente de vehicule, potrivit art. 49 alin. (1) din Legea nr. 136/1995, asiguratorul acordă despăgubiri, în baza contractului de asigurare, *pentru prejudiciile de care asigurații răspund față de terțe persoane păgubite prin accidente de vehicule*, precum și tramvaie, și pentru cheltuielile făcute de asigurați în procesul civil. Asigurarea de răspundere civilă pentru prejudicii produse prin accidente de vehicule este o asigurare împotriva riscului de a plăti despăgubiri către terții prejudiciați prin fapta ilicită ce atrage răspunderea civilă a asiguratului.

De asemenea, din reglementarea dată de Legea nr. 136/1995 rezultă că asigurarea obligatorie de răspundere civilă este o asigurare colectivă a victimelor accidentelor de autovehicule și, totodată, o asigurare a persoanelor responsabile de accident împotriva riscului de a plăti despăgubiri către *terții prejudiciați prin fapta ilicită ce atrage răspunderea lor civilă*.

Pe de altă parte, cazul asigurat (adică evenimentul asigurat - riscul - survenit și care dă naștere obligației asiguratorului de a plăti indemnizația de asigurare - despăgubirile - în condițiile prevăzute de lege) constă în accidentul cauzator de prejudicii terțelor persoane pentru care - potrivit legii civile - se angajează răspunderea asiguratului sau a persoanei care conducea autovehiculul.

Din cele arătate mai sus rezultă că asigurarea obligatorie de răspundere civilă acoperă numai răspunderea civilă delictuală a asiguratului sau a celui care conducea autovehiculul, nu și riscul de deces al conducătorului auto.

În privința noțiunii de *terță persoană păgubită*, conducătorul autovehiculului, vinovat de producerea accidentului, nu are o asemenea calitate. Ca atare, nici acesta și nici moștenitorii săi nu pot obține de la asigurator, în temeiul asigurării obligatorii de răspundere civilă, repararea pagubelor suferite.

Înalta Curte de Casație și Justiție consideră că instanța de fond, care a acordat despăgubiri în speță, a făcut confuzie între asigurarea de răspundere civilă și asigurarea de persoane.

Potrivit art. 2227 C. civ., prin contractul de asigurare de persoane, asiguratorul se obligă să plătească indemnizația de asigurare în caz de deces, de ajungere la o anumită vârstă, de invaliditate permanentă totală sau parțială ori în alte asemenea cazuri, conform normelor adoptate de organul de stat în a cărui competență, potrivit legii, intră supravegherea activității din domeniul asigurărilor.

Cu privire la această asigurare, Înalta Curte de Casație și Justiție apreciază că, spre deosebire de asigurarea de răspundere civilă, unde se plătește o despăgubire egală cu valoarea prejudiciului, în cazul asigurărilor de persoane, în schimbul primelor plătite, asiguratorul nu se obligă să acopere o pagubă, ci să plătească, la realizarea riscului, suma asigurată, independent de ideea de prejudiciu.

Asigurarea de răspundere civilă are ca temei vinovăția asiguratului în săvârșirea unei fapte ilicite, care a cauzat un prejudiciu, material sau moral, unei persoane, spre deosebire de asigurarea de viață care este incompatibilă cu orice analiză a culpei.

În cazul asigurării de răspundere civilă, cu prilejul producerii prejudiciului, fiind pe tărâm delictual, victima are la alegere acționarea asiguratorului de răspundere civilă sau a asiguratului, adică autorului faptei delictuale cauzatoare a pagubei. În cazul în care autorul prejudiciului

decedează, terțul păgubit sau după caz moștenitorii acestuia se pot îndrepta cu acțiune împotriva moștenitorilor autorului faptei.

Desigur că această acțiune izvorăște din raporturile civile delictuale. Este posibil, însă, ca moștenitorii autorului faptei să despăgubească terțul păgubit, caz în care au acțiune împotriva asigurătorului de răspundere civilă în temeiul contractului.

Dar regresul poate fi și invers, asigurătorul împotriva moștenitorilor asiguratului, adică a autorului faptei. În această ipoteză, asigurătorul este obligat să despăgubească persoana vătămată, dar în caz de deces al asiguratului (autorului faptei), se întoarce și recuperează sumele de la moștenitorii acestuia.

Acesta este specificul asigurării de răspundere civilă, anume că acoperă pagubele produse terților, și nu pe cele ale propriilor asigurați.

Înalta Curte de Casație și Justiție reține că în cazul acestei asigurări, asigurătorul este obligat să plătească o despăgubire dacă sunt întrunite, cumulativ, următoarele elemente: săvârșirea unei fapte ilicite de către asigurat, existența unui prejudiciu, existența unei legături de cauzalitate între fapta ilicită a asiguratului și prejudiciu și vinovăția asiguratului.

Față de cele arătate mai sus, este de reținut că elementul esențial care diferă în cazul celor două tipuri de asigurări este vinovăția asiguratului, care trebuie să fie prezentă numai în cazul asigurării de răspundere civilă.

În cazul ipotezei expuse mai sus, nu se pot acorda despăgubiri soțului (soției) sau persoanelor care se află în întreținerea proprietarului ori conducătorului vehiculului asigurat, răspunzător de producerea accidentului, întrucât acesta din urmă avea încheiată o asigurare de răspundere civilă, iar nu o asigurare de persoane, în cazul căreia să se plătească, la realizarea riscului, suma asigurată, independent de ideea de prejudiciu.

Potrivit dispozițiilor art. 11 pct. 3 din Legea nr. 136/1995, termenul de „*persoană păgubită*” desemnează „*persoana îndreptățită să primească despăgubiri pentru prejudiciul suferit ca urmare a producerii unui risc acoperit printr-un contract de asigurare de răspundere civilă*”, iar noțiunea de „*prejudiciu*” constă în „*efectul negativ suferit de persoana păgubită prin producerea unui risc acoperit printr-un contract de asigurare de răspundere civilă*”.

Atâta timp cât nu s-au aflat în vehicul sau în afara acestuia, încât să existe o legătură de cauzalitate între accident și prejudiciul invocat, soțul (soția) sau persoanele care se află în întreținerea proprietarului ori conducătorului vehiculului asigurat nu sunt îndreptățiți la despăgubiri.

Un argument important este cel întemeiat pe dispozițiile art. 50 alin. (2) din Legea nr. 136/1995, potrivit căreia *în caz de vătămare corporală sau deces*, despăgubirile se acordă atât pentru persoanele aflate în afara vehiculului care a produs accidentul, cât și pentru persoanele aflate în acel vehicul, *cu excepția conducătorului vehiculului respectiv*. Din moment ce conducătorul vehiculului nu este îndreptățit, *în nicio situație*, la despăgubiri pentru propria vătămare corporală sau pentru deces (în acest ultim caz, prin moștenitorii săi), este evident că soțul sau persoanele care se află în întreținerea sa nu pot dobândi dreptul la repararea prejudiciului creat altei persoane.

Vătămarea corporală sau pierderea vieții conducătorului auto constituie prejudicii proprii, create prin propria culpă și excluse *expressis verbis* din sfera răspunderii asigurătorului RCA. Nu există nicio legătură de cauzalitate între „prejudiciul” cauzat propriei persoane de către conducătorul auto și patrimoniul soțului sau al persoanelor care se află în întreținerea proprietarului ori conducătorului vehiculului asigurat. Mai mult, în cazul în care aceste persoane au și calitatea de moștenitori ai conducătorului vehiculului, s-ar ajunge la încălcarea prevederilor exprese ale art. 50 alin. (2) din Legea nr. 136/1995, care exceptează de la despăgubiri conducătorul vehiculului care a produs accidentul în urma căruia a decedat.

Suferința pentru decesul soțului nu constituie „riscul asigurat” în sensul Legii nr. 136/1995, în condițiile în care acesta este vinovat de producerea accidentului.

Prevederile art. 50 alin. (3) din Legea nr. 136/1995 au scopul de a evita o interpretare greșită a alin. (1) al aceluiași articol, în sensul că raporturile juridice existente între conducătorul vehiculului și acele persoane ar putea justifica exonerarea de răspundere a asigurătorului și

menținerea răspunderii civile delictuale a asiguratului.

Înalta Curte de Casație și Justiție consideră că această opțiune de reglementare nu a fost întâmplătoare, din moment ce în alineatul următor al aceluiași articol existența unor raporturi juridice anterioare a fost reglementată drept excepție de la răspunderea asiguratorului pentru bunurile aflate în vehicul (transportate în baza unui raport contractual existent cu proprietarul sau cu utilizatorul vehiculului respectiv, răspunzător de producerea accidentului).

Așadar, în ipoteza speței, se constată că persoana responsabilă de accident, respectiv conducătorul auto, nu a săvârșit nicio faptă ilicită față de fiul său aflat în întreținerea sa și că acesta nici nu se afla în autovehicul condus de tatăl său ori în afara acestuia, la momentul accidentului, faptă ilicită care să fi cauzat acestuia vreun prejudiciu și care să fi putut atrage răspunderea conducătorului auto și implicit răspunderea asiguratorului RCA.

În concluzie, pentru toate considerentele reținute, conform art. 312 C. proc. civ., s-a respins recursul declarat de reclamantul A. prin reprezentant legal B. împotriva deciziei civile nr. 280/2014 din 27 iunie 2014 pronunțată de Curtea de Apel Cluj, Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal, ca nefondat.

25. Asigurări. Încetarea procesului penal prin împăcarea părților. Acțiune în despăgubiri formulată împotriva asiguratorului de răspundere civilă. Admisibilitate

NCC, art. 2223 - art. 2226

Legea nr. 136/1995

Ordinul CSA nr. 5/2010, art. 46 alin. (1) pct. 1

C. pen., art. 132

În conformitate cu dispozițiile art. 46 alin. (1) pct. 1 din Ordinul CSA nr. 5/2010, în cazul în care accidentul de vehicul face obiectul unui proces penal, despăgubirile se stabilesc pe cale amiabilă, dacă, potrivit legii, acțiunea penală a fost stinsă sau poate fi stinsă prin împăcarea părților.

Împăcarea părții vătămate cu învinuitul în procesul penal, în condițiile art. 132 C. pen., nu are relevanță cu privire la răspunderea asiguratorului RCA al autoturismului condus de învinuit, față de daunele provocate părții vătămate de către autorul accidentului, și, ca atare, este admisibilă acțiunea civilă în despăgubiri formulată de partea vătămată împotriva asiguratorului de răspundere civilă.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 576 din 19 februarie 2015

Notă : * În același sens este și Decizia nr. 1342 din 2 aprilie 2014 publicată în Buletinul Casației nr. 11/2014. În sens contrar este Decizia nr. 217/2014.

** Ordinul Comisiei de Supraveghere a Asigurărilor a fost abrogat de Ordinul nr. 14/2011 la data de 6 decembrie 2011.

Prin sentința civilă nr. 80/C/2014 pronunțată de Tribunalul Brașov, Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal, a fost respinsă excepția inadmisibilității invocată de pârâta SC A. SA; a fost admisă în parte acțiunea formulată și precizată de reclamantul B. în contradictoriu cu pârâta SC A. SA și, în consecință: a fost obligată pârâta să plătească reclamantului suma de 2.378,5 în lei reprezentând daune materiale și suma de 18.000 euro, în echivalent lei la data plății, reprezentând daune morale; s-au respins restul pretențiilor reclamantului formulate în contradictoriu cu pârâta SC A. SA; a fost admisă excepția lipsei calității procesuale pasive invocată de pârâta C.; a fost respinsă acțiunea formulată de reclamantul B. în contradictoriu cu pârâta C.

Excepția lipsei calității procesuale pasive invocată de pârâta a fost admisă reținându-se

inexistența identității între persoana acestuia și subiectul obligat în raportul juridic dedus judecării, față de faptul că reclamantul nu a înțeles să solicite obligarea sa la plata vreunei sume de bani. Ca și consecință a admiterii excepției invocată prin întâmpinare, cererea reclamantului formulată în contradictoriu cu pârâțul C. a fost respinsă ca fiind îndreptată împotriva unei persoane fără calitate procesuală pasivă.

Excepția inadmisibilității acțiunii invocată de pârâta a fost respinsă ca nefondată reținându-se, în conformitate cu art. 132 alin. (1) C. pen., că se stinge acțiunea civilă pornită în cadrul procesului penal și în contradictoriu cu inculpatul, dispozițiile invocate în susținerea excepției nefiind incidente în cauza dedusă judecării.

În ce privește fondul cauzei s-a reținut că potrivit art. 2223 alin. (1) C. civ., în cazul asigurării de răspundere civilă, asigurătorul se obligă să plătească o despăgubire pentru prejudiciul de care asiguratul răspunde potrivit legii față de terțele persoane prejudiciate și pentru cheltuielile făcute de asigurat în procesul civil.

În conformitate cu art. 2224 alin. (2) C. civ., asigurătorul poate fi chemat în judecată de persoanele păgubite în limitele obligațiilor ce îi revin acestuia din contractul de asigurare.

Conform art. 2225 C. civ., dacă nu se prevede altfel prin lege, despăgubirea se stabilește prin convenție încheiată între asigurat, terța persoană prejudiciată și asigurător sau, în caz de neînțelegere, prin hotărâre judecătorească.

Despăgubirile se acordă pentru sumele pe care asiguratul este obligat să le plătească cu titlu de dezdăunare și cheltuielile de judecată persoanelor păgubite prin vătămare corporală sau deces, precum și prin avarierea ori distrugerea de bunuri (art. 50 alin. 1 din Legea nr. 136/1995).

Potrivit art. 24 alin. (2) lit. b) din Ordinul CSA nr. 5/2010, în vigoare la data producerii accidentului rutier, pentru vătămări corporale și decese, inclusiv pentru prejudicii fără caracter patrimonial produse în unul și același accident, indiferent de numărul persoanelor prejudiciate, limita de despăgubire se stabilește, pentru accidente produse în anul 2011, la un nivel de 3.500.000 euro, echivalent în lei la cursul de schimb al pieței valutare la data producerii accidentului, comunicat de Banca Națională a României.

De asemenea, s-a reținut că, potrivit art. 49 pct. 1 lit. a) - f) din același act normativ, la stabilirea despăgubirilor se au în vedere în cazul vătămării corporale criteriile reglementate de această dispoziție.

În speță, a rezultat un prejudiciu material dovedit în valoare de 2.378,5 lei, restul pretențiilor materiale formulate de reclamant fiind respinse ca nedovedite.

Referitor la cuantumul daunelor morale solicitate, raportat la prejudiciul moral efectiv suferit s-a dat eficiență criteriului unei satisfacții suficiente și echitabile, cererea fiind admisă pentru sumade 18.000 euro.

Pentru considerentele de fapt și de drept expuse, instanța a admis în parte acțiunea formulată de reclamantul B. în contradictoriu cu pârâta SC A. SA dispunând conform dispozitivului sentinței.

Împotriva acestei soluții a declarat apel pârâta SC A. SA.

Curtea de Apel Brașov, Secția civilă și pentru cauze cu minori și de familie, de conflicte de muncă și asigurări sociale, prin decizia civilă nr. 645/Ap din 7 octombrie 2014, a admis apelul declarat de pârâta SC A. SA împotriva sentinței civile nr. 80/C/05.03.2014 pronunțată de Tribunalul Brașov, Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal, pe care a schimbat-o în parte; a admis excepția inadmisibilității; a respins acțiunea civilă formulată de reclamantul B. în contradictoriu cu pârâta SC A. SA; a păstrat neschimbate celelalte dispoziții ale sentinței apelate.

Pentru a dispune astfel, instanța de apel a reținut următoarele :

Greșit a raționat tribunalul că dispozițiile art. 132 alin. (1) C. pen. nu sunt incidente în speță întrucât împăcarea stinge acțiunea civilă în întregul său, iar în cazul producerii unui accident de circulație, având ca urmare cauzarea unui prejudiciu, pentru care s-a încheiat contract de asigurare obligatorie de răspundere civilă, coexistă răspunderea civilă delictuală, bazată pe art. 998 C. civ., a celui care, prin fapta sa, a cauzat efectele păgubitoare, cu răspunderea contractuală a asiguratorului, întemeiată pe contractul de asigurare încheiat în condițiile reglementate prin Legea

nr. 136/1995.

Ori, dacă răspunderea penală a învinutului C. a fost înlăturată, ca efect al împăcării părților, partea vătămată B. nu poate, în condițiile art. 57 alin. (1) din Legea nr. 136/1995, să exercite direct împotriva asigurătorului de răspundere civilă acțiune civilă în despăgubiri, întrucât răspunderea contractuală a asigurătorului a existat doar pe durata existenței răspunderii civile delictuale a învinutului, acțiunea civilă privind conflictul în integralitatea sa.

Întrucât angajarea răspunderii asigurătorului în baza contractului de asigurare intervine după stabilirea vinovăției asiguratului, sens în care a statuat decizia nr. 1 din 28 martie 2005 a Secțiilor Unite ale Înaltei Curți de Casație și Justiție, iar răspunderea penală a asiguratului a fost înlăturată, acțiunea civilă în despăgubiri îndreptată împotriva asigurătorului fiind inadmisibilă.

Fiind o împăcare realizată în condițiile art. 132 C. pen., ea are efecte atât asupra laturii penale, cât și asupra laturii civile, prin stingerea acțiunii civile, care este un accesoriu al acțiunii penale și, din moment ce părțile s-au împăcat, nu se mai continuă acțiunea civilă, neavând relevanță momentul la care s-a formulat cerere pentru acordarea de despăgubiri, dosarul de daune nr. JOO131471 fiind deschis la 19.04.2012, anterior încetării procesului penal, ori data introducerii acțiunii civile, 22.05.2012.

În condițiile art. 137 C. proc. civ., întrucât excepția inadmisibilității se susține, cercetarea motivelor de apel privitoare la fondul pricinii, privitoare la cuantumul ridicat al daunelor morale acordate, nu au mai fost analizate.

Împotriva acestei decizii a declarat recurs reclamantul B., prin care a solicitat admiterea acestei căi de atac, modificarea deciziei atacată în sensul respingerii apelului formulat de pârâtă și respingerea excepției de inadmisibilitate a acțiunii.

Cererea de recurs a fost întemeiată în drept pe dispozițiile art. 304 pct. 7, 8 și 9 C. proc. civ.

În temeiul motivului de nelegalitate prevăzut de art. 304 pct. 7 C. proc. civ. recurentul-reclamant a susținut că hotărârea cuprinde motive străine de natura pricinii.

Astfel, instanța de apel a admis excepția inadmisibilității acțiunii, în raport de dispozițiile deciziei nr. I/2005, și a reținut că răspunderea contractuală a asigurătorului este atrasă atunci când s-a stabilit vinovăția asiguratului, considerente care sunt străine de natura pricinii.

În raport de motivul de nelegalitate prevăzut de art. 304 pct. 8 C. proc. civ., recurentul-reclamant susține că pornind de la temeiul acțiunii, respectiv dispozițiile art. 2223-2226 C. civ., coroborat cu normele speciale în materia asigurărilor, prezenta acțiune este eminentă în răspundere contractuală, și nicidecum una în stabilirea vinovăției delictuale a unei părți.

În raport de motivul de nelegalitate prevăzut de art. 304 pct. 9 C. proc. civ., recurentul-reclamant susține că s-au aplicat greșit dispozițiile legale în materia asigurărilor, respectiv art. 49-50 din Legea nr. 36/1995 și Norma din 29 noiembrie 2011 publicată în Monitorul Oficial nr. 858/2011, condițiile impuse de lege fiind îndeplinite.

Prin concluzii scrise, intimata-pârâtă SC A. SA a solicitat respingerea recursului ca nefondat.

Analizând actele și lucrările dosarului, Înalta Curte a apreciat întemeiate criticile recurentului încadrate în dispozițiile art. 304 pct. 9 C. proc. civ. pentru următoarele considerente :

Potrivit art. 304 pct. 9 C. proc. civ., modificarea hotărârii se poate cere când aceasta este lipsită de temei legal ori a fost dată cu încălcarea sau aplicarea greșită a legii.

Din această perspectivă, precum și din perspectiva criticilor aduse deciziei recurate, Înalta Curte reține că instanța de apel a interpretat greșit dispozițiile art. 132 C. pen., raportat la considerentele deciziei nr. I din 28 martie 2005 a Secțiilor Unite ale Înaltei Curți de Casație și Justiție, potrivit cărora a reținut că împăcarea părților în procesul penal stinge acțiunea civilă în întregul său.

Problema de drept care se ridică în speță este guvernată de dispozițiile Legii nr. 136/1995 privind asigurările și reasigurările în România și ale Ordinului C.S.A. nr. 5/2010 (în vigoare la data producerii accidentului) pentru punerea în aplicare a normelor privind asigurarea obiectivă de răspundere civilă pentru prejudiciile produse prin accidente de vehicule. De asemenea, sunt incidente și dispozițiile Codului civil privitoare la asigurarea de răspundere civilă reglementată de

art. 2223-2226 C. civ.

Analizând apelul declarat de către pârâtă, instanța a reținut că prin sentința penală nr. 815/S/2013 pronunțată de Judecătoria Brașov în dosarul penal nr. x/197/2012 s-a menținut Ordonanța din data de 12.12.2012 a Parchetului de pe lângă Tribunalul Brașov, menținută prin Ordonanța prim procurorului Parchetului de pe lângă Tribunalul Brașov din data de 9.01.2013, apreciindu-se că împăcarea intervenită între partea vătămată B. și învinutul C. este valabilă, întrunește condițiile cerute de lege, iar „revocarea împăcării”, menționată în declarații și plângeri, nu produce efecte, atât timp cât lipsa consimțământului nu a fost viciat în vreun fel.

În raport de aceste considerente, instanța de apel a apreciat întemeiată excepția de inadmisibilitate a acțiunii, în raport de dispozițiile art. 137 C. proc. civ., considerând incidente dispozițiile art. 132 C. pen.

Deși se reține aplicabilitatea în cauză a Ordinului CSA nr. 5/2010, instanța de apel ignoră dispozițiile art. 46 alin. (1) pct. 1 ale aceluiași act normativ, potrivit cărora *„În cazul în care accidentul de vehicul face obiectul unui proces penal, despăgubirile se stabilesc pe cale amiabilă, dacă: 1. potrivit legii, acțiunea penală a fost stinsă sau poate fi stinsă prin împăcarea părților”*.

Din interpretarea dispozițiilor menționate se constată că împăcarea părții vătămate cu învinutul în procesul penal nu are relevanță cu privire la răspunderea asigurătorului RCA al autoturismului condus de învinuit, față de daunele provocate de autorul accidentului reclamantului, atât timp cât legiuitorul a prevăzut în mod expres acest fapt.

De asemenea, se constată că împăcarea părților prezintă relevanță numai în ceea ce privește stabilirea despăgubirilor pe cale amiabilă, situație care nu s-a realizat în cauza de față, pârâta opunând refuzul la plată al acestora.

În aceste condiții, împăcarea părților realizată în condițiile art. 132 C. pen. produce efecte numai față de latura penală soluționată în cadrul procesului penal și nicidecum cu privire la răspunderea asigurătorului RCA, care poate fi analizată în cadrul acțiunii civile.

Având în vedere aceste considerente, constatând întemeiate criticile aduse hotărârii anterior pronunțată și, de asemenea, că modificarea acesteia nu este posibilă întrucât este necesar a se reconsidera situația de fapt, precum și aplicarea concretă a dispozițiilor legale aplicabile speței, pentru stabilirea pe cale judiciară a despăgubirilor, conform art. 312 alin. (3) raportat la art. 314 C. proc. civ., s-a admis recursul, s-a casat decizia atacată cu trimiterea cauzei spre rejudecare la aceeași instanță de apel.

26. Accident cu victime. Acțiune în despăgubiri formulată de casa de asigurări de sănătate a persoanei vătămate. Condiții și efecte

Legea nr. 95/2006, art. 313
Regulamentul CE nr. 883/2004

Din economia dispozițiilor art. 313 din Legea nr. 95/2006 reiese faptul că în cazul unor fapte ilicite ce au ocazionat cheltuieli cu tratamentul medical acordat victimelor, furnizorii de servicii medicale se subrogă în drepturile caselor de asigurări de sănătate împotriva celor vinovați.

În condițiile în care persoana păgubită poate solicita de la asigurătorul RCA al șoferului vinovat de producerea accidentului daunele materiale cuprinzând toate cheltuielile efectuate, dar și pierderile de venit, prestații periodice, în baza raportului de asigurare socială, asigurătorul social al persoanei vătămate are, la rândul său, posibilitatea și cadrul legal să se îndrepte cu acțiune în regres împotriva celor răspunzători, pentru recuperarea sumelor plătite pentru tratamentul propriului asigurat având, prin urmare, calitate procesuală activă într-o astfel de acțiune.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 652 din 26 februarie 2015

Prin cererea înregistrată pe rolul Tribunalului București, Secția a VI-a civilă, reclamanta Casa de Asigurări de Sănătate A. a solicitat în contradictoriu cu pârâții SC B. SA și C. obligarea pârâților la plata sumei de 24.708,48 Euro reprezentând despăgubiri.

În motivarea cererii s-a arătat că la 6.05.2009 pârâțul C., în timp ce conducea autoutilitara cu nr. înmatriculare B-00-xxx pe DJ 546 pe raza localității Plopii - Slăvitești a pierdut controlul asupra direcției de mers, a pătruns pe contrasens și a intrat în coliziune cu autovehiculul cu nr. înmatriculare BGL-xx-000 condus regulamentar de D.

În dosarul penal nr. x/2009 s-a stabilit culpa exclusivă a pârâțului C. în producerea accidentului rutier.

Ca urmare a accidentului, dl. D. a înregistrat leziuni traumatice care au necesitat peste 250 zile de îngrijiri medicale în perioada mai 2009 - martie 2010, iar cheltuielile ocazionate până la data de 11.03.2010 cu tratamentul și recuperarea acestuia sunt în cuantum de 24.708,48 Euro constând în : tratament spitalicesc, ședințe de fizioterapie, costuri de achiziție a unei cârje, a unei orteze de peroneu, indemnizație de boală și contribuție pentru despăgubire salarială.

Reclamanta a arătat că autoutilitara cu nr. de înmatriculare B-00-xxx condusă de pârât era asigurată RCA la data producerii accidentului la pârâta B. cu polița de asigurare seria RO/22/P22/HI nr. 002181887. Deoarece la data producerii accidentului dl. D. era încadrat în muncă în Germania, toate costurile legate de intervențiile chirurgicale și tratamentul aferent acordate în clinicile din Germania (inclusiv indemnizația de boală și contribuțiile pentru despăgubire salarială) au fost suportate de A. în baza poliței de asigurare de sănătate nr. 877502756 conform legislației germane în domeniul protecției sociale.

Prin sentința civilă nr. 20539 din 01.11.2011, Tribunalul București, Secția a VI-a civilă a respins excepțiile lipsei calității procesuale active și a lipsei calității procesuale pasive, ca neîntemeiate, a admis în parte acțiunea și a obligat pârâta B. SA la plata către reclamantă a sumei de 41.895,22 Euro cu titlu de despăgubiri, cu dobânda legală aferentă calculată de la data introducerii cererii și până la data plății efective. A obligat pârâta la plata sumei de 18.739,72 lei reprezentând cheltuieli de judecată și a respins capătul de cerere îndreptat împotriva intervenientului forțat C.

Pentru a pronunța această soluție, tribunalul a reținut următoarele:

Pârâta B. SA a invocat excepția lipsei calității procesuale active a reclamantei și excepția lipsei calității sale procesuale pasive, arătând, în esență, că dispozițiile art. 313 din Legea nr. 95/2006 conferă calitate procesuală activă într-o acțiune în regres doar furnizorului de servicii medicale; dispozițiile art. 49 din Ordinul nr. 20/2008 al CSA prevăd că la stabilirea despăgubirilor în cazul vătămarilor corporale se au în vedere acele cheltuieli prilejuite de accident, probate cu documente justificative, care nu sunt suportate din fondurile de asigurări sociale; în calitate de asigurător de răspundere civilă obligatorie pârâta a fost obligată în dosarul penal la plata despăgubirilor către persoana vătămată constituită parte civilă, în consecință, reclamanta nu poate pretinde repararea aceluiași prejudiciu prin cererea de față.

S-a reținut că ambele excepții sunt neîntemeiate întrucât potrivit dispozițiilor art. 313 alin. (1) din Legea nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății, persoanele care prin faptele lor aduc daune sănătății altei persoane răspund potrivit legii și au obligația să repare prejudiciul cauzat furnizorului de servicii medicale reprezentând cheltuielile efective ocazionate de asistența medicală acordată. Sumele reprezentând cheltuielile efective vor fi recuperate de furnizorii de servicii medicale. Pentru litigiile având ca obiect recuperarea acestor sume furnizorii de servicii medicale se subrogă în toate drepturile și obligațiile procesuale ale caselor de asigurări de sănătate și dobândesc calitatea procesuală a acestora, în toate procesele și cererile aflate pe rolul instanțelor judecătorești, indiferent de faza de judecată.

Acțiunea de față este formulată chiar de casa de asigurări de sănătate, întrucât a decontat ea însăși costurile necesitate de îngrijirea și recuperarea persoanei vătămate către furnizorii de servicii

medicale din Germania.

Referitor la calitatea procesuală pasivă a pârâtei B., tribunalul a reținut dispozițiile art. 54 din Legea nr. 136/1995 potrivit căroră, despăgubirea se stabilește și se efectuează conform art. 43 și art. 49, iar în cazul stabilirii despăgubirii prin hotărâre judecătorească, drepturile persoanelor păgubite prin accidente produse de vehicule aflate în proprietatea persoanelor asigurate în România se exercită împotriva asigurătorului de răspundere civilă, în limitele obligației acestuia stabilită în prezentul capitol, cu citarea obligatorie a persoanei/persoanelor răspunzătoare de producerea accidentului în calitate de intervenienți forțați.

Nu a fost primit nici argumentul referitor la dubla reparare de către pârâtă a aceluiași prejudiciu material. Prin decizia penală nr. 233/23.12.2010, Tribunalul Teleorman a admis apelurile declarate de inculpatul C. și B. SA și a redus cuantumul daunelor materiale la plata căroră au fost obligați către partea civilă D. de la 70.000 Euro la 50.000 lei, reținându-se în considerentele deciziei că partea civilă nu a probat cheltuielile pe care le-a efectuat pentru redobândirea sănătății sale. S-a apreciat că nu au fost avute în vedere de instanța penală și nu au fost incluse în cuantumul daunelor materiale acordate părții civile cheltuielile suportate de casa de asigurări de sănătate reclamantă.

S-a reținut că dispozițiile art. 54 din Legea nr. 136/1995 exclud în mod expres solidaritatea asigurătorului de răspundere civilă obligatorie cu persoana răspunzătoare de producerea accidentului, care stă în proces în calitate de intervenient forțat.

În consecință, tribunalul a admis în parte acțiunea astfel cum a fost modificată și completată și a dispus obligarea pârâtei B. SA la plata către reclamantă a sumei de 41.895,22 Euro cu titlu de despăgubiri, cu dobânda legală aferentă calculată de la data introducerii cererii și până la data plății efective a debitului.

Împotriva acestei sentințe a declarat apel pârâta SC B. SA și a solicitat schimbarea acesteia în tot, în sensul respingerii acțiunii ca urmare a admiterii excepțiilor lipsei calității procesuale active a reclamantei Casa de Asigurări de Sănătate A. și lipsei calității procesuale pasive SC B. SA.

Prin decizia civilă nr. 353 din 26.09.2012, Curtea de Apel București, Secția a VI-a civilă a respins ca nefondat apelul.

Împotriva acestei soluții a declarat recurs apelanta-pârâtă. Prin cererea de recurs întemeiată pe dispozițiile art. 304 pct. 7 și pct. 9 C. proc. civ. s-a solicitat admiterea recursului și modificarea în tot a deciziei recurate, în sensul admiterii apelului și a respingerii acțiunii formulată de reclamantă ca fiind introdusă de o persoană fără calitate procesuală activă.

Criticile aduse deciziei atacate se referă, în esență, la faptul că hotărârea instanței de apel a fost pronunțată cu aplicarea greșită a legii, întrucât au fost respinse în mod nelegal excepțiile lipsei calității procesuale active a reclamantei și excepția lipsei calității procesuale pasive a recurenteii-pârâte.

Prin decizia civilă nr. 3414 din 22.10.2013, Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția a II-a civilă a admis recursul, a casat decizia recurată și a trimis cauza spre rejudecare aceleiași instanțe.

Pentru a pronunța această soluție, analizând criticile aduse deciziei atacate, Înalta Curte a reținut că instanța de apel nu a făcut o analiză judicioasă și coroborată a întregului material probator administrat în cauză.

Astfel, instanța s-a pronunțat fără să verifice dacă s-au acordat sumele solicitate cu titlu de daune materiale, prin decizia penală nr. 816/13 aprilie 2011 a Curții de Apel București, Secția I penală și, de asemenea, nici nu a stabilit în concret dacă sumele cerute de către reclamantă au fost acordate și prin respectiva hotărâre penală sau dacă acestea au fost deja achitate, astfel cum susține recurenta.

S-a apreciat că în speță se impune completarea probatoriului administrat, întrucât din considerentele celor două hotărâri se constată că doar excepțiile invocate au fost analizate, iar în ceea ce privește fondul cauzei, motivarea instanței de apel nu susține soluția de menținere a hotărârii primei instanțe, de admitere a acțiunii.

Având în vedere că a fost apreciată ca fiind fondată critica bazată pe motivul de nelegalitate

prevăzut de art. 304 pct. 7 C. proc. civ., de natură să atragă casarea cu trimitere spre rejudecare a deciziei recurate, s-a indicat că solicitarea intimitei-reclamante privind cheltuielile de judecată efectuate în această fază procesuală urmează să fie soluționată cu ocazia rejudecării apelului în raport de analiza culpei procesuale.

În rejudecare, Curtea de Apel București, Secția a VI-a civilă, prin decizia civilă nr. 699/01.10.2014 a respins apelul SC B. SA împotriva sentinței civile nr. 20538/01.11.2011 pronunțată de Tribunalul București, Secția a VI-a civilă.

Pentru a pronunța această soluție, Curtea a reținut, în esență, următoarele:

La 6 mai 2009 a avut loc un accident de circulație din care a rezultat vătămarea corporală a numitului D., fiind întocmit un dosar penal pe numele intimatului-intervenient C.

Prin sentința penală nr. 143 din 22.07.2010, definitivă prin decizia penală nr. 816 din 13.04.2011 pronunțată de Curtea de Apel București, Secția I penală a fost condamnat intervenientul pentru săvârșirea infracțiunii de vătămare corporală din culpă, iar sub aspectul laturii civile au fost admise pretențiile părții civile D. în limita sumelor de 25.000 euro, daune materiale și 70.000 euro daune morale.

S-a apreciat că partea civilă a făcut dovada efectivă a prejudiciului material suferit în cuantum de 25.000 euro. Această sumă a fost achitată persoanei vătămate de către apelanta-pârâtă în calitate de asigurător al intervenientului-intimat C.

În urma accidentului de circulație în care a fost implicat numitul D. a beneficiat de tratament medical atât în România, cât și în Germania, intimata-reclamantă, Casa de Asigurări de Sănătate A., solicitând în cauza de față obligarea apelantei-pârâte la plata cheltuielilor ocazionate de tratamentul și recuperarea persoanei vătămate în Germania.

Curtea a apreciat că în mod corect tribunalul a respins excepția lipsei calității procesuale active reținând, pe de o parte, că, potrivit Legii nr. 95/2006, titularul acțiunii în recuperarea cheltuielilor este casa de asigurări în ale cărei drepturi se subrogă furnizorul de servicii medicale, iar, pe de altă parte, că prevederile art. 49 din Ordinul CSA reglementează modul de stabilire al despăgubirilor în caz de vătămare corporală sau deces, și nu legitimarea procesuală activă.

Calitatea procesuală activă presupune existența unei identități între persoana reclamantului și creditorul din raportul juridic obligațional dedus judecății, iar odată ce intimata-reclamantă A. în calitate de Casa de Asigurări de Sănătate (asigurător social) a suportat contravaloarea cheltuielilor ocazionate de tratamentul și recuperarea numitului D. în Germania, aceasta are posibilitatea de a se regresa împotriva asigurătorului persoanei responsabile de producerea vătămărilor suferite de persoana vătămată.

În ceea ce privește excepția lipsei calității procesuale pasive s-a reținut în primul rând că există calitate procesuală pasivă atunci când există identitate între persoana chemată în judecată și debitorul din raportul obligațional dedus judecății, iar apelanta-pârâtă are calitatea de asigurător pentru persoana vinovată de producerea a accidentului de circulație din data de 6 mai 2009.

Prin decizia penală nr. 816/2011 a Curții de Apel București, Secția I penală i s-a acordat părții civile D. suma de 25.000 euro cu titlu de daune materiale, sumă ce include și parte din pretențiile solicitate în prezenta cauză de intimata-reclamantă.

Nu se poate susține dincolo de orice dubiu că instanța penală a acordat și contravaloarea facturii de spitalizare nr. 3080133944/11.03.2010 în valoare de 24.708,48 euro, la dosar neexistând nicio dovadă din care să rezulte că partea civilă D. ar fi achitat contravaloarea acestei facturi, iar instanța penală nu a făcut nicio referire la respectivul document.

Intimata-reclamantă a dovedit că a suportat cheltuielile de spitalizare și tratament ale numitului D. în cuantum de 24.708,48 euro, prezentând cererile de preluare costuri de la Clinica Regională Bad Reichenhall, precum și extrase de cont din care rezultă că a achitat sumele solicitate.

Mai mult, intimata-reclamantă nu a fost parte în procesul penal, aceasta având dreptul ca pretențiile sale să fie analizate pe calea unei acțiuni civile separate.

S-a reținut că este nefondată critica nemotivării hotărârii instanței de fond.

Motivarea hotărârii nu trebuie să fie un răspuns al instanței la toate argumentele părții, ci

trebuie să conțină aspectele de fapt și de drept care au format convingerea tribunalului în pronunțarea soluției.

Este adevărat că motivarea tribunalului s-a axat în mare parte pe analiza excepțiilor invocate de apelanta-pârâtă, însă motivarea excepției lipsei calității procesuale pasive - faptul că despăgubirile au fost deja achitate persoanei vătămate în urma procesului penal - se confundă, parțial, cu însăși fondul cauzei, odată ce și apărările de fond ale pârâtei sunt întemeiate, în mare parte, pe faptul că a achitat numitului D., în baza sentinței penale definitive, despăgubiri pentru spitalizare și tratament.

Atât timp cât reclamanta solicită, pe baza actelor medicale, contravaloarea costurilor aferente spitalizării și tratamentului asiguratului său pentru perioada mai 2009 - septembrie 2010 nu se poate susține că solicitarea sa contravine prevederilor Ordinului CSA nr. 20/2008.

Împotriva acestei decizii, precum și a încheierii din Camera de Consiliu din data de 5.06.2014 a declarat recurs SC B. SA, criticându-le sub următoarele motive de nelegalitate:

Se solicită să se constate că este nefondată soluția de respingere a cererii de recuzare dispusă prin încheierea de ședință din 5.06.2014 și că cererea de recuzare este fondată, că aceasta se încadrează în dispozițiile art. 27 pct. 7 C. proc. civ., aspect dovedit prin modalitatea de conducere a ședinței din data de 4.06.2014 și dispozițiile instanței de apel la primul termen de judecată după trimiterea cauzei spre rejudecare de către Înalta Curte de Casație și Justiție.

Completul de judecată care a soluționat cererea de recuzare a analizat greșit cazul și a pornit de la o premisă eronată.

Instanța de recurs nu a trimis spre rejudecare cauza doar pentru o simplă analiză a deciziei penale nr. 816/2011 a Curții de Apel București, Secția I penală, ci pentru completarea probatoriului.

Instanța a respins proba cu atașarea dosarului penal, astfel că nu se poate stabili că a fost obiectivă și imparțială și că ar fi respectat dispozițiile art. 315 C. proc. civ.

În ceea ce privește decizia recurată se arată că instanța de apel a preluat motivarea instanței de fond în ce privește soluționarea excepțiilor lipsei calității procesuale active și lipsei calității procesuale pasive în ce privește capătul de cerere privind solicitarea sumei de 24.708,48 euro.

Reclamanta nu este un furnizor de servicii medicale, motiv pentru care nu are dreptul și nu poate solicita aceste sume de la pârâta-recurentă.

Casa de Asigurări de Sănătate A. este casa de asigurări de sănătate de stat din Germania, landul Bavaria, astfel că nu este posibil să se dea curs solicitării de daună față de prevederile art. 49 pct. 1 lit. d) din Ordinul CSA nr. 20/2008 coroborat cu art. 313 din Legea nr. 95/2006 neavând calitate procesuală activă.

Dacă partea civilă D. s-a constituit parte civilă în dosarul penal și cu suma de 24.708,48 euro daune materiale, cheltuieli medicale Germania conform facturii nr. 3080133944/11.03.2010, recunoscând că are calitatea de debitor față de reclamantă, Casa de Asigurări de Sănătate A., B. fiind obligată la plata daunelor materiale prin hotărâre judecătorească penală irevocabilă.

În cazul în care s-ar admite prezenta acțiune, practic B. ar fi obligată să plătească de două ori, o dată către partea civilă D., conform hotărârii penale, ceea ce a și făcut, și în al doilea rând ar fi obligată să plătească și față de reclamanta din prezenta acțiune comercială.

În contradicție cu decizia de casare, instanța de apel a apreciat că nu este adevărat că întreaga sentință este motivată numai sub aspectul excepțiilor invocate, și nu și pe fondul cauzei, sentința fiind practic nemotivată, ci se apreciază că nu trebuie răspuns la toate argumentele, ci doar la chestiunile juridice ridicate.

Instanța de apel arată că este în dubiu privind dispozitivul deciziei penale cu privire la ce ar reprezenta suma acordată cu titlu de daune materiale părții civile D.

Principiul *in dubio pro reo* se aplică în favoarea debitorului unei obligații, și nu în favoarea creditorului, făcându-se astfel o răsturnare a aplicării acestui principiu, iar invocarea acestui principiu de instanța de apel ar fi trebuit să fie susținută de completarea probatoriului în apelul din rejudecare și prin atașarea dosarului penal în vederea lămuririi cauzei.

În cauză, Casa de Asigurări de Sănătate A. a formulat întâmpinare solicitând atât

respingerea recursului împotriva încheierii din 5.06.2014, cât și a recursului împotriva deciziei pronunțate de instanța de apel.

Analizând recursurile prin prisma motivelor de nelegalitate invocate, Înalta Curte a apreciat că acestea sunt nefondate pentru următoarele considerente:

În ceea ce privește recursul împotriva încheierii din 5.06.2014:

Recurenta-pârâtă a recuzat completul de judecată invocând dispozițiile art. 27 pct. 7 C. proc. civ. și arătând că maniera de conducere a ședinței și de pronunțare pe probele solicitate denotă o lipsă de detașare față de decizia pronunțată de Curtea de apel înainte de rejudecare, de lipsă de obiectivitate și imparțialitate și de încălcare a deciziei de casare.

Curtea de apel nu a analizat greșit cererea de recuzare și nici nu a pornit de la o premisă eronată.

S-a reținut în mod corect faptul că în speță nu sunt întrunite cerințele art. 27 pct. 7 C. proc. civ., acest text de lege negăsindu-și aplicare în situația în care judecătorul respinge o probă solicitată de parte.

Prin decizia de casare s-a reținut că este necesară completarea probatoriului, dar nu s-a stabilit că este necesară atașarea dosarului penal astfel cum a solicitat recurenta-pârâtă. În această situație nu se poate susține că prin respingerea acestei probe completul de judecată nu a respectat decizia de casare și a încălcat dispozițiile art. 315 alin. (1) C. proc. civ.

Așa fiind, Curtea de apel a respins cererea de recuzare respectând dispozițiile legale în materie, reținând că din modul în care au fost cenzurate cererile de probatoriu formulate de părți în apel, după casare nu susține lipsa de imparțialitate și de obiectivitate reclamată de recurentă.

Pe cale de consecință, recursul împotriva încheierii din 5.06.2014 a fost respins ca nefondat.

În ceea ce privește recursul declarat împotriva deciziei civile nr. 699 din 01.10.2014:

Acțiunea care face obiectul prezentei cauze este o acțiune în regres pentru recuperarea cheltuielilor efectuate de reclamanta-intimată de la asiguratorul de răspundere civilă auto al persoanei vinovate de accident, care este pârâta-recurentă SC B. SA.

Astfel, în urma evenimentului rutier din 6.05.2009 asiguratul reclamantului D. a fost vătămat corporal și a fost supus mai multor intervenții chirurgicale și unui tratament medical și de recuperare atât în România, cât și în Germania.

D. era asigurat în sistemul de asigurări sociale și, ca atare, costurile ocazionate de îngrijirile medicale și tratamentul acordat acestuia, precum și indemnizația de boală și contribuțiile sociale pentru despăgubiri salariale au fost suportate de reclamanta-intimată.

Dreptul de regres este reglementat atât în legislația română, cât și în legislația germană și este recunoscut și prin Regulamentul CE nr. 883/2004 privind coordonarea sistemelor de securitate socială și Acordul încheiat la 8.04.2005 între România și Germania în domeniul securității sociale.

În acest context legislativ reclamanta-intimată are calitate procesuală activă.

Dreptul de regres al asiguratorului social este permis atât de legislația germană, cât și de normele dreptului Uniunii Europene.

Potrivit dispozițiilor art. 313 din Legea nr. 95/2006, în cazul unor fapte ilicite ce au ocazionat cheltuieli cu tratamentul medical acordat victimelor, furnizorii de servicii medicale se subrogă în drepturile caselor de asigurări de sănătate împotriva celor vinovați.

În condițiile în care persoana păgubită poate solicita de la asiguratorul RCA al șoferului vinovat daunele materiale cuprinzând toate cheltuielile efectuate, dar și pierderile de venit, prestații periodice, în baza raportului de asigurare socială, asiguratorul social al persoanei vătămate are, la rândul său, posibilitatea și cadrul legal să se regreseze împotriva celor răspunzători, pentru recuperarea sumelor plătite pentru tratamentul propriului asigurat.

Instituția dreptului la acțiunea în regres prevede că cel care despăgubește o persoană dobândește drepturile celui vătămat/păgubit împotriva celui responsabil.

În cauză, reclamanta-intimată a făcut dovada calității procesuale active prin achitarea costurilor în beneficiul asiguratului D.

Susținerea recurentei în sensul că în dosarul penal s-au acordat părții civile D. aceleași sume

pretinse și de reclamanta-intimată nu poate fi primită.

Astfel, în ceea ce privesc daunele materiale acordate părții civile prin decizia penală nr. 816/13.04.2011 a Curții de Apel București nu se face referire la suma de 24.708,48 Euro pretinsă de reclamantă în acțiunea inițială ce face obiectul cauzei de față.

În cauza penală s-a reținut că partea civilă și-a dovedit pretențiile materiale în parte în limita sumei de 25.000 euro.

Astfel, anterior accidentului, victima avea un salariu net lunar de 1164 euro, iar în perioada mai 2009 - august 2010 a înregistrat o pierdere de venit în cuantum de 5.745,60 euro.

De asemenea, în perioada 14.09.2010 - 13.09.2012 victima a înregistrat o pierdere de venit în cuantum de 15.141,60 euro.

Acestea sunt sumele reținute în decizia penală pentru care au fost acordate daune materiale părții civile.

Așa fiind, instanța penală nu a acordat victimei suma de 24.708,48 euro cuprinsă în factura nr. 3080133944. De altfel, instanța nici nu a făcut referire la acest înscris când a menționat dovezile pe care le-a avut în vedere la stabilirea daunelor materiale.

În ceea ce privește capătul de cerere privind cheltuielile de judecată, Înalta Curte a apreciat că în cauză s-a făcut o aplicare corectă a dispozițiilor art. 274 C. proc. civ. atunci când a obligat recurenta la plata onorariilor de avocat.

Față de aceste considerente, Înalta Curte a apreciat că în cauză nu există motive de nelegalitate care să impună casarea sau modificarea deciziei recurate și, pe cale de consecință, recursul a fost respins ca nefondat. Potrivit dispozițiilor art. 274 C. proc. civ., recurenta a fost obligată la plata cheltuielilor de judecată către intimată.

B. Contractul de asociere în participațiune

27. Contract de asociere în participațiune încheiat cu încălcarea limitelor capacității de folosință a persoanei juridice. Consecințe

Legea nr. 69/2000, art. 79 alin. (1), art. 80 alin. (10)

H.G. nr. 759/2003, art. 17

Decretul nr. 31/1954, art. 34

Legea nr. 71/2011, art. 3, art. 4, art. 102 alin. (1)

O persoană juridică poate dobândi drepturi și asuma obligații, indiferent de natura și izvorul lor, însă în limitele stabilite de lege, limitele capacității de folosință a persoanei juridice fiind circumscrise scopului pentru care aceasta este constituită.

Sunt încălcate limitele capacității de folosință în cazul încheierii de către o persoană juridică - instituție publică - a unui contract de asociere în participațiune, care nu servește la realizarea obiectului său de activitate și a scopului pentru care a fost înființată, prin care a fost stabilită posibilitatea transferului unei părți însemnate din baza sa materială către celălalt asociat - societate comercială, fără a se ține seama de dispozițiile legale care reglementează destinația și regimul juridic al bunurilor sale de care mu poate dispune liber, precum o persoană juridică cu capital privat, fiind corectă soluția instanței de anulare a contractului astfel încheiat.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 1578 din 9 iunie 2015

Notă : Decretul nr. 31/1954 privitor la persoanele fizice și persoanele juridice a fost abrogat de art. 230 alin. (1) lit. n) din Legea nr. 71/2011 la data de 1 octombrie 2011.

Prin sentința civilă nr. 2488 din 25.03.2013 pronunțată de Tribunalul București, Secția a VI-658

a civilă s-au respins excepția lipsei de interes și excepția prescripției dreptului material la acțiune, invocate de pârâta A. SRL, ca neîntemeiate.

S-a admis cererea principală, astfel cum a fost precizată formulată de reclamantul-pârât Ministerul Tineretului și Sportului în contradictoriu cu pârâții Complexul Sportiv Național „B.” și SC A. SRL și, pe cale de consecință:

S-a constatat nulitatea absolută a contractului de asociere nr. 3459/19.08.1992 încheiat între Completul Sportiv Național „B.” și SC A. SRL astfel cum a fost modificat la data de 10.03.2006.

S-a respins cererea reconvențională, ca neîntemeiată.

Prin decizia civilă nr. 400 din 25.10.2013, pronunțată de Curtea de Apel București, Secția a VI-a civilă, s-a admis apelul pârâtei SC A. SRL, s-a anulat sentința civilă nr. 2488/25.03.2013 pronunțată de Tribunalul București și s-a trimis cauza spre rejudecare la aceeași instanță.

Decizia pronunțată în apel privind anularea hotărârii primei instanțe și trimiterea cauzei spre rejudecare a reținut, în esență, că prima instanță s-a pronunțat atât asupra excepțiilor invocate, în sensul respingerii acestora, dar și asupra fondului cauzei, fără ca acesta să fi fost pus în dezbateră contradictorie a părților și fără ca, în prealabil, să fi fost acordat părților cuvântul asupra probelor pe care înțeleg să le administreze în susținerea pozițiilor procesuale.

În rejudecarea cauzei, tribunalul a dispus cererea reconvențională prin încheierea din 29.05.2014.

Prin sentința civilă nr. 3022 din 12.06.2014 pronunțată de Tribunalul București, Secția a VI-a civilă s-a admis acțiunea formulată de reclamantul Ministerul Tineretului și Sportului în contradictoriu cu pârâții Complexul Sportiv Național B. și SC A. SRL.

Pe cale de consecință, s-a constatat nulitatea absolută a contractului de asociere în participațiune nr. 3459/19.08.1992, astfel cum a fost modificat în forma unică și actualizată la 10.03.2006, încheiat între Complexul Sportiv Național „B.” și SC A. SRL.

Pentru a hotărâ astfel instanța de fond a reținut, în esență, următoarele considerente:

Contractul de asociere în participațiune este încheiat cu încălcarea principiului specialității capacității de folosință a pârâtului Complexul Sportiv Național „B.” care, deși are ca scop administrarea bazei materiale destinate cu prioritate pregătirii loturilor naționale și olimpice, precum și organizarea competițiilor sportive la nivel național și internațional, a încheiat contractul de asociere cu SC A. SRL, aducând în asociere imobilele - teren și construcții, cu o suprafață totală de 7650 mp, în scopul exploatării acestora.

S-a reținut că, potrivit art. 7 din contract, la împlinirea termenului contractual sau în orice altă situație în care contractul se desființează, mai înainte de împlinirea duratei acestuia, indiferent de cauză sau de culpă, SC A. SRL rămâne proprietara tuturor construcțiilor noi și a celor modificate, îmbunătățite ori amenajate de către ea, având drept de suprafață asupra terenului aferent, căilor de acces pentru clienți, pentru aprovizionare ori pentru parcare.

S-a relevat și art. 13 din contract referitor la prelungirea duratei contractului, de drept, pe o perioadă de încă 25 ani. Instanța de fond a motivat că prin contractul de asociere în participațiune s-a urmărit schimbarea destinației imobilului din cantină pentru sportivi în restaurant, cu consecința lipșirii activității sportive de o bază materială importantă pe o perioadă de timp îndelungată, la finele căreia se transferă proprietatea construcțiilor noi sau îmbunătățite către societatea comercială cu o sultă mică.

Instanța de fond a mai reținut și caracterul ilicit al cauzei actului juridic - contractul de asociere în participațiune, întrucât lipsește contraprestația pârâtei SC A. SRL și încălcarea prevederilor art. 79 și 92 din Legea nr. 69/2000 a educației fizice și sportului referitoare la schimbarea destinației sau desființarea unor baze sportive.

Împotriva hotărârii pronunțate de instanța de fond a declarat apel pârâta SC A. SRL.

Prin decizia nr. 1177 din 28.11.2014, pronunțată de Curtea de Apel București, Secția a V-a civilă, s-a admis apelul declarat de apelanta-pârâta SC A. SRL în contradictoriu cu intimatul-reclamant Ministerul Tineretului și Sportului și intimatul-pârât Complexul Sportiv Național „B.”.

S-a schimbat, în tot, sentința apelată în sensul că:

S-a respins acțiunea formulată de reclamantul Ministerul Tineretului și Sportului în contradictoriu cu părții SC A. SRL și Complexul Sportiv Național „B.”, ca neîntemeiată.

S-a luat act că nu s-au solicitat cheltuieli de judecată.

Pentru a decide astfel, instanța de apel și-a fundamentat decizia pe următoarele considerente:

Critica privind greșita disjungere a cererii reconvenționale nu îndeplinește cerințele prevăzute de art. 287 C. proc. civ. pentru că vizează o măsură administrativă necenzurabilă în calea de atac.

Critica referitoare la obligația de plată a taxei judiciare de timbru în sarcina reclamantei s-a reținut a fi neîntemeiată pentru că, pe de o parte, legea permite reclamantului să continue judecata, chiar dacă nu a achitat taxa judiciară de timbru, câtă vreme instanța sesizată a omis a-i reține în sarcină obligația de timbrare. Pe de altă parte, Curtea nu a considerat necesar să rețină obligația de plată a taxei judiciare de timbru întrucât cererea este scutită de plata taxei de timbru conform art. 17 din Legea nr. 146/1997.

În ceea ce privește soluția de respingere a autorității de lucru judecat stabilită prin încheierea din 06.03.2014, Curtea a apreciat-o temeinică și legală, iar critica apelantei vădit nefondată. S-a motivat că, în mod corect, a reținut prima instanță că în cauzele înregistrate sub nr. x/2002 și nr. x/3/2006 nu s-au pus în discuție motivele de nulitate a contractului, invocate în cauza dedusă judecării și, din această perspectivă, nu este îndeplinită condiția triplei identități prevăzute de art. 1201 C. civ., mai exact identitatea de cauză juridică între cele două litigii.

S-a motivat că, în analiza cererii de chemare în judecată sub aspectul tuturor motivelor de nulitate invocate, prima instanță nu a depășit limitele investiției.

Pe fondul cauzei, Curtea de apel a constatat că, în mod greșit, prima instanță a reținut încălcarea principiului specialității capacității de folosință.

S-a motivat, în acest sens, că încheierea unui contract de asociere în participație nu excede obiectului de activitate al părâtului Complexul Sportiv Național „B.”, prima instanță făcând o confuzie între acceptarea unor obligații contractuale, care ar fi contrare legii și principiul specialității. Niciodată un contract privat ce încalcă norme imperative nu ar putea fi anulat pentru că părțile nu au respectat principiul specialității, pentru că, niciodată, în obiectul de activitate al unei societăți private nu vor figura activități ilicite, ceea ce ar conduce - în interpretarea primei instanțe - la o neîncălcare a principiului specialității. Pentru aceste considerente, motivul de nulitate întemeiat pe încălcarea principiului specialității nu s-a reținut.

În ce privește cauza pretins ilicită a încheierii contractului, Curtea a reținut că, potrivit dispozițiilor art. 966-968 C. civ. din 1864 - aplicabile în raport de data contractului și a actelor adiționale, cauza se prezumă ca existând și ca fiind licită. Reținerea cauzei ca fiind ilicită înseamnă proba faptului că toate părțile contractante au avut, la momentul încheierii actului, reprezentarea fraudării statului - Ministerul Tineretului și Sportului în consecința acordului lor contractual.

În forma agreată în anul 1992, contractul de asociere nu include nicio clauză atipică; dimpotrivă, toate clauzele agreate sunt clauze standard ale unui contract de asociere.

Faptul că asociatul C. primește 20% din încasări, deși în opinia reclamantului ar fi trebuit prevăzut un procent mai mare în considerarea aportului, substanțial, în asociere - nu are nicio relevanță sub aspectul cauzei de nulitate. Niciodată un contract negociat necorespunzător nu va permite contractantului insuficient pregătit repunerea în situația anterioară prin anularea contractului. Legea recunoaște, într-adevăr, nulitatea asocierii întemeiate pe o clauză leonină - art. 1513 C. civ. din 1864 prevede că este nul contractul prin care un asociat își stipulează totalitatea câștigurilor ori prin care s-a stipulat ca unul sau mai mulți asociați să fie scutiți de a participa la pierdere - însă, în speță, se afirmă o simplă disproporție între prestații, ipoteză ce nu poate fi asimilată celei interzise de lege.

A reținut instanța de apel că problema acordului ilicit se pune exclusiv în raport de clauzele acceptate prin Actul adițional înregistrat sub nr. 10972/06.08.2004.

Potrivit art. 2 din actul adițional, art. 7 din contract s-a modificat, iar noua redactare are

următorul conținut: „La împlinirea termenului contractual (sau în orice altă situație în care Contractul de asociere se desființează, etc., mai înainte de împlinirea duratei acestuia, indiferent de cauză sau de culpă), Societatea rămâne proprietara tuturor construcțiilor noi, precum și a celor modificate, îmbunătățite ori amenajate de către ea, având drept de suprafață asupra terenului aferent acestora, asupra căilor de acces pentru clienți, pentru aprovizionare ori pentru parcare, spații și căi pe care le are și în prezent în folosință, conform actelor adiționale la contract, a acordurilor, a avizelor, a schițelor și planurilor încheiate sau aprobate până în prezent de către C. prin reprezentanții săi. Pentru construcțiile vechi, modificate, îmbunătățite ori amenajate de către Societate, aceasta urmează a plăti către C., cu titlu de sultă, o sumă ce urmează a fi stabilită prin expertiză în raport de valoarea contabilă a acestor construcții la data aportării lor în asociere.”

Potrivit art. 254 C. com. (în vigoare la data încheierii acordului - 06.08.2004), „Participanții nu au niciun drept de proprietate asupra lucrurilor puse în asociațiune, chiar dacă au fost procurate de dâșii. Cu toate acestea, întrucât privește raporturile lor între dâșii, asociații pot să stipuleze ca lucrurile ce au adus să li se restituie în natură, având dreptul, în caz când restituțiunea nu s-ar putea face, la reparațiunea daunelor suferite. Afară de aceste cazuri, drepturile asociațiilor se mărginesc în a li se da cont de lucrurile ce au pus în asociațiune și de beneficii și pierderi.”

Raportat la textul legal instanța de apel reține că legea nu conține nicio dispoziție imperativă și, mai mult chiar, prevede că doar prin excepție (în cazul existenței unui acord al părților) bunurile aportate revin, la sfârșitul asocierii, în patrimoniul asociatului ce deținea anterior asocierii, în proprietate, bunurile.

S-a constatat, totodată, că problema aportării bunurilor de către C. a fost tranșată prin Sentința comercială nr. 2464/24.02.2003 pronunțată de Tribunalul București, Secția a VI-a comercială în dosarul nr. x/2002, reținându-se că aportul corespunde dispozițiilor legii.

În consecință, faptul că părțile au stabilit că bunurile revin la finele asocierii nu asociatului ce le-a aportat, ci celui alt asociat, nu atrage nulitatea acordului contractual. S-a constatat, totodată, că, și apreciindu-se în sens contrar și constatându-se ilicitețea clauzei, nulitatea nu ar putea fi decât parțială - în măsura în care nu se constată că această clauză ar constitui motivul determinant al încheierii contractului. Fiind introdusă printr-un act adițional, adică ulterior, clauza agreată la 06.08.2004 nu putea constitui motiv determinant al asocierii și, în consecință, sub acest aspect, soluția de anulare în tot a contractului s-a considerat a fi vădit nelegală.

În ce privește schimbarea destinației invocată ca motiv de nulitate, s-a motivat că o astfel de schimbare, chiar reală fiind, nu se poate situa temporal în chiar momentul încheierii contractului. Nerespectarea convenției părților ori a dispozițiilor legale (Legea nr. 69/2000, reținută de prima instanță) pe parcursul derulării contractului pune în discuție rezilierea, nicidecum nulitatea acordului contractual. Faptul că acordul încheiat în 1992 nu ar răspunde restricțiilor impuse prin Legea nr. 69/2000 nu determină nulitatea pentru că legea civilă nu retroactivează (art. 1 C. civ.). Situația de fapt, fiind diferită de cea avută în vedere în dosarul nr. x/3/2006, soluționat irevocabil prin Decizia civilă nr. 4196/4.11.2013 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, s-a constatat că dezlegările date în acel dosar nu se opun celor reținute mai sus.

Împotriva deciziei pronunțată de Curtea de apel a declarat recurs reclamantul Ministerul Tineretului și Sportului.

Prin cererea de recurs reclamantul a solicitat admiterea căii de atac declarate și modificarea, în tot, a deciziei pronunțate în apel, cu consecința menținerii, ca legală și temeinică, a hotărârii instanței de fond.

A criticat decizia recurată, ca fiind nelegală pentru motivele prevăzute de art. 304 alin. (1) pct. 8 și 9 C. proc. civ.

În dezvoltarea motivelor de recurs a arătat următoarele:

Raportându-se la motivul prevăzut de art. 304 alin. (1) pct. 8 C. proc. civ. a susținut că instanța de apel a interpretat greșit natura și înțelesul lămurit și vădit neîndoielnic al contractului de asociere nr. 3459/19.08.1992, respectiv forma unică și actualizată din 10.03.2006.

În mod neîntemeiat instanța de apel nu a reținut încălcarea principiului specialității

capacității de folosință de către Complexul Sportiv Național „B.”, interpretând greșit înțelesul lămurit și vădit neîndoielnic al contractului de asociere nr. 3459/19.08.1992, respectiv forma unică și actualizată încheiată la 10.03.2006.

În acest sens, a învederat că intimatul-pârât Complexul Sportiv Național „B.” (denumit în continuare C.S.N. „B.”) este o persoană juridică de drept public, iar, prin raportare la dispozițiile art. 34 din Decretul nr. 31/1954, persoana juridică nu poate avea decât acele drepturi care corespund scopului ei, stabilit prin lege, actul de înființare sau statut, respectiv „Orice act juridic care nu este făcut în vederea realizării acestui scop este nul”.

A arătat că intimatul-pârât Complexul Sportiv Național „B.” a fost înființat prin Ordinul Ministerului Tineretului și Sportului nr. 322/19.02.1991, în subordinea Ministerului Tineretului și Sportului, scopul constituirii fiind acela de asigurare a condițiilor optime de pregătire a sportivilor nominalizați în vederea obținerii de performanțe la nivel european, mondial și olimpic potrivit art. 6 din Regulamentul de funcționare, iar obiectul de activitate constă în administrarea bazelor sportive de interes național și internațional, destinate cu prioritate pregătirii loturilor olimpice, precum și organizării competițiilor sportive la nivel național și internațional.

Față de aceste aspecte consideră că hotărârea instanței de apel este nelegală deoarece contractul de asociere nr. 3459/19.08.1992 s-a încheiat cu încălcarea principiului specialității capacității de folosință.

Același principiu s-a încălcat și prin actul adițional nr. 10972/06.08.2004 prin care au fost modificate dispozițiile art. 5.5, 5.7., 5.8., 5.9, 6, 7, 8 și 13 din Contractul de asociere nr. 3459/19.08.1992.

Recurentul-reclamant arată că este lesne de observat că la încheierea acestui act adițional Complexul Sportiv Național „B.” nu a urmărit respectarea scopului pentru care a fost înființat, constituind în favoarea intimatei SC A. SRL drepturi reale fără ca aceasta să ofere o contraprestație financiară la momentul constituirii, ceea ce contravine scopului de activitate al Complexului Sportiv Național „B.” care privește administrarea bazei materiale afectate scopului pentru care a fost înființat complexul, respectiv satisfacerea unui interes public.

Printr-o altă critică recurentul a invocat că instanța de apel nu a stabilit dacă actul adițional nr. 10972/06.08.2004 prin care a fost modificat art. 5.5, 5.7., 5.8., 5.9, 6, 7, 8 și 13 din Contractul de asociere nr. 3459/19.08.1992 este sau nu lovit de nulitate absolută prin raportare la motivarea instanței de fond care a reținut, în mod corect, faptul că respectivul act adițional a fost încheiat cu nerespectarea principiului specialității capacității de folosință a Complexului Sportiv Național „B.”, motivat de faptul că nu a ținut cont de obiectul pentru care această instituție a fost înființată prin încheierea acestui contract. Acest aspect trebuie să se regăsească în toate actele juridice pe care le-a încheiat sub sancțiunea nulității absolute conform art. 948 C. civ. coroborat cu art. 34 din Decretul nr. 31/1954.

Referitor la motivul de recurs prevăzut de art. 304 alin. (1) pct. 9 C. proc. civ. a susținut că instanța de apel a pronunțat o hotărâre cu încălcarea și aplicarea greșită a legii prin prisma actelor normative care stabilesc regimul juridic al imobilului care a făcut obiectul contractului de asociere în participațiune nr. 3459/19.08.1992. A invocat în acest sens art. 1 din H.G. nr. 377/1999 privind trecerea din domeniul public al statului în domeniul privat al statului al unui teren și a construcțiilor existente pe acesta, astfel că de la momentul semnării contractului de asociere nr. 3459/19.08.1992 și până la data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I a acestei hotărâri, 20.05.1999, imobilele aduse în asociere de către Complexul Sportiv Național B. au avut regimul juridic al bunurilor aparținând domeniului public al statului prin raportare la dispozițiile art. 475 alin. (2) din C. civ. din 1864 și art. 135 din Constituție.

Arată că decizia instanței de apel, care reține că la momentul semnării contractului de asociere nr. 3459/19.08.1992, acesta nu include nici o clauză atipică ci, dimpotrivă, toate clauzele agreeate sunt clauze standard ale unui contract de asociere, contravine dispozițiilor art. 475 alin. (2) C. civ. și art. 135 din Constituția României pentru că bunurile din domeniul public nu puteau face obiectul unui contract de asociere în participațiune.

Învederează faptul că încă de la semnare contractul de asociere nr. 3459/19.08.1992 este lovit de nulitate absolută pentru cauză nelicită conform art. 966 - 969 C. civ.

Bunurile care au făcut obiectul contractului aveau regimul bunurilor din domeniul public al statului iar, potrivit art. 12 alin. (3) din contractul de asociere nr. 3459/19.08.1992, asocierea încetează „în condițiile în care prezenta asociere devine nulă, în raport cu prevederile legale”.

Față de motivele arătate, a solicitat admiterea recursului, modificarea deciziei pronunțate în apel, cu consecința menținerii, ca legală și temeinică, a hotărârii instanței de fond.

În drept, a invocat art. 304 alin. (1) pct. 8 și 9 C. proc. civ. raportat la art. 475, 948, art. 966 - 969 C. civ., art. 34 din Decretul nr. 31/1954, art. 135 din Constituție, art. 1 din H.G. nr. 377/1999, art. 18 alin. (1) lit. g¹), art. 79, art. 80 alin. (10), art. 92 alin. (2) din Legea nr. 69/2000 cu modificările și completările ulterioare, H.G. nr. 11/2013, Ordinul MTS nr. 322/19.02.1991 privind înființarea C. și art. 6 din Regulamentul de funcționare al Complexului Național București.

Intimata-pârâtă SC A. SRL a formulat întâmpinare prin care a solicitat respingerea recursului în considerarea următoarelor apărări:

Recursul este nul deoarece nu cuprinde o motivare în fapt și în drept proprie unei cereri de recurs.

Recursul este neîntemeiat cu privire la dispozițiile art. 304 pct. 8 C. proc. civ. deoarece în speță nu a fost vorba de nici o schimbare a naturii ori înțelesului actului juridic, instanța de apel arătând fără echivoc și expres că încheierea contractului de asociere nu include nici o clauză atipică, dimpotrivă toate clauzele agreate sunt clauze standard ale unui contract de asociere.

Aspectele legate de principiul specializării capacității de folosință nu au legătură cu motivul prevăzut de art. 304 pct. 8 C. proc. civ., iar analizarea aspectelor în legătură cu acest principiu excede controlului de legalitate deoarece presupune aspecte de fapt și aprecierea probelor administrate.

În orice caz, intimata SC A. SRL susține că, în mod corect, instanța de apel a reținut că nu a fost încălcat principiul specialității capacității de folosință prin încheierea contractului de asociere.

Arată că acest principiu nu mai este prevăzut de Noul cod civil care a abrogat Decretul nr. 31/1954.

Complexul Sportiv B. a încheiat contractul de asociere în participațiune tocmai pentru a asigura exploatarea acestui imobil, în vederea administrării bunului dat în asociere și cu respectarea obiectului de activitate al Complexului Sportiv Național „B.”.

Instanța de fond a omis faptul că a exploata în condiții de rentabilitate nu înseamnă că SC A. SRL exploatează exclusiv și încasează în totalitate beneficiile asocierii.

Arată că potrivit art. 5.6 din acest contract de asociere, SC A. SRL s-a obligat să pună la dispoziția Complexului un procent de 20% din profitul anual realizat de asociere, obligație pe care și-a îndeplinit-o în permanență pe toată durata executării contractului.

Cu referire la motivul de recurs privind încălcarea principiului specialității capacității de folosință întrucât prin actul adițional nr. 10972/06.08.2004 s-ar fi constituit drepturi reale fără contraprestație, a susținut că acest principiu nu a fost încălcat.

În acest sens a arătat că, în mod corect, instanța de apel a reținut că legea nu prevede nicio dispoziție imperativă în sensul înapoierii bunurilor aportate în patrimoniul asociatului care le-a aportat la sfârșitul asocierii.

Referitor la construcțiile noi se arată că acestea au fost afectate realizării scopului și obiectului contractului de asociere în participațiune, iar prin intermediul construcțiilor noi s-au mărit veniturile asocierii și inclusiv cele care se cuvin Complexului sportiv. Fiind vorba de construcții noi realizate de SC A. SRL, consideră firesc ca la terminarea asocierii acestea să rămână proprietatea SC A. SRL.

De asemenea, în baza aceluiași acte juridice, avize, acorduri și aprobări, A. a executat pe cheltuiala sa modificări, amenajări, extinderi, modernizări, supraetajări la construcțiile vechi, inițiale, aflate în proprietatea pârâtei Complexul Sportiv B. Prin actul adițional nr. 10792/6.08.2004 părțile au convenit ca în ipoteza încetării sau desființării duratei contractului de asociere în

participațiune, pentru a nu se ajunge la o îmbogățire fără justă cauză aceste imobile să fie preluate în proprietatea apelantei cu plata unei sulte în raport cu valoarea contabilă a acestor construcții la data aportării lor în asociere. De asemenea, cu privire la terenul ocupat și aferent construcțiilor și căilor de acces, inclusiv asupra parcării, s-a convenit cu privire la constituirea unui drept de suprafață.

Aceste drepturi au fost stabilite în considerarea investițiilor făcute - construcțiile noi au fost edificate de A. pe cheltuielile sa exclusivă, așa cum rezultă atât din înscrisurile depuse în fața instanței de fond, cât și din înscrisurile depuse la termenul din 21 noiembrie 2014. De asemenea, au fost făcute lucrări de investiții și modernizare la construcțiile vechi care au dus la transformarea acestora, lucrări care au fost absolut necesare în raport cu gradul avansat de uzură al respectivelor clădiri, împrejurare confirmată prin adresa din 21.05.1997 a CSN B., anterior citată.

În considerarea acestor investiții s-a prevăzut în contract dreptul de proprietate al A. asupra acestor construcții cu plata unei sulte corespunzătoare.

Așadar, există contraprestație care constă, pe de o parte, în investiția făcută de A., CSN B. beneficiind de această investiție pe parcursul executării contractului de asociere.

În consecință, nu este vorba de o cauză ilicită, ci de obligații sinalagmatice, obligația fiecărei părți având cauza în obligația celeilalte.

În consecință, nici raportat la dispozițiile art. 7 din contract și la actul adițional nr. 10972/6.08.2004 nu este vorba de o încălcare a principiului specialității capacității de folosință întrucât nu este vorba de cedarea fără contraprestație a unor bunuri proprietatea CSN B.

Instanța de fond a mai reținut în mod eronat, iar recurenta reia în recurs această susținere, că este vorba de o cauză ilicită a contractului de asociere în participațiune care determină nulitatea totală întrucât scopul urmărit la încheierea contractului a fost constituirea unui drept real de suprafață în timp ce pârâta CSN B. trebuia să folosească aceste imobile pentru pregătirea loturilor naționale și olimpice precum și pentru organizarea competițiilor sportive de nivel național și internațional.

Pe lângă faptul că este în discuție doar o clauză a contractului cea prevăzută la art. 7, ceea ce după cum corect reține instanța de apel nu poate determina nulitatea totală a contractului, ci doar nulitatea parțială, susținerea este neîntemeiată și nu este vorba nici măcar de o nulitate parțială.

Arată că niciodată bunul adus în asociere nu a fost folosit altfel decât ca unitate de alimentație publică.

Concluzia instanței de fond că scopul urmărit la încheierea contractului a fost constituirea dreptului de suprafață, reluată în recurs de recurentă sub ideea că scopul ar fi fost constituirea drepturilor reale, este total eronată. Scopul urmărit a fost, așa cum se arată la art. 1 din contract și cum corect reține instanța de apel, colaborarea între cele două părți în vederea eficientizării activității CSN B. și a rentabilității celor doi parteneri în vederea obținerii de profituri suplimentare de către C. și respectiv de profit de către Societate. În acest scop a fost încheiat contractul de asociere având ca obiect exploatarea bunului descris la art. 2.

Chiar durata contractului menționată de instanța de fond - inițial 20 de ani, iar apoi 25 de ani - demonstrează că scopul asocierii a fost acela al colaborării pe termen lung în vederea exploatarea bunului respectiv.

Dreptul de suprafață prevăzut la art. 7 la care se referă instanța de fond se naște numai în momentul împlinirii termenului contractual sau al încetării înainte de împlinirea duratei.

Instanța de fond invocă în justificarea nulității susținerile și cererile părții din cererea reconvențională, respectiv faptul că se pretind aproximativ 12.000 m.p. teren, în timp ce suprafața totală adusă în asociere ar fi de 7.650 m.p. Cauza de nulitate trebuie să fie concomitentă încheierii actului, și, în nici un caz, cererile unei părți în proces nu pot constitui cauza de nulitate a actului juridic.

Dacă cererea reconvențională este întemeiată sau nu instanța de judecată urma să stabilească după ce va administra probele necesare soluționării acesteia. În nici un caz însă, formularea unor pretenții prin respectiva cerere reconvențională, nu poate constitui motiv de nulitate absolută a unui

contract.

Referitor la justificarea clauzei contractuale stipulată la art. 7 din contract arată că sunt aplicabile susținerile formulate anterior.

Arată că instanța de fond a fost în confuzie și, ca urmare, în mod corect instanța de apel a schimbat această hotărâre, reținând că este vorba de o nulitate absolută deoarece raportat la locul situării imobilului și la suprafața acestuia este vorba de un imobil cu valoare patrimonială importantă ce urma a fi dobândit de societatea comercială în condițiile în care singura contribuție consta în exploatarea bunurilor.

Pârâta urma să dobândească doar construcțiile noi pe care ea le-a realizat, pe cheltuiala sa exclusivă, precum și cele pe care le-a modernizat, de asemenea, pe cheltuiala sa, în privința acestora cu plata sultei corespunzătoare. Contribuția pârâtei nu s-a rezumat doar la exploatarea bunului din asocierie, cum eronat reține judecătorul fondului, ci la edificarea unor noi construcții, la efectuarea unor ample și importante lucrări de modernizare a construcțiilor vechi din unitatea de alimentație publică, precum și în suportarea cheltuielilor administrativ gospodărești (apă, lumină, gaze etc.) atât pentru unitate, cât și pentru întregul complex. Instanța de fond nu a administrat probe asupra acestor aspecte, nu a permis pârâtei să administreze nici un fel de probe în legătură cu aceste chestiuni motivat de faptul că reclamantul și-a precizat acțiunea și motivele respective nu mai sunt invocate, pentru ca ulterior să pronunțe hotărârea pe baza respectivelor motive.

Ca urmare, soluția instanței de apel de a schimba această hotărâre este legală și temeinică.

Recurenta a mai susținut că, întrucât instanța de apel a apreciat că în raport cu această clauză a contractului de asocierie modificată prin actul adițional nr. 10972/6.08.2004 nulitatea nu putea fi decât parțială, iar nu totală, instanța de apel nu s-ar fi pronunțat dacă actul la care a făcut referire este sau nu lovit de nulitate absolută prin raportare la motivarea instanței de fond care reținuse încălcarea principiului specialității capacității de folosință.

Consideră că susținerea recurente este vădit neîntemeiată, instanța de apel s-a pronunțat în mod expres că nu este vorba de nulitate.

Astfel, instanța de apel explică de ce nu este vorba de nulitate și de încălcarea principiului specialității capacității de folosință în cazul acestui act adițional.

Menționează că, oricum, și dacă ar fi fost vorba de o cauză ilicită, ceea ce nu este însă cazul, nulitatea nu putea fi decât parțială, cu privire strict la acea clauză, iar nu la întregul contract. Așadar, este vorba de un ultim argument în motivarea instanței după ce anterior a demonstrat punctul său de vedere în sensul că nu este vorba de un motiv de nulitate.

În concluzie, în mod corect a reținut instanța de apel că în speță nu este vorba de încălcarea principiului specialității capacității de folosință a persoanei juridice. Dimpotrivă, acest contract de asocierie a fost încheiat tocmai în conformitate cu obiectul de activitate al CSN B. în vederea administrării bunului dat în asocierie.

Arată că și motivul de recurs întemeiat pe dispozițiile art. 304 pct. 9 C. proc. civ. este, de asemenea, nefondat pentru că bunul se afla în domeniul privat, iar nu în domeniul public.

Analizând recursul, în cadrul controlului de legalitate, Înalta Curte a reținut următoarele:

Motivul de recurs prevăzut de art. 304 pct. 8 C. proc. civ. cu referire la interpretarea greșită a naturii și înțelesului lămurit și vădit neîndoielnic al contractului de asocierie, astfel cum a fost modificat și completat prin actele adiționale ulterioare, trebuie analizat raportând termenii, textul și înțelesul conținutului actelor încheiate, respectiv drepturile și obligațiile stabilite, la scopul pentru care este constituit complexul sportiv și la obiectul de activitate, așa cum acestea sunt reglementate prin actele normative adoptate în acest sens.

Pentru a verifica în ce măsură conținutul contractului de asocierie, astfel cum a fost modificat prin actele adiționale, se încadrează în limitele obiectului de activitate al complexului este necesar a evidenția obiectul de activitate al complexului și a analiza conținutul contractului modificat, prin prisma obiectului și scopului pentru care este constituit complexul.

Complexul Sportiv Național „B.” este persoană juridică, instituție publică în subordinea Ministerului Tineretului și Sportului înființată prin Ordinul Ministerului Tineretului și Sportului nr.

322/19.02.1991.

Prin reorganizări succesive, Ministerul Tineretului și Sportului, înființat prin H.G. nr. 994/1990, a fost desființat, iar în baza H.G. nr. 759/2003 a fost înființată Agenția Națională pentru Sport. Potrivit art. 17 din H.G. nr. 759/2003, „Complexurile sportive naționale sunt instituții publice în subordinea Agenției, finanțate din venituri proprii și subvenții acordate de la bugetul de stat. Obiectul de activitate al acestora constă în administrarea bazelor sportive de interes național și internațional, destinate cu prioritate pregătirii loturilor naționale și olimpice, precum și organizării competițiilor de nivel național și internațional”.

Prin H.G. nr. 1721/2008 a fost desființată Agenția Națională pentru Sport și reorganizat Ministerul Tineretului și Sportului.

Ulterior, prin H.G. nr. 81/2010 a fost înființată Autoritatea Națională pentru Sport și Tineret, iar prin art. 6 alin. (1) s-a prevăzut că „În domeniile sportului și tineretului, Ministerul Educației, Cercetării Tineretului și Sportului exercită atribuțiile prin intermediul Autorității Naționale pentru Sport și Tineret, care se organizează și funcționează prin hotărâre a Guvernului”.

Organizarea și funcționarea Agenției Naționale pentru Sport și Tineret a fost reglementată prin H.G. nr. 141/2010, în care la anexa nr. 2 la această hotărâre, pct. III se regăsește Clubul Sportiv „B subordonat Autorității Naționale pentru Sport și Tineret.

Prin art. 6 alin. (1) din O.U.G. nr. 96/2012 s-a înființat Ministerul Tineretului și Sportului prin reorganizarea Autorității Naționale pentru Tineret și Sport.

La data modificării contractului de asociere nr. 3459/19.08.1992 prin actele adiționale nr. 740/08.05.2003 și nr. 10972/06.08.2004, art. 80 alin. (10) din Legea nr. 69/2000 a educației fizice și sportului stabilește, cu referire la complexurile sportive, că acestea „sunt persoane juridice, înființate prin hotărâre a Guvernului ca instituții publice în subordinea Ministerului Tineretului și Sportului. Obiectul de activitate al acestora îl constituie administrarea bazei materiale destinate cu prioritate pregătirii loturilor naționale și olimpice, precum și organizării competițiilor sportive de nivel național și internațional.

Complexurile sportive naționale se organizează și funcționează pe baza regulamentului aprobat prin ordin al ministerului tineretului și sportului.

Potrivit art. 6 și 7 din Regulamentul de organizare și funcționare aprobat prin art. 1 din Ordinul nr. 35/30.01.2002 al Ministrului Tineretului și Sportului, „Complexul are ca scop asigurarea condițiilor optime de pregătire a sportivilor nominalizați în loturile olimpice și naționale, în vederea obținerii de performanțe la nivel european, mondial și olimpic, obiectul de activitate constituindu-l administrarea bazei materiale destinate cu prioritate pregătirii loturilor naționale și olimpice, precum și organizării competițiilor sportive de nivel național și internațional”.

Potrivit art. 79 alin. (1) din Legea nr. 69/2000, „schimbarea destinației sau desființarea unor baze sportive aparținând domeniului public sau privat al statului (...) se va putea face numai cu aprobarea Ministrului Tineretului și Sportului și cu garanția constituirii altor baze sportive similare, dispoziții care se aplică și societăților comerciale care dobândesc active patrimoniale destinate activității sportive ce au aparținut statului”.

Dispozițiile legale care reglementează scopul pentru care s-a constituit complexul sportiv, precum și obiectul de activitate s-au menținut, în esență, în aceeași formă și același conținut, chiar dacă au existat de-a lungul timpului modificări legislative succesive în ceea ce privește autoritatea căreia i se subordonează complexul sportiv.

Contractul de asociere nr. 3459/19.08.1992 încheiat inițial între părți a fost modificat prin patru acte adiționale succesive iar, în urma tuturor modificărilor intervenite, s-a întocmit forma unică și actualizată a contractului din data de 10.03.2006. Modificările și completările succesive aduse contractului de asociere inițial (a cărui durată s-ar fi împlinit la 19.08.2012 dacă nu ar fi operat o modificare a art. 13.2 din contractul inițial, prin art. 3 din actul adițional nr. 10972/06.08.2004, în sensul prelungirii de plin drept a asocierii cu încă 25 de ani) au menirea de a schimba și transforma fundamental natura contractului inițial încheiat, prin conferirea unor drepturi intimitei părâte SC A. SRL, și asumarea unor obligații în sarcina părâtului Complexul Național

Sportiv „B.” care exced obiectului de activitate și scopului pentru care este înființat complexul și fără a primi în schimb vreun beneficiu.

Cele mai importante modificări au fost aduse contractului prin actele adiționale nr. 740/08.05.2003 și nr. 10972/06.08.2004.

Prin actul adițional nr. 740/08.05.2003 a fost completat art. 2 la contractul de asociere nr. 3459/19.08.1992, în sensul că s-a instituit în favoarea pârâtei SC A. SRL un drept de folosință temporară asupra unei suprafețe de teren de 7650 mp, fără ca acestui drept să-i corespundă vreo obligație în sarcina pârâtei SC A. SRL sau să aducă vreun beneficiu complexului sportiv, corespunzător scopului pentru care este înființat. Trebuie precizat aici că, până la adoptarea actului adițional nr. 10972/06.08.2004, contractul de asociere cu toate modificările survenite nu a reglementat modalitatea în care se împart beneficiile asocierii, acestea revenind doar pârâtei SC A. SRL.

Abia prin art. 1 din actul adițional 10972/2004 s-a modificat art. 5.7 din contractul de asociere inițial, stabilindu-se că participarea părților la profitul și pierderea rezultate din asociere este în procent de 20% pentru Complexul Sportiv Național „B.”, deducându-se că restul de 80% aparține pârâtei SC A. SRL.

Prin actul adițional nr. 10972/06.08.2004, intimătei-pârâte SC A. SRL i s-au conferit drepturi care, de asemenea, depășesc limitele obiectului de activitate al complexului sportiv și contravin scopului pentru care este înființat.

Astfel, s-a convenit că la încetarea contractului sau în orice altă situație în care contractul de asociere se desființează, mai înainte de împlinirea duratei acestuia, indiferent din ce cauză sau de culpă, SC A. SRL rămâne proprietara construcțiilor noi, precum și a celor modificate, îmbunătățite ori amenajate de către ea, având drept de suprafață asupra terenului aferent acestora, asupra căilor de acces pentru clienți, pentru aprovizionare ori pentru parcare, spații și căi pe care le are și în prezent în folosință, conform actelor adiționale la contract, a acordurilor, a avizelor, a schițelor și a planurilor încheiate sau aprobate de către Clubul sportiv național, prin reprezentanții săi, până la încheierea acestui act adițional.

S-a mai prevăzut prelungirea asocierii, de plin drept, pe o perioadă de încă 25 de ani la împlinirea duratei de funcționare și rezervarea unui drept de preemțiune în favoarea SC A. SRL pentru prelungirea contractului sau transformarea acestuia într-un alt tip de contract, precum și pentru cumpărarea terenului aferent restaurantului, cu obligația de plată doar a contravalorii acestuia și a sultei aferente construcțiilor.

Din analiza clauzelor contractului de asociere, astfel cum a fost modificat prin cele 4 acte adiționale succesive, rezultă că scopul real al asocierii a fost acela de a se crea toate premisele favorabile pentru ca intimata-pârâtă SC A. SRL să devină proprietara bunurilor care i-au fost predate în temeiul contractului de asociere și pe care le folosește din anul 1992, prin contract constituindu-se, în beneficiul exclusiv al pârâtei, drepturi reale cu încălcarea prevederilor art. 79 alin. (1) din Legea nr. 69/2000, contrar scopului pentru care a fost înființat complexul, respectiv asigurarea condițiilor optime de pregătire a sportivilor pentru obținerea de performanțe deosebite și cu depășirea limitelor obiectului de activitate stabilit prin lege, acela de administrare a bazei materiale cu destinație specială.

În mod greșit și nelegal instanța de apel a reținut că prima instanță a făcut o confuzie între acceptarea unor obligații contractuale care sunt contrare legii și principiul specialității capacității de folosință, statuând, potrivit considerentului expus la fila 8 alin. 3 din decizia recurată, că „niciodată un contract privat ce încalcă norme imperative nu va fi anulat pentru că părțile nu au respectat principiul specialității, pentru că niciodată în obiectul de activitate nu vor figura activități ilicite”.

Este adevărat că, în principiu, o persoană juridică poate dobândi drepturi și asuma obligații, indiferent de natura și izvorul lor, însă în limitele stabilite de lege.

O trăsătură specifică a capacității de folosință a persoanei juridice, cum este și Complexul sportiv național „B.”, este reprezentată de aptitudinea de a dobândi drepturi și de a-și asuma obligații care decurg din raporturile juridice pe care le stabilește cu terții.

Deși, ca vocație, capacitatea de folosință este caracterizată printr-un grad mare de generalitate, totuși, în concret ea este limitată. Limitele capacității de folosință a persoanei juridice sunt circumscrise scopului pentru care persoana juridică este constituită. În acest sens, dispozițiile art. 34 din Decretul nr. 31/1954 sunt elocvente, stabilind că „persoana juridică nu poate avea decât acele drepturi care corespund scopului ei, stabilit prin lege, actul de înființare sau statut”.

Prin urmare, capacitatea de folosință este una specializată și determinată prin precizarea obiectului de activitate în temeiul legii.

Așa fiind, persoana juridică, în cauză Complexul Sportiv Național „B.” poate încheia numai acele acte juridice care servesc la realizarea obiectului de activitate. Orice act juridic care nu este făcut în vederea realizării acestui scop este lovit de nulitate conform art. 34 alin. (2) din Decretul nr. 31/1954, în vigoare la data încheierii contractului. Contractul de asociere, astfel cum a fost modificat prin actele adiționale succesive, nu servește la realizarea obiectului de activitate și scopului pentru care a fost înființat Complexul Sportiv Național „B.” și, pe cale de consecință, este lovit de nulitate absolută. Instanța de apel a săvârșit o greșală în procedura de interpretare a contractului corelativ cu principiul specialității capacității de folosință, în sensul că a atribuit un înțeles autonom drepturilor și obligațiilor asumate prin contract, fără a le raporta și limita la specializarea capacității de folosință, noțiune care exclude în mod clar și neîndoiește un atare înțeles.

Nu poate fi primită apărarea intimetei-pârâte SC A. SRL potrivit cu care instanța de fond a făcut o confuzie între acceptarea unor obligații contractuale și principiul specialității deoarece, așa cum s-a relevat mai sus, persoana juridică poate încheia numai acele acte juridice care servesc la realizarea obiectului său de activitate.

Intimata-pârâtă consideră că prin constituirea de drepturi reale în favoarea SC A. SRL nu s-a încălcat principiul specialității capacității de folosință câtă vreme art. 254 C. com., în vigoare la data încheierii actului adițional nr. 10972/06.08.2004, îngăduia ca la finele asocierii bunurile să nu revină asociatului care le-a aportat, ci celui alt asociat. În cauză, însă, asociatul care a adus ca aport o parte însemnată din baza sa materială, este o instituție publică, subordonată Ministerului Tineretului și Sportului, care nu poate dispune liber, precum o persoană juridică cu capital privat, de bunurile sale, fără a ține seama de dispozițiile legale care reglementează destinația și regimul lor juridic. Stabilind posibilitatea transferului bazei materiale de la Complexul sportiv național către o societate comercială, părțile au eludat prevederile art. 79 din Legea nr. 69/2000.

Motivul de recurs întemeiat pe dispozițiile art. 304 pct. 9 C. proc. civ. referitor la nesocotirea dispozițiilor legale care reglementează regimul juridic al bunurilor din domeniul public al statului este neîntemeiat pentru că bunurile au trecut din domeniul public în domeniul privat al statului prin H.G. nr. 377/1999, iar, ulterior, prin H.G. nr. 1034/1999 aceleași bunuri au fost transmise cu titlu gratuit din domeniul privat al statului în patrimoniul pârâtului C.S.N. „B.”.

Analiza în detaliu a acestui motiv devine de prisos în condițiile în care s-a reținut întemeiat motivul de recurs relativ la încălcarea principiului specialității capacității de folosință, încălcare sancționată cu nulitatea actului, conform art. 34 alin. (2) din Decretul nr. 31/1954.

Chiar dacă Decretul nr. 31/1954 a fost abrogat prin art. 230 alin. (1) lit. n) din Legea nr. 71/2011 în cauză devin incidente prevederile art. 3 și art. 4 din Legea nr. 71/2011, cât și prevederile art. 102 alin. (1) din Legea nr. 71/2011 din conținutul cărora se desprinde regula că, în privința condițiilor de validitate și, pe cale de consecință, a nulității se aplică legea în vigoare la data încheierii actului juridic. Cum la data încheierii contractului de asociere și a actelor adiționale ulterioare de modificare a contractului Decretul nr. 31/1954 era în vigoare, dispozițiile acestuia sunt pe deplin aplicabile în cauză.

Față de considerentele ce preced, în temeiul art. 312 alin. (2), (3) C. proc. civ. raportat la art. 304 alin. (1) pct. 8 și 9 C. proc. civ., s-a admis recursul, cu consecința modificării deciziei recurate, în sensul respingerii apelului declarat de pârâta SC A. SRL.

C. Contractul de credit

28. Contract de credit. Acțiune în constatarea nulității absolute a unor clauze abuzive. Condiții de admisibilitate în raport cu interpretarea noțiunii de „consumator”

Legea nr. 193/2000, art. 2
Directiva nr. 93/13/CEE, art. 2 lit. b)
C. com., art. 3 pct. 1, art. 5, art. 7

Împrejurarea că dispozițiile art. 2 din Legea nr. 193/2000, ca lege specială, în acord cu dispozițiile art. 2 lit. b) din Directiva 93/13/CEE definesc consumatorul și profesionistul nu face din acest text legal unul de aplicație exclusivă, cât timp în corpul acestui act normativ nu există o definiție a activităților cu care cei doi actori sunt puși în relație: activități comerciale, industriale sau de producție, artizanale ori liberale, fiind de domeniul evidenței că definirea acestor activități se face în raport de legislația specifică.

Astfel, prin reținerea de către instanță a definiției date comerciantului de Codul comercial în detrimentul celei date de legea specială - Legea nr. 193/2000 nu este înfrânt principiul specialia generalibus derogant, ci sunt aplicate în mod conjugat dispozițiile legii speciale și cele ale Codului comercial, această corelare a normelor de drept impunându-se câtă vreme reglementarea din legea specială nu acoperă în mod exclusiv toate domeniile vizate, după cum nici nu instituie criterii de excludere de la aplicare în materia litigiilor dintre profesioniști și consumatori a altor acte normative.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 1987 din 6 octombrie 2015

Notă : Articolele din Codul comercial invocate în prezenta decizie au fost abrogate prin lit. c) din Legea nr. 71/2011 la data de 1 octombrie 2011.

Prin cererea înregistrată pe rolul Tribunalului București, Secția a VI-a civilă la 24 aprilie 2013 sub nr. x/3/2013, reclamantul A. le-a chemat în judecată pe pârâtele Banca X (România) SA și Banca X (România) - Sucursala Gara de Nord, solicitând instanței ca, prin hotărârea ce o va pronunța:

1. - să constate nulitatea absolută a clauzelor abuzive cuprinse în contractul de credit și de garanție nr. 600 din 13 noiembrie 2007 privind acordarea unei facilități de credit de către Banca X (România) SA și în actele adiționale nr. 1 din 10 noiembrie 2010, nr. 2 din 10 noiembrie 2011 și nr. 3 din 23 martie 2012, și anume:

a) clauzele abuzive referitoare la dobânda datorată, clauze cuprinse în art. 4.3 din contractul de credit și de garanție și art. 1 din actul adițional nr. 2 din 10 noiembrie 2011;

b) clauzele abuzive referitoare la comisionul de acordare, clauze cuprinse în art. 5.1 și art. 5.2 din contractul de credit și de garanție;

c) clauzele abuzive referitoare la comisionul suplimentar, clauze cuprinse în art. 1 din actul adițional nr. 1 din 10 noiembrie 2010, în art. 2 - pct. 5.1 lit. c în actul adițional nr. 2 din 10 noiembrie 2011 și, respectiv, în art. 1 pct 5.1 lit. d din actul adițional nr. 3 din 23 martie 2012;

2. - să dispună eliminarea clauzei abuzive privind dobânda din art. 1 din actul adițional nr. 2 din 10 noiembrie 2011 (ca urmare a nulității absolute a acestei clauze) și revenirea la dobânda prevăzută de art. 4.1 din contractul de credit nr. 600 din 13 noiembrie 2007;

3. - să dispună restituirea sumelor achitate de către reclamant, începând cu 10 noiembrie 2011 cu titlu de dobândă abuziv stabilită;

4. - să dispună restituirea sumei de 378.000 euro achitată de reclamant cu titlu de comision de acordare, împreună cu dobânda aferentă;

5. - să dispună restituirea sumei de 57.974,52 euro achitată de reclamant cu titlu de comision pentru serviciile suplimentare, împreună cu dobânda aferentă;

6. - să fie obligate părțile la plata cheltuielilor de judecată.

Reclamantul a solicitat suspendarea executării contractului de credit până la soluționarea irevocabilă a cauzei, în temeiul dispozițiilor art. 629 alin. (2) și în aplicarea dispozițiilor art. 708 NCPC.

În motivarea cererii s-au arătat următoarele:

Între reclamant și Banca X (România) SA, prin sucursala Gara de Nord, s-a încheiat contractul de credit și de garanție nr. 600 din 13 noiembrie 2007 privind acordarea unei facilități de credit, contract în baza căruia banca i-a acordat un credit pentru nevoi personale garantat cu ipotecă, în sumă de 2.100.000 Euro, pe o perioadă de 36 luni.

Așa cum rezultă din contract, valoarea creditului - acordat pe o perioadă de 36 de luni începând cu data de 13.11.2007 - dobânda fiind convenită la 1% p.a.

Fiind un credit pentru nevoi personale garantat cu ipotecă, reclamantul a încheiat contractul de garanție imobiliară autentificat sub nr. 5091 din 14 noiembrie 2007 la BNP Asociați B., instituind ipotecă convențională asupra imobilului situat în București, (...), sector 3, bun în valoare agreată de bancă de 4.200.000 euro.

Contractul de credit a fost modificat prin trei acte adiționale succesive, respectiv actul adițional nr. 1 din 10 noiembrie 2011, actul adițional nr. 2 din 10 noiembrie 2011 și actul adițional nr. 3 din 23 martie 2012.

A arătat reclamantul, în esență, că toate clauzele denunțate în cererea de față, menționate în petitul cererii introductive de instanță, sunt abuzive atât în raport de normele de drept intern - Legea nr. 193/2000, cât și în raport de normele de drept european - Directiva nr. 93/13/CEE a Consiliului Comunității Europene.

Au fost evocate și prevederile art. 2 lit. e) și ale art. 6 lit. d) din Legea nr. 363/2007 privind combaterea practicilor incorecte ale comercianților în relația cu consumatorii, prevederile art. 36 alin. (2) din Legea nr. 288/2010 de aprobare a O.U.G. nr. 50/2010, prevederile O.G. nr. 21/1992, ale Legii nr. 193/2000, ale O.U.G. nr. 50/2010, ale Legii nr. 363/2007 și ale Directivei 93/13/1993 privind clauzele abuzive.

Instanța a pus în discuție din oficiu și a admis excepția lipsei calității procesuale pasive a părții Banca X (România) SA - Sucursala Gara de Nord.

Prin sentința civilă nr. 5964 din 3 octombrie 2013, Tribunalul București, Secția a VI-a civilă a respins ca nefondată cererea formulată și l-a obligat pe reclamant să plătească părții 8.408,87 lei cu titlu de cheltuieli de judecată.

Pentru a hotărî astfel, tribunalul a reținut, în esență, că între reclamantul A., în calitate de împrumutat și Banca X (România) SA - Sucursala Gara de Nord, în calitate de împrumutător s-a încheiat contractul de credit și de garanție nr. 600 din 13 noiembrie 2007 privind acordarea unei facilități de credit de către Banca X (România) SA, având ca obiect finanțarea împrumutului cu suma de 2.100.000 Euro, reprezentând facilitate de credit pentru nevoi personale (clauza 3.1) pentru un termen de 36 de luni (clauza 8.1), contractul fiind ulterior modificat prin trei acte adiționale.

A reținut prima instanță că reclamantul A. a formulat cerere de constatare a nulității absolute a clauzelor abuzive cuprinse în contractul de credit și garanție nr. 600 din 13 noiembrie 2007 și în actele adiționale, clauze referitoare la dobânda datorată, la comisionul de acordare și la comisionul suplimentar, întemeindu-se pe dispozițiile Legii nr. 193/2000 și pe cele ale Directivei 93/13/1993 privind clauzele abuzive.

Tribunalul a evocat prevederile art. 2 lit. b) din Directiva nr. 93/13/CEE a Consiliului și pe cele ale art. 2 din Legea nr. 193/2000, care definesc noțiunea de „consumator” și a apreciat că reclamantul nu se încadrează în noțiunea de consumator, astfel cum este definită de cele două acte normative, reținând ca și argumente valoarea creditului (2.100.000 Euro) acordată reclamantului persoană fizică pe o durată de 36 de luni (prelungită conform actului adițional nr. 1/2011 la 48 de luni) și împrejurarea că din actele dosarului rezultă că reclamantul a contractat creditul pentru

efectuarea de activități imobiliare.

Instanța a apreciat că, și în ipoteza în care s-ar reține calitatea de consumator a reclamantului, cererea este nefondată.

În acest sens, a evocat dispozițiile art. 4 alin. (1) din Legea nr. 193/2000 și a reținut că în cauză părțile au negociat clauzele contractului de credit și de garanție nr. 600 din 13 noiembrie 2007 și actele adiționale, astfel cum rezultă din clauzele nr. 7.1 și nr. 7.2 din contract, de aceea aceste clauze nu au caracter abuziv.

Având în vedere considerentele de fapt și de drept expuse instanța a respins ca nefondată cererea.

Constatând că prin respingerea cererii reclamantul a căzut în pretenții, în temeiul dispozițiilor art. 451 - 453 NCPC, acesta a fost obligat la plata sumei de 8.408,87 lei cu titlu de cheltuieli de judecată (onorariu de avocat).

Împotriva acestei sentințe, reclamantul A. a declarat apel, solicitând anularea hotărârii și trimiterea cauzei spre rejudecare, iar în subsidiar evocarea fondului de instanța de apel.

Prin decizia civilă nr. 411 din 11 iunie 2014, Curtea de Apel București, Secția a VI-a civilă a respins ca nefondat apelul declarat de către reclamant împotriva hotărârii de primă instanță.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a reținut următoarele:

Prima instanță a reținut în mod corect situația de fapt și a dat relevanța cuvenită normelor juridice incidente în speță, considerentele hotărârii atacate oferind analiza în fapt și în drept relevantă în pronunțarea sentinței atacate.

În acest cadru, instanța de fond a făcut o evaluare detaliată a calității reclamantului prin raportare la noțiunea de consumator, astfel cum aceasta este definită în norma internă și în cea europeană.

Contractul de credit a fost încheiat sub incidența vechiului Cod civil și a Codului comercial, acte normative ce guvernează întregul contract, dar și modificările aduse acestuia, generate de nerespectarea de către apelant a scadenței inițiale. Sub imperiul acestor acte normative (art. 7, coroborat cu art. 3 C. com.), și persoana fizică deține calitatea de comerciant, desfășurând prin urmare activități comerciale dacă săvârșea fapte de comerț obiective cu caracter de profesiune în scopul obținerii unui profit.

Potrivit dispozițiilor art. 3 pct. 1 C. com., constituie fapte de comerț obiective cumpărările făcute nu numai în scop de revânzare, dar și de închiriere, în aceeași formă sau într-o formă îmbunătățită, realitățile economice actuale nemaijustificând în opiniile deja consacrate în doctrină și jurisprudență limitarea acestora doar la bunuri mobile. Esențială în acest caz a fost considerată intenția de revânzare/inchiriere manifestată la momentul cumpărării, nefiind relevantă realizarea efectivă ulterioară a acestor finalități.

Instanța de apel a reținut că dobândirea calității de comerciant de către persoana fizică nu era condiționată de obținerea unor autorizații sau de adoptarea unei anumite forme de organizare, ci era suficientă probarea situației de fapt specifice, caracterul profesional, și nu accidental, izolat al săvârșirii faptelor de comerț. În acest cadru, curtea de apel a subliniat că nu este necesar ca asemenea activități să îmbrace și un caracter exclusiv sau principal, ci doar să se desfășoare cu un grad de repetabilitate care să denote obișnuința (ce poate duce la profesionalizare și la o anumită poziție socială) și obiectivul comun al obținerii profitului menit să-i asigure resursele, inclusiv pentru existența sa și a familiei, independent însă de realizarea efectivă a acestuia. Profitul obținut din orice activitate comercială poate fi orientat ulterior spre acoperirea unor nevoi personale sau ale familiei, ceea ce nu conduce însă la aplicarea excepției prevăzute de art. 5 C. com., care exclude *ab initio* intenția de revânzare în scop lucrativ.

Or, a apreciat instanța de apel, situația de fapt reținută de prima instanță pe baza probelor administrate în cauză, confirmată și nuanțată prin probele suplimentare administrate în apel, evidenția faptul că reclamantul a contractat creditul în scopul achiziționării unui imobil în cadrul amplu al unei activități imobiliare având caracter comercial prin perseverența și repetitivitatea de care reclamantul a dat dovadă potrivit răspunsurilor la interogatoriu și actelor prezentate chiar de

către acesta.

S-a apreciat că nu este vorba de simpla deținere a mai multor terenuri, ci de faptul că pe loturile achiziționate apelantul-reclamant intenționa să dezvolte împreună cu alte persoane fizice și juridice proiectul „Y”, contractarea unui studiu de fezabilitate subliniind scopul lucrativ și comercial evident al acestuia. Pe de altă parte, potrivit răspunsurilor la interogatoriu, cu suma de bani împrumutată apelantul-reclamant a cumpărat un imobil pe care l-a închiriat cu destinația de spații comerciale. Totodată, perseverența activităților imobiliare sau conexe rezultă și din înființarea unor societăți comerciale având acest obiect de activitate, neavând relevanță dacă au desfășurat sau nu asemenea activități prin intermediul acestora, esențial fiind în acest caz elementul subiectiv care denotă intenția de a desfășura fapte de comerț obiective în mod repetat, așadar profesional.

Din această perspectivă, a fost apreciată ca lipsită de semnificație categoria de produs bancar de care a beneficiat apelantul, simpla calitate de persoană fizică neexcluzând, conform celor reținute, posibilitatea încheierii contractului în scopul realizării unei activități comerciale.

Pentru aceste motive, în temeiul art. 480 NCPC a fost respins apelul ca nefondat, apreciindu-se că analiza celorlalte motive de apel a devenit inutilă ca urmare a menținerii cu prioritate a cauzei de excludere de la protecția legii speciale derivând din lipsa calității de consumator.

Împotriva acestei decizii, în termen legal a declarat recurs motivat reclamantul, cauza fiind înregistrată sub același număr unic la 22 august 2014 pe rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție, Secția a II-a civilă.

În motivarea recursului au fost invocate prevederile art. 488 alin. (1) pct. 8 NCPC și s-a susținut că decizia atacată a fost pronunțată cu încălcarea dispozițiilor art. 2 din Legea nr. 193/2000, dar și cu greșita aplicare a dispozițiilor art. 7 și ale art. 3 pct. 1 C. com., precum și cu încălcarea dispozițiilor art. 5 C. com.

În ceea ce privește încălcarea dispozițiilor art. 2 din Legea nr. 193/2000, recurentul-reclamant a susținut că pentru verificarea calității de consumator sau de comerciant/profesionist instanța trebuia să aplice exclusiv dispozițiile Legii nr. 193/2000, care este lege specială, nicidecum dispozițiile generale cuprinse în Codul comercial, care reprezintă dreptul comun. În sprijinul acestei critici a fost invocat principiul *lex specialis derogat generali*.

Dezvoltând această critică, recurentul-reclamant a susținut că instanțele de fond aveau obligația să stabilească în cauză calitatea de consumator prin raportare la dispozițiile art. 2 alin. (2) din Legea nr. 193/2000, care sunt în concordanță cu dispozițiile art. 2 lit. b) din Directiva 93/13/CEE și, în acest scop, instanțele ar fi trebuit să verifice dacă recurentul-reclamant este persoană fizică autorizată (astfel cum impun cerințele art. 2 alin. 2 din Legea nr. 193/2000) și dacă în contractul de credit a acționat în cadrul activității sale comerciale. În această ordine de idei, a mai susținut recurentul-reclamant că probele relevă faptul că nu a acționat niciodată în calitate de profesionist care desfășoară activități imobiliare în accepțiunea Ordinului nr. 601 din 26 noiembrie 2002 privind clasificarea activităților din economia națională, că tot ce a dobândit a fost pentru sine și familie și că în mod evident contractul de împrumut a fost unul de nevoi personale.

În considerarea acestor argumente, a solicitat ca instanța supremă să sesizeze Curtea de Justiție a Uniunii Europene pentru pronunțarea unei hotărâri prealabile referitoare la interpretarea noțiunii de „consumator”, prevăzută de art. 2 lit. b) din Directiva 93/13/CEE, prin raportare la dispozițiile art. 7 și art. 3 C. com. și la art. 2 din Legea nr. 193/2000.

În ceea ce privește greșita aplicare a dispozițiilor art. 7 și ale art. 3 pct. 1 C. com., a arătat recurentul-reclamant că practica judiciară și doctrina au statuat asupra faptului că trei sunt condițiile în raport de care se stabilește dobândirea calității de comerciant de către o persoană fizică, și anume: săvârșirea de fapte de comerț obiective; săvârșirea faptelor de comerț ca profesiune; săvârșirea faptelor de comerț în nume propriu.

Raportat la aceste trei condiții evocate, recurentul-reclamant a criticat considerentele în care instanța de apel a reținut că nu prezintă relevanță realizarea efectivă a activității de revânzare sau de

închiriere la momentul cumpărării bunului, ci intenția manifestă în acest sens, existentă la respectivul moment.

Sub acest aspect, recurentul-reclamant, citând o lucrare de referință în materia dreptului comercial, a subliniat că se impunea a se dovedi că intenția sa de revânzare sau de închiriere trebuia să existe la momentul cumpărării bunului, că această intenție trebuia să fie manifestă, cunoscută de cocontractant și că ea trebuia să vizeze, în principal, bunul cumpărat. Susținând că prima dintre cele trei condiții referitoare la intenție nu este îndeplinită, recurentul-reclamant a afirmat că nu a săvârșit un fapt de comerț obiectiv, ci un act juridic civil.

În cadrul aceleiași critici s-a arătat că decizia de a participa la realizarea proiectului „Y” a survenit la mai bine de 1-2 ani de la contractarea împrumutului, ceea ce infirmă intenția de revânzare sau de închiriere la momentul încheierii contractului de împrumut, acest împrumut putând fi fără echivoc calificat drept unul pentru nevoi personale. A apreciat ca relevante sub același aspect și dovezile privitoare la operațiunile de închiriere, precum și cele privitoare la societățile comerciale înființate, toate aceste operațiuni fiind ulterioare momentului acordării împrumutului și cumpărării bunului.

În lipsa oricăror dovezi referitoare la elementul psihologic (*animus*), a apreciat ca neîndeplinită și condiția referitoare la efectuarea de acte de comerț ca profesiune.

Referitor la încălcarea prevederilor art. 5 C. com., recurentul-reclamant a arătat că, în logica argumentelor pe care le-a prezentat, instanța de prim control judiciar, reținând în mod greșit că a cumpărat bunuri imobile în scopul revânzării sau al închirierii, a înlăturat nelegal incidența dispozițiilor art. 5 C. com.

În baza recursului, a întâmpinării și a răspunsului la întâmpinare s-a întocmit raportul asupra admisibilității în principiu a recursului, prevăzut de art. 493 alin. (2) NCPC.

La termenul din 10 iunie 2015, Înalta Curte a respins cererea de sesizare a Curții de Justiție a Uniunii Europene, formulată de recurentul-reclamant, cu motivarea expusă în încheierea de ședință de la termenul respectiv.

Examinând recursul de față prin prisma criticilor invocate și a dispozițiilor legale incidente, raportat la actele și lucrările dosarului, Înalta Curte a apreciat că acesta este nefondat și se impune a fi respins cu această motivare și pentru următoarele considerente:

Prima critică subsumată motivului de recurs prevăzut de art. 488 alin. (1) pct. 8 NCPC este nefondată. Susținând încălcarea dispozițiilor art. 2 din Legea nr. 193/2000, recurentul-reclamant invocă în realitate încălcarea principiului *specialia generalibus derogant*, cu consecința preferinței acordate de instanțele de fond definiției date comerciantului de către Codul comercial, în detrimentul celei date de legea specială - Legea nr. 193/2000.

Această susținere nu poate fi primită. Instanța supremă constată că părțile litigante au încheiat contractul de împrumut și actele adiționale la acesta sub imperiul Codului civil de la 1864 și al Codului comercial de la 1887, aspecte de altfel necontestate, aceste acte normative guvernând atât drepturile și obligațiile izvorând din contract, efectele acestuia, cât și calitatea părților contractante.

Împrejurarea că dispozițiile art. 2 din Legea nr. 193/2000, ca lege specială, în acord cu dispozițiile art. 2 lit. b) din Directiva 93/13/CEE definesc consumatorul și profesionistul nu face din acest text legal unul de aplicație exclusivă, cât timp în corpul acestui act normativ nu există o definiție a activităților enumerate, cu care cei doi actori sunt puși în relație: activități comerciale, industriale sau de producție, artizanale ori liberale, fiind de domeniul evidenței că definirea acestor activități se face în raport de legislația specifică. De altfel, această idee este însușită de recurentul-reclamant însuși, care, pentru a contura sfera activității imobiliare, face trimitere la Ordinul nr. 601/2002 al Institutului Național de Statistică privind actualizarea Clasificării activităților din economia națională - CAEN, dar și la dispozițiile art. 3 pct. 1, art. 5 și art. 7 C. com.

În cauză este de necontestat că definiția consumatorului și a profesionistului sunt puse în strânsă legătură cu desfășurarea de activități comerciale, iar sfera acestora este determinabilă în raport de dispozițiile Codului comercial, care enumeră faptele de comerț obiective, dar care și

definesc comerciantul în raport de faptul că săvârșește în mod statornic acest tip de fapte de comerț.

În plus, determinarea activităților comerciale se realizează și în funcție de prevederile O.U.G. nr. 44/2008, care se referă la desfășurarea activităților economice de către persoanele fizice autorizate, întreprinderile individuale și întreprinderile familiale, recurentul-reclamant făcând trimitere implicită la acest text legal în cadrul celei de-a doua critici, în cuprinsul căreia susține că nu a desfășurat activități imobiliare nici ca agent imobiliar și nici ca persoană fizică autorizată.

Față de specificul activității reținute a fi fost desfășurată de către recurentul-reclamant, anume activități imobiliare, semnificative sunt și prevederi din Legea nr. 571/2003 privind Codul fiscal, *exempli gratia* putând fi evocate dispozițiile art. 77¹ referitoare la definirea venitului din transferul proprietăților imobiliare din patrimoniul personal, precum și dispozițiile art. 127 referitoare la persoanele impozabile și la activitatea economică, care trebuie interpretate corelat cu actele normative enunțate în precedent atât pentru configurarea domeniului activităților comerciale/economice, cât și a profilului comerciantului persoană fizică, care își desfășoară activitatea în condiții de autorizare legală sau doar ca un comerciant neregulat.

Pe cale de consecință, instanța supremă apreciază că instanțele de fond nu au înfrânt principiul *specialia generalibus derogant*, ci au aplicat în mod conjugat dispozițiile legii speciale și pe cele ale Codului comercial, această corelare a normelor de drept impunându-se câtă vreme reglementarea din legea specială nu acoperă în mod exclusiv toate domeniile vizate, enunțate în precedent, după cum nici nu instituie criterii de excludere de la aplicare în materia litigiilor dintre profesioniști și consumatori a altor acte normative.

A doua critică subsumată aceluiași motiv de recurs este nefondată. Preliminar, instanța supremă subliniază faptul că în dezvoltarea acestei critici au fost prezentate argumente teoretice referitoare la condițiile care trebuie îndeplinite cumulativ pentru a se considera că o persoană fizică a dobândit calitatea de comerciant, condiții asupra cărora doctrina și practica judiciară au statuat în mod constant.

Au fost expuse, de asemenea, condițiile care trebuie îndeplinite pentru a se putea conchide neechivoc că există o vânzare sau o cumpărare comercială în accepțiunea art. 3 pct. 1 C. com., subliniindu-se rolul, modalitatea în care trebuie exprimată și momentul la care trebuie să existe intenția de revânzare sau de închiriere a bunului cumpărat.

Aceste argumente teoretice, grefate pe textele legale, pe doctrină și pe jurisprudență nu pot fi, însă, valorificate în cauză în sensul urmărit de recurentul-reclamant, câtă vreme pentru a se constata neîndeplinirea acestor cerințe decurgând din textele legale pretins încălcate se propune de către autorul căii de atac evaluarea modului în care instanțele de fond au apreciat asupra probelor deja administrate, evaluare care ține de stabilirea situației de fapt și care, astfel, nu concordă cu caracterul căii de atac a recursului, care vizează nelegalitatea, nu netemeinicia hotărârii atacate.

Prin urmare, sub acest aspect soluția pronunțată în temeiul dispozițiilor art. 3 pct. 1 și ale art. 7 C. com. nu poate fi infirmată, întrucât scapă controlului de legalitate ce se poate exercita în recurs și, cât timp nu a fost înlăturată incidența acestor temeuri juridice reținute ca fundament al hotărârii pronunțate, consecința este respingerea și a ultimei critici referitoare la încălcarea prevederilor art. 5 C. com., neputându-se reține, așadar, caracterul pur civil al operațiunii de cumpărare a bunului imobil.

În sinteză, conchizând în sensul că în speță nu se verifică existența motivului de casare prevăzut de art. 488 alin. (1) pct. 8 NCPC, instanța supremă a respins recursul ca nefondat, în conformitate cu dispozițiile art. 496 alin. (1) teza a II-a NCPC.

În conformitate cu dispozițiile art. 494, raportat la art. 482 și la art. 451-453 NCPC, recurentul-reclamant a fost obligat la plata cheltuielilor de judecată efectuate de intimata-pârâtă în recurs, cheltuieli constând în onorariu avocațial.

29. Contract de credit. Asigurare de viață încheiată pentru riscul de deces al împrumutatului. Producerea riscului. Consecințe

C. civ. din 1864, art. 774 - urm., art. 1391 - urm.
C. proc. civ. din 1865, art. 41 alin. (2), art. 293

Beneficiar al asigurării, indiferent de partea contractantă din contractul de credit asigurat: împrumutat sau coplătitor, este banca, asigurarea acoperind riscul produs ca urmare a intervenirii decesului asiguratului, indemnizația de asigurare reprezentând soldul neachitat, înregistrat la data scadentă imediat următoare producerii evenimentului asigurat.

Beneficiul asigurării nu poate fi o obligație contractuală a cărei neexecutare să o poată pretinde succesorii asiguratului, întrucât acesteia nu-i corespunde nicio contraprestație din partea asiguratului, situație în care ar avea loc o permutare a calității de beneficiar în persoana asiguratului, astfel încât succesorii asiguratului nu justifică legitimare procesuală activă într-o astfel de acțiune.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 853 din 18 martie 2015

Prin cererea înregistrată pe rolul Tribunalului Brașov la data de 11 februarie 2011 sub număr de dosar x/62, reclamantii A. și B. au chemat în judecată pârâtele Banca X SA, Banca X SA - Sucursala C., SC D. SRL și E. solicitând instanței să dispună obligarea pârâtelor Banca X SA și Banca X SA - Sucursala C. să comunice reclamantilor debitele (rate, dobânzi, penalități) pe care defunctul F. le avea la data de 20 aprilie 2009 în vederea achitării acestora, să pună în executare Polița de asigurare de viață nr. 0508792 din 24 ianuarie 2007 în calitate de contractant și beneficiar al asigurării și să recupereze de la asiguratorul E. obligațiile împrumutatului reprezentând sumele aferente despăgubirilor ca urmare a producerii evenimentului asigurat, obligarea pârâtei SC D. SRL în cazul în care se dovedește că este cesionar al cedentului Banca X SA să pună în executare Polița de asigurare de viață nr. 0508792 din 24 ianuarie 2007 în calitate de contractant și beneficiar al asigurării și să recupereze de la asiguratorul E. obligațiile împrumutatului reprezentând sumele aferente despăgubirilor ca urmare a producerii evenimentului asigurat și obligarea pârâtei E. să despăgubească pe contractantul și beneficiarul Poliței de asigurare de viață nr. 0508792 din 24 ianuarie 2007 – Banca X SA, respectiv Banca X Sucursala C. sau SC D. SRL, având ca persoană asigurată pe F. ca urmare a producerii evenimentului asigurat.

În apărare, pârâta E. SA a formulat întâmpinare prin care a invocat excepția lipsei calității procesuale active, iar în ceea ce privește fondul cauzei a solicitat instanței să respingă acțiunea reclamantilor ca neîntemeiată, cu cheltuieli de judecată, cu motivarea că beneficiarul certificatului de asigurare este pârâta Banca X SA Sucursala C. care nu a trimis documentele solicitate în vederea soluționării dosarului de daună.

De asemenea, în apărare, pârâta SC D. SRL a formulat întâmpinare prin care a invocat excepțiile lipsei calității procesuale active și lipsei calității procesuale pasive a pârâtelor Banca X SA și Banca X SA Sucursala C., iar în ceea ce privește fondul cauzei a solicitat instanței să respingă ca neîntemeiată acțiunea reclamantilor cu motivarea că nu poate să depună mai multe diligențe pentru completarea dosarului de daună, deoarece nu are la îndemână mijloacele necesare, și nu pentru că ar fi de rea-credință.

La rândul său, pârâta Banca X SA a formulat întâmpinare prin care a invocat excepțiile lipsei capacității procesuale de folosință a pârâtei Banca X SA Sucursala C. și lipsei calității procesuale pasive a pârâtei Banca X SA, iar cu privire la fondul cererii a solicitat respingerea acțiunii reclamantilor.

Prin sentința civilă nr. 132 din 9 martie 2012, Tribunalul Brașov a respins excepțiile lipsei calității procesuale active invocate de pârâtele E. SA și SC D. SRL.

A respins excepția lipsei calității procesuale pasive a pârâtelor Banca X SA și Banca X SA - Sucursala C. invocată de pârâta SC D. SRL.

A respins excepția lipsei capacității procesuale de folosință a pârâtei Banca X SA - Sucursala C. invocată de pârâta Banca X SA.

A respins excepția lipsei calității procesuale pasive invocată de pârâta Banca X SA.

A admis acțiunea formulată de reclamanții A. și B. în contradictoriu cu pârâtele Banca X SA, Banca X SA - Sucursala C., SC D. SRL și E. SA și în consecință:

- a obligat pârâtele Banca X SA și Banca X SA - Sucursala C. să comunice reclamanților debitele (rate, dobânzi, penalități) pe care defunctul F. le avea la data de 20 aprilie 2009,

- a obligat pârâtele Banca X SA, Banca X SA - Sucursala C. și SC D. SRL să efectueze demersurile necesare în vederea încasării, în temeiul Poliței de Asigurare de Viață nr. 0508792 din 24 ianuarie 2007, a despăgubirilor de la pârâta E. SA, ca urmare a producerii evenimentului asigurat,

- a obligat pârâta E. SA să soluționeze dosarul de daună constituit ca urmare a notificărilor formulate de pârâtele Banca X SA - Sucursala C. și SC D. SRL.

Pentru a pronunța această sentință, instanța a reținut că în baza contractului de asigurare încheiat între banca creditoare și asigurator, contract semnat de defunctul debitor ca drept asigurat, poate fi activată clauza de protecție a debitorului în sensul că asigurarea prin firma asigurătoare poate acoperi riscul produs prin decesul împrumutatului în cadrul perioadei asigurate.

Împotriva acestei sentințe a formulat apel pârâta SC E. SA, aducându-i critici pentru nelegalitate și netemeinicie, solicitând admiterea apelului și modificarea în tot a sentinței apelate în sensul respingerii acțiunii cu cheltuieli de judecată.

Împotriva aceleiași soluții, în condițiile art. 273 C. proc. civ., pârâții Banca X SA și SC D. SRL au formulat cerere de aderare la apel, aducându-i critici pentru nelegalitate și netemeinicie, solicitând admiterea cererilor de aderare la apel și modificarea în tot a sentinței în sensul admiterii excepțiilor și respingerii acțiunii în integralitate.

Cererea de apel și cererile de aderare la apel au fost soluționate prin decizia civilă nr. 8/2013 de către Curtea de Apel Brașov, însă această decizie a fost casată de Înalta Curte de Casație și Justiție prin decizia civilă nr. 501/2014, cu trimitere spre rejudecare la instanța de apel cu îndrumarea de a fi soluționate și motivate cele două excepții de inadmisibilitate invocate de intimații-reclamanți și de a fi motivată pe fond și cererea de aderare la apel formulată de SC D. SRL.

Ca urmare a casării cu trimitere spre rejudecare, cauza a fost înregistrată sub nr. x/62/2011*, iar la termenul din 19 iunie 2014, instanța a lămurit că singurele excepții rămase de soluționat raportat la cererile de aderare la apel sunt excepțiile inadmisibilității acestor cereri de aderare pe motiv că sunt încălcate prevederile art. 293 C. proc. civ., respectiv nu sunt formulate de o parte potrivnică.

S-a lămurit de către instanța de apel în rejudecare că și cererea de aderare la apel formulată de creditoarea Banca X SA este formulată în termen, iar în legătură cu excepția de netimbrare a acestor cereri de aderare la apel, invocată tot de intimații-reclamanții, s-a lămurit la termenul din 19 iunie 2014 că cererile de aderare la apel sunt legal timbrate, apărătorul intimațiilor-reclamanți confirmând acest lucru chiar și în cadrul recursului exercitat împotriva primei decizii din apel.

Prin decizia civilă nr. 412/Ap din 2 iulie 2014 pronunțată de Curtea de Apel Brașov, Secția civilă și pentru cauze cu minori și de familie, de conflicte de muncă și asigurări sociale, au fost respinse excepțiile inadmisibilității cererilor de aderare la apel formulate de SC Banca X SA București și SC D. SRL, excepții invocate de intimații-reclamanți A. și B.

A fost admis în parte apelul declarat de pârâta SC E. SA împotriva sentinței civile nr. 132/C/2012 a Tribunalului Brașov, Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal.

Au fost admise cererile de aderare la apel formulate de pârâții Banca X SA și SC D. SRL.

A fost schimbată în tot sentința în sensul că:

A fost admisă excepția lipsei calității procesual active a reclamanților A. și B. pentru capetele de cerere 2 - 4.

A fost admisă excepția lipsei calității procesual pasive a Băncii X SA și a Băncii X SA -

Sucursala C. pentru capătul 2 de cerere.

A fost admisă excepția lipsei capacității de folosință a Băncii X SA - Sucursala C.

S-a respins în tot acțiunea formulată de reclamantii A. și B. în contradictoriu cu pârâții Banca X SA, Banca X SA - Sucursala C., SC E. SA și SC D. SRL.

Au fost obligați intimații A. și B. să plătească apelantei SC E. SA suma de 1.139,38 lei, cheltuieli de judecată în apel.

Pentru a decide astfel, ținând seama de raporturile juridice dintre aderenții la apel și apelanta E., instanța de apel a apreciat că excepția inadmisibilității este nefondată în raport de ambele cereri de aderare la apelul societății de asigurare, deoarece între aceste părți pârâte la fond s-a dezbătut o problemă litigioasă, respectiv între banca creditoare cedentă a creanței și pârâta SC D. care devine, astfel, creditoarea reclamantilor, pe de o parte, și pârâta societate de asigurare față de care reclamantii au pretins instrumentarea dosarului de daune cu consecința încasării despăgubirilor de către creditoarele Banca X SA și D. SRL, pe de altă parte.

S-a constatat că prin cererea de aderare la apel formulată de Banca X SA București au fost repuse în discuție excepțiile și apărările invocate la fond de această parte, soluționate de instanța de fond prin respingere, soluție care o nemulțumește pe aderentă și care nu ar putea fi schimbată prin formularea unei simple întâmpinări, ci doar prin exercitarea căii de atac și formularea unor critici împotriva soluției date de prima instanță asupra excepției lipsei capacității procesuale de folosință a Băncii X - Sucursala C., a excepției lipsei calității procesuale pasive a Băncii X SA.

În ceea ce privește excepția lipsei capacității de folosință a Băncii X SA - Sucursala C.

S-a arătat că Banca X - Sucursala C. a efectuat operațiunile bancare autoritate, în speță închiderea contractelor de credit bancar în numele Băncii X, în baza și în limitele mandatului acordat.

Potrivit art. 41 C. proc. civ., poate sta în judecată orice persoană care are folosința drepturilor civile. Prin excepție, alin. (2) al art. 41 C. proc. civ. prevede faptul că asociațiile și societățile fără personalitate juridică pot sta în judecată ca pârâte dacă au organe proprii de conducere. Conform dispozițiilor art. 9 din Actul Constitutiv al Băncii X, organul de conducere al Băncii X este Adunarea Generală a Acționarilor.

Astfel, s-a constatat că Sucursala C. a Băncii X nu are organe proprii de conducere, iar excepția prevăzută de dispozițiile art. 41 alin. (2) C. proc. civ. nu este aplicabilă.

Cât privește excepția lipsei capacității procesuale pasive a Băncii X SA și a Băncii X SA - Sucursala C., pentru capătul 2 de cerere, s-a reținut că între Banca X SA, în calitate de împrumutător, și F., în calitate de împrumutat, a fost încheiat contractul de credit bancar nr. 79824 din 22 ianuarie 2007, SC G. SRL având calitatea de garant ipotecar. În cursul derulării creditului, împrumutatul a înregistrat întârzieri la rambursarea ratelor de credit bancar, în conformitate cu prevederile pct. 9 din Condițiile generale de creditare, parte integrantă din contractul de credit, semnate și însușite de către împrumutat, Banca X a declarat soldul creditului scadent imediat.

Respectând prevederile contractuale de la punctele 8.3 lit. e din Condițiile generale de creditare, Banca X a procedat la cesiunea creanței provenind din contractul de credit, precum și a garanțiilor din contractul de garanție către SC D. SRL, încheind Contractul de Cesiune nr. J797 din 11 august 2009.

Creanța provenind din contractul de credit a fost cesionată cu toate accesoriile ei și în forma existentă la data cesiunii în temeiul dispozițiilor art. 1391 și urm. C. civ.

Totodată, împrumutatul a fost notificat, pentru opozabilitate, cu privire la încheierea contractului de cesiune, prin care cedentul a cedat cesionarului creanța ivită din contractul de credit bancar nr. 78924 din 22 ianuarie 2007, împreună cu orice drepturi, fructe și beneficii prezente și viitoare, atașate acestora.

În consecință, calitatea de creditor al creanței decurgând din Contractul de credit bancar nr. 78924 din 22 ianuarie 2007, precum și de titular al dreptului constituit prin Contractul de ipotecă aparține SC D. SRL.

S-a constatat că prin cererea de aderare la apel formulată de SC D. au fost repuse în discuție

excepțiile și apărările invocate la fond de această parte, soluționate de instanța de fond prin respingere, soluție care o nemulțumește pe aderentă și care nu ar putea fi schimbată prin formularea unei simple întâmpinări, ci doar prin exercitarea căii de atac și formularea unor critici împotriva soluției date de prima instanță asupra excepției lipsei calității procesuale pasive a Băncii X SA și Băncii X - Sucursala C., excepției lipsei de obiect a pretențiilor de la petitele 3 și 4 și excepției lipsei calității procesuale active a reclamanților pentru pretențiile de la petitele 2 - 4, cât și față de soluționarea primului capăt de cerere.

Asupra excepției lipsei calității procesuale pasive a Băncii X - Sucursala C. și Băncii X SA București, considerentele instanței de apel în sensul admiterii acestor excepții au fost expuse odată cu analiza acestor excepții reiterate și de aderența Banca X SA.

Soluția dată la fond asupra excepției lipsei calității procesuale active a reclamanților constituie și motiv de apel astfel că aceasta a fost analizată în raport cu susținerile apelantei principale, cât și față de susținerea aderenței la apel SC D. SRL

Cât privește excepția lipsei calității procesuale active a reclamanților A. și B. pentru capetele de cerere 2 - 4. S-a reținut că dovedirea calității de moștenitori legali, prin care au fost preluate activele, dar și pasivele persoanei decedate, în temeiul art. 774 și urm. C. civ. nu conferă reclamanților calitate procesuală activă raportat la capetele 2 - 4 din cerere.

Întrucât prin producerea riscului asigurat polița de asigurare și-a încetat efectele, reclamanții neputându-se substitui în drepturile sau obligațiile acestuia cu privire la plata de asigurare, calitatea de debitori dobândită, consecință a succesiunii, nefiind de natură a le oferi calitate procesuală activă în raportul de asigurare față de care rămân în continuare terți.

Cu privire la capătul de cerere privind obligarea societăților pârâte la efectuarea demersurilor în vederea încasării indemnizației de asigurare se reține că Banca X SA, până la momentul notificării cesiunii de creanță, avea dreptul dar nu și obligația de a solicita plata indemnizației de asigurare în calitate de beneficiar, polița de asigurare constituind o garanție contractuală, pe care cedentul este îndreptățit să o valorifice, dar nu și obligat. SC D. SRL, față de dispozițiile art. 371 alin. (3) C. proc. civ., are posibilitatea de a alege modalitatea de recuperare a creanței deținută împotriva reclamanților, ca succesori ai defunctului, acțiunea privindu-se a fi neîntemeiată, sub acest aspect.

Astfel, obligația de restituire a creditului fiind una alternativă, la alegerea creditorului, ea subzistă succesorilor debitorului - în cazul decesului împrumutatului - în baza raportului obligațional al împrumutatului.

Acțiunea succesorilor în obligarea creditoarelor de a efectua toate demersurile în scopul încasării despăgubirilor de la societatea de asigurare în temeiul poliței de asigurare de viață, ca urmare a producerii riscului asigurat nu se susține și pentru faptul că în aceeași calitate de succesori universali au dobândit și drepturile din împrumutul încasat de autorul lor, și împrumutatul, a cărui poziție procesuală o au, nu poate cumula și creditul și ratele restante din credit, nu poate avea, *reductio ad absurdum*, în baza aceluiași contract de credit, atât calitatea de împrumutat, cât și pe aceea de împrumutător.

Pe de altă parte, beneficiar al asigurării, indiferent de partea contractantă din contractul de credit asigurat: împrumutat sau coplătitor, este banca, nu reclamanții, iar aceasta, conform clauzei 15 ultim paragraf din contractul de credit, suscitată, acoperă riscul produs ca urmare a intervenirii decesului asiguratului, conform art. 8 pct. 2 din contractul de asigurare, indemnizația de asigurare reprezintă soldul neachitat, înregistrat la data scadentă imediat următoare producerii evenimentului asigurat.

S-a apreciat că acțiunea a fost corect calificată ca fiind obligația de a face, nu este una evaluabilă în bani, iar în raport de aceste rațiuni, excepția prematurității sub motivul neîndeplinirii procedurii prealabile a concilierii nu se susține.

Sub aspectul fondului cauzei, s-a reținut că prin adresa nr. 270/2012 emisă de pârâta SC E. SA exhibită în fața primei instanțe, s-a probat că dosarul de daună a fost refuzat la plată pe motiv de viciu de consimțământ, decesul contractantului F. fiind consecința unei afecțiuni diagnosticate și

nedeclarată înainte de emiterea certificatului de asigurare, acțiunea privindu-se a fi rămas fără obiect, cu privire la capătul 4 de cerere.

În ceea ce privește capătul de cerere pentru care reclamanții justifică calitate procesuală, în raport de pârâta SC D. SRL, s-a reținut că a fost comunicat acestora încă de la data de 2 mai 2011 existența la respectivul moment a unui debit în sumă de 244.800,87 euro, acțiunea fiind rămasă fără obiect și din această perspectivă.

În consecință, instanța de apel a apreciat că atât apelul principal, cât și cererile de aderare la apel sunt fondate drept pentru care se impune schimbarea în tot a sentinței atacate, conform celor din dispozitivul deciziei.

În termen legal, invocând în drept dispozițiile art. 304 pct. 6, 7, 8 și 9 C. proc. civ., reclamanții A. și B. au declarat recurs, solicitând admiterea recursului, modificarea, în totalitate, a deciziei atacate cu menținerea sentinței civile nr. 132/C/2012 pronunțată de către Tribunalul Brașov.

Subsumat motivului de nelegalitate prevăzut de pct. 6 al art. 304 C. proc. civ. recurenții-reclamanți au apreciat că instanța de apel a acordat mai mult decât s-a cerut ori ceea ce nu s-a cerut, întrucât a stabilit, fără să se fi solicitat, calitatea unuia dintre intimatii-pârâți, respectiv a SC D. SRL, arătând că aceasta are calitate de creditor decurgând din contractul de credit și contractul de ipotecă.

Acțiunea dedusă judecății are ca obiect „obligația de a face”, neexistând un petit prin care una dintre părți solicită instanței a se constata dacă „intimata-pârâtă SC D. SRL are sau nu calitatea de creditor” în raporturile născute ca urmare a încheierii Contractului de credit nr. 78924 din 22 ianuarie 2007, Contractului de ipotecă nr. 239 din 23 ianuarie 2007, respectiv a Contractului de Cesiune nr. 1797 din 11 august 2009.

Prin urmare, pronunțarea de către instanța de apel a calității de creditor a intimatei pârâte SC D. SRL cu depășirea cadrului procesual prin care aceasta a fost investită, consideră că nu poate fi sancționată decât printr-o modificare a hotărârii.

Apreciază incidența dispozițiilor art. 304 pct. 7 C. proc. civ., raportat la faptul că instanța de apel a menționat că „împrumutatul a fost notificat, pentru opozabilitate, cu privire la încheierea contractului de cesiune, prin care cedentul a cedat cesionarului creanța ivită din contractul de credit bancar nr. 78924 din 22 ianuarie 2007, împreună cu orice drepturi, fructe și beneficii prezente și viitoare, atașate acestora”, fără a arăta care este acea notificare pe care se sprijină soluția dată, în condițiile în care niciodată împrumutatul F., în timpul vieții, nu a fost notificat pentru opozabilitate cu privire la încheierea contractului de cesiune.

Totodată, consideră că hotărârea atacată cuprinde motive străine de natura pricinii.

Pe lângă faptul că împrumutatul nu a semnat condițiile generale de creditare, un alt aspect străin de pricină îl constituie inexistența în aceste condiții generale a prevederilor art. 8.3. lit. e.

Mai mult, arată recurenții, fraza inserată de instanța de apel în hotărârea atacată de la fila 4 alin. 5 reprezintă „un copy paste” din decizia inițial pronunțată și casată de către Înalta Curte de Casație și Justiție (a se vedea fila 6 alin. 2 din decizia civilă nr. 8/Ap din 19 februarie 2013 Curtea de Apel Brașov).

Subsumat motivului de nelegalitate instituit de pct. 8 al art. 304 C. proc. civ., au susținut, în esență, că în mod eronat instanța de apel a interpretat actul juridic dedus judecății, arătând că s-au respectat prevederile contractuale de la punctele 8.3. lit. e din Condițiile generale de creditare, iar Banca X a procedat corect la cesiunea creanței provenind din contractul de credit, precum și a garanțiilor din contractul de garanție către SC D. SRL.

Împrumutatul (F.) nu a avut cunoștință de Condițiile generale de creditare, acesta nesemnând înscrisurile ce poartă această titulatură, prin urmare, dacă instanța de apel nu ar fi interpretat mecanic înscrisurile deduse judecății și nu s-ar fi inspirat din decizia anterioară ce a fost recurată și casată de Înalta Curte de Casație și Justiție, ar fi constatat că nu s-a întâlnit voința părților și că intimata Banca X nu a avut niciun temei juridic de a efectua cesiunea în discuție.

Tot subsumat motivului de nelegalitate prevăzut de pct. 8 al art. 304 C. proc. civ., recurenții

au criticat decizia atacată în ceea ce privește soluționarea excepției lipsei capacității de folosință a Băncii X SA - Sucursala C., excepției lipsei calității procesuale pasive a Băncii X SA și a Băncii X SA - Sucursala C., excepției lipsei calității procesuale active a reclamanților în raportul de asigurare.

În ceea ce privește respingerea excepției inadmisibilității cererii de aderare la apel ale intimatelor Banca X SA și SC D. SRL au apreciat că sunt incidente prevederile art. 304 pct. 9 C. proc. civ.

Astfel, termenii întrebunțați de legiuitor în art. 293 alin. (1) C. proc. civ. de „parte potrivnică” arată în mod clar și fără posibilitate de dubiu că aderarea la apel se poate face numai la apelul introdus de partea cu interese contrare în proces, ceea ce exclude puțința de aderare a părții cu interese alăturate, ori după cum se poate constata din motivele aderării la apel, dar și din înscrisurile depuse, Banca X SA și E. SA nu sunt părți potrivnice în acest dosar.

Sub acest aspect, consideră că instanța de apel a interpretat greșit actul juridic dedus judecății schimbând natura și înțelesul vădit neîndoielnic al acestuia, motivând faptul că aceste pârâte au un raport obligațional distinct, nefiind implicate într-o coparticipare procesuală.

Sub aspectul fondului apelului formulat de către E. SA susțin incidența pct. 7 și 8 ale art. 304 C. proc. civ. raportat la reținerea instanței vizând faptul că prin adresa nr. 270/2012 emisă de E. SA s-a probat că dosarul de daună a fost refuzat la plată pe motiv de viciu de consimțământ, decesul contractantului F. fiind consecința unei afecțiuni diagnosticată și nedeclarată înainte de emiterea certificatului de asigurare, acțiunea fiind rămasă fără obiect cu privire la capătul de cerere nr. 4.

În ceea ce privește soluționarea capătului de cerere pentru care reclamanții justifică calitate procesuală, respectiv petitul 1 al acțiunii introductive apreciază ca fiind incidente motivele de nelegalitate reglementate de pct. 8 și 9 C. proc. civ., dat fiind că instanța de apel s-a pronunțat pe ceva ce nu s-a cerut, s-a pronunțat în raport de intimata SC D. SRL pentru comunicarea unui debit din data de 2 mai 2011, arătând că acțiunea a rămas fără obiect și din aceasta perspectivă.

Consideră că solicitarea de a li se comunica debitele (rate + dobânzi + penalități) este întemeiată din perspectiva faptului că la 20 aprilie 2009 nu exista niciun act de cesiune, iar singura ce poate comunica această informație este Banca X, respectiv Banca X - Sucursala C.

Intimata-pârâtă E. SA a formulat întâmpinare prin care a solicitat, în principal, respingerea recursului ca nul sau inadmisibil, iar, în subsidiar, a solicitat respingerea recursului ca nefondat.

Intimata-pârâtă Banca X SA a formulat întâmpinare prin care a susținut, în esență, că se impune constatarea lipsei capacității procesuale de folosință a Băncii X SA - Sucursala C. și a solicitat, în esență, respingerea recursului ca nefondat.

Examinând decizia recurată, în limitele controlului de legalitate, în raport de criticile formulate și temeiurile de drept invocate, Înalta Curte a constatat că recursul declarat de reclamanții A. și B. nu este fondat, motiv pentru care acesta a fost respins, pentru următoarele considerente:

Potrivit dispozițiilor art. 304 pct. 6 C. proc. civ. invocat de recurenții-reclamanți, hotărârea poate fi modificată pentru nelegalitate „dacă instanța a dat mai mult decât s-a cerut, ori ceea ce nu s-a cerut”.

În cauză instanța de apel a verificat, cu respectarea principiului disponibilității, aplicarea legii de către instanța de fond, raportat la scopul urmărit prin promovarea acțiunii, în limitele în care apelanta a înțeles să investească instanța de control judiciar și să-și argumenteze susținerile, ținând cont de toate apărările formulate de părți, iar faptul că soluția pronunțată nu a corespuns voinței reclamanților nu reprezintă un motiv de nelegalitate care să atragă incidența dispozițiilor art. 304 pct. 6 C. proc. civ.

Nu se poate pretinde că instanța a acordat mai mult decât s-a cerut ori ceea ce nu s-a cerut, astfel cum prevede textul de lege, întrucât instanța de apel avea obligația de a analiza calitatea de creditor a pârâtei SC D. SRL tocmai prin prisma obiectului acțiunii astfel cum aceasta a fost formulată de reclamanți „obligarea pârâtei SC D. SRL în cazul în care se dovedește că este cesionar

al cedentului Banca X SA să pună în executare Polița de asigurare de viață nr. 0508792 din 24 ianuarie 2007 în calitate de contractant și beneficiar al asigurării și să recupereze de la asigurătorul E. obligațiile împrumutatului reprezentând sumele aferente despăgubirilor ca urmare a producerii evenimentului asigurat”.

Art. 304 pct. 7 C. proc. civ. invocat vizează nemotivarea hotărârii, precum și motivarea contradictorie, dar decizia atacată cuprinde elementele obligatorii prevăzute de dispozițiile art. 261 alin. (1) pct. 5 C. proc. civ., respectiv motivele de fapt și de drept care au format convingerea instanței, motivarea fiind clară și concisă, instanța de control judiciar motivându-și hotărârea cu argumente pertinente pe aspectul situației de fapt reținute.

Criticile recurențelor nu susțin nici contradictorialitatea sau motivarea străină de natura pricinii, ci vizează exclusiv aspecte ce țin de modalitatea în care instanța a înțeles să-și argumenteze soluția adoptată, or argumentele instanței se constituie într-o înlănțuire logică a faptelor și a regulilor de drept pe baza cărora s-a fundamentat soluția adoptată, soluția instanței de apel fiind legală sub aspectul prevederilor art. 304 pct. 7 C. proc. civ.

Art. 304 pct. 8 C. proc. civ. vizează situațiile în care instanța procedează la interpretarea unui act juridic dedus judecății cu toate că nu avea dreptul să o facă, clauzele fiind clare și precise, dar acest motiv de recurs nu-și găsește aplicarea în speță, nefiind vorba despre o interpretare a actului juridic dedus judecății, cum în mod greșit pretind reclamantii.

Este de necontestat că la data de 22 ianuarie 2007 s-a încheiat între pârâta Banca X SA prin Sucursala C., defunctul F., în calitate de împrumutat și SC G., în calitate de garant ipotecar, Contractul de credit bancar pentru persoane fizice nr. 78924 din 22 ianuarie 2007 potrivit căruia banca acordă împrumutatului un credit în sumă de 200.000 euro pentru o perioadă de 240 luni. Împrumutatul a constituit în favoarea băncii ipoteca de rang I asupra imobilului situat în Brașov, compus din spațiu comercial la demisol și cota de 34,52 % din părțile de uz comun, înscris în CF nr.31652 B. sub număr top.8782/1/a/92/1/1 și aflat în proprietatea SC G. SA.

Conform art. 6.1 din condițiile generale de creditare, împrumutatul se obligă să încheie polița de asigurare pe toată perioada de creditare, la o instituție sau societate de asigurări agreată de bancă. Pentru plata, de către bancă, a primelor de asigurare, împrumutatul autorizează banca să-i debiteze automat contul curent în lei sau în valută. Potrivit art. 6.4 din condițiile de creditare împrumutatul se obliga să cesioneze în favoarea băncii drepturile de despăgubire din polițele/contractele de asigurare a bunurilor mobile și imobile încheiate cu societățile de asigurare agreate de bancă. De asemenea, conform art. 6.5 din condițiile generale de creditare, împrumutatul se obliga să predea băncii polița de asigurare în original, care se va păstra de bancă până la data rambursării integrale a sumelor ce decurg din prezentul contract.

Apelul, prin efectul său devolutiv, repunând în discuție chestiunea judecată la prima instanță, a permis instanței de apel să concluzioneze că, în speță, în cursul derulării creditului, împrumutatul a înregistrat întârzieri la rambursarea ratelor de credit bancar, în conformitate cu prevederile pct. 9 din Condițiile generale de creditare, parte integrantă din contractul de credit, astfel că Banca X a declarat soldul creditului scadent imediat și, cu aplicarea prevederilor contractuale de la punctele 8.3 lit. e din Condițiile generale de creditare, aceasta a procedat la cesiunea creanței provenind din contractul de credit precum și a garanțiilor din contractul de garanție către SC D. SRL, încheind Contractul de Cesiune nr. J797 din 11 august 2009.

Așa fiind, creanța provenind din contractul de credit a fost cesionată cu toate accesoriile ei și în forma existentă la data cesiunii în temeiul dispozițiilor art. 1391 și urm. C. civ.

Cum în mod legal a reținut și instanța de control judiciar, dovedirea calității de moștenitori legali, prin care au fost preluate activele dar și pasivele persoanei decedate (împrumutatul F.), în temeiul art. 774 și urm. C. civ. nu conferă reclamantilor calitate procesuală activă raportat la capetele 2 - 4 din cerere, calitatea de debitori dobândită urmare a succesiunii nefiind de natură a le oferi calitate procesuală activă în raportul de asigurare față de care rămân în continuare terți.

Așa fiind, beneficiul asigurării nu poate fi o obligație contractuală a cărei neexecutare să o poată pretinde succesorii asiguratului, întrucât acesteia nu-i corespunde nicio contraprestație din

partea asiguratului, situație în care ar avea loc o permutare a calității de beneficiar în persoana asiguratului.

Beneficiar al asigurării, indiferent de partea contractantă din contractul de credit asigurată: împrumutat sau coplătitor, este banca, nu reclamanții, iar aceasta, conform clauzei 15 ultim paragraf din contractul de credit, acoperă riscul produs ca urmare a intervenirii decesului asiguratului, conform art. 8 pct. 2 din contractul de asigurare, indemnizația de asigurare reprezintă soldul neachitat, înregistrat la data scadentă imediat următoare producerii evenimentului asigurat.

Prin urmare, în mod legal s-a reținut că reclamanții nu justifică legitimitate procesuală activă pentru capetele de cerere 2 - 4.

În mod greșit recurenții se prevalează de încălcarea dispozițiilor art. 293 C. proc. civ., întrucât instanța de apel a analizat în mod corect raporturile juridice între aderenții la apel (Banca X SA și SC D. SRL) și apelanta E. SA și a respins excepția inadmisibilității cererilor de aderare la apel, dat fiind că între aceste părți pârâte s-a dezbătut la fond o problemă litigioasă, respectiv între banca creditoare cedentă a creanței și pârâta SC D. care devine astfel creditoarea reclamanților, pe de o parte, și pârâta societate de asigurare față de care reclamanții au pretins instrumentarea dosarului de daune cu consecința încasării despăgubirilor de către creditoarele Banca X SA și D. SRL, pe de altă parte.

Cât privește criticile vizând greșita soluționare a excepției lipsei capacității de folosință a Băncii X SA - Sucursala C., se constată că și acestea sunt nefondate.

Este adevărat că Banca X - Sucursala C. a efectuat operațiunile bancare autorizate în numele Băncii X, în baza și în limitele mandatului acordat, dar este de necontestat că Sucursala C. nu are organe proprii de conducere, iar excepția prevăzută de dispozițiile alin. (2) al art. 41 C. proc. civ. potrivit cărora asociațiile și societățile fără personalitate juridică pot sta în judecată ca pârâte dacă au organe proprii de conducere, nu este aplicabilă, dispozițiile art. 9 din Actul Constitutiv al Băncii X arătând expres că organul de conducere al Băncii X este Adunarea Generală a Acționarilor.

Este de amintit că instanța de apel, ca instanță devolutivă, are plenitudine de apreciere în ceea ce privește probele administrate în cauză, este suverană în a aprecia asupra oportunității administrării probelor în proces din perspectiva utilității, concludenței și pertinentei acestora, iar instanța de recurs nu poate să procedeze la reinterpretația probelor dispuse.

Schimbarea situației de fapt stabilită în cauză nu se poate produce în recurs, ceea ce tinde să obțină recurenții-reclamanți atunci când aduc în discuție reaprecierea probelor reținută de instanța de apel, motiv pentru care, se impune respingerea *de plano* a criticilor de netemeinicie, care nu satisfac exigențele impuse de art. 304 C. proc. civ., reaprecierea probelor nemaifiind posibilă în această etapă procesuală odată cu abrogarea pct. 11 al art. 304 C. proc. civ. prin O.U.G. nr. 138/2000 și ale art. 304 pct. 10 C. proc. civ. prin dispozițiile Legii nr. 219/2005.

În raport de probatoriul administrat în cauză, instanța de control judiciar a arătat că prin adresa nr. 270/2012 emisă de pârâta SC E. SA, s-a probat că dosarul de daună a fost refuzat la plată pe motiv de viciu de consimțământ, decesul contractantului F. fiind consecința unei afecțiuni diagnosticate și nedeclarată înainte de emiterea certificatului de asigurare, acțiunea privind-se a fi rămasă fără obiect, cu privire la capătul 4 de cerere.

În ceea ce privește capătul de cerere pentru care reclamanții justifică calitate procesuală, în raport de pârâta SC D. SRL, s-a reținut cu justețe că a fost comunicat acestora încă de la data de 2 mai 2011 existența la respectivul moment a unui debit în sumă de 244.800,87 euro, acțiunea fiind rămasă fără obiect și din această perspectivă.

În consecință, instanța de apel a dat o corectă dezlegare atât apelului principal, cât și cererilor de aderare la apel, criticile recurenților fiind nefondate.

Fără a reitera considerentele expuse, se constată că niciuna dintre cele două ipoteze ale art. 304 pct. 9 C. proc. civ. (hotărârea recurată este lipsită de temei legal sau hotărârea atacată a fost dată cu încălcarea sau aplicarea greșită a legii) nu a fost demonstrată.

Pentru rațiunile înfățișate, constatând că nu se confirmă motivele de nelegalitate instituite de pct. 6, 7, 8 și 9 ale art. 304 C. proc. civ. invocate de recurenta-reclamantă, în raport de argumentele

evocate și cu aplicarea prevederilor art. 312 alin. (1) C. proc. civ., Înalta Curte a respins ca nefondat recursul declarat de reclamanții A. și B. împotriva deciziei civile nr. 412/Ap din 2 iulie 2014 pronunțată de Curtea de Apel Brașov, Secția civilă și pentru cauze cu minori și de familie, de conflicte de muncă și asigurări sociale, menținând decizia instanței de apel, ca fiind legală.

Cu privire la solicitarea intimă E. SA de acordare a cheltuielilor de judecată în cuantum de 3.301,7 lei câtă vreme pârâta nu a făcut dovada pretențiilor sale, în sensul art. 274 alin. (2) C. proc. civ., instanța de judecată nu va putea acorda cheltuieli de judecată fără documente justificative, motiv pentru care, în lipsa înscrisurilor care să ateste faptul că s-au efectuat astfel de cheltuieli, Înalta Curte a respins cererea de acordare a cheltuielilor de judecată formulată de intimata E. SA.

30. Contract de credit. Încheierea unui contract de garanție imobiliară. Lipsa incidenței dispozițiilor Legii nr. 193/2000 în privința garanțiilor

NCC, art. 1513, art. 1587 - urm.

Legea nr. 193/2000

O.G. nr. 21/1992

Legea nr. 86/2004

În conformitate cu dispozițiile O.G. nr. 21/1992, Legea nr. 193/2000 și Legea nr. 86/2004, subiectele raportului juridic ce intră sub incidența legislației privind protecția consumatorilor sunt profesionistul (comerciantul) care fabrică un produs, îl distribuie, comercializează, respectiv furnizează un serviciu și, pe de altă parte, consumatorul care achiziționează un produs ori beneficiază de un serviciu oferit de nu profesionist.

O persoană fizică, în calitate de garant al restituirii unui împrumut, nu are calitate de consumator în sensul Legii nr. 193/2000 pentru a putea invoca dispozițiile legale privind protecția consumatorilor, deoarece raportul juridic încheiat între aceasta și bancă, respectiv contractul de garanție imobiliară, este distinct de raportul juridic principal, născut în baza contractului de credit.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 763 din 10 martie 2015

Prin sentința nr. 2626 din 02.04.2013 pronunțată de Tribunalul București, Secția a VI-a civilă, în dosarul nr. x/3/2012 - investit ca urmare a declinării competenței materiale prin sentința civilă nr. 16904 din 24.11.2011 pronunțată de Judecătoria Sectorului 3 București - a fost respinsă ca neîntemeiată acțiunea formulată de reclamanții SC A. SRL, prin lichidator judiciar B. I.P.U.R.L., C. și D., împotriva pârâtei Banca E. SA București.

Pentru a pronunța această soluție, prima instanță a reținut, în esență, că reclamanții au solicitat să se constate abuzul de drept săvârșit de pârâtă în derularea contractului de credit cu descoperire de cont nr. 343 din 3 august 2006 și a actului adițional la acesta nr. 1 din 04.07.2007, cu consecința obligării pârâtei la restituirea către reclamanta SC A. SRL prin lichidator judiciar B.F.J. SPRL a sumei de 425.00 lei încasată abuziv prin aplicarea dobânzii penalizatoare de 35%, obligarea la plata sumei de 2.804.000 euro în echivalent în lei și a dobânzii legale aferente cu titlu de despăgubiri pentru profitul nerealizat în urma blocării conturilor și a prejudiciilor morale și materiale cauzate. Reclamanții C. și D. au solicitat obligarea pârâtei la plata a câte 701.000 euro reprezentând despăgubiri pentru acoperirea prejudiciilor materiale și morale provocate prin blocarea conturilor personale și executarea silită a bunurilor, cu cheltuieli de judecată.

În motivarea acțiunii reclamanții au arătat că între pârâta Banca E. SA, în calitate de împrumutător, și reclamanta SC A. SRL, în calitate de împrumutat, s-a încheiat contractul de credit anterior menționat, pentru acordarea unui credit în valoare de 150.000 lei cu scadența la data de 5

iulie 2007. Prin actul adițional nr. 1 din 4 iulie 2007, părțile au convenit prelungirea duratei contractului de credit până la data de 1 iulie 2008. Restituirea sumei împrumutate a fost garantată de reclamantii persoane fizice prin contractul de garanție imobiliară nr. 618 din 3 august 2006.

Instanța a înlăturat solicitările reclamantilor privind constatarea caracterului abuziv al clauzelor referitoare la scadența și rata dobânzii și a comisioanelor, precum și a modificării clauzelor contractuale, diferenței de curs valutar și prelungirii duratei contractului, în legătură cu care s-a susținut, în esență, că pârâta a impus împrumutatului clauze preconstituite, abuzive și care creează băncii avantaje în detrimentul consumatorului cu motivarea că în cauză nu sunt incidente prevederile Legii nr. 193/2000 deoarece raporturile juridice deduse judecării nu intră sub incidența acestui act normativ în considerarea calității de profesionist a reclamantei SC A. SRL și având în vedere faptul că reclamantii persoane fizice nu au calitatea de consumatori în contractele de garanție la care sunt parte.

Totodată, tribunalul a reținut că în speță nu sunt incidente nici dispozițiile art. 1513 C. civ., deoarece interzicerea clauzei leonine este reglementată exclusiv în materia contractului de societate civilă, iar în speță se contestă clauzele unui contract bancar supus reglementării art. 1576 și urm. C. civ. și ale O.U.G. nr. 99/2006.

În aceste condiții, tribunalul a argumentat că scopul încheierii contractului de către reclamanta SC A. SRL a fost obținerea unei sume de bani destinate finanțării activității curente a societății, iar banca prestează acest serviciu financiar în scopul obținerii unui profit rezultat din dobânzi și comisioane, astfel că nu se poate reține lipsa cauzei sau existența unui scop ilicit, afirmațiile reclamantilor nefiind susținute probatoriu. În egală măsură, și consimțământul reclamantei a fost expres manifestat, motiv pentru care în considerarea dispozițiilor art. 969 C. civ. și a caracterului obligatoriu al contractului, părțile sunt ținute de îndeplinirea obligațiilor asumate, situație în care nici declanșarea executării silite demarată de pârâtă, ca urmare a nerestituirii creditului în termenii conveniți, nu are caracterul unei conduite ilicite care să genereze obligația de reparare a prejudiciului pretins suferit de reclamantii.

Prin decizia nr. 317 din 13 mai 2014, Curtea de Apel București, Secția a VI-a civilă, a anulat apelul formulat de reclamantii C. și D. și a respins ca nefondat apelul declarat de reclamanta SC A. SRL și însușit de lichidatorul judiciar BFJ F. SPRL.

În argumentarea deciziei pronunțate, instanța de apel a aplicat în privința apelului formulat de reclamantii persoane fizice sancțiunea anulării, prevăzută de art. 20 alin. (3) din Legea nr. 146/1997 având în vedere că aceștia au declarat că nu înțeleg să achite taxa de timbru aferentă soluționării cererii.

În privința apelului declarat de reclamanta SC A. SRL prin lichidator judiciar BFJ F. SPRL, instanța de apel a arătat că și în fața tribunalului reclamanta a făcut precizări pe tot parcursul litigiului, însă au fost avute în vedere doar aspectele invocate în termen legal, astfel că nu a fost examinată în apel critica referitoare la îndeplinirea condițiilor pentru atragerea răspunderii civile delictuale a intimății, cu motivarea că aceasta reprezintă un motiv nou care nu a fost supus analizei tribunalului.

În privința criticilor de nelegalitate care au vizat aspectele soluționate de prima instanță s-a reținut că starea de fapt și dispozițiile legale au fost corect aplicate de tribunal, care a reținut justificat că, în speță, nu sunt incidente dispozițiile Legii nr. 193/2000, Directivei CE/93/2013, ale Legii nr. 286/2004, precum și cele care reglementează contractul de societate, dispoziții legale corect înlăturate prin hotărârea primei instanțe, raportat la calitatea părților și obiectul litigiului.

Împotriva acestei decizii au declarat recurs reclamantii SC A. SRL, prin lichidator judiciar BFJ F. SPRL, societate în insolvență, prin lichidator BFJ F., C. și D., printr-o cerere comună, invocând motivele de nelegalitate prevăzute de art. 304 pct. 7, 8 și 9 C. proc. civ.

Prin criticile întemeiate pe dispozițiile art. 304 pct. 7 și 8 C. proc. civ., recurenții invocă faptul că în mod greșit prima instanță a reținut că cererea a fost întemeiată pe dispozițiile Legii nr. 193/2000, denaturând astfel cauza supusă judecării, când în realitate s-a solicitat antrenarea răspunderii civile delictuale a pârâtei, astfel cum s-a precizat prin concluziile scrise, depuse la

prima instanță.

De altfel, deși instanța de apel constată că este întemeiată critica împotriva soluției primei instanțe, printr-o motivare contradictorie reia argumentele tribunalului și respinge apelul.

Interpretând greșit actul juridic dedus judecății, arată recurenții că, ambele instanțe au analizat greșit abuzul de drept prin prisma clauzelor abuzive, deși enumerarea acestora a avut drept scop evidențierea abuzului săvârșit de pârâtă, care, favorizată de aceste clauze, în calitate sa de creditor, a procedat în mod arbitrar și abuziv refuzând prelungirea contractului de credit, trecerea la restanță fără un motiv justificat și punerea în executare silită a contractului, săvârșind astfel un abuz de drept sancționat de dispozițiile art. 723 C. proc. civ.

Invocând dispozițiile art. 304 C. proc. civ. recurenții au susținut că decizia pronunțată este lipsită de temei legal ori a fost dată cu încălcarea sau aplicarea greșită a legii pentru că niciuna dintre instanțe nu și-a exercitat rolul activ pentru a constata că săvârșirea unui abuz de drept este de natură delictuală, astfel că, chiar dacă în cererea introductivă nu au fost indicate dispozițiile art. 998 C. civ., instanțele erau obligate să facă aplicarea acestor dispoziții legale, invocate de altfel prin concluziile scrise, având în vedere și faptul că pârâta nu a contestat producerea unui prejudiciu, ci doar cuantumul despăgubirilor.

Instanța de apel a aplicat greșit legea și în privința cererii de scutire de taxă de timbru a apelanților persoane fizice cu toate că aceștia au prezentat dovezi din care rezulta starea financiară precară și imposibilitatea achitării taxei judiciare de timbru.

Intimata Banca E. SA București, prin întâmpinarea formulată, a solicitat respingerea recursului.

Analizând recursul formulat prin prisma motivelor și dispozițiilor legale anterior invocate, Înalta Curte a constatat că este nefondat.

Astfel, în privința criticii invocate pe dispozițiile art. 304 pct. 7 C. proc. civ. se va reține că prin decizia recurată s-a argumentat că în speță nu sunt incidente dispozițiile din Legea consumatorului și cele care reglementează contractul de societate, ceea ce nu poate duce la concluzia că instanța trebuia să stabilească existența unei răspunderi civile delictuale, cum eronat susțin recurenții. În alți termeni, decizia a cărei modificare se solicită prezintă, în conformitate cu art. 261 alin. (1) pct. 5 C. proc. civ., argumentele de fapt și de drept care au determinat pronunțarea soluției, motiv pentru care nu se poate reține nelegalitatea hotărârii, critica recurenților urmând a fi înlăturată.

Motivul de recurs întemeiat pe dispozițiile art. 304 pct. 8 C. proc. civ., respectiv interpretarea greșită a actului juridic dedus judecății prin schimbarea naturii ori a înțelesului lămurit și vădit neîndoielnic al acestuia este, de asemenea, nefondat în condițiile în care, în realitate, prin criticile formulate recurenții invocă faptul că în speță trebuia antrenată răspunderea civilă delictuală a pârâtei, motiv pentru care această critică urmează a fi analizată din perspectiva prevederilor art. 304 pct. 9 C. proc. civ.

Astfel reîncadrată, critica este în egală măsură nefondată pentru că, așa cum corect s-a reținut prin decizia recurată, prima instanță, raportat la motivarea acțiunii și precizările reclamantilor a reținut că aceștia au invocat caracterul abuziv al unor clauze din contractul de împrumut și, respectiv, existența unor clauze leonine în sensul art. 1513 C. civ.

Sub acest aspect, în mod corect s-a reținut prin hotărârile anterioare că raportul juridic dedus judecății nu este supus reglementării legale privind protecția consumatorilor, indicând în acest sens Legea nr. 193/2000, Directiva nr. 93/13/CEE, Legea nr. 286/2004, Legea nr. 363/2007 și O.G nr. 21/1992, în considerarea faptului că reclamanta SC A. SRL este un profesionist, iar suma împrumutată a fost destinată finanțării activității economice curente, motiv pentru care nu se poate prevala de dispozițiile legale edictate în scopul protejării persoanelor fizice care acționează în afara activității comerciale, industriale sau de producție, artizanale ori liberale, pentru a se constata caracterul abuziv al clauzelor contractuale de împrumut.

În conformitate cu dispozițiile O.G. nr. 21/1992, Legea nr. 193/2000 și Legea nr. 86/2004, subiectele raportului juridic ce intră sub incidența legislației privind protecția consumatorilor sunt

profesionistul (comerciantul) care fabrică un produs, îl distribuie, comercializează, respectiv furnizează un serviciu și, pe de altă parte, consumatorul care achiziționează un produs ori beneficiază de un serviciu oferit de un profesionist.

Prin urmare, nici reclamantii persoane fizice, în calitate de garanți, nu au calitate de consumatori în sensul Legii nr. 193/2000, astfel nu pot invoca dispozițiile legale privind protecția consumatorilor, deoarece raportul juridic încheiat între aceștia și pârâtă este distinct de raportul juridic principal, născut în baza contractului de credit.

În aceste condiții s-a argumentat corect că nu pot fi considerate nule și fără efecte juridice clauzele contractului de credit considerate de reclamantă ca fiind contrare normelor legale privind protecția consumatorilor.

În egală măsură, în privința art. 1513 C. civ. a apreciat că aceste dispoziții legale nu sunt incidente speței deoarece interzicerea clauzei leoniene vizează exclusiv contractul de societate civilă, aplicarea prevederii legale neputând fi extinsă și asupra contractului de credit bancar supus reglementării art. 1587 și urm. C. civ. și ale O.U.G. nr. 99/2006.

Este real că prin concluziile scrise depuse la acordarea cuvântului pe fond, reclamantii au arătat că solicită antrenarea răspunderii civile delictuale a pârâtei, însă acest temei nu a fost pus în discuția contradictorie a părților, având în vedere momentul procesual la care a fost invocat. De altfel, în această privință, prin decizia recurată, s-a arătat că atât în fața primei instanțe pe tot parcursul soluționării cauzei reclamantii au făcut precizări, iar prin motivele de apel au fost invocate aspecte noi, inclusiv răspunderea civilă delictuală care nu a fost însă examinată prin sentința atacată.

În această privință, în mod corect instanța de apel, verificându-și limitele investiției nu a examinat criticile referitoare la aplicarea greșită a art. 998-999 C. civ., deoarece, potrivit art. 294 alin. (1) C. proc. civ., în apel nu se poate schimba cauza sau obiectul cererii de chemare în judecată și nu se pot face cereri noi. Invocarea unui nou temei de drept, respectiv răspunderea civilă delictuală, reprezintă o schimbare a cauzei cererii de chemare în judecată astfel încât nu era posibilă analizarea acesteia direct în apel în condițiile în care, astfel cum s-a menționat, nu a făcut obiectul cercetării în fața primei instanțe.

Prin urmare, sunt lipsite de relevanță susținerile referitoare la recunoașterea prejudiciului - ca element al răspunderii civile delictuale - de către pârâtă, speța neputând fi analizată *omisso medio*, din perspectiva dispozițiilor art. 998-999 C. civ.

În egală măsură, nu se poate reține nici nelegalitatea deciziei în privința modului de soluționare de către instanța de apel a cererii de ajutor public judiciar formulată de apelanții persoane fizice C. și D. în considerarea faptului că prin încheierea din 11 martie 2014 instanța de apel a respins cererea acestora de scutire de la plata taxei de timbru, iar cererea de reexaminare formulată de apelanți a fost respinsă prin încheierea din 9 aprilie 2014 în conformitate cu art. 16 alin. (3) din O.U.G. nr. 51/2008 privind ajutorul public judiciar.

Potrivit art. 15 alin. (3) din același act normativ, cererea de reexaminare se soluționează prin încheiere irevocabilă, astfel încât, în considerarea caracterului irevocabil al încheierii, rezultă că nu pot fi reluate în recurs criticile referitoare la modul de soluționare a cererii de scutire de taxă de timbru.

În conformitate cu art. 15 din O.U.G. nr. 51/2008, asupra cererii de ajutor public instanța se pronunță fără citarea părților prin încheiere, care în ipoteza respingerii cererii poate fi atacată cu cerere de reexaminare în termen de 5 zile.

Cererea de reexaminare se soluționează prin încheiere irevocabilă conform alin. (3) al aceluiași articol.

Prin urmare, întrucât recurenții-reclamantii persoane fizice au uzat de căile de atac prevăzute de ordonanță, rezultă că această critică nu mai poate fi reluată în prezenta cale de atac.

În consecință, recursul reclamantilor este nefondat și a fost respins ca atare, în conformitate cu art. 312 alin. (1) C. proc. civ.

D. Contractul de ipotecă

31. Contract de ipotecă. Desființarea titlului constitutorului ipotecii. Consecințe

Legea nr. 7/1996, art. 31 alin. (2)

Un contract de ipotecă este întotdeauna accesoriu unui contract de împrumut bancar, și nu unui contract de vânzare-cumpărare.

În cazul constatării nulității absolute a contractului de vânzare-cumpărare a unui imobil care a fost, ulterior, ipotecat de către cumpărător în favoarea băncii, nu este aplicabilă teoria anulării actului subsecvent, ci aceea a încetării contractului, bazată pe faptul că un contract de ipotecă nu mai poate exista cât timp constitutorul ipotecii și-a pierdut titlul în baza căruia a fost încheiat contractul de ipotecă.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 1257 din 7 mai 2015

Notă : În decizie a fost avută în vedere forma Legii nr. 7/1996 astfel cum era în vigoare înainte de Legea nr. 71/2011.

Prin cererea înregistrată pe rolul Judecătorei Sf. Gheorghe, Secția civilă, sub nr. x/305/2002, reclamanta SC A. SA a chemat în judecată pe pârâțul B., solicitând instanței ca prin sentința ce o va pronunța să constate nulitatea absolută a contractului de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. 1451/11 octombrie 2000 de BNP C., cu repunerea părților în situația anterioară.

Ulterior, reclamanta și-a completat cererea introductivă, chemând în judecată și pe pârâții D., soția lui B., dar și pe cumpărătorii E. și F., solicitând anularea și a contractului de vânzare-cumpărare subsecvent, încheiat între vânzătorii B., D. și cumpărătorii E. și F., cu privire la aceleași imobile, cu restabilirea situației anterioare.

Prin încheierea de ședință de la termenul de 27 octombrie 2009 s-a conexasat la acest dosar cel cu nr. x/305/2006 al Judecătorei Sf. Gheorghe, în cadrul căruia reclamanta SC A. SA a chemat în judecată pe pârâții G., B. și H., E. și F. precum și I. - Sucursala SF. Gheorghe, solicitând constatarea nulității absolute a contractelor de vânzare-cumpărare autentificate sub nr. 1451/11 octombrie 2000, nr. 620/7 aprilie 2000 și nr. 502/28 februarie 2002 de către BNP C., precum și constatarea nulității contractului de garanție imobiliară autentificat de același BNP sub nr. 616/20 iunie 2005, inclusiv anularea încheierilor de intabulare nr. 5365/12 octombrie 2000, nr. 2182/26 aprilie 2000, nr. 1108/1 martie 2005 și nr. 6020/20 iunie 2005.

Prin sentința civilă nr. 664 din 8 martie 2010 a Judecătorei Sf. Gheorghe a fost admisă acțiunea: a fost constatată nulitatea absolută a contractului de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. 1451/11 octombrie 2002 de BNP C. și a încheierii de intabulare nr. 5365/12 octombrie 2005; a fost constatată nulitatea absolută a contractului de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. 620/7 aprilie 2000 de BNP C. și a încheierii de intabulare nr. 2182/26 aprilie 2000; a fost constatată nulitatea absolută a contractului de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. 502/28 februarie 2002 de același BNP, precum și încheierea de intabulare nr. 1808/1 martie 2002; a fost constatată nulitatea absolută a contractului de garanție imobiliară autentificat sub nr. 616/20 iunie 2005 de același BNP și a încheierii de intabulare nr. 6020/20 iunie 2005.

Împotriva acestei sentințe au declarat recurs pârâții G., E. și F., precum și pârâta I. Bank - Sucursala SF. Gheorghe.

Prin decizia civilă nr. 76/R/10 februarie 2011 a Tribunalului Covasna au fost admise recursurile, a fost casată sentința recurată și a fost reținută cauza spre competentă soluționare de către Tribunalul Covasna, cauza fiind trimisă în vederea repartizării la un complet care soluționează

litigii în materie comercială.

Cauza a fost reînregistrată pe rolul Tribunalului Covasna sub nr. xx4/119/2011.

În acest dosar reclamanta a depus o nouă precizare a acțiunii.

De asemenea, pârâții G., E. și F. au formulat cerere reconvențională prin care au solicitat ca în situația admiterii cererii principale atunci să se procedeze la repunerea părților în situația anterioară contractului de vânzare-cumpărare nr. 620/7 aprilie 2000, în sensul redobândirii de către reclamantă a imobilului înstrăinat, iar de către pârâți a sumei achitate cu titlul de preț al contractului, cu acordarea unui drept de retenție, până la plata de către reclamantă a prețului.

Prin sentința civilă nr. 2328 din 6 iunie 2012 a Tribunalului Covasna, Secția civilă a fost respinsă excepția lipsei calității procesuale pasive a lui G.; a fost respinsă, ca neîntemeiată, acțiunea principală formulată de reclamanta-pârâtă SC A. SA în ce privește constatarea nulității absolute a contractelor de vânzare-cumpărare, autentificate sub nr. 620/7 aprilie 2000, nr. 1451/11 octombrie 2000 și nr. 502/28 februarie 2002 de către BNP C. și a contractului de ipotecă autentificat sub nr. 616/20 iunie 2005 de către același BNP, cu restabilirea situației anterioare de carte funciară; a fost anulată, ca netimbrată, cererea reconvențională formulată de pârâții-reclamantși.

Împotriva acestei sentințe a declarat apel reclamanta SC A. SA Sf. Gheorghe.

Prin decizia civilă nr. 153/Ap/29 octombrie 2012 a Curții de Apel Brașov, Secția civilă și pentru cauze cu minori și de familie, de conflicte de muncă și asigurări sociale, a fost respins apelul.

Împotriva acestei decizii a declarat recurs reclamanta SC A. SA Sf. Gheorghe.

Prin decizia Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. 3921/2013 s-a admis recursul declarat de reclamanta SC A. SA Sf. Gheorghe împotriva deciziei civile nr.153/Ap din 29 octombrie 2012 pronunțată de Curtea de Apel Brașov, Secția civilă și pentru cauze cu minori și de familie, de conflicte de muncă și asigurări sociale. A fost casată decizia recurată și trimisă cauza spre rejudecare la aceeași instanță de apel.

Pentru a se pronunța astfel, Înalta Curte de Casație și Justiție a reținut următoarele:

Motivele de nulitate absolută din acțiunea reclamantei și din apelul declarat de aceasta au privit cauza ilicită și fraudă de lege, argumentele indicate vizând faptul că prin încheierea contractelor de vânzare-cumpărare nu s-a urmărit obținerea unui preț în interesul societății, ci scoaterea bunurilor din patrimoniul acesteia, în interesul personal al pârâtului G.

Înalta Curte a constatat ca fiind fondată critica recurentei privind neanalizarea de către instanța de apel a motivului de nulitate absolută - cauza ilicită a contractelor de vânzare - cumpărare supuse analizei și fraudă la lege, în condițiile în care neplata prețului imobilelor a fost invocată doar pentru a susține cauza ilicită la încheierea contractelor.

Cauza ilicită sau imorală este redată de art. 968 C. civ., potrivit căruia „cauza este nelicită când este prohibită de legi, când este contrarie bunelor moravuri și ordinii publice.” Fraudă la lege este acea operațiune care constă în folosirea anumitor dispoziții legale la încheierea unui act juridic în scopul de a încălca alte dispoziții legale imperative. Fraudă la lege presupune reaua-credință a tuturor părților contractante la încheierea actului juridic.

Încheierea actului juridic cu respectarea normelor privind condițiile de validitate, a legilor imperative și a bunelor moravuri constituie una din premisele stabilității și siguranței circuitului civil. Încălcarea legii atrage sancțiunea nulității. Într-adevăr, cel ce invocă nulitatea actului juridic tinde la înlăturarea efectelor actului, însă aceasta nu înseamnă că lipsirea de efecte, cu consecința anulării, se confundă cu stingerea obligației. Actul nul impune repunerea părților în situația anterioară (întrucât nu se pot recunoaște efecte juridice unei situații contrare dreptului) și, ca atare, nu se poate vorbi, concomitent, despre o obligație nulă și stingerea aceleiași obligații.

S-a reținut, totodată, că nulitatea, ca sancțiune de drept civil, intervine în cazul nerespectării unei norme juridice. Această încălcare a legii nu se confundă cu „frauda la lege”, noțiune ce are în vedere tocmai respectarea, formală, a normei juridice; fraudă la lege înseamnă o nesocotire ocultă a legii, prin abaterea unor dispoziții legale de la sensul și spiritul lor.

Reclamanta a pretins o aparentă legalitate ce ar ascunde încălcarea unor norme imperative.

Încheierea unui act în vederea unei fraude atrage nulitatea, întrucât nu se pot recunoaște efecte contrare dispozițiilor imperative, iar în speță s-a afirmat nerespectarea condițiilor pentru încheierea valabilă a actului, respectiv cauza ilicită determinată de neplata prețului și s-au indicat dispozițiile imperative ce ar fi fost eludate de părțile contractante sub o aparentă legalitate a actului.

În decizia atacată, la pg. 6, instanța de apel a făcut referiri la mijloacele juridice pe care le are la îndemână vânzătorul în caz de neplată a prețului, la nulitatea contractului, care nu se confundă cu rezoluțiunea, la faptul că din probele administrate în cauză nu rezultă împrejurarea potrivit căreia bunul înstrăinat depășește jumătate din valoarea contabilă a activelor societății la data încheierii vânzării pentru a putea fi reținute prevederile art. 143 din Legea nr. 31/1990, pentru ca în finalul considerentelor să rețină că „în mod corect prima instanță a avut în vedere distincțiile dintre cauza ilicită și fraudele legii ca temei al nulităților invocate prin acțiunea dedusă judecății, precum și faptul că reclamanta nu a făcut dovada încălcării ori eludării vreunei dispoziții legale imperative” și faptul că nu au fost încălcate dispozițiile art. 1308 pct. 2 C. proc. civ.

Astfel, instanța de apel, în considerentele deciziei recurate, a arătat că se impune respingerea apelului și menținerea, în totalitate, a soluției pronunțate de prima instanță, însă nu a cercetat toate criticile formulate de reclamantă în apel, sens în care s-a constatat a fi întrunit motivul de nelegalitate prevăzut de art. 304 pct. 7 C. proc. civ., susținut ca atare de recurenta-reclamantă și, mai mult decât atât, chiar ale art. 304 pct. 5 C. proc. civ., instanța de apel încălcând obligația prevăzută prin dispozițiile imperative ale art. 261 pct. 5 C. proc. civ.

Nemotivarea hotărârii, deși nu este prevăzută ca o cauză de casare în Codul de procedură civilă, față de caracterul imperativ al dispozițiilor art. 261 pct. 5 C. proc. civ. și finalitatea textului, vizând imposibilitatea de control judiciar al hotărârii pronunțate, se integrează unui cadru mai larg de nelegalitate, acela al nepronunțării asupra fondului apelului, de natură a justifica casarea cu trimitere pentru ca instanța de apel să se pronunțe asupra apelului în raport de motivele acestuia.

S-a reținut că instanța de apel avea a analiza și a răspunde motivat criticilor formulate de către reclamantă privind cauza ilicită a contractelor și fraude la lege și, totodată, a argumenta motivele pentru care și-a însușit în tot considerentele de drept și de fapt reținute de prima instanță.

Cât timp instanța de apel s-a rezumat să afirme doar caracterul clar al considerentelor hotărârii primei instanțe cu privire la aspectele deduse judecății prin intermediul căii de atac devolutive, motivarea hotărârii nu este de natură să creeze reclamantei garanția că toate chestiunile supuse analizei în apel au fost serios examinate, iar instanța de recurs se află în imposibilitate de a exercita controlul judiciar.

Decizia curții de apel apare, astfel, ca nemotivată, ceea ce face ca însuși procesul să fie considerat inechitabil, prin încălcarea art. 6 paragraful 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului (astfel cum s-a apreciat în cauza *Albina împotriva României*, în hotărârea CEDO din 28 aprilie 2005).

Numai după analizarea motivelor de nulitate absolută privind cauza ilicită a contractelor și fraude la lege, instanța de apel va putea trece la cercetarea criticilor invocate de recurenta-reclamantă întemeiate pe dispozițiile art. 304 pct. 9 C. proc. civ. - referitoare la aplicabilitatea dispozițiilor art. 23 din Legea nr. 15/1994, la încălcarea prevederilor art. 1308 pct. 2 C. civ., precum și a dispozițiilor art. 143 din Legea nr. 31/1990 - care nu pot fi cercetate mai înainte ca instanța de apel să clarifice toate chestiunile de fapt și de drept prioritare unei astfel de abordări, menționate în paragrafele anterioare.

Prin decizia nr. 880/Ap/2 decembrie 2014 a Curții de Apel Brașov, Secția civilă și pentru cauze cu minori și de familie, de conflicte de muncă și asigurări sociale, a fost admis apelul reclamantei și a fost schimbată sentința civilă nr. 2328/2012 a Tribunalului Covasna, în parte; a fost admisă acțiunea formulată de reclamantă și, în consecință:

S-a constatat nulitatea absolută a contractului de vânzare-cumpărare, autentificat de BNP C. sub nr. 620/7 aprilie 2000, având ca obiect imobilul situat în Mun. Sfântu Gheorghe, B-dul G.G.B., bl. 9, sc. C, înscris în CF nr. 24088-C1-U3 Sfântu Gheorghe (provenită din conversia pe hârtie a CF nr. 15134), nr. cad./nr. top. 1820/2/1/XIX C, 1822/2/XIX C, constând în „spațiu comercial nr. 1”, în

compunerea din contract;

S-a constatat nulitatea absolută a contractului de vânzare-cumpărare autentificat de BNP C. sub nr. 1451/11 octombrie 2000, având ca obiect imobilul compus din teren în suprafață de 962 mp și construcție - șopron, înscris în CF nr. 25166 Sfântu Gheorghe (provenită din conversia pe hârtie a CF nr. 17139 - transcris din CF 14975), nr. cad./nr. top. 2763/4/b/2/1/2, nr. top. 2763/4/a/2, nr. top. 2763/5/1/5/2/1;

S-a constatat nulitatea absolută a contractului de vânzare-cumpărare autentificat de BNP C. sub nr. 502/28 februarie 2002, având ca obiect imobilele ce au făcut obiect al contractelor de vânzare-cumpărare autentificate sub nr. 620/2000 și nr. 1451/2000;

S-a constatat nulitatea absolută a contractului de garanție imobiliară autentificat de BNP C. sub nr. 616/20 iulie 2005 încheiat între I. Bank SA - Sucursala Sfântu Gheorghe și pârâții E. și F.;

S-a dispus restabilirea situației anterioare din cărțile funciare susmenționate, prin radierea dreptului de proprietate al pârâților asupra imobilelor ce au făcut obiect al contractelor de vânzare-cumpărare nr. 620/2000, nr. 1451/2000 și nr. 502/2002, susmenționate și reînscriserea dreptului de proprietate al reclamantei SC A.SA, prin intabulare;

S-a dispus radierea dreptului de ipotecă înscris în favoarea I. Bank - Sucursala Sfântu Gheorghe, având ca obiect imobilele ce au făcut obiect al contractelor de vânzare-cumpărare nr. 620/2000, nr. 1451/2000 și nr. 502/2002;

S-au păstrat din sentință dispozițiile privind respingerea excepției lipsei de calitate procesuală pasivă a lui G. și de anulare a cererii reconvenționale;

A fost înlăturată din sentință dispoziția de obligare a reclamantei la plata cheltuielilor de judecată;

Au fost obligați pârâții B., H., E., F. și G. să plătească reclamantei SC A. SA suma de 2500 lei cheltuieli de judecată în această etapă procesuală a apelului.

În rejudecare după casare, pentru a se pronunța astfel, instanța de apel a reținut următoarele:

În susținerea acțiunii sale, reclamanta a invocat drept motiv de nulitate a contractelor în discuție, fraudă la lege, pentru contractul de vânzare-cumpărare având ca obiect spațiul comercial, lipsa consimțământului și cauza ilicită pentru contractele având ca obiect imobilul șopron și teren.

1. Chestiuni de fapt:

A. Imobilul situat în Mun. Sfântu Gheorghe, B-dul G.G.B., bl. 9, sc. C, înscris în CF nr. 24088-C1-U3 Sfântu Gheorghe (provenită din conversia pe hârtie a CF nr. 15134), nr. cad./nr. top. 1820/2/1/XIX C, 1822/2/XIX C, constând în „spațiu comercial nr.1”, a făcut obiect al contractului de vânzare-cumpărare, autentificat de BNP C. sub nr. 620/7 aprilie 2000. Contractul s-a încheiat între reclamantă, care a fost reprezentată de pârâtul G., în calitate de președinte al consiliului de administrație și pârâții B. și H., care l-au dobândit în calitate de persoane fizice, și nu în numele SC J. SRL.

B. Imobilul compus din teren în suprafață de 962 mp și construcție - șopron, înscris în CF nr. 25166 Sfântu Gheorghe (provenită din conversia pe hârtie a CF nr. 17139 - transcris din CF nr. 14975), nr. cad./nr. top. 2763/4/b/2/1/2, nr. top. 2763/4/a/2, nr. top. 2763/5/1/5/2/1, a făcut obiect al contractului de vânzare-cumpărare autentificat de BNP C. sub nr. 1451/11 octombrie 2000, care a fost încheiat între reclamantă, care a fost reprezentată de pârâtul G., în calitate de președinte al consiliului de administrație și pârâții B. și H., care l-au dobândit în calitate de persoane fizice, și nu în numele SC J. SRL. S-a reținut că este un aspect important, întrucât, pentru plata prețului, s-a susținut că ar fi existat o convenție de schimb de imobile între reclamantă și SC J. SRL și că aceasta din urmă ar fi achitat, cu trei chitanțe, suma de 68.866.847 lei după ce a încasat prețul de la cumpărătorii persoane fizice, care o controlau.

În fapt, cumpărătorii, persoane fizice, au fost numai persoane interpușe, care nu au plătit nici un preț, nu au intrat în posesia imobilelor de la pct. A și B niciodată, așa cum au recunoscut la interogatoriu, ca de altfel și în procesul penal declanșat împotriva pârâtului G., unde, de asemenea, au arătat că singurul scop al tranzacțiilor a fost readucerea imobilelor în patrimoniul acestui pârât, care nu le putea cumpăra legal.

Că este așa o dovedește perfectarea ulterioară a contractului de vânzare-cumpărare autentificat de BNP C. sub nr. 502/28 februarie 2002, având ca obiect imobilele ce au făcut obiect al contractelor de vânzare-cumpărare autentificate sub nr. 620/2000 și nr. 1451/2000, încheiate între pârâții B. și H. și pârâții E. și F., în calitate de cumpărători, care sunt rude cu pârâțul G. și care au și ipotecat imobilele către pârâta I. Bank, unde au fost reprezentați tot de către pârâțul G.

S-a reținut că prin Sentința penală nr. 254/2007 a Judecătoriei Sfântu Gheorghe, soluționându-se latura penală, s-a dispus și anularea actelor menționate mai sus, însă procesul penal a fost stins ca urmare a intervenirii prescripției speciale a răspunderii penale.

2. Chestiuni de drept:

A. Frauda legii constituie motiv de nulitate absolută a actului juridic întrucât, la încheierea acestuia, părțile apelează la anumite dispoziții legale pentru a eluda alte prevederi imperative ale legii și care sunt direct aplicabile operațiunii juridice.

În speță s-a susținut de către apelanta-reclamantă că au fost nesocotite prevederile art. 23 din Legea nr. 15/1994, conform cu care, la scoaterea din funcțiune a mijloacelor fixe aparținând agenților economici la care statul deține peste 50% din capitalul social, trebuie a se urmări valorificarea la maximum a ansamblurilor, subansamblurilor și pieselor componente, prin executarea unor mijloace fixe noi, ca piese de schimb în cadrul unității respective sau prin vânzare, pe bază de licitație publică, organizată potrivit legii.

B. Cauza ilicită constituie, de asemenea, motiv de nulitate absolută a actului juridic, fiind o condiție esențială pentru validitatea convenției, cum statuează art. 948 pct. 4 C. civ.

Conform art. 966 C. civ., obligația fără cauză sau fondată pe o cauză falsă sau nelicită nu poate avea nici un efect, iar potrivit art. 968 C. civ., cauza este nelicită când este prohibită de legi, când este contrarie bunelor moravuri și ordinii publice.

Cauza reprezintă scopul, motivul determinant al încheierii actului juridic, iar în cazul contractului de vânzare-cumpărare este dat de transferul dreptului de proprietate, ce include nu numai transmisiunea bunului în patrimoniul cumpărătorului, dar acesta din urmă se obligă să plătească prețul. Lipsa acestei contraprestații din partea cumpărătorului determină ilicitul cauzei și, în consecință, nulitatea absolută a convenției. Cu alte cuvinte, atunci când părțile contractante nu urmăresc decât un transfer de proprietate fictiv, mai ales când nu se urmărește plata vreunui preț, contractul de vânzare-cumpărare nu poate avea nici un efect translativ, fiind nul pentru cauză ilicită.

3. Analiza stării de fapt în drept:

A. Contractul de vânzare-cumpărare autentificat de BNP C. sub nr. 620/7 aprilie 2000 este nul, fiind perfectat cu eludarea prevederilor speciale, imperative, cuprinse în art. 23 din Legea nr. 15/1994. Deși acționar majoritar era statul, prin FPS, acesta deținând o cotă de 66,2117% din capitalul social, astfel cum reiese din mențiunile de la ORC Covasna, vânzarea nu s-a făcut pe bază de licitație publică, ci după bunul plac al pârâților, fiind de necontestat că procedura legală nu a fost urmată, astfel cum reiese atât din actul de vânzare-cumpărare, care nu cuprinde nici o mențiune în acest sens, dar și din expertiza contabilă întocmită în cauză.

Contractul a fost încheiat prin simplul acord de voință al pârâților, reclamanta fiind reprezentată de pârâțul G., și nu pe baza licitației publice obligatorii, astfel că au apelat la prevederile de drept comun pentru a eluda dispozițiile imperative speciale din art. 23 din Legea nr. 15/1994, astfel încât frauda la lege este dovedită.

Contractul este fondat și pe o cauză ilicită, contractul de închiriere, care în opinia pârâților ar fi constituit actul ce a condus la plata prețului prin compensare, fiind unul inexistent, întocmit pro causa, dovadă fiind Procesul-verbal încheiat de Garda financiară la data de 22 mai 2002 și din care rezultă că nu a existat vreun contract de închiriere și fără nici un document justificativ chiria se înregistra în contabilitate, pentru a opera apoi așa-zisa compensare cu prețul. Cert este că prețul nu a fost achitat și nici nu s-a urmărit plata acestuia, pârâțul B. recunoscând la interogatoriu că nu-și amintește de un asemenea act juridic, cum de altfel a recunoscut că prețul nu s-a plătit, operațiunea juridică fiind în interesul pârâțului G., deși acesta era administratorul societății reclamante. În

consecință, s-a reținut că la data perfectării contractului nu a existat nici o intenție de plată a prețului, se cunoștea de ambele părți că nu va exista vreo contraprestație, astfel că nulitatea, ca sancțiune, operează, cum s-a arătat mai sus, la pct. 2B.

B. Similar se pune problema în cazul contractului autentificat sub nr. 1451/2000 de același notar public, șopronul în discuție, alături de teren, fiind cumpărat fictiv de pârâții B. și D., și nu de SC J. SRL, încât nu s-a putut vedea justificarea invocării unei convenții de schimb de imobile, între această ultimă societate și reclamantă, rămasă nedovedită, expertiza neidentificând o asemenea operațiune, mai ales că după divizare șopronul a rămas în patrimoniul reclamantei. De asemenea, nu există vreo operațiune juridică încheiată între pârâții B. și D. și SC J., iar suma cuprinsă în factura nr. 1478103/11 octombrie 2000 se referă la un alt contract având ca obiect un alt imobil, și nu șopronul în cauză. Dacă ar fi existat un asemenea schimb între cele două societăți nu s-ar mai fi încheiat contractul autentificat sub nr. 502/2002, ce va fi analizat mai jos, între pârâți persoane fizice.

Prețul terenului nu a fost plătit reclamantei, dovadă fiind expertiza contabilă întocmită în cauză, iar intenția de plată nici nu a existat, cum a recunoscut pârâțul B., cauza ilicită fiind evidentă.

Ca și în cazul primului contract analizat și în această situație s-a identificat fraudă la lege, pe aceleași considerente expuse mai sus la pct. 3A și, deci, actul este lovit de nulitate și pe acest considerent.

C. Contractul de vânzare-cumpărare autentificat de BNP C. sub nr. 502/28 februarie 2002, având ca obiect imobilele ce au făcut obiect al contractelor de vânzare-cumpărare autentificate sub nr. 620/2000 și nr. 1451/2000, încheiat între pârâții B. și H. și pârâții E. și F., în calitate de cumpărători, este, de asemenea, lovit de nulitate, el fiind unul subsecvent unor contracte nule absolut, fiind aplicabil principiul nulității potrivit căruia nulitatea actului principal atrage nulitatea actului subsecvent, or, acest contract are ca obiect imobilele din cele două contracte analizate deja, ce sunt fondate pe fraudă la lege și cauză ilicită, astfel încât și acest act a fost întocmit doar pentru ca pârâțul G. să-și atingă scopul nelegal.

Au fost înlăturate, astfel, apărările pârâților reținându-se că pârâții B. și D. au fost de acord cu admiterea acțiunii și au arătat adevăratele motive ale perfectării contractelor în discuție.

A fost găsit nul și contractul de ipotecă încheiat între pârâții E. și F. și I. Bank - Sucursala Sfântu Gheorghe, ipoteca fiind un contract accesoriu și cum actele principale sunt nule, sancțiunea operează, garanția nefiind niciodată constituită legal. Imobilele ce au făcut obiect al ipotecii nu au ieșit niciodată legal din patrimoniul reclamantei, au ajuns ilicit în patrimoniul pârâților persoane fizice, care, în fața băncii, au fost reprezentați tot de către pârâțul G. (rudă cu aceștia) și, în consecință, obiectul material al ipotecii a fost unul ilicit, astfel că apărările I. Bank nu pot fi primite.

Urmare constatării nulității și în virtutea principiului repunerii părților în situația anterioară, ca un accesoriu al constatării nevalabilității titlului de înscriere al dreptului de proprietate al pârâților în cartea funciară, văzând prevederile art. 36 pct. 1 din Legea nr. 7/1996 (în vigoare la data săvârșirii înscrierilor), s-a dispus restabilirea situației anterioare din cărțile funciare susmenționate, prin radierea dreptului de proprietate al pârâților asupra imobilelor ce au făcut obiect al contractelor de vânzare-cumpărare nr. 620/2000, nr. 1451/2000 și nr. 502/2002 sus-menționate și reînscriserea dreptului de proprietate al reclamantei SC A. SA, prin intabulare, precum și radierea dreptului de ipotecă înscris în favoarea I. Bank - Sucursala Sfântu Gheorghe, având ca obiect imobilele ce au făcut obiect al contractelor de vânzare-cumpărare nr. 620/2000, nr. 1451/2000 și nr. 502/2002.

Împotriva acestei decizii a declarat recurs recurenta-pârâțul I. Bank SA București, aducându-i următoarele critici:

Hotărârea instanței de apel a fost dată cu încălcarea și aplicarea greșită a legii, în ce privește constatarea nulității absolute a contractului de ipotecă autentificat sub nr. 616/20 iunie 2005.

Sub acest aspect, recurenta a arătat că nu există raport de subsecvență între contractul de ipotecă și contractul de vânzare-cumpărare anulat, cel cu nr. 502/28 februarie 2002.

Recurenta a mai arătat că a încheiat contractul de ipotecă cu garanții ipotecare cunoscând

faptul că ei sunt proprietarii tabulari asupra imobilelor luate în garanție, având în vedere cuprinsul cărții funciare, care evidențiază o situație juridică suficient de clară a imobilelor, fără a exista notări de acțiuni judecătorești sau sarcini, astfel încât și în situația anulării contractului de vânzare-cumpărare trebuia menținut contractul de ipotecă, aceasta reprezentând o veritabilă excepție de la principiul „*resoluto jure dantis, resolvitur jus accipiens*”.

În acest caz se impune menținerea actului subsecvent pe baza principiului ocrotirii bunei-credințe a subdobânditorului dar și pe baza principiului asigurării stabilității circuitului civil.

În acest sens au fost invocate prevederile art. 31 alin. (2) din Legea nr. 7/1996, invocându-se, totodată, și caracterul injust și inechitabil, în ce o privește pe recurenta-pârâtă, al deciziei recurate.

S-a mai invocat de către recurenta-pârâtă faptul că și proprietarii G. și F. au fost subdobânditori de bună-credință, dobândind imobilele menționate în mod valabil și cu titlu oneros.

De asemenea, s-a mai arătat că ipoteca este un drept real accesoriu care are ca obiect un bun imobil, fără deposedare, care conferă creditorului ipotecar dreptul de a urmări imobilul în stăpânirea oricui s-ar afla și de a fi plătit cu prioritate față de ceilalți creditori din prețul aceluiași bun.

Analizând decizia recurată, prin raportare la criticile formulate, Înalta Curte a constatat că recursul este nefondat pentru următoarele considerente:

Deși este adevărat că soluția constatării nulității absolute a contractului de ipotecă nr. 616/20 iunie 2005 este inadecvată în cauza de față, totuși, pentru considerentele ce vor fi expuse, soluția a fost menținută, deoarece, consecințele sunt aceleași.

Este real faptul că un contract de ipotecă este întotdeauna un contract accesoriu, dar accesoriu la un contract de împrumut bancar, și nu la un contract de vânzare-cumpărare.

Prin urmare, teoria anulării actului subsecvent ar fi fost pe deplin aplicabilă, în cazul constatării nulității contractului de credit.

În situația de față trebuia să se aplice teoria încetării contractului, bazată pe faptul că un contract de ipotecă nu mai poate exista cât timp titularul constitutorului ipotecii și-a pierdut titlul în baza căruia a fost încheiat contractul de ipotecă.

Această teorie a fost consacrată legislativ în noul Cod civil, deși anterior, sub imperiului vechiului Cod civil, atât doctrina cât și jurisprudența au acceptat faptul că, într-o situație precum cea supusă examinării în prezentul recurs, soluția corectă este cea a încetării contractului de ipotecă, tocmai pe motivul pierderii titlului de către constitutorul ipotecii.

Prin urmare, nu suntem în situația vânzării-cumpărării imobilului ipotecat, pentru ca imobilul să rămână grevat de sarcina ipotecii chiar dacă trece în mâinile altei persoane decât constitutorul ipotecii, ci suntem în situația pierderii titlului de către constitutorul ipotecii, banca nefiind în situația dobânditorului de bună-credință (pentru că nu a cumpărat imobilul) pentru a beneficia, în continuare, de existența ipotecii asupra imobilului respectiv.

Tocmai de aceea nu sunt aplicabile nici prevederile art. 31 alin. (2) din Legea nr. 7/1996, care se referă la subdobânditori de bună-credință, și nu la creditorii ipotecari.

Nu poate fi primită afirmația potrivit căreia pârâții G. și F. au fost subdobânditori de bună-credință, cât timp instanța de apel a reținut o altă stare de fapt și cât timp aceștia, fiind primii interesați în apărarea drepturilor lor, nu au atacat decizia instanței de apel.

Având în vedere cele de mai sus, în baza alin. 312 alin. (1) C. proc. civ., Înalta Curte a respins recursul ca nefondat.

În baza art. 274 C. proc. civ. a obligat recurenta-pârâtă să plătească intimetei-reclamante SC A. SA SF. Gheorghe suma de 2.665 lei, cu titlu de cheltuieli de judecată în recurs.

E. Contractul de prestări servicii**32. Contract de prestări servicii de management. Acțiune în constatarea nulității absolute întemeiată pe dispozițiile art. 966 din Codul civil din 1864. Condiții și efecte**

C. civ. din 1864, art. 966

Nulitatea intervine ca o sancțiune în situația în care a avut loc o încălcare a legii la încheierea unui act juridic, motivele pentru care se solicită aplicarea acestei sancțiuni trebuind să fie anterioare ori contemporane cu momentul încheierii convenției, nicidecum ulterioare acestui moment.

Astfel, dacă într-un contract de prestări servicii de management a fost prevăzută, în mod clar și neechivoc, o cauză, un scop, în aceeași modalitate fiind prevăzută și obligația corelativă a celeilalte părți contractante, este corectă respingerea acțiunii prin care se solicită, în temeiul art. 966 C. civ., constatarea nulității absolute a contractului, în cazul în care reclamantul încearcă să facă dovada lipsei cauzei ab initio, prin invocarea unor acte sau fapte juridice născute ulterior momentului încheierii contractului.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 435 din 11 februarie 2015

Prin sentința civilă nr. 3556 din 18 decembrie 2013, pronunțată de Tribunalul Specializat Cluj a fost respinsă ca neîntemeiată acțiunea formulată de reclamanta SC A. SRL față de pârâta SC B. SRL; a fost admisă cererea reconvențională și a fost obligată reclamanta-pârâtă la plata sumei de 620.000 euro, în echivalent lei la cursul BNR din data plății cu titlu de onorariu de succes, a sumei de 690.707 lei contravaloare servicii de consultanță neachitate, a sumei de 410.997,58 lei dobândă legală calculată de la data scadenței debitelor și până la data de 15 noiembrie 2012, precum și la plata în continuare a dobânzii legale calculate asupra debitului în cuantum de 3.504.763 lei începând cu data de 16 noiembrie 2012 și până la data plății efective; a fost obligată reclamanta-pârâtă la plata sumei de 51.513,91 lei cu titlul de cheltuieli de judecată.

Pentru a pronunța această soluție instanța de fond a reținut, în esență, următoarele:

La 4 ianuarie 2008 între reclamanta SC A. SRL, în calitate de beneficiar, și pârâta SC B. SRL, în calitate de prestator, s-a încheiat Contractul de prestări servicii de management nr. 1, potrivit căruia prestatorul s-a obligat să participe la procesul de proiectare a Polus Center Constanța, să contribuie la finalizarea documentației de proiectare, respectiv în alegerea antreprenorului principal, a verficatorilor de proiecte și a consultanților de specialitate, să colaboreze cu proiectanții, să supravegheze și să coordoneze activitatea de proiectare în cursul executării proiectului, să participe la procesul de realizare a proiectului, respectiv funcționarea acestuia, să participe la stabilirea bugetului necesar construirii proiectului, respectiv la stabilirea graficului de execuție, să supravegheze continuu executarea proiectului conform proiectului de execuție existent, să participe alături de beneficiar la pregătirea și desfășurarea licitației efectuate în vederea alegerii antreprenorului principal, la pregătirea și derularea tratativelor necesare pentru încheierea contractelor de antrepriză cu antreprenorul general, să supravegheze și să și să urmărească contractele de subantrepriză încheiate de antreprenorul general, licitația organizată și efectuată de antreprenorul general pentru alegerea subantreprenorilor, să verifice criteriile de participare stabilite de antreprenorul general, procedura licitației și procedura de alegere a subantreprenorilor, să participe respectiv să ajute cu consultanță de specialitate la desfășurarea procedurii de predare-primire, verificare de proiecte precum și realizarea adecvată a proceselor-verbale de predare - primire, să participe și să ofere consultanță de specialitate la realizarea bugetului centralizat al proiectului, să participe la realizarea și funcționarea arhivei centralizate a proiectului, să evalueze și să ofere consultații de specialitate pentru stabilirea mixului eficace de chiriași în cadrul PCC-lui, să participe la executarea și realizarea sarcinilor de coordonare a

chiriașilor din cadrul proiectului, să redacteze modele și situații actualizate cel puțin din două în două săptămâni în ceea ce privește situația contractelor de închiriere încheiate sau în curs de încheiere cu alte persoane juridice pentru Polus Center Constanța, toate acestea în schimbul unui onorariu lunar de 188.000 lei + TVA care va fi achitat în termen de 30 de zile lucrătoare de la data emiterii facturii.

Potrivit art. 2.2 alin. 4, teza a II-a din același contract, părțile au convenit ca în cazul în care prezentul contract încetează înainte de deschiderea și începerea activităților în Centrul Polus Constanța sau finalizarea proiectului nu are loc deloc în ceea ce privește Centrul Polus Constanța, beneficiarul are obligația de a achita 50% din cuantumul onorariului de succes, adică 500.000 euro + TVA în termen de 30 de zile de la data încetării prezentului contract.

Contractul a fost încheiat pe o durată de 12 luni, începând cu data de 1 ianuarie 2008 și până la data de 31 decembrie 2008, iar potrivit art. 3 alin. 2, încetarea contractului are loc la expirarea termenului, dar este posibilă rezilierea prezentului contract în mod unilateral cu un preaviz de 30 de zile sau prin acordul părților. De asemenea, au stabilit că în situația în care beneficiarul decide să denunțe contractul înainte de termenul său de valabilitate, indiferent din ce motiv, acesta are obligația de a achita prestatorului toate comisioanele lunare aferente care ar fi fost plătibile conform contractului pe toată durata mandatului, într-o singură tranșă și în termen de 30 de zile de la data încetării contractului (art. 3 alin. 3 din contract).

Prin actele adiționale nr. 1/31 decembrie 2008 și nr. 2/18 iunie 2008, contractul a fost prelungit succesiv până la data de 31 octombrie 2010, iar prin actul adițional nr. 3/24 februarie 2010, părțile au convenit reducerea onorariului lunar la suma de 137.600 lei + TVA începând cu data de 1 martie 2010.

Prin cererea de chemare în judecată formulată, reclamanta a invocat faptul că acest contract e lipsit de scopul mediat deoarece contraprestația pârâtei a avut doar o simplă existență scriptică, iar potrivit doctrinei juridice, în cazul contractelor sinalagmatice, lipsa contraprestației uneia dintre părți echivalează cu lipsa scopului mediat și atrage sancțiunea nulității absolute.

Instanța de fond a reținut că obiectul contractului încheiat de către părți nu este contrar legii întrucât aceasta nu interzice prestarea de servicii de consultanță în vederea dezvoltării unui proiect imobiliar, astfel că nu se poate vorbi despre un scop imediat ilicit.

În ceea ce privește executarea sau neexecutarea obligațiilor asumate prin convenția încheiată între părți sau executarea necorespunzătoare invocată de către reclamantă, se reține că acestea sunt elemente ulterioare încheierii actului juridic putând constitui elemente fie pentru o reziliere a contractului, fie pentru antrenarea unei răspunderi contractuale a pârâtei, aspecte fără nicio relevanță asupra încheierii valabile a contractului întrucât nulitatea vizează cauze anterioare, cel mult concomitente încheierii actului juridic.

În ceea ce privește cererea reconvențională instanța de fond a reținut că, potrivit documentelor depuse la dosar, în perioada iunie - octombrie 2010 pârâta și-a îndeplinit obligațiile asumate prin contractul de prestări servicii de management, emițând în sarcina reclamantei facturi în valoare totală de 690.707 lei.

Împotriva sentinței instanței de fond reclamanta formulează apel susținând, în esență, faptul că hotărârea este netemeinică și nelegală fiind rezultatul unei aprecieri, interpretări și înțelegeri greșite a probelor administrate în cauză, a clauzelor contractuale și legale relevante, respectiv, a întregii situații de fapt deduse judecății.

Prin decizia civilă nr. 493 din 20 octombrie 2014, Curtea de Apel Cluj a respins apelul declarat de SC A. SRL, fiind respinsă, totodată, și cererea de suspendare a executării hotărârii primei instanțe ca rămasă fără obiect, urmare a soluționării apelului.

Instanța de apel a reținut, în considerentele ample ale deciziei pronunțate, în esență, următoarele:

Analiza realizată de către instanța de fond cu privire la condițiile de valabilitate a convențiilor respective, în concret cu privire la existența cauzei imediate și a celei mediate în ceea ce privește contractul de management în analiză, a fost corect realizată contrar susținerilor

apelantei, neputându-se reține lipsa unei contraprestații care să fie analizată din perspectiva lipsei scopului imediat.

Prestația ce urma a fi îndeplinită de către intimată nu reprezintă o operațiune unică, consultantă în afaceri ci era în legătură cu proiectarea, execuția lucrărilor de construire a Centrului Polus Constanța, selectarea și supravegherea antreprenorului și a subantreprenorului, realizarea bugetului și închirierea centrului comercial.

Omisiunea prestării serviciilor de către una dintre părți reprezintă o neexecutare a obligațiilor valabil asumate și nu poate constitui un motiv de anulare a unei convenției.

Pretinsa preconstituire a probelor în scopul creării aparenței prestării lor susținută de apelantă ar presupune existența unei conivențe frauduloase care ar implica inclusiv operațiuni realizate în scopul fraudării de către partea care solicită acum aplicarea sancțiunii nulității.

Disocierea pe care încearcă să o antameze apelanta cu privire la entitatea juridică de la momentul încheierii convenției și cea care acum pretinde aplicarea sancțiunii nu poate fi primită.

Documentele pe care apelanta înțelege să le folosească pentru a justifica lipsa contraprestației vin în fapt să dovedească tocmai îndeplinirea obligațiilor, așa cum a reținut și prima instanță.

Conduita părților ulterior încheierii contractului poate și trebuie avută în vedere așa cum susține și apelanta, însă, din întocmirea documentelor care să dovedească îndeplinirea obligațiilor asumate de către fiecare dintre părți pe deoparte, întocmirea rapoartelor de activitate pe de altă parte, plata facturilor emise pentru serviciile prestate relevă că nu numai la momentul încheierii convenției, ci și ulterior cauza convenției contractului a existat.

Afirmarea de către B. a împrejurării că serviciile prestate de către acesta ar fi acoperit doar punctele c., i. și j. din articolul 2.1 al contractului de prestări servicii de management întrucât pentru celelalte au fost încheiate contracte cu alți consultanți nu poate fi valorificată în maniera urmărită de apelantă.

Poziția procesuală a pârâtei-reclamantă-reconvențională a fost în sensul că a îndeplinit întocmai toate obligațiile asumate prestarea unora dintre serviciile asumate urmând a fi realizată prin persoane de specialitate.

Corect a evidențiat pârâta că la momentul încheierii contractului de management B. nu avea dreptul exclusiv de a efectua servicii de management asupra proiectului Centrul Comercial Polus Constanța, iar, față de complexitatea acestuia, atribuirea unor servicii către alte societăți apărea ca necesară.

Împrejurarea că reclamanta a semnat prin reprezentanți procesele-verbale care dovedeau îndeplinirea obligațiilor și a procedat la plata facturilor emise în temeiul acestora nu poate justifica teza preconstituirii documentelor întrucât chiar entitatea reclamantă este cea care a semnat prin reprezentanți înscrisurile.

Distincția pe care încearcă să o realizeze reclamanta între entitatea juridică de la data semnării contractului și cea de la data declanșării demersului judiciar nu poate fi admisă întrucât, distinct de persoanele fizice care constituie o persoană juridică, voința acesteia se formează și exteriorizează independent de acestea, iar odată exprimată poate fi opusă chiar și emitentului.

Teza apelantei privind nulitatea convenției nu poate fi, prin urmare, validată întrucât dovada lipsei cauzei nu a fost realizată prezumțiile rămânând să opereze în favoarea celor pentru care au fost edictate.

Critica apelantei referitoare la soluția pronunțată în privința cererii reconvenționale se fundamentează pe susținerea că atâta vreme cât serviciile nu au fost prestate, în temeiul excepției de neexecutare, se impune respingerea în întregime a cererii reconvenționale.

Netemeinicia soluției instanței, a susținut apelanta, se observă în primul rând chiar din motivarea superficială a acesteia care se limitează să indice un număr de file din dosar ca reprezentând probe ale prestării serviciilor și să afirme că facturile emise de pârâta B. ar reprezenta dovada îndeplinirii obligațiilor asumate de aceasta din urmă.

Prima instanță a indicat în fapt filele la care se află documentele care justifică pretențiile

reclamantei reconvenționale, iar în ceea ce privește facturile emiterea lor dovedește întinderea obligației corelative prestării serviciului.

Poate constitui dovadă a prestării serviciilor pentru perioada iunie - octombrie 2010 și un raport lunar de activitate care enumeră o serie de servicii identice cu cele din perioada anterioară, atâta timp cât tipul serviciilor era același, iar prestarea acestuia era periodică.

Corect a evidențiat intimata-reclamantă-reconvențională că momentul invocării excepției de neexecutare de către A. trebuia să coincidă cu momentul în care B. i-a solicitat plata contravalorii serviciilor prestate.

Invocarea excepției de neexecutare a contractului de către o parte presupune că acesta paralizează dreptul celeilalte să refuze executarea obligațiilor sale până în momentul în care cealaltă parte își execută propriile obligații.

Contractul de management care justifică pretențiile reclamantei reconvenționale a fost executat în decursul a trei ani, 2008-2010, fără a fi fost contestată prestarea efectivă a serviciilor de către B. și cu plata contravalorii lor.

Invocarea excepției de neexecutare a contractului de management doar concomitent cu acțiunea în constatarea nulității nu poate fi apreciată ca eficientă.

Împotriva deciziei din apel a formulat recurs reclamanta, solicitând admiterea recursului, modificarea în tot a deciziei recurate în sensul admiterii cererii de chemare în judecată și respingerii cererii reconvenționale; în subsidiar, s-a solicitat casarea deciziei și trimiterea cauzei spre rejudecarea apelului cu respectarea principiului disponibilității în raport de clarificările și temeiurile de drept formulate prin cererea reconvențională a intimatului.

Motivele de recurs sunt, în esență, următoarele, fiind structurate în două categorii: critici cu privire la nulitatea contractului (acțiunea principală), respectiv critici cu privire la cererea reconvențională.

În ceea ce privește criticile soluției din apel cu privire la nulitatea contractului, recurenta a arătat că în mod greșit instanța de apel a dat prioritate principiului *nemo auditur propriam turpitudinem allegans* în detrimentul caracterului de ordine publică a nulității absolute, critici prevăzute de art. 304 pct. 9 C. proc. civ.

Astfel, recurenta a susținut că atitudinea ulterioară a părților poate fi unul dintre elementele care să dovedească intenția reală a părților la data încheierii contractului, sens în care a arătat că demersurile întreprinse de părți în scopul creării aparenței prestării serviciilor în cazul în care serviciile nu au fost prestate reprezintă o dovadă a intenției părților de a deturna scopul contractului.

Recurenta a criticat faptul că instanța de apel s-a limitat la a concluziona cu privire la existența unei conivențe frauduloase care ar implica inclusiv operațiuni realizate în scopul fraudării de către partea care solicită nulitatea contractului, fără a mai analiza dacă serviciile au fost sau nu prestate.

A considerat recurenta că este nelegal argumentul instanței de apel potrivit căruia aceasta nu poate invoca, în sprijinul unei solii de constatare a nulității contractului, preconstituirea rapoartelor de activitate pe motiv că recurenta însăși ar fi contribuit la procesul de preconstituire a acestora. Or, tocmai acesta este motivul de nulitate invocat și tocmai de aceea recurenta a arătat că în măsura în care serviciile nu au fost prestate, iar, cu toate acestea, părțile au încercat să preconstituie probe care să dovedească contrariul, există o dovadă a intenției părților asupra deturnării scopului contractului.

Cea de-a doua critică vizând soluția dată cu privire la acțiunea principală se referă la greșita interpretare și aplicare a dispozițiilor art. 21 C. fisc. și a normelor de aplicare a acestora.

Astfel, recurenta a susținut că dispozițiile fiscale invocate au menirea de a înlătura prezumția de existență a cauzei contractelor având ca obiect prestarea de servicii de consultanță și management încheiate între societățile din același grup.

Potrivit dispozițiilor fiscale, pentru dovedirea contractului de management între afiliați, respectiv pentru justificarea prestării efective a serviciilor trebuie întocmite situații de lucrări,

procese-verbale de recepție, rapoarte de lucru, studii de fezabilitate, de piață sau orice alte materiale corespunzătoare, contribuabilul trebuind să dovedească necesitatea efectuării cheltuielilor prin specificul activităților desfășurate.

Referitor la criticile soluției din apel care vizează cererea reconvențională sunt invocate mai multe motive de nelegalitate circumscrise motivelor de nelegalitate prevăzute de art. 304 pct. 5, 7, 8 și 9 C. proc. civ., după cum urmează:

Motivul prevăzut de art. 304 pct. 9 C. proc. civ. - în mod greșit instanța de apel a considerat că recurenta nu mai avea dreptul, în temeiul excepției de neexecutare, de a refuza plata onorariilor în cazul în care intimata nu a prestat serviciile.

Astfel, recurenta recunoaște faptul că la dosar există rapoarte și facturi, însă acestea nu au fost însușite de către aceasta, cu excepția unei facturi lunare.

În opinia recurenteii, este greșită interpretarea instanței de apel potrivit căreia nu s-ar aplica excepția de neexecutare întrucât recurenta nu ar fi invocat-o anterior, la data solicitării plății.

Motivul prevăzut de art. 304 pct. 7 C. proc. civ. - hotărârea instanței de apel este nemotivată cu privire la obligarea recurenteii la plata onorariilor lunare.

Recurenta consideră că instanța de apel nu a realizat o analiză și o judecată efectivă a cererii reconvenționale și nici nu și-a motivat hotărârea sub acest aspect.

Motivul prevăzut de art. 304 pct. 5 C. proc. civ. - instanța de apel a dispus plata sumei de 620.000 euro cu un alt titlu, diferit față de titlul sub care a fost solicitat de intimată și cu care a fost acordat de prima instanță, încălcând atât principiul disponibilității, cât și principiul contradictorialității și al dreptului la apărare al recurenteii.

Astfel, se arată de către recurentă că prima instanță a obligat-o la plata unei sume reprezentând onorariu de succes, astfel cum s-a solicitat în cererea reconvențională, instanța de apel a atribuit o cu totul altă natură juridică acestei sume, considerând că aceasta nu este condiționată în niciun fel de servicii, de prestarea acestora și de calitatea lor și că ar fi datorată în orice condiții.

Or, dacă într-un contract de prestări servicii o sumă ar fi datorată fără ca ea să reprezinte contravaloarea serviciilor, atunci devine evident că suma respectivă are o natură juridică diferită față de preț al serviciilor (onorariu).

Prin întâmpinarea depusă instanța a solicitat respingerea recursului, ca nefondat.

Analizând motivele de recurs invocate, Înalta Curte a constatat că recursul este nefondat, pentru următoarele considerente:

Referitor la motivele de nelegalitate invocate de către recurentă cu privire la cererea principală (prima categorie de critici, astfel cum au fost structurate de către recurentă) critici de nelegalitate circumscrise dispozițiilor art. 304 pct. 9 C. proc. civ., se rețin următoarele:

Recurenta a solicitat anularea Contractului de Prestări Servicii de Management încheiat cu intimata pentru lipsa cauzei și repunerea părților în situația anterioară prin restituirea onorariilor lunare achitate intimatei, considerând că respectivul contract este lovit de nulitate absolută întrucât obligația asumată de către aceasta pentru plata onorariilor nu are o contraprestație câtă vreme contractul nu a fost încheiat în scopul prevăzut în cuprinsul acestuia, ci exclusiv în vederea scoaterii unor sume de bani din patrimoniul său în favoarea intimatei. Temeiul juridic invocat este art. 966 C. civ.

Cu alte cuvinte, recurenta susține și recunoaște că, în realitate, contractul de management, deși a fost încheiat în mod real, executarea acestuia, potrivit scopului stipulat în cuprins, nu a avut loc, intenția reală a părților fiind ca sub aparența acestuia să transfere sume de bani din patrimoniul recurenteii către intimată, transfer căruia să-i confere caracter legal.

Lipsa cauzei se datorează lipsei contraprestației intimatei, astfel că sancțiunea aplicabilă este aceea a nulității absolute.

Recurenta, pe tot parcursul demersului său judiciar, a încercat să facă dovada lipsei cauzei din contract prin invocarea existenței unor acte și fapte juridice, născute ulterior momentului încheierii contractului și pe care atât instanța de fond, cât și instanța de apel le-a considerat în mod corect că sunt manifestări ale executării contractului.

Deși avem de-a face cu un contract sinalagmatic, cu prestații succesive, recurenta încearcă să facă o juxtapunere între momentul încheierii contractului și cel ulterior acestui moment, respectiv executarea obligațiilor reciproce ale părților, încercând să facă dovada lipsei cauzei *ab initio* prin invocarea unor acte sau fapte ulterioare acestui moment.

Cauza este acel element al actului juridic care constă în obiectivul urmărit de către părți la încheierea lui, iar, pentru a fi valabilă, cauza trebuie să existe, să fie reală, licită și morală.

Instanța de apel a făcut o amplă și corectă interpretare a cauzei din perspectiva condițiilor de valabilitate prevăzute de art. 966 C. civ., reținând faptul că aceasta trebuie să existe în mod cert la momentul încheierii contractului, doar lipsa cauzei la acest moment va determina nulitatea contractului.

Din modul în care a fost redactat contractul de către părți nu se poate afirma că nu a fost prevăzută o cauză, un scop, dimpotrivă aceasta fiind prevăzută în mod clar și neechivoc, în aceeași modalitate fiind prevăzută și obligația corelativă a intimatului.

Nulitatea intervine ca o sancțiune în situația în care a avut loc o încălcare a legii la încheierea unui act juridic, astfel încât motivele pentru care se solicită aplicarea acestei sancțiuni trebuie să fie anterioare ori contemporane cu momentul încheierii convenției, or, toate motivele invocate de către recurent sunt ulterioare acestui moment, existând sancțiuni legale specifice neexecutării.

Nu este lipsit de relevanță faptul că relația contractuală dintre părți a fost încheiată în cursul anului 2008, acțiunea recurentei fiind înregistrată pe rolul instanței în cursul anului 2012 timp în care ambele părți au îndeplinit acte juridice ce intră în sfera executării propriilor obligații contractuale.

Concluzionând, instanța de apel nu s-a rezumat la a da prioritate principiului „nimeni nu își poate invoca propria culpă”, astfel cum în mod eronat susține recurenta, fiind analizat exclusiv motivul de nulitate invocat în cererea de chemare în judecată, respectiv lipsa cauzei.

Nu poate fi reținută nici critica referitoare la greșita aplicare și interpretare a dispozițiilor art. 21 C. fisc. și a normelor de aplicare a acestora.

Înalta Curte apreciază că dispozițiile din legislația fiscală invocate de către recurentă nu reprezintă norme imperative a căror neîndeplinire să determine valabilitatea unui act juridic din perspectiva conținutului acestuia în ceea ce privește drepturile și obligațiile părților semnatare.

Recurenta, din nou, tinde să dovedească inexistența cauzei contractului prin invocarea neîndeplinirii unor obligații prevăzute de lege, obligații ulterioare momentului încheierii contractului.

Normele fiscale nu pot fi invocate în vederea înlăturării prezumției de valabilitate a cauzei unui contract de natură comercială deoarece acestea au legătură strictă cu operațiunea de deducere a cheltuielilor de management, consultanță sau asistență între societăți din același grup.

Referitor la criticile privind modul de soluționare a cererii reconvenționale, susținerile recurentei nu pot fi reținute.

Astfel, în ceea ce privește excepția de neexecutare aceasta reprezintă, într-adevăr, o apărare de fond generată de dreptul uneia dintre părțile contractului sinalagmatic de a refuza executarea unei obligații în măsura în care cealaltă parte nu își îndeplinește propriile obligații ce reprezintă temeiul obligației corelative.

Contrar susținerilor recurentei instanța de apel nu a interpretat această excepție de neexecutare ca fiind una de natură procedurală și, drept urmare, trebuie invocată într-un anumit interval de timp, ci a reținut doar că invocarea excepției de neexecutare a contractului de management doar concomitent cu acțiunea în constatarea nulității nu poate fi apreciată ca eficientă.

Recurenta a fost obligată la plata contravalorii serviciilor prestate, sumă ce a rezultat din cuprinsul facturilor fiscale necontestate de către aceasta, modul de calcul al sumelor pretinse fiind deus la dosarul de fond, fără însă a fi de asemenea contestat, excepția de neexecutare fiind invocată pentru prima dată în fața instanței de apel, apărare înlăturată de către instanță în condițiile în care s-a făcut dovada efectuării serviciilor.

În ceea ce privește plata onorariului de succes la care a mai fost obligată recurenta, invocarea motivului de nelegalitate prevăzut de art. 304 pct. 5 C. proc. civ. nu poate fi reținută, pe de-o parte, având în vedere că instanța de apel, contrar susținerilor recurente, nu a dispus obligarea la plata niciunei sume, soluția pronunțată fiind aceea de respingere a apelului, iar, pe de altă parte, a analizat cererea reconvențională în ceea ce privește semnificația sumelor pretinse, în limitele investiției sale, interpretarea dată fiind în deplină concordanță cu dispozițiile contractului care exprimă voința părților.

Nu poate fi reținut nici motivul de recurs întemeiat pe dispozițiile art. 304 pct. 7 C. proc. civ. referitor la nemotivarea instanței de apel a admiterii cererii reconvenționale, aceasta motivându-și soluția atât în fapt, cât și în drept, această critică constituind și unul dintre motivele de apel, motiv căruia i s-a răspuns în raport de argumentele invocate.

Având în vedere cele reținute mai sus, în temeiul art. 312 alin. (1) C. proc. civ., Înalta Curte a respins recursul ca nefondat.

În temeiul art. 274 C. proc. civ. a obligat recurenta la plata cheltuielilor de judecată către intimată reprezentând contravaloare onorariu de avocat și cheltuielile cu transportul efectuate de către acesta.

F. Contractul de transport

33. Contract de transport. Acțiune în despăgubiri. Incidența dispozițiilor art. 32 din Convenția referitoare la contractul de transport internațional de mărfuri pe șosele. Condiții și efecte

Convenția CMR, art. 4, art. 13 pct. 1 teza a II-a, art. 17, art. 30, art. 32 C. proc. civ. din 1865, art. 720¹

Reclamația scrisă prevăzută de art. 32 pct. 2 din Convenția CMR reprezintă mijlocul procedural prin intermediul căruia, prealabil declanșării unui litigiu, părțile unui contract de transport au posibilitatea să rezolve situația generată de orice incident apărut în executarea contractului fără a fi necesară intervenția instanței.

Efectul reclamației constă în suspendarea cursului prescripției de 1 an, conform art. 32 alin. (3) din Convenția CMR, iar, în scopul încetării suspendării prescripției, transportatorul trebuie să respingă clar și fără ambiguitate reclamația scrisă, așa cum rezultă din reglementarea prevederilor art. 32 alin. (2) teza a II-a din Convenție.

În cazul în care părțile unui contract de transport au apelat la procedura concilierii directe reglementată de art. 720¹ C. proc. civ. - în conținutul adresei privind invitația la conciliere făcându-se mențiunea că aceasta reprezintă și o reclamație în sensul dispozițiilor din Convenția privind transportul internațional de mărfuri pe șosele -, iar din procesul verbal încheiat în urma concilierii nu reiese că transportatorul ar fi respins reclamația, rezultă că termenul de prescripție de 1 an a rămas suspendat, fiind corectă soluția instanței de respingere a excepției prescripției dreptului material la acțiune.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 1276 din 8 mai 2015

Prin cererea adresată Tribunalului Suceava, Secția comercială, de contencios administrativ și fiscal și înregistrată sub nr. x/86/2008 din 12 septembrie 2008, reclamanta SC A. SRL Bistrița - Năsăud a chemat în judecată pârâtele SC B. SRL Iaslovăț și SC C. SRL Milișăuți solicitând ca, prin hotărârea ce se va pronunța, să se dispună obligarea acestora să plătească, în solidar, despăgubiri civile în cuantum de 128.000 Euro, reprezentând contravaloarea mărfurilor care nu au ajuns la destinație.

În motivarea acțiunii, reclamanta a arătat, în esență, că la data de 11 mai 2007 a încheiat

contractul de transport, concretizat în comanda nr. 176/11 mai 2007 cu prim-pârâta SC B. SRL care, ulterior, a avut o înțelegere cu SC C. SRL Milișăuți ca, în numele acesteia și pentru aceasta, să transporte bunurile ce făceau obiectul comenzii de transport susmenționate; că, la data de 11 mai 2007, SC C. SRL a încărcat din Italia, din localitățile Verbania și San Pietro, marfa pe care urma să o transporte în România până la sediul social al reclamantei însă, în ziua următoare, pe teritoriul acestui stat au fost furate atât mijlocul de transport, cât și marfa transportată, iar în urma sesizării autorităților italiene de către șoferul care asigura transportul a fost recuperat autovehiculul și semiremorca împreună cu o parte din marfă.

Referitor la produsele nerecuperate, reclamanta a arătat că acestea constau în matriță scaun X în valoare de 28.000 Euro, matriță scaun Y în valoare de 14.000 Euro, matriță scaun Z în valoare de 14.000 Euro, 2 bucăți-model W în valoare de 15.000 Euro, model de rășină Q în valoare de 7.000 Euro și excavator în valoare de 50.000 Euro, astfel încât a suferit daune în valoare totală de 128.000 Euro.

Reclamanta a mai arătat că SC C. SRL a încheiat cu SA D. SA la data de 4 ianuarie 2007, contractul de asigurare facultativă a autovehiculului seria AV nr. 0421249, ce are ca obiect asigurare semiremorcă împreună cu clauza asigurarea bagajelor/CMR extern, pentru o sumă asigurată de 150.000 Euro și că, potrivit procedurii, după incident, SC C. SRL a întocmit înștiințare de daună, dar SC D. SA a refuzat în mod nejustificat să-și execute obligațiile contractuale.

Pârâtele au depus întâmpinare, prin care, fără a nega situația de fapt expusă de reclamantă, au arătat că nu au nicio culpă în producerea prejudiciului, care, de altfel, se impune a fi dovedit.

Au mai arătat că șoferul autovehiculului care transporta marfa a fost vigilent, a luat toate măsurile de precauție (nu a uitat ușa deschisă, nu a parcat într-un loc nesigur) și că se impune introducerea în cauză a asigurătorului iar, la termenul din 15 decembrie 2008, secund-pârâta a formulat cerere de chemare în garanție a societății de asigurare SC D. SA. Ulterior, prin precizările depuse, SC C. SRL a invocat excepția tardivității acțiunii, motivat de faptul că litigiul având natură comercială, termenul de prescripție este de 1 an de la producerea evenimentului; excepția prematurității - motivat de faptul că autorii furtului au fost identificați, astfel încât se impune ca reclamanta să facă demersuri pentru recuperarea prejudiciului de la aceștia și excepția lipsei calității procesuale active a reclamantei, deoarece bunurile transportate erau proprietatea E. SNC Italia - reprezentată prin F.

Chemata în garanție a depus întâmpinare solicitând, pe cale de excepție, respingerea acțiunii ca fiind tardiv introdusă, având în vedere că raportul juridic dintre părți derivă dintr-un contract de transport ori, conform art. 32 din Convenția referitoare la contractul de transport internațional de mărfuri pe șosele, acțiunile derivate din asemenea acte juridice se prescriu în termen de 1 an, momentul de la care aceasta începe să curgă fiind: ziua eliberării mărfii, în caz de pierdere parțială, avarie sau întârziere; în caz de pierdere totală, începând de la a 30-a zi, după expirarea termenului convenit sau dacă nu a fost convenit nici un termen, începând de la a 60-a zi de la primirea mărfii de către transportator.

Pe fond, a solicitat respingerea acțiunii ca neîntemeiată și, în consecință, respingerea cererii de chemare în garanție, invocând lipsa răspunderii transportatorului în ceea ce privește pierderea mărfii, având în vedere modul în care s-a produs furtul împreună cu mijlocul de transport și arătând că temeiul legal al răspunderii transportatorului îl constituie dispozițiile art. 17 alin. (2) din Convenția CMR din 1956 ale cărei prevederi au fost incluse și în contractul de asigurare AV 0421249.

Transportatorul este exonerat de răspundere, deoarece marfa a fost furată, iar făptuitorii sunt cunoscuți, fiind judecați de autoritățile italiene.

A concluzionat chemata în garanție că, în aceste circumstanțe, revenea proprietarului bunurilor obligația de a depune diligențe pentru recuperarea acestora sau obținerea de despăgubiri de la autorii furtului.

A mai arătat că cererea de chemare în garanție se întemeiază pe dispozițiile art. 969 C. civ. care prevăd răspunderea contractuală a părților semnatare ale contractului de asigurare AV

0421249, ori, în această situație, trebuie analizate și cazurile de excludere (art. 3 din Legea nr. 136/1995), respectiv, „cazul în care nu există un contract de transport rutier, oneros al mărfii”, apreciind că, în speță, părțile ar fi trebuit să depună la dosar contractul de transport încheiat între cele două părți, deoarece art. 8 pct. 6 din contractul de asigurare enumeră documentele necesare pentru evaluarea pagubelor și stabilirea despăgubirilor, respectiv: contractul de transport, comanda de transport, scrisoarea de trăsură. De asemenea, conform art. 9 pct. 9 din Condițiile contractului de asigurare, „în cazul unei proceduri judecătorești în care asigurătorul susține că pagubele pentru care se solicită despăgubiri nu se datorează producerii unui eveniment asigurat, sarcina de a dovedi contrariul revine asiguratului”.

Reclamanta a depus răspuns la întâmpinare, arătând că excepția tardivității apare ca neîntemeiată, deoarece, față de dispozițiile art. 32 alin. (2) CMR, la data de 29 ianuarie 2008 a convocat părțile și chemata în garanție la conciliere, pentru data de 18 februarie 2008 și că părțile nu au precizat în scris dacă acceptă sau nu pretențiile reclamantei, dar nici nu au restituit documentele, iar chemata în garanție a depus un înscris - înregistrat sub nr. 208/13 februarie 2008 și a refuzat să participe la conciliere.

A apreciat reclamanta că este incidentă și situația reglementată de art. 16 lit. a) din Decretul nr. 167/1958, deoarece la data de 18 februarie 2008 reprezentanții părților au recunoscut pretențiile, precizând că „la cererea părții păgubite, am fost de acord să dăm asigurarea CMR, pentru a fi despăgubit”.

Pe fond, a învederat că nu poate fi reținută lipsa de răspundere a transportatorului, întrucât șoferul mijlocului de transport în care se aflau bunurile nu a depus toate diligențele pentru a preîntâmpina producerea furtului, sesizând autoritățile a doua zi, împrejurare ce a îngreunat identificarea autorilor și recuperarea mărfii.

Prin sentința nr. 1695 din 19 octombrie 2009, Tribunalul Suceava, Secția comercială, de contencios administrativ și fiscal a respins excepțiile tardivității formulării cererii în baza Convenției privind art. 32, referitoare la contractul de transport internațional de mărfuri pe șosele (CMR), a nerespectării cererii de chemare în garanție, conform Codului de procedură civilă și a răspunderii transportatorului, întrucât aceasta se confundă cu criteriile ce trebuie analizate pe fondul cauzei; a respins excepția formulată de pârâta SC C. SRL Milișăuți privind lipsa răspunderii transportatorului, ca fiind direct legată de fondul cauzei; a admis acțiunea și a obligat, în solidar, pârâtele și chemata în garanție să plătească reclamantei suma de 128.000 Euro, în echivalent lei la data efectuării plății, reprezentând contravaloarea mărfurilor care nu au ajuns la destinație, în baza Contractului de transport din 11 mai 2007, concretizat în comanda nr. 176 din 11 mai 2007, acte care au fost încheiate între reclamantă și pârâta SC B. SRL Iaslovăț; de asemenea, a obligat, în solidar, aceleași pârâte să plătească reclamantei suma de 7796,19 lei, cu titlu de cheltuieli de judecată.

Pentru a hotărî astfel, instanța de fond a apreciat ca neîntemeiată excepția tardivității, însușindu-și motivarea reclamantei din răspunsul la întâmpinare iar, pe fond, a reținut că sunt întrunite condițiile răspunderii civile în sarcina pârâtelor și chematei în garanție - respectiv existența prejudiciului produs prin săvârșirea cu vinovăție a unei fapte ilicite.

Astfel, prejudiciul reclamantei a fost cuantificat la suma de 128.000 Euro reprezentând contravaloarea mărfii ce a făcut obiectul contractului de transport din 11 mai 2007 și care nu a mai ajuns la destinație, fiind furată datorită neglijenței prepusului transportator.

A concluzionat prima instanță că temeiul de drept al acțiunii îl reprezintă dispozițiile art. 969, art. 974 și art. 978 C. civ., precum și art. 3 și art. 36 din CMR.

Împotriva acestei hotărâri au declarat apel atât pârâtele, cât și chemata în garanție, calea de atac fiind înregistrată pe rolul Curții de Apel Suceava la data de 8 septembrie 2010, reiterând situația de fapt expusă în fața instanței de fond și invocând că, în mod greșit, a fost soluționată excepția tardivității și că nu a fost cercetat fondul cauzei.

Apelanta - chemată în garanție a arătat că nelegal instanța de fond a respins excepția prescripției dreptului la acțiune și a solicitat a se observa că acțiunea a fost formulată de o persoană

fără calitate procesuală activă.

Deși, inițial, apelantele au solicitat admiterea apelului, rejudecarea acțiunii și respingerea acesteia, ca fiind tardiv formulată de o persoană fără calitate procesuală activă iar, pe fond, ca neîntemeiată, ulterior, au precizat că solicită aplicarea art. 297 alin. (1) C. proc. civ., respectiv anularea hotărârii atacate pentru necercetarea fondului și trimiterea cauzei spre rejudecare, apreciind că nu se impune suplimentarea probatoriului în fața instanței de apel.

Prin decizia nr. 20 din 4 martie 2011, Curtea de Apel Suceava, Secția comercială, de contencios administrativ și fiscal a admis apelurile, a anulat sentința nr. 1695/2009 pronunțată de Tribunalul Suceava, Secția comercială, de contencios administrativ și fiscal și a trimis cauza spre rejudecare aceleiași instanțe.

Împotriva acestei decizii, reclamanta SC A. SRL a declarat recurs, invocând dispozițiile art. 304 pct. 5 și 9 raportate la cele ale art. 312 alin. (3) și (5) C. proc. civ. Prin decizia nr. 3914 din 30 noiembrie 2011 a Înaltei Curți de Casație și Justiție recursul a fost admis, cu consecința casării deciziei recurate și trimiterii cauzei spre rejudecare, aceleași instanțe.

Cauza a fost reînregistrată la Curtea de Apel Suceava, Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal sub nr. x/86/2008* din 15 martie 2012.

Prin decizia nr. 54 din 2 octombrie 2012, Curtea de Apel Suceava, Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal a respins, ca nefondate, apelurile declarate de pârâte și de chemata în garanție împotriva sentinței nr. 1695 din 19 octombrie 2009 a Tribunalului Suceava, Secția comercială, de contencios administrativ și fiscal și a obligat apelanții să plătească intimetei suma de 6.200 lei, cu titlu de cheltuieli de judecată.

Împotriva acestei decizii au formulat recurs pâratele SC B. SRL Iaslovăț și SC C. SRL Milișăuți, precum și chemata în garanție D. Asigurări SA București, iar, prin decizia nr. 2809 din 25 septembrie 2013, Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția a II-a civilă a admis recursurile, a casat decizia atacată și a dispus trimiterea cauzei pentru rejudecarea apelurilor reținând, în esență, că instanța de apel a omis să se pronunțe asupra cererii pârâtelor cu privire la administrarea probelor cu martori și mai ales înscrișuri, în principal sentința penală care reține recuperarea în totalitate și predarea către furnizor a întregii cantități de marfă care a făcut atât obiectul contractului de transport, cât și a poliței de asigurare facultativă.

De asemenea, s-a apreciat că instanța nu a analizat și nu s-a pronunțat asupra excepțiilor privind calitatea procesuală a reclamantei și prescripția dreptului de a introduce acțiunea.

Dosarul a fost reînregistrat pe rolul acestei instanțe, sub nr. x/86/2008** din data de 4 aprilie 2014.

Prin decizia nr. 145 din 29 mai 2014 pronunțată de Curtea de Apel Suceava s-au respins atât excepția lipsei calității procesuale active a reclamantei, cât și excepția prescripției dreptului material la acțiune. S-au respins, ca nefondate, apelurile declarate de pâratele SC B. SRL Iaslovăț și SC C. SRL Milișăuți și chemata în garanție Societatea de Asigurări D. SA împotriva sentinței nr. 1695 din 19 octombrie 2009 a Tribunalului Suceava, reclamanta-intimată fiind SC A. SRL.

S-a dispus obligarea apelantelor să plătească intimetei suma de 6.200 lei, cu titlu de cheltuieli de judecată.

Pentru a decide astfel, instanța de apel și-a fundamentat decizia pe următoarele considerente:

În ceea ce privește excepția lipsei calității procesuale active a reclamantei SC A. România, motivat de faptul că proprietarul mărfurilor pentru care s-a solicitat plata despăgubirii este SC E. SNC Italia, Curtea a constatat că nu poate fi reținută întrucât reclamanta SC A. SRL Livezile (România), în calitate de beneficiar, a încheiat cu prim pârâta SC B. SRL Iaslovăț, în calitate de transportator, comanda de transport nr. 176/11 mai 2007, având ca obiect încărcarea din Italia a mai multor bunuri (excavator, 2 mașini de injectat etc.) și livrarea acestora la data de 15 iulie 2007 la sediul beneficiarului, împrejurare în care, în speță, sunt incidente dispozițiile speciale prevăzute de Convenția referitoare la contractul de transport internațional de mărfuri pe șosele (CMR).

Potrivit art. 13 pct. 1 teza a II-a din Convenție „dacă pierderea mărfii este stabilită sau dacă

marfa nu a sosit la expirarea termenului prevăzut în art. 19, destinatarul este autorizat să pretindă în numele său de la transportator drepturile care rezultă din contractul de transport” și în condițiile în care SC A. SRL Livezile a fost inițiatorul și beneficiarul comenzii de transport, aceasta justifică îndreptățirea de a promova prezenta cerere de chemare în judecată, respectiv calitate procesuală activă.

Din această perspectivă, atâta timp cât dreptul afirmat de SC A. SRL Livezile derivă din contractul de transport menționat anterior și este independent de clauzele specifice contractului comercial de vânzare-cumpărare a mărfurilor care au făcut obiectul transportului, este lipsită de relevanță susținerea apelantei potrivit căreia reclamanta trebuia să facă dovada faptului că la data emiterii comenzii de transport era proprietara bunurilor.

Referitor la excepția prescripției dreptului la acțiune, în raport de data producerii evenimentului, respectiv 11 mai 2007, Curtea a constatat că nu este întemeiată, motivat de faptul că, potrivit dispozițiilor art. 32 alin. (2) din Convenția CMR „o reclamație scrisă suspendă prescripția până în ziua în care transportatorul respinge reclamația în scris și restituie documentele care erau anexate”, or, în cauză, la data de 29 ianuarie 2008 reclamanta a convocat părțile la conciliere directă pentru data de 18 februarie 2008, comunicându-le pretențiile, temeiul și înscrisurile doveditoare, și întrucât reprezentanții părților nu au respins reclamația și nu au restituit documentele anexate, astfel cum rezultă din procesul-verbal încheiat la 18 februarie 2008, termenul de prescripție de 1 an stipulat expres în art. 32 pct. 1 din Convenție, care a început să curgă din 29 ianuarie 2008, a rămas suspendat, așa încât acțiunea înregistrată la data de 10 septembrie 2008 a fost formulată în termenul legal de prescripție.

Aspectele invocate ulterior, pe calea concluziilor scrise, nu au fost supuse analizei, întrucât exced limitelor investiției, instanța de apel fiind chemată, în temeiul dispozițiilor art. 295 alin. (1) C. proc. civ., să verifice stabilirea situației de fapt și aplicarea legii de către prima instanță prin prisma motivelor de apel invocate în termenul legal, în virtutea principiului „*tantum devolutum quantum appellatum*”.

În ceea ce privește criticile vizând fondul cauzei, Curtea a reținut că din actele și lucrările dosarului rezultă că la data de 11 mai 2007, între reclamanta SC A. SRL și prim-pârâta SC B. SRL s-a încheiat contractul de transport concretizat în comanda nr. 176/11 mai 2007, în baza căruia, prim-pârâta a dispus ca secund-pârâta SC C. SRL să transporte din Italia bunurile menționate și să le descarce la sediul reclamantei.

În data de 11 mai 2007 secund-pârâta SC C. SRL a încărcat din Italia bunurile ce făceau obiectul comenzii de transport însă, în seara aceleiași zile, transportatorului i s-au furat marfa și mijlocul de transport care fusese parcat pe o stradă publică din localitatea Ciusello Balsamo, fapt confirmat de părțile litigante.

Susținerea apelantei, potrivit căreia nu poate fi angajată răspunderea transportatorului date fiind împrejurările săvârșirii furtului nu a fost reținută, întrucât, potrivit dispozițiilor art. 17 alin. (2) din Convenția referitoare la contractul de transport internațional de mărfuri pe șosele (CMR) „transportatorul este exonerat de această răspundere dacă pierderea, avaria sau întârzierea a avut drept cauză o culpă a persoanei care are dreptul să dispună de marfă, un ordin al acesteia nerezultând dintr-o culpă a transportatorului, un viciu propriu al mărfii sau circumstanțe pe care transportatorul nu putea să le evite și ale căror consecințe nu le putea preveni”. Cum în speță această prezumție de răspundere nu a fost înlăturată de prepusul transportatorului, Curtea a constatat că este dată răspunderea transportatorului întrucât furtul mărfii nu constituie o cauză de exonerare a răspunderii contractuale, iar circumstanțele în care s-a produs (parcarea autovehiculului pe timpul serii pe o stradă publică, într-un loc nesupravegheat) puteau fi evitate și consecințele puteau fi prevenite prin asigurarea pazei bunurilor de către unul dintre cei doi șoferi.

Față de cele reținute, Curtea a constatat că nu sunt incidente în speță nici prevederile inserate în art. 17 alin. 5 invocate de asigurătorul apelant.

Potrivit dispozițiilor art. 3 din Convenția CMR, „transportatorul răspunde ca de propriile sale acțiuni și omisiuni, de acțiunile și omisiunile prepușilor săi și ale oricăror persoane la serviciile

căroră recurge pentru executarea transportului, dacă acești prepuși sau persoane acționează în exercițiul funcțiilor lor”, iar potrivit art. 17 alin. 1, „transportatorul este răspunzător pentru pierderea totală sau parțială sau pentru avariere, produse între momentul primirii mărfii și cel al eliberării acesteia, cât și pentru întârzierea în eliberare”.

În speță, cu documentele comerciale nr. 130, art. 131, art. 265/E, art. 266/E, art. 22/E, art. 23/E și nr. 7 din 11 mai 2007 reclamanta a făcut dovada calității de beneficiar și, respectiv, destinatar al bunurilor care au făcut obiectul comenzii de transport nr. 176/11 mai 2007, sustrate inițial, apoi recuperate în parte de autoritățile judiciare italiene, precum și a existenței prejudiciului izvorât din neexecutarea culpabilă a transportatorului și a prepusului său a obligației contractuale de predare a acestor bunuri.

Apărarea apelanților care au susținut că pretențiile reclamantei nu sunt justificate, în condițiile în care bunurile recuperate au fost predate reprezentantului E. SNC Italia nu prezintă relevanță întrucât, pe de o parte, neîndeplinirea de către pârâți a obligației asumată prin contract, de a transporta și de a preda reclamantei bunurile menționate în comanda de transport, a avut drept consecință prejudicierea acesteia, iar, pe de altă parte, în cauză nu sunt date condițiile stipulate expres în Convenția CMR, de înlăturare a răspunderii transportatorului și a cărașului pentru paguba produsă reclamantei.

Susținerile apelantei referitoare la faptul că acțiunea nu ar mai avea obiect motivat de faptul că din sentințele judecătorești pronunțate de instanțele din Italia a rezultat că prejudiciul a fost recuperat în totalitate de reprezentantul firmei E. SNC nu au fost, de asemenea, reținute, din înscrisurile depuse la filele 59-118 dosar nr. x/86/2008* rezultând că a fost recuperată doar o parte din marfa aflată în interiorul camionului, nefiind recuperate mărfurile de dimensiuni mai mari și care aveau și valoare mai mare. Pe de altă parte, din procesele-verbale de restituire a mărfii rezultă cu exactitate ce mărfuri au fost restituite, declarațiile martorilor conținând referiri vagi și imprecise asupra acestor aspecte, neputând constitui probe care să răstoarne prezumția de adevăr a acestor înscrisuri.

Susținerile apelantei referitoare la faptul că suma solicitată de către reclamantă depășește valoarea sumei maxime asigurate nu au fost reținute, având în vedere faptul că din cuprinsul poliței de asigurare rezultă că suma pentru care a fost asigurată marfa conform CMR extern este de 150.000 Euro.

Nici apărarea chematei în garanție potrivit căreia aplicabilitatea contractului de asigurare este condiționată de existența contractului de transport dintre cărașul - asigurat, secund-pârâta SC C. SRL și reclamantă, nu a fost reținută, întrucât, potrivit dispozițiilor art. 4 teza 1 din Convenția CMR „proba contractului de transport se face prin scrisoare de trăsură”, în teza a doua fiind prevăzut expres că „absența, neregularitatea sau pierderea scrisorii de trăsură nu afectează nici existența, nici valabilitatea contractului de transport care rămâne supus dispozițiilor prezentei convenții”.

S-a reținut, astfel, că documentul de transport nu este cerut *ad validitatem*, ci îndeplinește doar rolul de instrument probator al existenței raporturilor juridice dintre expeditor și căraș, iar lipsa înscrisului nu afectează valabilitatea operațiunii de transport.

Împrejurarea că secund pârâta (beneficiara contractului de asigurare) nu a încheiat un document de transport cu reclamanta nu afectează și nu înlătură existența operațiunii de transport pe care a efectuat-o în calitate de căraș, dovadă fiind actele întocmite de autoritățile italiene privind furtul autovehiculului, a mărfurilor predate cărașului și a documentelor de transport, sens în care s-a reținut că, în mod corect, instanța de fond a dispus obligarea asigurătorului - chemat în garanție - la plata despăgubirii pentru prejudiciul produs reclamantei.

În considerarea faptului că în speță sunt îndeplinite condițiile angajării răspunderii civile, Curtea a constatat că soluția de admitere a acțiunii reclamantei este legală, motivele de apel invocate nefiind întemeiate.

Împotriva hotărârii instanței de apel au declarat recurs pârâtele SC B. SRL și chemata în garanție D. SA.

Recurente-pârâte SC B. SRL și SC C. SRL au criticat decizia recurată pentru nelegalitate.

Recurente-pârâte au invocat, în drept, motivele de nelegalitate prevăzute de art. 304 pct. 7, 8 și 9 C. proc. civ.

În dezvoltarea motivelor de recurs acestea au fost prezentate într-o formă nestructurată în funcție de temeiurile invocate.

Recurente-pârâte au motivat că instanța de apel nu a respectat prevederile art. 315 C. proc. civ., deoarece nu a cercetat fondul cauzei și nu a analizat probele și cererile invocate de către pârâți în motivarea apelului și a încălcat prevederile art. 129 alin. (5) C. proc. civ. și art. 295 alin. (2) C. proc. civ.

Au invocat, în acest sens, că instanța de apel a refuzat să administreze proba cu înscrisuri constând în sentința nr. 5203/707, Registrul General notificări de infracțiune nr. 783/10 Tribunal Monza - Secția Unică Penală - Republica Italiană. Au susținut că din conținutul acestui document rezultă că titularul societății E. SNC, F. a confirmat restituirea mărfii (material plastic în valoare totală de cca. 20.000 Euro) care a fost furată la 12 mai 2007 în timp ce era încredințată destinatarului pentru livrare către clienții finali și că în luna următoare a fost recuperat restul de marfă în valoare totală de 180.000 Euro, după ce a fost găsită remorca în care fusese încărcată.

Această probă dacă ar fi fost analizată de către instanța de apel ar fi dus la concluzia că prejudiciul reclamat nu există.

Mai mult, instanța de fond și instanța de apel nu au admis spre a fi administrate dovezile constând în rechizitoriul procuraturii italiene, sentința penală definitivă și documente din care să rezulte care este valoarea bunurilor transportate, furate și nerecuperate de la autorii furtului.

Consideră că nu sunt întrunite condițiile angajării răspunderii civile și anume: existența prejudiciului, existența unei fapte ilicite, a raportului de cauzalitate dintre fapta ilicită și prejudiciu și a vinovăției.

Au mai susținut că pârâta SC C. SRL dispune de asigurarea pentru autovehiculul și mărfurile transportate, precizând că a existat polița cu seria AV nr. 0421249 eliberată la data de 5 ianuarie 2007 valabilă până la data de 4 ianuarie 2008 la societatea de asigurare D. SA, iar incidentul asigurat s-a produs la 11 mai 2007 în perioada de valabilitate a poliței.

Asiguratul SC C. SRL a plătit anticipat polița de asigurare și a reclamat imediat evenimentul asigurat.

Refuzul nejustificat al asiguratorului pentru plata daunelor reprezintă un abuz și o încălcare a obligațiilor asumate prin contractul de asigurare, motiv pentru care solicită instanței de recurs obligarea societății de asigurare la plata daunelor ce vor fi constatate conform art. 23 din CMR.

În ceea ce privește respingerea excepției prescripției dreptului material la acțiune recurente-pârâte au arătat că nu este fondat motivul de suspendare a prescripției deoarece nu s-a făcut o reclamație scrisă conform art. 32 pct. 2 din Convenție, ci doar o convocare la conciliere prin care reclamanta a încercat să obțină o sumă de bani necuvenită.

Recurentele consideră că reclamația scrisă, cerută de art. 32 pct. 2 din CMR, a fost depusă la data de 10 septembrie 2008, adică după 16 luni de la data când reclamanta a cunoscut împrejurările și autorii furtului mărfii expediate de pârâtă.

Recurenta solicită a se analiza excepția tardivității conform art. 32 pct. 1 din Convenția de transport internațional de mărfuri pe șosele, susținând că s-a împlinit termenul de prescripție de 1 an și că suspendarea prescripției reținută de instanța de fond nu este fondată pentru că, în temeiul forului de jurisdicție, termenul de reclamație scrisă presupune îndeplinirea condițiilor art. 112 C. proc. civ.

Convocarea la conciliere nu reprezintă o reclamație scrisă în sensul art. 32 alin. 1 din Convenție, aceasta fiind depusă la data de 10 septembrie 2008, după exact 16 luni de la data când reclamanta a cunoscut împrejurările și autorii furtului mărfii expediate prin intermediul pârâților.

Față de motivele prezentate solicită în temeiul art. 312 C. proc. civ., admiterea recursului, casarea deciziei atacate și reținerea cauzei spre rejudecare, în vederea reanalizării și reaprecierii probatoriului administrat.

Recurenta-chemată în garanție D. SA a criticat decizia recurată ca fiind lipsită de temei legal și dată cu încălcarea sau aplicarea greșită a legii, conform art. 304 pct. 9 C. proc. civ.

În dezvoltarea motivelor de recurs a prezentat următoarele critici:

Instanța de apel nu a stăruit prin toate mijloacele legale pentru a preveni orice greșală privind aflarea adevărului în cauză, pe baza stabilirii faptelor și prin aplicarea corectă a legii, în scopul pronunțării unei hotărâri temeinice și legale, fiind încălcate astfel dispozițiile art. 129 pct. 5 C. proc. civ.

Prin urmare, recomandarea expresă a instanței de recurs a fost ca instanța de apel să se pronunțe asupra admisibilității probei cuînscrieri și ulterior să analizeze aceste înscrieri din perspectiva susținerilor părților, în sensul că prejudiciul nu există, în condițiile în care autorii furtului au fost prinși și marfa recuperată și predată proprietarului E. SNC Italia.

În acest sens, în a doua rejudecare Curtea de Apel Suceava încuviințează proba cu înscrieri, însă în mod nelegal și netemeinic, în urma unei analize sumare a acestora, care echivalează cu necercetarea fondului, apreciază că din aceste înscrieri rezultă că prejudiciul a fost recuperat doar în parte.

Instanța de apel face trimitere la procesele-verbale încheiate de poliția italiană cu proprietarul mărfii, însă face abstracție de faptul că la filele 21 și 22 din sentința penală nr. 747/2011 pronunțată de Tribunalul din Monza, în data de 14 martie 2011, împotriva lui G., reiese faptul că prejudiciul a fost recuperat în totalitate, acest lucru fiind confirmat de F. care era administratorul firmei E. SNC și proprietarul mărfurilor.

Prin urmare, dacă instanța de apel ar fi considerat că în speță nu sunt suficiente probe din care să rezulte fără dubiu că prejudiciul a fost recuperat integral, deși nu motivează în niciun fel respingerea sub aspect probator a mențiunilor din sentința penală nr. 747/2011, avea obligația în temeiul art. 129 pct. 5 C. proc. civ. de a stăruir prin toate mijloacele legale pentru a preveni orice greșală privind aflarea adevărului în cauză prin completarea probatoriului, eventual cu o adresă transmisă autorităților italiene prin care să se solicite comunicarea declarației date de F. sau chiar să dispună audierea lui ca martor.

În condițiile în care instanța de apel s-a rezumat la a analiza doar procesele-verbale de restituire a mărfii și nu motivează în niciun fel de ce a respins, sub aspect probator, sentința penală nr. 747/2011 pronunțată de Tribunalul din Monza în care proprietarul mărfii declara că prejudiciul a fost recuperat integral, instanța de recurs nu poate face un control de legalitate în condițiile în care nu rezultă din motivare dacă s-a avut sau nu în vedere acest înscris.

Doctrina a reținut că, sub aspectul rolului activ, instanța are obligația aflării adevărului juridic, nefiind în obligația ei întreaga sarcină a probei, însă, în speță, nu se poate susține că s-a aflat adevărul juridic în condițiile în care nu poate stabili dacă decizia e de natură a repara un prejudiciu sau, dimpotrivă, de a crea premisele îmbogățirii fără just temei, în condițiile în care reclamanta A. SRL Livezile nu a suferit niciun prejudiciu.

Pe cale de consecință, în condițiile în care Înalta Curte de Casație și Justiție nu are atributul analizării probelor în această fază procesuală, solicită admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și trimiterea cauzei spre rejudecare aceleiași instanțe pentru completarea probatoriului.

Instanța de apel, în mod greșit, a reținut existența unei reclamații care se circumscrie condițiilor stipulate prin art. 32 alin. 2 din Convenția CMR, prin care a considerat că s-a suspendat termenul de prescripție.

Consideră că instanța de apel face o confuzie evidentă între cererea de conciliere care își are temeiul în art. 720 C. proc. civ. și reclamația stipulată prin art. 32 alin. (2) din Convenția CMR. Reclamația reprezintă actul unilateral prin care reclamanta are obligația de a comunica transportatorului rezervele sale asupra pierderii mărfii transportate în timpul transportului.

Consideră că motivarea instanței de apel, care a reținut faptul că s-a suspendat prescripția prin efectuarea unei reclamații, nu este legală deoarece reclamanta nu a formulat rezerve în

termenul legal de 21 de zile, culpa reclamantei constând în nerespectarea termenului de decădere reglementat prin art. 30 din Convenție.

Arată că termenul de la care curge prescripția dreptului la acțiune este reprezentat de data de 11 iunie 2007, dată la care a fost eliberată de către Chestura Milano, Echipa mobilă, ultima tranșă din mărfurilor furate, către proprietarul SC E. SNC reprezentată de F. S-a făcut această mențiune deoarece începând cu data de 11 iunie 2007, conform prevederilor art. 8 din Decretul nr. 167/1958, prejudiciul a putut fi determinat, iar păgubitul a cunoscut paguba, cât și cel care răspunde de ea.

Instanța de apel nu a motivat în niciun fel faptul că notificarea reclamantei, pe care o consideră a fi o reclamație în sensul reglementărilor Convenției Internaționale CMR, nu îndeplinește condițiile de formă și nici nu respectă termenele prevăzute de art. 30 din Convenție.

Dacă se consideră că data de referință este 11 iunie 2007, cererea de chemare în judecată fiind înregistrată în data de 12 septembrie 2008, prin efectuarea unui calcul simplu între cele două date, rezultă că s-au scurs un an și trei luni de la data predării mărfii către transportator.

Dreptul reclamantei de a promova o acțiune împotriva transportatorului este doar undrept procesual, adică posibilitatea de a sesiza organul de jurisdicție și de a-i pune în mișcare activitatea pentru înfăptuirea justiției într-un raport juridic concret, însă A. SRL Livezile nu este titulara dreptului de a fi despăgubită, întrucât prejudiciul nu s-a produs în patrimoniul său, atât timp cât prețul bunurilor transportate nu a fost plătit.

Mai mult decât atât, așa cum rezultă din sentința penală nr. 1400 din data de 15 iunie 2010, pronunțată de Tribunalul Monza, însoțită de stenogramele audierilor din dosar, dar și din sentința penală nr. 747/2011, pronunțată în data de 14 martie 2011, SC E. SNC Italia își recuperase integral marfa furată, aspect recunoscut și de F. reprezentantul legal al E. SNC Italia, care este și asociatul și administratorul A. SRL Livezile.

În mod nelegal, Curtea de Apel Suceava a respins susținerile referitoare la subasigurare, nesocotind dispozițiile contractului de asigurare CMR.

A menționat că limita răspunderii contractuale este reglementată la art. 4.2 din condițiile de asigurare CMR și prevede că: pentru fiecare transport în parte, efectuat în perioada de valabilitate a poliței, limita maximă a răspunderii acoperite prin asigurare se stabilește de comun acord de către asigurător și asigurat, în funcție de valoarea mărfurilor transportate. În situația de față, limita maximă indicată în poliță este de 150.000 Euro.

În condițiile în care valoarea mărfurilor transportate era de 228.000 Euro, în acest caz, se face aplicarea dispozițiilor art. 7.13 din condițiile de asigurare „în cazul în care în momentul producerii evenimentului asigurat, asigurarea era în vigoare pentru o limită maximă a răspunderii pentru un transport inferioară valorii mărfii transportate, despăgubirea se reduce proporțional, corespunzător raportului dintre limita maximă a răspunderii prevăzută în polița de asigurare și valoarea mărfii transportate la momentul producerii evenimentului asigurat”.

Având în vedere că limita maximă de despăgubire pe poliță este de 150.000 Euro, sumă inferioară valorii bunurilor transportate, orice despăgubire ce poate fi acordată de asigurător se reduce cu raportul dintre aceste valori, astfel încât limita maximă a despăgubirii ce poate fi suportată întemeiul Contractului de asigurare CMR seria AV nr. 0421249 este de doar 84.000 Euro.

Principiul subasigurării se aplică exclusiv despăgubirii acordate de către asigurător, diferența până la valoarea integrală a pagubei fiind în sarcina transportatorului, acesta urmând să achite această diferență persoanelor păgubite.

Pentru toate motivele arătate, recurenta-chemată în garanție a solicitat casarea hotărârii de apel, în considerarea dispozițiilor art. 312 alin. (3) teza finală C. proc. civ. și, în temeiul art. 313 C. proc. civ., trimiterea cauzei spre rejudecare instanței care a pronunțat hotărârea casată în vederea cercetării fondului, iar, în subsidiar, modificarea hotărârii în sensul admiterii apelului și respingerii acțiunii.

Intimata-reclamantă SC A. SRL a formulat întâmpinare prin care a solicitat respingerea recursurilor declarate și menținerea hotărârii instanței de fond.

În ceea ce privește excepția prescripției dreptului material la acțiune a arătat că aceasta a fost legal soluționată deoarece termenul a început să curgă la expirarea unui termen de 3 luni de la

data încheierii contractului de transport, conform art. 32 alin. (1) lit. c) din Convenție.

Contractul a fost încheiat la data de 11 mai 2007, situație în care termenul de un an curge după 3 luni de la data încheierii contractului, adică, data de 11 august 2007. Cursul acestui termen a fost suspendat la 29 ianuarie 2008, acțiunea fiind introdusă în termenul de prescripție de 1 an prevăzut de art. 32 din Convenție.

În ceea ce privește excepția lipsei calității procesuale active a arătat că, în mod corect, a fost respinsă de instanțele de fond întrucât în cazul contractului de transport rutier guvernat de convenția CMR, destinatarul mărfii, ca parte contractuală, are dreptul la acțiune împotriva transportatorului și de a cere drepturile care rezultă din contract.

Pe fondul cauzei a arătat că instanțele au cercetat fondul și că nu se poate reține cazul de exonerare de răspundere a transportatorului pentru circumstanțe imposibil de evitat.

Pierderea mărfii a fost cauzată prin furt, și nu de utilizarea unui mijloc de transport descoperit.

Potrivit art. 4 din Convenția CMR, „absența, neregularitatea sau pierderea scrisorii de trăsură nu afectează nici existența, nici valabilitatea contractului de transport care rămâne suspus dispozițiilor convenției”.

În ceea ce privește contravaloarea bunurilor sustrate pe timpul transportului și nerecuperate de autoritățile judiciare a arătat că mărfurile care au fost recuperate de autoritățile judiciare italiene sunt cele menționate în procesul-verbal de sechestru și în procesul-verbal de custodie încheiate la data de 22 mai 2007 de Chestura Milano - echipa mobilă și în procesul-verbal din 21 iunie 2007 încheiat de departamentul de poliție Lombardia.

Rezultă că din mărfurile sustrate nu au fost recuperate cele menționate în facturile nr. 23/E (cu excepția ultimelor 2 poziții care sunt mărfuri recuperate) și nr. 7 din 11 mai 2007, deci bunurile care sunt menționate în cererea de chemare în judecată și care formează obiectul pretențiilor.

Valoarea acestor componente auto este cea corespunzătoare prețului curent al pieței, așa cum rezultă din oferta emisă de producătorii italieni, pe care a anexat-o la întâmpinarea depusă în apel.

Despre sustragerea acestor bunuri, rămase nerecuperate, se menționează și în procesele-verbale încheiate de secția de poliție C.B. la data de 12 mai 2007, ora 16:45 care consemnează reclamația făcută de conducătorul auto H., care este prepusul transportatorului, cu privire la împrejurările în care a avut loc furtul mijlocului de transport și a mărfurilor transportate.

Aceste bunuri sunt tocmai cele din facturile nr. 23/E și nr. 7/11 mai 2007, care au fost furate și nerecuperate și care formează obiectul judecății.

Procesele-verbale menționate, încheiate de poliția italiană la data de 12 mai 2007 sunt semnate și de conducătorul auto care a reclamat furtul, semnătura acestuia regăsindu-se și pe documentele de transport, inclusiv pe factura nr. 23/E.

Coroborând aceste probe, inclusiv hotărârile penale pronunțate de Tribunalul Monza, și având în vedere și recunoașterea făcută de prepusul transportatorului privind mărfurile sustrate, recunoaștere consemnată în procesul-verbal încheiat de poliție la 12 mai 2007, este evident că mărfurile sustrate nu au fost recuperate integral.

Sentința penală pronunțată de Tribunalul din Monza la 14 martie 2011 privește doar mărfurile care au fost găsite în depozitul lui G., pentru care autoritățile judiciare au încheiat proces-verbal de sechestru din 22 mai 2007 și proces-verbal de restituire din 21 iunie 2007.

Faptul că în acest dosar a fost audiat ca martor și F., titular al societății E. nu poate duce la concluzia că s-ar fi găsit toate bunurile sustrate, o asemenea concluzie fiind infirmată chiar de procesul-verbal de sechestru și procesul-verbal de restituire încheiate de autoritățile judiciare italiene.

În ceea ce privește critica privind subasigurarea invocată de recurenta D. SA, intimata a învederat că prin cererea de apel nu a făcut nicio critică cu privire la limita maximă a despăgubirii, situație în care acest motiv de recurs este inadmisibil.

Înalta Curte, analizând recursurile în cadrul controlului de legalitate, a reținut

următoarele:

Recursul declarat de pârâtele SC B. SRL și SC C. SRL prezintă critici comune cu cele prezentate de recurenta-chemată în garanție SC D. SA astfel că analiza motivelor de recurs este valabilă pentru ambele recurente în privința motivelor comune.

Motivul de recurs privind greșita soluționare a excepției prescripției dreptului material la acțiune, cu consecința încălcării și aplicării greșite a prevederilor art. 32 alin. (1) din Convenția CMR referitoare la termenul special de prescripție de 1 an se încadrează în motivul de nelegalitate prevăzut de art. 304 pct. 9 C. proc. civ.

În argumentarea acestui motiv recurentele au susținut, în esență, că instanța de apel a făcut o confuzie între cererea de conciliere prevăzută de art. 720¹ C. proc. civ. și reclamația la care se referă art. 32 alin. (2) din Convenția CMR și nu a ținut seama că aceasta trebuie să îndeplinească anumite condiții de fond și de formă și să respecte anumite termene de comunicare, cu referire la condițiile stabilite prin art. 30 din Convenție.

Instanța nu găsește întemeiate susținerile recurentelor din această perspectivă. Dispozițiile art. 32 din Convenția referitoare la contractul de transport internațional de mărfuri pe șosele stabilesc următoarele:

„1. Acțiunile derivând din transporturile supuse prezentei convenții se prescriu în termen de un an. Totuși, în caz de dol sau culpă considerată de legea țării căreia îi aparține organul de jurisdicție sesizat ca echivalentă cu dolul, termenul de prescripție este de trei ani.

Termenul de prescripție curge:

a) în caz de pierdere parțială, de avarie sau de întârziere, din ziua în care marfa a fost eliberată;

b) în caz de pierdere totală, începând de la a treizecea zi după expirarea termenului convenit sau, dacă nu a fost convenit nici un termen, începând de la a șaiszecea zi de la primirea mărfii de către transportator;

c) în toate celelalte cazuri, începând de la expirarea unui termen de 3 luni de la data încheierii contractului de transport”.

Raportat la dispozițiile legale mai sus enunțate, termenul general de prescripție prevăzut de art. 32 alin. (1) este de un an și curge de la momentele prevăzute la lit. a)-c) ale acestui articol.

În cauză, nu este vorba de pierdere parțială sau totală, de avarie sau de întârziere, conform situațiilor reglementate la lit. a) și b) ale acestui articol ci, în cauză, este vorba de furtul mărfii transportate situație care se încadrează în ipoteza reglementată la art. 32 alin. (1) lit. c) din Convenție („toate celelalte cazuri”). În condițiile prevăzute de art. 32 alin. (1) lit. c) din Convenție, termenul de prescripție de un an începe să curgă de la expirarea unui termen de 3 luni, începând de la data încheierii contractului de transport, adică de la data de 11 august 2007 (contractul de transport fiind încheiat la 11 mai 2007).

Potrivit art. 32 alin. (2) din Convenție „o reclamație scrisă suspendă prescripția până în ziua în care transportatorul respinge reclamația în scris și restituie documentele care erau anexate. Dovada primirii reclamației sau a răspunsului și a restituirii documentelor cade în sarcina părții care invocă acest fapt”.

Din analiza prevederilor art. 32 alin. (2) din Convenție rezultă că reclamația scrisă reprezintă mijlocul procedural prin intermediul căruia, prealabil declanșării unui litigiu, părțile contractului de transport au posibilitatea să rezolve situația generată de orice incident apărut în executarea contractului fără a fi necesară intervenția instanței.

Această constatare se poate deduce din art. 32 alin. (2) teza a II-a din Convenție în care se prevede că, „în caz de acceptare parțială a reclamației, prescripția nu-și reia cursul său decât pentru partea din reclamație care rămâne litigioasă”.

Contrar susținerilor recurentelor, în afara cerinței referitoare la forma scrisă, textul Convenției nu impune alte formalități de fond și de formă pentru întocmirea reclamației. Termenele de comunicare reglementate prin art. 30 din Convenția CMR se referă la rezervele pe care trebuie să le facă destinatarul care a primit marfa, în condițiile art. 30 alin. (1) și (2), cu privire la starea

acesteia, ceea ce nu este cazul în speță.

Noțiunea de reclamație poate fi asimilată cu o cerere în despăgubiri, adresată cărașului, care cuprinde pretențiile părții ce a suferit un prejudiciu din executarea necorespunzătoare a contractului sau neexecutarea acestuia, elementele necesare și orice indicii pentru determinarea despăgubirii pretinse cărașului, scopul acesteia fiind acela de a se stabili poziția cărașului față de această reclamație și, eventual, de a preîntâmpina un litigiu, prin înțelegerea părților.

În cauză, concilierea directă reglementată de art. 720¹ C. proc. civ. satisface exigențele reclamației la care se referă art. 32 pct. 2 din Convenția CMR și, pe cale de consecință, are ca efect suspendarea cursului prescripției. Aceasta, deoarece, în cadrul acestei proceduri, reclamantul comunică în scris părții adverse pretențiile sale și toate actele doveditoare pe care se sprijină acestea iar rezultatul concilierii se consemnează în scris.

Prin urmare, concilierea directă, prevăzută de art. 720¹ C. proc. civ. este echivalentă reclamației prevăzute de art. 32 pct. 2 din Convenție, cu atât mai mult cu cât în conținutul adresei privind invitația la conciliere se face mențiunea că „prezenta reprezintă și o reclamație în temeiul dispozițiilor din Convenția privind transportul internațional de mărfuri pe șosele”.

Efectul reclamației constă în suspendarea cursului prescripției de 1 an, conform art. 32 alin. (3) din Convenție, iar, în scopul încetării suspendării prescripției, transportatorul trebuie să respingă clar și fără ambiguitate reclamația scrisă așa cum rezultă din reglementarea prevederilor art. 32 alin. (2) teza a II-a din Convenție.

Contractul de transport a fost încheiat la data de 11 mai 2007, termenul de prescripție a început să curgă la data de 12 august 2007, iar concilierea directă a avut loc la data de 18 februarie 2008.

Așa cum rezultă din procesul-verbal încheiat la data de 18 februarie 2008, reprezentanții recurenților SC B. SRL și SC C. SRL nu au respins reclamația, SC B. SRL a arătat că transportul a fost efectuat de către SC C. SRL, și că acesta este asigurat, iar SC C. SRL a fost de acord ca reclamanta A. SRL să fie despăgubită de asigurator, recurenta-chemată în garanție.

În scopul încetării suspendării prescripției, cărașul trebuie să respingă în mod clar și fără echivoc reclamația scrisă, așa cum rezultă din art. 32 pct. 2 teza I din Convenție, situație care nu corespunde cu atitudinea recurenților pârâți din faza procedurii de conciliere directă descrisă mai sus.

În aceste condiții, Înalta Curte reține că, în mod corect, instanța de apel a statuat că termenul de prescripție de 1 an a rămas suspendat întrucât reprezentanții pârâților și ai chematei în garanție nu au respins reclamația, situație în care acțiunea formulată la data de 10 septembrie 2008 nu este prescrisă, iar respingerea excepției prescripției dreptului material la acțiune este corectă.

Printr-un alt motiv comun de recurs ce poate fi încadrat în motivul prevăzut de art. 304 pct. 9 C. proc. civ. s-a criticat soluționarea greșită a excepției lipsei calității procesuale active a reclamantei SC A. SRL, susținându-se că instanța de apel a interpretat greșit prevederile art. 13 pct. 1 teza a II-a din Convenție și a conferit calitate procesuală activă reclamantei deși aceasta nu este titulara dreptului de a fi despăgubită, întrucât prejudiciul nu s-a produs în patrimoniul său, atât timp cât prețul bunurilor transportate nu a fost plătit.

Potrivit art. 13 pct. 1 teza a II-a din Convenția CMR, dacă pierderea mărfii este stabilită sau dacă marfa nu a sosit la expirarea termenului prevăzut în art. 19, destinatarul este autorizat să pretindă în numele său de la transportator drepturile care izvorăsc din contractul de transport.

Rezultă, astfel, că intimata-reclamantă SC A. SRL, în calitate de destinatar al bunurilor transportate, are legitimare procesuală activă pentru a promova acțiune în daune contra cărașului, chiar dacă nu ar fi proprietara bunurilor care îi erau destinate, textul convenției nefăcând o atare distincție.

Dreptul la acțiune născut din contractul de transport nu poate fi negat destinatarului, parte în acest contract, pentru motive care nu sunt în legătură cu acest contract, ci cu o altă convenție de vânzare-cumpărare încheiată între SC E. SNC Italia, în calitate de vânzător, și A. SRL Livezile, în calitate de cumpărător, care excede limitelor investiției instanței și în raport cu care recurențele sunt

terți. Aspectele referitoare la inexistența prejudiciului țin de fondul cauzei și nu sunt de natură să infirme legitimarea procesuală activă a destinatarului transportului pentru drepturile care rezultă din contractul de transport.

Pe fondul cauzei s-au invocat critici circumscrise lipsei de vinovăție a transportatorului și lipsei prejudiciului.

În ceea ce privește motivul de recurs privind neîndeplinirea condiției referitoare la existența vinovăției celui ce a cauzat prejudiciul, recurențele-pârâte au invocat că, în cauză, sunt exonerate de răspundere, în temeiul art. 17 pct. 2 din Convenție deoarece pierderea mărfii nu a fost cauzată de intenția neglijentă sau imprudentă cu care a acționat transportatorul, ci pentru că marfa a fost furată, situație care nu putea fi evitată și ale cărei consecințe nu le putea preveni.

Argumentația prezentată de recurente, în sprijinul exonerării de răspundere, din lipsa vinovăției, întrucât s-a dovedit că marfa a fost furată în Italia de autori identificați de autoritățile italiene, nu poate fi primită.

Dispoziția din Convenție, cuprinsă în prevederile art. 17 alin. (2), relative la circumstanțe pe care căraușul nu putea să le evite și ale căror consecințe nu le putea preveni, se referă la situațiile în care căraușul dovedește că pierderea s-a produs, deși el a exercitat diligența rezonabilă care se putea pretinde unui cărauș în astfel de împrejurări.

Cu alte cuvinte, căraușul, debitor al obligației contractuale de rezultat, trebuie să arate că a exercitat toate diligențele necesare spre obținerea acestui rezultat, luând toate măsurile de precauție care se impuneau în considerarea naturii și condițiilor de executare a contractului, dar că împrejurările nu au putut fi evitate.

Caracterul evitabil sau inevitabil al împrejurărilor pe care căraușul le invocă spre exonerare trebuie apreciat în concret.

În cauză toate aceste împrejurări care țin de stabilirea situației de fapt au fost pe deplin stabilite în fazele procesuale anterioare, iar condiția inevitabilității împrejurărilor și a imposibilității prevenirii lor nu este realizată când este vorba de furtul vehiculului și a mărfii, în condițiile în care, în cauză, au fost desemnați doi conducători auto, parcare a autovehiculului s-a făcut pe o stradă publică, și autovehiculul a fost lăsat nesupravegheat.

De asemenea, transportatorul nu poate invoca nici cauza specială exoneratoare de răspundere prevăzută de art. 17 alin. (4) lit. a) din Convenție deoarece pierderea mărfii a fost cauzată de furtul acesteia și nu de utilizarea unui mijloc de transport descoperit.

În ceea ce privește criticile referitoare la inexistența prejudiciului cauzat destinatarului transportului, recurenții au motivat faptul că instanța de apel nu a respectat prevederile art. 315 C. proc. civ. deoarece nu a analizat probele prezentate de pârâți în acest sens, mai exact sentința penală nr. 1400/15 iunie 2010 și sentința penală nr. 747/2011 pronunțate de Tribunalul Monza, Italia și celelalte înscrisuri din care rezultă, în opinia recurenților, că marfa furată a fost recuperată în totalitate și restituită cetățeanului italian F., reprezentantul legal al societății italiene E. SNC.

Analizând decizia recurată din această perspectivă rezultă că instanța de apel a respectat prevederile art. 315 C. proc. civ. și, în acest sens, a procedat la analiza tuturor probatoriilor prezentate de părți, acest aspect rezultând din considerentele deciziei ce face obiectul recursului.

Nu pot fi primite celelalte argumente prezentate de recurente referitoare la faptul că instanța de apel a făcut o greșită apreciere a materialului probator administrat în cauză sub motiv că a analizat doar procesele-verbale încheiate de poliția italiană cu proprietarul mărfii și a făcut abstracție de sentința penală nr. 747/2011 pronunțată de Tribunalul din Monza din care reiese că prejudiciul a fost recuperat în totalitate și că acest lucru a fost confirmat de F. care era administratorul societății italiene E. SNC (fără a se susține că destinatarul mărfii, societatea română A. SRL a recuperat prejudiciul).

Argumentele prezentate în sprijinul tezei că prejudiciul a fost recuperat în totalitate se situează în sfera motivelor de temeinicie și nu țin de legalitatea deciziei ce face obiectul recursului deoarece analiza acestora presupune reaprecierea materialului probator administrat în cauză, ceea ce excede controlului de legalitate specific recursului precedat de apel.

Sentința penală pronunțată de o instanță străină, Tribunalul din Monza, Italia nu este hotărâre legalizată în condițiile și cu respectarea formalităților legale pentru astfel de documente oficiale, iar recurențele-pârâte, date fiind aceste neconformități, nici nu au invocat efectele autorității de lucru judecat ale unor astfel de înscrisuri.

Nu se constată încălcarea de către instanța de apel a dispozițiilor art. 129 alin. (5) C. proc. civ. sub motiv că nu a ordonat administrarea altor dovezi care să probeze recuperarea prejudiciului.

Neadministrarea unor probe pe care părțile nu le-au solicitat nu poate constitui o cauză de nelegalitate a hotărârii.

Motivul de recurs circumscris încălcării principiului subasigurării invocat de recurenta-chemată în garanție apare făcut *omisso medio*, așa cum susține și intimata prin întâmpinare.

Această constatare rezultă din analiza cererii de apel formulată de chemata în garanție în termenul defipt de lege, cerere care relevă faptul că această critică nu a fost invocată în apel, ci a fost prezentată sub forma unor „note” în rejudecarea cauzei după prima casare dispusă prin Decizia nr. 3914/30 noiembrie 2011 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție în soluționarea recursului declarat de reclamantă.

Limitele rejudecării în apel au fost determinate prin această decizie la ceea ce s-a criticat prin apelurile declarate de părți în termen legal și ținându-se seama de prevederile art. 295 C. proc. civ.

Cum această critică nu a fost invocată prin cererea de apel, iar limitele rejudecării cauzei au fost determinate prin decizia de casare precizată, recurenta-chemată în garanție nu putea să-și suplimenteze motivele de apel în rejudecarea apelului printr-o cerere intitulată „note” și, pe cale de consecință, aceste critici nu mai pot fi invocate nici în recurs.

Față de considerentele ce preced, în temeiul art. 312 alin. (1) și (2) C. proc. civ., s-au respins recursurile ca nefondate.

G. Contractul de vânzare-cumpărare

34. Promisiune bilaterală de vânzare. Acțiune în pronunțarea unei hotărâri judecătorești care să țină loc de vânzare-cumpărare. Condiții de admisibilitate din perspectiva prevederilor art. 1669 și art. 1201 din noul Cod civil

NCC, art. 1201, art. 1669 alin. (1)
C. proc. civ. din 1865, art. 49 alin. (2)

A. Potrivit art. 1669 alin. (1) C. civ., când una dintre părțile care au încheiat o promisiune bilaterală de vânzare refuză, nejustificat, să încheie contractul promis, cealaltă parte poate cere pronunțarea unei hotărâri care să țină loc de contract, dacă toate celelalte condiții de validitate sunt îndeplinite.

Interpretând a contrario dispozițiile enunțate, partea căreia i se refuză încheierea actului promis nu poate cere și pretinde în instanță pronunțarea unei hotărâri care să țină loc de contract dacă refuzul încheierii sale de către oponent este justificat, fiind, așadar, inerentă, în acest tip de acțiune judiciară, analiza caracterului ne/justificat al refuzului care condiționează promovarea acțiunii.

Analiza caracterului injust al refuzului presupune, pe lângă constatarea existenței antecontractului, analiza implicită a condiției referitoare la îndeplinirea tuturor celorlalte cerințe de validitate ale actului care urmează a fi încheiat, în cauză, contractul de vânzare.

Astfel, dacă una, mai multe sau toate condițiile de validitate ale viitorului contract nu sunt îndeplinite, iar refuzul încheierii contractului se justifică pe acest impediment, refuzul încheierii contractului de vânzare este justificat, iar acțiunea în justiție cu acest obiect nu poate fi admisă.

B. Potrivit art. 1201 C. civ., dacă prin lege nu se prevede altfel, părțile sunt ținute de clauzele extrinseci la care contractul face trimitere.

Astfel, în cazul în care părțile unui antecontract de vânzare-cumpărare au prevăzut că anexele actului fac parte integrantă a antecontractului, care semnifică nu doar o atașare materială a acestora, ci o integrare a însuși conținutului acestor acte în ordinea de drept la care părțile consimt, este corectă analizarea de către instanță, din perspectiva art. 1669 C. civ., a îndeplinirii condițiilor sub care promisiunea a fost încheiată, condiții stabilite printr-o anexă a actului.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 2411 din 24 noiembrie 2015

Prin acțiunea înregistrată la 22 iulie 2012, reclamanta SC A. SRL a solicitat în contradictoriu cu pârâta SC B. SRL să se pronunțe o hotărâre judecătorească care să țină loc de act autentic de vânzare-cumpărare a imobilului compus din teren în suprafață de 2381 mp situat în intravilanul comunei C., județul Iași, având număr cadastral 60875, cota indiviză de 33,099% din suprafața de 1562 mp situată în intravilanul comunei C., având număr cadastral 60876 și construcția C1-U2 în suprafață de 517,02 mp edificată în baza autorizației de construire nr. 17 din 17 noiembrie 2005.

În motivarea cererii, reclamanta a arătat că a încheiat cu pârâta o promisiune bilaterală de vânzare-cumpărare la 15 decembrie 2011, pentru imobilul identificat mai sus, stabilind drepturile și obligațiile părților, cât și data limită de semnare a contractului de vânzare-cumpărare în formă autentică, însă pârâta refuză încheierea contractului.

Pârâta SC B. SRL a formulat întâmpinare împotriva cererii de chemare în judecată solicitând respingerea acțiunii, iar pe cale reconvențională a cerut instanței anularea antecontractului de vânzare-cumpărare nr. 11 din 15 decembrie 2011, renunțând ulterior la aceasta, la 10 mai 2013.

Tot în fața primei instanțe, la 31 mai 2013, au formulat în cauză cerere de intervenție în interes propriu societățile E. SPA și F. SRL, coasociate ale reclamantei în SC B. SRL, solicitând anularea antecontractului de vânzare-cumpărare evocat de reclamantă ca temei al acțiunii introductive și numirea unui curator special pentru societatea pârâtă. Această cerere a fost respinsă ca inadmisibilă în procedura verificării admisibilității în principiu, astfel cum rezultă din încheierea interlocutorie a Tribunalului Iași din 21 iunie 2013, instanța reținând că deși cele două interveniente au calitatea de asociați în SC B. SRL, totuși aceștia nu au patrimoniu comun cu al pârâtei și nu valorifică drepturi proprii prin intervenția voluntară principală, ci sprijină poziția pârâtei.

La 17 ianuarie 2014 E. SPA și F. SRL au formulat cerere de intervenție accesorie în favoarea pârâtei, respinsă ca inadmisibilă la 7 februarie 2014.

Prin sentința civilă nr. 58 CIV din 21 februarie 2014 a Tribunalului Iași a fost respinsă acțiunea.

Pentru a pronunța această soluție, prima instanță a reținut că refuzul pârâtei este justificat deoarece reclamanta nu a dovedit că au fost îndeplinite cerințele fixate prin Hotărârea A.G.E.A. SC M.I. SRL nr. 3 din 23 noiembrie 2010.

Astfel, în adunarea generală evocată s-a hotărât vânzarea imobilului către asociata SC A. SRL după încetarea producției SC B. SRL, plata tuturor creditorilor terți ai pârâtei și întrunirea unei adunări extraordinare în fața unui notar, în cursul căreia asociații vor proceda la vânzare, iar aceste condiții nu s-au îndeplinit. În plus, prima instanță a reținut că administratorului G. nu i-a fost dat un mandat expres pentru încheierea antecontractului evocat de către reclamantă, iar modul de determinare a prețului în antecontract nu a corespuns voinței societății vânzătoare.

Apelul declarat de reclamantă împotriva acestei sentințe a fost respins ca nefondat prin decizia nr. 321 din 27 noiembrie 2014 a Curții de Apel Iași.

Totodată, prin decizie s-a respins și apelul declarat de intervenientele E. SPA și SC F. SRL împotriva încheierii de ședință din data de 21 iunie 2013, prin care s-a respins cererea de intervenție principală.

În considerentele deciziei, cu privire la apelul reclamantei, s-au reținut următoarele:

Refuzul pârâtei de a încheia contractul de vânzare-cumpărare în formă autentică este justificat prin aceea că, așa cum corect a reținut și prima instanță, nu au fost îndeplinite toate condițiile fixate în adunarea generală extraordinară a asociaților din data de 23 noiembrie 2010, respectiv, convocarea după oprirea activității și plata tuturor creditorilor a unei adunări generale care să hotărască vânzarea, în prezența unui notar, la care se adaugă neconcordanțele legate de facturile supuse compensării.

Instanța de apel a mai reținut că, nefiind îndeplinită condiția existenței refuzului nejustificat al pârâtei, este lipsită de interes analiza îndeplinirii celorlalte condiții de validitate ale contractului de vânzare-cumpărare enumerate de apelantă.

De asemenea s-a arătat că, în contextul în care promisiunea bilaterală de vânzare s-a întemeiat pe hotărârea A.G.E.A. din data de 23 noiembrie 2010, ale cărei condiții premisă nu au fost îndeplinite - sub aspectul momentului vânzării (al neconvocării adunării generale extraordinare care să hotărască vânzarea, după oprirea activității și plata tuturor creditorilor) și al facturilor supuse compensării, ca modalitate de plată a prețului - voința promitentei vânzătoare nefiind astfel respectată, este irelevantă analiza criticii apelantei potrivit cu care nu era necesar mandatul special al administratorului G.

În privința apelului declarat de interveniente împotriva încheierii de ședință din data de 21 iunie 2013, prin care s-a respins cererea de intervenție voluntară principală, Curtea a reținut că E. SPA și SC F. SRL nu au dovedit un interes propriu care să poată fi opus părților din cererea principală, în sensul art. 49 alin. (2) C. proc. civ.

Instanța de apel a constatat că prin cererea de intervenție în interes propriu intervenientele au solicitat anularea antecontractului de vânzare-cumpărare motivat de încheierea lui cu depășirea puterilor administratorului și de efectele acestuia asupra drepturilor patrimoniale ale asociaților, între care se numără și intervenienții.

Raportat la obiectul cererii principale și la părțile antecontractului de vânzare-cumpărare, curtea a apreciat că în mod judicios tribunalul a respins cererea de intervenție (formulată de persoane juridice care sunt terți față de actul juridic invocat și au patrimoniul separat), nefiind puse în discuție, în cadrul cererii principale, aspecte legate de drepturile convenite asociaților pârâtei și nefiind dovedit un drept propriu al intervenientelor, care să poată fi opus părților din cererea inițială.

Împotriva deciziei reclamanta SC A. SRL a declarat recurs întemeiat pe dispozițiile art. 304 pct. 7, 8 și 9 C. proc. civ.

În motivarea cererii de recurs reclamanta-recurentă a susținut, în esență, că decizia se bazează pe considerente contradictorii, întreaga motivare fiind construită pe analizarea hotărârilor A.G.E.A. SC B. SRL din data de 23 noiembrie 2010, că, deși se invocă inexistența unui refuz nejustificat se analizează condițiile de validitate care privesc determinarea prețului, forma actului juridic și condițiile premisă și motive străine de natura pricinii datorită interpretării greșite a actului juridic și schimbării înțeleșului vădit neîndoielnic al acestuia.

Se susține că instanța de apel a interpretat în mod eronat actul juridic dedus judecății din perspectiva identificării corecte a prețului vânzării, prețul asumat de părți prin antecontractul de vânzare-cumpărare fiind același cu cel determinat prin hotărârea adunării generale, precum și din perspectiva îndeplinirii tuturor condițiilor prevăzute de adunarea generală a asociaților.

Totodată, recurenta susține că, deși acțiunea s-a întemeiat pe dispozițiile art. 1669 C. civ., conform căruia „Când una dintre părțile care au încheiat o promisiune bilaterală de vânzare refuză, nejustificat, să încheie contractul promis, cealaltă parte poate cere pronunțarea unei hotărâri care să țină loc de contract, dacă toate celelalte condiții de validitate sunt îndeplinite”, instanțele de fond nu au analizat-o din această perspectivă și nu au verificat îndeplinirea acestor condiții, limitându-se în mod greșit, cu încălcarea legii, la analizarea acțiunii din perspectiva hotărârii adunării generale.

Concret, recurenta susține că nu s-a analizat dacă exista o promisiune bilaterală de vânzare-cumpărare valabil încheiată între părți, care să fie dovedită în condițiile dreptului comun, dacă

există refuzul pârâtei în sensul de a încheia contractul în forma prevăzută de lege, dacă reclamanta și-a îndeplinit obligațiile asumate prin antecontractul încheiat, la data pronunțării hotărârii și dacă promitentul-vânzător este proprietarul bunului promis, iar promitentul-cumpărător nu este incapabil de a dobândi acel bun.

Din această perspectivă, recurenta solicită a se constata că atât Hotărârea A.G.E.A. SC B. SRL, cât și antecontractul de vânzare-cumpărare întrunesc condițiile de validitate ale unui act juridic, conform art. 1179 C. civ., respectiv cele referitoare la capacitatea de a contracta, consimțământul valabil, obiectul determinat și cauza licită, prevăzute de art. 1180-1245 C. civ., fiind obligatoriu între părțile contractante în baza art. 1270 C. civ.

Împotriva deciziei pronunțate în apel au declarat recurs și intervenientele E. SPA și F. SRL, solicitând modificarea acesteia, în sensul admiterii cererii de intervenție în interes propriu, cu obligarea intimaiților-pârâți SC B. SRL și SC A. SRL la plata cheltuielilor de judecată.

În dezvoltarea motivelor de recurs se arată că instanța de apel a reținut că, la momentul formulării cererii de intervenție, tribunalul luase act de renunțarea pârâtei la judecarea cererii reconvenționale și a rămas investit doar cu soluționarea acțiunii principale prin care reclamanta a solicitat pronunțarea unei hotărâri care să țină loc de act autentic de vânzare-cumpărare, că intervenientele au solicitat anularea antecontractului de vânzare-cumpărare, deși prin cererea de intervenție s-a solicitat și respingerea acțiunii principale și numirea unui curator pentru pârâta SC B. SRL.

Recurentele invocă prevederile art. 304 pct. 9 C. proc. civ. și invocă aplicarea greșită a legii, în raport de art. 49 C. proc. civ., susținând că interesul lor procesual este actual și rezidă din faptul că admiterea acțiunii principale ar determina micșorarea patrimoniului pârâtei, în care intervenientele au calitatea de asociați și, totodată, de creditori chirografari pentru suma de peste 900.000 euro, rezultată din documentele contabile ale societății pârâte.

În justificarea interesului, recurentele invocă și faptul că ambele părți din dosar au același reprezentant în persoana administratorului G., ceea ce impunea admiterea cererii de numire a unui curator pentru pârâtă, astfel încât aceasta să poată beneficia de dreptul la apărare.

De asemenea, se arată că, potrivit hotărârii AGEA nr. 3 din 23 noiembrie 2010, transferul de proprietate al unei părți din imobil se putea face doar în anumite condiții, neîndeplinite, cum corect au reținut instanțele de fond, iar una dintre acestea era reprezentată de cesionarea tuturor părților sociale ale societății reclamante către SC F. SRL; astfel, în situația admiterii acțiunii, reclamanta și-ar menține calitatea de asociat, în timp ce ar dobândi și o parte din patrimoniul pârâtei. Pe de altă parte, la data încheierii antecontractului de vânzare-cumpărare, reclamanta nu mai era deținătoarea unui drept de creanță asupra pârâtei, acesta fiind cesionat către SC H. SRL.

Prin întâmpinarea înregistrată la 11 mai 2015, intimata SC A. SRL a solicitat respingerea recursului declarat de intervenientele E. SA Italia și SC F. SRL, pentru lipsa interesului, pentru motivele reținute de instanța de apel.

În plus, intimata susține că instanța de control judiciar poate fi investită doar cu verificarea condițiilor de admisibilitate în principiu a cererii de intervenție raportat la situația concretă din cauza dedusă judecății, și nu cu pronunțarea pe fondul cererii, așa cum solicită recurentele.

Analizând cele două recursuri, Înalta Curte le-a respins ca nefondate, pentru considerentele ce vor fi redată în cele ce urmează.

Recursul reclamantei SC A. SRL este fondat pe dispozițiile art. 304 pct. 7, 8 și 9 C. proc. civ.

O primă critică, referitoare la prezentarea unor considerente contradictorii și neanalizarea condițiilor proprii ale acțiunii, așa cum aceasta a fost fundamentată în drept, nu este întemeiată.

Înalta Curte arată că acțiunea reclamantei a avut ca obiect pronunțarea unei hotărâri care să țină loc de act de vânzare ca efect al unei promisiuni bilaterale de vânzare încheiate între părțile litigiului la 15 decembrie 2011, ca urmare a refuzului nejustificat al pârâtei de a da curs obligațiilor asumate prin antecontract.

Data fiind data încheierii angajamentului bilateral de vânzare, potrivit art. 6 alin. (5) C. civ.

adoptat prin Legea nr. 287/2009 și art. 5 din Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Codului civil, sunt aplicabile dispozițiile noului act normativ. Astfel, potrivit art. 1669 alin. (1) C. civ., când una dintre părțile care au încheiat o promisiune bilaterală de vânzare refuză, nejustificat, să încheie contractul promis, cealaltă parte poate cere pronunțarea unei hotărâri care să țină loc de contract, dacă toate celelalte condiții de validitate sunt îndeplinite.

Interpretând *a contrario* dispozițiile enunțate, partea căreia i se refuză încheierea actului promis nu poate cere și pretinde în instanță pronunțarea unei hotărâri care să țină loc de contract dacă refuzul încheierii sale de către oponent este justificat. Așadar, este inerentă în acest tip de acțiune judiciară analiza caracterului ne/justificat al refuzului care condiționează promovarea acțiunii.

A analiza caracterul injust al refuzului reclamă în mod necesar analiza promisiunii bilaterale, adică a conținutului raportului juridic pe care îl determină, pentru a evalua și dacă părțile s-au conformat obligațiilor angajate prin antecontract. Aceasta presupune, pe lângă constatarea existenței antecontractului, analiza implicită a condiției referitoare la îndeplinirea tuturor celorlalte cerințe de validitate ale actului care urmează a fi încheiat, în cauză, contractul de vânzare. Prin urmare, dacă una, mai multe sau toate condițiile de validitate ale viitorului contract nu sunt îndeplinite, iar refuzul încheierii contractului se justifică pe acest impediment, refuzul încheierii contractului de vânzare este justificat, iar acțiunea în justiție cu acest obiect nu poate fi admisă. În acest context, este logic a se considera că nu se poate face o departajare între analiza caracterului nejustificat al refuzului și analiza, de către instanța sesizată, a condițiilor de validitate ale contractului a cărui substituie se poate face prin intermediul instanței, aceste aspecte urmând a fi evaluate printr-o analiză unică.

Aplicând acest raționament inductiv-deductiv instanța de apel a conchis că este justificat refuzul SC B. SRL de încheiere a contractului de vânzare, întrucât condițiile sale de validitate nu sunt îndeplinite, astfel a menținut hotărârea primei instanțe, prin care acțiunea reclamantei a fost respinsă ca neîntemeiată.

Menținerea sentinței prin respingerea apelului a plecat de la analiza conținutului promisiunii de vânzare încheiate la 15 decembrie 2011 de către SC A. SRL, ca promitent-cumpărător și SC B. SRL, ca promitent-vanzător. Or, interpretarea conținutului acestui act juridic a permis instanței de apel referirea directă la Hotărârea A.G.E.A. din data de 23 noiembrie 2010.

Mai precis, Înalta Curte subliniază că în art. 13 din antecontractul părților, la punctul 7, părțile au consemnat că anexele actului fac parte integrantă a antecontractului, care semnifică nu doar o atașare materială a acestora, ci o integrare a însuși conținutului acestor acte în ordinea de drept la care părțile consimt, potrivit art. 1201 C. civ. care arată că "dacă prin lege nu se prevede altfel, părțile sunt ținute de clauzele extrinseci la care contractul face trimitere".

Or, potrivit mențiunii contractuale, este parte integrantă a convenției din 15 decembrie 2011 anexa 4, reprezentând extras din procesul-verbal al AGEA SC B. SRL din 23 noiembrie 2010 în care s-a decis ca în momentul încetării activității productive și când toți creditorii terți vor fi plățiți să fie convocată o altă adunare generală cu participarea unui notar. În această adunare ulterioară urma a se trece la vinderea unei părți evidențiate în planul din anexa societății către SC A. SRL sau unui terț desemnat de acesta la prețul de 481.220 euro plus TVA. Tot în aceeași adunare generală din 23 noiembrie 2011 s-a stabilit că SC A. SRL va consemna în favoarea SC B. SRL numai suma reprezentând TVA aferent prețului de vânzare și se va compensa impozitul din factura integrală din închiderile de cont calculabile din vânzarea firmei și instalațiilor.

Așadar, se integrează în mod implicit conținutului antecontractului hotărârea AGEA nr. 3/23 noiembrie 2011 care i-a precedat și care determină condițiile în care promisiunea de vânzare din partea SC B. SRL a fost asumată. În alte cuvinte, promitentul vânzător a angajat consimțământul la vânzare condiționat suspensiv, astfel încât analiza impusă de art. 1669 alin. (1) C. civ. impune verificarea îndeplinirii condițiilor sub care promisiunea a fost încheiată.

Analizând îndeplinirea condițiilor stabilite prin această hotărâre nu se poate susține nici că instanța de apel a ignorat analiza actului juridic dedus judecății ori că a analizat un act juridic care

exceda temeiului acțiunii și nici că a prezentat considerente străine de pricină ori contradictorii, în măsura în care referirile la hotărârea AGEA arată că determinau condițiile de validitate ale viitoarei vânzări.

Procedând astfel, instanța de apel a analizat acțiunea din perspectiva art. 1669 C. civ. care nu a fost ignorat, cum greșit susține recurenta prin motivele de recurs invocând greșita aplicare a legii, arătând în chiar cuprinsul considerentelor deciziei că refuzul pârâtei nu este nejustificat, așa cum se stabilește în art. 1669 C. civ., deoarece nu s-au îndeplinit condițiile pe care chiar părțile le-au prefixat, respectiv: nu s-a convocat o nouă adunare generală extraordinară a asociaților SC B. SRL cu participarea unui notar în care să se treacă la vânzare după oprirea activității de producție și plata creditorilor externi și există neconcordanțe legate de facturile supuse compensării, existând neconcordanțe între modalitatea de plată a prețului stabilită la 15 decembrie 2011 și cea stabilită la 23 noiembrie 2010.

Din acest punct de vedere nu este fondată nici critica referitoare la interpretarea greșită a actului juridic dedus judecății, respectiv a clauzelor referitoare la prețul vânzării. Analiza recursului din perspectiva acestei critici presupune o greșeală de judecată a instanței care implică anularea efectului convenției derivat din interpretarea acestuia potrivit voinței reale a părților. Arătând că în cauză determinarea prețului viitoarei vânzări a fost realizată prin două acte succesive, hotărârea AGEA și antecontractul, instanța de apel a stabilit că acestea nu sunt concordante și că interpretarea lor sistematică nu permite concluzia că prețul a fost plătit potrivit susținerilor reclamantei. Această interpretare nu a fost rezultatul deturnării voinței părților prin interpretarea greșită a actelor juridice evaluate, ci a fost rezultatul evaluării probelor prin care SC A. SRL a susținut că și-a achitat obligația cu acest obiect.

În fine, este nefondată și critica referitoare la ignorarea totală a promisiunii de vânzare-cumpărare care a fost dovedită în condițiile dreptului comun. Dimpotrivă, plecând de la această premisă instanța de fond a integrat în conținutul promisiunii bilaterale hotărârea adunării generale a SC B. SRL și a stabilit că promisiunea bilaterală a fost asumată sub anumite condiții care nu erau îndeplinite nici la data refuzului pârâtei de a executa promisiunea nici la data analizei cauzei în fața instanței.

În contextul celor anterior reținute, nu se poate considera că, astfel cum susține recurenta, acțiunea promovată este întemeiată, în măsura în care condițiile stabilite pentru încheierea vânzării nu sunt îndeplinite. Înalta Curte subliniază că recurenta propune analiza îndeplinirii acestor condiții exclusiv din perspectiva prevederilor art. 1-6 din antecontractul încheiat la 15.12.2011 pentru evaluarea capacității de a contracta, a valabilității consimțământului și determinării obiectului și cauzei viitoarei vânzări.

Însă prin efectul art. 13 pct. 7 din antecontract, hotărârea AGEA din 23 noiembrie 2010 stabilește condiții ale viitoarei vânzări a căror îndeplinire nu a fost demonstrată prin probe administrate, condiții care se repercutează asupra modului de formare a consimțământului vânzătorului și obiectului (prețului) vânzării.

De aceea, în contextul considerentelor dezvoltate în această decizie, Înalta Curte arată că recursul promovat de reclamanta SC A. SRL nu este fondat.

Nici cel de-al doilea recurs care a făcut obiectul deliberării nu este fondat.

Înalta Curte arată încă din debutul considerentelor referitoare la acest recurs că obiectul său se delimitează la modalitatea în care instanța de apel a soluționat apelul declarat exclusiv împotriva încheierii din 21 iunie 2013 prin care prima instanță, Tribunalul Iași, a respins ca inadmisibilă cererea de intervenție voluntară principală a intervenientelor în etapa analizei admisibilității în principiu a acestei cereri.

Deși se critică decizia instanței de apel din perspectiva greșitei aplicări a legii, respectiv a dispozițiilor art. 49 C. proc. civ. referitoare la condiția interesului, argumentele recurentelor nu pot fi reținute.

Intervenția voluntară principală sau în interes propriu presupune, potrivit art. 49 alin. (2) C. proc. civ., posibilitatea intervenirii într-un proces început între alții a unui terț, dacă cererea sa se

află într-o legătură de conexiune cu litigiul primordial și dacă intervenientul invocă prin acest demers un drept propriu, distinct de cel valorificat între părțile procesului originar.

Invocarea de către intervenient a unui drept propriu presupune identificarea sa, determinarea concretă a pretenției judiciare pe care intervenientul o afirmă în contradictoriu cu părțile procesului în care intervine, în scopul de a obține acel drept, adică de a-l valorifica în acel proces. Dreptul valorificat trebuie să aparțină terțului intervenient, să producă consecințe în patrimoniul acestuia și nu se poate limita la a obține un folos pentru una dintre părțile litigiului. Aceasta deosebește în principal intervenția principală de cea accesorie care caracterizează demersul terțului în scop conservator și care, sprijinind apărarea uneia dintre părți, conservă un drept pe care nu îl valorifică în mod direct.

În acest context, este irelevant că intervenientele E. SPA și F. SRL au formulat cererea de intervenție principală după ce pârâta SC B. SRL renunțase la cererea reconvențională care avea ca obiect anularea antecontractului de vânzare-cumpărare nr. 11 din 15 decembrie 2011. Relevant este că petitul intervenției principale a fost, de asemenea, anularea antecontractului încheiat între reclamanta SC A. SRL și pârâta SC B. SRL și că această pretenție nu pune în discuție un drept propriu al intervenientelor într-un raport juridic cu una dintre părțile litigiului. Chiar și dacă se întrevide interesul intervenientelor de a conserva patrimoniul SC B. SRL în cadrul căreia aveau calitatea de asociați și de a preîntâmpina o diminuare a patrimoniului pârâtei, demersul acestora nu se putea finaliza cu recunoașterea, în acest litigiu, a unui drept al intervenientelor, ci, cel mult, al pârâtei.

Se mai cuvine a sublinia că instanța de apel nu a analizat interesul intervenientelor de a proteja patrimoniul pârâtei în legătură cu care era obiectul cererii principale, ci condiția proprie intervenției în interes propriu, respectiv aceea ca cei care intervin să afirme un drept propriu, condiție pe care a apreciat-o, în mod corect, neîndeplinită. Astfel, chiar dacă cele două interveniente au calitatea de creditori ai pârâtei, acestea nu legitimează în mod exclusiv admisibilitatea unei cereri de intervenție principale, care, așa cum s-a subliniat presupune alte cerințe.

Recursul deduce analizei și împrejurarea că intervenientele au subliniat că cererea lor de intervenție a fost analizată numai din perspectiva petitului referitor la anularea antecontractului de vânzare-cumpărare, în condițiile în care cererea avea alte două petite, primul, prin care se solicita respingerea acțiunii introductive, al doilea, referitor la numirea unui curator procesual pentru pârâta SC B. SRL.

Înalta Curte arată totuși că niciuna dintre aceste solicitări nu sunt pretenții în justiție în sensul impus de art. 49 alin. (2) C. proc. civ. Nu este o cerere în justiție solicitarea respingerii acțiunii principale pentru ca aceasta să fie analizată din perspectiva afirmării unui drept pentru admisibilitatea în principiu a unei cereri de intervenție principale. De asemenea, solicitarea numirii unui curator procesual pentru una dintre părțile litigiului este o măsură cu caracter procesual, iar nu una care susține sau reprezintă un drept propriu al intervenientelor, dincolo de împrejurarea că analiza unei asemenea solicitări este condiționată de dobândirea de către solicitant a calității pe parte în proces.

Pe cale de consecință, Înalta Curte arată că instanța de apel a făcut o corectă interpretare și aplicare a legii referitoare la îndeplinirea condițiilor admisibilității în principiu a intervenției în interes propriu analizate, acest recurs fiind nefondat.

Circumstanțial, arată că analiza celorlalte aspecte determinate în memoriul de recurs referitoare la cesionarea de către reclamantă a dreptului de creanță deținut împotriva pârâtei anterior promisiunii de vânzare, a neîndeplinirii condițiilor stabilite prin hotărârea AGEA nr. 3 din 23 noiembrie 2010 pentru perfectarea vânzării, sunt chestiuni pentru care aceste recurente au legitimare numai în măsura în care li s-ar recunoaște dreptul de a interveni în proces pe calea intervenției principale, drept pe care, așa cum s-a justificat prin considerentele de mai sus, în condițiile cauzei, acestea nu îl au.

Astfel, pentru toate considerentele prezentate în această decizie, în temeiul art. 312 alin. (1)

C. proc. civ., recursurile au fost respinse ca nefondate și, pe cale de consecință, și cererile accesorii ale recurentelor vizând acordarea cheltuielilor de judecată.

35. Contract de vânzare-cumpărare. Clauză de agravare a răspunderii contractuale. Actio de in rem verso. Condiții și efecte

C. civ. din 1864, art. 969, art. 970, art. 1200 pct. 4, art. 1202 alin. (2)

În cazul în care părțile unui contract complex, de vânzare-cumpărare și de executare lucrări, au stipulat o clauză potrivit căreia cumpărătorul renunță la beneficiul principiului îmbogățirii fără justă cauză pentru contravaloarea lucrărilor efectuate dacă întrerupe definitiv lucrările la imobilul obiect al înstrăinării, din cauze neimputabile vânzătorului, prevederea respectivă reprezintă o veritabilă clauză de agravare a răspunderii contractuale și este valabilă asumată, întrucât privește drepturi de care partea poate să dispună.

În acest caz, atâta vreme cât cumpărătorul a întrerupt definitiv lucrările la imobil, acesta nu are deschisă, pentru recuperarea contravalorii lucrărilor efectuate, calea lui actio de in rem verso împotriva vânzătorului, întrucât este activată clauza de agravare a răspunderii prevăzută în contract.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 696 din 27 februarie 2015

Prin cererea înregistrată la nr. x/117/2010 la 30 septembrie 2010 pe rolul Tribunalului Cluj, Secția civilă, reclamanții A., B., C. i-au chemat în judecată pe pârâții D. și E., solicitând ca prin hotărârea care se va pronunța să se dispună:

1. obligarea pârâților în solidar la plata sumei de 623.782,781ei cu titlu de despăgubiri echivalente pentru lucrările la mansarda imobilului situat în Cluj-Napoca, str. A. nr. 19, care se identifică în CF nr.7050 CLUJ nr. topo 5005/2, pe cheltuiala lor;

2. să se dispună instituirea unui drept de retenție în favoarea reclamanților asupra întregului apartament situat în Cluj-Napoca, str. A. nr. 19 la mansardă, până la data la care pârâții vor face plata efectivă a sumei pe care le-o datorează cu titlu de despăgubiri indicate la punctul 1 din prezenta cerere;

3. obligarea pârâților la plata cheltuielilor de judecată cu titlu de taxă de timbru și onorariu avocațial conform chitanțelor justificative ce se vor depune la dosarul cauzei.

În motivarea cererii, reclamanții au arătat că în baza contractului civil încheiat cu pârâții la 10.05.1999, completat prin actul adițional încheiat la 04.04.2001, au executat la mansarda imobilului situat în Cluj-Napoca, str. A. nr. 19, județul Cluj, în totalitate pe cheltuiala lor, lucrările de construcție și finisare a unui apartament în suprafață de 182,57mp. Precizează că imobilul situat în Cluj-Napoca, str. A. nr. 19 era compus la acel moment dintr-o casă veche în stare avansată de degradare la parter, precum și din terenul aferent acesteia, imobil care era proprietatea pârâtei D.

Lucrările de execuție a apartamentului de la mansardă au durat între mai 1999 și decembrie 2005, au avut la bază autorizația de construire eliberată pe numele pârâtei D. și au fost executate pe baza unui proiect avizat M.L.P.A.T. Reclamanții au suportat financiar în întregime costul lucrării, deoarece în baza contractului încheiat cu pârâții aceștia trebuiau să le transmită dreptul de proprietate asupra apartamentului situat la mansardă, dar au refuzat constant acest lucru, invocând diverse pretexte.

Precizează reclamanții că au fost permanent de bună-credință, că intenționau să perfecteze actul în forma autentică asupra apartamentului în litigiu prin care să li se transfere proprietatea, că pârâții, în mod cert cu premeditare, au refuzat constant acest lucru, ajungându-se să intenteze acțiunea din dosarul nr. x/211/2006, prin care au solicitat evacuarea reclamanților, dar că niciodată

pârâții nu au contestat că edificarea apartamentului s-a făcut pe cheltuiala reclamanților și, implicit, nu au contestat folosința acestuia.

Au arătat reclamanții că prin sentința civilă nr. 2727/26.02.2010 a Judecătorei Cluj-Napoca, pronunțată în dosarul nr. x/211/2006, rămasă definitivă prin respingerea recursului reclamanților, s-a dispus evacuarea lor din apartamentul situat la mansardă, că prin hotărârea respectivă implicit s-a recunoscut valabilitatea contractului din 1999, situație în care cu atât mai mult sunt îndreptățiți să solicite contravaloarea lucrărilor la apartamentul situat la mansardă.

Având în vedere soluția instanței din dosarul de mai sus, reclamanții au fost nevoiți să promoveze prezenta cerere de chemare în judecată, deoarece, stabilindu-se irevocabil că apartamentul de la mansardă este proprietatea pârâtei D., în mod firesc reclamanții îi solicită acesteia și soțului ei, pârâțul E., având în vedere calitatea de bun comun a acestui apartament, să îi plătească integral contravaloarea lucrărilor încorporate în acesta.

Pornind de la realitatea că suma care reprezintă echivalentul lucrărilor executate de reclamanți la imobilul proprietatea pârâților este foarte mare și că aceasta derivă dintr-un raport juridic pe care l-au avut cu pârâții, existând o conexitate certă a datoriei pe care pârâții o au față de reclamanți cu lucrul (apartamentul) edificat pe cheltuiala lor, au formulat și capătul de cerere privind instituirea unui drept de retenție asupra întregului apartament până când pârâții vor face plata integrală a sumei ce le-o datorează.

Cererea lor privind instituirea unui drept de retenție este în deplină concordanță cu practica judiciară în materie, care a consacrat unanim că dreptul de retenție își găsește eficiență în toate cazurile în care există o legătură între lucrul aflat în întreținerea creditorului și datoria debitorului căruia îi aparține acest lucru.

Raportat la quantumul sumei pe care o solicită, au arătat reclamanții că acesta este rezultatul raportului de evaluare întocmit de inginer F., evaluator A.N.E.V.A.R. cu autorizația nr. 10343/2006, de care înțeleg să se servească ca și mijloc de probă în prezenta cauză. Precizează că raportul de expertiză la care au făcut referire mai sus a fost depus ca probă în dosarul civil nr. x/211/2006 și acceptat ca atare de către instanță și de către pârâți.

Reclamanții au mai arătat că, la data când au perfectat contractul civil cu pârâții, imobilul situat în Cluj-Napoca, str. A. nr.19 era compus dintr-o construcție având la parter mai multe încăperi: 3 încăperi cu destinația de dormitor, 1 bucătărie, 1 baie, WC serviciu cu acces din curte, precum și o magazie din lemn, ulterior transformată de reclamanți din beton, la mansardă existând un pod. De altfel, prin contractul încheiat cu pârâții au cumpărat podul construcției existent, definit ca nivel separat - art. 5 din contract, astfel încât rezultă cu certitudine că întreg apartamentul amplasat actualmente la mansarda imobilului și evaluat prin raportul de mai sus a fost construit de reclamanți pe cheltuiala lor, fără nici o contribuție financiară a pârâților.

Pornind de la principiul echității care guvernează toate raporturile din dreptul civil român, solicită obligarea pârâților la a le plăti integral contravaloarea costului de execuție a acestui apartament, fiind profund inechitabil ca aceștia să dobândească în proprietate un apartament având un preț de piață de 150.000 euro la care nu au avut nici o contribuție, profitând de optica și viziunea în care instanțele au soluționat cauza din dosarul nr. x/211/2006.

De asemenea, au susținut că principiul de bază care reglementează raporturile juridice dintre părți în dreptul civil român este principiul ocrotirii bunei-credințe, că nu se poate abdică de la acest principiu sub nici o formă. În acest sens, solicită a se constata că reclamanții au edificat cu bună-credință lucrările încorporate în apartamentul de la mansardă, convinși fiind că acesta le va reveni în proprietate și că tot cu bună-credință au executat și lucrările de la apartamentul de la parter la care s-au obligat prin contractul încheiat cu pârâții în 1999. Faptul că derularea raporturilor cu aceștia și soluția instanței în dosar nr. x/211/2006 le este defavorabilă nu poate împiedica în nici un fel asupra dreptului lor legitim de a solicita să fie despăgubiți de pârâți cu o sumă reprezentând contravaloarea acestei lucrări, sumă care le aparține de drept deoarece au executat lucrările la imobilul proprietatea acestora.

Solicită instanței ca, admitând prezenta cerere de chemare în judecată, să sancționeze astfel

reaua-credința vădită de care au dat și dau dovadă pârâții, care doresc să dobândească în proprietate și în folosință pe nedrept un apartament care a fost construit cu munca și cu sacrificiile lor timp de peste 6 ani și îmbogățirea fără justă cauză a pârâților. În oricare dintre ipoteze s-ar afla pârâții, de rea sau de bună-credință, prezenta cerere este perfect întemeiată în drept.

Dacă instanța va reține reaua-credință a pârâților, solicită să fie angajată răspunderea civilă delictuală a acestora, sens în care prezenta cerere are caracterul unei acțiuni îndreptată împotriva pârâților care le-au cauzat o pagubă în patrimoniul lor prin investiția pe care au făcut-o la imobilul proprietatea lor. Reclamanții nu au avut niciodată intenția de a le construi pârâților un apartament confortabil pe cheltuiala lor, pentru ca apoi să fie evacuați din el.

În drept, au fost invocate prevederile art. 992 și urm. C. civ.

Prin întâmpinarea formulată, pârâții E. și D. au invocat excepția lipsei calității procesuale pasive a pârâtului E. și au solicitat respingerea acțiunii ca inadmisibilă și nefondată. De asemenea, au solicitat să fie obligați reclamanții în solidar la plata cheltuielilor de judecată.

Pârâții au arătat că imobilul situat în Cluj-Napoca, str. A. nr. 19, jud. Cluj, înscris în cartea funciară nr. 7050 Cluj, nu este bun comun, ci este bun propriu al pârâtei D., iar construcțiile reclamanților, suprapuse la construcțiile vechi proprietate a unui soț și sporirea valorii imobilului proprietate a unui soț în condițiile în care se obține cu mijloace proprii ale unuia dintre soți, și nu din bunuri comune, au aceeași natură juridică, adică de bun propriu. Or, în speță, mansarda în discuție s-a obținut ca urmare a încheierii contractului civil din 10.05.1999, prin vânzarea unei părți din imobilul bun propriu al pârâtei D.

Pe fondul cauzei, au arătat că în dosarul nr. x/211/2006 al Judecătorei Cluj-Napoca s-a reținut în mod irevocabil și cu putere de lucru judecat, atât de către instanța de fond, cât și de către instanța de recurs, că reclamanții din acest dosar au fost în culpă și de rea-credință în ceea ce privește îndeplinirea obligațiilor ce le reveneau în temeiul contractului civil încheiat la 10.05.1999 și că pârâții au dat întotdeauna dovadă de bună-credință și de indulgență în ceea ce-i privește pe aceștia. De asemenea, s-a statuat că reclamanții nu au executat toate lucrările la care s-au obligat prin contract, oprind execuția lor.

Pe cale de consecință, în cauză operează art. 25 din contract, prin care părțile au stipulat că, în situația în care cumpărătorul întrerupe definitiv lucrările din cauze ce nu sunt imputate vânzătorului, cumpărătorul, (adică reclamanții) nu are nici un drept de despăgubire față de vânzător pentru lucrurile de proiectare și de execuție executate la imobilul din Cluj-Napoca, str. A. nr. 19. Or, prin cele două hotărâri pronunțate în dosarul nr. x/211/2006 instanțele au stabilit tocmai faptul că A., B. și C. au întrerupt executarea lucrărilor, prin faptul că nu au realizat toate lucrările la care s-au obligat, iar cele executate au fost parțial executate și în mod necorespunzător, au respins cererea reconvențională prin care aceștia au solicitat dobândirea dreptului de proprietate asupra mansardei și au dispus evacuarea lor din imobil, întrucât nu dețin un titlu locativ valabil asupra mansardei, având doar calitatea de persoane tolerate.

Reclamanții recunosc această stare de fapt prin notificarea din data de 25.10.2010, formulată în dosarul execuțional nr. x/2010 al B.E.J G., prin care le pun în vedere că, începând cu 15.11.2010, vor începe lucrările de construire menționate în *anexa I* la contractul civil din 10.05.1999, care au fost realizate parțial sau nerealizate.

Raportat la toate acestea, consideră că în cauză, în mod indubitabil, operează clauza penală stipulată la art. 25 din contract, astfel că reclamanții nu pot pretinde suma solicitată prin prezenta acțiune cu titlu de despăgubiri și nici instituirea unui drept de retenție, nefiind îndeplinite condițiile cerute de lege pentru a se institui un astfel de drept, în speță calitatea de creditor și condițiile creanței retentorului, care trebuie să fie certă, lichidă și exigibilă. Mai mult, prin împrejurarea că reclamanții solicită instituirea unui drept de retenție, recunosc practic că mansarda le aparține, întrucât dreptul de retenție este acel drept real care conferă creditorului, în același timp debitor al obligației de restituire sau de predare a bunului altuia, posibilitatea de a reține acel bun în stăpânirea sa și de a refuza restituirea lui până când debitorul său, creditor al lucrului, va plăti datoria ce s-a născut în sarcina lui în legătură cu lucrul respectiv.

Deosebit de relevant este faptul că prin actul adițional la contract, încheiat la 04.04.2001 și redactat tot de către avocat H., părțile stipulează de comun acord ca art. 25 din contract să fie interpretat în sensul renunțării de către cumpărător la beneficiul îmbogățirii fără justă cauză în raporturile din prezentul contract cu vânzătorul. Cu alte cuvinte, și în situația în care în cauză ar fi îndeplinite condițiile îmbogățirii fără justă cauză, reclamantii nu ar putea să formuleze o acțiune în restituire, întrucât au renunțat expres la acest beneficiu.

Mai mult, tot conform voinței părților, exprimată în art. 29 din contract, vânzătorul, respectiv pârâții ar putea fi obligați să achite cumpărătorului, respectiv reclamantilor, cheltuielile efectuate cu proiectarea și execuția lucrărilor numai dacă nu ar respecta condițiile contractului civil și ar renunța la înțelegerile convenite prin contract. Or, nici pe temei contractual reclamantii nu-și pot întemeia acțiunea, întrucât nu sunt îndeplinite condițiile stipulate de către părți în contract, reținându-se de către două instanțe contrariul tezei din art. 29, astfel că reclamantii nu se pot prevala de acest articol.

De asemenea, se învederează că, deși reclamantii nu și-au întemeiat în drept acțiunea pe principiul îmbogățirii fără justă cauză, în motivele acțiunii amintesc de acest principiu, care în cauză nu poate opera, întrucât pe de-o parte, așa cum au arătat, reclamantii au renunțat la acest beneficiu, iar, pe de altă parte, nu sunt îndeplinite condițiile juridice ale acțiunii în restituire, respectiv aceea ca îmbogățirea și însărăcirea corespunzătoare să fie lipsite de o cauză justă, adică de un temei juridic care să le justifice. Or, în cauză, între părți există contractul civil, care la art. 25 prevede sancțiuni, astfel că o eventuală îmbogățire a reclamantilor are justă cauză în sensul legii, având loc în temeiul unui act juridic.

Totodată, reclamantii nu își pot întemeia acțiunea nici pe răspunderea civilă delictuală, întrucât pe de-o parte între părți există un contract, astfel că temeiul corect ar fi răspunderea civilă contractuală, iar, pe de altă parte, într-o atare situație, condiția pentru promovarea și admiterea unei astfel de acțiuni o constituie fapta ilicită a îmbogățitului, reaua sa credință; or, în dosarul nr. x/211/2006 s-a reținut în mod irevocabil și cu putere de lucru judecat buna lor credință pe parcursul întregii derulări a raporturilor juridice dintre părți, generate de contractul civil încheiat la 15.05.1999.

Pârâții au remarcat faptul că reclamantii nu se pot hotărî care este temeiul de drept al acțiunii promovate, în drept întemeindu-și cererea doar pe dispozițiile art. 992 și urm. C. civ., care reglementează plata nedatorată.

Au susținut că și pe acestei temei de drept acțiunea este inadmisibilă, nefiind îndeplinite condițiile plății nedatorate, întrucât aceasta este definită ca fiind un fapt juridic licit care constă în executarea de către o persoană, din eroare, a unei prestații la care nu era obligată și fără intenția de a plăti pentru altul. Astfel, nu este îndeplinită condiția existenței plății, întrucât plata făcută trebuie să conștie în remiterea unei sume de bani sau a unui bun individual determinat, iar atunci când plata are ca obiect executarea unei prestații de a face, cum este cazul de față, izvorul obligației de restituire poate fi doar îmbogățirea fără justă cauză, principiu care, au arătat deja, nu se poate aplica în cauză. Nu este îndeplinită nici condiția ca datoria a cărei stingere s-a urmărit prin plată să nu existe, întrucât în cauză reclamantii s-au obligat prin contract la plata prețului prin executarea de lucrări.

Nu este îndeplinită nici condiția ca plata să fie făcută din eroare, această condiție fiind absolut necesară pentru admisibilitatea acțiunii în repetițiune, deoarece eroarea are ca efect absența cauzei care a stat la baza prestației executate; or, în speță, cauza prestațiilor reclamantilor a fost contractul civil încheiat la 10.05.1999, neputându-se vorbi de eroare în prezența unui act juridic încheiat între părți.

În ședința publică din 03.02.2011 pârâții au arătat că nu mai susțin excepția lipsei calității procesuale pasive a pârâtului E.

Prin completarea de acțiune depusă la dosar la 06.09.2012, reclamantii au solicitat obligarea pârâților și la plata contravalorii bunurilor mobile existente la mansarda imobilului în litigiu. În ședința publică din 06.09.2012 reclamantii au precizat că valoarea bunurilor menționate este de

5.900 lei.

La 07.11.2013, reclamanții au depus la dosar o nouă completare de acțiune, prin care au solicitat să se dispună obligarea pârâților la plata sumei de 67.444 lei, reprezentând cuantumul valorii lucrărilor de reabilitare efectuate de ei la apartamentul nr. 1, situat la parterul imobilului în litigiu, aflat în proprietatea pârâților.

În ședința publică din 06.02.2014, instanța a admis excepția nelegalei timbrări a completării de acțiune din 07.11.2013.

Prin sentința civilă nr. 94/2014 din 27 februarie 2014, Tribunalul Cluj, Secția civilă a admis în parte acțiunea. I-a obligat pe pârâți să plătească reclamanților suma de 265.395 lei reprezentând contravaloarea lucrărilor efectuate la mansarda imobilului situat în Cluj-Napoca, str. A. nr. 19. A dispus instituirea unui drept de retenție în favoarea reclamanților asupra imobilului situat în Cluj-Napoca, str. A. nr. 19, mansardă, până la data achitării de către pârâți a sumei de 265.395 lei. A respins capătul de cerere având ca obiect plata sumei de 5.900 lei, reprezentând contravaloarea bunurilor mobile. A anulat ca netimbrat capătul de cerere având ca obiect plata sumei de 67.444 lei, reprezentând contravaloarea lucrărilor de reabilitare la apartamentul situat la parterul imobilului situat în Cluj-Napoca, str. A. nr. 19. I-a obligat pe pârâți la cheltuieli de judecată în sumă de 11.269,95 lei.

Pentru a hotărî astfel, instanța de fond a reținut că prin contractul încheiat la 10.05.1999 pârâții E. și D. s-au obligat să înstrăineze reclamanților A., B. și C. podul construcției existente, situată în Cluj-Napoca, str. A. nr. 19, definit ca nivel separat, în scopul construirii deasupra parterului existent a unei locuințe tip mansardă, cu intrare separată, precum și ½ din terenul ocupat de construcția existentă și grădinița dintre casă și strada Argeș.

Conform art.10 din contract, prețul acestei tranzacții îl constituie contravaloarea lucrărilor cuprinse în anexa 1, prevăzute a se executa în folosul pârâților.

În art. 22 s-a stabilit că termenul pentru finalizarea lucrărilor cuprinse în anexa 1 și pentru mansardare este de 18 luni de la data încheierii contractului.

Potrivit art. 25, părțile au stabilit că „în situația în care cumpărătorul întrerupe definitiv lucrările din cauze ce nu îi sunt imputabile vânzătorului, cumpărătorul nu are nici un drept de despăgubire de la vânzător pentru lucrările de proiectare și execuție executare la imobilul din Cluj-Napoca, str. A. nr. 19”.

Prin actul adițional încheiat la 04.04.2001, termenul pentru finalizarea lucrărilor a fost prelungit până la 31.07.2001, plus un termen de grație de 30 de zile.

Prin același act adițional, părțile au convenit ca art. 25 din contract să fie interpretat „în sensul renunțării de către cumpărători la beneficiul principiului îmbogățirii fără justă cauză în raporturile din prezentul contract cu vânzătorul”.

Prin sentința civilă nr. 2727/2010, pronunțată în dosarul nr. x/211/2006 al Judecătoriei Cluj-Napoca s-a admis excepția lipsei calității procesuale active a reclamantului E., s-a respins excepția lipsei calității procesuale active a reclamantei D.

S-a respins cererea reclamantului E. ca fiind formulată de o persoană fără calitate procesuală activă.

S-a respins capătul de cerere având ca obiect rezoluțiune ca fiind prescris dreptul la acțiune.

S-a respins ca neîntemeiată cererea reconvențională.

S-a admis în parte cererea principală formulată de reclamanta D.

S-a dispus evacuarea pârâților A., B. și C. din imobilul situat în Cluj-Napoca, str. A. nr. 19, jud. Cluj.

Tribunalul a citat considerentele sentinței la care s-a făcut referire și a constatat că prin decizia civilă nr. 1099/R/2010 a Tribunalului Cluj au fost respinse recursurile declarate de reclamanta D. și de pârâții A., E., B., C. împotriva sentinței menționate.

Prin acțiunea din prezentul dosar, reclamanții A., B., C. au solicitat obligarea pârâților D. și E. să le achite contravaloarea lucrărilor efectuate la mansarda imobilului situat în Cluj-Napoca, str. A. nr. 19. Reclamanții au invocat îmbogățirea fără justă cauză, răspunderea civilă delictuală,

precum și dispozițiile art. 992 și urm. C. civ.

Instanța a considerat că în cauză nu sunt incidente dispozițiile art. 998-999 C. civ., în vigoare la data formulării acțiunii, în condițiile în care reclamantii nu au invocat nici o faptă ilicită a pârâților care să le fi cauzat un prejudiciu.

A apreciat, de asemenea, că nu sunt aplicabile nici prevederile art. 992 C. civ. privind plata nedatorată, întrucât nu se susține efectuarea unei plăți la care reclamantii nu erau obligați.

În ceea ce privește îmbogățirea fără justă cauză, instanța a reținut că, deși nu există nici o dispoziție legală care să consacre principiul restituirii îmbogățirii fără justă cauză (dispozițiile art. 1345-1348 NCC nefiind incidente raportat la data introducerii acțiunii), pornind de la textele speciale care fac aplicarea acestui principiu în diferite domenii, în doctrină și jurisprudență s-a stabilit că, dacă patrimoniul unei persoane este mărit pe seama patrimoniului altei persoane, fără ca pentru aceasta să existe un temei juridic, cel care și-a mărit patrimoniul este obligat să restituie, în limita măririi, către cel care și-a diminuat patrimoniul.

A apreciat că, pentru intentarea acțiunii în restituire, este necesar să existe o legătură între sporirea unui patrimoniu și diminuarea celuilalt, adică ambele fenomene să fie efectul unei cauze unice, iar cel care și-a micșorat patrimoniul să nu aibă la dispoziție un alt mijloc juridic pentru recuperarea pierderii suferite, subliniind și că obligația de restituire are o dublă limită: pârâtul nu poate fi obligat să restituie decât în măsura creșterii patrimoniului său, iar reclamantul nu poate pretinde mai mult decât diminuarea patrimoniului său.

În speță, instanța a considerat că reclamantii sunt îndreptățiți să invoce principiul restituirii îmbogățirii fără justă cauză, deoarece au efectuat lucrări de construire la imobilul aflat în proprietatea pârâților și în temeiul hotărârilor judecătorești menționate mai sus nu mai pot solicita transmiterea dreptului de proprietate asupra construcției rezultate, fiind evident că patrimoniul pârâților s-a mărit pe seama patrimoniului reclamantilor, ambele fenomene fiind efectul unei cauze unice.

Instanța a mai observat că reclamantii nu au la dispoziție o altă acțiune în justiție pentru recuperarea contravalorii lucrărilor efectuate, atât timp cât nu există nici o clauză contractuală în temeiul căreia pârâtii să se fi obligat în acest sens, astfel încât nu se poate invoca răspunderea contractuală, iar dispozițiile art. 998-999 C. civ. privind răspunderea civilă delictuală nu sunt incidente în cauză, așa cum s-a arătat.

Prima instanță a apreciat și că reclamantii nu pot pretinde mai mult decât diminuarea patrimoniului lor, astfel încât pârâtii pot fi obligați doar la valoarea lucrărilor de construire și mansardare efectuate de reclamantii la imobilul în litigiu, raportat la momentul efectuării acestor lucrări, reținând în plus că este îndeplinită și condiția inexistenței unui temei juridic pentru mărirea patrimoniului pârâților pe seama patrimoniului reclamantilor.

În ce privește incidența dispozițiilor art. 25 din contract, astfel cum a fost modificat prin actul adițional încheiat la 04.04.2001, instanța a constatat că prin această clauză, în forma inițială, părțile au convenit că reclamantii nu au dreptul să solicite despăgubiri doar dacă întrerup definitiv lucrările, însă în considerentele hotărârilor judecătorești menționate s-a reținut că reclamantii au efectuat lucrările la care s-au obligat necorespunzător, nu că au întrerupt aceste lucrări.

În ceea ce privește modificarea prin actul adițional, tribunalul a constatat că este adevărat că reclamantii au renunțat la beneficiul principiului îmbogățirii fără justă cauză, însă, fiind vorba despre o modificare a art. 25, a apreciat că această renunțare are în vedere doar situația în care reclamantii ar fi întrerupt lucrările, nu și în cazul efectuării necorespunzătoare a lucrărilor.

Față de expertizele efectuate în cauză, instanța a considerat că reclamantii sunt îndreptățiți să solicite obligarea pârâților să le achite suma de 265.395 lei, reprezentând contravaloarea lucrărilor efectuate.

De asemenea, instanța a constatat că, deși prin hotărârile judecătorești menționate s-a dispus evacuarea reclamantilor din imobil, la dosar nu există nici o probă din care să rezulte că aceștia l-au predat pârâților, caz în care a considerat că reclamantii au dreptul să rețină bunul până la data achitării de către pârâți a sumei datorate.

În ceea ce privește capătul de cerere având ca obiect plata sumei de 5.900 lei, reprezentând contravaloarea bunurilor mobile, instanța l-a considerat neîntemeiat, reclamanții având posibilitatea să preia aceste bunuri sau să solicite predarea lor de către părți.

Prin decizia civilă nr. 692/A/2014 din 5 septembrie 2014, Curtea de Apel Cluj, Secția I civilă a respins ca nefondat apelul declarat de părți împotriva hotărârii de primă instanță. A respins cererea de obligare a intimaților la plata cheltuielilor de judecată.

Pentru a decide astfel, instanța de prim control judiciar a reținut, în esență, următoarele:

Apelanții au arătat că instanța de fond, pe mai multe pagini, a copiat considerentele și dispozitivul sentinței care s-a pronunțat în dosarul nr. x/211/2006 al Judecătoria Cluj-Napoca, ca apoi doar pe două pagini să analizeze acțiunea reclamanților.

Curtea a reținut că acest motiv de apel este nefondat, pentru că în circumstanțele particulare ale cauzei o astfel de expunere era necesară cât timp sentința pronunțată în dosarul nr. x/211/2006 al Judecătoria Cluj-Napoca și decizia din recurs au dezlegat aspecte hotărâtoare privind prezenta pricină, iar indicarea punctuală a acestora era indicată pentru a lămurii situația din prezenta cauză.

A reținut apoi faptul că, deși anumite referiri la acțiunea reclamanților au fost analizate doar pe două pagini, acesta nu este un viciu al hotărârii, cât timp în fapt motivarea propriu-zisă are mai mult de șase pagini, cuprinde susținerile părților, analiza acestora și argumentele care au dus la admiterea sau respingerea pretențiilor, astfel cum sunt acestea expuse la art. 261 C. proc. civ.

Instanța de fond a reținut că nu sunt incidente în cauză dispozițiile legale invocate de reclamanți, respectiv plata nedatorată și nici răspunderea civilă delictuală, aceasta nefiind o critică din partea apelanților, care arată apoi că în mod cu totul nelegal a reținut că este incident în cauză principiul îmbogățirii fără justă cauză, reclamanții nemaiavând la dispoziție o altă acțiune în justiție pentru recuperarea contravalorii lucrărilor efectuate. Susțin apelanții că instanța a reținut că, întrucât cererea reclamanților nu e corect întemeiată în drept, a trebuit să găsească o cale pentru a-i mulțumi pe aceștia, în dauna apelanților, deși familia A., B., C. a fost găsită în dosarul nr. x/211/2006 al Judecătoria Cluj-Napoca de rea-credință și în culpă contractuală, fapt care a provocat prejudicierea gravă a apelanților.

Curtea reține că acest motiv de apel este nefondat, deoarece chiar apelanții arată că în motivarea acțiunii reclamanții au invocat și principiul îmbogățirii fără justă cauză, iar acest aspect se poate constata de fapt din simpla lecturarea a acțiunii, unde au fost indicate mai multe temeuri de drept, printre care și îmbogățirea fără justă cauză. Prin urmare, reține curtea de apel, nu a fost vorba despre o cale pentru a-i mulțumi pe reclamanți în dauna apelanților, ci a fost vorba doar de încadrarea în drept a acțiunii și de analiza dacă o astfel de acțiune, după încadrarea în drept, este întemeiată.

A reținut instanța de apel, în acord cu instanța de fond, că în ceea ce privește îmbogățirea fără justă cauză, deși nu există nici o dispoziție legală care să consacre principiul restituirii îmbogățirii fără justă cauză (dispozițiile art. 1345-1348 NCC nefiind incidente raportat la data introducerii acțiunii), pornind de la textele speciale care fac aplicarea acestui principiu în diferite domenii, în doctrină și jurisprudență s-a stabilit că dacă patrimoniul unei persoane este mărit pe seama patrimoniului altei persoane, fără ca pentru aceasta să existe un temei juridic, cel care și-a mărit patrimoniul este obligat să restituie, în limita măririi, către cel care și-a diminuat patrimoniul; prin urmare, temeiul de drept există, chiar dacă a fost extras pornind de la textele speciale care fac aplicarea acestui principiu în diferite domenii și, chiar dacă acesta este o creație a doctrinei și jurisprudenței, nu a fost contestat până la apariția textelor care consacră și legal acest principiu în prezent: art. 1345-1348 NCC.

În ce privește faptul că în dosarul nr. x/211/2006 al Judecătoria Cluj-Napoca familia A., B., C. a fost găsită de rea-credință și în culpă contractuală, fapt care a provocat prejudicierea gravă a apelanților, curtea a constatat că prima instanță a reținut din sentința pronunțată în acel dosar doar că „Din același motiv a fost înlăturată și susținerea părților referitoare la pretinsa rea-credință a reclamantei întemeiată pe aceea că a invocat nerespectarea obligațiilor de către părți numai după o perioadă îndelungată de timp”, iar în ce privește culpa contractuală se reține că instanța a apreciat

că părâții nu și-au îndeplinit integral obligațiile prevăzute în anexa 1 la contractul încheiat la data de 10.05.1999, astfel că a respins ca neîntemeiată cererea reconvențională prin care părâții au solicitat dobândirea acestui drept de proprietate și a dispus evacuarea părâților din imobil.

A subliniat instanța de apel că în aceste limite au fost analizate reaua-credință și culpa contractuală, însă în prezenta cauză se analizează dacă o acțiune în îmbogățire fără justă cauză este întemeiată.

Cât privește pretinsa interpretare eronată a prevederilor art. 25 din contractul încheiat de părți, așa cum a fost modificat prin actul adițional din data de 04.04.2001, precum și hotărârile irevocabile, intrate în autoritate de lucru judecat, pronunțate în dosarul nr. x/211/2006 al Judecătoriei Cluj-Napoca, prin care s-a reținut, atât de către instanța de fond, cât și de către instanța de recurs că reclamanții din acest dosar au fost în culpă și de rea-credință în ceea ce privește îndeplinirea obligațiilor ce le reveneau în temeiul contractului civil încheiat la 10.05.1999 și că apelanții au dat întotdeauna dovadă de bună-credință și de indulgență în ceea ce-i privește pe aceștia, curtea a apreciat că acest motiv de apel este nefondat, deoarece instanța de fond a reținut corect că prin această clauză, în forma inițială, părțile au convenit că reclamanții nu au dreptul să solicite despăgubiri doar dacă întrerup definitiv lucrările, însă în considerentele hotărârilor judecătorești menționate s-a reținut că reclamanții au efectuat lucrările la care s-au obligat necorespunzător, nu că au întrerupt aceste lucrări. Acest aspect, al neîntreruperii lucrării a intrat în puterea lucrului judecat, curtea reținând că executarea necorespunzătoare, calitativă sau prin omisiunea unor lucrări nu echivalează în intenția părților cu întreruperea lucrărilor, că întreruperea înseamnă oprirea lucrărilor, nu executarea acestora defectuoasă și omiterea unor lucrări și că din modul de redactare a contractului, care prevede doar ca excepție acordarea de despăgubiri numai pentru întreruperea lucrărilor, rezultă că aceasta este o excepție, de strictă aplicare și nu poate fi extinsă și la alte cazuri, cum ar fi cel de efectuare necorespunzătoare a lucrărilor.

În ce privește culpa contractuală și reaua-credință, instanța de prim control judiciar a reiterat limitele în care aceste aspecte au fost reținute prin hotărârile intrate în puterea lucrului judecat, ca și condițiile pentru existența îmbogățirii fără justă cauză: să existe o legătură între sporirea unui patrimoniu și diminuarea celui alt, adică ambele fenomene să fie efectul unei cauze unice, iar cel care și-a micșorat patrimoniul să nu aibă la dispoziție un alt mijloc juridic pentru recuperarea pierderii suferite.

Sub același aspect, s-a reținut și că faptul că prin cele două hotărâri pronunțate în dosarul nr. x/211/2006 instanțele au stabilit tocmai că familia A., B., C. nu a realizat toate lucrările la care s-au obligat, iar cele executate au fost parțial executate și în mod necorespunzător, este un motiv pentru care a fost respinsă cererea reconvențională prin care aceștia au solicitat dobândirea dreptului de proprietate asupra mansardei și au dispus evacuarea lor din imobil, întrucât nu dețin un titlu locativ valabil asupra mansardei, însă același aspect nu poate duce și la respingerea acțiunii de îmbogățire fără justă cauză, dacă din analiza stării de fapt se conturează că sunt îndeplinite condițiile de admisibilitate a acesteia.

Interpretarea dată cu privire la neîntreruperea lucrărilor a fost găsită de curte ca fiind valabilă și cu privire la susținerea apelanților în ce privește semnificația dată notificării cu nr. 78 din data de 25.10.2010, transmisă prin B.E.J. G., instanța conchizând că, atâta timp cât nu se poate reține întreruperea lucrărilor, art. 25 din contract nu este incident.

A apreciat că, în condițiile constatate de instanța de fond, este posibilă instituirea unui drept de retenție, reclamanții având calitatea de creditor, iar creanța retentorului fiind certă, lichidă și exigibilă, chiar dacă este constatată prin chiar hotărârea prin care se dispune și retenția; cât privește posesia bunului, care să aparțină creditorului, curtea a reținut că aceasta exista la data introducerii acțiunii - 30.09.2010, reclamanții fiind evacuați doar la 15.06.2011, însă acest aspect nu a fost invocat de către apelanți nici în fața instanței de fond nici în fața instanței de apel, iar curtea nu l-a luat în analiză, având în vedere principiul disponibilității părților.

Referitor la susținerea apelanților că, prin împrejurarea că reclamanții au solicitat instituirea unui drept de retenție, au recunoscut practic că mansarda le aparține, instanța de apel a apreciat că

acest aspect nu a fost contestat de către reclamanți, iar aspectul privind proprietatea asupra mansardei în favoarea apelanților a fost reținut cu putere de lucru judecat prin sentința civilă nr. 2727/2010.

În ce privește incidența art. 25 din contract, astfel cum a fost modificat prin actul adițional, curtea de apel a apreciat că nici acest motiv de apel nu este fondat, deoarece reclamanții au renunțat la beneficiul principiului îmbogățirii fără justă cauză, însă doar pentru ipoteza prevăzută de art. 25, anume în cazul întreruperii lucrărilor, pentru că este vorba doar despre o modificare a art. 25, iar modificarea poate privi doar ipoteza expres prevăzută în textul modificat și a considerat că o renunțare la alte cazuri de îmbogățire fără justă cauză trebuie să fie prevăzută expres, ca și orice altă renunțare la drepturi, însă o atare prevedere nu există. Prin urmare renunțarea a avut în vedere doar situația în care reclamanții ar fi întrerupt lucrările, nu și în cazul efectuării necorespunzătoare a lucrărilor, instanța de prim control judiciar considerând că nu se poate extinde aplicabilitatea renunțării la beneficiu în raport de toate situațiile generate de desfășurarea contractului și nu doar la cele legate de întreruperea lucrărilor, întrucât art. 25 se referă doar la această ipoteză, iar în actul adițional nu se face o astfel de referire la toate ipotezele, ci doar la cea prevăzută de art. 25.

În ce privește critica formulată de apelanți în raport de prevederile art. 29 din contract, curtea de apel a apreciat că acest motiv de apel este nefondat, pentru că este real că reclamanții, așa cum s-a reținut în dosarul nr. x/211/2006, nu au la îndemână o acțiune pe temei contractual, dar aceasta constă în însăși condiția de admisibilitate a acțiunii în îmbogățire fără justă cauză, anume ca partea să nu aibă la îndemână nici o altă acțiune, în afară, desigur, de cea întemeiată pe îmbogățirea fără justă cauză.

A reținut că este de domeniul evidenței că apelanții nu au avut în vedere posibilitatea ca intimații să efectueze lucrări de foarte slabă calitate, însă referirea cu privire la neacordarea despăgubirilor a fost menționată în contract doar pentru ipoteza întreruperii lucrărilor, nu și pentru efectuarea lor necorespunzător din punct de vedere calitativ și că, dacă părțile ar fi vrut să insereze și o astfel de ipoteză, aveau posibilitatea să o facă, după cum de altfel au procedat pentru cazul întreruperii lucrărilor; în această logică, a apreciat instanța de apel, neacordarea despăgubirilor fiind o excepție, rămâne să fie aplicată doar pentru ipoteza prevăzută expres de părți, anume pentru întreruperea lucrărilor, iar nu și pentru executarea necorespunzătoare.

Față de cele expuse în precedent, curtea de apel a constatat că nu se poate reține că instanța de fond nu a analizat și nu a înlăturat motivat decât apărările apelanților cu privire la faptul că reclamanții au renunțat la acest beneficiu, fără să înlătore motivat faptul că ei au invocat că nu sunt îndeplinite condițiile juridice ale acțiunii în restituire, respectiv aceea că îmbogățirea și însărăcirea corespunzătoare să fie lipsite de o cauză justă, adică de un temei juridic care să le justifice.

Prima instanță a arătat că reclamanții sunt îndreptățiți să invoce principiul restituirii îmbogățirii fără justă cauză, deoarece au efectuat lucrări de construire la imobilul aflat în proprietatea părților și, în temeiul hotărârilor judecătorești menționate mai sus, nu mai pot solicita transmiterea dreptului de proprietate asupra construcției rezultate, fiind evident că patrimoniul părților s-a mărit pe seama patrimoniului reclamanților, ambele fenomene fiind efectul unei cauze unice.

Prin urmare, acest aspect invocat de apelanți ca fiind nemotivat de prima instanță nu a putut fi reținut.

Curtea de apel a subliniat faptul că condițiile îmbogățirii fără justă cauză nu se referă decât la ipoteza ca partea care invocă îmbogățirea fără justă cauză a celeilalte părți să nu aibă la îndemână nici o altă acțiune, deci nici cea în temeiul răspunderii civile contractuale, că îmbogățirea fără justă cauză are la bază un fapt juridic licit, însă condiția culpei nu este cerută, pentru cele arătate mai sus, mai ales că în cauză răspunderea delictuală a fost respinsă, iar cea contractuală a fost exclusă în dosarul nr. x/211/2006.

Faptul că reclamanții nu au respectat dispozițiile contractuale a dus la respingerea acțiunii prin care ei au cerut valorificarea contractului în favoarea lor pentru dobândirea dreptului de proprietate, însă, în opinia instanței de apel, nu duce automat la respingerea acțiunii în îmbogățire

fără justă cauză.

Privitor la incidența dispozițiilor art. 494 C. civ., s-a reținut că aceasta nici nu a fost analizată, însă se poate stabili ca și condiție de admisibilitate a acțiunii în îmbogățire fără justă cauză, anume dacă reclamanții aveau la îndemână o altă acțiune decât cea în îmbogățire fără justă cauză; o acțiune în care să se invoce ipoteza art. 494 C. civ. se putea face de către reclamanți doar dacă nu ar fi avut încheiat contractul, or în acest caz ei puteau să solicite doar aplicarea contractului.

Toate celelalte critici invocate prin prisma art. 494 C. civ. - cum sunt, exemplificativ, cele privind creanța, că afectată de modalități, nașterea dreptului de proprietate al proprietarului terenului, exigibil numai la data realizării condiției, dreptul de creanță al constructorului supus prescripției extinctive - au fost apreciate ca nefondate, grefate fiind pe o ipoteză care nu este aplicabilă în cauză.

În ce privește dreptul de retenție, s-a apreciat că acesta derivă nu doar din aplicarea art. 494 C. civ., ci, așa cum a reținut instanța de fond, în condițiile în care reclamanții trebuiau să predea imobilul, iar părâții urmau să fie obligați să le achite contravaloarea lucrărilor efectuate la acesta, reclamanții au dreptul să rețină bunul până la data achitării de către părâți a sumei datorate.

A reiterat instanța de prim control judiciar că apelanții consideră că instanța nu a fost investită cu o astfel de acțiune și că a acordat reclamanților mai mult decât au cerut, încălcând principiul disponibilității, în virtutea căruia instanța trebuie să judece în limitele cadrului procesual cu care a fost investită și a apreciat că acest motiv de apel este nefondat, cât timp o acțiune întemeiată pe dispozițiile art. 494 C. civ. exclude incidența acțiunii în îmbogățire fără justă cauză, iar reclamanții nici nu au invocat dispozițiile art. 494 C. civ.

S-a mai apreciat că, în aceste condiții, cât timp reclamanții au invocat, printre altele, îmbogățirea fără justă cauză, iar instanța s-a pronunțat asupra acesteia și a acordat pretenții reclamanților pe acest temei, nu se poate susține că s-a acordat de către instanță reclamanților mai mult decât s-a cerut și nici că s-a încălcat principiul disponibilității.

Cât privește critica întemeiată pe excepția prescripției dreptului material la acțiune, curtea de apel a reținut că aceasta este nefondată, deoarece acțiunea în îmbogățire fără justă cauză se naște la momentul la care partea rămâne fără orice altă acțiune, pentru că altfel acțiunea în îmbogățire fără justă cauză este respinsă deoarece partea are la îndemână acea acțiune.

În speță, reclamanții au încercat să își valorifice dreptul în cadrul dosarului nr. x/211/2006, însă doar la respingerea irevocabilă a acțiunii lor reconvenționale în acel dosar, prin decizia nr. 1099 din 22.09.2010, li s-a născut dreptul la acțiune în îmbogățire fără justă cauză; dreptul de retenție fiind accesoriu are aceeași soartă, în ce privește prescripția, ca și cea a dreptului principal.

Instanța de apel a apreciat că se poate discuta și dacă posesia bunului cu privire la care se pretinde ulterior îmbogățirea fără justă cauză poate duce la întreruperea prescripției și a remarcat faptul că, atâta timp cât partea are posesia bunului, iar cealaltă parte nu îl reclamă, rezultă că interesul nu este actual, deci nu există nici acțiune dacă nu există interes; în cauză posesia a fost pierdută abia la 15.06.2011, deci până la acel moment partea nu avea un interes, iar prescripția nu începea să curgă.

Cu privire la acest motiv de apel referitor la prescripția dreptului la acțiune, curtea a subliniat faptul că reclamanții au solicitat respingerea acestei excepții întrucât nu a fost invocată în apărările pe care părâții le-au făcut în fața primei instanțe, solicitând a se face aplicarea art. 136 alin. (1) C. proc. civ., raportat la art. 115 și la art. 132 C. proc. civ.

Această susținere a intimațiilor nu a fost primită, deoarece procesul a început sub imperiul Decretului nr. 167/1958, care prevede la art. 18 obligația instanței judecătorești ca, din oficiu, să cerceteze dacă dreptul la acțiune sau la executarea silită este prescris, instanța de apel reținând că acest text legal a fost abrogat doar la 01.10.2011, prin art. 230 din Legea nr. 71/2011, iar prin art. 3 din același act normativ se prevede că „Actele și faptele juridice încheiate ori, după caz, săvârșite sau produse înainte de intrarea în vigoare a Codului civil nu pot genera alte efecte juridice decât cele prevăzute de legea în vigoare la data încheierii sau, după caz, a săvârșirii ori producerii lor.”

Prin urmare, drepturile reclamanților și acțiunea ce le însoțește sunt supuse legii în vigoare la data la care s-au născut, anume 22.09.2010.

Critica apelanților referitoare la faptul că instanța nu le-a acordat posibilitatea să își manifeste opțiunea între a achita prețul materialelor și al muncii sau sporul de valoare, în condițiile în care dreptul de a opta pentru plata despăgubirii celei mai mici este acordat în mod expres de către legiuitor, în cuprinsul art. 494 alin. (3) C. civ., a fost apreciată ca nefondată, deoarece instanța fost investită cu o acțiune în îmbogățire fără justă cauză, nu cu o acțiune întemeiată pe dispozițiile art. 494 C. civ., astfel că nu exista nici o obligație de a acorda posibilitatea de opțiune pe un text legal cu privire la care instanța nu a fost investită; prin urmare, instanța de apel a constatat că nici expertiza tehnică de evaluare nu trebuia să aibă obiectivele stabilite prin prisma dispozițiilor art. 494 C. civ.

Referitor la motivul de nelegalitate al hotărârii dat de faptul că nu s-a răspuns la obiecțiunile privind stadiul de degradare avansată a mansardei și riscul iminent de prăbușire, instanța de apel l-a găsit ca nefondat, deoarece experții au stabilit valoarea lucrărilor efectuate, acesta fiind petitul acțiunii, iar instanța trebuie să stabilească probațiunea potrivit petitelor formulate. Sub acest aspect, s-a reținut că faptul că pârâții afirmă că mansarda este în stare de degradare, ca și restul imobilului, din cauza lucrărilor efectuate de reclamanți și că sunt nemulțumiți de aceasta, le dă un eventual drept la acțiune, însă este fără sens stabilirea unei stări de fapt în acest sens, cu probațiunea aferentă, cât timp instanța nu a fost investită cu un petit referitor la aceasta.

În temeiul prevederilor art. 296 C. proc. civ., cât și al art. 282 și urm. C. proc. civ., curtea a respins ca nefondat apelul declarat.

În temeiul prevederilor art. 274 raportat la art. 150 și la art. 167 alin. (1) și (2) C. proc. civ., a respins cererea privind acordarea cheltuielilor de judecată, deoarece, deși prin întâmpinare reclamanții-intimați au solicitat obligarea apelanților la plata cheltuielilor de judecată, acestea sunt cereri accesorii, iar dovedirea lor trebuia să se facă până la închiderea dezbaterilor, însă chitanța prin care se face această dovadă s-a depus după închiderea dezbaterilor, motiv pentru care nu a fost luată în considerare ca probă referitoare la cheltuielile de judecată.

Împotriva acestei decizii, în termen legal au declarat recurs motivat pârâții, cauza fiind înregistrată sub același număr unic la 3 noiembrie 2014 pe rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție, Secția a II-a civilă.

În motivarea recursului au fost invocate dispozițiile art. 304 pct. 8 și 9 C. proc. civ., solicitându-se, în principal, modificarea deciziei recurate, în sensul respingerii cererii ca inadmisibilă ori ca prescrisă, iar, în subsidiar, casarea deciziei cu trimitere spre rejudecare în vederea suplimentării probatoriului.

Recurenții-pârâți au susținut că hotărârea este nelegală, întrucât încalcă principiul disponibilității, care cuprinde dreptul părților de a determina limitele acțiunii sau pe cele ale apărării, principiul legalității, principiul dreptului la un proces echitabil și pe acela al dreptului la apărare.

În ce privește excepția inadmisibilității, recurenții-pârâți au arătat că, în motivarea acțiunii, intimații-reclamanți au invocat principiul echității, principiul ocrotirii bunei-credințe, principiul îmbogățirii fără justă cauză, iar în subsidiar, pentru situația în care instanța va reține reaua-credință a părților adverse, au invocat răspunderea civilă delictuală, arătând și că singurul temei juridic invocat au fost prevederile art. 992 C. civ. referitoare la plata nedatorată.

Au susținut recurenții-pârâți că instanțele de fond au reținut în mod corect că nu sunt întrunite condițiile răspunderii civile delictuale și nici cele privind plata nedatorată, însă în mod nelegal au apreciat că sunt îndeplinite condițiile îmbogățirii fără justă cauză, fiind vorba sub acest aspect de greșita aplicare a legii.

În argumentarea acestei critici, recurenții-pârâți au susținut că instanțele de fond au greșit atunci când au apreciat că nu au relevanță sub aspectul admisibilității acțiunii întemeiate pe îmbogățirea fără justă cauză următoarele aspecte: că între părți a fost semnat un contract; că intimații-reclamanți au fost singurii în culpă pentru imposibilitatea valorificării contractului, fiind

găsiți în culpă și de rea-credință în dosarul nr. x/211/2006 al Judecătorei Cluj-Napoca; că acțiunea în îmbogățire fără justă cauză are caracter subsidiar, însărcinutul putând recurge la acest tip de acțiune numai atunci când nu are și nu a avut o altă cale de drept pentru valorificarea dreptului său la reparație.

Recurenții-pârâți au făcut inventarul condițiilor materiale și juridice de admisibilitate a acțiunii în îmbogățire fără justă cauză, au evocat prevederile art. 29 din contractul încheiat între părți și au susținut că însărcinutul trebuie să nu fie în culpă și să săvârșească un fapt juridic licit, în caz contrar ilicitul contractual fiind în contradicție cu faptul juridic licit, excluzându-l pe acesta din urmă.

În această logică, recurenții-pârâți au susținut că, în conformitate cu dispozițiile art. 32 din actul adițional, intimații-reclamanți aveau la îndemână, pentru recuperarea investiției contractuale, acțiunea întemeiată pe contract, care exclude calea promovării unei *actio de in rem verso*.

În ce privește excepția prescripției dreptului material la acțiune, recurenții-pârâți au criticat decizia pronunțată de instanța de apel sub aspectul momentului de la care începe să curgă termenul de prescripție, susținând în esență că acesta este momentul la care titularul dreptului la acțiune a cunoscut sau, după împrejurări, trebuia să cunoască atât însărcinirea fără justă cauză, cât și pe îmbogățit.

Cu privire la fondul cauzei, recurenții-pârâți au susținut în esență că s-a aplicat greșit instituția îmbogățirii fără justă cauză în raport de cadrul juridic incert stabilit, de obiectivele încuviințate de instanța de fond pentru expertiză și de faptul că instanța de apel, încălcându-le dreptul la apărare, le-a respins în apel proba cu expertiză.

Subsumat acestei critici, recurenții-pârâți au susținut, în esență, că a fost încălcată dispoziția care permite acțiunea în restituire numai până la limita îmbogățirii, respectiv a însărcinirii, întrucât au fost obligați la plata unei sume superioare acestei duble limitări.

În cadrul aceluiași motiv de recurs, recurenții-pârâți au criticat și soluția asupra cererii privind instituirea unui drept de retenție, cerere pe care au apreciat-o inadmisibilă câtă vreme nu sunt îndeplinite cerințele impuse de lege, dar și lipsită de interes, interesul fiind o condiție care trebuie îndeplinită pe tot parcursul procesului și care în speță nu se regăsește, câtă vreme intimații-reclamanți au pierdut posesia bunului până la pronunțarea soluției de fond.

Subsumat aceleiași critici, recurenții-pârâți au arătat și că instanța de apel a greșit atunci când a achiesat la modul eronat în care instanța de fond a interpretat dispozițiile art. 25 din contractul părților, modificat prin actul adițional din 4 aprilie 2011, ca și atunci când a ignorat dispozițiile art. 29 din contract și ale art. 33 și 35 din actul adițional la acesta.

După evocarea acestor prevederi contractuale și a modificărilor care li s-au adus, recurenții-pârâți au arătat că ambele instanțe au aplicat greșit regulile de interpretare a clauzelor contractuale pentru determinarea voinței reale a părților, prevăzute de art. 977 C. civ., cu consecința ignorării clauzei modificatoare a art. 25 din contract și a rațiunii sancționatoare a acestei modificări, impusă de încălcarea în mod repetat de către intimații-reclamanți a obligațiilor contractate.

În această ordine de idei, recurenții-pârâți au susținut că și în situația în care s-ar achiesă la interpretarea propusă de cele două instanțe, întreruperea lucrărilor rezultă fără putință de tăgadă din notificarea din 25 octombrie 2010, în care intimații-reclamanți recunosc că lucrările au fost oprite.

Au fost criticate considerentele în care instanța de apel a considerat că, în lipsa întemeierii în drept a acțiunii pe principiul îmbogățirii fără justă cauză, instanța poate să completească această omisiune

În fine, în cadrul aceleiași critici care vizează soluția pe fondul cauzei, recurenții-pârâți au susținut că referirea pe care au făcut-o la instituția accesii imobiliare în apel a apărut ca o necesitate de răspuns la considerentele primei instanțe, în care s-a sugerat ideea accesii imobiliare.

Recursul a fost întemeiat în drept și pe dispozițiile art. 274 și ale art. 299 și urm. C. proc. civ.

La 26 ianuarie 2015, intimații-reclamanți au formulat întâmpinare, prin care, raportat la

temeiurile juridice invocate de părțile adverse, de conținutul conferit acestora de textele legale și de dezvoltarea motivelor de recurs, au susținut că nici unul din motivele de recurs nu își regăsește incidența în speță.

Față de actele și lucrările dosarului, de probele administrate în cauză și de dispozițiile legale incidente, Înalta Curte a apreciat recursul ca fiind întemeiat și l-a admis în limitele și pentru considerentele ce succed:

Cu titlu preliminar, Înalta Curte subliniază faptul că recurenții-pârâți au invocat *in terminis* dispozițiile art. 304 pct. 8 și 9 C. proc. civ., dar nu și-au organizat dezvoltarea criticilor strict în jurul acestor motive, preferând o expunere compatibilă mai degrabă cu etapele devolutive ale procesului, în funcție de excepțiile apreciate ca întemeiate și în subsidiar de fondul litigiului.

În acest context, legal investită de recurenții-pârâți cu cele două motive de recurs, la care se fac trimiteri în corpul recursului, instanța supremă le va examina în ordinea propusă de parte, respectiv analiza prioritara a excepțiilor și, dacă acestea vor fi găsite neîntemeiate, analiza fondului prin prisma motivelor de recurs invocate. În acest scop, vor fi avute în vedere dispozițiile art. 316, raportat la art. 298 și la art. 137 C. proc. civ., întrucât oricare din cele două excepții, dacă ar fi găsită întemeiată, ar face de prisos cercetarea fondului.

În aceeași ordine de idei, subliniază instanța supremă și faptul că prioritara în analiză va fi cercetarea motivelor de recurs care privesc excepția inadmisibilității, pentru că aceasta reprezintă un adevărat fine de neprimire a lui *actio de in rem verso*, care prevalează în concursul cu excepția de fond a prescripției dreptului material la acțiune, în condițiile art. 137 alin. (1) C. proc. civ.

Motivele de recurs prevăzute de art. 304 pct. 8 și 9 C. proc. civ. referitoare la modalitatea de soluționare a excepției inadmisibilității acțiunii sunt întemeiate.

Înalta Curte constată că recursul se construiește pe o inconsecvență a logicii, care are drept consecință o structură argumentativă deficitară, câtă vreme excepția de inadmisibilitate a acțiunii este tratată distinct în debutul motivelor de recurs în secțiunea „A. I. Excepția inadmisibilității”, dar și spre finalul recursului, în cadrul argumentelor vizând fondul cauzei, în subsecțiunea B. III. i.

Examinând, însă, sistemic criticile dezvoltate de recurenții-pârâți, cu ignorarea topicii propuse de titularii căii de atac, Înalta Curte trage concluzia că inadmisibilitatea este invocată în realitate în raport de două serii de argumente: pe de o parte argumentele clasice, ținând de condițiile juridice și materiale de admisibilitate a lui *actio de in rem verso*, astfel cum au fost acestea consacrate doctrinar și jurisprudential; pe de altă parte, argumente care țin de specificul raporturilor contractuale dintre părți, în structura cărora părțile au convenit să reglementeze răspunderea contractuală prin stipularea unei clauze atipice, respectiv prin anihilarea dreptului cocontractantului aflat în culpă de a se dezdauna pe calea lui *actio de in rem verso*.

Reține Înalta Curte că instanțele anterioare au luat în analiză și au tratat distinct în mod judicios, deși nu au pus-o în evidență cu acuratețea cuvenită din punct de vedere juridic, problema inadmisibilității acțiunii în restituire din această dublă perspectivă, ambele instanțe apreciind că finele de neprimire stipulat de părți în art. 25 din contractul părților, astfel cum a fost modificat prin actul adițional, nu este eficient câtă vreme nu se poate vorbi în cauză despre o încetare a lucrărilor.

Apreciază Înalta Curte că primează în analiză finele de neprimire stipulat convențional de părți, întrucât obiect al oricărei cercetări judecătorești îl constituie nu raporturi juridice teoretice, ipotetice, ci raporturile juridice concrete în care se află părțile, cu ceea ce au acestea specific. În acest context, finele de neprimire întemeiat pe neîndeplinirea condițiilor materiale și juridice ale acțiunii în restituire bazate pe îmbogățirea fără just temei va fi luat în analiză în plan secund și numai în condițiile în care instanța supremă va confirma soluția instanței de apel pe problema de drept a inadmisibilității instituite convențional.

Cercetând cadrul contractual în care se află părțile, instanța supremă constată că prin art. 25 din contract, în forma inițială, părțile au stipulat că, în situația în care cumpărătorul întrerupe definitiv lucrările din cauze ce nu sunt imputabile vânzătorului, cumpărătorul nu are nici un drept de despăgubire de la vânzător pentru lucrările de proiectare și execuție efectuate la imobil.

Acest articol a fost modificat prin actul adițional din 4 aprilie 2001, în care s-a prevăzut ca

art. 25 din contract să fie interpretat în sensul renunțării de către cumpărător la beneficiul principiului îmbogățirii fără justă cauză în raporturile din contract.

Această clauză relativ atipică este apreciată de instanța supremă ca încadrându-se în categoria clauzelor de agravare a răspunderii contractuale, clauza fiind pe deplin operantă câtă vreme nu este denunțată de intimații-reclamanți (care nu au cerut a se constata existența în privința ei a vreunui motiv de nulitate) și câtă vreme privește drepturi (patrimoniale) de care aceștia pot dispune.

Revenind la motivele de recurs invocate de recurenții-pârâți, Înalta Curte apreciază că se impune a se cerceta prioritar existența motivului de recurs prevăzut de art. 304 pct. 8 C. proc. civ., pe de o parte pentru că recurenții-pârâți s-au plâns în mod constant de modul de interpretare a acestui articol, iar, pe de altă parte, pentru că de modul de interpretare a acestui articol depinde și aplicarea lui, în acest context motivele de recurs prevăzute de art. 304 pct. 8 și 9 C. proc. civ. fiind corelate.

Apreciază instanța supremă că interpretarea dată de instanța de apel, care o confirmă pe cea a primei instanțe, este corectă sub aspectul aprecierii că renunțarea la acțiunea întemeiată pe îmbogățirea fără justă cauză, anume precizată prin actul adițional, are loc în condițiile stipulate în forma inițială a articolului, respectiv numai în caz de întrerupere definitivă a lucrărilor din motive neimputabile vânzătorului. Această apreciere este considerată ca fiind corectă în contextul în care prin actul adițional nu se înlocuiește art. 25 din contract în întregul lui, ci se lămurește doar natura dreptului asupra căruia poartă renunțarea.

Dacă sub acest aspect soluția instanței de apel nu este susceptibilă de critică, în ceea ce privește interpretarea sus-menționatului articol în întregul lui este eronată, anume sub aspectul definirii sintagmei „întrerupere definitivă a lucrărilor”, mai precis a circumstanțierii acesteia în raport de situația de fapt dovedită.

Constată instanța supremă că o analiză a modului în care instanța de apel a interpretat această sintagmă nu poate ignora o anumită bază factuală, la care s-au raportat și părțile și instanțele anterioare, pentru că, deși în actul adițional părțile au definit în art. 35 „abandonarea” lucrărilor, pentru a aprecia dacă există în cauză acest motiv de activare a sancțiunii pierderii dreptului la restituire, trebuie evocată situația de fapt concretă care să susțină atât interpretarea, cât și aplicarea clauzei contractuale invocate.

Pe cale de consecință, acestea sunt motivele specifice cauzei pentru care instanța supremă se consideră în drept să examineze situația de fapt evocată, pentru că numai în acest context poate proceda la o analiză efectivă a modului în care instanța de apel a interpretat și aplicat o clauză din contractul părților, cu consecința stabilirii dreptului de acces al intimaților-reclamanți la acțiunea în restituire întemeiată pe îmbogățirea fără just temei.

Sub un prim aspect, instanța supremă constată că instanța de apel a denaturat înțelesul considerentelor în care Judecătoria Cluj-Napoca, pronunțând sentința civilă nr. 2727 din 26 februarie 2010, a reținut *in terminis* că, față de procesul-verbal încheiat de părți la 18 iulie 2002, nu s-a făcut dovada că intimații-reclamanți au remediat deficiențele constatate.

A ignorat instanța de apel și considerentele aceleiași sentințe în care se rețin concluziile expertizei efectuate, expertiză efectuată în cursul anului 2008 și în care s-au menționat lucrări efectuate, lucrări efectuate parțial și cu deficiențe, ca și lucrări nerealizate deloc, concluzia care se impune cu forța evidenței fiind aceea că la nivelul anului 2009 lucrările contractate nu erau îndeplinite întocmai și că nu exista un șantier încă în lucru.

În alte cuvinte, interpretarea dată de instanța de apel cazului de întrerupere definitivă a lucrărilor, prevăzut contractual, nu este în concordanță cu baza factuală, cu situația de fapt atestată de actele dosarului.

În acest context, este de domeniul evidenței că, înfrângând puterea de lucru judecat a sus-menționatei sentințe, instanța de apel a interpretat greșit art. 25 din convenția părților și art. 35 din actul adițional la aceasta sub aspectul constatării că nu este vorba despre o întrerupere definitivă a lucrărilor și în consecință a aplicat greșit dispozițiile sus-evocate, în cauză fiind incidente motivele

de recurs prevăzute de art. 304 pct. 8 C. proc. civ. și de art. 304 pct. 9 C. proc. civ., cu raportare la art. 969 - 970 C. civ. și la art. 1200 pct. 4, coroborat cu art. 1202 alin. (2) C. civ.

Găsind întemeiat acest motiv de recurs care vizează cazul special de inadmisibilitate, prevăzut contractual, a acțiunii întemeiate pe principiul îmbogățirii fără justă cauză, instanța supremă apreciază că nu se impune luarea în analiză și a motivelor vizând condițiile materiale și juridice de admisibilitate a tipului clasic de *actio de in rem verso*.

Tot astfel, câtă vreme admiterea motivelor de recurs deja analizate conduce la o soluție de respingere a acțiunii în funcție de excepția inadmisibilității, devine superfluă analiza motivelor de recurs care vizau excepția de prescripție și fondul cauzei, aceste motive de recurs nemaifiind cercetate prin raportare la dispozițiile art. 316, coroborat cu art. 298 și cu art. 137 alin. (1) C. proc. civ.

În funcție de considerentele ce preced, în temeiul art. 312 alin. (1) - (3), raportat la art. 304 pct. 8 și 9 C. proc. civ., instanța supremă a admis recursul declarat și a modificat în tot decizia atacată. În temeiul art. 295 - 296 C. proc. civ., a admis apelul declarat și a schimbat în parte sentința atacată, în sensul că a respins ca inadmisibilă acțiunea întemeiată pe îmbogățirea fără justă cauză, atât sub aspectul pretenției principale, cât și sub aspectul cererilor accesorii privind dreptul de retenție și cheltuielile de judecată. A menținut restul dispozițiilor sentinței atacate.

În temeiul dispozițiilor art. 316, raportat la art. 298 și la art. 274 C. proc. civ., intimații-reclamantii au fost obligați și la plata cheltuielilor de judecată aferente tuturor fazelor procesuale.

36. Convenție de rezoluțiune a unui contract de vânzare-cumpărare încheiată în temeiul prevederilor art. 1550 din noul Cod civil. Acțiune în constatarea nulității absolute. Condiții și efecte

NCC, art. 345, art. 1270 alin. (2), art. 1321, art. 1548, art. 1550, art. 1552

Din economia dispozițiilor art. 345 C. civ. reiese că fiecare soț poate încheia singur acte de conservare, acte de administrare cu privire la oricare dintre bunurile comune, precum și acte de dobândire a bunurilor comune, iar în măsura în care interesele sale legate de comunitatea de bunuri au fost prejudiciate printr-un act juridic, soțul care nu a participat la încheierea actului nu poate pretinde decât daune-interese de la celălalt soț, fără a fi afectate drepturile dobândite de terții de bună-credință.

Astfel, convenția de rezoluțiune a unui contract de vânzare-cumpărare încheiată de către unul dintre soți cu vânzătorul, în conformitate cu art. 1550 C. civ., prin care părțile au constatat neexecutarea obligației de plată a prețului și au convenit desființarea contractului, nu reprezintă un act de dispoziție care să atragă incidența dispozițiilor art. 346 C. civ. - potrivit căruia actele de înstrăinare sau de grevare cu drepturi reale având ca obiect bunurile comune nu pot fi încheiate decât cu acordul ambilor soți - întrucât nu vizează ipoteza acestui text de lege și anume aceea ca actul să fie unul de înstrăinare, ci este un act de soluționare pe cale amiabilă a imposibilității de executare a contractului, deci un act administrare care nu necesită acordul soțului, raportat la dispozițiile art. 345 alin. (2) C. civ.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 525 din 17 februarie 2015

Prin sentința civilă nr. 228 din 19 februarie 2014, Tribunalul București, Secția a III-a civilă, a respins ca neîntemeiată cererea formulată de reclamanta A., a obligat-o pe aceasta la plata sumei de 6.000 lei cheltuieli de judecată constând în onorariu de avocat redus, către pârâta SC B. SRL și a dispus darea în debit a reclamantei cu suma de 12.111 lei reprezentând taxă de timbru.

Pentru a hotărî astfel, instanța de fond a reținut că, prin contractul de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. 285/25 martie 2010 la Biroul Notarial C., pârâta SC B. SRL a vândut pârâtului

D., căsătorit cu reclamanta, cota-parte indiviză de $\frac{1}{2}$ din dreptul de proprietate asupra imobilului - spațiu comercial situat în București, B-dul X nr. 14, bl. 13, sector 6, identificat cu nr. cadastral 412/0;7 și înscris în cartea funciară nr. 46518 a municipiului București, sector 6, pentru prețul de 800.000 lei, preț care includea T.V.A.

Părțile semnatare ale actului mai sus menționat au prevăzut, la art. 2.1 din contract, faptul că întregul preț al vânzării va fi achitat de către cumpărător, integral în RON, în termen de un an, calculat de la data autentificării contractului.

Întrucât niciunul dintre cumpărătorii menționați în contractul de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. 285/25 martie 2010 la Biroul Notarial C. nu și-a îndeplinit obligația contractuală de plată a prețului în termenul stabilit de comun acord cu vânzătoarea, de un an de la data autentificării actului mai sus menționat, la data de 6 iunie 2012, prin convenția autentificată sub nr. 1437 la BNP „E., F. și G.”, pârâțul D. și pârâta SC B. SRL au hotărât, „prin consimțământ mutual și în baza art. 1270 alin. (2) și art. 1321 C. civ.” asupra desființării totale și retroactive a contractului de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. 285/25 martie 2010 de notarul public H.

Ca urmare a încheierii acestei convenții, părțile contractante au fost repuse în situația anterioară încheierii contractului de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. 285/25 martie 2010, în sensul că pârâta societate a redevenit titulara cotei indivize de $\frac{1}{2}$ din dreptul de proprietate asupra imobilului situat în București, B-dul X nr. 14, bl. 13, sector 6, nr. cadastral 221696-C1-U68 (număr cadastral vechi 412/0;7), iar obligația asumată de pârâțul D. de plată a prețului cumpărării cotei indivize descrise mai sus s-a stins în baza acestei convenții, precizându-se că părțile semnatare ale contractului de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. 285/25 martie 2010 nu mai au nici o pretenție, de natură pecuniară sau de altă natură, una față de cealaltă.

Tot prin convenția autentificată sub nr. 1437/6 iunie 2012 părțile semnatare ale acesteia au convenit ca societatea pârâta să preia și să suporte integral datoriile pârâțului D. aferente imobilului - spațiu comercial pe care prima l-a redobândit în proprietate.

Față de situația de fapt reținută mai sus, tribunalul a apreciat că cererea reclamantei de anulare a convenției autentificate sub nr. 1437/6 iunie 2012 este neîntemeiată.

Din acest punct de vedere, tribunalul a apreciat că părțile semnatare ale contractului de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. 285/25 martie 2010 de notarul public H. au încercat să soluționeze pe cale amiabilă imposibilitatea de executare a contractului ivită pe parcursul derulării acestuia, imposibilitate constând în neplata prețului convenit de 800.000 lei.

Tribunalul a reținut, pe de o parte, faptul că reclamanta a recunoscut, prin chiar cererea de chemare în judecată, că a avut cunoștință de încheierea contractului de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. 285/25 martie 2010 de notarul public H., astfel că putea, în perioada cuprinsă între 25 martie 2010 - 6 iunie 2012, să plătească prețul convenit de părți, întrucât a devenit titulara unor drepturi și obligații decurgând din încheierea acestui contract.

Pe de altă parte, tribunalul a apreciat că actul încheiat de pârâții D. și SC B. SRL și intitulat „convenție” reprezintă o încercare de soluționare amiabilă a imposibilității de executare a contractului de vânzare-cumpărare determinată de scăderea semnificativă a veniturilor pârâțului D. pe fondul crizei care a afectat economia națională și mondială, fiind, astfel, în imposibilitate de a mai susține financiar plata prețului cumpărării cotei indivize a imobilului menționat în contractul de vânzare-cumpărare, precum și faptul că societatea pârâta a așteptat mai mult de un an de la scadență pentru ca pârâțul D. să-și poată îndeplini obligația de plată a prețului imobilului cumpărat, ținându-se, totodată, seama de necesitatea valorificării spațiului comercial de către societatea pârâta.

Față de motivele pentru care părțile au constatat imposibilitatea executării contractului de vânzare-cumpărare, tribunalul a apreciat că acestea au înțeles să pună capăt raporturilor contractuale prin revenirea la situația anterioară încheierii contractului de vânzare-cumpărare.

De altfel, tribunalul a constatat că tocmai neexecutarea obligației cumpărătorilor de plată a prețului la termenul convenit (inclusiv de către reclamantă) a condus la desființarea retroactivă a contractului de vânzare-cumpărare încheiat și la repunerea părților în situația anterioară.

Actul a cărui anulare se solicită de către reclamantă nu reprezintă un act de înstrăinare în

sensul prevederilor Codului civil, ci o încercare de soluționare amiabilă a unei situații ivite pe parcursul derulării raporturilor contractuale dintre părțile semnatare ale contractului prin repunerea părților în situația anterioară determinată de nerespectarea clauzelor asumate inclusiv de către reclamantă, care nu a depus vreo diligență pentru îndeplinirea propriilor obligații contractuale.

Tribunalul a constatat că reclamanta își invocă propria culpă în neexecutarea contractului de vânzare-cumpărare pentru a obține anularea convenției prin care s-a dispus revenirea părților la situația anterioară încheierii contractului de vânzare-cumpărare, ceea ce este de neconceput față de principiul „*nemo auditur propriam turpitudinem allegans*”.

În consecință, față de cele mai sus expuse, tribunalul a apreciat că cererea reclamantei de anulare a convenției autentificate sub nr. 1437/06.06.2012 de pârâțul F. este neîntemeiată, motiv pentru care a respins-o.

De asemenea, tribunalul a constatat că nu se poate reține în sarcina pârâțului F. încălcarea vreunei obligații legale față de calificarea dată de instanță convenției încheiate de pârâții SC B. SRL și D., nefiind vorba de încheierea unui act de înstrăinare a unui imobil în lipsa consimțământului expres al celuilalt soț coproprietar.

În temeiul art. 274 C. proc. civ., tribunalul a obligat reclamanta, care a căzut în pretenții, la plata sumei de 6.000 lei cheltuieli de judecată constând în onorariul de avocat redus către pârâta SC B. SRL.

Pentru reducerea onorariului solicitat de pârâta SC B. SRL, tribunalul a avut în vedere volumul de muncă depus de apărătorul acestei părți și de complexitatea cauzei, precum și de apărările formulate de avocat prin întâmpinarea depusă la dosarul cauzei.

Întrucât reclamanta a beneficiat de amânarea plății taxei judiciare de timbru până la soluționarea, pe fond, a cauzei, tribunalul a dispus darea în debit a reclamantei cu suma de 12.111 lei reprezentând taxă de timbru.

Împotriva acestei sentințe a formulat apel reclamanta A., solicitând anularea hotărârii apelate, în sensul admiterii cererii de chemare în judecată, astfel cum a fost modificată și obligarea intimaiților la plata cheltuielilor de judecată.

Prin decizia nr. 394/A din 2 octombrie 2014 pronunțată de Curtea de Apel București, Secția a III-a civilă și pentru cauze cu minori și de familie a fost respins apelul, ca nefondat.

Preliminar, în ceea ce privește normele de procedură aplicabile în prezenta cauză, Curtea a reținut că, în raport de data sesizării cu acțiunea introductivă a Tribunalului București - 19 iunie 2012 - prezenta acțiune este supusă normelor înscrise în Codul de procedură civilă de la 1865, conform dispozițiilor art. 3 din Legea nr. 76/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă.

Critica vizând omisiunea instanței de apel de a analiza toate motivele ce au stat la baza cererii de chemare în judecată a fost respinsă ca nefondată, având în vedere că, din verificarea considerentelor sentinței apelate, s-a constatat că instanța de fond a răspuns argumentat tuturor susținerilor din acțiunea introductivă, făcând trimitere expresă la probatoriul administrat în cauză și care a condus la formarea convingerii sale, în raport de situația de fapt astfel stabilită. Instanța de fond și-a expus concluziile, în mod argumentat, precizând care au fost rațiunile pentru care a apreciat că actul a cărui nulitate se invocă nu este un act de înstrăinare și de ce a fost considerată ca fiind nefondată susținerea referitoare la caracterul ilicit al cauzei acestei convenții ca și cea referitoare la angajarea răspunderii pârâțului notar public, motivarea sentinței apelate corespunzând exigențelor înscrise în art. 261 pct. 5 C. proc. civ.

Curtea a apreciat, totodată, că, instanțele nu sunt obligate să răspundă în mod explicit fiecărui argument în parte. Or, în cauză, tribunalul a expus argumentele pentru care a apreciat că susținerile apelantei nu pot fi validate, cu trimitere concretă la probele administrate în cauză și prin menționarea argumentelor pentru care anumite probe au fost apreciate ca nerelevante.

Curtea a reținut că, deși instanța de fond nu a indicat în cuprinsul hotărârii apelate, normele de drept pe care le-a apreciat incidente cauzei, o atare omisiune nu este de natură a conduce la nulitatea hotărârii, în condițiile stabilite de art. 105 alin. (2) C. proc. civ., instanța de apel,

devoluând fondul, având posibilitatea de a suplini o atare carență, cu atât mai mult cu cât în motivarea sentinței tribunalul a făcut trimitere la instituțiile juridice și la principiile de drept pe care le-a apreciat ca fiind de natură a susține concluzia netemeinicii acțiunii reclamantei.

Sușinerile din apel referitoare la lipsa de obiectivitate a judecătorului fondului nu au fost primite, Curtea reținând că, deși reclamanta a invocat motive prin care practic pune la îndoială legitimitatea instanței care a soluționat cauza în primă instanță, nu se poate face abstracție de împrejurarea că acesta în măsura în care a avut o atare suspiciune, având în vedere și faptul că a beneficiat de asistența juridică calificată a unui avocat, avea posibilitatea de a formula fie o cerere motivată de recuzare fie, chiar o cerere de strămutare.

Or, omisiunea părții de a acționa în condițiile legii nu poate fi de natură a conduce instanța la concluzia că imparțialitatea judecătorului care a pronunțat sentința apelată ar putea fi pusă la îndoială, ea nefiind, de altfel, justificată prin trimitere la minime indicii, în acest sens.

Criticile vizând modul de soluționare a fondului cauzei au fost reținute ca nefondate, Curtea complinind considerentele instanței de fond după cum urmează:

Astfel, apelanta a susținut că în mod eronat s-a apreciat că încheierea convenției autentificată sub nr. 1437/6 iunie 2012 reprezintă o încercare de soluționare amiabilă a imposibilității de executare a contractului.

Sub acest aspect, Curtea a reținut că prin contractul de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. 285/25 martie 2010 de BNP H., încheiat între pârâțul D. și pârâta SC B. SRL, s-a convenit vânzarea-cumpărarea cotei indivize de 1/2 din dreptul de proprietate asupra imobilului - spațiu comercial situat în București, B-dul X nr. 14, bl. 13, sector 6, identificat cu nr. cadastral 412/0;7 și înscris în Cartea Funciară nr. 46518 a Municipiului București Sector 6.

A mai reținut curtea că, la data încheierii acestei convenții, reclamanta și pârâțul D. erau căsătoriți, astfel că regimul juridic al bunului dobândit de către un soț în timpul căsătoriei a fost, anterior intrării în vigoare a noului Codul civil, cel prevăzut de art. 30 C. fam.

Curtea a avut în vedere, în acest sens, prevederile înscrise în art. 6 alin. (6) NCC, potrivit cu care: „Dispozițiile legii noi sunt de asemenea aplicabile și efectelor viitoare ale situațiilor juridice născute anterior intrării în vigoare a acesteia, derivate din starea și capacitatea persoanelor, din căsătorie, filiație, adopție și obligația legală de întreținere, din raporturile de proprietate, inclusiv regimul general al bunurilor, și din raporturile de vecinătate, dacă aceste situații juridice subzistă după intrarea în vigoare a legii noi”, precum și prevederile art. 34 din Legea nr. 71/2011, potrivit cu care: „Dispozițiile art. 345 - 350 din Codul civil sunt aplicabile și căsătoriilor în ființă la data intrării în vigoare a Codului civil, dacă actul sau faptul juridic cu privire la un bun comun a intervenit după această dată”.

S-a mai reținut că, așa cum a susținut și apelanta, potrivit prevederii înscrise în art. 102 din Legea nr. 76/2011: „contractul este supus dispozițiilor legii în vigoare la data când a fost încheiat, în tot ceea ce privește încheierea, interpretarea, efectele și executarea acestuia”.

Or, în cauză, actul juridic a cărui nulitate s-a invocat în prezenta pricină a fost încheiat la data de 6 iunie 2012, așadar ulterior intrării în vigoare a Codului civil reprezentat de Legea nr. 287/2009, prin urmare, în ceea ce privește valabilitatea sa încheiere, această convenție este supusă dispozițiilor înscrise în noul Codul civil.

Pe de altă parte, deși a fost găsită fondată susținerea apelantei în sensul că textele de lege invocate în cuprinsul Convenției nr. 1437/6 iunie 2012, respectiv art. 1270 alin. (2) și art. 1321 NCC nu erau aplicabile în situația unui contract care a fost încheiat sub imperiul legii vechi, o atare împrejurare nu prezintă relevanță în cauză, câtă vreme, pe de o parte, așa cum arată chiar apelanta, acesta nu a înțeles să se prevaleze de un atare motiv de nulitate al convenției, iar, pe de altă parte, normele de drept invocate în cuprinsul contractului nu fac altceva decât să reglementeze posibilitatea încetării contractului prin acordul părților, posibilitate prevăzută și de Codul civil de la 1864, astfel că nici din această perspectivă nu s-ar putea reține că s-ar fi încălcat o dispoziție legală de ordine publică de natură să susțină ineficacitatea convenției în litigiu.

Curtea a reținut că, potrivit art. 345 alin. (2) și (4) NCC, fiecare soț poate încheia singur acte

de conservare, acte de administrare cu privire la oricare dintre bunurile comune, precum și acte de dobândire a bunurilor comune. În măsura în care interesele sale legate de comunitatea de bunuri au fost prejudiciate printr-un act juridic, soțul care nu a participat la încheierea actului nu poate pretinde decât daune-interese de la celălalt soț, fără a fi afectate drepturile dobândite de terții de bună-credință.

Totodată, în conformitate cu prevederile art. 346 alin. (1) C. civ., actele de înstrăinare sau de grevare cu drepturi reale având ca obiect bunurile comune nu pot fi încheiate decât cu acordul ambilor soți.

Așadar, în reglementarea actuală, pentru majoritatea actelor juridice care au ca obiect bunuri comune ale soților, legiuitorul a consacrat sistemul gestiunii paralele, în locul prezumției de mandat tacit reciproc. În consecință, un soț, poate încheia singur acte de conservare, de folosință sau de administrare asupra bunurilor comune, dacă nu schimbă destinația acestora, actele de înstrăinare a bunurilor imobile comune, impunând însă consimțământul expres al ambilor soți.

Pe de altă parte, Curtea a apreciat că sfera actelor de administrare vizează nu numai actele de administrare prin natura lor, ci și actele de administrare, prin scopul lor, privite din punctul de vedere al patrimoniului în ansamblul său, respectiv acelea care tind la exploatarea normală a patrimoniului. Enunțul are în vedere scopul și rezultatul actului juridic în raport cu patrimoniul în întregul său, natura juridică a actului în sine fiind mai puțin relevantă. Așa se explică, în opinia Curții, de ce un act de dispoziție a unui bun sau a unor bunuri, privit din perspectiva patrimoniului din care face parte, poate avea semnificația unui act de administrare.

Deși apelanta a criticat sentința apelată, invocând faptul că în mod eronat nu s-a reținut faptul că aceasta nu a semnat convenția autenticată sub nr. 1437/6 iunie 2012, Curtea a apreciat că o atare susținere, deși corespunde realității și este justificată prin raportare la conținutul concret al convenției anterior menționate, putea prezenta relevanță numai în măsura în care în raport de starea de fapt a cauzei s-ar fi constatat că actul menționat face parte din sfera celor expres și limitativ prevăzute de art. 346 alin. (1) C. civ.

În ceea ce privește calificarea acestui ultim act juridic - convenția autenticată sub nr. 1437/6 iunie 2012- Curtea a apreciat că stabilirea naturii acestuia trebuie raportată, pe de o parte, la succesiunea în timp a actelor încheiate de pârâțul D., iar, pe de altă parte, la consecințele produse și scopul urmărit la momentul încheierii lui.

Astfel, Curtea a avut în vedere faptul că, așa cum rezultă din chiar convenția ce se solicită a fi anulată, părțile contractante au convenit în sensul desființării totale a contractului de vânzare-cumpărare autenticat sub nr. 285/2010 și repunerii părților în situația anterioară.

S-a reținut, totodată, că părțile contractante au menționat în cuprinsul acestei convenții faptul că, pe de o parte, prețul stabilit în contractul de vânzare-cumpărare nu a fost achitat iar, pe de altă parte, au expus motivat considerentele care au justificat încheierea convenției, respectiv scăderea semnificativă a veniturilor pârâțului D., pe fondul crizei economice naționale și mondiale și imposibilitatea de a susține financiar plata prețului cumpărării bunului imobil.

Așadar, încheierea acestei convenții nu reprezintă altceva decât o aplicare a principiului consacrat în vechiul din Codul civil - art. 969 - potrivit cu care convențiile se pot revoca prin înțelegerea părților, principiu consacrat și în art. 1270 alin. (2) și art. 1321 NCC.

Astfel, Curtea nu a putut valida teza susținută de apelantă în sensul că o atare convenție nu ar fi fost legal încheiată dat fiind faptul că în contractul de vânzare-cumpărare nu s-a prevăzut un pact comisoriu expres, astfel că singura situație în care contractul ar fi putut înceta era cea a formulării unei acțiuni în justiție în rezoluțiunea vânzării.

Curtea a avut în vedere în acest sens faptul că în materie civilă operează principiul libertății de voință, astfel că omisiunea părților de a stabili în contract, posibilitatea rezoluțiunii vânzării, în cadrul unui pact comisoriu, în temeiul căruia unul dintre contractanți să poată denunța convenția fără notificare, fără altă formalitate și fără intervenția instanței în cazurile de încălcare gravă a convenției, nu putea avea drept consecință îngrădirea dreptului acestora de a stabili, consensual, printr-un act ulterior, încetarea contractului.

Pe de altă parte, nu poate fi ignorat nici contextul social în care s-a încheiat convenția - afectarea economiei naționale de criza economică fiind de notorietate, dar nici faptul că, în cauză reclamanta nu a probat că situația de fapt descrisă în cadrul convenției din 2012 nu ar fi corespuns realității.

Astfel, apelanta-reclamanta nu a administrat dovezi din care să rezulte fie plata prețului imobilului ce a făcut obiectul contractului de vânzare, fie deținerea, la acel moment, de către oricare dintre soți, a unor mijloace financiare suficiente pentru executarea obligației asumate contractual de plată a prețului imobilului cumpărat sau realizarea unor minime demersuri în acest scop.

Instanța a reținut că apărările reclamantei referitoare la împrejurarea că a avut convingerea că prețul va fi plătit din chiria încasată ca efect al închirierii imobilului cumpărat, în temeiul contractelor de închiriere cedate de vânzător, modificate prin actele adiționale anexate la dosar, nu au putut valida susținerea acesteia în sensul că în mod eronat prima instanță a reținut că acesta nu se poate prevala de propria culpă.

Astfel, deși apelanta a susținut că împrejurarea că acesta a cunoscut existența contractului de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. 285/25 martie 2010 de notarul public H. și că ar fi putut achita prețul vânzării reprezintă o motivare care nu are legătură cu obiectul cauzei întrucât instanța de judecată nu a fost investită cu o cerere de rezoluțiune a contractului de vânzare-cumpărare, Curtea nu a putut primi o atare susținere.

Curtea s-a raportat la dispozițiile înscrise în art. 32 C. fam., normă în raport de care obligația de plată a prețului era comună, ea fiind contractată în legătură cu dobândirea unui bun comun.

Așa fiind, Curtea a apreciat că, în mod corect, instanța de fond s-a raportat la conduita ambilor soți, ulterior încheierii contractului de vânzare-cumpărare anterior menționat, câtă vreme nu se poate nega că soluționarea acțiunii presupunea analiza naturii convenției a cărei anulare se solicită, ceea ce impunea verificarea în concret a scopului urmărit - aspecte cu privire la care părțile litigante au adoptat poziții procesuale divergente.

Or, nu se poate nega că din această perspectivă prezintă relevanță conduita ambilor soți, titulari ai dreptului dobândit prin cumpărare, în raport cu obligațiile contractuale asumate, neputându-se face abstracție de împrejurarea că neplata prețului vânzării era de natură a genera, în condițiile în care cumpărătorii intraseră deja în posesia bunului, fie o acțiune în justiție în rezoluțiunea vânzării, ceea ce implica nu doar suportarea costurilor unui litigiu, dar și posibilitatea obligării cumpărătorului la plata unor daune-interese, fie executarea silită a prețului vânzării, care presupunea asumarea riscului celui executat silit de a-i fi vândut imobilul în condițiile stabilite de Codul de procedură civilă pentru vânzarea la licitație publică, așadar, chiar cu un preț mai mic decât cel prevăzut în contract, cu consecința implicată a diminuării patrimoniului comun.

Tot astfel, deși nu s-a putut aprecia asupra soluției care ar fi putut fi adoptată în eventualul litigiu la care a făcut referire apelanta, nu se putea face abstracție de împrejurarea că, până la data încheierii convenției a cărei nulitate se invocă, cumpărătorii nu achitaseră nici măcar parțial prețul imobilului și nici de faptul că s-a menționat că se află în imposibilitate financiară de a suporta o atare plată. În aceste condiții, a fost reținută ca fiind corectă aserțiunea instanței de fond în sensul că reclamanta, cunoscând încheierea contractului de vânzare-cumpărare, avea obligația de a se preocupa, la rândul său, de plata prețului vânzării or, în cauză nu au fost administrate dovezi nici în acest sens și nici în referire la posibilele demersuri, la care acesta a făcut referire în apel, pentru a putea suporta prețul imobilului cumpărat.

Au fost, astfel, înlăturate și susținerile din apel în sensul că dată fiind importanța imobilului ce a făcut obiectul convenției încheiate de părți și veniturile obținute din chirie, intenția de păstrare a acestui imobil în patrimoniul soților era justificată, putându-se recurge inclusiv la vânzarea unor alte imobile deținute în coproprietate. De altfel, în cauză, nu s-au administrat dovezi referitoare la deținerea unor asemenea bunuri și nici la valoarea acestora, pentru a se putea aprecia în sensul caracterului fondat al acestei susțineri.

Pe de altă parte, așa cum rezultă din actele adiționale la contractul de închiriere având ca

obiect imobilul cumpărat, chiria lunară, stabilită pentru întreg imobilul, era de 14.000 Euro, astfel că, raportat la cota de $\frac{1}{2}$ din imobil, ce a făcut obiectul vânzării, ca și la termenul de 1 an, stabilit în contractul de vânzare-cumpărare pentru plata prețului, este evident că suma percepută cu acest titlu de 7.000 Euro lunar (84.000 Euro anual), care oricum se impunea a fi diminuată cu contravaloarea taxelor și impozitelor datorate către stat, nu putea acoperi integral prețul vânzării (stabilit convențional la suma de 800.000 lei - echivalentul a cca. 180.000 Euro).

În plus, reclamanta nu a probat că respectiva chirie reprezenta în mod cert un venit alocat exclusiv plății prețului imobilului, iar nu și celorlalte cheltuieli impuse de căsătorie, mai ales că, așa cum rezultă din actele anexate cererii de ajutor public judiciar formulată de aceeași apelantă în faza procedurală a apelului, veniturile acesteia în perioada 2010-2012 s-au situat la cca. 800 lei lunar, iar în perioada 01.2013-2014 au fost de 494 lei net, lunar, iar potrivit cererii de ajutor public judiciar formulată de reclamantă în fața primei instanțe aceasta afirmă că nu a încasat salariu în perioada august 2012- ianuarie 2013.

Tot astfel, s-a avut în vedere că în raporturile dintre părți, prestațiile reciproce se află într-o relație de echivalență, într-un echilibru just, deoarece numai îndeplinirea de către cocontractanți întocmai, în condițiile stabilite prin contract, a obligațiilor asumate este de natură să le asigure acestora realizarea scopului urmărit la momentul încheierii contractului.

În aceste condiții, dat fiind scopul și rațiunile pe care le-au avut în vedere părțile la momentul încheierii convenției autentificată sub nr. 1437/6 iunie 2012 - soluționarea amiabilă a imposibilității de executare a obligației de plată a prețului stabilit în contractul de vânzare-cumpărare de către cumpărători, în mod judicios s-a reținut de către prima instanță că acțiunea reclamantei nu este întemeiată, actul încheiat de pârâtul D., deși se referă la un bun imobil izolat, având a fi analizat prin prisma scopului urmărit din perspectiva patrimoniului comun, în întregul său.

Astfel, în contextul drepturilor soților asupra bunurilor comune, Curtea a apreciat că, în acest caz, în mod judicios instanța de fond s-a raportat, în stabilirea naturii acestei convenții, la sensul larg al noțiunii actului de administrare, apreciind că, în acest caz, convenția încheiată de pârâtul D. nu este lovită de nulitate relativă, nefiind incidente prevederile art. 347 alin. (1) C. civ.

Împrejurarea că, ulterior semnării convenției a cărei anulare a fost cerută în prezenta cauză, imobilul a fost înstrăinat de B. SRL (societate în cadrul căreia pârâtul D. are calitatea de asociat) nu este de natură să conducă la o altă concluzie, câtă vreme starea de fapt a cauzei nu a relevat intenția părților contractante de a fraudă interesele reclamantei, neputând fi apreciată ca fiind contrară legii încheierea unei convenții prin care se tinde la soluționarea amiabilă a unei situații generate de culpa dobânditorilor în executarea obligațiilor asumate prin contract.

În plus, înstrăinarea de către cocontractant a bunului ce a făcut obiect al vânzării către un terț nu poate susține o atare prezumție, fiind cert că, încă de la momentul încheierii convenției de vânzare cu pârâtul D., vânzătoarea, care de altminteri este o societate comercială al cărei scop este obținerea de profit, a apreciat că bunul respectiv se impune a fi înstrăinat.

Curtea a avut în vedere, totodată, că art. 1239 alin. (2) C. civ. instituie o prezumție de existență a cauzei și de valabilitate a ei, or starea de fapt anterior reliefată nu poate conduce în speță la concluzia că motivul determinant ce le-a făcut pe părți să contracteze ar fi fost ilicit.

Tot astfel, împrejurarea că ulterior acestei înstrăinări vânzătoarea imobilului a dobândit calitatea de asociat al dobânditorului imobilului nu a putut susține teza reclamantei, în lipsa unor probe care să ateste complicitatea la fraudarea intereselor reclamantei între toți acești cocontractanți.

Având în vedere aspectele anterior reliefate, câtă vreme în susținerea nulității actelor adiționale nr. 1509/11 iunie 2012 și nr. 1616/18 iunie 2012 autentificate de notar public F. s-a invocat exclusiv incidența principiului *resoluto iure dantis resolvitur ius accipientis*, Curtea a apreciat că și aceste susțineri sunt nefondate. Astfel, nefiind incidentă situația premisă a desființării actului principal, nu s-a putut reține incidența în cauza a prevederii înscrise în art. 1254 alin. (2) C. civ.

Tot astfel, au fost înlăturate ca nefondate criticile referitoare la greșita nerețineră a îndeplinirii condițiilor răspunderii civile delictuale ale notarului public instrumentator, câtă vreme nu s-a probat săvârșirea de către acest pârât a unei fapte ilicite.

Curtea a constatat că, în raport de considerentele care preced, nu s-a putut reține că în cauză sunt îndeplinite condițiile stabilite de art. 1357 coroborat cu art. 1258 C. civ., câtă vreme nu s-a probat că acest pârât ar fi încălcat obligațiile care îi revin în calitate de agent instrumentator, prin autentificarea actului a cărui nulitate se invocă, respectiv, că pentru actul pe care acesta l-a încheiat era incidentă o cauză de nulitate, așa cum s-a susținut prin acțiunea introductivă.

Împotriva deciziei nr. 394/A din 2 octombrie 2014 pronunțată de Curtea de Apel București, Secția a III-a civilă și pentru cauze cu minori și de familie, a declarat recurs recurenta-reclamantă A., solicitând admiterea recursului, modificarea deciziei atacate în sensul admiterii cererii de apel și a anulării sentinței instanței de fond, iar pe fond admiterea acțiunii.

Recurenta susține că hotărârea cuprinde o motivare străină de cauză și de considerentele avute în vedere de cererea de chemare în judecată și cererea de apel, motiv de recurs prevăzut de art. 304 pct. 7 C. proc. civ., arătând că este nelegală aprecierea instanței de apel potrivit căreia încheierea convenției de rezoluțiune a contractului de vânzare-cumpărare ar reprezenta o încercare de soluționare pe cale amiabilă a imposibilității de executare a contractului.

Recurenta a mai arătat că împrejurarea că aceasta cunoștea existența contractului de vânzare-cumpărare și că astfel ar fi putut achita prețul convenției reprezintă o motivare care nu are legătură cu însăși obiectul cauzei și aceasta întrucât instanța de judecată nu a fost investită cu o cerere de rezoluțiune a contractului de vânzare-cumpărare astfel încât să constate dacă existau motivele de fapt și de drept care să conducă la aplicarea unei astfel de sancțiuni, ci obiectul dosarului a fost reprezentat de anularea contractului de rezoluțiune pentru care instanța era obligată să verifice îndeplinirea condițiilor de fond și de formă pentru încheierea acestuia din urmă, lucru pe care însă nu l-a făcut, ci s-a mulțumit doar să acorde o motivare superficială, nejuridică și lipsită de fundament legal.

Deși instanța de apel a constatat că recurenta-reclamantă nu a semnat convenția autentificată, aceasta apreciază în mod nelegal faptul că acest aspect este lipsit de relevanță având în vedere faptul că actul menționat nu face parte din sfera actelor juridice menționate expres și limitativ în art. 346 alin. (1) C. civ. limitându-se să aprecieze în mod nelegal că recurenta oricum nu ar fi plătit prețul vânzării.

În mod străin de obiectul cererii, instanța de judecată a reținut faptul că recurenta a înțeles să își invoce propria culpă în neexecutarea contractului pentru a obține anularea convenției prin care s-a dispus repunerea părților în situația anterioară. Ignorând în realitate cauza dedusă judecății, instanța de apel a analizat consecințele determinate de neplata prețului, reținând că părțile oricum ar fi ajuns într-un litigiu ce ar fi determinat diminuarea patrimoniului. Raportat la obiectul cererii și la cauza juridică, nu poate fi reținut ca argument de drept în respingerea cererii existența unei pretinse culpe, instanța de fond nefiind investită cu o cerere în rezoluțiunea contractului de vânzare-cumpărare, în cadrul căreia judecătorul este obligat să analizeze întrunirea condițiilor răspunderii civile contractuale și a unor eventuale cauze de exonerare a răspunderii și a lipsei culpei.

Printr-o altă critică se susține că hotărârea pronunțată este dată cu încălcarea sau aplicarea greșită a legii, respectiv a prevederilor art. 30 și art. 35 alin. (2) C. fam. și art. 346 alin. (1), art. 347 alin. (1) NCC, motiv de recurs prevăzut de art. 304 pct. 9 C. proc. civ. Calificarea dată de către instanța convenției de rezoluțiune, că aceasta nu este un act de înstrăinare a unui imobil în lipsa consimțământului expres al celuilalt soț coproprietar, este nelegală. Convenția de rezoluțiune a cărei anulare s-a solicitat nu poate avea caracterul unui act de administrare pe care, în virtutea art. 345 alin. (2) și (4) C. civ., îl poate încheia fiecare soț singur, fără a avea nevoie de consimțământul celuilalt soț, în lipsa acestuia actul fiind anulabil, conform art. 347 alin. (1) C. civ. Pentru a se putea distinge între actele de administrare și cele de dispoziție trebuie să se aibă în vedere scopul urmărit de părți. Astfel, prin încheierea convenției a cărei anulare se cere cota de ½ deținută împreună cu intimatul-pârât din bunul imobil în cauză a ieșit din patrimoniul recurentei și a intrat în patrimoniul

SC B. SRL, acțiune ce corespunde indubitabil unui act de dispoziție, pentru care în mod evident era necesară exprimarea consimțământului la înstrăinare al recurente-reclamante. Întrucât imobilul a fost dobândit în timpul căsătoriei, în conformitate cu art. 30 C. fam., acesta reprezintă un bun comun deținut în devălmășie. Art. 35 alin. (2) C. fam., preluat de N.C.C art. 346 alin. (1), tranșând în mod expres limitele mandatului tacit reciproc al soților, prevede că pentru încheierea actelor de înstrăinare sau de grevare a bunurilor imobile ce alcătuiesc comunitatea de bunuri este necesară existența consimțământului expres al celuilalt soț, prin urmare actul încheiat fără acest consimțământ este anulabil.

Instanța de apel în mod greșit a stabilit faptul că actul juridic a cărui anulare se solicită nu se încadrează în sfera actelor juridice la care face trimitere art. 346 alin. (1) C. civ. Acest act reprezintă un act de înstrăinare lato sensu în accepțiunea art. 35 alin. (2) C. fam., care nu putea fi încheiat în mod valabil fără consimțământul ambilor proprietari.

Deși s-a pronunțat în sensul că actul juridic a cărui anulare este solicitată nu este un act de dispoziție, instanța nu a înțeles să invoce vreun text din Codul civil care să susțină calificarea dată de către acesta și nici nu a înțeles să combată cu temeiuri de drept și argumente pertinente textele legale invocate de către recurentă, inclusiv în ceea ce privește absența mandatului către intimat ori a consimțământului anticipat al recurente prin însăși absența unui pact comisoriu de gradul IV în contractul de vânzare-cumpărare, care ar constitui singurul temei de drept pentru rezoluțiunea contractului fără acordul reclamantei.

Recurenta susține că hotărârea pronunțată este dată cu încălcarea sau aplicarea greșită a legii, respectiv a dispozițiilor art. 347 alin. (2) C. civ., art. 1237 - 1239 C. civ motiv prevăzut de art. 304 pct. 9 C. proc. civ. În acest sens se arată că instanța a refuzat să pătrundă în substanța litigiului și a concluzionat că actul nu este unul fraudulos. Scopul fraudulos s-a relevat imediat întrucât după semnarea convenției de rezoluțiune imobilul a fost înstrăinat de B. off-shore-ului I. Limited prin voința intimatului care conduce această firmă. Din analiza rezultatului urmărit și realizat de intimat cu ajutorul notarului public rezultă cauza ilicită care a stat la baza încheierii acestei convenții, motiv pe care instanța nu l-a analizat, limitându-se la a analiza însă aspecte străine pricinii.

Deși art. 347 alin. (2) C. civ. oferă protecție juridică terțului dobânditor care a depus diligența necesară pentru a se informa cu privire la natura bunului, în speță fiind vorba de societatea B. SRL, aceasta nu poate fi apărată de efectele nulității câtă vreme bunul a fost cumpărat împreună cu soțul reclamantei tocmai de la această societate și cu atât mai mult cu cât unicul asociat al său și reprezentant legal este chiar intimatul, prin urmare nu există niciun dubiu cu privire la cunoașterea de către terțul dobânditor a naturii juridice a bunului dobândit prin convenție. Astfel, părțile implicate în această operațiune juridică se aflau în legături de afiliere urmărind scoaterea imobilului din comunitatea de bunuri și de sub jurisdicția fiscală a statului român prin înstrăinarea subsecventă a acestuia pentru a se face și mai anevoioasă o readucere a bunului în patrimoniul comun.

Printr-o altă critică se susține că hotărârea pronunțată este lipsită de temei legal, fiind dată cu încălcarea sau aplicarea greșită a legii, respectiv a prevederilor art. 970 din vechiul C. civ., art. 1270 alin. (2) și art. 1321 C. civ., motiv de recurs prevăzut de art. 304 pct. 9 C. proc. civ. În acest sens se arată că în mod nelegal instanța de apel a apreciat faptul că încheierea convenției nu reprezintă altceva decât o aplicare a art. 969 C. civ. din 1864, potrivit cu care convențiile se pot revoca prin înțelegerea părților, principiu consacrat și de art. 1270 și art. 1321 NCC. Recurenta arată că aceste articole nu sunt, însă, aplicabile determinat de faptul că bunul era deținut în devălmășie cu intimatul, motiv pentru care era necesar și acordul recurente.

Instanța a ignorat cu desăvârșire susținerea recurente cu privire la absența din contract a unui pact comisoriu de gradul IV în favoarea vânzătoarei care să autorizeze notarul public să constate intervenită rezoluțiunea convențională a acestuia, fără să mai fie necesar consimțământul reclamantei. Rezoluțiunea unui act juridic reprezintă sancțiunea care intervine în cazul neexecutării culpabile a obligațiilor asumate de părțile actului respectiv, vânzătoarea având la dispoziție mai multe mijloace juridice, și anume: executarea silită a obligației de plată, excepția de neexecutare, acțiunea în rezoluțiunea contractului de vânzare-cumpărare. Acțiunea în rezoluțiunea convenției de

vânzare pentru neplata prețului este judiciară numai în cazul în care ar fi fost stipulat un pact comisoriu expres de gradul IV, prin care în caz de neexecutare de obligații să intervină rezoluțiunea convențională a vânzării, părțile ar fi putut rezoluționa convențional vânzarea.

Pentru neplata prețului vânzătoarea putea fie să ceară instanței să constate rezoluțiunea vânzării, fie putea opta pentru executarea silită a prețului. Dată fiind importanța bunului și veniturile considerabile obținute din chirie, intenția de păstrare a acestuia era justificată. Este nelegală reținerea instanței în sensul că recurenta nu a probat că respectiva chirie reprezenta în mod cert un venit alocat exclusiv plății prețului imobilului, și nu celorlalte cheltuieli impuse de căsătorie, deși la dosar se află înscrisuri din care rezultă că de plata prețului se ocupa exclusiv intimatul. Instanța, în mod nelegal, a sancționat recurenta prin soluția pronunțată, aceasta pierzând dreptul de proprietate prin acțiunile frauduloase ale intimaților, când în realitate singura sancțiune aplicată în prezenta cauză trebuia să fie aceea a anulării convenției de rezoluțiune. Instanța, în mod nelegal, a sancționat recurenta pentru faptul că nu a probat deținerea altor bunuri în coproprietate cu intimatul care ar fi putut fi valorificate pentru achitarea prețului contractului, când, în realitate, această probă nu era utilă, pertinentă și concludentă întrucât nu prezenta importanță dacă și câte bunuri deținea în proprietate recurenta și nici dacă se ajungea la executare pentru neîndeplinirea obligației de plată a prețului.

Recurenta susține incidența motivului de recurs prevăzut de art. 304 pct. 9 și din perspectiva art. 1254 alin. (2) C. civ., art. 1258 și 1357 C. civ. În acest sens se arată că în mod nelegal instanța a înlăturat aplicabilitatea principiului *resoluto iure dantis resolvitur iusaccipientis* apreciind că nu sunt aplicabile prevederile art. 1254 C. civ. atâta timp cât actele adiționale sunt anulabile, fiind accesorii unui act anulabil.

În prezenta cauză sunt pe deplin aplicabile prevederile art. 1258 C. civ. conform cărora în cazul anulării sau constatării nulității contractului încheiat în formă autentică pentru o cauză de nulitate a cărei existență rezultă din însuși textul contractului, partea prejudiciată poate cere obligarea notarului la repararea prejudiciilor suferite, în condițiile răspunderii civile delictuale pentru fapta proprie, deși instanța în mod nelegal consideră că nu sunt aplicabile speței, apreciind ca fiind neprobat că s-ar fi încălcat obligațiile care îi revin în calitate de agent instrumentator, prin autentificarea actului a cărui nulitate se invocă. În cauză sunt îndeplinite condițiile răspunderii delictuale a notarului public, și anume existența prejudiciului constând în atingerea dreptului de proprietate prin nelegala autentificare a actului a cărui anulare se cere, existența faptei ilicite săvârșită prin încălcarea obligațiilor legale ce le avea ca agent instrumentator, raportul de cauzalitate dintre fapta ilicită și prejudiciu și vinovăția în comiterea faptei ilicite constând în atitudinea notarului public de a încălca cu bună știință prevederile legale și de a autentifica un act nul, a cărei cauză de nulitate este evidentă.

Înalta Curte, analizând recursul prin prisma motivelor invocate, a constatat că acesta este nefondat potrivit considerentelor ce succed :

Recurenta-reclamantă a investit instanța cu o cerere privind constatarea nulității unei convenții de rezoluțiune a unui contract de vânzare-cumpărare susținând că lipsește consimțământul său în calitate de soție, convenția de rezoluțiune fiind, în opinia acesteia, un act de dispoziție care impunea această condiție.

Prealabil analizei motivelor de recurs, instanța reține că două sunt problemele de drept care se pun în cauză, respectiv, dacă sub imperiul noului cod civil convențiile pot fi rezoluționate pe cale convențională și dacă actul de revocare convențional este un act de dispoziție sau de administrare, cu consecința necesității exprimării consimțământului expres de către celălalt soț coproprietar.

Înalta Curte reține că actul juridic a cărui anulare se solicită a fost încheiat la data de 6.06.2012, deci, după intrarea în vigoare a Noului Cod civil, astfel că acesta este incident în cauză.

Prin Noul Cod Civil legiuitorul a adus modificări importante regimului rezoluțiunii contractelor.

Astfel, prin art. 1550 C. civ. nu se mai instituie obligativitatea solicitării rezoluțiunii pe cale judiciară, rezoluțiunea convențională devenind regula. În acest sens, se constată că, în conformitate

cu acest articol, rezoluțiunea *poate* fi dispusă de instanță, la cerere, sau, după caz, poate fi declarată unilateral de către partea îndreptățită, iar în cazurile anume prevăzute de lege sau dacă părțile au convenit astfel rezoluțiunea poate opera de plin drept.

Din modul de redactare al acestui text de lege rezultă că legiuitorul a înțeles să reglementeze rezoluțiunea prin norme dispozitive de la care părțile pot deroga, contrar reglementării anterioare când rezoluțiunea judiciară era obligatorie în lipsa existenței în contracte a pactelor comisorii de gradul IV.

Un alt argument în favoarea caracterului dispozitiv al normelor care reglementează rezoluțiunea judiciară este acela că în conformitate cu dispozițiile art. 1550 C. civ. raportat la art. 1552 C. civ. rezoluțiunea poate fi declarată unilateral, în condițiile prevăzute de aceste texte, respectiv prin notificare scrisă a debitorului atunci când părțile au convenit astfel, când debitorul se află de drept în întârziere ori când acesta nu a executat obligația în termenul fixat prin punerea în întârziere.

Pentru a da relevanță practică noului regim al rezoluțiunii convenționale, prin art. 1548 C. civ. a fost instituită prezumția de culpă a debitorului unei obligații contractuale, dedusă din simplul fapt al neexecutării, acesta constituind fundamentul invocării denunțării unilaterale.

Faptul că legiuitorul a prevăzut posibilitatea declarării unilaterale a rezoluțiunii contractului, independent de existența în contract a pactelor comisorii, susține în drept, cu atât mai mult, posibilitatea declarării rezoluțiunii prin acordul părților.

Din textele de lege menționate mai sus rezultă cu prisosință că în noua reglementare se dă eficiență maximă principiului disponibilității în materia rezoluțiunii, părțile putând constata rezoluțiunea prin simplul acord de voință, fără intervenția instanței, chiar și în condițiile în care nu au stipulat un pact comisoriu în acest sens. În atare situație, în conformitate cu dispozițiile art. 1270 alin. (2) raportat la art. 1321 C. civ. contractul va înceta prin acordul părților.

Referitor la susținerea recurenței în conformitate cu care convenția de rezoluțiune ar fi un act de dispoziție care ar impune și consimțământul său în calitate de soție, trebuie avute în vedere, de asemenea, dispozițiile noului cod civil care intrase în vigoare la momentul încheierii acestei convenții.

Astfel, în conformitate cu dispozițiile art. 345 alin. (2) C. civ., fiecare soț poate încheia singur acte de conservare, acte de administrare cu privire la oricare dintre bunurile comune, precum și acte de dobândire a bunurilor comune. Conform art. 345 alin. (4) C. civ., în măsura în care interesele sale legate de comunitatea de bunuri au fost prejudiciate printr-un act juridic, soțul care nu a participat la încheierea actului nu poate pretinde decât daune-interese de la celălalt soț, fără a fi afectate drepturile dobândite de terții de bună-credință.

Convenția a cărei anulare s-a solicitat prin prezenta cauză nu este un act de dispoziție care să atragă incidența dispozițiilor art. 346 C. civ. întrucât nu vizează ipoteza acestui text de lege, și anume aceea ca actul să fie unul de înstrăinare.

Prin încheierea convenției, astfel cum în mod corect au reținut instanțele, părțile au constatat neexecutarea obligației de plată a prețului și au convenit desființarea contractului, devenind pe deplin aplicabile inclusiv dispozițiile art. 351 NCC referitoare la datoriile comune ale soților.

Motivul de recurs prevăzut de art. 304 pct. 7C. proc. civ. poate fi invocat atunci când hotărârea nu cuprinde motivele pe care se sprijină sau cuprinde motive contradictorii ori străine de natura pricinii

Motivarea hotărârii înseamnă că aceasta trebuie să cuprindă în considerentele sale motivele de fapt și de drept care au condus la soluția pronunțată, care au legătură directă cu aceasta și care susțin soluția adoptată.

Observând considerentele deciziei criticate din perspectiva acestui motiv de recurs se constată că aceasta cuprinde motivele pe care se sprijină, în sensul că instanța a răspuns criticilor formulate de reclamantă în cadrul controlului de netemeinicie și nelegalitate care poate fi exercitat pe calea apelului, hotărârea atacată respectând exigențele art. 261 pct. 5 C. proc. civ.

Astfel, cu privire la obiectul convenției de rezoluțiune, instanța a reținut că aceasta reprezintă, în fapt, nu un act de dispoziție, cum a susținut recurenta, care să necesite consimțământul acesteia în calitate de soție, ci un act de soluționare pe cale amiabilă a imposibilității de executare a contractului, deci un act administrare care nu necesita acordul recurente raportat la dispozițiile art. 345 alin. (2) C. civ. Instanța a analizat și calificat obiectul acțiunii prin prisma normelor legale incidente cauzei, iar faptul că nu și-a însușit apărările recurente nu echivalează cu nemotivarea hotărârii în sensul art. 261 pct. 5 C. proc. civ.

Contrar susținerilor recurente, instanța a avut în vedere și a răspuns criticilor legate de îndeplinirea condițiilor de formă și de fond ale convenției de rezoluțiune și a constatat că prin încheierea acesteia nu au fost încălcate dispozițiile legale.

Calificarea dată naturii juridice a actului de rezoluțiune este corectă având în vedere circumstanțele de fapt ale cauzei, instanța reținând în mod just că reclamanta nu-și poate invoca propria culpă în neexecutarea contractului pentru a solicita anularea convenției prin care s-a dispus repunerea părților în situația anterioară.

Ca urmare, criticile formulate în baza acestui motiv de recurs nu se circumscriu ipotezei reglementate de art. 304 pct. 7 C. proc. civ.

Motivul de recurs prevăzut de art. 304 pct. 9 C. proc. civ. poate fi invocat atunci când hotărârea este dată cu încălcarea sau aplicarea greșită a legii.

În cadrul acestui motiv de recurs, recurenta a reluat criticile privind calificarea naturii juridice a actului de rezoluțiune de către instanță, susținând că acest act se încadrează în sfera actelor juridice reglementate de art. 346 alin. (1) C. civ și a invocat încălcarea dispozițiilor art. 30 și art. 35 alin. (2) C. fam. și art. 346 alin. (1), art. 347 alin. (1) C. civ.

Referitor la invocarea încălcării dispozițiilor din Codul familiei, Înalta Curte constată că este nefondată având în vedere dispozițiile art. 34 din Legea nr. 71/2011, potrivit cu care dispozițiile art. 345 - 350 C. civ. sunt aplicabile și căsătoriilor în ființă la data intrării în vigoare a Codului civil, dacă actul sau faptul juridic cu privire la un bun comun a intervenit după această dată. De asemenea, potrivit prevederii înscrise în art. 102 din Legea nr. 71/2011, contractul este supus dispozițiilor legii în vigoare la data când a fost încheiat, în tot ceea ce privește încheierea, interpretarea, efectele și executarea acestuia.

Actul juridic a cărui nulitate s-a invocat în prezenta pricină a fost încheiat la data de 06.06.2012, așadar ulterior intrării în vigoare a Codului civil reprezentat de Legea nr. 287/2009, prin care a fost abrogat Codul familiei, prin urmare, în ceea ce privește valabilitatea sa încheiere, convenția este supusă dispozițiilor înscrise în noul Codul civil.

Având în vedere considerentele expuse anterior nu vor mai fi reluate aspectele care privesc calificarea naturii juridice a actului.

În ceea ce privește susținerea recurente că instanța nu a înțeles să invoce vreun text de lege care să susțină calificarea naturii juridice a actului de rezoluțiune dar nici să argumenteze validitatea convenției în lipsa existenței în contractul de vânzare-cumpărare a unui pact comisoriu care să permită rezoluțiunea convențională, acestea nu vor fi primite având în vedere că instanța a argumentat în drept soluția, reținând că actul dedus judecății este un act de administrare, motiv pentru care, în conformitate cu art. 345 alin. (2) C. civ., nu este necesar consimțământul celuilalt soț. Cu privire la faptul că în contractul de vânzare-cumpărare nu este prevăzut un pact comisoriu, instanța reține faptul că, față de caracterul dispozitiv al normelor care guvernează rezoluțiunea prevăzute de noul cod civil, exprimarea acordului părților cu privire la rezoluțiune lasă fără relevanță acest aspect. Astfel cum prevede art. 1270 alin. (2) C. civ. contractul se modifică sau încetează prin acordul părților, prin urmare, nicio lege nu îngrădește posibilitatea părților de a conveni asupra încetării contractului potrivit principiului *mutus consensus mutus disensus*.

Ipoteza art. 347 C. civ. în conformitate cu care actul încheiat fără consimțământul expres al celuilalt soț, atunci când el este necesar potrivit legii, este anulabil, nu subzistă în cauză atâta timp cât prin actul dedus judecății părțile contractante au decis desființarea contractului de vânzare nr. 285/25 martie 2010 pentru neplata prețului stipulat și câtă vreme recunoașterii imposibilității de

executare a obligației asumate de către soțul cumpărător (necontestată de reclamantă) nu i se poate da o interpretare în dezacord cu manifestarea expresă de voință a acestuia.

Nu sunt fondate criticile care privesc art. 1237-1239 C. civ. deoarece, astfel cum s-a reținut, recurenta nu a administrat probe prin care să dovedească susținerile privind caracterul fraudulos al actului dedus judecății. În plus, după cum s-a precizat anterior, atâta timp cât nu a fost plătit prețul, recurenta nu se poate considera prejudiciată prin desființarea actului.

Contrar celor susținute de recurentă, instanța de apel a reținut că actul de rezoluțiune s-a făcut în temeiul acordului părților, iar consimțământul recurentei nu era obligatoriu, dat fiind conținutul concret al convenției de rezoluțiune.

Nu sunt întemeiate criticile recurentei privind modul de operare al rezoluțiunii pentru considerentele expuse anterior analizei motivelor de recurs, desființarea contractului de vânzare-cumpărare prin acordul părților fiind în concordanță cu noile dispoziții din Codul civil cu privire la rezoluțiune. Posibilitățile recunoscute de lege creditorului de a acționa într-o atare situație nu sunt obligații legale impuse acestuia, ci doar modalități adecvate de acțiune pe care creditorul le poate urma în funcție de interesele sale.

Nu au relevanță și nu sunt de natură să susțină temeinicia demersului judiciar aserțiunile recurentei privind intenția de păstrare a bunului sau faptul că a considerat că sumele provenite din închirierea imobilului vor fi direcționate către plata prețului imobilului, acestea fiind circumstanțe de fapt nedovedite care, astfel, nu au putut fi reținute de instanță.

În mod corect nu a fost reținută în cauză incidența principiului *resolute iure dantis resolvitur ius accipientis* atâta timp cât instanța nu a considerat nul actul dedus judecății.

Pentru aceeași rațiune, nu vor fi reținute ca întemeiate nici criticile grefate pe dispozițiile art.1258 C. civ. cu referire la obligarea notarului la repararea prejudiciilor suferite.

Având în vedere aceste considerente, constatându-se că nu sunt fondate motivele de recurs invocate în cauză, hotărârea atacată fiind legală, Înalta Curte, în baza art. 312 C. proc. civ., a dispus respingerea recursului ca nefondat.

H. Răspunderea

37. Deturnarea libertății de exprimare de la scopul său. Acțiune în răspundere civilă delictuală. Condiții și efecte

NCC, art. 70, art. 72, art. 75, art. 78, art. 252, art. 253, art. 1349 alin. (1)-(2), art. 1357

Constituția României, art. 20, art. 30

Convenția europeană a drepturilor omului, art. 8, art. 10

Din economia prevederilor art. 1349 alin. (1) și (2) din Noul Cod civil rezultă că orice persoană are îndatorirea să respecte regulile de conduită pe care legea sau obiceiul locului le impune și să nu aducă atingere, prin acțiunile ori inacțiunile sale, drepturilor sau intereselor legitime ale altor persoane, cel care, având discernământ, încalcă această îndatorire răspunzând de toate prejudiciile cauzate, fiind obligat să le repare integral.

Astfel, în cazul în care o persoană a deturnat libertatea de exprimare de la scopul său și a acționat cu rea-credință prin aducerea la cunoștința opiniei publice, prin emisiuni TV, numai a unor informații de natură a crea o imagine negativă asupra adversarului său politic, ascunzând informațiile ce ar fi putut contrazice acea imagine și care se puteau obține la fel de ușor ca și cele negative, stăruiind în prezentarea unor informații eronate și urmărind doar realizarea unui interes propriu – denigrarea adversarului politic, iar nu o informare corectă și exactă a publicului, sunt îndeplinite cerințele prevăzute de dispozițiile art. 1349 alin. (1) și (2) NCC pentru angajarea răspunderii sale civile delictuale.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 1589 din 10 iunie 2015

Prin cererea de chemare în judecată, reclamantele A. și B. au solicitat obligarea pârâtului la plata daunelor morale în cuantum de 700.000 lei, la publicarea hotărârii judecătorești și prezentarea publică a scuzelor, invocând dispozițiile art. 1357, art. 72, art. 78, art. 252, art. 253, art. 256 C. civ. din 2009.

Prin sentința civilă nr. 1834 din 16 octombrie 2013 pronunțată în dosarul nr. x/3/2012 al Tribunalului București, Secția a IV-a civilă, s-a admis în parte cererea de chemare în judecată formulată de reclamantele A. și B., în contradictoriu cu pârâtul C., a obligat pârâtul la plata sumei de 5.000 lei către fiecare dintre reclamante cu titlu de daune morale, a obligat pârâtul la publicarea, pe cheltuiala sa, a prezentei hotărâri judecătorești, fără a se menționa domiciliul părților litigante, în ziarele X și Y, fiind respins restul pretențiilor formulate de reclamante, ca neîntemeiate.

Împotriva sentinței a declarat apel pârâtul C.

Prin decizia civilă nr. 550A din 19 decembrie 2014 pronunțată de Curtea de Apel București, Secția a IV-a civilă, apelul a fost respins ca nefondat.

Pentru a pronunța această soluție instanța de apel a răspuns punctual tuturor criticilor apelantului, apreciind că hotărârea instanței de fond este temeinică și legală.

Împotriva acestei decizii a declarat recurs pârâtul care a invocat dispozițiile art. 304 pct. 7 și 9 C. proc. civ. solicitând admiterea lui, casarea hotărârii atacate, iar pe fond respingerea în tot a cererii de chemare în judecată.

În dezvoltarea motivelor de recurs, pârâtul a susținut, în esență, că, în ceea ce privește analiza împrejurărilor și a contextului în care s-au făcut afirmațiile imputate recurentului-pârât, hotărârea cuprinde motive contradictorii. Instanța de apel nu a examinat cauza în întregime, ci a relevat doar o parte din contextul în care afirmațiile imputate au fost făcute, cu consecința pronunțării unei hotărâri nelegale.

Pârâtul a susținut și că hotărârea pronunțată a fost dată cu greșita aplicare a legii, respectiv a prevederilor art. 10 din C.E.D.O., art. 30 din Constituția României, art. 1349 C. civ., art. 129 alin. (5) C. proc. civ. și principiul autorității de lucru interpretat. A susținut că instanța de apel s-a limitat la preluarea motivării sentinței pronunțate de judecătorul fondului fără să răspundă unei întrebări esențiale pentru soluționarea cauzei deduse judecății și anume dacă afirmațiile imputate lui C. cu privire la apartenența lui D. la structurile securității, anterior anului 1989 au sau nu o bază factuală care să le justifice și să le permită a fi încadrate în limitele libertății de exprimare consacrate de art. 10 din C.E.D.O., precum și de art. 30 din Constituția României. Recurentul a susținut că ceea ce prezintă relevanță în cauza dedusă judecății sunt criteriile care guvernează libertatea discursului politic, al dezbaterii politice în general.

Recurentul a fost nemulțumit și de faptul că instanța de apel a reținut că apelantul-pârât ar fi fost avertizat asupra dubiului informației, fără să menționeze în ce ar fi constat acest avertisment.

Înalta Curte de Casație și Justiție, analizând decizia atacată prin prisma criticilor formulate, subsumate dispozițiilor art. 304 pct. 7 și 9 C. proc. civ. și găsind că acestea sunt neîntemeiate, a respins recursul pentru următoarele considerente:

Analizând decizia atacată în raport de motivul prevăzut de art. 304 pct. 7 C. proc. civ., se observă lesne că el a fost invocat în mod nefondat deoarece hotărârea cuprinde motivele de fapt și de drept care au format convingerea instanței și conține suficiente elemente care fac posibil controlul hotărârii în căile de atac. De altfel, judecătorul nu trebuie să răspundă în mod separat fiecărui argument, fiecărei nuanțe date de părți textelor pe care și-au întemeiat cererile. Acest temei este invocat mai mult formal, pentru că decizia este motivată în fapt și în drept, fiind clară și concisă și nu cuprinde motive contradictorii.

Deși Curtea Europeană acordă o atenție deosebită respectării de către instanțe a obligației de a examina problemele ridicate de către părți ca o garanție a respectării dreptului la un proces echitabil, totuși, în jurisprudența sa s-a reținut în mod constant faptul că „Art. 6 par. 1 din Convenție

obligă tribunalele să-și motiveze deciziile, dar nu se poate cere să dea un răspuns detaliat la fiecare argument” - Hotărârea *Ruiz Torija contra Spaniei*.

Și practica și doctrina internă, dar chiar și C.E.D.O. sunt unanime în a accepta faptul că, pentru ca o hotărâre judecătorească să fie motivată, în sensul dispozițiilor art. 261 pct. 5 C. proc. civ., este necesar ca judecătorul să motiveze soluția dată fiecărui capăt de cerere, iar nu să răspundă separat diferitelor argumente ale părților cu care sprijină acest capăt de cerere. Motivarea unei hotărâri nu este o problemă de volum, ci una de esență, de conținut, aceasta trebuind să fie clară, concisă și concretă.

În speță, considerentele hotărârii recurate conțin rezultatul unei analize judicioase a motivelor de apel cu care instanța a fost investită. Întinderea obligației de motivare trebuie apreciată prin raportare la natura și circumstanțele specifice ale fiecărei cauze. În cazul acțiunilor în răspundere civilă delictuală, instanțele de judecată au obligația de a motiva îndeplinirea sau neîndeplinirea celor patru condiții necesare pentru angajarea răspunderii, respectiv fapta ilicită, prejudiciu, legătura de cauzalitate și vinovăția. Aceste condiții sunt elementele fundamentale susceptibile să influențeze soluția pronunțată de instanță și care trebuie, deci, să se regăsească în considerentele hotărârii. Și ele se găsesc la pag. 30 pct. 4 din decizia atacată.

Recurentul nu susține explicit că instanța de apel ar fi omis să analizeze îndeplinirea celor patru condiții esențiale pentru angajarea răspunderii lor delictuale, în schimb, afirmă doar că instanța nu ar fi analizat o parte din probele și susținerile acestuia. Dar niciuna dintre ele nu este în măsură să influențeze soluția pe fond. În fapt, curtea de apel a răspuns unora dintre ele, iar Înalta Curte, dacă apreciază că este necesar, poate complini motivarea deciziei pentru a include răspunsul la aceste susțineri ale recurentului, sub rezerva ca ele să acopere probleme de drept.

Înalta Curte de Casație și Justiție a găsit nefondat și motivul de recurs invocat de recurent și prevăzut de art. 304 pct. 9 C. proc. civ. în condițiile în care în cauza de față nu rezultă că instanța de apel a recurs la încălcarea unor texte de lege aplicabile speței sau că a aplicat greșit dispoziții legale, interpretându-le prea extins sau prea restrâns ori cu totul eronat. Dimpotrivă, instanța de control judiciar a aplicat în mod corect prevederile legale incidente în speță.

De altfel, acest motiv de recurs este doar o reluare a apărărilor făcute pe fondul cauzei și care exced căii de atac a recursului. Practic, recurentul își exprimă o serie de nemulțumiri în legătură cu modul în care s-au apreciat probele. Apărările recurentului nu pot fi primite întrucât motivarea lor vizează exclusiv probele administrate, mai precis greșeala decurgând dintr-o apreciere eronată a probelor administrate.

În consecință, greșita examinare a susținerilor părților cu privire la situația de fapt dedusă judecății ori greșita apreciere a probelor administrate în cauză nu pot constitui motiv de recurs în condițiile în care în speță nu se aplică dispozițiile art. 304¹ C. proc. civ.

Formal, motivul de recurs invocat de pârât se referă la teza a II-a a art. 304 pct. 9 C. proc. civ., ceea ce face inutilă orice analiză a primei ipoteze, recurentul acceptând că decizia nu este lipsită de temei legal, dar susținând că a fost dată cu încălcarea normelor de drept material și procesual.

Situația de fapt, astfel cum a fost reținută de tribunal și de curtea de apel, nu mai poate fi schimbată în fața instanței de recurs. Criticile recurentului ar trebui să vizeze doar aspecte de nelegalitate.

În speță, instanța de apel, confirmând soluția instanței de fond, a reținut în mod corect că sunt incidente dispozițiile Codului civil din 2009 prin raportare la data săvârșirii faptelor imputate și la dispozițiile art. 5 alin. (1) și art. 103 din Legea nr. 71/2011.

Dispozițiile art. 70 alin. (1) și (2) C. civ. din 2009 prevăd că orice persoană are dreptul la liberă exprimare, exercitarea acestui drept neputând fi restrânsă decât în cazurile și limitele prevăzute la art. 75.

Potrivit art. 75 alin. (1) C. civ. din 2009, nu constituie o încălcare a drepturilor prevăzute în această secțiune atingerile care sunt permise de lege sau de convențiile și pactele internaționale privitoare la drepturile omului la care România este parte. În continuare, alin. (2) al aceluiași articol

stipulează faptul că exercitarea drepturilor și libertăților constituționale cu bună-credință și cu respectarea pactelor și convențiilor internaționale la care România este parte nu constituie o încălcare a drepturilor prevăzute în această secțiune.

Art. 72 alin. (1) C. civ. din 2009 consacră dreptul oricărei persoane la respectarea demnității sale, interzicând orice atingere adusă onoarei și reputației unei persoane, fără consimțământul acesteia ori fără respectarea limitelor prevăzute de art. 75, această din urmă dispoziție vizând atingerile permise de lege sau de convențiile și pactele internaționale privitoare la drepturile omului la care România este parte, respectiv exercitarea drepturilor și libertăților constituționale cu bună-credință și cu respectarea pactelor și convențiilor internaționale la care România este parte.

Potrivit art. 78 din același cod, persoanei decedate i se datorează respect cu privire la memoria sa.

În conformitate cu art. 1357 alin. (1) C. civ. din 2009, cel care cauzează altuia un prejudiciu printr-o faptă ilicită, săvârșită cu vinovăție este obligat să îl repare, iar, potrivit alin. (2), autorul prejudiciului răspunde pentru cea mai ușoară culpă.

Instanța a apreciat în mod corect că sunt întrunite condițiile generale ale răspunderii civile delictuale pentru fapta proprie: existența unui prejudiciu, existența unei fapte ilicite, existența unui raport de cauzalitate ca raport cauză-efect între fapta ilicită și prejudiciu, existența vinovăției celui care a cauzat prejudiciul, constând în intenția, neglijența sau imprudența cu care a acționat.

Prin prejudiciu s-a înțeles efectul negativ suferit de o anumită persoană, fie sub aspect patrimonial, fie sub aspect moral, ca urmare a faptei ilicite săvârșite de o altă persoană, iar fapta ilicită desemnează orice faptă prin care, încălcându-se normele dreptului obiectiv, sunt cauzate prejudicii dreptului subiectiv aparținând unei persoane.

Art. 252 C. civ. din 2009, cu denumirea marginală „Ocrotirea personalității umane”, situat în titlul V intitulat „Apărarea drepturilor nepatrimoniale” al Capitolului I prevede că orice persoană fizică are dreptul la ocrotirea valorilor intrinseci ființei umane, cum sunt viața, sănătatea, integritatea fizică și psihică, demnitatea, intimitatea vieții private, libertatea de conștiință, creația științifică, artistică, literară sau tehnică.

Art. 253 alin. (1) C. civil din 2009, incident în cauză potrivit art. 19 din Legea nr. 71/2011, prevede că persoana fizică ale cărei drepturi nepatrimoniale au fost încălcate ori amenințate poate cere instanței: a) interzicerea săvârșirii faptei ilicite, dacă aceasta era iminentă; b) încetarea încălcării și interzicerea pentru viitor, dacă aceasta durează încă; c) constatarea caracterului ilicit al faptei săvârșite, dacă tulburarea pe care a produs-o subzistă. Potrivit alin. (2), prin excepție de la prevederile alin. (1), în cazul încălcării drepturilor nepatrimoniale prin exercitarea dreptului la liberă exprimare, instanța poate dispune numai măsurile prevăzute la alin. (1) lit. b) și c).

Totodată, cel care a suferit o încălcare a unor asemenea drepturi poate cere instanței să îl oblige pe autorul faptei să îndeplinească orice măsuri socotite necesare de către instanță spre a ajunge la restabilirea dreptului, cum sunt: a) obligarea autorului, pe cheltuiala sa, la publicarea hotărârii de condamnare; b) orice alte măsuri necesare pentru încetarea faptei ilicite sau pentru repararea prejudiciului cauzat, potrivit alin. (3).

Art. 253 alin. (4) prevede, de asemenea, dreptul persoanei prejudiciate de a cere despăgubiri sau, după caz, o reparație patrimonială pentru prejudiciul chiar nepatrimonial ce i-a fost cauzat, dacă vătămarea e imputabilă autorului faptei prejudiciabile.

Acțiunea pentru restabilirea dreptului nepatrimonial încălcat și acțiunea pentru restabilirea integrității memoriei poate fi pornită, după moartea persoanei vătămate, de către soțul supraviețuitor, de oricare dintre rudele în linie dreaptă ale persoanei decedate, precum și de oricare dintre rudele sale colaterale până la gradul al patrulea inclusiv, potrivit art. 256 C. civ. din 2009.

În speță, reclamantele au solicitat, pe de o parte, o reparație patrimonială pentru prejudiciul moral cauzat, formulând primul capăt de cerere de obligare a pârâtului la plata daunelor morale, iar, pe de altă parte, o acțiune pentru restabilirea dreptului nepatrimonial încălcat și restabilire a integrității memoriei defunctului prin formularea capetelor doi și trei din cererea de chemare în

judecată, constând în publicarea hotărârii judecătorești și prezentarea publică a scuzelor de către pârât.

Altfel spus, reclamantele s-au prevalat atât de un prejudiciu propriu, cât și de vătămarea adusă integrității memoriei defunctului, prin afirmațiile imputate.

Potrivit art. 30 alin. (1) din Constituția României, reglementat la Titlul II - Drepturile, libertățile și îndatoririle fundamentale, Capitolul II - Drepturile și libertățile fundamentale: „Libertatea de exprimare a gândurilor, a opiniilor sau a credințelor și libertatea creațiilor de orice fel, prin viu grai, prin scris, prin imagini, prin sunete sau prin alte mijloace de comunicare în public, sunt inviolabile”; potrivit alin. (2) „Cenzura de orice fel este interzisă”; potrivit alin. (6) „Libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine”.

Deși legiuitorul a stabilit limite foarte largi de manifestare a libertății de exprimare, prin instituirea inviolabilității sale, a avut în vedere ca prin aceasta să nu se poată aduce atingere demnității, onoarei, vieții private sau dreptului la propria imagine, afectarea acestora din urmă conducând la răspunderea civilă a persoanei care și-a manifestat libertatea de exprimare dincolo de limitele recunoscute prin textul constituțional.

Se stipulează expres în Constituție că, potrivit dispozițiilor de la Titlul II - Drepturile, libertățile și îndatoririle fundamentale, Capitolul I - Dispoziții comune a art. 20 alin. (1): „Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile cetățenilor vor fi interpretate și aplicate în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și celelalte tratate la care România este parte.”, respectiv alin. (2) „Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului, la care România este parte, și legile interne au prioritate reglementările internaționale, cu excepția cazului în care Constituția sau legile interne conțin dispoziții mai favorabile”.

Prin Legea nr. 30 din 18 mai 1994, cu efecte juridice începând cu data de 20 iunie 1994, România a ratificat Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și Protocoalele sale adiționale, adoptate la nivelul Consiliului Europei.

Potrivit art. 10 din Convenție: „Paragraf 1 - Orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare. Acest drept cuprinde libertatea de opinie și libertatea de a primi sau de a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere. Prezentul articol nu împiedică statele să supună societățile de radiodifuziune, de cinematografie sau de televiziune unui regim de autorizare. Paragraf 2 - stipulează expres că Exercitarea acestor libertăți ce comportă îndatoriri și responsabilități poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății sau a moralei, protecția reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.”

Libertatea de exprimare, apărată de articolul 10, ocupă un loc aparte printre drepturile garantate de Convenție, stând chiar la baza noțiunii de „societate democratică” ce sintetizează sistemul de valori pe care este clădită Convenția. Această importanță cu totul deosebită a articolului 10 a fost subliniată de C.E.D.O. pentru prima dată în cauza *Handyside c. Regatului Unit* (hotărârea din 7 decembrie 1976), ideea fiind reluată apoi constant în toate cauzele ulterioare.

Astfel, Curtea a afirmat că „libertatea de exprimare constituie unul dintre fundamentele esențiale ale unei societăți democratice, una dintre condițiile primordiale ale progresului său și ale împlinirii individuale a membrilor săi. Sub rezerva paragrafului 2 al art. 10, ea acoperă nu numai „informațiile” sau „ideile” care sunt primite favorabil sau care sunt considerate inofensive sau indiferente, ci și acelea care offensează, șochează sau îngrijorează statul sau un anumit segment al populației. Acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței și spiritului de deschidere în absența cărora nu există «societate democratică»”.

Art. 10, paragraf 1, al Convenției vorbește despre libertatea de a primi sau comunica informații, ceea ce denotă dublul aspect sub care trebuie privit acest drept fundamental. Pe de o parte, este vorba despre libertatea oricărei persoane de a difuza în mod liber informații, dar acest drept se corelează în mod natural cu *libertatea de a primi informații*, de care ar trebui să se bucure orice cetățean. Sub rezerva limitelor prevăzute de paragraful 2 al art. 10, această libertate de comunicare a informațiilor trebuie să poată fi exercitată în mod liber, și, mai cu seamă în ceea ce privește presa, ea nu poate fi supusă niciunei forme de cenzură.

Desigur, așa cum nicio libertate nu este absolută (ea sfârșind acolo unde începe libertatea altuia), pentru a preveni arbitrariul, sunt prevăzute și anumite limite ale exercițiului libertății de exprimare, limite ce decurg din *necesara asumare a unei responsabilități pentru orice activitate care ar avea potențialul de a aduce atingere drepturilor altora*. Depășirea acestor limite poate duce la angajarea răspunderii disciplinare, civile ori chiar penale pentru cel vinovat.

Statele semnatare ale Convenției au nu doar obligația negativă de a nu împiedica în niciun fel exercițiul liber al acestui drept fundamental, dar ele trebuie, totodată, în cadrul obligațiilor pozitive ce le revin, să ia toate măsurile pentru a se asigura de existența efectivă a pluralismului de opinii și idei, *multitudinea de surse acționând ca o garanție a unei informări obiective*.

Dispozițiile art. 10 din Convenție apără libertatea de exprimare a opiniilor și ideilor, precum și cea de informare, fără nici o constrângere, prin mijloace tehnice diverse, de la cele tradiționale la cele mai moderne, privind opinii și informații politice, sociale sau economice, expresia artistică și informații cu caracter comercial.

Dreptul garantat de art. 10 nu este însă unul absolut, astfel cum deja s-a arătat. Dincolo de aspectul de principiu, potrivit căruia *libertatea unuia sfârșește acolo unde începe libertatea altuia*, Paragraful 2 permite explicit restrângerea exercitării liberei exprimări în ipoteza în care folosirea ei este îndreptată împotriva anumitor valori pe care statul le poate în mod legitim apăra sau chiar împotriva democrației însăși. Restricțiile aduse libertății de exprimare vor fi însă controlate de C.E.D.O. prin aplicarea unei serii de principii de interpretare a dispozițiilor art. 10 din Convenție cristalizate în cadrul jurisprudenței referitoare la acesta. Astfel, Curtea a afirmat că limitarea adusă de stat acestui drept este contrară Convenției dacă nu îndeplinește cele trei condiții cumulative enumerate în paragraful 2: a) să fie prevăzută de lege; b) să urmărească cel puțin unul dintre scopurile legitime prevăzute de textul Convenției și c) să fie necesară, într-o societate democratică, pentru atingerea aceluși scop (a se vedea în acest sens hotărârea C.E.D.O. din 17 decembrie 2004 *Cumpănă și Mazăre c. România*, § 85 și urm.; hotărârea C.E.D.O. din 7 octombrie 2008 *Barb c. România*, §. 31 și urm.; hotărârea C.E.D.O. din 28 septembrie 2004 *Sabou și Pîrcălab c. România*, § 35 și urm.).

Înalta Curte de Casație și Justiție reține că, în primul rând, ingerința adusă libertății de exprimare trebuie să se bazeze pe o dispoziție normativă existentă în dreptul intern, înțelegând prin acesta atât actul legislativ cu valoare normativă generală ce emană de la puterea legiuitoare, cât și o normă cu o forță juridică inferioară legii în sens formal, dar și jurisprudența rezultată din activitatea instanțelor judecătorești, cu mențiunea că acestea trebuie să întrunească două condiții fundamentale, respectiv să fie accesibile și previzibile destinatarului (a se vedea hotărârea C.E.D.O. din 26 aprilie 1979 *Cauza Sunday Times c. Regatului Unit*, § 49).

A doua condiție dintre cele menționate mai sus implică analiza existenței unuia dintre scopurile legitime instituite limitativ de paragraful 2 al art. 10 din Convenție, respectiv securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății sau a moralei, protecția reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.

În sfârșit, cea de-a treia condiție, pentru ca ingerința să nu conducă la încălcarea libertății de exprimare garantată de art. 10 din Convenție, presupune ca ingerința să fie necesară într-o societate democratică, în sensul de a corespunde „unei nevoi sociale imperioase”, iar argumentele invocate de autoritățile naționale pentru a justifica ingerința să fie „pertinente și suficiente”, măsura de

limitare a libertății de exprimare trebuind să fie „proporțională cu scopurile legitime urmărite”, asigurându-se un just echilibru între, pe de o parte, protecția libertății de exprimare consacrată de art. 10 și, pe de altă parte, interesul general de apărare a dreptului terțului care invocă depășirea limitelor libertății de exprimare (a se vedea hotărârea *Cumpănă și Mazăre c. României*, § 88 - 90).

Cât privește hotărârile pronunțate de C.E.D.O., Înalta Curte de Casație și Justiție reține că acestea au, dincolo de efectele *inter partes*, și un efect *erga omnes*, consecință a autorității de lucru interpretat de care se bucură, în condițiile în care, potrivit art. 32 din Convenție, misiunea specifică a instanței europene este interpretarea și aplicarea prevederilor acesteia, iar eficacitatea dreptului european al drepturilor omului nu ar putea fi variabilă potrivit calificărilor pe care acestea le-ar primi în sistemele de drept naționale ale statelor contractante, iar jurisprudența Curții constituie un instrument de armonizare a regimurilor juridice naționale ale drepturilor omului ale statelor contractante, prin luarea în considerare a standardului minim de protecție dat de prevederile Convenției.

Instanța de apel a reținut în mod corect că, din analiza jurisprudenței C.E.D.O., rezultă că limitele unei critici admisibile sunt mai ample față de un om politic, vizat în această calitate, decât față de un simplu particular. Spre deosebire de acesta din urmă, omul politic se expune în mod inevitabil și conștient unui control strict al faptelor și afirmațiilor sale atât din partea ziariștilor, cât și a masei cetățenilor. El trebuie, prin urmare, să dea dovadă de o mai mare toleranță (hotărârea C.E.D.O. din 8 iulie 1986 *Lingens c. Austriei*, § 42).

Atunci când litigiul vizează oameni politici, controlul justificării ingerinței trebuie realizat strict, o ingerință în libertatea de exprimare politică poate fi admisă doar în situații excepționale (*C. V. Tudor c. României*, nr. 1, decizie nr. 6928/04 din 15 iunie 2006).

C.E.D.O. a stabilit o distincție între afirmarea unor fapte și cea a unor judecăți de valoare, urmând a se avea în vedere că „existența faptelor poate fi demonstrată, în timp ce adevărul judecăților de valoare nu este susceptibil de a fi dovedit”. Astfel, «dacă concretețea primelor se poate dovedi, următoarele nu-și pot demonstra exactitatea. Pentru judecățile de valoare, această cerință este irealizabilă și aduce atingere libertății de opinie în sine, element fundamental al dreptului asigurat de art. 10 (cauza *Lingens* citată anterior). Nu e mai puțin adevărat că faptul de a acuza anumite persoane implică obligația de a furniza o bază reală suficientă și că inclusiv o judecată de valoare se poate dovedi excesivă dacă este lipsită total de o bază reală (*Cumpănă și Mazăre c. României*, § 98-101, *Petrina c. României*, § 42, *Ivanciuc c. României*, decizie de inadmisibilitate). Așadar, Curtea analizează dacă exista o bază factuală suficient de susținută la originea afirmațiilor efectuate (*Cârlan împotriva României*, §55).

C.E.D.O. a reținut că subiectul dezbaterii referitor la adoptarea unei legislații care să permită dezvăluirea numelor foștilor colaboratori ai Securității, dezbateri mediatizată și urmărită cu atenție de marele public, reprezenta un interes major pentru societatea românească întreagă. Dezbateri de ordin național privea o temă de interes general și extrem de sensibilă. În contextul politic și istoric român acuzația de a fi fost colaborator al Securității comuniste este una extrem de gravă, ce produce consecințe politice și morale importante asupra persoanei acuzate. Ca atare, colaborarea cu fosta Securitate a fost calificată ca fiind o chestiune de interes public, de relevanță pentru întreaga societate (a se vedea *Petrinac. României*, §43, *C. V. Tudor c. României*, nr. 1, decizie nr. 6928/04 din 15 iunie 2006, *Ieremeiov c. României* (nr. 2), §41, *Andreescu c. României*, §90, *Ciuvică c. României*, decizie de inadmisibilitate, §47).

C.E.D.O. a reținut că adevărul obiectiv al afirmațiilor nu trebuie să fie singurul criteriu luat în considerare de instanțe în situația în care analizează o acuzație de atingere a reputației sau demnității, elementul determinant trebuind să fie buna-credință a autorului afirmațiilor, astfel încât să ofere informații exacte și demne de încredere (*Radio France și alții c. Franței*, §37, *Dalban c. României*, § 49 - 50, *Bladet Tromso și Stensaas c. Norvegiei*, § 65 și urm.). Așadar, este necesară verificarea cu diligență a realității faptelor invocate (*Mihaiu c. României*, §67-68).

Buna-credință a persoanei care se manifestă în spațiul public este relevantă pentru a putea distinge în plan subiectiv între intenția de a transmite informații asupra unor chestiuni ce

interesează publicul și cea de calomniere, insultare, discreditare a unei persoane. Pentru reținerea bunei-credințe se au în vedere aspecte precum veridicitatea informațiilor, modul în care au fost verificate, implicarea în proces, baza factuală. Maniera dubitativă de prezentare a informațiilor, sau, dimpotrivă caracterul cert conferit acestora a fost valorificat drept criteriu de identificare a bunei-credințe a autorului afirmațiilor într-o serie de cauze (*Andreescu c. României*, §94, *Cumpănă și Mazăre c. României*, §100, *Petrina c. României*, §37, *Ciuvică c. României*, decizie de inadmisibilitate, §54).

C.E.D.O. a operat o distincție între situația în care afirmațiile au fost făcute oral, de pildă în cadrul unei emisiuni radio sau TV transmise în direct, când nu există posibilitatea de a reformula, completa sau retracta (*Andreescu c. României*, §95) de aceea în care afirmațiile sunt efectuate în scris sau comunicate, pregătite, redactate sau elaborate în prealabil (*Sipoș c. României*, §32).

Contextul în care se manifestă libertatea de exprimare are o importanță majoră pentru identificarea limitelor permise în exercitarea acestui drept, Curtea acordând o atenție sporită acestui aspect, subliniind necesitatea luării în considerare a tuturor împrejurărilor în care au fost făcute afirmațiile (*Bladet Tromso și Stensaas c. Norvegiei*, § 62). Caracterul justificat al unei ingerințe se stabilește așadar în lumina tuturor circumstanțelor, prin raportare la toate elementele existente și cu aplicarea criteriilor jurisprudențiale relevante.

Analiza instanțelor interne trebuie să țină seama de contextul politic în care au fost făcute afirmațiile și de interesul general în joc (*Desjardin c. Franței*, §39, *Cîrlan c. României*, §54).

Relația dintre art. 8 și art. 10 relevă necesitatea ca autoritățile interne să asigure un just echilibru între protecția libertății de exprimare, consacrată de art. 10, pe de o parte, și cea a dreptului la reputație al persoanei care, constituind un element al vieții private, este protejat de art. 8 din Convenție.

Protecția reputației altuia este element al vieții private protejat de art. 8 din Convenție (cauza *Chauvy și alții c. Franței*, § 70) și de aceea în temeiul acestei dispoziții poate fi necesară adoptarea unor măsuri pozitive în măsură să garanteze respectarea efectivă a vieții private mergând până la relațiile interpersonale ale indivizilor implicați (*Van Hannover c. Germaniei*, § 57, *Petrina c. României*, §35).

C.E.D.O. a considerat că reputația unei persoane reprezintă o parte din identitatea sa personală și fizică, inclusiv în cadrul unei critici în contextul unei dezbateri publice, art. 8 fiind pe deplin aplicabil (*Pfeiferi c. Austriei*, §35).

Cu această atență examinare a jurisprudenței instanței europene, în mod corect instanța națională a analizat în ce măsură afirmațiile imputate pârâtului se încadrează în limitele libertății de exprimare, astfel cum își găsește aceasta consacrarea în art. 30 din Constituția României și art. 10 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, sau, după caz, depășesc aceste limite, intrând în sfera ilicitului civil.

Tocmai în considerarea faptului că litigiul de față vizează doi oameni politici cunoscuți, controlul justificării ingerinței a fost realizat strict, dat fiind că o ingerință în libertatea de exprimare politică poate fi admisă doar în situații excepționale (hotărârea C.E.D.O. din 8 iulie 1986 *Lingens c. Austriei*, § 42 alin. (2), *C. V. Tudor c. României*, nr. 1, decizie nr. 6928/04 din 15 iunie 2006).

Raportat la conținutul declarațiilor pârâtului, s-a constatat că acesta a adus la cunoștința opiniei publice, prin emisiuni TV, informații ce se încadrează atât în noțiunea de „fapte”, cât și în aceea de „judecăți de valoare” potrivit dihotomiei rezultate din jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului.

Astfel, în ceea ce privește declarațiile realizate în cadrul emisiunii „X” difuzată la data de 26.06.2012 și la data de 23.08.2012 pe postul de televiziune Y. TV, acestea cuprind un amestec de fapte și judecăți de valoare, în timp ce informația difuzată în cadrul emisiunii „Y” la data de 03.09.2012 de postul de televiziune X., are caracterul unui fapt susceptibil a fi dovedit.

Cu referire la emisiunea „X” din data de 26.06.2012, difuzată pe postul de televiziune Y. TV, s-a constatat că pârâtul a furnizat informații referitoare la reclamanta A. constând în fapte: „(...) d-na A., care și-a schimbat numele, fiica fostului șef de Securitate, șef al Securității Giurgiu,

știți că și-a schimbat numele în anii '90, că n-o chema A. (...)”. Nu mai puțin însă, afirmația potrivit căreia reclamanta și-ar fi schimbat numele ca să nu fie recunoscută drept fiica unui fost general de Securitate, dedusă din interpretarea a contrario a declarației „(...) Dar nu era fiică de general de Securitate, d-le E., nu și-a schimbat numele ca să nu o cunoască lumea (...)” constituie o judecată de valoare.

În cadrul emisiunii „X” din data de 23.08.2012, difuzată de postul de televiziune Y. TV, pârâtul a făcut declarații ce au atât caracterul unor fapte, cât și al unor judecăți de valoare: în prima categorie a fost încadrată afirmația potrivit căreia reclamanta ar fi fost fiica fostului șef al Securității Giurgiu, în timp ce afirmația potrivit căreia „(...) eu vin dintr-o familie din ăia care au mers la canal și d-na A. dintr-o familie din ăia care i-au trimis la canal (...)”, are caracterul unei judecăți de valoare.

În fine, afirmația pârâtului din data de 03.09.2012, efectuate în cadrul emisiunii „Y” din data de 03.09.2012, difuzată pe postul de televiziune X., s-a apreciat că are caracterul unui fapt: „(...) și dânsa era fiu de mare securist la Giurgiu, d-na A. (...)”.

C.E.D.O. a reținut că dezbateră referitoare la colaborarea cu organele fostei Securități era un subiect de interes public, de relevanță pentru întreaga societate, conform considerentelor expuse anterior. Desigur, speța de față prezintă o particularitate (în raport cu cauzele *Petrina c. României*, *Ciuvică c. României*, *C. V. Tudor c. României*, nr. 1), constând în aceea că afirmațiile pârâtului referitoare la calitatea de lucrător al Securității nu vizează însăși persoana publică, ci o rudă apropiată a acesteia.

Instanța de fond a constatat că, independent de acest element de diferențiere, declarațiile pârâtului vizau un subiect de interes general. S-a avut în vedere informația potrivit căreia tatăl omului politic ar fi fost lucrător al Securității nu atât privită în mod izolat, cât în contextul special în care omul politic A. este cunoscut pentru activitatea desfășurată în vederea adoptării unei legislații care să împiedice accesul temporar la unele funcții publice a unor persoane care au activat în vechile structuri.

Instanța de apel, validând hotărârea instanței de fond, a apreciat în mod corect că natura activității desfășurate de reclamanta A. este cea care conturează circumstanțe cu totul speciale în care pretinsa calitate a tatălui său de general de Securitate este o chestiune ce excede domeniul vieții sale private, situându-se în spațiul public. O atare calitate constituie o temă de interes general nu atât prin ea însăși, cât prin prisma efectelor susceptibile a se produce asupra reputației omului politic căruia i se impută că nu ar fi adus la cunoștință publicului apartenența la structurile Securității al unui membru al familiei. Acest aspect a fost de altfel invocat de reclamanta A. ca argument în sprijinul tezei referitoare la producerea unui prejudiciu prin afirmațiile imputate. În circumstanțele anterior reținute, pretinsa calitate a tatălui reclamantei de general de Securitate dobândește valențe sociale și morale extrem de sensibile în contextul istoric specific al României, similar colaborării oamenilor politici cu această organizație, fiind un element ce se disociază de sfera pur privată (Cauza *Petrina c. României*, §43). Prin declarațiile imputate se inducea publicului ideea potrivit căreia reclamanta A. a făcut parte dintr-o familie cu poziții importante în aparatul de represiune comunistă, iar ulterior aceasta s-ar fi erijat în apărător al democrației (Cauza *Petrina împotriva României*, §46).

Ca atare, s-a reținut corect că pretinsa apartenență a tatălui reclamantei A., om politic, la fostele organe ale Securității este o chestiune ce excede sferei vieții pur private, intrând în sfera vieții publice prin prisma calității reclamantei de om politic.

În ceea ce privește baza factuală a declarațiilor imputate, instanța de apel a constatat în mod corect că, deși pârâtul s-a prevalat de informații preluate din presă, ele nu pot să constituie o bază factuală verosimilă solidă. Iar motivarea instanței este una convingătoare. Pe de o parte, s-a constatat că deși articolele de presă, indicate de pârât drept sursă, cuprind acuzații privind calitatea numitului D. de ofițer de Securitate aflat la comanda trupelor de la Casa Poporului, afirmațiile pârâtului au vizat o situație de fapt diferită, și anume calitatea acestuia de șef al Securității Giurgiu. Așadar, informația prezentată de pârât diferă de cea din articolul de presă invocat drept sursă,

nefiind produse dovezi în sprijinul situației de fapt invocate de pârât pe parcursul procedurii judiciare de față, deși sarcina probei îi revenea. Probatoriul trebuia să fie, însă, unul permis de lege.

Sub aspect procedural, în mod corect prin încheierea din data de 08.05.2013 s-a respins cererea de emitere a unor adrese către Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității, Arhivele Naționale ale României și Serviciul Român de Informații, teza probatorie indicată fiind aceea de a se comunica dacă D. a avut calitatea de ofițer de Securitate, informator al Securității sau dacă a desfășurat vreo formă de poliție politică, întrucât a avut în vedere împrejurarea că apărarea pârâtului s-a întemeiat pe informațiile preluate din presă și că sarcina probei sub acest aspect îi revenea. De asemenea, respingerea cererii menționate se impunea și prin prisma dispozițiilor O.U.G. nr. 24/2008 privind accesul la propriul dosar și deconspirarea Securității, aprobată prin Legea nr. 293/2008, act normativ care instituie condițiile de acces la informațiile solicitate de către pârât prin nota de probatorii, în speța de față pârâtul neîndeplinind cerințele prevăzute de art. 1, art. 3 din actul normativ menționat. Or, încuviințarea cererii de probatorii formulate de pârât ar fi condus la concluzia de neacceptat de eludare a dispozițiilor legale menționate în precedent care instituie accesul la informațiile solicitate în favoarea anumitor persoane sau în anumite condiții (în același sens este și adresa nr. P1703/13 din 6 iunie 2013 emisă de CNSAS de la fila 110 din dosarul de fond).

Relevant este că în procedura judiciară de față analiza instanței trebuia să se circumscrie verificării *bazei factuale de care a dispus autorul afirmațiilor la momentul efectuării lor*, având importanță nu atât adevărul obiectiv al informațiilor, cât buna-credință a autorului lor.

Pe de altă parte, Înalta Curte de Casație și Justiție nu poate ignora că afirmațiile pârâtului au survenit la un interval de timp considerabil de la publicarea informațiilor în articolele de presă în discuție (7 ani și 3 luni). Acest aspect este apreciat cu atât mai relevant cu cât imediat după publicarea informațiilor menționate, pe de o parte, reclamanta A. a exprimat o poziție de dezmințire a acestora, printr-un comunicat de presă emis de Ministerul Justiției care a fost preluat în articole de presă din data de 14.03.2005. De asemenea, în perioada imediat următoare datei apariției în presă a informațiilor în cuprinsul articolelor indicate drept sursă, acestea au făcut obiectul unor investigații de către instituția abilitată, Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Statului, finalizate cu concluzia potrivit căreia numitul D., vizat de acuzațiile lui F., nu este aceeași persoană cu tatăl reclamantei A.

Așadar, informațiile nereale, publicate în presă cu aproximativ 7 ani în urmă, infirmate în urma efectuării cuvenitelor cercetări, în mod corect nu au fost primite drept bază factuală verosimilă în favoarea autorului afirmațiilor. Subiectul adus în discuție de către pârât viza o chestiune în prealabil tranșată de organele abilitate, pe deplin lămurită și ușor accesibilă prin verificări de minimă diligență.

Pentru aceleași considerente, în mod corect s-a apreciat că nu se poate reține drept bază factuală articolul postat pe pagina de internet <http://xyz.blogspot.ro> în cursul lunii iulie 2011.

Înalta Curte de Casație și Justiție, având în vedere contextul în care au fost realizate afirmațiile imputate, modul de verificare a informațiilor, a tuturor circumstanțelor referitoare la perioada de timp în care afirmațiile au fost reiterate, mijlocul de difuzare, tonul de certitudine, lipsa bazei factuale, apreciază că s-a reținut în mod corect de către instanța de apel că se infirmă teza bunei-credințe a pârâtului. Totodată, Înalta Curte de Casație și Justiție nu poate ignora că pârâtul a stăruit în prezentarea unor informații eronate bazate pe o simplă coincidență de nume, articolele de presă invocate drept bază factuală constituind un simplu pretext al afirmațiilor efectuate.

Recurentul a deturnat libertatea de exprimare de la scopul său și a acționat cu rea-credință. Din modalitatea de exprimare a afirmațiilor reiese că recurentul nu a dorit o informare corectă și exactă a publicului, ci a urmărit realizarea unui interes propriu - denigrarea unui adversar politic. Pentru a-și atinge obiectivul, recurentul a adus la cunoștința publicului numai informațiile de natură a crea o imagine negativă asupra adversarului, ascunzând informațiile ce ar fi putut contrazice acea imagine și care se puteau obține la fel de ușor ca și cele negative. Această denaturare cu bunăștiință a adevărului relevă reaua-credință a recurentului, iar contextul politic mai larg, în care au

fost făcute afirmațiile defăimătoare, nu poate duce la exonerarea de răspundere a pârâtului. Afirmațiile pârâtului nu au fost niște „ușoare atacuri la persoană” (acceptate de jurisprudența C.E.D.O.) și nici nu se poate spune că ele erau „un rău necesar pentru protejarea obiectivelor unei societăți democratice” pentru a beneficia de protecția instituită de art. 10 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Art. 75 alin. (1) C. civ. din 2009 prevede că nu constituie o încălcare a drepturilor prevăzute în această secțiune atingerile care sunt permise de lege sau de convențiile și pactele internaționale privitoare la drepturile omului la care România este parte; potrivit alin. (2), exercitarea drepturilor și libertăților constituționale cu bună-credință și cu respectarea pactelor și convențiilor internaționale la care România este parte nu constituie o încălcare a drepturilor prevăzute în această secțiune.

Instanța de apel a făcut o corectă aplicare a legii atunci când a reținut că afirmațiile pârâtului nu pot beneficia de protecția instituită de art. 10 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, ci, dimpotrivă, se circumscriu sferei ilicitului civil, fiind necesară adoptarea măsurilor pozitive impuse de art. 8 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului pentru salvagardarea drepturilor afirmate de reclamante prin cererea de chemare în judecată. Sancționarea faptelor imputate este prevăzută de lege, aceasta îndeplinind exigențele de a fi accesibilă și previzibilă, urmărește unul din scopurile legitime prevăzute de paragraful 2 al art. 10, protecția reputației sau a drepturilor altora, este necesară într-o societate democratică, răspunzând „unei nevoi sociale imperioase”, argumentele reținute de tribunal fiind „pertinente și suficiente”, ingerința „proporțională” cu scopurile legitime urmărite.

În consecință, s-a reținut în mod corect că sunt îndeplinite în cauza de față cerințele răspunderii civile delictuale, astfel cum rezultă din dispozițiile art. 1349 alin. (1) și (2) C. civ. din 2009.

Astfel, fapta ilicită săvârșită de pârât constând în afirmațiile exprimate în cadrul emisiunilor „X” difuzate pe postul de televiziune Y. TV, din datele de 26.06.2012, 23.08.2012 și în cadrul emisiunii „Y” din data de 03.09.2012 difuzată pe postul de televiziune X. a produs reclamantelor un prejudiciu nepatrimonial, moral, constând, pe de o parte, în consecința negativă asupra reputației reclamantei A. și în suferința de ordin afectiv produsă deopotrivă acesteia și reclamantei B., ca efect al afirmațiilor denigratoare referitoare la D., tatăl reclamantei A. și soțul reclamantei B.

A treia condiție privitoare la existența unui raport de cauzalitate între fapta ilicită și prejudiciul produs a fost și ea demonstrată în instanță, afirmațiile pârâtului cauzând prejudiciul nepatrimonial descris anterior.

De asemenea, s-a constatat îndeplinită cerința vinovăției pârâtului, acesta acționând cu intenția directă, calificată prin scopul denigrării unui adversar politic.

În urma acestui examen al deciziei atacate și constatând că A. este la adăpost de criticile formulate de către recurent, pentru toate considerentele reținute, conform art. 312 alin. (1) C. proc. civ., Înalta Curte de Casație și Justiție a respins recursul declarat de pârâtul C. împotriva deciziei civile nr. 550A din 19 decembrie 2014 pronunțată de Curtea de Apel București, Secția a IV-a civilă, ca nefondat.(...)

38. Acțiune în răspundere civilă delictuală. Incidența prevederilor art. 10 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale

NCC, art. 1349 - urm.

Convenția europeană a drepturilor omului, art. 8, art. 10

Decretul nr. 31/1954, art. 54

Potrivit art. 10 par. 1 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare, drept care

cuprinde libertatea de opinie și libertatea de a primi sau de a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere, exercitarea acestor libertăți, ce comportă îndatoriri și responsabilități, putând fi supusă, conform paragrafului 2 al normei convenționale, unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru (...) protecția reputației sau a drepturilor altora.

Difuzarea unui material video care a expus fapte și informații de interes public nu se poate constitui în temei al răspunderii civile delictuale din perspectiva dreptului la liberă exprimare, ce presupune dreptul de a primi informații și de a comunica altora informații, întrucât a interzice unui ziarist să expună publicului informațiile primite cu privire la activitatea unei persoane publice în îndeplinirea atribuțiilor profesionale echivalează cu o încălcare a art. 10 din CEDO, atât sub aspectul libertății de exprimare, cât și a dreptului la informare.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 648 din 26 februarie 2015

Notă : Decretul nr. 31/1954 privitor la persoanele fizice și persoanele juridice a fost abrogat de Legea nr. 71/2011 la data de 01 octombrie 2011.

Prin cererea înregistrată pe rolul Tribunalului Prahova sub nr. x/105/2012, reclamantul A. a chemat în judecată pe pârâta SC X SRL, pentru ca, prin sentința ce se va pronunța, să se dispună obligarea pârâtei la plata sumei de 600.000 euro, cu titlu de daune morale pentru prejudiciul de imagine și lezarea gravă a onoarei și a demnității sale, în condițiile descrise în motivarea în fapt a acțiunii, precum și obligarea aceleiași pârâte ca, timp de 3 zile consecutiv, la ore de maximă audiență, să facă un anunț public referitor la hotărârea judecătorească prin care a fost stabilită săvârșirea delictului civil și daunele acordate. Cu cheltuieli de judecată.

Prin sentința civilă nr. 1658 din 10.06.2013, Tribunalul Prahova a respins ca neîntemeiată excepția lipsei de interes invocată de pârâtă, a admis în parte acțiunea și a obligat pârâta la plata către reclamant a sumei de 15.000 euro, cu titlu de prejudiciu moral. S-a respins în rest acțiunea cu privire la celelalte pretenții deduse judecății.

Pentru a se pronunța astfel, prima instanță a reținut, în esență, că despăgubirile sunt solicitate de reclamant urmare a prejudiciului suferit prin fapta pârâtei și chiar dacă destinația despăgubirilor ar putea avea un scop caritabil, aceasta nu schimbă cerința interesului, care rămâne și în cauza de față personal și direct.

Fiind îndeplinite condițiile cumulative ale interesului, tribunalul a constatat că excepția lipsei de interes invocată de pârâtă este neîntemeiată.

Pe fondul cauzei, tribunalul a reținut că reclamantul a deținut funcția de primar al comunei C., județul D. Faptele pretins săvârșite de către acesta au privit data de 28.07.2012, ziua premergătoare desfășurării Referendumului național.

Prin rezoluția de neîncepere a urmăririi penale dată de Parchetul de pe lângă Judecătoria Lehliu Gară în dosarul nr. x/P/2012, la data de 24.09.2012, s-a dispus, față de reclamant, soluția de neîncepere a urmăririi penale pentru săvârșirea infracțiunii prevăzută și pedepsită de art. 52 din Legea nr. 3/2000, constatându-se că fapta nu există, în sensul că reclamantul nu a întreprins nicio acțiune de strângere a unor acte de identitate pentru împiedicarea exercitării dreptului de vot pentru mai multe persoane din comuna C.

În referatul cu propunere de neîncepere a urmăririi penale întocmit de organele de cercetare penală ale poliției judiciare din cadrul Inspectoratului de Poliție Județean D., s-a reținut că, la data de 28.07.2012, organele de poliție s-au sesizat din oficiu privind materialul difuzat de postul de televiziune pârât cu privire la faptele pretins săvârșite de reclamant, în sensul strângerii actelor de identitate ale cetățenilor, în scopul de a împiedica exercitarea dreptului de vot, acesta fiind filmat cu o cameră ascunsă în timp ce purta discuții cu un reporter al televiziunii X TV.

Din declarațiile celor audiați în cursul cercetării penale a rezultat că cei în cauză nu au

fost contactați de reclamant, nu au avut discuții și nici nu au fost sunați pentru strângerea cărților de identitate și împiedicarea exercitării dreptului la vot, fiind verificate prin sondaj un număr de 10 persoane asupra cărora au fost găsite documentele de identitate personale, ceea ce a determinat formularea propunerii de a nu se începe urmărirea penală față de reclamant.

S-a reținut că faptele de natură penală pretins săvârșite de reclamant, obiect al infracțiunii prevăzută de dispozițiile art. 52 din Legea nr. 3/2000, s-au constatat că nu există, iar rezoluția de neîncepere a urmăririi penale, rămasă definitivă, deși nu se bucură de autoritatea de lucru judecat, nu poate fi ignorată în sensul „adevărului judiciar stabilit de procuror”. A interpreta altfel înseamnă a ignora soluția de urmărire penală, constatările acestuia ca rezultat al unui proces penal și al cercetării aferente și prezumția de adevăr de care se bucură actul de urmărire penală.

În speță, tribunalul a constatat întrunite condițiile pentru angajarea răspunderii civile a pârâtei cu privire la existența unei fapte ilicite (difuzarea unui material video pe parcursul zilei premergătoare Referendumului din data de 28.07.2012, în mod repetat, în cadrul principalelor buletine informative), existența unui prejudiciu de natură morală suferit de către reclamant (cât timp s-a constatat în cursul procesului penal că acuzațiile aduse în materialul filmat nu au fost reale și, mai mult, nu au îmbrăcat caracter penal), existența raportului de cauzalitate dintre fapta ilicită a pârâtei și prejudiciul suferit (martorii ascultați arătând că reportajul difuzat de postul de televiziune referitor la pârât a avut un efect negativ asupra familiei, rudelor, cetățenilor din comună).

Sub aspectul legăturii de cauzalitate dintre faptă și prejudiciu, martorul E. a făcut vorbire de starea de boală a soției reclamantului ce s-a datorat reportajului defăimător, stare de fapt confirmată și de martorul F., care a arătat percepția acuzațiilor din material asupra cetățenilor din comună și asupra membrilor familiei reclamantului.

Probele testimoniale au susținut cele afirmate de reclamant în acțiune, în sensul că materialul filmat și difuzat a avut urmări asupra prestigiului și reputației sale, i-a fost afectată imaginea și prin prisma fostei funcții publice deținute.

În ceea ce privește condiția ultimă pentru antrenarea răspunderii civile delictuale, respectiv existența vinovăției celui care a cauzat prejudiciul, tribunalul a constatat că, pe tărâm delictual, răspunderea delictuală se angajează chiar și pentru cea mai ușoară culpă.

Sub acest aspect, existența vinovăției a fost analizată și prin prisma dispozițiilor art. 10 din CEDO și a Jurisprudenței Curții Europene, reținând că în ceea ce privește limitele criticii admisibile ele sunt mai largi cu privire la un om politic, care acționează în calitatea sa de persoană publică, decât cu privire la un simplu cetățean. Un om politic se expune inevitabil și conștient unui control atent al faptelor și gesturilor sale din partea ziariștilor, a organizațiilor neguvernamentale, cum este reclamantul, ca și a masei de cetățeni și trebuie să arate o mai mare toleranță în această privință. El are, desigur, dreptul la protejarea reputației sale, chiar în afara cadrului vieții sale private, dar imperatiile acestei protecții trebuie să fie puse în balanță cu interesele liberei discuții a chestiunilor politice, excepțiile la libertatea de exprimare impunând o interpretare restrictivă (*Oberschlick c. Austriei* (nr. 1); *Vereinigung demokratischer Soldaten Österreichs și Gubi c. Austriei*).

Tribunalul a concluzionat că există motive „relevante și suficiente” pentru justificarea sancțiunii aplicate pârâtei în temeiul art. 10 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, dar și al dispozițiilor civile evocate anterior, în sensul obligării acesteia la plata către reclamant a sumei de 15.000 euro, cu titlu de prejudiciu moral, apreciind ca fiind rezonabilă în raport de următoarele criterii: de cuantificare a prejudiciului reclamat date de funcția publică de primar deținută de reclamant pe o perioadă îndelungată de timp (peste 20 de ani), actuala funcție de președinte al unei organizații de partid, inexistența faptei de strângere a unor acte de identitate cu scopul de a împiedica mai multe persoane din comuna C. să exercite dreptul de vot (constată de procuror) pretinsa faptă fiind obiectul acuzațiilor din materialul filmat, tulburările suferite de membrii de familie, efectele negative resimțite de aceiași membri ai familiei reclamantului (afectarea stării de sănătate a soției acestuia), consecințele pe plan personal, social și familial astfel cum au rezultat din probatoriul testimonial administrat, constatările rezultate din înregistrările audio-video cu privire la

frecvența difuzării materialului, conținutul acestuia, aspectele imputate ce s-au dovedit a fi neadevărate, indiciile și datele de care a dispus pârâta, pentru informațiile prezentate în material, statutul de persoană publică a reclamantului, notorietatea, caracterul de interes public al temei ce a format subiectul reportajului difuzat și impactul acesteia în rândul publicului, toate acestea reprezintă criterii de apreciere, în concret, a prejudiciului suferit și de stabilire a unei despăgubiri pentru repararea acestuia care să fie suficientă în contextul în care s-au săvârșit faptele ilicite.

S-a apreciat că suma de 15.000 euro, cu titlu de prejudiciu moral, reprezintă o despăgubire suficientă pentru fapta prejudiciabilă. S-a respins în rest acțiunea cu privire la celelalte pretenții deduse judecării, constând în obligarea pârâtei ca, timp de 3 zile consecutiv, la ore de maximă audiență, să facă un anunț public privitor la hotărârea judecătorească și daunele acordate, petit care nu a fost întemeiat în drept, apreciindu-se că soluția de admitere în parte a capătului principal și despăgubirile acordate acoperă real și pe deplin prejudiciul încercat.

Curtea de Apel Ploiești, Secția I civilă, prin decizia nr. 607 din 03 iunie 2014, a respins ca nefondat apelul declarat de reclamantul A. împotriva sentinței civile nr. 1658 din 10.06.2013 pronunțată de Tribunalul Prahova, a admis apelul declarat de pârâta SC X SRL împotriva aceleiași sentințe și, în consecință, a schimbat în parte sentința apelată, în sensul că a respins acțiunea ca neîntemeiată. Au fost menținute restul dispozițiilor sentinței și s-a luat act că apelanta-pârâtă va solicita cheltuieli de judecată pe cale separată.

În argumentarea acestei decizii, instanța de apel a reținut, în esență, că la data de 28.07.2012, ziua premergătoare referendumului național pentru demiterea președintelui, postul de știri X TV a anunțat, în cadrul buletinelor de știri difuzate în cursul zilei respective, că există indicii că fostul primar din comuna C., județul D., președintele organizației locale a partidului Y (reclamantul din cauza pendinte judecării) adună cărțile de identitate ale sătenilor, pentru a avea garanția că aceștia vor boicota referendumul.

Anunțul a fost justificat prin difuzarea unui material video, filmat cu camera ascunsă, în care jurnaliștii X TV, în fața sediului Y din comuna C., l-au abordat pe reclamant, care, convins că interlocutorul său este un reprezentant al organizației centrale a Y s-a confesat, de fapt, echipei X TV.

În acest context, dată fiind calitatea reclamantului de om politic, expus astfel unei limite mai largi de „critică admisibilă”, precum și natura temei abordate, de interes public justificat, dată de încălcarea legislației privind desfășurarea referendumului, instanța de apel a apreciat că s-a păstrat echilibrul între libertatea de exprimare a pârâtei, reglementat de art. 10 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și dreptul reclamantului de a i se respecta onoarea, reputația, în sensul art. 8 din Convenție.

Față de considerentele expuse, raportat la obiectul pricinii deduse judecării, s-a apreciat că nu are relevanță juridică soluția din dosarul penal, cu atât mai mult cu cât în anunț s-a făcut referire numai la existența unor indicii de împiedicare de către reclamant a exercitării dreptului legal al cetățenilor la vot, iar libertatea de exprimare ocupă un loc aparte printre drepturile garantate de Convenție, raționamentul judecătorului fondului neavând fundament legal.

Instanța de apel a reținut că nu sunt întrunite cerința existenței faptei ilicite, astfel că nu poate fi angajată răspunderea civilă delictuală a pârâtei.

Împotriva acestei decizii reclamantul A. a declarat recurs întemeiat pe dispozițiile art. 304 pct. 9 C. proc. civ.

În argumentarea acestui motiv recurentul, după o prezentare detaliată a situației de fapt, a opiniilor proprii privind această situație și a practicii CEDO, a susținut, în esență, că motivarea deciziei recurate este superficială și incompletă și că nelegalitatea are în vedere interpretarea și aplicarea greșită a prevederilor art. 1354 și urm. C. civ. privind răspunderea civilă delictuală, coroborate cu jurisprudența relevantă în materie a Curții de la Strasbourg.

Recurentul susține că între cele două hotărâri există o discrepanță evidentă și, în aceste condiții, criticile se regăsesc în considerațiile instanței de fond privind întrunirea cumulativă a elementelor constitutive ale răspunderii civile delictuale și în jurisprudența relevantă a CEDO.

Pentru aceste motive, recurentul a solicitat admiterea recursului, modificarea deciziei recurate, iar în rejudecare admiterea ambelor capete de cerere, ale acțiunii privind obligarea pârâtei la plata de despăgubiri cu titlu de daune morale și la efectuarea anunțului public.

Prin notele scrise depuse la dosar intimata-pârâtă SC X SRL a solicitat respingerea recursului ca neîntemeiat.

Analizând decizia recurată, prin raportare la criticile formulate, Înalta Curte constată că recursul este nefondat, pentru următoarele considerente:

Critica recurentului privind motivarea superficială și incompletă a deciziei recurate s-ar putea încadra, din punct de vedere teoretic, mai degrabă, în cazul de modificare prevăzut de art. 304 pct. 7 C. proc. civ., ce reglementează situația în care hotărârea nu cuprinde motivele pe care se sprijină.

O asemenea situație, însă, nu se regăsește în prezenta cauză, în situația în care instanța de apel a analizat criticile formulate de reclamant, arătând de ce nu poate fi angajată răspunderea civilă delictuală pentru fapta proprie a pârâtei nefiind întrunită cerința existenței faptei ilicite și apreciind că s-a păstrat echilibrul între libertatea de exprimare a pârâtei, reglementat de art. 10 din CEDO și dreptul reclamantului de a i se respecta onoarea, reputația, în sensul art. 8 din Convenție.

Reglementarea libertății de exprimare și a condițiilor de exercitare a acesteia este cuprinsă atât în norme interne, cât și în norme internaționale, ratificate sau adoptate de statul român, norme care au întemeiat în bună măsură apărările părților litigante și care se impun a fi reiterate pentru a constitui baza analizei instanței de recurs.

Astfel, potrivit prevederilor art. 31 alin. (4) din Constituția României, „*mijloacele de informare în masă, publice și private, sunt obligate să asigure informarea corectă a opiniei publice*”, iar, în conformitate cu dispozițiile art. 30 alin. 6 din aceeași Constituție, „*libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine*”.

Art. 10 par. 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului prevede, în esență, că: *orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare, drept care cuprinde libertatea de opinie și libertatea de a primi sau de a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere*.

Paragraful 2 al normei convenționale stipulează că exercitarea acestor libertăți, ce comportă îndatoriri și responsabilități, poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru (...) protecția reputației sau a drepturilor altora.

Aplicarea art. 10 al Convenției Europene poate fi evaluată în relație cu alte instrumente internaționale relevante privind protecția libertății de exprimare, în special art. 19 al Pactului ONU.

În paralel cu art. 10 al Convenției Europene, libertatea garantată de art. 19 al Pactului ONU nu este absolută. Articolul 19 par. 3 lit. „a” prevede că: *exercitarea drepturilor prevăzute în par. 2 al prezentului articol comportă anumite datorii și responsabilități. Din acest motiv poate fi supusă anumitor restricții care să fie în conformitate cu legea și cu necesitățile, pentru respectarea drepturilor și a reputației altor persoane*.

Rezoluția nr. 1003/1993 privind etica ziaristică a Adunării Parlamentare a Consiliului Europei, adoptată de România prin Hotărârea de Guvern nr. 25/1994, dezvoltă principiile care trebuie să guverneze modul de funcționare a ziaristicii, al cărui rol în societate este legat, în special, de imperativul absolut al corectitudinii, în cazul știrilor, și al onestității, în cazul opiniilor, potrivit art. 13 al Rezoluției.

Art. 3 al Rezoluției definește știrile ca „*informații, adică fapte și date*”, iar opiniile ca „*exprimări ale gândurilor, ideilor, convingerilor sau judecăți de valoare ale mijloacelor de informare în masă, editorilor sau ziariștilor*”.

În art. 4 și 5 se prevede că *știrile trebuie difuzate cu respectarea adevărului, după ce au fost efectuate verificările de rigoare, prezentarea, descrierea sau narațiunea fiind făcute într-un mod imparțial*.

Conform prevederilor art. 54 din Decretul nr. 31/1954, orice persoană fizică are dreptul la

reputație și la onoare, iar, în cazul în care a suferit vreo atingere, cu privire la vreunul din aceste drepturi, va putea cere ca instanța judecătorească să îl oblige pe autorul faptei săvârșite fără drept, să publice, pe socoteala acestuia, în condițiile stabilite de instanță, hotărârea pronunțată ori să îndeplinească alte fapte destinate să restabilească dreptul atins.

Din ansamblul reglementărilor privind dreptul la liberă exprimare rezultă că acesta nu este unul absolut, ci poate fi supus limitărilor, restrângerilor, în ipoteza în care folosirea libertății de exprimare este îndreptată împotriva anumitor valori pe care statul le poate apăra în mod legitim sau chiar împotriva democrației însăși.

Aceste limitări se concretizează în posibilitatea existenței unor ingerințe ale autorităților statale în exercițiul dreptului la libertatea de exprimare, spre a se realiza scopurile enunțate de art. 10 paragraful 2 din Convenție. Instanța europeană a subliniat în repetate rânduri că restricțiile la libertatea de exprimare, oricare ar fi contextul în discuție, nu sunt compatibile cu dispozițiile art. 10 paragraful 2 decât dacă îndeplinesc condițiile pe care textul le impune în privința lor.

Astfel, libertatea de exprimare, ca drept esențial într-o societate democratică, nu poate fi exercitată dincolo de orice limite. Ca orice altă libertate socială ea presupune luarea în considerare a unor interese de ordin general, cum sunt siguranța națională, integritatea teritorială a statelor contractante, siguranța publică, apărarea acesteia și prevenirea săvârșirii unor infracțiuni, protecția sănătății și a moralei publice, garantarea autorității și imparțialității puterii judiciare, precum și a unor interese de ordin personal, anume *reputația și drepturile ce aparțin altor persoane*, împiedicarea divulgării informațiilor confidențiale.

În jurisprudența sa, Curtea Europeană a statuat, cu valoare de principiu, că orice persoană fizică, inclusiv un ziarist, care exercită libertatea sa de expresie, își asumă „îndatoriri și responsabilități”, a căror întindere depinde de situația concretă, particulară în discuție și de procedeul tehnic utilizat.

În ceea ce privește dreptul la viața privată, Curtea Europeană a decis, în jurisprudența sa constantă, că noțiunea de *viață privată* cuprinde elemente care se raportează la identitatea unei persoane, cum ar fi numele său, personalitatea, integritatea sa fizică și morală; garanția oferită de art. 8 din Convenție fiind destinată, în principal, să asigure dezvoltarea, fără ingerințe exterioare, a personalității fiecărui individ în relațiile cu semenii. Așadar, există o zonă de interacțiune între individ și terți care, chiar și într-un context public, aparține „vieții private” (a se vedea *Von Hannover împotriva Germaniei*, paragraful 50).

De asemenea, s-a statuat că „dreptul la apărarea reputației este un drept care, în calitate de element al vieții private, este legat de art. 8 din Convenție” (a se vedea *Chauvy și alții împotriva Franței*, par.70).

Totodată, s-a arătat că trebuie găsit un echilibru între libertatea de exprimare și dreptul la viața privată, care cade sub incidența art. 8, echilibru care impune tragerea la răspundere a persoanelor vinovate de comiterea afirmațiilor denigratoare, dacă afirmațiile reprezintă situații factuale, lipsite de suport probatoriu, efectuate în cadrul unei adevărate campanii de denigrare și reiterate în public, prin mijloace de comunicare prin presă și mass-media cu rea-credință (*cauza Petrina împotriva României, cauza Andreescu împotriva României*).

În acest sens, instanța europeană a statuat, în cauza *Sipoș împotriva României*, că „îi revine Curții sarcina de a stabili dacă statul, în contextul obligațiilor pozitive care decurg din art. 8 din Convenție, a păstrat un just echilibru între protecția dreptului reclamantei la reputația sa, element constituent al dreptului la protecția vieții private, și libertatea de exprimare protejată la art. 10 (*Petrina*, citată anterior, pct. 36; *Von Hannover împotriva Germaniei*, par. 70). Astfel, Curtea consideră că obligația pozitivă care decurge din art. 8 din Convenție trebuie să se aplice în cazul în care afirmațiile susceptibile să afecteze reputația unei persoane depășesc limitele criticilor acceptabile, din perspectiva art. 10 din Convenție (*Petrina*, par. 39).

De asemenea, instanța europeană a reiterat principiile stabilite în jurisprudența sa privitoare la libertatea de exprimare garantată de art. 10 din Convenție (*cauza Cumpăna și Mazăre împotriva României*, par. 88-93), reamintind că presa joacă rolul indispensabil de „câine de pază” („public

watchdog”) într-o societate democratică, precum și faptul că presa, deși nu trebuie să depășească anumite limite, ținând în special de protecția reputației și drepturilor celuilalt, totuși, are sarcina de a comunica informații și idei asupra unor chestiuni politice, precum și asupra altor subiecte de interes general.

Curtea a făcut din nou referiri la cauzele din jurisprudența sa privitoare la protecția oferită jurnaliștilor care dezbat probleme de interes public, precum și la limitele criticii acceptabile, limite care sunt mai largi în privința funcționarilor publici ori politicienilor decât în privința persoanelor private (*cauza Ieremiov c. României*, hotărârea din 24 noiembrie 2009, par. 38).

Totodată, libertatea de exprimare este aplicabilă și informațiilor ori ideilor care ofensează, șochează sau deranjează, iar pentru a constitui o încălcare a art. 8 din Convenție, care protejează dreptul la reputație, un atac împotriva reputației unei persoane trebuie să atingă un anumit nivel de gravitate și să cauzeze un prejudiciu victimei, prin atingerile aduse dreptului acesteia la respectul vieții private (*cauza A. c. Norvegiei*, hotărârea din 9 aprilie 2009, par. 64).

În acest sens, Curtea Europeană a subliniat că dacă în virtutea rolului său presa are datoria de a alerta publicul atunci când are informații de interes public, faptul de a pune în cauză, în mod direct, persoane determinate, indicând numele și funcția acestora, implică, pentru autor, obligația de a furniza o bază factuală suficientă.

Pe de altă parte, Curtea a subliniat că, datorită îndatoririlor și responsabilităților ce le incumbă, protecția oferită de art. 10 ziariștilor, în momentul în care comunică informații ce privesc chestiuni de interes public, este subordonată condiției ca aceștia să acționeze cu bună-credință, pe baza unor fapte exacte și să furnizeze informații fiabile și precise, demne de a fi considerate credibile, cu respectarea deontologiei profesionale.

În consecință, elementele esențiale care trebuie luate în considerare în aprecierea respectării limitelor libertății de exprimare, din perspectiva jurisprudenței instanței de contencios european, sunt: calitatea și funcția persoanei criticate, forma/stilul și contextul mesajului critic, contextul în care este redactat articolul (*cauza Niculescu Dellakeza contra României*), interesul public pentru tema dezbătută (*cauza Bugan contra României*), buna-credință a jurnalistului (*cauza Ileana Constantinescu contra României*), conceptele de judecată de valoare și situațiile factice și raportul dintre ele, doza de exagerare a limbajului folosit, natura și severitatea sancțiunii aplicate (*Cumpănă și Mazăre contra României*), precum și motivarea hotărârii (*cauzele Bugan contra României, Dumitru contra României*).

Fără a supune analizei criticile vizând interpretarea probelor și stabilirea situației de fapt, ce nu pot constitui motiv de analiză în recurs, se constată că în speța supusă analizei, instanța de apel a analizat aceste componente ce țin de principiile ce guvernează libertatea de exprimare.

În acest sens, dată fiind convingerea astfel formată a instanței, argumentele reținute de instanța de apel, impuse de raționamentul juridic, nu au fost diferite în substanțialitatea lor de cele reținute de instanța de fond, instanța de apel dezvoltând în considerentele deciziei atacate de ce a schimbat soluția primei instanțe.

Astfel, cercetând ansamblul probator administrat în cauză, instanța de apel a statuat că nu poate fi angajată răspunderea civilă delictuală a părâtei, nefiind întrunită cerința existenței faptei ilicite.

Faptul că acest mesaj transmis prin articolul de presă incriminat nu se poate constitui în temei al răspunderii civile delictuale s-a apreciat din perspectiva dreptului la liberă exprimare ce presupune dreptul de a primi informații și de a comunica altora informații, iar a interzice unui ziarist să expună publicului informațiile primite cu privire la activitatea unei persoane publice în îndeplinirea atribuțiilor profesionale echivalează cu o încălcare a art. 10 din CEDO, atât sub aspectul libertății de exprimare, cât și a dreptului la informare.

Totodată, a aplica sancțiuni pecuniare unui ziarist care critică o persoană publică tinde să-l determine pe acesta ca pe viitor să nu mai recurgă la critici și să renunțe la discutarea publică a problemelor ce interesează viața colectivității.

În consecință, instanța apreciază că în mod corect instanța de apel, raportat la anunțul

justificat prin difuzarea materialului video care a expus fapte și informații de interes public, a apreciat că pârâta beneficiază de protecția art. 10 din CEDO.

Înalta Curte nu poate verifica împrejurările de fapt pe care recurentul le expune în memoriul de recurs, deoarece calea de atac a recursului nu permite reevaluarea probatoriului și stabilirea altei situații de fapt decât cea reținută de instanța de apel.

Aceste afirmații, exprimând opinii ale recurentului și aprecieri subiective generate de conexiuni pe care le face între diverse fapte și împrejurări, nu conțin critici concrete de nelegalitate care să poată fi cercetate de instanța de recurs.

Pentru aceste considerente, Înalta Curte de Casație și Justiție, în baza art. 312 alin. (1) C. proc. civ., a respins, ca nefondat, recursul.

39. Acțiune în despăgubiri întemeiată pe dispozițiile art. 504 alin. (3) din Codul de procedură penală din 1968. Lipsa caracterului nelegal al măsurii privative de libertate. Condiții și efecte

Convenția europeană a drepturilor omului, art. 5 parag. 1 lit. c)
C. proc. pen. din 1968, art. 148, art. 504 alin. (3)

Nu se poate reține caracterul nelegal al măsurii privative de libertate dispuse împotriva inculpatului în cazul în care printr-o sentință penală de achitare instanța a constatat că persistă îndoieli în privința nevinovăției acestuia și că nu s-au administrat probe sau alte mijloace de probă care să-i stabilească neechivoc vinovăția sau nevinovăția, aceasta făcând aplicarea regulii in dubio pro reo, ceea ce înseamnă că în caz de îndoială se reține soluția, împrejurarea sau ipoteza cea mai favorabilă infractorului, regulă ce decurge din prezumția de nevinovăție ce nu poate fi anulată decât prin certitudinea asupra vinovăției.

Astfel, în cazul în care instanța penală a dispus achitarea în baza regulii in dubio pro reo nu se poate considera că persoana față de care s-a dispus această măsură se află în situația prevăzută de dispozițiile art. 504 alin. (3) C. proc. pen. pentru a fi admisibilă acțiunea civilă formulată de aceasta pentru acordarea de daune morale pentru prejudiciul moral suferit ca urmare a măsurilor preventive luate împotriva sa.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 1347 din 14 mai 2015

Prin sentința civilă nr. 2169 din 29 octombrie 2013, pronunțată de Tribunalul Mureș în dosarul nr. x/102/2013 s-a admis în parte acțiunea civilă formulată de reclamantul A. în contradictoriu cu pârâțul Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice și s-a dispus obligarea pârâtului să-i plătească reclamantului suma de 675.000 lei, cu titlu de daune morale pentru prejudiciul moral suferit ca urmare a privării sale de libertate în intervalul 17.01.2004-03.11.2005, urmată de măsura interdicției de a nu părăsi țara în intervalul 31.10.2005 - 14.11.2012.

Pentru a pronunța această hotărâre, Tribunalul Mureș a reținut, în esență, că prin materialul probatoriu administrat în cauză reclamantul a făcut dovada privării sale de libertate în intervalul 17.01.2004-03.11.2005, această măsură fiind urmată de măsura interdicției de a nu părăsi țara în intervalul 31.10.2005-14.11.2012.

Prin sentința penală nr. 45/22.04.2010 a Curții de Apel Iași, rămasă definitivă ca efect al respingerii recursului prin decizia penală din data de 14.11.2012, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, s-a confirmat caracterul nelegal al privării de libertate și al restrângerii libertății de mișcare a reclamantului.

În ceea ce privește prejudiciul moral invocat de reclamant, pentru cuantificarea despăgubirilor instanța a apreciat că trebuie avute în vedere o serie de criterii, respectiv consecințele negative suferite de reclamant pe plan fizic și psihic, importanța valorilor morale

lezate, măsura în care acestea au fost lezate, precum și intensitatea cu care au fost percepute consecințele vătămării și modul în care a fost afectată situația familială, profesională și socială a reclamantului.

Sub acest aspect s-a reținut că în speță B. și C. au confirmat faptul că perioada arestării a determinat îndepărtarea reclamantului de familie și prieteni, acesta transformându-se într-o persoană introvertită, iar martorul D. a relevat suferințele fizice (dureri abdominale intense) și psihice ale reclamantului pe perioada detenției.

S-a mai reținut că, în mod cert, orice privare de libertate presupune anumite constrângeri și traume de ordin moral, aceste traume fiind amplificate prin prisma convingerii unei eventuale nevinovății.

Aplicând șablonul creionat de criteriile enunțate la persoana și conduita reclamantului, instanța a apreciat că obligarea pârâtului la plata în favoarea reclamantului a sumei de 675.000 lei (aproximativ 6.800 Euro pentru fiecare lună de detenție cumulat cu consecințele ulterioare ale acesteia, inclusiv interdicția de a părăsi țara), reprezintă o reparație echitabilă a prejudiciului suferit de acesta pe perioada privării sale de libertate în intervalul 17.01.2004 - 03.11.2005, urmată de măsura interdicției de a nu părăsi țara în intervalul 31.10.2005 - 14.11.2012, caracterul echitabil al cuantumului sumei fiind relevat inclusiv prin împărțirea acesteia la numărul total de luni pe care s-au întins măsurile restrictive aplicate (84 luni), rezultând o sumă de aproximativ 1.780 Euro lunar.

Împotriva acestei hotărâri, în termen legal, au declarat recurs reclamantul A. și pârâtul Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice, reprezentat de Direcția Generală a Finanțelor Publice Brașov - Administrația Județeană a Finanțelor Publice Mureș, precum și Ministerul Public - Parchetul de pe lângă Tribunalul Mureș, căi de atac ce au fost recalificate din recurs în apel motivat de faptul că dispozițiile incidente în materia căilor de atac declarate în cauzele întemeiate pe prevederile art. 504-506 din vechiul C. proc. pen. sunt cele generale cuprinse la art. 282 și 282¹ alin. (1) din vechiul C. proc. civ.

Curtea de Apel Târgu Mureș, Secția I civilă, prin decizia nr. 259/A din 21 mai 2014, a respins apelul declarat de reclamantul A. împotriva sentinței civile nr. 2169 din 29 octombrie 2013, pronunțată de Tribunalul Mureș, a admis apelurile declarate de pârâtii Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice Brașov - Administrația Județeană a Finanțelor Publice Mureș, în numele Statului Român, reprezentat de Ministerul Finanțelor Publice și de Ministerul Public - Parchetul de pe lângă Tribunalul Mureș, împotriva aceleiași hotărâri.

A fost schimbată în parte hotărârea atacată, în sensul că a fost obligat pârâtul Statul Român, prin Ministerul Finanțelor Publice, să plătească reclamantului suma de 40.050 lei, cu titlu de daune morale, pentru prejudiciul moral suferit.

În argumentarea acestei decizii, instanța de apel a reținut, în esență, că prima instanță în mod greșit a reținut că sunt îndeplinite condițiile prevăzute de art. 504 alin. (2) și (3) C. proc. pen. pentru admiterea cererii reclamantului de acordare de daune morale pentru prejudiciul moral pe care acesta a invocat că l-a suferit ca urmare a măsurilor preventive luate față de el, sub aspectul legislației naționale cererea reclamantului nefiind fondată.

Analizând cererea reclamantului de acordare de despăgubiri întemeiată pe caracterul nelegal al măsurilor restrictive de libertate și din perspectiva prevederilor Convenției Europene a Drepturilor Omului, s-a apreciat că nu se poate reține nici împrejurarea că privarea de libertate a reclamantului nu ar fi fost conformă cu exigențele impuse de art. 5 paragraful 1 lit. c din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, deoarece la momentul luării unei astfel de măsuri nu se poate stabili în mod cert și în afara oricărui dubiu natura și existența infracțiunii ori vinovăția celui suspectat, iar faptele care dau naștere unor bănuieli legitime nu prezintă acuratețea celor care justifică aplicarea unei pedepse coercitive, scopul măsurilor preventive fiind tocmai acela de a permite continuarea și aprofundarea investigațiilor, în vederea confirmării sau infirmării indiciilor avute inițial.

Sub același aspect, instanța de apel a avut în vedere și împrejurarea că potrivit dispozițiilor art. 5 paragraful 5 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, are dreptul la reparații orice

persoană care este victima unei arestări sau a unei dețineri în condiții contrare dispozițiilor acestui articol, însă dreptul la libertate fizică al persoanei nu poate fi interpretat ca un drept absolut, motiv pentru care acesta este susceptibil de limitări serioase.

Astfel, raportat la dispozițiile Convenției, s-a constatat că aceasta impune două condiții, care trebuie întrunite cumulativ, pentru ca privarea de libertate a unei persoane să fie considerată licită, respectiv conformitatea măsurii cu dreptul intern și obligativitatea ca măsura internă să se înscrie într-unul dintre cazurile prevăzute în Convenție, scopul instituirii acestor condiții fiind acela de a pune sub protecție libertatea și siguranța persoanei împotriva reținerii și detenției arbitrare.

În cauza dedusă judecării au fost respectate dispozițiile legale incidente din dreptul intern, atât la luarea măsurii arestării preventive a reclamantului, cât și la menținerea ei pe durata procedurii judiciare în care acesta a fost implicat, fiind îndeplinită și condiția existenței unei baze legale a privării de libertate pe toată durata detenției sale.

Cea de-a doua condiție impusă de Convenție pentru ca privarea de libertate a unei persoane să fie considerată licită constă în aceea ca măsura privativă de libertate să se înscrie într-unul din cele 6 cazuri limitativ prevăzute de art. 5 paragraful 1 din Convenție.

Astfel, dispozițiile art. 5 paragraful 1 lit. c din Convenție permit statelor să dispună privarea de libertate a unei persoane suspectate de comiterea unei infracțiuni în cadrul unei proceduri penale, o atare măsură fiind justificată de necesitatea prezentării suspectului în fața unei instanțe care să decidă asupra fondului acuzației penale îndreptate împotriva sa. Aceasta nu înseamnă, însă, că orice arestare preventivă trebuie să conducă, în mod necesar, la declanșarea unui proces penal și la condamnarea celui arestat, pentru a fi compatibilă cu prevederile art. 5 din Convenție.

În speță, la momentul arestării existau indicii în măsură să justifice presupunerea rezonabilă că reclamantul a săvârșit faptele de care era acuzat, iar prin încheierile penale care au avut ca obiect verificarea legalității măsurii arestării preventive au fost analizate aceste indicii.

Instanța de apel a apreciat că în speță ne aflăm în situația de excepție reglementată de art. 5 paragraful 1 lit. c din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, astfel că nu se poate reține caracterul nelegal al măsurii privative de libertate dispusă împotriva reclamantului.

În consecință, în condițiile în care achitarea reclamantului dispusă în procesul penal nu echivalează în mod automat nelegalitatea măsurilor preventive luate față de el, iar în cauza penală nu s-a stabilit caracterul nelegal al acestor măsuri, în mod greșit a reținut prima instanță că în speță sunt îndeplinite condițiile legale pentru admiterea pretențiilor formulate de reclamant pentru repararea prejudiciului moral pe care acesta a susținut că l-a suferit ca urmare a măsurilor restrictive de libertate luate împotriva lui.

Ca atare, motivele de apel invocate de reclamant referitoare la greșita individualizare a cuantumului daunelor morale acordate pentru repararea prejudiciului menționat, respectiv la majorarea acestui cuantum nu au mai fost analizate.

Au fost apreciate ca fondate motivele de apel invocate de pârâțul Statul Român, care au vizat neîndeplinirea condițiilor de admitere a acțiunii introductive pe motiv că nu a fost stabilit caracterul nelegal al măsurilor preventive luate față de reclamant.

S-a apreciat că, fără a se nega complexitatea procesului penal, având în vedere perioada în care s-au derulat procedurile judiciare, nu se poate susține că durata acestuia a fost rezonabilă și, prin urmare, față de consecințele suferite de reclamant și de valorile morale lezate, cererea reclamantului de acordare de daune morale pentru prejudiciul moral suferit de acesta ca urmare a duratei procedurii este justificată.

Prin urmare, în speță sunt aplicabile dispozițiile art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, fiind justificată angajarea răspunderii pârâțului exclusiv pentru încălcarea dreptului reclamantului la o procedură echitabilă sub aspectul duratei excesive, aspect cu privire la care pârâțul nu a formulat apărări în cauză.

S-a reținut că prima instanță nu a analizat în mod separat aspectele invocate de reclamant referitoare la caracterul nelegal al măsurilor preventive, respectiv la durata procedurii, însă la stabilirea despăgubirilor a apreciat că suma acordată pentru repararea prejudiciului datorat

caracterului nelegal al măsurilor restrictive de libertate acoperă și durata pe care s-au întins aceste măsuri.

Din perspectiva celor arătate și reținând incidența în cauză a prevederilor art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului care garantează dreptul la un proces într-un termen rezonabil, în ceea ce privește întinderea daunelor morale, statuând în echitate, s-a apreciat că acordarea în favoarea reclamantului a sumei de 40.050 lei, reprezentând echivalentul a 9.000 de euro (1.000 de euro/an), reprezintă o reparație justă și echitabilă.

În consecință, sub acest aspect s-a redus cuantumul daunelor morale acordate prin sentința atacată de la 675.000 lei la 40.050 lei, cu precizarea că daunele morale privesc doar răspunderea pârâtului pentru încălcarea art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, din această perspectivă a reducerii cuantumului despăgubirilor urmând a fi admise apelurile declarate de pârâtul Statul Român și de Ministerul Public - Parchetul de pe lângă Tribunalul Mureș.

Apelul declarat de Ministerul Public - Parchetul de pe lângă Tribunalul Mureș a vizat doar cuantumul despăgubirilor acordate de prima instanță.

În ceea ce privește apelul declarat de pârâtul Statul Român, s-a apreciat că sunt fondate motivele care au vizat neîndeplinirea condițiilor de admitere a acțiunii introductive pe motiv că nu a fost stabilit caracterul nelegal al măsurilor preventive luate față de reclamant.

Pârâtul a mai invocat faptul că hotărârea atacată nu este motivată conform art. 261 pct. 5 C. proc. civ., însă, analizând considerentele acestei hotărâri, instanța de apel a constatat că aceasta cuprinde atât motivele de fapt, cât și cele de drept care au format convingerea instanței și ca atare acest motiv de apel este nefondat.

Împotriva acestei decizii au declarat recursuri atât reclamantul A. cât și pârâta DGFP Brașov - Administrația Județeană a Finanțelor Publice Mureș în numele Statului român reprezentat de Ministerul Finanțelor Publice.

Recursul reclamantului A. a fost întemeiat pe dispozițiile art. 304 pct. 9 C. proc. civ.

În argumentarea motivului de recurs invocat recurentul a susținut, în esență, că hotărârea recurată a fost dată cu aplicarea greșită a dispozițiilor art. 504 alin. (3) C. proc. pen., respectiv a apreciat greșit faptul că în speță nu sunt incidente dispozițiile art. 504 C. proc. pen.

Recurentul susține că prin decizia penală nr. 45 din 22.04.2010 a Curții de Apel Iași, rămasă definitivă ca efect al respingerii recursului prin decizia penală din data de 14.11.2012 pronunțată de ÎCCJ, recurentul a fost achitat, fiind pus în libertate ca efect al respingerii cererii privind prelungirea arestării preventive.

În aceste condiții, susține recurentul, neprelungirea de către instanță a mandatului de arestare preventivă pentru o perioadă de 30 de zile și punerea în libertate a recurentului este una din ipotezele avute în vedere de prevederile art. 504 alin. (3) C. proc. pen. pentru admisibilitatea cererii de despăgubiri îndreptată împotriva Statului, textul neinstituind condiția constatării caracterului nelegal al arestării pentru însuși actul de revocare.

Recurentul susține că atât doctrina, cât și jurisprudența în domeniu, cu precădere practica judecătorească a ÎCCJ, au statuat în mod unanim faptul că, în temeiul dispozițiilor art. 504 alin. (3) C. proc. pen., nelegalitatea măsurilor preventive dispuse împotriva unei persoane rezultă implicit prin pronunțarea unei soluții de achitare față de acesta. În acest sens, contrar susținerilor instanței de apel, fiind și jurisprudența CEDO care a reținut în mod constant că în cazurile de violare a art. 5 paragraful 1 al Convenției sunt întemeiate cererile de acordare a unor drepturi bănești pentru prejudiciul moral și fizic suferite pe perioada detenției nelegale.

Recurentul consideră că instanța de apel nu a cercetat motivele de apel invocate de către recurent, considerând cererea inadmisibilă, ca efect al presupusei inaplicabilități a dispozițiilor art. 504 C. proc. pen.

În continuarea motivării, recurentul a prezentat critici ale hotărârii primei instanțe exprimându-și nemulțumirea privind ignorarea de către aceasta a naturii și gravității infracțiunilor reținute în sarcina recurentului.

Pentru aceste motive, recurentul a solicitat admiterea recursului, modificarea deciziei

recurate în sensul respingerii apelurilor formulate de către Statul român prin Ministerul Finanțelor Publice și de Parchetul de pe lângă Tribunalul Mureș, admiterea apelului formulat de reclamant cu consecința admiterii acțiunii introductive în integralitate așa cum a fost formulată.

Recursul declarat de pârâta DGFP Brașov - Administrația Județeană a Finanțelor Publice Mureș în numele Statului român reprezentat de Ministerul Finanțelor Publice a fost întemeiat pe dispozițiile art. 304¹ și art. 304 pct. 9 C. proc. civ.

În susținerea motivelor de recurs invocate recurenta, după o prezentare detaliată a situației de fapt, a arătat, în esență, că față de soluția pronunțată de către instanța de apel, de acordare a despăgubirilor pentru daune morale în cuantum de 40.050 lei, criticile se referă la faptul că persoana ce a fost supusă unui prejudiciu moral nu poate determina întinderea acestuia.

În continuarea motivării, recurenta, după o prezentare a obiectului cererii de chemare în judecată și a prezentării dispozițiilor art. 504 C. proc. pen., consideră că, căile extraordinare de atac înlătură eroarea judiciară indiferent de forma în care aceasta s-a produs, iar achitarea persoanei condamnate pe nedrept trebuie să intervină ca urmare a admiterii unei căi extraordinare de atac.

Recurenta, în continuarea motivării, fără a critica efectiv decizia recurată, prezintă aspecte teoretice privind motivarea unei hotărâri și acordarea despăgubirilor având în vedere criteriul echității, precum și practica CEDO în materie.

Recurenta consideră că simpla afirmare a unui prejudiciu nu îndreptățește satisfacția prin echivalent bănesc, instanța fiind obligată a administra probe pentru a stabili cuantumul daunelor sollicitate, iar în evaluarea prejudiciului moral trebuie respectat criteriul echității.

Pentru aceste motive recurenta a solicitat admiterea recursului, modificarea în parte a deciziei recurate cu consecința respingerii în totalitate a acțiunii formulate de reclamant.

Recursul reclamantului A.

Criticile recurentului-reclamant vizează, în esență, incidența motivului de nelegalitate reglementat de art. 304 pct. 9 C. proc. civ.

Dispozițiile art. 304 pct. 9 C. proc. civ. prevăd că hotărârea poate fi recurată dacă este dată cu aplicarea sau interpretarea greșită a legii sau să fie lipsită de temei legal.

Din perspectiva motivului invocat recurentul a susținut aplicarea greșită a dispozițiilor art. 504 C. proc. pen. cu referire expresă la alin. (3) al aceluiași articol.

Prevederile art. 504 C. proc. pen. și ale art. 52 alin. (3) din Constituție reprezintă cadrul legal al reparării pagubelor materiale și a daunelor morale cauzate prin erori judiciare, în temeiul cărora Statul Român poate fi obligat să răspundă patrimonial.

Art. 504 C. proc. pen. stabilește, în mod limitativ, cazurile în care o persoană care a fost condamnată definitiv, care a fost privată de libertate sau căreia i s-a restrâns libertatea în mod nelegal, are dreptul la repararea de către stat a pagubei suferite.

Potrivit alin. (3) al art. 504 C. proc. pen., dispozițiile invocate de recurent, privarea sau restrângerea de libertate în mod nelegal trebuie stabilită, după caz, prin ordonanță a procurorului de revocare a măsurii privative sau restrictive de libertate, prin ordonanță a procurorului de scoatere de sub urmărire penală sau de încetare a urmăririi penale pentru cauza prevăzută în art. 10 alin. (1) lit. j) ori prin hotărâre a instanței de revocare a măsurii privative sau restrictive de libertate, prin hotărâre definitivă de achitare sau prin hotărâre definitivă de încetare a procesului penal pentru cauza prevăzută în art. 10 alin. (1) lit. j).

Din analizarea cauzei în ansamblul ei, se constată că prin rechizitoriul din 07.05.2003, întocmit în dosarul nr. x/P/2003 de Parchetul de pe lângă Tribunalul Cluj, s-a dispus trimiterea în judecată, în stare de arest preventiv, a mai multor inculpați, printre care și reclamantul A., pentru săvârșirea infracțiunilor de „nerespectare a regimului armelor și munițiilor”, „nerespectare a regimului materiilor explozive” și „complicitate la infracțiunea de tentativă la omor calificat”.

Prin sentința penală nr. 45 din 22.04.2010, pronunțată de Curtea de Apel Iași, Secția penală și pentru cauze cu minori s-a dispus achitarea reclamantului, în temeiul dispozițiilor art. 11 pct. 2 lit. a), raportat la art. 10 lit. c) C. proc. pen., soluție menținută prin decizia penală nr. 3700 din 14.11.2012 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție.

Pe parcursul derulării procedurii judiciare, față de reclamant și față de ceilalți inculpați s-a luat măsura arestului preventiv, reclamantul fiind arestat la data de 17.01.2004, măsură ce a fost ulterior prelungită succesiv și verificată sub aspectul legalității și temeiniciei de către instanțele de judecată penale, iar prin încheierea din 31.10.2005, pronunțată de Tribunalul Iași, menținută prin decizia penală nr. 708/03.11.2005, pronunțată de Curtea de Apel Iași s-a dispus înlocuirea măsurii arestării preventive luată față de inculpați cu măsura preventivă a obligării de a nu părăsi țara, reclamantul fiind pus în libertate la data de 03.11.2005.

O condiție obligatorie pentru constatarea unei erori judiciare o reprezintă și înlocuirea arestului preventiv cu caracter nelegal, ori în cauză înlocuirea arestului preventiv nu a avut caracterul nelegal al măsurii în sensul îndeplinirii condițiilor prevăzute de art. 148 C. proc. pen. la momentul la care aceasta a fost luată.

Se constată, totodată, că așa cum corect a reținut și instanța de apel, nici instanța penală care a dispus achitarea reclamantului nu a concluzionat în sensul constatării caracterului nelegal al măsurii privative de libertate a acestuia pe parcursul derulării procedurii judiciare.

Susținerea recurentului potrivit căreia neprelungirea de către instanță a mandatului de arestare preventivă pentru o perioadă de 30 de zile și punerea în libertate a recurentului este una din ipotezele avute în vedere de prevederile art. 504 alin. (3) C. proc. pen. pentru admisibilitatea cererii de despăgubiri îndreptată împotriva Statului, nu poate fi reținută.

Astfel, se constată că prin sentința de achitare instanța a constatat că persistă îndoieli în privința nevinovăției și că nu s-au administrat probe sau alte mijloace de probă care să stabilească neechivoc vinovăția sau nevinovăția, făcându-se astfel aplicarea regulii *in dubio pro reo*, ceea ce înseamnă că în caz de îndoială se reține soluția, împrejurarea sau ipoteza cea mai favorabilă a infractorului, regulă ce decurge din prezumția de nevinovăție ce nu poate fi anulată decât prin certitudinea asupra vinovăției, certitudine formată pe bază de probe neîndoielnice.

Astfel fiind, atât timp cât instanța penală a dispus achitarea în baza regulii *in dubio pro reo* nu se poate considera că recurentul se află în situația prevăzută de dispozițiile art. 504 alin. (3) C. proc. pen., instanța de apel făcând o corectă interpretare a menționatei dispoziții.

Împrejurarea că instanța de apel, coroborând probatoriile administrate, a concluzionat într-un sens contrar susținerilor reclamantului este rezultatul tocmai al analizării minuțioase a tuturor chestiunilor deduse judecării și materialului probator administrat în susținerea pretențiilor formulate.

Criticile prin care recurentul se raportează la sentința primei instanțe nu vor fi supuse analizei având în vedere faptul că în calea extraordinară de atac a recursului nu are loc o devoluare a fondului, obiectul judecării constituindu-l analiza legalității hotărârii pronunțate în apel.

Contrar susținerilor recurentului, instanța de apel a analizat cererea reclamantului de acordare a despăgubirilor și din perspectiva prevederilor Convenției Europene a Drepturilor Omului și, făcând o analiză a întrunirii cumulative a condițiilor impuse pentru ca privarea de libertate a unei persoane să fie considerată ilicită, a reținut în mod corect că în speță la momentul arestării existau indicii în măsură să justifice presupunerea rezonabilă că reclamantul a săvârșit faptele de care era acuzat, iar prin încheierile penale care au avut ca obiect verificarea legalității măsurii arestării preventive au fost analizate aceste indicii.

Astfel fiind, instanța de apel a apreciat în mod corect că în speță ne aflăm în situația de excepție reglementată de art. 5 paragraful 1 lit. c din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, astfel că nu se poate reține caracterul nelegal al măsurii privative de libertate dispusă împotriva reclamantului.

Împrejurarea că în cauze cu obiect similar s-au pronunțat soluții diferite este rezultatul analizei judiciare specifice fiecărui caz în parte, funcție de situația de fapt și de probele administrate, nefiind de natură să influențeze soluția din prezenta cauză, întrucât practica judiciară nu reprezintă un izvor de drept, iar instanța de judecată este suverană în a-și forma convingerea asupra chestiunilor deduse judecării, în spiritul și litera legii.

Nu poate fi reținută nici susținerea potrivit căreia instanța de apel nu a cercetat motivele de

apel invocate de către recurent întrucât instanța de apel nu este obligată să răspundă la fiecare argument folosit în dezvoltarea apelului atunci când au un element comun determinat, instanța fiind autorizată să le grupeze și să le analizeze împreună.

Pentru aceste motive, Înalta Curte, în temeiul dispozițiilor art. 312 alin. (1) C. proc. civ., a respins recursul declarat de reclamantul A. ca nefondat.

Recursul declarat de pârâta DGFP Brașov - Administrația Județeană a Finanțelor Publice Mureș în numele Statului român reprezentat de Ministerul Finanțelor Publice.

Din sinteza motivelor de recurs se constată că recurenta critică decizia atacată din perspectiva diminuării daunelor morale, considerând că suma de 40.050 lei acordată reclamantului este una excesivă relativ la speța dedusă judecării.

Cuquantumul despăgubirii pentru prejudiciul moral nu se stabilește doar în funcție de aprecierile subiective ale persoanei supuse procedurii judiciare penale, relative la implicațiile pe care măsurile restrictive penale le-ar fi avut asupra evoluției stării de sănătate și asupra capacității ori posibilității de a presta activități generatoare de venituri materiale.

De aceea, atât instanțele naționale, cât și Curtea Europeană a Drepturilor Omului, atunci când acordă despăgubiri morale, nu operează cu criteriile de evaluare prestabilite, ci judecă în echitate, adică procedează la o apreciere subiectivă a circumstanțelor particulare ale cauzei relative la tratamentul la care persoana a fost supusă de autoritățile penale și a consecințelor nefaste pe care acesta l-a avut cu privire la viața sa particulară, astfel cum acestea sunt evidențiate prin probatoriile administrate.

Ca atare, în materia daunelor morale, atât jurisprudența națională, cât și hotărârile Curții Europene a Drepturilor Omului pot furniza judecătorului cauzei doar criteriile de estimare a unor astfel de despăgubiri și, respectiv, pot evidenția limitele de apreciere a cuantumului acestora.

Așadar, se constată că suma acordată de instanța de apel reclamantului cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul moral suferit este suficientă pentru a oferi o reparație pentru atingerea adusă onoarei, sănătății și reputației sale prin declanșarea procedurii penale în cadrul căreia s-au dispus măsurile restrictive și, în final, achitarea sa.

Critica formulată de recurentă, potrivit căreia suma de 40.050 lei daune morale acordate reclamantului ar fi excesivă și că nu s-ar fi dat eficiență jurisprudenței CEDO în cuantificarea daunelor morale, urmează a fi înlăturată.

Astfel, se constată că soluția pronunțată de instanța de apel este în deplină concordanță atât cu dispozițiile legale, cât și cu soluțiile jurisprudențiale în materie, apreciind în mod corect incidența în cauză a prevederilor art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, fiind justificată angajarea pârâtei exclusiv pentru încălcarea dreptului reclamantului la o procedură echitabilă sub aspectul duratei excesive.

Pentru aceste considerente, Înalta Curte, în temeiul dispozițiilor art. 312 alin. (1) C. proc. civ., a respins recursul declarat de pârâta Direcția Generală a Finanțelor Publice Brașov - Administrația Județeană a Finanțelor Publice Mureș în numele Statului Român reprezentat de Ministerul Finanțelor Publice, ca nefondat.

VI. Prescripția extinctivă

40. Transport pe căile ferate. Contract-cadru. Acțiune în pretenții. Termenul de prescripție aplicabil în raport cu natura convenției

O.G. nr. 7/2005, art. 37, art. 68
Decretul nr. 167/1958, art. 3

Împrejurarea că, prin contract, părțile au stabilit doar regulile și condițiile generale pentru încheierea unor contracte de transport, care urmau să fie întocmite cu respectarea dispozițiilor

speciale în materie prevăzute de Regulamentul de transport pe căile ferate, nu schimbă natura convenției și nu depășește limitele unui contract-cadru, care dă naștere unei obligații de a contracta, respectiv de a încheia, în conformitate cu art. 37 din Regulament, contracte distincte de transport în condițiile stabilite prin contractul-cadru.

Astfel, în absența îndeplinirii cumulative a condițiilor impuse de art. 37 din Regulamentul de transport pe căile ferate, constând în predarea mărfii, întocmirea, semnarea și ștampilarea scrisorii de trăsură, nu se poate considera că s-a încheiat un contract de transport, actul încheiat de părți având natura unui contract-cadru, supus dispozițiilor dreptului comun în ceea ce privește prescripția, respectiv termenului general de prescripție de trei ani.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 1371 din 19 mai 2015

Notă : Decretul nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă a fost abrogat de Legea nr. 71/2011 la data de 1 octombrie 2011.

Prin sentința nr. 980 din 31 iulie 2013 pronunțată în dosarul nr.x/1371/2011 al Tribunalului Specializat Mureș s-au respins excepțiile prescripției dreptului la acțiune și inadmisibilității acțiunii, invocate de intervenientul accesoriu A., s-a admis în parte acțiunea formulată de reclamanta SC B. SA București împotriva pârâtei SC C. SA, cu consecința obligării acesteia la plata sumei de 8.896.169,26 lei reprezentând beneficiu nerealizat prin neexecutarea contractului nr. 34/19.06.2009, cu 143.299,72 lei cheltuieli de judecată. S-a admis în parte cererea de intervenție accesorie formulată de intervenientul A., precum și, în parte, cererea pârâtei de obligare a reclamantei la plata cheltuielilor de judecată, în sumă de 261.362,4972 lei.

Pentru a pronunța această soluție, prima instanță a reținut, în esență, că reclamanta SC B. SA București a solicitat, prin acțiunea precizată, obligarea pârâtei la plata sumei de 58.222.006,18 lei reprezentând prejudiciu sub forma beneficiului nerealizat, cauzat prin neexecutarea culpabilă a contractului nr. 34 din 10 iunie 2009.

În motivarea acțiunii, invocând dispozițiile art. 969, art. 1084-1086 C. civ., reclamanta a arătat că sunt îndeplinite condițiile antrenării răspunderii contractuale a pârâtei derivate din neexecutarea convenției încheiate.

Analizând, conform art. 137 alin. (1) C. proc. civ., excepția prescripției dreptului material la acțiune, invocată de intervenientul accesoriu A. și însușită de pârâta SC C. SA, tribunalul a respins această excepție cu motivarea că în cauză contractul nr. 34/2009 constituie un acord cadru de prestări servicii de transport, căruia nu i se aplică dispozițiile art. 68 din Regulamentul privind transportul pe căile ferate din România. Termenul special de prescripție de un an prevăzut de art. 68 din Regulament este aplicabil numai acțiunilor izvorâte din contractul de transport exercitate împotriva operatorului de transport feroviar, nu și în acțiunile operatorului de transport îndreptate împotriva beneficiarului care refuză să contracteze în baza unui acord-cadru, caz în care se aplică termenul general de prescripție de trei ani, prevăzut de art. 3 din Decretul nr. 167/1958.

Reluând prevederile art. 37 alin. (1) și (2) din Regulament, referitoare la contractul de transport și condițiile necesare pentru a se considera încheiat, prima instanță a arătat că, în absența îndeplinirii acestor condiții expres prevăzute, rezultă că în speță s-a încheiat un contract cadru, și nu un contract de transport, cu consecința că este incident termenul general de prescripție de trei ani, și nu cel prevăzut de norma specială.

În privința fondului litigiului - în cadrul căruia s-a examinat ca apărare pe fond și inadmisibilitatea acțiunii în despăgubiri, invocată de intervenientul A. - s-a reținut că, contractul nr. 34/2009 are ca obiect obligații de a face, constând în prestarea de servicii de transport feroviar de către reclamanta SC B. SA București și privește expedițiile de mărfuri predate spre transport de clientul SC C. SA sau de un terț în numele clientului în perioada 1 iulie 2009 - 31 decembrie 2012.

În conformitate cu dispozițiile Cap. VI pct. c, pârâta SC C. SA, în calitate de client, și-a asumat obligații în legătură cu derularea contractului, constând în comunicarea cantităților lunare

estimate ale programului de transport, elaborarea acestui program împreună cu prestatorul, întocmirea documentelor de transport, utilizarea pe toată durata numai a serviciilor de transport ale reclamantei, cu condiția ca aceasta să satisfacă în totalitate necesarul de transport al clientului.

Întrucât contractul nu și-a produs efectele în perioada de valabilitate, tribunalul, analizând condițiile răspunderii civile contractuale, a apreciat pe baza probelor administrate că pretențiile reclamantei sunt întemeiate în parte, admitând acțiunea în această măsură.

Prin decizia nr. 32 din 28 ianuarie 2014, Curtea de Apel Târgu Mureș, Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal, a admis apelurile formulate de pârâta SC C. SA și intervenientul accesoriu A., cu consecința schimbării în parte a hotărârii atacate în sensul admiterii cererii de intervenție, admiterii excepției prescripției dreptului material la acțiune și respingerii acțiunii formulate de reclamanta SC B. SA București, ca fiind prescrisă, cu obligarea acesteia la plata cheltuielilor de judecată în sumă de 143.299,72 lei către pârâta SC C. SA, fiind menținute celelalte dispoziții ale sentinței. S-a respins apelul declarat de reclamantă împotriva aceleiași hotărâri, reclamanta fiind obligată și la plata cheltuielilor de judecată către pârâtă în cuantum de 46.283,34 lei și, respectiv, 46.333,34 lei către intervenientul A.

În privința apelurilor declarate de pârâtă și intervenient, instanța de apel, analizând conform art. 137 alin. (1) C. proc. civ., motivul constând în soluționarea greșită a excepției prescripției dreptului material la acțiune a arătat că din modul de reglementare a transportului de mărfuri, potrivit Titlului III din Regulamentul privind transportul pe Căile Ferate Române, rezultă fără echivoc că prescripția dreptului acțiunii privind expedițiile de mărfuri reglementată prin art. 68, în cuprinsul Cap. V, este aplicabil ambelor părți contractante.

Prin urmare, fără a distinge în funcție de titularul acțiunii - operator de transport feroviar sau beneficiar - art. 68 alin. (1) instituie regula potrivit căreia acest drept izvorât din contractul de transport se prescrie în termen de un an. În ipoteza în care legiuitorul ar fi înțeles să instituie excepții de la această regulă le-ar fi prevăzut în mod expres, cum a procedat în privința transportului feroviar de călători, stabilind prin art. 33 din Regulament termene diferite.

Referitor la momentul în care a început să curgă termenul de prescripție, prevăzut de art. 68 alin. (3) lit. c) din Regulament, acesta este reprezentat de ziua în care dreptul poate fi exercitat, respectiv data de 29 iunie 2009, - când reclamanta a recepționat adresa pârâtei privind refuzul de a-și îndeplini obligațiile contractuale asumate. La această dată, reclamantei i s-a născut dreptul la acțiune, iar corespondența ulterioară nu constituie un motiv de întrerupere sau suspendare a cursului prescripției dreptului la acțiune izvorât din contractul nr. 34/2009.

În consecință, instanța de apel a apreciat că excepția prescripției este întemeiată, motiv pentru care a admis apelurile pârâtei și intervenientului, cu consecința respingerii apelului reclamantei. Criticile vizând fondul cauzei nu au mai fost analizate.

Împotriva acestei decizii a declarat recurs reclamanta SC B. SA București solicitând, în baza art. 312 alin. (5) C. proc. civ., admiterea recursului, casarea deciziei și trimiterea cauzei spre rejudecare.

În dezvoltarea criticilor, recurenta a invocat motivele de nelegalitate derivate din încălcarea dispozițiilor art. 304 pct. 9 C. proc. civ. constând în soluționarea greșită a excepției prescripției dreptului material la acțiune.

În mod concret, recurenta a susținut că, contractul nr. 34/2009 reprezintă un acord-cadru de prestări servicii căruia nu i se aplică art. 68 din Regulament privind transportul pe căile ferate din România.

Convenția părților stabilește termenii generali de colaborare între părți în vederea realizării de prestări servicii de transport feroviar a unor mărfuri determinate ulterior, prin comenzi succesive.

În aceste condiții, a arătat recurenta, contractului nr. 34/2009 îi sunt aplicabile prevederile dreptului comun în materie în ceea ce privește prescripția extinctivă a dreptului material la acțiune și doar transporturile și prestațiile efectuate în baza acestui contract sunt supuse dispozițiilor speciale ale Regulamentului, în măsura în care sunt îndeplinite condițiile prevăzute de art. 37 din

Regulament, care se cer a fi întrunite în mod cumulativ. Această concluzie rezultă în mod expres din Cap. IV al contractului în litigiu, potrivit căruia transporturile și prestațiile prevăzute în contract sunt supuse Regulamentului, nu și contractul-cadru.

În conformitate cu dispozițiile legale menționate, contractul de transport efectiv se consideră a fi încheiat dacă sunt îndeplinite condițiile expres menționate, respectiv primirea mărfii încărcate în mijlocul de transport de către operatorul feroviar, însoțirea mărfii de scrisoarea de trăsură completată de expeditor și ștampilarea datei de către operatorul de transport feroviar.

Prin urmare, doar comenzile succesive de transport efectuate în baza contractului nr. 34/2009 ar fi fost supuse formalităților prevăzute de Regulament și ar fi avut caracterul real consacrat în doctrină contractelor de transport, inclusiv în privința prescripției extinctive a dreptului material la acțiune. Concluzia rezultă și din Anexa 3 la contract, care stabilește întreaga procedură ce trebuia respectată la comenzile succesive de transport, respectiv încărcarea mărfii, întocmirea listelor de predare-primire, aplicarea semnăturilor și ștampilelor de către agenții părților, ceea ce demonstrează faptul că numai după îndeplinirea acestor formalități se reglementau propriu-zis condițiile de transport.

Deși nu sunt incidente speței dispozițiile art. 68 din Regulament, contrar celor reținute prin decizia recurată, termenul de prescripție de un an este aplicabil doar acțiunilor formulate împotriva operatorului de transport feroviar, nu și împotriva beneficiarului. Interpretarea sistematică a prevederilor Regulamentului relevă faptul că actul normativ reglementează condițiile angajării răspunderii operatorului, și nu condițiile răspunderii beneficiarului. În consecință, și art. 68 referitor la „prescripția dreptului acțiunii privind expedițiile de mărfuri” vizează acțiunile exercitate împotriva operatorului de transport feroviar, și nu ipoteza în care acesta este titularul acțiunii, motiv pentru care dispoziția legală nu este aplicabilă speței.

Pe de altă parte, a susținut recurenta, deși nu sunt incidente dispozițiile legale care reglementează termenul special de prescripție de un an, în speță a intervenit întreruperea acestui termen, potrivit art. 16 lit. a) din Decretul nr. 167/1958, prin recunoașterea neexecutării obligațiilor asumate de pârâtă astfel cum rezultă din corespondența și atitudinea pârâtei, care inclusiv în anul 2011 a păstrat deschisă posibilitatea executării contractului nr. 34/2009.

Prin întâmpinarea depusă, intimata-pârâtă SC C. SA a solicitat respingerea recursului, cu motivarea că părțile au încheiat un contract de transport supus dispozițiilor speciale ale Regulamentului de transport pe căile ferate, și nu un contract-cadru, fiind incidente în privința termenului de prescripție dispozițiile art. 68 care nu fac distincție între titularii acțiunii, termen al cărui curs nu a fost întrerupt.

Susținând, în esență, aceleași apărări, intimatul-intervenient A., prin întâmpinare, a solicitat respingerea recursului.

Analizând recursul formulat prin prisma motivelor invocate și dispozițiilor legale anterior menționate, Înalta Curte a constatat că este fondat pentru considerentele ce urmează a fi expuse.

Litigiul a fost generat de neexecutarea contractului nr. 34/2009, atât părțile, cât și instanțele interpretând diferit natura contractului și, prin consecință, termenul de prescripție aplicabil.

Astfel, la data de 10 iunie 2009 între reclamanta SC B. SA București, în calitate de prestator, și SC C. SA, în calitate de client, s-a încheiat contractul de prestări servicii nr. 34/2009, având ca obiect „efectuarea de către prestator a serviciilor de transport feroviar pentru toate expedițiile de mărfuri, încărcate în vagoane sau UTI, predate la transport de client sau de o terță parte, în numele clientului sau care au ca destinatar clientul”.

Contractul intră în vigoare începând cu data de 1 iulie 2009, fiind valabil până la data de 31 decembrie 2012, cu posibilitatea prelungirii prin acordul părților.

Cap. VI stabilește obligațiile și răspunderile comune ale părților contractante constând în respectarea actelor normative care reglementează efectuarea transporturilor pe calea ferată, întocmirea de comun acord a reglementărilor privind modul de lucru, precum și obligațiile și răspunderile specifice prestatorului și clientului. În privința obligațiilor asumate de client, în speță pârâta SC C. SA, rezultă că aceasta s-a obligat, printre altele, să comunice în scris transportatorului

cantitățile lunare estimate ale programului de transport și să întocmească corect și în conformitate cu reglementările specifice în vigoare documentele de transport pentru fiecare expediție, să utilizeze pe toată durata contractului numai serviciile de transport feroviar ale prestatorului, cu condiția ca acesta să satisfacă în totalitate necesarul de transport al clientului.

De asemenea, prin convenție părțile au reglementat în termeni generali criteriile de stabilire a tarifelor, emiterea facturilor și modul de plată, precum și modificarea, completarea și rezilierea contractului.

Raportat la conținutul clauzelor, tribunalul a apreciat că părțile au încheiat un contract-cadru în baza căruia urmau a se încheia contractele de transport cu respectarea condițiilor prevăzute de Regulamentul de transport pe căile ferate, iar instanța de apel a considerat - fără a prezenta și raționamentul care a determinat această concluzie - că în speță s-a încheiat un contract de transport.

Sub acest aspect, Înalta Curte observă că prin decizia recurată, în absența oricăror argumente referitoare la natura contractului, s-a apreciat că în speță se aplică termenul special de prescripție de un an prevăzut de art. 68 din Regulament. Analiza naturii convenției din litigiu era obligatorie deoarece a format obiectul disputei părților și dezlegarea era esențială pentru stabilirea termenului de prescripție aplicabil.

Contrar celor reținute prin decizia recurată, contractul nr. 34/2009 nu reprezintă un contract de transport, ci un contract-cadru pe care părțile l-au încheiat în vederea efectuării serviciilor de transport feroviar.

Potrivit Cap. IV din convenția părților, transporturile și prestațiile prevăzute în cadrul acesteia sunt supuse reglementărilor privind transportul pe căile ferate din România. Acest Regulament a fost aprobat prin O.G. nr. 7/2005, care prin art. 37 referitor la încheierea contractului de transport stabilește în conformitate cu alin. (1) că „contractul de transport reprezintă înțelegerea dintre operatorul de transport feroviar și client, prin care primul se angajează să transporte marfa, cu titlu oneros, la locul de destinație și să o predea destinatarului”.

Potrivit alin. (2) al aceluiași articol, contractul de transport se consideră încheiat dacă sunt îndeplinite cumulativ următoarele condiții: operatorul feroviar a primit marfa încărcată în mijlocul de transport, însoțit de scrisoarea de trăsură completată și semnată de expeditor și operatorul de transport feroviar, a aplicat ștampila cu data pe toate exemplarele scrisorii de trăsură.

Prin urmare, este corectă interpretarea recurentei în sensul că, contractul de transport este un contract real, supus regulilor speciale prevăzute de art. 37 din O.G. nr. 7/2005, iar în absența îndeplinirii cumulative a acestor condiții nu se poate considera că în speță s-a încheiat un contract de transport.

Din această perspectivă, în mod corect a argumentat prima instanță în interpretarea clauzelor contractului nr. 34/2009 că părțile printr-un contract-cadru au stabilit regulile și condițiile generale pentru încheierea contractelor de transport, care urmau să fie întocmite cu respectarea dispozițiilor speciale în materie prevăzute de Regulamentul de transport.

În alți termeni, împrejurarea că prin contractul nr. 34/2009 s-a convenit asupra elementelor esențiale, respectiv a modului de executare a obligațiilor, bonificațiilor, modalității de plată, modificării sau încetării contractului, nu schimbă natura convenției și nu depășește limitele unui contract-cadru, care dă naștere unei obligații de a contracta, respectiv de a încheia, în conformitate cu art. 37 din Regulament, contracte distincte de transport în condițiile stabilite prin contractul-cadru.

Astfel cum s-a menționat, dispozițiile art. 37 din actul normativ indicat prevăd condiții exprese ce trebuie îndeplinite cumulativ pentru a se încheia contractul de transport feroviar.

În lipsa îndeplinirii acestor condiții constând în predarea mărfii, întocmirea, semnarea și ștampilarea scrisorii de trăsură, rezultă, fără echivoc, faptul că nu s-a încheiat contractul de transport, iar contractul nr. 34/2009 are natura unui contract-cadru, supus dispozițiilor dreptului comun, respectiv termenului general de prescripție de trei ani.

Termenul de prescripție de un an pentru acțiunile derivate din executarea contractelor de transport, reglementat de art. 68 din Regulament se aplică acțiunilor izvorâte din contractul de

transport, calificare exclusă, din perspectiva art. 37 din Regulament, pentru contractul din litigiu.

În consecință, analizarea criticilor referitoare la inaplicabilitatea acestor dispoziții legale pentru ipoteza în care titularul acțiunii este operatorul de transport feroviar și, respectiv, întreruperea cursului prescripției este inutilă și lipsită de interes.

În concluzie, decizia recurată este nelegală, fiind pronunțată prin soluționarea greșită a excepției prescripției dreptului material la acțiune, în sensul admiterii acesteia, fiind fondat motivul de recurs prevăzut de art. 304 pct. 9 C. proc. civ., iar soluția ce se impune este aceea de admitere a recursului declarat de reclamanta SC B. SA București și, în conformitate cu art. 312 alin. (1) și (5) C. proc. civ., casarea deciziei și trimiterea cauzei spre rejudecare urmând ca, potrivit art. 315 alin. (3) C. proc. civ., instanța de apel să examineze toate motivele și apărărilor părților și să administreze probele necesare și utile justei soluționări a cauzei.

41. A.Contract de furnizare a apei. Acțiune în pretenții. Incidența puterii de lucru judecat. Consecințe

B.Contract de furnizare a apei. Refuzul plății unei părți din valoarea facturii. Consecințe din perspectiva dispozițiilor art. 16 lit. a) din Decretul nr. 167/1958

Decretul nr. 167/1958, art. 1, art. 3, art. 16 lit. a), lit. c)
C. civ. din 1864, art. 1200 pct. 4, art. 1202
C. proc. civ. din 1865, art. 304 pct. 9

A. În cazul în care problema obligației beneficiarului de a plăti contravaloarea apei reci folosite la prepararea apei calde, grefată pe contractul de furnizare încheiat de părți, a fost dezlegată în mod irevocabil în defavoarea acestuia prin decizii anterioare prin care s-a statuat asupra pretențiilor similare celor din cauza de față, întemeiate pe același contract și pe aceleași dispoziții legale invocate, evident aferente altor perioade și a căror putere de lucru judecat nu poate fi contrazisă, nici o instanță nu mai poate repune în discuție și statua altfel sub acest aspect, fiind ținută de dispozițiile art. 1200 pct. 4 și ale art. 1202 din Codul civil de la 1864.

Ca urmare, este legală hotărârea instanței de apel prin care beneficiarul a fost obligat la plata acestui serviciu, nefiind incident motivul de recurs prevăzut de art. 304 pct. 9 C. proc. civ.

B. În cazul în care între părțile unui contract de furnizare a apei au existat litigii frecvente, legate de executarea acelui contract și în care pretențiile au fost reprezentate chiar de pretențiile contestate și în litigiul de față, câtă vreme parte din valoarea facturilor emise în temeiul acestui contract a fost refuzată în mod constant de către beneficiarul serviciilor, furnizorul necontestând faptul că a primit notificările de refuz la plată pentru acest tip de servicii prestate, nu se mai poate vorbi despre o recunoaștere tacită a întregii datorii facturate, ci dimpotrivă, despre un refuz de plată al datoriei restante, datorie care trebuia solicitată în instanță în cadrul termenului de prescripție prevăzut de art. 1 și 3 din Decretul nr. 167/1958.

În această situație, nu este aplicabil cazul de întrerupere a cursului prescripției prevăzut de art. 16 lit. a) din Decretul nr. 167/1958, întrucât recunoașterea la care face referire acest articol, pentru a fi utilă, trebuie să fie neechivocă.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 673 din 27 februarie 2015

Notă : Decretul nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă a fost abrogat de Legea nr. 71/2011 la data de 01 octombrie 2011.

Prin cererea înregistrată sub nr. x/91/2010 la 29.04.2010 pe rolul Tribunalului Vrancea, Secția comercială și de contencios administrativ și fiscal, reclamanta SC A. SA a chemat-o în

judecată pe pârâta SC B. SA, solicitând instanței obligarea pârâtei la plata sumei de 1.587.514,50 lei cu titlu de preț, reprezentând contravaloarea serviciilor furnizate acesteia, servicii constând în furnizarea de apă rece, preluarea în rețeaua publică de canalizare a apelor uzate menajere, industriale și meteorice, respectiv servicii de salubritate și chirie locale, evidențiate în facturile nr. 700549/14.01.2007, 036324/15.02.2007, 7066822/14.03.2007 și nr. 7097262/15.04.2007, precum și obligarea acesteia la plata cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii, reclamanta a arătat următoarele :

În ceea ce privește serviciile de apă și de canalizare, între SC A. SA Focșani, în calitate de furnizor și pârâta SC B. SA Focșani, în calitate de beneficiar, a fost încheiat contractul nr. 2849/25.10.2001, având ca obiect furnizarea de apă potabilă și preluarea în rețeaua publică de canalizare a apelor uzate menajere, industriale și meteorice, în vederea epurării.

Având în vedere faptul că pârâta nu a înțeles să-și execute obligațiile de plată menționate, a invitat-o la conciliere directă, astfel că, urmare a discuțiilor purtate de părți, a fost încheiat un proces-verbal în care s-a menționat rezultatul concilierii. Astfel, la punctul A au fost consemnate sumele acceptate și la punctul B au fost consemnate facturile de servicii care au fost refuzate parțial la plată de către debitoarea SC B. SA Focșani.

Refuzurile parțiale la plată sunt motivate de pârâtă în principal prin faptul că între SC A. SA Focșani și SC B. SA Focșani nu ar exista o convenție cu privire la facturarea apei reci necesare preparării apei calde și a canalizării în sarcina societății pârâte.

Având în vedere faptul că SC B. SA Focșani este beneficiar, așa cum rezultă de altfel din contractul nr. 2849/25.10.2001, societatea însăși fiind un consumator, refuzurile pârâtei la plata în întregime a facturilor de servicii menționate sunt neîntemeiate.

Reclamanta a menționat faptul că prin H.C.L. Focșani nr. 49/2004 s-a instituit obligația SC B. SA Focșani să refactureze către populație, agenți economici, instituții publice, apa rece din apa caldă pe care a primit-o de la aceasta, cu privire la blocurile contorzate.

Cantitatea totală de apă rece furnizată de SC A. SA Focșani către SC B. SA Focșani este înregistrată de apometrele existente pe conductele de livrare a apei reci, de stațiile de hidrofor la intrarea în fiecare punct termic. Apometrele reprezintă punctul de delimitare al instalațiilor dintre SC A. SA Focșani și SC B. SA Focșani. Raportat la această cantitate de apă livrată pârâtei, s-a facturat în sarcina acesteia și canalizarea aferentă, conform prevederilor contractuale.

Reclamanta a arătat că relațiile comerciale dintre cele două părți sunt stabilite prin contractul nr. 2849/25.10.2001, unde la art. 1 se prevede faptul că obiectul acestuia îl reprezintă Furnizarea către beneficiar a apei potabile și preluarea în rețeaua publică de canalizare a apelor uzate menajere, industriale și meteorice, în schimbul obligației de a plăti prețul acestor servicii potrivit art. 8 din contract.

În drept, s-au invocat prevederile art. 969 și art. 1361 C. civ., precum și prevederile Contractului nr. 2849/25.10.2001.

Prin întâmpinarea depusă la data de 29.06.2010, pârâta a arătat că acțiunea reclamantei este prescrisă parțial, solicitând respingerea acesteia pentru diferența neprescrisă.

În motivarea întâmpinării s-au arătat următoarele:

În mod greșit au fost acționați în judecată pentru a fi obligați la plata sumei de 1.587.514,50 lei pentru serviciile prestate de reclamantă în perioada decembrie 2006 - martie 2007, deoarece sumele recunoscute din cele patru facturi, respectiv 1.190.652 lei, au fost achitate în perioada 13.02.2007 - 20.05.2008, conform situației facturilor din perioada respectivă și a instrumentelor de plată anexate.

Din cele patru facturi trei sunt prescrise, respectiv facturile nr. 7005496/14.01.2007, scadentă la 13.02.2007, nr. 7036324/15.02.2007, scadentă la 17.03.2007 și nr. 7066822/14.03.2007 scadentă la 13.04.2007.

Având în vedere datele scadente ale celor trei facturi și data sesizării instanței de către reclamanta SC A. SA Focșani, respectiv 29.04.2010, se constată că a fost depășit termenul general de prescripție de trei ani, ceea ce denotă că, în conformitate cu prevederile Decretului nr. 167/1958,

pretențiile sunt prescrise.

În ceea ce privește factura nr. 7097262/15.04.2007, scadentă la 30.04.2007, pârâta a arătat că din valoarea totală a respectivei facturi, de 361.368,50 lei, a recunoscut și a achitat în perioada 14.05.2007 - 20.05.2008 suma de 275.934,61 lei, nerecunoscând și neachitând suma de 85.433,89 lei.

Pârâta a precizat că încă din aprilie 2002 a refuzat la plată cantități de apă potabilă facturate de către SC A. SA în afara prevederilor contractului încheiat, întrucât acele cantități reprezentau o parte din apa rece din apă caldă livrată populației, instituțiilor bugetare și agenților economici din municipiul Focșani, care, începând cu anul 2001, sunt clienți comuni ai ambelor companii, respectiv ai SC A. SA pentru apa rece și ai SC B. SA pentru energia termică.

În ce privește contractul nr. 2849/25.10.2001 (care reprezintă cadrul legal), pârâta a arătat că acesta a fost încheiat înainte de preluarea distribuției de energie termică de către SC B. SA și nu conține niciun fel de modificări față de contractul anterior, respectiv contractul nr. 3340/27.02.1997, deși în mod cert reclamanta era în proces de predare a distribuției de energie termică.

Pârâta a precizat că acest contract nu a fost modificat nici ulterior, iar SC A. SA nu a solicitat astfel de modificări încât să poată justifica ulterior un nou mod de facturare a apei reci (potabile și din apă caldă), practicat atât față de SC B. SA, cât și față de clienții săi, deveniți clienți ai ambelor unități numai după transferul distribuției.

Facturarea către SC B. SA a unei părți din apa caldă a fost o hotărâre unilaterală a SC A. SA, luată în mai 2002, hotărâre care nu a fost însușită de pârâta și nici nu este prevăzută în contractul dintre părți sau în vreun act adițional la acesta.

După această hotărâre unilaterală, SC A. SA a procedat la facturarea lunară către societatea pârâtă a cantităților suplimentare de apă rece consumate în fapt de populație, instituții bugetare și agenți economici, care, în loc să fie facturați după aparatele de măsură, au primit de la regia locală facturi calculate în sistem paușal, respectiv 3,3 mc/persoană, diferența până la consumul real facturând-o pârâtei.

În conformitate cu art. 15 din contract, consumul de apă potabilă în folosința populației, a instituțiilor publice și a agenților economici se stabilește de regulă în mod direct, cu ajutorul sistemelor de măsurare, în contract fiind stipulate și situațiile posibile de facturare a acestor clienți în sistem paușal, dar numai ca excepție de la regulă.

Includerea în facturi de către SC A. SA a cantităților de apă rece din apă caldă rezultate ca urmare facturării în sistem paușal a populației, instituțiilor și agenților economici, precum și a canalizării aferente, nu are bază legală contractuală.

Apa rece livrată de SC A. SA trece doar prin punctele termice și rețelele aflate în concesiunea SC B. SA, dar consumul efectiv nu se întâmplă în totalitate în aceste locuri.

Locurile de consum pentru cantitățile și serviciile facturate în plus către SC B. SA, condomeniile sau clădirile respective și instalațiile de consum sunt proprietatea populației, instituțiilor publice și agenților economici, care decid în fapt și asupra momentului și asupra nivelului consumului, în funcție de necesitățile proprii. Consumul și deversarea spre canalizare a apei, ca și consumul energiei incluse în apa caldă sau în încălzire se realizează în apartamentul, locuința sau clădirea în care locuiește fiecare din acești consumatori, care sunt în realitate beneficiarii acestor prestații.

Pârâta a fost de părere că aceste cantități suplimentare consumate ar fi trebuit să fie facturate de SC A. SA în mod direct consumatorilor, și nu pârâtei.

A arătat și că reclamanta în mod unilateral a hotărât să transfere către SC B. SA diferența de apă rece dintre paușal și consumul real, fără a avea măcar acordul Consiliului Local F., ambele părți fiind subordonate acestuia.

Până la apariția HCL nr. 49/24.09.2004, SC B. SA nu a facturat apă rece către niciun beneficiar, acest lucru fiind atribuțiunea SC A. SA. HCL nr. 49/2004 specifică neechivoc faptul că, începând cu luna mai 2004, facturarea apei reci din apa caldă pentru consumatorii contorizați pe

apă caldă de consum la nivel de scară de bloc se va face de către SC B. SA, în conformitate cu înregistrările acestor contoare (gigacalorimetrele pentru energie termică din apă caldă măsoară și cantitatea de apă rece care intră în condominiu).

Pentru consumatorii care nu au montați contori de apă caldă de consum la nivel de scară de bloc, facturarea se va face în continuare de către SC A. SA Focșani, până la montarea de contori de apă caldă de consum și încheierea de acte adiționale cu SC B. SA.

A arătat și că reclamanta, deși în acțiunea introductivă face vorbire de HCL nr. 49/2004, cu precizarea că SC B. SA are obligația să refactureze apa rece din apă caldă pe care a primit-o de la SC A. SA cu privire la blocurile contorizate, în realitate pe toată această perioadă a facturat apa rece din apă caldă și pentru blocurile necontorizate, încălcând în mod flagrant hotărârea Consiliului local, deși ambele unități sunt subordonate direct acestuia.

Astfel, prin Ordinul 27/07.10.2002 al ANRE s-a aprobat Regulamentul pentru întocmirea procedurii de stabilire și facturare a consumurilor de energie termică pentru consumatorii finali, care conform art. 2 include și reguli ce trebuie respectate la stabilirea consumului de apă rece pentru prepararea apei calde de consum.

În acest sens s-a invocat că furnizorul (adică SC B. SA) va trata aspectele cu privire la stabilirea consumului de apă rece pentru prepararea apei calde de consum în propria procedură elaborată pe baza Regulamentului.

Conform art. 78, 79 și 80 din Regulament, furnizorii de energie termică a obligația de a-și întocmi propria procedură de stabilire și de facturare a consumurilor de energie termică pentru consumatorii finali, având obligația ca propria procedură să fie supusă avizării Consiliului Local și ulterior transmisă la ANRE pentru analiză și aprobare.

De observat este faptul că, în calitate de furnizor de energie termică, pârâta a întocmit propria procedură de stabilire și facturare a consumului de energie termică pentru consumatorii finali ai SC B. SA, procedură care a fost aprobată de Consiliul Local prin HCL 78/30.03.2004 și avizată favorabil de ANRE București conform adresei nr. 852/13.05.2004, în care se arată că SC B. SA a respectat prevederile Regulamentului aprobat prin Ordinul nr. 27/07.10.2002 al ANRE.

Față de această situație, pârâta a considerat că temeiul legal în raporturile dintre cele două părți îl constituie HCL nr. 49/2004 și HCL nr. 78/2004, care au fost emise conform prevederilor Ordinului nr. 27/2002 al ANRE și avizate de această autoritate conform adresei nr. 852/13.05.2004.

Pârâta a precizat că apa consumată în centrala termică ca apă de adaos a fost consumată în folosul SC B. SA conform contractului nr. 2849/25.10.2001, că este contorizată și a fost acceptată și plătită de către noi.

A subliniat că apa fierbinte de 80 grade Celsius, care ajunge în punctele termice în schimbătorul de căldură, nu se amestecă cu apa rece introdusă în același schimbător de căldură de către SC A. SA, ci aceasta din urmă preia prin simpatie, prin pereții metalici ai schimbătorului căldura de 50 grade Celsius din apa fierbinte, după care pleacă la consumatorii finali, de aici rezultând că această apă rece nu este livrată către SC B. SA, ci este încălzită în acel schimbător și livrată direct consumatorilor finali, respectiv instituții, agenți economici și persoane fizice.

Rezultă că SC B. SA nu a preluat de la SC A. SA cantitățile de apă rece al cărei preț îl pretinde în acțiunea introductivă.

Prin precizarea la acțiune depusă la 29.06.2010, reclamanta a arătat că, având în vedere faptul că pârâta a executat o parte din obligațiile de plată izvorâte din facturile menționate în cererea introductivă, micșorează cuantumul pretențiilor la suma de 396.862,51 lei, reprezentând contravaloare servicii neachitate, împărțit la fiecare factură în parte astfel: factura nr. 7005496/14.01.2007 - 112980.65 lei, factura nr. 7036324/15.02.2007 - 81728.02 lei, factura nr. 7066822/14.03.2007 - 116719.95 lei, iar factura nr. 7097262/15.04.2007 - 85433.891 lei.

Pentru termenul de judecată din 29.06.2010, reclamanta a depus la dosarul cauzei cerere de întregire a obiectului acțiunii, prin care a solicitat instanței obligarea pârâtei SC B. SA la plata sumei de 167192,74 lei, reprezentând contravaloare servicii furnizare de apă rece și canalizare, efectuate în beneficiul acesteia în perioada octombrie 2007 - noiembrie 2007 în baza Contractului

nr. 2849/25.10.2001 pentru alimentarea cu apă potabilă și preluarea în rețeaua publică de canalizare a apelor uzate menajere, industriale și meteorice, în vederea epurării, arătând că aceste servicii au fost evidențiate în facturile nr. 7312209/14.11.2007 și 7343016/14.12.2007.

Prin cererea înregistrată sub nr. x/91/2010 la 28.05.2010 pe rolul aceleiași instanțe, reclamanta SC A. SA a solicitat instanței obligarea pârâtei SC B. SA la plata sumei de 775.048,77 lei cu titlu de preț, reprezentând contravaloarea serviciilor furnizate și refuzate parțial la plată de către aceasta, servicii constând în furnizarea apei potabile și a preluării apelor uzate în rețeaua publică de canalizare, evidențiate în facturile nr. 7127673/15.05.2007 (suma refuzată - 122.180,12 lei); 7158301/15.06.2007 (suma refuzată - 115685,57 lei); 7188808/15.07.2007 (suma refuzată - 88905,64 lei); 7219501/15.08.2007 (suma refuzată - 7116152 lei); 7250230/15.09.2007 (suma refuzată - 122152,16 lei); 7281649/14.10.2007 (suma refuzată - 87771,02 lei).

În motivarea acțiunii, reclamanta a arătat următoarele:

Între SC A. SA, în calitate de furnizor și pârâta SC B. SA Focșani, în calitate de beneficiar, a fost încheiat contractul nr. 2849/25.10.2001, având ca obiect furnizarea de apă potabilă și preluarea în rețeaua publică de canalizare a apelor uzate menajere, industriale și meteorice, în vederea epurării.

În perioada ulterioară emiterii facturilor menționate în petitul acțiunii, societatea pârâtă a formulat refuzuri parțiale la plată cu privire la fiecare factură în parte.

Reclamanta a invitat pârâta la conciliere directă la 07.05.2010, conciliere ce a avut ca obiect stingerea obligațiilor debitoarei SC B. SA Focșani. Ca urmare a discuțiilor purtate de părți, a fost încheiat un proces-verbal în care s-a menționat rezultatul concilierii, la punctul 3 fiind consemnate facturile de servicii care au fost refuzate parțial la plată de către debitoare.

Refuzurile parțiale la plată sunt motivate de pârâtă în principal prin faptul că între SC A. SA Focșani și SC B. SA Focșani nu ar exista o convenție între părți cu privire la facturarea apei reci necesare preparării apei calde și a canalizării în sarcina societății pârâte.

Având în vedere faptul că SC B. SA Focșani este beneficiar, așa cum rezultă de altfel din contractul nr. 2849/25.10.2001, societatea însăși fiind un consumator, refuzurile pârâtei la plata în întregime a facturilor de servicii menționate sunt neîntemeiate.

Reclamanta a menționat faptul că prin H.C.L. Focșani nr. 49/2004 s-a instituit obligația SC B. SA Focșani să refactureze către populație, agenți economici, instituții publice, apa rece din apa caldă pe care a primit-o de la aceasta, cu privire la blocurile contorzate.

Cantitatea totală de apă rece furnizată de SC A. SA Focșani către SC B. SA Focșani este înregistrată de apometrele existente pe conductele de livrare a apei reci, de stațiile de hidrofor la intrarea în fiecare punct termic, care reprezintă punctul de delimitare al instalațiilor dintre SC A. SA Focșani și SC B. SA Focșani.

Raportat la această cantitate de apă livrată pârâtei, s-a facturat în sarcina acesteia și canalizarea aferentă, conform prevederilor contractuale.

Reclamanta a arătat că relațiile comerciale dintre cele două părți sunt stabilite prin contractul nr. 2849/25.10.2001, unde la art. 1 din contract se prevede faptul că obiectul acestuia îl reprezintă furnizarea către beneficiar a apei potabile și preluarea în rețeaua publică de canalizare a apelor uzate menajere, industriale și meteorice, în schimbul obligației de a plăti prețul acestor servicii, potrivit art. 8 din contract.

În drept s-au invocat prevederile art. 969 și art. 1361 C. civ., precum și prevederile Contractului nr. 2849/25.10.2001.

Prin întâmpinarea depusă la data de 03 septembrie 2010, pârâta SC B. SA Focșani a invocat excepția netimbrării acțiunii, iar pe fondul cauzei a solicitat respingerea acțiunii ca neîntemeiată.

Pe fondul cauzei, în motivarea întâmpinării s-a arătat că, cadrul legal al serviciilor respective îl constituie contractul nr. 2849/25.10.2001, contract care are ca obiect furnizarea de către SC A. SA în folosul beneficiarului SC B. SA a apei potabile și preluarea în rețeaua publică de canalizare a apelor uzate menajere, industriale și meteorice, aspect evidențiat și de reclamantă în acțiunea introductivă, HCL nr. 49/24.02.2004 privind facturarea apei reci din apă caldă, precum și

HCL nr. 78/30.03.2004, prin care se aprobă Procedura de stabilire și facturare a consumurilor de energie termică pentru consumatorii finali ai SC B. SA, procedură care a fost aprobată de Consiliul Local F. și avizată favorabil de ANRE București conform adresei nr. 852/13.05.2004, în care se arată că SC B. SA a respectat prevederile Regulamentului aprobat prin Ordinul nr. 27/07.10.2002 al ANRE.

A susținut pârâta că reclamanta recunoaște că pârâta este un consumator de apă potabilă, dar numai pentru consumul tehnologic din fiecare punct termic, consumurile de la grupurile sanitare din punctele termice, consumul realizat din pierderile pe rețelele și instalațiile din punctele termice, numai aceste cantități fiind consumate în mod direct de SC B. SA, situație față de care numai contravaloarea acestora constituie obligația de plată a SC B. SA Focșani.

Facturarea către SC B. SA a unei părți din apa caldă a fost o hotărâre unilaterală a SC A. SA, luată în mai 2002, hotărâre care nu a fost însușită de pârâta și nici nu este prevăzută în contractul dintre părți sau în vreun act adițional la acesta.

Pârâta a invocat aceleași apărări ca și în dosarul nr. x/91/2010, apărări expuse în considerentele ce preced.

Prin Încheierea din data de 16.11.2010, Tribunalul Vrancea a dispus conexarea Dosarului nr. x/91/2010 la Dosarul nr. x/91/2010.

La 05.03.2013, reclamanta a depus la dosarul cauzei precizare la acțiune, prin care a arătat că quantumul total al pretențiilor sale este în sumă de 1.171.911,25 lei, reprezentând contravaloarea refuzurilor formulate de către pârâta SC B. SA Focșani la plata facturilor emise în perioada ianuarie 2007 - decembrie 2007, conform fișei de sold anexate.

Prin încheierea civilă nr. 2412 din 19 aprilie 2013, pronunțată în dosarul nr. x/1/2013, Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția I civilă a dispus strămutarea cauzei la Tribunalul Harghita, cu păstrarea actelor de procedură efectuate.

Cauza a fost înregistrată sub același număr unic la 8 mai 2013 pe rolul Tribunalului Harghita, Secția civilă.

Anterior strămutării cauzei, Tribunalul Vrancea a respins prin încheierea din 23.11.2010 excepția prescripției dreptului la acțiune, invocată de pârâta prin întâmpinare.

Prin sentința civilă nr. 4623 din 29 octombrie 2013, Tribunalul Harghita, Secția civilă a admis acțiunea formulată de reclamantă și a obligat-o pe pârâta la plata sumelor de 1.171.911,25 lei cu titlu de contravaloare servicii furnizate și de 20.032,79 lei cu titlu de cheltuieli de judecată. A dispus restituirea către reclamantă a sumei de 59.884 lei, reprezentând taxă judiciară achitată în plus.

Pentru a hotărî astfel, prima instanță a reținut următoarele:

În baza contractului nr. 2849/25.10.2001 încheiat între părți s-a convenit furnizarea de către reclamanta SC A. SA Focșani (fostă C. RA) în folosul beneficiarei-pârâte SC B. SA a apei potabile și preluarea în rețeaua publică de canalizare a apelor uzate menajere, industriale și meteorice, contract în baza căruia reclamanta furnizat serviciile contractate în favoarea pârâtei.

A reținut tribunalul că prin acțiunea precizată s-a solicitat obligarea pârâtei la plata sumei totale de 1.171.911,25 lei, ce reprezintă contravaloarea serviciilor furnizate și neachitate în perioada ianuarie-decembrie 2007, iar această sumă se compune din pretențiile formulate dosarul nr. x/91/2010 - respectiv 564.055,52 lei, precum și din pretențiile formulate în cadrul dosarului conexat nr. x/91/2010 - respectiv 607.856 lei.

A reținut că s-a dovedit a fi fost îndeplinită procedura prealabilă reglementată de art. 720¹ C. proc. civ.

Tribunalul a evocat Hotărârea Consiliului Local F. nr. 49/30.03.2004, prin care s-a aprobat procedura de stabilire și facturare a consumurilor de energie termică pentru consumatorii finali ai pârâtei SC B. SA și a subliniat dispozițiile art. 12, prin care s-a stabilit că pârâta va factura apa rece din apa caldă menajeră, livrată consumatorilor pe baza consumurilor citite pe contori montați la scara blocului ca și dispozițiile art. 13, prin care s-a stabilit că, pentru consumatorii care nu se încadrează în categoria celor menționați la pct. 2, reclamanta va factura în continuare apa rece din

apa caldă până la montarea de contori și încheierea actelor adiționale pentru facturarea apei reci din apa caldă cu pârâta pentru toți consumatorii.

În continuare, Tribunalul a reținut că, potrivit art. 14 alin. 1 din hotărâre, după preluarea parțială de către SC B. SA a activității de stabilire și facturare a consumului de apă rece pentru prepararea apei calde de consum, SC A. SA urma să factureze pe seama SC B. SA consumul de apă rece pentru apă caldă de consum, conform cantităților citite pe contorii de apă caldă menajeră montați în scările de bloc, unde se stabilește și punctul de delimitare.

Tribunalul a constatat că cantitatea de apă rece furnizată de reclamantă către pârâtă este înregistrată de apometrele existente pe conductele de livrare a apei reci, de stațiile de hidrofor la intrarea în fiecare punct termic, astfel că aceste apometre reprezintă punctul de delimitare al instalațiilor dintre reclamantă și pârâtă.

A evocat instanța și prevederile art. 52 lit. b) din Ordinul ANRDE nr. 27/2002 privind aprobarea Regulamentului pentru întocmirea procedurii de stabilire și facturare a consumurilor de energie termică pentru consumatorii finali, în vigoare la data raportului juridic dintre părți dedus judecății, potrivit cu care volumul de apă caldă de consum se determină pe baza volumului de apă rece intrat în punctul termic măsurat de contorul de apă rece de pe branșament.

De asemenea, a constatat că, potrivit prevederilor art. 15 din contractul încheiat între părți, determinarea consumului necontorizat se efectuează în sistem paușal, reglementat prin STAS nr. 1478-90, potrivit căruia norma de consum este de 3,3 mc/lună/persoană.

Ținând cont de aceste prevederi, susținerea pârâtei în sensul că toate cantitățile suplimentare consumate ar fi trebuit să fie facturate de reclamantă în mod direct consumatorilor și nu pârâtei a fost înlăturată, întrucât contravine normelor care stabilesc consumul de apă necontorizat, apreciindu-se că pierderile pe rețelele de distribuție a apei calde de consum se impun a fi gestionate de furnizorul de energie termică, întrucât rețelele termice de distribuție de apă caldă de consum se află în administrarea acestuia.

Tribunalul a arătat că prin raportul de expertiză tehnică judiciară efectuat de expert tehnic D. au fost determinate cantitățile de apă potabilă și canalul corespunzător datorate de pârâtă reclamantei și s-a conchis că este vorba despre o cantitate de 1.421.554 mc apă potabilă și 112.200 mc apă canalizată.

A subliniat faptul că expertul a stabilit cantitatea de apă preluată de pârâtă de la reclamantă prin punctele de delimitare a instalațiilor pe baza diferențelor de indecși a contoarelor de apă caldă de consum (montate la scările de bloc) și a arătat totodată modul de calcul al cantităților fizice de energie termică facturate de pârâtă clienților din blocurile necontorizate.

A constatat prima instanță că pârâta nu contestă în esență că volumul de apă ce i-a fost facturat de reclamantă nu ar fi intrat în rețeaua de apă pe care o administrează, ci faptul că diferența de apă ar fi trebuit să fie facturată tot clienților de la blocurile necontorizate; a reținut, în schimb că, ținându-se cont de normele care stabilesc consumul de apă necontorizat, respectiv sistemul paușal reglementat prin STA nr.1478-90, diferența de consum la blocurile necontorizate nu se poate imputa consumatorilor, ci este în sarcina societății care furnizează energia termică și care administrează rețelele termice de distribuție de apă caldă.

Pentru considerentele ce preced, tribunalul a opinat că diferența dintre consumul înregistrat în procesele-verbale de citire a contorilor de la intrarea în punctele termice administrate de pârâtă, respectiv consumul de apă rece necesar pentru prepararea apei calde trebuie să fie suportată de pârâtă, urmând ca aceasta să datoreze și contravaloarea serviciilor de canalizare aferente apei calde menajere conform art. 24 și următoarele din contract.

În ceea ce privește raportul de expertiză tehnică judiciară contabilă efectuată, tribunalul a arătat că expertul contabil E. a conchis că pârâta nu datorează reclamantei suma de 1.171.911,28 lei datorită faptului că facturile emise de reclamantă au fost refuzate la plată și că facturile respective nu ar avea bază legală, însă instanța a subliniat, pe de o parte, că aceste facturi au fost emise și au fost înregistrate în contabilitatea părților, astfel cum s-a constatat de expert, iar, pe de altă parte, a apreciat că nu este în căderea expertului contabil de a stabili dacă o factură a fost emisă legal sau cu

respectarea prevederilor contractuale, ci să stabilească situația creanțelor și a datoriilor părților potrivit contabilității acestora.

Prin urmare, tribunalul a hotărât că expertiza contabilă nu va fi avută în vedere la pronunțarea sentinței.

Fiind căzută în pretenții, în baza art. 274 alin. (1) C. proc. civ., instanța a obligat-o pe pârâtă să plătească reclamantei cheltuieli de judecată în sumă de 20.032,79 lei, reprezentând taxă judiciară de timbru în valoare de 14.906 lei, timbru judiciar în valoare de 5 lei, precum și onorariu expertiză 5.121,79 lei.

Având în vedere că, față de valoarea obiectului cauzei, modificată și precizată, reclamanta a achitat în plus taxa judiciară de timbru în sumă de 59.884 lei, în temeiul art. 23 lit. b) din Legea nr. 146/1997, instanța a dispus restituirea acestei sume.

Prin decizia nr. 295/A din 27 iunie 2014, Curtea de Apel Târgu Mureș, Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscală admis apelul declarat de pârâtă.

A modificat încheierea din 23.11.2010 în tot și sentința nr. 4623/29.10.2013 în parte, în următorul sens:

A admis excepția prescripției dreptului la acțiune, invocată de către pârâta SC B. SA, respingând prin urmare în parte acțiunea formulată de reclamanta SC A. SA în ceea ce privește contravaloarea facturilor 7005496/14.01.2007, nr. 7036324/15.02.2007, nr. 7066822/14.03.2007, în valoare totală 311,428,62 lei, ca fiind prescrisă.

A admis în parte acțiunea formulată și precizată de reclamantă și a obligat-o pe pârâtă să-i plătească reclamantei suma de 192.974,92 lei, reprezentând contravaloarea apei refuzate (cu TVA) din facturile emise în perioada aprilie-decembrie 2007.

A respins restul pretențiilor.

A obligat-o pe pârâtă să plătească reclamantei suma de 3.297,39 lei, reprezentând cheltuieli de judecată parțiale în primă instanță.

A menținut dispoziția primei instanțe privind restituirea sumei de 59.884 lei către reclamantă, reprezentând taxă judiciară de timbru achitată în plus.

A obligat-o pe intimată să-i plătească apelantei suma de 6.612 lei, reprezentând cheltuieli de judecată parțiale în apel.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a reținut următoarele:

Excepția prescripției dreptului la acțiune în ceea ce privește contravaloarea facturilor nr. 7005496/14.01.2007 (112.980,65 lei), nr. 7036324/15.02.2007 (81.728,02 lei) și nr. 7066822/14.03.2007 (116.719,95 lei), total 311.428,62 lei, a fost greșit respinsă de către prima instanță.

Termenul de prescripție de 3 ani pentru aceste facturi a început să curgă de la data scadenței fiecărei facturi în parte și s-a împlinit anterior datei de 29.04.2010 - data înregistrării cererii de chemare în judecată.

Curtea a reținut că, din situația plăților efectuate și din anexa 1 din procesul verbal de conciliere din 16.05.2007, rezultă că apelanta-pârâtă a achitat sumele pe care le-a recunoscut.

Este adevărat că, în principiu, o plată parțială valorează recunoaștere și întrerupe cursul prescripției, când obiectul obligației este unic (obligații indivizibile), însă, în cazul de față, apelanta-pârâtă nefiind beneficiarul exclusiv al serviciilor furnizate, este vorba despre obligații complexe în ceea ce privește debitorii plății contravalorii serviciului furnizat. Prin urmare, nu se poate afirma că factura fiscală constituie izvor de obligații indivizibile pentru întreaga creanță pe care o constată, cât tip aceasta cuprinde mai multe categorii de prestații. Atât timp cât a intervenit o recunoaștere parțială a debitului, urmată de o plată parțială în limitele recunoașterii, în ceea ce privește valorile contestate și refuzate în mod expres de către apelanta-pârâtă nu a intervenit un act care să întrerupă cursul prescripției.

Prin urmare, fiind în prezența unei obligații divizibile, efectul întreruptiv al recunoașterii parțiale nu operează, în temeiul art. 16 alin. (1) lit. a) din Decretul nr. 167/1958, numai în limitele recunoașterii.

În ceea ce privește fondul litigiului, Curtea a reținut că obiectul acestuia îl constituie sumele refuzate de apelanta pârâtă SC B. SA din următoarele facturi:

- Factura nr. 7097262/15.04.2007 - rest de 85.433,89 lei;
- Facturile nr. 7312209/14.11.2007 și nr. 7343016/14.12.2007, solicitate prin precizarea de acțiune din 21.09.2010 și
- Facturile nr. 7127673/15.05.2007 - rest 122.180,12 lei, 7158301/15.06.2007 - rest 115.685,57 lei, nr. 718808/15.07.2007 - rest 88.905,64 lei, nr. 7219501/15.08.2007 - rest 71.161,52 lei, nr. 7250230/15.09.2007 - rest 122.152,16 lei, nr. 7281649/14.10.2007 - rest 87.771,02 lei - formând inițial obiectul acțiunii înregistrate sub nr. dosar x/91/2010, conexas la prezenta cauză.

În fapt, contractul nr. 2849/25.10.2001, având ca obiect furnizarea în folosul apelantei pârâte SC B. SA a apei potabile și preluarea în rețeaua publică de canalizare a apelor uzate menajere, industriale și meteorice s-a încheiat între părți anterior preluării de către pârâtă a distribuției energiei termice către consumatorii finali, cu toate acestea părțile nu au adus modificări în ceea ce privește facturarea apei reci.

Prin urmare, reclamanta SC A. SA a continuat să factureze cantitatea totală de apă rece furnizată, înregistrată de apometrele existente pe conducta de livrare a apei reci, de stațiile de hidrofor la intrarea în fiecare punct termic, precum și canalizarea aferentă, pârâtei SC B. SA revenindu-i obligația de a refactura către populație, agenți economici și instituții publice apa rece din apa caldă furnizată de reclamanta SC A. SA.

În derularea contractului au apărut neînțelegeri între părți datorită diferenței între apa livrată și facturată pârâtei pe de o parte și consumul propriu al acesteia, cumulată cu consumul facturat beneficiarilor contorizați, pe de altă parte.

Apelanta-pârâtă susține că această diferență de apă de 121.523 mc, refuzată la plată și a cărei contravaloare se ridică la suma de 260.321,54 lei, reprezintă în fapt apa rece necesară preparării apei calde menajere (apă rece din ACM) furnizată consumatorilor finali necontorizați.

Aceste apărări au fost analizate și considerate neîntemeiate de către prima instanță de fond. S-a apreciat că normele care stabilesc consumul de apă necontorizat, respectiv sistemul pausal reglementat prin STAS nr.1478-90, nu permiteau ca diferența de consum la blocurile necontorizate să fie imputat consumatorilor și, drept urmare, sunt în sarcina societății care furnizează energia termică și care administrează rețelele termice de distribuție de apă caldă.

Față de cele reținute, prima instanță a conchis că pârâta trebuie să suporte consumul de apă rece necesar pentru prepararea apei calde care a intrat în rețeaua sa de distribuție, urmând ca aceasta să datoreze și contravaloarea serviciilor de canalizare aferente apei calde menajere conform art. 24 și urm. din contract.

În acest context, reclamanta-intimată a mai susținut, fără a arăta fundamentul faptic al afirmației, că diferența ar rezulta din pierderile tehnologice în instalațiile SC B. SA.

Această afirmație a fost combătută de apelanta-pârâtă, arătând că orice pierdere pe rețea presupune un adaos de apă, iar întreg consumul de apă de adaos (atât din centrală, cât și din punctele termice) este contorizat.

Pentru a lămurii cu exactitate obiectul prezentului litigiu, pentru a se putea stabili aspectele necontestate și a le distinge de cele controversate, Curtea, prin încheierea din 9 aprilie 2014, a solicitat părților întocmirea unor situații din care să rezulte cantitatea de apă rece furnizată de B. în perioada în litigiu și care să indice din ce se compun facturile emise, cât reprezintă contravaloarea apei calde și cât este canalizarea, iar din serviciile de apă rece să se indice separat cât reprezintă apa consumată de SC B. SA în interes propriu, respectiv dacă acest consum este contestat.

Situațiile întocmite de părți în privința aspectelor contestate, respectiv necontestate nu conțin diferențe semnificative.

În ceea ce privește contravaloarea apei refuzate:

În lipsa unor clauze contractuale exprese prin care părțile să reglementeze de comun acord situația diferențelor între apa livrată și facturată pârâtei pe de o parte și consumul propriu al acesteia cumulată cu consumul facturat beneficiarilor contorizați, pe de altă parte, apelantei-pârâte îi revine

obligăția să achite contravaloarea întregii cantități de apă care a intrat în rețelele sale de distribuție, această cantitate fiind necontestată.

Existența unei diferențe între consumul real necontorizat și sistemul pașal de facturare nu a fost dovedită, pârâta nu a indicat date tehnice sau argumente concludente prin care să probeze această afirmație. Astfel, cât timp acest consum se stabilește în baza unei prezumții legale - STAS nr. 1478-90 - care operează în favoarea intimătei-reclamante, care nu a fost răsturnată de pârâta, criticile formulate în apel sunt apreciate neîntemeiate.

Prin urmare, din valoarea apei refuzate (coloana 12 situație SC A. SA și coloana 7 situație SC B. SA - 260.321.54 lei) se va scădea partea prescrisă (32.573,39+ 644,74+34.128,49) și se va stabili în sarcina apelantei-pârâte obligăția de a achita suma de 192.974,92 lei, reprezentând contravaloarea apei refuzate (cu TVA) din contravaloarea facturilor aprilie - decembrie 2007.

În ceea ce privește contravaloarea serviciilor de canal refuzate:

Dacă se scad din suma totală care face obiectul prezentului litigiu cu titlu de contravaloare serviciu de canalizare (911.598,20 lei), sumele prescrise (244.082), suma de 667.516,2 lei (coloana 12 E. și coloana 13 C.) reprezintă contravaloarea serviciilor de canalizare refuzate la plată de apelanta-reclamantă.

Este adevărat că obiectul contractului dintre părți vizează furnizarea apei reci și a serviciilor de canalizare, mai exact preluarea în rețeaua publică de canalizare a apelor uzate, însă, spre deosebire de apa rece care intră în rețelele de distribuție ale pârâtei pentru a produce energie termică către populație, serviciile de canalizare nu au nicio legătură cu obiectul de activitate al acesteia.

Prin urmare, cu excepția serviciilor de canalizare aferente consumului propriu, care nu a fost contestat și a căror contravaloare a fost achitat, reclamanta nu a invocat nici un argument pertinent (legal sau contractual) care să permită concluzia că apelanta-pârâta ar trebui să achite contravaloarea unor servicii de canalizare care nu sunt aferente consumului propriu. Spre deosebire de apa rece din apa caldă, pe care apelanta-pârâta o gestionează în rețelele proprii și o refacturează consumatorilor contorizați, furnizarea serviciilor de canalizare și facturarea lor către consumatori exced obiectul contractului încheiat de părți și nu se realizează prin rețelele de canalizare a apelantei pârâtei. Mai mult, prin H.C.L. Focșani nr. 49/2004 s-a instituit obligăția SC B. SA Focșani să refactureze către populație, agenți economici, instituții publice, apa rece din apa caldă pe care a primit-o de la SC A. SA, cu privire la blocurile contorizate, dar nu și serviciile de canalizare.

În această ordine de idei, chiar dacă s-ar admite susținerea reclamantei-intimate că se produce o pierdere tehnologică în cadrul rețelelor de distribuție ale apelantei-pârâte, ar fi neverosimil ca aceste pierderi de apă să ajungă în rețelele de canalizare ale reclamantei intime.

Pentru aceste motive, curtea a admis apelul declarat, a admis excepția prescripției dreptului la acțiune, invocată de către pârâta SC B. SA, respingând, prin urmare, în parte, acțiunea formulată de reclamanta SC A. SA în ceea ce privește contravaloarea facturilor 7005496/14.01.2007, nr. 7036324/15.02.2007, nr. 7066822/14.03.2007, în valoare totală 311.428,62 lei, ca fiind prescrisă.

Pe fond, a admis în parte acțiunea formulată și precizată, în sensul obligării pârâtei să-i plătească reclamantei suma de 192.974,92 lei, reprezentând contravaloarea apei refuzate (cu TVA) din facturile emise în perioada aprilie-decembrie 2007, respingând restul pretențiilor.

A menținut dispoziția primei instanțe privind restituirea sumei de 59.884 lei către reclamantă, reprezentând taxă judiciară de timbru achitată în plus.

În temeiul art. 274 C. proc. civ., a stabilit cheltuielile de judecată proporțional cu valoarea creanțelor admise, sens în care a obligat-o pe pârâta să plătească reclamantei suma de 3.297,39 lei, reprezentând cheltuieli de judecată parțiale în primă instanță și a obligat-o pe intimata-reclamantă să-i plătească apelantei-pârâte suma de 6.612 lei, reprezentând cheltuieli de judecată parțiale în apel.

Împotriva acestei decizii, în termen legal au declarat recursuri motivate ambele părți litigante, acestea fiind înregistrate sub numărul unic x/91/2010 la 2 decembrie 2014 pe rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție, Secția a II-a civilă.

În motivarea recursului, recurenta-reclamantă SC A. SA a arătat următoarele:

Primul motiv de recurs se întemeiază pe susținerea că decizia instanței de apel a fost dată cu încălcarea dispozițiilor art. 16 lit. a) și c) din Decretul nr. 167/1958.

În argumentarea acestei critici, recurenta-reclamantă a arătat că instanța de apel a plecat de la premisa eronată că în cauză există o obligație complexă în ceea ce îi privește pe debitorii obligației de plată a contravalorii serviciului furnizat. În realitate, susține partea, obligația de plată îi incumbă unui singur debitor - SC B. SA, iar dispozițiile art. 16 lit. a) din Decretul nr. 167/1958 prevăd că actul de executare voluntar sau recunoașterea tacită prin plata parțială/compensație are ca efect întreruperea de drept a termenului de prescripție, fără vreo rezervă sau amendament.

A evocat în susținerea punctului de vedere exprimat considerentele deciziei nr. 3129 din 20 iunie 2003, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție în dosarul nr. x/2003 și a arătat că neexecutarea propriei prestații, indiferent că este vorba despre un refuz de rea-credință sau despre omisiunea unei executări, nu poate anula efectul întreruptiv al prescripției pe care legea îl conferă actelor voluntare, precum și că, atâta timp cât legiuitorul nu a prevăzut nici o condiție pentru producerea efectului întreruptiv în cazul unei executări voluntare parțiale, a considera prescris dreptul la acțiune contravine dispozițiilor legale.

Al doilea motiv de recurs se întemeiază pe susținerea că decizia a fost dată cu încălcarea dispozițiilor art. 969 C. civ., recurenta-reclamantă arătând că instanța de apel, respingând pretențiile referitoare la contravaloarea serviciilor de canalizare, a încălcat principiul *pacta sunt servanda* și prevederile contractului nr. 2849 din 25 octombrie 2001, al cărui obiect îl constituie și preluarea în rețeaua publică de canalizare a apelor uzate menajere, industriale și meteorice.

În susținerea acestui motiv de recurs, recurenta-reclamantă a arătat că instanța de apel trebuia să facă aplicarea dispozițiilor art. 24.1 din contractul părților, privind stabilirea cantității de apă uzată evacuată în rețeaua publică de canalizare și a criticat raționamentul instanței de apel și prin raportare la prezumția legală stabilită prin STAS-ul nr. 1478-90, în sensul că, atâta vreme cât instanța a conchis că nu trebuia să stabilească în sarcina părții adverse cantitatea de canal aflată în litigiu, *per a contrario*, aceasta trebuia stabilită în sarcina consumatorilor necontorizați, ceea ce contravine STAS-ului invocat.

Recurenta-reclamantă a invocat și dispozițiile art. 1073 C. civ., care o îndrituiesc să dobândească îndeplinirea întocmai a obligațiilor asumate de partea adversă și a susținut că în problema de drept dedusă judecății s-a pronunțat în mod irevocabil Înalta Curte de Casație și Justiție în dosarele nr. x/91/2007, nr. x/91/2009 și nr. x/91/2009, care au avut obiecte similare, diferind doar perioada de facturare.

Al treilea motiv de recurs vizează încălcarea dispozițiilor art. 261 alin. (1) pct. 5 C. proc. civ., recurenta-reclamantă susținând, în esență, că hotărârea este nemotivată sub aspectul determinării cuantumului cheltuielilor de judecată stabilite.

Recursul este întemeiat în drept pe dispozițiile art. 304 pct. 9 C. proc. civ.

În motivarea recursului declarat, recurenta-pârâtă SC B. SA a făcut o succintă prezentare a cererilor de chemare în judecată reunite, a apărărilor pe care le-a opus acestor cereri și a prezentat soluțiile adoptate de instanța de fond și de instanța de apel.

Primul motiv de recurs vizează greșita obligare a recurtei-pârâte la plata sumei de 192.974,92 lei reprezentând prețul apei refuzate la plată, soluția fiind în contradicție cuconcluziile raportului de expertiză, în care s-a stabilit în mod științific care este punctul de delimitare dintre instalațiile părților litigante, ca și cu înscrierile depuse la dosarul cauzei, respectiv citirile lunare ale contoarelor și ale celorlalte aparate de măsură certificate și verificate metrologic.

În susținerea aceluiași motiv de recurs s-a mai arătat, în esență, și că diferența de apă constatată și pentru care recurenta-pârâtă s-a opus la plată în fiecare lună trebuia facturată consumatorilor finali necontorizați, în conformitate cu dispozițiile art. 2 din H.C.L. nr. 49/2004.

Al doilea motiv de recurs se întemeiază pe susținerea că decizia pronunțată în apel cuprinde motive străine de natura pricinii, fiind incidente dispozițiile art. 304 pct. 7 C. proc. civ.

În argumentarea acestei critici, recurenta-pârâtă a susținut că instanța de apel a reținut în

mod eronat că SC B. SA avea obligația de a refactura către populație, agenți economici și instituții publice apa rece din apa caldă furnizată de SC A. SA, în condițiile în care, conform art. 1 din H.C.L. nr. 49/2004, o astfel de obligație îi revenea numai față de consumatorii contorizați, iar potrivit art. 2 din același act normativ, SC A. SA avea această obligație față de consumatorii necontorizați, până la momentul contorizării.

Al treilea motiv de recurs este întemeiat pe susținerea că soluția de obligare a recurenteii-pârâte la plată este lipsită de temei legal, fiind incidente dispozițiile art. 304 pct. 9 C. proc. civ.

În sprijinul acestei critici, recurenta-pârâtă subliniază faptul că, raportat la obiectul contractului, astfel cum a fost reținut de instanța de apel și de faptul că acest contract a fost încheiat înainte de preluarea activității de distribuție a energiei termice și nu a mai fost modificat sub aspectul obiectului, nu există nici un temei legal sau contractual care să o oblige la plata contravalorii cantității de apă ce nu a fost folosită în interes propriu și care a profitat unor terțe persoane.

Recursul este întemeiat în drept și pe dispozițiile H.C.L. nr. 78/2004.

Ambele părți au depus întâmpinări la recursul părții adverse, întâmpinarea depusă de pârâtă fiind calificată drept concluzii scrise întrucât a fost depusă la termenul din 27 februarie 2015.

La termenul din 27 februarie 2015, recurenta-reclamantă a invocat excepția nulității recursului declarat de partea adversă.

Față de actele și lucrările dosarului, de probele administrate în cauză, Înalta Curte a constatat și reținut următoarele:

Excepția nulității recursului declarat de recurenta-pârâtă, invocată la termenul din 27 februarie 2015, este neîntemeiată, instanța supremă constatând că dezvoltarea criticilor structurate în trei motive de recurs poate fi încadrată în cele două temeuri juridice indicate expres de parte.

Astfel, prima critică, deși argumentată și pe aspecte de netemeinicie, respectiv de apreciere a probatoriului, poate fi subsumată motivului de recurs prevăzut de art. 304 pct. 9, câtă vreme partea invocă încălcarea dispozițiilor art. 2 din Hotărârea C.L. Focșani nr. 49/2004

A doua critică poate fi subsumată motivului de recurs prevăzut de art. 304 pct. 7 C. proc. civ., cel puțin la nivel aparent, câtă vreme se invocă existența unor motive străine de natura pricinii în decizia recurată, dar și motivului de recurs prevăzut de art. 304 pct. 9 C. proc. civ., câtă vreme se invocă încălcarea dispozițiilor art. 1 și 2 din H.C.L. Focșani nr. 49/2004.

A treia critică poate fi încadrată în motivul de recurs prevăzut de art. 304 pct. 9 C. proc. civ., cu raportare la art. 969 C. civ., câtă vreme se invocă lipsa temeiului legal și contractual al soluției adoptate.

Recursul declarat de recurenta-reclamantă este întemeiat și a fost admis în limitele și pentru considerentele ce se vor arăta:

Primul motiv de recurs este neîntemeiat.

Argumentele aduse de recurenta-reclamantă ar fi putut fi primite de instanță dacă în cauză ar fi existat plăți parțiale ale facturilor, neînsoțite de nici o explicație pentru neplata diferenței, doar în acest caz putându-se vorbi despre executare voluntară, chiar și incompletă, cu valoare de recunoaștere implicită a întregii obligații consemnate în factură.

Numai că între părți au existat litigii frecvente, legate de executarea aceluiași contract și în care pretențiile sunt reprezentate chiar de pretențiile contestate și în cauza de față, respectiv apa rece din apa caldă și serviciul de canalizare, Or, câtă vreme parte din valoarea facturilor a fost refuzată în mod constant de către recurenta-pârâtă, așa cum rezultă din înscrierile ce formează volumul II al dosarului nr. x/91/2010 al Tribunalului Vrancea, iar partea adversă nu a contestat că a primit notificările de refuz la plată pentru acest tip de servicii prestate, câtă vreme pretențiile contestate sunt cele asupra cărora poartă litigiul de față, nu se mai poate vorbi despre o recunoaștere tacită a întregii datorii facturate, ci dimpotrivă, despre un refuz de plată al datoriei restante, datorie care trebuia solicitată în instanță în cadrul termenului de prescripție prevăzut de art. 1 și 3 din Decretul nr. 167/1958.

Subliniază Înalta Curte și împrejurarea că recunoașterea la care fac referire dispozițiile art.

16 lit. a) din Decretul nr. 167/1958, pentru a fi utilă, trebuie să fie neechivocă, ceea ce impune ca ea să poarte asupra bunului sau situației ce formează obiectul procesului. În speță, nu numai că nu se poate vorbi despre o recunoaștere implicită, dar nu se poate vorbi despre nici o recunoaștere, atâta timp cât chiar sumele care fac obiectul procesului de față au fost în mod constant contestate, fiind exclus astfel cazul de întrerupere a cursului prescripției prevăzut de art. 16 lit. a) din Decretul nr. 167/1958.

Nu sunt incidente nici dispozițiile art. 16 lit. c) din același act normativ, invocate de recurenta-reclamantă în mod expres, pentru că recurenta-pârâtă a procedat la executarea voluntară doar a sumelor considerate datorate, neexistând nici un act începător de executare pentru sumele pretinse în cauza de față.

Pe cale de consecință, sub aspectul modului de soluționare a excepției prescripției dreptului material la acțiune soluția pronunțată de instanța de apel este la adăpost de orice critică, nefiind incident motivul de recurs prevăzut de art. 304 pct. 9 C. proc. civ.

Al doilea motiv de recurs este întemeiat.

Constată instanța supremă că recurenta-reclamantă a invocat puterea de lucru judecat a trei decizii pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție și că recurenta-pârâtă nu are în concluziile scrise nici o apărare legată de acest aspect, după cum nici nu contestă că aceste decizii au fost pronunțate în cauze similare, care diferă de cauza de față doar sub aspectul intervalului de facturare.

Studiind hotărârile invocate de recurenta-reclamantă cu putere de lucru judecat în aplicația ECRIS, instanța supremă constată că acestea au aceleași părți ca și cele din procesul de față și că Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția a II-a civilă a pronunțat următoarele hotărâri: decizia nr. 777 din 27 februarie 2014 în dosarul nr. x/91/2007, obiectul cauzei constând în pretenții aferente anului 2005 reprezentând contravaloarea serviciilor privind furnizarea apei reci necesară preparării apei calde și canalizare, recurenta-pârâtă căzând în pretenții și fiind în mod irevocabil obligată la plată; decizia nr. 2262 din 17 iunie 2014, pronunțată în dosarul nr. x/91/2009, pretențiile fiind de aceeași natură cu cele din prezenta cauză, dar aferente altei perioade, iar soluția fiind defavorabilă recurenteii-pârâte; decizia nr. 1413 din 8 aprilie 2014, pronunțată în dosarul nr. x/91/2009, cu același obiect al pretențiilor, aferente anului 2006 și cu aceeași soluție defavorabilă recurenteii-pârâte.

În acest context, Înalta Curte apreciază că în cauza de față operează efectul pozitiv al lucrului judecat al celor trei decizii, întrucât prin acestea s-a statuat asupra pretențiilor similare celor din cauza de față, întemeiate pe același contract și pe aceleași dispoziții legale invocate, evident aferente altor perioade, instanțele stabilind în mod irevocabil asupra obligației recurenteii-pârâte de a plăti recurenteii-reclamante contravaloarea serviciilor privind apa rece din apa caldă și canalizarea.

Ca efect al incidenței puterii judecat și al dispozițiilor art. 1200 pct. 4 și art. 1202 C. civ., instanța de apel nu putea statua în sens contrar cu privire la dreptul recurenteii-reclamante de a primi contravaloarea serviciilor pentru canalizare, hotărârea pe care a pronunțat-o fiind din acest punct de vedere sub incidența dispozițiilor art. 304 pct. 9 C. proc. civ.

Al treilea motiv de recurs este nefondat.

Deși recurenta-reclamantă a invocat incidența dispozițiilor art. 304 pct. 9 C. proc. civ., Înalta Curte apreciază că nerespectarea dispozițiilor art. 261 alin. (1) pct. 5 C. proc. civ. poate să cadă în speță sub incidența dispozițiilor art. 304 pct. 7 teza I C. proc. civ., dat fiind că se invocă lipsa motivării.

Înalta Curte constată că hotărârea este motivată atât în fapt, cât și în drept sub aspectul cheltuielilor de judecată, instanța de apel invocând prevederile art. 274 C. proc. civ. ca temei juridic și arătând că se vor acorda cheltuieli de judecată parțiale, proporțional cu valoarea creanțelor admise, ceea ce reprezintă criterii suficiente pentru ca părțile să verifice sumele stabilite prin hotărâre.

Ca urmare, cum recurenta-reclamantă nu a invocat greșita aplicare a dispozițiilor art. 274 C. proc. civ., ci doar lipsa motivării prin raportare la dispozițiile art. 261 alin. (1) pct. 5 C. proc. civ.,

Înalta Curte, reținând că hotărârea este motivată, apreciază ca nefondată critica subsumată dispozițiilor art. 304 pct. 7 C. proc. civ.

Recursul declarat de recurenta-pârâtă este nefondat.

Cu titlu preliminar, Înalta Curte constată că, deși criticile au fost structurate în jurul a trei motive de recurs, în realitate acestea gravitează în jurul susținerii că, sub aspectul pretențiilor reprezentând contravaloarea apei reci din apa caldă, hotărârea este lipsită de temei legal și contractual, că încalcă voința părților exprimată în contract și hotărârile Consiliului Local F., motivul de recurs fiind cel prevăzut de art. 304 pct. 9 C. proc. civ. (motivul prevăzut de art. 304 pct. 7 fiind invocat doar formal, neargumentat).

Din această perspectivă, instanța supremă va răspunde argumentelor expuse în susținerea acestui motiv de recurs prin următoarele considerente comune:

Problema obligației recurente-pârâte de a plăti contravaloarea apei reci folosite la prepararea apei calde, grefată pe contractul nr. 2849 din 25 octombrie 2001, este dezlegată în mod irevocabil în defavoarea recurente-pârâte prin deciziile evocate și analizate în precedent și a căror putere de lucru judecat nu poate fi contrazisă.

Ca urmare, nici o instanță nu mai poate repune în discuție și statua altfel sub acest aspect, fiind ținută de dispozițiile art. 1200 pct. 4 și art. 1202 C. civ., motiv pentru care soluția de obligare a recurente-pârâte la plata acestui serviciu este la adăpost de orice critică, în cauză nefiind incident motivul de recurs prevăzut de art. 304 pct. 9 C. proc. civ.

Având în vedere argumentele ce preced, în temeiul art. 312 alin. (1) teza a II-a C. proc. civ., Înalta Curte a respins ca nefondat recursul declarat de recurenta-pârâtă.

În temeiul art. 312 alin. (1) - (3) C. proc. civ., a admis recursul declarat de recurenta-reclamantă și a modificat în parte decizia recurată, în sensul că a obligat-o pe pârâtă să plătească reclamantei, pe lângă suma de 192.974,92 lei cu T.V.A., deja acordată în apel, și suma de 667.516,2 lei, aferentă serviciului de canalizare, în total suma de 860.482,63 lei cu T.V.A., precum și cheltuieli de judecată în fond la nivelul pretențiilor admise. Au fost menținute celelalte dispoziții ale deciziei atacate.

În temeiul dispozițiilor art. 316, raportat la art. 298 și la art. 274 C. proc. civ., recurenta-pârâtă a fost obligată la plata cheltuielilor de judecată efectuate de partea adversă în recurs, cheltuieli care constau în taxe judiciare de timbru.

42. Acțiune în rezoluțiunea unui antecontract de vânzare-cumpărare. Întreruperea termenului de prescripție a dreptului material la acțiune. Condiții și efecte

Decretul nr. 167/1958, art. 3 alin. (1), art. 16 alin. (1) lit. a)
C. civ. din 1864, art. 969, art. 1039, art. 1041, art. 1546

Prin predarea posesiei bunului imobil ce face obiectul unui antecontract de vânzare-cumpărare, după împlinirea termenului la care s-a convenit încheierea contractului de vânzare-cumpărare, promitenții-vânzători au săvârșit un act de recunoaștere tacită a obligațiilor asumate prin contract și, în acest mod, în calitate de părți în folosul cărora curge prescripția, au renunțat la atitudinea de împotrivire sau de negare față de titularul dreptului amenințat de prescripție, ceea ce justifică producerea efectului întreruptiv al prescripției.

Faptul predării posesiei bunului se constituie într-o cauză de întrerupere a termenului de prescripție atât pentru exercitarea acțiunii în pronunțarea unei hotărâri care să țină loc de contract de vânzare-cumpărare, cât și pentru exercitarea acțiunii în rezoluțiunea antecontractului de vânzare-cumpărare, întrucât ambele acțiuni dau naștere unui drept de aceeași natură, respectiv dreptul de creanță.

Astfel, în condițiile în care promitentă-cumpărătoare se află în posesia bunului imobil ce face obiectul antecontractului de vânzare-cumpărare și a contractului de construire, bun care nu a

fost pretins de promitenții-vânzători pe calea unei acțiuni personale sau reale, termenul de prescripție a dreptului material la acțiunea în rezoluțiunea actului începe să curgă de la data la care promitentă-cumpărătoare a aflat că nu mai este posibilă vânzarea.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 2410 din 24 noiembrie 2015

Notă : Decretul nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă a fost abrogat de Legea nr. 71/2011 la data de 01 octombrie 2011.

Prin cererea înregistrată pe rolul Tribunalului București, Secția a IV-a civilă sub nr. x/3/2013, la data de 15.01.2013, reclamanta A. a solicitat, în contradictoriu cu pârâții B. și C., pronunțarea unei hotărâri prin care să se dispună rezoluțiunea antecontractului de vânzare-cumpărare atestat sub nr. 83/22.06.2007, având în vedere neîndeplinirea obligațiilor contractuale asumate de către pârâți; ca urmare a desființării antecontractului de vânzare-cumpărare, obligarea pârâților, în solidar, la plata către reclamantă a sumei de 168.691,42 euro - echivalent a 744.030,39 lei, la un curs de 4,4106 lei pentru un euro, din care: 100.855,84 euro reprezentând suma achitată de reclamantă cu titlu de avans conform antecontractului de vânzare-cumpărare, 67.835,584 euro, reprezentând daune-interese compensatorii în conformitate cu prevederile art. 9 din antecontract, respectiv 10.085,584 euro (10% din valoarea ratelor deja achitate) și 57.750 euro (1650 zile întârziere x 35 euro/zi întârziere); constituirea în favoarea reclamantei a unui drept de retenție asupra apartamentului ce formează obiectul antecontractului de vânzare-cumpărare, până la achitarea de către oricare dintre pârâți a pretențiilor acordate de către instanța de judecată; obligarea pârâților la plata cheltuielilor de judecată.

Pârâtul C. a depus întâmpinare prin care, în principal, a solicitat admiterea excepției prescripției dreptului material la acțiune și a excepției lipsei calității procesuale pasive a pârâtului C.

În subsidiar, pârâtul a solicitat, pe fond, respingerea, ca neîntemeiată, a cererii formulate de către reclamantă și obligarea acesteia la plata tuturor cheltuielilor de judecată.

La termenul din data de 21.02.2014, tribunalul a respins, ca neîntemeiată, excepția prescripției dreptului material la acțiune pentru considerentele consemnate în încheierea de ședință de la acea dată.

Prin sentința civilă nr. 659 din 30.05.2013, Tribunalul București, Secția a IV-a civilă a respins excepția lipsei calității procesuale pasive a pârâtului C., ca neîntemeiată; a admis, în parte, cererea de chemare în judecată formulată de către reclamanta A. în contradictoriu cu pârâtul C. și cu pârâtul B. și, pe cale de consecință, a dispus rezoluțiunea antecontractului de vânzare-cumpărare atestat sub nr. 83 la data de 22.06.2007; a dispus repunerea părților în situația anterioară, în sensul că a obligat, în solidar, pe pârâții B. și C. la plata către reclamanta A. a sumei de 100.855,84 euro, echivalent în lei la data plății, cu titlu de avans; a stabilit în favoarea reclamantei un drept de retenție asupra apartamentului nr. 12 situat în București, str. V. nr. 158A, sector 2 până la îndeplinirea obligației de plată a sumei de 100.855,84 euro, a respins, ca neîntemeiat, capătul de cerere privind obligarea pârâților la plata daunelor-interese compensatorii și a obligat, în solidar, pe pârâții B. și C. la plata către reclamanta A. a sumei de 11.556,80 lei, cu titlu de cheltuieli de judecată, reprezentând taxa judiciară de timbru și timbru judiciar.

Pentru a hotărî astfel, instanța de fond a reținut următoarele:

În ceea ce privește calitatea procesuală, a motivat că o atare excepție se justifică prin prisma identității între persoana pârâtului și cel care este obligat în cadrul raportului juridic dedus judecății.

Prin urmare, tribunalul a observat că, fiind sesizat cu un capăt de cerere în rezoluțiunea unui act juridic, rezultă că în prezenta cauză calitate procesuală au părțile acestui act juridic, respectiv reclamanta și cei doi pârâți.

Referitor la cel de-al doilea capăt de cerere cu privire la care s-a invocat aceeași excepție, tribunalul a apreciat că și în această privință excepția este neîntemeiată, întrucât se urmărește

repunerea părților în situația anterioară încheierii antecontractului. Având în vedere că în antecontract una dintre obligațiile asumate de către reclamanta-beneficiar a fost de a achita promitenților vânzători prețul apartamentului (art. 10.1), remiterea materială a sumei de 30.000 euro către pârâtul B. sau transferul celorlalte tranșe în contul deschis pe numele acestuia din urmă nu poate să confere calitate procesuală pasivă doar acestui pârât, întrucât acestea sunt doar detalii formale de plată a prețului, obligația fiind, astfel cum s-a subliniat, asumată față de ambii promitenți. S-a menționat, în acest context, că pârâtul B. a acționat ca mandatar al pârâtului C., conform procurii autentificate sub nr. 5164/11.12.1006.

Tribunalul nu a reținut apărarea pârâtului C. în sensul că existența convenției autentificate sub nr. 839/27.04.2010 paralizează dreptul reclamantei de a solicita de la acest pârât restituirea sumelor avansate cu titlu de parte din prețul apartamentului promis, pentru că aceasta nu este opozabilă reclamantei. Reclamanta este terț față de acest contract, neparticipând, nici direct, nici prin reprezentare, la încheierea acestuia. Aspectul că a avut sau nu cunoștință despre existența actului juridic nu poate determina încălcarea principiului relativității efectelor contractelor juridice. Tribunalul a menționat că eventuala răspundere a pârâților se angajează în condițiile antecontractului atestat sub nr. 83/22.06.2007, convenția autentificată sub nr. 839/27.04.2010 neputând avea semnificația unei modificări a clauzelor antecontractului în această privință.

Cu privire la celelalte capete de cerere, tribunalul a respins excepția lipsei calității procesuale pasive ca neîntemeiată, reținând aceleași considerente de mai sus care justifică formularea cererii de chemare în judecată în contradictoriu și cu acest pârât, respectiv derularea raporturilor juridice între toate părțile inițiale ale antecontractului, independent de actele juridice separate încheiate între pârâți.

În privința fondului pricinii, tribunalul a apreciat că primul capăt de cerere este întemeiat.

Astfel, tribunalul a constatat că pârâții nu și-au respectat obligația asumată în antecontractul încheiat cu reclamanta (art. 3), în sensul de a construi un apartament pe care să îl transmită acesteia, în calitate de beneficiar, în deplină proprietate și fără sarcini, prin act autentic de vânzare-cumpărare, la data de 30.06.2008.

Tribunalul a observat că apărarea pârâtului C., în sensul că obligațiile asumate prin antecontract față de reclamantă incumbau doar pârâtului B., nu este susținută de clauzele antecontractului și de limitele mandatului conferit pârâtului B. prin procura autentificată sub nr. 5164/11.12.1006. A pretinde că limitele mandatului au fost depășite, întrucât acesta nu a fost dat pentru toate obligațiile asumate prin antecontractul încheiat între părți, este, conform motivării tribunalului, excesiv, întrucât nu se pot stabili, la momentul încheierii unei procuri, în amănunt, toate actele pe care urmează să le întreprindă mandatarul, în sensul de a specifica cu exactitate forma contractuală la care ar urma să consimtă mandatele. Depășirea limitelor mandatului este un aspect care privește strict părțile acestuia, fiind suficientă pentru reclamantă clauza din procură conform căreia pârâtul B. a fost împuternicit să negocieze înstrăinarea terenurilor și apartamentelor ce vor compune imobilele.

Contractul inițial de asociere dintre pârâți nu îi este opozabil reclamantei, pentru aceleași considerente ale aplicabilității principiului relativității efectelor contractelor, pentru încheierea antecontractului fiind necesară și suficientă, după cum s-a menționat și în preambulul acestuia („B., în nume propriu și în calitate de mandatar, conform procurii autentificate de BNP D. sub nr. 5164/11.12.2006, al numitului C.”), doar împuternicirea conform mandatului încredințat prin procură.

Pe cale de consecință, tribunalul, constatând îndeplinite condițiile rezoluțiunii antecontractului încheiat între părți întrucât rezultă atât neîndeplinirea culpabilă a obligațiilor asumate de către pârâți, cât și faptul că reclamanta și-a executat propria obligație, achitând, conform art. 10.3 din antecontract, partea din preț corespunzătoare, precum și aspectul că pârâții au fost puși în întârziere prin formularea prezentei cereri, a admis acest capăt de cerere și a dispus rezoluțiunea antecontractului de vânzare-cumpărare atestat sub nr. 83 la data de 22.06.2007.

În ceea ce privește capătul de cerere privind repunerea părților în situația anterioară,

tribunalul apreciat că și acesta este întemeiat pentru motivele expuse mai sus, reținând că ambii pârâți sunt obligați la restituirea sumei achitate cu titlu de avans, respectiv a sumei de 100.855,84 euro, echivalent în lei la data plății. Tribunalul a subliniat că este vorba despre o solidaritate pasivă în prezenta cauză, față de aplicabilitatea expresă a prevederilor art. 1039 C. civ., pârâții obligându-se la același lucru - vânzarea apartamentului către reclamantă.

Având în vedere existența unei creanțe în patrimoniul reclamantei asupra pârâților, născută cu privire la apartament din același raport juridic existent între părți, precum și calitatea pârâților de proprietari al imobilului, tribunalul a admis și capătul de cerere privind instituirea unui drept de retenție asupra apartamentului nr. 12 situat în București, str. V. nr. 158A, sector 2 până la îndeplinirea obligației de plată a sumei de 100.855,84 euro.

Referitor la capătul de cerere privind acordarea de daune-interese, tribunalul a apreciat că acesta nu este întemeiat.

Art. 9 din antecontract stabilește în sarcina pârâților obligația de a „preda beneficiarului apartamentul menționat la art. 2, până la data de 30.06.2008. În cazul în care apartamentul nu se predă beneficiarului (reclamantei) la termenul stabilit, promitenții vânzători (pârâții) vor fi penalizați cu suma de 35 euro pentru fiecare zi de întârziere. Nepredarea apartamentului către beneficiar în termen de 3 luni de la data de 30.06.2008 dă dreptul acestuia fie să solicite instanței de judecată să pronunțe o hotărâre judecătorească care să țină loc de act de vânzare-cumpărare, fie să solicite restituirea sumelor deja plătite promitenților vânzători cu titlu de rate din prețul apartamentului și, în plus, daune-interese egale cu 10% din valoarea ratelor deja achitate, caz în care prezentul contract va fi desființat de drept, încetând a mai produce efecte juridice.”

Pe de altă parte, art. 15 din același antecontract menționează că: „predarea apartamentului se face pe bază de proces-verbal de predare-primire-recepție, semnat de ambele părți. (...) Folosirea apartamentului de către beneficiar sau de către un terț la indicația sau cu acordul beneficiarului este asimilată acceptării fără rezerve a apartamentului, cu toate consecințele care decurg din aceasta. Prin folosirea apartamentului se înțelege atât mutarea efectivă în apartament, cât și depozitarea unor piese de mobilier sau aparatură casnică în acesta.”

Prin urmare, tribunalul a observat că reclamanta, intrând în apartamentul obiect al antecontractului, a acceptat fără rezerve imobilul, astfel că nu poate pretinde despăgubiri pentru neexecutarea acestei obligații din partea pârâților, câtă vreme în antecontract s-a stabilit în mod expres că mutarea sa efectivă în apartament echivalează cu predare-primire-recepție.

Tribunalul a precizat că daunele interese au fost stabilite la art. 9 doar pentru neexecutarea obligației de predare-primire a apartamentului, nu și pentru neexecutarea obligației de încheiere a contractului de vânzare cumpărare în formă autentică (ce este prevăzută ca obligație distinctă, la art. 3), precum și faptul că ultima rată de plată din preț era condiționată și de data semnării contractului de vânzare cumpărare, nu numai de data semnării procesului verbal de predare-primire-recepție a apartamentului (față de critica pârâtului C. că reclamanta nu și-a îndeplinit în întregime obligația de plată a prețului conform convenției).

Reținând culpa procesuală a pârâților în declanșarea prezentului litigiu, tribunalul, în conformitate cu prevederile art. 274 C. proc. civ., i-a obligat în solidar pe pârâții B. și C. la plata către reclamanta A. a sumei de 11.556,80 lei cu titlu de cheltuieli de judecată, reprezentând taxa judiciară de timbru și timbru judiciar.

Împotriva sentinței primei instanțe a declarat apel reclamanta A., iar împotriva sentinței primei instanțe, precum și a încheierii de ședință din data de 21.02.2014a declarat apel pârâtul C.

Apelanta-reclamantă a criticat sentința ca nelegală și netemeinică și a solicitat admiterea apelului, schimbarea sentinței apelate în parte și, pe cale de consecință, admiterea acțiunii promovate de reclamantă în întregime, în sensul obligării intimaților-pârâți, în solidar, și la plata daunelor interese compensatorii.

Apelantul-pârât a solicitat admiterea apelului împotriva încheierii de ședință din data de 21.02.2014, schimbarea sentinței civile nr. 659/30.05.2013, în sensul admiterii excepției prescripției dreptului material la acțiune și, pe cale de consecință, respingerea acțiunii ca prescrisă; admiterea

apelului împotriva sentinței civile nr. 659/30.05.2013, schimbarea acestei sentințe în tot, în sensul admiterii excepției lipsei calității procesual pasive a apelantului-pârât C., iar pe fond respingerea acțiunii ca neîntemeiată; respingerea apelului formulat de intimata-apelantă-reclamantă A. ca neîntemeiat.

Prin decizia civilă nr. 211/A/29.04.2015 pronunțată de Curtea de Apel București s-au respins, ca nefondate, apelurile declarate de apelanta-reclamantă A. și de apelantul-pârât C. împotriva încheierii din 21.02.2014 și a sentinței civile nr. 659/30.05.2014 pronunțate de Tribunalul București, Secția a IV-a civilă.

Pentru a decide astfel, Curtea de apel și-a fundamentat decizia pe următoarele considerente:

Este de precizat că s-a luat în analiză cu prioritate apelul declarat de pârât, cu motivarea că, dacă ar fi găsite întemeiate criticile formulate cu privire la modalitatea de soluționare a excepției prescripției, nu ar mai fi necesară analiza criticilor formulate de apelanta-reclamantă.

În ceea ce privește criticile privind greșita interpretare a dispozițiilor legale în materia întreruperii prescripției Curtea a constatat că în cauză între apelanta-reclamantă și apelantul-pârât, respectiv intimatul-pârât s-a încheiat antecontractul de vânzare-cumpărare și contractul de construire din data de 22.06.2007, prin care pârâtii s-au obligat să construiască și să vândă reclamantei un apartament cu două camere în imobilul ce se va edifica în București, str. V. nr. 158 A, sector 2 în schimbul prețului de 124.500 euro.

Reclamanta a intrat în posesia apartamentului, mutându-se în cursul anului 2011, deși imobilul nu era în totalitate finisat, nefiind racordat la utilități și nici nu era terminat.

Conform art. 1201 teza a II-a vechiul C. civ., „partea în privința căreia angajamentul nu s-a executat are alegerea sau să silească pe cealaltă parte a executa convenția, când este posibil, sau să i se ceară desființarea, cu daune interese”.

În condițiile în care nu există dispoziții speciale care să reglementeze prescripția dreptului material la acțiune în ipoteza rezoluțiunii, se aplică regulile generale, adică termenul de 3 ani instituit conform art. 3 alin. (1) din Decretul nr. 167/1958.

Dreptul material la acțiune specific drepturilor de creanță rezultate din contractele sinalagmatice este compus din mai multe elemente, creditorul obligației neexecutate având drept de opțiune, termenul de prescripție este unic, creditorul având la dispoziție un singur termen de prescripție de 3 ani.

Practica judiciară a stabilit că, în cazul în care se încheie un antecontract de vânzare-cumpărare, posesia cumpărătorului echivalează cu o recunoaștere din partea promitentului-vânzător a dreptului de a cere încheierea contractului de vânzare-cumpărare, recunoaștere ce are ca efect întreruperea prescripției conform art. 16 lit. a) din Decretul nr. 167/1958.

Ceea ce a contestat apelantul și a susținut prin motivele de apel se referă la faptul că posesia reclamantei nu a întrerupt și termenul de prescripție în ceea ce privește acțiunea în rezoluțiune, apreciind acesta că reclamanta ar fi în termen să ceară exclusiv executarea în natură, încheierea actului de vânzare-cumpărare, nu și rezoluțiunea.

Însă, Curtea consideră că, în condițiile în care creditorul obligației neexecutate are dreptul de a opta între a cere executarea contractului și a cere rezoluțiunea lui (și astfel cum s-a arătat anterior), el are la dispoziție un singur termen de prescripție, indiferent de opțiunea aleasă, întreruperea termenului de prescripție determinată de posesia cumpărătorului operează indiferent de opțiunea aleasă.

În situația de față, în care părțile nu numai că au încheiat antecontractul de vânzare-cumpărare, ci chiar cumpărătoarea are posesia imobilului și a achitat cea mai mare parte din preț, acestea sunt în prezența unei recunoașteri de natură să întrerupă curgerea prescripției, indiferent dacă se solicită executarea în natură sau rezoluțiunea actului.

Pe de altă parte, s-a arătat că, și dacă s-ar îmbrățișa susținerile apelantului (cu care Curtea nu a fost de acord), prezenta acțiune nu este prescrisă, în condițiile în care reclamanta a luat cunoștință despre imposibilitatea vânzătorilor de a executa în natură obligația de a se perfecta vânzarea abia în cursul anului 2012, când terenul pe care este situat blocul în care se găsește

apartamentul în discuție a fost executat silit.

Ca atare, termenul de prescripție având ca obiect valorificarea drepturilor rezultate din neperfectarea actului în formă autentică a început să curgă abia la data la care partea interesată a cunoscut imposibilitatea perfectării vânzării, în 2012, motiv pentru care acțiunea introdusă la 15.01.2013 nu este prescrisă nici prin raportare la aceste aspecte.

Nu a fost găsită întemeiată nici critica vizând modalitatea de soluționare a excepției lipsei calității procesuale pasive a apelantului-pârât, întrucât, acesta fiind parte în actul a cărui rezoluțiune se solicită în prezentul litigiu, are calitate procesuală pasivă.

Toate susținerile apelantului vizând existența contractului de asociere dintre cei doi pârâți și a actului adițional nr. 119/2007, prin care pârâtul C. și-ar fi asumat integral răspunderea, au fost înlăturate ca lipsite de relevanță în soluționarea acestei excepții, întrucât calitatea procesuală pasivă a apelantului este determinată de calitatea sa de parte în antecontract. Actele în discuție, față de care reclamanta este un terț, au rolul de a reglementa doar raporturile dintre cei doi pârâți.

Nu a fost găsită întemeiată nici critica vizând obligarea solidară a pârâților la plata sumei de 100.855,84 euro.

Astfel, deși este real că, potrivit dispozițiilor art. 1041 vechiul C. civ., „obligația solidară nu se prezumă, ci trebuie stipulată expres”, Curtea a reținut că în speță manifestarea de voință cu privire la solidaritatea pasivă rezultă din convenția părților, respectiv din antecontractul încheiat.

Astfel, sub un prim aspect, Curtea a reținut că această prevedere expresă nu are în vedere folosirea unor termeni speciali, ci doar exprimarea clară și neîndoielnică a intenției părților în sensul că debitorii se obligă solidar.

Pe de altă parte, conform art. 1039 C. civ., „obligația este solidară din partea debitorilor, când toți s-au obligat la același lucru”, astfel că fiecare poate fi constrâns pentru totalitate; or, în cuprinsul antecontractului, „promitenții vânzatori se obligă să construiască pentru beneficiar apartamentul, apartament pe care se obligă să-l transmită beneficiarului după terminarea construcției, în deplină proprietate și fără sarcini prin act autentic”. Din cuprinsul întregului act rezultă că promitenții-vânzatori s-au obligat la același lucru, astfel că există o solidaritate constituită prin convenția părților.

Nu este întemeiată nici ultima critică ce vizează nesoluționarea apărării privind excepția de neexecutare a contractului de către reclamantă.

Astfel, sub un prim aspect, Curtea a reținut că, la momentul dezbaterilor, apelantul-pârât a invocat pentru prima oară excepția de neexecutare, susținând în concluziile orale că s-ar fi achitat doar suma de 100.855,84 euro, deși trebuia plătită suma de 105.825 euro, aspect pe care instanța de fond l-a analizat în cuprinsul hotărârii (ultima pagină, paragraful penultim din considerente).

Pe de altă parte, Curtea a reținut că nu este întemeiată critica formulată întrucât în jurisprudență s-a statuat că acțiunea în rezoluțiune aparține părții ce și-a executat prestația sau e gata să o execute.

Și mai nuanțat, s-a apreciat că această acțiune poate fi introdusă și de partea care, deși nu și-a executat obligațiile, „se declară gata să execute contractul”.

În cazul de față, în care obligațiile reclamantei sunt executate în proporție mare (100.855,84 euro din 124.500 euro, conform contractului, 123.000 euro), restul putând fi executat, dar obligațiile pârâților nu mai pot fi executate (terenul fiind executat silit, iar construcția nefiind finalizată), nu se poate imputa reclamantei neexecutarea în întregime a contractului.

De altfel, pentru a putea invoca excepția de neexecutare este necesar, pe de o parte, ca neexecutarea să nu se datoreze faptei înseși a celui ce invocă excepția, faptă ce l-a împiedicat pe celălalt să-și execute obligația și să nu fi fost convenit un termen de executare.

Or, în speță, ultima rată trebuia achitată la momentul încheierii contractului de vânzare-cumpărare (există un termen) și chiar existența unei diferențe de aproximativ 5000 de euro nu poate fi interpretată ca o neexecutare de către intimata-reclamantă, deoarece neplata sumei s-a datorat chiar culpei pârâților, astfel că apelantul nu poate invoca această excepție de neexecutare.

Pentru aceste considerente, apelul declarat de apelantul-pârât a fost respins ca nefondat.

Nu a fost găsit întemeiat nici apelul declarat de apelanta-reclamantă, ce vizează exclusiv plata daunelor-interese compensatorii în cuantum de 67.835,584 euro.

Curtea a constatat că nu sunt întemeiate criticile formulate, întrucât mutarea efectivă în apartament nu îi dă dreptul la daunele solicitate.

Curtea a reținut că, oricum, potrivit dispozițiilor art. 9 din antecontract, dreptul la despăgubiri este condiționat de „nepredarea apartamentului”, ce nu poate fi înțeleasă în sensul transferului dreptului de proprietate, cum susține apelanta, întrucât acest articol are în vedere „predarea” apartamentului cu referire la posesie. Obligația asumată de promitenții-vânzători cu privire la transferul dreptului de proprietate prin act autentic este asumată în art. 3 din antecontract, în art. 7 fiind stipulată și transmiterea dreptului de proprietate asupra cotei indivize de teren, iar la art. 8 transmiterea în proprietate a cotei indivize corespunzătoare din spațiile comune, astfel că este evident că la art. 9 nu se mai putea relua chestiunea transferului dreptului de proprietate, fiind reglementată problema „predării apartamentului”.

Prin urmare, în condițiile în care în art. 15 se arată că folosirea apartamentului este asimilată acceptării fără rezerve a apartamentului, a fost privită ca neîntemeiată critica apelantei.

Pentru aceste considerente, în baza dispozițiilor art. 296 C. proc. civ., Curtea a respins apelurile ca nefondate.

Împotriva deciziei pronunțate în apel a declarat recurs pârâtul C., solicitând admiterea recursului, modificarea în tot a deciziei civile nr. 211/A/29.04.2015, în sensul admiterii apelului și, pe cale de consecință, „admiterea excepției prescripției dreptului material la acțiune și a excepției lipsei calității procesual pasive a recurentului-pârât C., iar pe fondul cauzei respingerea acțiunii”.

A criticat decizia recurată pentru nelegalitate, arătând în dezvoltarea motivelor de recurs următoarele:

Instanța de apel în mod nelegal a soluționat excepția prescripției dreptului material la acțiune, interpretând greșit dispozițiile art. 16 lit. a) din Decretul nr. 167/1958. Recurentul susține că instanța de apel a aplicat o cauză de întrerupere specifică unui drept real (predarea posesiei) la un drept de creanță rezultat din încheierea unui antecontract de vânzare-cumpărare, cu toate că promitentul-cumpărător a dobândit doar un drept de creanță prin încheierea antecontractului, urmând ca la finalizarea efectivă a tranzacției să dobândească un drept real de proprietate asupra imobilului.

Recurentul-pârât motivează că instanța de apel a aplicat anumite dispoziții legale la situații care nu pot să cadă sub incidența acelor texte legale. În acest sens, arată că existența unei stări de fapt cum este predarea posesiei, specifică unui drept real, nu poate întrerupe cursul prescripției pentru un drept de creanță.

Întreruperea prescripției unui drept de creanță se produce prin orice mijloc specific dreptului de creanță, cum ar fi recunoașterea datoriei sau o plată parțială, însă în nici un caz nu se poate susține că prescripția unui drept de creanță se întrerupe prin predarea posesiei.

Cauzele de întrerupere ce vizează rezoluțiunea antecontractului de vânzare-cumpărare nu sunt identice cu cauzele de întrerupere ce vizează dreptul reclamantei la încheierea contractului de vânzare-cumpărare în formă finală, motivându-se că natura juridică a dreptului ocrotit prin cele două posibile acțiuni este diferită, una ocrotește un drept de creanță, în timp ce a doua ocrotește un drept real.

Recurentul susține că transmiterea posesiei bunului către promitentul-cumpărător echivalează cu o recunoaștere a dreptului acestuia de a cere încheierea contractului de vânzare-cumpărare, având ca efect întreruperea prescripției dreptului material la acțiune conform art. 16 lit. a) din Decretul nr. 167/1958, însă aceeași transmitere a posesiei nu mai poate reprezenta o cauză de întrerupere a termenului de prescripție dacă promitentul-cumpărător solicită rezoluțiunea antecontractului de vânzare-cumpărare. Apreciază că prin transmiterea posesiei se urmărește doar întreruperea termenului de prescripție a dreptului de a cere încheierea contractului de vânzare-cumpărare în forma finală, nu și întreruperea prescripției dreptului de a cere rezoluțiunea antecontractului.

Sub un alt aspect, a invocat că instanța de apel a interpretat în mod nelegal textul de lege, fără a ține seama că predarea imobilului către intimata-reclamantă s-a făcut doar de către pârâtul B., situație în care prescripția a fost întreruptă doar de către B., nu și de către C.

A fost criticată și argumentația subsidiară reținută de către instanța de apel cu referire la împrejurarea că intimata-reclamantă a luat cunoștință despre imposibilitatea executării în natură a obligației de a încheia contractul de vânzare-cumpărare în forma finală abia în cursul anului 2012. S-a motivat că o atare justificare ar putea viza doar prescripția dreptului de a solicita executarea în natură a contractului, nu și rezoluțiunea antecontractului.

Prin al doilea motiv de recurs s-a invocat soluționarea nelegală a excepției lipsei calității procesuale pasive a recurentului pârât C.

A precizat că excepția invocată nu a vizat niciodată primul capăt de cerere reprezentat de rezoluțiunea antecontractului, ci doar pe cel de al doilea capăt de cerere, și anume restituirea sumelor de bani plătite cu titlu de avans numitului B.

Consideră că obligația de a restitui sumele încasate se poate naște doar în contradictoriu cu cel care a încasat aceste sume, nu și cu alte persoane care nici măcar nu au avut cunoștință de încasarea acestor sume de bani.

Instanța de apel a analizat doar în mod formal această excepție, rezumându-se să constate faptul că simpla inserare a numelui recurentului-pârât C. în antecontract este suficientă pentru a stabili calitatea sa pasivă, însă calitatea procesual pasivă limitată pentru al doilea capăt de cerere se determină în raport de titularul obligației de predare a sumelor încasate, nu în raport cu calitatea de parte prevăzută în antecontract.

Raportul juridic dedus judecății în cadrul celui de-al doilea capăt al cererii de chemare în judecată privește restituirea de către pârâți, în solidar, a sumei de 100.855,84 euro, însă, arată recurentul, toată această sumă a fost încasată de un singur pârât, care nu a beneficiat niciodată de o procură expresă pentru încasarea întregii sume, aspect sesizat de instanța de apel, dar pe care această instanță nu l-a valorificat într-o manieră justă.

Soluția respingerii excepției lipsei calității procesuale pasive a recurentului-pârât C. este ilegală, deoarece acesta nu poate fi ținut la îndeplinirea unei obligații la care nu și-a dat consimțământul și nu a luat parte în vreun fel anume.

S-a mai motivat că instanța de apel în mod nelegal a dispus obligarea în solidar a pârâților la plata sumei de 100.855,84 euro.

Invocă prevederile art. 1041 C. civ. din 1864, potrivit cu care „obligația solidară nu se prezumă, trebuie să fie stipulată expres”. În cauză solidaritatea între cei doi pârâți nu a fost stipulată expres, iar dispozițiile art. 1039 C. civ. privind existența unei solidarități constituite prin convenție nu sunt incidente în prezenta cauză, deoarece acțiunile întreprinse de către pârâtul B., cum ar fi încasarea integrală a prețului doar pentru sine și predarea apartamentului către intimata-reclamantă, nu au acordul celui alt promitent vânzător și, prin urmare, nu a existat solidaritate convențională.

În drept, a invocat art. 304 pct. 9 C. proc. civ.

Intimata-reclamantă A. nu a formulat întâmpinare.

Examinând recursul în cadrul controlului de legalitate, prin prisma motivelor invocate, Înalta Curte a reținut următoarele:

Primul motiv de recurs se întemeiază pe cazul de modificare prevăzut de art. 304 pct. 9 C. proc. civ. din perspectiva interpretării și aplicării greșite a dispozițiilor art. 16 lit. a) din Decretul nr. 167/1958 privind prescripția extinctivă, susținându-se că faptul predării posesiei unui bun imobil se constituie într-o cauză de întrerupere a termenului de prescripție doar pentru exercitarea acțiunii în pronunțarea unei hotărâri care să țină loc de contract de vânzare-cumpărare, nu și pentru acțiunea în rezoluțiunea antecontractului de vânzare-cumpărare.

În sprijinul acestui motiv s-a invocat natura juridică diferită a dreptului ocrotit prin cele două posibile acțiuni, arătându-se că acțiunea în pronunțarea unei hotărâri care să țină loc de contract de vânzare-cumpărare ocrotește un drept real, în timp ce acțiunea în rezoluțiunea antecontractului de vânzare-cumpărare ocrotește un drept de creață.

Este de necontestat că, în temeiul antecontractului de vânzare-cumpărare și a contractului de construire încheiat la data de 22.06.2007 între recurentul-pârât C. și intimatul-pârât B., în calitate de promitenți-vânzători, pe de o parte, și intimata-reclamantă A., în calitate de promitentă-cumpărătoare, pe de altă parte, s-a transmis, în cursul anului 2011, posesia apartamentului ce a făcut obiectul acestei convenții.

La 15.01.2013, intimata-reclamantă a promovat acțiunea dedusă judecății, având ca obiect rezoluțiunea antecontractului de vânzare-cumpărare și repunerea părților în situația anterioară.

Potrivit art. 1021 teza a II-a C. civ. din 1864, partea în privința căreia angajamentul nu s-a executat are alegerea sau să silească pe cealaltă parte a executa convenția când este posibil sau să i se ceară desființarea cu daune-interese.

Din conținutul dispozițiilor legale enunțate rezultă că reclamanta, în calitate de promitentă-cumpărătoare, are la dispoziție două acțiuni pentru protecția sau realizarea dreptului său, putând opta pentru oricare dintre ele, respectiv o acțiune prin care să solicite executarea în natură a obligației, prin pronunțarea unei hotărâri care să țină loc de act de vânzare-cumpărare și o altă acțiune în desființarea contractului și repunerea părților în situația anterioară.

Pe calea acțiunii pentru pronunțarea unei hotărâri care să țină loc de act de vânzare-cumpărare se urmărește valorificarea unui drept de creanță, iar nu a unui drept real, așa cum susține reclamantul. În conținutul raportului juridic obligațional născut din antecontractul de vânzare-cumpărare intră un drept de creanță - *jus ad personam* - căruia îi corespunde o obligație de a face - *aut facere*. Acțiunea civilă prin care se solicită pronunțarea unei hotărâri care să țină loc de act de vânzare-cumpărare, în cazul obligației de a face decurgând din antecontract, are caracter personal, deoarece pe calea unei astfel de acțiuni reclamantul își valorifică un drept de creanță, respectiv dreptul de a cere încheierea contractului corelativ obligației pârâtului de a efectua toate demersurile necesare în vederea încheierii acestuia.

Faptul că dreptul de creanță, a cărui realizare se urmărește pe calea acțiunii în pronunțarea unei hotărâri care să țină loc de act de vânzare-cumpărare, este în legătură cu un imobil, nu schimbă caracterul și calificarea acțiunii, dintr-o acțiune personală imobiliară într-una reală.

Același caracter personal are și acțiunea prin care se solicită rezoluțiunea antecontractului de vânzare-cumpărare, deoarece prin intermediul său reclamantul își valorifică tot un drept personal, de creanță, decurgând din contract (*ex contractu*).

Este de observat că ambele acțiuni dau naștere unui drept de aceeași natură, anume dreptul de creanță, care se prescrie într-un termen de 3 ani stabilit conform art. 3 alin. (1) din Decretul nr. 167/1958.

Așadar, este vorba de un drept de creanță ocrotit prin cele două acțiuni aflate la dispoziția reclamantei-cumpărătoare, situație în care nu se poate reține că întreruperea prescripției în temeiul art. 16 alin. (1) lit. a) din Decretul nr. 167/1958 ar putea interveni doar pentru acțiunea constând în pronunțarea unei hotărâri care să țină loc de act de vânzare-cumpărare, nu și pentru acțiunea în rezoluțiunea convenției.

Prin predarea posesiei bunului ce face obiectul antecontractului de vânzare-cumpărare, după împlinirea termenului la care s-a convenit încheierea contractului de vânzare-cumpărare, promitenții vânzători au săvârșit un act de recunoaștere tacită a obligațiilor asumate prin contract și în acest mod, în calitate de părți în folosul cărora curge prescripția, au renunțat la atitudinea de împotrivire sau de negare față de titularul dreptului amenințat de prescripție, ceea ce justifică producerea efectului întreruptiv al prescripției.

În condițiile în care promitentă-cumpărătoare se află în posesia bunului imobil ce face obiectul antecontractului de vânzare-cumpărare și a contractului de construire, bun care nu a fost pretins de promitenții-vânzători pe calea unei acțiuni personale sau reale, termenul de prescripție a dreptului material la acțiunea dedusă judecății începe să curgă de la data la care promitentă-cumpărătoare a aflat că nu mai este posibilă vânzarea, acest moment fiind stabilit de instanța de apel în anul 2012 și necontestat de recurentul pârât. Prin urmare, reținând că acțiunea a fost introdusă la data de 15.01.2013, dreptul material la acțiune nu s-a stins prin prescripție, așa cum

corect au stabilit instanțele de fond și de apel.

O altă critică subsumată primului motiv de recurs se referă la faptul că recunoașterea tacită, decurgând din predarea posesiei bunului imobil, are ca efect întreruperea prescripției doar față de autorul recunoașterii, adică față de pârâtul B., care a predat bunul reclamantei, predarea posesiei fiind un act personal, care aparține numai acestuia.

Sușinerile recurentului-pârât în acest sens nu pot fi primite, având în vedere că, așa cum rezultă din cuprinsul antecontractului de vânzare-cumpărare și a contractului de construire, pârâtul B. a acționat atât în nume propriu, cât și în calitate de mandatar al recurentului-pârât C., conform procurii nr. 5164/11.12.2006 autenticată de BNP D.

Ambii pârâți au calitatea de promitenți vânzători și, potrivit convenției încheiate, aceștia și-au asumat împreună obligația predării apartamentului către promitenta-cumpărătoare, conform art. 9 și 15 din antecontractul de vânzare-cumpărare și contractul de construire.

În cauză este vorba despre o obligație comună asumată de către ambii promitenți-vânzători și, dat fiind faptul că intimatul-pârât B., promitentul-vânzător, a acționat și în calitate de mandatar al recurentului-pârât C., mandatul se întinde și asupra actelor necesare executării obligațiilor asumate prin antecontractul de vânzare-cumpărare, conform art. 1546 alin. (1) C. civ. din 1864. Prin urmare, nu se poate reține că predarea apartamentului către promitenta-cumpărătoare este un fapt personal doar al promitentului-vânzător B., așa cum susține recurentul pentru a evita producerea efectului întreruptiv al prescripției și în privința sa.

Al doilea motiv de recurs circumscris tot cazului de nelegalitate prevăzut de art. 304 pct. 9 C. proc. civ. privește greșita soluționare a excepției lipsei calității procesuale pasive a recurentului-pârât C. doar pentru capătul de cerere accesoriu având ca obiect repunerea părților în situația anterioară, ca o consecință a desființării contractului.

S-a invocat că suma plătită de promitenta-cumpărătoare cu titlu de preț a fost încasată doar de către pârâtul B.

Argumentele recurentului-pârât sunt neîntemeiate, deoarece prin convenția încheiată recurentul-pârât, în calitate de promitent-vânzător, alături de intimatul-pârât B., cu aceeași calitate au stabilit în sarcina promitentei-cumpărătoare să achite prețul apartamentului în modalitatea prevăzută prin art. 10 pct. 1, 2 și 3, indicându-se, totodată, și datele contului bancar pentru transferul banilor cu titlu de preț. Obligația fiind executată în modalitatea convenită de părți, recurentul-pârât nu se poate apăra prin invocarea unor împrejurări ce depășesc limitele cadrului contractual în care părțile au convenit executarea obligațiilor, deoarece convențiile legal făcute au putere de lege între părțile contractante, conform art. 969 C. civ. din 1864.

Calitatea procesuală pasivă presupune existența unei identități între persoana pârâtului și cel ce s-a obligat în cadrul raportului juridic dedus judecății.

Recurentul este parte în antecontractul de vânzare-cumpărare și, prin urmare, se verifică legitimarea procesuală pasivă atât pentru acțiunea în rezoluțiunea antecontractului de vânzare-cumpărare, cât și pentru capătul accesoriu privind repunerea părților în situația anterioară, acest din urmă capăt de cerere fiind consecința directă a rezoluțiunii contractului.

Cât privește motivul de recurs circumscris aplicării greșite a art. 1039 C. civ. din 1864 și fără observarea art. 1041 C. civ. din 1864, Înalta Curte reține că și acesta este lipsit de temei legal.

Prin obligație solidară pasivă se înțelege acea obligație cu mai mulți debitori, în raport cu care creditorul este îndreptățit să ceară oricărui debitor executarea integrală a prestației care formează obiectul obligației.

Art. 1039 C. civ. din 1864 prevede că „obligația este solidară din partea debitorilor când toți s-au obligat la același lucru, astfel că fiecare poate fi constrâns pentru totalitate, și că plata făcută de unul din debitori liberează și pe ceilalți față de creditor”.

Din cuprinsul dispoziției legale mai sus enunțate rezultă o trăsătură specifică pentru obligația solidară pasivă, aceea că debitorii se obligă la aceeași prestație, obligația solidară pasivă având un singur obiect.

Analizând clauzele convenției încheiate între părți, rezultă că obligațiile instituite prin

convenția părților în sarcina promitenților-vânzători au același obiect (comun), aceștia obligându-se împreună la aceleași prestații fără a exista o distincție sau o partajare între obligațiile lor, ceea ce denotă intenția clară că debitorii se obligă în solidar.

Este adevărat că, potrivit art. 1041 C. civ. din 1864, solidaritatea nu se prezumă, însă această prevedere legală nu impune folosirea unor termeni speciali în acest sens. De aceea, pentru ca solidaritatea pasivă să fie stabilită, este necesar ca intenția părților în sensul că se obligă solidar să rezulte în mod clar și neîndoielnic, aspect care se verifică în convenția părților.

Față de considerentele ce preced, în temeiul art. 312 alin. (1) C. proc. civ., Înalta Curte a respins recursul ca nefondat.

43. Contract de prestări servicii. Incidența dispozițiilor art. 955 din Codul comercial. Excepția prescripției dreptului material la acțiune. Condiții și efecte

C. com., art. 955

Potrivit prevederilor art. 955 C. com., termenul de prescripție pentru acțiunile vizând „furniturile de proviziuni, lemnărie, combustibile și alte lucruri necesarii pentru reparațiunea sau prepararea unui vas de călătorie și pentru lucrările făcute pentru aceste obiecte” este de un an și curge de la data realizării lucrărilor, dacă părțile nu au stipulat un termen de plată, caz în care prescripția rămâne suspendată pe timpul convenit.

În cazul în care părțile unui contract de prestări servicii au stipulat un termen de plată, respectiv data emiterii facturilor, pentru cele emise în avans și cincisprezece zile, pentru factura finală, termenul de prescripție de un an începe să curgă de la data plății convenită de părți prin contract, iar nu de la data prestării serviciilor, astfel încât este corectă soluția instanței de respingere a excepției prescripției dreptului material la acțiune.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 81 din 16 ianuarie 2015

Prin cererea înregistrată pe rolul Tribunalului Brăila, Secția comercială și contencios administrativ la 19.07.2011, reclamanta SC A. SRL a chemat în judecată pe pârâta SC B. SRL, solicitând obligarea acesteia la plata sumei de 126.432,05 lei, din care 97.255,42 lei la care se adaugă taxa pe valoare adăugată (TVA), reprezintă rest al facturii nr. 713/06.10.2010, iar suma de 29.176,63 lei reprezintă penalități de întârziere și la plata cheltuielilor de judecată.

Prin întâmpinare, pârâta a invocat excepția necompetenței teritoriale și funcționale a Tribunalului Brăila, excepția prematurității acțiunii și excepția prescripției dreptului material la acțiune.

Prin încheierea de la 09.03.2012, Tribunalul Brăila, Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal a respins ca neîntemeiată excepția necompetenței sale teritoriale și funcționale și excepția prematurității, iar, prin încheierea de la 18.04.2012, a respins excepția prescripției dreptului material la acțiune.

Prin sentința civilă nr. 236 din 22.10.2013, Tribunalul Brăila, Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal a admis acțiunea și a obligat pârâta să plătească reclamantei suma de 97.255,42 lei, cu titlu de preț și suma de 29.176,63 lei, reprezentând penalități de întârziere, precum și suma de 6.273,58 lei, cu titlu de cheltuieli de judecată.

Pentru a hotărî astfel, tribunalul a reținut că prin contractul de prestări servicii nr. 767/14.06.2010, reclamanta SC A. SRL, în calitate de prestator, s-a obligat să execute în favoarea pârâtei SC B. SRL, în calitate de beneficiar, repararea navei șlep autopropulsat X, la prețul stabilit în oferta nr. 328/11.03.2010 și în oferta 675/26.05.2010, moneda contractului fiind euro, conform cap. V art. 5 din contract.

În continuare, notând că reclamanta și-a îndeplinit obligațiile asumate prin contract și a transmis pârâtei antecalculul lucrărilor de reparații, cu o valoare estimativă de 38.182,22 euro,

prima instanță a subliniat că nu poate fi primită apărarea pârâtei potrivit căreia acest antecalcul nu este însușit de ea deoarece nu l-a semnat, pe de o parte, pentru considerentul că părțile nu au stipulat în contract că pârâta are obligația de a semna antecalculul și, pe de altă parte, pentru motivul că pârâta a procedat la plata prețului în avans; de asemenea, susținerea pârâtei că acest deviz nu i-a fost comunicat a fost apreciată ca necorespunzând realității, deoarece la fila 20 de la dosar există dovada comunicării acestuia.

A mai reținut tribunalul că afirmația pârâtei, potrivit căreia faptul că reclamanta a predat nava atestă că a plătit integral prețul reparațiilor, este în contradicție cu afirmația potrivit căreia a mai achitat, ulterior predării navei, trei facturi de câte 10.000 lei, fapt dovedit de altfel și cu actele de la dosar și confirmat de raportul de expertiză contabilă întocmit în cauză.

Cât privește modificarea cotei de TVA, prin refacturarea diferenței de preț neachitată, prima instanță a reținut că prin O.U.G. nr. 58/2010 pentru modificarea și completarea Legii nr. 571/2003 privind Codul fiscal și alte măsuri financiar-fiscale, cota standard de TVA a fost majorată de la 19% la 24%, începând cu data de 01.07.2010, situație care a impus modificarea și completarea corespunzătoare a normelor metodologice aferente Titlului VI din H.G. nr. 44/2004.

Cum termenul de finalizare a lucrărilor prevăzut în contract era ulterior datei de 01.07.2010, prima instanță a apreciat că în mod corect reclamanta a emis factura nr. 714/06.10.2010 în sumă de 70.400 lei, reprezentând valoarea facturilor emise cu titlu de avans și achitate de reclamantă și corect a stornat această factură, scăzând astfel suma de 70.400 lei din factura nr. 713/06.10.2010, în sumă totală de 167.655,42 lei, cu aplicarea cotei de TVA de 24%.

Tribunalul a înlăturat și apărarea pârâtei potrivit căreia nu există proces-verbal de recepție a lucrărilor, reținând că aceasta a recunoscut că lucrările au fost efectuate, fapt ce rezultă și din devizul postcalcul al lucrărilor de reparații executate la nava șlep autopropulsat X înregistrat la SC A. SRL sub nr. 812/24.06.2012, cu o zi înaintea plecării unității fluviale din portul Brăila, înscris semnat de ambele părți, precum și din faptul că în raportul de expertiză întocmit în cauză se arată că nu s-au identificat documente din care să rezulte că SC B. SRL a avut obiecțiuni cu privire la calitatea lucrărilor confirmate prin semnarea devizului sus-menționat.

Totodată, notând că pârâta arată că nu este de acord decât cu tariful echivalent al sumelor plătite, ce însumează 70.400 lei, dar nu susține acest punct de vedere printr-o evaluare a lucrărilor de reparații utilizând cantități recepționate și tarife unitare negociate, tribunalul a reținut că prin contract, părțile au convenit să aplice tarifele din cele două oferte de preț complementare, iar ca urmare a verificărilor efectuate, expertiza a concluzionat că suma totală a lucrărilor este de 33.809,46 euro (fără TVA) și este superioară sumei de 31.591,66 euro (fără TVA) ce a stat la baza întocmirii facturii finale nr. 713/2010; astfel, a reținut că suma de 31.591,66 euro pretinsă de reclamantă este justificată.

Referitor la penalitățile de întârziere, tribunalul a reținut că prin raportul de expertiză întocmit în cauză s-a stabilit că pârâta datorează penalități de întârziere, conform clauzei penale inserate la art. 18 din contract, în sumă de 34.039,39 lei, însă cum reclamanta nu și-a majorat pretențiile nici cu privire la preț, nici cu privire la penalități, instanța a admis acțiunea așa cum a fost formulată și, în temeiul art. 1376 C. civ., a obligat pârâta la plata sumei de 97.255,42 lei, cu titlu de preț și a sumei de 29.176,63 lei, reprezentând penalități de întârziere.

În temeiul art. 274 C. proc. civ. a obligat pârâta să plătească reclamantei cheltuielile de judecată efectuate în cauză.

Împotriva acestei sentințe, SC B. SRL a declarat apel, care a fost respins ca nefondat prin decizia civilă nr. 68/A/10.06.2014 pronunțată de Curtea de Apel Galați, Secția I civilă.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a reținut că nu poate fi primită critica vizând încălcarea competenței teritoriale și funcționale a primei instanțe, atât timp cât, pe de o parte, părțile au convenit prin contract ca litigiile apărute în derularea acestuia să se soluționeze de către instanțele competente din raza județului Brăila, iar, pe de altă parte, natura litigiului este una civilă.

A apreciat instanța de apel că nici critica vizând greșita respingere a excepției prematurității nu poate fi primită, atât timp cât pârâta, așa cum rezultă din documentele existente la dosar, s-a

sustras în mod constant de la conciliere; astfel, a reținut că aceasta își invocă practic propria culpă, ceea ce nu este admisibil.

De asemenea, notând că prin contract s-a stabilit un termen de plată, respectiv data emiterii facturilor, pentru cele emise în avans și cincisprezece zile, pentru cele finale, curtea de apel a apreciat că, față de data emiterii facturilor, în mod corect a fost respinsă excepția prescripției dreptului la acțiune.

Referitor la critica privind nelegala citare a pârâtei pentru termenul de judecată din 09.10.2013, motivat de schimbarea orei la care s-ar fi strigat cauza, curtea de apel a constatat că din verificările lucrărilor dosarului, inclusiv fotocopia caietului de ședință al grefierului, nu rezultă că susținerile pârâtei cu privire la modificarea orei stabilite inițial pentru strigarea cauzei sunt conforme realității.

În acest context, instanța de apel a subliniat că, în cauză, s-a amânat de două ori pronunțarea, tocmai pentru a se da părților posibilitatea să își exprime poziția cu privire la modalitatea de soluționare a obiecțiunilor formulate la concluziile raportului de expertiză contabilă, iar faptul că acestea au fost respinse justificat și argumentat, prin trimiteri ample la normativele aplicabile, nu poate echivala cu nepronunțarea instanței pe aspectele invocate; de altfel, a apreciat că pârâta s-a prevalat de toate subterfugiile apte să justifice refuzul plății lucrărilor suplimentare de reparații, deși din actele existente la dosar rezultă cu certitudine că a fost de acord cu acestea.

În final, curtea de apel a precizat că înlăturarea opiniei expertului contabil nu poate justifica nici critica favorizării reclamantei, prin maniera de reținere a prețurilor lucrărilor, recuzarea expertului fiind tot o încercare de neonorare a celor stipulate expres prin contractul de prestări servicii.

Împotriva acestei decizii, SC B. SRL a declarat recurs, invocând motivele de nelegalitate prevăzute de art. 304 pct. 3 și 5 C. proc. civ., în temeiul cărora a solicitat, în principal, casarea deciziei atacate și trimiterea cauzei spre rejudecare aceleiași instanțe, precum și motivele de recurs prevăzute de art. 304 pct. 7, 8 și 9 C. proc. civ., în baza cărora a solicitat, în subsidiar, modificarea hotărârii atacate, în sensul admiterii excepțiilor invocate și respingerii pe fond a acțiunii.

În dezvoltarea motivului de recurs prevăzut de art. 304 pct. 3 C. proc. civ, recurenta-pârâtă a arătat că nelegal a fost respinsă excepția necompetenței teritoriale și funcționale a Tribunalului Brăila, motivat de faptul că natura litigiului este una civilă, deși, așa cum a susținut și prin motivele de apel, clauza atributivă de competență prevăzută la art. 20 din contractul încheiat de părți este nulă absolut, întrucât prezentul litigiu este unul de drept maritim, iar la Tribunalul Brăila nu sunt organizate secții maritime și fluviale, conform prevederilor art. 36 și 37 din Legea nr. 304/2004; astfel, a considerat că raportat la prevederile art. 5 C. proc. civ., competența de soluționare a cauzei în primă instanță revenea Tribunalului Constanța, Secția maritimă și fluvială.

Totodată, a arătat că instanța de apel nu a arătat care sunt motivele de drept care au format convingerea instanței și care sunt argumentele pentru care au fost respinse susținerile ei.

Subsumat motivului de recurs prevăzut de art. 304 pct. 5 C. proc. civ., recurenta-pârâtă a susținut că pentru termenul de judecată din 09.10.2013, când instanța a și rămas în pronunțare, părțile nu au fost citate, deși fusese schimbată ora ședinței, de la ora 12.00 la ora 08.00. Or, în condițiile în care schimbarea orei nu a fost comunicată în cadrul ședinței de judecată, următoarea ședință de judecată trebuie să se desfășoare la aceeași oră ca și cea anterioară.

Susține că vătămarea pe care a suferit-o prin nerespectarea procedurii de citare a constatat în imposibilitatea de a-și susține obiecțiunile la raportul de expertiză și de a formula concluzii pe fond.

În susținerea motivului de nelegalitate prevăzut de art. 304 pct. 7 C. proc. civ., recurenta-pârâtă a arătat că decizia recurată este succint motivată în ce privește cele trei excepții invocate, fapt care echivalează cu nemotivarea acestora și este complet nemotivată în ce privește fondul cauzei, instanța de apel nefăcând nicio referire la susținerile sale vizând faptul că oferta în care se regăsesc prețurile nu îi este opozabilă, că facturile emise de intimata-reclamantă nu sunt corect întocmite, că devizul estimativ nr. 775/2010 nu i-a fost comunicat, precum și că au existat discuții cu privire la taxa pe valoare adăugată aplicată.

A mai arătat recurenta-pârâtă că nici prima instanță și nici curtea de apel nu au analizat argumentele ei cu privire la expertiza contabilă efectuată în cauză, deși a solicitat instanței de apel refacerea expertizei, motivat de faptul că în cuprinsul raportului de expertiză s-au regăsit tabele în care au fost menționate prețuri preluate din acte emise unilateral de către intimata-reclamantă.

Subsumat motivelor de nelegalitate prevăzute de art. 304 pct. 8 și 9 C. proc. civ., recurenta-pârâtă a arătat că în mod nelegal a fost respinsă excepția prematurității, subliniind că potrivit art. 109 C. proc. civ., în cazul în care legea prevede în mod expres o procedură prealabilă, instanța judecătorească poate fi sesizată numai după îndeplinirea acesteia. Or, art. 720¹ C. proc. civ. prevede procedura concilierii directe pentru cererile în materie comercială, evaluabile în bani.

De asemenea, a arătat că motivarea curții de apel cu privire la respingerea acestei excepții este vagă, fără referire concretă la documentele din dosar, fapt ce echivalează cu o lipsă a motivării.

O altă critică formulată subsumat motivelor de recurs prevăzute de art. 304 pct. 8 și 9 C. proc. civ. vizează soluția dată de prima instanță excepției prescripției dreptului material la acțiune, care a fost menținută de instanța de apel.

Astfel, recurenta-pârâtă arată că deși în susținerea acestei excepții a făcut trimitere la prevederile art. 955 C. com., instanța de apel nu a făcut nicio referire la acest text de lege și nu a analizat excepția prin prisma termenului legal de prescripție de un an, motiv pentru care apreciază că lipsește motivarea respingerii acestei excepții.

Totodată, arată că greșit s-a respins excepția prescripției dreptului material la acțiune, întrucât de la data finalizării reparațiilor navale, respectiv 24.06.2010 și până la 19.07.2011, data introducerii acțiunii, a trecut mai mult de un an.

A mai arătat recurenta-pârâtă că în mod greșit au considerat instanțele de fond că termenul de prescripție curge de la data emiterii facturii finale de către reclamantă, subliniind că o astfel de clauză contractuală este lovită de nulitate absolută, începerea termenului de prescripție neputând fi lăsată la latitudinea uneia dintre părți.

În acest context, recurenta a arătat că intimata a stornat propriile facturi și a emis altele după cinci luni de la data finalizării reparațiilor.

Totodată, a invocat și faptul că instanța de apel nu a analizat și nu a înlăturat susținerile referitoare la emiterea facturii finale, dincolo de cele 15 zile de la finalizarea lucrării prestate de reclamantă, termen stabilit de Legea nr. 571/2003. Or, calculând termenul de prescripție de la data la care intimata avea obligația legală de a emite factura, acțiunea este introdusă peste termenul de prescripție de un an, neputând fi primite nici susținerile intimatei conform cărora debitul a fost recunoscut prin efectuarea unei plăți parțiale, întrucât nu putea fi recunoscut un debit care nu se născuse încă.

În continuare, recurenta-pârâtă a susținut că nu au fost analizate susținerile sale vizând faptul că emiterea facturii finale, după termenul legal de 15 zile, încalcă și prevederile art. 134 alin. (1) Cod fiscal, conform cărora faptul generator este cel ce determină TVA; în acest context, TVA de 24%, greșit inclusă, a fost luată în calcul la stabilirea ulterioară a penalităților, rezultând astfel o sumă diferită.

A mai arătat recurenta-pârâtă că greșit s-a respins cererea de recuzare a expertului contabil, cu motivarea că nu s-ar fi formulat cererea în termen de 5 zile de la data ivirii motivului de recuzare, atât timp cât și-a întemeiat cererea pe dispozițiile art. 326 C. proc. civ. adoptat prin Legea nr. 134/2010 și că instanța de fond nu a analizat opinia separată formulată de expertul parte C., aceasta nefiind înlăturată argumentat.

Prin urmare, întrucât prima instanță nu a dispus refacerea expertizei, iar instanța de apel nu i-a admis cererea privind efectuarea unei noi expertize, apreciază că în cauză se impune casarea deciziei recurate și trimiterea cauzei spre rejudecare, pentru refacerea expertizei.

În acest context, recurenta-pârâtă susține că expertiza efectuată și reținută ca atare în argumentarea soluției cuprinde numeroase greșeli pe care instanțele de fond nu le-au analizat, ignorând argumentele ei; astfel, în cauză nu a fost stabilită situația de fapt pentru a se putea analiza aplicarea legii la starea de fapt.

În continuare, a arătat că prin maniera în care a înțeles expertul să aleagă, pe baza actelor întocmite de reclamantă, prețul cel mai mare, acesta a demonstrat că este părțitor, favorizând-o pe reclamantă și identificându-se cu interesele acesteia.

În acest sens, recurenta-pârâtă a făcut ample referiri la devizele, facturile și lista lucrărilor suplimentare efectuate de către reclamantă, subliniind că instanța de fond a considerat în mod nejustificat că și-a însușit devizul estimativ nr. 775/15.06.2010, întrucât, așa cum a arătat, acest deviz nu i-a fost comunicat, nu este semnat de către ea, iar părțile au stabilit telefonic un preț pentru lucrările efectuate.

În final, a arătat că reclamanta a încercat modificarea prețurilor după efectuarea reparațiilor și plata acestora, ceea ce este inadmisibil.

La 09.01.2015, intimata-reclamantă a depus la dosar întâmpinare, prin care a răspuns criticilor dezvoltate în cererea de recurs, solicitând respingerea recursului ca nefondat.

Analizând actele dosarului, precum și decizia atacată, prin prisma motivelor de nelegalitate invocate de recurentă, Înalta Curte a reținut următoarele:

Potrivit art. 304 pct. 3, 5, 7, 8 și 9 C. proc. civ., casarea sau modificarea unei hotărâri se poate cere atunci când hotărârea s-a dat cu încălcarea competenței de ordine publică a altei instanțe, invocată în condițiile legii, când, prin hotărârea dată, instanța a încălcat formele de procedură prevăzute sub sancțiunea nulității de art. 105 alin. (2) C. proc. civ., când hotărârea nu cuprinde motivele pe care se sprijină sau cuprinde motive contradictorii ori străine de natura pricinii, când instanța, interpretând greșit actul juridic dedus judecății, a schimbat natura ori înțelesul lămurit și vădit neîndoielnic al acestuia sau când hotărârea pronunțată este lipsită de temei legal ori a fost dată cu încălcarea sau aplicarea greșită a legii.

Motivul de recurs prevăzut de art. 304 pct. 3 C. proc. civ. are ca finalitate respectarea normelor procedurale privitoare la competența instanțelor judecătorești.

În susținerea acestui motiv de nelegalitate, recurenta-pârâtă a arătat că Tribunalul Brăila, Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal a pronunțat sentința civilă nr. 236/22.10.2013 cu încălcarea competenței teritoriale și funcționale a Tribunalului Constanța, Secția maritimă și fluvială.

Astfel, a arătat că în mod nelegal a fost respinsă excepția necompetenței teritoriale și funcționale a Tribunalului Brăila, motivat de faptul că natura litigiului este una civilă, deși, așa cum a susținut și prin motivele de apel, clauza atributivă de competență prevăzută la art. 20 din contractul de prestări servicii este nulă absolut, întrucât prezentul litigiu este unul de drept maritim, iar la Tribunalul Brăila nu sunt organizate secții maritime și fluviale, conform prevederilor art. 36 și 37 din Legea nr. 304/2004.

Raportat la aceste critici, Înalta Curte subliniază că art. 36 și 37 din Legea nr. 304/2004 trebuie interpretate prin prisma dispozițiilor legale privind competența acestor secții specializate.

Or, conform art. 2 lit. B din Decretul nr. 203/1974, în vigoare la data introducerii acțiunii, atrag competența secțiilor maritime și fluviale litigiile în materie civilă, indiferent de valoare, având drept obiect despăgubirile pentru avarii cauzate navelor și instalațiilor plutitoare, clădirilor și utilajelor portuare, instalațiilor destinate navigației, instalațiilor de încărcare, descărcare și manipulare a mărfurilor în port, ca urmare a abordajelor, coliziunilor sau altor accidente de navigație, precum și pentru orice prejudicii cauzate prin alte fapte ilicite în legătură cu activitatea marinei civile și retribuiția pentru asistență și salvare, precum și repartizarea acesteia între salvatori.

Înalta Curte constată, însă, că, în speță, obiectul litigiului îl constituie pretențiile izvorâte dintr-un contract de prestări servicii prin care reclamanta, în calitate de prestator, s-a obligat să repare o navă aparținând pârâtei, iar la art. 20 din contract părțile au inserat o clauză atributivă de competență în favoarea instanțelor judecătorești competente din raza teritorială a județului Brăila.

Prin urmare, în mod corect a reținut instanța de apel că nu pot fi primite criticile pârâtei, atât timp cât, pe de o parte, părțile au convenit prin contract ca litigiile apărute în derularea acestuia să se soluționeze de către instanțele competente din raza teritorială a județului Brăila, iar, pe de altă parte, natura litigiului este una civilă.

De aceea, Înalta Curte constată că motivul de recurs întemeiat pe prevederile art. 304 pct. 3 C. proc. civ. este nefondat.

Motivul de recurs prevăzut de art. 304 pct. 5 C. proc. civ. vizează neregularități de ordin procedural sancționate cu nulitatea de art. 105 alin. (2) din același Cod, care constituie dreptul comun în materia nulității actelor de procedură.

În speță, recurenta-pârâtă a susținut că părțile nu au fost citate pentru termenul de judecată din 09.10.2013, când instanța a și rămas în pronunțare, deși intervenise o schimbare cu privire la ora începerii ședinței de judecată; astfel, deși ședința de judecată anterioară a avut ca oră estimată de începere ora 12.00, cea de la 09.10.2013 a început la ora 8.00. Or, în condițiile în care schimbarea orei nu a fost comunicată în cadrul ședinței de judecată, următoarea ședință trebuie să se desfășoare la aceeași oră ca și cea anterioară.

Cum din examinarea actelor dosarului rezultă că pentru ședința de judecată de la 09.10.2013 părțile au avut termen în cunoștință, conform art. 153 alin. (1) C. proc. civ., iar din verificările efectuate de instanța de apel, care au inclus analizarea caietului de ședință al grefierului, nu rezultă că susținerile vizând modificarea orei stabilite inițial pentru începerea ședinței de judecată sunt conforme realității, instanța supremă apreciază ca fiind neîntemeiate criticile recurente-pârâte cu privire la acest aspect. Aceasta, cu atât mai mult cu cât pentru termenul din 09.10.2013 nu își găsește aplicare niciuna dintre situațiile de excepție prevăzute de art. 153 alin. (2) C. proc. civ.

În altă ordine de idei, raportat la aceste critici, care atrag nulitatea relativă, trebuie subliniat că, în conformitate cu prevederile art. 105 alin. (2) C. proc. civ., nulitatea nu operează în mod automat, ci numai în măsura în care i s-a produs părții o vătămare care nu poate fi înlăturată în alt mod.

Vătămarea nu trebuie, însă, confundată cu interesul de a invoca nulitatea actului de procedură, cu folosul practic urmărit de partea ce invocă nulitatea actului de procedură, ci trebuie să îmbrace forma unui prejudiciu. Trebuie menționat, de asemenea, că vătămarea nu se reduce strict la un prejudiciu material, având o sferă mai largă care include orice prejudiciu în sens procesual, iar constatarea existenței acesteia este lăsată la aprecierea instanței.

Recurenta-pârâtă susține că vătămarea pe care a suferit-o prin nerespectarea procedurii de citare a constat în imposibilitatea de a-și susține obiecțiunile la raportul de expertiză și a formula concluzii pe fond.

Or, în cauză, așa cum corect a reținut și instanța de apel, tribunalul, prin încheierile de ședință de la 09.10.2013 și 15.10.2013, a amânat de două ori pronunțarea hotărârii, tocmai pentru a da părților posibilitatea să depună concluzii scrise.

De aceea, Înalta Curte constată că și motivul de recurs întemeiat pe prevederile art. 304 pct. 5 C. proc. civ. este nefondat.

În analiza motivului de recurs prevăzut de art. 304 pct. 7 C. proc. civ., Înalta Curte notează că în susținerea acestei critici, recurenta-pârâtă a arătat că decizia recurată este succint motivată în ceea ce privește cele trei excepții invocate, fapt ce echivalează cu nemotivarea acestora și este complet nemotivată în ce privește fondul cauzei.

Susținerile recurente-pârâte vizând nemotivarea soluției instanței de apel cu privire la excepțiile invocate sunt lipsite de suport.

Totodată, având în vedere că soluția instanței de apel cu privire la excepțiile sus-menționate este criticată de recurenta-pârâtă atât prin prisma motivului de recurs prevăzut de pct. 7 al art. 304 C. proc. civ, cât și prin prisma pct. 8 și 9 ale aceluiași articol, aceste critici vor fi tratate grupat, instanța urmând a le răspunde prin considerente comune.

Astfel, Înalta Curte apreciază că instanța de apel a arătat care sunt motivele de fapt și de drept care i-au format convingerea asupra celor trei excepții și au condus la concluzia că în mod corect tribunalul a respins excepția necompetenței sale teritoriale și funcționale, cea a prematurității introducerii cererii de chemare în judecată și excepția prescripției dreptului material la acțiune.

Astfel, în ce privește excepția necompetenței teritoriale și funcționale a Tribunalului Brăila, Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal, așa cum s-a reținut și în precedent, în mod

corect a apreciat curtea de apel că nu pot fi primite criticile apelantei, atât timp cât, pe de-o parte, părțile au convenit prin contract ca litigiile apărute în derularea acestuia să se soluționeze de către instanțele competente din raza județului Brăila, iar, pe de altă parte, natura litigiului este una civilă; așa fiind, criticile recurente-pârâte cu privire la soluția dată acestei excepții sunt neîntemeiate.

Neîntemeiate se constată a fi și criticile vizând soluția dată excepției prematurității introducerii acțiunii.

Astfel, prin instituirea procedurii concilierii prealabile legiuitorul a urmărit soluționarea rapidă a neînțelegerilor dintre comercianți, fără a apela la procedura judiciară, mai complexă, dar și degrevarea activității instanțelor judecătorești.

În speță, Înalta Curte constată că reclamanta a respectat cerințele impuse de art. 720¹ C. proc. civ., întrucât, înainte de a se adresa instanței, a încercat soluționarea litigiului prin conciliere directă, așa cum reiese din înscrisurile aflate la filele 36-42 din dosarul tribunalului, însă, așa cum rezultă din procesul-verbal încheiat la 20.01.2011, pârâta nu s-a prezentat la data și locul indicate prin convocarea la conciliere, astfel că nu poate invoca propria culpă în ceea ce privește faptul că procedura prealabilă nu s-a putut realiza efectiv.

Totodată, față de cele reținute în precedent cu privire la scopul instituirii procedurii prealabile, Înalta Curte apreciază că, în speță, invocarea nerespectării acesteia este pur formală, de vreme ce părțile și-au făcut deja cunoscute pretențiile, și-au exprimat punctele de vedere cu privire la acestea pe parcursul derulării procesului, iar o soluționare amiabilă, deși posibilă de principiu în tot acest răstimp, s-a dovedit imposibil de realizat în concret; de aceea, soluția dată excepției prematurității introducerii acțiunii este una legală.

Nu poate fi primită nici critica privind faptul că instanța de apel nu a arătat, în concret, care sunt motivele care argumentează soluția dată excepției prematurității, de vreme ce, din analiza considerentelor deciziei recurate, rezultă că instanța a înlăturat motivat criticile vizând acest aspect, arătând că acestea sunt neîntemeiate, atât timp cât pârâta, așa cum rezultă din documentele existente la dosar, s-a sustras în mod constant de la conciliere, invocându-și astfel propria culpă.

Înalta Curte constată că sunt neîntemeiate și criticile vizând soluția dată de tribunal excepției prescripției dreptului material la acțiune și menținută de instanța de apel.

Astfel, potrivit prevederilor art. 955 C. com., termenul de prescripție pentru acțiunile vizând „furniturile de proviziuni, lemnărie, combustibile și alte lucruri necesarii pentru reparațiunea sau prepararea unui vas de călătorie și pentru lucrările făcute pentru aceste obiecte” este de un an și curge de la data realizării lucrărilor, dacă părțile nu au stipulat un termen de plată, caz în care prescripția rămâne suspendată pe timpul convenit.

Or, așa cum corect a reținut și instanța de apel, prin art. 7 din contractul de prestări servicii, părțile au stipulat un termen de plată, respectiv data emiterii facturilor, pentru cele emise în avans și cincisprezece zile, pentru factura finală; așa fiind, potrivit dispozițiilor legale menționate mai sus, termenul de prescripție de un an începe să curgă de la data plății convenită de părți prin contract.

Prin urmare, justificat a apreciat curtea de apel că, față de data emiterii facturilor, acțiunea a fost introdusă în termenul de prescripție de un an, astfel că în mod corect tribunalul a respins excepția prescripției dreptului material la acțiune.

Totodată, contrar celor susținute de recurenta-pârâtă, Înalta Curte constată că intimata-reclamantă nu a procedat la stornarea facturilor în mod discreționar și nejustificat, ci a avut în vedere respectarea prevederilor O.U.G. nr. 58/2010 pentru modificarea și completarea Legii nr. 571/2003 privind Codul fiscal și alte măsuri financiar-fiscale, care a majorat cota standard de TVA de la 19% la 24%, începând cu data de 01.07.2010.

Prin urmare, soluția instanței de apel cu privire la excepția prescripției dreptului material la acțiune este argumentată și, așa cum rezultă și din considerentele expuse mai sus, este una legală.

Însă, Înalta Curte constată că sunt întemeiate criticile recurente-pârâte vizând faptul că decizia curții de apel este nemotivată în ceea ce privește fondul cauzei.

Potrivit prevederilor art. 261 alin. (1) pct. 5 C. proc. civ., hotărârea se dă în numele legii și trebuie să cuprindă, printre alte mențiuni, motivele de fapt și de drept care au format convingerea

instanței și cele pentru care s-au înlăturat cererile părților.

Un proces civil finalizat prin hotărârea care dezleagă fondul, cu garanțiile date de art. 6.1 din Convenția Europeană privind Drepturile Omului, include printre altele dreptul părților de a fi în mod real *ascultate*, adică în mod corect examinate de către instanța sesizată. Aceasta implică mai ales în sarcina instanței obligația de a proceda la un examen efectiv, real și consistent al mijloacelor, argumentelor și elementelor de probă ale părților, cel puțin pentru a le aprecia relevanța în determinarea situației de fapt. Obligația de motivare impune o apreciere întotdeauna atașată de natura cauzei, de circumstanțele acesteia, stilul judiciar și tipologia actului de justiție.

Motivarea unei hotărâri este înțeleasă ca un silogism logic, de natură a explica inteligibil hotărârea luată, ceea ce nu înseamnă un răspuns exhaustiv la toate argumentele aduse de parte - dar nici ignorarea lor -, ci un răspuns la cele fundamentale, care sunt susceptibile, prin conținutul lor, să influențeze soluția.

Această concluzie se impune, deoarece numai printr-o motivare clară, precisă, necontradictorie și atașată de circumstanțele cauzei, din care să rezulte justetea soluției pronunțate, se poate înlătura arbitrariul și se poate efectua controlul judiciar.

Deși prin motivele de apel pârâta a formulat critici cu privire la faptul că ofertele în care se regăsesc prețurile nu îi sunt opozabile, că facturile emise de intimata-reclamantă nu sunt corect întocmite, că nu i-a fost comunicat devizul de plată nr. 775/2010, că expertul a determinat greșit prețul și că a fost aplicată greșit taxa pe valoare adăugată, decizia recurată nu cuprinde nicio referire la acestea; așa fiind, decizia atacată nu creează transparența asupra silogismului judiciar care trebuie să explice și să justifice dispozitivul și grație căreia să poată fi realizat controlul judiciar.

Considerentele expuse mai sus impun concluzia că este fondat motivul de recurs prevăzut de art. 304 pct. 7 C. proc. civ., motivarea instanței de apel echivalând unei necercetări corespunzătoare a fondului.

Prin urmare, Înalta Curte nu a mai examinat restul criticilor formulate de recurenta-pârâta, acestea urmând să fie analizate de instanța de trimitere, în rejudecarea apelului, conform prevederilor art. 315 C.proc.civ.

De aceea, dând deplină eficiență art. 312 alin. (5) C. proc. civ., potrivit căruia neintrarea în mod corespunzător în cercetarea fondului conduce la casarea hotărârii atacate și trimiterea acesteia, spre rejudecare, Înalta Curte a admis recursul, a casat decizia recurată și a trimis cauza spre rejudecare instanței de apel.

VII. Alte materii

44. Privatizare. Actio de in rem verso formulată de societatea privatizată. Condiții și efecte

O.U.G. nr. 88/1997, art. 32⁴

Incidența art. 32⁴ alin. (1) și (2) din O.U.G. nr. 88/1997 are ca premisă existența unui prejudiciu produs prin restituirea în natură a imobilelor deținute de societatea comercială către foștii proprietari, în temeiul unei hotărâri judecătorești irevocabile.

Această premisă nu există în cazul în care societatea a demolat construcția, după declanșarea de către persoana îndreptățită a litigiului judiciar având ca obiect revendicarea acesteia, cunoscând această situație, fapt care a condus la imposibilitatea restituirii imobilului în natură și la plasarea societății, prin propria faptă, în afara cadrului legal prevăzut de art. 32⁴ alin. (1) și (2) din O.U.G. nr. 88/1997 care i-ar fi conferit posibilitatea de a solicita și primi despăgubiri care să reprezinte echivalentul bănesc al prejudiciului cauzat prin restituirea în natură a imobilului.

Prin urmare, societatea privatizată care a fost obligată să plătească persoanei îndreptățite

valoarea bunului pierit în aceste circumstanțe nu are deschisă împotriva Autorității pentru Administrarea Activelor Statului calea acțiunii în îmbogățire fără just temei, nefiind îndeplinite, în această situație, condițiile necesare pentru antrenarea răspunderii pe temeiul specific și subsidiar al actio de in rem verso.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 185 din 27 ianuarie 2015

Prin sentința civilă nr. 4708 din data de 7 iunie 2013 pronunțată de Tribunalul București, Secția a VI-a civilă, a fost admisă, în parte, cererea, a fost respinsă excepția lipsei calității procesuale pasive a pârâtului Statul român, prin Ministerul Finanțelor Publice, ca neîntemeiată. A fost admisă, în parte, acțiunea formulată în contradictoriu cu pârâta A.A.A.S. (fostă A.V.A.S.). A fost obligată pârâta AAAS la plata către reclamantă a sumei de 5.003.123 lei, reprezentând despăgubiri. Au fost respinse celelalte pretenții ca neîntemeiate. A fost respinsă acțiunea formulată în contradictoriu cu pârâțul Statul român prin Ministerul Finanțelor Publice ca neîntemeiată. A fost obligată pârâta AAAS la plata către reclamantă a sumei de 62.899,04 lei, reprezentând cheltuieli de judecată.

Pentru a pronunța această soluție, prima instanță a reținut că reclamanta și-a întemeiat acțiunea, față de pârâțul Statul român prin Ministerul de Finanțe, pe prevederile art. 32⁴ alin. (4) din O.U.G. nr. 88/1997 raportat la prevederile art. 34⁴ alin. (3) și (5) din O.U.G. nr. 88/1997 susținând că în sarcina Statului român a fost reglementată o obligație de garanție (fidejusiune legală) pentru îndeplinirea obligațiilor de plată a despăgubirilor de către instituțiile publice.

Prin aceste susțineri, reclamanta a dovedit îndeplinirea condiției de exercițiu a acțiunii civile referitoare la calitatea procesuală pasivă, existența sau inexistența unei obligații de garanție fiind o problemă de fond.

În conformitate cu prevederile art. 32⁴ din O.U.G. nr. 88/1997, aprobată prin Legea nr. 44/1998, modificată și completată prin Legea nr. 99/1999: „(1) Instituțiile publice implicate asigură repararea prejudiciilor cauzate societăților comerciale privatizate sau în curs de privatizare prin restituirea către foștii proprietari a bunurilor imobile preluate de stat. (2) Instituțiile publice implicate vor plăti societăților comerciale prevăzute la alin. (1) o despăgubire care să reprezinte echivalentul bănesc al prejudiciului cauzat prin restituirea în natura a imobilelor deținute de societatea comercială către foștii proprietari prin efectul unei hotărâri judecătorești definitive și irevocabile. (3) Despăgubirea prevăzută la alin. (2) se stabilește de comun acord cu societățile comerciale, iar în caz de divergență, prin justiție”. Potrivit art. 30 alin. (3) din Legea nr. 137/2002, prevederile art. 32⁴ din O.U.G. nr. 88/1997 rămân aplicabile pentru contractele de vânzare-cumpărare de acțiuni încheiate anterior intrării în vigoare a legii.

Prin decizia nr. 18/2011 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție în soluționarea recursului în interesul legii ce a format obiectul dosarului nr. 16/2011, a fost admis recursul în interesul legii stabilindu-se că, în aplicarea dispozițiilor art. 32⁴ din O.U.G. nr. 88/1997 privind privatizarea societăților comerciale, aprobată prin Legea nr. 44/1998, modificată și completată prin Legea nr. 99/1999, despăgubirile acordate societăților comerciale de instituțiile publice implicate în procesul de privatizare, ca urmare a retrocedării unor imobile, se raportează la valoarea contabilă a imobilului, astfel cum aceasta este reflectată în bilanț la momentul ieșirii efective a bunului din patrimoniul societății, valoare ce trebuie actualizată cu indicii de inflație la momentul plății despăgubirii.

Astfel cum rezultă din înscrisurile înfățișate de reclamantă, la data de 24 iulie 1995, între Fondul Proprietății de Stat, în calitate de vânzător, și Asociația A., în calitate de cumpărător, s-a perfectat contractul de vânzare-cumpărare de acțiuni nr. 387, având ca obiect transmiterea dreptului de proprietate asupra unui număr de 343.162 acțiuni cu o valoare nominală de 25.000 lei fiecare, în sumă totală de 8.579.050.000 lei reprezentând 33,25% din capitalul social al SC B. SA. Întrucât acest contract de vânzare-cumpărare de acțiuni a fost încheiat la 24 iulie 1995, anterior intrării în vigoare a Legii nr. 137/2002, sunt incidente prevederile art. 32⁴ din O.U.G. nr. 88/1997, aprobată

prin Legea nr. 44/1998, modificată și completată prin Legea nr. 99/1999, în ceea ce privește despăgubirile solicitate în vederea reparării prejudiciului cauzat prin restituirea în natură a terenului în suprafață de 788,47 mp situat în municipiul Constanța, B-dul F. nr. 20, județul Constanța.

Prin sentința civilă nr. 12077 din 16 noiembrie 1995, Judecătoria Sectorului 1 București a admis cererea precizată, formulată de reclamanta C. și cererea de intervenție, a constatat că SC B. SA a inclus fără bază legală în capitalul social terenul în suprafață de 1265,60 m.p. situat în Municipiul Constanța, B-dul F. nr. 20, a constatat că reclamanta și intervenientele D. și E. sunt proprietarele imobilelor, în cote de 5/6 și respectiv 1/6.

Împotriva acestei hotărâri a declarat apel pârâta SC B. SA București, iar prin decizia civilă nr. 1295/21 iunie 1996, Tribunalul Municipiului București, Secția a IV-a civilă a respins ca nefondat apelul, reținând că reclamanta C. a formulat o acțiune în constatare provocatorie, iar instanța de fond s-a pronunțat în limitele investiției sale, constatând că SC B. SA București a inclus fără bază legală imobilul în litigiu în capitalul social, precum și calitatea de proprietar a reclamantei și intervenientelor, în cote de 5/6 și respectiv 1/6.

Împotriva acestei decizii a declarat recurs pârâta SC B. SA. Investită cu soluționarea recursului, la termenul de judecată din data de 6 noiembrie 1996, Curtea de Apel București, Secția a IV-a civilă, din oficiu, a invocat excepția necompetenței teritoriale a instanțelor din București pentru soluționarea cauzei.

Prin decizia civilă nr. 1607 din 18 decembrie 1996, Curtea de Apel București, Secția a IV-a civilă a admis recursul declarat de pârâta SC B. SA, a casat decizia civilă nr. 1295/21 iunie 1996 pronunțată de Tribunalul București, Secția a IV-a civilă și sentința civilă nr. 12077/16 noiembrie 1995 a Judecătoriei Sectorului 1 București și a trimis cauza spre competentă soluționare Judecătoriei Constanța.

Cauza a fost înregistrată pe rolul Judecătoriei Constanța sub nr. x/1997.

Prin încheierea nr. 1246 din 4 aprilie 1997, Curtea Supremă de Justiție a dispus strămutarea judecării dosarului de la Judecătoria Constanța la Judecătoria Buzău. În consecință, prin încheierea din 10 aprilie 1997, Judecătoria Constanța a dispus scoaterea dosarului de pe rol și trimiterea la Judecătoria Buzău. Cauza a fost înregistrată la Judecătoria Buzău sub nr. x/R/1997. Prin sentința civilă nr. 5132/19 iunie 1997, Judecătoria Buzău a declinat competența de soluționare a cauzei în favoarea Tribunalului Buzău. Pe parcursul soluționării cauzei, la termenul de judecată din data de 3 noiembrie 1997, reclamanta și-a precizat acțiunea în sensul că a solicitat restituirea în natură a terenului ce urmează să-i fie predat liber de orice construcție rămasă în urma demolării ilegale a hotelului și obligarea pârâtei SC B. SA la plata integrală a contravalorii hotelului.

Prin sentința civilă nr. 143/15 iunie 1998, Tribunalul Buzău a respins acțiunea principală formulată de reclamanta C., cât și cererile de chemare în garanție și de intervenție.

Prin decizia civilă nr. 62/20 martie 2009, Curtea de Apel Ploiești a respins ca neîntemeiată excepția inadmisibilității acțiunii în revendicare, invocată de pârâta SC B. SA și de intervenienta Asociația A., a respins ca neîntemeiate excepția lipsei calității procesuale active a reclamantei și excepția inadmisibilității apelului, excepții invocate de intervenienta F., a respins, ca fiind lipsită de interes, cererea de intervenție accesorie în interesul pârâtei SC B. SA, formulată de intervenienta F., s-a luat act că, prin declarația autenticată sub nr. 1026/4 aprilie 2006, intervenientele G., moștenitoarea intervenientului defunct H., I. și J., moștenitoarele lui K., au renunțat la orice fel de drept legat de succesiunea defunctului L., considerând inoportună continuarea acțiunilor judecătorești promovate și continuate de autorii lor, H. și K., s-a admis apelul declarat de reclamanta C. împotriva sentinței civile nr. 143/15 iunie 1998 pronunțate de Tribunalul Buzău, s-a schimbat în tot sentința apelată și, pe fond, a admis acțiunea precizată, formulată de reclamanta C. și cererea de intervenție în interes propriu și în interesul reclamantei, formulată de intervenienta D., a fost obligată pârâta SC B. SA să restituie reclamantei și intervenientei terenul în suprafață de 788,847 m.p., amplasat în intravilanul Municipiului Constanța, B-dul F. nr. 20 și poziționat pe „Planul de situație Anexa 5” în raportul de expertiză topo M., teren aflat pe conturul punctelor 1 - 2 - 18 - 12 - 13 - 14 - 15-17-1, să plătească reclamantei C. și intervenientei D. suma de 11.138.275 lei

reprezentând valoarea de circulație a clădirii N. demolată, care s-a aflat pe terenul în suprafață de 788, 847 m.p., conform raportului de expertiză întocmit de expert tehnic O., să plătească reclamantei C. cheltuieli de judecată în sumă totală de 8.700 lei. Totodată, s-au respins ca neîntemeiate excepția lipsei calității sale procesuale pasive invocată de chemata în garanție A.V.A.S. și excepția lipsei calității procesuale active a SC B. SA în formularea cererii de chemare în garanție, invocată de A.V.A.S., s-a admis cererea de intervenție accesorie în interesul pârâtei SC B. SA formulată de intervenienta Asociația A., în cadrul cererii de chemare în garanție a A.V.A.S. și cererea de chemare în garanție a A.V.A.S., succesori legal al Fondului Proprietății de Stat, formulată de pârâta SC B. SA și de intervenienta accesorie Asociația A. și a fost obligată chemata în garanție A.V.A.S. să despăgubească pe pârâta SC B. SA și pe intervenienta Asociația A. cu sumele de 11.138.271 lei reprezentând valoarea de circulație a clădirii demolate - N. din Municipiul Constanța - și 12.200 lei cheltuieli de judecată ocazionate de pârâta și intervenientă pe tot parcursul procesului.

Prin decizia nr. 9787 din 2 decembrie 2009, Înalta Curte de Casație și Justiție a admis recursurile declarate de SC B. SA, C., Asociația A. și A.V.A.S., a casat decizia atacată și a trimis cauza spre rejudecare aceleiași instanțe.

Rejudecând cauza, prin decizia civilă nr. 263/16 decembrie 2010, Curtea de Apel Ploiești a respins excepția inadmisibilității acțiunii raportat la dispozițiile Legii nr. 10/2001 invocată de intimată A.V.A.S. București și F., excepția inadmisibilității acțiunii raportat la dispozițiile art. 5 din Legea nr. 221/2009, invocată de pârâta SC B. SA, a respins cererea de chemare în garanție a Statului român, prin Ministerul Finanțelor Publice formulată de pârâta SC B. SA, a respins, ca nefondată, cererea de suspendare a judecării apelului formulată de pârâta SC B. SA și intervenienta Asociația A., a respins excepția lipsei calității procesuale active a reclamantei, invocată de intervenienta F. și excepția inadmisibilității apelului invocată de intervenienta F., a respins ca lipsită de interes cererea de intervenție accesorie în interesul pârâtei SC B. SA formulată de intervenienta F., a luat act că prin declarația autenticată sub nr. 1026/4 aprilie 2006, intervenientele G., moștenitoarea intervenientului defunct H., I. și J., moștenitoarele intervenientului defunct K., au renunțat la orice fel de drept legat de succesiunea defunctului L., considerând inoportună continuarea acțiunilor judecătorești promovate și continuate de autorii lor, H. și K., a admis apelul declarat de reclamanta C. împotriva sentinței civile nr. 143/15 iunie 1998 pronunțată de Tribunalul Buzău, a schimbat, în tot, sentința apelată și, pe fond, a admis acțiunea precizată formulată de reclamantă și cererea de intervenție în interes propriu și în interesul reclamantei formulată de intervenienta D. și a obligat pârâta SC B. SA să restituie reclamantei și intervenientei terenul în suprafață de 788,847 m.p. stabilită conform calculelor, amplasat în intravilanul Municipiului Constanța, B-dul F. nr. 20 și poziționat pe planul de situație - anexa 5 din raportul de expertiză topo M., teren definit pe conturul punctelor 1-2-18-12-13-14-15-17-1, a obligat pârâta SC B. SA să plătească reclamantei și intervenientei D. suma de 11.138.275 lei reprezentând valoarea de circulație a clădirii N., demolată, care s-a aflat pe terenul de 788,847 mp., conform raportului de expertiză întocmit de expert tehnic O. și cheltuieli de judecată în sumă totală de 8.700 lei. Totodată, a respins ca neîntemeiate excepția lipsei calității sale procesuale pasive invocată de chemata în garanție A.V.A.S. și excepția lipsei calității procesuale active, a pârâtei SC B. SA în formularea cererii de chemare în garanție, invocată de pârâta A.V.A.S., a admis cererea de intervenție accesorie în interesul pârâtei, SC B. SA, formulată de intervenienta Asociația A. în cadrul cererii de chemare în garanție a A.V.A.S., a admis cererea de chemare în garanție a A.V.A.S., formulată de pârâta SC B. SA și de intervenienta accesorie Asociația A., a obligat chemata în garanție A.V.A.S. să despăgubească pe pârâta SC B. SA și pe intervenienta Asociația A. cu următoarele sume: 11.138.275 lei reprezentând valoarea de circulație a clădirii demolate - N., 2.209.200 lei reprezentând valoarea de circulație a terenului în suprafață de 788,847 m.p., calculată conform raportului de expertiză topo M. și 12.200 lei reprezentând cheltuieli de judecată ocazionate de pârâta și intervenientă înainte de casare, a admis cererea intimatei-pârâte SC B. SA și a dispus obligarea intimatei chemate în garanție A.V.A.S. la plata către intimata-pârâta SC B. SA a 500 lei,

cheltuieli de judecată ocazionate de rejudecarea cauzei după casare.

Prin decizia nr. 8576/6 decembrie 2011 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția civilă în dosarul nr. x/42/1998* au fost respinse ca nefondate recursurile declarate de reclamanta C. și pârâta SC B. SA împotriva deciziei nr. 263 din 16 decembrie 2010 a Curții de Apel Ploiești, Secția civilă și pentru cauze cu minori și de familie și a fost admis recursul declarat de chemata în garanție A.V.A.S. și modificată, în parte, decizia recurată în sensul admiterii excepției lipsei calității procesuale active a SC B. SA în cererea de chemare în garanție a A.V.A.S., a fost respinsă cererea de intervenție accesorie în interesul pârâtei SC B. SA, formulată de intervenienta Asociația A. PAS, a fost respinsă cererea de chemare în garanție a A.V.A.S. și înlăturată obligarea acesteia la plata sumelor de 11.138.275 lei, 12.200 lei și 2.209.200 lei, precum și obligarea chematei în garanție la plata cheltuielilor de judecată în apel, în cuantum de 500 lei și au fost menținute celelalte dispoziții ale deciziei.

Înalta Curte de Casație și Justiție a reținut, sub aspectul cererii de chemare în garanție a A.V.A.S. formulată de pârâta SC B. SA că, în speța dedusă judecării în acel litigiu, cauza cererii de chemare în garanție a constituit-o contractul de vânzare-cumpărare de acțiuni nr. 387/24 iulie 1995 și că, în acest context, pârâta SC B. SA nu putea fi titular al cererii de chemare în garanție și deci, nu are calitate procesuală activă în promovarea unei astfel de cereri cât timp nu a fost parte în actul juridic care a reprezentat cauza juridică a cererii de chemare în garanție.

Imobilul teren vizat de decizia civilă nr. 263/16 decembrie 2010 pronunțată de Curtea de Apel Ploiești, astfel cum a fost modificată, în parte, prin decizia civilă nr. 8576/6 decembrie 2011 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția I civilă, a fost restituit în fapt creditoarei C. și P. de către reclamanta SC B. SA la data de 27 ianuarie 2012, conform procesului-verbal de predare-primire autentificat sub nr. 115/27 ianuarie 2012 la BNP R. Deși societatea reclamantă a făcut demersuri în vederea soluționării litigiului pe cale amiabilă, acestea au rămas fără rezultat, pârâta neprezentându-se la data fixată pentru conciliere.

În considerarea cadrului legal și a celui factual expuse anterior, în opinia tribunalului, erau îndeplinite cerințele speciale prevăzute de lege în vederea acordării de despăgubiri în ceea ce privește restituirea în natură a terenului, respectiv: 1) producerea unui prejudiciu cauzat prin restituirea în natură a imobilului-teren deținut de societatea comercială către foștii proprietari prin efectul unei hotărâri judecătorești definitive și irevocabile; 2) inexistența unui acord între instituția publică implicată și societatea comercială privatizată sau în curs de privatizare cu privire la stabilirea despăgubirii.

În ceea ce privește cuantumul despăgubirilor cuvenite, tribunalul a avut în vedere decizia nr. 18/2011 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție în soluționarea recursului în interesul legii, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 8927/16 decembrie 2011, la care s-a făcut referire anterior, în respectarea dispozițiilor art. 330⁷ alin. (4) C. proc. civ. conform cărora dezlegarea problemelor de drept judecate ca urmare a exercitării recursului în interesul legii este obligatorie pentru instanțe de la data publicării deciziei în Monitorul Oficial al României, Partea I. Prin raportul de expertiză contabilă efectuat în cauză de expertul G. s-a stabilit valoarea contabilă a imobilului la momentul ieșirii efective a bunului din patrimoniul societății, pentru suma de 5.003.123,43 lei.

Criticile aduse de pârâta Statul român cu privire la valoarea contabilă a imobilului teren stabilită prin expertiză sunt neîntemeiate, în măsura în care expertul a verificat documentele relevante aferente evidențelor contabile ale reclamantei din care a rezultat că prin nota contabilă din 6 decembrie 2011 și conform fișei contului 2111 terenuri, terenul în cauză a fost scăzut din contabilitatea SC B. SA cu suma de 5.003.123,43 lei, anterior reevaluării care a fost realizată la data de 31 decembrie 2011. Acest aspect rezultă din balanța contabilă aferentă lunii decembrie 2011.

Tribunalul a considerat neîntemeiate apărările promovate de pârâta AAAS cu privire la acest capăt de cerere. Astfel, obligația instituției implicate de a acorda despăgubiri rezultă în mod deslușit din art. 32⁴ din O.U.G. nr. 88/1997, astfel încât nu putea fi acordată relevanță apărărilor

pârâtei referitoare la faptul că pachetul de acțiuni vândut de AVAS ar fi reprezentat o reflecție fidelă a valorii capitalului social existent la momentul privatizării sau a celor privind obiectul contractului de vânzare-cumpărare de acțiuni care ar consta în acțiuni, și nu în bunuri imobile.

Acordarea despăgubirilor a fost întemeiată pe dispozițiile legale speciale regăsite în art. 32⁴ din O.U.G. nr. 88/1997, și nu pe contractul de vânzare-cumpărare de acțiuni nr. 387/24 iulie 1995 în cadrul căruia, de altfel, SC B. SA nu a fost parte pentru a se pune în discuție analizarea condițiilor privind activarea obligației de garanție împotriva evicțiunii. S-a subliniat și voința legiuitorului de acordare a despăgubirilor fără a face vreo referire la limitarea acestora în funcție de valoarea capitalului social deținut de stat în cadrul societății. În aceste condiții, în raport de regula de interpretare logică a normelor juridice „*ubi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus*”, generalitatea formulării textului (art. 34⁴ din O.U.G. nr. 88/1997) determină și caracterul universal al aplicării sale, fără distincțiile pe care respectivul text nu le proclamă. Pentru aceleași considerente, în opinia tribunalului, nu prezenta relevanță faptul că pârâta AAAS nu are sau nu a deținut calitatea de proprietar al bunurilor din patrimoniul SC B. SA.

Cu privire la celelalte apărări tribunalul a reținut că întinderea maximă a despăgubirilor cuvenite a fost tranșată, în urma interpretării legislației în materia privatizării și a analizării evoluției acestei legislații, prin decizia nr. 18/2011 a Înaltei Curți de Casație și Justiție în soluționarea recursului în interesul legii, la care s-a făcut referire anterior, incidentă în cauza de față în raport de temeiul juridic ce stă la baza primului capăt de cerere din acțiunea reclamantei. Totodată, instanța a considerat că prevederile art. 30 alin. (1) din Legea nr. 137/2002 privind limitarea despăgubirilor la 50% din prețul efectiv plătit de cumpărător nu-și găsesc incidența în speța dedusă judecării, având în vedere ultraactivitatea legii vechi (art. 32⁴ din O.U.G. nr. 88/1997) consacrată expres prin dispozițiile art. 30 alin. (3) din Legea nr. 137/2002.

În ceea ce privește capătul de cerere referitor la plata sumei de 11.138.275 lei reprezentând contravaloarea clădirii care s-a aflat pe terenul de 788,47 mp din Constanța, B-dul F. nr. 20, tribunalul a constatat caracterul neîntemeiat al acestuia arătând că alin. (2) și (3) ale art. 32⁴ din O.U.G. nr. 88/1997 au ca premisă existența unui prejudiciu produs prin restituirea în natură a imobilelor deținute de societatea comercială către foștii proprietari, prin efectul unei hotărâri judecătorești definitive și irevocabile.

Or, o asemenea condiție nu era îndeplinită în cauza de față în măsura în care prin decizia nr. 263/16 decembrie 2010 pronunțată de Curtea de Apel Ploiești, astfel cum a fost modificată prin decizia nr. 8576/6 decembrie 2011 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Secția I civilă, nu a fost dispusă restituirea în natură a clădirii N., ci, reținându-se că această construcție a fost demolată de pârâtă în anul 1996, în timpul soluționării litigiului (în baza unei autorizații de demolare, care însă a fost anulată prin decizia civilă nr. 539/4 septembrie 1997 pronunțată de Curtea de Apel Brașov în dosarul nr. x/C/R/1997 motivat de faptul că „SC B. SA a dispus nejustificat de un imobil care era proprietatea reclamantei”), SC B. SA a fost obligată la plata unei despăgubiri în valoare de 11.138.275 lei către C. și D. pentru prejudiciul produs prin refuzul de a restitui imobilul - clădire și prin demolarea acestuia.

Alin. (5) al art. 32⁴ din O.U.G. nr. 88/1997 nu putea conferi temeinicie solicitării reclamantei întrucât acesta se referă la situația în care instituțiile publice implicate vor plăti direct fostului proprietar suma prevăzută în hotărâre pentru ipoteza în care prin hotărâre judecătorească definitivă și irevocabilă societățile comerciale sunt obligate la plata echivalentului bănesc al imobilului. Textul legal menționat nu reglementează o obligație a instituției publice implicate de a efectua plata unor despăgubiri în favoarea societății comerciale.

Nici instituția îmbogățirii fără justă cauză privită în corelație cu alin. (5) al art. 32⁴ din O.U.G. nr. 88/1997 nu era de natură a conduce la soluția admiterii celui de-al doilea capăt de cerere. Condițiile materiale ale intentării acțiunii „*de in rem verso*” se referă la: 1) mărirea unui patrimoniu; 2) micșorarea unui patrimoniu ca o consecință a măririi altuia; 3) existența unei legături de cauzalitate între sporirea unui patrimoniu și diminuarea celui alt, iar condițiile juridice ale exercitării acestei acțiuni implică: 1) absența unei cauze legitime a măsurii patrimoniului unei

persoane în detrimentul altuia; 2) absența oricărui alt mijloc de recuperare a pierderii suferite,

Or, în cauza dedusă judecării nu era vorba de o mărire a patrimoniului AVAS și de o eventuală legătură de cauzalitate între presupusa mărire a patrimoniului AVAS și micșorarea patrimoniului reclamantei prin plata despăgubirilor către foștii proprietari în măsura în care imobilul - clădire a fost demolat pe parcursul soluționării litigiului prin cadrul procesului inițiat de foștii proprietari, despăgubirile achitate de reclamantă echivalente cu valoarea de circulație a imobilului fiind menite să repare, astfel cum s-a stabilit cu putere de lucru judecat, prejudiciul produs foștilor proprietari prin refuzul de restituire a imobilului și prin demolarea acestuia.

Micșorarea patrimoniului reclamantei din cauza de față a avut o cauză legitimă și anume angajarea răspunderii civile a SC B. SA prin repararea pe cale judiciară a prejudiciului produs foștilor proprietari prin fapta personală a societății comerciale care a refuzat restituirea în natură și a demolat clădirea în baza unei autorități de demolare ce a fost ulterior anulată. În aceste condiții, nu se putea susține că pretinsa diminuare a patrimoniului reclamantei s-a produs ca urmare a măririi patrimoniului instituției publice implicate. Totodată, s-a subliniat și împrejurarea că reclamanta își invocă propria culpă (constând în aceea că a demolat clădirea pe parcursul litigiului anterior) pentru a obține protecție judiciară, ceea ce nu poate fi permis în măsura în care restituirea în natură a fost făcută imposibilă prin chiar atitudinea reclamantei.

Acțiunea formulată de reclamantă în contradictoriu cu pârâtul Statul român prin Ministerul Finanțelor a fost respinsă ca neîntemeiată întrucât prin dispozițiile art. 32⁴ alin. (6) din O.U.G. nr. 88/1997 (conform cărora statul garantează îndeplinirea de către instituțiile publice implicate a obligațiilor prevăzute în acest articol) s-a instituit numai o obligație asumată de Statul român de a asigura mijloacele necesare pentru a fi îndeplinită obligația de reparare a prejudiciului cauzat societăților privatizate sau în curs de privatizare prin restituirea către foștii proprietari a bunurilor imobile preluate de stat. Nu s-a dovedit, în cadrul acestui litigiu, împrejurarea că A.A.A.S. nu ar avea capacitatea financiară de a-și executa obligațiile stabilite prin hotărârea de față. De altfel, instituția publică implicată în procesul de privatizare era chiar reprezentantul Statului în raporturile juridice reglementate de legislația în materia privatizării.

În temeiul art. 274 C. proc. civ., tribunalul a obligat pârâta A.A.A.S. la plata sumei de 62.899,04 lei în favoarea reclamantei, reprezentând cheltuieli de judecată, constatând culpa sa procesuală corespunzător pretențiilor admise, cheltuielile de judecată constând în: taxă de timbru (54.142,23 lei); timbru judiciar (5 lei); onorariu de expert (1.500 lei) și onorariu avocațial (7.251,81 lei, corespunzător unui procent de 31% de admitere a pretențiilor). Cheltuielile de judecată reprezentând onorariul avocațial au fost dovedite prin factura și extrasul de cont, depuse în copie la filele 266-267, vol. II. Instanța a considerat neîntemeiate celelalte pretenții ale reclamantei referitoare la plata cheltuielilor de judecată, aferente pretențiilor găsite neîntemeiate, în privința cărora pârâtei nu-i poate fi atribuită o culpă procesuală.

Împotriva acestei soluții au declarat apel A.A.A.S. și SC B. SA București.

Prin decizia nr. 251 din 16 aprilie 2014, pronunțată de Curtea de Apel București, Secția a VI-a civilă, a fost respins apelul promovat de apelanta A.A.A.S. ca nefondat. A fost admis apelul promovat de apelanta SC B. SA. A fost schimbată, în parte, sentința civilă nr. 4708/7 iunie 2013 pronunțată de Tribunalul București, Secția a VI-a civilă în dosarul nr. x/3/2012 în sensul că a fost obligată pârâta A.A.A.S. și la plata sumei de 11.138.275 lei. A fost obligată pârâta A.A.A.S. la plata sumei de 190.421,92 lei, cu titlu de cheltuieli de judecată în fond reprezentând taxa judiciară de timbru, onorariu expert și onorariu avocat. Au fost menținute celelalte dispoziții ale sentinței atacate. A fost obligată intimata A.A.A.S. la plata către apelanta SC B. SA a sumei de 57.752 lei, cu titlu de cheltuieli de judecată reprezentând taxă de timbru și contravaloare timbru judiciar.

Analizând sentința atacată cu prioritate prin prisma motivelor invocate de pârâta A.A.A.S. ce tind la înlăturarea sau limitarea răspunderii, Curtea a reținut următoarele:

Asupra excepțiilor reiterate în apel, instanța de fond s-a pronunțat prin încheierea de ședință din 25 ianuarie 2013 pentru motivele temeinic enunțate în considerentele acestei încheieri. Apelanta nu a oferit nici un argument nou în apel de natură a schimba aspectele reținute în mod corect de

prima instanță cu privire la excepția prescripției și a prematurității, iar motivele circumscrise excepției inadmisibilității au fost analizate ca apărări de fond în cuprinsul sentinței atacate.

În ceea ce privește criticile privind valoarea despăgubirilor acordate de prima instanță, astfel cum sunt acestea enunțate de apelanta-pârâtă, Curtea a constatat că din considerentele sentinței atacate rezultă în mod clar că la stabilirea acestora s-a ținut cont de valoarea contabilă a terenului la momentul ieșirii din patrimoniul societății, și nu de valoarea de piață, fiind respectată decizia în interesul Legii nr. 18/2011 care a statuat în acest sens. Pe de altă parte, apărățile apelantei-pârâte privind diminuarea despăgubirilor proporțional cu procentul de acțiuni înstrăinat, condiționat de includerea valorii terenului în capitalul social la momentul înstrăinării, ținând cont de amortizare, au fost considerate, în mod corect, de prima instanță ca lipsite de relevanță cât timp dispozițiile legale pe care se întemeia cererea reclamantei de despăgubire (art. 32⁴ din O.U.G. nr. 88/1997) și decizia în interesul legii pronunțată în interpretarea acestora nu cuprind asemenea distincții și delimitări. Totodată, limitarea despăgubirilor acordate la 50% din prețul încasat potrivit art. 30 alin. (1) din Legea nr. 137/2002 a fost considerată în mod justificat ca nefiind aplicabilă în cauză având în vedere normele tranzitorii cuprinse în art. 30 alin. (3) din lege.

Sub aspectul criticilor legate de pretinsa acordare ilegală a unui ajutor de stat, Curtea a subliniat faptul că suma acordată de instanță nu reprezintă un beneficiu pentru reclamantă de natură a distorsiona concurența, ci despăgubiri stabilite de legiuitor și confirmate de decizia în interesul legii ca măsură reparatorie pentru societățile privatizate în situația particulară a restituirii unor imobile aparținând acestora către foștii proprietari.

Analizând criticile apelantei-reclamante privind respingerea capătului de cerere privind plata sumei de 11.138.275 lei, Curtea a reținut următoarele:

Prin decizia civilă nr. 263/16 decembrie 2010 pronunțată de Curtea de apel Ploiești, Secția civilă și pentru cauze cu minori și de familie în dosarul nr. x/42/1998, reclamanta a fost obligată la plata către moștenitorii foștilor proprietari a sumei de 11.138.275 lei cu titlu de despăgubiri, reprezentând valoarea de circulație a clădirii demolate - N. din Constanța, terenul fiind restituit în natură. Soluția a fost confirmată prin decizia civilă nr. 8576/6 decembrie 2011 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție în calea de atac a recursului, care a subliniat și faptul că temeiul juridic al acestei dispoziții îl reprezintă art. 480 C. civ., iar cauza a fost reprezentată de deținerea abuzivă a imobilului de către pârâtă, dispariția bunului făcând imposibilă restituirea în natură, dar neîmpiedicând restituirea prin echivalent bănesc fără schimbarea cererii de chemare în judecată. Contrar celor reținute de prima instanță, Curtea a constatat că hotărârile pronunțate în litigiul anterior nu au analizat și constatat răspunderea civilă delictuală a reclamantei de față pentru demolarea construcției, ci s-au raportat la temeiul juridic inițial al acțiunii și la dispozițiile art. 132 alin. (2) pct. 3 C. proc. civ. Totodată, înlăturarea obligației AVAS de plată a acestei sume prin decizia civilă nr. 8576/6 decembrie 2011 nu a avut în vedere netemeinicia unor asemenea pretenții, ci inadmisibilitatea formulării unei cereri de chemare în garanție de către intervenientul accesoriu, altă persoană decât reclamanta de față, strict raportat la cadrul procesual din acel dosar.

Într-adevăr, dispozițiile art. 32⁴ alin. (2) din O.U.G. nr. 88/1997 instituie obligația de plată a despăgubirilor pentru prejudiciul cauzat prin restituirea în natură a imobilelor deținute de societatea comercială către foștii proprietari prin efectul unei hotărâri judecătorești definitive și irevocabile, acest text neputând constitui temeiul juridic pentru recuperarea sumei plătite în contul construcției demolate, care tocmai din acest motiv nu a mai fost restituită în natură. Deopotrivă, însă, prevederile art. 32⁴ alin. (5) din O.U.G. nr. 88/1997 stabilesc obligația instituției publice implicate de a plăti direct fostului proprietar suma la care societatea comercială a fost obligată ca echivalent bănesc al imobilului fără a face nicio distincție în funcție de perioada privatizării sau dispoziției de plată a echivalentului bănesc.

Cum, în speță, pârâta, instituție implicată în procesul de privatizare, nu a plătit aceste sume, ci ele au fost suportate de reclamantă, Curtea a apreciat că în cauză erau îndeplinite cerințele îmbogățirii fără justă cauză astfel cum au fost deja enunțate de prima instanță. Patrimoniul reclamantei s-a diminuat ca urmare a plății echivalentului bănesc al bunului revendicat, iar cel al

pârâtei s-a mărit prin evitarea plății acestei sume, deși obligația îi revenea potrivit art. 32⁴ alin. (5) din O.U.G. nr. 88/1997, text de lege ce reprezintă în opinia instanței o garanție suplimentară pentru foștii proprietari că își vor încasa aceste sume. Astfel cum s-a reținut deja, micșorarea patrimoniului nu a avut drept cauză fapta ilicită a reclamantei din cauza de față, ci hotărârile judecătorești au fost pronunțate într-o acțiune în revendicare privind bunuri preluate de stat fără titlu.

Pentru aceste motive, apreciind întemeiată și această cerere, în baza art. 296, 297 C. proc. civ., Curtea a admis apelul și a schimbat sentința atacată în sensul obligării pârâtei A.A.A.S. și la plata sumei de 11.138.275 lei.

Consecință a acestei măsuri, în temeiul art. 274 C. proc. civ., Curtea a schimbat și cuantumul cheltuielilor de judecată la care pârâta a fost obligată pentru judecata în fond, permițând recuperarea integrală a sumelor avansate de reclamantă.

Analizând criticile ambelor părți privind răspunderea solidară a Statului român în acțiunea principală, respectiv temeinicia cererii de chemare în garanție a acestuia, Curtea a constatat că prima instanță a interpretat și aplicat în mod corect dispozițiile art. 32⁴ alin. (6) din O.U.G. nr. 88/1997 care nu fac decât să reitereze obligația Statului de a garanta îndeplinirea obligațiilor stabilite prin lege în sarcina instituțiilor publice implicate, care acționează ca agenți ai săi în cazul particular al privatizării. Aceasta reprezintă o obligație constituțională și legală, și nu un caz special de fideiuziune ca și garanție personală în materie civilă.

Prin urmare, au fost înlăturate ca neîntemeiate argumentele ambelor apelante privitoare la răspunderea directă a Statului român în această acuză.

Împotriva acestei decizii au declarat recurs recurenta-reclamantă SC B. SA și recurenta-pârâtă A.A.A.S. București.

Recurenta-reclamantă SC B. SA a solicitat admiterea recursului, modificarea în parte a deciziei atacate în sensul admiterii cererii de chemare în judecată și în contradictoriu cu Statul român, prin Ministerul Finanțelor, cu consecința obligării acestuia în solidar cu AAAS la plata sumelor admise de instanță.

În drept sunt invocate dispozițiile art. 304 pct. 9 C. proc. civ. și se susține greșita interpretare și aplicare de către instanța de apel a dispozițiilor art. 32⁴ alin. (6) din O.U.G. nr. 88/1997.

Recurenta-reclamantă susține că în temeiul textelor de lege invocate, instanța trebuia să oblige și Statul român prin Ministerul Finanțelor în solidar cu pârâta AVAS la plata sumelor pretinse cu titlu de despăgubire.

Recurenta arată că textul de lege instituie o obligație legală în sarcina Statului român, de a garanta executarea de către instituțiile publice implicate în privatizare a obligațiilor lor de plată față de societățile privatizate, obligație care îmbracă forma unei fidejuziuni legale. Soluția dată în sens contrar de instanța de apel este rezultatul unei interpretări greșite a legii ce contrazice interpretarea expresă dată de legiuitor. Răspunderea solidară a Statului român este corectă având în vedere că AAAS nu are autonomie financiară pentru a-și executa din proprie inițiativă obligațiile față de B.

Recurenta arată că, deși a declanșat procedura executării silite față de AAAS, i s-a adus la cunoștință faptul că există câteva mii de creditori ce dețin titluri executorii împotriva AAAS, această instituție fiind în prezent în imposibilitatea financiară de a-și onora obligațiile financiare într-un termen rezonabil.

În pofida obligației sale legale ce îi incumbă conform dispozițiilor art. 34⁴ alin. (6) al O.U.G. nr. 88/1997 Statul român a adoptat, în realitate, doar măsuri necesare pentru a se disocia formal de AVAS, instituție publică aflată în subordinea sa, deși este răspunzător în solidar cu AAAS pentru îndeplinirea de către acesta din urmă a obligațiilor ce-i revin în legătură cu privatizarea. Soluția responsabilității solidare a fost consacrată și prin jurisprudența CEDO, respectiv Cauza *Aurelia Popa* și Cauza *Moldoveanu* prin care s-a reținut că statul este răspunzător în mod solidar cu pârâtul dar și prin jurisprudența CJUE, respectiv Cauza *AkzoNobel NV* prin care s-a reținut că în pofida personalității juridice distincte poate fi imputat societății mamă comportamentul nelegal al unor filiale, iar prin Cauza *Clubul Lombard* s-a statuat că personalitatea

juridică distinctă a filialei nu este un element suficient pentru a înlătura de plano posibilitatea imputării comportamentului acesteia societății mamă. În acest context recurenta-reclamantă susține că în cazul pârâtei este vorba de o aparentă sau falsă personalitate juridică întrucât aceasta nu a beneficiat în cadrul contractului de privatizare în cauză de o veritabilă și suficientă independență instituțională și operațională față de autorități, în speță Statul român, susceptibilă de a-i contura autonomia de voință contractuală. Or, câtă vreme Statul român a beneficiat, prin instituția publică implicată în privatizare de drepturile decurgând din contractul de privatizare, îngreunarea executării obligațiilor corelative de către AAAS pe motivul insuficienței fondurilor alocate despăgubirilor este un exemplu de abuz de drept.

Recurenta-pârâtă A.A.A.S. Bucureștiasolicitat, în temeiul art. 304 pct. 9 C. proc. civ., admiterea recursului, modificarea în tot a deciziei atacate în sensul admiterii apelului și excepțiilor invocate de aceasta, iar, pe fond, respingerea acțiunii ca neîntemeiată.

Recurenta-pârâtă consideră că au fost încălcate dispozițiile art. 39 din Legea nr. 137/2002 (privind termenul de prescripție de o lună), a dispozițiilor art. 32²⁶ din O.U.G. nr. 88/1997 (privind termenul de prescripție de 3 luni), cât și a dispozițiilor art. 3 alin. (1) din Decretul nr. 167/1958, aceste texte având aplicabilitate în situația în care se valorifică un drept prevăzut de actele normative din domeniul privatizării. Arată că față de aceste texte legale dreptul la acțiune dedus judecății este prescris.

Printr-o altă critică se arată că au fost încălcate dispozițiile art. 720¹ C. proc. civ., coroborat cu alin. (3) ale art. 32⁴ din O.U.G. nr. 88/1997, întrucât față de natura comercială a litigiului nu s-a făcut dovada efectuării procedurii prealabile a concilierii, prin urmare acțiunea trebuie respinsă ca prematură.

Consideră recurenta că au fost încălcate dispozițiile art. 32⁴ din O.U.G. nr. 88/1997 aceste dispoziții putând fi incidente numai în situațiile în care imobilele care au ieșit din patrimoniul societății se regăseau valoric și în capitalul social, fiind respinsă în mod netemeinic și nelegal excepția inadmisibilității cererii de chemare în judecată.

În ceea ce privește suma de 11.138.275 lei reprezentând contravaloare imobil demolat, consideră recurenta că în mod nelegal a fost admisă cererea având în vedere că aceasta nu intră sub incidența dispozițiilor speciale ale O.U.G. nr. 88/1997 art. 32⁴ alin. (1)-(2). În mod temeinic și legal instanța de fond a reținut că reclamanta nu a fost obligată printr-o hotărâre judecătorească definitivă și irevocabilă la restituirea în natură a imobilului pentru care se solicită despăgubiri pentru a fi aplicate dispozițiile art. 32⁴ din O.U.G. nr. 88/1997. Aceeași instanță de fond a reținut și faptul că nici dispozițiile alin. (5) ale aceluiași text de lege nu pot fi aplicabile în speță deoarece conferă calitate procesuală activă persoanei îndreptățite la despăgubiri, iar nu societății privatizate. În respingerea acestui capăt de cerere instanța de fond a reținut ca aspect determinant faptul că reclamanta a fost obligată să plătească foștilor proprietari despăgubiri pentru imobilul demolat în temeiul art. 998 C. civ., iar nu ca aplicare a dispozițiilor Legii nr. 10/2001. Alin. (5) nu are aplicabilitate nici pentru faptul că textul de lege nu reglementează o obligație a instituției publice implicate de a efectua plata unor despăgubiri pentru imobilul demolat în favoarea societății comerciale, ci față de foștii proprietari care nu sunt parte procesuală în prezentul proces.

Nici instituția îmbogățirii fără justă cauză, privită în corelație cu alin. (5) al art. 32⁴ din O.U.G. nr. 88/1997, nu este de natură a conduce la admiterea pretențiilor întrucât nu sunt îndeplinite condițiile legale, ale intentării *acțiunii de in rem verso*, respectiv nu se poate vorbi de o mărire a patrimoniului AAAS, o micșorare a unui patrimoniu ca o consecință a măririi altuia și de o eventuală legătură de cauzalitate între acestea. Condițiile juridice ale exercitării acțiunii de *in rem verso* implică absența unei cauze legitime a măririi patrimoniului unei persoane în detrimentul alteia și absența oricărui alt mijloc de recuperare a pierderii suferite. În speță nu se poate vorbi de o mărire a patrimoniului AAAS și de micșorarea patrimoniului reclamantei, prin plata despăgubirilor către foștii proprietari în măsura în care imobilul clădire a fost demolat pe parcursul soluționării litigiului prin cadrul procesului inițiat de foștii proprietari, despăgubirile achitate de către intimata-reclamantă echivalente cu valoarea de circulație a imobilului, fiind menite să repare, astfel cum s-a

stabilit cu putere de lucru judecat, prejudiciul produs foștilor proprietari prin refuzul de restituire a imobilului și prin demolarea acestuia.

Nu poate fi obligată AAAS la plata despăgubirilor față de societatea privatizată, pentru că la momentul demolării imobilului pentru care se solicită despăgubiri această societate era integral privatizată, prin urmare AAAS nu mai deținea acțiuni la respectiva societate, neputând astfel răspunde față de faptul că imobilul clădire nu a mai putut fi restituit în natură.

Micșorarea patrimoniului intimitei-reclamante a avut o cauză legitimă și anume angajarea răspunderii acesteia prin repararea pe cale judiciară a prejudiciului foștilor proprietari prin fapta personală a societății comerciale care a refuzat restituirea în natură și a demolat clădirea în baza unei autorizații de demolare ce a fost ulterior anulată.

Arată recurenta că nu există temeii juridic în baza căruia să poată fi admisibilă cererea reclamantei de acordare a despăgubirilor pentru un imobil demolat din culpa acesteia.

În ceea ce privește obligarea la plata ambelor sume recurenta arată că nu poate fi reținută vreo obligație pentru despăgubiri cu atât mai mult cu cât prin dosarul de prezentare întocmit în vederea încheierii contractului de privatizare era prezentată situația patrimonială a societății atât cu privire la terenuri și clădire care trebuiau incluse în capitalul social, cât și referitoare la litigiile în care era implicată societatea privatizată. Despăgubirile puteau fi solicitate doar la valoarea amortizată a imobilelor, prin scăderea din valoarea contabilă a imobilului revendicat a amortizării acestuia pe toată perioada exercitării de către intimata-reclamantă a tuturor atributelor dreptului de proprietate.

Recurenta mai arată că nu există nicio mențiune în art. 32⁴ din Legea nr. 99/1999 privind faptul că despăgubirile se acordă la nivelul valorii de circulație a activelor, cum a solicitat reclamanta, ci acesta este limitat la valoarea contabilă astfel cum aceasta rezultă din registrele contabile ale societății la data când societatea a fost privatizată, iar nu la valoarea de circulație. În caz contrar, societatea se va îmbogăți fără justă cauză prejudiciind statul prin stabilirea unei valori a bunurilor imobile cu mult mai mare decât cea existentă în registrele contabile ale societății și avută în vedere în situația patrimonială a societății la data privatizării.

Hotărârea criticată a fost pronunțată cu încălcarea dispozițiilor art. 30 din Legea nr. 137/2002 aplicabil în cauză, prin care se arată că în toate cazurile valoarea despăgubirilor acordate nu va putea depăși cumulativ 50% din prețul efectiv plătit de cumpărător. În mod greșit nu a reținut instanța valoarea prețului de vânzare al acțiunilor astfel cum acesta rezultă din contractul de vânzare-cumpărare acțiuni.

Printr-o altă critică se arată că au fost încălcate dispozițiile art. 93 din Tratatul CE de care este ținută orice instanță în dezlegarea pricinilor pentru a evita declanșarea unei proceduri de infringement împotriva statului român. Recurenta susține că atunci când urmează să se plătească un ajutor ilegal, instanța națională este obligată să împiedice efectuarea acestei plăți. În cauză sumele de bani la care a fost obligată pot fi apreciate ca ajutor de stat, fiind îndeplinite condițiile în acest sens.

Referitor la cererea de chemare în garanție, se arată că acțiunea a fost întemeiată pe art. 32⁴ alin. (6) din O.U.G. nr. 88/1997, prin urmare calitatea procesuală a Statului român prin Ministerul Finanțelor este justificată având în vedere dispozițiile art. 25 din Decretul nr. 31/1954, care atestă calitatea de reprezentant al Statului român a Ministerului Finanțelor.

Înalta Curte, analizând recursurile din perspectiva criticilor formulate, a constatat că recursul declarat de recurenta-reclamantă SC B. SA București este nefondat, iar recursul recurenteii-pârâte A.A.A.S. București este fondat și a fost admis în limitele și pentru considerentele ce succed.

În ceea ce privește recursul recurenteii-reclamante SC B. SA București, Înalta Curte a reținut următoarele:

Potrivit art. 32⁴ alin. (1) și (6) din O.U.G. nr. 88/1997 privind privatizarea societăților comerciale:

- 1) Instituțiile publice implicate asigură repararea prejudiciilor cauzate societăților

comerciale privatizate sau în curs de privatizare prin restituirea către foștii proprietari a bunurilor imobile preluate de stat.

6) Statul garantează îndeplinirea de către instituțiile publice implicate a obligațiilor prevăzute în prezentul articol.”

Din interpretarea dispozițiilor legale mai sus menționate rezultă, în primul rând, că obligația de a repara prejudiciile cauzate societăților comerciale privatizate prin restituirea către foștii proprietari a bunurilor imobile preluate de stat, revine instituțiilor publice implicate, respectiv AVAS. Textul de lege instituie apoi în sarcina statului asigurarea îndeplinirii obligațiilor de reparație ce revin instituțiilor implicate în privatizare.

Prevederile art. 32⁴ alin. (6) din O.U.G. nr. 88/1997 nu instituie în favoarea societăților comerciale implicate în procesul de privatizare un drept de regres împotriva statului, având ca obiect sumele la plata cărora sunt obligate cu titlu de despăgubiri față de foștii proprietari.

În cauză, statul nu participă nemijlocit în cadrul raportului juridic, ci acest raport juridic s-a creat pe baza legislației în materia privatizării, între AVAS și societatea privatizată, conform contractului de vânzare-cumpărare acțiuni.

Între Statul român, prin Ministerul Finanțelor și SC B. SA nu există raport juridic obligațional, iar dispozițiile art. 32⁴ alin. (6) din O.U.G. nr. 88/1997 nu pot constitui fundamentul unui asemenea raport.

Mijloacele necesare aducerii la îndeplinire, de către instituțiile publice implicate în privatizare, a obligațiilor de plată reținute în sarcina lor, în temeiul unor hotărâri judecătorești, se reflectă în legile bugetare anuale în care sunt prevăzute și autorizate pentru fiecare an bugetar veniturile, pe capitole și cheltuielile pe destinații și pe ordonatorii principali de credite, pentru bugetul de stat.

O.G. nr. 22/2002 privind executarea obligațiilor de plată ale instituțiilor publice, stabilite prin titluri executorii, cu modificările și completările ulterioare, reprezintă cadrul legal pentru derularea procedurilor specifice punerii în executare a unor astfel de obligații. De altfel, procedura de executare a unor astfel de obligații în cadrul cărora recurenta-reclamantă susține că sunt dificilăți, ține de faza de executare silită, subsecventă procedurii de judecată și de stabilire a prejudiciilor cauzate.

Prin dispozițiile art. 32⁴ alin. (6) din O.U.G. nr. 88/1997 este instituită obligația Statului român de a garanta îndeplinirea obligațiilor stabilite prin lege în sarcina instituțiilor publice implicate, care acționează ca agenți ai săi în cazul particular al privatizării. Aceasta reprezintă o obligație constituțională și legală, și nu un caz special de fidejusiune ca și garanție personală în materie civilă.

Prin decizia nr. 18/2011, Înalta Curte de Casație și Justiție a stabilit că despăgubirile în discuție se acordă societăților comerciale de către instituțiile publice implicate în procesul de privatizare ca urmare a retrocedării unor imobile, prin urmare, chematul în garanție, Statul român, prin Ministerul Finanțelor Publice nu are nicio calitate la încheierea contractului și, prin urmare, nu poate sta în judecată pentru sumele solicitate de societatea reclamantă. Conform art. 25 din Decretul nr. 31/1954 în vigoare la data formulării acțiunii, dacă legea stabilește anumite organe să participe, în locul Statului, prin Ministerul Finanțelor Publice, la anumite raporturi, atunci Statul, prin Ministerul Finanțelor Publice nu mai participă la raporturile respective, AAAS fiind organul astfel desemnat.

Referirile recurtenței-reclamante la jurisprudența CEDO și CJUE pentru a justifica obligații de plată în sarcina statului nu sunt pertinente deoarece în cauzele respective amendarea statelor s-a dispus pentru alte motive, de regulă, pentru încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului sau pentru încălcarea principiilor de drept comunitar.

De asemenea, sunt neavenite și susținerile privind extensia personalității juridice a entităților comerciale, regimului de administrare a afacerilor de stat, prin instituțiile și autoritățile sale, în condițiile în care nu se pune problema incapacității de plată a instituției implicate în privatizare de natură să facă imposibilă satisfacerea pretențiilor deduse judecății și nici faptul că

statul, prin organismele sale, nu ar fi creat condițiile necesare pentru îndeplinirea obligațiilor stabilite în sarcina autorităților sale.

Pentru considerentele mai sus expuse, în temeiul art. 312 alin. (1) C. proc. civ., recursul reclamantei SC B. SA a fost respins ca nefondat.

În ceea ce privește recursul recurentei-pârâte A.A.A.S., Înalta Curte a reținut că acesta este fondat doar în ceea ce privește obligarea la plata sumei reprezentând contravaloarea construcției demolate, respectiv suma de 11.138.275 lei, în legătură cu care instanța de apel a făcut o greșită aplicare a legii.

Înalta Curte reține că incidența art. 32⁴ alin. (1) și (2) din O.U.G. nr. 88/1997 are ca premisă existența unui prejudiciu produs prin restituirea în natură a imobilelor deținute de societatea comercială către foștii proprietari, în temeiul unei hotărâri judecătorești irevocabile.

Art. 32⁴ alin. (5) din același act normativ trebuie interpretat în mod sistematic prin corelație cu alineatele precedente fără a se putea reține o legătură cu instituția îmbogățirii fără justă cauză.

În cauză nu există situația premisă determinată de restituirea în natură a imobilului deținut de societatea comercială privatizată.

Recurenta-reclamantă SC B. SA a demolat imobilul construcție care a făcut obiectul acțiunii în revendicare formulată de persoanele îndreptățite, după declanșarea litigiului judiciar, având ca obiect revendicarea imobilului și cunoscând această situație. Întrucât imobilul construcție nu a mai putut fi restituit în natură, urmare a demolării sale pe parcursul soluționării litigiului, reclamanta SC B. SA a fost obligată să plătească persoanei îndreptățite valoarea bunului pierit în aceste circumstanțe, astfel cum rezultă din considerentele deciziei nr. 8576/06.12.2011 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție. Situația creată prin demolarea construcției care a făcut obiectul acțiunii în revendicare a dus la imposibilitatea restituirii imobilului în natură și plasarea recurentei reclamante, prin propria faptă, în afara cadrului legal prevăzut de art. 32⁴ alin. (1) și (2) din O.U.G. nr. 88/1997 care i-ar fi conferit posibilitatea de a solicita și primi despăgubiri care să reprezinte echivalentul bănesc al prejudiciului cauzat prin restituirea în natură a imobilului construcție.

Situația creată nu poate fi asimilată nici cu un fapt juridic, în sens restrâns, de natură a deschide calea acțiunii îmbogățirii fără justă cauză, așa cum greșit a reținut instanța de apel.

La originea cauzei există un contract de privatizare prin care instituția publică implicată în această procedură, AAAS, și-a asumat anumite obligații de garanție și, mai mult, s-a creat cadrul legal pentru acoperirea prejudiciului suferit, în situația în care societatea privatizată ar fi obligată la restituirea în natură a bunurilor imobile către foștii proprietari, dar și pentru cazul în care imobilele respective ar fi fost indispensabile continuării activității societății privatizate.

În acest context, contractual și legal, sunt întemeiate criticile recurente AAAS referitoare la neîndeplinirea condițiilor necesare pentru antrenarea răspunderii pe temeiul specific și subsidiar al *actio de in rem verso*, mai exact nu sunt îndeplinite condițiile juridice pentru admiterea pretențiilor reclamantei.

Aceste condiții implică absența unei cauze legitime a măririi patrimoniului unei persoane în detrimentul alteia și absența oricărui alt mijloc de recuperare a pierderii suferite.

Or, așa cum s-a precizat anterior, pentru situația în care imobilele sunt restituite foștilor proprietari s-a creat cadrul legal pentru recuperarea pierderii suferite, însă reclamanta s-a sustras de la beneficiul dispozițiilor legale, prin demolarea construcției în timpul soluționării procesului de revendicare, situație care nu deschide calea acțiunii în îmbogățire fără temei legitim.

Nu sunt aplicabile în speță nici dispozițiile alin. (5) al art. 32⁴ din O.U.G. nr. 88/1997 deoarece acestea conferă calitate procesuală activă persoanei îndreptățite la despăgubiri (iar nu societății privatizate pentru situațiile în care imobilele nu se restituie în natură, conform alin. 4 al art. 32⁴). Prin acest text de lege nu se reglementează o obligație a instituției publice implicate de a efectua plata unor despăgubiri pentru imobilul demolat în favoarea societății comerciale, ci față de foștii proprietari, în condițiile precizate.

Nu este fondată critica privind prescrierea dreptului la acțiune având în vedere că în cauză sunt incidente dispozițiile art. 1 al Decretului nr. 167/1958 în conformitate cu care dreptul la

acțiune se prescrie în termen de 3 ani, termen care nu era împlinit la data introducerii acțiunii raportat la momentul soluționării irevocabile a cauzei ce a făcut obiectul dosarului nr. x/42/1998. În cauză nu este incident termenul de prescripție de 3 luni prevăzut de art. 32²⁸ din O.U.G. nr. 88/1997 și nici cel de o lună reglementat prin prevederile art. 39 din Legea nr. 137/2002, întrucât prin acțiunea promovată nu se atacă o operațiune sau un act prevăzut de aceste acte normative, ci se urmărește repararea prejudiciului creat prin retrocedarea bunului.

Conform art. 39 din Legea nr. 137/2002 termenul de prescripție pentru introducerea cererii prin care se atacă o operațiune sau un act prevăzut de O.U.G. nr. 88/1997, aprobată prin Legea nr. 44/1998, cu modificările și completările ulterioare, precum și de celelalte legi speciale din domeniul privatizării ori se valorifică un drept conferit de acestea este de o lună de la data la care reclamantul a cunoscut sau trebuia să cunoască existența operațiunii sau actul atacat ori de la data nașterii dreptului, cu excepția cererilor privind executarea obligațiilor prevăzute în contractele de vânzare-cumpărare de acțiuni ale societăților comerciale privatizate, precum și a celor în desființarea acestor contracte cărora li se aplică termenul general de prescripție.

Cum în acțiunea care formează obiectul prezentului litigiu nu se pune în discuție o operațiune supusă termenelor de prescripție specială reglementate de Legea nr. 137/2002 și de O.U.G. nr. 88/1997, întrucât vizează o operațiune post privatizare, rezultă că litigiului de față nu-i sunt incidente dispozițiile acestui articol, ci dispozițiile generale în materia prescripției extinctive. Astfel, termenul general de prescripție aplicabil pentru acest tip de acțiune este de 3 ani, conform art. 3 din Decretul nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă.

Excepția prematurității este, de asemenea, nefondată având în vedere că în fața instanței de fond au fost administrate probe din care rezultă că reclamanta a parcurs procedura concilierii prealabile prevăzută de art. 720¹ C. proc. civ.

Este nefondată și critica privind modul de soluționare a excepției inadmisibilității cu privire la art. 32⁴ din O.U.G. nr. 88/1997, Înalta Curte constatând că textul de lege nu conține condiția invocată de recurenta, respectiv ca imobilele care au ieșit din patrimoniul societății să se regăsească valoric și în capitalul social.

În ceea ce privește criticile referitoare la valoarea despăgubirii privind terenul restituit foștilor proprietari, acestea sunt nefondate, având în vedere că, din considerentele deciziei atacate, rezultă, în mod clar, că la stabilirea acestora s-a ținut cont de valoarea contabilă a terenului la momentul ieșirii din patrimoniul societății, și nu de valoarea de piață, fiind respectată decizia în interesul legii nr. 18/2011 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție care a statuat în acest sens.

Criticile privind diminuarea despăgubirilor proporțional cu procentul de acțiuni înstrăinat, condiționat de includerea valorii terenului în capitalul social la momentul înstrăinării, ținând cont de amortizare sunt nefondate având în vedere că dispozițiile exprese ale art. 32⁴ din O.U.G. nr. 88/1997 și decizia în interesul legii pronunțată în interpretarea acestora nu cuprind asemenea distincții și delimitări. Totodată, limitarea despăgubirilor acordate la 50% din prețul încasat potrivit art. 30 alin. (1) din Legea nr. 137/2002 a fost considerată, în mod justificat, ca nefiind aplicabilă în cauză, având în vedere normele tranzitorii cuprinse în art. 30 alin. (3) din lege.

Sub aspectul criticilor legate de pretinsa acordare ilegală a unui ajutor de stat, în mod corect instanța de apel a reținut faptul că suma acordată de instanță nu reprezintă un beneficiu pentru reclamantă de natură a distorsiona concurența, ci despăgubiri stabilite de legiuitor și confirmate de decizia în interesul legii, ca măsură reparatorie pentru societățile privatizate în situația particulară a restituirii unor imobile aparținând acestora către foștii proprietari.

Nu este fondată nici critica privind respingerea cererii de chemare în garanție a Statului român, pentru aceleași considerente expuse odată cu analizarea recursului formulat de recurenta reclamantă.

Față de considerentele expuse anterior, Înalta Curte, în temeiul art. 312 alin. (1) și (2) C. proc. civ., raportat la art. 304 pct. 9 C. proc. civ., a admis recursul declarat de recurenta-pârâtă A.A.A.S. București împotriva aceleiași decizii, cu consecința modificării, în parte, a deciziei

atacate, în sensul că a respins apelul declarat de apelanta-reclamantă SC B. SA București împotriva sentinței civile nr. 4708/7 iunie 2013 pronunțată de Tribunalul București, Secția a VI-a civilă, pe care a menținut-o. Vor fi menținute restul dispozițiilor deciziei atacate cu privire la apelul declarat de A.A.A.S. București împotriva aceleiași sentințe.

45. Acțiune în constatarea dobândirii dreptului de proprietate prin efectul Legii nr. 15/1990. Necesitatea parcurgerii procedurii prevăzute de H.G. nr. 834/1991

Legea nr. 15/1990, art. 18, art. 19, art. 20

H.G. nr. 834/1991

O.U.G. nr. 88/1997, art. 32¹, art. 32²

Întrucât în patrimoniul fostelor unități de stat, care a fost preluat de către societățile comerciale nou constituite în baza Legii nr. 15/1990, nu se regăsea decât un drept de folosință asupra terenurilor aferente construcțiilor în care acestea urmau să-și desfășoare activitatea, a fost prevăzută prin H.G. nr. 834/1991 o procedură specială pentru ca aceste noi societăți să poată dobândi dreptul de proprietate asupra respectivelor terenuri.

Această procedură nu este una administrativă, prealabilă, ci este procedura legală potrivit căreia societățile comerciale cu capital de stat înființate potrivit Legii nr. 15/1990 pot dobândi dreptul de proprietate asupra terenurilor avute în folosință, neexistând o altă posibilitate legală de a obține titlul de proprietate asupra acestor terenuri.

Prin urmare, nu se poate reține în niciun caz că terenurile fac parte din categoria bunurilor la care se referă art. 18, 19 și 20 din Legea nr. 15/1990, societățile comerciale înființate în baza acestei legi prin reorganizarea fostelor unități economice de stat având doar aptitudinea (vocația) de a dobândi dreptul de proprietate asupra acestor terenuri, însă numai după parcurgerea procedurii prevăzută de H.G. nr. 834/1991, neputându-se reține că dreptul de proprietate asupra terenurilor folosite de aceste unități poate fi dobândit prin efectul legii, ca atare, și nu după parcurgerea procedurii prevăzute de această hotărâre de guvern.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 2474 din 26 noiembrie 2015

A. Obiectul cererii introductive

1. Prin cererea formulată la data de 05.06.2013, înregistrată pe rolul Tribunalului București sub nr. x/3/2013, reclamanta A. SA a chemat în judecată pe pârâțul Municipiul București prin Primar General solicitând instanței ca prin hotărârea ce o va pronunța să constate că, prin efectul art. 16-20 din Legea nr. 15/1990, reclamanta este proprietara activului - teren situat în București, str. T.G. nr. 26 A, sector 4, în suprafața de 4455 m.p., aferent clădirilor Bloc C1 (nr. 24 B), Bloc C2 (nr. 24 A) și Bloc C3 (nr. 26 A).

Prin încheierea de ședință de la 02.10.2013 pronunțată în dosarul nr. x/3/2013 al Tribunalului București, Secția a V-a civilă s-a dispus înaintarea dosarului Secției a VI-a a Tribunalului București pentru repartizarea unui complet specializat în judecarea litigiilor cu profesioniști. Cauza a fost înregistrată pe rolul Tribunalului București, Secția a VI-a civilă la data de 04.12.2013, sub nr. x/3/2013*.

La termenul de judecată din 05 martie 2014 au fost unite cu fondul cauzei excepția lipsei calității procesuale pasive și excepția inadmisibilității, invocate de pârât.

B. Hotărârea primei instanțe

2. Prin sentința civilă nr. 3651 din 23.07.2014 Tribunalul București a respins, ca neîntemeiate, excepțiile lipsei calității procesuale pasive a pârâtei și a inadmisibilității acțiunii, a admis cererea și a constatat că reclamanta este proprietarul terenului indicat în acțiune.

C. Calea de atac împotriva hotărârii primei instanțe

3. Împotriva acestei sentințe, la data de 28.08.2014, a declarat apel pârâta, apelul fiind înregistrat pe rolul Curții de Apel București la data de 09.09.2014.

4. În motivarea apelului său reclamanta a arătat, în esență, următoarele: în mod greșit au fost soluționate excepțiile invocate, cea a lipsei calității procesuale pasive și cea a inadmisibilității, pentru că nu se putea constitui un drept de proprietate asupra unui bun care nu se regăsește în patrimoniul său, deoarece Comisia de verificare și-a exprimat punctul de vedere, notificând reclamanta să modifice documentațiile, iar prin acțiunea de față se urmărește obținerea unei hotărâri contrare, reclamanta trebuia să meargă pe calea contenciosului administrativ. Pe fond, a susținut că nu sunt îndeplinite condițiile pentru emiterea certificatului de proprietate, deoarece terenurile nu au fost date în proprietatea sa și nu s-a făcut dovada că sunt necesare desfășurării activității reclamantei, terenurile au fost date reclamantei doar în folosință.

5. Intimata-reclamantă a depus întâmpinare, prin care a solicitat respingerea apelului, susținând că excepțiile invocate sunt neîntemeiate, deoarece pârâta trebuia să emită certificatul de atestare a dreptului de proprietate, terenul nu este un bun public, acțiunea nu este inadmisibilă, pentru că, astfel, i s-ar încălca accesul la justiție, a dobândit proprietatea prin efectul legii, certificatul de atestare avea efect declarativ, procedura administrativă de obținere a acestuia avea ca scop asigurarea opozabilității față de terți, respingerea acțiunii în baza unei excepții ar însemna încălcarea art. 6 din CADOLF. Pe fond, a arătat că terenurile erau în patrimoniul fostei IAGSC, terenurile dintre clădiri nu puteau avea altă destinație decât cea actuală, aferentă folosirii clădirilor respective, utilizarea acestora intrând în obiectul său de activitate.

D. Hotărârea instanței de apel.

6. Prin decizia nr. 1305/2014 din 19 decembrie 2014, pronunțată de Curtea de Apel București, Secția a V-a civilă, a fost admis apelul formulat de apelantul-pârât Municipiul București prin Primar General B., prin reprezentant convențional av. C., în contradictoriu cu intimata-reclamantă SC A. SA, în reorganizare, prin administrator judiciar CII D., împotriva sentinței civile nr. 3651/23.07.2014 pronunțate de Tribunalul București, Secția a VI-a civilă în dosarul nr. x/3/2013*.

A fost schimbată sentința apelată, în tot, în sensul că:

A fost admisă excepția inadmisibilității.

A fost respinsă acțiunea, ca inadmisibilă.

E. Calea de atac împotriva hotărârii instanței de apel

7. Împotriva acestei decizii a declarat recurs reclamanta SC A. SA București prin administrator judiciar C.I.I. D., aducându-i următoarele critici:

8. În ce privește valoarea obiectului litigiului, potrivit raportului de evaluare nr. 4968/2011, depus la dosarul cauzei în primă instanță la data de 27 iunie 2013, terenul situat în București Sector 4 str. T.G. nr. 26 A are o valoare de 392.000 Euro, respectiv 1.671.300 lei, valoare de care tribunalul a ținut cont atunci când a constatat că este competent material.

În această situație, potrivit art. 483 alin. (2) C. proc. civ., hotărârea instanței de apel este supusă recursului.

9. Hotărârea instanței de apel a fost dată cu interpretarea și aplicarea greșită a prevederilor Legii nr. 15/1990, mai precis cu interpretarea și aplicarea greșită a prevederilor art. 18 și 19 din această lege.

În opinia recurentei-reclamante, dispozițiile art. 19 din această lege se referă la unitățile economice de stat, și nu la societățile comerciale nou înființate prin reorganizare, reglementând operațiunile materiale legate de stabilirea capitalului social.

Aceste operațiuni sunt anterioare înregistrării societății comerciale, ele neaplicându-se unei societăți deja constituite și care are deja un capital social, operațiunile ulterioare înființării fiind reglementate de Legea nr. 31/1990.

10. Instanța de apel a interpretat greșit și dispozițiile art. 20 alin. (2) din Legea nr. 15/1990, atunci când a considerat că acesta este textul legal care atribuie dreptul de proprietate asupra

bunurilor din patrimoniul societății, greșind încă o dată atunci când a apreciat că incidența dispozițiilor art. 19 se întinde și la perioada ulterioară înființării societății, după efectuarea procedurii prevăzute de H.G. nr. 834/1991.

11. S-a mai apreciat că raționamentul instanței de apel cuprinde argumente contradictorii, apreciindu-se că ori art. 20 alin. (2) creează dreptul de proprietate și atunci este suficientă dovada în sensul că bunul s-a aflat în patrimoniul unității economice de stat la momentul reorganizării, ori dreptul de proprietate se naște prin actul de voință al organului administrativ, și nu în temeiul legii.

12. Este nelegală susținerea instanței de apel potrivit căreia Legea nr. 15/1990 nu individualizează bunurile pentru care se stabilește existența unui drept de proprietate, fiind obligatoriu de parcurs o procedură administrativă de identificare a acestor bunuri, deoarece, în lege se precizează faptul că toate bunurile din patrimoniul societăților comerciale constituite potrivit art. 17 sunt în proprietatea acesteia, cu excepția celor dobândite cu alt titlu.

Legea nu impune vreo formalitate suplimentară, astfel încât susținerea instanței de apel cu privire la parcurgerea unei proceduri administrative este contrară legii.

13. Procedura obținerii certificatelor de atestare a drepturilor de proprietate este prevăzută de lege pentru opozabilitate, Legea nr. 15/1990 necondiționând valabilitatea dreptului de proprietate născut prin efectul legii.

14. Hotărârea instanței de apel încalcă principiul forței obligatorii a legii.

Astfel, deși nici Legea nr. 15/1990, nici H.G. nr. 834/1991 nu reglementează o procedură administrativă prealabilă obligatorie pentru însăși nașterea dreptului de proprietate, care ar pune în discuție caracterul subsidiar față de o acțiune în constatare, instanța de apel a reținut că actul ce prezintă relevanță față de nașterea dreptului de proprietate este certificatul de atestare, și nu efectul legii.

15. Instanța de apel nu s-a pronunțat asupra cererii reclamantei, în sensul de a observa că prin motivul de apel subsidiar formulat de Municipiul București s-a procedat la o recunoaștere tacită a pretențiilor sale, nepronunțându-se cu privire la această cerere a apelantei-pârâte.

16. Au fost încălcate și prevederile art. 477 alin. (1) C. proc. civ., privind limitele efectului devolutiv al apelului, instanța de apel nepronunțându-se asupra motivului de apel subsidiar, pe de o parte, iar, pe de altă parte, instanța de apel și-a motivat hotărârea și pe încălcarea CADOLF, aspecte neinvocate de apelantă.

Reclamanta a fost cea care a invocat, prin întâmpinare, apărări cu privire la greșita aplicare a CADOLF și a practicii CEDO, raportat la dreptul la un proces echitabil sub aspectul duratei, hotărârea instanței de apel fiind nelegală și sub acest aspect, atunci când a reținut că accesul la justiție nu este un drept absolut, el putând suferi limitări legale, proporționale și justificate de un interes rezonabil.

În opinia recurente-reclamante instanța de apel nu a arătat care este interesul legitim ce ar justifica limitarea accesului la justiție al reclamantei, prin respingerea acțiunii ca inadmisibilă, susținând doar că reclamanta ar fi avut la îndemână o acțiune în realizare, respectiv procedura administrativă prevăzută de H.G. nr. 834/1991.

Cu privire la această procedură administrativă s-a susținut că reprezintă o piedică în exercitarea accesului la justiție datorită duratei foarte mari în care se poate obține realizarea dreptului pe această cale.

17. Instanța de apel nu a examinat suficient motivele apelului formulat de pârătul Municipiul București și a interpretat greșit apărările sale cu privire la posibilitatea instanței de a se pronunța pe excepția inadmisibilității, recurenta-reclamantă susținând că a dorit doar să scoată în evidență durata mare în timp pentru realizarea dreptului său dacă se urma calea procedurii administrative.

S-a mai susținut că instanța de apel nu a analizat, în concret, dacă, pornind de la dispozițiile H.G. nr. 834/1991 și ale Criteriilor nr. 2665/1992, recurgerea la procedura administrativă asigură acces la justiție și într-un termen rezonabil.

În opinia recurente-reclamante cele două acte normative reglementează procedura stabilirii

și evaluării terenurilor aflate în patrimoniul fostelor întreprinderi de stat, fără a reglementa o procedură administrativă prealabilă care să fie subsidiară unei acțiuni judecătorești în constatare, cu termene înăuntrul cărora trebuie parcurse diferitele etape stabilite de aceste criterii și nici căile de atac de urmat.

Aceste termene sunt lăsate la îndemâna unor diverse comisii și comitete implicate, fiind deschisă calea arbitrariului, apreciindu-se că aplicarea acestor acte normative este teoretică și iluzorie, nefiind de natură a asigura atestarea dreptului de proprietate dobândit prin efectul legii, pe când o procedură parcursă pe calea dreptului comun ar presupune o durată rezonabilă pentru obținerea dreptului respectiv.

18. Instanța de apel a făcut o confuzie între dreptul subiectiv, proba acestuia și mijloacele de realizare.

În opinia recurente, dreptul său subiectiv s-a născut în virtutea legii, la data constituirii societății, prin faptul existenței bunurilor în patrimoniul fostei unități economice de stat supuse reorganizării, fără nici o altă formalitate.

Certificatul de atestare a dreptului de proprietate atestă proprietatea doar pentru opozabilitate față de terți, nefiind, în sine, un titlu de proprietate, ci doar instrumentul fizic ce dovedește acest lucru.

19. Instanța de apel a făcut confuzie între cerințele *ad validitatem* și *ad probationem*, aceasta deoarece, pentru ca cerința eliberării certificatului de proprietate să fie o condiție *ad validitatem* pentru dobândirea dreptului de proprietate trebuia să fie expres prevăzută de lege, în caz contrar ea este prevăzută *ad probationem*, putând fi înlocuită cu orice mijloc de probă.

20. În sprijinul susținerilor sale, recurenta-reclamantă a invocat și practică judiciară, indicând următoarele decizii: nr. 3294/7 noiembrie 2008 a ICCJ, nr. 165A/14 aprilie 2014 a Curții de Apel București, Secția a IV-a civilă și nr. 1340/25 octombrie 2001 a Curții de Apel București, Secția a VI-a civilă.

F. Apărările formulate de către intimatul-pârât, prin întâmpinarea depusă la dosarul cauzei.

21. În opinia intimatului-pârât recursul este inadmisibil, deoarece, potrivit art. XVIII din Legea nr. 2/2013, nu sunt supuse recursului hotărârile pronunțate în cererile evaluabile în bani, în valoare de până la 1.000.000 lei inclusiv, or, conform cererii introductive de chemare în judecată reclamanta a evaluat terenul la suma de 500.000 lei.

22. În ce privește inadmisibilitatea acțiunii în constatare s-a arătat că art. 19 din Legea nr. 19/1990 se opune unei aplicări automate și directe a art. 20 din același act normativ, emiterea certificatului de atestare a dreptului de proprietate nefiind o procedură pur formală, fără posibilitatea unui refuz de emitere.

Legea nu a particularizat drepturi ale destinatarilor săi, ci a conferit vocația de a exercita dreptul sub rezerva satisfacerii ansamblurilor necesare concretizării vocației respective.

H.G. nr. 834/1991 și Legea nr. 15/1990 au instituit obligativitatea parcurgerii unei proceduri administrative de verificare a condițiilor stabilite prin lege pentru dobândirea dreptului de proprietate, finalizată cu emiterea certificatului de atestare a dreptului de proprietate asupra terenurilor.

23. Intimatul-pârât, a făcut ample referiri la neîndeplinirea condițiilor de fond în ce privește parcurgerea procedurilor reglementate de Legea nr. 15/1990, H.G. nr. 834/1991, Criteriul nr. 2665/1992 emis de Ministerul Economiei și Finanțelor și Ministerul Lucrărilor Publice și Amenajării Teritoriului și Legea nr. 88/1997 cu privire la obținerea certificatelor privind atestarea dreptului de proprietate asupra terenurilor aflate în patrimoniul societăților comerciale cu capital de stat, susținând că recurenta-reclamantă nu a îndeplinit condițiile impuse de respectivele acte normative pentru a se putea emite certificatul de atestare a dreptului de proprietate asupra terenului.

G. Analizând decizia recurată, prin raportare la criticile formulate, Înalta Curte a constatat că recursul este nefondat pentru următoarele considerente:

24. În ce privește apărarea intimatului-pârât cu privire la inadmisibilitatea recursului, aceasta nu poate fi reținută, deoarece, pe de o parte, la fila 38 din dosarul primei instanțe

(Tribunalul București, Secția a V-a civilă) se află depus, de către reclamantă, raportul de evaluare al terenului intravilan ce face obiectul litigiului din care rezultă că valoarea acestuia este de 1.671.300 lei, deci mai mare de 1.000.000 lei, iar, pe de altă parte, prin încheierea din 17 septembrie 2015 Înalta Curte a încuviințat raportul întocmit de magistratul asistent, pronunțându-se, implicit, și asupra admiterii în principiu a recursului.

25. Instanța de apel a făcut o corectă aplicare a prevederilor art. 18, 19 și 20 din Legea nr. 15/1990.

Dispozițiile art. 19 din această lege se referă atât la unitățile economice de stat ce urmau a fi transformate în societăți comerciale, cât și la societățile nou înființate prin reorganizare.

Afirmația recurentei-reclamante este pur speculativă, deoarece, din interpretarea respectivului text de lege, rezultă că inventarierea patrimoniului unităților economice de stat supuse transformării în societăți comerciale se face tocmai în vederea preluării și stabilirii capitalului societăților comerciale înființate pe calea prevăzută de această lege, fiind evident că hotărârea de guvern la care face trimitere acest articol de lege urma, la acea dată, să fie adoptată tocmai în vederea corectei aplicări a respectivei legi.

De altfel, ceea ce omite să afirme recurenta-reclamantă este că la acea dată patrimoniul unităților economice de stat nu se referea și la terenurile utilizate de către aceste unități economice, ci doar la celelalte bunuri mobile și imobile, terenurile pe care se găseau amplasate aceste unități aflându-se, la acea dată, în proprietatea statului.

Prin urmare, la acea dată, în patrimoniul unităților economice de stat se regăsea doar un drept de folosință asupra terenurilor, dreptul de proprietate aparținând statului, ca atare, societățile comerciale constituite prin transformarea fostelor unități economice de stat nu puteau dobândi alte drepturi decât autoarele lor, respectiv dreptul de folosință asupra terenului.

26. Instanța de apel a interpretat corect dispozițiile art. 20 alin. (2) din Legea nr. 15/1990 atunci când a considerat că acesta este textul legal care atribuie dreptul de proprietate asupra bunurilor din patrimoniul societății, cu singura mențiune că la data apariției acestei legi nici un teren nu se afla în proprietatea vreunei unități economice de stat, acestea având asupra terenurilor doar un drept de folosință.

Terminologia folosită de Legea nr. 15/1990 și de H.G. nr. 834/1991, aceea de „patrimoniu”, nu trebuie să conducă la concluzia greșită că în acest patrimoniu se regăsea dreptul de proprietate asupra terenurilor, ci doar un drept de folosință asupra acestui teren, terminologia de patrimoniu având mai degrabă un conținut economic decât unul juridic în respectivul context legislativ din anul 1990.

Oricum, și din perspectiva unei interpretări juridice a noțiunii de patrimoniu, care, în orice caz, se referă la drepturi cu conținut economic, în patrimoniul fostelor unități de stat, care a fost preluat de către societățile comerciale nou constituite, nu se regăsea decât un drept de folosință asupra terenurilor, de aceea era nevoie de o procedură specială pentru ca aceste noi societăți să poată dobândi dreptul de proprietate asupra terenului.

De altfel, H.G. nr. 834/1991 a apărut tocmai din nevoia de a se înregistra în proprietatea (de fapt în capitalul social) societăților comerciale nou înființate terenurile aferente construcțiilor în care noile societăți comerciale urmau să-și desfășoare activitatea.

27. Că este așa o demonstrează și dispozițiile art. 32¹ și art. 32² din O.U.G. nr. 88/1997.

Astfel, în alin. (1) art. 32¹ din acest act normativ se arată că „societățile comerciale care dețin terenuri... al căror regim juridic urmează să fie calificat, vor continua să folosească aceste terenuri până la clarificarea regimului lor juridic”.

Tot astfel, în alin. (2) al aceluiași articol se arată că societățile comerciale se privatizează fără a include în capitalul social valoarea terenului prevăzut la alin. (1), tocmai pentru că acest teren nu era în proprietatea respectivelor societăți comerciale cu capital de stat, cum este și cazul reclamantei, ci în proprietatea statului.

De altfel, în teza ultimă a alin. (3) al aceluiași articol se arată că terenurile clasificate ca aparținând domeniului privat al statului ori al unităților administrativ teritoriale, după caz, pot fi

concesionate, închiriate sau oferite societății comerciale spre a fi cumpărate.

Mai mult, potrivit art. 32² alin. (1) din același act normativ, abia după eliberarea certificatului de atestare a dreptului de proprietate asupra terenurilor capitalul social al societăților comerciale cu capital de stat urma să se majoreze de drept cu valoarea terenurilor menționate în certificat.

28. Prin urmare, nu se poate reține în nici un caz că terenurile fac parte din categoria bunurilor la care se referă art. 18, 19 și 20 din Legea nr. 15/1990, societățile comerciale înființate în baza acestei legi prin reorganizarea fostelor unități economice de stat având doar aptitudinea (vocația) de a dobândi dreptul de proprietate asupra acestor terenuri, însă numai după parcurgerea procedurii prevăzută de H.G. nr. 834/1991, ca atare, nu se poate reține că dreptul de proprietate asupra terenurilor folosite de aceste unități poate fi dobândit prin efectul legii, ca atare, și nu după parcurgerea procedurii prevăzute de H.G. nr. 834/1991.

29. Procedura prevăzută de H.G. nr. 834/1991 nu este una administrativă, prealabilă, ci este chiar procedura legală potrivit căreia societățile comerciale cu capital de stat înființate potrivit Legii nr. 15/1990 pot dobândi dreptul de proprietate asupra terenurilor avute în folosință, neexistând o altă posibilitate legală de a obține titlul de proprietate asupra acestor terenuri.

30. Recurenta-reclamantă nu poate invoca, în apărarea sa, faptul că instanța de apel nu s-ar fi pronunțat asupra unor cereri formulate de apelanta-pârâtă în cererea sa de apel, aceasta din urmă fiind singura care ar putea invoca acest fapt, în măsura în care această nepronunțare ar fi vătămat-o.

31. Instanța de apel a făcut referire la Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale (CADOLF) și la practica Curții Europene a Drepturilor Omului (CEDO) nu ca urmare a motivelor de apel ale apelantei-pârâte, ci ca urmare a susținerilor reclamantei-intimate făcute în întâmpinarea sa, cu privire la încălcarea dreptului la un proces echitabil și în termen rezonabil, prin aceea că respingerea ca inadmisibilă a cererii introductive ar conduce la o astfel de încălcare.

Relativ la incidenta Convenției, în ce privește dreptul substanțial, respectiv Legea nr. 15/1990 și H.G. nr. 834/1991, aceasta nici nu este incidentă, deoarece România a adoptat această Convenție prin Legea nr. 30/1994, deci după emiterea acestor acte normative.

În ce privește dreptul la un proces echitabil, CADOLF este incidentă, însă nu există nici un fel de încălcare a acesteia, respingerea acțiunii de față ca inadmisibilă neputând conduce, în nici un fel, la această concluzie, recurenta-reclamantă având la îndemână o procedură prevăzută de lege, și anume de H.G. nr. 834/1991.

32. Această procedură nu este teoretică și iluzorie, actele normative care o reglementează permițând calea de atac în justiție în cazul în care respectivele comisii și comitete implicate în procedură nu respectă dispozițiile legale.

Chiar dacă această procedură implică o durată de timp mai mare, aceasta nu înseamnă că nu se asigură accesul liber la justiție, mai ales că în respectiva procedură trebuie obținut și acordul vecinilor, care au interese proprii în delimitarea terenurilor ce ar urma să intre în proprietatea solicitanților.

Faptul că în privința terenurilor trebuie urmată procedura specială prevăzută de H.G. nr. 834/1991, pentru societățile comerciale constituite în urma transformării unităților economice de stat, rezultă, așa după cum s-a arătat și mai sus, din prevederile art. 18, 19 și 20 din Legea nr. 15/1990, care se referă la capitalul social al societăților comerciale înființate în baza acestei legi, care este deținut integral de către stat, prin raportare la dispozițiile art. 32¹ și art. 32² din O.U.G. nr. 88/1997, privind privatizarea societăților comerciale cu capital de stat, în care se arată care este regimul juridic al terenurilor deținute de aceste societăți, precum și faptul că abia după eliberarea certificatului de atestare a dreptului de proprietate asupra terenurilor, deci după parcurgerea procedurii prevăzută de H.G. nr. 834/1991, capitalul social al acestor societăți se va majora de drept cu valoarea acestor terenuri.

33. Pentru aceleași considerente nu pot fi reținute nici criticile privind confuzia între dreptul subiectiv, proba acestuia și mijloacele de realizare, precum și cele referitoare la confuzia între

cerința *ad validitatem* și cerința *ad probationem*.

34. Având în vedere cele de mai sus, în baza art. 496 alin. (1) C. proc. civ., Înalta Curte a respins recursul ca nefondat.

DREPT ADMINISTRATIV

1. Primar. Exercițarea simultană a funcției publice și a calității de membru într-o întreprindere familială. Existența stării de incompatibilitate în sensul Legii nr. 161/2003.

Legea nr. 161/2003, art. 87 alin. (1) lit. g)
O.U.G. nr. 44/2008, art. 2 lit. h) și art. 31

În raport cu dispozițiile art. 87 alin. (1) lit. g) din Legea nr. 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, coroborate cu cele ale art. 31 din O.U.G. nr. 44/2008, exercitarea simultană a calității de primar și a celei de membru într-o întreprindere familială atrage existența stării de incompatibilitate, fiind lipsit de relevanță juridică faptul că persoana declarată incompatibilă a încheiat, sau nu, contracte cu instituțiile statului sau dacă a făcut, sau nu, acte de comerț, în sensul cumpărării și revânzării de produse, în condițiile în care singura condiție impusă de legiuitor pentru reținerea stării de incompatibilitate este exercitarea simultană a funcției de demnitate publică și a unei activități economice în calitate de comerciant persoană fizică.

Secția de contencios administrativ și fiscal, Decizia nr. 274 din 28 ianuarie 2015

Prin contestația înregistrată pe rolul Curții de Apel Craiova, sub nr. x/54/2012, reclamantul A. în contradictoriu cu pârâta Agenția Națională de Integritate, a solicitat instanței să dispună anularea Raportului de Evaluare nr. 15626/G/15 martie 2012, emis de pârâta, apreciind că nu se află în stare de incompatibilitate.

În motivarea contestației, reclamantul arată, în esență, că în mod greșit s-a reținut starea de incompatibilitate începând cu data de 19 iunie 2008, deoarece ar fi deținut atât funcția de primar al comunei X, județul Dolj cât și calitatea de comerciant persoană fizică având în vedere că nu a desfășurat acte de comerț ci o activitate specifică celei de agricultor, obiectul de activitate al întreprinderii familiale al cărui membru a fost, fiind cultivarea cerealelor și plantelor leguminoase.

La termenul de judecată din 27 septembrie 2012 a fost depusă o completare la acțiune, invocând nulitatea raportului de evaluare, având în vedere că raportul de evaluare, a fost efectuat în baza unei sesizări anonime.

Hotărârea instanței de fond

Prin sentința civilă nr. 237/2013 a Curții de Apel Craiova a fost respinsă cererea de suspendare a judecării cererii, formulată în raport de dispozițiile art. 244 alin. 1 pct. 2 Cod procedură civilă, fiind respinsă ca nefondată și acțiunea formulată de reclamantul A prin care a solicitat anularea Raportului de Evaluare nr. 15626/G/II/15 martie 2012 întocmit de Agenția Națională de Integritate.

În motivarea sentinței, instanța a reținut, în esență, că cererea de suspendare a judecării cauzei până la soluționarea dosarului penal nr. x/P/2012, având ca obiect săvârșirea infracțiunii de fals în înscrisuri sub semnătură privată și uz de fals privind reclamația adresată Agenției Naționale de Integritate și atribuită fraudulos numitului B, înscris care a stat la baza raportului de evaluare, este nefondată având în vedere că dosarul penal nu poate avea o influență directă în soluționarea prezentei cauze, raportul ANI fiind întocmit la sesizarea din oficiu a acestei instituții.

Excepția nulității raportului de evaluare, excepție invocată prin cererea completatoare la acțiune, a fost respinsă, instanța reținând că Agenția Națională de Integritate a parcurs procedura sesizării din oficiu cu privire la respectarea de către reclamant a regimului juridic al incompatibilității și conflictelor de interese.

Starea de incompatibilitate a fost reținută în temeiul sesizării din oficiu întrucât, sesizarea formulată de persoana fizică a vizat doar averea reclamantului nu și conflictul de interese sau

incompatibilitate.

Pe fondul cauzei, instanța analizând conținutul dispozițiilor art.87 alin.1 lit.g din Legea nr. 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a reținut că legiuitorul a reglementat situația de incompatibilitate rezultată din deținerea simultană a funcției de primar și viceprimar, primar general și viceprimar al municipiului București, președinte și vicepreședinte al consiliului județean cu calitatea de comerciant persoană fizică.

Din documentele aflate la dosarul cauzei și din susținerile ambelor părți se reține că reclamantul nu a contestat că de la data alegerii în funcția de primar a deținut și deține în continuare calitatea de reprezentant/membru în întreprinderea familială.

Ceea ce susține reclamantul este faptul că nu poate fi echivalată calitatea de membru în întreprinderea familială cu aceea de comerciant persoană fizică.

Actul normativ care reglementează modalitatea de constituire și funcționare a întreprinderilor familiale îl reprezintă OUG nr.44/2008 privind desfășurarea activităților economice de către persoanele fizice autorizate, întreprinderile individuale și întreprinderile familiale, act normativ care la art.31 prevede că” Membrii întreprinderii familiale sunt comercianți persoane fizice de la data înregistrării acesteia în registrul comerțului și răspund solidar și indivizibil pentru datoriile contractate de reprezentant în exploatarea întreprinderii cu patrimoniul de afecțaiune, dacă acesta a fost constituit, și, în completare, cu întreg patrimoniul, corespunzător cotelor de participare prevăzute la art. 29 alin. (1).”

Așadar, membrul în întreprinderea familială dobândește calitatea de comerciant de la data înregistrării acesteia în registrul comerțului.

Conform certificatului de înregistrare nr. x din 22.03.2010, „A ÎNTREPRINDERE FAMILIALĂ” a fost înregistrată în registrul comerțului la data de 29.06.2005, aceasta fiind așadar data de la care membrii întreprinderii, inclusiv reclamantul a dobândit calitatea de comerciant.

Chiar în Acordul de constituire al întreprinderii familiale, la art.9, este reluată prevederea legală potrivit căreia de la data înregistrării în registrul comerțului membrii întreprinderii dobândesc calitatea de comerciant.

În consecință, instanța de fond a apreciat caracterul neîntemeiat al susținerilor reclamantului care, deși își recunoaște calitatea de membru în întreprinderea familială, neagă, în pofida dispozițiilor legale, calitatea de comerciant, fiind fără relevanță aspectele legate de faptul că nu a încheiat niciun contract cu vreo instituție a statului sau că nu a făcut acte de comerț în sensul cumpărării produselor pentru a le vinde.

Recursul exercitat în cauză

Împotriva sentinței civile nr. 237 din 6 iunie 2013 a Curții de Apel Craiova a formulat recurs, reclamantul A solicitând, în principal, admiterea recursului, casarea hotărârii recurate și trimiterea cauzei în vederea suspendării judecării până la finalizarea dosarului penal nr. 4431/P/2012 de a cărei soluție depinde și soluționarea cauzei de față.

În subsidiar, recurentul a solicitat admiterea recursului, casarea sentinței și rejudecând cauza pe fond, să fie admisă contestația formulată și anulat Raportul de evaluare nr. 1562/G/II/15 martie 2012 emis de Agenția Națională de Integritate.

În motivarea recursului, recurentul arată că în mod greșit instanța a respins cererea de suspendare a judecării cauzei, având în vedere că în cauză sunt îndeplinite condițiile prevăzute de art. 244 alin. 1 pct. 2 Cod procedură civilă.

În speță, infracțiunile pentru care s-a început urmărirea penală au o influență hotărâtoare asupra modului de soluționare a cauzei, atât timp cât la baza Raportului de evaluare contestat a stat un înscris pentru care s-a dispus începerea urmăririi penale.

Raportul de evaluare este nul din punct de vedere procedural, având în vedere că acest raport s-a efectuat în baza unei sesizări anonime, interzisă de prevederile legale.

Lucrarea este fundamentată pe o petiție semnată de un anume B, persoana care însă nu există, sesizarea care a stat la baza întregii proceduri de evaluare și verificare a ANI fiind făcută de o persoană cu identitate falsă.

Sesizarea făcută de numitul B este o petiție în care nu sunt trecute datele de identitate ale persoanei, situație în care în cauză sunt incidente dispozițiile art. 7 din O.G. nr. 27/2002 în sensul că „Petițiile anonime și cele în care sunt trecute datele de identitate ale persoanei nu se iau în considerare și se clasează”.

Sesizarea ulterioară, din oficiu, s-a întemeiat pe relatările din petiția unanimă, care nu trebuia luată în considerare.

Nu se poate reține sesizarea din oficiu, în condițiile în care în raportul contestat se specifica doar că la lucrarea de față a fost conexată sesizarea din oficiu nr. x/2012, fără a se specifica modalitatea în care s-a făcut, în raport de dispozițiile art. 12 alin. 2 din Legea nr. 176/2010.

Față de actele de la dosar, este evident că toate actele de procedură și toate etapele obligatorii au fost efectuate în baza sesizării anonime și nu în baza celei din oficiu, motiv pentru care acestea sunt lovite de nulitate.

Chiar dacă, Agenția Națională de Integritate a dispus conexarea lucrării făcute în baza sesizării anonime cu o sesizare din oficiu, nu se poate reține legalitatea raportului în condițiile în care sesizarea din oficiu s-a conexat cu un document lovit de nulitate.

Pe fondul cauzei se susține că, în mod greșit a fost reținută starea de incompatibilitate a reclamantului care nu are calitatea de comerciant persoană fizică, noțiunea de comerciant fiind definită de ar. 7 din Cod comercial.

Simplul fapt că o persoană fizică este înregistrată în Registrul Comerțului nu îi conferă calitatea de comerciant, iar săvârșirea unor acte singulare de comerț nu acordă celui ce le-a făcut calitatea de comerciant prevăzută de art. 7 din Codul Comercial.

Reclamantul nu a desfășurat activități comerciale în nume propriu și nici ca o profesie obișnuită, obiectul de activitate al întreprinderii familiale al cărui membru a fost, fiind cultivarea cerealelor și plantelor leguminoase.

Nu a făcut acte de comerț în sensul cumpărării în scopul de a revinde ci a folosit semințele din producție proprie, le-a cultivat și, apoi o dată sau de două ori pe an, întreprinderea familială le-a vândut.

Atât judecătorul fondului cât și inspectorul Agenția Națională de Integritate s-au mărginit a analiza mecanic dispozițiile art. 31 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 44/2008 și art. 87 alin. 1 lit. g din Legea nr. 16/2003 fără să analizeze scopul și spiritul legii.

A fi membru într-o asociație familială nu determină automat calitatea de comerciant iar măsura propusă de Agenția Națională de Integritate și menținută de instanță este rezultatul unei interpretări eronate a legii fără a se analiza dacă activitatea reclamantului a fost a unui comerciant și în ce măsură aceasta ar fi în realitate incompatibilă cu funcția de primar al unei comune.

Inspectorii de integritate și instanța de fond trebuia să analizeze situația de fapt în sensul de a stabili dacă activitatea efectivă a reclamantei în asociație îl face incompatibil cu funcția de primar.

Intimata Agenția Națională de Integritate a formulat întâmpinare prin care a invocat nulitatea recursului în raport de dispozițiile art. 302¹ alin. 1 lit. c Cod procedură civilă, excepție respinsă de instanță în ședința publică din data de 28 ianuarie 2014.

Pe fondul cauzei, intimata solicita în esență, respingerea recursului ca nefondat pentru aceleași motive expuse și în întâmpinarea formulată în primul ciclu procesual.

Prin notele scrise depuse la dosar în data de 28 ianuarie 2015, recurentul a invocat noi motive de recurs, subsumate dispozițiilor art. 304 pct. 7 și 9 Cod procedură civilă, motive ce nu vor fi analizate, fiind depuse peste termenul prevăzut de art. 301 raportat la art. 303 pct. 1 Cod procedură civilă, motivele noi invocate nefiind motive de ordine publică în sensul dispozițiilor art. 306(2) Cod procedură civilă.

Hotărârea instanței de recurs

Analizând sentința recurată în raport de criticile formulate cu respectarea dispozițiilor art. 301 și 303(1) Cod procedură civilă, în limitele investirii și ținând cont de dispozițiile legale incidente se constată că recursul este nefondat.

Prima critică formulată de recurent vizează aplicarea eronată a dispozițiilor art. 244 alin. 1

pct. 2 Cod procedură civilă.

Dispozițiile art. 244 alin. 1 pct. 2 Cod procedură civilă reglementează un caz de suspendare facultativă a judecății, norma în discuție având caracter permisiv, și anume când s-a început urmărirea penală pentru o infracțiune care ar avea o înrăurire hotărâtoare asupra hotărârii ce urmează a se da.

În cauza de față, în ședința publică din 6 iunie 2013 reclamantul a solicitat instanței să dispună suspendarea judecării cauzei până la soluționarea definitivă a plângerii penale formulate de B., plângere ce formează obiectul dosarului nr. x/P/2012.

Din petiția aflată în copie la fila 63 – 64 dosar fond, rezultă că numitul B.a formulat plângere penală împotriva unui autor necunoscut sub aspectul săvârșirii infracțiunii de fals în înscrisuri sub semnătură privată și uz de fals.

La dosarul cauzei nu au fost depuse acte din care să rezulte susținerea reclamantului în sensul că în dosarul penal nr. x/P/2012 s-a dispus începerea urmăririi penale dar în raport de conținutul plângerii formulate, instanța de fond în mod corect a respins cererea de suspendare, având în vedere că Raportul de evaluare contestat a fost întocmit în baza sesizării din oficiu a Agenției Naționale de Integritate, iar soluția ce urmează a fi dată în dosarul penal nu are o influență hotărâtoare asupra hotărârii din prezenta cauză.

Prin raportul de evaluare s-a constatat starea de incompatibilitate a reclamantului A, raport întocmit în baza sesizării din oficiu, iar dispozițiile art. 244 alin. 1 pct. 2 Cod procedură civilă evocă ipoteza când acțiunea civilă este sau devine dependentă de soluția ce s-ar da în acțiunea penală.

Nu trebuie ignorate nici dispozițiile art. 22 alin. 1 Cod procedură penală, potrivit cărora hotărârea definitivă a instanței penale are autoritate de lucru judecat în fața instanței civile cu privire la existența faptei, a persoanei care a săvârșit-o și a vinovăției acesteia.

Este evident că soluția ce urmează a fi dată în dosarul nr. x/P/2012 ca urmare a plângerii penale formulate de B. pentru săvârșirea infracțiunii de fals sub semnătură privată și uz de fals, nu poate avea o „înraurire hotărâtoare asupra hotărârii ce urmează a fi dată” în sensul dispozițiilor art. 244 alin. 1 pct. 2 Cod procedură civilă.

Asupra oportunității suspendării în ipoteza prevăzută de art. 244 alin. 1 pct. 2 Cod procedură civilă, apreciază instanța de judecată, norma în discuție având un caracter permisiv (C.C., Decizia nr. 262 din 15 octombrie 2002) iar în raport de situația de fapt și drept expusă, se constată de instanța de fond a interpretat și aplicat corect dispozițiile legale incidente, motivele de recurs vizând suspendarea judecății nefiind întemeiate.

Cu privire la excepția nulității Raportului de evaluare nr. 15626/G/II/15 martie 2012 emis de Agenția Națională de Integritate, se constată că instanța de fond în raport de situația de fapt și drept reținută în mod corect a respins excepția.

Este adevărat că la data de 10 iunie 2011, numitul B. a formulat o sesizare la Agenția Națională de Integritate, înregistrată sub nr. 1527 dar din conținutul sesizării aflate la fila 14 – 17, dosar fond, rezultă că prin sesizarea menționată au fost semnalate aspecte cu privire la averea numiților A, primarul Comunei X, județul Dolj.

În baza sesizării menționate au fost efectuate cercetări cu privire la evaluarea averii, în dosarul nr. 70503/S/II – 15 iunie 2011.

La baza raportului de evaluare a cărui nulitate se solicită a stat sesizarea din oficiu înregistrată sub nr. 7423/A/II/8.02.2012 cu respectarea dispozițiilor art. 12 alin. 1 și alin. 2 lit. b din Legea nr. 176/2010, dispoziții interpretate corect de prima instanță.

Nici pe fondul cauzei, motivele de recurs invocate, în sensul că instanța a interpretat și aplicat greșit dispozițiile legale incidente, nu pot fi reținute.

Astfel, prin Raportul de evaluare contestat, s-a reținut că d-nul A. deține funcția de primar al Comunei X, Județul Dolj, începând cu data de 19 iunie 2008 fiind validat în mandatul 2008 – 2012 prin Sentința civilă nr. 10149/19 iunie 2008 a Judecătoriei Craiova.

Da la data numirii în funcție, respectiv 19 iunie 2008 și până la data întocmirii raportului de

evaluare, 15 martie 2012 domnul A a deținut și deține simultan, atât funcția de primar al comunei X, cât și calitatea de comerciant persoană fizică, fiind membru în întreprinderea familială „A. întreprindere familială” dar și reprezentant al acestei întreprinderi în perioada 19 iunie 2008 – 11 noiembrie 2011 context în care față de situația expusă prin Raportul de evaluare întocmit de Agenția Națională de Integritate, s-a apreciat ca fiind incidente dispozițiile art. 87 alin. 1 lit. g și art. 91 alin. 3 din Legea nr. 161/2003.

Potrivit art. 87 alin. 1 lit. g din Legea nr. 161/2003 „Funcția de primar și viceprimar, primar general al municipiului București, președinte și vicepreședinte al consiliului județean, este incompatibil cu (...) calitatea de comerciant persoană fizică”. .....

Potrivit art. 91 alin. 1 și 3 teza I din Legea nr. 161/2003 cu modificările și completările ulterioare, starea de incompatibilitate intervine numai după validarea mandatului, alesul local putând renunța la funcția deținută înainte de a fi numit sau ales în funcția care atrage starea de incompatibilitate în cel mult 15 zile de la numirea sau alegerea în funcție.

Analizând cele două dispoziții legale expuse se poate concluziona că dispozițiile art. 87 alin. 1 lit. g din Legea nr. 161/2003 nu permit exercitarea simultană, de către aceeași persoană, a unei funcții sau demnități publice și a unei activități economice, în calitate de comerciant persoană fizică.

Desigur, opțiunea aparține în exclusivitate destinatarului normei conform art. 91 din Legea nr. 161/2003, care poate exercita ori activitatea economică în calitate de comerciant persoană fizică, ori funcția sau demnitatea publică.

Nu trebuie omis nici considerentele Deciziei Curții Constituționale nr. 275/2011 prin care s-a reținut că incompatibilitatea stabilită prin dispozițiile art. 87 lit. g din Legea nr. 161/2003 reprezintă o măsură „necesară și utilă pentru asigurarea transparenței în exercitarea funcției publice și în mediul de afaceri, precum și pentru prevenirea și combaterea corupției, măsură ce are ca scop garantarea exercitării cu imparțialitate a funcției publice”.

Recurentul – reclamant nu a contestat calitatea sa de membru în întreprinderea familială ci calitatea sa de comerciant persoană fizică.

Dispozițiile art. 2 lit. h din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 44/2008 definesc noțiunea de „întreprindere familială” ca fiind acea „întreprindere economică fără personalitate juridică, organizată de un întreprinzător persoană fizică împreună cu familia sa”.

Art. 31 din același act normativ stabilește că „Membrii întreprinderii familiale sunt comercianți persoane fizice de la data înregistrării acestora în registrul comerțului...”, iar din probatoriul administrat în cauză rezultă că „A. Întreprindere Familială” a fost înregistrată în Registrul comerțului la data de 29 iunie 2005, de la această dată numitul A dobândind calitatea de comerciant.

Ca urmare este lipsit de importanță juridică faptul că recurentul nu a încheiat contracte cu instituțiile statului sau că nu a făcut acte de comerț în sensul cumpărării și revânzării de produse, în condițiile în care singura condiție impusă de legiuitor prin dispozițiile art. 87 lit. g din Legea nr. 161/2003 pentru reținerea stării de incompatibilitate este exercitarea simultană a funcției de demnitate publică și a unei activități economice în calitate de comerciant persoană fizică.

Recurentul arată că instanța de fond nu a analizat scopul legii ANI și spiritul legii, susținere inexactă în raport de dispozițiile imperative ale dispozițiilor art. 87 lit. g care nu permit exercitarea simultană a funcției de demnitate publică și a unei activități economice, calitatea de comerciant fiind dobândită în cauza de față în raport de dispozițiile art. 31 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 44/2008.

Față de considerentele expuse, Înalta Curte în temeiul dispozițiilor art. 312 alin. 1 teza a II-a Cod procedură civilă, raportat la art. 20 și art. 28 din Legea nr. 554/2004, a respins ca nefondat recursul formulat de A.

2. Încălcarea regulilor de concurență. Sancționare. Stabilirea bazei de calcul a amenzii.

Legea nr. 21/1996, art. 51 și art. 51¹ alin. (1)

Având în vedere caracterul de normă de excepție, de strictă interpretare și aplicare, a art. 51¹ alin. (1) din Legea nr. 21/1996, dispozițiile acesteia vor avea incidență în stabilirea bazei de calcul al unei amenzi pentru încălcarea regulilor de concurență doar în situația în care imposibilitatea determinării cifrei de afaceri realizate în anul financiar anterior sancționării este una de ordin obiectiv, iar nu atrasă de conduita entităților implicate în procedurile de raportare și auditare a situațiilor contabile.

Lipsa acestui caracter obiectiv al cauzei care a generat imposibilitatea determinării cifrei de afaceri pentru anul financiar anterior face să fie corectă și legală utilizarea altor instrumente contabile pentru determinarea acestei cifre de afaceri, respectiv bilanța de verificare prevăzută de art. 22 din Legea contabilității nr. 82/1991.

Secția de contencios administrativ și fiscal, Decizia nr. 1009 din 6 martie 2015

Notă: instanța a avut în vedere dispozițiile art. 51¹ alin. (1) din Legea nr. 21/1996, în forma anterioară republicării acestei legi în M.Of. nr. 240 din 3.04.2014. În prezent, conținutul acestui articol este cuprins în art. 54 din Legea nr. 21/1996, în forma republicată.

1. Circumstanțele cauzei. Obiectul cauzei și procedura desfășurată în primul ciclu procesual

1.1. Prin acțiunea înregistrată pe rolul Curții de Apel București, Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal, reclamanta A. SRL a solicitat, în contradictoriu cu pârâțul Consiliul Concurenței, admiterea contestației, modificarea cuantumului amenzii dispuse de pârâță în sarcina reclamantei prin Decizia Consiliului Concurenței nr. 14/27.04.2011, în sensul luării în considerare la calcularea amenzii a cifrei de afaceri realizată de reclamantă în anul 2009 (astfel cum aceasta reiese din conturile auditate conform legislației în vigoare) și nu pe cea realizată în anul 2010; suspendarea executării deciziei până la soluționarea irevocabilă a contestației, în condițiile art. 47¹ alin. 2 din Legea nr. 21/1991, precum și obligarea pârâțului la plata cheltuielilor de judecată.

1.2. Prin sentința nr. 1572/05.03.2012 pronunțată în dosarul nr. xxx9/2/2011, Curtea de Apel București, Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal a admis în parte acțiunea; a anulat în parte decizia nr. 14/27.04.2011 emisă de pârâț, pentru suma reprezentând diferența dintre amenda stabilită în sarcina reclamantei și amenda ce urma a fi aplicată reclamantei, în procent de 0,5% din cifra de afaceri realizată de în anul 2010, astfel cum rezultă din bilanțul contabil înregistrat la organele fiscale la data de 24.05.2011, a respins celelalte capete din cererea precizată ca neîntemeiate; a luat act de renunțarea la judecată în privința cererii de suspendare a executării și a obligat pârâțul la plata în favoarea reclamantei a sumei de 1.000 lei cheltuieli de judecată.

1.3. Prin decizia nr. 6557/08.10.2013, Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția contencios administrativ și fiscal a admis recursurile declarate de S.C. B. SRL (fostă SC A. SRL) și Consiliul Concurenței împotriva sentinței nr. 1572/05.03.2012 a Curții de Apel București, Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal, a casat sentința atacată și a trimis cauza spre rejudecare la aceeași instanță.

Instanța de recurs a constatat că instanța de fond a încălcat principiul contradictorialității în sensul că a dat ceea ce nu s-a cerut, fără a pune în discuția părților posibilitatea raportării amenzii la cifra de afaceri efectiv realizată în anul 2010, în condițiile în care bilanțul înregistrat la organele fiscale este ulterior emiterii deciziei contestate.

Cu alte cuvinte, ceea ce instanța de fond urma să stabilească în raport cu obiectul acțiunii, era dacă anul de referință ca bază de calcul pentru stabilirea amenzii aplicate, a fost corect stabilit de către Consiliul Concurenței ca fiind anul 2010 sau, dimpotrivă, a fost greșit reținut ca atare în loc de anul 2009, așa cum a susținut reclamanta.

În rejudicare, dosarul a fost înregistrat pe rolul Curții de Apel București sub nr. xxx9/2/2011*.

La termenul din 28.01.2014, reclamanta SC B. SRL a depus note scrise prin care a solicitat admiterea în parte a acțiunii astfel cum a fost precizată; anularea în parte a deciziei Consiliului Concurenței nr.14/27.04.2011, în sensul aplicării unei amenzi calculată prin raportare la cifra de afaceri realizată de reclamantă în anul 2009, astfel cum rezultă aceasta din bilanțul contabil înregistrat la organele fiscale la data de 12.04.2010, respectiv a unei amenzi de 2.050.374 lei (410.074.786 lei cifra de afaceri conform situațiilor financiare ale reclamantei aferente anului 2009 x 0,5% nivelul amenzii = 2.050.373,93 lei); obligarea intimatului la plata cheltuielilor de judecată.

2.Hotărârea curții de apel, supusă controlului judiciar

Prin sentința nr. 642 din 25 februarie 2014, Curtea de Apel București, Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal a respins acțiunea, ca neîntemeiată.

Pentru a pronunța această hotărâre, prima instanță a reținut, din interpretarea dispozițiile art. 51 alin. (1) și art. 51¹ din Legea nr. 21/1996, că regula o constituie aplicarea unei amenzi raportate la cifra de afaceri din anul anterior sancționării, luarea în calcul a altei cifre de afaceri fiind excepția.

Astfel, pentru a fi aplicabilă norma de excepție, trebuie ca cifra de afaceri din anul anterior sancționării să *nu poată fi determinată*, fiind vorba, în mod evident, de o imposibilitate obiectivă, nu de o simplă întârziere în determinarea cifrei de afaceri.

În speță, nu a existat o astfel de imposibilitate obiectivă de determinare a cifrei de afaceri pe anul 2010, deoarece această cifră de afaceri putea fi determinată prin raportare la situațiile financiare auditate, momentul la care se realiza depinzând de societatea de audit angajată de reclamantă.

Referitor la incidența legislației secundare naționale și europene invocate de reclamantă, prima instanță a apreciat că normele cu forță juridică inferioară nu pot extinde domeniul de aplicare al unei norme de excepție, nu au un caracter imperativ și nu conțin interdicții absolute în a utiliza o cifră de afaceri stabilită pe baza altor acte contabile decât situațiile financiare auditate.

În speță, Consiliul Concurenței a arătat motivele pentru care se impunea raportarea amenzii la o cifră de afaceri pe anul anterior, chiar dacă auditarea situațiilor financiare nu era finalizată, întrucât între cifra de afaceri pe anul anterior și cea din anul 2009 exista o diferență semnificativă, în acest sens fiind chiar Instrucțiunile din 05.08.2010, invocate de reclamantă.

Instrucțiunile din data de 11.08.2010 reglementează posibilitatea utilizării altor situații financiare decât cele auditate, dar nu conțin interdicția de utilizare a altor instrumente contabile pentru determinarea cifrei de afaceri, în lipsa situațiilor financiare provizorii, această interdicție fiind dedusă fără temei de reclamantă.

În concluzie, prima instanță a constatat că în speță nu erau incidente dispozițiile art. 51¹ din Legea nr. 21/1996, neexistând o imposibilitate reală de determinare a cifrei de afaceri a reclamantei pe anul 2010.

Faptul că cifra de afaceri determinată prin raportare la balanța de verificare nu are acuratețea pe care ar fi asigurat-o existența situațiilor financiare auditate nu atrage nelegalitatea actului atacat, întrucât, așa cum rezultă din Instrucțiunile din data de 05.08.2010, raportarea la situații financiare cât mai exacte și sigure (adică situații financiare auditate) reprezintă regula, Consiliul Concurenței fiind în drept, însă, să se raporteze și la cifre de afaceri stabilite cu mai puțină acuratețe, atunci când situațiile financiare auditate nu sunt, încă, disponibile.

3.Recursul reclamantei

S.C. B. S.R.L. a atacat cu recurs sentința menționată, solicitând modificarea ei în sensul admiterii acțiunii, astfel cum a fost precizată, pentru motive pentru care le-a încadrat în prevederile art. 304¹ Cod procedură civilă.

În esență, după un scurt istoric al litigiului, recurenta - reclamantă a arătat că sentința a fost pronunțată cu greșita interpretare și aplicare a dispozițiilor art. 50, 51 alin. (1) lit. c) și 51¹ alin. (1) din Legea nr. 21/1996, a legislației secundare în materie și a normelor aplicabile în speță.

Detaliindu-și criticile, recurenta-reclamantă a arătat că instanța fondului a apreciat că norma de excepție cuprinsă în art. 51¹ alin. (1) din Legea nr. 21/1996 se aplică doar în situația unei imposibilități obiective de determinare a cifrei de afaceri pe anul anterior sancționării, dar nu a explicat în ce constă o astfel de „imposibilitate obiectivă”.

A adăugat că, în opoziție cu raționamentul primei instanțe, toate prevederile din legislația secundară adoptată de Consiliul Concurenței și de Comisia Europeană converg în sensul că, în lipsa conturilor auditate pentru cel mai recent exercițiu financiar, cifrele ce urmează a fi luate în considerare sunt acelea care au legătură cu anul precedent, făcând referire la conținutul pct. 158 și 159 din Instrucțiunile privind conceptele de concentrare economică, întreprindere implicată, funcționare deplină și cifră de afaceri, aprobate prin ordinul nr. 386/5 august 2010, la pct. 169 și 170 din Comunicarea jurisdicțională consolidată a Comisiei în temeiul Regulamentului (CE) nr. 139/2004 al Consiliului, privind controlul concentrărilor economice între întreprinderi și la practica în materie a Consiliului Concurenței și a Comisiei Europene.

4. Apărările intimatului

Prin întâmpinarea depusă la dosar, Consiliul Concurenței a solicitat respingerea recursului, ca nefondat, și menținerea sentinței ca fiind legală și temeinică, susținând că modalitatea de stabilire a amenzii este corectă și în conformitate cu cadrul legal incident, în considerarea caracterului de excepție al prevederilor art. 51¹ alin. (1) din Legea nr. 21/1996.

În acest sens, a arătat că scopul urmărit de legiuitor prin introducerea textului invocat în cuprinsul Legii concurenței a fost acela de a acoperi o situație de imposibilitate reală, concretă și absolută de calculare a cifrei de afaceri, iar nu de a permite societăților care încalcă normele de concurență să se prevaleze pe o perioadă de jumătate de an de lipsa unei situații financiare consfințite de auditorul financiar sau a unui bilanț publicat pe site-ul Ministerului Finanțelor Publice.

În ceea ce privește regimul juridic și efectele balanței de verificare, intimatul – pârât a invocat prevederile art. 22 din Legea contabilității nr. 82/1991, republicată. A adăugat, pe de o parte, că pct. 158 și 159 din instrucțiunile din 05 august 2010 nu sunt aplicabile în speță, pentru că se referă la cifra de afaceri luată în calcul pentru compararea cu pragurile valorice prevăzute la art. 14 din Lege nr. 21/1996, în funcție de care o operațiune de concentrare economică intră sub incidența Legii concurenței.

Pe de altă parte, Consiliul Concurenței a arătat, contrar susținerilor recurente – reclamante, că instrucțiunile din 11 august 2010, date în aplicarea prevederilor art. 32 din Legea concurenței, cu modificările și completările ulterioare, cu privire la calculul taxei de autorizare a concentrărilor economice, se referă expres la posibilitatea întreprinderilor de a transmite Consiliului Concurenței calculul cifrei de afaceri pe baza situațiilor financiare /raportărilor provizorii (pct. 7 din instrucțiuni).

5. Considerentele Înaltei Curți asupra recursului

Examinând cauza prin prisma motivelor invocate de recurenta – reclamantă și a prevederilor art. 304¹ Cod procedură civilă, ținând seama, de asemenea, de apărările intimatului și de înscrierile noi administrate în calea de atac potrivit art. 305 Cod procedură civilă, Înalta Curte de Casație și Justiție constată că recursul nu este fondat.

Recurenta-reclamantă a supus controlului instanței de contencios administrativ, în temeiul art. 47¹ alin. (1) din Legea nr. 21/1996, decizia nr. 14/27 aprilie 2011, prin care Plenul Consiliului Concurenței a sancționat A. în temeiul art. 51 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 21/1996, pentru încălcarea art. 15 alin. (6) din aceeași lege, cu o amendă în quantum de 3.187.463 lei, reprezentând 0,5% din cifra de afaceri realizată în anul 2010 – anul financiar anterior celui în care a fost adoptată decizia de sancționare.

Chestiunea de drept aflată în dispută judiciară este aceea a incidenței, în speță a prevederilor art. 51¹ alin. (1) din Legea nr. 21/1996 (în forma aplicabilă în cauză), având următorul conținut:

„Prin excepție de la prevederile art. 50 și 51 alin. (1), în cazul în care cifra de afaceri, realizată în anul financiar anterior sancționării, nu poate fi determinată, va fi luată în considerare

cea aferentă anului financiar în care întreprinderea sau asociația de întreprinderi a înregistrat cifra de afaceri, an imediat anterior anului de referință pentru calcularea cifrei de afaceri în vederea aplicării sancțiunii."

În esență, recurenta-reclamantă critică raționamentul primei instanțe cu motivarea că, în lipsa unui bilanț contabil și a unor situații financiare auditate potrivit legii, cifra de afaceri aferentă anului 2010 nu putea fi determinată pe baza balanței de verificare, instrument contabil provizoriu destinat uzului intern și neaprobat de conducerea întreprinderii.

Având în vedere caracterul de normă de excepție, de strictă interpretare și aplicare, a art. 51¹ alin. (1) din Legea nr. 21/1996, Înalta Curte împărtășește însă abordarea judecătorului fondului, în sensul că imposibilitatea determinării cifrei de afaceri realizate în anul financiar anterior sancționării (care constituie regula în stabilirea bazei de calcul al amenzii) trebuie să fie una de ordin obiectiv, iar nu atrasă de conduita entităților implicate în procedurile de raportare și auditare a situațiilor contabile.

Nu se poate susține inexistența oricărui efect al balanței de verificare în efectuarea calculelor privind cifra de afaceri, câtă vreme balanța de verificare este instrumentul pe baza căruia se întocmesc raportările contabile prevăzute de lege, scopul său fiind acela al verificării înregistrării corecte în contabilitate a operațiunilor efectuate (art. 22 din Legea contabilității, nr. 82/1991), iar în cazul recurente - reclamante, balanța de verificare întocmită în luna decembrie 2010, la finele anului financiar 2010, a fost înaintată Consiliului Concurenței prin adresa înregistrată cu nr. 5549/1 aprilie 2011, ceea ce demonstrează inexistența unei situații obiective de imposibilitate a determinării cifrei de afaceri.

Instrucțiunile privind conceptele de concentrare economică, întreprindere implicată, funcționare deplină și cifră de afaceri, aprobate prin Ordinul nr. 386/5 august 2010, ale căror dispoziții, cuprinse în pct. 158 și 159 le invocă recurenta – reclamantă, nu sunt aplicabile în cauză, pentru că nu instituie reguli de calcul al amenzii contravenționale, ci privesc reperele de calcul al cifrelor pe baza cărora se analizează dimensiunea concentrărilor economice în vederea stabilirii competenței Consiliului Concurenței, făcând referire la „data efectuării tranzacției” și „cazul în care o concentrare economică are loc în primele luni ale anului...”.

Același sens îl au orientările cuprinse în comunicarea jurisdicțională consolidată a Comisiei în temeiul Regulamentului (CE) nr. 139/2004 al Consiliului, privind controlul concentrărilor economice între întreprinderi, preluate aproape identic în instrucțiunile din 5 august 2010 ale Consiliului Concurenței:

„Comisia dorește să se bazeze pe cele mai corecte și sigure cifre disponibile. În general, Comisia se referă la conturile care sunt legate de cel mai apropiat exercițiu financiar la data efectuării tranzacției și care sunt auditate conform standardului aplicabil întreprinderii în cauza și obligatorii pentru exercițiul financiar relevant."

„Comisia este retinentă să se bazeze pe conturile de gestiune și pe orice altă formă de conturi provizorii, cu excepția cazurilor excepționale. În cazul în care o concentrare economică are loc în primele luni ale anului și conturile auditate nu sunt încă disponibile pentru cel mai recent exercițiu financiar, cifrele care urmează să fie luate în considerare sunt acelea care au legătura cu anul precedent”.

Dimensiunea concentrării economice și modul de stabilire a acesteia au constituit și obiect de analiză în cauza T – 417/05 (*Endesa c. Comisia*), invocată, de asemenea, în motivele de recurs.

O altă linie de argumentație din recursul reclamantei a vizat practica adoptată de Consiliul Concurenței în alte cazuri care, în opinia părții, au avut un tratament diferit față de al său.

Nici această critică nu este aptă să ducă la reformarea soluției primei instanțe, pentru că, verificând conținutul deciziilor invocate de către recurenta – reclamantă, Înalta Curte constată că în cazul A.N. S.R.L. (Decizia nr. 40/16.09.2011), fapta pentru care s-a aplicat sancțiunea a fost cea prevăzută în art. 50 lit. b) din Legea nr. 21/1996, constând în nefurnizarea informațiilor și documentelor solicitate întreprinderii, astfel că în mod obiectiv Consiliul Concurenței nu s-a putut raporta la cifra de afaceri din anul anterior sancționării, iar deciziile nr. 8/17 martie 2014 și 10/17

martie 2014, depuse în extras la dosarul de recurs, nu conțin suficiente elemente pentru a se putea stabili o identitate a situațiilor – premisă.

Prin urmare, nefiind identificate motive de reformare a sentinței, potrivit art. 20 alin. (3) din Legea nr. 554/2004 sau art. 304¹ Cod procedură civilă, în temeiul art. 312 alin. (1) din același cod, Înalta Curte a respins recursul ca nefondat.

3. Primar. Deținerea simultană a calității de reprezentant al localității în adunarea generală a acționarilor a unei societăți comerciale de interes regional. Lipsa stării de incompatibilitate.

Legea nr.161/2003, art.87 alin.(1) lit. f)

Incompatibilitățile au rolul de a preveni apariția unor conflicte de interese atunci când persoana ce exercită o anumită funcție ar putea avea un interes personal ce ar putea influența îndeplinirea atribuțiilor sale oficiale, cu imparțialitate și obiectivitate.

Pluralitatea de unități administrativ teritoriale comunale, municipale și județene, care asigură acționariatul într-o societate comercială ce dobândește statut de operator regional, face ca obiectul serviciilor prestate de respectivul operator să depășească aria în care un primar are puterea de a servi doar un interes local.

Astfel fiind, în raport cu caracterul imperativ și de strictă interpretare al prevederilor art.87 alin.1 lit.f din Legea 161/2003, aceste dispoziții legale nu sunt aplicabile situației juridice în care un primar deține calitatea de reprezentant al localității în cadrul unei societăți comerciale de interes regional.

Secția de contencios administrativ și fiscal, Decizia nr. 1339 din 24 martie 2015

Prin cererea înregistrată pe rolul Curții de Apel Alba Iulia - Secția contencios administrativ și fiscal sub nr. 671/57/2013, reclamantul X, în contradictoriu cu pârâta Agenția Națională de Integritate - Inspecția de Integritate, a solicitat anularea raportului de evaluare nr. 29409/G/II/03.07.2013 întocmit de Agenția Națională de Integritate - Inspecția de Integritate; cu obligarea pârâtei la plata cheltuielilor de judecată.

Prin sentința nr. 329 din data de 3.12.2013 pronunțată de Curtea de Apel Alba Iulia - Secția contencios administrativ și fiscal, s-a admis acțiunea formulată de reclamantul X, în contradictoriu cu pârâta Agenția Națională de Integritate, și în consecință a anulat raportul de evaluare nr. 29409/G/II/3.07.2013 întocmit de Agenția Națională de Integritate.

Totodată, a fost obligată pârâta la plata în favoarea reclamantului a sumei de 1538 lei cu titlu de cheltuieli de judecată.

Împotriva acestei sentințe a formulat recurs pârâta Agenția Națională de Integritate, criticând-o pentru nelegalitate și netemeinicie.

Motivele de recurs se încadrează în dispozițiile art.488(1) pct.8 Cod procedură civilă invocându-se greșita aplicare și interpretare a normei de drept material, respectiv a dispozițiile art.87 lit.f din Legea nr.161/2003 în ceea ce privește analiza legalității raportului de evaluare contestat în prezenta cauză.

Recurenta-pârâtă arată că soluția recurată prin care a fost admisă acțiunea și a fost anulat raportul de evaluare prin care se constatase existența situației de incompatibilitate între funcția de primar și funcția de reprezentant al unității administrativ-teritoriale în adunările generale ale societăților comerciale de interes local.

Legislația națională în vigoare care interzice aleșilor locali deținerea simultană a funcției publice cu cea a calității de reprezentant al unității-administrativ teritoriale în adunările-generale ale societăților de interes local nu este înlăturată de către caracterul regional al serviciilor prestate. Mai

mult decât atât, în Carta Europeană cu privire la serviciile locale și regionale (European Charter on Local and Regional services of general interest) se apreciază caracterul vag în dreptul comunitar al asociațiilor de dezvoltare intercomunitară însă stabilește în mod clar în cadrul art. 5 alin. 4, cu privire la „acordurile publice intercomunitare privind prestarea de servicii de tip in house providing”, faptul că: Tipurile de aranjamente stabilite de către autoritățile locale în conformitate cu prezentul Articolul ar trebui să fie văzute în orice caz, ca mijloace interne prin care se îndeplinesc responsabilitățile lor publice...).

Aceasta vine să lămurească faptul că asocierea unităților administrativ-teritoriale în asociații de dezvoltare intercomunitară, sunt văzute ca mijloace interne prin care se îndeplinesc responsabilitățile lor publice, locale și interne, păstrându-și în acest sens interesul local pe care îl are o astfel de asociere.

Astfel, rezultă cu certitudine, faptul că incompatibilitatea prevăzută de art. 87, art. 1 lit. f) din Legea nr. 161/2003, cu privire la reprezentarea de către alesul local, în adunările-generale ale societăților de interes local, nu este înlăturată de caracterul regional, pe care ulterior l-a căpătat societatea comercială prestatoare de Servicii. Mai mult, prestarea serviciilor de către operator, cu evidența contabilă și de gestiune se face pentru fiecare UAT în parte, ceea ce subliniază caracterul de interes local pe care îl are aceasta asociere.

Plecând de la calitatea de acționar la SC APĂ-CANAL SA a unității administrativ teritoriale, se constată că există un caz de incompatibilitate de natura celui reglementat de art. 87 alin.(1) lit. f) din Legea nr. 161/2003 întrucât consiliul local al comunei A, județul C, avea posibilitatea de a desemna un reprezentant al său în AGA SC APĂ-CANAL SA doar în exercitarea atribuțiilor prevăzute de art. 36 alin.(3) din Legea nr. 215/2001, potrivit căruia „consiliul local exercită în numele unității administrativ-teritoriale, toate drepturile și obligațiile corespunzătoare participațiilor deținute la societăți comerciale sau regii autonome în condițiile legii.”

Este vorba, așadar, de un mandat legal conferit consiliului local de către unitatea administrativ teritorială și de un mandat convențional al consiliului local către cel care îndeplinea și funcția de primar, astfel că s-a ajuns în situația de a fi reprezentat acționarul (unitatea administrativ teritorială) de către primarul respectivei entități, cumulul fiind interzis în mod expres prin prevederile art. 87 lit. f din Legea nr. 161/2003, primarul având un mandat de reprezentare a intereselor locale în AGA SC APĂ-CANAL SA.

Se solicită admiterea recursului și modificarea sentinței atacate în sensul respingerii acțiunii ca neîntemeiat și menținerii ca legal emis a raportului de evaluare nr.29409/G/II/3.07.2013.

La dosar intimatul-reclamant a formulat întâmpinare în care a solicitat respingerea recursului ca nefondat.

Prin încheierea din 6 octombrie 2014 în baza art.493(7) Cod procedură civilă recursul a fost admis în principiu, acordându-se termen pentru judecarea recursului.

La dosar recurenta-pârâtă a depus concluzii scrise, iar reclamantul-intimat a depus practică judecătorească.

Analizând recursul declarat, în raport de motivele invocate, Curtea apreciază pentru următoarele considerente că recursul este nefondat, în cauză nefiind îndeplinite condițiile prevăzute de art.488(1) pct.8 Cod procedură civilă aplicarea greșită a dispozițiilor normei materiale, respectiv a dispozițiilor art.87(1) lit.f din Legea nr.161/2003.

Conform art.87(1) lit.f din Legea nr.161/2003 „Funcția de primar și viceprimar este incompatibilă cu funcția de reprezentat al unității administrativ teritoriale în adunările generale ale societăților comerciale de interes local sau de reprezentant al statului în adunarea generală a unei societăți comerciale de interes național.

Prin raportul de evaluare nr. 29409/G/II/03.07.2013 întocmit de Agenția Națională de Integritate - Inspekția de Integritate s-a stabilit că reclamantul s-a aflat în stare de incompatibilitate, întrucât în perioada 13 07 2012 până la data raportului de evaluare a deținut simultan, atât funcția de primar al comunei D, cât și calitatea de reprezentant al comunei în cadrul A.G.A. a S.C. Apă Canal S.A., încălcând astfel dispozițiile art. 87 alin. 1 lit. f din Legea nr. 161/2003. Totodată, pârâta

a mai reținut că reclamantul nu a respectat obligația ce-i revenea potrivit art. 91 alin. 3 din Legea nr. 161/2003 de a demisiona din una din funcțiile incompatibile, continuând să le dețină simultan.

Curtea reține că S.C. Apă Canal S.A. este o societate pe acțiuni constituită prin reorganizarea R.A.G.C.L. C, având inițial ca acționar unic Consiliul Local C, fiind înregistrată la Oficiul Registrului Comerțului sub nr. J32/1023/04.09.1998, pentru ca în cursul anului 2008 în baza Hotărârii nr. 5/30.10.2008 a Adunării Generale a Acționarilor, să se reorganizeze prin cooptarea și a altor unități administrativ teritoriale, iar respectiv Județul B, Județul C, Municipiul F, orașele G, H, D, I, J, precum și mai multe comune din județul C, inclusiv comuna D, noii acționari dobândind acțiunile ca urmare a cesionării lor de către Consiliul Local C.

Conform Sentinței nr.109/2012 a Judecătoriei Z reclamantul a fost validat în funcția de primar exercitând primul său mandat începând cu 22 06 2012 .

Prin H.C.L 33/13 07 2012, reclamantul a fost numit ca reprezentant permanent al Consiliului Local al comunei D ca în AGA a S.C. Apă Canal S.A., fiind împuternicit să reprezinte în mod legal și să exercite dreptul de acționar în numele Consiliului Local.

Ceea ce i s-a întâmplat reclamantului – intimat este deținerea și exercitarea simultană a funcției de primar al comunei D cu cea de reprezentant al unității administrativ-teritoriale în adunările generale ale S.C. Apă Canal S.A.

Verificând susținerile din recurs, Curtea apreciază că interpretarea instanței de fond privind calificarea S.C. Apă Canal S.A. ca operator regional este corectă și legală în raport de sensul definit de art.2 din Legea nr.51/1996. Fiind operator regional S.C. Apă Canal S.A. deoarece vizează două județe C și B această societate nu se încadrează în categoria societăților comerciale de interes local, nefiind îndeplinite condițiile prevăzute de art.87(1) lit.f din Legea nr.161/2003 care instituie un regim de incompatibilitate care vizează exclusiv interesul local care este deservit de societatea în care un primar ar reprezenta interesele unei comune în cazul de față.

Operatorul regional S.C. Apă Canal S.A. deservește un teritoriu mai mare decât cel al unui județ, respectiv două județe C și B și reprezintă o categorie specială de societăți comerciale ale căror acționar sunt numai unitățile administrative teritoriale care au un scop regional și care se încadrează în prevederile art.2 lit.h din Legea nr.51/2006.

Pluralitatea de unități administrativ teritoriale comunale, municipale și județene, care asigură acționariatul într-o societate comercială ce dobândește statut de operator regional, face ca obiectul serviciilor prestate de respectivul operator, să depășească aria în care, un primar, are puterea de a servi doar un interes local.

Incompatibilitățile au rolul de a preveni apariția unor conflicte de interese atunci când, persoana ce exercită o anumită funcție, ar putea avea un interes personal ce ar putea influența îndeplinirea atribuțiilor sale oficiale, cu imparțialitate și obiectivitate.

În cazul dedus judecății, un asemenea potențial pericol nu subzistă pentru că, teritorialitatea interjudețeană face ca, mandatul de reprezentant al unei comune, să depășească sfera interesului local și să se subordoneze unui interes regional.

În condițiile în care, regimul strict al incompatibilităților nu prevede un asemenea caz pentru calitatea de reprezentant într-o societate comercială de interes Regional, prevederile art.87 alin.1 lit.f din Legea 161/2003 nu sunt aplicabile.

Curtea apreciază că în mod corect și legal a fost anulat raportul de evaluare nr.29409/CII/3.07.2013 în condițiile în care S.C. Apă Canal S.A. nu este societate comercială de interes local ci regional în sensul art.2 lit.h din Legea nr.51/1996 și în consecință nu există incompatibilitatea reținută în raport între calitatea de primar al comunei D și cea de reprezentant al comunei în cadrul AGA a S.C. Apă Canal S.A..

Față de cele expuse mai sus, Curtea în baza art.496(1) Cod procedură civilă a respins recursul ca nefondat menținând ca legală și temeinică sentința pronunțată de instanța de fond.

4. a. Depășirea continuă a termenului prevăzut de lege pentru îndeplinirea obligației de inițiere a unei oferte publice de preluare obligatorie. Sancționare repetată. Legalitate.

b. Prezumția de lucru judecat. Natură juridică. Efecte.

Codul civil 1865, art. 1200 pct. 4
Legea nr. 297/2004, art. 273²

a. Din dispozițiile art. 273² din Legea nr. 297/2004 rezultă fără nici un dubiu că se pot aplica sancțiuni succesive pentru nerespectarea obligației prevăzute de art. 203 alin. (1), în funcție de intervalul de timp cu care a fost depășit termenul legal de conformare.

Având caracter continuu, contravenția în discuție se epuizează prin constatare și sancționare, astfel că omisiunea, după momentul constatării, de conformare la dispozițiile legale constituie o nouă contravenție, susceptibilă de aplicarea unei noi sancțiuni.

b. Puterea lucrului judecat este o prezumție legală, iuris et de iure, în virtutea căreia ceea ce s-a rezolvat jurisdicțional într-un prim litigiu va fi opus, fără posibilitatea dovezii contrare, într-un proces ulterior, care are legătură cu chestiunea de drept sau cu raportul juridic deja soluționat.

Ea constituie, alături de excepția lucrului judecat, instrumentul juridic menit să servească instituției lucrului judecat, operând atunci când în al doilea proces se pune o problemă soluționată printr-o hotărâre anterioară. Ea nu presupune o identitate de acțiuni, ci doar de chestiuni juridice litigioase. De aceea, prezumția nu oprește judecata celei de a doua acțiuni, ci doar ușurează sarcina probațiunii, aducând în fața instanței constatări ale unor raporturi juridice făcute cu ocazia judecății anterioare de care trebuie să se țină seama.

Secția de contencios administrativ și fiscal, Decizia nr. 2357 din 5 iunie 2015

I. Circumstanțele cauzei

1. Obiectul acțiunii și procedura derulată de prima instanță

Prin acțiunea înregistrată pe rolul Curții de Apel București, Secția a VIII-a de Contencios Administrativ și Fiscal, reclamantul A a chemat în judecată pe pârâta Comisia Națională a Valorilor Mobiliare, solicitând instanței ca prin hotărârea ce o va pronunța în cauză să dispună anularea ordonanței CNVM nr. 323/25.09.2012 și a deciziei nr. 1027/06.11.2012, precum și obligarea pârâtei la sistarea solicitărilor adresate S.C. B S.R.L. de derulare a ofertei publice de preluare obligatorie a S.C. C. C.A.

Pârâta Comisia Națională a Valorilor Mobiliare a formulat întâmpinare prin care a solicitat respingerea acțiunii reclamantului ca neîntemeiată.

La data de 01.02.2013, D. SA, acționarul minoritar al S.C. C. S.A., a formulat cerere de intervenție în interesul pârâtei, prin care a cerut, la rândul său, respingerea acțiunii reclamantului ca neîntemeiată.

Reclamantul a formulat răspuns la întâmpinarea și cererea de intervenție accesorie, în cuprinsul căruia a invocat o serie de excepții ce au fost respinse de către instanță în ședința publică din data 16.04.2013, pentru argumentele expuse în încheierea de ședință de la acea dată.

Curtea de apel a admis în principiu cererea de intervenție accesorie.

În cauză, s-a administrat proba cu înscrișuri, iar pârâta a depus la dosar, în temeiul art. 13 din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004, modificată, documentația care a stat la baza emiterii actelor administrative contestate.

Prima instanță a respins, ca neîntemeiată, cererea reclamantului de sesizare a Curții de Justiție a Uniunii Europene în vederea pronunțării unei hotărâri preliminare în interpretarea dreptului european privind piața de capital.

2. Soluția instanței de fond

Curtea de Apel București, Secția a VIII-a de Contencios Administrativ și Fiscal, prin sentința nr. 1336 din 16.04.2013, a respins acțiunea formulată de reclamant, ca nefondată, a admis

cererea de intervenție accesorie formulată de D. SA și a respins cererea intervenientului de obligare a reclamantului la plata cheltuielilor de judecată, ca nefondată.

Pentru a pronunța o asemenea soluție, primă instanță a reținut următoarele:

În fapt, în anul 2006, a fost derulată o ofertă publică obligatorie de preluare a S.C. C. S.A., inițiată de S.C. E. S.R.L., societate care acționa în mod concertat cu S.C. F. S.R.L. și cu reclamantul A

Anterior derulării acestei oferte, structura acționariatului S.C. C. S.A. era următoarea: S.C. E. S.R.L. – 42,37%; S.C. F. S.R.L. – 3,12%; A – 28,13%; alți acționari – 26,38%.

După derularea ofertei, structura acționariatului S.C. C. S.A. a devenit următoarea: S.C. E. S.R.L. – 48,71%; S.C. F. S.R.L. – 3,12%; A – 28,13%; alți acționari – 20,04%.

La momentul respectiv, structura asociațiilor S.C. E. S.R.L. era următoarea: S.C. F. S.R.L. – 95%; P.G. – 5%.

S.C. F. S.R.L. avea ca asociat unic pe S.C. G S.R.L., cu următorii asociați: P.C. – 50%; P.I.G. – 50%.

În anul 2007, S.C. E. S.R.L. și S.C. F. S.R.L. au fuzionat, iar capitalurile sociale ale acestora au fost absorbite de S.C. G S.R.L., aceasta devenind astfel acționar majoritar al S.C. C. S.A., cu o deținere de 51,8% din capitalul social al societății emitente.

La data de 30.12.2011, a avut loc o tranzacție pe piața de capital în urma căreia S.C. B S.R.L., al cărei unic asociat și administrator este reclamantul, a achiziționat de la S.C. G S.R.L. un pachet de acțiuni, reprezentând 51,88% din capitalul social al S.C. C. S.A.

Având în vedere că, în urma acestei tranzacții, S.C. B S.R.L. a depășit pragul de 33% din capitalul social al emitentului S.C. C. S.A., devenind acționar majoritar al acesteia, prin adresa C.N.V.M. din 11.01.2012 societatea a fost notificată cu privire la incidența dispozițiilor art. 203 alin. (1) din Legea nr. 297/2004 privind piața de capital, referitoare la obligația derulării ofertei publice de preluare, în termen de cel mult 2 luni de la momentul depășirii pragului.

Prin Ordonanța C.N.V.M. nr. 106/04.04.2012, S.C. B S.R.L. a fost sancționată cu avertisment, în calitate sa de acționar al S.C. C. S.A., având în vedere faptul că, împreună cu persoanele cu care acționează în mod concertat, nu a depus la C.N.V.M., în termenul prevăzut de art. 203 alin. (1) din Legea nr. 297/2004, documentația aferentă ofertei publice de preluare obligatorie a societății emitente. Prin același act, s-a stabilit obligația ca S.C. B S.R.L., împreună cu persoanele cu care acționează în mod concertat, să depună la C.N.V.M., în cel mult 15 zile de la emiterea ordonanței, documentația aferentă ofertei publice de preluare obligatorie a S.C. C. S.A.

Prin Ordonanța C.N.V.M. nr. 185/20.06.2012, reclamantul a fost sancționat, în calitate sa de administrator și asociat unic al S.C. B S.R.L., acționar al S.C. C. S.A., cu amendă în cuantum de 500 lei, pentru nedepunerea în termen a documentației aferente ofertei publice de preluare obligatorie a S.C. C. S.A. De asemenea, s-a stabilit un nou termen de 15 zile de la emiterea ordonanței pentru îndeplinirea obligației ca S.C. B S.R.L., împreună cu persoanele cu care acționează în mod concertat, să depună la C.N.V.M. documentația aferentă ofertei publice de preluare obligatorie a S.C. C. S.A.

Prin Ordonanța C.N.V.M. nr. 323/25.09.2012, contestată în prezenta cauză, reclamantul a fost sancționat cu amendă în cuantum de 51.000 lei, în calitate sa de administrator și asociat unic al S.C. B S.R.L., acționar al S.C. C. S.A., pentru nedepunerea în termen a documentației aferente ofertei publice de preluare obligatorie a S.C. C. S.A. Totodată, s-a reiterat dispoziția privind obligația ca S.C. B S.R.L., împreună cu persoanele cu care acționează în mod concertat, să depună la C.N.V.M., în cel mult 15 zile de la emiterea ordonanței, documentația aferentă ofertei publice de preluare obligatorie a S.C. C. S.A.

Contestația administrativă formulată de reclamant împotriva acestei ultime ordonanțe a fost respinsă, prin Decizia CNVM nr. 1027/06.11.2012.

În drept, art. 203 alin. (1) din Legea nr. 297/2004 privind piața de capital, în forma în vigoare la data emiterii actului atacat, prevede următoarele: „O persoană care, urmare a achizițiilor sale sau ale persoanelor cu care acționează în mod concertat, deține mai mult de 33%

din drepturile de vot asupra unei societăți comerciale este obligată să lanseze o ofertă publică adresată tuturor deținătorilor de valori mobiliare și având ca obiect toate deținerile acestora cât mai curând posibil, dar nu mai târziu de 2 luni de la momentul atingerii respectivei dețineri”.

Art. 273² alin. (1) din aceeași lege stabilește că este faptă contravențională nerespectarea obligațiilor prevăzute de art. 203 referitoare la inițierea, în termenul prevăzut de lege, a unei oferte publice de preluare obligatorie, sancțiunea aplicabilă crescând progresiv în funcție de numărul de zile cu care a fost depășit termenul legal. Astfel, potrivit art. 273² alin. (1) pct. i) lit. c) din actul normativ anterior arătat, în cazul în care termenul legal a fost depășit cu mai mult de 60 de zile, persoana fizică vinovată se sancționează cu amendă de la 50.001 lei la 500.000 lei.

Prin prezenta acțiune, reclamantul susține, în esență, că nu are obligația derulării ofertei publice de preluare a S.C. C. S.A., prevalându-se, în acest sens, de oferta publică de preluare derulată în anul 2006, alături de S.C. E. S.R.L. și S.C. F. S.R.L. și de faptul că deținerile S.C. B S.R.L. sunt dețineri indirecte ale sale.

Sub acest aspect, Curtea a reținut că, potrivit art. 66 alin. (1) din Regulamentul C.N.V.M. nr. 1/2006 privind emitenții și operațiunile cu valori mobiliare, „*Persoanele care au dobândit cu respectarea prevederilor art. 203 alin. (1) sau art. 205 alin. (1) și alin. (2) din Legea nr. 297/2004, mai mult de 33% din drepturile de vot asupra unei societăți comerciale sau care și-au îndeplinit obligația prevăzută la art. 205 alin. (3) din această lege, pot achiziționa acțiuni ale aceluiași emitent fără a derula o ofertă publică de cumpărare/preluare”.*

În opinia primei instanțe, este semnificativ faptul că articolul citat se referă, în mod expres, la dobândirea a peste 33% din drepturile de vot asupra unei societăți, prin una dintre modalitățile enumerate, ca o condiție a exonerării de obligația derulării unei oferte publice de preluare în cazul achizițiilor subsecvente de acțiuni ale aceluiași emitent.

Rezultă, așadar, că, pentru a fi exonerat de obligația în discuție, nu este suficient ca un anumit acționar, persoană fizică sau juridică, să fi participat anterior, alături de alte persoane cu care acționa concertat, la derularea unei oferte publice de preluare, ci este necesar ca, urmare a ofertei respective, să fi dobândit, să ajungă să dețină, peste 33% din acțiunile societății emitente.

Or, în speță, se constată că reclamantul A nu a achiziționat nicio acțiune a S.C. C. C.A. ca urmare a ofertei publice derulate în anul 2006, deținerea sa în cadrul societății emitente rămânând nemodificată, respectiv de 28,13%.

Cu toate că art. 66 alin. (5) din Regulamentul CNVM nr. 1/2006 menționează că „*În calculul procentului de 33%, prevăzut la art. 203 alin. (1) din Legea nr. 297/2004, se iau în considerare atât deținerile directe, cât și deținerile indirecte”*, având în vedere că la data derulării ofertei de preluare obligatorie a S.C. C. S.A. din anul 2006 reclamantul nu era asociat al celor două societăți cu care acționa concertat la momentul respectiv, S.C. E. S.R.L. sau al S.C. F. S.R.L., și nu putea influența în vreun fel politica investițională a acestora, deținerile celor două societăți nu pot fi considerate dețineri indirecte ale sale.

Prin urmare, Curtea a apreciat că, în urma desfășurării ofertei publice de preluare obligatorie din anul 2006, reclamantul nu a dobândit nici direct și nici indirect peste 33% din drepturile de vot asupra S.C. C. S.A., deținerile sale rămânând de 28,13%, astfel că nu îi sunt aplicabile dispozițiile art. 66 alin. (1) din Regulamentul CNVM nr. 1/2006, ipoteza la care se referă dispoziția normativă neregăsindu-se în speță.

Pe cale de consecință, împrejurarea că deținerile S.C. C. S.A. sunt dețineri indirecte ale reclamantului, necontestată de altfel, este irelevantă pentru soluționarea cauzei, în condițiile în care societatea a depășit pragul de 33% din capitalul social al S.C. C. S.A. și avea obligația de a derula, împreună cu persoanele cu care acționează în mod concertat, oferta publică de preluare a societății emitente, obligație ce nu a fost îndeplinită în termenul de 2 luni prevăzut de lege, care s-a împlinit la data de 29.02.2012, acesta fiind depășit cu mai mult de 60 de zile la data emiterii ordonanței contestate prin prezenta acțiune.

Instanța a concluzionat în sensul că a fost aplicată în mod corect reclamantului amenda în sumă de 51.000 lei, pentru nerespectarea prevederilor legale privind obligația de derulare a ofertei

publice de preluare a S.C. C. S.A., aceasta fiindu-i imputabilă în calitatea sa de unic asociat și administrator al S.C. B S.R.L.

Curtea de apel a considerat că este nefondată susținerea reclamantului referitoare la încălcarea principiului unicității sancțiunii contravenționale principale, consacrat de art. 5 alin. (7) din O.G. nr. 2/2001, în condițiile în care sancțiunile succesive nu au fost aplicate pentru aceeași faptă.

Astfel, inițial, s-a sancționat, în conformitate cu art. 272 lit. a) și art. 273 din Legea nr. 297/2004, în forma în vigoare la data emiterii ordonanței nr. 106/04.04.2012, nerespectarea prevederilor art. 203 alin. (1) din Legea nr. 297/2004 privind depunerea documentației aferente ofertei publice de preluare obligatorie în termen de 2 luni de la depășirea pragului de 33%.

Cea de-a doua sancțiune a fost aplicată, în temeiul aceluiași dispoziții legale, pentru nerespectarea măsurii dispuse de C.N.V.M., prin ordonanța nr. 106/04.04.2012, de depunere a documentației în termen de 15 zile de la emiterea acesteia.

Ultima sancțiune a fost aplicată, în conformitate cu art. 273² alin. (1) pct. i) lit. c) din Legea nr. 297/2004, în noua formă, pentru depășirea cu mai mult de 60 de zile a termenului legal pentru derularea ofertei publice de preluare obligatorie.

De altfel, din dispozițiile art. 273² rezultă fără nici un dubiu că se pot aplica sancțiuni succesive pentru nerespectarea obligației prevăzute de art. 203 alin. (1) din Legea privind piața de capital, în funcție de intervalul de timp cu care a fost depășit termenul legal de conformare.

În același sens, Curtea a reținut că, având caracter continuu, contravenția în discuție se epuizează prin constatare și sancționare, astfel că omisiunea, după momentul constatării, de conformare la dispozițiile legale constituie o nouă contravenție, susceptibilă de aplicarea unei noi sancțiuni.

În raport de soluția dată acțiunii principale, Curtea de apel a apreciat că se impune admiterea cererii de intervenție formulată de D. SA în interesul autorității publice pârâte.

Totodată, judecătorul fondului a considerat că reclamantul nu a căzut în pretenții față de terțul intervenient, ci exclusiv față de autoritatea pârâtă, situație în care nu datorează D. SA cheltuieli de judecată, în condițiile în care cererea de intervenție accesorie are natura juridică a unei simple apărări în folosul părții pentru care se intervine.

3. Recursul declarat de reclamantul A

Împotriva acestei sentințe a declarat recurs reclamantul, care a solicitat modificarea acesteia, în sensul admiterii acțiunii, cu cheltuieli de judecată.

În primul motiv de recurs, încadrat în drept în dispozițiile art. 304 pct. 7 C.proc.civ., recurentul a arătat că prima instanță a încălcat prevederile art. 261 alin. (1) pct. 5 C.proc.civ., întrucât hotărârea judecătorească nu cuprinde motivele pe care se sprijină, iar constatările prin care instanța înțelege să își argumenteze soluția fie sunt favorabile părții, fie sunt contradictorii și străine de natura pricinii.

În cel de-al doilea motiv de recurs, încadrat în drept în dispozițiile art. 304 pct. 9 C.proc.civ., recurentul a susținut faptul că sentința contestată este dată cu interpretarea și aplicarea greșită a legii.

În dezvoltarea acestui motiv de recurs au fost formulate de către recurent următoarele critici de nelegalitate cu privire la hotărârea judecătorească atacată:

- prima instanță nu a ținut seama de faptul că recurentul a derulat, în condițiile art. 203 alin. (1) din Legea privind piața de capital, oferta publică de preluare obligatorie în anul 2006 a emitentului S.C. C. S.A., urmare a achizițiilor sale directe sau prin entități deținute de acesta, situație în care nu îi mai poate fi imputabil faptul că nu a derulat o nouă ofertă publică, în raport de dispozițiile art. 66 alin. (1) din Regulamentul C.N.V.M. nr. 1/2006; în acest sens, recurentul a evidențiat faptul că instanța de fond a reținut că deținerile S.C. B S.R.L. asupra emitentului S.C. C. S.A. reprezintă dețineri ale sale și intră în masa de calcul a procentului de 33%, prevăzut de textul legal anterior menționat;

- forma actuală a legislației privind ofertele publice de preluare obligatorii este vădit

discriminatorie față de persoanele care dețin drepturi de vot asupra aceluiași emitent și înțeleg să colaboreze, realizând o politică comună de conducere a unei societăți tranzacționate;

- în speța de față, nu este aplicabilă Dispunerea de măsuri nr. 7/04.04.2013, întrucât tranzacția, în urma căreia intimatul notifica pe S.C. B S.R.L. cu privire la obligația acesteia de a derula ofertă publică de preluare a emitentului S.C. C. S.A, a avut loc la odată anterioară adoptării sale.

4. Apărările formulate în cauză

4.1. Intimata Autoritatea de Supraveghere Financiară, autoritate administrativă succesoare în drepturi și obligații a C.N.V.M., a formulat întâmpinare în care a solicitat respingerea recursului ca nefondat.

Partea a prezentat istoricul deținerilor la emitentul S.C. C. S.A și a răspuns punctual la motivele de recurs, după cum urmează:

- în mod corect, prima instanță a reținut faptul că, în urma desfășurării ofertei publice de preluare obligatorie din anul 2006, reclamantul nu a dobândit nici direct nici indirect peste 33% din drepturile de vot asupra S.C. C. S.A., deținerile sale rămânând de 28,13%, astfel că nu îi sunt aplicabile dispozițiile art. 66 alin. (1) din Regulamentul C.N.V.M. nr. 1/2006, ipoteza la care se referă textul normativ nefiind incidentă în speță;

- conform declarației date de recurent, înregistrată sub nr. 3481/25.07.2011, la acel moment, controlul asupra S.C. C. S.A revine unei societăți cu care acesta nu mai acționa în mod concertat;

- S.C. B S.R.L. a fost înființată în anul 2011, având ca unic asociat pe recurent;

- în data de 30.12.2011, avut loc o tranzacție pe piața de capital în urma căreia S.C. B S.R.L. a achiziționat de la S.C. G S.R.L. un pachet de acțiuni reprezentând 51,89% din capitalul social al S.C. C. S.A., moment de la care controlul asupra acestei ultime societăți s-a modificat, iar tranzacția a fost raportată la CNVM în data de 03.01.2012; prin adresa din 11.01.2012, S.C. B S.R.L. și S.C. C. S.A. au fost notificați cu privire la incidența dispozițiilor art. 203 alin. (1) din Legea privind piața de capital; de asemenea, prin adresa CNVM din 22.02.2012, S.C. B S.R.L. a fost informată în detaliu asupra faptului că îi sunt aplicabile prevederile art. 66 alin. (3) din Regulamentul C.N.V.M. nr. 1/2006, a fost atenționată să respecte dispozițiile art. 203 alin. (1) din Legea privind piața de capital și să depună documentația aferentă ofertei publice obligatorie de preluare;

- recurentul nu intră sub incidența dispozițiilor legale privind tranzacțiile exceptate, dat fiind faptul că pachetul de acțiuni reprezentând 51,89% din capitalul social al S.C. C. S.A., dobândit de către S.C. G S.R.L., a fost achiziționat de către S.C. B S.R.L. printr-o tranzacție de pe piața de capital în data de 30.12.2011; în aceste condiții, răspunderea pentru nerespectarea prevederilor privind obligația de promovare a ofertei publice de preluare obligatorie a S.C. C. S.A. îi revine recurentului, în calitatea acestuia de administrator și asociat unic al S.C. B S.R.L.;

- în mod corect, prima instanță a reținut faptul că nu a fost încălcat principiul unicității sancțiunii contravenționale, consacrat de art. 7 alin. (5) din O.G. nr. 2/2001;

- este inadmisibilă critica recurentului referitoare la Dispunerea de măsuri nr. 7/04.04.2013, în condițiile în care acest motiv de nelegalitate nu a fost antamat prin cererea de chemare în judecată; de altfel, măsurile dispuse prin actul anterior precizat nu retroactivează și nici nu sunt aplicabile în situația de față;

- susținerile recurentului, subsumate motivului de modificare prevăzut de art. 304 pct. 7 C.proc.civ., sunt neîntemeiate, iar partea, prin prezentarea incompletă a evenimentelor, încearcă să denatureze situația de fapt reală, făcând abstracție de schimbarea controlului care a intervenit la emitentul S.C. C. S.A.

În cadrul întâmpinării, intimata a invocat excepția puterii de lucru judecat în ceea ce privește obligația recurentului de a derula oferta publică de la S.C. C. S.A., în raport de decizia nr. 9/09.01.2014 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția Contencios Administrativ și Fiscal în dosarul nr. xx1/35/2012.

4.2. Recurentul a formulat răspuns la întâmpinarea intimitei prin care a solicitat respingerea

excepției puterii de lucru judecat, întrucât prezenta cale extraordinară de atac privește o altă ordonanță de sancționare diferită ca valoare decât cea soluționată prin decizia nr. 9/09.01.2014.

4.3. Intimata D. S.A. a formulat concluzii scrise prin care a solicitat respingerea recursului, ca nefondat.

4.4. *Recurentul a formulat* concluzii scrise în care a reiterat principiul personalității răspunderii, recunoscut în materie contravențională, apreciat ca fiind încălcat de către autoritatea intimată.

5. Procedura derulată în recurs

La termenul de judecată din data de 03.04.2015, Înalta Curte a respins cererea de sesizare a Curții de Justiție a Uniunii Europene formulată de recurent, pentru argumentele prezentate în încheierea de ședință de la acea dată.

II. Considerentele Înaltei Curți asupra recursului

Analizând sentința atacată, prin prisma criticilor formulate de recurent, a apărărilor expuse în întâmpinarea intimătei A.S.F. și în concluziile scrise formulate de intimata D. S.A., dar și din oficiu, în baza art. 304¹ C.proc.civ., Înalta Curte apreciază că recursul nu este fondat, pentru considerentele ce vor fi expuse în continuare.

Controlul judiciar declanșat de recurentul-reclamant are ca obiect verificarea legalității ordonanței CNVM nr. 323/25.09.2012 - prin care partea a fost sancționată cu amendă contravențională în cuantum de 51.000 lei, în calitatea sa de asociat unic la S.C. B S.R.L., acționar al S.C. C. S.A. -, precum și a deciziei nr. 1027/06.11.2012 prin care CNVM a respins contestația administrativă.

Prima instanță a respins acțiunea reclamantului, ca nefondată, pentru argumentele prezentate rezumativ la pct. I.2 din decizia de față.

Soluția curții de apel este legală, fiind împărtășită și de instanța de control judiciar pentru că reflectă interpretarea și aplicarea corectă a prevederilor normative incidente în materie, în raport cu situația de fapt rezultată din probele administrate în cauză.

În concret, instanța de control judiciar reține:

I. În speță nu este fondat motivul de recurs reglementat de art. 304 pct. 7 C.proc.civ., care se referă la cazul în care hotărârea nu cuprinde motivele pe care se sprijină sau când aceasta cuprinde motive contradictorii ori străine de natura pricinii.

În dreptul intern, nemotivarea hotărârii judecătorești este sancționată de legiuitor, pornind de la obligația statului de a respecta dreptul părții la un proces echitabil, drept consacrat de art. 6 paragraful 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Astfel, conform jurisprudenței instanței de la Strasbourg, noțiunea de proces echitabil presupune ca o instanță internă, care nu a motivat decât pe scurt hotărârea sa, să fi examinat totuși, în mod real, problemele esențiale care i-au fost supuse și nu doar să reia pur și simplu concluziile unei instanțe inferioare.

Dreptul la un proces echitabil include, printre altele, dreptul părților de a prezenta observațiile pe care le consideră pertinente pentru cauza lor.

Întrucât Convenția Europeană a Drepturilor Omului nu are ca scop garantarea unor drepturi teoretice sau iluzorii, ci drepturi concrete și efective, dreptul aflat în discuție nu poate fi considerat efectiv decât dacă aceste observații sunt în mod real „ascultate”, adică în mod corect examinate de către instanța sesizată.

Cu alte cuvinte, art. 6 paragraful 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului implică, mai ales în sarcina instanței, obligația de a proceda la un examen efectiv al mijloacelor, al argumentelor și al elementelor probatorii ale părților, cel puțin pentru a le aprecia relevanța.

Înalta Curte apreciază că motivarea hotărârii judecătorești înseamnă, în sensul strict al termenului, precizarea în scris a raționamentului care îl determină pe judecător să admită sau să respingă o cerere de chemare în judecată.

În speța de față, instanța de control judiciar consideră că hotărârea recurată îndeplinește cerințele impuse de art. 261 alin. (1) pct. 5 C.proc.civ., întrucât curtea de apel a analizat probatoriile

administrate în cauză, precum și dispozițiile legale incidente și a expus în mod clar și logic argumentele care au fundamentat soluția adoptată.

Motivul de recurs analizat nu are în vedere fiecare dintre argumentele de fapt și de drept folosite de reclamant în cererea de chemare în judecată, instanța având posibilitatea să le grupeze și să le structureze în funcție de problemele de drept vizate, răspunzându-le prin considerente comune.

Așadar, chiar dacă în motivarea sentinței nu se regăsesc literal toate susținerile prin care partea înțelege să convingă instanța, în sensul nelegalității actelor administrative contestate, sentința nu este susceptibilă de-a fi reformată prin prisma acestui motiv de recurs.

II. În speță nu este fondat motivul de recurs reglementat de art. 304 pct. 9 C.proc.civ., care se referă la cazul în care hotărârea pronunțată este lipsită de temei legal ori a fost dată cu încălcarea sau aplicarea greșită a legii.

Examinând argumentația primei instanțe în susținerea soluției adoptate cu referire la fondul cauzei, Înalta Curte reține, în acord cu prima instanță și contrar celor arătate de recurent, că măsura de sancționare contravențională este legală, pentru motivele în continuare arătate.

În primul rând, Înalta Curte apreciază că este fondată excepția puterii de lucru judecat în ceea ce privește obligația recurentului de a derula oferta publică de la S.C. C. S.A., în raport de sentința nr. 886/01.03.2013 pronunțată de Curtea de Apel București, Secția a VIII-a de Contencios Administrativ și Fiscal în dosarul nr. xx1/35/2012, rămasă irevocabilă prin decizia nr. 9/09.01.2014 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția Contencios Administrativ și Fiscal.

Puterea lucrului judecat este o prezumție legală, *iuris et de iure*.

Ceea ce poate proba prezumția de lucru judecat ca mijloc de probă (*factum probans*) ar fi chestiunea pe care instanța a decis-o (*factum probandum*).

Așadar, prezumția de lucru judecat înseamnă că ceea ce s-a rezolvat jurisdicțional într-un prim litigiu va fi opus, fără posibilitatea dovezii contrare, într-un proces ulterior, care are legătură cu chestiunea de drept sau cu raportul juridic deja soluționat.

Prezumția de lucru judecat reprezintă manifestarea pozitivă a autorității de lucru judecat – ceea ce a fost dezlegat jurisdicțional nu mai poate fi combătut - și constituie, alături de excepția lucrului judecat, instrumentul juridic menit să servească instituției lucrului judecat, care are la bază două reguli fundamentale: a) o acțiune nu poate fi judecată în mod definitiv decât o singură dată (*bis de eadem re ne sit actio*) și b) o constatare (în sensul de soluție privind raporturile juridice deduse judecății) făcută printr-o hotărâre judecătorească este prezumată a exprima adevărul și nu trebuie să fie contrazisă de o altă hotărâre (*res iudicata pro veritate accipitur*).

După cum s-a arătat anterior, prezumția operează atunci când în al doilea proces se pune o problemă soluționată printr-o hotărâre anterioară. Ea nu presupune o identitate de acțiuni, ci doar de chestiuni juridice litigioase.

De aceea, prezumția nu oprește judecata celei de a doua acțiuni, ci doar ușurează sarcina probațiunii, aducând în fața instanței constatări ale unor raporturi juridice făcute cu ocazia judecății anterioare de care trebuie să se țină seama.

În concret, în dosarul nr. xx1/35/2012, soluționat irevocabil prin decizia nr. 9/09.01.2014 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția Contencios Administrativ și Fiscal, obiectul cererii de chemare în judecată l-a constituit anularea ordonanței C.N.V.M. nr. 185/20.06.2012, prin care s-a dispus, pe de o parte, sancționarea contravențională a recurentului A, în calitatea sa de asociat unic la S.C. B S.R.L. și acționar al S.C. C. C.A., pentru nerespectarea prevederilor art. 203 alin. (1) din Legea nr. 297/2004 privind piața de capital, iar pe de altă parte, obligarea S.C. B S.R.L., singură sau împreună cu persoanele cu care acționează în mod concertat să depună la C.N.V.M., în termen de cel mult 15 zile de la emiterea respectivei ordonanțe, documentația aferentă ofertei publice de preluare obligatorie a S.C. C. S.A.

Soluția de respingere a acțiunii recurentului-reclamant a avut în vedere, în esență, următoarele argumente:

- recurentul deține atât în mod direct (28,13%) acțiuni ale emitentului S.C. C. S.A., cât și în mod indirect (51,89%) prin acțiunile deținute de S.C. B S.R.L. la S.C. C. S.A.; obligația de lansare

a ofertei publice de preluare devine incidentă în situația în care o persoană obține controlul asupra unei societăți ale cărei acțiuni sunt admise la tranzacționare pe o piață reglementată;

- recurentul nu a răsturnat prezumția de acțiune concertată și nu a demonstrat nelegalitatea actelor atacate;

- nerespectarea prevederilor art. 203 alin. (1) din Legea nr. 297/2004, ce instituie obligația de promovare a ofertei publice de preluare obligatorie a S.C. C. S.A. este imputabilă recurentului în calitate de administrator și asociat unic al societății, conduita acestuia de neîndeplinire a obligațiilor sale legale fiind de natură să lezeze interesele celorlalți acționari ai societății emitente, cărora ar fi trebuit să le adreseze oferta de preluare, la un preț stabilit de legea pieței de capital și de reglementările emise în aplicarea acesteia.

Dosarul de față are ca obiect, după cum s-a precizat anterior, anularea ordonanței C.N.V.M. nr. 323/25.09.2012 - prin care partea a fost sancționată cu amendă contravențională în cuantum de 51.000 lei, în calitate sa de asociat unic la S.C. B S.R.L. și acționar al S.C. C. S.A., pentru încălcarea obligației instituite de art. 203 alin. (1) din Legea nr. 297/2004.

În consecință, Înalta Curte constată că recurentul a fost sancționat contravențional prin cele două ordonanțe emise de C.N.V.M. pentru nerespectarea aceleiași obligații legale mai sus arătate, iar dezlegarea problemei de drept aflate în discuție a fost făcută în cadrul dosarului nr. xx1/35/2012, existând considerente decizionale comune în ambele cauze.

În raport de soluția pronunțată pe excepția puterii de lucru judecat, Înalta Curte apreciază că nu se mai impune analizarea criticilor formulate de recurent pe aspectul obligației instituite prin art. 203 alin. (1) din Legea nr. 297/2004.

În al doilea rând, *Înalta Curte apreciază că nu a fost încălcat principiul unicității sancțiunii contravenționale principale*, consacrat de art. 5 alin. (7) din O.G. nr. 2/2001, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 180/2002, cu modificările și completările ulterioare, având în vedere faptul că sancțiunile succesive nu au fost aplicate pentru aceeași faptă contravențională.

Astfel, după cum în mod just a reținut și instanța de fond, prin Ordonanța C.N.V.M. nr. 106/04.04.2012, în temeiul art. 271, art. 272 lit. a) și art. 273 din Legea nr. 297/2004, cu modificările și completările ulterioare, S.C. B S.R.L. a fost sancționată cu avertisment, în calitate sa de acționar al S.C. C. S.A., având în vedere faptul că, împreună cu persoanele cu care acționează în mod concertat, nu a depus la C.N.V.M., în termenul prevăzut de art. 203 alin. (1) din Legea nr. 297/2004, documentația aferentă ofertei publice de preluare obligatorie a societății emitente. De asemenea, prin art. 3 din Ordonanță, s-a stabilit obligația ca S.C. B S.R.L., împreună cu persoanele cu care acționează în mod concertat, să depună la C.N.V.M., în cel mult 15 zile de la emiterea ordonanței, documentația aferentă ofertei publice de preluare obligatorie a S.C. C. S.A.

Prin Ordonanța C.N.V.M. nr. 185/20.06.2012, în baza art. 272 lit. a), art. 273 alin. (1) lit. b), art. 276 lit. b) și art. 277 din Legea nr. 297/2004, cu modificările și completările ulterioare, recurentul a fost sancționat, în calitate sa de administrator și asociat unic al S.C. B S.R.L., acționar al S.C. C. S.A., cu amendă în cuantum de 500 lei, pentru nerespectarea obligației instituite prin Ordonanța C.N.V.M. nr. 106/04.04.2012, mai precis, pentru nedepunerea în termen a documentației aferente ofertei publice de preluare obligatorie a S.C. C. S.A. Totodată, s-a stabilit un nou termen de 15 zile de la emiterea ordonanței pentru îndeplinirea obligației ca S.C. B S.R.L., împreună cu persoanele cu care acționează în mod concertat, să depună la C.N.V.M. documentația aferentă ofertei publice de preluare obligatorie a S.C. C. S.A.

Prin Ordonanța C.N.V.M. nr. 323/25.09.2012, contestată în prezenta cauză, recurentul a fost sancționat cu amendă în cuantum de 51.000 lei, în calitate sa de administrator și asociat unic al S.C. B S.R.L., acționar al S.C. C. S.A., pentru depășirea cum mai mult de 60 de zile a termenului de depunere a ofertei publice de preluare obligatorie.

În fine, Înalta Curte constată că din conținutul art. 273² Legea nr. 297/2004, cu modificările și completările ulterioare, rezultă că se pot aplica sancțiuni contravenționale succesive pentru nerespectarea obligației prevăzute de art. 203 alin. (1) din legea aflată în discuție, în funcție de intervalul de timp cu care a fost depășit termenul de conformare.

2. Temeiul legal al soluției adoptate în recurs

În raport de cele expuse anterior, rezultă că nu sunt fondate motivele de recurs prevăzute de art. 304 pct. 7 și 9 C.proc.civ., iar în speță nu există motive de ordine publică care să poată fi reținute, astfel încât, Înalta Curte, în baza art. 312 alin. (1) teza a II-a C.proc.civ., raportat la art. 20 și art. 28 din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004, modificată, a respins recursul.

5. Termen prevăzut de art. 21 alin. (26) din OUG nr. 66/2011. Natura juridică. Consecințe atrase de depășirea acestuia.

OUG nr. 66/2011, art. 21 alin. (26)

Textul legal cuprins în dispozițiile art. 21 alin. (26) din OUG nr. 66/2011, cu modificările și completările ulterioare, nu instituie un termen special de prescripție pentru constatarea creanțelor bugetare, ci un termen în care autoritatea de management are obligația de a finaliza activitatea de control prin emiterea unui astfel de proces-verbal pentru a nu prelungi în mod abuziv activitatea de control asupra beneficiarului.

Depășirea acestui termen nu constituie, de plano, un motiv de nelegalitate a procesului-verbal de constatare a neregulilor și de de stabilire a creanțelor bugetare, atâta timp cât nu s-a dovedit că prin această nerespectare s-a pricinuit beneficiarului o vătămare ce nu poate fi înlăturată decât prin anularea actului.

Secția de contencios administrativ și fiscal, Decizia nr. 2432 din 11 iunie 2015

1. Obiectul căii de atac

Obiectul recursului, declarat în termen legal de reclamantul Institutul Național de Statistică, îl constituie sentința civilă nr. 1216 din 14 aprilie 2014 pronunțată de Curtea de Apel București, Secția a VIII-a de contencios administrativ și fiscal, prin care a fost respinsă ca neîntemeiată acțiunea completată formulată de Institutul Național de Statistică în contradictoriu cu pârâțul Ministerul Fondurilor Europene – Autoritatea de Management pentru Programul Operațional Sectorial ”Creșterea Competitivității Economice”.

2. Motivele de casare invocate.

Recurenta a invocat, cât privește recursul declarat împotriva soluției de respingere a cererii de suspendare a executării Procesului-verbal de constatare a neregulilor și de stabilire a creanțelor bugetare pentru programele operaționale sectoriale în cadrul obiectivului convergența privind Proiectul ”Portal web pentru preluarea on-line a datelor statistice” nr. 286703/6 iunie 2013, motivele de casare prevăzute de art. 488 alin. (1) punctele 4, 6 și 8 din Codul de procedură civilă, și, cât privește recursul declarat împotriva soluției de respingere pe fond a cererii de anulare a Procesului-verbal de constatare a neregulilor și de stabilire a creanțelor bugetare pentru programele operaționale sectoriale în cadrul obiectivului convergența privind Proiectul ”Portal web pentru preluarea on-line a datelor statistice” nr. 286703/6 iunie 2013 și a cererii de anulare a Deciziei nr. 309760/26 noiembrie 2013 privind soluționarea contestației formulată de reclamantă împotriva Procesului-verbal nr. 286703/6 iunie 2013, motivele de casare prevăzute de art. 488 alin. (1) punctele 4, 5, 6 și 8 din Codul de procedură civilă.

2.1. Referitor la motivele de recurs invocate împotriva soluției de respingere a cererii de suspendare a executării Procesului-verbal de constatare a neregulilor și de stabilire a creanțelor bugetare pentru programele operaționale sectoriale în cadrul obiectivului convergența privind Proiectul ”Portal web pentru preluarea on-line a datelor statistice” nr. 286703/6 iunie 2013, se constată că recurentul a învederat, în primul rând, că instanța de fond a interpretat greșit dispozițiile art. 10 alin. (5) din HG nr. 875/2011, termenul ”a remite” semnificând ”a înmâna/a preda” și în niciun caz a comunica un înscris printr-un alt mijloc, chiar și printr-unul care dă posibilitatea expeditorului de a intra în posesia unei dovezi de primire.

S-a susținut, în al doilea rând, că judecătorul fondului a reținut eronat, față de

nerespectarea de către pârât a termenului prevăzut de art. 21 alin. (26) din OUG nr. 66/2011, cu modificările și completările ulterioare, că nu se impunea constatarea nelegalității Procesului-verbal de constatare a neregulilor și de stabilire a creanțelor bugetare nr. 286703/6 iunie 2013, în condițiile în care chiar instanța a observat că acest termen este unul în care ”autoritatea pârâtă avea obligația de a finaliza activitatea de control prin emiterea unui astfel de proces-verbal pentru a nu prelungi în mod abuziv activitatea de control asupra reclamantei...”.

S-a relevat, în al treilea rând, în ceea ce privește neconcordanțele sesizate de recurent cu privire la componența echipei de control menționată în proiectul procesului verbal, încheiat la data de 1 noiembrie 2012, și respectiv cea menționată în procesul verbal încheiat la data de 5 iunie 2013, că cele reținute de judecătorul fondului sunt eronate, întrucât în cauză este vorba despre un singur proces verbal emis la data de 5 iunie 2013 și despre proiectul acestuia încheiat la data de 1 noiembrie 2012 iar neconcordanțele evidente (- deși este vorba despre un act administrativ și despre proiectul acestuia, iar în ambele este invocată aceeași notă emisă de conducerea AM POS CCE și în baza căreia s-a procedat la efectuarea verificării documentare a cazului de suspiciune de nereguli, componența echipei de control invocate în cele două acte este diferită; - durata activității de verificare diferă între cele două acte, în sensul că perioada verificării invocată în proiect este 8 octombrie 2012 – 12 octombrie 2012, iar cea menționată în procesul verbal este 8 octombrie 2012 – 5 iunie 2013) nu au fost suficient luate în considerare la pronunțarea sentinței deși în mod clar afectează legalitatea actului administrativ atacat.

2.2. Pentru motivele mai sus arătate recurentul reclamant a solicitat admiterea recursului, casarea hotărârii atacate în ceea ce privește capătul de cerere referitor la suspendarea executării Procesului-verbal de constatare a neregulilor și de stabilire a creanțelor bugetare nr. 286703/6 iunie 2013, și, urmare a rejudecării, admiterea acestui capăt de cerere și suspendarea executării procesului-verbal atacat.

2.3. Cât privește recursul declarat de reclamant împotriva soluției de respingere pe fond a cererii de anulare a Procesului-verbal de constatare a neregulilor și de stabilire a creanțelor bugetare pentru programele operaționale sectoriale în cadrul obiectivului convergența privind Proiectul ”Portal web pentru preluarea on-line a datelor statistice” nr. 286703/6 iunie 2013 și a cererii de anulare a Deciziei nr. 309760/26 noiembrie 2013 privind soluționarea contestației formulată de reclamantă împotriva Procesului-verbal nr. 286703/6 iunie 2013, se observă, în primul rând, că prin cererea de recurs au fost reiterate criticile formulate prin recursul îndreptat împotriva soluției de respingere a cererii de suspendare a executării Procesului-verbal de constatare a neregulilor și de stabilire a creanțelor bugetare nr. 286703/6 iunie 2013.

În ceea ce privește modul de soluționare a fondului acțiunii, reclamantul a învederat, în susținerea motivului de recurs prevăzut de art. 488 alin. (1) punctul 5 din Codul de procedură civilă, că instanța de judecată nu s-a pronunțat în niciun fel cu privire la aplicabilitatea în speță a prevederilor art. 1266 din Noul Cod civil, potrivit cărora contractele se interpretează după voința concordantă a părților iar nu după sensul literal al termenilor, și nici asupra celor relevate de reclamant în sensul că obligația de a proba prestarea serviciilor cu încălcarea prevederilor contractului de furnizare nr. 6802/11 noiembrie 2009 revenea echipei de control desemnate de către Autoritatea de management, echipă care însă nu a indicat în acest sens niciun înscris doveditor.

S-a mai susținut de către reclamant, tot în ceea ce privește modul de soluționare a fondului acțiunii de către prima instanță, că este incident și motivul de casare prevăzut de art. 488 alin. (1) punctul 8 din Codul de procedură civilă (din eroare s-a trecut în cererea de recurs art. 488 alin. (1) punctul 6), deoarece:

I) Judecătorul fondului a reținut greșit că în cadrul ofertei financiare ofertantul s-a obligat ca activitatea care a determinat emiterea actului administrativ atacat să fie prestată într-un anumit interval, interval evaluat financiar în cadrul ofertei în funcție de zilele componente, asemenea aprecieri negăsindu-și însă suportul în oferta financiară la care se face referire, întrucât aceasta conține doar un centralizator de prețuri sub formă de tabel, iar nicio rubrică din cadrul acestuia nu este intitulată ”Durată”;

II) Instanța de fond a statuat în mod greșit că reclamantul nu a dovedit îndeplinirea contractului a cărui valoare a fost constatată astfel drept neeligibilă, din rapoartele atașate și facturile anexă la acestea nerezultând executarea întocmai a contractului încheiat de reclamant în acord cu dispozițiile din oferta financiară a ofertantului în cauză, în acest sens fiind depuse în recurs copii ale proceselor-verbale de recepție cantitativă și calitativă nr. 68200 GVM/26 noiembrie 2009 și nr. 67018 GVM/11 ianuarie 2010, care atestă îndeplinirea întocmai de către ofertantul declarat câștigător a obligațiilor asumate în conformitate cu contractul de furnizare nr. 6802 V.V./11 noiembrie 2009 și care au stat la baza plății facturilor corespunzătoare;

III) Prima instanță a reținut în mod neîntemeiat că nu pot fi primite motivele invocate de către reclamant referitoare la nerespectarea dreptului la apărare, deși acest aspect este recunoscut chiar de către comisia care s-a ocupat de soluționarea contestației formulate împotriva Procesului-verbal de constatare a neregulilor și de stabilire a creanțelor bugetare pentru programele operaționale sectoriale în cadrul obiectivului convergența privind Proiectul "Portal web pentru preluarea on-line a datelor statistice", codul SMIS 4912, nr. 286703/6 iunie 2013;

IV) Judecătorul fondului a statuat greșit în sensul aplicabilității în litigiu a prevederilor art. 31 alin. (1) și (2) din OUG nr. 66/2011, cu modificările și completările ulterioare, în condițiile în care în cauză activitatea de constatare a neregulilor nu a fost reluată, fiind vorba despre o activitate de control unică, finalizată cu un proces-verbal care în mod evident are prevederi diferite în faza de proiect față de faza finală.

2.4. În raport de cele mai sus arătate recurentul reclamant a solicitat admiterea recursului, casarea hotărârii atacate în ceea ce privește cererea de anulare a Procesului-verbal de constatare a neregulilor și de stabilire a creanțelor bugetare pentru programele operaționale sectoriale în cadrul obiectivului convergența privind Proiectul "Portal web pentru preluarea on-line a datelor statistice", codul SMIS 4912, nr. 286703/6 iunie 2013 și cererea de anulare a Deciziei nr. 309760/26 noiembrie 2013 privind soluționarea contestației formulate de reclamantă împotriva Procesului-verbal nr. 286703/6 iunie 2013, și, urmare a rejudecării, admiterea acestor capete de cerere și anularea actelor administrative contestate.

3. Cu privire la examinarea recursului în completul filtru, în condițiile art. 493 din Codul de procedură civilă.

Raportul întocmit în cauză, în condițiile art. 493 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, a fost analizat în completul de filtru, fiind comunicat părților în baza încheierii de ședință din data de 18 decembrie 2014, în conformitate cu prevederile art. 493 alin. (4) din același cod.

Prin încheierea din 26 februarie 2015 completul filtru a constatat, în raport de conținutul raportului întocmit în cauză, că cererea de recurs îndeplinește condițiile de admisibilitate, și, pe cale de consecință, a admis în principiu recursul declarat de reclamant împotriva sentinței civile nr. 1216 din 14 aprilie 2014 pronunțată de Curtea de Apel București, Secția a VIII-a de contencios administrativ și fiscal, și a fixat termen de judecată pe fondul recursului la data de 11 iunie 2015.

4. Analiza motivelor de casare invocate prin recurs.

Înalta Curte va examina, cu prioritate, criticile din recurs vizând modul de soluționare, de către instanța de fond, a capătului de cerere din acțiune prin care s-a solicitat anularea Procesului-verbal de constatare a neregulilor și de stabilire a creanțelor bugetare pentru programele operaționale sectoriale în cadrul obiectivului convergența privind Proiectul "Portal web pentru preluarea on-line a datelor statistice" nr. 286703/6 iunie 2013 și a anularea Deciziei nr. 309760/26 noiembrie 2013 privind soluționarea contestației formulate de reclamantă împotriva Procesului-verbal nr. 286703/6 iunie 2013, ambele emise de Ministerul Economiei – Autoritatea de Management pentru Programul Operațional Sectorial "Creșterea Competitivității Economice", urmând ca în funcție de soluția dată cu privire la aceste susțineri să se aprecieze dacă mai este cazul să se analizeze criticile formulate de recurent sub aspectul părții din sentința atacată prin care s-a dezlegat capătul de cerere din acțiune de suspendare a executării măsurilor dispuse prin actele administrative contestate până la soluționarea irevocabilă a cauzei.

Se constată, în primul rând, că nu sunt întemeiate criticile din cererea de recurs întemeiate

pe dispozițiile art. 488 alin. (1) punctul 5 din Codul de procedură, susținerile recurente în sprijinul acestui punct neputând fi calificate ca încălcări ale regulilor de procedură a căror nerespectare atrage sancțiunea nulității.

Înalta Curte reține, în al doilea rând, că nu sunt fondate nici susținerile și argumentele invocate de recurentul reclamant, circumscrise motivului de recurs prevăzut de art. 488 alin. (1) punctul 8 din Codul de procedură civilă, instanța de fond procedând în mod întemeiat, urmare interpretării și aplicării corecte a normelor de drept aplicabile la circumstanțele de fapt ale litigiului, pe deplin stabilite, la respingerea ca neîntemeiată a acțiunii în contencios administrativ formulată de reclamantul Institutul Național de Statistică, astfel cum a fost completată.

Cât privește susținerile recurentului în sensul că instanța de fond a interpretat greșit dispozițiile art. 10 alin. (5) din HG nr. 875/2011, se reține că acestea nu sunt întemeiate, considerându-se just că termenul de "remitere" semnifică fie o predare materială - prin intermediul serviciilor poștale sau a altor forme de curierat - fie pe cale electronică, cum este faxul sau, în general, orice alte mijloace ce asigură transmiterea textului unui act și confirmarea primirii acestuia, și că reclamantul - care a confirmat faptul primirii Procesului verbal de constatare a neregulilor și de stabilire a creanțelor bugetare pentru programele operaționale sectoriale în cadrul obiectivului convergența privind Proiectul "Portal web pentru preluarea on-line a datelor statistice" nr. 286703/6 iunie 2013 - nu a dovedit existența vreunei vătămări care să nu poată fi înlăturată în altă modalitate decât prin anularea procesului verbal în discuție.

Judecătorul fondului a făcut, în cauză, o corectă aplicare și a dispozițiilor art. 21 alin. (26) din OUG nr. 66/2011, cu modificările și completările ulterioare, și a statuat în mod riguros în sensul că textul legal menționat nu instituie un termen special de prescripție pentru constatarea creanțelor bugetare, ci exclusiv un termen în care autoritatea pârâtă avea obligația de a finaliza activitatea de control prin emiterea unui astfel de proces-verbal pentru a nu prelungi în mod abuziv activitatea de control asupra reclamantului, și de asemenea în sensul că depășirea termenului respectiv nu constituie, de plano, un motiv de nelegalitate a procesului - verbal de constatare a neregulilor și de stabilire a creanțelor bugetare atâta timp cât nu s-a dovedit că prin această nerespectare s-a pricinuit recurentului o vătămare ce nu poate fi înlăturată decât prin anularea actului.

Teza nelegalității procesului verbal de constatare a neregulilor și de stabilire a creanțelor bugetare, pe motivul nerespectării stricte a termenului prevăzut de art. 21 alin. (26) din OUG nr. 66/2011, nu poate fi îmbrățișată, de altfel, și pe temeiul dispozițiilor art. 31 alin. (1) și (2) din același act normativ - la care judecătorul fondului a făcut în mod just trimitere în considerentele hotărârii pronunțate - care prevede că autoritatea cu competențe în gestionarea fondurilor europene poate relua activitatea de constatare a neregulilor și de stabilire a creanțelor bugetare, în situația în care, până la data împlinirii termenului de prescripție, apar alte date suplimentare necunoscute la data efectuării verificărilor sau în situația în care apar erori de calcul care influențează rezultate primelor verificări.

Prima instanță a reținut de asemenea în mod just că nulitatea procesului verbal atacat nu poate fi determinată nici de neconcordanțele referitoare la componența echipei de control aparținând intimatului precum și la duratei activității de control, întrucât caracterul de act administrativ reprezentând titlu de creanță este dat în exclusivitate de Procesul-verbal de constatare a neregulilor și de stabilire a creanțelor bugetare pentru programele operaționale sectoriale în cadrul obiectivului convergența privind Proiectul "Portal web pentru preluarea on-line a datelor statistice" nr. 286703/6 iunie 2013, și nu de proiectul inițial de proces verbal, comunicat recurentului la data de 9 noiembrie 2012.

Pe cale de consecință, în raport de cele mai sus arătate, prima instanță a înlăturat în mod corect ca neîntemeiate și susținerile reclamantului cu privire la nerespectarea dreptului la apărare din perspectiva neconcordanțelor dintre sumele menționate în cele două procese verbale, respectiv cel din data de 1 noiembrie 2012 și cel din data de 5 iunie 2013, cu motivarea că în privința recurentului numai ultimul proces verbal - împotriva căruia s-a formulat contestație, în condițiile art. 46 și următoarele din OUG nr. 66/2011, și ulterior acțiune în contencios administrativ - produce

consecințe juridice.

În fine, criticile din recurs potrivit cărora judecătorul fondului a reținut greșit că în cadrul ofertei financiare ofertantul s-a obligat ca activitatea care a determinat emiterea actului administrativ atacat să fie prestată într-un anumit interval, interval evaluat financiar în cadrul ofertei în funcție de zilele componente, și că reclamantul nu a dovedit îndeplinirea contractului a cărui valoare a fost constatată astfel drept neeligibilă, din rapoartele atașate și facturile anexă la acestea nerezultând executarea întocmai a contractului încheiat de reclamant în acord cu dispozițiile din oferta financiară a ofertantului în cauză nu pot fi nici acestea primite, întrucât, pe de o parte, acestea vizează materia constatării faptelor cauzei care rămâne la aprecierea suverană a judecătorului de fond, și, pe de altă parte, aceste critici nici nu sunt întemeiate, realitatea statuărilor primei instanțe în sensul mai sus menționat, justificată de probatoriul administrat în cursul judecății de fond, nefiind de natură a fi infirmată de înscrisurile noi depuse de reclamant în recurs.

În raport de cele mai sus arătate, care justifică menținerea cu caracter irevocabil a soluției adoptate de instanța de fond cu privire la capătul de cerere principal din acțiune, de anulare a actelor administrative contestate în litigiu, devine lipsită de interes examinarea criticilor din recursul Institutul Național de Statistică privitoare la modul de soluționare de către prima instanță a capătului de cerere subsidiar, referitor la suspendarea executării Procesului-verbal de constatare a neregulilor și de stabilire a creanțelor bugetare nr. 286703/6 iunie 2013 până la rămânerea irevocabilă a hotărârii de fond.

5. Hotărârea instanței de recurs.

În raport de cele mai sus arătate, constatând că nu sunt întemeiate motivele de recurs invocate în cauză referitoare la fondul litigiului și că este legală hotărârea atacată, s-a dispus, în temeiul art. 496 alin. (1) din Codul de procedură civilă și a art. 20 din Legea nr. 554/2004 a contenciosului administrativ, cu modificările și completările ulterioare, respingerea ca nefondat a recursului.

6. Tratament diferențiat. Relevanța criteriului aplicat.

O.G. nr. 137/2000, art. 2 alin. (1)

Existența unei diferențieri nu implică, de plano, existența unei discriminări, diferența de tratament devenind discriminare doar în condițiile în care se bazează pe o caracteristică sau un criteriu interzis.

Secția de contencios administrativ și fiscal, Decizia nr. 2473 din 12 iunie 2015

Prin sentința nr.207 din 7 noiembrie 2013, Curtea de Apel Pitești – Secția a II-a Civilă, de Contencios Administrativ și Fiscal a respins ca neîntemeiată acțiunea reclamanților A, B, C și D, având ca obiect anularea hotărârii nr. 75/2013 emisă de pârâțul Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării și obligarea pârâtei SC A SA la plata despăgubirilor în cuantum egal cu 8 salarii medii nete.

Împotriva sentinței primei instanțe au formulat recurs doi dintre cei patru reclamanți, respectiv A și B, invocând motivul de casare prevăzut de art. 488 alin.(1) pct.8 din Codul de procedură civilă.

Recurentele au susținut că au fost încălcate dispozițiile art. 14 din Convenția Europeană, art. 16 alin.(1) din Constituție, art.1 alin.(2) lit.i), art. 2 alin.(2) și (3) din OG nr. 137/2000 și art. 5, art. 39 alin.(1) din Codul muncii, sub următoarele aspecte:

- refuzul pârâtei SC A SA de a prezenta decizia internă nr.2785/20.06.2008 trebuia sancționat prin aplicarea dispozițiilor art.295 Cod procedură civilă, cu consecința considerării acestui fapt drept o recunoaștere a existenței discriminării;

- simpla împrejurare că pârâta angajatoare a negociat cu unii salariați acordarea unor plăți

compensatorii mai mari decât cele arătate în art. 21 din contractul colectiv de muncă la nivel de unitate iar cu recurențele nu a negociat deloc constituie discriminare, atât în sensul art. 2 din OG nr.137/2000, cât și în sensul art. 5 din Codul muncii;

- nu s-a observat că au fost favorizați salariații din „direcția de resurse umane” și defavorizați cei din „direcția producție”;

- instanța nu a sancționat refuzul SC A SA de a răspunde la întrebările nr. 6 și 9 din interogatoriu și nu a aplicat dispozițiile art. 358 din Codul de procedură civilă.

În recurs au formulat întâmpinări SC A SA și Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, solicitând respingerea căii de atac exercitate, ca nefondate.

Intimata SC A SA a susținut că în cauză nu se pune problema existenței unui tratament discriminatoriu în privința recurențelor, câtă vreme din înscrisurile administrate la fondul cauzei a rezultat că la încetarea contractului de muncă în temeiul art.55 lit.b) din Codul muncii, au existat salariați care nu au primit nicio sumă cu titlu compensatoriu, după cum au existat persoane care au primit echivalentul a 3, 6, 13, 14 și 15 salarii medii nete pe unitate, aceste sume fiind exclusiv rezultatul negocierii individuale dintre angajator și fiecare salariat în parte. A mai subliniat că recurențele și-au manifestat opțiunea lor personală de a înceta contractul de muncă prin acord, acceptând la momentul respectiv, fără nicio constrângere, prima oferită de angajator.

La rândul său, CNCD a reiterat principalele considerente ale sentinței, punctând că probele administrate în cauză nu sunt apte să demonstreze nici criteriul de discriminare utilizat de către persoana reclamată și nici poziția de discriminare/inferioritate în care recurențele s-ar fi găsit prin comparație cu persoane aflate în situații similare.

Răspunzând la întâmpinări, recurențele au arătat că în urma unui control pe care ITM Argeș l-a efectuat la intimata SC A SA s-a constatat că în baza deciziei nr. 2785/20.06.2008 a societății, în categoria salariaților care beneficiază de plăți compensatorii sunt incluși și salariații al căror contract individual de muncă încetează în baza art. 55 lit.b) din Codul Muncii.

Deși s-au aflat în aceeași situație cu salariații de la resurse umane, recurențele nu au avut posibilitatea să negocieze numărul de salarii compensatorii, fiind discriminate în raport de aceștia.

Prin încheierea pronunțată la 6 martie 2015, Înalta Curte a admis în principiu recursul declarat de A și B, însușindu-și punctul de vedere al raportorului privind judecarea cauzei potrivit dispozițiilor art. 493 alin.(7) Cod procedură civilă.

Examinând sentința curții de apel prin prisma motivului de casare formulat, Înalta Curte constată că recursul este nefondat pentru argumentele care urmează.

În esență, recurențele-reclamante au supus controlului de legalitate pe calea prevăzută de art. 20 alin.(9) din OG nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare Hotărârea nr.75 din 19.02.2013, prin care CNCD statuat că „*neacordarea în mod egal a salariilor compensatorii la desfacerea contractului de muncă nu reprezintă faptă de discriminare conform art. 2 al OG nr.137/2000*”(pct.1) și, în consecință, a clasat dosarul (pct.2).

Pe baza ansamblului probator administrat, care a cuprins înscrisuri, interogatoriu și declarația martorului II, lider de sindicat la societatea intimată, prima instanță a ajuns la concluzia că nu sunt îndeplinite condițiile pentru a se reține în sarcina pârâtei SC A SA existența unei fapte de discriminare.

Această concluzie este corectă, fiind adoptată și de instanța de control judiciar în urma propriului demers de aplicare a cadrului normativ incident la situația de fapt relevată de probele administrate.

Răspunzând punctual la criticile formulate de recurențe, Înalta Curte observă mai întâi că, într-adevăr, decizia internă nr. 2785/20.06.2008 nu a fost prezentată de societatea intimată, aceasta comunicând instanței de fond (cu actul nr.KCJ/99/ 30.10.2013, fila 176, dosar fond) că „*nu a fost găsită în arhiva societății*”.

Potrivit dispozițiilor art. 295 din Codul de procedură civilă, în această ipoteză „*instanța va putea socoti ca dovedite afirmațiile făcute cu privire la conținutul aceluși înscris de partea care a cerut înfățișarea*”.

Recurentele au susținut, pe baza informațiilor furnizate de ITM Argeș (prin actul nr. P 175/1/2095/16.11.2012, fila 12, dosar fond), că prin decizia în discuție s-a stabilit să se includă în categoria salariaților care beneficiază de plăți compensatorii și salariații al căror contract individual de muncă încetează în baza art. 55 lit.b) din Codul Muncii (prin acordul părților).

În contextul analizat, Înalta Curte constată că există argumente consistente pentru a considera, ca efect al aplicării prevederii legale citate, că afirmațiile recurentelor cu privire la acest înscris corespund realității. Cu alte cuvinte, trebuie reținut, contrar primei instanțe, că acordarea salariilor compensatorii la încetarea contractului de muncă în condițiile art. 55 lit.b) din Codul Muncii nu era o facultate a angajatorului (*si voluero*), ci o obligație asumată unilateral printr-un document intern pe care a refuzat să-l prezinte instanței de judecată. Acest considerent nu are însă aptitudinea de a determina schimbarea soluției primei instanțe, câtă vreme, contrar susținerilor recurentelor, aplicarea dispozițiilor art. 295 din Codul de procedură civilă nu determină „*recunoașterea existenței discriminării*”, ci doar clarifică premisele factuale ale pretensei fapte de discriminare.

În acord cu soluția exprimată prin actul administrativ jurisdicțional analizat, Înalta Curte constată că diferențierea reală existentă între angajați ai diverselor compartimente ale societății intime sub aspectul numărului de salarii compensatorii acordate la desfacerea contractului de muncă a fost rezultatul negocierii părților iar nu al aplicării vreunui criteriu discriminatoriu.

Potrivit dispozițiilor art. 2 alin.(1) din OG nr.137/2000 prin discriminare se înțelege „*orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice*”.

Rezultă din definiția legală citată anterior, că diferența de tratament devine discriminare dacă se bazează pe o caracteristică sau un criteriu interzis. Înalta Curte a statuat în jurisprudența sa că sintagma „*orice alt criteriu*” nu înseamnă lipsa criteriului, fiind de neconceput existența unei fapte de discriminare fără un anumit criteriu identificabil (e.g. deciziile nr. 1075/2011, nr.4147/2011).

În cauza de față recurentele au afirmat că criteriul de discriminare l-a reprezentat secția în care și-au desfășurat activitatea angajații, fiind avantajați aceia din sectoarele neproductive (ex. resurse umane) care au primit până la 22 salarii compensatorii, în timp ce ele, care au lucrat într-un sector productiv au obținut numai 14.

Curtea de apel a stabilit însă cu temei că din înscrisurile administrate a rezultat o diversitate de situații, în care angajații de la diferite compartimente, inclusiv neproductive, au primit mai puține salarii compensatorii decât reclamanții sau chiar nu au primit nicio compensație la desfacerea contractului de muncă prin acordul părților.

Într-adevăr, intimata SC A SA a depus la dosarul de fond mai multe decizii prin care în aceeași perioadă de referință a încetat contractele individuale de muncă pe perioadă nedeterminată ale mai multor angajați de la compartimente neproductive (logistică, centrală, resurse umane, etc.), acordând un număr diferit de salarii compensatorii, în general între 0-14 salarii, un caz cu 15 salarii și un caz cu 22.

Prin decizia nr. 1339/2.09.2011, angajatului X de la resurse umane, persoană cu o vechime de 33 de ani 8 luni și 27 zile (similară recurentelor) i s-au acordat același număr de salarii ca și recurentelor: 14.

Simplul fapt că unii angajați au obținut compensații mai mari decât recurentele nu poate avea semnificația unei discriminări a acestora. Contextul analizat și „acordurile” încheiate cu unii angajați din diverse sectoare de activitate converg către concluzia exprimată de Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării în hotărârea atacată, că sumele primite cu titlu de compensații au

fost rezultatul negocierii dintre părți.

Afirmația recurentelor că nu li s-a permis să negocieze nu are suport probator. Dimpotrivă, modul în care au acționat conferă consistență considerentului fondului potrivit căruia și-au pus problema discriminării și, implicit, a faptului că nu au negociat, după ce au aflat că alte persoane aflate în situația lor au obținut sume mai mari cu acest titlu.

În fine, referitor la aprecierea răspunsurilor intimătei-pârâte SC A SA la interogatoriu, Înalta Curte reține că nu erau îndeplinite condițiile legale pentru a fi incidentă prezumția de la art. 358 din Codul de procedură civilă, pentru că intimata a răspuns la întrebările nr. 6 și 9.

Conchizând, Înalta Curte a constatat că nu există elemente apte să conducă la reformarea hotărârii atacate, astfel că, în temeiul art. 496 Cod procedură civilă, a respins recursul ca nefondat.

7. Consilier local. Constatarea stării de incompatibilitate. Legalitate.

Legea nr. 161/2003, art. 88

Exercitarea concomitentă a funcției de consilier local în cadrul Consiliului Local cât și a funcției de consilier personal - angajat cu contract individual de muncă - în cadrul cabinetului primarului atrage starea de incompatibilitate prevăzută de art. 88 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 161/2003.

Secția de contencios administrativ și fiscal, Decizia nr. 2967 din 1 octombrie 2015

I. Circumstanțele cauzei

1. Acțiunea formulată

Prin cererea înregistrată pe rolul Curții de Apel Cluj - Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal, reclamanta A a solicitat anularea Raportului de evaluare nr.58017/G/II/10.12.2013 întocmit de pârâta Agenția Națională de Integritate (denumită în continuare ANI).

2. Soluția instanței de fond

Curtea de Apel Cluj – Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal, prin Sentința nr.157 din 16 aprilie 2014, a admis acțiunea formulată de reclamantă, a anulat Raportul de evaluare nr. 58017/G/II/10.12.2013 întocmit de pârâtă, apreciind că actul administrativ contestat este nelegal, fiind rezultatul unei interpretări și aplicări eronate a legislației aplicabile.

II. Calea de atac exercitată

1. Recursul

Împotriva acestei sentințe a declarat recurs pârâta Agenția Națională de Integritate, invocând prevederile art.488 alin.(1) pct. 8 din Codul de procedură civilă, republicat.

În motivarea căii de atac, recurenta-pârâtă a susținut, în esență, că hotărârea atacată a fost dată cu încălcarea și aplicarea greșită a normelor de drept material, solicitând admiterea recursului, casarea hotărârii atacate și pe fond respingerea acțiunii.

În esență, recurenta a arătat că în mod corect s-a reținut cazul de incompatibilitate în privința intimătei-reclamante întrucât a deținut, simultan, atât calitatea de consilier local al Consiliului Local al Orașului X cât și cea de angajat cu contract individual de muncă în cadrul Cabinetului primarului orașului X, respectiv de consilier personal al primarului, încălcând astfel dispozițiile art. 88 alin. (1) lit.c) din Legea nr. 161/2003.

2. Procedura de examinare a recursului în completul de filtru

Raportul întocmit potrivit dispozițiilor art.493 alin.(2) și (3) din Codul de procedură civilă, republicat, a fost analizat în completul de filtru și comunicat părților în baza Încheierii de ședință din data de 29 ianuarie 2015, potrivit art.493 alin.(4) Cod procedură civilă.

Totodată, completul de filtru a apreciat incidența în cauză a prevederilor art.493 alin.(7) din

Codul de procedură civilă, sens în care a fost pronunțată Încheierea de ședință din 1 aprilie 2015.

III. Considerentele Înaltei Curți asupra recursului

Înalta Curte, analizând recursul formulat, reține că este fondat, pentru considerentele ce vor fi expuse în continuare.

Reclamanta A a solicitat anularea Raportului de evaluare nr.58017/G/II din 10.12.2013, emis de ANI. Prin acest raport s-a reținut că, în perioada 2.11.2012 – prezent, reclamanta, în calitate sa de consilier local în cadrul Consiliului Local al orașului X, județul M, a încălcat regimul juridic al incompatibilităților, prin nerespectarea dispozițiilor art.88 alin.(1) lit.c) din Legea nr.161/2003.

Starea de incompatibilitate a fost generată de exercitarea concomitent atât a funcției de consilier local în cadrul Consiliului Local al Orașului X, județul M cât și a funcției de consilier personal (angajat cu contract individual de muncă) în cadrul cabinetului primarului orașului X, județul M, această situație de fapt nefiind contestată.

Potrivit prevederilor art.88 din Legea nr.161/2003: „(1) Funcția de consilier local sau consilier județean este incompatibilă cu... c) calitatea de funcționar public sau angajat cu contract individual de muncă în aparatul propriu al consiliului local respectiv sau în aparatul propriu al consiliului județean ori al prefecturii din județul respectiv”.

Conform art.132* din Legea nr.215/2001 – Legea administrației publice locale (fost art.156², introdus prin Legea nr.286/2006): „Denumirea aparatului propriu de specialitate se înlocuiește, în cuprinsul tuturor actelor normative în vigoare, cu denumirea aparat de specialitate. Denumirea aparat propriu de specialitate al consiliului local se înlocuiește, în cuprinsul tuturor actelor normative în vigoare, cu denumirea aparat de specialitate al primarului. Denumirea servicii descentralizate ale ministerelor se înlocuiește, în cuprinsul tuturor actelor normative în vigoare, cu denumirea servicii publice deconcentrate ale ministerelor și ale celorlalte organe de specialitate ale administrației publice centrale”.

Rezultă din cuprinsul dispozițiilor legale citate anterior, că prin înlocuirea denumirii de aparat propriu al consiliului local cu denumirea de aparat de specialitate al primarului în cuprinsul tuturor actelor normative în vigoare, această înlocuire a operat și în privința dispozițiilor Legii nr.161/2003, astfel că din perspectiva art.88 alin.(1) lit.c), funcția de consilier local este incompatibilă cu calitatea de angajat cu contract individual de muncă în aparatul de specialitate al primarului.

Potrivit Organigramei și Statului de funcții al aparatului de specialitate al primarului aprobate prin Hotărârea C.L. X, județul M, nr.30/ 28.08.2013, aparatul de specialitate al primarului are în componență cabinetul primarului.

Conform Hotărârii C.L. nr.30/2013, aparatul de specialitate al primarului cuprinde două categorii de personal: funcționarii publici, cărora le sunt aplicabile dispozițiile Legii nr.188/1999 privind Statutul funcționarilor publici și personalul angajat cu contract individual de muncă, care nu are calitatea de funcționar public și căruia îi sunt aplicabile exclusiv prevederile legislației muncii.

Este evident că la cabinetul primarului pot fi angajate și persoane pe post de consilier personal, în baza unui contract individual de muncă.

Prin urmare, potrivit acestor înscrisuri ce se află la dosarul cauzei, rezultă fără echivoc că în aparatul de specialitate al primarului este inclus și cabinetul primarului, ca un compartiment al acestuia, iar reclamanta a avut calitatea de angajat cu contract individual de muncă în cadrul cabinetului primarului.

Deci, contrar susținerilor reclamantei, cabinetul primarului face parte integrantă din aparatul de specialitate al primarului.

În consecință, dispozițiile art.88 alin.(1) lit.c) din Legea nr.161/ 2003 devin incidente, deoarece reclamanta a deținut concomitent atât calitatea de consilier local cât și calitatea de consilier personal al primarului, angajat cu contract individual de muncă în cadrul cabinetului primarului, compartiment ce face parte din aparatul de specialitate al primarului.

Susținerile reclamantei cu privire la interpretarea disp.art.66 din Legea nr.215/2001 nu pot fi

reținute ca întemeiate.

Conform dispozițiilor art.66 din Legea nr.215/2001, primarii pot înființa în limita numărului maxim de posturi aprobate, cabinetul primarului, compartiment distinct; personalul din cadrul cabinetului primarului fiind numit și eliberat din funcția de primar; personalul din cadrul cabinetului primarului își desfășoară activitatea în baza unui contract individual de muncă pe durată determinată, încheiat în condițiile legii, pe durata mandatului primarului.

Din interpretarea acestor dispoziții legale rezultă că legiuitorul a avut în vedere, prin adoptarea sintagmei *compartiment distinct* numai atribuțiile cabinetului și nu neapartenența acestei entități la aparatul de specialitate al primarului. Numărul de posturi alocate cabinetului primarului fiind inclus în numărul total de posturi bugetare din cadrul Consiliului Local X, iar personalul angajat fiind și el inclus în categoria angajaților cu contract individual de muncă din compartimentul de specialitate al primarului.

Reclamanta, care deținea calitatea de ales local, nu putea desfășura concomitent și activitatea de consilier personal al primarului, întrucât cerința de imparțialitate nu este îndeplinită pentru că se poate găsi în situația în care nu își poate îndeplini cu obiectivitate cumulul de atribuții ce îi revin în dubla calitate (consilieră a primarului însărcinată cu rezolvarea problemelor/ sarcinilor atribuite de acesta și atribuțiile ce decurg din calitatea de consilier local) mai ales în situațiile în care acțiunile/ faptele/ primarului nu sunt convergente cu cele ale consiliului local din care face parte.

Nimic nu o împiedica pe reclamantă să aleagă între calitatea de ales local și consilier personal al primarului, în condițiile art.91 alin.(3) din Legea nr.161/2003.

În altă ordine, adresa Agenției Naționale de Integritate de care s-a prevalat reclamanta, oferă doar un punct de vedere, o opinie a acestei autorități, instanța de judecată fiind singura căreia îi revine rolul constituțional de a interpreta și aplica legea.

Dispozițiile legale menționate anterior sunt suficient de clare și previzibile în ceea ce privește starea de incompatibilitate prevăzută de art.88 alin.(1) lit.c) din Legea nr.161/2003, astfel că această adresă în care este menționat un punct de vedere nu leagă în niciun fel instanța de judecată în ceea ce privește îndeplinirea rolului conferit constituțional și nici nu poate acoperi nerespectarea dispozițiilor legale în cazul reclamantei.

Prin urmare, Raportul de evaluare nr.58017/G/II) din 10.12.2013 emis de ANI este legal, acțiunea reclamantei fiind neîntemeiată.

Această concluzie/ soluție se înscrie în linia jurisprudenței Înaltei Curți – Secția contencios administrativ și fiscal cu privire la problema de drept ivită și în cauza de față, astfel cum rezultă și din Decizia nr.5037/ 18.04.2013.

Față de toate considerentele expuse, Înalta Curte a reținut incidența în cauză a disp.art.488 alin.(1) pct.8 din Codul de procedură civilă, sentința recurată fiind netemeinică și nelegală, astfel că, în temeiul art.496 Cod procedură civilă, a admis recursul, a casat sentința recurată și a respins acțiunea formulată de reclamantă ca neîntemeiată.

8. Activitate notarială. Specific. Incidența regulilor de concurență.

Legea nr. 36/1995

Legea nr. 21/1996

Faptul că notarul public prestează un serviciu de interes public nu îl exclude din sfera de aplicare a regulilor de concurență, cel puțin o parte a activității sale având un evident caracter privat, comercial, fiind exercitată și în vederea obținerii unui profit sub aspect economic, și fiind exercitată în condiții de concurență, ceea ce imprimă activității notariale statutul de întreprindere supusă regulilor de concurență.

Secția de contencios administrativ și fiscal, Decizia nr. 3415 din 30 octombrie 2015

1. Circumstanțele cauzei

Prin cererea înregistrată la Curtea de Apel București sub nr. xx59/2/2015 din 4 august 2015, cu adresa nr.9288, Consiliul Concurenței a solicitat instanței autorizarea judiciară în vederea desfășurării unei noi inspecții inopinate la sediul din str. C. nr. x, precum și în orice alte spații/puncte de lucru în care își desfășoară activitatea Camera Notarilor Publici S.

2. Hotărârea primei instanțe

Prin Încheierea nr. 10 din 5 august 2015 Curtea de Apel București, Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal a admis cererea formulată de Consiliul Concurenței și, pe cale de consecință, a autorizat desfășurarea unei noi inspecții inopinate la sediul social al Camerei Notarilor Publici S. din strada C. nr. x, precum și în orice alte spații/puncte de lucru în care își desfășoară activitatea aceasta, pe o durată de 3 zile consecutive, în perioada 11-14.08.2015, cu posibilitatea prelungirii motivate a acestei perioade.

Pentru a pronunța această soluție, Curtea de Apel a reținut că sunt îndeplinite condițiile art. 36, art. 37 și art. 38 din Legea concurenței nr. 21/1996, republicată, cu modificările și completările ulterioare, existând noi indicii privind posibila încălcare a prevederilor art.5 alin.(1) din Legea nr.21/1996.

3. Calea de atac exercitată

Împotriva Încheierii nr. 10 din 5 august 2015 a Curții de Apel București, Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal, în temeiul dispozițiilor art. 28 alin.7 din Legea nr. 21/1996, Camera Notarilor Publici S. a formulat contestație prin care a solicitat respingerea cererii Consiliului Concurenței, privind autorizarea desfășurării unei inspecții inopinate la sediul Camerei Notarilor Publici S., în scopul investigării unor pretinse fapte anticoncurențiale, ca fiind inadmisibilă.

În susținerea contestației se arată următoarele:

Prin cererea adresată Curții de Apel București, Consiliul Concurenței a solicitat autorizarea efectuării unei inspecții inopinate la sediul pârâtei, aceasta fiind o nouă inspecție inopinată, după prima, care a fost autorizată tot de către Curtea de Apel București, prin încheierea nr. 7 din 21.05.2015, în dosarul nr. xx10/2/2015.

În motivarea cererii s-a arătat că prin Ordinul nr. 278/20.05.2015 s-a dispus declanșarea unei investigații din oficiu având ca obiect posibila faptă anticoncurențială prevăzută de art.5, alin. 1 din Legea concurenței nr. 21/1996, republicată, săvârșită de către Camera Notarilor Publici S. și membrii ai acesteia.

La baza luării acestei decizii s-a aflat un „denunț” înregistrat la Consiliul Concurenței la data de 21.04.2015, prin care au fost sesizate posibile practici anticoncurențiale săvârșite de Colegiul director al Camerei Notarilor Publici S.

Ulterior, Consiliul Concurenței a considerat că e necesară o nouă inspecție inopinată, pe baza unor noi indicii și informații, solicitare admisă de instanță prin încheierea atacată.

Contestatoarea apreciază că inițiativa Consiliului Concurenței este abuzivă și cu rea credință, având în vedere corespondența și punctele de vedere oficiale ale U.N.N.P., la solicitarea directă a acestui organism sau prin intermediul Ministrului Justiției, cu referire la incidența regulilor concurențiale în materia notarială.

Se mai susține că instanța nu a analizat incidența textelor de lege incidente cauzei, limitându-se să analizeze doar formal îndeplinirea condițiilor autorizării inspecției.

Nu poate fi primită interpretarea Consiliului Concurenței privind asimilarea birourilor notariale și a Camerelor Notarilor Publici cu o "întreprindere".

Conform dispozițiilor art.3 din Legea nr. 36/1995: "Notarul public este investit să îndeplinească un serviciu de interes public și are statutul unei funcții autonome.,,

Notarul este titularul unei delegații din partea puterii publice de a da forță deosebită actelor

sale, fiind numit de Ministrul Justiției și supus controlului statului, nefiind funcționar public.

Potrivit art. 27 din Codul deontologic al Notarilor publici „Profesia de notar se exercită în condiții de concurență, pe criterii exclusive de competență și probitate profesională, recunoscute și unanim acceptate ca principii de întărire a prestigiului instituției notarului public”.

Or, Legea Concurenței se aplică actelor sau faptelor care pot avea ca efect restrângerea sau denaturarea concurenței, cu excepția situațiilor când asemenea măsuri sunt luate în aplicarea altor legi, cum este cazul în speță.

Jurisprudența de până acum a Uniunii Europene a departajat în mod constant libertățile economice asociate pieței interne (libertatea de stabilire, libera prestare a serviciilor, libera circulație a salariaților, etc.) și excepțiile de la acestea, de dreptul concurenței (așa cum e cazul în hotărârile *Bosman*, din 1995 și *Cipolla* din 2006).

În cazul *Wouters* referitoare la avocați, Curtea a argumentat faptul că în timp ce o „întreprindere,, este un subiect de drept supus regulilor concurenței, în înțelesul Tratatelor europene, avocatul exercită prerogative de putere publică în cadrul unei atribuții sau activități de interes general, iar aceste activități nu au caracter economic, ceea ce împiedică aplicarea regulilor concurenței.

Constatarea Curții în cauzele din 2011 conform căreia notariatul exercită o activitatea de interes general are așadar ca principală consecință excluderea prima facie a profesiei, de la aplicabilitatea regulii concurenței.

Nicăieri în Europa, notarul nu este o funcție „de piață”, ci o instituție din sfera publică. El servește la respectarea legalității tranzacțiilor pe anumite piețe, în numele statului, a interesului public, însă nu se confundă cu piețele respective.

Acest lucru justifică restricțiile și reglementările precise referitoare la statutul funcției notariale, care nu pot fi analizate din perspectivă concurențială.

Natura funcției notariale nu este una la îndemâna forțelor pieței, ci una de interes public, definită prin lege.

Aspectele restrictive, multe dintre ele dificil de înțeles, la o primă vedere „de piață”, dar care se repercutează în tot atâtea obligații pentru notar, sunt de apanajul autorității publice.

Interesul public general justifică excepțiile de la dreptul concurenței.

Notarii și organizațiile lor nu intră prin urmare în domeniul de aplicare al art. 101 TFUE.

Onorariile prestabilite prin act normativ pentru profesiile juridice reglementate nu sunt considerate de către Curtea de Justiție a Uniunii Europene ca fiind contrare dreptului concurenței.

Directiva serviciilor nr. CE/2006/123 exclude în mod expres din domeniul de aplicare art. 2 (I) „serviciile prestate de notari și executori judecătorești numiți de autoritățile publice”.

O prevedere similară se regăsește în Directiva 2013/55/UE din 20 noiembrie 2013 de modificare a Directivei 2005/36/CE privind recunoașterea calificărilor profesionale.

Pentru aceste motive, contestatoarea susține că, în cauză, instanța trebuia să constate că intimatul nu avea competența de a investiga și sancționa activitatea notarială.

4. Apărările intimatului

Consiliul Concurenței a formulat întâmpinare prin care a solicitat respingerea contestației, ca neîntemeiată și, pe cale de consecință, menținerea Încheierii Curții de Apel.

5. Cereri formulate în cauză

La 19.10.2015, printr-o cerere distinctă, Camera Notarilor Publici S. a solicitat sesizarea Curții Constituționale cu soluționarea excepției de neconstituționalitate a următoarelor prevederi legale:

- art. 5 din Legea nr. 21/1996 întrucât acesta încalcă dispozițiile art. 115 alin. 2 și art. 116 din Constituție, care conferă competența Ministerelor să înființeze și să organizeze organe de specialitate, în cazul nostru înființarea U.N.N.P. - prin legea de înființare și organizare nr. 36/1995.

- art. 36, 37, 38 din Legea nr. 21/1996 care încalcă dispozițiile art. 130 alin. 1 și 2 din Constituție, potrivit cărora activitatea judiciară se efectuează de Ministerul Public, care apără ordinea de drept, fiind constituit în Parchete.

- art. 36 alin. 6 din Lg. 21/1996 care încalcă art. 48 alin. 1 din Constituție, acesta din urmă arătând că persoana vătămată într-un drept al său este îndreptățită la recunoașterea dreptului pretins, iar condițiile și limitele acestui drept sunt stabilite prin lege ordinară.

În susținerea cererii de sesizare a Curții Constituționale se arată următoarele:

U.N.N.P. fiind în subordinea Ministerului Justiției, activitatea acesteia este de autoritate publică, nicidecum concurențială, căci nu afectează nici un alt concurent, care în speța actuală nu există.

Prin interpretarea și aplicarea art. 5 din Legea nr. 21/1996, în mod neconstituțional, s-a acordat dreptul de a se verifica, conform acestui act normativ, activitatea notarilor.

Consiliul Concurenței nu poate exercita atribuții ale Ministerului Publicu atât mai mult cu cât, în art. 55 Cod procedură penală sunt menționate și organele judiciare, altele decât parchetele, care au atribuții de percheziții, ridicări de acte, audieri, etc.

Legea ordinară aplicabilă este Legea nr. 554/2004 și nicidecum o altă lege, care modifică această lege ordinară, așa cum face Lg. 21/1996 în art. 36 alin. 6.

Textul constituțional încălcat nu prevede că pot fi emise mai multe legi ordinare în materie, ci doar una, folosind expresia "lege ordinară" și nu "legi ordinare".

Intimatul a formulat punct de vedere în legătură cu cererea de sesizare a Curții Constituționale, prin care a susținut că aceasta este inadmisibilă deoarece legislația din domeniul concurenței în vigoare se bucură de prezumția de constituționalitate. Se arată că în literatura juridică de specialitate a fost pusă în discuție utilitatea exercitării unui control de constituționalitate *a posteriori* care nu ar mai fi necesar odată ce acest control a existat înainte de promulgarea unei legi.

De asemenea, intimatul precizează că nu poate fi sesizată Curtea Constituțională pentru a se pronunța pe interpretarea (sistematică, teleologică sau *per a contraria*) unor texte de lege sau pe carențele legislative ale unor texte legale, întrucât ar echivala cu transformarea instanței de contencios constituțional într-un legislator pozitiv.

Acest lucru reiese și din interpretarea sistematică a dispozițiilor art.2 alin.(1) și a art.2 alin.(3) din Legea nr.47/1992 de unde rezultă că cererea de sesizare a Curții Constituționale este admisibilă numai în măsura în care, prin excepția invocată, se solicită constatarea neconstituționalității unei prevederi dintr-o lege, iar nu și atunci când se tinde la modificarea sau completarea acesteia, aspect care este de competența exclusivă a Parlamentului ca unică autoritatea legiuitoare, potrivit dispozițiilor art.61 alin.(1) din Constituția României, aspecte evidențiate atât în practica judiciară cât și în doctrina de specialitate.

6. Considerentele Înaltei Curți

6.1. În ceea ce privește sesizarea Curții Constituționale

Potrivit dispozițiilor art. 29 alin.(1)-(3) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată, „(1) Curtea Constituțională decide asupra excepțiilor ridicate în fața instanțelor judecătorești sau de arbitraj comercial privind neconstituționalitatea unei legi sau ordonanțe ori a unei dispoziții dintr-o lege sau dintr-o ordonanță în vigoare, care are legătură cu soluționarea cauzei în orice fază a litigiului și oricare ar fi obiectul acestuia. (2) Excepția poate fi ridicată la cererea uneia dintre părți, sau, din oficiu, de către instanța de judecată ori de arbitraj comercial. De asemenea, excepția poate fi ridicată de procuror în fața instanței de judecată, în cauzele la care participă. (3) Nu pot face obiectul excepției prevederile constatate ca fiind neconstituționale printr-o decizie anterioară a Curții Constituționale”.

Din interpretarea logico-juridică a prevederilor art.29 alin. (1), (2) și (3) al Legii nr. 47/1992 rezultă că pentru sesizarea Curții constituționale cu o excepție de neconstituționalitate trebuie îndeplinite următoarele condiții, în mod cumulativ:

- excepția să fie invocată în cadrul unui litigiu aflat pe rolul unei instanțe judecătorești sau de arbitraj comercial;

- excepția să aibă ca obiect neconstituționalitatea unei legi sau ordonanțe ori a unei dispoziții dintr-o lege sau dintr-o ordonanță în vigoare;

- norma vizată de excepție să aibă legătură cu soluționarea cauzei și să nu fi fost constatată ca fiind neconstituțională printr-o decizie anterioară a Curții Constituționale.

Condiția relevanței excepției, care impune ca normele criticate să aibă incidență în soluționarea cauzei respective, nu trebuie analizată în abstracto și dedusă din orice fel de tangență a prevederilor legale în discuție cu litigiul aflat pe rolul instanței.

Astfel se impune o analiză riguroasă, în care să fie luat în calcul interesul procesual al rezolvării excepției de neconstituționalitate, prin prisma elementelor cadrului procesual și a stadiului concret în care se află litigiul.

Înalta Curte constată că petenta nu precizează care sunt pretinsele contradicții între prevederile art.5, 36, 37 și 38 din Legea nr.21/1996 și Constituție.

Simpla invocare *de plano* ca neconstituționale a anumitor dispoziții din legea concurenței nu poate duce la concluzia că acestea sunt în neconcordanță cu legea fundamentală.

Prin urmare, având în vedere considerentele mai sus arătate și în temeiul dispozițiilor art. 29 alin. 4 și 5 din Legea nr. 47/1992, Înalta Curte a respins cererea de sesizare a Curții Constituționale.

6.2. În ceea ce privește contestația formulată împotriva încheierii atacate

Înalta Curte apreciază că ceea ce se contestă, în cauză, este admisibilitatea cererii Consiliului Concurenței, prin prisma lipsei competenței acestuia de a investiga și sancționa activitatea notarială. Contestatoarea susține că nu s-ar încadra în noțiunea de „întreprindere”, astfel cum aceasta este consacrată în dreptul comunitar, prin urmare prevederile Legii nr.21/1996 nu ar fi incidente în cazul său.

Pentru a se putea constata incidența art. 5 alin. (1) din Legea nr.21/1996 și a art. 101 din Tratatul TFUE asupra unei înțelegeri sau practici, este necesară îndeplinirea cumulativă a următoarelor elemente constitutive:

- existența unor întreprinderi sau a unei asociații de întreprinderi;
- existența unei înțelegeri între întreprinderi decizii a unei asociații de întreprinderi sau practici concertate;
- înțelegerea să aibă ca obiect sau ca efect împiedicarea, restrângerea sau denaturarea concurenței pe piața românească sau pe o parte a acesteia.

Deci, problema care trebuie dezlegată în cauză o reprezintă calitatea de întreprindere a birourilor notariale.

Potrivit prevederilor art. 2 alin. (2) din Legea nr.21/1996, conceptul de întreprindere desemnează "orice entitate angajată într-o activitate economică, indiferent de statutul său juridic și de modul în care aceasta este finanțată". Astfel, orice activitate constând în oferirea de bunuri sau de servicii pe o piață determinată reprezintă o activitate economică, în cazul de față, piața serviciilor prestare de birourile notariale.

Notarul public este numit în funcție de ministrul justiției, așa cum rezultă din prevederile art. 35 din Legea nr. 36/1995 iar conform art. 7 din același act normativ actul îndeplinit de notarul public, purtând sigiliul și semnătură acestuia, este de autoritate publică și are forța probantă și, după caz, forța executorie prevăzute de lege.

Acest fapt nu împiedică însă, calificarea notarilor publici ca întreprinderi în accepțiunea normelor de concurență, așa cum rezultă și din Raportul Comisiei Europene din data de 09.02.2004 privind concurența în sectorul serviciilor profesionale (denumite și profesii liberale). De altfel, în același sens a apreciat și Curtea Europeană de Justiție, arătând că notarii publici își exercită activitatea în condiții de concurență, ceea ce nu este caracteristic exercitării autorității publice (Cauza C-51/08, *Comisia v. Luxemburg* din data de 24.05.2011).

Faptul că notarul public prestează un serviciu de interes public nu îl exclude din sfera de aplicare a regulilor de concurență, cel puțin o parte a activității sale având un evident caracter privat/comercial, fiind exercitată și în vederea abținerii unui profit sub aspect economic, și fiind exercitată în condiții de concurență, ceea ce îi imprimă statutul de întreprindere supusă regulilor de

concurență.

Notarul public nu acționează ca un funcționar, deși este numit „în funcție” de ministrul justiției (conform art. 26 din Legea nr.36/1995).

Pentru serviciile prestate constând în actele/procedurile îndeplinite prin valorificarea cunoștințelor profesionale, biroul notarial încasează un preț/onorariu.

Acest preț/onorariu nu reprezintă o taxă pe care notarul public o colectează în numele statului și pentru stat și nici un salariu plătit de angajator (statul român în speță Ministerul Justiției ori instanțele judecătorești).

Onorariile încasate de fiecare notar public se constituie într-un venit care variază de la caz la caz și care, după scăderea cheltuielilor efectuate poate fi asimilat, în termeni economici, profitului realizat de o întreprindere. Prin urmare, veniturile realizate de un notar public într-o perioadă de timp nu sunt prestabilite, ci variază în funcție de volumul de activitate prestată, fiind astfel influențat de oferta de astfel de servicii care îl concurează.

Chitanțele și facturile emise de biroul notarial sunt purtătoare de T.V.A., ceea ce constituie un argument în plus în sprijinul caracterului economic al activității desfășurate.

Astfel fiind, Înalta Curte constată că autoritatea de concurență a calificat în mod corect biroul notarului public ca întreprindere prin prisma definiției cuprinse la art. 2 alin. (2) din Legea nr.21/1996, definiție care preia criteriile instituite la nivel european în materie de concurență.

7. Legislația aplicabilă

Potrivit art. 1 din Legea nr.21/1996 (legea concurenței) aceasta are drept scop protecția, menținerea și stimularea concurenței și a unui mediu concurențial normal, în vederea promovării intereselor consumatorului.

Dispozițiile legii speciale interzic orice înțelegeri între întreprinderi, decizii ale asociațiilor de întreprinderi și practici concertate, care au ca obiect sau ca efect împiedicarea, restrângerea ori denaturarea concurenței pe piața românească sau pe o parte a acesteia (art. 5 din Legea nr. 21/1996).

Potrivit art. 36 din aceeași lege, pentru investigarea încălcării prevederilor Legii concurenței, inspectorii de concurență pot efectua inspecții inopinate în spațiile, terenurile sau mijloacele de transport pe care întreprinderile ori asociațiile de întreprinderi le dețin legal, să examineze orice documente, registre, acte financiar-contabile, indiferent de locul în care sunt depozitate și de suportul fizic sau electronic pe care sunt păstrate.

Conform art.37 din aceeași lege, în baza autorizării judiciare date prin încheiere, conform art. 38, inspectorii de concurență pot efectua inspecții, în spațiile prevăzute la art.36, precum și în orice alte spații, inclusiv domiciliul, terenurile sau mijloacele de transport aparținând conducătorilor administratorilor, directorilor și altor angajați ai operatorilor economici sau asociațiilor de operatori economici, supuși investigației.

De asemenea, conform prevederilor art. 38 alin. (1), inspectorii de concurență pot proceda la inspecții, potrivit prevederilor art. 37, doar în baza unui ordin emis de către președintele Consiliului Concurenței și cu autorizarea judiciară dată prin încheiere de către președintele Curții de Apel București sau de către un judecător delegat de acesta.

Prin urmare, Înalta Curte constată că încheierea pronunțată de Curtea de Apel este temeinică și legală, instanța în mod corect apreciind că sunt îndeplinite condițiile art. 36, art. 37 și art. 38 din Legea concurenței nr. 21/1996, republicată, cu modificările și completările ulterioare, existând noi indicii privind posibila încălcare a prevederilor art.5 alin.(1) din Legea nr.21/1996, indicii potrivit cărora pretinsa faptă anticoncurențială ar fi debutat în 2007 -2008, odată cu punerea în funcțiune de către Camera Notarilor Publici S. a unei aplicații informatice pentru calcularea onorariilor notariale în activitatea notarilor publici.

8.Soluția pronunțată

Pentru considerentele arătate și în temeiul dispozițiilor art.29 alin.4 și 5 din Legea nr.47/1992 precum și cele ale art. 38 alin.7 din Legea nr. 21/1996, Înalta Curte a respins atât cererea de sesizare a Curții Constituționale cu excepția de neconstituționalitate invocată, cât și

contestația formulată împotriva încheierii Curții de Apel.

9. Statutul judecătorilor și procurorilor. Ocuparea unei funcții de conducere în baza a două mandate consecutive. Intervenirea unei perioade de întrerupere după încheierea celui de al doilea mandat. Consecințe asupra cererii de ocupare a aceleiași funcții pentru un nou mandat.

Legea nr.303/2004, art.48 alin (8)

Sintagma „reinvestirea în funcție o singură dată” utilizată în conținutul art.48 alin (8) din Legea nr.303/2004 privind Statutul judecătorilor și procurorilor, republicată, trebuie înțeleasă ca limitând la două mandate dreptul de a ocupa aceeași funcție de conducere, fără a avea relevanță dacă acestea sunt consecutive sau există perioade de timp între respectivele mandate. Cum legiuitorul nu face vreo distincție în funcție de momentul la care intervine „reinvestirea”, împrejurarea că între executarea celor două mandate consecutive în funcții de conducere și data depunerii cererii pentru înscrierea la concursul pentru un nou mandat în aceeași funcție a intervenit o perioadă de întrerupere, nu înlătură interdicția prevăzută de art.48 alin.(8) din Legea nr.303/2004.

Secția de contencios administrativ și fiscal, Decizia nr. 3507 din 6 noiembrie 2015

I. Circumstanțele cauzei

1. Hotărârea supusă controlului judiciar

Prin Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr.4xx din 13 mai 2015 a fost respinsă contestația formulată de A, judecător la Tribunalul S, împotriva Hotărârii nr.2xx/29.04.2015 a Secției pentru judecători a Consiliului Superior al Magistraturii.

Pentru a decide în acest sens, Plenul CSM a reținut următoarele considerente:

Prin Hotărârea nr. x/24.04.2015, Comisia de organizare a concursului sau examenului pentru numirea în funcții de conducere a judecătorilor și procurorilor din perioada 27 martie - 24 iunie 2015 a respins cererea domnului judecător A de participare la concurs pentru ocuparea funcției de președinte al Tribunalului S, întrucât acesta a mai fost numit în funcția respectivă la data de 01.05.2006 și la 15.07.2009.

Prin Hotărârea nr. 220/29.04.2015 a Secției pentru judecători a Consiliului Superior al Magistraturii a fost respinsă contestația formulată de dl. A împotriva Hotărârii nr. x/24 aprilie 2015 a Comisiei de organizare a concursului/ examenului pentru numirea în funcții de conducere organizat în perioada 27 martie - 24 iunie 2015.

Secția pentru judecători a avut în vedere că domnul judecător A a fost numit în funcția de președinte al Tribunalului S, în perioadele 01.05.2006 – 01.05.2009 și 15.07.2009 - 15.07.2012, având, așadar, două mandate sub imperiul Legii nr.303/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

Din interpretarea sistematică a dispozițiilor art.48 alin.(1), (2) și (8) din Legea nr.303/ 2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare, rezultă că reinvestirea în funcție o singură dată, prevăzută la art.48 alin.(8), are în vedere limitarea la două a numărului mandatelor în aceeași funcție de conducere, indiferent de existența sau nu a unor perioade de timp între mandatele în cauză, câtă vreme legiuitorul nu distinge în acest sens, iar sintagma „reinvestire” semnifică o nouă numire în aceeași funcție, fără a prezenta importanță momentul când intervine aceasta.

Astfel, sensul cuvântului „a reinvesti” este acela de a reacorda oficial un drept, prin urmare, momentul reacordării dreptului respectiv nu are relevanță sub aspectul înțelesului cuvântului în cauză. Împrejurarea că de la împlinirea duratei celui de-al doilea mandat și până în prezent a existat o perioadă de întrerupere în exercitarea funcției respective de conducere de către domnul judecător

nu face inaplicabilă interdicția în cauză.

Art.48 alin.(2) din Legea nr.303/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare, prevede expres trei condiții pentru participarea la concursul/ examenul pentru numirea în funcții de conducere, respectiv calificativul "foarte bine" la ultima evaluare, lipsa sancțiunilor disciplinare în ultimii 3 ani și îndeplinirea condiției de vechime prevăzute de lege.

Secția pentru judecători a apreciat că nu este lipsit de importanță faptul că scopul participării la examen este acela al numirii în funcția de conducere vizată, însă câtă vreme o astfel de numire este interzisă de lege a treia oară, permiterea participării la examen/ concurs ar fi fără sens, știind *ab initio* că acest demers este fără finalitate.

În concluzie, Secția pentru judecători a reținut că art.48 alin.(2) trebuie interpretat prin coroborare cu art. 48 alin. (8), care, limitând numărul mandatelor, adaugă în realitate o nouă condiție de participare la examen/ concurs în cazul judecătorilor care candidează pentru mai mult de două mandate.

În ceea ce privește discriminarea invocată cu referire la situația doamnei procuror B, s-a reținut că situația celei din urmă persoane este diferită de cea a solicitantului, având în vedere că aceasta a fost numită, sub imperiul Legii nr. 303/2004, într-un singur mandat în funcția de prim procuror al Parchetului de pe lângă Judecătoria V, respectiv cel din perioada 01.07.2007-01.01.2010 (Hotărârea nr. 186/26.06.2007 a Secției pentru procurori), celelalte două mandate anterioare în aceeași funcție fiind dispuse în temeiul Legii nr.92/1992, republicată, cu modificările și completările ulterioare (01.01.1999 - 01.09.2002 și 17.06.2003 - 17.06.2007).

Spre deosebire de situația invocată, domnul judecător A a deținut deja două mandate acordate în temeiul Legii nr.303/2004, astfel că nu se află în aceeași situație juridică cu persoana la care face referire și, prin urmare, nu se poate reține existența unei discriminări.

Alături de argumentele avute în vedere de către Secția pentru judecători a Consiliului Superior al Magistraturii, pe care și le-a însușit Plenul Consiliului Superior al Magistraturii mai reținut, în ceea ce privește motivele suplimentare invocate de domnul judecător, că pe de-o parte Hotărârea nr. 406/28.10.2010 a Secției pentru procurori invocată de domnul judecător, prezintă relevanță sub aspectul practicii secției în cauză, aceasta neputând fi opusă Plenului, câtă vreme Plenul și secțiile Consiliului sunt organe deliberative distincte, cu competențe proprii.

Pe de altă parte, chiar în hotărârea invocată de contestatar, Secția pentru procurori a reținut că nu se poate susține că existând o perioadă de întrerupere după expirarea primului mandat, cel de-al doilea mandat ar fi, de fapt, o numire și nu o reînvestire. Prin urmare, inclusiv Secția pentru procurori a apreciat în hotărârea invocată că cel de-al doilea mandat în aceeași funcție de conducere, chiar și după o perioadă de întrerupere după primul mandat, reprezintă o reînvestire, iar nu o numire care ar putea fi urmată de o nouă reînvestire.

În plus, Plenul CSM a reținut că în practica sa a mai fost analizată situația invocată de domnul judecător. Astfel, în Hotărârea nr.449/2013 a Plenului CSM s-a reținut că, în acord cu Decizia nr.22/ 2012 a Curții Constituționale, potrivit căreia sintagma „fără posibilitatea reînvestirii” înseamnă unicitatea mandatului, sintagma „reînvestirii o singură dată”, analizată în cazul de față, reprezintă manifestarea de voință a legiuitorului în sensul limitării exercitării unei funcții de conducere la două mandate, împiedicând, astfel, exercitarea la nesfârșit, prin orice mod, a aceleiași funcții de conducere de către același judecător.

În ceea ce privește susținerea potrivit căreia atunci când legiuitorul a vrut să limiteze numărul mandatelor într-o funcție a făcut-o în mod expres, astfel cum se prevede la art. 81 alin. (4) din Constituția României pentru funcția de Președinte al României, Plenul a apreciat că situația este aceeași și în cazul funcțiilor de conducere prevăzute la art. 48 din Legea nr. 303/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare, scopul sintagmei „reînvestirii în funcție o singură dată” este același cu cel arătat anterior, respectiv limitarea numărului mandatelor unei persoane în aceeași funcție de conducere la două, numai terminologia utilizată de Legea nr.303/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare fiind diferită de aceea a legiuitorului constituțional.

2. Contestația formulată de dl. A

Prin contestația formulată în termen legal, în condițiile art.29 alin.(7) din Legea nr.317/2004, contestatorul A a solicitat anularea Hotărârii nr.483/ 13.05.2015 a Plenului Consiliului Superior al Magistraturii, precum și a Hotărârii nr.2xx/ 29.04.2015 a Secției pentru Judecători a CSM și a Hotărârii nr.x/ 24.04.2014 a Comisiei de organizare a concursului sau examenului pentru numirea în funcții de conducere a judecătorilor și procurorilor. A solicitat obligarea intimatului CSM la emiterea unei hotărâri de admitere a cererii contestatorului de participare la concurs.

Contestatorul apreciază că norma legală cuprinsă în art.48 alin.(8) din Legea nr.303/2004 trebuie interpretată în sensul că limitează posibilitatea reinvestirii o singură dată într-un mandat consecutiv celui expirat, iar nu în sensul că judecătorul care a executat două mandate, consecutive nu mai poate candida și nu mai poate fi numit niciodată în acea funcție.

S-a susținut că soluția de respingere a cererii sale de înscriere la concurs constituie o discriminare prin invocarea unor condiții care nu sunt prevăzute de lege.

Limitarea la două a numărului mandatelor pe care le poate exercita un judecător într-o funcție de conducere de-a lungul carierei sale nu are nicio justificare, în contextul în care numirea în funcție nu se realizează în mod subiectiv ci în baza unor criterii obiective valorificate prin promovarea concursului și în plus, când legiuitorul a vrut să limiteze numărul mandatelor într-o funcție a făcut-o în mod expres.

Contestatorul a formulat la data de 6.07.2015 o completare a contestației solicitând ca prin hotărârea ce se va pronunța să se dispună anularea parțială și a următoarelor Hotărâri ale Plenului CSM: nr.6xx/2011; nr.70x/2015 și nr.7xx/2015, precum și a hotărârii Plenului CSM prin care a fost numit Președinte al Tribunalului S domnul judecător DD.

3. *Apărările Consiliului Superior al Magistraturii*

Intimatul CSM a formulat întâmpinare la data de 11.04.2015, în condițiile art.201 alin.1 Cod procedura civilă, prin care a solicitat respingerea contestației ca neîntemeiată, formulând în acest sens apărări față de susținerile contestatorului.

În esență, intimatul susține că hotărârile contestate sunt legale și temeinice întrucât, la adoptarea acestora s-au avut în vedere disp.art.48 alin.(8) din Legea nr.303/2004, care limitează numărul mandatelor în aceeași funcție de conducere, la două; indiferent de existența sau nu a unor perioade de timp între mandatele în cauză.

Cu privire la cererea completatoare, intimatul CSM a invocat excepțiile: nulității și inadmisibilității acesteia, iar cu privire la cererea de anulare a Hotărârii Plenului CSM nr.70x/ 30.06.2015 a invocat excepția lipsei de interes, întrucât această hotărâre se referă la validarea rezultatelor concursului pentru numirea în funcții de conducere a procurorilor.

4. *Procedura derulată în fața instanței*

Cu privire la cererea completatoare, instanța a reținut că potrivit dispozițiilor art.204 alin.(1) Cod procedura civilă, trebuia formulată până la primul termen de judecată și trebuia să cuprindă toate elementele unei cereri de chemare în judecată. Prin urmare, având în vedere că cererea nu se conformează acestor rigori, partea este decăzută din dreptul de a mai formula cererea adițională (prev.de art.30 alin.5 Cod procedura civilă), instanța fiind legal investită numai cu soluționarea contestației împotriva Hotărârii nr.4xx/ 8 mai 2015 a Plenului CSM.

La termenul din data de 6.11.2015 contestatorul a precizat că renunță la judecata cererii de anulare a hotărârii care vizează validarea rezultatelor concursului pentru numirea în funcții de conducere a procurorilor.

În conformitate cu disp.art.13(1) din Legea nr.554/2004, intimatul a depus la dosar actele ce au stat la baza anulării hotărârii CSM contestate.

II. Considerentele Înaltei Curți asupra contestației

Examinând hotărârea contestată, emisă de Plenul CSM, prin prisma criticilor ce i-au fost aduse, a apărărilor intimatului, a probelor administrate în cauză și față de prevederile legale incidente, din materia supusă verificării, Înalta Curte apreciază contestația ca neîntemeiată pentru următoarele considerente:

Prin Hotărârea nr.x/ 24.04.2015 Comisia de organizare a concursului sau examenului pentru

numirea în funcții de conducere a judecătorilor din perioada 27.03. – 24.06.2015 a respins cererea contestatorului de participare la concurs pentru ocuparea funcției de președinte al Tribunalului S, motivat de faptul că acesta a mai fost numit în funcția respectivă la data de 01.05.2006 și la data de 15.07.2009.

Prin Hotărârea nr.2xx/ 29.04.2015, Secția pentru judecători a respins contestația formulată de dl. A împotriva Hotărârii nr.5/2015 a Comisiei de organizare a concursului, iar prin Hotărârea nr.4xx/2015 Plenul CSM a respins contestația formulată de aceeași persoană împotriva hotărârii Secției pentru judecători.

Înalta Curte reține că ceea ce se impune a fi lămurit în prezenta cauză constă în interpretarea normei legale cuprinsă în art.48 alin.8 din Legea nr.303/2004, având în vedere și hotărârile anterioare ale Plenului CSM prin care s-a statuat în sensul că posibilitatea reinvestirii o singură dată semnifică interdicția cumulării a trei mandate consecutive în funcții de conducere.

Pornind de la această interpretare, contestatorul apreciază că norma legală limitează posibilitatea reinvestirii o singură dată într-un mandat consecutiv celui expirat, iar nu în sensul că judecătorul care a exercitat două mandate, consecutive sau nu, într-o anumită funcție de conducere, nu mai poate candida și nu mai poate fi numit niciodată în acea funcție. Mai susține contestatorul că o astfel de interpretare a fost însușită de Comisia de organizare a concursului pentru numirea în funcții de conducere a procurorilor, în cazul d-nei B care a candidat pentru ocuparea funcției de prim-procuror la Parchetul de pe lângă județul V.

Înalta Curte reține că potrivit disp.art.48 alin.(1), (2) și (8) din Legea nr.303/2004 privind Statutul judecătorilor și procurorilor republicată: „Numirea în funcțiile de președinte și vicepreședinte la judecătorii, tribunale, tribunale specializate și curți de apel se face numai prin concurs sau examen organizat ori de câte ori este necesar de Consiliul Superior al Magistraturii, prin Institutul Național al Magistraturii. (2) Pot participa la concurs sau examen judecătorii care au calificativul „foarte bun” la ultima evaluare, nu au fost sancționați în ultimii 3 ani și îndeplinesc condițiile de vechime prevăzute de lege. (8) Numirea judecătorilor care au obținut rezultatul cel mai bun la concurs sau după caz, au fost declarați admiși la examen în funcțiile pentru care au candidat se face pentru o perioadă de 3 ani, cu posibilitatea reinvestirii o singură dată, în condițiile prevăzute la alin.(1)”.

Prin urmare, sintagma „reinvestirea în funcție o singură dată” se referă la limitarea la două mandate în aceeași funcție de conducere, fără a avea relevanță dacă acestea sunt consecutive sau există perioade de timp între respectivele mandate, având în vedere că noțiunea „reinvestire” semnifică o nouă numire în aceeași funcție. De altfel, legiuitorul nu distinge în funcție de momentul la care intervine „reinvestirea”.

Împrejurarea că între executarea acelor două mandate consecutive în funcții de conducere și data depunerii cererii pentru înscrierea la concursul pentru un nou mandat în aceeași funcție a intervenit o perioadă de întrerupere, nu înlătură interdicția prevăzută de art.48 alin.(8) din Legea nr.303/2004.

De asemenea, Înalta Curte consideră necesar a se sublinia și faptul că Secția pentru judecători, prin Hotărârea nr.320/2013 a interpretat sintagma „reinvestire o singură dată” în sensul limitării la două mandate în aceeași funcție de conducere, care nu sunt neapărat consecutive, interpretare ce vizează funcția de conducere de președinte de secție, însă rațiunile sunt valabile și în cazul funcțiilor de conducere de președinte și vicepreședinte de instanță.

Totodată, prin Hotărârea nr.406/ 28.10.2010 a Secției pentru judecători, invocată prin prezenta contestație, s-a reținut că existența unei perioade de întrerupere după primul mandat nu conduce la calificarea celui de-al doilea mandat ca fiind o „numire” și nu o „reinvestire”.

De altfel, Plenul CSM a mai analizat situația invocată de contestator, statuând în acord cu Decizia Curții Constituționale nr.22/2012, potrivit căreia sintagma „fără posibilitatea reinvestirii” înseamnă unicitatea mandatului, că sintagma „reinvestirii o singură dată”, reprezintă manifestarea de voință a legiuitorului în sensul limitării exercitării unei funcții de conducere la două mandate, împiedicând astfel exercitarea la nesfârșit a aceleiași funcții de conducere de către același judecător

(Hotărârea nr.449/2013 a Plenului CSM).

În cauză, nu poate fi reținută nici existența unei situații de discriminare în raport cu procurorul B, întrucât nu suntem în prezența unor situații similare pentru a fi aplicat un tratament egal, dna procuror deținând un singur mandat în funcția de prim-procuror al Parchetului de pe lângă Judecătoria V, sub imperiul Legii nr.303/2004, respectiv în perioada 1.07.2007 – 2.01.2010. Celelalte două mandate anterioare în aceeași funcție au fost deținute în temeiul Legii nr.92/1992, respectiv în perioadele 01.01.1999 – 01.09.2002 și 17.06.2003 – 17.06.2007, spre deosebire de contestatorul din prezenta cauză care a deținut deja două mandate în temeiul Legii nr.303/2004.

Prin urmare, nu poate fi reținut ca motiv de nelegalitate a hotărârii contestate pretinsa stare de discriminare invocată de contestator, în raport de o altă persoană, în considerarea unei alte situații de fapt sub aspectul dispozițiilor legale aplicabile pe perioada mandatelor deținute.

În consecință, reținând că, contestatorul prin probele administrate în cauză, nu a dovedit în condițiile art.249 Cod procedura civilă nelegalitatea actului administrativ contestat, în temeiul disp.art.29 alin.7 din Legea nr.317/2004, Înalta Curte a respins ca neîntemeiată contestația formulată împotriva Hotărârii CSM nr.4xx/2013.

În temeiul disp.art.406(1) Cod procedura civilă se va lua act de renunțarea contestatorului la judecata contestației prin Hotărârea Plenului CSM nr.70x/ 30.06.2015 privind validarea concursului pentru numirea în funcții de conducere a procurorilor la parchetele de pe lângă Curțile de apel, tribunale și judecătoria, organizat în perioada 27.03. – 24.06.2015.

10. Fapta de discriminare. Aplicarea termenului de 6 luni de la data săvârșirii faptei, prevăzut de art. 13 alin. (1) din O.G. nr. 2/2001, ca termen de prescripție a dreptului de aplicare a sancțiunii contravenționale. Lipsa de conformitate cu reglementările Uniunii Europene.

O.G. nr. 137/2000, art.2 alin. (1) și art. 6 lit. c)

O.G. nr. 2/2001, art. 13 alin. (1)

Directiva 2000/78, art. 17

Imposibilitatea aplicării sancțiunii contravenționale cu amenda în cauzele de discriminare după expirarea termenului de prescripție de 6 luni de la data săvârșirii faptei, conform prevederilor art. 13 alin. (1) din O.G. nr. 2/2001, este contrară art. 17 din Directiva 2000/78, sub aspectul că împiedică realizarea caracterului efectiv, proporțional și disuasiv al sancțiunilor în caz de discriminare.

Secția de contencios administrativ și fiscal, Decizia nr. 3685 din 18 noiembrie 2015

1. Obiectul acțiunii deduse judecății:

Prin cererea înregistrată pe rolul Curții de Apel Bacău, Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal, la data de 25 octombrie 2013, sub nr. xx3/32/2013, reclamantul Sindicatul A a solicitat, în contradictoriu cu pârâții B SA și Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, modificarea, în parte, a Hotărârii nr. 563/18.09.2013 emisă de Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, în sensul de a se constata că, pe lângă fapta prevăzută de art. 6 lit. c) din O.G. nr. 137/2000, se impunea a fi reținută în sarcina pârâtei și fapta prevăzută de art. 10 lit. f), iar pe de altă parte, în raport de faptele reținute în sarcina pârâtei, se impunea aplicarea unei amenzi într-un quantum mai mare.

La termenul de judecată din 13 februarie 2014, reclamantul a depus completare la acțiune, solicitând instanței să dispună modificarea de către pârâta B SA a procedurilor de decontare a biletelor de odihnă și de tratament și a cheltuielilor medicale ale salariaților săi, în sensul eliminării oricăror vize din partea sindicatelor.

Prin cererea înregistrată pe rolul Curții de Apel București, Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal, la data de 28 octombrie 2013, sub nr.xx97/2/2013, reclamanta B SA în contradictoriu cu pârâții Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării și Sindicatul A, a solicitat anularea Hotărârii nr. 563/18.09.2013 emisă de Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării.

Prin încheierea de ședință din data de 18 februarie 2014, Curtea de Apel București a respins excepția litispendenței, invocată de pârâtul Sindicatul A, a admis excepția conexității și a dispus conexarea dosarului nr. 7097/2/2013 al Curții de Apel București la dosarul nr. xx3/32/2013 al Curții de Apel Bacău.

2. Hotărârea primei instanțe

Prin sentința civilă nr. 70 din 15 mai 2014, Curtea de Apel Bacău, Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal, a respins, ca nefondată, acțiunea principală, astfel cum a fost completată de reclamantul Sindicatul A și a admis acțiunea conexă, formulată de reclamanta B SA, a anulat Hotărârea nr. 563/18.09.2013 emisă de Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării și a respins cererea reclamantei B SA de acordare a cheltuielilor de judecată, ca nefondată.

3. Calea de atac exercitată în cauză

Împotriva sentinței civile nr. 70 din 15 mai 2014 a Curții de Apel Bacău, Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal, au formulat recurs reclamantul Sindicatul A și pârâtul Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării.

Ambii recurenți au invocat motivul de casare prevăzut de art. 488 alin.(1) pct. 8 Cod procedură civilă, republicat, în temeiul căruia au solicitat casarea în parte a sentinței atacate și rejudecarea cauzei, în sensul respingerii acțiunii conexe, formulată de reclamanta B SA, ca neîntemeiată.

3.1.Principalele argumente invocate

Recurentul-reclamant Sindicatul A a susținut că instanța de fond a reținut în mod greșit că faptele sesizate nu se încadrează în dispozițiile O.G. nr. 137/2000 și/sau fapta de nedistribuire echitabilă a sumelor nu a fost comisă de B SA

Astfel, salariații intimatei au ca atribuții aprobarea cererilor formulate de membrii de sindicat, indiferent de sindicatul din care fac parte, iar răspunderea pentru fapta de discriminare revine intimatei, în calitate de angajator.

Recurentul-pârât Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a susținut că hotărârea atacată a fost dată cu aplicarea greșită a normelor de drept material, în esență, pentru următoarele motive:

Aplicarea amenzii contravenționale în cuantum de 4000 de lei, nu era prescrisă, așa cum în mod eronat a constatat instanța de fond întrucât, la data emiterii Hotărârii nr. 563/18.09.2013, își producea efectele juridice Legea nr. 189/25.06.2013 privind aprobarea O.U.G nr. 19/2013 pentru modificarea și completarea O.G. nr. 137/2000, care la alin. (2[^]1) al art. 26 prevedea: „Aplicarea sancțiunilor contravenționale prevăzute la alin. (1) se prescrie în termen de 6 luni de la data soluționării petiției de către Consiliu”.

O eventuală anulare a amenzii contravenționale, pe motivul că la dala emiterii Hotărârii nr. 563/18.09.2013, aplicarea amenzii contravenționale era prescrisă și implicit, o absolvire a intimatei-reclamante B SA de la plata acestei amenzi, nu s-ar circumscrie scopului principal al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării și anume, acela de garant al respectării și aplicării principiului nediscriminării, în conformitate cu legislația internă în vigoare și cu documentele internaționale la care România este parte.

De asemenea, având în vedere Hotărârea Curții de Justiție a Uniunii Europene din data de 25.04.2013, pronunțată în cauza C-81/12, precum și prevederile art. 20 din Constituția României, sancționarea intimatei B cu amendă contravențională în baza art. 26 din O.G. nr. 137/2000, nu a fost prescrisă și este în concordanță cu prevederile art.17 din Directiva 2000/78/CE a Consiliului,

întrucât are un caracter efectiv, proporțional și disuasiv.

În ceea ce privește soluția instanței de fond privind existența discriminării, din examinarea sesizării, a documentelor depuse la dosar, precum și a dispozițiilor legale incidente, rezultă că prin comportamentul pasiv al intimatei B SA s-a permis apariția unei stări discriminatorii între membrii Sindicalului M. (sindicatul reprezentativ) și cei ai Sindicatului A.

Sumele din care sunt decontate biletele de odihnă și tratament provin din FASC, care se constituie la nivelul întregii unități și nu pe sindicate, iar angajații intimatei-reclamante, care se ocupă de activitatea de centralizare și introducere în sistemul informatic a cererilor de decontare, sunt plătiți de către societate, acționând potrivit procedurilor interne stabilite de către B SA

4. Apărările formulate de intimata B SA

Prin întâmpinarea depusă în cauză, intimata-reclamantă B SA a invocat excepțiile tardivității și nulității recursului declarat de reclamantul Sindicatul A, iar pe fondul cauzei, a solicitat respingerea ambelor recursuri ca nefondate și menținerea hotărârii atacate ca fiind legală și temeinică, reiterând apărările formulate pe parcursul soluționării litigiului în primă instanță.

5. Procedura de soluționare a recursului

5.1 Cu privire la examinarea recursului în completul de filtru

Raportul întocmit în cauză, în condițiile art. 493 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, republicat, a fost analizat în completul de filtru, fiind comunicat părților în baza încheierii de ședință din data de 18 martie 2015, în conformitate cu dispozițiile art. 493 alin. (4) din Codul de procedură civilă, republicat.

Părțile nu au depus puncte de vedere referitor la concluziile raportului întocmit asupra admisibilității în principiu a recursurilor.

Prin încheierea de ședință din 24 iunie 2015, completul de filtru a constatat că ambele recursuri au fost declarate cu respectarea termenului prevăzut de dispozițiile art. 20 din Legea nr. 554/2004, iar excepția nulității recursului formulat de reclamantul Sindicatul A, este nefondată, întrucât susținerile acestuia se pot încadra în motivul de casare prevăzut de art. 488 alin. (1) pct. 8 din Codul de procedură civilă, republicat.

În consecință, completul de filtru a reținut că cererile de recurs îndeplinesc condițiile de admisibilitate și, pe cale de consecință, a declarat recursurile ca fiind admisibile în principiu, în temeiul art. 493 alin. (7) din Codul de procedură civilă, republicat, și a fixat termen de judecată pe fond a acestora.

II. Soluția instanței de recurs

Analizând actele și lucrările dosarului, sentința recurată în raport de motivele de casare invocate, Înalta Curte constată că sunt fondate ambele recursuri declarate în cauză.

1. Argumente de fapt și de drept relevante

Critica formulată de recurentul-pârât Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării vizând soluția dată de către prima instanță excepției prescripției aplicării sancțiunii contravenționale, este întemeiată.

Dispozițiile O.G. nr. 137/2000 asigură transpunerea în dreptul național a prevederilor Directivei Consiliului 2000/43/CE privind aplicarea principiului egalității de tratament între persoane, fără deosebire de origine rasială sau etnică, precum și ale Directivei Consiliului 2000/78/CE de creare a unui cadru general în favoarea egalității de tratament în ceea ce privește încadrarea în muncă și ocuparea forței de muncă.

În considerarea efectului vertical al directivei, ce conferă particularilor dreptul de a se prevala de dispozițiile directivei în fața instanțelor naționale împotriva statului, manifestat în speță, între persoana privată care a reclamat faptele de discriminare și autoritatea publică chemată să analizeze situația discriminatorie, se reține că armonizarea legislației naționale în materie cu dispozițiile directivei implică analiza pe fond a aspectelor reclamate prin petiția adresată Consiliului Național al Discriminării.

În cauza de față, instanța de fond nu a avut în vedere considerentele Hotărârii Curții de Justiție a Uniunii Europene pronunțată în cauza C81/12, privind interpretarea art. 2 alin. (2) lit. a), a

art. 10 alin. (1) și a art.17 din Directiva 78/CE a Consiliului din 27 noiembrie 2000 de creare a unui cadru general în favoarea egalității de tratament în ceea ce privește încadrarea în muncă și ocuparea forței de muncă.

Curtea de Justiție a Uniunii Europene a răspuns la întrebările preliminare formulate în temeiul art. 267 din Tratatul de funcționare a Uniunii Europene de către instanța de trimitere, statuând la punctul 3 din dispozitivul hotărârii următoarele: „Articolul 17 din Directiva 2000/78 trebuie interpretat în sensul că se opune unei reglementări naționale în temeiul căreia, în cazul constatării unei discriminări pe motive de orientare sexuală, în sensul acestei directive, nu este posibil să se aplice decât un avertisment, precum cel în discuție în litigiul principal, atunci când o asemenea constatare intervine după expirarea unui termen de prescripție de șase luni de la data săvârșirii faptei dacă, în temeiul aceleiași reglementări, o asemenea discriminare nu este sancționată în condiții de fond și de procedură care conferă sancțiunii un caracter efectiv, proporțional și disuasiv. Instanța de trimitere are sarcina să aprecieze dacă aceasta este situația reglementării în discuție în litigiul principal și, dacă este cazul, să interpreteze dreptul național, în cea mai mare măsură posibilă, în lumina textului și a finalității directivei menționate pentru a atinge rezultatul urmărit de aceasta.”

Potrivit celor stabilite de Curte, imposibilitatea aplicării sancțiunii contravenționale cu amenda în cauzele de discriminare după expirarea termenului de prescripție de 6 luni de la data săvârșirii faptei, conform prevederilor art. 13 alin. (1) din O.G. nr. 2/2001, este contrară art. 17 din Directiva 2000/78, sub aspectul că sancțiunile în cazurile de discriminare trebuie să fie efective, proporționale și disuasive.

Criticile recurenților în ceea ce privește soluția de admitere a admitere a acțiunii conexe, formulată de reclamanta B SA, sunt întemeiate.

Înalta Curte nu împărtășește considerentele instanței de fond, care a constatat că fapta reținută de pârât în sarcina reclamantei B SA reprezintă o omisiune ce nu poate fi considerată drept dispoziție de a discrimina, în sensul art. 2 alin. (2) din O.G. nr. 137/2000.

Prin Hotărârea nr. 563/18.09.2013, atacată în cauză, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a constatat săvârșirea de către B SA a faptelor de discriminare prevăzute de art.2 alin. (1) și art. 6 lit. c) din O.G. nr. 137/2000, republicată, constând în aceea că nu s-a asigurat cu privire la distribuția echitabilă a sumelor decontate pentru biletele de odihnă și tratament în cazul salariaților, membrii a celor două categorii de sindicate constituite la nivelul societății, respectiv, Sindicatul EM (sindicatul reprezentativ) și Sindicatul A.

Conform dispozițiilor art. 2 alin. (4) din O.G. nr. 137/2000, republicată, „Orice comportament activ ori pasiv care, prin efectele pe care le generează, favorizează sau defavorizează nejustificat ori supune unui tratament injust sau degradant o persoană, un grup de persoane sau o comunitate față de alte persoane, grupuri de persoane sau comunități atrage răspunderea contravențională conform prezentei ordonanțe, dacă nu intră sub incidența legii penale.”

Din interpretarea prevederilor legale menționate rezultă că și comportamentul pasiv care generează, favorizează sau defavorizează nejustificat ori supune unui tratament injust sau degradant o persoană, un grup de persoane sau o comunitate față de alte persoane, grupuri de persoane sau comunități, atrage răspunderea contravențională.

În speță, în raport cu situația de fapt supusă analizei, se reține că intimetei-reclamante îi incumbă, atât obligația de a nu săvârși o acțiune comisivă discriminatorie, cât și obligația de a nu avea un comportament pasiv atunci când este necesară emiterea unei dispoziții prin care să fie înlăturată discriminarea.

Or, recurentul-pârât Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a sancționat tocmai comportamentul pasiv al intimetei B SA, care nu a asigurat o distribuție echitabilă a sumelor decontate pentru biletele de odihnă și tratament, fapt ce a condus la apariția unei stări discriminatorii între membrii Sindicatului EM și cei ai Sindicatului A.

Astfel, din analiza cadrului legal incident în materie, reprezentat de prevederile art. 145 din Contractul colectiv de muncă, rezultă că sumele din care sunt decontate biletele de odihnă și

tratament provin din fondul de acțiuni social-cultural-sportive (FASC), constituit la nivelul reclamantei B SA, care are obligația achitării efective a acestor sume, în limita plafonului legal, aspecte ce evidențiază rolul intimatei în distribuția sumelor ce urmează a fi decontate.

Împrejurarea că, potrivit art. 145 alin. (7) din Contractul colectiv de muncă, cererile solicitanților sunt analizate de reprezentanții sindicatului din fiecare județ, care stabilesc sumele finale decontate pentru biletele de odihnă și tratament, nu exclude obligația intimatei de a urmări distribuția echitabilă a sumelor ce urmează a fi decontate salariaților, membrii a celor două sindicate constituite la nivelul societății.

De asemenea, metodologia de decontare este stabilită de către B SA, fiind cuprinsă în documentul intern intitulat „Instrucțiune privind decontarea biletelor de odihnă și tratament”, care conține prevederi referitoare la persoana responsabilă cu verificarea documentației justificative aferentă solicitării de decontare, îndatoririle acestei persoane, circuitul documentelor pentru decontare și modalitatea de plată.

Potrivit procedurii de decontare, activitatea de centralizare și introducere a datelor în sistemul informatic în vederea decontării este efectuată de către salariații intimatei, context în care, societatea, în calitate de angajator, răspunde de modul în care salariații își exercită atribuțiile ce le revin în cadrul acestui proces.

Contrar opiniei exprimate de intimată și însușită de către judecătorul fondului, calitatea de reprezentanți sindicali deținută de persoanele respective, nu înlătură responsabilitățile ce le revin pentru activitățile desfășurate în calitate de angajați ai intimatei B SA, calitate asupra căreia societatea exercită prerogative de direcție și control.

Distinct de argumentele prezentate, instanța de control judiciar mai reține că solicitarea formulată de reclamantul Sindicatul A prin completarea la acțiune, nu denotă recunoașterea în mod implicit, a susținerilor intimatei, scopul demersului judiciar al recurentului-reclamant fiind tocmai înlăturarea stării discriminatorii apărute între salariați, membrii a celor două sindicate, urmare a comportamentului pasiv al intimatei.

2. Temeiul legal al soluției adoptate în recurs

Pentru considerentele expuse, reținând incidența motivului de casare prevăzut de art. 488 alin. (1) pct. 8 din Codul de procedură civilă, republicat, în temeiul dispozițiilor art. 20 din Legea nr. 554/2004 și art. 496 alin. (2) din Codul de procedură civilă, republicat, Înalta Curte a dispus admiterea recursurilor declarate de reclamantul A și de pârâțul Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării și casarea în parte a hotărârii atacate, în sensul respingerii acțiunii conexe, ca nefondată, menținând celelalte dispoziții ale sentinței recurate.

11. Contract de achiziție publică. Aprecierea relevanței îndeplinirii condițiilor de calificare de către subcontractori.

O.U.G. nr. 34/2006, art. 45 alin. (1)

Subcontractanții, având calitatea de terți față de contractul de achiziție publică, sunt răspunzători de modul în care își îndeplinesc obligațiile asumate numai față de contractant, iar nu și față de autoritatea contractantă.

Prin urmare, în condițiile în care, în eventualitatea neexecutării contractului de servicii, subcontractanții nu pot trași la răspundere direct de către autoritatea contractantă, este lipsită de relevanță îndeplinirea condițiilor de calificare de către aceștia în procedura atribuirii unui contract de achiziție publică.

Secția de contencios administrativ și fiscal, Decizia nr. 4011 din 11 decembrie 2015

1. Acțiunea judiciară

Prin acțiunea înregistrată pe rolul Curții de Apel București - Secția a VIII-a Contencios Administrativ și Fiscal, la data de 28.11.2013, reclamanta Unitatea Administrativ Teritorială – X a solicitat instanței, în contradictoriu cu pârâțul Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice, ca prin sentința ce o va pronunța să dispună anularea Notei de Constatare a neregulilor și de aplicare a corecțiilor financiare nr. 69855/02.09.2013, precum și a Deciziei nr. 232/22.10.2013 privind soluționarea contestației formulate împotriva acestei Note, aferentă proiectului Cod SMIS 7093 cu titlul „*Amenajarea arhitecturală și peisagistică în zona A*”. În subsidiar, a solicitat reducerea corecțiilor financiare aplicate, până la minimumul prevăzut de O.U.G. nr. 66/2011.

2. Soluția instanței de fond

Curtea de Apel - Secția a VIII-a de Contencios Administrativ și Fiscal, prin sentința nr. 1224 din 14.04.2014, a respins acțiunea reclamantei, ca neîntemeiată.

3. Calea de atac exercitată

Împotriva sentinței a declarat recurs reclamanta, care a solicitat casarea acesteia și admiterea acțiunii astfel cum a fost formulată.

În motivarea căii de atac, încadrată în drept în dispozițiile art. 488 alin. (1) pct. 8 C.proc.civ., recurenta a susținut faptul că sentința contestată a fost dată cu aplicarea greșită a normelor de drept material, respectiv O.U.G. nr. 66/2011 privind prevenirea, constatarea și sancționarea neregulilor apărute în obținerea și utilizarea fondurilor europene și/sau a fondurilor publice naționale aferente acestora, și ale O.U.G. nr. 34/2006 privind atribuirea contractelor de achiziție publică, a contractelor de concesiune de lucrări publice și a contractelor de concesiune de servicii.

Recurenta a prezentat situația de fapt, cadrul normativ aplicabil, istoricul litigiului și a formulat critici de nelegalitate cu privire la hotărârea judecătorească atacată ce vor fi prezentate în continuare.

Neregulile imputate de organul de control au fost în mod greșit apreciate de către prima instanță ca fiind corect stabilite și apte să determine aplicarea corecțiilor financiare.

La adoptarea soluției nu au fost avute în vedere schimbările intervenite în cadrul normativ în urma adoptării O.U.G. nr. 47/2014 și H.G. nr. 119/2014.

În cauză, nu sunt întrunite condițiile cumulative impuse de art. 2 alin. (1) din O.U.G. nr. 66/2011: neconformitățile constatate de echipa de control au un evident caracter formal, nu au produs și nu sunt de natură a produce vreun prejudiciu.

Neregulile stabilite nu există: autoritatea contractantă a impus cerințe de calificare legal formulate, care prezintă relevanță în raport cu tipul și complexitatea contractului, fiind direct proporționale cu acestea.

Solicitarea documentațiilor este justificată de necesitatea dovedirii experienței care să se ridice cel puțin la nivelul exigențelor proiectelor finanțate prin POR.

Prin Nota în referință nu se demonstrează încălcarea legislației, ci doar se prezumă o astfel de situație, actele normative incidente nespecificând în mod expres care ar fi numărul maxim de documente solicitate.

Prin *Nota justificativă privind cerințele de calificare privind situația economică și financiară și capacitatea tehnică și/sau profesională* aplicabilă contractelor atribuite, autoritatea contractantă a procedat la evidențierea fără echivoc a importanței componentei echipei de experți, respectiv a calității resurselor umane implicate în execuția contractelor, elemente care pot fi probate în mod exclusiv prin intermediul informațiilor solicitate în cadrul documentației de atribuire referitoare la studiile, pregătirea profesională și calificarea persoanelor responsabile pentru îndeplinirea contractului.

Ținând cont de analiza costurilor și beneficiilor în urma atribuirii contractului, autoritatea contractantă a procedat la identificarea obiectivă a cerințelor de calificare/ selecție prin raportare la parametri tehnici stabiliți în cadrul documentației de atribuire, având în vedere principiul proporționalității, mai precis, corelarea dintre necesitățile autorității contractante și cerințele

solicitate în documentația aferentă procedurii, astfel încât nivelurile minime stabilite să asigure, în mod obiectiv, un nivel satisfăcător necesităților acesteia, astfel cum au fost definite, în concordanță cu dispozițiile art. 35 alin. (2) din O.U.G. nr. 34/2006.

Trebuie avut în vedere faptul că sintagma utilizată în cadrul prevederilor art. 188 alin. (2) lit. d) din O.U.G. nr. 34/2006, respectiv "*informații referitoare la studiile, pregătirea profesională și calificarea personalului*" este una generală, legiuitorul nefiind în poziția de a fi oferit la data inițierii procedurii o indicație explicită cu privire la obiectul/ întinderea acesteia, în mod complementar mențiunii referitoare la obligativitatea păstrării unei proporții între obiectul contractului și cerința în sine, statuate prin dispozițiile art. 179 din actul normativ anterior precizat.

Ca atare, în mod abuziv s-a prezumat posibilele prejudicii ce ar decurge din nerespectarea principiului liberei concurențe cu efecte directe asupra eficienței utilizării fondurilor publice, fiind evidentă selectarea ofertei ce întrunea criteriile de calificare.

În ceea ce privește presupusa încălcare a art. 125 din O.U.G. nr. 34/2006, recurenta a precizat faptul că documentația atașată anunțului de participare este parte integrantă din documentația de atribuire, iar trimiterea directă la documentele și informațiile cuprinse în fișierele atașate invitației de participare putea fi luată la cunoștință de orice operator al sistemului.

Criteriile de calificare și selecție se regăsesc în invitația de participare, care cuprinde întreaga documentație de atribuire la care se face trimitere în prima pagina publicată a acestui document, în care textul trebuia circumscris numărului limitat de caractere, fiind absolut inutil a se prezenta în mod repetat aceleași informații.

Legislația nu prevede condiții exprese de formă a invitației de participare, respectiv publicarea criteriilor de calificare pe prima pagina a documentului, spiritul legii fiind acela de a fi publicate și accesate informațiile aferente publicării documentului în SEAP.

Este nelegală soluția instanței de fond referitoare la încălcarea legislației, ca urmare a faptului că, în documentația de atribuire, se solicită ca, în situația în care serviciile prestate sunt subcontractate în procent mai mare de 10%, atunci subcontractorii trebuie să depună declarațiile menționate în documentația de atribuire.

Art. 45 alin. (2) din O.U.G. nr. 34/2006 nu interzice expres solicitarea unor documente subcontractanților, iar acestea sunt pe deplin justificate datorită importanței obiectivului de investiții și a necesității asigurării că serviciile vor fi prestate de către ofertantul câștigător în condiții optime de calitate și de timp.

4. Apărările formulate în cauză

4.1. Intimatul a formulat întâmpinare în care a invocat excepția nulității recursului, întrucât nu au fost precizate cazurile de casare pe care se întemeiază calea de atac, după cum impun prevederile art. 289 alin. (2) C.proc.civ., și, în subsidiar, a solicitat respingerea recursului ca nefondat pentru argumentele prezentate la filele 18-29 dosar.

4.2. Recurenta a depus răspuns la întâmpinare aflat la filele 50-55 dosar.

5. Procedura derulată în recurs

Raportul întocmit în cauză, în condițiile art. 493 alin. (2) și (3) C.proc.civ., a fost analizat în completul de filtru și a fost comunicat părților în baza încheierii de ședință din data de 22.04.2015, în conformitate cu dispozițiile art. 493 alin. (4) C.proc.civ.

Prin încheierea de ședință din data de 16.09.2015, completul de filtru a constatat, în baza conținutului raportului întocmit în cauză, că memoriul de recurs îndeplinește condițiile de admisibilitate și, pe cale de consecință, a admis în principiu recursul declarat, în temeiul dispozițiilor art. 493 alin. (7) C.proc.civ., și a fixat termen de judecată a fondului recursului, în ședință publică, pentru data de 11.12.2015.

6. Soluția instanței de recurs

Analizând sentința atacată, prin prisma criticilor formulate de recurentă, a apărărilor expuse în întâmpinarea intimatului, Înalta Curte apreciază că recursul nu este fondat, pentru considerentele ce vor fi expuse în continuare.

Recurenta-reclamantă a supus controlului instanței specializate, pe calea prevăzută în art. 51

alin. (2) din O.U.G. nr. 66/2011, Decizia nr. 232/22.10.2013 prin care intimatul-pârât i-a respins contestația administrativă formulată împotriva Notei de Constatare a neregulilor și de aplicare a corecțiilor financiare nr. 69855/02.09.2013, privind contractul de finanțare nr. 1600/02.06.2011, cod SMIS 7093 pentru implementarea proiectului “*Amenajare arhitecturală și peisagistică în zona A*”.

Soluția primei instanțe, de respingere a acțiunii, ca neîntemeiată, este legală, fiind împărtășită și de instanța de control judiciar pentru că reflectă interpretarea și aplicarea corectă a prevederilor legale pertinente, în raport cu situația de fapt rezultată din probele administrate în cauză.

Răspunzând punctual la criticile prezentate în cadrul memoriului de recurs, Înalta Curte reține următoarele:

În fișa de date a achiziției, la pct. IV. 4) capacitatea tehnică și/sau profesională au fost folosite următoarele criterii de calificare și selecție:

“Lista principalelor prestări de servicii în ultimii 5 ani din care să rezulte experiența similară privind:

- Experiența anterioară - ofertanții trebuie să fi elaborat proiecte tehnice și detalii de execuție pentru proiecte similare; pentru proiectele derulate anterior, ofertanții vor depune recomandări de la cel puțin 3 autorități contractante;

- minim 3 documentații având ca obiect proiecte de arhitectură peisagistică aprobate, însoțite de recomandări din partea beneficiarului/ certificate constatatoare privind îndeplinirea obligațiilor contractuale.

- Cerințe privind expertii cheie - 1 coordonator de proiect cu experiență minim 7 ani (după absolvirea studiilor superioare), experiență demonstrată în realizarea proiectelor de arhitectură peisagistică;

- solicită, dacă este cazul, completarea declarației privind subcontractanții, însoțită de acordurile de subcontractare; subcontractanții care urmează să îndeplinească mai mult de 10% din contractul de achiziție publică trebuie să completeze cu propriile date toate formularele solicitate în secțiunea III.”

Pentru neregulile constatate, încadrate la pct. 2.1 și 2.3 din Anexa la O.U.G. nr. 66/2011, a fost aplicată, în raport cu prevederile art. 4 din H.G. nr. 875/2011, corecția de 25% din valoarea contractului nr. 46.754/18.06.2009, respectiv 17.400 lei, din care contribuție fonduri UE - 12.052,50 lei - și contribuție de la bugetul de stat - 2.497,50 lei.

În cadrul Notei justificative nr. 33417/04.05.2009, recurenta, în calitate de autoritate contractantă, a încercat să motiveze criteriul de atribuire și condițiile minime de calificare impuse prin natura și complexitatea obiectului contractului, însă, Înalta Curte apreciază că în mod judicios prima instanță a ajuns la concluzia că nu se justifică impunerea acestora.

(i) Cerința referitoare la prezentarea unui număr minim de 3 contracte similare nu are în vedere lista cu principalele servicii prestate în ultimii 3 ani, conținând valori, perioade de prestare, beneficiari, indiferent dacă aceștia sunt autorități contractante sau clienți privați, după cum impun prevederile art. 188 alin. (2) din O.U.G. nr. 34/2006 (forma în vigoare la data derulării licitației publice).

În mod corect judecătorul fondului a apreciat că cerința analizată este restrictivă, întrucât exclude în mod nelegal de la procedura de achiziție publică pe acei operatori economici care au depus pentru dovedirea experienței anterioare mai puțin de 3 contracte.

(ii) Înalta Curte consideră că este justificată concluzia primei instanțe în sensul că impunerea cerinței minime pentru coordonatorul de proiect, respectiv experiență minim 7 ani (după absolvirea studiilor superioare), experiență demonstrată în realizarea proiectelor de arhitectură peisagistică este o cerință disproporționată. Pe acest aspect, se are în vedere, pe de o parte, atribuțiile managerului de proiect, iar pe de altă parte, faptul că prin fișa de date a achiziției s-a solicitat fiecărui operator economic să dețină un colectiv format din cel puțin 2 ingineri peisagiști - experiență de cel puțin 3 ani după finalizarea studiilor, în amenajări peisagistice urbane - , 1 arhitect

urbanist - cu diplomă universitară sau echivalent în arhitectură peisagistică, experiență de cel puțin 5 ani în amenajări peisagistice urbane.

Ca atare, procedând într-o asemenea modalitate, recurenta nu a permis promovarea concurenței între operatorii economici, după cum impun prevederile art. 2 alin. (1) lit. a) din O.U.G. nr. 34/2006.

(iii) O altă neregulă reținută în actele contestate în cauză privește nepublicarea de către recurenta-reclamantă, în calitate de autoritate contractantă, în anunțul de participare a criteriilor de calificare și de selecție solicitate prin documentația de atribuire.

Potrivit prevederilor art. 178 alin. (1) din O.U.G. nr. 34/2006, "în cazul în care, pentru criteriile privind „Capacitatea tehnică și profesională”, autoritatea contractantă consideră că se justifică impunerea anumitor cerințe minime pe care ofertanții/candidații trebuie să le îndeplinească pentru a fi considerați calificați, atunci aceste cerințe trebuie să fie precizate, conform principiului transparenței, în cadrul anunțului de participare."

În explicarea noțiunii referitoare la „asigurarea unui grad adecvat de publicitate”, la pct. 2.1 din Anexa la O.U.G. nr. 66/2011 se menționează că principiul egalității de tratament și cel al nediscriminării impun o obligație de transparență care constă în garantarea, în favoarea oricărui potențial ofertant, a unui grad de publicitate care să permită atribuirea contractului în condiții adecvate de competiție.

Aplicarea principiului transparenței presupune aducerea la cunoștința publicului a tuturor informațiilor referitoare la aplicarea procedurii de atribuire, înainte ca aceasta să fie finalizată, astfel încât ofertantul respectiv să își poată exprima interesul de a participa la procedura avută în vedere.

Atât autoritatea emitentă a actelor administrative contestate cât și instanța de fond au analizat susținerile și apărările părților, ajungând în mod judicios la concluzia că lipsa acestor cerințe minime de calificare și de selecție, în anunț fiind doar mențiunea „*conform documentației de atribuire din fișierul atașat prezentei invitații de participare*”, nu a asigurat un grad adecvat de publicitate, fiind astfel încălcat principiul transparenței, nominalizat în art. 2 alin. (2) lit. d) din O.U.G. nr. 34/2006.

(iv) În fine, Înalta Curte apreciază că este corectă concluzia primei instanțe referitoare la caracterul restrictiv al cerinței privind documentația solicitată subcontractanților care realizează mai mult de 10% din valoarea contractului.

Într-adevăr, în raport de dispozițiile art. 45 alin. (1) din O.U.G. nr. 34/2006, ofertantul are dreptul de subcontracta o parte din servicii, iar autoritatea contractantă, în temeiul art. 188 alin. (2) din același act normativ, are dreptul de a solicita informații privind proporția în care contractul de servicii urmează să fie îndeplinit de către subcontractanți și specializarea acestora, în măsura în care aceste informații sunt relevante pentru îndeplinirea contractului.

Însă, atât autoritatea administrativă cât și prima instanță au reținut în mod just faptul că, prin încheierea contractului de achiziție publică, ofertantul câștigător este direct răspunzător pentru îndeplinirea contractului de servicii, chiar dacă are părți pe care le-a subcontractat.

Părțile în contractul de achiziție publică sunt autoritatea contractantă și ofertantul câștigător, iar subcontractanții au calitatea de terți în raport de contractul analizat.

Cu alte cuvinte, subcontractanții sunt pe deplin răspunzători de modul în care își îndeplinesc obligațiile asumate numai față de contractant, iar nu și față de autoritatea contractantă.

Ca atare, în condițiile în care subcontractanții nu pot fi trași la răspundere pentru o eventuală neexecutare a contractului de servicii, este lipsită de relevanță îndeplinirea condițiilor de calificare de către aceștia.

După cum s-a precizat anterior, dreptul autorității contractante este acela de a cunoaște ce parte din contract urmează a fi subcontractată și de acceptare a subcontractanților, în condițiile în care introducerea unui subcontractant nu trebuie să conducă la modificarea propunerii tehnice și financiare inițiale.

(v) În cadrul criticilor privind nelegalitatea constatării neregulilor, recurenta-reclamantă a

invocat și inexistența prejudiciului, ca element definitoriu al neregulii.

În definiția noțiunii de neregulă, ce se regăsește la art. 2 alin. (1) lit. a) din O.U.G. nr. 66/2011, se include și elementul producerii unui efect vătămător asupra bugetului Uniunii sau asupra fondurilor naționale corespunzătoare, efect constând în existența unui impact financiar deja produs sau doar potențial.

În ceea ce privește existența sau potențialitatea prejudiciului, intimatul – pârât a arătat că, în jurisprudența sa, CJUE a stabilit că inclusiv abaterile care nu au un impact financiar precis pot afecta interesele financiare ale Uniunii (C-465/10 pct.47 și C-199/03 pct. 31), statul fiind în măsură să solicite beneficiarului în cauză rambursarea finanțării (C-271 pct.8, C-465/10 pot. 32), regula generală fiind că orice abatere trebuie să ducă la retragerea avantajului obținut în mod fraudulos (C-199/03, pct. 15).

În speță, nu se poate reține inexistența unui prejudiciu constând în obținerea unui avantaj cu încălcarea normelor privind procedurile de atribuire a contractelor de achiziție publică, de vreme ce două dintre neregulile constatate vizează impunerea unor cerințe de calificare restrictive, iar cealaltă nerespectarea principiului transparenței în derularea procedurii de licitație publică.

De altfel, în același sens, a fost adoptată și soluția de principiu de către Secția de Contencios Administrativ și Fiscal a Înaltei Curți de Casație și Justiție, în ședința din 24.11.2014, în care s-a considerat că “în reglementarea O.U.G. nr.66/2011 aplicarea corecției financiare pentru recuperarea fondurilor europene și/ sau a fondurilor publice naționale aferente acestora nu este condiționată de existența unui prejudiciu asupra bugetului Uniunii Europene/ fondurilor publice naționale, cu excepția situațiilor expres și limitativ prevăzute în anexa la ordonanța de urgență în care aplicarea corecției financiare este condiționată de existența prejudiciului.”

În concluzie, susținerile recurentului-reclamant pe acest aspect sunt nefondate, deoarece obligația de restituire sau recuperarea fondurilor UE există în toate cazurile de constatarea unor fraude sau nereguli, fără a fi necesară aprobarea existenței sau producerii unui prejudiciu.

(vi) Recurenta-reclamantă a enunțat încălcarea principiului proporționalității, reglementat în art. 2 lit. n) din O.U.G. nr. 66/2011, care impune ca orice acțiune întreprinsă în materie să țină seama de natura și de gravitatea nereguli constatate, precum și de amploarea și implicațiile financiare ale acestora.

Contrar susținerilor recurente-reclamante, instanța de control judiciar constată că măsura dispusa de autoritatea emitentă respectă aceste exigențe, analizând la modul concret elementele proprii ale fiecărei nereguli și aplicând prevederile art. 4 din H.G. nr. 875/2011, conform cărora corecțiile financiare nu se cumulează și se aplica corecția maximă care, în speța dată, este de 25% din contractul analizat.

(vii) Înalta Curte constată că O.U.G. nr. 47/2014 și H.G. nr. 119/2014 nu sunt incidente în cauza dedusă judecății, întrucât au intrat în vigoare la odată ulterioară emiterii actelor administrative contestate.

Normele metodologice aprobate prin H.G. nr. 875/2011 nu au suferit modificări după adoptarea celor două acte normative aflate în discuție.

Este de observat și faptul că H.G. nr. 875/2011 nu definește noțiunea de “abatere formală” și “situațiile fără un potențial impact financiar” aduse în discuție de recurenta-reclamantă.

Ca atare, identificarea și încadrarea unor astfel de situații excepționale se face în raport de condițiile în care s-a săvârșit abaterea și de rezultatul produs, fiind considerată a avea un caracter formal acea abatere care nu poate afecta sub niciun aspect procedura și modalitatea de atribuire a contractului de achiziție (abaterea fiind în acest caz pur formală și având un caracter neutru în raport de situația de fond).

7. Temeiul legal al soluției instanței de recurs

Pentru toate considerentele expuse la punctul anterior, din care rezultă că nu este fondat motivul de recurs reglementat de art. 488 alin. (1) pct. 8 C.proc.civ., Înalta Curte, în temeiul art. 20 și art. 28 din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare, raportat la art. 496 C.proc.civ., Înalta Curte a respins recursul.

PROCEDURA CONTENCIOSULUI ADMINISTRATIV**12. Acțiune în despăgubiri pentru prejudiciul produs printr-un act administrativ nelegal. Corecta identificare a momentului de la care începe să curgă termenul de prescripție.**

Legea nr. 554/2004, art. 19 alin. (1)

Sintagma prevăzută de art. 19 din Legea nr. 554/2004, republicată, „data la care persoana vătămată a cunoscut sau trebuia să cunoască întinderea pagubei” se referă la momentul la care persoana vătămată a cunoscut efectiv întinderea pagubei iar nu data de la care putea aproxima această întindere.

Momentul evaluării certe a întinderii prejudiciului nu îl poate reprezenta decât data comunicării efective a actului administrativ vătămător, până la acea dată, orice evaluare și estimare făcute nereprezentând altceva decât o cunoaștere aproximativă a întinderii prejudiciului, ce nu poate conduce la o îngrădire a posibilității recunoscute de lege persoanei vătămate, de a obține în justiție repararea prejudiciului suferit, începând cu momentul cunoașterii ferme și clare a întinderii pagubei sale.

Secția de contencios administrativ și fiscal, Decizia nr. 1593 din 3 aprilie 2015

Prin sentința civilă nr. 6881 din 4 decembrie 2012, Curtea de Apel București - Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal a respins excepția lipsei calității procesuale pasive a pârâtului Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului și excepția lipsei plângerii prealabile, a admis excepția tardivității formulării acțiunii și, pe cale de consecință, pe acest temei, a respins acțiunea formulată de reclamantul A în contradictoriu cu pârâtul Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului, și chemata în garanție Universitatea X.

Pentru a pronunța această hotărâre, instanța de fond a reținut că este neîntemeiată excepția lipsei calității procesuale pasive invocată de repararea unui prejudiciu cauzat prin emiterea unui act administrativ de către Ministerul Educației, Cercetării și Inovării (în prezent MECTS), act anulat parțial prin sentința civilă nr. 1629/07.04.2010 a Curții de Apel București - Secția a VIII - a Contencios Administrativ și Fiscal.

Astfel, instanța de fond a apreciat că există identitate între acest pârât și persoana obligată în raportul juridic dedus judecății, fiind irelevantă sub aspectul soluționării excepției împrejurarea că între reclamant și minister nu există raporturi juridice de muncă și că rectorul instituției de învățământ superior care a organizat concursul are calitatea de angajator.

Curtea de Apel a apreciat însă că este întemeiată excepția tardivității formulării acțiunii, având în vedere că prin acțiunea înregistrată pe rolul instanței de fond la data de 14.11.2005, sub nr. 3644/2004 (dosar cu număr unic de înregistrare 35638/2/2005) reclamantul A a solicitat în contradictoriu cu pârâtii Ministerul Educației și Cercetării și Dl B anularea Ordinului nr. 3967/24.05.2005 și a anexei 1, poziția 1 a acestui ordin emis de ministrul educației și cercetării, obligarea ministerului pârât să emită ordinul de confirmare a sa, începând cu semestrul al doilea al anului universitar 2003 - 2004, pe postul de profesor universitar, la catedra de matematică a Facultății de matematică - informatică a Universității X și obligarea pârâților în solidar la plata despăgubirilor materiale reprezentate de salariul lunar de profesor universitar.

În cauză a formulat cerere de intervenție accesorie în interesul reclamantului Asociația Europeană a Catedrelor Didactice - Secțiunea Națională Română, cerere respinsă în principiu la termenul de judecată din 28.10.2008.

Reclamantul a invocat excepția de nelegalitate cu privire la mai multe ordine emise de Ministerul Educației și Cercetării, fișe ale Comisiei de matematică, procesul-verbal al reuniunii

Consiliului Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare din 25.11.2005, note privind dosarul de concurs. Raportându-se la acțiuni și hotărâri anterioare, instanța de fond a arătat în esență următoarele:

Prin sentința civilă nr. 3054/11.11.2008, Curtea de Apel București Secția a VIII - a Contencios Administrativ și Fiscal a admis excepția lipsei calității procesuale pasive a pârâtului DI B, a respins excepția lipsei procedurii administrative prealabile, excepțiile de nelegalitate și acțiunea ca neîntemeiată.

Prin decizia nr. 5862/16.12.2009, Inalta Curte de Casație și Justiție - Secția Contencios Administrativ și Fiscal a admis recursul formulat de reclamant și de intervenientă împotriva acestei sentințe, a casat sentința cu trimiterea cauzei spre rejudecare, aceasta fiind înregistrată pe rolul Curții de Apel București - Secția a - VIII-a Contencios Administrativ și Fiscal la 24.03.2010, sub nr. 1027/1/2009.

În fond după casare, Curtea de Apel a admis în principiu cererea de intervenție accesorie la termenul din 09.02.2011 la care reclamantul a solicitat să se constate că renunță la judecata primelor două capete de cerere, astfel cum le-a precizat la termenul din 27.10.2010.

Prin cererea precizatoare, reclamantul a solicitat anularea Ordinului Ministerului Educației și Cercetării nr. 3967/24.05.2005, poziția 1, Anexa 1 și obligarea conducătorului autorității pârâte de a emite ordinul de confirmare pe postul de profesor universitar, poziția 22, algebră, Catedra de matematică, Facultatea de matematică-informatică a Universității X, începând cu semestrul al doilea al anului universitar 2003/2004.

Cu privire la aceste capete de cerere reclamantul a renunțat la judecată, precizând că renunță implicit la soluționarea excepției de nelegalitate a Ordinului ministrului nr. 3218/2002, nr. 4821/2004, nr. 5723/1994 și nr. 3895/2004, a fișelor Comisiei de matematică din 02.04.2004 și 28.02.2008, a procesului-verbal al CNATDCU din 25.11.2005.

Toate aceste aspecte sunt consemnate în considerentele sentinței civile nr. 1364/23.02.2011 pronunțate în dosarul nr. 1027/1/2009 prin care Curtea de Apel București - Secția a VIII-a Contencios Administrativ și Fiscal, în baza art. 246 C. pr. civ. , a constatat că reclamantul a renunțat la judecarea capetelor de cerere privind anularea Ordinului nr. 3967/2005 și nr. 3895/2004 și la judecarea excepțiilor de nelegalitate și a respins, în rest, acțiunea ca neîntemeiată.

În dosarul nr. 2568/2/2009 în care s-a pronunțat sentința civilă nr. 1629/07.04.2010, reclamantul a solicitat obligarea pârâților la plata de despăgubiri materiale și la plata unor daune morale, dar acțiunea a fost admisă în parte, doar în privința anulării și constatării ca nelegale a actelor contestate.

În considerentele sentinței civile nr. 1364/23.02.2011, a aceleiași instanțe s-a reținut că este neîntemeiată solicitarea reclamantului de admitere a capetelor de cerere cu privire la plata de despăgubiri pentru daune materiale și morale, ca un capăt de cerere accesoriu al acțiunii dintr-un alt dosar și anume dosarul nr. 2568/2/2009.

Împotriva sentinței civile nr. 1364/23.02.2011 reclamantul a formulat recurs, una dintre criticile menționate în cererea de recurs referindu-se la faptul că instanța a schimbat sensul cerințelor sale pentru despăgubirile materiale și morale, căci în loc să introducă valoarea lor, calculată și actualizată la 09.02.2011 prin Nota de ședință (respectiv sumele de 318 260,8 lei - partea materială și 75 000 lei - partea morală) o introduce pe cea de la data de 26.10.2010 (adică 186 792 lei - partea materială și 65 000 lei - partea morală).

Conform art. 19 alin. 1 și 2 din Legea 554/2004, termenul de prescripție pentru cererea de despăgubire este de un an și curge de la data la care persoana vătămată a cunoscut sau trebuia să cunoască întinderea pagubei.

Curtea de Apel a constatat că, încă din timpul derulării litigiului ce formează obiectul dosarului nr. 1027/1/2009 al acestei instanțe, reclamantul avea cunoștința de întinderea pagubei ce i-a fost cauzată prin neconfirmarea sa pe postul de profesor universitar la catedra de matematică a Facultății de matematică-informatică a Universității X, începând cu semestrul al doilea al anului universitar 2003-2004.

În acest sens, instanța de fond a avut în vedere faptul că în dosarul respectiv, reclamantul a depus cereri precizatoare privind cuantumul despăgubirilor solicitate, astfel cum rezultă din cererea de recurs formulată împotriva sentinței civile nr. 1364/23.02.2011, pronunțată în dosarul nr. 1027/1/2009, în care face referire la două astfel de cereri și anume: cererea din 26.10.2010 în care a indicat 186 792 lei - daune materiale și 65 000 lei - daune morale și cererea din 09.02.2011 în care menționează suma de 318 260,8 lei reprezentând daune materiale și suma de 75 000 lei reprezentând daune morale.

Cu toate acestea, Curtea de Apel a reținut că acțiunea de față a fost introdusă pe rolul instanței la data de 17.05.2012, ulterior expirării termenului de un an anterior menționat, reclamantul solicitând daune morale în cuantum de 75 000 lei, sumă care coincide cu valoarea daunelor morale solicitate în dosarul nr. 1027/1/2009, prin cererea precizatoare depusă la 09.02.2011, precum și daune materiale în cuantum de 339 219,3 lei reprezentând drepturi salariale pentru perioada 01.03.2004-01.10.2011.

Sub aspectul daunelor materiale, Curtea de Apel a constatat că diferența dintre suma solicitată prin cererea inițială de chemare în judecată în prezentul dosar – 339.219,3 lei și suma solicitată în dosarul nr. 1027/1/2009 prin cererea precizatoare din 09.02.2011 – 318.260,8 lei reprezintă daunele solicitate pentru perioada 10.02.2011 - 01.10.2011.

Astfel, s-a apreciat că reclamantul reia cererea de acordare a daunelor morale în cuantum de 75 000 lei solicitate și în dosarul nr. 1027/1/2009 și a daunelor materiale solicitate în același dosar, la care adaugă daunele materiale care, în opinia sa, i se cuvin pentru perioada ulterioară datei de 09.02.2011 până la care calculase cuantumul acestor daune în dosarul respectiv.

La termenul de judecată din 20.11.2012, reclamantul a solicitat respingerea excepției tardivității formulării acțiunii arătând că termenul de un an curge de la data la care i s-a comunicat Ordinul MECTS nr. 4309/30.05.2011 prin care a fost pusă în executare sentința civilă nr. 1629/07.04.2010 a Curții de Apel București - Secția a VIII - a Contencios Administrativ și Fiscal.

Susținerea nu a fost reținută de instanța de fond deoarece s-a constatat că deși acest ordin nu îi fusese comunicat, reclamantul cunoștea la data de 09.02.2011 întinderea pagubei cauzate de neconfirmarea sa pe postul de profesor universitar, sentința prin care ministerul a fost obligat să emită ordinul rămânând irevocabilă la data de 19.11.2010.

Împotriva hotărârii instanței de fond, a declarat recurs reclamantul A.

Recurentul reclamant a solicitat admiterea cererii de recurs, cu consecința casării hotărârii și a trimiterii cauzei spre rejudecare, după caz, a modificării în tot a sentinței atacate, în sensul admiterii acțiunii astfel cum a fost formulată.

În drept au fost invocate prevederile art. 304¹ Cod procedură civilă, art. 304 pct.9, art. 306 Cod procedură civilă cu referire la art. 8,11,18,19 și 20 din Legea nr. 554/2004.

În esență, prin motivele de recurs dezvoltate, în contextul unor referiri la situația de fapt ca și la cronologia cauzelor ce au fost anterior inițiate și/sau soluționate, recurentul-reclamant a arătat următoarele:

- în mod greșit a considerat instanța de fond că termenul de prescripție, definit de art. 19 alin.1 din Legea nr. 554/2004, începe să curgă de la data derulării dosarului nr. 1027/1/2009, ignorând relevanța predării la data de 31.05.2011 și ulterior a comunicării prin poștă la 4.06.2011, a Ordinului MECTS nr.4309/30.05.2011, de confirmare a calității sale de profesor universitar matematică;

- termenul prevăzut de art. 19 alin.1 din Legea nr. 554/2004 nu putea începe să curgă decât de la data la care i-a fost înmănat ordinul sus-arătat și nu înăuntrul desfășurării procesului ce a format obiectul dosarului nr. 1027/2/2009;

- prezenta acțiune a fost introdusă la 17.05.2012, deci în termenul legal de 1 an, calculat și față de data de 31.05.2011 și față de data comunicării ordinului prin poștă, respectiv 4.06.2011, orice discuție anterioară termenului de 30.05.2011, data ordinului MECTS nr.4309 este în opinia recurentului prematură și neavenită, întrucât anterior acestei date nu se puteau determina daunele;

•nu este legală argumentația instanței de fond în sensul că la data promovării acțiunii sub nr. 1027/2/2009 reclamantul petent cunoștea întinderea pagubei, pentru că la acea dată nu avea decât o prezumție și nicidecum o certitudine; termenul de prescripție nu poate curge decât de la data comunicării ordinului MECTS nr. 4309, ca moment al deplinei certitudini în ceea ce privește paguba produsă, sumele avansate și menționate anterior acestei date fiind irelevante în cauză;

•în mod eronat instanța de fond a apreciat că paguba iminentă a putut fi calculată anterior emiterii actului din data de 30.05.2011, fiind ignorate practica dar și doctrina în materie;

•hotărârea instanței este plină de contradicții și de motive străine de natura pricinii, încălcând prin maniera de soluționare a cauzei, doar pe excepție, și prevederile Convenției Europene a Drepturilor Omului.

Intimata Universitatea „X” a formulat întâmpinare la motivele de recurs înfățișate de recurentul-reclamant, solicitând, în esență, respingerea recursului și menținerea hotărârii primei instanțe, apreciată ca fiind legală și deplin întemeiată.

Soluția și considerentele instanței de control judiciar:

Analizând sentința atacată prin prisma criticilor ce i-au fost aduse, raportat la probatoriul aflat la dosar cât și față de prevederile legale aplicabile, Înalta Curte reține că este fondat recursul de față, în sensul și pentru considerentele în continuare arătate.

Instanța de control judiciar constată că în cauză este incident motivul de recurs prevăzut de art. 304 pct.9 Cod procedură civilă, hotărârea instanței de fond fiind rezultatul unei aplicări și interpretări eronate a dispozițiilor legale aplicabile în cauză, coroborat cu art. 312 alin.3 teza I Cod procedură civilă, casarea cu trimiterea spre rejudecare fiind impusă de soluționarea fără a se intra în cercetarea fondului cauzei.

În cauza ce formează obiectul prezentului dosar, prin cererea introdusă la data de 17.05.2012, reclamantul-recurent a investit instanța de contencios administrativ cu solicitarea de acordare a daunelor materiale, estimate la 339.219,3 lei, reprezentând drepturi salariale pentru perioada 1.03.2004-1.10.2011, indexate, a daunelor morale în cuantum de 75.000 lei, solicitând totodată consemnarea în carnetul său de muncă a respectivelor drepturi salariale, sub sancțiunea achitării de daune interese de 1000 lei/zi de întârziere, în ipoteza opoziției pârâtului intimatul Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului (MECTS) la plata sumelor datorate.

Cererea a fost întemeiată pe prevederile art. 2, 11, 17, 18 și 19 din Legea contenciosului administrativ, nr. 554/2004, republicată.

Instanța de fond a admis excepția tardivității formulării acțiunii și pe acest temei a respins acțiunea reclamantului recurent, reținând, în esență, că nu poate fi primită susținerea recurentului-reclamant în sensul că termenul de prescripție de 1 an prevăzut de art. 19 din Legea nr. 554/2004 curge de la data la care i-a fost comunicat Ordinul MECTS nr. 4309/30.05.2011. Și aceasta întrucât a apreciat că reclamantul cunoștea anterior întinderea pagubei cauzate de neconfirmarea sa pe postul de profesor universitar, sentința prin care ministerul a fost obligat să emită ordinul rămânând irevocabilă la data de 19.11.2010.

În plus, prima instanță a reținut că prezintă relevanță împrejurarea că reclamantul-intimat a comunicat cuantumul daunelor materiale și morale solicitate pentru repararea prejudiciilor suferite, nefiind împiedicat în acest demers de necomunicare ordinului MECTS nr. 4309/2011.

Înalta Curte arată că nu împărtășește o atare abordare pe care o apreciază ca fiind contrară sensului și conținutului art. 19 alin.1 și 2 din Legea nr. 554/2004, republicată, cu modificări.

Este adevărat și necontestat de altfel, raportat la actele și lucrările dosarului, că între reclamantul-recurent și intimați au fost generate mai multe litigii, de durată, care au parcurs variate cicluri procesuale (în acest sens a se vedea cu titlu de exemplu, dosarul nr.8241/2/2006 și dosarul nr. 1027/1/2009) urmare a concursului câștigat și a declarării recurentului drept câștigător la data de 29.01.2004, pe postul de profesor universitar, fără însă a se dispune și emiterea ordinului de confirmare a acestor rezultate.

Din variate considerente, de ordin procedural, cererile accesorii referitoare la acordarea de daune materiale au rămas nesoluționate, fie recurentul-reclamant a renunțat la judecata acestora, din rațiuni similare, de ordin procedural, chestiuni de fapt asupra cărora instanța de rejudecare se va putea apleca, în măsura în care va aprecia ca relevant și necesar.

În contextul faptelor și elementelor concrete ale cauzei, Înalta Curte constată că sintagma prevăzută de art. 19 din Legea nr. 554/2004, republicată, „*data la care persoana vătămată a cunoscut sau trebuia să cunoască întinderea pagubei*” se referă la momentul la care recurentul-reclamant a cunoscut efectiv întinderea pagubei. Or, din această perspectivă, reținând durata în timp a litigiilor datorate refuzului autorității de a emite actul administrativ necesar, momentul evaluării certe a întinderii prejudiciului nu îl poate reprezenta decât data comunicării efective a Ordinului nr. 4309/2011, respectiv 31.05.2011.

Până la acea dată, în mod rațional, se poate afirma că orice evaluare și estimare făcută de către recurentul-reclamant nu reprezenta decât o aproximare, ce nu poate însă anihila conținutul și nici finalitatea normei sus-arătate, respectiv acela de a da posibilitatea persoanei vătămate de a obține în justiție repararea prejudiciului suferit, începând cu momentul cunoașterii ferme și clare a întinderii pagubei sale. Așa fiind, termenul de prescripție de 1 an se impunea a fi calculat de la data de 31.05.2011, a predării efective a Ordinului nr.4309/2011 și nu de la data rămânerii definitive și irevocabile a sentinței nr. 1629/7.04.2010, sau de la data de 9.02.2011, anterioară comunicării ordinului, astfel cum a reținut prima instanță.

Față de data apreciată ca având relevanță juridică, de către instanța de control judiciar, respectiv 31.05.2011, introducerea acțiunii de față la 17.05.2012, în temeiul art.19 alin.1 și 2 din Legea nr.554/2004, republicată, apare ca fiind realizată înăuntrul termenului de prescripție de 1 an, prevăzut de textul arătat.

Prin urmare, reținând, contrar argumentației instanței de fond și în acord cu criticile recurentului-reclamant, că acțiunea de față a fost formulată în termen, excepția de tardivitate invocată nefiind întemeiată, Înalta Curte, în temeiul art. 312 alin.1, alin. 2, alin. 3 și alin. 5 Cod procedură civilă, a admis recursul a casat hotărârea atacată și a trimis cauza spre rejudecare aceleiași instanțe.

13. a) Acțiune în contencios administrativ având ca obiect protecția mediului. Condiții de exercitare. Calitatea procesuală activă a organizațiilor non-profit.

b) Cerere completatoare a cererii principale. Depășirea termenului stabilit de lege pentru formulare. Consecințe. Aspecte specifice procedurii contenciosului-administrativ

Legea nr. 554/2004, art. 1 alin. (1) și (2), art. 2 alin. (1) lit. a)
O.U.G. nr. 195/2005
O.G. nr. 26/2000, art. 2

a). Condițiile generale de exercitare a acțiunii în contencios administrativ (capacitate procesuală, calitate procesuală afirmarea unui drept subiectiv și justificarea unui interes) trebuie analizate în funcție de trăsăturile specifice raportului de drept dedus judecătii pentru că, pe de o parte, dreptul administrativ operează cu noțiunile de capacitate de drept public și de capacitate administrativă care au un conținut diferit față de capacitatea juridică civilă, și, pe de altă parte, raportul de drept administrativ este caracterizat de preeminența interesului public. De aceea, în cazul raporturilor juridice deduse judecătii în materia protecției mediului, față de dispozițiile cuprinse în art.20 alin. (6) din O.U.G. nr.195/2005, organizațiile neguvernamentale care promovează protecția mediului au calitate procesuală activă, acțiunile în contencios administrativ și fiscal introduse de acestea fiind, prin urmare, admisibile.

b). Depășirea termenului prevăzut de art. 132 din Codul de procedură civilă nu poate atrage

sanctiunea decăderii reclamantului din dreptul de a-și completa cererea, atunci când acesta prin cererea completatoare solicită extinderea analizei de legalitate asupra actelor și operațiunilor premergătoare actului administrativ dedus judecării prin cererea principală.

Secția de contencios administrativ și fiscal, Decizia nr. 2172 din 26 mai 2015

Notă: Sub imperiul Codului de procedură civilă actual, reglementarea în ceea ce privește modificarea cererii de judecată este asigurată prin dispozițiile art. 200 și art. 204.

Prin acțiunea înregistrată și precizată pe rolul Curții de Apel București, Secția a VIII-a Contencios Administrativ și Fiscal, reclamantele A., G. B., C., D., E., în contradictoriu cu pârâții Guvernul României și Agenția Națională de Resurse Minerale, au solicitat anularea Hotărârilor de Guvern nr. 188, 189 și 190 din 20.03.2012, publicate în M. Of. din 28.03.2012, a Hotărârii de Guvern nr. 2283/09.12.2004, publicată în M. Of. nr. 7 din 4 ianuarie 2005, precum și a tuturor actelor juridice emise/încheiate în temeiul acestor acte normative și, pe cale de consecință, să se constate nulitatea acordurilor petroliere.

În motivarea acțiunii, reclamantele au susținut că s-au încălcat dispozițiile constituționale și legale privind dreptul la viață și dreptul omului la un mediu sănătos, precum și dreptul la informare cu privire la problemele de mediu, ca au fost încălcate dispozițiile legale privind informarea societății civile și consultarea organizațiilor neguvernamentale, institutelor de cercetare sau a altor organisme implicate, ca s-au încălcat dispozițiile constituționale privind obligația de exploatare a resurselor naturale în concordanță cu interesul național.

Dezvoltând aceste susțineri, reclamantele, în esență, au arătat că actele normative respective nu au făcut publice metodele și tehnologiile concrete de explorare / exploatare/dezvoltare pe care concesionarul C. România a propus să le folosească în Perimetre, estimarea impactului asupra mediului, planul de refacere a acestuia, deși primele trei acorduri petroliere din lista menționată anterior au fost declassificate.

Mai mult, potrivit art. 1 din Legea nr. 544 /2001 privind liberul acces la informațiile de interes public, dreptul de acces liber și neîngrădit al persoanei la orice informații de interes public constituie unul dintre principiile fundamentale ale relațiilor dintre persoane și autoritățile publice, în conformitate cu Constituția României și cu documentele internaționale ratificate de Parlamentul României.

Prin informație de interes public se înțelege, potrivit art. 2 lit. b) din Legea nr. 544/2001, orice informație care privește activitățile sau rezultă din activitățile unei autorități publice sau instituții publice, indiferent de suportul ori de forma sau de modul de exprimare a informației.

De asemenea, protecția mediului reprezintă un obiectiv de interes public major potrivit dispozițiilor art. 1 din O.U.G. nr. 195/2005 privind protecția mediului .

Reclamantele au subliniat că Guvernul României și A.N.R.M., autoritatea aflată în subordinea sa, au luat cunoștință de metodele de explorare/exploatare/dezvoltare pe care C le utilizează în alte zone din țară și din alte țări și pe care le-a propus și în cazul perimetrelor menționate anterior.

În plus, potrivit prevederilor art. 8 alin. 3 lit. i) din Procedura de desfășurare a apelului public de oferte, Runda a X-a, publicat în 2009, cu privire la acordarea concesiunii Perimetrelor, plicul exterior trebuia să cuprindă, inter alia, informații referitoare la capacitatea tehnică a ofertantului, precum prezentarea operațiunilor petroliere derulate până la acea dată în România sau în alte țări, dotarea tehnică existentă sau alte date care să ateste capacitatea de a desfășura operațiuni petroliere, prezentarea activităților de explorare/exploatare derulate în România, în cazul în care ofertanții erau titulari de acorduri petroliere.

De asemenea, potrivit art. 11 alin. 15 lit. b., comisia avea obligația să ia în considerare și experiența în explorarea unor zone similare, precum și rata de succes în explorare.

În opinia reclamantelor, rezultă, așadar, că, cel puțin din documentația pe care C. trebuia

să o depună în cadrul procedurii ofertei de concesiune, această companie a propus și intenționează să utilizeze metoda de fracturare hidraulică în cadrul operațiunilor petroliere pe care le va desfășura în cadrul Perimetrelor.

Reclamantele au arătat că în prezent, această metodă este deosebit de controversată din cauza consecințelor periculoase pe care le are pentru mediu și pentru sănătatea omului și a animalelor, făcând obiectul a numeroase discuții, cercetări și studii, în unele state fiind chiar interzisă.

Având în vedere considerentele de mai sus, apreciază că H.G. nr. 188/2012, H.G. nr. 189/2012, H.G. nr. 190/2012 și H.G. nr. 2283/09.12.2004 au fost adoptate cu încălcarea dreptului la informație și, de aceea, pentru restabilirea ordinii de drept este necesară aplicarea sancțiunii revocării/abrogării respectivelor acte normative.

O altă critică de nelegalitate este aceea că prin H.G. nr. 188/2012, H.G. nr. 189/2012, H.G. nr. 190/2012 și H.G. 2283/09.12.2004 sunt încălcate dispozițiile din materia protecției mediului.

Reclamantele au menționat faptul că, prin forarea hidraulică, specifică gazelor de șist se încalcă dreptul la un mediu sănătos, drept consacrat la nivel legislativ, constituțional și european, Statul având o datorie de onoare de a proteja și ameliora mediul pentru generațiile prezente și viitoare (Declarația de la Stockholm, 1972).

O altă critică a reclamantelor se referă la încălcarea dispozițiilor legale privind informarea societății civile și consultarea organizațiilor neguvernamentale, institutelor de cercetare sau a altor organisme implicate

Legea nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică a instituit în art. 6 obligația autorității administrației publice de a publica un anunț privind elaborarea proiectelor de acte normative cu cel puțin 30 de zile înainte de supunerea spre analiză, avizare și adoptare care să cuprindă textul integral al proiectului actului normativ respectiv, precum și termenul limită, locul și modalitatea în care cei interesați pot trimite în scris propuneri, sugestii, opinii cu valoare de recomandare privind proiectul de act normativ. Proiectul de act normativ se transmite spre analiză și avizare autorităților publice interesate numai după definitivare, pe baza observațiilor și propunerilor formulate în cadrul dezbaterii publice a cărei durată este de cel puțin 10 zile.

Au mai susținut reclamantele că, potrivit dispozițiilor art. 6 alin. 1 din OUG nr. 195/2005, protecția mediului constituie obligația și responsabilitatea autorităților administrației publice centrale și locale, precum și a tuturor persoanelor fizice și juridice.

În plus, același act normativ referit anterior a consacrat în art. 3 lit. g) principiul și obiectivul strategic al utilizării durabile a resurselor naturale. Prin "dezvoltare durabilă" se înțelege potrivit definiției legale prevăzute la art. 2 pct. 23 din OUG nr. 195/2005 dezvoltarea care corespunde necesităților prezentului, fără a compromite posibilitatea generațiilor viitoare de a-și satisface propriile necesități. Concluzionează reclamantele că termenii și condițiile prevăzute în Acordurile Petroliere asigură un grad de protecție al interesului național mult inferior interesului privat potrivit unui contract oarecare încheiat între persoane private. Or, dimpotrivă, în cadrul unui astfel de acord care vizează valorificarea resurselor naturale ale statului care are numeroase implicații periculoase pentru sănătate și mediu era necesar să se asigure o protecție sporită interesului național.

Reclamantele au arătat că sunt organizații neguvernamentale al căror obiectiv, printre altele este de a contribui la asigurarea respectării drepturilor omului consacrate potrivit tratatelor internaționale și europene aplicabile pe teritoriul României, protejarea mediului înconjurător prin îmbunătățirea cadrului legislativ și a practicii în domeniul protecției mediului înconjurător, cultivarea și asigurarea transparenței decizionale a autorităților publice centrale și, prin urmare, nu pot rămâne pasive la acțiunea ilicită a Guvernului României de a aproba Acorduri petroliere care pot avea consecințe devastatoare pentru cetățenii României.

În consecință, au solicitat admiterea acțiunii și anularea H.G. nr. 188/20.03.2012, H.G. nr. 189/20.03.2012, H.G. nr. 190/20.03.2012 și H.G. nr. 2283/09.12.2004, precum și toate actele juridice emise/încheiate în temeiul acestor acte normative, precum și Acordurile petroliere ce fac

obiectul actelor normative menționate anterior.

Apărărilor formulate în cauză

Pârâta A.N.R.M. a formulat întâmpinare, solicitând, în principal, respingerea cererii reclamantelor, în ceea ce privește H.G. nr. 2283/2004, ca fiind tardiv formulată, respingerea cererii reclamantelor, în ceea ce privește toate cele patru acte administrative atacate, ca fiind lipsită de interes, iar în subsidiar, în măsura în care se va trece peste excepțiile invocate, respingerea cererii ca neîntemeiată.

Pârâta a invocat excepția tardivității acțiunii, în raport cu H.G. nr. 2283/2004 și excepția lipsei de interes, în raport cu H.G. nr.2283/2004, H.G. nr. 188/2012, H.G. nr. 189/2012 și H.G. nr. 190/2012.

Pe fondul cauzei, a arătat că cererea de anulare a H.G. nr.2283/2004, H.G. nr.188/2012, H.G. nr.189/2012 și H.G. nr.190/2012 este neîntemeiată.

Afirmația cu privire la încălcarea dispozițiilor constituționale privind dreptul la viață și dreptul omului la un mediu sănătos, precum și dreptul la informare cu privire la problemele de mediu, nu se poate susține în cazul de față, deoarece în cadrul procedurii de avizare și aprobare a acordurilor petroliere sunt respectate prevederile H.G. nr. 561/2009 privind aprobarea Regulamentului privind procedurile, la nivelul Guvernului, pentru elaborarea și prezentarea proiectelor de documente de politici publice, a proiectelor de acte normative, precum și a altor documente, în vederea adoptării/aprobării.

În acest sens a invocat art. 31 alin. (1) din Legea petrolului nr. 238/2004 care prevede că acordul petrolier se încheie în formă scrisă și intră în vigoare după aprobarea lui de către Guvern. În consecință, apreciază că s-a urmat procedura legală pentru elaborarea, avizarea și prezentarea proiectelor de acte normative.

Pârâatul Guvernul României a formulat întâmpinare, prin care a solicitat respingerea acțiunii pentru următoarele motive:

În ceea ce privește anularea H.G. nr. 2283/2004 a invocat excepția tardivității cererii.

În ceea ce privește anularea hotărârilor Guvernului menționate de către reclamante, a invocat excepția lipsei de interes.

Pe fond, în ceea ce privește contestarea actelor, a arătat că aceasta este nefondată.

A susținut că în cadrul procedurii de avizare și aprobare a acordurilor petroliere au fost respectate dispozițiile legale în vigoare. În acest sens la art.31 alin.(1) din Legea nr. 238/2004 a petrolului se dispune "Acordul petrolier se încheie în formă scrisă și intră în vigoare după aprobarea lui de către Guvern." De asemenea, la elaborarea proiectelor au fost respectate dispozițiile Hotărârii Guvernului nr. 561/2009 pentru aprobarea Regulamentului privind procedurile, la nivelul Guvernului, pentru elaborarea, avizarea și prezentarea proiectelor de documente de politici publice, a proiectelor de acte normative, precum și a altor documente, în vederea adoptării/aprobării, astfel încât nu a fost încălcată procedura privind elaborarea, avizarea și prezentarea proiectelor de acte normative.

A mai menționat că titular al acordului petrolier aprobat prin H.G. nr.2283/2004 este C.E.P. S.R.L., iar titular al acordurilor petroliere aprobate prin H.G. nr.188/2012, H.G. nr.189/2012 și H.G. nr.190/2012 este C.H. B.V., având drept reprezentantă în România pe C.E.P. S.R.L..

Intervenientele X și Y au formulat întâmpinare, solicitând respingerea cererii de anulare.

Intervenientele au înțeles să invoce excepția lipsei calității procesuale active, dedusă din încălcarea principiului specialității capacității procesuale de folosință a persoanelor juridice reclamante.

Au arătat că, din adresa Ministerului Justiției din 22.10.2012 rezultă că două dintre reclamante, respectiv: G. B. și E., nu sunt înregistrate în Registrul Național al persoanelor juridice fără scop patrimonial.

Cu privire la aceste reclamante, în măsura în care nu vor face dovada contrară celor susținute în adresa Ministerului Justiției menționată anterior, în sensul că sunt totuși înregistrate în Registrul persoanelor juridice, conform dispozițiilor legale, instanța urmează să constate chiar lipsa

capacității de folosință a acestor reclamante și să respingă cererea de anulare în raport cu acestea pentru acest motiv.

Intervenientele au invocat excepția lipsei interesului reclamantelor în cererea de anulare a hotărârilor de guvern privind aprobarea Acordurilor petroliere și excepția inadmisibilității formulării cererii în anularea hotărârilor de guvern și a actelor lor subsecvente, cu depășirea termenului de depunere a plângerii prealabile.

Pe fond, au arătat că motivele de nelegalitate a actelor administrative, invocate de către reclamante, au un caracter pur enunțiativ, eronat și nedovedit.

Reclamantele și-au precizat obiectul acțiunii, în sensul că solicită și anularea acordurilor petroliere care au fost aprobate prin Hotărârile de Guvern a căror anulare o solicită.

Soluțiile pronunțate în cauză

Prin încheierea de ședință pronunțată la termenul de judecată din data de 27.03.2013, Curtea de Apel București a respins, ca neîntemeiată, excepția insuficienței timbrării.

În esență, prima instanță a reținut că, în fapt, acordurile petroliere de concesiune ce fac obiectul cererii precizatoare constituie anexe ale hotărârilor de Guvern atacate, fiecare dintre acestea făcând parte integrantă din hotărârea de Guvern care îl aprobă, astfel cum se prevede în mod expres în textul acestora.

În aceste condiții, instanța a constatat că acordurile petroliere nu constituie acte administrative distincte, ci fac corp comun cu hotărârile de Guvern care le aprobă, fiind parte integrantă din acestea, nu numai din punct de vedere formal ci și din perspectiva producerii efectelor. Astfel, așa cum s-a prevăzut în cuprinsul hotărârilor de Guvern atacate, acordurile petroliere produc efecte numai de la data publicării în Monitorul Oficial al respectivelor hotărâri, ceea ce presupune că efectele acestora nu se pot produce independent de adoptarea hotărârilor de Guvern care le aprobă.

În consecință, instanța a reținut că acordurile petroliere nu sunt acte administrative distincte ci anexe ale H.G. nr.188/20.03.2012, H.G. nr. 189/20.03.2012, H.G. nr. 190/20.03.2012 și H.G. nr. 2283/09.12.2004, făcând parte integrantă din acestea, solicitarea de anulare a acestor hotărâri presupune, implicit, solicitarea de anulare a acordurilor petroliere, taxa de timbru datorată fiind stabilită prin raportare la actele administrative atacate – hotărâri de Guvern - și nu prin raportare la anexele acestora.

Din aceste considerente, reclamantele datorează taxa de timbru aferentă solicitării de anulare a celor patru hotărâri de Guvern care includ acordurile petroliere, respectiv taxa de timbru de 16 lei, potrivit prevederilor art. 3 lit. m) Legii nr. 146/1997 privind taxele judiciare de timbru, cu modificările și completările ulterioare.

Prin încheierea de ședință pronunțată la termenul de judecată din data de 22.05.2013, instanța de fond a admis excepția lipsei capacității de folosință a reclamantei E. și a respins, ca neîntemeiate, toate celelalte excepții invocate de pârâți și de către interveniente, prin întâmpinare.

Referitor la excepția lipsei calității procesuale active și la excepția lipsei interesului reclamantelor, instanța a constatat în primul rând, că, prin Legea nr. 86/2000, a fost ratificată Convenția de la Arhus privind accesul la informație, participarea publicului la luarea deciziei și accesul la justiție în probleme de mediu iar ulterior, prin O.U.G. nr. 195/2005 privind protecția mediului, cu modificările și completările ulterioare, s-a prevăzut expres la art. 20 alin. (6) faptul că „*Organizațiile neguvernamentale care promovează protecția mediului au drept la acțiune în justiție în probleme de mediu, având calitate procesuală activă în litigiile care au ca obiect protecția mediului.*”

În al doilea rând, instanța a mai arătat că potrivit art. 2 lit. a) din Legea nr. 554/2004, cu modificările și completările ulterioare, „*sunt asimilate persoanei vătămate ...și organismele sociale care invocă vătămarea prin actul administrativ atacat fie a unui interes legitim public, fie a drepturilor și intereselor legitime ale unor persoane fizice determinate;*”

Așadar, instanța de fond a constatat că legitimarea procesuală activă rezultă din calitatea de persoană vătămată, în înțelesul acestui act normativ. Obiectul prezentei cauze are legătură cu

protecția mediului, având în vedere conținutul actelor administrative atacate și criticile de nelegalitate formulate de reclamante prin intermediul cererii de chemare în judecată.

Din înscrisurile depuse la dosar și, având în vedere și jurisprudența în această materie, cu precădere jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție, principiul privind informarea și participarea publicului la luarea deciziilor, precum și accesul la justiție în probleme de mediu, consacrat de art. 3 lit. h) din O.U.G. nr. 195/2005 privind protecția mediului, cu modificările și completările ulterioare, instanța a constatat că reclamantele au calitate procesuală activă și interes în formularea prezentei acțiuni.

În ceea ce privește excepția inadmisibilității, instanța a reținut că s-a invocat, pe de o parte, împrejurarea că reclamantele au formulat plângerea prealabilă prin care au solicitat revocarea celor patru hotărâri de Guvern cu depășirea termenului de 30 de zile prevăzut de Legea nr. 554/2004, cu modificările și completările ulterioare, iar pe de altă parte, că nu au urmat procedura prealabilă cu privire la cele patru acorduri petroliere a căror anulare au solicitat-o, urmare a precizării acțiunii.

În acest sens, instanța a arătat că aprobarea unor acorduri petroliere care vizează explorarea și exploatarea unor posibile resurse minerale aflate în domeniul public al statului și încredințate prin concesiune beneficiarilor acordurilor reprezintă acte administrative cu caracter individual, astfel că data la care se raportează, atât reclamantele, cât și părțile și intervenienții, ca dată de referință pentru curgerea termenului de formulare a plângerii prealabile este data publicării în Monitorul Oficial al României a hotărârilor de Guvern contestate.

Arată în continuare instanța, întrucât anexele celor patru hotărâri de Guvern nu au fost aduse la cunoștința publică nici la momentul publicării hotărârilor în Monitorul Oficial, nici ulterior acestui moment, până la data formulării acțiunii în anulare, reclamantele, în calitate de terți care se consideră vătămați de actele administrative adresate altui subiect de drept, nu au avut posibilitatea reală și efectivă de a lua cunoștință de conținutul acestora, astfel că nu se poate considera că termenul de formulare a plângerii prealabile a fost depășit, așa cum susțin intervenientele.

Din aceleași considerente, instanța a constatat că este neîntemeiată și excepția tardivității formulării acțiunii invocată cu privire la Hotărârea Guvernului nr. 2283/2004, întrucât termenul de decădere de 1 an prevăzut la art. 11 alin. (2) din Legea nr. 554/2004, cu modificările și completările ulterioare curge de la data luării la cunoștință, or, data luării la cunoștință nu poate fi data publicării hotărârii în Monitorul Oficial, câtă vreme, așa cum s-a reținut anterior, actul nu a fost publicat decât parțial, anexa constând în acordul petrolier nefiind adusă la cunoștința publică, ca urmare a clasificării acesteia, potrivit Legii nr. 182/2002.

După pronunțarea acestor excepții, instanța a încuviințat și administrat proba cu înscrisuri, fiind depusă la dosar documentația care stă la baza actelor administrative atacate, acordurile petroliere aprobate prin hotărârile de Guvern atacate (la Compartimentul Informații Clasificate, conform adresei din 07.02.2013), alte înscrisuri, precum și proba materială cu înregistrarea video pe suport CD, încuviințate prin încheierea de ședință de la termenul din 20.11.2013, după cum urmează:

Prin Încheierea din ședință pronunțată la termenul de judecată din data de 20 noiembrie 2013 instanța a admis excepția tardivității cererii completatoare a cererii de chemare în judecată.

Argumentând, instanța a arătat că, în ceea ce privește cererea completatoare formulată de reclamante, sunt incidente dispozițiile art. 132 din Codul de procedură civilă, din interpretarea cărora se desprinde concluzia că cerere de chemare în judecată poate fi modificată și/sau completată până la „prima zi de înfățișare”, această noțiune fiind definită de art. 134 din Codul de procedură civilă ca fiind termenul la care părțile, legal citate, pot pune concluzii.

Având în vedere că reclamantele au formulat cererea completatoare cu depășirea termenului prevăzut de art. 132 din Codul de procedură civilă, a reținut că, potrivit doctrinei și jurisprudenței în materie, aceasta mai poate fi primită numai dacă partea adversă nu se opune.

Or, având în vedere poziția exprimată de părțile A.N.R.M. și de intervenientele X și Y care se opun primirii cererii formulate cu depășirea termenului prevăzut de art. 132 din Codul de procedură civilă, s-a reținut că cererea completatoare este tardiv formulată, motiv pentru care instanța a admis

excepția tardivității invocată de pârâta A.N.R.M. și de interveniente, cu consecința investirii în limitele stabilite prin acțiunea introductivă.

Sentiința instanței de fond

Prin Sentiința nr. 4187 din 23 decembrie 2013, Curtea de Apel București, Secția a VIII-a Contencios Administrativ și Fiscal, a respins acțiunea, în ceea ce o privește pe reclamanta E., astfel cum a fost precizată, ca fiind formulată de o persoană fără capacitate procesuală de folosință.

A respins ca neîntemeiată acțiunea formulată de reclamantele A., G. B., C. și D., în contradictoriu cu pârâții Guvernul României, Agenția Națională de Resurse Minerale și intervenientele X și Y. prin reprezentant în România – Y SRL, astfel cum a fost precizată.

Totodată, a admis cererea de intervenție în interes propriu a intervenientelor X și Y.

Pentru a se pronunța astfel, a reținut că motivele de nelegalitate invocate prin acțiunea formulată, prin raportare la dispozițiile legale incidente, toate criticile reclamantelor vizând pretinsa nelegalitate a actelor administrative atacate sunt neîntemeiate, celelalte critici reprezentând argumente de oportunitate care ar putea să fundamenteze o eventuală măsură legislativă care intră în sfera de competență a autorității legislative și executive, iar nu în aceea a puterii judecătorești, limitată la aplicarea cadrului legislativ în vigoare.

Instanța a constatat că, prin raportare la prevederile legale în vigoare nu se pot reține cauze de nelegalitate a actelor administrative atacate, sens în care a respins acțiunea în anulare, astfel cum a fost precizată.

Din considerentele sentinței, reiese că instanța a reținut că prin H.G. nr. 2283/09.12.2004, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 7 din 4 ianuarie 2005 a fost aprobat Acordul petrolier de concesiune pentru explorare/dezvoltare/exploatare în perimetrul E V - 2 Bârlad, încheiat între Agenția Națională pentru Resurse Minerale și corporația R.P. plc.

Prin H.G. nr. 188/2012, H.G. nr. 189/2012 și H.G. nr. 190/2012 au fost aprobate acordurile petroliere de concesiune pentru explorare / dezvoltare / exploatare în perimetrele EX 18 - Vama Veche, EX 19 - Adamclisi și, respectiv, EX 17 - Costinești, încheiate între Agenția Națională pentru Resurse Minerale și C.H. B.V.

Instanța a constatat că actele administrative contestate au fost emise în temeiul Legii petrolului nr. 238/2004, iar acest act normativ și normele metodologice de punere în aplicare nu impun cerința ca prin hotărârile de aprobare a acordurilor petroliere să se facă publice aspectele indicate de reclamante referitoare la metodele și tehnologiile care urmează a fi folosite de către concesionar, estimarea impactului asupra mediului ori planul de refacere a acestuia.

Pe de altă parte, instanța a reținut că dispozițiile art. 12 alin (1) lit. b) din Legea nr. 554/2001 privind accesul la informațiile de interes public, exceptează de la accesul liber al cetățenilor, informațiile privind deliberările autorităților, precum și cele care privesc interesele economice și politice ale României, dacă fac parte din categoria informațiilor clasificate, potrivit legii.

Arată instanța că la data adoptării hotărârilor de guvern a căror anulare se solicită în cauză, acordurile petroliere constituiau informații clasificate, categoria "secret de serviciu", astfel încât conținutul acestora era exceptat de la obligația de comunicare publică.

Mai mult arată instanța de fond că legislația în vigoare nu prevede obligația de a comunica public aspectele invocate iar în cuprinsul unor acte normative speciale, este stipulată obligația legală de confidențialitate cu privire la elementele indicate de reclamante, această obligație rezultând din art. 4 alin. (4) din Legea petrolului nr. 238/2004, art. 24 lit. e) și art. 47 din Normele Metodologice pentru aplicarea Legii petrolului, art. 5 lit. a) din OUG 195/2005 privind protecția mediului și art. 12 alin. (1) lit. a) și lit. d) din H.G. nr. 878/2005 privind accesul publicului la informația privind mediul. Așadar, în condițiile în care pârâții și intervenientele sunt ținuti de respectarea obligației legale de confidențialitate, această primă critică de nelegalitate nu poate fi primită.

În ceea ce privește metodele, lucrările și operațiunile de dezvoltare și exploatare, instanța a reținut că stabilirea acestora urmează să se facă după încheierea fazei de explorare, întrucât numai

în această etapă ulterioară este posibilă alegerea metodelor adecvate, în funcție de o serie de criterii care nu pot fi avute în vedere la încheierea acordurilor petroliere - prezența hidrocarburilor în perimetrele concesionate, natura hidrocarburilor existente, amplasamentul efectiv al acestora, adâncimea, structura formațiunilor.

În ceea ce privește evaluarea impactului asupra mediului a lucrărilor de explorare, se impune precizarea că îndeplinirea obligației de evaluare reprezintă o condiție pentru obținerea de către concesionar a acordului de mediu pentru faza de explorare, în această etapă, autoritățile publice pentru protecția mediului aducând la cunoștința publicului informațiile relevante în acest sens.

Prin urmare, informarea și consultarea publicului va avea loc în procesul obținerii acordului de mediu, înainte de începerea exploatării, planul de refacere a mediului, urmând a se realiza ținându-se cont și de opțiunile colectivităților locale conform art. 2 pct. 29 din Legea petrolului nr. 238/2004.

Instanța a mai constatat că constată că, la momentul adoptării hotărârilor de guvern atacate, pârâții Guvernul României și A.N.R.M. nu aveau obligațiile de informare la care se referă reclamantele, aceste obligații vizând o etapă ulterioară operațiunilor de explorare.

În ceea ce privește pretinsa încălcare a dispozițiilor legale privind protecția mediului, instanța a reținut că, potrivit dispozițiilor art. 88 din Normele metodologice de aplicare a Legii petrolului nr. 238/2004, titularii acordurilor petroliere, au obligația de a începe lucrările de dezvoltare și exploatare numai pentru rezervele confirmate, folosind numai tehnologiile avizate de A.N.R.M.

Referitor la susținerea reclamantelor privind interzicerea exploatării gazelor de șist prin fracturare hidraulică în două state europene, aceasta nu poate fi avută în vedere, întrucât legalitatea actelor administrative atacate se analizează prin raportare la legislația statului român care permite astfel de metode de exploatare, argumentele putând fi valorificate de reclamante în cadrul unui eventual demers al acestora de modificare a legislației române în domeniu.

Referitor la prevederile art. 6 alin (1) din Legea nr.52/2003 privind transparența decizională în administrația publică, instanța a constatat că acestea sunt aplicabile numai actelor administrative cu caracter normativ, nu și actelor administrative individuale, în categoria cărora intră hotărârile de guvern atacate prin care se aprobă acorduri petroliere, întrucât acestea dau naștere la drepturi și obligații în beneficiul, respectiv în sarcina unor persoane determinate și nu stabilesc reglementări generale și abstracte cu un număr nedeterminat de destinatari.

În ceea ce privește susținerea reclamantelor, în sensul că utilizarea tehnologiei de fracturare hidraulică în activitatea de exploatare a gazelor de șist ar conduce la încălcarea dreptului omului la viață și la un mediu sănătos, se reține, în primul rând că, așa cum s-a mai arătat, nici în cuprinsul hotărârilor de guvern atacate, nici în cuprinsul acordurilor petroliere nu se face referire la metoda invocată de reclamanți sau la o altă metodă de exploatare care va fi utilizată.

În condițiile în care utilizarea tehnologiei de fracturare hidraulică în activitatea de exploatare a gazelor de șist este o metodă controversată în mediul științific, specialiștii având opinii divergente și prezentând atât argumente pro, cât și argumente contra utilizării acestei metode, așa cum rezultă din analiza documentelor depuse la dosarul cauzei, criticile reclamantelor privitoare la riscurile acestei metode nu pot constitui motive de nelegalitate a actelor administrative contestate, cu atât mai mult cu cât în cuprinsul acestora nu se prevede utilizarea acestei tehnologii.

Mai reține instanța că eventualele riscuri asociate tehnologiilor de extracție pot fi prevenite prin aplicarea măsurilor corespunzătoare de protecție a mediului prevăzute de legislația în vigoare, precum și faptul că, pentru orice activitate desfășurată în temeiul unui acord petrolier, titularul acordului, are obligația de a obține acordul A.N.R.M., existând un control al acestei autorități asupra activităților de explorare, dezvoltare și exploatare care vor fi derulate în perspectivă.

Prin urmare, legislația de mediu cuprinde suficiente reglementări de natură să asigure reducerea riscurilor pentru mediu aferente exploatării de hidrocarburi, indiferent de metoda de

exploatare folosită.

În ceea ce privește pretinsa încălcare a obligației de a exploata resursele naturale în concordanță cu interesul național, instanța a reținut că aspectele invocate nu pot fi analizate de instanța de contencios administrativ, intrând însă în sfera de atribuții a puterii legislative și a puterii executive care dispun de datele necesare pentru a adopta decizii în concordanță cu interesul național.

Pe de altă parte, a apreciat că sunt întemeiate susținerile pârâților și intervenientelor, în sensul că este în interesul României de a cunoaște cât mai precis potențialul petrolier al țării, cunoaștere la care nu se poate ajunge decât prin executarea unor lucrări de explorare, lucrări care reprezintă investiții financiare semnificative și se realizează cu contribuții financiare exclusive ale titularilor de acorduri petroliere, însă lucrările se execută în bună parte de către firme românești de profil, cu efect pozitiv asupra utilizării forței de muncă, a veniturilor populației și a statului român.

Referitor la inexistența sancțiunilor pecuniare aplicabile pentru nerespectarea obligațiilor contractuale asumate titularii acordurilor petroliere, instanța fondului a arătat că aplicarea sancțiunilor prevăzute de lege, inclusiv a principiului "poluatorul plătește", consacrat de O.U.G. nr.195/2005, este obligatorie și nu este condiționată de stipularea expresă în cuprinsul acordurilor petroliere încheiate.

În fine, arată instanța referitor la pretinsa utilizare excesivă a resurselor naturale, în primul rând că această critică nu privește legalitatea actelor atacate ci modalitatea în care se vor desfășura în viitor lucrările de explorare/exploatare iar în al doilea rând că titularul acordurilor petroliere este obligat să respecte prevederile incidente din domeniul legislației apelor, fiind direct răspunzător pentru nerespectarea legii sub acest aspect.

Calea de atac exercitată:

Împotriva sentinței civile nr.4187 din 23 decembrie 2013 a Curții de Apel București, Secția a VIII-a de contencios administrativ și fiscal și a încheierii din 20 noiembrie 2013 au declarat recurs reclamantele A., G. B., D. și C., solicitând modificarea hotărârii în sensul admiterii acțiunii și anularea hotărârilor de Guvern nr.188 , 189 și 190 din 20 martie 2012, publicate în Monitorul Oficial din 28 martie 2012 și H.G. nr.2283 din 9 decembrie 2009 publicată în M.Of.nr.7 din 4 ianuarie 2009.

Intervenientele X, Y au declarat recurs împotriva încheierilor din 27 martie 2013 și 22 mai 2013 solicitând modificarea acestora în sensul admiterii excepțiilor insuficienței timbrării a acțiunii a lipsei de interes a reclamantelor în formularea cererii de anulare a actelor administrative atacate a lipsei calității procesuale active a reclamantelor, inadmisibilității și tardivității cererii în anulare.

Reclamantele prin cererea de recurs formulată, reiterează motivele de nelegalitate invocate în fața instanței de fond susținând încălcarea principiilor privind informarea publicului și participarea acestuia în luarea deciziilor în materia dreptului mediului.

Invocă în acest sens jurisprudență CEDO, (CEDH 18 iunie 2002, Oneryildiz e. Turcia, apud C.Bîrsan, op, cit, pp 180-181), prin care Curtea a statuat în sensul că nu este suficientă adoptarea unor măsuri preventive ci este necesară informarea publicului cu privire la existența unor pericole care pot pune în pericol viața persoanelor.

Potrivit acestei jurisprudențe în concepția instanței europene îndeplinirea acestei obligații în situația incriminată impune luarea a două categorii de măsuri: - adoptarea unor reglementări preventive și urmărirea aplicării lor pe de o parte iar pe de altă parte respectarea publicului interesat de informare cu privire la consecințele unor eventuale evenimente de natură a le pune viața în pericol. Sub cel de-al doilea aspect instanța de contencios european a înlăturat, în primul rând argumentul Guvernului potrivit cu care autoritățile locale au organizat numeroase seminarii, reuniuni și conferințe consacrate riscurilor pe care le presupunea existența și administrarea necorespunzătoare a gropii de gunoi în cauză, ceea ce ar constitui îndeplinirea obligației de informare a publicului interesat asupra consecințelor riscurilor existente în situația dată. Aceasta deoarece pe lângă faptul că asemenea susținere nu a fost probată, nu se poate considera că informațiile privitoare la riscul exploziei metanului erau direct accesibile reclamantului; ar fi

inadecvat să se admită că un cetățean de rând și-ar putea reprezenta riscurile specifice legate de procesul de metagenază, cu posibile alunecări de teren.

Susține în continuare că legislația românească nu conține reglementări cu privire la explorarea /exploatarea gazelor de șist acestea nefiind nici măcar definite la nivel legislativ.

Se arată că acest argument a fost susținut și acțiunea introductivă dar instanța de fond nu s-a pronunțat pe acest aspect.

În susținerea nelegalității hotărârilor de Guvern nr.188/2012, 189/2012, 190/2012, 2283/2009 mai invocă încălcarea art.8 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului – dreptul la respectarea vieții private, această protecție fiind extinsă și la dreptul și la mediul înconjurător sănătos.

În acest sens face trimitere la jurisprudența CEDO în cauza Lopez-Ostra c/Espagnes (CDEH 9 decembrie 1994) cauză în care Curtea a decis că prin plasarea unei stații de epurare a apelor reziduale, cu efecte nefaste asupra vieții private și de familie a reclamantei, în apropierea domiciliului acesteia Statul în cauză nu a asigurat justul echilibru între interesele generale, concretizate în speță, de necesitatea de a construi o asemenea instalație, și cele personale, în speță, dreptul reclamantei de a beneficia de un mediu înconjurător sănătos, drept apărut prin art.8 din Convenție, și cauza Guerra și alții c. Italiei (CEDH 19 februarie 1998) în care s-a statuat că există, consecințe directe ale producerii de noxe prin activitatea unei uzine chimice asupra vieții private și familiale a reclamanților, iar Statul Italian nu a luat măsurile pozitive de a le comunica informații esențiale care le-ar fi permis să evalueze riscurile rezultate din activitatea acelei uzine și să decidă astfel dacă pot continua să locuiască în vecinătatea ei.

Aceste hotărâri sunt obligatorii pentru instanțele române indiferent de statul împotriva căruia s-a pronunțat curtea și face trimitere în acest sens la prevederile art.20 alin.2 art.11 alin.2 și art.148 alin.2 din Constituția României.

În continuare se arată că în mod eronat instanța de fond a respins argumentul potrivit căruia actele administrative atacate încalcă normele de tehnică legislativă și legile speciale în domeniul. În sprijinul acestor susțineri invocă prevederile art.20 din Legea nr.24/2000 dispoziții potrivit cărora:

„(1) Elaborarea proiectelor de acte normative trebuie precedată, în funcție de importanța și complexitatea acestora, de o activitate de documentare și analiză științifică, pentru cunoașterea temeinică a realităților economico-sociale care urmează să fie reglementate, a istoricului legislației din acel domeniu, precum și a reglementărilor similare din legislația străină, în special a țărilor Uniunii Europene.

(2) Inițiatorii proiectelor de acte normative pot solicita, pentru documentarea lor legislativă, informații suplimentare de la Consiliul Legislativ și alte autorități sau instituții cu atribuții de informare în materia respectivă.

(3) Rezultatele studiilor de cercetare și referirile la sursele de informații suplimentare relevante pentru dezbaterile proiectelor de acte normative trebuie să fie incluse în instrumentul de prezentare și motivare a proiectului de act normativ”.

Prin urmare documentația care a stat la baza aprobării celor 4 hotărâri de Guvern trebuia să cuprindă și studii de cercetare ori astfel de studii nu au fost publicate și nici nu au fost depuse la dosarul cauzei.

Mai mult, în conformitate cu dispozițiile Legii petrolului nr.238/2004 și ale Normelor metodologice din 24 noiembrie 2004 pentru aplicarea Legii petrolului, există anumite documente precum cele prevăzute de anexa I a cererii de probe formulate, care în situația că nu au fost întocmite sau au fost întocmite necorespunzător conduc la nulitatea actelor administrative.

Din moment ce nu s-a făcut dovada îndeplinirii acestor proceduri se poate constata nulitatea acestor acte administrative.

Sunt aduse critici și în privința încadrării hotărârilor de guvern în categoria acte administrative individuale și califică aceste acte ca fiind acte administrative cu caracter normativ și face trimitere în acest sens la prevederile art.2 alin.1 lit.c) din Legea nr.554/2004, susținând că dispozițiile din actele contestate se răsfrâng asupra sutelor de mii poate milioane de cetățeni care

locuiesc în zonele afectate Moldova și Dobrogea, cărora li se va încălca dreptul la un mediu sănătos.

În această situație susțin că sunt aplicabile prevederile Legii nr.52/2003 privind transparența decizională în administrația publică care instituie în art.6 obligația autorității administrației publice de a publica un anunț privind aprobarea proiectelor de acte normative cu cel puțin 30 de zile înainte de a supune spre analiză avizare și adoptare care să cuprindă textul integral al proiectului actului normativ respectiv precum și termenul limită locul și modalitatea în care cei interesați pot trimite în scris propuneri, sugestii, opinii cu valoare de recomandare privind proiectul de act normativ. Proiectul de act normativ se transmite spre analiză și avizare autorităților publice interesate numai după definitivare, pe baza observațiilor și propunerilor formulate în cadrul dezbaterilor publice a cărei durată este de cel puțin 10 zile.

Invocă în acest sens și incidența prevederilor art.5 din OUG nr.195/2005, dispoziții potrivit cărora Statul garantează accesul la informația privind mediul, consultarea în procesul de luarea deciziilor privind dezvoltarea politicii și legislației de mediu emiterea actelor de reglementare în domeniu.

În continuare este făcută o prezentare succintă a metodei folosite în exploatarea gazelor de șist, respectiv fracturarea hidraulică și sunt evidențiate riscurile reale și potențiale asupra sănătății și a mediului pentru a demonstra încălcarea dispozițiilor constituționale și legale privind dreptul la viață și dreptul omului la un mediu sănătos.

Reclamanta C., prin cererea de recurs formulată solicită casarea hotărârii și a încheierii din 20 noiembrie 2013, reținerea cauzei spre rejudecare și modificarea încheierii în sensul respingerii excepției tardivității cererii completatoare a cererii de chemare în judecată formulată la data de 20 noiembrie 2013 și încuviințarea cererii de probațiune formulată la data de 25 februarie 2013.

Pe fond solicită modificarea hotărârii în sensul admiterii acțiunii astfel cum a fost formulată și completată și anularea hotărârilor de Guvern nr.2283/2004, 188/2012, 189/2012, 190/2012.

Susține prin cererea de recurs, nelegalitatea și netemeinicia soluției de admitere a excepției tardivității cererii completatoare câtă vreme în această completare au fost invocate motive de ordine publică și anume necompetența emitentului actului precum și lipsa unui temei legal în emiterea actelor contestate întrucât legea petrolului indicată ca și temei nu se referă la explorarea și exploatarea gazelor neconvenționale (gaze de șist).

Invocarea acestor motive a fost determinată de conținutul înscrisurilor care au stat la baza emiterii actelor în cauză și care au fost depuse la dosar la termenul precedent și prin urmare nu puteau fi prevăzute de la momentul formulării cererii introductive.

În continuare este criticată încheierea pentru soluția de respingere a cererii de probe pe care le consideră pertinente și concludente soluționării cererii câtă vreme prin cererea de chemare în judecată sunt criticate actele administrative și pentru faptul că nu au fost urmate etapele premergătoare obligatorii emiterii hotărârilor de Guvern.

Este criticată hotărârea primei instanțe și pentru că nu s-a răspuns criticilor de nelegalitate formulate critici ce vizau nerespectarea procedurilor prealabile obligatorii în adoptarea hotărârilor și anume obligativitatea întocmirii planului de refacere a mediului, estimarea impactului asupra mediului informarea societății civile cu privire la eventualul impact asupra mediului dar și incidența prevederilor Legii nr.24/2000 în adoptarea hotărârilor de Guvern contestate.

Intervenientele X, Y prin cererea de recurs formulată critică încheierile de ședință din data de 27 martie 2012 și din data de 22 mai 2013 pentru soluțiile pronunțate asupra excepțiilor insuficienței timbrării a cererilor de chemare în judecată a lipsei interesului reclamantelor în formularea cererilor de anulare a actelor administrative, a lipsei calității procesuale active a reclamantilor a inadmisibilității și tardivității cererii în anulare.

Se susține, în esență, ca instanța de fond în soluționarea excepțiilor privind timbrajul, inadmisibilitatea și tardivitatea cererii de anulare a dat o dezlegare eronată problemei naturii juridice a actelor contestate fapt ce a determinat o aplicare greșită a legii care a condus la soluționarea nelegală a acestor excepții.

Prin ambele încheierii recurate deși stabilește în mod corect natura hotărârilor de Guvern ca fiind acte administrative individuale iar nu normative, în continuare instanța susține în mod eronat că acordurile petroliere aprobate prin hotărârile de guvern atacate nu ar fi acte distincte și ar face corp comun cu hotărârile de guvern care le aprobă și prin aceasta, solicitarea de anulare a hotărârilor de Guvern ar presupune în mod implicit și anularea acordurilor petroliere.

În realitate hotărârile de Guvern și acordurile petroliere sunt acte administrative distincte, au o natură juridică diferită, act administrativ unilateral în cazul hotărârii de Guvern, act administrativ bilateral în cazul acordului petrolier, produc efecte specifice diferite în sensul că hotărârea de guvern produce doar efectul intrării în vigoare a acordului petrolier în vreme ce acordul petrolier produce efecte specifice contractelor sinalagmatice dar și cauzele de ineficacitate sunt diferite și pot genera consecințe diferite și independente.

Referirea din cuprinsul hotărârilor de guvern că acordurile petroliere cuprinse în anexă fac parte integrantă din respectivele hotărâri nu pot avea semnificația unei absorbiri a naturii juridice a acordurilor petroliere de natura juridică a hotărârilor de guvern și mai degrabă este o formulare legală cu scopul de a identifica un anumit conținut printr-o normă de trimitere.

Instanța de fond, când respinge excepția insuficienței timbrării a acțiunii invocă prevederile art.17 alin.2 din Legea nr.554/2004 și a prevederilor art.2 alin.1 din Legea nr.146/1997 ca o consecință a calificării acordurilor petroliere atacate ca fiind numai anexe, părți integrante ale hotărârilor de guvern care le aprobă însă așa cum s-a arătat mai sus acordurile petroliere au natura juridică a unui act administrativ bilateral.

Fiind vorba de contracte administrative acest capăt de cerere se impune a fi timbrat separat și la valoare.

Excepția inadmisibilității cererii în anulare precum și cea a tardivității în ceea ce privește H.G. nr.2283/2004 au fost soluționate cu încălcarea legii luându-se în considerare în mod eronat motivul susținut de reclamantă în sensul necomunicării actului administrativ.

La pronunțarea acestor soluții Curtea nu analizează termenele procedurale aplicabile pentru efectuarea procedurii prealabile în funcție de natura actului administrativ pus în discuție nici nu are în vedere prevederile interactive ale Legii nr.182/2002 art.28 privind protecția informațiilor clasificate

Potrivit art.7 din Legea nr.554/2004 termenul pentru formularea plângerii prealabile curge de la data la care terțul a luat cunoștință pe orice cale de actul pretins vătămător destinat unui alt subiect de drept. Or, din moment ce hotărârile de Guvern contestate au fost publicate în M.Of., funcționând prezumția de cunoaștere erga omnes a acestora deci și față de reclamante, acestea din urmă trebuiau să formuleze plângerea prealabilă în termen de 30 de zile de la data publicării actelor contestate în M.Of.

În cauză plângerea prealabilă a fost formulată cu depășirea termenului de 30 de zile de la luarea la cunoștință a Hotărârii de Guvern atacate ca urmare a publicării în M.Of după cum urmează: H.G..2283/2004, a fost publicată în M.Of. la data de 4 ianuarie 2005 și a fost formulată plângerea prealabilă la data de 30 mai 2012, iar H.G. nr.188/2012, 189/2012, 190/2012 au fost publicate în M.Of. în data de 28 martie 2012 fiind contestate prin plângere prealabilă din data de 30 mai 2012.

Totodată reclamantele nu au făcut dovada existenței unor motive temeinice care să le fi împiedicat să formuleze plângere prealabilă în termen de 30 de zile de la data la care acestea au luat cunoștință de hotărârile de guvern atacate.

Se mai susține că reclamantele nu erau îndreptățite să cunoască conținutul acordurilor petroliere și prin urmare acestea nu pot invoca necomunicarea sau nepublicarea acordurilor petroliere pentru a le exonera de îndeplinirea procedurii prealabile în privința hotărârilor de guvern contestate.

Susține în continuare nelegala soluționare a excepțiilor lipsei de interes și a lipsei calității procesuale active a reclamanților în formularea acțiunii și se arată că deși legea recunoaște, în anumite condiții, asociațiilor fără scop patrimonial calitate procesuală activă în litigiile având ca

obiect protecția mediului, intenția legiuitorului nu a fost, în nici un caz, să acorde acestor entități, statutul de reclamanti privilegiați în persoana cărora condițiile de admisibilitate a unei acțiuni în justiție nu ar mai trebui întrunite. Altfel spus, simpla calitate de asociație, chiar și atunci când o astfel de asociație ar avea ca scop principal protecția mediului, nu justifică admisibilitatea acțiunilor promovate de acestea fără ca alte condiții (precum cea a invocării unui interes legitim public doar în subsidiar) să mai fie verificate. Instanța de fond nu a reținut faptul că reclamantele au invocat exclusiv un interes legitim public, dar cu toate acestea nu a fost menționată ca dovedită vătămarea unor drepturi proprii sau interese directe și personale.

De asemenea, dispozițiile art. 2 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 554/2004 nu reprezintă o excepție de la regula înscrisă la art. 8 alin. (1) din Legea nr. 554/2004 ci are doar rolul de a identifica persoanele care au vocația generală de a formula o acțiune în contencios administrativ, dacă toate condițiile pentru exercitarea acțiunii sunt îndeplinite. Prin urmare, toate persoanele care invocă un interes legitim public, inclusiv organismele sociale, sunt supuse cerinței prevăzute de art. 8 alin. (1) din Legea nr. 554/2004, și anume aceea de a-1 invoca doar în subsidiar.

Sensul corect al interpretării și aplicării prevederilor art. 2 alin. (1) lit. a) din Legea 554/2004 în privința entităților asimilate conceptului de persoană vătămată este acela că din categoria generică de "organisme sociale", pot formula acțiune în contencios administrativ numai acele organisme care invocă vătămarea prin actul atacat a unui interes legitim public ori a unui drept /interes al unor persoane determinate, în vreme ce condițiile pentru exercitarea acțiunii judiciare sunt prevăzute la art. 8 din lege între care și condiția subsidiarității invocării interesului legitim public.

În egală măsură, instanța de fond a reținut legitimarea procesuală activă a reclamantelor, dedusă din prevederilor legislației relevante de protecție a mediului, respectiv art. 20 alin. (6) din OUG nr. 195/2005, reclamantele fiind, în opinia instanței, organisme neguvernamentale care promovează protecția mediului.

Prin aceasta argumentare, instanța de fond a încălcat prevederile art. 34 din Decretul nr. 31/1954 privind persoanele fizice și juridice, respectiv dispozițiile art. 206 alin. (2) din Codul civil, dispozițiile art. 80 din Ordonanța nr. 26/2005, precum și art. 20 alin. (6) din OUG nr. 195/2005 care reglementează condițiile cumulative ce trebuie întrunite de către reclamante privitor la justificarea calității lor procesuale active în litigiul dedus judecării.

Intervenientele X, Y au formulat întâmpinare la recursul formulat de reclamante și au solicitat respingerea recursului ca nefondat, menținerea ca temeinice și legale a sentinței civile nr.4187 din 23 decembrie 2013 și a încheierii de ședință din 20 noiembrie 2013. Invocă ca și chestiune prealabilă inadmisibilitatea recursului declarat de reclamanta D. având în vedere că prin încheierea de ședință din 22 mai 2013 instanța de fond a constatat lipsa capacității de folosință a asociației iar împotriva acestei încheierii nu s-a formulat recurs.

Invocă de asemenea inadmisibilitatea criticilor formulate de recurentă care constituie apărări noi formulate direct în recurs.

În ce privește aplicabilitatea dispozițiilor art.132 Cod procedură civilă în materia contenciosului administrativ se arată că potrivit art.28 alin.1 din Legea nr. 554/2004 a contenciosului administrativ, „prevederile acestei legi speciale se completează cu dispozițiile Codului de procedura civilă, în măsura în care nu sunt incompatibile cu specificul raporturilor de putere dintre autoritățile administrative și persoanele vătămate în drepturi sau interese legitime”. În acest sens, nu se poate susține inaplicabilitatea dispozițiilor art. 132 Cod procedură civilă în materia contenciosului administrativ, întrucât acestea reglementează procedura modificării și completării unei cereri de chemare în judecată indiferent de obiectul acesteia. Procedura judecării în fața instanței de fond reglementată de Codul de procedură civilă se completează cu prevederile speciale ale contenciosului administrativ cum sunt: procedura plângerii prealabile, competența instanțelor de contencios administrativ, termenele de formulare a acțiunilor în contencios administrativ, căile de atac, etc, fără ca între regulile procedurale civile aplicabile procedurii de judecată în fața instanței de fond și cele speciale din Legea nr. 554/2004 să existe vreo incompatibilitate.

Criticile vizând respingerea probelor solicitate soluție pronunțată prin încheierea de ședință din data 20 noiembrie 2012 sunt nefondate având în vedere că prin cererea de chemare în judecată recurenții-reclamantii au solicitat anularea hotărârilor de Guvern contestate motivând: încălcarea principiilor constituționale privind informarea publicului, dreptul la un mediu sănătos, dreptul la viață. încălcarea dispozițiilor legale privind informarea societății civile și consultarea organizațiilor neguvernamentale și încălcarea obligației de exploatare a resurselor naturale în concordanță cu interesul național.

Or, prin raportare la cauza acțiunii de chemare în judecată, documentele care au fost solicitate de către recurentă spre administrare și care vizau oferta C., ordinele A.N.M.R. de numire a membrilor comisiilor, declarațiile date de membrii comisiilor de evaluare a ofertelor, procesele verbale privind conținutul plicului interior și exterior al ofertei, de evaluare a ofertelor, de consemnare a deciziei comisiei de evaluare, nu au legătură și nu pot dezlega problema pretinsei încălcări a dreptului la viață, la un mediu sănătos sau disputa în privința metodei de exploatare a resurselor minerale, astfel încât în mod judicios cererea de administrare a acestor probatorii nu a fost încuviințată de instanța de fond.

În privința criticilor aduse sentinței civile prin recursul recurenților se arată de asemenea că sunt nefondate întrucât acordurile petroliere încheiate de C. au ca obiect resurse naturale de petrol în general sub formă de țiței sau gaze naturale iar nu doar gazele de șist.

Acordurile petroliere nu prevăd nici faptul că obiectul lor l-ar reprezenta în mod particular gazele de șist și nici faptul că tehnologia utilizată de titularul acordului în cazul descoperirii unor resurse exploatabile din punct de vedere comercial urmează să fie fracturarea hidrolică.

Lipsa temeiului legal în adoptarea hotărârilor de Guvern contestate invocată de recurente este netemeinică în condițiile în care la adoptarea acestora s-a avut în vedere legea petrolului care acoperă toate tipurile de gaze naturale atât cele convenționale cât și cele neconvenționale definiția gazelor naturale din legea petrolului nu distinge între gaze convenționale și gaze neconvenționale întrucât gazele convenționale și cele neconvenționale sunt identice din punct de vedere al compoziției și anume un amestec de hidrocarburi în stare gazoasă.

Încălcarea contextului legislativ național și european cu privire la explorarea și exploatarea gazelor de șist invocată de reclamate prin cererea de recurs este un argument eronat întrucât Hotărârile de guvern au ca rezultat doar intrarea în vigoare a acestor acorduri iar nu producția de gaze naturale prin fracturarea hidrolică. Producția sau chiar explorarea nu poate fi efectuată până când autoritățile de mediu competente nu emit autorizație de mediu necesare, proceduri care presupun dezbatere publică în care se detaliază condițiile în care producția de gaze naturale ar putea avea loc.

Criticile vizând pretinsele pericole pentru mediu asociate explorării și exploatării gazelor de șist nu pot fi luate în considerare în condițiile în care în susținerea acestor critici sunt aduse numai opinii de ordin științific instanța fiind chemată să se pronunțe asupra unor controverse științifice pe acest domeniu.

În privința nerespectării dispozițiilor cuprinse în Legea nr.24/2000 privind tehnica legislativă se susține că aceste dispoziții nu sunt aplicabile în cauză având în vedere împrejurarea că actele administrative contestate au caracterul actului administrativ individual iar dispozițiile legale invocate sunt aplicabile actelor administrative cu caracter normativ.

A.N.M.R. a formulat întâmpinare la recursul reclamantelor și solicită respingerea recursului ca nefondat menținerea sentinței civile nr. 4187/23 decembrie 2013 ca fiind temeinică și legală susținând că actele administrative contestate au fost emise în temeiul art.31 din Legea petrolului nr.238/2004 cu modificările și completările ulterioare.

Cu privire la metoda tehnică precizată în aceste acorduri se susține că scopul urmărit prin încheierea acestor acorduri îl reprezintă executarea unor lucrări de explorare ce se vor desfășura pe o perioadă inițială de 2 ani cu posibilitate de extindere pentru 2 - 3 ani și constă în operațiuni de prospecțiuni seismice și forajul cu sonde de explorare prin metode tradiționale ale industriei de petrol care se aplică în România de zeci de ani și nu pun în pericol viața și sănătatea populației.

Examinând recursul declarat împotriva încheierii din 20 noiembrie 2013 instanța de recurs constată că cererea completatoare a acțiunii de chemare în judecată a fost respinsă ca tardiv formulată pe considerentul că a fost depusă cu nerespectarea condițiilor prevăzute de art.132 Cod procedură civilă.

Este real că dispozițiile art.132 Cod procedură civilă sunt compatibile cu procedura contenciosului administrativ privită prin prisma dispozițiilor art.28 alin.1 din Legea nr.554/2004.

Reține însă că rezolvarea unei cereri completatoare depusă peste termenul prevăzut de art.132 Cod procedură civilă nu se realizează prin respingerea acesteia ca tardivă sau ca inadmisibilă și nici prin disjungerea ei ci prin constatarea decăderii reclamantului din dreptul de a modifica sau completa cererea așa cum rezultă din prevederile art.103 Cod procedură civilă.

Pentru aplicarea acestei sancțiuni instanța trebuie însă să verifice dacă sancțiunea decăderii nu este prea drastică în economia de ansamblu a procesului și dacă fundamentarea necesității completării sau modificării acțiunii nu ar putea asana această sancțiune.

În speță, necesitatea completării și extinderii acțiunii a reieșit din administrarea probatoriului fiind rezonabil să acceptăm teza conform căreia la momentul înaintării acțiunii introductive reclamantii nu au putut să întrevadă în totalitate complexitatea procedurii, obiectul concret al hotărârilor nu a putut fi cunoscut decât din momentul depunerii la dosar a acordurilor.

Trebuie avut în vedere de asemenea, legătura indisolubilă dintre acțiunea introductivă și cererea ulterioară completatoare în condițiile în care prin completarea formulată s-au invocat motive de nelegalitate a actelor și operațiunilor premergătoare și s-a solicitat anularea acestor acte care au stat la baza emiterii hotărârilor de guvern contestate, legalitatea actelor premergătoare ce preced actului administrativ neputând fi verificată decât odată cu verificarea legalității actului producător de efecte juridice.

În această situație Curtea conchide că legătura indisolubilă dintre acțiunea introductivă și cererea ulterioară de completare face pentru motivele mai sus arătate să fie estompate efectele decăderii și judecarea acestora împreună ca un tot unitar pentru a nu pune în pericol drepturile procedural al părților și nici ordinea de drept.

Demersul reclamantilor sub forma unui singur contencios administrativ având ca finalitate anularea hotărârilor de Guvern privite ca un întreg, acordurile petroliere făcând parte integrantă din hotărârile de aprobare, aspect reținut și de instanța de fond, este perfect compatibil cu dreptul procesual general și se pliază și pe normele de drept procesual ale contenciosului administrativ, avându-se în vedere scopul urmărit de reclamanti prin acțiunea dedusă judecării.

În atare situație se apreciază că încheierea din 20 noiembrie 2013 a fost pronunțată cu încălcarea prevederilor art.103 și 132 Cod procedură civilă.

Sunt de asemenea fondate criticile vizând respingerea cererii de suplimentare a probatoriului cu înscrisurile solicitate la pct.A și A1 din cererea de probațiune, utilitatea și relevanța acestor probe erau evidente din moment ce erau înscrisuri întocmite în faza premergătoare încheierii acordurilor și emiterii hotărârilor de guvern iar legalitatea actelor premergătoare ce preced actului administrativ se impune a fi verificată odată cu verificarea legalității actului producător de efecte juridice.

De altfel, art.18 alin.2 din Legea nr.554/2004 dispune ca instanța competentă să soluționeze contenciosul administrativ ce are obiectul precizat la art.8 alin.1 din aceeași lege prevede competența dar și obligativitatea să se pronunțe și asupra legalității actelor sau operațiunilor care au stat la baza emiterii actului supus judecării.

Față de aceste considerente se apreciază că instanța de fond a soluționat cauza fără a intra în cercetarea fondului fiind astfel aplicabile prevederile art.312 alin.3 Cod procedură civilă încheierea din 20 noiembrie 2013 și sentința civilă nr.4187 din 23 decembrie 2013 urmând a fi casate și trimise spre rejudecare. În rejudecare se vor avea în vedere și celelalte criticii formulate de reclamante vizând legalitatea și temeinicia sentinței civile nr.4187 din 23 decembrie 2013.

În privința recursului formulat de intervenientele X, Y împotriva încheierilor din 27 martie 2013 și 22 mai 2013 prin care au fost soluționate excepțiile insuficienței timbrării a acțiunii a lipsei

interesului reclamantelor în formularea acțiunii în anulare a lipsei calității procesuale active a inadmisibilității și tardivității cererii în anulare Înalta Curte constată că recursul este nefondat pentru următoarele considerente.

Prin încheierea din 27 martie 2013 având ca obiect anularea acordurilor petroliere s-a stabilit că taxa de timbru de 17 lei achitată de către reclamante corespunde cuantumului legal prevăzut art.3 lit. m) din Legea nr.146/1997 privind taxele judiciare de timbru. S-a avut în vedere în acest sens calificarea dată actelor administrative contestate aceea de act administrativ individual fiind luat în considerare în acest sens conținutul integral al actelor inclusiv a acordurilor care sunt parte integrantă a hotărârilor de Guvern întrucât acestea reprezintă de fapt reglementarea ce trebuie aprobată.

În acest fel s-a respectat caracterul unitar al actului iar pentru stabilirea cuantumului taxei de timbru s-a avut în vedere dreptul subiectiv care se cere a fi protejat respectiv dreptul la un mediu sănătos.

Nu se pot decupa anumite dispoziții dintr-un act administrativ și cărora să li se dea o altă calificare așa cum solicită intervenientele prin cererea de recurs, întrucât o asemenea decupare ar afecta caracterul unitar al actului ce presupune examinarea integrală a conținutului său prin prisma trăsăturilor fiecăruia dintre categoriile de dispoziții.

Sub aspectul tardivității acțiunii invocate de interveniente se reține ca fiind corectă soluția primei instanțe de respingere a excepției având în vedere calificarea dată actelor administrative contestate acea de act administrativ individual, însoțită de acestea.

Reclamantele s-au încadrat în termenul de contestare deoarece prezumția și obligația de cunoaștere a textelor publicate în M.Of operează doar pentru normele de drept, instituind astfel prezumția și obligația de cunoaștere a legii însă această prezumție de cunoaștere a conținutului unui M.Of. nu operează în cazul actelor administrative individuale care își produc efecte de la data comunicării sau luării la cunoștință a conținutului actului adresat altui subiect de drept.

Excepția lipsei calității procesuale active a lipsei de interes și a capacității procesuale ale reclamantelor în formularea acțiunii sunt de asemenea nefondate.

Condițiile generale de exercitare a acțiunii în contencios administrativ (capacitate procesuală, calitate procesuală afirmarea unui drept subiectiv și justificarea unui interes trebuie analizate în funcție de trăsăturile specifice raportului de drept dedus judecății pentru că pe de o parte dreptul administrativ operează cu noțiunile de capacitate de drept public și de capacitate administrativă care au un conținut diferit față de capacitatea juridică civilă și pe de altă parte raportul de drept administrativ este caracterizat din perspectiva preeminenței interesului public.

De aceea în contenciosul administrativ reclamant poate fi în sensul art.1 alin.1 și 2 din Legea nr.554/2004 orice persoană fizică sau juridică dacă îndeplinește condiția de a se considera vătămată într-un drept ori într-un interes legitim printr-un act administrativ tipic sau asimilat adresat ei sau altui subiect de drept.

Definiția persoanei vătămate se regăsește în art.2 alin.1 lit. a) din Legea nr.554/2004 text potrivit căruia are această calitate orice persoană titulară a unui drept sau a unui interes legitim, vătămată de o autoritate publică printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea unei cereri în termenul legal.

OUG nr.195/2005 privind protecția mediului cu modificările și completările ulterioare precizează în mod expres la art.20 alin.6 că, organizațiile neguvernamentale care promovează protecția mediului au dreptul la acțiune în justiție în probleme de mediu având calitate procesuală activă în litigiile care au ca obiect protecția mediului.

De asemenea dispozițiile art.2 din OG nr.26/2000 privind asociațiile și fundațiile prevăd dreptul dar și obligația acestor organisme de a urmări realizarea unui interes general, local sau de grup;

Toate aceste considerente conduc la concluzia că recursul intervenientelor nu îndeplinește condițiile prevăzute de art.304 pct.9 Cod procedură civilă astfel că în baza dispozițiilor art.312 alin.1 Cod procedură civilă, raportat la art.316 din același cod a fost respins ca nefondat.

14. Cerere în despăgubiri întemeiată pe dispozițiile art. 19 alin. (1) și (2) din Legea nr. 554/2004. Calcularea termenului de prescripție.

Legea nr. 554/2004, art. 19 alin. (1) și (2)

Potrivit art. 19 alin. (1) și (2) din Legea nr. 554/2004, dreptul material la acțiunea în despăgubiri, formulată pe cale separată de cererea în anularea a actului administrativ vătămător, se prescrie într-un termen de 1 an de la data la care persoana vătămată prin actul administrativ anulat a cunoscut sau trebuia să cunoască întinderea pagubei.

Data la care persoana vătămată trebuia să cunoască întinderea pagubei pretinse nu poate fi alta decât data anulării actului administrativ nelegal întrucât, până la această anulare prin hotărâre judecătorească, acest act s-a bucurat de prezumția de legalitate și executorialitate.

Secția de contencios administrativ și fiscal, Decizia nr. 3058 din 7 octombrie 2015

Prin cererea înregistrată, la data de 12 decembrie 2013, pe rolul Curții de Apel București – Secția a VIII-a Contencios Administrativ și Fiscal, reclamanta Societatea A S.R.L. a solicitat, în contradictoriu cu pârâta Agenția de Plăți pentru Dezvoltare Rurală și Pescuit, obligarea pârâtei la plata dobânzii evaluată provizoriu la suma de 1.716.965,61, aferentă creanței de 3.432.558,19 lei, precum și în continuare de la data formulării acțiunii și până la data plății efective a dobânzii, precum și la plata contravalorii ratei de inflație aferentă sumei de 3.432.558,19 lei, evaluată provizoriu la 410.190,70 lei, precum și în continuare de la data formulării acțiunii și până la data plății efective a sumei datorate cu acest titlu.

Prin sentința civilă nr. 1128 din 4 aprilie 2014, Curtea de Apel București a admis excepția prescripției dreptului la acțiune, invocată de pârâtă, și a respins acțiunea reclamantei, pe temeiul prescrierii dreptului material la acțiune.

Împotriva soluției instanței de fond, reclamanta Societatea A S.R.L. a formulat recurs, solicitând casarea sentinței recurate și trimiterea cauzei spre rejudecare aceleiași instanței.

Recursul a fost întemeiat pe dispozițiile art. 488 alin.(1) pct.8 Cod procedură civilă, *când hotărârea a fost dată cu încălcarea sau aplicarea greșită a normelor de drept material.*

Recurenta-reclamantă susține că instanța de fond a interpretat și aplicat greșit dispozițiile referitoare la prescripția dreptului material la acțiune. Soluția pronunțată de prima instanță se bazează pe aprecierea conform căreia momentul la care s-a născut dreptul material la acțiune, respectiv cel la care reclamanta recurentă a cunoscut întinderea pagubei (așa cum este indicat de art. 19 alin.(1) din Legea nr. 554/2004) ar coincide cu momentul la care a fost făcută plata sumei de 3.432.558,19 lei către APDRP. Art. 19 alin.(1) din Legea nr. 554/2004 constituie o dispoziție derogatorie de la dreptul comun privind aplicarea regulilor prescripției numai în ceea ce privește durata termenului de prescripție, nederogând însă de la norma generală cât privește nașterea dreptului la acțiune. Cererea întemeiată pe art. 19 este condiționată de existența unei hotărâri judecătorești prin care a fost admisă acțiunea îndreptată împotriva actului administrativ nelegal, acțiunea pentru repararea pagubei fiind o latură intrinsecă a litigiului administrativ. Aceasta este practica Înaltei Curți de Casație și Justiție (decizia nr. 1816/2012, decizia nr. 961/2013).

Cererea a fost introdusă la data de 12.12.2013, la mai puțin de un an de la data pronunțării deciziei nr. 5365/22.05.2013, prin care s-a dispus, în mod irevocabil, anularea procesului verbal de constatare nr. 13474/29.06.2010, acesta fiind momentul la care s-a născut dreptul la despăgubiri. Până la data de 22.05.2013, procesul verbal era un act administrativ legal, neputându-se invoca un prejudiciu cauzat de acesta. Numai ulterior acestei date recurenta reclamantă a putut cunoaște întinderea prejudiciului suferit.

Prin întâmpinare, intimata-pârâtă Agenția pentru Finanțarea Investițiilor Rurale (succesoare

prin reorganizarea, conform OUG nr. 41/2014, a Agenției de Plăți pentru Dezvoltare Rurală și Pescuit) solicită respingerea recursului ca nefundat, arătând că art. 19 alin.(1) din Legea nr. 554/2004 reglementează situația de excepție de la regula acțiunilor „de plină jurisdicție”, în sensul de acțiuni complexe care conțin și capătul de cerere privitor la despăgubiri, regulă instituită de art. 8 coroborat cu art. 11 din aceeași lege.

În cazul acțiunii întemeiată pe art. 19, reclamantul trebuie să probeze momentul la care a luat cunoștință de întinderea pagubei. În cazul de față, este evident că momentul la care a luat cunoștință de întinderea pagubei nu este data la care Înalta Curte de Casație și Justiție a anulat actele administrative emise de Agenția de Plăți pentru Dezvoltare Rurală și Pescuit , ci data la care recurenta reclamantă a achitat debitul stabilit prin procesul verbal.

Soluția instanței de recurs.

Argumentele de fapt și de drept relevante.

Potrivit art. 19 alin. (1) și (2) din Legea nr. 554/2004:

„(1) Când persoana vătămată a cerut anularea actului administrativ, fără a cere în același timp și despăgubiri, termenul de prescripție pentru cererea de despăgubire curge de la data la care acesta a cunoscut sau trebuia să cunoască întinderea pagubei.

(2) Cererile se adresează instanțelor de contencios administrativ competente, în termenul de un an prevăzut la art. 11 alin. (2).”

Prima instanță a făcut o aplicare greșită a acestor prevederi legale în privința aspectului litigios referitor la momentul la care reclamanta a cunoscut sau trebuia să cunoască întinderea pagubei, stabilind că acesta ar coincide cu momentul plății debitului principal stabilit prin procesul verbal de constatare nr. 13474/29.06.2010, și anume 4.08.2010.

Având în vedere că cererea de despăgubiri formulată de reclamantă se referă la dobânda aferentă sumei de 3.432.558,19 lei pe perioada de la data plății acestei sume, stabilită prin titlul de creanță și până la data la care aceasta ar fi efectiv restituită, ca urmare a anulării titlului de creanță și dispoziției de restituire cuprinsă în decizia nr. 5365/22.05.2013 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, rezultă că data la care recurenta reclamantă a cunoscut, respectiv trebuia să cunoască întinderea pagubei pretinse este data anulării titlului de creanță întrucât, până la această anulare prin hotărâre judecătorească, titlul de creanță s-a bucurat de prezumția de legalitate și executorialitate conferită actelor administrative.

Recurenta-reclamantă nu putea invoca anterior un prejudiciu cauzat de lipsa de folosință a sumei achitate în temeiul titlului de creanță menționat. Rezultă, astfel, că recurenta reclamantă a cunoscut întinderea prejudiciului suferit la data anulării procesului verbal, respectiv la data de 22.05.2013.

În acest sens pledează și considerentele deciziei nr. 568/2007 a Curții Constituționale care, în controlul constituționalității prevederilor art. 19 alin. (1) raportat la art. 11 alin. (1) și (2) din Legea nr. 554/2004, a stabilit că dispozițiile art. 19 au în vedere tocmai acele situații în care, la momentul introducerii cererii în anularea actului administrativ individual, persoana vătămată nu poate în mod obiectiv cunoaște existența și întinderea pagubei, astfel că nu poate formula concomitent acțiune în despăgubire, dar, după soluționarea acțiunii în anulare, poate estima și pretinde paguba cauzată prin actul administrativ anulat, având la dispoziție un termen de un an pentru formularea unei astfel de acțiuni.

În raport de data pronunțării deciziei nr. 5365 a Înaltei Curți de Casație și Justiție –SCAF și anume, 22.05.2013, se constată că cererea în despăgubiri a fost formulată în interiorul termenului de un an prevăzut de art. 19 alin (2) din Legea nr. 554/2004, fiind promovată la data de 12.12.2013.

Temeiul legal al soluției adoptate în recurs.

Pentru aceste motive, în temeiul art. 496 raportat la art. 488 pct. 8 Cod procedură civilă, Curtea a admis recursul a casat sentința recurată, și constatând că se impune soluția de respingere a excepției prescripției dreptului la acțiune al recurentei-reclamante, a trimis cauza spre rejudecare aceleiași instanțe.

15. Fonduri europene. Contestarea titlurilor de creanță emise pentru recuperarea sumelor plătite necuvenit. Inadmisibilitatea acțiunii formulate direct în instanță.

O.U.G. nr. 66/2011, art. 47-51
Legea nr. 554/2004

În temeiul art. 51 alin. (2) din O.U.G. nr. 66/2011, poate forma obiectul acțiunii în contencios administrativ numai decizia pronunțată în soluționarea contestației formulate împotriva titlului de creanță, iar nu, în mod direct, acest act administrativ fiscal.

Cum procedura administrativă și termenul prevăzut pentru soluționarea contestației împotriva titlului de creanță derogă de la prevederile Legii nr. 554/2004, O.U.G. nr. 66/2011 având caracterul de lege specială în raport cu acest act normativ, faptul că autoritatea investită cu soluționarea contestației nu a emis decizia de soluționare în termenul prevăzut de norma de drept comun în materia contenciosului administrativ nu conferă părții un drept de acțiune în instanță direct împotriva titlului de creanță.

Secția de contencios administrativ și fiscal, Decizia nr. 3236 din 21 octombrie 2015

Prin cererea înregistrată pe rolul Tribunalului București - Secția a II-a Contencios administrativ și fiscal la data de 06.05.2014, ulterior completată, reclamanta A din România în contradictoriu cu pârâții Organismul Intermediar Regional POSDRU Regiunea Sud-Est și Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale-Direcția Generală Autoritatea de Management pentru Programul Operațional Sectorial pentru Dezvoltarea Resurselor Umane, a solicitat anularea următoarelor acte: Nota (procesul-verbal) de constatare a neregulilor și de stabilire a corecțiilor financiare pentru programele operaționale în cadrul obiectivului convergentă încheiată în data de 23.04.2012 și înregistrată de OIPOS DRU Brăila cu nr. 8806/03.05.2012 + Anexa Nota de debit nr.17/ 03.05.2012, prin care a fost stabilită o creanță bugetară în cuantum de 71.337,56 lei; procesul-verbal de constatare a neregulilor și de stabilire a creanțelor bugetare încheiat în data de 03.05.2012 și înregistrat de OIPOS DRU Brăila cu nr. 8947/07.05.2012, transmis la A în data de 10.05.2012 + Anexa Nota de debit nr.18/ 08.05.2012, prin care a fost stabilită o creanță bugetară în cuantum de 795.371,32 lei; Procesul-verbal de stabilire a creanțelor bugetare rezultate din aplicarea dobânzii, încheiat la data de 12.01.2013, cu obligarea pârâților la repararea pagubelor cauzate.

Prin sentința civilă nr. 1029 din 13 februarie 2013, Tribunalul București - Secția a II-a Contencios administrativ și fiscal a declinat competența de soluționare a cauzei în favoarea Curții de Apel București – Secția a VIII-a Contencios administrativ și fiscal, în temeiul art. 10 alin.1¹ din Legea nr. 554/2004.

Prin sentința civilă nr. 1915 din 17.06.2014 pronunțată de Curtea de Apel București – Secția a VIII-a Contencios administrativ și fiscal, a fost respinsă, ca inadmisibilă, acțiunea formulată de reclamanta A din România în contradictoriu cu pârâții Organismul Intermediar Regional POSDRU Regiunea Sud-Est și Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale-Direcția Generală Autoritatea de Management pentru Programul Operațional Sectorial pentru Dezvoltarea Resurselor Umane.

Pentru a pronunța această hotărâre, instanța de fond a reținut că reclamanta a contestat primele două acte pe cale administrativă, însă nu a primit răspuns până la data sesizării instanței. Cu privire la cel de-al treilea act, menționat în cererea completatoare, reclamanta nu a precizat dacă a formulat contestație administrativă.

Prima instanță a constatat că O.U.G. nr.66/2011 prevede procedura administrativă de contestare a titlurilor executorii, precum și care din actele emise în cursul procedurii de aplicare a corecțiilor, pot fi cenzurate pe calea contenciosului administrativ.

În cauza dedusă judecării s-a reținut că reclamanta, fie nu a așteptat emiterea deciziilor menționate la art. 51 alin. (2) din OUG nr.66/2011 (în cazul primelor două acte contestate), fie nu a formulat o contestație administrativă.

Prin urmare, instanța de fond a respins acțiunea ca inadmisibilă, constatând că reclamanta a contestat acte care, potrivit legii speciale, nu pot fi atacate direct la instanța de contencios administrativ.

Împotriva sentinței civile nr. 1915 din 17 iunie 2014 a Curții de Apel București – Secția a VIII-a Contencios administrativ și fiscal, a formulat recurs, în termen legal, reclamanta A din România, criticând-o pentru nelegalitate și netemeinicie.

Recursul declarat de reclamantă s-a întemeiat pe dispozițiile art.304¹ Cod procedură civilă, în temeiul cărora s-a solicitat casarea hotărârii atacate și trimiterea cauzei spre rejudecare aceleiași instanțe, pentru următoarele considerente:

O.U.G. nr. 66/2011 nu reglementează condițiile de admisibilitate pentru dreptul la acțiune exercitat în materia contenciosului administrativ, cerințele dreptului la acțiune fiind stabilite exclusiv de Legea contenciosului administrativ.

Legea nr. 554/2004 și art. 52 din Constituția României, revizuită, dispun în mod expres că în situația nesoluționării în termen a contestației administrative formulate, contribuabilul are dreptul de a solicita analiza pe fond a cauzei sale de către instanța judecătorească competentă.

O.U.G. nr. 66/2011 este normă specială exclusiv în ce privește procedura administrativă și se completează cu norma generală, și anume Legea contenciosului administrativ, ce reglementează faza judecătorească și care sunt cerințele de introducere a unei acțiuni în contencios administrativ.

Analiza coroborată a art. 46 alin. (2) și art. 51 din O.U.G. nr.66/ 2011 demonstrează că decizia dată asupra contestației se poate ataca în contencios administrativ în condițiile Legii nr. 554/2004, în timp ce formularea unei contestații, în aceleași condiții ale legii, nu înlătură dreptul contribuabilului, de a formula direct acțiune.

În caz contrar, ar fi încălcat efectiv dreptul de acces la justiție deoarece pe de-o parte, s-ar putea respinge ca inadmisibilă acțiunea formulată, pe considerentul că nu exista o decizie pronunțată în contestația administrativă, iar pe de alta parte, există riscul tardivității acțiunii în contencios administrativ, în ipoteza în care o decizie ar fi emisă ulterior împlinirii termenului de 6 luni pentru introducerea acțiunii în contencios administrativ.

4. Apărările formulate de intimatul Organismul Intermediar Regional pentru Programul Operațional Sectorial pentru Dezvoltarea Resurselor Umane Regiunea Sud-Est

Prin întâmpinarea formulată în cauză, intimatul-pârât Organismul Intermediar Regional POSDRU Regiunea Sud-Est a solicitat respingerea recursului ca nefondat și menținerea hotărârii atacate ca fiind legală și temeinică, reiterând în esență, apărările formulate pe parcursul soluționării litigiului în primă instanță.

Considerentele Înaltei Curți asupra recursului declarat în cauză:

În mod judicios prima instanță, interpretând normele legale incidente în materie, a reținut că potrivit dispozițiilor art. 51 alin. (2) din O.U.G. nr. 66/2011, numai deciziile pronunțate în soluționarea contestațiilor pot fi atacate pe calea contenciosului administrativ.

O.U.G. nr. 66/2011 reglementează, în procedura de constatare a neregulilor apărute în obținerea și utilizarea fondurilor europene, o modalitate specifică de întocmire a actelor de control și de atacare a acestora, anterior sesizării instanței de judecată.

Astfel, potrivit dispozițiilor art.46 - 51 din actul normativ menționat, împotriva titlului de creanță se poate formula contestație administrativă în termen de maximum 30 de zile de la comunicare, urmând ca decizia pronunțată în soluționarea contestației să fie atacată de către contestator la instanța judecătorească de contencios administrativ competentă, în conformitate cu prevederile Legii nr.554/ 2004.

Prin urmare, în temeiul art. 51 alin. (2) din O.U.G. nr. 66/2011, poate forma obiectul acțiunii în contencios administrativ, numai decizia pronunțată în soluționarea contestației formulate împotriva titlului de creanță, iar nu, în mod direct, acest administrativ fiscal.

În acord cu judecătorul fondului, instanța de control judiciar reține că procedura administrativă și termenul prevăzut pentru soluționarea contestației derogă de la prevederile Legii nr. 554/2004, O.U.G. nr. 66/2011 având caracterul de lege specială în raport cu acest act normativ, situație în care, dispozițiile ordonanței de urgență sunt aplicabile cu prioritate.

Procedura administrativă prealabilă investirii instanței de contencios administrativ nu încalcă dreptul de acces liber la justiție, deoarece instituie un mijloc de remediere a eventualei nelegalități a titlului de creanță atacat, prin reexaminarea lui de către autoritatea publică emitentă, care în cazul admiterii contestației, decide anularea acestuia, fapt ce permite contestatorului să-și ocrotească dreptul sau interesul legitim pe cale administrativă, evitând sesizarea instanței de judecată.

Pentru considerentele expuse, nefiind identificate motive de reformare a hotărârii atacate, în temeiul dispozițiilor art. 20 alin. (1) din Legea nr. 554/2004 și art. 312 alin. (1) Cod procedură civilă, Înalta Curte a dispus respingerea recursului declarat de reclamanta A din România, ca nefondat.

DREPT FINANCIAR ȘI FISCAL

1. Refuzul autorității fiscale de a accepta dreptul de deducere a TVA, motivat de faptul că documentele justificative depuse de contribuabil nu conțin toate elementele prevăzute de legislația fiscală și contabilă. Caracterul nejustificat al refuzului

Codul fiscal, art. 145
Directiva 2006/112/CE, art. 167
HG nr.831/1997

Erorile din cuprinsul avizelor de însoțire a mărfii nu pot fundamenta soluția organului fiscal de a refuza dreptul de deducere a TVA, întrucât nu există nicio dispoziție legală care să condiționeze exercitarea dreptului de deducere a TVA de corectitudinea întocmirii avizelor de însoțire a mărfii, atâta timp cât exercitarea dreptului de deducere a TVA este făcută în baza unor facturi fiscale legal întocmite.

Dispozițiile Deciziei V din 15.01.2007 a Secțiilor Unite ale Înaltei Curți de Casație și Justiție în ceea ce privește exercitarea dreptului de deducere a taxei pe valoarea adăugată înscrisă în facturi care nu conțin sau nu furnizează toate informațiile prevăzute de dispozițiile legale în vigoare la data efectuării operațiunii pentru care se solicită deducerea taxei pe valoare adăugată, nu pot fi aplicate decât prin prisma legislației Uniunii Europene și a jurisprudenței CJUE în materie de TVA, potrivit cărora dreptul de deducere a TVA prevăzut la art. 167 și următoarele din Directiva TVA face parte din mecanismul TVA și în principiu nu poate fi limitat, iar principiul neutralității fiscale impune ca deducerea TVA aferentă intrărilor să fie acordată dacă cerințele de fond sunt îndeplinite, chiar dacă anumite cerințe de formă au fost omise de persoanele impozabile.

Secția de contencios administrativ și fiscal, Decizia nr. 1281 din 20 martie 2015

Prin cererea înregistrată pe rolul Curții de Apel București - Secția a VIII - a contencios administrativ și fiscal, reclamanta SC A România S.R.L., în contradictoriu cu Agenția Națională de Administrare Fiscală - Direcția Generală de Soluționare a Contestațiilor și Agenția Națională de Administrare Fiscală - Direcția Generală de Administrare a Marilor Contribuabili, a solicitat următoarele:

- anularea în parte a Deciziei de impunere privind obligațiile fiscale suplimentare nr.9/03.02.2011 și a Raportului de inspecție fiscală nr. 40186/01.02.2011 (denumit în continuare „Raportul de inspecție”) emise de Agenția Națională de Administrare Fiscală - Direcția Generală de Administrare a Marilor Contribuabili, numai în ceea ce privește stabilirea în sarcina Societății a obligațiilor suplimentare în sumă de 10.378.817 lei reprezentând TVA (în cuantum de 4.721.741 lei) și accesorii aferente (în cuantum de 5.657.076 lei);

- anularea în parte a Deciziei de soluționare a contestației fiscale nr. 275/19.06.2012 (în continuare denumită „Decizia de soluționare”,) emisă de Agenția Națională de Administrare Fiscală - Direcția Generală de Soluționare a Contestațiilor numai în ceea ce privește respingerea ca neîntemeiată a contestației fiscale formulate de Societate împotriva Deciziei de impunere pentru suma de 10.378.817 lei reprezentând TVA (în cuantum de 4.721.741 lei) și accesorii aferente (în cuantum de 5.657.076 lei);

- exonerarea reclamantei de la plata sumei de 10.378.817 lei stabilită în sarcina sa cu titlu de TVA suplimentar și respectiv cu titlu de accesorii aferente (majorări/ dobânzi și penalități), astfel cum sunt acestea reliefate în decizia de impunere.

În motivarea acțiunii, reclamanta a arătat, în esență, că are ca obiect de activitate „comerț cu ridicata al cerealelor, semințelor și furajelor și tutunului neprelucrat”. Societatea achiziționează produse agricole, cum ar fi porumb, grâu, orz, floarea soarelui, rapiță și alte cereale și semințe în vederea revânzării.

În perioada 28.01.2008 - 14.04.2008, 04.11.2008 - 16.03.2009 și 27.04.2010 - 31.01.2011, asupra societății a fost declanșată o inspecție fiscală generală cu privire la impozitul pe profit, impozitul cu reținere la sursă, impozitul pe salarii și contribuțiile salariale datorate de angajator și angajați înregistrate de societate în perioada mai 2004 -decembrie 2007, și cu privire la TVA pentru perioada mai 2004 - august 2010.

În ceea ce privește taxa pe valoare adăugată, având în vedere că majoritatea vânzărilor sunt realizate către clienți externi, raportând livrări intracomunitare și/sau exporturi scutite de TVA, societatea s-a aflat în poziție de rambursare de TVA în perioada 01.05.2004 -31.08.2010, motiv pentru care prin deconturile cu sume negative de TVA aferente perioadei mai 2004 - august 2010, societatea a solicitat rambursarea unei sume negative de TVA în valoare de 86.320.728 lei de la bugetul de stat.

Pentru deconturile prin care a fost solicitată rambursarea sumelor negative de TVA aferente perioadei iunie 2005 - decembrie 2009 societății i-a fost restituită suma de 48.238.754 lei sub rezerva controlului ulterior, în timp ce pentru deconturile prin care a fost solicitată rambursarea sumelor negative de TVA aferente perioadei ianuarie 2010 - august 2010 pentru suma de 38.081.974 lei, societatea a fost subiectul unei inspecții fiscale anticipate.

În urma finalizării inspecției fiscale, autoritățile fiscale au emis Raportul de inspecție fiscală și Decizia de impunere prin care au stabilit în sarcina societății următoarele sume:

- impozit pe profit stabilit suplimentar în sumă de 491.682 lei;
- accesorii aferente impozit pe profit (majorări de întârziere, dobânzi și penalități de întârziere) în sumă de 592.482 lei;
- TVA nedeductibilă în sumă de 4.730.546 lei;
- TVA colectată suplimentar în sumă de 8.522 lei;
- TVA colectată suplimentar în sumă de 3.847 lei;
- accesorii aferente TVA (majorări de întârziere, dobânzi și penalități de întârziere) în sumă de 5.664.638 lei.

Reclamanta a apreciat că sunt îndeplinite cele doua condiții prevăzute de art. 146 alin.(1) și (2) Cod fiscal pentru exercitarea dreptului de deducere TVA.

Astfel, organul de control recunoaște realitatea tranzacțiilor, iar, pe de altă parte, este îndeplinită și condiția formală pentru exercitarea dreptului de deducere. Astfel, pentru perioada 2004-2006 legislația incidentă prevedea faptul că exercitarea dreptului de deducere se realizează în baza exemplarului original al facturii care să conțină elementele prevăzute la art. 155 alin. (8) Cod

fiscal, iar facturile emise de S.C. C și D conțin toate elementele prevăzute de Codul fiscal. Apoi, în ceea ce privește lipsa din unele facturi a elementelor din partea de jos a cartușului facturii reclamanta opinează ca aceste elemente nu se regăsesc printre cele obligatorii impuse de art. 145 și art. 155 alin. 8 din Codul fiscal.

În fine, nici lipsa mențiunilor din avizele de însoțire a mărfii nu poate fi invocată pentru refuzul pârâtei de a recunoaște dreptul de deducere TVA întrucât dispozițiile art.145 alin. (8) Cod fiscal fac vorbire despre faptul că dreptul de deducere se exercita numai pe baza exemplarului original al documentelor prevăzute la art. 145 alin. (8) Cod. fiscal și în subsidiar pe baza altor documente prevăzute de lege.

Pentru perioada 2007-2009 reclamanta a arătat că susținerile pârâtelor sunt lipsite de fundament deoarece nu mai există bază legală pentru completarea informațiilor din caseta de expediție, etc.

De asemenea, în situația în care transferul dreptului de proprietate se face la locul livrării/locul încărcării nu se poate înscrie data emiterii pe factură deoarece bunurile se livrează ulterior emiterii acesteia.

Reclamanta a invocat jurisprudența CJUE conform căreia autoritățile fiscale verifică deductibilitatea taxei pe valoare adăugată, iar deducerea se aplică atunci când documentele îndeplinesc condițiile de fond, dar și când nu sunt îndeplinite anumite condiții de formă ale documentelor,

A mai arătat că avizele de însoțire a mărfii nu sunt documente în baza cărora se poate efectua deducerea taxei pe valoare adăugată.

2. Hotărârea Curții de apel

Prin sentința civilă nr.857 din 14 martie 2014, Curtea de Apel București - Secția a VIII - a contencios administrativ și fiscal a admis acțiunea formulată de reclamanta SC A România S.R.L., în contradictoriu cu pârâtele Agenția Națională de Administrare Fiscală -Direcția Generală de Soluționare a Contestațiilor și Agenția Națională de Administrare Fiscală - Direcția Generală de Administrare a Marilor Contribuabili și a anulat în parte Decizia de impunere privind obligațiile fiscale suplimentare nr. 9/03.02.2011 și Raportul de inspecție fiscală nr. 40186/01.02.2011 emise de Agenția Națională de Administrare Fiscală - Direcția Generală de Administrare a Marilor Contribuabili, numai în ceea ce privește stabilirea în sarcina reclamantei a obligațiilor suplimentare în sumă de 10.378.817 lei reprezentând TVA (în cuantum de 4.721.741 lei) și accesorii aferente (în cuantum de 5.657.076 lei).

De asemenea, a anulat în parte Decizia de soluționare a contestației fiscale nr. 275/19.06.2012 emisă de Agenția Națională de Administrare Fiscală - Direcția Generală de Soluționare a Contestațiilor numai în ceea ce privește respingerea ca neîntemeiată a contestației fiscale formulate de reclamanta împotriva Deciziei de impunere pentru suma de 10.378.817 lei reprezentând TVA (în cuantum de 4.721.741 lei) și accesorii aferente (în cuantum de 5.657.076 lei).

Totodată, a obligat pe pârâtele la cheltuieli de judecată către reclamantă în sumă de 84 lei taxă timbru și timbru judiciar, 5.000 lei onorariu expert și 5.000 lei onorariu avocat (reduc).

Pentru a pronunța această hotărâre, instanța de fond a reținut că societatea reclamantă are ca obiect de activitate „comerț cu ridicată al cerealelor, semințelor și furajelor și tutunului neprelucrat”, în scopul realizării obiectului principal de activitate achiziționând produse agricole de la furnizori interni, intra-comunitari și din țări terțe, în vederea revânzării. Totodată, societatea a achiziționat servicii destinate realizării obiectului principal de activitate, cum ar fi servicii de depozitare sau de audit financiar, servicii de contabilitate, servicii de transport, certificare marfă, etc.

În ceea ce privește mărfurile achiziționate, întrucât societatea nu dispune de spații proprii de depozitare a mărfii, acestea sunt depozitate la diverși operatori logistici (depozitarii) ce dețin spații special amenajate(silozuri), încheind în acest sens contracte cu diverse companii independente pentru servicii de supervizare a recepției produselor și certificare a calității acestora.

Contractele de achiziție de produse agricole încheiate de societate și furnizorii de produse agricole prevăd în principal una din următoarele două condiții de livrare: CPT - Loc de livrare sau FCA - Loc de încărcare. În situația în care contractele dintre Societate și furnizori prevăd condiția de livrare CPT - Loc de livrare, recepția mărfurilor se realizează de către depozitar - la silozul agreat, operațiune ce este supravegheată de către o companie independentă.

În situația în care contractele dintre Societate și furnizorii de produse agricole prevăd condiția de livrare FCA - Loc de încărcare, produsele sunt cântărite la momentul încărcării de către furnizor sau o altă persoană desemnată de către acesta, în prezența unui delegat al Societății.

În perioada 2008 - 2011, societatea a fost subiect al inspecției fiscale generale derulată cu privire la mai multe impozite, contribuții și TVA pentru perioada mai 2004 - august 2010.

În urma inspecției fiscale, autoritățile fiscale au emis Raportul de inspecție fiscală nr.40186/01.02.2011 și Decizia de impunere nr. 9/03.02.2011 prin care au stabilit în sarcina societății, între altele, TVA nedeductibilă aferente perioadei ulterioare datei de 1 ianuarie 2007 în sumă totală de 2.648.079 lei și accesorii aferente.

Instanța de fond a reținut că speța de față ridică problema legalității refuzului autorității fiscale de a refuza dreptul de deducere al TVA pe motiv că acesta nu se poate exercita atâta timp cât facturile fiscale nu conțin toate elementele prevăzute de legislația fiscală și contabilă.

Astfel, pentru perioada 2004-2006 autoritatea fiscală refuză deducerea TVA pentru facturile emise de C pentru necompletarea cartușului stânga jos și necompletarea avizelor de însoțire a mărfii, precum și facturile emise de D pentru necompletarea cartușului stânga jos.

Pentru perioada 2007-2009 autoritatea fiscală refuză deducerea TVA:

-pentru facturile D, A, E, IT, A, G, F - întrucât în cartușul din partea de jos a facturii nu sunt incluse informații cu privire la expediție (i.e. data, ora), numele delegatului, seria și numărul buletinului/cărții de identitate, numărul mijlocului de transport, semnăturile celor care au făcut expedierea;

-pentru facturile E, în plus, față de motivele expuse la punctul de mai sus - avizele de însoțire a mărfii prezentate de Societate sunt în copie xerox și conțin deficiențe cu privire la modul de completare al acestora (nu conțin prețul unitar, elementele de identificare ale expeditorului, ora și data expediției, semnăturile);

-pentru facturile G, în plus, față de motivele expuse la punctul de mai sus - avizele de însoțire a mărfii anexate facturilor sunt în copie xerox, iar denumirea furnizorului este înscrisă eronat pe unele dintre documente;

-pentru facturile F, în plus, față de motivele expuse la punctul de mai sus, - pe facturi nu este menționat numărul avizului de însoțire a mărfii.

Pentru a putea vorbi de deductibilitatea TVA înscrisă în facturile emise de către furnizorii societății reclamante pentru achizițiile efectuate, legiuitorul a înțeles să creeze în sarcina contribuabilului obligația îndeplinirii a două condiții pentru că acesta să-și poată exercita dreptul de deducere al TVA:

-condiția privind substanța operațiunii reliefată de dispozițiile art. 145 alin. (3) și alin. (4) din Codul fiscal în vigoare înainte de 01.01.2007 și respectiv de dispozițiile art. 146 alin. 2 din Codul fiscal în vigoare după 01.01.2007, și

-condiția de formă a documentelor aferente operațiunii efectuate, reliefată de dispozițiile art. 145 alin. 8 din Codul fiscal în vigoare înainte de 01.01.2007 și respectiv de dispozițiile art. 146 alin. 1 din Codul fiscal în vigoare după 01.01.2007.

Cu privire la îndeplinirea condiției privind substanța operațiunilor, instanța de fond a reținut următoarele:

Societatea reclamantă a încheiat contracte cu furnizorii săi cu privire la achiziția de cereale, contracte în care s-a convenit ca proprietatea asupra bunurilor livrate de către furnizori să fie transferată a) fie la data recepției în silozurile desemnate de Societate (condiție INCOTERMS CPT Loc de livrare), b) fie la momentul încărcării de către furnizor a produselor în mijloacele de transport folosite pentru livrare (condiție INCOTERMS FCA Loc de încărcare).

Bunurile astfel achiziționate au fost mai departe vândute fie către clienți interni pentru care societatea a colectat 19% TVA, fie către clienți externi - pentru care a fost aplicat regimul de scutire ce permitea dreptul de deducere a TVA.

Realitatea tranzacțiilor desfășurate de societate a fost consemnată de către organele de inspecție fiscală care precizează în cuprinsul Raportului de inspecție fiscală (paginile 19, 24, 37 și 43) că „Având în vedere că operațiunile pentru care SC A România S.R.L. înregistrează cheltuieli deductibile fiscal la calcul profitului impozabil sunt în procent de peste 90% aferente achizițiilor de marfă, precum și faptul că SC A România S.R.L. nu dispune de spații proprii de depozitare a mărfii, organele de inspecție fiscală au solicitat Gărzii Financiare și Direcțiilor Generale ale finanțelor Publice în raza cărora își au domiciliul fiscal, verificarea unui număr de 64 de furnizori de produse cerealiere, prezentați în anexa nr. 56, pentru stabilirea realității operațiunilor. Din verificările încrucișate, efectuate de instituțiile mai sus enumerate, nu rezultă faptul că operațiunile nu sunt reale, organele de control nu au constatări cu privire la realitatea operațiunilor”.

Însă, în cuprinsul deciziei emise în soluționarea contestației, organul fiscal reține, între altele că „din analiza documentelor prezentate la contestație, precum și a constatărilor din Raportul de inspecție fiscală nr.40186/01.02.2011 reiese că nu se poate face corelarea facturilor emise de furnizori cu avizele de însoțire a mărfii, respectiv cu alte documente prezentate în vederea justificării dreptului de deducere a taxei pe valoarea adăugată aferentă achizițiilor de cereale”.

Consecința acestui fapt constă în aceea că documentele prezentate de contestatoare nu asigură completarea elementelor cerute de lege pentru ca facturile prezentate să aibă calitatea de document justificativ pentru acordarea dreptului de deducere a taxei pe valoarea adăugată înscrisă în acestea.

Astfel, se reține că, în cazul achizițiilor de cereale, cantitățile înscrise în facturile de achiziție trebuie justificate de avizele de însoțire având în vedere că acestea sunt transportate cu mijloace auto sau pe calea ferată în funcție de capacitatea mijlocului de transport. Înscrisura în facturi a unei cantități de cereale mai mare decât capacitatea mijlocului de transport menționat în acestea, conduce în mod automat la necesitatea justificării cantității cu documentele ce însoțesc transporturile de cereale efectuate, având în vedere că, în acest caz, pentru a achiziționa cantitatea menționată în facturile de achiziție trebuie efectuate mai multe transporturi de cereale, pe ruta furnizor-beneficiar.

În vederea justificării cantității achiziționate înscrisă în facturi și având în vedere că transportul cerealelor este condiționat de capacitatea mijloacelor de transport auto, cantitatea menționată în facturile de achiziție necesită justificare în cazul achizițiilor de cereale fapt ce implică în mod obligatoriu întocmirea avizelor de însoțire a mărfurilor pe timpul transportului precum și a documentelor de transport, respectiv factură de transport, foaie de parcurs, etc.”.

„Totodată, se reține de către organul fiscal faptul că documentele prezentate constând în Buletin de cântărire, analiză și recepție (BCAR) certificatele de depozit și tichetele reprezintă documente întocmite în conformitate cu prevederile H.G. nr. 175/1984 privind aprobarea normelor tehnice referitoare la recepția la fondul de stat a cerealelor, leguminoaselor boabe și semințelor oleaginoase și condițiile de calitate a acestora, se întocmesc de depozite sau silozuri în vederea evidenței cantităților de cereale recepționate de acestea, nefiind documente prevăzute de actele normative care să justifice operațiunile economice prevăzute de legea contabilității nr. 82/1991, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

Ca urmare, prezentarea Bonurilor de cântărire analiza și recepție prin care se consemnează cantitatea intrată în depozite nu justifică operațiunea de achiziție a cerealelor de la furnizorii cu care societatea a încheiat contractele de cumpărare, aceste bonuri fiind întocmite și semnate de gestionar și laborant implicând răspunderea pentru gestionarea cantității și calității cerealelor existente în depozitele care au emis astfel de documente.

Mai mult, conform celor stipulate în contractele încheiate cu furnizorii astfel de documente trebuiau prezentate SC A România S.R.L. în calitate de cumpărător în vederea plății achizițiilor de cereale și nu în vederea a justificării din punct de vedere fiscal a dreptului de deducere a taxei pe

valoarea adăugată aferentă achizițiilor, așa cum susține contestatoarea prin contestație.

De asemenea, instanța de fond a reținut că documentele prezentate de contestatoare nu justifică data la care s-a efectuat livrarea bunurilor, iar facturile prezentate nu cuprind referiri la alte documente emise anterior, respectiv pe acestea nu sunt menționate avizele de însoțire a mărfii, elemente obligatorii prevăzute de art.155 alin.5 lit. 1) și lit. o) din Legea nr.571/2003 privind Codul fiscal, în vigoare cu data de 01.01.2007.

Prin urmare, organul fiscal adoptă o poziție oscilantă: deși arată expres ca nu contestă realitatea operațiunilor în substanța lor (concluziile fiind menținute și în „obiecțiunile” formulate la raportul de expertiză), cu toate acestea conchide ca reclamanta nu are drept de deducere întrucât documentele prezentate nu justifică corelarea facturilor cu avizele sau alte documente.

Așa fiind, instanța de fond a dispus efectuarea unei expertize contabile, ale cărei concluzii sunt în esență, că pentru perioada 2004-2009 există corespondență între cantitățile de produse achiziționate de reclamanta și intrate în silozuri și cantitățile vândute de reclamanta ieșite din silozuri cu luarea în considerare a procentelor de perisabilități și pierderi/scăzăminte.

Cu privire la îndeplinirea condiției privind forma documentelor justificative, instanța de fond a reținut că pentru perioada 2004-2006 autoritatea fiscală refuză deducerea TVA pentru facturile emise de C pentru necompletarea cartușului stânga jos și necompletarea avizelor de însoțire a mărfii, precum și facturile emise de firma „B” Cargo pentru necompletarea cartușului stânga jos.

Instanța de fond a constatat că în conformitate cu dispozițiile art. 145 alin. (8) din Codul fiscal, pentru exercitarea dreptului de deducere a TVA aferentă facturilor de achiziție, persoana impozabilă trebuie să dețină o factură care să cuprindă toate informațiile prevăzute la art. 155 alin. (8) Cod fiscal (aplicabil pentru perioada anterioară 1 ianuarie 2007). De asemenea, legiuitorul a prevăzut la pct. 51 alin. (2) din Normele metodologice posibilitatea justificării dreptului de deduce a TVA „[...] cu documentele prevăzute la art. 145 alin. (8) din Codul Fiscal și/sau cu alte documente specifice aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 831/1997 [...] sau prin ordine ale ministrului finanțelor publice emise în baza Hotărârii Guvernului nr. 831/1997, cu modificările ulterioare”.

Prin urmare, dreptul de deducere a TVA se exercită:

- în principal, numai pe baza facturii (art. 145 alin. (8) din Codul fiscal);
- în subsidiar, fie pe baza facturii și a altor documente prevăzute de Hotărârea Guvernului nr. 831/1997 pentru aprobarea modelelor formularelor comune privind activitatea financiară și contabilă și a normelor metodologice privind întocmirea și utilizarea acestora (HG nr. 831/1997);
- fie numai pe baza documentelor prevăzute de HG nr. 831/1997, dar care să conțină toate informațiile prevăzute de la art. 155 alin. (8) din Codul fiscal.

În primul rând, instanța de fond a observat că organul fiscal în raportul de inspecție fiscală, a reținut că facturile emise de C și D a conținut toate elementele obligatorii precizate în cuprinsul art. 155 alin. 8 Cod fiscal, anume: a) seria și numărul facturii; b) data emiterii facturii; c) numele, adresa și codul de identificare fiscală ale persoanei care emite factura; d) numele, adresa și codul de identificare fiscală, după caz, ale beneficiarului de bunuri sau servicii; e) denumirea și cantitatea bunurilor livrate, denumirea serviciilor prestate; f) prețul unitar fără taxa pe valoarea adăugată și baza de impozitare pentru fiecare cotă sau scutire; g) cota de taxă pe valoarea adăugată aplicată; h) suma taxei pe valoarea adăugată de plată.

În al doilea rând, instanța de fond a reținut faptul că informațiile din cartușul de jos al facturii privind expediția bunurilor (numele și prenumele persoanei delegate, codul numeric personal al persoanei delegate, numărul mijlocului de transport, data, ora la care se face expediția mărfii, semnăturile) constatate ca lipsind sau eronat completate de către inspectorii fiscali - și care reprezintă unicul motiv pentru care autoritatea fiscală a refuzat dreptul de deducere a TVA pentru partea reclamantă, nu se regăsesc printre elementele obligatorii impuse de art. 155 alin (8) din Codul fiscal pentru exercitarea dreptului de deducere a TVA aferentă achizițiilor de bunuri.

De remarcat faptul că legiuitorul a reglementat conținutul „cartușului” din partea de jos a facturii prin H.G. 831/1997, act normativ care cuprinde descrierea modelelor de formulare pentru

activitatea financiar contabilă, inclusiv modelul (formularul) de factură care conține și un cartuș ce cuprinde elemente de identificare privind expediția, însă, nici H.G. nr.831/1997, nici Ordinul MFP nr.29/2003 nu instituie expres cerințe de formă suplimentare celor impuse de Codul fiscal pentru exercitarea dreptului de deducere a TVA.

De altfel, o asemenea modificare prin acte de putere inferioară ar fi nelegală pentru că ar adăuga la lege, iar textele care prevăd limitări ale dreptului de deducere a TVA, vizând situații de excepție, trebuie interpretate restrictiv, iar nu extensiv. Pe de altă parte, ar fi imposibil ca prin acte normative ce reglementează formularistica ce trebuie folosită în relațiile dintre agenții economici (facturi, avize de însoțire a mărfii, etc.) din perspectiva emiterii, achiziționării și circulației sale să fie reglementate de ordin fiscal, ce sunt supuse exclusiv Codului fiscal și reglementărilor emise în baza sa.

În consecință, constatările autorității fiscale pârâte în ceea ce privește lipsa acestor elemente din cuprinsul facturii nu pot avea nicio relevanță în ceea ce privește posibilitatea organului fiscal de a refuza dreptul de deducere a TVA de către societatea reclamantă, cât timp normele legislației fiscale leagă în mod exclusiv justificarea acestui drept de deținerea unei facturi care să cuprindă informațiile descrise la art. 155 alin. (8) Cod fiscal.

În ceea ce privește erorile constatate cu privire la avizele de însoțire a mărfii, instanța de fond a remarcat, de asemenea, că nu există nicio dispoziție de ordin legal care să condiționeze exercitarea dreptului de deducere a TVA de conținutul avizelor de expediție, acesta rămânând exclusiv supuse condițiilor impuse de art.155 alin. (8) Cod fiscal, iar eventualele erori survenite în privința acestora neputând avea efectul înlăturării acestui drept atâta timp societatea reclamantă și-a exercitat dreptul de deducere a TVA în baza facturii fiscale.

Pentru perioada 2007-2009 autoritatea fiscală refuză deducerea TVA:

-pentru facturile D, , F, A, C, IT, A, G, F - întrucât în cartușul din partea de jos a facturii nu sunt incluse informații cu privire la expediție (i.e. data, ora), numele delegatului, seria și numărul buletinului/cărții de identitate, numărul mijlocului de transport, semnăturile celor care au făcut expedierea;

-pentru facturile E, în plus, față de motivele expuse la punctul de mai sus - avizele de însoțire a mărfii prezentate de Societate sunt în copie xerox și conțin deficiențe cu privire la modul de completare al acestora (nu conțin prețul unitar, elementele de identificare ale expeditorului, ora și data expediției, semnăturile);

-pentru facturile G, în plus, față de motivele expuse la punctul de mai sus - avizele de însoțire a mărfii anexate facturilor sunt în copie xerox, iar denumirea furnizorului este înscrisă eronat pe unele dintre documente;

- pentru facturile F, în plus, față de motivele expuse la punctul de mai sus, - pe facturi nu este menționat numărul avizului de însoțire a marfa.

Cu privire la acest aspect, instanța de fond a reținut că pentru perioada de după 01.01.2007, potrivit art. 146 alin.(1) din Codul fiscal (în forma în vigoare la data efectuării livrărilor), pentru exercitarea dreptului de deducere a TVA aferentă facturilor de achiziție - singura condiție legală este ca persoana impozabilă trebuie să dețină o factură care să cuprindă informațiile prevăzute la art. 155 alin. (5) din Codul fiscal.

Dintre toate elementele conținute de cartușul din partea stângă a facturii (numele și prenumele persoanei delegate, codul numeric personal al persoanei delegate, numărul mijlocului de transport, data, ora la care se face expediția mărfii, semnăturile), singura informație obligatorie prevăzută de art. 155 alin. (5) Cod fiscal este „data la care au fost livrate bunurile [...], cu excepția cazului în care factura este emisă înainte de data livrării [...]" (art. 155 alin. 5 litera (1) Cod fiscal).

În primul rând, informațiile din cartușul de jos al facturii erau reglementate de art.3 alin.(2) din Ordinul 29/2003 ce aducea completări H.G. nr. 831/1997. Or, HG nr. 831/1997 a fost abrogată la data de 01.01.2007 în ceea ce privește TVA prin Legea nr.343/2006 și ca atare, pentru perioada de timp ulterioară acestei date, reglementarea invocată de către organele fiscale nu mai există, ceea ce conduce la concluzia ca este nelegala constatarea organelor fiscale privind încălcarea unor

prevederi abrogate.

De asemenea, prevederile art. 3 alin (2) din Ordinul 29/2003 au fost abrogate la aceeași data cu HG nr. 831/1997 - 01.01.2007, la care a intrat în vigoare Ordinul Ministerului Finanțelor Publice nr. 2226/2006 privind utilizarea unor formulare financiar contabile -, începând cu data de 1 ianuarie 2007, conținutul minimal obligatoriu pentru formularul de factură este cel prevăzut la art. 155 alin. (5) din Legea nr. 571/2003 privind Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare, denumită în continuare Codul fiscal".

Prin urmare, referitor la lipsa datelor de identificare a persoanei care efectuează livrarea bunurilor și a mijlocului de transport cu care s-a efectuat livrarea, instanța de fond a reținut că informațiile din cartușul privind expediția constatate de inspecția fiscală ca nefiind incluse în factură nu sunt impuse de legiuitor ca făcând parte din conținutul obligatoriu al unei facturi la art. 155 alin (5) din Codul fiscal în vederea exercitării dreptului de deducere a TVA aferentă achizițiilor de bunuri în perioada de referință 2007-2009.

În ceea ce privește avizele de însoțire a mărfii (prezentate în copie sau cu deficiente de completare), instanța de fond a reținut că nu există nicio dispoziție de ordin legal care să condiționeze exercitarea dreptului de deducere a TVA de conținutul avizelor de expediție, acesta rămânând exclusiv supus condițiilor impuse de art.155 alin.(5) Cod fiscal, iar eventualele erori survenite în privința acestora nu pot avea efectul înlăturării acestui drept, cât timp societatea reclamantă și-a exercitat dreptul de deducere a TVA în baza facturii fiscale, iar facturile cuprind toate elementele obligatorii impuse de art. 155 alin. 5 Cod fiscal.

Referitor la lipsa datei (și orei) livrării bunurilor din factură, instanța de fond a reținut că art. 155 alin. 5 litera (1) Cod fiscal (în forma în vigoare ulterior datei de 01.01.2007) prevede obligativitatea menționării datei de livrare a bunurilor în cadrul facturii, cu excepția situației în care factura este emisă înainte de livrarea efectivă a bunurilor.

Conform contractelor încheiate de societate cu furnizorii săi (D, A, F, E și F) condiția de livrare a bunurilor este CPT Loc de livrare. Astfel, în conformitate cu prevederile contractelor de vânzare-cumpărare și cu condițiile specifice de livrare, proprietatea asupra bunurilor livrate se transferă la data recepției acestora în silozurile desemnate de societate, mai exact la data la care depozitarul întocmește BCAR prin care se consemnează data recepționării bunurilor, cantitatea nominală rezultată prin cântărire, precum și cea utilă conform indicatorilor de calitate. BCAR reprezintă documentul ce atestă transferul dreptului de proprietate asupra bunurilor și în baza căruia furnizorul emite factura pentru bunurile efectiv livrate.

Prin urmare, în mod incorect a reținut organul de soluționare a contestației fiscale că „facturile se emit în baza avizelor de însoțire a mărfii”, în condițiile în care din acte a rezultat că facturile au fost emise în baza documentului de recepție a bunurilor emis de către depozitari. Astfel, avizul de însoțire nu are relevanță decât pentru a dovedi efectuarea unei livrări de bunuri și nu a cantității efectiv livrate întrucât cantitatea de marfă livrată nu se poate determina decât prin cântărirea acesteia la locul prevăzut în contracte pentru livrare.

Prin urmare, în cazul acestor furnizori (A, A, F, E și F), factura a fost emisă la data la care a avut loc livrarea bunului, adică la data emiterii de către depozitar a BCAR.

Apoi, conform contractului încheiat de reclamantă cu furnizorul său G, condiția de livrare a bunurilor este FCA Loc de încărcare. Astfel, în conformitate cu prevederile contractului de vânzare-cumpărare și cu condițiile specifice de livrare pentru acest furnizor, proprietatea asupra bunurilor livrate se transferă la data încărcării acestora în camioane în conformitate cu avizele de însoțire a mărfii, mai exact la data la care delegatul societății confirmă cantitatea și calitatea mărfii încărcate pentru a fi expediată societății. În plus, operatorul economic din Zona Liberă Constanța care realizează recepția bunurilor întocmește o situație centralizatoare în care se consemnează data recepționării bunurilor, cantitatea nominală rezultată prin cântărire, precum și cea utilă conform indicatorilor de calitate.

Prin urmare, în cazul acestui furnizor factura a fost emisă la data încărcării bunurilor în camioane, anterior expedierii bunurilor către Zona Liberă Constanta.

În plus, în ceea ce privește facturile emise de către E, acestea au fost emise în legătura cu o serie de livrări de bunuri, E emițând câte un aviz de însoțire a mărfii pentru fiecare livrare în parte. În aceste condiții, facturile emise de către E au reprezentat facturi centralizatoare aferente livrărilor de bunuri dintr-o anumită perioadă menționată în contract.

În conformitate cu art. 155 alin. (8) din Codul fiscal, „prin norme se stabilesc condițiile în care: a) se poate întocmi o factură centralizatoare pentru mai multe livrări separate de bunuri sau prestări separate de servicii; [...]”. În conformitate cu pct. 72, alin. (3) din Norme, „în sensul art. 155 alin. (8) lit. a) din Codul fiscal, factura centralizatoare se poate întocmi dacă se îndeplinesc cumulativ următoarele condiții: a) să se refere la livrări de bunuri, inclusiv livrări intracomunitare, și/sau prestări de servicii către același client, pentru care faptul generator al taxei ia naștere într-o perioadă ce nu depășește o luna calendaristică; b) toate documentele emise la data livrării de bunuri sau prestării de servicii să fie obligatoriu anexate la factura centralizatoare”.

Așadar, în cazul unei facturi centralizatoare, informația privind data livrării bunurilor poate fi determinată în baza documentelor emise (avize de însoțire a mărfii) la data livrării bunurilor și care sunt anexate la factură. În plus, data la care a avut loc fiecare livrare, realitatea desfășurării operațiunilor economice, nu au fost contestate de organele fiscale.

De asemenea, între facturile emise de furnizorii societății reclamante (A și F) pentru care se refuză dreptul de deducere a TVA pe motivul că nu îndeplinesc condițiile prevăzute la art. 146 alin. (1) din Codul Fiscal și ale pct. 46 alin (1) din Normele Metodologice se regăsesc facturi de avans, precum și facturi de stornare de avans astfel că nu se pot solicita date cu privire la expedierea bunurilor pentru facturile de avans și/sau storno, atât timp cât acestea sunt întocmite cu respectarea prevederilor art. 155 alin (5) din Codul fiscal. Rolul achitării unui avans nu vizează decât efectuarea unei plăți în mod anticipat, înainte ca obligația furnizorului constând în livrarea de bunuri să fie îndeplinită (caz în care nu poate fi inclusă data livrării bunurilor).

Apoi, în ceea ce privește refuzul dreptului de deducere a TVA aferentă achizițiilor de mărfuri întrucât facturile primite de partea reclamantă nu conțin semnătura de primire, instanța de fond a reținut că acest considerent nu poate conduce la refuzul dreptului de deducere, întrucât semnătura nu reprezintă o informație necesară conform art. 155 alin. (5) din Codul Fiscal, iar potrivit art. 155 alin. (6) Cod fiscal „(6) Semnarea și ștampilarea facturilor nu sunt obligatorii”⁷⁷.

Potrivit deciziei nr. V/2007 a Înaltei Curți de Casație și Justiție nu poate fi dedus TVA- ui în situația în care documentele justificative prezentate nu conțin sau nu furnizează toate informațiile prevăzute de dispozițiile legale în vigoare la data efectuării operațiunii pentru care se solicita deducerea de TVA.

După cum se poate reține din considerentele deciziei, aceasta utilizează sintagma „document justificativ” atât pentru impozitul pe profit, cât și pentru TVA. Prin urmare, pentru explicitarea dispozitivului în partea referitoare la deducerea TVA trebuie avute în vedere exclusiv considerentele ce vizează această chestiune de drept. Cu privire la acest aspect, considerentele Deciziei V/2007 prevăd: „(...)”, în toate actele normative, anterioare sau ulterioare adoptării Codului fiscal, în cazurile de efectuare de operațiuni de deducere a TVA este prevăzută obligativitatea prezentării de documente justificative întocmite "legal" sau "conform legii", fără a se determina, însă, tipul de document necesar.

Dacă prevederile Legii contabilității nr. 82/1991 și cele ale regulamentului de aplicare a acesteia nu conțineau criteriile de stabilire a mențiunilor sau informațiilor ce trebuie să le conțină documentele justificative, iar prin Legea nr. 345/2002, aplicabilă în perioada 1 iunie 2002-31 decembrie 2003, s-a înscris pentru prima dată obligativitatea prezentării de documente justificative, cu specificarea mențiunilor sau informațiilor pe care să le cuprindă, prin Legea nr. 571/2003 s-au reglementat, cu caracter unitar, atât obligativitatea prezentării documentelor justificative, cât și mențiunile sau informațiile care să rezulte din acestea.

În acest sens, reține Decizia nr. V/2007, prin art. 145 din Codul fiscal s-a prevăzut, la alin. (8), că "Pentru exercitarea dreptului de deducere a taxei pe valoarea adăugată, orice persoană impozabilă trebuie să justifice dreptul de deducere, în funcție de felul operațiunii", precizându-se în

cadrul reglementărilor date, la lit. a) și b), documentele ce trebuie prezentate pentru dovedirea fiecărei situații specifice".

Prin urmare, din analiza considerentelor de mai sus rezultă cu claritate faptul că Înalta Curte a făcut o analiză sintetică a legislației privind „documentele justificative” anterior și ulterior intrării în vigoare a Codului fiscal, conchizând că în lumina acestuia din urma, „documentele justificative” (în sensul larg) sunt precizate expres la art. 145 lit. a și b din Codul fiscal.

În lumina deciziei în interesul legii amintite, rezultă că, în ceea ce privește TVA, prin „document justificativ” se înțelege în primul rând însăși factura care să îndeplinească cerințele de la art. 145 lit. a) și b) Cod fiscal.

În plus și important de subliniat este faptul că Decizia nr. V/2007 nu poate fi aplicată decât în lumina legislației Uniunii Europene și a jurisprudenței Curții de la Luxemburg în materie de TVA.

De asemenea, instanța de fond a apreciat neîntemeiate motivele reclamantei ținând de nelegalitatea de ordin procedural.

Astfel, reclamanta a invocat faptul că în desfășurarea inspecției, autoritatea fiscală a încălcat dispozițiile imperative ale art. 104 alin. (2) Cod procedură fiscală care limitează durata desfășurării acesteia la 6 luni.

Instanța de fond a constatat în primul rând că legiuitorul nu a impus o sancțiune specifică în Codul de procedură fiscală pentru această încălcare, ceea ce denotă că partea reclamantă ar putea invoca nulitatea actului numai în condițiile art.2 alin.(3) din Codul de procedură fiscală coroborat cu art. 105 alin. (2) din Codul de procedură civilă, adică a existenței unei nulități condiționate de vătămare, vătămare procesuală care nu a fost probată în speța de față.

Apoi, partea reclamantă a invocat lipsa motivării în fapt și în drept a deciziei de impunere, însă această afirmație nu se susține câtă vreme instanța și chiar reclamanta însăși au putut identifica în cuprinsul actului contestat motivarea în fapt și în drept, în raport de care, de altfel, reclamanta a și formulat apărări și care au fost analizate de instanță.

În ceea ce privește dreptul Uniunii Europene, instanța de fond a apreciat că, în speță, trebuie analizat dacă art. 168 din Directiva TVA 2006/112, precum și principiile neutralității și proporționalității permit unui Stat Membru să refuze dreptul de deducere a TVAT aferente achizițiilor de bunuri doar pentru neprecizarea în cuprinsul facturii a datei livrării bunurilor, în condițiile în care toate celelalte cerințe de fond și formă în vederea exercitării dreptului de deducere sunt îndeplinite.

Potrivit jurisprudenței CJUE, factura este un document care atesta realizarea unei tranzacții între doi comercianți, conținând date despre tranzacție (data tranzacției, obiectul tranzacției, valoarea tranzacției) și informații despre participanți (nume, adresa, cod de identificare fiscală), iar lipsa elementelor din factura la care fac referire organele de control nu poate constitui un element suficient și esențial în exercitarea dreptului de deducere, fiind necesar a fi luate în considerare toate aspectele relevante ale cauzei în această privință.

CJUE a statuat că dreptul de deducere prevăzut la articolul 167 și următoarele din Directiva TVA face parte integrantă din mecanismul TVA și, în principiu, nu poate fi limitat (a se vedea Hotărârea din 21 martie 2000, *Gabalfriș și alții*, C 110/98-C 147/98, Rec, p. I 1577, punctul 43, Hotărârea din 15 decembrie 2005, *Centralan Property*, C 63/04, Rec, p. 111087, punctul 50, Hotărârea din 6 iulie 2006, *Kittel și Recolta Recycling*, C 439/04 și C 440/04, Rec, p. I 6161, punctul 47, precum și Hotărârea din 21 iunie 2012 *Mahageben și Dávid*, C 80/11 și C142/11, punctul 38).

Regimul deducerilor urmărește să degreveze în întregime operatorul economic de sarcina TVA datorată sau achitata în cadrul tuturor activităților economice pe care le desfășoară. Sistemul comun al TVA garantează, în consecință, neutralitatea perfectă a taxării tuturor activităților economice, indiferent de scopurile sau de rezultatele acestor activități, cu condiția ca activitățile menționate să fie, în principiu, ele însele supuse TVA (a se vedea Hotărârea din 14 februarie 1985, *Rompelman*, C-268/83, Rec, p. 655, punctul 19, Hotărârea din 15 ianuarie 1998, *Ghent Coal*

Terminal, C 37/95, Rec, p. 11, punctul 15, Hotărârea Gabalfrisa și alții, citată anterior, punctul 44, Hotărârea din 3 martie 2005, Fini H, C 32/33, Rec, p. 11599, punctul 25, Hotărârea din 21 februarie 2006, Halifax și alții, C 255/02, Rec, p. I 1609, punctul 78, Hotărârea Kittel și Recolta Recycling, citată anterior, punctul 48, Hotărârea din 22 decembrie 2010, Dankowski, C 438/09, Rep., p. I 14009, punctul 24, precum și Hotărârea Mahageben și Dávid, citată anterior, punctul 39).

De asemenea, CJUE a reținut că principiul neutralității fiscale impune ca deducerea TVA aferentă intrărilor să fie acordată dacă cerințele de fond sunt îndeplinite, chiar dacă anumite cerințe de formă au fost omise de persoanele impozabile (Hotărârea din 30 septembrie 2010, Uszodaepito, C 392/09, punctul 39; Hotărârea din 8 mai 2008, Ecotrade, C 95/07 și C 96/07, Rep., p. I 3457, punctul 63).

Respingând contestația în această privință, organul de soluționare a încălcat principiul prevalenței substanței asupra formei, statuat de CEJ în cauza C-146/2005 Albert Coole astfel: „principiul neutralității fiscale impune ca scutirea de TVA să fie acordată dacă cerințele de fond sunt îndeplinite, chiar dacă anumite cerințe de formă nu au fost respectate de către persoanele impozabile, neputând fi refuzată scutirea de TVA a unei livrări intracomunitare, care a avut loc efectiv, numai pentru motivul că dovada unei astfel de livrări nu a fost prezentată în timp util”.

Prin urmare, raționamentul organului fiscal, grefat pe Decizia nr. V/15.01.2007 a ÎCCJ, prin care a stabilit prevalența formei asupra fondului este în contradicție cu reglementările comunitare și practica CJUE anterior enunțate.

Pe de altă parte, în momentul în care realitatea desfășurării operațiunii economice reprezentată în factură și existența relației comerciale care a stat la baza emiterii acelei facturi au fost determinate ca atare de organele de inspecție fiscală, nepermiterea deducerii TVA de către organele de control, ar contraveni în mod evident nu doar principiului proporționalității, ci și celui al neutralității TVA-ului reliefat în mod constant în jurisprudența CEJ în materie (cauza Jeunehomme).

3. Recursul Agenției Naționale de Administrare Fiscală

Împotriva sentinței curții de apel a declarat recurs pârâta Agenția Națională de Administrare Fiscală susținând în esență că a fost pronunțată cu aplicarea greșită a normelor de drept material.

Recursul este întemeiat pe dispozițiile art. 304 pct.9 și art. 304¹ Cod procedură civilă și cuprinde următoarele critici la adresa sentinței atacate:

• Sentința a fost pronunțată cu aplicarea greșită a legii în ceea ce privește TVA și accesoriile aferente, în sumă de 10.378.817 lei (pct.1 decizia ANAF-DGSC nr.275/19.06.2012), instanța de fond apreciind în mod eronat că reclamanta este îndreptățită să deducă TVA chiar în lipsa unor mențiuni din cuprinsul facturilor, cu motivarea că normele legislației fiscale leagă în mod exclusiv justificarea acestui drept de deținerea unei facturi care să cuprindă informațiile descrise la art. 155 alin.(5) și respectiv alin.(8) Cod fiscal.

În condițiile în care reclamanta nu a prezentat documente care să furnizeze toate informațiile prevăzute de normele legale în vigoare menite să asigure consemnarea completă a operațiunilor efectuate și care să confirme îndeplinirea cumulativă a condițiilor pentru exercitarea dreptului de deducere a TVA, în mod corect organele de inspecție fiscală au apreciat că acesta nu are drept de deducere a TVA înscris pe facturile de achiziție a mărfurilor de la 11 furnizori.

De asemenea, arată recurenta că în perioada 2004-2006 justificarea deducerii taxei pe valoare adăugată era realizată cu exemplarul original al facturii care trebuia să cuprindă toate informațiile prevăzute de legiuitor prin articolele de lege precizate și/sau cu alte documente specifice aprobate prin HG nr.831/1997 pentru aprobarea modelelor formularelor comune privind activitatea financiară și contabilă și a normelor metodologice privind întocmirea și utilizarea acestora sau prin ordine ale ministrului finanțelor publice emise în baza HG nr.831/1997.

Astfel, în vederea justificării cantității achiziționate înscrisă în facturi, precum și a datei la care a fost efectuată livrarea cerealelor având în vedere că facturile se emit în baza avizelor de însoțire a mărfii în cele mai multe cazuri ulterior livrării bunurilor, se impune în mod obligatoriu întocmirea avizelor de însoțire a mărfurilor pe timpul transportului, precum și a documentelor

de transport, respectiv factură de transport, foaie de parcurs, din care să rezulte data livrării cerealelor precum și locul de încărcare și descărcare a acestora.

•Instanța de fond a interpretat în mod eronat dispozițiile Deciziei V din 15.01.2007 a Secțiilor Unite ale Înaltei Curți de Casație și Justiție în ceea ce privește exercitarea dreptului de deducere a taxei pe valoarea adăugată înscrisă în facturi care nu conțin sau nu furnizează toate informațiile prevăzute de dispozițiile legale în vigoare la data efectuării operațiunii pentru care se solicită deducerea taxei pe valoare adăugată.

În cauză, așa cum au reținut organele de inspecție fiscală, nu se poate face corelarea facturilor emise de furnizori cu avizele de însoțire a mărfii, respectiv cu alte documente prezentate în vederea justificării dreptului de deducere a taxei pe valoare adăugată aferentă achizițiilor de cereale. Consecința acestui fapt constă în aceea că documentele prezentate de intimată nu asigură completarea elementelor cerute de lege pentru ca facturile prezentate să aibă calitatea de document justificativ pentru acordarea dreptului de deducere a taxei pe valoare adăugată înscris în acestea.

Documentul prezentat de intimată nu justifică data la care s-a efectuat livrarea bunurilor, iar facturile prezentate nu cuprind referiri pe acestea nu se menționează avizele de însoțire a mărfii, elemente obligatorii prevăzute de art. 155 alin.5 lit l) și o) din Legea nr. 571/2003, în vigoare la data de 01.01.2007.

•Dispoziția instanței prin care recurenta este obligată la plata cheltuielilor de judecată este greșită, aceasta considerând că în cauză nu sunt întrunite condițiile prevăzute de art. 274 alin.1 Cod procedură civilă, întrucât reclamanta nu a câștigat în mod irevocabil procesul și nici nu poate fi reținută reaua credință sau exercitarea abuzivă a drepturilor procesuale.

4. Apărările SC N România SRL

Prin întâmpinarea depusă la data de 20.01.2015, intimata-reclamantă a solicitat respingerea recursului ca nefondat, răspunzând detaliat criticilor formulate de recurenta-pârâtă cu privire la fiecare sumă contestată.

5. Considerentele Înaltei Curți asupra recursului

Examinând sentința atacată prin prisma criticilor recurente, a apărărilor din întâmpinare, cât și sub toate aspectele, potrivit dispozițiilor art. 304¹ Cod procedură civilă, Înalta Curte constată că nu există temeiuri pentru reformarea acesteia.

Intimata-reclamantă SC N Romania SRL a supus controlului de legalitate pe calea prevăzută de art. 218 alin.2 Cod procedură fiscală Decizia nr. 275/19.06.2012 prin care ANAF a soluționat contestația administrativă formulată împotriva Deciziei de impunere nr. 9/03.02.2011, numai cu privire la stabilirea în sarcina sa a unor obligații suplimentare în sumă de 10.378.817 lei reprezentând: TVA (în cuantum de 4.721.741 lei) și accesorii aferente (în cuantum de 5.657.076 lei).

Curtea de apel, pe baza raportului de expertiză fiscală, a înscrisurilor depuse de părți, interpretate prin prisma cadrului normativ incident, a concluzionat că se impune anularea parțială a actelor administrativ fiscale, în limitele indicate prin dispozitiv, respectiv pentru suma reprezentând TVA și accesorii, contestată de intimata-reclamantă.

Soluția instanței de fond este corectă, fiind însușită de instanța de control judiciar, după efectuarea propriei examinări a cauzei.

Problema de drept esențială ce se impune a fi dezlegată în cadrul prezentului litigiu fiscal este aceea a legalității refuzului autorității fiscale de a accepta dreptul de deducere a TVA, motivat de faptul că documentele justificative depuse de reclamantă nu conțin toate elementele prevăzute de legislația fiscală și contabilă, cu distincțiile ce se impun, în raport de legislația în vigoare aplicabilă pentru perioadele 2004-2006 și 2007-2009.

Astfel pentru perioada 2004-2006 autoritatea fiscală a refuzat deducerea TVA aferentă facturilor emise de SC C invocând necompletarea cartușului stânga jos și necompletarea avizelor de însoțire a mărfii, precum și pentru facturile emise de D pentru necompletarea cartușului stânga jos.

În ceea ce privește perioada 2007-2009 autoritatea fiscală și-a fundamentat refuzul de deducere a TVA pentru facturile emise de D, F, A, E, A, G, F și F pe lipsa informațiilor din cartușul din partea de jos a facturii, informații ce privesc expediția(data, ora) numele delegatului, seria și nr. cărții de identitate, numărul mijlocului de transport, semnăturile celor care au făcut expedierea.

În plus, pentru facturile emise de SC E s-a mai reținut și faptul că avizele de însoțire a mărfii au fost prezentate în copie xerox și conțin deficiențe cu privire la modalitatea de completare referitor la lipsa menționării prețului unitar, referitor la elementele de identificare a expeditorului, ora și data expediției, semnăturile.

De asemenea, la facturile emise de G s-a mai reținut în plus față de cele menționate mai sus și faptul că denumirea furnizorilor înscrisă în avizele de însoțire a mărfii anexate facturilor este eronată, iar la facturile emise de F faptul că pe facturi nu este menționat numărul avizului de însoțire a mărfii.

Refuzul autorității fiscale recurente nu are justificare legală atâta timp cât pentru a putea vorbi deductibilitatea TVA înscrisă în facturile emise de către furnizorii reclamantei pentru achizițiile efectuate este necesar a fi îndeplinite următoarele condiții: condiția privind substanța operațiunii – art.145 alin.3, 4 Cod fiscal, în vigoare anterior datei de 1.01.2007 și respectiv dispozițiile art.146 alin.2 Cod fiscal, în vigoare după data de 1.01.2007 și condiția privind forma documentelor aferente operațiunii efectuate – art.145 alin.8 Cod fiscal, în vigoare anterior datei de 1.01.2007 și respectiv art. 146 alin.1 Cod fiscal, în vigoare după data de 1.01.2007.

Așa cum judicios a reținut judecătorul fondului realitatea tranzacțiilor desfășurate de societatea reclamantă nu este contestată.

Pe de o parte, aceasta a fost consemnată chiar de către organele de inspecție fiscală în cuprinsul Raportului de Inspecție Fiscală, deși, ulterior în motivarea Deciziei nr. 275/19.06.2012 de respingere a contestației administrative, organul fiscal adopta o poziție oscilantă, arătând că nu contestă realitatea operațiunilor în substanța lor, însă concluzionează că documentele prezentate nu justifică corelarea facturilor cu avizele de însoțire a mărfii sau cu alte documente, și astfel reclamanta nu are drept de deducere a TVA.

Concluziile raportului de expertiză contabilă întocmit în cauză susțin însă că pentru perioada 2004-2009 există corespondență între cantitățile de produse achiziționate de reclamată și intrate în silozuri și cantitățile vândute, ieșite din silozuri cu luarea în considerare a procentului de perisabilitate, astfel că în mod corect a reținut prima instanță că în cauză condiția ce vizează realitatea operațiunilor generatoare de TVA este îndeplinită.

În ceea ce privește îndeplinirea condițiilor privind forma documentelor justificative, Înalta Curte reține că prima instanță a concluzionat judicios că aprecierile autorității fiscale pârâte, în ceea ce privește lipsa elementelor menționate, din cuprinsul facturii nu pot avea nicio relevanță în ceea ce privește posibilitatea organului fiscal de a refuza dreptul de deducere a TVA de către societatea reclamantă, cât timp normele legislației fiscale leagă în mod exclusiv justificarea acestui drept de deținerea unor facturi care să cuprindă informațiile descrise la art. 155 alin.8 Cod fiscal.

Pentru perioada 2004-2006 autoritatea fiscală a refuzat deducerea TVA în sumă de 1.745.820 lei aferentă facturilor emise de C și în sumă de 902.259,30 lei aferentă facturilor emise de Cereal Gargo.

În conformitate cu dispozițiile art. 145 alin.8 Cod fiscal și dispozițiile pct.51 alin.2 din Normele Metodologice dreptul de deducere a TVA se exercită în principal în baza facturii iar în subsidiar, fie în baza facturii și a altor documente prevăzute de HG nr.831/1997 pentru aprobarea modelelor formularelor comune privind activitatea financiară și contabilă și a normelor metodologice privind întocmirea și utilizarea acestora, fie numai pe baza documentelor prevăzute de HG nr. 831/1997, dar care să conțină toate informațiile prevăzute de art. 155 alin.8 Cod fiscal.

Autoritatea pârâtă își întemeiază refuzul de deducere a TVA pentru perioada menționată, pe lipsa informațiilor cu privire la expediție, incluse în cartușul din partea de jos a facturii (pentru

facturile C și D), completarea eronată a avizelor de însoțire a mărfii în legătură cu prețul unitar elementele de identificare a expeditorului, mijlocul de transport, ora, data expediției (C).

Înalta Curte reține că reglementarea conținutului cartușului din partea de jos a facturii a fost realizată prin HG nr. 831/1997 act normativ ce cuprinde descrierea modelelor de formulare pentru activitatea financiar contabilă, inclusiv modelul (formularul) de factură care conține și un cartuș ce cuprinde elemente de identificare privind expediția, precum și dispozițiile Ordinului Ministrului Finanțelor Publice nr.29/2003 pentru aplicarea prevederilor HG nr.831/1997, însă niciunul dintre aceste acte nu conțin cerințe de formă suplimentare celor prevăzute de Codul fiscal.

Distinct de considerentele expuse, dispozițiile Codului fiscal nu pot fi modificate sau completate prin acte de putere inferioară legii, ce reglementează modelele de formulare, utilizate în relațiile dintre agenții economici.

De asemenea, nici erorile din cuprinsul avizelor de însoțire a mărfii nu pot fundamenta soluția organului fiscal de a refuza dreptul de deducere a TVA de către societatea reclamantă, întrucât nu există nicio dispoziție legală care să condiționeze exercitarea dreptului de deducere a TVA de corectitudinea întocmirii avizelor de însoțire a mărfii, atâta timp cât societatea reclamantă solicita exercitarea dreptului de deducere a TVA în baza facturii fiscale.

În ceea ce privește cea de-a doua perioadă analizată, respectiv 2007-2009 autoritatea pârâtă a refuzat societății reclamante dreptul de deducere a TVA în sumă de 457.447,80 lei aferentă facturilor emise de D, de 181.527 lei pentru facturile emise de F; de 213.468 lei pentru facturile emise de A; de 115.106 lei pentru facturile emise de E; de 82.486 lei pentru facturile emise de IT; de 78.356 lei pentru facturile emise de A; de 158.370 lei pentru facturile emise de G; de 452.303 lei pentru facturile emise de F; de 129.867 lei pentru facturile emise de PT.

I-au fost imputate societății reclamante mai multe deficiențe, respectiv lipsa informațiilor din cartușul de jos al facturii cu privire la expediție; prezentarea avizelor de însoțire a mărfii în copie xerox și fără a cuprinde: prețul unitar, elementele de identificare a expeditorului, ora și data expediției, semnăturile; denumirea furnizorului înscrisă eronat pe unele documente; lipsa din cuprinsul facturii a mențiunii privind numărul avizului de însoțire a mărfii.

Potrivit dispozițiilor legale în vigoare ulterior datei de 1.01.2007, pentru exercitarea dreptului de deducere a TVA aferentă facturilor de achiziție, singura condiție legală era ca persoana impozabilă să dețină o factură care să cuprindă informațiile prevăzute de art. 155 alin.(5) Cod fiscal, astfel că dintre toate elementele conținute de cartușul din partea stângă a facturii, singura informație obligatorie potrivit dispozițiilor legale menționate mai sus, este cea cu privire la „data la care au fost livrate bunurile ... cu excepția cazului în care factura este emisă înainte de data livrării” (art. 155 alin.1 lit.l) Cod fiscal).

Celelalte informații a căror omisiune a fost imputată reclamantei erau reglementate de Ordinul nr. 29/2003 ce completa HG nr. 831/1997, acest din urmă act normativ fiind abrogat prin Legea nr. 343/2006, astfel că temeiurile legale invocate de autoritatea fiscală pârâtă nu mai existau, constatările fiind lipsite de fundament legal.

Revenind la mențiunea privind „data la care au fost livrate bunurile ... , cu excepția cazului în care factura este emisă înainte de data livrării”, informație obligatorie potrivit dispozițiilor art. 155 alin.5 lit.l) Cod fiscal (în forma în vigoare ulterior datei de 1.01.2007), Înalta Curte reține că organul de soluționare a contestației a apreciat în mod greșit că „facturile se emit în baza avizelor de însoțire a mărfii”, în condițiile în care potrivit clauzelor contractuale proprietatea asupra bunurilor livrate se transferă la data recepției acestora în silozurile desemnate de societate, mai exact de data întocmirii BCAR (prin care se consemnează data recepționării bunurilor, cantitatea nominală rezultată prin cântărire, precum și cea utilă conform indicatorilor de calitate).

Așadar, în mod corect factura a fost emisă la data la care a avut loc livrarea bunului, anume data emiterii BCAR de către depozitar, pentru furnizorii A, F, E F.

Cu privire la furnizorul G, potrivit clauzelor contractuale, condiția de livrare a bunurilor

este FCA –Loc de încărcare, proprietatea asupra acestora urmând a fi transferată la data încărcării în camioane, conform avizelor de însoțire a mărfii, respectiv la data la care delegatul societății confirmă cantitatea și calitatea mărfii încărcate pentru a fi expediată societății.

Rezultă că în cazul acestui furnizor factura a fost emisă în mod legal la data încărcării bunurilor în camioane, anterior expedierii bunurilor.

În ceea ce privește lipsa semnăturii de primire de pe factură, această omisiune nu poate constitui temei pentru refuzul dreptului de deducere a TVA, deoarece semnătura nu reprezintă o informație obligatorie potrivit dispozițiilor art. 155(5) Cod fiscal, iar potrivit dispozițiilor alin.6 al aceluiași articol, semnarea și ștampilarea facturilor nu sunt obligatorii.

Autoritatea fiscală recurentă a criticat sentința curții de apel și sub aspectul modalității de interpretare a Deciziei V din 15.01.2007 a Secțiilor Unite ale Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Teza recurente în sensul că nu se poate face corelarea între facturile emise de furnizori și avizele de însoțire a mărfii, împrejurare ce conduce la pierderea calității de document justificativ a facturilor, pentru acordarea dreptului de deducere a TVA înscrisă pe acestea, nu poate fi reținută.

Curtea de apel a explicat convingător că, în lumina deciziei în interesul legii amintite, rezultă că, în ceea ce privește TVA prin „document justificativ” se înțelege în primul rând factura, care să îndeplinească cerințele de la art. 145 lit.a) și b) Cod fiscal, subliniind faptul că decizia V/2007 nu poate fi aplicată decât prin prisma legislației Uniunii Europene și a jurisprudenței CJUE în materie de TVA.

Or, CJUE a statuat că dreptul de deducere a TVA prevăzut la art. 167 și următoarele din Directiva TVA face parte din mecanismul TVA și în principiu nu poate fi limitat, iar principiul neutralității fiscale impune ca deducerea TVA aferentă intrărilor să fie acordată dacă cerințele de fond sunt îndeplinite, chiar dacă anumite cerințe de formă au fost omise de persoanele impozabile.

Așadar, reținând că societatea reclamantă îndeplinește toate condițiile de fond pentru exercitarea dreptului de deducere a TVA, respectiv a derulat în mod efectiv operațiunile taxabile în desfășurarea obiectului său de activitate, a încasat și a achitat TVA către bugetul de stat, confirmat și de raportul de expertiză administrat în cauză și în acord cu principiul prevalenței substanței asupra formei, statuat de CJUE în cauza C-146/2005 Albert Colec, în mod corect judecătorul fondului a constatat că raționamentul organului fiscal care a stabilit prevalența formei asupra fondului este în contradicție cu reglementările comunitare și practica CJUE.

În fine, ultima critică invocată privește greșita obligare a recurente-pârâte la plata cheltuielilor de judecată către intimata reclamantă.

Înalta Curte reține că dispozițiile art. 274 Cod procedură civilă care prevăd că partea care cade în pretenții va fi obligată, la cerere, să plătească cheltuielile de judecată, au la bază culpa procesuală care revine părții care a pierdut procesul, urmare a dezbaterilor judiciare, fără a se face mențiunea că trebuie dovedită reaua-credință, comportarea neglijentă sau exercitarea abuzivă a drepturilor procesuale, așa cum susține recurenta-pârâtă.

Având în vedere că în cauză actele administrativ fiscale emise au fost desființate, acțiunea reclamantei fiind admisă, cerințele art. 274 alin.(1) Cod procedură civilă sunt în mod evident îndeplinite astfel că această critică este nefondată.

Conchizând, în temeiul art. 20 alin.1 din Legea nr. 554/2004 și art. 312 alin.1 Cod procedură civilă, Înalta Curte a respins recursul ca nefondat.

2. Inspecție fiscală. Suspendare. Consecințe asupra curgerii penalităților de întârziere și a dobânzilor aferente obligațiilor fiscale neachitate.

Codul de procedură fiscală, art.104 alin. (4)

Potrivit art.104 alin.(4) din Codul de procedură fiscală conducătorul inspecției fiscale competent este îndreptățit să decidă suspendarea unei inspecții fiscale ori de câte ori sunt motive justificate pentru aceasta.

Întrucât nu există nicio dispoziție legală care să permită ca pe perioada derulării inspecției fiscale să nu curgă penalitățile de întârziere, culpa în ceea ce privește îndeplinirea peste termen a obligațiilor legale de plată a taxelor și contribuțiilor cu caracter fiscal aparține în continuare, și pe perioada suspendării inspecției fiscale, contribuabilului astfel încât, acesta nu poate fi scutit de plata penalităților de întârziere și a dobânzilor pentru respectiva perioadă.

Secția de contencios administrativ și fiscal, Decizia nr. 2492 din 15 iunie 2015

Prin cererea de chemare în judecată, înregistrată pe rolul Curții de Apel București - Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal reclamanta SC A SA a solicitat în contradictoriu cu pârâtul Ministerul Mediului și Schimbărilor Climatice - Administrația Fondului pentru Mediu anularea Deciziei de impunere nr.12/18.01.2013 și a Raportului de Inspecție Fiscală nr.12/ 18.01.2013; anularea Deciziei de soluționare a contestației nr.31/ 2.02.2013 și obligarea pârâtei la plata cheltuielilor de judecată.

1. Soluția primei instanțe

Curtea de Apel București prin Sentința nr.3880 din 6 decembrie 2013 a respins acțiunea formulată de reclamanta SC A SA ca neîntemeiată.

2. Calea de atac exercitată. Motivele de nelegalitate.

Împotriva acestei sentințe a declarat recurs SC A SA, invocând dispozițiile art.488 pct.8 din Codul de procedură civilă.

În motivarea căii de atac se arată că sentința recurată este netemeinică și nelegală, impunându-se a fi casată prin raportare la dispozițiile art.488 pct.8 din Codul de procedură civilă, fiind dată cu aplicarea greșită a normelor de drept material.

Sușține recurenta că îndeplinirea necorespunzătoare a obligațiilor declarative și de plată la bugetul Administrației Fondului pentru Mediu nu poate îndreptăți organul fiscal să suspende în mod abuziv inspecția fiscală, așa cum pare să confirme instanța de fond prin sentința recurată.

Raționamentul instanței de fond, în sensul că, din moment ce reclamanta s-ar afla în culpă cu privire la plata contribuțiilor datorate la AFM, suspendarea inspecției fiscale nu ar mai avea relevanță, este eronat și de natură a încălca dispozițiile legale aplicabile instituției suspendării inspecției fiscale.

Nedepunerea și/ sau depunerea necorespunzătoare a declarațiilor și neplata și/ sau plata necorespunzătoare a obligațiilor către bugetul AFM, susține recurenta, nu poate conduce la validarea unei măsuri nelegale de suspendare a inspecției fiscale.

Instanța de fond nu a analizat criticile formulate ci a conchis că reclamanta, aflându-se în culpă, nu ar avea dreptul să invoce caracterul nelegal al măsurii suspendării inspecției fiscale.

Legalitatea măsurii suspendării inspecției fiscale nu se apreciază prin raportare la îndeplinirea obligațiilor declarative și de plată pe care le au contribuabilii, îndeplinirea obligației de plată nu reprezintă o condiție pentru suspendarea inspecției fiscale și neplata corectă a sumelor datorate nu poate îndreptăți organul fiscal să procedeze la suspendarea abuzivă a inspecției fiscale.

În caz contrar, arată recurenta, s-ar ajunge la concluzia eronată că, ori de câte ori un contribuabil nu contestă obligația principală stabilită în sarcina sa, nu are dreptul de a contesta nici curgerea penalităților pe o perioadă în care organele fiscale au acționat cu exces de putere.

Recurenta mai susține că, pe perioada suspendării nelegale a inspecției, penalitățile de întârziere nu pot curge, câtă vreme, culpa pentru suspendarea inspecției fiscale aparține în totalitate

organelor de control care au încălcat prevederile Ordinului nr.14/2010 emis de Președintele ANAF.

Astfel, potrivit dispozițiilor art.104 alin.(4) și (5) Cod procedura fiscală, conducătorul inspecției fiscale poate decide suspendarea unei inspecții fiscale numai dacă există motive întemeiate care justifică o asemenea măsură și numai în condițiile prevăzute de lege, stabilite prin ordin al Președintelui ANAF, în speță.

Art.2 din Ordinul nr.14/2010 stabilește condițiile în care se poate dispune măsura suspendării controlului fiscal, or, din referatul întocmit de Serviciul de inspecție fiscală din cadrul AFM rezultă că unicul motiv pentru care s-a supus spre aprobare propunerea de suspendare a fost reprezentat de *volumul foarte mare al documentelor necesar a fi verificate, acestea aflându-se atât la sediul social, cât și la cele patru puncte de lucru.*

Motivul invocat de organele de control nu justifică măsura suspendării inspecției fiscale, deoarece nu se regăsește printre motivele prevăzute în mod limitativ de dispozițiile art.2 alin.(1) lit.a)-i) din Ordinul nr.14/2010.

Având în vedere că suspendarea inspecției fiscale s-a produs din culpa exclusivă a organelor de inspecție fiscală și că obligația de plată nu a fost individualizată la momentul la care se presupune că, scadentă fiind, ar fi determinat acumularea unor accesorii, recurenta arată că penalitățile și dobânzile au fost calculate nelegal și nu sunt datorate.

II. Considerentele Înaltei Curți asupra recursului. Analiza motivelor de casare

Înalta Curte, investită conform dispozițiilor art.97 Noul Cod procedura civilă, cu soluționarea căii extraordinare de atac a recursului, urmează ca în temeiul art.497 coroborat cu art.20 alin.(3) din Legea nr.554/2004 modificată și completată, să respingă ca nefondată cererea și să constate neîntrunirea dispozițiilor art.488 pct.8 Noul Cod procedura civilă.

În speță, sunt aplicabile dispozițiile art.104 alin.(4) Cod procedura fiscală, conform cărora „conducătorul inspecției fiscale competent poate decide suspendarea unei inspecții fiscale ori de câte ori sunt motive justificate pentru aceasta”.

Prevederile alin.(5) ale art.104 din Codul de procedură fiscală fac referire la inspecțiile fiscale efectuate de organele fiscale prevăzute la art.35, adică la compartimentele de specialitate ale autorităților administrației publice locale, condiție neîndeplinită în speță.

Organul inspecției fiscale apreciază dacă într-o anumite situație există motive care să justifice suspendarea inspecției fiscale, după o procedură prevăzută expres de lege.

În speță, a fost urmată această procedură, constatându-se volumul mare de acte care trebuie verificate atât la sediul social al societății, cât și la punctele de lucru.

Recurenta-reclamantă nu aduce niciun argument care să justifice lipsa de necesitate a analizării documentelor, afirmând doar că inspecția fiscală nu poate fi suspendată pe o perioadă de 2(doi) ani.

Legislația în vigoare nu prevede un termen maxim în care se poate dispune suspendarea inspecției fiscale, esențial este ca măsura dispusă să fie conformă cu dispozițiile art.104 Cod procedura fiscală.

Cum în speță au fost respectate prevederile legale incidente, rezultă că afirmația recurentei, în sensul că organul fiscal este în culpă pentru cuantumul ridicat al accesoriiilor, nu se susține.

Se mai reține că nu există nicio dispoziție legală care să permită ca pe perioada derulării inspecției fiscale să nu curgă penalitățile de întârziere, consecința fiind calcularea în mod corect a accesoriiilor datorate de societate.

Culpa în întârzierea îndeplinirii obligațiilor legale principale aparține recurentei, deoarece aceasta nu a calculat și achitat la scadență suma datorată la fondul pentru mediu, astfel încât în mod corect s-au calculat și accesoriiile datorate.

Raționamentul recurentei prin care pretinde să fie scutită de plata penalităților de întârziere și a dobânzilor datorită suspendării inspecției fiscale este eronat în raport de dispozițiile legale susmenționate, iar acceptarea acestuia conduce la o concluzie absurdă, în sensul că nu se pot datora accesorii nici în ipoteza în care inspecția fiscală se declanșează după un interval considerabil, dar în termenul de prescripție de la data când obligațiile fiscale principale au devenit scadente.

Recursul a fost respins ca nefondat.

3. Rezilierea contractului de leasing financiar. Imposibilitatea recuperării bunului de către societatea de leasing. Lipsa temeiniciei instituirii obligației de colectare a TVA.

Codul fiscal, art. 128
Directiva 2006/112/CE, art. 14 și art. 18

În situația rezilierii contractului de leasing, bunul nereposedat nu poate fi considerat o livrare de bunuri, în sensul art. 128 Cod fiscal și art. 14 din Directiva 2006/112/CE, întrucât o livrare de bunuri implică intenția părților de a se realiza un transfer licit al dreptului de a dispune de bun ca proprietar, intenție care nu se regăsește în ipoteza rezilierii contractului de leasing financiar, urmată de imposibilitatea recuperării bunului ce a făcut obiectul respectivului contract.

Secția de contencios administrativ și fiscal, Decizia nr. 2992 din 2 octombrie 2015

1. Soluția instanței de fond

Prin sentința nr.2439/22.09.2014 a Curții de Apel București – Secția contencios administrativ și fiscal a fost admisă acțiunea reclamantei S.C. A SA, în contradictoriu cu pârâtele Agenția Națională de Administrare Fiscală - Direcția Generală de Administrare a Marilor Contribuabili, Agenția Națională de Administrare Fiscală - Direcția Generală de Soluționare a Contestațiilor.

Au fost anulate decizia de impunere nr. F-MC 323/30.08.2011 și raportul de inspecție fiscală nr. F-MC 147/30.08.2011 emise de Agenția Națională de Administrare Fiscală – Direcția Generală de Administrare a Marilor Contribuabili în ceea ce privește obligațiile fiscale suplimentare de plată în sumă de 28.755.820 lei, reprezentând: 19.266.551 lei TVA și 9.489.269 lei majorări/dobânzi și penalități de întârziere aferente TVA, precum și decizia de soluționare a contestației fiscale nr. 453/23.11.2011 emisă de Agenția Națională de Administrare Fiscală – Direcția Generală de Soluționare a Contestațiilor.

Pârâtele au fost obligate la plata onorariului de avocat în sumă de 10.000 lei, onorariu redus, cu titlul de cheltuieli de judecată către reclamantă.

Pentru a motiva această soluție, instanța de fond a reținut că în cursul anului 2011 la sediul A SA s-a desfășurat o inspecție fiscală parțială cu privire la modul de evidențiere, înregistrare și declarare a TVA pentru perioada 01.09.2008 – 31.12.2010, în vederea soluționării prin control ulterior a deconturilor de TVA cu opțiune de rambursare aferente lunilor octombrie și noiembrie 2008 depuse de societatea reclamantă.

Reclamanta S.C. A SA este o societate pe acțiuni al cărei obiect principal de activitate în România este leasingul financiar. În perioada supusă controlului (01.09.2008 – 31.12.2010) societatea reclamantă a achiziționat bunuri mobile de la diverși furnizori, pentru care a dedus TVA. În același timp, pentru bunurile achiziționate, societatea reclamantă a încheiat contracte de leasing financiar cu persoane fizice sau juridice care, potrivit legii, au calitatea de utilizator al acestora pe tot parcursul derulării contractului, proprietatea juridică rămânând societății reclamante.

Desfășurarea raporturilor de leasing financiar a avut loc în conformitate cu prevederile Ordonanței nr. 51/28.08.1997 privind operațiunile de leasing și societățile de leasing.

Având în vedere prevederile contractuale și datorită nerespectării de către utilizatori a obligațiilor de plată convenite contractual, A SA, în perioada septembrie 2008 – decembrie 2010, a reziliat o parte din contractele de leasing financiar.

În urma rezilierii, contractele de leasing nu mai produc efecte, astfel că prestarea de servicii constând în transmiterea folosinței bunurilor ce a făcut obiectul acestor contracte încetează. În

consecință, societatea reclamantă nu a mai emis facturi utilizatorilor, deci nu a mai colectat taxa pe valoarea adăugată.

În urma finalizării inspecției fiscale au fost emise Decizia de impunere privind obligațiile fiscale suplimentare nr. F-MC 323/ 30.08.2011 și Raportul de inspecție fiscală nr. F-MC 147/30.08.2011 prin care asupra societății reclamante au fost impuse obligații suplimentare de plată în sumă de 19.266.551 lei cu titlu de TVA suplimentară (afereantă livrării către sine a bunurilor constatate ca fiind lipsă din gestiune urmare a nereposedării lor în temeiul contractelor de leasing reziliate cu utilizatorii), precum și sume accesorii aferente în sumă de 9.502.774 lei reprezentând majorări de întârziere.

Împotriva raportului de inspecție fiscală și deciziei de impunere mai sus indicate, societatea reclamantă a depus o contestație fiscală înregistrată la Registratura Direcției Generale de Administrare a Marilor Contribuabili sub nr. 907585/03.10.2011 ce a fost soluționată de pârâta Agenția Națională de Administrare Fiscală (ANAF) – Direcția Generală de Soluționare a Contestațiilor prin Decizia de soluționare nr. 453/23.11.2011 prin care, între altele, autoritatea fiscală a respins argumentele reclamantei privind anularea a deciziei de impunere și a raportului de inspecție fiscală reclamantei în ceea ce privește stabilirea obligațiilor suplimentare stabilite de inspecția fiscală în sarcina sa prin impunerea TVA suplimentară.

Instanța de fond a considerat că dispozițiile legale naționale relevante în cauză sunt cuprinse în: Legea nr.571/2003 privind Codul fiscal („Codul fiscal”), publicată în Monitorul Oficial al României nr. 927 din 23 decembrie 2003, cu modificările și completările ulterioare. De precizat faptul că s-au citat dispozițiile legale naționale relevante, în forma în vigoare în perioada de referință, adică în perioada avută în vedere de inspecția fiscală al cărei subiect a fost reclamanta (01.09.2008-31.12.2010), respectiv art. 125/1 punctul 16 , art. 128 alin. 1, art.128 alin.3 lit.a), art. 128 alin.4, art. 128 alin. 8 lit. a)-c), art.129 alin.3 lit. a), art.134/1 alin.(5) lit.b, art.134/1 alin.(6), in vigoare de la 01.01.2010, art.149 alin.(1) lit.b, art.155 alin.(2),Normele metodologice de aplicare a Legii nr.571/2003 privind Codul fiscal, aprobate prin Hotărârea de Guvern nr.44/2004, publicată în Monitorul Oficial al României nr.112 din 6 februarie 2004, cu modificările și completările ulterioare:pct.6 alin.(4) [în aplicarea art. 128 Cod fiscal], pct.6 alin.5 în vigoare de la data de 01.10.2010 [în aplicarea art. 128 Cod fiscal, pct.70 alin.(1) și alin.(2) [în aplicarea art. 155 alin. 2 Cod fiscal, Ordonanța Guvernului nr.51/1997 privind operațiunile de leasing și societățile de leasing, publicată Monitorul Oficial al României Partea I, nr. 224 din 30 august 1997, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 9 din 12 ianuarie 2000, cu modificările și completările ulterioare - art.1 alin.(1), art. 2 alin. 1, lit. a)-d, art. 9, art. 10.

Dispozițiile legale ale dreptului Uniunii Europene relevante în cauză sunt cuprinse în:

- Directiva Europeană nr. 2006/112/CE a Consiliului din 28 noiembrie 2006 privind sistemul comun al taxei pe valoarea adăugată (JO L 347, 11.12.2006, p. 1) - art. 2 alin. 1 lit. a), art. 14 alin. 1, art. 16, art. 18, art. 63.

În temeiul art. 267 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene raportat la art. 19 alin. 3 lit. b) din Tratatul privind Uniunea Europeană, la data de 09.04.2013 Curtea de Apel București a dispus sesizarea Curții de Justiție a Uniunii Europene spre a se pronunța, cu titlu preliminar, în litigiul care face obiectul prezentului dosar cu privire la interpretarea Directivei 2006/122/ CE a Consiliului din 28 noiembrie 2006 privind sistemul comun al taxei pe valoarea adăugată, în sensul de a lămuri dacă: «Poate fi considerată ca fiind o livrare cu titlu oneros în sensul art. 16 al Directivei 2006/122/CE sau, după caz, ca fiind o livrare de bunuri efectuată cu titlu oneros în sensul art. 18 al Directivei 2006/122/CE, situația bunurilor care fac obiectul unui contract de leasing financiar care, urmare a rezilierii contractului din culpa utilizatorului, nu au fost recuperate de societatea de leasing de la utilizatorul bunului, deși societatea de leasing a inițiat și derulat procedurile legale de recuperare a bunurilor, iar după reziliere societatea de leasing nu a mai încasat nicio sumă de bani aferentă utilizării bunului?»

Urmare a sesizării cu întrebarea preliminară, CJUE la data de 17.07.2014 a pronunțat hotărârea preliminară în cauza C 438/13, stabilind că :

Articolele 16 și 18 din Directiva 2006/112/CE a Consiliului din 28 noiembrie 2006 privind sistemul comun al taxei pe valoarea adăugată trebuie interpretate în sensul că imposibilitatea societății de leasing de a reuși recuperarea de la utilizator a bunurilor care fac obiectul unui contract de leasing financiar ulterior rezilierii acestuia din culpa utilizatorului, în pofida demersurilor întreprinse de societatea respectivă în scopul recuperării acestor bunuri și în pofida lipsei oricărei contraprestații ulterioare rezilierii amintite, nu poate fi considerată o livrare de bunuri efectuată cu titlu oneros în sensul acestor articole.

Din analiza aspectelor expuse instanța a constatat că problema de drept pe care litigiul o ridică este aceea de a cunoaște dacă, ulterior rezilierii contractului de leasing, societatea de leasing are obligația de a colecta TVA pentru bunurile nereposedate și dacă lipsa din gestiune a acestor bunuri este considerată, din punct de vedere fiscal, drept o livrare de bunuri cu plată.

Referitor la noțiunea de livrare de bunuri și Jurisprudența CJUE instanța de fond a arătat că bunurile ce nu au fost recuperate de o societate de leasing (în condițiile mai sus-explicate) nu reprezintă o livrare de bunuri întrucât, o livrare de bunuri, trebuie să îndeplinească cerințele legale pentru a fi calificată astfel potrivit art.2 și art. 14 din Directiva 2006/122/CE (în continuare, Directiva TVA), adică, trebuie să aibă la bază un transfer al dreptului de a dispune de bun ca proprietar.

În ipoteza bunurilor ce nu au putut fi reposedate de către o societate de leasing de la utilizatorii săi care au refuzat să le restituie ulterior rezilierii contractelor de leasing, nu există vreun element volițional care să reliefeze intenția unei astfel de societăți de a transfera către aceștia dreptul de a dispune de acele bunuri precum un proprietar, ei fiind simpli detentori precari ai bunurilor.

Pentru a ajunge la o atare concluzie, s-a avut în vedere faptul că potrivit art. 14 din Directiva de TVA „livrarea de bunuri” înseamnă „transferul dreptului de a dispune de bunuri corporale în calitate de proprietar”, iar potrivit art. 128 din Codul fiscal „este considerată livrare de bunuri transferul dreptului de a dispune de bunuri ca și un proprietar”.

Noțiunea de „livrare de bunuri” implică *per se* transferul dreptului de a dispune de bunuri corporale în calitate de proprietar.

În contextul situației de fapt a speței rezultă că în aceasta nu se pune problema transferului dreptului de proprietate, ci, dimpotrivă, utilizatorului i se transmit doar dreptul de folosință și posesia bunului, societatea de leasing păstrând nuda proprietate asupra bunurilor.

Așa fiind, contractul de leasing se prezintă ca o prestare succesivă de servicii, societatea de leasing oferind ca și serviciu dreptul de utilizare temporară a bunului în schimbul plății unei rate de leasing purtătoare de TVA.

În cazul contractului de leasing financiar, art. 1 și 2 din O.G. nr.51/1997 prevăd faptul că transferul dreptului de proprietate asupra bunului poate avea loc la sfârșitul perioadei de leasing și/ sau după achitarea integrală a obligațiilor asumate prin contract, astfel că tot atunci poate să aibă loc și „livrarea de bunuri”. De altfel, art. 134 ind.1 din Codul fiscal și art. 63 din Directiva de TVA prevăd că „faptul generator intervine și TVA devine exigibilă numai atunci când sunt livrate bunurile sau sunt prestate serviciile”.

Prin rezilierea contractului de leasing societatea rămâne în continuare titular al dreptului de proprietate asupra bunului, urmând ca acesteia să îi fie restituită și folosința, respectiv posesia asupra bunului în discuție.

Așa fiind, în lipsa unei modificări cu privire la titularul dreptului de proprietate, nu este incidentă nicio o „livrare de bunuri” în sensul art. 128 Cod fiscal și/ sau art. 14 din Directiva de TVA și prin urmare nu are loc nici faptul generator care să determine exigibilitatea taxei.

Faptul că utilizatorii de rea-credință nu se supun efectelor rezilierii contractului și nu restituie societății de leasing bunurile pe care aceasta le deține în proprietate, nu poate constitui o livrare de bunuri, întrucât în mod firesc aceasta implică intenția părților de a se realiza un transfer licit al dreptului de a dispune de bun ca proprietar, intenție care nu se regăsește în prezenta cauză.

În același sens este și jurisprudența Curții de la Luxemburg.

De pildă, în cauza C-320/88 Shipping and Forwarding Enterprise Safe Curtea Uniunii Europene arată că noțiunea de livrare de bunuri trebuie să aibă la bază un transfer al dreptului de a dispune de bun ca proprietar, ceea ce înseamnă că noțiunea acoperă orice operațiune în baza căreia o parte împuternicește cealaltă parte să dispună de bun ca și cum ar fi proprietarul acestuia.

În situația unor bunuri furate, în cauza C-435/03 British American Tobacco, CJUE a reținut că "furtul bunurilor îl face pe hoț să fie singurul posesor al bunurilor furate. Această situație nu este una similară cu cea a transferului dreptului de dispoziție în condiții normale de vânzare. Un furt nu poate, în consecință, să constituie un transfer al dreptului de a dispune ca și proprietar [...] de la victimă la hoț".

S-a apreciat că aceste principii statuate de jurisprudența CJUE sunt aplicabile și speței de față. Astfel, imposibilitatea reposedării bunului nu poate să constituie o „livrare de bunuri”. Prin urmare, nu există obligația colectării de TVA întrucât nu există vreun element volițional care să reliefeze intenția societății de leasing de a transfera către utilizatorii de rea-credință dreptul de a dispune de acele bunuri precum un proprietar, ei fiind simpli detentori precari ai bunurilor. În plus, în condițiile în care societatea de leasing a făcut demersuri pentru recuperarea bunurilor și, în unele situații a și obținut recuperarea lor, rezultă că societatea de leasing nu a avut intenția de a transfera foștilor utilizatori dreptul de proprietate. În consecință nu există o „livrare de bunuri” în sensul legislației fiscale.

Referitor la livrarea de bunuri cu titlu oneros. Bunurile lipsă din gestiune. Inaplicabilitatea noțiunilor în speță

Pe lângă cazurile considerate/asimilate de art. 16 și 18 din Directiva de TVA ca fiind „livrări de bunuri cu titlu oneros” legislația română a introdus prin art. 128 alin. 4 lit. d) din Codul fiscal un caz suplimentar care face referire la situația bunurilor lipsă din gestiune.

Stabilind că bunurile constatate lipsă în gestiune, sunt asimilate livrărilor de bunuri efectuate cu plată, art. 128 alin.(4) lit.d) din Codul fiscal nu conține nicio referire la bunurile nerestituite de utilizatorii din contractele de leasing, iar trimiterea pe care textul legal o face la alin.8 lit.a) – c) confirmă teza potrivit căreia „asimilarea” legală este indisolubil legată de ideea de culpă.

Or, necontestat, după rezilierea contractelor de leasing, reclamanta a acționat consecvent pentru recuperarea bunurilor mobile, inclusiv pe calea procedurilor de executare silită, însă demersurile sale au fost împiedicate de practica unor utilizatori care prin diverse mijloace au tergiversat restituirea.

În acest context, s-a apreciat că este nejustificat procedeul autorității fiscale de a stabili în sarcina societății de leasing obligația de plată a TVA în condițiile în care societatea nu poate fi ținută responsabilă pentru refuzul abuziv al utilizatorilor de a-i restitui bunurile.

În plus, dacă avem în vedere noțiunea de „lipsă din gestiune” așa cum este ea prevăzută în legislația contabilă națională, utilizatorul este cel obligat la înregistrarea bunului în gestiunea sa (Ordinul BNR 13/2008 privind reglementările contabile conforme cu directivele europene, aplicabile instituțiilor de credit, instituțiilor financiare nebancale și Fondului de garantare a depozitelor în sistemul bancar), societatea de leasing realizând doar operațiunea de finanțare și neîncărcându-se cu acest bun în gestiune. De asemenea, chiar și după data rezilierii contractului de leasing ca urmare a neplății ratelor de leasing de către utilizator, nu se poate considera ca bunul intră automat în gestiunea societății de leasing, întrucât prevederile contabile menționează că în astfel de situații bunurile vor putea fi înregistrate în contabilitatea societății de leasing doar la momentul reposesiei lor (pct.308¹ alin.(1) Ordinul nr.13/2008). Prin urmare, în condițiile în care pe parcursul derulării contractului de leasing și chiar ulterior după rezilierea acestuia și până la reposedare, bunul nu se află niciodată în gestiunea societății de leasing, acesta nu poate fi „lipsă din gestiune” în sensul Codului fiscal român.

În fine, distinct de această argumentație axată pe reglementările naționale în vigoare la momentul derulării operațiunilor analizate, s-a considerat deosebit de relevantă împrejurarea că începând cu data de 1 ianuarie 2013 a fost abrogat art. 128 alin.(4) lit. d) din Codul fiscal (prin OG

nr. 15/2012) iar prin HG nr.1071/ 2012 pentru modificarea Normelor Metodologice de aplicare a Legii nr. 571/2003 au fost eliminate normele corespunzătoare acestuia.

Această schimbare de optică a legiitorului național a fost generată de declanșarea procedurii de infringement de către Comisia Europeană la adresa României pentru modul în care au fost transpuse în legislația națională prevederile art. 16 și 18 din Directiva a 6-a privind TVA, instituția europeană reținând că „nu poate avea loc nicio prestare de servicii în ceea ce privește plățile financiare neachitate și (...) nu poate fi colectată TVA pentru ratele ulterioare rezilierii contractelor de leasing”.

Așa fiind, văzând modul defectuos de transpunere în legislația națională a prevederilor art. 16 și 18 din Directiva a 6-a privind TVA (la data emiterii deciziei de impunere privind pe reclamantă), s-a apreciat că reclamantă invocă în mod legal efectul direct al Directivei a 6-a privind TVA, ceea ce are ca efect neaplicarea normei naționale aflate în conflict cu directiva în cauză.

În plus față de considerentele anterior expuse s-a subliniat că instanța europeană (Curtea de Justiție a Uniunii Europene, în continuare, CJUE) a statuat în cauza C-438/13, printr-o hotărâre preliminară, că articolele 16 și 18 din Directiva 2006/112/CE a Consiliului din 28 noiembrie 2006 privind sistemul comun al taxei pe valoarea adăugată trebuie interpretate în sensul că imposibilitatea societății de leasing de a reuși recuperarea de la utilizator a bunurilor care fac obiectul unui contract de leasing financiar ulterior rezilierii acestuia din culpa utilizatorului, în pofida demersurilor întreprinse de societatea respectivă în scopul recuperării acestor bunuri și în pofida lipsei oricărei contraprestații ulterioare rezilierii amintite, nu poate fi considerată o livrare de bunuri efectuată cu titlu oneros în sensul acestor articole, în acest sens fiind relevante paragrafele 23-27 din hotărâre.

Prin urmare, s-a arătat de către instanța de fond că situația bunurilor ce au făcut obiectul contractelor de leasing reziliate din culpa exclusivă a utilizatorilor și nereposedate de către societatea de leasing, nefiind o livrare cu titlu oneros, nu este o operațiune impozabilă și nu se datorează TVA întrucât art. 126 Cod fiscal stabilește că „din punct de vedere al TVA sunt operațiuni impozabile în România cele care îndeplinesc cumulativ următoarele condiții: a) operațiunile care constituie sau sunt asimilate cu o livrare de bunuri sau o prestare de servicii, în sfera taxei, efectuate cu plată”.

Or, așa cum reține CJUE, situația bunurilor nereposedate de către societatea reclamantă de leasing din contractele de leasing reziliate din culpa utilizatorilor nu constituie și nici nu poate fi asimilată unei livrări de bunuri efectuate cu plată.

Atât dispozițiile din Directiva TVA, cât și interpretarea Curții de la Luxemburg în cauza C-438/13 se impun cu caracter obligatoriu instanței și autorității fiscale în lumina art. 148 alin. 2 din Constituția României potrivit căruia „urmare a aderării, prevederile tratatelor constitutive ale Uniunii Europene, precum și celelalte reglementări comunitare cu caracter obligatoriu, au prioritate față de dispozițiile contrare din legile interne, cu respectarea prevederilor actului de aderare”.

2.Calea de atac exercitată

Împotriva acestei sentințe a declarat recurs Agenția Națională de Administrare Fiscală și a solicitat admiterea recursului, modificarea în tot a sentinței recurate în sensul respingerii acțiunii ca neîntemeiată.

În motivele de recurs s-a arătat că sentința civilă recurată este lipsită de temei legal, fiind dată cu încălcarea sau aplicarea greșită a legii, motiv de recurs prevăzut de art.304 pct.9 Cod procedura civilă pentru că a fost pronunțată cu aplicarea greșită a legii în ceea ce privește TVA în sumă de 19.266.551 lei și accesoriilor aferente în sumă de 9.489.269 lei.

A fost criticată soluția instanței de fond care a apreciat că intimata, ulterior rezilierii contractelor de leasing, nu are obligația de a colecta TVA pentru bunurile nereposedate deoarece aceasta avea obligația colectării TVA pentru bunurile care au făcut obiectul contractelor de leasing reziliate, operațiunile fiind asimilate livrărilor de bunuri efectuate cu plată.

S-a precizat că în perioada septembrie 2008 – decembrie 2010 intimata, din cauza

nerespectării de către utilizatori a obligațiilor de plată comunicate contractual, a reziliat o parte din contractele de leasing financiar încheiate, fără însă, ca în urma demersurilor întreprinse pentru recuperarea bunurilor care au făcut obiectul acestor contracte, să reîntre în posesia acestora.

În situația în care intimata nu a aplicat prevederile art.128 alin.4 lit. d) Cod fiscal privind livrarea pentru sine – articol în vigoare la acea dată – organele de inspecție fiscală au constatat că în conformitate cu prevederile art.155 alin.2 din Legea nr.571/2003 aceasta trebuia să autofactureze livrările de bunuri către sine, astfel că au recalculat taxa pe valoare adăugată colectată, rezultând un debit suplimentar de 19.266.551 lei.

De asemenea, s-a stabilit că în situația în care în urma procedurii de recuperare bunul va reîntre în gestiunea intimitei nu vor mai fi îndeplinite condițiile prevăzute de art.128 alin.4 lit. d) Cod fiscal, iar intimata va avea posibilitatea să revină la situația anterioară constatării lipsei din gestiune, emițând o factură de corecție a autofacturii inițiale conform art.159 Cod fiscal.

Au fost invocate prevederile art.128 alin. 1 și 3 lit. a) Cod fiscal și art.129 alin.3 lit. a) Cod fiscal și din coroborarea acestora recurenta a apreciat că operațiunile de leasing nu au regim fiscal diferit de cel al operațiunilor economice uzuale, respectiv sunt considerate prestări de servicii și nu livrări de mărfuri.

Totodată, în raport de prevederile art.134¹ alin.5 lit. b), art.134¹ alin.6, în forma în vigoare la 1.01.2010 și art.149 alin.1 lit. b) Cod fiscal, recurenta a apreciat că din perspectiva taxei pe valoare adăugată, leasingul, indiferent dacă este de natură financiară sau operațională, este tratat pe parcursul derulării contractului drept o prestare de servicii care poate fi urmată de o livrare de bunuri la momentul expirării contractului în funcție de exercitarea sau nu de către locatar/ utilizator a opțiunii de cumpărare, conform art.1 alin.1 din OG nr.51/1997 privind operațiunile de leasing și societățile de leasing.

Odată cu rezilierea contractelor de leasing acestea nu mai produc efecte, astfel că prestarea de servicii, susține recurenta, constând în transmiterea folosinței bunurilor ce au făcut obiectul acestor contracte încetează, TVA-ul în cuantum de 19.266.551 lei fiind legal declarată, dar și accesoriile în sumă de 9.502.774 lei calculate potrivit art.119-120 din OG nr.92/2003, ca măsură accesorie față de debitul principal.

Referitor la capătul de cerere privind cheltuielile de judecată s-a solicitat instanței respingerea ca neîntemeiat, nefiind întrunite condițiile prevăzute de art.274 alin.1 Cod procedura civilă.

Condițiile cerute de art.274 Cod procedura civilă, în opinia recurente, se referă la culpa procesuală a părții care a pierdut procesul sau atitudinea sa în sensul derulării procesului care să fi determinat aceste cheltuieli, partea care le solicită să fi câștigat în mod irevocabil procesul, aspecte privind reaua credință, comportarea neglijentă sau exercitarea abuzivă a dreptului procesual, condiții care nu sunt îndeplinite în cauză.

În drept, au fost invocate prevederile art.304 pct.9 și art.304¹ Cod procedura civilă.

Intimata S.C: A SA a formulat întâmpinare și a solicitat respingerea recursului ca nefondat, menținerea ca legală și temeinică a sentinței nr.2439/2014 a Curții de Apel București și obligarea ANAF la plata cheltuielilor de judecată ocazionate cu soluționarea recursului.

Au fost încuviințate, la cererea intimitei, proba cu înscrișuri prin care au fost evidențiate demersurile efectuate de societate în scopul recuperării bunurilor mobile ce au făcut obiectul contractelor de leasing reziliate din culpa utilizărilor.

3. Soluția instanței de recurs

După examinarea motivelor de recurs, a dispozițiilor legale incidente în cauză, Înalta Curte va respinge recursul declarat pentru următoarele considerente:

Instanța de fond a fost investită cu soluționarea acțiunii în anulare a actelor fiscale prin care s-au stabilit în sarcina sa obligații suplimentare de plată în sumă de 19.266.551 lei cu titlu de TVA aferentă livrării către sine a bunurilor constatate ca fiind lipsă din gestiune urmare a nereposedării lor în temeiul contractelor de leasing reziliate cu utilizatorii și a sumei de 9.502.774 lei majorări de întârziere.

Instanța de fond, la cererea reclamantei, a sesizat CJUE cu întrebarea preliminară, iar în cauza C-438/13, prin Hotărârea din 17.07.2014, instanța comunitară a stabilit că: „Articolele 16 și 18 din Directiva 2006/112/CE a Consiliului din 28 noiembrie 2006 privind sistemul comun al taxei pe valoarea adăugată trebuie interpretate în sensul că imposibilitatea societății de leasing de a reuși recuperarea de la utilizator a bunurilor care fac obiectul contractului de leasing financiar ulterior rezilierii acestuia din culpa utilizatorului, în pofida demersurilor întreprinse de societatea respectivă în scopul recuperării acestor bunuri și în pofida lipsei oricărei contraprestații ulterioare rezilierii amintite, nu poate fi considerată o livrare de bunuri efectuată cu titlu oneros în sensul acestor articole.”

În raport de răspunsul primit la întrebarea preliminară, dar și pentru alte considerente, instanța de fond a anulat actele contestate considerând că imposibilitatea reposedării bunului nu poate să constituie o „livrare de bunuri”, astfel că nu există obligația colectării de TVA.

În cadrul motivelor de recurs, deși hotărârea instanței de fond a reținut relevanța răspunsului primit la întrebarea preliminară adresată CJUE, dar a făcut și ample referiri la legislația națională incidentă și evoluția sa în timp, recurenta nici măcar nu amintește despre aceste considerente, cu atât mai puțin să le combată, reluând aceleași susțineri din actele contestate, însă pentru că a fost invocat și art.304¹ Cod procedura civilă, instanța de recurs va analiza cauza sub toate aspectele.

Recurenta a considerat că pentru perioada septembrie 2008 – decembrie 2010, în urma rezilierii contractelor de leasing financiar, intimata nu ar fi aplicat prevederile art.128 alin.4 lit. d) Cod fiscal, privind livrarea către sine și că potrivit art.155 alin.2 din Legea nr.571/2003 trebuia să autofactureze livrările de bunuri către sine.

Prevederile art.128 alin.4 lit. d) Cod fiscal se referă la lipsurile în gestiune ce erau asimilate unei „livrări de bunuri” și ar fi impus colectarea TVA.

Însă, în cauză, așa cum a reținut și instanța de fond, în situația rezilierii contractului de leasing, bunurile nereposedate nu pot fi considerate livrări de bunuri pentru că utilizatorii de re-credință nu se supun efectelor rezilierii contractului și nu restituie societății de leasing bunurile pe care aceasta le deține în proprietate, mai ales că o livrare de bunuri implică intenția părților de a se realiza un transfer licit al dreptului de a dispune de bun ca proprietar, intenție care nu se regăsește într-o asemenea ipoteză a rezilierii contractului de leasing financiar.

Încă o dovadă a faptului că nu ne aflăm în prezența unei „livrări de bunuri” sunt și demersurile pe care societatea de leasing le-a făcut pentru recuperarea bunurilor și, uneori, chiar a reușit, ceea ce dovedește lipsa intenției acesteia de a transfera dreptul de proprietate asupra bunului către foștii utilizatori ce aveau numai folosința și posesia bunului.

Chiar în Hotărârea din 17.07.2014 a CJUE pronunțată în C-438/13 la sesizarea instanței de fond, instanța comunitară a precizat că chiar dacă art.16 din Directiva TVA consideră anumite operațiuni pentru care persoana impozabilă nu obține nicio contraprestație reală ca fiind livrări de bunuri efectuate cu titlu oneros, supuse TVA-ului, totuși imposibilitatea de a reuși recuperarea bunurilor care fac obiectul unui contract de leasing financiar nu poate constitui o asemenea operațiune.

S-a spus că „bunurile în cauză nu pot fi considerate ca fiind destinate utilizării în interesul propriu al persoanei impozabile sau în interesul personalului său, întrucât aceștia nu sunt în posesia lor”, dar și că „împrejurarea că utilizatorul rămâne în posesia acestor bunuri fără să plătească o contraprestație rezultă ca urmare a comportamentului pretins culpabil al acestuia, iar nu ca urmare a unui transfer cu titlu gratuit al respectivelor bunuri de către finanțator către utilizator”, că aceste bunuri nu pot fi considerate ca fiind utilizate în alte scopuri decât cele ale activității economice a persoanei impozabile, din moment ce închirierea lor și prin urmare, punerea lor la dispoziția utilizatorului, constituie însăși esența activității economice a finanțatorului.

Faptul că acesta nu reușește să recupereze aceste bunuri după rezilierea contractului de leasing financiar nu înseamnă că le utilizează în alte scopuri decât cele ale desfășurării activității economice.

În răspunsul dat la întrebarea preliminară adresată, chiar s-a precizat expres că

„imposibilitatea societății de leasing de a reuși recuperarea de la utilizator a bunurilor care fac obiectul unui contract de leasing financiar ulterior rezilierii acestuia din culpa utilizatorului, în pofida demersurilor întreprinse de societatea respectivă în scopul recuperării acestor bunuri și în pofida lipsei oricărei contraprestații ulterioare rezilierii amintite, nu poate fi considerată o livrare de bunuri efectuată cu titlu oneros”.

Cu toate acestea, recurenta susține că într-o asemenea ipoteză a rezilierii contractului de leasing financiar am fi în ipoteza unei „livrări de bunuri”, dar prin aceste susțineri nu se ține seama de caracterul obligatoriu al dezlegărilor și interpretărilor pe care CJUE le dă normelor comunitare pentru instanța de trimitere, așa cum este și cazul în speță. O hotărâre preliminară este obligatorie pentru instanța națională care a solicitat-o, chiar instanța de drept comunitar precizând că „scopul hotărârii preliminare este de a decide asupra dreptului, iar această hotărâre este obligatorie pentru instanța națională în ceea ce privește interpretarea prevederii comunitare și a actului comunitar” (C-52/76 Benedetti c. Munari).

Și dacă s-ar considera că existau norme în dreptul național care instituiau obligația colectării TVA într-o ipoteză ca cea din speță, prin motivele de recurs recurenta nesocotește și dispozițiile art.148 alin.2 din Constituția României, potrivit cărora „Urmare a aderării, prevederile tratatelor constitutive ale UE, precum și celelalte reglementări comunitare cu caracter obligatoriu, au prioritate față de dispozițiile contrare din legile interne, cu respectarea prevederilor actului de aderare”.

Dispozițiile art.128 alin.4 lit. d) Cod fiscal, în vigoare la momentul emiterii actelor fiscale contestate, dar abrogate începând cu 1.01.2013, ca urmare a procedurii de infringement declanșată de Comisia Europeană împotriva României tocmai pentru modul în care au fost transpuse în legislația națională art.16 și 18 din Directiva a 6-a privind TVA, se refereau la obligația de plată a TVA în situația în care bunurile ar fi fost înregistrate în gestiunea societății și ulterior intervine o pierdere ireversibilă, respectiv lipsesc fizic, nu mai pot fi identificate, au fost distruse din culpa societății. Or, în speță, nu se regăsește o asemenea ipoteză pentru că nu există o pierdere ireversibilă a bunurilor ce fac obiectul contractului de leasing, societatea făcând eforturi pentru a recupera bunurile respective și a le folosi în continuare pentru desfășurarea de operațiuni impozabile.

Pentru că nu suntem în prezența unei livrări de bunuri către sine, nu sunt incidente nici prevederile art.155 alin.2 Cod fiscal referitoare la autofacturarea livrărilor către sine, așa cum susține recurenta.

Referitor la susținerea recurentei potrivit căreia intimata-reclamantă ar putea să revină la situația anterioară constatării lipsei din gestiune emițând facturi de corecție a autofacturării inițial se constată că acestea sunt nefondate, pentru că nu suntem în ipoteza unei livrări de bunuri către sine.

Nici susținerile recurentei legate de tratarea leasingului, din punctul de vedere al TVA, drept o prestare de servicii nu pot fi reținute pentru că într-adevăr, operațiunile de leasing sunt considerate prestări de servicii și sunt urmate de livrări în situația în care contractul ajunge la termen și utilizatorul optează pentru achiziționarea bunului, dar în speță, nu ne aflăm într-o asemenea ipoteză ci în aceea în care contractul de leasing financiar a fost reziliat, dar societatea de leasing nu reușește, cu toate eforturile depuse, să reintre în posesia bunului ce a făcut obiectul contractului, astfel că nu se poate considera nici că ar mai avea loc vreo prestare de servicii pentru a se putea colecta TVA.

De altfel, chiar recurenta a precizat că odată cu rezilierea contractelor de leasing acestea nu mai produc efecte, astfel că prestarea de servicii constând în transmiterea folosinței bunurilor ce au făcut obiectul contractelor încetează, dar ajunge la concluzia greșită că ele ar fi un argument pentru menținerea actelor fiscale contestate și a obligațiilor suplimentare de plată a TVA și a majorărilor de întârziere aferente.

Intimata a depus în fața instanței de recurs o serie de înscrisuri pentru a dovedi demersurile făcute pentru recuperarea bunurilor ce au făcut obiectul contractelor de leasing financiar reziliate, dar acestea nu au fost contestate de organele fiscale, nici de către recurentă și au fost menționate și de către instanța de fond.

Toate acestea dovedesc că actele fiscale contestate au fost încheiate în mod nelegal, iar soluția instanței de fond de anulare a acestora nu este dată cu aplicarea sau interpretarea greșită a legii.

În privința criticilor recurenței referitoare la capătul de cerere privind cheltuielile de judecată se constată, de asemenea, că aceste sunt nefondate.

Potrivit art.274 alin.1 Cod procedura civilă: „Partea care cade în pretenții va fi obligată, la cerere, să plătească cheltuielile de judecată”.

Recurenta deși susține că partea care a pierdut procesul poate fi obligată să suporte cheltuielile de judecată ocazionate de proces, totuși consideră că nu pot fi stabilite asemenea cheltuieli în sarcina sa.

Însă, textul din Codul de procedură civilă nu instituie nici condiția dovedirii „lipsei de culpă procesuală”, „relei credințe”, așa cum susține recurenta, ci partea care „cade în pretenții” va fi obligată la plata cheltuielilor de judecată. Cum în speță, partea căzută în pretenții este ANAF, în mod corect a fost obligată la plata cheltuielilor de judecată în favoarea părâtei.

În prezentul recurs, intimata a solicitat obligarea la plata cheltuielilor de judecată efectuate, iar, în raport de aceleași dispoziții din Codul de procedură civilă, acestea vor fi acordate.

Însă, conform prevederilor art.274 alin.3 Cod procedura civilă, judecătorul are dreptul să micșoreze sau să mărească onorariile avocaților, ori de câte ori va constata motivat că sunt nepotrivit de mici sau de mari, față de valoarea pricinii sau munca îndeplinită de avocat, va proceda la reducerea onorariului de avocat. În speță, cauza fiind soluționată la al doilea termen de judecată, pentru că întâmpinarea a fost depusă în ședința publică din 22 mai 2015, au fost formulate Concluzii scrise dar care au reluat susținerile din întâmpinare, recurenta va fi obligată la plata sumei de 14.000 lei, reprezentând cheltuieli de judecată către intimată, făcându-se aplicarea prevederilor mai sus citate.

Apreciind că soluția instanței de fond este legală și temeinică, în baza art.312 Cod procedura civilă raportat la art.20 din Legea nr.554/2004, va fi respins recursul ca nefondat.

4. Contract de subantrepriză. Stabilirea prețului final prin diminuarea valorii lucrărilor subcontractate cu un procent convenit de părți (cota de AG). Corecta stabilire a bazei de calcul a TVA.

Codul fiscal, art. 137 și 138

Cota de AG, reprezentând o reducere comercială acordată de subantreprenor antreprenorului general în baza clauzelor contractuale destinată acoperirii costurilor efectuate de antreprenor cu încheierea contractelor cu diverși beneficiari, coordonarea și supravegherea lucrărilor, întocmirea situațiilor de lucrări, etc, se încadrează în ipoteza legală prevăzută de art. 137 și 138 din Codul fiscal, în sensul neinclusiei ei în baza de impozitare a TVA.

Secția de contencios administrativ și fiscal, Decizia nr. 3386 din 29 octombrie 2015

I. Circumstanțele cauzei

1. Obiectul acțiunii

Prin cererea înregistrată pe rolul Curții de Apel București, la data de 13.11.2012, astfel cum a fost precizată ulterior, reclamanta SC A SRL, în contradictoriu cu pârâta Direcția Generală a Finanțelor Publice a Municipiului București, a solicitat instanței ca prin hotărârea ce o va pronunța să se dispună: anularea Deciziei nr.541/ 03.12.2012 emisă de DGFPMB; anularea Deciziei de impunere nr.F-B 273 din data de 12.07.2012, emisă în baza Raportului de inspecție fiscală nr. F-B 117 din 12.07.2012; anularea Raportului de inspecție fiscală nr. F-B 117 din 12.07.2012; obligarea părâtei la plata cheltuielilor de judecată.

Prin Decizia de impunere privind obligațiile fiscale suplimentare de plată stabilite de

inspecția fiscală nr.F-B 273/ 12.07.2012 s-au reținut în sarcina reclamantei următoarele:TVA stabilită suplimentar de plată în sumă de 1.129.133 lei; TVA respinsă la rambursare în sumă de 622.089 lei; TVA stabilită suplimentar și rămasă de plată de 507.044 lei; accesorii aferente TVA în sumă de 694.109 lei.

Decizia de impunere a fost emisă pe baza raportului de inspecție fiscală nr.F-B 117/12.07.2012 întocmit de Activitatea de Inspecție Fiscală Contribuabili Mijlocii din cadrul DGFPMB, prin care s-a reținut că ,în perioada supusă inspecției fiscale, S.C. A SRL, în calitate de subantreprenor a încheiat cu S.C. B SRL, în calitate de antreprenor, contracte de subantrepriză pentru realizarea lucrărilor de construcții a diferitelor obiective: Shopping Center X, Y Park Retail, Complex Retail Park, terasamente, platforme, fundații, drumuri, parcări etc.

Pentru lucrările executate, în perioada iulie 2008-octombrie 2009, SC A SRL a emis către S.C. B SRL facturi fiscale, a căror baza de impozitare, implicit a TVA colectată, a fost diminuată cu contravaloarea "cotei AG 10%" prevăzută în contractele de subantrepriză.

Organele de inspecție fiscală au considerat că societatea a ajustat în mod nejustificat baza de impozitare aferentă lucrărilor facturate , întrucât nu sunt îndeplinite condițiile prevăzute la art.138 din Codul fiscal privind reducerea bazei de impozitare.

Totodată, inspecția fiscală a constatat ca valoarea lucrărilor efectuate la obiectivul Complex Retail Park facturate către S.C. B SRL cu factura nr.6167/28.05.2009, implicit a TVA colectată, a fost diminuată cu contravaloarea unui "discount 5%", neprevăzut în contractul de subantrepriză și nejustificat.

Ca urmare, prin raportul de inspecție fiscală nr. F-B 117/12.07.2012 s-a procedat la colectarea TVA în sumă totală de 1.129.133 lei, respectiv TVA în sumă de 1.109.249 lei aferentă unei baze de impozitare în sumă de 5.822.363 lei, reprezentând "cota AG 10%", și TVA în sumă de 22.884 lei aferentă unei baze de impozitare în sumă de 120.441 lei, reprezentând "discount 5%".

Împotriva deciziei de impunere reclamanta a formulat contestație în conformitate cu art.205 C.proc.fisc , iar prin Decizia nr.541/ 03.12.2012 Serviciul de soluționare contestații din cadrul DGFPMB a respins contestația ca neîntemeiată.

2. Hotărârea instanței de fond

Prin Sentința nr.1572 din 20.05.2014, Curtea de Apel București a admis în parte acțiunea formulată de reclamanta S.C. A SRL, în contradictoriu cu pârâta Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice București, a anulat în parte Decizia nr.541/ 03.12.2012, Decizia de impunere F-B 273/12.07.2012 și Raportul de inspecție fiscală nr. F-B 117/12.07.2012, în ceea ce privește suma de 1.106.249 lei, reprezentând TVA, precum și în privința accesoriilor aferente acestei sume, a respins în rest pretențiile ca neîntemeiate și a obligat pârâta să plătească reclamantei cheltuielile de judecată în cuantum de 2000 lei, reprezentând onorariu de expert.

Curtea a apreciat că acțiunea reclamantei este parțial întemeiată pentru considerentele ce vor fi expuse în continuare:

Cu privire la TVA de plată în sumă de 1.106.249 lei, organul de inspecție fiscală a stabilit că valoarea lucrărilor executate și facturate de către reclamantă către antreprenorul SC B SRL a fost diminuată cu suma de 5.882.363 lei, deși ajustarea bazei de impozitare nu se încadrează în situațiile prevăzute de art.137 din Legea nr.571/2003 privind Codul fiscal .

Reclamanta S.C. A SRL a susținut că suma facturată în minus nu reprezintă ajustarea bazei de impozitare, ci o reducere comercială acordată de subantreprenor antreprenorului general, conform clauzelor contractuale, fiind destinată acoperirii costurilor efectuate de antreprenor cu încheierea contractelor, coordonarea și supravegherea lucrărilor, întocmirea situațiilor de lucrări etc. și, prin urmare, a considerat nejustificată reîntregirea bazei de calcul a TVA.

Astfel, a reținut instanța că, în cazul livrărilor de bunuri/ prestărilor de servicii, baza de impozitare a taxei pe valoarea adăugată este constituită din contrapartida ce urmează a fi obținută de furnizor/ prestator din partea beneficiarului.

În cauză s-a dispus efectuarea unei expertize de către un consultant fiscal , concluziile fiind însușite de către instanță pentru următoarele motive:

Din analiza coroborată a contractelor de antrepriză încheiate de antreprenorul general S.C. B SRL cu diverși beneficiari și a contractelor de subantrepriză încheiate de același antreprenor general cu reclamanta, în calitate de subantreprenor, reiese că lucrările contractate de S.C. B SRL au fost subcontractate la aceeași valoare; antreprenorul general este singurul obligat către beneficiarii lucrărilor contractate și singurul răspunzător de modul de realizare a contractelor de lucrări încheiate cu aceștia.

În acest context, Curtea a apreciat ca judicioasă afirmația expertului în sensul că practic cota de AG reprezintă costuri indirecte ale antreprenorului general către beneficiarii lucrărilor, costuri indirecte și marja comercială, mai exact profitul antreprenorului general.

Curtea a constatat astfel, că veniturile obținute de subantreprenor sunt reprezentate de valoarea contractelor de antrepriză încheiate între antreprenorul general și beneficiarii lucrărilor, din care se scade cota de AG, care, astfel cum s-a arătat anterior, constă în prestații efectuate direct de antreprenorul general către beneficiari, alte costuri directe și indirecte, precum și cota parte de profit a antreprenorului general.

În opinia instanței, în conformitate cu dispozițiile art.137 alin.(1) lit.a) din Legea nr.571/2003, baza de impozitare este constituită din tot ceea ce constituie contrapartida obținută de prestator din partea beneficiarului.

Astfel, s-a apreciat că, contrapartida este prețul convenit conform contractului de subantrepriză, calculat ca diferența dintre valoarea lucrărilor contractate și cota de 10%, nu valoarea lucrărilor executate de prestator.

Totodată, Curtea a subliniat că aserțiunea pârâtei în sensul că sumele reprezentând cota de AG ar reprezenta în fapt remunerarea unui serviciu prestat de către antreprenor în contul reclamantei sunt lipsite de orice suport probator, pârâta nefiind în măsură măcar a enunța în ce ar consta serviciul în discuție.

Prin urmare, trimiterile pârâtei la prevederile art.137 alin.(3) și ale Normelor metodologice, precum și la cele referitoare la ajustarea bazei de impunere (art.138) apar ca străine de pricina dedusă judecării.

Nu în ultimul rând, referirile pârâtei la dispozițiile art.11 din Codul fiscal au fost apreciate de instanță ca lipsite de relevanță în speța dedusă judecării.

În concluzie, Curtea a apreciat că în mod nelegal organul fiscal a stabilit în sarcina reclamantei obligația de plată a TVA în cuantum de 1.106.249 lei, precum și accesoriile aferente acestei sume.

Cu privire la TVA în sumă de 22.884 lei, Curtea a constatat că aceasta a fost stabilită în considerarea faptului că pentru lucrările executate în subantrepriză de către SC A SRL pentru SC B SRL la obiectivul „Complex Retail Park”, baza de impozitare a facturii nr.6167/28.05.2009, în valoare totală de 2.408.811,69 lei, a fost diminuată în mod nejustificat cu suma de 120.440,58 lei, respectiv TVA colectată a fost redusă cu 22.883,71 lei, cu mențiunea „se scade discount 5%”.

Organul fiscal a reținut că ajustarea bazei de impozitare efectuată de reclamantă nu se încadrează în situațiile prevăzute de art.137 din Legea nr.571/2003.

Aceasta concluzie a fost susținută și de raportul de expertiză întocmit în cauză, pe care instanța și-a însușit-o.

3. *Calea de atac exercitată*

Împotriva Sentinței pronunțată de Curtea de Apel București a declarat recurs Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice București, pentru motivele prevăzute de art.304 pct.9 Cod procedura civilă.

Recurenta susține că instanța de fond a aplicat în mod greșit dispozițiile art.137, 137, 156 și art.11 alin.(1) din Codul fiscal, art.19 și 20 din Normele metodologice de aplicare a Codului fiscal, precum și dispozițiile art.64, 65 și 94 din Codul de procedură fiscală și art.102¹ din Normele metodologice de aplicare a Codului de procedură fiscală.

Instanța de fond a considerat, în mod eronat, că suma facturată în minus nu reprezintă ajustarea bazei de impozitare, ci o reducere comercială acordată de subantreprenor anteprenorului

general, conform clauzelor contractuale, fiind destinată acoperirii costurilor efectuate de antreprenor cu încheierea contractelor, coordonarea și supravegherea lucrărilor, întocmirea situațiilor de lucrări, etc., și consideră nejustificată reîntregirea bazei de calcul a TVA.

Recurenta invocă în susținerea motivelor de recurs dispozițiile art.137 și 138 Cod fiscal și Normele metodologice de aplicare, aprobate prin HG nr.44/2004, conform cărora baza de impozitare nu cuprinde rabaturile, remizele, sconturile și alte reduceri de preț, acordate de furnizori direct clienților la data exigibilității taxei.

Totodată, se arată că, în baza impozabilă a operațiunilor supuse TVA nu se includ reducerile de preț acordate clienților, atât cele acordate la momentul exigibilității taxei, cât și cele acordate ulterior acestui moment, cu condiția ca acestea să nu reprezinte contrapartida remunerării unui serviciu sau unei livrări efectuate de clienți în contul furnizorilor/ prestatorilor ce au acordat reducerile respective.

Mai mult, recurenta arată și că potrivit art.11 alin.(1) Cod fiscal, la stabilirea sumei unui impozit sau unei taxe, autoritățile fiscale pot să nu ia în considerare o tranzacție care nu are un scop economic.

Astfel, contrar susținerilor instanței de fond, simpla facturare de către persoana impozabilă a unor lucrări/ servicii, în baza contractelor încheiate nu constituie și o prezumție a utilizării acestora în scop economic.

Cota de AG 10% prevăzută în contractele de subantrepriză și înscrisă cu semnul minus în facturile emise către beneficiar a fost destinată acoperirii costurilor antreprenorului general, iar discountul de 50% din situația de lucrări care a stat la baza emiterii facturii nr.6167/ 28.05.2008 a fost acordat pentru a compensa dificultățile generate antreprenorului în derularea normală a contractului de subantrepriză nr.884/ 7.04.2009, reclamanta invocându-și propria culpă.

Întrucât diminuarea bazei de impunere a taxei cu reducerile de preț acordate de furnizor/ prestator direct în beneficiul clientului la momentul livrării/ prestării este condiționată de faptul că acestea nu trebuie să constituie, în fapt, remunerarea unui serviciu sau unei livrări, organele de inspecție fiscală sunt îndreptățite ca, potrivit art.11 alin.(1) Cod procedura civilă fiscal, să reîncadreze tranzacțiile ca fiind impozabile, câtă vreme condiția nu a fost îndeplinită.

4. Apărările formulate de intimata-reclamantă S.C. A SRL

Prin concluziile scrise depuse la dosar, intimata a solicitat respingerea recursului ca nefondat, subliniind că prima instanță a apreciat în mod corect asupra netemeinicii și nelegalității actelor fiscale atacate cu privire la suma de 1.106.249 lei TVA.

În contractele de subantrepriză, prețul este determinabil conform clauzelor stipulate în capitolul „valoarea contractului”, prin diminuarea valorii lucrărilor contractate de antreprenorul general și care urmau să fie executate în regim de subantrepriză, cu procentul convenit de părți.

Prestația subantreprenorului constă exclusiv în executarea lucrărilor de construcții, iar contraprestația antreprenorului constă în plata prețului convenit.

Expertiza fiscală întocmită în dosar a concluzionat că nu este situația unei vânzări în pierdere, iar cota de AG reprezintă de fapt costuri efective ale antreprenorului general ca urmare a prestațiilor directe către beneficiarii lucrărilor și marja comercială (profitul) antreprenorului general.

S.C. B nu s-a angajat să efectueze vreo prestație remunerabilă/ oneroasă față de subantreprenor, iar intimata nu a ajustat nelegal baza de impozitare a TVA, prin facturile emise în temeiul contractelor de subantrepriză.

II. Considerentele Înaltei Curți, instanța competentă să soluționeze calea de atac extraordinară exercitată

Recursul este nefondat.

Problema de drept care trebuie dezlegată în prezenta cauză este aceea a naturii juridice a cotei de AG 10%, dacă aceasta reprezintă o reducere comercială acordată de subantreprenor antreprenorului general, în sensul dispozițiilor legale incidente.

Art.137 și 138 Cod fiscal, precum și Normele metodologice de aplicare ale acestora,

stipulează în sensul că reducerile de preț nu se cuprind în baza de impozitare a TVA dacă sunt acordate de furnizor/ prestator direct în beneficiul clientului la momentul livrării/ prestării și nu constituie, în fapt, remunerarea unui serviciu sau a unei livrări.

Recurenta consideră că reducerea de 10% (cotă AG) a fost destinată acoperirii costurilor antreprenorului general cu întocmirea contractelor, coordonarea și supravegherea lucrărilor executate, întocmirea situațiilor de lucrări, astfel încât are caracterul remunerării unui serviciu prestat de către client în contul său.

Costurile ce au rămas în sarcina antreprenorului general sunt, în realitate, conform actelor de la dosar și raportului de expertiză întocmit în cauză, costuri ale acestuia ca urmare a prestațiilor directe către beneficiarii lucrărilor.

Această împrejurare se încadrează în ipoteza prevăzută de art.137, 138 Cod fiscal, deoarece reducerea de preț nu reprezintă remunerarea unui serviciu sau unei livrări realizată în beneficiul celeilalte părți.

Antreprenorul nu s-a angajat să efectueze vreo prestație față de subcontractor, acesta din urmă fiind singurul care s-a obligat la executarea lucrărilor, iar prețul convenit, în mod firesc, nu poate fi egal cu prețul la care antreprenorul a contractat executarea lucrărilor cu beneficiarii.

Este adevărat că, potrivit dispozițiilor art.11 alin.(1) Cod fiscal, organul fiscal are dreptul să țină seama de scopul economic al contractului și nu de denumirea acestuia, însă, în prezenta cauză, recurenta nu a motivat în concret această împrejurare, enunțând doar textul de lege.

Față de acestea, interpretând și aplicând corect dispozițiile legale incidente cauzei, se constată că judecătorul fondului a pronunțat o hotărâre legală, în condițiile în care, veniturile subantreprenorului sunt cele obținute ca urmare a contractelor de antrepriză încheiate între antreprenorul general și beneficiarii lucrărilor, din care s-a scăzut cota AG de 10%, ce este constituită din prestațiile directe ale antreprenorului general către beneficiari, precum și cota de profit a acestuia.

Nefiind întrunite motivele de recurs, în temeiul art.312 alin.(1) teza a II-a Cod procedura civilă, coroborate cu art.20 alin.(3) din Legea nr.554/2004, modificată și completată, Înalta Curte a dispus respingerea recursului ca nefondat.

5. TVA. Rambursare cu întârziere. Dobânzi. Calcul

O.G. nr. 92/2003, art. 70 și art. 124 alin. (1)

Dreptul la dobânzi de întârziere aferente rambursării excedentului de TVA efectuată tardiv de organele fiscale se naște după expirarea termenului de 45 de zile prevăzut de art. 70 din Codul de procedură fiscală - termen care începe să curgă de la data înregistrării decontului negativ de TVA cu opțiune de rambursare iar nu de la data încheierii actului de control prin care s-a stabilit dreptul contribuabilului la rambursare – și se stinge la momentul restituirii efective a sumelor reprezentând TVA.

Secția de contencios administrativ și fiscal, Decizia nr. 3653 din 18 noiembrie 2015

Prin cererea de chemare în judecată, înregistrată pe rolul Curții de Apel Craiova sub nr. xx/54/10.01.2012, reclamanta societatea A S.A a solicitat ca, prin hotărârea ce se va pronunța în contradictoriu cu pârătele Administrația Finanțelor Publice pentru Contribuabili Mijlocii și Direcția Generală de Administrare a Marilor Contribuabili, să se acorde dobânzile calculate asupra sumei de 9.639.948 lei, reprezentând suma ce urmează a fi restituită în baza deciziei de impunere nr. 55/12.05.2011, după efectuarea compensărilor, în valoare de 242.926,69 lei.

La data de 06.01.2012 reclamanta A S.A. a depus completări la acțiune, cu un nou petit,

prin care a solicitat anularea parțială a Notei de Compensare, modificarea Notei de Restituire și restituirea sumei de 213.969 lei, sumă care a fost reținută în mod nelegal având în vedere faptul că procedura prealabilă, stabilită de dispozițiile art. 7 alin.1 din legea nr. 554/2004, a fost îndeplinită cu adresa nr. 1015/19.10.2011, transmisă cu confirmare de primire și anterior cu adresa nr. 590/27.05.2011.

Prin sentința nr.612 din 31 mai 2012 a Curții de Apel Craiova – SCAF, s-a respins cererea de suspendare a judecării cauzei formulată de pârâta ANAF-DGFP Olt; s-a respins excepția prematurității acțiunii, s-a admis excepția lipsei calității procesuale pasive a pârâtului DGFP Olt.

Instanța a respins acțiunea completată și precizată față de acest pârât, DGFP Olt, ca fiind introdusă împotriva unei persoane lipsite de calitate procesuală pasivă.

De asemenea, instanța a respins, ca neîntemeiat, petitul reclamantei având ca obiect acordarea dobânzilor formulat în contradictoriu cu pârâtele Administrația Finanțelor Publice pentru Contribuabili Mijlocii și Direcția Generală de Administrare a Marilor Contribuabili și a respins, ca inadmisibil, petitul având ca obiect anulare parțială a Notei de Compensare și modificarea Notei de Restituire.

Prin decizia nr.2066 din 6 mai 2014, Înalta Curte de Casație și Justiție a admis recursul formulat de reclamanta A SA, a casat sentința nr.612 din 31 mai 2012 a Curții de Apel Craiova – Secția Contencios Administrativ și Fiscal și a trimis cauza spre rejudecare la aceeași instanță.

Pentru a pronunța această decizie, instanța de recurs a reținut următoarele:

În ceea ce privește petitul având ca obiect anularea parțială a notei de compensare și modificarea notei de restituire, respins ca inadmisibil de instanța de fond, Înalta Curte a constatat că în mod greșit instanța de fond a considerat că procedura prealabilă prevăzută de art.205 și urm. Cod procedură fiscală și art.7 alin.1 din Legea nr.554/2004 nu este îndeplinită, deoarece această procedură a fost efectuată prin adresa nr.1015/19.10.2011, în care se arată „contest în termen legal nota de compensare nr.26492/11 iulie 2011 și nota de restituire nr. 26506/11 iulie 2011”, adresă aflată la fila 14 dosar fond.

În ceea ce privește petitul privind acordarea dobânzilor solicitate de reclamanta-recurentă în sumă de 242.926,69 lei, instanța de recurs a reținut că în mod greșit a apreciat instanța de fond că o asemenea cerere nu este întemeiată, deoarece nu este vorba despre o tergiversare nejustificată a organelor fiscale.

Înalta Curte a constatat că, în speță, în ceea ce privește cererea recurente-reclamante de anulare parțială a notei de compensare și a notei de restituire, instanța de fond nu a intrat în cercetarea fondului.

Cum soluționarea acestui petit este strâns legată de soluționarea cererii de acordare a dobânzilor, de asemenea, având în vedere și solicitarea făcută în cererea de recurs de către reclamantă, în sensul obligării organelor fiscale și la dobânzile penalizatoare, în cuantum de 19.942,47 lei, instanța de recurs a apreciat că se impune aplicarea prevederilor art.312 alin.5 Cod pr.civilă.

Prin sentința civilă nr.107 din 4 martie 2015 a Curții de Apel Craiova – Secția contencios administrativ și fiscal, a fost admisă acțiunea formulată de reclamanta A SA, în contradictoriu cu pârâtele Administrația Finanțelor Publice pentru Contribuabili Mijlocii (în prezent Administrația Județeană a Finanțelor Publice Olt în numele și pentru DGRFP Craiova) și ANAF- Direcția Generală de Administrare a Marilor Contribuabili.

Instanța a anulat în parte nota de compensare nr.26492/11.07.2011, în ceea ce privește suma de 213.969 lei și nota de restituire nr.26506/11.07.2011, fiind obligați pârâții să restituire reclamantei suma de 213.969 lei. Instanța a dispus obligarea pârâților la plata către reclamantă a sumei de 248.319 lei, reprezentând dobânda aferentă sumei de 9.639.948 lei, calculată pentru perioada 09.05.2011-11.07.2011.

De asemenea, a obligat pârâții la plata către reclamantă a dobânzii aferente sumei de 213.969 lei, începând cu data de 12.05.2011 și până la data achitării efective.

Pentru a pronunța această hotărâre, instanța a reținut că prin acțiunea formulată de către

reclamanta A SA s-a solicitat, în principal, dobânda asupra sumei de 9.639.948 lei reprezentând suma aprobată spre restituire, conform Deciziei de impunere nr.55/2011 după efectuarea compensării, iar, prin precizările formulate ulterior, s-a solicitat anularea parțială a notei de compensare nr.26492/11.07.2011 în ceea ce privește suma de 213.969 lei și anularea notei de restituire nr.26506/11.07.2011, cu consecința restituirii sumei de 213.969 lei și a dobânzilor aferente acestei sume.

Instanța de primă jurisdicție a reținut că prin adresa nr.5589/03.03.2010 reclamanta a solicitat DGFPS Olt rambursarea soldului sumei negative a TVA, estimată la suma de 15.435.303 lei.

Ulterior verificării efectuate, materializate prin raportul de inspecție fiscală nr.2782/09.05.2011 și Decizia de impunere nr.55/12.05.2011, s-a dispus la restituire suma de 12.728.735 lei, reprezentând TVA de rambursat.

Urmare a compensării efectuate prin nota de compensare nr.26.492/11.07.2011 s-a restituit reclamantei suma de 9.639.948 lei, sumă restituită efectiv la data de 14.07.2011, conform notei de restituire nr.26506/11.07.2011.

Prin aceeași notă de compensare s-a scăzut suma de 213.969 lei reprezentând majorări de întârziere calculate de organul fiscal pentru perioada 03.03.2010-10.08.2010.

În ceea ce privește cererea având ca obiect anularea parțială a notei de compensare nr.26.492/11.07.2011 și a notei de restituire nr.26506/11.07.2011, instanța de fond a apreciat că este fondată, reținând faptul că din suma aprobată spre restituire, respectiv 12.728.735 lei, organul de control a înlăturat suma de 213.969 lei cu motivarea că aceasta reprezintă majorări de întârziere calculate pentru perioada 03.03.2010-10.08.2010, majorări care au fost scăzute prin nota de compensare.

Aceste majorări au fost calculate conform anexelor la Deciziile nr.8875/19.04.2010, nr.13886/18.06.2010, nr.18146/09.07.2010 și nr.21243/10.08.2010, fiind invocată de către organul fiscal incidența dispozițiilor art.120 alin.1 din C.P.F.

În conformitate cu art.120 alin.1 din C.P.F. majorările de întârziere se calculează până la data stingerii sumei datorate, inclusiv.

În cauza de față, stingerea sumei datorate a operat prin compensare, fiind formulată cerere de restituire la data de 03.03.2010 de către reclamantă.

Instanța de fond a reținut aplicabilitatea disp. art.122 alin.1 lit c din C.P.F.(în vigoare la data formulării cererii-03.03.2010), în conformitate cu care „pentru compensările efectuate ca urmare a unei cereri de restituire sau de rambursare convenite debitorului, data stingerii este data depunerii cererii de rambursare.”

A constatat instanța astfel că cererea de restituire a fost depusă la data de 03.03.2010 și, ca atare, calculul majorărilor a vizat perioadă ulterioară cererii de compensare depuse de către reclamantă.

Având în vedere nelegalitatea înlăturării sumei de 213.969 lei, apreciată de organul fiscal ca reprezentând majorări de întârziere calculate cu încălcarea dispozițiilor legale reglementate de disp. art.120 alin.1 și art.124 C.P.F., instanța a apreciat ca fiind întemeiat petitul cererii având ca obiect anularea notei de compensare în parte, în ceea ce privește suma de 213.969 lei.

Având în vedere admiterea cererii privind anularea notei de compensare, pe cale de consecință, instanța a constatat că este fondată și cererea având ca obiect anularea notei de restituire nr.26506/11.07.2011, având în vedere că aceasta nu cuprinde întreaga sumă la care era îndreptățită reclamanta, fiind înlăturată eronat de la restituire suma de 213.969 lei.

Instanța de fond a înlăturat susținerea pârâtei în sensul că majorările au fost calculate pentru debite principale stabilite anterior cererii de rambursare, având în vedere că stabilirea cuantumului acestor majorări s-a efectuat cu încălcarea dispozițiilor legale analizate și a vizat o perioadă ulterioară cererii de compensare.

În ceea ce privește cererea având ca obiect acordarea dobânzilor pentru sumele de 213.969 lei eronat înlăturată de la restituire, precum și dobânda aferentă sumei de 9.639.948 lei, calculată

pentru perioada 09.05.2011-11.07.2011, prima instanță a constatat că este fondată, având în vedere dispozițiile art.124 alin.1 C.P.F., în conformitate cu care „pentru sumele de restituit sau de rambursat de la buget contribuabilii au dreptul la dobândă din ziua următoare expirării termenului prevăzut la art.117 alin.2 și 2¹ sau la art.70 după caz, până la stingerea prin oricare din modalitățile prevăzute de lege. Acordarea dobânzilor se face la cererea contribuabililor.”

De asemenea, la pct.II din Cap. 2 al Ordinului MFP nr.1899/2004 pentru aprobarea procedurii de restituire și de rambursare a sumelor de la buget, precum și acordarea de dobânzi cuvenite contribuabililor pentru sumele de restituit sau rambursat cu depășirea termenului legal, se prevede că dobânda se calculează începând cu ziua imediat următoare expirării termenului prevăzut la pct.1 sau a celui prevăzut la cap.I pct.4 alin.3, după caz, până în ziua înregistrării, inclusiv, a operațiunilor de compensare și/sau a operațiunii de restituire ori rambursare a eventualelor diferențe rămase după efectuarea compensării, în conturile bugetare corespunzătoare, cu excepția impozitului pe venit.

Ca atare, în ceea ce privește îndreptățirea reclamantei la plata dobânzilor solicitate, prima instanță a constatat că cererea formulată în acest sens de către reclamantă este fondată.

S-a avut în vedere astfel că, în cazul în care condițiile legale pentru rambursare sunt îndeplinite, se naște obligația organului fiscal de a rambursa suma în termen de 45 zile calculat conform art.70 din C.P.C., iar, în baza art.124 alin.1 C.P.F. reclamanta este îndreptățită la dobânda solicitată în acest sens prin cererile formulate.

A reținut instanța de fond interpretarea dată de CJUE prin Hotărârea din 24.10.2013, în conformitate cu care dispozițiile art.183 din Directiva 2006/112/CE a Consiliului din 28 noiembrie 2006 privind sistemul comun al taxei pe valoare adăugată trebuie interpretate în sensul că se opune ca o persoană impozabilă care a solicitat rambursarea excedentului de TVA achitată în amonte din TVA pe care o datorează să nu poată obține din partea administrației fiscale a unui stat membru dobânzi de întârziere aferente rambursării efectuate tardiv de această administrație, pentru o perioadă în care erau în vigoare acte administrative care excludeau rambursarea și care au fost anulate ulterior printr-o decizie judecătorească.

În cauza dedusă judecării, a reținut instanța de primă jurisdicție, reclamanta a formulat cerere în acest sens, conform adreselor nr.1012, nr.1013/19.10.2011 prin care s-a solicitat calcularea dobânzilor aferente sumei de 9.636.948 lei de la data încheierii raportului de inspecție fiscală 12.05.2011 până la data de 11.07.2011, data restituirii sumei.

În ceea ce privește quantumul acestor dobânzi, conform deciziei obligatorii a instanței de recurs, a fost efectuată expertiză, fiind depus în acest sens raportul întocmit, în conformitate cu care quantumul dobânzilor datorate este de 248.319 lei, aferent sumei de 9.639.948 lei, calculată pentru perioada 09.05.2011-11.07.2011, quantum cu privire la care nu s-au formulat obiecțiuni de către părți.

De asemenea, a reținut instanța de fond că este fondată, din aceleași considerente, și solicitarea reclamantei de a i se acorda dobânda aferentă sumei de 213.969 lei, eronat înlăturată de la restituire, dobândă calculată în cadrul raportului de expertiză întocmit, aceasta fiind datorată ulterior întocmirii raportului de inspecție fiscală-12.05.2011 și până la restituirea efectivă a acestei sume către reclamantă, conform art.124 C.P.F, coroborat cu art.120 alin.1 lit.c din CPF.

Hotărârea primei instanțe a fost atacată cu recurs de ambele părți: D.G.R.F.P. Craiova prin Administrația Județeană a Finanțelor Publice Olt și Agenția Națională de Administrare Fiscală – Direcția Generală de Administrare a Marilor Contribuabili.

Prin cele două recursuri, motivate identic, se solicită modificarea sentinței în sensul respingerii cererii formulate de Societatea A SA ca neîntemeiată, invocându-se motivele de nelegalitate prevăzute de art.304 pct.9 și art. 304¹ Cod procedură civilă.

În motivare se arată că soluția primei instanțe este greșită fiind rezultatul interpretării și aplicării eronate a legii.

Instanța de fond nu a reținut în mod corect situația de fapt atunci când a dispus acordarea dobânzilor calculate asupra sumei de 9.639.948 lei pentru perioada cuprinsă între 9.05.2011 (data

încheierii raportului de inspecție fiscală nr. 2782) și 11.07.2011 (când a avut loc restituirea efectivă a sumei anterior menționate aferentă decontului negativ de TVA cu opțiune de rambursare nr.74660/03.03.2010).

Conform capitolului 2 pct.2 din OMFP nr.1899/2004 pentru aprobarea procedurii de restituire și de rambursare a sumelor de la buget, precum și de acordare a dobânzilor cuvenite contribuabililor pentru sumele restituite sau rambursate cu depășirea termenului legal, acordarea dobânzilor sancționează cu totul alte situații decât cea supusă judecății, și anume depășirea termenului legal de soluționare a decontului de TVA. În cauză se solicită dobânzi pentru perioada cuprinsă între încheierea actului de control și restituirea efectivă a sumelor reprezentând TVA, adică pentru o perioadă care excede perioadei la care se referă dispozițiile legale anterior enunțate și avute în vedere de instanța fondului, respectiv după data înregistrării operațiunii de compensare și a operațiunii de restituire a eventualelor diferențe rămase după efectuarea compensării.

Instanța de fond a reținut că, potrivit dispozițiilor legale menționate, s-a născut obligația organului fiscal de a rambursa suma în termen de 45 de zile, calculat conform art. 70 din Codul de procedură fiscală. În acest caz, pârâtele puteau fi sancționate pentru nerestituirea sumei de 9.639.948 lei în termen de 45 de zile de la încheierea actului de control prin care s-a stabilit dreptul contribuabilului la această sumă, caz în care dobânda trebuia calculată nu de la data încheierii actului de control (9.05.2011), ci de la data expirării celor 45 de zile (22.06.2011) și până la data restituirii (11.07.2011).

Instanța de fond nu a argumentat asupra înlăturării apărărilor pârâtelor-recurente sprijinite pe Metodologia de soluționare a deconturilor cu sume negative de TVA cu opțiune de rambursare, aprobată prin OMFP nr. 1308/2009 și Instrucțiunile nr. 80252/03.07.2009. Potrivit acestora, decontul privind TVA cu opțiune de rambursare aferent lunii februarie 2010 a parcurs toate etapele prevăzute de metodologie, atât în ceea ce privește modul de soluționare –prin efectuarea controlului anticipat, cât și în ceea ce privește modul de valorificare a rezultatelor acestui control – prin emiterea notei de compensare și a notei de restituire în termenul legal.

În ceea ce privește anularea parțială a notei privind compensarea obligațiilor fiscale nr.26492/11.07.2011 și a notei de restituire nr. 26506/11.07.2011, cu consecința restituirii sumei de 213.969 lei și a dobânzii aferente, arată că instanța de fond a făcut o aplicare greșită a dispozițiilor art. 122 alin. 1 lit. c) din OG nr. 92/2003.

Prin adresa din 3.03.2010 nu s-a solicitat compensarea cu sumele rezultate ca urmare a soluționării decontului de TVA aferent lunii februarie 2010, pentru a fi aplicabile aceste dispoziții și pentru a se calcula accesorii până la această dată (3.03.2010). Prin adresa respectivă s-a solicitat compensarea cu sumele din decizia de impunere nr.1157/30.10.2009, astfel încât în mod corect s-au calculat accesoriile până la data stingerii efective a acestor obligații prin compensare. Instanța de fond nu a avut în vedere că obligațiile accesorii cu care s-a realizat compensarea au fost calculate pentru obligații principale stabilite printr-un titlu de creanță emis anterior operațiunilor ce țineau de soluționarea decontului de TVA aferent lunii februarie 2010.

O ultimă critică invocată se referă la obligarea recurentelor-pârâte la plata dobânzii aferente sumei de 213.969 lei de două ori, pentru perioada 9.05.2011 (sau 12.05.2011, instanța oscilând în ceea ce privește data întocmirii actului de control) - 11.07.2011. Astfel, a fost obligată la plata sumei de 248.319 lei care reprezintă, conform raportului de expertiză efectuat în cauză, dobânda calculată asupra sumei de 9.853.917 lei începând cu data de 9.05.2011. În același timp, pârâtele au fost obligate separat și la plata dobânzii aferente sumei de 213.969 lei începând cu data de 12.05.2011.

Intimata-reclamantă nu a formulat întâmpinare la cererile de recurs.

Înalta Curte de Casație și Justiție sesizată cu soluționarea recursurilor declarate, analizând motivele de recurs formulate în raport cu hotărârea atacată, materialul probator și dispozițiile legale incidente în cauză, a respins recursurile ca nefondate, pentru considerentele ce urmează:

Argumentele de fapt și de drept relevante

Un prim motiv de recurs se referă la acordarea dobânzii calculate asupra sumei de 9.639.948 lei pentru perioada cuprinsă între 9.05.2011 (data încheierii raportului de inspecție fiscală nr. 2782) și 11.07.2011 (când a avut loc restituirea efectivă a sumei anterior menționate aferentă decontului negativ de TVA cu opțiune de rambursare nr.74660/03.03.2010).

Recurentele susțin că, raportat la dispozițiile art. 124 alin.1 din OG nr. 92/2003 și dispozițiile pct.II din Capitolul 2 al OMFP nr. 1899/2004, acordarea dobânzii menționate nu are temei legal întrucât, potrivit textelor legale citate, dobânzile sunt datorate pentru sumele de rambursat cu depășirea termenului legal de soluționare a decontului de TVA iar nu pentru perioada cuprinsă între soluționarea decontului de TVA și restituirea efectivă a sumelor reprezentând TVA.

Sușinerile recurentelor sunt nefondate, din conținutul prevederilor legale anterior enunțate nerezultând teza afirmată. Dobânzile sunt acordate, potrivit legii, pentru sumele a căror rambursare are loc cu depășirea termenului legal de soluționare a cererii de rambursare. O întârziere a efectivei rambursări în raport cu data soluționării decontului negativ de TVA cu opțiune de rambursare atrage acordarea de dobânzi în temeiul art. 124 alin.1 din OG nr. 92/2003 și a dispozițiilor pct.II din Capitolul 2 al OMFP nr. 1899/2004.

Prevederile din dreptul national trebuie interpretate și aplicate în concordanță cu statuările CJUE în materia dreptului contribuabililor de a obține dobânzi ca urmare a restituirii cu întârziere a impozitelor și taxelor. Sunt relevante din această perspectivă hotărârile CJUE pronunțate în cauzele C-107/2010 Enel Maritsa Iztok 3AD împotriva autorităților fiscale din Bulgaria, C-431/12 ANAF împotriva Rafinăria Steaua Română SA, C-25/07 Alicja Sosnowska v Dyrektor Izby Skarbowej we Wrocławiu Ósrodek Zamiejscowy w Wałbrzychu, C-565/11 Irimie.

Astfel, prin hotărârea preliminară pronunțată la data de 12 mai 2011 în cauza C – 107/10, Enel Maritsa Iztok 3 AD, CJUE a stabilit că, în lumina principiului neutralității fiscale, art. 183 din Directiva 2006 /112/CE a Consiliului din 28 noiembrie 2006 privind sistemul comun al taxei pe valoare adăugată, astfel cum a fost modificată prin Directiva 2006/138/CE a Consiliului din 19 decembrie 2006, trebuie interpretat în sensul că se opune unei reglementări naționale potrivit căreia termenul normal de rambursare a excedentului de taxă pe valoarea adăugată, la expirarea căruia sunt datorate dobânzi de întârziere aferente sumei care trebuie restituită, este prelungit în cazul inițierii unui control fiscal, această prelungire având drept consecință faptul că dobânzile sunt datorate doar de la data finalizării controlului, cu toate că excedentul menționat a făcut deja obiectul unei reportări pe durata celor trei perioade fiscale care urmează perioadei în care acesta a apărut. În schimb, faptul că termenul normal amintit este stabilit la 45 de zile nu încalcă această prevedere.

În motivarea hotărârii, CJUE a reținut, printre altele, că, potrivit jurisprudenței Curții, calculul dobânzilor datorate de Trezoreria statului care nu ia în considerare ca punct de plecare ziua în care excedentul de TVA trebuia în mod normal să fie restituit conform Directivei privind TVA-ul este, în principiu, contrar articolului 183 din această directivă (a se vedea în acest sens Hotărârea Molenheide și alții, punctele 63 și 64). Fiecare stat membru are obligația să adopte toate măsurile cu caracter legislativ și administrativ corespunzătoare pentru a asigura colectarea în integralitate a TVA-ului datorat pe teritoriul său, iar în această privință, statele membre sunt obligate să verifice declarațiile persoanelor impozabile, conturile acestora și celelalte documente pertinente, precum și să calculeze și să colecteze taxele datorate (Hotărârea din 29 iulie 2010, Profaktor Kulesza, Frankowski, Jozwiak, Ortowski, C-188/09). Termenul de rambursare a excedentului de TVA poate fi, în principiu, prelungit în vederea efectuării unui control fiscal, fără ca o astfel de prelungire să trebuiască să fie considerată nerezonabilă, în măsura în care această prelungire nu depășește ceea ce este necesar pentru îndeplinirea controlului (a se vedea prin analogie Hotărârea Sosnowska). Cu toate acestea, dacă persoana impozabilă nu poate dispune temporar de sume echivalente cu excedentul de TVA, aceasta suportă un dezavantaj economic care poate fi compensat prin plata dobânzilor, garantându-se astfel respectarea principiului neutralității fiscale (par. 51 – 53).

Mai recent, în hotărârea preliminară pronunțată la data de 24 octombrie 2013 în cauza C –

431/12 (Steaua Română), Curtea de Justiție a Uniunii Europene a făcut ample referiri la Hotărârea Enel Maritsa Iztok 3 și a subliniat că, din punctul de vedere al persoanei impozabile, motivul pentru care rambursarea excedentului de TVA a intervenit cu întârziere este lipsit de importanță (par.25), atunci când rambursarea excedentului de TVA intervine după trecerea unui termen rezonabil, principiul neutralității sistemului fiscal al TVA impunând ca pierderile financiare astfel generate persoanei impozabile prin indisponibilizarea sumelor de bani în cauză să fie compensate prin plata unor dobânzi de întârziere (par.23).

Cât privește termenul de 45 de zile la care se referă art. 70 din OG nr. 92/2003, el nu este incident în cauză în sensul pretins de recurente. În speță nu s-a invocat nesoluționarea sau soluționarea cu depășirea termenului legal a decontului de TVA, ci efectivă rambursare cu întârziere, față de data încheierii actului de control prin care s-a stabilit suma de rambursat. Termenul de 45 de zile nu se raportează la încheierea actului de control prin care s-a stabilit dreptul contribuabilului la rambursare ci la data înregistrării decontului negativ de TVA cu opțiune de rambursare nr. 74660/3.03.2010, aceasta fiind cererea care trebuia soluționată în termenul de 45 de zile prevăzut de cadrul normativ incident.

Invocarea metodologiei de soluționare a deconturilor cu sume negative de TVA cu opțiune de rambursare cuprinsă în OMFP nr. 1308/2009 și în Instrucțiunile nr. 802520/3.07.2009 este nerelevantă în cauză întrucât acestea nu stabilesc termene de valorificare a rezultatelor controlului anticipat, distincte de termenul de soluționare a cererii de rambursare prevăzut de OMFP nr. 1899/2004.

Al doilea motiv de recurs privește dispoziția de restituire a sumei de 213.969 lei și a dobânzii aferente, în urma anulării parțiale a notei privind compensarea obligațiilor fiscale nr. 26492/11.07.2011 și a notei de restituire nr. 26506/11.07.2011. Și acest motiv de recurs este nefondat întrucât obligațiile accesorii cu care s-a realizat compensarea, rezultate din decizia de impunere nr. 1157/30.10.2009 au fost calculate pentru o perioadă ulterioară datei la care a fost depus decontul de TVA cu sold negativ și opțiune de rambursare, iar nu pentru perioada anterioară acestei date. Din această perspectivă este lipsit de relevanță că obligațiile accesorii cu care s-a realizat compensarea au fost calculate la obligații principale stabilite prin decizia de impunere nr. 1157/30.10.2009, emisă anterior operațiunilor ce țineau de soluționarea decontului de TVA aferent lunii februarie 2010, câtă vreme accesoriile au curs pentru o perioadă ulterioară datei la care trebuia să opereze compensarea, conform art. 122 alin. 1 lit. c) Cod de procedură fiscală, în forma în vigoare la data depunerii decontului de TVA.

Astfel, conform textului de lege citat, având denumirea marginală *Majorări de întârziere în cazul compensării*, în cazul creanțelor fiscale stinse prin compensare, majorările de întârziere se datorează până la data stingerii inclusiv, astfel: (...) c) pentru compensările efectuate ca urmare a unei cereri de restituire sau de rambursare a sumei convenite debitorului, data stingerii este data depunerii cererii de rambursare sau de restituire.

4.2. Temeiul legal al soluției adoptate în recurs

Pentru considerentele expuse, în temeiul art.312 alin.(1) din Codul de procedură civilă, Înalta Curte va respinge recursurile ca nefondate, constatând că nu există motive de reformare a sentinței, conform art.304 pct. 9 din Codul de procedură civilă.

6. Produse accizabile. Tutun. Corecta calificare a produsului “amestec de tutun tăiat cu nervură expandată”.

Codul fiscal, art. 174

În temeiul dispozițiilor art. 65 alin. (1) C.proc.fiscală, cu modificările și completările ulterioare, sarcina probei pentru dovedirea situației de fapt fiscale revine contribuabilului.

Astfel fiind, amestecul de tutun cu nervură expandată – ce poate fi utilizat atât ca materie

primă pentru confecționarea industrială a țigaretelor, cât și ca produs finit (de exemplu, ca tutun de pipă sau pentru rularea chiar de către consumatorul final a țigaretelor) -în lipsa dovedirii de către contribuabil a destinației lui efective, trebuie calificat drept produs ce intră sub incidența prevederilor art. 174 din Codul fiscal, în sensul încadrării sale ca produs accizabil.

Secția de contencios administrativ și fiscal, Decizia 4029 din 11 decembrie 2015

Notă: instanța a avut în vedere prevederile Codului fiscal aprobat prin Legea nr. 571/2003, publicat în M. Of. nr. 927 din 23.12.2003, cu modificările și completările ulterioare.

I. Circumstanțele cauzei

1. Obiectul acțiunii și procedura derulată de prima instanță

1.1. *Prin acțiunea înregistrată pe rolul Curții de Apel București - Secția a VIII-a de Contencios Administrativ și Fiscal, reclamanta S.C. "A" S.A. a solicitat, în contradictoriu cu pârâtele Agenția Națională de Administrare Fiscală și Autoritatea Națională a Vămile - Direcția Regională pentru Accize și Operațiuni Vamale București (în prezent, Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice București, în urma reorganizării ANAF, prin OUG nr. 74/2013), să se dispună:*

-anularea Deciziei de impunere privind obligațiile fiscale suplimentare de plată stabilite de inspecția fiscală nr. 26/14.06.2011 emisă de D.R.A.O.V. București;

-anularea Deciziei nr. 67/08.02.2012 emisă de A.N.A.F. - Direcția Generală de Soluționare a Contestațiilor;

-obligarea pârâtelor la plata cheltuielilor de judecată.

1.2. *Pârâtele Agenția Națională de Administrare Fiscală și Direcția Regională pentru Accize și Operațiuni Vamale București au formulat întâmpinări prin care au solicitat respingerea acțiunii reclamantei, ca nefondată.*

1.3. *În cauză, au fost administrate probele cu înscrișuri și expertiză contabilă.*

2. Soluția instanței de fond

Curtea de Apel București - Secția a VIII-a de Contencios Administrativ și Fiscal, prin sentința nr. 1585 din 21.05.2014, a admis, în parte, acțiunea reclamantei, și, în consecință:

- a anulat parțial Decizia de impunere privind obligațiile fiscale suplimentare de plată stabilite de inspecția fiscală nr. 26/14.06.2011 emisă de D.R.A.O.V. București și Decizia nr. 67/08.02.2012 emisă de A.N.A.F. - Direcția Generală de Soluționare a Contestațiilor, în ceea ce privește accizele în sumă totală de 496.138.046 lei și accesoriile aferente în sumă totală de 498.708.727 lei;

- a menținut actele administrativ-fiscale contestate doar în ceea ce privește accizele în sumă de 715.828 lei și accesoriile aferente în sumă de 22.190 lei;

- a majorat onorariul expertului cu suma de 10.000 lei și a obligat reclamanta să plătească această sumă către expertul contabil B;

- a obligat pârâtele să plătească reclamantei suma de 11.004,3 lei, reprezentând cheltuieli de judecată.

Pentru a pronunța o asemenea soluție, primă instanță a reținut următoarele:

< Reclamanta S.C. "A" S.A. a fost supusă unei inspecții fiscale parțiale privind accizele desfășurată în perioada 09.02.2010 – 08.09.2010 (inspecția a fost suspendată pe perioada 02.08.2010 – 23.08.2010) și finalizată prin întocmirea Raportului de inspecție fiscală nr. 24036/05.10.2010 și a Deciziei de impunere nr. 26/06.10.2010, ambele emise de Agenția Națională de Administrare Fiscală – Direcția Regională pentru Accize și Operațiuni Vamale București.

Perioada supusă inspecției fiscale a fost 01.01.2005 – 31.12.2009.

Prin Decizia de impunere nr. 26/06.10.2010 s-au stabilit în sarcina reclamantei obligații fiscale suplimentare în sumă totală de 929.381.430 lei, din care 467.316.383 lei accize, 459.819.616 lei majorări de întârziere și 2.245.431 lei penalități de întârziere.

Ulterior, în urma corectării erorilor materiale, au fost desființate Raportul de inspecție fiscală nr. 24036/05.10.2010 și Decizia de impunere nr. 26/06.10.2010, fiind înlocuite cu Raportul de inspecție fiscală nr. 24036/14.06.2011 și Decizia de impunere nr. 26/14.06.2011 emise de Agenția Națională de Administrare Fiscală – Direcția Regională de Accize și Operațiuni Vamale București.

Prin Decizia de impunere nr. 26/14.06.2011, s-au stabilit în sarcina reclamantei obligații fiscale suplimentare în cuantum total de 995.584.791 lei, din care 496.853.874 lei accize și 498.730.917 lei accesorii aferente acestora.

Împotriva deciziei de impunere reclamanta a formulat contestație administrativă, care a fost soluționată prin Decizia nr. 67/08.02.2012 emisă de Agenția Națională de Administrare Fiscală – Direcția Generală de Soluționare a Contestațiilor, în sensul respingerii, ca neîntemeiată.

Din cuprinsul actelor administrativ-fiscale contestate, rezultă că la stabilirea obligațiilor fiscale suplimentare anterior individualizate, organele fiscale au avut în vedere, în esență, următoarele:

- suma de 12.780.562 lei, reprezentând 4.624.301 lei accize, 7.978.611 lei majorări și 177.650 lei penalități de întârziere a fost stabilită pentru țigarele transferate între cele trei fabrici ale reclamantei din București, Târgu Jiu și Sf. Gheorghe, și eliberate ulterior spre consum, fără a exista autorizație de antrepozit fiscal de depozitare;

- suma de 191.706.347 lei, reprezentând 76.888.749 lei accize, 113.434.634 lei majorări de întârziere și 1.382.964 lei penalități de întârziere, a fost stabilită de organele fiscale pentru tutunul brut prelucrat la Sucursala Fabrica de Țigarete X în baza unor contracte încheiate cu beneficiari, pentru obținerea amestecului de tutun tăiat cu nervură expandată, în condițiile în care pentru locul respectiv de producție, reclamanta nu deține autorizație de antrepozit fiscal pentru producerea ori deținerea de produse accizabile în regim suspensiv de la plata accizelor;

- suma de 197.543.516 lei, reprezentând 81.782.094 lei accize, 115.436.142 lei majorări de întârziere și 325.280 lei penalități de întârziere, a fost stabilită în urma constatării faptului că reclamanta datorează accize pentru produsul „tutun de fumat fin tăiat destinat rulării în țigarete” obținut din procesarea tutunului brut în antrepozitele fiscale de producție ale reclamantei și eliberat în consum către beneficiari care nu aveau calitatea de antrepozitari autorizați;

- suma de 186.637.967 lei, reprezentând 86.610.409 lei accize, 99.666.998 lei majorări de întârziere și 360.560 lei penalități de întârziere, a fost stabilită pentru nervura prelucrată și tutunul procesat de reclamantă în antrepozitele fiscale din București și Târgu Jiu și eliberate în consum pentru antrepozitul din Sfântu Gheorghe;

- suma de 405.410.386 lei, reprezentând 245.836.823 lei accize și 159.573.563 lei majorări de întârziere a fost stabilită pentru tutunul brut comercializat de către reclamantă în anul 2008 către alți operatori economici fără a deține în acest sens autorizație eliberată de către autoritatea fiscală competentă;

- suma de 767.995 lei, reprezentând 395.670 lei accize și 372.325 lei majorări de întârziere, stabilită de organele fiscale având în vedere produsele aflate în stoc la data revocării autorizației de antrepozit fiscal nr. RO 00892218PP01 pentru antrepozitul reclamantei de la Sucursala Fabrica de țigarete Târgu Jiu;

- suma de 738.018 lei, reprezentând 715.828 lei accize și 22.190 lei majorări de întârziere pentru diferența de țigarete constatată la inventarierea stocului de țigarete confiscate și predate spre distrugere Sucursalei Fabrica de țigarete X, aparținând reclamantei în calitate de antrepozitar.

< **Critica reclamantei referitoare la nerespectarea dispozițiilor Codului de Procedură Fiscală privind îndreptarea erorilor materiale este nefondată:** art. 105 alin. (3) din actul normativ anterior arătat prevede procedura de efectuare a reverificării fiscale a contribuabilului, situație care nu este incidentă în speța de față, întrucât organele fiscale, pentru a îndrepta eroarea materială de calcul, au desființat decizia de impunere inițială și au emis o nouă decizie de impunere.

< **Critica reclamantei referitoare la nerespectarea dispozițiilor art. 105 alin. (3) din Codul de Procedură Fiscală, ce reglementează unicitatea inspecției fiscale, este nefondată.**

Din cuprinsul procesului-verbal de control din 11.05.2007, rezultă că inspecția fiscală

finalizată prin emiterea sa a avut ca obiect perioada 2004 - 2006. Inspecția fiscală ulterioară a avut în vedere perioada 2005 - 2009. Controlul din anul 2007 a avut ca obiect verificarea contractelor de procesare și vânzare-cumpărare produse de tutun derulate de reclamantă cu S.C. "C" S.A., S.C. "D" S.R.L., S.C. "E" S.R.L. și S.C. "F" SRL, deci a avut un obiect mult mai restrâns decât inspecția finalizată prin decizia contestată. Ca atare, curtea de apel a constată că obiectul celor două verificări a fost doar parțial același.

În schimb, Curtea a apreciat ca nefondată susținerea reclamantei privind realizarea a două inspecții fiscale, una făcând obiectul Raportului de inspecție fiscală nr. 24036/05.10.2010 și cealaltă Raportului de inspecție fiscală nr. 24036/14.06.2011, întrucât a existat o singură inspecție fiscală, iar întocmirea celui de-al doilea raport de inspecție fiscală s-a realizat pentru îndreptarea unor erori materiale, fără a avea loc o nouă inspecție fiscală.

< **Critica reclamantei referitoare la lipsa motivării deciziei de soluționare a contestației administrative atacate, este nefondată**, întrucât emitentul acesteia a expus pe larg argumentele de fapt și de drept avute în vedere.

< **Critica reclamantei referitoare la suma de 12.780.562 lei, reprezentând 4.624.301 lei accize, 7.978.611 lei majorări și 177.650 lei penalități de întârziere, este fondată**.

Accizele au fost stabilite pentru țigaretetele transferate între cele trei fabrici ale reclamantei, din București, Târgu Jiu și Sf. Gheorghe, și eliberate ulterior spre consum, fără a exista autorizație de antrepozit fiscal de depozitare.

Organele fiscale au avut în vedere următoarele aspecte:

- orice ieșire dintr-un antrepozit fiscal reprezintă o eliberare pentru consum, în sensul art. 166 alin. (1) din Codul fiscal, caz în care acciza devine exigibilă, potrivit art. 192 alin. (1) și alin. (2) din același act normativ;

- în baza art. 183 din Codul fiscal, antrepozitarul fiscal avea obligația să înștiințeze autoritățile fiscale cu privire la orice extindere sau modificare a structurii antrepozitului fiscal, precum și a modului de operare în acesta.

Prima instanță a apreciat că este nelegală măsura luată de organele fiscale, respectiv aceea de a obliga societatea reclamanta să plătească de două ori accize pentru aceleași țigaretete.

Astfel, la momentul la care țigaretetele au fost scoase din primul antrepozit fiscal în vederea transferării către celălalt antrepozit fiscal, reclamanta a achitat acciza aferentă acestora. Ulterior, țigaretetele respective au fost introduse în cel de-al doilea antrepozit fiscal, iar atunci când au fost eliberate pentru consum, reclamanta a considerat întemeiat că nu mai trebuie să achite din nou accize pentru aceste țigaretete, din moment ce se achitase deja accizele la momentul în care țigaretetele au fost scoase din primul antrepozit fiscal.

Este adevărat că reclamanta a depozitat respectivele țigaretete în cel de-al doilea antrepozit fiscal fără a deține o autorizație de antrepozit fiscal de depozitare, ci doar una de producție (ceea ce îi dădea dreptul să depoziteze doar țigaretetele produse în acest antrepozit) și nici nu a înștiințat autoritățile fiscale asupra acestui mod de operare, însă, în opinia judecătorului fondului, aceste aspecte nu sunt de natură a justifica obligarea reclamantei să plătească de două ori accize pentru aceleași țigaretete, ci putea determina doar alte sancțiuni pentru nerespectarea obligațiilor pe care le avea ca antrepozitar.

< **Critica reclamantei referitoare la suma de 191.706.347 lei, reprezentând 76.888.749 lei accize, 113.434.634 lei majorări de întârziere și 1.382.964 lei penalități de întârziere, este fondată**.

Accizele au fost stabilite pentru tutunul brut prelucrat la Sucursala Fabrica de Țigaretete X în baza unor contracte încheiate cu beneficiari, pentru obținerea amestecului de tutun tăiat cu nervură expandată, în condițiile în care, pentru locul respectiv de producție, reclamanta nu avea autorizație de antrepozit fiscal pentru producerea ori deținerea de produse accizabile în regim suspensiv de la plata accizelor.

Produsele respective au făcut obiectul contractelor încheiate de reclamantă cu S.C. "C"

S.R.L. (nr. 1973/28.05.2014), S.C. "D" S.R.L. (nr. 3031/12.09.2006), S.C. "G" S.R.L. (nr. 2773/04.07.2005), S.C. "H" S.R.L. (nr. 3385/10.10.2003) și S.C. "I" S.R.L. (1388/04.05.2007), în baza cărora reclamanta a procedat la procesarea primară a tutunului frunză și/sau strips, în vederea obținerii amestecului de tutun tăiat cu nervură expandată.

Organele fiscale au considerat că produsul „*amestec de tutun tăiat cu nervură expandată*” ar fi un produs accizabil, astfel că reclamanta a încălcat dispozițiile art. 168 alin. (1) și (2) din Codul fiscal, care interziceau producerea de bunuri accizabile în afara antrepozitului fiscal, și că trebuia să achite acciza pentru aceste produse la momentul eliberării pentru consum, care, potrivit art. 166 alin. (1) lit. b) din Codul fiscal este reprezentat și de „*orice producție, inclusiv ocazională, a produselor accizabile în afara regimului suspensiv*”.

Curtea a reținut că, în perioada în discuție (2005-2007), Codul fiscal prevedea că produsele din tutun sunt produse accizabile și le reglementa în cuprinsul dispozițiilor art. 174, care avea următorul conținut:

„*Produse din tutun*

(1) *În înțelesul prezentului titlu, produse din tutun sunt:*

a) *țigarete;*

b) *țigări și țigări de foi;*

c) *tutun de fumat:*

1. *tutun de fumat fin tăiat, destinat rulării în țigarete;*

2. *alte tutunuri de fumat.*

(2) *Se consideră țigarete:*

a) *rulourile de tutun destinate fumatului ca atare și care nu sunt țigări sau țigări de foi, în sensul alin. (3);*

b) *rulourile de tutun care se pot introduce într-un tub de hârtie de țigarete, prin simpla mânăuire neindustrială;*

c) *rulourile de tutun care se pot înfășura în hârtie de țigarete, prin simpla mânăuire neindustrială;*

d) *orice produs care conține parțial alte substanțe decât tutunul, dar care respectă criteriile prevăzute la lit. a), b) sau c).*

(3) *Se consideră țigări sau țigări de foi, dacă se pot fuma ca atare, după cum urmează:*

a) *rulourile de tutun care conțin tutun natural;*

b) *rulourile de tutun care au un înveliș exterior din tutun natural;*

c) *rulourile de tutun care au o umplutură din amestec tăiat fin, înveliș exterior de culoarea normală a unei țigări, care acoperă complet produsul, inclusiv filtrul, dar exclusiv muștiucul, dacă este cazul, și un liant, cu condiția ca:*

1. *învelișul și liantul să fie din tutun reconstituit;*

2. *masa unitară a rolei de tutun, excluzând filtrul sau muștiucul, să nu fie sub 1,2 grame;*

și

3. *învelișul să fie fixat în formă de spirală, cu un unghi ascuțit de minimum 30 grade față de axa longitudinală a țigării.*

d) *rulourile de tutun, care au o umplutură din amestec tăiat fin, înveliș exterior de culoare normală a unei țigări, din tutun reconstituit, care acoperă complet produsul, inclusiv filtrul, dar exclusiv muștiucul, dacă este cazul, cu condiția ca:*

1. *masa unitară a ruloului, excluzând filtrul și muștiucul, să fie egală sau mai mare de 2,3 grame; și*

2. *circumferința ruloului de tutun de minimum o treime din lungimea țigării să nu fie sub 34 mm.*

e) *orice produs care conține parțial alte substanțe decât tutunul, dar care respectă criteriile de la lit. a), b), c) sau d) și are învelișul din tutun natural, învelișul și liantul din tutun reconstituit sau învelișul din tutun reconstituit.*

(4) *Se consideră tutun de fumat:*

a) tutunul tăiat sau fărâmițat într-un alt mod, răsucit sau presat în bucăți, și care poate fi fumat fără prelucrare industrială;

b) deșeurile de tutun prelucrate pentru vânzarea cu amănuntul, care nu sunt prevăzute la alin. (2) și (3);

c) orice produs care conține parțial alte substanțe decât tutunul, dacă produsul respectă criteriile de la lit. a) sau b).

(5) Se consideră tutun de fumat fin tăiat destinat rulării în țigarete:

a) tutunul de fumat, așa cum este definit la alin. (4), pentru care mai mult de 25% din greutate o reprezintă particulele de tutun ce au o lățime sub 1 mm;

b) tutunul de fumat pentru care mai mult de 25% din greutate o reprezintă particulele de tutun ce au o lățime mai mare de 1 mm, dacă tutunul de fumat este vândut sau destinat vânzării pentru rularea țigaretelor.

(6) Se consideră alt tutun de fumat orice tutun de fumat care nu este tutun de fumat tăiat fin.

(7) Un rulou de tutun prevăzut la alin. (2) este considerat, pentru aplicarea accizei, ca două țigarete - atunci când are o lungime, excluzând filtrul și muștiucul, mai mare de 9 cm, fără să depășească 18 cm; ca trei țigarete - când are o lungime, excluzând filtrul și muștiucul, mai mare de 18 cm, fără să depășească 27 cm, și așa mai departe”.

În opinia primei instanțe, din cuprinsul articolului de mai sus rezultă intenția clară a legiuitorului de a supune accizelor doar produsele destinate fumatului de către consumatorul final, nu și a celor produse din tutun care sunt destinate utilizării ca materie primă pentru producerea de țigarete.

Or, în cazul de față, din cuprinsul clauzelor contractelor de prelucrare arătate mai sus, din analiza făcută în cuprinsul raportului de expertiză (filele 1348 -1371), din faptul că respectivele produse erau livrate în cutii foarte mari (peste 100 kg), rezultă că destinația acestor produse era folosirea acestora ca materie primă la producerea de țigarete, iar nu vânzarea acestora către consumatorii finali pentru fumat.

În aceste condiții, Curtea a concluzionat în sensul că produsul „amestec de tutun tăiat cu nervură expandată” a fost calificat greșit de către organele fiscale ca fiind un „tutun de fumat”, supus accizelor, astfel că este nelegală stabilirea în sarcina reclamantei a obligației suplimentare în cuantum de 191.706.347 lei.

Curtea de apel a arătat că nu prezintă relevanță invocarea de către organele fiscale a unor dispoziții din Tariful vamal comun, întrucât acestea sunt emise pentru stabilirea taxelor vamale, iar nu a accizelor; în plus, în Codul fiscal nu există nicio prevedere în materia produselor accizabile din tutun care să trimită la Tariful vamal comun.

Mai mult decât atât, două dintre contractele de mai sus au mai făcut obiectul verificării organelor fiscale, prin inspecția fiscală ce a fost efectuată în perioadele 26.02.2007 – 28.02.2007 și 08.05.2007 – 11.05.2007 și finalizată prin întocmirea Procesului-verbal din 11.05.2007 ale cărui concluzii au fost în sensul că produsele respective nu se supun reglementărilor art. 174 din Codul fiscal și că nu pot fi încadrate în categoria produselor accizabile și ale art. 186 – 189 din Codul fiscal referitoare la deplasarea produselor accizabile în regim suspensiv.

Or, în condițiile în care organele fiscale nu au invocat descoperirea unor date suplimentare necunoscute inspectorilor fiscali la momentul efectuării inspecției fiscale din 2007, Curtea a apreciat că nu se mai puteau reverifica aceleași aspecte ce au făcut obiectul inspecției fiscale anterioare și nu se putea ajunge la concluzii diametral opuse pe baza aceluiași elemente de fapt. Procedând în acest mod, organele fiscale au încălcat atât principiul unicității inspecției fiscale, reglementat de art. 105 alin. (3) din Codul de procedură fiscală, cât și principiile aplicării unitare a legislației fiscale (art. 5 alin. 1 din Codul de procedură fiscală) și certitudinii impunerii (art. 3 lit. b) din Codul fiscal).

< Critica reclamantei referitoare la suma de 197.543.516 lei, reprezentând 81.782.094 lei accize, 115.436.142 lei majorări de întârziere și 325.280 lei penalități de întârziere, este fondată.

Organele fiscale au stabilit că reclamanta datorează accize pentru produsul „*tutun de fumat fin tăiat destinat rulării în țigarete*” obținut din procesarea tutunului brut în antrepozitele fiscale de producție ale reclamantei și eliberat în consum către beneficiari care nu aveau calitatea de antrepozitari autorizați, fiind incidente prevederile art. 174 alin. (5) lit. b) din Codul fiscal.

Instanța de fond a menționat faptul că nu este vorba despre un produs accizabil, ci despre materia primă destinată producerii industriale a țigaretelor de către S.C.”J România” S.A., după cum rezultă din concluziile raportului de expertiză efectuat în cauză, precum și din adresa nr. 271611/19.04.2007, ce conține punctul de vedere emis de Ministerul Economiei și Finanțelor – Direcția Generală Legislației Impozite Indirecte, de care organele fiscale au ținut seama la emiterea Procesului-Verbal de control din data de 11.05.2007.

< Critica reclamantei referitoare la suma de 186.637.967 lei, reprezentând 86.610.409 lei accize, 99.666.998 lei majorări de întârziere și 360.560 lei penalități de întârziere, este fondată.

Organele fiscale au stabilit că reclamanta datorează accize pentru nervura prelucrată și tutunul procesat în antrepozitele fiscale din București și Târgu Jiu și eliberate în consum pentru antrepozitul din Sfântu Gheorghe.

Prima instanță a apreciat că organele fiscale au comis aceeași eroare ca și în cazul sumei precedente, întrucât au confundat materia primă pentru producerea țigaretelor cu produsele din tutun destinate vânzării către consumatori.

Potrivit art. 174 din Codul fiscal, materia primă nu era un produs accizabil, astfel că nu era necesar nici ca aceasta să fie produsă într-un antrepozit fiscal, nici să fie transportată în condițiile prevăzute pentru transportul produselor accizabile în regim suspensiv la art. 187 alin. (1) din Codul fiscal și nici să se achite accizele la momentul în care ieșeau din antrepozitul fiscal.

De altfel, astfel cum corect susține reclamanta și se reține în raportul de expertiză, prin modul în care au procedat organele fiscale s-a ajuns la o dublă accizare a acelorași produse, întrucât s-au impus accize atât pentru materia primă produsă de reclamantă, cât și pentru țigaretetele produse din această materie primă.

< Critica reclamantei referitoare la suma de 405.410.386 lei, reprezentând 245.836.823 lei accize și 159.573.563 lei majorări de întârziere, este fondată.

Organele fiscale au stabilit că reclamanta datorează accize pentru tutunul brut comercializat în anul 2008 către alți operatori economici fără a deține în acest sens autorizație eliberată de către autoritatea fiscală competentă, în raport de dispozițiile art. 174 alin. (4) lit. a) din Codul fiscal precum și ale pct. 4^{2.1} din HG nr. 44/2004 privind Normele metodologice de aplicare a Codului fiscal.

Este vorba despre tutunul brut ce a făcut obiectul contractelor de vânzare-cumpărare încheiate de reclamantă, în calitate de vânzător, cu Consorzio K Italia (contract nr. 12/2007, factura fiscală seria GLXT nr. 2089/28.03.2008), SC L Italia (comanda 12/2007, factura fiscală nr. 2068/24.01.2008) și S.C. “G” S.R.L. Italia Perugia (contract nr. 2614b/30.11.2007, proces verbal de predare-primire nr. 1534/26.11.2008).

Judecătorul fondului a infirmat soluția organelor fiscale, în raport de următoarele argumente:

Începând cu data de 01.01.2008, au intrat în vigoare Normele prevăzute la pct. 4^{2.1} din H.G. nr. 44/2004, potrivit cărora:

„Pentru asigurarea aplicării corecte și perceperii accizelor la tutunurile prelucrate, se stabilesc următoarele reguli privind comercializarea și transportul tutunului brut și al tutunului parțial prelucrat:

1. Operatorii economici care doresc să comercializeze tutun brut sau tutun parțial prelucrat pot desfășura această activitate numai în baza unei autorizații eliberate în acest scop de către autoritatea fiscală unde sunt înregistrați ca plătitori de impozite și taxe/autoritatea vamală teritorială.

2. Tutunul brut sau tutunul parțial prelucrat nu pot fi comercializate decât către un alt operator economic comerciant deținător al unei autorizații prevăzute la pct. 1 sau către un

antrepozit fiscal din domeniul tutunului prelucrat.

3. *Deplasarea tutunului brut sau a tutunului parțial prelucrat între operatorii economici comercianți prevăzuți la pct. 1 sau între un astfel de operator și un antrepozit fiscal trebuie să fie însoțită de un document comercial, în care va fi înscris numărul autorizației operatorului economic expeditor.*

4. *În cazul livrării produselor prevăzute la pct. 1 către alți operatori economici decât cei prevăzuți la pct. 2, intervine plata accizelor calculate la nivelul accizelor datorate pentru alte tutunuri de fumat.*

(2) Procedura de eliberare a autorizației prevăzute la alin. (1) pct. 1 se va stabili prin ordin al Președintelui Agenției Naționale de Administrare Fiscală”.

Această procedură a fost stabilită abia în luna mai 2008, când a fost emis Ordinul Președintelui Agenției Naționale de Administrare Fiscală nr. 800/12.05.2008, publicat în Monitorul Oficial nr. 378/19.05.2008 și intrat în vigoare la data publicării.

În mod obiectiv, reclamanta nu putea obține autorizație pentru comercializarea tutunului brut înainte de data intrării în vigoare a Ordinului nr. 800/2008.

Prin urmare, pentru vânzările de tutun brut realizate de reclamantă anterior datei de 19.05.2008, reclamantei nu i se poate imputa nerespectarea prevederilor pct. 4^{2.1} din H.G. nr. 44/2004, și, implicit, nu se putea face aplicarea alin. (4) al acestor prevederi, în sensul obligării părții la plata accizelor pentru aceste livrări de tutun brut.

În concret, dintre cele trei vânzări de tutun brut analizate de organele fiscale, două s-au realizat anterior datei de 19.05.2008, respectiv livrarea din 24.01.2008 către SC L Italia și livrarea din 28.03.2008 către Consorzio K Italia.

Prin urmare, pentru aceste livrări, organele fiscale nu puteau reține în sarcina reclamantei vreo încălcare a prevederilor normative aplicabile în perioada respectivă, motiv pentru care stabilirea accizelor și majorărilor aferente s-a făcut în mod nelegal.

În ceea ce privește livrarea din 26.11.2008 către S.C. “G” S.R.L. Italia Perugia, organele fiscale rețin corect că, la data respectivă, reclamanta nu deținea autorizație pentru comercializarea de tutun brut, astfel că nu a respectat prevederile alin. (1) și (2) ale pct. 4^{2.1} din H.G. nr. 44/2004.

Însă, aceasta neregularitate nu atrage automat plata accizelor pentru tutunul brut livrat fără autorizația necesară.

Condițiile în care organele fiscale pot stabili în sarcina reclamantei plata accizelor sunt cele prevăzute în alin. (4) al pct. 4^{2.1} din H.G. nr. 44/2004, și anume: *„în cazul livrării produselor prevăzute la pct. 1 către alți operatori economici decât cei prevăzuți la pct. 2, intervine plata accizelor calculate la nivelul accizelor datorate pentru alte tutunuri de fumat”.*

Însă, în speța de față, organele fiscale nu au probat îndeplinirea acestor condiții cumulative, situație în care partea nu datora accize pentru vânzările de tutun brut către S.C. “G” S.R.L. Italia, Perugia din data de 26.11.2008.

< Critica reclamantei referitoare la suma de 767.995 lei, reprezentând 395.670 lei accize și 372.325 lei majorări de întârziere, este fondată.

Organele fiscale au avut în vedere produsele aflate în stoc la data revocării autorizației de antrepozit fiscal nr. RO 00892218PP01 pentru antrepozitul reclamantei de la Sucursala Fabrica de țigarete Târgu Jiu, respectiv cantitatea de 1950 kg tutun amestec prelucrat (deteriorat) și 85 kg amestec prelucrat nervuri R1 și R2 (deteriorat), constatate prin procesul-verbal nr. 2768/07.06.2010 întocmit de Direcția Județeană pentru Accize și Operațiuni Vamale Gorj.

Prima instanță a apreciat că nu sunt incidente dispozițiile art. 192 alin. (7) din Codul fiscal, precum și cele ale pct. 17 alin. (1) din Normele metodologice de aplicare a Codului fiscal, aprobate prin HG nr. 44/2004, întrucât nu rezultă că produsele descrise anterior îndeplinesc condițiile necesare pentru a putea fi calificate ca produse accizabile ce puteau fi eliberate pentru consum.

< Critica reclamantei referitoare la suma de 738.018 lei, reprezentând 715.828 lei accize și 22.190 lei majorări de întârziere pentru diferența de țigarete, este fondată.

Organele fiscale au calculat accize pentru diferența de țigarete constatată la inventarierea

stocului de țigarete confiscate și predate spre distrugere Sucursalei Fabrica de țigarete X, aparținând reclamantei în calitate de antrepozitar, în raport de dispozițiile art. 165 și art. 192 alin. (3) din Codul fiscal.

Instanța de fond a considerat că, în acest caz, soluția organelor fiscale este corectă, deoarece reclamantei i s-a predat spre păstrare, până în momentul distrugerii în condițiile legii, cantități de țigarete confiscate de la alți operatori economici, fiind vorba despre produse accizabile.

În condițiile în care reclamanta nu poate justifica pierderea unor cantități de țigarete, ea este datoare să plătească accizele aferente de la momentul la care s-au constatat aceste lipsuri.

< ***Cererea expertului de majorare a onorariului este doar parțial justificată***, reclamanta datorând un onorariu suplimentar în cuantum de 10.000 lei, în raport de complexitatea lucrării efectuate și de numărul de ore alocat acesteia.

< În raport de dispozițiile art. 274 și art. 276 C.proc.civ. și de împrejurarea că pârâta este principala parte culpabilă de declanșarea prezentului litigiu, va fi obligată să plătească reclamantei cheltuieli de judecată în sumă de 11.004,3 lei, reprezentând onorariu de expert și taxe judiciare de timbru.

3. Recursurile declarate în cauză și soluția Înaltei Curți asupra acestora

Împotriva acestei sentințe au declarat recurs *pârâtele Agenția Națională de Administrare Fiscală și Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice București, în reprezentarea Direcției Regionale Vamale București, precum și expertul B.*

3.1. *Pârâtele* au solicitat modificarea acesteia, și respingerea acțiunii reclamantei, ca neîntemeiată.

În motivarea *căilor de atac, încadrate în drept în dispozițiile art. 304 pct. 8 și 9 C.proc.civ.*, pârâtele au arătat că instanța a interpretat greșit actul juridic dedus judecății, dar și că hotărârea pronunțată a fost dată cu aplicarea greșită a normelor de drept material.

Cu titlu prealabil, Înalta Curte arată că, dată fiind multitudinea criticilor de nelegalitate subsumate celor două motive de modificare anterior enunțate și aspectelor supuse verificării în prezenta cauză, pentru coerența și omogenitatea expunerii, analiza și soluția instanței de control judiciar se va realiza și insera deopotrivă în cadrul acestei secțiuni, în mod succesiv, corespunzător fiecăreia dintre categoriile de sume, respectiv de probleme juridice cuprinse în cererea de chemare judecată și în actele administrativ fiscale atacate.

3.1.1 Considerații generale

Controlul de legalitate declanșat de intimata-reclamantă S.C. "A" S.A., în condițiile art. 218 alin. (2) C.proc.fiscală, vizează Decizia nr. 67/08.02.2012 prin care A.N.A.F. - Direcția Generală de Soluționare a Contestațiilor i-a respins ca neîntemeiată contestația formulată împotriva Deciziei de impunere privind obligațiile fiscale suplimentare de plată stabilite de inspecția fiscală nr. 26/14.06.2011 emisă de D.R.A.O.V. București, cu privire la suma totală de 995.584.791 lei, reprezentând accize, precum și majorări și penalități de întârziere aferente acestora.

Prima instanță a admis, în parte, acțiunea reclamantei, a anulat, în parte, actele administrative contestate, în ceea ce privește accizele în sumă totală de 496.138.046 lei și accesoriile aferente în sumă totală de 498.708.727 lei, și a majorat onorariul de expertiză cu suma de 10.000 lei, obligând reclamanta la plata acestuia, pentru argumentele prezentate la pct. 1.2 din decizia de față.

Înalta Curte împărtășește doar parțial soluția judecătorului fondului, după cum se va arăta în cele ce urmează.

Reevaluând ansamblul materialului probator administrat în cauză prin prisma dispozițiilor legale incidente și răspunzând la criticile formulate în cadrul celor două memorii de recurs promovate de pârâte, dar și la apărările intimatei din cadrul întâmpinării depuse la dosar, instanța de control judiciar reține următoarele:

3.1.2 Referitor la suma de 12.780.562 lei, reprezentând 4.624.301 lei accize, 7.978.611 lei majorări și 177.650 lei penalități de întârziere

În contextul unor succinte referiri la situația de fapt generatoare a obligației de plată a

accizelor în sumă de 4.624.301 lei, recurentele arată că țigaretile pentru care acestea au fost calculate au fost transferate între cele trei fabrici ale întintatei și, ulterior, au fost eliberate în consum, fără a exista autorizație de antrepozit fiscal de depozitare, după cum impun prevederile art. 178 alin. (2) din Codul fiscal.

De asemenea, recurentele precizează că nu au fost respectate nici dispozițiile pct. 9¹ alin. (1) din H.G. nr. 44/2004 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a Codului fiscal.

Au existat neconcordanțe între cantitățile de țigarette eliberate în consum în baza facturilor emise către terți și a avizelor de însoțire a mărfii către sucursale și cantitățile de țigarette cuprinse în declarația de accize aferentă perioadei 01.01.2005 - 31.12.2006.

Operațiunea privind transferul cantităților de țigarette între sucursale - antrepozite fiscale de producție aparținând societății întintate - a fost efectuată fără respectarea obligațiilor antrepozitarului, prevăzute la art. 183 alin. (1) lit. i) din Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare, în condițiile în care autoritatea fiscală competentă nu a fost înștiințată despre modificarea modului de operare în antrepozitul fiscal.

Prin transferul produselor accizabile între antrepozitele fiscale de producție aparținând întintatei a avut loc, în realitate, o întrerupere a regimului suspensiv prin scoaterea acestora din antrepozitul fiscal chiar dacă a fost urmată de introducerea produselor accizabile într-un alt antrepozit fiscal de producție, aparținând aceleiași societăți, ulterior fiind eliberate în consum către terți.

Deplasarea produselor accizabile dintr-un antrepozit fiscal de producție către alt antrepozit fiscal de producție, ambele deținute de aceeași societate, echivalează cu scoaterea din regimul suspensiv al produselor respective.

Recurentele au concluzionat în sensul că întintata nu a respectat datele inițiale în baza cărora a fost emisă autorizația de antrepozitar, precum și obligațiile ce îi reveneau în această calitate și nici nu a putut prezenta organelor de control vamal documente din care să rezulte faptul că unele dintre produsele livrate terților erau cu acciză plătită.

Soluția instanței de recurs pe acest aspect

Măsurile dispuse la pct. C din raportul de inspecție fiscală nr. 24036/14.06.2011 și la poziția 2.1.1 din decizia de impunere nr. 26/14.06.2011, prin care s-a constatat că societatea întintată datorează suma totală de 12.780.562 lei, formată din 4.624.301 lei accize - calculate pe perioada 01.01.2005 - 31.12.2009 -, 7.978.611 lei majorări și 177.650 lei penalități de întârziere, sunt nelegale.

În cadrul memoriilor de recurs, autoritățile fiscale au reiterat apărările prezentate în prima fază a judecății cauzei.

Într-adevăr, din faptul că țigaretile au fost mutate din antrepozitele fiscale de producție în locuri ce nu erau autorizate ca antrepozite fiscale de depozitare rezultă că aceste bunuri au fost eliberate pentru consum, în sensul art. 166 alin. (1) din Codul fiscal, iar pentru ele se datorează acciza, conform art. 192 alin. (1) și (2) din același act normativ.

Însă, în acord cu prima instanță, Înalta Curte constată că la momentul la care țigaretile au fost scoase din primul antrepozit fiscal în vederea transferării către celălalt antrepozit fiscal întintata a achitat acciza aferentă acestora.

Critica recurentelor în sensul că au existat diferențe între cantitățile de țigarette eliberate în consum în baza facturilor emise către terți și a avizelor de însoțire a mărfii către sucursale și cantitățile de țigarette cuprinse în declarația de accize aferentă perioadei 01.01.2005 - 31.12.2006 nu este fondată.

În raportul de expertiză contabilă efectuat în cauză, care a avut la bază evidența lunară a achiziționării, utilizării și returnării marcajelor în perioada 2004-2006, declarația lunară de accize și decontul anual de accize, s-a precizat că diferențele cantitative de produse accizabile, constatate de organele de control la sucursala care a primit produsele accizabile transferate, provin din faptul că în totalul vânzărilor lunare către clienții societății întintate au fost incluse atât produsele accizabile din activitatea curentă a sucursalei care a primit produsele accizabile, cât și produsele accizabile

transferate. De asemenea, expertul contabil a menționat faptul că pentru aceste diferențe cantitative au fost achitate accizele, produsele accizabile transferate circulând cu documentele prevăzute de lege, în cuprinsul cărora era menționat că accizele au fost plătite, motiv pentru care nu există diferențe de accize datorate bugetului de stat (filele 1333-1347 vol. IV dosar fond).

În aceeași ordine de idei, prezintă relevanță faptul că în Decizia nr. 67/08.02.2012 emisă de A.N.A.F. - Direcția Generală de Soluționare a Contestațiilor s-a consemnat că pentru fiecare eliberare în consum intimată a fost supusă impozitării, chiar dacă în avizele de însoțire a mărfurilor utilizate la transferul țigaretelor între sucursale a fost înscrisă acciza (fila 387 vol. II dosar fond).

Or, după cum în mod corect a evidențiat și prima instanță, intimata nu putea fi obligată să plătească de două ori accize pentru aceleași țigaretete.

Pentru încălcarea obligației impuse de art. 183 alin. (1) lit. i) din Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare, respectiv aceea de înștiințare a autorității fiscale competente despre modificarea modului de operare în antrepozitul fiscal, puteau fi aplicate alte sancțiuni, cum ar fi, de pildă, revocarea autorizației de antrepozit fiscal, în temeiul art. 185 alin. (3) din același act normativ, iar nu stabilirea de obligații fiscale suplimentare.

Concluzionând, instanța de control judiciar reține că transferul țigaretelor între cele două antrepozite fiscale aparținând intimății nu s-a făcut în regim suspensiv de la plata accizelor, ci, dimpotrivă, după cum s-a arătat anterior, cu acciza aferentă plătită.

Ca atare, criticile recurentelor prezentate la acest punct nu sunt fondate.

3.1.3 Referitor la suma de 191.706.347 lei, reprezentând 76.888.749 lei accize, 113.434.634 lei majorări de întârziere și 1.382.964 lei penalități de întârziere

Recurentele susțin faptul că soluția primei instanțe este greșită, întrucât intimata trebuie să plătească accize pentru tutunul brut prelucrat la Sucursala Fabrica de Țigaretete X, în baza unor contracte încheiate cu beneficiari, pentru obținerea amestecului de tutun tăiat cu nervură expandată, în condițiile în care, pentru locul respectiv de producție, societatea nu avea autorizație de antrepozit fiscal pentru producerea ori deținerea de produse accizabile în regim suspensiv de la plata accizelor, încălcând, astfel, dispozițiile art. 168 alin. (1) și (2) din Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare.

În opinia recurentelor, amestecul de tutun tăiat cu nervură expandată este un tutun de fumat, conform art. 174 alin. (4) și (5) din Codul fiscal, iar nu o materie primă, fiind supus obligației de plată a accizelor.

În altă ordine de idei, recurentele arată că în speța de față nu au existat două inspecții fiscale succesive, întrucât Procesul-verbal fără număr din data de 11.05.2007 a fost întocmit în urma unui control tematic efectuat de ANAF - Direcția Generală de Administrare a Marilor Contribuabili la solicitarea făcută de DNA prin adresa nr. 271/P/2006, fără, însă, să fie întocmită decizie de impunere.

Soluția instanței de recurs pe acest aspect

Înalta Curte constată că părțile au poziții divergente în ceea ce privește calificarea produsului "amestec de tutun tăiat cu nervură expandată".

< Astfel, intimata consideră că produsul rezultat ca urmare a executării contractelor de prestări servicii încheiate de societate constituie *materie primă pentru fabricarea țigaretelor* și, pe cale de consecință, nu intră sub incidența prevederilor art. 174 din Codul fiscal, în sensul încadrării sale ca produs accizabil.

Argumentele invocate de intimată sunt următoarele:

- tutunul destinat fabricării de țigaretete este un produs asupra căruia urmează a se realiza o prelucrare industrială, ce constă în utilizarea echipamentelor tehnologice specifice;

- tutunul respectiv nu are calitățile necesare pentru a fi fumat ca atare și nici nu are această destinație, adică de vânzare în scopul rulării de țigaretete, ci acesta este utilizat la fabricarea de țigaretete, fapt ce implică un proces tehnologic aplicat de către producătorul de țigaretete asupra sa;

- în cuprinsul raportului de inspecție fiscală nu s-a făcut dovada că tutunul procesat la Fabrica de Țigaretete X îndeplinește condițiile prevăzute de art. 174 alin. (5) lit. a) și b) din Codul

fiscal raportate la acele din art. 174 alin. (4) din același act normativ, aspect sesizat și prin raportul de expertiză efectuat în cauză;

- din analiza fluxului tehnologic, amestecul de tutun tăiat cu nervură expandată nu poate fi fumat în această stare, fiind destinat prelucrării ulterioare, așa cum reiese din Schema de fabricație și fișele tehnologice pentru fabricarea produselor din tutun - pag. 57-103 - emise de Regia Autonomă a Tutunului în anul 1995;

- nefiind vorba despre un produs accizabil, societatea nu avea obligația să dețină autorizație de antrepozit fiscal de producție;

- analogia pe care recurenta DGRFP o face cu deșeurile de tutun, în demonstrarea faptului că produsul aflat în discuție este accizabil, este străină de obiectul cauzei;

- trebuie avute în vedere și concluziile Procesului-verbal încheiat la data de 11.05.2007 de către ANAF în cuprinsul cărora s-a arătat că produsul analizat nu este accizabil;

- instanța de fond a sancționat încălcarea de către organele fiscale a dispozițiilor art. 105 alin. (3) din Codul de proc.fiscală ce reglementează principiul unicității inspecției fiscale;

- neemiterea deciziei de impunere în urma controlului efectuat în anul 2007 se poate datora și faptului că nu au fost stabilite obligații fiscale suplimentare.

< Dimpotrivă, după cum s-a precizat anterior, recurențele apreciază că este vorba despre un tutun de fumat, potrivit art. 174 alin. (4) și (5) din Codul fiscal, pentru care se datorează acciza.

Înalta Curte apreciază că produsul "*amestec de tutun tăiat cu nervură expandată*" rezultat în urma prelucrării tutunului brut la Sucursala Fabrica de Țigarete X a fost calificat în mod corect de către organele fiscale ca fiind *tutun de fumat supus accizelor, conform art. 174 alin. (4) și (5) din Codul fiscal* (forma vigoare în perioada de referință), pentru argumentele ce vor fi expuse în continuare.

< Contractele încheiate de societatea intimată în perioada 2005 - 2007 pentru procesarea primară a tutunului frunză și/ sau strips în vederea obținerii amestecului de tutun tăiat cu nervură expandată, în afara antrepozitelor fiscale autorizate, mai precis la Sucursala Fabrica de Țigarete X, sunt următoarele:

- Contractul nr. 1973/28.05.2004 încheiat cu S.C. "C" S.R.L., având ca obiect "tăierea, procesarea unei cantități de 1200 tone/an blend de tutun format pus la dispoziție de beneficiar și destinat exportului";

- Contractul nr. 3031/12.09.2006 încheiat cu S.C. "D" S.R.L., având ca obiect "tăierea, procesarea în faza primară a tutunului frunză și/ sau strips și amestecarea cu nervuri de tutun în vederea obținerii de amestec de tutun tăiat cu nervură expandată";

- Contractul de prelucrare în lohn nr. 2773/04.07.2005 încheiat cu S.C. "G" S.R.L., având ca obiect "prelucrarea în lohn la Fabrica de Țigarete X cu materiile prime, ingredientele și materialele auxiliare puse la dispoziție de către beneficiar pentru obținerea unei cantități de circa 150 tone/lună de amestec de tutun tăiat cu nervură expandată";

- Contractul nr. 3385/10.10.2003 încheiat cu S.C. "H" S.R.L., având ca obiect "prelucrarea/procesarea în faza primară a tutunului frunză și/ sau strips și amestecarea cu nervuri de tutun în vederea obținerii de amestec de tutun tăiat cu nervură expandată";

- Contractul nr. 1388/04.05.2007 încheiat cu S.C. "I" S.R.L., având ca obiect "comercializarea de bled de tutun tăiat în conformitate cu monstra acceptată de cumpărător."

< Fluxul tehnologic, conform Manualului de Procedură elaborat de S.C. "A" S.A., are două faze:

- faza primară de producere a bledului de tutun strips;

- faza secundară de confecționare a țigaretelor și ambalarea în pachete, cartușe și baxuri.

Faza primară cuprinde două subfaze:

- 1. formare blend amestec de tutunuri, care presupune o serie de operații de condiționare, sosare, depozitare pentru uniformizare, tăiere, expandare, uscare;

- 2. preparare nervură expandată (nervura brută este umezită - condiționată 6 ore pentru uniformizare - laminare - tăiată - expandată - uscată și apoi depozitată; urmează operația de

introducere nervură expandată în bledul (amestecul de tutun) care are ca scop reducerea tăriei și reglarea conținutului de gudron, nicotina și monoxidul de carbon din fumul de țigară); în final, amestecul de tutun și nervură se aromatizează și se depozitează în curve pentru fiecare aromă.

Prima instanță a arătat că este vorba despre materia primă necesară pentru producerea de țigarete, pornind de la concluzia exprimată de expertul contabil desemnat în cauză, în sensul că *“amestecul de tutun tăiat cu nervură expandată nu poate fi fumat în această stare fiind destinat prelucrării ulterioare (...); tutunul tăiat nu era destinat comercializării pe piață pentru a fi rulat în țigarete de către consumatori persoane fizice, el a fost comercializat către terți în cutii de carton de 200 kg.”*

Înalta Curte apreciază că analiza realizată de judecătorul fondului este greșită, întrucât nu a ținut seama de cele două faze ale fluxului tehnologic de producție anterior descrise, precum și de consecințele juridice ale acestora.

Astfel, nu numai pentru țigareta finală se datorează acciza, după cum s-a reținut în sentința atacată, ci și pentru tutunul prelucrat, livrat de intimată în cutii mari către consumatorii finali și care poate fi consumat ca *“tutun pipă”* sau introdus în foi cu o mașină care se găsește în comerț și fără tehnologie industrială.

Cu alte cuvinte, ceea ce interesează pe subiectul analizat nu este foița - parte componentă a țigaretii -, ci conținutul, mai precis, tutunul presat care poate fi fumat atât în foiță cât și cu alte mijloace.

De asemenea, instanța de control judiciar nu poate primi concluzia potrivit căreia amestecul aflat în discuție nu reprezintă un produs accizabil, în sensul art. 174 alin. (5) lit. b) din Codul Fiscal, citat de prima instanță, întrucât nu s-a făcut dovada că a fost vândut pentru rularea țigaretelor sau destinat vânzării cu acest scop.

Sarcina probei pentru dovedirea situației de fapt fiscale revine contribuabilului, în temeiul dispozițiilor art. 65 alin. (1) C.proc.fiscală, cu modificările și completările ulterioare.

În această situație, intimata trebuia să probeze felul în care a fost utilizat *“amestecul de tutun tăiat cu nervură expandată”* de către beneficiari.

Totodată, Înalta Curte constată că intimata a încălcat prevederile art. 168 alin. (1) și (2) din Codul Fiscal, conform cărora: *“Este interzisă producerea de produse accizabile în afara antrepozitului fiscal. Este interzisă deținerea unui produs accizabil în afara antrepozitului fiscal, dacă acciza pentru acel produs nu a fost plătită.”*

Or, în speța de față, intimata, după cum s-a precizat anterior, a produs și vândut din prelucrarea tutunului brut frunză și/ sau strips, în baza unor contracte încheiate cu mai mulți beneficiari, diferite cantități de amestec de tutun tăiat cu nervură expandată fără a deține autorizație de antrepozit fiscal pentru producerea ori deținerea de produse accizabile în regim suspensiv de la plata accizelor.

< Înalta Curte nu poate primi concluzia primei instanțe în sensul că *“nu se mai puteau reverifica aceleași aspecte care au făcut obiectul inspecției fiscale anterioare și, cu atât mai mult, nu se putea ajunge la concluzii diametral opuse pe baza aceluiași elemente de fapt.”*

Principiul unicității inspecției fiscale, reglementat de art. 105 alin. (3) C.proc.fiscală, cu modificările și completările ulterioare, nu a fost încălcat de către autoritățile fiscale, întrucât societatea intimată nu au fost supusă la două inspecții fiscale succesive. Procesul-verbal fără număr încheiat la data de 11.05.2007 a finalizat un control tematic efectuat de ANAF - Direcția Generală de Administrare a Marilor Contribuabili, la solicitarea Ministerului Public - Direcția Națională Anticorupție materializată în adresa nr. 271/P/2006. Acest proces-verbal nu a stat la baza emiterii unei decizii de impunere, care constituie titlu de creanță, în temeiul prevederilor art. 110 alin. (3) C.proc.fiscală, cu modificările și completările ulterioare.

< Înalta Curte apreciază că intimata nu poate fi obligată la plata accesoriilor calculate de organul fiscal, mai precis, *113.434.634 lei majorări de întârziere și 1.382.964 lei penalități de întârziere aferente accizelor în sumă de 76.888.749 lei*, pentru motivele ce vor fi arătate în cele ce urmează.

În analiza acestei chestiuni, instanța de control judiciar apreciază că prezintă relevanță cele statuate cu valoare de principiu în jurisprudența CJUE: principiile securității juridice și protecției încrederii legitime nu se opun ca administrația fiscală națională să impună plata unor majorări, cu condiția ca această decizie să se întemeieze pe reguli clare și precise, iar practica acestei administrații să nu fi fost de natură să creeze în percepția unui operator economic prudent și avizat o încredere rezonabilă în neaplicarea taxei unor astfel de operațiuni (hotărârea CJUE din 09.07.2015 pronunțată în cauza C-183/14).

Este adevărat că în speța nominalizată mai sus se analizează obligația de plată a TVA de către un operator economic, însă raționamentul juridic își păstrează valabilitatea și în materia plății accizelor.

Or, în speța de față, este în discuție mai mult decât o practică administrativă anterioară contradictorie, fiind vorba despre Procesul-verbal de control din data de 11.05.2007 încheiat de ANAF - DGAMC. În concret, în conținutul acestui act de control s-a stabilit că produsul analizat, respectiv tutunul de fumat procesat și vândut în perioada 2005-2006 către diverși beneficiari “*nu se supune reglementărilor art. 174 din Legea nr. 571/2003 privind Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare, în sensul încadrării sale în categoria produselor accizabile și ale art. 186-189 din Legea nr. 571/2003, referitor la deplasarea produselor accizabile în regimul suspensiv, punct de vedere exprimat și în adresa Ministerului Economiei și Finanțelor - Direcția Generală Legislație Impozite Indirecte nr. 271611/19.04.2007.*” (a se vedea filele 294-298 vol. I dosar fond).

În aceste condiții, în mod indubitabil intimata a avut convingerea că nu datorează accize, față de cele stabilite de organul fiscal prin actul de control anterior individualizat, situație în care nu poate fi obligată la plata accesoriilor aferente acestora.

3.1.4 Referitor la suma de 197.543.516 lei, reprezentând 81.782.094 lei accize, 115.436.142 lei majorări de întârziere și 325.280 lei penalități de întârziere

Recurente susțin faptul că soluția primei instanțe este greșită, întrucât intimata trebuie să plătească accize pentru produsul “*tutun de fumat fin tăiat destinat rulării în țigarete*”, obținut din procesarea tutunului brut în antrepozitele fiscale de producție ale intimatei și eliberat în consum către beneficiari care nu aveau calitatea de antrepozitari autorizați.

Intimata avea obligația să anunțe organul fiscal despre realizarea acestei operațiuni în antrepozitele sale fiscale de producție, să calculeze și să achite acciza la momentul eliberării în consum.

Soluția instanței de recurs pe acest aspect

< Pentru aceleași argumente expuse la pct. 3.1.3, în mod simetric, urmează a fi menținute constatările organului fiscal cu privire la obligația de plată a accizelor aferente produsului “*tutun de fumat fin tăiat destinat rulării în țigarete*”, ce reprezintă un produs accizabil, în raport de dispozițiile art. 174 alin. (5) lit. b) Cod fiscal, cu modificările și completările ulterioare.

Un aspect suplimentar ce poate fi reținut este cel care rezultă din poziția exprimată de reprezentantul S.C. “J” S.A., în sensul că tutunul procesat la Sucursala Fabrica de Țigarete Tg. Jiu, în baza contractului nr. 2676/24.06.2005, a intrat după recepție direct în procesul de fabricare a țigaretelor fără alte prelucrări suplimentare.

De asemenea, contrar celor susținute de expertul contabil desemnat în cauză, în raport de dispozițiile art. 65 alin. (1) C.proc.fiscală, cu modificările și completările ulterioare, intimata trebuia să probeze situația de fapt fiscală, respectiv modalitatea în care au fost utilizate produsele de către beneficiari, precum și care era lățimea de tăiere a particulelor de tutun.

< În mod pe deplin justificat, recurente au arătat că societatea intimată avea obligația să anunțe organul fiscal competent despre realizarea în antrepozitele sale de producție și a altor produse în regim suspensiv de la plata accizelor, adică tutun de fumat pentru care mai mult de 25% din greutate o reprezintă particulele de tutun ce au o lățime mai mare de 1 mm, tutunul de fumat este vândut sau destinat vânzării pentru rularea țigaretelor.

Mai mult decât atât, tutunul analizat, obținut în urma prelucrării primare a tutunului brut în antrepozitele fiscale de producție ale intimatei, în regim suspensiv de la plata accizelor, a fost

eliberat în consum fără calcularea accizei ca obligație de plată în documentele de livrare către terți și fără întocmirea documentului administrativ de însoțire către alte antrepozite fiscale, după cum impun prevederile art. 192 și, respectiv, art.187 Cod fiscal, cu modificările și completările ulterioare.

< Totodată, pentru motivele prezentate la punctul anterior, instanța de control judiciar apreciază că intimata nu poate fi obligată la plata accesoriilor calculate de organul fiscal, mai precis, 115.436.142 lei majorări de întârziere și 325.280 lei penalități de întârziere, aferente accizelor în sumă de 81.782.094 lei.

3.1.5 Referitor la suma de 186.637.967 lei, reprezentând 86.610.409 lei accize, 99.666.998 lei majorări de întârziere și 360.560 lei penalități de întârziere

Recurente precizează faptul că, și în acest caz, soluția instanței de fond este greșită, iar intimata trebuie să plătească accize pentru nervura prelucrată și tutunul procesat în antrepozitele fiscale din București, respectiv Târgu Jiu, eliberate în consum pentru antrepozitul din Sfântul Gheorghe.

Soluția instanței de recurs pe acest aspect

< Pentru aceleași argumente expuse la pct. 3.1.3, în mod simetric, urmează a fi menținute constatările organului fiscal cu privire la obligația de plată a accizelor aferente produselor aflate în discuție, ce reprezintă produse accizabile, în raport de dispozițiile art. 174 alin. (5) lit. b) Cod fiscal, cu modificările și completările ulterioare.

În același timp, pentru motivele dezvoltate la același punct, instanța de control judiciar apreciază că intimata nu poate fi obligată la plata accesoriilor calculate de organul fiscal, mai precis, 99.666.998 lei majorări de întârziere și 360.560 lei penalități de întârziere.

3.1.6 Referitor la suma de 405.410.386 lei, reprezentând 245.836.823 lei accize și 159.573.563 lei majorări de întârziere

Recurente arată că societatea intimată datorează accize pentru tutunul brut comercializat în anul 2008 fără a deține autorizație eliberată de către autoritatea fiscală teritorială în acest scop, așa cum prevăd dispozițiile pct. 4²⁻¹ din H.G. nr. 44/2004 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 571/2004 privind Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare.

Activitatea de comercializare a tutunului brut sau parțial prelucrat nu a fost menționată în autorizația de antrepozit fiscal deținută de intimată, aceasta fiind o activitate distinctă de cea a antrepozitarului autorizat.

Intimata menționează faptul că nu era necesară obținerea unei autorizații de comercializare a tutunului brut în cazul agenților economici care dețineau o autorizație de antrepozit fiscal în domeniul tutunului prelucrat.

Soluția instanței de recurs pe acest aspect

Măsurile dispuse la pct. G din raportul de inspecție fiscală nr. 24036/14.06.2011 și la poziția 2.1.1 din decizia de impunere nr. 26/14.06.2011, prin care s-a constatat că societatea intimată datorează suma totală de 405.410.386 lei, reprezentând 245.836.823 lei accize și 159.573.563 lei majorări de întârziere, sunt legale.

Intimata a derulat următoarele operațiuni comerciale:

- În baza Contractului de vânzare-cumpărare nr. 12/2007, intimata a vândut către Consorzio K Italia 223.397,5 kg de tutun brut, pentru care a fost emisă factura fiscală seria GLXT nr. 2089/28.03.2008, înregistrată în jurnalul de vânzări și decontul lunar de TVA la rubrica "livrări intracomunitare de bunuri" aferente lunii martie 2008. Pentru această cantitate de tutun brut comercializat au fost calculate accize în sumă de 49.489.024 lei, în temeiul art. 192 alin. (1) și (2) din Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare.

- În baza Comenzii nr. 12/2007, intimata a comercializat către L Italia 15.130 kg tutun brut, pentru care a fost emisă factura fiscală seria 2068/24.01.2008. Pentru această cantitate de tutun brut comercializat au fost calculate accize în sumă de 3.351.734 lei.

- În baza Contractului de vânzare-cumpărare nr. 2614b/30.11.2007, intimata a transmis către S.C. "G" S.R.L. Italia Perugia dreptul de proprietate asupra cantității de 871,200 tone tutun brut

neprelucrat, stabilită prin Convenția de dare în plată nr. 1728/25.11.2008. În acest sens, părțile au încheiat procesul-verbal de predare primire nr. 1534/26.11.2008, fără să fie emisă factură. Pentru această cantitate de tutun brut comercializat au fost calculate accize în sumă de 192.996.065 lei.

Din interpretarea dispozițiilor pct. 4^{2.1} din H.G. nr. 44/2004 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 571/2004 privind Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare, date în aplicarea art. 174 alin. (4) din Codul fiscal, citate de prima instanță, rezultă că pentru operațiunea de comercializare a tutunului brut trebuie îndeplinite cumulativ următoarele condiții:

- operatorul economic care dorește să comercializează tutun brut sau tutun parțial prelucrat poate desfășura această activitate numai în baza unei autorizații eliberate în acest scop de către autoritatea fiscală unde este înregistrat ca plătitor de impozite și taxe/ autoritatea vamală teritorială;

- tutunul brut sau tutunul parțial prelucrat nu pot fi comercializate decât către un alt operator economic comerciant deținător al unei autorizații de comercializare tutun brut sau tutun parțial prelucrat ori către un antrepozit fiscal din domeniul tutunului prelucrat.

În speța de față, intimata nu deținea autorizație pentru comercializarea tutunului brut, după cum impune norma anterior individualizată, aspect de altfel necontestat de parte.

Trebuie menționat faptul că intimata a deținut din anul 2003 autorizații de antrepozite fiscale pentru locațiile din București, Covasna și Târgu Jiu (pentru ultimele două, autorizațiile au fost revocate în anul 2007), care îi permiteau ca, în regim suspensiv de la plata accizelor, să primească, să producă, să transforme, să dețină și să expedieze următorul produs accizabil: T 2 - țigarete.

În discuție sunt două activități distincte: cea de comercializare a tutunului brut și cea de producție și expediere a țigaretelor.

Ca atare, în baza autorizațiilor de antrepozit fiscal pe care le avea, intimata nu putea desfășura activitate de vânzare a tutunului brut, după cum în mod judicios s-a reținut în actele administrativ fiscale contestate.

Prin urmare, intimata avea obligația de a obține autorizație ca operator economic de tutun brut și/ sau tutun parțial prelucrat eliberată de autoritatea fiscală competentă în acest scop.

Înalta Curte nu poate primi interpretarea făcută de judecătorul fondului potrivit căreia, pentru primele două tranzacții, intimata nu trebuia să dețină autorizație de comercializare a tutunului brut în condițiile în care instrucțiunile de aplicare au fost emise prin Ordinul PANAF nr. 800/2008, publicat în Monitorul Oficial al României nr. 378 din 19.05.2008.

Această împrejurare nu poate fi de natură să exonerază partea de obligația de a se conforma normei aflate în discuție. Cu alte cuvinte, dacă nu era autorizată ca operator economic de tutun brut și/ sau tutun parțial prelucrat, intimată nu trebuia să deruleze astfel de operațiuni comerciale.

De asemenea, instanța de control judiciar constată că nu era îndeplinită nici cealaltă condiție, respectiv aceea ca cumpărătorul tutunului brut să dețină autorizație de comercializare a unui astfel de produs.

Procedând în acest mod, intimata a încălcat prevederile art. 183 alin. (1) lit. c) din Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare, care îi impuneau obligația ca, în calitate de antrepozitar autorizat, să țină evidențe exacte și actualizate cu privire la materiile prime, lucrările în derulare și produsele accizabile finite, produse sau primite în antrepozitele fiscale și să prezinte evidențe corespunzătoare, la cererea autorităților fiscale.

Pe cale de consecință, în mod corect organul fiscal a calculat în sarcina intimatei accize, în temeiul art. 192 alin. (2) din Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare, conform căruia *“un produs accizabil este eliberat pentru consum în România, în condițiile prevăzute la art. 166”*.

În raport de prevederile art. 119 alin. (1) C.proc.fiscală, cu modificările și completările ulterioare, intimata datorează accesoriile calculate de organul fiscal la debitul principal, respectiv accize, cuantumul acestora nefiind contestat în cauză.

3.1.7 Referitor la suma de 767.995 lei, reprezentând 395.670 lei accize și 372.325 lei

majorări de întârziere

Recurentele arată că intimata datorează accize pentru produsele aflate în stoc la data revocării autorizației de antrepozit fiscal nr. RO00892218PP01 pentru antrepozitul S.C. "A" S.A. - Sucursala Fabrica de țigarete Tg-Jiu.

Partea avea posibilitatea să transfere stocurile de produse către un alt antrepozit fiscal din cadrul societății, cu autorizație valabilă, sub supraveghere fiscală, la data revocării autorizației.

Intimata a precizat că stocurile respective nu erau produse accizabile, ci materii prime destinate producerii de țigarete, nefiind îndeplinite condițiile impuse de art. 174 Cod fiscal, cu modificările și completările ulterioare.

Soluția instanței de recurs pe acest aspect

Intimata datorează accize pentru produsele aflate în stoc la data revocării autorizației de antrepozit fiscal nr. RO00892218PP01 pentru antrepozitul S.C. "A" S.A. - Sucursala Fabrica de Țigarete Tg-Jiu.

În concret, la solicitarea intimatei, prin Decizia nr. 560/17.12.2007, Comisia pentru autorizarea operatorilor de produse supuse accizelor armonizate a revocat autorizația de antrepozit fiscal anterior nominalizată.

Măsura revocării autorizației de antrepozit fiscal îl obliga pe antrepozitar să achite acciza în termen de 5 zile de la data comunicării măsurii, pentru produsele aflate în stoc, în temeiul art. 192 alin. (7) Cod fiscal, cu modificările și completările ulterioare și pct. 17 alin. (1) din H.G. nr. 44/2004.

Contrar celor reținute de prima instanță, tutunul prelucrat este produs accizabil pentru aceleași argumente prezentate în cele de mai sus.

În raport de prevederile art. 119 alin. (1) C.proc.fiscală, cu modificările și completările ulterioare, intimata datorează accesoriile calculate de organul fiscal la debitul principal, respectiv accize, cuantumul acestora nefiind contestat în cauză.

3.1.8 Referitor la suma de 738.018 lei, reprezentând 715.828 lei accize și 22.190 lei majorări de întârziere

Accizele au fost calculate pentru diferența de țigarete constatată la inventarierea stocului de țigarete confiscate și predate spre distrugere Sucursalei Fabrica de țigarete X.

Instanța de control judiciar apreciază ca măsura dispusă este nelegală, în condițiile în care intimata nu era proprietara produselor respective, iar ANV nu a dat curs solicitării sale de aprobare a distrugerii țigaretelor confiscate.

În plus, atât data de 14.06.2010 (data constatării diferenței în minus) cât și data de 14.06.2011 (data calculării accizelor) sunt ulterioare datei de 01.04.2010 când au fost abrogate art. 165 și art. 192 alin. (3) din Codul fiscal.

3.1.8 Referitor la cheltuielile de judecată

În raport de dispozițiile art. 274 și art. 276 C.proc.civ., de culpa procesuală și de cuantumul pretențiilor admise în cauză, instanța de control judiciar apreciază că recurentele-pârâte datorează cheltuieli de judecată în cuantum de 11.004 lei către intimata-reclamantă.

3.2. *Expertul B* a solicitat modificarea, în parte, a sentinței, în sensul majorării onorariului cu suma de 83.500 lei și obligării reclamantei la plata acestei sume.

În motivarea recursului său, expertul a aratat că a lucrat la întocmirea raportului de expertiză timp de 8 luni, volumul de muncă fiind foarte mare, iar onorariul fixat de prima instanță nu este corespunzător, în raport cu activitatea prestată.

Soluția instanței de recurs pe acest aspect

Recursul este fondat: în raport de activitatea complexă desfășurată în vederea întocmirii raportului de expertiză contabilă, este justificată majorarea onorariului de expert doar cu suma de 28.500 lei.

4. Temeiul legal al soluției instanței de recurs

Pentru toate considerentele anterior prezentate, în temeiul art. 312 alin. (1) și (2) C.proc.civ., raportat la art. 304 pct.9 și art. 304¹ Cod procedură civilă, Înalta Curte:

- a admis recursurile declarate de pârâtele Agenția Națională de Administrare Fiscală și Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice București, în reprezentarea Direcției Regionale Vamale București, a modificat în tot sentința atacată, în sensul că a admis, în parte, acțiunea reclamantei S.C "A" S.A., anulând, în parte, Decizia de soluționare a contestației administrative nr. 67/08.02.2012 emisă de Agenția Națională de Administrare Fiscală - Direcția Generală de Soluționare a Contestațiilor și Decizia de impunere privind obligațiile fiscale suplimentare de plată nr. 26/14.06.2011 emisă de Agenția Națională de Administrare Fiscală - Direcția Regională de Accize și Operațiuni Vamale București, în ceea ce privește categoriile de sume mai sus prezentate, fiind menținute în rest respectivele acte;

- a admis recursul declarat de expertul B împotriva aceleiași sentinței și, în consecință, majorând onorariul cu suma de 28.500 lei și obligând reclamanta să plătească această sumă către expert.

- a obligat recurente-pârâte Agenția Națională de Administrare Fiscală și Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice București, în reprezentarea Direcției Regionale Vamale București, la plata sumei de 11.004 lei, reprezentând cheltuieli de judecată către intimata-reclamantă S.C "A" S.A.

DREPT PROCESUAL CIVIL**I. Competența instanțelor judecătorești****A. Competența după materie**

1. Disjungerea cererii reconvenționale formulată cu nerespectarea termenului prevăzut de lege. Depunerea cererii ulterior intrării în vigoare a noului cod de procedură civilă. Aplicarea dispozițiilor procedurale în vigoare la momentul declanșării procesului. Competență materială de judecată a cererii.

C.proc.civ. din 185, art. 17
NCPC, art. 24

Dispozițiile art. 17 C.proc.civ. din 1865 reglementează prorogarea legală de competență a cererilor accesorii sau incidentale, așa încât acestea vor fi judecate de instanța competentă să soluționeze cererea principală, conform principiului accesorium sequitur principale, care își va păstra competența de a soluționa cererea incidentală și după disjungere.

Ca atare, cum cererea reconvențională are caracter incidental, formularea acesteia cu nerespectarea dispozițiilor art. 135 C.proc.civ., nu înlătură efectele prevederilor art.17 C.proc.civ. și nu deschide drumul unei noi evaluări a competenței de soluționare. Totodată, în aplicarea regulii stabilită prin dispozițiile art. 24 NCPC, judecata unei astfel de cereri – deși depusă după intrarea în vigoare a noilor dispoziții procedurale – fiind formulată într-un dosar căruia i se aplică prevederile Codului de procedură civilă de la 1865, se va face potrivit acestor dispoziții.

Secția I civilă, decizia nr.1707 din 19 iunie 2015

Prin cererea de chemare în judecată înregistrată pe rolul Judecătoriei Sfântu Gheorghe la data de 22.10.2010, reclamanta C. a solicitat, în contradictoriu cu pârâta S.C. X. S.R.L., obligarea acesteia să-i lase în deplină proprietate și liniștită posesie imobilul în suprafață de 1.700 mp, situat în orașul Sfântu Gheorghe și demolarea construcției edificate pe terenul proprietatea sa, iar în caz de refuz, să fie autorizată să aducă la îndeplinire această obligație pe cheltuiala pârâtei.

În drept, acțiunea civilă a fost întemeiată pe dispozițiile art.480 și art.494 C.civ.

La termenul de judecată de la data de 23.04.2014, pârâta S.C. X. S.R.L. a formulat cerere reconvențională, prin care a solicitat să i se constate dreptul de proprietate, ca efect al accesiunii imobiliare, asupra construcției cu destinația de depozit și birouri, în suprafață de 434 mp, edificate pe terenul proprietatea reclamantei, obligarea acesteia la plata sumei de 222.732,38 lei, reprezentând despăgubiri ce constau în contravaloarea imobilelor mai sus menționate și instituirea unui drept de retenție în favoarea sa, asupra terenului aparținând reclamantei.

Prin notele de ședință formulate la termenul de judecată din 21.05.2014, reclamanta-pârâtă a invocat excepția tardivității cererii reconvenționale, în raport de dispozițiile art. 119 alin. (3) C.proc.civ., solicitând judecarea pe cale separată a acesteia, potrivit art.135 din același act normativ.

Judecătoria Sfântu Gheorghe, prin încheierea din 24.09.2014, a admis excepția tardivității cererii reconvenționale, formulată de reclamantă, și a dispus disjungerea cererii reconvenționale, formându-se, astfel, dosarul nr. x/305/2014.

Prin sentința civilă nr.2269 din 29.10.2014, pronunțată în dosarul nr. x/305/2014, Judecătoria Sfântu Gheorghe a admis excepția necompetenței materiale invocată de pârâta C. și, pe cale de consecință, a declinat competența de soluționare a cererii formulate de reclamanta S.C. X. S.R.L. în favoarea Tribunalului Covasna.

Pentru a dispune astfel, instanța a constatat că despăgubirile solicitate de reclamantă, în cuantum de 222.732,38 lei, depășesc criteriul valoric al competenței materiale a judecătoriei, care este abilitată de lege să soluționeze cererile care au o valoare de până la 200.000 lei, potrivit dispozițiilor art.94 pct.1 lit. j) NCPC aprobat prin Legea nr.134/2010.

În raport de acest aspect, față de prevederile art.95 pct.1 din același act normativ, a apreciat că Tribunalul Covasna este competent, din punct de vedere material, să soluționeze cererea reconvențională dedusă judecății.

Prin sentința nr. 1285 din 11.12.2014, Tribunalul Covasna, Secția civilă a admis excepția de necompetență materială invocată de către reclamantă și a declinat competența de soluționare a cererii formulate de aceasta în favoarea Judecătoriei Sfântu Gheorghe.

Constatând ivit conflictul negativ de competență, a dispus suspendarea judecății și înaintarea dosarului la Curtea de Apel Brașov pentru pronunțarea regulatorului de competență.

În motivare, tribunalul a reținut că în dosarul nr. x/305/2010, pârâta S.C. X. S.R.L. a depus cerere reconvențională la acțiunea formulată de reclamanta C. Astfel, fiind vorba despre o cerere incidentală, depusă într-un dosar aflat în curs de soluționare, acesteia îi sunt aplicabile, în raport de prevederile art.24 din Codul de procedură civilă aprobat prin Legea nr.134/2010, dispozițiile Codului de procedură civilă de la 1865.

De asemenea, tribunalul a reținut că, deși cererea reconvențională a fost depusă tardiv, sancțiunea depunerii peste termen constă în judecarea acesteia separat, conform art.135 C.proc.civ. din 1865, de aceeași instanță, întrucât, fiind o cerere incidentală, operează prorogarea de competență în favoarea instanței competente să soluționeze cererea principală. Ca atare, o cerere reconvențională depusă tardiv nu își pierde caracterul de cerere incidentală și nu poate fi judecată după alte reguli de procedură, cu atât mai mult cu cât, în cauză, rezolvarea acesteia este legată de modul în care va fi soluționată acțiunea principală. Prin urmare, cererea reconvențională este supusă prevederilor Codului de procedură civilă de la 1865.

Concluzionând, Tribunalul Covasna a reținut că, în speță operează prorogarea legală de competență în favoarea instanței sesizate cu judecarea cererii principale, iar competența de soluționare a acesteia revine Judecătoriei Sfântu Gheorghe, în raport de faptul că valoarea pretențiilor se situează sub pragul de 500.000 lei.

Examinând conflictul negativ de competență ivit între Judecătoria Sfântu Gheorghe și Tribunalul Covasna, prin sentința nr. 8/F/CC din 14.01.2015, Curtea de Apel Brașov, Secția civilă și pentru cauze cu minori și de familie, de conflicte de muncă și asigurări sociale a stabilit competența de soluționare a cererii ce formează obiectul dosarului nr. x/305/2015 în favoarea Judecătoriei Sfântu Gheorghe.

Pentru a dispune astfel, această instanță a apreciat că formularea cererii reconvenționale la un termen ulterior și disjungerea acesteia de cererea principală nu deschide drumul unei noi evaluări a competenței de soluționare, față de caracterul incident, de apărare lato sensu, pe care dispozițiile art.17 C.proc.civ. le conferă unei asemenea cereri. Prin urmare, chiar dacă prin cererea reconvențională au fost emise pretenții care ar fi atras competența de soluționare a instanței superioare, având în vedere faptul că aceasta nu a fost formulată pe cale principală, ci pe cale incidentală, ca o formă de apărare a pârâtei față de pretențiile reclamantei, competența rămâne câștigată instanței investite cu judecarea cererii principale, respectiv Judecătoriei Sfântu Gheorghe.

Împotriva acestei decizii, pârâta C. a formulat recurs.

În motivare, pârâta a susținut că cererea reconvențională formulată în dosarul nr. x/305/2010 al Judecătoriei Sfântu Gheorghe este supusă dispozițiilor Codului de procedură civilă aprobat prin Legea nr.134/2010, întrucât aceasta a fost depusă cu nerespectarea termenului defipt de art.135 C.proc.civ. din 1865, formându-se, astfel, dosarul nr. x/305/2014, care a fost înregistrat pe rolul aceleiași instanțe după intrarea în vigoare a primului act normativ menționat. Din acest motiv, în opinia sa, cererea reconvențională încetează să mai fie o cerere incidentală, devenind, astfel una principală, cu toate consecințele ce decurg din aceasta, inclusiv cu privire la competența de soluționare a acesteia și la legea de procedură aplicabilă.

Din această perspectivă, în opinia părâtei, caracter incident are numai o cerere reconvențională care se judecă odată cu cererea principală sau o cerere reconvențională cu privire la care s-a dispus disjungerea față de acțiunea principală pe motiv că aceasta nu se află în stare de judecată. Or, dacă cererea reconvențională cu privire la care s-a făcut aplicarea dispozițiilor art.135 C.proc.civ. nu ar fi considerată ca fiind un litigiu nou, sancțiunea judecării separate a acesteia ar fi lipsită de sens.

Concluzionând, recurenta-pârâtă a apreciat că, în cauză, sunt incidente prevederile art.95 pct.1 coroborate cu cele ale art.94 pct.1 lit. j) NCPC, motiv pentru care competența materială de soluționare a cererii revine Tribunalului Covasna.

În drept, recursul a fost întemeiat pe dispozițiile art.22 alin. (5) C.proc.civ.

Prin întâmpinare, intimata-reclamantă S.C. X. S.R.L. a susținut, în esență, că cererea reconvențională formulată într-un proces început înainte de intrarea în vigoare a Codului de procedură civilă aprobat prin Legea nr.134/2010 trebuie soluționată în conformitate cu dispozițiile legale aplicabile la data sesizării instanței de judecată, respectiv la 22.10.2010.

Prin urmare, având în vedere caracterul incidental al cererii reconvenționale față de cea principală, precum și dispozițiile art.17 C.proc.civ. din 1865, intimata-reclamantă a apreciat că, în cauză, a operat prorogarea legală de competență, motiv pentru care Judecătoria Sfântu Gheorghe este competentă să o soluționeze.

Examinând decizia atacată prin prisma criticilor formulate și a dispozițiilor legale incidente în cauză, Înalta Curte constată următoarele:

În cauză, prin cererea de chemare în judecată înregistrată la data de 22.10.2010, sub nr. x/305/2010, reclamanta C. a investit Judecătoria Sfântu Gheorghe cu soluționarea unei acțiuni în revendicare, întemeiată pe dispozițiile art.480 și art.494 C.civ., formulată în contradictoriu cu pârâta S.C. X. S.R.L.

De asemenea, la data de 23.04.2014, pârâta a investit Judecătoria Sfântu Gheorghe cu judecarea unei cereri reconvenționale, prin care a solicitat să i se constate dreptul de proprietate, ca efect al accesunii imobiliare, asupra construcției edificate pe terenul proprietatea reclamantei, plata unor despăgubiri și instituirea unui drept de retenție, în favoarea sa, asupra imobilului aparținând acesteia.

Prin sentința nr. 8/F/CC din 14.01.2015, obiect al recursului pendinte, pronunțată în regulator de competență, Curtea de Apel Brașov, Secția civilă și pentru cauze cu minori și de familie, de conflicte de muncă și asigurări sociale, a atribuit competența de soluționare a cererii reconvenționale formulată de reclamanta S.C. X. S.R.L. în favoarea Judecătoriei Sfântu Gheorghe, în raport de dispozițiile art.24 din Codul de procedură civilă aprobat prin Legea nr.134/2010, stabilind că cererile incidentale se judecă potrivit legii aplicabile la data inițierii procesului, respectiv Codul de procedură civilă de la 1865.

Potrivit prevederilor art.17 din Codul de procedură civilă de la 1865, *cererile accesorii și incidentale sunt în căderea instanței competente să judece cererea principală.*

Norma legală evocată reglementează prorogarea legală de competență a cererilor accesorii sau incidentale, așa încât acestea vor fi judecate de instanța competentă să soluționeze cererea principală, conform principiului *accessorium sequitur principale*, care își va păstra competența de a soluționa cererea incidentală și după disjungere.

Cererea reconvențională formulată de pârâta S.C. X. S.R.L. la data de 23.04.2014 are caracter incidental.

Această cerere ar fi avut caracter principal (prin urmare, i s-ar fi aplicat, față de data înregistrării, dispozițiile Codului de procedură civilă aprobat prin Legea nr.134/2010) dacă ar fi fost formulată pe cale separată. Fiind formulată într-un proces în curs, aceasta reprezintă un incident procedural asupra căruia instanța își prorogă competența.

Ca atare, cererile incidentale formulate într-un dosar căruia i se aplică prevederile Codului de procedură civilă de la 1865 vor fi judecate potrivit acestor dispoziții, regulă ce a fost stabilită de Codul de procedură civilă aprobat prin Legea nr.134/2010, care, prin art. 24, a optat pentru data

înregistrării cererii introductive de instanță sau, după caz, data înregistrării cererii de executare silită.

Astfel, deși în cauză cererea reconvențională a fost formulată cu nerespectarea dispozițiilor art. 135 C.proc.civ. din 1865, care stipulează că *cererea reconvențională care nu s-a făcut în termenul prevăzut de lege se va judeca deosebit*, acest aspect nu înlătură efectele prevederilor art. 17 din acest act normativ și nu deschide drumul unei noi evaluări a competenței de soluționare, față de caracterul incident al cererii reconvenționale.

Prin urmare, în raport de dispozițiile art. 24 din Codul de procedură civilă aprobat prin Legea nr.134/2010, care prevăd că noua lege de procedură se aplică numai proceselor și executărilor silită începute după intrarea acestuia în vigoare, respectiv 15 februarie 2013, în cauză, sunt aplicabile normele Codului de procedură civilă de la 1865.

Din perspectiva considerentelor mai sus expuse, sunt nefondate criticile formulate de recurenta-pârâtă C., cu privire la incidența în speță a dispozițiilor art. 95 pct.1 coroborate cu cele ale art. 94 pct.1 lit. j) din Codul de procedură civilă aprobat prin Legea nr.134/2010, prin raportare la data înregistrării pe rolul Judecătoriei Sfântu Gheorghe a dosarului nr. x/305/2010, (22 decembrie 2010), în care a fost formulată inițial cererea reconvențională formulată de intimata-reclamantă S.C. X. S.R.L.

Față de aceste argumente, Înalta Curte, în temeiul prevederilor art.312 alin. (1) C.proc.civ., a respins, ca nefondat, recursul formulat de recurenta-pârâtă C.

2. Competență materială. Invocarea de către instanță, cu încălcarea dispozițiilor art. 159¹ din Codul de procedură civilă din 1865, a excepției necompetenței sale materiale. Consecințe

C. proc. civ. din 1865, art. 159¹

În cazul în care instanța investită cu soluționarea cauzei nu a dat eficiență dispozițiilor art. 159¹ alin. (2) și (4) C.proc.civ., neverificând dacă este competentă material să judece pricina la prima zi de înfățișare, aceasta nu mai poate invoca excepția necompetenței sale materiale după administrarea unor probatorii și suspendarea judecării cauzei, în temeiul dispozițiilor art. 244 pct. 1 C.proc.civ.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 661 din 26 februarie 2015

Prin cererea de chemare în judecată înregistrată pe rolul Judecătoriei Timișoara reclamantii Municipiul Timișoara prin Primar, Primarul Municipiului Timișoara și Consiliul Local al Municipiului Timișoara au solicitat, în contradictoriu cu pârâta SC A. Timiș SRL, constatarea încetării contractului de închiriere nr. 945/2000 încheiat între Primarul mun. Timișoara și SC A. Timiș SRL cu privire la imobilul din Timișoara, ca ajuns la termen și evacuarea necondiționată a pârâtei din imobilul menționat.

Judecătoria Timișoara, prin încheierea civilă din data de 02.12.2010, a admis excepția necompetenței materiale a Judecătoriei Timișoara și a declinat competența de soluționare a cauzei în favoarea Tribunalului Timiș.

În argumentarea acestei sentințe Judecătoria Timișoara a reținut ca fiind evident caracterul comercial neevaluabil în bani al acțiunii și a apreciat că se impune declinarea acestei cauze către Tribunalul Timiș. De asemenea, a mai reținut că, pe cale reconvențională, pârâta a solicitat achitarea de către reclamantii a sumei de 101.000 lei, sumă ce ar reprezenta contravaloarea îmbunătățirilor aduse de către pârâtă imobilului situat în Timișoara, județ Timiș, sens în care a apreciat a fi incidente prevederile art. 2 pct. 1 C.proc.civ.

Tribunalul Timiș, prin sentința civilă nr. 765/PI/LP din 02.10.2014, a admis excepția

necompetenței materiale a Tribunalului Timiș și a declinat competența de soluționare a cauzei în favoarea Judecătoriei Timișoara. S-a constatat ivit conflictul negativ de competență și s-a înaintat dosarul Curții de Apel Timișoara, Secția a II-a civilă în vederea soluționării acestuia.

În fundamentarea acestei sentințe Tribunalul Timiș a reținut, în esență, că, potrivit art. 2 pct. 1 lit. a) C. proc. civ., tribunalul judecă procesele și cererile în materie comercială al căror obiect are o valoare de peste 100.000 lei, precum și procesele și cererile în această materie al căror obiect este neevaluabil în bani.

Prezenta cerere de chemare în judecată, având ca obiect constatarea încetării contractului de închiriere nr. 945/2000, are un evident caracter evaluabil în bani, astfel cum s-a dispus prin Decizia nr. 32/2008 a ÎCCJ pronunțată în soluționarea recursului în interesul legii, conform căreia dispozițiile art. 1 pct. 1, art. 2 pct. 1 lit. a) și b) și art. 282¹ alin. (1) C. proc. civ. se interpretează în sensul că, în vederea determinării competenței materiale de soluționare în primă instanță și în căile de atac, sunt evaluabile în bani litigiile civile și comerciale având ca obiect constatarea existenței sau inexistenței unui drept patrimonial, constatarea nulității, anularea, rezoluțiunea, rezilierea unor acte juridice privind drepturi patrimoniale, indiferent dacă este formulat petitul accesoriu privind restabilirea situației anterioare.

De asemenea, s-a mai reținut că obiectul cererii reconvenționale invocat de judecătoria ca depășind pragul prevăzut de art. 2 pct. 1 C. proc. civ. din 1865 este irelevant în stabilirea competenței instanței, în condițiile în care art. 17 C. proc. civ. din 1865 dispune că cererile accesorii și incidentale sunt în căderea instanței competente să judece cererea principală.

Pe cale de consecință, observând că în speță nu s-a demonstrat că valoarea obiectului litigiului trece peste pragul prevăzut de art. 2 pct. 1 C. proc. civ. din 1865, iar, potrivit art. 1, judecătoria are competență generală, fiind instanță de drept comun în ceea ce privește judecata în primă instanță, tribunalul a apreciat că, în speța de față, competența de judecată a cererii de chemare în judecată aparține judecătoriei.

Curtea de Apel Timișoara, Secția a II-a civilă, prin sentința civilă nr. 24 din 3 decembrie 2014, soluționând conflictul negativ de competență ivit în cauză, a stabilit competența de soluționare a cauzei în favoarea Judecătoriei Timișoara.

În argumentarea acestei sentințe, s-a reținut, în esență, că cererea de chemare în judecată are ca obiect constatarea încetării contractului de închiriere nr. 945/2000 și are un evident caracter evaluabil în bani, astfel cum s-a dispus prin Decizia nr. 32/2008 a ÎCCJ pronunțată în soluționarea recursului în interesul legii, conform căreia dispozițiile art. 1 pct. 1, art. 2 pct. 1 lit. a) și b) și art. 282¹ alin. (1) C. proc. civ. se interpretează în sensul că, în vederea determinării competenței materiale de soluționare în primă instanță și în căile de atac, sunt evaluabile în bani litigiile civile și comerciale având ca obiect constatarea existenței sau inexistenței unui drept patrimonial, constatarea nulității, anularea, rezoluțiunea, rezilierea unor acte juridice privind drepturi patrimoniale, indiferent dacă este formulat petitul accesoriu privind restabilirea situației anterioare.

S-a mai reținut că obiectul cererii reconvenționale invocat de judecătoria ca depășind pragul prevăzut de art. 2 pct. 1 C. proc. civ. din 1865 este irelevant în stabilirea competenței instanței, în condițiile în care art. 17 C. proc. civ. din 1865, dispune că cererile accesorii și incidentale sunt în căderea instanței competente să judece cererea principală.

Împotriva acestei sentințe pârâta SC A. Timiș SRL Timișoara a declarat recurs solicitând admiterea recursului, casarea hotărârii atacate, iar, în rejudecare, stabilirea competenței de soluționare a cauzei în favoarea Tribunalului Timiș.

În susținerea cererii de recurs, recurenta a arătat că în mod greșit Curtea de apel a soluționat conflictul negativ în această manieră, deși Tribunalul Timiș este instanța competentă a soluționa cererea de evacuare formulată de reclamantii având în vedere că acțiunea este depusă la data de 16.02.2010, iar potrivit art. 2 alin. (1) C. proc. civ. anterior modificării prin Legea nr. 202/25.11.2010, „Tribunalul judecă în prima instanță: a) procesele și cererile în materie comercială al căror obiect are o valoare de peste 100.000 lei, precum și procesele și cererile în această materie al căror obiect este neevaluabil în bani”.

Recurenta susține că în speță este vorba despre un litigiu comercial, respectiv o acțiune în evacuare, neevaluabilă în bani, acțiune ce este de competența tribunalului, nicidecum a judecătoriei.

Recursul este fondat și a fost admis pentru următoarele considerente :

Înalta Curte apreciază că în cauză prezintă relevanță prevederile art. 159 alin. (1) pct. 2, precum și cele ale art. 159¹ alin. (2) și (4) C. proc. civ., în forma modificată prin Legea nr. 202/2010.

Astfel, conform art. 159 alin. (1) pct. 2 C. proc. civ., necompetența este de ordine publică în cazul încălcării competenței materiale, când procesul este de competența unei instanțe de alt grad.

Potrivit art. 159¹ alin. (2) C. proc. civ., necompetența materială și teritorială de ordine publică poate fi invocată de către părți ori de către judecător la prima zi de înfățișare în fața primei instanțe, dar nu mai târziu de începerea dezbaterilor asupra fondului.

Totodată, potrivit art. 159¹ alin. (4) C. proc. civ., la prima zi de înfățișare, judecătorul este obligat, din oficiu, să verifice și să stabilească dacă instanța sesizată este competentă general, material și teritorial să judece pricina, consemnând în cuprinsul încheierii de ședință temeiurile de drept pentru care constată competența instanței sesizate.

Investită cu soluționarea cauzei, Tribunalul Timiș nu a dat eficiență dispozițiilor art. 159¹ alin. (2) și (4) C. proc. civ., întrucât nu a verificat dacă este competentă material să judece pricina la prima zi de înfățișare.

În acest context, se reține că Tribunalul Timiș, după administrarea unor probatorii și suspendarea judecării cauzei, în temeiul dispozițiilor art. 244 pct. 1 C. proc. civ., prin încheierea din data de 8 martie 2011, nu mai putea invoca la data de 02 octombrie 2014 excepția necompetenței sale materiale în soluționarea cauzei.

Astfel fiind, Înalta Curte, în temeiul dispozițiilor art. 312 alin. (3) C. proc. civ., a admis recursul, a modificat sentința recurată în sensul că a stabilit competența de soluționare a cauzei în favoarea Tribunalului Timiș.

B. Competența teritorială

3. Conflict negativ de competență. Somație europeană de plată. Instanța competentă teritorială să soluționeze cererea

NCPC, art. 107
Regulamentul CE nr. 1896/2006, art. 6 alin. (2)
Regulamentul CE nr. 44/2001, art. 59

Articolul 6 din Regulamentul CE nr. 1896/2006 statuează la alin. (1) regula generală de competență, potrivit căreia: „în sensul aplicării prezentului regulament, competența se determină în conformitate cu normele de drept comunitar aplicabile în materie, în special Regulamentul C.E. nr. 44/2001”, alin. (2) al normei instituind o excepție de la această regulă, în sensul că: „(...), în cazul în care creanța se referă la un contract încheiat de către o persoană, consumatorul, pentru o folosință care ar putea fi considerată ca neavând legătură cu activitatea profesională a acestuia și în cazul în care acest consumator este pârâtul, competența aparține numai instanțelor din statul membru în care pârâtul își are domiciliul, în sensul articolului 59 din Regulamentul C.E. nr. 44/2001.”

În cazul în care o persoană juridică de naționalitate română a dedus judecării o cerere de emitere a unei somații europene de plată îndreptată împotriva unei persoane fizice domiciliată în România pentru o creanță ce rezultă dintr-un contract de împrumut, din acest act nerezultând că pârâta-debitoare persoană fizică ar fi încheiat contractul respectiv pentru o folosință care ar putea fi considerată ca având legătură cu activitatea profesională a acesteia, devin incidente dispozițiile art. 6 alin. (2) din Regulamentul C.E. nr. 1896/2006, competența soluționării cererii de emitere a somației europene de plată aparținând, prin urmare, instanței din statul membru al Uniunii

Europene în care își are domiciliul pârâta-debitoare.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 693 din 27 februarie 2015

Prin cererea înregistrată la 06.03.2014 pe rolul Judecătoria Caransebeș, reclamanta-creditoare SC A. IFN SA a chemat în judecată pe pârâta-debitoare B., solicitând emiterea unei somații europene de plată împotriva acesteia.

În motivare, reclamanta-creditoare a arătat că a încheiat cu pârâta-debitoare contractul de credit VER.DS.000102, prin care i-a acordat acesteia un împrumut în sumă de 98.200 dolari SUA, care a fost achitat parțial, actualmente creanța sa fiind în sumă de 57.429,13 dolari SUA.

Prin sentința civilă nr. 718 din 31.03.2014, Judecătoria Caransebeș a admis excepția necompetenței sale teritoriale, invocată din oficiu și a declinat competența de soluționare a cauzei în favoarea Judecătoria Sectorului 1 București.

În motivarea acestei hotărâri, instanța, față de susținerea reclamantei-creditoare potrivit căreia pârâta-debitoare, în prezent, își are reședința în Franța, fiind angajată a C. S.A.R.L., constatând că sediul SC A. IFN SA este situat în str. N.C. nr. 8, sector 1, București, a dat eficiență dispozițiilor art. 1494 C. civ., potrivit căruia locul plății este la sediul creditorului, art. 5 pct. 1 lit. a) din Regulamentul (CE) nr. 44/2001 al Consiliului din 22 decembrie 2000 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială și art. 31 din Regulamentul Bancar nr. 2/2005, declinând competența de soluționare a cauzei în favoarea Judecătoria Sectorului 1 București, în a cărei rază teritorială se află sediul creditoarei.

Cauza a fost astfel înregistrată pe rolul Judecătoria Sectorului 1 București care, prin sentința civilă nr. 18516 din 29.10.2014, a admis excepția propriei necompetențe teritoriale, invocată din oficiu și a declinat competența de soluționare a cauzei în favoarea Judecătoria Caransebeș.

Totodată, constatând ivit conflictul negativ de competență, a dispus înaintarea dosarului către Înalta Curte de Casație și Justiție, în vederea soluționării acestuia.

Pentru a hotărî astfel, instanța a reținut lipsa de relevanță a situării locului de muncă al pârâtei în afara țării, într-un alt stat membru al Uniunii Europene, nedovedit de altfel, precum și lipsa de incidență în cauză a dispozițiilor art. 5 pct. 1 lit. a) din Regulamentul (CE) nr. 44/2001 al Consiliului din 22 decembrie 2000 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială și a dat eficiență regulii generale statuate de art. 107 NCPC, potrivit căruia competența teritorială aparține instanței în a cărei circumscripție domiciliază sau își are sediul pârâtul.

Astfel, față de faptul că domiciliul pârâtei-debitoare este situat în Caransebeș, str. M.M. nr. 75 A, jud. Caraș Severin, a apreciat că în speță competența aparține instanței în a cărei rază teritorială se află domiciliul pârâtei, declinând competența de soluționare a cauzei în favoarea Judecătoria Caransebeș.

Analizând actele dosarului din perspectiva conflictului de competență ivit în soluționarea cererii de chemare în judecată, Înalta Curte a reținut următoarele:

Reclamanta-creditoare, persoană juridică de naționalitate română, a dedus judecării o cerere de emitere a unei somații europene de plată îndreptată împotriva unei persoane fizice domiciliată în România.

De aceea, în cauză nu sunt incidente dispozițiile art. 5 alin. (1) lit. a) din Regulamentul C.E. nr. 44/2001 al Consiliului din 22 decembrie 2000 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială, potrivit cărora: „o persoană care are domiciliul pe teritoriul unui stat membru poate fi acționată în justiție într-un alt stat membru, în materie contractuală, în fața instanțelor de la locul în care obligația care formează obiectul cererii a fost sau urmează a fi executată”, în condițiile în care reclamanta-creditoare nu a făcut dovada că pârâta-debitoare ar avea domiciliul într-un alt stat membru al Uniunii Europene.

Somația europeană de plată este guvernată de prevederile Regulamentului (C.E.) nr.

1896/2006 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 decembrie 2006.

Articolul 6 din respectivul Regulament statuează la alin. 1 regula generală de competență, potrivit căreia: „în sensul aplicării prezentului regulament, competența se determină în conformitate cu normele de drept comunitar aplicabile în materie, în special regulamentul (C.E.) nr. 44/2001”. Aliniatul 2 al normei instituie o excepție de la această regulă, în sensul că: „(...)”, în cazul în care creanța se referă la un contract încheiat de către o persoană, consumatorul, pentru o folosință care ar putea fi considerată ca neavând legătură cu activitatea profesională a acestuia și în cazul în care acest consumator este pârâtul, competența aparține numai instanțelor din statul membru în care pârâtul își are domiciliul, în sensul articolului 59 din Regulamentul (C.E.) nr. 44/2001.”

Potrivit art. 59 din Regulamentul (C.E.) nr. 44/2001 al Consiliului din 22 decembrie 2000 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială, „pentru a determina dacă o parte are domiciliul pe teritoriul statului membru ale cărui instanțe sunt sesizate, acestea aplică legislația internă”, iar „în cazul în care o parte nu are domiciliul pe teritoriul statului membru ale cărui instanțe sunt sesizate, instanța, pentru a determina dacă partea are domiciliul pe teritoriul unui alt stat membru, aplică legea statului membru în cauză.”

Din verificarea clauzelor contractului de credit VER.DS.000102, din care s-a născut creanța a cărei acoperire o solicită reclamanta-creditoare în speță, nu rezultă că pârâta-debitoare persoană fizică ar fi încheiat contractul respectiv pentru o folosință care ar putea fi considerată ca având legătură cu activitatea profesională a acesteia, astfel că Înalta Curte reține incidența în cauză a alin. (2) al art. 6 din Regulamentul (C.E.) nr. 1896/2006 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 decembrie 2006.

În consecință, competența soluționării cererii de emitere a somației europene de plată aparține instanței din statul membru al Uniunii Europene în care își are domiciliul pârâta-debitoare.

Cum în speță, s-a afirmat doar că în prezent pârâta-debitoare are reședința în Franța, fiind angajată a C. S.A.R.L., fără a se face dovada eventualului domiciliu al acesteia în statul membru menționat, în condițiile în care sarcina probei revine reclamantei-creditoare conform art. 1169 C. civ., Înalta Curte reține că domiciliul pârâtei cetățean român este în România, în Caransebeș, str. M.M. nr. 75 A, jud. Caraș Severin, așa cum este consemnat în contractul de împrumut pentru a cărui executare se cerere emiterea somației europene de plată.

În considerarea textelor legale menționate, a obiectului cererii vizând emiterea unei somații europene de plată și de calitatea de consumator a pârâtei-debitoare, Înalta Curte, în aplicarea art. 6 alin. 2 din Regulamentului (C.E.) nr. 1896/2006 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 decembrie 2006 coroborat cu art. 59 din Regulamentul (C.E.) nr. 44/2001 al Consiliului din 22 decembrie 2000, reținând că în cauză nu se atrage conform dreptului național incidența unei norme de competență teritorială exclusivă, va face aplicarea art. 107 NCPC, potrivit căruia „cererea de chemare în judecată se introduce la instanța în a cărei circumscripție domiciliază sau își are sediul pârâtul, dacă legea nu prevede altfel”.

Față de considerentele anterior expuse, dând eficiență prevederilor art. 107 NCPC, văzând și dispozițiile art. 135 alin. (4) NCPC, Înalta Curte a stabilit competența de soluționare a cauzei în favoarea Judecătoriei Caransebeș.

4. Cererea consumatorului de executare a unei clauze contractuale dintr-un contract încheiat cu un profesionist. Conflict negativ de competență. Incidența dispozițiilor art. 113 alin. (1) pct. 8 din Noul Cod de procedură civilă

NCPC, art. 113 alin. (1) pct. 8, art. 116, art. 126, art. 135

În cazul unei cereri de chemare în judecată având ca obiect solicitarea consumatorului de executare a unei clauze contractuale dintr-un contract încheiat cu un profesionist, clauză contractuală care îi dă dreptul acestuia de a i se restitui suma achitată cu titlu de preț, alegerea

instanței competente aparține reclamantului, potrivit art. 116 C. proc. civ., competența fiind una alternativă.

Prin urmare, în cauză sunt incidente prevederile art. 113 alin. (1) pct. 8 C. proc. civ., conform cărora, în afară de instanțele prevăzute la art. 107-112, mai sunt competente: instanța domiciliului consumatorului, în cererile având ca obiect executarea, constatarea nulității absolute, anularea, rezoluțiunea, rezilierea sau denunțarea unilaterală a contractului încheiat cu un profesionist sau în cererile având ca obiect repararea pagubelor produse consumatorilor.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 751 din 5 martie 2015

Prin cererea înregistrată pe rolul Judecătoriei Pitești la data de 29.01.2014, reclamantul A. a solicitat instanței ca, prin hotărârea ce se va pronunța, să fie obligată pârâta SC B. SRL la restituirea sumei de 710 dolari în moneda națională la cursul BNR din ziua plății, obligarea pârâtei la plata dobânzii legale de la data în care era pusă în întârziere (17.01.2014) până la achitarea efectivă a creanței.

În drept, reclamantul a invocat prevederile art. 194 C. proc. civ., art. 1350 C. civ., art. 1522 C. civ., art. 1531 C. civ. și art. 1535 C. civ., art. 453 C. proc. civ.

Prin sentința civilă nr. 6142 din 17.06.2014, Judecătoria Pitești, Secția civilă, a admis excepția de necompetență teritorială și a declinat competența de soluționare a cauzei în favoarea Judecătoriei sector 5 București.

În motivare, Judecătoria Pitești a reținut că potrivit dispozițiilor art. 107 C. proc. civ., cererea de chemare în judecată se introduce la instanța în a cărei circumscripție domiciliază sau își are sediul pârâatul, dacă legea nu prevede altfel.

Nu a fost reținută apărarea reclamantului, în sensul existenței unei competențe alternative potrivit dispozițiilor art. 113 alin. (1) pct. 8 C. proc. civ.

În cauză nu este vorba de un raport între un consumator și un prestator de servicii în sensul O.G. nr. 21/1992 pentru a face aplicabile dispozițiile art. 113 pct. 8 C. proc. civ. Ca urmare, în cauză, competența aparține instanței de la sediul pârâtei, potrivit dispozițiilor art. 107 C. proc. civ.

Cauza s-a înregistrat pe rolul Judecătoriei sector 5 București, în fața acestei instanțe reclamantul a invocat excepția necompetenței teritoriale a Judecătoriei sector 5 București.

Cercetând cu prioritate excepția necompetenței teritoriale a Judecătoriei sector 5 București, instanța a reținut următoarele:

Pârâta are calitatea de profesionist, aceasta fiind înregistrată la Registrul Comerțului cu titlatura de societate reglementată de Legea nr. 31/1990 și prestând servicii de intermediere pe piața forței de muncă în scopul obținerii de profit. Prin urmare, instanța nu a reținut concluzia Judecătoriei Pitești conform căreia pârâta nu poate fi inclusă în categoria profesioniștilor prestatori.

În continuare, instanța a constatat că intră sub incidența Legii nr. 193/2000 toate contractele încheiate între profesioniști și consumatori pentru vânzarea de bunuri și prestarea de servicii, față de prevederile art. 1 alin. (1) ale acestui act normativ. Or, în condițiile în care instanța a reținut calitatea de consumator a reclamantului, calitatea de profesionist a pârâtei și obiectul convenției părților, respectiv prestarea de servicii, instanța a dedus că acel contract de intermediere menționat mai sus este o convenție care intră sub incidența Legii nr. 193/2000, fiind supusă regimului juridic aplicabil în domeniul protecției consumatorului.

Față de acest text de lege, instanța a reținut că, întrucât obiectul cauzei îl constituie executarea unei clauze dintr-un contract încheiat între un profesionist și un consumator, competența de soluționare a litigiului aparține fie instanței de la sediul profesionistului, fie instanței de la domiciliul consumatorului, în funcție de alegerea acestuia din urmă.

Este adevărat că părțile au convenit ca litigiile dintre acestea să se judece de către instanțele competente din București, dar instanța nu a luat în considerare înțelegerea părților, survenită încă de la momentul nașterii raporturilor contractuale dintre părți, de judecare a eventualelor litigii viitoare dintre acestea la instanțele competente din București, ci va ține cont de regula conform

căreia consumatorul are dreptul de a alege între instanța competentă de la domiciliul său și instanța competentă de la domiciliul profesionistului. Întrucât, în speță, consumatorul a ales instanța de la domiciliul său, atunci această instanță este competentă să judece cauza.

Pentru aceste motive, Judecătoria Sectorului 5 București, prin sentința civilă nr. 7687 din 5 noiembrie 2014 a admis excepția necompetenței teritoriale a Judecătoriei sector 5 București, invocată de reclamantul A.; a declinat competența de soluționare a cauzei privind pe reclamantul A. în favoarea Judecătoriei Pitești; a constatat intervenit conflictul negativ de competență între Judecătoria sector 5 București și Judecătoria Pitești; a dispus înaintarea dosarului la Înalta Curte de Casație și Justiție în vederea soluționării conflictului negativ de competență.

Înalta Curte de Casație și Justiție constatând existența unui conflict negativ de competență între cele două instanțe, care se declară deopotrivă necompetente de a judeca aceeași pricină, în temeiul art. 135 C. proc. civ., a pronunțat regulatorul de competență, stabilind în favoarea Judecătoriei Pitești competența teritorială de soluționare a cauzei, pentru următoarele considerente:

Între Judecătoria Pitești și Judecătoria Sectorului 5 București s-a ivit conflict negativ de competență, întrucât ambele instanțe s-au declarat necompetente să soluționeze acțiunea în pretenții formulată în baza contractului de intermediere nr. 639 din 14.03.2013.

Declinările de competență sunt reciproce și cel puțin una dintre acestea este competentă să soluționeze cererea.

Trecând de această verificare preliminară, Înalta Curte constată că nașterea conflictului între cele două judecătorii este determinată de competența teritorială reglementată de art. 113 alin. (1) pct. 8 C. proc. civ.

Astfel, prin contractul de intermediere nr. 639 din 14.03.2013, încheiat între pârâta SC B. SRL, în calitate de furnizor, și reclamantul A., în calitate de beneficiar, pârâta s-a obligat să intermedieze angajarea reclamantului în Statele Unite ale Americii, în schimbul unui preț.

În speță este vorba despre o cerere de chemare în judecată care vizează solicitarea reclamantului, adică a consumatorului, de executare a unei clauze contractuale dintr-un contract încheiat cu un profesionist, clauză contractuală care, conform mențiunilor reclamantului, îi dă dreptul acestuia de a i se restitui suma achitată cu titlu de preț, competența fiind una alternativă, iar alegerea aparține reclamantului, potrivit art. 116 C. proc. civ.

În temeiul art. 2 alin. (1) din Legea nr. 193/2000 privind clauzele abuzive din contractele încheiate între profesioniști și consumatori, *prin consumator se înțelege orice persoană fizică sau grup de persoane fizice constituite în asociații, care, în temeiul unui contract care intră sub incidența prezentei legi, acționează în scopuri din afara activității sale comerciale, industriale sau de producție, artisanale ori liberale.* Aceeași definiție a consumatorului este dată de prevederile art. 2 pct. 2 din O.G. nr. 21/1992 privind protecția consumatorilor.

Prin urmare, în cauză sunt incidente prevederile art. 113 alin. (1) pct. 8 C. proc. civ., conform cărora *în afară de instanțele prevăzute la art. 107-112, mai sunt competente: 8. instanța domiciliului consumatorului, în cererile având ca obiect executarea, constatarea nulității absolute, anularea, rezoluțiunea, rezilierea sau denunțarea unilaterală a contractului încheiat cu un profesionist sau în cererile având ca obiect repararea pagubelor produse consumatorilor.*

În consecință, în privința prezentei cereri de chemare în judecată este instituită o competență alternativă și, deci, reclamantul are alegerea între mai multe instanțe deopotrivă competente, potrivit prevederilor art. 116 C. proc. civ.

În raport de toate aceste criterii, competența teritorială aparține instanței de la domiciliul său, instanța inițial investită și competentă potrivit dispozițiilor art. 113 alin. (1) pct. 8 C. proc. civ., întrucât domiciliul reclamantului se află în circumscripția Judecătoriei Pitești.

Considerentele Judecătoriei Sectorului 5 în sensul constatării ca fiind lipsită de eficiență clauza atributivă de competență stabilită prin convenția părților sunt corecte.

Incidența acesteia este înlăturată de prevederile art. 126 C. proc. civ. și de faptul că aceasta a survenit încă de la momentul nașterii raporturilor contractuale dintre părți, aspect care contravine dispozițiilor articolului evocat. *„În litigiile din materia protecției dreptului consumatorilor, precum*

și în alte cazuri prevăzute de lege, părțile pot conveni alegerea instanței competente, în condițiile prevăzute la alin. (1), numai după nașterea dreptului la despăgubire. Orice convenție contrară este considerată ca nescrisă”.

Pentru aceste considerente, în raport de art. 135 alin. (1) și (4) C. proc. civ., Înalta Curte a stabilit competența de soluționare a cauzei în favoarea Judecătoriai Pitești, căreia i se va trimite dosarul.

5. Acțiune în anularea deciziei emisă de Comisia Națională pentru Compensarea Imobilelor. Competența teritorială.

Legea nr. 165/2013, art. 35

Litigiul, având ca obiect anularea deciziei de invalidare emisă de Comisia Națională pentru Compensarea Imobilelor este de competența (teritorială și materială) a Tribunalului București în a cărui circumscripție se află sediul entității emitente, în acord cu dispozițiile art. 35 alin. (1) din Legea nr. 165/2013.

Secția I civilă, decizia nr. 494 din 18 februarie 2015

Prin cererea înregistrată pe rolul Tribunalului București la data de 12.05.2014, reclamantul A. asolicitat, în temeiul dispozițiilor art.35 din Legea nr. 165/2013, în contradictoriu cu pârâtele Comisia Națională pentru Compensarea Imobilelor și Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților, anularea deciziei de invalidare din 27.02.2014 a Comisiei Naționale pentru Compensarea Imobilelor și obligarea pârâtei la validarea măsurii de acordare a despăgubirilor în dosarul nr. x/2006, stabilite prin Hotărârea Comisiei Județene Sălaj din 07.06.2002 de aprobare a propunerii Comisiei Locale Girbou privind înscrierea suprafeței de 1,97 ha, reconstituit după autorul L.N., conform anexei 40 din Regulamentul aprobat prin HG nr. 1172/2001.

Prin sentința nr. 1200 din 26.09.2014, Tribunalul București, Secția a III-a civilă a declinat competența de soluționare a cauzei în favoarea Tribunalului Sălaj, Secția civilă.

Pentru a se pronunța astfel, Tribunalul București a reținut că potrivit art. 35alin. (1) din Legea nr. 165/2013, deciziile emise cu respectarea prevederilor art. 33 și 34 pot fi atacate de persoana care se consideră îndreptățită la secția civilă a tribunalului în a cărui circumscripție se află sediul entității, în termen de 30 de zile de la data comunicării.

Tribunalul București a mai reținut că, având în vedere că acest text de lege nu tranșează cu claritate noțiunea de "entitate", raportat și la locul situării imobilului (obiectul contestației constituind evaluarea imobilului), competența de soluționare a cauzei aparține Tribunalului Sălaj, administrarea de probatorii fiind mai facilă de către această instanță.

Aceasta întrucât sediul Comisiei Naționale pentru Compensarea Imobilelor constituie un element mai puțin important, care nu este în măsură a atrage competența teritorială de judecare a cauzei, această instituție având atribuții exclusiv în vederea finalizării dosarelor de restituire, astfel cum sunt prevăzute de art. 25 alin. (5) și (6) din Legea nr. 165/2013, după ce entitățile investite cu soluționarea notificărilor au tranșat aspectele esențiale în soluționarea acestora.

Prin sentința nr. 77 din 15.01.2015, Tribunalul Sălaj, Secția civilă a declinat competența de soluționare a cauzei în favoarea Tribunalului București, a constatat ivit conflictul negativ de competență și a înaintat dosarul către Înalta Curte de Casație și Justiție în vederea soluționării conflictului negativ de competență.

Pentru a se pronunța astfel, Tribunalul Sălaj a reținut că entitatea la care face referire prevederea cuprinsă în art. 35 alin. (1) din Legea nr. 165/2013 nu poate fi alta decât entitatea emitentă a deciziei contestate de către reclamant, respectiv, Comisia Națională pentru Compensarea Imobilelor, cu sediul în București, situație față de care competența teritorială în judecarea cererii de

anulare a unei decizii emise de Comisia Națională pentru Compensarea Imobilelor revine secției civile din cadrul Tribunalului București.

Înalta Curte, competentă să soluționeze conflictul conform art. 133 pct. 2 raportat la art. 135 alin. (1) C.proc.civ., a stabilit competența de soluționare a cauzei în favoarea Tribunalului București, pentru argumentele ce succed:

Prin cererea înregistrată pe rolul Tribunalului București, la data de 12.05.2014, reclamantul A. a solicitat, în temeiul dispozițiilor art. 35 din Legea nr. 165/2013, anularea deciziei de invalidare nr. 492 din 27.02.2014 a Comisiei Naționale pentru Compensarea Imobilelor și obligarea pârâtei la validarea măsurii de acordare a despăgubirilor în dosarul nr. x/2006, stabilite prin Hotărârea Comisiei Județene Sălaj din 07.06.2002 de aprobare a propunerii Comisiei Locale Girbou privind înscrierea suprafeței de 1,97 ha, reconstituit după autorul B., conform anexei 40 din Regulamentul aprobat prin HG nr. 1172/2001.

Potrivit art. 35 alin. (1) din Legea nr. 165/2013, ce constituie temeiul juridic al cererii introductive de instanța, „deciziile emise cu respectarea prevederilor art. 33 și 34 pot fi atacate de persoana care se consideră îndreptățită la secția civilă a tribunalului în a cărui circumscripție se află sediul entității, în termen de 30 de zile de la data comunicării”.

Instanțele aflate în conflict analizează din perspective diferite noțiunea de „entitate” folosită de legiuitor în conținutul textului legal anterior citat, însă, având în vedere că obiectul cererii de chemare în judecată îl constituie anularea deciziei de invalidare din 27.02.2014 emisă de Comisia Națională pentru Compensarea Imobilelor, rezultă cu evidență că, în cazul de față, entitatea la care se referă dispozițiile art. 35 alin. (1) din Legea nr. 165/2013 nupoate fi alta decât cea care a avut și calitatea de emitentă a deciziei a cărei anulare se solicită în prezenta procedură, motiv pentru care, în acord cu prevederile aceleiași norme legale, litigiul de față este de competența (teritorială și materială) a tribunalului în a cărui circumscripție se află sediul entității emitente.

Cum sediul Comisiei Naționale pentru Compensarea Imobilelor se află în București, respectiv în raza teritorială a Tribunalului București, competența de soluționare a cauzei a fost stabilită în favoarea acestei instanțe.

6. Titlu de proprietate emis în baza Legii nr. 18/1991. Ieșire din indiviziune. Competența teritorială.

C.proc.civ. din 1865, art. 13 alin. (1)

Acțiunea, prin care s-a solicitat ieșirea din indiviziune asupra unor terenuri agricole deținute în baza titlului emis în urma reconstituirii dreptului de proprietate conform Legii nr. 18/1991, este de competența judecătorei în a cărei rază teritorială se află situate imobilele, potrivit dispozițiilor art. 13 alin. (1) C.proc.civ.

Secția I civilă, decizia nr. 55 din 14 ianuarie 2015

Prin cererea înregistrată pe rolul Judecătorei Piatra-Neamț la data de 22.12.2008, reclamantul A. a solicitat, în contradictoriu cu pârâții B., C., D., E., F., G., H., I., J., K., L., M., N., să se dispună partajarea averii succesorală rămasă de pe urma defunctului unchi O.

Prin sentința nr. 1277 din 7.03.2011, Judecătoria Piatra-Neamț a declinat competența de soluționare a cauzei în favoarea Judecătorei Sector 3 București, reținând că sunt incidente dispozițiile art. 14 C.proc.civ., care prevăd că în materie de moștenire instanța competentă este cea de la ultimul domiciliu al defunctului.

Cum în speță, potrivit informațiilor obținute de la Primăria municipiului București, str. P., județul Ilfov menționată în certificatul de deces ca ultim domiciliu al defunctului nu mai există, dar a aparținut sectorului 3 al municipiului, rezultă că instanța competentă teritorial în soluționarea

pricinii este Judecătoria Sector 3 București.

Prin sentința nr. 16788 din 6.11.2014, Judecătoria Sector 3 București a declinat competența de soluționare a cauzei în favoarea Judecătoriei Piatra-Neamț, a constatat ivit conflictul negativ de competență și a înaintat dosarul Înaltei Curți de Casație și Justiție, reținând că, atâta timp cât excepția de necompetență nu a fost invocată în termenul prevăzut de art. 159¹ alin. (2) C.proc.civ. astfel cum a fost introdus prin Legea nr. 202/2010 privind unele măsuri pentru accelerarea soluționării proceselor, instanța sesizată de reclamant, în speță Judecătoria Piatra-Neamț devine exclusiv competentă să soluționeze acțiunea.

Înalta Curte, competentă să soluționeze conflictul conform art. 22 alin. (3) C.proc.civ., a stabilit competența de soluționare a cauzei în favoarea Judecătoriei Piatra-Neamț, pentru argumentele ce succed:

Referitor la competența materială și teritorială de ordine publică, dispozițiile art. 159¹ alin. (2) C.proc.civ., astfel cum au fost introduse prin Legea nr. 202/2010, stabilesc că excepția de necompetență poate fi invocată de părți ori de către judecător la prima zi de înfățișare în fața primei instanțe, dar nu mai târziu de începerea dezbaterilor asupra fondului.

Legea nr. 202/2010 a fost publicată în Monitorul Oficial nr. 714 din 26 octombrie 2010, iar cererea de chemare în judecată a fost formulată de către reclamant la data de 22.12.2008, împrejurare față de care rezultă că actul normativ nu este aplicabil cauzei pendinte, sens în care restricția invocării excepției de necompetență instituită prin dispozițiile art. 159¹ alin. (2) C.proc.civ. introdus prin această lege, de asemenea, nu este incidentă.

Pe de altă parte, deși Judecătoria Sector 3 București a reținut că Legea nr. 202/2010 nu conține norme tranzitorii în privința aplicării în timp, potrivit art. XXII alin. (2) din actul normativ arătat, „dispozițiile art. 20, ... art. 159¹, ... precum și cele ale art. 329-330⁷ C.proc.civ., republicat, cu modificările și completările ulterioare, precum și cu cele aduse prin prezenta lege, se aplică numai proceselor, cererilor și sesizărilor privind recursul în interesul legii, începute, respectiv formulate după intrarea în vigoare a prezentei legi”.

Contrar celor reținute de către instanțele aflate în conflict, obiectul cauzei nu îl constituie un partaj succesoral, pentru a deveni incidente dispozițiile art. 14 C.proc.civ. conform cărora în materie de moștenire instanța competentă este cea de la ultimul domiciliu al defunctului.

Potrivit cererii de chemare în judecată din dosarul Judecătoriei Piatra Neamț, reclamantul A. a arătat că s-a ajuns la înțelegere de împărțeală voluntară a terenurilor agricole rămase moștenire de la defunctul O., terenuri fără construcții, conform titlului de proprietate nr. x în suprafață de 14,68 ha și 1,0 ha pădure, ramase definitive proprietarilor moștenitori prin hotărârea Comisiei Județene Neamț în urma reconstituirii dreptului de proprietate conform Legii nr. 18/1991 și că solicită ca ieșirea din indiviziune să se facă prin hotărâre judecătorească.

În atare situație rezultă că, în cadrul prezentului litigiu, părțile au solicitat ieșirea din indiviziune în baza unui titlu emis în baza Legii nr. 18/1991, în care acestea figurează ca proprietari, sens în care devin aplicabile dispozițiile art. 13 alin. (1) C.proc.civ., potrivit cărora „cererile privitoare la bunuri imobile se fac numai la instanța în circumscripția căreia se află imobilele”.

Or, așa cum rezultă din actele dosarului, imobilele obiect al ieșirii din indiviziune se află situate pe raza teritorială a Judecătoriei Piatra Neamț, sens în care competența de soluționare a cauzei aparține acestei instanțe, fiind aplicabile dispozițiile art. 13 alin. (1) C.proc.civ.

Pentru aceste considerente, Înalta Curte a stabilit competența de soluționare a cauzei în favoarea Judecătoriei Piatra-Neamț.

7. Conflict negativ de competență. Incidența dispozițiilor art. 121 din noul Cod de procedură civilă

NCPC, art. 107, art. 121, art. 126 alin. (2)

Din economia dispozițiilor art. 126 alin. (2) NCPC rezultă că în litigiile din materia protecției drepturilor consumatorilor, precum și în alte cazuri prevăzute de lege, părțile pot conveni alegerea instanței competente, în condițiile prevăzute la alin. 1, numai după nașterea dreptului la despăgubire, orice convenție contrară fiind considerată ca nescrisă.

Prin urmare, în cazul în care într-un contract de închiriere părțile contractante au inserat o clauză atributivă de competență, anterior nașterii dreptului la despăgubiri, acestea nefăcând nici dovada încheierii unei convenții de alegere a instanței competente ulterior nașterii respectivului drept, este corectă aplicarea de către instanță a dispozițiilor art. 121 NCPC potrivit cărora cererile formulate de un profesionist împotriva unui consumator pot fi introduse numai la instanța domiciliului consumatorului.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 100 din 16 ianuarie 2015

Prin cererea înregistrată pe rolul Judecătoria Râmnicu Vâlcea la data de 20.02.2014, reclamanta SC A. România SRL a chemat în judecată pe pârâții B. și C., solicitând, în procedura specială a cererilor de valoare redusă, obligarea în solidar a acestora la plata sumei de 1.196,92 lei, reprezentând chiria restantă și a penalităților de întârziere aferente, conform contractului de închiriere încheiat de părți.

Pârâta C. a invocat excepția necompetenței teritoriale a Judecătoria Râmnicu Vâlcea, arătând că, în cauză, competența de soluționare aparține Judecătoria Iași.

Prin sentința civilă nr. 619 din 06.05.2014, Judecătoria Râmnicu Vâlcea a admis excepția necompetenței sale teritoriale și a declinat competența de soluționare a cauzei în favoarea Judecătoria Iași.

Pentru a hotărî astfel, Judecătoria Râmnicu Vâlcea a reținut că în conformitate cu prevederile art. 126 alin. (1) C. proc. civ. adoptat prin Legea nr. 134/2010 (în continuare, NCPC) „Părțile pot conveni în scris (...) ca procesele privitoare la bunuri și la alte drepturi de care acestea pot să dispună să fie judecate de alte instanțe decât acelea care, potrivit legii, ar fi competente teritorial să le judece, în afară de cazul când această competență este exclusivă.”

Or, în speță, prin contractul de închiriere, părțile au stabilit că litigiile de orice natură, izvorâte din contract, vor fi soluționate de instanțele judecătorești de la locul executării obligației de plată, respectiv municipiul Iași.

Prin sentința civilă nr. 10386 din 24.09.2014, Judecătoria Iași, Secția civilă a admis excepția necompetenței sale teritoriale, invocată din oficiu și a declinat competența de soluționare a cauzei în favoarea Judecătoria Râmnicu Vâlcea.

Pentru a hotărî astfel, Judecătoria Iași a reținut că părțile au încheiat un contract de închiriere, prin care reclamanta, în calitate de locator, asigura pârâtului B., în calitate de locatar, folosința unui echipament medical denumit concentrator de oxigen, în schimbul plății unei chirii, pârâta C. semnând contractul în calitate de fidejutor.

A mai reținut judecătoria că, raportat la definiția dată de punctele 1 și 13 din Anexa la Legea nr. 296/2004 noțiunilor de operator economic și consumator, asigurarea folosinței concentratorului de oxigen reprezintă un serviciu pe care operatorul economic SC A. România SRL s-a obligat să îl presteze consumatorului B.

În acest context, Judecătoria Iași a apreciat că în cauză sunt incidente prevederile art. 121 NCPC, conform cărora cererile formulate de un profesionist împotriva unui consumator pot fi introduse numai la domiciliul consumatorului.

În ce privește clauza atributivă de competență, judecătoria a reținut că acesteia nu i se poate da eficiență, întrucât, potrivit prevederilor art. 126 alin. (2) NCPC, în litigiile în materia protecției

drepturilor consumatorilor, precum și în alte cazuri prevăzute de lege, părțile pot conveni alegerea instanței competente numai după nașterea dreptului la despăgubire, orice convenție contrară fiind considerată nescrisă. Or, în speță, părțile nu au încheiat o convenție de alegere a instanței competente ulterior nașterii dreptului la despăgubire, ci anterior.

Prin urmare, Judecătoria Iași a declinat competența de soluționare a cauzei în favoarea Judecătoriei Râmnicu Vâlcea și, constatând ivit conflictul negativ de competență, a dispus înaintarea dosarului către Înalta Curte de Casație și Justiție.

Analizând actele dosarului din perspectiva conflictului de competență ivit în soluționarea cererii de chemare în judecată, Înalta Curte, în temeiul art. 135 NCPC, a pronunțat regulatorul de competență, stabilind competența soluționării acestei cereri în favoarea Judecătoriei Râmnicu Vâlcea, pentru următoarele considerente:

Delimitarea atribuțiilor instanțelor se realizează în cadrul celor două forme ale competenței, materială și teritorială.

În principiu, normele de competență teritorială sunt norme juridice de ordine privată, cu excepția situațiilor în care au fost instituite norme de competență teritorială exclusivă, de ordine publică.

Regula de drept comun în materia competenței teritoriale este înscrisă în art. 107 NCPC conform căruia „*cererea de chemare în judecată se introduce la instanța în a cărei circumscripție domiciliază sau își are sediul pârâtul, dacă legea nu prevede altfel.*”

Prin urmare, regula înscrisă în art. 107 NCPC se aplică ori de câte ori nu există o dispoziție legală care să stabilească o altă instanță competentă din punct de vedere teritorial.

Înalta Curte constată că, în speță, instanța a fost investită să se pronunțe asupra cererii reclamantei privind obligarea pârâților la plata sumei de 1.196,92 lei, reprezentând chiria restantă și a penalităților de întârziere aferente, conform contractului de închiriere încheiat de părți, prin care reclamanta, în calitate de locator, asigură pârâtului B., în calitate de locatar, folosința unui echipament medical denumit concentrator de oxigen, în schimbul plății unei chirii.

Totodată, constată că, așa cum corect a reținut și Judecătoria Iași, raportat la definiția dată de punctele 1 și 13 din Anexa la Legea nr. 296/2004 noțiunilor de operator economic și consumator, asigurarea folosinței concentratorului de oxigen reprezintă un serviciu pe care operatorul economic SC A. România SRL s-a obligat să îl presteze consumatorului B., fapt ce atrage incidența dispozițiilor art. 121 NCPC, potrivit cărora „*cererile formulate de un profesionist împotriva unui consumator pot fi introduse numai la instanța domiciliului consumatorului (...)*”.

Conform art. 126 alin. (2) NCPC, aplicabil potrivit normei de trimitere conținută în partea finală a art. 121 din același Cod, „*în litigiile din materia protecției drepturilor consumatorilor, precum și în alte cazuri prevăzute de lege, părțile pot conveni alegerea instanței competente, în condițiile prevăzute la alin. 1, numai după nașterea dreptului la despăgubire. Orice convenție contrară este considerată ca nescrisă.*”

Cum, în speță, clauza atributivă de competență a fost inserată în contractul de închiriere încheiat de părți, anterior nașterii dreptului la despăgubiri și nici nu s-a făcut dovada încheierii unei convenții de alegere a instanței competente ulterior nașterii respectivului drept, justificat a reținut Judecătoria Iași că nu se poate da eficiență acestei clauze.

În acest context, Înalta Curte a constatat că Judecătoria Iași a apreciat în mod corect situația de fapt și de drept, reținând că, în cauză, sunt incidente dispozițiile art. 121 NCPC și, cum domiciliul pârâților se află în Râmnicu Vâlcea, competența soluționării cauzei aparține Judecătoriei Râmnicu Vâlcea.

Față de considerentele anterior expuse, în temeiul art. 135 alin. (4) NCPC, Înalta Curte a stabilit competența de soluționare a cauzei în favoarea Judecătoriei Râmnicu Vâlcea.

8. Cerere de punere sub interdicție a unei persoane internată într-o unitate spitalicească. Noțiunea de "domiciliu". Conflict negativ de competență.

NCPC, art. 114, art. 936

NCC, art. 87, art. 89, art. 168, art. 170

Competența teritorială de soluționare a acțiunii având ca obiect punerea sub interdicție a unei persoane, care se află internată pe o durată nedeterminată într-o unitate spitalicească, aparține instanței în raza căreia se află domiciliul său, respectiv adresa menționată în cuprinsul actului de identitate, adresa unității spitalicești neputând fi asimilată noțiunii de domiciliu la care face referire art. 936 NCPC, câtă vreme nu a fost probată intenția acesteia de a-și stabili domiciliul la spitalul unde este internat, conform art. 89 C.civ.

Prin urmare, nu orice adresă la care o persoană se regăsește pentru o perioadă mai lungă de timp sau chiar pe perioada nedeterminată, din cauza unor împrejurări independente de voința și consimțământul său, poate fi considerată adresa de domiciliu, cu atât mai mult cu cât internarea persoanei în centrul special reprezintă o măsură de protecție care poate înceta.

Secția I civilă, decizia nr.1980 din 30 septembrie 2015

Prin cererea înregistrată pe rolul Judecătoriei Tecuci la data de 24.02.2015, reclamanta A. a solicitat punerea sub interdicție a soțului său, B., numirea sa în calitate de tutore și autorizarea înstrăinării cotei părți ce aparține acestuia din imobilul situat în comuna Cosmești.

În fapt, în motivarea cererii, petenta a arătat că soțul său suferă de o afecțiune încadrată în gradul de handicap grav, permanent și nerevizibil, care îl pune în imposibilitate să își reprezinte propriile interesele în relația cu terții. De asemenea, a mai precizat că în prezent acesta beneficiază de îngrijire medicală în cadrul unui centru medical specializat.

Prin sentința civilă nr. 642 din 18.03.2015, Judecătoria Tecuci a admis excepția de necompetență teritorială și a dispus declinarea competenței de soluționare a cauzei în favoarea Judecătoriei Bacău, argumentând că, în conformitate cu dispozițiile art. 935 din Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, în vigoare la data sesizării instanței, soluționarea cererii de punere sub interdicție judecătorească a unei persoane, aparține instanței de tutelă în a cărei circumscripție aceasta își are domiciliul.

De asemenea a mai reținut că, potrivit dispozițiilor art.114 alin.(1) din același act normativ, cererile privind ocrotirea persoanelor fizice date de Codul civil în competența instanțelor de tutelă și de familie, se soluționează de instanța în a cărei circumscripție teritorială își are domiciliul sau reședința persoana ocrotită.

Or, din cuprinsul contractului pentru acordarea de servicii de îngrijire și asistență medicală din 5.10.2013 încheiat cu S.C. C. S.R.L, numitul B. este internat în centrul de îngrijire „P.” pe o perioadă nedeterminată, deci cu titlu permanent, în accepțiunea noțiunii de domiciliu apreciind că se înțelege și locul unde o persoană trăiește în mod permanent.

Prin sentința civilă nr. 3828 din 17.06.2015, Judecătoria Bacău, a declinat la rândul său competența de soluționare a cauzei în favoarea Judecătoriei Tecuci.

Pentru a pronunța această soluție, instanța a reținut că, potrivit art. 936 din Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, cererea de punere sub interdicție judecătorească a unei persoane se soluționează de instanța de tutelă în a cărei circumscripție persoana respectivă își are domiciliul.

În speță, persoana a cărei punere sub interdicție se solicită are domiciliul în comuna Cosmești, județul Galați, astfel cum rezultă din conținutul copiei de pe actul de identitate aflată la dosar, adresă la care își primește și drepturile de asigurări sociale, respectiv pensia. Internarea sa medicală în baza contractului depus la dosar, nu poate fi apreciată ca reprezentând o modificare a domiciliului acesteia, de vreme ce aceasta nu a fost operată și în cartea de identitate.

Ivindu-se conflictul negativ de competență, în raport de dispozițiile art. 133 pct. 2 și 135 alin. (1) din Codul de procedură civilă, a fost sesizată Înalta Curte de Casație și Justiție.

Asupra conflictului negativ de competență, Înalta Curte de Casație și Justiție reține următoarele:

Obiectul judecării îl constituie punerea sub interdicție a unei persoane majore, desemnarea unui tutore al acesteia și autorizarea săvârșirii de către tutore a unui act de dispoziție, fiind incidente dispozițiile art. 168, art. 170 din Codul civil aprobat prin Legea nr. 134/2010, art. 114 alin. (1) și (2) rap. la art. 94 lit. a) NCPC.

În conformitate cu dispozițiile art. 168 NCC *“Soluționarea cererii de punere sub interdicție judecătorească se face potrivit dispozițiilor Codului de procedură civilă”*, iar potrivit art. 170 NCC, prin hotărârea de punere sub interdicție se desemnează și un tutore al persoanei ocrotite.

Potrivit art. 936 NCPC, *“Cererea de punere sub interdicție judecătorească a unei persoane se soluționează de instanța de tutelă în a cărei circumscripție aceasta își are domiciliul.”*

Potrivit art. 114 NCPC, cu denumirea marginală *“Cereri în materie de tutelă și familie”* (1) *Dacă legea nu prevede altfel, cererile privind ocrotirea persoanei fizice date de Codul civil în competența instanței de tutelă și de familie se soluționează de instanța în a cărei circumscripție teritorială își are domiciliul sau reședința persoana ocrotită.* (2) *În cazul cererilor privind autorizarea de către instanța de tutelă și de familie a încheierii unor acte juridice, când actul juridic a cărui autorizare se solicită privește un imobil, este, de asemenea, competentă și instanța în a cărei circumscripție teritorială este situat imobilul. În acest caz, instanța de tutelă și de familie care a pronunțat hotărârea va comunica de îndată o copie a acesteia instanței de tutelă și de familie în a cărei circumscripție teritorială își are domiciliul sau reședința cel ocrotit.*

Art. 94 din NCPC prevede că judecătorii judecă: 1. în primă instanță : a) cererile date de Codul civil în competența instanței de tutelă și de familie, în afară de cazurile în care prin lege se prevede în mod expres altfel;

Textele instituie o normă specială de competență teritorială absolută în materia punerii sub interdicție, mai exact o normă de ordine publică având în vedere că privește capacitatea persoanei fizice. Astfel, competența de soluționare a cererii de punere sub interdicție a unei persoane aparține numai instanței de tutelă în a cărei circumscripție aceasta își are domiciliul.

Chestiunea de drept care a determinat ivirea prezentului conflict de competență privește interpretarea diferită pe care instanțele de judecată aflate în conflict au dat-o noțiunii de domiciliu în materia punerii sub interdicție cu privire la o persoană lipsită de discernământ, aflată internată pe o durată nedeterminată, într-o unitate spitalicească.

Noțiunea de domiciliu este definită de dispozițiile art. 87 NCC, potrivit căruia *„Domiciliul persoanei fizice, în vederea exercitării drepturilor și libertăților sale civile, este acolo unde aceasta declară că își are locuința principală”*. De asemenea, art. 89 din același Cod prevede că *„Stabilirea sau schimbarea domiciliului se face cu respectarea dispozițiilor legii speciale.*

(2) *Stabilirea sau schimbarea domiciliului nu operează decât atunci când cel care ocupă sau se mută într-un anumit loc a făcut-o cu intenția de a avea acolo locuința principală.*

(3) *Dovada intenției rezultă din declarațiile persoanei făcute la organele administrative competente să opereze stabilirea sau schimbarea domiciliului, iar în lipsa acestor declarații, din orice alte împrejurări de fapt.”*

În cuprinsul dispozițiilor art. 87 NCC legiuitorul a folosit termenul de “declarație”, iar în cuprinsul dispozițiilor art. 89 NCC, când s-a referit la stabilirea sau schimbarea domiciliului a folosit expresia “cu intenția de a avea acolo locuința principală”.

Reiese deci, că noțiunea de domiciliu este legată de existența intenției manifestate de o persoană în sensul de a-și stabili locuința principală într-un anumit loc.

Adresa cu privire la care există prezumția legală că numitul B. și-a manifestat intenția de a-și stabili domiciliul este cea menționată în cuprinsul buletinului de identitate, loc în care acesta a și locuit efectiv până la internare. Conform mențiunilor din cuprinsul acestuia, B. are domiciliul în satul Cosmești, localitate aflată în circumscripția Judecătoriei Tecuci.

În aplicarea dispozițiilor legale mai sus evocate, Judecătoria Tecuci este competentă teritorial să soluționeze cererea de chemare în judecată formulată de reclamanta A. având ca obiect punerea sub interdicție a soțului său (capăt de cerere principal), numirea sa în calitate de tutore și autorizarea înstrăinării cotei părți ce aparține acestuia din imobilul situat în județul Galați [capete de cerere accesorii cererii principale în sensul art.30 alin. (3) din NCPC].

Adresa la care B. se regăsește în prezent, respectiv spitalul P., aflat în circumscripția Judecătoriei Bacău, nu poate fi asimilată noțiunii de domiciliu la care face referire art. 936 din Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, câtă vreme nu a fost probată intenția acestuia de a-și stabili domiciliul la unitatea spitalicească unde este internat, conform art. 89 C.civ.

Este adevărat că în jurisprudența lor, atât Înalta Curte de Casație și Justiție cât și Curtea Europeană a Drepturilor Omului au dat o interpretare extensivă noțiunii de „domiciliu”.

Reiese, deci, că ambele instanțe au legat noțiunea de domiciliu, fie de declarația legală a persoanei dată în fața autorităților publice, în cazul domiciliului legal, fie de adresa față de care persoana manifestă o anumită legătură emoțională, și deci de existența unei manifestări de voință de a avea domiciliul la o anumită adresă.

Prin urmare, nu orice adresă la care o persoană se regăsește pentru o perioadă mai lungă de timp sau chiar pe perioada nedeterminată, din cauza unor împrejurări independente de voința și consimțământul său, poate fi considerată adresa de domiciliu, cu atât mai mult cu cât internarea persoanei în centrul special datorată bolii psihice reprezintă o măsură de protecție care poate înceta.

Pentru argumentele mai sus arătate, Înalta Curte a stabilit competența de soluționare a cererii de chemare în judecată formulate de reclamanta A. având ca obiect punerea sub interdicție a soțului său, B., numirea sa în calitate de tutore și autorizarea înstrăinării cotei părți ce aparține acestuia din imobilul situat în comuna Cosmești, în favoarea Judecătoriei Tecuci, ca instanță în raza căreia se află domiciliul persoanei a cărei punere sub interdicție se solicită.

9. Conflict negativ de competență. Competența teritorială în materia asigurărilor. Condiții și efecte

NCPC, art. 107, art. 111, art. 113 pct. 9, art. 115, art. 116, art. 133 alin. (2)

Prin art. 115 C. proc. civ. se prevede o competență specială în materia asigurărilor în sensul că în această materie cererea privitoare la despăgubiri se va putea face și la instanța în circumscripția căreia se află: domiciliul sau sediul asiguratului, bunurile asigurate sau locul unde s-a produs riscul asigurat.

Aceste dispoziții legale nu sunt aplicabile în cazul acțiunii în regres al asiguratorului persoanei despăgubite împotriva persoanelor considerate vinovate de producerea unui accident rutier în urma căruia a fost avariat autoturismul asigurat întrucât, deși cauza derivă dintr-un raport de asigurare, temeiul de drept al acțiunii este răspunderea civilă delictuală, care este o răspundere întemeiată pe dreptul comun, în aceste condiții devenind incidente dispozițiile care reglementează competența alternativă, respectiv art. 111 și art. 113 pct. 9 raportat la art. 116 C. proc. civ.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 845 din 17 martie 2015

Prin cererea înregistrată la data de 7 martie 2014 pe rolul Judecătoriei Sectorului 1 București sub nr. x/299/2014, reclamanta SC A. SA, în contradictoriu cu pârâții Consiliul Județean A., Primăria Orașului L. prin primar și Consiliul L. a solicitat instanței ca prin hotărârea ce se va pronunța să se dispună obligarea pârâtelor la plata sumei de 1743,34 lei din care suma de 1405,83 lei reprezentând prejudiciul cauzat reclamantei, suma de 337,51 lei reprezentând dobânda legală

calculată conform O.G. nr. 9/2000 și O.G. nr. 13/2011 de la data scadenței 17 iunie 2011 și până la data promovării acțiunii și până la data achitării integrale a debitului, precum și obligarea părților la plata cheltuielilor de judecată.

La data de 19 iunie 2014 pârâții Primăria Orașului L. și Consiliul Local al Orașului L. au depus la dosar întâmpinare, prin care au invocat excepția necompetenței teritoriale a Judecătoria Sectorului 1 București în soluționarea cauzei, solicitând declinarea competenței în favoarea Judecătoria Lipova, în raport de dispozițiile art. 107 și art. 115 alin. (1) C. proc. civ., aceasta fiind instanța de la sediul pârâților, cât și instanța de la locul unde se afla bunurile asigurate sau locul unde s-a produs riscul asigurat.

Analizând actele și lucrările dosarului, asupra excepției necompetenței teritoriale a Judecătoria Sectorului 1 București, invocată de pârâți prin întâmpinare, instanța a admis-o reținând că art. 107 alin. (1) NCPC reglementează competența teritorială de drept comun, în sensul că cererea de chemare în judecată se introduce la instanța în a cărei circumscripție domiciliază sau își are sediul pârâtul, dacă legea nu prevede altfel.

Conform art. 115 alin. (1) NCPC, în materie de asigurare cererea privitoare la despăgubiri se va putea face și la instanța în circumscripția căreia se află: 1.domiciliul asiguratului, 2.bunurile asigurate, 3.locul unde s-a produs riscul asigurat.

Instanța a reținut și faptul că opțiunea reclamantului în alegerea instanței a fost contestată de către pârâți, care au invocat excepția prin întâmpinare în termenul legal.

Sediul a două instituții pârâte chemate în judecată, cât și locul unde s-a produs riscul asigurat se află în localitatea Lipova, jud. Arad, care se află în aria de jurisdicție a Judecătoria Lipova.

Conform dispozițiilor art. 111 NCPC care privesc un alt caz de competență teritorială alternativă și care se referă la cererile îndreptate împotriva persoanelor juridice de drept public, aceste dispoziții legale nu mai reglementează doar competența în favoarea instanțelor din reședința județului de domiciliu al reclamantului, ca element al alternativei fiind și instanța de la sediul pârâtului.

Cauza a fost înregistrată pe rolul Judecătoria Lipova sub același număr.

Prin sentința nr. 7 din 12 ianuarie 2015, Judecătoria Lipova a constatat că declinarea competenței teritoriale în favoarea aceleiași instanțe s-a realizat de către Judecătoria Sectorului 1 București cu încălcarea disponibilității alegerii de competență teritorială, motiv pentru care a admis excepția necompetenței teritoriale a Judecătoria Lipova și a declinat competența de soluționare a cauzei în favoarea Judecătoria Sector 1 București. Totodată, a constatat ivit conflictul negativ de competență și a trimis dosarul Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării regulatorului de competență.

În motivarea soluției s-a reținut că obiectul dosarului constă în acțiunea în regres a reclamantei, asigurator al persoanei despăgubite, îndreptată împotriva persoanelor considerate vinovate de producerea, în data de 29 martie 2011, pe o stradă din Orașul Lipova, a accidentului rutier în urma căruia a fost avariat autoturismul marca X cu numărul AR-00-ARY din cauza gropilor aflate pe carosabil. Din această perspectivă, natura excepției necompetenței teritoriale invocate de pârâți este de ordin privat.

Instanța a reținut că prin art. 107 alin. (1) C. proc. civ. se stabilește o regulă generală de competență sub aspect teritorial și care rămâne singura aplicabilă în cazul în care legea nu prevede expres o competență alternativă: „Cererea de chemare în judecată se introduce la instanța în a cărei circumscripție domiciliază sau își are sediul pârâtul, dacă legea nu prevede altfel.”

Referitor la particularitățile litigiului dedus judecătii, legea procedurală prevede expres o competență alternativă, prin art. 111 și art. 113 pct. 9 raportat la art. 116 C. proc. civ. Drept urmare, reclamanta are posibilitatea să aleagă între mai multe instanțe competente teritorial să examineze fondul pretenției sale, instanțe determinate fie în funcție de calitatea pârâților și sediul reclamantei (art. 111 teza I), fie în funcție de sediul pârâților (art. 111 teza II), fie în funcție de circumscripția instanței în cadrul căreia a fost săvârșită fapta ilicită sau unde s-a produs prejudiciul.

S-a mai reținut că pârâții sunt autorități publice potrivit Legii nr. 215/2001, atribuțiile fiind exercitate în cadrul persoanelor juridice de drept public organizate și delimitate potrivit legii. Cum art. 111 C. proc. civ. afirmă cu caracter general dreptul reclamantei de a se adresa instanței de la sediul său în judecata tuturor cererilor îndreptate împotriva autorităților locale, rezultă că reclamanta, în temeiul art. 116 C. proc. civ., a uzat de acest drept de a se adresa instanței competente în circumscripția căreia își are propriul sediu, Sector 1 București, investind în mod legal Judecătoria Sectorului 1 București.

Înalta Curte, sesizată cu soluționarea conflictului negativ de competență, analizând actele și lucrările dosarului, a constatat următoarele:

Potrivit art. 133 alin. (2) C. proc. civ., există conflict negativ de competență când două sau mai multe instanțe și-au declinat reciproc competența de a judeca același proces.

Verificând dacă sunt întrunite cerințele acestui text, în vederea emiterii regulatorului de competență, Înalta Curte constată că cele două instanțe s-au declarat, deopotrivă, necompetente prin hotărâri definitive, că declinările de competență între instanțele sesizate sunt reciproce și că cel puțin una dintre cele două instanțe este competentă să soluționeze cauza, prin urmare există conflict negativ de competență.

Înalta Curte reține că prin art. 107 alin. (1) C. proc. civ. se stabilește o regulă generală de competență sub aspect teritorial care se aplică în cazul în care legea nu prevede expres o competență alternativă. Această regulă statuează că cererea de chemare în judecată se introduce la instanța în a cărei circumscripție domiciliază sau își are sediul pârâtul, dacă legea nu prevede altfel.

Prezenta cauză are ca obiect acțiunea în regres a reclamantei, asigurator al persoanei despăgubite, împotriva persoanelor considerate vinovate de producerea unui accident rutier în urma căruia a fost avariat autoturismul asigurat.

Prin art. 115 C. proc. civ. se prevede o competență specială în materia asigurărilor în sensul că în materie de asigurare, cererea privitoare la despăgubiri se va putea face și la instanța în circumscripția căreia se află: domiciliul sau sediul asiguratului, bunurile asigurate sau locul unde s-a produs riscul asigurat. Litigiului de față nu i se aplică însă acest articol întrucât, deși cauza derivă dintr-un raport de asigurare, temeiul de drept al acțiunii este răspunderea civilă delictuală, care este o răspundere întemeiată pe dreptul comun.

În aceste condiții devin incidente dispozițiile care reglementează competența alternativă, respectiv art. 111 și art. 113 pct. 9 raportat la art. 116 C. proc. civ.

În conformitate cu art. 116 C. proc. civ., reclamantul are alegerea între mai multe instanțe deopotrivă competente.

Art. 113 pct. 9 prevede că în afară de instanțele prevăzute la art. 107-112 C. proc. civ. mai este competentă instanța în a cărei circumscripție s-a săvârșit fapta ilicită sau s-a produs prejudiciul, pentru cererile privind obligațiile izvorâte dintr-o asemenea faptă.

Art. 111 C. proc. civ. prevede că cererile îndreptate împotriva statului, autorităților și instituțiilor centrale sau locale, precum și a altor persoane juridice de drept public pot fi introduse la instanța de la domiciliul sau sediul reclamantului ori la instanța de la sediul pârâtului.

Din aceste dispoziții rezultă că reclamanta, în temeiul art. 116 C. proc. civ., a uzat de dreptul de a se adresa instanței competente în circumscripția căreia își are propriul sediu, Sector 1 București, investind în mod legal Judecătoria Sectorului 1 București.

Față de dispozițiile legale mai sus arătate, Înalta Curte a stabilit competența de soluționare a cauzei în favoarea acestei instanțe.

10. Renunțarea la cererea principală de chemare în judecată. Cerere reconvențională. Prorogare legală de competență.

NCPC, art. 30, art. 114, art. 209, art. 123, art. 230, art. 131

Prorogarea legală de competență prevăzută de dispozițiile art. 123 alin. (1) NCPC produce efecte pe tot parcursul procesului, indiferent dacă cererea principală și cererea reconvențională se soluționează concomitent ori se procedează la disjungerea cererii reconvenționale și formarea unui nou dosar, întrucât - chiar prin judecarea sa separată - cererea reconvențională păstrează caracterul incidental în raport cu cererea principală, dobândit prin formularea cererii în condițiile art. 209 NCPC, neputând fi considerată o cerere introductivă de instanță, în sensul art. 30 alin. (3) NCPC.

Astfel, din moment ce instanța a constatat, la primul termen de judecată fixat după încheierea etapei regularizării, că este competentă a soluționa cererea principală și a luat act de renunțarea reclamantei la judecarea acesteia, a rămas investită și cu soluționarea cererii reconvenționale, înregistrată separat, fără a fi posibilă, în noul dosar format, verificarea distinctă a competenței de soluționare a acestei cereri incidente.

Secția I civilă, decizia nr. 222 din 23 ianuarie 2015

La data de 25.09.2013, pe rolul Judecătoria Sibiu a fost înregistrată acțiunea formulată de reclamanta A., în contradictoriu cu pârâtul B., având ca obiect exercitarea autorității părintești privitor la minorii C. și D.

În cadrul aceluiași dosar, pârâtul B. a formulat o cerere reconvențională, având ca obiect stabilirea locuinței celor 2 minori la tată.

Față de împrejurarea că reclamanta a renunțat la acțiune și apreciind că în cauză sunt incidente dispozițiile art. 210 alin. (2) C.proc.civ. (anume „dacă numai cererea reconvențională este în stare de judecată, instanța poate dispune judecarea separată a cererii reconvenționale”), Judecătoria Sibiu a dispus disjungerea cererii reconvenționale de cererea principală și înregistrarea separată a acesteia sub nr. x/306/2013.

Prin sentința nr. 3295 din 03.06.2014, Judecătoria Sibiu a admis excepția necompetenței sale teritoriale, invocată de pârâtă, și a declinat competența de soluționare a cauzei ce formează dosarul nr. x/306/2013 în favoarea Judecătoria Brașov.

Judecătoria Sibiu a reținut că, întrucât obiectul acțiunii îl constituie restabilire domiciliu minori care face parte dintre cererile date de noul Cod civil în competența instanței de tutelă și familie, în cauză sunt incidente dispozițiile art. 114 C.proc.civ., potrivit cărora cererile privind ocrotirea persoanei fizice date de codul civil în competența instanței de tutelă și de familie se soluționează de instanța în a cărei circumscripție teritorială își are domiciliul sau reședința persoana ocrotită.

S-a mai reținut că, deși art. 123 C.proc.civ. prevede că cererile accesorii, adiționale precum și cele incidente, se judecă de către instanța competentă pentru cererea principală, în cauză nefiind vorba despre o astfel de cerere, întrucât prin disjungerea cererii reconvenționale din dosarul nr. x/306/2013 și formarea unui nou dosar, cererea reconvențională a devenit cerere principală.

În plus, Judecătoria Sibiu a reținut că în dosarul nr. x/306/2013 instanța a luat act de renunțarea reclamantei la judecarea cauzei și a dispus disjungerea cererii reconvenționale fără a atinge etapa de verificare a competenței, conform art. 131 C.proc.civ.

Judecătoria Brașov, prin sentința nr. 12219 din 7.11.2014, a admis la, rândul său, excepția necompetenței sale teritoriale și a declinat competența de soluționare a cauzei în favoarea Judecătoria Sibiu.

Constatând ivit conflict negativ de competență între cele două judecătoria sus-menționate, a înaintat dosarul Înaltei Curți de Casație și Justiție pentru soluționarea acestuia.

În motivarea soluției, Judecătoria Brașov a reținut că cererea reconvențională constituie,

potrivit definiției date de art. 30 alin. (6) NCPC, o cerere incidentală care, potrivit art. 123 alin. (1) din același cod, cade în competența de soluționare a instanței investite cu soluționarea cererii principale, respectiv a Judecătorei Sibiu, în condițiile în care obiectul acesteia (stabilire domiciliu minori) nu se încadrează în excepțiile expres și limitativ prevăzute de acest articol, nefiind o cerere privitoare la insolvență sau concordatul preventiv.

S-a mai reținut că întrucât competența instanței se determină la momentul sesizării acesteia, instanța competentă să soluționeze cererea principală rămâne investită să soluționeze și cererea reconvențională, după disjungerea în vederea soluționării separate, în condițiile art. 210 NCPC, chiar dacă aceste cereri s-ar fi supus, formulate fiind pe cale principală, altor cereri de competență (contrar susținerilor părților).

De altfel, prin precizarea expresă, din cuprinsul art. 123 alin. (1) NCPC, a împrejurării că instanța care soluționează cererea principală este competentă a soluționa și celelalte cereri formulate în cursul judecării, chiar dacă ar fi de competența materială sau teritorială a altei instanțe, legiuitorul nu face decât să tranșeze o controversă de drept procesual, legată de viabilitatea prorogării competenței în condițiile nerespectării normelor imperative de competență materială sau teritorială, dispută atrasă de aplicabilitatea dispozițiilor art. 17 C.proc.civ. din 1865, neconstituind, în sine, o noutate legislativă.

Înalta Curte, competentă să soluționeze conflictul conform art. 133 pct. 2 raportat la art. 135 alin. (1) C.proc.civ., a stabilit competența de soluționare a cauzei în favoarea Judecătorei Sibiu, pentru următoarele considerente:

Potrivit art. 123 alin. (1) NCPC, cererile accesorii, adiționale, precum și cele incidentale, se judecă de instanța competentă pentru cererea principală, chiar dacă ar fi de competența materială sau teritorială a altei instanțe judecătorești, cu excepția cererilor prevăzute la art. 120 din același cod (cereri în materia insolvenței sau concordatului preventiv, care sunt de competența exclusivă a tribunalului în a cărui circumscripție își are sediu! debitorul).

Art. 123 NCPC reglementează un caz de prorogare legală a competenței, în sensul că instanța competentă să soluționeze o cerere principală devine competentă a soluționa și cererile accesorii, adiționale și incidentale formulate în aceeași cauză, chiar dacă în mod obișnuit, acestea nu ar fi intrat în competența sa materială ori teritorială.

Aceste prevederi legale speciale, ce reglementează o prorogare de competență în ceea ce privește judecata cererilor accesorii și incidentale în favoarea instanței investite cu soluționarea cererii principale, sunt imperative și se aplică prin derogare de la normele generale de competență materială sau teritorială exclusivă.

În speță, cererea reconvențională prin care pârâtul a solicitat stabilirea domiciliului celor doi minori la tată, a fost disjunctă de cerere principală, prin încheierea de ședință din 17.12.2013, formându-se un nou dosar a cărui competență de soluționare a fost declinată în favoarea Judecătorei Brașov, în considerarea art. 114 alin. (1) NCPC, ce consacră competența teritorială exclusivă a instanței de la domiciliul sau reședința persoanei ocrotite, pentru soluționarea cererilor privind ocrotirea persoanei fizice date de Codul civil în competența instanței de tutelă și familie.

Cerere reconvențională reprezintă, potrivit art. 30 alin. (6) NCPC, o cerere incidentală.

Caracterul său de cerere incidentală atrage aplicabilitatea art. 123 alin. (1) NCPC, în sensul că se judecă de către instanța competentă pentru cererea principală, chiar dacă cererea reconvențională ar fi fost de competența materială sau teritorială a altei instanțe judecătorești, în ipoteza în care ar fi fost promovată pe calea unui proces separat ca cerere principală.

Prorogarea legală de competență produce efecte pe tot parcursul procesului, indiferent dacă cererea principală și cererea reconvențională se soluționează concomitent ori se procedează la disjungerea cererii reconvenționale și formarea unui nou dosar, ca urmare a faptului că cererea principală este în stare de judecată, în aplicarea art. 230 alin. (2) din cod, precum în speță. Art. 123 alin. (1) nu distinge între diferitele situații de soluționare a cererii reconvenționale în raport cu cererea principală și nici nu este prevăzută în mod expres o normă derogatorie de la această regulă pentru ipoteza disjungerii cererii reconvenționale, astfel încât, în acest ultim caz, art. 123 alin. (1) este

aplicabil.

De asemenea, prin judecarea sa separată, cererea reconvențională păstrează caracterul incidental în raport cu cererea principală, dobândit prin formularea cererii în condițiile art. 209 NCPC, neputând fi considerată o cerere introductivă de instanță, în sensul art. 30 alin. (3) NCPC. O derogare de la această regulă ar fi trebuit prevăzută în mod expres de către legiuitor, ceea ce nu s-a întâmplat.

Din această perspectivă, verificarea competenței instanței sesizate de către reclamant, în aplicarea art. 131 NCPC, poate viza doar cererea principală, nu și cererile accesorii și incidentale, în privința cărora este aplicabil art. 123 alin. (1) din cod.

Astfel, din moment ce Judecătoria Sibiu a constatat, la primul termen de judecată fixat după încheierea etapei regularizării, că este competentă a soluționa cererea principală și a luat act de renunțarea reclamantei la judecarea acesteia, a rămas investită și cu soluționarea cererii reconvenționale, înregistrate separat, fără a fi posibilă, în noul dosar format, verificarea distinctă a competenței de soluționare a acestei cereri incidentale.

Aprecierea instanței astfel investite în sensul că era necesară parcurgerea etapei regularizării în privința cererii reconvenționale după înregistrarea sa separată nu poate fi cenzurată în cadrul procesual de față, însă, nu poate justifica o verificare distinctă a competenței de soluționare a acestei cereri, cât timp se conservă caracterul incidental al cererii reconvenționale chiar și după judecarea cererii principale și disjungerea cererii reconvenționale.

Prin urmare, în cauză, judecarea cererii reconvenționale este de competența instanței competente să soluționeze cererea principală, respectiv Judecătoria Sibiu, întrucât operează prorogarea legală de competență, indiferent dacă, avându-se în vedere obiectul cererii reconvenționale, aceasta ar fi fost, eventual, de competența teritorială a Judecătoriei Brașov, dacă s-ar fi formulat pe cale principală, în aplicarea art. 114 alin. (1) NCPC.

Pentru aceste considerente, Înalta Curte, în temeiul art. 135 NCPC, a stabilit competența de soluționare a cauzei în favoarea Judecătoriei Sibiu.

11. Conflict negativ de competență. Disjungerea cererii reconvenționale. Instanța competentă teritorial să soluționeze cererea

NCPC, art. 119, art. 120, art. 123, art. 135

Potrivit dispozițiilor art. 123 C. proc. civ., cererile accesorii, adiționale, precum și cele incidentale se judecă de instanța competentă pentru cererea principală, chiar dacă ar fi de competența materială sau teritorială a altei instanțe judecătorești, cu excepția cererilor prevăzute la art. 120 C. proc. civ., care reglementează competența de soluționare a cererilor în materia insolvenței sau concordatului preventiv, dându-le în competența exclusivă a tribunalului în a cărui circumscripție își are sediul debitorul.

Întrucât competența instanței se determină la momentul sesizării acesteia, instanța competentă să soluționeze cererea principală rămâne investită să soluționeze cererea reconvențională, chiar și după disjungerea în vederea soluționării separate, în condițiile art. 210 C. proc. civ.

Prin urmare, inclusiv în cazul în care cererea reconvențională are ca obiect o cerere în materie de societate, competența de soluționare a unei asemenea cereri revine tot instanței investite cu soluționarea cererii principale, întrucât în această situație operează prorogarea legală de competență.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 1231 din 5 mai 2015

Prin cererea înregistrată pe rolul Judecătoriei Zimnicea din data de 26.09.2014, sub nr.

x/339/2014, reclamanta SC A. SRL, în contradictoriu cu parata SC B. SA, a solicitat obligarea acesteia la restituirea sumei de 200.000 lei, reprezentând plată nedatorată.

Judecătoria Zimnicea, prin sentința civilă nr. 1277 din 24.09.2014 pronunțată în dosarul nr. xx/339/2014, a respins cererea principală formulată de reclamanta SC B. SA împotriva pârâtei SC A. SRL și a disjuns cererea reconvențională formulată de pârâta SC A. SRL împotriva reclamantei SC B. SA, formându-se dosarul nr. x/339/2014.

Prin sentința civilă nr. 1615 din 03.12.2014 pronunțată de Judecătoria Zimnicea în dosarul nr. x/339/2014 instanța a admis excepția necompetenței teritoriale invocată de pârâta SC B. SA și a declinat competența de soluționare a cauzei reprezentate de cererea reconvențională disjunsă din dosarul nr. xx/339/2014 în favoarea Judecătoriei Târgu-Jiu, reținându-se prevederile art. 137 alin. (1) și art. 159¹ C. proc. civ., precum și faptul că pârâta se află în insolvență, având, totodată, sediul în circumscripția teritorială a Judecătoriei Târgu-Jiu, motiv pentru care sunt incidente dispozițiile art. 119 din același cod, care reglementează competența teritorială a instanțelor în soluționarea cererilor în materie de societate.

Judecătoria Târgu Jiu, prin sentința civilă nr. 1151 din 16 februarie 2015, a admis excepția de necompetență teritorială a Judecătoriei Târgu-Jiu, invocată de reclamanta SC A. SRL, a declinat competența de soluționare a cauzei având ca obiect pretenții, privind pe reclamanta SC A. SRL în contradictoriu cu pârâta SC B. SA, în favoarea Judecătoriei Zimnicea, reținându-se incidența dispozițiilor art. 123, art. 129 alin. (2) pct. 3 și art. 130 alin. (2) C. proc. civ.

În temeiul dispozițiilor art. 133 și art. 135 C. proc. civ. instanța a constatat intervenit conflictul negativ de competență, sens în care a dispus suspendarea soluționării cauzei și înaintarea dosarului pentru soluționarea conflictului la Înalta Curte de Casație și Justiție.

Înalta Curte, sesizată conform art. 133 pct. 2 C. proc. civ., constatând că în cauză există un conflict negativ de competență, în sensul art. 135 C. proc. civ. ivit între cele două instanțe care s-au declarat deopotrivă necompetente să judece pricina, a pronunțat regulatorul de competență stabilind competența de soluționare a cauzei în favoarea Judecătoriei Zimnicea, pentru următoarele considerente:

Din analiza actelor dosarului, Înalta Curte constată că obiectul dosarului nr. x/339/2014 îl reprezintă cererea reconvențională disjunsă din dosarul nr. xx/339/2014 al Judecătoriei Zimnicea, respectiv o cerere incidentală în sensul art. 30 alin. (6) C. proc. civ., împrejurare față de care se apreciază ca sunt aplicabile dispozițiile art. 123 din același cod, potrivit cărora cererile accesorii, adiționale, precum și cele incidentale se judecă de instanța competentă pentru cererea principală, chiar dacă ar fi de competența materială sau teritorială a altei instanțe judecătorești, cu excepția cererilor prevăzute la art. 120 C. proc. civ., care reglementează competența de soluționare a cererilor în materia insolvenței sau concordatului preventiv, dându-le în competența exclusivă a tribunalului în a cărui circumscripție își are sediul debitorul.

În acest sens se reține faptul că dispozițiile art. 123 C. proc. civ. reglementează un caz de prorogare legală a competenței, în sensul că instanța competentă a soluționa o cerere principală devine competentă a soluționa și cererile accesorii, adiționale și incidentale formulate în aceeași cauză, chiar dacă, în mod obișnuit, acestea nu ar fi intrat în competența sa materială sau teritorială, prin aceste dispoziții se derogă expres de la normele de competență materială și teritorială, cu o singură excepție, aceea a cererilor prevăzute de art. 120 C. proc. civ.

Întrucât competența instanței se determină la momentul sesizării acesteia, instanța competentă să soluționeze cererea principală rămâne investită să soluționeze cererea reconvențională, chiar după disjungerea în vederea soluționării separate, în condițiile art. 210 C. proc. civ.

În acest context, se reține că, inclusiv în cazul în care cererea reconvențională are ca obiect o cerere în materie de societate, competența de soluționare a unei asemenea cereri revine tot instanței investite cu soluționarea cererii principale, întrucât în această situație operează prorogarea legală de competență.

Deși prevederile art. 119 C. proc. civ. reglementează un caz de competență teritorială

exclusivă, în cazul de față art. 123 din același cod derogă de la norma de competență teritorială exclusivă, având în vedere că cererea dedusă judecătii nu reprezintă o cerere în materie de societate, întrucât acestea se referă la existența societății sau la ansamblul operațiunilor sale, interesând raporturile între asociați ori între aceștia și societate, or în speța de față este vorba de o cerere în materie de răspundere civilă.

Pentru aceste considerente, Înalta Curte a stabilit competența de soluționare a cauzei în favoarea Judecătoriei Zimnicea.

12. Conflict negativ de competență. Invocarea excepției necompetenței teritoriale. Condiții și efecte

NCPC, art. 129 alin. (3), art. 130 alin. (3)-(4), art. 208 alin. (2)

Conform prevederilor art. 130 alin. (3) C. proc. civ., în cazul încălcării normelor de competență teritorială, în afară de cea exclusivă, excepția de necompetență de ordine privată (relativă) poate fi invocată numai de către pârât și numai prin întâmpinare sau, dacă întâmpinarea nu este obligatorie, cel mai târziu la primul termen de judecată la care părțile sunt legal citate în fața primei instanțe.

Prin urmare, instanța nu poate să invoce din oficiu excepția necompetenței teritoriale, întrucât, potrivit art. 129 alin. (3) C. proc. civ., necompetența în această situație este de ordine privată, și nici reclamantul, deoarece art. 130 alin. (4) C. proc. civ. prevede că, dacă necompetența nu este de ordine publică, partea care a făcut cererea la o instanță necompetentă nu va putea cere declararea necompetenței.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 1699 din 18 iunie 2015

Prin cererea înregistrată pe rolul Judecătoriei Focșani la data de 18.06.2014 sub nr. x/231/2014, reclamanta SC A. SRL, în contradictoriu cu pârâta SC B. SRL a solicitat obligarea pârâtei la plata sumei de 469,815 euro sau echivalentul în lei la data plății, reprezentând debit restant, rezultat din factura fiscală 16 din 30.04.2014, precum și la plata dobânzii de referință practicate de BNR la data de 5.05.2014 până la data achitării integrale a debitului; cu cheltuieli de judecată.

Cererea a fost întemeiată în drept pe dispozițiile art. 1516 și urm. și art. 113 alin. (1) pct. 6 C. proc. civ.

Pe timpul procedurilor prevăzute la art. 201 C. proc. civ., pârâta, legal citată, nu a formulat întâmpinare.

Prin Sentința civilă nr. 542 din 2.03.2015, Judecătoria Focșani a respins solicitarea reclamantei de decădere a pârâtei conform art. 208 NCPC, ca neîntemeiată, a admis excepția vizând necompetența teritorială și a declinat competența de soluționare în favoarea Judecătoriei Sectorului 5 București.

În motivarea acestei sentințe, instanța a reținut că între părți au existat relații comerciale în baza comenzii telefonice de transport 7553/29.04.2014 și ulterior 7554/29.04.2014, comenzi care stipulează în final faptul că litigiul care nu poate fi soluționat pe cale amiabilă va fi de competența organului de jurisdicție de pe raza teritorială a companiei B., respectiv Sectorul 5 București.

S-au avut în vedere și prevederile art. 107 C. proc. civ. care stabilesc competența generală, respectiv instanța de la sediul petentului, iar în speță e tot Judecătoria Sector 5 București, iar prevederile art. 113 invocate de reclamantă vizează competența alternativă dar prioritate are regula generală.

Cauza a fost înregistrată pe rolul Judecătoria Sectorului 5 București la data de 26.03.2015, sub nr. x/231/2014.

La termenul de judecată din 7 mai 2015, instanța a pus în discuția părților legal citate

excepția de necompetență teritorială a Judecătoria Sectorului 5 București, invocată de reclamantă.

Prin sentința civilă nr. 3462 din 7 mai 2015 pronunțată de Judecătoria Sectorului 5 București în dosarul nr. x/231/2014, s-a admis excepția necompetenței teritoriale a Judecătoria Sectorului 5 București, s-a declinat, în favoarea Judecătoria Focșani, competența soluționării acțiunii formulate de reclamantă SC A. SRL, în contradictoriu cu pârâta SC B. SRL.

S-a constatat ivit conflictul negativ de competență între Judecătoria Sectorului 5 București și Judecătoria Focșani.

S-a suspendat judecarea cauzei și s-a dispus înaintarea dosarului cauzei către Înalta Curte de Casație și Justiție, în vederea soluționării conflictului de competență.

Instanța a reținut că potrivit dispozițiilor art. 129 C. proc. Civ., necompetența este de ordine publică sau privată, cea de ordine publică circumscriindu-se cazurilor încălcării competenței generale, când procesul nu este de competența instanțelor judecătorești, ale încălcării competenței materiale, când procesul este de competența unei instanțe de alt grad, precum și ale încălcării competenței teritoriale exclusive, când procesul este de competența unei alte instanțe de același grad și părțile nu o pot înlătura, în toate celelalte cazuri necompetența fiind de ordine privată.

Totodată, prin art. 131 alin. (1) C. proc. civ. a fost prevăzută în mod expres obligativitatea judecătorului de a verifica și de a stabili la primul termen de judecată la care părțile sunt legal citate în fața primei instanțe să verifice și să stabilească dacă instanța sesizată este competentă general, material și teritorial să judece pricina, însă prin art. 130 C. proc. civ. a fost limitată posibilitatea judecătorului de a invoca din oficiu necompetența, cea de ordine privată fiindu-i exclusă în totalitate, pârâta fiind singurul căruia i-a fost prevăzută o astfel de vocație prin întâmpinare sau, când întâmpinarea nu este obligatorie, cel mai târziu la primul termen de judecată la care părțile sunt legal citate în fața primei instanțe, în caz contrar, fiind prevăzută în persoana acestuia sancțiunea decăderii, conform art. 208 alin. (2) C. proc. civ. („Nedepunerea întâmpinării în termenul prevăzut de lege atrage decăderea pârâtului din dreptul de a mai propune probe și de a invoca excepții, în afara celor de ordine publică, dacă legea nu prevede altfel”).

În cauză, competența de judecată este de ordine privată, reclamanta fiind aceea care a înțeles să se prevaleze, în acest sens, de dispozițiile art. 113 alin. (1) pct. 6 C. proc. civ. („În afară de instanțele prevăzute la art. 107-112, mai sunt competente: ... 6. instanța locului de plecare sau de sosire, pentru cererile ce izvorăsc dintr-un contract de transport;”).

În cauză, așa cum s-a arătat, pe timpul procedurilor prevăzute la art. 201 C. proc. civ., pârâta, legal citată, nu a formulat întâmpinare, mai mult, nici la primul termen de judecată stabilit în cauză pentru data de 12.01.2015 nu a formulat o astfel de întâmpinare, astfel că invocarea excepției de necompetență teritorială, ulterior, la data de 2.03.2015, trebuia să atragă în persoana pârâtei sancțiunea decăderii, în condițiile dispozițiilor amintite ale art. 130 coroborate cu cele ale art. 208 alin. (2) C. proc. civ. Apoi, instanța a observat că, în realitate, prin dispoziția de citare, la primul termen de judecată, a pârâtei „cu mențiunea de a-și formula un punct de vedere pe excepția de necompetență teritorială, raportat la cele două convenții depuse la dosarul cauzei”, Judecătoria Focșani a invocat, din oficiu, excepția necompetenței teritoriale, conduită procedurală prohibită prin dispozițiile amintite ale art. 130 C. proc. civ.

Prin urmare, având în vedere temeiurile de fapt și de drept prezentate, instanța a apreciat că, în mod greșit, Judecătoria Focșani a respins solicitarea reclamantei de decădere a pârâtei din dreptul de a invoca excepția necompetenței teritoriale, respectiv că a invocat din oficiu și, apoi, că a admis excepția necompetenței teritoriale, situație față de care a apreciat ca întemeiată excepția necompetenței teritoriale a Judecătoria Sectorului 5 București, invocată de reclamantă și, admitând-o, a dispus declinarea competenței de soluționare a cauzei Judecătoria Focșani.

Înalta Curte, constatând existența unui conflict negativ de competență între cele două instanțe, care se declară deopotrivă necompetente în a judeca aceeași pricină, în temeiul dispozițiilor art. 135 alin. (1) C. proc. civ. adoptat prin Legea nr. 134/2010, a pronunțat regulamentul de competență, stabilind în favoarea Judecătoria Focșani competența teritorială de soluționare a cauzei, pentru următoarele considerente:

În prezentul litigiu, competența de judecată este de ordine privată, reclamanta fiind aceea care a înțeles să se prevaleze, în acest sens, de dispozițiile art. 113 alin. (1) pct. 6 C. proc. civ. ce vizează competența alternativă („În afară de instanțele prevăzute la art. 107-112, mai sunt competente: ... 6. instanța locului de plecare sau de sosire, pentru cererile ce izvorăsc dintr-un contract de transport;”).

Conform art. 130 alin. (3) C. proc. civ., în cazul încălcării normelor de competență teritorială, în afară de cea exclusivă, excepția de necompetență de ordine privată (relativă) poate fi invocată *numai de către pârât și numai prin întâmpinare* sau, dacă întâmpinarea nu este obligatorie, cel mai târziu la primul termen de judecată la care părțile sunt legal citate în fața primei instanțe.

Prin urmare, instanța nu poate să invoce din oficiu excepția necompetenței teritoriale, întrucât potrivit art. 129 alin. (3) C. proc. civ., necompetența în această situație este de ordine privată și nici reclamantul, deoarece art. 130 alin. (4) C. proc. civ. prevede că dacă necompetența nu este de ordine publică, partea care a făcut cererea la o instanță necompetentă nu va putea cere declararea necompetenței.

Verificarea depunerii în termen a întâmpinării se face din oficiu, fiind incidente dispozițiile art. 208 Cod procedură civilă, în sensul că întâmpinarea este obligatorie, în afară de cazurile în care legea prevede în mod expres altfel. Consecința nedepunerii întâmpinării în termenul prevăzut de lege atrage decăderea pârâtului din dreptul de a mai propune probe și de a invoca excepții, în afara celor de ordine publică, decât legea prevede altfel.

În speță, formularea și depunerea întâmpinării nu este facultativă, ci legea instituie ca regulă în sarcina pârâtului această obligație, iar nedepunerea întâmpinării în termenul legal (nici pe timpul procedurilor prevăzute la art. 201 C. proc. civ. și nici la primul termen de judecată din 12.01.2015), ci ulterior la data de 2.03.2015, trebuia să atragă decăderea pârâtului din dreptul de a invoca excepția necompetenței teritoriale, în condițiile dispozițiilor art. 130 coroborate cu cele ale art. 208 alin. (2) C. proc. civ.

Mai mult, prin dispoziția de citare a pârâtei, pentru primul termen de judecată, s-a pus în vedere acesteia să-și formuleze un punct de vedere pe excepția necompetenței teritoriale, raportat la cele două convenții depuse la dosarul cauzei, ceea ce duce la concluzia că Judecătoria Focșani a invocat, din oficiu, excepția necompetenței teritoriale, încălcând astfel dispozițiile art. 130 C. proc. civ.

Prin urmare, Judecătoria Focșani a respins în mod greșit solicitarea reclamantei de decădere a pârâtei din dreptul de a invoca excepția necompetenței teritoriale, în condițiile în care întâmpinarea nu a fost formulată în termenul legal, și a invocat din oficiu, iar ulterior a admis această excepție, deși în aceste condiții era obligată să se declare competentă absolut să soluționeze pricina la primul termen de judecată.

În consecință, în raport de considerentele expuse, văzând și dispozițiile art. 135 alin. (4) C. proc. civ. adoptat prin Legea nr. 134/2010, Înalta Curte a stabilit competența de soluționare a acțiunii formulate de reclamanta SC A. SRL în favoarea Judecătoriei Focșani.

13. Conflict negativ de competență. Competență teritorială alternativă. Condiții și efecte

NCPC, art. 109, art. 113 alin. (1) pct. 3, art. 116

Potrivit art. 109 NCPC, cererea de chemare în judecată formulată împotriva unei persoane juridice de drept privat se poate face și la instanța locului unde ea are un dezmembământ fără personalitate juridică, pentru obligațiile ce urmează a fi executate în acel loc sau care izvorăsc din acte încheiate prin reprezentantul dezmembământului ori din fapte săvârșite de acesta, iar conform art. 113 alin. (1) pct. 3 NCPC, în afară de instanțele prevăzute la art. 107-112, mai sunt

competente (...) instanța locului prevăzut în contract pentru executarea, fie chiar în parte, a obligației, în cazul cererilor privind executarea, anularea, rezoluțiunea sau rezilierea unui contract.

În cazul în care instanța a fost investită cu o acțiune în obligație de a face derivând dintr-un contract încheiat cu o sucursală a societății pârâte, operează competența teritorială alternativă instituită de prevederile art. 113 alin. (1) pct. 3 și art. 109 alin. (2) NCPC, reclamantul având, potrivit art. 116 NCPC, opțiunea între două sau mai multe instanțe deopotrivă competente, astfel încât, o dată introdusă cererea la una dintre instanțele prevăzute de lege ca fiind competente, respectiva instanță rămâne legal investită, neputându-și declina competența.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 1718 din 19 iunie 2015

Prin cererea înregistrată la 08.09.2014 pe rolul Judecătoria Cluj-Napoca sub nr. x/211/2014, astfel cum a fost precizată la 02.12.2014, reclamantul A. a chemat în judecată pe pârătele SC B. SRL și C., solicitând ca prin hotărârea ce se va pronunța să fie obligate în solidar să se prezinte la Serviciul de Înmatriculări Auto Cluj pentru radierea autoturismului marca X cu nr. de înmatriculare CJ 00 zzz de pe numele reclamantului și înmatricularea acestuia pe numele pârâtei persoană fizică, iar, în caz contrar, să fie autorizat reclamantul să efectueze radierea pe cheltuiala pârătelor, cu cheltuieli de judecată.

Prin întâmpinarea depusă la 03.11.2014, pârâta SC B. SRL a invocat excepția necompetenței teritoriale a instanței în baza dispozițiilor art. 107 C. proc. civ. și față de faptul că sediul său se află în București, sector 6.

Prin sentința civilă nr. 2456 din 06.03.2015, Judecătoria Cluj-Napoca a admis excepția necompetenței sale teritoriale, invocată de pârâtă și a declinat competența de soluționare a cauzei în favoarea Judecătoria Sectorului 6 București.

Pentru a hotărî astfel, instanța inițial investită a reținut că, în speță, sunt aplicabile dispozițiile art. 107 alin. (1) NCPC, care reglementează competența teritorială de drept comun în favoarea instanței de la domiciliul sau sediul pârâtului.

Totodată, instanța a înlăturat incidența prevederilor art. 109 NCPC coroborat cu art. 113 alin. (2) din același cod, reținând că în cauză contractul în litigiu a fost încheiat de reclamant cu pârâta SC B. SRL, iar nu cu un dezmembrământ fără personalitate juridică al acesteia.

A mai reținut, de asemenea, că în speță competența sa teritorială nu poate fi atrasă nici potrivit art. 113 alin. (1) pct. 3 NCPC, întrucât obligația de a face dedusă judecării în cauză nu este o obligație contractuală, ci una legală, pe de o parte, iar, pe de altă parte, contractul de vânzare-cumpărare pentru un autovehicul folosit din 02.11.2012 nu cuprinde mențiunea locului executării obligațiilor asumate în temeiul acestei convenții.

În considerarea acestor argumente a apreciat că, din punct de vedere teritorial, competența soluționării cauzei aparține Judecătoria Sectorului 6 București, în a cărei rază teritorială își are sediul pârâta persoană juridică.

Urmare declinării, cauza a fost înregistrată la 10.04.2015 pe rolul Judecătoria Sectorului 6 București sub același număr de dosar.

Prin sentința civilă nr. 3621 din 18.05.2015, Judecătoria Sectorului 6 București, Secția civilă a admis excepția propriei necompetențe teritoriale, invocată de reclamant și a declinat competența de soluționare a cauzei în favoarea Judecătoria Cluj-Napoca.

Totodată, constatând ivit conflictul negativ de competență, a dispus înaintarea dosarului către Înalta Curte de Casație și Justiție în vederea soluționării acestuia.

Pentru a dispune în acest sens, Judecătoria Sectorului 6 București, Secția civilă a dat eficiență dispozițiilor art. 109 NCPC, reținând din verificarea actelor dosarului că încheierea contractului dedus judecării s-a făcut la Cluj-Napoca, ștampila aplicată pe semnătura reprezentantului cumpărătoarei-pârâte cuprinzând mențiunea „SC B. SRL punct lucru Cluj”.

Astfel, constatând că încheierea contractului s-a făcut prin punctul de lucru al pârâtei din

municipiul Cluj-Napoca, jud. Cluj, a apreciat că Judecătoria Cluj-Napoca este competentă alternativ să soluționeze cauza și, reținând și că investirea acestei instanțe a fost exprimarea opțiunii inițiale a reclamantului, a concluzionat că aceasta rămâne competentă să soluționeze cauza și a declinat competența în favoarea acesteia.

Față de dispozițiile art. 133 pct. 2 NCPC, constatând ivit conflictul negativ de competență, în temeiul art. 134 coroborat cu art. 135 alin. (1) din același cod a înaintat dosarul Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Analizând actele și lucrările dosarului din perspectiva conflictului de competență ivit în soluționarea cererii de chemare în judecată, Înalta Curte, în temeiul art. 135 NCPC, a pronunțat regulatorul de competență în favoarea Judecătoriei Cluj-Napoca, pentru următoarele considerente:

Delimitarea atribuțiilor instanțelor se realizează în cadrul celor două forme ale competenței, materială și teritorială.

În principiu, normele de competență teritorială sunt norme juridice de ordine privată, cu excepția situațiilor în care au fost instituite norme de competență teritorială exclusivă, de ordine publică.

Regula de drept comun în materia competenței teritoriale este înscrisă în art. 107 NCPC, conform căruia „*cererea de chemare în judecată se introduce la instanța în a cărei circumscripție domiciliază sau își are sediul pârâțul, dacă legea nu prevede altfel.*”

Prin urmare, regula înscrisă în art. 107 NCPC se aplică ori de câte ori nu există o dispoziție legală care să stabilească o altă instanță competentă din punct de vedere teritorial.

Potrivit art. 109 NCPC, cererea de chemare în judecată formulată împotriva unei persoane juridice de drept privat se poate face și la instanța locului unde ea are un dezmembrământ fără personalitate juridică, pentru obligațiile ce urmează a fi executate în acel loc sau care izvorăsc din acte încheiate prin reprezentantul dezmembrământului ori din fapte săvârșite de acesta.

Conform art. 113 alin. (1) pct. 3 NCPC, în afară de instanțele prevăzute la art. 107-112, mai sunt competente (...) *instanța locului prevăzut în contract pentru executarea, fie chiar în parte, a obligației, în cazul cererilor privind executarea, anularea, rezoluțiunea sau rezilierea unui contract.*

În speță, Înalta Curte constată că reclamantul A. a investit Judecătoria Cluj-Napoca cu o acțiune în obligație de a face derivând din contractul de vânzare-cumpărare pentru un vehicul folosit încheiat între părțile în litigiu la 02.11.2012.

Din verificarea înscrisului mai sus amintit, aflat la fila 6 din dosarul Judecătoriei Cluj-Napoca, rezultă că în cuprinsul acestuia s-a menționat locul încheierii contractului ca fiind municipiul Cluj-Napoca, iar pe ștampila aplicată pe semnătura reprezentantului cumpărătoarei-pârâte este inscripționată mențiunea *SC B. SRL punct lucru Cluj.*

De asemenea, la pct. 5 al contractului de vânzare-cumpărare pentru un vehicul folosit din 02.11.2012, pe care reclamantul și-a fondat pretențiile, s-a menționat că autoturismul a fost predat și primit, iar prețul a fost plătit la încheierea contractului.

Față de cele anterior reținute, din care rezultă că încheierea și executarea parțială a contractului dedus judecății s-a făcut în municipiul Cluj-Napoca, Înalta Curte reține incidența în cauză a prevederilor art. 113 alin. (1) pct. 3 NCPC, care statuează competența teritorială alternativă a instanței locului prevăzut în contract pentru executarea, fie chiar în parte, a obligației, în cazul cererilor privind executarea, anularea, rezoluțiunea sau rezilierea unui contract.

Totodată, Înalta Curte reține incidența dispozițiilor art. 109 alin. (2) NCPC raportat la faptul că, în speță, convenția de vânzare-cumpărare pentru vehicul folosit a fost încheiată de societatea pârâtă printr-o entitate fără personalitate juridică, respectiv prin punctul său de lucru din Cluj-Napoca.

Astfel, concluzionând că, în speță operează competența teritorială alternativă, instituită de prevederile art. 113 alin. (1) pct. 3 și art. 109 alin. (2) NCPC și că potrivit art. 116 NCPC reclamantul are opțiunea între două sau mai multe instanțe deopotrivă competente, având în vedere alegerea inițială făcută de reclamant pentru Judecătoria Cluj-Napoca, Înalta Curte reține că, o dată

introdusă cererea la una dintre instanțele prevăzute de lege ca fiind competente, respectiva instanță rămâne legal investită, neputându-și declina competența.

Față de considerentele anterior expuse și văzând și dispozițiile art. 135 alin. (4) NCPC, Înalta Curte a stabilit competența de soluționare a cauzei în favoarea Judecătoriei Cluj-Napoca.

14. Conflict negativ de competență. Competență teritorială alternativă. Invocarea excepției de către instanța de trimitere. Inadmisibilitate

C. proc. civ., art. 115, art. 130 alin. (3), art. 133 pct. 1, art. 135 alin. (1)

Potrivit dispozițiilor art. 130 alin. (3) C. proc. civ., necompetența de ordine privată poate fi invocată doar de către pârât prin întâmpinare sau, dacă întâmpinarea nu este obligatorie, cel mai târziu la primul termen de judecată la care părțile sunt legal citate în fața primei instanțe.

În condițiile în care pârâtul invocă, în mod procedural, prin întâmpinare, excepția de necompetență de ordine privată, instanța de trimitere nu mai poate analiza din nou aceeași excepție, indiferent dacă ar fi pusă în discuție din oficiu sau ca urmare a unei solicitări a părților, fiind depășit momentul procedural stabilit de legiuitor pentru o asemenea analiză.

În consecință, în urma declinării de competență dispusă de prima instanță, instanța de trimitere este obligată să soluționeze litigiul cu care a fost investită, ea neavând dreptul să invoce, din oficiu, excepția de necompetență teritorială de ordin privat.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 1054 din 2 aprilie 2015

Notă : În același sens este și Decizia nr. 4265 din 30 octombrie 2012 publicată în Buletinul Jurisprudenței. Culegere de decizii pe anul 2012.

Prin acțiunea înregistră pe rolul Judecătoriei Timișoara la data de 25.06.2016, reclamanta SC A. SA a solicitat instanței, în contradictoriu cu pârâtii C.N.A.D.N.R. și Direcția Regională de Drumuri și Poduri T., obligarea pârâtelor la plata sumei de 4312,34 lei cu titlu de indemnizație de asigurare și dobândă legală; cu cheltuieli de judecată.

În drept acțiunea a fost întemeiată pe dispozițiile Legii nr. 136/1995, art. 998-999 C. civ. și ale O.G. nr. 13/2011.

Pârâta C.N.A.D.N.R. - prin Direcția Regională de Drumuri și Poduri T. a formulat întâmpinare, prin intermediul căreia a invocat excepția necompetenței teritoriale a instanței, solicitând declinarea competenței instanței către Judecătoria Petroșani, având în vedere locul producerii accidentului.

Prin sentința civilă nr. 16142 din 05.11.2014 pronunțată de Judecătoria Timișoara, instanța a admis excepția necompetenței teritoriale și a dispus declinarea competenței de judecată Judecătoriei Sectorului 1 București.

Pentru a dispune astfel, instanța a luat în considerare dispozițiile art. 107 C. proc. civ., raportat la dispozițiile art. 113 C. proc. civ., și, având în vedere faptul că reclamanta nu a făcut dovada faptului că pârâtul Direcția Regională de Drumuri și Poduri T. a fost chemată în judecată în nume propriu, ci în calitate de reprezentant al C.N.A.D.N.R. al cărui sediu se află în circumscripția Judecătoriei Sectorului 1 București.

Primind dosarul, Judecătoria Sectorului 1 București a invocat, din oficiu, excepția necompetenței teritoriale, reținând următoarele :

În conformitate cu dispozițiile art. 107 alin. (1) C. proc. civ., cererea de chemare în judecată se introduce la instanța în a cărei circumscripție domiciliază sau are sediul pârâtul. Totodată,

potrivit art. 112 C. proc. civ., cererea de chemare în judecată a mai multor pârâți poate fi introdusă la instanța competentă pentru oricare dintre aceștia.

Astfel cum rezultă din chiar acțiunea formulată de reclamantă, în îndeplinirea îndatoririi de a stabili cadrul procesual referitor la părți, în conformitate cu dispozițiile art. 194 C. proc. civ., reclamanta a indicat că înțelege să solicite chemarea în judecată, în calitate de pârâte, atât a pârâtei C.N.A.D.N.R., precum și pârâtei Direcția Regională de Drumuri și Poduri T.

Prin urmare, raportat la caracterul alternativ al competenței instituită de dispozițiile art. 112 C. proc. civ., constatând că în virtutea principiului disponibilității instanța nu poate face aprecieri cu privire la voința reclamantei de a chema o anumită persoană în judecată, cât timp acea persoană a fost indicată expres în acțiune, capacitatea/calitatea acesteia urmând a fi soluționată ulterior citării ambelor pârâte indicate, instanța a reținut că de la data la care reclamanta și-a exprimat opțiunea de a sesiza Judecătoria Timișoara, în circumscripția căreia își are sediul pârâta Direcția Regională de Drumuri și Poduri T., aceasta a devenit singura instanță competentă să soluționeze prezenta acțiune. Faptul că și Judecătoria Sectorului 1 București ar fi fost competentă nu prezintă relevanță în condițiile în care anterior a fost sesizată o altă instanță competentă, în conformitate cu dispozițiile art. 112 C. proc. civ.

Față de aceste aspecte, Judecătoria Sectorului 1 București, prin sentința civilă nr. 1276/2015 din 27 ianuarie 2015, a admis excepția necompetenței teritoriale; a declinat competența de soluționare a acțiunii în favoarea Judecătoriei Timișoara; în temeiul art. 135 alin. (1) C. proc. civ. a constatat ivit conflictul negativ de competență și a înaintat dosarul Înaltei Curți de Casație și Justiție, în vederea soluționării conflictului de competență.

Cu privire la conflictul negativ de competență, cu a cărui judecată a fost legal sesizată în baza art. 135 alin. (1) raportat la art. 133 pct. 1 C. proc. civ., Înalta Curte a reținut următoarele:

În prezenta cauză, instanța a fost investită cu o acțiune având ca obiect obligarea pârâtelor la plata sumei de 3827,97 lei cu titlu de indemnizație asigurare și a sumei de 484,37 lei cu titlu de dobânda legală calculată de la data de 23.12.2011 și până la data de 15.06.2014 și dobânda legală în continuare până la data plății efective a debitului, cu cheltuieli de judecată.

Potrivit dispozițiilor art. 115 C. proc. civ., în materia cererilor în despăgubiri, reclamantul are la dispoziție patru instanțe deopotrivă competente.

În raport de aceste precizări, se constată că în speță se pune în discuție excepția necompetenței teritoriale de ordine privată, care se supune dispozițiilor art. 130 alin. (3) C. proc. civ.

Potrivit dispozițiilor art. 130 alin. (3) C. proc. civ.: „*Necompetența de ordine privată poate fi invocată doar de către pârât prin întâmpinare sau, dacă întâmpinare nu este obligatorie, cel mai târziu la primul termen de judecată la care părțile sunt legal citate în fața primei instanțe*”.

Întrucât aceste norme sunt de competență teritorială relativă, nesocotirea lor putea fi invocată pe calea excepției de necompetență numai de către pârât și numai până la prima zi de înfățișare, în caz contrar instanța sesizată rămânând competentă să judece litigiul.

În speță, în fața primei instanțe sesizate (Judecătoria Timișoara) pârâta a invocat excepția necompetenței teritoriale, analizată de către instanță, care a constatat că în cauză nu sunt incidente alte dispoziții care să stabilească o competență exclusivă în favoarea Judecătoriei Timișoara.

În raport de aceste considerente, de obiectul cererii de chemare în judecată, Înalta Curte a apreciat că acțiunea dedusă judecății este o acțiune personală, guvernată de norme cu caracter de ordine privată ce reglementează materia competenței teritoriale alternative, în baza cărora reclamanta are opțiunea alegerii între mai multe instanțe deopotrivă competente, dreptul de a contesta alegerea revenind exclusiv pârâtului în condițiile prevăzute de dispozițiile art. 130 alin. (3) C. proc. civ.

Urmare a declinării de competență, Judecătoria Sectorului 1 București a rămas competentă să judece litigiul, ea neavând dreptul să invoce, din oficiu, excepția de necompetență teritorială relativă, cum greșit s-a procedat în cauză.

Se reține că legiuitorul a reformat sistemul excepțiilor de necompetență în scopul declarat de asigurare a celerității soluționării cauzelor. În noua viziune legislativă, doar excepțiile de necompetență de ordine publică pot fi invocate din oficiu de către judecător, în timp ce excepțiile de necompetență de ordine privată rămân în sarcina părâtului sub aspectul invocării lor.

În condițiile în care părâtul invocă, în mod procedural, prin întâmpinare, excepția de necompetență de ordine privată, instanța de trimitere nu mai poate analiza din nou aceeași excepție, indiferent dacă ar fi pusă în discuție din oficiu sau ca urmare a unei solicitări a părților, fiind depășit momentul procedural stabilit de legiuitor pentru o asemenea analiză.

În consecință, în urma declinării de competență dispusă de prima instanță, instanța de trimitere este obligată să soluționeze litigiul cu care a fost investită, cu excepția necompetenței de ordine publică, invocată în condițiile art. 130 alin. (1) C. proc. civ.

Așa fiind, Înalta Curte a stabilit competența teritorială de judecare a cauzei în primă instanță în favoarea Judecătoria Sectorului 1 București.

15. Recurs declarat împotriva încheierii de suspendare a cauzei în temeiul art. 36 din Legea nr. 85/2006. Strămutarea judecării recursului. Casarea cu trimitere spre rejudecare. Consecințe

C. proc. civ. din 1865, art. 22 alin. (3), art. 37 - art. 40
Legea nr. 85/2006, art. 36

În cazul în care judecarea recursului declarat împotriva încheierii de suspendare a judecării cauzei în temeiul dispozițiilor art. 36 din Legea nr. 85/2006 este strămutată la o altă curte de apel care admite recursul, casarea cu trimitere spre rejudecare la instanța competentă nu echivalează cu o sesizare de natură a face posibilă discuția cu privire la un conflict de competență.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 76 din 15 ianuarie 2015

Prin cererea înregistrată pe rolul Judecătoria Iași la data de 14.09.2011, reclamanta SC A. SA Iași a solicitat să se constate nulitatea absolută a contractului de asociere în participațiune nr. 888 din data de 03.04.2008 autentificat sub nr. 174/03.04.2008 la BNP B. și a actelor adiționale la acest contract, motivat de faptul că la momentul încheierii contractului de asociere în participațiune nu exista mandatul Hotărârii Adunării Generale Extraordinare a Acționarilor SC A. SA în sensul încheierii contractului de asociere în participațiune.

În drept, a invocat dispozițiile art. 111 C. proc. civ., art. 153²² din Legea nr. 31/1990 și art. 1513 C. civ.

Prin sentința nr. 2389 din 01 februarie 2012, Judecătoria Iași, Secția civilă, a declinat competența de soluționare a cauzei în favoarea Tribunalului Iași, Secția civilă, apreciind că în cauză este întemeiată excepția necompetenței materiale invocată în cauză.

Prin încheierea din data 08 mai 2013 pronunțată de Tribunalul Iași, Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal, în temeiul dispozițiilor art. 36 din Legea nr. 85/2006 a suspendat judecarea cauzei, cu motivarea că obiectul acțiunii de față îl reprezintă constatarea nulității unui contract de asociere în participațiune (acțiune cu caracter patrimonial) și că efectul nulității este repunerea părților în situația anterioară, fiind cert că acțiunea de față are drept scop realizarea creanței reclamantei asupra părâtei debitoare aflată în insolvență. S-a mai reținut că procedura insolvenței este o procedură specială, cu caracter colectiv, concursual și egalitar, astfel încât legiuitorul a prevăzut în art. 36 din Legea nr. 85/2006 că „De la data deschiderii procedurii se suspendă de drept toate acțiunile judiciare, extrajudiciare sau măsurile de executare silită pentru realizarea creanțelor asupra debitorului sau bunurilor sale”, deoarece toate creanțele îndreptate

împotriva debitorului supus acestei proceduri se declară, se înregistrează și se îndeestulează exclusiv după regulile și în ordinea stabilite imperativ prin Legea insolvenței.

Împotriva acestei încheieri a declarat recurs reclamanta SC A. SA Iași.

Urmare a încheierii civile nr. 3712 din 31 octombrie 2013 a Înaltei Curți de Casație și Justiție prin care s-a admis cererea formulată de către intimata SC C. SRL și s-a dispus strămutarea cauzei la Curtea de Apel Suceava, prin încheierea de la data de 15 noiembrie 2013, Curtea de Apel Iași, Secția civilă, a scos cauza de pe rol și a înaintat dosarul la Curtea de Apel Suceava.

Prin decizia nr. 1588 din 12 februarie 2014 pronunțată de Curtea de Apel Suceava s-a admis recursul declarat de reclamanta SC A. SA Iași împotriva încheierii de ședință din data de 8 mai 2013 pronunțată de Tribunalul Iași, Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal în dosarul nr. x/99/2012*, a fost casată încheierea recurată și s-a trimis cauza aceleiași instanțe pentru continuarea judecării.

În motivarea acestei decizii, curtea de apel a reținut că nu este incident motivul de suspendare prevăzut de art. 36 din Legea nr. 85/2006, întrucât acțiunea pendinte nu vizează realizarea unei creanțe asupra debitorului sau bunurilor sale, din moment ce nu s-a solicitat repunerea părților în situația anterioară (iar instanța nu se poate pronunța asupra a ceea ce nu s-a cerut).

Totodată, instanța a arătat că susținerile părților, cu privire la posibilele influențe pe care le-ar avea pronunțarea unei hotărâri în cauză asupra tabelului de creanțe împotriva debitoarei SC D. SA, nu au relevanță în prezenta cauză, întrucât dispozițiile art. 36 din Legea nr. 85/2006 sunt clare și imperative. De altfel, prin decizia civilă nr. 1110 din 27 septembrie 2012 pronunțată de Curtea de Apel Constanța, Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal în dosarul x/99/2011/a6.1, irevocabilă, s-a dispus cu autoritate de lucru judecat înscrierea în tabelul definitiv de creanțe împotriva debitoarei SC D. SA a creditorilor SC C. SRL, cu 1.500.000 EURO și SC A. SA, cu 1.500.000 EURO, ambele în litigiu provizoriu până la soluționarea irevocabilă a dosarului x/245/2011 (prezenta cauză), impunându-se pe cale de consecință judecarea acestui dosar și pronunțarea unei soluții irevocabile.

Prin sentința nr. 535/2014/CIV din 24 septembrie 2014, Tribunalul Iași, Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal, a admis excepția necompetenței sale teritoriale invocată din oficiu și a declinat competența de soluționare a cererii formulate de reclamanta SC A. SA în contradictoriu cu pârâta SC C. SRL și SC D. SA în favoarea Tribunalului Suceava.

Tribunalul Iași a reținut că prin admiterea cererii de strămutare a dosarului în favoarea Curții de Apel Suceava, Înalta Curte de Casație și Justiție a investit Curtea de Apel Suceava cu soluționarea cauzei, strămutarea dispusă producându-și efectele până la pronunțarea unei hotărâri definitive în cauză. Astfel, efectele strămutării se întind atât la instanțele ierarhic superioare, cât și la cele ierarhic inferioare în cazul exercitării căilor de atac urmare cărora se dispune casarea cu trimitere spre rejudecare ca în prezenta cauză.

De asemenea, pentru identitate de rațiune - aceea ca în eventualele căi de atac ulterioare pricina să nu ajungă din nou pe rolul instanței de la care a fost strămutată - tribunalul a apreciat că această soluție trebuie admisă și în ipoteza de față.

Prin decizia nr. 1803/2014 din 28 octombrie 2014, Tribunalul Suceava, Secția civilă, a admis excepția necompetenței sale teritoriale invocată de instanță din oficiu și a declinat competența de soluționare a cauzei în favoarea Tribunalului Iași, raportat la dispozițiile art. 315 C. proc. civ. potrivit cărora când hotărârea a fost casată pentru nerespectarea formelor procedurale, judecata va reîncepe de la actul anulat.

Tribunalul Suceava a reținut că în speță Curtea de Apel Suceava a casat încheierea din data de 08.05.2013 și a dispus trimiterea cauzei spre rejudecare Tribunalului Iași, iar conform dispozițiilor art. 315 C. proc. civ. Tribunalul Iași este ținut să respecte dispozițiile instanței de control, în sensul judecării pricinii.

Constatând ivit conflictul negativ de competență între Tribunalul Iași și Tribunalul Suceava a dispus ca dosarul să fie înaintat la Înalta Curte de Casație și Justiție în vederea soluționării

conflictului.

Înalta Curte, competentă să soluționeze conflictul conform art. 22 alin. (3) C. proc. civ., a stabilit competența de soluționare a cauzei în favoarea Tribunalului Iași, pentru argumentele ce succed:

Instanța a reținut că obiectul prezentului litigiu îl reprezintă o acțiune în constatarea nulității absolute a contractului de asociere în participațiune nr. 888/03.04.2008 și a actelor adiționale la acest contract.

Din actele dosarului s-a constatat că prin încheierea din data 08 mai 2013 pronunțată de Tribunalul Iași, Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal, s-a suspendat judecarea cauzei în temeiul dispozițiilor art. 36 din Legea nr. 85/2006.

Această încheiere a fost atacată cu recurs de reclamanta SC A. SA Iași, care a fost înregistrat la Curtea de Apel Iași sub nr. de dosar x/99/2012*/a1*.

Așa cum s-a arătat, Înalta Curte de Casație și Justiție, la cererea intimătei SC C. SRL a strămutat judecarea recursului care a făcut obiectul dosarului nr. x/99/2012*/a1* la Curtea de Apel Suceava, care a admis recursul, a casat încheierea din 8 mai 2013 a Tribunalului Iași și a trimis cauza spre rejudecare la aceeași instanță.

Potrivit art. 39-40 C. proc. civ., Înalta Curte strămută judecarea unei cauze de la instanța competentă la o altă instanță egală în grad, în cazul în care, apreciind temeinicia motivelor de strămutare, consideră că sunt motive de bănuială legitimă sau de siguranță publică.

De asemenea, din examinarea art. 38 C. proc. civ. rezultă că strămutarea nu poate fi dispusă din oficiu, ci doar la cererea părții interesate sau a procurorului de la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

În cauză, intimata SC C. SRL a cerut numai strămutarea judecării recursului declarat împotriva încheierii din 8 mai 2013 a Tribunalului Iași, cererea fiindu-i admisă.

Cât privește judecarea fondului, acesta trebuie să continue conform procedurii legale la Tribunalul Iași.

Or, dacă s-ar proceda altfel s-ar ajunge la situația nelegală de a transfera o cauză a cărei strămutare nu a fost cerută și în afara temeiului prevăzut de art. 37 C. proc. civ., singurul care poate justifica strămutarea unei cauze.

Mai mult, decizia nr. 1588 din 12 februarie 2014 a Curții de Apel Suceava de a trimite cauza pentru continuarea judecării la Tribunalul Iași este irevocabilă.

Așa fiind, câtă vreme această decizie n-a fost desființată pe calea unei căi de atac extraordinare prevăzută de lege era obligatorie pentru Tribunalul Iași.

Casarea cu trimitere spre rejudecare la instanța competentă nu este o sesizare de natură a face posibilă discuția cu privire la un conflict de competență, ci o soluție dată în procesul civil, soluție ce nu este susceptibilă a fi desființată decât pe căi legale. Or, regulatorul de competență nu este prevăzut printre căile legale de desființare a unei hotărâri irevocabile de soluționare a unei cauze.

Având în vedere aceste considerente, Înalta Curte, în baza dispozițiilor art. 22 C. proc. civ. a stabilit competența de soluționare a cauzei în favoarea Tribunalului Iași.

C. Competența funcțională

16. Conflict negativ de competență. Competența funcțională

NCPC, art. 135

Legea nr. 76/2012, art. 7 alin. (3)

O.U.G. nr. 34/2006, art. 255, art. 256

În materia contenciosului administrativ, spre deosebire de dreptul comun unde hotărârile pronunțate în primă instanță pot fi atacate cu apel cu toate consecințele care decurg din aceasta,

potrivit art. 7 alin. (3) din Legea nr. 76/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, legiuitorul a optat pentru menținerea căii de atac a recursului, și nu pentru înlocuirea acestuia cu calea de atac a apelului.

Astfel fiind, în condițiile în care o acțiune a fost soluționată în fond de secția de contencios administrativ a instanței și recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de aceasta trebuie să se judece la secția de contencios administrativ și fiscal a instanței superioare.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 1772 din 25 iunie 2015

Prin cererea înregistrată pe rolul Tribunalului Vrancea în urma declinării competenței de soluționare de către Consiliul Național de Soluționare a Contestațiilor, reclamantii A., B. și C. au formulat contestație la procedura de licitație deschisă cu strigare organizată de Direcția Silvică Vrancea pentru vânzarea unor active, la data de 24.06.2014.

Prin sentința civilă nr. 1371/2014 din 29 octombrie 2014, Tribunalul Vrancea a respins cererea reclamantilor A., B. și C. în contradictoriu cu pârâta RNP R. - Direcția Silvică Vrancea, ca neîntemeiată.

Recursul declarat de reclamantii A., B. și C. prin procurator D. împotriva acestei sentințe a fost înregistrat pe rolul Curții de Apel Galați, Secția contencios administrativ și fiscal.

Prin încheierea de ședință din data de 19 martie 2015, Secția contencios administrativ și fiscal a Curții de Apel Galați a transpus cauza privind recursul declarat de reclamantii A., B. și C. în contradictoriu cu intimata RNP R. - Direcția Silvică Vrancea, având ca obiect anulare act administrativ, pe rolul Secției I civile a Curții de Apel Galați.

Curtea de Apel Galați, Secția I civilă, prin încheierea din data de 6 mai 2015, a declinat competența funcțională de soluționare a recursului declarat de reclamantii A., B. și C. prin procurator D. împotriva sentinței nr. 1371 din 29.10.2014 a Tribunalului Vrancea, Secția a II-a civilă și de contencios administrativ și fiscal, având ca obiect „anulare act administrativ”, în favoarea Curții de Apel Galați, Secția de contencios administrativ și fiscal și, constatând ivit conflictul negativ de competență funcțională, a înaintat dosarul Înaltei Curți de Casație și Justiție pentru regulator de competență.

Înalta Curte, constatând existența unui conflict negativ de competență între cele două instanțe, care se declară deopotrivă necompetente de a judeca aceeași pricină, în temeiul dispozițiilor art. 135 alin. (1) și (4) C. proc. civ., a pronunțat regulatorul de competență, stabilind în favoarea Curții de Apel Galați, Secția contencios administrativ și fiscal, competența funcțională de soluționare a cauzei, pentru următoarele considerente:

În măsura în care la instanța, determinată în funcție de competența materială funcțională, funcționează secții specializate sau complete specializate, pentru determinarea competenței secției sau completului specializat competent să soluționeze cauza trebuie pornit de la natura litigiului dedus judecății.

Prin urmare, există conflict negativ de competență între două secții sau între două complete specializate ale unei instanțe (în sensul competenței materiale funcționale), știut fiind faptul că un articol de lege trebuie interpretat în sensul aplicării sale, și nu în sensul neaplicării sale, aceasta însemnând că dacă există organizate secții sau complete specializate într-o instanță, acestea trebuie să soluționeze pricinile de natura secției sau completului specializat, normele de organizare, în acest caz, fiind, în același timp, și norme de competență materială după natura pricinii.

S-a constatat că prin cererea de chemare în judecată înregistrată la Tribunalul Vrancea reclamantii A., B. și C. prin procurator D. au formulat contestație la procedura de licitație deschisă cu strigare organizată de Direcția Silvică Vrancea pentru vânzarea unor active, la data de 24.06.2014, cerere ce a fost întemeiată pe dispozițiile art. 255 și 256 din O.U.G. nr. 34/2006.

În respectarea principiului disponibilității, în virtutea căruia reclamantul este cel care stabilește cadrul procesual, inclusiv temeiul cererii sale, instanța de judecată trebuie să respecte limitele investiției sale.

În materia contenciosului administrativ, spre deosebire de dreptul comun unde hotărârile pronunțate în primă instanță pot fi atacate cu apel cu toate consecințele care decurg din aceasta, potrivit art. 7 alin. (3) din Legea nr. 76/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, legiuitorul a optat pentru menținerea căii de atac a recursului, și nu pentru înlocuirea acestuia cu calea de atac a apelului.

Astfel fiind, în condițiile în care acțiunea a fost soluționată în fond de secția contencios administrativ a Tribunalului Vrancea și recursul declarat împotriva sentinței nr. 1371 din 29.10.2014 a Tribunalului Vrancea trebuie să se judece la secția contencios administrativ și fiscal a Curții de Apel Galați.

Față de considerentele anterior expuse, Înalta Curte a stabilit competența de soluționare a cauzei în favoarea Curții de Apel Galați, Secția contencios administrativ și fiscal, căreia i s-a trimis dosarul pentru continuarea judecării.

II. Judecata

A. Părțile

17. Acțiune în pretenții formulată împotriva unei sucursale. Cerere reconvențională formulată de societatea mamă. Consecințe

C. proc. civ. din 1865, art. 41, art. 287 alin. (1) pct. 1
Legea nr. 31/1990, art. 43, art. 44

1. *În condițiile art. 41 alin. (2) C. proc. civ., o sucursală fără personalitate juridică poate să ia parte la judecată doar în calitate de pârâtă, dacă are organe proprii de conducere, aceasta fiind o normă juridică ce stabilește o excepție, fiind de strictă interpretare și aplicare.*

Prin urmare, aceasta nu poate formula o cerere reconvențională în calitate de reclamantă reconvențională, având în vedere că nu are personalitate juridică și nu poate avea decât calitatea de pârâtă în cauză, neputând sta în judecată în nume propriu, astfel că exercițiul dreptului la acțiune împotriva reclamantei nu putea fi exercitat decât de către societatea mamă, pretențiile deduse judecării din cuprinsul cererii reconvenționale rezultând din același raport juridic care a stat la baza pretențiilor reclamantei din cererea principală, cu condiția ca societatea mamă să fi fost și ea chemată în judecată de către reclamantă, în cadrul procesual fixat în mod suveran de către aceasta.

2. *Faptul că un terț (n.r. - societatea mamă), fără să fie pârât în cererea principală, a formulat totuși o cerere reconvențională poate fi cenzurat prin invocarea excepției lipsei calității procesuale active, iar nu pasive întrucât acesta nu poate avea legitimare procesuală activă în formularea în cauză a cererii reconvenționale, acesta neavând calitatea de pârât.*

Astfel, în mod eronat instanța a admis apelul și a respins cererea reconvențională formulată de acesta ca urmare a admiterii excepției lipsei calității procesuale pasive invocată de pârâtă, aceasta în condițiile în care apelul trebuia admis, dar pe considerentul respingerii cererii reconvenționale ca urmare a admiterii excepției lipsei calității procesuale active.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 341 din 4 februarie 2015

Prin sentința civilă nr. 1493 din 10.03.2011 pronunțată de Tribunalul Comercial Cluj a fost respinsă excepția prescripției dreptului la acțiune în sens material, invocată de reclamantă cu privire la cererea reconvențională formulată de pârâtă.

A fost admisă în parte cererea de chemare în judecată formulată de reclamanta SC A. SA în contradictoriu cu pârâta SC B. SPA - C. SPA Romania - Sucursala Cluj și, în consecință:

A fost obligată pârâta să-i plătească reclamantei suma de 123.048,88 lei, reprezentând contravaloarea lucrărilor executate, precum și penalități de întârziere în quantumul stabilit conform art. 14.8 din contractul 4R16, începând cu data de 07.07.2009 și până la plata integrală a sumei.

A fost admisă cererea reconvențională.

A fost obligată reclamanta să-i restituie pârâtei suma de 50.957,79 lei.

S-a dispus compensarea celor două sume până la concurența celei mai mici, respectiv suma de 50.957,79 lei și obligă pârâta să plătească restul sumei în quantum de 72.091,09 lei.

A fost respinsă cererea reclamantei privind obligarea pârâtei la plata penalităților de întârziere începând cu data de 22 noiembrie 2008.

A fost obligată pârâta la plata cheltuielilor de judecată în favoarea reclamantei, în quantum de 4.578,38 lei, reprezentând taxă judiciară de timbru, timbre judiciare și s-a respins cererea reclamantei privind obligarea pârâtei la plata cheltuielilor de judecată constând în onorariu avocațial și cheltuieli de deplasare.

A fost obligată reclamanta la plata cheltuielilor de judecată în favoarea pârâtei, în quantum de 5.615,6 lei, reprezentând taxă judiciară de timbru, timbre judiciare și onorariu avocațial.

S-a dispus compensarea cheltuielilor de judecată până la concurența celei mai mici, respectiv 4.578,38 lei și a fost obligată reclamanta să-i plătească pârâtei restul în quantum de 1.037,22 lei.

În considerente s-a reținut că prin contractul de execuție de lucrări încheiat la data de 20.07.2006 părțile, în speță reclamanta, și-a asumat obligația executării lucrărilor de mutări și protejări de cabluri de telecomunicații afectate de reabilitarea DN 6 Drobeta Turnu Severin - Lugoj în schimbul obligației de plată a contravaloarei lucrărilor de către pârâtă, valoarea acestora ridicându-se la suma de 318.083,19 euro, exclusiv TVA.

De asemenea, instanța a reținut că asupra modalității de plată părțile au convenit ca aceasta să se realizeze cu ordin de plată pe baza facturilor emise de executant, în temeiul situațiilor de lucrări finale confirmate de constructor, consultant și beneficiarul final C.N.A.D.N.R. SA și proprietarul rețelelor. În același timp, executantul a declarat că acceptă, în ceea ce privește plățile pe care urma să le efectueze pârâta, aceleași condiții de plată ca și cele din contractele dintre constructor și C.N.A.D.N.R. SA.

Referitor la debitul pretins prin cererea de chemare în judecată, ca urmare a facturii emise în temeiul acestui contract, instanța a luat act de recunoașterea făcută în acest sens de către pârâtă prin întâmpinarea depusă la dosarul cauzei și a obligat-o pe aceasta pe baza recunoașterii sale.

Sub aspectul penalităților de întârziere, tribunalul a reținut modalitatea de plată convenită de către părți și descrisă mai sus și a dispus obligarea pârâtei la plata penalităților de întârziere în temeiul dispozițiilor art. 1073 C. civ. și art. 1088 C. civ., reținând în ceea ce privește quantumul acestora că se calculează în conformitate cu dispozițiile art. 4.18 din contractul 4R16, iar sub aspectul termenului de la care încep să curgă a reținut că părțile au convenit că scadența sumelor la care pârâta s-a obligat se împlinește în maxim 10 zile de la data încasării sumelor de către constructor de la beneficiarul C.N.A.D.N.R. SA. Acesta din urmă a realizat plata către societatea pârâtă la data de 25 iunie 2009, astfel încât scadența și, implicit, termenul de la care încep să curgă penalitățile este data de 7 iulie 2009, și nu 22 noiembrie 2008 cum a solicitat reclamanta.

Referitor la cererea reconvențională, instanța a analizat cu prioritate excepția prescripției, reținând că prin cererea formulată pârâta a solicitat obligarea reclamantei la restituirea unei sume de bani care a fost achitată în plus, astfel cum rezultă din înscrisul aflat la fila 119.

În ceea ce privește excepția, instanța a reținut dispozițiile art. 8 din Decretul nr. 167/1958 republicat, conform cărora prescripția dreptului la acțiunea în repararea pagubei pricinuite prin fapta ilicită începe să curgă de la data când păgubitul a cunoscut sau trebuia să cunoască atât paguba, cât și pe cel care răspunde de ea. Dispozițiile alineatului precedent se aplică prin asemănare și în cazul îmbogățirii fără just temei.

Așadar, prin raportarea dispozițiilor legale conținute în alin. (2) la cele din alin. (1) rezultă că termenul de prescripție începe să curgă de la data la care pârâta a cunoscut sau trebuia să

cunoască faptul că a achitat în plus suma de bani pretinsă prin cererea reconvențională, respectiv în iunie 2010, când a fost întocmită situația lucrărilor efectuate și respectiv achitate, de unde rezultă că pârâta a achitat în plus față de valoarea efectivă a lucrărilor realizate suma de 50.957,78 lei.

Astfel, a rezultat din cele de mai sus că la data formulării cererii reconvenționale termenul de prescripție nu era împlinit.

Chiar și în ipoteza susținută de reclamant, respectiv că termenul de prescripție ar fi început să curgă de la data la care pârâta a realizat ultima plată, respectiv 21 noiembrie 2007, deși o asemenea ipoteză nu a putut fi reținută, cererea reconvențională depusă la Poșta Română în data de 20.11.2007 a fost formulată în interiorul termenului de prescripție.

Pe fond, cererea reconvențională a fost apreciată ca fiind întemeiată, diferența de plată pe care pârâta a achitat-o în plus reiese, așa cum s-a arătat și în cele ce preced, din înscrisul aflat la fila 119, din care, urmare a comparației dintre lucrările efectiv efectuate și sumele achitate de către societatea pârâtă astfel cum a rezultat și din înscrisurile aflate la filele 109-115, reiese o diferență de 50.957,78 lei, pe care pârâta nu o datora, având în vedere în acest sens dispozițiile art. 992 și urm. C. civ.

Având în vedere considerentele de fapt și de drept reținute, reținând în plus și dispozițiile art. 969 C. civ., tribunalul a respins excepția prescripției dreptului la acțiune în ceea ce privește cererea reconvențională, a admis în parte cererea de chemare în judecată în sensul că a obligat pârâta la plata penalităților de întârziere doar de la data de 7 iulie 2009, calculate asupra debitului la care aceasta, de asemenea, a fost obligată în quantum de 123.048,88 lei, a admis cererea reconvențională, a obligat reclamanta să restituie pârâtei suma de 50.957,79 lei, în temeiul dispozițiilor art. 1143 și 1144 C. civ., a dispus compensarea celor două debite până la concurența sumei mai mici și a obligat pârâta să plătească restul sumei în quantum de 72.091,09 lei.

În temeiul dispozițiilor art. 274 și 276 C. proc. civ., a obligat pârâta la plata cheltuielilor de judecată în favoarea reclamantei în quantum de 4.578,38 lei, reprezentând taxă judiciară de timbru, timbre judiciare proporțional cu admiterea acțiunii și a respins cererea reclamantei privind obligarea pârâtei la plata cheltuielilor de judecată constând în onorariu avocațial și cheltuieli de deplasare, având în vedere faptul că acestea nu au fost dovedite, luând așadar în considerare dispozițiile art. 1169 C. civ. De asemenea, a obligat reclamanta la plata cheltuielilor de judecată în favoarea pârâtei în quantum de 5.615,6 lei reprezentând taxă judiciară de timbru, timbre judiciare și onorariu avocațial și a dispus compensarea cheltuielilor de judecată până la concurența celei mai mici, respectiv 4.578,38 lei și a obligat reclamanta să-i plătească pârâtei restul în quantum de 1.037,22 lei.

Împotriva acestei hotărâri a formulat apel pârâta SC A. SA, declarat în contradictoriu cu B. SPA - C. SPA România - Sucursala Cluj SA.

Apelanta a arătat că înțelege să formuleze apel solicitând schimbarea în parte a sentinței civile atacate astfel: cu privire la cererea principală, schimbarea în parte a sentinței atacate în sensul admiterii cheltuielilor de judecată constând în onorariu avocațial și cheltuieli de deplasare, iar cu privire la cererea reconvențională a solicitat schimbarea în parte a sentinței în sensul respingerii cererii reconvenționale.

Apelul a fost motivat cu privire la cererea reconvențională arătându-se că apelanta nu datorează nimic intimătei B. SPA - C. SPA România - Sucursala Cluj SA, aspecte care rezultă din situația de fapt ce trebuia analizată de către instanța de fond prin raportare la invitația de conciliere directă, precum și la ansamblul probelor care demonstrează că și în ipoteza în care ar fi încasat suma ce face obiectul litigiului de două ori nu putea fi obligată la restituirea acesteia întrucât obligația civilă perfectă de a restitui suma s-a transformat la împlinirea termenului de prescripție într-o obligație imperfectă ce nu mai putea fi adusă la îndeplinire prin executare voluntară.

Intimata B. SPA - C. SPA România - Sucursala Cluj SA, prin întâmpinare, a solicitat respingerea apelului ca nefondat în ceea ce privește cheltuielile de judecată, iar în ceea ce privește apelul declarat cu privire la cererea reconvențională a solicitat respingerea ca urmare a admiterii excepției lipsei calității procesuale pasive a B. SPA - C. SPA România - Sucursala Cluj SA.

Referitor la cheltuielile de judecată se evidențiază că acestea nu au fost justificate decât în măsura în care au fost dovedite, astfel că soluția apare ca fiind corectă.

Excepția lipsei calității procesuale pasive a B. SPA - C. SPA România - Sucursala Cluj SA, în raport de motivele de apel, a fost justificată prin invocarea prevederilor art. 287 alin. (1) pct. 1 C. proc. civ. în relație cu care trebuie înțeles că s-a formulat apel doar în contradictoriu cu pârâta din cererea principală.

Pentru ipoteza în care apelul declarat ar fi fost precizat ca fiind formulat și în contradictoriu cu B. SPA - C. SPA România, având în vedere prevederile art. 284 C. proc. civ., înțelege să invoce excepția tardivității.

Apărărilor în ceea ce privește cererea reconvențională s-au limitat la cele referitoare la excepția dreptul la acțiune în sens material, iar apărărilor de fond au vizat interpretarea probatoriului administrat din perspectiva sa.

Prin decizia civilă nr. 219 din 7.11.2011 a Curții de Apel Cluj a fost admisă excepția lipsei calității procesuale pasive invocată de B. SPA - C. SPA România - Sucursala Cluj SA și, în consecință, a fost respins apelul în contradictoriu cu intimata în ceea ce privește cererea reconvențională, fiind respins și apelul declarat de apelanta SC A. SA împotriva sentinței civile nr. 1493 din 10.03.2011, pronunțată în dosarul nr. x/1285/2010 al Tribunalului Comercial Cluj.

Împotriva acestei decizii a declarat recurs reclamanta SC A. SA, soluționat prin decizia nr. 4337 din 06.11.2012 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, în sensul admiterii recursului declarat de recurenta-reclamantă, casării deciziei recurate și trimiterii cauzei la aceeași instanță, pentru judecarea apelului pe fond.

În rejudecare, analizând apelul formulat în cauză, precum și poziția procesuală exprimată prin întâmpinare de către pârâta, instanța de apela analizat cu prioritate, în conformitate cu prevederile art. 137 alin. (1) C. proc. civ., excepția lipsei calității procesuale pasive, invocată de pârâta-intimată B. SPA - C. SPA Romania - Sucursala Cluj SA în cuprinsul întâmpinării depuse în apel.

S-a reținut că, astfel cum reiese din cuprinsul cererii de chemare în judecată cu care a fost investită instanța de fond, reclamanta și-a manifestat în mod expres voința în sensul chemării în judecată a pârâtei B. SPA - C. SPA Romania - Sucursala Cluj SA.

Astfel, prin cererea de chemare în judecată formulată, reclamanta a înțeles să stabilească cadrul procesual sub aspectul părților în această manieră în prezentul litigiu, în considerarea împrejurării că, în convenția de executări lucrări nr. 18/20.07.2006, parte contractantă a fost pârâta B. SPA - C. SPA Romania - Sucursala Cluj SA, cu care, de altfel, reclamanta a înțeles să demareze și procedura prealabilă a concilierii directe.

La data de 22.11.2010, pârâta menționată a depus la dosarul cauzei întâmpinare, în care a arătat apărărilor sale cu privire la chemarea sa în judecată, fără ca, în cuprinsul acestui act procedural, să menționeze că înțelege să atragă în proces o altă persoană decât reclamanta SC A. SA.

La aceeași dată, la dosarul cauzei a fost înregistrată o cerere reconvențională formulată de B. SPA - C. SPA Romania (cu sediul în Italia) împotriva reclamantei.

Astfel cum reiese din cuprinsul încheierilor de ședință, în tot cursul judecății în fond a cauzei, nici reclamanta și nici pârâta chemată în judecată de aceasta nu au înțeles să își manifeste poziția procesuală în sensul chemării în judecată a unei alte persoane.

Pentru aceste motive, instanța de apel a constatat că, în cauză, se impune admiterea excepției lipsei calității procesuale pasive invocată de către pârâta și, pe cale de consecință, admiterea apelului sub acest aspect și respingerea cererii reconvenționale formulată de B. SPA - C. SPA Romania, sub toate aspectele soluționate de către instanța de fond cu privire la această cerere, inclusiv cele vizând obligarea reclamantei la plata cheltuielilor de judecată aferente acestei cereri reconvenționale, în cuantum de 5.615,6 lei.

În ceea ce privește apelul formulat de SC A. SA cu privire la cheltuielile de judecată acordate acesteia pentru judecata în fond, instanța de apel a constatat că aceasta a înțeles să

formuleze în cuprinsul cererii de chemare în judecată un petit distinct privitor la obligarea pârâtei la plata cheltuielilor de judecată constând în taxa judiciară de timbru, onorariu avocațial și cheltuielile de deplasare.

Instanța de apel a constatat că reclamanta a achitat, în vederea legalei timbrări a cererii de chemare în judecată având ca obiect obligarea pârâtei la suma de 123.048,88 lei, taxă judiciară de timbru de 4.071,96 lei și a atașat timbru judiciar de 5 lei, astfel cum i s-a pus în vedere de către instanță, iar pentru penalitățile de întârziere solicitate a achitat cu titlu de taxă judiciară de timbru suma de 1.577,64 lei și a atașat timbru judiciar de 5 lei.

Totodată, s-a constatat că la dosarul cauzei nu au mai fost depuse de către reclamantă, până la închiderea dezbaterilor în fond, alte înscrisuri doveditoare ale cheltuielilor alegate a fi fost efectuate reprezentând onorariu de avocat și cheltuieli de deplasare.

Ori, în raport de prevederile art. 1169 C. civ., potrivit căruia cel ce face o propunere înaintea judecății trebuie să o dovedească, instanța a constatat că în mod corect a apreciat judecătorul fondului că cheltuielile solicitate constând în onorariu avocațial și în cheltuieli de deplasare sunt nedovedite, motiv pentru care a respins solicitarea reclamantei sub acest aspect ca neîntemeiată.

Împrejurarea că apelanta a înțeles să probeze pretențiile sale sub acest aspect abia cu ocazia formulării apelului în cauză nu reprezintă un motiv de natură a constata că sentința civilă nr. 1493/10.03.2011 pronunțată de Tribunalul Comercial Cluj este nelegală sau netemeinică sub acest aspect, atâta timp cât instanța de fond nu a dispus, la data analizei cauzei în etapa deliberării, de înscrisurile probatorii de care se prevalează apelanta în prezenta cale de atac, cu atât mai mult cu cât reclamanta-apelantă are și posibilitatea de a proceda, potrivit dispozițiilor legale, la recuperarea cheltuielilor de judecată efectuate într-un demers judiciar și pe cale separată într-un litigiu distinct.

Ca atare, instanța de apel a constatat că, sub aspectul criticilor vizând neacordarea cheltuielilor de judecată constând în onorariul avocațial și cheltuielile de deplasare, apelul este neîntemeiat.

Pentru aceste motive, curtea, în temeiul art. 296 C. proc. civ., a admis în parte apelul declarat de reclamanta SC A. SA împotriva sentinței civile nr. 1493/10.03.2011 pronunțată de Tribunalul Comercial Cluj și, în consecință, a respins cererea reconvențională formulată de B. SPA - C. SPA Romania ca urmare a admiterii excepției lipsei calității procesuale pasive invocată de pârâta B. SPA - C. SPA Romania - Sucursala Cluj SA și a respins apelul în ceea ce privește cheltuielile de judecată acordate prin sentința nr. 1493/10.03.2011 pronunțată de Tribunalul Comercial Cluj.

Referitor la cererea intimatelor de obligare a apelantei la plata cheltuielilor de judecată în apel în cuantum de 2.000 lei, s-a constatat că, în raport de împrejurarea că apelul a fost găsit ca fiind întemeiat în parte, în ceea ce privește cererea reconvențională formulată în cauză, apelanta nu îndeplinește condiția prevăzută de art. 274 C. proc. civ. de a fi o parte căzută în pretenții, astfel că, nefiind îndeplinite condițiile legale, a respins această cerere a intimatelor ca nefondată.

Împotriva acestei decizii au declarat recurs reclamanta SC A. SA București și pârâtele B. SPA - C. SPA România - Sucursala Cluj SA și B. SPA - C. SPA România.

Recurenta SC A. SA a solicitat admiterea recursului astfel cum a fost formulat, având în vedere criticile subsumate motivului de recurs prevăzut de art. 304 pct. 9 C. proc. civ., și, pe cale de consecință, admiterea apelului și obligarea pârâtei la plata sumei de 123.048 lei și la plata cheltuielilor de judecată. Reclamanta a susținut, în esență, că instanța de apel în mod greșit a admis excepția lipsei calității procesuale pasive în loc de excepția lipsei calității procesuale active, însă, independent de această greșeală, nu mai opera compensarea dispusă de instanța de fond.

Recurentele-pârâte au solicitat admiterea recursului lor, astfel cum a fost formulat, având în vedere criticile subsumate motivului de recurs prevăzut de art. 304 pct. 9 C. proc. civ. În principal, au solicitat casarea deciziei atacate, iar în subsidiar modificarea acesteia, în sensul respingerii apelului declarat de intimată în ceea ce privește soluția referitoare la cererea reconvențională. Pârâtele au susținut, în esență, că soluția instanței de apel a fost dată cu încălcarea dispozițiilor art. 41 C. proc. civ. și art. 43 și art. 44 din Legea societăților comerciale, apreciind că doar societatea

mamă avea calitate procesuală activă în formularea cererii reconvenționale raportat la faptul că pârâtă în fața instanței de fond a fost sucursala care nu are personalitate juridică. Au precizat că solicită cheltuieli de judecată.

Analizând decizia atacată în raport de criticile formulate de către recurente și răspunzând printr-un considerent comun, Înalta Curte de Casație și Justiție a admis recursurile pentru următoarele argumente:

Motivul prevăzut de art. 304 pct. 9 C. proc. civ. a fost invocat de către toate recurentele și el se referă la ipoteza „când hotărârea pronunțată este lipsită de temei legal ori a fost dată cu încălcarea sau aplicarea greșită a legii”.

În speță, instanța de apel, în rejudecare, a stabilit prin dispozitiv: „Admite în parte apelul declarat de reclamanta SC A. SA în contradictoriu cu pârâta B. SPA- C. SPA România - Sucursala Cluj SA împotriva sentinței civile nr. 1493/10.03.2013 pronunțată de Tribunalul Comercial Cluj și, în consecință:

„Respinge cererea reconvențională formulată de B. SPA - C. SPA România ca urmare a admiterii excepției lipsei calității procesuale pasive invocată de pârâta B. SPA -C. SPA România - Sucursala Cluj SA”.

În legătură cu acest aspect, respectiv admiterea apelului ca urmare a admiterii excepției lipsei calității procesuale pasive invocată de pârâta B. SPA - C. SPA România - Sucursala Cluj SA, Înalta Curte de Casație și Justiție a reținut că, după pronunțarea hotărârii de fond, SC A. SA a înțeles să exercite calea de atac a apelului, apel prin care a solicitat: „schimbarea în parte a hotărârii atacate, astfel:

- cu privire la cererea principală, se solicită admiterea apelului formulat, schimbarea în parte a sentinței atacate, în sensul admiterii cheltuielilor de judecată constând în onorariu avocațial și cheltuieli de deplasare
- cu privire la cererea reconvențională, se solicită admiterea apelului formulat, schimbarea în parte a sentinței atacate, în sensul respingerii cererii reconvenționale”.

Prin întâmpinarea formulată de către pârâta-intimată, aceasta a înțeles să solicite respingerea apelului declarat de către SC A. SA ca urmare a admiterii excepției lipsei calității procesuale pasive a B. SPA - C. SPA România.

Pârâta - intimată B. SPA - C. SPA România Sucursala Cluj SA și-a susținut astfel excepția: „cererea reconvențională a fost formulată de către societatea mamă -B. SPA - C. SPA România, or față de această parte din proces nu s-a formulat apel”.

Pe acest considerent, Curtea de Apel Cluj, prin decizia civilă nr. 219/2011, a decis:

„Admite excepția lipsei calității procesuale pasive invocată de B. SPA - C. SPA România Sucursala Cluj SA și, în consecință, respinge apelul în contradictoriu cu intimata în ceea ce privește cererea reconvențională”.

SC A. SA a înțeles să atace această decizie la Înalta Curte de Casație și Justiție, învederând prin recurs că: „SC A. SA a indicat corect drept intimat doar pe B. SPA - C. SPA România Sucursala Cluj, având în vedere că cererea principală, introdusă și judecată de către Tribunalul Comercial Cluj, a fost îndreptată împotriva unicului pârât B. SPA - C. SPA România Sucursala Cluj, cu care a înțeles să se judece”.

Prin apelul promovat, calitatea părților nu a fost schimbată, așa cum în mod eronat susține instanța de apel în motivarea soluției sale. Admiterea excepției lipsei calității procesuale pasive invocate de către intimată, în condițiile în care B. SPA - C. SPA România nu a figurat ca parte în cererea de chemare în judecată reprezintă o încălcare a principului „*tantum devolutum quantum iudicatum*”, principiu pe care însăși instanța de apel îl enunță, dar îl aplică eronat în prezenta speță.

Înalta Curte de Casație și Justiție, prin decizia nr. 4337 din 6.11.2012, a dispus: „Admite recursul declarat de recurenta-reclamantă SC A. SA București împotriva deciziei civile nr. 219/2011 din 07.11.2011 pronunțată de Curtea de Apel Cluj, Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal. Casează decizia recurată și trimite cauza aceleiași instanțe, pentru judecarea apelului pe fond.”

În considerarea soluției pronunțate de către Înalta Curte de Casație și Justiție, SC A. SA a înțeles în rejudecarea apelului să depună la Curtea de Apel Cluj o „Precizare la apel” prin care a înțeles să invoce admiterea apelului, respingerea cererii reconvenționale ca urmare a admiterii excepției lipsei calității procesuale active a B. SPA - C. SPA România întrucât aceasta a formulat la instanța de fond o cerere reconvențională, deși nu avea legitimare procesuală activă.

În rejudecare, Curtea de Apel Cluj a reținut în considerente: „Or, în raport de împrejurarea că niciuna dintre părțile litigante inițiale nu au înțeles să își manifeste voința procesuală în sensul atragerii în litigiu a terței societăți B. SPA - C. SPA România (cu sediul în Italia), iar aceasta nu a înțeles să intervină în litigiu în calitate de intervenient principal sau accesoriu, manifestându-se ca pârâta, deși nu dobândise această calitate prin voința reclamantei, se constată că formularea în cauză de către aceasta a unei cereri reconvenționale, posibilitate recunoscută doar unei persoane care a dobândit în mod legal calitatea de pârât, nu este de natură să confere acestei persoane juridice legitimare procesuală în cauză.

Împrejurarea că pretențiile formulate de B. SPA - C. SPA România (cu sediul în Italia) în cuprinsul cererii reconvenționale pot avea legătură cu obiectul litigiului dedus judecării de către reclamantă nu este de natură să îi confere acesteia calitate procesuală pasivă în raportul procesual stabilit între reclamanta SC A. SA și pârâta B. SPA - C. SPA România - Sucursala Cluj SA, aceasta având obligația de a sesiza instanța de judecată cu privire la pretențiile sale cu respectarea dispozițiilor legale privitoare la dobândirea de calitate procesuală”.

Așadar, deși Curtea de Apel Cluj motivează corect decizia în fapt, în drept face o greșită aplicare a legii.

Faptul că terțul din speță (B. SPA - C. SPA România cu sediul în Italia) fără să fie pârât în cererea principală a formulat totuși o cerere reconvențională poate fi cenzurat prin invocarea excepției lipsei calității procesuale active, (invocată de SC A. SA în apel), iar nu pasive întrucât B. SPA - C. SPA România, nefiind pârât, nu poate avea legitimare procesuală activă în formularea în speță a cererii reconvenționale.

Din cele prezentate, rezultă că în mod eronat Curtea de Apel Cluj a admis apelul și a respins cererea reconvențională formulată de B. SPA - C. SPA România ca urmare a admiterii excepției lipsei calității procesuale pasive invocată de pârâta B. SPA - C. SPA România - Sucursala Cluj SA, aceasta în condițiile în care apelul trebuia admis, dar pe considerentul respingerii cererii reconvenționale ca urmare a admiterii excepției lipsei calității procesuale active a B. SPA - C. SPA România invocate de către SC A. SA prin „Precizarea la apel”.

De asemenea, deși Curtea de Apel Cluj a înțeles să admită în parte apelul, în sensul respingerii cererii reconvenționale, aceasta a omis să se pronunțe cu privire la consecințele ce decurg din această soluție, pe fondul pricinii, dar și cu privire la cheltuielile de judecată.

Soluția instanței de apel este nelegală, fiind dată cu încălcarea dispozițiilor art. 41 alin. (1) C. proc. civ. vechi coroborat cu art. 287 alin. (1) pct. 1 C. proc. civ. vechi și art. 43, art. 44 din Legea nr. 31/1990 privind societățile comerciale, pentru că nu orice pârât are vocație de a formula cerere reconvențională, ci numai acel pârât care are capacitate de folosință și de exercițiu pentru drepturile procesuale civile.

Deși instanța de apel nu s-a aflat într-o eroare cu privire la legitimarea procesuală a reclamantei reconvenționale în fața instanței de fond, sens în care reține că aceasta nu putea formula o astfel de cerere în lipsa calității sale de pârâtă și se poate observa că, în fața instanței de fond, a fost chemată în judecată în calitate de pârâtă B. SPA - C. SPA România Sucursala Cluj SA, care este o sucursală a societății mamă B. SPA - C. SPA România (cu sediul în Italia), greșește atunci când respinge cererea reconvențională formulată de B. SPA - C. SPA România ca urmare a admiterii excepției lipsei calității procesuale pasive invocată de pârâta B. SPA - C. SPA România - Sucursala Cluj SA, aceasta în condițiile în care apelul trebuia admis, în considerarea respingerii cererii reconvenționale ca urmare a admiterii excepției lipsei calității procesuale active a B. SPA - C. SPA România.

În condițiile art. 41 alin. (2) C. proc. civ., o sucursală fără personalitate juridică poate să ia

parte la judecată doar în calitate de pârâtă, dacă are organe proprii de conducere, aceasta fiind o normă juridică ce stabilește o excepție, fiind de strictă interpretare și aplicare. Astfel, cererea reconvențională nu putea fi formulată de către recurenta B. SPA - C. SPA România Sucursala Cluj SA în calitate de reclamantă reconvențională, având în vedere că nu are personalitate juridică și nu poate avea decât calitatea de pârâtă în cauză, neputând sta în judecată în nume propriu, astfel că exercițiul dreptului la acțiune împotriva intimatei reclamante SC A. SA nu putea fi exercitat decât de către societatea mamă B. SPA - C. SPA România cu sediul în Italia, pretențiile deduse judecării din cuprinsul cererii reconvenționale rezultând din același raport juridic care a stat la baza pretențiilor intimatelor reclamante din cererea principală, cu condiția ca societatea mamă să fi fost și ea chemată în judecată de către reclamantă, în cadrul procesual fixat în mod suveran de către aceasta.

Totodată, potrivit dispozițiilor art. 43 alin. (1) din Legea nr. 31/1990, modificată și republicată, sucursalele sunt dezmembrăminte fără personalitate juridică ale societăților comerciale. Capacitatea procesuală de folosință, constând în aptitudinea unei persoane de a avea drepturi și obligații pe plan procesual, aparține doar persoanelor juridice, deci celor ce au personalitate juridică, doar acestea putând să fie parte în judecată, în condițiile art. 41 alin. (1) C. proc. civ.

În plus, dispozițiile art. 44 din Legea societăților comerciale conferă societăților comerciale străine dreptul să înființeze în România, cu respectarea legii române, filiale, precum și sucursale, agenții, reprezentanțe sau alte sedii secundare, dacă acest drept le este recunoscut de legea statutului lor organic, iar sucursalele sunt dezmembrăminte fără personalitate juridică ale societăților comerciale și se înregistrează, înainte de începerea activității lor, în registrul comerțului din județul în care vor funcționa.

Raportat la art. 312 C. proc. civ., art. 304 alin. (1) pct. 9 C. proc. civ., art. 41 C. proc. civ., art. 43, art. 44 din Legea societăților comerciale s-au admis recursurile declarate de reclamanta SC A. SA București și de pârâtele B. SPA - C. SPA România - Sucursala Cluj SA și B. SPA - C. SPA România împotriva deciziei civile nr. 1/2014 din 13 ianuarie 2014 pronunțată de Curtea de Apel Cluj, Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal, s-a casat decizia recurată și s-a trimis cauza spre rejudecare la aceeași instanță de apel.

18. Contract de închiriere. Acțiune în constatarea nulității absolute. Coparticiparea procesuală pasivă obligatorie

C. proc. civ. din 1865, art. 47, art. 109, art. 135
O.U.G. nr. 51/2008, art. 12

Anularea (desființarea) unui act juridic presupune, obligatoriu, judecata în contradictoriu cu persoanele ale căror drepturi sunt afectate printr-o admitere a acțiunii.

În cazul unei acțiuni în constatarea nulității absolute a unui contract de închiriere reclamantul are obligația să cheme în judecată, în calitate de pârâți, pe toți contractanții și nu numai pe unii dintre ei, deoarece drepturile și obligațiile părților derivând din act sunt indivizibile, coparticiparea procesuală pasivă fiind obligatorie în această situație.

Prin urmare, este legală soluția instanței de respingere a acțiunii ca inadmisibilă în cazul în care reclamantul a chemat în judecată doar locatorul având în vedere faptul că nevalabilitatea actului juridic trebuie să fie constatată față de toate părțile contractante, reclamantul neputând obține, cu încălcarea coparticipării procesuale, anularea unor drepturi ale chiriașilor, pentru a obține el însuși un drept față de aceștia.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 2222 de la 4 noiembrie 2015

Prin cererea înregistrată pe rolul Tribunalului București la data de 8.04.2010, astfel cum a

fost modificată și precizată, reclamantul A. a chemat în judecată pe pârâta Primăria Municipiului București prin Primar General, solicitând instanței ca, prin sentința ce se va pronunța în cauză, să se dispună anularea contractului de închiriere nr. 36722 din 10 aprilie 1994, încheiat de pârâtă cu numitul B., precum și a contractului de închiriere nr. 10352 din 29 aprilie 1996, încheiat de aceeași pârâtă cu numitul C.

În motivarea cererii, reclamantul a arătat că ambele contracte au fost întocmite în mod fictiv, cu rea - credință, prin fraudă și având o cauză ilicită, pentru a face posibilă înstrăinarea imobilului ce făcea obiectul acestor contracte, printr-un act juridic de vânzare - cumpărare, în temeiul Legii nr. 112/1995, în timp ce litigiul având ca obiect revendicarea imobilului era pendinte pe rolul instanței; o astfel de operațiune, arată reclamantul, este sancționată juridic cu nulitatea actului. Așa cum rezultă din toate înscrisurile de la dosar, încă din luna august 1996, reclamantul făcea demersuri de recuperare a acestui imobil, ce fusese preluat abuziv de către stat, iar numitul B. nu avea dreptul la obținerea unei locuințe atribuite din fondul locativ de stat, cu contract de închiriere, întrucât, la momentul respectiv, era proprietar al unui imobil, situat în șoseaua P., obținerea unei locuințe din fondul locativ de stat fiind făcută prin numeroase falsuri.

Prin sentința civilă nr. 268 din 05.03.2014, Tribunalul București, Secția a V-a civilă a respins ca inadmisibilă cererea precizată formulată de reclamantul A., în contradictoriu cu pârâta Primăria Municipiului București prin Primar General, urmând ca cheltuielile reprezentând onorariul avocatului din oficiu, în cuantum de 500 lei, să rămână în sarcina statului.

Pentru a hotărî astfel, prima instanță a examinat cererea reclamantului, punând în discuție cu prioritate faptul că acțiunea astfel cum aceasta a fost precizată este îndreptată doar împotriva uneia dintre cele două părți, semnatare ale contractelor de închiriere a căror nulitate s-a solicitat, respectiv numai împotriva pârâtei Primăria Municipiului București, fără a se introduce în proces și celelalte părți contractante, beneficiari ai contractelor de închiriere în discuție.

Având de analizat un raport juridic creat în legătură cu închirierea imobilului pretins de reclamant, instanța a observat că aceste raporturi juridice implicau prezența în proces a tuturor părților - subiecte ale acestor raporturi juridice, adică: locatorul (în speță - SC D. SA, titular al dreptului de administrare încredințat de organul decizional al administrației publice locale) și locatarii din acele contracte (adică C. și B.); în condițiile în care, în bună măsură, motivele invocate în acțiunea reclamantului vizează în mod direct comportamentul pretins fraudulos al acestora din urmă, iar, prin sentință, s-ar putea hotărî asupra drepturilor dobândite de aceste persoane, fără a li se oferi posibilitatea de a-și formula propriile apărări, nicio statuare nu poate fi făcută în contra vreuneia dintre ele, dacă aceasta nu a participat la proces.

În respectarea principiului disponibilității, s-a reținut că instanța nu se poate substitui părților, reclamantul rămânând întotdeauna titularul cererii sale de chemare în judecată, iar judecătorul, în limitele permise prin dispozițiile art. 129 C. proc. civ. va pune numai în discuție necesitatea introducerii în proces și a altor persoane, fără de care raporturile juridice litigioase nu pot fi dezlegate în mod legal și echitabil, iar îndeplinirea de către reclamant a acestei cerințe rămâne la latitudinea acestuia, urmând să își asume rezultatul acțiunii sale. O astfel de obligație a judecătorului (o obligație de mijloace, iar nu una de rezultat) asigură că în acea procedură a fost respectat, în toate componentele sale, dreptul la un proces echitabil, garantat de art. 6 paragraful 1 din Convenția Europeană asupra Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

Totodată, s-a constatat că reclamantului din prezenta cauză i-a fost acordat ajutor public judiciar sub forma asistenței juridice prin avocat, pentru a preciza acțiunea, cu respectarea acestor cerințe, însă demersul s-a dovedit lipsit de eficiența necesară care să-i asigure premisele analizării pe fond a pretențiilor deduse judecății, acțiunea astfel precizată fiind (ori rămânând) inadmisibilă.

Împotriva sentinței civile nr. 268 din 5 martie 2014 și a încheierii premergătoare din 5 februarie 2014, reclamantul A. a formulat recurs, calea de atac fiind recalificată de Curtea de Apel București, prin încheierea de ședință din 5.11.2014, ca fiind apel, față de obiectul cererii de chemare în judecată precizate privind anularea a două contracte de închiriere asupra apartamentului evaluat de reclamant în cererea introductivă la peste 300.000 Euro, cerere asupra căreia s-a pronunțat în

primă instanță Tribunalul.

Prin decizia civilă nr. 17 A din 21 ianuarie 2015 pronunțată de Curtea de Apel București, Secția a III-a civilă și pentru cauze cu minori și de familie a fost respins ca nefondat apelul declarat de apelantul-reclamant A. împotriva sentinței civile nr. 268 din 05.03.2014, pronunțată de Tribunalul București, Secția a V-a civilă, în dosarul nr. x/3/2010, în contradictoriu cu intimata-pârâtă Primăria Municipiului București prin Primarul General.

S-a apreciat că art. 135 C. proc. civ., invocat de apelant, nu are legătură cu cererea de chemare în judecată ce are un obiect indivizibil între mai mulți pârâți-anulare act juridic (în speță contracte de închiriere) sau cu depunerea de cereri de intervenție de către terți în proces, care au alte reglementări în Codul de procedură civilă (art. 112, art. 132, art. 47 C. proc. civ. și art. 49 - 56 C. proc. civ.).

Instanța de apel a arătat că art. 135 C. proc. civ. privește, în special, cererea reconvențională ce se depune de pârât împotriva reclamantului (art. 119 C. proc. civ.), cererea de chemare în judecată a altei persoane care ar putea pretinde aceleași drepturi ca și reclamantul (art. 57 C. proc. civ.), arătarea titularului dreptului de către pârât în acțiuni reale (art. 64 C. proc. civ.), dar și cererea de chemare în garanție ce se formulează de partea care ar putea cădea în pretenții (art. 60 C. proc. civ.). Pârâta chemată în judecată de reclamant, conform acțiunii precizate a reclamantului, în speța de față, este Primăria Municipiului București prin Primar General, și instanța sau reclamantul nu o puteau obliga pe această pârâtă să formuleze vreo pretenție față de reclamant prin vreo cerere reconvențională sau să formuleze alt fel de cerere în procesul demarat și precizat de reclamant, cum pretinde acesta, deoarece, la fel ca și în cazul disponibilității reclamantului de a introduce o cerere de chemare în judecată, în procesul civil, se aplică același principiu al disponibilității procesuale și pentru pârât în a formula sau nu vreo pretenție sau cerere nouă.

Prin prisma art. 109 alin. (1) C. proc. civ., s-a apreciat că prima instanță, în mod legal, a respins ca inadmisibilă cererea de chemare în judecată precizată, constatând că, deși reclamantul dorește să introducă în proces ca pârât doar pe Primăria Municipiului București prin Primar General, obiectul cererii de chemare în judecată și motivarea acesteia vizează anularea drepturilor numiților B. și C. rezultate din cele două contracte de închiriere obiecte ale acțiunii precizate nr. 36722/10.04.1994 și nr. 10352/29.04.1996. Așadar, nefondat concluziona apelantul că prima instanță și-ar fi asumat rolul de avocat al Primăriei și numiților B. și C.

Întrucât reclamantul a solicitat anularea contractelor de închiriere nr. 36722 din 10.04.1994 și nr. 10352 din 29.04.1996, în care părți sunt și numiții B. și C., s-a arătat că prima instanță avea obligația legală (art. 129 C. proc. civ.) să pună în discuție cadrul procesual pasiv, deoarece nu putea pronunța o hotărâre favorabilă reclamantului împotriva lui B. și C. fără ca aceștia să fie citați la cererea reclamantului ca pârâți în proces, o asemenea situație reprezentând o încălcare a art. 6 al CEDO cristalizat în jurisprudența CEDO față de cele două persoane fizice ale căror drepturi le dorește anulate reclamantul, dar pe care nu dorește să le includă ca pârâți în proces.

Așadar, nefondat a conchis apelantul că prima instanță nu ar fi avut drept să pună în discuție introducerea în cauză ca pârâți a numiților B. și C., pe motiv că ar fi fost stabilit deja legal și definitiv cadrul procesual. Faptul că prin sentința civilă 2094/4.03.2009 a Judecătoriei Sectorului 5 București, din dosarul x/302/2008, s-a anulat decizia 191/1.02.1983 emisă de Biroul Permanent al Comitetului Executiv al Consiliului Popular al Municipiului București, la cererea reclamantului în contradictoriu cu pârâta Primăria Municipiului București, nu influențează cadrul procesul de față, deoarece în acel litigiu s-a solicitat anularea unui act juridic în care figura doar acea pârâtă, iar litigiul de față este diferit tocmai pentru că în cele două contracte de închiriere atacate nr. 36722/10.04.1994 și nr. 10352/29.04.1996 figurează ca și chiriași numiții B. și C.

S-a arătat, în esență, că reclamantul nu poate obține anularea celor două contracte de închiriere chemând în judecată doar pe locator, pârâta Primăria Municipiului București, ci în aceeași cerere de chemare în judecată este obligatoriu să cheme în judecată, alături de aceasta și pe chiriași, B. și C.

Fiind obligat, conform art. 109 alin. (1) C. proc. civ., să formuleze cererea de chemare în

judecată cu respectarea calităților procesuale pasive ale persoanelor împotriva cărora pretinde anularea de acte juridice (anularea unor drepturi ale chiriașilor), pentru a obține însuși un drept față de aceștia, după cum reclamantul consideră că i-ar fi necesar un asemenea drept (fără să se fi discutat, încă, în cauză interesul juridic al acestei acțiuni de anulare a celor două contracte de închiriere), reclamantul nu putea să încalce dispozițiile legale ale coparticipării procesuale obligatorii, chemând în judecată doar pe locatoarea Primăria Municipiului București, deoarece aceasta nu avea calitate procesuală pasivă integrală într-un asemenea litigiu de desființare în tot a celor două contracte de închiriere nr. 36722/10.04.1994 și nr. 10352/29.04.1996.

S-a apreciat ca fiind legală soluția primei instanțe de respingere a acțiunii ca inadmisibilă, dat fiind cadrul procesual incomplet, atât prin prisma art. 6 CEDO, cât și în baza art. 109 și art. 47 C. proc. civ., art. 135 C. proc. civ. invocat de apelant neavând legătură cu ce a dispus prima instanță prin sentința apelată și nefiind aplicat în vreun fel de instanță în acest proces după cum rezultă din actele procesuale din dosarul primei instanțe.

Nu a putut fi primită susținerea apelantului în sensul că ar fi fost legal ca prima instanță să admită acțiunea împotriva Primăriei printr-o sentință care să anuleze drepturi ale numiților C. și B., astfel încât, ulterior, acesta să-i cheme în judecată pe cei doi invocând o asemenea hotărâre câștigată (care reprezintă bun în accepțiunea art. 1 din Protocolul Adițional nr. 1 al CEDO așa cum a fost cristalizat în jurisprudența CEDO).

S-a reținut ca fiind nefondată și susținerea apelatului vizând împrejurarea că cei doi, numiții B. și C., ar fi fost de acord să nu fie părți în proces cât timp nu au formulat cerere de intervenție în proces ori nu au atacat cu recurs încheierea de ședință, care luase act de actul procesual de dispoziție al reclamantului ce a restrâns cadrul procesual pasiv numai la pârâta primărie, pentru a cere ei să fie introduși în proces, instanța neputând imputa celor doi terți neintroducerea unor asemenea acțiuni de către ei, de vreme ce ceea ce trebuia judecat în speță era cererea de chemare în judecată precizată a reclamantului care forma obiectul dosarului primei instanțe. Aceasta nu se putea pronunța pe acțiuni neformulate de terți, inexistente, terți care, conform principiului disponibilității procesuale, pot acționa sau nu într-un proces, neputând fi obligați să o facă.

Instanța de control judiciar a reținut că, în mod nefondat, apelantul a mai susținut că nu a solicitat avocat din oficiu și că avocatul din oficiu nu avea delegație pentru a-l apăra, întrucât cererea reclamantului de a i se încuviința ajutor public judiciar pentru avocat se regăsește la fila 4 volumul 2 din dosarul Tribunalului, iar delegația dată în acest sens acestei doamne avocat (încuviințată de Tribunal la cererea de ajutor public judiciar a reclamantului), de Baroul avocaților, se regăsește la fila 38 volumul 2 din dosarul tribunalului.

A mai arătat apelantul că nu a fost de acord cu excepția necompetenței funcționale invocată la un termen anterior de avocatul din oficiu, care ceruse declinarea competenței la instanța de contencios administrativ ca urmare a neînțelegerii de către aceasta a obiectului acțiunii reclamantului în formulările date de acesta, din actele procesuale ale primei instanțe rezultând invocarea acestei excepții de avocat, dar și amânarea judecării de tribunal pentru ca reclamantul să se pună în acord asupra poziției procesuale cu avocatul său (încheierea de ședință publică din 8.01.2014) asupra obiectului acțiunii față de modul cum a fost formulat. Ca urmare, o asemenea excepție nu a mai fost susținută la termenul următor, 5.02.2014, și nici ulterior, ea neavând nicio relevanță cu privire la acțiunea precizată a reclamantului pe care s-a pronunțat prima instanță prin sentința apelată, deoarece această acțiune precizată este cea care reprezintă voința reclamantului peste care prima instanță, ca și avocatul acordat reclamantului pe calea ajutorului public judiciar, nu puteau legal trece, după cum rezultă din încheierea de ședință publică din 5.02.2014 cu privire la care apelantul nu a dezvoltat nicio critică concretă în cererea de apel.

A mai susținut apelantul că anterior, când în componența completului de judecată al primei instanțe intrase alt judecător, i-a fost suspendată judecata pe motiv că nu a luat legătura cu avocatul, deși reclamantul s-a prezentat la fiecare ședință, astfel că nu ar fi dorit să fie reprezentat, iar instanța care a pronunțat sentința apelată cunoștea că avocatul a fost introdus fără dorința reclamantului, deoarece nu i-a cerut delegație.

Or, față de cererea reclamantului de a i se încuviința ajutor public judiciar pentru avocat aflată la fila 4 volumul 2 din dosarul Tribunalului, precum și delegația dată în acest sens avocatului, instanța de apel a reținut aplicabilitatea art. 12 din O.U.G. nr. 51/2008 conform căruia ajutorul public judiciar se menține pe tot parcursul etapei procesuale în care a fost solicitat.

S-a reținut ca fiind nefondată susținerea apelantului vizând suspendarea judecării cauzei de prima instanță pe motiv că acesta nu a luat legătura cu avocatul, deși reclamantul s-a prezentat la fiecare ședință, încheierile de ședință publică de la 17.10.2012 și 14.11.2012 dovedind că, la apelul nominal, s-a prezentat numai avocatul, reclamantul personal lipsind, iar tribunalul a încuviințat repetat cererea acestui apărător de amânare a judecării pentru reclamant, dat fiind că reclamantul nu îl contactase să pregătească împreună susținerea cauzei, tribunalul menționând în aceste încheieri obligația expresă a reclamantului de a contacta avocatul pe calea obișnuită prin intermediul Baroului București (așa cum a și fost citat reclamantul conform dovezii de citare de la fila 105 vol. 2 din dosarul Tribunalului), abia la termenul din 9.01.2013 fiind suspendată judecata tocmai pentru că reclamantul nu și-a îndeplinit obligația procesuală stabilită de instanță de a contacta avocatul pentru pregătirea apărării, în baza art. 155¹ C. proc. civ.

S-a constatat că împotriva încheierii de suspendare din 9.01.2013 reclamantul nu a exercitat calea de atac la instanța superioară, conform art. 244¹ C. proc. civ., pe durata suspendării, ci a formulat cerere de repunere pe rol la data de 27.09.2013 motivat de împrejurarea că a îndeplinit obligația luând legătura cu avocatul.

Așa fiind, s-a apreciat ca fiind vădit nefondate și criticile apelantului vizând faptul că avocatul nu ar fi luat niciodată legătura cu acesta.

De asemenea, instanța de apel a apreciat ca fiind nefondate și criticile apelantului cu privire la faptul că, deși a cerut instanței să se apere personal deoarece cunoaște bine dosarul și nu dorește să fie transferat la instanța de contencios administrativ, prima instanță ar fi refuzat să-i dea cuvântul.

Aceasta întrucât încheierea de ședință de la termenul din 5.02.2014 relevă acordarea cuvântului reclamantului personal pentru a lămuri instanța în ce măsură cererea precizatoare scrisă depusă la acel termen corespunde voinței sale în proces, sub aspectul obiectului și părților procesului. Reclamantul a comunicat instanței că respectiva cerere precizatoare scrisă depusă la acel termen reprezintă actul de investire a instanței și că solicită judecata conform actualului cadru procesual pasiv, așadar numai cu pârâta Primăria Municipiului București.

Contrar opiniei orale a avocatului reclamantului de a fi citați și numiți B. și C. în calitate de pârâți, reclamantul, care pretinsese că potrivit art. 135 C. proc. civ. se poate judeca numai cu pârâta Primăria Municipiului București, a solicitat personal judecata conform actualului cadru procesual pasiv, respectiv numai cu pârâta Primăria Municipiului București.

De asemenea, încheierea de ședință de la termenul din 8.01.2014 relevă, tocmai, acordarea cuvântului reclamantului personal pentru lămurirea cererii de chemare în judecată precizate.

Prin urmare, s-a constatat că în mod nefondat apelantul a susținut că prima instanță ar fi motivat greșit că i s-a acordat avocat din oficiu pentru a introduce în proces pe B., C. și SC D. SA, în condițiile în care această doamnă avocat ar fi refuzat să stea de vorbă cu reclamantul, contrare criticilor apelantului fiind chiar pozițiile procesuale ale acestuia, personal de la prima instanță, din încheierea de ședință publică din 5.02.2014.

Față de considerentele expuse, apelul a fost respins ca nefondat, cu precizarea instanței că reclamantul are posibilitatea să acționeze pe calea unei cereri separate la prima instanță pentru a se judeca legal cu părțile ale căror drepturi le dorește anulate din contractele de închiriere nr. 36722/10.04.1994 și nr. 10352/29.04.1996, respectiv cu toate părțile din aceste contracte de închiriere, în măsura în care va aprecia existent în favoarea sa un interes juridic pentru asemenea acțiune.

Împotriva deciziei instanței de apel, invocând în drept dispozițiile art. 304 pct. 9 C. proc. civ., reclamantul A. a declarat recurs, susținând că decizia atacată a fost dată cu aplicarea greșită a legii.

Apreciază că instanța de apel a ignorat și a eludat dispozițiile art. 135 C. proc. civ. potrivit cărora, în opinia recurentului, cauza poate fi judecată numai cu pârâta Primăria Municipiului București, instanța neținând cont că pârâții C. și B. au fost de acord să nu participe la judecată.

În motivarea recursului, depusă la data de 9 iunie 2015, recurentul a susținut, în esență, că instanța de apel a soluționat cauza în lipsa numiților B. și C., cu eludarea dispozițiilor art. 21 din Constituția României, precum și a drepturilor prevăzute de CEDO.

A reiterat susținerea potrivit căreia B. și C. nu au interes să stea în proces pentru a nu se judeca cauza, altfel ar fi făcut cerere de intervenție în proces ca în alte cauze.

Totodată, susține că instanța de apel nu a dat un răspuns prevederilor art. 50 alin. (2) din Legea caselor naționalizate, deși a fost investită în acest sens.

Arată că actele juridice de înstrăinare, inclusiv cele făcute în cadrul procesului de privatizare, având ca obiect imobile preluate fără titlu valabil, sunt lovite de nulitate absolută, iar, în procesul anterior, prin sentința civilă nr. 2009/9.03.2009 a Judecătorei Sectorului 5 București, pronunțată în dosarul nr. x/302/2008, s-a constatat nulitatea absolută a deciziei nr. 191 din 1.02.1983 emisă de Biroul Permanent al Comitetului Executiv al Consiliului Popular al Municipiului București, deoarece preluase imobilul fără titlu, arătând că Primăria Municipiului București a vândut un obiect ce nu i-a aparținut.

Critică decizia recurată motivat și de împrejurarea că instanța de apel, în concordanță cu cele reținute de prima instanță, a refuzat să pună în aplicare decizia care a admis scoaterea din proces al lui C. și B. și judecarea cauzei în lipsa acestora.

S-a mai susținut că reclamantul a fost criticat că nu a luat legătura cu doamna avocat E., însă, arată recurentul, acesta nu a solicitat printr-o nouă cerere avocat din oficiu, iar această doamnă avocat ar fi fost ultima pe care ar fi dorit-o să-l apere, instanța de apel apreciind greșit, în opinia recurentului, că nu ar fi trebuit cerută o nouă delegație în raport de prevederile art. 12 din O.U.G. nr. 51/2008.

Solicită admiterea recursului, casarea deciziei atacate și trimiterea cauzei spre rejudecare la instanța de fond.

Intimata-pârâta Primăria Municipiului București prin Primar General nu a formulat întâmpinare.

Examinând decizia recurată, în limitele controlului de legalitate, în raport de criticile formulate și temeiurile de drept invocate, Înalta Curte a constatat că recursul este nefondat pentru considerentele care succed:

Înalta Curte constată că reclamantul A. a investit instanța cu o acțiune prin care a solicitat să se dispună anularea contractului de închiriere nr. 36722 din 10 aprilie 1994, încheiat de pârâta Primăria Municipiului București prin Primar General cu B., precum și a contractului de închiriere nr. 10352 din 29 aprilie 1996, încheiat de aceeași pârâtă cu numitul C.

Contrar susținerilor recurentului, în mod legal ambele instanțe au reținut ca fiind inadmisibilă cererea de chemare în judecată precizată, constatându-se că, deși reclamantul a dorit să introducă în proces ca pârât doar pe Primăria Municipiului București prin Primar General, obiectul cererii de chemare în judecată și motivarea acesteia vizează anularea drepturilor numiților B. și C. rezultate din cele două contracte de închiriere obiecte ale acțiunii precizate, nr. 36722/10.04.1994 și nr. 10352/29.04.1996.

Este știut că anularea (desființarea) unui act juridic presupune, obligatoriu, judecata reclamantului cu persoanele ale căror drepturi sunt afectate printr-o admitere a acțiunii, chiriașii, alături de persoana care a acționat în actul juridic în calitate de locator, pârâta Primăria Municipiului București, reprezentată în judecată prin Primarul General, așa cum a participat ea în contractele de închiriere atacate de reclamant, cu motivele expuse de acesta în cererea de chemare în judecată, fiind vorba despre o coparticipare procesuală pasivă obligatorie pentru locator și chiriași dată de natura litigiului cu obiect indivizibil-anulare contract de închiriere.

Deși, în principiu, coparticiparea procesuală are un caracter facultativ, sunt situații în care, datorită naturii litigiului, coparticiparea procesuală este obligatorie sau necesară. Distincția dintre

litisconsorțiul facultativ și cel necesar (obligatoriu) prezintă importanță pentru speța de față, deoarece în constatarea nulității absolute a unui act (în speță a cele două contracte de închiriere), instanța trebuie să constate nevalabilitatea actului juridic față de toate părțile și, întrucât pronunțarea unei hotărâri uniforme reprezintă necesitate obiectivă în materia nulității actelor juridice, în cauză litisconsorțiul este necesar, obligatoriu și unitar.

Reclamantul avea obligația să cheme în judecată, în calitate de pârâți, pe toți contractanții, și nu numai pe unii dintre ei, deoarece drepturile și obligațiile părților derivând din act sunt indivizibile și coparticiparea procesuală pasivă este obligatorie.

Prin urmare, reclamantul nu poate obține anularea celor două contracte de închiriere chemând în judecată doar pe locator, pârâta Primăria Municipiului București, ci în aceeași cerere de chemare în judecată este obligatoriu să cheme în judecată, alături de aceasta, și pe chiriașii B. și C., întrucât în demersul său judiciar nu poate obține, cu încălcarea coparticipării procesuale, anularea unor drepturi ale chiriașilor, pentru a obține el însuși un drept față de aceștia, în lipsa coparticipării procesuale pasive obligatorii.

În mod greșit recurentul se prevalează de împrejurarea că prin sentința civilă nr. 2094 din 4.03.2009 a Judecătorei Sectorului 5 București, pronunțată în dosarul nr. x/302/2008, s-a anulat decizia 191/1.02.1983 emisă de Biroul Permanent al Comitetului Executiv al Consiliului Popular al Municipiului București, la cererea reclamantului în contradictoriu cu pârâta Primăria Municipiului București, întrucât, astfel cum în mod corect a constatat și instanța de apel, în acel litigiu s-a solicitat anularea unui act juridic în care figura doar pârâta Primăria Municipiului București, aspect ce nu influențează cadrul procesul de față.

Este de reținut că în sistemul de drept românesc instanța nu poate introduce din oficiu în proces o parte, litigiul fiind guvernat de principiul disponibilității, astfel că numai reclamantul este cel care fixează limitele judecării prin indicarea părților cu care înțelege să se judece, instanțele fiind obligate doar să conchidă juridic adecvat, în raport de manifestările de voință ale părților, instanța de apel reținând că, în acest mod legal, a procedat și prima instanță.

În acest context, instanța de control judiciar a reținut expres că reclamantul, personal, a arătat că solicită judecata numai cu pârâta Primăria Municipiului București, contrar opiniei orale a avocatului reclamantului de a fi citați și numiți B. și C., în calitate de pârâți.

Art. 135 C. proc. civ., reiterat de recurent, nu are legătură cu cererea de chemare în judecată ce are un obiect indivizibil între mai mulți pârâți-anulare act juridic (în speță contracte de închiriere) sau cu depunerea de cereri de intervenție de către terți în proces, iar instanța nu se poate pronunța pe acțiuni neformulate de terți, inexistente, terți care, conform principiului disponibilității procesuale, pot acționa sau nu într-un proces, neputând fi obligați să o facă, și mai mult, fiind absurd a se pretinde că instanța nu s-a pronunțat asupra unor acțiuni neformulate de către persoane pe care reclamantul nici nu a înțeles să le introducă în proces.

Așa fiind, pornind de la cadrul legal instituit de prevederile art. 6 CEDO, cât și în baza art. 109 și art. 47 C. proc. civ., art. 135 C. proc. civ., cu respectarea, totodată, a dispozițiilor art. 21 din Constituție invocate de recurent, instanța de apel a apreciat corect ca fiind legală soluția primei instanțe de respingere a acțiunii, ca inadmisibilă, dat fiind cadrul procesual incomplet susținut de către reclamant și, prin urmare, criticile reclamantului vizând fondul cauzei nu puteau forma obiectul judecării.

Sunt lipsite de justificare susținerile recurentului vizând neînțelegerile cu doamna avocat E., cele referitoare la faptul că reclamantul nu a solicitat printr-o nouă cerere avocat din oficiu, că această doamnă avocat ar fi fost ultima pe care ar fi dorit-o să-l apere, precum și cele privind aplicarea greșită de către instanța de apel a prevederilor art. 12 din O.U.G. nr. 51/2008.

Contrar susținerilor recurentului, instanța de control judiciar a arătat în mod legal că, potrivit art. 12 din O.U.G. nr. 51/2008, ajutorul public judiciar se menține pe tot parcursul etapei procesuale, astfel că prima instanță nu era îndreptățită să ceară o nouă delegație, neputând fi primite *omisso medio* susținerile formulate direct în recurs cu privire la faptul că doamna avocat i-a comunicat reclamantului că nu mai poate să-l apere și dacă acesta dorește, să facă o nouă cerere.

Nu în ultimul rând, este de amintit că recursul este un mijloc procedural prin care se realizează un examen al hotărârii atacate, sub aspectul legalității acesteia, instanța de recurs, soluționând această cale de atac, verifică dacă hotărârea atacată a fost sau nu pronunțată cu respectarea dispozițiilor legale, astfel că simpla nemulțumire a recurentului cu privire la argumentele care au format convingerea instanței de apel, neînsușirea de către instanța de control judiciar a apărărilor formulate de către reclamant, sunt aspecte care nu justifică casarea sau modificarea deciziei recurate.

Așa fiind, se impune respingerea *de plano* a criticilor de netemeinicie, care nu satisfac exigențele impuse de art. 304 C. proc. civ., respectiv de cale extraordinară de atac, care instituie un control de legalitate a hotărârii judecătorești recurate.

Fără a reitera considerentele expuse, se constată că niciuna dintre cele două ipoteze ale art. 304 pct. 9 C. proc. civ. (hotărârea recurată este lipsită de temei legal sau hotărârea atacată a fost dată cu încălcarea sau aplicarea greșită a legii) nu a fost demonstrată.

Este adevărat că, prin concluziile scrise depuse în ședință publică la data de 4 noiembrie 2015, recurentul a invocat și motivul de nelegalitate reglementat de prevederile art. 304 pct. 6 C. proc. civ., dar este de necontestat că acesta a fost invocat și argumentat cu depășirea termenului imperativ de 15 zile de la comunicarea hotărârii recurate instituit de prevederile art. 301 C. proc. civ., instanța neputând, astfel, păși la examinarea acestui motiv, întrucât acesta nu este motiv de ordine publică pentru a se putea da eficiență dispozițiilor art. 306 alin. (2) C. proc. civ.

Pentru rațiunile înfățișate, constatând că nu este incident motivul de nelegalitate instituit de pct. 9 al art. 304 C. proc. civ. invocat de recurent, cu atât mai mult cu cât, în cauza de față nu rezultă că instanța de apel ar fi încălcat textele de lege aplicabile speței sau că ar fi aplicat greșit dispoziții legale, interpretându-le prea extins sau prea restrâns ori cu totul eronat, Înalta Curte, în raport de argumentele evocate și cu aplicarea prevederilor art. 312 alin. (1) C. proc. civ., a respins ca nefondat recursul declarat dereclamantul A. împotriva deciziei civile nr. 17 A din 21 ianuarie 2015 pronunțată de Curtea de Apel București, Secția a III-a civilă și pentru cauze cu minori și de familie.

19. Acțiune în contencios administrativ având ca obiect protecția mediului. Condiții de exercitare. Calitatea procesuală activă a organizațiilor non-profit. Cerere completatoare a cererii principale. Depășirea termenului stabilit de lege pentru formulare. Consecințe. Aspecte specifice procedurii contenciosului-administrativ

Legea nr. 554/2004, art. 1 alin. (1) și (2), art. 2 alin. (1) lit. a)

O.U.G. nr. 195/2005

O.G. nr. 26/2000, art. 2

1. *Condițiile generale de exercitare a acțiunii în contencios administrativ (capacitate procesuală, calitate procesuală afirmarea unui drept subiectiv și justificarea unui interes) trebuie analizate în funcție de trăsăturile specifice raportului de drept dedus judecății pentru că, pe de o parte, dreptul administrativ operează cu noțiunile de capacitate de drept public și de capacitate administrativă care au un conținut diferit față de capacitatea juridică civilă, și, pe de altă parte, raportul de drept administrativ este caracterizat de preeminența interesului public. De aceea, în cazul raporturilor juridice deduse judecății în materia protecției mediului, față de dispozițiile cuprinse în art.20 alin. (6) din O.U.G. nr.195/2005, organizațiile neguvernamentale care promovează protecția mediului au calitate procesuală activă, acțiunile în contencios administrativ și fiscal introduse de acestea fiind, prin urmare, admisibile.*

2. *Depășirea termenului prevăzut de art. 132 din Codul de procedură civilă nu poate atrage sancțiunea decăderii reclamantului din dreptul de a-și completa cererea, atunci când acesta prin*

cererea completatoare solicită extinderea analizei de legalitate asupra actelor și operațiunilor premergătoare actului administrativ dedus judecății prin cererea principală.

Secția de contencios administrativ și fiscal, Decizia nr. 2172 din 26 mai 2015

Prin acțiunea înregistrată și precizată pe rolul Curții de Apel București, Secția a VIII-a Contencios Administrativ și Fiscal, reclamantele Asociația A., B., Asociația C., Asociația D., Asociația E., în contradictoriu cu pârâții Guvernul României și Agenția Națională de Resurse Minerale, au solicitat anularea Hotărârilor de Guvern nr. 188, 189 și 190 din 20.03.2012, publicate în M. Of. din 28.03.2012, a Hotărârii de Guvern nr. 2283 din 09.12.2004, publicată în M. Of. nr. 7 din 4 ianuarie 2005, precum și a tuturor actelor juridice emise/încheiate în temeiul acestor acte normative și, pe cale de consecință, să se constate nulitatea acordurilor petroliere.

În motivarea acțiunii, reclamantele au susținut că s-au încălcat dispozițiile constituționale și legale privind dreptul la viață și dreptul omului la un mediu sănătos, precum și dreptul la informare cu privire la problemele de mediu, ca au fost încălcate dispozițiile legale privind informarea societății civile și consultarea organizațiilor neguvernamentale, institutelor de cercetare sau a altor organisme implicate, ca s-au încălcat dispozițiile constituționale privind obligația de exploatare a resurselor naturale în concordanță cu interesul național.

Dezvoltând aceste susțineri, reclamantele, în esență, au arătat că actele normative respective nu au făcut publice metodele și tehnologiile concrete de explorare/exploatare/dezvoltare pe care concesionarul F. a propus să le folosească în Perimetre, estimarea impactului asupra mediului, planul de refacere a acestuia, deși primele trei acorduri petroliere din lista menționată anterior au fost declassificate.

Mai mult, potrivit art. 1 din Legea nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public, dreptul de acces liber și neîngrădit al persoanei la orice informații de interes public constituie unul dintre principiile fundamentale ale relațiilor dintre persoane și autoritățile publice, în conformitate cu Constituția României și cu documentele internaționale ratificate de Parlamentul României.

Prin informație de interes public se înțelege, potrivit art. 2 lit. b) din Legea nr. 544/2001, orice informație care privește activitățile sau rezultă din activitățile unei autorități publice sau instituții publice, indiferent de suportul ori de forma sau de modul de exprimare a informației.

De asemenea, protecția mediului reprezintă un obiectiv de interes public major potrivit dispozițiilor art. 1 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 195/2005 privind protecția mediului.

Reclamantele au subliniat că Guvernul României și A.N.R.M., autoritatea aflată în subordinea sa, au luat cunoștință de metodele de explorare/exploatare/dezvoltare pe care F. le utilizează în alte zone din țară și din alte țări și pe care le-a propus și în cazul perimetrelor menționate anterior.

În plus, potrivit prevederilor art. 8 alin. 3 lit. i) din Procedura de desfășurare a apelului public de oferte, Runda a X-a, publicat în 2009, cu privire la acordarea concesiunii Perimetrelor, plicul exterior trebuia să cuprindă, inter alia, informații referitoare la capacitatea tehnică a ofertantului, precum prezentarea operațiunilor petroliere derulate până la acea dată în România sau în alte țări, dotarea tehnică existentă sau alte date care să ateste capacitatea de a desfășura operațiuni petroliere, prezentarea activităților de explorare/exploatare derulate în România, în cazul în care ofertanții erau titulari de acorduri petroliere.

De asemenea, potrivit art. 11 alin. 15 lit. b), comisia avea obligația să ia în considerare și experiența în explorarea unor zone similare, precum și rata de succes în explorare.

În opinia reclamantelor, rezultă, așadar, că, cel puțin din documentația pe care F. trebuia să o depună în cadrul procedurii ofertei de concesiune, această companie a propus și intenționează să utilizeze metoda de fracturare hidraulică în cadrul operațiunilor petroliere pe care le va desfășura în cadrul Perimetrelor.

Reclamantele au arătat că în prezent, această metodă este deosebit de controversată din

cauza consecințelor periculoase pe care le are pentru mediu și pentru sănătatea omului și a animalelor, făcând obiectul a numeroase discuții, cercetări și studii, în unele state fiind chiar interzisă.

Având în vedere considerentele de mai sus, apreciază că H.G. nr. 188/2012, H.G. nr. 189/2012, H.G. nr. 190/2012 și H.G. nr. 2283/2004 au fost adoptate cu încălcarea dreptului la informație și, de aceea, pentru restabilirea ordinii de drept este necesară aplicarea sancțiunii revocării/abrogării respectivelor acte normative.

O altă critică de nelegalitate este aceea că prin H.G. nr. 188/2012, H.G. nr. 189/2012, H.G. nr. 190/2012 și H.G. 2283/2004 sunt încălcate dispozițiile din materia protecției mediului.

Reclamantele au menționat faptul că, prin forarea hidraulică, specifică gazelor de șist se încalcă dreptul la un mediu sănătos, drept consacrat la nivel legislativ, constituțional și european, Statul având o datorie de onoare de a proteja și ameliora mediul pentru generațiile prezente și viitoare (Declarația de la Stockholm, 1972).

O altă critică a reclamantelor se referă la încălcarea dispozițiilor legale privind informarea societății civile și consultarea organizațiilor neguvernamentale, institutelor de cercetare sau a altor organisme implicate

Legea nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică a instituit în art. 6 obligația autorității administrației publice de a publica un anunț privind elaborarea proiectelor de acte normative cu cel puțin 30 de zile înainte de supunerea spre analiză, avizare și adoptare care să cuprindă textul integral al proiectului actului normativ respectiv, precum și termenul limită, locul și modalitatea în care cei interesați pot trimite în scris propuneri, sugestii, opinii cu valoare de recomandare privind proiectul de act normativ. Proiectul de act normativ se transmite spre analiză și avizare autorităților publice interesate numai după definitivare, pe baza observațiilor și propunerilor formulate în cadrul dezbaterii publice a cărei durată este de cel puțin 10 zile.

Au mai susținut reclamantele că, potrivit dispozițiilor art. 6 alin. 1 din OUG nr. 195/2005, protecția mediului constituie obligația și responsabilitatea autorităților administrației publice centrale și locale, precum și a tuturor persoanelor fizice și juridice.

În plus, același act normativ referit anterior a consacrat în art. 3 lit. g) principiul și obiectivul strategic al utilizării durabile a resurselor naturale. Prin "dezvoltare durabilă" se înțelege potrivit definiției legale prevăzute la art. 2 pct. 23 din OUG nr. 195/2005 dezvoltarea care corespunde necesităților prezentului, fără a compromite posibilitatea generațiilor viitoare de a-și satisface propriile necesități. Concluzionează reclamantele că termenii și condițiile prevăzute în Acordurile Petroliere asigură un grad de protecție al interesului național mult inferior interesului privat potrivit unui contract oarecare încheiat între persoane private. Or, dimpotrivă, în cadrul unui astfel de acord care vizează valorificarea resurselor naturale ale statului care are numeroase implicații periculoase pentru sănătate și mediu era necesar să se asigure o protecție sporită interesului național.

Reclamantele au arătat că sunt organizații neguvernamentale al căror obiectiv, printre altele este de a contribui la asigurarea respectării drepturilor omului consacrate potrivit tratatelor internaționale și europene aplicabile pe teritoriul României, protejarea mediului înconjurător prin îmbunătățirea cadrului legislativ și a practicii în domeniul protecției mediului înconjurător, cultivarea și asigurarea transparenței decizionale a autorităților publice centrale și, prin urmare, nu pot rămâne pasive la acțiunea ilicită a Guvernului României de a aproba Acorduri petroliere care pot avea consecințe devastatoare pentru cetățenii României.

În consecință, au solicitat admiterea acțiunii și anularea H.G. nr. 188 din 20.03.2012, H.G. nr. 189 din 20.03.2012, H.G. nr. 190 din 20.03.2012 și H.G. nr. 2283 din 09.12.2004, precum și toate actele juridice emise/încheiate în temeiul acestor acte normative, precum și Acordurile petroliere ce fac obiectul actelor normative menționate anterior.

Apărările formulate în cauză

Pârâta Agenția Națională pentru Resurse Minerale a formulat întâmpinare, solicitând, în principal, respingerea cererii reclamantelor, în ceea ce privește Hotărârea Guvernului nr.

2283/2004, ca fiind tardiv formulată, respingerea cererii reclamantelor, în ceea ce privește toate cele patru acte administrative atacate, ca fiind lipsită de interes, iar în subsidiar, în măsura în care se va trece peste excepțiile invocate, respingerea cererii ca neîntemeiată.

Pârâta a invocat excepția tardivității acțiunii, în raport cu Hotărârea Guvernului nr. 2283/2004 și excepția lipsei de interes, în raport cu HG nr.2283/2004, HG nr. 188/2012, HG nr. 189/2012 și HG nr. 190/2012.

Pe fondul cauzei, a arătat că cererea de anulare a HG nr.2283/2004, HG nr.188/2012, HG nr.189/2012 și HG nr.190/2012 este neîntemeiată.

Afirmația cu privire la încălcarea dispozițiilor constituționale privind dreptul la viață și dreptul omului la un mediu sănătos, precum și dreptul la informare cu privire la problemele de mediu, nu se poate susține în cazul de față, deoarece în cadrul procedurii de avizare și aprobare a acordurilor petroliere sunt respectate prevederile HG nr. 561/2009 privind aprobarea Regulamentului privind procedurile, la nivelul Guvernului, pentru elaborarea și prezentarea proiectelor de documente de politici publice, a proiectelor de acte normative, precum și a altor documente, în vederea adoptării/aprobării.

În acest sens a invocat art. 31 alin. (1) din Legea petrolului nr. 238/2004 care prevede că acordul petrolier se încheie în formă scrisă și intră în vigoare după aprobarea lui de către Guvern. În consecință, apreciază că s-a urmat procedura legală pentru elaborarea, avizarea și prezentarea proiectelor de acte normative.

Pârâtul Guvernul României a formulat întâmpinare, prin care a solicitat respingerea acțiunii pentru următoarele motive:

În ceea ce privește anularea Hotărârii Guvernului nr. 2283/2004 a invocat excepția tardivității cererii.

În ceea ce privește anularea hotărârilor Guvernului menționate de către reclamante, a invocat excepția lipsei de interes.

Pe fond, în ceea ce privește contestarea actelor, a arătat că aceasta este nefondată.

A susținut că în cadrul procedurii de avizare și aprobare a acordurilor petroliere au fost respectate dispozițiile legale în vigoare. În acest sens la art.31 alin.(1) din Legea nr. 238/2004 a petrolului se dispune "Acordul petrolier se încheie în formă scrisă și intră în vigoare după aprobarea lui de către Guvern." De asemenea, la elaborarea proiectelor au fost respectate dispozițiile Hotărârii Guvernului nr. 561/2009 pentru aprobarea Regulamentului privind procedurile, la nivelul Guvernului, pentru elaborarea, avizarea și prezentarea proiectelor de documente de politici publice, a proiectelor de acte normative, precum și a altor documente, în vederea adoptării/aprobării, astfel încât nu a fost încălcată procedura privind elaborarea, avizarea și prezentarea proiectelor de acte normative.

A mai menționat că titular al acordului petrolier aprobat prin HG nr.2283/2004 este F. S.R.L., iar titular al acordurilor petroliere aprobate prin HG nr.188/2012, HG nr.189/2012 și HG nr.190/2012 este G., având drept reprezentantă în România pe F. S.R.L.

Intervenientele F. și G. au formulat întâmpinare, solicitând respingerea cererii de anulare.

Intervenientele au înțeles să invoce excepția lipsei calității procesuale active, dedusă din încălcarea principiului specialității capacității procesuale de folosință a persoanelor juridice reclamante.

Au arătat că, din adresa Ministerului Justiției nr. 100019 din 22.10.2012 rezultă că două dintre reclamante, respectiv: B. și Asociația E., nu sunt înregistrate în Registrul Național al persoanelor juridice fără scop patrimonial.

Cu privire la aceste reclamante, în măsura în care nu vor face dovada contrară celor susținute în adresa Ministerului Justiției menționată anterior, în sensul că sunt totuși înregistrate în Registrul persoanelor juridice, conform dispozițiilor legale, instanța urmează să constate chiar lipsa capacității de folosință a acestor reclamante și să respingă cererea de anulare în raport cu acestea pentru acest motiv.

Intervenientele au invocat excepția lipsei interesului reclamantelor în cererea de anulare a

hotărârilor de guvern privind aprobarea Acordurilor petroliere și excepția inadmisibilității formulării cererii în anularea hotărârilor de guvern și a actelor lor subsecvente, cu depășirea termenului de depunere a plângerii prealabile.

Pe fond, au arătat că motivele de nelegalitate a actelor administrative, invocate de către reclamante, au un caracter pur enunțiativ, eronat și nedovedit.

Reclamantele și-au precizat obiectul acțiunii, în sensul că solicită și anularea acordurilor petroliere care au fost aprobate prin hotărârile de Guvern a căror anulare o solicită.

Soluțiile pronunțate în cauză

Prin încheierea de ședință pronunțată la termenul de judecată din data de 27.03.2013, Curtea de Apel București a respins, ca neîntemeiată, excepția insuficienței timbrării.

În esență, prima instanță a reținut că, în fapt, acordurile petroliere de concesiune ce fac obiectul cererii precizatoare constituie anexe ale hotărârilor de Guvern atacate, fiecare dintre acestea făcând parte integrantă din hotărârea de Guvern care îl aprobă, astfel cum se prevede în mod expres în textul acestora.

În aceste condiții, instanța a constatat că acordurile petroliere nu constituie acte administrative distincte, ci fac corp comun cu hotărârile de Guvern care le aprobă, fiind parte integrantă din acestea, nu numai din punct de vedere formal ci și din perspectiva producerii efectelor. Astfel, așa cum s-a prevăzut în cuprinsul hotărârilor de Guvern atacate, acordurile petroliere produc efecte numai de la data publicării în Monitorul Oficial al respectivelor hotărâri, ceea ce presupune că efectele acestora nu se pot produce independent de adoptarea hotărârilor de Guvern care le aprobă.

În consecință, instanța a reținut că acordurile petroliere nu sunt acte administrative distincte ci anexe ale Hotărârii de Guvern nr. 188 din 20.03.2012, Hotărârii de Guvern nr. 189 din 20.03.2012, Hotărârii de Guvern nr. 190 din 20.03.2012 și Hotărârii de Guvern nr. 2283 din 09.12.2004, făcând parte integrantă din acestea, solicitarea de anulare a acestor hotărâri presupune, implicit, solicitarea de anulare a acordurilor petroliere, taxa de timbru datorată fiind stabilită prin raportare la actele administrative atacate – hotărâri de Guvern - și nu prin raportare la anexele acestora.

Din aceste considerente, reclamantele datorează taxa de timbru aferentă solicitării de anulare a celor patru hotărâri de Guvern care includ acordurile petroliere, respectiv taxa de timbru de 16 lei, potrivit prevederilor art. 3 lit. m) Legii nr. 146/1997 privind taxele judiciare de timbru, cu modificările și completările ulterioare.

Prin încheierea de ședință pronunțată la termenul de judecată din data de 22.05.2013 instanța de fond a admis excepția lipsei capacității de folosință a reclamantei E. și a respins, ca neîntemeiate, toate celelalte excepții invocate de pârâți și de către interveniente, prin întâmpinare.

Referitor la excepția lipsei calității procesuale active și la excepția lipsei interesului reclamantelor, instanța a constatat în primul rând, că, prin Legea nr. 86/2000, a fost ratificată Convenția de la Arhus privind accesul la informație, participarea publicului la luarea deciziei și accesul la justiție în probleme de mediu iar ulterior, prin OUG nr. 195/2005 privind protecția mediului, cu modificările și completările ulterioare, s-a prevăzut expres la art. 20 alin. (6) faptul că „*Organizațiile neguvernamentale care promovează protecția mediului au drept la acțiune în justiție în probleme de mediu, având calitate procesuală activă în litigiile care au ca obiect protecția mediului.*”

În al doilea rând, instanța a mai arătat că potrivit art. 2 lit. a) din Legea nr. 554/2004, cu modificările și completările ulterioare, „*sunt asimilate persoanei vătămate ...și organismele sociale care invocă vătămarea prin actul administrativ atacat fie a unui interes legitim public, fie a drepturilor și intereselor legitime ale unor persoane fizice determinate;*”

Așadar, instanța de fond a constatat că legitimarea procesuală activă rezultă din calitatea de persoană vătămată, în înțelesul acestui act normativ. Obiectul prezentei cauze are legătură cu protecția mediului, având în vedere conținutul actelor administrative atacate și criticile de nelegalitate formulate de reclamante prin intermediul cererii de chemare în judecată.

Din înscrisurile depuse la dosar și, având în vedere și jurisprudența în această materie, cu precădere jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție, principiul privind informarea și participarea publicului la luarea deciziilor, precum și accesul la justiție în probleme de mediu, consacrat de art. 3 lit. h) din OUG nr. 195/2005 privind protecția mediului, cu modificările și completările ulterioare, instanța a constatat că reclamantele au calitate procesuală activă și interes în formularea prezentei acțiuni.

În ceea ce privește excepția inadmisibilității, instanța a reținut că s-a invocat, pe de o parte, împrejurarea că reclamantele au formulat plângerea prealabilă prin care au solicitat revocarea celor patru hotărâri de Guvern cu depășirea termenului de 30 de zile prevăzut de Legea nr. 554/2004, cu modificările și completările ulterioare, iar pe de altă parte, că nu au urmat procedura prealabilă cu privire la cele patru acorduri petroliere a căror anulare au solicitat-o, urmare a precizării acțiunii.

În acest sens, instanța a arătat că aprobarea unor acorduri petroliere care vizează explorarea și exploatarea unor posibile resurse minerale aflate în domeniul public al statului și încredințate prin concesiune beneficiarilor acordurilor reprezintă acte administrative cu caracter individual, astfel că data la care se raportează, atât reclamantele, cât și pârâții și intervenienții, ca dată de referință pentru curgerea termenului de formulare a plângerii prealabile este data publicării în Monitorul Oficial al României a hotărârilor de Guvern contestate.

Arată în continuare instanța, întrucât anexele celor patru hotărâri de Guvern nu au fost aduse la cunoștința publică nici la momentul publicării hotărârilor în Monitorul Oficial, nici ulterior acestui moment, până la data formulării acțiunii în anulare, reclamantele, în calitate de terți care se consideră vătămați de actele administrative adresate altui subiect de drept, nu au avut posibilitatea reală și efectivă de a lua cunoștință de conținutul acestora, astfel că nu se poate considera că termenul de formulare a plângerii prealabile a fost depășit, așa cum susțin intervenientele.

Din aceleași considerente, instanța a constatat că este neîntemeiată și excepția tardivității formulării acțiunii invocată cu privire la Hotărârea Guvernului nr. 2283/2004, întrucât termenul de decădere de 1 an prevăzut la art. 11 alin. (2) din Legea nr. 554/2004, cu modificările și completările ulterioare curge de la data luării la cunoștință, or, data luării la cunoștință nu poate fi data publicării hotărârii în Monitorul Oficial, câtă vreme, așa cum s-a reținut anterior, actul nu a fost publicat decât parțial, anexa constând în acordul petrolier nefiind adusă la cunoștința publică, ca urmare a clasificării acesteia, potrivit Legii nr. 182/2002.

După pronunțarea acestor excepții, instanța a încuviințat și administrat proba cu înscrisuri, fiind depusă la dosar documentația care stă la baza actelor administrative atacate, acordurile petroliere aprobate prin hotărârile de Guvern atacate (la Compartimentul Informații Clasificate, conform adresei din 07.02.2013), alte înscrisuri, precum și proba materială cu înregistrarea video pe suport CD, încuviințate prin încheierea de ședință de la termenul din 20.11.2013, după cum urmează:

Prin Încheierea din ședință pronunțată la termenul de judecată din data de 20 noiembrie 2013 instanța a admis excepția tardivității cererii completatoare a cererii de chemare în judecată.

Argumentând, instanța a arătat că, în ceea ce privește cererea completatoare formulată de reclamante, sunt incidente dispozițiile art. 132 din Codul de procedură civilă, din interpretarea cărora se desprinde concluzia că cerere de chemare în judecată poate fi modificată și/sau completată până la „prima zi de înfățișare”, această noțiune fiind definită de art. 134 din Codul de procedură civilă ca fiind termenul la care părțile, legal citate, pot pune concluzii.

Având în vedere că reclamantele au formulat cererea completatoare cu depășirea termenului prevăzut de art. 132 din Codul de procedură civilă, a reținut că, potrivit doctrinei și jurisprudenței în materie, aceasta mai poate fi primită numai dacă partea adversă nu se opune.

Or, având în vedere poziția exprimată de pârâta Agenția Națională Pentru Resurse Minerale și de intervenientele F. și G. care se opun primirii cererii formulate cu depășirea termenului prevăzut de art. 132 din Codul de procedură civilă, s-a reținut că cererea completatoare este tardiv formulată, motiv pentru care instanța a admis excepția tardivității invocată de pârâta ANRM și de

interveniente, cu consecința investiției în limitele stabilite prin acțiunea introductivă.

Sentiința instanței de fond

Prin Sentiința nr. 4187 din 23 decembrie 2013, Curtea de Apel București, Secția a VIII-a Contencios Administrativ și Fiscal, a respins acțiunea, în ceea ce o privește pe reclamanta E., astfel cum a fost precizată, ca fiind formulată de o persoană fără capacitate procesuală de folosință.

A respins ca neîntemeiată acțiunea formulată de reclamantele A., B., C. și D., în contradictoriu cu pârâții Guvernul României, Agenția Națională de Resurse Minerale și intervenientele F. SRL și G. prin reprezentant în România – F. SRL, astfel cum a fost precizată.

Totodată, a admis cererea de intervenție în interes propriu a intervenientelor F. și G.

Pentru a se pronunța astfel, a reținut că motivele de nelegalitate invocate prin acțiunea formulată, prin raportare la dispozițiile legale incidente, toate criticile reclamantelor vizând pretinsa nelegalitate a actelor administrative atacate sunt neîntemeiate, celelalte critici reprezentând argumente de oportunitate care ar putea să fundamenteze o eventuală măsură legislativă care intră în sfera de competență a autorității legislative și executive, iar nu în aceea a puterii judecătorești, limitată la aplicarea cadrului legislativ în vigoare.

Instanța a constatat că, prin raportare la prevederile legale în vigoare nu se pot reține cauze de nelegalitate a actelor administrative atacate, sens în care a respins acțiunea în anulare, astfel cum a fost precizată.

Din considerentele sentinței, reiese că instanța a reținut că prin H.G. nr. 2283 din 09.12.2004, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 7 din 4 ianuarie 2005 a fost aprobat Acordul petrolier de concesiune pentru explorare/dezvoltare/exploatare în perimetrul E V - 2 Bârlad, încheiat între Agenția Națională pentru Resurse Minerale și corporația H.

Prin H.G. nr. 188/2012, H.G. nr. 189/2012 și H.G. nr. 190/2012 au fost aprobate acordurile petroliere de concesiune pentru explorare / dezvoltare / exploatare în perimetrele EX 18 - Vama Veche, EX 19 - Adamclisi și, respectiv, EX 17 - Costinești, încheiate între Agenția Națională pentru Resurse Minerale și G.

Instanța a constatat că actele administrative contestate au fost emise în temeiul Legii petrolului nr. 238/2004, iar acest act normativ și normele metodologice de punere în aplicare nu impun cerința ca prin hotărârile de aprobare a acordurilor petroliere să se facă publice aspectele indicate de reclamante referitoare la metodele și tehnologiile care urmează a fi folosite de către concesionar, estimarea impactului asupra mediului ori planul de refacere a acestuia.

Pe de altă parte, instanța a reținut că dispozițiile art. 12 alin (1) lit. b) din Legea nr. 554/2001 privind accesul la informațiile de interes public, exceptează de la accesul liber al cetățenilor, informațiile privind deliberările autorităților, precum și cele care privesc interesele economice și politice ale României, dacă fac parte din categoria informațiilor clasificate, potrivit legii.

Arată instanța că la data adoptării hotărârilor de guvern a căror anulare se solicită în cauză, acordurile petroliere constituiau informații clasificate, categoria "secret de serviciu", astfel încât conținutul acestora era exceptat de la obligația de comunicare publică.

Mai mult arată instanța de fond că legislația în vigoare nu prevede obligația de a comunica publice aspectele invocate iar în cuprinsul unor acte normative speciale, este stipulată obligația legală de confidențialitate cu privire la elementele indicate de reclamante, această obligație rezultând din art. 4 alin. (4) din Legea petrolului nr. 238/2004, art. 24 lit. e) și art. 47 din Normele Metodologice pentru aplicarea Legii petrolului, art. 5 lit. a) din OUG 195/2005 privind protecția mediului și art. 12 alin. (1) lit. a) și lit. d) din H.G. nr. 878/2005 privind accesul publicului la informația privind mediul. Așadar, în condițiile în care pârâții și intervenientele sunt ținuti de respectarea obligației legale de confidențialitate, această primă critică de nelegalitate nu poate fi primită.

În ceea ce privește metodele, lucrările și operațiunile de dezvoltare și exploatare, instanța a reținut că stabilirea acestora urmează să se facă după încheierea fazei de explorare, întrucât numai în această etapă ulterioară este posibilă alegerea metodelor adecvate, în funcție de o serie de criterii

care nu pot fi avute în vedere la încheierea acordurilor petroliere - prezența hidrocarburilor în perimetrele concesionate, natura hidrocarburilor existente, amplasamentul efectiv al acestora, adâncimea, structura formațiunilor.

În ceea ce privește evaluarea impactului asupra mediului a lucrărilor de explorare, se impune precizarea că îndeplinirea obligației de evaluare reprezintă o condiție pentru obținerea de către concesionar a acordului de mediu pentru faza de explorare, în această etapă, autoritățile publice pentru protecția mediului aducând la cunoștința publicului informațiile relevante în acest sens.

Prin urmare, informarea și consultarea publicului va avea loc în procesul obținerii acordului de mediu, înainte de începerea exploatării, planul de refacere a mediului, urmând a se realiza ținându-se cont și de opțiunile colectivităților locale conform art. 2, pct. 29 din Legea petrolului nr. 238/2004.

Instanța a mai constatat că constată că, la momentul adoptării hotărârilor de guvern atacate, pârâții Guvernul României și A.N.R.M. nu aveau obligațiile de informare la care se referă reclamantele, aceste obligații vizând o etapă ulterioară operațiunilor de explorare.

În ceea ce privește pretinsa încălcare a dispozițiilor legale privind protecția mediului, instanța a reținut că, potrivit dispozițiilor art. 88 din Normele metodologice de aplicare a Legii petrolului nr. 238/2004, titularii acordurilor petroliere, au obligația de a începe lucrările de dezvoltare și exploatare numai pentru rezervele confirmate, folosind numai tehnologiile avizate de A.N.R.M.

Referitor la susținerea reclamanțelor privind interzicerea exploatării gazelor de șist prin fracturare hidraulică în două state europene, aceasta nu poate fi avută în vedere, întrucât legalitatea actelor administrative atacate se analizează prin raportare la legislația statului român care permite astfel de metode de exploatare, argumentele putând fi valorificate de reclamante în cadrul unui eventual demers al acestora de modificare a legislației române în domeniu.

Referitor la prevederile art. 6 alin (1) din Legea 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică, instanța a constatat că acestea sunt aplicabile numai actelor administrative cu caracter normativ, nu și actelor administrative individuale, în categoria cărora intră hotărârile de guvern atacate prin care se aprobă acorduri petroliere, întrucât acestea dau naștere la drepturi și obligații în beneficiul, respectiv în sarcina unor persoane determinate și nu stabilesc reglementări generale și abstracte cu un număr nedeterminat de destinatari.

În ceea ce privește susținerea reclamanțelor, în sensul că utilizarea tehnologiei de fracturare hidraulică în activitatea de exploatare a gazelor de șist ar conduce la încălcarea dreptului omului la viață și la un mediu sănătos, se reține, în primul rând că, așa cum s-a mai arătat, nici în cuprinsul hotărârilor de guvern atacate, nici în cuprinsul acordurilor petroliere nu se face referire la metoda invocată de reclamanți sau la o altă metodă de exploatare care va fi utilizată.

În condițiile în care utilizarea tehnologiei de fracturare hidraulică în activitatea de exploatare a gazelor de șist este o metodă controversată în mediul științific, specialiștii având opinii divergente și prezentând atât argumente pro, cât și argumente contra utilizării acestei metode, așa cum rezultă din analiza documentelor depuse la dosarul cauzei, criticile reclamanțelor privitoare la riscurile acestei metode nu pot constitui motive de nelegalitate a actelor administrative contestate, cu atât mai mult cu cât în cuprinsul acestora nu se prevede utilizarea acestei tehnologii.

Mai reține instanța că eventualele riscuri asociate tehnologiilor de extracție pot fi prevenite prin aplicarea măsurilor corespunzătoare de protecție a mediului prevăzute de legislația în vigoare, precum și faptul că, pentru orice activitate desfășurată în temeiul unui acord petrolier, titularul acordului, are obligația de a obține acordul A.N.R.M., existând un control al acestei autorități asupra activităților de explorare, dezvoltare și exploatare care vor fi derulate în perspectivă.

Prin urmare, legislația de mediu cuprinde suficiente reglementări de natură să asigure reducerea riscurilor pentru mediu aferente exploatării de hidrocarburi, indiferent de metoda de exploatare folosită.

În ceea ce privește pretinsa încălcare a obligației de a exploata resursele naturale în concordanță cu interesul național, instanța a reținut că aspectele invocate nu pot fi analizate de instanța de contencios administrativ, intrând însă în sfera de atribuții a puterii legislative și a puterii executive care dispun de datele necesare pentru a adopta decizii în concordanță cu interesul național.

Pe de altă parte, a apreciat că sunt întemeiate susținerile pârâților și intervenientelor, în sensul că este în interesul României de a cunoaște cât mai precis potențialul petrolier al țării, cunoaștere la care nu se poate ajunge decât prin executarea unor lucrări de explorare, lucrări care reprezintă investiții financiare semnificative și se realizează cu contribuții financiare exclusive ale titularilor de acorduri petroliere, însă lucrările se execută în bună parte de către firme românești de profil, cu efect pozitiv asupra utilizării forței de muncă, a veniturilor populației și a statului român.

Referitor la inexistența sancțiunilor pecuniare aplicabile pentru nerespectarea obligațiilor contractuale asumate titularii acordurilor petroliere, instanța fondului a arătat că aplicarea sancțiunilor prevăzute de lege, inclusiv a principiului "poluatorul plătește", consacrat de OUG nr. 195/2005, este obligatorie și nu este condiționată de stipularea expresă în cuprinsul acordurilor petroliere încheiate.

În fine, arată instanța referitor la pretinsa utilizare excesivă a resurselor naturale, în primul rând că această critică nu privește legalitatea actelor atacate ci modalitatea în care se vor desfășura în viitor lucrările de explorare/exploatare iar în al doilea rând că titularul acordurilor petroliere este obligat să respecte prevederile incidente din domeniul legislației apelor, fiind direct răspunzător pentru nerespectarea legii sub acest aspect.

Calea de atac exercitată:

Împotriva sentinței civile nr.4187 din 23 decembrie 2013 a Curții de Apel București, Secția a VIII-a de contencios administrativ și fiscal și a încheierii din 20 noiembrie 2013 au declarat recurs reclamantele A., B., C. și D., solicitând modificarea hotărârii în sensul admiterii acțiunii și anularea Hotărârilor de Guvern nr.188, 189 și 190 din 20 martie 2012, publicate în Monitorul Oficial din 28 martie 2012 și HG nr.2283 din 9 decembrie 2009 publicată în M.Of.nr.7 din 4 ianuarie 2009.

Intervenientele F. și G. au declarat recurs împotriva încheierilor din 27 martie 2013 și 22 mai 2013 solicitând modificarea acestora în sensul admiterii excepțiilor insuficienței timbrării a acțiunii a lipsei de interes a reclamantelor în formularea cererii de anulare a actelor administrative atacate a lipsei calității procesuale active a reclamantelor, inadmisibilității și tardivității cererii în anulare.

Reclamantele prin cererea de recurs formulată, reiterează motivele de nelegalitate invocate în fața instanței de fond susținând încălcarea principiilor privind informarea publicului și participarea acestuia în luarea deciziilor în materia dreptului mediului.

Invocă în acest sens jurisprudență CEDO, (CEDH 18 iunie 2002, *Oneryildiz e. Turcia*, apud C.Bîrsan, op, cit, pp 180-181), prin care Curtea a statuat în sensul că nu este suficientă adoptarea unor măsuri preventive ci este necesară informarea publicului cu privire la existența unor pericole care pot pune în pericol viața persoanelor.

Potrivit acestei jurisprudențe în concepția instanței europene îndeplinirea acestei obligații în situația incriminată impune luarea a două categorii de măsuri: -adoptarea unor reglementări preventive și urmărirea aplicării lor pe de o parte iar pe de altă parte respectarea publicului interesat de informare cu privire la consecințele unor eventuale evenimente de natură a le pune viața în pericol. Sub cel de-al doilea aspect instanța de contencios european a înlăturat, în primul rând argumentul Guvernului potrivit cu care autoritățile locale au organizat numeroase seminarii, reuniuni și conferințe consacrate riscurilor pe care le presupunea existența și administrarea necorespunzătoare a gropii de gunoi în cauză, ceea ce ar constitui îndeplinirea obligației de informare a publicului interesat asupra consecințelor riscurilor existente în situația dată. Aceasta deoarece pe lângă faptul că asemenea susținere nu a fost probată, nu se poate considera că informațiile privitoare la riscul exploziei metanului erau direct accesibile reclamantului; ar fi

inadecvat să se admită că un cetățean de rând și-ar putea reprezenta riscurile specifice legate de procesul de metagenază, cu posibile alunecări de teren.

Susține în continuare că legislația românească nu conține reglementări cu privire la explorarea /exploatarea gazelor de șist acestea nefiind nici măcar definite la nivel legislativ.

Se arată că acest argument a fost susținut și acțiunea introductivă dar instanța de fond nu s-a pronunțat pe acest aspect.

În susținerea nelegalității Hotărârilor de Guvern nr.188/2012, 189/2012, 190/2012, 2283/2009 mai invocă încălcarea art.8 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului – dreptul la respectarea vieții private, această protecție fiind extinsă și la dreptul și la mediul înconjurător sănătos.

În acest sens face trimitere la jurisprudența CEDO în cauza *Lopez-Ostra c/Espagnes* (CDEH 9 decembrie 1994) cauză în care Curtea a decis că prin plasarea unei stații de epurare a apelor reziduale, cu efecte nefaste asupra vieții private și de familie a reclamantei, în apropierea domiciliului acesteia Statul în cauză nu a asigurat justul echilibru între interesele generale, concretizate în speță, de necesitatea de a construi o asemenea instalație, și cele personale, în speță, dreptul reclamantei de a beneficia de un mediu înconjurător sănătos, drept apărut prin art.8 din Convenție, și cauza *Guerra și alții c. Italiei* (CEDH 19 februarie 1998) în care s-a statuat că există, consecințe directe ale producerii de noxe prin activitatea unei uzine chimice asupra vieții private și familiale a reclamanților, iar Statul Italian nu a luat măsurile pozitive de a le comunica informații esențiale care le-ar fi permis să evalueze riscurile rezultate din activitatea acelei uzine și să decidă astfel dacă pot continua să locuiască în vecinătatea ei.

Aceste hotărâri sunt obligatorii pentru instanțele române indiferent de statul împotriva căruia s-a pronunțat curtea și face trimitere în acest sens la prevederile art.20 alin.2 art.11 alin.2 și art.148 alin.2 din Constituția României.

În continuare se arată că în mod eronat instanța de fond a respins argumentul potrivit căruia actele administrative atacate încalcă normele de tehnică legislativă și legile speciale în domeniul. În sprijinul acestor susțineri invocă prevederile art.20 din Legea nr.24/2000 dispoziții potrivit cărora:

„(1) Elaborarea proiectelor de acte normative trebuie precedată, în funcție de importanța și complexitatea acestora, de o activitate de documentare și analiză științifică, pentru cunoașterea temeinică a realităților economico-sociale care urmează să fie reglementate, a istoricului legislației din acel domeniu, precum și a reglementărilor similare din legislația străină, în special a țărilor Uniunii Europene.

(2) Inițiatorii proiectelor de acte normative pot solicita, pentru documentarea lor legislativă, informații suplimentare de la Consiliul Legislativ și alte autorități sau instituții cu atribuții de informare în materia respectivă.

(3) Rezultatele studiilor de cercetare și referirile la sursele de informații suplimentare relevante pentru dezbaterile proiectelor de acte normative trebuie să fie incluse în instrumentul de prezentare și motivare a proiectului de act normativ”.

Prin urmare documentația care a stat la baza aprobării celor 4 hotărâri de Guvern trebuia să cuprindă și studii de cercetare ori astfel de studii nu au fost publicate și nici nu au fost depuse la dosarul cauzei.

Mai mult, în conformitate cu dispozițiile Legii petrolului nr.238/2004 și ale Normelor metodologice din 24 noiembrie 2004 pentru aplicarea Legii petrolului, există anumite documente precum cele prevăzute de anexa I a cererii de probe formulate, care în situația că nu au fost întocmite sau au fost întocmite necorespunzător conduc la nulitatea actelor administrative.

Din moment ce nu s-a făcut dovada îndeplinirii acestor proceduri se poate constata nulitatea acestor acte administrative.

Sunt aduse critici și în privința încadrării hotărârilor de guvern în categoria acte administrative individuale și califică aceste acte ca fiind acte administrative cu caracter normativ și face trimitere în acest sens la prevederile art.2 alin.1 lit.c) din Legea nr.554/2004, susținând că dispozițiile din actele contestate se răsfrâng asupra sutelor de mii poate milioane de cetățeni care

locuiesc în zonele afectate Moldova și Dobrogea, cărora li se va încălca dreptul la un mediu sănătos.

În această situație susțin că sunt aplicabile prevederile Legii nr.52/2003 privind transparența decizională în administrația publică care instituie în art.6 obligația autorității administrației publice de a publica un anunț privind aprobarea proiectelor de acte normative cu cel puțin 30 de zile înainte de a supune spre analiză avizare și adoptare care să cuprindă textul integral al proiectului actului normativ respectiv precum și termenul limită locul și modalitatea în care cei interesați pot trimite în scris propuneri, sugestii, opinii cu valoare de recomandare privind proiectul de act normativ. Proiectul de act normativ se transmite spre analiză și avizare autorităților publice interesate numai după definitivare, pe baza observațiilor și propunerilor formulate în cadrul dezbaterilor publice a cărei durată este de cel puțin 10 zile.

Invocă în acest sens și incidența prevederilor art.5 din OUG nr.195/2005, dispoziții potrivit cărora statul garantează accesul la informația privind mediul, consultarea în procesul de luarea deciziilor privind dezvoltarea politicii și legislației de mediu emiterea actelor de reglementare în domeniu.

În continuare este făcută o prezentare succintă a metodei folosite în exploatarea gazelor de șist, respectiv fracturarea hidrolică și sunt evidențiate riscurile reale și potențiale asupra sănătății și a mediului pentru a demonstra încălcarea dispozițiilor constituționale și legale privind dreptul la viață și dreptul omului la un mediu sănătos.

Reclamanta C., prin cererea de recurs formulată solicită casarea hotărârii și a încheierii din 20 noiembrie 2013, reținerea cauzei spre rejudecare și modificarea încheierii în sensul respingerii excepției tardivității cererii completatoare a cererii de chemare în judecată formulată la data de 20 noiembrie 2013 și încuviințarea cererii de probațiune formulată la data de 25 februarie 2013.

Pe fond solicită modificarea hotărârii în sensul admiterii acțiunii astfel cum a fost formulată și completată și anularea Hotărârilor de Guvern nr.2283/2004, 188/2012, 189/2012,190/2012.

Susține prin cererea de recurs, nelegalitatea și netemeinicia soluției de admitere a excepției tardivității cererii completatoare câtă vreme în această completare au fost invocate motive de ordine publică și anume necompetența emitentului actului precum și lipsa unui temei legal în emiterea actelor contestate întrucât legea petrolului indicată ca și temei nu se referă la explorarea și exploatarea gazelor neconvenționale (gaze de șist).

Invocarea acestor motive a fost determinată de conținutul înscrisurilor care au stat la baza emiterii actelor în cauză și care au fost depuse la dosar la termenul precedent și prin urmare nu puteau fi prevăzute de la momentul formulării cererii introductive.

În continuare este criticată încheierea pentru soluția de respingere a cererii de probe pe care le consideră pertinente și concludente soluționării cererii câtă vreme prin cererea de chemare în judecată sunt criticate actele administrative și pentru faptul că nu au fost urmate etapele premergătoare obligatorii emiterii hotărârilor de Guvern.

Este criticată hotărârea primei instanțe și pentru că nu s-a răspuns criticilor de nelegalitate formulate critici ce vizau nerespectarea procedurilor prealabile obligatorii în adoptarea hotărârilor și anume obligativitatea întocmirii planului de refacere a mediului, estimarea impactului asupra mediului informarea societății civile cu privire la eventualul impact asupra mediului dar și incidența prevederilor Legii nr.24/2000 în adoptarea hotărârilor de Guvern contestate.

Intervenientele F. și G. prin cererea de recurs formulată critică încheierile de ședință din data de 27 martie 2012 și din data de 22 mai 2013 pentru soluțiile pronunțate asupra excepțiilor insuficienței timbrării a cererilor de chemare în judecată a lipsei interesului reclamantelor în formularea cererilor de anulare a actelor administrative, a lipsei calității procesuale active a reclamantilor a inadmisibilității și tardivității cererii în anulare.

Se susține, în esență, ca instanța de fond în soluționarea excepțiilor privind timbrajul, inadmisibilitatea și tardivitatea cererii de anulare a dat o dezlegare eronată problemei naturii juridice a actelor contestate fapt ce a determinat o aplicare greșită a legii care a condus la soluționarea nelegală a acestor excepții.

Prin ambele încheierii recurate deși stabilește în mod corect natura hotărârilor de Guvern ca fiind acte administrative individuale iar nu normative, în continuare instanța susține în mod eronat că acordurile petroliere aprobate prin hotărârile de guvern atacate nu ar fi acte distincte și ar face corp comun cu hotărârile de guvern care le aprobă și prin aceasta, solicitarea de anulare a hotărârilor de Guvern ar presupune în mod implicit și anularea acordurilor petroliere.

În realitate hotărârile de Guvern și acordurile petroliere sunt acte administrative distincte, au o natură juridică diferită, act administrativ unilateral în cazul hotărârii de Guvern, act administrativ bilateral în cazul acordului petrolier, produc efecte specifice diferite în sensul că hotărârea de guvern produce doar efectul intrării în vigoare a acordului petrolier în vreme ce acordul petrolier produce efecte specifice contractelor sinalagmatice dar și cauzele de ineficacitate sunt diferite și pot genera consecințe diferite și independente.

Referirea din cuprinsul hotărârilor de guvern că acordurile petroliere cuprinse în anexă fac parte integrantă din respectivele hotărâri nu pot avea semnificația unei absorbiri a naturii juridice a acordurilor petroliere de natura juridică a hotărârilor de guvern și mai degrabă este o formulare legală cu scopul de a identifica un anumit conținut printr-o normă de trimitere.

Instanța de fond, când respinge excepția insuficienței timbrării a acțiunii invocă prevederile art.17 alin.2 din Legea nr.554/2004 și a prevederilor art.2 alin.1 din Legea nr.146/1997 ca o consecință a calificării acordurilor petroliere atacate ca fiind numai anexe, părți integrante ale hotărârilor de guvern care le aprobă însă așa cum s-a arătat mai sus acordurile petroliere au natura juridică a unui act administrativ bilateral.

Fiind vorba de contracte administrative acest capăt de cerere se impune a fi timbrat separat și la valoare.

Excepția inadmisibilității cererii în anulare precum și cea a tardivității în ceea ce privește HG nr.2283/2004 au fost soluționate cu încălcarea legii luându-se în considerare în mod eronat motivul susținut de reclamantă în sensul necomunicării actului administrativ.

La pronunțarea acestor soluții Curtea nu analizează termenele procedurale aplicabile pentru efectuarea procedurii prealabile în funcție de natura actului administrativ pus în discuție nici nu are în vedere prevederile interactive ale Legii nr.182/2002 art.28 privind protecția informațiilor clasificate

Potrivit art.7 din Legea nr.554/2004 termenul pentru formularea plângerii prealabile curge de la data la care terțul a luat cunoștință pe orice cale de actul pretins vătămător destinat unui alt subiect de drept. Or, din moment ce hotărârile de Guvern contestate au fost publicate în M.Of., funcționând prezumția de cunoaștere erga omnes a acestora deci și față de reclamante, acestea din urmă trebuiau să formuleze plângerea prealabilă în termen de 30 de zile de la data publicării actelor contestate în M.Of.

În cauză plângerea prealabilă a fost formulată cu depășirea termenului de 30 de zile de la luarea la cunoștință a hotărârii de Guvern atacate ca urmare a publicării în M.Of după cum urmează: HG.2283/2004, a fost publicată în M.Of. la data de 4 ianuarie 2005 și a fost formulată plângerea prealabilă la data de 30 mai 2012 iar HG nr.188/2012,189/2012,190/2012 au fost publicate în M.Of. în data de 28 martie 2012 fiind contestate prin plângere prealabilă din data de 30 mai 2012.

Totodată reclamantele nu au făcut dovada existenței unor motive temeinice care să le fi împiedicat să formuleze plângere prealabilă în termen de 30 de zile de la data la care acestea au luat cunoștință de hotărârile de guvern atacate.

Se mai susține că reclamantele nu erau îndreptățite să cunoască conținutul acordurilor petroliere și prin urmare acestea nu pot invoca necomunicarea sau nepublicarea acordurilor petroliere pentru a le exonera de îndeplinirea procedurii prealabile în privința hotărârilor de guvern contestate.

Susține în continuare nelegala soluționare a excepțiilor lipsei de interes și a lipsei calității procesuale active a reclamanților în formularea acțiunii și se arată că deși legea recunoaște, în anumite condiții, asociațiilor fără scop patrimonial calitate procesuală activă în litigiile având ca

obiect protecția mediului, intenția legiuitorului nu a fost, în nici un caz, să acorde acestor entități, statutul de reclamanți privilegiați în persoana cărora condițiile de admisibilitate a unei acțiuni în justiție nu ar mai trebui întrunite. Altfel spus, simpla calitate de asociație, chiar și atunci când o astfel de asociație ar avea ca scop principal protecția mediului, nu justifică admisibilitatea acțiunilor promovate de acestea fără ca alte condiții (precum cea a invocării unui interes legitim public doar în subsidiar) să mai fie verificate. Instanța de fond nu a reținut faptul că reclamantele au invocat exclusiv un interes legitim public, dar cu toate acestea nu a fost menționată ca dovedită vătămarea unor drepturi proprii sau interese directe și personale.

De asemenea, dispozițiile art. 2 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 554/2004 nu reprezintă o excepție de la regula înscrisă la art. 8 alin. (1) din Legea nr. 554/2004 ci are doar rolul de a identifica persoanele care au vocația generală de a formula o acțiune în contencios administrativ, dacă toate condițiile pentru exercitarea acțiunii sunt îndeplinite. Prin urmare, toate persoanele care invocă un interes legitim public, inclusiv organismele sociale, sunt supuse cerinței prevăzute de art. 8 alin. (1) din Legea nr. 554/2004. și anume aceea de a-1 invoca doar în subsidiar.

Sensul corect al interpretării și aplicării prevederilor art. 2 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 554/2004 în privința entităților asimilate conceptului de persoană vătămată este acela că din categoria generică de "organisme sociale", pot formula acțiune în contencios administrativ numai acele organisme care invocă vătămarea prin actul atacat a unui interes legitim public ori a unui drept/interes al unor persoane determinate, în vreme ce condițiile pentru exercitarea acțiunii judiciare sunt prevăzute la art. 8 din lege între care și condiția subsidiarității invocării interesului legitim public.

În egală măsură, instanța de fond a reținut legitimarea procesuală activă a reclamantelor, dedusă din prevederilor legislației relevante de protecție a mediului, respectiv art. 20 alin. (6) din OUG nr. 195/2005, reclamantele fiind, în opinia instanței, organisme neguvernamentale care promovează protecția mediului.

Prin această argumentare, instanța de fond a încălcat prevederile art. 34 din Decretul nr. 31/1954 privind persoanele fizice și juridice, respectiv dispozițiile art. 206 alin. (2) din Codul Civil, dispozițiile art. 80 din Ordonanța nr. 26/2005, precum și art. 20 alin. (6) din OUG 195/2005 care reglementează condițiile cumulative ce trebuie întrunite de către reclamante privitor la justificarea calității lor procesuale active în litigiul dedus judecății.

Intervenientele F. și G. formulează întâmpinare la recursul formulat de reclamante și solicită respingerea recursului ca nefondat, menținerea ca temeinice și legale a sentinței civile nr.4187 din 23 decembrie 2013 și a încheierii de ședință din 20 noiembrie 2013. Invocă ca și chestiune prealabilă inadmisibilitatea recursului declarat de reclamanta D. având în vedere că prin încheierea de ședință din 22 mai 2013 instanța de fond a constatat lipsa capacității de folosință a asociației iar împotriva acestei încheierii nu s-a formulat recurs.

Invocă de asemenea inadmisibilitatea criticilor formulate de recurentă care constituie apărări noi formulate direct în recurs.

În ce privește aplicabilitatea dispozițiilor art.132 Cod procedură civilă în materia contenciosului administrativ se arată că potrivit art.28 alin.1 din Legea nr. 554/2004 a contenciosului administrativ, „prevederile acestei legi speciale se completează cu dispozițiile Codului de procedura civilă, în măsura în care nu sunt incompatibile cu specificul raporturilor de putere dintre autoritățile administrative și persoanele vătămate în drepturi sau interese legitime”. În acest sens, nu se poate susține inaplicabilitatea dispozițiilor art. 132 Cod procedură civilă în materia contenciosului administrativ, întrucât acestea reglementează procedura modificării și completării unei cereri de chemare în judecată indiferent de obiectul acesteia. Procedura judecății în fața instanței de fond reglementată de Codul de procedură civilă se completează cu prevederile speciale ale contenciosului administrativ cum sunt: procedura plângerii prealabile, competența instanțelor de contencios administrativ, termenele de formulare a acțiunilor în contencios administrativ, căile de atac, etc, fără ca între regulile procedurale civile aplicabile procedurii de judecată în fața instanței de fond și cele speciale din Legea 554/2004 să existe vreo incompatibilitate.

Criticile vizând respingerea probelor solicitate soluție pronunțată prin încheierea de ședință din data 20 noiembrie 2012 sunt nefondate având în vedere că prin cererea de chemare în judecată recurenții-reclamantii au solicitat anularea hotărârilor de Guvern contestate motivând: încălcarea principiilor constituționale privind informarea publicului, dreptul la un mediu sănătos, dreptul la viață. încălcarea dispozițiilor legale privind informarea societății civile și consultarea organizațiilor neguvernamentale și încălcarea obligației de exploatare a resurselor naturale în concordanță cu interesul național.

Or, prin raportare la cauza acțiunii de chemare în judecată, documentele care au fost solicitate de către recurentă spre administrare și care vizau oferta F., ordinele ANMR de numire a membrilor comisiilor, declarațiile date de membrii comisiilor de evaluare a ofertelor, procesele verbale privind conținutul plicului interior și exterior al ofertei, de evaluare a ofertelor, de consemnare a deciziei comisiei de evaluare, nu au legătură și nu pot dezlega problema pretinsei încălcări a dreptului la viață, la un mediu sănătos sau disputa în privința metodei de exploatare a resurselor minerale, astfel încât în mod judicios cererea de administrare a acestor probatorii nu a fost încuviințată de instanța de fond.

În privința criticilor aduse sentinței civile prin recursul recurențelor se arată de asemenea că sunt nefondate întrucât acordurile petroliere încheiate de F. au ca obiect resurse naturale de petrol în general sub formă de țiței sau gaze naturale iar nu doar gazele de șist.

Acordurile petroliere nu prevăd nici faptul că obiectul lor l-ar reprezenta în mod particular gazele de șist și nici faptul că tehnologia utilizată de titularul acordului în cazul descoperirii unor resurse exploatabile din punct de vedere comercial urmează să fie fracturarea hidrolică.

Lipsa temeiului legal în adoptarea hotărârilor de Guvern contestate invocată de recurente este netemeinică în condițiile în care la adoptarea acestora s-a avut în vedere legea petrolului care acoperă toate tipurile de gaze naturale atât cele convenționale cât și cele neconvenționale definiția gazelor naturale din legea petrolului nu distinge între gaze convenționale și gaze neconvenționale întrucât gazele convenționale și cele neconvenționale sunt identice din punct de vedere al compoziției și anume un amestec de hidrocarburi în stare gazoasă.

Încălcarea contextului legislativ național și european cu privire la explorarea și exploatarea gazelor de șist invocată de reclamate prin cererea de recurs este un argument eronat întrucât Hotărârile de guvern au ca rezultat doar intrarea în vigoare a acestor acorduri iar nu producția de gaze naturale prin fracturarea hidrolică. Producția sau chiar explorarea nu poate fi efectuată până când autoritățile de mediu competente nu emit autorizație de mediu necesare, proceduri care presupun dezbateri publice în care se detaliază condițiile în care producția de gaze naturale ar putea avea loc.

Criticile vizând pretinsele pericole pentru mediu asociate explorării și exploatării gazelor de șist nu pot fi luate în considerare în condițiile în care în susținerea acestor critici sunt aduse numai opinii de ordin științific instanța fiind chemată să se pronunțe asupra unor controverse științifice pe acest domeniu.

În privința nerespectării dispozițiilor cuprinse în legea nr.24/2000 privind tehnica legislativă se susține că aceste dispoziții nu sunt aplicabile în cauză având în vedere împrejurarea că actele administrative contestate au caracterul actului administrativ individual iar dispozițiile legale invocate sunt aplicabile actelor administrative cu caracter normativ.

Agenția Națională pentru Resurse Minerale a formulat întâmpinare la recursul reclamantelor și solicită respingerea recursului ca nefondat menținerea sentinței civile nr. 4187 din 23 decembrie 2013 ca fiind temeinică și legală susținând că actele administrative contestate au fost emise în temeiul art.31 din Legea petrolului nr.238/2004 cu modificările și completările ulterioare.

Cu privire la metoda tehnică precizată în aceste acorduri se susține că scopul urmărit prin încheierea acestor acorduri îl reprezintă executarea unor lucrări de explorare ce se vor desfășura pe o perioadă inițială de 2 ani cu posibilitate de extindere pentru 2 - 3 ani și constă în operațiuni de prospecțiuni seismice și forajul cu sonde de explorare prin metode tradiționale ale industriei de petrol care se aplică în România de zeci de ani și nu pun în pericol viața și sănătatea populației.

Examinând recursul declarat împotriva încheierii din 20 noiembrie 2013 instanța de recurs constată că cererea completatoare a acțiunii de chemare în judecată a fost respinsă ca tardiv formulată pe considerentul că a fost depusă cu nerespectarea condițiilor prevăzute de art.132 Cod procedură civilă.

Este real că dispozițiile art.132 Cod procedură civilă sunt compatibile cu procedura contenciosului administrativ privită prin prisma dispozițiilor art.28 alin.1 din Legea nr.554/2004.

Reține însă că rezolvarea unei cereri completatoare depusă peste termenul prevăzut de art.132 Cod procedură civilă nu se realizează prin respingerea acesteia ca tardivă sau ca inadmisibilă și nici prin disjungerea ei ci prin constatarea decăderii reclamantului din dreptul de a modifica sau completa cererea așa cum rezultă din prevederile art.103 Cod procedură civilă.

Pentru aplicarea acestei sancțiuni instanța trebuie însă să verifice dacă sancțiunea decăderii nu este prea drastică în economia de ansamblu a procesului și dacă fundamentarea necesității completării sau modificării acțiunii nu ar putea asana această sancțiune.

În speță, necesitatea completării și extinderii acțiunii a reieșit din administrarea probatoriului fiind rezonabil să acceptăm teza conform căreia la momentul înaintării acțiunii introductive reclamantii nu au putut să întrevadă în totalitate complexitatea procedurii, obiectul concret al hotărârilor nu a putut fi cunoscut decât din momentul depunerii la dosar a acordurilor.

Trebuie avut în vedere de asemenea, legătura indisolubilă dintre acțiunea introductivă și cererea ulterioară completatoare în condițiile în care prin completarea formulată s-au invocat motive de nelegalitate a actelor și operațiunilor premergătoare și s-a solicitat anularea acestor acte care au stat la baza emiterii hotărârilor de guvern contestate, legalitatea actelor premergătoare ce preced actului administrativ neputând fi verificată decât odată cu verificarea legalității actului producător de efecte juridice.

În această situație Curtea conchide că legătura indisolubilă dintre acțiunea introductivă și cererea ulterioară de completare face pentru motivele mai sus arătate să fie estompate efectele decăderii și judecarea acestora împreună ca un tot unitar pentru a nu pune în pericol drepturile procedural al părților și nici ordinea de drept.

Demersul reclamantilor sub forma unui singur contencios administrativ având ca finalitate anularea hotărârilor de Guvern privite ca un întreg, acordurile petroliere făcând parte integrantă din hotărârile de aprobare, aspect reținut și de instanța de fond, este perfect compatibil cu dreptul procesual general și se pliază și pe normele de drept procesual ale contenciosului administrativ, avându-se în vedere scopul urmărit de reclamantii prin acțiunea dedusă judecării.

În atare situație se apreciază că încheierea din 20 noiembrie 2013 a fost pronunțată cu încălcarea prevederilor art.103 și 132 Cod procedură civilă.

Sunt de asemenea fondate criticile vizând respingerea cererii de suplimentare a probatoriului cu înscrisurile solicitate la pct.A și A1 din cererea de probațiune, utilitatea și relevanța acestor probe erau evidente din moment ce erau înscrisuri întocmite în faza premergătoare încheierii acordurilor și emiterii hotărârilor de guvern iar legalitatea actelor premergătoare ce preced actului administrativ se impune a fi verificată odată cu verificarea legalității actului producător de efecte juridice.

De altfel, art.18 alin.2 din Legea nr.554/2004 dispune ca instanța competentă să soluționeze contenciosul administrativ ce are obiectul precizat la art.8 alin.1 din aceeași lege prevede competența dar și obligativitatea să se pronunțe și asupra legalității actelor sau operațiunilor care au stat la baza emiterii actului supus judecării.

Față de aceste considerente se apreciază că instanța de fond a soluționat cauza fără a intra în cercetarea fondului fiind astfel aplicabile prevederile art.312 alin.3 Cod procedură civilă încheierea din 20 noiembrie 2013 și sentința civilă nr.4187 din 23 decembrie 2013 urmând a fi casate și trimise spre rejudecare. În rejudecare se vor avea în vedere și celelalte criticii formulate de reclamante vizând legalitatea și temeinicia sentinței civile nr.4187 din 23 decembrie 2013.

În privința recursului formulat de intervenientele F. și G. împotriva încheierilor din 27 martie 2013 și 22 mai 2013 prin care au fost soluționate excepțiile insuficienței timbrării a acțiunii

a lipsei interesului reclamantelor în formularea acțiunii în anulare a lipsei calității procesuale active a inadmisibilității și tardivității cererii în anulare. Înalta Curte constată că recursul este nefondat pentru următoarele considerente.

Prin încheierea din 27 martie 2013 având ca obiect anularea acordurilor petroliere s-a stabilit că taxa de timbru de 17 lei achitată de către reclamante corespunde cuantumului legal prevăzut art.3 lit.m din Legea nr.146/1997 privind taxele judiciare de timbru. S-a avut în vedere în acest sens calificarea dată actelor administrative contestate aceea de act administrativ individual fiind luat în considerare în acest sens conținutul integral al actelor inclusiv a acordurilor care sunt parte integrantă a hotărârilor de Guvern întrucât acestea reprezintă de fapt reglementarea ce trebuie aprobată.

În acest fel s-a respectat caracterul unitar al actului iar pentru stabilirea cuantumului taxei de timbru s-a avut în vedere dreptul subiectiv care se cere a fi protejat respectiv dreptul la un mediu sănătos.

Nu se pot decupa anumite dispoziții dintr-un act administrativ și cărora să li se dea o altă calificare așa cum solicită intervenientele prin cererea de recurs, întrucât o asemenea decupare ar afecta caracterul unitar al actului ce presupune examinarea integrală a conținutului său prin prisma trăsăturilor fiecăruia dintre categoriile de dispoziții.

Sub aspectul tardivității acțiunii invocate de interveniente se reține ca fiind corectă soluția primei instanțe de respingere a excepției având în vedere calificarea dată actelor administrative contestate aceea de act administrativ individual, însoțită de acestea.

Reclamantele s-au încadrat în termenul de contestare deoarece prezumția și obligația de cunoaștere a textelor publicate în M.Of operează doar pentru normele de drept, instituind astfel prezumția și obligația de cunoaștere a legii însă această prezumție de cunoaștere a conținutului unui M.Of. nu operează în cazul actelor administrative individuale care își produc efecte de la data comunicării sau luării la cunoștință a conținutului actului adresat altui subiect de drept.

Excepția lipsei calității procesuale active a lipsei de interes și a capacității procesuale ale reclamantelor în formularea acțiunii sunt de asemenea nefondate.

Condițiile generale de exercitare a acțiunii în contencios administrativ (capacitate procesuală, calitate procesuală afirmarea unui drept subiectiv și justificarea unui interes trebuie analizate în funcție de trăsăturile specifice raportului de drept dedus judecății pentru că pe de o parte dreptul administrativ operează cu noțiunile de capacitate de drept public și de capacitate administrativă care au un conținut diferit față de capacitatea juridică civilă și pe de altă parte raportul de drept administrativ este caracterizat din perspectiva preeminenței interesului public.

De aceea în contenciosul administrativ reclamant poate fi în sensul art.1 alin.1 și 2 din Legea nr.554/2004 orice persoană fizică sau juridică dacă îndeplinește condiția de a se considera vătămată într-un drept ori într-un interes legitim printr-un act administrativ tipic sau asimilat adresat ei sau altui subiect de drept.

Definiția persoanei vătămate se regăsește în art.2 alin.1 lit.a din Legea nr.554/2004 text potrivit căruia are această calitate orice persoană titulară a unui drept sau a unui interes legitim, vătămată de o autoritate publică printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea unei cereri în termenul legal.

OUG nr.195/2005 privind protecția mediului cu modificările și completările ulterioare precizează în mod expres la art.20 alin.6 că, organizațiile neguvernamentale care promovează protecția mediului au dreptul la acțiune în justiție în probleme de mediu având calitate procesuală activă în litigiile care au ca obiect protecția mediului.

De asemenea dispozițiile art.2 din OG nr.26/2000 privind asociațiile și fundațiile prevăd dreptul dar și obligația acestor organisme de a urmări realizarea unui interes general, local sau de grup;

Toate aceste considerente conduc la concluzia că recursul intervenientelor nu îndeplinește condițiile prevăzute de art.304 pct.9 Cod procedură civilă astfel că în baza dispozițiilor art.312 alin.1 Cod procedură civilă, raportat la art.316 din același cod a fost respins ca nefondat.

B. Dezbateri

20. Alegerea domiciliului procesual la sediul avocatului. Încetarea contractului de asistență juridică. Obligația părții de a comunica schimbarea domiciliului ales pentru comunicarea actelor de procedură. Apel. Efect devolutiv.

C.proc.civ. din 1865, art. 93, art. 98, art. 297

1. Alegerea domiciliului procesual este supusă dispozițiilor art. 93 C.proc.civ, iar schimbarea acestuia trebuie adusă la cunoștința instanței și a părții adverse, sub sancțiunea neluării în seamă, conform dispozițiilor art. 98 din același cod.

Prin urmare, dacă prin cererea de chemare în judecată, reclamantii au indicat domiciliul procesual în vederea comunicării actelor de procedură la sediul cabinetului de avocatură, aceștia sunt ținuți a respecta obligațiile impuse de art. 98 C.proc.civ. și în situația în care pe parcursul judecării contractul de asistență juridică încetează.

2. Instanța de apel a făcut o greșită interpretare a dispozițiilor art. 297 alin.(1) C.proc.civ, în forma anterioară modificărilor aduse prin dispozițiile art. XXII din Legea nr.202/2010, apreciind că prima instanță a rezolvat procesul fără a intra în cercetarea fondului, în condițiile în care tribunalul a examinat și a respins excepția lipsei calității procesuale pasive, iar pe fond a respins acțiunea în revendicare ca neîntemeiată, expunând considerente care țin de examinarea fondului, în raport de situația de fapt relevată la judecata în primă instanță. Sub incidența acestui text legal intră, de exemplu, situațiile în care prima instanță, admițând în mod greșit o excepție cu caracter dirimant, nu a analizat fondul raportului juridic dedus judecării sau situațiile în care aceasta a omis a se pronunța asupra vreunei cereri cu care a fost legal investită.

Astfel, împrejurarea că, pe baza probatoriului suplimentar administrat în apel, instanța a reținut o altă situație de fapt decât cea reținută de tribunal, nu înseamnă că fondul cauzei nu a fost cercetat de prima instanță, și cum curtea de apel, ca instanță de control judiciar, are și competența de a devolua, în condițiile legii, fondul cauzei, poate reține o altă situație de fapt, făcând însă propria analiză a raportului juridic dedus judecării. Ca atare, este nelegală soluția de desființare parțială a sentinței pentru ca prima instanță să purceadă la cercetarea fondului în raport de noua situație de fapt.

Secția I civilă, decizia nr. 999 din 3 aprilie 2015

Prin cererea înregistrată pe rolul Tribunalului București, la data de 05.06.2007, reclamantii A., B. și C. au chemat în judecată pe pârâții S.C. X. S.A., Orașul Voluntari prin Primar și Municipiul București prin Primarul General, solicitând să se constate că pârâții nu dețin un titlu valabil de proprietate asupra suprafeței de teren de 4.442 mp situată în Voluntari; să se constate inexistența în patrimoniul pârâților a dreptului de proprietate asupra terenului menționat; să se constate existența în patrimoniul reclamantilor a dreptului de proprietate asupra terenului și să se dispună, în principal, obligarea pârâților să le lase în deplină proprietate și liniștită posesie terenul în suprafață de 4.442 mp situat în Voluntari, iar în subsidiar obligarea pârâților să le restituie terenul menționat.

La data de 03.03.2008, a formulat cerere de intervenție în interes propriu D., prin care a solicitat să se constate caracterul abuziv al Decretului nr. 223/1984, să se constate nulitatea absolută a exproprierii terenului în suprafață de 5.190 mp realizată în baza Decretului nr. 223/1984, să se constate că imobilul teren în suprafață de 4.442 mp, ce face obiectul prezentului litigiu, nu face obiectul legilor speciale de reparații – Legea nr. 18/1991, Legea nr. 1/2000, Legea nr. 10/2001 și Legea nr.247/2005, să se constate inexistența în patrimoniul pârâtelor a dreptului de proprietate asupra terenului menționat, să se constate existența în patrimoniul reclamantilor și al intervenientei a dreptului de proprietate asupra terenului în suprafață de 4.442 mp și să fie obligate pârâtele să le

lase în deplină proprietate și liniștită posesie terenul menționat.

Prin încheierea de la termenul din 04.03.2008, tribunalul a încuviințat, în principiu, cererea de intervenție în interes propriu formulată de intervenienta D. iar la termenul din 15.04.2008, a admis excepția inadmisibilității capătului al doilea din acțiune, întemeiat pe dispozițiile art. 35 din Legea nr. 33/1994, a respins excepția autorității de lucru judecat invocată de pârâta S.C. X. S.A. și a unit cu fondul excepția lipsei calității procesuale pasive a celor trei pârâți.

La termenul din 16.09.2008, ca urmare a decesului reclamantului C. survenit la data de 10.06.2008, au fost introduși în cauză moștenitorii acestuia, E., F. și G. (conform certificatului de moștenitor din 17.09.2008).

Prin sentința civilă nr. 1052 din 14.05.2012, Tribunalul București, Secția a IV-a civilă, a admis excepția lipsei calității procesuale pasive a pârâților Orașul Voluntari și Municipiul București, cu privire la capătul de cerere în revendicare, întemeiat pe dispozițiile art. 480 C.civ. și a respins acest capăt de cerere din acțiunea precizată și din cererea de intervenție în interes propriu, ca fiind formulat împotriva unor persoane fără calitate procesuală pasivă; a respins, ca neîntemeiată, excepția lipsei calității procesuale pasive a pârâtei S.C. X. S.A.; a respins, ca neîntemeiat, capătul de cerere în revendicare, întemeiat pe dispozițiile art. 480 C.civ. din acțiunea precizată, formulată de reclamant în contradictoriu cu pârâta S.C. X. S.A.; a respins, ca neîntemeiată, cererea de intervenție în interes propriu formulată de intervenienta în interes propriu D.; a respins, ca inadmisibil, capătul al doilea din acțiunea precizată, întemeiat pe dispozițiile art. 35 din Legea nr. 33/1994.

Pentru a hotărî astfel, tribunalul a reținut că prin actul de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. xxx85/1948, de Tribunalul Ilfov - Secția Notariat, H. a dobândit dreptul de proprietate asupra terenului în suprafață totală de 14.850 mp situat în județul Ilfov.

Prin actul de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. x/1948, de Tribunalul Ilfov Secția Notariat, K. a dobândit dreptul de proprietate asupra terenului în suprafață de 9.900 mp, situat în județul Ilfov.

Potrivit certificatului de moștenitor nr. x/1981, de pe urma defunctei K. au rămas ca moștenitori A., L., H., C. și B., iar de pe urma defunctului H. au rămas ca moștenitori A., L., C. și B. De asemenea, de pe urma defunctei L. a rămas ca unică moștenitoare intervenienta în interes propriu D., situație în care tribunalul a constatat că reclamanții și intervenienta în interes propriu au făcut dovada calității de moștenitori ai foștilor proprietari, H. și K.

Prin Decretul nr. 223/1984, a fost expropriată suprafața de teren de 43.095 mp, în scopul realizării unei zone de siguranță la Întreprinderea X București; în tabelul cuprinzând proprietarii ale căror imobile au fost expropriate prin Decretul nr. 223/1984, figurează A., L., C. și B., cu o suprafață de 5.190 mp teren expropriat.

Prin certificatul de atestare a dreptului de proprietate asupra terenurilor nr. x/1998, pârâtei S.C. X. S.A. i-a fost atribuit terenul în suprafață de 65.095 mp. Astfel cum rezultă din sentința civilă nr. 1458/1999 a Curții de Apel București, Secția de contencios administrativ, rămasă irevocabilă prin decizia nr. 3564/2000 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, s-a dispus anularea certificatului de atestare a dreptului de proprietate din 08.10.1998, emis de Ministerul Industriei și Comerțului în favoarea pârâtei S.C. X. S.A., în limita a 43.095 mp.

Tribunalul a constatat că atât cererea principală, astfel cum a fost precizată, cât și cererea de intervenție în interes propriu au ca obiect principal obligarea pârâților la lăsarea în deplină proprietate și posesie a terenului în suprafață de 4.442 mp, situat în Voluntari.

Această instanță nu s-a pronunțat în mod distinct asupra solicitărilor reclamanților și intervenientei vizând: constatarea caracterului abuziv al Decretului nr. 223/1984, constatarea nulității absolute a acestuia, constatarea faptului că pârâții nu dețin un titlu valabil asupra imobilului, constatarea inexistenței în patrimoniul pârâților, respectiv a existenței în patrimoniul reclamanților a dreptului de proprietate asupra acestui imobil și constatarea că imobilul nu face obiectul legilor speciale de reparație, apreciind că, față de modalitatea în care au fost formulate cererile de chemare în judecată, și de temeiul de drept invocat, reclamanții și intervenienta au

investit instanța cu soluționarea unei acțiuni în revendicare întemeiată pe dreptul comun(art. 480 C.civ.).

Prin urmare, tribunalul s-a pronunțat numai cu privire la cele două capete de cerere în realizare ale acțiunii principale, astfel cum acestea au fost precizate de apărătorul reclamantilor la termenul de judecată din 18.09.2007, și anume: acțiune în revendicare în condițiile art. 480 C.civ. și cerere de restituire a terenului în baza art. 35 din Legea nr. 33/1994, cu privire la aceasta din urmă fiind admisă excepția inadmisibilității, potrivit încheierii din data de 15.04.2008.

În vederea comparării titlurilor de proprietate ale părților, tribunalul a analizat inclusiv valabilitatea titlului pârâților, în baza art. 6 din Legea nr.213/1998, și a constatat că Decretul nr. 223/1984 contravenea Constituției din anul 1965, dispozițiilor art. 480 și 481 C.civ., precum și Declarației Universale a Drepturilor Omului, ratificată de Statul Român, acte normative care garantau proprietatea privată și instituiau, ca unică excepție, exproprierea pentru cauză de utilitate publică, însă numai cu o dreaptă și prealabilă despăgubire.

Or, în speță, din probele administrate a rezultat că reclamantilor și autoarei intervenientei nu le-au fost acordate despăgubiri pentru exproprierea terenului în suprafață de 5.190 mp, așadar imobilul a fost preluat fără titlu valabil, cu nerespectarea dispozițiilor legale și constituționale de la acea dată.

Având în vedere că reclamanții și intervenienta în interes propriu revendică suprafața de 4.442 mp, iar din probele administrate rezultă că acesta este deținut de pârâta S.C. X. S.A., Tribunalul București a apreciat că această pârâtă are calitate procesuală pasivă, fiind posesorul imobilului revendicat; în consecință, a respins excepția lipsei calității procesuale pasive a acestei pârâte.

Excepția lipsei calității procesuale pasive a pârâților Orașul Voluntari, reprezentat prin Primar, și Municipiul București, reprezentat prin Primarul General, cu privire la capătul de cerere în revendicare (întemeiat pe dispozițiile art. 480 C.civ.) a fost admisă, tribunalul reținând că, din probele administrate, nu rezultă că acești pârâți ar deține suprafața de teren revendicată de 4.442 mp, situată în Voluntari, numai pârâta SC X. SA având calitatea de posesor al terenului cu privire la care reclamanții pretind un drept de proprietate.

Astfel, potrivit concluziilor răspunsului la obiecțiunile formulate la raportul de expertiză topografică întocmit de expertul M., coroborate cu înscrisurile administrate în cauză (istoric de rol poștal) și cu aspectele menționate în raportul de expertiză topografică întocmit de expertul N., terenul deținut în prezent de pârâta S.C. X. S.A. este situat pe str. Y. nr. x, fost nr. x4, în timp ce suprafața de 5.190 mp teren expropriat de la reclamanți era situată la nr. x2A (din care li s-a retrocedat o suprafață de 748 mp teren, situat la nr. x2).

De asemenea, conform istoricului de rol fiscal al imobilului din str. Y. nr. x2A, rezultă că a figurat ca titular de rol fiscal autorul reclamanților și al intervenientei în nume propriu, H., clădirea fiind demolată în anul 1985.

Ambii experți care au fost desemnați în cauză pentru efectuarea expertizelor topografice au precizat că nu se poate stabili identitatea între suprafața de teren expropriată de la reclamanți prin Decretul nr. 223/1984 și terenul deținut de pârâta S.C. X. S.A., astfel cum a fost restrânsă suprafața din certificatul de atestare a dreptului de proprietate din 08.10.1998.

Conform adresei emise de Instituția Primarului Orașului Voluntari, terenul situat în Voluntari, a fost preluat de stat în perioada 1959-1960 astfel: suprafața de 22.000 mp a fost preluată prin Decretul CS nr. 362/1977 în vederea înființării SC X., iar suprafața de 43.095 mp a fost preluată în baza Decretului Prezidențial nr. 223/1984, aflându-se în administrarea Întreprinderii X. la data de 01.01.1990.

În consecință, tribunalul a constatat că reclamanții și intervenienta nu au făcut dovada faptului că există identitate între terenul proprietatea autorilor acestora (situat pe str. Y. nr. x2 și figurând în decretul de expropriere la nr. x2A) și terenul deținut de pârâta SC X. SA, situat pe str. Y. nr. x (fost nr. x4, respectiv x4B), respectiv a împrejurării că suprafața de teren revendicată de 4442 mp ar fi situată în incinta pârâtei SC X. SA. De asemenea, din probele administrate nu rezultă

amplasamentul exact al terenului în suprafață de 748 mp, restituit reclamantilor din suprafața expropriată de 5.190 mp, expertul N. menționând faptul că retrocedarea acestei suprafețe nu s-a făcut pe baza unei expertize prin reconstituirea vechiului amplasament.

Însă, conform mențiunilor contractului de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. x/1997, reclamantele B. și A. au înstrăinat terenul în suprafață de 94,96 mp, situat în Voluntari, str. Y. nr. x2 (din totalul de 748 mp, teren dobândit prin certificatul de atestare a dreptului de proprietate nr. xx9/1995 eliberat de Prefectura Municipiului București). Rezultă așadar că terenul retrocedat în suprafață de 748 mp era situat pe str. Y. nr. x2, cu toate că terenul expropriat de la reclamanti prin Decretul nr. 223/1984, în suprafață de 5.190 mp, era situat, potrivit anexei decretului, la nr. x2A.

Împrejurarea că în Anexa nr. 38 a Hotărârii nr. 586/2004 emisă de Comisia Județeană Ilfov se menționează suprafața de 4.442 mp, precum și denumirea pârâtei SC X. SA nu dovedește faptul că pârâta ar poseda terenul revendicat de reclamanti și intervenientă, atât timp cât experții nu au putut stabili cu exactitate acest aspect.

În consecință, acțiunea în revendicare întemeiată pe dispozițiile art. 480 C.civ., formulată de reclamanti și intervenienta în interes propriu, a fost respinsă.

Apelul declarat de reclamanti împotriva sentinței civile nr. 1052/2012, pronunțată de Tribunalul București, Secția a IV-a civilă, a fost admis prin decizia civilă nr.517/A din 09.12.2014, pronunțată de Curtea de Apel București, Secția a IV-a civilă care a desființat, în parte, sentința apelată și a trimis Tribunalului București, spre rejudecare, cererea principală formulată de reclamanti în contradictoriu cu SC X. SA având ca obiect revendicarea suprafeței deținută de această pârâtă, astfel cum a fost identificată prin raportul de expertiză, cu supliment, întocmit în apel de expertul O., delimitată între punctele 10-11-12-13-14-15-16-17-18-19-20-21, pe schița anexă. Au fost păstrate celelalte dispoziții ale sentinței.

Curtea de apel a constatat că sunt nefondate criticile referitoare la soluția de admitere a excepției lipsei calității procesuale pasive a pârâților Orașul Voluntari și Municipiul București, având în vedere că, potrivit probelor administrate atât în fața primei instanțe cât și în fața instanței de apel, acești doi pârâți nu sunt deținătorii vreunei suprafețe de teren din cea revendicată de reclamanti și intervenienta din prezenta cauză, și anume suprafața de 4.442 mp teren situat în str. Y.

Prin urmare, rămâne irelevant sub aspectul calității procesuale pasive a acestor doi pârâți faptul că nu s-a putut determina în prezenta cauză cine ar deține această suprafață de teren, atât timp cât cei doi pârâți chemați în judecată nu sunt deținători.

Cu referire la solicitarea făcută de apelanți prin concluziile orale puse în față curții de apel de a se constata totuși calitatea procesuală pasivă a acestor doi pârâți și de a se soluționa în contradictoriu cu ei cel puțin cererea de constatare a calității lor de proprietari, instanța de apel a arătat că instanța de fond nu a înțeles să soluționeze, în mod distinct, un asemenea capăt de cerere (considerând că aceasta este numai o chestiune prejudicială față de cererea de revendicare), iar reclamanti nu au formulat critici de apel sub acest aspect.

În ceea ce privește soluția dată în contradictoriu cu pârâta SC X. SA, s-a reținut că din probele administrate în apel (respectiv înscrisurile comunicate de Biroul de carte funciară și raportul de expertiză, cu supliment, întocmit de expertul O.) a rezultat că o suprafață de 1.341 m.p., delimitată în schița anexă între punctele 10-11-12-13-14-15-16-17-18-19-20-21, se suprapune cu terenul revendicat în prezenta cauză, fiind inclusă în terenul înscris în evidențele de carte funciară pe numele pârâtei SC X. SA și având nr. cadastral x2.

Expertul a arătat că restul suprafeței de teren revendicat în cauză până la suprafața de 4.442 m.p. nu se află în deținerea pârâtei SC X. SA.

În consecință, curtea de apel a constatat că s-a dovedit identitatea dintre SC X. SA și deținătorul terenului revendicat, pentru suprafața de 1.341 mp și, deci, pentru această suprafață de teren SC X. SA are calitate procesuală pasivă.

Cu privire la soluția dată de tribunal în contradictoriu cu pârâta SC X. SA s-a reținut că tribunalul, în sentință, a menționat că această pârâtă are calitate procesuală pasivă, „fiind posesorul

imobilului revendicat”, a respins această cerere ca neîntemeiată, arătând în motivare că „reclamanții și intervenienta nu au făcut dovada faptului că există identitate între terenul proprietatea autorilor acestora și terenul deținut de pârâta SC X. SA”, respectiv că nu se dovedește faptul că pârâta ar poseda terenul revendicat, atâta timp cât experții nu au putut dovedi cu exactitate acest aspect.

Așadar singurele considerații avute în vedere de către tribunal au fost în sensul că nu există identitate între terenul revendicat și terenul deținut de această pârâtă, că această pârâtă nu este deținător al terenului revendicat, chestiune care conturează lipsa legitimării pasive în cadrul cererii în revendicare, iar nu fondul acestei cereri (care presupune analiza drepturilor sau situațiilor juridice ale părților pe fondul lor în sensul de a stabili ce drepturi invocă părțile, care este preferabilitatea acestor drepturi, în urma aplicării unor criterii de comparație sau a unor dispoziții legale care tranșează astfel de litigii), pentru ca în final să se concluzioneze preferabilitatea drepturilor unei din părți.

Or, în cauză tribunalul nu a purces la această analiză pe fond a drepturilor deduse judecății, nu a analizat situația juridică a acestora pentru a argumenta în sensul că dreptul de proprietate și posesia s-ar cuveni vreunuia din părți în temeiul oricărui criteriu sau raționament pe care l-ar fi considerat relevant, ci s-a oprit doar la chestiunea identității între terenul revendicat și terenul deținut de această pârâtă, care tocmai pentru că ținea de o excepție procesuală, a blocat peremptoriu analiza pe fond.

Prin urmare, curtea de apel a constatat că tribunalul a soluționat de fapt cauza în contradictoriu cu SC X. SA, fără a intra în cercetarea fondului, situație în care, în raport de dispoz.art.297 C.proc.civ., aplicabil cauzei în forma anterioară Legii nr. 202/2010 (față de data declanșării litigiului și de dispozițiile art. XXII din Legea nr.202/2010), a apreciat că se impune desființarea parțială a sentinței apelate, cu trimitere spre rejudecarea cererii principale formulate de reclamanți în contradictoriu cu SC X. SA, în ceea ce privește suprafața menționată mai sus ca fiind deținută de această pârâtă.

Curtea de apel a constatat că intervenienta nu a declarat apel împotriva sentinței tribunalului, astfel că soluția dată asupra cererii sale de intervenție nu este afectată de judecata acestei căi de atac; au fost compensate cheltuielile de judecată efectuate în apel de către apelanți și intimat-pârâtă SC X. SA.

Împotriva acestei decizii au declarat recurs reclamanții, intervenientele P. și R. și pârâta S.C. X. S.A.

Recurenții reclamanți și intervenienți au solicitat admiterea recursului și trimiterea cauzei spre rejudecare la instanța de apel; în drept au invocat dispozițiile art.304 pct.8 și 9 C.proc.civ.

I.1. În dezvoltarea motivelor de recurs, întemeiate în drept pe dispozițiile art.304 pct. 9 C.proc.civ., au arătat că în mod greșit instanța de apel a apreciat că tribunalul a soluționat cererea introductivă în contradictoriu cu intimata X. SA fără a intra în cercetarea fondului și a trimis cauza, spre rejudecare, primei instanțe pentru soluționarea cererii de revendicare a suprafeței deținute de către X., întrucât potrivit art. 297 alin.(1) C.proc.civ., instanța de apel poate trimite cauza spre rejudecare numai dacă ambele părți cer acest lucru, iar în cazul de față, părțile au solicitat reținerea cauzei, spre rejudecare.

În opinia acestor recurenți, această soluție este nelegală din două motive.

Astfel, în primul rând, în mod greșit s-a apreciat că prima instanță nu a soluționat fondul cauzei, limitându-se la a face aplicarea unei admiteri voalate a excepției lipsei calității procesuale pasive a SC X. SA, întrucât instanța fondului a fost explicită în sensul că a respins excepția lipsei calității procesuale pasive a pârâtei SC X. SA, invocată de pârâta-intimată, iar pe fond a respins cererea de chemare în judecată formulată în contradictoriu cu această pârâtă, ca neîntemeiată, cu motivarea lipsei identității dintre dreptul pretins și cel deținut de către pârâtă, dintr-o eroare de judecată dovedită în fața instanței de apel.

Prin urmare, prima instanță a pronunțat o hotărâre de respingere a acțiunii bazată pe rațiuni de netemeinicie, generate de o apreciere deficitară a probelor administrate, iar nu o soluție privată de apanajului cercetării fondului.

În al doilea rând, chiar dacă s-ar aprecia drept corect acest raționament al instanței de apel, instanța de apel ar fi trebuit să anuleze sentința fondului și să pășească la o veritabilă rejudecare, în conformitate cu dispozițiile art. 297 alin.(1) teza I C.proc.civ., mai ales în contextul în care ambele părți litigante au pus concluzii și pe fondul pricinii, fără a solicita trimiterea cauzei spre rejudecare.

Mai mult, după cum rezultă din lecturarea deciziei contestate, instanța de apel și-a format convingerea cu privire la exercitarea unui drept abuziv de către intimata-pârâtă SC X. SA, asupra suprafeței de 1.341 m.p., motiv pentru care, în virtutea caracterului devolutiv al apelului, ar fi putut să se pronunțe cu ușurință asupra cererii principale sub acest aspect.

I.2. Prin cea de-a doua critică de recurs subsumată motivului prevăzut de art.304 pct. 9 C.proc.civ., recurenții-reclamanți și intervenientele au arătat că în mod greșit instanța de apel a apreciat că este corectă soluția instanței de fond sub aspectul lipsei calității procesuale pasive a pârâților Orașul Voluntari și Municipiul București, prin raportare la calitatea procesuală a acestor doi pârâți în cererea de constatare a calității de proprietari.

În opinia recurenților, această soluție este nelegală, întrucât contravine atât dispozițiilor art.287 al.1, al.3 și 2, art. 292 C.proc.civ., cât și jurisprudenței constante în aceasta materie, câtă vreme în mod constant s-a statuat că lipsa motivelor de apel nu conduce automat la respingerea acestuia, instanța fiind obligată, prin efectul devolutiv al apelului, să cerceteze cauza sub toate aspectele invocate de părți în față instanței de fond.

Prin urmare, faptul că instanța de fond "nu a înțeles" să soluționeze un asemenea capăt de cerere, nu constituie o explicație pertinentă, atâta timp cât însăși instanța de apel a observat că instanța de fond nu a înțeles să soluționeze mai multe chestiuni în această cauză, aceasta fiind și rațiunea pentru care a desființat parțial sentința apelată.

În plus, tribunalul a admis excepția lipsei calității procesuale pasive a celor doi pârâți, fără a intra în cercetarea fondului pretențiilor, iar considerentele curții de apel relativ la lipsa "unei asemenea cereri ca atare", vin în contradicție cu cele prin care a reținut că: "prin cererea introductivă reclamanții au solicitat în contradictoriu cu (...) Orașul Voluntari prin Primar și Municipiul București, prin Primar să constate existența în patrimoniul reclamanților a dreptului de proprietate asupra terenului menționat".

În ceea ce privește critica subsidiară referitoare la inadmisibilitatea cererii în constatare, câtă vreme se află într-o acțiune în revendicare, recurenții au invocat caracterul complex al cadrului procesual, care tinde la acoperirea tuturor variantelor sustenabile din punct de vedere legal, prin care recurenții pot intra în posesia terenului uzurpat de către Statul Român.

În opinia acestor recurenți, acest motiv de apel care, practic, a rezultat din dezbateri, nu trebuia respins întrucât, până în față instanței de apel, nimeni nu a știut cu certitudine unde se află terenul în litigiu și care este regimul său juridic.

Având în vedere că abia în față instanței de apel, terenul a fost identificat parțial în posesia SC X. (1.341 m.p.), iar în ceea ce privește restul de cca. 3.000 m.p. nu s-a putut stabili măsura în care se afla sau nu în posesia Primăriei Voluntari, care nu și-a declinat expres această calitate, limitându-se la a învedera faptul că nu a fost finalizat procesul de inventariere al terenurilor din Voluntari, soluția corectă a instanței de apel ar fi fost să admită apelul care a vizat și motivul greșitei admiteri a lipsei calității procesuale pasive a celor două instituții publice de către instanța fondului și să constate că în lipsa vreunei persoane fizice sau juridice care să figureze în vreo evidență urbanistică, funciară sau tabulară cu un drept asupra suprafeței de 3.000 mp, recurenții-reclamanți sunt proprietarii de drept care solicită constatarea acestei calități în contradictoriu cu singura entitate care ar putea emite pretenții asupra suprafeței indicate și anume Primăria Orașului Voluntari (care ar putea-o inventaria fără drept) sau SC X. (care nu a reușit până la această dată să își definitiveze cărțile funciare aferente proprietăților deținute).

În opinia recurenților-reclamanți această soluție se circumscrie dispozițiilor art. 297 al. (1) C.proc.civ., care permit instanței de apel să judece fondul pretențiilor deduse judecății, chiar dacă tribunalul nu a făcut acest lucru.

I.3. Prin cea de-a treia critică de recurs subsumată motivului prevăzut de art.304 pct. 9

C.proc.civ., cu referire la „greșita încadrare a intervenientelor R. și P., (moștenitoarele defunctei D.)”, s-a arătat că sentința Tribunalului București a fost comunicată reclamantei D., după decesul acesteia, aspect care a devenit cunoscut după începerea judecării în apel. Moștenitoarele acestei reclamante au formulat o cerere de intervenție în locul autoarei comune, solicitând practic repunerea în termenul de apel, pentru aceleași motive invocate de către ceilalți apelanți.

Această situație de fapt, a justificat participarea activă a intervenientelor apelante la judecarea apelului, iar coparticiparea procesuală care izvorăște din raporturile juridice de indiviziune succesorală existente între recurenți, le conferă acestora o legitimitate procesuală egală cu a celorlalți apelanți-recurenți.

În consecință, este greșită soluția instanței de apel, care a reținut că intervenienta nu a declarat apel împotriva sentinței tribunalului, astfel că soluția dată asupra cererii sale de intervenție nu este afectată de judecata acestei căi de atac.

II. În dezvoltarea motivului de recurs întemeiat pe dispozițiile art.304 pct.8 C.proc.civ., recurenții-reclamanți și intervenienți au arătat că instanța, interpretând greșit actul juridic dedus judecării, a schimbat natura ori înțelesul lămurit și vădit neîndoielnic al acestuia.

S-a arătat că acest motiv de recurs, vizează *in extenso*, întregul raționament al instanței de apel, care deși a conștientizat realitatea obiectivă generată de posesia abuzivă și disimulată exercitată de către S.C. X. S.A. asupra suprafeței de 1.341 m.p. și lipsa vreunui proprietar sau posesor aparent asupra diferenței de cca. 3.000 mp, situate în Voluntari, totuși a refuzat să pronunțe o hotărâre care să tranșeze definitiv această situație.

Recurenții au făcut o trecere în revistă a elementelor probatorii pe baza cărora au concluzionat că este evident faptul că cel puțin în ceea ce privește suprafața de cca. 3.000 m.p. nimeni nu exercită niciun drept asupra acestui teren, care aparține de drept recurenților-reclamanți, după ce chiar Înalta Curte de Casație și Justiție a dispus anularea certificatului de atestare a dreptului de proprietate nr. x/1998 emis de Ministerul Economiei și Comerțului, cu efectul repunerii părților în situația anterioară exproprierii abuzive survenită prin efectul Decretului nr.223/1984.

În opinia acestora, instanța de apel trebuia să interpreteze toate probele, adresele, expertizele precum și toate actele dosarului, consolidate de apărările formulate în sensul de a le recunoaște calitatea de proprietari asupra terenului "fără stăpân aparent" în suprafața de cea 3.000 m.p., precum și asupra suprafeței de 1.341 mp deținută în mod abuziv de către intimata-recurentă SC X. SA.

Recurenta-pârâtă SC X. S.A. a declarat recurs atât împotriva deciziei nr.517/A/2014, pronunțată de Curtea de Apel București, cât și împotriva încheierii interlocutorii din data de 14.06.2013 prin care a fost respinsă excepția tardivității formulării și motivării apelului declarat de către apelanții A., B., E., F. și G., solicitând, în principal: admiterea recursului și modificarea deciziei în sensul admiterii excepției tardivității formulării și motivării apelului declarant de apelanții A., B., E., F. și G. și, pe cale de consecință, respingerea acestui apel ca fiind formulat și motivat tardiv.

În subsidiar, recurenta-pârâtă a solicitat admiterea recursului, modificarea, în parte, a deciziei recurate în sensul respingerii, ca nefondat, a apelului formulat de apelanții A., B., E., F. și G. (cu consecința menținerii, în tot, a sentinței civile nr.1052/2012, pronunțată de Tribunalul București).

Cu referire la încheierea interlocutorie prin care a fost respinsă excepția tardivității formulării și motivării apelului declarat de către apelanții A., B., E., F. și G., recurenta-pârâtă a arătat că, la data de 19.12.2012, sentința civilă nr.1052/2012, pronunțată de Tribunalul București, a fost comunicată la domiciliul procesual ales al acestor apelanți, respectiv la S.C.A. Z., act procedural pe care îl apreciază a fi corect îndeplinit de către instanță având în vedere că intimații-apelanți nu au comunicat instanței schimbarea domiciliului procesual și nu a înștiințat partea potrivnică prin scrisoare recomandată, astfel că sunt aplicabile dispozițiile art. 98 C.proc.civ.

Prin urmare, de la data de 19.12.2012 a început să curgă termenul de 15 zile, atât pentru declararea apelului cât și pentru motivarea acestuia.

La data de 27.12.2012, S.C.A. Z. a depus o cerere prin care a declarat apel nemotivat, învederând instanței că nu îi mai reprezintă pe apelanții A., B., E., F. și G.

La data de 22.12.2012, sentința civilă nr.1052/2012 a fost recomunicată și la domiciliile intimaților-apelanți A., B., E., F. și G., la dosar aflându-se dovezile de comunicare a hotărârii.

A arătat recurenta pârâtă că până la primul termen de judecată, respectiv 29.03.2013, intimații-apelanți B., E., G. și F. nu au depus la dosar cerere de declarare a apelului sau de însușire a apelului declarat de foștii reprezentanți, S.C.A. Z., după cum nu au depus nici motive de apel, în condițiile în care conform dispozițiilor art. 287 alin. (4) C.proc.civ. „termenul pentru depunerea motivelor de apel se socotește de la comunicarea hotărârii”, iar termenul de apel este unul imperativ, de decădere, a cărui nerespectare conduce la respingerea acestuia, ca fiind tardiv.

În opinia acestei recurente, prima zi de înfățișare în apel a avut loc la data de 29.03.2013, dată la care reclamantii, deși au fost legal citați, nu au depus motivele de apel; în consecință, a operat sancțiunea decăderii, care are natura unei sancțiuni procedurale, pentru lipsa de stăruință în finalizarea litigiului.

La data de 11.01.2013, intimata - apelantă A., prin mandatar T., a solicitat din nou, recomunicarea sentinței civile nr.1052/2012 la domiciliul mandatarii, motivând că S.C.A. Z. nu-i mai reprezintă interesele; la data de 04.02.2013 această parte a declarat apel nemotivat, fără să și-l însușească pe cel declarat de societatea de avocați.

A susținut recurenta pârâtă că apelul declarat de intimata-apelantă A., prin mandatar T., este tardiv întrucât termenul de apel a curs de la data de 19.12.2012 și aceasta deoarece aceasta nu a comunicat schimbarea domiciliului procesual, sub sancțiunea neluării în seamă conform art. 98 C.proc.civ., nu a solicitat repunerea în termenul de apel și nici nu a făcut dovada existenței vreunei cauze de forță majoră care să o împiedice să declare, în termen, apelul. Însușirea apelului declarat a fost făcută de către intimații - apelanți A., B., E., G. și F., prin avocat Q., abia în data de 10.05.2013, dată la care, prin aceeași cerere, au fost depuse, tardiv, și motivele de apel.

Cu privire la decizia civilă nr. 517/A/2014, pronunțată de Curtea de Apel București, recurenta-pârâtă a arătat că aceasta este deopotrivă netemeinică și nelegală deoarece: instanța a acordat ceea ce nu s-a cerut (art. 304 pct. 6 teza a II-a C.proc.civ.) iar hotărârea a fost pronunțată cu aplicarea greșită a legii (art. 304 pct. 9 teza a III-a C.proc.civ.), respectiv a dispozițiilor art. 297 alin. (1) C.proc.civ. și ale art. 47 alin. 1 din Legea nr.165/2013 (care a modificat prevederile art. 51 alin. 2 din Legea nr. 18/1991).

A susținut recurenta-pârâtă că soluția pronunțată de instanța de apel încalcă dispozițiile art. 297 alin. (1) C.proc.civ. potrivit cărora: "în cazul în care se constată că, în mod greșit, prima instanță a soluționat procesul fără a intra în judecata fondului ori judecata s-a făcut în lipsa părții care nu a fost legal citată, instanța de apel va anula hotărârea atacată și va judeca procesul, evocând fondul. Cu toate acestea, în cazul în care prima instanță a soluționat procesul fără a intra în judecata fondului, instanța de apel va anula hotărârea atacată și va trimite cauza spre rejudecare, o singură dată, primei instanțe sau altei instanțe egale în grad cu aceasta din aceeași circumscripție, dacă părțile au solicitat în mod expres luarea acestei măsuri prin cererea de apel ori prin întâmpinare (...)".

Sub un prim aspect s-a arătat că soluția trimiterii cauzei, spre rejudecare, primei instanțe nu a fost cerută nici de apelanții A., B., E., F. și G. prin apelul formulat și nici de către intimata X. S.A., prin întâmpinare. Astfel, prin apelul declarat în cauză precum și prin motivele de apel formulate ulterior, apelanții A., B., E., F. și G. au solicitat instanței de apel "să procedeze la o veritabilă rejudecare a prezentei pricini, în virtutea efectului devolutiv al apelului declarat și pe fond, după desființarea sentinței atacate, să pronunțe o hotărâre prin care să beneficieze de dreptul legitim de proprietate". Așadar, în ipoteza admiterii apelului, s-ar fi impus ca însăși instanța de apel să procedeze la rejudecarea fondului, în virtutea rolului activ aceasta neputând să pronunțe soluția trimiterii spre rejudecare primei instanțe în lipsa unei cereri exprese în acest sens din partea părților.

De altfel, inclusiv în considerentele deciziei recurate se reține că apelanții au solicitat "soluționarea cauzei pe fond" de către instanța investită cu judecarea apelului.

Sub un alt aspect, în cauză nu este întrunită nici condiția impusă de art. 297 alin. (1) C.proc.civ., ca prima instanță să fi soluționat procesul fără a intra în cercetarea fondului.

În opinia recurente-pârâte, prima instanță a respins în mod corect cererea având ca obiect revendicare imobiliară, în urma cercetării fondului cauzei, pe baza materialului probator administrat în fața sa, constând în înscrisuri și expertize, reținând netemeinicia pretențiilor formulate de reclamanti, respectiv lipsa identității dintre terenul revendicat în suprafață de 4.442 m.p. situat în strada Y. la nr. x2A și terenul aflat în proprietatea SC X. S.A., aflat la nr. x, fost x4B.

Instanța de apel a apreciat în mod eronat că prima instanță s-ar fi "limitat doar la chestiuni care țin tot de calitatea procesuală pasivă și anume că X. S.A. nu este deținător al terenului revendicat de reclamanti" conchizând că "tribunalul a soluționat de fapt cauza în contradictoriu cu X. S.A fără a intra în cercetarea fondului."

Așa cum rezultă din considerentele sentinței civile nr.1052/2012, pronunțată de Tribunalul București, prin încheierea din data de 15.04.2008, prima instanță de judecată "a unit cu fondul excepția lipsei calității procesuale a celor trei pârâți", inclusiv a SC X. S.A., apreciind că pentru soluționarea acestei excepții este necesară administrarea aceluiași dovezi ca și cele pentru dezlegarea în fond a pricinii; așadar, nu se poate aprecia că prima instanță nu a fi făcut o analiză pe fondul pricinii.

A arătat, în continuare, recurenta-pârâtă că pentru admiterea acțiunii în revendicare este necesară îndeplinirea cumulativă a două condiții, respectiv: 1) dovada dreptului de proprietate al reclamanților A., B., E., F. și G. asupra terenului în litigiu și 2) identitatea dintre imobilul revendicat și cel ocupat de către pârâții Orașul Voluntari, Municipiul București și SC X. S.A.

Or, prima instanță a procedat în acest sens, verificând dacă sunt întrunite cumulativ aceste condiții, respectiv a analizat valabilitatea titlului reclamanților "în vederea comparării titlurilor de proprietate ale părților", apoi a administrat probe pentru a verifica cea de-a doua condiție, respectiv dacă există identitate între imobilul revendicat și cel ocupat de către pârâți.

În cadrul analizei pe fond a cauzei, în fața primei instanțe au fost administrate probe cu înscrisuri și expertiză tehnică topografică, fiind dispuse și întocmite două rapoarte de expertiză, ambele atestând că nu există identitate între terenul expropriat de la reclamanti și cel deținut de SC X. S.A., cele două terenuri având numere poștale diferite și aflându-se în locații diferite.

A mai arătat recurenta-pârâtă că soluția instanței de apel este netemeinică și în ceea ce privește modalitatea de soluționarea a pricinii privind suprafața de 1.341 m.p. apreciată de expertul O. a se suprapune cu terenul revendicat în cauză, ipoteză preluată ca atare de instanță din suplimentul la raportul de expertiză, instanța de apel conchizând că "față de această probă, s-a dovedit identitatea dintre SC X. S.A. și deținătorul terenului revendicat, în parte, pentru suprafața de 1.341 m.p. și deci, pentru această suprafață de teren SC X. S.A. are calitate procesuală pasivă în cauză".

În opinia acestei recurente, față de dispozițiile art. 47 alin. (1) din Legea nr.165/2013, care au modificat prevederile art. 51 alin. (2) din Legea nr. 18/1991, Comisia Județeană Ilfov pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor este singura competentă să dispună anularea totală sau parțială a titlurilor emise ulterior primului titlu „în cazul existenței unei suprapuneri totale sau parțiale ca urmare a emiterii a două sau mai multe titluri de proprietate pe aceleași amplasamente", tot comisia județeană fiind competentă să dispună emiterea unui nou titlu în locul celui anulat sau, după caz, să propună acordarea de măsuri compensatorii potrivit legii privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire.

Pe cale de consecință, întrucât instanțele de judecată sunt necompetente general să soluționeze o acțiune în cazul existenței unor suprapuneri de titluri de proprietate, în situația *pendinte* recurenta-intimată SC X. S.A. fiind cea care a dobândit prima dreptul de proprietate *ope legis*, în temeiul art. 20 alin. (2) din Legea nr. 15/1990, asupra suprafeței de 65.095 mp, instanța de apel trebuia să se declare necompetentă general în ceea ce privește soluționarea cauzei referitor la suprafața de 1.341 m.p. sus-menționată.

Pe de altă parte, chiar dacă instanța de apel ar fi apreciat că este competentă să soluționeze o

astfel de cerere, comparând titlurile de proprietate exhibate de reclamant și de pârâta SC X. S.A. se impunea a observa că titlul pârâtei este preferabil având în vedere că a fost înscris, pentru opozabilitate *erga omnes*, în cartea funciară a Orașului Voluntari cu nr. cadastral xx92 iar reclamantii nu au formulat acțiune în rectificarea cărții funciare conform art. 907 și urm. C.civ.

A arătat, de asemenea, recurenta-pârâtă că decizia recurată este criticabilă și sub aspectul încălcării de către instanța de apel a limitelor devoluțiunii apelului prevăzute art. 295 alin.(1) C.proc.civ., prin raportare la criticile concrete pe care apelanții le-au adus hotărârii primei instanțe.

Astfel, așa cum reiese din motivele de apel formulate, apelanții-reclamanți nu au adus critici concrete sentinței primei instanțe și, deși sarcina probei le revenea conform art. 1169 din Codul civil de la 1864, nu și-au probat pretențiile, promovând o acțiune vădit neîntemeiată, care a fost respinsă, ca atare, de instanța de fond.

În plus, suplimentul la raportul de expertiză pe baza căruia s-a concluzionat că ar exista o suprapunere de 1.341 m.p. între terenul revendicat și cel aflat în proprietatea SC X. S.A. a fost dispus din oficiu de instanța de apel, apelanții nefiind în măsură să indice cine sunt deținătorii reali ai terenului revendicat și nici să solicite administrarea unor probe adecvate pentru a-și proba pretențiile.

Pentru toate aceste considerente recurenta pârâtă a solicitat admiterea recursului, astfel cum a fost formulat și motivat.

Analizând, cu prioritate, recursul declarat de recurenta - pârâtă S.C. X. S.A. împotriva încheierii de ședință din 14 iunie 2013, pronunțată de Curtea de Apel București, Înalta Curte constată că nu este fondat și urmează să-l respingă pentru următoarele considerente:

Sub aspectul obiectului căii de atac, Înalta Curte reține că potrivit mențiunilor cuprinse în încheierea de ședință din 14.06.2013, pronunțată de Curtea de Apel București, la acest termen de judecată a fost menținută măsura prorogării discutării excepțiilor tardivității declarării și motivării apelului, invocate de intimata-pârâtă SC X. SA. Excepțiile au fost soluționate și respinse de instanța de apel la data de 27.09.2013.

Cu toate acestea, având în vedere că prin cererea de recurs s-a precizat că partea a înțeles să exercite calea de atac împotriva încheierii interlocutorii prin care s-a respins excepția tardivității declarării și motivării apelului declarat de apelanții-reclamanți, Înalta Curte, examinând recursul, reține că prin cererea de chemare în judecată înregistrată pe rolul Tribunalului București, formulată prin avocat, reclamantii și-au ales domiciliul procesual, în vederea comunicării actelor de procedură, la sediul SCA Z.

Împuternicirea avocațială care face dovada contractului de mandat al avocaților din cadrul SCA Z. se regăsește în dosarul primei instanțe.

Înalta Curte subliniază că alegerea de domiciliu și calitatea de reprezentant sunt două instituții distincte de drept procesual care produc efecte specifice.

Alegerea domiciliului procesual este supusă dispozițiilor art. 93 C.proc.civ, iar schimbarea acestuia trebuie adusă la cunoștința instanței și a părții adverse, sub sancțiunea neluării în seamă, conform dispozițiilor art. 98 din același act normativ.

În cazul particular dedus judecății, alegerea domiciliului procesual s-a făcut atât de către reclamantii inițiali, cât și de succesorii acestora la sediul cabinetului de avocatură cu care aceștia au încheiat contract de asistență juridică.

Astfel cum rezultă din verificarea actelor de la dosar, pe parcursul judecății în primă instanță, reclamantii nu au formulat nicio cerere prin care să învedereze că și-au schimbat domiciliul ales în vederea comunicării actelor de procedură, după cum, până la data îndeplinirii formalităților de comunicare a sentinței civile nr.1052/2012, nu au adus la cunoștință instanței încetarea contractului de mandat încheiat cu SCA Z.

Împrejurarea că pe parcursul judecății în primă instanță au depus împuterniciri avocațiale, în virtutea cărora au asigurat asistență judiciară pentru reclamanți, și avocatele S. și V. nu are semnificația încetării de drept a contractului încheiat cu SCA Z.

Înalta Curte reține că abia print-o cerere depusă la data de 11.01.2013, reclamanta A., prin

mandatar T., a arătat, în motivarea cererii de recomunicare a sentinței, că SCA Z. nu îi mai asigură asistență juridică. Însă, această declarație, făcută după comunicarea sentinței, nu este de natură să afecteze valabilitatea actelor procedurale deja efectuate.

Conform dispozițiilor art. 69 alin.(2) C.proc.civ., avocatul care a asistat o parte la judecarea pricinii, poate declara calea de atac împotriva hotărârii, nefiind nevoie de un acord expres al părții în acest sens.

Or, în temeiul acestor dispoziții legale, SCA Z. a declarat, la data de 23.12.2012, apel nemotivat împotriva sentinței civile nr.1052/2012.

Din perspectiva termenului de exercitare a căii de atac, se constată că acest apel a fost declarat în termenul procedural de 15 zile, prevăzut de art. 284 alin.(1) C.proc.civ., termen care a început să curgă la data de 20.12.2012 (având în vedere că reclamanții au avut indicat un domiciliu procesual ales și au indicat persoana însărcinată cu primirea actelor de procedură).

Se impune, de asemenea, mențiunea că părțile sunt ținute de obligațiile impuse de art. 98 C.proc.civ. și în situația în care domiciliul procesual ales s-a făcut la sediul avocatului, dacă pe parcursul judecării contractul de mandat încetează.

Sușinerile recurente-pârâte în sensul că reclamanții aveau obligația de a-și însuși în mod formal apelul declarat de SCA Z. sunt nefondate, dispozițiile art. 69 alin.(2) C.proc.civ., permițând, așa cum s-a arătat, avocatului care a asistat o parte la judecarea pricinii, să declare calea de atac împotriva hotărârii.

Partea în numele căreia s-a declarat calea de atac poate declara că nu dorește să parcurgă judecata în calea de atac exercitând un drept de dispoziție, dar nu are obligația de a arăta expres dacă își însușește calea de atac atunci când aceasta a fost declarată de avocatul care a reprezentat-o la judecata finalizată cu hotărârea atacată.

Față de împrejurarea că SCA Z. a declarat un apel valabil și în numele reclamantei A., nu se mai impune examinarea criticilor care privesc declararea unui alt apel de către această parte, prin mandatar T.

În ceea ce privește consecința nemotivării apelului, Înalta Curte reține că potrivit dispozițiilor art. 292 alin. (2) C.proc.civ.: ”În cazul în care apelul nu se motivează (...) instanța de apel se va pronunța, în fond, numai pe baza celor invocate la prima instanță”.

Prin urmare, sancțiunea nedeunerii motivelor de apel nu este respingerea căii de atac, ca fiind tardivă, așa cum în mod greșit a susținut recurenta-pârâtă, ci împiedicarea apelantului de a invoca la judecata în apel motive noi, care nu au fost avute în vedere de prima instanță.

În speță, apelanții-reclamanți au depus motivele de apel în ședința publică de la 10.05.2013, care, contrar susținerilor recurente-pârâte, a reprezentat prima zi de înfățișare în apel având în vedere dispozițiile art. 134 C.proc.civ. și împrejurarea că la primul termen de judecată (29.03.2013) cauza a fost amânată la cererea apelantei-reclamante A., pentru angajarea unui avocat.

Pentru considerentele expuse, Înalta Curte a respins, ca nefondat, recursul declarat de recurenta pârâtă S.C. X. S.A. împotriva încheierii interlocutorii prin care s-a respins excepția tardivității declarării și motivării apelului declarat de apelanții-reclamanți.

Analizând recursurile declarate împotriva deciziei nr.517/A din 9.12.2014, pronunțată de Curtea de Apel București, Înalta Curte constată că atât reclamanții cât și pârâta au formulat critici în sensul greșitei interpretări și aplicări a dispozițiilor art. 297 alin.(1) C.proc.civ., pe care Înalta Curte examinându-le împreună le găsește fondate pentru considerentele ce succed:

Potrivit dispozițiilor 297 alin.(1) C.proc.civ. care prin raportare la data înregistrării cererii de chemare în judecată și la dispozițiile art. XXII din Legea nr.202/2010 sunt aplicabile, așa cum a reținut și instanța de apel, în forma anterioară modificărilor aduse prin acest act normativ, prevăd că: „În cazul în care se constată că, în mod greșit, prima instanță a rezolvat procesul fără a intra în cercetarea fondului ori judecata s-a făcut în lipsa părții care nu a fost legal citată, instanța de apel va desființa hotărârea atacată și va trimite cauza spre rejudecare primei instanțe.”

Reținând, așadar, că nu era necesar ca părțile să solicite în mod expres trimiterea cauzei, spre rejudecare, primei instanțe, Înalta Curte constată că instanța de apel a făcut o greșită

interpretare dispozițiilor 297 alin.(1) C.proc.civ, în sensul în care a apreciat că prima instanță a rezolvat procesul fără a intra în cercetarea fondului.

Astfel, curtea de apel a reținut, în esență, că, în ceea ce privește acțiunea în revendicare formulată în contradictoriu cu pârâta S.C. X. S.A., tribunalul nu a făcut o veritabilă analiză pe fond a drepturilor deduse judecății ci a respins acțiunea, ca neîntemeiată, însă pentru considerente care țin de lipsa de identitate a terenului în litigiu; prin urmare, considerentele tind spre a justifica în realitate lipsa calității procesuale pasive care, având efect peremptoriu, împiedică soluționarea cauzei pe fond.

Înalta Curte nu își însușește acest raționament, apreciind că rațiunea instituirii dispozițiilor art. 297 alin.(1) C.proc.civ. o reprezintă necesitatea respectării dublului grad de jurisdicție.

Prin urmare, intră, de exemplu, sub incidența acestui text legal situațiile în care prima instanță, admitând în mod greșit o excepție cu caracter dirimant, nu a analizat fondul raportului juridic dedus judecății sau situațiile în care aceasta a omis a se pronunța asupra vreunei cereri cu care a fost legal investită.

În cazul particular dedus judecății, se constată că nu sunt îndeplinite condițiile prevăzute de art. 297 alin.(1) C.proc.civ. întrucât tribunalul a examinat și a respins excepția lipsei calității procesuale pasive a pârâtei S.C. X. S.A., iar pe fond a respins cererea de chemare în judecată, în contradictoriu cu această parte, ca neîntemeiată, expunând considerente care țin de examinarea fondului, în raport de situația de fapt relevată la judecata în primă instanță.

Împrejurarea că pe baza probatoriului suplimentar administrat în apel, curtea de apel a reținut, sub aspectul situației de fapt, o suprapunere de terenuri pe care tribunalul nu a constatat-o nu înseamnă că fondul cauzei nu a fost cercetat.

Or, ca instanță de control judiciar care are și competența de a devolua, în condițiile legii, fondul cauzei, curtea de apel poate reține o altă situație de fapt însă va face propria analiză a raportului juridic dedus judecății, nefiind legală soluția de desființare parțială a sentinței pentru ca prima instanță să purceadă la cercetarea fondului în raport de o situație de fapt nouă.

În consecință, recursurile sunt fondate din perspectiva modului în care instanța de apel a făcut interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 297 alin.(10) C.proc.civ., fiind incidente dispozițiile art. 312 alin.(1) și 304 pct.9 C.proc.civ.

Examinând, în continuare, recursul declarat de recurenta-pârâtă, Înalta Curte reține că această parte a susținut și faptul că instanța de apel a încălcat dispozițiile art. 295 alin.(1) C.proc.civ., sub aspectul limitelor devoluțiunii în faza procesuală a apelului, întrucât reclamantii nu au adus veritabile critici sentinței apelate și nu și-au probat pretențiile.

Înalta Curte reține că aceste critici nu sunt fondate, instanța de apel făcând o corectă sinteză a criticilor de apel; cu referire la nedovedirea pretențiilor deduse judecății, se constată că sancțiunea o poate reprezenta respingerea cererii iar nu necercetarea motivelor de apel; în consecință, nu sunt incidente dispozițiile art. 304 pct.6 C.proc.civ.

În ceea ce privește criticile prin care recurenta-pârâtă a învederat că, față de dispozițiile art. 47 alin.(1) din Legea nr. 165/2013, instanțele de judecată nu sunt competente general să soluționeze cererea privitoare la suprafața de 1.341 mp, Înalta Curte reține că limitele judecății sunt fixate de reclamant, nu de pârât, iar cererea de chemare în judecată dedusă judecății, astfel cum a fost calificată de instanțele de fond, este o acțiune în revendicare, întemeiată pe dispozițiile art. 480 C.civ. care este de competența instanțelor judecătorești.

Criticile prin care această recurentă a pus în discuție modul în care instanța de apel a identificat, pe baza probatoriului administrat, o suprapunere de 1.341 mp, între terenul revendicat prin cererea de chemare în judecată și cel deținut de recurenta-pârâtă exced controlului de legalitate în recurs.

În ceea ce privește celelalte critici formulate de recurenții-reclamantii, Înalta Curte reține următoarele:

Criticile care vizează soluția dată excepției lipsei calității procesuale pasive a pârâților Orașul Voluntari și Municipiul București (de admitere), menținută de instanța de apel, sunt vădit

nef fondate.

Așa cum în mod corect a reținut instanța de apel, reclamanții nu au formulat în apel critici privitoare la calificarea pe care tribunalul a dat-o cererii de chemare în judecată, astfel că, pentru stabilirea calității procesuale pasive s-au avut în vedere: cererea în realizarea dreptului și calitatea de posesor al terenului.

Recurenții-reclamanți, care au beneficiat și de asistență juridică, nu pot invoca încălcarea dispozițiilor art. 292 C.proc.civ., în sensul că instanța de apel nu a cercetat cauza, din oficiu, sub toate aspectele, în condițiile în care au formulat motive de apel prin care au circumscris limitele devoluțiunii, fără a critica sentința în legătură cu calificarea pretențiilor deduse judecării de către prima instanță.

Or, art.292 C.proc.civ., invocat de recurenții-reclamanți, prevede la alin.(1), tocmai limitele în care instanța de apel va soluționa calea de atac, în ipoteza în care apelul a fost motivat.

Pe de altă parte, recurenții-reclamanți sunt în eroare atunci când susțin că unul din motivele pentru care instanța de apel a dispus desființarea sentinței este acela că nu au fost soluționate „mai multe chestiuni în această cauză.”

Din ambiguitatea criticilor formulate Înalta Curte reține că prin sintagma „mai multe chestiuni în această cauză”, reprezentantul convențional al recurenților-reclamanți, care a semnat cererea de recurs, a avut în vedere capetele de cerere de chemare în judecată pe care tribunalul nu le-a soluționat în mod distinct.

Însă din decizia ce face obiectul controlului judiciar rezultă fără echivoc faptul că soluția de admitere a apelului reclamanților a avut la bază alte motive.

Cu referire la dispozițiile art. 287 C.proc.civ., Înalta Curte reține că acestea stipulează condițiile pe care trebuie să le îndeplinească cererea de apel. Cum apelul declarat în cauză a fost exercitat de reclamanți, lor le incumba obligația de respecta aceste dispoziții.

Instanța de apel a respectat prescripțiile art.292 alin.(1) C.proc.civ., incident în speță, recurenții-reclamanți făcând o evidentă confuzie între dispozițiile celor două alineate care compun acest articol.

Găsind soluția primei instanțe ca fiind temeinică și legală sub aspectul calității procesuale pasive a celor doi pârâți persoane juridice, curtea de apel nu avea nici un temei legal pentru a dispune, sub acest aspect, rejudecarea întrucât admiterea în mod corect a unei excepții dirimante (cum este și excepția lipsei calității procesuale pasive), duce la împiedicarea soluționării fondului cererii de chemare în judecată.

Față de limitele investirii primei instanțe, astfel cum au fost calificate în mod explicit prin sentința pronunțată de Tribunalul București, nu se impune analiza criticilor privitoare la admisibilitatea cererilor în constatare și nu pot fi primite susținerile conform cărora, sub acest aspect, anumite motive de apel ar fi rezultat din dezbateri.

Celelalte susțineri ale recurenților-reclamanți, subsumate celei de-a doua critici întemeiate pe dispozițiile art. 304 pct.9 C.proc.civ., nu reprezintă critici de nelegalitate, astfel că nu se impune examinarea lor.

Cu referire la criticile prin care, în cererea de recurs, comună cu cea a reclamanților, intervenientele R. și P. au arătat că decizia curții de apel nu este legală în ceea ce le privește, prin raportare la dispozițiile art. 48 C.proc.civ., Înalta Curte constată că sunt fondate întrucât aceste părți sunt succesoarele intervenientei D. decedată pe parcursul procesului (la data de 19.08.2012) care a avut o poziție procesuală comună cu a reclamanților, întemeindu-și pretențiile pe un drept comun.

Or, considerentele sumare ale curții de apel, în sensul că soluția dată cererii de intervenție nu este afectată de judecata acestei căi de atac, sunt insuficiente pentru a lămuri situația acestor părți în proces și pentru a permite un veritabil control de legalitate.

În ceea ce privește criticile întemeiate pe dispozițiile art. 304 pct.8 C.proc.civ., Înalta Curte menționează că, pentru a putea fi incident acest motiv de recurs, este necesar ca prin actul de investire a instanței (cerere de chemare în judecată, cerere reconvențională, cerere de intervenție voluntară principală, etc.) să se pună în discuție interpretarea unui act juridic.

Nu se circumscriu acestui motiv de recurs criticile prin care se invocă modul în care instanța care a pronunțat hotărârea atacată a interpretat probele administrate în cauză, chiar atunci când acestea ar consta în înscrisuri. Prin raportare la obiectul cererii de chemare în judecată și la considerentele expuse, motivul de recurs prevăzut de art. 304 pct.8 C.proc.civ. nu este, prin ipoteză, incident în cauză; criticile formulate nu pot fi examinate nici din perspectiva altui motiv de recurs prevăzut de art. 304 C.proc.civ. întrucât pun în discuție doar aspecte de temeinicie a deciziei recurate.

Pentru considerentele expuse, în temeiul dispozițiilor art. 312 alin.(1) și 304 pct.9 C.proc.civ., au fost admise recursurile declarate de recurenții-reclamanți, de recurențele - intervenientele și de recurența - pârâtă S.C. X. S.A. împotriva deciziei nr.517/A/2014, pronunțată de Curtea de Apel București, a fost casată decizia și trimisă cauza, spre rejudecare, aceleiași instanțe de apel.

21. Vătămare procesuală. Condiții. Natura juridică a termenului de formulare a notificării potrivit dispozițiilor legii speciale de reparație.

C.proc.civ. din 1865, art. 103, art. 105
Legea nr. 10/2001, art. 5, art. 22

1. Împrejurarea că prima instanță nu a dat cuvântul părților pe fond, ci numai pe excepția de inadmisibilitate a acțiunii în revendicare, iar prin soluția pronunțată a antamat fondul, verificând existența unui bun în patrimoniul reclamanților, încalcă principiul dreptului la apărare și este de natură să provoace reclamanților o vătămare în sensul art. 105 alin. (2) C.proc.civ.

Însă, această vătămare nu atrage anularea hotărârii, cât timp posibilitatea reclamanților de a discuta legalitatea soluției fondului este asigurată în căile de atac, pe care le-au și exercitat și care le-au oferit o cale efectivă de discutare a acestui aspect, constituindu-se în acel „alt remediu” la care se referă art. 105 alin. (2) C.proc.civ., ceea ce face inoperantă sancțiunea nulității actului îndeplinit cu neobservarea formelor legale. Susținerile pe care reclamanții nu le-au putut face în fața primei instanțe cu privire la calitatea lor de titulari ai unui bun, au fost făcute prin motivele de apel și apoi prin motivele de recurs, iar în aceste condiții vătămarea invocată este înlăturată, nefiind deci, îndeplinită condiția de a nu exista un alt remediu pentru înlăturarea vătămării.

2. Termenul prevăzut de art. 22 alin. (1) din Legea nr. 10/2001 pentru înregistrarea notificării, este un termen de decădere, de drept substanțial, aspect ce rezultă din dispozițiile alin. (5) al aceluiași articol, care menționează că nerespectarea termenului arătat se sancționează cu pierderea dreptului de a solicita în justiție măsuri reparatorii în natură sau prin echivalent.

Termenul de decădere din dreptul substanțial nu este susceptibil de întrerupere, suspendare sau repunere în termen, sancțiunea decăderii având ca efect chiar stingerea dreptului subiectiv.

Din acest punct de vedere, termenul prevăzut de art. 22 alin. (1) din Legea nr. 10/2001 este incompatibil cu instituția repunerii în termen reglementată de dispozițiile art. 103 alin. (1) C.proc.civ., dispoziții ce au ca obiect un drept procedural, pe când decăderea prevăzută de art. 22 alin. (5) din Legea nr. 10/2001 are în vedere un drept subiectiv.

Secția I civilă, decizia nr. 518 din 19 februarie 2015

Prin acțiunea înregistrată pe rolul Tribunalului București, la data de 21.12.2012, reclamanții A., B., C. și D. au chemat în judecată pe pârâții Statul Român, prin Primăria Municipiului București, Municipiul București, prin Primar General, Ministerul Culturii și Patrimoniului Național și SC X. SA, solicitând obligarea acestora să le lase în deplină proprietate și posesie cota indiviză de 93% din imobilele proprietatea autorilor lor E. și F., situate în București.

Prin sentința civilă nr. 2220 din 20.12.2013, Tribunalul București, Secția IV-a civilă a admis excepția inadmisibilității acțiunii și, în consecință, a respins acțiunea, ca inadmisibilă.

Pentru a hotărî astfel, tribunalul a reținut, în esență, următoarele:

Bunurile revendicate au făcut parte din patrimoniul fostei persoane juridice Banca Y., devenită ulterior Banca Z. (în 1921). Din Actul constitutiv și Statutul publicate în Monitorul Oficial rezultă că E. a fost unul dintre acționari, cu o participație de 30.000 lei, alături de alți 6 acționari cu cote de câte 30.000 lei, respectiv 5 dintre ei cu câte 28.000 lei.

Reclamanții sunt moștenitorii legali ai fostului acționar E., astfel cum rezultă din certificatele de moștenitor și actele de stare civilă depuse de către aceștia la dosar.

Băncii Z., aflate la data aceea în lichidare, i-au fost naționalizate 8 apartamente situate în București.

Pârâtul X. a fost înființat prin Hotărârea nr. 482/1964, după revoluție fiind recunoscut ca persoană juridică prin HG nr. 130/1991. Acest pârât a primit în administrare, prin Dispoziția nr. 4601/1987 emisă de Ministerul Culturii și Educației Socialiste, o parte din imobil, respectiv o suprafață de 512 mp. Din extrasul de furnizare a informațiilor emis de ONRC, rezultă că pârâtul X. are sediul în imobilul care face obiectul prezentei revendicări.

Din adresa din 26.06.2007 emisă de Primăria Municipiului București - Serviciul Evidența Proprietății, rezultă că în imobilul aflat pe fosta str. F. (apoi D.) nr. x și x2, la nivelul anului 1948 figura mențiunea imobil cu folosința tipografie, anterior, în anul 1933, figurând Banca Z., apoi Q. Din adresă mai rezultă că pe adresa str. D. nr. x0 este înregistrat Decretul nr. 119/1948 pe numele V. și T., precum și Decretul nr. 92/1950 privind Banca Z., în lichidare. În sfârșit, în adresă se face mențiunea că pe adresa str. F. nr. x0 figurează înregistrată o notificare cu nr. 22624, făcută în baza Legii nr. 10/2001 de către G. și H.

În cadrul procedurilor privind aplicarea Legii nr. 10/2001, toți pârâții aveau calitatea de unități deținătoare și puteau fi chemați în judecată numai în această calitate și în baza Legii nr. 10/2001.

Reclamanții nu au formulat o notificare în baza Legii nr. 10/2001, fapt necontestat de aceștia. Or, reclamanții au indicat ca temei de drept dispozițiile art. 480 C.civ. și art. 1 din Primul Protocol adițional la Convenția europeană a drepturilor omului. Au susținut că au aflat târziu despre existența bunurilor revendicate și la momentul când au aflat nu mai erau în termen să depună notificare. Aceste susțineri nu pot fi reținute ca valide și suficiente pentru a se aprecia că, odată expirat termenul special pentru formularea notificărilor, prevăzut de art. 22 alin. (1) din Legea nr. 10/2001, reclamanții au deschisă calea dreptului comun și pot revendica bunurile potrivit dispozițiilor dreptului comun.

Potrivit art. 22 alin. (5) din Legea nr. 10/2001, republicată, nerespectarea termenului pentru trimiterea notificării atrage pierderea dreptului de a solicita în justiție măsuri reparatorii în natură sau prin echivalent.

Așa fiind, întrucât dispozițiile Legii nr. 10/2001 guvernează regimul juridic aplicabil imobilelor în litigiu, ele fac ca acțiunea în revendicare intentată pe calea dreptului comun, potrivit art. 480 C.civ., să nu poată fi primită.

Tribunalul a reținut mai întâi argumentele care au fundamentat soluția Înaltei Curți de Casație - Secțiile Unite adoptată prin Decizia nr. 33/2008, prin care, referitor la existența unei opțiuni între aplicarea legii speciale, care reglementează regimul imobilelor preluate abuziv în perioada în referință, și aplicarea dreptului comun în materia revendicării, și anume Codul civil, s-a statuat în sensul că prevalează dispozițiile legii speciale. Înalta Curte a statuat în această decizie și cu privire la ordinea în care urmează a fi avute în vedere criteriile, respectiv „în cascadă”.

Înalta Curte de Casație și Justiție a statuat că numai persoanele exceptate de la procedura acestui act normativ special, precum și cele care, din motive independente de voința lor, nu au putut să utilizeze această procedură în termenele legale au deschisă calea acțiunii în revendicare/retrocedare a bunului litigios, dacă acesta nu a fost cumpărat cu bună-credință.

Reclamanții nu se pot înscrie în această ipoteză, autorul lor fiind o personalitate a vremii,

fapt care făcea ușor de identificat și obținut relațiile necesare, inclusiv din sursele istorice ale vremii. O astfel de probă a imposibilității nici nu a fost administrată, deși reclamanților le revenea obligația, potrivit art. 129 alin. (1) C.proc.civ. coroborat cu art. 1169 C.civ.

Reclamanții au solicitat tribunalului să constate că au calitatea de proprietari și prin raportare la art. 1 din Primul Protocol adițional la Convenția europeană.

Tribunalul a pornit în analiza acestui capăt de cerere de la premisa că CEDO este un cumul de principii de drept pe care instanța trebuie să le aibă în vedere în analizarea respectării unui drept fundamental, urmând a fi aplicate cu prioritate în raport cu legile ordinare interne.

În cauza de față, făcând referire la cauza *Malhous c. Republicii Cehe*, tribunalul a apreciat că nu există niciun element care să conducă la concluzia că autoritățile naționale au acționat în mod arbitrar, ci au făcut doar aplicarea legilor interne, fără a exista o încălcare a prevederilor art. 1 din Protocolul 1.

Cum în mod repetat a arătat și Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Convenția nu înlătură dreptul statelor de a concepe proceduri prealabile, obligatorii, dacă acestea asigură și dreptul de acces la instanță, astfel încât drepturile fundamentale să poată fi cercetate în condițiile art. 6 paragraf 1 din Convenție.

Astfel, în cauza *Albert și le Compte c. Belgiei*, Curtea a reținut că, de fapt, statul are de ales între două soluții, ambele conforme cu cerințele unui proces echitabil: fie organele jurisdicționale administrative îndeplinesc ele însele cerințele art. 6 paragraf 1, fie acestea nu se conformează amintitelor exigențe, dar suportă controlul ulterior al unui organ judiciar cu jurisdicție deplină, care să ofere garanțiile cerute de acest articol.

Pe de altă parte, nerespectarea unor dispoziții legale interne și a unor termene speciale, rezonabile, nu îi îndreptățește pe reclamanți a pretinde că Statul Român nu le-a asigurat cadrul legal necesar pentru a obține ocrotirea dreptului de proprietate pretins, atâta timp cât nu au urmat procedurile legale prevăzute de Legea nr. 10/2001, din culpa acestora și, în consecință, nu le poate asigura succesul „sărind” peste aceste dispoziții și invocând direct Convenția. Astfel cum deja s-a reținut, Curtea Europeană permite statelor să aducă anumite limitări dreptului de acces la instanță (cauza *Golder c. Marii Britanii*).

Aceste noi reguli legale, survenite prin Legea nr. 10/2001, confirmă apărarea pârâților potrivit căreia reclamanții nu au în patrimoniul propriu un „bun” în înțelesul art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția europeană, apt a fi apărat pe calea acțiunii în revendicare, ci au exclusiv dreptul de a urma căile procedurale reglementate prin legi speciale. În interpretarea art. 1 din Protocolul nr. 1, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a precizat noțiunile de „bun” și de „drept asupra bunurilor” în sensul că autoritățile naționale asigură respectarea exercițiului dreptului de proprietate, care trebuie să fie actual, adică să existe în patrimoniul persoanei ce invocă protecția normei și să conțină ca element fundamental prerogativa de a dispune de bunurile sale (cauzele *Marckx c. Belgiei*, *Handyside c. Marii Britanii*). S-a statuat că art. 1 din Protocolul nr. 1 nu garantează dreptul de a dobândi un anumit bun, nici dreptul de a deveni proprietarul unui bun, nici dreptul la restituirea unui bun trecut în stăpânirea unui stat fost totalitar. Noțiunea de „bun” cuprinde și dreptul de creanță și speranța legitimă, ca valori patrimoniale. O creanță nu poate fi considerată un „bun” în sensul art. 1 decât dacă ea a fost constatată sau stabilită printr-o decizie judiciară trecută în puterea lucrului judecat (cauza *Fernandez - Molina Gonzales și alții c. Spaniei*). Nu constituie un bun protejat prin art. 1 acțiunile reclamanților pendinte, pe rolul instanțelor interne, care dau naștere exclusiv eventualității dobândirii unei valori patrimoniale.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a făcut distincție între speranța legitimă protejată ca bun și simpla speranță de restituire, care nu constituie un bun protejat: „în măsura în care cel interesat nu a îndeplinit condițiile esențiale pentru a putea redobândi un bun trecut în proprietatea statului sub regimul politic anterior, există o diferență evidentă între „simpla speranță de restituire” și o „speranță legitimă”, de natură mult mai concretă, bazată pe o dispoziție legală sau pe o decizie judiciară”.

Tribunalul, concluzionând, a reținut că reclamanții nu au în patrimoniul lor un drept de

proprietate apt de a fi ocrotit potrivit dispozițiilor art. 480 C.civ., ci aveau deschisă doar calea de a formula cereri potrivit legilor speciale și procedurilor instituite de acestea. Din această perspectivă, acțiunea în revendicare nu ar avea nicio finalitate, întrucât lipsește obiectul comparației, respectiv titlul de proprietate aparținând reclamantilor.

Tribunalul a avut în vedere și raționamentul juridic pe care s-a fundamentat Decizia nr. 27/2011 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție în recurs în interesul legii, care completează și nuanțează Decizia nr. 33/2008, cu privire la chemarea în judecată direct a Statului Român, personal sau prin instituțiile sale, în chestiuni legate de dreptul persoanelor care se pretind proprietare în baza Legii nr. 10/2001, la reparații. În acest sens, a reținut că atât jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, cât și doctrina au stabilit că garanțiile prevăzute de art. 13 din Convenție nu pot merge atât de departe încât să asigure o cale care să permită combaterea unei legi, pe motiv că este contrară Convenției, sau să atace conținutul unei anumite reglementări în fața unei autorități naționale (cauzele *James și alții c. Regatului Unit*, *Roche c. Regatului Unit*, *Murray c. Regatului Unit* etc.).

Tribunalul nu a primit apărarea invocată de pârâțul X., în sensul inadmisibilității acțiunii și sub aspectul cadrului procesual pe latură activă, raportat la dispozițiile art. 643 noul Cod civil.

Împotriva acestei sentințe au declarat apel reclamantii.

Prin decizia civilă nr. 404/A din 07.10.2014, Curtea de Apel București, Secția a III-a civilă și pentru cauze cu minori și de familie respins apelul, ca nefondat, pentru următoarele considerente:

I.1. Cu titlu prealabil, instanța de apel a reținut că sensul pe care l-a dat prima instanță noțiunii de inadmisibilitate a cererii de chemare în judecată a fost strict acela de rezolvare a concursului dintre legea specială și legea generală (pe care reclamantii au invocat-o drept temei) în favoarea legii speciale, acesta fiind argumentul esențial în susținerea soluției pronunțate. De altfel, tribunalul a și indicat că raționamentul care a stat la baza soluției este cel din Decizia în interesul legii nr. 33/2008. În cuprinsul respectivei decizii, Înalta Curte de Casație și Justiție a arătat că: „Deși din titulatura dată recursului reiese că acesta are ca obiect o decizie prin care Înalta Curte să se pronunțe asupra admisibilității sau inadmisibilității tuturor acțiunilor în revendicare intentate în condițiile anterior menționate, din hotărârile anexate rezultă că ceea ce au soluționat instanțele diferit, în ambele categorii de acțiuni, este problema raportului dintre Legea nr. 10/2001, ca lege specială, și Codul civil, ca lege generală, precum și a raportului dintre legea internă și Convenția europeană a drepturilor omului, ratificată prin Legea nr. 30/1994”.

Înțelesul a ceea ce a statuat Înalta Curte de Casație și Justiție, privit și în lumina jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului amintite, este acela că instanța nu poate să respingă cererea cu care a fost investită pe considerentul existenței unei proceduri prealabile ce ar trebui să se desfășoare în raport cu unitatea deținătoare a imobilului, ceea ce ar constitui un refuz al analizei substanțiale a argumentelor prezentate de reclamantă în cadrul raționamentului său. În schimb, instanța trebuie să stabilească apartenența dreptului de proprietate, ca principiu ce stă la baza tuturor regulilor ce configurează regimul juridic al acțiunii în revendicare, ținând însă seama și de prevederile Legii nr. 10/2001. Caracterul derogatoriu al dispozițiilor Legii nr. 10/2001 se manifestă așadar nu în planul dreptului procesual, ci în planul dreptului substanțial, primul aspect fiind cel referitor la însăși determinarea titularului actual al dreptului de proprietate, deoarece este reglementată soarta juridică a vechiului drept de proprietate al reclamantului, iar cel de-al doilea la măsurile reparatorii de care poate beneficia acesta.

Pe de altă parte, constatarea faptului că temeiul de drept invocat de reclamantii nu este corespunzător situației de fapt invocate de către aceștia, în considerarea aplicării principiului general de interpretare care guvernează raportul dintre norma generală și norma specială în materia revendicării imobiliare și, subsecvent înlăturării regulii de drept material invocate de reclamantii, prin analizarea pretenției acestora în lumina dispozițiilor legale incidente cu caracter derogatoriu care impun o altă soluție juridică, nu conduce la constatarea unui fine de neprimire a cererii de obligare a pârâților la predarea bunurilor asupra cărora pretind un drept de proprietate preferabil, ci,

din contră, la soluționarea acesteia pe fond, în sensul respingerii.

În concluzie, deși formal soluția tribunalului a fost una de respingere a acțiunii ca inadmisibilă, aceasta nu a fost justificată pe considerentul existenței unei proceduri prealabile ce ar trebui să se desfășoare în raport cu unitatea deținătoare a imobilelor, ci pe acela al inexistenței unui „bun” în patrimoniul reclamanților, astfel că nu ridică probleme sub aspectul nerespectării dreptului acestora de acces la instanță (art. 6 din Convenția europeană), motivele I și V de apel fiind, ca atare, înlăturate.

2. Mai mult decât atât, chiar dacă tribunalul ar fi constatat într-adevăr un fine de neprimire al acțiunii, Curtea a reținut că instanța de contencios european a drepturilor omului a statuat în mai multe cauze că „dreptul de acces la o instanță nu este absolut. El poate da ocazia unor limitări implicit admise, deoarece el reclamă prin însăși natura sa o reglementare din partea statului. În elaborarea unei astfel de reglementări, statele se bucură de o anumită marjă de apreciere. Cu toate acestea, limitările aplicate nu pot restrânge accesul deschis individului de o manieră sau într-o asemenea măsură încât dreptul să fie atins în însăși substanța sa. Mai mult decât atât, ele nu se conciliază cu art. 6§1 decât dacă urmăresc un scop legitim și dacă există un raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele utilizate și scopul vizat” (printre altele, *F.E. c. Franței și Yagtzilar și alții c. Greciei*).

De asemenea, instanța europeană a arătat că art. 6 alin. 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale „nu obligă statele părți să supună litigiile asupra drepturilor și obligațiilor cu caracter civil unei proceduri care să respecte integral, în toate etapele, cerințele art. 6. Intervenția inițială a organismelor administrative sau profesionale, care au sau nu prerogative judiciare, care nu îndeplinesc toate cerințele, poate fi justificată dacă aceste organisme se supun controlului ulterior al unui organ judiciar cu competență deplină, care garantează drepturile prevăzute de art. 6 alin. (1) din Convenție (cauza *Le Compte, Van Leuven și De Meyere c. Belgiei*, hotărârea din 23 iunie 1986, cauza *Albert și Le Compte c. Belgiei*, hotărârea din 10 februarie 1983, cauza *Buzescu c. României*, hotărârea din 24 mai 2005, cauza *Crișan c. României*, hotărârea din 27.05.2003).

Așadar, compatibilitatea unei astfel de proceduri administrative prealabile obligatorii cu art. 6 alin. 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale este condiționată de posibilitatea de a contesta ulterior hotărârea organului administrativ în fața unei instanțe.

Or, printr-o jurisprudență unificată prin Decizia nr. XX din 19 martie 2007 pronunțată în recurs în interesul legii de Înalta Curte de Casație și Justiție - Secțiunile Unite, s-a recunoscut competența instanțelor de judecată de a soluționa pe fond nu numai contestația formulată împotriva deciziei/dispoziției de respingere a cererilor prin care s-a solicitat restituirea în natură a imobilelor preluate abuziv, ci și notificarea persoanei pretins îndreptățite, în cazul refuzului nejustificat al entității deținătoare de a răspunde la notificarea părții interesate.

Este de menționat și faptul că ineficiența procedurii administrative a fost constatată în cauzele repetitive de tipul *Faimblat c. României* (hotărârea din 13 ianuarie 2009) în ipoteza acordării unor măsuri reparatorii prin echivalent, având în vedere că Fondul Proprietatea „nu funcționează în prezent într-un mod susceptibil să fie considerat ca echivalent cu acordarea efectivă a unei despăgubiri” (par. 37). Or, situația este diferită atunci când măsura reparatorie ar fi cea a restituirii bunului în natură, pentru că este deținut de entitatea investită cu soluționarea notificării. De aceea, Curtea nu a reținut nici motivul de apel III.B.

II.1. Subsecvent, instanța a avut în vedere faptul că, într-adevăr, problema raportului dintre Legea nr. 10/2001, ca lege specială, și Codul civil, ca lege generală, precum și cea a raportului dintre legea internă și Convenția europeană, ratificată prin Legea nr. 30/1994, au fost rezolvate prin Decizia în interesul legii nr. 33/2008 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, dezlegarea dată problemelor de drept judecate prin aceasta fiind obligatorie pentru instanța de apel, conform art. 329 alin. (3) C.proc.civ.

2. Cu privire la problema existenței unei opțiuni între aplicarea legii speciale, care reglementează regimul imobilelor preluate abuziv în perioada de referință, Legea nr. 10/2001, și aplicarea dreptului comun în materia revendicării, și anume Codul civil, Înalta Curte de Casație și Justiție a statuat că: „de principiu, persoanele cărora le sunt aplicabile dispozițiile Legii nr. 10/2001 nu au posibilitatea de a opta între calea prevăzută de acest act normativ și aplicarea dreptului comun în materia revendicării, respectiv dispozițiile art. 480 C.civ. Cu atât mai mult, persoanele care au utilizat procedura Legii nr. 10/2001 nu mai pot exercita, ulterior, acțiuni în revendicare având în vedere regula electa una via și principiul securității raporturilor juridice consacrat în jurisprudența CEDO (cauza *Brumărescu c. României* - 1997 ș.a.)”.

În susținerea acestei soluții, instanța supremă a arătat că: „Câtă vreme pentru imobilele preluate abuziv de stat în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989 s-a adoptat o lege specială, care prevede în ce condiții aceste imobile se pot restitui în natură persoanelor îndreptățite, nu se poate susține că legea specială, derogatorie de la dreptul comun, s-ar putea aplica în concurs cu acesta.

Legea specială se referă atât la imobilele preluate de stat cu titlu valabil, cât și la cele preluate fără titlu valabil (art. 2), precum și la relația dintre persoanele îndreptățite la măsuri reparatorii și subdobânditori, cărora le permite să păstreze imobilele în anumite condiții expres prevăzute [art. 18 lit. c), art. 29], așa încât argumentul unor instanțe în sensul că nu ar exista o suprapunere în ceea ce privește câmpul de reglementare al celor două acte normative nu poate fi primit”.

Conform principiilor de drept substanțial de drept comun, deduse pe cale de interpretare de practica judiciară și de literatura de specialitate în absența unei reglementări legale, proprietarul unui bun care nu se află în posesia bunului său poate să solicite și să obțină restituirea acestuia de la cel care îl deține fără drept, pe calea unei acțiuni în revendicare. Tot în lipsa unei reglementări legale specifice, în doctrină și în jurisprudență se consideră că în cadrul unei asemenea acțiuni se compară titlurile de proprietate prezentate de cele două părți, stabilindu-se mai multe reguli în acest sens. Chiar în acest context al dreptului comun, în cadrul juridic instituit de art. 480 C.civ., s-a statuat că, dacă restituirea în natură nu este posibilă din punct de vedere material (bunul a pierit între timp în mod fortuit sau din culpa posesorului) sau juridic, restituirea se va face prin echivalent stabilit în considerarea valorii bunului. Cât privește imposibilitatea juridică de restituire, potrivit unei păreri poate avea drept cauze exproprierea imobilului pentru cauză de utilitate publică, precum și situația în care bunul a fost înstrăinat de pârât unei alte persoane și aceasta a dobândit dreptul de proprietate prin uzucapiune, iar potrivit unei alte păreri la acestea se adaugă și ipoteza în care bunul a fost dobândit de un terț de bună credință. De asemenea, o soluție de respingere a cererii de restituire în natură este susținută, de data aceasta în unanimitate, și într-o altă situație în care bunul imobil a intrat în patrimoniul reclamantului în mod valabil și a făcut ulterior obiectul unei înstrăinări realizate de o altă persoană, și anume în ipoteza în care ambele titluri provin de la același autor, iar partea care a transcris prima titlul său nu este aceea care a obținut prima titlul de proprietate de la autorul comun, chiar dacă și aceasta ar putea fi privită ca o nesocotire a principului general de drept conform căruia nimeni nu poate transmite mai mult decât ceea ce îi aparține.

Rațiunea tuturor acestor reguli o constituie stabilirea apartenenței dreptului de proprietate, iar acest drept se regăsește, cu excepția unor situații de natura celor la care s-a făcut referire anterior, în patrimoniul ultimei persoane care l-a dobândit în mod valabil, ca efect al principiului de drept conform căruia nimeni nu poate transmite mai mult decât ceea ce îi aparține.

Această finalitate se regăsește și ipoteza imobilelor preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989, caracterul derogatoriu al dispozițiilor Legii nr. 10/2001 manifestându-se sub alte aspecte, primul fiind cel referitor la însăși determinarea titularului actual al dreptului de proprietate, deoarece este reglementată soarta juridică a vechiului drept de proprietate al reclamantului, iar cel de-al doilea la măsurile reparatorii de care poate beneficia acesta.

Astfel, potrivit mecanismului juridic instituit de actul normativ în discuție, recunoașterea și

protecția juridică a dreptului de proprietate ce a aparținut foștilor titulari anterior anului 1948, chiar în situația în care imobilele au fost preluate fără titlu valabil, este condiționată de obținerea în prealabil de către aceștia a unei decizii sau a unei hotărâri judecătorești.

Ca atare, deși este corectă aserțiunea conform căreia în cadrul acțiunii în revendicare trebuie să triumfe proprietarul imobilului, ea nu poate să conducă decât la concluzia contrară celei la care a ajuns prima instanță, în contextul în care dreptul de proprietate nu se regăsește în patrimoniul reclamanților, deoarece aceștia nu au efectuat demersurile legale pentru a-l putea redobândi, fie prin introducerea unei acțiuni în revendicare anterior intrării în vigoare a Legii nr. 10/2001, fie prin formularea unei notificări în temeiul Legii nr. 10/2001.

Prin urmare, simpla neidentificare a titularilor actuali ai dreptului de proprietate asupra imobilului în litigiu în persoana reclamanților implică, conform celor expuse anterior, respingerea acțiunii în revendicare, titlul vechi de proprietate invocat de aceștia nemaiaivând forță juridică în contextul legislativ actual.

3. Prin aceeași decizie în interesul legii, Înalta Curte de Justiție și Casație a urmărit să rezolve și problema dacă prioritatea Convenției europene poate fi dată și în cadrul unei acțiuni în revendicare întemeiate pe dreptul comun, respectiv dacă o astfel de acțiune poate constitui un remediu efectiv, care să acopere, până la o eventuală intervenție legislativă, neconvenționalitatea unor dispoziții ale legii speciale.

În cauza de față nu se pune însă o asemenea problemă, deoarece legea internă nu intră în conflict cu Convenția europeană.

Potrivit jurisprudenței instanței de contencios european, dreptul de proprietate care s-a aflat inițial în patrimoniul autorilor reclamațiilor nu este garantat de prevederile art. 1 din Protocolul adițional al Convenției europene. Principiul în acest domeniu a fost stabilit de Comisia Europeană încă din anii 1970: „Speranța de a vedea renăscută supraviețuirea unui vechi drept de proprietate care este de mult timp imposibil de exercitat în mod efectiv nu poate fi considerată ca un «bun» în sensul art. 1 din Protocolul nr. 1” (decizia *X., Y., Z. c. Germaniei* din 4 octombrie 1977).

În alte cauze, instanța europeană a considerat că, în măsura în care cel interesat nu îndeplinește condițiile esențiale pentru a putea redobândi un bun trecut în proprietatea statului sub regimul politic anterior, există o diferență evidentă între „simpla speranță de restituire”, oricât ar fi ea de îndreptățită din punct de vedere moral, și o „speranță legitimă”, de natură mult mai concretă, bazată pe o dispoziție legală sau pe o decizie judiciară (CEDH, 28 septembrie 2004, *Kopecky c. Slovaciei*).

În același sens, în cauza *Brezny și Brezny c. Slovaciei* din 4 martie 1996, în care reclamanții au susținut că fuseseră lipsiți de proprietatea lor în condiții contrare art. 1 din Protocolul nr. 1, întrucât statul refuzase să le restituie proprietățile confiscate în 1973 și 1976 pe motiv că nu îndeplineau una din condițiile impuse de legea națională pentru a putea beneficia de restituire – dovada cetățeniei slovace, Comisia a declarat că procedura contestată de reclamanți nu se referă la „bunuri existente” și că aceștia acționau numai ca solicitanți. În concluzie „Reclamanții, care fără îndoială au sperat că li se vor restitui bunurile confiscate, nu au demonstrat că sunt titularii vreunui drept de a obține repararea prejudiciului”.

Reținând astfel că prevederile Legii nr. 10/2001 - pe care se întemeiază „speranța legitimă” în sensul Convenției - care condiționează recunoașterea vechiului drept de proprietate pretins al autorilor reclamațiilor de îndeplinirea procedurii reglementate de acest act normativ, nu sunt contrare art. 1 din Protocolul nr. 1 și că, în consecință, în absența unei notificări ce ar fi putut conduce la eliberarea unei decizii în condițiile legii sau la pronunțarea unei hotărâri în cadrul controlului activității entităților investite cu soluționarea notificărilor exercitat de către instanțele judecătorești, reclamanții nu beneficiază de acest drept, se constată că nici invocarea dispozițiilor art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția europeană nu este de natură să conducă la o altă soluție. Nu este deci întemeiat nici motivul II de apel.

III. În legătură cu faptul că apelanții-reclamanți nu ar fi acționat din motive independente de voința lor (motivul de apel III.A), instanța a avut în vedere că potrivit art. 21 alin. (1) din Legea nr.

10/2001: „Persoana îndreptățită va notifica în termen de 6 luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi persoana juridică deținătoare, solicitând restituirea în natură a imobilului”. Acest termen a fost prelungit succesiv prin O.U.G. nr. 109/2001 și prin O.U.G. nr. 145/2001 cu câte trei luni, astfel că s-a împlinit pe data de 14.02.2002.

În vederea stabilirii naturii juridice a acestui termen, curtea a pornit de la prevederile art. 21 alin. (5) din același act normativ: „Nerespectarea termenului de 6 luni prevăzut pentru trimiterea notificării atrage pierderea dreptului de a solicita în justiție măsuri reparatorii în natură sau prin echivalent”.

Din modul de reglementare a procedurii de obținere a măsurilor reparatorii pentru imobilele preluate în mod abuziv de stat în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989, reiese că nu se pune problema supraviețuirii dreptului subiectiv civil și a obligației civile corelative, aceasta din urmă fiind transformată, devenind imperfectă din calitatea pe care o avea de a fi perfectă, în sensul că ocrotirea dreptului subiectiv civil corelativ obligației civile respective poate fi obținută numai pe calea defensivă a excepției, dacă debitorul și-a executat de bunăvoie obligația. Ca atare, deducându-se că nu se stinge numai așa numitul „drept la acțiune în sens material”, ci însuși dreptul subiectiv civil, s-a conchis că natura juridică a sancțiunii prevăzute de art. 21 alin. (5) este aceea de decădere.

Este de menționat că decăderea - sancțiune de drept material - nu trebuie confundată cu decăderea - sancțiune de drept procesual civil, aceasta din urmă intervenind în cazul neîndeplinirii actului de procedură în termenele procedurale imperative prevăzute de lege. Dispozițiile art. 103 alin. (1) C.proc.civ. au ca obiect un drept procedural și deci și decăderea privește un drept procedural subsecvent sesizării instanței de judecată.

Potrivit unei jurisprudențe constante și literaturii de specialitate, întrucât numai prescripția extinctivă se bucură de o reglementare privind întreruperea, suspendarea și repunerea în termen, se ajunge la concluzia că termenul de decădere din dreptul substanțial nu este susceptibil de întrerupere, de suspendare, neexistând nici posibilitatea repunerii în termen.

Cu toate acestea, având în vedere că această regulă nu este prevăzută expres de lege, precum și faptul că beneficiul repunerii în termen este recunoscut cu titlu de principiu - și deci excepțiile sunt de strictă interpretare și aplicare - pentru toate termenele care își au izvorul în lege (pentru introducerea cererii de chemare în judecată, pentru îndeplinirea unui act de procedură, pentru acceptarea moștenirii), Curtea a analizat incidența sa în privința termenului instituit de Legea nr. 10/2001.

Reclamanții nu au respectat însă termenul de 15 zile de la încetarea cauzei invocate pentru a opera în favoarea lor repunerea în termen. Astfel, aceștia au avut cunoștință de existența celor trei imobile în patrimoniul persoanei juridice la care autorii lor aveau calitatea de acționari cel mai târziu la data de 11.07.2011, când au înregistrat la R.A. Monitorul Oficial cererile de eliberare a unor copii de pe procesele-verbale nr. 727/1940 și respectiv 727/1/1940 încheiate de Comisiunea pentru înființarea cărților funciare în București, care le-au fost în final înaintate de Primăria Municipiului București – Direcția Patrimoniu – Serviciul Evidență Domeniu Public și Privat cu adresa din 16.11.2012. Sesizarea instanței a avut loc însă la data de 21.12.2012.

În plus, curtea a reținut că această instituție juridică este beneficiul acordat de lege titularului dreptului care, din motive temeinice, nu și-a putut exercita dreptul înăuntrul termenului, astfel că entitatea competentă este în drept să soluționeze, pe fond, cererea, deși a fost introdusă după împlinirea termenului.

Cât privește justificarea reglementării repunerii în termen, trebuie să se țină seama de finalitatea sancțiunilor prevăzute pentru nerespectarea termenelor (penalizarea conduitei culpabile, constând în inactivitate, a titularului dreptului); în acele situații în care inactivitatea s-ar datora unor motive temeinice, producerea efectelor sancțiunilor ar deturna aceste sancțiuni de la finalitatea lor, așa încât s-ar penaliza titularul dreptului deși nu i s-ar putea reproșa acestuia o conduită culpabilă. Repunerea în termen permite înlăturarea contradicției ce ar apărea între ceea ce legea a prezumat prin instituirea sancțiunilor și ceea ce reprezintă realitatea.

Pe cale de consecință, prin cauze temeinic justificate trebuie să se înțeleagă doar acele

împrejurări care, fără a avea caracterul forței majore, sunt exclusive de culpă.

Făcând aplicarea în cauză a acestor considerații teoretice, curtea a reținut că cel puțin M. (născută la data de 25.08.1917, potrivit certificatului de naștere nr. x/1917 eliberat de Consiliul Popular al Capitalei – Raionul I.V. Stalin), care avea la data preluării imobilelor (prin Decretul nr. 92/1950) vârsta de 33 ani, și care era în viață la împlinirea termenului prevăzut de art. 21 din Legea nr. 10/2001 (decedând la data de 17.01.2008, conform certificatului de moștenitor nr. x/2008), ar fi trebuit să aibă minimul de informații despre patrimoniul părinților săi.

Pe cale de consecință, sancțiunea prevăzută de art. 21 alin. (5) din Legea nr. 10/2001 a operat la data de 15.02.2002, astfel că împrejurările ulterioare (faptul că apelanții-reclamanți înșiși ar fi fost împiedicați la rândul lor de necunoașterea înscrisurilor să formuleze notificarea) nu mai prezintă relevanță.

De altfel, a admite ca motiv temeinic de neformulare în termen a notificării faptul că proprietarul deposedat în mod abuziv nu mai este în viață, în condițiile în care nu este vorba de un imobil în care să fi locuit și moștenitorul ar însemna transformarea normei cuprinse în art. 21 din Legea nr. 10/2001 din regulă în excepție.

IV. În aceste condiții, curtea de apel a constatat că prima instanță a făcut o corectă aplicare a legii, astfel încât criticile formulate de apelanții-reclamanți în legătură cu încetarea rațiunii legii speciale în situația în care posesorii actuali ai imobilelor sunt statul sau unitățile administrativ teritoriale (motivul de apel III.C) vizează însăși soluția legislativă. Din această perspectivă, instanța de apel a constatat că analiza respectivelor critici excede competenței sale, față de dispozițiile art. 124 din Constituție.

V. Contrar susținerilor apelanților-reclamanți, există o rațiune pentru care tribunalul s-a referit la Decizia în interesul legii nr. 27/2011 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, și anume preluarea raționamentului pentru care nu poate fi înlăturată de la aplicare de către o instanță națională o lege, chiar dacă ar fi contrară Convenției europene (ce ar fi avut semnificația unui recurs intern în sensul art. 13, admis însă doar în celelalte situații de încălcări ale drepturilor recunoscute de Convenție) - astfel cum susțin în cauză reclamanții în privința Legii nr. 10/2001 -, raționament bazat pe interpretarea jurisprudenței instanței europene create în interpretarea art. 13 din Convenție (motivul IV de apel).

Decizia curții de apel a fost atacată cu recurs de către reclamanți, care au invocat următoarele motive:

1. Greșita respingere a criticii privind respingerea cererii în temeiul excepției inadmisibilității acțiunii.

1.1 Prima instanță a pus în discuție excepția inadmisibilității acțiunii, fără a acorda părților cuvântul pe fondul cauzei.

Așa fiind, reclamanții au pus concluzii exclusiv pe excepție, susținând că în realitate obiectiile ridicate pe această cale ar putea interesa fondul cauzei, caz în care excepția trebuie fie respinsă, fie unită cu fondul cauzei.

În aceste condiții, instanța de fond a admis excepția inadmisibilității.

Critica de apel a fost înlăturată cu motivarea că, în realitate, prima instanță nu a respins acțiunea în temeiul unei excepții, ci pe fondul său, în această manieră specifică, ceea ce este conform cu raționamentul ICCJ atunci când a motivat Decizia nr. 33/2008.

Soluția este nelegală, pentru că: ori instanța de fond a avut în vedere excepția inadmisibilității, caz în care chiar și curtea de apel a apreciat că soluția este nelegală, contrară jurisprudenței ICCJ care afirmă că simpla neurmărire a procedurii prevăzute de Legea nr. 10/2001 nu poate constitui un motiv de inadmisibilitate; ori instanța de fond a avut în vedere o problemă substanțială, caz în care s-a pronunțat asupra fondului cauzei fără a da cuvântul părților pe fond, ceea ce este *per se* un aspect vătămător, de care reclamanții s-au plâns constant, afirmând că instanța trebuia să respingă excepția, dându-le posibilitatea de a administra probe și a asculta concluziile pe fondul cauzei.

Argumentul potrivit căruia instanța nu a avut în vedere inadmisibilitatea rezultând din

neparcurgerea procedurii administrative, ci din analiza inexistenței unui bun în sensul jurisprudenței CEDO, nu înlătură critica reclamanților, întrucât câtă vreme această chestiune era una de fond, instanța trebuia să o califice ca atare sau, în orice caz, să acorde părții cuvântul în fond.

Vătămarea soluționării cauzei pe cale de excepție, fără punerea în discuție a fondului rezultă și din aceea că, neanalizând fondul sub aspectul analizei valabilității titlului statului (chestiune care privea fondul pretenției), instanța a privat reclamanții și de demonstrația că aveau un bun în sensul Convenției. Într-adevăr, dacă instanța ar fi constatat că titlul statului nu este valabil ar fi tras concluzia că reclamanții aveau o speranță legitim conturată întrucât, pe de o parte, dreptul de proprietate nu era pierdut la intrarea în vigoare a Legii nr. 10/2001 și, pe de altă parte, aceasta recunoștea chiar supraviețuirea acestui drept dacă titlul statului era nevalabil [art. 2 alin. (2)], coroborat cu verificarea imposibilității uzării de legea specială.

1.2. În subsidiar, pentru ipoteza în care tribunalul a avut în vedere chiar un fine de neprimire a acțiunii, instanța reafirmă și argumentul pretins al CEDO, potrivit căruia accesul la justiție nu este absolut, putându-se institui inerente atenuări, cu respectarea cerințelor de proporționalitate.

Se mai arată apoi, că în planul reglementării interne posibilitatea contestării deciziei administrative justifică posibilitatea accesului la justiție, sens în care pledează și Decizia nr. XX/2007 a ICCJ.

Cele două argumente nu justifică soluția inadmisibilității, ca excepție.

Mai întâi, nu s-a răspuns criticii potrivit căreia inadmisibilitatea nu este operantă pentru simplul fapt că legea nu prevede o atare modalitate procedurală de respingere a acțiunii.

Apoi, sensul Deciziei nr. XX/2007 a ICCJ nu este acela al obligativității unei inadmisibilități, dimpotrivă, o reconsacrare a ideii că accesul la justiție în sensul analizării pretenției pe fondul ei trebuie să existe.

În ceea ce privește necesitatea urmării procedurii prevăzute de Legea nr. 10/2001 și admisibilitatea acțiunii în revendicare, ca aspect procedural, chestiunea este tranșată de Decizia nr. 33/2008 a ICCJ. Aceasta nu a discutat decât corelația dintre revendicarea de drept comun și Legea nr. 10/2001, ca lege specială de reparație, decizia netranșând nimic în ceea ce privește inadmisibilitatea, ca excepție paralizantă a acțiunii.

Reclamanții au susținut la fond că, în chiar economia Deciziei nr. 33/2008 sunt argumente pentru care acțiunea lor este admisibilă, întrucât o interpretare contrară ar conduce la refuzul unei protecții adecvate și rezonabile pentru dreptul afirmat – dreptul de proprietate, prin soluționarea acțiunii pe calea unei excepții care blochează analiza pe fond.

2. Greșita soluționare a problemei concursului dintre Legea nr. 10/2001 și dreptul comun. Greșita aplicare a sistemului de protecție CEDO, a Deciziei nr. 33/2008 a ICCJ și a Legii nr. 10/2001.

În esență, curtea de apel apreciază că Legea nr. 10/2001 are caracter derogator și se aplică cu excluderea regulilor dreptului comun, atunci când vine în concurs cu acestea.

Fără a nega *de plano* aceste considerente, recurenții critică interpretarea dată mai departe de către instanța de apel, care afirmă că proprietarul imobilului nu este identificat în persoana reclamanților, întrucât aceștia au un titlu care nu mai are azi forță juridică.

Or, reclamanții au afirmat că odată dobândit un drept de proprietate, el poate fi doar fie conservat, fie pierdut. Dacă este pierdut, pierderea lui presupune izolarea juridică a unei cauze. Simpla afirmație că titlul nu mai este eficace este o simplă ocolire a silogismului necesar care ar trebui să constituie un răspuns la întrebarea cum s-a pierdut dreptul de proprietate.

Mai întâi, chiar în limitele Legii nr. 10/2001, art. 2 alin. (2) prevede expres că în cazul imobilelor preluate fără titlu valabil dreptul de proprietate nu s-a pierdut, doar exercițiul lui este suspendat până la obținerea unei hotărâri judecătorești, or aceasta este ceea ce reclamanții pretind în prezenta cauză.

Desigur că prioritatea legii speciale presupune ascultarea unor criterii de preferabilitate, inclusiv în materia revendicării, în sensul că o înstrăinare către un dobânditor de bună credință poate fi avută în vedere ca o cauză a pierderii dreptului de proprietate (justificată de un interes social

serios și major), însă, în speță, reclamantii au susținut altceva, anume că bunul fiind încă în patrimoniul Municipiului București, respectiv al unei societăți cu capital integral de stat, criteriul interesului social major care să justifice atingerea adusă dreptului de proprietate nu poate funcționa.

Așadar, statul, posesor nelegitim al unui imobil, se prevalează de un text de lege care spune că în măsura în care proprietarul nu solicită restituirea într-un termen scurt, de 18 luni, după o procedură administrativă, pierde dreptul de proprietate.

Desigur că și existența dreptului de proprietate poate fi în mod legal pusă în discuție, dar condițiile în care acest lucru se poate realiza sunt subsumate exigențelor Constituției și convențiilor internaționale la care România este parte, acte normative cu forță mai mare decât legea organică internă.

A spune că, *de plano*, dreptul nu mai există, deci nu este supus protecției, înseamnă a recurge la o simplificare care scurtcircuitează raționamentul necesar. Or, analizarea acestei argumentații a fost refuzată, între altele, întrucât instanța nu a dat cuvântul pe fond, precum și pe considerentul nelegal că reclamantii nu au un drept la bun în sensul CEDO, aspect ce va fi criticat în continuare.

3. Aprecierea curții de apel în sensul că reclamantii nu au un bun, ci o simplă speranță la redobândirea bunului, este urmarea unei greșite interpretări și aplicări a jurisprudenței CEDO și a Legii nr. 10/2001.

Dacă jurisprudența CEDO a apreciat uneori că nu pot fi protejate simple speranțe, trebuie observat că reclamantii au afirmat în speță nelegalitatea titlului statului. Or, art. 2 alin. (2) din Legea nr. 10/2001 recunoaște expres dreptul de proprietate al persoanelor îndreptățite asupra imobilelor preluate nu doar abuziv ci și nelegal, prin aceea că dreptul nu a fost niciodată pierdut. Dreptul la un bun în aceste situații există în temeiul acestei norme de drept intern, ceea ce face ca protecția lui să fie acordată întocmai ca dreptului la un bun în sensul jurisprudenței CEDO. Curtea Europeană, în spețe citate chiar de către hotărârea atacată, a arătat că o recunoaștere legislativă a dreptului creează premisele protecției mecanismelor Convenției, chiar dacă sursa privării este situată în timp anterior ratificării de către România a Convenției și protocoalelor adiționale.

Toate acestea sunt însă probleme de fond, în condițiile în care chestiunea în discuție este doar aceea a admisibilității acțiunii, recunoscută de către instanța însăși ca o problemă preliminară altor probleme de fond, întrucât privește admisibilitatea „căii” de urmat, dreptul comun.

Privarea de sau limitarea accesului de justiție nu trebuie să ducă la atingerea substanței dreptului însuși. Or, închizând prin excepția inadmisibilității accesul la justiție, tribunalul ajunge implicit să încalce dreptul de proprietate al reclamantilor. Așadar, dacă verificarea dreptului pe fond influențează și chestiunea admisibilității, atunci, eventual, instanța trebuia să unească excepția cu fondul.

Motivarea ignoră argumentul adus și la fond și în apel, potrivit căruia art. 2 alin. (2) din Legea nr. 10/2001 a recunoscut dreptul de proprietate asupra imobilelor preluate fără titlu valabil. Or, dreptul la acces la o instanță presupune (și nu dreptul la un bun) analizarea chestiunii titlului statului. Odată ce această analiză este făcută și se conchide că statul nu are un titlu valabil, în mod consecvent se va activa și dreptul la un bun, pentru că va trebui automat apreciat că dreptul nu a ieșit din patrimoniul autorilor reclamantilor. Desigur că și în acest caz, aplicarea criteriilor de preferabilitate ale Legii nr. 10/2001, care sunt conforme sistemului CEDO (interesul social major și proporționale), dar aceste chestiuni trebuie analizate, lucru pe care instanțele nu l-au făcut.

Așa stând lucrurile, dacă Statul Român a recunoscut acest drept în anul 2001 și instanța, respectând dreptul de acces la o instanță, verifică faptul că până la intrarea în vigoare a Legii nr. 10/2001 reclamantii nu pierduseră dreptul de proprietate întrucât statul nu are un titlu valabil, reclamantii au un bun în sensul Convenției.

Verificarea titlului valabil/nevalabil al statului nu poate fi refuzată, întrucât aceasta este esența accesului la justiție - posibilitatea celui care se pretinde titularul dreptului de a dovedi condițiile de existență a dreptului său. Or, cercetarea validității titlului statului ține atât de accesul la

justiție, cât și de afirmarea permanenței, a supraviețuirii dreptului de proprietate.

Pe de altă parte, recurenții susțin că au invocat împrejurarea că nedepunerea notificării în termenul prevăzut de Legea nr. 10/2001 a fost justificat de motive temeinice, caz în care, chiar dacă s-ar condiționa existența unui bun în sensul Convenției de exercițiul Legii nr. 10/2001, dreptul la bun nu poate fi ignorat, întrucât în acest caz rațiunile Deciziei nr. 33/2008 ale ICCJ ar fi golite de conținut.

Această decizie în interesul legii prevede explicit că acțiunea în revendicare este admisibilă și dacă nu a fost urmată procedura prevăzută de Legea nr. 10/2001 din motive neimputabile reclamantului sau dacă protecția prevăzută de Legea nr. 10/2001 este neîndestulătoare față de sistemul de protecție al CEDO.

Prin urmare, nu se poate afirma că, *de plano*, fără formularea unei cereri potrivit Legii nr. 10/2001 nu există un bun în sensul CEDO și nici că cererea de revendicare poate fi respinsă ca inadmisibilă.

Aprecierea dreptului la bun nu se face în faza admisibilității, ci a analizei pe fond.

Vătămarea soluționării cauzei pe cale de excepție, fără punerea în discuție a fondului rezultă din aceea că, neanalizând fondul sub aspectul analizei valabilității titlului statului (chestiune care privea fondul pretenției), instanța a privat reclamanții și de demonstrația că au un bun în sensul Convenției. Dacă instanța ar fi constatat că titlul statului nu este valabil, ar fi tras concluzia că reclamanții au o speranță legitim conturată întrucât, pe de o parte, dreptul de proprietate nu era pierdut la intrarea în vigoare a Legii nr. 10/2001 și, pe de altă parte, aceasta recunoștea chiar supraviețuirea acestui drept dacă titlul statului era nevalabil [art. 2 alin. (2)], coroborat cu verificarea imposibilității uzării de legea specială.

4. Eronat a apreciat curtea de apel că în cauză este incident un termen de decădere, respectiv disponibilă pentru reclamanți repunerea în termen. Încălcarea dispozițiilor Deciziei nr. 33/2008 a ICCJ.

Reclamanții au investit instanța cu evaluarea caracterului convențional al limitării impuse de Legea nr. 10/2001 în ce privește termenul de notificare.

De asemenea, au investit instanța cu constatarea că în mod justificat de împrejurări, acest termen a fost depășit.

Instanța a ignorat că Decizia nr. 33/2008 a ICCJ prevede admisibilitatea acțiunii în revendicare fără a condiționa aceasta de o cerere de repunere în termen și fără urmarea procedurii prealabile. Tocmai împrejurarea că un astfel de termen ar fi unul de drept substanțial a fost motivul pentru care instanța supremă a interpretat că, dacă el nu este îndestulător, după împrejurări, acțiunea trebuie instrumentată pe fondul ei, chiar dacă termenul nu a fost respectat, nefiind necesară cerere de repunere în termen.

5. Eronat s-a apreciat că nu există motive temeinice care să justifice depășirea termenului de 18 luni, prevăzut de Legea nr. 10/2001. Greșita interpretare și aplicare a Legii nr. 10/2001, Deciziei nr. 33/2008 a ICCJ și jurisprudenței CEDO.

Instanța de apel a apreciat că de la data la care reclamanții au avut informația în legătură cu imobilele revendicate ar fi trebuit să acționeze, introducând acțiunea în termen de 15 zile.

Protecția rezonabilă a dreptului de proprietate pretinde ca partea să poată în mod efectiv acționa pentru realizarea dreptului său. Simpla cunoaștere a acestei informații nu era suficientă pentru formularea unei acțiuni, care pretinde dovada proprietății inițiale, a calității de moștenitor, a configurării cadrului procesual pasiv, a titlului statului, a situației fostei Bănci Z., etc. Este astfel, evident că termenul de 15 zile nu este un termen rezonabil pentru a acționa. Legea nr. 10/2001 însăși a prevăzut un termen de 18 luni, tocmai datorită dificultăților de a acționa. Cunoașterea îndreptățirii a fost doar o primă premisă de acțiune, introducerea acțiunii în justiție, conform exigențelor Codului de procedură civilă și dreptului substanțial, presupunând investigații suplimentare mult mai costisitoare de timp.

Așadar, termenul de 15 zile nu este doar fără teme, prin raportare la Decizia nr. 33/2008 a ICCJ, dar și eronat calculat, de la un moment la care partea, în realitate, tot nu putea acționa.

În legătură cu această teză, instanțele de fond au apreciat că reclamantii trebuie să dovedească imposibilitatea de a acționa.

Cerința unei imposibilități absolute și invincibile este nelegală, nefiind prevăzută de Decizia nr. 33/2008 și nici de jurisprudența CEDO. Dreptul subiectiv trebuie să se bucure de o protecție efectivă și rezonabilă, în sensul că protecția dată de stat trebuie să fie, în concret, îndestulătoare. Așadar, ceea ce era de urmărit era în ce măsură, în mod rezonabil, reclamantii puteau acționa, iar nu dacă au fost împiedicați de o imposibilitate absolută de a acționa.

În speță, limitarea dreptului de acțiune al persoanelor îndreptățite la 18 luni, termenul de notificare impus de Legea nr. 10/2001, este o protecție vădit insuficientă față de particularitățile cauzei, adică în raport de posibilitățile realiste ale reclamantilor de a cunoaște posibilitatea lor de a acționa și de a acționa în mod efectiv.

Astfel, reclamantii nu au putut afla în timp util de situația bunurilor autorilor lor, dat fiind timpul scurs de la preluarea de către stat și până la intrarea în vigoare a legii de reparație, interval scurs într-o perioadă totalitară și, mai ales, contextul particular al preluării.

Autorul lor, E., a fost prigonit politic și privat de libertate imediat după instaurarea regimului comunist, bunurile sale mobile fiind arse sau ridicate de autorități, fapt probat la dosar cu declarația unui om integru și credibil al vremii, scriitorul R.

E. a murit la scurt timp în detenție. Aceste împrejurări au creat un deficit informațional serios pentru reclamantii, întrucât nu au rămas în posesia familiei documente relevante nici pentru cunoașterea îndreptățirii și nici pentru probarea ei, întrucât nu au luat legătura cu autorul lor, care nu s-a mai întors niciodată la familia sa.

În general, moștenitorii foștilor proprietari au revendicat imobilele preluate de regimul comunist pentru că în familie s-au păstrat acte care atestau calitatea, acesta fiind principalul mijloc prin care ei au cunoscut calitatea de persoane îndreptățite. De asemenea, sunt în mod rezonabil de cunoscut imobilele care au fost locuite sau măcar care au aparținut celor deposedați, povestirile de familie putând constitui, eventual, alte surse de informație. În speță însă, trebuie ținut cont de faptul că bunurile revendicate au aparținut până aproape de instaurarea regimului comunist Băncii Z. și nu direct autorului reclamantilor, ceea ce a făcut și mai greu de identificat temeiul unei eventuale revendicări. Banca Z. a avut ea, însăși, un statut incert, până la data preluării de către stat aflându-se fie într-o reorganizare, fie într-o lichidare ale cărei efecte sunt încă nedesluite. În orice caz, nu au existat efecte de fapt care să atragă în mod manifest atenția moștenitorilor lui E. în perioada în care se putea formula cerere potrivit Legii nr. 10/2001.

De asemenea, revendicatorii de azi nu au cunoscut direct evenimentul istoric al deposedării, ceea ce face ca posibilitățile lor de a cunoaște îndreptățirea să fie foarte reduse. În concret, reclamantii au avut la dispoziție pentru revendicarea altor bunuri în temeiul Legii nr. 10/2001 acte de familie și alte informații de la autorii lor. Situația particulară a imobilelor care au aparținut Băncii Z. nu a fost cunoscută.

În fine, împrejurarea că reclamantii nu au acționat din motive independente de voința lor rezultă din faptul că au revendicat mai multe bunuri ale autorului lor, a căror existență a fost în mod rezonabil cunoscută, în termenele speciale prevăzute de lege.

Mai mult, chiar cunoscând generic îndreptățirea, reclamantilor le-a trebuit, chiar și cu asistență calificată, foarte mult timp pentru a putea configura mulțumitor situația juridică și de fapt care să le permită formularea unei pretenții.

Văzând astfel dificultățile concrete de a afla calitatea și a găsi justificarea calității de persoană îndreptățită, trebuie ajuns la concluzia că Legea nr. 10/2001 nu a fost pentru reclamantii un remediu efectiv pentru protecția dreptului pretins, cu consecința înlăturării termenelor ei de notificare în prezenta cauză și deschiderea posibilității afirmării dreptului lor în procedura dreptului comun și nu a cererii de repunere în termenul de notificare.

6. În mod eronat a apreciat curtea de apel că reclamantii sunt în culpă de a nu-și fi valorificat drepturile, câtă vreme la data preluării M. avea 31 de ani, iar la data expirării termenului prevăzut de Legea nr. 10/2001 era încă în viață. Greșita interpretare și aplicare a Legii nr. 10/2001

și a Deciziei nr. 33/2008 a ICCJ. Nesocotirea interesului dedus din art. 4 din Legea nr. 10/2001.

Mai întâi, trebuie subliniat că aprecierea se face după criteriul posibilității rezonabile de a acționa și nu acela al unei imposibilități absolute, pentru că Legea nr. 10/2001 nu prevede asta. Aprecierea se va face după situația concretă a celui care invocă și nu în abstract.

Astfel, este nerezonabil ca unul dintre moștenitori să fi cunoscut îndreptățirea, câtă vreme imobilele aparțineau de fapt societății la care autorul său era acționar majoritar, cu atât mai mult cu cât acest aspect trebuia valorificat după mai bine de 50 de ani.

Apoi, acest argument ar putea eventual funcționa doar în legătură cu acest moștenitor, fără a prejudeca situația celorlalți. Or, cererea făcută de către ceilalți moștenitori deschide vocație la tot, potrivit art. 4 din Legea nr. 10/2001. Pe cale de consecință, acțiunea nu trebuia respinsă în raport de toți reclamanții.

Pe de altă parte, mai apreciază curtea de apel că simplul fapt că foștii proprietari nu este relevant pentru că ar schimba complet sensul art. 22 alin. (5) din Legea nr. 10/2001, transformându-l într-o excepție. Așa este, *per se* nu se justifică concluzia, însă adăugarea altor împrejurări relevante sunt de natură, coroborat, a crea convingerea că protecția dreptului este nerezonabilă. Or, este relevant că de pe urma autorului reclamanților nu au mai rămas acte, că imobilul revendicat nu îi aparținea direct, că acesta nu a supraviețuit preluării așa încât să poată povesti sau organiza o conservare a drepturilor, chestiune adăugată simplei ipoteze că la data aplicării Legii nr. 10/2001 persoana îndreptățită nu se mai găsea în viață.

7. Greșita neevaluare a cercetării proporționalității impuse de Legea nr. 10/2001, sub pretextul că aceasta privește o cercetare de neconstituționalitate. Necesitatea cercetării convenționalității prevederii legale, aflată în competența și obligația instanței de judecată.

Reclamanții au arătat că față de posesorii actuali, Statul Român sau unități administrativ-teritoriale, în speță Municipiul București, respingerea acțiunii sau limitarea ei în timp apare ca nejustificată de un interes serios. Or, potrivit CEDO și Constituției României, restrângerea drepturilor, în speță a dreptului de proprietate afirmat, presupun cerințe de proporționalitate cu scopul social major care le-ar impune. Motivul de apel a privit explicit o investiție de verificare a conformității cu sistemul CEDO, referirile la Constituție întărind doar justețea necesității verificării cerințelor de proporționalitate și de existență a unui interes de ordin social serios și major.

Acestui motiv de apel, instanța i-a replicat că potrivit art. 124 din Constituție, controlul constituționalității este în competența altui organ, iar oportunitatea legii nu poate fi verificată de instanță. Aceste aserțiuni sunt corecte, dar omisive. Referirea la Constituție s-a făcut în sensul că Legea nr. 10/2001 trebuie înlăturată de la aplicare în cazul concret și numai în legătură cu ceea ce înseamnă o limitare fără respectarea principiului proporționalității cu interesul social major protejat, chestiune care interesează convenționalitatea textului de lege. Or, sistemul CEDO face parte din dreptul intern și are forță superioară legii interne, fie ea și organică, conform art. 20 din Constituție. Această problemă nu este una de constituționalitate, ci de aplicare directă a sistemului CEDO.

Așa cum prevede și Decizia nr. 33/2008 a ICCJ, trebuie făcută o apreciere concretă a conformității cu CEDO și a posibilității părții de a acționa. Prin urmare, curtea de apel trebuia să verifice dacă, în concret, rațiunile pentru care limitarea dreptului de proprietate a fost afirmată sunt identificabile.

Astfel, la elaborarea Legii nr. 10/2001 argumentele limitării în timp a dreptului de a mai solicita restituirea au ținut de necesitatea asigurării securității circuitului civil și de încurajare a creditului: terții dobânditori, inclusiv creditorii, să nu fie supuși riscului de evicțiune. Numai aceste argumente s-au afirmat și au justificat sacrificarea protecției exercițiului dreptului de proprietate, potrivit dreptului comun. Dacă așa stau lucrurile, un efect atât de important, constând în restrângerea unui drept fundamental protejat de Constituție și reglementările internaționale, trebuie verificat în concret, în sensul de a vedea dacă rațiunile restrângerii sunt justificate sau nu.

Or, în speță, față de stat și unitatea administrativ-teritorială restrângerea dreptului reclamanților este nejustificată. Starea deplorabilă a clădirilor, împrejurarea că nu sunt folosite și

nimeni nu plătește impozit sunt cele mai bune dovezi că nu a existat, în concret, niciun interes social major de natură a fi protejat prin limitarea în timp a drepturilor proprietarilor.

Dacă există o justificare a restrângerii dreptului de proprietate este numai în relația cu alte drepturi ori interese legitime, dar niciodată în relația cu statul sau Municipiul București, unde privarea de proprietate se poate face numai pentru utilitate publică, adică prin expropriere.

Trebuie ținut cont că inadmisibilitatea duce nu doar la limitarea nerezonabilă a accesului la justiție, ci și la lipsirea dreptului de protecție juridică, adică la o privare de proprietate în raporturile cu statul, interpretare care este inacceptabilă față de reglementarea constituțională și cea a CEDO.

Decizia nr. 33/2008 nu oferă o rezolvare generică a relației dintre legea generală și cea specială, ci impune cu necesitate analizarea concretă a conformității aplicării Legii nr. 10/2001 cu jurisprudența CEDO, în raport de circumstanțele concrete ale cauzei, iar prioritatea legii speciale este justificată doar pentru protecția unui dobânditor de bună credință.

Aceste raționamente sunt aplicabile și X., având în vedere structura acționariatului acestui pârât.

8. În mod greșit au interpretat instanțele de fond dispozițiile Deciziei nr. 27/2011 a ICCJ.

În esență, curtea de apel apreciază că nu poate face verificarea convenționalității legii interne, în temeiul clarificării date de Decizia nr. 27/2011 a ICCJ. Așadar, sistemul CEDO nu ar fi drept intern conform Constituției și nu ar permite aplicarea lui imediată de către judecătorul național.

Pentru a ajunge la această concluzie, Curtea de apel scoate din context o afirmație realizată prin Decizia nr. 27/2011, aceea potrivit căreia „art. 13, astfel cum a fost interpretat de organele cu atribuții jurisdicționale ale Convenției, nu deschide calea unui recurs național în convenționalitate, care ar putea avea ca obiect încălcarea de către o lege națională, oricare ar fi ea, a unui drept ocrotit de Convenție sau de protocoalele sale adiționale, ci garantează o cale de atac care să pună în discuție modul de aplicare a legii interne în conformitate cu exigențele Convenției.”

Or, ceea ce omite instanța de apel este că Decizia nr. 27/2011 continuă, statuând următoarele: „Cu alte cuvinte, în baza acestui articol, judecătorul național nu poate înlătura o lege sub pretextul că nu corespunde Convenției europene, ci este obligat să aplice legea existentă în lumina principiilor degajate din blocul de convenționalitate.” Așadar, în procesul de aplicare a Legii nr. 10/2001, instanța este obligată să aplice dispozițiile acesteia în raport de sistemul CEDO, adică exact ceea ce au pretins și reclamanții – ideea că, în concret, aplicarea dispozițiilor Legii nr. 10/2001 s-ar dovedi neconvențională. S-a afirmat constant că Legea nr. 10/2001 nu este *de plano* neconvențională, limitările sau chiar pierderea dreptului de proprietate (a dreptului la restituirea în natură, de fapt) fiind măsuri justificate și proporționale în alte cazuri.

Examinând decizia atacată prin prisma criticilor formulate, Înalta Curte reține următoarele:

1. Prima instanță a respins acțiunea în revendicare formulată de reclamanți ca inadmisibilă, iar în justificarea acestei soluții a avut în vedere aplicarea prioritara a legii speciale față de dreptul comun, conform principiului *specialia generalibus derogant*, și faptul că reclamanții nu dețin un „bun” în sensul art. 1 din Protocolul nr. 1 adițional la Convenția europeană a drepturilor omului, care să le permită restituirea imobilelor pe calea acțiunii în revendicare de drept comun.

Recurenții-reclamanți susțin că, respingându-le acțiunea pe motiv că nu sunt titularii unui bun în sensul normelor convenționale, prima instanță a dat o dezlegare pe fond raportului juridic dedus judecării, dar cum la termenul de dezbateri nu s-a dat cuvântul pe fond, ci numai pe excepția de inadmisibilitate, au fost privați de posibilitatea de a se apăra pe fondul cauzei, sub aspectul deținerii unui bun, ceea ce le-a cauzat o vătămare.

Împrejurarea că prima instanță nu a dat cuvântul părților pe fond, ci numai pe excepția de inadmisibilitate a acțiunii, iar prin soluția pronunțată a antamat fondul, verificând existența unui bun în patrimoniul reclamanților, încalcă principiul dreptului la apărare și este de natură să provoace reclamanților o vătămare, în sensul art. 105 alin. (2) C.proc.civ. Această vătămare nu atrage însă anularea hotărârii, cât timp posibilitatea reclamanților de a discuta legalitatea soluției

fondului este asigurată în căile de atac. Astfel, susținerile pe care reclamantii nu le-au putut face în fața primei instanțe cu privire la calitatea lor de titulari ai unui bun, deoarece aceasta nu le-a dat cuvântul pe fond, ci numai pe excepția de inadmisibilitate, le-au făcut prin motivele de apel și apoi prin motivele de recurs, iar în aceste condiții vătămarea invocată este înlăturată.

Potrivit art. 105 alin. (2) C.proc.civ., actele îndeplinite cu neobservarea formelor legale se vor declara nule numai dacă prin aceasta s-a pricinuit părții o vătămare ce nu se poate înlătura decât prin anularea lor, or, în speță, nu este îndeplinită condiția de a nu exista un alt remediu pentru înlăturarea vătămării.

Vătămarea pe care o invocă recurenții, decurgând din faptul că nu au avut posibilitatea să se apere pe aspectul de fond reținut de prima instanță în fundamentarea soluției, legat de existența unui bun în patrimoniul lor, nu determină nulitatea hotărârii pronunțate în aceste condiții, cât timp căile de atac pe care le-au exercitat în cauză le-au oferit o cale efectivă de discutare a acestui aspect, constituindu-se în acel „alt remediu” la care se referă art. 105 alin. (2) C.proc.civ., ce face inoperantă sancțiunea nulității actului îndeplinit cu neobservarea formelor legale.

Față de aceste considerente, care complinesc motivarea curții de apel, în mod corect această instanță nu a primit criticile din apelul reclamantilor relative la vătămarea ce le-a fost cauzată prin analizarea pricinii pe fond, deși dezbaterile au purtat doar asupra admisibilității acțiunii, criticile din recurs pe acest aspect fiind astfel neîntemeiate.

În condițiile în care s-a reținut că soluția tribunalului vizează fondul cauzei, criticile subsidiare, formulate de recurenți pentru ipoteza în care s-ar fi apreciat că tribunalul a avut în vedere chiar un fine de neprimire a acțiunii, au rămas fără obiect și, ca atare, nu se mai impun a fi analizate.

2. Critica vizând greșita rezolvarea a concursului dintre Legea nr. 10/2001 și dreptul comun în materia revendicării este neîntemeiată.

Așa cum corect a reținut și curtea de apel, problema raportului dintre Legea nr. 10/2001, ca lege specială, și Codul civil, ca lege generală, a fost rezolvată prin Decizia în interesul legii nr. 33/2008 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție - Secțiile Unite, care, în ceea ce privește acțiunile întemeiate pe dispozițiile dreptului comun, având ca obiect revendicarea unor imobile preluate în mod abuziv în perioada sus-amintită, formulate după intrarea în vigoare a Legii nr.10/2001, a statuat că, „Concursul dintre legea specială și legea generală se rezolvă în favoarea legii speciale, conform principiului *specialia generalibus derogant*, chiar dacă acesta nu este prevăzut expres în legea specială.”

Cum imobilul în litigiu face parte din categoria imobilelor care cad sub incidența Legii nr. 10/2001, iar acțiunea de față a fost introdusă, de reclamant, după intrarea în vigoare a acestei legi, în mod corect instanțele anterioare au avut în vedere, în mod prioritar, dispozițiile legii speciale de reparație.

Nu există posibilitatea pentru reclamant, de a opta, în demersul său judiciar, între legea specială și dreptul comun, deoarece recunoașterea unui asemenea drept ar însemna încălcarea principiului sus-amintit, dar și a Deciziei în interesul legii nr. 33/2008, care a făcut trimitere la el și care este obligatorie potrivit dispozițiilor art. 329 alin. (3) C.proc.civ., în forma în vigoare la data pronunțării deciziei.

Recurenții contestă concluzia instanței de apel potrivit căreia proprietarul imobilului nu este identificat în persoana reclamantilor, întrucât titlul invocat de aceștia nu mai are în prezent forță juridică.

Susținerile pe acest aspect ridică problema existenței unui bun în patrimoniul reclamantilor, așa încât ele vor fi analizate în cadrul motivului de recurs următor, care vizează nelegalitatea deciziei recurate din perspectiva reținerii inexistenței unui bun în patrimoniul reclamantilor.

3. Concluzia curții de apel privind inexistența în patrimoniul reclamantilor a unui „bun”, în sensul Convenției, este corectă, raportat la dispozițiile art. 1 din Primul Protocol la Convenție și la jurisprudența recentă a Curții Europene, criticile pe acest aspect fiind neîntemeiate.

Recurenții justifică existența unui „bun” în sensul documentului european prin invocarea

nevalabilității titlului statului de preluare a imobilelor litigioase și a dispozițiilor art. 2 alin. (2) din Legea nr. 10/2001.

Mai întâi, este de reținut că dispozițiile art. 2 alin. (2) din Legea nr. 10/2001, de care se prevalează recurenții în justificarea dreptului lor de proprietate, nu pot fi avute în vedere, întrucât erau deja abrogate la data sesizării instanței (21.12.2012), prin Legea nr. 1/2009.

De altfel, și dacă ar fi fost în vigoare la data sesizării instanței, dispozițiile art. 2 alin. (2) din Legea nr. 10/2001, care prevedeau că persoanele deposedate fără titlu valabil își păstrează calitatea de proprietar avută la data preluării, nu le-ar fi putut conferi reclamanților calitatea de titulari ai unui „bun” în sensul art. 1 din Protocolul nr. 1 adițional la Convenție, care să îi îndreptățească la restituirea imobilului, cum neîntemeiat pretind prin motivele de recurs.

Sub acest aspect, se ignoră de către reclamanți că înseși dispozițiile legale invocate impuneau îndeplinirea condițiilor prevăzute de legea specială pentru exercițiul concret al dreptului de proprietate de către persoanele deposedate de stat fără titlu valabil, stipulând în partea lor finală că exercițiul acestui drept, de către fostul proprietar, se realizează *după primirea deciziei sau a hotărârii judecătorești de restituire, conform prevederilor prezentei legi*.

Pe de altă parte, simpla constatare a nevalabilității titlului statului nu este suficientă pentru existența unui bun în patrimoniul reclamanților, aceștia ignorând practica mult mai nuanțată a Curții Europene, evoluția și accepțiunea recentă dată de aceasta noțiunii de bun.

Astfel, dreptul de proprietate care s-a aflat inițial în patrimoniul autorului reclamanților și speranța redobândirii exercițiului acestuia, pierdut de multă vreme, prin preluarea operată de stat în perioada comunistă, nu sunt asimilabile noțiunii de bun, ci corespund mai degrabă unei „simple speranțe de restituire”, nici măcar unei „speranțe legitime” care să poată fi corelată cu o bază suficientă în dreptul intern (de exemplu, o jurisprudență bine stabilită care să statueze că în situația unor asemenea imobile, obiect de reglementare a unei legi speciale de reparație, posibilitatea recuperării lor există în condițiile dreptului comun, indiferent de regimul juridic al imobilului).

Aprecierea existenței unui „bun” în patrimoniul reclamanților implică recunoașterea în conținutul noțiunii explicitate în jurisprudența Curții Europene, inclusiv în cea dezvoltată în cauzele împotriva României, atât a unui „bun actual”, cât și a unei „speranțe legitime” de valorificare a dreptului de proprietate.

În cadrul unei acțiuni în revendicare, ambele sintagme trebuie să se refere la însuși dreptul la restituirea bunului, dată fiind finalitatea unei asemenea acțiuni de recunoaștere a posesiei, ca stare de fapt.

Se observă, în jurisprudența actuală a Curții Europene, o schimbare în raționamentul construit pe tiparul cauzei *Păduraru c. României* din 1 decembrie 2005, continuând cu cauzele *Străin și Porțeanu*, pe care Curtea le-a aplicat constant, fără nicio abatere, în practica ulterioară, în ceea ce privește conținutul conceptual al noțiunii de „bun”.

Astfel, dacă în practica anterioară, simpla pronunțare a unei hotărâri judecătorești, chiar dacă aceasta nu avea caracter definitiv, prin care se constata nelegalitatea preluării de către stat a unui imobil înainte de anul 1989, reprezenta o privare nejustificată de proprietate, apreciindu-se totodată că reclamanții au chiar un „bun actual”, în măsura în care vânzarea unor apartamente din imobil s-a realizat ulterior ori doar un „interes patrimonial” de a obține restituirea în natură, cu aceeași valoare ca și un bun actual în sensul art. 1 din Protocolul nr. 1 în cazurile în care vânzarea a operat înainte de pronunțarea unei hotărâri judecătorești (cauza *Păduraru*, par. 83-87; cauza *Porțeanu*, par. 339), în cauza *Atanasiu și alții c. României – hotărârea din 12 octombrie 2010*, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 778 din 22 noiembrie 2010, s-a arătat că un „bun actual” există în patrimoniul proprietarilor deposedați abuziv de stat doar dacă s-a pronunțat în prealabil o hotărâre judecătorească definitivă și executorie, prin care nu numai că s-a recunoscut calitatea de proprietar, ci s-a și dispus expres în sensul restituirii bunului (par.140 și 143).

Prin hotărârea pilot pronunțată în cauza *Atanasiu și alții c. României*, instanța europeană nu mai acordă simplei constatări a nevalabilității titlului statului relevanța urmărită de reclamanți, în sensul că nu se mai recunoaște dreptul la restituire (revendicare) în natură în astfel de situații, ci

doar un drept de creanță având ca obiect măsurile reparatorii prevăzute de legea specială. Astfel, simpla constatare pe cale judecătorească a nelegalității titlului statului poate valora doar o recunoaștere a unui drept la despăgubire, respectiv dreptul de a încasa măsurile reparatorii prevăzute de legea specială, sub condiția inițierii procedurii administrative și a îndeplinirii cerințelor legale pentru obținerea acestor reparații (parag. 141, 142 și 145).

Dacă până la pronunțarea hotărârii în cauza *Atanasiu*, existența unei hotărâri judecătorești de constatare a nevalabilității titlului statului își găsea utilitatea, deoarece practica instanței europene era în sensul că recunoașterea prin hotărâre judecătorească a nevalabilității titlului statului echivalează cu o recunoaștere indirectă și cu efect retroactiv a dreptului de proprietate al reclamanților, care au astfel un „interes patrimonial” protejat de art. 1 Protocolul 1 al Convenției (a se vedea în acest sens, cauzele *Gingis c. României*, Hotărârea din 4 noiembrie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 458 din 02.07.2009, *Czaran și Grofcsik c. României*, Hotărârea din 02.06.2009, *Reichardt c. României*, Hotărârea din 13 noiembrie 2008, *Popescu și Dimeca c. României*, Hotărârea din 9 decembrie 2008), după cauza *Atanasiu* o atare concluzie nu mai este posibilă, potrivit celor anterior arătate.

Ca atare, sunt lipsite de relevanță, în justificarea existenței unui bun, susținerile recurenților referitoare la nevalabilitatea titlului statului.

În concluzie, potrivit jurisprudenței actuale a Curții Europene a Drepturilor Omului (hotărârea pilot pronunțată în cauza *Atanasiu și alții c. României*), pentru ca o persoană să aibă în patrimoniu un „bun actual” în sensul Convenției, nu este suficient ca acestea să i se fi recunoscut calitatea de proprietar asupra imobilului, ci trebuie ca instanțele sau autoritatea administrativă să fi dispus expres și restituirea în natură a bunului.

Or, nu este cazul recurenților din litigiul de față, aceștia neavând o hotărâre judecătorească irevocabilă prin care să se fi dispus restituirea în natură a imobilelor litigioase sau o decizie administrativă în același sens.

În condițiile în care recurenții nu sunt titularii unui “bun actual” în sensul art. 1 din Protocolul nr. 1 adițional la Convenție, ei nu se pot plânge de o atingere a dreptului de proprietate, în condițiile documentului european, atât timp cât nu demonstrează existența lui actuală, criticile pe acest aspect fiind astfel neîntemeiate.

Au mai susținut reclamanții că au speranța legitimă de a câștiga în cadrul acțiunii în revendicare, care se bucură, de asemenea, de protecția art. 1 din Protocolul nr. 1 adițional la Convenție.

Contrar acestor susțineri, reclamanții nu au nici „speranța legitimă” de a obține bunul, care atrage protecția conferită de art. 1 din Primul Protocol în aceleași condiții ca și „un bun actual”, întrucât nicio dispoziție din legea națională nu permite părții, în circumstanțele date ale litigiului de față, să obțină imobilul în cadrul acțiunii în revendicare și, în aceste condiții, nu există nici o jurisprudență care să permită o soluție favorabilă reclamantului în acțiunea în revendicare. În același sens, în hotărârea Curții Europene sus-menționată se arată că „...de la intrarea în vigoare a Legilor nr. 1/2000 și nr. 10/2001 și mai ales a Legii nr. 247/2005, dreptul intern prevede un mecanism care trebuie să conducă fie la restituirea bunului, fie la acordarea unei despăgubiri (parag. 141).

Prin urmare, Curtea apreciază că transformarea într-o „valoare patrimonială”, în sensul art. 1 din Protocolul nr. 1, a interesului patrimonial ce rezultă din simpla constatare a ilegalității naționalizării este condiționată de întrunirea de către partea interesată a cerințelor legale în cadrul procedurilor prevăzute de legile de reparație și de epuizarea căilor de atac prevăzute de aceste legi” (parag. 142).

Rezultă că, în lipsa notificării, reclamanții nu mai pot pretinde restituirea în natură a imobilelor sau despăgubiri pe calea legii speciale, deoarece potrivit art. 22 alin. (5) din Legea nr. 10/2001, nerespectarea termenului de notificare atrage pierderea dreptului de a solicita în justiție măsuri reparatorii în natură sau prin echivalent. În lipsa notificării, ei nu mai pot pretinde restituirea nici pe calea dreptului comun, determinat de aplicarea prioritară a legii speciale față de dreptul

comun, conform principiului *specialia generalibus derogant*.

Această soluție este în acord cu Decizia în interesul legii nr. 33/2008 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, în considerentele căreia s-a reținut că nu se poate aprecia că existența Legii nr. 10/2001 exclude, în toate situațiile, posibilitatea de a se recurge la acțiunea în revendicare, căci este posibil ca reclamantul într-o atare acțiune să se poată prevala la rândul său de un bun în sensul art. 1 din Primul Protocol adițional și trebuie să i se asigure accesul la justiție.

Așadar, instanța supremă recunoaște posibilitatea exercitării unei acțiuni de drept comun pentru restituirea bunurilor preluate de stat în situația în care reclamantul dovedește existența în patrimoniul său a unui „bun”, situație care nu se regăsește în speță, potrivit celor anterior arătate.

Așa cum în mod corect au reținut prima instanță și instanța de apel, reclamantii aveau la dispoziție calea legii speciale, care le permitea, cu respectarea condițiilor și termenelor legale, să obțină fie restituirea în natură a imobilelor, fie măsuri reparatorii în echivalent și care stabilea o procedură specială de acces la instanță.

Contrar afirmațiilor din recurs, Legea nr. 10/2001 nu încalcă dreptul de acces la justiție, recunoscut de art. 6 CEDO și art. 21 din Constituție. Dreptul de acces la un tribunal nu este un drept absolut, ci este compatibil cu limitări implicite, ceea ce înseamnă că legislația internă poate să prevadă obligativitatea parcurgerii unei proceduri prealabile atunci când se urmărește apărarea unui drept subiectiv civil. Condiția esențială care se cere este aceea ca soluția pronunțată în procedura prealabilă să poată fi atacată în fața unei instanțe judecătorești care îndeplinește condiția de tribunal independent și imparțial și care are competență deplină de a verifica decizia administrativă (cauza *Glod c. României*, cauza *Crișan c. României*, etc.).

Legea nr. 10/2001, care prevede obligativitatea parcurgerii unei proceduri administrative prealabile, nu conduce la privarea de dreptul la un tribunal, pentru că împotriva deciziei/dispoziției emise în procedura administrativă legea prevede calea contestației la instanță, căreia i se acordă o jurisdicție deplină [art. 26 alin. (3) din Legea nr. 10/2001], după cum există posibilitatea de a supune controlului judecătoresc inclusiv refuzul entității investite de a emite decizie de soluționare a notificării (sens în care s-a statuat prin Decizia în interesul legii nr. XX/2007 a ICCJ), astfel încât este pe deplin asigurat accesul la justiție.

Reclamantii nu au dreptul de a opta pentru aplicarea dreptului comun în materia revendicării, în condițiile în care demersul lor judiciar se situează în timp după intrarea în vigoare a legii speciale și, deci, se supune dispozițiilor acestei legi, astfel cum s-a statuat cu efect obligatoriu prin Decizia în interesul legii nr. 33/2008 a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Întrucât nu au formulat notificare în temeiul Legii nr. 10/2001 și nici alte demersuri anterioare care să se finalizeze cu o hotărâre judecătorească de restituire sau cu un act administrativ prin care să li se recunoască dreptul la restituire, reclamantii nu au un „bun actual” și nici măcar „o speranță legitimă” care să atragă incidența prevederilor art. 1 din Protocolul nr. 1, motiv pentru care nu pot obține restituirea în natură pe calea dreptului comun, astfel că acțiunea dedusă judecătii nu putea fi admisă, după cum corect au apreciat și instanțele anterioare.

Recurenții neavând un „bun” în sensul Convenției, nu se mai poate pune problema caracterului justificat sau nu al ingerinței statului în dreptul lor de proprietate și nici a verificării dacă privarea de proprietate respectă principiul proporționalității între interesul general al comunității și imperativul protecției drepturilor fundamentale ale omului, motiv pentru care nu pot fi primite susținerile în acest sens din recurs.

Pe de altă parte, contrar celor afirmate de recurenți, faptul că prin Decizia în interesul legii nr. 33/2008 s-a recunoscut calea acțiunii în revendicare persoanelor care, din motive independente de voința lor, nu au putut să utilizeze procedura Legii nr. 10/2001 în termenul legal, nu schimbă cu nimic raționamentul prezentat anterior relativ la existența unui bun în patrimoniul reclamantilor, cât timp aceștia nu se află în situația de a nu fi putut formula notificare în termenul legal din motive independente de voința lor, potrivit celor ce se vor arăta în continuare, în analiza motivului de recurs formulat distinct pe acest aspect.

4. Criticile referitoare la termenul de formulare a notificării sunt neîntemeiate.

Recurenții impută instanței de apel aprecierea eronată privind incidența, în cauză, a unui termen de decădere, susținând că au investit instanța cu evaluarea caracterului convențional al limitării impuse de Legea nr. 10/2001 în ce privește termenul de notificare, precum și cu verificarea faptului că, în mod justificat, acest termen a fost depășit, caz în care Decizia în interesul legii nr. 33/2008 le recunoaște calea acțiunii în revendicare de drept comun necondiționat de o cerere de repunere în termen și fără urmarea procedurii prealabile.

În primul rând, nu se poate reține încălcarea dispozițiilor din Convenția europeană prin instituirea termenului de notificare prin dispozițiile Legii nr. 10/2001.

Conform jurisprudenței Curții Europene, Convenția nu impune statelor contractante nicio obligație specifică de reparare a nedreptăților sau prejudiciilor cauzate înainte de a fi ratificat Convenția.

De asemenea, art. 1 din Protocolul nr. 1 adițional la Convenție, ca, de altfel, nici art. 6 din documentul european, nu pot fi interpretate ca restrângând libertatea statelor contractante de a alege condițiile în care ele acceptă să restituie bunurile ce le-au fost transferate înainte de ratificarea Convenției, iar statelor le este recunoscută o mare marjă de apreciere în ceea ce privește politica economică și socială.

Statul Român și-a propus să acorde măsuri reparatorii pentru imobilele preluate în perioada regimului comunist, iar una dintre condițiile acordării unor astfel de măsuri a fost aceea ca persoana care se consideră îndreptățită a le primi să formuleze notificare în acest scop într-un termen de 6 luni, prelungit succesiv de două ori, adică într-un termen de un an de la data intrării în vigoare a legii.

Recurenții nu au fost în măsură să prezinte motivele pentru care acest termen nu s-ar încadra în marja de apreciere recunoscută statului, iar Înalta Curte nu are niciun temei să considere că, sub acest aspect, legea internă adoptată în scop reparator sau jurisprudența creată în baza ei nu se bucură de claritatea sau coerența rezonabilă la care se referă jurisprudența CEDO.

Nu se poate astfel reține că termenul de formulare a notificării, de un an, nu este un termen rezonabil, în sensul de a oferi persoanei care se consideră îndreptățită la măsuri reparatorii pentru imobilele preluate abuziv de stat perioada necesară pentru efectuarea demersurilor în vederea înregistrării notificării.

În al doilea rând, în ceea ce privește termenul prevăzut de art. 22 alin. (1) din Legea nr. 10/2001 republicată [art. 21 alin. (1) în forma inițială a legii], pentru înregistrarea notificării, în mod corect curtea de apel a reținut că acesta este un termen de decădere, de drept substanțial, ceea ce rezultă din dispozițiile alin. 5 al aceluiași articol, care menționează că nerespectarea termenului arătat se sancționează cu pierderea dreptului de a solicita în justiție măsuri reparatorii în natură sau prin echivalent.

Termenul de decădere din dreptul substanțial nu este susceptibil de întrerupere, suspendare sau repunere în termen, sancțiunea decăderii având ca efect chiar stingerea dreptului subiectiv. Din acest punct de vedere, termenul prevăzut de art. 22 alin. (1) din Legea nr. 10/2001 este incompatibil cu instituția repunerii în termen reglementată de dispozițiile art. 103 alin. (1) C.proc.civ. Aceste dispoziții au ca obiect un drept procedural și, deci, și decăderea privește un drept procedural subsecvent sesizării instanței de judecată, pe când decăderea prevăzută de art. 22 alin. (5) din Legea nr. 10/2001 are în vedere un drept subiectiv.

În consecință, în mod greșit instanța de apel a analizat posibilitatea repunerii în termenul de notificare în condițiile art. 103 C.proc.civ., dar această greșeală nu este de natură a conduce la o altă soluție decât cea pronunțată în cauză, care este legală în raport de considerentele Deciziei în interesul legii nr. 33/2008, la care fac trimitere recurenții.

Astfel, este adevărat că în această decizie în interesul legii s-a reținut și că persoanele exceptate de la procedura Legii nr. 10/2001, precum și cele care, *din motive independente de voința lor*, nu au putut să utilizeze această procedură în termenele legale au deschisă calea acțiunii în revendicare/retrocedare a bunului litigios, numai că, în cauză, condiția neformulării notificării din motive independente de voința părții nu este îndeplinită, după cum se va arăta în analiza motivului

de recurs următor, care vizează acest aspect.

5. În cadrul motivului de recurs privind greșita apreciere, de către curtea de apel, în sensul că nu există motive temeinice care să justifice depășirea termenului legal de formulare a notificării, recurenții susțin, pe de o parte, caracterul nerezonabil al termenului de 15 zile, reținut de instanță ca fiind cel în care ar fi trebuit să acționeze după încetarea împiedicării, și calcularea greșită a acestui termen, iar, pe de altă parte, nelegalitatea cerinței unei imposibilități absolute și invincibile de a acționa în termenul prevăzut de Legea nr. 10/2001 pentru formularea notificării.

În ceea ce privește susținerile referitoare la termenul de 15 zile de la încetarea împiedicării, prevăzut de art. 103 C.proc.civ. pentru ca partea să acționeze, acestea sunt lipsite de relevanță în cauză, neimpunându-se a fi analizate în condițiile în care, conform celor reținute în analiza motivului de recurs precedent, instituția repunerii în termen este inaplicabilă termenului prevăzut de art. 22 alin. (1) din Legea nr. 10/2001.

Față de Decizia în interesul legii nr. 33/2008, în care s-a reținut că persoanele care, *din motive independente de voința lor*, nu au putut să utilizeze această procedură în termenele legale au deschisă calea acțiunii în revendicare/retrocedare a bunului litigios, rezultă că ceea ce interesează, în cauză, este faptul dacă neformularea notificării de către reclamantii în termenul prevăzut de art. 22 alin. (1) din Legea nr. 10/2001 s-a datorat unor motive independente de voința lor.

Contrar susținerilor din recurs, cerința unei imposibilități absolute și invincibile de a acționa este impusă de Decizia în interesul legii nr. 33/2008, fiind tocmai sensul sintagmei „motive independente de voința părții” din cuprinsul acestei decizii, criticile pe acest aspect fiind neîntemeiate.

Astfel, motivele independente de voința părții conturează forța majoră, adică un eveniment extern, imprevizibil, absolut invincibil și inevitabil (cum ar fi, de pildă, cutremurele, inundațiile, războiul și altele asemenea). Cu alte cuvinte, numai împrejurările de fapt imprevizibile și de neînălăturat, care împiedică în mod obiectiv și fără nicio culpă partea să acționeze, sunt cele care pot justifica depășirea termenului legal de notificare, cu consecința că, într-un asemenea caz, partea poate folosi calea dreptului comun.

Or, reclamantii nu au invocat niciun element de ordin obiectiv, respectiv nicio împrejurare exterioară voinței lor, imprevizibilă și insurmontabilă, care să îi fi împiedicat în formularea notificării în termenul prevăzut de lege. Împrejurările de fapt invocate de reclamantii nu țin de forța majoră și, ca atare, aceste împrejurări, reiterate prin motivele de recurs, sunt irelevante în reținerea imposibilității de a acționa în termenul legal de notificare, din perspectiva Deciziei în interesul legii nr. 33/2008, care, referindu-se la *motive independente de voința părții*, are în vedere cauze de forță majoră.

Față de aceste considerente, care substituie motivarea curții de apel pe aspectul cauzelor ce pot justifica depășirea termenului legal de formulare a notificării, urmează a se reține că reclamantii nu se află în situația de a nu fi formulat notificare în termenul legal din motive independente de voința lor, spre a se putea prevala de dreptul comun, criticile în acest sens fiind neîntemeiate.

6. Critica vizând aprecierea greșită a curții de apel în sensul că reclamantii sunt în culpă de a nu-și fi valorificat drepturile în termenul prevăzut de art. 22 alin. (1) din Legea nr. 10/2001 nu poate fi primită, raportat la faptul că reclamantii nu au invocat împrejurări de natura forței majore care să îi fi împiedicat să formuleze notificare în termenul legal, singurele permise de Decizia în interesul legii nr. 33/2008, care se referă expres la „motive independente de voința părții”, deci la cauze de forță majoră.

Cum în acest sens motivarea curții de apel a fost substituită în ceea ce privește cauzele ce pot justifica depășirea termenului legal de formulare a notificării, devin lipsite de obiect criticile prin care recurenții contestă argumentele reținute de curtea de apel pe acest aspect.

În concluzie, întrucât reclamantii nu au fost împiedicați de o cauză de forță majoră să acționeze în termenul prevăzut de art. 22 alin. (1) din Legea nr. 10/2001, la expirarea acestui termen a operat sancțiunea prevăzută la alin. (5) al aceluiași articol, constând în pierderea dreptului de a solicita în justiție măsuri reparatorii în natură sau prin echivalent, astfel că reclamantii nu mai

pot obține restituirea în natură nici pe calea legii speciale, dar nici pe calea dreptului comun.

7. Criticile privind greșita neevaluare, de către curtea de apel, a proporționalității limitării impuse de Legea nr. 10/2001, sub pretextul că aceasta privește o cercetare de neconstituționalitate, sunt neîntemeiate.

Contrar afirmațiilor din recurs, instanța de apel a identificat corect obiectul criticilor de la pct. III.C din cererea de apel ca vizând încetarea rațiunii Legii nr. 10/2001 în situația în care posesorii actuali ai imobilelor sunt statul și unitățile administrativ-teritoriale și tot corect a apreciat că analiza acestor critici excede competenței sale, față de dispozițiile art. 124 din Constituție.

Într-adevăr, prin modul în care au fost formulate, criticile în discuție vizează însăși soluția legislativă reprezentată de Legea nr. 10/2001 și, ca atare, analiza lor nu putea fi realizată de instanță, competența instanțelor judecătorești fiind numai aceea de interpretare și aplicare a legii, nu și de verificare a oportunității legii.

De altfel, și dacă chestiunea pe care reclamanții ar fi urmărit să o supună analizei instanței ar fi vizat verificarea dacă privarea lor de proprietate respectă principiul proporționalității conform exigențelor CEDO, cum se pretinde în recurs, criticile în acest sens tot nu ar fi putut fi primite, deoarece fiind stabilit că reclamanții nu au un „bun” în sensul Convenției, nu se mai poate pune problema caracterului justificat sau nu al ingerinței statului în dreptul lor de proprietate și nici a verificării dacă privarea de proprietate respectă principiul proporționalității între interesul general al comunității și imperativul protecției drepturilor fundamentale ale omului.

Mai susțin recurenții că Decizia în interesul legii nr. 33/2008 nu oferă o rezolvare generică a relației dintre legea specială și legea generală, ci impune analizarea conformității Legii nr. 10/2001 cu jurisprudența CEDO în raport de circumstanțele concrete ale cauzei.

Este adevărat că Decizia în interesul legii nr. 33/2008 nu a rezolvat numai problema raportului dintre legea specială și legea generală, ci a statuat și că, „În cazul în care sunt sesizate neconcordanțe între legea specială, respectiv Legea nr.10/2001 și Convenția europeană a drepturilor omului, aceasta din urmă are prioritate. Această prioritate poate fi dată în cadrul unei acțiuni în revendicare, întemeiată pe dreptul comun, în măsura în care astfel nu s-ar aduce atingere unui alt drept de proprietate sau securității raporturilor juridice.”

În speță, însă, nu se poate reține vreun conflict între legea națională, respectiv Legea nr. 10/2001, și dreptul european - art.1 din Primul Protocol adițional la Convenția europeană și, ca atare, nici încălcarea Deciziei în interesul legii nr. 33/2008, ca urmare a neacordării priorității dispozițiilor Convenției, întrucât pentru a putea invoca prevederile art. 1 din Protocolul 1 adițional la Convenție, respectiv conflictul dintre legea națională și dreptul european - art. 1 din Protocolul 1 adițional la Convenție, reclamanții ar trebui să aibă un „bun” în sensul textului convențional menționat, situație care nu se regăsește în speță, potrivit celor arătate la pct. 3 supra.

8. Criticile referitoare la interpretarea greșită, de către instanțele de fond, a Deciziei în interesul Legii nr. 27/2011 sunt, de asemenea, neîntemeiate.

Contrar celor afirmate în recurs, nici tribunalului și nici curtea de apel nu au reținut, prin raportare la Decizia în interesul legii nr. 27/2011, că judecătorul național nu ar putea face un examen de convenționalitate, referirile instanțelor la această decizie în interesul legii făcându-se exclusiv în contextul art. 13 din Convenția europeană a drepturilor omului, text care singur nu permite o asemenea analiză, ci asigură numai existența cadrului procesual în care să se pună în discuție modul de aplicare a legii interne în conformitate cu exigențele Convenției.

Pe de altă parte, contrar susținerilor recurenților, instanțele de fond nu au negat că dispozițiile Convenției trebuie aplicate cu prioritate în raport de dreptul intern, în cazul în care sunt sesizate neconcordanțe între legea internă și Convenție, ci au reținut că, în speță, nu se pune problema conflictului între legea națională, respectiv Legea nr. 10/2001, și Convenție - art. 1 din Protocolul 1 adițional la Convenție, respectiv a aplicării prioritare a Convenției, cât timp reclamanții nu au un bun în sensul art. 1 din Protocolul nr. 1 adițional la Convenție.

Având în vedere considerentele prezentate, față de care nu se poate reține întrunirea cerințelor art. 304 pct. 9 C.proc.civ., Înalta Curte a respins recursul reclamanților, ca nefondat,

conform dispozițiilor art. 312 alin. (1) C.proc.civ.

22. Contestație întemeiată pe dispozițiile Legii nr. 10/2001. Cerere de restituire în natură a unei părți din imobil și a terenului de sub construcție. Intervenție accesorie în interesul entității notificate. Admisibilitate în principiu.

Legea nr. 10/2001

C.proc.civ., art. 49, art. 52, art. 304 pct. 9

Faptul că litigiul reprezintă o contestație la Legea nr.10/2001, având ca obiect restituirea unui imobil (construcție și teren), în care părți sunt notificatoarea și unitatea deținătoare, nu reprezintă un aspect de natură să împiedice formularea cererii de intervenție accesorie, perfect admisibilă în orice gen de procese care nu au caracter strict personal, deoarece nu face decât să sprijine apărările și poziția procesuală a părții în favoarea căreia s-a intervenit.

Astfel că, disputând același drept cu cel al reclamantei pentru o porțiune din terenul solicitat a fi restituit, petenții justifică interesul de a interveni în litigiu în favoarea pârâtului de la care au dobândit dreptul pretins. Pe această cale, intervenția accesorie le conferă petenților mijlocul procedural prin care au posibilitatea de a formula apărările pe care le consideră pertinente și utile în sprijinul părții pentru care au intervenit în proces și cu privire la care au interesul de a se păstra în patrimoniul său dreptul de proprietate pentru suprafața de teren respectivă, pentru ca, în acest mod, să-și consolideze propriul lor drept, dobândit de la pârât.

Prin urmare, cum petenții justifică folosul practic de a participa în proces, în calitate de intervenienți accesorii, instanța, respingând cererea ca lipsită de interes, a procedat la o greșită apreciere asupra condiției interesului acestora în promovarea cererii.

Secția I civilă, decizia nr.418 din 12 februarie 2015

Prin acțiunea înregistrată pe rolul Judecătoria Sectorului 1 București, la data de 21.03.2006, reclamanta A. a chemat în judecată pe pârâtul Municipiul București, prin Primarul General, solicitând să fie obligat pârâtul să-i lase, în deplină proprietate și posesie, imobilul situat în București, compus din teren în suprafață de 429 m.p. și construcțiile edificate pe acesta, cu excepția celor vândute în baza Legii nr.112/1995.

În dosar au formulat cerere de intervenție accesorie în interesul pârâtului petenții B. și C., solicitând respingerea acțiunii ca fiind formulată de o persoană fără calitate procesuală activă.

În motivarea cererii de intervenție, au arătat că sunt cumpărători ai unuia dintre cele trei corpuri de casă existente în imobilul din litigiu, în baza Legii nr.112/1995, iar reclamanta invocă, în dovedirea acțiunii, certificatul de calitate de moștenitor din 27.05.1998, care nu poate face, însă, această dovadă. Au mai arătat petenții că au fost chemați în judecată de către reclamantă în cadrul a două procese.

Prin sentința civilă nr.12484 din 5.09.2006, Judecătoria Sectorului 1 București a declinat competența de soluționare a cauzei în favoarea Tribunalului București, în raport de valoarea terenului în litigiu și de dispozițiile art.2 C.proc.civ.

Dosarul a fost înregistrat pe rolul Tribunalului București, Secția a III-a civilă la data de 10.10.2006, reclamanta depunând o cerere precizatoare a acțiunii introductive, prin care și-a majorat câtimea obiectului acțiunii în ceea ce privește terenul în litigiu la suprafața de 940 m.p.

Prin încheierea din 24.11.2006, cu ocazia dezbaterii admisibilității în principiu, instanța a respins cererea de intervenție în interesul pârâtului, formulată de petenții B. și C., ca lipsită de interes. În pronunțarea acestei soluții, Tribunalul a considerat că petenții nu justifică interes în formularea cererii de intervenție, de vreme ce nu au depus nicio probă în acest sens.

Prin sentința civilă nr. 959 din 5.07.2007 pronunțată de Tribunalul București, Secția a III-a

civilă, s-au respins excepțiile inadmisibilității acțiunii și lipsei calității procesuale active. S-a admis acțiunea, așa cum a fost precizată de reclamantă, în contradictoriu cu pârâțul Municipiului București, prin Primarul General. A fost obligat pârâțul să lase reclamantei, în deplină proprietate și liniștită posesie, imobilul, compus din teren în suprafață de 940 m.p. și construcțiile edificate pe acesta, cu excepția apartamentului vândut în baza Legii nr.112/1995.

În soluționarea excepției inadmisibilității acțiunii, instanța a reținut că pârâțul nu a respectat termenul legal de rezolvare a notificării, prevăzut de art. 25 din Legea nr. 10/2001, că reclamanta, prin cererea înregistrată la 10.01.2002, a solicitat obligarea statului să-i lase, în deplină proprietate și posesie, imobilul în litigiu, acțiune respinsă ca inadmisibilă, prin hotărâre rămasă irevocabilă, determinat de intrarea în vigoare a legii speciale de reparație.

În aceste condiții, nesoluționarea notificării formulate de către reclamantă în intervalul lung de timp scurs de la înregistrarea acesteia, și chiar după ce s-a reținut că reclamanta nu are la dispoziție decât procedura administrativă specială prevăzută de Legea nr. 10/2001 reprezintă un refuz evident de restituire a imobilului în natură, împrejurare ce îi conferă accesul direct la instanță.

Prin urmare, nu se poate reține că acțiunea reclamantei este inadmisibilă și nici că soluția pronunțată prin hotărârile judecătorești menționate are autoritate de lucru judecat, acțiunea în revendicare formulată de reclamantă fiind remediul juridic și mijlocul procedural prin care aceasta poate cere în justiție să i se recunoască dreptul de proprietate asupra bunului de care a fost deposedată, solicitând restituirea acestuia.

Excepția lipsei calității procesuale active este neîntemeiată. Așa cum rezultă din contractul de vânzare-cumpărare nr. x/1922, D. a dobândit imobilul situat în București, str. P. x7, format din teren cu toate construcțiile existente.

În procesul-verbal întocmit la 18.07.1946 pentru înființarea cărților funciare în Municipiul București se arată că imobilul situat în str. P. nr. x9, proprietar D., domiciliat la aceeași adresă, se compune din teren în suprafață de 1.482 m.p. și o casă cu 8 camere, 2 antreuri, 4 bucătării, o prăvălie la stradă și anexe.

Din adresa emisă de P.M.B. - Direcția Evidența Imobiliară și Cadastru se reține că imobilul la care face referire procesul-verbal încheiat la 18.07.1946 era compus din imobilele ce au purtat următoarele adrese poștale: str. P. nr. x7 până în anul 1925 și str. H. nr. y, menționându-se că, în prezent, figurează înscrise distinct, cu adresele poștale str. P. nr. x9, și str. H. nr. y, imobile ce figurau înscrise și la nivelul anului 1948.

Ulterior, autorul reclamantei (calitate ce rezultă din certificatul de moștenitor din 27.05.1998), prin contractul de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. x/1949, a vândut imobilul proprietatea lui, situat în str. P. nr.x9, compus din teren în suprafață de 400 m.p.

În acest act se menționează că vânzătorul D. deține imobilul care face obiectul contractului în baza actului de vânzare-cumpărare nr. x/1922 și că restul suprafeței cumpărate prin acest act rămâne proprietatea deplină a vânzătorului, neintrând în vânzarea care face obiectul contractului nr. x/1949.

În raport de faptul că pârâțul a susținut că imobilul revendicat de reclamantă, situat în str. H. nr. y, nu este unul și același cu imobilul menționat în actul de vânzare-cumpărare nr. x/1922, în cauză s-a efectuat un raport de expertiză topografică, care, în urma analizei actelor depuse la dosar și a măsurătorilor efectuate la fața locului, a stabilit că terenul indicat în actul de vânzare-cumpărare al autorului reclamantei este unul și același cu terenul identificat prin expertiză și revendicat de reclamantă, cu mențiunea că, în urma înstrăinării suprafeței de 400 m.p. în anul 1949, care avea deschidere la str. P., restul imobilului rămas în proprietatea vânzătorului D., care avea deschidere și la str. H. nr. y, a rămas înscris la această adresă poștală.

În consecință, prin probele administrate în cauză s-a dovedit existența dreptului de proprietate în patrimoniul autorului reclamantei asupra imobilului revendicat, iar diferența de adresă poștală a rezultat din succesiunea actelor încheiate de către fostul proprietar și din divizările întregului imobil din str. P. în trei imobile distincte, cu înscrisurile în evidențele cadastrale corespunzătoare divizărilor.

Pe fondul cauzei, tribunalul a constatat că imobilul a fost preluat de către stat prin Decizia nr. 879/1959, emisă în baza Decretului nr.92/1950, iar, potrivit art. 2 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 10/2001 republicată, imobilele naționalizate prin acest act normativ sunt considerate ca fiind imobile preluate în mod abuziv de către stat.

De asemenea, naționalizarea imobilului în baza Decretului nr. 92/1950 s-a făcut cu încălcarea Constituției României în vigoare la acel moment, astfel că preluarea bunului, în aceste condiții, nu constituie un titlu valabil de dobândire a dreptului de proprietate de către stat.

În concluzie, în baza art.480 C.civ., l-a obligat pe pârât să lase reclamantei, în deplină proprietate și liniștită posesie, imobilul compus din teren în suprafață de 940 m.p. și construcțiile edificate pe acesta, cu excepția apartamentului vândut în baza Legii nr.112/1995, astfel cum a solicitat reclamanta.

La data de 19.11.2013, petenții B. și C. au formulat cerere de îndreptare eroare/omisiune strecurate în dispozitivul sentinței civile nr. 959/2007 a Tribunalului București, în sensul de a se dispune restituirea imobilului către reclamantă, cu excepția apartamentului vândut în baza Legii nr.112/1995, compus din teren în suprafață de 59,69 m.p. și construcție, conform contractului nr. x/1997.

Prin încheierea de ședință din 13.12.2013, s-a respins cererea de îndreptare a erorilor materiale cu privire la sentința civilă nr. 959/2007, cerere formulată de petenții B. și C., ca neîntemeiată.

Instanța a reținut că petenții nu sunt părți în prezentul dosar, ca urmare a respingerii cererii de intervenție ca lipsită de interes, iar erorile invocate de aceștia nu se circumscriu noțiunii de „eroare materială”, astfel cum este definită de dispozițiile art. 281 C.proc.civ., întrucât, dacă s-ar da curs solicitării lor, ar însemna diminuarea suprafeței de teren restituită reclamantei. Aceasta ar echivala cu remedierea unor eventuale greșeli de judecată, care nu se poate realiza decât prin intermediul căilor de atac declarate împotriva hotărârii privind fondul dreptului, iar nu în procedura reglementată de art.281 C.proc.civ.

La data de 16.12.2013, petenții B. și C. au formulat cerere de lămurire/înlăturare dispoziții potrivnice din dispozitivul aceleiași sentințe, în sensul că nu formează obiectul restituirii suprafața de teren de 59,69 m.p., înstrăinată acestora prin contractul de vânzare-cumpărare nr. x/1997, imobilul restituit fiind în suprafață de 880,31 m.p. Au susținut că dispozițiile din sentință sunt potrivnice, întrucât, pe de-o parte, se restituie suprafața de teren de 940 m.p., care cuprinde și terenul înstrăinat petenților, de 59,69 m.p., și, pe de altă parte, se exceptează de la restituire apartamentul vândut acestora, care este compus și din teren în suprafață de 59,69 m.p.

Pârâtul Municipiul București, prin Primarul General, a formulat, la data de 3.02.2014 și, ulterior, la 18.02.2014, cerere de îndreptare eroare materială strecurată în dispozitivul sentinței civile sus-menționate, în sensul de a se excepta de la restituire inclusiv suprafața de 59,69 m.p., vândută în temeiul Legii nr.112/1995 odată cu apartamentul, astfel încât suprafața restituită să se menționeze a fi de 880,31 m.p. La data de 21.02.2014, pârâtul a menționat că solicită lămurirea și înlăturarea dispozițiilor potrivnice din dispozitivul sentinței civile nr. 959/2007, în temeiul art.281¹ C.proc.civ.

Prin încheierea de ședință din camera de consiliu de la 25.04.2014, Tribunalul București, Secția a III-a civilă a admis cererea formulată de pârâtul Municipiul București, prin Primarul General, astfel cum a fost precizată.

A dispus lămurirea întinderii dispozitivului sentinței civile nr. 959/2007 pronunțată de Tribunalul București, Secția a III-a civilă, în sensul că apartamentul vândut în baza Legii nr.112/1995 a făcut obiectul contractului de vânzare-cumpărare nr. x/1997, este situat în București, str. H. nr. y, parter, ap.1 și se compune din 3 camere, baie, culoar, marchiză, magazie zidită, în suprafață utilă de 54,26 m.p. și 59,69 m.p. teren situat sub construcție.

A dispus înlăturarea dispozițiilor potrivnice, în sensul că suprafața de teren restituită reclamantei este de 880,31 m.p.

A respins cererea formulată de petenții B. și C., ca fiind introdusă de persoane lipsite de

calitatea procesuală activă.

Tribunalul a redat dispozitivul sentinței civile cu privire la care s-au formulat cererile deduse judecării, reținând că reclamanta și-a precizat câtimea obiectului cererii cu referire la compunerea imobilului revendicat, în urma identificării acestuia prin rapoartele de expertiză efectuate în cauză, solicitând obligarea pârâtului să lase, în deplină proprietate și liniștită posesie, imobilul compus din teren în suprafață de 940 m.p. și construcții edificate pe acesta, cu excepția apartamentului vândut în baza Legii nr.112/1995; în considerente sau în dispozitiv nu este, însă, arătată compunerea apartamentului vândut în baza actului normativ menționat.

Prin urmare, se impune lămurirea întinderii dispozitivului sentinței civile evocate mai sus, întrucât simpla exceptare de la restituirea, în natură, a apartamentului vândut în baza Legii nr.112/1995, fără a se indica efectiv compunerea acestuia, a determinat dificultăți la intabularea dreptului de proprietate, solicitată de deținătorii apartamentului.

Acest aspect a rezultat din cererea inițială formulată de numiții B. și C., cumpărătorii apartamentului vândut în baza Legii nr. 112/1995, prin care au solicitat îndreptarea erorilor materiale strecurate în sentința civilă în cauză, cerere respinsă de către tribunal prin încheierea pronunțată la data de 13.12.2013.

Aceștia au formulat cerere de intervenție în cauză, respinsă ca lipsită de interes prin încheierea pronunțată la data de 24.11.2006, avându-se în vedere că intervenienții nu depuseseră, până la acel moment, la dosar, nicio probă pentru dovedirea interesului în promovarea cererii, iar reclamanta a arătat că cererea de chemare în judecată a vizat, exclusiv, doar partea din imobil care nu a fost restituită și nu partea din imobil deținută de chiriașii cumpărători în baza Legii nr.112/1995.

Procedând la lămurirea întinderii dispozitivului sentinței civile nr. 959/2007, instanța a constatat că apartamentul vândut în baza Legii nr.112/1995 a făcut obiectul contractului de vânzare-cumpărare nr. x/1997 se compune din 3 camere, baie, culoar, marchiză, magazie zidită, în suprafață utilă de 54,26 m.p. și 59,69 m.p. teren situat sub construcție.

Nu se poate face abstracție de compunerea, în întregime, a apartamentului vândut în baza Legii nr. 112/1995, câtă vreme, chiar în contractul de vânzare-cumpărare, se face mențiunea că, odată cu locuința, se dobândește și suprafața de 59,69 m.p., teren situat sub construcție, iar această clauză este valabilă și produce efecte juridice, nefiind desființată printr-o hotărâre judecătorească.

Prin hotărârea pronunțată în cauză, instanța a dispus restituirea terenului în suprafață de 940 m.p., așa cum a fost identificat prin raportul de expertiză efectuat în cauză, iar, din schița amplasament scara 1:200, anexă la raportul de expertiză, se constată că suprafața terenului de 940 m.p. a fost delimitată de punctele 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 18 A, 19 A, 19, 20 A, 20, 21, 22, 23, 24, teren pe care se află, potrivit mențiunilor ambilor experți, și apartamentul deținut de B. și C.

În aceste condiții, încă de la momentul pronunțării sentinței civile nr. 959/2007, nu se putea dispune restituirea întregii suprafețe de teren, de 940 m.p., atâta timp cât terenul în suprafață de 59,69 m.p. era situat chiar sub construcția deținută de petenții B. și C., iar, potrivit contractului de vânzare-cumpărare încheiat în baza Legii nr. 112/1995, compunerea apartamentului era cea constatată mai sus.

Prin urmare, dispozitivul sentinței civile pronunțate în această cauză cuprinde dispoziții potrivnice, întrucât, pe de-o parte, s-a dispus restituirea terenului de 940 m.p., iar, pe de altă parte, apartamentul vândut în baza Legii nr.112/1995 a fost exceptat de la restituire, astfel cum, în mod expres, a solicitat reclamanta, fără a se avea în vedere și suprafața de teren situată sub construcție, ce intră în compunerea acestui apartament.

Așa fiind, se impune înlăturarea dispozițiilor potrivnice cuprinse în dispozitivul hotărârii, întrucât, atâta vreme cât s-a dispus exceptarea de la restituire a apartamentului înstrăinat în baza Legii nr.112/1995, suprafața de teren care se putea restitui efectiv reclamantei era de 880,31 m.p.

În privința cererii formulate de petenții B. și C., aceștia nu au avut calitatea de părți în cauză, iar dispozițiile art. 281¹ alin.(1) C.proc.civ. prevăd, în mod expres, că doar *părțile* pot cere

instanței care a pronunțat hotărârea să lămurească dispozitivul sau să înlătore dispozițiile potrivnice conținute de acesta. În consecință, a respins cererea formulată de petenții B. și C., ca fiind introdusă de persoane lipsite de calitate procesuală activă.

Împotriva acestei sentințe a declarat apel pârâțul Municipiul București, reprezentat de Primarul General, apel care a fost admis prin decizia civilă nr. 788 din 27.11.2007 pronunțată de Curtea de Apel București, Secția a IV-a civilă, s-a schimbat, în parte, sentința apelată, în sensul că s-a înlăturat obligarea pârâțului la predarea garajului ce face obiectul contractului de vânzare-cumpărare nr. x/1994 încheiat între S.C. E. S.A. și F.; au fost menținute celelalte dispoziții ale sentinței. Decizia civilă menționată a rămas irevocabilă prin decizia nr. 3701/2008 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția civilă și de proprietate intelectuală, prin care s-a luat act de retragerea recursului declarat de pârâțul Municipiul București, reprezentat de Primarul General.

Împotriva încheierii de ședință pronunțate la data de 25.04.2014 de către Tribunalul București, Secția a III-a civilă a formulat apel reclamanta.

Petenții B. și C. au formulat apel împotriva sentinței nr. 959/2007 și a încheierilor din 24.11.2006 și din 13.12.2013 pronunțate în același dosar.

Prin decizia civilă nr. 370/A din 22.09.2014, Curtea de Apel București, Secția a III-a civilă și pentru cauze cu minori și de familie a respins, ca nefondate, apelurile declarate de reclamantă împotriva încheierii de ședință din 25.04.2014, respectiv de apelanții intervenienți B. și C. împotriva sentinței civile nr. 959/2007 și a încheierii din 24.11.2006 pronunțate de Tribunalul București, Secția a III-a civilă, în contradictoriu cu intimatul pârât Municipiul București, prin Primarul General.

În pronunțarea acestei decizii, Curtea de Apel a reținut următoarele:

1. Acțiunea privind restituirea imobilului pentru care reclamanta a formulat notificare în baza Legii nr. 10/2001 - temei invocat alături de art.480 C.civ. - are natura juridică a unei contestații la Legea nr. 10/2001 pentru nesoluționarea pe fond a notificării de către Municipiul București, prin Primarul General.

2. Apelul reclamantei nu este fondat, pentru următoarele considerente:

Nu se contestă existența celor două căi în instanță, aflate la îndemâna părților cauzei, pentru lămurirea întinderii dreptului statuat într-o hotărâre judecătorească: art.281¹ alin. (1) C.proc.civ. și art.399 alin.(1) teza a II-a C.proc.civ.

Însă, calea care putea fi utilizată în mod limitat în timp ar fi fost cea a contestației la titlu, prevăzută de art.399 alin.(1) teza a II-a C.proc.civ. - respectiv până la data încheierii executării silite - în speță, astfel cum susține reclamanta, până la data emiterii de către pârât a dispoziției din 12.01.2009 și punerea în posesia efectivă la data de 23.06.2010, prin executorul judecătoresc.

Aceasta întrucât contestația la titlu este, în fond, o contestație la executare, fiind, așadar, limitată în timp ca utilizare, până la finalizarea executării, în cauză, la 23.06.2010.

Susținerea apelantei reclamante, în sensul că nu există o opțiune a părții între calea contestației la titlu, conform art.399 alin.(1) teza a II-a C.proc.civ., și calea privind lămurirea întinderii și explicitării dispozitivului unei hotărâri judecătorești, potrivit art.281¹ C.proc.civ., nu poate fi primită în condițiile în care, în chiar cuprinsul art.399 alin.(2) C.proc.civ. se prevede că „...dacă nu s-a utilizat procedura prevăzută de art.281¹, se poate face contestație și în cazul în care sunt necesare lămuriri cu privire la înțelesul, întinderea sau aplicarea titlului executoriu ...”.

Scopul legiuitorului a fost acela de a se înlătura orice nelămuriri și a se obține toate explicitările privind dispozitivul hotărârii judecătorești, cât mai repede posibil, în raport de calea aleasă de partea interesată.

Susținerea în sensul că exercițiul dreptului la acțiune ar fi fost subordonat unei restricții de ordin temporal, și anume începerea executării silite, care decurge din art.399 C.proc.civ., este nefondată, întrucât executarea unei hotărâri poate avea loc nu doar în forma executării silite care are un moment de pornire într-o procedură specială, ci și în forma executării de bunăvoie de către debitor.

Calea prevederilor art.281¹ C.proc.civ., privind necesitatea lămuririlor referitoare la

înțelesul, întinderea sau aplicarea dispozitivului, nu are restricții de ordin temporal, legate strict de executarea hotărârii.

Aceasta, întrucât, pe această cale, se urmărește efectuarea lămuririlor nu doar în scopul înlăturării ori prevenirii apariției unor impedimente la executarea hotărârii, ci și în scopul de a nu se aduce atingere drepturilor unor terți.

Critica apelantei reclamante, în sensul că s-ar fi prejudiciat fondul cauzei prin admiterea cererii în temeiul art.281¹ C.proc.civ., aducându-se încălcări ale autorității de lucru judecat, este vădit nefondată, deoarece s-a lămurit, strict, întinderea dreptului reclamantei cu privire la imobilul restituit în natură, în scopul de a nu prejudicia pe terții intervenienți apelanți B. și C., care cumpăraseră, în baza Legii nr.112/1995, un apartament cu terenul aferent, astfel cum este menționat, în mod expres, în contractul de vânzare-cumpărare, astfel că se impunea lămurirea întinderii dreptului asupra imobilului retrocedat – mai puțin partea ce a făcut obiectul vânzării-cumpărării, prin explicitarea acestei din urmă părți, prin descriere, suprafață etc.

Legiuitorul nu a prevăzut vreun impediment de utilizare a prevederilor art.281¹ C.proc.civ. raportat la finalizarea executării silite.

3. Apelul intervenienților B. și C. formulat împotriva încheierii de ședință din 24.11.2006 nu este fondat, în mod legal instanța respingând cererea de intervenție în sprijinul Municipiului București, pentru lipsă de interes personal, actual și direct, având în vedere cadrul contestației la Legea nr.10/2001, care privea notificatoarea și unitatea deținătoare în baza acestei legi, reclamanta urmărind restituirea imobilului ce nu a făcut obiectul înstrăinărilor conform Legii nr.112/1995.

Apelul intervenienților accesorii împotriva încheierii de ședință din 13.12.2013 nu este, de asemenea, fondat, întrucât cererea de intervenție accesorie nefiind admisă în principiu, lipsa de legitimare procesuală activă a apelanților în îndreptarea omisiunilor privind soluționarea cererilor prin sentința Tribunalului București conducea la soluția clară, de respingere pe excepția reținută.

În consecință, și apelul intervenienților formulat împotriva sentinței este nefondat, dar și lipsit de interes, în condițiile în care s-a admis, în mod legal și temeinic, cererea Municipiului București, de lămurire a dispozitivului sentinței apelate, sub aspectul explicitării întinderii dispozitivului, prin descrierea imobilului proprietatea intervenienților B. și C. - clădire și teren aferent - ce au făcut obiectul contractului de vânzare-cumpărare în baza Legii nr.112/1995 - „exceptat” de la restituirea, în natură, a imobilului de la aceeași adresă către reclamantă - în dispozitivul hotărârii - sentința civilă nr. 959/2007 pronunțată de Tribunalul București, Secția III-a civilă.

Pentru aceste considerente, în baza art.296 C.proc.civ., apelurile au fost respinse ca nefondate.

Împotriva acestei decizii au declarat recursreclamanta și petenții B. și C.

I. Recurenta A. a solicitat admiterea recursului, modificarea, în parte, a deciziei atacate, în sensul admiterii apelului și respingerii cererii de lămurire a dispozitivului sentinței civile nr. 959/2007 formulată de către Municipiul București, prin Primar General, în raport de următoarele motive:

Hotărârea atacată a fost dată cu aplicarea greșită a legii, deoarece instanța a reținut, în mod greșit, că scopul cererii de lămurire a dispozitivului unei hotărâri, prevăzut de art.281¹ C.proc.civ., nu este doar cel de înlăturare ori prevenire a apariției unor impedimente la executarea hotărârii, ci și acela de a nu aduce atingere drepturilor unor terți.

Drepturile terților nu pot fi apărate pe calea procedurală reglementată de textul de lege sus-menționat.

Din interpretarea acestei dispoziții rezultă că procedura specială de lămurire a dispozitivului este mijlocul procedural prin care se clarifică, se interpretează doar măsurile dispuse de instanța de judecată, în vederea explicării acestora, pentru a se putea proceda la executarea silită a hotărârii vizate.

Așadar, părțile au acces la această procedură specială doar în ipoteza în care dispozitivul hotărârii judecătorești nu este suficient de clar, aspect ce poate genera dificultăți în procedura de

executare silită, nefiind o cale menită să ducă la anularea ori modificarea titlului executoriu, întrucât o atare finalitate poate fi atinsă doar prin intermediul căilor legale de atac.

Aceeași finalitate a lămuririi hotărârii judecătorești poate fi obținută și pe calea contestației la titlu, promovată în condițiile art.399 alin.(1) C.proc.civ.

Obiectul cererii este identic în ambele cazuri, diferind doar cauza acțiunii, respectiv temeiul juridic și folosul practic urmărit în fiecare caz: lămurirea dispozitivului în vederea executării viitoare (art.281¹), respectiv lămurirea acestuia pentru înlăturarea impedimentelor născute în cadrul unei executări începute [art.399 alin.(1)].

Argumentul instanței de apel, potrivit căruia calea prevăzută de art.281¹ nu are restricții de ordin temporar este real, însă nu se poate admite că această cale poate fi promovată și după începerea executării silite (cu atât mai puțin după executarea hotărârii), întrucât, în atare situație, dispozițiile art.399 alin.(1) nu ar mai avea aplicabilitate.

În speță, instanța de apel a menținut soluția pronunțată de către prima instanță, apreciind că nu s-a prejudiciat fondul cauzei prin admiterea cererii în temeiul art.281¹ C.proc.civ., deoarece s-a lămurit, strict, întinderea dreptului reclamantei cu privire la imobilul restituit în natură, în scopul de a nu prejudicia pe terții intervenienți.

Pe de o parte, terții B. și C. nu au calitatea de părți în cauză, întrucât, astfel cum se reține chiar în decizia atacată, cererea lor de intervenție accesorie a fost respinsă ca inadmisibilă, pentru lipsa interesului personal, actual și direct.

Pe de altă parte, prin hotărârea instanței de fond, s-a modificat hotărârea supusă procedurii de lămurire, în sensul diminuării suprafeței de teren restituită recurenței, aducându-se, astfel, atingere principiului autorității de lucru judecat.

Pentru a ajunge la o atare dezlegare, instanța a examinat împrejurările ce țin de fondul cauzei, respectiv a făcut o reinterpretare a expertizei topo, a componenței apartamentului înstrăinat conform Legii nr. 112/1995, deși acesta s-a aflat sub cenzura instanței și la data pronunțării hotărârii supuse lămuririi.

În sprijinul admiterii cererii de lămurire dispozitiv, instanța reține că „încă de la momentul pronunțării sentinței civile nr. (...) nu se putea dispune restituirea întregii suprafețe de teren de 940 m.p., atâta timp cât terenul în suprafață de 59,69 m.p. era situat chiar sub construcția deținută de petenții B. și C. ...”.

În consecință, judecătorul fondului a transformat cererea de lămurire a dispozitivului într-o adevărată cale de atac, pronunțându-se pe fondul cauzei și corectându-l în procedura specială instituită de art.281¹ C.proc.civ.

Același judecător, prin încheierea pronunțată la 13.12.2013, în soluționarea unei cereri de îndreptare eroare materială, a reținut că „erorile invocate de către terții B. și C. nu se circumscriu noțiunii de eroare materială, Tribunalul considerând că, dacă s-ar da curs cererii petenților, ar însemna diminuarea suprafeței de 940 m.p. restituitei reclamantei, ceea ce ar echivala cu remedierea unor eventuale erori de judecată, apte de îndreptare, exclusiv prin promovarea cailor legale de atac...”.

În drept, cererea de recurs a fost întemeiată pe dispozițiile art.304 pct.9 C.proc.civ.

II.Recurenții B. și C.au criticat decizia, pentru următoarele motive:

Soluția este nelegală pentru motivul de recurs încadrat în art.304 pct.5 C.proc.civ. (nesoluționarea cererii de intervenție pe fond), cât și pentru motivul încadrat în art.304 pct.9 C.proc.civ. (nelegalitatea deciziei recurate).

Au susținut că, în situația în care încheierea din 25.04.2014 rămâne irevocabilă, prin respingerea recursului reclamantei împotriva deciziei nr. 370/A/2014, soluția instanței de apel apare ca fiind legală.

În cealaltă eventualitate, soluția este nelegală, deoarece recurenții au calitatea de proprietari ai terenului de sub construcție, aspect ce rezultă din cuprinsul contractului de vânzare-cumpărare nr. x/1997.

Prin neclaritatea obiectului acțiunii principale, s-a vizat inclusiv terenul petenților, asupra

căruia instanțele s-au mai pronunțat anterior sentinței nr. 959/2007, astfel că interesul acestora este clar determinat, și anume protejarea dreptului de proprietate asupra terenului de sub casă.

Această situație le conferă calitate procesuală activă și demonstrează interesul de a formula o cerere de intervenție în cauză.

În concluzie, folosul recurenților este evident și constă în consolidarea titlului de proprietate asupra terenului de sub construcție.

Este adevărat că reclamanta a susținut că acțiunea vizează exclusiv partea din imobil ce nu s-a înstrăinat în baza Legii nr. 112/1995, însă, în realitate, prin acțiunea sa, a formulat pretenții și în privința acestui teren, având o atitudine duplicitară, inclusiv cu prilejul concluziilor asupra fondului.

Cum instanțele de fond au apreciat, în mod greșit, existența interesului recurenților în promovarea cererii de intervenție (care nu a fost soluționată pe fond), solicită admiterea recursului astfel cum a fost formulat, casarea, în tot, a încheierii din 24.11.2006, a sentinței nr. 959/2007 și a încheierii din 13.12.2013, precum și trimiterea cauzei, spre rejudecare, instanței de fond.

În subsidiar, solicită admiterea recursului, admiterea apelului, admiterea cererii de intervenție, modificarea, în parte, a sentinței apelate, în sensul de a se restitui reclamantei doar suprafața de 880,31 m.p., fără suprafața de 59,69 m.p., situată sub construcție, cumpărata în baza Legii nr.112/1995.

În acest sens, conform contractului de vânzare-cumpărare nr. x/1997, imobilul este compus din 3 camere, baie, culoar, marchiza, magazine zidită, în suprafață utilă de 54,26 m.p. și 59,69 m.p. teren situat sub construcție.

Cum contractul în cauză nu a fost desființat de instanțele de judecată, soluția dată în speță apare ca fiind vădit nelegală și netemeinică.

Mai mult, soluția instanței este și contradictorie, pe de-o parte, fiind exceptat apartamentul de la restituire, iar, pe de altă parte, suprafața de teren din contract fiind inclusă în suprafața de 940 m.p.

În plus, cererea de mărire a cîtimii obiectului cererii, depusă la instanța de fond, nu are rolul unei simple cereri precizatoare, ci este o veritabilă modificare a acțiunii, schimbând suprafața revendicată, astfel că se impune admiterea apelului și restrângerea suprafeței restituite la cea solicitată inițial (400 m.p.), ce nu cuprindea și suprafața de 59,69 m.p., înstrăinată recurenților.

În cazul respingerii recursului declarat de reclamantă împotriva aceleiași decizii și păstrarea, ca fiind legală și temeinică, a încheierii din 25.04.2014, solicită respingerea recursului formulat de petenți, ca lipsit de obiect.

Reclamanta și petenții N. au depus întâmpinare la recursul formulat de părțile adverse, solicitând respingerea căii de atac respective.

Petenții au susținut, în plus, și excepția nulității recursului declarat de reclamantă pentru neîncadrare în cazurile de nelegalitate prevăzute de art.304 C.proc.civ. Criticile recurente reclamate vizează un singur argument dintre cele avute în vedere de instanță, și anume cel referitor la împrejurarea că procedura reglementată de art.281¹ C.proc.civ. este deschisă inclusiv în situația în care, prin hotărârea supusă acestei proceduri, s-ar aduce atingere drepturilor unor terți. Or, cum instanțele au admis cererea formulată de o parte din dosar, nu se poate reține un aspect de nelegalitate a deciziei recurate. Cum nu există critici concrete de nelegalitate, privind decizia instanței de apel, recursul declarat de reclamantă este nul.

Analizând, cu prioritate, în condițiile art. 137 alin.(1) C.proc.civ., excepția nulității recursului declarat de reclamantă, Înalta Curte constată că aceasta nu poate fi primită.

În primul rând, deși intimații B și C.. califică susținerile enunțate mai sus ca fiind subsumate excepției nulității recursului, în realitate, acestea reprezintă veritabile apărări de fond pentru care intimații consideră că trebuie înlăturate criticile recurente reclamate, vizând încălcarea dispozițiilor art.281¹ C.proc.civ. Astfel, intimații arată, în esență, că, de vreme ce cererea de lămurire a dispozitivului hotărârii primei instanțe a fost admisă în favoarea uneia dintre părțile dosarului, în speță, a Municipiului București, iar nu a unui terț, nu se poate reține critica

reclamantei, referitoare la nerespectarea textului legal indicat mai sus, în ceea ce privește pe cei la dispoziția cărora este reglementată calea procesuală a lămuririi dispozitivului unei hotărâri.

În afara faptului că susținerile intimaților nu se circumscriu excepției nulității recursului, ele nu pot fi primite de prezenta instanță nici ca apărări de fond, întrucât, în raport de soluțiile pronunțate în dosar până la acest moment, petenții nu au dobândit calitatea de părți în litigiul de față și, în consecință, nu pot formula susțineri în legătură cu modul în care au primit rezolvare cererile părților din dosar, ci doar în legătură cu soluția de respingere a cererii de intervenție.

Pe fondul cauzei, Înalta Curte va examina mai întâi recursul declarat de petenții, deoarece calea de atac vizează soluția dată cererii de intervenție formulată de aceștia în dosarul primei instanțe și, în caz de admitere, va produce efecte asupra hotărârii primei instanțe pronunțate asupra acțiunii, în timp ce recursul declarat de reclamanta se referă la cereri ulterioare sentinței și care, în ipoteza prezentată, rămân fără obiect.

Contrar susținerilor petenților, nu recursul declarat de ei are caracter subsidiar în raport cu recursul declarat de reclamantă, ci soluția ce se va da asupra căii de atac formulată de aceasta din urmă depinde de modul de rezolvare a recursului declarat de petenți, pentru argumentele expuse în precedent.

Din această perspectivă, analizând decizia civilă atacată în raport de criticile formulate și de dispozițiile art.304 pct.9 C.proc.civ., Înalta Curte constată că recursul declarat de petenți este fondat, pentru următoarele considerente:

În prealabil, asupra motivelor de nelegalitate invocate de recurenți, trebuie precizat că examinarea deciziei atacate se va realiza doar din perspectiva art.304 pct.9 C.proc.civ., iar nu și a pct.5 din același text de lege, întrucât petenții invocă greșeli de procedură cu privire la aprecierea primei instanțe asupra interesului lor în formularea cererii de intervenție, greșeli confirmate în apel, iar nu nerespectarea normelor de procedură de către însăși instanța de apel. În această ipoteză, în care se pune problema exercitării controlului judiciar asupra legalității hotărârii primei instanțe de către Curte, la rândul său, supus cenzurii instanței de recurs, iar nu a săvârșirii pretinselor nereguli procedurale de către instanța de apel, criticile recurenților se circumscriu motivului de nelegalitate prevăzut de art.304 pct.9 C.proc.civ.

Susținerile recurenților sunt întemeiate, prin confirmarea soluției tribunalului, sub acest aspect, Curtea procedând la o greșită interpretare a noțiunii de „interes” procesual în exercitarea cererii de intervenție și a condițiilor pe care trebuie să le îndeplinească petenții pentru promovarea cu succes a unei asemenea cereri.

Curtea de apel a considerat că soluția de respingere a cererii de intervenție accesorie formulată de recurenți în dosarul primei instanțe, ca lipsită de interes, este corectă, aceștia nejustificând un interes personal, actual și direct, întrucât litigiul vizează o contestație la Legea nr.10/2001, în care părți sunt notificatoarea reclamantă și unitatea deținătoare și în care se solicită restituirea imobilului care nu a format obiectul înstrăinărilor conform Legii nr.112/1995.

Obiectul acțiunii, astfel cum a fost precizat de reclamantă, se referă la restituirea imobilului situat în București, compus din teren în suprafață de 940 m.p. și construcțiile edificate pe acesta, mai puțin *apartamentul* vândut în temeiul Legii nr.112/1995.

Prin cererea de intervenție accesorie în interesul pârâtului Municipiul București, petenții au solicitat respingerea acțiunii ca fiind formulată de o persoană fără calitate procesuală, invocând dreptul lor de proprietate asupra unei părți din imobil și depunând, în acest sens, contractul de vânzare-cumpărare nr. x/1997 încheiat în baza Legii nr.112/1995, între S.C. E. S.A., în calitate de reprezentantă a Primăriei Municipiului București și recurenți.

Prin acest act juridic, s-a înstrăinat către cei doi petenți imobilul situat în București, compus din apartament 1 de la etajul 1, în suprafață de 54,26 m.p., cota indiviză de 100% din părțile de folosință comună și suprafața de 59,69 m.p. teren de sub construcție.

Recurenții pretind că terenul de sub construcție, care le-a fost înstrăinat prin contractul de vânzare-cumpărare nr. x/1997, face parte din suprafața de teren solicitată de reclamantă a fi restituită în natură, în dosarul de față, și cu privire la care îi contestă acesteia calitatea procesuală

activă de a promova acțiunea în restituire.

Prin urmare, disputând același drept cu cel al reclamantei pentru o porțiune din terenul solicitat de către aceasta în procesul de față, recurenții justifică interesul de a interveni în dosar, în favoarea pârâtului, de la care au dobândit dreptul pretins. Intervenția accesorie le conferă petenților mijlocul procedural prin care au posibilitatea de a formula apărările pe care le consideră pertinente și utile în sprijinul părții pentru care au intervenit în proces și cu privire la care au interesul de a se păstra, în patrimoniul său, urmare a respingerii acțiunii, dreptul de proprietate pentru suprafața de teren respectivă, pentru ca, în acest mod, să-și consolideze propriul lor drept, dobândit de la pârât.

În concluzie, recurenții justifică folosul practic de a participa în proces, în calitate de intervenienți accesorii, și care, contrar opiniei instanței de apel, reprezintă un folos actual, personal și direct. Interesul recurenților de a interveni în litigiu este actual, întrucât, în caz contrar, s-ar expune riscului ca pârâtul să fie obligat să restituie în natură reclamantei și partea de teren pentru care ei pretind dreptul de proprietate, fără să-și poată formula apărările necesare; este și personal și direct, deoarece folosul practic îi vizează chiar pe petenți, care pretind dreptul de proprietate disputat în litigiul de față.

Împrejurarea că reclamanta a exclus din solicitarea de restituire a imobilului apartamentul vândut în baza Legii nr.112/1995 nu este relevantă în analiza interesului petenților de a formula cerere de intervenție, de vreme ce, conform obiectului acțiunii astfel cum a fost individualizat mai sus, rămâne în discuție porțiunea de teren, de 59,69 m.p., cu privire la care atât reclamanta, cât și recurenții, se pretind proprietari.

De asemenea, faptul că litigiul reprezintă o contestație la Legea nr.10/2001, în care părți sunt notificatoarea și unitatea deținătoare, nu reprezintă un aspect de natură să împiedice formularea cererii de intervenție accesorie, perfect admisibilă în orice gen de procese care nu au caracter strict personal, deoarece nu face decât să sprijine apărările și poziția procesuală a părții în favoarea căreia s-a intervenit.

De altfel, împrejurarea că petenții au interes să intervină în proces rezultă în mod implicit și din soluția de admitere a cererii formulate de pârâtul Municipiul București, confirmată în apel, în urma căreia s-a lămurit întinderea dispozitivului hotărârii primei instanțe, în sensul identificării și stabilirii compunerii apartamentului vândut în baza Legii nr.112/1995, precum și a înlăturării dispozițiilor potrivnice, referitoare la suprafața de teren restituită reclamantei, care s-a stabilit a fi de 880,31 m.p., prin excluderea suprafeței de teren de 59,69 m.p., pretinsă în proprietate de recurenți.

Mai trebuie menționat că reclamanta contestă în continuare, prin căile de atac exercitate în dosarul de față, soluția de admitere a cererii de lămurire a dispozitivului sentinței nr. 959/2007 a Tribunalului București, Secția a III-a civilă, astfel încât interesul petenților, de a interveni în proces pentru apărarea drepturilor pârâtului Municipiul București, de la care au dobândit imobilul în discuție, trebuie considerat, o dată în plus, ca fiind actual. Aceste argumente servesc și la înlăturarea considerentului Curții, privind lipsa de interes a petenților în declararea apelului, determinat de împrejurarea că, oricum s-a obținut, la solicitarea pârâtului, în procedura reglementată de art.281¹ C.proc.civ., înlăturarea terenului lor de la restituirea în natură către reclamantă. De vreme ce încheierea prin care a fost admisă cererea de lămurire a dispozitivului hotărârii primei instanțe nu a rămas irevocabilă și, dimpotrivă, este contestată de reclamantă, inclusiv în recursul declarat de aceasta în dosarul de față, petenții sunt expuși riscului de a pierde terenul pentru care se pretind proprietari, ceea ce le conferă interes nu numai în cererea de intervenție formulată, dar și în exercitarea apelului împotriva încheierii prin care s-a respins cererea de intervenție și a hotărârii finale pronunțate de tribunal.

Chemarea în judecată a recurenților de către reclamantă într-un alt litigiu (derulat în perioada 2002-2003), având ca obiect imobilul din dosarul de față, reprezintă un alt argument pentru care aceștia justifică interes de a sta în proces, în calitate de intervenienți voluntari, în sprijinul apărărilor formulate de pârâtul Municipiul București.

Având în vedere aceste considerente, Înalta Curte constată că, respingând apelul declarat de

petenți împotriva încheierii prin care s-a respins cererea de intervenție accesorie, instanța de apel a procedat la o greșită apreciere asupra condiției interesului recurenților în promovarea cererii respective. Aceasta va conduce la admiterea căilor de atac declarate de petenți în litigiul de față, cu consecința înlăturării hotărârilor pronunțate în fazele procesuale anterioare, inclusiv a încheierii pronunțate de prima instanță, prin care a fost respinsă cererea de intervenție accesorie.

Această cerere va fi admisă în principiu, prezenta instanță constatând că este îndeplinită de către petenți cerința interesului în formularea intervenției accesorii.

Cauza va fi trimisă, spre rejudecare, la același tribunal, pentru a li se asigura intervenienților posibilitatea de a-și formula apărările pe care le consideră necesare în sprijinul susținerilor părții pentru care au intervenit, începând cu faza procesuală în care au formulat cererea de intervenție greșit respinsă.

În mod firesc, urmând a se desființa, în întregime, sentința pronunțată de Tribunalul București, toate încheierile ulterioare, pronunțate în soluționarea cererilor formulate în legătură cu pretinse erori materiale sau nelămuriri ale dispozitivului hotărârii vor fi schimbate, în sensul că cererile respective vor fi respinse ca rămase fără obiect, de vreme ce, din punct de vedere juridic, sentința care a generat formularea lor nu mai există.

Apărările formulate în întâmpinare de către A., vizând recursul declarat de petenții B. și C., prin care aceasta arată că, și în ipoteza admiterii în principiu a cererii de intervenție, soluția finală ar fi fost tot cea de respingere, nu pot fi primite. Reclamanta susține că, de vreme ce excepția lipsei calității procesuale active, invocată atât de petenți în cererea de intervenție, cât și de pârât, a fost respinsă prin sentință, iar pârâtul Municipiul București, în favoarea căruia petenții au formulat cererea de intervenție, nu a atacat hotărârea primei instanțe sub acest aspect, cererea respectivă nu poate fi decât respinsă.

Susținerile reclamantei sunt neîntemeiate, întrucât ceea ce este, în primul rând, relevant pentru admiterea recursului declarat de petenți constă în aceea că, urmare a criticilor corecte formulate în recurs și admiterii căilor de atac declarate de aceștia, hotărârea primei instanțe va fi desființată în întregime, inclusiv sub aspectul soluției pronunțate asupra excepției lipsei calității procesuale active, astfel încât nu mai prezintă importanță ce parte și pentru ce motive a declarat apel împotriva sentinței ce se va desființa.

Pe de altă parte, problema supusă discuției de către reclamantă, prin întâmpinare, vizează, în principiu, caracterul neavenit al căii de atac exercitate de către intervenientul accesoriu în ipoteza în care partea pentru care a intervenit în proces nu a declarat cale de atac sau intervenientul accesoriu formulează, în calea de atac, critici suplimentare sau potrivnice părții pentru care a intervenit. Problema este lipsită de importanță, de vreme ce petenții nu au dobândit calitatea de intervenienți în fazele procesuale anterioare, ca urmare a greșitei soluții de respingere a cererii de intervenție, și, în această situație, nu interesează poziția pârâtului în primul ciclu procesual, față de sentința pronunțată. Aceleași considerente au fost avute în vedere de prezenta instanță și pentru situația recursului declarat de petenți, care a fost primit spre examinare, deși pârâtul Municipiul București nu a declarat cale de atac.

Nu în ultimul rând, ca o consecință a admiterii cererii de intervenție, prin prezenta decizie, și a trimiterii cauzei, spre rejudecare, la prima instanță, intervenienții trebuie să beneficieze de un proces echitabil în sensul art.6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, ceea ce presupune examinarea tuturor excepțiilor și apărărilor formulate de aceste părți în sprijinul apărărilor formulate de pârât, deci și examinarea excepției lipsei calității procesuale active, invocată prin cererea de intervenție.

În ceea ce privește recursul declarat de reclamantă, acesta a fost admis, cu consecința casării deciziei recurate, a admiterii apelului declarat de aceeași parte împotriva încheierii de ședință din 25.04.2014 pronunțate de Tribunalul București, a schimbării încheierii respective, în sensul respingerii cererii formulate de Municipiul București, de lămurire a dispozitivului sentinței nr.959/2007, ca rămase fără obiect. Cum s-a arătat deja, soluția asupra recursului declarat de reclamantă reprezintă efectul firesc, din punct de vedere juridic, al soluției de desființare a hotărârii

primei instanțe pronunțate în ciclul procesual anterior, soluție care lipsește de efecte juridice încheierile ulterioare pronunțate în legătură cu această hotărâre. Prin urmare, Înalta Curte nu a mai procedat la analiza criticilor reclamantei formulate prin cererea de recurs, referitoare la nelegalitatea deciziei recurate, sub aspectul confirmării încheierii din 25.04.2014, urmare a respingerii apelului declarat de partea menționată.

Având în vedere aceste considerente, în baza art.312 alin.(1) - (3) cu referire la art.304 pct.9 C.proc.civ., Înalta Curte a admis recursurile declarate de petenții B. și C. și de reclamantă împotriva deciziei instanței de apel, care a fost casată și, pentru aceleași argumente, în baza art.297 alin.(1) C.proc.civ., a admis apelul declarat de petenți împotriva sentinței tribunalului, a desființat această hotărâre, precum și încheierea pronunțată asupra cererii de intervenție; în baza art.52 alin.(1) cu referire la art.49 C.proc.civ., a admis, în principiu, cererea de intervenție și a trimis cauza, spre rejudecare, la același tribunal. Potrivit art.296 C.proc.civ., a admis apelul declarat de petenți împotriva încheierii primei instanțe, prin care a fost soluționată cererea lor, de îndreptare a erorilor materiale/omisiuni privind sentința desființată și a schimbat încheierea, în sensul că a respins această cerere, ca rămasă fără obiect.

În baza art. 296 C.proc.civ., a admis apelul declarat de reclamantă împotriva încheierii de ședință prin care a fost soluționată cererea pârâtului Municipiul București, de lămurire a întinderii dispozitivului aceleiași sentințe, a schimbat încheierea, în sensul că a respins cererea menționată, ca rămasă fără obiect.

23. Cerere de chemare în judecată a unei persoane precedate la data sesizării instanței. Introducerea în cauză a moștenitorilor. Condiții și efecte

C. proc. civ. din 1865, art. 41, art. 132, art. 134, art. 243

Dacă formularea unei cereri de chemare în judecată a unei persoane precedate la data sesizării impune soluția dată de art. 41 C. proc. civ., a admiterii excepției lipsei capacității de folosință a părții pentru neîndeplinirea unei condiții de promovare a acțiunii civile, incidența instituției introducerii în cauză a moștenitorilor, reglementată de art. 243 C. proc. civ., pleacă de la premisa că cerința capacității civile a părții a fost îndeplinită la data sesizării, dar partea a decedat pe parcursul soluționării litigiului.

Remediul unei acțiuni promovate împotriva pârâtului precedat la data introducerii cererii de chemare în judecată constă în formularea de către reclamant a unei cereri modificatoare a cadrului procesual prin chemarea în judecată a moștenitorului, dar numai în condițiile procedurii reglementate de dispozițiile art. 132 ale Codului procedură civilă de la 1865. Prin urmare, reclamantul poate formula această cerere numai până la prima zi de înfățișare, așa cum este aceasta definită în art. 134 C. proc. civ., nefiind incidente dispozițiile art. 243 C. proc. civ.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 606 din 24 februarie 2015

1.1.Prin cererea înregistrată pe rolul Tribunalului București la data de 07.11.2012, sub nr. x/3/2012, reclamanta RA-APPS a chemat în judecată pe pârâții SC A. SRL, B. și C., solicitând instanței ca prin hotărârea ce o va pronunța să constate nulitatea absolută, pentru cauză ilicită, a contractului de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. 2760/20.08.1999 la B.N.P. D. și a contractului de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. 111/5.03.2009 la B.N.P. E., ambele privind imobilul - teren în suprafață de 680 m.p. situat în București, sector 1, Aleea X. nr. 42 și să dispună repunerea părților în situația anterioară încheierii celor două acte juridice.

În motivarea cererii, reclamanta a arătat că imobilul din Aleea X. nr. 42, sector 1, București se află în proprietatea privată a Statului român și i-a fost dat în administrare încă din anul 1993, în

baza H.G. nr. 567/1993, dreptul de administrare fiind exercitat în prezent în conformitate cu H.G. nr. 60/2005.

În anul 1999, numita F. a formulat acțiune în revendicare a imobilului în litigiu, chemând în judecată C.G.M.B., acțiune admisă prin sentința civilă nr. 9995/1999, deși CGMB nu deținea imobilul și nu avea calitate procesuală pasivă în cauză, astfel că a rezultat o hotărâre judecătorească definitivă și irevocabilă în baza căreia Primarul General al Municipiului București a emis Dispoziția nr. 1443/12.07.1999.

Întrucât hotărârea judecătorească astfel obținută nu era opozabilă RA-APPS, instituție ce administra imobilul în numele Statului, prin sentința civilă nr. 20543/29.11.1999, pronunțată în dosar nr. x/1999, instanța a respins acțiunea în evacuare formulată de reclamanta F., reținând că nu are un titlu legal. Apelul declarat de reclamantă împotriva sentinței civile nr. 20543/29.11.1999 a fost anulat ca netimbrat, prin decizia civilă nr. 779/A/15.03.2000 pronunțată de Tribunalul București, Secția a III-a civilă.

La data de 20.08.1999, în baza sentinței civile nr. 9995/1999, s-a încheiat primul contract de vânzare-cumpărare cu privire la imobil, între F. și pârâții B. și C. Ulterior, cumpărătorii au sesizat instanța de judecată cu o cerere de desființare a barăcilor existente pe terenul cumpărat și care se aflau în proprietatea RA-APPS. Acțiunea a făcut obiectul dosarului nr. x/2000 al Judecătoriei sectorului 1 București și a fost admisă prin sentința civilă nr. 10099/29.05.2000. Apelul declarat de RA-APPS a fost respins ca nefondat, prin decizia civilă nr. 3590/A/06.11.2000 pronunțată de Tribunalul București în dosar nr. xx/2000, însă Curtea de Apel București a admis recursul declarat de regie și, prin decizia civilă nr. 615/06.03.2001, pronunțată în dosar nr. x/2001 al Secției a IV-a civilă, a casat decizia din apel și a respins acțiunea ca neîntemeiată.

În anul 2008, pârâții B. și C. au formulat acțiune în revendicare împotriva RA-APPS, anulată, ca netimbrată prin sentința civilă nr. 4879/14.04.2008, irevocabilă prin neexercitarea căilor de atac, iar la data de 05.03.2009, prin contractul autentificat sub nr. 111/05.03.2009 la B.N.P. E., imobilul din Aleea X. nr. 42 a fost vândut către SC A. SRL.

În argumentarea susținerilor privind faptul că actele de vânzare-cumpărare a căror anulare o solicită au cauză ilicită, reclamantul arată că ambele contracte au avut drept obiect un imobil care se afla în proprietatea Statului român și în administrarea RA-APPS, toate părțile fiind de rea-credință deoarece au cunoscut că prima vânzătoare nu are un titlu valabil și că pretinsul drept de proprietate al acesteia a fost dobândit în baza unei hotărâri judecătorești pronunțate în contradictoriu cu CGMB, care nu a avut niciodată vreun drept de proprietate sau de administrare asupra terenului vândut.

Printr-o cerere modificatoare depusă la dosar în data de 16.04.2013, reclamanta a solicitat introducerea în cauză, în calitate de pârât, a numitei F., iar la 21.05.2013, față de împrejurarea că demersurile întreprinse de reclamantă au relevat că această persoană era decedată, a solicitat o nouă modificare a cadrului procesual, respectiv, introducerea în cauză a moștenitorilor pârâtei, neindicați.

Pârâta SC A. SRL, prin întâmpinarea formulată în termen legal, a invocat excepțiile lipsei calității procesuale active, a lipsei interesului RA-APPS în promovarea acțiunii și prescripției dreptului material la acțiune, iar, pe fond, a solicitat respingerea acțiunii ca neîntemeiată.

Excepțiile invocate au fost respinse de tribunal pentru considerentele reținute în încheierea de dezbateri, de la termenul din 15.10.2013.

Aceeași pârâtă a formulat și cerere de chemare în garanție a pârâților B. și C., solicitând, în ipoteza admiterii acțiunii, obligarea acestora la plata sumei de 1.245.886 euro, reprezentând prețul plătit pentru imobil.

Întrucât taxa judiciară de timbru aferentă chemării în garanție nu a fost achitată, la 15.10.2013, tribunalul a admis excepția netimbrării acesteia.

1.2. Prin sentința civilă nr. 1818 din 22.10.2013, Tribunalul București, Secția a V-a civilă, a admis excepția inadmisibilității cererii de constatare a nulității contractului de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. 2760/20.08.1999 și, în consecință, a respins ca inadmisibilă cererea formulată de

reclamanta R.A.-A.P.P.S., privind constatarea nulității contractului de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. 2760/20.08.1999 la B.N.P. D., încheiat între F. - *decedată* - în calitate de vânzător și pârâții B. și C., în calitate de cumpărători. A respins, fiind neîntemeiată, cererea de constatare a nulității contractului de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. 111/05.03.2009 la B.N.P. E., încheiat între pârâții B. și C., în calitate de vânzători și pârâta SC A. SRL. A anulat, fiind netimbrată, cererea de chemare în garanție formulată de SC A. SRL împotriva pârâților B. și C. A luat act că pârâta SC A. SRL înțelege să solicite cheltuieli de judecată pe cale separată.

Pentru a hotărî astfel, instanța de fond a reținut, în esență, că în ședința publică de la 16.04.2013 a fost admisă cererea de întregire a cadrului procesual, formulată de reclamantă, care a solicitat introducerea în cauză, în calitate de pârât, a primului vânzător, F., dispunându-se citarea acesteia și comunicarea cererii introductive de instanță și a cererii completatoare. Întrucât demersurile întreprinse de reclamantă pentru aflarea domiciliului acestei pârâte au evidențiat că a decedat la data de 14 iunie 2006, anterior sesizării instanței de judecată, prin încheierea de ședință de la 21 mai 2013 a fost admisă excepția lipsei capacității procesuale de folosință a pârâtei F.

Pentru că pârâta SC A. SRL s-a opus solicitării reclamantei de a modifica din nou cadrul procesual, prin introducerea în cauză a moștenitorilor pârâtei, încă neidentificați, și a invocat excepția inadmisibilității cererii de constatare a nulității contractului de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. 2760/1999, tribunalul a admis această excepție, dat fiind obiectul cauzei. Astfel, raportul procesual în acțiunea în anularea actului bilateral se poate lega valabil numai cu respectarea regulii unanimității, ce impunea chemarea în judecată, în calitate de pârâți, a tuturor persoanelor între care s-a născut raportul juridic litigios (raportul de drept material) - litisconsorțiu procesual pasiv.

În consecință, a fost respinsă ca inadmisibilă cererea de constatare a nulității contractului de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. 2760/1999 la B.N.P. D.

Față de materialul probator administrat în cauză în ceea ce privește condițiile încheierii contractului de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. 111/05.03.2009 la B.N.P. E., tribunalul a apreciat că, deși din probele administrate nu rezultă că B. a participat la activitatea infracțională desfășurată în scopul dobândirii de către F. a imobilului din Aleea X. nr. 42, sector 1, nu se poate reține buna sa credință dincolo de orice culpă la momentul încheierii contractului de vânzare-cumpărare prin care, în anul 1999, a dobândit acest imobil și, pe cale de consecință, nici la momentul vânzării către pârâta A. SRL. Aceasta deoarece, astfel cum s-a reținut din ordonanța din data de 29.04.2008 a PCAB, B. a fost în relații apropiate cu numitul G., acela care împreună cu H., s-a ocupat de falsificarea actelor care au fost folosite în acțiunile de revendicare ce au făcut obiectul dosarelor nr. x/1999 și xx/1999 ale Judecătoriei sectorului 1 București, finalizate cu pronunțarea unor hotărâri judecătorești prin care C.G.M.B. a fost obligat să retrocedeze terenurile din București, sector 1, C.D. nr.252 -256 și Aleea X. nr. 42 către numiții I. și, respectiv, F., ambele terenuri fiind cumpărate de B. Nu s-a probat, însă, reaua-credință a cumpărătoarei, în sensul că, în cunoștință de cauză, aceasta a convenit cu vânzătorul transmiterea dreptului de proprietate asupra bunului altuia, situație în care s-ar fi putut reține ilicitatea cauzei. Astfel, în timp ce reclamanta nu a probat existența conivenței frauduloase între părțile actului și nici măcar existența vreunei relații între vânzător și cumpărătoare, pârâta a făcut dovada lipsei de diligență a RA-APPS care nu a luat nici o măsură pentru a împiedica o nouă vânzare.

2.2. Împotriva acestei sentințe a formulat apel reclamanta R.A.-A.P.P.S., solicitând admiterea apelului, schimbarea în parte a sentinței de fond.

O primă critică asupra sentinței de fond a vizat greșita aplicare a legii de către instanța de fond în ceea ce privește respingerea cererii RA-APPS de introducere în cauză a moștenitorilor defunctei F.

Așa cum și instanța de fond a reținut în considerentele sentinței civile nr. 1818/22.10.2013, în ședința publică de la 16.04.2013 a fost admisă cererea de întregire a cadrului procesual, formulată de RA-APPS, prin care reclamanta a solicitat introducerea în cauză, în calitate de pârât, a numitei F. - parte la încheierea primului contract de vânzare - cumpărare, respectiv vânzător. În

urma demersurilor efectuate de RA-APPS în vederea obținerii adresei de domiciliu pentru citarea acesteia în cauză, prin adresa nr. 3772813/17.05.2013 înregistrată la RA-APPS sub nr. 6281/23.05.2013, Direcția pentru Evidența Persoanelor a încunoscîntat reclamanta că pârâta F. era decedată conform actului de deces nr. 2347/14.06.2006. Avînd în vedere relațiile obținute de la Direcția pentru Evidența Persoanelor precum că pârâta F. este decedată, reclamanta a solicitat instanței introducerea în cauză a moștenitorilor defunctei. Instanța a respins cererea formulată de RA-APPS motivat de faptul că pârâta F. nu are capacitate procesuală de folosință, grăbindu-se să admită excepția lipsei capacității procesuale de folosință.

A considerat apelanta-reclamantă că instanța greșit a respins cererea de introducere în cauză a moștenitorilor, întrucît RA-APPS nu a cunoscut la momentul formulării cererii de chemare în judecată faptul că pârâta F. este decedată și era o rezolvare necesară din punct de vedere procesual ca moștenitorii pârâtei defuncte să fie introduși în cauză.

Mai mult decît atât, ca o „consecință” a refuzului instanței de introducere în cauză a moștenitorilor, instanța a admis excepția inadmisibilității cererii de constatare a nulității contractului de vânzare-cumpărare nr. 2760/1999, invocată de pârâta SC A. SRL.

O altă critică se referă la soluția greșită a instanței de fond în ceea ce privește respingerea cererii de probatorii solicitată de RA-APPS și la greșita soluție cu privire la respingerea ca neîntemeiată a cererii privind nulitatea contractului de vânzare-cumpărare nr. 111/05.03.2009.

Intimata-pârâtă SC A. SRL a formulat întîmpinare, prin care a solicitat respingerea apelului ca neîntemeiat.

3. Prin decizia civilă nr. 329A/02.09.2014 pronunțată de Curtea de Apel București, Secția a III-a civilă, a fost admis apelul reclamantei, anulată sentința apelată, iar cauza a fost trimisă spre rejudecare tribunalului.

Pentru a pronunța această decizie, curtea de apel a reținut că potrivit art. 134 C. proc. civ., prima zi de înfățișare este aceea în care părțile, legal citate, pot pune concluzii și că norma procedurală instituie două condiții cumulative pentru calificarea unui termen de judecată, ca prima zi de înfățișare și anume, ca la acel termen părțile să fie legal citate și să poată pune concluzii. Pînă la acest moment procesual, atât pârâtul, cât și reclamantul pot să săvârșească anumite acte de procedură, sub sancțiunea decăderii.

Astfel, potrivit prevederilor art. 132 alin. (1) C. proc. civ., la prima zi de înfățișare, instanța va putea da reclamantului un termen pentru întregirea sau modificarea cererii.

Plecînd de la aceste premise, curtea de apel a constatat, în acord cu tribunalul, că prima zi de înfățișare în fața primei instanțe de judecată competente a fost termenul din data de 16.04.2013. Așadar, avînd în vedere împrejurarea că prima zi de înfățișare a părților a fost la data de 16.04.2013, modificarea acțiunii sub aspectul cadrului procesual pasiv, în temeiul art. 132 C. proc. civ., solicitată la acea dată, de reclamanta-apelantă, în sensul introducerii în cauză și a celeilalte părți contractuale F., s-a realizat cu respectarea termenului procedural evocat, fiind în consecință, în mod legal, admisă de către instanța de fond. La termenul următor de judecată, din data de 21.05.2013, în urma relațiilor sosite de la INEP în sensul că numita F. este decedată, reclamanta a precizat că efectuează demersuri pentru identificarea moștenitorilor acesteia, în vederea introducerii lor în cauză.

Din punctul de vedere al instanței de apel, această ultimă cerere a reclamantei a fost, deasemenea, formulată în limita primei zile de înfățișare, întrucît cererea de introducere în cauză a moștenitorilor pârâtei precedate în cauză nu putea fi evaluată ca reprezentînd o cerere individuală de modificare a acțiunii, distinctă de cererea de introducere în cauză a numitei F. Chiar dacă cererea pârâtei a fost intitulată cerere de introducere în cauză a moștenitorilor, evaluarea acestei cereri prin incidența art. 243 C. proc. civ. a fost greșită.

Diferența de tratament procesual între situația persoanei decedate înainte de declanșarea procesului și cea a părții decedate pe parcursul acestuia o constituie incidența excepției lipsei de capacitate procesuală de folosință, însă situația cauzei este una atipică, circumstanțiată atât de particularitatea împrejurării aflării decesului anterior și a moștenitorilor, de-abia pe parcursul

procesului, cât și de existența diligențelor realizate de către reclamanta-apelantă în acest sens, căreia, astfel, nu îi poate fi reproșată pasivitatea procesuală.

De aceea, curtea de apel a constatat, în temeiul argumentului de analogie (*ubi eadem este ratio, ibi eadem solutio esse debet*), că moștenitorii numitei F. (identificați în apel, de către apelantă, ca fiind doar numitul J.) beneficiază de actele procesuale realizate în favoarea autoarei lor, respectiv de atragerea acesteia în proces în termen legal.

Sub un al doilea element, instanța de apel a apreciat că soluția prezentă de respingere ca tardivă a cererii de introducere în cauză a moștenitorului contravine exigențelor impuse de art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, dezvoltând pe larg în considerente argumentele prezentate în susținerea acestei concluzii.

Raportând la circumstanțele concrete ale speței soluția de respingere a acțiunii ca inadmisibilă pentru nerespectarea principiului unanimității, curtea de apel a apreciat că această limitare afectează dreptul în discuție, în substanța sa, neexistând, de asemenea, un raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele folosite și scopul vizat.

4.1. Împotriva acestei decizii a declarat recurs pârâta SC A. SRL solicitând modificarea deciziei cu consecința respingerii apelului declarat de reclamanta R.A.-A.P.P.S. și obligarea acesteia la plata cheltuielilor de judecată.

Recurenta a apreciat că decizia atacată a fost dată cu încălcarea sau aplicarea greșită a legii, fiind, astfel, lipsită de temei legal.

Se arată că întreaga interpretare dată de instanța de apel problemei introducerii în cauză a moștenitorilor numitei F. este în contradicție flagrantă cu întreaga doctrină și jurisprudență care consacră unanim soluția opusă celei la care s-a oprit instanța de apel.

Astfel, este fără echivoc că art. 243 C. proc. civ. are în vedere ipoteza în care partea a decedat ulterior sesizării instanței de judecată, legiuitorul admitând introducerea în cauză a moștenitorilor. În caz contrar, dacă pârâtul era precedat la momentul sesizării reclamantul nu avea aceasta posibilitate, soluția legală fiind aceea a respingerii acțiunii pentru lipsa capacității de folosință a pârâtului.

Recurenta a considerat că în mod greșit instanța de apel a apreciat că situația din cauză este atipică, față de împrejurarea în care reclamanta RA-APPS a aflat despre decesul numitei F. Această concluzie este contrară evidențelor faptice care corespund realității. Astfel, RA-APPS a avut cunoștință despre Ordonanța dată de Parchetul de pe lângă Curtea de Apel București din 29.04.2008 în care se menționa că F. a decedat, astfel încât încă de la acel moment reclamanta trebuie și putea să cunoască pretinsul fapt necunoscut. Singurul demers făcut de RA-APPS a fost adresa nr. DS 1377/15.05.2013 cu mult mai târziu de data la care aceste evenimente îi puteau fi cunoscute.

Astfel, recurenta consideră că apelanta a uzat de drepturile sale litigioase cu rea-credință, această întârziere fiindu-i deplin imputabilă, iar pasivitatea procesuală este sancționată prin dispozițiile art. 129 alin. (1) C. proc. civ.

Recurenta a susținut și că sunt greșite considerentele instanței de apel prin care se arată că respingerea acțiunii în temeiul excepției de inadmisibilitate reprezintă o limitare a dreptului de acces la o instanță, anticipând în mod nepermis soluția unui viitor litigiu cu același obiect în raport cu hotărârea ce avea să fie adoptată în cererea de anulare a actului de vânzare subsecvent.

Astfel, în ceea ce privește o potențială lipsă de interes a unei acțiuni viitoare, instanța de apel a ignorat particularitățile cauzei, respectiv, existența a două contracte de vânzare succesive, buna-credință a părților contractante, aspecte care produc consecințe juridice în mod independent. Astfel, situația contractului de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. 111/05.03.2009 a fost analizată în mod corect, iar, în această situație, SC A. SRL este subdobânditor de bună-credință cu titlu oneros al imobilului în discuție. Principiul ocrotirii bunei-credințe reprezintă regula fundamentală ce se desprinde pe cale de interpretare din ansamblul normelor de drept civil, iar aceasta garantează și protejează raporturile juridice generate prin bună-credință.

Prin urmare, în ipoteza anulării contractului primordial, recurenta pretinde că se află în

situația de excepție a protejării actului subsecvent încheiat prin bună-credință. Chiar în această ipoteză fiind, reclamanta își menține interesul anulării contractului primordial.

Totodată, recurenta arată că instanța de apel nu a apreciat corect asupra interdependenței acțiunii de anulare simultană a celor două contracte de vânzare, atunci când a considerat că anularea primului contract ar atrage automat anularea actului secund.

Mai mult, consideră reclamanta, instanța de apel a apreciat greșit că respingerea cererii reclamantei ca inadmisibilă a intervenit într-un stadiu avansat al procesului și că astfel s-a produs o încălcare a dispozițiilor art. 6 din CEDO. Recurenta reiterează obligațiile stabilite prin art. 129 alin. (1) C. proc. civ. și arată că durata procesului se datorează sesizării, de către reclamantă, a unei instanțe material necompetente, în timp ce în fața tribunalului acțiunea a fost soluționată în 11 luni, ceea ce nu poate fi apreciat ca o durată excesivă a procesului.

Împotriva acestui recurs a formulat întâmpinare RA-APPS, solicitând respingerea recursului ca nefondat, arătând că toate considerentele instanței de apel corespund unei corecte aplicări a legii și că pe parcursul întregului proces reclamanta a dat dovadă de interes în soluționarea corectă a cauzei, formulând cererile contestate în limitele cadrului stabilit de legea procesuală, astfel încât nu i se poate reproșa pasivitatea și aplicarea art. 129 alin. (1) C. proc. civ.

4.2. *Înalta Curte de Casație și Justiție a respins recursul promovat de către pârâta SC A. SRL, ca nefondat, pentru considerentele ce vor fi redate în continuare.*

Deși este adevărat că distincția între instituția procesuală a modificării acțiunii prin modificarea cadrului procesual subiectiv - respectiv, a introducerii în cauză a unui nou pârât - și cea a introducerii în cauză a moștenitorilor unei părți decedate impune soluții diferite în planul acțiunii civile, aceasta nu a fost ignorată de către instanța de apel prin rezolvarea dată în considerente soluției adoptate.

Dacă formularea unei cereri de chemare în judecată a unei persoane precedate la data sesizării impune soluția dată de art. 41 C. proc. civ., a admiterii excepției lipsei capacității de folosință a părții pentru neîndeplinirea unei condiții de promovare a acțiunii civile, incidența instituției introducerii în cauză a moștenitorilor, reglementată de art. 243 C. proc. civ., pleacă de la premisa că cerința capacității civile a părții a fost îndeplinită la data sesizării, dar partea a decedat pe parcursul soluționării litigiului.

Înalta Curte confirmă astfel punctul de vedere pe larg exprimat de recurentă în expunerea motivelor de recurs, reflectat constant în doctrină și jurisprudență.

Este, de asemenea, confirmată și soluția preluată de recurentă din doctrina citată, potrivit căreia remediul unei acțiuni promovate împotriva pârâtului precedat la data introducerii cererii de chemare în judecată constă în formularea de către reclamant a unei cereri modificatoare a cadrului procesual prin chemarea în judecată a moștenitorului, numai în condițiile procedurii reglementate de dispozițiile art. 132 C. proc. civ. de la 1865. Aceasta semnifică, mai precis, că reclamantul poate formula această cerere numai până la prima zi de înfățișare, așa cum este aceasta definită în art. 134 din același cod, nefiind incidente dispozițiile art. 243 C. proc. civ. De la această distincție a plecat, însă, și curtea de apel în considerentele prezentate, neînfirmând soluțiile arătate.

Din punctul de vedere al instanței de apel, pe care Înalta Curte îl confirmă, RA-APPS a uzat tocmai de procedura modificării cererii de chemare în judecată, iar nu de instituția introducerii în cauză a moștenitorilor, chiar dacă cererea reclamantei a fost altfel intitulată.

Înalta Curte arată că potrivit art. 84 și art. 129 alin. (5) și (6) C. proc. civ., judecătorii au îndatorirea de a clarifica și califica cererile părților în funcție de conținutul acestora și intenția lămurită a părților, și de aceea, în contextul evoluției litigiului în fața primei instanțe, actul RA-APPS, intitulat cerere de chemare în judecată a moștenitorilor numitei F. a avut, de fapt, semnificația unei noi modificări a cererii de chemare în judecată. Această modificare a fost succesivă celei dintâi și cauzată imediat de împrejurarea că reclamanta a sesizat, urmare răspunsului Direcției pentru Evidența Persoanelor și Administrarea Bazelor de Date din 17.05.2013, că F. decedase încă din anul 2006.

Este, în acest context, lipsit de relevanță, în plan procesual, dacă RA-APPS putea și trebuia

să cunoască împrejurarea că numita F. decedase cu mult înainte momentului la care cererea modificatoare a fost formulată, deoarece, sub aspectul incidenței modificării acțiunii, instanța trebuia să verifice doar dacă actul a fost făcut în limitele temporale permise de legea de procedură.

Or, la 16.04.2013, când RA-APPS a solicitat modificarea acțiunii prin introducerea în cauză ca pârât a numitei F., prima instanță a considerat că procesul se află la prima zi de înfățișare, iar o astfel de cerere îi era permisă reclamantei.

Prin simpla formulare a acestei cereri modificatoare, momentul procesual al primei zile de înfățișare nu s-a epuizat atâta vreme cât după citarea noului pârât în proces s-a demonstrat imediat, până la următorul termen de judecată acordat, că persoana indicată era precedată, astfel încât introducerea sa în cauză era lipsită de semnificație în planul raportului de drept procesual.

Semnificația primei zile de înfățișare în dinamica procesului civil în lumina Codului de procedură civilă de la 1865 era aceea că litigiul se caracterizează deplin la acel moment sub aspectul elementelor sale: părți, obiect și cauză.

Prin introducerea ca pârâtă în cauză a unei persoane precedate, scopul primei zile de înfățișare, ca moment cu semnificație procesuală, nu fusese atins, iar acest moment s-a permutat la un termen următor de judecată (respectiv, 21.05.2013, când instanța a soluționat excepția lipsei capacității de folosință a numitei F. și, consecutiv, la 18.06.2013, când cauza a fost amânată pentru lipsă de procedură pentru 15.10.2013), când reclamanta a formulat o nouă cerere de modificare a acțiunii, determinată tocmai de acest incident.

Subliniind că aceasta a fost și dezlegarea dată de instanța de apel problemei de drept deduse judecării prin motivele de apel, Înalta Curte arată că nu poate fi vorba despre o confuzie a normelor de drept procesual și de greșita lor aplicare în apel. Astfel, instanța de apel a subliniat că "moștenitorii au fost chemați în judecată în numele lor propriu", ca pârâți principali, în locul părții contractante care ar fi stat în proces și care a fost omisă la momentul formulării cererii de chemare în judecată și că "din acest unghi de vedere cererea de introducere a dumnealor în cauză nu poate fi evaluată decât ca o cerere individuală de modificare a acțiunii, distinctă de cererea de introducere în cauză a numitei F."

Se poate reține că sub acest aspect, al modului de prorogare al momentului procesual "prima zi de înfățișare", situația din cauză este una atipică, iar aplicarea normelor de drept procesual a plecat de la ideea eficienței lor efective și a unei bune administrări a procesului în contextul evoluției sale, iar de aceea respingerea ca tardivă a ultimei cereri modificatoare a fost greșită.

De aceea, aceste critici de recurs ale recurente SC A. SRL sunt nefondate, instanța de recurs arătând că raționamentul instanței de apel a avut la bază o corectă aplicare a legii.

Cu privire la restul considerentelor curții de apel referitoare la încălcarea exigențelor impuse de art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului prin respingerea cererii modificatoare ca tardivă, care a dus, pe cale de consecință, la respingerea cererii de chemare în judecată în privința primului capăt de cerere ca inadmisibilă, Înalta Curte arată că acestea au caracter complementar și nu reprezintă suportul direct al deciziei de anulare a sentinței primei instanțe sau a dispoziției de trimitere a cauzei pentru rejudecare la tribunal.

Prin dezlegările de circumstanță potrivit cărora respingerea primului capăt de cerere al acțiunii ca inadmisibil pentru încălcarea regulii unanimității ar putea pune problema, în viitor, a incertitudinii promovării altei cereri cu același obiect, instanța de apel nu a dezlegat problema soluționării pe fond a întregului litigiu.

Consecința anulării totale a sentinței și trimiterea cauzei pentru rejudecarea întregului proces nu a avut în vedere eludarea importanței bunei-credințe a părților în dinamica și succesiunea contractelor atacate, ci a avut ca temei strânsa legătură între capetele de cerere vizând anularea contractelor de vânzare succesive.

Prin urmare, este lipsită de relevanță în acest stadiu al procesului afirmația recurente SC A. SRL referitoare la lipsa probei relei-credințe a acestei părți la perfectarea contractului autentificat sub nr. 111/05.03.2009, deoarece argumentele instanței de apel nu au urmărit evaluarea valabilității contractului din această direcție. De altfel, instanța de apel nu a realizat o evaluare proprie a

fondului pretenției deduse judecății, ci a impus soluția de anulare integrală a sentinței primei instanțe, dată fiind strânsa legătură existentă între capetele de cerere ale acțiunii.

Prin urmare, vor fi respinse și criticile recurente referitoare la ignorarea, prin decizia criticată a instanței de apel, a principiului buneii credințe ca și cauză de salvagardare a actului sinalagmatic succesiv sau ca fundament al excepției de la principiul anulării actului subsecvent actului principal anulat.

Pentru aceleași rațiuni au fost respinse și criticile recurente referitoare la aprecierile instanței de apel prin care s-a arătat că admiterea excepției inadmisibilității primului capăt de cerere într-un stadiu avansat al procedurii a produs o încălcare a garanțiilor statuate prin art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, deoarece acestea sunt considerente cu caracter circumstanțial și nu reprezintă suportul dispozitivului deciziei atacate care, așa cum s-a arătat, a avut ca fundament greșita soluționare a tardivității cererii modificatoare de natură a implica o serie de consecințe.

De aceea, pentru toate argumentele de fapt și de drept arătate, Înalta Curte de Casație și Justiție a respins recursul declarat de pârâta SC A. SRL împotriva deciziei pronunțate în apel.

24. Pronunțarea asupra cererii de probatorii în lipsa părților legal citate. Cerere de judecare a cauzei în lipsă. Respectarea principiului contradictorialității.

Cum procedura de citare a fost legal îndeplinită, iar prin cererea de chemare în judecată s-a solicitat judecarea și în lipsă, în mod procedural instanța s-a pronunțat asupra cererii de administrare a probelor solicitate de părți.

În această situație, respectarea principiului contradictorialității nu era condiționată de prezența părților, ci de legala îndeplinire a procedurii de citare. Cu alte cuvinte, dacă părțile legal citate au ales să nu se prezinte la termenul de judecată la care a fost prorogată încuviințarea probelor, instanța a procedat în mod legal la examinarea cererii în lipsa acestora.

Secția I civilă, decizia nr.2635 din 20 noiembrie 2015

Prin cererea de chemare în judecată înregistrată pe rolul Judecătorei Constanța la data de 03.10.2011, reclamanta Administrația Națională Apele Române, reprezentată prin Administrația Bazinală de Apă D. a solicitat să fie obligați pârâții Orașul Năvodari, reprezentat prin Primar și Consiliul Local Năvodari la restituirea imobilelor – insula O. (în suprafață de 10.745 m.p.) și insula A. (în suprafață de 252.871 m.p.), situate pe lacul T. Prin aceeași cerere, reclamanta a formulat și o cerere de arătare a titularului dreptului despre care a susținut că este Statul Român, reprezentat prin Ministerul Finanțelor Publice.

În motivarea cererii de chemare în judecată, reclamanta a arătat că atât lacul T. cât și insulele O. și A., situate în albia acestui lac, se află în domeniul public al statului. Conform art. 2 din O.U.G. nr. 107/2002, A.N.A.R. prin direcțiile regionale este administrator de drept al lacurilor din România și, implicit, asupra insulelor din albia lacurilor. În virtutea dreptului de administrare, A.N.A.R. are dreptul și obligația de a întreprinde toate acțiunile necesare în vederea protejării patrimoniului public, inclusiv acela de a acționa în instanță pentru restituirea bunurilor intrate nelegal în posesia terților.

A susținut reclamanta că insulele au intrat în posesia Orașului Năvodari prin H.C.L. nr. 41/2009 și H.C.L. nr.130/2009, care privesc inventarul bunurilor ce aparțin domeniului privat al acestei unități administrative, cu toate că prin hotărârile autorităților locale (hotărâre de consiliu local) nu se poate decide trecerea unui bun din domeniul public al statului în domeniul public local, acesta fiind inalienabil și imprescriptibil.

Intervenientul Statul Român, reprezentat prin Ministerul Finanțelor Publice, a arătat că își

însușește acțiunea formulată de reclamantă, solicitând admiterea acesteia.

La data de 26.01.2012, reclamanta a invocat excepția de nelegalitate a H.C.L. nr. 41/2009 și H.C.L. nr. 130/2009.

Prin sentința nr. 7060/2012, pronunțată de Judecătoria Constanța, a fost admisă excepția necompetenței materiale și s-a dispus declinarea cauzei în favoarea Tribunalului Constanța în temeiul dispozițiilor art. 2 alin.(1) lit. b) C.proc.civ.

Prin sentința civilă nr. 2925/2014, Tribunalul Constanța a admis cererea de chemare în judecată formulată de reclamantă, în contradictoriu cu pârâții Orașul Năvodari, reprezentat prin primar și Consiliul Local Năvodari.

De asemenea, a admis cererea de arătare a titularului dreptului formulată de reclamantă în contradictoriu cu Statul Român, prin Ministerul Finanțelor Publice, prin Direcția Generală a Finanțelor Publice Constanța.

Au fost obligat pârâții Orașul Năvodari, reprezentat prin primar și Consiliul Local Năvodari să lase în deplină proprietate și liniștită posesie imobilele – insula O., în suprafață de 10.745 m.p. și insula A., în suprafața de 252.871 m.p., ambele situate pe lacul T., în patrimoniul public al Statului Român și în administrarea A.N.A.R.

Instanța de fond a reținut că insula O. în suprafață de 10.745 m.p. și insula A. în suprafață de 252.871 m.p., ambele situate pe lacul T., aparțineau domeniului public al statului, anterior emiterii H.C.L. nr. 41/2009 și H.C.L. nr. 130/2009.

Cu privire la aceste două hotărâri (nr. 41/2001 și nr. 130/2009) s-a constatat nelegalitatea conform sentinței civile nr.118/CA/2014 pronunțată de Tribunalul Constanța, reținându-se că la trecerea unui bun din domeniul public al statului în cel privat al unității administrativ teritoriale nu au fost respectate dispozițiile art. 9 alin. (1) din Legea nr. 213/1998.

Astfel, aceste două insule au fost date în administrarea A.N.A.R. prin Administrația Bazinală de Apă D., aceasta din urmă având împuternicirea de a acționa în instanță pentru recuperarea bunurilor, împuterniciri înregistrate cu nr. x6/2011, nr. x8/2011 și x7/2008 emise de A.N.A.R., respectiv de Ministerul Finanțelor.

Tribunalul Constanța a reținut că preluarea de către pârâții Orașul Năvodari, reprezentat prin primar, și Consiliul Local Năvodari a celor două insule a fost nelegală. În conformitate cu dispozițiile art. 12 al. (1) și al. (5) din Legea nr.213/1998, reclamanta a arătat cine este titularul dreptului de proprietate potrivit dispozițiilor Codului de procedură civilă, în astfel de litigii Statul Român fiind reprezentat de Ministerul Finanțelor.

Împotriva sentinței civile nr. 2925/2014 pronunțată de Tribunalul Constanța au declarat recurs, recalificat apel prin încheierea din 18.05.2015, pârâții Orașul Năvodari, reprezentat prin primar, și Consiliul Local Năvodari.

În motivarea apelului, apelanții-pârâți au arătat că insulele A. și O. sunt situate pe raza teritorială a orașului Năvodari, iar la momentul trecerii în domeniul privat al orașului Năvodari nu erau cuprinse în inventarul bunurilor aparținând domeniului public al statului, respectiv nu erau înscrise în anexele H.G. nr. 1705/2006 pentru aprobarea inventarului centralizat al bunurilor din domeniul public al statului.

Cele două insule au fost trecute în domeniul privat al orașului Năvodari, iar dreptul de proprietate a fost intabulat în cartea funciară; la data intabulării în favoarea pârâților, acest drept nu era înscris în cartea funciară ca aparținând domeniului public.

Pe de altă parte, aceste insule nu erau incluse în inventarul Statului Român și nici nu erau menționate în vreun act normativ ca fiind date în administrarea D.A.D.L. Constanța.

Cu referire la excepția de nelegalitate a celor două hotărâri ale consiliului local, care a fost admisă, apelanții-pârâți au arătat că în soluționarea acestei probleme de drept, ambele părți au invocat legea ca mod de dobândire a proprietății, respectiv reclamanta a invocat art. 3 alin.(1) din legea apelor, susținând că aceste insule aparțin statului întrucât sunt proprietatea celui pe albia căruia s-au format, în vreme ce pârâții au învederat că sunt în situația de excepție prevăzută de art. 3 alin. (3) din același act normativ, astfel că insulele în litigiu aparțin proprietarului fondului riveran

fiind sunt unite cu acesta.

În opinia apelanților-pârâți se impunea administrarea probei cu expertiză tehnică de specialitate, cele două terenuri intitulate în mod sugestiv insula A. și insula O. fiind în realitate lagune legate de țărm prin fâșii înguste de teren. Aceștia au arătat că distanța de la un mal la aceasta, din toamnă până primăvara este de circa 250 metri liniari iar în verile secetoase se poate trece pe jos pe aceste terenuri.

În cazul de față aceste insule sunt în legătură cu uscatul și aparțin proprietarului fondului riveran (în speță Orașul Năvodari) și nu proprietarului albiei, Statul Român.

Mai mult, comparând suprafața albiei lacului T. intabulată de către A.B.A.D. cu cele două terenuri intitulate "insule" se constată că acestea din urmă au o suprafață mai mare decât lacul T.

S-a mai arătat că instanța de fond nu s-a pronunțat asupra probelor solicitate și nici nu le-a pus în discuția contradictorie a părților deși era imperios necesar a se administra proba cu expertiză tehnică de specialitate pentru a se stabili dacă acestea aparțin domeniului public al statului sau proprietarului riveran.

Prin decizia nr. nr.64/C din 15.06.2015, Curtea de Apel Constanța, Secția I civilă a respins, ca nefondat, apelul formulat de apelanții-pârâți Orașul Năvodari și Consiliul Local Năvodari.

Curtea de apel a reținut că în H.G. nr. 1705/2006, pentru aprobarea inventarului centralizat al bunurilor din domeniul public, la poziția 63932 figurează lacul T., la situația juridică menționându-se faptul că acesta se află în administrare, potrivit Legii apelor nr. 107/1996.

Prin Hotărârea Consiliului Local Năvodari nr.130/2009 s-a hotărât completarea H.C.L. nr. 41/2009 și a H.C.L. nr. 95/2009, cu privire la inventarul bunurilor care aparțin domeniului privat al Orașului Năvodari. În anexa la H.C.L. nr. 130/2009, la pozițiile 1 și 2 sunt menționate imobilele – insula O., în suprafață de 10.745 m.p., cu o valoare de 293.184,84 lei și insula A., în suprafață de 252.871 m.p., cu o valoare de 6.899.762,24 lei, ambele situate pe lacul T.

Potrivit sentinței civile nr.1168/CA/2014, pronunțată de Tribunalul Constanța, Secția de contencios administrativ și fiscal, a fost admisă excepția de nelegalitate a H.C.L. nr. 41/2009 și H.C.L. nr. 130/2009 anexa 1 pozițiile 1 și 2, în ceea ce privește insulele A. și O.

Or, constatându-se nelegalitatea acestor hotărâri, aceste două insule aparțin domeniului public.

S-a mai arătat că insulele A. și O. s-au format în centrul lacului T., lac natural fluvio-maritim, fiind situate pe raza localității Năvodari și având ca vecinătăți toate vecinătățile acestui lac, conform planului de amplasament.

Potrivit art. 3 alin. (1) din Legea apelor nr. 107/1996, modificată, aparțin domeniului public al statului malurile și cuvetele lacurilor, iar conform alin. (3) al aceluiași text legal insulele care nu sunt în legătură cu terenurile cu mal la nivelul mediu al apei, aparțin proprietarului albiei apei.

Aceeași prevedere este reluată și de art. 573 alin. (2) NCC care consacră accesiunea ca modalitate de dobândire a dreptului de proprietate asupra insulei în favoarea proprietarului albiei lacului.

Conform art. 3 alin. (3) din Legea nr.107/1996, modificată, terenul aparținător unei insule care este despărțit de malurile unui bazin acvatic la nivelul mediu al apei înconjurătoare, reprezintă o insulă indiferent de evoluția în timp a nivelului respectiv al apei. Orice formă de apă are o fluctuație la nivelul ei dar acest lucru nu înseamnă că nu atinge periodic și nivelul mediu corespunzător.

Pentru aceste considerente, curtea de apel a apreciat că la o apă stătătoare cum este lacul T., nivelul apei este imposibil să nu se atingă periodic, cele două insule neputând fi calificate ostroave sau lagune, cum greșit susțin apelanții.

Aceste insule, astfel cum a reținut în mod corect instanța de fond, s-au format pe lacul T. și aparțin proprietarului albiei care, conform art. 3 alin. (1) din Legea nr. 107/1996, aflându-se în domeniul public al statului.

Cu referire la susținerea apelanților în sensul că cele două insule sunt de fapt lagune sau ostroave s-a apreciat că este nefondată întrucât nu are nicio bază legală.

Suștinerea conform căreia insulele A. și O. s-ar afla în situația de excepție prevăzută de art. 3 alin. (3) din Legea nr. 107/1997 - și anume că insulele ar aparține fondului riveran întrucât sunt unite cu acesta - nu a fost primită de instanța de apel care a apreciat că nu este fondată.

Cu privire la împrejurarea că în cartea funciară a fost înscris dreptul de proprietate a celor două insule în favoarea Orașului Năvodari, s-a arătat că aceasta nu modifică regimul juridic al celor două insule care aparțin domeniului public al statului.

A fost găsită neîntemeiată și afirmația apelanților conform căreia suprafața albiei lacului T. este mai mică decât suprafața acestor două insule cu motivarea că nu s-au realizat măsurători cadastrale pentru lacul T., măsurători cadastrale care, pentru bunurile publice aflate în administrare (lacuri, cantoane, cursuri de ape, plaje, etc.) se realizează treptat de către A.B.A.D. și costurile se suportă de la bugetul de stat. Or, în speță nu s-au realizat aceste măsurători cadastrale.

Cu referire la împrejurarea că instanța de fond nu s-a pronunțat asupra probei cu expertiză de specialitate și nici nu a pus-o în discuția părților, curtea de apel a arătat că nu are nicio relevanță, din moment ce prin sentința civilă nr. 1168/C/2014 s-a constatat nelegalitatea H.C.L. nr. 41/2009 și a H.C.L. nr. 130/2009 pozițiile 1 și 2 din anexa nr. 25, în ceea ce privește trecerea acelor două insule din domeniul public în cel privat, pentru nerespectarea condițiilor legale prevăzute de art. 9 alin. (1) din Legea nr. 213/1998 de trecere a celor două insule din domeniul public în cel privat.

În plus, la dosarul de fond există o adresă din partea Statului Român, reprezentat de Ministerul Finanțelor, în sensul că acesta își însușește acțiunea prin care se solicită restituirea acestor bunuri imobile în domeniul public al statului.

Or, din înscrisurile existente la dosar rezultă că insulele A. și O. situate pe lacul T. aparțineau domeniului public al statului anterior emiterii H.C.L. nr. 41 și nr. 130/2009, cu privire la care a fost admisă excepția de nelegalitate.

Reținând că preluarea celor două insule de către apelanți a fost nelegală, în sensul că nu a fost respectată procedura de trecere din domeniul public în cel privat prevăzută de Legea nr. 213/1998, în condițiile în care bunurile se aflau în domeniul public al statului, curtea de apel a respins apelul, ca nefondat.

Împotriva acestei decizii au declarat recurs pârâții Orașul Năvodari și Consiliul Local al orașului Năvodari, solicitând, în principal, în temeiul art. 304 pct. 9 raportat la art. 312 alin. (5) C.proc.civ., casarea deciziei, cu trimitere spre rejudecare, pentru analizarea în fond a pricinii și administrarea de probe, iar, în subsidiar, în temeiul art. 304 pct. 9 C.proc.civ., modificarea în tot a deciziei civile nr. 64/C/2015, pronunțată de Curtea de Apel Constanța, în sensul admiterii apelului, cu consecința desființării sentinței nr. 2925/2014 pronunțată de Tribunalul Constanța și respingerii cererii de chemare în judecată, ca nefondată.

În dezvoltarea motivelor de recurs, recurenții-pârâți au arătat că potrivit art. 312 alin. (5) C.proc.civ.: „(...), în cazul în care instanța a cărei hotărâre este recurată a soluționat procesul fără a intra în cercetarea fondului ori judecata s-a făcut în lipsa părții care nu a fost regulat citată atât la administrarea probelor, cât și la dezbaterile fondului, instanța de recurs, după casare, trimite cauza spre rejudecare instanței care a pronunțat hotărârea casată sau altei instanțe de același grad.”

Conform doctrinei și jurisprudenței în materie, neadministrarea probelor echivalează cu neanalizarea fondului pricinii deduse judecății.

Potrivit art. 129 alin. (5) C.proc.civ.: „judecătorii au îndatorirea să stăruie, prin toate mijloacele legale, pentru a preveni orice greșală privind aflarea adevărului în cauză, pe baza stabilirii faptelor și prin aplicarea corectă a legii, în scopul pronunțării unei hotărâri temeinice și legale. Ei vor putea ordona administrarea probelor pe care le consideră necesare chiar dacă părțile se împotrivesc.”

De asemenea, în conformitate cu art. 261 C.proc.civ., hotărârea judecătorească trebuie să cuprindă motivele de fapt și de drept care au format convingerea instanței, precum și cele pentru care s-au înlăturat cererile părților.

Au susținut recurenții-pârâți că dreptul la un proces echitabil, garantat de art. 6 alin. 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului presupune ca cererile părților să fie examinate în mod

riguros de către instanța sesizată, ceea ce implică obligația instanței de a examina efectiv mijloacele, argumentele și probele propuse de părți. Cu alte cuvinte, noțiunea de „proces echitabil” cere ca o instanță să fi examinat cu adevărat problemele esențiale ce i-au fost supuse atenției.

Astfel, potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, „dreptul la un proces echitabil nu poate fi considerat efectiv decât dacă cererile și observațiile părților sunt într-adevăr auzite, adică examinate conform normelor de procedură de către tribunalul sesizat. Altfel spus, art. 6 impune tribunalului obligația de a proceda la o examinare efectivă a motivelor, argumentelor și a cererilor de probatoriu ale părților, cu excepția aprecierii pertinentei.” (Hotărârea din 21.07.2005 în cauza *Virgil J. și alții c. României*; Hotărârea din 19.04.1994 în cauza *Van de I. c. Olandei* și Hotărârea din 21.03.2000 în cauza *Dulaurans c. Franței*).

Au mai arătat recurenții-pârâți că au solicitat administrarea unui ansamblu probator care tindea la dovedirea tuturor susținerilor și apărărilor lor, respectiv probe cu înscrisuri, martori și expertiză judiciară pentru a dovedi, față de dispozițiile art. 3 alin. (3) din Legea nr.107/1996, că, pe parcursul anilor, zona cuprinsă între terenul neinundat de ape și porțiunea de teren denumită insula A., respectiv insula O., este în mare parte neacoperită de ape. Mai mult, chiar textul de lege, respectiv art. 3 alin. (3) din Legea nr.107/1996 a apelor actualizată, prevede: „insulele, care nu sunt în legătură cu terenurile cu mal la nivelul mediu al apei, aparțin proprietarului albiei apei”. Ori, în cazul de față, aceste „insule” sunt în legătură cu uscatul, ceea ce înseamnă că aparțin proprietarului fondului riveran, în speță Orașul Năvodari, și nu proprietarului albiei.

S-a arătat că prin proba cu expertiză judiciară au solicitat să fie identificată suprafața de teren în discuție (pentru a se verifica dacă se suprapune cu cea menționată în H.G. nr.1705/2006) și să se stabilească dacă aceasta este sau nu în legătură cu terenul cu mal la nivelul mediu al apei. Instanța de judecată a respins, însă, cererea de administrare a probei cu expertiză, apreciind că nu este utilă cauzei.

Au susținut recurenții pârâți că în speță nu s-a făcut o veritabilă cercetare a fondului, procedându-se la o analiză superficială atât a cauzei deduse judecății, cât și a probatoriului propus, astfel că se impune casarea cu trimitere spre rejudecare în vederea administrării probelor cu martori și expertiză judiciară care să fie efectuată de un expert în geofizica pământului.

În subsidiar, recurenții-pârâți au arătat că se impune admiterea recursului și modificarea deciziei recurate deoarece insulele A. și O. nu erau cuprinse, la data emiterii HCL nr.41/2009 și nr.130/2009, în inventarul bunurilor aparținând domeniului public al statului, respectiv nu erau înscrise în anexele HG nr. 1705/29 noiembrie 2006. Prin urmare ele au fost trecute în domeniul privat al Orașului Năvodari iar dreptul de proprietate a fost înscris în cartea funciară în conformitate cu prevederile art. 46 din Legea nr. 7/1996.

Au învederat că au invocat dispozițiile art. 3 alin.(3) din Legea nr.107/2006, a apelor, ca mod de dobândire a proprietății deoarece preținsele insule sunt în legătură cu fondul riveran, respectiv sunt în legătură cu uscatul care aparține Orașului Năvodari.

Mai mult, comparând suprafața albiei lacului T. intabulată de către A.B.A.D. se constată că aceasta este mai mică decât suprafața cu tot cu aceste suprafețe de teren intitulate „insule”, tocmai ca urmare a faptului că aceste „insule” nu sunt cuprinse în inventarul bunurilor statului date în administrarea A.B.A.D. întrucât ele aparțin proprietarului fondului riveran, nefiind insule în timpul perioadelor secetoase.

Au mai arătat recurenții-pârâți că instanța de fond nu s-a pronunțat asupra probelor solicitate și nici nu le-a pus în discuția părților, cu referire în special la expertiza de specialitate solicitată pentru a dovedi împrejurarea că aceste insule au legătură cu terenurile cu mal la nivelul mediu al apei și că nu se încadrează în categoria insulelor care aparțin domeniului public al statului, ci aparțin proprietarului fondului riveran (în speță Orașul Năvodari) .

Intimatul Statul Roman, reprezentat prin Ministerul Finanțelor Publice, prin Direcția Regională a Finanțelor Publice Galați - Administrația Finanțelor Publice Constanța a formulat întâmpinare la recursul formulat de recurenții-pârâți, solicitând respingerea recursului, ca nefondat

În motivare a arătat că instanța de apel a analizat în mod corect și complet toate probele

existente la dosar referitor la situația de fapt și de drept în litigiu și a pronunțat o hotărâre temeinică și legală.

Astfel, în mod corect s-a reținut că imobilele - insula O., în suprafață de 10.745 m.p. și insula A., în suprafață de 252.871 m.p. - ambele situate pe lacul T., aparțineau domeniului public al statului anterior emiterii H.C.L. nr. 41/2009 și H.C.L. nr. 130/2009.

Mai mult, actele administrației locale prin care imobilele în cauză au fost trecute în proprietatea publică a unității administrativ teritoriale au fost constatate ca fiind nelegale de către instanța de judecată, pe cale admiterii excepției de nelegalitate.

Potrivit art. 3 alin. (1) și (2) din Legea nr. 213/1998, privind proprietatea publică și regimul juridic al acesteia: „(1) Domeniul public este alcătuit din bunurile prevăzute la art. 135 alin. (4) din Constituție, din cele stabilite în anexa care face parte integrantă din prezenta lege și din orice alte bunuri care, potrivit legii sau prin natura lor, sunt de uz sau de interes public și sunt dobândite de stat sau de unitățile administrativ-teritoriale prin modurile prevăzute de lege. (2) Domeniul public al statului este alcătuit din bunurile prevăzute la art. 135 alin. (4) din Constituție, din cele prevăzute la pct. I din anexă, precum și din alte bunuri de uz sau de interes public național, declarate ca atare prin lege.”

Pct. I. din Anexa la Legea nr. 213/1998 statuează: „Domeniul public al statului este alcătuit din următoarele bunuri: (...) 3. apele de suprafață, cu albiile lor minore, malurile și cuvetele lacurilor, apele subterane, apele maritime interioare, faleza și plaja mării, cu bogățiile lor naturale și cu potențialul energetic valorificabil, marea teritorială și fundul apelor maritime, căile navigabile interioare”.

Potrivit art. 3 din Legea apelor nr. 107/1996: „(1) Aparțin domeniului public al statului apele de suprafață cu albiile lor minore cu lungimi mai mari de 5 km și cu bazine hidrografice ce depășesc suprafața de 10 km², malurile și cuvetele lacurilor, precum și apele subterane, apele maritime interioare, faleza și plaja mării, cu bogățiile lor naturale și potențialul valorificabil, marea teritorială și fundul apelor maritime. (3) Insulele, care nu sunt în legătură cu terenurile cu mal la nivelul mediu al apei, aparțin proprietarului albiei apei”.

Pe cale de consecință, insulele A. și O., aflate pe lacul T., aparțin proprietarului albiei apei care, conform art. 3 alin.(1) din Legea nr. 107/1996, este domeniul public al statului.

A mai arătat intimatul Statul Român că prin H.G. nr. 1705/2006, Guvernul României a aprobat inventarul centralizat al bunurilor din domeniul public al statului, între aceste bunuri fiind inclus și lacul T. în cuprinsul anexei 12, poziția 63932, ca imobil aflat în domeniul public al statului, dat în administrarea A.N.A.R.

De asemenea, a depus întâmpinare și intimata-reclamantă, solicitând respingerea recursului și menținerea deciziei atacate ca fiind legală și temeinică.

Aceasta a susținut că instanța de apel a procedat la o atentă analiză a situației de fapt, a probelor administrate pe parcursul cercetării judecătorești și a aplicat în mod corect textele legale cu incidență în cauza dedusă spre soluționare; toate aspectele de fapt și de drept ale cauzei au fost puse în discuția contradictorie a părților. Împrejurarea că instanța de apel nu s-a pronunțat asupra probei cu expertiză de specialitate și nici nu a pus-o în discuția părților, nu are nicio relevanță din moment ce prin sentința civilă nr.1168/2014 s-a constatat nelegalitatea H.C.L. nr. 41/2009 și a H.C.L. nr. 130/2009 pozițiile 1 și 2 din anexa 25, în ceea ce privește trecerea celor două insule din domeniul public în cel privat; nu au fost respectate condițiile legale prevăzute de art. 9 alin. (1) din Legea nr. 213/1998 de trecere a celor două insule din domeniul public în cel privat.

A mai arătat această intimată că în mod corect s-a reținut că insulele A. și O., situate pe lacul T., sunt bunuri din domeniul public al statului aflate în administrarea instituției sale.

Deși acestea sunt bunuri din domeniul public al statului, ele au fost trecute cu încălcarea prevederilor legale în domeniul Consiliului Local Năvodari prin H.C.L. nr. 41/2009 și H.C.L. nr.130/2009.

În conformitate art. 10 alin. (2) din Legea nr. 213/1998, trecerea unui bun din domeniul public al statului în domeniul public al unei unități administrative teritoriale se face la cererea

consiliului local, numai prin hotărâre de Guvern; prin urmare, hotărârea de consiliu local prin care s-a schimbat regimul juridic al imobilului aflat în domeniul public al statului este nelegală. În speța de față, nu a existat nicio hotărâre de guvern care să schimbe regimul juridic al imobilelor aflate în domeniul public de interes național.

În același sens, este și art. 860 alin. (3) NCC, conform căruia trecerea unor bunuri care fac parte din domeniul public exclusiv al statului potrivit unei legi organice, în domeniul public al unei unități administrative teritoriale, se poate face doar ca urmare a modificării legii organice.

Aceeași prevedere este reluată și de art. 573 alin. (2) NCC, care consacră accesiunea ca modalitate de dobândire a dreptului de proprietate asupra insulei în favoarea proprietarului albiei lacului.

Conform art. 3 alin. (1) din Legea nr.107/1996, modificată: „aparțin domeniului public al statului ...malurile și cuvetele lacurilor”, iar conform alin. (3), „insulele care nu sunt în legătură cu terenurile cu mal la nivelul mediu al apei, aparțin proprietarului albiei apei”.

Prin urmare, insulele A. și O., aflate pe lacul T., aparțin proprietarului albiei apei, care, conform art. 3 alin. 1 din Legea nr.107/1996, a apelor, reprezintă domeniul public al statului.

Așadar, pârâtele nu puteau inventaria insulele A. și O. în domeniul public sau privat al orașului, deoarece acestea fac parte din domeniul public al statului. În plus, pârâtele nu puteau opera trecerea din domeniul public al statului în domeniul public sau privat al orașului prin hotărâri de consiliu local, trecerea putând fi făcută numai prin hotărâre de guvern. Mai mult, pârâtele nu au putut face dovada trecerii insulelor A. și O. în domeniul public al orașului și, ulterior, în domeniul privat.

Cu privire la susținerea conform căreia insulele A. și O. s-ar afla în situația de excepție prevăzută de art. 3 alin. (3) din Legea nr.107/1996 și anume că insulele ar aparține proprietarului fondului riveran întrucât sunt unite cu acesta, intimata reclamantă a arătat că potrivit art. 3 alin. (3) din legea apelor, terenul aparținător unei insule care este despărțit de malurile unui bazin acvatic la nivelul mediu a apei înconjurătoare, reprezintă o insulă indiferent de evoluția în timp a nivelului respectiv al apei. Orice formă de apă are o fluctuație a nivelului ei, dar acest lucru nu înseamnă că nu atinge periodic și nivelul mediu corespunzător.

De asemenea, conform definițiilor statuate în dicționarele de specialitate: ostrovul reprezintă insula fluvială de formă alungită creată prin procesul de aluvionare în albia minoră, deci *ostrovul apare pe ape curgătoare*, nu stătătoare. Laguna reprezintă bazin acvatic separat complet/parțial de mare prin cordoane litorale sau bariere de corali care închid vechi golfuri.

În concluzie, la o apă stătătoare cum este lacul T., nivelul mediu al apei este imposibil să nu se atingă periodic, iar insula A. și insula O. nu pot fi calificate ca ostroave sau lagune.

Aceste insule sunt formate, așa cum s-a reținut în mod corect și de către instanța de fond, pe lacul T., având toate vecinătățile acestui lac, conform planului de amplasament.

De asemenea, este nefondată afirmația recurenților-pârâți cu privire la faptul că a fost înscris dreptul de proprietate în cartea funciară a celor două insule în favoarea orașului Năvodari, fapt ce nu poate conduce la modificarea regimului juridic al celor două insule.

Pe cale de consecință, insulele A. și O. aflate pe lacul T. aparțin proprietarului albiei apei, conform art. 3 alin. (1) din legea apelor, și se află în domeniul public al statului și în administrarea intimei-reclamante.

Analizând decizia recurată prin prisma criticilor formulate, Înalta Curte constată că recursul nu este fondat și urmează a fi respins, pentru considerentele ce succed:

Sub un prim aspect, recurenții-pârâți au susținut că sunt incidente dispozițiile art. 312 alin.(5) C.proc.civ, care impun casarea cu trimitere spre rejudecare, *atunci când instanța a cărei hotărâre este recurată a soluționat procesul fără a intra în cercetarea fondului* sau judecata s-a făcut în lipsa părții care nu a fost regulat citată atât la administrarea probelor, cât și la dezbaterile fondului.

Din dezvoltarea motivelor de recurs rezultă că în discuție este prima teză a acestui articol, respectiv necercetarea fondului de către instanța de apel.

Din formularea explicită a textului legal menționat Înalta Curte reține că se poate dispune casarea cu trimitere spre rejudecare, *atunci când instanța a cărei hotărâre este recurată a soluționat procesul fără a intra în cercetarea fondului.*

Așa cum se apreciază în mod constant în jurisprudență și în literatura de specialitate, omisiunea de a statua asupra fondului presupune fie soluționarea cauzei în temeiul unei excepții procesuale, fie rezolvarea cauzei pe un alt temei juridic decât cel invocate de reclamant, omisiunea încuviințării și administrării de probe esențiale de către prima instanță sau de instanța de apel, omisiunea cercetării tuturor capetelor de cerere ori a criticilor formulate în apel, neexaminarea apărărilor formulate, etc.

Față de aceste considerente și de criticile formulate, se reține că necercetarea de către instanța de apel a fondului cauzei poate fi analizată în speță, din perspectiva modului în care aceasta a examinat criticile formulate în apel, respectiv a probatoriului solicitat în apel.

Din examinarea cererii de apel se constată că apelanții-pârâți au susținut că tribunalul nu s-a pronunțat asupra cererii de administrare a probei cu expertiză, pe care au formulat-o în mod procedural, și nici nu a pus-o în discuția părților. Totodată au solicitat, în faza procesuală a apelului, administrarea probelor cu înscrisuri, martori și expertiză.

Prin decizia ce face obiectul controlului judiciar, instanța de apel a reținut că: *“Împrejurarea că instanța de fond nu s-a pronunțat asupra probei cu expertiză de specialitate și nici nu a pus-o în discuția părților, nu are nicio relevanță, din moment ce prin sentința civilă nr.1168/C din 11 aprilie 2014 s-a constatat nelegalitatea H.C.L. nr. 41/2009 și a H.C.L. nr. 130/2009 pozițiile 1 și 2 din anexa nr. 25, în ceea ce privește trecerea acelor două insule din domeniul public în cel privat; nu au fost respectate condițiilor legale prevăzute de art. 9 al. 1 din Legea nr.213/1998 de trecere a celor două insule din domeniul public în cel privat.”*

Prin urmare, instanța de apel, *chiar dacă a reținut în mod greșit că tribunalul nu a pus în discuția părților cererea de administrare de probe și nu s-a pronunțat cu privire la aceasta*, a analizat critica și a expus argumentele pentru care a apreciat că probele solicitate nu erau necesare; de altfel, pentru aceste motive nici în apel nu s-a încuviințat administrarea lor.

Înalta Curte constată că cererea de administrare a probelor formulată de pârâți, aflată în dosarul Tribunalului Constanța, a fost luată în discuție de această instanță în ședința publică de la 13.10.2014, însă, constatându-se că la dosar nu au fost depuse extrasele de carte funciară cu privire la insulele A. și O., aflate în litigiu, a fost prorogată pronunțarea asupra pertinentei, utilității și concludenței lor pentru data de 10.11.2014.

Conform mențiunilor cuprinse în încheierea de ședință de la data de 10.11.2014, părțile au lipsit la acest termen de judecată.

Cum procedura de citare a fost legal îndeplinită, iar prin cererea de chemare în judecată s-a solicitat judecarea și în lipsă, în mod procedural tribunalul s-a pronunțat în sensul respingerii cererii de administrare a probelor solicitate de pârâții Consiliul Local Năvodari și Orașul Năvodari, reprezentat prin primar, apreciind că, față de obiectul cererii de chemare în judecată, *“nu sunt întemeiate”*.

Or, respectarea principiului contradictorialității nu era condiționată, în speță, de prezența părților, ci de legala îndeplinire a procedurii de citare. Cu alte cuvinte, dacă părțile legal citate au ales să nu se prezinte la termenul de judecată la care a fost prorogată încuviințarea probelor, instanța de judecată a procedat în mod legal la examinarea cererii în lipsa acestora.

Pe de altă parte, faptul că instanța de apel nu a observat aceste aspecte dar a apreciat că și în lipsa pronunțării asupra probelor de către tribunal sentința este legală și temeinică, față de înscrisurile existente la dosar, exclude incidența dispozițiilor art. 312 alin.(5) C.proc.civ., deoarece practic a cercetat critica în discuție.

Sub aspectul probelor solicitate în faza procesuală a apelului Înalta Curte reține că, deși în încheierea de ședință de la data de 18.05.2015 Curtea de Apel Constanța nu a expus considerentele pentru care a respins cererea de administrare a probelor cu înscrisuri (indicate generic) martori și expertiză, din conținutul deciziei atacate cu recurs rezultă că instanța de apel a apreciat că, față de

statuările cuprinse în sentința nr.1168/CA/2014, pronunțată de Tribunalul Constanța, devenită irevocabilă, probele cu martori și expertiză judiciară nu se impuneau a fi administrate în cauză.

În consecință, Înalta Curte apreciază că aceste deficiențe care se rețin în sarcina instanței de apel nu sunt de natură a afecta legalitatea deciziei recurate și nici nu atrag incidența dispozițiilor art. 312 alin.(5) C.proc.civ.

Cu referire la criticile prin care s-a susținut că în speță instanța de apel nu a dat eficiență dispozițiilor art. 129 alin.(5) și 261 C.proc.civ., respectiv că a încălcat dispozițiile art. 6 alin.1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, întrucât nu a încuviințat cererea de administrare a probelor cu martori și expertiză pentru a dovedi că pe parcursul anilor, zona cuprinsă între terenul neinundat de ape și zona de teren intitulată insula A., respectiv insula O., este în mare parte neacoperită de ape, respectiv pentru identificarea acestui teren și pentru a se determina dacă el se află în legătură cu terenul cu mal la nivelul mediu al apei, Înalta Curte reține că nu pot fi primite.

Astfel, se constată că la judecata în fond a fost invocată excepția de nelegalitate a celor hotărâri de consiliu local, excepție care a fost soluționată în sensul admiterii, prin hotărâre judecătorească distinctă, devenită irevocabilă.

În dosarul constituit distinct pe rolul instanței de contencios administrativ și fiscal, părțile au fost citate și au propus administrarea de probe. Pârâții au solicitat administrarea de probe, inclusiv expertiză pentru a dovedi chiar teza probatorie menționată și în motivele din recursul pendinte.

Prin decizia nr. 834/CA din 23.07.2014, Curtea de Apel Constanța, Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal, respingând recursul declarat de recurenții-pârâți Orașul Năvodari și Consiliul Local Năvodari împotriva sentinței civile nr. 1168/CA/2014, pronunțată de Tribunalul Constanța a statuat că administrarea probei cu expertiză având teza probatorie menționată nu este utilă în cauză, și aceasta deoarece pe baza actelor aflate la dosar, în mod corect prima instanță a reținut că cele două insule fac parte din domeniul public al statului dată fiind localizarea lor în interiorul unui lac ce aparține domeniului public al statului.

Pe de altă parte, nu interesează dacă în anumite momente temporale, legate de impredictibilitatea fenomenelor meteorologice, aceste insule sunt accesibile prin legătura cu țărmul.

Or, dezlegările date de instanța de contencios administrativ, în mod irevocabil, nu pot fi ignorate de instanța care soluționează cererea de revendicare imobiliară, față de efectul pozitiv al autorității de lucru judecat, care împiedică reluarea judecării asupra unor aspecte ce au făcut deja obiectul unui proces care respectă exigențele art. 6 alin.1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Sub aspectul respectării dispozițiilor art. 261 alin.(5) C.proc.civ., Înalta Curte apreciază că față de statuările cuprinse în sentința civilă nr.1168/CA/2014, pronunțată de Tribunalul Constanța și respectiv în decizia nr. 834/CA/2014 a Curții de Apel Constanța, Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal, care au tranșat regimul juridic al terenurilor în litigiu, decizia instanței de apel cuprinde motivele de fapt și de drept pe care se întemeiază.

Se impune totuși a se menționa că întrucât soluția dată cererii de revendicare imobiliară este fundamentată în mod covârșitor pe dezlegările date în procesul în care a fost soluționată excepția de nelegalitate a celor două hotărâri de consiliu local, urmează a fi înlăturate considerentele din decizia instanței de apel privitoare la aspectele de fapt pe care această instanță nu le-a stabilit în mod nemijlocit prin administrarea de probe, ci le-a utilizat în raționamentul juridic în temeiul efectului pozitiv al autorității de lucru judecat al sentinței civile nr.1168/CA/2014, pronunțată de Tribunalul Constanța, devenită irevocabilă prin decizia nr. 834/CA/2014 a Curții de Apel Constanța, Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal.

În ceea ce privește criticile subsumate motivului de recurs prevăzut de art. 304 pct.9 C.proc.civ., Înalta Curte reține că este, de asemenea, nefondat.

Astfel, se constată că ele repun în discuție aspecte care au fost, de asemenea, dezbătute la judecata excepției de nelegalitate, dar nu au fost găsite fondate.

În acest sens, în decizia nr. 834/CA/2014 a Curții de Apel Constanța, Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal, se menționează că neînscierea în cartea funciară a celor două

insule în favoarea Statului Român nu determină modificarea regimului juridic aplicabil bunurilor în discuție. Pe cale de consecință nu se poate reține greșita aplicare a art. 46 din Legea nr. 7/1996.

În ceea ce privește dispozițiile art. 3 alin.(1) și (3) din Legea nr. 107/1996, modificată, pentru considerentele care au fost deja expuse, nu se impune o nouă analiză, fiind stabilit prin hotărâre irevocabilă, opozabilă recurențelor pârâți, că suprafețele de teren în litigiu aparțin domeniului public al statului, în temeiul dispozițiilor art. 3 alin. (1) din actul normativ sus-menționat.

Pentru toate aceste considerente, în temeiul dispozițiilor art.312 alin.(1) C.proc.civ., recursul a fost respins, ca nefondat.

25. Cerere în constatarea inexistenței unui drept formulată de partea pârâtă într-o cerere în realizarea dreptului. Consecințe

C. proc. civ. din 1865, art. 111

Cel care neagă existența dreptului reclamantului și care ar fi putut, anterior, să își protejeze interesul legitim printr-o cerere introductivă de instanță, dobândește, prin efectul introducerii cererii în realizare de către partea adversă, o cale procesuală specifică și suficient de eficientă, pusă de legiuitor la dispoziția sa tocmai pentru satisfacerea aceluiași interes: depunerea unei întâmpinări prin intermediul căreia să solicite constatarea inexistenței dreptului pretins de partea adversă și totodată inexistența vreunei obligații corelative a sa, cu consecința respingerii cererii introductive de instanță, ca neîntemeiată.

Ca atare, în cazul în care pârâtul dintr-o acțiune în realizarea unui drept nu formulează întâmpinare în cauză, este inadmisibilă cererea în constatarea inexistenței dreptului reclamantului formulată, ulterior, de către pârât, întrucât dispozițiile legale îi deschid acestuia o cale procesuală principală - întâmpinarea - prin intermediul căreia să obțină realizarea dreptului sau finalitatea urmărită.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 66 din 15 ianuarie 2015

Prin cererea înregistrată pe rolul Tribunalului Timiș, Secția I civilă, la data de 10 mai 2012, sub nr. x/30/2012, reclamanta SC A. SA a chemat în judecată pârâta SN Aeroportul Internațional X. SA, solicitând ca prin hotărârea ce se va pronunța să se constate inexistența dreptului pârâtei de a percepe tariful pentru supravegherea obiectivelor necesare siguranței pasagerilor (denumit în continuare „Tarif CIAS”) anterior datei de 20 octombrie 2011; să se constate inexistența dreptului pârâtei de a percepe tariful pentru serviciul de asistență al persoanelor cu handicap și al persoanelor cu mobilitate redusă (denumit în continuare „Tarif PRM”) de la reclamantă; să se constate admisibilitatea prezentei acțiuni sub aspectul lipsei posibilității de a recurge la o acțiune în realizare a dreptului și sub aspectul obiectului cererii de constatare a inexistenței unui drept în patrimoniul pârâtei care să nască o obligație corelativă în patrimoniul reclamantei, cu cheltuieli de judecată.

Prin sentința civilă nr. 854 din 26 noiembrie 2013, pronunțată în dosarul nr. x/30/2012**, Tribunalul Timiș a admis excepția inadmisibilității acțiunii invocată de pârâta SN Aeroportul Internațional X. SA și a respins acțiunea reclamantei SC A. SA.

Pentru a hotărî astfel, prima instanță a reținut că, prin acțiunea înregistrată pe rolul Tribunalului Timiș, Secția I civilă la data de 10 mai 2012, reclamanta SC A. SA a solicitat: să se constate inexistența dreptului pârâtei SN Aeroportul Internațional X. SA de a percepe tariful pentru supravegherea obiectivelor necesare siguranței pasagerilor (denumit în continuare „Tarif CIAS”) anterior datei de 20 octombrie 2011; să se constate inexistența dreptului pârâtei de a percepe tariful pentru serviciul de asistență al persoanelor cu handicap și al persoanelor cu mobilitate redusă (denumit în continuare „Tarif PRM”) de la reclamantă; să se constate admisibilitatea acțiunii sub

aspectul lipsei posibilității de a recurge la o acțiune în realizare a dreptului și sub aspectul obiectului cererii de constatare a inexistenței unui drept în patrimoniul pârâtei care să nască o obligație corelativă în patrimoniul reclamantei, cu cheltuieli de judecată.

S-a mai constatat că pârâta SN Aeroportul Internațional X. SA a formulat întâmpinare, prin care a solicitat respingerea cererii de chemare în judecată, ca inadmisibilă, iar, în subsidiar, respingerea acțiunii, ca neîntemeiată.

Prin încheierea din 26 iunie 2012, Tribunalul Timiș, Secția I civilă a dispus trimiterea cauzei la Secția a II-a civilă a Tribunalului Timiș, spre competență soluționare.

La această din urmă secție cauza a fost înregistrată sub nr. x/30/2012*, reținându-se că, într-un prim ciclu procesual, prin sentința civilă nr. 1979 din 18 decembrie 2012, a fost respinsă acțiunea reclamantei SC A. SA, ca inadmisibilă, cu motivarea că prin petitul formulat reclamanta a solicitat, în realitate, constatarea unei stări de fapt, aspect inadmisibil, în raport de dispozițiile art. 111 C. proc. civ.

Prima instanță a mai constatat că împotriva acestei sentințe a declarat apel reclamanta, solicitând modificarea sentinței atacate, iar, pe fond, admiterea acțiunii, cu obligarea pârâtei și la plata cheltuielilor de judecată, criticând soluția pentru nelegalitate și netemeinicie.

S-a mai reținut că prin decizia civilă nr. 57/A din 22 aprilie 2013, Curtea de Apel Timișoara a admis apelul reclamantei și a dispus anularea sentinței atacate, cu consecința trimiterii cauzei, spre rejudecare, la Tribunalul Timiș, arătându-se, în motivare, faptul că din motivarea instanței de fond nu s-a putut desprinde dacă aceasta a dat eficiență excepției inadmisibilității, invocate de pârâtă și reiterată.

Cauza a fost reînregistrată la Tribunalul Timiș sub nr. x/30/2012**, iar din actele și probele administrate în cauză prima instanță a concluzionat, din nou, asupra inadmisibilității acțiunii, excepție invocată prin întâmpinare de către pârâtă.

În acest sens, prima instanță a subliniat că reclamanta nu avea la dispoziție o acțiune în realizarea dreptului, deoarece nu există un contract încheiat cu Aeroportul pe care să-l poată anula sau rezilia, și nici nu putea solicita anularea tarifelor din grila de tarife, conform AIP România, din moment ce acestea au fost publicate în AIP România conform legii, însă, cu toate acestea, în acțiunea introdusă în dosarul nr. xx/30/2012 la Tribunalul Timiș, avea posibilitatea dovedirii neexecutării serviciilor invocate și facturate de reclamantă.

În acest sens, prima instanță a reținut că, prin cererea înregistrată sub nr. xx/30/2012 la Tribunalul Timiș, Aeroportul Internațional X. SA a chemat în judecată pe SC A. SA pentru ca prin hotărârea ce se va pronunța să se dispună obligarea pârâtei SC A. SA la plata tarifelor CIAS și PRM, motivat de intrarea în vigoare a Regulamentului (CE) nr. 1107/2006 al Parlamentului European și al Consiliului din 5 iulie 2006, implementat prin H.G. nr. 787/17 iulie 2007, cererea fiind formulată pentru plata facturilor scadente și neîncasate din data de 21 martie 2012.

S-a reținut că în respectivul dosar nu s-a depus întâmpinare de SC A. SA, ci doar s-a dispus suspendarea dosarului motivat de introducerea acestei acțiuni.

Analizând conținutul acțiunii, prima instanță a constatat că reclamanta din acest dosar, nu doar că și-a făcut apărările pe care trebuia să le promoveze în dosarul nr. xx/30/2012 al Tribunalului Timiș, pentru facturile restante emise de Aeroportul Internațional X. SA, ci chiar a dorit să se constate inexistența unei astfel de obligații, atât anterior datei de 21 martie 2012, cât și ulterior acestei date.

Pentru a se putea stabili dacă reclamanta din acest dosar poate fi obligată la plata unor taxe reprezentând tariful CIAS și PRM, prima instanță a apreciat că se impunea verificarea existenței sau inexistenței unor dispoziții care să permită Aeroportului Internațional X. SA solicitarea plății unor astfel de servicii de la persoana reclamată în celălalt dosar, subliniindu-se că dispozițiile care permit Aeroportului Internațional X. SA să solicite plata unor astfel de servicii se regăsesc în art. 8 și 9 din Regulamentul (CE) nr. 1107/2006 al Parlamentului European și al Consiliului din 5 iulie 2006 prin H.G. nr. 787/17 iulie 2007. În aprecierea primei instanțe, aceste dispoziții permit organismului de conducere al aeroportului să ofere, el însuși, asistența respectivă sau să poată

încheia contracte cu una sau mai multe părți pentru furnizarea de asistență.

Cum în speța dedusă judecății de față s-a pus problema doar a existenței dreptului de a oferi aceste servicii și nu a se discuta realizarea efectivă a acestor servicii, prima instanță a constatat că Aeroportul Internațional X. SA avea dreptul să solicite plata unor astfel de servicii, în baza dispozițiilor normative menționate, apreciind că excepția inadmisibilității acțiunii este întemeiată și, în consecință, a respins acțiunea reclamantei.

S-a reținut că în prezenta cauză instanța nu a putut analiza elemente legate de includerea sau neinclusiunea tarifului CIAS și PRM în tariful de servicii pentru pasageri sau în alte tarife, nici dacă pârâta Aeroportul Internațional X. SA a prestat această activitate sau a procedat la externalizarea acestui serviciu către altă societate, întrucât aceste elemente vor fi analizate în dosarul nr. xx/30/2012 al Tribunalului Timiș.

Împotriva acestei sentințe civile, în termen legal, a declarat apel reclamanta SC A. SA, solicitând, în principal, în temeiul art. 297 alin. (1) teza întâi C. proc. civ., anularea hotărârii atacate, în sensul admiterii acțiunii astfel cum a fost formulată, cu cheltuieli de judecată, iar în subsidiar, în temeiul art. 296 C. proc. civ., schimbarea, în tot, a hotărârii atacate, în sensul admiterii acțiunii astfel cum a fost formulată, cu cheltuieli de judecată.

Pârâta-intimată SN Aeroportul Internațional X. SA, a formulat concluzii scrise prin care a solicitat respingerea apelului formulată de reclamanta SC A. SA, ca neîntemeiat, și menținerea hotărârii atacate, ca fiind legală și temeinică, apreciind că, în mod corect, instanța de fond a respins, ca inadmisibilă, acțiunea reclamantei, solicitând, în subsidiar, respingerea acțiunii, ca neîntemeiată.

Prin decizia civilă nr. 360 din 21 mai 2014 a Curții de Apel Timișoara, Secția a II-a civilă, pronunțată în dosarul nr. x/30/2012**, a fost respins, ca nefondat, apelul declarat de reclamantul A. SA, împotriva sentinței civile nr. 854 din 26 noiembrie 2013, pronunțate de Tribunalul Timiș în dosarul nr. x/30/2012**, având ca obiect cerere în constatarea inexistenței unui drept.

Pentru a se pronunța astfel, instanța de apel a reținut următoarele:

Instanța de apel a constatat că primordială este analiza excepției de inadmisibilitate a cererii de chemare în judecată, în condițiile art. 137 C. proc. civ. și în contextul în care prima instanță a valorificat această excepție dispunând respingerea acțiunii, ca inadmisibilă.

Instanța de apel a constatat că, inițial, prin cererea înregistrată pe rolul Tribunalului Timiș sub nr. xx/30/2012, pârâțul din prezenta cauză - Aeroportul Internațional X. - a chemat în judecată pe reclamanta din prezenta cauză - SC A. SA - solicitând instanței să oblige partea adversă la plata tarifelor CIAS și PRM, conform facturilor scadente și neîncasate din data de 21 martie 2012.

Ulterior declanșării acestui litigiu, SC A. SA a promovat cererea ce constituie obiectul acestui dosar, cu nr. x/30/2012, pe rolul aceleiași instanțe - Tribunalul Timiș - chemând în judecată pârâțul X și solicitând instanței de judecată să constate inexistența dreptului pârâtei de a-i solicita plata celor două tarife CIAS și PRM.

Urmare a promovării celui de-al doilea proces, purtând, în realitate, asupra aceluiași aspecte de fapt și de drept, Tribunalul Timiș a dispus suspendarea judecății primei cereri, ce face obiectul dosarului nr. xx/30/2012, în temeiul art. 244 pct. 1 C. proc. civ., apreciind că judecarea acelei cereri depinde de modul în care se va soluționa cererea ce formează obiectul acestui dosar, cu nr. x/30/2012.

Aceasta fiind starea de fapt, instanța de apel a constatat că aspectul procedural litigios din prezenta speță este cel legat de admisibilitatea celei de-a doua cereri de chemare în judecată, în raport de prevederile art. 111 C. proc. civ., cea formulată de reclamanta din prezenta pricină, având calitatea de pârâtă în primul proces cu care a fost investit Tribunalul Timiș.

Conform textului de lege sus-menționat, partea care are interes poate să facă cerere pentru constatarea existenței sau inexistenței unui drept, însă cererea nu poate fi primită dacă partea poate cere realizarea dreptului.

Sușinerile intimătei-apelante referitoare la inadmisibilitatea cererii pe motiv că tinde a conduce la constatarea unei stări de fapt sunt nefondate și nepertinente în raport de stadiul la care a ajuns judecata cauzei. Pe de o parte, rezultă, în modul cel mai explicit posibil, că reclamanta a

solicitat constatarea inexistenței dreptului pârâtei de a a-i pretinde anumite tarife reglementate normativ, iar, pe de altă parte, acest aspect a fost deja lămurit prin considerentele deciziei civile nr. 57/A/22 aprilie 2013 a Curții de Apel Timișoara, prin care s-a desființat prima hotărâre dată în primă instanță în cadrul acestui dosar.

Procedând la analiza excepției de inadmisibilitate din perspectiva motivelor reținute de către prima instanță, în urma rejudecării, instanța de apel a reținut că, în raport de modul de formulare a art. 111 C. proc. civ. - cererea nu poate fi primită - fiind cât se poate de evident că dispoziția legală sus citată consacră un fine de neprimire, respectiv o cauză de inadmisibilitate a cererii, privită ca excepție de procedură propriu-zisă, care nu are nicio legătură cu fondul cererii ori cu condițiile de exercitare ale acțiunii civile.

Pe de altă parte, din cuprinsul aceleiași norme se desprinde caracterul de subsidiaritate al cererii în constatare, un subiect de drept neputând să o exercite atâta vreme cât dispozițiile legale îi deschid o cale procesuală principală, prin intermediul căreia să obțină realizarea dreptului sau finalitatea urmărită.

Interesul public urmărit de legiuitor prin interzicerea primirii unei cereri în constatarea existenței unui drept, dacă partea are la îndemână realizarea lui, nu este dificil de identificat.

În primul rând, această inadmisibilitate se bazează pe lipsa oricărui interes legitim al unui subiect de drept de a cere să i se constate existența unui drept, atâta vreme cât acesta ar putea cere realizarea dreptului. Apelarea unui subiect de drept la sistemul judiciar se realizează nu atât pentru recunoașterea unor drepturi subiective civile, cât pentru a obține o hotărâre de condamnare, cu ajutorul căreia partea să poată solicita, ulterior, concursul agenților publici pentru constrângerea părții adverse la respectarea dreptului afirmat și recunoscut. Cu alte cuvinte, într-o stare de normalitate, subiectul de drept este pe deplin interesat de satisfacerea concretă și efectivă a dreptului său, nu doar de recunoașterea lui formală din partea autorităților judiciare.

În al doilea rând, inadmisibilitatea consacrată de art. 111 C. proc. civ. tinde a proteja eficacitatea realizării actului de justiție, în sensul că împiedică desfășurarea a două procese consecutive în cadrul cărora să se dezbată aceeași stare de fapt și aceleași aspecte de drept, cu singura deosebire că primul proces poartă doar asupra existenței dreptului, în timp ce al doilea proces, care se întemeiază pe prima hotărâre judecătorească, se canalizează spre realizarea dreptului. Într-o astfel de ipoteză, cel de-al doilea proces va deveni un simulacru de litigiu, deoarece soluția va fi, încă dinainte, cunoscută, dată fiind hotărârea din primul proces care constată existența dreptului și care nu ar putea fi contrazisă de hotărârea pronunțată în litigiul subsecvent.

Exact o astfel de derulare nefirească și ineficientă a procedurilor judiciare a intenționat legiuitorul să o suprimă, aceasta reprezentând principala explicație a conținutului art. 111 C. proc. civilă, care consacră subsidiaritatea unei cereri în constatare și inadmisibilitatea ei în cazurile în care partea are la dispoziție orice altă cale procesuală prin care să își realizeze, efectiv, dreptul ori să își satisfacă, pe deplin, interesul legitim.

Analiza textului de lege în discuție nu este însă chiar atât de facilă, atunci când este vorba despre cereri de constatare a inexistenței unui drept care, de principiu, sunt considerate, de asemenea, admisibile de către legiuitor, prin modul de redactare a normei, dar sub rezerva îndeplinirii aceleiași condiții, partea să nu aibă la îndemână posibilitatea de a formula o cerere în realizare.

Se constată, însă că, prin ipoteză, un subiect de drept care neagă existența unui drept al altuia, ce nu rezultă din nici un act juridic intervenit între părți, nu are niciodată la îndemână o cerere introductivă de instanță în realizarea dreptului său, de vreme ce el nu afirmă niciun drept și nu are ce fel de drept să își realizeze pe calea justiției.

În astfel de situații, reclamanta care solicită constatarea inexistenței unui drept al pârâtei, se află doar în căutarea satisfacerii unui interes, acela de a preveni o eventuală acțiune în justiție din partea adversarului, fundamentată pe un drept a cărui existență o contestă, o neagă.

Cu toate acestea, rațiunea instituirii de către legiuitor a acestui fine de neprimire - inadmisibilitatea consacrată de art. 111 C. proc. civ. - subzistă și în situația cererilor în constatarea

inexistenței unui drept, fiind important a se determina modul în care trebuie interpretat și aplicat principiul ce se degajă din norma de procedură analizată.

Se constată că în cadrul cererilor privind constatarea inexistenței unui drept al altuia, interesul primordial al reclamantului se centrează, mai degrabă, pe dovedirea inexistenței vreunei obligații civile a sa față de pârâtul acționat în judecată și care decurge, tocmai, din pretinsa inexistență a dreptului pârâtului.

Un astfel de demers judiciar este admisibil, în considerarea conținutului art. 111 C. proc. civ., deși este evident că, în astfel de cazuri, reclamantul nu urmărește realizarea unui drept al său, ci satisfacerea unui interes personal, pe care îl consideră legitim și care ar putea avea și caracter de actualitate. Totuși, chiar și în astfel de ipoteze, situația se schimbă radical atunci când, anterior promovării unui astfel de demers judiciar, reclamantul fusese, la rândul său, acționat în judecată printr-o altă cerere, de către partea adversă, prin care aceasta din urmă a solicitat condamnarea sa la executarea obligației corelative dreptului despre a cărui existență părțile au poziții contrare.

Într-o astfel de împrejurare, se poate observa că cel care neagă existența dreptului și care ar fi putut, anterior, să își protejeze interesul legitim printr-o cerere introductivă de instanță, dobândește, prin efectul introducerii cererii în realizare de către partea adversă, o cale procesuală specifică și suficient de eficientă, pusă de legiuitor la dispoziția sa tocmai pentru satisfacerea aceluiași interes: depunerea unei întâmpinări prin intermediul căreia să solicite constatarea inexistenței dreptului pretins de partea adversă și totodată inexistența vreunei obligații corelative a sa, cu consecința respingerii cererii introductive de instanță, ca neîntemeiată.

Cu alte cuvinte, pentru realizarea interesului său legitim- constatarea inexistenței dreptului adversarului - legiuitorul a reglementat în favoarea pârâtului o cale procesuală specifică, pusă special la dispoziția sa.

Într-o atare împrejurare ca cea descrisă mai sus, cererea introductivă de instanță, în constatarea inexistenței dreptului părții adverse, devine inadmisibilă, în raport cu caracterul de subsidiaritate al cererii în constatare pe care îl consacără art. 111 C. proc. civ.

Se poate constata că partea care putea să solicite inexistența dreptului adversarului, pe calea unei cereri în constatare, prin efectul cererii în realizare formulate de către adversar, are la îndemână o altă cale procesuală specifică - întâmpinarea - prin intermediul căreia poate obține finalitatea urmărită într-un mod mult mai eficient, respectiv printr-o hotărâre ce se bucură de autoritate de lucru judecat.

Din această perspectivă, susținerea reclamantei-apelante că, într-o astfel de ipoteză, ar avea deschise două căi procesuale distincte și alternative, atât posibilitatea formulării unei întâmpinări în primul proces, cât și facultatea de a promova o cerere separată în constatarea inexistenței dreptului pretins în primul proces, nu poate fi primită de instanța de apel, deoarece contravine caracterului de subsidiaritate consacrat de art. 111 C. proc. civ. și scopului urmărit de legiuitor prin reglementarea acestui fine de neprimire.

O asemenea interpretare ar presupune ca în orice acțiune întemeiată pe răspunderea civilă delictuală să se recunoască pârâtului, care a pierdut termenul de depunere a întâmpinării și totodată dreptul de a propune probe, să introducă o cerere separată prin care să solicite inexistența dreptului pretins de pângubit în primul proces, provocând, astfel, existența a două litigii simultane pe rolul instanțelor, purtând asupra aceluiași aspecte de fapt și de drept și înlăturând, prin acest subterfugiu procesual, consecințele procesuale ale decăderii din dreptul de a propune probe intervenită în primul proces.

Acesta reprezintă ansamblul de considerente în temeiul cărora instanța de apel a apreciat că interpretarea corectă a dispozițiilor art. 111 C. proc. civ. referitoare la condițiile de admisibilitate ale cererii în constatare, presupune a se concluziona asupra inadmisibilității formulării de către o parte a unei cereri de constatare a inexistenței unui drept, după ce anterior fusese acționată în judecată de adversar printr-o cerere în realizare, fundamentată pe afirmarea aceluiași drept subiectiv civil.

Această concluzie se impune deoarece partea interesată în constatarea inexistenței dreptului

adversarului are la îndemână o cale procesuală specifică și principală de a acționa judiciar, numită întâmpinare, care satisface mult mai eficient interesele subiectului de drept, în condițiile în care hotărârea pronunțată în acel proces se bucură de autoritate de lucru judecat iar pe de altă parte exclude posibilitatea apelării la mijlocul procesual subsidiar numit cerere în constatare.

Împotriva acestei decizii a declarat recurs recurenta-pârâtă SC A. SA, prin administrator judiciar SCP B. SPRL Cluj Napoca, aducându-i următoarele critici:

1. Instanța de apel a pronunțat o hotărâre fără a intra în cercetarea fondului cauzei.

Astfel, prin admiterea excepției inadmisibilității, soluție care este nelegală, instanța de apel nu a trecut la soluționarea fondului, cu greșita interpretare a prevederilor art. 111 C. proc. civ.

Acest text de lege impune o singură condiție negativă pentru formularea acțiunii în constatare, respectiv aceea de a nu putea să se ceară realizarea dreptului dedus judecății.

În acest sens s-a susținut că este greșită reținerea instanței de apel, în sensul că ar exista o altă cale procesuală specifică, anume întâmpinarea, aceasta neputând avea natura juridică a unei cereri în realizarea dreptului.

În acest context s-a apreciat că nu poate constitui motiv de inadmisibilitate împrejurarea că societatea recurentă ar fi putut sau nu să-și formuleze apărări în dosarul nr. xx/30/2012 al Tribunalului Timiș.

S-a mai susținut că finalitatea soluționării pe fond a acțiunii în prezenta cauză este alta decât cea a formulării unei întâmpinări în celălalt dosar, deoarece hotărârea pronunțată în prezenta cauză s-ar bucura de autoritate de lucru judecat, nu numai în dosarul respectiv, ci și în alte dosare având ca obiect alte acțiuni în pretenții promovate s-au care ar putea fi promovate de pârâtă, pentru obligarea sa la achitarea contravalorii tarifelor CIAS și PRM, menționându-se că suspendarea judecății s-a dispus nu numai în dosarul nr. xx/30/2012, ci și în dosarul nr. xx1/30/2012, dosar care are ca obiect o nouă acțiune în pretenții formulată de pârâta din prezenta cauză, fundamentată pe un drept negat de recurentă.

S-a subliniat faptul că în cele două dosare s-a dispus suspendarea judecății până la soluționarea prezentei cauze, deoarece soluționarea acelor cauze depinde de soluția ce se va pronunța în acest dosar și pentru a se evita pronunțarea unor hotărâri contradictorii.

S-a arătat faptul că în ambele dosare, mai sus amintite, în care s-a dispus suspendarea judecării, recurenta din cauza de față, pârâtă în acele cauze, a depus întâmpinare, astfel încât nu s-ar putea reține susținerea că cererea ce face obiectul cererii de față ar fi fost introdusă în scopul sustragerii de la consecințele procesuale ale decăderii din dreptul de a mai propune probe în acele dosare.

2. Hotărârea instanței de apel nu cuprinde motivele pe care se sprijină.

În acest sens s-a subliniat faptul că instanța de apel nu a analizat criticile formulate în apel cu privire la nemotivarea hotărârii de către prima instanță, instanța de apel neindicând motivele de fapt și de drept pentru care a înlăturat susținerile sale cu privire la nemotivarea hotărârii primei instanțe.

S-a mai invocat de către recurentă, faptul că instanța de apel nu a analizat critica potrivit căreia motivarea hotărârii primei instanțe este contradictorie, legat de faptul că motivul pentru care prima instanță a respins acțiunea sa, ca inadmisibilă, ar fi acela că pârâta din prezenta cauză ar fi avut dreptul să perceapă respectivele tarife, atunci soluția ar fi trebuit să fie aceea de respingere a cererii, ca neîntemeiată, iar nu ca inadmisibilă.

Pe fondul cauzei, recurenta a arătat că nu neagă dreptul pârâtei de a solicita respectivele tarife, însă nu anterior datei de 20 octombrie 2011, și nu de la ea, motivând că în acest sens sunt dispozițiile legale aplicabile în materie.

S-a mai criticat faptul că instanța de apel nu a analizat criticile privind greșita interpretare de către prima instanță a Regulamentului (CE) nr. 1807/2006 și a H.G. nr. 787/2007.

3. Hotărârea instanței de apel a fost dată cu încălcarea și aplicarea greșită a legii.

Această critică a fost formulată, în subsidiar, susținându-se că, în cazul în care nu se admite critica privind casarea deciziei recurate, este necesară analiza pe fond a litigiului dedus judecății,

recurenta-reclamantă argumentând, pe fondul cauzei, de ce acțiunea ar trebui admisă, sub două aspecte, anume, referitoare la inexistența dreptului pârâtei de a percepe tariful CIAS anterior datei de 20 octombrie 2011 și, respectiv, în ceea ce privește inexistența dreptului pârâtei de a percepe tariful PRM de la recurenta-reclamantă.

Recurenta-reclamantă a solicitat judecarea cauzei în lipsă.

Intimata-pârâtă SN Aeroportul Internațional X. SA a depus la dosarul cauzei o întâmpinare la data de 13 ianuarie 2015 prin care a solicitat respingerea recursului.

Analizând decizia recurată, prin raportare la criticile formulate, Înalta Curte a constatat că recursul este nefondat, pentru următoarele considerente:

1. Prima critică nu poate fi reținută.

Este evident faptul că instanța de apel nu a intrat în cercetarea fondului, deoarece s-a limitat la a cerceta legalitatea hotărârii primei instanțe privind admiterea excepției inadmisibilității cererii de chemare în judecată.

Prin urmare, și instanța de recurs se va limita tot la analiza legalității deciziei instanței de apel cu privire la acest aspect.

Înalta Curte constată că hotărârea instanței de apel este legală, aceasta interpretând în mod corect dispozițiile art. 111 C. proc. civ., atunci când a reținut că acțiunea în constatare este inadmisibilă, cât timp reclamanta avea la îndemână o apărare în realizarea dreptului, în dosarul în care era pârâtă și în care trebuia să opună pârâtei din prezenta cauză, reclamantă în dosarul nr. xx/30/2012 al Tribunalului Timiș, exact aceleași apărări ca în cauza de față.

Nu este adevărată susținerea că finalitatea soluționării pe fond a prezentei acțiuni ar fi fost alta decât cea a formulării întâmpinării în celălalt dosar, deoarece și hotărârea dată în celălalt dosar se putea bucura de autoritate de lucru judecat, relativ la dosarul nr. xx1/30/2012 al Tribunalului Timiș, mai ales că în acel dosar ar fi fost vorba chiar despre o acțiune în realizarea dreptului.

De altfel, dacă cele două cauze mai sus amintite și în care s-a dispus suspendarea judecării au legătură între ele, s-ar putea cere conexarea acelor cauze, mai ales că sunt pe rolul aceleiași instanțe și în aceeași etapă procesuală.

Faptul că recurenta-reclamantă din prezenta cauză a depus întâmpinare, în termen legal, în ambele dosare suspendate, așa după cum pretinde, nu vine decât în sprijinul soluției de respingere, ca inadmisibilă, a cererii introductive din cauza de față, cât timp aceasta se judecă în două dosare în care poate cere realizarea dreptului său.

2. Nici cea de-a doua critică nu poate fi reținută.

Din cuprinsul considerentelor hotărârii instanței de apel rezultă că aceasta a răspuns criticilor formulate de către reclamantă în cererea de apel, dar raportat la soluția de respingere, ca inadmisibilă, a cererii introductive, de către prima instanță.

Instanța de apel nu putea să se pronunțe pe fondul cauzei, cât timp a menținut hotărârea primei instanțe cu privire la inadmisibilitatea cererii de chemare în judecată, iar din acest punct de vedere hotărârea instanței de apel este pe larg motivată.

Chiar dacă s-ar admite că hotărârea primei instanțe nu ar fi fost suficient de motivată pe aspectul inadmisibilității, instanța de apel, fiind tot o instanță de fond, a suplinit, pe deplin, eventuala lipsă de motivare, pe aspectul inadmisibilității cererii de chemare în judecată, a primei instanțe.

Recurenta-reclamantă a încercat să formuleze critici și pe fondul pricinii, însă acestea nu pot fi avute în vedere cât timp ambele instanțe de fond au motivat respingerea cererii de chemare în judecată pe caracterul ei inadmisibil, iar nu pe fondul pricinii.

3. Criticile formulate la pct. 3 din motivele de recurs nu pot fi avute, sub nicio formă, în vedere, deoarece acestea vizează, întru totul, fondul pricinii, or, Înalta Curte nu are de analizat decât legalitatea deciziei recurate sub aspectul menținerii soluției primei instanțe de respingere a cererii introductive, ca inadmisibilă.

26. Conexarea unor cauze guvernate de ambele coduri de procedură civilă. Legea de procedură aplicabilă

Legea nr. 76/2012, art. 3 alin. (1)

C. proc. civ. din 1865

NCC, art. 14, art. 15, art. 1169, art. 1170,
art. 1270, art. 1276, art. 1350

După conexare nu se mai poate vorbi despre două procese, ci despre unul singur, aflat pe rolul instanței inițial investite, care trebuie să aplice o unică normă de procedură.

Astfel, în cazul conexării unor cauze guvernate de ambele Coduri, chiar dacă cererile urmează a fi soluționate distinct, procesul rămâne unul singur și, în măsura în care a început anterior intrării în vigoare a noului Cod de procedură civilă, nu acesta îi este aplicabil, potrivit regulii instituite de art. 3 alin. (1) din Legea nr. 76/2012, ci Codul de procedură civilă de la 1865, această modalitate de alegere a legii de procedură aplicabile fiind una legală deoarece, ca efect al conexării, dosarul repartizat ultimei instanțe investite își pierde propria individualitate.

Secția a II-a civilă, Decizia nr.1535 din 04 iunie 2015

Judecata în fața primei instanțe. Cererile părților și sentința Tribunalului București, Secția a VI-a civilă

Prin cererea înregistrată pe rolul Tribunalului București, Secția a VI-a civilă, la data de 09.10.2012, sub nr. x/3/2012, reclamanta SC A. SA (a cărei denumire actuală este SC B. SA) a chemat în judecată pe pârâții C. și D., solicitând instanței ca prin hotărârea pe care o va pronunța să constate încetate efectele contractului de locațiune nr. 7/15.02.2012 încheiat între reclamantă, în calitate de locatar, și pârâți, în calitate de locatori, împreună cu actul adițional subsecvent, urmare a rezilierii începând cu data de 13.07.2012 din inițiativa reclamantei și din culpa pârâților, să oblige pârâții la returnarea către reclamantă a sumei de 163.248,75 lei, cu titlu de garanție contractuală, a sumei de 299.822,81 lei, reprezentând daune-interese (consultații, contravaloarea lucrărilor efectuate deja în spațiu în perioada anterioară semnării actului adițional nr. 1 și a cheltuielilor pentru servicii de natură juridică generate de atitudinea culpabilă a pârâților) și a sumei de 725.000 euro, reprezentând despăgubire calculată conform dispozițiilor art. 11.3.2 din contract, prin însumarea contravalorii a 58 de chirii rămase până la împlinirea termenului contractului; în subsidiar, în măsura în care se va aprecia ca fiind incidentă teza alternativă din cuprinsul clauzei nr. 11.3.2, solicită obligarea pârâților la plata cheltuielilor de relocare, evaluate la suma de 151.776 euro; de asemenea, a mai solicitat obligarea pârâților la plata sumei de 25.526,59 euro, reprezentând contravaloarea chiriilor plătite, dar și la achitarea dobânzii penalizatoare aplicate asupra sumelor ce se vor stabili cu titlu de despăgubiri până la data efectivei și integralei plăți a acestora, cu cheltuieli de judecată.

Prin cererea înregistrată pe rolul aceluiași tribunal la data de 18.09.2013, sub nr. x/3/2013, reclamantii C. și D. au chemat în judecată pârâta SC B. SA, solicitând obligarea acesteia la plata sumei de 362.500 euro, reprezentând despăgubiri conform art. 11.1.1 lit. e) pct. 2 din contract.

Prin încheierea din 11.03.2014, dosarul nr. x/3/2013 a fost conexat la dosarul nr. x/3/2012.

Prin sentința civilă nr. 2499 din 19.05.2014, Tribunalul București, Secția a VI-a civilă, a respins atât excepția de nelegalitate a autorizației de construire nr. 99/13C/26.02.2010, cât și cererea principală și cea conexă, ca neîntemeiate; totodată, a respins cererile de acordare a cheltuielilor de judecată, ca neîntemeiate.

Pentru a pronunța această sentință, prima instanță a reținut că, în vederea stabilirii de către reclamantă a spațiului social, între aceasta, în calitate de locatar, și pârâții C. și D., în calitate de locatori, s-a încheiat contractul de locațiune nr. 7/15.02.2012, pentru un spațiu situat în București, C. F. nr. X, sector 1, pe o perioadă de 5 ani, cu începere de la 15.04.2012, data predării spațiului fiind 20.02.2012.

A mai reținut că potrivit art. 4.3 și art. 8.2 din contract, locatarul putea realiza lucrări de amenajare a spațiului închiriat cu antreprenori proprii, urmând să suporte toate costurile aferente, obligându-se, totodată, să obțină toate avizele și autorizațiile în măsura în care erau necesare; părții au fost de acord cu realizarea planurilor de amenajare cuprinse în anexa nr. 5 la contract, însă după finalizarea lucrărilor de amenajare conform planurilor, reclamanta nu mai putea face niciun fel de modificări, instalări ori amenajări fără acordul prealabil și exprimat în scris al părților, cu excepția celor minore, decorative, pentru care acordul nu era necesar.

Tribunalul a notat că părțile au convenit o chirie lunară de 12.500 de euro, plătită în avans și datorată începând cu data de 15.04.2012.

În continuare, prima instanță a subliniat că părătul C. și reprezentanții reclamantei au purtat o bogată corespondență electronică, inclusiv în faza precontractuală.

Astfel, a notat că în luna ianuarie 2012 reclamanta a solicitat părătului C. să-i pună la dispoziție unele anexe privind finisajele standard și planuri de amenajare; în 22.03.2012, părătul a comunicat reclamantei un tabel cu documentele pe care le deține; a doua zi, la 23.03.2012, reclamanta a făcut cunoscut părătului că întârzierea în predarea documentelor împiedică amenajarea spațiului, părțile aflându-se într-un impas; ulterior, la 29.03.2012 părțile au semnat un proces-verbal, prin care au constatat transmiterea de către părăt a două bibliorafturi conținând documente de proprietate și proiecte. În 03.04.2012, reclamanta a comunicat părătului o serie de lipsuri cu privire la proiectarea și execuția spațiului, referindu-se la lipsa documentației tehnice pentru autorizarea construirii, iar la 07.04.2012, părătul a transmis o serie de documente - memoriu tehnic, aviz, precum și documente legate de fundația imobilului; tribunalul a evocat și corespondența electronică din data de 10.04.2012, ce se referea la autorizația de securitate pentru incendiu, dar și cea din 27.04.2012, prin care părătului i-au fost trimise, spre aprobare, proiectele de instalații și de arhitectură pentru continuarea lucrărilor de amenajare; acesta din urmă și-a dat acordul, pe data de 02.05.2012. A mai notat și că pe parcursul lunii mai, corespondența dintre părți a continuat, sub aspectul lucrărilor care mai erau necesare și al părții în sarcina căreia revenea suportarea cheltuielilor.

Potrivit aprecierii primei instanțe, la 10.05.2012, părțile stabiliseră, în aparență, lucrările ce trebuiau executate și partea care trebuia să suporte cheltuielile, dar, la 22.05.2012, acestea au încheiat actul adițional nr. 1, prin care părții și-au dat acordul pentru ca reclamanta să renunțe la efectuarea lucrărilor de amenajare potrivit planurilor cuprinse în anexa nr. 5, spațiul urmând a fi utilizat de reclamantă în forma *open space*. Reclamanta urma să efectueze în numele și pe seama părților lucrările ce le reveneau acestora conform anexei nr. 2b, costul urmând a fi suportat de părți. În acest sens, părțile urmau a semna un contract de execuție lucrări tripartit cu o societate agreată, căreia reclamanta îi achita contravaloarea lucrărilor, iar apoi își recupera aceste sume prin compensare cu chiriile datorate după data de 15.06.2012; lucrările se efectuau în baza planurilor părților pentru varianta *open space*.

Prima instanță a reținut că, la 05.06.2012, între părți și SC E. SRL s-a încheiat contractul de antrepriză nr. 17, prin care antreprenorul s-a obligat să realizeze lucrări de instalații termice, ventilații și climatizare la imobilul închiriat reclamantei.

Ulterior, la 08.06.2012, reclamanta a emis o notificare prin care le-a solicitat părților ca până la data de 11.06.2012 să comunice documentele necesare demarării lucrărilor, inclusiv documentația tehnică completă - piese scrise și desenate, în original, semnată și ștampilată de proiectanți și cu viza verficatorului de proiect pentru lucrările rămase de executat. În data de 15.06.2012, părții au răspuns acestei notificări, precizând că au comunicat documentele, așa încât au cerut reclamantei să indice planurile care nu i-au fost puse la dispoziție.

Tribunalul a constatat că la data de 21.06.2012, reclamanta s-a adresat părților, invocând excepția neexecutării contractului potrivit art. 1555 NCC, iar, la 28.06.2012, a emis o notificare formală de reziliere prin care a invocat încălcarea art. 8.4 pct. c) din contract, potrivit căruia părții s-au obligat să asigure locatarului liniștită și pașnica folosință a spațiului închiriat și să permită efectuarea lucrărilor de amenajare sau modificări. În esență, reclamanta a susținut că nu i-au fost puse la dispoziție planurile aferente spațiului închiriat în varianta *open space*, inclusiv documentația

tehnică completă - piese scrise și desenate, în original, semnată și ștampilată de proiectanți și cu viza verificatorului de proiect pentru lucrările rămase de executat.

În fapt, tribunalul a reținut că spațiul închiriat a fost predat în starea în care se găsea la data de 20.02.2012, fără să fie realizate toate amenajările specifice destinației de sediu al unei societăți, fapt în considerarea căruia reclamanta nu trebuia să plătească vreo chirie în primele două luni. Dată fiind această împrejurare, față de obligația legală a locatorului de a preda spațiul în starea corespunzătoare utilizării lui, a apreciat că acordul de voință a debutat printr-un contract de execuție a lucrărilor de amenajare în forma dorită de reclamantă, aspect recunoscut de aceasta în notificarea formală de reziliere. Astfel, prima instanță a notat că neînțelegerile dintre părți decurg din îndeplinirea exactă a obligațiilor de executare a acestor lucrări de amenajare, iar nu din raportul de închiriere propriu-zis, deoarece, în realitate, reclamanta nici nu a folosit spațiul ca sediu social.

Din contractul modificat prin actul adițional, dar și din declarația martorului F., tribunalul a apreciat că spațiul nu a fost predat reclamantei în forma în care să fie utilizat, dar acest aspect a fost acceptat de ambele părți, așa cum rezultă din primul act adițional. A mai reținut că de la data semnării contractului și până la încheierea actului adițional, 22.05.2012, între părți nu au existat neînțelegeri, iar spațiul nu a fost folosit efectiv de reclamantă deoarece nu erau finalizate lucrările de amenajare. În toată această perioadă de 3 luni, părțile au colaborat pentru a da eficiență contractului de locațiune, iar, la 29.03.2012 și 09.05.2012, reclamantei i-au fost predate o serie de documente, constând în contracte, autorizații, proiecte de arhitectură, instalații și planuri vizate de Primăriile sectoarelor 1 și 2 București, iar potrivit martorului F., la sfârșitul lunii mai 2012 toată documentația era pusă în ordine, un arhitect angajat de reclamantă urmând să elaboreze proiectul, pentru care era deja obținut certificatul de urbanism.

În concluzie, prima instanță a constatat că până la semnarea actului adițional, în luna mai 2012 și chiar ulterior, până la 08.06.2012, reclamanta a fost foarte atentă în respectarea dispozițiilor legale privind disciplina în construcții, iar pârâtul C. a răspuns de fiecare dată solicitărilor reclamantei.

Examinând capătul de cerere principal privind constatarea încetării efectelor contractului prin reziliere începând cu 13.07.2012, întemeiat de reclamantă pe prevederea cuprinsă în art. 11.3.1 din contract, potrivit căreia acesta încetează de drept dacă se încalcă orice obligație prevăzută în contract și încălcarea nu este remediată în 15 zile de la primirea notificării de reziliere, tribunalul a apreciat că, pentru a verifica măsura în care sancțiunea rezilierii a operat, trebuie să analizeze obligațiile invocate în declarația unilaterală de reziliere, pretins a nu fi fost executate.

Astfel, a constatat că în notificarea de punere în întârziere și în declarația de reziliere, reclamanta a invocat următoarele motive concrete de neexecutare: lipsa unei documentații de execuție a lucrărilor imprimată pe hârtie, cu borderou, piese scrise și desenate semnate de proiectanți, cu viza verificatorului de proiect, lipsa documentației bun de execuție semnată de pârâți în ceea ce privește instalațiile termo, ventilație și sanitare, neaplicarea ștampilei și nevizarea de către verificator a proiectului de instalații electrice, caracterul incomplet al planurilor, cărora le lipsesc planșele de proiectare, lipsa avizului brigăzii de pompieri; faptul că instalația la etajul 5 nu este completă, lipsa avizului inginerului structurist pentru rezistența clădirii; în ceea ce privește finisajele interioare - lipsa planșelor aferente pardoselilor, plafoanelor, a părții scrise reprezentând caiete de sarcini și viza verificatorului de proiect, soluția finală pentru amenajările exterioare și lipsa proiectului pentru sigilarea puțurilor din subsol.

Toate aceste obligații au fost analizate punctual, tribunalul reținând următoarele:

În privința lipsei unei documentații de execuție a lucrărilor imprimată pe hârtie, cu borderou, piese scrise și desenate semnate de proiectanți, cu viza verificatorului de proiect, reclamanta nu a specificat, în mod expres, care sunt documentele care lipsesc. Pe parcursul a mai bine de trei luni din durata contractuală, pârâtul a comunicat documentele solicitate, astfel cum rezultă din corespondența electronică, precum și din declarația martorului F., care a afirmat că la sfârșitul lunii mai documentația fusese pusă în ordine. Cum reclamanta a fost partea care a solicitat, de multe ori, transmiterea anumitor documente pe e-mail, fiind de acord cu această formă de transmitere a documentelor, prima instanță a înlăturat susținerea acesteia, în sensul că o asemenea modalitate nu

întrunește condițiile prevăzute de lege.

Referindu-se la lipsa documentației bun de execuție semnată de pârâți pentru instalațiile termo, ventilație și sanitare, tribunalul a constatat că prin notificarea nr. 1526/15.06.2012, pârâții și-au dat acordul pentru proiectul instalații HVAC și sanitare întocmit de ing. G., chiar dacă nu au semnat proiectul, astfel încât această omisiune formală a fost apreciată ca fiind nesemnificativă. În condițiile în care reclamanta semnase, la data de 05.06.2012, contractul de antrepriză cu SC E. SRL pentru realizarea lucrărilor de instalații termice, ventilații și climatizare, instanța de fond a prezumat că nu lipseau documente pentru efectuarea lucrărilor.

Sub aspectul neaplicării ștampilei și nevizării de către verificator a proiectului de instalații electrice, al caracterului incomplet al planurilor, cărora le-ar lipsi planșele de proiectare, al lipsei avizului brigăzii de pompieri și al faptului că instalația la etajul 5 nu este completă (în ceea ce privește instalațiile electrice), tribunalul a reținut că proiectul de instalații a fost comunicat pârâților în data de 27.04.2012, fapt de natură a prezuma că era complet, nu incomplet, dar și că neconformitățile de la instalația de la etajul 5 nu sunt semnificative pentru a putea atrage rezilierea întregului contract. În ceea ce privește avizul brigăzii de pompieri, a constatat că la data de 17.04.2012, arhitectul H. a specificat în memoriul justificativ privind compartimentarea și amenajările interioare la clădirea de birouri din X că după încheierea lucrărilor se va solicita o nouă autorizație de funcționare din partea I.S.U., la dosar existând autorizația de securitate la incendiu nr. 514/13/SU-B1/29.05.2013 emisă de Inspectoratul pentru Situații de Urgență al Municipiului București.

Pe de altă parte, tribunalul a reținut că pârâții nu și-au asumat obligația predării avizului inginerului structurist în ceea ce privește rezistența clădirii.

În privința finisajelor interioare, aspect față de care s-a invocat lipsa planșelor aferente pardoselilor, plafoanelor, a părții scrise reprezentând caiete de sarcini și viza verificatorului de proiect, tribunalul a reținut că din corespondența electronică purtată de părți rezultă punerea la dispoziția reclamantei a unor anexe privind finisaje standard și planuri de amenajare încă din ianuarie 2012, iar la 10.04.2012, 27.04.2012 și 10.05.2012 reprezentantul reclamantei a comunicat pârâtului că planurile de amenajare sunt anexate în forma inițială a contractului și a transmis proiectele de instalații și arhitectură, dar și proiectul pentru lucrările HVAC și sanitare. Iar soluția finală pentru amenajări exterioare nu era în sarcina reclamantei, așa cum rezultă din actul adițional nr. 1 și anexa nr. 2b, motiv pentru care prima instanță a apreciat că reclamanta nu trebuia să se afle în posesia planurilor de execuție. Pe de altă parte, tribunalul a considerat că inexistența proiectului pentru sigilarea puțurilor din subsol nu reprezenta o împrejurare de natură să justifice rezilierea contractului.

Nici motivele complementare din cererea de chemare în judecată, prin care reclamanta a susținut că pârâții au adus, la momentul ridicării construcției, modificări la proiectul vizat spre neschimbare, care se refereau la existența unui depozit la etaj 5, modificarea rețelei de distribuție a gazelor și amplasarea centralei nu au fost apreciate ca justificând rezilierea contractului, deoarece aceste împrejurări existau la momentul încheierii contractului de locațiune și puteau fi, astfel, depistate anterior.

În considerarea acestor argumente, tribunalul a reținut că materialul probator administrat nu a confirmat susținerile reclamantei din notificarea formală de reziliere.

În aceste condiții, prima instanță a constatat că nu sunt îndeplinite condițiile privind existența faptei ilicite și a culpei pârâților, potrivit art. 1350 NCC.

Sub aspectul culpei pârâților, a notat susținerea reclamantei, potrivit cu care, deși a plătit chiria, a fost privată de folosința bunului.

Instanța de fond a reținut însă că, după cum rezultă din contractul de locațiune, spațiul a fost preluat într-o stare care să îi permită reclamantei amenajarea în conformitate cu destinația de sediu social, potrivit propriului concept. Astfel, a evocat clauza cuprinsă în art. 4.2.2 din contract, a luat act că la 22.05.2012 părțile au încheiat actul adițional nr. 1 din care rezultă că spațiul are nevoie de amenajări pentru a se încadra în cerințele reclamantei, din însușirea căruia rezultă că aceasta a acceptat efectuarea unor lucrări de amenajare, deci întârzierea în folosirea efectivă a spațiului. Mai mult, la 5.06.2012 părțile au încheiat un contract de antrepriză pentru realizarea lucrărilor de

instalații. De aceea, deși reclamanta a afirmat că se afla în imposibilitatea demarării lucrărilor necesare pentru finalizarea clădirii, cea mai mare parte a lucrărilor puteau fi efectuate din moment ce părțile încheiaseră deja contractul de antrepriză.

Față de aceste împrejurări de fapt, prima instanță nu a reținut culpa părților în privința modului de executare a raportului juridic obligațional.

Sub aspectul faptei ilicite, care potrivit reclamantei consta în neexecutarea obligației locatorului de a asigura liniștită și pașnică folosință a spațiului închiriat și de a permite locatarului efectuarea de lucrări de amenajare sau modificări, tribunalul a reținut că probele administrate au relevat că părții au încercat să-și execute obligațiile asumate cu bună-credință și cu promptitudine.

Astfel, a subliniat că anexa nr. 2 la contract conținea listele de finisaje, nu documentația tehnică, așa cum a susținut reclamanta, iar o obligație de predare a documentației tehnice în forma cerută de reclamantă prin notificările de punere în întârziere și reziliere nu a fost asumată de părți. Mai mult, cum în art. 1 din contract s-a prevăzut că planurile de amenajare vor fi predate locatorului în patru copii, prima instanță a constatat că obligația de predare a acestora incumba reclamantei, nu părților.

În opinia tribunalului, întârzierea în preluarea în folosință a spațiului a fost determinată de faptul că părțile nu au prevăzut în mod neechivoc la momentul încheierii contractului conținutul documentației din anexa nr. 2, forma prezentării sale și tipul de documente, o obligație de predare a planurilor de amenajare în forma cerută de reclamantă nefiind asumată de părți prin contract. De aceea, a apreciat că exprimarea lapidară din contract a atras o corespondență bogată între părți, o înțelegere diferită a modului de executare a finisajelor și în final a dus la deteriorarea relației contractuale.

Prima instanță nu a reținut nici fapta ilicită a părților privind împiedicarea folosinței bunului și/sau a dreptului de amenajare a spațiului închiriat, întrucât obținerea certificatului de urbanism la data de 13.06.2012 și încheierea contractului de antrepriză cu SC E. SRL denotă intenția părților de a executa contractul prin efectuarea amenajărilor corespunzătoare cerințelor reclamantei.

Având în vedere aceste considerente, tribunalul a apreciat că primul capăt de cerere este neîntemeiat, așa încât și cele accesorii, care au ca obiect recuperarea prejudiciului pretins a fi suferit de reclamantă ca urmare a neexecutării obligațiilor de către părți, au fost apreciate ca neîntemeiate, în aplicarea principiului *accessorium sequitur principale*.

În altă ordine de idei, a respins excepția de nelegalitate a autorizației de construire nr. 99/13C/26.02.2010, având în vedere în mod prioritar că admiterea excepției ar determina soluționarea cauzei fără a se avea în vedere respectiva autorizație, aspect care nu prezintă însă relevanță, atât timp cât instanța a fost chemată să stabilească măsura în care părții și-au îndeplinit obligațiile de a permite amenajarea și folosirea spațiului închiriat, iar, la momentul la care aceste lucrări trebuiau executate, legalitatea autorizației de construire nu fusese pusă în discuție, așa încât nu s-ar putea afirma că părțile nu puteau efectua lucrări de amenajare din cauza nelegalității autorizației de construire.

Privitor la condițiile de legalitate ale actului administrativ contestat, tribunalul a reținut că în niciun document aflat la dosarul administrativ care a stat la baza emiterii autorizației de construire nu apare mențiunea situării imobilului într-o zonă protejată, așa încât a respins excepția de nelegalitate.

Sub aspectul excepției nulității declarației de reziliere, invocată de părți, tribunalul a notat că această apărare de fond a fost fundamentată pe neîndeplinirea condițiilor de reziliere a contractului, părții neinvocând temeiuri de nulitate, ci doar împrejurarea că nu există temeiuri de fapt care să justifice rezilierea. Astfel, a reținut că emiterea declarației de reziliere reprezintă o manifestare de voință a reclamantei care nu este lovită de vreun motiv de nulitate, autoarea sa apreciind că părții nu și-au îndeplinit obligațiile, motiv pentru care a activat clauzele contractuale care redau un pact comisoriu. Cum însă din punct de vedere al validității, cererea de declarare a rezilierii cuprinde temeiurile de fapt și de drept care, în opinia reclamantei, justifică o astfel de măsură, prima instanță a constatat că ea nu este lovită de nulitate, măsura în care reclamanta a denunțat sau nu contractul fiind o chestiune care se verifică pe fondul cauzei, nu pe calea excepției nulității.

În soluționarea cererii conexe, instanța de fond a analizat cu prioritate abuzul de drept invocat de părții-reclamanti, apreciind că notificările emise de reclamanta-pârâtă începând cu data de

8.06.2012 sunt o consecință a faptului că la mai bine de trei luni de la încheierea contractului, aceasta nu avea încă un spațiu în care să-și amenajeze sediul social, partea încercând să urgenteze efectuarea lucrărilor de amenajare. De asemenea, a mai considerat că prelungirea sediului social nu denotă intenția de denunțare unilaterală a contractului, ci a fost determinată de imposibilitatea folosirii, la 15.06.2012, a spațiului închiriat potrivit destinației. În considerarea acestor argumente, instanța de fond nu a reținut reaua-credință a reclamantei în promovarea cererii principale.

Însă, pentru a se putea reține incidența denunțării unilaterale, a notat că trebuie să fie probată intenția de denunțare înțeleasă ca manifestare de voință neechivocă în sensul încetării raportului juridic independent de culpa părților și, din examinarea materialului probator administrat, a apreciat că nu a rezultat o atare intenție. Astfel, a notat că reclamanta a încercat să urgenteze finalizarea lucrărilor de amenajare a spațiului, considerându-i pe părți singurii vinovați de împrejurarea că la data de 15.06.2012, spațiul închiriat nu putea fi folosit ca sediu, însă, în opinia tribunalului, această imposibilitate a fost determinată de modul diferit în care părțile au înțeles obligațiile ce le incumbau, de faptul că după încheierea contractului, timp de mai bine de trei luni s-a încercat o amenajare a spațiului în formă compartimentată conform voinței reclamantei, iar apoi s-a încheiat un act adițional care a condus la necesitatea reevaluării întregii documentații pentru realizarea variantei *open space*.

În altă ordine de idei, prima instanță a constatat că neincidența rezilierii contractului nu echivalează cu existența denunțării sale unilaterale.

Astfel, chiar dacă reclamanta s-a prevalat de dispozițiile contractuale și legale care, în opinia sa, erau incidente, motivat de imposibilitatea folosirii spațiului ca sediu social, această împrejurare nu echivalează unei atitudini neechivoce de denunțare unilaterală a contractului.

De aceea, tribunalul a apreciat că nu sunt îndeplinite condițiile plății despăgubirilor, cu atât mai mult cu cât nu este întrunită nici cerința existenței unui prejudiciu cuantificabil potrivit voinței părților la nivelul chiriilor deoarece, așa cum s-a reținut anterior, spațiul nu era amenajat astfel încât să poată fi folosit. Or, părțile au avut în vedere ipoteza în care locatarul denunță unilateral contractul, lipsindu-l pe locator de chiria datorată pe întreaga perioadă contractată, însă în cauză, la data notificării rezilierii, spațiul nu putea fi folosit potrivit voinței părților.

Apelurile. Decizia instanței de prim control judiciar

Împotriva acestei sentințe, toate părțile au declarat apel, căile de atac fiind respinse prin decizia civilă nr. 885 din 16.10.2014 pronunțată de Curtea de Apel București, Secția a V-a civilă.

Pentru a decide astfel, instanța de prim control judiciar a reținut, cu privire la apelul reclamantei, că este nefondată critica privind obligația de predare a planurilor în forma solicitată de către reclamantă. Astfel, curtea de apel a subliniat că, dacă în contractul inițial, părțile au realizat definirea exactă a termenilor utilizați, în cuprinsul actului adițional nu au menționat decât cuvântul „planuri”, fără să le indice în concret. Cum analiza anexei nr. 2b relevă că aceasta privea lucrări majoritar de finisaje - pentru care erau necesare cel mult planurile aferente -, instanța de apel a apreciat că nu se poate apela pentru lămurirea termenilor actului adițional la definițiile inițiale ale contractului (în care se făceau referiri la planurile și desenele detaliate pentru amenajarea spațiului prevăzute în anexa nr. 5, dar care ar fi trebuit puse la dispoziție inițial de către locatar, și nu de către locatori), cu atât mai mult cu cât cel puțin o parte este profesionist, iar părțile au beneficiat încă din etapa negocierilor de asistență specializată.

Din analiza amplă a probelor administrate, curtea de apel a reținut că anumite acte și planuri erau în posesia apelantei încă din decembrie 2011, această parte cunoscând starea exactă a imobilului, iar altele i-au fost puse la dispoziție la 29.03.2012, 06.04.2012 și 09.05.2012.

Apreciind că prima instanță nu a ignorat materialul probator, ci l-a examinat în mod coroborat, ținând cont de toată evoluția raportului dintre părți și, astfel, reținând predarea parțială a documentelor și faptul că lipsa celorlalte nu împiedica derularea contractului, instanța de prim control judiciar a tras concluzia că în mod corect clauza a fost interpretată în favoarea locatorului, conform art. 1266, 1268 și 1269 NCC.

Cât privește soluția dată excepției de nelegalitate, a reținut că potrivit art. 294 C. proc. civ., în

apel nu se poate schimba calitatea părților și, cum în fața tribunalului s-a reținut că Primăria Sectorului 2 București nu este parte, ea nu o poate dobândi nici în calea de atac, însă, la analiza excepției de nelegalitate, prezența emitentului actului era obligatorie.

Totodată, a constatat că soluționarea litigiului pe fond nu depindea de actul administrativ cu caracter individual, deoarece rezilierea s-a solicitat pentru neîndeplinirea unor obligații contractuale și fără legătură cu actul administrativ, iar nelegalitatea autorizației nu echivala cu existența culpei și cu îndeplinirea condițiilor rezilierii.

În ceea ce privește apelul pârâților C. și D., instanța de apel a reținut că niciuna dintre probele dosarului nu relevă nulitatea declarației de reziliere.

A subliniat că autorii acestei căi de atac nici nu au invocat un motiv real de nulitate, ci, afirmând abuzul de drept, au solicitat să se constate că atitudinea părții adverse semnifică nu o declarație unilaterală de reziliere, ci o intenție de a denunța în mod unilateral contractul.

După o amplă prezentare teoretică a abuzului de drept, instanța de prim control judiciar a îmbrățișat statuarea tribunalului, apreciind că probele nu relevă exercitarea abuzivă de către reclamantă a dreptului de reziliere unilaterală a contractului.

A recunoscut că prelungirea contractului de închiriere în luna iunie 2012 ar fi putut să susțină afirmațiile părții în sensul denunțării unilaterale a contractului, dar numai în măsura în care s-ar fi coroborat cu alte probe, care în speță lipsesc. Astfel, curtea de apel a subliniat că la momentul prelungirii contractului de închiriere, lucrările la imobil erau departe de a fi finalizate, în luna mai fiind încheiat actul adițional nr. 1 care stabilea o altă configurare a spațiului. Și după prelungirea contractului de închiriere partea reclamantă a semnat contracte care denotă intenția de a continua raportul contractual cu apelanții, de exemplu, contractul de antrepriză nr. 17 din data de 05.06.2012, iar lucrări au fost prestate și în luna august 2012.

Nefinalizarea lucrărilor a fost explicată în contextul apariției situației litigioase între părți, apreciindu-se că ea nu poate duce la concluzia unei denunțări unilaterale a contractului și nici a unui abuz drept.

Astfel, curtea a reținut că nereținerea îndeplinirii condițiilor rezilierii nu presupune transferul culpei în sarcina celui care a solicitat rezilierea.

Chiar dacă neînțelegerea dintre părți a apărut pe fondul unei clauze nedetaliată corespunzător, voința reclamantei a fost în sensul rezilierii contractului, iar nu al denunțării unilaterale, iar o manifestare expresă de voință nu poate fi interpretată în sensul opus intenției reale.

De asemenea, curtea de apel a înlăturat critica acestor apelanți, în sensul că respingerea atât a cererii principale, cât și a celei conexe face ca raportul dintre părți să rămână unul litigios, apreciind că nu poate să se pronunțe decât asupra cererilor cu care a fost investită, rămânând la îndemâna părților să găsească soluții, remedii contractuale sau procesuale pentru a rezolva raportul dintre acestea.

Recursurile. Motivele de nelegalitate invocate

Împotriva acestei decizii, toate părțile au declarat recurs.

Prin calea sa de atac, SC B. SA a solicitat modificarea în parte a deciziei atacate și a sentinței de fond și, în rejudecare, admiterea cererii de chemare în judecată pe care a promovat-o, astfel cum a fost formulată și precizată și a excepției de nelegalitate a autorizației de construire nr. 99/13C/26.02.2010, cu cheltuieli de judecată.

În motivare, această recurentă a arătat că decizia atacată nu cuprinde motivele pe care se sprijină sau cuprinde motive contradictorii ori străine de natura pricinii și că instanța, interpretând greșit actul juridic dedus judecății, a schimbat natura ori înțelesul lămurit și vădit neîndoielnic al acestuia; a invocat, astfel, motivele de recurs prevăzute de art. 304 pct. 7 și 8 C. proc. civ.

În dezvoltarea primului motiv de nelegalitate, recurenta-reclamantă a apreciat că au fost încălcate dispozițiile legale, cu valoare de principiu, conținute de art. 1270 alin. (1) NCC, potrivit cărora contractul valabil încheiat are putere de lege între părțile contractante, dublată de o motivare confuză și contradictorie.

Astfel, a susținut că nici prima instanță, nici cea de apel, în mod greșit, nu au reținut obligația de

predare a planurilor de către pârâți, obligație esențială în executarea contractului.

După ce a citat atât din considerentele sentinței tribunalului, cât și din cele ale deciziei atacate, recurenta-reclamantă a evocat clauzele cuprinse în art. 2 și 3 din actul adițional din data de 22.05.2012, afirmând că a fost de acord să-și asume efectuarea unor lucrări, intimații-pârâți fiind însă datori să-i furnizeze, în calitate de proprietari ai construcției, documentația legal întocmită, în vederea efectuării lucrărilor respective. A susținut că a agreat semnarea actului adițional, întrucât era nevoită să se mute cât mai curând în spațiul închiriat, sens în care părțile au renunțat la varianta amenajărilor inițiale, convenind finalizarea doar a amenajărilor necesare organizării de tip *open space* a imobilului. Susținând că intimații-pârâți nu și-au respectat obligația de predare a documentațiilor tehnice și a planurilor întocmite și avizate conform legii, recurenta-reclamantă a precizat că a fost pusă în imposibilitate de a demara lucrările asumate prin anexa nr. 2b a actului adițional, atitudinea culpabilă a intimaților-pârâți având drept consecință faptul că, în mod real, aceștia nu au fost în măsură să asigure utila folosință a spațiului închiriat, încălcând astfel atât art. 8.4 lit. c) și d) din contract, cât și dispozițiile art. 1786 lit. c) NCC.

Autoarea acestui recurs a apreciat că pentru varianta *open space* planurile aferente, trecute pe suport de hârtie, semnate și purtând viza verificatorului de proiect trebuia să-i fi fost predate încă de la semnarea actului adițional nr. 1, întrucât, nefiind afectată de un termen, plata sa (în sensul art. 1469 alin. 2 NCC) trebuia executată de îndată.

În continuare, această recurentă a supus atenției instanței de recurs o serie de aspecte care, în opinia sa, relevă caracterul contradictoriu al motivării deciziei atacate, darși eronata apreciere a probatoriului și stabilire a situației de fapt de către instanța de apel.

Astfel, a subliniat că deși în decizie s-a notat modificarea cadrului contractual, s-a omis modificarea obligației de furnizare a documentației întocmită în condițiile legii, că deși locatarul și-a asumat efectuarea lucrărilor de amenajare în varianta *open space*, se pretinde că acestea nu ar fi fost în sarcina sa, că, deși locatarii și-au asumat expres obligația de predare a planurilor, o atare obligație ar lipsi; critici au fost aduse și considerentului curții de apel vizând definiția dată prin contract termenului de *planuri*.

Subsumat celui de-al doilea motiv de nelegalitate, recurenta SC B. SA a arătat că instanțele anterioare nu au distins între cele două etape contractuale și obligațiile aferente; astfel, a precizat că dacă prima fază presupunea ca realizarea lucrărilor să fie făcută de către intimații-pârâți, cea de-a doua fază, care consta în realizarea lucrărilor de către recurenta-reclamantă în varianta *open space*, presupunea finalizarea în baza planurilor furnizate de către pârâții-locatori.

După ce a citat în mod amplu din considerentele hotărârilor pronunțate în fond și în apel, recurenta-reclamantă a arătat că în scopul demarării lucrărilor ce făceau obiectul anexei nr. 2b, a solicitat pârâților documentația necesară, indicându-i conținutul de detaliu în memoriul de recurs.

Afirmând încă o dată că, prin semnarea actului adițional, părțile au înțeles să agreeze asupra obligației de execuție a lucrărilor - trecută în sarcina locatarului - și asupra celei de furnizare a documentației tehnice (care revenea locatorilor), recurenta-reclamantă a apreciat că instanțele de fond ar fi trebuit să examineze probatoriul în raport cu cele două etape ale raportului contractual și, din această perspectivă, să evalueze măsura în care intimații-pârâți și-au executat obligațiile care le reveneau.

În altă ordine de idei, recurenta SC B. SA a susținut că tribunalul a interpretat declarația martorului F. în mod trunchiat, eliminându-i părți din cuprins, dar și că instanțele anterioare nu au analizat și nici nu au valorificat concluziile raportului de expertiză tehnică din care a rezultat că intimații-pârâți nu și-au îndeplinit obligațiile.

Ultimele critici prezentate de această recurentă vizează soluția dată excepției de nelegalitate a autorizației de construire.

În opinia autoarei recursului, este nelegală confirmarea în apel a sentinței primei instanțe, atât timp cât emitentul actului administrativ nu a fost parte în proces, dar și în condițiile în care autorizația a fost emisă de o autoritate necompetentă - imobilul aflându-se într-o zonă protejată.

Pe de altă parte, recurenții-pârâți C. și D. au solicitat, în principal, modificarea în parte a

deciziei atacate, în sensul admiterii acțiunii conexe și, în subsidiar, casarea sa în parte și trimiterea cauzei, spre judecare, instanței de apel.

Cu prioritate, recurenții au adus în discuție legea de procedură aplicabilă, arătând că dacă acțiunea principală, ce a format obiect al dosarului nr. x/3/2012, a fost introdusă la data de 09.10.2012 pe rolul Tribunalului București, fiind supusă Codului de procedură civilă de la 1865, cea conexă - care a format obiect al dosarului nr. x/3/2013, a fost introdusă pe rolul Tribunalului București la 18.09.2013, după intrarea în vigoare a Noului Cod de procedură civilă.

Cum prin încheierea din 11.03.2014, prima instanță a dispus conexarea dosarului nr. x/3/2013 la dosarul nr. x/3/2012, iar Noul Cod de procedură civilă a lăsat nesoluționată chestiunea legii aplicabile în situația conexării unor cauze guvernate de ambele Coduri, instanța de apel nefăcând vreo mențiune cu privire la legea aplicabilă - deși, aparent, a aplicat-o pe cea veche -, recurenții au făcut referire la ambele legi de procedură.

În motivare, recurenții au arătat că hotărârea nu cuprinde motivele pe care se sprijină sau cuprinde motive contradictorii sau străine de natura pricinii, că instanța, interpretând greșit actul dedus judecării, a schimbat natura ori înțelesul lămurit și vădit neîndoielnic al acestuia, dar și că hotărârea pronunțată este lipsită de temei legal ori a fost dată cu încălcarea sau aplicarea greșită a legii; au invocat, astfel, motivele de recurs prevăzute de art. 304 pct. 7, 8 și 9 C. proc. civ. de la 1865 sau de art. 488 alin. (1) pct. 6 și 8 NCPC.

În dezvoltarea acestui motiv de recurs, autorii căii de atac au arătat că atât timp cât instanța de apel nu a reținut culpa lor pentru a opera rezilierea, însă locatarul a încetat, în fapt, executarea contractului, singurele temeiuri legale care pot fi configurate sunt fie denunțarea sade către locatar, independentă de culpă, fie rezilierea la cererea locatorilor.

În opinia acestor recurenți, încetarea executării contractului de către locatar reprezintă, neîndoielnic, culpă, cât timp folosirea eronată a declarației de reziliere nu se înscrie între cauzele justificate de neexecutare, reglementate de art. 1555 și urm. NCC și nici nu întrunește condițiile forței majore sau cazului fortuit pentru a antrena exonerarea de răspundere contractuală a locatarului, în condițiile art. 1351 NCC.

În continuare, recurenții-pârâți au arătat că, reținând că „*voința cocontractantului a fost într-adevăr de încetare a contractului, însă ca urmare a rezilierii și nu a denunțării unilaterale*”, instanța de apel a expus un raționament contradictoriu, deoarece, dacă nu există niciun dubiu cu privire la intenția locatorului de încetare a contractului, iar instanțele au respins cererea acestei părți de a se constata încetarea contractului în baza rezilierii, ar fi trebuit să rețină încetarea convenției prin denunțare, o altă abordare lăsând nesoluționat conflictul dintre părți.

Considerentul potrivit căruia „*documentele au fost predate, însă nu în totalitate (...)*” a fost apreciat de acești recurenți ca arbitrar, pentru că atât timp cât nu au fost indicate documentele care nu au fost predate, susținerea instanței vine în contradicție cu soluția de respingere a acțiunii principale a locatorului.

În dezvoltarea celorlalte două motive de nelegalitate, pe care recurenții-pârâți au înțeles să le expună grupat, aceștia au susținut că instanțele de fond și de apel nu au înțeles cum funcționează instituția declarației unilaterale de reziliere, nou introdusă prin art. 1552 NCC, ceea ce ar putea crea un precedent periculos în materia executării contractelor sinalagmatice, atunci când una dintre părți vrea să iasă din contract sub aparența unei culpe în sarcina celeilalte părți, care, în realitate, nu întrunește condițiile pentru a antrena efectele acestui remediu, instanțele lăsând impresia că un creditor poate utiliza remediu de reziliere „în joacă”, „din eroare”, „din prostie”, iar, în cazul în care se stabilește pe cale judiciară că a fost incorect utilizat, autorul demersului „este scuzat”. În speță, recurenții-pârâți au afirmat că instanțele de fond și apel au avut această abordare, refuzând, pur și simplu, să se uite dincolo de aparența creată de intimata-reclamantă, deși toate demersurile inițiate de această parte vorbeau de la sine în sensul folosirii aparente a declarației de reziliere cu scopul fraudulos de a se degreva de caracterul oneros al denunțării, asumat contractual. Conform interpretărilor doctrinare, declarația unilaterală de reziliere este considerată un ultim remediu pe care îl poate utiliza un creditor de bună-credință, dacă nu mai

poate obține executarea în natură a obligației din partea debitorului său, dar nu este pusă la dispoziția creditorului pentru încălcarea contractului sau pentru a-și masca intenția de neexecutare sau denunțare unilaterală a contractului.

Totodată, recurenții-pârâți au susținut că dacă instanțele au considerat că declarația de reziliere a fost nefondată, nu se mai poate pretinde că ea a fost utilizată cu bună-credință, acesta fiind non-sens.

Prin urmare, acești recurenți au arătat că, dacă instanța nu a considerat că ar fi fost în culpă și, ca o consecință, a considerat că declarația unilaterală de reziliere a intimătei-reclamante este lipsită de efecte, alegerea modalității juridice de satisfacere a dreptului locatorilor le aparține, potrivit art. 1516 alin. (3) NCC, locatorii fiind îndreptățiți să obțină realizarea dreptului lor, așa cum a fost convenit de părți prin art. 11.1.1 lit. (e), pct. 2 din contract, cât timp locatarul a încetat executarea raportului contractual.

Autorii acestui recurs au precizat că atât timp cât încetarea executării contractului produsă de reclamantă nu întrunește condițiile rezilierii, rămâne doar voința de încetare care, golită de orice conotație culpabilă, reprezintă denunțare unilaterală, oneroasă, conform înțelegerii părților și dispozițiilor art. 1276 alin. (2) și (3) NCC, prețul denunțării fiind evaluat de părți ca o compensare a neexecutării contractului de locațiune pe un termen delimitat, conform uzanțelor în materia închirierii spațiilor cu destinație de birouri.

În continuare, recurenții-pârâți au arătat că instanța de apel s-a lansat în teorii speculative, ignorând consecințele notificării nr. 1782/03.07.2012 prin care li s-a interzis să finalizeze lucrările; astfel, în condițiile în care locatarul nu a mai intrat în imobil după trimiterea formală a notificării de reziliere și le-a interzis să amenajeze spațiul închiriat (obligație pe care și-o asumase locatarul), au apreciat că raționamentul instanței de apel, care nu a calificat voința părții adverse în sensul unei denunțări, refuză să vadă dincolo de aparența frauduloasă creată de una din părți și încalcă dispozițiile art. 14, 15, 1350, 1270, 1169, 1170 și 1276 NCC.

În opinia autorilor acestui recurs, dacă toate elementele reținute au condus instanța către soluția de respingere a acțiunii principale, aceleași elemente, dacă ar fi fost corect interpretate, ar fi trebuit să conducă la admiterea acțiunii conexe, căci situația litigioasă suporta, în mod legal, o soluție tranșantă de admitere numai a uneia dintre cele două acțiuni, în niciun caz admiterea amândurora - întrucât contractul nu putea fi reziliat și denunțat în același timp - ori respingerea ambelor, cât timp, în fapt, executarea contractului a încetat, dar nu din culpa locatorilor.

În final, acești recurenți au precizat și că nu au interesul prelungirii situației litigioase, cu costurile aferente și nici nu și-ar dori să solicite ca reclamanta să continue executarea contractului, chiar dacă instanțele de fond și apel îl consideră virtual în ființă, această ultimă variantă fiind de neconceput și din punct de vedere practic, cât timp reclamanta și-a prelungit contractul existent cu privire la sediul social, iar, ulterior, a închiriat un alt imobil, mai reprezentativ, situat pe B-dul Y; mai mult, au arătat că imobilul este în prezent închiriat, așa încât ar fi practic imposibil ca locațiunea să continue efectiv.

La data de 29.04.2015, intimații C. și D. au depus întâmpinare la recursul declarat de SC B. SA, prin care au invocat excepția nulității acestuia, în temeiul art. 302¹ alin. (1) lit. c) C. proc. civ.; în subsidiar, au solicitat respingerea acestuia, ca nefondat.

La rândul său, SC B. SA a depus întâmpinare, la 30.04.2015, solicitând respingerea ca nefondată a căii de atac exercitate de recurenții C. și D.

Examinând cu prioritate, în temeiul art. 137 alin. (1), raportat la art. 298, cu aplicarea art. 316 C. proc. civ., excepția nulității recursului declarat de SC B. SA, Înalta Curte a reținut următoarele:

Potrivit art. 302¹ alin. (1) lit. c) C. proc. civ., cererea de recurs trebuie să cuprindă, sub sancțiunea nulității, dezvoltarea motivelor de fapt și de drept pe care se întemeiază, cu raportare strictă și limitativă la cazurile de modificare sau casare prevăzute de art. 304 pct. 1-9 C. proc. civ.

Pentru a conduce la casarea sau modificarea hotărârii recurate, recursul nu se poate limita doar la indicarea uneia sau mai multor ipoteze dintre cele prevăzute de art. 304 C. proc. civ., condiția legală a dezvoltării motivelor presupunând ca ele să poată fi încadrate într-unul dintre acestea.

În cadrul controlului de legalitate a hotărârii atacate, părților nu li se mai recunoaște dreptul,

ca în apel, de a-și exprima nemulțumirea față de modul de interpretare a probelor, deoarece calea de atac a recursului nu are caracter devolutiv, care să permită reanalizarea situației de fapt ori reaprecierea probatoriului; or, analiza Înaltei Curți este limitată, de însuși conținutul introductiv al art. 304 C. proc. civ., doar la criticile de nelegalitate, nu și la cele de netemeinicie.

În speță, textele legale invocate în dezvoltarea motivelor de recurs au fost doar formal prezentate, fără ca recurenta-reclamantă să aducă, în concret, critici de nelegalitate hotărârii recurate, autoarea acestui recurs făcând trimitere, în susținere, doar la probe și împrejurări de fapt.

Astfel, critica vizând pretinsa încălcare a dispozițiilor art. 1270 alin. (1) NCC, potrivit cărora contractul valabil încheiat are putere de lege între părți, privită din perspectiva nereținerii, de către instanțele anterioare, a faptului că obligația de predare a planurilor era pusă în sarcina părților - aspect care ar rezulta pe larg din probatoriul administrat -, dar și a scadenței sale, nu are aptitudinea de a releva caracterul contradictoriu al motivării deciziei atacate.

Instanța supremă subliniază că motivul de recurs reglementat de art. 304 pct. 7 C. proc. civ., în limitele în care a fost invocat de autoarea căii de atac, trebuie să vizeze o contrarietate între considerente și dispozitiv, de natură a conduce spre concluzia că decizia este, practic, nemotivată; o eventuală contradicție care ar rezulta din modul de apreciere a probelor nu se circumscrie acestui motiv de nelegalitate.

Pe de altă parte, criticile vizând pretinsa lipsă a unei distincții între cele două etape ale contractului și obligațiile aferente nu conturează, prin ea însăși, ipoteza prevăzută de art. 304 pct. 8 C. proc. civ., atât timp cât, în esență, recurenta-reclamantă nu propune decât o reinterpretare a probelor - în concret, a celor care reflectă măsura în care intimații-pârâți și-au executat obligațiile care le reveneau, a declarației martorului F. și a raportului de expertiză tehnică; or, părților trebuie să li se reamintească faptul că recursul este o cale extraordinară de atac, care nu mai permite o reevaluare a probelor.

Nici criticile îndreptate împotriva soluției date excepției de nelegalitate a autorizației de construire nu sunt decât formal invocate, de vreme ce recurenta-reclamantă nu a expus niciun considerent care să-l răstoarne pe cel decisiv reținut de instanțele anterioare, care au subliniat irelevanța, prin prisma obiectului dedus judecării, a soluției date acestei excepții.

În considerarea argumentelor expuse mai sus, Înalta Curte constată că examinarea memoriului de recurs al SC B. SA impune concluzia că aceasta nu a formulat nicio critică aptă să poată fi încadrată în motivele de nelegalitate prevăzute de art. 304 C. proc. civ., iar indicarea celor reglementate de art. 304 pct. 7 și 8 C. proc. civ. a fost făcută doar formal.

În realitate, criticile acestei recurente relevă nemulțumirea sa față de modul de administrare sau interpretare a probelor ori față de modul de soluționare a apelului în raport cu situația de fapt, însă ele nu răspund exigențelor art. 302¹ alin. (1) lit. c) C. proc. civ., care impun invocarea unor critici ce pot fi încadrate în motivele de nelegalitate prevăzute de art. 304 C. proc. civ.

Or, recursul este reglementat drept o cale de atac extraordinară, care privește analiza măsurii în care criticile aduse de recurentă, prin motivele de recurs, se încadrează sau nu în motivele de nelegalitate prevăzute de art. 304 C. proc. civ.

Sancțiunea nulității recursului intervine nu numai atunci când motivele de recurs lipsesc cu desăvârșire, ci și în cazul motivării necorespunzătoare, care de asemenea nu constituie o motivare în sensul procedural al recursului. O astfel de situație intervine și în cauza de față din moment ce, așa cum s-a arătat, recurenta-reclamantă nu a dezvoltat critici de nelegalitate care să poată fi încadrate în motivele de recurs prevăzute de art. 304 C. proc. civ., ci s-a limitat la simpla afirmare a netemeinicii și nelegalității deciziei atacate.

În alți termeni, față de considerentele precedente, se poate reține că accesul la justiție presupune respectarea cerințelor formale în legătură cu promovarea unei căi extraordinare de atac, motiv pentru care Înalta Curte a constatat nul recursul declarat de SC B. SA, în conformitate cu prevederile art. 302¹ alin. (1) lit. c) C. proc. civ.

Analizând recursul declarat de recurenții C. și D., precum și decizia atacată, prin prisma motivelor de recurs invocate, Înalta Curte a reținut următoarele:

Cu prioritate, în condițiile în care acești recurenți au adus în discuție legea de procedură

aplicabilă, trebuie subliniat că acțiunea principală a fost introdusă pe rolul Tribunalului București la 09.10.2012, iar cea conexă la 18.09.2013, după intrarea în vigoare a Noului Cod de procedură civilă.

Prin încheierea din 11.03.2014, prima instanță a conexas cele două dosare și a aplicat în continuare Codul de procedură civilă de la 1865.

Această modalitate de alegere a legii de procedură aplicabile este una legală în situația conexării unor cauze guvernate de ambele Coduri, deoarece, ca efect al conexării, dosarul repartizat ultimei instanțe investite își pierde propria individualitate. După conexare, nu se mai poate vorbi despre două procese, ci despre unul singur, aflat pe rolul instanței inițial investite, care trebuie să aplice o unică normă de procedură. Chiar dacă cererile - care inițial formaseră obiect al ambelor dosare - urmează a fi soluționate distinct, procesul rămâne unul singur și, în măsura în care a început anterior intrării în vigoare a Noului Cod de procedură civilă, nu acesta îi este aplicabil, potrivit regulii instituite de art. 3 alin. (1) din Legea nr. 76/2012, ci Codul de procedură civilă de la 1865.

Prin urmare, deși recurenții-pârâți au făcut referire la ambele legi de procedură, Înalta Curte se va raporta, în analiza sa, la prevederile cuprinse în Codul de procedură civilă de la 1865 (în continuare, C. proc. civ.).

În motivarea recursului lor, autorii căii de atac au arătat că hotărârea nu cuprinde motivele pe care se sprijină sau cuprinde motive contradictorii sau străine de natura pricinii, că instanța, interpretând greșit actul dedus judecății, a schimbat natura ori înțelesul lămurit și vădit neîndoielnic al acestuia, dar și că hotărârea pronunțată este lipsită de temei legal ori a fost dată cu încălcarea sau aplicarea greșită a legii; au invocat, astfel, motivele de recurs prevăzute de art. 304 pct. 7, 8 și 9 C. proc. civ.

Circumscris primului motiv de nelegalitate, autorii acestui recurs au arătat că, reținând că „*voința cocontractantului a fost într-adevăr de încetare a contractului, însă ca urmare a rezilierii și nu a denunțării unilaterale*”, instanța de apel a expus un raționament contradictoriu, deoarece, dacă nu există niciun dubiu cu privire la intenția locatarului de încetare a contractului, iar instanțele au respins cererea acestei părți de a se constata încetarea contractului în baza rezilierii, ar fi trebuit să rețină încetarea convenției prin denunțare, o altă abordare lăsând nesoluționat conflictul dintre părți. Pe de altă parte, considerentul potrivit căruia „*documentele au fost predate, însă nu în totalitate (...)*” a fost apreciat de acești recurenți ca arbitrar, pentru că atât timp cât nu au fost indicate documentele care nu au fost predate, susținerea instanței vine în contradicție cu soluția de respingere a acțiunii principale a locatarului.

Sub cel dintâi aspect, Înalta Curte subliniază că sensul art. 304 pct. 7 C. proc. civ., în limita în care acest motiv de recurs a fost invocat - cea a motivelor contradictorii -, este cel al unei contradicții de natură a conduce spre concluzia că hotărârea este practic nemotivată. Asemenea situații se întâlnesc atunci când din unele considerente rezultă temeinicia cererii, iar din altele netemeinicia sau când se reține caracterul fondat concomitent a două cereri, cu toate că ele s-ar exclude reciproc.

Ipotezele hotărârii nemotivate ori a motivelor străine de natura pricinii nu au fost invocate.

Măsura în care atitudinea reclamantei-locatar reprezintă, fără dubiu, o denunțare unilaterală a contractului constituie chestiunea de drept de a cărei dezlegare depinde soluționarea prezentului recurs.

Ea nu poate fi însă censurată în cadrul ipotezei reglementate de art. 304 pct. 7 C. proc. civ., deoarece raționamentul expus de curtea de apel nu este unul contradictoriu; nimic în afirmația citată de cei doi recurenți nu are aptitudinea de a contura o astfel de concluzie.

Examinarea deciziei atacate nu relevă o contradicție între considerente care să conducă spre concluzia că aceasta nu ar fi în realitate motivată; dimpotrivă, silogismul judiciar a fost expus de către instanța de prim control judiciar și este apt să reflecte dispozitivul.

Pe de altă parte, considerentul potrivit căruia „*documentele au fost predate, însă nu în totalitate (...)*” a fost apreciat de recurenții-pârâți ca fiind arbitrar, pentru că atât timp cât nu au fost indicate documentele care nu au fost predate, susținerea instanței vine în contradicție cu soluția de respingere a acțiunii principale a locatarului.

Această critică nu le profită însă, pentru că în calea lor de atac recurenții-pârâți nu pot pretinde

pronunțarea unei soluții care să le fie nefavorabilă (eventuala admitere a acțiunii principale a locatarului), o astfel de abordare fiind contrară principiului *non reformatio in pejus*, consacrat de art. 296 teza a II-a C. proc. civ., aplicabil și în recurs potrivit normei de trimitere conținute de art. 315 alin. (4) C. proc. civ.

De aceea, primul motiv de recurs este nefondat.

Următoarele două motive de nelegalitate vor fi analizate împreună, deoarece și recurenții-pârâți au înțeles să le expună grupat.

Cu referire la motivul de recurs reglementat de art. 304 pct. 8 C. proc. civ., Înalta Curte subliniază că exclusiv interpretarea greșită a actului juridic dedus judecății - chiar reală dacă ar fi - nu se circumscrie ipotezei cuprinse în art. 304 pct. 8 C. proc. civ., care sancționează nu interpretarea greșită, în sine, ci doar schimbarea naturii sau înțelesului lămurit și vădit neîndoielnic al actului juridic dedus judecății, realizată ca urmare a unei interpretări greșite a acestuia.

Această concluzie rezultă cu evidență din interpretarea gramaticală a textului art. 304 pct. 8 C. proc. civ., din utilizarea de către legiuitor a verbului „a interpreta” la modul gerunziu; prin urmare, interpretarea greșită a actului juridic dedus judecății trebuie înțeleasă doar în dependență cu verbul la modul personal, care în textul legii are în vedere schimbarea naturii sau înțelesului lămurit și vădit neîndoielnic al acestuia.

Pe de altă parte, motivul de recurs prevăzut de art. 304 pct. 9 C. proc. civ. conține trei ipoteze: lipsa de temei legal a hotărârii, pronunțarea acesteia cu încălcarea legii sau cu greșita ei aplicare; dintre acestea, recurenții-pârâți au invocat doar încălcarea legii, referindu-se la dispozițiile art. 14, 15, 1350, 1270, 1169, 1170 și 1276 NCC.

Examinarea grupată a motivelor de recurs prevăzute de art. 304 pct. 8 și 9 C. proc. civ. impune prezentarea succintă a cauzelor de încetare a contractului, așa cum ele au fost agreate de părți, în clauza cuprinsă în art. 11.1.1.

Astfel, potrivit contractului, el încetează la expirarea termenului, dacă nu a intervenit prelungirea acestuia prin act adițional, prin rezilierea sa fie de către locator, fie de către locatar, prin acordul părților, de drept, prin efectul legii ori prin denunțare unilaterală.

În art. 11.1.1. lit. e) pct. 1 și 2, părțile au stabilit condițiile denunțării unilaterale de către locatar - distingând în funcție de momentul în care aceasta intervine (ulterior sau anterior împlinirii unui termen de 3 ani de la data preluării spațiului închiriat) -, stabilind, în esență, că locatarul urmează a trimite o notificare scrisă locatorului, cu cel puțin 90 de zile înainte de data la care dorește încetarea efectivă a contractului și a plăți despăgubiri.

Pe de altă parte, în art. 11.3, părțile au căzut de acord asupra condițiilor rezilierii la cererea locatarului, stipulând că acesta este îndreptățit să considere reziliat de plin drept contractul, fără punere în întârziere sau îndeplinirea vreunei formalități prealabile, dacă locatorul încalcă oricare obligație asumată contractual și nu remediază respectiva încălcare în termen de 15 zile de la primirea notificării scrise.

În esență, recurenții C. și D. afirmă că atât timp cât încetarea de către locatar a executării contractului nu întrunește condițiile rezilierii rămâne doar voința de desistare care, golită de orice conotație culpabilă, reprezintă denunțare unilaterală și oneroasă, conform înțelegerii părților.

Într-adevăr, atât timp cât recursul declarat de către SC B. SA va fi constatat nul, soluția dată cererii principale devine irevocabilă. Aceasta este premisa de la care analiza va continua, așadar de la statuarea irevocabilă că rezilierea contractului din culpa locatorilor nu a operat.

Din această perspectivă, referirile pe care recurenții-pârâți le fac la instituția declarației unilaterale de reziliere, recent introdusă prin art. 1552 NCC nu se impun a mai fi examinate.

Autorii acestui recurs susțin că locatarul a dorit să iasă din contract sub aparența unei culpe în sarcina lor, folosindu-se doar în aparență de o declarație de reziliere, cu scopul fraudulos de a se degreva de caracterul oneros al denunțării, asumat contractual.

În analiza acestui aspect, Înalta Curte constată că prin notificarea de reziliere din 28.06.2012, locatarul, invocând art. 8.4 pct. c) din contract - prin care locatorii s-au obligat să-i asigure liniștită și pașnica posesie și să-i permită efectuarea de lucrări de amenajare sau modificări - și împrejurarea că

de la data încheierii actului adițional, 22.05.2012, locatorii nu i-au trimis planurile în baza cărora urmau să execute lucrările, a notificat, în temeiul art. 11.3.1. din contract, că în lipsa unei remedieri complete a stării de încălcare a obligațiilor contractuale, la expirarea termenului prevăzut de art. 11.3.1., se vede obligat să considere contractul de închiriere ca reziliat de plin drept, fără o altă punere în întârziere sau îndeplinirea vreunei alte formalități ulterioare, din culpa locatorilor.

Acesta este actul juridic dedus judecății, căruia recurenții C. și D. susțin că instanțele anterioare i-au schimbat natura, ca urmare a unei interpretări greșite.

În opinia lor, cât timp locatarul a părăsit spațiul închiriat, manifestarea sa de voință constituie, pe plan juridic, o veritabilă denunțare unilaterală, chiar dacă în mod expres ea a îmbrăcat forma unei declarații unilaterale de reziliere.

De principiu, Înalta Curte apreciază că deși voința locatarului a fost în sensul rezilierii contractului, iar nu al denunțării unilaterale, o interpretare în sens opus este permisă, în măsura în care, în mod neechivoc, ea ar fi relevantă de conduita părților. De aceea, pentru a stabili dacă instanța de apel, confirmând sentința tribunalului, a schimbat natura actului juridic dedus judecății, trebuie verificat dacă interpretarea sa a fost sau nu greșită, fără ca instanța supremă să schimbe situația de fapt statuată de instanțele devolutive.

Cu titlu prealabil, trebuie notat că în petitul cererii conexe, reclamanții C. și D. nu au formulat un capăt de cerere distinct, prin care să fi solicitat să se constate contractul ca fiind încetat, prin denunțarea unilaterală de către locatar, ci doar obligarea acestuia la plata de despăgubiri, înțelegând să supună atenției instanțelor calificarea notificării de reziliere ca un act de denunțare unilaterală.

Ca drept potestativ convențional, denunțarea unilaterală permite părții dintr-un contract încheiat pe durată determinată, potrivit art. 1276 NCC, să se dezică de raportul contractual, să-l părăsească, așadar, cu respectarea unui termen de preaviz. În speță, acest drept a fost recunoscut locatarului, cu titlu oneros.

Din definiția expusă mai sus, rezultă că în cazul contractelor cu executare succesivă (așa cum este cel de închiriere), denunțarea unilaterală își are rațiunea în dorința unei părți de a nu mai continua raportul juridic deja început, de a se dezice de acesta.

Or, în speță, locatarul nici nu a început să folosească spațiul închiriat în scopul propus, așa încât, din această perspectivă, actul dedus judecății (notificarea formală de reziliere) nici nu ar putea fi calificat ca o denunțare unilaterală.

Mai mult decât atât, instanțele anterioare nu au reținut lipsa culpei locatorilor, ci, dimpotrivă, culpa ambelor părți, aspect care consolidează natura actului juridic - aceea de reziliere, iar nu de denunțare.

O analiză atentă relevă că recurenții C. și D. susțin că notificarea de reziliere ascunde intenția de denunțare unilaterală a contractului, deducând aceasta nu din elemente intrinseci actului, ci din unele extrinseci (de exemplu, din dorința locatarului de a închiria un alt sediu, mult mai reprezentativ, în urma schimbării acționariatului, din prelungirea, la data de 15.06.2012, a contractului pentru sediul din str. W până în anul 2015), dar instanța supremă apreciază că aceste elemente nu conduc la concluzia schimbării naturii actului juridic dedus judecății, cât timp locatarul s-a arătat în mod constant nemulțumit de conduita contractuală a locatorilor; mai mult, încheierea actului adițional relevă că locatarul a intenționat o derulare a contractului, iar nu o desistare de acesta.

De altfel, însăși formularea cererii conexe la mai mult de un an de la data notificării formale de reziliere arată că denunțarea unilaterală nu era atât de manifestă pe cât o consideră acum recurenții C. și D.

În considerarea acestor argumente, Înalta Curte apreciază că actului juridic dedus judecății nu i-a fost schimbată natura, înlăturând - ca lipsită de fundament de drept - susținerea autorilor acestui recurs, potrivit căreia situația litigioasă suporta, în mod legal, o soluție tranșantă de admitere numai a uneia dintre cele două acțiuni, dar nu admiterea ori respingerea amândurora.

Desigur că o soluție de admitere a ambelor acțiuni nu putea fi în mod legal pronunțată, de vreme ce contractul nu putea fi reziliat și denunțat în același timp, însă respingerea ambelor acțiuni nu este nelegală; acești doi recurenți pornesc, în argumentarea opiniei lor, de la împrejurarea că în fapt

contractul a încetat a mai fi executat, și nu din culpa lor, pe când soluția dată de instanțe menține contractul în ființă; aceasta nu denotă, în sine, o nelegalitate a deciziei atacate, atât timp cât legalitatea nu se evaluează prin prisma intereselor private ale părților.

Ca o consecință a celor expuse mai sus, nu poate fi primită nici susținerea aceluiași recurenți potrivit căreia decizia atacată ar încălca dispozițiile art. 14, 15, 1350, 1270, 1169, 1170 și 1276 NCC.

Prin urmare, decizia atacată se dovedește a fi legală, criticile invocate de recurenții C. și D. nejustificând nici casarea, nici modificarea sa, motiv pentru care, în temeiul art. 312 alin. (1) C. proc. civ., a respins recursul promovat de aceștia, ca nefondat.

27. Radierea societății pârâte în cursul procesului. Precizarea cadrului procesual. Condiții și efecte

C. proc. civ. din 1865, art. 132

Dispozițiile art. 132 C. proc. civ. au în vedere modificări ale cererii de chemare sub aspectul obiectului acesteia, prin includerea unor noi solicitări alături de cele deja enunțate prin cererea inițială, și, prin urmare, nu poate fi reținută incidența acestor prevederi în situația în care reclamantul indică persoana cu care înțelege să continue judecata, în condițiile radierii societății pârâte chemate inițial în judecată.

Astfel, cererea reclamantului de precizare a cadrului procesual prin chemarea în judecată a persoanei fizice în locul și pentru societatea radiată, în calitatea primei menționate de asociat unic, nu trebuie analizată din perspectiva dispoziției art. 132 C. proc. civ., ci din perspectiva dovedirii calității procesuale pasive, în raport de probatoriul ce urmează să fie analizat și care ar demonstra existența obligației pretinse de reclamant și în persoana celei solicitate a fi introdusă în cauză, prin precizarea cadrului procesual.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 379 din 5 februarie 2015

Prin sentința civilă nr. 1022 din data de 06.03.2014, pronunțată în dosarul nr. x/3/2011, Tribunalul București, Secția a VI-a civilă a dispus: admiterea excepției lipsei capacității procesuale de folosință a pârâtei SC A. SRL și anularea cererii formulate de reclamantul B. în contradictoriu cu această pârâtă; admiterea excepției tardivității formulării cererii modificatoare și respingerea cererii modificatoare formulate de reclamant în contradictoriu cu pârâta C. ca tardiv formulată.

În considerentele sentinței s-a reținut că reclamantul a chemat în judecată pe pârâta SC A. SRL solicitând obligarea acesteia la plata contravalorii lipsei de folosință aferentă perioadei 02.06.2014 la zi, pentru spațiul situat în București, sector 1. Cererea a fost înregistrată inițial pe rolul Judecătoria sectorului 1 București, instanță care și-a declinat competența în favoarea Tribunalului București (sentința civilă nr. 15355 din 14.12.2009). Sentința de declinare a fost recurată de reclamant, prin decizia nr. 2026 din 23.09.2010, instanța de recurs respingând recursul ca nefondat. După înregistrarea cauzei pe rolul tribunalului, conform sentinței de declinare (24.01.2011), reclamantul a depus, la data de 23.01.2014, o cerere modificatoare prin care a solicitat introducerea în cauză a numitei C., aceasta urmând a fi obligată la plata lipsei de folosință pentru imobil.

În raport de probele administrate, instanța de fond a analizat cu prioritate excepția lipsei capacității procesuale de folosință a societății pârâte, reținând că prin rezoluția nr. 112978/20.08.2013 s-a dispus radierea societății; s-a constatat că prin radiere societatea și-a pierdut capacitatea de a avea drepturi și obligații, astfel încât a fost apreciată ca întemeiată excepția lipsei capacității procesuale de folosință, acțiunea fiind respinsă față de această parte.

Cu privire la cererea modificatoare a cererii de chemare în judecată, în raport de excepția de tardivitate invocată de pârâta C., s-a reținut incidența dispozițiilor art. 132 C. proc. civ. din 1865,

potrivit cărora reclamantul își poate modifica cererea inițială până la primul termen de judecată, cu procedura completă; ulterior acestui termen, modificarea poate fi admisă doar dacă pârâțul consimte expres sau tacit această operațiune. S-a apreciat că cererea privind înlocuirea societății pârâte cu persoana fizică se încadrează în ipoteza legală de modificare a acțiunii principale. În raport de această apreciere, s-a reținut că acțiunea a fost introdusă pe rolul instanțelor de judecată în anul 2007, iar cererea modificatoare a fost formulată la 23 ianuarie 2013.

A fost înlăturată susținerea reclamantului în sensul că a luat cunoștință despre radierea societății prin depunerea la dosar a rezoluției de radiere, în luna octombrie, fiind reținut că și față de această situație cererea modificatoare este tardivă, în conformitate cu art. 132 C. proc. civ. din 1865, nefiind depusă la următorul termen celui în care a fost învederată radierea societății.

Nu a fost reținută de către instanța de fond nici incidența dispozițiilor art. 243 C. proc. civ. din 1865, apreciindu-se că dispoziția citată vizează partea fizică chemată în judecată și decedată în cursul procesului. S-a arătat că situația succesorilor unei persoane fizice nu poate fi aplicată prin analogie în cazul persoanelor juridice, deoarece dacă primii preiau poziția procesuală a lui *de cuius*, în cazul persoanelor juridice asociații neputând fi asimilați succesorilor în drepturi și obligații ai unei persoane decedate.

S-a reținut, totodată, că în cazul societăților sunt aplicabile dispozițiile de principiu prevăzute de art. 3 din Legea nr. 31/1990 conform cărora obligațiile sociale sunt garantate cu patrimoniul social, asociații cu răspundere limitată fiind răspunzători doar de vărsarea aporturilor lor la capitalul social, neoperând, astfel, transmisiunea universală a masei succesoriale care intervine în cazul moștenirii unei persoane fizice.

Sentința de fond a fost apelată de reclamant, care a solicitat admiterea apelului, anularea sentinței atacate și trimiterea cauzei spre rejudecare primei instanțe. Reclamantul a criticat sentința de fond din perspectiva greșitei rețineri a incidenței dispozițiilor art. 132 C. proc. civ. de la 1865, în opinia sa această dispoziție nefiind aplicabilă în raport de situația că pârâta chemată în judecată prin cererea modificatoare nu avea posibilitatea legală de a invoca excepția tardivității, ea nedevenind parte în dosar decât după formularea acestei cereri.

Prin decizia civilă nr. 604 din 16 septembrie 2014, Curtea de Apel București, Secția a VI-a civilă a respins ca nefondat apelul reclamantului, reținând următoarele: s-a reținut corecta aplicare a dispozițiilor art. 132 C. proc. civ. de la 1865, cu precizarea că tardivitatea cererii completatoare ar fi trebuit raportată la momentul publicării rezoluției de radiere a societății pârâte în Monitorul oficial al României, respectiv de la 19.09.2013, când terții, inclusiv apelantul, au fost înștiințați cu privire la situația juridică a societății.

S-a apreciat că respectarea termenului legal de formulare a cererii modificatoare nu este influențată de măsura instanței dispusă la termenul din 25.11.2013, de acordare a unui nou termen, la solicitarea reclamantului, pentru modificarea cadrului procesual. Ulterior formulării cererii modificatoare, pârâta chemată în judecată avea dreptul de a formula întâmpinare, prin care să invoce apărări și excepții.

Decizia de apel a fost recurată de reclamantul B., acesta solicitând admiterea recursului, modificarea deciziei de apel în sensul admiterii cererii de apel, cu consecința anulării sentinței de fond și trimiterii cauzei spre rejudecare.

Reclamantul a invocat dispozițiile art. 304 pct. 9 C. proc. civ. de la 1865, criticând decizia de apel din perspectiva greșitei interpretări și aplicări a legii cu referire la modalitatea de soluționare a excepției tardivității cererii modificatoare a cererii de chemare în judecată.

În dezvoltarea criticii sale, reclamantul a arătat că prevederile art. 132 C. proc. civ. de la 1865 au un caracter dispozitiv; în consecință, aceste norme nu pot fi socotite ca fiind de ordine publică pentru a fi invocate din oficiu. A arătat, totodată, că în mod greșit s-a făcut aplicarea dispozițiilor art. 132 C. proc. civ. de la 1865, în condițiile în care societatea pârâtă a fost radiată în cursul judecării cauzei, solicitarea de introducere în cauză a pârâtei persoană fizică fiind determinată de situația juridică nouă creată prin radierea dispusă. Reclamantul a mai precizat că modificarea cererii de chemare în judecată este condiționată de acordul pârâtului chemat în judecată

inițial, iar nu de acordul celui introdus în cauză ca efect al modificării acțiunii. Din această perspectivă a arătat că pârâta introdusă în cauză putea invoca doar excepții referitoare la fondul cauzei sau referitoare la acte procedurale ulterioare introducerii sale în cauză.

Deși legal citată, pârâta-intimată nu a depus întâmpinare la dosar.

Nu au fost administrate înscrieri noi în cadrul recursului.

Analizând legalitatea deciziei de apel în raport de criticile formulate, Înalta Curte a apreciat caracterul fondat al recursului în baza următoarelor considerente:

Se reține că instanța de apel a interpretat și aplicat greșit legea din perspectiva reținerii incidenței dispozițiilor art. 132 C. proc. civ. de la 1865. Astfel, dispozițiile art. 132 C. proc. civ. de la 1865 au în vedere modificări ale cererii de chemare sub aspectul obiectului acesteia, prin includerea unor noi solicitări alături de cele deja enunțate prin cererea inițială. Această interpretare este dedusă din modul de reglementare al întregului conținut al dispoziției legale, în urma unei analize logico-juridice. Concret, dacă în primul alineat se dă posibilitatea reclamantului pentru întregirea sau modificarea cererii inițiale, această operațiune trebuie privită prin prisma dispoziției de la alineatul doi care reglementează ipotezele în care cererea nu se socotește a fi modificată. Interpretând cele două alineate rezultă concluzia că modificarea cererii inițiale are în vedere doar schimbări aduse obiectului inițial al cauzei, prin adăugarea de noi solicitări, asupra cărora pârâtul trebuie să fie avizat.

În acest context, nu poate fi reținută incidența dispozițiilor art. 132 C. proc. civ. de la 1865 în situația în care reclamantul indică persoana cu care înțelege să continue judecata, în condițiile radierii societății pârâte chemate inițial în judecată. O asemenea situație nu poate fi analizată din perspectiva dispozițiilor art. 132 C. proc. civ. de la 1865, ea neputând fi încadrată în ipoteza legală menționată. Situația expusă în speță este una de excepție, care nu are o reglementare ca atare în dispozițiile procedurale, legiuitorul reglementând doar situația persoanei fizice decedate, când acțiunea este continuată cu succesorii. Totuși, dacă în acest caz, prin voința legiuitorului, introducerea în cauză a moștenitorilor nu este privită ca o modificare a cererii principale, printr-un silogism juridic se poate aprecia că și în cazul radierii unei societăți, reclamantul are dreptul de a indica persoana care, în opinia sa, răspunde pentru obligațiile societății, fără ca o asemenea cerere să fie analizată din perspectiva dispozițiilor care reglementează modificarea cererii principale.

Împrejurarea radierii societății pârâte chemate inițial în judecată în cursul judecării procesului a dat naștere unei situații juridice noi care permite reclamantului să indice persoana cu care înțelege să continue procesul.

În aceste condiții, cererea reclamantului de precizare a cadrului procesual prin indicarea pârâtei chemate în judecată ca urmare a radierii societății pârâte inițiale nu trebuia analizată din perspectiva dispoziției art. 132 C. proc. civ. de la 1865, ci din perspectiva dovedirii calității procesuale pasive, în raport de probatoriul ce urma să fie analizat și care ar fi demonstrat existența obligației pretinse de reclamant și în persoana celei solicitate a fi introdusă în cauză, prin precizarea cadrului procesual. Se subliniază că solicitarea reclamantului nu a avut în vedere chemarea în judecată a unui nou pârât, alături de societatea pârâtă, ci precizarea cadrului procesual, prin chemarea în judecată a persoanei fizice în locul și pentru societatea radiată, în calitatea primei menționate de asociat unic.

Pentru considerentele reținute și apreciindu-se temeinicia criticilor reclamantului, în baza art. 312 C. proc. civ. de la 1865, s-a admis recursul acestei părți și s-a casat decizia de apel cu consecința trimiterii cauzei spre rejudecată.

În rejudecare, instanța de apel va administra probatoriul care se impune în vederea stabilirii calității procesuale pasive a persoanei fizice chemate în judecată, în raport de excepția invocată de aceasta și, în funcție de soluția pronunțată pe acest aspect, va proceda la analizarea celorlalte excepții și apărări ale părților invocate pe fondul cauzei, prin cererea de chemare în judecată astfel cum a fost precizată, precum și prin întâmpinarea depusă la dosar.

28. Rezoluție de neîncepere a urmăririi penale pentru săvârșirea infracțiunilor de fals intelectual și uz de fals, ca urmare a intervenirii prescripției speciale a răspunderii penale, în contextul suspendării procesului civil în baza art. 244 alin. (1) pct. 2 C.proc.civ. Inexistența autorității de lucru judecat a soluției dispuse de procuror în fața instanței civile. Nelegalitatea înlăturării unui înscris din materialul probator al cauzei în absența cercetării falsului de către instanța civilă. Încălcarea principiului nemijlocirii administrării probelor.

C.proc.civ. din 1865, art. 184, art. 244, art. 292,
art. 295, art. 304 pct. 5, pct. 7, pct. 9

C.proc.pen., art. 22 alin. (1)

C.pen., art. 124, art. 288, art. 291

Autoritatea de lucru judecat a hotărârii penale în procesul civil operează în cazul pronunțării unei hotărâri judecătorești de către instanța penală sesizată a se pronunța asupra elementelor menționate în art. 22 alin. (1) C.proc.pen. - existența faptei, a persoanei care a săvârșit-o și a vinovăției acesteia - și care privesc exclusiv latura penală a procesului penal; în acest caz, instanței civile nu îi este permis să administreze în mod nemijlocit probe cu privire la elementele stabilite prin hotărârea instanței penale ci, cu privire la acestea, doar va face aplicarea efectului pozitiv al puterii de lucru judecat și, drept urmare, va considera că acestea sunt deja demonstrate.

În ceea ce privește însă rezoluția procurorului, aceasta nu este înzestrată cu autoritate de lucru judecat pentru ca instanța civilă să poată face aplicarea art. 22 alin. (1) C.proc.pen.

Astfel, în condițiile în care prin rezoluția organelor de cercetare penală s-a dispus, ca urmare a împlinirii prescripției speciale prevăzute de art. 124 C.pen., neînceperea urmăririi penale pentru săvârșirea infracțiunilor de fals intelectual și uz de fals în legătură cu utilizarea unui înscris pentru dobândirea în proprietate a unui imobil, soluția dispusă de procuror nu oferea instanței civile alte elemente decât cele care rezultă în mod neechivoc din partea ei dispozitivă și potrivit efectelor prevăzute de lege - neînceperea urmăririi penale ca efect al înlăturării răspunderii penale datorată împlinirii prescripției speciale; prin urmare, nu era posibil a se reține că prin această rezoluție ar fi fost soluționat vreun aspect ce privea de latura civilă a cauzei (cum ar fi menținerea sau înlăturarea din circuitul civil a înscrisurilor în legătură cu care s-au derulat cercetările penale).

În consecință, în mod nelegal și cu nerespectarea principiului contradictorialității, al dreptului la apărare, al nemijlocirii administrării probelor, instanța de apel a reținut și valorificat un mijloc de probă administrat în cursul cercetărilor penale, anume raportul de expertiză criminalistică grafoscopică, considerând această probă determinantă, cu consecința înlăturării din materialul probator al cauzei a actului contestat.

În atare împrejurare, instanța era ținută a observa dispozițiile art. 184 C.proc.civ. care dispun în sensul că, atunci când nu este caz de judecată penală sau dacă acțiunea publică s-a stins sau s-a prescris, falsul se va cerceta de instanța civilă, prin orice mijloace de dovadă, astfel încât, într-o corectă aplicare a dispozițiilor art. 295 alin. (1) C.proc.civ., trebuia să procedeze la verificarea situației de fapt prin administrarea nemijlocită a unor probe care să conducă, eventual, la infirmarea situației de fapt reținute de prima instanță, neexistând vreun temei legal pentru preluarea unor aspecte de fapt reținute în rezoluția penală fără legătură cu soluția adoptată de procuror (raportul de expertiză, nefiind și neputând fi reținut de organul de cercetare penală pentru a dispune neînceperea urmăririi penale, ci doar împlinirea prescripției penale speciale).

Secția I civilă, decizia nr. 346 din 30 ianuarie 2015

Prin cererea introdusă la data de 7.03.2000 și înregistrată pe rolul Judecătorei sectorului 1 București, reclamantul A. a chemat în judecată Primăria Municipiului București, solicitând obligarea acesteia să-i lase în deplină proprietate și liniștită posesie imobilul situat în București, format din teren în suprafață de 627 mp și construcție - subsol, parter, etaj, mansardă, pod și garaj.

Prin sentința civilă nr. 8777/2000, Judecătoria sectorului 1 București a declinat competența de soluționare a cauzei în favoarea tribunalului, având în vedere valoarea imobilului stabilită prin raportul de expertiză (3.000,7 milioane lei).

La termenul de judecată de la 20.11.2000, tribunalul a dispus introducerea în cauză a RA A.P.P.S., SC B. SA și SC C. SA, iar la termenul de la 12.02.2001 a fost admisă excepția lipsei calității procesuale pasive a SC B. SA, având în vedere poziția reclamantului care a arătat că nu înțelege să se judece în contradictoriu și cu această parte.

La data de 14.02.2001, intervenienta RA A.P.P.S a formulat cerere de arătare a titularului dreptului, indicându-se Ministerul de Finanțe în calitate de proprietar al bunului și de reprezentant al Statului Român.

Prin sentința civilă nr.458 din 25.06.2001, Tribunalul București, Secția V-a civilă a admis acțiunea reclamantului în contradictoriu cu pârâta Primăria Municipiului București și intervenienții SC C. SA și Statul Român reprezentat de Ministerul Finanțelor Publice și a dispus obligarea acestora să lase reclamantului în deplină proprietate și posesie imobilul din litigiu.

Pentru a hotărî astfel, prima instanță a reținut că imobilului revendicat de reclamant a fost dobândit de autorul acestuia, E., prin cumpărare.

S-a mai reținut că imobilul în cauză a fost naționalizat de la un neproprietar, respectiv de la numitul D. care, anterior, înstrăinase imobilul prin actul de vânzare-cumpărare aut. sub nr. x/1943 de fostul Tribunal Ilfov; în consecință, instanța a apreciat că nu a operat naționalizarea, ci doar o preluare în fapt a imobilului de către stat. Interpretând dispozițiile art. 6 alin. (1) din Legea nr. 213/1998 și actele de stare civilă și de proprietate la care s-a făcut referire, tribunalul a statuat că reclamantul este unicul moștenitor al defunctului E., iar acesta este singurul care deține un titlu legal asupra imobilului.

Împotriva acestei sentințe au formulat apel intervenienții Ministerul Finanțelor Publice, RA APPS, ca și pârâta Primăria Municipiului București.

Intervenientul Ministerul Finanțelor Publice, prin motivele de apel formulate, a susținut că prima instanță a reținut în mod greșit că imobilul a trecut în proprietatea statului fără titlu valabil, deși bunul a trecut în proprietatea statului în baza unui titlu valabil, anume Decretul nr. 92/1950 care, în conformitate cu prevederile constituționale de la acea dată, reprezintă un titlu valabil de preluare a unor imobile determinate în proprietatea statului. În acest sens, a fost invocată decizia nr. 31/1993 pronunțată de Curtea Constituțională.

Hotărârea instanței de fond a fost criticată și din perspectiva netemeinicii sale, în sensul reținerii greșite a faptului că imobilul, fiind preluat de la o altă persoană decât proprietarul, ar fi fost preluat doar în fapt de către stat, în timp ce dreptul de proprietate nu a ieșit niciodată din patrimoniul autorului reclamantului.

S-a mai susținut că greșita menționare în anexa Decretului nr.92/1950 a numelui fostului proprietar nu înseamnă că actul de trecere în proprietatea statului este lovit de nulitate absolută, având în vedere faptul că adevăratul proprietar nu se încadra în categoriile prevăzute de art. 2 din decret. Afirmarea intimatului în sensul că autorului său nu îi sunt aplicabile prevederile Decretului nr. 92/1950 nu este întemeiată, întrucât, astfel cum rezultă din carnetul de muncă, între anii 1945 – 1959 autorul intimatului - reclamant nu figurează că ar fi fost angajat.

Apelanta Primăria Municipiului București, prin motivele de apel formulate, a susținut că instanța de fond a aplicat greșit dispozițiile art. 19, 21 și 67 din Legea nr. 215/2001, statuând eronat asupra excepției lipsei calității procesuale pasive a Primăriei Municipiului București. Potrivit dispozițiilor legale enunțate, Primăria Municipiului București nu are personalitate juridică, ci Municipiul București prin Primarul General.

Pe de altă parte, s-a arătat că Primăria Municipiului București nu poate avea calitate procesuală pasivă, având în vedere faptul că în cauză a fost chemat în judecată și Ministerul Finanțelor Publice, singurul reprezentant al statului, în calitate de proprietar.

Pe fond, s-a învederat că tribunalul a dat o sentință cu aplicarea greșită a legii, întrucât imobilului a trecut în proprietatea statului în baza legii, respectiv Decretul nr.92/1950, iar această modalitate de dobândire a proprietății este recunoscută și de Codul civil, prin dispozițiile art. 645.

Intervenienta RA A.P.P.S. a criticat soluția primei instanțe din perspectiva nelegalității și netemeinicii acesteia, în sensul că imobilul revendicat nu a fost identificat printr-o expertiză topografică pentru a se stabili dacă imobilul-construcție situat actualmente pe teren este același cu cel descris în contractul de vânzare din anul 1943. În opinia apelantei, statul deține un titlu valabil de proprietate asupra imobilului revendicat, iar acesta din urmă se află în proprietatea publică a statului și în administrarea RA A.P.P.S., fiind indicat la poziția nr. 37 din Anexa 3 a H.G. nr. 854/2000.

Prin decizia civilă nr. 366/A din 22.09.2014 a Curții de Apel București, Secția a III-a civilă și pentru cauze cu minori și de familie, apelurile formulate au fost admise, sentința apelată a fost schimbată în tot, iar, pe fond, acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

Instanța de apel, în analiza criticilor cu care a fost investită, a reținut următoarele:

Din adresele din 19.04.2000 și respectiv, cea din 8.09.2000, emise de Primăria Municipiului București – Departamentul Patrimoniu Imobiliar, rezultă că imobilul din litigiu a trecut în proprietatea statului în baza Decretului nr. 92/1950; la poziția 2838 în calitate de proprietar a fost menționat D., iar prin H.G. nr. 39/1996, acesta a trecut de la fostul ICRAL la RA A.P.P.S. (anume, apartamentul 2 de la etajul 1 și garajul); Direcția Generală de Administrare a Fondului Imobiliar a încheiat contracte de închiriere pentru apartamentele de la parter și mansardă.

Față de înscrisurile menționate, curtea de apel a apreciat că în mod corect prima instanță a dispus introducerea în cauză a RA A.P.P.S., a SC C. SA, cât și a Statului Român reprezentat prin Ministerul Finanțelor Publice, raportându-se la obiectul litigiului pendinte - revendicarea imobilului preluat de stat fără titlu valabil.

S-a constatat că tribunalul și-a întemeiat soluția de admitere a cererii în revendicare pe actul de vânzare-cumpărare din 6.05.1943 (solicitat reclamantului în forma autentică), contract prin care D. a vândut autorului reclamantului întreaga proprietate formată dintr-un teren în suprafață de 627 mp și o casă construită pe acesta, compusă din subsol, două dependințe, etaj, mansardă și două poduri.

Instanța de apel a constatat că în dosarul cu nr. x/P/2000 al Parchetului de pe lângă Curtea Supremă de Justiție s-au efectuat cercetări în privința inculpatului A. în sarcina căruia au fost reținute mai multe infracțiuni - uz de fals și înșelăciune - constând în utilizarea unor înscrisuri false pentru dobândirea unor imobile, printre care și imobilul din litigiu.

Așa cum a rezultat din adresa emisă la 6.03.2002 cu privire la contractul de vânzare-cumpărare a imobilului, a fost efectuată o expertiză criminalistică ale cărei concluzii au fost în sensul că semnătura de la rubrica vânzător nu aparține numitului D.; de asemenea, expertiza a concluzionat că actul a fost dactilografiat utilizându-se unul dintre tipurile de mașini de scris fabricate în Barcelona începând cu anul 1970 ; pe de altă parte, s-a reținut că actul a fost introdus în dosarul de carte funciară aflat în păstrare la Direcția Municipiului București a Arhivelor Naționale de către doi inculpați cercetați în stare de arest într-un dosar aflat spre soluționare la Parchetul Militar București.

În raport de această împrejurare, la termenul de judecată de la 19.04.2002, instanța de apel a dispus suspendarea soluționării cauzei, în temeiul dispozițiilor art. 244 alin. (1) pct. 2 C.proc.civ.

Curtea de apel a constatat că prin rezoluția din 6.02.2012, Parchetul de pe lângă Curtea de Apel București a dispus neînceperea urmăririi penale față de intimatul - reclamant din prezenta cauză, pentru săvârșirea infracțiunilor prevăzute de art. 288, art. 291, art. 215 C.pen., întrucât a intervenit prescripția specială prevăzută de art. 124 C.pen.

S-a mai constatat că prin actul de finalizare a urmăririi penale, anterior menționat, s-a reținut că prin raportul de expertiză nr. x/2002 s-a stabilit că semnătura depusă la rubrica cumpărător a actului de vânzare-cumpărare din data de 6.05.1943, act autentificat sub nr. x și transcris cu nr. x/1943 de către Tribunalul Ilfov, nu a fost executată de E., autorul reclamantului din cauza de față, și de asemenea, semnătura depusă la poziția vânzător a aceluiași act nu a fost executată de titularul D.

Având în vedere aceste aspecte privind situația de fapt, instanța de apel a apreciat că reclamant nu a dovedit calitatea de proprietar asupra imobilului revendicat pentru a putea pretinde pârâtului și intervenienților obligarea acestora la a-i lăsa în deplină proprietate și liniștită posesie bunul din litigiu.

Prin raportare la situația de fapt astfel cum a fost stabilită în cauză, precum și la temeiul juridic al acțiunii, Curtea de apel a constatat că intimatul-reclamant nu a putut demonstra nici nevalabilitatea titlului statului asupra imobilului din litigiu și nici existența în patrimoniului autorului său a bunului imobil.

Pentru considerentele comune arătate, instanța de apel, în aplicarea dispozițiilor art. 296 C.proc.civ., dând valență și dispozițiilor art. 19 - 67 din Legea nr.215/2001 (relative la personalitatea juridică a municipalității), a decis admiterea apelurilor, cu consecința schimbării în tot a sentinței, în sensul respingerii acțiunii.

Împotriva acestei decizii, reclamantul a promovat recurs, prevalându-se de dispozițiile art. 304 pct. 5, 7 și 9 C.proc.civ.

În dezvoltarea motivelor de recurs, reclamantul a arătat că instanța de apel și-a întemeiat soluția pe două argumente: primul, că nu ar fi dovedit calitatea de proprietar, sens în care reține anumite împrejurări cu așa-zisa relevanță penală din dosarul x/P/2000 al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și al doilea, că nu a demonstrat nici nevalabilitatea titlului statului asupra imobilului în litigiu.

Cu referire la primul argument al curții de apel, recurentul susține că instanța a preluat superficial și servil o anumită situație de fapt indicată în rezoluția Parchetului, fără a o lamuri însă și fără a administra un probatoriu suficient.

Recurentul critică situația de fapt reținută de instanță ca fiind „certă”, și anume că „semnătura de la rubrica vânzător nu aparține numitului D., iar actul a fost dactilografiat utilizându-se unul dintre tipurile de mașini de scris fabricate în Barcelona în anul 1970; actul a fost introdus în dosarul de CF de către doi inculpați cercetați în stare de arest într-un dosar aflat spre soluționare de Parchetul de pe lângă Tribunalul Militar București.”

În acest sens, arată că la dosarul cauzei se află un singur act, anume rezoluția din 6.02.2014 a Parchetului de pe lângă Curtea de Apel București; or, instanța de apel nu a lămurit cum a putut fi stabilită în ancheta penală prin expertiza criminalistică administrată că semnăturile nu aparțin vânzătorului, în condițiile în care lipsesc (cel mai probabil) scriptele de comparație, întrucât persoanele respective sunt decedate; pe de altă parte, instanța de apel nu arată cum a fost posibilă reținerea unei situații de fapt ca fiind certă, fără să menționeze numele acestora (referitor la cele două persoane presupus a fi introdus în evidențele de CF actele falsificate).

În plus, în lipsa declarațiilor acestora (de recunoaștere a faptei) și a unei soluții legale în dosarul respectiv (număr necunoscut), în lipsa expertizei integrale din dosarul penal și a unor copii de pe declarațiile relevante, în opinia recurentului nu poate fi reținută ca atare această situație de fapt și nici presupunerile să fie considerate drept certitudini; în plus, recurentul precizează că a adresat organelor de urmărire penală cerere de redeschidere a cercetărilor în acest dosar.

Totodată, reclamantul învederează că titlul său de proprietate include și încheierea de intabulare (manuscrisă) despre care nu se face nicio mențiune în rezoluția penală care, e de altă parte, nu arată cum s-ar fi putut falsifica aceste acte dacă în actul de preluare abuzivă este menționat numele vânzătorului.

Din aceste motive, recurentul susține că situația de fapt este insuficient lămurită, decizia recurată fiind pronunțată cu încălcarea principiilor și prevederilor legale privind rolul activ al

instanței, al aflării adevărului și respectării exigențelor dreptului la un proces echitabil, precum și cu aplicarea greșită a dispozițiilor legale privind autoritatea de lucru judecat a penalului față de civil.

Recurentul a arătat că solicită instanței de recurs să dispună atașarea tuturor dosarelor penale (integral) despre care se face vorbire în decizia apelată.

Decizia recurată este motivată necorespunzător, întrucât este lipsită de arătarea motivele pentru care instanța de apel a adoptat soluția în cauză.

Astfel, simpla susținere a instanței că „nu s-ar fi demonstrat nevalabilitatea titlului statului” nu îndeplinește cerințele unei motivări juste; această motivare nu face referire la actele și probele din dosar, la situația de fapt arătată în acțiune și nici la sentința primei instanțe prin care s-a motivat suficient de clar și de explicit cu privire la acest aspect.

Recurentul susține că în mod real a dovedit în cauză preluarea abuzivă a imobilului, respectiv cu încălcarea Decretului nr. 92/1950, întrucât autorul său, E., era exceptat de la naționalizare.

Doar prin încălcarea formelor de procedură privind o cercetare judecătorească echitabilă, în numele unei așa zise celerități, instanța de apel a procedat la o judecată sumară, fără să pună în discuție împrejurările de fapt (cu referire la cele reținute prin rezoluția penală) și fără să administreze suficiente probe; de asemenea, recurentul a arătat că intimații sunt cei care au solicitat suspendarea facultativă a judecății, astfel că durata îndelungată a procesului nu îi este imputabilă, însă o soluționare pripită îl prejudiciază, cu atât mai mult cu cât decizia pronunțată este netemeinică și nelegală.

Recurentul a susținut că nici situația juridică a imobilului nu este lămurită, după cum nici imobilul însuși nu a fost identificat printr-o expertiză de specialitate.

Prin întâmpinarea formulată, intimata-pârâtă RA APPS a invocat excepția lisei calității procesuale active a recurentului în promovarea recursului având în vedere că la dosar a fost depus un contract de vânzare-cumpărare de drepturi litigioase nr. x/2007, din care reiese că drepturile ce fac obiectul cauzei de față au fost înstrăinate în totalitate de către recurentul reclamant; în consecință, recurentul-reclamant nu mai este titularul dreptului litigios din cauză, astfel încât, pe fond, nu mai poate justifica legitimarea procesuală activă.

În măsura în care se va trece peste excepția procesuală de fond invocată, intimata-intervenientă a solicitat respingerea recursului ca nefondat, susținând argumentat că motivele de recurs dezvoltate de către recurent nu se verifică; s-a arătat că rezoluția Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție nr. x/2012 are forța probantă a unei prezumții absolute în virtutea căreia se prezumă că ceea ce a decis organul de urmărire penală corespunde adevărului, astfel încât împotriva acesteia nicio probă nu poate fi admisă, nici chiar mărturisirea: *res judicata pro veritate habetur*.

Având în vedere dispozițiile art. 137 alin. (1) C.proc.civ., Înalta Curte a analizat cu prioritate excepția lipsei calității procesuale civile invocată de intimata-intervenientă prin întâmpinare, excepție care nu poate fi reținută, din următoarele considerente.

Astfel, Înalta Curte constată că în dosarul de apel se găsește o copie (atestată ca fiind conformă cu originalul) a contractului de vânzare-cumpărare de drepturi litigioase, contract aut. sub nr. x din 11.10.2007, încheiat între recurentul reclamant A. prin mandatar, în calitate de vânzător și numiții F. și G., în calitate de cumpărători de drepturi litigioase.

În temeiul acestui act juridic, intimata-pârâtă Primăria Municipiului București, la termenul din 22.09.2014 (când a avut loc dezbaterile asupra apelurilor declarate în cauză), a solicitat să se dispună introducerea în cauză a cumpărătorilor de drepturi litigioase și, în consecință, citarea acestora în cauză ca efect al subrogării în drepturile reclamantului din cauză.

Instanța de apel, astfel cum rezultă din practica deciziei recurate, a dispus respingerea acestei cereri având în vedere că la dosar nu există o solicitare din partea cumpărătorilor de drepturi litigioase – F. și G. - pentru a interveni în proces în vreuna dintre modalitățile prevăzute de lege pentru respectiva etapă procesuală.

Înalta Curte, în cauza de față, este investită doar cu soluționarea recursului declarat de către reclamant, iar acesta, astfel cum reiese din expozeul deciziei de față, nu a formulat vreo critică de nelegalitate împotriva dispoziției instanței de apel anterior enunțate; pe de altă parte, nici pârâta Primăria Municipiului București și nici intervenienta RA APPS nu au promovat recurs prin care să supună controlului de legalitate al instanței de recurs această dispoziție a instanței de apel.

În plus, chiar dacă invocarea împrejurării înstrăinării de către reclamantul cauzei a drepturilor litigioase ce formează obiectul pricinii de față este de natură a fundamenta fie o solicitare de a se da efect acestei înstrăinări cu titlu particular (prin cererea de introducere în cauză a dobânditorilor), fie invocarea excepției lipsei calității procesuale active a vânzătorului drepturilor, Înalta Curte reține că o atare alegere este doar la îndemâna părților.

Soluțiile nu sunt însă alternative, astfel încât nu se poate recurge la invocarea acestora în mod succesiv, întrucât se va opune autoritatea de lucru judecat cu privire la aspectul litigios deja tranșat în exercitarea primei opțiuni, fiind indiferent mijlocul procedural prin care acesta a fost dezbătut în proces (subrogarea cumpărătorilor în drepturile vânzătorului ori excepția lipsei calității procesuale a vânzătorului de drepturi litigioase - deoarece în cazul din urmă, dacă excepția este admisă, în mod necesar, ca măsură procesuală, va fi urmată de introducerea în cauză a cumpărătorului drepturilor litigioase, ca efect al încheierii unui astfel de contract în cursul procesului).

În consecință, Înalta Curte constată că respingerea solicitării de introducere în cauză a cumpărătorilor drepturilor litigioase din acest dosar este o chestiune intrată deja sub autoritatea de lucru judecat ca efect al celor dispuse de instanța de apel la termenul din 22.09.2014, astfel că, în această etapă procesuală nu mai este posibilă reiterarea aspectelor legate de înstrăinarea drepturilor litigioase, dată fiind epuizarea exercitării opțiunilor alternative anterior menționate, prin valorificarea acestei împrejurări de către pârâta Primăria Municipiului București; pe de altă parte, deși excepția lipsei calității procesuale active este o excepție procesuală de fond absolută, peremptorie, al cărei regim juridic ar permite invocarea ei în orice etapă a procesului [potrivit art. 316 rap. la art. 294 alin. (1) teza finală C.proc.civ.] de orice parte, precum și de instanță din oficiu, Înalta Curte reține că ea a fost deja soluționată prin pronunțarea instanței de apel asupra cererii alternative, iar prin motivele de recurs ale reclamantului (singurul recurs declarat în cauză) nu s-a formulat vreo critică de nelegalitate împotriva acestei dispoziții a curții de apel.

Totodată, având în vedere situația de fapt a cauzei de față, Înalta Curte apreciază că menținerea în proces a reclamantului inițial (în condițiile în care, dispozițiile Codului de procedură civilă de la 1865 nu permit prezența în proces atât a vânzătorului cât și a cumpărătorului a drepturilor litigioase), este o măsură de bună administrare a justiției, cu atât mai mult cu cât în cauză se pune problema verificării efective a unui pretins fals, astfel cum va rezulta din analiza motivelor de recurs, singura parte care la acest moment va mai putea pune la dispoziția instanței de apel, în rejudecare, eventuale scripte de comparație în cadrul cercetărilor ce se vor efectua; în sfârșit, este util a se mai preciza că, în ce-i privește pe cumpărătorii drepturilor litigioase, acestora le va fi opozabilă hotărârea ce se va pronunța în cauză, în calitate de succesori cu titlu particular ai recurentului-reclamant.

Recursul formulat este fondat, potrivit celor ce succed.

Litigiul de față (declanșat la 7.03.2000) are ca obiect revendicarea imobilului, compus din teren în suprafață de 627 mp și construcție compusă din subsol, parter, etaj, mansardă, pod și garaj; cererea de chemare în judecată a fost formulată de reclamantul A. în contradictoriu cu Primăria Municipiului București, însă, urmare a măsurilor procesuale dispuse de prima instanță, cererea a fost soluționată în contradictoriu și cu RA APPS, Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice (arătat ca titular al dreptului de către RA APPS) și SC C. SA.

Prima instanță a apreciat întemeiată cererea de chemare în judecată și a admis-o în totalitate prin sentința civilă nr. 458/2001, dispunând obligarea pârâților să lase reclamantului în deplină proprietate și posesie întregul imobil anterior menționat.

În dovedirea pretențiilor sale, reclamantul s-a prevalat de contractul de vânzare-cumpărare

al autorului său (E.) aut. sub nr. x/1943 de Secția Notariat a fostului Tribunal Ilfov, transcris sub nr. x/1943 și înscris în cartea funciară potrivit procesului verbal din 14.06.1943, ca și de certificatul de calitate de moștenitor nr. x din 26.03.1998 de pe urma lui E.

În consecință, prima instanță a constatat dovedită calitatea de proprietar a autorului său, de unic moștenitor al reclamantului de pe urma acestuia, apreciind în sensul unei preluări în fapt a imobilului (fără titlu valabil) în proprietatea statului, în aplicarea criteriilor prevăzute de art. 6 alin. (1) din Legea nr. 213/1998, întrucât în baza Decretului nr. 92/1950 s-a procedat la aplicarea măsurii naționalizării pe numele altei persoane decât acela al autorului reclamantului (D., iar nu E., deci pe numele celui menționat în calitate de vânzător în contractul de vânzare-cumpărare nr. xx/1943); ca atare, s-a apreciat că imobilul nu a ieșit niciodată în mod valabil din patrimoniul autorului reclamantului, astfel încât, pentru aceste motive cererea de chemare în judecată a fost admisă.

Instanța de apel a fost investită cu soluționarea a trei apeluri declarate în cauză împotriva sentinței civile nr. 458/2001 a Tribunalului București – al pârâtei Primăria Municipiului București, ca și al intervenienților Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice și RA APPS, fiecare dintre apelanți formulând critici proprii de nelegalitate și netemeinicie.

La termenul de judecată din 19.04.2002, Curtea de Apel București, Secția a III-a civilă a dispus suspendarea soluționării cauzei în temeiul art. 244 alin. (1) pct. 2 C.proc.civ., urmare a adresei din 6.03.2002 emise de Parchetul de pe lângă Curtea Supremă de Justiție prin care se atesta derularea unor cercetări penale în dosarul nr. x/P/2000 împotriva inculpatului A. (aflat în stare de arest la acea dată) pentru săvârșirea unor infracțiuni de uz fals, înșelăciune și instigare la mărturie mincinoasă [art. 215 alin. (2), art. 291 și art. 25 rap. la art. 260 C.pen.] în legătură cu utilizarea unor înscrisuri false pentru dobândirea unor imobile; de asemenea, din conținutul aceleiași adrese reieșea că unul dintre înscrisurile utilizate pentru săvârșirea infracțiunii de uz de fals este și contractul de vânzare-cumpărare a imobilului, respectiv, cauza dreptului reclamantului în pricina de față.

Dosarul a fost repus pe rol ca efect al pronunțării deciziei civile nr. 1460/2014 de Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția I civilă, prin care a fost admis recursul declarat de RA APPS împotriva încheierii de ședință din 10.09.2012 a Curții de Apel București, Secția a III-a civilă și pentru cauze cu minori și de familie, s-a dispus modificarea încheierii recurate, în sensul admiterii cererii de repunere pe rol formulată de apelanta-pârâtă RA APPS și trimiterii cauzei la instanța de apel în vederea continuării judecății.

După repunerea cauzei pe rol, instanța de apel a reținut că prin rezoluția Parchetului de pe lângă Curtea de Apel București din 6.02.2012 (comunicată instanței la 16.08.2012) s-a dispus, în ce-l privește pe recurentul reclamant, soluția de neîncepere a urmăririi penale pentru săvârșirea infracțiunilor prevăzute de art. 288 (fals intelectual), art. 291 (uz de fals) și art. 215 alin. (1), (2) și (5) (înșelăciune) C.pen., întrucât a intervenit prescripția specială prevăzută de art. 124 C.pen., prescripție ce are efectul înlăturării răspunderii penale a recurentului.

Însă, la pronunțarea deciziei recurate, instanța de apel a reținut și valorificat un mijloc de probă administrat în cursul cercetărilor penale, anume raportul de expertiză criminalistică ca și concluziile acestui raport, apreciind că acestea fundamentează elemente esențiale ale situației de fapt în această cauză, contrare situației de fapt reținute de prima instanță; astfel, s-a constatat că prin această expertiză „s-a stabilit că semnătura depusă la rubrica cumpărător a actului de vânzare-cumpărare din data de 6.05.1943, act autentificat sub nr. x și transcris sub nr. x/1943 de către Tribunalul Ilfov, nu a fost executată de E., autorul intimatului-reclamant din cauza de față, și, de asemenea, semnătura depusă a poziția vânzător a aceluiași act nu a fost executată de titularul D.”

Premisa stabilită în aceste condiții, a permis instanței de apel să concluzioneze asupra a două aspecte, astfel cum susține recurentul, și anume: „că intimatul reclamant nu a dovedit calitatea de proprietar asupra bunului imobil pentru a putea pretinde pârâtului și intervenienților obligarea acestora la a-i lăsa în deplină proprietate și liniștită posesie bunul în litigiu” și, pe de altă parte „că intimatul reclamant nu a putut demonstra nici nevalabilitatea titlului statului asupra imobilului din litigiu și nici existența în patrimoniul autorului său a bunului imobil din str. A.A. nr. x4.”

Înalta Curte constată că în mod întemeiat recurentul susține că situația de fapt a cauzei nu putea fi stabilită pe baza celor redată în rezoluția de neîncepere a urmăririi penale.

Astfel, art. 295 alin. (1) C.proc.civ. obligă instanța de apel să verifice, în limitele cererii de apel, stabilirea situației de fapt și aplicarea legii de către prima instanță.

Or, în condițiile în care instanța de apel a infirmat situația de fapt reținută la prima instanță, atare concluzie trebuia a fi fundamentată pe materialul probator administrat în cauză în ambele etape procesuale și coroborarea probelor administrate în mod nemijlocit de instanță.

Aplicând regula de procedură anterior enunțată, cu luarea în calcul a particularităților cauzei – măsura suspendării dispuse în temeiul art. 244 alin. (1) pct. 2 C.proc.civ. – derogarea de la regula administrării nemijlocite a probelor în procesul civil, era permisă doar prin aplicarea dispozițiilor art. 22 alin. (1) C.proc.pen.: „Hotărârea definitivă a instanței penale are autoritate de lucru judecat în fața instanței civile care judecă acțiunea civilă, cu privire la existența faptei, a persoanei care a săvârșit-o și a vinovăției acesteia.”

Prin urmare, autoritatea de lucru judecat a hotărârii penale în procesul civil operează în cazul pronunțării unei *hotărâri judecătorești de către instanța penală* sesizată prin rechizitoriu a se pronunța asupra elementelor menționate de textul citat ce privesc exclusiv latura penală a procesului penal: existența faptei, a persoanei care a săvârșit-o și a vinovăției acesteia; totodată, soluția procurorului (rezoluție, în cauza de față) nu este înzestrată cu autoritate de lucru judecat pentru ca instanța civilă să poată face aplicarea art. 22 alin. (1) C.proc.pen., chiar dacă acea soluție dispusă de procuror a fost confirmată sau infirmată de instanță prin exercitarea controlului judecătoresc prevăzut de legislația procesuală penală.

Astfel, pentru cazul în care ar fi fost incidente dispozițiile art. 22 alin. (1) C.proc.pen., ca efect al autorității de lucru judecat, instanței civile nu îi era permis să administreze în mod nemijlocit probe cu privire la elementele stabilite prin hotărârea instanței penale (indicate în conținutul acestui text), ci, cu privire la acestea, ar fi făcut doar aplicarea efectului pozitiv al puterii de lucru judecat consacrat prin această normă de ordine publică, astfel încât, în cauza civilă, ar fi urmat ca aceste elemente să fie considerate deja demonstrate; pe de altă parte, dacă prin hotărârea instanței penale s-ar fi soluționat pe fond și latura civilă a procesului penal, de asemenea, ar fi fost operantă autoritatea de lucru judecat (efectul negativ al puterii lucrului judecat) și în fața instanței civile, prin ipoteză, investită cu o cerere de chemare în judecată pentru care se verifică tripla identitate a elementelor acțiunii civile - părți, obiect și cauză.

Or, în speța de față, prin rezoluția menționată s-a dispus soluția de neîncepere a urmăririi penale față de recurentul-reclamant ca efect al împlinirii prescripției speciale prevăzute de art. 124 C.pen., iar împlinirea acestei prescripții speciale a avut ca efect chiar înlăturarea răspunderii penale.

Înalta Curte constată că această soluție dispusă de procuror nu oferea instanței civile în cauza de față alte elemente decât cele care rezultă în mod neechivoc din partea ei dispozitivă și potrivit efectelor prevăzute de lege – neînceperea urmăririi penale ca efect al înlăturării răspunderii penale datorată împlinirii prescripției speciale; în consecință, nu era posibil a se reține că prin această rezoluție ar fi fost soluționat vreun aspect ce privea de latura civilă a cauzei (cum ar fi menținerea sau înlăturarea din circuitul civil a înscrisurilor în legătură cu care s-au derulat cercetările penale pentru infracțiunile de fals intelectual – art. 288 C.pen. și uz de fals – art. 291 C.pen., cu referire la contractul de vânzare-cumpărare aut. sub nr. x/1943 de Secția Notariat a fostului tribunal Ilfov, transcris sub nr. x/1943).

Ca atare, nici cele redată în conținutul rezoluției Parchetului Curții de Apel cu referire administrarea unei expertize grafoscopice nu ar putea fi reținute ca fundament al soluției dispuse de organul de cercetare penală, soluție care nu a vizat decât latura penală a procesului penal (care s-a stins prin împlinirea prescripției speciale), iar nu și latura civilă (acțiunea civilă în procesul penal fiind întotdeauna accesorie acțiunii penale, fără a avea existență de sine stătătoare), astfel încât instanța de apel să fie îndreptățită a face aplicarea celor reținute prin rezoluția organelor de anchetă penală cu efectele puterii lucrului judecat, prin simpla lor preluare necritică.

Mai mult decât atât, astfel cum deja s-a arătat, judecata cauzei a fost suspendată de instanța

de apel la termenul din 19.04.2002 în temeiul art. 244 alin. (1) pct. 2 C.proc.civ., fiind repusă pe rol după emiterea rezoluției menționate de către Parchetul de pe lângă Curtea de Apel București și urmare a admiterii recursului împotriva încheierii din data de 10.09.2012 prin care instanța de apel respinsese cererea de repunere pe rol formulată de către apelanta RA APPS.

Potrivit art. 244 alin. (2) C.proc.civ., suspendarea cauzei dispuse în oricare dintre ipotezele prevăzute de art. 244 alin. (1), durează până când hotărârea pronunțată în pricina care a motivat suspendarea a devenit irevocabilă.

Rațiunea acestui text este tocmai aceea ca părțile acelei cauze și instanța care a dispus măsura suspendării să poată folosi cu puterea lucrului judecat cele dezlegate în judecata care a determinat măsura suspendării, aspectele dezlegate în cealaltă cauză [civilă – pentru ipoteza de la art. 244 alin. (1) pct. 1 și penală - pentru ipoteza de la art. 244 alin. (1) pct. 2], fiind chestiuni prejudiciale pentru pricina suspendată.

Or, în speță, procesul penal nu s-a finalizat cu o hotărârea judecătorească pronunțată de instanța penală, ci cu o soluție dispusă de procuror exclusiv pe latură penală, soluție care, cu referire la apelul cu care era investită instanța de control judiciar nu era de natură a oferi dezlegări care să poată fi reținute cu puterea lucrului judecat în raport cu obiectul pricinii de față.

Prin urmare, deși oportună la momentul la care suspendarea judecării cauzei a fost dispusă de instanța de apel, în cele din urmă, ea nu s-a dovedit a fi utilă din perspectiva aplicării dispozițiilor art. 22 alin. (1) C.proc.pen., ce ar fi interesat în cauză.

În consecință, într-o corectă aplicare a dispozițiilor art. 295 alin. (1) C.proc.civ., instanța de apel era ținută să procedeze, astfel cum susține și recurentul, la verificarea situației de fapt prin administrarea nemijlocită a unor probe care să conducă, eventual, la infirmarea situației de fapt reținute de prima instanță, neexistând vreun temei legal pentru preluarea unor aspecte de fapt reținute în rezoluția penală fără legătură cu soluția adoptată de procuror (raportul de expertiză din 15.02.2002, nefiind și neputând fi reținut de organul de cercetare penală pentru a dispune neînceperea urmăririi penale față de recurent, ci doar împlinirea prescripției penale speciale prevăzute de art. 124 C.pen. a fost instituția juridică ce a fundamentat soluția dispusă).

Înalta Curte constată că dată fiind derularea cercetărilor penale soldate cu adoptarea soluției menționate, instanța de apel era ținută a observa dispozițiile art. 184 C.proc.civ. care dispun în sensul că atunci când nu este caz de judecată penală sau *dacă acțiunea publică s-a stins sau s-a prescris*, falsul *se va cerceta de instanța civilă*, prin orice mijloace de dovadă.

Astfel cum s-a demonstrat deja, expertiza administrată în procesul penal reprezintă o probă extrajudiciară pentru procesul civil de față, fără ca instanța civilă să motiveze posibilitatea valorificării acesteia ca probă în apel în raport de cele statuate prin prevederile art. 292 alin. (1) C.proc.civ. și fără a se referi la dispozițiile legale de la art. 22 alin. (1) C.proc.pen.; în plus, această probă în mod nelegal a fost apreciată ca dobândită cauzei civile, fiind considerată chiar determinantă, întrucât pe baza acesteia s-a procedat la înlăturarea din materialul probator al cauzei a contractului de vânzare-cumpărare aut. sub nr. x/1943 de Secția Notariat a fostului Tribunal Ilfov, transcris sub nr. x/1943 și la schimbarea situației de fapt reținute de prima instanță.

Față de toate aceste considerente, Înalta Curte apreciază ca fiind fondate motivele de recurs prevăzute de art. 304 pct. 5, 7 și 9 C.proc.civ., astfel încât, la acest moment procesual, nu este posibilă exercitarea de către instanța de recurs a controlului de legalitate întrucât situația de fapt a cauzei nu este pe deplin stabilită și nici cu respectarea principiului contradictorialității, al dreptului la apărare, al nemijlocirii administrării probelor și a celorlalte garanții procesuale ale unei proceduri echitabile (cercetarea efectivă a prezumtivului fals); în consecință, în temeiul art. 312 alin. (1) și (3), dar și cu aplicarea dispozițiilor art. 314 C.proc.civ., a fost admis recursul formulat de reclamant, cu trimiterea cauzei la aceeași instanță de apel pentru rejudecarea apelurilor.

Totodată, este necesar a se preciza că pentru a proceda la aplicarea dispozițiilor art. 184 C.proc.civ., instanța de apel va trebui să solicite apelanților a preciza dacă, în procesul civil de față, înțeleg să defăimeze contractul de vânzare-cumpărare aut. sub nr. x/1943 ca fiind un înscris fals,

astfel încât în cazul în care una dintre părți declanșează procedura înscrierii în fals (specifică înscrierilor autentice), va proceda, anterior soluționării apelurilor, la aplicarea normei enunțate.

În caz contrar, având în vedere că cercetările penale nu au fost generate ca efect al înscrierii în fals în prezenta cauză, ci independent, în baza unor plângeri formulate direct la organele de cercetare penală, instanța de apel va proceda la soluționarea apelurilor cu care a fost investită, pe baza criticilor susținute prin motivele de apel.

29. Modificarea cadrului procesual cu încălcarea dispozițiilor legale. Incidența dispozițiilor art. 105 alin. (2) din Codul de procedură civilă din 1865. Efecte

C. proc. civ. din 1865, art. 105 alin. (2), art. 132, art. 281

Modificarea cadrului procesual cu participarea unor terți care pretind aceleași drepturi față de pârât nu se poate face nici prin mecanismul permis de art. 132 C. proc. civ., și cu atât mai puțin prin mijlocirea unei cereri cu caracter precizator, a cărei funcție procesuală este aceea a clarificării cererii inițiale.

Prin urmare, lărgirea cadrului procesual prin admiterea participării în proces a terților care vin pe poziția reclamanților se poate face numai prin intervenție principală, lipsa acestei sesizări generând, în planul hotărârii, un motiv de nulitate determinat de pronunțarea acesteia cu depășirea limitelor legalei sesizări și prin crearea, în patrimoniul celor menționați greșit ca reclamanți, a unui set de drepturi în contradictoriu cu pârâtul care, astfel, suferă o vătămare ce impune remediul nulității actului de procedură astfel pronunțat, potrivit art. 105 alin. (2) C. proc. civ.

De aceea, din acest punct de vedere, este greșită rezolvarea dată de instanța de apel criticii cu același continut, prin care arată că remediul încălcării este promovarea unei cereri de îndreptare a erorii materiale, aceasta presupunând o greșită interpretare și aplicare a legii, întrucât în domeniul art. 281 C. proc. civ. intră numai erorile sau omisiunile cu privire la numele ori calitatea ori susținerile părților, erori de calcul sau alte asemenea greșeli și nu pot fi avute în vedere erori de judecată, cum ar fi atribuirea calității de parte unor persoane care au intervenit în proces cu încălcarea legii.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 1914 din 29 septembrie 2015

1. Prin sentința nr. 1662 din 14 mai 2014, Tribunalul Prahova a respins excepția lipsei calității procesuale active a reclamanților SC A. SRL, B., C., D., E., a admis în parte acțiunea completată precizată formulată de reclamanții F., G., H., I., J., K., L., M., N., O., C., D., E., P., R., S., T. și SC A. SRL și cererea de intervenție în interesul alăturat reclamantei A. SRL formulată de intervenienta U., în contradictoriu cu pârâții SC V. SRL, SC X. SRL și chematul în garanție Y., a constatat nulitatea absolută parțială a Contractului de vânzare-cumpărare încheiat între pârâta SC V. SRL, în calitate de vânzător, și SC X. SRL, în calitate de cumpărător, act autentificat sub nr. 2916/18.10.2011 de către BNP Z., în ce privește suprafața de teren de 1387 mp, nr. cadastral provizoriu 6173/7, a dispus readucerea terenului în patrimoniul pârâtei SC V. SRL și a obligat pârâta SC V. SRL să nu schimbe destinația suprafeței de teren de 1387 mp, nr. cadastral provizoriu 6173/7 și să execute obligația asumată prin contractele încheiate, respectiv să execute calea de acces conform planului de situație, zona de agrement conform planului și a ofertei publice ce a stat la baza încheierii contractelor (terenuri de tenis, baschet, joacă pentru copii), în termen de 3 luni de la rămânerea irevocabilă a sentinței, în caz contrar a autorizat reclamanții să efectueze lucrările în numele și pe cheltuiala pârâtei. A respins în rest acțiunea și cererea de chemare în garanție față de Y. și a obligat pârâta SC V. SRL să plătească reclamanților sumele de 5.000 lei onorariu avocat,

4.500 onorariu experți și 2.530 lei taxă de timbru, cu titlu de cheltuieli de judecată.

În motivarea sentinței, tribunalul a reținut că, în baza documentației de urbanism obținută de SC W. SRL, a ofertei publice lansată de aceeași societate și preluată de pârâta SC V. SRL, între beneficiarii F., G., H., I., J., K, L., A1 și B1, U., M., N., P., R., S., T. și executantul constructor SC V. SRL s-au încheiat contracte ferme privind finalizarea construirii unei unități locative în Zona rezidențială A. din municipiul Ploiești. Ulterior încheierii contractelor ferme, beneficiarii U., P., A1 și C1 au înstrăinat locuințele ce au făcut obiectul contractului acestora către reclamanții SC A. SRL, O. și C., D. și E.

În condițiile transferului de proprietate asupra imobilelor prin contracte de vânzare cumpărare subsecvente, chiar dacă între noii cumpărători și pârâta SC V. SRL nu există raporturi juridice directe, totuși ei justifică calitatea procesuală activă, operând o transmitere a tuturor drepturilor contractuale ce reveneau autorilor lor, vânzătorii, deoarece drepturile dobândite de autor prin contracte încheiate cu alte persoane profită și succesorului cu titlu particular.

A arătat instanța că, în fapt, doar în contractele încheiate, pe de o parte, între reclamanții G. și H., intervenienta U. în interesul alăturat reclamantei SC A. SRL, beneficiarul P., autorul reclamanților B. și C., beneficiarii A1 și C1, autorii reclamanților D. și E. și, pe de altă parte, pârâta SC V. SRL se prevedea că lucrările exterioare vor fi realizate de constructor în conformitate cu oferta făcută publică în baza proiectelor și autorizațiilor obținute ulterior. Cu toate acestea, interpretând actele juridice reprezentând toate contracte ferme, în scopul de a identifica voința internă, reală a părților, instanța a reținut că, definind obiectul contractelor, părțile beneficiare și executantul au avut reprezentarea finalizării unei unități locative în Zona Rezidențială A. din Municipiul Ploiești, str. L. nr. 5A cu diferite amplasamente - în funcție de lot și beneficiar - identificate în Planul de Situație din PUG, aprobat, transcris în oferta publică. Or, oferta publică constituită din documentația de urbanism aprobată în Consiliul Local al Municipiului Ploiești conținea descrierea condițiilor de contractare, un memoriu tehnic general în care sunt descrise lucrările ce vor fi executate, cât și planșe desenate ce conturează proiectul la finalul execuției.

Instanța a apreciat că oferta publică însoțită de întreaga documentație ce a stat la baza dezvoltării proiectului rezidențial a avut un impact major asupra dorinței părților și a intenției lor de a contracta o locuință într-un astfel de ansamblu rezidențial, determinând, fără echivoc, voința acestora în sensul încheierii unor contracte ferme de construire. Mai mult, sub aspectul altor instituții ale dreptului procesual și substanțial, a apreciat că, atât timp cât reclamanții G. și H. au înțeles să acționeze într-un litisconsorțiu procesual alături de ceilalți reclamanți, reprezintă o recunoaștere a propriilor drepturi contractuale și în favoarea celorlalți participanți cu calitate procesuală activă, echivalând chiar cu o convenție de stipulație pentru altul.

Apărarea pârâtei SC V. SRL, legată de faptul că lucrările exterioare erau condiționate de întocmirea unor proiecte ulterioare și obținerea de autorizații de execuție, a arătat instanța, a fost considerată reală, dar nu înlătură răspunderea juridică contractuală a executantului, deoarece reclamanților proprietari doar asupra unităților locative și a terenului aferent (potrivit contractelor de vânzare-cumpărare sau schimb), nu li se poate imputa că nu au făcut demersuri pentru obținerea documentelor necesare efectuării lucrărilor exterioare, atât timp cât proprietarul terenurilor pe care urmau a se efectua lucrările reclamate era însăși pârâta.

Referitor la același capăt al cererii, instanța a apreciat că nu poate reține nici apărarea pârâtei legată de faptul că în cazul contractelor în care au fost menționate efectuarea de lucrări exterioare după obținerea autorizației, valoarea acestor lucrări nu este reflectată în prețul contractelor. Astfel, chiar dacă din punct de vedere tehnic ar fi posibil ca prețurile să nu se reflecte în valoarea contractului, din punct de vedere juridic nu se poate aprecia în acest sens, întrucât, în contracte, clauza este menționată pur și simplu, fără a se face o distincție în privința unor valori suplimentare ale lucrărilor exterioare, altele decât cele aferente unității locative; în lipsa unor prevederi speciale, prețul contractului include în primul rând toate cheltuielile necesare executării lucrării în întregul său; de altfel, este greu de conceput ca un antreprenor diligent să nu previzioneze la momentul încheierii contractului și al negocierii prețului cuantumul cheltuielilor destinate

materialelor și forței de muncă, și implicit să-și evalueze profitul; semnarea proceselor-verbale de recepție finale fără obiecțiuni nu echivalează cu o recunoaștere implicită din partea beneficiarilor a faptului că pârâta nu s-a obligat prin contract la executarea lucrărilor exterioare, deoarece procesele-verbale de recepție finală s-au încheiat în considerarea predării unităților locative în mod individual și nu includeau recepția altor lucrări.

În ceea ce privește cererea având ca obiect constatarea nulității absolute parțiale (având printre altele și caracterele unei veritabile acțiuni pauliene) a contractului de vânzare-cumpărare autentificat sub numărul 2916/18.10.2011 de BNP Z. din Ploiești și de introducere în cauză a SC X. SRL, instanța de fond a reținut că reclamanții au invocat nulitatea absolută parțială pentru cauză ilicită și imorală.

Instanța a reținut că terenul ce face obiectul vânzării a fost înstrăinat ulterior introducerii cererii de chemare în judecată de față, a notării litigiului în cartea funciară și reprezintă suprafața de teren ce se regăsește în oferta publică și în proiectul general de construire a Cartierul Rezidențial A., destinat executării lucrărilor exterioare constând în accese, terenuri de baschet, tenis, joacă pentru copii. Deși notarea litigiului în Cartea Funciară nu instituie o interdicție de înstrăinare, având doar efect de opozabilitate față de terți, totuși instanța a apreciat ca vânzarea-cumpărarea s-a făcut în dauna drepturilor creditorilor obligației de executare a lucrărilor exterioare, întrucât scopul mediat al vânzătorului a fost acela de a se sustrage executării obligațiilor contractuale, de îndată ce a luat cunoștință de existența procesului. Așadar, atât timp cât vânzarea-cumpărarea terenului a operat între două societăți comerciale ai căror administratori statutari au grad de rudenie, ulterior introducerii cererii de chemare în judecată și a notării litigiului în CF, rezultă fără echivoc că scopul transmiterii dreptului de proprietate a fost acela de scoatere a bunului din patrimoniul vânzătorului, în vederea eludării obligației asumate prin contractele ferme ce au fost încheiate în considerarea ofertei publice.

În privința capătului de cerere privind plata penalităților de întârziere pentru neexecutarea obligațiilor, instanța a luat act de încheierea de ședință din data de 15.04.2013, că reclamanții intenționează să stabilească valoarea acestora pe cale de executare silită, iar în ce privește cererea privind transmiterea branșamentului, instanța a reținut că toată rețeaua de apă și canalizare a fost predată către reclamantul I. în baza contractului nr. 78/07.12.2008, până la constituirea asociației de proprietari, iar în prezent, conform noilor dispoziții ale legii civile, s-a instituit o coproprietate forțată asupra instalațiilor de apă și canalizare conform art. 649 C. civ.; a respins cererea de chemare în garanție față de pârâta Y., fiind admisă acțiunea principală; în temeiul art. 274 C. proc. civ., a obligat pârâta la plata cheltuielilor de judecată constând în onorariu avocat, onorarii experți și taxă judiciară de timbru și timbru judiciar.

2. Împotriva acestei sentințe au declarat apel pârâtele SC X. SRL și SC V. SRL.

În motivarea apelului SC X. SRL s-a arătat că suprafața de 1387 mp având nr. cadastral provizoriu 6173/7 a fost cumpărată de la SC V. SRL prin Contractul de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. 2916/18.10.2011 de BNP Z. Vânzarea s-a efectuat în considerarea faptului că SC X. SRL avea în vedere edificarea unor unități locative. Deși litigiul dintre SC V. SRL și reclamanții din prezenta cauză a fost notat în Cartea funciară, acesta nu instituia o interdicție de înstrăinare. Afirmăția instanței de fond că vânzarea-cumpărarea s-a efectuat în scopul vânzătorului de a se sustrage obligațiilor contractuale nu are susținere, întrucât SC V. SRL nu are nici o obligație contractuală față de reclamanți în legătură cu suprafața de 1387 mp teren.

Cererea de introducere în cauză a SC X. SRL a fost formulată la termenul din 10.12.2012 și printre reclamanții din cererea de introducere au apărut patru persoane: P., R., S. și T., persoane care nu au calitatea de părți în această cauză. Aceste persoane nu au fost niciodată citate în cauză și totuși în practica și dispozițiile sentinței civile nr. 1662/2014 au apărut ca reclamanți. Judecata s-a făcut în lipsa unor „părți” nelegal citate. Sub aspectul motivării în fapt și drept, sentința este netemeinică și nelegală, nereușind să sublinieze concret care sunt cauzele de nulitate absolută și cum se susțin acestea.

Un alt motiv de apel s-a referit la faptul că acțiunea introdusă de reclamanți în constatarea

nulității trebuia timbrată potrivit dispozițiilor art. 2 alin. (1¹) din Legea nr. 146/1997, în sensul că valoarea taxei de timbru trebuie calculată la valoarea obiectului contractului a cărui nulitate s-a cerut, și nu la evaluarea provizorie făcută de reclamanți. Taxa de timbru pe care reclamanții ar fi trebuit să o achite era în cuantum de 1.731 lei, și nu valoarea achitată de către aceștia, sub acest aspect acțiunea este netimbrată.

În motivarea apelului propriu, pârâta SC V. SRL a arătat că sentința este anulabilă, întrucât judecata s-a făcut în lipsa unor părți nelegal citate. Deși nu sunt părți în cauză, după terminarea dezbaterilor, în încheierea din 07.04.2014, au apărut patru persoane ca reclamanți și anume: P., R., S. și T., care nu apar în cererea introductivă și nici în precizarea acesteia efectuată de reclamanți la termenul din 16.01.2012, nu au fost citate niciodată în calitate de reclamanți, nu figurează nici în notificarea trimisă în vederea concilierii, de unde se poate deduce faptul că în privința acestora nu a fost îndeplinită această procedură obligatorie, nici cele două expertize efectuate în cauză nu i-a consemnat în calitate de părți, situație care nu poate duce decât la anularea hotărârii atacate.

Apelanta a mai arătat că, având în vedere cadrul legal al procesului ca fiind circumscris în sfera răspunderii civile contractuale prevăzute de art. 969, art. 973, art. 1074-1077 C. civ., temei de drept indicat de reclamanți în cerea de chemare în judecată, potrivit art. 969 C. civ., contractul este legea părților. Or, între SC V. SRL și reclamanții D., E., O., C. și SC A. SRL nu a existat niciodată vreo relație contractuală. Ca atare, aceștia nu puteau avea, în condițiile date, calitate procesuală activă. Instanța de fond a făcut o confuzie afirmând că, ulterior încheierii contractelor ferme, beneficiarii U., P., A1 și C1 au înstrăinat locuințele ce au făcut obiectul contractului acestora către reclamanții SC A. SRL, O. și C., D. și E., în condițiile transferului de proprietate asupra imobilelor prin contracte de vânzare-cumpărare subsecvente chiar dacă între noii cumpărători și pârâta SC V. SRL nu există raporturi juridice directe, totuși ei justifică calitatea procesuală activă, operând o transmitere a tuturor drepturilor contractuale ce reveneau autorilor lor.

Apelanta a mai arătat că prin contractele ferme încheiate de SC V. SRL nu lasă loc la nici un fel de interpretare cu privire la faptul că obiectul acestora l-a reprezentat doar construirea caselor în perimetrele de teren cumpărate de fiecare beneficiar în parte și nicidecum construirea altor obiective în afara celor contractate. În toate contractele, la art. 2.1, pretins de reclamanți că ar fi fost încălcat, se prevede „construirea unei unități locative”, niciunde în cuprinsul contractelor nu se regăsește obligația SC V. SRL de a realiza pentru reclamanți în afara perimetrelor (curților) locuințelor lor - zone de agrement, terenuri de tenis, baschet, etc. De altfel, reclamanții au plătit efectiv doar casa de locuit și terenul aferent acesteia. La sfârșitul lucrărilor s-au încheiat Proces-verbale de recepție pe care părțile le-au semnat și în care nu s-a precizat că ar fi rămas lucrări contractate, plătite și neexecutate.

Mai mult, nu există nici un înscris emanat de la SC V. SRL care să îndeplinească, juridic vorbind, caracterul unei așa-zise „oferte publice”. Instanța a invocat o astfel de „ofertă publică” fără ca ea să fi existat. Locuințele construite beneficiarilor de către SC V. SRL au avut la bază autorizațiile de construcție și proiectele de construcție puse la dispoziție de fiecare beneficiar în parte și contractele ferme de construcție cu anexele lor semnate de părți.

Sub aspectul timbrării, a mai invocat apelanta că cererea introductivă trebuia timbrată în conformitate cu dispozițiile art. 2 din Legea nr. 146/1997.

3. Prin decizia civilă nr. 159 din 12 martie 2015 pronunțată de Curtea de Apel Ploiești, Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal, au fost respinse apelurile declarate, ca nefondate.

Pentru a pronunța această decizie, instanța de apel a reținut că P., R., S. și T. au fost menționați greșit în hotărârea tacată ca fiind reclamanți, însă, o atare eroare se poate îndrepta potrivit procedurii reglementate de dispozițiile art. 281 C. proc. civ.

Criticile din apeluri, referitoare la greșita timbrare a cererii de chemare în judecată, instanța de apel a constatat că reclamanții au evaluat și au timbrat corespunzător cererea de chemare în judecată.

S-a reținut și că reclamanții D. și E., O. și C. și SC A. SRL au calitate procesuală deoarece

aceștia au cumpărat imobilele de la foștii proprietari. și J., U., A1 și B1 care încheiaseră contracte ferme de construire, deoarece, prin aceste cumpărări a operat o transmitere a tuturor drepturilor contractuale ce reveneau autorilor lor - vânzătorii, întrucât drepturile dobândite de autor prin contracte încheiate cu alte persoane profită și succesorului cu titlu particular.

Cu privire la celelalte critici din apel, s-a considerat corectă statuarea primei instanțe de fond, prin care s-a constatat că oferta publică lansată de inițiatorul proiectului, SC W. SRL, reflectată în documentația urbanistică întocmită la cererea acestuia, obligația de construire a fost preluată efectiv de SC V. SRL, care a dobândit dreptul de proprietate asupra terenului. Chiar dacă numai în contractele de construire încheiate de G. și H. și U. s-a prevăzut faptul că lucrările exterioare unității locative (accese, terenuri de tenis, baschet, joacă pentru copii) vor fi realizate de constructor în conformitate cu oferta făcută publică în baza proiectelor și autorizațiilor obținute ulterior, în mod întemeiat a reținut instanța că, în baza ofertei publice, toate unitățile locative fiind identificate în planul de situație din PUD-ul aprobat pentru ansamblul rezidențial transcris în oferta publică, beneficiarii au avut reprezentarea finalizării unei unități locative în Zona Rezidențială A., cu diferite amplasamente, în funcție de lot și beneficiar.

Oferta publică, astfel cum rezultă din înscrisurile depuse la dosar, lansată sub denumirea Zona rezidențială A., constituită din documentația de urbanism aprobată în Consiliul Local al Municipiului Ploiești, planurile de situație, planșele desenate ale ansamblului imobiliar la finalul execuției, ofertele de publicitate imobiliară cuprinzând condițiile de contractare unei construcții în ansamblul imobiliar, conținea lucrările cu privire la care reclamanții au solicitat să fie obligată pârâta, cuprinde construcție birouri, 14 construcții locuințe, circulații comune, teren tenis, baschet, spații verzi, circulații auto și pietonale în folosință comună, iar condițiile de contractare a unei locuințe în zona rezidențială A. prevede terenul amenajat cu drumurile de acces.

Față de oferta publică prezentată pentru ansamblul rezidențial, s-a constatat că această avut un impact major asupra luării de către reclamanți a hotărârii de a contracta o locuință într-un astfel de ansamblu rezidențial, determinând voința acestora în sensul cumpărării parcelelor de teren și construirii unităților locative în ansamblul rezidențial.

Au fost respinse și criticile referitoare la modalitatea de soluționare a capătului acțiunii referitor la constatarea nulității absolute parțiale a contractului de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. 2916/18.10.2011 de BNP Z. din Ploiești, constatându-se că sentința este motivată în fapt și în drept. Prin acest contract, pârâta SC V. SRL, prin administrator statutar D1, a înstrăinat terenul în suprafață de 1387 mp, cu număr cadastral provizoriu 6173/7, către cumpărătorul SC X. SRL, prin administrator E1. Instanța a reținut în mod corect că notarea litigiului în Cartea Funciară nu instituia o interdicție de înstrăinare, având doar efect de opozabilitate față de terți. Însă, în condițiile în care acest teren, înstrăinat ulterior introducerii cererii de chemare în judecată, este cel regăsit în oferta publică, în planurile de situație referitoare la construirea cartierului rezidențial A., reprezentând suprafața de teren destinată executării lucrărilor exterioare, astfel, în mod corect s-a constatat că vânzarea-cumpărarea s-a făcut în dauna drepturilor reclamanților, care au solicitat obligarea pârâtei la efectuarea unor lucrări pe acest teren. S-a reiterat că vânzarea a fost făcută în vederea eludării obligației asumate prin contractele ferme ce au fost încheiate în considerarea ofertei publice. Cum cauza este condiție esențială pentru validitatea actului juridic, iar obligația fără cauză sau fondată pe o cauză falsă sau nelicită nu poate avea niciun efect, în mod legal și temeinic instanța a constatat nulitatea absolută parțială, cu privire la suprafața de teren de 1387 mp, a contractului de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. 2916/18.10.2011 de BNP Z. din Ploiești.

4. Împotriva acestei decizii au formulat recursuri SC V. SRL Ploiești și SC X. SRL Ploiești.

4.1. Prin recursul propriu, SC V. SRL Ploiești a solicitat casarea în totalitate a deciziei atacate și trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Ploiești, recursul fiind întemeiat pe dispozițiile art. 304 pct. 5, 8 și 9 C. proc. civ.

După expunerea istoricului cauzei și a contextului în care a luat naștere raportul juridic litigios din prezenta cauză și după expunerea modului în care judecata în apel a fost realizată, recurența a arătat că problema timbrajului cererii de chemare în judecată nu a fost, în realitate,

analizată.

Potrivit cererii introductive așa cum a fost modificată, reclamanții au solicitat obligarea părâtelor la executarea în natură a obligațiilor contractuale și a unor penalități de întârziere evaluând primul capăt al cererii la 40.000 lei, iar pe cel privind penalitățile la 5.000 lei, evaluare care a avut caracter provizoriu și care s-a realizat urmare faptului că la 6 ianuarie 2012 SC V. SRL Ploiești a invocat excepția netimbrării acțiunii.

Instanța de fond a omis să se pronunțe asupra timbrajului legal al cererii de chemare în judecată, iar în apel instanța a reținut exclusiv că cererea este timbrată potrivit legii, fără a face o analiză proprie a textelor incidente și a modului în care acestea au fost aplicate.

Un al doilea motiv al recursului s-a referit la greșita abordare a problemei de drept referitoare la lipsa calității procesuale active a reclamanților D., E., O., C. și SC A. SRL.

Recurenta a arătat că acțiunea promovată este una în răspundere contractuală, fiind așadar esențial să se identifice raportul convențional juxtapus raportului de drept procesual analizat.

Așa cum a arătat pe parcursul întregului litigiu, cele cinci persoane nu au avut nicio relație contractuală cu SC V. SRL Ploiești, chiar dacă aceștia au dobândit imobilele prin contracte de vânzare-cumpărare de la proprietarii anteriori și chiar dacă acești proprietari anteriori avuseseră contracte ferme încheiate cu părâta-reclamantă.

În aceste condiții instanța de apel, deși a reținut inexistența unor raporturi juridice directe între reclamanții arătați și SC V. SRL Ploiești, a continuat cu o concluzie lipsită de orice temeie juridic, în sensul că aceștia au preluat drepturile contractuale ale autorilor lor vânzători. Nu s-a indicat nici care au fost autorii acestora, nici ce drepturi contractuale au avut în raportul cu SC V. SRL Ploiești și nici care a fost temeiul transmisiunii.

Un al treilea motiv a recursului vizează neregularitatea procedurii de citare a reclamanților P., R., S. și T.

Recurenta a susținut constant că aceștia nu au fost citați niciodată pe tot parcursul procedurii în fața primei instanțe, însă aceasta a hotărât în dispozitivul sentinței și cu privire la drepturile acestor prețiși reclamanți, încălcând obligația de a respecta regulile procedurale incidente. În condițiile în care această problemă a fost sesizată pe calea apelului, recurenta a arătat că instanța de apel s-a mărginit în mod nelegal a arăta că în privința celor patru persoane s-a săvârșit o eroare materială care poate fi rectificată oricând, fără a sesiza însă că acestora li s-au constituit drepturi prin dispozitivul sentinței.

O ultimă critică vizează interpretarea materialului probator, referitor la care recurenta a susținut că atât prima instanță, cât și instanța de apel s-au aflat într-o gravă eroare, în măsura în care acestea au afirmat că Planul Urbanistic de detaliu și oferta publică lansată pentru construirea ansamblului rezidențial A. au fost întocmite de SC V. SRL Ploiești, aceasta fiind răspunzătoare de modalitatea executării proiectului.

Analiza greșită a actelor juridice analizate a constatat în aceea că Planul Urbanistic de Detaliu a fost inițiat de către SC W. SRL și I., reclamant în cauză, care la momentul întocmirii acestora erau proprietarii terenurilor din zonă. Niciodată, SC W. SRL nu a lansat o ofertă publică referitoare la construirea ansamblului rezidențial A., ci doar I. a lansat pliante și anunțuri publicitare. Din actele dosarului se reține fără îndoială că realizatorul Planului Urbanistic de Detaliu a fost o societate de arhitectură, SC F1 SRL, care nu are nicio legătură cu SC W. SRL. Abia în anul 2006, SC W. SRL a vândut terenurile proprii către familia D. și E. și SC V. SRL Ploiești, după ce anterior dezmembrase din proprietatea sa 1.490 mp din teren vândut în indiviziune ca drum de acces familiilor P. și R., S., T., K, L., F. și SC V. SRL Ploiești. La rândul lor, soții P., R., S., T., și F. cumpăraseră terenurile pentru edificarea locuinței de la I., în timp ce SC V. SRL Ploiești a cumpărat terenul propriu de la SC W. SRL, dar fără a prelua alte obligații ale acesteia rezultate din angajamente proprii de realizare a ansamblului rezidențial.

SC V. SRL Ploiești a încheiat exclusiv contractele ferme pentru construirea caselor în perimetrele de teren ale fiecărui beneficiar în parte și nicidecum nu s-a angajat la construirea altor obiective, lucru care rezultă fără putință de tăgadă din analiza contractelor încheiate.

S-a criticat și modalitatea în care s-a dat interpretare probelor administrate în cauză, mai exact expertizelor, cu privire la care instanța de apel nu a formulat un răspuns concret.

4.2. În recursul promovat SC X. SRL Ploiești s-a întemeiat pe dispozițiile art. 304 pct. 9 C. proc. civ. și a arătat că atât prima instanță, cât și instanța de apel au luat în examinare acțiunea pentru constatarea nulității absolute parțiale a contractului de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. 2916/2011 la BNP Z., fără ca acțiunea să fie legal timbrată, iar instanța sesizată cu această nelegalitate a omis analiza corespunzătoare a motivului de apel.

S-a criticat și soluția de înmânare a contractului arătând că în realitate înscrierea în Cartea Funciară nu a semnat interdicție de înstrăinare, astfel încât terenul putea fi vândut.

Împotriva recursurilor intimații-reclamanți au formulat întâmpinare solicitând să se constate că acțiunea promovată a fost corect timbrată, că reclamanții contestați au calitate procesuală activă, deoarece sunt avânzi-cauză ai autorilor lor, iar din această perspectivă decizia este corectă și legală.

În ceea ce privește motivul legat de nelegala citare a reclamanților P., R., S. și T., intimații au considerat că cele reținute de instanța de apel se încadrează într-o corectă interpretare și aplicare a legii, astfel că motivul de recurs este nefondat.

În ceea ce privește motivul de recurs întemeiat pe dispozițiile art. 304 pct. 8 C. proc. civ., intimații au arătat că în baza PUD-lui și a ofertei publice lansate de către pârâtă, precum și a contractelor de construire încheiate, aceasta și-a asumat obligații privind construirea unităților locative, bransamentelor la utilități și amenajări exterioare cum ar fi: căi de acces, instalații de iluminat exterior, trotuare cu protecție, terenuri de sport și spații de joacă, obligații pe care nu le-a mai îndeplinit și în legătură cu care a arătat ferm că nu are intenția îndeplinirii, cu atât mai mult cu cât a inițiat demersuri pentru schimbarea destinației terenurilor destinate zonelor de agrement.

Pe cale de consecință, aceștia au solicitat respingerea recursurilor ca nefondate.

Intervenienta U. a depus note scrise solicitând respingerea recursurilor, iar în cadrul recursurilor părțile au consemnat înscrisuri.

5. Recursurile sunt fondate și au fost admise, concordant dispozițiilor art. 312 alin. (2), (3) și (5) C. proc. civ., iar decizia atacată cu recurs a fost casată, iar cauza trimisă pentru rejudecarea apelului.

Pentru a răspunde recursurilor, Înalta Curtea apreciază necesar a reflecta succesiunea actelor de procedură ale reclamanților și intervenienților care au configurat, încă din fața primei instanțe, limitele în care litigiul trebuie soluționat, concordant dispozițiilor art. 129 C. proc. civ. din 1865, aplicabil în cauză.

Astfel, la 20.05.2011, a fost înregistrată pe rolul Tribunalului Prahova cererea de chemare în judecată formulată de reclamanții F., G., H., I., J., K., L., M., N., O., C., D., E. și SC A. SRL în contradictoriu cu pârâta SC V. SRL Ploiești prin care se pretindea obligarea pârâtei la executarea în natură a contractelor de construire încheiate între reclamanți și pârâtă, sau autorizarea reclamanților la executarea contractelor pe cheltuiala pârâtei, plata penalităților de întârziere calculate la valoarea lucrărilor neexecutate și să fie obligată pârâta să nu schimbe destinația terenului destinat amenajării spațiului de agrement la execuția căruia s-a obligat, cu cheltuieli de judecată.

Cererea a fost întemeiată în drept pe dispozițiile art. 969, art. 973 și art. 1074-1077 C. civ. din 1864.

Valoarea aferentă capătului 1 și 3 al cererii de chemare în judecată a fost estimată prin precizările aduse de reclamanți acțiunii la 16 ianuarie 2012, iar, ulterior, asupra aceluiași aspecte, acțiunea a fost precizată la 15 februarie 2012, astfel încât a rezultat că reclamanții estimează valoarea lucrărilor neexecutate la 35.000 lei, iar valoarea penalităților de întârziere la 5.000 lei.

În aceeași ultimă precizare, în partea introductivă a cererii, pe lângă reclamanții care au sesizat instanța cu cererea de chemare în judecată sunt desemnați, tot în calitate de reclamanți, numiții P., R., S. și T. Ulterior, în toate actele de procedură ale reclamanților, aceștia sunt desemnați în aceeași calitate, deși instanța de fond nu a dat nicio calificare demersului procesual.

La 17.09.2012, la dosar, U. a formulat o cerere de intervenție accesorie în interesul SC A. SRL, iar această cerere a fost admisă în principiu la 12 octombrie 2012.

Prin cererea consemnată la dosar la termenul de judecată din 12 octombrie 2012 reclamantii au solicitat, în temeiul art. 57 alin. (3), iar, ulterior, în temeiul art. 60-61 C. proc. civ., chemarea în judecată a SC X. SRL, iar pe această cale au solicitat constatarea nulității absolute parțiale a contractului de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. 2916/18.10.2011 la BNP Z. pentru cauză ilicită și imorală.

La termenul din 15.02.2013 reclamantii au formulat, în temeiul art. 60-61 C. proc. civ., chemare în judecată a numitului Y. ca succesor al SC W. SRL.

5.1 Analizând, urmare celor evidențiate, recursul pârâtei SC V. SRL Ploiești, Înalta Curte formulează următoarele considerente:

Critica netimbrării cererii de chemare în judecată formulată în fața instanței de apel a fost considerată nefondată, considerentele instanței fiind rezumate la concluzia că cererea de chemare în judecată a fost evaluată și timbrată.

Deși este corectă critica recurentei referitoare la lipsa oricărei motivări juridice a acestui considerent, în aplicarea dispozițiilor art. 314 C. proc. civ., Înalta Curte arată că acțiunea reclamantilor era evaluabilă în bani, evaluare care a fost de altfel realizată de reclamantii la solicitarea instanței, potrivit celor deja prezentate. În aceste condiții, potrivit dispozițiilor art. 1 și 2 din Legea nr. 146/1997, cererea avea caracter taxabil, iar taxa de timbru datorată însuma, potrivit algoritmului de calcul stabilit prin lege, 1.761 lei. Această taxă a fost însă achitată de reclamantii, potrivit dovezilor de plată consemnate la dosar la filele 61-68, de unde rezultă o valoare totală a sumei plătite cu titlu de taxă judiciară de timbru de 2.000 lei.

În aceste condiții, critica recurentei SC V. SRL Ploiești referitoare la greșita soluționare a timbrajului și lipsa sancționării cu nulitate a cererii de chemare în judecată este nefondată.

Al doilea motiv al recursului dedus prin memoriul de recurs potrivit art. 304 pct. 5 C. proc. civ. vizează necitarea la proces în fața primei instanțe a numiților P., R., S. și T.

Înalta Curte arată că, după regimul nulității determinate de art. 108 alin. (2) și (3) C. proc. civ., necitarea poate fi invocată numai în anumite limite procedurale și numai de către partea care, prin necitare, a suferit o vătămare care nu ar putea fi înlăturată decât prin anularea actului viciat. Cum necitarea la proces a persoanelor indicate nu vatămă recurenta, această critică nu poate fi dedusă de către aceasta prin propriul recurs.

Depășind însă aceste aspecte de ordin teoretic, Înalta Curte arată că, în mod esențial, critica din recurs deduce în fața instanței, prin invocarea necitării, încălcarea unei alte norme de procedură referitoare la reconfigurarea cadrului procesual, aceea a pronunțării hotărârii primei instanțe față de niște persoane care, neavând calitatea de reclamantii și nefiind chiar citați, au devenit, potrivit sentinței, titularii drepturilor stabilite prin dispozitiv.

Din acest punct de vedere, modificarea cadrului procesual cu participarea unor terți care pretind aceleași drepturi față de pârât nu se poate face nici prin mecanismul permis de art. 132 C. proc. civ., cu atât mai puțin prin mijlocirea unei cereri cu caracter precizator, a cărei funcție procesuală este aceea a clarificării cererii inițiale. Prin urmare, lărgirea cadrului procesual prin admiterea participării în proces a terților care vin pe poziția reclamantilor se poate face numai prin intervenție principală, act de procedură pe care numiții P., R., S. și T. nu l-au realizat.

Lipsa acestei sesizări a generat, în planul hotărârii primei instanțe, un motiv de nulitate determinat de pronunțarea acesteia cu depășirea limitelor legalei sesizări și prin crearea, în patrimoniul celor menționați greșit ca reclamantii, a unui set de drepturi în contradictoriu cu pârâta SC V. SRL Ploiești care, astfel, suferă o vătămare care impune remediul nulității actului de procedură astfel pronunțat, potrivit art. 105 alin. (2) C. proc. civ.

De aceea, din acest punct de vedere, este greșită rezolvarea dată de instanța de apel criticii cu același conținut, prin care arată că remediul încălcării este promovarea unei cereri de îndreptare a erorii materiale, iar aceasta presupune o greșită interpretare și aplicare a legii. În domeniul art. 281 C. proc. civ. intră numai erorile sau omisiunile cu privire la numele ori calitatea ori susținerile părților, erori de calcul sau alte asemenea greșeli și nu pot fi avute în vedere erori de judecată, cum ar fi atribuirea calității de parte unor persoane care au intervenit în proces cu încălcarea legii.

Pentru aceste considerente, Înalta Curte arată că este fondat acest motiv de recurs, hotărârea criticată a curții de apel fiind dată cu aplicarea greșită a unei norme procedurale.

Un al treilea motiv al recursului deduce greșita aplicare a legii în apel, referitor la modalitatea de soluționare a problemei calității procesuale active a numiților SC A. SRL, D., E., O. și C.

Recurenta a arătat întemeiat că temeiul juridic al acțiunii, cauza acesteia, înțelesă ca situație de fapt întemeiată juridic, o constituie răspunderea civilă contractuală, determinată de neexecutarea de către pârâta a obligațiilor asumate prin contractele de construire încheiate cu reclamanții, contracte în care reclamanții aveau calitatea de beneficiari, iar pârâta de antreprenor, respectiv a obligațiilor de construire a amenajărilor exterioare clădirilor cu destinație de locuință, căi de acces, zonă de agrement, iluminat exterior, etc. Potrivit expunerilor detaliate în cererea de chemare în judecată, aceste contracte s-au reprezentat prin încheierea cu reclamanții, în mod individual, a unor convenții intitulate "contract ferm" de construire a unor unități locative, așa cum acestea au fost identificate în "obiectul contractului".

În planul procesului, verificarea calității procesuale active sau pasive se impune ca o necesitate, deoarece acestea reprezintă condiții ale acțiunii civile. Verificarea calității procesuale semnifică verificarea părților raportului juridic substanțial care trebuie să se regăsească simetric în raportul de drept procesual.

În temeiul celor ce preced, Înalta Curte arată că în procesul care deduce analiza răspunderii civile contractuale părțile litigiului trebuie să fie aceleași cu părțile contractelor de construire sau, în anumite condiții, cu avânzii-cauză ai părților.

Din analiza actelor dosarului a rezultat în mod necontestat în fața instanțelor de fond că SC A. SRL, D., E., O. și C. nu au încheiat cu pârâta contracte ferme de construire a unităților locative, că aceste contracte au fost încheiate cu pârâta numai de proprietarii anteriori ai imobilelor.

Mai exact, familia O. și S., T. a cumpărat la 31.03.2009 de la numiții I. și J. suprafața de teren de 268 mp în Str. L. FN, T59, A713/1, plus cota-indiviză de 1/32 din suprafața indiviză de 1490 mp situat în str. L. nr. 5A. Anterior aceste vânzări, la 03.07.2006, I. și J. încheiaseră cu SC V. SRL Ploiești contractul ferm de construire nr. 15. Similar, familia D. și S. a cumpărat la 07.03.2008 de la vânzătorii A1 și C1 imobilul situat în str. L. 5A teren cu construcție plus cota indiviză de 1/16 din drumul de acces de 1490 mp la aceeași adresă, iar anterior acestei vânzări, la 18.07.2006, A1 și C1 au încheiat cu SC V. SRL Ploiești contractul ferm nr. 11. În fine, SC A. SRL a cumpărat la 13.11.2009 de la G1 și U. imobilul situat în Ploiești, Str. L. 5A compus din teren și construcție, plus cota indiviză de 1/16 din terenul cu destinație de drum de acces în suprafață de 1490 mp, după ce, la 21.01.2006, vânzătorii încheiaseră un contract ferm cu pârâta, cu nr. 6.

Reținând aceeași stare de fapt, instanța de apel a considerat, confirmând raționamentul primei instanțe, că deși între noii proprietari și pârâta nu există raporturi contractuale directe, a operat o transmitere a drepturilor contractuale care le reveneau autorilor, deoarece drepturile dobândite de autor profită și succesorului cu titlu particular.

Acest raționament a presupus însă o greșită aplicare a legii. În sens juridic, privit ca având-cauză - ca terț care, fără să fi participat la încheierea unui act juridic, suportă efectele acestuia - *succesorul cu titlu particular* este acea persoană care dobândește un drept singular și care suportă consecințele actelor anterioare ale autorului său încheiate cu alte persoane, referitoare la *acel* drept. Din acest punct de vedere *dreptul transmis* familiilor B., C. și D., E. sau SC A. SRL este *dreptul de proprietate* asupra fiecăruia dintre imobilele vândute, iar cu privire la acest drept singular autorii nu încheiaseră anterior acte juridice opozabile succesorilor.

Chiar dacă foștii proprietari încheiaseră anterior contracte de construire pe imobilele transmise prin vânzare, aceste contracte nu produc efecte față de succesori deoarece drepturile rezultate din contractele de construire nu sunt aceleași cu dreptul de proprietate transmis prin vânzare, chiar dacă se află într-o conexiune oarecare cu acesta. Așadar, singura modalitate de transmitere către cumpărători a efectelor contractelor de construire încheiate de autorii lor era cesiunea acestor contracte, efectuată în condițiile legii, operațiune care nu s-a încheiat.

În atare condiții, reclamanții menționați nu au un raport contractual de construire cu SC V. SRL Ploiești și nici nu se pot prevala de efectele contractelor de construire ale autorilor lor, față de care sunt simpli terți. Or, în lumina relativității efectelor contractului consfințită prin art. 973 C. civ., nici SC V. SRL Ploiești nu este ținută de răspundere contractuală față de aceștia.

Transpunând în plan procesual aceste concluzii, rezultă că reclamanții menționați *au calitate procesuală activă* în litigiul având cauza juridică întemeiată pe executarea contractelor de construire.

Al treilea motiv al recursului vizează interpretarea greșită a actelor analizate, în sensul schimbării înțelesului vădit lămurit al acestora. Recurenta a susținut că Planul Urbanistic de Detaliu (PUD) a fost inițiat de SC W. SRL împreună cu reclamantul I. care erau proprietarii terenurilor pe care cartierul A. urma a fi construit, dar și că societatea care a inițiat PUD-ul nu a lansat oferta publică de construire a ansamblului rezidențial, aceasta aparținând numai persoanei fizice arătate. Faptul că o parte a terenurilor proprietatea SC W. SRL a fost vândută SC W. SRL nu face din societatea pârâtă continuatorul vânzătorului în ceea ce privește obligațiile asumate prin PUD, singurele obligații proprii ale societății recurente fiind cele asumate prin contractele ferme încheiate cu beneficiarii săi, iar răspunderea sa trebuie delimitată la efectele acestor contracte. Astfel, potrivit detaliilor oferite la art. 2 al contractelor ferme încheiate SC V. SRL și-a asumat numai obligația de a construi unitățile locative, iar nu de a realiza pentru reclamanți zonele de agrement. Iar aceste obligații au fost executate, așa cum rezultă din procesele-verbale de recepție alucrărilor, în care nu s-a consemnat faptul că lucrările sunt incomplet realizate.

Înalta Curte reține că instanța de apel a apreciat că oferta publică a fost lansată de inițiatorul proiectului SC W. SRL și a fost preluată de SC V. SRL care a dobândit dreptul de proprietate asupra terenului. Prin lansarea acestei oferte s-a creat o determinare majoră a reclamanților de a cumpăra în zonă terenurile pe care ansamblul rezidențial A. urma a fi edificat în condițiile prezentate în ofertă.

Pentru a răspunde motivului de recurs referitor la interpretarea greșită a actului juridic dedus judecății prin schimbarea înțelesului lămurit al acestuia, se impune a identifica, pe de o parte, actul juridic supus interpretării, iar, pe de altă parte, rezultatul dat prin interpretarea acestuia de instanța de judecată, pentru a stabili dacă raționamentul aplicat a fost de natură să aducă atingere voinței părților și efectului clar al convenției prefigurată de aceasta.

Or, examenul realizat de instanța de apel nu permite analiza motivului de recurs pe criteriile arătate. Aprecierea globală realizată în apel referitoare la faptul că SC V. SRL este continuatoarea obligațiilor generate prin PUD ale SC W. SRL fără identificarea actului care să refere o asemenea transmisiune sau a modalității în care o asemenea concluzie a fost dedusă, alături de împrejurarea că nu se poate stabili dacă, în apel, instanța a avut în vedere pentru angajarea răspunderii pârâtei numai contractele de construire sau și alte acte exterioare acestora, că nu a stabilit limitele obligației angajate de SC V. SRL potrivit autorizațiilor de construire, a anexelor contractelor specificate în acestea, nu permite instanței de recurs analiza modului în care actele juridice deduse judecății au fost analizate și interpretate.

Înalta Curte apreciază în contextul dat că, independent de împrejurarea că acțiunea a demarat cu pluralitate de reclamanți, instanțele de fond aveau datoria a identifica, în cadrul analizei răspunderii civile contractuale, relația contractuală particulară a fiecărui reclamant cu pârâta pentru a putea determina limitele răspunderii acesteia.

Din această perspectivă, critica din recurs este fondată deoarece, în lipsa unor determinări concrete, recurenta poate afirma că o apreciere generală asupra actelor juridice aduse de părți în cauză a avut ca rezultat o interpretare greșită a acestora.

Instanța de recurs arată suplimentar că motivarea deciziei din apel nu corespunde unei analize exhaustive a materialului probator administrat, de natură să stabilească situația de fapt reținută și considerată de această instanță la pronunțarea deciziei.

De aceea, pentru toate considerentele arătate în această decizie, recursul pârâtei SC V. SRL a fost admis cu consecința casării deciziei atacate.

5.2. Trecând la analiza recursului declarat de SC X. SRL, Înalta Curte reține că un prim motiv al acestuia vizează lipsa analizei motivului apelului declarat de această parte referitor la nelegala timbrare a cererii de constatare a nulității absolute parțiale a contractului de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. 2916/2011 la BNP Z.

Această critică este fondată. Deși SC X. SRL a invocat acest motiv de apel, în examinarea acestuia instanța a omis să prezinte considerentele care au determinat respingerea sa ca nefondat.

Din acest punct de vedere, instanța de apel avea îndatorirea a lămuri caracterul taxabil al cererii potrivit dispozițiilor legale incidente, urmată de verificarea îndeplinirii obligației de a timbra a reclamanților.

De aceea, deși motivul de recurs a fost invocat în temeiul art. 304 pct. 9 C. proc. civ., lipsa considerentelor instanței de apel asupra acestei probleme echivalează cu o nemotivare și are efectul lipsei analizei apelului în aceste limite.

Al doilea motiv al recursului vizează greșita aplicare a legii cu argumentul că aceasta a constat în aprecierea greșită a efectului notării litigiului x/105/2011 în cartea funciară, notare care nu avea natura unei interdicții de înstrăinare, ci doar a unei referitoare la publicitate.

Acest motiv de recurs nu este fondat. Instanța de apel a dat o semnificație corectă efectului notării litigiului în cartea funciară și nu a apreciat că motivul de nulitate își trage greutatea din această împrejurare, ci s-a fondat pe cauza ilicită a contractului.

Cu toate acestea, în limita primului motiv al recursului, Înalta Curte a admis recursul declarat de SC X. SRL.

Astfel, în temeiul tuturor considerentelor arătate în această decizie, recursurile promovate au fost admise, iar decizia atacată casată cu consecința trimiterii cauzei la aceeași instanță pentru rejudecarea apelurilor, potrivit art. 312 alin. (2)-(3) și (5) C. proc. civ., în rejudecare, urmând a fi avute în vedere și aspectele de drept dezlegate prin această hotărâre.

30. Modificarea cuantumului valorii obiectului cererii de chemare în judecată. Admiterea excepției necompetenței materiale a primei instanțe ridicată din oficiu de instanța de apel în cel de al doilea ciclu procesual. Nelegalitate.

C.proc.civ. din 1865, art. 18¹, art. 304 pct. 9

Punând în discuție din oficiu necompetența materială a tribunalului ca primă instanță, în raport de valoarea obiectului cauzei (astfel cum a fost identificată prin raportul de expertiză,) în ce-al doilea ciclu procesual și anulând sentința apelată, pentru a trimite cauza spre rejudecare la judecătoria, curtea de apel a făcut o greșită aplicare a dispozițiilor art. 18¹ C.proc.civ., ceea ce determină incidența motivului de recurs prevăzut de art. 304 pct. 9 C.proc.civ.

Ca atare, acordând relevanță modificărilor intervenite în ceea ce privește cuantumul valorii obiectului cauzei, ulterior evaluării inițiale realizată de reclamant prin cererea de chemare în judecată, în condițiile în care la acel moment valoarea obiectului pricinii nu a fost contestată și cum această valoare, în raport de care se stabilește competența materială a instanței, conform art. 2 alin. (1) lit. b) C.proc.civ., poate fi determinată numai în fața primei instanțe de fond, în primul ciclu procesual, nemaiputând să formeze obiect de dispută în căile de atac (pentru a evita prelungirea cursului procesului determinată de fluctuația valorii obiectului pricinii pe parcursul soluționării cauzei), curtea de apel a pronunțat o soluție cu ignorarea prevederilor art. 18¹ C.proc.civ.

Secția I civilă, decizia nr. 119 din 16 ianuarie 2015

Prin cererea înregistrată pe rolul Tribunalului Sălaj la data de 8.08.2008, reclamanții A., B., C., D., E., F., G., H., în contradictoriu cu pârâtul I.P.J. Sălaj, au solicitat obligarea pârâtului de a le

restitui în deplina proprietate și posesie suprafața de 1.471 mp teren din imobilul înscris în CF xZalău, compus din casă, curte și grădină în suprafață de 7.625 mp; obligarea pârâtului la plata unor despăgubiri lunare pentru lipsa de folosință a terenului, în cuantum de 300 euro lunar, începând cu 01 ianuarie 1990 și până la restituirea efectivă a terenului.

Ulterior reclamanții și-au precizat acțiunea în sensul că revendică suprafața de 1.595 mp.

În drept, reclamanții și-au întemeiat cererea de chemare în judecată pe dispozițiile art.480 și urm., art. 998 C.civ.

Primul ciclu procesual a fost finalizat prin decizia civilă nr. 353 din 30.01.2013 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, care a constat că instanța de apel a făcut o greșită aplicare a dispozițiilor art. 64-66 C.proc.civ., întrucât, deși încă de la prima instanță de fond a fost formulată cerere de arătare a titularului dreptului de către pârât, atât în cadrul întâmpinării, cât și prin cerere depusă separat pentru termenul din 23.04.2009, această cerere nu a fost avută în vedere de către instanță, care a trecut la administrarea de probe, fără a dispune citarea în cauză a titularului dreptului, în temeiul art. 65 alin.(2) C.proc.civ.

De abia cu două termene anterioare soluționării cauzei, la data de 19.11.2010, au fost introduși în cauză M.A.I. și Statul Român, prin Ministerul Finanțelor Publice, în calitate de pârâți.

Cel indicat ca titular al dreptului, în raport de poziția pe care o adopta, urma să dobândească fie calitatea de pârât în temeiul art. 66 alin. (1) C.proc.civ., fie pe cea de intervenient în interes propriu, în acord cu art. 66 alin.(2) C.proc.civ.

Deși prima instanță a reținut că M.A.I. și-ar fi exprimat poziția asupra dreptului său privind imobilul în litigiu prin întâmpinarea depusă, Înalta Curte a constatat că o astfel de poziție nu a rezultat în mod neechivoc din cuprinsul întâmpinării, fiind prezumată de către instanță cu ocazia motivării hotărârii pronunțate în cauză. Deoarece calitatea în care M.A.I. a fost citată în cauză, nu a fost lămurită încă de la prima instanță, cauza a fost soluționată în absența unui cadru procesual configurat în condiții de legalitate.

În plus, nu a putut fi menținută soluția de admitere a apelului și de respingere a acțiunii motivată de lipsa calității de proprietar a pârâtului, în condițiile în care acesta a adus la cunoștință instanței că nu este titularul dreptului și chiar a formulat o cerere de arătare a titularului dreptului, incorect soluționată.

Constatându-se lipsa de preocupare a instanței de a stabili corect cadrul procesual încă de la prima instanță de fond, dosarul a fost trimis spre rejudecare la prima instanță.

În rejudecare, prin sentința civilă nr. 809 din 20.03.2014 a Tribunalului Sălaj, s-a admis excepția lipsei calității procesuale pasive a Statului Român prin Ministerul Finanțelor Publice, s-a respins excepția inadmisibilității acțiunii precum și a lipsei calității procesuale pasive a I.P.J. Sălaj, s-a admis cererea precizată și au fost obligați pârâții I.P.J. și intervenientul forțat M.A.I. să le predea reclamanților în deplină proprietate suprafața de 1.595 mp teren. Intervenientul forțat M.A.I. a fost obligat la plata unor despăgubiri anuale de 47.420 lei începând cu data de 8.08.2005 până la restituirea efectivă a terenului. S-a respins cererea privind constatarea dreptului de retenție.

În motivarea acestei sentințe, s-a reținut că Statul Român prin Ministerul Finanțelor nu are calitate procesuală pasivă în acțiunea în revendicare deoarece posesorul terenului și a construcțiilor este I.P.J. Sălaj.

Excepția inadmisibilității a fost respinsă deoarece reclamanții au urmat procedura specială prevăzută de Legea nr. 10/2001 privind restituirea imobilelor preluate abuziv, în conținutul deciziei nr. 3415/2004 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, s-a reținut că imobilul se află în procedura reparatorie prevăzută de Legea nr. 10/2001.

Excepția lipsei calității procesuale pasive a I.P.J. Sălaj a fost și ea respinsă, devreme ce această parte a recunoscut că se află în posesia imobilului.

Referitor la fondul cauzei, instanța a reținut că imobilul în litigiu a aparținut numitei B.I., ai cărei moștenitori sunt reclamanții.

Prin decizia civilă nr. 159/2001 a Curții de Apel Cluj, rămasă definitivă prin decizia I.C.C.J. nr. 3415/2004, s-a constat că imobilul în cauză a fost preluat abuziv de Statul Român. Totodată s-a

dispus și rectificarea CF prin radierea dreptului de proprietate al Statului Român.

Expertiza topografică efectuată în cauză a evidențiat că suprafața totală a terenului este de 7.625 mp, I.P.J. folosește din aceasta 1.595 mp, iar diferența I.J. și Palatul Copiilor.

Dacă inițial reclamanții au solicitat restituirea suprafeței de 1.471 mp ulterior, după efectuarea expertizei și-a precizat pretențiile care se referă la suprafața de 1.595 mp.

Pe parcursul timpului pe acest teren s-au realizat 2 construcții: una a fost transmisă în 1970 în administrarea Inspectoratului Județean cu destinația Casa Pionierilor, iar a doua a reprezentat o cabană cu regim de înălțime P+1E dată în administrare Consiliului Securității Statului, iar mai apoi I.P.J.

În ce privește, prima construcție și terenul aferent, prin sentința civilă nr. 581 din 6.04.2009 a Tribunalului Sălaj, cererea în revendicare formulată de reclamanți a fost admisă iar pârâții au fost obligați să predea întregul imobil.

În ce privește suprafața de 1.595 mp și care face obiectul prezentului litigiu încă din anul 2005, între reclamanți și pârâtul I.P.J. au existat demersuri referitoare la posibilitatea stingerii pe cale amiabilă a divergențelor dintre ei. I.P.J., prin poziția adoptată a recunoscut că nu e proprietar al imobilului și a ajuns chiar și la o înțelegere cu reclamanții referitoare la valoarea acestuia. Demersurile nu s-au finalizat doar din lipsa fondurilor financiare.

În ce privește M.A.I., deși a susținut tot timpul că nu au calitate procesuală pasivă, instanța a respins această excepție constatând că în ce-l privește sunt îndeplinite prevederile art. 65 C.proc.civ.

Atât I.P.J. cât și M.A.I. au calitate de pârâte atâta vreme cât folosesc fără nici un drept acest imobil. Acțiunea în revendicare este acea acțiune reală prin care reclamantul solicită instanței să-i recunoască dreptul de proprietate asupra unui bun și pe cale de consecință să oblige pârâtul la restituirea posesiei.

Cum în cauză I.P.J. este posesorul imobilului, iar M.A.I. administratorul, cele două pârâte au fost obligate să predea în deplină proprietate suprafața de 1.595 mp teren.

Reclamanții au solicitat obligarea pârâților și la plata despăgubirilor lunare pentru lipsa de folosință a terenului începând cu data de 1.01.1990.

Raportat de data formulării acțiunii, respectiv 08.08.2008, instanța a admis acțiunea doar pentru 3 ani anteriori formulării cererii, obligând intervenientul forțat la despăgubiri în valoare de 47.420 lei.

I.P.J. Sălaj a invocat existența unui drept de retenție în sumă de 754.858,40 lei.

Nu a făcut niciodată dovada acestor pretenții, iar această cerere a fost respinsă ca nefondată.

Împotriva acestei sentințe, pârâtul I.P.J. a declarat recurs.

Prin încheierea pronunțată în ședința publică din 12.09.2014, având în vedere valoarea terenului în litigiu, în suprafață de 1.595 mp, de 95.000 euro, respectiv echivalentul sumei de 405.000 lei, precum și dispozițiile art. 282¹ C.proc.civ., Curtea a calificat calea de atac promovată de pârât împotriva sentinței tribunalului, ca fiind „apel” și nu „recurs”.

La același termen de judecată, având în vedere că valoarea imobilului teren revendicat de reclamanți este de 95.000 euro, respectiv 405.000 lei, așa cum reiese din raportul de expertiză tehnică judiciară, sub valoarea prevăzută de art. 2 alin. (1) lit. b) C.proc.civ., aceea 500.000 lei, Curtea din oficiu a pus în discuție un motiv de apel de ordine publică, respectiv necompetența materială a Tribunalului Sălaj în soluționarea acțiunii promovată de reclamanți, ținând seama de prevederile art. XXII din Legea nr. 202/2010 și de împrejurarea că acțiunea a fost promovată la data de 08.08.2008, anterior intrării în vigoare a acestui act normativ.

Prin decizia civilă nr. 771/A/2014, Curtea de Apel Cluj, Secția I civilă a admis în parte apelul declarat de pârâtul I.P.J. împotriva sentinței civile nr. 809/2014 a Tribunalului Sălaj, pe care a anulat-o în tot și a trimis cauza pentru competentă soluționare în primă instanță la Judecătoria Zalău.

Soluția a fost motivată de faptul că valoarea terenului revendicat de reclamanți în suprafață

de 1,595 mp este de 59,4 euro/mp., respectiv 95.000 euro sau 405.000 lei, sub valoarea prevăzută de art. art. 2 pct. 1 lit. b) C.proc.civ., astfel încât tribunalul a judecat în primă instanță prezenta acțiune civilă precizată cu încălcarea textului legal mai sus arătat și a dispozițiilor art. 158, art.159 alin. (1) pct.2 C.proc.civ. care reglementează în mod imperativ competența materială a instanțelor de judecată.

Împotriva menționatei decizii au formulat recurs reclamanții pentru motive de nelegalitate întemeiate pe dispozițiile art. 304 pct. 9 C.proc.civ.

În dezvoltarea acestora s-a arătat că decizia recurată a fost dată cu încălcarea dispozițiilor art. 18¹ C.proc.civ., precum și cu ale art. 159¹ C.proc.civ. Mai mult, instanța de apel a încălcat și dispozițiile deciziei de casare nr. 353/2013 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, ca instanță de recurs în primul ciclu procesual, conform căreia cauza a fost trimisă pentru rejudecare pe fond la instanța competentă să soluționeze litigiul în primă instanță, respectiv Tribunalul Sălaj.

Potrivit prevederilor art. 18¹ C.proc.civ., instanța investită conform dispozițiilor referitoare la competența după valoarea obiectului cererii rămâne competentă să judece chiar dacă, ulterior investirii, intervin modificări în ceea ce privește quantumul valorii aceluiași obiect.

Or, în acțiunea introductivă valoarea indicată a imobilului revendicat depășea cu mult suma de 500.000 lei, deoarece numai valoarea de circulație a terenului revendicat, la data introducerii acțiunii introductive, era de 110 euro/mp., astfel că numai valoarea acestuia depășea suma de 614.000 lei, fără a lua în calcul valoarea construcțiilor existente pe teren, imobilul revendicat fiind compus și din supraedificatele existente pe teren.

Valoarea obiectului cererii se stabilește de către reclamant prin cererea introductivă, iar această valoare nu a fost niciodată contestată de către părți ori de către instanță, ba mai mult a fost confirmată de pârâtul I.P.J.

Din întâmpinarea depusă de pârâtul I.P.J. în fața instanței de fond, rezultă că valoarea de inventar a imobilului revendicat - mai exact a supraedIFICATELOR - depășește suma de 750.000 lei.

Faptul că, la mai bine de doi ani de la introducerea acțiunii introductive, printr-o expertiză tehnică judiciară, valoarea de circulație a terenului, la data evaluării, a fost stabilită la suma de 405.000 lei, nu poate în nici un caz determina necompetența materială a Tribunalului Sălaj, dispozițiile art. 18¹ C.proc.civ. fiind clare în acest sens.

Potrivit art. 159¹ alin. (2) C.proc.civ., text introdus prin art. 1 pct. 23 din Legea nr. 202/2010 „necompetența materială și teritorială de ordine publică poate fi invocată de părți ori de către judecător la prima zi de înfățișare în fața primei instanțe, dar nu mai târziu de începerea dezbaterilor asupra fondului”.

Astfel, chiar și în cazul în care cauza ar fost judecată în fond de o instanță necompetentă material, în căile de atac o asemenea excepție nu mai poate fi invocată, la fel, nici în cazul unei casări cu trimitere spre rejudecare. Potrivit textului de lege invocat, necompetența materială a instanței se acoperă odată cu intrarea în dezbaterile fondului, iar discuția asupra acestui aspect nu mai poate fi reluată.

Astfel, Curtea de Apel Cluj nu mai putea să invoce și să constate necompetența materială a Tribunalului Sălaj, nici măcar în situația în care această instanță ar fi fost necompetentă material, aceasta cu atât mai mult cu cât dosarul se afla în rejudecare după casare, iar dispozițiile art. 159¹ C.proc.civ. își găseau astfel aplicabilitate în cauză.

Dispozițiile art. 159¹ C.proc.civ. sunt incidente în cauză, chiar dacă litigiul a fost promovat la data de 08 august 2008, deoarece dispozițiile art. XXII alin. (1) teza finală din Legea nr. 202/2010 prevăd că "în caz de desființare, anulare sau casare cu trimitere spre rejudecare, dispozițiile prezentei legi privitoare la competență sunt aplicabile". Dacă dispozițiile Legii nr. 202/2010 referitoare la competență sunt aplicabile litigiilor în care s-a dispus casarea cu trimitere, atunci înseamnă că aceste dispoziții sunt aplicabile și în prezenta speță, iar dispozițiile art. 159¹ C.proc.civ. privesc competența, deci sunt aplicabile.

În ceea ce privește încălcarea de către instanța de apel a chestiunilor dezlegate de instanța de recurs, care au caracter obligatoriu în rejudecare, potrivit art. 315 C.proc.civ., se menționează că, în

mod corect, competența materială a Tribunalului Sălaj a fost stabilită în primul ciclu procesual, confirmată și de decizia de casare a Înaltei Curții de Casație și Justiție, care a trimis cauza spre rejudecare Tribunalului Sălaj.

La data pronunțării acestei decizii, raportul de expertiză tehnică judiciară la care face referire instanța de apel, era deja întocmit în dosar, iar Înalta Curte avea cunoștință de existența acestuia și cu toate acestea, a apreciat în mod absolut corect că instanța competentă este Tribunalul Sălaj.

O instanță inferioară nu poate modifica o decizie a instanței superioare, iar atâta vreme cât Înalta Curte a trimis cauza spre rejudecare Tribunalului Sălaj, în mod absolut corect, instanța de apel nu mai putea, în mod legal, să pună în discuție și să constate necompetența materială a Tribunalului Sălaj.

Analizând recursul formulat, în raport de criticile menționate, Înalta Curte apreciază că acesta este fondat, pentru următoarele considerente:

Făcând aplicarea art. 2 alin. (1) lit. b) C.proc.civ. și constatând că valoarea imobilului, astfel cum a fost identificată prin raportul de expertiză efectuat în cauză, este mai mică de 500.000 lei, instanța de apel a pus în discuție din oficiu un motiv de apel de ordine publică, respectiv necompetența materială a Tribunalului Sălaj în soluționarea acțiunii promovată de reclamant, ținând seama de prevederile art. XXII din Legea nr. 202/2010 și de împrejurarea că acțiunea a fost promovată la data de 08.08.2008, anterior intrării în vigoare a acestui act normativ.

Punând în discuție din oficiu necompetența materială a primei instanțe, în raport de valoarea obiectului cauzei, în ce-al doilea ciclu procesual, și anulând sentința apelată, pentru a trimite cauza spre rejudecare la prima instanță, instanța de apel a făcut o greșită aplicare a art. 18¹ C.proc.civ., ceea ce determină incidența motivului de recurs prevăzut de art. 304 pct. 9 C.proc.civ.

Astfel, instanța de apel a ignorat prevederile art. 18¹ C.proc.civ., potrivit căruia „*instanța investită potrivit dispozițiilor referitoare la competența după valoarea obiectului cererii rămâne competentă să judece chiar dacă, ulterior investirii, intervin modificări în ceea ce privește cuantumul valorii aceluiași obiect*”, deoarece a acordat relevanță modificărilor intervenite în ceea ce privește cuantumul valorii obiectului cauzei, ulterior evaluării inițiale realizate de reclamant prin cererea de chemare în judecată, în condițiile în care la acel moment nu valoarea obiectului pricinii a fost contestată.

Stabilirea competenței materiale de către prima instanță sesizată, în raport de valoarea obiectului pricinii, se realizează prin luarea în considerare a valorii indicate de reclamant prin cerere, conform art. 2 alin.(3) al Legii nr. 146/1997 privind taxele judiciare de timbru, potrivit căruia „valoarea la care se calculează taxa de timbru este cea declarată în acțiune sau în cerere. Dacă această valoare este contestată sau apreciată de instanță ca derizorie, evaluarea se va face potrivit normelor metodologice prevăzute la art. 28 alin. (2) din prezenta lege”.

Deși prezenta cauză este scutită de plata taxei de timbru, prevederile legale menționate au relevanță sub aspectul identificării valorii reale a obiectului pricinii, determinată de reclamant sau prin expertiză dacă este contestată, momentul în care este stabilită valoarea reală a obiectului cauzei având relevanță implicit asupra datei până la care se poate invoca necompetența materială determinată de valoarea imobilului care face obiectul cauzei.

În speță, instanța nu a apreciat că valoarea obiectului cauzei, indicată de reclamant, ar fi derizorie și nu au existat contestații sub acest aspect.

Ca atare, valoarea obiectului pricinii, în raport de care se stabilește competența materială a instanței, conform art. 2 alin. (1) lit. b) C.proc.civ., cât și taxa de timbru, poate fi determinată numai în fața primei instanțe de fond, în primul ciclu procesual, nemaiputând să formeze obiect de dispută în căile de atac, pentru a evita prelungirea cursului procesului determinată de fluctuația valorii obiectului pricinii pe parcursul soluționării cauzei.

Pentru același motiv a fost adoptat art. 18¹ C.proc.civ., care a fost detaliat mai apoi în art. 159¹ C.proc.civ., adoptat pentru a clarifica momentul până la care poate fi invocată excepția necompetenței materiale.

La momentul sesizării instanței cu prezenta cerere de chemare în judecată, 08 august 2008, art. 159¹ C.proc.civ. nu era adoptat, fiind introdus prin Legea nr. 202/2010, astfel încât prevederile sale nu sunt incidente în cauză.

Însă, faptul că verificarea competenței materiale în raport de valoarea obiectului pricinii se realizează numai de către prima instanță investită și nu mai poate fi adusă în discuție în căile de atac, rezultă din temeiurile juridice în vigoare la momentul investirii instanței, astfel cum s-a motivat anterior.

Întrucât în primul ciclu procesual nu a fost analizată competența materială a primei instanțe de fond în raport de valoarea obiectului cauzei și nu există o dezlegare explicită asupra acestui aspect, care să fie obligatorie pentru instanțe în rejudecare, nu se poate reține încălcarea art. 315 C.proc.civ.

În mod corect tribunalul s-a considerat ca fiind competent să judece cauza în considerarea valorii obiectului acesteia, de 614.000 lei, indicată prin cererea de chemare în judecată, valoare care nu a fost contestată potrivit art. 2 alin.(3) al Legii nr. 146/1997, astfel încât, potrivit art. 18¹ C.proc.civ., tribunalul a rămas competent să judece cauza chiar dacă, ulterior, au intervenit modificări în ceea ce privește cuantumul valorii aceluiași obiect.

Prin urmare, incidența motivului de recurs prevăzut de art. 304 pct. 9 C.proc.civ. se poate reține numai din perspectiva încălcării art.18¹ C.proc.civ. nu și a art. 159¹ și art. 315 C.proc.civ.

Pentru aceste argumente, având în vedere că instanța de apel nu a intrat în cercetarea motivelor de apel, în temeiul art. 312 alin. (5) coroborat cu art. 313 C.proc.civ., recursul a fost admis, a fost casată decizia recurată și trimisă cauza, pentru judecarea apelului, aceleiași curți de apel.

31. Regimul juridic al excepțiilor de ordine publică în reglementarea anterioară modificării Codului de procedură civilă prin Legea nr. 202/2010. Litigiu evaluabil în bani. Determinarea competenței materiale în raport cu valoarea indicată de reclamant prin cererea de chemare în judecată. Rejudecare după casare. Inadmisibilitatea administrării unor probe ce tind la nesocotirea celor stabilite cu putere de lucru judecat. Contract de vânzare-cumpărare încheiat ulterior apariției Legii nr. 10/2001 având ca obiect un imobil notificat. Interdicție legală de înstrăinare.

C.proc.civ. din 1865, art. 112 pct. 3,

art. 136 (în forma anterioară modificării prin Legea nr. 202/2010), art. 315

C.civ. din 1864, art. 1200, art. 1201

Legea nr. 10/2001, art. 42 (fost art.43 înainte de republicarea legii),

art. 21 (fost art. 20 înainte de republicarea legii)

1. Potrivit normei de reglementare a regimului juridic al excepțiilor de procedură, cuprinsă în art. 136 C.proc.civ., anterioară modificării prin Legea nr. 202/2010, sancțiunea decăderii opera numai pentru neinvocarea prin întâmpinare sau la prima zi de înfățișare a excepțiilor de procedură relative. Excepțiile de procedură absolute, ca unele care sunt „de ordine publică”, puteau fi invocate oricând în cursul judecății, indiferent de stadiul procesului, deci și după prima zi de înfățișare și chiar direct în apel sau recurs, inclusiv în rejudecare după casare.

Prin urmare, întrucât textul de lege nu fixa nicio limită procesuală până la care puteau fi invocate excepțiile de procedură de ordine publică, excepția de necompetență materială a primei instanțe, ca excepție de procedură absolută, de ordine publică, putea fi invocată în rejudecare după casarea cu trimitere.

În cazul casării cu trimitere spre rejudecare, singurele limite ale invocării excepțiilor de ordine publică decurg din aplicarea prevederilor art. 315 alin. (1) C.proc.civ. Însă, cum prin

decizia de casare pronunțată în primul ciclu procesual, nu a fost dezlegată problema competenței materiale de primă instanță, nimic nu se opunea la invocarea, în rejudecare, a acestei excepții.

2. *Prețuirea obiectului cererii de chemare în judecată se face, conform art. 112 pct. 3 C.proc.civ., de către reclamant.*

În cazul acțiunii în nulitatea unui contract de vânzare-cumpărare, prețul din contract poate fi un element de apreciere în determinarea instanței competente, dar numai atunci când reclamantul nu estimează diferit valoarea obiectului litigiului. Astfel, reclamantul poate indica drept valoare a bunului litigios prețul din contract, însă, nimic nu îl poate împiedica să arate că valoarea bunului litigios este alta decât cea menționată în contract, deoarece prețuirea obiectului litigiului îi aparține, conform prevederilor legale sus citate. Cum estimarea făcută de reclamant poate fi contestată și verificată pe bază de probe, nu se poate susține că acest criteriu ar fi unul pur subiectiv și că prin luarea lui în calcul la stabilirea competenței materiale după valoare, s-ar aduce atingere dispozițiilor de ordine publică referitoare la competența instanțelor de judecată, prin aceea că partea ar ajunge să își aleagă instanța care să îi soluționeze cererea.

3. *Cum efectul pozitiv al lucrului judecat se opune la rediscutarea aspectelor tranșate prin decizia de casare, probele invocate, în rejudecare, în combaterea acestor aspecte devin inadmisibile, astfel încât nu se poate imputa instanțelor de fond că, prin neadministrarea unor astfel de probe, au încălcat principiul rolului activ al judecătorului, respectiv dispozițiile art. 129 alin. (5) C.proc.civ.*

4. *Interdicția de înstrăinare a imobilelor notificate până la soluționarea procedurilor de restituire prevăzute de Legea nr. 10/2001, a existat încă de la data intrării în vigoare a acestui act normativ, alin. (5) al art. 21, introdus prin Legea nr. 247/2005, nefăcând decât să o consacre în mod expres.*

Chiar dacă în forma inițială a Legii nr. 10/2001 interdicția de înstrăinare menționată nu era prevăzută în mod expres, ea rezultă, în mod neechivoc, din interpretarea per a contrario a dispozițiilor art. 43 (devenit art. 42 după republicare), în vigoare încă de la data publicării legii, dispoziții cepermiteau înstrăinarea numai a imobilelor care în urma procedurilor prevăzute la Capitolul III - proceduri de restituire - nu se restituie persoanelor îndreptățite.

Secția I civilă, decizia nr. 2304 din 22 octombrie 2015

Prin cererea înregistrată pe rolul Tribunalul București la data de 18.10.2006, reclamanta A. a chemat în judecată pe pârâtele SC Hotel X. SRL și SC Y. SA, solicitând constatarea nulității absolute a contractului de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. x din 28.07.2003, încheiat de pârâte în fraudă Legii nr. 10/2001 - art. 21 alin. (5), în condițiile în care imobilul supus vânzării se afla în procedura de restituire a Legii nr. 10/2001, declanșată prin notificarea din 11.04.2001.

Pârâta SC Y. SA a formulat întâmpinare, prin care a invocat excepția lipsei calității de reprezentant a apărătorului reclamantei, excepția lipsei calității procesuale active a reclamantei, excepția tardivității cererii introductive de instanță, excepția prescripției dreptului material la acțiune, excepția insuficienței timbrării și excepția inadmisibilității acțiunii.

Prin cererea completatoaredepusă la termenul din 26.01.2007, reclamanta a arătat că, pe lângă solicitarea din cererea introductivă, privind constatarea nulității absolute a contractului de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. x/2003 pentru încheierea sa în fraudă Legii nr. 10/2001 - art. 21 alin. (5), înțelege să solicite constatarea nulității absolute a aceluiași contract și raportat la prevederile art. 45 alin. (2) și art. 2 lit. a) din Legea nr. 10/2001.

În ședința publică din 23.03.2007, pârâta SC Y. SA a invocat excepția necompetenței materiale a instanței sesizate, solicitând declinarea competenței la Judecătoria Sectorului 5 București.

Prin încheierea din 12.10.2007, instanța a respins excepția lipsei dovezii calității de reprezentant, iar prin încheierea din 07.12.2007a respins excepția de netimbrare.

Prin sentința civilă nr. 334 din 15.02.2008, Tribunalul București, Secția V-a civilă a admis excepția lipsei calității procesuale active a reclamantei și a respins acțiunea ca fiind formulată de o persoană fără calitate procesuală activă.

Tribunalul a reținut că imobilul din str. B. nr. x3 colț cu str. M. nr. x a fost dobândit de către B. prin actul de vânzare-cumpărare din 20.10.1930.

Din copia certificatului de moștenitor nr. x/1975 rezultă că de pe urma defunctei D. au rămas ca moștenitori E., în calitate de soț, F., în calitate de nepoată de soră, și G., în calitate de legatar particular. De pe urma defunctului E. au rămas ca moștenitori H., în calitate de soră și legatară universală, și J., în calitate de legatară universală.

Dincolo de faptul că nu se face dovada identității dintre imobilul ce face obiectul prezentei acțiuni cu imobilul din actul de proprietate din 1930, prin care B. a dobândit imobilul, chiar în ipoteza în care ar exista identitate între D. și B. (situație nedovedită în cauză), reclamanta nu a făcut dovada faptului că este moștenitoarea fostului proprietar, deci titulara dreptului dedus judecării.

Împotriva acestei sentințe a declarat apel reclamanta.

Prin decizia civilă nr. 98/A din 26.03.2009, Curtea de Apel București, Secția a III-a civilă și pentru cauze cu minori și de familie a respins apelul, ca nefondat.

Curtea a reținut, în esență, că răspunsurile primite de la autoritățile de la care s-au solicitat relații în această fază procesuală (Direcția de Impozite și Taxe Locale Sector 1, Primăria Municipiului București - Direcția Evidență Imobiliară și Cadastrală - Serviciul Nomenclatură Urbană) nu sunt în măsură să clarifice situația de fapt și de drept a imobilului în litigiu, în special sub aspectul identității dintre imobilul ce a făcut obiectul contractului de vânzare-cumpărare a cărui anulare s-a solicitat și imobilul evidențiat în mod diferit în conținutul înscrisurilor administrate în cauză de către reclamantă.

Dovezile administrate nu au clarificat calitatea de persoană îndreptățită a reclamantei în accepțiunea legii speciale, singura în măsură să confere legitimitate procesuală în acțiunea dedusă judecării, aspect care însemna, așa cum corect s-a susținut în apărare, dar și în hotărârea de primă instanță, clarificarea situației juridice a imobilului în litigiu - identitatea dintre imobilul în litigiu și imobilul identificat de actele depuse la dosar de reclamantă, respectiv clarificarea calității de moștenitoare a reclamantei de pe urma autorului inițial, situație care presupune analiza concretă a conținutului actelor de stare civilă - pentru dovada actelor sau faptelor juridice intervenite în perioada 1930 - 1950 la zi, respectiv a certificatelor de moștenitor - certificate de calitate de moștenitor, dovadă a tuturor moștenirilor succesive intervenite în aceeași perioadă.

Nu s-au administrat în cauză înscrisurile care evidențiau modificările intervenite în statutul civil al numitei B., căsătorită la nivelul anului 1930 cu K., iar la data de 27.05.1940 cu numitul E., la fel cum nu s-au depus la dosarul cauzei dovezi din care să rezulte persoana deținătoare a imobilului în litigiu la data preluării efective în stăpânirea statului.

Împotriva acestei decizii a declarat recurs reclamanta.

Prin decizia nr. 4294 din 08.09.2010, Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția civilă și de proprietate intelectuală a admis recursul, a casat decizia atacată, precum și sentința civilă nr. 334/2008 a Tribunalului București și a trimis cauza spre rejudecare primei instanțe.

Înalta Curte a reținut că reclamanta, alături de alte persoane, a notificat pârâta SC X. SRL (fostă SA) pentru restituirea în natură, în temeiul Legii nr. 10/2001, a imobilului - hotel Z. - situat în str. B. nr. x7, dobândit de antecesoarea sa în baza contractului de vânzare-cumpărare încheiat la data de 20.10.1930, autentificat sub nr. x/1930 de Tribunalul Ilfov - Secția Notariat, transcris sub nr. x/1930 și intabulat sub nr. x/1940.

După comunicarea notificării, între pârâte a intervenit actul juridic contestat, având ca obiect imobilul notificat, compus potrivit mențiunilor din act din subsol, parter și 7 etaje și suprafața de 225 mp pe care este situată construcția, pentru prețul de 50.099 euro, conform actului adițional la contractul de vânzare-cumpărare.

Prevalându-se de actele depuse în probațiune, aceleași ca în susținerea notificării, reclamanta a pretins desființarea acestui contract, încheiat cu încălcarea prescripțiilor imperative ale legii speciale [art. 21 alin. (5) din Legea nr. 10/2001], pretenție ce nu a fost primită de instanțe justificat de lipsa legitimării procesuale active dedusă din nedovedirea identității între B. și D., ca și a legăturii de rudenie cu proprietara imobilului, considerată a fi B.

În acest sens, cele două instanțe s-au raportat exclusiv la mențiunile contractului de vânzare-cumpărare exhibit, cu omiterea înscrierilor și a efectelor juridice specifice ale acestora operate în evidențele de publicitate imobiliară privind imobilul pretins în cauză (mențiuni efectuate la 10 ani de la încheierea actului, odată cu adoptarea legislației privitoare la cartea funciară), perspectivă în raport cu care soluția instanțelor și prin consecință a considerentelor ce au fundamentat-o se vedește a fi greșită și dată cu aplicarea greșită a legii, motiv de recurs prevăzut de art. 304 pct. 9 C.proc.civ.

Astfel, prin actul de vânzare-cumpărare încheiat la data de 20.10.1930, I., în calitate de vânzător, a transmis B., în calitate de cumpărător, imobilul din str. B. nr. x3 colț cu str. M. nr. x, cu toate construcțiile și instalațiile aflate pe el, act ce a fost autentificat sub nr. x/1930 de Tribunalului Ilfov - Secția notariat și transcris sub nr. x/1930. Ulterior, prin procesul-verbal din 27.05.1940, actul de vânzare-cumpărare menționat a constituit titlul de proprietate în temeiul căruia „D. născut M.”, astfel cum se arată în acest script, și-a înscris dreptul de proprietate în evidențele de publicitate imobiliară asupra imobilului „situat în str. B. nr. x7 colț cu intrarea M. nr. x în suprafață de 210 mp compus din curte de lumină și un corp de casă ce are parter, subsol, 6 etaje și mansardă”.

Actele de stare civilă depuse în probațiune relevă că numita D., născută M. la data de 28.02.1891 și decedată la data de 21.11.1974, a fost soția lui E., care i-a și succedat în calitate de soț supraviețuitor (certificat de moștenitor nr. x/1978). Alături de acesta, succesiunea defunctei a fost acceptată de F., în calitate de nepoată, și de G., în calitate de legatar particular. Apoi, defunctului E., decedat la data de 17.08.1983 potrivit mențiunilor certificatului de moștenitor nr. x/1983, i-au succedat H., în calitate de soră și legatară universală, și J., în calitate de legatară universală, acesteia din urmă succedându-i reclamanta din prezenta cauză.

Prin urmare, rezultă indubitabil că reclamanta este moștenitoarea persoanei înscrise în evidențele de publicitate imobiliară ca proprietar al imobilului situat la adresa la care se află imobilul în litigiu, înscriere ce atestă și confirmă existența dreptului de proprietate în patrimoniul persoanei înscrise în aceste evidențe.

Este lipsită de relevanță în acest context al analizei împrejurarea că nu s-a făcut dovada identității între B. și D., deși potrivit mențiunilor din procesul-verbal de înscriere a dreptului rezultă că titlul înscrierii îl constituie actul de vânzare-cumpărare din octombrie 1930, încheiat de B. în calitate de cumpărătoare, ceea ce confirmă identitatea celor două persoane.

Aceasta pentru că înscrierea dreptului în favoarea antecesoarei reclamantei are efect constitutiv de drepturi (Decretul-lege nr. 115/1938 pentru unificarea dispozițiilor privitoare la cărțile funciare, în vigoare la momentul deschiderii cărții imobilului și înscrierii dreptului), apoi de opozabilitate (art. 1802 C.civ.) a acestui drept față de terți, operațiunea menționată fiind guvernată totodată de principiul forței probante, care înseamnă că dacă în cartea funciară s-a înscris un drept se prezumă că acesta există în folosul părții în favoarea căreia s-a înscris dreptul (efecte și principii reglementate și de actualul sistem de publicitate imobiliară instituit prin Legea nr. 7/1996).

Prin urmare, raportându-se la constatările eronate, ambele instanțe au reținut greșit lipsa de legitimare procesuală activă a reclamantei.

În rejudecare, pârâta SC Q. SRL (fostă SC X. SRL, așa cum rezultă din certificatele de înregistrare din 18.06.2008 și din 14.10.2010 eliberate de Oficiul Registrului Comerțului de pe lângă Tribunalul București) a formulat cerere de chemare în judecată a altor persoane, respectiv L. și P., celelalte notificatoare.

Aceeași pârâtă a formulat cerere reconvențională și cerere de chemare în garanție a Statului Român, prin Ministerul Finanțelor Publice.

Prin cererea reconvențională, a solicitat constatarea nulității absolute a procesului-verbal nr.

6260/1940 încheiat de Comisiunea pentru înființarea Cărților Funciare în București și, în subsidiar, constatarea caducității acestui proces-verbal.

Prin cererea de chemare în garanție, a arătat că Statul Român este răspunzător pentru orice evicțiune și/sau prejudiciu pe care îl poate suferi prin pierderea proprietății asupra bunului.

Reclamanta și-a completat cererea de chemare în judecată, solicitând constatarea nulității absolute a contractului de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. x/2003 și potrivit dispozițiilor art. 966 C.civ., pentru că este lipsit de cauză, prețul vânzării fiind derizoriu.

La termenul din 18.02.2011, pârâta SC Q. SRL a invocat excepția necompetenței materiale a tribunalului, excepție care a fost respinsă la termenul din 11.05.2012, cu motivarea că unul din motivele de nulitate a contractului de vânzare-cumpărare încheiat între pârâte vizează neseriozitatea prețului, iar valoarea imobilului consemnată în contractul de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. x/2007 este peste 500.000 lei, ceea ce atrage competența materială a tribunalului în raport de dispozițiile art. 2 pct. 1 lit. a) C.proc.civ.

În ședința publică de la 18.03.2011, pârâta SC Q. SRL a depus întâmpinare la cererea completatoare a reclamantei, prin care a invocat excepția prescripției dreptului la acțiune, susținând totodată netemeinicia cererii privind constatarea nulității absolute a contractului de vânzare-cumpărare nr. x/2003 întemeiată pe dispozițiile art. 966 C.civ.

La data de 20.01.2012, pârâta SC Q. SRL a depus o precizare a cererii de chemare în judecată a altor persoane, prin care a solicitat introducerea în cauză a numitei R., moștenitoare a numitei L., conform certificatului de moștenitor nr. x/2004.

Prin încheierea din 08.06.2012, instanța a respins excepția prescripției, reținând că actul de vânzare-cumpărare a cărui nulitate s-a solicitat a se constata a fost încheiat la data de 28.07.2003, deci ulterior intrării în vigoare a Legii nr. 10/2001, astfel că nu este incident termenul special de prescripție prevăzut de art. 45 alin. (5), iar susținerea pârâtei în sensul că un nou termen de prescripție de 18 luni începe să curgă de la momentul încheierii actului a fost înlăturată, întrucât actul normativ nu reglementează situația contractelor încheiate după momentul intrării sale în vigoare.

La termenul din 24.10.2013, pârâta SC Q. SRL a invocat excepția lipsei de interes, iar la termenul din 08.05.2014 a solicitat suspendarea judecării în baza art. 244 pct. 1 C.proc.civ., până la soluționarea contestației îndreptate împotriva deciziei de acordare de măsuri reparatorii în echivalent, emisă la data 11.09.2013 în procedura Legii nr. 10/2001.

Prin încheierea din 08.05.2014, instanța a respins cererea de suspendare, apreciind că soluționarea notificării formulate în baza Legii nr. 10/201 prin emiterea unei decizii de acordare de măsuri reparatorii în echivalent nu poate ține în loc soluționarea prezentei cauze, întrucât soluționarea contestației împotriva acestei decizii nu are incidență asupra motivelor de nulitate a contractului de vânzare-cumpărare atacat în prezenta cauză; de asemenea, a respins excepția lipsei de interes, reținând că scopul urmărit de reclamantă este desființarea contractului de vânzare-cumpărare atacat și restabilirea situației anterioare vânzării imobilului.

Prin sentința civilă nr. 807 din 19.06.2014, Tribunalul București, Secția V-a civilă a respins excepția lipsei calității procesuale active a reclamantei, ca nefondată; a admis acțiunea principală; a constatat nulitatea absolută a contractului de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. x/2003; a respins cererea reconvențională, ca nefondată; a respins cererea de chemare în garanție, ca nefondată.

Tribunalul a reținut că prin contractul de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. x/2003, vânzătoarea pârâtă SC Y. SA a vândut cumpărătoarei pârâte SC X. SA imobilul situat în str. B. nr. x7, compus din teren în suprafață de 225 mp (195,16 mp din măsurătorile cadastrale) și nuda proprietate asupra construcției.

Pe calea excepției lipsei calității procesuale active, pârâta-reclamantă a susținut că există o lipsă de identitate între imobilul ce face obiect al notificării formulate de reclamantă și interveniente în temeiul Legii nr. 10/2001 și imobilul ce face obiect al contractului de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. x/2003.

Or, din adresa emisă la 14.11.2012 de Primăria Municipiului București - Direcția Patrimoniu, Serviciul Cadastru rezultă că imobilul care a purtat adresa poștală pe str. B. nr. x7, fost nr. x3, la nivelul anului 1930, a fost consemnat atât pe str. B., cât și pe str. V., dobândind la nivelul anului 1938 și 1948 nr. x pe str. M., fiind recenzat pe str. B. nr. x7, care a purtat anterior nr. x3 pe str. B., până la nivelul anului 1931.

Din concluziile raportului de expertiză întocmit de expert N. rezultă că imobilul situat pe str. B. nr. x7 colț cu str. V. nr. x, fostă M. nr. x, ce face obiectul notificării, se identifică cu imobilul descris în contractul de vânzare-cumpărare nr. x/1930.

În ce privește acțiunea principală, motivele de nulitate invocate vizează încălcarea dispozițiilor art. 21 alin. (5), art. 45 alin. (2) și art. 2 lit. a) din Legea nr. 10/2001, încălcarea dispozițiilor art. 966 C.civ.

Cu privire la încălcarea art. 966 C.civ., susținerea reclamantei în sensul că lipsește cauza (scopul) contractului de vânzare-cumpărare, prin faptul că terenul a fost înstrăinat în lipsa unui preț, iar prețul construcției este derizoriu în raport de valoarea reală a bunului înstrăinat, prețul derizoriu al acestei vânzări fiind dovedit de valoarea mult superioară a acestui imobil stabilită prin vânzarea ulterioară a acestuia, este nefondată.

Scopul înstrăinării imobilului la momentul 28.07.2003 a fost doar dobândirea dreptului de proprietate asupra acestuia, scopul imediat a existat câtă vreme s-a achitat prețul drept contraprestație, deci nu se poate reține încălcarea art. 966 C.civ.

Prețul vânzării, dincolo de faptul că ține de învoiala părților, nu poate fi apreciat ca derizoriu prin raportare la prețul ulterior încasat pentru același imobil, întrucât urmare a vânzării autentificate sub nr. x/2003 vânzătorul și-a păstrat folosința bunului, păstrând, deci, posibilitatea de a câștiga fructele acestuia.

În speță, nu s-a făcut dovada că prețul nu ar fi fost real, ci doar stabilit în mod fictiv, el a fost stabilit convențional și încasat de vânzător, încasare care din perspectiva art. 1303 C.civ. reprezintă o cauză suficientă a obligației luate de vânzător de a transmite proprietatea bunului, chiar dacă prețul încasat nu reclamă neapărat o echivalență a elementelor quantum-preț-valoare bun, din concluziile raportului de expertiză întocmit de expert N. rezultând că valoarea imobilului la data de 28.07.2003 era de 1.965.905 USD.

Totodată, vânzarea ulterioară a intervenit după un interval de circa 4 ani, prin contractul de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. x/2007 pârâta SC X. SA transmițând proprietatea, cu toate prerogativele sale, către SC W. SRL.

Cu privire la încălcarea dispozițiilor art. 21 alin. (5) din Legea nr. 10/2001, tribunalul a constatat că textul de lege respectiv nu era în vigoare la momentul încheierii contractului de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. x/2003, deci părțile nu erau ținute a respecta aceste dispoziții la încheierea convenției.

Cu privire la încălcarea dispozițiilor art. 45 alin. (2) din Legea nr. 10/2001, tribunalul a constatat că prin cererea precizatoare formulată la data de 26.01.2007, reclamanta a invocat reaua-credință a părților la încheierea contractului de vânzare-cumpărare contestat.

Din perspectiva acestor dispoziții legale, s-a reținut că la data de 11.04.2001 reclamanta și intervenientele au formulat notificare transmisă pârâtei SC X. SA prin intermediul BEJ de pe lângă Judecătoria Sectorului 1, notificare prin care au solicitat restituirea în natură a imobilului situat în str. B. nr. x7, notificare soluționată prin emiterea deciziei din data de 11.09.2013.

Astfel, la momentul vânzării, vânzătorul cunoștea intenția fostului proprietar de redobândire a dreptului de proprietate asupra imobilului, intenție adusă la cunoștința cumpărătoarei, care a înțeles să cumpere în considerarea existenței acestei notificări, asumându-și riscul unor acțiuni în revendicare.

În speță, atât vânzătorul, cât și cumpărătorul au cunoscut că imobilul face obiectul unei revendicări pe cale administrativă, că imobilul a fost preluat în patrimoniul statului în mod abuziv, în cuprinsul notificării fiind indicată modalitatea de trecere a imobilului în patrimoniul statului, astfel că în favoarea niciuneia dintre părți nu se poate reține că a contractat cu bună-credință.

Față de faptul că părțile contractante nu se pot apăra cu buna-credință la încheierea actului, fiind incidente dispozițiile art. 46 alin. (2) din Legea nr. 10/2001, tribunalul a constatat nulitatea absolută a contractului de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. xxx6/2003.

În ce privește cererea reconvențională, cu privire la numele proprietarului din cuprinsul procesului-verbal nr. 6260/1940, care se susține a fi altul decât cel din contractul de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. x, tribunalul a constatat că prin decizia nr. 4294/2010, Înalta Curte de Casație și Justiție a reținut, cu putere de lucru judecat, că există identitate între D., născută M., nume consemnat în procesul-verbal nr. 6260/1940, și B., numele cumpărătorului din contractul de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. x/1930, astfel că nu se pot reține ca fondate susținerile pârâtei-reclamante.

Cu privire la numărul poștal al imobilului, s-a reținut că există identitate de imobil, identitate rezultată din adresa din 14.11.2012 de PMB – Direcția Patrimoniu, Serviciu Cadastru, în care se arată că imobilul care a purtat adresa poștală pe str. B. nr. x7, fost nr. x3, la nivelul anului 1930, a fost consemnat atât pe str. B., cât și pe str. V., dobândind la nivelul anului 1938 și 1948 nr. x pe str. M., care a purtat anterior nr. x3 pe str. B., până la nivelul anului 1931, identitate confirmată prin concluziile raportului de expertiză întocmit de expert N.

Chiar dacă în actul de vânzare-cumpărare nr. x/1930 nu este descrisă compunerea imobilului, în procesul-verbal nr. 6260/1940 se face trimitere la actul de proprietate, act prin care s-a transmis proprietatea întregului imobil din str. B. nr. x3, pârâta-reclamantă nefăcând dovada că alta era compunerea imobilului la momentul dobândirii.

Astfel, nu se pot reține ca fondate susținerile potrivit cu care, în procesul-verbal nr. 6260/1940, judecătorul delegat a menționat elemente determinante pentru identificarea imobilului pe care l-a înscris în cartea funciară provizorie, diferite față de cele menționate în actul de proprietate, respectiv actul de vânzare-cumpărare autentificat de Tribunalul Ilfov - Secția Notariat sub nr. x din 1930, nefiind încălcate dispozițiile art. 966 - 968 C.civ., câtă vreme nu se dovedește o lipsă a cauzei sau ilicitul acestei cauze.

Actul constitutiv de drepturi în favoarea autorilor reclamantei și intervenientelor este actul de vânzare-cumpărare autentificat de Tribunalul Ilfov - Secția Notariat sub nr. x/1930, și nu procesul-verbal nr. 6260/1940, care făcea opozabil terților acest act, astfel că eventuala lipsă a înscrierii imobilului în cartea funciară definitivă este fără relevanță din perspectiva existenței dreptului de proprietate.

În ce privește cererea de chemare în garanție, față de faptul că în cauză s-a reținut nulitatea absolută a contractului de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. x/2003, desființarea contractului îndreptățește pe cumpărătorul care pierde dreptul de proprietate urmare a evingerii să cheme în judecată pe vânzătorul obligat la garanție.

Cu toate acestea, pârâta-reclamantă cumpărătoare a chemat în judecată în virtutea obligației de garanție Statul Român, prin Ministerul Finanțelor Publice, în lipsa unui raport contractual cu acesta, în baza căruia să se nască obligația de garanție.

Susținerea că Statul Român a fost cel care a transmis către SC Y. SA proprietatea asupra bunului, deși reală, nu este în măsură a atrage răspunderea acestuia pentru evicțiune la cererea pârâtei-reclamante SC Q. SRL (fostă SC X. SRL) pentru că nu Statul Român s-a obligat pe temei contractual la a răspunde pentru evicțiune în raport cu pârâta-reclamantă cumpărătoare, ci vânzătorul SC Y. SA, astfel că cererea de chemare în garanție este nefondată.

Împotriva sentinței tribunalului a declarat apel pârâta SC Q. SRL.

Prin decizia civilă nr. 13/A din 20.01.2015, Curtea de Apel București, Secția a III-a civilă și pentru cauze cu minori și de familie a respins apelul, ca nefondat, pentru următoarele considerente:

I.1. Referitor la prima critică adusă hotărârii primei instanțe, instanța de apel a pornit de la faptul că excepția de necompetență materială a tribunalului de soluționare a cauzei în primă instanță este o excepție de procedură absolută.

Ca atare, îi sunt incidente dispozițiile art. 136 teza finală C.proc.civ., care prevăd că: „Excepțiile de procedură care nu au fost propuse în condițiile art. 115 și art. 132 nu vor mai putea fi

invocate în cursul judecării, afară de cele de ordine publică, care pot fi invocate în cursul procesului, în cazurile și condițiile legii”.

Prin urmare, excepțiile de procedură absolute pot fi invocate numai în situațiile în care legea prevede expres această posibilitate, respectiv direct în apel, conform art. 294 alin. (1) teza a II-a C.proc.civ., și chiar direct în recurs, potrivit art. 306 alin. (1) C.proc.civ.

Din interpretarea sistematică a celor trei texte de lege sus-menționate rezultă că excepțiile de procedură absolute nu pot fi invocate oricând în cursul procesului, ci numai până la pronunțarea unei hotărâri irevocabile, deci până la finalizarea primului ciclu procesual, iar nu și în rejudicare, în următorul (următoarele) cicluri procesuale.

Reinvocarea lor (indiferent dacă instanțele care au soluționat cauza în ciclul procesual anterior s-au pronunțat asupra lor sau, din contră, au omis să se pronunțe, aspect ce putea fi invocat prin exercitarea căilor legale de atac, inclusiv extraordinare, cum este și contestația în anulare de drept comun) constituie tot o modalitate de invocare, ce are loc ulterior momentului la care partea a fost decăzută din acest drept.

2. În subsidiar, curtea a reținut că, într-adevăr, principial, întrucât în cazul contractelor de vânzare-cumpărare valoarea dreptului patrimonial transmis este stabilită de părțile respectivelor acte juridice în cuprinsul acestora, în baza regulilor ce acționează la întâlnirea pe piață a cererii și ofertei, aceleași care conduc la stabilirea prețului de piață și de către un expert, este rezonabil ca și instanța să aibă în vedere prețul respectiv.

Totuși, în cazul în care reclamantul nu este parte în contractul a cărui nulitate solicită a se constata și acesta estimează diferit valoarea imobilului, mai ales atunci când valoarea este indicată într-un alt act juridic decât cererea de chemare în judecată, astfel că nu se pune problema că, indirect, și-ar alege instanța care să îi soluționeze cererea, deși această opțiune trebuie să aparțină legiuitorului, trebuie să se dea prioritate estimării celui care a declanșat procesul, astfel cum rezultă implicit din dispozițiile art. 112 pct. 3 C.proc.civ.

Or, în cauză, deși prin contractul de vânzare-cumpărare atacat, prețul imobilului în litigiu indicat a fost de 2.338.623.000 lei (ROL), respectiv 233.862,3 RON, prin notificarea din 11.04.2001, formulată de către reclamantă și interveniente, valoarea estimativă a imobilului a fost indicată ca fiind de circa 2.000.000 dolari, respectiv 5.551.000 RON (la cursul dolarului din 11.04.2001, de 2,7755 RON), sumă care se situează peste pragul valoric ce atrage competența tribunalului de judecată în primă instanță, de 5.000.000.000 ROL, adică 500.000 RON, conform art. 2 pct. 1 lit. b) C.proc.civ., în forma în vigoare la data sesizării instanței (18.10.2006).

În plus, în speță, în al doilea ciclu procesual a fost efectuată o expertiză tehnică de evaluare a imobilului la data vânzării, 18.07.2003, de către inginer N., care a indicat valoarea de 64.029.528.119 ROL = 6.402.952,8119 RON (1.965.905 USD), motiv pentru care argumentul că, în regulă generală, este avută în vedere valoarea din contract nu poate fi susținut și de această dată.

Este de menționat și faptul că, deși litigiul privește numai proprietatea terenului și nuda proprietate asupra construcției, în timp ce reclamanta și expertul au evaluat proprietatea terenului și a construcției nedezmembrată, diferența nu este de natură să conducă la o altă concluzie, în condițiile în care potrivit expertizei valoarea terenului (13.786.323.126 ROL = 1.378.632,3126 RON) depășește singură de 2,75 ori pragul impus de art. 2 pct. 1 lit. b) C.proc.civ.

II.1. Prin decizia asociatului unic al SC Q. SRL din 11.09.2013 a fost soluționată notificarea din 11.04.2001 formulată de reclamantă și interveniente, în sensul că a fost respinsă cererea de restituire în natură a imobilului situat în str. B. nr. x7 și s-a propus acordarea de măsuri reparatorii prin echivalent.

Folosul practic indicat a fi urmărit de reclamantă constă în aceea că prin constatarea nulității contractului de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. x/2003 se deschide calea reintrării bunului în patrimoniul vânzătoarei SC Y. SA, redobândirii de către aceasta a calității de unitate deținătoare și analizării notificării din perspectiva art. 21 alin. (1) din Legea nr. 10/2001. Deci, interesul urmărit este reprezentat de natura măsurilor reparatorii pe care le-ar putea obține reclamanta în aplicarea Legii nr. 10/2001, respectiv restituire în natură, în loc de măsuri reparatorii

prin echivalent.

Pe de altă parte, chiar dacă măsurile reparatorii ar fi de aceeași natură indiferent de calitatea persoanei juridice devenită unitate deținătoare în urma unei transmiteri, notificatorul are interesul reintrării bunului în patrimoniul entității investite inițial, și anume evitarea eventualelor riscuri legate de persoana subdobânditorului (de exemplu, insolabilitate), precum și potențiale înstrăinări către un alt subdobânditor care, la rândul său, ar putea prezenta riscuri. De aceea, emiterea unei dispoziții de către un subdobânditor, care nu este nici una de restituire în natură și nici irevocabilă, nu poate constitui un fine de neprimire a acțiunii notificatorului în constatarea nulității actului de înstrăinare.

În fine, nu este necesar ca folosul să se realizeze chiar prin soluția pronunțată în cauza cu care reclamantul a investit instanța, ci este suficient ca acesta să poată fi obținut ulterior, chiar implicând alte demersuri judiciare sau administrative, o asemenea condiție restrictivă nefiind cerută, potrivit unei jurisprudențe constante și literaturii de specialitate.

2. Împotriva deciziei asociatului unic al SC Q. SRL din 11.09.2013, reclamanta și intervenientele din prezenta cauză au formulat contestație, care a fost înregistrată pe rolul Tribunalului București și care nu a fost soluționată până în acest moment, potrivit informațiilor din sistemul informatic ECRIS.

Raportat la dispozițiile art. 244 alin. (1) pct. 1 C.proc.civ., suspendarea legală facultativă sau judecătorească este lăsată la aprecierea instanței, care este chemată să asigure un just echilibru între interesele persoanelor aflate în litigiu. Astfel, pe de o parte, admiterea cererii de suspendare în condițiile în care se va menține dispoziția de acordare a unor măsuri reparatorii în echivalent este de natură să întârzie realizarea dreptului reclamantei de a solicita restituirea imobilului în natură și implicit ar conduce la încălcarea în continuare de către pârâtă a dreptului de proprietate aparținând notificatoarei. Pe de altă parte, respingerea cererii de suspendare în situația în care se va recunoaște dreptul reclamantei de a obține restituirea imobilului în natură chiar de la apelanta-pârâtă (subdobânditor care a dobândit calitatea de unitate deținătoare) este aptă să genereze un nou litigiu, determinând formularea unei cereri ulterioare de revizuire a hotărârii pronunțate în prezenta cauză, în care s-a ridicat problema suspendării. Concluzia care se impune este aceea că instanța trebuie să verifice nu numai existența ca atare a chestiunii prejudiciale a cărei soluționare ar putea avea o înrăurire hotărâtoare asupra rezolvării cauzei, ci și să pună în balanță interesele părților în conflict.

Aplicând în cauză aceste considerații de ordin teoretic, curtea a apreciat că, în spiritul respectării dreptului reclamantei la soluționarea cauzei într-un termen rezonabil, nu era oportună suspendarea judecării cauzei într-un stadiu atât de avansat al procedurii, la aproape opt ani de la data sesizării instanței.

Ca atare, în mod corect a respins tribunalul și cererea de suspendare a judecării cauzei la termenul din 08.05.2014.

III.1. În legătură cu excepția lipsei calității procesuale active, prin decizia instanței de recurs s-a statuat cu putere obligatorie, conform art. 315 alin. (1) C.proc.civ., că este neîntemeiată: „(...) rezultă indubitabil că reclamanta este moștenitoarea persoanei înscrise în evidențele de publicitate imobiliară ca proprietar al imobilului situat la adresa la care se află imobilul în litigiu, înscriere ce atestă și confirmă existența dreptului de proprietate în patrimoniul persoanei înscrise în aceste evidențe”, înlăturându-se astfel argumentele instanței de apel din ciclul procesual anterior care reținuse contrariul, și anume că dovezile administrate nu au condus la clarificarea situației juridice a imobilului în litigiu - identitatea dintre imobilul în litigiu și imobilul din actele depuse la dosar de reclamantă, respectiv clarificarea calității de moștenitoare a reclamantei de pe urma autorului inițial.

Autoritatea de lucru judecat a acestei hotărâri judecătorești irevocabile împiedică repunerea în discuție a aspectului privind legitimarea procesuală a reclamantei, chiar în cadrul aceluiași proces și chiar prin invocarea unor mijloace de apărare noi, pentru că partea interesată a avut posibilitatea să le susțină în cursul ciclului procesual anterior, până cel târziu la data pronunțării hotărârii judecătorești din recurs.

În același sens, instanța de apel a invocat jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, făcând trimitere la cauza *Philis c. Greciei* - hotărârea din 27 august 1991 și cauza *Siegle c. României* - hotărârea din 16 aprilie 2013.

2. De aceea, o expertiză tehnică specialitatea topografie, în combaterea soluției pronunțate de instanța de recurs cu privire la excepția lipsei calității procesuale active, era inadmisibilă.

În plus, prin Decizia asociatului unic al SC Q. SRL din 11.09.2013, care nu a fost avută în vedere de instanța de recurs, fiind ulterioară, apelanta-pârâtă a stabilit, la rândul său, pe baza acelorași probe reprezentate de înscrierile ce constituie dosarul administrativ, identitatea dintre imobilul ce formează obiectul notificării și cel dobândit de aceasta în temeiul contractului de vânzare-cumpărare a cărui nulitate s-a solicitat a se constata, precum și calitatea reclamantei și intervenientelor de persoane îndreptățite la obținerea de măsuri reparatorii pentru imobilul de care autorul lor a fost deposedat în mod abuziv.

Tot posterior deciziei de casare a fost obținută și adresa din 14.11.2012 emisă de Primăria Municipiului București – Direcția Patrimoniu, Serviciu Cadastru, din care rezultă identitatea dintre imobilul cu adresa nr. nou x pe str. M., la nivelul anului 1938, cu cel având adresa nr. x pe str. M., la nivelul anului 1948, cu mențiunea recențat pe str. B. nr. x7, cu cel având nr. nou x3 – nr. vechi x1 pe str. B. la nivelul anului 1891 (adresă care este menționată în contractul de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. x/1930 de fostul Tribunal Ilfov - Secția Notariat), cu cel având nr. nou x7 – nr. vechi x3 pe str. B. la nivelul anului 1931 (adresă care este menționată în procesul-verbal nr. 6260/1940 întocmit de Comisiunea pentru înființarea cărților funciare în București, în actul de preluare și în contractul de vânzare-cumpărare care formează obiectul litigiului) și cu cel având nr. actual x7 pe str. B., potrivit registrului de revizuire a numerotării imobilelor și apartamentelor - 1948. De asemenea, s-a arătat că potrivit planului topografic scara 1 : 500 ediția 1940 a figurat înscris imobil cu nr. x pe str. M. și cu nr. x7 pe str. B. (în procesul-verbal nr. 6260/1940 întocmit de Comisiunea pentru înființarea cărților funciare în București s-a menționat str. B. nr. x7, colț cu intr. M. nr. x).

IV.1. Pe fondul cererii principale, Curtea a avut în vedere că din faptul introducerii art. 21 alin. (5) din Legea nr. 10/2001, prin Legea nr. 247/2005, nu se poate deduce că anterior adoptării acestui din urmă act normativ înstrăinarea unui imobil notificat până la soluționarea procedurilor administrative și, după caz, judiciare, generate de Legea nr. 10/2001 era permisă. Nulitatea vânzării putea să rezulte dintr-un alt text de lege, mai general, legiuitorul intenționând prin noua prevedere numai să fie evitate dificultățile de interpretare și aplicare a regulii de drept comun la un caz particular, pe care a considerat important să-l evidențieze distinct sau să-i stabilească un regim juridic diferit (de exemplu, caracterul imprescriptibil al acțiunii), după cum putea fi vorba și de o nulitate virtuală.

Textul de lege general invocat de către reclamantă este art. 45 din Legea nr. 10/2001, în forma în vigoare la data sesizării instanței (18.10.2006).

Soluția aplicării acestui text de lege numai actelor juridice de înstrăinare anterioare intrării lui în vigoare ar însemna lăsarea în afara câmpului său de reglementare tocmai a celor încheiate de părți având cunoștință și cu ignorarea sancțiunii prevăzute expres de lege la momentul încheierii lor, ceea ce nu poate fi admis.

Analizând art. 45 din Legea nr. 10/2001, curtea a constatat că dispozițiile alin. (1), care constituie un preambul al întregului articol, nu fac decât să reia regula care rezultă *per a contrario* din definiția nulității. Astfel, dacă sunt lovite de nulitate actele juridice încheiate cu încălcarea normelor juridice edictate pentru încheierea lor valabilă, în același timp nu sunt lovite de nulitate actele juridice încheiate cu respectarea normelor juridice edictate pentru încheierea lor valabilă.

Deși, prin ipoteză, înstrăinarea unui imobil preluat fără titlu valabil este făcută cu încălcarea normelor juridice edictate pentru încheierea sa valabilă, legea a salvagardat acele înstrăinări făcute cu bună-credință, instituind astfel o primă excepție de la regula nulității care s-ar fi aplicat potrivit dreptului comun.

Cea de-a doua excepție a fost consacrată în materia înstrăinării imobilelor preluate cu titlu

valabil, pentru care nulitatea intervine, prin derogare de la principiul general, numai pentru încălcarea dispozițiilor imperative, deci numai pentru încălcări grave ale legii (normelor juridice de ordine publică).

2. În cauză, imobilul a fost preluat fără titlu valabil.

Astfel, din Deciziunea nr. 12/1949 emisă de Administrația Financiară – Contribuții Directe, aflată la rolul fiscal al imobilului, comunicat cu adresa din 08.11.2012 emisă de Direcția de Impozite și Taxe Locale a Sectorului 1, rezultă că „imobilul din str. B. x7 a fost luat de stat în patrimoniul său și folosit cu mobila pentru cămin studentesc, în baza Decretului-Lege nr. 214/1948 și deciziei nr. 229.332/1948”, de la D.

În analiza valabilității titlului statului, reținut a fi Decretul nr. 214/1948, curtea a avut în vedere dispozițiile art. 6 alin. (1) din Legea nr. 213/1998, raportat la care a stabilit că titlul statului nu este valabil, întrucât Decretul nr. 214/1948 contravenea Constituției de la 1948, dispozițiilor art. 481 C.civ., precum și dispozițiilor tratatelor internaționale la care România era parte, și anume Declarația Universală a Drepturilor Omului.

3. Rămâne astfel de stabilit dacă părțile au fost sau nu de bună-credință la momentul semnării contractului de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. x/2003, numai în primul caz putând fi înlăturată sancțiunea nulității.

Din punct de vedere juridic, buna-credință a fost definită în temeiul art.1898 C.civ. ca fiind credința achizitorului că cel de la care a dobândit imobilul avea toate însușirile cerute de lege pentru a-i transmite proprietatea; în principiu, deci, calitatea de proprietar. Ea se presupune întotdeauna și sarcina probei revine aceluia care invoca reaua-credință.

Prin urmare, dacă pârâtele au avut cel mai mic dubiu asupra valabilității titlului statului, deci asupra faptului că a operat transmiterea dreptului de proprietate în patrimoniul statului, se consideră că acestea au fost de rea-credință.

În acest sens, aspectul decisiv care trebuie avut în vedere este reprezentat de faptul că, la data încheierii contractului, reclamanta și intervenientele formulară o notificare prin care au solicitat restituirea în natură a imobilului, trimisă inițial cumpărătoarei SC X. SA (care la acea dată deținea un drept de folosință, corespunzător participației SC Y. SA ca acționar la SC X. SA) și primită apoi și de vânzătoarea SC Y. SA, așa cum rezultă din adresa din 15.06.2001.

Or, în condițiile în care moștenitoarele proprietarei deposedate abuziv au formulat cerere de restituire în natură, se deduce că acestea au considerat că trecerea nu s-a făcut cu respectarea legislației în vigoare la acel moment și că, deci, titlul statului nu este valabil.

Apreciind că există rea-credință nu numai atunci când părțile cunosc că bunul aparține unui terț, ci și atunci când acceptă această posibilitate, Curtea a constatat că în mod corect prima instanță a considerat că nu sunt aplicabile prevederile art. 45 alin. (2) teza a II-a din Legea nr. 10/2001, în forma de la data sesizării instanței.

3. Necontestarea de către proprietar a actului de constituire de către un neproprietar a unui drept de folosință asupra bunului său, în speță contractul de societate autentificat sub nr. x/1997, prin care apelanta-pârâtă a dobândit dreptul de folosință asupra imobilului în litigiu, nu are decât semnificația folosirii numai a unuia din mijloacele de apărare a dreptului de proprietate (constatarea nulității actului de transmitere a proprietății) puse de legiuitor la dispoziția titularului său.

4. Sub un alt aspect, curtea a avut în vedere faptul că, potrivit art. 43 din Legea nr. 10/2001, în forma în vigoare la data încheierii de către pârâte a contractului de vânzare-cumpărare contestat: „(1) Imobilele care în urma procedurilor prevăzute la cap. III nu se restituie persoanelor îndreptățite rămân în administrarea deținătorilor actuali. (2) Imobilele cu altă destinație decât cea de locuință, prevăzute la alin. (1), se pot înstrăina potrivit legislației în vigoare. Deținătorii cu titlu valabil la data intrării în vigoare a prezentei legi au drept de preemțiune”.

Prin urmare, înstrăinarea se putea realiza numai după finalizarea (în urma) procedurii de restituire, deci abia după emiterea unei dispoziții de respingere a notificării sau de propunere de acordare a unor măsuri reparatorii prin echivalent, care să fi rămas irevocabilă.

Soluția prevăzută de H.G. nr. 498/2003, care a stabilit prin art. 43 alin. (2) că „se recomandă

ca aplicarea prevederilor alin. (2) și (3) ale art. 43 să se facă numai după soluționarea definitivă a procedurilor administrative și, după caz, jurisdicționale generate de aplicarea legii”, nu poate fi avută în vedere, fiind prevăzută într-un act normativ cu forță juridică inferioară. Oricum, textul de lege nu poate fi interpretat în sensul că înstrăinarea ar fi validată (când art. 45 prevede contrariul), ci că eventual s-ar putea realiza dacă există o bază solidă pentru a preconiza o dispoziție de respingere a notificării sau de propunere de acordare a unor măsuri reparatorii prin echivalent.

V.1. Referitor la soluția dată cererii reconvenționale, curtea a reținut, sub un prim aspect, că eventuala constatare a nulității procesului-verbal nr. 6260/1940 întocmit de Comisiunea pentru înființarea cărților funciare în București nu ar putea avea nicio consecință în cauză asupra aspectului statuat irevocabil prin decizia instanței de recurs al calității procesuale active a reclamantei și care nu mai poate fi repus în discuție.

2. În subsidiar, curtea a reținut că principiul forței probante, la care s-a referit instanța de recurs, instituit de art. 32 din Decretul-lege nr. 115/1938, se referă la existența sau, după caz, inexistența unor drepturi reale având ca obiect un imobil înscris în cartea funciară. Cel care este înscris ca proprietar, titular al unui drept de uzufruct sau servitute etc., este reputat a avea acea calitate juridică. Invers, cel al cărui drept de uzufruct, servitute sau ipotecă a fost radiat din cartea funciară, este prezumat că nu mai are această calitate. Sub aspectul forței probante, prezumțiile instituite de art. 32 sunt relative, iar nu absolute, putând fi combătute prin proba contrară, ce poate fi făcută de orice persoană interesată să le răstoarne și să restabilească, pe cale de consecință, situația juridică reală a cuprinsului cărții funciare.

Practic, din punct de vedere probator, aceste prezumții dispensează pe cel care le invocă (de ex. proprietarul tabular care intentează o acțiune în revendicare sau negatorie) de sarcina de a dovedi că operațiunea formală a înscrierii (și deci statutul juridic înscris în cartea funciară) este exactă. Prin urmare, el nu are să facă nicio alegațiune (susținere) ori probă în ce privește faptul juridic (spre pildă, contractul de vânzare-cumpărare) prin care a dobândit imobilul. Invers, acela care înțelege să înlăture prezumția și consecințele ce decurg din ea este ținut să dezvăluie complet starea de fapt, adică tot ceea ce este necesar pentru a putea ajunge la concluzia contrară aceleia ce rezultă din prezumție, respectiv la faptul că cel înscris în cartea funciară nu este titularul dreptului litigios (este doar un proprietar sau titular aparent). Prezumțiile operează în favoarea sau contra titularului înscris indiferent dacă acesta a fost ori nu de bună-credință, cu titlu oneros ori gratuit și fără a distinge după cum înscrierea s-a făcut în temeiul unui act juridic valabil, nul sau chiar inexistent.

Prin urmare, prin concept apelanta-pârâtă era cea care trebuia să administreze probe din care să rezulte că înscrierea în cartea funciară ar fi fost greșită (cu privire la numele proprietarului și numărul poștal).

În ceea ce privește întocmirea cărților funciare provizorii, art. 166 din Decretul-lege nr. 115/1938 prevedea că: „Judecătorul delegat va proceda la următoarele lucrări: 1. Va examina actele cu privire la identificarea imobilelor, întocmind un tablou de schimbările de posesiune intervenite de la alcătuirea lor până la zi; 2. Va stabili parcelele de teren care vor fi întrunite în corpuri funciare; 3. Va stabili drepturile de proprietate, coproprietate, de proprietate pe etaje ori apartamente, restrângerile privitoare la proprietate ori la capacitatea de a dispune, sarcinile reale ce grevează locul nemișcător, precum și orice fapt sau raport juridic ce urmează să fie notate. Despre cercetările și constatările sale, judecătorul va încheia procese-verbale, semnate și de cei interesați”. Potrivit art. 167: „După terminarea cercetărilor și verificărilor, judecătorul delegat va întocmi, potrivit legii de față, cărțile funciare provizorii”. Conform art. 146: „Cel care posedă un titlu de proprietar, va fi înscris ca proprietar, afară numai dacă dreptul său fiind contestat, judecătorul constată din datele strânse cu prilejul lucrărilor pregătitoare sau din înscrierile înfățișate de părțile interesate, că o altă persoană urmează să fie înscrisă.”, iar art. 171 stabilea că: „Cărțile funciare provizorii se vor întocmi în două exemplare. Un exemplar împreună cu procesele-verbale și cu actele de măsurătoare, vor fi depuse la judecătorie, iar al doilea exemplar la primărie, pentru ca părțile să poată lua cunoștință despre înscrierile făcute”.

Ca atare, întocmirea proceselor-verbale și a cărților funciare provizorii nu se limita la copierea datelor din actele de proprietate, ci presupunea și constatări personale ale judecătorului delegat.

VI. În legătură cu cererea de chemare în garanție, instanța a pornit de la faptul că, din momentul în care contractul de vânzare-cumpărare este constatat nul, nu mai subzistă obligația de garanție pentru evicțiune, care constituia un efect al acestuia.

Într-o asemenea ipoteză, se pune problema repunerii în situația anterioară, potrivit principiului *restitutio in integrum* ce guvernează efectele nulității, devenind incidentă astfel obligația de restituire a prestațiilor efectuate în temeiul contractului nul, ce reprezintă unul dintre principiile efectelor nulității actului juridic civil, fundamentat pe faptul juridic licit al îmbogățirii fără justă cauză.

Or, în speță, cererea de chemare în garanție nu s-a întemeiat pe această obligație de restituire a prestațiilor, iar prețul nu a fost încasat de către chematul în garanție Statul Român.

Împotriva deciziei curții de apel a declarant recurs, pârâta SC Q. SRL, care a invocat următoarele motive:

1. Decizia atacată este nelegală, fiind rezultatul interpretării și aplicării eronate a dispozițiilor art. 132, 134 și 136 C.proc.civ., sub aspectul modalității de soluționare a motivului de apel privitor la necompetența materială a tribunalului (art. 304 pct. 9 C.proc.civ.). De asemenea, decizia atacată este nelegală și față de încălcarea principiului contradictorialității (art. 304 pct.5 C.proc.civ.).

Respingând motivul de apel referitor la încălcarea normelor de competență materială a instanțelor de judecată pe motiv că excepțiile de procedură absolute nu pot fi invocate în rejudecare, ci numai până la pronunțarea unei hotărâri irevocabile, deci până la finalizarea primului ciclu procesual, instanța de apel a pronunțat o soluție nelegală, întrucât:

- casarea dispusă în primul ciclu procesual a fost totală, astfel încât judecata s-a reluat de la primele acte de procedură specifice judecării în primă instanță. În temeiul art. 132 și art. 134 C.proc.civ., reclamanta și-a modificat cererea de chemare în judecată inițială, adăugând un nou motiv de nulitate, cel al prețului nereserios, în raport de care a indicat valoarea actului juridic pe care îl contestă. În calitate de pârâtă, SC Q. SRL a formulat, de asemenea, acte care puteau fi efectuate la prima zi de înfățișare, depunând întâmpinare, cerere reconvențională și cerere de chemare în garanție, acte cu care prima instanță s-a socotit legal investită și pe care le-a soluționat prin hotărârea finală. În aceste condiții, greșit a considerat instanța de apel că, în raport de stadiul procedurii, nu mai era posibilă invocarea excepției de necompetență materială, de vreme ce au redevenit pe deplin aplicabile dispozițiile art. 132 și 134 C.proc.civ., în raport de care pârâta putea să invoce chiar și excepții relative, nu numai de ordine publică.

- doar la reluarea judecării, după casarea cu trimitere, reclamanta a indicat valoarea obiectului cererii, în raport de prevederile art. 112 pct. 3 C.proc.civ., cu ocazia invocării motivului de nulitate referitor la existența unui preț nereserios, astfel încât, în mod obiectiv, acela a fost momentul la care s-a putut pune în discuție problema necompetenței materiale.

- nu există un text care să permită limitarea invocării excepțiilor procesuale, de principiu, doar în primul ciclu procesual, cu consecința unei „decăderi” atipice din dreptul de a invoca excepții pentru toate părțile în celelalte cicluri procesuale. Dimpotrivă, în cazul casării cu reținere sau cu trimitere spre rejudecare, singurele limite ale invocării unor excepții, de ordine publică mai ales, decurg din aplicarea prevederilor art. 315 C.proc.civ., în raport de care intră în puterea lucrului judecat ceea ce instanța de recurs a dezlegat. Or, în speță, problema necompetenței materiale nu a făcut obiect al controlului judiciar, astfel încât prima instanță era obligată, din oficiu sau ca efect al investirii sale pe cale de excepție, să verifice competența de ordine publică, inclusiv materială.

În concluzie, confirmând legalitatea sentinței apelate, care s-a pronunțat și asupra motivului de nulitate suplimentar, invocat prin intermediul unei cereri modificatoare, în condițiile art. 132 C.proc.civ., instanța de apel a recunoscut această posibilitate pentru reclamantă, dar, contradictoriu

și nelegal, nu a recunoscut pârâtei dreptul ca, în raport de modificarea cererii și de aceleași dispoziții procedurale, să își invoce excepțiile de procedură și de fond.

De asemenea, instanța de apel a făcut aplicarea greșită a dispozițiilor art. 136 C.proc.civ., astfel cum acestea au fost modificate prin Legea nr. 202/2010.

Anterior intrării în vigoare a Legii nr. 202/2010, moment la care instanța de apel trebuia să se raporteze în analiza modului de soluționare de către prima instanță a excepției necompetenței materiale a tribunalului invocată de pârâtă (având în vedere dispozițiile art. XXIII alin. (1) din Legea nr. 202/2010, în raport de data reînregistrării cauzei pe rolul Tribunalului București), dispozițiile art. 136 C.proc.civ. aveau următoarea formulare: „Excepțiile de procedură care nu au fost propuse în condițiile art. 115 și 132 nu vor mai putea fi invocate în cursul judecății, afară de cele de ordine publică”.

Prin urmare, în raport de dispozițiile legale aplicabile în cauză, concluzia instanței de apel referitoare la faptul că pârâta ar fi fost decăzută din dreptul de a invoca chiar și excepții absolute, de ordine publică, cu ocazia rejudecării, este vădit eronată.

Soluția instanței de apel asupra motivului de apel referitor la necompetența primei instanțe este nelegală și în raport de faptul că, în soluționarea acestui motiv de apel, instanța s-a raportat la concluziile raportului de expertiză tehnică de evaluare privind determinarea valorii de piață a imobilului litigios.

Astfel, instanța de apel nu a răspuns criticilor pârâtei referitoare la necompetența materială a primei instanțe și nici nu a statuat asupra temeiniciei celor reținute de prima instanță prin încheierea din data de 11.05.2012, care a făcut obiectul apelului cu care a fost investită, ci s-a raportat la cu totul alte elemente decât cele discutate de părți cu ocazia dezbaterii în fond a apelului.

Reținerea de către instanța de apel a unor împrejurări de fapt sau de drept care nu au făcut obiectul dezbaterii contradictorii cu ocazia judecății reprezintă o formă tipică a încălcării principiului contradictorialității, care duce și la vătămarea gravă a dreptului la apărare.

Cu referire la încălcarea legii, trebuie observat că, deși dispozițiile legale o permiteau, în cauză efectuarea expertizei de evaluare nu s-a dispus în vederea determinării competenței instanței de judecată, ci în vederea determinării valorii de piață a imobilului la data înstrăinării în raport de motivul de anulare a contractului de vânzare-cumpărare întemeiat de reclamantă pe dispozițiile art. 966 C.civ., motiv care a fost respins ca neîntemeiat de către prima instanță și care a intrat în puterea de lucru judecat, prin neatacarea hotărârii primei instanțe sub acest aspect.

Contrar raționamentului instanțelor de fond, în practica judiciară s-a statuat în mod constant că, la stabilirea competenței după valoare, în cadrul acțiunii în constatarea nulității unui act juridic, trebuie avut în vedere prețul consemnat în contractul de vânzare-cumpărare, deoarece prețul constituie singurul element de apreciere de natură obiectivă, neavând relevanță pentru stabilirea competenței după valoare, valoarea reținută prin alte înscrisuri decât cel a cărei nulitate se solicită, deoarece într-o astfel de situație, stabilirea competenței materiale ar depinde, în totalitate, de un factor exterior actului juridic ce se cere a fi anulat.

Având în vedere că prin cererea de chemare în judecată se urmărește sancționarea actului juridic cu lipsirea lui de efectele contrare normelor juridice edictate pentru încheierea sa valabilă, la determinarea instanței competente are relevanță exclusiv prețul stipulat în actul a cărui nulitate se cere, iar nu alte evaluări străine contractului, respectiv o expertiză tehnică de evaluare încuviințată pentru alte considerente sau un preț indicat într-un contract ulterior, încheiat în alte condiții de piață, contract a cărui nulitate nu s-a solicitat.

În condițiile în care, în speță, valoarea imobilului a fost determinată prin chiar cuprinsul contractului de vânzare-cumpărare atacat, nu poate fi primit raționamentul instanței de apel conform căruia trebuie să se dea prioritate estimării celui care a declanșat procesul, întrucât s-ar aduce atingere dispozițiilor de ordine publică referitoare la competența instanțelor de judecată.

Rezultă că, în raport de dispozițiile imperative ale art. 2 pct. 1 lit. b) C.proc.civ., cât timp valoarea obiectului litigiului este clar determinată prin actul contestat, indiferent dacă cel care îl

contestă este sau nu parte la acesta, nu prezintă relevanță prețuirea valorii dată de reclamant în temeiul dispozițiilor art. 112 pct. 3 C.proc.civ.

Cum valoarea imobilului ce face obiectului contractului atacat a fost stabilită de părți la suma de 63.000 euro, echivalent a 2.338.623.000 ROL (respectiv 233.862,3 RON), în speță competența materială de soluționare a cauzei revine judecătoreiei, în conformitate cu dispozițiile art. 1 pct. 1 C.proc.civ., iar nu tribunalului, cum în mod greșit a reținut instanța de apel.

Pentru acest motiv, în temeiul dispozițiilor art. 312 alin. (5) C.proc.civ., se impune casarea deciziei recurate și a sentinței primei instanțe, cu consecința trimiterii cauzei spre rejudecare instanței competente potrivit art. 1 și art. 5 C.proc.civ., respectiv Judecătoreiei Sectorului 4 București.

2. Soluția instanței de apel asupra motivului referitor la nelegalitatea respingerii cererii de suspendare, precum și a excepției lipsei de interes este rezultatul aplicării greșite a dispozițiilor legale (art. 304 pct. 9 C.proc.civ.).

Cererea de chemare în judecată ce face obiectul prezentului dosar nu vizează și restituirea bunului înstrăinat cu presupusa fraudă la lege, ci doar constatarea nulității unui contract față de care reclamanta are calitatea de terț, iar efectul admiterii acțiunii nu îl constituie restituirea imobilului către reclamantă, ci întoarcerea imobilului la înstrăinător, respectiv în patrimoniul vânzătoarei SC Y. SA.

Din această perspectivă, raționamentul instanței de apel este contradictoriu, în condițiile în care, pe de o parte, apreciază că, în spiritul respectării dreptului reclamantei la soluționarea cauzei într-un termen rezonabil nu era oportună suspendarea judecării cauzei într-un stadiu atât de avansat al procedurii, la aproape opt ani de la data sesizării instanței, iar, pe de altă parte, constată că nu este necesar ca folosul să se realizeze chiar prin soluția pronunțată în cauza cu care reclamantul a investit instanța, ci este suficient ca acesta să poată fi obținut ulterior, chiar implicând alte demersuri judiciare sau administrative.

Or, în condițiile în care prin decizia asociatului unic al SC Q. din data de 11.09.2013 a fost soluționată notificarea din 11.04.2001, în sensul că a fost propusă acordarea de măsuri reparatorii în echivalent, în conformitate cu dispozițiile art. 29 din Legea nr. 10/2001, împotriva căreia reclamanta a promovat contestație ce face obiectul dosarului aflat pe rolul Tribunalului București, este evident că doar prin soluționarea, în mod definitiv, a dosarului menționat urmează a se analiza dacă reclamanta mai justifică un interes actual în soluționarea demersului procesual ce face obiectul prezentului dosar.

Deși concluzia instanței de apel, potrivit căreia în analiza cererii de suspendare întemeiată pe dispozițiile art. 244 pct. 1 C.proc.civ. trebuie puse în balanță interesele părților aflate în conflict, este corectă, soluția de respingere a motivului de apel referitor la greșita respingere a cererii de suspendare este greșită, în condițiile în care însăși instanța de apel reține că o hotărâre de admitere a cererii de chemare în judecată din prezentul dosar nu satisface folosul practic urmărit de reclamantă, ci este necesară întreprinderea unor demersuri judiciare sau administrative ulterioare.

În schimb, contrar raționamentului instanțelor de fond, prin decizia asociatului unic al SC Q. a luat naștere dreptul reclamantei de a obține despăgubiri în echivalent pentru imobilul ce face obiectul contractului de vânzare-cumpărare a cărui anulare se solicită în cauză.

În mod nelegal, în analiza temeiniciei motivului de apel referitor la greșita respingere a cererii de suspendare, instanța de apel are în vedere doar protejarea interesului reclamantei, nu și pe cel al părâtei.

În măsura în care reclamantei i se va consfinți dreptul de a obține măsuri reparatorii în echivalent, printr-o hotărâre judecătorească definitivă, este evident că demersul procesual ce face obiectul prezentului dosar ar fi lipsit de folos practic, în raport de solicitarea concretă a reclamantei.

Rezultă că, dezlegarea prezentului dosar depinde în tot de existența sau neexistența dreptului reclamantei la despăgubiri în echivalent, drept ce urmează a fi stabilit prin soluționarea dosarului nr. xxx1/3/2013, astfel încât, în spiritul protejării intereselor ambelor părți aflate în

conflict, se impunea fie admiterea cererii de suspendare în temeiul art. 244 alin. (1) pct. 1 C.proc.civ., pentru determinarea îndeplinirii condiției interesului actual al reclamantei, fie respingerea cererii de chemare în judecată ce face obiectul prezentului dosar, ca fiind formulată de o persoană ce nu mai justifică un interes actual.

3. Decizia recurată este dată cu aplicarea greșită a dispozițiilor art. 163 C.proc.civ. și art. 1021 C.civ. (art. 304 pct. 9 C.proc.civ.).

În raport de considerentele hotărârii judecătorești reținută cu autoritate de lucru judecat pe aspectul calității procesuale active a reclamantei, instanța de apel a făcut o greșită aplicare a dispozițiilor art. 163 C.proc.civ. și art. 1201 C.civ.

Astfel, în considerentele deciziei civile nr. 4294/2010 a ICCJ s-a reținut calitatea procesuală activă a reclamantei în sensul că s-a statuat, definitiv și irevocabil, că aceasta este moștenitoarea persoanei înscrise în evidențele de publicitate imobiliară ca proprietar al imobilului situat la adresa la care se afla imobilul în litigiu, iar din această perspectivă are calitatea de persoană îndreptățită în formularea prezentei acțiuni.

În speță, contrar celor reținute de instanța de apel, nu este îndeplinită condiția identității de cauză între argumentele invocate pentru susținerea excepției lipsei calității procesuale active.

Astfel, în primul ciclu procesual, în susținerea excepției lipsei calității procesuale active s-a invocat lipsa calității reclamantei de moștenitoare a persoanei înscrise în evidențele de publicitate imobiliară ca proprietar al imobilului situat la adresa la care se află imobilul în litigiu, iar prin decizia civilă nr. 4294/2010 a ICCJ s-a statuat că aceasta a făcut dovada calității sale de moștenitoare.

În al doilea ciclu procesual, în susținerea excepției lipsei calității procesuale active s-a invocat lipsa identității între imobilul obiect al notificării și imobilul obiect al contractului de vânzare-cumpărare.

În analiza existenței autorității de lucru judecat nu trebuie confundată cauza cu dreptul subiectiv civil a cărui valorificare se urmărește prin demersul judiciar sau prin excepția invocată, cauza fiind reprezentată de titlul, de izvorul dreptului respectiv.

În consecință, între cele statuate de ICCJ referitor la calitatea reclamantei de moștenitoare a persoanei înscrise în evidențele de publicitate imobiliară ca proprietar al imobilului situat la adresa la care se afla imobilul în litigiu și lipsa identității între imobilul obiect al notificării și imobilul obiect al contractului de vânzare-cumpărare nu poate fi reținută autoritatea de lucru judecat.

De asemenea, în contextul unei casări totale cu consecința trimiterii cauzei spre rejudecare în fața primei instanțe, astfel cum s-a dispus prin decizia civilă nr. 4294/2010 a ICCJ, este greșit raționamentul instanței de apel conform căruia în cel de-al doilea ciclu procesual pârâta nu putea invoca excepția lipsei calității procesuale active a reclamantei, fundamentată pe o cu totul altă cauză decât cea reținută în primul ciclu procesual.

Tot astfel, este greșit și raționamentul instanței de apel referitor la inadmisibilitatea probei cu expertiză tehnică în specialitatea topografiei în vederea determinării identității între imobilul care face obiectul notificării și imobilul care face obiectul contractului de vânzare-cumpărare.

În primul ciclu procesual, prima instanță a reținut în considerentele sentinței pronunțate, că „dincolo de faptul că nu se face dovada identității dintre imobilul ce face obiectul prezentei acțiuni în anulare cu imobilul din actul de proprietate din 1930 prin care B. a dobândit imobilul, reclamanta nu a făcut dovada calității de succesori a fostului proprietar al imobilului [...]”.

Având în vedere că în primul ciclu procesual s-a antamat problema lipsei de identitate între cele două imobile, solicitarea pârâtei de efectuare a unei expertize topografice având ca obiectiv identificarea imobilului, probă prin care tindea la dovedirea temeiniciei excepției lipsei calității procesuale active invocate, a fost în mod nelegal respinsă. De asemenea, solicitarea pârâtei de revenire și încuviințare a probei solicitate s-a fundamentat și pe împrejurarea că expertiza anterior efectuată în cauza era, în realitate, o expertiză de evaluare.

Soluția de respingere a cererii de efectuare a probei cu expertiză topografică, care ar fi condus la o cu totul altă soluție asupra excepției lipsei calității procesuale active, este rezultatul

încălțării de către instanțele de fond a dispozițiilor art. 129 alin. (5) C.proc.civ.

Aceste dispoziții legale consacră principiul rolului activ al judecătorului, respectiv regula în conformitate cu care instanța de judecată, care în cadrul procesului civil este chemată să stabilească adevăratele raporturi dintre părți, are îndreptățirea și, totodată, îndatorirea ca, fără a încălca dreptul părților de a-și face probele și susținerile lor, să ordone din proprie inițiativă administrarea oricăror probe, să întreprindă orice demers procesual susceptibil de a duce la descoperirea adevărului în cauză.

Soluționarea excepției lipsei calității procesuale active în temeiul doar a unei adrese emisă de Primăria Municipiului București - Direcția Patrimoniu, Serviciul Cadastru și în raport de cele menționate în decizia asociatului unic al SC Q. este lipsită de fundament probatoriu.

Contrar celor reținute de instanțele de fond, în lipsa unei probe tehnice, de specialitate, nu poate fi stabilită identitatea dintre imobilul obiect al notificării și imobilul obiect al contractului de vânzare-cumpărare.

În concluzie, soluția instanțelor de fond asupra excepției lipsei calității procesuale active, întemeiată doar pe existența unor înscrisuri, fără a avea la bază constatări tehnice, este nelegală, impunându-se astfel respingerea cererii de chemare în judecată ca fiind formulată de o persoană fără calitate procesuală activă.

4. Instanța de apel a făcut o greșită interpretare și aplicare a prevederilor art. 45 alin. (2) din Legea nr. 10/2001 (art. 304 pct. 9 C.proc.civ.).

Sub un prim aspect, trebuie observat că, deși instanțele de fond au exclus aplicabilitatea dispozițiilor art. 21 alin. (5) din Legea nr. 10/2001 referitoare la nulitatea vânzărilor efectuate în timpul procedurilor administrative de restituire, soluțiile pronunțate se întemeiază tocmai pe faptul că părțile contractului de vânzare-cumpărare au ignorat existența notificării din 11.04.2001, care nu fusese soluționată la data perfectării contractului, motiv pentru care acesta este lovit de nulitate.

S-a reținut astfel, că atât vânzătorul, cât și cumpărătorul imobilului au cunoscut intenția fostului proprietar de redobândire a dreptului de proprietate asupra imobilului, aspect ce rezulta din notificările transmise contractanților, așa încât, în accepțiunea instanței de apel, prima instanță în mod corect a considerat că nu sunt aplicabile prevederile art. 45 alin. (2) teza a II-a din Legea nr. 10/2001.

Art. 21 alin. (5) din Legea nr. 10/2001 reglementează interdicția vânzării imobilelor notificate până la soluționarea procedurilor administrative sau judiciare declanșate în legătură cu acestea, însă această prevedere legală a fost introdusă abia prin Legea nr. 247/2005, așadar ulterior perfectării contractului de vânzare-cumpărare a cărui nulitate s-a solicitat în prezenta cauză, încheiat în anul 2003.

Practic, sancționând cu nulitatea absolută contractul de vânzare-cumpărare pe considerentul că părțile aveau cunoștință de existența notificării și, ca atare, au fost de rea-credință la încheierea actului, în condițiile inexistenței unei interdicții de vânzare până la soluționarea notificării, instanțele de fond au adăugat în mod nepermis la lege, stabilind sancțiuni inexistente.

În speță, nu poate fi primit raționamentul instanței de apel potrivit căruia nulitatea vânzării pe acest considerent putea să rezulte dintr-un alt text de lege mai general, în condițiile în care sancțiunile nu pot fi aplicate prin analogie.

Sub un al doilea aspect, instanța de apel în mod greșit a reținut incidența, în speță, a dispozițiilor art. 45 alin. (2) din Legea nr. 10/2001.

Contrar raționamentului instanței de apel, nu poate fi primită teza potrivit căreia acest text de lege se aplică și contractelor de vânzare-cumpărare încheiate ulterior intrării în vigoare a Legii nr. 10/2001, în condițiile în care dispozițiile alin. (5) al art. 45 instituie un termen special de prescripție, de un an de la data intrării în vigoare a legii, pentru formularea acțiunii în constatarea nulității absolute.

Or, sub acest aspect, raționamentul instanței de apel este contradictoriu întrucât, dacă s-ar accepta că, în speță, sunt incidente dispozițiile art. 45 alin. (2) din Legea nr. 10/2001, în raport de momentul încheierii contractului de vânzare-cumpărare și data introducerii cererii de chemare în

judecată, dreptul la acțiune privind constatarea nulității absolute a acestuia ar fi fost prescris.

Pe de altă parte, chiar dacă dispozițiile art. 45 din Legea nr. 10/2001 ar fi aplicabile actului a cărui nulitate s-a solicitat, instanța de apel a interpretat și aplicat în mod greșit aceste dispoziții legale.

În primul rând, raționamentul instanței de apel referitor la valabilitatea titlului statului este străin de natura pricinii. Astfel, se reține, în mod nelegal, faptul că imobilul a fost preluat de stat în temeiul Decretului nr. 214/1948 pentru declararea de utilitate publică și exproprierea unor bunuri care au servit sau servesc funcționării căminelor și cantinelor studențești, act normativ care contravine Constituției din 1948.

Din această perspectivă, în analiza valabilității titlului statului, instanța de apel pornește de la o premisă falsă, astfel încât și concluzia potrivit căreia, în speță, sunt incidente dispozițiile art. 45 alin. (2) din Legea nr. 10/2001 este, de asemenea, greșită.

În al doilea rând, contrar raționamentului instanței de apel, din economia dispozițiilor art. 45 din Legea nr. 10/2001 rezultă că buna sau reaua-credință la întocmirea actului este nerelevantă dacă actul a fost încheiat cu respectarea dispozițiilor legale în vigoare la data înstrăinării.

Față de dispozițiile alin. (1) al art. 45 din Legea nr. 10/2001, pentru a fi incidentă sancțiunea nulității absolute prevăzută la alin. (2) trebuie identificate ipotezele în care aceste înstrăinări pot fi anulate, fiind considerate frauduloase.

Astfel, pentru a determina aplicabilitatea alin. (1) sau a alin. (2) ale art. 45 din Legea nr. 10/2001, instanța ar fi trebuit să constate, în primul rând, dacă a fost respectată sau nu legislația în vigoare la data înstrăinării, mai exact dacă succesiunea modalității de transmitere a dreptului de proprietate asupra imobilului în favoarea pârâtei-recurente a respectat legislația în vigoare la data la care au fost perfectate respectivele înscriri.

Sub acest aspect, este de reținut că, la data dobândirii dreptului de proprietate asupra terenului aferent hotelului Z. și a nudei proprietăți asupra clădirii, prin contractul de vânzare-cumpărare încheiat în 2003, pârâta-recurentă deținea deja, cu titlu valabil, dreptul de folosință asupra terenului și clădirii, conform contractului de societate al SC X. autentificat sub nr. x/1997 (actul de înființare al SC Q.).

Or, în contextul în care, la data intrării în vigoare a Legii nr. 10/2001, SC Q. deținea cu titlu valabil dreptul de folosință asupra terenului și construcției obiect al contractului de vânzare-cumpărare, iar dispozițiile legale nu instituiau sancțiunea nulității absolute necondiționate a înstrăinărilor imobilelor, în speță nu putea fi reținută, astfel cum au procedat instanțele de fond, reaua-credință a părților la încheierea contractului de vânzare-cumpărare.

Cum legalitatea actului de privatizare, prin înființarea SC X., prin care SC Q. a dobândit dreptul de folosință asupra imobilului litigios, anterior intrării în vigoare a Legii nr. 10/2001, nu a fost pusă în discuție, în speță nu este relevantă buna sau reaua-credință a pârâtei-recurente la dobândirea dreptului de proprietate asupra imobilului, câtă vreme legislația în vigoare a fost respectată.

Prin urmare, față de împrejurarea că reclamanta nu a solicitat și anularea contractului de societate al SC X., astfel că valabilitatea privatizării este incontestabilă, în speță sunt aplicabile prevederile art. 45 alin. (1) Legea nr. 10/2001, iar nu ale alin. (2) al aceluiași articol, cum în mod eronat a reținut prima instanță, situație în care este irelevantă buna sau reaua-credință a părților contractante.

Rezultă că, prin necontestarea înființării SC X., s-a consolidat dobândirea dreptului de proprietate asupra imobilului de către pârâta-recurentă, iar imobilul ce face obiect al contractului de vânzare-cumpărare iese de sub incidența Legii nr. 10/2001, astfel încât nu mai poate fi restituit în natură.

În acest context, este greșit și în contradicție cu dispozițiile legale aplicabile raționamentul instanței de apel referitor la faptul că necontestarea de către proprietar a privatizării SC X. nu are decât semnificația folosirii numai a unuia din mijloacele de apărare a dreptului de proprietate, întrucât în aceste condiții s-ar aduce atingere dispozițiilor imperative ale legislației în materie de

privatizare, care reglementează termene speciale de prescripție pentru contestarea procedurilor.

Sub un al treilea aspect, ignorând situația de fapt din speță, instanța de apel dă o interpretare greșită dispozițiilor art. 43 alin. (2) din Legea nr. 10/2001, precum și ale pct. 43.2. din Normele metodologice de aplicare unitară a Legii nr. 10/2001, aprobate prin H.G. nr. 498/2003, în vigoare la data perfectării contractului de vânzare-cumpărare.

Având în vedere faptul că H.G. nr. 498/2003 are drept obiect aprobarea Normelor metodologice de aplicare unitară a Legii nr. 10/2001, iar că prin adoptarea acestora s-a avut în vedere clarificarea unor concepte și situații juridice izvorâte în cadrul procedurilor administrative de soluționare a notificărilor depuse de persoanele îndreptățite, raționamentul instanței de apel potrivit căruia soluția prevăzută de acest act nu poate fi avută în vedere este eronat.

Or, în condițiile în care, în speță, astfel cum rezultă din ansamblul materialului probator administrat, existau suficiente elemente care să conducă la o soluție de respingere a notificării formulate de reclamantă, atât prin prisma incertitudinii cu privire la calitatea acesteia de persoană îndreptățită, cât și cu privire la identitatea imobilului revendicat cu cel care face obiectul contractului de vânzare-cumpărare, soluția instanței de apel este cel puțin contradictorie.

Astfel, deși, pe de o parte, reține posibilitatea aplicării art. 43 alin. (2) din Legea nr. 10/2001, în sensul că acesta ar putea fi aplicat doar în condițiile în care există o bază solidă pentru a preconiza o dispoziție de respingere a notificării sau de propunere de acordare a unor măsuri prin echivalent, pe de altă parte, ignorând contextul factual, instanța de apel nu a înțeles să facă aplicarea prevederilor legale menționate.

5. Instanța de apel a interpretat și aplicat în mod greșit dispozițiile art. 166 din Decretul-lege nr. 115/1938.

Disponând respingerea motivului de apel cu privire la greșita respingere a cererii reconvenționale, instanța de apel a validat, practic, un înscris afectat de nulitate absolută, prin raționamentul potrivit căruia actul constitutiv de drepturi în favoarea autorilor reclamantei și intervenientelor este actul de vânzare-cumpărare autentificat de Tribunalul Ilfov, Secția Notariat sub nr. x/1930 și nu procesul-verbal nr. 6260/1940 care făcea opozabil terților acest act.

Sușținerea că, în speță, dreptul de proprietate al reclamantei și intervenientelor s-a constituit prin actul de vânzare-cumpărare nu poate fi primită drept argument pentru respingerea cererii reconvenționale, în condițiile în care, în conformitate cu prevederile Decretului-lege nr. 115/1938 pentru unificarea dispozițiilor privitoare la cărțile funciare, înscrierea în cartea funciară avea efect constitutiv de drepturi.

În acest context, contrar raționamentelor instanțelor fondului, motivele de nulitate absolută invocate cu privire la procesul-verbal nr. 6260/1940 nu pot fi acoperite, cum în mod greșit s-a reținut, prin înscrisuri ulterioare procesului-verbal contestat.

Așadar, nu pot fi primite susținerile conform cărora motivul de nulitate referitor la numele proprietarului ar fi fost acoperit prin decizia nr. 4294/2010 pronunțată de ICCJ, iar cu privire la numărul poștal al imobilului identitatea rezultă din adresa emisă la 14.11.2012 de Primăria Municipiului București - Direcția Patrimoniu, Serviciul Cadastru.

De asemenea, instanța de apel nu a cenzurat nemotivarea sentinței care, sub acest aspect, s-a limitat să conchidă că, în privința motivului de nulitate referitor la insuficienta descriere a imobilului, pârâta nu a dovedit o lipsă a cauzei sau o cauză ilicită.

Or, în contextul în care, în cuprinsul contractului de vânzare-cumpărare încheiat în anul 1930 nu exista nicio descriere a proprietății, prin indicarea unei astfel de descrieri în cuprinsul procesului-verbal atacat este evident că judecătorul-delegat și-a depășit atribuțiile strict și limitativ prevăzute la art. 166 din Decretul-lege nr. 115/1938, astfel că, în mod nelegal, instanțele de fond au respins cererea reconvențională.

În concluzie, recurenta-pârâta a solicitat admiterea recursului și pe cale de consecință: în principal, casarea deciziei recurate și a sentinței fondului, pentru încălcarea dispozițiilor referitoare la competența materială a instanței, urmând să se dispună trimiterea cauzei spre competentă soluționare Judecătoriei Sectorului 4 București; în subsidiar, modificarea în tot a deciziei recurate,

în sensul admiterii apelului și schimbării în tot a sentinței fondului, în sensul respingerii cererii de chemare în judecată, în principal ca fiind formulată de o persoană fără calitate procesuală activă, iar, în subsidiar, ca neîntemeiată; cu cheltuieli de judecată.

Examinând decizia atacată în raport de criticile formulate, Înalta Curte reține următoarele:

1. Pentru a respinge motivul de apel referitor la pronunțarea sentinței apelate cu încălcarea normelor de competență materială, curtea de apel a reținut, în principal, că excepțiile de procedură absolute, cum este și excepția de necompetență materială, nu pot fi invocate oricând în cursul procesului, ci numai până la pronunțarea unei hotărâri irevocabile, deci până la finalizarea primului ciclu procesual, iar nu și în rejudecare; în subsidiar, a reținut că tribunalul este competent material în judecarea în primă instanță a cauzei, conform art. 2 pct. 1 lit. b) C.proc.civ., în forma în vigoare la data sesizării instanței (18.10.2006), întrucât valoarea obiectului litigiului depășește 500.000 lei.

Așa cum susține și recurenta, primul argument al curții de apel este greșit, deoarece dispozițiile legale în materie, aplicabile cauzei, nu limitează posibilitatea de invocare a excepțiilor de procedură absolute până la finalizarea primului ciclu procesual.

Norma de reglementare a regimului juridic al excepțiilor de procedură, aplicabilă cauzei, este cea cuprinsă în art. 136 C.proc.civ., în forma în vigoare la data sesizării instanței - 18.10.2006, iar nu în forma modificată prin Legea nr. 202/2010, la care greșit s-a raportat instanța de apel, ignorând dispozițiile tranzitorii ale art. XXII alin. (2) din Legea nr. 202/2010, potrivit cărora art. 136 C.proc.civ., cu modificările și completările aduse prin Legea nr. 202/2010, se aplică numai proceselor începute după intrarea în vigoare a acestei legi.

Art. 136 C.proc.civ., în forma de la data sesizării instanței, prevedea că „Excepțiile de procedură care nu au fost propuse în condițiile art. 115 și 132 nu vor mai putea fi invocate în cursul judecății, afară de cele de ordine publică.”

Rezultă că, în reglementarea aplicabilă cauzei, sancțiunea decăderii opera numai pentru neinvocarea prin întâmpinare sau la prima zi de înfățișare a excepțiilor de procedură relative. Excepțiile de procedură absolute, ca unele care sunt „de ordine publică”, puteau fi invocate oricând în cursul judecății, indiferent de stadiul procesului, deci și după prima zi de înfățișare, și chiar direct în apel sau recurs, inclusiv în rejudecare după casare.

Întrucât norma aplicabilă cauzei nu fixa nicio limită procesuală până la care puteau fi invocate excepțiile de procedură de ordine publică, excepția de necompetență materială a tribunalului, ca excepție de procedură absolută, de ordine publică, putea fi invocată în rejudecare după casarea cu trimitere.

În cazul casării cu trimitere spre rejudecare, singurele limite ale invocării excepțiilor de ordine publică decurg din aplicarea prevederilor art. 315 alin. (1) C.proc.civ., potrivit cărora în caz de casare, hotărârile instanței de recurs asupra problemelor de drept dezlegate sunt obligatorii pentru judecătorii fondului. Cum, însă, în speță, prin decizia de casare pronunțată în recursul din primul ciclu procesual nu a fost dezlegată problema competenței materiale de primă instanță, nimic nu se opunea la invocarea, în rejudecare, a excepției de necompetență materială a primei instanțe.

Concluzia contrară a curții de apel, deși greșită, nu este însă de natură să conducă la schimbarea soluției pronunțate în cauză, în condițiile în care curtea a analizat, în subsidiar, dacă normele de competență materială au fost încălcate la judecata în primă instanță a cauzei de către tribunal, iar concluzia la care a ajuns pe acest aspect este corectă, potrivit celor ce se vor arăta în continuare.

Relativ la motivarea subsidiară, recurenta a invocat, în primul rând, că instanța de apel a încălcat principiile contradictorialității și dreptului la apărare deoarece în soluționarea motivului de apel referitor la necompetența materială a primei instanțe s-a raportat la alte elemente decât cele discutate de părți cu ocazia dezbaterii în fond a apelului, respectiv la concluziile expertizei tehnice de evaluare a imobilului litigios.

Contrar, însă, susținerilor recurantei, faptul că instanța de apel și-a argumentat soluția de respingere a motivului de apel referitor la necompetența materială de primă instanță a tribunalului prin raportare la un mijloc de probă administrat în cauză nu încalcă principiile contradictorialității

și dreptului la apărare sub motiv că respectivul mijloc de probă nu a făcut obiectul dezbaterilor contradictorii cu ocazia judecării, deoarece asigurarea dreptului părților de a se apăra cu privire la orice aspect al cauzei și la mijloacele de probă administrate se realizează în cadrul dezbaterii pe fond a pricinii.

Din moment ce instanța de apel i-a acordat cuvântul în dezbaterile cauzei, posibilitatea de a-și expune punctul de vedere cu privire la orice mijloc de probă administrat în cauză a fost asigurată recurentei, situație în care nu se poate imputa instanței de apel că ar fi încălcat principiile contradictorialității și dreptului la apărare, criticile în acest sens nefiind fondate, cu consecința inaplicabilității cazului de casare prevăzut de art. 304 pct. 5 C.proc.civ.

În al doilea rând, recurenta a invocat încălcarea legii față de determinarea competenței materiale de primă instanță prin raportare la alte elemente decât prețul din contractul de vânzare-cumpărare atacat.

Nici aceste critici nu sunt fondate, nefiind întrunite cerințele cazului de modificare prevăzut de art. 304 pct. 9 C.proc.civ.

Astfel, în mod corect instanța de apel s-a raportat, în stabilirea competenței materiale de primă instanță, la valoarea litigiului estimată de reclamantă și confirmată pe baza probelor administrate în cauză, iar nu la prețul din contractul de vânzare-cumpărare a cărui nulitate s-a solicitat a se constata prin acțiunea dedusă judecării.

Este adevărat că, în cazul acțiunii în nulitatea unui contract de vânzare-cumpărare, prețul din contract poate fi un element de apreciere în determinarea instanței competente, dar numai atunci când reclamantul nu estimează diferit valoarea obiectului litigiului.

Prețuirea obiectului cererii de chemare în judecată se face, conform art. 112 pct. 3 C.proc.civ., de către reclamant. În acest sens, reclamantul poate indica drept valoare a bunului litigios prețul din contract. Nimic, însă, nu îl poate împiedica pe reclamant să arate că valoarea bunului litigios este alta decât cea menționată în contract, deoarece prețuirea obiectului litigiului îi aparține, conform art. 112 pct. 3 C.proc.civ.

A primi teza recurentei, în sensul că prețul din contract este singurul element de natură obiectivă relevant în determinarea competenței materiale după valoare, ar însemna lipsirea de conținut a dispozițiilor art. 112 pct. 3 C.proc.civ., ceea ce nu se poate admite.

Trebuie avut în vedere și faptul că estimarea făcută de reclamant poate fi contestată și verificată pe bază de probe, astfel că nu se poate susține că acest criteriu ar fi unul pur subiectiv și că prin luarea lui în calcul la stabilirea competenței materiale după valoare s-ar aduce atingere dispozițiilor de ordine publică referitoare la competența instanțelor de judecată, prin aceea că partea ar ajunge să își aleagă instanța care să îi soluționeze cererea.

Cum legea prevede în sarcina reclamantului obligația de a indica valoarea obiectului litigiului, după prețuirea sa - art. 112 pct. 3 C.proc.civ., în mod corect curtea de apel a avut în vedere, la stabilirea competenței materiale de primă instanță, valoarea bunului litigios indicată de reclamantă, verificată pe baza probelor administrate în cauză.

Astfel, curtea de apel a reținut că valoarea litigiului, estimată de reclamantă, depășește pragul valoric de 500.000 lei (RON), care atrage competența de primă instanță a tribunalului, conform art. 2 pct. 1 lit. b) C.proc.civ., în forma în vigoare la data sesizării instanței. Totodată, a avut în vedere că prin expertiza tehnică de evaluare a imobilului, efectuată în al doilea ciclu procesual, se confirmă o valoare a bunului litigios care depășește suma de 500.000 lei (RON). Faptul că expertiza la care s-a raportat instanța de apel nu a fost dispusă în scopul stabilirii competenței materiale de primă instanță nu înseamnă că nu putea fi valorificată pe acest aspect, cum neîntemeiat pretinde recurenta, esențial fiind că prin acest mijloc de probă s-a stabilit valoarea bunului litigios, element care interesează în determinarea instanței competente material.

În concluzie, curtea de apel a făcut aplicarea corectă la speță a dispozițiilor art. 112 pct. 3 C.proc.civ. luând în calcul, la stabilirea competenței materiale de primă instanță, valoarea litigiului estimată de reclamantă, verificată pe bază de probe, iar nu prețul din contract.

2. Criticile vizând nelegala confirmare în apel a soluției primei instanțe de respingere a

cererii de suspendare formulată în temeiul art. 244 alin. (1) pct. 1 C.proc.civ. și a excepției lipsei de interes în promovarea acțiunii în nulitate sunt nefondate, nefiind întrunite cerințele art. 304 pct. 9 C.proc.civ.

Întrucât Legea nr. 10/2001 nu permite restituirea în natură a imobilelor care au fost înstrăinate în mod legal, rezultă că nulitatea actelor juridice de înstrăinare a imobilelor ce cad sub incidența Legii nr. 10/2001 constituie o chestiune prejudicială, a cărei soluție are o înrăurire covârșitoare asupra dreptului dedus procedurii administrative, iar, ulterior, judiciare de restituire în natură a imobilului.

Așa fiind, titularul notificării prin care s-a solicitat restituirea în natură are interes să promoveze acțiune în nulitatea actelor juridice de înstrăinare a imobilului notificat, folosul practic urmărit prin acest demers judiciar fiind posibilitatea obținerii restituirii în natură a imobilului.

Ca atare, contrar susținerilor din recurs, nu se poate reține că reclamanta din prezenta cauză, care a solicitat restituirea în natură în procedura Legii nr. 10/2001, nu are interes în promovarea acțiunii în nulitatea actului juridic de înstrăinare a imobilului notificat sau că acest interes nu este actual, pe motiv că în cadrul prezentului litigiu nu se poate dispune și restituirea imobilului.

Așa cum corect a reținut și instanța de apel, nu este necesar ca folosul practic urmărit să se realizeze prin chiar soluția pronunțată în cauza cu care reclamantul a investit instanța, ci, potrivit jurisprudenței și doctrinei în materie, este suficient ca acesta să poată fi obținut ulterior, chiar implicând alte demersuri judiciare sau administrative.

Or, această condiție este îndeplinită în speță, întrucât reclamanta, care a promovat prezenta acțiune în nulitate, a inițiat demersurile pentru restituirea în natură a imobilului obiect al contractului de vânzare-cumpărare atacat, formulând notificare în condițiile Legii nr. 10/2001 și contestație împotriva dispoziției de acordare de măsuri reparatorii în echivalent emisă în procedura administrativă.

În concluzie, reclamanta justifică interes în acțiunea în nulitate dedusă judecății, folosul practic urmărit prin punerea în mișcare a acestei proceduri judiciare fiind reprezentat de natura măsurilor reparatorii pe care le-ar putea obține în procedura inițiată în baza Legii nr. 10/2001, respectiv restituire în natură, în loc de măsuri reparatorii în echivalent.

Recurenta susține că doar prin soluționarea, în mod definitiv, a contestației împotriva dispoziției administrative de acordare de măsuri reparatorii în echivalent se poate analiza dacă reclamanta mai justifică un interes actual în soluționarea demersului procesual ce face obiectul prezentului dosar, pentru că în măsura în care acesteia i se va consfinți dreptul la măsuri reparatorii în echivalent, printr-o hotărâre judecătorească definitivă, demersul procesual ce face obiectul prezentului dosar ar fi lipsit de folos practic. Această argumentare a stat și la baza cererii de suspendare formulată în temeiul art. 244 alin. (1) pct. 1 C.proc.civ., susținându-se că dezlegarea prezentului dosar ar depinde, sub aspectul determinării interesului, de existența sau neexistența dreptului reclamantei la despăgubiri în echivalent, drept ce urmează a fi stabilit în dosarul ce are ca obiect contestația împotriva dispoziției administrative de acordare de măsuri reparatorii în echivalent.

O asemenea teză nu poate fi, însă, primită, deoarece s-ar nesocoti caracterul prejudicial al nulității actelor juridice de înstrăinare a imobilelor ce cad sub incidența Legii nr. 10/2001, care face ca relația de dependență dintre contestația la Legea nr. 10/2001 și acțiunea în nulitatea actelor de înstrăinare a imobilelor ce cad sub incidența Legii nr. 10/2001 să fie în sens invers celui pretins de recurentă. Astfel, nu soluționarea acțiunii în nulitate depinde de soluția din contestația la Legea nr. 10/2001, ci soluționarea contestației poate fi influențată de soluția din acțiunea în nulitate, deoarece natura măsurilor reparatorii ce urmează a se stabili în cadrul contestației depinde, printre altele, de constatarea nulității actelor de înstrăinare privind imobilul notificat în procedura legii speciale.

Prin urmare, rezolvarea acțiunii în nulitate impunându-se cu prioritate față de contestația la Legea nr. 10/2001, în raport de caracterul prejudicial al nulității actelor juridice de înstrăinare a imobilelor ce fac obiectul Legii nr. 10/2001, nu se poate reține că aprecierea interesului în cauza pendinte este subordonată soluționării definitive a contestației și că astfel s-ar fi impus suspendarea

judecății în temeiul art. 244 alin. (1) pct. 1 C.proc.civ.

Pentru considerentele arătate în precedent, care converg către concluzia că dezlegarea prezentei pricini nu atârână, sub aspectul determinării interesului, ca și condiție de exercițiu a acțiunii civile, de dreptul care face obiectul judecării în cadrul contestației la Legea nr. 10/2001, urmează a se constata că nu este întrunită, în speță, condiția premisă a suspendării prevăzute de art. 244 alin. (1) pct. 1 C.proc.civ., aceea ca dezlegarea pricinii să atârne, în tot sau în parte, de existența sau neexistența unui drept care face obiectul unei alte judecări. Față de neîntrunirea acestei condiții, apare ca fiind legală decizia recurată sub aspectul menținerii soluției primei instanțe de respingere a cererii de suspendare, sens în care motivarea curții de apel va fi suplinită cu argumentele reținute prin prezenta decizie.

Cum aprecierea oportunității suspendării este întotdeauna subsecventă constatării întrunirii condiției dependenței cauzei pendinte de cea în raport de care s-a solicitat suspendarea, iar această condiție nu este întrunită în cauză, argumentele instanței de apel legate de oportunitatea măsurii suspendării urmează a fi înlăturate, astfel încât criticile din recurs pe acest aspect rămân fără obiect și nu se mai impune a fi analizate.

3. Criticile prin care se impută curții de apel că a reținut, în mod nelegal, autoritatea de lucru judecat a deciziei de casare, pentru a confirma soluția primei instanțe de respingere a excepției lipsei calității procesuale active a reclamantei, sunt nefondate.

Astfel, prin sentința civilă nr. 334/2008 a Tribunalului București, Secția a V-a civilă, pronunțată în primul ciclu procesual al cauzei, s-a admis excepția lipsei calității procesuale active a reclamantei și s-a respins acțiunea ca fiind formulată de o persoană fără calitate procesuală activă, reținându-se că nu s-a făcut dovada identității dintre imobilul litigios și imobilul din actul de proprietate din 1930 invocat de reclamantă și nici dovada faptului că reclamanta este moștenitoarea fostului proprietar.

Această sentință a fost menținută în apel, prin decizia civilă nr. 98/A/2009 a Curții de Apel București, Secția a III-a civilă și pentru cauze cu minori și de familie. Pentru a decide astfel, instanța de apel a reținut că dovezile administrate nu au condus la clarificarea situației juridice a imobilului în litigiu – identitatea dintre imobilul în litigiu și imobilul din actele depuse la dosar de reclamantă, respectiv clarificarea calității de moștenitoare a reclamantei de pe urma autorului inițial.

Prin decizia nr. 4294/2010 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Secția civilă și de proprietate intelectuală s-a admis recursul reclamantei, s-au casat hotărârile sus-menționate și s-a trimis cauza spre rejudecare primei instanțe, pe motiv că „ambele instanțe au reținut greșit lipsa de legitimare procesuală activă a reclamantei”, reținându-se că „rezultă indubitabil că reclamanta este moștenitoarea persoanei înscrise în evidențele de publicitate imobiliară ca proprietar al imobilului situat la adresa la care se află imobilul în litigiu, înscriere ce atestă și confirmă existența dreptului de proprietate în patrimoniul persoanei înscrise în aceste evidențe.”

Rezultă că, problema calității procesuale active a reclamantei a fost dezlegată, în mod irevocabil, în primul ciclu procesual al cauzei, prin decizia de casare a instanței de recurs și, contrar susținerilor recurente, dezlegarea acestei probleme s-a făcut nu doar din perspectiva calității reclamantei de moștenitoare de pe urma autoarei inițiale, ci și din perspectiva identității dintre imobilul litigios și cel deținut în proprietate de autoarea reclamantei.

Argumentele pe care instanța de fond și instanța de apel și-au fundamentat soluția privind lipsa calității procesuale active a reclamantei au vizat atât lipsa calității reclamantei de moștenitoare de pe urma autoarei inițiale, cât și lipsa identității de imobil.

Exercitând controlul judiciar în recurs, Înalta Curte de Casație și Justiție, prin decizia nr. 4294/2010, a infirmat soluția de admitere a excepției lipsei calității procesuale active, pronunțată la fond și menținută în apel, casând atât decizia din apel, cât și sentința de fond, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la prima instanță, pe motiv că ambele instanțe au reținut greșit lipsa de legitimare procesuală activă a reclamantei. Casarea a fost totală, neputându-se reține că tranșarea problemei calității procesuale active a reclamantei, de către instanța de recurs, nu a vizat ambele aspecte pe

care s-a motivat lipsa calității procesuale active a reclamantei prin hotărârile casate. Considerentul din decizia de casare, decisiv în acest sens, este cel potrivit căruia „rezultă indubitabil că reclamanta este moștenitoarea persoanei înscrise în evidențele de publicitate imobiliară ca proprietar al imobilului situat la adresa la care se află imobilul în litigiu, înscriere ce atestă și confirmă existența dreptului de proprietate în patrimoniul persoanei înscrise în aceste evidențe.”

Statuând că înscrierea în evidențele de publicitate imobiliară atestă și confirmă existența dreptului de proprietate în patrimoniul persoanei înscrise în aceste evidențe și că reclamanta este moștenitoarea persoanei înscrise în evidențele de publicitate imobiliară *ca proprietar al imobilului situat la adresa la care se află imobilul în litigiu*, instanța de recurs a tranșat, implicit, și problema identității de imobil.

Potrivit art. 315 alin. (1) C.proc.civ., în caz de casare, hotărârile instanței de recurs asupra problemelor de drept dezlegate sunt obligatorii pentru judecătorii fondului.

În raport de aceste dispoziții legale, în mod corect curtea de apel a reținut că decizia de casare din primul ciclu procesual al cauzei se impune în rejudecare cu putere obligatorie, în ce privește chestiunea de drept a calității procesuale active a reclamantei. De asemenea, tot în mod corect curtea de apel a reținut că autoritatea de lucru judecat a acestei hotărâri judecătorești irevocabile împiedică repunerea în discuție a legitimității procesuale active a reclamantei, confirmând pe acest temei soluția primei instanțe de respingere a excepției lipsei calității procesuale active a reclamantei, reiterată în rejudecare, de către recurentă, pe motivul lipsei identității de imobil.

Așa cum s-a arătat deja, problema identității de imobil a fost avută în vedere la dezlegarea calității procesuale active a reclamantei, prin decizia de casare pronunțată în recursul din primul ciclu procesual al cauzei.

În consecință, reiterând, în rejudecare, excepția lipsei calității procesuale active a reclamantei pe motiv că nu există identitate între imobilul ce face obiectul notificării, respectiv imobilul dobândit în proprietate de autoarea reclamantei prin actul de vânzare-cumpărare din 1930, și imobilul litigios, obiect al contractului de vânzare-cumpărare atacat, recurenta a readus în dezbatere un aspect al litigiului care a fost tranșat irevocabil prin decizia de casare nr. 4294/2010 a ÎCCJ, ignorând efectele pe care le produce autoritatea de lucru judecat a dezlegărilor jurisdicționale irevocabile în interiorul aceluiași proces. Modalitatea în care instanța de recurs, prin decizia de casare, dă dezlegare unui aspect litigios – în speță, legitimarea procesuală activă a reclamantei, raportat la identitatea de imobil – se impune, fără posibilitatea de a fi contrazisă, cu ocazia rejudecării.

Este vorba de maniera în care se repercutează efectul pozitiv al lucrului judecat [art. 1200 pct. 4 cu referire la art. 1202 alin. (2) C.civ.], în sensul că statuările irevocabile ale unei hotărâri judecătorești se impun deopotrivă, părților și instanțelor ulterioare, care nu pot ignora efectele unei judecăți anterioare, ce a tranșat irevocabil un aspect al litigiului.

Este ceea ce în mod corect a făcut și instanța de apel, care nu a reținut incidența, în speță, a excepției autorității de lucru judecat, în raport de dispozițiile art. 166 C.proc.civ. (art. 163 C.proc.civ. fiind indicat greșit de recurentă în legătură cu acest aspect, deoarece textul reglementează excepția de litispendență, iar nu excepția autorității de lucru judecat) cu referire la art. 1201 C.civ., ci a dat eficiență efectului pozitiv al autorității de lucru judecat, care vine să demonstreze modalitatea în care au fost dezlegate anterior anumite aspecte litigioase în raporturile dintre părți, fără posibilitatea de a se statua diferit.

În concluzie, întemeindu-se pe efectul pozitiv al lucrului judecat al deciziei de casare pentru a confirma soluția primei instanțe de respingere a excepției lipsei calității procesuale active a reclamantei, curtea de apel a pronunțat o hotărâre cu aplicarea corectă a dispozițiilor legale incidente - art. 1200 pct. 4 cu referire la art. 1202 alin. (2) C.civ., nefiind astfel întrunite cerințele cazului de modificare prevăzut de art. 304 pct. 9 C.proc.civ.

Recurenta contestă și legalitatea respingerii expertizei tehnice în specialitatea topografie, solicitată în vederea determinării identității între imobilul notificat și cel litigios, obiect al

contractului de vânzare-cumpărare atacat.

Nici această critică nu este fondată, instanța de apel reținând corect inadmisibilitatea probei cu expertiză, raportat la efectul pozitiv al lucrului judecat al deciziei de casare.

Cum efectul pozitiv al lucrului judecat se opune la rediscutarea aspectelor tranșate prin hotărâre judecătorească irevocabilă, probele invocate în combaterea acestor aspecte devin inadmisibile, ceea ce este și cazul expertizei topo, solicitată de recurentă în combaterea identității de imobil, aspect tranșat în dezlegarea problemei calității procesuale active a reclamantei, prin decizia de casare pronunțată în primul ciclu procesual al cauzei.

În contextul arătat, proba cu expertiză topografică fiind inadmisibilă, nu se poate imputa instanțelor de fond că, prin neadministrarea acesteia, au încălcat principiul rolului activ al judecătorului, respectiv dispozițiile art. 129 alin. (5) C.proc.civ., critica în acest sens fiind, astfel, nefondată.

Deși a reținut corect că autoritatea de lucru judecat a deciziei de casare împiedică repunerea în discuție a legitimării procesuale a reclamantei, curtea de apel a realizat totuși o verificarea jurisdicțională proprie cu privire la unul din elementele tranșate de instanța de recurs în dezlegarea problemei calității procesuale active, și anume identitatea de imobil. Or, o asemenea verificare, chiar prin raportare la mijloace de probă ulterioare deciziei de casare, nu mai era posibilă în rejudecare, pentru că astfel s-ar concretiza o modalitate de a repune în discuție un aspect asupra căruia instanța de recurs a statuat cu putere de lucru judecat. De aceea, motivarea din decizia recurată privind existența identității de imobil, întemeiată pe analiza probelor administrate ulterior deciziei de casare, urmează a fi înlăturată, astfel încât criticile formulate în recurs pe acest aspect rămân fără obiect și nu se mai impune a fi analizate.

4. Critica privind inaplicabilitatea, în speță, a dispozițiilor art. 45 alin. (2) din Legea nr. 10/2001 este fondată.

Așa cum susține și recurenta, aceste dispoziții legale nu sunt aplicabile contractelor de vânzare-cumpărare încheiate ulterior intrării în vigoare a Legii nr. 10/2001.

Art. 45 din Legea nr. 10/2001 reglementează cauzele de nulitate a actelor juridice de înstrăinare privind imobile ce cad sub incidența acestei legi, încheiate anterior intrării sale în vigoare. Faptul că art. 45 este aplicabil exclusiv actelor de înstrăinare anterioare intrării în vigoare a Legii nr. 10/2001 rezultă, în mod neîndoielnic, din alineatul final al textului, prin care se instituie un termen special de prescripție pentru acțiunea în nulitate, de la data intrării în vigoare a Legii nr. 10/2001, ceea ce presupune, în mod necesar, ca actul de înstrăinare atacat pe calea acțiunii în nulitate să fi fost încheiat anterior acestui moment.

În speță, contractul de vânzare-cumpărare atacat este încheiat ulterior intrării în vigoare a Legii nr. 10/2001, respectiv la data de 28.07.2003, și exclus, ca atare, de la regimul juridic în materie de nulitate reglementat de art. 45.

Rezultă că, în mod greșit, curtea de apel a reținut ca temei al nulității acestui contract dispozițiile art. 45 alin. (2) din Legea nr. 10/2001, analiza fundamentată pe acest text de lege urmând astfel a fi înlăturată.

Pe cale de consecință, criticile subsidiare, referitoare la neîntreținerea condițiilor nulității reglementate de art. 45 alin. (2) din Legea nr. 10/2001, au rămas fără obiect și, ca atare, nu se mai impune a fi analizate.

Reținerea greșită, de către curtea de apel, a incidenței acestui text de lege raportului juridic dedus judecării nu conduce, însă, la schimbarea soluției pronunțate, care este corectă și va fi menținută pe temeiul dispozițiilor art. 43 din Legea nr. 10/2001, pe care, de asemenea, curtea de apel le-a reținut ca incidente cauzei.

Astfel, curtea de apel a reținut că, potrivit dispozițiilor art. 43 din Legea nr. 10/2001, în vigoare la data încheierii contractului de vânzare-cumpărare în litigiu, înstrăinarea se putea realiza numai după finalizarea procedurii de restituire, respectiv după emiterea unei dispoziții de respingere a notificării sau de propunere de acordare de măsuri reparatorii prin echivalent, care să fi rămas irevocabilă.

Această concluzie a curții de apel se impune în interpretarea și aplicarea corectă a dispozițiilor art. 43 din Legea nr. 10/2001 (devenit art. 42 după republicarea legii), pentru argumentele care se vor arăta în continuare și care vor complini motivarea deciziei recurate.

Astfel, alin. (1) din articolul de lege menționat prevede că „imobilele care în urma procedurilor prevăzute la cap. III nu se restituie persoanelor îndreptățite rămân în administrarea deținătorilor actuali”.

În alin. (2) se arată că „imobilele cu altă destinație decât cea de locuință, prevăzute în alin. (1), se pot înstrăina potrivit legislației în vigoare”.

În același sens, alin. (3) se referă la înstrăinarea imobilelor cu destinația de locuință.

Dispozițiile legale arătate prevăd, în mod expres, că numai bunurile care nu se restituie în natură persoanelor îndreptățite rămân în administrarea deținătorilor și pot fi înstrăinate celor interesați, ceea ce implică, în cazul formulării unei notificări, ca aceste persoane să se abțină de la încheierea actului juridic până la și în funcție de soluția dată notificării.

Din interpretarea art. 43 se deduce că, în cazul încheierii unui contract de vânzare-cumpărare pentru un bun notificat, anterior rezolvării notificării, intervine sancțiunea nulității, ceea ce reprezintă un caz de nulitate virtuală.

Textul de lege sus-menționat are ca suport juridic aplicarea dispozițiilor art. 20 din aceeași lege în forma inițială (devenit art. 21 după republicarea legii), care instituie regula restituirii în natură către foștii proprietari sau moștenitorii lor a imobilelor preluate abuziv de către stat și care cad sub incidența legii, această formă de reparație constituind scopul și esența actului normativ respectiv.

De asemenea, pentru a se garanta aplicarea cu precădere și unitară a dispozițiilor Legii nr. 10/2001, s-a statuat, în mod explicit, prin H.G. nr. 498/2003 (art. 20.1), indisponibilizarea imobilelor restituibile și suspendarea oricăror proceduri legale de înstrăinare către alte persoane decât cele îndreptățite în temeiul legii speciale, cu începere de la data intrării sale în vigoare și până la soluționarea notificării.

În plus, conform aceleiași hotărâri de guvern (art. 43.2), s-a menționat ca aplicarea art. 43 alin. (2) și (3) din lege să se realizeze numai după soluționarea definitivă a procedurilor administrative și, după caz, jurisdicționale, generate de aplicarea legii.

Contrar celor reținute de curtea de apel, H.G. nr. 498/2003 este pe deplin aplicabilă în cauză deoarece vizează Normele metodologice de aplicare unitară a Legii nr. 10/2001, care nu adaugă la lege, ci doar explicitează conținutul actului normativ în aplicarea căruia au fost edictate.

În speță, solicitarea reclamantei de constatare a nulității contractului de vânzare-cumpărare atacat a fost argumentată pe încheierea actului de înstrăinare în timpul derulării procedurii de restituire în baza Legii nr. 10/2001, ceea ce configurează exact cazul de nulitate virtuală din art. 43 al Legii nr. 10/2001, text care, așa cum s-a arătat deja, era în vigoare la data autentificării actului juridic de înstrăinare încheiat de părțile.

Încadrarea în drept a pretențiilor deduse judecării este atributul instanței de judecată, care, pe baza obiectului și al motivelor de fapt, are obligația de a da calificarea legală corectă cererii, nefiind ținută de temeiul juridic indicat de reclamant.

În consecință, în mod corect curtea de apel a reținut ca incidente cauzei dispozițiile art. 43 din Legea nr. 10/2001, aceste dispoziții legale fundamentând, în drept, pretenția de constatare a nulității contractului pentru încheierea acestuia înainte de finalizarea procedurii de restituire a Legii nr. 10/2001.

În aplicarea motivului de nulitate virtuală decurgând din dispozițiile art. 43 din Legea nr. 10/2001 interesează exclusiv dacă imobilul înstrăinat era notificat potrivit Legii nr. 10/2001 și dacă înstrăinarea s-a făcut înainte de soluționarea notificării, or ambele condiții sunt îndeplinite în speță. Astfel, imobilul litigios a făcut obiectul notificării de restituire din 11.04.2001 formulată, în baza Legii nr. 10/2001, de reclamanta și intervenientele din prezenta cauză, iar înstrăinarea lui de către părțile SC Y. SA către SC X. SA, antecesoarea recurente, a avut loc la data de 28.07.2003, ulterior formulării notificării și mai înainte de rezolvarea acesteia, deci cu încălcarea interdicției de

înstrăinare prevăzute de art. 43 din Legea nr. 10/2001.

De altfel, recurenta nu contestă încheierea contractului de vânzare-cumpărare atacat anterior soluționării notificării de restituire, ci doar existența unei interdicții de înstrăinare până la soluționarea notificării, prevăzută în lege la data încheierii actului juridic de înstrăinare, susținând că o atare interdicție a fost introdusă abia prin Legea nr. 247/2005, regăsindu-se în actualul art. 21 alin. (5) al Legii nr. 10/2001 modificate.

Contrar, însă, susținerilor recurente, interdicția de înstrăinare până la soluționarea procedurilor de restituire prevăzute de Legea nr. 10/2001 a existat încă de la data intrării în vigoare a Legii nr. 10/2001, alin. (5) al art. 21, introdus prin Legea nr. 247/2005, nefăcând decât să o consacre în mod expres. Chiar dacă în forma inițială a Legii nr. 10/2001, interdicția de înstrăinare menționată nu era prevăzută în mod expres, ea rezultă, în mod neechivoc, din interpretarea *per a contrario* a dispozițiilor art. 43, în vigoare încă de la data publicării legii, dispoziții ce permiteau înstrăinarea numai a imobilelor care *în urma procedurilor prevăzute la cap. III - proceduri de restituire - nu se restituie* persoanelor îndreptățite.

Față de aceste argumente, care complinesc motivarea curții de apel, urmează a se constata legalitatea deciziei recurate sub aspectul menținerii soluției fondului de constatare a nulității contractului de vânzare-cumpărare încheiat între părâte, raportat la dispozițiile art. 43 din Legea nr. 10/2001, în vigoare la data autentificării actului juridic de înstrăinare atacat.

Este adevărat că instanța de apel a reținut că art. 43 din lege ar putea fi interpretat și în sensul că eventual s-ar putea realiza înstrăinarea unui imobil notificat dacă există o bază solidă pentru a preconiza o dispoziție de respingere a notificării sau de propunere de acordare de măsuri reparatorii prin echivalent, cu alte cuvinte, în acest caz, înainte de finalizarea procedurii de restituire a Legii nr. 10/2001. O asemenea interpretare este, însă, greșită și va fi înlăturată, față de argumentele dezvoltate anterior, care justifică concluzia inițială a curții de apel, în sensul că art. 43 permite înstrăinarea unui imobil notificat numai după finalizarea procedurii de restituire a legii speciale.

Pe cale de consecință, criticile din recurs prin care se solicită a se face aplicarea, în speță, a dispozițiilor art. 43 alin. (2) din Legea nr. 10/2001 în sensul recunoașterii valabilității înstrăinării imobilului litigios, raportat la o pretinsă bază solidă pentru a preconiza o dispoziție de respingere a notificării sau de propunere de acordare de măsuri reparatorii prin echivalent, nu pot fi primite, întrucât se întemeiază pe o interpretare greșită a legii.

5. Criticile privind nelegala confirmare în apel a soluției primei instanțe de respingere a cererii reconvenționale nu sunt fondate, nefiind întrunite cerințele cazului de modificare prevăzut de art. 304 pct. 9 C.proc.civ.

În combaterea argumentului instanțelor de fond, potrivit căruia actul constitutiv de drepturi în favoarea autoarei reclamantei și intervenientelor este actul de vânzare-cumpărare autentificat de Tribunalul Ilfov, Secția Notariat sub nr. x/1930, iar nu procesul-verbal nr. 6260/1940 de înscriere în cartea *funciară* provizorie, care făcea doar opozabil terților acest act, recurenta a invocat efectul constitutiv al înscrierii în cartea funciară, prevăzut de Decretul-lege nr. 115/1938.

Într-adevăr, în sistemul cărților funciare, reglementat de Decretul-lege nr. 115/1938 pentru unificarea dispozițiilor privitoare la cărțile funciare, înscrierea în cartea funciară a dreptului de proprietate avea efect constitutiv (art. 17), însă acest regim a fost aplicabil doar în Transilvania și Bucovina, întrucât lucrările cadastrale nu au fost efectuate în restul teritoriului, unde a continuat a se aplica sistemul registrelor de transcriptii și inscripții. Cărțile funciare întocmite în temeiul art. 163 și urm. din Decretul-lege nr. 115/1938 sunt „cărți funciare provizorii”, care prin Legea nr. 242 din 12 iulie 1947 au fost transformate în „cărți de publicitate funciară”, care constituie un sistem intermediar de publicitate, ce se deosebește de cel al cărților funciare prin aceea că înscrierea nu are efect constitutiv de drepturi, ci doar de opozabilitate față de terți (art. 4 din Legea nr. 242/1947), drepturile reale dobândindu-se prin încheierea actului.

Prin urmare, contrar susținerilor recurente, dreptul de proprietate al autoarei reclamantei și intervenientelor s-a dobândit prin încheierea actului de vânzare-cumpărare autentificat de

Tribunalul Ilfov, Secția Notariat sub nr. x/1930, iar nu prin înscrierea dreptului în cartea funciară provizorie, prin procesul-verbal nr. 6260/1940, care avea doar efect de opozabilitate a dreptului față de terți, astfel că validitatea sau nu a procesului-verbal de înscriere în cartea funciară provizorie nu are nicio relevanță sub aspectul existenței dreptului de proprietate.

Cât privește susținerile recurentei referitoare la nulitatea procesului-verbal nr. 6260/1940, decurgând din menționarea în cuprinsul său, de către judecătorul delegat, a unor elemente determinante pentru identificarea imobilului pe care l-a înscris în cartea funciară provizorie, diferite față de cele menționate în actul de proprietate din 1930 (numele proprietarului, numărul poștal al imobilului, descrierea componenței imobilului), acestea sunt nefondate.

Astfel, raportat la principiul forței probante a înscrierii în cartea funciară, în conformitate cu care se prezumă exactitatea înscrierilor în cartea funciară, în mod corect curtea de apel a reținut că pârâta-reclamantă era cea care trebuia să răstoarne această prezumție, prin dovedirea faptului că înscrierea în cartea funciară ar fi fost greșită cu privire la numele proprietarului, numărul poștal și componența imobilului, ceea ce nu s-a realizat.

Sub acest aspect, este de reținut că existența identității între persoana menționată ca proprietar în procesul-verbal nr. 6260/1940, respectiv D. născută M., și cea menționată în această calitate în actul de vânzare-cumpărare din 1930, în baza căruia s-a făcut înscrierea în cartea funciară, respectiv B., a fost stabilită irevocabil prin decizia de casare nr. 4294/2010 a ICCJ, pronunțată în primul ciclu procesual al cauzei. Efectul pozitiv al autorității de lucru judecat presupune că ceea ce a stabilit irevocabil o instanță nu poate fi nesocotit sau contrazis de o instanță ulterioară. Așa fiind, recurenta nu poate pretinde că nu există identitate între proprietarul menționat în procesul-verbal nr. 6260/1040 și cel menționat în actul de vânzare-cumpărare din 1930, iar instanța nu ar putea reaprecia asupra acestui aspect altfel decât a făcut-o judecata anterioară, pentru că ar nesocoti funcția normativă și efectul pozitiv al lucrului deja judecat [art. 1200 pct. 4 cu referire la art. 1202 alin. (2) C.civ.].

În legătură cu numărul poștal al imobilului, nu se poate reține o neconcordanță între mențiunile din procesul-verbal nr. 6260/1940 și cele din actul de vânzare-cumpărare din 1930, instanța de fond stabilind, pe baza probelor administrate, că există identitate între imobilul menționat în procesul-verbal ca fiind situat pe str. B. nr. x7 și cel menționat în actul de vânzare-cumpărare din 1930 ca situat pe str. B. nr. x3, iar această situație de fapt, neschimbată de instanța de apel, nu poate fi reevaluată în recurs, față de actuala configurație a art. 304 C.proc.civ.

Referitor la compunerea imobilului, deși aceasta nu este descrisă detaliat în actul de vânzare-cumpărare din 1930, cât timp potrivit mențiunilor din procesul-verbal nr. 6260/1940 titlul înscrierii în cartea funciară provizorie îl constituie actul de vânzare-cumpărare din 1930, act prin care s-a transmis proprietatea imobilului „cu toate construcțiile și instalațiile aflate pe el”, iar pârâta-reclamantă nu a făcut dovada că alta era compunerea imobilului la momentul dobândirii, nu se poate reține că mențiunile din procesul-verbal de înscriere în cartea funciară provizorie, referitoare la compunerea imobilului, ar fi greșite. Pe de altă parte, nu se poate reține nici că prin înscrierea în procesul-verbal de carte funciară a acestor mențiuni, care nu se regăsesc în actul de proprietate, judecătorul delegat și-ar fi depășit atribuțiile prevăzute de dispozițiile art. 166 din Decretul-lege nr. 115/1938, cum neîntemeiat pretinde recurenta, ignorând că întocmirea proceselor-verbale și a cărților funciare provizorii nu se limita la copierea datelor din actele de proprietate, operațiunea nefiind posibilă fără individualizarea exactă a proprietății, respectiv raportarea la actele de măsurătoare a imobilului, acte la care Decretul-lege nr. 115/1938 face referire expresă și în secțiunea referitoare la întocmirea cărților funciare provizorii - Secțiunea a IV-a, art. 171 alin. (2).

Pentru toate aceste considerente, recursul a fost respins ca nefondat, conform art. 312 alin. (1) C.proc.civ.

32. Acțiune în rezoluțiunea unui antecontract de vânzare-cumpărare. Neformularea unei cereri de repunere în situația anterioară. Consecințe

C. proc. civ. din 1865, art. 129 alin. (6)
C. civ. din 1864, art. 969, art. 1020, art. 1084

Repunerea în situația anterioară a părților contractante, ca efect al dispunerii rezoluțiunii judiciare, reprezintă o cerere distinctă, de sine stătătoare cu care trebuie sesizată instanța de judecată, în lipsa căreia instanța nu poate aplica principiul restitutio in integrum.

În ipoteza în care instanța de judecată ar pronunța repunerea în situația anterioară a părților contractante, ca efect al admiterii cererii de rezoluțiune judiciară, în lipsa unei solicitări exprese a reclamantului, s-ar înfrânge nu doar principiul disponibilității reglementat de art. 129 alin. (6) C. proc. civ., dar și principiul contradictorialității și al dreptului la apărare al părții adverse, care ar fi în imposibilitatea de a-și face apărări pe alte cereri decât cele care figurează în petitul cererii de chemare în judecată.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 224 din 28 ianuarie 2015

Prin sentința nr. 674 din 12 decembrie 2013, Tribunalul Cluj a admis în parte acțiunea formulată de reclamanta SC A. SRL în instanță, și în consecință, a dispus rezoluțiunea parțială a convenției de vânzare-cumpărare din 29 noiembrie 2002, modificată prin actul adițional nr. 1/28 mai 2003, fiind respinse celelalte pretenții ale reclamantei ca nefondate.

Pentru a pronunța această hotărâre, tribunalul a reținut că, în data de 29 noiembrie 2002, între pârât și SC B. SRL a intervenit un antecontract de vânzare-cumpărare, prin care pârâtul s-a obligat în calitate de promitent-vanzător să vândă societății cocontractante, în calitate de promitentă-cumpărătoare, un imobil aflat în municipiul Cluj Napoca, compus din 14 apartamente, atunci când legea va permite. La data încheierii antecontractului de vânzare-cumpărare, imobilul făcea obiectul unui proces de revendicare. Prin actul adițional încheiat la data de 28 mai 2003, promitentă-cumpărătoare SC B. SRL a transferat către SC A. SRL toate drepturile și obligațiile ce îi reveneau în baza antecontractului de vânzare-cumpărare.

La data de 19 iunie 2007, pârâtul C. a încheiat cu SC D. SRL un antecontract de schimb pentru 12 apartamente din imobilul ce făcea obiectul antecontractului de vânzare-cumpărare, iar la 7 decembrie 2007 a fost perfectat și contractul de schimb cu această societate, pârâtul primind în schimbul apartamentelor, mai multe bunuri imobile și mobile. La data de 19 decembrie 2007, SC D. SRL și-a intabulat dreptul de proprietate asupra apartamentelor dobândite în baza contractului de schimb.

Prima instanță de fond a reținut că pârâtul nu și-a îndeplinit obligația asumată prin antecontractul de vânzare-cumpărare, respectiv, aceea de a depune toate diligențele pentru perfectarea contractului de vânzare-cumpărare, deși a redobândit dreptul de proprietate asupra apartamentelor ce făceau obiectul antecontractului de vânzare-cumpărare prin decizia civilă nr. 77/A/2007 a Curții de Apel Cluj, emițându-se și dispoziția de restituire nr. 6412/25 iunie 2007.

Întrucât la data de 21 august 2007 pârâtul și-a intabulat dreptul de proprietate asupra apartamentelor, a reținut tribunalul, de la această dată era ținut să-și respecte obligația asumată prin antecontractul de vânzare-cumpărare. Mai mult, la data de 13 iulie 2007, reclamanta l-a notificat pe pârât să-și respecte obligația asumată prin antecontract, iar pârâtul a răspuns punându-i în vedere reclamantei să precizeze prețul de achiziție a apartamentelor, ceea ce, a reținut instanța, reprezintă o modificare a unui element esențial al contractului, neputând fi imputat reclamantei, care și-a manifestat dezacordul față de această modificare a prețului.

Prima instanță a respins susținerile pârâtului în sensul că reclamanta nu și-ar fi respectat

obligația de suportare a cheltuielilor legate de procedura de redobândire și intabulare a imobilelor în favoarea pârâtului, prevăzută de art. III 16 din antecontract, instanța apreciind că această obligație nu poate fi considerată ca fiind una esențială pentru a duce la respingerea cererii de rezoluțiune.

Ca atare, tribunalul a apreciat că pârâtul este în culpă și a admis cererea privind rezoluțiunea antecontractului de vânzare-cumpărare.

În ceea ce privește capătul de cerere privind plata despăgubirilor, tribunalul a apreciat că acesta este nefondat, în condițiile în care partea reclamantă nu a solicitat și repunerea în situația anterioară a părților contractante.

Prin decizia civilă nr. 594/R/18 iunie 2014, Curtea de Apel Cluj a respins ca nefondate apelurile părților în litigiu.

Pentru a dispune astfel, instanța de apel a reținut că apelul reclamantei prin care a învederat încălcarea art. 129 alin. (6) C. proc. civ. de către prima instanță este nefondat, întrucât reclamantul a solicitat instanței plata de despăgubiri, respectiv, suma de 600.000 EURO - contravaloarea apartamentelor ce făceau obiectul antecontractului, fără să solicite repunerea părților în situația anterioară. Astfel, a reținut curtea de apel, deși efectul principal este repunerea în situația anterioară, instanța de judecată nu poate să dispună din oficiu restabilirea situației anterioare, dacă partea interesată nu a solicitat-o printr-o cerere expresă.

Cererea de repunere în situația anterioară a părților contractante este o cerere de sine stătătoare, care poate fi formulată odată cu cererea de rezoluțiune sau pe cale separată, aspect confirmat și de dispozițiile Legii nr. 146/1997 privind taxele de timbru.

Totodată, instanța de apel a reținut că reclamanta nu a dovedit prejudiciul efectiv produs de pârât prin neexecutarea antecontractului, în condițiile în care prețul imobilului ce făcea obiectul acestui antecontract nu a fost integral achitat.

Relativ la apelul pârâtului C., curtea de apel a reținut că acesta a invocat faptul că reclamanta era în culpă contractuală, întrucât nu și-a respectat obligația asumată de suportare a cheltuielilor de judecată generate de litigiile pârâtului pentru recuperarea imobilului declanșate în baza Legii nr. 10/2001, obligație pe care aceasta a apreciat-o ca fiind esențială la data perfectării contractului. Totodată, pârâtul a invocat neachitarea prețului de către reclamantă.

Instanța de apel a apreciat că un act juridic poate conține condiții esențiale, de a căror îndeplinire depinde chiar valabilitatea actului, și, respectiv, condiții neesențiale, care nu afectează valabilitatea actului.

Dată fiind natura actului dedus judecării - antecontract de vânzare-cumpărare, instanța a apreciat că dacă plata prețului este o condiție esențială a actului, obligația din art. III 16 relativă la suportarea cheltuielilor de judecată de către reclamantă nu are această semnificație.

Sub acest aspect, instanța de apel a reținut că în răspunsul la notificarea reclamantei pentru încheierea contractului de vânzare-cumpărare pârâtul nu s-a prevalat de nerespectarea art. III 16 din antecontract de către reclamantă, solicitând renegocierea prețului.

Curtea de apel a respins și critica apelantului-pârât privind neachitarea prețului de către reclamantă, întrucât părțile nu au prevăzut ca reclamanta să achite integral prețul anterior perfectării contractului de vânzare-cumpărare, stipulându-se doar obligația de a plăti o parte din preț, până la clarificarea situației juridice a imobilului, obligație respectată de către reclamantă.

Împotriva acestei decizii au declarat recurs atât reclamanta SC A. SRL, criticând-o pentru motivele de nelegalitate prevăzute de art. 304 pct. 9, cât și pârâtul C., care a formulat critici de nelegalitate subsumate motivelor prevăzute de art. 304 pct. 9 C. proc. civ.

I. În dezvoltarea criticilor de nelegalitate formulate, recurenta-reclamantă a arătat că instanța a făcut o greșită interpretare și aplicare a legii, respectiv, a dispozițiilor art. 1020 C. civ., reținând că repunerea în situația anterioară a părților contractante nu poate fi dispusă dacă nu a fost expres solicitată de parte. Recurenta-reclamantă a arătat că principiul *restitutio in integrum* asigură eficiență practică sancțiunii rezoluțiunii pentru neexecutare, în caz contrar rezoluțiunea fiind lipsită de efecte juridice. Or, a arătat recurenta, este evident că prin solicitarea de rezoluțiune, reclamanta a urmărit

și repunerea părților în situația anterioară. Dovada sumelor ce trebuie restituite către reclamantă este făcută prin recunoașterea intimatului-pârât la interogatoriu a faptului că în contractul cu SC D. SRL, căreia i-a înstrăinat imobilul, i-a fost reținută cu titlu de garanție suma de 50.000 EURO, pe care o încasase deja de la recurenta-reclamantă.

Recurenta a mai învederat că, privind disponibilitățile la care face referire instanța de apel, trebuie corelat cu principiul rolului activ al judecătorului, care era obligat să pună în discuțiunea părților completarea cererii de chemare în judecată cu un petit prin care să solicite repunerea părților în situația anterioară.

În ceea ce privește trimiterea pe care o face curtea de apel la dispozițiile Legii nr. 146/1997 privind taxele de timbru, recurenta-reclamantă a arătat că aceasta, fiind în insolvență, este scutită de la plata taxelor de timbru, conform art. 77 din Legea nr. 85/2006, astfel că dacă instanța se pronunța pe cererea de repunere în situația anterioară nu se crea niciun prejudiciu prin netimbrare.

Recurenta-reclamantă a mai învederat că în mod greșit curtea de apel a respins capătul de cerere privind acordarea despăgubirilor în cuantum de 600.000 EURO, instanța făcând o greșită interpretare a art. 1084 C. civ., privind paguba efectivă și beneficiul nerealizat. Astfel, a arătat recurenta-reclamantă, valoarea imobilului ce urma să fie cumpărat de recurenta-reclamantă se ridică la prețul de 600.000 EURO, iar reclamanta a achitat o parte din preț, la data încheierii antecontractului, fiind gata să achite diferența la momentul perfectării actului de vânzare-cumpărare. Dacă intimatul-pârât ar fi încheiat acest contract cu recurenta-reclamantă, recurenta-reclamantă ar fi avut posibilitatea să revândă imobilul la un preț cel puțin egal cu suma de 600.000 EURO.

II. În dezvoltarea criticilor de nelegalitate formulate, recurentul-pârât a arătat că instanța de apel a făcut o greșită interpretare a dispozițiilor art. 969 C.civ., reținând că art. 16 din antecontractul de vânzare-cumpărare nu este o clauză esențială a acestuia, de natură să împiedice reclamanta să solicite rezoluțiunea antecontractului.

Recurentul-pârât a arătat că instanța de apel a făcut confuzie între condițiile de valabilitate a contractului și obligațiile esențiale asumate de părți, analizând caracterul esențial al unei clauze din perspectiva valabilității contractului, confundând clauzele esențiale cu obiectul contractului sau clauzele principale. Or, pentru a se dispune rezoluțiunea unui contract este suficient ca neexecutarea să fie importantă pentru partea care o invocă, și nu neapărat ca neexecutarea să privească o obligație principală.

Clauza din art. III 16 din antecontract este o clauză esențială pentru că recurentul-pârât a consimțit ca prețul imobilului să fie sub nivelul pieței imobiliare, tocmai pentru că reclamanta urma să preia cheltuielile judiciare. Ca atare, atât plata prețului, cât și suportarea cheltuielilor judiciare reprezintă o obligație esențială a reclamantei.

În mod greșit, a arătat recurentul-pârât, a reținut instanța de apel că părțile contractante nu au desemnat clauza din art. 16 ca fiind esențială, întrucât aceasta nu este o cerință legală pentru aprecierea caracterului esențial. Ar însemna că, în fapt, antecontractul nu conține nicio clauză esențială pentru că părțile nu au desemnat ca atare nicio clauză contractuală.

Recurentul-pârât a mai arătat că reținerea instanței de apel în sensul că pârâtul nu și-ar fi făcut apărări întemeiate pe caracterul esențial al clauzei III 16 în întâmpinarea depusă și în apelul din primul ciclu procesual - în care a fost infirmată soluția bazată pe admiterea excepției prescripției extinctive - este fără relevanță sub aspectul temeiniciei acestor apărări, întrucât, fiind o apărare de fond nu este susceptibilă de constrângerea unui termen procedural în care să fie formulată.

Nici faptul că în răspunsul la notificarea reclamantei pârâtul nu a considerat obligația reclamantei din art. 16 III din antecontract, ca fiind esențială, nu este un argument pertinent al instanței de apel în reținerea netemeiniciei apărării pârâtului, întrucât pârâtul a solicitat clarificări ale prețului datorat, tocmai datorită nerespectării acestor obligații de suportare a cheltuielilor judiciare de către reclamantă.

Examinând actele și lucrările dosarului, prin prisma motivelor de nelegalitate formulate,

văzând și dispozițiile art. 969, art. 1020 și art. 1084 C. civ., Înalta Curte a reținut că recursurile declarate sunt nefondate, pentru următoarele considerente:

I. Înalta Curte reține că recurenta-reclamantă critică soluția instanței de apel, în esență, pentru nelegala interpretare a art. 1020 C. civ. raportat la art. 129 alin. (6) C. proc. civ., în fundamentarea soluției de neaplicare a principiului *restitutio in integrum*, pe de o parte, iar, pe de altă parte, formulează critici cu privire la greșita interpretare a art. 1084 C. civ., care dă dreptul creditorului contractual la plata despăgubirilor reprezentând paguba efectivă și beneficiul nerealizat.

Dispozițiile art. 1020 C. civ. cuprind o definiție imperfectă a sancțiunii rezoluțiunii contractelor sinalagmatice, apreciind că neîndeplinirea unei obligații contractuale în atare contracte semnifică îndeplinirea unei condiții rezolutorii, ce are ca efect desființarea retroactivă a contractului. Așadar, în partea finală a acestui text de lege este reglementat efectul esențial al rezoluțiunii contractelor, respectiv, desființarea cu efect retroactiv sau *restitutio in integrum*.

Se reține că art. 1020 C. civ. reprezintă norma de drept substanțial, temeiul de drept care reglementează regimul juridic al sancțiunii rezoluțiunii respectiv, definiție și efecte specifice.

Art. 129 alin. (6) C. proc. civ. consacră un principiu de drept procesual: principiul disponibilității aplicabil în procesul civil, statuând că: „În toate cazurile, judecătorii hotărăsc numai asupra obiectului cererii deduse judecătii”.

Din coroborarea normei de drept substanțial - art. 1020 C. civ., cu norma de drept procesual - art. 129 alin. (6) C. proc. civ., Înalta Curte reține că instanța de apel a făcut o corectă interpretare a dispozițiilor legale menționate, reținând că repunerea în situația anterioară a părților contractante, ca efect al dispunerii rezoluțiunii judiciare, reprezintă o cerere distinctă, de sine stătătoare cu care trebuie sesizată instanța de judecată, în lipsa căreia instanța nu poate aplica principiul *restitutio in integrum*. O atare interpretare ține de argumentul de interpretare logico-juridică a textelor legale vizate întrucât norma de drept substanțial, respectiv, art. 1020 C. civ., nu poate decât să consfințească efectul sancțiunii rezoluțiunii, neputând indica și calea procesuală de urmat.

Ca atare, recurenta-reclamantă face confuzie între efectul specific, firesc al sancțiunii rezoluțiunii - repunerea părților în situația anterioară, efect ce legitimează dreptul creditorului contractual de a pretinde restituirea prestațiilor făcute în baza unui contract rezolvit și, respectiv, investirea instanței de judecată cu o atare solicitare prin formularea unei cereri de chemare în judecată, conform principiului disponibilității reglementat de art. 129 alin. (6) C. proc. civ. De astfel, în ipoteza în care instanța de judecată ar pronunța repunerea în situația anterioară a părților contractante, ca efect al admiterii cererii de rezoluțiune judiciară, în lipsa unei solicitări exprese a reclamantului, s-ar înfrânge nu doar principiul disponibilității reglementat de textul de lege precitat, dar și principiul contradictorialității și al dreptului la apărare al părții adverse, care ar fi în imposibilitatea de a-și face apărări pe alte cereri decât cele care figurează în petitul cererii de chemare în judecată.

Înalta Curte nu poate primi argumentul invocat de recurenta-reclamantă în sensul că, întrucât recurenta este scutită de la plata taxelor de timbru, prin admiterea cererii de repunere în situația anterioară nu s-ar crea nicio pagubă prin neplata taxelor, întrucât trimiterea instanței de apel la dispozițiile Legii nr. 146/1997 a fost făcută pentru susținerea principiului procesual al disponibilității aplicabil în procesul civil, în sensul că solicitarea de repunere în situația anterioară este o cerere distinctă, independent de faptul că părțile sunt sau nu scutite de plata taxelor de timbru.

Înalta Curte a respins și motivul relativ la greșita interpretare și aplicare de către instanța de apel a dispozițiilor art. 1084 C. civ., întrucât acest text de lege reglementează principiul reparării integrale a prejudiciului încercat de creditorul contractual, în sensul că fundamentează dreptul acestuia de a solicita de la cocontractantul său atât pierderea efectivă, cât și beneficiul nerealizat.

Consacrarea legislativă a acestui principiu nu înlătură obligația creditorului contractual de a dovedi prin orice mijloc de probă existența unui prejudiciu cert, conform art. 1169 C. civ. Ca atare,

este corectă soluția instanțelor de fond care au reținut că reclamanta nu a dovedit în fața instanței de judecată despăgubirile solicitate, simpla trimitere la conținutul clauzelor contractuale și la o ipotetică revânzare a imobilului contractat nefiind probe suficiente în vederea convingerii instanței de judecată sub aspectul producerii unui prejudiciu cert în patrimoniul recurentei-reclamante prin neperfectarea contractului de vânzare-cumpărare.

În ceea ce privește recursul declarat de recurentul-pârât C., Înalta Curte reține că motivul de nelegalitate invocat de acesta conform art. 304 pct. 9 C. proc. civ. vizează greșita interpretare și aplicare a art. 969 C. civ., sub aspectul calificării obligației asumate de recurenta-reclamantă prin art. 16 III din antecontractul de vânzare-cumpărare.

Înalta Curte reține că recurentul-pârât a invocat în fața instanței de apel caracterul esențial al obligației asumate de către recurenta-reclamantă în baza art. III 16 din antecontract, de suportare a cheltuielilor judiciare în procedura de recuperare a imobilului, demarată de recurentul-pârât conform Legii nr. 10/2001. Ca atare, recurentul-pârât a înțeles să opună o veritabilă excepție de neexecutare recurentei-reclamante, urmărind respingerea cererii de rezoluțiune judiciară a contractului dedus judecării, prin invocarea nerespectării de către recurenta-reclamantă a obligației de avansare a cheltuielilor de judecată.

Înalta Curte reține că aprecierea caracterului esențial al unei obligații asumate printr-un contract sinalagmatic nu poate să facă abstracție de principiul reciprocității și interdependenței obligațiilor asumate. Or, cauza juridică a obligației asumate de recurentul-pârât de a perfecta contractul de vânzare-cumpărare, obligație ce echivalează cu predarea bunului vândut și transferul dreptului de proprietate asupra acestuia, conform art. 1294 C. civ., este, astfel cum corect a reținut instanța de apel, obligația recurentei-reclamante de plată a prețului aferent acestui imobil. Obligația recurentei-reclamante de a suporta cheltuielile judiciare din procedura de recuperare a imobilului nu poate fi calificată drept o condiție de a cărei îndeplinire depindea încheierea contractului de vânzare-cumpărare a imobilului, fiind stipulată doar pentru a facilita perfectarea acestui act.

Înalta Curte a respins susținerea recurentului-pârât relativă la confuzia făcută de instanța de apel între valabilitatea unor convenții și clauzele sale esențiale, întrucât statuările instanței de apel pe acest aspect, dincolo de inadverența exprimării, face distincție între obligațiile esențiale, în sensul de principale și neesențiale, în sensul de subsidiare, secundare, ipoteza din art. III 16 din antecontractul părților, în final, curtea de apel apreciind asupra relevanței pe care executarea acestei obligații o poate avea asupra derulării raporturilor contractuale.

Ca atare, Înalta Curte a apreciat ca fiind corectă concluzia instanței de apel în sensul că, în interpretarea voinței reale a părților contractante, părțile contractante nu au conferit clauzei din art. III 16 din antecontractul de vânzare-cumpărare un caracter esențial, o atare obligație nefiind cauza juridică a obligației de a perfecta contractul de vânzare-cumpărare asumată de recurentul-reclamant și a cărei neexecutare este invocată prin acțiunea principală de rezoluțiune judiciară. Față de aceste argumente juridice fundamentate pe principiul interdependenței și reciprocității obligațiilor sinalagmatice este corectă respingerea apărării pârâtului privind neexecutarea contractului de către recurenta-reclamantă.

Înalta Curte a respins și susținerile recurentului-pârât relative la reținerea greșită de către instanța de apel a faptului că părțile nu ar fi prevăzut caracterul esențial al clauzei din art. III 16 din antecontract, întrucât o atare reținere nu se regăsește în cuprinsul considerentelor instanței de apel, aceasta făcând referire la semnificația psihologică pe care au dat-o părțile obligației din această clauză, în interpretarea voinței reale a acestora la data contractării.

În ceea ce privește interpretarea conținutului răspunsului recurentului-pârât la notificarea adresată de recurenta-reclamantă și valoarea probatorie conferită de instanță în urma acestor interpretări, Înalta Curte a reținut că aspectul învederat ține de netemeinicia deciziei instanței de apel și, față de conținutul restrictiv al motivelor prevăzute în art. 304 C. proc. civ., nu poate fi invocat în calea extraordinară de atac a recursului.

Relativ la critica privind reproșarea atitudinii pasive a recurentului-pârât de către instanța de apel, sub aspectul neinvocării caracterului esențial al clauzei din art. III 16 din antecontract până la

momentul judecării apelului, Înalta Curte a reținut că aceasta este superfluă, întrucât, deși o atare apărare a fost formulată chiar prin concluziile scrise depuse în fața instanței de apel, curtea de apel a răspuns amply și argumentat acestei apărări a pârâtului, prin decizia atacată.

Pentru considerentele mai sus invocate, în baza art. 312 raportat la art. 304 C. proc. civ., Înalta Curte a respins recursurile declarate de reclamantă și pârât, ca nefondate.

33. Cerere de retransmitere a unui post de televiziune în regim *must carry*. Formularea de către reclamant a unei cereri de respingere a acțiunii ca rămasă fără obiect. Consecințe

C. proc. civ. din 1865, art. 133 alin. (1)
Legea nr. 504/2002, art. 82
Decizia C.N.A. nr. 72/2012, art. 14 alin. (2)

Principiul disponibilității conferă, printre altele, dreptul părților de a dispune de obiectul procesului, în sensul de drept subiectiv sau interes născut din raportul de drept civil dedus judecării și se manifestă prin dreptul de a porni sau nu procesul, de a determina limitele cererii de chemare în judecată sau ale apărării, de a exercita căile de atac etc., inclusiv prin dreptul de a efectua acte procedurale de dispoziție.

Este nelegală, din punct de vedere procedural, soluția instanței de respingere a acțiunii ca rămasă fără obiect în cazul în care recurenta, anterior finalizării cercetării judecătorești, a formulat prin reprezentantul convențional o cerere de respingere a acțiunii sale ca fiind rămasă fără obiect, deoarece, pe de o parte, în baza principiului disponibilității, actele de dispoziție ale părților sunt renunțarea la judecată, renunțarea la drept, achiesarea și tranzacția, iar, pe de altă parte, soluția procedurală pentru acțiunea lipsită de obiect este nulitatea expresă, conform art. 133 alin. (1) C. proc. civ., în care vătămarea este prezumată.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 894 din 24 martie 2015

Prin cererea înregistrată sub nr. x/3/2012*, la data de 19 ianuarie 2012, pe rolul Tribunalului București, Secția a VI-a civilă, ca urmare a declinării competenței de soluționare a cauzei de către Judecătoria Sector 5 București, reclamanta SC A. SA (fostă SC B. SA) a chemat în judecată pârâta SC C. SA solicitând obligarea acesteia să includă în grila sa de programe și să retransmită către toți abonații săi postul de televiziune X, în regim *must carry* și obligarea la plata sumei de 10.000 euro pentru fiecare zi de întârziere, până la îndeplinirea acestei obligații, cu titlu de daune cominatorii, cu cheltuieli de judecată.

În motivarea acțiunii reclamanta susține că postul de televiziune X a fost inclus de CNA în vederea aplicării principiului *must carry*, începând cu 15 decembrie 2011, în topul stațiilor libere la retransmisie și fără condiționări tehnice sau financiare, astfel că pârâta este obligată, conform art. 82 din Legea audiovizualului nr. 504/2002, să includă acest post în ofertele sale adresate publicului, însă refuză acest lucru, deși a fost notificată de către reclamantă.

Ulterior, la data de 15 martie 2013 reclamanta și-a modificat acțiunea, învederând că pârâta retransmite abonaților săi postul de televiziune X, însă în condiții necorespunzătoare de calitate a semnalului, solicitând ca instanța să dispună în consecință, în considerarea respectării art. 14 alin. (2) din Decizia CNA nr. 72 din 2 februarie 2012, cu obligarea pârâtei la despăgubiri.

Prin sentința civilă nr. 1559 din 28 martie 2014 a Tribunalului București, Secția a VI-a civilă, a fost respinsă acțiunea ca rămasă fără obiect, și cererea reclamantei de obligare a pârâtei la plata cheltuielilor de judecată, ca neîntemeiată.

În motivare, prima instanță a reținut că în ședința publică din 20 martie 2014 au fost depuse la dosar precizări cu privire la calitatea retransmiterii postului de televiziune, indicându-se că în

prezent sunt respectate prevederile art. 14 alin. (2) din Decizia CNA nr. 72/2012 și că reprezentantul convențional al reclamantei a solicitat respingerea cererii ca rămasă fără obiect.

Cu toate acestea, cererea reclamantei de obligare a pârâtei la suportarea cheltuielilor de judecată a fost respinsă, pe motiv că reclamanta a solicitat respingerea cererii ca rămasă fără obiect, anterior finalizării cercetării judecătorești.

Această soluție a fost menținută de Curtea de Apel București, Secția a VI-a civilă, care, prin decizia civilă nr. 813 din 15 octombrie 2014, a respins apelul declarat de reclamanta SC A. SA, ca nefondat.

În considerentele deciziei, instanța de apel a apreciat, contrar susținerilor din motivele de apel, că nicăieri în cuprinsul sentinței tribunalului nu s-a reținut faptul că acțiunea reclamantei este întemeiată și că solicitarea de a se respinge acțiunea ca rămasă fără obiect a intervenit pe parcursul litigiului ca urmare a îndeplinirii de către pârâtă a obligațiilor revendicate prin cererea de chemare în judecată.

Dimpotrivă, soluția primei instanțe a dat prevalență solicitării reclamantei, potrivit principiului disponibilității, care a formulat cererea de respingere a acțiunii ca rămasă fără obiect, înaintea finalizării cercetării judecătorești, iar această din urmă chestiune nu a fost combătută prin motivele de apel.

Criticile prin care apelanta a adus în discuție neatacarea de către intimată a soluției pronunțate în dosarul nr. x/302/2012 al Judecătoriei Sector 5 București au fost înlăturate cu motivarea că obiectul acestui dosar l-a constituit o ordonanță președințială.

În ceea ce privește culpa procesuală și aplicarea art. 274 alin. (1) C. proc. civ., curtea a reținut că pârâta nu a căzut în pretenții întrucât acțiunea reclamantei a fost respinsă, fără a se trece la analizarea pe fond a temeiniciei cererii.

Sub acest aspect s-a reținut că nu este incidentă ipoteza prevăzută de art. 275 C. proc. civ. câtă vreme pârâta nu a achiesat niciodată la pretențiile reclamantei, ci, dimpotrivă, prin întâmpinare, pârâta a invocat netemeinicia pretențiilor reclamantei.

De asemenea, instanța de apel arată că nu poate reține faptul că în cauză pârâta și-a îndeplinit obligațiile invocate de reclamantă ca urmare a promovării de către aceasta a acțiunii, deoarece pârâta s-a apărat în sensul respectării obligațiilor legale, iar susținerile celor două părți nu au fost analizate pe fond de către prima instanță. Pe de altă parte, fiind vorba despre o obligație cu executare continuă, nu se poate prezuma că executarea acesteia la un moment dat valorează recunoaștere a dreptului invocat de reclamantă pentru toată durata anterioară.

Împotriva acestei decizii reclamanta a declarat recurs, solicitând, în principal, casarea și trimiterea spre rejudecare instanței de apel, iar, în subsidiar, modificarea, admiterea apelului și, în consecință, obligarea pârâtei la plata cheltuielilor de judecată.

Recurenta susține că decizia a fost dată cu încălcarea sau aplicarea greșită a legii, motiv de recurs prevăzut de art. 304 pct. 9 C. proc. civ., prin raportare la art. 274 și art. 275 C. proc. civ.

Se susține că în mod greșit instanțele de fond au reținut că nu a avut loc o finalizare a cercetării judecătorești pe motiv că s-a acordat întâietate principiului disponibilității, de vreme ce s-a încuviințat administrarea de probe în susținerea acțiunii întemeiate pe art. 82 din Legea nr. 504/2002 și art. 14 alin. (2) din Decizia CNA nr. 72/2012.

Pe de altă parte, recurenta susține că principiul disponibilității nu exclude obligația instanțelor de a analiza cererile de chemare în judecată cu care au fost investite, iar, în speță, nu trebuia să se țină cont doar de poziția exprimată de reclamantă, ci și de cea a pârâtei, care a susținut, în principal, netemeinicia pretențiilor deduse judecății.

Potrivit susținerilor recurente, în mod greșit instanța de apel a reținut că reclamanta nu a criticat sentința cu privire la temeinicia sau netemeinicia cererii de chemare în judecată și arată că acest lucru rezultă implicit din formularea cererii de obligare a pârâtei la plata cheltuielilor de judecată, invocând încălcarea dispozițiilor art. 275 C. proc. civ., dat fiind faptul că, anterior îndeplinirii conduitei solicitate prin acțiune, pârâta a fost pusă în întârziere.

Totodată, solicitarea de casare cu trimitere o justifică pentru a se putea administra probe și a

se analiza fondul litigiului.

Prin întâmpinarea înregistrată la 19 februarie 2015, intimata SC C. SA a solicitat respingerea recursului ca inadmisibil în partea vizând considerentele tribunalului cu privire la nefinalizarea cercetării judecătorești și ca nefondate celelalte critici.

În apărare, intimata susține că recurenta nu poate contesta *omisso medio* soluția și considerentele tribunalului asupra capetelor de cerere principale. De asemenea, arată că nu este incident în speță niciunul din cazurile prevăzute de art. 274 și art. 275 C. proc. civ. în care se pot acorda cheltuieli de judecată în favoarea reclamantei.

Intimata precizează că acțiunea reclamantei a fost respinsă, instanțele de fond nu au constatat încălcarea vreunei obligații legale de către pârâtă, iar aceasta nu a achiesat direct sau indirect la pretențiile formulate împotriva sa.

Analizând recursul prin prisma motivelor invocate se vor reține următoarele:

Reclamanta SC A. SA a chemat în judecată pârâta SC C. SA, solicitând obligarea acesteia să includă în grila sa de programe și să retransmită către toți abonații săi postul de televiziune X. în regim *must carry* și obligarea la plata sumei de 10.000 euro pentru fiecare zi de întârziere până la îndeplinirea acestei obligații, cu titlu de daune cominatorii, invocând nerespectarea art. 82 din Legea nr. 504/2002, prin aceea că pârâta refuză retransmiterea postului X., deși acesta a fost declarat de către CNA liber și fără condiționări tehnice sau financiare, începând cu data de 15 decembrie 2011.

Ulterior, la 15 martie 2013 reclamanta și-a modificat acțiunea, susținând că, deși pârâta a început să retransmită postul TV, calitatea semnalului este necorespunzătoare și încalcă dispozițiile art. 14 alin. (2) ale Deciziei CNA nr. 72/2.02.2012. În consecință, a solicitat obligarea pârâtei la retransmiterea postului de televiziune în condiții corespunzătoare.

Pârâta a susținut în apărare, prin întâmpinare, că pretențiile reclamantei nu sunt întemeiate și, în subsidiar, că cererea este lipsită de obiect, deoarece la data formulării apărărilor, postul în cauză era retransmis.

Astfel, pârâta a contestat existența vreunei obligații legale sau contractuale de a retransmite postul X. în perioada anterioară dobândirii statutului *must carry*, iar pentru perioada ulterioară dobândirii acestui statut a susținut că executarea acestei obligații s-a realizat într-un timp rezonabil, de 35 de zile de la publicarea noii liste *must carry*, fapt confirmat de actele și reglementările CNA.

De asemenea, a solicitat în probațiune efectuarea unei expertize tehnice pentru dovedirea calității transmisiei, căreia reclamanta i s-a opus față de solicitarea sa de a se respinge cererea de chemare în judecată ca rămasă fără obiect, cu obligarea pârâtei la plata cheltuielilor de judecată.

Cererea reclamantei cu privire la suportarea cheltuielilor de judecată de către pârâtă a fost respinsă, fiind criticată pe calea apelului, respectiv a prezentului recurs.

Instanța de apel a reținut, în considerentele deciziei pronunțate, că în mod corect prima instanță a dat prevalență solicitării recurente, potrivit principiului disponibilității, care, anterior finalizării cercetării judecătorești, a formulat prin reprezentantul convențional o cerere de respingere a acțiunii sale ca fiind rămasă fără obiect.

Acest principiu conferă, printre altele, dreptul părților de a dispune de obiectul procesului, în sensul de drept subiectiv sau interes născut din raportul de drept civil dedus judecății și se manifestă prin dreptul de a porni sau nu procesul, de a determina limitele cererii de chemare în judecată sau ale apărării, de a exercita căile de atac etc., inclusiv prin dreptul de a efectua acte procedurale de dispoziție.

Astfel, renunțarea la judecată și renunțarea la dreptul subiectiv alcătuiesc, împreună cu achiesarea și tranzacția judiciară, categoria actelor procedurale de dispoziție ale părților în procesul civil.

Aceste forme de desistare de la judecată nu pot fi deduse din susținerile părților, care pot avea un alt înțeles, ci trebuie să fie exprese, clare și fără echivoc.

În încheierea ședinței publice din 20 martie 2014 a Tribunalului București, Secția a VI-a civilă, reprezentantul convențional al reclamantei a învederat faptul că la acel moment pârâta

retransmite postul de televiziune în discuție, în condiții tehnice corespunzătoare, cu respectarea dispozițiilor art. 14 alin. (2) din Decizia CNA nr. 72/2012. Precizarea este formulată și în scris, cu mențiunea că această obligație legală nu era respectată de către pârâtă la data promovării cererii completatoare și nici ulterior.

În plus, încheierea de ședință consemnează că reclamanta, prin reprezentant convențional, s-a opus cererii pârâtei de administrare a probei cu expertiza tehnică, pentru lipsa utilității ei, în condițiile în care la acel moment a apreciat că, față de precizările efectuate cu privire la îndeplinirea de către pârâtă a solicitărilor din cererea de chemare în judecată, aceasta a rămas fără obiect.

În raport de această situație, instanța de judecată avea îndatorirea de a clarifica dacă poziția procesuală a reclamantei era aceea de a renunța la acțiune, fapt care însă nu justifică cererea sa de obligare a pârâtei la suportarea cheltuielilor de judecată ori de a pune în dezbaterea contradictorie a părților excepția lipsei de interes a reclamantei, excepție de fond, peremptorie și absolută pentru a cărei soluționare se impunea stabilirea exactă a stării de fapt, prin administrarea tuturor probelor necesare, pe motiv că folosul practic trebuie să existe nu numai la declanșarea procedurii judiciare, ci pe tot parcursul procesului.

Prin efectuarea cercetării judecătorești instanța fie ajunge la concluzia că demersul judiciar inițial al reclamantei a fost justificat de un interes personal, direct, născut, legitim și actual, dar care nu-și mai păstrează actualitatea prin aceea că pârâtă a achiesat la pretenția dedusă judecății și atunci admite excepția, respinge acțiunea și dispune obligarea pârâtei pusă în întârziere la plata cheltuielilor de judecată, fie conchide contrariul, că acțiunea nu este întemeiată, cu consecințele de rigoare în planul cheltuielilor de judecată.

Soluția respingerii acțiunii ca rămasă fără obiect este nelegală din punct de vedere procedural deoarece, pe de o parte, în baza principiului disponibilității, actele de dispoziție ale părților sunt cele enumerate mai sus (renunțarea la judecată, renunțarea la drept, achiesarea și tranzacția), iar, pe de altă parte, soluția procedurală pentru acțiunea lipsită de obiect este nulitatea expresă, conform art. 133 alin. (1) C. proc. civ., în care vătămarea este prezumată.

Vor fi înlăturate susținerile intimății potrivit cărora reclamanta nu a criticat în apel decât soluția dată asupra cheltuielilor de judecată reținându-se că, dimpotrivă, în motivarea apelului se arată, în esență, că prima instanță nu putea respinge cererea privind cheltuielile de judecată decât dacă ajungea la concluzia că acțiunea nu este fondată și că soluția pronunțată a avut în vedere temeinicia pretențiilor reclamate, care au fost însă aduse la îndeplinire de către pârâtă abia pe parcursul judecății, iar dezlegarea dată asupra acțiunii este în contradicție cu cea asupra cererii de obligare a pârâtei la suportarea cheltuielilor de judecată.

Concluzia la care a ajuns însă reclamanta, potrivit căreia prima instanță a stabilit temeinicia cererii atunci când a respins acțiunea ca rămasă fără obiect este eronată și nu rezultă din motivare, în sensul examinării probelor administrate.

Dimpotrivă, apreciind greșit cererea reclamantei ca pe un act de dispoziție, de desistare, instanța a menționat în hotărâre că acesta a avut loc înaintea finalizării cercetării judecătorești.

În consecință, decizia instanței de apel care a validat hotărârea tribunalului prin care s-a respins acțiunea ca rămasă fără obiect și s-a respins cererea recurente de obligare a pârâtei la plata cheltuielilor de judecată este nelegală pentru considerentele expuse, urmând ca, în baza art. 312 alin. (1) și alin. (5) C. proc. civ., să fie casată, iar cauza trimisă spre rejudecare aceleiași instanțe.

34. Decizie de neconstituționalitate. Publicarea în Monitorul Oficial după închiderea dezbaterilor cauzei. Nelegalitatea aplicării deciziei Curții Constituționale direct în etapa pronunțării soluției. Vătămarea procesuală. Încălcarea principiului neretroactivității legii civile.

Constituția României, art. 147

C.proc.civ. din 1865, art. 256, art. 304 pct. 5

Potrivit art. 147 alin. (4) din Constituția României, deciziile Curții Constituționale, de la data publicării în Monitorul Oficial al României, sunt general obligatorii și au putere numai pentru viitor.

Prin urmare, chiar dacă Decizia Curții Constituționale nr. 12/2015 a fost publicată în Monitorul Oficial înainte de pronunțarea soluției de către instanță, însă ulterior momentului la care dezbaterile în apel au fost declarate închise și ședința de judecată ridicată, raportarea instanței la această decizie în stabilirea cuantumului despăgubirilor la momentul exproprierii, excede dispozițiilor legale în vigoare la momentul la care s-a discutat cauza.

În consecință, cum decizia Curții Constituționale nu era în vigoare la momentul închiderii dezbaterilor, instanța nu putea pronunța o hotărâre, reținând aspecte pe care nu le-a pus în prealabil în discuția părților, fără a încălca principiile procesului civil și fără a vătămă părțile în drepturile lor procesuale, iar această vătămare nu poate fi înlăturată altfel, decât prin anularea actului de procedură pronunțat în aceste condiții, devenind astfel incidente dispozițiile art. 304 pct. 5 C.proc.civ.

Secția I civilă, decizia nr. 1586 din 11 iunie 2015

Prin cererea înregistrată la data de 21 mai 2010, reclamanta A. a chemat în judecată pe pârâții Statul Român prin Compania Națională de Autostrăzi și Drumuri Naționale din România, Consiliul local Mihai Viteazu prin Comisia pentru aplicarea Legii nr. 198/2004 și M.N., solicitând anularea Hotărârii de stabilire a despăgubirii nr. 52/2008, emisă de CNADNR SA - Comisia pentru aplicarea Legii nr. 198/2004 din cadrul Consiliului local Mihai Viteazu, emisă în favoarea persoanei aparent îndreptățite, B., cu privire la imobilul în suprafață de 2.485 mp, ca fiind emisă în favoarea unei persoane neîndreptățite; să se constate că reclamanta are calitatea de persoană îndreptățită în sensul Legii nr. 198/2004 la încasarea despăgubirilor acordate pentru exproprierea imobilului în suprafață de 2485 m.p.; să se dispună majorarea cuantumului despăgubirilor pentru imobilul în suprafață de 2485 m.p., stabilite prin hotărârea nr. 52/2008 la suma de 70 euro/m.p.

Pârâtul Statul Român, prin CNADNR, a formulat cerere de chemare în garanție împotriva pârâtului B., prin care a solicitat ca, în situația în care va fi obligat la eliberarea către reclamantă a despăgubirii consemnate în quantum de 60.221,09 lei, stabilită în temeiul H.G. nr. 245/2008 și a hotărârii Comisiei pentru aplicarea Legii nr. 198/2004, ca urmare a exproprierii imobilului litigios, chematul în garanție să fie obligat să îl despăgubească corespunzător.

Prin cererea formulată în data de 16.09.2010, pârâtul B. a solicitat suspendarea procesului până la pronunțarea sentinței definitive și irevocabile în dosarul nr. x/328/2009 al Judecătoriei Turda.

În ședința publică din 21.09.2010, tribunalul a respins excepțiile invocate de către pârât, mai puțin în ceea ce privește excepția lipsei calității procesuale pasive a pârâtului Consiliul local Mihai Viteazu prin Comisia pentru aplicarea Legii nr. 198/2004.

Drept urmare, în baza art. 137 alin. (1) C.pr.civ., tribunalul, constatând că a omis a se pronunța în realitate asupra excepției lipsei capacității procesuale a pârâtului Consiliul local Mihai Viteazu prin Comisia pentru aplicarea Legii nr. 198/2004, raportat la motivarea acestei excepții a admis-o, având în vedere prevederile art. 2 alin. (1) din Legea nr. 198/2004, cu consecința respingerii acțiunii față de acest pârât.

Prin sentința civilă nr. 484 din 4.10.2013 a Tribunalului Cluj, a fost admisă excepția lipsei capacității procesuale a pârâtului Consiliul local Mihai Viteazu prin Comisia pentru aplicarea Legii nr. 198/2004.

A fost admisă, în parte, acțiunea formulată de reclamantă împotriva pârâtului Statul Român prin CNADNR și pârâtului B. și, în consecință:

S-a constatat nulitatea parțială a Hotărârii de stabilire a despăgubirii nr. 52/2008 emisă de Comisia pentru aplicarea Legii nr. 198/2004 din cadrul Consiliului local al comunei Mihai Viteazu

în ceea ce privește persoana aparent îndreptățită la despăgubiri, ca fiind pârâtul B. pentru o suprafață de 1.244 m.p.

S-a constatat calitatea reclamantei de persoană îndreptățită la despăgubiri pentru terenul ce face obiectul hotărârii menționate, respectiv suprafața de 1.244 m.p., teren intravilan, conform raportului de expertiză întocmit de expert C.

S-a majorat cuantumul despăgubirilor stabilite prin hotărârea menționată la suma de 149.822 lei pentru suprafața arătată.

A fost admisă în parte cererea de chemare în garanție formulată de pârâtul Statul Român prin CNADNR împotriva pârâtului B. și, în consecință:

S-a dispus eliberarea despăgubirilor aferente suprafeței de 1.244 m.p., consemnate la dispoziția pârâtului B. în favoarea reclamantului la rămânerea definitivă a sentinței.

A fost respinsă acțiunea formulată de reclamantă împotriva pârâtului Consiliul local al comunei Mihai Viteazu - Comisia pentru aplicarea Legii nr. 198/2004, ca fiind introdusă împotriva unei persoane fără capacitate procesuală de folosință.

Tribunalul a reținut că prin Hotărârea nr. 52/2008 emisă de Comisia pentru aplicarea Legii nr. 198/2004 s-a aprobat acordarea de despăgubiri pentru imobilul expropriat, în suprafață de 2.485 mp, despăgubire cuantificată la suma de 60.221,09 lei, reprezentând echivalentul a 16.898 euro, persoană aparent îndreptățită fiind B., raportat la titlul de proprietate nr. x din 25.06.1997.

Între reclamantă și pârâtul B. s-au purtat mai multe litigii, semnificativă în acest sens fiind acțiunea în constatarea nulității absolute parțiale a procesului-verbal de punere în posesie și a titlului de proprietate menționat anterior, pentru o suprafață de 5.500 m.p., care se suprapune cu terenul dobândit de către reclamantă prin act de înstrăinare de la persoana îndreptățită în temeiul legii fondului funciar, care a făcut obiectul dosarului nr. x/2000 al Judecătorei Turda, soluționat irevocabil în sensul admiterii acțiunii promovate de către reclamantă.

Din motivarea hotărârilor judecătorești pronunțate în acel dosar, tribunalul a reținut că terenul înscris în titlul de proprietate al pârâtului se suprapune peste terenul înscris în titlul de proprietate al antecesoarei reclamantei, pe o suprafață de 5.500 m.p., ca urmare a modificării ulterioare a hărții cadastrale făcute în favoarea pârâtului, cu neglijarea titlurilor de proprietate eliberate anterior.

De asemenea, pârâtul B. s-a prevalat de un alt dosar până la soluționarea căruia a cerut suspendarea prezentei cauze, respectiv nr. x/328/2009, având ca obiect nulitatea absolută a planului de punere în posesie întocmit anterior anului 1997, privind tarlăua x1 din extravilanul localității Mihai Viteazu, deoarece, în anul 1997, Comisia locală a întocmit alt plan de punere în posesie, cu consecința obligării acesteia la emiterea unui nou titlu de proprietate pentru suprafața de 15.000 m.p., ca urmare a constatării nulității parțiale a procesului-verbal și a titlului de proprietate anulate prin sentința menționată anterior, reclamant fiind în acel dosar B., printre pârâți identificându-se și A.

Acest dosar a fost soluționat în mod irevocabil, în sensul respingerii acțiunii, așa cum a constatat, tribunalul făcând verificări din oficiu în sistemul informatic, situație în care, evident, nu se mai impunea suspendarea prezentei cauze.

În condițiile în care s-a stabilit îndreptățirea reclamantei asupra suprafeței de 5.500 m.p. în discuție, tribunalul a apreciat necesară efectuarea unei expertize tehnice topografice de stabilire a împrejurării, dacă terenul litigios este afectat de construirea autostrăzii, expertul numit în cauză, concluzionând că terenul în proprietatea reclamantei, în suprafață de 5.500 m.p., este afectat de expropriere potrivit documentației aprobate de H.G. nr. 245/2008, Hotărârea nr. 52/2008, respectiv parțial de nr. cad. xx48, pe o suprafață de 1.244 m.p.

Acest expert a răspuns obiecțiunilor formulate de către pârât, din perspectiva identificării imobilelor în litigiu în sistem de proiecție STEREO 70, sens în care s-au refăcut planșele anexe, cu precizarea inventarului de coordonate Stereo 70 și s-a arătat, de asemenea, că terenul litigios nu se suprapune cu suprafața de 329 m.p., expropriată pentru care a fost emisă Hotărârea de stabilire a cuantumului despăgubirii nr. 80/2008, persoana aparent îndreptățită fiind antecesoarea reclamantei.

Ca urmare a acestei constatări, tribunalul a încuviințat efectuarea unei expertize de evaluare a suprafeței expropriate aparținând reclamantei, concluziile comisiei de experți fiind în sensul că terenul are o valoare de circulație în prezent de 123.755 lei, terenul rămas în proprietatea reclamantei depreciindu-se cu 18% din valoarea parcelei rămase la nord și cu 10,5% din valoarea parcelei rămase la sud, cu mențiunea că valoarea exactă a deprecierei va putea fi calculată după comunicarea la dosar de către expertul topograf a suprafeței celor două parcele rămase în proprietatea reclamantei.

Drept urmare, tribunalul a solicitat acestui din urmă expert întocmirea unui plan de situație din care să rezulte suprafețele celor două parcele rămase în proprietatea reclamantei, ca urmare a decupării terenului aferent autostrăzii, acesta conformându-se, comisia de experți evaluatori completând raportul de expertiză în sensul stabilirii deprecierei la suma de 16.718 lei, respectiv 9349 lei pentru cele două parcele, aplicându-se un procent de 5% din valoarea parcelei rămasă la nord și de 10,5 % din cea rămasă la sud.

Acest răspuns a fost contestat de către reclamantă, din perspectiva procentelor diferite stabilite inițial de comisia de experți și apoi după completarea raportului de expertiză tehnică topografică, însă aceasta și-a menținut poziția în sensul că inițial pentru parcela la nord s-a luat în considerare doar diminuarea lățimii parcelei cu 9,45 m, aplicându-se procentul rezultat între lățimea inițială și lățimea după expropriere, însă după depunerea la dosar a suplimentului la expertiză privind dimensiunile parcelei rămase, s-au reanalizat caracteristicile parcelei, avându-se în vedere alte elemente.

Ulterior, la solicitarea reclamantei, comisia și-a detaliat răspunsul în sensul că parcela rămasă la nord are în continuare acces la drumul național, prin reducerea lățimii parcelei nu se reduce semnificativ raportul laturilor, însă totuși se modifică forma parcelei care devine din trapezoidală, o parcelă cu formă neregulată.

Față de cele ce preced, tribunalul, în baza art. 9 alin. (3) din Legea nr. 198/2004, a admis în parte acțiunea formulată de reclamantă împotriva pârâtului Statul Român prin CNADNR și pârâtului B., a constatat nulitatea parțială a Hotărârii de stabilire a despăgubirii nr. 52/2008 emisă de Comisia pentru aplicarea Legii nr. 198/2004 în ceea ce privește persoana aparent îndreptățită la despăgubiri, ca fiind pârâtul B. pentru o suprafață de 1.244 m.p. și a constatat calitatea reclamantei de persoană îndreptățită la despăgubiri pentru terenul ce face obiectul hotărârii menționate, respectiv suprafața de 1.244 m.p., teren intravilan, cu nr. cad. x8, conform raportului de expertiză, reprezentând valoarea de circulație a terenului expropriat și prejudiciul produs reclamantei.

A majorat cuantumul despăgubirilor stabilite prin hotărârea menționată la suma de 149.822 lei pentru suprafața arătată (123.755 lei + 16.718 lei + 9349 lei).

În ceea ce privește cererea de chemare în garanție formulată, tribunalul, în baza art. 60 C.pr.civ., a admis-o în parte, dispunând eliberarea despăgubirilor aferente suprafeței de 1.244 m.p., consemnate la dispoziția pârâtului B. în favoarea reclamantei la rămânerea definitivă a sentinței, în condițiile în care, conform prevederilor art. 5 alin. (5) și (8) din Legea nr. 198/2004, în situația în care despăgubirile referitoare la același imobil sunt cerute în concurs sau în contradictoriu de mai multe persoane, aparent îndreptățite, ceea ce este cazul în speță, despăgubirile se vor consemna pe numele tuturor, urmând a fi eliberate numai celor care sunt titularii drepturilor dovedite prin hotărâri judecătorești definitive și irevocabile, aceeași soluție fiind stabilită de legiuitor în cazul în care titularul sau unul dintre titularii dreptului real, aflați în concurs, nu este de acord cu despăgubirea stabilită, pârâtul B. contestând cuantumul despăgubirilor stabilite, cererea făcând obiectul dosarului nr. x/117/2008 al Tribunalului Cluj.

Împotriva acestei sentințe, au declarat apel reclamanta și pârâtul Statul Român prin CNADNR.

Prin decizia civilă nr. 387 din 5.03.2015, Curtea de Apel Cluj, Secția civilă a admis, în parte, apelul declarat de reclamantă împotriva sentinței civile nr. 484/2013 a Tribunalului Cluj, pe care a schimbat-o parțial, în sensul că a stabilit cuantumul despăgubirilor la suma de 213.855 lei; a menținut restul dispozițiilor. A respins, ca nefondat, apelul declarat de pârâtul Statul Român prin

CNADNR, cât și aderarea la apelul reclamantei formulată de pârâtul B. ca nefondată.

Analizând apelurile formulate prin prisma motivelor invocate, în temeiul art. 292 alin. (1) C.proc.civ., analizând și aderarea la apel formulată de către pârâtul B., în temeiul art. 293 C.proc.civ., curtea a constatat următoarele:

În ceea ce privește motivul de apel formulat de pârât privind inadmisibilitatea capătului de cerere privind anularea hotărârii de expropriere, acesta este nefondat, greșita identificare a titularului dreptului fiind motiv de nevalabilitate a actului administrativ, chiar dacă motivul nu este imputabil emitentului actului.

Cu privire la cuantumul despăgubirilor au fost formulate motive de apel atât de reclamantă, cât și de pârâtul Statul Român prin CNADNR.

Motivele au vizat situarea terenului și categoria de folosință a acestuia, reclamanta susținând că este un teren situat în intravilan, așa cum rezultă și din raportul de expertiză întocmit în fața primei instanțe, iar pârâtul că amplasamentul acestuia este în extravilan.

În titlul de proprietate emis în anul 1993 în favoarea pârâtului B., ca și în cel emis în anul 1994 în favoarea antecesoarei reclamantei, terenul apare ca fiind situat în extravilan.

Cu toate acestea, în favoarea pârâtului B. a fost emis un certificat de urbanism nr. x/1994, în care terenul figurează în continuare, în extravilan, arătându-se, însă, că nu prezintă restricții speciale de construire, eliberându-se în favoarea pârâtului și autorizație de construire în acest sens.

În raportul de expertiză tehnică extrajudiciară întocmit în dosarul nr. x/117/2008 al Tribunalului Cluj, dosar având ca obiect contestarea de către pârâtul B. a cuantumului despăgubirilor stabilite prin hotărârea de expropriere în favoarea sa, terenul figurează ca fiind intravilan, la raportul de expertiză fiind anexat și PUG-ul comunei.

Raportul de expertiză tehnică judiciară topografică efectuat de C., arată că terenul reclamantei este situat în extravilan și este afectat de expropriere pe o suprafață de 1.244 m.p. Raportul de expertiză tehnică judiciară de evaluare, însă, concluzionează că terenul ar fi situat în intravilan și evaluarea este raportată la acest amplasament.

Conform răspunsului Primăriei comunei Mihai Viteazu, terenul face parte din intravilanul comunei din anul 1998, dar nu există în acest sens o hotărâre a Consiliului local de intrare a terenului în intravilan, existând, însă, un plan urbanistic general.

Probele au fost completate și în apel, raportat la susținerile contradictorii ale părților, fiind deus un certificat de urbanism de către pârâtul B., din anul 2009, în care terenul apare ca fiind situat în intravilan. Primăria comunei Mihai Viteazu a comunicat instanței PUG-ul comunei raportat la zona în litigiu, aprobat prin H.C.L. nr. 60/2012, susținând că terenul face parte din intravilan potrivit PUG 1999, ulterior arătând că planul urbanistic general a fost aprobat în anul 1996 printr-o hotărâre a Consiliului local din 27.09.1996, fiind reactualizat în anul 1999, iar terenul în litigiu este în intravilan încă din anul 1996.

Raportat la aceste probe, Curtea a concluzionat că, deși la momentul emiterii titlurilor de proprietate, terenul era situat în extravilanul comunei, ulterior, în anul 1996, în baza unei hotărâri a Consiliului local de aprobare a planului urbanistic general, acesta a intrat în intravilan, astfel că evaluarea sa din hotărârea de expropriere emisă în anul 2008 este greșită, ținând seama de valorile unor terenuri din extravilan.

Cu privire la valoarea terenului expropriat, în apel, în temeiul art. 292 alin. (1) C.proc.civ., curtea a apreciat că nu se impune efectuarea unei noi expertize, ci doar completarea raportului de expertiză ținându-se seama de contractele de vânzare-cumpărare depuse la dosar, inclusiv ca urmare a adreselor efectuate de instanță, solicitându-li-se experților stabilirea valorii de circulație raportat la momentul exproprierii, la cel al efectuării primului raport de expertiză, precum și la momentul efectuării expertizei din apel, ținându-se seama de punctele de vedere ale părților privind situarea terenului, instanța urmând să stabilească starea de fapt prin decizia act final al judecății.

De precizat, că majoritatea contractelor au vizat terenuri situate în extravilan, având categoria de folosință arabil.

Din completarea la raportul de expertiză tehnică judiciară făcută în apel, rezultă că valoarea

terenului la data exproprierii, ținându-se seama de amplasarea acestuia în intravilan, era de 40 euro/mp, adică de 142 lei/mp, la cursul de 3,5614 lei/euro, deci mai mare decât cea stabilită prin hotărârea de expropriere din 23.04.2008, de numai 6,8 euro/m.p.

La data efectuării raportului de expertiză în fața primei instanțe, valoarea terenului era de 20 euro/m.p, respectiv de 90,44 lei/mp, la cursul de 4,5219 lei/euro.

La data efectuării completării expertizei în apel, valoarea terenului expropriat era de 18 euro/m.p., respectiv 80 lei/m.p. la cursul de 4,4378 lei/euro.

S-a depus și evaluarea raportat la amplasarea terenului în extravilan (însă această probă a fost înlăturată de instanță raportat la statuarea privind situarea terenului în intravilan, conform punctului anterior din considerente).

Întrucât la data exproprierii terenul avea o valoare mult superioară valorii actuale de circulație, ținându-se seama de decizia Curții Constituționale nr. 12/2015, prin care a fost admisă excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 9 teza a II-a din Legea nr. 198/2004, raportat la sintagma „la data întocmirii raportului de expertiză” cuprinsă în dispozițiile art. 26 alin. (2) din Legea nr. 33/1994, Curtea a admis în parte apelul reclamantei și a respins apelul statului în ceea ce privește valoarea de circulație a terenului expropriat în suprafață de 1.244 m.p., urmând să stabilească o valoare de 142 lei/m.p., însușindu-și concluziile completării la raportul de expertiză întocmit în apel.

Obiecțiunile pârâtului au fost găsite nefondate, ele vizând amplasamentul terenului, despre care s-a dovedit că este situat în intravilan și nu în extravilan, momentul la care trebuie raportată valoarea de circulație a terenului, acesta fiind cel al exproprierii, și nu data ultimei completări la raportul de expertiză, experții ținând seama de contracte de vânzare-cumpărare privind terenuri similare, încheiate în aceeași perioadă, satisfăcând, astfel, criteriile invocate de pârâtul apelant inclusiv prin motivele de apel.

Cu privire la deprecierea valorii terenului rămas în proprietatea reclamantei, precizarea de acțiune nu este tardivă raportat la dispozițiile art. 132 C.proc.civ., pentru că numai din raportul de expertiză topografică efectuat în cauză a rezultat că doar o porțiune de 1.244 m.p. din terenul reclamantei este afectată de expropriere și că diferența a rămas în proprietatea acesteia, fiind vorba de două terenuri situate de o parte și de alta a celui expropriat.

Pe fondul acestei cereri, experții au explicat că reducerea frontului și fărâmițarea terenului a determinat o reducere a valorii acestuia, chiar dacă, în concret, acesta are în continuare ieșire la drumul public, iar deprecierea concretă este de 5% pentru terenul de 3.361 m.p. și de 10,5% pentru cel de 895 m.p., așa cum rezultă și din explicațiile date în fața primei instanțe, prin care au revenit asupra deprecierei de 18%, menținute și în fața instanței de apel, concluziile lor nefiind contestate în concret de către apelanta reclamantă, aceasta susținând doar că instanța ar trebui să țină seama de părerea inițială a experților.

Raportat la deprecierea reținută, amplasamentul terenului și valoarea acestuia la data exproprierii, prejudiciul suferit de reclamantă se cifrează la 23.863 lei pentru terenul de 3.361 m.p. și 13.344 lei pentru cel de 895 m.p.

Ținând seama de valorile reținute mai sus, în temeiul art. 296 C.proc.civ., curtea a admis în parte apelul reclamantei și a stabilit un quantum total al despăgubirilor la 213.855 lei.

Împotriva acestei decizii a declarat recurs pârâtul Statul Român prin CNADNR, solicitând, în principal, casarea deciziei recurate, trimiterea cauzei spre rejudecare, iar în rejudecare, admiterea apelului promovat de statul român și, pe fond, instanța de rejudecare să schimbe în parte sentința civilă nr. 484/2013, respectiv să respingă cererea de chemare în judecată, astfel cum a fost formulată, ca fiind neîntemeiată.

În subsidiar, s-a solicitat modificarea deciziei recurate în sensul admiterii apelului formulat de pârât și pe fond, respingerea cererii de chemare în judecată, astfel cum a fost formulată, ca fiind neîntemeiată și nedovedită.

Într-un prim motiv de recurs se invocă faptul că, instanța de apel a pronunțat hotărârea cu depășirea atribuțiilor puterii judecătorești, fiind incident art. 304 pct. 4 C.proc.civ.

În acest sens se arată că Tribunalul Cluj a fost investit de către intimata-reclamantă la data de 21.05.2010 cu soluționarea cererii de majorare a cuantumului despăgubirii și de constatare a calității de persoană îndreptățită la despăgubiri. Pe cale de consecință, în speță au fost incidente prevederile art. 9 din Legea nr. 198/2004, potrivit cărora „acțiunea formulată în conformitate cu prevederile prezentului articol se soluționează potrivit dispozițiilor art. 21-27 din Legea nr. 33/1994 privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică, în ceea ce privește stabilirea despăgubirii”.

De asemenea, potrivit art. 26 din Legea nr. 33/1994, pentru calcularea cuantumului despăgubirilor, experții precum și instanța vor ține seama de prețul cu care se vând în mod obișnuit imobilele de același fel în unitatea administrativ teritorială la data întocmirii raportului de expertiză, precum și de daunele aduse proprietarului sau, după caz, altor persoane îndreptățite, luând în considerare și dovezile prezentate de aceștia.

Prin urmare, instanța de judecată era obligată să verifice „justețea cuantumului despăgubirii” stabilite de către expropriator prin raportare la prețul imobilelor similare de la momentul întocmirii raportului judiciar de expertiză.

Faptul relevat a fost respectat de către prima instanță a fondului care, însă, a stabilit în mod eronat valoarea despăgubirii prin raportare la oferte de vânzare identificate pe internet, în loc să se raporteze la prețul consemnat în cuprinsul tranzacțiilor autentice.

Însă, a fost vădit nesocotit de către instanța de apel, care, printr-un „abuz de poziție”, deși a rămas în pronunțare în data de 05.02.2015, a amânat în mod nejustificat pronunțarea de 4 ori și a pronunțat soluția în data de 05.03.2015, în raport de decizia Curții Constituționale nr. 12/2015, care a fost publicată în Monitorul Oficial, producând efecte din data de 03.03.2015.

Instanța de apel a procedat la amânarea pronunțării de 4 ori în mod nejustificat potrivit art. 260 alin. (1) C.proc.civ. potrivit cu care, „dacă instanța nu poate hotărî de îndată, pronunțarea se va amâna pentru un termen pe care președintele îl va anunța și care nu va putea fi mai mare de 7 zile”.

Mai mult, în raport de modalitatea în care a soluționat cererea de majorare a cuantumului despăgubirii, recurentul afirmă că instanța de apel a amânat în mod deliberat pronunțarea de 4 ori pentru a se putea prevala de Decizia Curții Constituționale nr. 12/2015 (se are în vedere atât decizia de amânare fundamentată pe „lipsa justificată a membrei completului de judecată”, cât și amânările ulterioare nemotivate).

Or, faptul evidențiat este nelegal, atât din perspectiva prevederilor art. 260 C.proc.civ. (urmare amânării nejustificate a pronunțării), cât mai ales din perspectiva faptului că instanța de apel a aplicat o lege înainte de intrarea acesteia în vigoare.

Astfel, în contextul în care dezbaterile au fost declarate închise în data de 05 februarie 2015, Decizia Curții Constituționale, astfel cum în mod just a susținut reprezentantul Ministerului Public în ședință publică, „nefiind publicată, nu este obligatorie în cauză”, astfel încât raportarea la cuantumul despăgubirilor la momentul acordării acestora prin hotărârea la care se face referire ca act administrativ, excede dispozițiilor legale în vigoare la momentul la care se discută această cauză.

Faptul relevat, respectiv aplicarea „legii” înainte de intrarea acesteia în vigoare a condus la majorarea despăgubirii în folosul intimatei-reclamante și în defavoarea bugetului de stat consolidat cu suma de 95.373 lei.

În concluzie, faptul soluționării speței prin raportare la Decizia Curții Constituționale nr. 12/2015 este nelegal. Prin raportare la momentul închiderii dezbaterilor (05.02.2015) Decizia Curții Constituționale nu producea efecte (nu era în vigoare). Prin raportare la momentul închiderii dezbaterilor, despăgubirea trebuia stabilită pe cale judecătorească în acord cu prevederile imperative ale art. 9 din Legea nr. 198/2004.

Deci, instanța de apel a pronunțat soluția cu depășirea atribuțiilor puterii judecătorești.

Se critică, în continuare, soluția de anulare parțială a Hotărârii de stabilire a cuantumului despăgubirii, ca fiind dată cu încălcarea art. 9 din Legea nr. 198/2004, fiind incident motivul de nelegalitate reglementat de art. 304 pct. 9 C.proc.civ.

Cererea de constatare a nulității este inadmisibilă, în speță nefiind prevăzută o asemenea

posibilitate de către legiuitor. Intimata-reclamantă nu este parte semnatară în hotărâre, hotărârea fiind un act unilateral, nu bilateral. Deci, cu privire la Hotărârea de stabilire a cuantumului despăgubirii, poate interveni numai emitentul în sensul revocării, instanțele civile sau administrative neavând posibilități legale de intervenție.

În consecință, actele emise de Comisia de aplicare a Legii nr. 198/2004 sunt supuse controlului de legalitate numai în ceea ce privește dreptul la despăgubire pentru expropriere și cuantumul despăgubirii.

O altă critică de recurs vizează, în esență, faptul că instanța de apel a decis majorarea cuantumului despăgubirii cu încălcarea prevederilor art. 9 din Legea nr. 198/2004, forma în vigoare la momentele investirii organului judiciar și judecării cererilor de fond și apel, fiind incident motivul de nelegalitate reglementat de art. 304 pct. 9 C.proc.civ.

În ceea ce privește modalitatea de stabilire a despăgubirii la momentul „prezent”, respectiv la momentul întocmirii raportului judiciar în apel, raportul de expertiză a fost întocmit cu încălcarea legii.

Practica Înaltei Curți de Casație și Justiție este constantă în privința faptului că la stabilirea despăgubirii atât instanța, cât și comisia de experți trebuie să aibă în vedere prețurile consemnate în contracte autentice de vânzare-cumpărare, iar nu ofertele de vânzare care sunt speculative și prin urmare nepertinente.

Exceptând faptul că valoarea de 18 euro/mp a fost stabilită de către experți cu încălcarea normei legale imperative, este de observat că diferența dintre valoarea stabilită de către instanța de judecată (40 euro/mp) și cea determinată la momentul «prezent» (18 euro/mp), conduce la o diferență în plus în favoarea reclamantei și în defavoarea bugetului de stat consolidat de 95.373 de lei.

Deci, având în vedere faptul că potrivit art. 26 din Legea nr. 33/1994, instanța de apel trebuia să determine justetea cuantumului despăgubirii prin raportare la prețul imobilelor de la momentul întocmirii raportului judiciar și în considerarea faptului că experții au stabilit valoarea despăgubirii la momentul întocmirii lucrării judiciare cu încălcarea prevederilor legale imperative, în condițiile art. 312 alin. (3) C.proc.civ., s-a solicitat casarea hotărârii instanței de apel și trimiterea cauzei spre rejudecare în vedere refacerii probei cu expertiză judiciară evaluatorie.

Instanța de apel, în rejudecare, va trebui să determine cuantumul despăgubirii la momentul întocmirii expertizei în ciclul procesual anterior, în raport de prețul cu care se vindeau imobilele similare la momentul respectiv (21.05.2014).

Se susține, în continuare, că instanța de apel a pronunțat hotărârea prin care a obligat pârâtul la plata contravalorii prezumtivului prejudiciu cu încălcarea art. 26 din Legea nr. 33/1994 privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică, care reglementează modalitatea determinării despăgubirilor pe cale judiciară.

Astfel, potrivit normei sus-menționate, „la calcularea cuantumului despăgubirilor, experții, precum și instanța vor ține seama de prețul cu care se vând, în mod obișnuit, imobilele de același fel în unitatea administrativ-teritorială, la data întocmirii raportului de expertiză, precum și de daunele aduse proprietarului sau, după caz, altor persoane îndreptățite luând în considerare și dovezile prezentate de aceștia”.

Instanța de apel a stabilit în sarcina pârâtului obligația acoperirii unui prejudiciu care nu numai că nu are un caracter cert, dar care nu se încadrează nici măcar în categoria prejudiciului „eventual”, fapt care echivalează cu interpretarea și cu aplicarea greșită a prevederilor art. 26 din Legea nr. 33/1994, fiind incident motivul de nelegalitate reglementat de art. 304 pct. 9 C.proc.civ.

Examinând recursul prin prisma criticilor formulate, Înalta Curte a constatat următoarele:

Luând în examinare, cu prioritate, critica fundamentată pe nelegalitatea hotărârii atacate, atât din perspectiva prevederilor art. 260 C.proc.civ. (urmare amânării nejustificate a pronunțării), cât mai ales din perspectiva faptului că instanța de apel a aplicat greșit o lege înainte de intrarea acesteia în vigoare, Înalta Curte constată că este fondată.

În speță, dezbaterile au fost declarate închise în apel la termenul de judecată din data de

05.02.2015, fiind consemnate în încheierea de la acea dată, ce face parte integrantă din hotărâre.

Instanța de judecată a dispus amânarea pronunțării hotărârii de patru ori în cauză, până la data de 05.03.2015, când a pronunțat decizia atacată.

În ceea ce privește susținerea recurentului pârât referitoare la nelegalitatea amânării succesive, nejustificate a pronunțării în cauză, Înalta Curte constată că nu se verifică încălcarea dispozițiilor art. 260 alin. (1) C.proc.civ., deoarece niciun text procedural nu limitează posibilitatea instanțelor de judecată ca atunci când, din diverse motive, amână pronunțarea soluționării cauzei, să o facă până la o anumită dată, respectiv să fie ținute de un anumit număr de amânări de pronunțare.

Prin urmare, nefiind vorba despre un act de procedură făcut cu neobservarea formelor legale, nu poate fi reținută o eventuală nulitate virtuală, și cu atât mai puțin, o nulitate expresă de natură a atrage anularea încheierii de dezbateri pentru acest motiv.

De asemenea, motivele pentru care se amână pronunțarea, nu afectează valabilitatea hotărârii judecătorești, ci poate să atragă doar sancțiuni disciplinare pentru judecători.

Susținerea de nelegalitate a hotărârii atacate, grefată pe faptul aplicării „legii” înainte de intrarea acesteia în vigoare, fiind vorba despre faptul soluționării speței prin raportare la Decizia Curții Constituționale nr. 12/2015, care a fost publicată în Monitorul Oficial, producând efecte din data de 03.03.2015, deci ulterior închiderii dezbaterilor în apel (05.02.2015), dar înainte de pronunțarea deciziei definitive de către instanța de apel (05.05.2015), Înalta Curte apreciază că este fondată din următoarea perspectivă:

De la data publicării în Monitorul Oficial al României nr. 152 din 03.03.2015, Decizia nr. 12 din 15.01.2015 a Curții Constituționale a devenit obligatorie pentru instanțele de judecată.

Astfel, potrivit art. 147 alin. (1) din Constituția României, dispozițiile din legile în vigoare, constatate ca fiind neconstituționale, își încetează efectele la 45 de zile de la publicarea deciziei Curții Constituționale, dacă în acest interval, Parlamentul nu pune de acord prevederile neconstituționale cu dispozițiile legii fundamentale, pe durata acestui termen respectivele dispoziții fiind suspendate de drept.

La alin. (4) al aceluiași articol sus-menționat se prevede că, deciziile Curții Constituționale, de la data publicării în Monitorul Oficial al României, sunt general obligatorii și au putere numai pentru viitor, aceleași dispoziții regăsindu-se și în textul cuprins la art. 31 din Legea nr. 47/1992 referitoare la organizarea și funcționarea Curții Constituționale, cu modificările și completările ulterioare.

În raport de aceste reglementări, se pune problema dacă declararea neconstituționalității unui text de lege prin decizie a Curții Constituționale, care produce efecte ex nunc și erga omnes, se aplică proceselor pe rol, după închiderea dezbaterilor și înainte de publicarea acesteia în Monitorul Oficial.

Răspunsul este, evident, unul negativ, deoarece „sfârșitul dezbaterilor” la care se referă textul de lege (art. 256 alin. 1 C.proc.civ), vizează atât dezbaterile finale care marchează terminarea cercetării judecătorești într-un dosar, cât și dezbaterile care au loc pe parcursul procesului în legătură cu orice aspect procedural.

Or, în speța de față, la data publicării în Monitorul Oficial nr. 152 din 03.03.2015 a deciziei Curții Constituționale nr. 12 din 15 ianuarie 2015 dezbaterile în apel erau închise și ședința de judecată ridicată, neavând relevanță că s-a luat măsura amânării pronunțării în cauză.

Pe de altă parte, împrejurarea că deciziile Curții Constituționale sunt obligatorii și produc efecte numai pentru viitor, dă expresie principiului constituțional, acela al neretroactivității legii, ceea ce înseamnă că nu se poate aduce atingere unor drepturi definitiv câștigate sau situațiilor juridice deja constituite.

În speță, în contextul în care dezbaterile au fost declarate închise în data de 05.02.2015, Decizia Curții Constituționale nr. 12/2015 nefiind publicată în Monitorul Oficial la această dată, nu este în vigoare și deci nu este obligatorie pentru instanțele de judecată.

Prin urmare, nu a fost pusă în discuția părților, astfel încât, raportarea instanței de apel la această decizie în stabilirea cuantumului despăgubirilor la momentul exproprierii, excede

dispozițiilor legale în vigoare la momentul la care s-a discutat această cauză.

Faptul relevat, respectiv aplicarea „legii” înainte de intrarea acesteia în vigoare a condus la majorarea despăgubirii în folosul intimătei-reclamante și în defavoarea bugetului de stat.

În consecință, instanța de control judiciar apreciază că instanța de apel s-a raportat în mod greșit la decizia Curții Constituționale nr. 12 din 15.01.2015, care nu era în vigoare la momentul închiderii dezbaterilor și care nu ar fi putut fi pusă, în aceste condiții, în discuția părților.

Instanța de apel nu putea pronunța hotărârea reținând aspecte pe care nu le-a pus, în prealabil, în discuția părților, fără a încălca principiile procesului civil, și fără a vătăma părțile în drepturile lor procesuale, iar această vătămare nu poate fi înlăturată altfel, decât prin anularea actului de procedură pronunțat în aceste condiții, devenind astfel incidente dispozițiile art. 304 pct. 5 și art. 312 alin. (5) C.proc.civ., care atrag casarea hotărârii recurate și trimiterea cauzei spre rejudecare la instanța de apel.

Înalta Curte subliniază că vătămarea la care se referă art. 105 alin. (2) C.proc.civ. decurge din majorarea despăgubirii în folosul intimătei-reclamante și în defavoarea bugetului de stat, și imposibilitatea recurentului pârât de a se apăra asupra acestei chestiuni de drept, având în vedere poziția sa procesuală.

Așadar, în acest caz nu este incident motivul de recurs invocat de recurentul pârât, reglementat de art. 304 pct. 4 C.proc.civ. referitor la depășirea atribuțiilor puterii judecătorești, ci motivul de casare prevăzut de art. 304 pct. 5, astfel cum s-a arătat în considerentele ce preced.

În consecință, Înalta Curte a admis recursul pârâtului, a casat hotărârea atacată și a trimis cauza spre rejudecare la aceeași curte de apel, care va rejudeca apelurile ținând seama de toate celelalte critici formulate prin motivele de recurs și a căror analiză este de prisos în contextul considerentelor reținute de instanța de recurs.

35. Acțiune în constatarea caracterului ilicit al unei campanii de denigrare. Incidența dispozițiilor art. 10 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Condiții și efecte

C. proc. civ. din 1865, art. 261 pct. 5, art. 304 pct. 6, pct. 7
Convenția europeană a drepturilor omului, art. 10

Un proces civil finalizat prin hotărârea care dezleagă fondul, cu garanțiile date de art. 6.1. din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, include, printre altele, dreptul părților de a fi în mod real „ascultate”, instanța de judecată fiind obligată să procedeze la un examen efectiv, real și consistent al mijloacelor, argumentelor și elementelor de probă ale părților, cel puțin pentru a le aprecia relevanța în determinarea situației de fapt și de drept.

Nu sunt întrunite aceste cerințe în cazul în care prin hotărârea dată instanța de apel s-a pronunțat exclusiv pe stabilirea depășirii limitelor libertății de exprimare, fără ca, preliminar acestei analize, să se pronunțe asupra posibilității constatării existenței unei fapte ilicite, în lipsa persoanei ce a emis judecățile de valoare contestate ca depășind limitele libertății de exprimare. Astfel, din cuprinsul hotărârii nu rezultă nicio soluție cu privire la apărarea postului de televiziune pârât care a susținut că o eventuală depășire a limitelor prevăzute de art. 10 din Convenția europeană se putea analiza doar față de/și în contradictoriu cu jurnalistul, ziaristul, publicistul sau editorul care a emis judecățile de valoare, și nicidecum exclusiv cu privire la activitatea desfășurată de radiodifuzor.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 1454 din 27 mai 2015

Prin cererea înregistrată pe rolul Tribunalului București, Secția a VI-a civilă, la data de 2

noiembrie 2012, sub nr. x/3/2012, reclamanta SC A. SA în contradictoriu cu pârâtele SC B. SA, SC C. SA, SC D. SRL și SC E. SA, a solicitat tribunalului:

1. să constate caracterul ilicit al campaniilor de denigrare desfășurate de pârâte împotriva A. în perioada aprilie - mai 2012 (în legătură cu scoaterea de către A. a posturilor de televiziune X, Y și Z din grila de programe aferentă platformei DTH DIGI) și în anul 2011 (în legătură cu cererea de deschidere a procedurii insolvenței și acțiunea în daune de 60 de milioane de euro formulate de Trustul F. împotriva A.);

2. să interzică pârâtelor să mai desfășoare în viitor campanii de denigrare cu privire la A.;

3. să oblige pârâtele în solidar la plata sumei de 5.000.000 lei reprezentând daune morale pentru atingerea adusă reputației A. prin campaniile de denigrare menționate mai sus;

4. să oblige pârâtele să difuzeze dispozitivul hotărârii, timp de o lună de zile de la data rămânerii irevocabile a hotărârii, pe posturile de televiziune X, Y, Z, G., H. și I., atât sub formă de știre în cadrul tuturor emisiunilor de știri, cât și sub formă de croll cursiv difuzat la intervale de o oră în partea superioară a ecranului, fără niciun comentariu din partea radiodifuzorului;

5. să oblige pârâtele să publice, pe propria cheltuială și în integralitate, hotărârea pronunțată în prezenta cauză în cinci cotidiane de largă circulație, respectiv J., K., L., M., N. o dată pe săptămână timp de o lună de la data rămânerii irevocabile a hotărârii, precum și pe toate paginile de Internet aparținând Trustului F. timp de o lună de la data rămânerii irevocabile a hotărârii;

6. să oblige pârâtele la plata în solidar a cheltuielilor de judecată.

Prin cererea precizatoare depusă la 5 februarie 2013, reclamanta a arătat că primul capăt de cerere formulat de societate având ca obiect constatarea caracterului ilicit al campaniilor media de denigrare a A. desfășurate de pârâte este un capăt de cerere de sine stătător și a solicitat soluționarea acestuia prin dispozitivul hotărârii.

La termenul din 22 martie 2013 tribunalul a luat act de cererea de renunțare la judecata cererii de chemare în judecată formulată în contradictoriu cu SC D. SRL, în raport de prevederile art. 246 C. proc. civ.

Prin încheierea din 1 aprilie 2013, tribunalul a respins excepțiile inadmisibilității, excepția lipsei calității procesuale pasive și excepția lipsei de interes invocate de pârâtele SC B. SA, SC C. SA și SC E. SA ca neîntemeiate.

La termenul din 14 iunie 2013, tribunalul a luat act de schimbarea denumirii societății pârâte SC E. SA în SC O. SA.

Prin sentința civilă nr. 7208 din 13 decembrie 2013, Tribunalul București, Secția a VI-a civilă a respins acțiunea, astfel cum a fost precizată, formulată de reclamanta SC A. SA, în contradictoriu cu SC B. SA, SC C. SA și SC O. SA (fostă SC E. SA) ca neîntemeiată și a luat act de renunțarea la judecata acțiunii formulate în contradictoriu cu pârâta SC D. SRL, prin lichidator judiciar P. SPRL.

Împotriva sentinței civile nr. 7208 din 13 decembrie 2013 a formulat apel reclamanta A. SA.

Prin decizia civilă nr. 1152/2014 din 27 noiembrie 2014 pronunțată de Curtea de Apel București, Secția a VI-a civilă, s-a admis apelul formulat de apelanta-reclamantă SC A. SA în contradictoriu cu intimatele-pârâte SC B. SA, SC C. SA, SC O. SA (fostă SC E. SA) și SC D. SRL, prin lichidator judiciar P. SPRL.

A fost schimbată, în parte, sentința apelată în sensul că a fost admisă, în parte, cererea de chemare în judecată formulată în contradictoriu cu intimatele-pârâte.

S-a constatat caracterul ilicit al campaniilor de denigrare desfășurate de intimatele-pârâte împotriva apelantei în anul 2011 și în perioada aprilie - mai 2012.

Au fost obligate intimatele-pârâte în solidar la plata către apelanta-reclamantă a sumei de 5.000.000 lei, reprezentând despăgubiri pentru prejudiciul moral.

Au fost obligate intimatele-pârâte să difuzeze dispozitivul hotărârii, de la data rămânerii irevocabile, timp de o lună, pe posturile de televiziune X și Z, sub formă de știre și de croll cursiv, difuzat la interval de o oră, în cadrul emisiunilor de știri.

Au fost obligate intimatele-pârâte să publice pe propria cheltuială și în integralitate

dispozitivul hotărârii, de la data rămânerii irevocabile timp de o lună, o dată pe săptămână, într-un cotidian de largă circulație.

Au fost obligate intimatele-pârâte în solidar la plata către apelanta-reclamantă a sumei de 81.241 lei cheltuieli de judecată aferente la judecata în fond și în apel.

Pentru a pronunța această soluție, instanța de apel a avut în vedere, cu titlu preliminar, astfel cum a reținut și prima instanță, față de dispozițiile art. 103 din Legea nr. 71/2011 că răspunderea pentru faptele ilicite cauzatoare de prejudicii este guvernată de legea în vigoare în momentul săvârșirii faptei ilicite, în raport de obiectul și temeiul juridic indicat de către reclamantă în cuprinsul cererii introductive, dar și de data săvârșirii pretinselor fapte delictuale, 1 martie 2011 - 27 iunie 2011, respectiv aprilie mai 2012, că legea aplicabilă faptei ilicite ca izvor de obligații (răspunderea civilă delictuală) este Codul civil din 1864, art. 998 - 999 C. civ. pentru „campania” din anul 2011, respectiv dispozițiile Noului Cod civil (Legea nr. 287/2009) pentru campania de presă aferentă anului 2012. Totodată, raportat la specificul acțiunii cu care a fost învestită, curtea de apel a reținut că în mod judicios tribunalul a făcut aplicarea dispozițiilor legislației speciale reglementate de Legea nr. 504/2002 (legea audiovizualului), a deciziei nr. 187/2006 (în vigoare până la 11 martie 2011, abrogată prin decizia nr. 220/2011) privind Codul de reglementare a conținutului audiovizual, elaborate de Consiliul Național al Audiovizualului, precum și a art. 10 CEDO și a aplicării directe în dreptul intern a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului (art. 20 Constituția României).

În speța dedusă judecării, cu aplicarea directă a art. 10, a principiilor și a jurisprudenței CEDO raportate la libertatea de exprimare, dar și a poziției privilegiate acordată libertății presei atunci când aceasta intră în conflict cu alte valori apărute în mod legitim, curtea de apel a apreciat că demersurile jurnalistice ale intimatelor din anii 2011 și 2012 au adus atingere reputației A. SA. A priori, curtea de apel a reținut că art. 10 apără discutarea oricăror subiecte care interesează opinia publică în general, precum și faptul că, pentru a se asigura libertatea presei, reglementarea convențională poate privi și unele aspecte ale activității economice sau politicii comerciale, o întreprindere, un profesionist, fiind expus în mod inevitabil la o supraveghere strictă a practicilor sale, atât de către concurenți cât și de către potențialii clienți, consumatori, beneficiari ai serviciilor oferite de către aceasta. Astfel, având în vedere obiectul de activitate al A. SA, servicii de retransmitere a programelor audiovizuale, dar și al pârâtelor, precum și notorietatea de care se bucură ambele părți în spațiul public, curtea a constatat că litigiile dintre A. SA și B., aspectele legate de starea financiară a apelantei, dar și cele legate de transmiterea posturilor X, Y, Z, G. și H. TV reprezintă subiecte de interes general. Totodată, față de conținutul textelor transmise publicului, atât în anul 2011, cât și în perioada aprilie - mai 2012, instanța de apel a apreciat că acestea au caracterul unor judecăți de valoare, al căror adevăr nu poate fi verificat, reprezentând opinii sau aprecieri personale ale indivizilor, iar nu de fapte, protejate de art. 10, cu condiția ca ele să se bazeze pe niște fapte adevărate sau să fie susținute de o argumentație logică a autorului lor.

În ceea ce privește „campania de presă” din anul 2011, în legătură cu cererea de deschidere a procedurii insolvenței formulate împotriva A., instanța de apel a apreciat că intimatele nu au respectat principiul proporționalității, respectiv echilibrul care trebuie să existe între informarea publicului, exercitarea dreptului la libertatea de exprimare de către intimate și dreptul la imagine, la reputație al apelantei. Astfel, reiterând concluzia că știrea privind formularea unei cereri de deschidere a procedurii insolvenței reprezintă un subiect de interes general, având în vedere că aceasta nu a fost însoțită de o descriere a noțiunii stării de insolvență, a diferențierii existente între starea de insolvență și de insolvabilitate, a unui minim de informații privind legislația specială reglementată de Legea nr. 85/2006, a condițiilor, caracterelor și efectelor pe care aceasta le produce, în condițiile în care această procedură nu reprezintă un element de notorietate nici printre persoanele cu studii juridice, cu atât mai puțin pentru publicul larg, în condițiile în care chiar refuzul apelantei de a achita o anumită sumă de bani pârâtelor (sub rezerva dovedirii nerespectării obligației de a da) nu conduce în mod automat la deschiderea procedurii insolvenței, instanța de apel a constatat că reprezentanții pârâtelor au informat în mod incomplet și denaturat situația de

fapt.

Pentru aceleași considerente expuse anterior, constând în prezentarea incompletă și selectivă, neînsoțită de explicații ale terminologiei juridice folosite, a poziției apelantei asupra raportului juridic supus atenției publicului, dar și a soluției definitive a instanței investite cu soluționarea acțiunii în pretenții reprezentate de obligarea R. la plata către intimat a sumei de 60 de milioane de euro, curtea de apel a apreciat că drepturile apelantei au fost încălcate și prin furnizarea acestor informații.

Sub alt aspect, în analiza aceluiași fapte delictuale, și reținând că afirmațiile „creditorii cer falimentul A.” și „datorie de 60 de milioane de euro A. la X” privesc situații de fapt, referitoare la o persoană cunoscută, indicată expres și în mod direct, astfel încât, *ab initio*, rezultatele sunt foarte grave, curtea de apel a apreciat că protecția acordată de art. 10 ziaristilor cu privire la informarea publicului pentru chestiuni de interes general reclamă ca aceștia să acționeze cu bună-credință, în scopul de a prezenta informații corecte, verificate și complete, în acord cu etica profesiei de ziarist. Mai mult, curtea de apel a reținut rolul eminent pe care îl joacă presa într-o societate democratică, dar și protecția conferită de art. 10, pe lângă substanța ideilor acesta protejând și modul lor de exprimare, precum și posibilitatea de a recurge la o anumită doză de exagerare sau chiar de provocare, corolar al libertății presei. Ori, față de protecția extinsă conferită de art. 10 presei, prin raportare și la principiul conform căruia adevărul obiectiv al afirmațiilor nu reprezintă singurul criteriu luat în considerare, elementul determinant fiind dat de buna-credință a autorului afirmațiilor, curtea de apel a apreciat că modalitatea aleasă de către intimat de a comunica aceste două subiecte de interes public nu se circumscrie scopului demersului jurnalistic, respectiv informarea opiniei publice asupra unor chestiuni de interes general, și deci, de a-și îndeplini datoria de a răspândi informații și idei asupra unor subiecte de interes public, ci a avut numai intenția de a afecta în mod gratuit reputația apelantei.

În ceea ce privește derularea campaniei de denigrare din primăvara anului 2012, curtea de apel a apreciat că informațiile lansate în mass media de către intimat, legate de modalitatea de renegociere a contractului și de retransmitere a posturilor grupului F. prin platforma DTH a A. au fost de natură a manipula opinia publică și de a crea o percepție negativă asupra A.

Un prim aspect luat în considerare a fost acela că informațiile, opiniile și știrile transmise de către intimat nu au fost contestate de către acestea, nici la soluționarea cauzei în prima instanță și nici prin întâmpinarea la apel, divergența între părți fiind determinată de modalitatea de exercitare a dreptului la libera exprimare, respectiv dacă afirmațiile reprezentanților intimatelor reprezintă un atac personal, gratuit la persoana apelantei sau se încadrează în limitele prevăzute de art. 10 CEDO, de dezbatere publică a unor chestiuni de interes general.

Pentru a proceda la analiza faptelor imputate intimatelor, Curtea de apel a constatat că dreptul apărut de art. 10 cuprinde atât libertatea de opinie, cât și libertatea de a primi sau de a comunica informații sau idei.

Raportat la existența relațiilor contractuale încheiate între părți, în concret la calitatea părților și la obiectul raporturilor juridice, curtea a apreciat că, și în analiza pretenției fapte delictuale aferente anului 2012, declarațiile, comunicatele de presă și știrile prezentate publicului, reprezintă informații de interes general. Potrivit înscrisurilor atașate la dosarul cauzei, curtea a constatat că, începând cu data de 20 aprilie 2012, intimatele au adus la cunoștința publicului următoarele știri, intitulate „nu cedăm șantajului A.”, „Z boicotată de A.”, „abuz grav al A.”, „A. își sfidează abonații”, „jag portocaliu”, iar prin reprezentanții săi, respectiv R. și S., comentariile: „este fără îndoială un joc interesant și manevrat, îndreptat în special împotriva Z; evident că ar fi ridicol să nu remarc extraordinara coincidență între momentul ales pentru a face liniște în eter și debutul campaniei electorale; astfel de trucuri și operațiuni de șantaj nu ne vor face să tăcem; sunt ferm convins că acest abuz incredibil al R. se va întoarce împotriva puterii, pentru că împreună cu puterea a fost luată această decizie; ei vor să taie Z în anumite regiuni ale țării ca să poată fura, acolo, în liniște de la banii publici, până la alegerile locale sau parlamentare”.

Având în vedere calitatea deținută de R. în cadrul SC Z SA, de director general, dar și

profesia exercitată atât de către acesta, cât și de către S. în cadrul programelor de televiziune transmise de către Z, respectiv de jurnalist, ziarist, dar și poziția intimă Z, care nu a înțeles să conteste conținutul mesajelor transmise de către prepușii acesteia, nici în cadrul programelor ulterioare difuzării acestor mesaje, dar nici în fața instanței, curtea de apel a analizat și opiniile celor doi reprezentanți în contextul modalității de exercitare a libertății de exprimare a intimatelor.

Reiterând interpretarea potrivit căreia, pe lângă substanța ideilor și informațiilor exprimate, art. 10 protejează și modul lor de exprimare, dar și faptul că libertatea jurnalistică include și posibila recurgere la o anumită doză de exagerare, de provocare, curtea de apel a apreciat că modalitatea de negociere, renegociere a contractului privind retransmiterea posturilor trustului Intact prin platforma DTH a A. putea fi adusă la cunoștința publicului și fără afectarea drepturilor apelantei, în speță dreptul la imagine, garanție primordială din punct de vedere comercial pentru atragerea clientelei.

Pentru a concluziona în acest sens, curtea de apel a constatat că termenii „abuz”, „abuz incredibil”, „abuz grav”, „sfidare a abonaților”, „jeg portocaliu”, „trucuri și operațiuni de șantaj” constituie judecăți de valoare exprimate de o manieră ofensatoare, care nu era necesar a fi utilizate pentru a exprima o opinie negativă, intimele putând formula critici față de actele sau operațiunile pe care le impută A. și fără a recurge la expresii jignitoare. Astfel, chiar dacă presa joacă un rol esențial într-o societate democratică, este de necontestat faptul că aceasta nu trebuie să depășească anumite limite, în special respectarea reputației și a drepturilor altora, iar ziaristii au în exercitarea profesiei nu numai drepturi, ci și îndatoriri și răspunderi. Mai mult, garanția oferită de art. 10 ziaristilor cu privire la relatarea chestiunilor de interes public este condiționată de comportarea lor cu bună-credință, în scopul de a oferi informații în concordanță cu etica jurnalistică. Totodată, chiar și în ipoteza în care s-ar reține adevărul obiectiv al afirmațiilor, aspect cu care instanța nu a fost însă investită, elementul determinant pe care curtea de apel l-a avut în vedere a fost buna-credință a autorilor afirmațiilor.

În speță, punând în balanță cele două interese contrare, respectiv dreptul ziaristului de a se exprima, pe de o parte, și necesitatea de a proteja reputația A., vizată de discursul critic și comentariile aferente acestuia, curtea de apel a apreciat că libertatea presei în chestiunea de interes general supusă atenției publicului, respectiv modalitatea de negociere a contractului și de retransmitere a posturilor grupului F. prin platforma DTH a A., nu a fost exercitată cu bună-credință de către intimă, acestea putând prezenta situația de fapt sau opinia acestora asupra pretinsei situații de fapt și fără folosirea expresiilor injurioase.

În analiza atitudinii subiective a intimatelor, instanța de apel a luat în considerare și îndemnarea telespectatorilor să semneze petiții on line împotriva A., cât și îndemnarea acestora să renunțe la serviciile apelantei prin deconectare. În condițiile în care pârâtele au publicat și difuzat numai mesajele care susțineau poziția contractuală a acestora, au supus dezbaterii publice elemente contractuale interpretate în manieră proprie și necenzurate de către o instanță de judecată și fără a prezenta în aceeași manieră poziția contractuală a apelantei, instanța de apel a constatat că echilibrul garantat de art. 10, existent între consacrarea libertății de exprimare a opiniilor, judecăților de valoare în legătură cu diverse subiecte și exercitarea drepturilor fundamentale ale A. nu subzistă.

Astfel, instanța de apel apreciază că scopul intimatelor prin știrile difuzate, opiniile exprimate, acțiunile întreprinse, a vizat, în concret, o negociere favorabilă a contractului, prin afectarea imaginii A. față de abonații acesteia și potențialii clienți, scop care nu poate fi circumscris de nicio manieră exercitării cu bună-credință a libertății de exprimare.

În concret, instanța de apel a apreciat că intimele, prin comunicările, mesajele, opiniile transmise prin mijloacele mass media, au urmărit realizarea unui interes propriu, în detrimentul interesului general, de informare completă și obiectivă a subiectelor abordate, situație care nu poate intra sub protecția oferită de art. 10.

În aplicarea dispozițiilor art. 998 și urm. C. civ. (pentru faptele din 1 martie 2011 - 27 iunie 2011), respectiv art. 1349, art. 1357 NCC (pentru fapta aferentă perioadei aprilie mai 2012), față de

specificul faptei curtea a apreciat că proba faptei ilicite, în speță exercitarea campaniilor de denigrare exercitate în anul 2011 și în perioada aprilie mai 2012 este suficientă pentru a prezuma cauzarea unui prejudiciu moral reclamantei, prin atingerea adusă imaginii, reputației și prestigiului, dar și raportul de cauzalitate între faptă și consecințele negative ale acesteia, acestea rezultând *ex re*, din însăși săvârșirea faptei. Totodată, având în vedere că obligația generală de a nu aduce atingere drepturilor și intereselor legitime ale celorlalți este o obligație de rezultat, curtea de apel a reținut existența vinovăției pârâtelor în săvârșirea faptelor delictuale, nefiind incidentă nicio cauză care să o înlăture.

Având în vedere gradul ridicat de lezare a valorilor sociale ocrotite, intensitatea și gravitatea atingerii aduse acestora, cu consecințe directe asupra imaginii, reputației și prestigiului reclamantei, calitatea specifică atât a autorilor, cât și a persoanei lezate, mijloacele prin care au fost difuzate mesajele și comentariile, dar și impactul acestora asupra opiniei publice, precum și posibilitatea intimatelor de a folosi alte exprimări în cadrul dezbaterilor publice, instanța de apel a apreciat că suma de 5.000.000 lei reprezintă o despăgubire adecvată prejudiciului moral suferit de către A. La evaluarea cuantumului prejudiciului, curtea a reținut rolul compensatoriu al daunelor morale, precum și faptul că, deși acestea nu pot fi probate, în concret, la stabilirea acestora s-a luat act de toate împrejurările obiective și subiective relevante în stabilirea unei sume suficiente și echitabile.

În ceea ce privește solicitarea apelantei de publicare, respectiv de difuzare a hotărârii, față de specificul faptelor delictuale, de modalitatea de săvârșire a acestora, dar și de calitatea părților, curtea a apreciat că repararea prejudiciului nu trebuie redusă doar la acordarea de despăgubiri bănești, ci se impune și o formă de reparație a prejudiciului moral în această modalitate. Asupra acestui aspect, raportat la fapta delictuală din perioada 1 martie 2011 - 27 iunie 2011, chiar dacă art. 998 și urm. C. civ. nu prevedea în mod expres această modalitate de reparație, în virtutea principiului reparării integrale a prejudiciului, curtea a constatat că această solicitare nu este inadmisibilă. Pentru fapta din perioada aprilie - mai 2012 se va face aplicarea direct a dispozițiilor art. 253 alin. (1), (3) NCC.

Concluzionând, instanța de apel a obligat intimatele să publice pe propria cheltuială și în integralitate dispozitivul hotărârii, de la data rămânerii irevocabile timp de o lună, pe posturile de televiziune X și Z, sub formă de știre și de croll cursiv, difuzat la interval de o oră, în cadrul emisiunilor de știri, precum și într-un cotidian de largă circulație, timp de o lună, o dată pe săptămână, apreciind că satisfacția echitabilă acordată reclamantei, precum și împiedicarea realizării, continuării sau repetării faptelor vor fi garantate în mod efectiv în această modalitate de publicare și difuzare.(...)

Împotriva acestei decizii pârâtele societatea B. SA, Societatea Z. SA, Societatea O. SRL (fostă E. SA) și Societatea D. SRL prin lichidator judiciar P. SPRL au declarat recurs.

Pricina s-a înregistrat inițial pe rolul Secției I civilă a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Prin încheierea de ședință nr. 490 din 18 februarie 2015 cauza a fost scoasă de pe rolul Secției I civilă și trimisă spre soluționare Secției a II-a civilă a Înaltei Curți de Casație și Justiție cu motivarea că: "vizează un litigiu între profesioniști în domeniul audiovizualului, observându-se, de altfel, că și până în prezent, în celelalte etape procesuale cauza a fost judecată tot de secțiile civile specializate în litigii cu profesioniști.

În atare situație, competența funcțională de soluționare a recursului revine Secției a II-a civilă, în raport de prevederile Anexei 1 la hotărârea nr. 8 din 5 aprilie 2012 a Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție".

În acest fel, Secția a II-a civilă a fost investită cu patru recursuri declarate împotriva deciziei civile nr. 1152/2014 din 27 noiembrie 2014 pronunțată de Curtea de Apel București, Secția a VI-a civilă, și anume:

1. Recursul formulat de Societatea B. SA a fost întemeiat în drept pe dispozițiile art. 304 pct. 6, 7 și 9 C. proc. civ. și s-a solicitat, în principal, admiterea lui, casarea deciziei atacate și trimiterea cauzei spre judecare instanței de apel sau, în subsidiar, modificarea hotărârii atacate în sensul respingerii apelului formulat de reclamantă.

Această recurentă a învederat instanței de recurs faptul că înțelege să critice decizia și prin raportare la celelalte recurente, având în vedere că prin cererea de chemare în judecată s-a susținut existența unei răspunderi solidare a recurenteii Societatea B. SA dar și a celorlalte recurente, iar prin decizie instanța de apel a dispus, fără a analiza aceste aspecte, plata prejudiciului suferit de intimată, în solidar de către toate recurente. Societatea B. SA a susținut că faptele care înlătură sau diminuează răspunderea celorlalte recurente profită în egală măsură și acestei societăți.

În dezvoltarea motivelor de recurs, recurenta Societatea B. SA a criticat, în esență, următoarele: faptul că instanța de apel a acordat mai mult decât s-a cerut pentru că a pronunțat o soluție în raport cu o parte față de care reclamanta a declarat că renunță la judecată, precum și faptul că instanța de apel a omis să analizeze aspecte esențiale invocate de către această recurentă, iar hotărârea este dată cu încălcarea și aplicarea greșită a art. 10 din Convenție, art. 998-999, art. 1000 alin. (3), art. 1003 din Vechiul C. civ. și art. 1349 NCC, art. 3 alin. (1) și (2) din Legea nr. 504/2002, art. 30, 32 alin. (1), art. 40 alin. (1) și art. 64 alin. (1) lit. B, art. 65 lit. a) și art. 66 alin. (1) lit. a) și alin. (2) din Decizia CNA nr. 220/2011 și Codul deontologic al ziaristilor.

2. Recursul formulat de Societatea Z. SA a fost întemeiat în drept pe dispozițiile art. 304 pct. 7 și 9 C. proc. civ. și s-a solicitat, în principal admiterea lui, casarea deciziei atacate și trimiterea cauzei spre rejudecare instanței de apel sau, în subsidiar, modificarea hotărârii atacate în sensul respingerii apelului formulat de reclamantă.

În dezvoltarea motivelor de recurs, recurenta Societatea C. SA a învederat, în esență, că hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se sprijină, motiv de recurs prevăzut de art. 304 pct. 7 C. proc. civ., totodată fiind dată cu încălcarea și greșita aplicare a legii, mai precis a art. 1 și 3 din Legea nr. 504/2002; Decizia CNA nr. 220/2011, art. 10 din Convenție și a dispozițiilor art. 998, 999 și 1003 C. civ. din 1864, precum și art. 1349, 1357, 1382 și 1534 C. civ., în cauză nefiind îndeplinite condițiile pentru atragerea răspunderii civile delictuale - motiv de recurs prevăzut de art. 304 pct. 9 C. proc. civ.

Recurenta Societatea C. SA a criticat și faptul că hotărârea este nelegală și în ceea ce privește obligarea de a difuza dispozitivul pentru că nu există fapta ilicită care să justifice această soluție a instanței, iar reclamanta nu a înțeles să uzeze de dreptul la replică ori la rectificarea astfel cum este reglementat de dispozițiile art. 52 din Decizia nr. 220/2011 a CNA.

3. Recursul formulat de O. SRL (fosta E. SA, deși este înregistrat printr-un înscris distinct, el este absolut identic cu recursul formulat de Societatea C. SA, așa încât nu se va relua conținutul lui, Înalta Curte de Casație și Justiție apreciind că este suficientă această prezentare a lui, prin trimitere la cele susținute de recurenta Societatea C. SA.

4. Recursul formulat de Societatea D. SRL prin lichidator judiciar P. SPRL a fost întemeiat în drept pe dispozițiile art. 304 pct. 6, 7 și 9 C. proc. civ.

Această din urmă recurentă a solicitat, în principal, casarea deciziei și trimiterea spre rejudecare instanței de apel, iar, în subsidiar, modificarea ei, în sensul (a) să se ia act de renunțarea A. SA din fața instanței de fond, la judecarea tuturor capetelor de cerere față de societatea D. SRL sau (b) respingerii cererii de chemare în judecată față de societatea D. SRL ca nefondată.

În esență, recurenta Societatea D. SRL a susținut că hotărârea nu cuprinde motivele pe care se sprijină - art. 304 pct. 7 din Vechiul C. proc. civ., instanța a acordat mai mult decât s-a cerut pentru că s-a pronunțat cu privire și la ea, deși reclamanta renunțase la judecată în ceea ce o privește, decizia atacată fiind dată cu încălcarea și aplicarea greșită a dispozițiilor care reglementează răspunderea civilă delictuală pentru fapta proprie - art. 998, art. 999 din Vechiul C. civ. și art. 1349 NCC.

Intimata a depus la dosar întâmpinare solicitând să se respingă, ca neîntemeiate, recursurile formulate de B. SA, C. SA și O. SRL (fostă E. SA) împotriva deciziei nr. 1152 din 27 noiembrie 2014 pronunțată de Curtea de Apel București, să se admită, în parte, recursul declarat de D. SRL și să se modifice decizia nr. 1152 din 27 noiembrie 2014 pronunțată de Curtea de Apel București în sensul eliminării D. SRL din dispozitiv, dar să respingă ca neîntemeiat recursul sub celelalte aspecte.

Intimata a subliniat că A. a renunțat la judecata cererii în contradictoriu cu D., dar nu a renunțat la judecata faptelor săvârșite de D. și nici la prejudiciul cauzat de aceasta.

Intimata a susținut că decizia recurată este temeinic motivată, la adăpost de criticile de nelegalitate formulate de către pârâte, cu excepția soluției față de D. SRL, cu care este de acord să fie eliminată din dispozitiv.

Înalta Curte de Casație și Justiție, analizând decizia atacată prin prisma criticilor formulate și a susținerilor din întâmpinare și găsind că o parte dintre acestea sunt întemeiate, a admis recursurile și a casat decizia pentru considerentele ce se vor expune în cele ce urmează.

Având în vedere că recurente, cu argumente asemănătoare, susțin aceeași poziție procesuală, raportat la temeiurile de drept invocate, Înalta Curte de Casație și Justiție va răspunde printr-un considerent comun celor patru recursuri. Totodată, față de soluția de casare cu trimitere, va analiza doar motivele care fundamentează această soluție, urmând ca instanța de apel să aibă în vedere și celelalte critici formulate de către recurente, pe care Înalta Curte la va expune, sintetic, la finalul considerentelor.

A. Cât privește motivul prevăzut de art. 304 pct. 6 C. proc. civ., Înalta Curte de Casație și Justiție constată că el a fost în mod corect invocat de către recurente, dar numai o parte dintre argumentele invocate sunt găsite întemeiate și se rețin în prezenta motivare.

Dispozițiile art. 304 pct. 6 C. proc. civ. nu reprezintă altceva decât expresia principiului disponibilității și al obligației instanței de a se pronunța doar cu privire la aspectele cu care a fost investită de către părți.

În prezenta cauză, se va analiza dacă instanța de apel, față de motivele de apel formulate de reclamantă, de petitul cererii de chemare în judecată, astfel cum acesta a fost modificat ca urmare a cererii de renunțare la judecata tuturor capetelor de cerere în contradictoriu cu societatea D. SRL și de considerentele sentinței de primă instanță, a acordat sau nu acesteia mai mult decât solicitase.

Astfel, prin cererea de chemare în judecată, așa cum aceasta fusese inițial formulată, s-a solicitat să se constate, printre altele, caracterul ilicit al unor fapte presupus săvârșite de societatea D. SRL, precum și caracterul ilicit al informațiilor diseminate în mediul public prin intermediul site-urilor t.ro, u.ro, v.ro, w.ro, x.tv, y.ro. Reclamanta, în baza principiului disponibilității, a susținut că prejudiciul ce i-a fost produs prin toate faptele ilicite cu care inițial investise instanța de judecată (deci inclusiv cele imputate societății D. SRL și cele realizate prin intermediul site-urilor amintite anterior) este de 5.000.000 lei.

Prin cererea depusă la data de 15 martie 2013, A. a renunțat la judecata cererii în contradictoriu cu D. Prin încheierea din data de 22 martie 2013, dar și prin sentință, prima instanță a luat act de renunțarea la judecată. Mai mult decât atât, reclamanta A. nici măcar nu a apelat sentința primei instanțe și nici nu a formulat apelul în contradictoriu cu D.

Astfel cum rezultă din actele de procedură mai sus enunțate, A. nu a renunțat la însuși dreptul pretins, ci doar la judecată și doar față de D. Reclamanta A. nu a renunțat la judecata cererii de reparare a pretinsului prejudiciu cauzat acesteia ca efect al solidarității pasive, ci numai la judecată față de una dintre pârâte.

La termenul din data de 22 martie 2013, în fața instanței de fond, în temeiul art. 246 C. proc. civ., tribunalul a luat act de renunțarea la judecata acțiunii formulate de SC A. SA în contradictoriu cu pârâta SC D. SRL, dar din dispozitivul deciziei recurate rezultă că instanța de apel o obligă și pe aceasta din urmă la plata sumei de 5.000.000 lei, în solidar cu celelalte recurente din prezentul dosar.

Pe cale de consecință, prin decizie a fost încălcat principiul disponibilității, întrucât A. a renunțat la judecată în ceea ce o privește pe pârâta D. și nici nu a formulat un apel în contradictoriu cu aceasta.

A dispune cu privire la efectele unor fapte care nu au fost analizate de către instanța de judecată și cu care instanța de judecată nu a fost investită să le analizeze, urmare renunțării la judecată, înseamnă a încălca principiul disponibilității, al contradictorialității și al dreptului la apărare al societății D. SRL, motivul de recurs invocat fiind fondat.

B. Cât privește motivul prevăzut de art. 304 pct. 7 C. proc. civ., Înalta Curte de Casație și Justiție constată că el a fost în mod corect invocat de către recurente.

Potrivit dispozițiilor art. 261 pct. 5 C. proc. civ., hotărârea se dă în numele legii și trebuie să cuprindă, printre alte elemente, motivele de fapt și de drept care au format convingerea instanței, precum și cele pentru care s-au înlăturat cererile și susținerile părților.

Conform art. 304 pct. 7 raportat la art. 261 pct. 5 C. proc. civ., exigența motivării impune prezentarea coerentă și efectivă a examenului critic al magistratului de natură să susțină rezultatul deliberării, dar și concordanța argumentelor în raport cu aspectele deduse judecății de către părți.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului, între garanțiile dreptului la un proces echitabil, dă eficiență art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, ce înscrie și obligația instanțelor de judecată de a-și motiva deciziile. Curtea a statuat că art. 6 din Convenție obligă instanțele să își motiveze hotărârile, dar această obligație nu trebuie înțeleasă în sensul că ele trebuie să răspundă în mod detaliat la fiecare argument al părților procesului. Întinderea obligației de motivare a deciziilor variază în funcție de natura cauzelor în care sunt pronunțate. Este necesar să se țină seama, în special, de diversitatea capetelor de cerere a acțiunilor, dar și de apărările formulate de pârâți, apărări care pot avea o înrăurire hotărâtoare asupra soluției pronunțată de instanța de judecată.

Analizând decizia recurată, prin raportare la cererea de chemare în judecată, la motivele de apel, la apărările formulate de pârâte în fața instanței de fond și reluate în fața instanței de control judiciar, se observă că ea nu îndeplinește exigența de a fi motivată.

Un proces civil finalizat prin hotărârea care dezleagă fondul, cu garanțiile date de art. 6.1. din Convenție, include printre altele dreptul părților de a fi în mod real „ascultate”, adică în mod corect examinate de către instanța sesizată. Aceasta obligă instanța de judecată să procedeze la un examen efectiv, real și consistent al mijloacelor, argumentelor și elementelor de probă ale părților, cel puțin pentru a le aprecia relevanța în determinarea situației de fapt și de drept.

În prezentul dosar, dintr-o primă perspectivă, hotărârea recurată este nemotivată pentru că instanța de apel s-a pronunțat exclusiv pe stabilirea depășirii limitelor libertății de exprimare, fără ca, preliminar acestei analize, să se pronunțe asupra posibilității constatării existenței unei fapte ilicite în lipsa persoanei ce a emis judecățile de valoare contestate ca depășind limitele libertății de exprimare. Din întreg cuprinsul hotărârii recurate nu rezultă nicio soluție cu privire la apărarea pârâtelor care au susținut că o eventuală depășire a limitelor prevăzute de art. 10 din Convenție se putea analiza doar față de/și în contradictoriu cu jurnalistul, ziaristul, publicistul sau editorul, și nicidecum exclusiv cu privire la activitatea desfășurată de radiodifuzor.

În hotărârea pronunțată, instanța a reținut următoarele: „Curtea constată că reprezentanții pârâtelor au informat în mod incomplet și denaturat situația de fapt” dar și faptul că „protecția acordată de art. 10 ziariștilor cu privire la informarea publicului pentru chestiuni de interes general reclamă ca aceștia să acționeze cu bună - credință”.

Cu toate acestea, trecând peste propriile constatări, instanța de apel a stabilit existența unei fapte ilicite, fără însă a se pronunța dacă această depășire a limitelor prevăzute de art. 10 se poate analiza numai cu privire la activitatea desfășurată de radiodifuzor.

În măsura în care acest aspect, ce constituie o problemă esențială dedusă judecății, prioritar analizei depășirii limitelor libertății de exprimare, instanța de apel avea obligația analizării aplicabilității directe sau inaplicabilității prevederilor art. 10 față de radiodifuzor, în lipsa efectuării acestei analize în contradictoriu cu emitentul judecăților de valoare.

O altă problemă esențială dedusă judecății și ignorată în pronunțarea hotărârii de către Curtea de Apel București o reprezintă, pe de o parte, admisibilitatea sau inadmisibilitatea daunelor morale pentru pretinse fapte petrecute în anul 2011, iar, pe de altă parte, efectele renunțării la judecată cu D., precum și lipsa motivării relativ la existența sau inexistența unei răspunderi solidare a societăților chemate în judecată.

În atare circumstanțe, în mod evident sentința recurată nu este motivată, astfel încât instanța de recurs nu poate realiza un control efectiv al legalității.

Instanța nu s-a pronunțat asupra apărărilor pârâtelor potrivit cărora, anterior intrării în

vigoare a noilor dispoziții substanțiale, daunele morale puteau fi acordate numai persoanelor fizice, nu și persoanelor juridice. Instanța nu a răspuns nici dacă o eventuală afectare a dreptului la imagine sau reputație a unei persoane juridice ar putea da naștere unor prejudicii morale sau doar numai unora materiale.

Oricum, eventuala prejudiciere a dreptului la imagine a unei persoane juridice este cuantificabilă prin analiza indicilor financiar contabili ai acesteia, respectiv printr-o eventuală diminuare a cifrei de afaceri sau a profitului înregistrat de societate, în temeiul unei expertize sau a altor mijloace de probă, dar care în cauză nu s-au administrat.

Instanța nu a analizat nici apărarea esențială a pârâtelor care au subliniat calitatea reclamantei-intimate de operator de cablu și faptul că existența prejudiciului moral trebuie raportată exclusiv la existența unui prejudiciu material. Instanța nu a analizat dacă afectarea dreptului la imagine sau reputație nu ar fi condus întâi de toate la nașterea unui prejudiciu material. În speță, reclamanta nu relevă existența unui prejudiciu material, ea solicită exclusiv un prejudiciu moral.

Nemotivarea hotărârii recurate rezultă și din lipsa unei analize cu privire la efectele produse de renunțarea la judecata cererii de chemare în judecată în contradictoriu cu D., mai precis existența sau inexistența unei răspunderi solidare a societăților chemate în judecată.

Cu toate că, odată cu dezbaterea fondului, a fost pusă în discuție și această apărare esențială, respectiv inexistența unei solidarități între pârâte pe de o parte, iar, pe de altă parte, inexistența unei solidarități cu privire la pretinsul prejudiciu cauzat de D. urmare renunțării la judecata față de aceasta, instanța de apel, fără a menționa dacă aceste argumente au fost respinse și, cu atât mai puțin, motivele pentru care au fost respinse aceste argumente, a admis în tot pretențiile reclamantei și față de toate societățile pârâte, cu ignorarea renunțării la judecată în ceea ce o privește pe D. SRL.

Este adevărat că instanța nu este întotdeauna datoare să analizeze separat fiecare susținere a părților, putând selecta sau grupa argumentele utile în soluționarea cauzei, dar ignorarea completă a acestora, cum este cazul și în prezenta speță, echivalează cu lipsirea pârâtelor la un veritabil acces la justiție.

Deși prin actele procesuale depuse în fața instanței de apel s-a solicitat analizarea aspectelor referitoare la: inexistența unei solidarități a răspunderii în privința pârâtelor; la imposibilitatea obligării primelor trei pârâtele prejudiciul suferit de reclamantă pentru presupusele fapte ilicite săvârșite de societatea D. SRL în condițiile în care intimata a renunțat la judecată; la inexistența unei răspunderi în sarcina pârâtelor pentru care nu s-a renunțat la judecată pentru informațiile aduse la cunoștința publicului prin intermediul site-urilor t.ro, u.ro, v.ro, w.ro, x.tv, y.ro; la existența unei răspunderi în sarcina radiodifuzorilor sau și a unor comercianți; la relevanța în stabilirea gradului de afectare a imaginii intimate și a quantumului prejudiciului suferit de intimată, se constată că motivarea instanței de apel este una extrem de succintă, fără nicio referire la aspectele menționate, fapt care face ca decizia să fie criticabilă din perspectiva legalității, în măsura în care nu oferă transparență asupra silogismului juridic care să explice și să justifice dispozitivul și nu arată, la situația și aspectele concrete supuse judecării, care a fost parcursul logic al concluziei exprimate.

Instanța de apel nu a făcut altceva decât să constate îndeplinirea condițiilor pentru angajarea răspunderii civile delictuale prin realizarea unui examen al respectării dreptului la libertatea de exprimare și a limitelor în care acesta a fost exercitat de către pârâte, fără însă a analiza și celelalte aspecte invocate care ar fi avut o înrâurire hotărâtoare asupra condițiilor necesare pentru angajarea răspunderii civile delictuale.

În cauză, deși instanța de apel a pronunțat o soluție care tranșează fondul cauzei, nicio apărare a pârâtelor nu a fost cercetată, nicio probă nu a fost analizată și interpretată de instanța de apel, prin urmare nu au servit ca suport al concluziilor instanței, concluzii care nu s-au fundamentat pe stabilirea unei corecte stări de fapt sau pe maniera în care legea devine incidentă în cauză.

În raport de circumstanțele concrete ale cauzei, față de apărările punctuale prin actele procesuale depuse în fața instanței de apel, se poate constata cu ușurință faptul că instanța de apel nu a cercetat fondul cauzei, iar decizia apare ca nemotivată, fapt ce constituie o încălcare a

dreptului la un proces echitabil.

Omisiunea instanței de apel de a cerceta și verifica susținerile părâtelor echivalează, în fapt, cu lipsa analizei cauzei și, în esență, nesoluționarea acesteia printr-un procedeu real și efectiv, acela de confruntare a afirmațiilor părților cu actele cauzei, de stabilire a unei situații de fapt și de drept ca rezultat al unei aprecieri a naturii și complexității cauzei și circumstanțelor acesteia, deci nu se respectă cerințele privind motivarea unei hotărâri.

În condițiile în care cauza nu a fost soluționată în mod real, potrivit garanțiilor conținute de art. 6 din Convenție, concretizate în exprimarea de către magistrat a tuturor argumentelor deliberatorii și hotărâtorii, precum și răspunsul său la apărările și argumentele principale ale părților, în conformitate cu dispozițiile art. 312 alin. (3) și (5) din Vechiul C. proc. civ., se impune admiterea acestui motiv de recurs, casarea deciziei și trimiterea cauzei spre rejudecare instanței de apel.

De asemenea, casarea deciziei și trimiterea cauzei spre rejudecare instanței de apel se impune și pentru respectarea dreptului tuturor părților din proces de a nu le fi răpit niciun grad de jurisdicție și de a avea o cale efectivă de atac.

C. Cât privește criticile de nelegalitate subsumate de către recurente dispozițiilor de art. 304 pct. 9 C. proc. civ., Înalta Curte de Casație și Justiție apreciază că, față de motivele de casare expuse mai sus, devine de prisos cercetarea lor în această etapă procesuală, dar ele urmează a fi avute în vedere de către instanța de apel.

De altfel, aspectele circumscrise motivului de recurs prevăzut de art. 304 pct. 9 C. proc. civ. nu sunt altceva decât apărări ale părâtelor, formulate atât în fața instanței de fond, cât și a instanței de apel, dar care, în mare măsură, au fost ignorate de către curte și pentru care s-a impus soluția casării, mai sus argumentată.

În consecință, instanța de apel, *în limitele cererii de chemare în judecată și ale apelului* cu care a fost investită, va analiza, în raport de temeiurile de drept invocate și de probatoriul administrat, dacă sunt întrunite condițiile antrenării răspunderii civile delictuale pentru cele trei societăți, față de care nu s-a renunțat la judecată, sub următoarele aspecte:

1. dacă răspunderea civilă delictuală a celor trei părâte (Societatea B. SA, Societatea C. SA, Societatea O. SRL) poate fi angajată anterior sau numai ulterior ori concomitent stabilirii în contradictoriu cu formatorii de opinie a unei răspunderi delictuale urmare depășirii limitelor prevăzute de art. 10 din Convenție și în caz afirmativ,
2. dacă răspunderea civilă delictuală a celor trei părâte (Societatea B. SA, Societatea C. SA, Societatea O. SRL) este o răspundere pentru fapta proprie sau pentru fapta altuia și
3. dacă răspunderea civilă delictuală a celor trei părâte (Societatea B. SA, Societatea C. SA, Societatea O. SRL) este o răspundere individuală sau una solidară.

Instanța de apel va avea în vedere principiul *tempus regit actum* dar și faptul că, pentru obligațiile *insolidum*, în raport cu reglementarea din art. 1003 al Vechiului C. civ., care, fără a consacra expres solidaritatea pasivă, dispunea că sunt ținute în solidar pentru despăgubire persoanele cărora le este imputabil delictul sau cvasidelictul, art. 1382 NCC consacră expres un caz de solidaritate pasivă legală. Formularea textului este clară și precisă, în sensul că sunt obligați în solidar să repare prejudiciul injust cauzat victimei „cei care răspund pentru o faptă prejudiciabilă”. Deci sunt ținuți în solidar „cei care răspund pentru aceeași faptă prejudiciabilă”, și nu „cei care răspund pentru unul și același prejudiciu”. Așadar, în accepțiunea Noului Cod civil, *nu unicitatea prejudiciului determină solidaritatea, ci unicitatea faptei săvârșite de mai mulți autori*.

În ipoteza în care instanța de trimitere va depăși aceste aspecte prealabile, esențiale soluționării cauzei, va analiza condițiile generale ale atragerii răspunderii civile delictuale, mai precis:

1. existența unui prejudiciu;
2. existența unei fapte ilicite;
3. existența unui raport de cauzalitate între fapta ilicită și prejudiciu;
4. existența vinovăției celui ce a cauzat prejudiciul, constând în intenția, neglijența sau

imprudența cu care a acționat.

În decizia casată, instanța a apreciat în mod greșit că doar fapta, prin ea însăși, este suficientă pentru a prezuma prejudiciul și existența raportului de cauzalitate.

Înalta Curte de Casație și Justiție reamintește că în materia răspunderii civile delictuale prejudiciul nu se prezumă nici de lege și nici de către judecător. El se demonstrează în plan probator și trebuie să se afle într-un raport de cauzalitate cu fapta culpabilă. Chiar și pentru acordarea de daune morale *este necesar ca acela care le pretinde să producă un minimum de argumente și indicii, din care să rezulte în ce măsură drepturile personal-nepatrimoniale i-au fost afectate și să administreze un probatoriu adecvat. Cu atât mai mult cu cât, în speță, cea care reclamă un prejudiciu moral este o persoană juridică, supusă unui regim legal de înființare, funcționare și de evidențiere contabilă a întregii activități economice.* Scopul oricărei societăți comerciale îl constituie obținerea de profit -*finis mercatorum est lucrum* și, în consecință, un eventual prejudiciu moral al unei societăți comerciale poate avea repere obiective de cuantificare, pe calea unei expertize judiciare. În orice caz, despăgubirile trebuie să se prezinte într-un raport rezonabil de proporționalitate cu atingerea adusă, având în vedere, totodată, gradul de lezare a valorilor sociale ocrotite, intensitatea și gravitatea atingerii adusă acestora.

În apel, după casare, instanța va trebui să analizeze și vinovăția, căci în decizia recurată s-a reținut în mod greșit că vinovăția există prin simplul fapt că nu există cauze care să o înlăture. Acest raționament este complet ilogic. Potrivit acestei opinii, orice act sau fapt există doar dacă nu există nimic care să îl înlăture.

Înalta Curte de Casație și Justiție reține că existența unor fapte nu se probează niciodată prin inexistența altor fapte. Dimpotrivă, faptul negativ este cel care se probează indirect prin existența faptului pozitiv opus (contrar). Și nicidecum invers. Vinovăția, ca element subiectiv al răspunderii civile delictuale, trebuie probată de cel care reclamă prejudiciul -*actori incumbit probatio*. La stabilirea culpei trebuie să existe un criteriu obiectiv, în funcție de conduita unui model abstract, mai ales că se deduce judecării un domeniu reglementat - cel al audiovizualului - pentru care analiza condițiilor și circumstanțelor în care a fost săvârșită fapta ilicită și prejudiciabilă se poate face prin raportare la reglementările specifice.

Potrivit unui vechi principiu al dreptului român, un drept care nu poate fi dovedit, practic, echivalează cu un drept care nu există (*idem non esse aut non probari*).

În concluzie, răspunzând prin acest considerent comun atât susținerilor recurentelor, cât și apărărilor intimitei, pentru toate argumentele și temeuriile de drept reținute, conform art. 312 alin. (1) C. proc. civ. s-au admis recursurile declarate de pârățile Societatea B. SA, Societatea C. SA, Societatea O. SRL (fostă E. SA) și Societatea D. SRL prin lichidator judiciar P. SPRL împotriva deciziei civile nr. 1152/2014 din 27 noiembrie 2014 pronunțată de Curtea de Apel București, Secția a VI-a civilă. S-a casat decizia recurată și s-a trimis cauza spre rejudecare aceleiași instanțe de apel.

36. Acțiune în constatare provocatorie. Regimul juridic.

C.proc.civ. din 1865, art. 111

În doctrina de specialitate, acțiunea în constatare provocatorie a fost definită ca fiind cea acțiune prin care o persoană care ridică public pretenții cu privire la dreptul unei alte persoane este invitată să-și valorifice pretențiile afirmate sau acțiunea prin care titularul unui drept cheamă în judecată pe cel care, prin atitudinea sau prin actele sale, îi cauzează o tulburare serioasă în exercițiul dreptului său. Această persoană este provocată astfel să-și valorifice pretențiile, respectiv să-și dovedească dreptul, sub sancțiunea de a nu-l mai putea invoca, dacă nu si-l demonstrează.

Astfel, în soluționarea acțiunii în constatare provocatorie, atunci când reclamantul invocă un titlu de proprietate asupra unui imobil în concurs cu pârătul, care la rândul său se prevalează

de un titlu valabil asupra aceluiași bun, instanța nu poate proceda la o comparare a titlurilor și drepturilor de proprietate a părților, această operațiune fiind specifică acțiunii în revendicare. Nici cererea reclamantului de a se dispune revenirea la situația anterioară de carte funciară, prin radierea dreptului de proprietate al pârâtei și reînscrisura dreptului său de proprietate nu poate fi analizată în contextul unei acțiuni în constatare provocatorii, ci doar în legătură cu cererea având ca obiect revendicarea imobilului.

Ca atare, instanța nu putea, în cadrul unei acțiuni în constatare provocatorie, reținând nepreferabilitatea titlului reclamantului, să admită capetele de cerere subsidiare din acțiune referitoare la acordarea despăgubirilor reprezentând plata prețului actualizat achitat pentru imobilul disputat precum și plata contravalorii îmbunătățirilor aduse imobilului. Aceasta întrucât, numai în contextul unei acțiuni în revendicare, instanța poate tranșa asupra unor chestiuni relevante în aceste privințe, respectiv stabilirea titularului dreptului de proprietate, actului juridic ce-i justifică acestuia proprietatea, dacă sunt sau nu îndeplinite condițiile garanției pentru evicțiune în ceea ce-l privește pe vânzător, cu toate repercusiunile în privința configurării obligațiilor vânzătorului (principale și accesorii), respectiv cui profită pretinsele îmbunătățiri aduse imobilului în litigiu

Secția I civilă, decizia nr.2429 din 29 octombrie 2015

Prin cererea înregistrată pe rolul Tribunalului București la data de 09.02.2012, reclamantii A. și B. au solicitat, în contradictoriu cu pârâții Statul Român, prin R.A. A.P.P.S. și Ministerul Finanțelor Publice, să se constate, prin compararea titlurilor părților, că titlul deținut de reclamantii asupra imobilului din București, este mai bine caracterizat și preferabil celui deținut de pârâta R.A. A.P.P.S. și să se dispună obligarea pârâtei să le lase în deplină proprietate imobilul în litigiu.

În subsidiar, s-a solicitat să se dispună anularea contractului de vânzare-cumpărare nr. x/1996, încheiat între reclamantii și Primăria Municipiului București, privind cumpărarea de către reclamantii a imobilului în litigiu în baza Legii nr. 112/1995, respectiv să se dispună obligarea în solidar a pârâților Primăria Municipiului București, SC C. SA și Ministerul Finanțelor Publice la restituirea sumei achitate cu titlu de preț pentru imobilul menționat, preț ce va fi reactualizat la valoarea de circulație a imobilului. S-a solicitat totodată obligarea pârâților, în solidar, la restituirea prețului achitat de reclamantii pentru îmbunătățirile aduse imobilului după data dobândirii de către reclamantii a dreptului de proprietate asupra acestuia, dar și obligarea lor, în solidar, la plata dobânzilor legale și a daunelor interese moratorii, cu începere de la data rămânerii definitive a hotărârii și până la achitarea integrală a sumei.

În esență, reclamantii au arătat că la data de 29.10.1996, în temeiul Legii nr. 112/1995, au cumpărat de la pârâta Primăria Municipiului București, prin mandatar S.C. C., imobilul în litigiu. Imobilul a fost cumpărat de reclamantii sub imperiul normei legale care reglementa dreptul de proprietate privată al statului și dreptul de vânzare - art. 8 din HG nr. 940/1996.

La data de 12.01.1998, prin art. 5 din HG nr. 905/1997 a fost abrogat art. 8 din HG nr. 940/1996, ceea ce înseamnă că la data apariției HG nr. 905/1997, statul nu mai avea niciun drept de proprietate asupra imobilului.

Având în vedere faptul că imobilul în litigiu se află și în prezent în posesia și folosința reclamantilor, iar titlul lor de proprietate nu a fost desființat, fiind valabil și producând efecte juridice, iar titlul pârâtei R.A. A.P.P.S, reprezentat de decizia civilă nr. 2174/2000, se reflectă asupra aceluiași imobil care face parte din dreptul de proprietate privată a statului, fiind dat în administrare pârâtei R.A. A.P.P.S, s-a solicitat instanței ca, prin compararea titlurilor, să se constate că titlul reclamantilor este mai bine caracterizat și că emană de la proprietar, fiind preferabil celui al pârâtelor.

La data de 24.08.2012, pârâta R.A.-A.P.P.S. a formulat întâmpinare, prin care a solicitat respingerea acțiunii, în principal ca inadmisibilă, iar în subsidiar, ca neîntemeiată. S-a susținut că în anul 1985, reclamanta a fost numită în funcția de ministru adjunct la Ministerul Agriculturii. Un an

mai târziu, s-a încheiat contractul de închiriere nr. x/1986, în conformitate cu prevederile Decretului nr. 263/1979, potrivit cărora persoanele prevăzute în nomenclatorul de funcții anexat decretului aveau dreptul la „locuință de serviciu”, pe perioada exercitării funcției. Ulterior, în condițiile Legii nr. 17/1994, a fost încheiat contractul de închiriere nr. x/1994, deși la acea dată reclamanta nu mai avea funcția de ministru adjunct, ci doar director la același minister.

La data de 03.01.2013, reclamantii au arătat că înțeleg să precizeze acțiunea în revendicare conform dispozițiilor art. 480 - 481 C.civ., art. 555 - 557 și art. 563 NCC, art. 21, 44 și 136 din Constituție, art. 1 din Primul Protocol al Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, OG nr. 19/2002, art. 10 din Legea nr. 213/1998, Legea nr. 1/2009, OG nr. 101/2011 și art. 112 C.proc.civ.

S-a susținut astfel că acțiunea introductivă de instanță este o acțiune în revendicare, iar constatarea preferabilității titlului deținut de reclamantii reprezintă un argument în susținerea acțiunii în revendicare. S-a solicitat a se constata prioritatea titlului de proprietate al cumpărătorilor întemeiat pe Legea nr. 112/1995 și din perspectiva practicii Curții Europene a Drepturilor Omului. De asemenea, reclamantii au solicitat să se dispună revenirea la situația anterioară de carte funciară, prin radierea dreptului de proprietate al pârâtei și reînscriserea dreptului de proprietate în favoarea reclamantilor, ca foști proprietari tabulari.

Capătul doi de cerere reprezintă subsidiarul cererii introductive de instanță și a fost invocat numai în condițiile în care instanța va respinge acțiunea în revendicare, așa cum a fost formulată și precizată.

Temeiurile de drept invocate în susținerea capătului de cerere subsidiar au fost indicate de reclamantii ca fiind reprezentate de art. 50 ind. 1 din Legea nr. 10/2001, pentru pct. 2 lit. a din subsidiarul acțiunii, iar pentru lit. b, art. 20 pct. 21, art. 48, art. 50¹ din Legea nr. 10/2001, art. 7, art. 20, art. 50, art. 50¹ din Legea nr. 112/1995. Pentru acest punct din capătul doi de cerere, reclamantii au precizat că înțeleg să se judece cu Ministerul Finanțelor Publice. Pentru lit. c, au fost invocate dispozițiile art. 1336, 1337, 1341, 1345, 1347, 1349, 1350, art. 1381 - 1383, art. 1532 și urm. C.civ. Reclamantii au considerat că, în raport cu pct. 2 lit. c din acțiune, având în vedere că Primăria Municipiului București este parte în contractul de vânzare-cumpărare a cărui nulitate s-a pronunțat, în raport de dispozițiile art. 1337 și 1341 C.civ., vânzătorul are calitate procesuală pasivă. Conform dispozițiilor Legii nr. 215/2001, calitatea procesuală revine Municipiului București, prin primar general, care, în calitate de vânzător, trebuie să răspundă pentru evicțiune împreună cu SC C. SA în calitate de mandatar al Primăriei Municipiului București. Potrivit art. 1341 pct. 4 raportat la art. 1350 C.civ., în caz de evicțiune totală consumată, cumpărătorul are dreptul și la daune-interese, constând în diferența dintre preț și sporul de valoare dobândit de lucru între momentul încheierii contractului și data producerii evicțiunii, indiferent de cauza care a produs excedentul de valoare sau dacă sporul a fost sau nu previzibil.

Reclamantii au apreciat valoarea imobilului la suma de 500.001 lei, în vederea stabilirii competenței și a timbrajului, urmând ca valoarea reală incluzând valoarea de piață și valoarea îmbunătățirilor, să fie stabilită prin expertize.

La data de 13.05.2013, reclamantii, în temeiul art. 132 C.proc.civ., au formulat precizări la acțiunea introductivă de instanță, precum și la precizarea de la termenul din 14.01.2013.

Astfel, reclamantii au arătat că înțeleg să renunțe la capătul de cerere principal în revendicare.

Totodată, reclamantii au precizat că înțeleg să mențină temeiurile de drept indicate la pct. 2 alin. 3 din precizarea de la 14.01.2013, solicitând ca acestea să fie avute în vedere la soluționarea acțiunii, astfel cum a fost modificată și precizată.

Capătul principal este reprezentat de capătul de cerere privind revendicarea prin compararea titlurilor și constatarea preferabilității titlului deținut de reclamantii și, urmare comparării cu titlul pârâtei R.A.A.P.P.S., să se constate că titlul reclamantilor are preferință față de titlul pârâtei. Au menționat că își mențin restul capetelor de cerere și a precizărilor, să se dispună revenirea la situația anterioară de carte funciară, prin radierea dreptului de proprietate al pârâtei și

reînscriserea dreptului reclamanților de proprietate în favoarea lor, ca foști proprietari tabulari.

În subsidiar, s-a solicitat să se dispună anularea contractului de vânzare-cumpărare nr. x/1996, respectiv obligarea pârâtelor Primăria Municipiului București, SC C. SA și Ministerul Finanțelor Publice, în solidar, la restituirea sumei achitate de reclamanți cu titlu de preț pentru imobil, preț reactualizat la valoarea de circulație a imobilului, obligarea pârâților, în solidar, la restituirea prețului achitat de reclamanți pentru îmbunătățirile aduse imobilului după data dobândirii de către reclamanți a acestuia, obligarea pârâților, în solidar, la plata dobânzilor legale și a daunelor-interese moratorii pentru suma ce va fi stabilită de instanță să fie restituită către reclamanți, cu începere de la data rămânerii definitive a hotărârii și până la achitarea integrală a sumei.

La data de 07.10.2013, reclamanții au depus la dosar, în temeiul dispozițiilor art. 132 alin. (2) pct. 4 C.proc.civ., cerere prin care au arătat că înțeleg să-și transforme cererea introductivă de instanță, așa cum a fost ulterior precizată dintr-o acțiune în revendicare într-o acțiune în constatare provocatorie.

În ceea ce privește admisibilitatea acestei cereri, s-a susținut faptul că, prin acțiunea în constatare, reclamanții urmăresc apărarea aceluiași drept ca și cel revendicat în cadrul acțiunii în revendicare, determinată și de faptul că, deși reclamanții dețin un titlu legal, având și posesia imobilului, pârâta ridică în mod public și serios pretenții asupra dreptului reclamanților în calitate de proprietari, tulburându-le astfel, exercițiul liber al dreptului lor și împiedicându-i pe aceștia, în calitate de proprietari, să dispună de bunul lor după bunul plac. Reclamanții au învederat instanței faptul că această cale a acțiunii în constatare poate fi utilizată de către proprietarul care se află în posesia unui bun atunci când îi este necesară o hotărâre judecătorească prin care să i se recunoască și să i se consolideze dreptul, în cazul în care acest drept îi este contestat.

La termenul de judecată din 09.12.2013, reclamanții au depus la dosar cerere de renunțare la judecarea capătului 2 lit. a) al cererii de chemare în judecată, având ca obiect anularea contractului de vânzare-cumpărare nr. xx20/1996.

Prin sentința civilă nr. 2186 din 16.12.2013, Tribunalul București, Secția a IV-a civilă a admis capetele de cerere principale, astfel cum au fost precizate și modificate, a constatat valabilitatea și preferabilitatea titlului de proprietate al reclamanților cu privire la imobilul în litigiu, reprezentat de contractul de vânzare-cumpărare nr. x/1996, față de titlul pârâților, a dispus revenirea la situația anterioară de carte funciară, prin radierea dreptului de proprietate al pârâților și reînscriserea în cartea funciară a dreptului de proprietate al reclamanților, a obligat pârâții la plata către reclamanți a sumei de 9.115 lei cu titlu de cheltuieli de judecată, a luat act de renunțarea reclamanților la judecarea primului capăt de cerere subsidiar, având ca obiect anularea contractului de vânzare-cumpărare nr. x/1996.

S-a reținut că reclamanta a ocupat inițial imobilul în baza contractului de închiriere nr. x/1995, încheiat cu SC C. SA. Prin contractul de vânzare-cumpărare nr. x/1996, încheiat între Primăria Municipiului București, în calitate de vânzător, și reclamanți, în calitate de cumpărători, aceștia din urmă au dobândit dreptul de proprietate asupra imobilului în litigiu, în temeiul Legii nr. 112/1995, drept înscris în cartea funciară potrivit încheierii din 16.02.2000 a Judecătoriei Sectorului 1 București - Biroul de Carte Funciară.

În anul 1998, reclamanta i-a chemat în judecată pe pârâții Statul Român, prin R.A. A.P.P.S., Municipiul București, prin Primarul General și Consiliul General al Municipiului București, solicitând constatarea existenței contractului de închiriere nr. x/1995, încheiat între reclamantă și SC C. SA și obligarea pârâtelor la încheierea contractului de vânzare-cumpărare cu reclamanta în ceea ce privește imobilul menționat, sub sancțiunea plății de daune moratorii.

Prin decizia civilă nr. 2147/2000, pronunțată de Curtea de Apel București, Secția a IV-a civilă în dosarul nr. x/2000, irevocabilă, a fost admis recursul pârâței R.A. A.P.P.S., a fost casată decizia tribunalului, a fost admis apelul împotriva sentinței civile nr. 15401/1998 a Judecătoriei Sectorului 1 București, a fost schimbată în tot sentința, în sensul respingerii acțiunii reclamantei, ca neîntemeiată.

Astfel cum rezultă din extrasul de carte funciară, în temeiul deciziei civile nr. 2147/2000, pronunțată de Curtea de Apel București, cu privire la imobilul în litigiu a fost înscris dreptul de proprietate al Statului Român și dreptul de administrare al R.A. A.P.P.S.

S-a reținut că cererea pendinte de chemare în judecată, astfel cum a fost precizată și modificată, are caracterul unei acțiuni în constatare provocatorie, prin care reclamantul au solicitat să se constate valabilitatea și preferabilitatea titlului acestora de proprietate asupra imobilului în litigiu, față de titlul părților.

S-a reținut totodată că atât reclamantul cât și Statul Român, prin R.A. A.P.P.S., au invocat un drept de proprietate asupra imobilului în litigiu.

Astfel, reclamantul au dobândit dreptul de proprietate asupra imobilului în temeiul contractului de vânzare-cumpărare nr. x/1996, iar pârâta R.A. A.P.P.S. este titulara dreptului de administrare asupra bunului menționat, potrivit actelor normative cu caracter succesiv care au reglementat situația juridică a acestui spațiu locativ proprietate de stat.

Pârâta a invocat efectele deciziei civile nr. 2147/2000, pronunțată de Curtea de Apel București, Secția a IV-a civilă, irevocabilă, prin care s-a respins acțiunea reclamantei, având ca obiect constatarea existenței și valabilității contractului de închiriere nr. x/1995 și obligarea pârâtei R.A. A.P.P.S. la încheierea contractului de vânzare-cumpărare cu reclamanta în ceea ce privește imobilul menționat. Cu toate că, prin hotărâre judecătorească irevocabilă, a fost respinsă cererea reclamantei de obligare a pârâtei R.A. A.P.P.S. la încheierea contractului de vânzare-cumpărare având ca obiect imobilul în litigiu, efectele juridice ale contractului de vânzare-cumpărare nr. x/1996 se produc în continuare, acesta nefiind anulat sau desființat până în prezent.

Procedând la compararea titlurilor de proprietate ale părților, tribunalul a constatat că titlul reclamantilor asupra imobilului în litigiu este valabil și preferabil titlului părților asupra imobilului menționat - decizia civilă nr. 2147/2000, pronunțată de Curtea de Apel București.

Astfel, s-a apreciat că dreptul de proprietate al reclamantilor, provine de la adevăratul proprietar, respectiv Primăria Municipiului București, conform actelor normative în vigoare la data încheierii contractului - dispozițiile art. 8 din HG nr. 940/1996, acestea fiind abrogate ulterior cumpărării imobilului de către reclamant, prin prevederile art. 5 din HG nr. 905/1997. Nu au fost reținute susținerile pârâtei R.A. A.P.P.S., conform cărora Primăria Municipiului București ar fi vândut un imobil ce nu se afla în proprietatea sa, atât timp cât contractul de vânzare-cumpărare nr. x/1996 nu a fost desființat până în prezent.

Faptul că a fost respinsă prin hotărâre irevocabilă cererea reclamantei de constatare a existenței și valabilității contractului de închiriere nr. x/1995, precum și de obligare a pârâtei R.A. A.P.P.S. la încheierea contractului de vânzare-cumpărare nu echivalează cu constatarea nevalabilității contractului de vânzare-cumpărare nr. x/1996, în litigiul pendinte, tribunalul nefiind investit cu o cerere de constatare a nulității contractului de vânzare-cumpărare.

Având în vedere faptul că reclamantul deține un titlu de proprietate valabil asupra imobilului în litigiu, aflându-se totodată, în posesia acestuia, iar pârâta R.A. A.P.P.S. le contestă dreptul de proprietate, tulburându-le exercițiul acestui drept, prin perceperea chiriei pentru imobil și prin scoaterea imobilului la vânzare la licitație, tribunalul a apreciat că sunt întemeiate capetele de cerere principale ale acțiunii în constatare provocatorie, astfel cum au fost precizate și modificate.

În temeiul art. 246 C.proc.civ., s-a luat act de renunțarea reclamantilor la judecarea primului capăt de cerere subsidiar, având ca obiect anularea contractului de vânzare-cumpărare nr. xx20/1996. Față de soluția de admitere a capetelor de cerere principale, tribunalul nu a mai analizat capătul de cerere în pretenții, formulat de reclamant în subsidiar.

Prin decizia civilă nr. 479/A din 26.11.2014, Curtea de Apel București, Secția a IV-a civilă a admis apelurile părților Statul Român, prin Ministerul Finanțelor Publice și RA A.P.P.S., a schimbat sentința, a respins capetele principale de cerere precizate ca neîntemeiate, a admis în parte capetele subsidiare de cerere, a obligat pârâta Ministerul Finanțelor la plata prețului actualizat cu indicele de inflație, preț în sumă de 80.518 lei la nivelul lunii iulie 2013, și la plata dobânzii legale începând cu data rămânerii definitive a hotărârii până la plata efectivă, a obligat pârâta R.A.

A.P.P.S. la plata către reclamanți a contravalorii îmbunătățirilor aduse imobilului, în valoare de 19.170 lei, și la plata dobânzii legale de la data rămânerii definitive a hotărârii și până la plata efectivă, a respins cererea de obligare la plata altor daune moratorii ca neîntemeiată.

În esență, s-a reținut că imobilul în litigiu a făcut obiectul HG nr. 39/1996 prin care a fost reglementată situația juridică a unor imobile trecute nelegal în administrarea CLMB. Imobilele menționate în anexa au fost trecute în administrarea R.A APPS, în acea hotărâre menționându-se expres că ele sunt proprietate publică a statului.

Contractul de vânzare-cumpărare nr. x/1996 de care se prevalează reclamanții a fost încheiat la data de 29.10.1996, la un moment la care imobilul nu mai figura în proprietatea Municipiului București și nu mai era în administrarea SC C. SA, ci era proprietate de stat, în administrarea R.A APPS. Contractul de vânzare-cumpărare invocat de reclamanți ca fiind titlul lor de proprietate a fost încheiat cu o entitate care nu avea în proprietate imobilul în litigiu. Totodată, societatea comercială prin intermediul căreia a fost încheiat contractul nu avea calitatea de administrator al acestui imobil. R.A APPS a făcut dovada calității sale de administrator al imobilului în litigiu în baza HG nr. 39/1996, iar Statul Român a invocat dreptul de proprietate asupra acestuia prin preluarea de la fosta IAC, în temeiul Decretului-lege nr. 30/1990.

Curtea a constatat că titlul reclamanților a fost încheiat cu un neproprietar, astfel că nu a putut conduce la transferul dreptului de proprietate în patrimoniul reclamanților, întrucât vânzătorul însuși nu avea acest drept în patrimoniu, potrivit principiului "nemo plus iuris ad alium transferre potest quam ipse habet". În schimb, existența dreptului de proprietate asupra imobilului în patrimoniul statului nu poate fi contestată, atât timp cât actele normative care au reglementat situația juridică a imobilului nu au fost desființate.

Ca atare, comparând titlurile și drepturile părților asupra imobilului în litigiu, s-a constatat că titlul statului este mai caracterizat și dreptul acestuia este preferabil, atât timp cât titlul reclamanților provine de la un neproprietar, astfel că nu a fost apt să transfere în patrimoniul reclamanților dreptul de proprietate asupra imobilului.

Curtea a constatat că în mod greșit tribunalul a reținut preferabilitatea titlului reclamanților. HG nr. 940/1996 nu a reglementat situația juridică a unor imobile aflate în patrimoniul unității administrativ-teritoriale Municipiul București, ci situația unor imobile aflate în proprietatea statului și în administrarea R.A APPS. Astfel, H.G nr. 940/1996 a stabilit care din imobilele aflate în administrarea R.A APPS se află în proprietatea publică a statului și care se află în proprietatea privată a acestuia, acestea din urmă putând fi vândute.

Tribunalul a pierdut din vedere distincția între proprietatea statului și cea a unităților administrativ-teritoriale, pe de o parte, și cea între proprietatea publică și proprietatea privată, pe de altă parte.

Actele normative menționate au stabilit că regimul juridic al imobilului este acela de imobil aflat în proprietatea statului, iar nu a unității administrativ-teritoriale. Chiar dacă H.G nr. 940/1996 a stabilit, pe perioada cât a fost în vigoare, că imobilul este proprietate privată a statului, această calificare nu a determinat trecerea imobilului din proprietatea statului în proprietatea unității administrativ-teritoriale, Municipiul București. Prin urmare, pentru a produce efectul translativ de proprietate, contractul de vânzare-cumpărare trebuia încheiat cu statul, iar nu cu Municipiul București, care nu avea în patrimoniu acest imobil.

Ca atare, în mod greșit tribunalul a reținut că dreptul de proprietate al reclamanților ar proveni de la adevăratul proprietar. Simpla existență a contractului de vânzare-cumpărare nu atestă și dreptul de proprietate al vânzătorului asupra imobilului ce face obiectul contractului. Din probele administrate rezultă că vânzătorul din contract nu avea nici un drept asupra imobilului în litigiu, acesta aflându-se în proprietatea Statului Român.

Referitor la capetele de cerere subsidiare ce au format pct. 2 lit. b, c și d din cererea de chemare în judecată, curtea a reținut următoarele:

În urma constatării netemeinicii cererii în constatare provocatorie, contractul de vânzare-cumpărare nr. x/1996 este desființat sub aspectul efectelor, în mod identic cu efectul unei acțiuni în

revendicare, în ambele situații titlul găsit ca nefiind preferabil fiind lipsit de efecte.

Legea nr. 10/2001 reglementează drepturile cumpărătorilor în temeiul Legii nr. 112/1995 ale căror contracte au fost desființate, iar din dispozițiile art. 50¹ alin. (1) rezultă că în noțiunea de "desființare" intră atât desființarea contractului ca act juridic, pe calea unei acțiuni în anulare sau constatare a nulității, cât și desființarea contractului sub aspectul efectelor, pe calea unei acțiuni în revendicare. Situația din prezentul dosar este asimilabilă celei de-a doua ipoteze, având efecte identice cu acțiunea în revendicare, singura diferență fiind dată de împrejurarea că a fost promovată de posesorii imobilului, posesia exercitată de aceștia împiedicându-i să formuleze o cerere în revendicare.

Curtea constată că sunt aplicabile dispozițiile din Legea nr. 10/2001 privind drepturile la despăgubiri ale cumpărătorilor în temeiul Legii nr. 112/1995 ale căror contracte au fost desființate. Imobilul în litigiu a fost ocupat de reclamantă și familia acesteia în baza unui contract de închiriere încheiat la 16.12.1986, când reclamanta avea funcția de ministru adjunct în Ministerul Agriculturii. După 1990, imobilul a trecut în administrarea CLMB, de unde, prin HG nr. 39/1996 a fost trecut în administrarea R.A APPS. În baza Legii nr. 17/1994, care a prelungit de drept toate contractele de închiriere, i s-a încheiat reclamantei contractul de închiriere nr. x/1995. Reclamanta a formulat cerere de cumpărare a imobilului în baza Legii nr. 112/1995. Potrivit art. 10 alin. (2) din Legea nr. 112/1995, așa cum acestea erau în vigoare la data încheierii contractului de vânzare-cumpărare, erau "exceptate de la vânzare locuințele care au avut destinația de case de oaspeți, de protocol, cele declarate monumente istorice și din patrimoniul național, precum și cele folosite ca reședințe pentru foștii și actualii demnitari." La acel moment, reclamanta nu mai era ministru adjunct în Ministerul Agriculturii. Cu toate acestea, locuința nu putea fi vândută în temeiul Legii nr. 112/1995, întrucât făcea parte din locuințele care au avut destinația de reședință pentru foștii demnitari, reclamanta având la acel moment calitatea de fost demnitar.

De altfel, din probele administrate nici nu rezultă dacă imobilul intra în sfera de aplicare a Legii nr. 112/1995, respectiv că ar fi fost trecut cu titlu în proprietatea statului sau a altor persoane juridice după data de 6 martie 1945. În plus, chiar dacă aceste condiții ar fi fost îndeplinite, vânzarea nu putea fi realizată decât cu acea entitate în al cărui patrimoniu figura imobilul la momentul vânzării. Prin urmare, nu se poate reține că, în cauză, contractul de vânzare-cumpărare nr. xx20/1996 ar fi fost încheiat cu respectarea dispozițiilor Legii nr. 112/1995.

Curtea a constatat incidența în cauză a dispozițiilor art. 50 alin. (2) din Legea nr. 10/2001, care dau dreptul reclamantilor la restituirea prețului actualizat. În consecință, ținând seama de dispozițiile art. 50 alin. (2) și (3) din Legea nr. 10/2001, Curtea a obligat Ministerul Finanțelor Publice la plata către reclamantă a prețului actualizat cu indicele de inflație la data plății efective, preț care prin expertiză a fost stabilit ca fiind în sumă de 80.518 lei la nivelul lunii iulie 2013.

Totodată, având în vedere dispozițiile art. 1088 C.civ. și caracterul accesoriu al dobânzii în raport cu obligația principală, Curtea a obligat pârâta Ministerul Finanțelor Publice la plata către reclamantă a dobânzii legale, începând cu data rămânerii definitive a hotărârii și până la plata efectivă a prețului actualizat.

Referitor la capătul de cerere prin care reclamantă solicită restituirea contravalorii îmbunătățirilor aduse imobilului după data cumpărării, Curtea a constatat că, potrivit raportului de expertiză realizat la prima instanță, reclamantă au adus îmbunătățiri imobilului în litigiu, îmbunătățiri a căror valoare era de 19.170 lei la data efectuării expertizei (17.05.2013). Prin urmare, Curtea a obligat pârâta R.A APPS la plata către reclamantă a contravalorii acestor îmbunătățiri. Totodată, având în vedere dispozițiile art. 1088 C.civ. și caracterul accesoriu al dobânzii în raport cu obligația principală, Curtea a obligat pârâta R.A APPS la plata către reclamantă a dobânzii legale începând cu data rămânerii definitive a hotărârii și până la plata efectivă a contravalorii îmbunătățirilor.

Împotriva deciziei civile nr. 479/A/2014 a Curții de Apel București au formulat cereri de recurs reclamantă și pârâta R.A. A.P.P.S. și Ministerul Finanțelor Publice, prin Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice București, prin care au invocat următoarele aspecte de pretinsă

nelegalitate:

Recurenții-reclamanți au criticat decizia instanței de apel pe temeiul dispozițiilor art. 304 pct. 6 și 9 C.proc.civ.

Pe de o parte, s-a susținut că în mod greșit instanța fondului a apreciat că între revendicare și constatare există o similitudine ce le face de neseplat, producând unul și aceeași consecințe și efecte juridice. Prevederile legale ale art. 111 și art. 132 C.proc.civ. ilustrează diferența fundamentală făcută de legiuitor. Cu toate acestea, prin interpretarea și aplicarea greșită a legii, instanța de apel atribuie eficiență cererii în revendicare la care s-a renunțat, în detrimentul cererii în constatare provocatorii cu care a rămas în final investită instanța.

S-a susținut că instanța de apel a atestat în considerentele deciziei atacate o abordare greșită a situației de fapt și de drept, fapt pentru care hotărârea a fost dată cu aplicarea greșită a legii - a interpretat și aplicat greșit normele de drept cu privire la regimul juridic al imobilului în litigiu. În esență, s-a susținut că s-a reținut o situație de fapt ce nu corespunde realității. Instanța era dator să indice norma de drept care atestă faptul că imobilul în litigiu la nivelul anului 1973 - 1990 a făcut parte din domeniul public al statului. Succesiunea actelor normative emise de legiuitor în această perioadă a determinat diversitatea de interpretări cu privire la regimul juridic al imobilului și la calitatea acestuia. Se impunea a se stabili cu exactitate norma de drept și perioada în care aceasta a produs efecte juridice, respectiv perioada în care imobilul în litigiu se afla în domeniul privat al statului și implicit al P.M.B.

Contractul de vânzare-cumpărare dintre recurenții reclamanți și P.M.B. s-a încheiat la 29.10.1996, fapt ce atestă că art. 8 din HG nr. 940/1996 a produs efecte juridice până la data de 12.01.1998, însă considerentele instanței atestă o situație nereală, prin aprecierea datei contractului ca fiind după abrogarea art. 8 din HG nr. 940/1996.

Modul greșit de interpretare și aplicare a legii civile în timp, a generat și erorile referitoare la caracterizarea titlului mai favorabil pentru pârâta RA APPS, în detrimentul recurenților-reclamanți.

La data vânzării, imobilul se afla în patrimoniul vânzătorului, fapt ce impune a se constata că vânzarea s-a făcut de către proprietar. Instanța înlătură dreptul de proprietate a PMB, ca reprezentant al statului, dar eficientizează dreptul de administrare al RA APPS, considerând că numai acest administrator poate vinde imobilul, nu și statul, prin PMB.

Pe temeiul dispozițiilor art. 304 pct. 6 C.proc.civ., s-a susținut că instanța a dat mai mult decât s-a cerut, dar și ceea ce nu s-a cerut, încercând să acorde efecte juridice specifice dispozitivului unei hotărâri, aspectelor ce se regăsesc și în considerentele deciziei civile nr. 2147/2000, prin aceea că se pronunță cu privire la aspecte de fapt și de drept cu care nu a fost investită, cu privire la care nu s-au formulat cereri și probe și nu s-au efectuat apărări.

Instanța de apel a analizat în mod unilateral dreptul reclamanților de a cumpăra un imobil în condițiile Legii nr. 112/1995, fără însă a li se acorda acestora dreptul la apărare. Nu s-a luat act de faptul ca imobilul nu a fost cumpărat numai de către recurenta-reclamant, ci și de soțul acesteia, care nu a deținut nici o funcție care să-l decadă din dreptul de a cumpăra imobilul în baza Legii nr. 112/1995.

Recurenta-pârâtă R.A. A.P.P.S. a criticat decizia instanței de apel pentru nelegalitate și netemeinicie prin prisma dispozițiilor art. 304 pct. 9 C.proc.civ.

S-a susținut că, după modificări repetate ale cererii de chemare în judecată, reclamanții au înțeles să investească instanța cu o acțiune în constatare provocatoare, precum și cu solicitarea de revenire la situația anterioară de carte funciară, prin radierea dreptului de proprietate al pârâților și reînscrisura în cartea funciară a dreptului de proprietate al reclamanților asupra imobilului în litigiu.

Așadar, față de obiectul cererii de chemare în judecată, instanța de judecată a fost investita cu o acțiune în constatare provocatorie. De asemenea, reclamanții și-au menținut capetele de cerere de la pct. 2, renunțând numai la cel referitor la anularea contractului de vânzare-cumpărare nr. x/1996.

Din cuprinsul cererii de chemare în judecată rezultă foarte clar că reclamanții au înțeles să

solicite instanței să oblige pârâtele Primăria Municipiului București, SC C. și Ministerul Finanțelor Publice, în solidar, la restituirea prețului achitat pentru îmbunătățirile aduse imobilului după data dobândirii de către aceștia a dreptului de proprietate, preț ce va fi stabilit în urma unei expertize judiciare, nicidecum RA APPS.

Având în vedere petitul cererii de chemare în judecată, în mod nelegal instanța de apel a dispus obligarea pârâtei la plata către reclamanți a contravalorii îmbunătățirilor aduse imobilului în cuantum de 19.170 lei și la plata dobânzii legale de la data rămânerii definitive a hotărârii și până la plata efectivă.

Așa cum a susținut și prin obiecțiunile la raportul de expertiză construcții, lucrările descrise de expert în raportul de expertiza nu reprezintă îmbunătățiri, ci lucrări de reparații. Mai mult, lucrările de reparații au fost executate de chiriaș, fără acordul RA APPS, administratorul imobilului. La data preluării apartamentului toate elementele de construcții și instalații erau existente. Mai mult, toate lucrările considerate de expert ca fiind îmbunătățiri sunt în realitate lucrări cu caracter voluptuos și, prin urmare, RA APPS nu poate fi obligată la plata contravalorii acestora. Procesul-verbal de predare-primire al locuinței demonstrează fără putință de tăgadă că locuința a fost predată chiriașului în stare bună, cu uși, parchet, gresie, faianță, obiecte sanitare, instalație electrică și termică în stare bună.

În conformitate cu prevederile contractului de închiriere, locatarul trebuia să efectueze lucrări de întreținere, reparații, construcții și instalații la spațiile închiriate, să asigure curățenia și igienizarea în interiorul locuinței pe toată perioada contractului de încheiere. Conform dispozițiilor art. 9 ale aceluiași contract, chiriașul nu are dreptul să execute modificări de spațiu în locuința închiriată.

Hotărârea instanței de apel este nelegală și netemeinică, întrucât, față de obiectul cererii de judecată, instanța s-a pronunțat în mod greșit cu privire la obligarea RA APPS la plata către reclamanți a contravalorii îmbunătățirilor aduse imobilului.

Recurentul Ministerul Finanțelor Publice, prin Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice București a susținut că hotărârea este în parte netemeinică și nelegală - art. 304 pct. 9 C.proc.civ. - în mod greșit instanța de apel a apreciat că, în cauză, sunt aplicabile prevederile art. 50 alin. (2) ale Legii nr. 10/2001, în condițiile în care aceștia nu sunt în situația în care bunul să fi fost revendicat de foștii proprietari, ci în situația vânzării imobilului de către o persoană care nu era proprietar la data vânzării, respectiv Primăria Municipiului București. Singura instituție ce putea fi obligată la plata prețului reactualizat este Primăria Municipiului București, în nici un caz Ministerul Finanțelor Publice.

Potrivit principiului relativității efectelor contractului, acesta produce efecte numai între părțile contractante, (în speța, Primăria Municipiului București, prin mandatar SC C. SA) neputând nici profita și nici dăuna unui terț. Or, Ministerul Finanțelor Publice, nefiind parte la încheierea contractului, este terț față de acesta.

În conformitate cu dispozițiile art. 1337, 1341 și urm. C.civ., s-a solicitat să se instituie răspunderea vânzătorului, respectiv a Primăriei Municipiului București, pentru evicțiune prin fapta unui terț. A invocat și dispozițiile art. 1344 C.civ., potrivit cărora: "Dacă lucrul vândut se afla, la epoca evicțiunii, de o valoare mai mare, din orice cauză, vânzătorul este dator să plătească cumpărătorului, pe lângă prețul vânzării, excedentele valorii în timpul evicțiunii."

Nici dispozițiile art. 50 din Legea nr. 10/2001 nu sunt de natură să determine introducerea în cauză a Ministerului Finanțelor Publice și să acorde calitate procesuală acestei instituții, cât timp obligația de garanție pentru evicțiune are un conținut mai larg decât simpla restituire a prețului. Depositedarea reclamanților de imobilul ce face obiectul litigiului, întrunește condițiile unei tulburări de drept prin fapta unui terț. Această tulburare de drept, este de natură să angajeze răspunderea contractuală pentru evicțiune totală a vânzătorului, nicidecum nu poate fi antrenată răspunderea Ministerului Finanțelor Publice.

Hotărârea instanței de apel a fost criticată și sub aspectul acordării dobânzii, motivată pe dispozițiile dreptului comun respectiv art. 1088 C.civ.

În condițiile în care instanța a stabilit în sarcina Ministerului Finanțelor Publice plata prețului reactualizat conform legii speciale, nu putea face aplicabilitatea concomitentă și a Codului civil, fiind aplicabile cel mult, față de instituția pârâtă, doar prevederile legii speciale, respectiv Legea nr.10/2001. Legiuitorul a statuat prin acte normative adoptate, care sunt condițiile despăgubirilor acordate de Ministerul Finanțelor Publice, stabilind limitativ măsurile reparatorii pe care le pot obține persoanele ale căror contracte de vânzare-cumpărare încheiate în temeiul Legii nr. 112/1996 au fost desființate, respectiv, cel mult actualizarea prețului cu indicele de inflație, în nici un caz alte sume reprezentând dobânzi.

Având în vedere faptul reclamanții au solicitat plata dobânzii în contradictoriu cu partea contractantă, arătând ca temei de drept art.1336 - 1337 și urm. C.civ., privind evicțiunea, în mod greșit instanța a acordat dobânzi în contradictoriu cu Ministerul Finanțelor Publice, acesta neavând nici o culpa, nefiind parte în contractul de vânzare-cumpărare.

Recursul reclamanților va fi respins ca nefondat, pentru următoarele considerente:

Este important de menționat că atât recurenții-reclamanți, cât și recurenta-pârâtă R.A. A.P.P.S. au criticat decizia instanței de apel, susținând, în esență, că prin interpretarea și aplicarea greșită a legii, instanța a atribuit eficiență cererii în revendicare la care s-a renunțat, în detrimentul cererii în constatare provocatorie cu care a rămas în final investită instanța.

În concret, s-a susținut, pe de o parte, că în mod greșit instanța a apreciat că între revendicare și constatare există o similitudine ce le face de neseplat, producând unul și aceeași consecințe juridice, respectiv că prevederile legale ale art. 111 și art. 132 C.proc.civ. ilustrează diferența fundamentală făcută de legiuitor.

Pe de altă parte, s-a susținut că instanța de apel a atestat în considerentele deciziei atacate o abordare greșită a situației de fapt și de drept, fapt pentru care hotărârea a fost dată cu aplicarea greșită a legii - a interpretat și aplicat greșit normele de drept cu privire la regimul juridic al imobilului în litigiu.

Critica este întemeiată, dar doar pentru considerente ce țin de necesitatea respectării regimului juridic al acțiunii în constatare cu caracter provocatoriu, cu care instanța a fost în final investită, după cum urmează:

La data de 07.10.2013, reclamanții au depus la dosar cererea prin care au arătat că înțeleg să-și transforme cererea introductivă de instanță, așa cum a fost ulterior precizată în mod succesiv, dintr-o acțiune în revendicare într-o acțiune în constatare provocatorie.

În doctrina de specialitate, acțiunea în constatare provocatorie a fost definită ca fiind acea acțiune prin care o persoană care ridică public pretenții cu privire la dreptul unei alte persoane este invitată să-și valorifice pretențiile afirmate sau acțiunea prin care titularul unui drept cheamă în judecată pe cel care, prin atitudinea sau prin actele sale, îi cauzează o tulburare serioasă în exercițiul dreptului său. Această persoană este provocată astfel să-și valorifice pretențiile, respectiv să-și dovedească dreptul, sub sancțiunea de a nu-l mai putea invoca, dacă nu si-l demonstrează.

Așadar, scopul unei astfel de acțiuni în constatare provocatorii în ceea ce-i privește pe reclamanții cauzei pendinte ar fi acela de a aduce o clarificare a situației patrimoniale a reclamanților, în urma administrării probatoriilor, prezentării pretențiilor, respectiv a apărărilor reciproce (în principal, în urma administrării probei cu înscrișuri).

În contextul unei astfel de acțiuni, instanța avea îndreptățirea să constate că reclamanții se prevalează de un drept de proprietate asupra imobilului în litigiu, în temeiul contractului de vânzare-cumpărare nr. x/1996 - încheiat între Primăria Municipiului București, în calitate de vânzător, și reclamanți, în calitate de cumpărători, în temeiul Legii nr. 112/1995 - respectiv că, în privința aceluiași imobil, pârâta R.A. A.P.P.S se prevalează de efectele unei hotărâri judecătorești irevocabile - decizia civilă nr. 2147/2000, pronunțată de Curtea de Apel București, prin care a fost admis recursul pârâtei împotriva deciziei civile nr. 1933/A/1999 a Tribunalului București, a fost casată decizia, a fost admis apelul împotriva sentinței civile nr. 15401/1998 a Judecătoriei Sectorului 1 București, a fost schimbată în tot sentința, în sensul respingerii acțiunii reclamantei, ca neîntemeiată.

Este important de reținut că, în procesul anterior, reclamanta a chemat-o în judecată pe pârâta R.A. A.P.P.S, alături de alți doi pârâți, Municipiul București și Consiliul General al Municipiului București, solicitând să se constate valabilitatea contractului de închiriere nr. xx20/1994 privind spațiul locativ situat în București și să fie obligați pârâții să încheie contractul de vânzare-cumpărare cu reclamanta.

Prin sentința civilă nr. 15401/1998 pronunțată de Judecătoria Sectorului 1 București, a fost admisă acțiunea reclamantei. Prin decizia civilă nr. 1933/A/1999 a Tribunalului București, Secția a IV-a civilă, a fost respins, ca nefondat, apelul declarat de R.A. A.P.P.S.

În temeiul deciziei civile nr. 2147/2000, pronunțată de Curtea de Apel București, Secția a IV-a civilă, reprezentând așadar titlul de care se prevalează pârâta în privința imobilului în litigiu, a fost înscris în evidențele de carte funciară dreptul de proprietate al Statului Român și dreptul de administrare al pârâtei R.A. A.P.P.S.

În temeiul acestei hotărâri judecătorești irevocabile, pârâta R.A. A.P.P.S a adus la cunoștința reclamantei faptul că, potrivit O.U.G nr. 44/2009, contractul de închiriere nr. x/1994 s-a prelungit pe o perioadă de 5 ani, respectiv până la data de 18.05.2014. Conform adresei emise de R.A. A.P.P.S, s-a atestat că reclamanta nu figurează cu debite în evidentele S.A.I.F.I.

Nu se poate reține ca aspect relevant pentru cauză faptul că reclamanții s-ar afla în posesia imobilului în litigiu, așa cum aceștia au pretins în mod explicit, ci doar în folosința imobilului în litigiu, întrucât raporturile juridice care s-au derulat între aceste părți - chiar și în circumstanțele unui proces finalizat printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă - au avut ca temei contractul de închiriere nr. x/1994 privind spațiul locativ situat în București, prelungit în condițiile legii.

Reclamanta, dacă s-ar fi considerat proprietara apartamentului în litigiu și în raport de pârâta R.A. A.P.P.S, nu ar fi mai formulat în anul 1998 acțiunea ce a avut ca obiect constatarea existenței și valabilității contractului de închiriere nr. x/1994 și obligarea Statului Român, prin R.A. A.P.P.S, în subsidiar, a Primăria Municipiului București, la încheierea contractului de vânzare-cumpărare. Mai mult, faptul că reclamanta nu înregistrează debite în contabilitatea R.A. A.P.P.S, demonstrează fără putință de tăgadă că între părți se derulează cu privire la imobilul în litigiu, raporturi juridice de locațiune - în temeiul contractului de închiriere nr. x/1995, prelungit în baza OUG nr. 44/2009 până la data de 18.05.2014.

Faptul că pârâta se prevalează de efectele acestui contract, percepând în continuare chirie pentru folosința spațiului locativ de către reclamantă, nu poate fi asimilat unei situații ilegale - de tulburare a exercițiului acestui drept, sub acest aspect având relevanță decizia civilă nr. 2147/2000, pronunțată de Curtea de Apel București, în temeiul căreia a fost înscris dreptul de proprietate al Statului Român și dreptul de administrare al pârâtei R.A. A.P.P.S.

Pentru a proceda la compararea titlurilor și drepturilor de proprietate ale părților aflate în conflict judiciar asupra imobilului în litigiu, reclamanții trebuiau să conserve contextul unei acțiuni în revendicare de drept comun care ar fi condus în mod inevitabil la rezolvarea definitivă a situației litigioase, sub toate atributele dreptului de proprietate.

Reclamanții au solicitat totodată să se dispună revenirea la situația anterioară de carte funciară, prin radierea dreptului de proprietate al pârâtei și reînscrierea dreptului de proprietate în favoarea reclamanților, ca foști proprietari tabulari.

Această cerere nu poate fi analizată decât în strânsă legătură cu petitul având ca obiect revendicarea imobilului și înscrierea dreptului de proprietate al reclamanților, ele constituindu-se într-o cerere complexă, cu caracter petitoriu, a cărei finalitate o constituie reintrarea dreptului de proprietate asupra imobilului în patrimoniul reclamanților.

Critica întemeiată pe dispozițiile art. 304 pct. 6 C.proc.civ., nu este întemeiată, întrucât instanța s-a pronunțat, respectând principiul disponibilității procesuale, asupra unei acțiuni în constatare cu caracter provocatoriu, pe care a respins-o. Toate criticile de nelegalitate referitoare la regimul juridic al unei astfel de acțiuni au fost deja analizate din perspectiva motivului de recurs prevăzut de art. 304 pct. 9 C.proc.civ.

Având în vedere aceste considerente de fapt și de drept, pe temeiul dispozițiilor art. 312

alin. (1) C.proc.civ., Înalta Curte a respins, ca nefondat, recursul reclamantilor. Este important de precizat că nu s-a impus admiterea recursului reclamantilor, întrucât soluția cuprinsă în dispozitivul hotărârii atacate este legală, doar motivarea fiind necorespunzătoare - respectiv considerentele ce au vizat analiza laborioasă specifică acțiunii în revendicare prin comparare de titluri - instanței de recurs revenindu-i obligația substituirii motivării cu propria sa motivare.

În ce privește recursurilor formulate de pârâții R.A. A.P.P.S. și Ministerul Finanțelor Publice, acestea vor fi admise, pentru următoarele considerente:

Urmare a soluției pronunțate în privința cererii principale, astfel cum aceasta s-a configurat la data de 07.10.2013 - acțiune în constatare cu caracter provocatoriu - vor fi respinse și capetele subsidiare de cerere referitoare la plata prețului actualizat și la plata contravalorii îmbunătățirilor aduse imobilului, întrucât ceea ce s-a obținut în urma judecății, respectând principiul disponibilității procesuale, nu este suficient pentru soluționarea definitivă a situației litigioase. Doar în contextul unei acțiuni în revendicare se va tranșa asupra unor chestiuni relevante în aceste privințe, respectiv se vor stabili titularul dreptului de proprietate, actul juridic ce-i justifică acestuia proprietatea, dacă sunt sau nu îndeplinite condițiile garanției pentru evicțiune în ceea ce-l privește pe vânzător, dacă va fi cazul unei astfel de ipoteze, cu toate repercusiunile în privința configurării obligațiilor vânzătorului (principale și accesorii), respectiv cui profită pretinsele îmbunătățiri aduse imobilului în litigiu etc.

Având în vedere toate aceste considerente de fapt și de drept, pe temeiul dispozițiilor art. 312 alin. (1) C.proc.civ., Înalta Curte a respins, ca nefondat, recursul reclamantilor, a admis recursul pârâților, a modificat în parte decizia recurată, în sensul că a respins și capetele subsidiare de cerere referitoare la plata prețului actualizat și la plata contravalorii îmbunătățirilor aduse imobilului, ca nefondate, au fost menținute celelalte dispoziții ale deciziei atacate.

37. Cerere de repunere pe rol formulată în temeiul dispozițiilor art. 400 din noul Cod de procedură civilă. Condiții și efecte

NCPC, art. 394, art. 400

Potrivit dispozițiilor art. 400 C. proc. civ., dacă, în timpul deliberării, instanța găsește că sunt necesare probe sau lămuriri noi va dispune repunerea pe rol a cauzei, cu citarea părților.

Aceste dispozitii legale nu sunt aplicabile cererii de repunere pe rol a cauzei formulată de recurenta-reclamantă după închiderea dezbaterilor asupra fondului cauzei, în termenul de amânare a pronunțării acordat acesteia pentru a depune concluzii scrise, întrucât de dispozițiile art. 400 C. proc. civ. se poate prevala instanța de judecată atunci când constată că sunt necesare noi lămuriri, această instituție procedurală vizând deliberarea și fiind pusă, în principal, la dispoziția instanței investită cu soluționarea cererii de chemare în judecată.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 2459 din 26 noiembrie 2015

Prin cererea de chemare în judecată înregistrată pe rolul Tribunalului Specializat Mureș, reclamanta SC A. SRL a chemat în judecată pe pârâta Universitatea B., solicitând instanței ca prin hotărârea ce se va pronunța să oblige pârâta la plata sumei de 1.091.743,61 lei, din care 325.579,31 lei cu titlu de preț facturat potrivit facturii nr. 7344624 din 4 octombrie 2012, 117.205,20 lei cu titlul de penalități contractuale, conform art. 10.1 din contract, de 0,1% pe zi întârziere, calculate de la data scadenței (19 octombrie 2012) și până la momentul plății efective a debitului, cu precizarea că s-au calculat penalități până la data de 14.10.2013, 471.970,35 lei cu titlul de preț facturat conform facturii nr. 7344610 din 19.09.2012, 176.988,75 lei cu titlul de penalități contractuale conform art. 10.1 din contract, de 0,1% pe zi întârziere, calculate de la data scadenței (4.10.2012) și până la momentul plății efective a debitului cu precizarea că penalitățile au fost calculate până la data de 14.10.2013.

Prin precizarea de acțiune, reclamanta și-a diminuat pretențiile în sensul că a solicitat obligarea pârâtei la plata sumei de 372.309,58 lei cu titlul de debit principal și 166.460,05 lei cu titlul de penalități de întârziere contractuale, recunoscând că pârâta i-a achitat contravaloarea facturii nr. 7344610 din 19.10.2012 în sumă de 99.660,77 lei, plata efectuându-se la 8 noiembrie 2012.

În drept și-a bazat acțiunea și pretențiile pe dispozițiile art. 1350 C. civ., art. 453 C. proc. civ. și pe prevederile contractului încheiat de părți.

Prin sentința nr. 362 din 17 martie 2014, pronunțată de Tribunalul Specializat Mureș, s-a respins cererea de chemare în judecată formulată de reclamanta SC A. SA în contradictoriu cu pârâta Universitatea B., ca nefondată.

Prin aceeași sentință s-a admis cererea reclamantei și, în baza art. 451 alin. (2) NCPC, s-a redus onorariul avocatului pârâtei de la suma de 10.000 lei la suma de 5.000 lei, obligând reclamanta să plătească pârâtei suma de 5.000 lei cu titlul de cheltuieli de judecată, constând în onorariu de avocat.

Împotriva acestei hotărâri, în termen legal a declarat apel reclamanta SC A. SRL.

Curtea de Apel Târgu Mureș, Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal, prin decizia nr. 549/A din 17 octombrie 2014, a admis apelul formulat de reclamanta SC A. SRL împotriva sentinței nr. 362/17.03.2014 pronunțată de Tribunalul Specializat Mureș în dosarul nr. x/1371/2913; a schimbat în parte hotărârea atacată în sensul că a admis în parte acțiunea formulată de reclamanta SC A. SRL și, în consecință, a obligat pârâta să-i plătească reclamantei suma de 110.434 lei, reprezentând contravaloarea parțială a facturii nr. 7344624/04.10.2012, sumă la care se adaugă penalități contractuale conform art. 10.1 din contract, de 0,1% pe zi de întârziere, calculate de la data scadenței facturii - 19.10.2012 - și până la momentul plății efective a debitului principal; a obligat pârâta la plata sumei de 3.388,46 lei reprezentând penalități de întârziere aferente sumei de 99.660,70 lei, reprezentând plată parțială a contravalorii facturii 7344624/04.10.2012; a compensat cheltuielile de judecată suportate de părți în primă instanță (până la concurența sumei de 1.513 lei) și a obligat reclamanta să-i plătească pârâtei suma de 3.487 lei, reprezentând cheltuieli de judecată parțiale; a păstrat celelalte dispoziții ale sentinței atacate; a compensat cheltuielile de judecată suportate de părți în apel (până la concurența sumei de 2.750 lei) și a obligat intimata să-i plătească apelantei suma de 7.297,76 lei, reprezentând cheltuieli de judecată parțiale.

Împotriva acestei decizii au declarat recursatât reclamanta SC A. SRL, cât și pârâta Universitatea B.

Cererea de recurs formulată de recurenta-reclamantă SC A. SRL a fost întemeiată în drept pe dispozițiile art. 488 pct. 6 și 8 C. proc. civ.

În raport de motivul de nelegalitate prevăzut de art. 488 pct. 6 C. proc. civ., recurenta-reclamantă formulează următoarele critici :

- hotărârea atacată cuprinde motive contradictorii și străine de natura pricinii, instanța fiind în eroare cu privire la obiectul sesizării instanței. De asemenea, motivarea instanței este străină de natura pricinii, reținând, în esență, fără temei, că între părți nu a operat o prelungire de comun acord a termenului convenit inițial.

Esențial în soluționarea cauzei este obiectul pricinii care constă în pretențiile solicitate de către reclamantă în temeiul contractului de execuție lucrări nr. 1395 din 16 noiembrie 2010 și a acordului de prelungire a duratei contractuale, întemeiat pe dispozițiile art. 6 pct. 6.1 lit. c și art. 6 pct. 6.2 din contract.

În raport de motivul de nelegalitate prevăzut de art. 488 pct. 8 C. proc. civ. recurenta-reclamantă apreciază că instanța de apel a aplicat greșit normele de drept material incidente în cauză.

Astfel, art. 1201 din vechiul C. proc. civ. nu are aplicabilitate în speță. Chestiunea de drept care trebuia lămurită este dacă creditorul a acceptat încheierea acordului de prelungire reglementat de art. 6 din contract.

Recurenta-reclamantă susține că au fost aplicate greșit dispozițiile art. 1069 și art. 1073

vechiul C. civ., ceea ce a condus la analiza probatoriului administrat în cauză pentru a se stabili dacă pârâta a acceptat sau nu prelungirea lucrărilor. Ceea ce trebuia analizat este legat de existența acordului de prelungire a termenului de execuție a lucrărilor fără penalități.

Dispozițiile sus evocate nu exclud posibilitatea părților de a deroga de la ele, astfel cum s-a stabilit prin art. 6 pct. 6.1 lit. c și art. 6 pct. 6.2 din contract.

În continuare, recurenta-reclamantă prezintă modul în care s-au derulat relațiile contractuale, pentru a demonstra că acordul de prelungire a termenului a existat, pentru că ambele părți au înțeles să execute contractul ulterior datei stabilită inițial, acordul excluzând plata de penalități.

O ultimă critică a recurente-reclamante vizează cuantificarea obligațiilor reciproce ale părților, capăt de cerere subsidiar, care în opinia recurente nu depinde de soluția care urmează a fi dată capătului principal.

Pentru toate aceste considerente, recurenta-reclamantă a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei recurate și trimiterea cauzei spre rejudecare.

Cererea de recurs formulată de recurenta-pârâtă Universitatea B. a fost întemeiată în drept pe dispozițiile art. 488 pct. 8 C. proc. civ.

În susținerea acestui motiv de nelegalitate, recurenta-pârâtă invocă aplicarea greșită a normelor de drept material incidente în cauză, cu referire la dispozițiile art. 942 - 969 C. civ.

În ceea ce privește dispozițiile art. 942 C. civ. nesocotite de către instanță, se arată că instanța de apel nu a observat că prin acordul de voință al părților a fost modificată valoarea inițială a contractului.

Instanța nu a respectat prevederile legale referitoare la încheierea, modificarea și forța obligatorie a contractelor, inclusiv opozabilitatea contractului.

De asemenea, recurenta-pârâtă arată că instanța de apel a aplicat greșit dispozițiile referitoare la comunicarea actelor juridice unilaterale, întrucât au fost nesocotite dispozițiile art. 38 C. com. referitoare la data de la care produc efecte actele juridice unilaterale.

Instanța de apel a calculat penalitățile de întârziere de la data emiterii facturii, în acest fel fiind încălcate dispozițiile legale sus menționate. Data de la care trebuiau calculate penalitățile este 9 octombrie 2012, dată la care factura a ajuns la cunoștința beneficiarului.

În cadrul termenului legal, recurenta-reclamantă SC A. SRL a depus la dosarul cauzei întâmpinare, prin care a solicitat, în principal, respingerea recursului formulat de pârâtă, ca nefondat.

La 30 aprilie 2015, recurenta-pârâtă SC Universitatea B. a formulat întâmpinare în combaterea recursului declarat de reclamantă, prin care a solicitat, în principal, respingerea acestuia ca inadmisibil, având în vedere că aspectele invocate nu pot fi circumscrise nici unuia dintre motivele de nelegalitate prevăzute de art. 488 C. proc. civ. În subsidiar, a solicitat respingerea acestuia ca nefondat.

La 5 iunie 2015, recurenta-pârâtă Universitatea B. a depus la dosarul cauzei răspuns la întâmpinare.

Înalta Curte a procedat la întocmirea raportului asupra admisibilității în principiu a recursurilor, în temeiul art. 493 alin. (2) C. proc. civ., magistratul asistent raportor opinând în sensul că ambele recursuri sunt admisibile în principiu.

Prin încheierea din camera de consiliu din 25 iunie 2015 s-a dispus comunicarea raportului asupra admisibilității în principiu a recursurilor părților, potrivit dispozițiilor art. 494 alin. (4) C. proc. civ.

Prin încheierea din camera de consiliu din 22 octombrie 2015, constatând lipsa acordului membrilor completului de judecată în ce privește admisibilitatea în principiu a recursurilor formulate în cauză, situație care atrage imposibilitatea soluționării recursurilor potrivit art. 493 alin. (5) și (6) C. proc. civ., în temeiul dispozițiilor art. 493 alin. (7) C. proc. civ., pricina a primit termen de judecată, în ședința publică, cu citarea părților.

La termenul de judecată din 19 noiembrie 2015, Înalta Curte, din oficiu, a invocat excepția

inadmisibilității ambelor recursuri și, pentru a da posibilitatea recurente-reclamante SC A. SRL să depună la dosarul cauzei concluzii scrise, a amânat pronunțarea la 26 noiembrie 2015.

Recurenta-reclamantă SC A. SRL a depus după închiderea dezbaterilor, la 20 noiembrie 2015, concluzii scrise, completare a concluziilor scrise, și, la 23 noiembrie 2015, cerere privind repunerea cauzei pe rol.

Prin cererea privind repunerea cauzei pe rol, recurenta-reclamantă a invocat excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. XVIII din Legea nr. 2/2013 și art. 98 alin. (2) C. proc. civ., norme care încalcă, în opinia sa, dispozițiile art. 16 alin. (1) și art. 21 alin. (3) din Constituție.

Înalta Curte urmează a analiza, în prealabil, cererea privind repunerea cauzei pe rol, formulată de către recurenta-reclamantă SC A. SRL și va reține următoarele:

Recurenta-reclamantă SC A. SRL, după închiderea dezbaterilor asupra fondului cauzei, a formulat cerere privind repunerea cauzei pe rol, în temeiul art. 400 C. proc. civ., raportat la art. 98 C. proc. civ.

Recurenta apreciază că este necesară repunerea cauzei pe rol pentru lămurirea obiectului cererii pe baza explicațiilor date de părți, opinia sa fiind în sensul că recursurile sunt admisibile în principiu.

În acest sens, arată că a supus analizei instanței de judecată întregul contract, iar valoarea obiectului cererii trebuie raportată la obiectul contractului stabilit de părți potrivit art. 2.1, modificat prin actul adițional din 18 februarie 2011, adică 1.785.956,91 lei.

Recurenta face trimitere la dispozițiile art. 400, art. 98 alin. (3) și art. 101 C. proc. civ.

În concluzie, întrucât valoarea obiectului contractului, fără penalități și dobânzi este cu mult superioară pragului de 1.000.000 lei, stabilit prin art. XVIII alin. (2) din Legea nr. 2/2013, excepția inadmisibilității recursurilor este nefondată.

Prin intermediul aceleiași cereri, recurenta-reclamantă solicită ca instanța să dispună sesizarea Curții Constituționale, în temeiul art. 29 alin. (4) din Legea nr. 47/1992 în vederea soluționării excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 98 alin. (2) C. proc. civ. și art. XVIII alin. (2) din Legea nr. 2/2013, care încalcă dispozițiile art. 16 alin. (1) și art. 21 alin. (3) din Constituție.

Analizând cererea privind repunerea cauzei pe rol, Înalta Curte a apreciat că este neîntemeiată și a respins-o, având în vedere următoarele considerente:

Potrivit dispozițiilor art. 400 C. proc. civ., „*Dacă, în timpul deliberării, instanța găsește că sunt necesare probe sau lămuriri noi va dispune repunerea pe rol a cauzei, cu citarea părților*”.

Interpretarea dispozițiilor sus evocate trebuie corelată cu dispozițiile art. 394 C. proc. civ., care prevede închiderea dezbaterilor în fond atunci când instanța se socotește lămurită în privința împrejurărilor de fapt și a temeiurilor de drept ale cauzei. Norma prevede că, după acest moment, nu este posibilă depunerea la dosarul cauzei a niciunui înscris, sub sancțiunea de a nu fi luat în seamă.

Revenind la cauza de față, se reține că instanța a acordat termen de judecată la 19 noiembrie 2015 pentru dezbaterile publice a excepției invocate, din oficiu, de către instanță, dispunând și amânarea pronunțării pentru ca recurenta-reclamantă, care nu a fost prezentă în instanță, să depună la dosar note scrise.

Manifestarea de voință a recurente-reclamante, exprimată prin cererea privind repunerea cauzei pe rol, nu poate fi luată în considerare, fiind o cerere depusă după închiderea dezbaterilor, în termenul de amânare a pronunțării, prin care se invocă aspecte noi care nu au format obiectul dezbaterilor.

Dintr-un alt punct de vedere dispozițiile art. 400 C. proc. civ. nu sunt aplicabile, întrucât de aceste dispoziții legale se poate prevala instanța de judecată atunci când aceasta constată că sunt necesare noi lămuriri. Cu alte cuvinte, această instituție procedurală vizează deliberarea și este pusă, în principal, la dispoziția instanței investită cu soluționarea cererii.

Având în vedere aceste considerente, Înalta Curte a respins cererea privind repunerea cauzei pe rol.

Analizând recursurile formulate, Înalta Curte urmează să le respingă ca inadmisibile pentru următoarele considerente:

Prezentul recurs are ca obiect o decizie, cu caracter definitiv, prin care instanța de apel a admis apelul formulat de reclamanta SC A. SRL împotriva sentinței nr. 362/17.03.2014 pronunțată de Tribunalul Specializat Mureș în dosarul nr. x/1371/2913; a schimbat în parte hotărârea atacată în sensul că a admis în parte acțiunea formulată de reclamanta SC A. SRL și, în consecință, a obligat pârâta să-i plătească reclamantei suma de 110.434 lei, reprezentând contravaloarea parțială a facturii nr. 7344624/04.10.2012, sumă la care se adaugă penalități contractuale conform art. 10.1 din contract, de 0,1% pe zi de întârziere, calculate de la data scadenței facturii - 19.10.2012 - și până la momentul plății efective a debitului principal; a obligat pârâta la plata sumei de 3388,46 lei reprezentând penalități de întârziere aferente sumei de 99.660,70 lei, reprezentând plată parțială a contravalorii facturii 7344624/04.10.2012.

Obiectul prezentului dosar este reprezentat de cererea formulată de reclamanta SC A. SRL, astfel cum a fost precizată prin răspunsul la întâmpinarea depusă la dosarul cauzei la 16 decembrie 2013, prin care a solicitat obligarea pârâtei la plata sumei de 372.309,58 lei cu titlu de debit principal și 166.460,05 lei cu titlu de penalități de întârziere contractuale.

Decizia ce formează obiectul prezentului recurs are caracter definitiv de la pronunțarea sa, astfel că nu este susceptibilă de a fi atacată cu recurs, hotărârea recurată neînscrinduse în ipoteza legală reglementată de art. 483 alin. (1) C. proc. civ.

Obiectul prezentului dosar este reprezentat de o acțiune evaluabilă în bani, având ca obiect o valoare inferioară pragului de 1.000.000 de lei.

Art. XVIII alin. (2) din Legea nr. 2/2013 prevede că „*nu sunt supuse recursului hotărârile pronunțate în cererile prevăzute la art. 94 pct. 1 lit. a-i , în cele privind navigația civilă și activitatea în porturi, conflictele de muncă și de asigurări sociale, în materie de expropriere, în cererile privind repararea prejudiciilor cauzate prin erori judiciare, precum în alte cereri evaluabile în bani în valoare de până la 1.000.000 lei inclusiv. De asemenea, în aceste procese nu sunt supuse recursului hotărârile date de instanțele de apel în cazurile în care legea prevede că hotărârile de primă instanță sunt supuse numai apelului*”.

Potrivit art. 98 C. proc. civ., „*(1) Competența se determină după valoarea obiectului cererii arătată în capătul principal de cerere. (2) Pentru stabilirea valorii, nu se vor avea în vedere accesoriile pretenției principale, precum dobânzile, penalitățile, fructele, cheltuielile sau altele asemenea, indiferent de data scadenței, și nici prestațiile periodice ajunse la scadență în cursul judecății*”.

Conform dispozițiilor art. 457 alin. (1) C. proc. civ., „*Hotărârea judecătorească este supusă numai căilor de atac prevăzute de lege, în condițiile și termenele stabilite de aceasta, indiferent de mențiunile din dispozitivul ei*”.

Art. 634 alin. (1) C. proc. civ. stipulează că „*Sunt hotărâri definitive : (1) hotărârile care nu sunt supuse apelului și nici recursului ; (2) hotărârile date în primă instanță, fără drept de apel, neatacate cu recurs (...)*”.

Potrivit dispozițiilor art. 483 alin. (1) C. proc. civ., pot fi recurate hotărârile date în apel, cele date, potrivit legii, fără drept de apel, precum și alte hotărâri în cazurile prevăzute de lege.

Aplicând aceste dispoziții sus evocate la speța dedusă judecății, Înalta Curte a reținut că reclamanta, prin cererea introductivă de instanță, a formulat un capăt de cerere principal și unul accesoriu acestuia, care cuprinde penalități de întârziere, iar competența se determină doar pe baza valorii capătului principal, iar nu prin însumarea acestuia cu valoarea accesoriilor capătului principal de cerere.

Nu vor fi reținute considerentele recurentei-reclamante, exprimate prin notele scrise depuse la dosarul cauzei la 20 noiembrie, respectiv 23 noiembrie 2015, potrivit cărora competența se determină în cauza de față în funcție de valoarea totală a contractului care a fost de 1.795.956,91 lei, acesta fiind obiectul principal al contractului. Valoarea litigiului se stabilește de către reclamant, potrivit art. 194 lit. c) C. proc. civ., această valoare fiind în mod clar indicată prin

cererea de chemare în judecată și prin precizarea de acțiune formulată de reclamantă.

În aceste condiții devin incidente dispozițiile art. 634 C. proc. civ., care enumeră hotărârile definitive fiind cele care nu mai pot fi atacate cu apel, respectiv recurs pentru că a expirat termenul pentru exercitarea căii de atac - care dobândesc caracter definitiv la momentul expirării termenului de exercitare a căii de atac - și cele pentru care legea nu prevede posibilitatea atacării lor, ipoteză în care hotărârile devin definitive la data pronunțării lor.

Față de dispozițiile anterior menționate, decizia civilă nr. 549 A din 17 octombrie 2014 pronunțată de Curtea de Apel Târgu-Mureș, Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal, atacată cu recurs în prezenta cauză, nu este supusă recursului în ce privește niciuna din părțile hotărârii prevăzute de dispozițiile art. 461 C. proc. civ.

Decizia ce formează obiectul prezentului recurs are caracter definitiv de la pronunțarea sa, astfel că nu este susceptibilă de a fi atacată cu recurs, în speță fiind operant principiul legalității căii de atac consacrat de art. 457 C. proc. civ.

Așa fiind, Înalta Curte a respins, ca inadmisibile, recursurile declarate de reclamanta SC A. SRL și de către pârâta Universitatea B. împotriva deciziei civile nr. 549 A din 17 octombrie 2014 pronunțată de Curtea de Apel Târgu-Mureș, Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal.

38. Suspendarea judecării cauzei. Recurs formulat împotriva încheierii de suspendare. Consecințe din perspectiva dispozițiilor art. 249 din Codul de procedură civilă din 1865

C. proc. civ. din 1865, art. 242 alin. (1) pct. 2, art. 248, art. 249

Una dintre condițiile pentru a opera perimarea este aceea ca pricina să fi rămas în nelucrare din culpa părții, termenul de perimare putând fi întrerupt, potrivit dispozițiilor art. 249 C. proc. civ., prin îndeplinirea oricărui act de procedură făcut în scopul continuării judecării.

Exercitarea căii de atac a recursului împotriva încheierii de suspendare a judecării - recursul fiind admis, iar încheierea recurată casată, cu trimiterea cauzei spre rejudecare aceleiași instanțe - reprezintă îndeplinirea unui act de procedură în accepțiunea dispozițiilor art. 249 C. proc. civ. astfel încât, în această situație, nu devin incidente prevederile art. 248 C. proc. civ., actul de procedură - constând în redeschiderea judecării apelului - trebuind să fie îndeplinit din oficiu de către instanță.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 171 din 22 ianuarie 2015

Prin cererea înregistrată pe rolul Tribunalului București, Secția a VI-a civilă, reclamanta SC A. SA a chemat în judecată pe pârâta SC B. IFN SA solicitând instanței ca prin hotărârea ce o va pronunța să se constate încetarea contractului de leasing financiar nr. 26665 din 3 septembrie 2008 având ca obiect dreptul de folosință și posesie a două macarale tip X second-hand și să se pronunțe o hotărâre judecătorească care să reprezinte titlul de proprietate asupra acestora, la un preț egal cu valoarea ratelor de leasing achitate până la data de 25 martie 2010, cu exonerarea reclamantei de la plata ratelor ulterioare, a penalităților de întârziere și a celorlalte sancțiuni contractuale, litigiul urmând a fi considerat astfel încheiat în această modalitate, fără nicio altă pretenție prezentă sau viitoare din partea părților contractante, în conformitate cu dispozițiile art. 1271 alin. (2) NCC cu privire la situația de impreviziune actuală.

Tribunalul București, Secția a VI-a civilă, prin sentința civilă nr. 2951 din 10 aprilie 2013, a respins cererea formulată de reclamanta SC A. SA ca nefondată.

Împotriva sentinței sus evocate a declarat apel reclamanta SC A. SA.

Prin încheierea de ședință din data de 25 septembrie 2013, Curtea de Apel București, Secția

a V-a civilă, a suspendat judecata cererii de apel, formulată de reclamanta SC A. SA în temeiul art. 242 alin. (1) pct. 2 C. proc. civ.

Prin decizia civilă nr. 524 din 25 iunie 2014, Curtea de Apel București, Secția a V-a civilă, pronunțându-se asupra incidentului procedural al perimării, a constatat perimat apelul formulat de reclamanta SC A. SA prin administrator special C.

Împotriva sus menționatei decizii a declarat recurs, în cadrul termenului legal, reclamanta SC A. SA prin administrator special C., prin care a solicitat admiterea recursului, să se constate că în cauză nu a intervenit perimarea și să se dispună rejudecarea apelului.

Cererea de recurs a fost întemeiată pe dispozițiile art. 421 alin. (2) NCPC.

În argumentarea cererii de recurs recurenta-reclamantă a invocat faptul că împotriva încheierii prin care a fost suspendată judecata apelului a exercitat calea de atac a recursului, care a fost admis, încheierea recurată fiind casată, iar cauza fiind trimisă spre rejudecare aceleiași instanțe.

Astfel, în mod greșit instanța de apel a invocat perimarea, deoarece în cauză nu sunt îndeplinite cerințele art. 416 alin. (1) NCPC, în cauză termenul de perimare fiind întrerupt.

Examinând recursul dedus judecătii, prin raportare la motivele invocate, Înalta Curte de Casație și Justiție a reținut că acesta este fondat în baza următoarelor considerente :

Prealabil examinării dispozițiilor pe care s-au fundamentat criticile recurente, Înalta Curte precizează, în ceea ce privește textele de lege din Noul cod de procedură civilă, care au fost invocate în susținerea cererii, că aceste dispoziții normative nu sunt aplicabile proceselor începute sub legea veche, legea aplicabilă proceselor noi fiind reglementată de art. 24 NCPC.

În ceea ce privește fondul cererii de recurs, Înalta Curte urmează a analiza criticile invocate, astfel cum au fost încadrate în dispozițiile art. 304 pct. 9 C. proc. civ., raportat la aplicarea greșită a dispozițiilor art. 248 C. proc. civ.

Prin încheierea de ședință din data de 25 septembrie 2013, Curtea de Apel București, Secția a V-a civilă, a suspendat judecata cererii de apel, formulată de reclamanta SC A. SA în temeiul art. 242 alin. (1) pct. 2 C. proc. civ.

Împotriva acestei încheieri a declarat recurs reclamanta SC A. SA București, iar Înalta Curte de Casație și Justiție, prin decizia nr. 4061 din 20 noiembrie 2013, a admis recursul declarat împotriva încheierii de ședință publică din data de 25 septembrie 2013, a casat încheierea recurată și a trimis cauza aceleiași instanțe pentru judecarea apelului.

Prin decizia civilă nr. 524 din 25 iunie 2014, Curtea de Apel București, Secția a V-a civilă, pronunțându-se asupra incidentului procedural al perimării, a constatat perimat apelul formulat de reclamanta SC A. SA prin administrator special C.

În atare situație, Înalta Curte reține că instanța a constatat în mod greșit perimarea apelului, nefiind incidente dispozițiile art. 248 C. proc. civ.

Potrivit art. 248 C. proc. civ., orice cerere de chemare în judecată, contestație, apel, recurs, revizuire și orice altă cerere de reformare sau de revocare se perimă de drept, chiar împotriva incapacabililor, dacă a rămas în nelucrare din vina părții timp de un an.

Una dintre condițiile pentru a opera perimarea este aceea ca pricina să fi rămas în nelucrare din culpa părții, iar, pe de altă parte, termenul de perimare poate fi întrerupt, potrivit dispozițiilor art. 249 C. proc. civ., prin îndeplinirea oricărui act de procedură făcut în scopul continuării judecătii.

Prin urmare, se reține că deși cauza a fost suspendată la data de 25 septembrie 2013, reclamanta SC A. SA București a exercitat calea de atac a recursului împotriva încheierii de suspendare a judecătii, ceea ce reprezintă îndeplinirea unui act de procedură în accepțiunea dispozițiilor art. 249 C. proc. civ.

În atare situație, cauza nu se mai afla în ipoteza reglementată de dispozițiile art. 248 C. proc. civ., actul de procedură constând în redeschiderea judecătii apelului trebuia îndeplinit din oficiu de către instanță.

Prin urmare, constatând că judecata în apel a cererii reclamantei nu a rămas în nelucrare mai mult de un an din vina părților, redeschiderea judecătii trebuind să fie dispusă, din oficiu, de către

Curtea de Apel București, Înalta Curte constată că în cauză nu sunt întrunite condițiile perimării, preținse de art. 248 alin. (1) C. proc. civ.

Pentru aceste considerente, în baza prevederilor art. 312 alin. (1) și (5) C. proc. civ., constatând că instanța de apel a soluționat în mod greșit procesul fără a intra în cercetarea fondului cererii de apel, Înalta Curte a admis recursul, a casat decizia atacată și a trimis cauza în vederea continuării judecății aceleiași instanțe.

39. Expropriere. Cerere de acordare a cheltuielilor de judecată în acțiunea având ca obiect contestație împotriva hotărârii de stabilire a despăgubirilor. Incidența dispozițiilor dreptului comun.

C.proc.civ. din 1865, art. 274, art. 304 pct. 5

Legea nr. 33/1994, art. 21 - 27, art. 38

Legea nr. 198/2004

Notă : Legea nr. 198/2004 privind unele măsuri prealabile lucrărilor de construcție de autostrăzi și drumuri naționale a fost abrogată de Legea nr. 255/2010 la data de 23 decembrie 2010

În sintagma „cheltuielile efectuate pentru realizarea procedurilor de expropriere și retrocedare” cuprinsă în art. 38 din Legea nr. 33/1994, nu pot fi incluse cele efectuate în procedura judiciară - care privește doar stabilirea valorii despăgubirilor - în condițiile în care exproprierea deja operase la momentul emiterii hotărârii de consemnare a acestora.

Prin urmare, cheltuielile pentru realizarea procedurilor de expropriere nu vizează și cheltuielile judiciare efectuate în procesul de cuantificare a despăgubirilor, de vreme ce nu poartă asupra transferului dreptului de proprietate cu privire la terenul expropriat, acestea fiind supuse normelor dreptului comun, respectiv art. 274 C.proc.civ.

Secția I civilă, decizia nr. 1436 din 28 mai 2015

Prin decizia civilă nr. 540/A din 16.12.2014, Curtea de Apel București, Secția a IV-a civilă a respins ca nefondat apelul declarat de reclamanta X. SA împotriva sentinței civile nr. 322 din 15.02.2008, pronunțată de Tribunalul București, Secția a III-a civilă.

A admis apelul declarat de pârâta Compania Națională de Autostrăzi și Drumuri Naționale din România SA și a schimbat în parte sentința apelată, în sensul că a stabilit în sarcina expropriatorului despăgubirea datorată pentru exproprierea terenului intravilan de 1.027,45 m.p., la suma totală de 380.160 euro (corespunzător unei valori de 370 euro/m.p.) care se va plăti în lei la cursul de schimb de la data plății.

A păstrat celelalte dispoziții ale sentinței.

A respins cererea apelantei pârâte privind cheltuielile de judecată.

A obligat-o pe apelanta-pârâta la 100.000 lei cheltuieli de judecată către apelanta-reclamantă, reduce conform art. 274 alin. (3) C.proc.civ.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a reținut că prin raportul de expertiză efectuat în rejudecare, terenul expropriat a fost evaluat în două variante, anume o variantă prin luarea în calcul a tuturor tranzacțiilor comparabile procurate în cauză, inclusiv a două contracte în care figurează ca parte chiar reclamanta, iar în a doua variantă evaluarea s-a făcut pe baza tranzacțiilor avute la dispoziție de către experți, cu excluderea acestor două tranzacții care o au drept parte pe reclamantă.

În prima variantă, evaluarea dată de doi dintre experți, anume C. și E. a fost de 705 euro/mp, rezultând un total de 724.350 euro pentru suprafața de teren expropriată de 1.027,45 mp., iar în a doua variantă de evaluare, fără luarea în considerare a celor două comparabile, valoarea dată de cei

doi experți a fost de 370 euro/mp, respectiv un total de 380.160 euro pentru cei 1.027,45 mp expropriati.

În ambele variante, terenul a fost evaluat la momentul august 2014, data efectuării expertizei, așa cum s-a lămurit de către experți prin precizările depuse la dosar, și au fost aplicați indicii de corecție necesari față de diferitele particularități ale terenurilor.

În ce privește pe expertul F., după ce acesta și-a exprimat în mod repetat opinia că evaluarea nu poate fi făcută relevant decât pe bază de oferte, iar nu pe bază de contracte, în pofida dispoziției exprese a instanței de judecată care stabilise drept obiectiv clar al evaluării evaluarea pe bază de tranzacții efective (în acord cu dispozițiile legale și cu cele tranșate în mod ferm prin cele două decizii de casare anterioare), acesta și-a exprimat în final opinia în sensul că a "confirmat" că evaluarea de 370 euro/mp făcută de ceilalți experți "poate" fi considerată corectă, în raport de propria sa analiză, care tot la oferte de vânzare s-a raportat, cu luarea în considerare a unui singur contract efectiv.

Curtea a reținut la pronunțarea soluției evaluarea făcută prin opinia majoritară a experților la suma de 370 euro/ mp, fără luarea în considerare a celor două contracte în care reclamanta figurează ca parte, considerând că aceasta respectă condițiile instituite de art. 26 din Legea nr. 33/1994.

Astfel, această evaluare a fost făcută în acord cu art. 26 din Legea nr. 33/1994, anume la momentul expertizei și în raport de comparabile oferite de tranzacții efective încheiate pentru imobile similare la date cât mai recente de data expertizei (anul 2013). Curtea a constatat că s-au efectuat demersuri pentru procurarea unor tranzacții care să aibă ca obiect terenuri similare la date cât mai recente, iar cele avute în vedere de experți prin raportul de expertiză sunt cele astfel procurate, neputând fi procurate alte tranzacții.

Acest raport de expertiză a fost combătut prin obiecțiuni de către pârâtă, curtea respingând aceste obiecțiuni, cu motivarea arătată prin încheierea de dezbateri din 09.12.2014.

Curtea a apreciat că nu poate fi luată în considerare evaluarea făcută și prin raportare la cele două tranzacții în care reclamanta însăși figurează ca parte, întrucât acestea nu sunt relevante cu privire la prețul cu care se vând în mod obișnuit terenuri similare, datorită condițiilor în care au fost încheiate și care le-au circumstanțiat clauzele, inclusiv referitoare la preț. Astfel, contractul de vânzare-cumpărare din 11.03.2014 este un contract încheiat cu anumite clauze speciale, anume reclamanta vinde către SC A. SRL sub rezerva anumitor condiții referitoare la obținerea unei autorizații de construire, asigurarea utilităților pe teren, dar, în mod esențial, și a hotărârii adunării generale a acționarilor prin care să se aprobe practic încheierea acestui contract, ceea ce echivalează practic unei condiții a cărei îndeplinire atârână de voința vânzătorului însuși.

S-a observat și clauza din contract care stabilește că transferul de proprietate are loc de la vânzător la cumpărător nu la data încheierii acestui contract, ci la data achitării diferenței de preț, diferență de preț a cărei plată este condiționată la rândul ei de cele menționate mai sus, printre care în mod esențial și aprobarea de însăși adunarea generală a acționarilor societății vânzătoare, deci curtea a constatat că în ansamblul acestor clauze transferul dreptului de proprietate nu este amânat pur și simplu până la îndeplinirea unui termen suspensiv sau a unei condiții oarecare stabilite strict obiectiv, ci a unor condiții care țin, în mare parte, de vânzător, precum și a uneia care ține în mod exclusiv de voința vânzătorului - aprobarea adunării generale a acționarilor.

S-a observat că și plata prețului este amânată până la anumite termene (iarăși nedeterminate prin contract într-o manieră obiectivă - de pildă, 50% din restul de preț se achită în 2 zile calendaristice de la data deschiderii oficiale a restaurantului care va fi edificat pe teren, fără a se specifica o obligație în acest sens, cu un anumit termen clar, de edificare a restaurantului și de deschidere oficială a acestuia).

S-a mai remarcat și faptul că o parte din suma stabilită drept preț reprezintă de fapt TVA.

Curtea a remarcat aceste condiții speciale în care a fost încheiat acest contract, fără a se pronunța în vreun fel asupra valabilității clauzelor sale sau a consecințelor juridice ale acestor clauze, nefăcând obiectul acestui litigiu această analiză.

Pe de altă parte, curtea a considerat că este în măsură să aprecieze, în acord cu dispozițiile art. 27 alin. (1) din Legea nr. 33/1994, asupra evaluării făcute în cauză și să aprecieze că acest contract, încheiat în aceste condiții speciale, nu este relevant în ce privește prețul real de tranzacționare a terenului pe piață imobiliară, aceasta și în condițiile în care diferența de preț dintre acest contract și celelalte comparabile, chiar cu indicii de corecție aplicați de experți în raport de diferitele particularități, este foarte mare, ceea ce îl duce în afara unei marje de evaluare de medie a prețurilor pe piață. De altfel, în același sens s-au exprimat și cei doi experți în opinie majoritară.

Aceeași este situația și cu antecontractul de vânzare-cumpărare din 24.04.2013, care prevede același tip de clauze care condiționează încheierea în viitor a contractului de vânzare-cumpărare, anume în mod esențial obligația de aprobare a încheierii contractului de către adunarea generală a acționarilor societății promitente vânzătoare, motiv pentru care curtea a apreciat că nici această convenție nu poate fi luată în considerare la evaluare ca fiind relevantă pentru prețul cu care se vând în mod obișnuit pe piață terenuri similare.

Pentru aceste motive, curtea a avut în vedere la soluționarea apelului evaluarea făcută, în opinie majoritară, pe baza tranzacțiilor pentru terenuri comparabile, cu excluderea acestor două convenții irelevante sub aspectul prețului cu care se vând în mod obișnuit pe piață terenuri similare, această evaluare respectând condițiile legale instituite de art. 26 din Legea nr. 33/1994.

Curtea a înlăturat apărările pârâtei referitoare la neconcludența acestei evaluări făcute de experți la valoarea de 370 euro/ mp și solicitarea pârâtei ca instanța să decidă ea însăși, cu ignorarea acestei evaluări, o altă evaluare a terenului, pentru argumentele expuse în încheierea de dezbateri din data de 09.12.2014 care au fundamentat soluția de respingere a obiecțiilor formulate de pârâtă la raportul de expertiză.

În esență, curtea a arătat că, deși textul art. 27 alin. (1) din Legea nr. 33/1994 dă posibilitatea instanței de judecată să hotărască nu exclusiv pe baza raportului de evaluare, ci pe baza ansamblului probelor, coroborate, aceasta nu semnifică posibilitatea pentru instanță să se erijeze în evaluator și să decidă în mod arbitrar o anumită valoare, dincolo și eventual contrar celor rezultate din proba esențială relevantă, anume expertiza efectuată de persoanele cu pregătire specifică - experți evaluatori.

Curtea a reținut evaluarea de 370 euro/mp și a constatat că evaluarea reținută de către instanța de apel la acest moment combate evaluarea confirmată prin sentința apelată și în același timp este superioară ofertei făcute de expropriator, astfel că, ținând seama de dispozițiile art. 27 din Legea nr. 33/1994, luarea ei în considerare conduce la respingerea apelului reclamantei și la admiterea apelului pârâtului.

Curtea a constatat că celelalte critici dezvoltate de părți prin apelul declarat împotriva sentinței nr. 322/2008 au fost tranșate în căile de atac anterioare.

Totodată, având în vedere și dispozițiile art. 38 din Legea nr. 33/1994 a respins cererea apelantei-pârâte privind cheltuielile de judecată și a obligat-o pe apelanta-pârâtă la 100.000 lei cheltuieli de judecată către apelanta-reclamantă, reduse conform art. 274 alin. (3) C.proc.civ.

Curtea a apreciat că onorariul de 264,322,12 lei achitat de către reclamantă avocatului care i-a asigurat apărarea în cauză este exagerat și nejustificat, în raport de muncă depusă de avocat și de complexitatea cauzei. Curtea a constatat că pricina prezentă nu ridică în mod fundamental probleme de complexitate deosebită, tranșându-se în mod esențial în raport de dispozițiile art. 26 din Legea nr. 33/1994 și în raport de evaluarea făcută de experți, fiind absolut nejustificat în raport de această complexitate și costurile obișnuite ale acestui proces acest onorariu. De aceea, în acord cu art. 38 din Legea nr. 33/1994, curtea a acordat integral reclamantei cheltuielile de judecată făcute cu onorariile experților, în raport de art. 274 alin. (2) C.proc.civ., totalizând 5.000 lei în toate ciclurile procesuale, diferența până la suma de 100.000 lei, anume 95.000 lei, reprezentând onorariu avocat, considerat de curte absolut îndestulător în raport de criteriile menționate mai sus.

Ministerul Public - Parchetul de pe lângă Curtea de Apel București și pârâta CNADNR SA au declarat recurs.

Criticile formulate de Ministerul Public - Parchetul de pe lângă Curtea de Apel București

au vizat următoarele aspecte:

În mod nelegal a fost obligată CNADNR SA la 100.000 lei cheltuieli de judecată către reclamantă, în temeiul dispozițiilor art. 38 din Legea nr. 33/1994.

Obligarea pârâtei la cheltuieli de judecată este greșită, în condițiile în care apelul declarat de aceasta a fost admis, iar dispozițiile arătate nu-și găsesc aplicare în cauză. Cheltuielile pentru realizarea procedurilor de expropriere nu vizează și cheltuielile judiciare efectuate în procesul de cuantificare a despăgubirilor.

CNADNR SA a criticat decizia instanței de apel, în temeiul art. 304 pct. 9 C.proc.civ., întrucât a făcut aplicarea greșită a dispozițiilor art. 9 din Legea nr. 198/2004, art. 26 și 27 din Legea nr. 33/1994, art. 315 și art. 274 C.proc.civ.

Astfel, valoarea propusă de instanța de apel este viciată prin faptul că, la stabilirea valorii de circulație la data întocmirii raportului expertizii au utilizat, drept comparabilă, imobilul teren ce a făcut obiectul contractului de vânzare-cumpărare din 2013. Însă, acest teren nu este de aceeași categorie cu terenul expropriat, care este un teren intravilan situat în zona comercială a cartierului X., în timp ce terenul din contractul de vânzare-cumpărare avut în vedere de experți face parte din zona rezidențială a cartierului X.

Instanța de apel nu a ținut cont de faptul că toate comparabilele alese de specialiști, cu excepția contractului de vânzare-cumpărare menționat, confirmau justetea cuantumului despăgubirii stabilite de proprietar.

Instanța de apel a încălcat prevederile art. 315 C.proc.civ. pentru că a nesocotit dispozițiile de îndrumare din decizia civilă nr. 864/2013 a Înaltei Curți de Casație și Justiție în sensul de a fi avute în vedere toate înscrisurile pertinente existente la dosarul cauzei.

Au fost încălcate prevederile art. 274 alin. (1) C.proc.civ. pentru că, deși instanța de apel a admis apelul CNADNR SA, nu a obligat-o pe reclamantă la 5.500 lei cheltuieli de judecată reprezentând onorariile de expertiză achitate ei, din contră, a obligat-o pe pârâtă la 100.000 lei cheltuieli de judecată către reclamantă.

S-a făcut aplicarea greșită a prevederilor art. 274 alin. (3) C.proc.civ., în condițiile în care suma de 95.000 lei onorariu de avocat este excesivă în raport cu activitatea efectiv prestată de avocat și în raport cu dificultatea speței.

Instanța de apel a făcut referire în mod greșit la prevederile art. 38 din Legea nr. 33/1994 pentru că acest act normativ nu-și găsește aplicabilitatea în litigiile întemeiate pe dispozițiile Legii nr. 198/2004.

Recursurile sunt întemeiate în sensul următoarelor considerente:

Ambele părți au susținut, într-o critică comună, aplicarea greșită în cauză a prevederilor art. 38 din Legea nr. 33/1994 privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică conform cu care, toate cheltuielile efectuate pentru realizarea procedurilor de expropriere și retrocedare, inclusiv înaintea instanțelor judecătorești, se suportă de expropriator.

Această critică este întemeiată.

Astfel, sintagma „cheltuielile efectuate pentru realizarea procedurilor de expropriere și retrocedare” cuprinsă în textul enunțat și pe care instanța de apel și-a fundamentat soluția, este inaplicabilă în speță, pe de o parte pentru faptul că exproprierea a operat sub imperiul Legii nr. 198/2004, care trimite exclusiv la art. 21-27 din Legea nr. 33/1994, nu și la art. 38, iar pe de altă parte, pentru că în cheltuielile de expropriere nu pot fi incluse cele efectuate în procedura judiciară care privește doar stabilirea valorii despăgubirilor, în condițiile în care exproprierea deja operase la momentul emiterii hotărârii de consemnare a acestora.

Prin urmare, cheltuielile pentru realizarea procedurilor de expropriere nu vizează și cheltuielile judiciare efectuate în procesul de cuantificare a despăgubirilor, de vreme ce nu poartă asupra transferului dreptului de proprietate cu privire la terenul expropriat, acestea fiind supuse normelor dreptului comun.

Or, în condițiile în care instanța de apel a admis apelul pârâtei și a respins apelul reclamantei, a nesocotit dispozițiile art. 274 alin. (1) C.proc.civ. făcând aplicarea art. 38 din Legea

nr. 33/1994 pentru a respinge cererea apelantei-pârâte de obligare a celeilalte părți la plata cheltuielilor de judecată din apel.

Pe de altă parte, instanța nu putea face un melanj între prevederile art. 38 din Legea nr. 33/1994 și cele ale art. 274 alin. (3) C.proc.civ., cheltuielile avute în vedere de aceste două texte având regimuri juridice diferite.

Pe cale de consecință, cuantumului sumei vizate de art. 38 din Legea nr. 33/1994 nu i se poate aplica dispoziția art. 274 alin. (3) C.proc.civ.

Având în vedere cele menționate, instanța de apel a pronunțat o soluție nelegală, critica formulată în recurs întrunind cerințele art. 304 pct. 5 C.proc.civ.

Critica vizând aplicarea greșită a dispozițiilor art. 26 alin. (2) din Legea nr. 33/1994 va fi subsumată celor menționate în Decizia Curții Constituționale nr. 12/2015 prin care s-a constatat că prevederile art. 9 teza a doua din Legea nr. 198/2004 privind unele măsuri prealabile lucrărilor de construcție de autostrăzi și drumuri naționale, în forma anterioară modificărilor aduse prin Legea nr. 184/2008 pentru modificarea și completarea Legii nr. 198/2004 privind unele măsuri prealabile lucrărilor de construcție de autostrăzi și drumuri naționale, raportate la sintagma „la data întocmirii raportului de expertiză” cuprinsă în dispozițiile art. 26 alin. (2) din Legea nr. 33/1994 privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică sunt neconstituționale.

Cum pârâta a invocat prin recurs faptul că nu s-a stabilit corect situația de fapt privitoare la terenul în litigiu, decurgând din nelămurirea categoriei de folosință căreia aparține acesta, în raport cu terenurile ce au format obiectul contractelor de vânzare-cumpărare utilizate drept comparabile, Înalta Curte a considerat că se impune casarea cu trimitere spre rejudecare pentru a se efectua o nouă expertiză în care aplicarea dispozițiilor art. 26 alin. (2) C.proc.civ. să se facă în considerarea celor decise de Curtea Constituțională, cu ocazia rejudecării urmând a fi soluționată și problema cheltuielilor de judecată efectuate de părți în apel.

40. Acțiune în pretenții. Acordarea cheltuielilor de judecată. Condiții

C. proc. civ. din 1865, art. 274 alin. (1), art. 281², art. 281^{2a}

În sensul instituit de art. 274 alin. (1) C. proc. civ. cheltuielile de judecată sunt legate de culpa procesuală dintr-o anumită cauză pendinte pe rolul instanțelor de judecată, astfel încât nu se pot solicita într-un dosar cheltuieli de judecată efectuate într-un alt dosar, fiind irelevant faptul că ele se referă la același dosar de daună al asigurătorului, evidența administrativă a dosarelor de daună ale asigurătorilor neputând să prevaleze asupra organizării administrative a instanțelor și să permită un cumul al diferitelor onorarii încasate de către un avocat de la același client.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 621 din 25 februarie 2015

Prin decizia nr. 63 din 19 iunie 2014 pronunțată de Curtea de Apel Bacău s-a admis apelul declarat de către pârâta SC A. SA împotriva sentinței civile nr. 61 din 04 aprilie 2012, pronunțată de Tribunalul Bacău în dosarul nr. x/110/2011, în contradictoriu cu intimata-reclamantă SC B. SRL Urechești.

A fost schimbată în tot sentința nr. 61/2012 a Tribunalului Bacău, în sensul că: s-a admis excepția lipsei calității procesuale active a reclamantei și s-a respins, în consecință, acțiunea ca fiind formulată de o persoană fără calitate procesuală activă.

S-au menținut dispozițiile încheierii de ședință din 29.06.2011 prin care a fost soluționată excepția prematurității acțiunii.

A fost obligată reclamanta să plătească pârâtei suma de 5.183 lei, reprezentând cheltuieli de judecată.

Cu privire la cheltuielile de judecată a reținut instanța că în temeiul art. 274 C. proc. civ., va fi obligată intimata-reclamată să achite pârâtei suma de 5.183 lei reprezentând cheltuieli de judecată cu soluționarea apelului (taxe judiciare de timbru și timbre judiciare depuse pentru apel și recurs); în ceea ce privește restul cheltuielilor de judecată efectuate de pârâtă în cauză, curtea nu le-a acordat având în vedere că la prima instanță acestea nu au fost solicitate, iar în ce privește onorariul de avocat de 20.339,52 lei, din dovezile depuse la dosar în data de 12.06.2014 nu rezultă că plata făcută de către pârâtă în contul societății de avocați este pentru acest dosar și numai pentru acesta, și cu atât mai puțin pentru judecarea apelului, întrucât plata s-a făcut în perioada în care dosarul se afla în primă instanță (16.12.2011-17.01.2012), apelul fiind înregistrat pe rolul curții la data de 29.10.2012, iar pe ordinul de plată depus la dosar rezultă că plata vizează dosarul x/110/2010.

Apelanta-pârâtă SC A. SA a formulat cerere de completare a sentinței nr. 63/19.06.2014, arătând că din înscrisurile depuse în data de 12.06.2014 rezultă faptul că onorariul de avocat solicitat este în cuantum de 40.679 lei, și nu de 20.339,52 lei. Atașat notei de înaintare se regăsesc două ordine de plată și anume O.P. nr. 96691715/23.12.2011 aferent facturii nr. 9412771 pentru suma de 20.339,52 lei și extrasul de cont privind OP nr. 96390218 din data de 19.12.2011 pentru aceeași sumă de 20.339,52 lei.

A arătat apelanta că din motivarea instanței rezultă faptul că a fost analizat doar primul ordin de plată deoarece doar cu privire la acesta se face mențiunea că este plătit pentru dosarul nr. x/110/2010, iar instanța consideră că onorariul de avocat achitat de către client este în cuantum de 20.339,52 lei.

A mai arătat apelanta că nu fac obiectul cererii prezente criticile asupra respingerii onorariului de avocat dovedit prin OP din 23.11.2011. Referitor la onorariul de avocat dovedit prin extrasul de cont privind OP nr. 96390218/19.12.2011 consideră apelanta că acesta este apt de a dovedi în parte cheltuielile constând în onorariul de avocat achitat pentru acest dosar.

Prin decizia civilă nr. 123 din 23.10.2014, analizând cererea de completare a deciziei civile nr. 63/19.06.2014 formulată, instanța a dispus respingerea acesteia pentru următoarele considerente:

Potrivit dispozițiilor art. 281² C. proc. civ., dacă prin hotărârea dată instanța a omis să se pronunțe asupra unui capăt de cerere principal sau accesoriu ori asupra unei cereri conexe sau incidentale, se poate cere completarea hotărârii în același termen în care se poate declara, după caz, apel sau recurs împotriva acelei hotărâri, iar în cazul hotărârilor date în fond după casarea cu reținere, în termen de 15 zile de la pronunțare.

S-a reținut că instanța nu a omis să se pronunțe cu privire la capătul de cerere privind cheltuielile de judecată, ci a soluționat acest capăt de cerere fiind obligată reclamanta să plătească pârâtei suma de 5.183 lei, reprezentând cheltuieli de judecată, instanța motivând de ce a admis doar pentru această sumă.

Mai mult decât atât, chiar dacă instanța nu a menționat de două ori onorariul de avocat de 20.339,52 lei, se reține că instanța a precizat că plata s-a făcut în perioada în care dosarul se afla în primă instanță, respectiv (16.12.2011-17.01.2012), ori dacă se analizează datele la care au fost achitate cele două onorarii de câte 20.339,52 lei respectiv O.P. nr. 96691715/23.12.2011 aferent facturii nr. 9412771 pentru suma de 20.339,52 lei și extrasul de cont privind OP nr. 96390218 din data de 19.12.2011 pentru aceeași sumă de 20.339,52 lei se observă cu ușurință că ambele plăți au avut loc în perioada analizată de către instanță (16.12.2011-17.01.2012), pentru care a considerat că nu se impune a fi acordate cheltuieli deoarece au fost efectuate în perioada în care dosarul se afla la prima instanță și nu în apel.

Ori, aceste cheltuieli generate de judecarea la prima instanță se impunea a fi solicitate în respectivul ciclu procesual, și nicidecum în judecata în apel, în apel putându-se solicita doar cheltuielile ocazionate de judecarea apelului.

Neimpunându-se completarea hotărârii, cererea formulată de apelantă a fost respinsă, ca neîntemeiată în baza art. 281² C. proc. civ.

Împotriva deciziei civile nr. 123 din 23.10.2014 și a deciziei civile nr. 63 din 19.06.2014 a

declarat recurs pârâta SC A. SA București.

În motivarea recursului declarat împotriva deciziei civile nr. 123/23.10.2014 recurenta a învederat că instanța a respins cererea de completare a sentinței motivându-și soluția pe faptul că motivul respingerii onorariului de avocat de 20.339,52 lei achitat prin OP nr. 96691715/23.12.2011 se aplică și onorariului dovedit prin OP nr. 96390218/19.12.2011 și care este tot în cuantum de 20.339,52 lei.

Recurenta consideră netemeinică decizia nr. 123/23.10.2014 și susține că, prin chiar motivarea dată, instanța recunoaște că s-a pronunțat doar asupra a o parte din onorariul de avocat. Raționamentul instanței de judecată pentru respingerea sumei reprezentând onorariu de avocat și dovedită printr-unul dintre cele două OP-uri nu are relevanță în ceea ce privește admiterea sau respingerea cererii de completare, ci doar în admiterea sau respingerea capătului de cerere asupra căruia nu s-a pronunțat instanța și care face obiectul cererii de completare (onorariul de avocat dovedit prin OP 96390218/19.12.2011).

Prin urmare, solicită instanței de judecată ca, pentru motivele arătate în cererea de completare a sentinței, să admită recursul și să schimbe în tot decizia nr. 123/23.10.2014, în sensul admiterii cererii de completare.

În motivarea recursului declarat împotriva deciziei civile nr. 63/19.06.2014 recurenta a invocat dispozițiile art 304 pct. 9 C. proc. civ.

Recurenta consideră că, din perspectiva respingerii cheltuielilor de judecată suportate la fond, și anume onorariul de expert în cuantum de 500 de lei sentința este greșită. De asemenea, sentința este greșită și din perspectiva atât a respingerii onorariului de avocat dovedit prin OP din nr. 96691715 din data de 23.12.2011, precum și a neacordării onorariului de avocat dovedit prin extrasul de cont privind OP nr. 96390218 din data de 19.12.2011.

Recurenta susține că în decizia atacată nu se face nicio mențiune despre cheltuielile de judecată reprezentate de onorariul de avocat dovedit prin extrasul de cont privind OP nr. 96390218 din data de 19.12.2011. Menționează că acest capăt de recurs depinde de soluționarea cererii de completare a deciziei, în cazul admiterii în tot a acestei cereri urmând a rămâne fără obiect.

Referitor la onorariul de avocat, recurenta a susținut că din înscrisurile depuse în data de 12.06.2014 rezultă faptul că onorariul de avocat solicitat este în cuantum de 40.679 de lei, și nu de 20.339,52 lei. Atașat notei de înaintare se regăsesc două ordine de plată, și anume OP din nr. 96691715 din data de 23.12.2011 aferent facturii nr. 9412771 pentru suma de 20.339.52 lei și extrasul de cont privind OP nr. 96390218 din data de 19.12.2011 pentru aceeași sumă de 20.339.52 lei.

Referitor la onorariul de avocat dovedit prin extrasul de cont privind OP nr. 96390218 din data de 19.12.2011 consideră că acesta este apt a dovedi în parte cheltuielile constând în onorariul de avocat achitat de către A. către SCA C. pentru acest dosar. Învederează instanței de judecată faptul că onorariul de avocat este perceput pentru întregul ciclu procesual al dosarului de daună și pentru orice dosare ar avea legătură cu dosarul de daună. Astfel, motivul pentru care onorariul de avocat a fost perceput prin două sume distincte este acela că plata societății de avocatură se face prin raportare la numărul dosarului de daună, și nu la numărul dosarului de instanță. Se poate observa că dosarul de daună identificat în ambele OP-uri este același: IBC/BC/100006/2010.

Dosarul nr. x/110/2010 a avut același obiect ca și prezentul dosar - x/110/2011* - dar a fost respins ca netimbrat. Atașează în copie sentința nr 152/16.02.2011 dată de Tribunalul Bacău în acest dosar de unde rezultă foarte clar faptul că este vorba despre același obiect - obligarea sumei de 234.326 lei având ca temei dosarul de daună IBC/BC/ 100006/2010 privind evenimentul din data de 10-12 februarie 2010.

Recurenta apreciază că instanța de recurs trebuie să aibă în vedere la aplicarea dispozițiilor art. 274 C. proc. civ. și practica CEDO din care rezultă că pot fi acordate cu titlu de cheltuieli de judecată acele sume care în mod real și necesar au fost plătite de partea care a câștigat procesul în timpul și în legătură cu acel litigiu.

Recurenta consideră că interpretarea instanței de apel asupra înscrisurilor doveditoare ale

onorariului de avocat este eronată pentru că s-a făcut dovada plății pentru acest dosar ce are la bază dosarul de daună IBC/BC/100006/2010 și nu este relevant faptul că nu se precizează în OP care este stadiul procesual pentru care a fost perceput onorariul.

Referitor la cheltuielile de judecată suportate în faza procesuală a fondului constând în onorariu de expert - 500 lei, recurenta consideră că instanța de apel a respins cererea de obligare a intimătei-reclamantei la aceste cheltuieli, deoarece nu ar fi fost solicitate la fond. Consideră că sentința este eronată din două considerente: 1) la termenul din 07.03.2012 recurenta a fost reprezentată de avocat acesta solicitând în pledoaria finală respingerea acțiunii și obligarea reclamantei la plata cheltuielilor de judecată. Astfel, motivul pentru care au fost respinse aceste pretenții este neîntemeiat; 2) chiar și în cazul în care instanța nu ar considera că au fost solicitate aceste pretenții, consideră, că și în cazul onorariului de avocat, prin prisma caracterului devolutiv al apelului se impunea obligarea intimătei-reclamante la această sumă. Practic, deoarece avocatul ce a reprezentat partea la ultimul termen în apel în primul ciclu procesual 05.02.2013 a solicitat obligarea reclamantei la plata cheltuielilor de judecată, această solicitare rămâne făcută către instanța de judecată. Recurenta consideră că nu este relevant că nu au fost solicitate cheltuieli de judecată în general ci doar pentru apel, prin cererea de apel, deoarece instanța de apel, chiar și după casare, este investită cu cererea de obligare a intimătei-reclamante la plata tuturor cheltuielilor de judecată făcute în toate ciclurile procesuale ale prezentului dosar.

Analizând deciziile atacate prin prisma criticilor de nelegalitate formulate, Înalta Curte de Casație și Justiție a constatat că recursurile sunt nefondate, deciziile atacate nefiind date cu aplicarea greșită a legii (art. 304 pct. 9 C. proc. civ.) pentru următoarele considerente:

Cât privește recursul declarat împotriva deciziei civile nr. 63/19.06.2014 se va reține că, potrivit art. 281² raportat la 281^{2a} C. proc. civ., această completare a hotărârii nu poate fi cerută prin calea de atac, ci numai în condițiile prevăzute de art 281-281² C. proc. civ.

În consecință, recurenta poate formula critici doar la decizia nr. 123/23.10.2014 prin care s-a respins cererea de completare a dispozitivului deciziei civile nr. 63/19.06.2014.

Cât privește recursul declarat împotriva acestei decizii se va reține că în apel au fost solicitate în mod expres cheltuieli de judecată pentru această fază procesuală, iar ordinele de plată invocate de recurentă probează cheltuieli de judecată efectuate în fața primei instanțe, și nu a celei de apel.

Astfel, cu extrasul de cont privind OP nr. 96390218 din data de 19.12.2011 pentru suma de 20.339.52 lei se probează cheltuielile de judecată din dosarul x/110/2011 efectuate în fața primei instanțe, deci anterioare datei declarării apelului.

Mai mult decât atât, cu al doilea dintre ordinele de plată se probează cheltuieli de judecată dintr-un alt dosar (OP din nr. 96691715 din data de 23.12.2011 aferent facturii nr. 9412771 pentru suma de 20.339.52 lei - cheltuieli de judecată aferente dosarului nr. x/110/2010). Regimul juridic al cheltuielilor de judecată este unul accesoriu prin raportare la fiecare dosar în parte. Deci, nu se pot solicita în acest dosar cheltuieli de judecată efectuate într-un alt dosar, fiind irelevant că ele se referă la același dosar de daună al asigurătorului. Evidența administrativă a dosarelor de daună ale asigurătorilor nu poate să prevaleze asupra organizării administrative a instanțelor și să permită un cumul al diferitelor onorarii încasate de către un avocat de la același client. În sensul instituit de art. 274 alin. (1) C. proc. civ. cheltuielile de judecată sunt legate de culpa procesuală dintr-o anumită cauză pendinte pe rolul instanțelor de judecată.

Apelul a fost înregistrat pe rolul Curții de Apel Bacău la 28.11.2012, deci după aproximativ un an de la pretinsa plată a onorariului și nu rezultă din probatoriul administrat că partea ar fi achitat avocatului un onorariu și pentru un virtual apel.

Cât privește critica privitoare la onorariul de expert de 500 lei, se va reține că despre această sumă nu s-a făcut vorbire în cererea de completare a dispozitivului, ea fiind adusă în discuție pentru prima dată în recursul declarat împotriva deciziei civile nr. 63/19.06.2014. Or, așa după cum deja s-a expus, recurenta avea posibilitatea de a solicita această sumă prin cererea de completare a dispozitivului deciziei civile nr. 63/19.06.2014, nicidecum prin recursul declarat împotriva acestei

hotărâri.

Pentru toate considerentele de fapt și de drept reținute, Înalta Curte de Casație și Justiție, conform art. 312 C. proc. civ., a respins, ca nefondate, recursurile declarate de pârâta SC A. SA București împotriva deciziei nr. 63/2014 din 19 iunie 2014 și a deciziei nr. 123/2014 din 23 octombrie 2014 pronunțate de Curtea de Apel Bacău, Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal.

41. Cheltuieli de judecată. Naturajuridică. Incidența dispozițiilor art. 75 din Legea nr. 85/2014

C. proc. civ. din 1865, art. 129 alin. (1), art. 274
Legea nr. 85/2014, art. 75

În înțelesul art. 274 C. proc. civ. natura juridică a cheltuielilor de judecată este una bivalentă, acestea reprezentând, pe de o parte, prejudiciul cauzat de culpa procesuală, iar, pe de altă parte, despăgubirile pe care partea căzută în pretenții trebuie să le plătească celeilalte părți. Dreptul de a pretinde restituirea cheltuielilor de judecată este un drept patrimonial, de creanță, creditoarea având obligația de a dovedi, în condițiile art. 129 alin. (1) C. proc. civ., existența unei creanțe certe, lichide și exigibile constituite din sumele pretinse cu acest titlu.

Cererea prin care creditorul a cerut obligarea debitoarei - societate aflată în insolvență - la plata cheltuielilor de judecată are natura unei acțiuni în realizarea unei creanțe asupra averii debitorului, astfel încât este corectă aplicarea de către instanță a prevederilor art. 75 alin. (1) din Legea nr. 85/2014, care se referă la suspendarea tuturor acțiunilor judiciare, extrajudiciare sau a măsurilor de executare silită pentru realizarea creanțelor asupra averii debitorului.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 2323 din 12 noiembrie 2015

Prin sentința civilă nr. 592 din 16 octombrie 2013, Tribunalul Giurgiu a respins acțiunea reclamantei SC A. Giurgiu SA formulată împotriva pârâtului Municipiul Giurgiu.

Prin sentința nr. 138 din 26 martie 2014, Tribunalul Giurgiu a respins cererea de completare a sentinței civile nr. 592 din 16 octombrie 2013 formulată de Municipiul Giurgiu, cu privire la obligarea reclamantei la plata cheltuielilor de judecată.

Împotriva sentinței de completare s-a formulat apel de către pârâtul Municipiul Giurgiu care a solicitat admiterea apelului, schimbarea sentinței apelate, în sensul admiterii cererii de completare și obligarea reclamantei la plata cheltuielilor de judecată ocazionate de judecarea cauzei în fond.

Prin încheierea din Camera de Consiliu din data de 26 septembrie 2014, Tribunalul Giurgiu a admis cererea formulată de debitoarea SC A. Giurgiu SA și a deschis procedura generală a insolvenței debitoarei SC A. Giurgiu SA.

Curtea de Apel București, Secția a VI-a civilă, prin încheierea pronunțată la data de 7 aprilie 2015, a suspendat în temeiul art. 75 din Legea nr. 85/2014 judecata apelului formulat de apelantul-pârât Municipiul Giurgiu prin Primar.

A acordat termen la data de 5 mai 2015, Completul 2A, ora 9,00, asupra apelului formulat de apelanta-reclamantă SC A. Giurgiu SA prin administrator judiciar B. IPURL, pentru când se va cita apelanta-reclamantă.

A emis adresă către apelanta-reclamantă SC A. Giurgiu SA, prin administrator judiciar B. IPURL, cu solicitarea de a preciza care este obiectul acțiunii și izvorul creanței și, de asemenea, suma solicitată, printr-un tabel, iar în cazul în care această sumă se referă la datoriile înregistrate de unitățile școlare Giurgiu la nivelul anului 2004, să menționeze care sunt acele unități școlare.

În fundamentarea acestei soluții instanța de apel a reținut, în esență, că în speță sunt îndeplinite cerințele prevăzute de art. 75 alin. (1) din Legea nr. 85/2014 privind procedurile de

prevenire a insolvenței și de insolvență:

Potrivit art. 75 alin. (1) din Legea nr. 85/2014, „De la data deschiderii procedurii se suspendă de drept toate acțiunile judiciare, extrajudiciare sau măsurile de executare silită pentru realizarea creanțelor asupra averii debitorului. Valorificarea drepturilor acestora se poate face numai în cadrul procedurii insolvenței, prin depunerea cererilor de admitere a creanțelor. Repunerea pe rol a acestora este posibilă doar în cazul desființării hotărârii de deschidere a procedurii, a revocării încheierii de deschidere a procedurii sau în cazul închiderii procedurii în condițiile art. 178. În cazul în care hotărârea de deschidere a procedurii este desființată sau, după caz, revocată, acțiunile judiciare sau extrajudiciare pentru realizarea creanțelor asupra averii debitorului pot fi repuse pe rol, iar măsurile de executare silită pot fi reluate. La data rămânerii definitive a hotărârii de deschidere a procedurii, atât acțiunea judiciară sau extrajudiciară, cât și executările silite suspendate încetează.”

Împotriva acestei încheieri a declarat recurs pârâtul Municipiul Giurgiu solicitând admiterea recursului, casarea încheierii atacate sub aspectul suspendării judecării apelului declarat de Municipiul Giurgiu și trimiterea cauzei aceleiași instanțe pentru continuarea judecării.

Recurentul-pârât își subsumează criticile motivului de modificare reglementat de art. 304 pct. 9 C. proc. civ., cu referire la următoarele aspecte:

Art. 75 alin. (1) din Legea nr. 85/2014 se referă la acțiunile în realizarea creanțelor în general, pe când capătul de cerere accesoriu privind cheltuielile de judecată solicitate într-un proces civil are caracter special.

Astfel, din modul în care este formulat art. 274 alin. (1) C. proc. civ., (partea care cade în pretenții va fi obligată, la cerere, să plătească cheltuielile de judecată) rezultă că:

- textul de lege are caracter imperativ;
- exclusiv judecătorul are dreptul și obligația de a obliga partea căzută în pretenții la plata cheltuielilor de judecată;
- creanța având ca obiect cheltuieli de judecată este reglementată de norme de drept procesual, iar nu de norme de drept material, precum creanțele vizate de art. 75 alin. (1) din Legea nr. 85/2014.

Instanța are un drept de apreciere asupra măsurii în care onorariul părții care a câștigat procesul trebuie suportat de partea care se afla în culpă procesuală, existând posibilitatea reducerii acestuia (art. 274 alin. 3 C. proc. civ.), neobligării la plată (art. 275 C. proc. civ.) ori compensării (art. 276 C. proc. civ.) sau împărțirii cheltuielilor de judecată (art. 277 C. proc. civ.).

Prin notificarea nr. 3054 din 26 noiembrie 2014, înregistrată la Primăria Municipiului Giurgiu sub nr. 38020 din 27 noiembrie 2014, administratorul judiciar a respins recurentului-pârât declarația de creanță pe motiv că debitoarea nu a fost obligată de instanță la plata cheltuielilor de judecată, iar contestația acestuia împotriva tabelului preliminar a fost respinsă de judecătorul sindic prin sentința civilă nr. 99 din 2 martie 2015 a Tribunalului Giurgiu (dosar nr. x/122/2014/a3), hotărârea rămânând definitivă.

Consideră recurentul că norma specială reglementată de art. 274 alin. (1) C. proc. civ. se aplică prioritar față de cea din art. 75 alin. (1) din Legea nr. 85/2014.

Sub acest aspect recurentul precizează că în mod greșit a reținut instanța că a solicitat realizarea unei creanțe asupra debitorului când în realitate a cerut obligarea reclamantei la plata cheltuielilor de judecată, deci stabilirea unei creanțe, astfel că art. 75 alin. (1) din Legea nr. 85/2014, care se referă la acțiunile judiciare, extrajudiciare sau măsurile de executare silită pentru realizarea creanțelor asupra averii debitorului, este inaplicabil în speță.

Recurentul-pârât arată că nu a formulat o acțiune în realizarea unei creanțe, ci, în cadrul unui proces civil, a cerut obligarea părții căzute în pretenții la plata cheltuielilor de judecată.

Precizează recurentul-pârât că, în speță, fiind vorba de un apel împotriva unei sentințe pronunțate de Tribunalul Giurgiu, judecătorul sindic de la Tribunalul Giurgiu, indiferent de tipul de cerere cu care ar fi sesizat (de exemplu, cu o contestație la tabelul preliminar prin care se reclamă refuzul înscrierii creanței având ca obiect cheltuieli de judecată) nu ar putea să îi admită cheltuielile

de judecată, deoarece ar însemna să hotărască în sens contrar sentinței nr. 138 din 26 martie 2014 pronunțate de același Tribunalul Giurgiu, ceea ce este atributul exclusiv al instanței de control judiciar, în speță, Curtea de Apel București.

Cu atât mai mult, se arată, administratorul judiciar, sesizat cu declarația sa de creanță, nu ar putea decide în sens contrar unei hotărâri judecătorești (sentința comercială nr. 138 din 26 martie 2014 a Tribunalului Giurgiu), recunoscându-i dreptul la cheltuieli de judecată.

Înalta Curte, examinând încheierea recurată prin prisma criticilor formulate, a constatat că recursul este nefondat pentru motivele ce se vor arăta.

Întreaga argumentație din cererea de recurs vizează, în realitate, faptul că instanța a aplicat greșit măsura suspendării judecării apelului pârâtului Municipiul Giurgiu în temeiul art. 75 din Legea nr. 85/2014 în condițiile în care dreptul de a solicita cheltuielile de judecată nu poate fi integrat unui drept de creanță, dat fiind caracterul accesoriu al capătului de cerere privind cheltuielile de judecată care conferă acestui tip de cerere un caracter special.

Aserțiunile recurentei cu privire la aceste aspecte nu pot fi primite.

Aceasta întrucât, în înțelesul art. 274 C. proc. civ. natura juridică a cheltuielilor de judecată este una bivalentă, acestea reprezentând, pe de o parte, prejudiciul cauzat de culpa procesuală, iar, pe de altă parte, despăgubirile pe care partea căzută în pretenții trebuie să le plătească celeilalte părți.

Așadar, dreptul de a pretinde restituirea cheltuielilor de judecată este un drept patrimonial, de creanță, creditoarea având obligația de a dovedi, astfel, în condițiile art. 129 alin. (1) C. proc. civ. existența unei creanțe certe, lichide și exigibile constituite din sumele pretinse cu acest titlu.

Cererea adresată Tribunalului Giurgiu prin care recurentul-pârât a solicitat completarea sentinței nr. 592/2013 a aceleiași instanțe cu privire la obligarea intimătei-reclamante la plata cheltuielilor de judecată are în mod cert natura unei acțiuni în realizarea unei creanțe asupra averii debitorului, intimata-reclamantă aflându-se în procedura insolvenței începând cu data de 26 septembrie 2014.

Sușinerile recurentului din prima parte a cererii cu privire la posibilitatea substituirii administratorului judiciar instanței în aplicarea art. 274 C. proc. civ. sunt simple supoziții, ipoteze de lucru care nu pot fi analizate întrucât exced limitele judecării.

În considerarea celor ce preced, Înalta Curte, constatând că încheierea recurată nu este susceptibilă de a fi censurată din perspectiva criticilor formulate, în temeiul art. 312 C. proc. civ., a respins recursul ca nefondat.

C. Hotărârea judecătorească

42. Cerere de încuviințare a executării silite a unei hotărâri străine. Cale de atac

Legea nr. 105/1992, art. 168, art. 169, art. 174 alin. (2)

Exequatorul este un act de jurisdicție al instanței, pentru care este necesară parcurgerea a două etape: recunoașterea hotărârii străine și executarea hotărârii străine, cele două etape putând fi executate fie printr-un singur act de procedură, prin care se solicită atât recunoașterea autorității hotărârii străine, cât și încuviințarea executării acelei hotărâri, fie prin două cereri distincte adresate instanțelor naționale.

Existența celor două etape nu implică aplicarea unor proceduri distincte, respectiv cea din materia executării silite pentru încuviințarea unei asemenea executări, dacă cele două etape sunt exercitate separat, având în vedere faptul că procedura de exequator este unică, astfel încât și procedura de judecată este unică, astfel cum rezultă din art. 174 alin. (2) care face trimitere la aplicabilitatea art. 168 și art. 169 și în etapa de încuviințare a executării silite.

Astfel, întrucât în cadrul procedurii de exequator legea stabilește doar instanța de fond investită cu soluționarea cererilor având acest obiect, fără a conține și dispoziții derogatorii de la dreptul comun, această procedură, sub ambele etape pe care le presupune, este supusă, conform dreptului comun în materie referitor la sentința pronunțată în primă instanță de tribunal, atât apelului, cât și recursului.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 456 din 12 februarie 2015

Notă : Legea nr. 105/1992 cu privire la reglementarea raporturilor de drept internațional privat a fost abrogat de Legea nr. 76/2012 la data de 15 februarie 2013.

Prin sentința civilă nr. 104/S din 27 mai 2014, pronunțată în dosarul nr. x/62/2011, Tribunalul Brașov, Secția I civilă a admis cererea formulată și precizată de reclamantul A. în contradictoriu cu pârâțul B. și a încuviințat executarea silită a Hotărârii pronunțate la 30 mai 2003 de către Curtea Supremă de Justiție Ontario, în dosarul nr. 02-CV-238710 SR.

În considerentele sentinței, instanța de fond a reținut că hotărârea a cărei încuviințare la executare silită se solicită a fost investită cu formulă executorie prin decizia civilă nr. 245/R din 06.10.2008 a Curții de Apel Brașov, constatându-se îndeplinite condițiile legale prevăzute de art. 167 din Legea nr. 105/1992. S-a constatat, totodată, că nu este prescis dreptul de a cere executarea silită potrivit legii române și s-a recunoscut caracterul executoriu al hotărârii.

Reținând aplicabilitatea în cauză a dispozițiilor art. 174 din Legea nr. 105/1992, instanța de fond a constatat că printr-o hotărâre irevocabilă s-a constatat că hotărârea străină a cărei încuviințare la executare silită se solicită îndeplinește cerințele legale prevăzute de art. 164 din același act normativ, respectiv că hotărârea străină este definitivă potrivit legii statului unde a fost pronunțată, că instanța care a pronunțat-o a avut, potrivit legii menționate, competența să judece procesul și că există reciprocitate în ce privește efectele hotărârilor străine între România și statul instanței care a pronunțat hotărârea. De asemenea, s-a reținut îndeplinirea condițiilor suplimentare prevăzute de art. 174 din Legea nr. 105/1992, respectiv caracterul executoriu al hotărârii, potrivit legii instanței care a pronunțat-o și neprescrierea dreptului de a cere executarea silită, potrivit legii române.

Pârâțul B. a formulat apel împotriva sentinței de fond, solicitând admiterea apelului și schimbarea sentinței în sensul respingerii cererii reclamantului. Pârâțul a invocat autoritatea de lucru judecat a deciziei civile nr. 245/R/06.10.2008 prin care s-a soluționat irevocabil o cerere anterioară a aceluiași reclamant vizând investirea cu formulă executorie a hotărârii străine pronunțate de Curtea Superioară de Justiție Ontario. În cadrul acestui proces, instanța a încuviințat investirea cu formulă executorie a hotărârii străine, dar a respins irevocabil solicitarea de încuviințare a executării silite. Pârâțul a apreciat că există autoritatea de lucru judecat, chiar dacă prima cerere viza doar încuviințarea executării silite imobiliare, iar în cadrul prezentului proces a solicitat încuviințarea executării silite sub toate formele prevăzute de lege. Pârâțul a mai invocat prescripția dreptului de a cere executarea silită, arătând că termenul de prescripție a început să curgă la data de 30.05.2003, neintervenind o întrerupere a acestui termen prin formularea cererii finalizate prin decizia civilă nr. 245/R/06.10.2008, în condițiile în care în acel proces a fost respinsă solicitarea de încuviințare a executării silite. Pe fondul cauzei, a arătat că hotărârea străină a cărei încuviințare la executare silită se solicită de către reclamant a fost anulată în mod expres de Curtea Superioară de Justiție din Ontario, prin hotărârea din data de 28.10.2008, pronunțată în dosarul nr. 02-CV-238710SR.

Investită cu problema de drept a calificării căii de atac declarată în cauză, instanța de control judiciar a apreciat că în speță sunt incidente prevederile dreptului comun în materia încuviințării executării silite, în condițiile în care Legea nr. 105/1992 nu prevede în mod expres calea de atac. În consecință, față de art. 373¹ alin. (5) teza I C. proc. civ. din 1865, instanța a invocat excepția inadmisibilității căii de atac.

Prin decizia civilă nr. 833/R din 22 august 2014, Curtea de Apel Brașov, Secția civilă și pentru cauze cu minori și de familie, de conflicte de muncă și asigurări sociale a respins ca inadmisibilă calea de atac declarată de pârâtul B.

În considerentele deciziei, instanța de control judiciar a apreciat aplicabilitatea în cauză a dispozițiilor art. 373¹ alin. (5) teza I C. proc. civ. din 1865, care prevede că încheierea prin care s-a admis cererea de încuviințare a executării silite nu este supusă nici unei căi de atac. A considerat că în speță nu sunt aplicabile dispozițiile art. 299 și art. 282 C. proc. civ. din 1865, procedurile contencioase încetând la momentul obținerii titlului executoriu.

Raportat la textul legal considerat aplicabil speței, instanța de control judiciar a reținut că pârâtul nu are la dispoziție o cale legală împotriva sentinței prin care a fost încuviințată executarea silită a hotărârii străine.

Decizia Curții de Apel Brașov a fost contestată pe calea recursului de către pârâtul B., care a solicitat admiterea recursului și casarea hotărârii contestate cu trimiterea cauzei spre rejudecare.

Pârâtul a invocat prevederile art. 304 pct. 9 C. proc. civ. din 1865, criticând decizia Curții de apel din perspectiva greșitei aplicări a legii, considerând că în mod nelegal instanța inferioară a apreciat incidența în cauză a dispozițiilor cuprinse în capitolul referitor la executarea silită. A arătat că dreptul comun în materia procesului civil este reprezentat de dispozițiile art. 282 și art. 282¹ C. proc. civ. din 1865, căile de atac reglementate în diferite alte materii sau cu privire la alte tipuri de cauze reprezentând norme derogatorii de la dreptul comun. În aceste condiții, textul art. 174 din Legea nr. 105/1992 care face trimitere la dreptul comun aplicabil judecării cauzei trebuie interpretat doar prin raportare la normele generale care reglementează căile de atac în procedura civilă națională.

Prin întâmpinare, reclamantul A. a invocat excepția inadmisibilității recursului, susținând că față de obiectul cererii de chemare în judecată - încuviințare executare silită - legea este imperativă în sensul stabilirii caracterului irevocabil al încheierii de încuviințare a unei asemenea executări, așa cum a apreciat și instanța inferioară

De asemenea, după închiderea dezbaterilor și acordarea cuvântului, reclamantul a invocat și excepția nulității cererii de recurs, în temeiul art. 302¹ lit. c) C. proc. civ. din 1865.

Nu au fost administrate înscrisuri noi în cadrul recursului.

Examinând cu prioritate excepțiile invocate de intimat, conform art. 137 C. proc. civ., instanța a reținut următoarele:

Excepția nulității cererii de recurs întemeiată pe dispozițiile art. 304¹ alin. (1) lit. c) C. proc. civ. este apreciată ca neîntemeiată, instanța reținând că în cadrul memoriului de recurs pot fi identificate critici ce pot fi încadrate în dispozițiile art. 304 pct. 1 și 9 C. proc. civ. În consecință, excepția invocată de reclamant a fost respinsă ca neîntemeiată.

Excepția inadmisibilității recursului, unită cu fondul cauzei, este apreciată ca neîntemeiată, motivat de faptul că fundamentul recursului declarat de pârâtul B. este reprezentat de greșita apreciere efectuată de instanța de apel cu privire la calea de atac cu care a fost investită, această instanță apreciind la momentul pronunțării deciziei atacate în prezenta instanță că este investită cu soluționarea unui recurs, aspect dedus din modalitatea de constituire a completului de judecată ce a fost format din 3 judecători. În consecință, nu poate fi reținută susținerea reclamantului referitor la inadmisibilitatea prezentului recurs, excepție întemeiată tocmai pe considerentele deciziei instanței inferioare cu privire la chiar calea de atac cu care a fost investită, deși nu există o pronunțare expresă în acest sens, și cu privire la inadmisibilitatea oricărei căi de atac ce ar putea fi declarată împotriva sentinței de fond. Așa cum s-a arătat, prin recursul declarat împotriva deciziei Curții de apel, pârâtul a criticat chiar aspectul referitor la calificarea efectuată de această instanță cu privire la calea de atac cu care a fost investită, el apreciind că s-a produs o interpretare și aplicare greșită a legii, în opinia sa Curtea de apel trebuind să soluționeze calea de atac ca fiind apel, iar nu recurs, susținând, totodată, admisibilitatea căii de atac împotriva sentinței de fond. De altfel, acesta a fost și considerentul pentru care s-a dispus unirea excepției de inadmisibilitate cu fondul cauzei, ea neputând fi analizată decât în contextul criticilor formulate de pârât.

Pe fondul cauzei, se rețin următoarele: reclamantul a investit instanța de fond cu o cerere vizând încuviințarea executării silite a unei hotărâri străine, respectiv a Hotărârii pronunțate la 30 mai 2003 de către Curtea Supremă de Justiție Ontario. Curtea de Apel Brașov, investită cu soluționarea căii de atac declarată de pârât împotriva sentinței instanței de fond a apreciat, în raport de obiectul cauzei - încuviințare executare silită - și de dispozițiile Legii nr. 105/1992, aplicabilă prezentului litigiu, coroborate cu dispozițiile vechiului Cod de procedură civilă, că în lipsa unei prevederi exprese în legea specială devine aplicabil dreptul comun în materie; or, în materia executării silite hotărârea prin care a fost încuviințată executarea silită nu este supusă nici unei căi de atac.

Înalta Curte apreciază, raportat la criticile formulate și la apărările invocate, că instanța inferioară a interpretat greșit legea, fapt ce a condus la o aplicare greșită a acesteia. Concluzia interpretării și aplicării greșite a legii este dedus din specificul procedurii de exequator. Astfel, exequatorul este un act de jurisdicție al instanței, pentru care este necesară parcurgerea a două etape: recunoașterea hotărârii străine și executarea hotărârii străine. Obiectul exequatorului este reprezentat de procedura prin care se acordă pe teritoriul național forță executorie unei hotărâri judecătorești străine. Prin exequator hotărârea străină dobândește atât autoritate de lucru judecat, cât și forță executorie, adică posibilitatea executării ei față de cei obligați și care nu au adus-o la îndeplinire de bună voie. Cele două etape ale procedurii de exequator pot fi executate printr-un singur act de procedură, prin care se solicită atât recunoașterea autorității hotărârii străine, cât și încuviințarea executării acelei hotărâri, în egală măsură, cele două etape pot fi executate separat, prin două cereri distincte adresate instanțelor naționale. Legea nr. 105/1992 nu prevede în mod expres că cele două etape trebuie exercitate separat; or, dacă nu există interdicție expresă în cuprinsul legii cu privire la acest aspect, concluzia care se desprinde este aceea că cele două etape pot fi exercitate concomitent, instanța fiind abilitată printr-o cerere unică să se pronunțe atât asupra recunoașterii autorității hotărârii străine pe teritoriul național, cât și cu privire la încuviințarea executării silite a acelei hotărâri.

Esențial în prezenta cauză este faptul că procedura este una unică, raportată la dreptul comun în materie, în absența unor norme derogatorii în legea specială, indiferent dacă cele două etape sunt exercitate concomitent sau separat.

În speță, reclamantul a înțeles să își exercite dreptul prin două cereri distincte, solicitând inițial recunoașterea hotărârii străine, iar ulterior, după rămânerea irevocabilă a hotărârii de recunoaștere a hotărârii străine, formulând o cerere de încuviințare a executării silite, ce face obiectul prezentei cauze.

Curtea de apel investită cu calea de atac declarată de pârât împotriva sentinței pronunțate de tribunal, indusă în eroare de obiectul cauzei - încuviințare executare silită -, a apreciat greșit asupra dreptului comun aplicabil, în lipsa prevederilor derogatorii din cuprinsul legii speciale - Legea nr. 105/1992. Instanța nu a observat că deși legea specială reglementează distinct cele două etape - recunoașterea hotărârii străine și încuviințarea executării silite a acesteia - prevede totuși o procedură unică pentru soluționarea acestora. Astfel, condițiile și procedura pentru recunoașterea hotărârii străine sunt reglementate de dispozițiile art. 167 - 172 din Legea nr. 105/1992, iar încuviințarea executării silite este reglementată de dispozițiile art. 173 - 178 din aceeași lege. Instanța inferioară nu a observat dispozițiile art. 174 alin. (2) din Legea nr. 105/1992 care menționează că prevederile art. 168 și art. 169 din lege se aplică în mod corespunzător și în cadrul procedurii de încuviințare a executării silite a hotărârii străine. Textele normative la care face trimitere, în sensul aplicabilității lor, art. 174 alin. (2) din Legea nr. 105/1992 prevăd o competență specială a tribunalului, ca primă instanță, în soluționarea cererii de recunoaștere a hotărârii străine și, implicit, a încuviințării executării silite a acelei hotărâri. Aceleași texte legale nu prevăd căile de atac împotriva sentinței pronunțate de tribunal, concluzia ce se impune fiind aceea a exercitării căilor de atac potrivit dreptului comun în materie. Potrivit dreptului comun în materie, cu excepția unor dispoziții exprese ale legii, sentința tribunalului poate fi atacată cu apel și recurs. Potrivit dreptului comun, astfel cum era reglementat în vechiul cod de procedură civilă, nu există situații în

care sentința pronunțată de tribunal să nu poată fi atacată la instanța superioară, dispoziții derogatorii fiind adoptate prin legi speciale doar în ceea ce privește calea efectivă de atac ce poate fi exercitată împotriva acestei sentințe. Este vorba, de exemplu, de materia insolvenței, unde legiuitorul a prevăzut în mod expres că împotriva hotărârilor pronunțate de judecătorul sindic se poate exercita doar calea de atac a recursului, fiind exclus apelul în această procedură. Esențial este faptul că sentința pronunțată de tribunal, în primă instanță, este întotdeauna supusă căilor de atac, diferența fiind determinată doar în ce privește numărul gradelor de jurisdicție și numai dacă această excepție este reglementată în mod expres prin legi speciale.

În cadrul procedurii de exequator, legea stabilește doar instanța de fond investită cu soluționarea cererilor având acest obiect, fără a conține și dispoziții derogatorii de la dreptul comun. În lipsa prevederilor derogatorii, procedura de exequator, sub ambele etape pe care le presupune, este supusă, conform dreptului comun în materie referitor la sentința pronunțată în primă instanță de tribunal, atât apelului, cât și recursului.

Curtea de apel, judecând în complet specific recursului, fără a exista o pronunțare expresă asupra căii de atac cu care a fost investită, deși pârâtul și-a intitulat-o cerere de apel, a apreciat asupra inadmisibilității acestei căi de atac, recurgând la dispozițiile ce reglementează executarea silită. Totuși, se observă că instanța a aplicat trunchiat această procedură doar în ceea ce privește calea de atac, fără a analiza investirea expresă a tribunalului ca instanță de fond. Or, o procedură jurisdicțională nu poate fi aplicată doar parțial, ci doar în întregul său. Potrivit dreptului comun în materia executării silite, cererea de încuviințare a executării silite este de competența instanței de executare, care este întotdeauna judecătoria. Curtea de apel a reținut aplicabilitatea procedurii ce reglementează executarea silită cu privire doar la calea de atac, procedând, astfel, la o aplicabilitate parțială a procedurii apreciate ca fiind dreptul comun în raport de obiectul cauzei.

Însă, prin aplicarea dispozițiilor art. 168 și art. 169 din Legea nr. 105/1992 și în cadrul etapei de încuviințare silită a executării hotărârii străine, conform art. 174 alin. (2) din aceeași lege, se crează și pentru cererea de încuviințare a executării silite a hotărârii străine cadrul procesual ce trebuie aplicat, respectiv cel al căilor de atac de drept comun. Concluzia este logică, întrucât nu pot exista două proceduri distincte ce ar fi aplicabile în aceeași cauză, raportat doar la modalitatea în care se formulează o cerere de exequator; mai exact, în măsura în care printr-o cerere unică se solicită atât recunoașterea hotărârii străine, cât și încuviințarea executării sale silite, procedura este cea a dreptului comun din perspectiva căilor de atac, iar în cazul în care se formulează cereri distincte se aplică proceduri diferite cu privire la căile de atac, una pentru recunoaștere și alta pentru încuviințarea executării silite. Subliniem faptul că procedura de exequator este una unică, dar care presupune două etape. Existența celor două etape nu implică aplicarea unor proceduri distincte, respectiv cea din materia executării silite pentru încuviințarea unei asemenea executări, dacă cele două etape sunt exercitate separat. Procedura de exequator fiind unică, tot astfel și procedura de judecată este unică, astfel cum rezultă din art. 174 alin. (2) care face trimitere la aplicabilitatea art. 168 și art. 169 și în etapa de încuviințare a executării silite.

Pe cale de consecință, având în vedere considerentele expuse, excepția de inadmisibilitate invocată de reclamant a fost respinsă ca nefondată.

Totodată, în temeiul art. 312 C. proc. civ. raportat la art. 304 pct. 1 și 9 C. proc. civ., constatând că instanța, prin interpretarea și aplicarea greșită a legii, nu a fost constituită potrivit dispozițiilor legale, a admis recursul declarat în cauză, a casat decizia recurată și a trimis cauza la aceeași instanță pentru soluționarea apelului declarat în cauză.

43. Cerere de recunoaștere a unei hotărâri străine. Neîndeplinirea condițiilor prevăzute de art. 167 din Legea nr. 105/1992. Consecințe

Legea nr. 105/1992, art. 165 alin. (2), art. 166 teza I, art. 167 alin. (2)
C. proc. civ. din 1865, art. 304 pct. 5, art. 314

În conformitate cu dispozițiile art. 167 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 105/1992, hotărârile referitoare la alte procese decât cele privind statutul civil arătate în art. 166 pot fi recunoscute în România, spre a beneficia de puterea lucrului judecat, dacă există reciprocitate în ceea ce privește efectele hotărârilor străine între România și statul instanței care a pronunțat hotărârea.

O hotărâre judecătorească pronunțată de statul canadian, care privește obligațiile financiare ale reclamantului, persoană în stare de faliment, nu face parte din categoria hotărârilor străine recunoscute de plin drept în România întrucât nu privește statutul civil al cetățeanului statului unde a fost pronunțată, astfel că nu poate fi reținută reciprocitatea efectelor unor astfel de hotărâri între România și statul canadian în care a fost pronunțată hotărârea.

În ceea ce privește îndeplinirea condițiilor prevăzute de art. 167 alin. (2) din Legea nr. 105/1992, aspectele invocate presupun examinarea în concret a documentelor emise de autoritățile judiciare canadiene competente pentru a observa caracterul hotărârii pronunțate, necesitatea citării părților în procedură și calea de atac ce poate fi exercitată împotriva hotărârilor conform procedurii canadiene, aspecte care atrag casarea cu trimitere.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 397 din 10 februarie 2015

Notă : Legea nr. 105/1992 cu privire la reglementarea raporturilor de drept internațional privat a fost abrogată de Legea nr. 76/2012 la data de 15 februarie 2013.

Prin cererea înregistrată la Tribunalul Brașov, reclamantul A. a chemat în judecată pe pârâtul B., solicitând recunoașterea în România a hotărârii judecătorești pronunțate la data de 6.09.2006 în dosarul judiciar și de caz nr. 31 - 428790 al Curții Superioare de Justiție Ontario.

Tribunalul Brașov, prin sentința civilă nr. 55/S/4.03.2013, a respins excepțiile autorității de lucru judecat și de litispendență invocate de pârât și a respins cererea formulată de reclamant.

Cu privire la excepțiile invocate, prima instanță a reținut că inexistența aceluiași obiect al celor două cereri determină lipsa îndeplinirii condițiilor intervenirii puterii lucrului judecat ca și a celor ce vizează litispendența, nefiind îndeplinită condiția triplei identități de parte, obiect și cauză, în condițiile unui obiect distinct al dosarelor menționate.

Pe fond, instanța a reținut că potrivit art. 165 din Legea nr. 105/1992 termenul de hotărâri străine se referă la actele de jurisdicție ale instanțelor judecătorești, notariatelor sau oricăror autorități competente dintr-un alt stat, hotărârea a cărei recunoaștere se solicită îndeplinind această condiție.

Potrivit art. 167 din aceeași lege, hotărârile referitoare la alte procese decât cele privind statutul civil arătate în art. 166 pot fi recunoscute în România, spre a beneficia de puterea lucrului judecat, dacă sunt îndeplinite cumulativ următoarele condiții:

- hotărârea este definitivă, potrivit legii statului unde a fost pronunțată;
- instanța care a pronunțat-o a avut, potrivit legii menționate, competența să judece procesul;
- există reciprocitate în ce privește efectele hotărârilor străine între România și statul instanței care a pronunțat hotărârea.

În speță, primele două condiții legale care să atragă recunoașterea hotărârii străine sunt îndeplinite, nefiind îndeplinită cea de-a treia condiție care vizează reciprocitatea, întrucât în dreptul românesc nu este reglementat falimentul persoanei fizice, astfel că nu poate fi reținută reciprocitatea efectelor unor astfel de hotărâri între România și statul canadian în care a fost pronunțată hotărârea.

Împotriva sentinței a declarat apel reclamantul, criticând-o pentru nelegalitate și netemeinicie.

În motivarea apelului se susține că instanța de prim grad a interpretat în mod eronat dispozițiile art. 167 lit. c) din Legea nr. 105/1992.

Reciprocitatea nu înseamnă existența în dreptul nostru a instituției falimentului persoanei fizice, ci susceptibilitatea unei hotărâri străine de a atrage efectele juridice în România.

Actele de jurisdicție ale instanțelor judecătorești, notarilor și ale oricăror autorități competente din Canada sunt recunoscute în România.

Tribunalul Brașov nu a luat în seamă dispozițiile art. 166 teza I-a din Legea nr. 105/1992, potrivit cărora hotărârile străine sunt recunoscute de plin drept în România dacă se referă la statutul civil al cetățenilor statului unde au fost pronunțate.

Recunoașterea hotărârii străine poate fi refuzată în România doar în ipotezele menționate de art. 168 din Legea nr. 105/1992, ceea ce nu este cazul în speță.

Ca urmare, apelantul a solicitat schimbarea în tot a sentinței atacate, în sensul admiterii acțiunii sale.

Examinând cu precădere excepțiile invocate prin întâmpinare, Curtea de apel a reținut că acestea sunt neîntemeiate.

S-a reținut că ordinul de stingere al obligațiilor este opozabil tuturor creditorilor și, deci, în cadrul unui proces de recunoaștere a acestui ordin într-un stat străin calitatea procesuală pasivă poate aparține oricărui creditor care a participat la procedura falimentului.

De asemenea, s-a apreciat că interesul de recunoaștere a hotărârii este evident având în vedere faptul că prin această recunoaștere reclamantul nu ar mai putea fi urmărit pentru aceleași obligații financiare pe teritoriul României.

S-a constatat și că, potrivit art. 87 alin. 7 din Legea canadiană a falimentului și insolvenței, ordinele pronunțate de instanță în această materie pot fi puse în executare ca orice hotărâre judecătorească, deci sunt asimilate hotărârilor judecătorești.

Ca urmare, cele trei excepții au fost respinse.

Cu privire la fondul cauzei, Curtea a redat dispozițiile art. 167 din Legea nr. 105/1992 și art. 171 alin. (1) din aceeași lege.

Instanța de apel a stabilit că nu a fost dovedită îndeplinirea condiției prevăzute de art. 167 alin. (2) din Legea nr. 105/1992.

Astfel, din conținutul hotărârii a cărei recunoaștere se solicită nu rezultă că intimatul ar fi fost prezent la dezbateri și nu s-a făcut dovada că ar fi fost citat pentru termenul din 6.09.2006 sau că i s-ar fi acordat termen în cunoștință.

De asemenea, nu s-a făcut dovada comunicării Ordinului din 6.09.2006 către intimat, pentru a i se da posibilitatea de a exercita calea de atac. De remarcat în acest sens și că din conținutul Ordinului nu rezultă că nu ar fi supus vreunei căi de atac. De altfel, apelantul nici nu a susținut această ipoteză.

Având în vedere că pentru admiterea cererii de recunoaștere a unei hotărâri judecătorești străine este necesară îndeplinirea cumulativă a tuturor condițiilor prevăzute de art. 165 din Legea nr. 105/1992, neîndeplinirea unei sigure condiții are ca efect respingerea cererii.

Dispozițiile art. 166 teza I-a din Legea nr. 105/1992, invocate de apelant, nu au aplicabilitate în cauză întrucât hotărârea a cărei recunoaștere s-a solicitat nu se referă la statutul civil al persoanei.

Instanța de apel a stabilit că, deși greșit motivată, soluția primei instanțe, de respingere a cererii, este corectă, motiv pentru care, în baza art. 296 C. proc. civ., a respins apelul și a obligat apelantul la plata către intimat a cheltuielilor de judecată, reprezentând onorariul de avocat.

Împotriva acestei decizii, în termen legal, a declarat recurs reclamantul care a solicitat admiterea recursului și modificarea hotărârii

Într-un prim memoriu de recurs, recurentul a invocat îndeplinirea condițiilor prevăzute de art. 167 alin. (1) și (2) din Legea nr. 105/1992 și a arătat că hotărârea instanței de apel nu este

motivată sub aspectul înlăturării dispozițiilor art. 166 teza I din Legea nr. 105/1992.

În opinia sa, hotărârea străină trebuie recunoscută de drept în România întrucât se referă la statutul civil al persoanei, conform art. 11 din Legea nr. 105/1992.

S-au invocat dispozițiile art. 304 pct. 7 C. proc. civ.

În cel de-al doilea memoriu de recurs, recurentul a învederat că, deși instanța de apel ar fi trebuit să repună cauza pe rol pentru a pune în discuția părților aspectele legate de îndeplinirea condiției legale prevăzute de art. 167 alin. (2) din Legea nr. 105/1992, urmând a solicita părților lămuririle necesare, a pronunțat o soluție nelegală, întrucât nu a observat că intimatul a fost prezent la ședința din 31.05.2006 care, conform procedurii canadiene, era ultima ședință la care s-au citat creditorii.

Pe baza dezbaterilor din ședința din 31.05.2006 și a ordinului pronunțat cu acea ocazie, a fost emis ordinul din 6.09.2006 care este absolut, fără cale de atac și care nu se dă în urma unor noi dezbateri, căci dezbaterile au avut loc la data de 31.05.2006, ci constată dacă sunt sau nu îndeplinite condițiile stabilite prin ordinul intermediar.

S-a învederat și că instanța de apel, în mod eronat, nu a observat că intimatul a fost citat și chiar prezent personal la dezbateri și că și-a exercitat drepturile procesuale în limita în care legislația canadiană le stabilește.

De altfel, recurentul a arătat că în apel s-a reținut neîndeplinirea condiției prevăzută de lege pentru considerente pe care însuși pârâtul nu le invocă în apărarea sa și nici nu le probează nici la fond și nici în apel.

În drept s-au invocat prevederile art. 304 pct. 6, 7, 8 și 9 C. proc. civ. de la 1865.

Prin întâmpinare, intimatul a solicitat respingerea recursului ca nefondat, arătând că motivul de recurs întemeiat pe dispozițiile art. 304 pct. 7 este neîntemeiat întrucât dispozițiile art. 166 teza I din Legea nr. 105/1992 nu au aplicabilitate în cauză. În ceea ce privește celelalte motive de recurs, s-a învederat că Ordinul din 31.05.2006 nu este depus la dosar, ci doar procesul-verbal din 31.05.2006 care nu este un ordin, ci consemnează rezultatele întâlnirii între creditor și debitor în fața administratorului judiciar (trustee), scris de mână și semnat de un avocat.

Întrucât la data depunerii cererii de cesiune falimentară, intimatul obținuse obligarea recurentului la plata unei sume de bani prin hotărârea judecătorească pronunțată de Curtea Superioară de Justiție Ontario din data de 30.05.2003, conform art. 178 din legea canadiană, ordinul de descărcare falimentară nu se poate aplica unei hotărâri judecătorești având ca obiect restituirea unei sume de bani și a dobânzilor aferente acesteia.

Cu privire la Ordinul a cărui recunoaștere se cere, s-a arătat că acesta nu prevede părțile cu privire la care este opozabil conform Legii curților de Justiție din Ontario R.R.O.1990, Reg. 194, art. 4.02n(1), nu este pronunțat și semnat de un judecător, nu prevede dacă soluția are sau nu cale de atac și face referire la 3 înscrisuri în care nu apare numele creditorului B.

În cauză, ambele părți au administrat proba cu înscrisuri, probă încuviințată de instanță.

Analizând decizia recurată sub aspectul motivelor de nelegalitate invocate, se constată mai întâi că în recurs nu pot fi repuse în discuție aspectele legate de lipsa caracterului de hotărâre a ordinului care se solicită a fi recunoscut sau de neîndeplinirea condiției reciprocității legislative, diplomatice sau de fapt întrucât în apel s-a constatat că aceste condiții prevăzute de Legea nr. 105/1992 sunt îndeplinite, iar reclamantul este singurul recurent în cauză, astfel că situația acestuia nu poate fi agravată în propriul recurs.

Din perspectiva motivului de recurs prevăzut de art. 304 pct. 7 C. proc. civ., se constată că acesta nu poate fi reținut întrucât hotărârea recurată cuprinde motivele pe care se sprijină, iar împrejurarea că asupra unui argument invocat de parte instanța de apel nu s-a pronunțat decât pe scurt nu justifică invocarea nemotivării hotărârii.

Motivele de recurs invocate de recurent, care pot fi încadrate în dispozițiile art. 304 pct. 9 C. proc. civ., vizează interpretarea greșită a dispozițiilor art. 166 teza I din Legea nr. 105/1992 (față de susținerea că hotărârea a cărei recunoaștere se solicită privește statutul civil al recurentului) și îndeplinirea condiției prevăzută de art. 167 alin. (2) din Legea nr. 105/1992.

De asemenea, recurentul a invocat faptul că instanța de apel, în situația în care ar fi solicitat lămuriri părților, legate de îndeplinirea condiției prevăzută de art. 165 alin. (2) din Legea nr. 105/1992, în virtutea rolului său activ sau dacă ar fi repus dosarul pe rol pentru a pune în discuția părților aspectele nelămurite, ar fi soluționat corect cauza.

Instanța supremă apreciază că această critică se subsumează motivului de recurs prevăzut de art. 304 pct. 5 C. proc. civ. de la 1865.

Critica recurentului referitoare la interpretarea greșită a dispozițiilor art. 166 teza I din Legea nr. 105/1992 nu poate fi primită. Astfel, hotărârea a cărei recunoaștere se solicită nu face parte din categoria hotărârilor străine recunoscute de plin drept în România întrucât nu privește statutul civil al cetățeanului statului unde a fost pronunțată.

Conform definiției statutului civil al unei persoane, acesta reprezintă totalitatea atributelor și calităților prin care o persoană este individualizată în societate și familie, fiind inseparabil de noțiunea de personalitate, este unic și indivizibil. Elementele care determină statutul juridic civil sunt: cetățenia; naționalitatea; capacitatea juridică; starea civilă.

Întrucât hotărârea judecătorească a cărei recunoaștere se solicită privește obligațiile financiare ale recurentului, persoană în stare de faliment, rezultă în mod evident că hotărârea a cărei recunoaștere se solicită nu face parte din categoria hotărârilor străine recunoscute de plin drept în România.

În ceea ce privește îndeplinirea condiției prevăzută de art. 165 alin. (2) din Legea nr. 105/1992, recurentul invocă, în principal, faptul că intimatul a fost prezent la ședința din 31.05.2006 care, conform procedurii canadiene, era ultima ședință la care s-au citat creditorii, iar pe baza dezbaterilor din ședința din 31.05.2006 și a ordinului pronunțat cu acea ocazie, a fost emis ordinul din 6.09.2006 care este absolut, fără cale de atac și care nu se dă în urma unor noi dezbateri, ci constată dacă sunt sau nu îndeplinite condițiile stabilite prin ordinul intermediar.

Așa cum rezultă din hotărârea judecătorească de descărcare financiară a falitului din data de 31.05.2006, depusă în traducere legalizată, s-a dovedit, conform art. 173 alin. (1) din lege, că averea falitului nu ajunge nici la jumătate din suma de bani datorată de acesta, astfel că instanța a hotărât descărcarea financiară a falitului cu condiția ca acesta să plătească administratorului suma de 5000 dolari SUA, în rate de 400 dolari SUA pe lună, cu începere de la data de 1.09.2006.

Din conținutul adresei emisă de administratorul patrimoniului falitului, în traducere certificată, emisă la 25.07.2014 rezultă că la ședința de audiere din data de 31.05.2006 descărcarea falitului a fost condiționată de plata către administrator a sumei de 5000 dolari SUA. Deoarece falitul a îndeplinit exigențele hotărârii judecătorești din 31.05.2006, judecătoria a eliberat o hotărâre finală de descărcare la data de 6.09.2006.

Nici hotărârea din 31.05.2006 și nici cea a cărei recunoaștere se solicită în prezenta cauză nu cuprind numele părților prezente la audieri, dacă acestea au fost sau nu citate sau calea de atac ce se poate exercita împotriva hotărârii.

Aspectele invocate sub aspectul îndeplinirii condițiilor prevăzute de art. 167 alin. (2) din Legea nr. 105/1992 de recurent presupun examinarea în concret a documentelor emise de autoritățile judiciare canadiene competente pentru a observa caracterul ordinelor în discuție (absolut sau intermediar), necesitatea citării părților în procedură și calea de atac ce poate fi exercitată împotriva hotărârilor conform procedurii canadiene.

Aceste aspecte nu au fost, însă, supuse dezbaterii în calea de atac a apelului, iar apelantul, în susținerea căii sale de atac, a invocat numai aspecte legate de existența reciprocității în ceea ce privește efectele hotărârilor străine între România și statul instanței care a pronunțat hotărârea și de recunoașterea de drept a executării hotărârii.

Prin urmare, Înalta Curte a apreciat că motivul de recurs prevăzut de art. 304 pct. 5 este întemeiat, întrucât instanța de apel nu a respectat principiul contradictorialității, invocând în considerentele deciziei recurate aspecte care nu au fost supuse dezbaterii părților în condițiile în care s-a pronunțat asupra apelului reclamantului fără a evoca fondul cauzei în urma anulării sentinței apelate.

Mai mult decât atât, conform art. 314 C. proc. civ., instanța supremă hotărăște asupra fondului pricinii numai în cazul în care casează hotărârea atacată în scopul aplicării corecte a legii unor împrejurări de fapt care au fost cu certitudine stabilite.

În condițiile în care situația de fapt nu a fost deplin stabilită pentru a se examina dacă dispozițiile Legii nr. 105/1992 au fost corect aplicate, soluția de excepție a casării cu reținere nu poate fi aplicată, fiind necesară o reevaluare a probatoriilor.

În ceea ce privește excepția prescripției dreptului de a cere recunoașterea hotărârii, invocată de intimat, instanța supremă a apreciat că aceasta vizează fondul cauzei, urmând a fi analizată de instanța de apel.

În consecință, în baza art. 312 alin. (3) raportat la art. 304 pct. 5 C. proc. civ., Înalta Curte a admis recursul, a casat decizia recurată și a trimis cauza spre rejudecare aceleiași instanțe.

44. Hotărâre judecătorească. Fundamentarea soluției pe un temei juridic străin pricinii. Consecințe.

Legea nr. 95/2006
Codul de procedură civilă 1865, art. 304

Legea nr.95/2006 privind reforma în domeniul sănătății conține prevederi distincte referitoare la răspunderea disciplinară și respectiv răspundere civilă a personalului medical, cele două reprezentând tipuri diferite de răspundere, cu proceduri, reglementări și finalități diferite.

Prin urmare, întemeierea soluției instanței de fond, pronunțată în dezlegarea unei cauze având ca obiect anularea unei decizii a Comisiei de disciplină a Colegiului Medicilor București, pe dispozițiile art. 655-665 alin.1 și 2 din Legea nr. 95/2006 atrage nelegalitatea hotărârii judecătorești, instanța nepronunțându-se asupra obiectului cererii deduse judecății în condițiile în care, deși a fost sesizată cu o cererere prin care s-a urmărit tragerea la răspundere disciplinară a unui medic, a soluționat cauza în temeiul dispozițiilor referitoare la răspunderea civilă fundamentată pe malpraxis.

Secția de contencios administrativ și fiscal, Decizia nr. 366 din 2 februarie 2015

Prin cererea înregistrată la data de 15 februarie 2012 pe rolul Tribunalului București, Secția a IX-a contencios administrativ și fiscal, reclamanta A., în contradictoriu cu pârâții Comisia Superioară de Disciplină a Colegiului Medicilor din România, Colegiul Medicilor din România, Colegiul Medicilor din București, Comisia de Monitorizare și Competența Profesională pentru Cazurile de Malpraxis - Direcția de Sănătate Publică a Municipiului București, a solicitat anularea Deciziei nr.140/09.12.2011 a Comisiei Superioare de Disciplină a Colegiului Medicilor din România.

În motivarea acțiunii, reclamanta a arătat că, la data de 14.08.2009, soțul său B., în vârstă de 50 de ani a fost internat de urgență în cadrul Institutului de Urgență pentru Boli Cardiovasculare „X”.

La circa 2 ore și jumătate de la momentul, s-a început administrarea tratamentului prescris, iar, la circa 15 minute după aceasta, soțul său a intrat în stop cardio-respirator (internat fiind într-un salon al Secției cardiologie, fără a fi monitorizat ori, măcar, supravegheat, de vreun cadru medical, deși starea gravă a sănătății sale și riscurile majore presupuse de tratamentul administrat impuneau măsuri în acest sens).

După resuscitare, care a avut loc în aria de monitorizați unde a fost transferat (iar nu în secția de cardiologie cum se reține în decizia atacată), soțul său a fost transferat în Secția ATI II.

Dacă în prima săptămână, după transferul în Secția ATI, a avut o evoluție favorabilă, începând cu data de 24.08.2009 starea sa s-a agravat în mod alarmant.

La data de 25.08.2009 a solicitat să fie lămurită cu privire la cauza petelor apărute pe unul din membrele inferioare și pe brațe, a cauzei febrei pe care acesta o prezenta, medicul căruia i-a

solicitat lămuriri i-a prezentat o cauză pur ipotetică, afirmând că presupune alergie alimentară sau medicamentoasă.

Abia la data de 27.08.2009, ora 12, după mai bine de 72 de ore de la apariția semnelor evidente de infecție gravă și după mai bine de 48 de ore după ce personal a sesizat medicului petele la nivelul membrului inferior drept și al brațelor, a fost chemat la patul bolnavului un medic specialist în infecții, căruia nu i-au trebuit decât câteva minute pentru a stabili că soțul meu se afla deja în sepsis sever (cu consecința disfuncției multiple de organ, afectarea neurologică, afectarea hematologică etc), infirmând astfel, în doar câteva minute și urmare unui examen sumar, presupusa alergie și indicând ca sursă certă cateterul, având în vedere apariția petelor, în principal, la nivelul membrului inferior drept, în care se practicase incizia.

La data de 31.08.2009 soțul a decedat, urmare șocului septic cu „pioceanic”.

Întrucât a considerat că, producerea stopului cardio-respirator ar fi putut fi evitată dacă soțul său ar fi beneficiat de monitorizare pe parcursul administrării tratamentului prescris, iar diagnosticarea în timp util și, în consecință, tratarea la timp și corespunzătoare ar fi împiedicat intrarea în șoc septic, a sesizat Colegiul Medicilor București, sesizarea vizând medicul cardiolog care a decis internarea și tratarea pacientului într-un simplu salon, iar nu în aria de monitorizare, și împotriva tuturor medicilor din secția ATI II, care s-au ocupat de soțul său pe întreaga perioadă a internării.

Prin Decizia nr.1189/2011, Colegiul Medicilor București a respins sesizarea formulată, reținând că pacientul prezenta o cardiomiopatie dilatativă aflată în stadiu avansat de evoluție, că infecțiile sistemice cu evoluție gravă sunt complicații frecvente ale insuficienței cardiace grave și că mortalitatea, în asemenea situații, este citată ca fiind extrem de ridicată în toată literatura de specialitate.

Nemulțumită fiind de această hotărâre, reclamanta a formulat contestație la Comisia superioară de disciplină a Colegiului Medicilor din România, contestația fiind respinsă prin Decizia nr.140/09.12.2011, decizie pe care o consideră nelegală și netemeinică.

Prin întâmpinarea formulată, pârâtul Colegiul Medicilor din România a invocat excepția lipsei calității procesuale active a reclamantei A., arătând că decizia Comisiei Superioare de Disciplină este un act administrativ jurisdicțional adoptat în urma unei anchete disciplinare, iar subiectele raportului juridic disciplinar sunt medicul și organizația profesională, în acest sens art.451 din Legea nr.95/2006 enumerând limitativ persoanele care au calitatea de a solicita anularea unei decizii a Comisiei Superioare de Disciplină, respectiv medicul sancționat.

Prin Sentința civilă nr.790 din 13.02.2013, Tribunalul București, Secția a IX-a contencios administrativ și fiscal a declinat competența de soluționare a cauzei în favoarea Curții de Apel București - Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal.

Prin acțiunea precizată în fața Curții de apel, reclamanta a solicitat:

- în principal, anularea Deciziei nr.140 din 09.12.2011 emisă de Colegiului Medicilor din România – Comisia Superioară de Disciplină, prin care a fost soluționată contestația, precum și anularea Deciziei nr.1189 din 19.01.2011 emisă de Colegiul Medicilor din București – Comisia de disciplină, prin care a fost soluționată plângerea.

- în subsidiar, obligarea Colegiului Medicilor din București să procedeze la o (nouă) soluționare a plângerii.

Prin precizarea de acțiune, reclamanta susține motivele cererii introductive, solicitând admiterea cererii astfel cum a fost precizată, respectiv, stabilind malpraxis-ul, a se dispune anularea actelor atacate, ca nelegale și netemeinice, iar, în subsidiar, obligarea Colegiului Medicilor din București, la soluționarea (reexaminarea) plângerii formulate cu respectarea reglementărilor privind procedura.

Prin încheierea din 9 mai 2014, Curtea de apel a respins excepția lipsei calității procesuale active și excepția lipsei calității procesuale pasive a Comisiei de disciplină, în raport cu obiectul acțiunii și cu faptul că reclamanta s-a adresat entităților chemate în judecată, precum și cu prevederile art.16 din Legea nr.554/2004.

Prin Sentința civilă nr.1967 din 20 iunie 2014, Curtea de Apel București, Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal a respins excepțiile, ca nefondate, a admis cererea precizată formulată de reclamantă, a anulat actele atacate și a obligat Colegiul Medicilor să reexamineze plângerea petentei.

Pentru a pronunța această soluție, Curtea de apel a reținut următoarele:

Plângerea petentei nu a fost examinată în totalitate, existând numeroase neregularități în procesul de soluționare din partea intimatelor, acestea afectând temeinicia și legalitatea actelor atacate.

Conform Legii nr. 95/2006, plângerea împotriva unui medic se depune la colegiul al cărui membru este medicul. În cazul medicilor cetățeni ai unui stat membru al Uniunii Europene, ai unui stat aparținând Spațiului Economic European sau ai Confederației Elvețiene, plângerea se depune la colegiul în a cărui rază medicul își desfășoară activitatea. Biroul executiv al Consiliului național dispune trimiterea dosarului disciplinar la comisia de disciplină. Împotriva deciziei de respingere a plângerii persoana care a făcut plângerea poate depune contestație la colegiul a cărui decizie se contestă. Aceasta se soluționează de către Biroul executiv al Consiliului național. Plângerile împotriva unui membru al organelor de conducere de la nivel teritorial sau național se înaintează Comisiei superioare de disciplină. În cadrul fiecărui colegiu teritorial se organizează și funcționează comisia de disciplină, independentă de conducerea colegiului, care judecă în complete de 3 membri abaterile disciplinare săvârșite de medicii înscriși în acel colegiu. La nivelul Colegiului Medicilor din România se organizează și funcționează Comisia superioară de disciplină, independentă de conducerea colegiului, care judecă în complete de 5 membri contestațiile formulate împotriva deciziilor comisiilor de disciplină teritoriale. Unul dintre membrii comisiilor de disciplină este desemnat de autoritățile de sănătate publică, la nivel teritorial, și de Ministerul Sănătății Publice, la nivelul Comisiei superioare de disciplină. Procedura judecării abaterilor este prevăzută în Statutul Colegiului Medicilor din România.

Decizia pronunțată se comunică medicului sancționat și Biroului executiv al Colegiului Medicilor din România. Deciziile privind aplicarea sancțiunilor care se soldează cu suspendarea sau interzicerea exercitării profesiei se comunică și Ministerului Sănătății Publice și, respectiv, angajatorului. Persoana fizică sau juridică care a făcut sesizarea va fi informată cu privire la soluționarea cauzei de către comisia de disciplină. În termen de 15 zile de la comunicare, medicul sancționat, persoana care a făcut sesizarea, Ministerul Sănătății Publice, președintele colegiului teritorial sau președintele Colegiului Medicilor din România poate contesta decizia pronunțată de comisia de disciplină a colegiului teritorial.

Există neregularități în procedura de examinare medicală. Riscurile și imprevizibilitatea răspunsului pacientului la tratament (recunoscute și invocate de profesorul universitar pe ale cărui concluzii se fundamentează soluția dată de comisie) impuneau probabil internarea pacientului în aria de monitorizare. Este cert că ambele Comisii de disciplină, atât cea teritorială cât și cea superioară au ignorat faptul că ceea ce a afirmat petenta este că stopul cardio respirator ar fi putut fi evitat dacă administrarea tratamentului s-ar fi făcut în aria de monitorizare, întreruperea administrării dopaminei s-a făcut tardiv abia după apariția grețuri lor, durerilor de cap și a durerilor angioase, care indicau deja un supradozaj) și faptul că infecția a fost depistată tardiv, respectiv în momentul în care soțul său se afla deja în stadiul de septicemie și, ca atare, tratamentul administrat a fost tardiv, respectiv din data de 28.08.2009, ci nu din data de 24.08.2009 (medicul specialist a fost chemat abia la data de 27.08.2011).

Din examinarea actelor dosarului a rezultat că nu au fost audiați toți medicii implicați, nu s-au investigat aserțiunile petentei în sensul că „pacientul nu a beneficiat de asistența medicală corespunzătoare pe parcursul internării” (o infecție urinară netratată de medicul curant, apariția unei septicemii, tratament antibiotic administrat tardiv, comunicare insuficientă a medicilor privind starea gravă de sănătate a pacientului).

Din actele atacate nu a rezultat care este procedura standard și dacă aceasta a fost urmată întocmai de medicii implicați.

Deciziile nr. 140 din 09.12.2011 și nr. 1189 din 19.01.2011 ale Colegiului medicilor sunt deficitare la motivarea acestor aspecte privind procedura standard care trebuia urmată și dacă protocolul a fost respectat de medicii implicați.

În lipsa motivării explicite a actului administrativ, posibilitatea atacării în justiție a actului respectiv este iluzorie, de vreme ce judecătorul nu poate specula asupra motivelor care au determinat autoritatea administrativă să ia o anumită măsură și absența acestei motivări favorizează emiterea unor acte administrative abuzive, de vreme ce absența motivării lipsește de orice eficiență controlul judecătoresc al actelor administrative, prin urmare motivarea reprezintă o obligație generală, aplicabilă oricărui act administrativ, ea reprezintă o condiție de legalitate externă a actului, care face obiectul unei aprecieri în concreto, după natura acestuia și contextul adoptării sale, iar obiectivul său este prezentarea într-un mod clar și neechivoc a raționamentului instituției emittente a actului, motivarea urmărește o dublă finalitate; îndeplinește, în primul rând, o funcție de transparență în profitul beneficiarilor actului, care vor putea, astfel, să verifice dacă actul este sau nu întemeiat; permite, de asemenea, instanței să realizeze controlul său jurisdicțional, deci în cele din urmă permite reconstituirea raționamentului efectuat de autorul actului pentru a ajunge la adoptarea acestuia; desigur ea trebuie să figureze chiar în cuprinsul actului și să fie realizată de autorul său.

Așadar, a motiva implică a face cunoscute cu claritate elementele de fapt și de drept care permit înțelegerea și aprecierea legalității sale, iar importanța acestei exigențe depinde în mod considerabil de natura actului, de contextul juridic în care el intervine, precum și de interesele pe care destinatarul actului ar putea să le aibă în primirea acestor explicații și deci motivarea trebuie să permită judecătorului să exercite un control asupra elementelor de fapt și de drept care au servit drept bază de exercitare a puterii de apreciere, deci trebuie realizată într-un mod suficient de detaliat, prin indicarea în speța de față a motivelor pentru care autoritatea emittentă a ajuns la concluzia necesității constatării încetării de drept a mandatului de primar, cu alte cuvinte, motivarea trebuia să fie efectivă, respectiv completă, precisă și circumstanțială.

În acest sens, Curtea de apel a avut în vedere jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție (Decizia nr.1580 din 11 aprilie 2008 a Secției de contencios administrativ și fiscal) și jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene (cauzele C-367/1995, C-41/1969 și C-509/1993).

Din motivarea actelor emise de intimat nu se înțelege că este procedura standard în cazuri medicale de genul celui în care soțul petentei a decedat și dacă medicii implicați au respectat această procedură.

La pronunțarea soluției, Curtea de apel a avut în vedere dispozițiile art.655-665 și art.666 alin.(1) și (2) din Legea nr.95/2006 și necesitatea asigurării respectării standardelor terapeutice și de asistență medicală unice în cazuri medicale de același fel (în acordarea asistenței medicale/îngrijirilor de sănătate, personalul medical are obligația aplicării standardelor terapeutice, stabilite prin ghiduri de practică în specialitatea respectivă, aprobate la nivel național, sau, în lipsa acestora, standardelor recunoscute de comunitatea medicală a specialității respective).

Împotriva Sentinței civile nr.1967 din 20 iunie 2014 Curții de Apel București, Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal a declarat recurs pârâtul Colegiul Medicilor din România.

În motivarea acestuia s-a arătat că în hotărâre se face confuzie între două tipuri de răspundere – cea de malpraxis și cea de răspundere disciplinară a medicului atunci când s-au încălcat principiile etice și normele deontologice prevăzute de cadrul profesional. Corespondent între cele două tipuri de comisii de disciplină și de malpraxis chemate să stea în judecată ca și parte nu există nicio legătură.

Astfel, malpraxisul este definit de Legea nr. 95/2006 privind reforma în sănătate, ca fiind eroarea profesională săvârșită în exercitarea actului medical sau medico-farmaceutic, generatoare de prejudicii asupra pacientului, implicând răspunderea civilă a personalului medical și a furnizorului de produse și servicii medicale, sanitare și farmaceutice".

Răspunderea civilă este o formă a răspunderii juridice care constă într-un raport de obligații în temeiul căruia o persoana este îndatorată să repare prejudiciul cauzat altuia prin fapta sa ori, în

cazurile prevăzute de lege, prejudiciul pentru care este răspunzătoare.

Pornind de la formele răspunderii civile - delictuală sau contractuală, în literatura juridică, s-a apreciat că răspunderea medicului are un caracter delictual și nu un caracter contractual, deoarece viața, sănătatea, integritatea fizică sau psihică nu pot face obiectul vreunei convenții.

Abaterea disciplinară este definită de Legea nr. 95/2006 și Statutul CMR ca fiind „fapta săvârșită cu vinovăție prin care se încalcă jurământul depus, legile și regulamentele specifice profesiei de medic. Codul Deontologic, prevederile prezentului Statut, deciziile obligatorii adoptate de Colegiul Medicilor din România precum și orice altă faptă săvârșită în legătură cu profesia sau în afara acesteia, care este de natură să prejudicieze onoarea și prestigiul profesiei sau a corpului profesional”.

Considerentele Înalte Curți asupra recursului

Obiectul acțiunii deduse judecării îl constituie anularea Deciziei nr. 140 din 09.12.2011 pronunțată de Comisia Superioară de Disciplină a Colegiului Medicilor din România; și a Deciziei nr.1189 din 19.01.2011 emisă de Comisia de disciplină a Colegiului Medicilor București, și obligarea Colegiului Medicilor din București la soluționarea (reexaminarea) plângerii formulate.

Prin sentința contestată acțiunea a fost admisă în totalitate anulându-se deciziile sus-arătate și fiind obligat Colegiul Medicilor să reexamineze plângerea petente, indicându-se ca și temei de drept dispozițiile art.655-665, 666 alin.1 și 2 din Legea nr.95/2006.

În fapt Legea nr.95/2006 privind reforma în domeniul sănătății conține prevederi distincte referitoare la răspunderea disciplinară(art.422-451) și respectiv răspundere civilă a personalului medical (art.642-643) și (art.665-art.674).

Răspunderea disciplinară se stabilește de Comisia de disciplină a Colegiului Medicilor(art.443-444) iar cea civilă de Comisia de monitorizare și competență profesională pentru cazurile de malpraxis (art.668).

Rezultă că este vorba de două tipuri diferite de răspundere, cu proceduri, reglementări și finalități diferite.

În speță, reclamanta a solicitat anularea Deciziei nr.1189 din 19.01.2011 a Comisiei de disciplină a Colegiului Medicilor București vizând reclamația formulată de A. „nemulțumită de faptul că soțul ei nu a beneficiat de asistență medicală corespunzătoare pe parcursul internării” din partea medicului curent.

Este adevărat că petiția reclamantei este adresată „Comisiei de monitorizare și competență profesională pentru cazurile de malpraxis”, însă pe de o parte, această comisie este organizată în cadrul Direcțiilor de sănătate publică din cadrul Ministerului Sănătății, în timp ce Colegiul Medicilor este o organizație profesională a medicilor autonomă, în raport de Ministerul Sănătății, iar pe de altă parte petenta formulează contestație împotriva Deciziei nr.1189/2011, care a fost soluționată prin Decizia nr.140 din 9.12.2011 a Comisiei Superioară de Disciplină a Colegiului Medicilor.

Apare evident că reclamanta a urmărit să obțină tragere la răspundere disciplinară a medicului care s-ar fi făcut vinovat de decesul soțului său.

Cum instanța a arătat, Legea nr.95/2006 conține prevederi referitoare la acest fapt în art.442-451.

Cum însă instanța de fond și-a întemeiat soluția pe prevederile art.655-665 alin.1 și 2 din lege, care se referă la răspunderea civilă, fundamentată pe malpraxis, deși instanța nu a fost sesizată cu o cerere în despăgubiri, rezultă că instanța nu s-a pronunțat asupra obiectului cererii deduse judecării.

Acest lucru nu poate fi făcut pentru prima dată de către instanța de recurs fără a priva părțile de un grad de jurisdicție în care să-și poată prezenta și administra probele pe care le consideră necesare, astfel că Înalta Curte apreciază că se impune casarea cu trimitere spre rejudecare a pricinii urmând ca în noul ciclu procesual, instanța de fond să analizeze în conformitate cu cererile și precizările reclamantei care este obiectul real al acțiunii să verifice deciziile contestate în raport de acest obiect și să întregască cadrul procesual doar în raport de această precizare.

În raport de argumentele mai sus expuse, Înalta Curte a apreciat că recursul recurentului Colegiul Medicilor este întemeiat, astfel că în baza dispozițiilor art.304¹ Cod procedură civilă l-a admis și casând sentința a trimis cauza spre rejudecare aceleași instanțe conform dispozițiilor art.312 alin.1 Cod procedură civilă.

45. Hotărâre care ține loc de act autentic de vânzare-cumpărare. Acțiune în constatarea nulității absolute a vânzării. Condiții și efecte

C. civ. din 1864, art. 948, art.953, art.961

Hotărârea care ține loc de act autentic de vânzare-cumpărare nu este un contract judiciar, ci o hotărâre judecătorească, astfel încât aceasta nu poate face obiect al unei acțiuni în anulare, nici direct și nici indirect, ci numai al căilor de atac, ordinare sau extraordinare.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 653 din 26 februarie 2015

Prin cererea înregistrată la data de 02.02.2012 pe rolul Tribunalului Ilfov, Secția civilă sub nr. x/93/2012, reclamanta SC A. SRL, prin lichidator B. SPRL, a chemat în judecată pe pârâții C. și D., solicitând instanței constatarea nulității absolute a vânzării terenului extravilan arabil în suprafață de 5.000 m.p., situat în sat X, comuna Moara Vlăsiei, județ Ilfov, tarlău 81, parcela 288, conform deciziei civile nr. 944/17.12.2008 pronunțate de Curtea de Apel București, Secția a IV-a civilă în dosarul nr. x/3/2007, devenită irevocabilă prin decizia nr. 545/29.01.2010 de respingere a recursului, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția civilă și de proprietate intelectuală; repunerea părților în situația anterioară și obligarea pârâților la plata cheltuielilor de judecată.

Prin sentința civilă nr. 507/14.06.2012, Tribunalul Ilfov a respins cererea, ca neîntemeiată.

Pentru a hotărî astfel, prima instanță a reținut că, prin antecontractul de vânzare-cumpărare autenticat sub nr. 235/01.03.2006 de B.N.P. E., pârâții, în calitate de promitenți-vânzători, s-au obligat să vândă reclamantei, în calitate de promitentă-cumpărătoare, terenul extravilan arabil în suprafață de 5.000 m.p., situat în sat X, comuna Moara Vlăsiei, județ Ilfov, tarla 81, parcela 288. Prețul vânzării a fost stabilit la suma de 155.000 de euro, din care echivalentul a 10.000 euro a fost achitat la data încheierii antecontractului de vânzare-cumpărare, părțile convenind ca restul de preț să fie achitat la data încheierii actului de vânzare-cumpărare.

Prin decizia civilă nr. 944 din 17.12.2008 a Curții de Apel București, Secția a IV-a civilă, s-a admis apelul declarat de reclamanta din prezentul litigiu, s-a schimbat în parte sentința atacată, în sensul că instanța de judecată a pronunțat o hotărâre care să țină loc de act autentic de vânzare-cumpărare pentru terenul în suprafață de 4890 m.p. situat în comuna Moara Vlăsiei, județul Ilfov, cu numărul cadastral 2176 și înscris în CF nr. 2282 a comunei Moara Vlăsiei, pentru prețul total de 155.000 euro. Această hotărâre judecătorească a devenit irevocabilă prin decizia civilă nr. 545 din 29.01.2010 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Secția civilă și de proprietate intelectuală.

S-a constatat că în prezentul litigiu reclamanta invocă două motive de nulitate absolută a convenției consfințită prin decizia civilă nr. 944/2008, respectiv lucrul obiect al vânzării nu există și eroarea obstacol a cumpărătoarei.

În ceea ce privește primul motiv de nulitate, instanța a reținut că prin antecontractul de vânzare-cumpărare menționat pârâții s-au obligat să vândă, iar reclamanta să cumpere un teren de 5.000 m.p., iar prin decizia nr. 944/2008 s-a pronunțat o hotărâre care să țină loc de act autentic de vânzare-cumpărare pentru un teren în suprafață de 4.890 m.p. La momentul pronunțării hotărârii judecătorești, imobilul teren era înscris în cartea funciară, suprafața consemnată fiind de 4.890 m.p., și nu de 5.000 m.p., aspect pe care reclamanta îl cunoștea, fiind public. Reclamanta și-a dat consimțământul pentru încheierea convenției de vânzare-cumpărare pentru suprafața mai mică,

instanța de judecată prin decizia civilă nr. 944/2008, suplinind doar consimțământul promitenților-vânzători, aspect ce reiese din considerentele hotărârii judecătorești. Reclamanta nu a exercitat cale de atac împotriva deciziei civile nr. 944/2008, prin care să invoce lipsa identității de suprafață dintre cea înscrisă în antecontract și cea menționată în hotărârea care ține loc de act autentic de vânzare-cumpărare.

Tribunalul a înlăturat și susținerea potrivit căreia pe parcursul soluționării litigiului nu s-a identificat fizic terenul și nu s-a efectuat un raport de expertiză în specialitatea topografie, având în vedere că reclamanta a fost parte în respectivul demers judiciar, putând propune probe și critica în căile de atac eventuala respingere a administrării probelor solicitate.

În ceea ce privește amplasamentul terenului, respectiv dacă este pe raza localității Moara Vlăsiei sau pe raza localității Balotești, tribunalul a observat că asupra acestui aspect s-a pronunțat Înalta Curte de Casație și Justiție, reținând că imposibilitatea obținerii documentației cadastrale, împiedicare invocată de promitenții-vânzători, a fost înlăturată prin depunerea extrasului de carte funciară datat 28.11.2007, din care a rezultat că imobilul este intabulat pe raza comunei Moara Vlăsiei, județul Ilfov.

În ceea ce privește lipsa existenței fizice a obiectului contractului de vânzare-cumpărare, s-a reținut că una dintre condițiile de fond pentru încheierea valabilă a unui act de vânzare-cumpărare și a unui act juridic în general este ca lucrul să existe sau să poată exista în viitor. În speță, părțile au avut în vedere un bun actual, și nu unul viitor, astfel că cerința existenței lucrului trebuie verificată în momentul încheierii contractului de vânzare-cumpărare, moment care este 17.12.2008, data pronunțării hotărârii judecătorești de Curtea de Apel București. Din probele administrate s-a constatat că reclamanta nu a dovedit lipsa existenței fizice a terenului în suprafață de 5.000 m.p. (4.890 m.p.), la data exprimării consimțământului părților cu ocazia pronunțării hotărârii care să țină loc de act autentic de vânzare-cumpărare.

S-a mai reținut că argumentele referitoare la neîntocmirea unui raport de expertiză în specialitatea topografie sau la neidentificarea fizică a terenului cu ocazia soluționării dosarului nr. x/3/2007 nu pot fi avute în vedere, pe de o parte, pentru că nu demonstrează motivul de nulitate absolută invocat de reclamantă și, pe de altă parte, pentru că partea însăși putea solicita încuviințarea unei astfel de probe în fața instanței de fond sau critica în căile de atac o eventuală respingere a probei cu expertiza tehnică. Lipsa de acțiune a părții reclamante nu poate fi considerată o dovadă a inexistenței fizice a obiectului contractului de vânzare-cumpărare la momentul încheierii sale.

S-a constatat că nu sunt incidente dispozițiile art. 1311 C. civ., conform cărora „dacă în momentul vânzării, lucrul vândut era pierit în tot, vinderea este nulă”.

În ceea ce privește cel de-al doilea motiv de nulitate absolută, s-a reținut că eroarea obstacol este cea mai gravă formă a erorii-viciu de consimțământ, reglementată în art. 953, 954, 961 C. civ., împiedicând formarea actului juridic. În cazul acesteia, falsa reprezentare cade fie asupra naturii actului juridic ce se încheie (*error in negotium*), fie asupra identității fizice a obiectului (*error in corpore*). Error in corpore presupune că una dintre părți crede că tratează cu privire la un anumit bun, iar cealaltă parte are în vedere un alt bun.

În speță, s-a reținut că voința ambelor părți a fost în sensul de a se transmite și a se dobândi dreptul de proprietate asupra aceluiși bun, terenul în suprafață de 5.000 m.p., reprezentarea părților vizând același bun, și nu bunuri diferite. Lipsa obiectului actului juridic încheiat nu reprezintă o falsă reprezentare asupra identității fizice a obiectului, în sensul definiției mai sus arătate, în condițiile în care reclamanta nu a fost în eroare asupra obiectului contractului de vânzare-cumpărare, intenționând să cumpere același teren de 5.000 de m.p., pe care părțile i l-au vândut.

Împotriva acestei sentințe, la data de 27.07.2012, a declarat apel reclamanta, care a fost înregistrat pe rolul Curții de Apel București, Secția a III-a civilă și pentru cauze cu minori și de familie la data de 06.08.2012.

Prin decizia civilă nr. 406 din 07.10.2014, Curtea de Apel București, Secția a III-a civilă și pentru cauze cu minori și de familie a respins apelul declarat de apelanta-reclamantă SC A. SRL ca

nefondat. S-a luat act că apelanta-reclamantă și intimatul-pârât C. și-au rezervat dreptul de a solicita cheltuieli de judecată pe cale separată.

Pentru a hotărâ astfel, Curtea a reținut că hotărârea care ține loc de act autentic de vânzare-cumpărare, nefiind un contract judiciar, ci o hotărâre judecătorească, nu poate face obiect al unei acțiuni în anulare, nici direct și nici indirect (în cauză solicitându-se nulitatea vânzării realizate printr-o decizie a instanței), ci numai al căilor de atac, ordinare sau extraordinare. Faptul că obiectul pricinii nu s-ar afla în ființă nu poate fi invocat decât pe calea revizuirii, conform art. 322 pct. 3 C. proc. civ. În cauza ce a format obiectul dosarului nr. x/3/2007, reclamanta a formulat, corespunzător naturii mixte de hotărâre care ține loc de act autentic, două capete de cerere, unul prin care a solicitat să se constate validitatea convenției încheiate de părți la data de 01.03.2006, numite antecontract de vânzare-cumpărare și celălalt prin care a solicitat pronunțarea unei hotărâri care să țină loc de contract de vânzare-cumpărare, primul fiind admis de Tribunalul București, Secția a III-a civilă prin sentința civilă nr. 1675/14.12.2007 și cel de-al doilea prin decizia civilă nr. 944/17.12.2008 pronunțată de Curtea de Apel București, Secția a IV-a civilă. Aspectul negativ al puterii de lucru judecat se opune repunerii în discuție într-un alt litigiu a existenței obiectului obligației părților (transferul dreptului de proprietate asupra terenului în suprafață de 4.890 m.p. situat în com. Moara Vlăsiei, județul Ilfov, cu nr. cadastral 2176 și înscris în CF nr. 2282 a comunei Moara Vlăsiei) la momentul realizării transferului, prin decizia civilă nr. 944/17.12.2008 pronunțată de Curtea de Apel București, Secția a IV-a civilă.

Curtea a avut în vedere că soluția nu ar fi fost diferită nici dacă ar fi fost vorba de un contract de vânzare-cumpărare, iar nu de o hotărâre judecătorească care să țină loc de act autentic.

S-a reținut că în speță există suficiente elemente din care să reiasă care este delimitarea în spațiu a terenului care a format obiectul transmiterii dreptului de proprietate, și anume identificarea prin numărul cadastral. Art. 2 alin. (2) din Legea nr. 7/1996 prevede că prin sistemul de cadastru general se realizează, între altele, identificarea, descrierea și înregistrarea în documentele cadastrale a imobilelor prin natura lor, măsurarea și reprezentarea acestora pe hărți și planuri cadastrale, precum și stocarea datelor pe suporturi informatice. În art. 10 alin. (1) se arată că funcția tehnică a cadastrului general se realizează prin determinarea, pe bază de măsurători, a poziției configurației și mărimii suprafețelor terenurilor pe destinații, categorii de folosință și pe proprietari, precum și ale construcțiilor. Părțile au avut în mod cert reprezentarea terenului transmis (în cauză, prin hotărâre judecătorească) ca fiind cel cu liniile despărțitoare indicate în schița ce face parte din documentația cadastrală a imobilului cu numărul cadastral 2176.

S-a mai reținut că, și în ipoteza în care s-ar dovedi că documentația cadastrală nu ar corespunde limitelor în spațiu date de titlul de proprietate al autoarei intimaților-pârâți, problemele juridice s-ar situa în planul existenței dreptului de proprietate al înstrăinătorilor asupra bunului transmis, iar nu în cel al identificării sale în spațiu.

Împotriva acestei decizii a declarat recurs SC A. SRL prin administrator judiciar B. SPRL București invocând motivul de nelegalitate prevăzut de art. 304 pct. 9 C. proc. civ., în temeiul căruia a solicitat admiterea recursului, în principal, casarea deciziei recurate și trimiterea cauzei spre rejudecare instanței de apel în vederea readministrării/completării probei cu expertiză tehnică judiciară; în subsidiar, modificarea în tot a deciziei recurate, în sensul admiterii apelului formulat de A., urmând a se dispune modificarea în tot a sentinței civile nr. 507 din 14.06.2012, pronunțată de către Tribunalul Ilfov, în dosarul maisus rubricat, astfel:

- Constatarea nulității absolute a vânzării terenului extravilan arabil în suprafață de 5.000 mp, situat în sat X, corn. Moara Vlăsiei, Jud. Ilfov, tarlăua 81, parcela 288 (în continuare „Terenul”), conform deciziei civile nr. 944/17.12.2008 pronunțată de Curtea de Apel București, Secția a IV-a civilă în dosarul nr. x/3/2007 devenită irevocabilă prin decizia nr. 545/29.01.2010 de respingere a recursului, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția civilă și de proprietate intelectuală;

- Repunerea părților în situația anterioară, urmare a desființării operațiunii de vânzare cu privire la teren;

- Obligarea intimaților-pârâți la plata cheltuielilor de judecată.

În dezvoltarea în fapt a recursului, recurenta a prezentat starea de fapt și fazele procesuale parcurse, susținând, în esență, următoarele critici de nelegalitate:

- Soluția casării cu trimitere spre rejudecare se impune, având în vedere că, deși a fost administrată proba cu expertiză tehnică judiciară topografică în fața instanței de apel, raportul de expertiză tehnică judiciară întocmit în cauză nu a clarificat situația terenului ce face obiectul judecății, existând în continuarea dubii cu privire la existența sa fizică în parcela 288 din tarlaua 81. Cu toate că s-au formulat obiecțiuni la raportul de expertiză judiciară, solicitând instanței de apel să dispună clarificarea/completarea acestuia, aceasta le-a respins, chiar dacă era evident faptul că expertiza în cauză este incompletă și contradictorie, prin raportare la următoarele neconcordanțe: - în răspunsul la obiectivul nr. 3, expertul, calculând suprafața parcelei 288 conform limitelor care reieșeau din planul parcelar aflat în evidența OCPI Ilfov, a ajuns la concluzia că aceasta are 153014 m.p. cu 6086 m.p. mai puțin decât suprafața rezultată din titlurile de proprietate; - expertul ar fi trebuit să clarifice de ce a ajuns la concluzia că la nivelul întregii parcele 288 există un deficit de 6986 m.p., luând ca reper limitele din planului parcelar aflat în evidența OCPI Ilfov, în condițiile în care a precizat că din măsurătorile executate cu ocazia convocării părților a rezultat un deficit de 7623 m.p. față de suprafața rezultată din titlurile de proprietate; care este deficitul de suprafață de care trebuie să țină cont instanța: - 6986 m.p., conform limitelor din planul parcelar aflat în evidența OCPI Ilfov (Nord și Est din marginea de 84, la Sud până în marginea Văii Pociovaliștea, respectiv la vest până la limita administrativă cu UAT Balotești); - 12074 m.p., conform limitelor care au fost luate ca reper în raportul de expertiză extrajudiciară; - expertul ar fi trebuit să explice argumentat de ce este preferabilă varianta existentă conform planului depus la OCPI (pe care chiar expertul îl critică în aceeași lucrare) variantei avute în vedere în raportul de expertiză extrajudiciară la care s-a raportat; în răspunsul la obiectivul nr. 4, expertul a ajuns la concluzia că terenul ce face obiectul dosarului are un deficit de suprafață de numai 110 m.p., astfel cum rezulta din documentația cadastrală depusă la OCPI; comparând răspunsurile de la obiectivele nr. 1 și 2 cu răspunsurile la obiectivele 3 și 4 rezultă că localizarea în fapt a terenului dedus judecății și stabilirea suprafeței acestuia prin raportare la întreaga suprafață a parcelei în care este cuprins s-a făcut numai formal, prin raportare la documentația cadastrală existentă deja la cartea funciară și care, din punctul de vedere al recurenteii, nu corespunde realității din teren.

- Decizia recurată este nelegală fiind încălcate prevederile art. 166 C. proc. civ., raportate la prevederile art. 1201 C. civ. - în mod eronat instanțele de fond și apel au reținut existența puterii de lucru judecat.

- Decizia recurată este nelegală fiind încălcate prevederile art. 948 C. civ., art. 953 C. civ. și art. 961 C. civ. Voința recurenteii a fost alterată de o falsă reprezentare asupra identității obiectului actului juridic încheiat, în sensul că s-a semnat respectivul antecontract de vânzare-cumpărare în scopul dobândirii unui teren de 5000 m.p. care, deși există în parte în acte, nu există în realitate, motiv pentru care nu a fost pusă în posesia lui nici până la momentul formulării prezentei acțiuni.

- Decizia recurată este nelegală - în mod eronat instanțele de fond și apel nu au constatat nulitatea absolută a vânzării pentru lipsa obiectului vânzării întrucât atât din expertiza extrajudiciară cât și din expertiza judiciară rezultă că documentația cadastrală a terenului din prezenta cauză este eronată.

Recursul este nefondat.

Din examinarea motivelor de recurs prin prisma dispozițiilor legale incidente cauzei se apreciază că instanța de apel a pronunțat o hotărâre legală și temeinică care nu poate fi reformată prin recursul declarat de reclamantă.

Instanța de apel a procedat la administrarea expertizei tehnice judiciare și considerându-se lămurită a respins motivat obiecțiunile la raportul de expertiză formulate de recurentă, explicând de o manieră convingătoare raționamentul juridic pe care l-a adoptat așa încât să poată fi realizat controlul judiciar.

Un proces civil finalizat prin hotărârea care dezleagă fondul, prin garanțiile date de art. 6 paragraf I din Convenția Europeană privind Drepturile Omului, presupune, printre altele, dreptul

părților de a fi în mod real „ascultate”, de către instanța sesizată. Aceasta implică mai ales în sarcina instanței obligația de a proceda la un examen efectiv real consistent al mijloacelor, argumentelor părților, cel puțin pentru a le aprecia relevanța în determinarea situației de fapt, ceea ce s-a întâmplat în cauză, recurenta beneficiind de un proces echitabil.

Prin urmare, instanța de apel a trecut corect la soluționarea cauzei uzând de dreptul suveran de apreciere a probelor, constatând că acestea sunt pertinente și suficiente pentru soluționarea cauzei și nu a încălcat principiul rolului activ și nici dreptul la apărare care să atragă casarea hotărârii. Curtea de apel a stăruit pentru a preveni orice greșeală privind aflarea adevărului în cauză pe baza stabilirii faptelor și prin aplicarea corectă a legii în scopul pronunțării unei hotărâri legale și temeinice.

În realitate, prin primul motiv de recurs ce ar atrage casarea hotărârii recurenta tinde la rejudecarea în fond a recursului. Rediscutarea admisibilității probelor și a aprecierii dacă acestea sunt pertinente și utile cauzei nu poate fi examinată într-o cale extraordinară de atac.

Motivul de recurs prevăzut de art. 304 pct. 9 C. proc. civ. reglementează situația când hotărârea pronunțată este lipsită de temei legal ori a fost dată cu încălcarea sau aplicarea greșită a legii.

În dezvoltarea motivului de recurs prevăzut de art. 304 pct. 9 C. proc. civ., recurenta a arătat că instanța de apel a încălcat prevederile art. 166 C. proc. civ., art. 1201 C. civ., reținând în mod eronat existența puterii de lucru judecat.

În cauză, în mod corect instanța de apel a reținut că aspectul negativ al puterii de lucru judecat se opune repunerii în discuție într-un alt litigiu, respectiv în prezenta cauză a existenței obiectului obligației părților (transferul dreptului de proprietate asupra terenului, situat în comuna Moara Vlăsiei, jud. Ilfov, cu nr. cadastral 2176 și înscris în CF nr.2282 a comunei Moara Vlăsiei) la momentul realizării transferului prin decizia civilă nr. 944/17 decembrie 2008 pronunțată de Curtea de Apel București.

Curtea de apel a reținut în mod judicios că, prin hotărârea care ține loc de act autentic, instanța a făcut o verificare jurisdicțională asupra existenței dreptului (de creanță) al reclamantei de a obține transferul dreptului (real) de proprietate asupra bunului, ipoteză similară verificării obligatorii a existenței dreptului reclamantei pentru a putea obține predarea bunului în cadrul unei acțiuni în revendicare sau în evacuare - situații în care toate aspectele legate de identificarea obiectului obligației părților nu pot fi puse în discuție decât prin mijloacele procedurale specifice unei hotărâri judecătorești (căi de atac, cereri de lămurire).

Instanța de apel, în mod corect, a reținut că hotărârea care ține loc de act autentic de vânzare-cumpărare nefiind un contract judiciar, ci o hotărâre judecătorească, nu poate face obiect al unei acțiuni în anulare nici direct și nici indirect, ci numai a căilor de atac, ordinare sau extraordinare, recurenta neînțelegând să uzeze de acestea.

Recurenta a invocat prin ultimele motive de recurs încălcarea prevederilor art. 948 C. civ., art. 953 C. civ. și art. 961 C. civ., și, în consecință, nelegalitatea soluției privind capătul de cerere de constatare a nulității absolute a vânzării pentru lipsa obiectului vânzării și eroarea obstacol a cumpărătoarei.

Cu referire la criticile invocate se reține că instanța de apel în mod judicios, raportat la starea de fapt stabilită, a concluzionat că reclamanta nu a dovedit motivele de nulitate absolută invocate și că aspectele referitoare la întinderea terenului cumpărat de reclamantă și la amplasamentul acestuia au fost soluționate cu putere de lucru judecat prin hotărârile judecătorești evocate în cauză.

Prin argumentele aduse sub acest aspect recurenta a cerut instanței de recurs să statueze asupra cauzei ca atare, judecând în fond, și nu doar să verifice decizia din apel în ce privește modul de aplicare a legii, de natură să impună casarea sau modificarea soluției adoptate.

Pentru considerentele expuse, în temeiul art. 312 C. proc. civ., s-a respins recursul declarat de reclamanta SC A. SRL prin administrator judiciar B. SPRL București, ca nefondat.

46. Cerere formulată în temeiul dispozițiilor art. 281 din Codul de procedură civilă din 1865. Condiții de admisibilitateC. proc. civ. din 1865, art. 281 alin. (1), art. 281²

Prin instituția îndreptării unei hotărâri judecătorești, reglementată de art. 281 C. proc. civ., legiuitorul a urmărit repararea omisiunilor instanței, atunci când îndreptarea vizează erori materiale, aceasta neavând, însă, incidență asupra fondului dreptului substanțial dedus judecății.

Astfel, dacă instanța a omis să menționeze localitatea de care aparțin cărțile funciare indicate în dispozitiv este corectă soluția acesteia de aplicare a prevederilor art. 281 alin. (1) C. proc. civ., iar nu a celor ale art. 281² din același cod, care vizează exclusiv cazurile de minus petita, deoarece în această situație instanța nu a omis să se pronunțe asupra unui capăt de cerere principal sau accesoriu ori asupra unei cereri conexe sau incidentale.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 2133 din 20 octombrie 2015

Prin cererea înregistrată la 5 mai 2015 pe rolul Curții de Apel Suceava, Secția a II-a civilă, petenta SC A. Suceava SA a solicitat îndreptarea erorii materiale strecurate în dispozitivul deciziei nr. 29 din 05.03.2007, pronunțată de Curtea de Apel Suceava, Secția comercială, de contencios administrativ și fiscal în dosarul nr. x/39/2006.

În motivare, petenta a arătat că, prin decizia sus-menționată, Curtea de Apel Suceava, Secția comercială, de contencios administrativ și fiscal i-a admis apelul declarat împotriva sentinței nr. 2740 din 28 septembrie 2006, pronunțată de Tribunalul Suceava, Secția comercială, de contencios administrativ și fiscal, a schimbat în parte sentința apelată, în sensul că a admis acțiunea și a dispus evacuarea pârâtei SC B. SA din imobilele evidențiate în CF nr. 17491, CF 5855 și nr. 5861, fără a fi însă menționată localitatea de care aparțin aceste cărți funciare, respectiv municipiul Suceava.

Totodată, a arătat că, în vederea punerii în executare a titlului - decizia civilă nr. 29/2007 a Curții de Apel Suceava -, executorul judecătoresc i-a comunicat că este necesar să solicite instanței de judecată clarificarea amplasamentului imobilului a cărui evacuare s-a dispus prin acesta.

Prin încheierea nr. 1 din 05.06.2015, Curtea de Apel Suceava, Secția a II-a civilă, constatând că, din eroare, în dispozitivul deciziei nr. 29 din 05.03.2007, pronunțată de Curtea de Apel Suceava, Secția comercială, de contencios administrativ și fiscal în dosarul nr. x/39/2006, nu s-a menționat localitatea de care aparțin aceste cărți funciare, respectiv municipiul Suceava, în temeiul art. 281 C. proc. civ., a admis cererea și a dispus îndreptarea erorii materiale strecurate în dispozitivul deciziei sus-menționate, în sensul că la alin. 2 se va trece:

”Schimbă în parte sentința apelată, în sensul că admite acțiunea și dispune evacuarea pârâtei SC B. SA Suceava din imobilele evidențiate în CF nr. 17491, CF 5855 și nr. 5861 din mun. Suceava”, în loc de „Schimbă în parte sentința apelată, în sensul că admite acțiunea și dispune evacuarea pârâtei SC B. SA Suceava din imobilele evidențiate în CF nr. 17491, CF 5855 și nr. 5861”.

Împotriva acestei încheieri, SC B. SA a declarat recurs, solicitând, în temeiul art. 304 pct. 8 și 9 C. proc. civ., modificarea în tot a încheierii atacate, în sensul respingerii cererii de îndreptare eroare materială.

În susținerea recursului, a arătat că în speță nu era aplicabilă instituția îndreptării erorii materiale prevăzută de art. 281 C. proc. civ., ci cea a completării dispozitivului prevăzută de art. 281² C. proc. civ.

Astfel, a susținut că lipsa denumirii localității de care țin cărțile funciare nu constituie o eroare a instanței care a pronunțat hotărârea, ci o eroare pe parcursul judecării cauzei care este imputabilă SC A. Suceava SA.

Aceasta, întrucât instanța nu putea să se pronunțe asupra unui aspect al judecării despre care nu avea cunoștință, pentru că nu i-a fost comunicat.

Or, atât timp cât decizia nr. 29 din 05.03.2007, pronunțată de Curtea de Apel Suceava, Secția comercială, de contencios administrativ și fiscal, nu menționează în niciun paragraf localitatea de care țin cărțile funciare, în opinia sa, această situație ar fi trebuit soluționată pe calea completării dispozitivului, iar nu pe cea a îndreptării erorii materiale strecurate în dispozitiv, nefiind vorba despre o eroare materială, ci despre o lipsă de diligență a petentei care nu a formulat corect solicitarea.

În final, a susținut că încheierea atacată a fost dată cu încălcarea prevederilor art. 99 alin. (5²) din Regulamentul de ordine interioară al instanțelor judecătorești, în sensul că a fost pronunțată de un alt complet de judecată decât cel care a pronunțat decizia nr. 29 din 05.03.2007.

La 9 octombrie 2015 intimata SC A. Suceava SA a depus la dosar întâmpinare.

Analizând actele dosarului și încheierea atacată, prin prisma motivelor de recurs invocate, Înalta Curte a reținut următoarele:

Potrivit art. 304 pct. 8 și 9 C. proc. civ., modificarea unei hotărâri se poate cere atunci când instanța, interpretând greșit actul juridic dedus judecării, a schimbat natura ori înțelesul lămurit și vădit neîndoielnic al acestuia sau când hotărârea pronunțată este lipsită de temei legal ori a fost dată cu încălcarea sau aplicarea greșită a legii.

Recurenta a susținut, în esență, că în speță nu era aplicabilă instituția îndreptării erorii materiale, prevăzută de art. 281 C. proc. civ., ci cea a completării dispozitivului, prevăzută de art. 281² C. proc. civ., dar și că încheierea atacată a fost dată cu încălcarea prevederilor art. 99 alin. (5²) din Regulamentul de ordine interioară al instanțelor judecătorești, aceste critici fiind circumscrise de autoarea căii de atac prevederilor art. 304 pct. 8 și 9 C. proc. civ.

Înalta Curte constată, însă, că sus-menționatele critici nu pot fi circumscrise motivului de recurs prevăzut de art. 304 pct. 8 C. proc. civ., care impune exclusiv schimbarea naturii ori înțelesului lămurit și vădit neîndoielnic al actului juridic dedus judecării, realizată ca urmare a interpretării greșite a acestuia.

Pornind de la considerațiile expuse mai sus, instanța supremă va verifica afirmațiile recurente prin prisma motivului de recurs prevăzut de art. 304 pct. 9 C. proc. civ., subliniind așadar că ipoteza reglementată de art. 304 pct. 8 nu va mai fi examinată, referirile la aceasta fiind făcute de către recurentă doar formal.

Astfel, motivul de recurs prevăzut de art. 304 pct. 9 C. proc. civ. presupune fie lipsa de temei legal, fie încălcarea sau aplicarea greșită a legii; în concret, dintre aceste ipoteze, recurenta a afirmat că prima instanță a aplicat greșit prevederile art. 281 C. proc. civ. și a încălcat prevederile art. 99 alin. (5²) din Regulamentul de ordine interioară al instanțelor judecătorești.

A susținut recurenta că, în speță, nu era aplicabilă instituția îndreptării erorii materiale, prevăzută de art. 281 C. proc. civ., ci cea a completării dispozitivului, subliniind că atât timp cât decizia nr. 29 din 05.03.2007, pronunțată de Curtea de Apel Suceava, Secția comercială, de contencios administrativ și fiscal nu menționează în niciun paragraf localitatea de care țin cărțile funciare, această situație trebuia soluționată pe calea completării dispozitivului, iar nu pe cea a îndreptării erorii materiale strecurate în dispozitiv, nefiind vorba despre o eroare materială, ci despre o lipsă de diligență a petentei care nu a formulat corect solicitarea.

Această critică se constată, însă, a fi neîntemeiată.

Astfel, potrivit art. 281 alin. (1) C. proc. civ., „erorile sau omisiunile cu privire la numele, calitatea și susținerile părților sau cele de calcul, precum și orice alte erori materiale din hotărâri sau încheieri pot fi îndreptate din oficiu sau la cerere.”

Totodată, potrivit art. 281² alin. (1) C. proc. civ., „dacă prin hotărârea dată instanța a omis să se pronunțe asupra unui capăt de cerere principal sau accesoriu ori asupra unei cereri conexe sau incidentale, se poate cere completarea hotărârii în același termen în care se poate declara, după caz, apel sau recurs împotriva acelei hotărâri, iar în cazul hotărârilor date în fond după casarea cu reținere, în termen de 15 zile de la pronunțare.”

În speță, petenta SC A. Suceava SA a solicitat îndreptarea erorii materiale strecurată în dispozitivul deciziei nr. 29 din 05.03.2007, pronunțată de Curtea de Apel Suceava, Secția comercială, de contencios administrativ și fiscal în dosarul nr. x/39/2006, în sensul menționării localității de care aparțin cărțile funciare indicate în dispozitiv.

Înalta Curte subliniază că prin instituția îndreptării unei hotărâri judecătorești legiuitorul a urmărit repararea omisiunilor instanței, atunci când îndreptarea vizează erori materiale și nu are incidență asupra fondului dreptului substanțial dedus judecării.

Totodată, se impune subliniat că temeinicia unei cereri de îndreptare stă în probatoriul administrat în cauza în care s-a pronunțat hotărârea ce se cere a fi îndreptată.

Or, Înalta Curte constată ca la filele 37-38 ale dosarului nr. x/39/2006 al Curții de Apel Suceava se găsesc înscrisuri emise de Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară Suceava, din care rezultă că localitatea de care aparțin cărțile funciare indicate în dispozitivul hotărârii a cărei îndreptare se solicită este municipiul Suceava.

Prin urmare, în mod corect curtea de apel a admis cererea formulată de petenta SC A. Suceava SA și a dispus îndreptarea erorii materiale strecurate în dispozitivul deciziei nr. 29 din 05.03.2007, în sensul că la alin. 2 se va trece:

”Schimbă în parte sentința apelată, în sensul că admite acțiunea și dispune evacuarea pârâtei SC B. SA Suceava din imobilele evidențiate în CF nr. 17491, CF 5855 și nr. 5861 din mun. Suceava.”

Nu pot fi reținute criticile recurente privind faptul că este vorba despre o eroare săvârșită pe parcursul judecării cauzei care este imputabilă SC A. Suceava SA, atât timp cât în cererea de apel aceasta a indicat „CF nr. 17491 Suceava, nr. cadastral 5855 și 5861.”

Totodată, cum, în speță, instanța nu a omis să se pronunțe asupra unui capăt de cerere principal sau accesoriu ori asupra unei cereri conexe sau incidentale, Înalta Curte impune părților concluzia că în mod corect încheierea atacată a fost pronunțată în temeiul art. 281 C. proc. civ., iar nu în temeiul art. 281² din același Cod, care vizează exclusiv cazurile de *minus petita*.

Tot neîntemeiată se constată a fi și critica vizând faptul că încheierea atacată a fost dată cu încălcarea prevederilor art. 99 alin. (5²) din Regulamentul de ordine interioară al instanțelor judecătorești, în sensul că a fost pronunțată de un alt complet de judecată decât cel care a pronunțat decizia a cărei îndreptare s-a solicitat.

Astfel, este adevărat că potrivit prevederilor art. 99 alin. (5²) din Regulamentul de ordine interioară al instanțelor judecătorești, „cererile de îndreptare a erorilor materiale și cererile de completare sau lămurire a hotărârii se soluționează de completul care a pronunțat hotărârea a cărei îndreptare ori lămurire se solicită (...)”, însă, potrivit art. (5³) al aceluiași articol, „în cazurile prevăzute la alin. (5)-(5²), dacă judecătorul sau, după caz, niciunul dintre judecătorii care au compus completul nu mai funcționează în cadrul secției ori, după caz, al instanței, cauza se va repartiza aleatoriu, cu excepția situației prevăzute la alin. (12)”.

Or, la fila 2 a dosarului nr. x/39/2015 al Curții de Apel Suceava, Secția a II-a civilă se află un proces-verbal semnat de președintele secției, conform căruia cererea de îndreptare a erorii materiale strecurate în dispozitivul deciziei nr. 29 din 05.03.2007, pronunțată de Curtea de Apel Suceava, Secția comercială, de contencios administrativ și fiscal în dosarul nr. x/39/2006 urmează a fi repartizată aleatoriu, întrucât niciunul dintre membrii completului de judecată care a pronunțat sus-menționata decizie nu mai funcționează în cadrul instituției, fiind eliberați din funcție prin pensionare.

Prin urmare, nici această critică nu este aptă să conducă la admiterea recursului.

Având în vedere considerentele expuse mai sus, încheierea atacată se dovedește a fi legală, motivele de recurs invocate nejustificând modificarea sa, astfel că, în temeiul art. 312 alin. (1) C. proc. civ., recursul a fost respins ca nefondat.

47.Cereră de lămurire a dispozitivului formulată ulterior executării voluntare a obligației stabilită în titlul executoriu. Respingere.

În timpul executării unei hotărâri judecătorești, lămurirea se poate face numai pe calea contestației la executare, iar după executarea de bunăvoie a hotărârii, lămurirea nu mai este posibilă pentru că această procedură a fost pusă la dispoziția părții interesate, câtă vreme nu s-a cerut executarea, tocmai pentru înlăturarea oricăror eventuale dificultăți la executare.

Ulterior executării de bunăvoie de către părți, nu se mai poate cere lămurirea hotărârii sub aspectul înțelesului, întinderii sau aplicării dispozitivului.

Secția I civilă, decizia nr.1845 din 24 septembrie 2015

Prin cererea înregistrată la data de 25.09.2014, petenta pârâtă S.C. A. S.A a formulat cerere de lămurire a dispozitivului sentinței civile nr. 165 din 1.02.2007 pronunțată de Tribunalul București, Secția a IV-a civilă, în cauza civilă privind pe reclamanta S.C. B. S.A. în contradictoriu cu pârâta S.C. A. S.A. și chemata în garanție S.C. C. S.A., în care s-a solicitat, ca prin încheierea ce se va pronunța, să se indice în concret alcătuirea construcțiilor existente pe terenurile situate în str. C.R. nr. B, C și D, conform raportului de expertiză efectuat de expertul D. și anume: construcția existentă pe terenul în suprafață de 129,1 m.p. situat în str. C.R. nr. B, alcătuită din magazie în stare degradată, suprafață construită 129,10 m.p., conform raportului de expertiză ; construcția existentă pe terenul în suprafață de 153,6 m.p. situat în str. C.R. nr. C, alcătuită din magazie în stare degradată, suprafață construită 153,60 m.p., conform raportului de expertiză ; construcția existentă pe terenul în suprafață de 506 m.p. situat în str. C.R. nr. D, alcătuită din magazie - depozit în stare bună, cu pereți de beton, suprafață construită 506 m.p. conform raportului de expertiză.

În motivarea cererii s-a arătat că prin sentința civilă nr. 165 din 1.02.2007 pronunțată de Tribunalul București, Secția a IV-a civilă, a fost obligată pârâta să lase în deplină proprietate și posesie reclamantei imobilul situat în str. C.R. nr. B, compus din teren în suprafață de 129,10 m.p. și construcția existentă pe acesta, imobilul situat în str. C.R. nr. C, compus din teren în suprafață de 153,6 m.p. și construcția existentă pe acesta și imobilul situat în str. C.R. nr. D, compus din teren în suprafață de 506 m.p. și construcția existentă pe acesta.

Petenta pârâtă consideră că în speță sunt incidente dispozițiile art. 281¹ C.proc.civ., deoarece există posibilitatea confuziei între clădirile reclamantei și cele ale pârâtei.

Prin încheierea din data de 17.11.2014 pronunțată de Tribunalul București, Secția a IV-a civilă s-a respins cererea de lămurire a dispozitivului sentinței civile nr. 165/2007 pronunțată de Tribunalul București, Secția a IV-a civilă, formulată de pârâta S.C. A. S.A., ca neîntemeiată, și s-a respins cererea reclamantei de acordare a cheltuielilor de judecată, ca neîntemeiată.

În motivarea încheierii tribunalul a reținut, în esență, că dispozitivul hotărârii a fost executat voluntar de către părți, astfel că nu există dispoziții nelămurite.

În privința cheltuielilor de judecată solicitate de către intimata reclamantă tribunalul a arătat că până la data pronunțării nu fusese depusă la dosar dovada achitării acestora.

Împotriva acestei încheieri au declarat apelreclamanta S.C. B. S.R.L. și pârâta S.C. A. S.A.

Prin decizia civilă nr. 78/A din 12.02.2015 pronunțată de Curtea de Apel București, Secția a IV-a civilă s-au respins ca nefondate apelurile declarate împotriva încheierii din data de 17.11.2014 pronunțată de Tribunalul București.

Analizând actele și lucrările dosarului, prin prisma și în limita motivelor de apel, curtea a reținut următoarele:

Critica apelantei reclamante S.C. B. S.R.L. conform căreia, în mod greșit a fost respinsă cererea de acordare a cheltuielilor de judecată în condițiile în care raportul de confirmare pentru fax demonstrează că înscrisurile doveditoare ale cheltuielilor de judecată fuseseră trimise Tribunalului București, atât la ora 10.22, cât și la ora 10.20, a fost respinsă ca nefondată, deoarece în încheierea pronunțată în Camera de Consiliu se arată expres că la ora deliberării, respectiv 11.47, nu era depusă la dosar nici o chitanță prin care să se facă dovada cheltuielilor de judecată.

Raportul de confirmare pentru fax nu demonstrează că dovezile privind efectuarea

cheltuielilor de judecată s-ar fi aflat la dosar, ci demonstrează lipsa de diligență a părții în exercitarea drepturilor procedurale.

Chiar dacă Codul de procedură civilă permite trimiterea unor înscrisuri prin fax, aceasta nu înseamnă că respectivul mijloc de comunicare trebuie să surprindă instanța și partea adversă, cum ar fi fost cazul în speță dacă s-ar fi ținut seama de înscrisuri care nu au fost avute în vedere de către toate părțile și nu au fost puse în dezbaterea contradictorie a acestora.

Trebuie reținut că ședința din Camera de Consiliu s-a judecat cu citarea părților și că reclamanta fusese reprezentată de către avocat care nici măcar nu a solicitat obligarea pârâtei S.C. A. S.A. la plata cheltuielilor de judecată.

Oricum, momentul până la care pot fi primite înscrisuri doveditoare la dosar, nu este momentul la care se pronunță instanța ci momentul la care se acordă cuvântul pe fond, ceea ce dovedește încă odată legalitatea soluției primei instanțe.

Prin urmare, curtea a respins ca nefondat apelul declarat de către reclamantă.

Criticile apelantei pârâtei S.C. A. S.A. pornesc de la premisa că, atâta timp cât instanța fondului litigiului și prima instanță din cererea de lămurire au reținut raportul de expertiză întocmit de expertul D. în considerentele hotărârilor, era necesar ca dispozitivul acestora să reflecte acest aspect.

Susținerea apelantei petente pârâte este parțial corectă cu precizarea că, dispozitivul sentinței civile nr. 165 din 1.02.2007 reflectă implicit raportul de expertiză menționat.

Atât expertiza invocată de către apelantă, cât și expertiza efectuată în apelul declarat pe fondul litigiului, sunt efectuate în specialitatea topografie geodezie cadastru. Or, din moment ce dispozitivul sentinței indică suprafețele terenurilor care au făcut obiectul revendicării și identifică respectivele terenuri prin adresele poștale, este clar că raportul de expertiză topografică a fost reflectat în acesta. Faptul că expertul topograf indică și construcțiile și lucrările existente pe terenul care trebuia identificat nu face ca respectiva expertiză să aibă caracterul unei expertize în construcții civile și industriale. Expertul a ținut cont de regula *superficio solo cedit* (terenul este principalul iar construcția este accesoriul) și a avut în vedere inclusiv construcțiile pentru a aduce argumente suplimentare, acolo unde era cazul, în sprijinul modalității de identificare a terenului.

Procedându-se în felul arătat anterior, prima instanță care a soluționat fondul litigiului, a respectat principiul disponibilității și a soluționat cauza din perspectiva obiectului acesteia.

Tribunalul a apreciat corect că motivul principal și peremptoriu pentru care lămurirea nu se impunea este acela că dispozitivul a fost executat de către părți voluntar fără ca, la momentul executării să se ivească vreo nelămurire.

Susținerile apelantei pârâte S.C. A. S.A. relative la existența unor piedici la intabularea dreptului de proprietate sunt irelevante în speță, din moment ce dispozitivul sentinței civile nr. 165/2007 nu transfera și nu constituia vreun drept real susceptibil de a face obiectul intabulării în patrimoniul apelantei.

Apelanta reclamantă nu a învederat instanței că a întâmpinat dificultăți de genul celor invocate de către apelanta pârâtă. Dacă aceasta din urmă a întâmpinat dificultăți la intabularea unor drepturi consfințite în favoarea sa prin alte hotărâri judecătorești atunci se poate pune problema lămuririi dispozitivului acestora.

Susținerea apelantei pârâte S.C. A. S.A., conform căreia trimiterea la expertiza efectuată de expertul D. ar fi necesară întrucât prin această probă s-ar stabili că S.C. A. S.A. este proprietara subsolului construcției aflate pe terenurile revendicate, nu poate fi analizată în cererea de lămurire a dispozitivului unei hotărâri care este clară în identificarea imobilelor pe care pârâta a fost obligată să le lase în deplină proprietate și posesie reclamantei.

Instanța care a soluționat fondul litigiului nu a fost sesizată cu capete de cerere având ca obiect constatarea sau recunoașterea calității de proprietar a S.C. A. S.A. cu privire la anumite construcții.

În consecință, Curtea a respins și apelul declarat de către petenta pârâtă S.C. A. S.A.

Împotriva deciziei civile nr. 78/A din 12.02.2015 pronunțată de Curtea de Apel București,

Secția a IV-a civilă a declarat recurs petenta pârâtă .

Recurenta pârâtă a invocat motivul de nelegalitate prevăzut de art. 304 pct. 9 C.pr.civ., în sensul că hotărârea instanței de apel a fost pronunțată cu încălcarea și aplicarea greșită a legii, respectiv a dispozițiilor art. 281¹ C.pr.civ. și a dispozițiilor art. 480 C.civ.

Potrivit art. 281¹ C.pr.civ., în cazul în care sunt necesare lămuriri cu privire la înțelesul, întinderea sau aplicarea dispozitivului hotărârii ori acesta cuprinde dispoziții potrivnice, părțile pot cere instanței care a pronunțat hotărârea să lămurească dispozitivul sau să înlăture dispozițiile potrivnice.

În speță, sunt necesare lămuriri cu privire la întinderea și aplicarea dispozitivului hotărârii în privința construcțiilor pe care pârâta S.C. A. S.A. a fost obligată să le lase în deplină proprietate și liniștită posesie ca efect al admiterii acțiunii în revendicare.

Prin cererea de lămurire a dispozitivului sentinței civile nr. 165 din 1.02.2007 pronunțată de Tribunalul București, Secția a IV-a civilă, pârâta S.C. A. S.A. a solicitat instanței să identifice în concret construcțiile pe care a fost obligată să le lase în proprietate și posesie reclamantei, respectiv să indice în concret alcătuirea construcțiilor, conform raportului de expertiză efectuat în cauză de expert D., în vederea identificării acestora.

Cu prilejul soluționării cererii de lămurire, instanța de fond a reținut, atât faptul că identificarea construcțiilor se face potrivit raportului de expertiză întocmit de expert D., cât și faptul că referire la raportul de expertiză se regăsește doar în considerentele sentinței, așadar nu și prin dispozitivul hotărârii. Pârâta S.C. A. S.A. a formulat apel arătând că în acest caz soluția era de admitere a cererii de lămurire în sensul de a se lămurii că identificarea construcțiilor este cea făcută prin expertiza F., iar nu de respingere.

Instanța de apel a menționat că susținerea apelantei este parțial corectă și a confirmat prin decizia pronunțată faptul că dispozitivul sentinței nr. 165/2007 a Tribunalului București nu cuprinde descrierea construcțiilor, dar a considerat că acest dispozitiv reflectă implicit faptul că aceste construcții sunt cele descrise în expertiza D.

În felul acesta au fost încălcate dispozițiile art. 281¹ C.pr.civ. care menționează în mod expres că atunci când sunt necesare lămuriri cu privire la întinderea dispozitivului instanța trebuie să admită cererea și să dea aceste lămuriri, precum și dispozițiile art. 261 C.pr.civ. referitoare la cuprinsul hotărârii judecătorești și dispozițiile art. 480 C.civ. care reglementează acțiunea în revendicare.

Dispozitivul hotărârii trebuie să fie clar și explicit, iar nu implicit. Procedura lămuririi a fost reglementată tocmai în vederea clarificării, interpretării măsurilor dispuse de instanță atunci când acestea nu sunt explicite. Recunoscând că nu sunt explicite, respectiv că referirea la expertiza F. în dispozitiv este implicită, cum spune instanța de apel, se impunea lămurirea hotărârii în acest sens, iar nu respingerea cererii de lămurire.

De asemenea, în cazul unei acțiuni în revendicare imobiliară întemeiată pe dispozițiile art. 480 C.civ. dispozitivul hotărârii trebuie să fie extrem de clar în sensul identificării imobilului - teren și construcții, și să nu lase loc la interpretări și speculații, cu atât mai mult în acele situații, cum este și cazul în speță, în care, în urma revendicării se pun probleme de vecinătate între părțile care au fost în litigiu, pârâta fiind proprietara altor suprafețe de teren și construcții.

Ca urmare a pronunțării hotărârii a cărei lămurire se solicită, S.C. A. S.A. se află în raporturi de vecinătate cu reclamanta S.C. B. S.R.L., S.C. A. S.A. deținând alte construcții și părți de construcții în zona respectivă.

În consecință, este imperios necesar să se clarifice dispozitivul hotărârii în sensul de a se menționa compunerea construcțiilor restituite reclamantei, cel puțin sub aspectul de a se menționa că este vorba de construcțiile identificate prin expertiza D., așa cum a menționat Tribunalul București prin încheierea din 17.11.2014.

Instanța de apel menționează în considerentele deciziei recurate că expertiza D. este o expertiză topo, iar prin faptul că identifică și construcțiile nu are caracterul unei expertize construcții civile și industriale și din acest moment nu poate fi admisă cererea de lămurire.

Expertiza D. este singura expertiză efectuată în cadrul litigiului care identifică construcțiile. Nu este vorba doar de o simplă identificare a construcțiilor existente pe teren, cum menționează instanța de apel. Expertul descrie fiecare construcție, menționând inclusiv starea acesteia și cui aparține potrivit actelor de proprietate. În speță nu s-a pus nici un moment problema efectuării unei expertize construcții, tocmai datorită faptului că expertul a identificat atât terenurile, cât și construcțiile, iar hotărârile judecătorești s-au pronunțat pe baza acestei expertize. Expertiza efectuată în procesul de revendicare în apel de experții E., F. și G. se referă numai la terenuri, iar nu și la construcții. Singura expertiză efectuată în proces care se referă la construcții este expertiza D., aceasta identificând construcțiile fiecărei părți, cum de altfel corect reține și instanța de apel și instanța de fond cu prilejul soluționării cererii de lămurire.

Potrivit raționamentului instanței de apel ar însemna că au fost restituite construcții, fără să fie identificate și nu le poate identifica în procedura de lămurire, ceea ce este inadmisibil.

Instanța de apel reține în mod nelegal că în speță nu se mai impune lămurirea cu privire la întinderea sau aplicarea dispozitivului întrucât hotărârea deja a fost pusă în executare de bunăvoie. Acest aspect demonstrează o dată mai mult încălcarea dispozițiilor legale care guvernează această procedură specială a lămuririi hotărârii judecătorești - art. 281¹ și urm C.pr.civ.

Faptul că s-a executat de bunăvoie sentința civilă a cărei lămurire se solicită este irelevant în speță. Fiind vorba de o hotărâre de revendicare este imperios necesar ca dispozitivul acesteia să descrie exact imobilul în litigiu. Hotărârea judecătorească este cea care produce efecte juridice și se înscrie în cartea funciară, nicidecum procesul verbal întocmit cu ocazia executării de bunăvoie.

S.C. A. S.A. a formulat o cerere de lămurire, iar nu o contestație la titlu, aceasta din urmă fiind legată de executare. Cererea de lămurire nu are legătură și nu este condiționată de procedura de executare.

Lămurirea poate dispusă oricând, la cererea oricăreia din părți, ori de câte ori sunt necesare lămurire cu privire la înțelesul, întinderea sau aplicarea dispozitivului hotărârii.

În plus, așa cum rezultă din extrasul de carte funciară depus de recurentă la dosar în fața instanței de fond și în apel rezultă că există o serie de suprapuneri la cartea funciară, care se impun a fi lămurite.

În consecință, considerentele deciziei în sensul că S.C. B. S.R.L. nu a învederat instanței că ar fi întâmpinat dificultăți la întabulare și că numai dacă aceasta întâmpina astfel de dificultăți s-ar fi pus problema lămuririi dispozitivului sunt străine de natura pricinii și de dispozițiile legale care reglementează această procedură specială.

Lămurirea dispozitivului este necesară ori de câte ori acesta este neclar, iar nu doar atunci când sunt piedici la întabularea dreptului.

Existența unor suprapuneri în cartea funciară demonstrează că situația nu este deloc clară și deci se impune lămurirea dispozitivului hotărârii, urmând ca pe baza acestei lămuriri să se clarifice ulterior aceste suprapuneri.

În condițiile în care s-a reținut atât de către prima instanța, cât și de către instanța de apel că identificarea construcțiilor este cea din raportul de expertiză D. și că referința la raportul de expertiză există în considerente, așadar nu și în dispozitiv, soluția care se impunea era cea de admitere a cererii de lămurire, iar nu de respingere, stabilindu-se că alcătuirea construcțiilor este cea din expertiza D.

Examinând recursul prin prisma criticilor formulate, Înalta Curte constată că nu este fondat.

Dispozițiile art. 281¹ C.proc.civ., pe care recurenta pârâtă și-a întemeiat cererea dedusă judecătii, sunt aplicabile pentru lămurirea hotărârii sub aspectul înțelesului, întinderii sau aplicării dispozitivului.

În speță, prin sentința civilă nr. 165 din 1.02.2007 Tribunalul București, Secția a IV-a civilă a admis acțiunea formulată de reclamanta S.C. B. S.R.L. (...) împotriva pârâtei S.C. A. S.A. (...), a obligat pârâta să lase reclamantei în deplină proprietate și posesie imobilul situat în str. C.R. nr. B, compus din teren în suprafață de 129,1 m.p. și construcția existentă pe acesta, imobilul situat în str.

C.R. nr. C compus din teren în suprafață de 153,6 m.p. și construcția existentă pe acesta și imobilul situat în str. C.R. nr. D, în suprafață de 506 m.p. și construcția existentă pe acesta. S-a respins cererea de chemare în garanție formulată de reclamantă împotriva chematei în garanție S.C. C. S.A. (...), ca neîntemeiată.

Această hotărâre a rămas definitivă prin respingerea apelului de către Curtea de Apel București, prin decizia civilă nr. 129/A din 22.03.2012 și irevocabilă, prin respingerea recursului de către Înalta Curte de Casație și Justiție, prin decizia nr. 825 din 20.02.2013.

În aceste condiții, prin adresa din 22.02.2013, reclamanta S.C. B. S.R.L. a solicitat societății pârâte S.C. A. S.A., ca în temeiul art. 622 alin. (1) C.proc.civ., să își îndeplinească de bunăvoie obligația stabilită prin titlul executoriu - sentința civilă nr. 165 din 1.02.2007 pronunțată de Tribunalul București, Secția a IV-a civilă.

La data de 14.03.2013 pârâta S.C. A. S.A. a predat reclamantei S.C. B. S.R.L. imobilele care au făcut obiectul acțiunii în revendicare, prilej cu care a fost încheiat un proces - verbal de predare/punere în posesie de către executorul judecătoresc.

La data de 8.10.2014, pârâta S.C. A. S.A. a formulat cerere de lămurire a dispozitivului sentinței civile nr. 165 din 1.02.2007 a Tribunalului București, Secția a IV-a civilă, cerere ce face obiectul cauzei *pendinte*, în sensul de a se indica în concret alcătuirea construcțiilor pe care a fost obligată să le restituie reclamantei, conform raportului de expertiză efectuat de expert D.

În acest context, instanțele anterioare au reținut în mod corect, că motivul principal și peremptoriu pentru care lămurirea nu se impune este acela că dispozitivul hotărârii a fost executat de către părți în mod voluntar, fără ca la momentul executării să se ivească vreo nelămurire.

Analizând cu prioritate motivul de recurs invocat cu privire la această chestiune, Înalta Curte constată că în timpul executării hotărârii, lămurirea se putea face numai pe calea contestației la executare, iar după executarea de bunăvoie a hotărârii judecătorești, lămurirea nu mai este posibilă pentru că această procedură a fost pusă la dispoziția părții interesate, câtă vreme nu s-a cerut executarea, tocmai pentru înlăturarea oricăror eventuale dificultăți la executare.

Ulterior executării de bunăvoie de către părți, nu se mai poate cere lămurirea hotărârii sub aspectul înțelesului, întinderii sau aplicării dispozitivului.

Examinarea cu prioritate a acestui motiv de critică face inutilă analiza celorlalte motive de recurs, pe care instanța de control judiciar le amintește în continuare.

În ceea ce privește susținerea recurentei pârâte în sensul că este greșit raționamentul instanței de apel, potrivit căruia fiind restituite terenuri au fost restituite și construcții fără să fie identificate, și care nu pot fi identificate în procedura de lămurire a hotărârii, Înalta Curte constată că în litigiul de fond au fost restituite imobilele ce au făcut obiectul acțiunii în revendicare, ca atare, fiind respectat principiul disponibilității părților în procesul civil.

Imobilele supuse restituirii, identificate prin expertiza D., sunt menționate în concret în considerentele hotărârii care fac corp comun și explicitează dispozitivul hotărârii, nefiind necesară o lămurire în acest sens.

Pe de altă parte, această procedură este pusă la dispoziția părții interesate și folosită numai atunci când există contradicții în cadrul dispozitivului, când acesta nu cuprinde date care să permită executarea hotărârii, ceea ce nu este cazul în speța de față, hotărârea fiind executată de bunăvoie de părți, fără impedimente la executare.

Susținerile recurentei relative la raporturile de vecinătate dintre părți, ca și cele care vizează aspectele legate de problemele de carte funciară, referitoare la existența unor piedici la intabularea dreptului de proprietate nu prezintă relevanță din perspectiva soluționării cererii de față întemeiată pe art. 281¹ C.proc.civ.

Pentru toate aceste considerente, Înalta Curte, având în vedere dispozițiile art. 312 alin. (1) C.proc.civ., a respins ca nefondat recursul declarat în cauză.

48. Lipsa din dispozitivul hotărârii a unor mențiuni cuprinse în minută. Nelegalitatea aplicării sancțiunii nulității hotărârii de către instanța de control judiciar.

C.proc.civ. din 1865, art. 105, art. 281, art. 258, art. 304 pct. 9

Omiterea din dispozitivul hotărârii judecătorești a unor dispoziții care se regăsesc în minută nu este de natură să atragă nulitatea hotărârii, ci poate fi îndreptată pe calea unei încheieri ulterioare, date în temeiul art. 281 C.proc.civ.

Astfel că, anulând sentința apelată și trimitând cauza spre rejudecare pe motivul că dispozitivul sentinței nu este identic cu minuta, deoarece în dispozitiv nu se regăsește soluția dispusă de instanța de fond asupra excepției de necompetență materială și asupra disjungerii unor cereri, instanța de apel a făcut o greșită aplicare a prevederilor art. 105 alin. (2) C.proc.civ., deoarece, deși prima instanță a pronunțat sentința cu nesocotirea prevederilor art. 258 C.proc.civ., înlăturarea vătămării produsă părții nu necesită anularea sentinței, existând alte pârghii procesuale în acest sens.

Secția I civilă, decizia nr. 802 din 19 martie 2015

Prin acțiunea înregistrată la data de 4.11.2010 pe rolul Tribunalul București, reclamanta A., prin mandatar B., a chemat în judecată pe pârâții C., D., E., F., G., H. și I., solicitând obligarea pârâților să-i lase reclamantei, în deplină proprietate și liniștită posesie, imobilul situat în București, format din teren și construcție în suprafață totală de 921 m.p.

În motivarea acțiunii, reclamanta a arătat că imobilul a fost proprietatea numitului J. (căsătorit cu K.), potrivit actului de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. x din 25.05.1946 de Tribunalul Ilfov, Secția Notariat.

Prin sentința civilă nr.7480 din 20.11.1961, imobilul a fost trecut în mod abuziv în proprietatea statului, sub pretextul părăsirii acestuia de către proprietar. În realitate, proprietarul și soția acestuia locuiau în imobil, alături de personalul angajat pentru treburile casnice, fiind alungați de reprezentanții statului român din propria casă, iar ulterior stabilindu-și domiciliul în Franța. S-a mai susținut de către reclamantă că sentința pronunțată în temeiul Decretului nr.111/1991 nu constituie titlu valabil de dobândire a proprietății imobilului de către statul român.

Pârâții F. și G. au formulat cerere de chemare în garanție a Ministerului Finanțelor Publice și a numitului L., solicitând, pentru ipoteza admiterii acțiunii formulate de reclamantă, obligarea chemaților în garanție la plata prețului de piață al apartamentului pe care îl ocupă în imobilul revendicat.

La termenul de judecată din 29.02.2012, instanța a admis excepția lipsei capacității de folosință a pârâtei I. și a dispus citarea în cauză, în calitate de pârâtă, a numitei M., succesoare a defunctei, alături de pârâțul F.

La termenul de judecată din 28.03.2012, chematul în garanție L. a formulat cerere de chemare în garanție a Statului Român, solicitând, pentru ipoteza în care ar cădea în pretenții față de cererea de chemare în garanție formulată de pârâții F. și G., Statul Român să fie obligat la plata prețului de piață al imobilului.

La același termen de judecată, pârâta M. a formulat cerere de chemare în garanție a Ministerului Finanțelor Publice.

La termenul de judecată din 23.05.2013, reclamanta a formulat cererea completatoare prin care a învederat că revendică de la pârâțul Municipiul București prin Primarul General terenul în suprafață de 642,02 m.p. situat la adresa indicată în cererea introductivă de instanță.

La data de 18.09.2012, pârâțul E. a formulat cerere de chemare în garanție a numiților N., O., P., iar pârâții C. și D. au formulat cerere de chemare în garanție împotriva aceluiași persoane și împotriva Statului Român prin Ministerul Finanțelor Publice.

La termenul de judecată din 14.03.2013, instanța de fond a dispus disjungerea acțiunii în

revendicare a apartamentelor nr.4 și 5 și a cererilor de chemare în garanție formulate în legătură cu aceste apartamente.

În această modalitate, instanța de fond a rămas competentă material să se pronunțe asupra cererilor formulate împotriva pârâților C., D., E., Municipiul București prin Primarul General și asupra cererilor de chemare în garanție formulate de pârâții C., D., E.

Prin sentința civilă nr.511 din 14.03.2013, instanța a admis excepția lipsei calității procesuale active a reclamantei și, pe cale de consecință, a respins acțiunea formulată de reclamantă împotriva pârâților C., D., E. și Municipiul București prin Primarul General, ca fiind formulată de o persoană fără calitate procesuală activă, a respins cererile de chemare în garanție formulate de pârâții persoane fizice, ca lipsite de interes.

Pentru a hotărî astfel, instanța a reținut că reclamanta revendică prin acțiune, de la pârâți, parte din imobil, pretinzând calitatea de succesoare a fostului proprietar, de la care imobilul ar fi fost preluat abuziv, respectiv J.

În dovedirea legitimării sale procesuale active, reclamanta a invocat certificatul de moștenitor nr. x din 4.05.2004, în care s-a reținut calitatea reclamantei de unică succesoare a defunctei K., în calitate de nepoată de soră precedată.

Prima instanță a reținut, însă, că, potrivit fișei familiale, defuncta avea naționalitate franceză și a avut ultimul domiciliu în Franța, situație în care, în lipsa unui bun imobil aflat în circumscripția Judecătoria Constanța, certificatul menționat este emis cu încălcarea competenței teritoriale a notarului public, astfel cum această condiție este reglementată de art.66 lit.b din Legea nr.105/1992 și de art.68 alin.2 din Legea nr.36/1995.

Instanța a mai reținut că, deși defuncta K. a fost soția supraviețuitoare a defunctului J., această calitate nu era suficientă pentru a reține transmiterea tuturor drepturilor acestuia către soția sa. În lipsa unui certificat de moștenitor care să constate îndeplinite în persoana acesteia, condițiile de a moșteni pe fostul proprietar, tribunalul a apreciat că nu poate reține că reclamanta dovedește calitatea sa procesuală de a revendica imobilul ce a aparținut acestuia.

În plus, până la data intrării în vigoare a Codului familiei din 1954, Codul civil reglementa drept regim de drept comun, regimul separației de bunuri, comunitatea de bunuri născându-se numai în temeiul convenției soților.

Împotriva sentinței primei instanțe a declarat apel reclamanta, criticând-o pentru nelegalitate și netemeinicie.

La termenul de judecată din data de 03.11.2014 instanța de apel a pus în discuția părților, ca motiv de ordine publică, nulitatea sentinței apelate pentru existența unei neconcordanțe între minută și dispozitiv, cu privire la soluția dispusă asupra excepției de necompetență materială și disjungerii cererilor privind apartamentele nr. 4 și 5, dar și pentru nemotivare cu privire la aceleași aspecte.

Prin decizia civilă nr. 502/A din 17.11.2014, Curtea de Apel București, Secția a III-a civilă și pentru cauze cu minori și de familie a admis apelul, a anulat sentința și a trimis cauza pentru rejudecare la instanța de fond.

În considerentele acestei decizii, instanța de apel a reținut următoarele:

La termenul de judecată din data de 06.03.2013, instanța de fond a pus în discuția părților, din oficiu, excepția necompetenței materiale a Tribunalului București pentru soluționarea în primă instanță a cererii prin care reclamanta revendica de la pârâții F., G. și M. apartamentele nr. 4 și 5 și a cererilor de chemare în garanție formulate de acești pârâți, dar și excepțiile invocate prin întâmpinări, privind inadmisibilitatea acțiunii și lipsa calității procesuale active a reclamantei.

După închiderea dezbaterilor cu privire la aceste excepții, instanța a rămas în pronunțare, a dispus amânarea pronunțării pentru data de 13.03.2013, când a dispus din nou amânarea pronunțării pentru data de 14.03.2013.

La data de 14.03.2013, instanța a dispus, conform minutei ce se regăsește în dosarul de fond, admiterea excepției necompetenței sale materiale în soluționarea cererii privind apartamentele 4 și 5 și a cererilor de chemare în garanție formulate de pârâții F., G. și M.; a disjuns aceste cereri și

a declinat competența soluționării lor în favoarea Judecătoria Sectorului 2 București, a admis excepția lipsei calității procesuale active a reclamantei și, pe cale de consecință, a respins acțiunea formulată de reclamantă împotriva celorlalți pârâți, C., D., E. și Municipiul București prin Primarul General, ca fiind formulată de o persoană fără calitate procesuală activă, a respins cererile de chemare în garanție formulate de acești pârâți, ca lipsite de interes.

Soluția ce rezultă din această minută nu se regăsește, însă, în totalitate în dispozitivul hotărârii pronunțate de instanța de fond, în sensul că, în dispozitiv nu se regăsesc niciun fel de mențiuni privind soluția dispusă de instanța de fond asupra excepției de necompetență materială și asupra disjungerii unor cereri.

Art. 258 alin. 1 C.proc.civ., așa cum a fost modificat prin art. I pct. 83 din OUG nr. 138/2000, dispune: "După ce s-a întrunit majoritatea, se va întocmi de îndată dispozitivul hotărârii care se semnează, sub sancțiunea nulității, de către judecători și în care se va arăta, când este cazul, opinia separată a judecătorilor aflați în minoritate".

Hotărârea trebuie să aibă același dispozitiv cu cel întocmit în momentul pronunțării. Dispozitivul fiind unic, nu poate fi modificat ulterior, în așa fel încât să difere față de cel întocmit "de îndată ce s-a întrunit majoritatea".

În cauza de față, nu există concordanță deplină între cele două dispozitive, iar caracterul imperativ al normelor procedurale anterior menționate și încălcate de prima instanță, impun constatarea nulității sentinței apelate.

În plus, sentința recurată nu cuprinde nici motivele de fapt și de drept, avute în vedere la pronunțarea soluției asupra excepției necompetenței materiale și asupra disjungerii, ceea ce îi atrage, din nou, nulitatea, instanța de control judiciar neputând analiza critica prin care apelanta reclamantă invocă în apel nelegalitatea acestei soluții.

Potrivit art. 261 alin. 4 C.proc.civ., care consacră principiul general privind motivarea hotărârilor, judecătorii sunt datori să arate, în cuprinsul hotărârii, motivele de fapt și de drept în temeiul cărora și-au format convingerea, cum și cele pentru care s-au înlăturat cererile părților.

Fără arătarea motivelor și a probelor nu se poate exercita controlul judiciar, iar soluția pronunțată este nelegală.

Contrar acestor dispoziții, deși, în cauză, cu ocazia dezbaterilor din data de 06.03.2013 apelanta reclamantă, prin apărător, a arătat expres că se opune admiterii excepției de necompetență și disjungerii cererii de revendicare cu privire la două dintre apartamentele situate în imobilul revendicat prin acțiune, considerând că sunt incidente în cauză dispozițiile art. 47 C.proc.civ., privind coparticiparea procesuală pasivă, instanța de fond a admis excepția, invocată din oficiu și a declinat cererile ce priveau aceste apartamente în favoarea Judecătoria Sectorului 2 București, fără să arate în considerentele sentinței pronunțate motivele de fapt și de drept ce au format convingerea instanței în sensul soluției pronunțate și nici pe cele pentru care s-au respins ori s-au admis susținerile părților cu privire la acestea.

Procedând astfel, instanța de fond a pronunțat o hotărâre nelegală, iar prejudiciul astfel creat apelantei reclamante, în special, prin neanalizarea apărărilor sale, dar și prin imposibilitatea instanței de control judiciar de a analiza legalitatea și temeinicia susținerilor sale formulate în apel cu privire la nelegalitatea soluției de disjungere, nu poate fi altfel înlăturat decât prin anularea sentinței apelate și trimiterea cauzei pentru rejudecare la aceeași instanță.

În consecință, pentru corecta soluționare a cauzei și în baza dispozițiilor art. 297 C.proc.civ., instanța a admis apelul, a anulat sentința atacată și a trimis cauza la aceeași instanță pentru rejudecare.

Împotriva deciziei nr. 502/A/2014 a Curții de Apel București a declarat recurs chematul în garanție Ministerul Finanțelor Publice, invocând motivul de recurs prevăzut de art.304 pct.9 C.proc.civ.

Recurentul arată că în mod greșit instanța a admis apelul reclamantei, a anulat sentința civilă apelată și a trimis cauza spre rejudecare la instanța de fond, fără a avea în vedere dispozițiile art. 105 alin. 2 C. pr. civ., potrivit cărora: „Actele îndeplinite cu neobservarea formelor legale se

vor declara nule numai dacă prin aceasta s-a pricinuit părții o vătămare ce nu se poate înlătura decât prin anularea lor”.

Potrivit textului legal citat, motivul de nulitate este condiționat de producerea unei vătămări. Simpla omisiune a instanței de a trece și în dispozitivul hotărârii cele reținute în minută nu produce vreo vătămare părții adverse și nu afectează cu nimic legalitatea hotărârii instanței de fond cu privire la excepția lipsei calității procesuale active.

Prin urmare, dacă în hotărârea redactată ulterior, dispozitivul cuprinde neconcordanțe sau contradicții față de minută, nu trebuie anulată hotărârea, ci trebuie refăcut dispozitivul în sensul minutei.

Este evidentă soluția instanței de fond cu privire la admiterea excepției necompetenței sale materiale, disjungerea acțiunii în revendicare a apartamentelor nr. 4 și 5 și a cererilor de chemare în garanție formulate în legătură cu aceste pretenții, în favoarea Judecătoriai Sectorului 2 București, formându-se dosarul nr. x/3/2013.

Prin urmare instanța de apel nu putea anula sentința și trimite cauza în întregime spre rejudecare cu privire la admiterea excepției lipsei calității procesuale active, întrucât e vorba despre o simplă eroare materială, constând în netranscrierea unui paragraf de pe minuta hotărârii în dispozitiv.

Examinând decizia recurată, prin prisma motivului de recurs invocat, Înalta Curte reține următoarele:

Motivele care au determinat instanța de apel să anuleze sentința apelată și să trimită cauza spre rejudecare au fost, în esență, următoarele: 1. dispozitivul sentinței nu este identic cu minuta, deoarece în dispozitiv nu se regăsește soluția dispusă de instanța de fond asupra excepției de necompetență materială și asupra disjunerii unor cereri; 2. sentința recurată nu cuprinde motivele de fapt și de drept, avute în vedere la pronunțarea soluției asupra excepției necompetenței materiale și asupra disjunerii.

Referitor la primul motiv, Înalta Curte constată că soluția instanței de apel se îndepărtează de la practica de până în prezent a instanțelor de judecată, care este în sensul că omiterea din dispozitivul hotărârii judecătorești a unor dispoziții care se regăsesc în minută nu este de natură să atragă nulitatea hotărârii, ci poate fi îndreptată pe calea unei încheieri ulterioare, date în temeiul art. 281 C. pr. civ.

Chiar și în ipoteza în care instanța nu s-ar fi pronunțat deloc asupra unor cereri, principale sau accesorii, erau incidente prevederile art. 282² C. pr. civ, referitoare la completarea hotărârii de către instanța care a pronunțat-o, nici în acest caz nefiind incidentă sancțiunea nulității hotărârii.

În speță, nu este vorba despre o contradicție între minută și dispozitiv, în sensul că soluția dispusă în minută, cu privire la un anumit capăt de cerere, ar fi diferită de soluția ce se regăsește în dispozitiv, cu privire la același capăt de cerere (de exemplu, în minută s-a menținut măsura suspendării, iar în dispozitiv se constată intervenită perimarea). Într-o astfel de situație ipotetică, vătămarea produsă părții ar fi evidentă, neputând fi înlăturată decât prin anularea hotărârii și rejudecarea cauzei.

Situația din prezenta cauză este diferită de ipoteza contradicției între minută și dispozitiv, neconcordanța rezultând dintr-o simplă omisiune, care poate fi înlăturată prin refacerea dispozitivului în sensul minutei către aceeași instanță de fond.

Ca atare, critica referitoare la greșita aplicare a prevederilor art. 105 alin. 2 C. pr. civ. este întemeiată, deoarece, deși prima instanță a pronunțat sentința cu nesocotirea prevederilor art. 258 C. pr. civ., înlăturarea vătămării produse părților nu necesită anularea sentinței, existând alte pârghii procesuale în acest sens.

În ceea ce privește cel de-al doilea motiv reținut de instanța de apel, respectiv, acela că sentința recurată nu cuprinde motivele de fapt și de drept avute în vedere la pronunțarea soluției asupra excepției necompetenței materiale și asupra disjunerii, Înalta Curte constată următoarele:

Cu privire la problema competenței materiale, în faza procesuală a apelului s-a depus sentința civilă nr. 54/F din 2.06.2014 a Curții de Apel București, Secția a IV-a civilă, pronunțată în

dosarul nr. x/300/2014, în regulator de competență, prin care s-a stabilit competența de soluționare a capetelor de cerere disjuncte în favoarea Tribunalului București. Ca atare, trimiterea cauzei spre rejudecare, pentru lipsa motivării pe această excepție, este inutilă, problema competenței materiale fiind deja soluționată pe calea regulatorului de competență.

Referitor la măsura disjungerii, aceasta a fost luată de prima instanță (așa cum rezultă din încheierea de dezbateri din data de 6.03.2013 și din minuta din 14.03.2013) în raport cu soluția de admitere dată excepției necompetenței materiale pentru anumite capete de cerere. Lipsa unei motivări exprese a acestei măsuri, care se referă la capetele de cerere disjuncte, nu atrage nulitatea sentinței, deoarece prin aceasta din urmă s-au soluționat celelalte capete de cerere, pe care tribunalul le-a apreciat ca fiind de competența sa, instanța pronunțând soluția de respingere a acestora pentru lipsa calității procesuale active a reclamantei. O măsură administrativă, cum este măsura disjungerii, care vizează anumite capete de cerere, nu poate influența legalitatea soluției date celorlalte capete de cerere, păstrate de instanță spre soluționare.

Ca atare, nu se justifică anularea sentinței și trimiterea cauzei spre rejudecare, pe argumentul că prima instanță nu și-a motivat soluția disjungerii, legalitatea acestei măsuri administrative neputând fi pusă în discuție în legătură cu soluția dată ulterior unor capete de cerere care nu au format obiectul disjungerii.

În raport cu aceste considerente, având în vedere că în mod greșit s-a dispus anularea sentinței și trimiterea cauzei spre rejudecare, fără a se examina criticile din apel care vizau soluția din sentință dată asupra capetelor de cerere care nu au fost disjuncte, în temeiul art. 304 pct. 9 și art. 312 alin. 1 și 5 C. pr. civ., s-a dispus casarea deciziei recurate și trimiterea cauzei spre rejudecare la aceeași instanță de apel.

49. Hotărâre judecătorească. Lipsa motivării. Consecințe.

Codul de procedură civilă, art. 488 pct.6

Sunt îndeplinite condițiile art. 488 pct. 6 din Codul de procedură civilă pentru casarea unei hotărâri judecătorești, atunci când în considerentele hotărârii judecătorești recurate se regăsesc preluate în bloc argumentele uneia dintre părți, fără însă a fi arătate motivele pentru care au fost înlăturate argumentele celeilalte părți. O astfel de hotărâre judecătorească este una arbitrară, ce nu poate fi verificată în calea de control judiciar, nefiind expus un raționament propriu al judecătorului cauzei care să fi condus în mod logic la adoptarea soluției din dispozitiv.

Secția de contencios administrativ și fiscal, Decizia nr. 3686 din 18 noiembrie 2015

Prin cererea înregistrată, la data de 25 noiembrie 2013, pe rolul Curții de Apel Suceava – Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal, reclamantul Orașul S prin Primar a solicitat, în contradictoriu cu pârâțul Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice, anularea Deciziei nr. 238/24.10.2013 emise de acesta și a Notei de constatare a neregulilor și de stabilire a creanțelor fiscale nr. 68500/27.08.2013.

Prin sentința civilă nr. 98 din 19 mai 2014, Curtea de Apel Suceava a admis în parte acțiunea și a anulat în parte Decizia nr. 238/24.10.2013 și Nota de constatare a neregulilor și de stabilire a corecțiilor financiare nr. 68500/27.08.2013, în sensul diminuării procentului de aplicare a corecției financiare de la 25% la 10%.

Împotriva hotărârii pronunțate de instanța de fond, în condițiile art. 483 din Codul de procedură civilă, au formulat recurs reclamantul Orașul S. prin Primar și pârâțul Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice.

Recurentul-reclamant a invocat motivele de casare prevăzute de art. 488 alin.(1) pct.6 și 8 Cod procedură civilă, iar recurentul-pârât M.D.R.A.P. a invocat motivele prevăzute de art. 488

alin.(1) pct. 8 Cod procedură civilă.

Prin recursul său, recurentul-reclamant Orașul S. a solicitat casarea hotărârii recurate și, pe fond, admiterea acțiunii, anularea Deciziei nr. 238/24.10.2013 și anularea măsurilor dispuse prin Nota de constatare nr. 68500/27.08.2013.

În subsidiar, a solicitat modificarea hotărârii recurate în sensul diminuării corecției financiare aplicate la minimul prevăzut de O.U.G. nr. 66/2011, de 5% din valoarea contractului ce a făcut obiectul verificării.

A reiterat recurentul reclamant Orașul S. prin primar argumentele pe care le-a avut în vedere în susținerea acțiunii sale, în esență subliniind că, deși prima instanță a dispus reducerea corecției financiare de la valoarea de 25% la 10%, soluția este eronată pentru faptul că nu au fost analizate motivele sale de nelegalitate a actului administrativ contestat.

S-a arătat astfel de către recurent că cerințele minime impuse în fișa de date a achiziției, referitoare la cifra medie de afaceri pentru ultimii trei ani peste pragul de 2 000 000 lei și realizarea de profit operațional pentru anul 2009, au fost justificate de autoritatea contractantă prin intenția de a evita atribuirea contractului unui operator economic al cărui volum de activitate nu corespunde cu dimensiunile contractului supus atribuirii sau care nu are suficiente lichidități pentru achiziționarea în prealabil a echipamentelor de la furnizorul extern.

Prin inserarea, între condițiile cerute pentru evaluarea situației economico-financiare a ofertanților, și a celei referitoare la existența unui profit operațional pe anii 2006, 2007 și 2008, autoritatea contractantă susține că a urmărit să extragă din bilanțul contabil al participanților la procedură doar indicatorii exponențiali care au părut a fi relevanți, fără a considera că astfel încalcă prevederile art. 185 din O.U.G. nr. 34/2006 și Directiva 2004/18.

Recurentul reclamant relevă că a depus la dosarul de fond mai multe documentații de atribuire în care au fost inserate cerințe minime pentru situația economico-financiară a ofertanților formulate asemănător celor din prezenta cauză, subliniind astfel că există o practică răspândită în impunerea unei condiții de existență a unui profit operațional, confirmată prin menționarea cerinței în „Ghidul bunelor practici în domeniul achizițiilor publice și concesiunilor de lucrări publice/servicii” elaborat în 2010 pentru Ministerul Finanțelor Publice, Unitatea pentru Coordonarea și Verificarea Achizițiilor Publice.

Pentru petitul subsidiar, vizând reducerea corecției financiare aplicate la un quantum de 5%, a susținut recurentul reclamant că pot fi avute în vedere elemente circumstanțiale referitoare la necesitatea îndeplinirii criteriilor de acreditare pentru Spitalul S, procedura de atribuire derulându-se pentru proiectul de reabilitare și echipare Ambulatoriul Spitalului Orășenesc S, la buna sa credință în respectarea liberului acces la procedură a operatorilor interesați, fără a restrânge în vreun fel concurența, iar corecția financiară aplicată duce la înrăutățirea situației economice a unității administrativ teritoriale.

Recurentul-pârât Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice a solicitat casarea sentinței recurate și, pe fond, respingerea, ca nefondată, a acțiunii reclamantului și menținerea actelor contestate.

A criticat recurentul pârât soluția primei instanțe de reducerea a quantumului corecției financiare aplicate inițial, de la valoarea de 25% din contract la cea de 10%, arătând că organul de control, la stabilirea corecției financiare de 25%, a avut în vedere mai multe elemente ce determină legalitatea acestei sancțiuni, printre care valoarea estimată a contractului, existența a doi ofertanți în cadrul procedurii, iar acest procent al corecției financiare aplicate este cel minim, astfel cum se prevede în pct.1.7 din Anexa O.U.G. nr. 66/2011, fapt ce împiedică aplicarea unui alt procent sub acest prag valoric.

Analizând actele și lucrările dosarului, sentința recurată în raport de motivele de casare invocate, Înalta Curte constată că recursurile declarate sunt fondate pentru următoarele considerente:

Potrivit dispozițiilor art. 488 pct. 6 NCPC, casarea unei hotărâri se poate cere când aceasta „nu cuprinde motivele pe care se întemeiază sau când cuprinde motive contradictorii ori numai

motive străine de natura cauzei.”

Dispozițiile art. 425 alin.(1) lit. b NCPC arată că în partea de considerente se vor insera „obiectul cererii și susținerile pe scurt ale părților, expunerea situației de fapt reținută de instanță pe baza probelor administrate, motivele de fapt și de drept pe care se întemeiază soluția, arătându-se atât motivele pentru care s-au admis, cât și cele pentru care s-au înlăturat cererile părților.”

Cerința motivării unei hotărâri judecătorești este cuprinsă atât în norma internă de procedură (articolul 425 alin.(2) NCPC), cât și în prevederile articolului 6 paragraful (1) din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, ca o garanție a dreptului de a beneficia de un proces echitabil, ce include în substanța sa și dreptul oricărei părți în cadrul unei proceduri judiciare de a prezenta instanței observațiile, argumentele și mijloacele sale de probă, coroborat cu dreptul fiecărei părți ca aceste observații și argumente să fie examinate în mod efectiv.

Rațiunea motivării hotărârilor judecătorești rezidă, astfel, în necesitatea îndeplinirii acestor garanții de imparțialitate a judecătorului și de calitate a actului de justiție, prin faptul că permite corecta examinare a argumentelor părților, a probelor administrate și a elementelor care au fundamentat concluzia judecătorului cauzei, reprezentând, totodată, premisa exercitării corespunzătoare a controlului judiciar de către instanța superioară.

Prin urmare, nemotivarea unei hotărâri judecătorești echivalează cu o soluționare a cauzei fără a se intra în fondul acțiunii, ceea ce determină casarea acelei hotărâri cu trimitere spre rejudecare.

Sentința civilă nr. 98/19.05.2014 a Curții de Apel Suceava este una nemotivată, cât timp în considerentele sale se regăsesc preluate „*ad literam*” argumentele intimatului pârât M.D.R.A.P București expuse în întâmpinarea depusă la dosar la filele 171-180. O astfel de hotărâre judecătorească este una arbitrară, ce nu poate fi verificată în calea de control judiciar, nefiind expus un raționament propriu al judecătorului cauzei care să fi condus în mod logic la adoptarea soluției din dispozitiv.

Or, prin această modalitate de preluare în bloc a susținerilor uneia dintre părți, fără însă a arăta care sunt motivele pentru care au fost înlăturate argumentele celeilalte părți, lipsind examinarea motivelor de nelegalitate pe care reclamantul le-a invocat în acțiunea sa, au fost încălcate prevederile art. 425 alin. (1) lit. b) NCPC, consecința fiind cea a încălcării dreptului la un proces echitabil.

Se observă astfel că motivele de fapt ale plângerii înregistrate pe rolul primei instanțe la data de 22.11.2013 au privit criteriile referitoare la situația economico-financiară a ofertanților, în legătură cu acestea fiind constatate nereguli ce au condus la aplicarea corecției financiare. În cuprinsul acestor criterii autoritatea contractantă a inserat cerințe minime de calificare în raport de cifra medie anuală de afaceri pe ultimii trei ani (2007-2009), realizarea de profit operațional la 31.12.2009, dezvoltate atât sub aspect procedural, cât și ca aspecte de fond, care nu au fost analizate de către judecătorul fondului, fiind preluate „*tale quale*” în cadrul considerentelor sentinței atacate doar susținerile organului de control ce a întocmit actul administrativ fiscal atacat.

Chiar dacă prin soluția adoptată judecătorul cauzei s-a pronunțat pe fond, modalitatea în care a expus raționamentul avut în vedere pentru această soluție este de natură a crea părții reclamante o vătămare ce nu poate fi înlăturată decât prin casarea sentinței atacate și trimiterea cauzei la aceeași instanță spre rejudecare, pentru respectarea principiului dublului grad de jurisdicție, ca garanție a legalității și temeiniciei hotărârii ce se va da în cauza de față.

În raport de aceste considerente, dată fiind incidența motivului de casare prevăzut de art. 488, pct. 6 NCPC, Înalta Curte a reținut că hotărârea atacată este una nelegală, fapt pentru care a admis ambele recursuri, potrivit dispozițiilor art. 496 alin. (1) NCPC, coroborat cu prevederile art. 497 NCPC, consecința fiind cea casării sentinței civile nr. 98/2014 a Curții de Apel Suceava și a trimiterii cauzei spre rejudecare.

50. Încheiere de respingere a cererii de recuzare. Nulitatea hotărârii determinată de lipsa motivării cu consecința anulării și a hotărârii dată asupra fondului.

C.proc.civ. din 1865, art. 24, art. 27 pct. 7, art. 106 alin. (1),
art. 261 pct. 5, art. 304 pct. 7

Hotărârea este pronunțată cu încălcarea dispozițiilor art. 261 pct. 5 C.proc.civ., în condițiile în care în considerentele încheierii, prin care s-a respins cererea de recuzare, instanța s-a rezumat la a reține că „nu sunt îndeplinite cerințele art. 27 C.proc.civ.”, fără a arăta argumentele de fapt și de drept care au condus-o la această concluzie, prin raportare la motivul concret pe care părțile și-au întemeiat cererea de recuzare.

Simpla afirmație în sensul că nu sunt îndeplinite cerințele art. 27 C.proc.civ., fără o analiză propriu-zisă a motivului pe care părțile și-au întemeiat cererea de recuzare, raportat la situația concretă din speță și la dispozițiile legale invocate, nu corespunde scopului motivării hotărârii judecătorești desprins din dispozițiile art. 261 pct. 5 C.proc.civ., echivalând în fapt cu o nemotivare, ceea ce atrage incidența dispozițiilor art. 304 pct. 7 C.proc.civ. Și cum, în conformitate cu dispozițiile art. 106 alin. (1) C.proc.civ., anularea unui act de procedură atrage și nulitatea actelor următoare, în măsura în care acestea nu pot avea o existență de sine stătătoare, nulitatea încheierii pronunțate asupra cererii de recuzare atrage și nulitatea deciziei pronunțate asupra apelului.

Secția I civilă, decizia nr. 943 din 31 martie 2015

Prin acțiunea înregistrată pe rolul Judecătoriei Râmnicu Vâlcea, la data de 03.01.2007, Comuniunea A. a solicitat, în contradictoriu cu pârâtul Statul Român, prin Ministerul Finanțelor Publice, să se dispună obligarea pârâtului la restituirea către obștile de moșneni membre fondatoare ale Comuniunii A. a veniturilor realizate din exploatarea terenurilor forestiere și a pășunilor, începând cu momentul preluării până la reconstituirea efectivă a dreptului de proprietate ; obligarea pârâtului la plata prejudiciului cauzat prin lipsa de folosință a bunurilor proprietatea obștilor de moșneni membre fondatoare ale Comuniunii A. ; obligarea pârâtului la plata de daune morale către obștile de moșneni membre fondatoare ale Comuniunii A. pentru prejudiciul cauzat de gravele suferințe la care au fost supuse ca urmare a lipșirii ilegale de proprietate; obligarea pârâtului la plata cheltuielilor de judecată.

Pârâtul a formulat cerere de chemare în garanție a Regiei Naționale P., solicitând ca, în cazul admiterii acțiunii principale, chematele în garanție să fie obligate la plata sumei la care va fi obligat Statul Român.

Prin sentința civilă nr. 4986/2007, Judecătoria Râmnicu Vâlcea a admis excepția necompetenței sale materiale și a declinat competența de soluționare a cauzei în favoarea Tribunalului Vâlcea, reținând că, în raport de cuantumul pretențiilor solicitate la capătul al treilea din cerere, sunt aplicabile prevederile art. 2 pct. 1 lit. b) C.proc.civ.

Prin sentința civilă nr. 478/2008, Tribunalul Vâlcea, Secția civilă a admis excepția inadmisibilității acțiunii și, în consecință, a respins acțiunea, reținând că scopul urmărit de reclamantă este de a fi despăgubită cu echivalentul prejudiciului cauzat prin lipsa de proprietate, iar acest scop nu putea fi atins decât prin parcurgerea procedurii prevăzute de legea fondului funciar.

Prin decizia civilă nr. 216/A/2008, Curtea de Apel Pitești, Secția civilă, pentru cauze privind conflicte de muncă și asigurări sociale și pentru cauze cu minori și de familie a admis apelul declarat de reclamantă împotriva sentinței sus-menționate, pe care a desființat-o cu trimiterea cauzei spre judecare la aceeași instanță.

Instanța de apel a reținut că deși acțiunea a fost întemeiată pe prevederile art. 998-999 C.civ., în mod greșit prima instanță a respins-o ca inadmisibilă, în condițiile în care legea de

reconstituire a dreptului de proprietate, a căror procedură a fost urmată de obștile fondatoare, reglementează numai o componentă a reparării prejudiciului cauzat foștilor proprietari, respectiv restituirea în natură sau în echivalent a terenului preluat de către stat. S-a dispus ca, în rejudecare, cauza să fie cercetată sub toate aspectele, respectiv și cu privire la cererea de chemare în garanție.

Împotriva acestei decizii a declarat recurs pârâtul.

Prin decizia civilă nr. 3777/2011, Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția civilă și de proprietate intelectuală a respins, ca nefondat, recursul pârâtului, reținând că, față de obiectul dedus judecării, întemeiat pe prevederile art. 998-999 C.civ., de faptul că instanța de fond a respins acțiunea pe excepția inadmisibilității, se impunea trimiterea cauzei spre rejudecare pentru analizarea cauzei pe fond, raportat la condițiile răspunderii civile delictuale reglementate de dispozițiile art. 998-999 C.civ.; totodată, s-a reținut că personalitatea juridică a reclamantei și respectiv legitimarea sa procesuală urmează a fi examinate de instanța de fond în rejudecare.

În rejudecare, pârâtul a invocat excepția lipsei calității de reprezentant, excepția prescripției dreptului material la acțiune și excepția inadmisibilității acțiunii.

Excepția lipsei calității de reprezentant a fost respinsă prin încheierea din 29.03.2012, cu motivarea că potrivit actelor depuse la dosarul de fond rezultă că asociația (comuniune) are dreptul de a acționa în numele și pentru cele cinci obști fondatoare în scopul recuperării uzufructului bănesc realizat de stat de pe proprietățile acestor obști.

Prin sentința civilă nr. 1017 din 14.06.2012, Tribunalul Vâlcea, Secția I civilă a respins excepția lipsei calității procesuale pasive a Statului Român, pentru capătul de cerere având ca obiect daunele morale; a admis excepția prescripției dreptului la acțiune pentru acest capăt de cerere și, în consecință, a respins acest capăt de cerere, formulat de reclamantele Obștea Moșnenilor B., Obștea Moșnenilor C., Obștea D., Obștea Moșnenilor E. și Obștea Moșnenilor F., reprezentate de Comuniunea A., în contradictoriu cu pârâtul Statul Român, prin Ministerul Finanțelor Publice, ca prescris. A respins excepția lipsei calității procesuale pasive a Statului Român, pentru pretențiile care formează obiectul primelor două capete de cerere (daune materiale), pe perioada 1948 - ianuarie 1991; a admis excepția prescripției dreptului la acțiune pentru aceste pretenții, pentru perioada menționată și, în consecință, a respins cele două capete de cerere, formulate de aceleași reclamante, prin reprezentant, în contradictoriu cu pârâtul Statul Român, în limitele menționate, ca prescrise. A admis excepția lipsei calității procesuale pasive a Statului Român, pentru pretențiile care formează obiectul primelor două capete de cerere, pentru perioada cuprinsă între ianuarie 1991 și momentul reconstituirii dreptului de proprietate, astfel cum a fost precizat ulterior, și, în consecință, a respins cele două capete de cerere în limitele menționate, ca fiind formulate împotriva unui subiect de drept fără calitate procesuală pasivă. A respins cererea de chemare în garanție a Regiei Naționale P.

Pentru a hotărî astfel, tribunalul a reținut, în esență, următoarele:

Excepția inadmisibilității nu mai poate forma obiectul prezentei judecări, față de decizia instanței de apel pronunțată în cauză și ale cărei considerente vizează aspectele care au format obiectul excepției.

În ceea ce privește ordinea de soluționare a celorlalte două excepții invocate în cauză, respectiv excepția lipsei calității procesuale pasive a pârâtului și excepția prescripției dreptului la acțiune, se impune analizarea mai întâi a excepției lipsei calității procesuale pasive a pârâtului și apoi a excepției prescripției.

Astfel, tribunalul a apreciat că pe capătul de cerere având ca obiect obligarea la plata daunelor morale, pârâtul Statul Român are calitate procesuală pasivă, deoarece pretinsul fapt prejudiciabil, respectiv preluarea abuzivă a pădurilor care formau obiectul unui drept de proprietate al membrilor obștilor, s-a realizat ca urmare a Constituției din anul 1948, care la art. 6 alin. (1) prevedea că „bogățiile de orice natură ale subsolului, zăcămintele miniere, pădurile, apele, izvoarele de energie naturală, căile de comunicație ferate, rutiere, pe apă și în aer, poșta, telegraful, telefonul și radio-ul aparțin Statului, ca bunuri comune ale poporului.” Rezultă că fapta a constituit elementul material al unui act de voință al statului, așa încât acesta are calitate procesuală pasivă

pe capătul de cerere privind plata daunelor morale.

Prin acest capăt de cerere, reclamantele au solicitat obligarea pârâtului la plata daunelor morale pentru prejudiciul cauzat prin suferințele grave la care au fost supuse ca urmare a preluării abuzive a dreptului de proprietate, reclamantele invocând astfel un drept patrimonial, supus prescripției în termenul general de 3 ani, prevăzut de Decretul nr. 167/1958.

Raportat la prevederile acestui decret, termenul de prescripție pentru cererea de acordare a daunelor morale a început să curgă după data de 22.12.1989, întrucât față de aspectele de fapt invocate și de calitatea pârâtului, cursul prescripției a fost suspendat în sensul art. 13 lit. a) din decret, potrivit căruia „cursul prescripției se suspendă cât timp cel împotriva căruia ea curge este împiedicat de un caz de forță majoră să facă acte de întrerupere.”

Or, în speță, preluarea pădurilor s-a realizat printr-un act de voință al statului, exprimat în cea mai înaltă formă, respectiv Constituția, iar acesta a avut la bază rațiuni de ordin politic, care au subzistat până la data de 22.12.1989.

În plus, dincolo de abolirea dreptului de proprietate privată asupra pădurilor în perioada cuprinsă între 1948-1990, a avut loc și o desființare formală a obștilor, formele de asociere în privința dreptului de proprietate fiind restrictiv reglementate.

Lipsa demersurilor judiciare ale obștilor reclamante în scopul dobândirii personalității juridice și în scopul formulării cererii de chemare în judecată având ca obiect plata unor daune morale în cursul termenului de prescripție astfel stabilit nu pot constitui cauze de întrerupere ori suspendare a termenului de prescripție.

Prin primele două capete ale acțiunii, reclamantele au solicitat obligarea Statului Român la plata despăgubirilor materiale pentru veniturile realizate din exploatarea terenurilor forestiere și a pășunilor și pentru lipsa de folosință a acestora, începând cu data preluării până la data reconstituirii efective a dreptului de proprietate, pe temeiul răspunderii civile delictuale pentru fapta proprie, reglementată de art. 998 - 999 C.civ.

De la momentul preluării pădurilor și pășunilor de către stat până la intrarea în vigoare a Legii nr. 15/1990 și în special a H.G. nr. 1335/1990, atributele dreptului de proprietate asupra acestor bunuri au fost exercitate exclusiv de către stat. Prin urmare, pentru perioada cuprinsă între data preluării pădurilor și pășunilor care formau obiectul dreptului de proprietate al membrilor obștilor și luna ianuarie 1991 - data intrării în vigoare a hotărârii de guvern privind înființarea unui nou subiect de drept ale cărui atribuții priveau și exercitarea unor prerogative ale dreptului de proprietate al statului asupra acestor bunuri, statul are calitate procesuală pasivă în privința celor două capete de cerere având ca obiect acordarea de despăgubiri materiale. După acest moment, întrucât activitățile de exploatare, valorificare ori pază și asigurarea integrității bunurilor au revenit unui subiect de drept distinct – R. RA, având autonomie financiară inclusiv cu privire la veniturile obținute din exploatare, statul nu mai poate fi considerat titular al unei obligații de despăgubiri cu privire la veniturile obținute din exploatare, neavând astfel calitate procesuală pasivă pentru perioada cuprinsă între ianuarie 1991 și perioada reconstituirii efective.

Cu privire la excepția prescripției dreptului material la acțiune pentru cele două capete de cerere, tribunalul a constatat că se impune a fi analizată numai pentru perioada cuprinsă între preluarea pădurilor și ianuarie 1991, pentru care a fost respinsă excepția lipsei calității procesuale pasive a pârâtului chemat în judecată.

Analizând excepția prescripției dreptului la acțiune pentru această perioadă, tribunalul a apreciat-o ca fiind întemeiată pentru considerentele reținute la soluționarea excepției prescripției dreptului de a cere daune morale.

Împotriva acestei sentințe au declarat apel reclamantele.

Prin decizia civilă nr. 24 din 04.02.2013, Curtea de Apel Pitești, Secția I civilă a respins apelul, ca nefondat, reținând că apelantele au formulat critici care privesc greșita soluționare a excepției prescripției dreptului la acțiune, critici care nu sunt fondate.

Astfel, acțiunea formulată are ca obiect repararea prejudiciului cauzat de către Statul Român ca urmare a preluării abuzive a pădurilor proprietatea reclamantelor, acțiune patrimonială

care a fost întemeiată pe dispozițiile art. 998 - 999 C.civ. și care este supusă termenului general de prescripție prevăzut de Decretul nr. 167/1958.

Așa fiind, în mod corect instanța de fond a reținut că dreptul la acțiune, având un obiect patrimonial, se stinge prin prescripție, dacă nu a fost exercitat în termenul general de prescripție stabilit în lege care, potrivit art. 3 din Decretul nr. 167/1958, este de 3 ani. În raport cu instaurarea după anul 1989 a unui regim democratic, reclamantele cunoșteau și paguba și pe cel responsabil de ea, respectiv statul caracterizat printr-un regim totalitar și aveau în mod real posibilitatea promovării unei acțiuni întemeiate pe dreptul comun, pentru repararea prejudiciului moral sau material suferit.

S-a mai reținut că reclamantele au dobândit personalitate juridică în anii 1992, respectiv 2000, iar lipsa demersurilor judiciare pentru recuperarea prejudiciilor suferite în cursul termenelor de prescripție edictate de normele legale în vigoare nu pot constitui cauze de întrerupere sau suspendare a termenului de prescripție. Cu atât mai mult, nu a operat suspendarea în perioada 1990-2007 (data formulării cererii), întrucât nu au intervenit evenimente exterioare și piedici insurmontabile, cu caracter extraordinar, imprevizibile și inevitabile, care să fi pus reclamantele în situația de a nu putea face un act întrerupător de prescripție.

Raportat la natura patrimonială a dreptului valorificat de reclamante în prezenta cauză și la dispozițiile privind prescripția extinctivă aplicabile drepturilor patrimoniale, în mod legal tribunalul a respins acțiunea ca fiind prescrisă, criticile formulate pe acest aspect nefiind fondate.

Împotriva acestei decizii au declarat recurs reclamantele.

Prin decizia nr. 4904 din 30.10.2013, Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția I civilă a admis recursul, a casat decizia recurată și a trimis cauza spre rejudecare aceleiași curți de apel, reținând că instanța de apel a omis să cerceteze criticile prin care apelantele au arătat că în mod greșit a fost admisă, de către prima instanță, excepției lipsei calității procesuale a Statului Român pentru perioada 22.12.1989 și până la retrocedarea efectivă, pe vechile amplasamente, a proprietăților codevălmașe a obștilor reclamante, ceea ce echivalează cu necercetarea fondului, corespunzător fazei procesuale a apelului; a mai reținut instanța de recurs că întrucât fondul cererii de apel nu a fost cercetat în întregime, iar excepția lipsei calității procesuale pasive se impune a fi examinată cu prioritate, în raport de excepția prescripției dreptului la acțiune, nu se impune examinarea celorlalte critici.

În rejudecare, prin încheierea din camera de consiliu din 17.02.2014 s-a respins cererea de abținere formulată de judecătorii X. și Y., iar prin încheierea din camera de consiliu din 31.03.2014 s-a respins cererea de recuzare a aceluiași judecător, formulată de apelantele-reclamante.

Prin decizia civilă nr. 1300 din 15.12.2014, Curtea de Apel Pitești, Secția I civilă a respins apelul reclamantelor, ca nefondat, pentru următoarele considerente:

În apărarea sa, Statul Român a invocat lipsa calității procesuale pasive, pe care instanța de fond a respins-o în mod greșit și a analizat cauza numai pe excepția prescripției dreptului material la acțiune.

Statul Român nu are calitate procesual pasivă în acțiunile având ca obiect plata de despăgubiri formulate împotriva sa pentru imobilele preluate în perioada 06 martie 1945 – 22 decembrie 1989, de la data trecerii bunurilor în proprietatea sa și până la restituirea efectivă.

Calitatea procesuală pasivă a statului în acțiunile formulate în mod direct de către titularii drepturilor de proprietate a fost analizată de către Înalta Curte de Casație și Justiție în soluționarea unui recurs în interesul legii, prin Decizia nr. 27/2011, prin care a dezlegat în drept că statul nu poate avea calitate procesuală pasivă în acțiunile având ca obiect plata de despăgubiri bănești pentru imobilele preluate abuziv, imposibil de restituit în natură și pentru care se prevăd măsuri reparatorii prin Titlul VII al Legii nr. 247/2005.

De asemenea, prin Decizia nr. 33/2008, pronunțată de către aceeași instanță în recurs în interesul legii, a fost analizată admisibilitatea acțiunilor în revendicare, întemeiate pe dispozițiile dreptului comun, a imobilelor preluate abuziv în perioada 06 martie 1945 – 22 decembrie 1989, formulate după intrarea în vigoare a Legii nr. 10/2001.

În ambele decizii, instanța supremă a argumentat că analiza posibilității de a solicita pe calea dreptului comun plata de despăgubiri în alte condiții și în baza altor temeuri de drept decât acelea deschise de legea specială, primează analiza calității procesuale a statului sau a altei entități juridice în astfel de acțiuni.

Dezlegând în drept problema supusă dezbaterii pentru asigurarea unei practici judiciare unitare, s-a făcut aplicarea principiului *specialia generalibus derogant*, în sensul că existența concursului de legi trebuie să fie rezolvat în favoarea normei juridice speciale, chiar dacă acest fapt nu este prevăzut expres în această normă.

De altfel, Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa constantă a adoptat soluția potrivit cu care statele semnatare ale Convenției pot să aprecieze în mod suveran asupra măsurilor legislative pe care le apreciază ca fiind cele mai eficiente pentru restituirea proprietăților preluate sau pentru acordarea de despăgubiri.

În acest sens, statul a adoptat măsuri legislative speciale de restituire în natură și de acordare a măsurilor reparatorii în condițiile impuse de Legea nr. 10/2001 și de Legea nr. 247/2005, acte normative în care se prevăd condițiile ce trebuie a fi îndeplinite pentru restituirea proprietății în natură ori prin echivalent.

Existența actelor normative speciale cu caracter reparatoriu determină inadmisibilitatea acțiunilor de drept comun pentru valorificarea unor astfel de drepturi, întrucât dreptului la acțiune îi lipsește un element constitutiv privitor la calitatea procesuală a pârâtului, în speță a Statului Român.

Înalta Curte de Casație și Justiție atunci când a analizat calitatea procesuală pasivă a statului în acțiunile directe de drept comun întemeiate pe dispozițiile art. 480 și urm. C.civ. a avut în vedere dispozițiile Legii nr. 10/2001, precum și dispozițiile Legii nr. 247/2005, însă raționamentul instanței supreme este identic și atunci când s-ar analiza calitatea procesuală pasivă a statului în raport cu imobilele terenuri care fac obiectul legii fondului funciar, potrivit pretențiilor reclamantelor.

Fiind evidentă similitudinea problemei de drept, s-a apreciat că Statul Român nu poate să fie chemat în judecată pentru plata de despăgubiri reprezentând lipsa de folosință a suprafețelor de teren restituite reclamantelor de la data preluării și până la punerea efectivă în posesie în temeiul Legii nr. 18/1991, întrucât dreptul s-a realizat în mod efectiv în procedura specială a acestui act normativ, potrivit dezlegărilor cu valoare obligatorie date de către Înalta Curte de Casație și Justiție prin deciziile pronunțate în recurs în interesul legii evocate.

Față de toate aceste argumente, s-a păstrat soluția primei instanțe cu mențiunea respingerii cererii de chemare în judecată ca inadmisibilă pentru lipsa calității procesuale pasive a Statului Român, argumentele expuse substituind motivarea primei instanțe.

Reclamantele au formulat recurs împotriva încheierii din 31.03.2014 și a deciziei nr. 1300/2014 ale Curții de Apel Pitești, solicitând casarea acestora și trimiterea cauzei spre rejudecare la aceeași instanță, pentru următoarele motive:

1. Instanța de apel nu a fost alcătuită potrivit dispozițiilor legale, întrucât la judecată au participat judecători incompatibili, aflați într-unul din cazurile reglementate de art. 24 C.proc.civ. (art. 304 pct. 1 C.proc.civ.).

Astfel, dosarul s-a aflat la a doua rejudecare la Curtea de Apel Pitești.

Completul de judecată, la rejudecare, a fost format din magistrații X. și Y. Același complet, înainte de rejudecare, a pronunțat decizia civilă nr. 24/2013, prin care a fost soluționat fondul cauzei.

Pentru acest motiv, magistrații au formulat cerere de abținere, raportată la prevederile art. 27 și urm. C.proc.civ., cerere care a fost respinsă prin încheierea din 17.02.2014 a Curții de Apel Pitești (fără motivare).

Observând această soluție, reclamantele au formulat cerere de recuzare a magistraților, motivat de faptul că au soluționat, pe fond, cererea de apel, prin pronunțarea deciziei civile nr. 24/2013, raportat la prevederile art. 24 C.proc.civ., potrivit cărora, judecătorul care a pronunțat o

hotărâre într-o pricină nu poate lua parte la judecata aceleiași pricini în apel sau în recurs și *nici în caz de rejudecare după casare*". Cererea de recuzare a fost respinsă prin încheierea din 31.03.2014 a Curții de Apel Pitești (fără motivare).

În cele din urmă, cei doi magistrați au soluționat cauza pe fond, pronunțând decizia civilă nr. 1300/2014, deși erau incompatibili în sensul art. 24 C.proc.civ.

2. Instanța de apel a încălcat formele de procedură prevăzute sub sancțiunea nulității, deoarece nu a motivat soluțiile de respingere a cererilor de abținere și de recuzare (art. 304 pct. 5 C.proc.civ.).

Încheierea din 17.02.2014 nu este motivată, nefiind consemnat niciun motiv pentru care cererea de abținere a fost respinsă. De asemenea, încheierea din 31.03.2014 nu este motivată, instanța neargumentând de ce a fost respinsă cererea de recuzare.

În acest context, al nemotivării nici măcar sumar a soluției date asupra cererilor de abținere și recuzare, nu se poate exercita controlul judiciar asupra măsurilor dispuse din instanță, argumentele curții de apel devenind secrete și neconsemnate într-un act procedural.

Prin omisiunea instanței de apel de a argumenta respingerea cererilor de abținere, respective a cererii de recuzare, a fost încălcat dreptul reclamanților la un proces echitabil, cauzându-li-se astfel o vătămare procesuală ce nu poate fi înlăturată altfel decât prin casarea hotărârii atacate și trimiterea cauzei spre rejudecare la aceeași instanță, pentru a se asigura părților accesul la un grad de jurisdicție, ca garanție a legalității și temeiniciei hotărârii judecătorești ce va fi dată în cauză.

3. Instanța de apel a încălcat formele de procedură prevăzute sub sancțiunea nulității, deoarece a rămas în pronunțare pe excepție, însă prin hotărâre a soluționat fondul apelului (art. 304 pct. 5 C.proc.civ.).

Curtea de apel, la termenul din 8.12.2014, a dat cuvântul părților pe o excepție invocată din oficiu - lipsa calității procesuale pasive a Statului Român, rămânând în pronunțare doar pe această excepție, fără să o unească cu fondul cauzei. Cu toate acestea, a respins apelul ca nefondat, așadar pe fondul cauzei, deși fondul procesului nu a fost pus în discuția părților la dezbateri. Procedând de o asemenea manieră, instanța a încălcat principiile contradictorialității și dreptului la apărare.

4. Instanța de apel a încălcat formele de procedură prevăzute sub sancțiunea nulității, deoarece prin respingerea acțiunii ca inadmisibilă a încălcat dezlegările de drept date de Curtea de Apel Pitești și Înalta Curte de Casație și Justiție în primul ciclu procesual (art. 304 pct. 5 și 9 raportat la art. 315 C.proc.civ.).

Prin decizia recurată, s-a respins apelul și s-a păstrat soluția primei instanțe „cu mențiunea respingerii cererii de chemare în judecată ca inadmisibilă pentru lipsa calității procesuale pasive a Statului Român.”

Hotărând că acțiunea dedusă judecății este inadmisibilă, curtea de apel a încălcat dispozițiile art. 315 alin. 1 C.proc.civ., ignorând că în primul ciclu procesual al cauzei, prin decizia civilă nr. 216/A/2008 a Curții de Apel Pitești, rămasă irevocabilă prin decizia nr. 3777/2011 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, s-a dezlegat problema de drept a admisibilității acțiunii, stabilindu-se că acțiunea îndreptată de reclamanți împotriva Statului Român este admisibilă.

5. Instanța de apel a încălcat formele de procedură prevăzute sub sancțiunea nulității, respectiv a încălcat principiile contradictorialității și dreptului la apărare, în condițiile în care a pus în discuția părților o excepție raportată la Decizia în interesul legii nr. 27/2011, însă în motivare s-a raportat și la Decizia în interesul legii nr. 33/2008 (art. 304 pct. 5 C.proc.civ.).

Curtea de apel a înțeles să invoce din oficiu excepția lipsei calității procesuale pasive a Statului Român, prin raportare la Decizia în interesul legii nr. 27/2011 a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Motivarea soluției adoptată de instanța de apel se fundamentează însă pe Decizia în interesul legii nr. 33/2008, fără ca relevanța sau aplicarea acestei decizii să fi fost pusă în discuția părților. Chiar dacă cele două decizii nu au legătură cu speța, care are pronunțate dezlegări de drept anterioare, respectarea principiilor contradictorialității și dreptului la apărare impunea ca instanța de apel să pună în discuția părților excepția și prin raportare la Decizia nr. 33/2008 a ÎCCJ.

6. Instanța de apel a încălcat formele de procedură prevăzute sub sancțiunea nulității, respectiv a agravat situația apelanților în propria cale de atac (art. 304 pct. 5 raportat la art. 296 C.proc.civ.).

Prima instanță, prin sentința civilă nr. 1017/2012 a respins excepția lipsei calității procesuale pasive a Statului Român pe capătul de cerere având ca obiect daune morale, precum pentru pretențiile care formează obiectul primelor două capete de cerere (daune materiale), pentru perioada 1948 - ianuarie 1991. Numai reclamantele au declarat apel împotriva acestei sentințe, astfel că problema calității procesuale pasive a Statului Român, în limitele respinse de prima instanță, a intrat în puterea lucrului judecat. Cu toate acestea, curtea de apel a respins cererea de chemare în judecată „pentru lipsa calității procesuale pasive a Statului Român”, încălcând principiul neagravării situației părților în propria cale de atac, astfel cum este reglementat de art. 296 C.proc.civ.

Examinând decizia recurată prin prisma criticilor formulate, în ordinea în care desfășurarea judecării o impune, Înalta Curte reține următoarele:

Criticile aduse încheierii din 17.02.2014 a Curții de Apel Pitești, prin care s-a soluționat cererea de abținere formulată de judecătorii cauzei, nu pot fi analizate, fiind inadmisibile, raportat la dispozițiile art. 34 alin. (1) C.proc.civ., potrivit cărora încheierea prin care s-a încuviințat sau respins abținerea nu este supusă la nicio cale de atac.

Criticile aduse încheierii din 31.03.2014 a Curții de Apel Pitești, prin care s-a respins cererea de recuzare a judecătorilor cauzei, vizează nemotivarea încheierii.

Aceste critici sunt fondate și în raport de ele recursul va fi admis pe temeiul motivului de nelegalitate prevăzut de art. 304 pct. 7 C.proc.civ. (art. 304 pct. 5 C.proc.civ. fiind indicat greșit de către recurente cu referire la nemotivarea încheierii recurate), potrivit celor ce se vor arăta în continuare:

Motivul de nelegalitate prevăzut de art. 304 pct. 7 C.proc.civ. se referă la situația în care hotărârea nu cuprinde motivele pe care se sprijină sau când cuprinde motive contradictorii ori străine de natura pricinii.

Fundamentul acestui motiv de nelegalitate rezidă în nerespectarea prevederilor art. 261 pct. 5 C.proc.civ., potrivit cărora hotărârea judecătorească [prin hotărâre, în sensul art. 255 alin. (2) C.proc.civ., înțelegând și încheierile] trebuie să cuprindă „motivele de fapt și de drept care au format convingerea instanței, cum și cele pentru care s-au înlăturat cererile părților”.

În accepțiunea art. 261 pct. 5 C.proc.civ., motivarea unei hotărâri trebuie să fie clară, precisă, să răspundă în fapt și în drept la pretențiile formulate de părți, să conducă în mod logic și convingător la soluția din dispozitiv, numai o astfel de motivare constituind pentru părți o garanție împotriva arbitrariului judecătorilor, iar pentru instanțele superioare un element necesar în exercitarea controlului declanșat prin căile de atac.

În speță, este de observat că încheierea din 31.03.2014 a Curții de Apel Pitești, prin care s-a respins cererea de recuzare a judecătorilor cauzei, formulată de către reclamantele-apelante, nu întrunește exigențele art. 261 pct. 5 C.proc.civ.

Astfel, ca motiv de recuzare a judecătorilor, reclamantele-apelante au invocat faptul că aceștia au soluționat pe fond cererea de apel, prin decizia civilă nr. 24/2013, așa încât nu pot participa la rejudecarea apelului după casare, regăsindu-se în situația de incompatibilitate prevăzută de art. 24 C.proc.civ., potrivit căreia judecătorul care a pronunțat o hotărâre într-o pricină nu poate lua parte la judecata aceleiași pricinii în caz de rejudecare după casare; în drept, cererea de recuzare a fost întemeiată pe dispozițiile art. 24 și art. 27 pct. 7 C.proc.civ.

Or, în considerentele încheierii din 31.03.2014, prin care s-a respins cererea de recuzare, instanța s-a rezumat la a reține că „nu sunt îndeplinite cerințele art. 27 C.proc.civ.”, fără a arăta, însă, argumentele de fapt și de drept care au condus-o la această concluzie, prin raportare la motivul concret pe care părțile și-au întemeiat cererea de recuzare, redat mai sus, lăsând practic necercetat acest motiv.

Simpla afirmație în sensul că nu sunt îndeplinite cerințele art. 27 C.proc.civ., fără o analiză

propriu-zisă a motivului pe care părțile și-au întemeiat cererea de recuzare, raportat la situația concretă din speță și la dispozițiile legale invocate, nu corespunde scopului motivării hotărârii judecătorești desprins din dispozițiile art. 261 pct. 5 C.proc.civ., echivalând în fapt cu o nemotivare.

În consecință, curtea de apel a pronunțat încheierea din 31.03.2014 cu încălcarea dispozițiilor art. 261 pct. 5 C.proc.civ., ceea ce face operant cazul de modificare prevăzut de art. 304 pct. 7 C.proc.civ.

Cum absența motivelor avute în vedere de instanță la pronunțarea soluției de respingere a cererii de recuzare face practic imposibilă analiza, în cadrul recursului, a legalității acestei soluții, nemotivarea încheierii recurate echivalând în fapt cu o necercetare a fondului cererii de recuzare, se impune soluția casării cu trimitere, potrivit dispozițiilor art. 312 alin. (5) C.proc.civ.

Nulitatea încheierii pronunțate asupra cererii de recuzare atrage și nulitatea deciziei pronunțate asupra apelului, raportat la dispozițiile art. 106 alin. (1) C.proc.civ., în conformitate cu care anularea unui act de procedură atrage și nulitatea actelor următoare, în măsura în care acestea nu pot avea o existență de sine stătătoare.

În aceste condiții, criticile formulate de recurente cu privire la decizia dată asupra apelului nu au mai fost analizate.

În concluzie, reținând caracterul fondat al recursului în raport de criticile care vizează nemotivarea încheierii asupra recuzării, Înalta Curte, făcând aplicarea dispozițiilor art. 312 alin. (1) și 5 cu referire la art. 304 pct. 7 C.proc.civ., a admis recursul, a casat încheierea din 31.03.2014 și decizia dată asupra apelului și a trimis cauza spre rejudecare la aceeași instanță.

51. Contrariedade între considerente și dispozitivul hotărârii. Nemotivarea soluției. Casare.

C.proc.civ. din 1865, art. 304 pct. 7

Una dintre ipostazele în care se ajunge la o nemotivare în sensul dispozițiilor art. 304 pct. 7 C.proc.civ. este aceea a contrarității între considerente și dispozitiv, în sensul că motivarea hotărârii conduce la o anumită soluție, însă, în dispozitiv, instanța s-a oprit la soluția contrară.

În condițiile în care, în considerentele deciziei recurate se regăesc argumente privind legalitatea sentinței date asupra cererii de completare a dispozitivului sentinței de fond precum și argumente în sensul caracterului parțial fondat al apelului formulat împotriva sentinței de fond, iar instanța s-a oprit, în dispozitiv, la soluția contrară, dispunând admiterea apelului împotriva sentinței de completare și respingerea apelului formulat împotriva sentinței de fond, rezultă o evidentă contradicție între motivarea hotărârii recurate și dispozitivul acesteia, deoarece motivarea conduce la o anumită soluție, iar dispozitivul cuprinde soluția contrară. Practic, în acest caz, soluția la care s-a oprit instanța de apel, cuprinsă în dispozitivul deciziei recurate, apare ca fiind nemotivată.

Secția I civilă, decizia nr. 2501 din 12 noiembrie 2015

Prin cererea înregistrată pe rolul Tribunalului București la data de 21.12.2010, astfel cum a fost precizată ulterior, reclamantul A. a chemat în judecată pe pârâții Municipiul București prin Primar General și Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice, solicitând să se constate că terenul în suprafață de 1 ha, situat în București a fost preluat fără titlu valabil de către Statul Român și să se dispună obligarea pârâților să-i lase în deplină proprietate și liniștită posesie acest teren, dacă este liber sau să-i fie dat un alt teren similar/identific, dacă terenul solicitat nu poate fi restituit în natură ori despăgubiri la valoarea de piață a acestuia.

În drept, conform precizărilor ulterioare sesizării instanței, reclamantul a invocat dispozițiile art. 480 C.civ. și art. 1 din Protocolul nr. 1 CEDO.

Prin sentința civilă nr. 44 din 17.01.2014, Tribunalul București, Secția a V-a civilă a admis excepția inadmisibilității și a respins capătul de cerere subsidiar, având ca obiect obligarea pârâtului Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice la plata valorii de piață a imobilului, ca inadmisibil; a admis excepția inadmisibilității cererii formulate de reclamant în contradictoriu cu pârâtul Municipiul București prin Primar General și a respins-o, ca inadmisibilă.

Pentru a reține inadmisibilitatea cererii în revendicare opuse pârâtului Municipiul București, tribunalul a avut în vedere Decizia în interesul legii nr. 33/2008, apreciind că aceeași soluție se impune și pentru pretenția de constatare a lipsei titlului valabil la preluarea imobilului litigios, întrucât soluționarea unei atare pretenții în cadrul unei acțiuni în revendicare întemeiată pe dreptul comun ar crea posibilitatea părții care nu a uzat de dispozițiile legii speciale, Legea nr. 10/2001, de a obține, în afara cadrului stabilit prin acest act normativ, satisfacerea pretențiilor legate de imobile ce cad sub incidența sa, situație de natură să încalce atât principiul securității raporturilor juridice, cât și principiul prevalenței legii speciale față de legea generală.

Pentru a reține inadmisibilitatea capătului subsidiar de cerere, privind obligarea pârâtului Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice la plata valorii de piață a imobilului, tribunalul a avut în vedere Decizia în interesul legii nr. 27/2011.

La data de 07.07.2014, reclamantul a formulat cerere de completare a dispozitivului sentinței civile nr. 44/2014, susținând că instanța nu s-a pronunțat asupra capătului de cerere privind constatarea caracterului abuziv al preluării terenului litigios.

Prin sentința civilă nr. 997 din 12.09.2014, Tribunalul București, Secția a V-a civilă a respins această cerere, ca neîntemeiată, reținând că nu există vreo omisiune în cuprinsul dispozitivului hotărârii judecătorești ce s-a cerut a fi completată, soluția de respingere a cererii vizând cererea de chemare în judecată, astfel cum a fost aceasta formulată, adică sub toate capetele, pretențiile, iar analiza considerentelor a vizat întreaga cerere de chemare în judecată, nu doar o anumită pretenție.

Împotriva sentințelor sus-menționate a declarat apel reclamantul.

Prin decizia civilă nr. 549/A din 09.12.2014, astfel cum a fost rectificată prin încheierea din Camera de Consiliu de la 24.02.2015, Curtea de Apel București, Secția a III-a civilă și pentru cauze cu minori și de familie a respins, ca nefondat, apelul împotriva sentinței civile nr. 44/2014; a admis apelul împotriva sentinței nr. 997/2014, a anulat în parte această sentință și a trimis spre rejudecare capătul de cerere privind constatarea nevalabilității titlului statului, păstrând celelalte dispoziții ale sentinței.

Pentru a decide astfel, Curtea a reținut următoarele:

A. În privința apelului declarat împotriva sentinței civile nr. 44/2014, Curtea a observat, analizând considerentele sentinței civile nr. 997/2014, a cărei completare s-a solicitat, că argumentele tribunalului aferente aprecierii inadmisibilității vizează fiecare dintre capetele de cerere formulate, cele relative capătului de cerere privind constatarea nevalabilității titlului statului fiind expuse pe ultima pagină a sentinței.

Pe de altă parte, a constatat că prima instanță a respins ca inadmisibilă cererea formulată de reclamant în contradictoriu cu pârâtii, fără a realiza niciun fel de distincție asupra fiecărui capăt de cerere principală în parte, ceea ce semnifică, în mod logic și juridic, respingerea integrală a cererii principale, adică a tuturor capetelor sale, între care se înscrie și cel de constatare a nevalabilității titlului statului.

În consecință, prima instanță s-a pronunțat asupra întregii acțiuni și a uzitat, în motivare, de argumente aferente tuturor capetelor de cerere, principal și subsidiar, astfel încât motivele de apel formulate împotriva sentinței de completare sunt nefondate.

B. În privința apelului declarat împotriva sentinței civile nr. 997/2014:

În privința capătului de cerere în revendicare de drept comun, Curtea a apreciat că soluția primei instanțe este în acord cu Decizia în interesul legii nr. 33/2008.

Astfel, relativ la problema existenței unei opțiuni între aplicarea legii speciale, care reglementează regimul imobilelor preluate abuziv în perioada de referință, Legea nr. 10/2001, și

aplicarea dreptului comun în materia revendicării, și anume Codul civil, Înalta Curte de Casație și Justiție a statuat prin această decizie că: „de principiu, persoanele cărora le sunt aplicabile dispozițiile Legii nr. 10/2001 nu au posibilitatea de a opta între calea prevăzută de acest act normativ și aplicarea dreptului comun în materia revendicării, respectiv dispozițiile art. 480 din Codul civil. Cu atât mai mult, persoanele care au utilizat procedura Legii nr. 10/2001 nu mai pot exercita, ulterior, acțiuni în revendicare având în vedere regula *electa una via* și principiul securității raporturilor juridice consacrat în jurisprudența CEDO (cauza *Brumărescu c. României* - 1997 ș.a.)”.

Deși este corectă aserțiunea conform căreia în cadrul acțiunii în revendicare trebuie să triumfe proprietarul imobilului, ea nu poate să conducă decât la concluzia celei la care a ajuns prima instanță, în contextul în care dreptul de proprietate nu se regăsește în patrimoniul reclamantului, deoarece acesta nu a efectuat demersurile legale pentru a-l putea redobândi, fie prin introducerea unei acțiuni în revendicare anterior intrării în vigoare a Legii nr. 10/2001, fie prin formularea unor notificări în temeiul Legilor nr. 112/1995 sau 10/2001.

Prin aceeași decizie în interesul legii, Înalta Curte de Justiție și Casație a urmărit să rezolve și problema dacă prioritatea Convenției europene, deci inclusiv a primului său Protocol adițional în care este stipulat, la art. 1, dreptul la respectarea bunurilor, poate fi dată și în cadrul unei acțiuni în revendicare întemeiate pe dreptul comun, respectiv dacă o astfel de acțiune poate constitui un remediu efectiv, care să acopere, până la o eventuală intervenție legislativă, neconvenționalitatea unor dispoziții ale legii speciale.

În cauza de față nu se pune însă o asemenea problemă, deoarece legea internă nu intră în conflict cu Convenția europeană a drepturilor omului.

Reamintind că textul Convenției Europene a Drepturilor Omului, ratificate de România prin Legea nr. 30/1994, nu poate fi disociat de jurisprudența dezvoltată de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, formând împreună un „bloc de convenționalitate”, obligatoriu pentru autoritățile statale, deci inclusiv pentru instanțele judecătorești, în temeiul dispozițiilor constituționale ale art. 11 și 20 din Constituția României, dar și al art. 46 din Convenție, Curtea a observat că potrivit jurisprudenței instanței de contencios european, dreptul de proprietate care s-a aflat inițial în patrimoniul autorilor reclamantului nu este garantat de prevederile art. 1 din Protocolul adițional al Convenției Europene a Drepturilor Omului. Principiul în acest domeniu a fost stabilit de Comisia Europeană încă din anii 1970: „Speranța de a vedea renăscută supraviețuirea unui vechi drept de proprietate care este de mult timp imposibil de exercitat în mod efectiv nu poate fi considerată ca un „bun” în sensul art. 1 din Protocolul nr. 1” (decizia *X., Y., Z. c. Germaniei* din 4 octombrie 1977).

În recenta cauză *Maria Atanasiu c. României* din 2010, Curtea Europeană a arătat: „Cu toate acestea, în cazul în care un stat contractant, după ce a ratificat Convenția și inclusiv Protocolul nr. 1, adoptă o legislație care prevede restituirea totală sau parțială a bunurilor confiscate în temeiul unui regim anterior, o asemenea legislație poate fi considerată ca generatoare a unui nou drept de proprietate protejat de articolul 1 din Protocolul nr. 1 în primul rând pentru persoanele care îndeplinesc condițiile prevăzute în vederea restituirii” (paragraful 136).

Astfel, în cadrul acestei cauze, Curtea europeană a stabilit că existența unui „bun actual” cu înțelesul de drept de proprietate „în patrimoniul unei persoane ființează manifest fără nici o îndoială dacă, printr-o hotărâre definitivă și executorie, jurisdicțiile au recunoscut acesteia calitatea de proprietar și dacă, în dispozitivul hotărârii, au decis restituirea bunului” (paragraful 140).

O asemenea hotărâre judecătorească nu a fost însă pronunțată în favoarea reclamantului, neregăsindu-se în procesul de față, până la acest moment, nici cealaltă ipoteză consacrată de instanța de contencios european în cauza menționată, aceea în care, în temeiul Legii nr. 10/2001, a avut loc o transformare într-o „valoare patrimonială” - respectiv dreptul de a obține măsuri reparatorii în echivalent - a interesului patrimonial care rezultă din simpla constatare a ilegalității naționalizării - mai general, din constatarea caracterului abuziv al preluării în sensul art. 2 din Legea nr. 10/2001 - de care vorbește instanța de contencios european în continuare în aceeași

hotărâre, la paragraful 142, întrucât în speță, până în prezent, reclamantul nu este beneficiarul vreunei astfel de constatări a nevalabilității.

Reclamantul nu a formulat nicio notificare în temeiul Legii nr. 10/2001, cadru legal care să îi permită să obțină măsuri reparatorii în echivalent.

Reținând astfel că prevederile Legii nr. 10/2001 - pe care se întemeiază „speranța legitimă” în sensul Convenției - care condiționează recunoașterea dreptului de a obține măsuri reparatorii prin echivalent, după caz, de îndeplinirea procedurii reglementate de acest act normativ, nu sunt contrare art. 1 din Protocolul nr. 1 și că în consecință, în absența unei notificări care ar fi putut conduce la eliberarea unei decizii în condițiile legii sau la pronunțarea unei hotărâri în cadrul controlului activității entităților investite cu soluționarea notificărilor exercitat de către instanțele judecătorești, reclamantul nu beneficiază de acest drept, Curtea a constatat că în mod corect prima instanță a respins cererea de chemare în judecată ca inadmisibilă.

În cadrul acestui raționament, instanța de apel a reținut totodată faptul că la data introducerii acțiunii pendinte, art. 2 alin. (2) din Legea nr. 10/2001 fusese deja abrogat prin Legea nr. 1/2009.

Nu în ultimul rând, Curtea a constatat că dreptul la un tribunal, recunoscut de art. 6 alin. 1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului, configurat pe plan intern prin prevederile art. 21 din Constituție, nu este unul absolut; el se pretează la limitări implicit admise, dat fiind faptul că, prin chiar natura sa, necesită o reglementare din partea statului, reglementare care poate să varieze în timp și spațiu în funcție de nevoi și de resursele comunității și indivizilor. O asemenea limitare nu se conciliază cu art. 6 alin. 1 decât dacă are un scop legitim și există un raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele folosite și scopul vizat.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat în cauza *Golder c. Regatului Unit*, 1975, că "dreptul de acces la tribunale nu este un drept absolut", precum și că "există posibilitatea limitărilor implicit admise chiar în afara limitelor care circumscriu conținutul oricărui drept".

Așadar, cu condiția ca dreptul să fie efectiv, statul poate să reglementeze într-un anumit mod, accesul la justiție și chiar să îl supună unor limitări sau restricții.

Exigențele conturate în jurisprudența Curții de la Strasbourg (inclusiv din perspectiva art. 53 al Convenției) sunt însă, îndeplinite în cauza de față, având în vedere existența prevederilor legale speciale anterior analizate, cât și evoluția drepturilor patrimoniale ale reclamantului în legătură cu imobilul care formează obiectul cauzei.

În privința capătului de cerere subsidiar relativ la acordarea de despăgubiri, Curtea a apreciat că soluția primei instanțe este conformă Deciziei în interesul legii nr. 27/2011.

Prin această decizie, Înalta Curte de Casație și Justiție a statuat că „Acțiunile în acordarea de despăgubiri bănești pentru imobilele preluate abuziv, imposibil de restituit în natură și pentru care se prevăd măsuri reparatorii prin Titlul VII al Legii nr. 247/2005, îndreptate direct împotriva statului român, întemeiate pe dispozițiile dreptului comun, ale art. 1 din Primul Protocol adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și ale art. 13 din această convenție, sunt inadmisibile”.

În privința capătului de cerere privind constatarea nevalabilității titlului statului, Curtea a constatat că singurul argument al tribunalului în privința adoptării soluției de inadmisibilitate a acestui capăt de cerere constă în faptul că această stabilire a nevalabilității, în cadrul acțiunii în revendicare, ar permite reclamantului, ce nu a urmat procedura legii speciale, să obțină satisfacerea pretențiilor sale în afara cadrului legal arătat.

Or, astfel cum Curtea Europeană a ilustrat în cadrul hotărârii *Maria Atanasiu*: „142. În consecință, Curtea consideră că transformarea într-o „valoare patrimonială”, în sensul art. 1 din Protocolul nr. 1, a interesului patrimonial care rezultă din simpla constatare a nelegalității naționalizării este condiționată de întrunirea de către persoana în cauză a cerințelor legale, în cadrul procedurilor prevăzute de legile de reparație, și de epuizarea căilor de atac prevăzute de aceste legi”.

Așadar, simpla constatare a nevalabilității nu este suficientă pentru despăgubirea

reclamantului, ci trebuie să se realizeze dovada îndeplinirii și a altor cerințe, respectiv chiar a celor prevăzute de legile speciale de reparație. Prin prisma acestor considerente, rezultă că argumentul invocat de tribunal nu poate justifica soluția de respingere ca inadmisibilă a acestui capăt de cerere.

Pe de altă parte, Curtea a observat că nu există niciun fel de alt argument de ordin juridico-logic care să fundamenteze soluția de respingere, ca inadmisibil, a capătului de cerere analizat, admisibilitatea sa fiind de altfel, în mod unanim recunoscută în practica juridică.

Mai mult, admisibilitatea unui astfel de capăt de cerere este stipulată și în mod expres prin intermediul dispozițiilor art. 6 alin. (3) din Legea nr. 213/1998 privind bunurile proprietate publică.

Așadar, atât timp cât în temeiul principiului disponibilității reclamantul a solicitat, sub forma unui capăt de cerere distinct, constatarea nevalabilității titlului statului, instanța nu putea să îl respingă ca inadmisibil, impunându-se astfel anularea parțială a sentinței de fond, în privința soluției date acestui capăt de cerere și trimiterea sa spre continuarea judecării, aceleiași instanțe, în temeiul dispozițiilor art. 297 alin. (1) C.proc.civ.

Împotriva acestei decizii au declarat recurs reclamantul și pârâțul Statul Român.

I. Reclamantula invocată următoarele motive:

Art. 304 pct. 7 și 9 C.proc.civ. - instanța motivează decizia prin motive străine de natura pricinii, hotărârea dându-se cu aplicarea greșită a legii.

Astfel, excepția inadmisibilității este lipsită de fundament juridic, iar instanța de apel, prin motivarea făcută, a revalidat soluția instanței de fond pe alte motive.

Prin nicio lege - generală sau specială - nu se poate încălca art. 21 din Constituții, referitor la accesul liber la justiție.

Or, prin motivarea făcută, se fundamentează că accesul liber la justiție poate fi încălcat.

Nici una dintre hotărârile citate în decizia recurată nu poate să încalce reclamantului liberul acces la justiție, pentru a revendica un teren proprietatea autorilor săi.

Teza fundamentată de instanțele de fond și de apel este contrară legilor și angajamentelor Statului Român de a restitui proprietățile abuziv confiscate și naționalizate.

Art. 304 pct. 7 și 8 C.proc.civ. - instanța de apel a validat poziția fundamental greșită a instanței de fond, care a curmat cursul procesului, invocându-și o excepție din oficiu, astfel că nu s-a stabilit dacă terenul este ocupat, de către cine și în ce procent, dacă ocupanții au titlu, etc., aceasta putându-se pronunța numai după admiterea obiecțiilor la raportul de expertiză, judecându-se cauza pe fond.

Instanța de fond a pronunțat o soluție contrară spiritului și literii legilor reparatorii edictate de Statul Român, validată în mod greșit de către instanța de control judiciar, care trebuia să admită apelul și pe revendicarea terenului.

Hotărârea pronunțată este contrară obligațiilor asumate de Statul Român pentru restituirea efectivă a proprietăților abuziv luate de fostul stat comunist. Totodată, hotărârea încalcă dispozițiile legilor de restituire și principiile restituirii, făcând o interpretare lipsită de fundament juridic, în condițiile în care, în cauză, nu s-a făcut de nici una dintre părțile potrivnice întâmpinare, nu s-au invocat excepții și apărări.

Prin cele două hotărâri este perpetuat abuzul fostului regim comunist, prin nerestituirea unui teren existent fizic. Iar dacă acest teren nu mai este fizic liber, se impunea ca reclamantului să-i fie oferit un alt teren la schimb sau să beneficieze de măsuri reparatorii în oricare dintre forme.

Art. 304 pct. 7 și 8 C.proc.civ. - motivările hotărârilor pronunțate sunt străine de natura pricinii, făcându-se afirmații care nu au legătură cu cauza de față, contrare jurisprudenței naționale și a celei C.E.D.O., astfel că cele două hotărâri sunt lipsite de fundament juridic.

Instanțele, cu toate că fac trimiteri la jurisprudența C.E.D.O. și la mai multe hotărâri ale instanțelor naționale, acestea sunt interpretate fracționat, scoase din context, fără a se face o analiză în concret la speța dedusă judecării.

Astfel, definirea legilor de reparație, a dovedirii dreptului de proprietate și a stabilirii persoanei îndreptățite, dar și a actelor doveditoare ale dreptului de proprietate, instanțele naționale, în concordanță cu cele ale Uniunii Europene, s-au pronunțat contrar celor reținute de cele două

instanțe.

Actul prezentat de reclamant îndeplinește, sub toate aspectele, dovada dreptului de proprietate abuziv preluat, pe baza căruia a fost identificat terenul autorilor și trebuia apreciat ca fiind dovada proprietății și nu să conducă către o soluție lipsită total de fundament juridic.

Cu ocazia preluării abuzive a terenului care face obiectul prezentei cauze, cât și a altor bunuri care au aparținut autorilor, acestora le-au fost luate toate actele sub sancțiunea unor pedepse penale severe în perioada regimului de democrație populară. În vederea stabilirii tuturor bunurilor autorilor săi, reclamantul s-a adresat în repetate rânduri autorităților publice, inclusiv la Consiliul pentru Studierea Arhivelor Securității, deoarece autorii au fost urmăriți de securitate.

Art. 304 pct. 9 C.proc.civ. - hotărârile sunt lipsite de fundament juridic, datorită greșitei aprecieri a instanțelor că o acțiune în revendicare a unui bun abuziv preluat de Statul Român în perioada comunistă, prin violență recunoscută de actualul Stat Român, nu ar putea face obiectul unei acțiuni pe dreptul comun.

La dosarul cauzei există dovezile prin care reclamantul a formulat prin executor judecătoresc notificare, nesoluționată.

Instanțele de fond și apel fac o analiză care conduce la încălcarea liberului acces la justiție, fiindcă reclamantul poate revendica în baza întregii legislații, pe toate căile și cu toate mijloacele juridice legale un bun preluat abuziv de către stat.

Dreptul comun nu a fost anihilat de apariția legislației reparatorii, iar reclamantul a formulat o cerere perfect legală și admisibilă.

Principiile dreptului comun au fost întărite prin apariția legilor reparatorii, fiindcă obligațiile asumate de Statul Român instaurat după 22 decembrie 1989 sunt în sensul restituirii tuturor proprietăților abuziv naționalizate.

Instanțele fac trimiteri la deciziile instanței supreme, care sunt interpretate în afara contextului în care au fost pronunțate.

S-a solicitat să se constate caracterul abuziv al preluării bunului autorilor, pe de o parte, iar, pe de altă parte, s-a solicitat revendicarea aceluși bun.

În cauză, reclamantului nu i-a fost opus de nici una dintre părți că terenul este ocupat de alți proprietari sau că terenul este deținut de alte persoane, indiferent cu ce titlu.

Deci, nimeni nu-i opune niciun titlu legal, care să fie analizat în raport cu dovada titlului său de proprietate, astfel că hotărârile pronunțate sunt în contradicție vădită cu legile reparatorii și cu legea în general.

Art. 304 pct. 8 C.proc.civ. - instanța a interpretat în mod eronat actele și lucrările dosarului.

Art. 304 pct. 9 C.proc.civ. - în mod nelegal s-a stabilit că, în cauză, cu privire la bunul revendicat nu s-a formulat notificare.

Prin cererea introductivă, reclamantul a arătat că a notificat Municipiul București, la cerere anexând dovada notificării, iar instanța de fond a solicitat dosarul administrativ, care se află la dosar. Cum notificarea nu a fost soluționată, reclamantul a fost obligat să formuleze acțiunea în revendicare. În 25 de ani de la evenimentele de la 22 decembrie 1989, Statul Român nu a rezolvat problemele proprietăților abuziv confiscate, astfel că reclamantul a fost obligat să formuleze o acțiune perfect legală și cu fundament juridic, de revendicare a unui bun încă existent.

II. Pârâțul Statul Român a invocat, în drept, motivul de recurs prevăzut de art. 304 pct. 9 C.proc.civ., în dezvoltarea căruia a arătat următoarele:

În mod eronat, instanța de apel a admis apelul declarat de reclamant împotriva sentinței civile nr. 997/2014, a anulat în parte această sentință și a trimis spre rejudecare capătul de cerere privind constatarea nevalabilității titlului statului.

Astfel, prin sentința nr. 44/2014, tribunalul a admis excepția inadmisibilității și, în consecință, a respins cererea de chemare în judecată ca inadmisibilă.

Or, prin respingerea acțiunii ca inadmisibilă, tribunalul a avut în vedere cererea de chemare în judecată în integralitatea sa, privind toate capetele de cerere.

Mai mult, din considerentele sentinței se poate observa că instanța de fond s-a aplecat în a

analiza toate capetele de cerere și nicidecum o anumită pretenție solicitată de reclamant prin cererea de chemare în judecată, reținând că „aceeași soluție se impune și pentru pretenția având drept cauză constatarea lipsei titlului valabil de preluare a imobilului.”

Prin urmare, prin respingerea acțiunii, tribunalul a avut în vedere că toate capetele solicitate de reclamant prin cererea de chemare în judecată au primit aceeași finalitate.

În consecință, din moment ce nu sunt întrunite condițiile art. 281 ind. 2 alin. (1) C.proc.civ., în sensul că nu există în cuprinsul hotărârii judecătorești vreo omisiune privind pronunțarea instanței asupra uneia din cererile cu care a fost investită, în mod corect tribunalul a respins cererea de completare a dispozitivului sentinței nr. 44/2014, ca nefondată.

Recurentul-reclamant a depus întâmpinare la recursul pârâtului, invocând excepția lipsei de interes.

Cu privire la excepția lipsei de interes în exercitarea recursului declarat de pârâtul Statul Român, Înalta Curte reține următoarele:

Interesul, ca și condiție de exercițiu a acțiunii civile, semnifică folosul practic urmărit de parte la punerea în mișcare a procedurii judiciare.

Prin recursul exercitat în cauză, pârâtul Statul Român critică decizia instanței de apel sub aspectul admiterii apelului părții adverse împotriva sentinței de completare nr. 997/2014, pe care a anulat-o în parte, cu trimiterea spre rejudecare a capătului de cerere privind constatarea nevalabilității titlului statului. Cum această soluție îi este defavorabilă pârâtului, nu se poate susține că acesta nu ar justifica interes în exercitarea recursului, folosul practic urmărit prin acest demers judiciar constând în obținerea reformării deciziei instanței de apel sub aspectul soluției care îi este defavorabilă.

Așadar, recurentul-pârât justifică interes în exercitarea recursului, astfel că excepția lipsei de interes, invocată de recurentul-reclamant, este neîntemeiată și va fi respinsă.

La termenul de dezbateri, instanța a pus în discuție din oficiu, ca motiv de recurs de ordine publică, motivarea contradictorie a hotărârii recurate, raportat la art. 304 pct. 7 C.proc.civ.

Înalta Curte constată că recursurile sunt fondate în raport de motivul de ordine publică invocat din oficiu, potrivit celor ce se vor arăta în continuare:

Motivul de recurs prevăzut de art. 304 pct. 7 C.proc.civ. se referă la situațiile în care hotărârea nu cuprinde motivele pe care se sprijină sau când cuprinde motive contradictorii ori străine de natura pricinii.

Toate cele trei situații, cuprinse în acest motiv de recurs, vizează de fapt una și aceeași chestiune – nemotivarea hotărârii. Aceasta, întrucât formularea unor considerente contradictorii sau străine de natura pricinii echivalează cu o nemotivare.

Una dintre ipostazele în care se ajunge la o nemotivare în sensul dispozițiilor art. 304 pct. 7 C.proc.civ. este aceea a contrarietății între considerente și dispozitiv, în sensul că motivarea hotărârii conduce la o anumită soluție, însă, în dispozitiv, instanța s-a oprit la soluția contrară, ceea ce este și cazul în speță.

Astfel, în considerentele deciziei recurate se regăsesc argumente privind legalitatea sentinței date asupra cererii de completare a dispozitivului sentinței de fond, sens în care s-a reținut că prima instanță s-a pronunțat asupra întregii acțiuni, soluția cuprinsă în dispozitivul sentinței de fond, aceea de respingere, ca inadmisibilă, a acțiunii reclamantului, vizând toate capetele de cerere, între care se înscrie și cel de constatare a nevalabilității titlului statului, cu privire la care s-a invocat omisiunea de pronunțare prin cererea de completare formulată de reclamant.

Deși aceste argumente conduceau la concluzia caracterului nefondat al apelului declarat de reclamant împotriva sentinței de completare nr. 997/2014 și, deci, la soluția de respingere a acestui apel, în dispozitiv, instanța s-a oprit la soluția contrară, dispunând admiterea apelului împotriva sentinței nr. 997/2014, anularea în parte a acestei sentințe și trimiterea spre rejudecare a capătului de cerere privind constatarea nevalabilității titlului statului.

Totodată, în considerentele deciziei recurate se regăsesc argumente în sensul caracterului parțial fondat al apelului declarat de reclamant împotriva sentinței de fond, sens în care s-a reținut

nelegalitatea acestei sentințe sub aspectul soluției de respingere, ca inadmisibil, a capătului de cerere privind constatarea nevalabilității titlului statului.

Deși aceste argumente conduceau la soluția de admitere a apelului împotriva sentinței de fond nr. 44/2014, sub aspectul soluției vizând capătul de cerere în constatarea nevalabilității titlului statului, în dispozitiv, instanța s-a oprit la soluția contrară, dispunând respingerea apelului împotriva sentinței nr. 44/2014.

Rezultă, așadar, o evidentă contradicție între motivarea deciziei recurate și dispozitivul acesteia, deoarece motivarea conduce la o anumită soluție, iar dispozitivul cuprinde soluția contrară. Practic, în acest caz, soluția la care s-a oprit instanța de apel, cuprinsă în dispozitivul deciziei recurate, apare ca fiind nemotivată.

Cum o hotărâre nemotivată face imposibilă analiza, în cadrul recursului, a legalității soluției pe fond, nemotivarea hotărârii echivalând în fapt cu o necercetare a fondului pricinii, ceea ce impune soluția de casare cu trimitere, criticile propriu-zise din recursurile reclamantului și pârâtului Statul Român nu pot fi analizate, urmând a fi avute în vedere de instanța de trimitere.

În consecință, apreciind că prin nemotivarea soluției pronunțate, curtea de apel nu a intrat în cercetarea fondului pricinii, Înalta Curte, făcând aplicarea dispozițiilor art. 312 alin. (1) și (5) raportat la art. 304 pct. 7 C.proc.civ., a admis ambele recursuri exercitate în cauză, a casat decizia recurată și a trimis cauza spre rejudecare la aceeași curte de apel.

III. Căi de atac. Apelul

52. Apel. Admiterea excepției necompetenței generale a instanțelor judecătorești. Consecințe

C. proc. civ. din 1865, art. 158 alin. (3), art. 159, art. 297 alin. (2)

Din economia prevederilor art. 297 alin. (2) C. proc. civ. coroborate cu cele ale art. 158 alin. (3) C. proc. civ. rezultă că în situația în care se admite excepția necompetenței generale a instanțelor judecătorești se impune declinarea competenței în favoarea instanței competente sau organului cu activitate jurisdicțională competent.

Astfel, în cazul în care instanța de apel admite excepția necompetenței generale a instanțelor judecătorești, dar, apoi, soluționează cauza, înțelegând să respingă, ca inadmisibilă, cererea reconvențională, de competența tribunalului arbitral - singura rămasă în cauză spre cercetare și analizare în condițiile în care s-a renunțat la acțiunea principală -, hotărârea pronunțată este nelegală.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 2364 de la 18 noiembrie 2015

Prin sentința civilă nr.384 din 12 noiembrie 2012 pronunțată de Tribunalul Prahova s-a respins, ca neîntemeiată, acțiunea formulată de reclamanta SC A. SA. În continuare, s-a admis, în parte, cererea reconvențională precizată formulată de pârâta SC B. SRL și, pe cale de consecință, s-a dispus obligarea reclamantei de a plăti pârâtei suma de 2.403.761 lei reprezentând prejudiciul și 30.764,92 lei cu titlu de cheltuieli de judecată.

Pentru a hotărâi astfel, tribunalul a reținut, cu privire la inadmisibilitatea cererii reconvenționale, invocată de reclamantă, că această cerere nu a fost apreciată ca o veritabilă excepție procesuală, motiv pentru care nici nu a fost soluționată ca atare, ci ca o apărare de fond. În acest sens, au fost avute în vedere prevederile art.119 raportate la art.720⁵ C. proc. civ., potrivit cărora dacă pârâtul are pretenții în legătură cu cererea reclamantului poate formula cerere reconvențională. Ori, cele două contracte de închiriere și de prestări servicii care au stat la baza

raporturilor juridice dintre părți au avut același scop și aceeași justificare (ecologizarea batalurilor), motiv pentru care nu au fost privite în mod independent unul de celălalt, astfel că pârâta a fost îndreptățită să formuleze cererea reconvențională prin care solicită daune, chiar dacă aceasta nu se întemeiază exclusiv pe contractul de închiriere a cărui reziliere s-a solicitat pe calea acțiunii principale.

Pe fondul cauzei s-a reținut că părțile au încheiat contractul de locațiune nr.1444/4 decembrie 2006, prin care societatea reclamantă asigură pârâtei, în calitate de locatar, folosința terenului în suprafață de 24.500 mp situat în Ploiești, tarlăua 13, în scopul desfășurării activității de ecologizare a batalurilor aparținând SC A. SA, contract care a fost încheiat pentru o perioadă de 5 ani începând cu data de 1 decembrie 2006.

Tribunalul a mai reținut că reclamanta deținea terenul cu titlu legal în baza contractului de concesiune încheiat cu proprietarul acestuia, respectiv Consiliul Local Ploiești, contract nr.12150/23 noiembrie 2006, valabil tot pentru o perioadă de 5 ani, iar în vederea desfășurării activității de ecologizare a batalurilor, reclamanta, în calitate de beneficiar, și pârâta, în calitate de prestator, au încheiat contractul de prestări servicii nr.698/25 mai 2006, a cărui valabilitate s-a derulat între data semnării lui și momentul finalizării lucrărilor, respectiv la 1 octombrie 2009.

Pentru realizarea activității de ecologizare societatea pârâtă a obținut o autorizație de construire pentru sistemul de ecologizare reziduuri petroliere nr.483/11 iulie 2007 eliberată de Primăria Municipiului Ploiești și, deși contractul de prestări servicii expira la data de 1 octombrie 2009, cu adresa nr.851/15 ianuarie 2009, reclamanta i-a adus la cunoștință pârâtei că este de acord cu continuarea lucrărilor stabilite potrivit contractului până la finalizarea stadiului de refacere a cadrului natural în zonă conform legislației în vigoare.

Ulterior, la 27 noiembrie 2009, cu adresa nr.853 reclamanta i-a solicitat prestatorului sistarea temporară a activității de ecologizare a batalurilor, cu motivarea că termenul contractului de prestări servicii a expirat, precum și faptul că urmează să evalueze din punct de vedere tehnic și economic rezultatele acestei activități.

În paralel, reclamanta a organizat o licitație în vederea continuării ecologizării batalurilor, licitație în urma căreia a fost declarată câștigătoare societatea pârâtă, conform adresei nr.1735/8 noiembrie 2010 și, drept consecință a câștigării licitației, părțile urmau să încheie un nou contract de prestări servicii, scop în care au stabilit prin protocol cerințele stabilite de comun acord pentru perfectarea acestuia.

A constatat tribunalul că, pe parcursul derulării licitației și a negocierilor pentru încheierea contractului de prestări servicii, reclamanta i-a notificat pârâtei rezilierea contractului de locațiune a terenului pe care se desfășura activitatea de ecologizare. Astfel, prin adresa nr.3505/14 iunie 2010, i s-a adus acesteia la cunoștință că valabilitatea contractului de prestări servicii a încetat, iar în aceste condiții nu-și mai poate îndeplini obligația prevăzută la art.10, respectiv aceea de a folosi terenul potrivit destinației sale și scopului pentru care a fost încheiat contractul de închiriere, respectiv acela de ecologizare a batalurilor.

Din verificarea contractului de locațiune tribunalul a constatat că părțile nu au inserat un pact comisoriu care să le dea dreptul să rezilieze unilateral convenția fără intervenția instanței de judecată, astfel că desființarea contractului nu putea opera la simpla notificare a reclamantei, motiv pentru care instanța nu este în măsură să confirme o asemenea operațiune.

Tribunalul a mai reținut că, la momentul soluționării acțiunii, contractul de locațiune a încetat prin ajungere la termen, la fel cum a expirat de altfel și contractul de concesiune al reclamantei asupra terenului în litigiu, astfel că, în aceste condiții, instanța nu a putut constata că la data de 30 iunie 2010 s-a produs rezilierea contractului de închiriere, deoarece notificarea invocată ca temei al rezilierii a fost făcută cu nerespectarea legislației în vigoare și în afara cadrului contractual. De asemenea, nu s-a putut dispune nici evacuarea pârâtei de pe terenul în litigiu, în condițiile în care la momentul actual reclamanta nu mai deține nicio calitate asupra acestui imobil, iar proprietarul de drept, Primăria Municipiului Ploiești, (cu care pârâta se află în negocieri avansate pentru achiziționarea acestuia) s-a opus acțiunii în evacuare.

Cu privire la cererea reconvențională precizată a pârâtei, tribunalul a observat că expertul contabil desemnat în cauză a cuantificat prejudiciul suferit de societatea pârâtă ca urmare a întreruperii activității de ecologizare la suma de 3.470.784 lei, pierdere patrimonială și 2.403.761 lei, beneficiu nerealizat.

Prin urmare, expertul a stabilit că daunele ce se cuvin pârâtei se împart în două categorii și anume pierderea patrimonială în care a inclus cheltuieli de investiții, cheltuieli cu obiectele de inventar și cheltuielile de exploatare.

Investiția pe care a realizat-o pârâta pentru realizarea activității de ecologizare a constatat în edificarea pe terenul închiriat a unei instalații de ecologizare bataluri despre care expertul constructor a stabilit că este o construcție definitivă, iar relocarea acesteia nu este posibilă. Așadar, cheltuielile cu întreținerea instalației sunt în sarcina proprietarului acesteia conform autorizației de construire, iar nu în sarcina beneficiarului unor lucrări care nu este obligat să suporte decât prețul la care s-a obligat prin contract.

Sub un alt aspect, construcția ar profita proprietarului terenului, iar nu reclamantei care l-a deținut doar cu titlu de concedent, însă, în situația în care a fost respinsă cererea principală de evacuare a pârâtei, este evident că aceasta nu încearcă niciun prejudiciu real în privința investiției sale pe care continuă și va continua s-o exploateze în condițiile ce vor fi negociate cu proprietarul terenului pe care este amplasată.

O altă daună calculată de expert a fost beneficiul nerealizat, reprezentat de câștigul patrimonial (veniturile) pe care le-ar fi obținut pârâta dacă contractantul său nu ar fi sistat lucrările la data de 1 decembrie 2009.

În această privință, tribunalul a apreciat că suma de 2.403.761 lei calculată de expert cu titlu de daune, constând în beneficiul nerealizat se cuvine societății pârâte, având în vedere că locațiunea a fost încheiată pe o perioadă de 5 ani, care nu expirase la acel moment, iar prin adresa cu nr.851/15 ianuarie 2009 reclamanta i-a adus la cunoștință pârâtei că este de acord cu continuarea lucrărilor stabilite potrivit contractului până la finalizarea stadiului de refacere a cadrului natural în zonă conform legislației în vigoare. Astfel, i s-a creat pârâtei falsa reprezentare că activitatea de ecologizare va continua, cu atât mai mult cu cât reclamanta i-a pus la dispoziție acesteia pentru ecologizare cantități mai mari decât cele prevăzute inițial în contractul de prestări servicii.

În concluzie, instanța a constatat că daunele pe care le-a încercat societatea pârâtă ca urmare a întreruperii activității de ecologizare se ridică la suma de 2.403.761 lei, respectiv profitul brut ce ar fi putut fi realizat dacă nu i-ar fi fost întreruptă activitatea desfășurată conform contractului părților.

Împotriva sentinței tribunalului au declarat apel atât reclamanta SC A. SA, cât și pârâta SC B. SRL criticând sentința recurată pentru nelegalitate și netemeinicie, motivele fiind pe larg expuse în cuprinsul deciziei instanței de apel.

Soluționând cauza, Curtea de Apel Ploiești, prin decizia nr.17 din 23 ianuarie 2014, a admis apelurile declarate de reclamanta SC A. SA și de pârâta SC B. SRL împotriva sentinței nr. 384 din 12 noiembrie 2012 și a încheierilor de ședință din 20 aprilie 2012 și 14 mai 2012 pronunțate de Tribunalul Prahova și, pe cale de consecință:

A schimbat, în parte, încheierea de ședință din data de 20 aprilie 2012 și sentința nr. 384 din 12 noiembrie 2012 în sensul că:

A admis excepția de necompetență generală a instanțelor judecătorești, invocată de către reclamanta-pârâtă SC A. SA și a respins cererea pârâtei-reclamante SC B. SRL de acordare a despăgubirilor aferente perioadei 1 decembrie 2009 - 30 iunie 2010, ca inadmisibilă.

S-a dispus obligarea reclamantei-pârâte SC A. SA să plătească pârâtei-reclamante SC B. SRL în plus și suma de 68.583 lei cu titlu de despăgubiri materiale.

S-a menținut restul dispozițiilor sentinței și încheierilor apelate.

S-a respins cererea reclamantei-pârâte SC A. SA de repunere a părților în situația anterioară, ca neîntemeiată.

S-a dispus obligarea reclamantei-pârâte SC A. SA să plătească pârâtei-reclamante SC B.

SRL cheltuieli de judecată în apel în sumă de 1496,33 lei.

Pentru a decide astfel instanța de apel și-a fundamentat hotărârea pe următoarele considerente:

În ceea ce privește cererea formulată de apelanta SC A. SA Ploiești instanța a constatat că la termenul de judecată din 30 mai 2013 s-a luat act de renunțarea acesteia la judecata apelului cu privire la soluția de respingere a capătului de cerere vizând constatarea rezilierii contractului de locațiune și evacuarea apelantei-pârâte, dat fiind că prin procesul-verbal nr.006145/3 aprilie 2013 SC A. SA a predat către Municipiul Ploiești terenul ce a făcut obiectul contractului de locațiune nr.1444/4 decembrie 2006. Ca atare, apelul acesteia s-a analizat prin prisma criticilor aduse soluției instanței de fond în privința soluționării cererii reconvenționale.

În ce privește excepția necompetenței generale a instanțelor judecătorești de a soluționa cererea reconvențională a pârâtei-reclamante, Curtea a constatat că sunt întemeiate criticile acestei apelante, instanța de fond soluționând greșit această excepție.

Astfel, potrivit susținerilor apelantei-pârâte SC B. SRL, așa cum au fost reținute în cuprinsul încheierii din data de 20 aprilie 2012 de către instanța de fond, daunele solicitate de către această apelantă rezultă din modul de derulare a raporturilor contractuale în cadrul contractului de prestări servicii, mai precis, producerea daunelor la momentul la care s-a solicitat evacuarea de către apelanta-reclamantă.

În acest sens, instanța constată că la art.10 din contractul de prestări servicii nr.698/25 mai 2006 este inserată o clauză compromisorie în care se găsește materializată voința ambelor părți privind stabilirea competenței ca litigiul dintre ele să fie supus arbitrajului, urmând a fi soluționat de către Curtea de Arbitraj de pe lângă Camera de Comerț și Industrie Prahova.

În mod eronat a reținut instanța de fond în sensul pronunțării asupra acestei excepții, atâta timp cât soluția de respingere a excepției necompetenței generale viza solicitarea pârâtei-reclamante cu referire însă la cererea reclamantei de închiriere și evacuare, cerere fondată pe contractul de locațiune nr.1444/2006, în acest caz competența de soluționare a litigiului revenind instanței judecătorești.

Ori, așa cum s-a arătat, atâta timp cât temeiul juridic al pretențiilor pârâtei derivă din contractul de prestări servicii nr.698/2006, competența soluționării cererii de despăgubiri aferentă perioadei 1 decembrie 2009 - 30 iunie 2010 (reprezentând luna următoare sistării lucrărilor, respectiv data rezilierii unilaterale a contractului de locațiune nr.1444/2006) revine Curții de Arbitraj de pe lângă Camera de Comerț și Industrie Prahova, conform dispozițiilor art.343³ C. proc. civ. care exclud competența instanțelor judecătorești în situația încheierii convenției arbitrale.

Așa fiind, pretențiile pârâtei SC B. SRL Ploiești formulate prin cererea reconvențională, vizând această perioadă (1 decembrie 2009 - 30 iunie 2010) au fost respinse ca inadmisibile.

În ce privește nepronunțarea instanței de fond asupra inadmisibilității cererii reconvenționale, s-a apreciat că în mod corect a fost calificată ca fiind o apărare pe fondul cauzei, având în vedere susținerile reclamantei care a apreciat că pretențiile pârâtei nu derivă din raportul juridic dedus judecății.

Asemenea critici impun o analiză în fond a pretențiilor, noțiunea de inadmisibilitate vizând nu excepția, ci efectul spre care tinde aceasta, o anumită modalitate de respingere a cererii.

Nu au fost primite nici criticile apelantei privind greșita aplicare a dispozițiilor art.720⁵ C. proc. civ., atâta timp cât pretențiile SC B. SRL nu pot fi analizate decât prin prisma celor două contracte, cel de locațiune și cel de prestări servicii, contracte încheiate în vederea desfășurării activității de ecologizare a batalurilor (art.II alin.1 - contract de locațiune nr.1444/4 decembrie 2006, art.1 - contract de prestări servicii).

Cu privire la excepția netimbrării cererii reconvenționale, Curtea a reținut că și această critică este nefondată pentru următoarele considerente:

La termenul de judecată din data de 20 aprilie 2012 instanța de fond a pus în vedere pârâtei-reclamante să achite taxă de timbru în raport de valorile stabilite prin raportul de expertiză contabilă, însă, totodată, a încuviințat obiecțiuni la acest raport de expertiză, acordând un nou

termen de judecată pentru ca expertul desemnat să răspundă la aceste obiecțiuni.

Față de împrejurarea că răspunsul la obiecțiuni a fost depus la instanță în data de 11 mai 2012, la termenul de judecată din data de 14 mai 2012 s-a apreciat necesar acordarea unui nou termen de judecată pentru ca părțile să ia cunoștință de acest răspuns la obiecțiuni, excepția netimbrării cererii invocată de reclamantă prorogându-se pentru termenul următor și punându-i-se în vedere pârâtei să timbreze cererea reconvențională.

Potrivit art.20 alin. (2) din Legea nr.146/1997 modificată, judecătorul pune în vedere petentului să achite suma datorată, instanța de fond neprocedând în concret conform dispozițiilor legale anterior menționate, nestabilind în sarcina societății suma datorată, astfel încât nu îi poate fi imputată acesteia netimbrarea cererii reconvenționale în absența indicării concrete a respectivei sume.

De altfel, la data de 21 mai 2012, anterior termenului de judecată acordat, respectiv 11 iunie 2012, pârâta-reclamantă a menționat suma față de care înțelege să achite taxa de timbru, sumă reprezentând valoarea pretențiilor sale și, de asemenea, a formulat cerere de ajutor public judiciar, cerere încuviințată, potrivit încheierii din data de 24 mai 2012. La acest moment s-a stabilit în mod efectiv de către instanța de judecată suma pe care pârâta - reclamantă trebuie să o achite ca și taxă de timbru, respectiv 19.053,92 lei, obligație îndeplinită așa cum rezultă din ordinele de plată.

Pentru considerentele expuse, critica apelantei-reclamante privind omisiunea instanței de a anula cererea reconvențională ca netimbrată apare ca fiind nefondată.

În ceea ce privește susținerea apelantei-reclamante privind împrejurarea că instanța de fond a acordat ceea ce nu s-a cerut, Curtea a apreciat-o ca fiind nefondată, atâta timp cât prin cererea reconvențională formulată la termenul de judecată din data de 21 februarie 2011 pârâta a solicitat obligarea reclamantei la plata daunelor conform art.13 din contractul de locațiune (cheltuieli efectuate cu întreținerea instalației precum și beneficiul nerealizat). Ori, instanța de fond a admis în parte cererea reconvențională, acordând numai suma reprezentând beneficiul nerealizat.

Referitor la fondul pretențiilor deduse judecății, Curtea a reținut următoarele:

Contractul de prestări servicii nr.698/2006 încheiat la data de 25 mai 2006 între reclamantă și pârâtă a avut ca obiect realizarea lucrărilor de prelucrare a reziduurilor, ecologizare a batalului NDS 212 și refacerea cadrului natural din zonă, cu o valoare de 3.970.158 Euro (fără TVA), prin actul adițional nr.6 mărindu-se cu 3.866.000 Euro (fără TVA).

Contractul menționat s-a încheiat pentru perioada 25 mai 2006 - 1 octombrie 2009.

Pentru executarea lucrărilor, reclamanta a încheiat cu Consiliul Local Ploiești contractul de concesiune nr.1383/15 noiembrie 2006 privind concesiunea unui teren în suprafață de 24.500 mp pe o durată, de 5 ani (23 noiembrie 2006 - 23 noiembrie 2011).

După încheierea acestui contract, între reclamantă și pârâtă s-a încheiat contractul de locațiune nr.1444/4 decembrie 2006 prin care reclamanta asigură folosința terenului sus-menționat în scopul desfășurării activității pe o perioadă de 5 ani (1 decembrie 2006 - 1 decembrie 2011).

Potrivit art.12 din contractul de locațiune, contractul încetează prin acordul de voință exprimat în scris al părților contractante; expirarea termenului contractual; desființarea titlului locatorului cu privire la teren; falimentul societății; rezilierea în caz de neexecutare a obligațiilor asumate prin contract, printr-o notificare comunicată celeilalte părți, la data stabilită prin aceasta.

Conform art.13 din același contract de locațiune, pentru nerespectarea obligațiilor prevăzute în acest contract, partea în culpă datorează celeilalte părți daune.

Potrivit adresei nr.426/29 decembrie 2008 emisă de pârâta SC B. SRL aceasta încunoștințează reclamanta-pârâtă asupra îndeplinirii obligației contractuale de preluare integrală a cantităților de reziduuri estimate în anexa 1 la contractul nr.698/25 mai 2006, în batalul NDS 212 existând în continuare cantități de reziduuri neprelucrate, motiv pentru care se solicită continuarea lucrărilor până la stadiul de refacere a cadrului natural din zonă.

Urmare acestei adrese, prin adresa nr. 851/15 ianuarie 2009, reclamanta menționează în mod expres că este de acord cu continuarea lucrărilor stabilite în contractul nr.698/2006 până la stadiul de refacere a cadrului natural din zonă.

Această corespondență a avut loc în timpul derulării contractului de prestări servicii, dar, în egală măsură se poate constata și că pârâta-reclamantă își îndeplinesc obligațiile inițiale contractuale, iar reclamanta și-a exprimat acordul continuării activității, motiv pentru care s-a încheiat în martie 2009 actul adițional nr.6 la contract privind suplimentarea cantității de procesat cu 40.000 m.c. Ori, în situația în care cantitatea inițială estimată era, potrivit anexei 1 la contract, de 83.992 m.c. și a fost procesată până în anul 2008, aproximativ jumătate din această cantitate (40.000 m.c.) nu putea fi procesată până la data încheierii contractului de prestări servicii (1 octombrie 2009), voința reală a părților fiind, în mod evident aceea de prelungire a raporturilor contractuale dintre acestea.

Faptul că pârâta, în pofida susținerilor reclamantei, și-a îndeplinit obligațiile contractuale, iar lucrările nu au încetat după data expirării duratei contractului de prestări servicii este confirmat și de procesul - verbal de recepție a lucrărilor de ecologizare nr.872/11 decembrie 2009 prin care se propune admiterea recepției lucrărilor realizate până la 1 decembrie 2009.

Cu toate acestea, prin adresa nr.247/26 noiembrie 2009 reclamanta solicită sistarea temporară a activității de ecologizare invocând expirarea la data de 1 octombrie 2009 a contractului nr.698/2006, notificând pârâtei rezilierea contractului de locațiune nr.1444/2006 începând cu data de 30 iunie 2010, deși perioada de 5 ani nu expirase, iar activitatea de ecologizare continua, potrivit anexei 6 la contractul nr.698/25 mai 2006, cantitatea inițială contractată fiind realizată, prin urmare, obligația asumată de pârâtă fiind executată.

Cantitățile procesate în octombrie și noiembrie 2009 au fost permise la plată de către reclamantă, chiar dacă s-a aplicat o reducere de 5% din prestarea efectuată convenită de părți, însă nu drept sancțiune a neîndeplinirii obligațiilor contractuale.

În condițiile desfășurării continue a activității de ecologizare, a încheierii anexei 6 la contract, a acceptului reclamantei de a se continua lucrările cu mențiunea luării măsurilor necesare pentru refacerea cadrului natural din zonă, se reține că, în mod abuziv, prin încălcarea clauzelor contractului de locațiune, reclamanta a solicitat rezilierea acestui contract, voința reală a părților fiind aceea de a continua raporturile contractuale (dovadă fiind și suplimentarea cantității de reziduuri), prin anexa 6, anexă a cărei dată de încheiere se situa la o dată apropiată datei încheierii contractului de prestări servicii nr.698/2006.

Desfășurarea normală a activității pârâtei a fost stânjenită (art.9 alin.2 din contractul de locațiune) urmare a notificării nr.3505/14 iunie 2010 privind rezilierea unilaterală a contractului de locațiune începând din data de 30 iunie 2010, dată la care acest contract nu ajunsese la termen.

În ce privește daunele rezultate din rezilierea unilaterală a contractului de locațiune (30 iunie 2010) instanța și-a însușit concluziile raportului de expertiză contabilă refacere, expert C., întocmit în apel, prin raportare și la dispozițiile art.13 din contractul de locațiune, respectiv, și la data expirării acestuia - decembrie 2011. În acest sens, s-au avut în vedere evidențele contabile ale pârâtei, balanțele sintetice și analitice, stabilindu-se, în mod corect, daune în sumă de 2.472.344 lei, criticile reclamantei vizând mai degrabă modul cum au fost interpretate clauzele contractuale și perioadele la care expertul s-a raportat la momentul calculării sumelor. Avându-se în vedere faptul că instanța de fond a reținut o sumă de numai 2.403.761 lei, în apel s-a acordat apelantei-pârâte și diferența dintre cele două sume anterior menționate, respectiv suma de 68.583 lei la care a fost obligată reclamanta-apelantă.

Referitor la suma solicitată drept pierdere patrimonială, critică formulată în apelul pârâtei, instanța o apreciat-o ca nefondată.

În raportul de expertiză întocmit în cauză, expert C., nu s-a putut preciza care sunt mijloacele fixe ce au contribuit la obținerea de venituri în baza contractului nr.698/2006 deoarece pârâta-apelantă nu a condus și organizat contabilitatea de gestiune, conform art.1 din Legea nr.82/1991.

De asemenea, investițiile realizate pe contractul în cauză s-au efectuat pe cheltuiala apelantei-reclamante.

La terminarea contractului nr.698/2006, investițiile realizate de pârâtă și achitate de

reclamantă trebuiau să rămână în proprietatea reclamantei, conform art.4.1 din contractul nr.698/2006.

Totodată, nu s-a avut în vedere nici faptul că în perioada derulării contractului nr.698/2006 s-a derulat și contractul de ecologizare nr.741/2004, contract înglobat în contractul nr.698/2006 în martie 2007.

Față de toate considerentele expuse, apelul pârâtei a fost admis doar în ce privește despăgubirile materiale în sumă de 68.583 lei, așa cum s-a precizat anterior.

În consecință, având în vedere soluția pronunțată, cererea apelantei-reclamante de repunere a părților în situația anterioară a fost respinsă ca neîntemeiată.

Văzând dispozițiile art.274 și art.276 C. proc. civ., raportat la admiterea ambelor apeluri a obligat reclamanta-pârâtă SC A. SA să plătească pârâtei-reclamante SC B. SRL suma de 1496,33 lei, cheltuieli de judecată în apel.

Împotriva hotărârii pronunțate de curtea de apel a declarat recurs reclamanta SC A. SA Ploiești înregistrat sub nr. unic x/1/2014 la Înalta Curte de Casație și Justiție.

Prin decizia civilă nr. 3383 din 4 noiembrie 2014, Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția a II-a civilă a admis recursul reclamantei-pârâte, a casat decizia atacată și a trimis cauza spre rejudecare instanței de apel.

În considerentele deciziei de îndrumare s-a reținut că recurenta-reclamantă SC A. SA a fost obligată prin hotărârea instanței de fond la plata sumei de 2.403.761 lei cu titlu de daune, constând în beneficiu nerealizat, ca o consecință a admiterii cererii reconvenționale formulată de pârâta SC B. SRL.

Apelul declarat de reclamantă împotriva hotărârii instanței de fond a avut ca obiect doar partea din hotărâre referitoare la admiterea cererii reconvenționale, în contextul în care, la data de 30 mai 2013 s-a luat act de renunțarea apelantei-reclamante la judecata apelului cu privire la soluția de respingere a capătului de cerere vizând constatarea rezilierii contractului de locațiune și evacuarea apelantei-pârâte, dat fiind că, prin procesul-verbal nr.006145/3 aprilie 2013, SC A. SA a predat către Municipiul Ploiești terenul ce a făcut obiectul contractului de locațiune nr.1444/4 decembrie 2012.

În ceea ce privește motivul de recurs prevăzut de art.304 pct.3 C. proc. civ. referitor la necompetența generală a instanțelor de a soluționa litigiul, instanța de apel a dat o rezolvare contradictorie acestei excepții.

În atare situație, în raport de motivul de recurs întemeiat pe prevederile art. 304 pct. 3 C. proc. civ., referitor la necompetența generală a instanțelor de a soluționa litigiul, s-a apreciat că instanța de apel a dat o rezolvare contradictorie acestei excepții.

Înalta Curte a arătat că pentru soluționarea judicioasă a excepției de necompetență generală a instanțelor era necesar ca instanța de apel să stabilească, fără echivoc, care este contractul pe care reclamanta își întemeiază pretențiile în despăgubiri, deoarece între părți s-au încheiat două contracte, contractul de închiriere nr.1444/4 decembrie 2006 și contractul de ecologizare bataluri nr.698/25 mai 2006.

Contractul de închiriere nr.1444/4 decembrie 2006 prevede la art.8 faptul că soluționarea oricărui litigiu în legătură cu acesta este de competența instanțelor de drept comun.

Contractul de ecologizare bataluri nr.698/25 mai 2006 conține în cuprinsul său, la art.10.3, clauza compromisorie prin care s-a convenit că, în caz de neînțelegere între părți, litigiile se dau spre soluționare Comisiei de Arbitraj de pe lângă Camera de Comerț și Industrie Prahova, care va judeca în conformitate cu reglementările sale de procedură.

Prin urmare, rezultă că numai în situația în care contractul nr.698/25 mai 2006 reprezintă premisa angajării răspunderii contractuale și numai dacă toate condițiile care fac să se nască răspunderea civilă contractuală izvorăsc din acest contract, atunci excepția de necompetență generală a instanțelor se rezolvă prin raportare la cerințele clauzei prevăzute de art.10.3 din acest contract.

În cazul în care despăgubirile civile își au izvorul în contractul de locațiune, excepția nu mai

poate fi pertinentă întrucât acest contract nu conține nici o clauză compromisorie.

În cauză, din modul în care au fost prezentate considerentele care au stat la baza deciziei recurate, nu este clar dacă antrenarea răspunderii civile contractuale a avut legătură cu contractul nr.698/25 mai 2006 sau cu contractul de locațiune nr.1444/2006 sau care dintre cele două contracte prevalează în acțiunea dedusă judecătii.

Aceasta, deoarece s-a reținut că fapta ilicită constă în nerespectarea obligației prevăzute de art.9 alin.2 din contractul de locațiune referitoare la stânjenirea desfășurării normale a activității pârâtei (fără a se arăta în concret în ce a constat această faptă), însă, s-au acordat daune reprezentând beneficiul nerealizat din contractul de ecologizare bataluri nr.698/25 mai 2006, așa cum rezultă din expertizele pe baza cărora s-a stabilit prejudiciul.

Mai mult, în cauză, instanța de apel a arătat considerentele pentru care după data de 30 iunie 2010 instanțele judecătorești sunt competente general să soluționeze cauza și să acorde despăgubiri decurgând din contractul de ecologizare nr.698/2006.

Analiza motivului privind necompetența generală a instanțelor nu poate primi o rezolvare, în condițiile în care nu s-a stabilit care este contractul pe care pârâta își întemeiază acțiunea în răspunderea civilă contractuală. Instanța de apel a combinat elementele răspunderii civile contractuale, în sensul că a reținut că fapta ilicită decurge din contractul de închiriere, iar prejudiciul a fost stabilit prin raportare la contractul de ecologizare nr.698/2006. Situația creată conduce la concluzia că nici instanța de fond și nici instanța de apel nu au determinat, în exercitarea rolului activ prevăzut de art.129 alin. (4) și (5) C. proc. civ., limitele investiției și nu au stabilit pe deplin situația de fapt pentru o corectă aplicare a legii.

Or, pentru a verifica dacă instanța de apel a dat o corectă soluționare excepției de necompetență generală a instanțelor judecătorești este necesară stabilirea cadrului procesual și a limitelor investiției instanței, raportat la motivarea în fapt și în drept a cererii reconvenționale, astfel cum a fost modificată și precizată pe parcursul soluționării cauzei în primă instanță.

Din această perspectivă a fost găsit întemeiat și motivul de recurs prevăzut de art.304 pct.7 C. proc. civ. deoarece hotărârea nu cuprinde motivele pe care se sprijină sau cuprinde motive contradictorii. Premisa angajării răspunderii contractuale pornește de la determinarea contractului care constituie temeiul juridic al răspunderii și apoi se analizează dacă sunt îndeplinite condițiile care fac să se nască răspunderea civilă delictuală, condiții care trebuie să se greveze pe respectivul contract și care trebuie să pună în evidență următoarele elemente: existența unei fapte ilicite care constă în nerespectarea unei obligații contractuale, aducându-se prin aceasta o atingere unui drept subiectiv patrimonial al creditorului, existența unui prejudiciu patrimonial în care să se concretizeze această atingere, raportul de cauzalitate între faptă și prejudiciu, vinovăția celui ce săvârșește fapta ilicită.

În cauză antrenarea răspunderii civile contractuale s-a dispus fără a se analiza toate elementele mai sus relevate, hotărârea instanței de apel conținând doar descrierea faptei ilicite reprezentată de nerespectarea obligațiilor prevăzute de art.3 și 9 din contractul de locațiune și prejudiciul rezultat din celălalt contract de ecologizare nr.698/2006 pentru perioada 30 iunie 2010 - 1 decembrie 2012, fără a se arăta cum s-a prelungit acest contract (prin raportare la prevederile contractului în această privință) și care este legătura de cauzalitate dintre fapta ilicită și prejudiciu.

Cum toate aceste elemente nu au fost evidențiate în hotărârea instanței de apel în cauză s-au încălcat dispozițiile art.295 C. proc. civ., în temeiul cărora instanța de apel trebuie să verifice stabilirea deplină a situației de fapt și corecta aplicare a legii, ceea ce este echivalent cu necercetarea fondului.

În acest cadru se înscrie și aspectul referitor la determinarea pretențiilor concrete ale pârâtei-reclamante astfel cum acestea au fost modificate și precizate pe parcursul desfășurării procesului în fața instanței de fond.

Reclamanta-pârâtă a criticat în apel faptul că prima instanță a acordat beneficiu nerealizat pe care pârâta-reclamantă nu l-a solicitat. În analiza acestei critici, instanța de apel s-a raportat doar la cererea reconvențională inițială prin care a solicitat cu titlu de daune o sumă mică (în comparație

cu sumele stabilite prin expertiza efectuată) de 10.000 lei, reprezentând daune conform art.13 din contractul de locațiune.

Ulterior, pe parcursul desfășurării procesului, pârâta-reclamantă a făcut modificări și precizări ale cererii reconvenționale pe care instanța de apel nu le-a analizat în contextul în care, în apel, s-a invocat că instanța de fond a acordat mai mult decât s-a cerut și, totodată, nu a corelat această critică cu cea referitoare la netimbrarea pretențiilor acordate cu titlu de beneficiu nerealizat.

Această necorelare rezultă din modul în care instanța de apel a soluționat excepția de netimbrare, ocazie cu care s-a raportat la precizările făcute de către pârâta-reclamantă pe parcursul derulării procesului (cu privire la cuantumul pretențiilor solicitate și ce reprezintă acestea), însă atunci când a răspuns criticii referitoare la acordarea unor pretenții care nu s-au cerut, instanța de apel se referă la cererea reconvențională inițială, fără a ține seama de precizările ulterioare.

Determinarea exactă a obiectului pretențiilor solicitate este necesară pentru că acest element al acțiunii civile nu poate fi schimbat în apel [conform art.294 alin. (1) C. proc. civ.] iar, raportat la valoarea sa, se determină și cuantumul taxei judiciare de timbru, soluționarea excepției de netimbrare fiind subsecventă operațiunii de determinare a obiectului și valorii cererii.

După casare, cauza a fost înregistrată pe rolul Curții de Apel Ploiești sub nr. x/105/2010*.

Prin decizia civilă nr. 248 din 8 aprilie 2015, Curtea de Apel Ploiești, Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal a admis apelul declarat de apelanta-reclamantă SC A. SA împotriva sentinței nr. 384 din data de 12 noiembrie 2012 și a încheierilor de ședință din data de 20.04.2012 și 14.05.2012 pronunțate de Tribunalul Prahova, în contradictoriu cu intimatele-interveniente Primăria Ploiești prin Primar și Municipiul Ploiești prin Consiliul Local și, în consecință, a admis în parte încheierea de ședință din 20.04.2012 și sentința apelată, în sensul că a admis excepția de necompetență generală a instanțelor judecătorești, invocată de către apelanta-reclamantă SC A. SA și a respins cererea reconvențională precizată, ca inadmisibilă.

A menținut restul dispozițiilor sentinței și a încheierilor apelate.

A respins apelul declarat de apelanta-pârâtă SC B. SRL împotriva sentinței nr. 384 din data de 12 noiembrie 2012 și a încheierilor de ședință din data de 20.04.2012 și 14.05.2012 pronunțate de Tribunalul Prahova, în contradictoriu cu intimatele-interveniente Primăria Ploiești prin Primar și Municipiul Ploiești prin Consiliul Local.

A respins excepțiile necompetenței materiale a curții de apel, a inadmisibilității și a prematurității cererii de repunere în situația anterioară, invocate de apelanta-pârâtă SC B. SRL, ca neîntemeiate.

A admis cererea de repunere în situația anterioară, formulată de apelanta-reclamantă SC A. SA și a dispus restabilirea situației anterioare executării sentinței apelate, dispunând obligarea apelantei-pârâte SC B. SRL la restituirea către apelanta-reclamantă SC A. SA a sumei de 2.474.783,32 lei, reprezentând prejudiciu.

A obligat apelanta-pârâtă SC B. SRL să plătească apelantei-reclamantă SC A. SA suma de 17.579,3 lei cheltuieli de judecată efectuate în apel.

Pentru a hotărî astfel, instanța de apel a reținut că prin cererea reconvențională formulată la data de 17.02.2011, apelanta-pârâtă reclamantă SC B. SRL a solicitat obligarea apelantei-reclamante la plata sumei de 10.000 lei, estimată exclusiv în vederea timbrajului, cu titlu de daune, conform art. 13 din contract, pentru nerespectarea de către reclamantă a obligațiilor contractului de locațiune. S-a precizat în cadrul cererii reconvenționale formulate faptul că daunele reprezintă cheltuielile efectuate de aceasta cu întreținerea instalației, de la data la care reclamanta a sistat lucrările (inclusiv cu salarizarea personalului ce deservește această instalație), precum și beneficiul nerealizat de aceasta aferent cantității de reziduuri rămase, circa 9.000 mc, precum și refacerea cadrului natural din zonă.

Conform art. 10 din contractul de prestări servicii nr. 698/25.05.2006 încheiat între părți, „beneficiarul și prestatorul trebuie să încerce să rezolve pe cale amiabilă orice dispută sau diferend ce poate decurge din acest contract sau în conexiune cu acesta, în termen de 30 de zile. (...) Dacă părțile nu reușesc soluționarea diferendelor pe cale amiabilă, litigiile se dau spre soluționare

Comisiei de Arbitraj de pe lângă Camera de Comerț și Industrie Prahova, care va judeca cazul conform regulamentelor sale de procedură”.

Prin încheierea ședinței publice din 23.03.2011, s-a reținut de către prima instanță faptul că „prin excepția invocată de pârâtă se arată că, în susținerea capătului de cerere privind rezilierea, reclamanta susține că nu a realizat pârâta lucrările la termen, asumate în baza contractului de prestări servicii nr. 698/2006, așa încât ar fi necesară analizarea situației de Comisia de Arbitraj de pe lângă Camera de Comerț și Industrie Prahova, întrucât contractul de prestări servicii prevede o clauză compromisorie în art. 10.3 în acest sens”.

În mod corect, prima instanță s-a pronunțat asupra excepției necompetenței generale a instanțelor judecătorești invocată de pârâtă, în sensul respingerii acesteia, întrucât clauza compromisorie nu se poate aplica decât contractului în care este inserată conform art. 343¹ alin. (1) C.proc.civ., or doar faptul că ar exista o interdependență între două contracte, atât timp cât în contractul de locațiune nu s-a prevăzut o clauză compromisorie, nu poate fi extinsă clauza din contractul de prestări servicii. A mai adăugat, în mod corect, prima instanță faptul că, implicit, cum convenția arbitrală trebuie să fie expresă, încheiată în scris în contractul principal sau sub forma unei înțelegeri de sine stătătoare, dar să privească contractul ce face obiectul litigiului, așa cum a fost trasat cadrul procesual cu privire la obiect, sunt competente instanțele judecătorești, iar nu instanțele de arbitraj.

Ulterior, astfel cum rezultă din cuprinsul încheierii ședinței publice (care, până la momentul înscrierii în fals, reprezintă înscris autentic) a Tribunalului Prahova, Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal, apelanta-pârâtă, prin apărător, a arătat că „daunele sunt solicitate cu privire la contractul de prestări servicii, la momentul la care s-a solicitat evacuarea s-au produs daune”.

Consilier D., având cuvântul pentru apelanta-reclamantă, a arătat că „nu s-au invocat excepțiile cu privire la contractul de prestări servicii, iar dacă este vorba despre acest contract, invocă excepția necompetenței generale a instanțelor judecătorești și apreciază că soluționarea prezentei cauze este de competența Curții de Arbitraj”.

De asemenea, Curtea reține că, prin aceeași încheiere, Tribunalul a constatat că, prin încheierea de ședință din 23.03.2011, instanța s-a pronunțat cu privire la excepția necompetenței generale a instanțelor judecătorești, iar reiterarea acesteia este inadmisibilă.

Curtea reține, în primul rând, faptul că, în prezenta cauză, sunt aplicabile dispozițiile Codului de procedură civilă vechi, datfiind momentul introducerii cererii de chemare în judecată pe rolul Tribunalului Prahova, respectiv 17.08.2010.

În plus, reține faptul că, deși inițial daunele solicitate de apelanta-pârâtă SC B. SRL decurgeau (în forma inițială a cererii reconvenționale de la data de 17.02.2011) din contractul de locațiune, excepția necompetenței generale, față de lipsa inserării unei clauze arbitrale în contractul de locațiune încheiat între părți, fiind în mod corect respinsă de prima instanță, ulterior, prin modificarea cererii reconvenționale la data de 20.04.2012, în sensul solicitării de daune decurgând din nerespectarea prevederilor contractului de prestări servicii sus-menționat, prin constatarea inadmisibilității invocării excepției față de această modificare a cererii reconvenționale, prima instanță a încălcat prevederile art. 132 C.proc.civ. raportate la art. 10.3 din contractul de prestări servicii nr. 698/25.05.2006 și art. 159 și 159¹ C.proc.civ.

Curtea reține că, potrivit art. 132 alin. (1) C.proc.civ., „la prima zi de înfățișare instanța va putea da reclamantului un termen pentru întregirea sau modificarea cererii, precum și pentru a propune noi dovezi (...)”. Astfel, dispozițiile art.132 C.proc.civ. neavând caracter imperativ, pârâtul poate accepta, expres sau tacit, o modificare ulterioară primei zile de înfățișare. Prin urmare, nerespectarea prescripției impuse de textul de lege nu este sancționată cu nulitate de ordine publică, ea având drept scop doar de a proteja partea interesată, care are latitudinea de a se prevala de această măsură de protecție ori de a achiesa la judecarea pricinii chiar și atunci când modificarea nu s-a făcut în termenul legal.

Astfel, se reține că având acordul tacit al părții adverse, prezentă în ședința publică din

20.04.2012, aceasta neopunându-se nerespectării dispozițiilor art. 132 alin. (1) C.proc.civ. precitate, apelanta-pârâtă SC B. SRL și-a modificat cererea reconvențională, motiv pentru care instanța de fond ar fi trebuit să se pronunțe asupra excepției necompetenței generale a instanțelor judecătorești, invocată în aceeași ședință și, față de existența clauzei arbitrale în contractul de prestări servicii, să o admită.

Prin urmare, atât timp cât temeiul juridic al pretențiilor apelantei-pârâte a derivat, în urma modificării cererii reconvenționale, din contractul de prestări servicii nr. 698/2006, competența soluționării cererii de daune decurgând din nerespectarea prevederilor acestuia revine, față de clauza compromisorie inserată la art. 10.3 din contract, Curții de Arbitraj de pe lângă Camera de Comerț și Industrie Prahova, conform art. 343³ C.proc.civ. care exclude competența instanțelor judecătorești în situația încheierii convenției arbitrale.

Prin urmare, în temeiul art. 296 C.proc.civ., Curtea a admis apelul declarat de apelanta-reclamantă SC A. SA și a schimbat, în parte, încheierea de ședință din 20.04.2012 și sentința apelată, în sensul că a admis excepția de necompetență generală a instanțelor judecătorești, invocată de către apelanta-reclamantă SC A. SA și a respins cererea reconvențională precizată, ca inadmisibilă.

Cu privire la excepția netimbrării cererii reconvenționale, Curtea a apreciat că, dată fiind admiterea excepției necompetenței generale a instanțelor judecătorești și a ordinii priorității soluționării excepțiilor invocate, instanța nu mai este obligată a se pronunța asupra excepției de netimbrare.

Astfel, Curtea a apreciat că, față de excepția nelegalei timbrări a cererii reconvenționale primează soluționarea excepției necompetenței generale a instanțelor judecătorești, acestea din urmă fiind necompetente general absolut să verifice, să pună în discuția părților probleme legate de judecarea cererii și să se pronunțe asupra timbrajului.

Pentru considerentele expuse, critica apelantei-reclamante privind omisiunea primei instanțe de a anula cererea reconvențională ca netimbrată, apare ca nefiind fondată.

În ceea ce privește nelegala citare în cauză, în fața primei instanțe, a Municipiului Ploiești, prin Consiliul Local, Curtea a apreciat că și acest motiv de apel este nefondat, întrucât neregularitatea procedurii de citare a pârâtului reprezintă o nulitate relativă, în sensul art. 105 alin. (2) C.proc.civ., astfel încât conform art. 108 alin. (2) C.proc.civ. nu poate fi invocată decât de partea pretins vătămată, adică de apelanta-pârâtă SC B. SRL, care nu a înțeles să invoce un asemenea motiv.

Mai mult, reține că, prin încheierea ședinței publice din 14.05.2012, prima instanță a dispus rectificarea citativului și a încheierii de ședință de la termenul anterior, în sensul că, în mod greșit, s-a consemnat că intervenienta din prezenta cauză este Primăria Ploiești în loc de Municipiul Ploiești, prin Primar, constatându-se, totodată, că procedura de citare este legal îndeplinită, pentru intervenientă prezentându-se consilierul juridic, astfel că neindicarea sa în dispozitivul sentinței apelate nu reprezintă altceva decât o omisiune a instanței ce nu a produs nicio vătămare părții respective.

Totodată, atât timp cât apelanta-reclamantă a înțeles să renunțe la apelul declarat în ceea ce privește soluția de respingere ca neîntemeiată a acțiunii principale, o atare critică a fost considerată ca lipsită de interes.

Nici criticile apelantei-reclamante SC A. SA privind greșita aplicare a dispozițiilor art. 720⁵ C.proc.civ. nu au fost reținute, întrucât pretențiile SC B. SRL nu se pot analiza decât prin prisma celor două contracte, cel de locațiune și cel de prestări servicii, contracte încheiate în vederea desfășurării activității de ecologizare a batalurilor.

În ceea ce privește critica vizând nelegalitatea sentinței apelate, urmare a nelegalei soluționări a cererii de recuzare a expertului contabil desemnat în cauză, Curtea a apreciat-o drept nefondată, constatând că prima instanță a dispus citarea expertului cu o copie a cererii de recuzare pentru data de 17.09.2012, legalitatea sentinței nedepinzând de neprezentarea acestuia în fața instanței de judecată pentru a-și expune punctul de vedere. În plus, în mod corect, față de lipsa

incidenței în cauză a prevederilor art. 27 pct.7 C.proc.civ. și neexistând elemente suplimentare din care să reiasă că expertul și-ar fi spus părerea cu privire la pricina dedusă judecării într-un alt cadru decât cel procesual, prima instanță a respins cererea de recuzare a acestuia.

Față de toate aceste considerente, Curtea a menținut restul dispozițiilor sentinței și a încheierilor apelate și a respins apelul declarat de apelanta-pârâtă SC B. SRL împotriva sentinței nr. 384 din data de 12 noiembrie 2012 și a încheierilor de ședință din data de 20.04.2012 și 14.05.2012 pronunțate de Tribunalul Prahova.

Referitor la cererea de repunere în situația anterioară s-a reținut că apelanta-reclamantă a solicitat obligarea apelantei-pârâte la plata sumei de 2.474.783,32 lei achitată de SC A. SA ca urmare a executării silite, în temeiul art. 404¹ C.proc.civ.

În ceea ce privește excepția necompetenței materiale a curții de apel privind soluționarea cererii de repunere în situația anterioară, cerere formulată de apelanta-reclamantă SC A. SA, Curtea a reținut prevederile art. 404¹ și 404² C.proc.civ., potrivit cărora instanța judecătorească care dispune desființarea titlului executoriu, la cererea celui interesat, va dispune, prin aceeași hotărâre, și asupra restabilirii situației anterioare executării.

În raport de dispozițiile invocate, a respins excepția ca neîntemeiată.

Curtea a respins ca neîntemeiată și excepția inadmisibilității cererii de repunere în situația anterioară, întrucât textele de lege sus-menționate prevăd această posibilitate în favoarea prezentei instanțe. Aceeași soluție a dispus Curtea și în privința excepției prematurității formulării cererii de repunere în situația anterioară, invocată de apelanta-reclamantă, întrucât, astfel cum rezultă din cuprinsul încheierii de ședință din 09.01.2014 (dosar apel prim ciclu procesual), aceasta a fost formulată anterior închiderii dezbaterilor în fața instanței de apel (art. 298 C.proc.civ. raportat la art. 150 C.proc.civ.), fiind incidente și prevederile art. 404¹ și 404² C.proc.civ. S-a reținut că, potrivit alin. (3) al art. 404² C.proc.civ., doar în ipoteza în care nu s-a dispus restabilirea situației anterioare executării în condițiile alin. (1) și (2), cel îndreptățit o va putea cere instanței judecătorești competente potrivit legii (deci instanței de executare, în acest ultim caz). În prezenta cauză, Curtea a apreciat că cererea este actuală și că poate fi soluționată potrivit textelor de lege anterior menționate.

Astfel fiind, constatând îndeplinite art. 404¹ și art. 404² C.proc.civ., Curtea a admis cererea de repunere în situația anterioară, formulată de apelanta-reclamantă SC A. SA și a dispus restabilirea situației anterioare executării sentinței apelate, dispunând obligarea apelantei-pârâte SC B. SRL la restituirea către apelanta-reclamantă SC A. SA a sumei de 2.474.783,32 lei, reprezentând prejudiciu (achitată prin OP nr. 7581/13.03.2013).

Împotriva acestei decizii a declarat recurs pârâta-reclamantă SC B. SRL care solicită admiterea recursului și modificarea hotărârii atacate în sensul trimiterii cererii reconvenționale precizate spre competentă soluționare arbitrajului de pe lângă Camera de Comerț și Industrie Prahova.

În susținerea cererii de recurs, recurenta a invocat dispozițiile art. 304 pct. 5 și pct.9 C. proc. civ.

Cu ocazia dezvoltării motivelor de recurs s-a arătat cum, în urma casării, a fost stabilit ca prim termen de judecată, în ședință publică, data de 11 martie 2015, dată la care recurenta nu a fost legal citată, fiind citată la vechiul sediu din Ploiești.

Următorul termen de judecată a fost fixat la 8 aprilie 2015, dată la care pentru prima oară, societatea a fost legal citată.

La acest termen, pârâta-reclamantă a solicitat amânarea soluționării cauzei deoarece avocatul care i-a asigurat reprezentarea în toate ciclurile procesuale a lipsit din profesie o perioadă anterioară acestei date, astfel încât în timpul relativ scurt nu a putut asigura reprezentarea de specialitate, dat fiind volumul și complexitatea cauzei.

La interpelarea instanței, partea adversă, respectiv consilierul juridic al A. SA, a arătat că este de acord cu cererea de amânare deoarece era necesar - dat fiind dispozițiile deciziei de casare a Înaltei Curți de Casație și Justiție - să fie puse în discuția tuturor părților dispozițiile din această

decizie.

Instanța de apel, însă, a respins cererea de amânare ca neîntemeiată, considerând că a existat timp suficient pentru angajarea unui apărător, pronunțând în aceeași zi soluția din decizia recurată.

Procedând în această manieră, instanța de apel a încălcat în mod grav dreptul la apărare, deoarece a pus partea în imposibilitate de a-și mai exprima opinia.

Mai mult, chiar în cazul în care se aprecia că cererea este neîntemeiată, ar fi fost firesc, conform uzanței, să fie amânată pronunțarea pentru a se putea depune note scrise.

Se apreciază că pe lângă ignorarea art. 156 C. proc. civ. instanța a înfrânt și dispozițiile art.6 CEDO, conform căruia: Orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil, în mod public și în termen rezonabil, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil ..., precum și dispozițiile art.24 din Constituția României care garantează dreptul la apărare.

Recurenta a mai susținut că prin soluția adoptată de instanța de apel s-au încălcat prevederile art. 158 alin. (1) și (3) C. proc. civ. care stabilesc în mod expres că, în cazul în care instanța se declară necompetentă, dosarul se trimite de îndată instanței competente sau, după caz, altui organ cu activitate jurisdicțională competent.

Se arată că atâta timp cât Curtea a apreciat că pretențiile SC B. SRL derivă în exclusivitate din contractul de prestări servicii nr.698/2006 și că potrivit acestui contract organul competent de soluționare este Curtea de Arbitraj de pe lângă Camera de Comerț și Industrie Prahova, soluția legală nu putea fi de respingere ca inadmisibilă a cererii reconvenționale, ci de trimitere a acesteia spre competentă soluționare respectivului organ cu competență jurisdicțională, în condițiile în care intimata a renunțat la acțiunea sa în apel.

Analizând hotărârea recurată prin prisma criticilor formulate, Înalta Curte a constatat că recursul este fondat pentru următoarele considerente:

Prin decizia de casare nr. 3383 din 4 noiembrie 2014 a Înaltei Curți de Casație și Justiție s-a menționat faptul că apelul declarat de reclamanta-pârâtă SC A. SA vizează în mod exclusiv partea din hotărârea instanței de fond referitoare la admiterea cererii reconvenționale, în contextul în care, la data de 30 mai 2013, s-a luat act de renunțarea acestei apelante la judecata apelului său sub aspectul soluției de respingere a capătului de cerere referitor la constatarea rezilierii contractului părților de locațiune și la evacuarea apelantei-pârâte, dat fiind faptul că prin procesul-verbal nr. 006145/3.04.2013, SC A. SA a predat către Municipiul Ploiești terenul care a făcut obiectul contractului de locațiune nr. 1444/4.12.2006.

Prin urmare, îi revenea instanței de apel obligația de a examina criticile apelantei-reclamante referitoare la modul de soluționare a cererii reconvenționale de către tribunal, în considerarea mențiunilor din decizia de îndrumare și prin raportare la excepția de necompetență generală a instanțelor judecătorești; excepție care fusese invocată în fața primei instanțe, după data modificării cererii reconvenționale.

Din decizia de casare s-a putut desprinde și faptul că în primul ciclu procesual, în apel, excepția de necompetență generală a instanțelor judecătorești nu a primit o soluționare judicioasă. În atare situație, instanța de apel avea de analizat, cu ocazia rejudecării căii de atac, respectiva excepție.

Se observă că prin prezenta decizie recurată Curtea a examinat corespunzător excepția sus menționată și că a identificat temeiul juridic al pretențiilor pârâtei-reclamante SC B. SRL din cererea reconvențională precizată, pretenții decurgând din contractul de prestări servicii nr. 698/2006 (în cuprinsul căruia se află inserată și clauza compromisorie ce a stat la baza invocării excepției de necompetență generală a instanțelor judecătorești), dar că a nesocotit prevederile art. 297 alin. (2) C. proc. civ.

Potrivit prevederilor evocate anterior care se coroborează cu dispozițiile art. 158 alin. (3) C. proc. civ., în situația în care se admite excepția de necompetență generală a instanțelor se impune declinarea competenței în favoarea organului cu activitate jurisdicțională competent. În speță, Curtea de Apel Ploiești a admis excepția de necompetență generală a instanțelor judecătorești, dar

apoi a soluționat cauza, înțelegând să respingă cererea reconvențională ca inadmisibilă.

În raport de aceste considerente, recursul recurente este apreciat ca fondat.

Sub aspectul criticilor care au vizat nelegala respingere de către instanța de apel a cererii apelantei SC B. SRL de amânare a cauzei pentru un termen de judecată ulterior celui din 8.04.2015, Înalta Curte apreciază că ele nu se circumscriu motivului de recurs invocat, și-anume celui întemeiat pe prevederile art. 304 pct. 5 C. proc. civ., câtă vreme instanța de apel, în ședință publică și la un termen cu procedura legal îndeplinită, a argumentat în fapt și în drept soluția sa de respingere ca neîntemeiată a cererii de amânare a cauzei.

Față de cele expuse, având în vedere și prevederile legale invocate, în temeiul art. 312 alin. (3) raportat la art. 297 alin. (2) C. proc. civ., Înalta Curte a admis recursul cu consecința casării deciziei recurate și a trimiterii cauzei la instanța de apel pentru a se dispune corespunzător sub aspectul cererii reconvenționale.

În raport de dispozitivul deciziei recurate, de împrejurarea că s-a dispus repunerea părților în situația anterioară executării sentinței apelate și de faptul că Înalta Curte a fost investită numai cu recursul pârâtei-reclamante, în speță nu se poate dispune direct de către instanța de recurs trimiterea dosarului la organul cu activitate jurisdicțională competent, cum solicită recurenta. Prin decizia atacată au fost examinate și au primit rezolvare pretențiile apelantei-reclamantă-pârâtă, astfel că orice altă soluție în recurs ar aduce atingere drepturilor și pretențiilor acesteia.

53. Rejudecarea apelului după casare. Raportul între efectele deciziei de casare și efectele deciziei Curții Constituționale, publicată în Monitorul Oficial înainte de soluționarea cauzei. Obligativitatea hotărârii instanței de contencios constituțional. 2. Principiul nemijlocirii probelor. Valorificarea de către instanța de rejudecare a unui raport de expertiză administrat într-un ciclu procesual anterior.

Constituția României, art. 147

C.proc.civ. din 1865, art. 169, art. 315

Legea nr. 33/1994, art. 26

1. *Aplicând a fortiori cele statuate prin Decizia Curții Constituționale nr. 206/2013, prin care a fost dezlegată problema referitoare la prioritatea deciziilor date în controlul de constituționalitate [general obligatorii – art. 147 alin. (4) din Constituție] în concurs cu decizii date de Înalta Curte de Casație și Justiție în soluționarea unor recursuri în interesul legii [dezlegarea dată problemelor de drept judecate sunt obligatorii pentru instanțe – art. 330⁷ alin. (4) C.proc.civ.], rezultă că, în contextul în care pe parcursul soluționării cauzei în apel în rejudecare după casare și până la pronunțarea unei hotărâri definitive, a fost publicată în Monitorul Oficial Decizia Curții Constituționale nr. 12/2015, instanța de apel în mod corect a făcut aplicarea efectelor deciziei instanței de contencios constituțional în concurs cu cele ale deciziei instanței de casare (obligatorii pentru judecătorii fondului, potrivit art. 315 C.proc.civ.), cu privire la problemele de drept dezlegate prin aceasta.*

Obligativitatea generală a deciziilor Curții Constituționale, principiul prevăzut de norma constituțională sus citată, dezleagă chestiunea priorității efectelor Deciziei nr. 12/2015, în concurs cu cele stabilite prin decizia de casare. Astfel, urmare a celor statuate prin Decizia nr. 12/2015 a Curții Constituționale, rezultă că verificarea cuantumului despăgubirilor și a daunelor ce se cuvin reclamantei ca efect al exproprierii, trebuie a se face în raport cu data transferului dreptului de proprietate, iar nu cu data efectuării raportului de expertiză, astfel cum se stabilise prin decizia de casare.

2. *Opțiunea instanței de rejudecare în sensul de a valorifica o probă deja dobândită cauzei într-o etapă procesuală anterioară este pe deplin valabilă, întrucât hotărârea instanței de apel se*

poate fundamenta pe probele administrate la prima instanță, dar și pe probele administrate în apel, ori parte pe probele administrate la prima instanță și parte în apel, sau administrate numai la prima instanță sau numai în apel, iar dacă instanța de apel rejudecă pricina, și pe înscrisurile administrate în recurs; nu ar putea fi însă valorificate probele a căror nulitate a fost constatată în mod explicit de instanța care judecă în acea etapă procesuală sau de către instanțele de control judiciar, sancțiunea nulității probei conducând la înlăturarea acesteia din ansamblul probator al cauzei.

Probele administrate în etapele procesuale anterioare intră în sfera de aplicare a principiului nemijlocirii administrării probelor în fața instanței de judecată, regulă aplicabilă pentru întregul proces, iar nu numai pentru o etapă procesuală.

Secția I civilă, decizia nr. 2133 din 9 octombrie 2015

Prin sentința civilă nr. 75 din 26.01.2010 a Tribunalului Cluj, s-au respins excepțiile lipsei calității procesuale pasive și a lipsei de interes a reclamantei în formularea acțiunii, excepții invocate de pârâtă.

S-a admis acțiunea intentată de reclamanta SC X. SRL în contradictoriu cu pârâtul Statul Român prin C.N.A.D.N.R. SA și, în consecință, pârâtul a fost obligat să-i plătească reclamantei suma de 41.891 euro în echivalent lei la cursul BNR din ziua plății efective, cu titlu de justă despăgubire pentru terenul expropriat, arabil extravilan, tarlăua x7, în suprafață de 600 mp; arabil în intravilan, tarlăua x7, în suprafață de 166 mp, identificat prin nr. cadastral x6 și categoria de folosință arabil în intravilan, tarlăua x7, în suprafață de 429 mp, identificat prin nr. cadastral x7, parte din tarla x7, în suprafață totală de 2.721 mp, din care proprietarului îi rămâne suprafața de 1.526 mp pentru care i se cuvin daune rezultate în urma exproprierii, în cuantum de 12.258 euro, motiv pentru a fost obligat pârâtul să îi plătească reclamantei și suma de 12.258 euro în echivalent lei la cursul BNR din ziua plății efective, cu titlu de daune aduse proprietarului.

Tribunalul a reținut că prin hotărârea nr. 71 din 23.04.2008 a Comisiei pentru aplicarea Legii nr. 198/2004 din cadrul Consiliului Local Gilău, s-au stabilit despăgubiri în cuantum de 49.169,75 lei, reprezentând echivalentul a 13.797 euro, în favoarea persoanelor îndreptățite A. și SC X. SRL, pentru terenul arabil extravilan în suprafață de 600 mp, situat în tarlăua x7, pentru terenul în suprafață de 166 mp arabil intravilan identificat prin nr. cadastral xx96 situat în tarlăua x7 și pentru terenul în suprafață de 429 mp arabil intravilan situat parțial în tarlăua x7 în suprafață totală de 2.721 mp din care proprietarului i-a rămas suprafața de 1.526 mp. Reclamanta a refuzat să semneze procesul-verbal nr. 71 atașat hotărârii, pentru motivul că prețul stabilit este sub valoarea de circulație a terenurilor din zona respectivă.

S-a apreciat că reclamanta are calitate procesuală activă și interes în cauză, deoarece în procesul-verbal care face parte integrantă din hotărârea nr. 71/2008, se menționează că titularii dreptului de proprietate au fost identificați în baza documentației tehnico-cadastrale înregistrate la OCPI Cluj la 20.12.2007, contractul de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. x/2004 și contractul de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. x/2007, care fac dovada că la data de 6.05.2004 s-a transmis dreptul de proprietate de la vânzătorii B. și C., în favoarea lui E. și F., iar apoi, aceștia din urmă, prin contractul de vânzare-cumpărare nr. x/2007, au transmis dreptul de proprietate în favoarea reclamantei, asupra terenului intravilan înscris în CF x2, nr. top comasat x5/1, arător în suprafață de 2.877 mp.

Prima instanță a reținut că din raportul de expertiză efectuat de comisia de experți alcătuită din H., J. și K. a rezultat că terenul proprietatea reclamantei (având categoria de folosință arabil), este situat pe limita dintre intravilanul și extravilanul localității, în tarlăua x7, parcelele x63-x65 și are o suprafață de 2.721 mp, din care pentru construirea autostrăzii Brașov-Cluj-Borș este necesară exproprierea unei suprafețe de 1.195 mp compusă din două parcele: 767 mp și 429 mp; în urma exproprierii, proprietarului îi rămâne o suprafață de 1.526 mp.

Valoarea despăgubirilor convenite reclamantei, calculate conform art. 26 din Legea nr.

33/1994, este de 41.891 euro, la un preț de 45,90 euro/mp pentru terenul în suprafață de 429 mp situat în intravilan și 24,30 euro/mp pentru terenul în suprafață de 166 mp situat în extravilan.

Pentru terenul în suprafața de 1.526 mp rămas neexpropriat, situat în intravilan, a cărui valoare s-a diminuat cu 15-20%, s-a apreciat, în baza aceleiași expertize, că reclamantei i se cuvin despăgubiri în sumă de 12.258 lei.

I.2. Prin decizia civilă nr. 300/A din 11.11.2010 a Curții de Apel Cluj, s-a respins ca nefondat apelul declarat de pârâtul Statul Român prin CNADNR SA împotriva sentinței civile nr. 75/2010 a Tribunalului Cluj.

Instanța de apel a dispus efectuarea expertizei noi topografice de către expertul I., din concluziile căreia a rezultat că terenul în litigiu este situat în localitatea Gilău, pe drumul de acces din DN 1 și se identifică în tarlăua x7, parcela 1, făcând parte din CF x2, nr. top comasat x95/1, având conversia în CF nr. x766. Terenul în litigiu este afectat de lucrările de construire a autostrăzii în zona Gilău, fiind parcelat cadastral în 4 parcele cadastrale: x96, x97, x98 și x99.

Instanța de apel a constatat, contrar susținerilor apelantului, că din concluziile raportului de expertiză topografică rezultă identitatea dintre terenurile expropriate prin hotărârea nr. 71/2008, parcelele x96 și x97, cu terenul înscris în CF nr. x12, nr. top comasat x95/1 aflat în proprietatea tabulară a reclamantei; prin urmare, s-a apreciat că există identitate între persoana reclamantei și persoana titulară a dreptului de proprietate asupra terenului expropriat.

Evaluarea despăgubirilor convenite reclamantei s-a făcut de către o comisie de experți conform recomandărilor Standardelor internaționale de evaluare IVSC, metoda de evaluare a valorii de piață prin comparația prețurilor unor proprietăți similare și competitive cu proprietatea ce se evaluează, într-o corelare cu diferențe între proprietățile comparate. La obiecțiunile formulate de pârât la raportul de expertiză, comisia de experți a răspuns detaliat, arătând că își mențin concluziile inițiale.

Raportul de expertiză a fost efectuat cu respectarea dispozițiilor art. 26 alin. (1) și (2) din Legea nr. 33/1994.

I.3. Prin decizia nr. 7032 din 11.10.2011 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, s-a admis recursul declarat de pârâtul Statul Român prin CNADNR SA, împotriva deciziei civile nr. 300/A/2010 a Curții de Apel Cluj, care a fost casată și s-a trimis cauza spre rejudecare aceleiași instanțe de apel.

Înalta Curte a reținut că instanțele de fond și de apel au soluționat cauza cu încălcarea dispozițiilor art. 26 din Legea nr. 33/1994, în ceea ce privește respectarea criteriilor pentru stabilirea despăgubirilor. Prin hotărârea atacată, nu s-a stabilit pe deplin situația de fapt, raportul de expertiză judiciară nesocotind cu evidență dispozițiile art. 26 din Legea nr. 33/1994, întrucât informațiile pe care acesta s-a fundamentat sunt în dezacord cu cerințele impuse de lege.

Instanța de casare a reținut că nu pot fi avute în vedere ofertele de vânzare, dată fiind inevitabila negociere a prețului. În consecință, nu pot fi validate concluziile unui raport de expertiză în care, contrar prevederilor legale aplicabile, experții au motivat că nu au luat în considerare eventualele prețuri din tranzacții, deoarece tranzacțiile au stagnat și valorile înregistrate în contractele de vânzare-cumpărare nu reflectă realitatea, acestea fiind mult inferioare valorilor reale negociate, din considerente economice.

Cu ocazia rejudecării, instanței de apel i s-au dat îndrumări în sensul de a dispune efectuarea unui nou raport de expertiză în condițiile legii, pentru a respecta criteriul pe care doar legea îl poate impune, în acest sens fiind relevante toate înscrisurile ce furnizează informații concludente, cum ar fi prețul plătit efectiv și consemnat ca atare în cuprinsul contractelor autentice de vânzare-cumpărare, precum și orice alte relații care sunt compatibile cu normele legale incidente.

II.1. Urmare a primei casări cu trimitere, prin decizia civilă nr. 27/A din 11.04.2013 a Curții de Apel Cluj, s-a respins ca nefondat apelul declarat de pârâtul Statul Român prin CNADNR, împotriva sentinței civile nr. 75/2010 a Tribunalului Cluj.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a reținut că în rejudecarea apelului a fost completată probațiunea cu contracte autentice de vânzare-cumpărare și s-a dispus efectuarea unui raport de

expertiză, pentru stabilirea valorii de circulație a imobilului la 3 momente relevante (data exproprierii - 23.04.2008, data efectuării raportului de expertiză în primul apel și data efectuării expertizei în rejudicare), precum și prejudiciul suferit prin diminuarea valorii terenului rămas neexpropriat, de, asemenea, în considerarea aceluiași 3 momente.

Din cuprinsul raportului de expertiză efectuat în cauză, a rezultat că nu se poate aplica metoda comparațiilor directe, deoarece în zona în care este situat terenul în litigiu, nu au fost efectuate tranzacții care să poată fi folosite drept comparabile, întrucât contractele depuse de pârâtă fie au o dată prea îndepărtată față de aceea a evaluării, fie vizează terenuri cu caracteristici total diferite, din zone diferite sau având alte categorii de folosință, ori sunt contracte încheiate între rude, cu prețuri la minimumul grilei notariale, în timp ce altele au ca obiect cote de drum sau amenajări. De asemenea, s-a reținut că terenul rămas neexpropriat, în suprafață de 458 mp, a suferit o diminuare a valorii sale ca urmare a exproprierii dispuse, pentru că nu are acces la un drum public și nu este construibil din cauza formei și a restricțiilor urbanistice, evaluarea acestui teren făcându-se cu ajutorul formulei de calcul prin bonitare.

În rejudicarea apelului, s-a efectuat un raport de expertiză care a stabilit valori mai mari pentru terenul expropriat, astfel: 60.945 euro la data exproprierii, 48.995 euro la data întocmirii raportului de expertiză și 29.494 euro la data efectuării ultimului raport de expertiză (pentru ultima evaluare utilizându-se metoda comparației prin bonitare și nu cea a comparației directe, pentru că nu au fost identificate contracte privind terenuri cu caracteristici similare). Pentru terenul rămas neexpropriat, s-a stabilit un prejudiciu de: 13.244 euro la data exproprierii, 10.647 euro la data efectuării primului raport de expertiză și 6.409 euro la data efectuării raportului de expertiză în rejudicare.

Fiindcă la data exproprierii nu au fost acordate deloc despăgubiri pentru terenul reclamantei rămas neexpropriat, fiind stabilite despăgubiri în quantum mai mic decât cel stabilit prin raportul de expertiză în rejudicare, plângerea reclamantei a fost considerată ca fiind fondată.

Față de data efectuării raportului de expertiză în primul ciclu procesual, valoarea stabilită cu titlu de prejudiciu pentru terenul rămas neexpropriat și diminuarea valorii terenului rămas în proprietatea reclamantei prin expertiza efectuată în rejudicarea apelului, este de 59.642 euro.

Valorile stabilite prin raportare la data efectuării raportului de expertiză în rejudicare, sunt mai mici decât cele avute în vedere de prima instanță, astfel încât instanța de apel a considerat că nu și le poate însuși, nu doar pentru că a fost aplicată metoda comparației prin bonitare (în condițiile în care nu au putut fi identificate contracte pentru terenuri similare), ci și pentru că apelantul nu-și poate crea o situație favorabilă doar uzând de căile de atac în vederea prelungirii procesului, pentru ca, în condiții de recesiune economică, să profite apoi de scăderea prețurilor.

II.2 Prin decizia nr. 61 din 16.01.2014 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, s-a admis recursul declarat de pârâtul Statul Român prin CNADNR SA, împotriva deciziei civile nr. 27/A/2013 a Curții de Apel Cluj, care a fost casată și s-a trimis cauza spre rejudicare la aceeași curte de apel.

Pentru a decide astfel, Înalta Curte a reținut că sunt fondate ambele motive de recurs, atât cel care vizează modul de soluționare a excepțiilor, cât și cel privind stabilirea valorii de circulație a imobilului supus exproprierii.

Astfel, instanța de casare a apreciat că este greșită concluzia din decizia recurată în sensul că „soluția instanțelor de fond cu privire la excepțiile invocate de pârâtă a rămas irevocabilă”; câtă vreme hotărârea pronunțată în apel în primul ciclu procesual a fost casată, iar prin apelul exercitat împotriva hotărârii fondului și apoi prin recursul exercitat împotriva deciziei din apel, pârâtul a contestat modul de soluționare a excepțiilor invocate, astfel încât, în rejudicare, instanța de apel avea obligația de a se pronunța și cu privire la excepții, în conformitate cu dispozițiile art. 315 alin. (3) C.proc.civ.

Cu privire la cel de-al doilea motiv de recurs, Înalta Curte a reținut că, raportat la prevederile art. art. 44 din Constituție și art. 1 și 26 din Legea nr. 33/1994, despăgubirea justă și echitabilă pentru imobilul expropriat se compune din valoarea reală a imobilului și din prejudiciul

cauzat proprietarului sau altor persoane îndreptățite, iar stabilirea cuantumului acestor despăgubiri se realizează la momentul întocmirii raportului de expertiză în rejudecare, respectiv iunie 2012, așa cum s-a stabilit prin decizia nr. 7032/2011, pronunțată de Înalta Curte în primul ciclu procesual.

Întrucât reclamanta a înțeles să-și asume demersul judiciar prin intermediul căruia a contestat cuantumul despăgubirii stabilite de expropriator, aceasta trebuie să-și asume și momentul în raport de care urma să se stabilească despăgubirea, întrucât nu se poate stabili cuantumul despăgubirii la un alt moment decât cel prevăzut de lege, sub motivul existenței unor fluctuații ale prețurilor de tranzacționare a terenurilor similare celui expropriat pe piața imobiliară.

Sintagma „prețul cu care se vând, în mod obișnuit, imobilele” are semnificația de preț plătit efectiv, respectiv prețul de tranzacționare a bunului, consemnat ca atare în contracte de vânzare-cumpărare.

Instanța supremă a mai stabilit că instanța de rejudecare avea obligația de a cere experților să facă verificări cu privire la prețurile terenurilor ce rezultau din tranzacțiile încheiate la agenții imobiliare, notari, publicații de specialitate din zonă, urmând ca, pe baza informațiilor primite, să procedeze la evaluare, luând în considerare prețurile din aceste tranzacții; numai în măsura în care informațiile culese în urma unor astfel de verificări prin care s-ar indica neîncheierea unor contracte de vânzare-cumpărare cu privire la imobilele din aceeași unitate administrativ teritorială, experții puteau apela la alte comparabile decât prețul de vânzare în determinarea despăgubirilor aferente exproprierii.

În plus, îndrumările date de instanța de casare au fost că data despăgubirilor va fi cea a raportului de expertiză de la momentul rejudecării apelului, astfel cum s-a stabilit prin decizia de casare pronunțată în primul ciclu procesual, urmând a se stabili și daunele aduse proprietarilor prin expropriere, precum și să analizeze excepțiile lipsei calității procesuale active și a lipsei de interes a reclamantei, invocate de pârâtă, precum și prejudiciul suplimentar datorat reclamantei, raportat la probele din dosar.

III.1. Prin decizia civilă nr. 1008/A din 20.05.2015 a Curții de Apel Cluj, Secția I civilă, apelul formulat de pârât a fost respins ca nefondat.

Instanța de apel, în rejudecare a reținut și apreciat următoarele:

Respectând îndrumările obligatorii date de instanța de casare, conform art. 315 alin. (1) C.proc.civ., în această nouă rejudecare instanța de apel a analizat mai întâi, potrivit art. 137 alin. (1) C.proc.civ., excepțiile lipsei calității procesuale active a reclamantei și a lipsei de interes a reclamantei, invocate de către pârât în fața primei instanțe; aceste excepții procesuale au fost respinse motivat de tribunal, însă au fost reiterate în apel și au constituit motiv de recurs și în fața instanței supreme.

S-a reținut că prin hotărârea nr. 71/2008, emisă de Comisia pentru aplicarea Legii nr. 198/2004, în scopul realizării obiectivului de investiții autostrada Brașov-Cluj-Borș, din tarlăua x7 în suprafață totală de 2.721 mp s-a expropriat suprafața de 1.195 mp, astfel: din nr. cad. x96 suprafața de 600 mp arabil extravilan și 166 mp arabil intravilan, iar din nr. cad x97 suprafața de 429 mp arabil intravilan; în aceste condiții, a rămas neexpropriată o suprafață de teren de 1.526 mp, din care 458 mp intravilan cu nr. cad. x98 și 1.068 mp tot intravilan din nr. cad. x99; persoanele aparent îndreptățite să primească despăgubirile stabilite în sumă de 49.169,75 lei sunt numitul A. și reclamanta SC X. SRL.

În procesul-verbal nr. 71/2008, încheiat de aceeași Comisie pentru aplicarea Legii nr. 198/2004, s-a menționat, de asemenea, că terenul expropriat face parte din nr. cad. x96 și nr. cad. x97, ambele din tarlăua x7 a comunei Gilău, iar la rubrica „documente” din acest proces verbal s-au menționat: contractul de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. x/2004 (prin care B. și C. le-au vândut cumpărătorilor E. și F., terenul intravilan înscris în CF x2, nr. top comasat x95/1 arător în suprafață de 2.877 mp pentru prețul de 150.000.000 lei) și contractul de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. x/12007 (prin care vânzătorii E. și F. i-au vândut reclamantei SC X. SRL, terenul în suprafață de 2.877 mp înscris în CF nr. x2, nr. top comasat x95/1 cu destinația arător, pentru prețul de 100.000 euro).

Potrivit încheierii nr. 84557/2007, reclamanta SC X. SRL și-a intabulat dreptul de proprietate în CF nr. x2, nr. top x95/1, asupra terenului arător în suprafață de 2.877 mp.

Prin raportul de expertiză efectuat de experții H., J. și K., s-a identificat tarlăua x7, parcelele 1263-1265, constatându-se că terenul reclamantei are o suprafață de 2.721 mp, din care s-a expropriat suprafața de 1.195 mp, astfel: 766 mp cu nr. cad. x96 (600 mp extravilan și 166 mp intravilan) și 429 mp intravilan cu nr. cad. x97.

Calitatea procesuală activă constă în cerința existenței unei identități între persoana reclamantei și persoana care este titular al dreptului în raportul juridic dedus judecății. În evaluarea excepției lipsei calității procesuale active, instanța de rejudecare a apreciat că reclamanta și-a intabulat cu titlu de cumpărare dreptul său de proprietate asupra terenului în suprafață de 2.877 mp prin încheierea nr. 84557/2007, în CF x2, nr. top comasat x95/1 (suprafața măsurată fiind de 2.721 mp), din care 1.195 mp au fost expropriați de către pârât, iar suprafața de 1.526 mp rămasă neexpropriată a suferit o diminuare a valorii, ca urmare a exproprierii unei părți din teren; în consecință, instanța de apel a reținut că reclamanta are calitate procesuală activă în cauză.

Interesul procesual este folosul practic, imediat, pe care o reclamantul îl are pentru a justifica punerea în mișcare a procedurii judiciare. S-a apreciat că, în cauza de față, reclamanta are un interes material, patrimonial, născut și actual, precum și personal.

Pe fondul cauzei, curtea de apel, potrivit îndrumării obligatorii date de instanța de casare conform art. 315 alin. (1) C.proc.civ., a dispus efectuarea unui nou raport de expertiză tehnică judiciară cu respectarea dispozițiilor art. 26 alin. (2) din Legea nr. 33/1994, având ca obiective stabilirea prețului de circulație al terenului în litigiu în anul 2012, precum și daunele produse proprietarului prin expropriere.

În vederea asigurării aplicării criteriului legal prevăzut de art. 26 alin. (2) din Legea nr. 33/1994 - „prețul cu care se vând, în mod obișnuit, imobilele de același fel în unitatea administrativ teritorială” - cu referire la luna iunie 2012, potrivit momentului indicat prin decizia de casare, instanța de apel a făcut demersuri în acest sens: astfel, a dispus emiterea unor adrese către Primăria comunei Gilău, OCPI Cluj și Camera Notarilor Publici Clu, pentru a transmite contracte autentice de vânzare-cumpărare încheiate cu privire la terenuri situate în aceeași zonă a localității Gilău în anul 2012, similare cu terenul în litigiu.

Urmare a acestor demersuri, OCPI Cluj a comunicat contractul de vânzare-cumpărare aut. sub nr. x/2012 cu privire la un imobil situat în localitatea Gilău, nr. cad. x94 și nr. cad. x95 și actul de dezmembrare aut. sub nr. x45/2012 cu privire la un imobil situat în comuna Gilău, nr. cad. x244, nr. cad. x245 și nr. cad. x246. Camera Notarilor Publici Cluj a transmis „Raportul de evaluare fond imobiliar al județului Cluj”, paginile aferente localității Gilău, înregistrat sub nr. 7025/2011, valabil în anul 2012. Societatea Profesională Notarială Y., a comunicat o serie de contracte de vânzare-cumpărare autentice, încheiate cu privire la terenuri similare cu terenul în litigiu, situate în aceeași zonă, în anul 2012. Pe de altă parte, apelanta CNADNR SA a depus la dosar, un număr de 7 contracte autentice de vânzare-cumpărare.

Toate aceste documente au fost aduse la cunoștința experților M., O. și P., care, prin raportul de expertiză tehnică judiciară, au concluzionat următoarele: prin expropriere dispusă, parcela inițială în suprafață de 2.721 mp a fost fragmentată în patru parcele mai mici, cu suprafețe de 458 mp (nr. cad. x98), 429 mp (nr. cad. x97), 1.068 mp (nr. cad. x99) și 766 mp (nr. cad. x96); la nivelul anului 2012, valoarea terenului expropriat era de 11.146 euro (595 mp x 9,82 euro/mp + 600 mp x 8,84 euro/mp), iar dauna produsă proprietarului era de 10.488 euro (1.068 mp x 9,82 e/mp), deoarece în urma exproprierii, parcela cu nr. cad. x99 în suprafață de 1.068 mp rămasă neexpropriată, devine inutilizabilă, întrucât este situată de partea cealaltă a autostrăzii și, pentru acest motiv, rămâne lipsită de acces.

La data de 18.02.2015, apelanta CNADNR a formulat obiecțiuni la raportul de expertiză, solicitând, în principal, cenzurarea raportului de expertiză cu privire la concluziile referitoare la „prejudiciul” cauzat părții reclamante, iar, în subsidiar, obligarea comisiei de experți la refacerea raportului de expertiză, cu respectarea dispozițiilor art. 26 din Legea nr. 33/1994. Totodată, a

anexat contractul de vânzare-cumpărare autenticat sub nr. x din 7.03.2012.

Ulterior, la data de 1.04.2015, apelanta C.N.A.D.N.R. a depus la dosar note scrise, prin care a arătat că, având în vedere dispozițiile deciziei nr. 12/2015 a Curții Constituționale, experții și instanța urmează să țină seama de prețul cu care se vând în mod obișnuit imobilele de același fel în unitatea administrativ-teritorială, *la momentul transferului dreptului de proprietate*. Cum terenul în litigiu a intrat în domeniul public al Statului Român și în administrarea apelantei C.N.A.D.N.R. la data de 23.04.2008, pentru calcularea cuantumului despăgubirii, atât instanța cât și experții judiciari trebuie să se raporteze la tranzacții autentice perfectate anterior exproprierii, anume 23.04.2008. În acest sens, apelanta a depus la dosar contractul de vânzare-cumpărare aut. sub nr. x/2008.

Intimata SC X. SRL, prin notele scrise depuse la dosar, precum și la termenul din 6 mai 2015, a solicitat respingerea obiecțiunilor formulate de apelantă la raportul de expertiză, având în vedere decizia nr. 12/2015 a Curții Constituționale, conform căreia despăgubirile urmează să fie stabilite la data transferului dreptul de proprietate, respectiv la data de 23.04.2008, când s-a emis hotărârea de expropriere, întrucât o astfel de variantă a raportului de expertiză a fost efectuată în dosarul nr. x/117/2008*.

Reprezentantul Parchetului de pe lângă Curtea de Apel Cluj la același termen din 6.05.2015, a solicitat respingerea obiecțiunilor formulate de apelantă, ca fiind rămase fără obiect.

Curtea de apel la termenul din 6.05.2015, a respins obiecțiunile pârâtului la raportul de expertiză, față de statuările din decizia nr. 12/2015 a Curții Constituționale.

În acest context, instanța de apel a apreciat că, într-adevăr, în dosarul nr. x/117/2008*, comisia de experți alcătuită din R., T. și U., a stabilit că valoarea totală a terenului la data exproprierii 23.04.2008, este de 60.945 euro (echivalentul a 217.988 Ron; $V = 1.155 \text{ mp} \times 51 \text{ euro/mp} = 60.945 \text{ euro}$ sau 217.988 lei, la cursul BNR de 1 euro = 3,5768 RON).

La stabilirea acestui quantum al despăgubirilor, experții au luat în considerare drept comparabile, contracte de vânzare-cumpărare încheiate în formă autentică între persoane fizice și juridice, deoarece au fost încheiate la prețul real al tranzacției, spre deosebire de contractele de vânzare-cumpărare încheiate între persoane fizice, în care prețurile s-au stabilit la nivelul prețurilor minimale din grila notarială.

Astfel, s-a constatat că în contractul de vânzare-cumpărare aut. sub nr. x/2008, prețul pentru un teren în suprafață de 2.780 mp înscris în CF nr. x15, nr. top x59 având categoria de folosință fânaș, a fost de 27.800 lei. Instanța de apel a decis înlăturarea acestui contract dintre comparabilele relevante în cauză, pentru același motiv pentru care experții au luat în considerare doar contracte autentice de vânzare-cumpărare încheiate între persoane fizice și persoane juridice, iar nu contracte de vânzare-cumpărare încheiate între persoane fizice în care nu s-a menționat prețul real al tranzacției, ci prețurile minimale din grila notarială, pentru evitarea plății unor impozite mai mari pe tranzacții.

De asemenea, s-a constatat că în răspunsul la obiecțiuni, comisia de experți alcătuită din R., T. și U. a stabilit că valoarea prejudiciului pentru parcela cu nr. cad. x9 la data exproprierii, 23.04.2008, ca fiind $V=1.068 \text{ mp} \times 51 \text{ e/mp} \times 40/100 = 21.787 \text{ euro}$ echivalent cu 77.928 lei (suprafața rămasă neexpropriată fiind de 1.526 mp), iar pentru parcela cu nr. cad. 3098 în suprafață de 458 mp valoarea despăgubirilor este de 13.244 euro.

Având în vedere că despăgubirile calculate de experți în favoarea reclamantei pentru terenul expropriat în suprafață de 1.195 mp la data exproprierii 23.04.2008, erau de 60.945 euro, că Tribunalului Cluj prin sentința civilă nr. 75/2010 a acordat doar 41.891 euro în echivalent în lei la cursul BNR din ziua efectuării plății, adică mai puțin cu 19.054 euro față de valoarea stabilită de experți la data exproprierii, dar reclamanta nu a declarat apel împotriva sentinței, curtea de apel a înlăturat ca nefondate criticile apelantului pârât cu privire la despăgubirile acordate de prima instanță pentru terenul expropriat.

În privința daunelor cauzate reclamantei prin expropriere pentru terenul neexpropriat în suprafață de 1.526 mp (parcela în suprafață de 458 mp cu nr. cad. x98 și parcela în suprafață de 1.068 mp cu nr. cad. x99), comisia de experți alcătuită din R., T. și U. a stabilit că la data de

23.04.2008 (data exproprierii) acestea erau de 35.031 euro, în timp ce prima instanță a stabilit daune rezultate în urma exproprierii în favoarea reclamantei (pentru terenul rămas neexpropriat în suprafață totală de 1.526 mp), în cuantum de 12.258 euro, așadar, cu 22.773 euro mai puțin decât a acordat prima instanță, daune calculate la data efectuării primului raport de expertiză, respectiv luna mai 2009.

Experții R., T. și U. au motivat că reclamantei i s-a produs prejudiciul evaluat la suma de 35.031 euro, deoarece parcela cu nr. cad. x98 (în suprafață de 458 mp) a devenit teren neconstruibil în urma exproprierii și nu are acces la un drum de utilitate publică, iar parcela cu nr. cad. x99 (în suprafață de 1.068 mp) a devenit teren neconstruibil din cauza restricțiilor urbanistice, ca urmare a exproprierii.

La rândul lor, experții H., J. și K. au concluzionat, că partea din teren neexpropriat, fiind limitrofă amplasamentului autostrăzii, nu va dobândi un spor de valoare, ci dimpotrivă, valoarea ei va fi diminuată cu 15-20% în funcție de evoluțiile din piața imobiliară, din cauza restricțiilor impuse dezvoltatorilor imobiliari prin planul urbanistic general, prin modificarea regimului tehnic al zonei, impus de construcția autostrăzii (experții arătând că cele două parcele de teren nu se vor preta decât pentru realizarea unor plantații de protecție), poluarea sonoră și gazoasă (din cauza noxelor eliberate în atmosferă de autovehiculele care vor circula pe autostradă).

Prin urmare, curtea de apel a înlăturat ca nefondate criticile formulate de către pârât și în ceea ce privește soluția primei instanțe de acordare a despăgubirilor aduse reclamantei ca urmare a exproprierii, pentru suprafața rămasă neexpropriată de 1.526 mp, precum și cele referitoare la cuantumul acestora.

În ceea ce privește raportul dintre îndrumările date prin decizia de casare și efectele Deciziei nr. 12/2015 a Curții Constituționale, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 152 din 3 martie 2015, curtea de apel a reținut și apreciat următoarele:

Îndrumările date de instanța de casare sunt obligatorii pentru instanța de trimitere conform art. 315 alin. (1) C.proc.civ., astfel că, în considerarea acestora, curtea de apel a dispus efectuarea raportului de expertiză de către experții M., O. și N.; comisia de experți a concluzionat că, la nivelul anului 2012, valoarea terenului expropriat de la reclamantă în suprafață de 1.195 mp era de 11.146 euro, iar dauna adusă proprietarului pentru terenul rămas neexpropriat în suprafață de 1.068 mp era de 10.488 euro (experții omițând însă să evalueze și parcela în suprafață de 458 mp care ar valora 4.271,85 euro potrivit acelorași raționamente, situație în care rezultă un total 14.759 euro, în consecință, și această parte a despăgubirilor – prejudiciul produs prin expropriere – fiind mai mare decât suma de 12.258 euro stabilită și acordată de prima instanță).

Așadar, daunele stabilite la nivelul anului 2012, calculate de experți în rejudecare, sunt mai mari decât cele acordate de prima instanță, însă împotriva sentinței primei instanțe a declarat apel numai pârâtul, astfel că, instanța de rejudecare a concluzionat că despăgubirile în favoarea reclamantei nu pot fi majorate în apelul părții adverse.

Curtea de apel a apreciat că singura problemă care se pune, este aceea că despăgubirile acordate reclamantei de prima instanță pentru terenul expropriat în suprafață de 1.195 mp au fost de 41.891 euro, în timp ce experții care au efectuat rapoartele de expertiză în rejudecare, le-au calculat la suma de 11.146 euro, la nivelul anului 2012; ca atare, s-a apreciat că, strict sub acest aspect, față de îndrumările obligatorii date de instanța de casare, s-ar fi impus admiterea apelului pârâtului, schimbarea în parte a sentinței apelate, în sensul reducerii despăgubirilor la suma de 11.148 euro, în loc de 41.891 euro (în echivalent lei la cursul BNR din ziua efectuării plății), cu menținerea celorlalte dispoziții ale sentinței.

Însă, avându-se în vedere că prin decizia Curții Constituționale nr. 12/2015, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 152 din 3 martie 2015, s-a constatat că prevederile art. 9 teza a doua din Legea nr. 198/2004 (în forma anterioară modificărilor aduse prin Legea nr. 184/2008 pentru modificarea și completarea Legii nr. 198/2004), raportate la sintagma „la data întocmirii raportului de expertiză” cuprinsă în dispozițiile art. 26 alin. (2) din Legea nr. 33/1994, sunt neconstituționale, curtea de apel a considerat că, practic, în materia exproprierii, s-a introdus

principiul conform căruia *despăgubirile cuvenite proprietarului expropriat se stabilesc la data exproprierii*, respectiv la *data transferului dreptului de proprietate* de la expropriat la expropriator.

Totodată, instanța de apel a reținut că potrivit art. 147 alin. (4) din Constituție, deciziile Curții Constituționale se publică în Monitorul Oficial al României, iar de la data publicării sunt general obligatorii și au putere numai pentru viitor.

Având de optat între îndrumările date de instanța de casare și decizia Curții Constituționale nr. 12/2015, curtea de apel a acordat prioritate acesteia din urmă.

Pe de altă parte, instanța de apel a mai arătat că, de altfel, Înalta Curte de Casație și Justiție prin decizia nr. 12/2011 dată în soluționarea unui recurs în interesul legii, a statuat, referindu-se la deciziile Curții Constituționale nr. 1358 și nr. 1360/2010 că „dispozițiile art. 5 alin. (1) lit. a) teza I din Legea nr. 221/2009 privind condamnările cu caracter politic și măsurile administrative asimilate acestora și-au încetat efectele și nu mai pot constitui temei juridic pentru cauzele nesoluționate definitiv la data publicării deciziilor instanței de contencios constituțional în Monitorul Oficial”; prin analogie, curtea de apel a apreciat că este valabilă și în speța de față această dezlegare cu privire la efectele deciziilor Curții Constituționale, în sensul că prevederile din art. 9 teza a II-a din Legea nr. 198/2004 și cele ale art. 26 alin. (2) din Legea nr. 33/1994 referitoare la obligativitatea stabilirii cuantumului despăgubirilor pentru imobilul expropriat la data întocmirii raportului de expertiză nu mai sunt în vigoare, astfel că despăgubirile nu se mai calculează la data întocmirii raportului de expertiză, ci la momentul transferului dreptului de proprietate; acest raționament este valabil și în prezenta cauză care nu era soluționată definitiv la data publicării deciziei Curții Constituționale nr. 12/2015.

Față de aceste considerente, în temeiul art. 296 C.proc.civ., curtea de apel a respins ca nefondat apelul declarat de pârât.

Împotriva acestei decizii, pârâtul Statul Român prin CNADNR SA a declarat recurs, prevalându-se de ipoteza de nelegalitate prevăzută de art. 304 pct. 9 teza finală C.proc.civ.

Recurentul a solicitat admiterea recursului, și, în principal (doar pentru ipoteza în instanța de recurs va aprecia că modificarea hotărârii recurate nu este posibilă decât în condițiile administrării unor noi probe – expertiză topografică și de evaluare), casarea deciziei recurate cu trimiterea cauzei spre rejudecare aceleiași instanțe, pentru efectuarea unor noi expertize tehnice topografice și de evaluare, cu respectarea prevederilor art. 25 și 26 din Legea nr. 33/1994, precum și a dispozițiilor Deciziei nr. 12/2015 a Curții Constituționale; în subsidiar, a solicitat modificarea deciziei atacate și, pe fond, respingerea cererii reclamantei prin care a solicitat majorarea cuantumului despăgubirilor stabilite prin Hotărârea nr. 71/2008 emisă de Comisia pentru aplicarea Legii nr. 198/2004.

În dezvoltarea motivelor de recurs, recurentul a susținut că decizia recurată a fost pronunțată cu încălcarea și aplicarea greșită a legii, fiind încălcate dispozițiile art. 315 alin. (1) C.proc.civ., în sensul nesocotirii îndrumărilor instanței supreme cuprinse în decizia de casare nr. 61/2014, dar și Decizia nr. 12/2015 a Curții Constituționale.

Recurentul a arătat că instanța de apel în mod greșit nu a dispus efectuarea unui nou raport de expertiză topografică sau completarea lucrării existente la dosar - soluționând excepțiile lipsei calității procesuale active a reclamantei și a lipsei de interes pe baza probelor deja administrate.

Prin memoriul de recurs, recurentul a învederat că reiterează excepția lipsei de interes a cererii formulate de reclamanta SC X. SRL, precum și excepția lipsei calității procesuale active a reclamantei.

Cu referire la aceste două excepții procesuale, recurentul a susținut că în primul ciclu procesual, în fața instanței de apel, a fost administrată proba cu expertiză topo care a avut ca obiectiv principal stabilirea corespondenței dintre terenul reclamantei identificat cu nr. topo comasat x95/1, înscris în CF nr. x12 și terenul expropriat identificat cadastral cu nr. x96 și xx97.

După depunerea lucrării, pârâta a formulat obiecțiuni prin care a arătat că există cel puțin o eroare materială în privința inventarului de coordonate, evidențiind că o suprafață de 13 mp este în afara amprizei autostrăzii Brasov-Cluj-Borș, fapt care echivalează cu o afectare doar parțială a

terenului reclamantei prin măsura exproprierii.

În rejudecare, având în vedere faptul că instanța de apel, în primul ciclu procesual, a respins obiecțiunile sale, apelantul pârât a solicitat instanței de apel să încuviințeze comunicarea obiecțiunilor către expertul topo în vederea formulării unei completări a lucrării și/sau efectuarea unui nou raport de expertiză topografică; în acest sens a decis și instanța de casare prin care s-a stabilit că instanța de apel trebuie să analizeze excepțiile invocate de către apelantul pârât.

Deși apelantul pârât a revenit cu solicitarea de a se completa raportul efectuat de expertul topograf I. în ședința publică din 4.02.2015, instanța de apel a respins proba cu următoarea motivare: „prin decizia civilă nr. 7032 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție la data de 11.10.2011, s-a admis recursul declarat de pârât și s-a trimis cauza spre rejudecare doar cu privire la efectuarea unui nou raport de expertiză pentru a se stabili valoarea reală a despăgubirilor, deoarece chestiunile referitoare la amplasamentul terenului au fost clarificate.”

Or, prin ultima decizie de casare pronunțată în cauză (decizia nr. 61/2014 a Înaltei Curți) s-a dispus analizarea excepțiilor lipsei calității procesuale active și a lipsei de interes a reclamantei, fapt care impunea cu necesitate clarificarea problemei amplasamentului imobilului reclamantei.

Cu toate acestea, instanța de apel a preferat să soluționeze excepțiile invocate de pârât doar pe baza actelor depuse de reclamantă încă din primul ciclu procesual, reținând după o analiză sumară că: „întrucât reclamanta și-a intabulat cu titlu de cumpărare dreptul său de proprietate asupra terenului în suprafață de 2.877 mp, prin încheierea nr. 84557/2007, în CF x12, nr. top. comasat x95/1 suprafața măsurată fiind de 2.721:mp, din care 1.195 mp au fost expropriate de pârât ... este evident că reclamanta are calitate procesuală activă în cauză.”; de asemenea, s-a reținut că reclamanta are interes.

Recurentul consideră că, astfel, instanța de control judiciar a ignorat cu desăvârșire faptul că raportul topografic realizat în cauză conținea inadvertențe majore, pronunțând o soluție viciată cu privire la excepțiile reiterate de acesta prin motivele de apel, având în vedere că nu s-au clarificat aspectele legate de amplasament semnalate de pârât.

În opinia recurrentului, reclamanta este doar o persoană aparent îndreptățită la despăgubire - deci nu o persoană îndreptățită. Întrucât aceasta nu a produs dovezi în sprijinul dovedirii corespondenței/identității dintre terenul proprietatea sa, situat în parcela cu nr. top x95/1, înscris în CF nr. x12 și terenurile expropriate identificate cadastral cu nr. x96-x97; de altfel, acest aspect a fost constatat și de instanța de control judiciar în hotărârea recurată, însă curtea de apel nu a înțeles să dispună verificări suplimentare.

Cu toate acestea, instanța de apel a menținut sentința apelată prin care pârâtul a fost obligată la plata despăgubirilor către reclamantă pentru terenurile expropriate, identificate cu nr. cadastrale x96 și x97, precum și suma de 12.258 de euro cu titlu de prejudiciu produs prin expropriere, în condițiile în care a învederat existența unor erori cu privire la modalitatea de stabilire a corespondenței dintre terenurile expropriate și cele aflate în proprietatea intimitei-reclamante.

În opinia recurrentului, faptul că reclamanta a fost menționată în Hotărârea de stabilire a cuantumului despăgubirii nr. 71/2008 emisă de Comisia de aplicare a Legii nr. 198/2004 - Consiliul local Gilău, cât și în procesul-verbal aferent, nu echivalează cu dovedirea calității acesteia de persoană îndreptățită la despăgubire. Dimpotrivă, reclamanta era ținută să facă dovada dreptului său de proprietate, în condițiile legilor speciale în materie; conform art. 5 din Legea nr. 198/2004, noțiunea de titular de drepturi reale este indisolubil legată de cea de persoană îndreptățită la despăgubire.

Printr-o altă critică formulată prin memoriul de recurs, recurrentul a susținut că instanța de apel a pronunțat o hotărâre criticabilă sub aspectul legalității, pornind de la o greșită interpretare a legii și implicit a dovezilor administrate în susținerea recursului.

S-a arătat că instanța de apel a interpretat și aplicat greșit dispozițiile art. 9 și art. 15 din Legea nr. 198/2004, ale art. 26 din Legea nr. 33/1994, ale art. 169 și 315 C.proc.civ., ca și ale art. 274 din același cod.

Astfel, recurentul a arătat că prin Decizia nr. 12/2015, Curtea Constituțională a României a admis excepția de neconstituționalitate cu care a fost sesizată și a constatat că prevederile art. 9 teza a doua din Legea nr. 198/2004, în forma anterioară modificărilor aduse prin Legea nr. 184/2008, raportate la sintagma „la data întocmirii raportului de expertiză” cuprinsă în dispozițiile art. 26 alin. 2 din Legea nr. 33/1994, sunt neconstituționale.

Decizia nr. 12/2015 a Curții Constituționale a fost publicată în Monitorul Oficial nr. 152 din data de 03.03.2015.

Totodată, recurentul a învederat că în considerentele deciziei menționate s-a arătat în mod clar că „experții și instanța vor ține seama de prețul cu care se vând, în mod obișnuit, imobilele de același fel în unitatea administrativ-teritorială, la momentul transferului dreptului de proprietate.”

Cu alte cuvinte, Curtea Constituțională a menținut soluția legislativă în ceea ce privește modalitatea de evaluare a imobilelor expropriate în temeiul Legii nr. 198/2004, însă singurul aspect care a comportat o schimbare esențială este cel referitor la momentul la care trebuie realizată evaluarea (care a devenit data exproprierii/transferului dreptului de proprietate).

În acest context, prevederile art. 26 alin. (2) din Legea nr. 33/1994 trebuie interpretate în sensul că evaluarea imobilelor expropriate în temeiul Legii nr. 198/2004 se va realiza în funcție de prețul consfințit în contracte autentice de vânzare-cumpărare privind terenuri similare celor expropriate, situate în aceeași unitate administrativ-teritorială; recurentul invocă, sub acest aspect, jurisprudența constantă a Înaltei Curți de Casație și Justiție în sensul arătat.

Cu toate că instanța de apel a reținut incidența deciziei nr. 12/2015 a Curții Constituționale în prezenta cauză, recurentul susține că în mod nelegal a avut în vedere un raport de expertiză întocmit în cel de-al doilea ciclu procesual, cu încălcarea dispozițiilor art. 26 din Legea nr. 33/1994.

S-a precizat de către recurent că terenul care face obiectul prezentului litigiu, în suprafață de 1.195 mp, identificat cu număr cadastral x96, x97, parte din tarlaua x7 a fost expropriat în data de 27.06.2008; or, instanța de apel ar fi trebuit să observe faptul că la dosarul cauzei nu există absolut nicio evaluare care să privească momentul exproprierii. Potrivit dispozițiilor legii speciale, momentul exproprierii coincide cu momentul plății/consemnării despăgubirilor stabilite pentru terenul expropriat, astfel încât în mod greșit a reținut instanța de apel că data emiterii hotărârii de stabilire a cuantumului despăgubirii echivalează cu data exproprierii.

Curtea de apel a preferat să dea prioritate unei lucrări de specialitate întocmită în dosarul din rejudecare și depusă în data de 07.06.2012, care nu a vizat și evaluarea terenului în litigiu la momentul exproprierii/consemnării despăgubirii (iunie 2008); în acea expertiză, comisia de experți a evaluat terenul la data emiterii hotărârii nr. 71 (23.04.2008), dată care a fost confundată de instanța de apel cu momentul exproprierii (27.06.2008).

Recurentul a susținut că instanța de rejudecare a nesocotit aspectul temporal reglementat de prevederile art. 26 alin. 2 din Legea nr. 33/1994, raportat la dispozițiile deciziei nr. 12/2015 a Curții Constituționale; este astfel inadmisibilă și nelegală acceptarea de către instanța de apel a unei valori de 51 euro/mp, propusă de către experți, atât timp cât evaluarea terenului expropriat a fost realizată aproape în întregime prin prisma unor contracte perfectate în anul 2007 (cu mai mult de 6 luni sau 1 an înainte de data exproprierii – iunie 2008).

S-a mai arătat că tranzacțiile utilizate de către experții R., T. și U. nu priveau imobile similare cu cel aflate în litigiu, astfel încât au fost nesocotite celelalte criterii prevăzute de art. 26 alin. (2) din Legea nr. 33/1994.

În acest sens, recurentul a susținut că a comunicat instanței de apel că: în mod nepermis specialiștii au selectat „contracte cu firme” pentru considerentul că acestea ar reflecta prețul real al tranzacției; în fapt, aceste tranzacții consfințesc valorile cele mai mari înregistrate pe piața locală în anul 2007 și au fost folosite în mod insistent în aproape toate dosarele de expropriere privind terenuri situate în com. Gilău; în plus, toate comparabilele selectate au caracteristici superioare terenului expropriat ce face obiectul prezentului litigiu (deschidere la DNI-E 60, posibilitate de edificare, utilități).

Recurentul a criticat și înlăturarea contractului autentic de vânzare-cumpărare nr. xx6/2008

de către instanța de apel, în condițiile în care această tranzacție privea un teren asemănător cu ce expropriat și consfințea un preț de 2,73 euro/mp, propriu perioadei de referință.

Raportându-se la argumentele arătate de curtea de apel pentru înlăturarea acestei tranzacții, recurentul a susținut că instanța de control judiciar a instituit o adevărată prezumție absolută de nelegalitate cu referire la contractele autentice de vânzare-cumpărare perfectate între persoanele fizice. Mai mult decât atât, din cauza acestui raționament greșit, instanța de apel a înlăturat singura tranzacție autentică pertinentă pentru evaluarea terenului expropriat.

Nu în ultimul rând, recurentul a subliniat că experții ar fi trebuit să determine valori separate în funcție de amplasamentul și categoria de folosință a fiecărei parcele expropriate (având în vedere că parcela cu nr. cadastral x96 de 600 m.p. este amplasată în extravilanul localității, iar parcela cu nr. cadastral x97 de 595 mp este amplasată în intravilanul localității). În aceste condiții, instanța de apel nu putea accepta o valoare unitară pentru întreg terenul expropriat (experții propunând o singură valoare, respectiv - 51 euro/mp), deoarece diferențele de regim juridic trebuiau cuantificate diferit.

Nici soluția instanței de apel cu privire la prejudiciul produs prin expropriere nu este în acord cu prevederile art. 26 din Legea nr. 33/1994. De altfel, curtea de apel s-a limitat la enumerarea tezelor expuse de experți cu referire la prejudiciu, care se regăsesc în raportul de evaluare întocmit în apel rejudecare și în raportul întocmit la fondul cauzei.

Recurentul a solicitat instanței de recurs a constata că, în prezenta cauză, nu s-a făcut dovada de către reclamantă a unui prejudiciu cert și actual, iar experții evaluatori au stabilit o valoare pur ipotetică în privința acestuia.

S-a arătat că terenul rămas neexpropriat are o suprafață de 1.526 mp, iar în privința acestuia nu se poate stabili sau prezuma un prejudiciu tocmai pentru că își menține destinația de teren agricol-arabil și se va bucura în continuare de același regim.

Valoarea ipotetică stabilită de experții tehnici nu poate fi considerată ca reprezentând prejudiciul suferit de către reclamantă ca urmare exproprierii, aceasta neîndeplinind condițiile cerute de lege și având un caracter pur prezumtiv.

Recurentul a mai susținut că a învederat instanței de apel modalitatea complet empirică și nelegală prin care experții de la fond au stabilit în sarcina sa obligația de plată a sumei de 12.258 euro cu titlu de prejudiciu.

În realitate terenul, din cauza categoriei de folosință, nu este construibil (ci este apt exclusiv pentru agricultură), astfel că nu pot fi reținute alegațiile experților cu privire la imposibilitatea de a mai construi pe aceste terenuri; în acest sens, nu se poate prezuma că va avea loc o schimbare a categoriei de folosință și acesta va fi transformat în teren intravilan, urmând ca, ulterior, să poată fi utilizat pentru construcții; pe de altă parte, reclamanta nu a făcut dovada că a încercat să edifice o construcție pe terenul în litigiu anterior exproprierii, întrucât nu a depus o autorizație de construire eliberată în temeiul art. 23 din Legea nr. 7/1996.

Însuși legiuitorul a prevăzut în cuprinsul normei imperative de la art. 26 din Legea nr. 33/1994 faptul că prejudiciul trebuie să existe: „daunele aduse proprietarului sau, după caz, altor persoane îndreptățite, luând în considerare și dovezile prezentate de aceștia.”

Prin urmare, nu se poate reține existența vreunui prejudiciu, ca, de altfel, nici diminuarea valorii terenului cu 40%, prin aplicarea unui coeficient extras dintr-o formulă complexă de calcul.

Referitor la faptul că terenurile rămase în proprietatea reclamantei nu mai au acces la drumurile publice, recurentul solicită instanței de recurs a observa că cel puțin în privința terenului identificat cadastral cu nr. x99, în suprafață de 1068 mp, expertiza topografică efectuată în cauză contrazice concluziile eronate ale experților judiciari; astfel, expertul topograf a evidențiat faptul că terenul anterior menționat continuă să aibă acces la drum; prin urmare, recurenta a susținut că este pe deplin justificată solicitarea sa adresată instanței de apel în sensul că cel puțin în privința terenului în suprafață de 1.068 mp nu se poate justifica recunoașterea vreunui prejudiciu (10.544 euro); totodată, afirmațiile experților cu privire la o pretinsă poluare sonoră și gazoasă a terenului rămas neexpropriat nu au nicio susținere.

În același timp, recurentul a învederat faptul că prin „daune” în sensul dispozițiilor art. 26 din Legea nr. 33/1994, legiuitorul nu a avut în vedere prejudiciul astfel cum este acesta reglementat în materia răspunderii civile delictuale, având în vedere că exproprierea este un act al puterii de stat, iar nu o faptă delictuală; ca atare, evaluarea prejudiciului prin raportare la factori ipotetici este nelegală, iar potrivit normei legale menționate, daunele trebuie dovedite.

Fată de cele de mai sus, recurentul a solicitat instanței de recurs a observa că instanța de control judiciar a menținut în mod nelegal soluția tribunalului privind obligarea sa la plata sumei de 12.258 de euro cu titlu de contravaloare a daunelor suferite de către reclamantă, în condițiile inexistenței unui prejudiciu produs prin expropriere.

Într-o altă critică, recurentul a invocat încălcarea dispozițiilor art. 169 alin. 1 C.proc.civ., potrivit căroră administrarea probelor se face în fața instanței de judecată, dacă legea nu dispune altfel.

Textul arătat anterior consacră principiul nemijlocirii administrării probelor, în virtutea căruia instanța de judecată are obligația să cerceteze direct și nemijlocit toate elementele care interesează dezlegarea pricinii.

Astfel, s-a arătat de către recurent că deși a solicitat completarea raportului de expertiză întocmit în dosarul din rejudecare, în sensul evaluării terenului expropriat în litigiu la momentul exproprierii (iunie 2008), precum și efectuarea unor adrese de către instanță către instituții abilitate să comunice tranzacții autentice relevante (perfectate în prima jumătate a anului 2008), instanța de apel nu a dat curs cererilor sale și și-a întemeiat soluția pe un raport de expertiză întocmit în cel de-al doilea ciclu procesual.

Altfel spus, instanța de control judiciar a nesocotit principiul nemijlocirii administrării probelor (dar și principiile contradictorialității și dreptului la apărare) preferând să dea prioritate raportului de evaluare efectuat, în loc să constate „ex propriis sensibus” care este valoarea terenului în litigiu la data exproprierii - fapt ce ar fi presupus cu necesitate administrarea completării la raportul de expertiză evaluatorie, probă pe care, de altfel, pârâțul a contestat-o, formulând obiecțiuni împotriva acesteia, dar și pe calea notelor scrise formulate în cel de-al treilea ciclu procesual.

Recurentul a imputat instanței de apel și nesocotirea prevederilor art. 315 alin. (1) C.proc.civ., întrucât, potrivit acestei norme îndrumările cuprinse în decizia de casare nr. 61/2014 a Înaltei Curți de Casație și Justiție erau obligatorii pentru instanța de apel; astfel, instanța de casare a stabilit ca „instanța de apel să dispună efectuarea expertizei, de către comisia de experți constituită în condițiile art. 25 din aceeași lege, urmând ca experții să stabilească despăgubirile cuvenite reclamantei în raport de prețul cu care se vând, în mod obișnuit, imobilele de același fel în unitatea administrativ-teritorială... preț rezultat din contracte de vânzare cumpărare autentice.”

Deși în cauză s-a dispus efectuarea unui nou raport de evaluare, după publicarea Deciziei nr. 12/2015 a Curții Constituționale în Monitorul Oficial, instanța de apel nu a mai insistat în realizarea unei variante de evaluare care să privească momentul exproprierii, prevalându-se în schimb de un raport de expertiză efectuat într-un ciclu procesual anterior.

La termenul de judecată în fața instanței de recurs, recurentul a invocat *un pretins motiv de ordine publică*, în condițiile art. 306 alin. 2 C.proc.civ.

Astfel, reprezentantul recurentului-pârât a arătat că înțelege să invoce pe calea acestui motiv nesocotirea, în rejudecare, a deciziei de casare, motivat de faptul că, la evaluarea despăgubirilor, instanța de apel era obligată să se raporteze strict la momentul iunie 2012, iar nu la decizia Curții Constituționale.

În ceea ce privește calificarea acestei critici ca fiind un motiv de ordine publică (nerespectarea deciziei de casare), în principiu, aceasta are o atare aptitudine, însă, dată fiind survenirea Deciziei Curții Constituționale nr. 12/2015, publicată în M. Of. nr. 152/2015, pe parcursul rejudecării apelului și înainte de pronunțarea unei hotărâri definitive în cauza de față, ale cărei efecte conduc la o soluție contrară în cauză față de cea stabilită prin decizia de casare (anterioară celei a instanței constituționale – decizia civilă nr. 61/2014) o atare ipoteză nu se

verifică, ci, în cauză se pune problema stabilirii priorității efectelor uneia dintre acestea.

În plus, Înalta Curte constată că raportul dintre decizia instanței constituționale și decizia de casare a fost analizat de instanța de apel și, în consecință, această problemă de drept a putut constitui obiect al criticilor formulate de recurent cu respectarea termenului legal de motivare a recursului; în concret, recurentul a criticat această dezlegare a instanței de apel în cadrul motivelor de recurs formulate în termenul legal, astfel încât, în realitate, prin invocarea acestui pretins motiv de ordine publică nu tinde decât la a face alte susțineri (contrare) cu privire la aceleași aspecte invocate prin motivele de recurs; prin memoriul de recurs a susținut că valoarea despăgubirilor trebuia a fi verificată de instanța de rejudecare în raport de cele statuate prin Decizia Curții Constituționale – la momentul transferului dreptului de proprietate, în timp ce prin acest motiv nou de recurs are o poziție diametral opusă, susținând că valoarea despăgubirilor trebuia a se verifica în raport de momentul stabilit prin decizia de casare anume iunie 2012.

Față de aceste considerente, Înalta Curte constată că motivul nou de recurs invocat de către recurent nu constituie un veritabil motiv de ordine publică, ci, sub această deghizare, recurentul tinde la a-și schima susținerile din motivele de recurs formulate în termen, astfel încât, acestea nu pot fi analizate de această instanță de recurs; pe de altă parte, instanța de recurs fiind deja investită cu analiza legalității dezlegării date de instanța de apel cu privire la raportul dintre efectele deciziei de casare și efectele Deciziei Curții Constituționale prin motivele de recurs formulate cu respectarea termenului legal, în mod implicit, în cadrul analizării motivelor de recurs, această critică a recurentului își va găsi dezlegarea.

Recursul formulat este nefondat, potrivit celor ce succed.

Astfel cum reiese din expozeul prezentei decizii, cauza de față a parcurs trei cicluri procesuale, având în vedere cele două casări anterior dispuse de instanța de recurs: prin decizia civilă nr. 7032/2011 și, respectiv prin decizia civilă nr. 61/2014 ale Înaltei Curți de Casație și Justiție, Secția I civilă.

Prin cea din urmă decizie de casare a hotărârii pronunțate în apel, în esență, Înalta Curte a stabilit ca instanța de rejudecare să se pronunțe cu privire la excepția lipsei calității procesuale active a reclamantei în formularea acțiunii și a excepției lipsei de interes, aspecte invocate prin motivele de apel și neanalizate de instanța de apel prin decizia nr. 27/A/2013 a Curții de Apel Cluj; de asemenea, s-au dat îndrumări și cu privire la modalitatea de aplicare a criteriilor legale prevăzute de art. 26 alin. (2) din Legea nr. 33/1994 în verificarea cuantumului despăgubirilor stabilite prin Hotărârea nr. 71/2008 a Comisiei pentru aplicarea Legii nr. 198/2004 de pe lângă Consiliul Local Gilău, indicându-se în mod explicit momentul la care se va efectua expertiza (iunie 2012, astfel cum deja se stabilise în prima decizie de casare), după cum s-a indicat a se analiza, în rejudecare, și criticile formulate de către pârât privind prejudiciul suplimentar cauzat prin expropriere și datorat reclamantei, raportat la probele din dosar.

Referitor la excepțiile procesuale de fond readuse în dezbatere de către recurent și prin prezentele motive de recurs, Înalta Curte constată că acestea au fost invocate de către pârât la prima instanță, fiind respinse ca neîntemeiate prin hotărârea pronunțată în primul ciclu procesual – sentința civilă nr. 75/2010 a Tribunalului Cluj.

Prin motivele de apel (a căror analiză a fost stabilită în sarcina instanței de rejudecare, potrivit celor dispuse prin decizia de casare nr. 61/2014), pârâtul a invocat netemeinicia și nelegalitatea soluționării acestor excepții de către prima instanță, avându-se în vedere că în cauză nu s-a efectuat o verificare a identității dintre terenul proprietatea reclamantei și terenul expropriat.

Constatându-se, sub acest aspect, temeinicia anterioarelor susțineri ale pârâtului (față de răspunsul experților H., J. și K.), instanța de apel a admis efectuarea unei expertize topo ale cărei obiective au fost stabilite în considerarea acestor verificări, lucrare ce a fost efectuată în apelul din primul ciclu procesual; obiecțiunile formulate de către pârâtă au fost respinse de instanța de apel la termenul din 11.11.2010.

Instanța de rejudecare, prin decizia supusă prezentului recurs, s-a conformat celor stabilite prin decizia de casare în sensul analizării criticilor formulate de către pârât prin motivele de apel

(neanalizate de instanța de apel anterioară), reținându-se în mod corect că prin această decizie de casare nu s-a stabilit și modalitatea în care să se procedeze la evaluarea criticilor pârâtului (eventual, prin efectuarea unei noi expertize, cum eronat susține recurentul).

Totodată, Înalta Curte constată că deși recurentul a formulat critici și împotriva încheierii de ședință din 4.02.2015, prin care instanța de apel a respins proba cu efectuarea unei noi expertize topo în considerarea celor reținute în prima decizie de casare (decizie civilă nr. 7032/2011 a Înaltei Curți de Casație și Justiție), pârâtul nu a atacat cu recurs în mod explicit această încheiere premergătoare alături de decizia recurată; or, recursul declarat împotriva deciziei date în apel nu se consideră a fi fost declarat și împotriva încheierilor premergătoare, dată fiind abrogarea expresă a dispozițiilor art. 282 alin. 3 C.proc.civ. încă din anul 2004, prin Legea nr. 195/2004 de aprobare a OUG nr. 65/2004 privind modificarea Codului de procedură civilă, în condițiile în care art. 282 reprezintă normă de trimitere aplicabilă și în recurs, potrivit celor prevăzute de art. 316 C.proc.civ.

Ca atare, cele reținute, apreciate și dispuse de instanța de apel prin încheierea de ședință din 4.02.2015 nu pot fi cenzurate în prezentul recurs, Înalta Curte nefiind sesizată în mod legal prin exercitarea recursului și împotriva acestei încheieri.

Înalta Curte urmează a analiza însă criticile formulate de către recurent cu privire la dezlegările date de instanța de rejudicare criticilor sale din motivele de apel, dezlegări ce se regăsesc în cuprinsul considerentelor deciziei recurate.

Cu privire la cele două excepții procesuale, Înalta Curte constată că instanța de apel, cu deplina respectare a celor indicate prin decizia de casare nr. 61/2014, a procedat la analiza criticilor pârâtului având acest obiect, iar pentru confirmarea soluției primei instanțe în sensul respingerii excepției lipsei calității procesuale active a reclamantei în formularea acțiunii s-a raportat la concluziile raportului de expertiză efectuat de experții H., J. și K., coroborându-le cu celelalte probe administrate în cauză – înscrisurile ce dovedesc dreptul de proprietate al reclamantei; Înalta Curte mai constată că această concluzie a instanței de rejudicare este confirmată și prin raportul de expertiză efectuat în primul ciclu procesual, concluziile acestei lucrări confirmând identitatea dintre terenul proprietatea reclamantei și terenul expropriat.

Mai mult decât atât, Înalta Curte apreciază că într-o acțiune de natura celei reglementate de art. 9 alin. (1) din Legea nr. 198/2004, calitatea procesuală activă presupune verificarea identității dintre cel care formulează cererea de chemare în judecată prin care contestă cuantumul despăgubirilor stabilite de expropriator și cel expropriat sau în favoarea căruia expropriatorul a stabilit despăgubirile ca efect al măsurii exproprierii (persoană îndreptățită sau aparent îndreptățită la despăgubiri), cerință, în mod evident, îndeplinită în cauză.

Pe de altă parte, invocarea de către expropriator a nerespectării identității totale sau parțiale dintre terenul proprietatea expropriatului și terenul efectiv expropriat, reprezintă o apărare de fond a pârâtului, iar nu argumente ce ar putea fi evaluate în susținerea excepției lipsei calității procesuale active.

În plus, în procedura administrativă prealabilă celei de contestare a cuantumului despăgubirii, legea specială de referință - Legea nr. 198/2004 -, prin dispozițiile art. 4 alin. (2) și ale art. 6 alin. (1), stabilește fără echivoc atribuții legale concrete în sarcina expropriatorului în sensul identificării imobilelor supuse exproprierii și a titularilor dreptului de proprietate ori ai unor alte drepturi reale asupra imobilelor expropriate.

Textele invocate prevăd astfel: art. 4 alin. (2) - „După publicarea hotărârii prevăzute la alin. (1), *expropriatorul întocmește documentațiile cadastral-juridice pentru fiecare imobil propus spre expropriere*, având în vedere și dispozițiile Legii cadastrului și a publicității imobiliare nr. 7/1996, republicată. (...) Planul cu amplasamentul lucrării, pe fiecare unitate administrativ-teritorială, care conține *delimitarea imobilelor - teren și/sau construcții - propuse spre expropriere, cu indicarea numelor deținătorilor, precum și a ofertelor de despăgubire, pe categorii de imobile, stabilite de evaluatori autorizați*, se aduce la cunoștință publică prin afișarea la sediul consiliului local respectiv, unde va rămâne afișat până la finalizarea procedurii de expropriere, și prin afișare pe pagina proprie de internet a expropriatorului.”

Iar art. 6 alin. (1) din același act normativ stabilește: „În termen de 5 zile de la data intrării în vigoare a hotărârii Guvernului, respectiv de la data publicării hotărârii autorității administrației publice locale, prevăzute la art. 4 alin. (1), *expropriatorul numește o comisie care verifică dreptul de proprietate ori alt drept real în temeiul căruia cererea a fost formulată și constată acceptarea sau, după caz, neacceptarea quantumului despăgubirii de către proprietar sau titularii altor drepturi reale asupra imobilului supus exproprierii.*”

Ca atare, invocând această apărare de fond, Înalta Curte apreciază că recurentul pârât se afla în situația de a-și invoca propria culpă, ceea ce contravine dispozițiilor art. 108 alin. (4) C.proc.civ. – nimeni nu poate invoca neregularitatea pricinuită prin propriul său fapt.

Or, în contextul în care recurentul nu a indicat alte persoane îndreptățite sau care s-au pretins a fi îndreptățite la încasarea despăgubirilor pentru terenul expropriat, o astfel de apărare este și lipsită de interes; dacă alte persoane se vor pretinde ulterior soluționării litigiului de față a fi îndreptățite la despăgubiri pentru terenul expropriat (în tot sau în parte), recurentul pârât are la îndemână suficiente mijloace legale de drept substanțial, precum și instrumente procesuale pentru a se apăra.

În ceea ce privește excepția lipsei de interes a reclamantei în formularea acțiunii, Înalta Curte constată că în mod legal instanța de apel a confirmat soluția de respingere și a acestei excepții, având în vedere că prin acțiunea întemeiată pe dispozițiile art. 9 alin. (1) din Legea nr. 198/2004, cel expropriat contestă quantumul despăgubirilor acordate, fiind nemulțumit de cele stabilite în procedura exproprierii, astfel încât, tinde la majorarea quantumului acestora; atare concluzie se desprinde și din prevederile art. 27 alin. (2) din Legea nr. 33/1994 care stabilesc că despăgubirea acordată de instanță nu va putea fi mai mică decât cea oferită de expropriator și nici mai mare decât cea solicitată de către expropriat sau de altă persoană interesată, normă de trimitere în contextul Legii nr. 198/1994, sens în care prevede art. 9 alin. (3).

Referitor la criticile formulate de recurent cu privire la fondul cauzei, întemeiate pe motivul de recurs reglementat de art. 304 pct. 9 teza finală, Înalta Curte reține următoarele:

Invocarea încălcării dispozițiilor art. 315 alin. (1) C.proc.civ. ca și nesocotirea dispozițiilor art. 169 alin. (1) C.proc.civ. – principiul nemijlocirii administrării probelor (alături de care, conex, recurentul s-a referit și la principiul contradictorialității și al dreptului la apărare), reprezintă critici susceptibile de încadrare în dispozițiile art. 304 pct. 5 C.proc.civ., iar nu în cele ale art. 304 pct. 9 teza finală, întrucât recurentul tinde să valorifice neregularități procedurale care, dacă s-ar verifica, ar conduce la casarea deciziei recurate (iar nu la modificarea ei) mediat, prin sancțiunea nulității unor acte de procedură întocmite cu neobservarea formelor legale, în condițiile art. 105 alin. (2) C.proc.civ.

Astfel, după casarea dispusă prin decizia civilă nr. 61/2014, cu deplina respectare a celor dezlegate de instanța de casare, precum și a îndrumărilor stabilite pentru rejudecare, curtea de apel a dispus atât efectuarea verificărilor presupuse de corecta aplicare a dispozițiilor art. 26 alin. (2) din Legea nr. 33/1994 (la Primăria comunei Gilău, OCPI Cluj și Camera Notarilor Publici Cluj), cât și efectuarea unei noi expertize de către o comisie compusă din 3 experți, potrivit celor prevăzute de art. 25 din aceeași lege, cu obiectivul stabilirii quantumului despăgubirilor la nivelul lunii iunie 2012, conform celor indicate prin decizia de casare cu privire la aplicarea criteriilor legale prevăzute de art. 26 alin. (2) din Legea nr. 33/1994 și cu valorificarea informațiilor obținute de la aceste instituții publice; expertiza a fost efectuată de experții M., O. și N. și se regăsește în dosarul din apel în rejudecare.

După depunerea la dosar a lucrării, pârâtul, Statul Român prin CNADNR, a formulat obiecțiuni la expertiză la data de 18.02.2015 prin care, în principal, a solicitat instanței de apel cenzurarea raportului de expertiză cu privire la concluziile prin care s-a stabilit prejudiciul cauzat reclamantei prin exproprierie, iar, în subsidiar, obligarea comisiei de experți la refacerea raportului de expertiză, cu respectarea dispozițiilor art. 26 alin. (2) din Legea nr. 33/1994, anexând, în acest sens copie a contractului de vânzare-cumpărare nr. x/2012.

Astfel cum deja s-a arătat în debutul prezentelor considerente, pe parcursul soluționării

cauzei în apel, etapă procesuală finalizată prin decizia recurată, s-a pronunțat Decizia Curții Constituționale nr. 12/2015 care a fost publicată în Monitorul Oficial nr. 152 din 3.03.2015.

Drept urmare, la 1.04.2015, același pârât a depus la dosar note scrise prin care a invocat efectele Deciziei Curții Constituționale, susținând în mod explicit că pentru stabilirea despăgubirilor trebuie să se țină seama de prețurile cu care se vând în mod obișnuit imobilele de același fel în unitatea administrativ teritorială, *la momentul transferului dreptului de proprietate, 23.04.2008*; în vederea respectării criteriului legal prevăzut de art. 26 alin. (2) din Legea nr. 33/1994 din perspectiva efectelor Deciziei Curții Constituționale, pârâtul a solicitat instanței de apel efectuarea unor noi demersuri la aceleași instituții publice pentru comunicarea unor contracte de vânzare-cumpărare autentice încheiate pentru terenuri de același fel, din aceeași unitate administrativ-teritorială, la momente cât mai apropiate datei de 23.04.2008.

Aceste obiecțiuni, deși nu au fost respinse în mod explicit la termenul când a avut loc dezbateră apelului (6.05.2015), nu au fost primite de instanța de apel, avându-se în vedere cele statuate de Curtea Constituțională prin Decizia nr. 12/2015, dar și conținutul raportului de expertiză efectuat în dosarul nr. x/117/2008*, astfel cum rezultă din considerentele deciziei recurate.

Premisa de analiză a criticilor recurentului anterior redată, reîncadrate de Înalta Curte în dispozițiile art. 304 pct. 5 C.proc.civ., presupune verificarea (în temeiul art. 304 pct. 9 C.proc.civ.) legalității dezlegării date de instanțe de apel problemei de drept privind stabilirea raportului dintre efectele Deciziei Curții Constituționale și efectele deciziei de casare - decizia nr. 61/2014 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Secția I civilă și, consecutiv, stabilirea celor prioritar incidente în cauza de față; funcție de dezlegare, se va determina momentul relevant pentru stabilirea despăgubirilor cuvenite reclamantei pentru expropriere, dar și a daunelor ce i-au cauzate prin această măsură, anume - data efectuării raportului de expertiză - iunie 2012 (potrivit deciziei de casare) sau data transferului dreptului de proprietate de la expropriat la expropriator (potrivit deciziei instanței constituționale).

Pentru o atare analiză, este util a fi observate dispozițiile art. 315 alin. (1) C.proc.civ., ca și prevederile art. 147 alin. (4) din Constituția României.

Astfel, art. 315 alin. (1) C.proc.civ. prevede: „În caz de casare, hotărârile instanței de recurs asupra problemelor de drept dezlegate, precum și asupra necesității administrării unor probe *sunt obligatorii pentru judecătorii fondului.*”

Pe de altă parte, art. 147 alin. (4) din Constituție stabilește: „Deciziile Curții Constituționale se publică în Monitorul Oficial al României. *De la data publicării, deciziile sunt general obligatorii și au putere numai pentru viitor.*”

Totodată, Înalta Curte mai constată că prin Decizia Plenului Curții Constituționale nr. 1 din 17.01.1995, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 16 din 26.01.1995 privind obligativitatea deciziilor sale pronunțate în cadrul controlului de constituționalitate, s-a reținut că *“puterea de lucru judecat ce însoțește actele jurisdicționale, deci și deciziile Curții Constituționale, se atașează nu numai dispozitivului, dar și considerentelor pe care se sprijină acesta.”*

În consecință, având în vedere puterea de lucru judecat și a considerentelor deciziilor Curții Constituționale, Înalta Curte reține cele dezlegate de instanța de contencios constituțional prin considerentele Deciziei nr. 206/2013, publicată în Monitorul Oficial nr. 350 din 13.06.2013 cu referire chiar la raportul dintre la deciziile Curții Constituționale și deciziile Înaltei Curți de Casație și Justiție, date în recurs în interesul legii (competență specială a instanței supreme).

În decizia invocată, Curtea Constituțională a statuat astfel: „competența Înaltei Curți de Casație și Justiție privind soluționarea recursului în interesul legii este dublu circumstanțiată - numai cu privire la „*interpretarea și aplicarea unitară a legii*” și numai cu privire la „*celelalte instanțe judecătorești*”; Curtea Constituțională decide asupra constituționalității legilor, în timp ce Înalta Curte de Casație și Justiție, prin intermediul recursului în interesul legii, decide asupra modului de interpretare și aplicare a conținutului normelor juridice. Pe de altă parte, prin efectele produse, deciziile Curții Constituționale sunt *general obligatorii* potrivit art.147 alin. (4) din Constituție, inclusiv pentru legiuitor, în timp ce deciziile pronunțate pe calea recursului în interesul

legii se adresează *judecătorului de la instanțele judecătorești.*”

Invocarea acestei dezlegări a instanței constituționale cu privire la prioritatea deciziilor date în controlul de constituționalitate (*general obligatorii* - art. 147 alin. 4 din Constituție) chiar în concurs cu decizii date de Înalta Curte de Casație și Justiție în soluționarea unor recursuri în interesul legii (dezlegarea dată problemelor de drept judecate sunt *obligatorii pentru instanțe* – art. 330⁷ alin. 4 C.proc.civ.) servește, în prezentul recurs, pe calea unui argument *a fortiori*, la demonstrarea priorității deciziei Curții Constituționale în concurs cu decizia instanței de casare (*obligatorii pentru judecătorii fondului*), cu privire la problemele de drept dezlegate prin aceasta.

Ca atare, obligativitatea generală a deciziilor Curții Constituționale dezleagă în cauza de față chestiunea priorității efectelor Deciziei nr. 12/2015, publicată în Monitorul Oficial nr. 152 din 3.03.2015, în concurs cu cele statuate prin decizia de casare, astfel cum corect a stabilit și instanța apel în rejudecare, având în vedere că decizia instanței constituționale a intervenit și a fost publicată până la pronunțarea unei hotărâri definitive în acest dosar; în acest sens, în mod corect instanța de apel a făcut o aplicare, prin analogie, a raționamentului dezvoltat de Înalta Curte într-o decizie a dată în soluționarea unui recurs în interesul legii, anume Decizia nr. 12/2011, raționament ce nu se mai impune a fi reluat, întrucât a fost deja redat.

Urmare a celor statuate prin Decizia nr. 12/2015 a Curții Constituționale, rezultă că verificarea cuantumului despăgubirilor și a daunelor ce se cuvin reclamantei în cauza de față, ca efect al exproprierii, trebuie a se face în raport cu data transferului dreptului de proprietate, iar nu cu data efectuării raportului de expertiză – iunie 2012, astfel cum se stabilise prin decizia de casare.

În consecință, Înalta Curte a înlăturat criticile recurentului cu privire la nesocotirea deciziei de casare și, deci, a dispozițiilor art. 315 alin. (1) C.proc.civ.

Instanța de rejudecare, constatând însă că în anterioara rejudecare a apelului a fost efectuată o expertiză de către o comisie formată din 3 experți – R., T. și U. în cuprinsul căreia se reflectă 3 momente de referință - data exproprierii (23.04.2008), data efectuării primului raport de expertiză (2.06.2009, la prima instanță) și data expertizei sau a efectuării lucrării în acea etapă procesuală (6.06.2012), a procedat la valorificarea concluziilor acestei expertize, în varianta ce reflecta stabilirea cuantumului despăgubirilor la momentul exproprierii; ulterior, lucrarea a fost completată și în ceea ce privește componenta despăgubirilor constând în daunele produse reclamantei prin expropriere, daune ce au fost calculate de comisia de experți pentru aceleași 3 date de referință.

Înalta Curte apreciază că această opțiune a instanței de apel în sensul de a valorifica o probă deja dobândită cauzei într-o etapă procesuală anterioară este pe deplin valabilă, întrucât hotărârea instanței de apel se poate fundamenta pe probe administrate la prima instanță, dar și pe probele administrate în apel, ori parte pe probele administrate la prima instanță și parte în apel, sau administrate numai la prima instanță sau numai în apel, iar dacă instanța de apel rejudecă pricina, și pe înscrisurile administrate în recurs; nu ar putea fi însă valorificate probele a căror nulitate a fost constatată în mod explicit de instanța care judecă în acea etapă procesuală sau de către instanțele de control judiciar, sancțiunea nulității probei conducând la înlăturarea acesteia din ansamblul probator al cauzei.

Or, această expertiză efectuată în prima rejudecare a apelului, finalizată prin pronunțarea deciziei civile nr. 27/A/2013 a Curții de Apel Cluj (prin care s-a valorificat varianta din expertiză în considerarea momentului 2009 – efectuarea expertizei la prima instanță) nu a fost înlăturată prin aplicarea sancțiunii procedurale a nulității prin decizia de casare nr. 61/2014, ale cărei considerente au fost deja redată și care a generat această nouă rejudecare; în consecință, instanța de rejudecare putea să o evalueze, în contextul probator al dosarului, întrucât aceasta era o probă dobândită cauzei în mod legal.

Probele administrate în etapele procesuale anterioare intră în sfera de aplicare a principiului nemijlocirii administrării probelor în fața instanței de judecată, regulă aplicabilă pentru întregul proces, iar nu numai pentru o etapă procesuală. În acest context, Înalta Curte apreciază că norma invocată de către recurent (principiul nemijlocirii administrării probelor – art. 169 alin. 1 C.proc.civ.), este în opoziție cu probele extrajudiciare (din afara procedurii judiciare curente), iar

nu cu cele deja dobândite cauzei, în același proces, în etapele procesuale anterioare; numai o hotărâre irevocabilă ce se bucură de efectul deplin al autorității de lucru judecat semnifică finalizarea procesului (care, în mod necesar, antrenează și efortul probator al părților), iar nu, succesiv, pronunțarea hotărârii prin care se încheie o etapă procesuală, atrasă de exercitarea de către părți a căilor de atac prevăzute de lege.

Față de aceste considerente, Înalta Curte a înlăturat ca nefondate și criticile recurentului referitoare la încălcarea principiului nemijlocirii administrării probelor în fața instanței de judecată stabilit prin dispozițiile art. 169 alin. 1 C.proc.civ., astfel încât, nici din acest punct de vedere, motivul de recurs reglementat de art. 304 pct. 5 C.proc.civ. nu poate fi reținut.

În ceea ce privește conținutul acestei expertize efectuate de experții R., T. și U., Înalta Curte constată că în considerarea momentului ce interesa cauza – data transferului dreptului de proprietate – comisia de experți a folosit metoda comparației directe, având la dispoziție contracte de vânzare-cumpărare în formă autentică încheiate pentru terenuri similare, situate în aceeași unitate administrativ teritorială, pentru ambele categorii de folosință ale parcelelor expropriate reclamantei – atât intravilan (595 mp, din care 166 mp situați în parcela cu nr. cadastral x96 și 429 mp în cea cu nr. cadastral x97), cât și extravilan (600 mp în parcela cu nr. cadastral x96), la momente suficient de apropiate de data transferului dreptului de proprietate; astfel, comparabilele folosite de experți pentru categoria de folosință extravilan sunt reprezentate de contractele de vânzare-cumpărare încheiate la 12.02.2007 (49,28 euro/mp), la 20.12.2007 (41,32 euro/mp) și chiar la data de 23.04.2008 (55 euro/mp), în timp ce pentru categoria de folosință intravilan, experții au dispus de o comparabilă relevantă – contract de vânzare-cumpărare aut. din 20.12.2007 (preț 61,88 euro/mp).

Recurentul a susținut că instanța de apel în mod nelegal a înlăturat dintre comparabilele cauzei (și care trebuia a fi avută în vedere de către experți), contractul de vânzare-cumpărare nr. x6/2008 din care reiese că un teren extravilan (fânaț) în suprafață de 2.780 mp a fost vândut cu suma de 27.800 lei, așadar cu 10 lei/mp, ceea ce la cursul BNR din aceeași dată (3,65 lei/euro) reprezenta 2,73 euro/mp.

Deși este suficient a se constata că experții au avut la dispoziție comparabile chiar mai apropiate ca dată a perfectării tranzacției de momentul transferului dreptului de proprietate decât această comparabilă invocată de recurent în legătură cu terenul extravilan chiar și în prezenta cale de atac, Înalta Curte reține că instanța de apel a argumentat în mod pertinent înlăturarea acestei comparabile.

În ceea ce privește critica referitoare la *data transferului dreptului de proprietate* ca reper temporal pentru stabilirea comparabilelor de interes pentru efectuarea expertizei de stabilire a despăgubirilor, în contextul art. 26 alin. (2) din Legea nr. 33/1994, în raport cu cele statuate prin Decizia Curții Constituționale nr. 12/2015, Înalta Curte constată următoarele:

Data transferului dreptului de proprietate de la expropriat la expropriator, în contextul legii speciale, spre deosebire de procedura exproprierii derulată în baza dreptului comun – Legea nr. 33/1994, este cea stabilită prin dispozițiile art. 15 din Legea nr. 198/2004.

Astfel, această normă specială prevede: „Transferul imobilelor din proprietatea privată în proprietatea publică a statului sau a unității administrativ teritoriale și în administrarea expropriatorului *operează de drept la data plății despăgubirilor pentru expropriere* sau, după caz, *la data consemnării acestora*, în condițiile prezentei legi.”

Data consemnării despăgubirilor de către recurent la dispoziția reclamantei care coincide cu data transferului dreptului de proprietate este 27.06.2008, în timp ce Hotărârea de expropriere nr. 71 a Comisiei de aplicare a Legii nr. 198/2004 a fost dată la 23.04.2008.

În valorificarea dispoziției anterioare din legea specială, prin memoriul de recurs, recurenta a susținut că expertiza trebuia a fi efectuată prin raportare la data de 27.06.2008, iar nu la cea din 23.04.2008.

Înalta Curte constată că cea din urmă dată este indicată ca atare de către recurent în cuprinsul notelor scrise depuse în fața instanței de apel la 01.04.2015, iar nu data transferului dreptului de proprietate – 27.06.2008; în plus, distanța în timp între cele două momente este una

nesemnificativă (2 luni), astfel încât ea nu ar fi putut altera de o manieră substanțială rezultatul evaluării efectuate prin expertiza valorificată de instanța de apel.

Având în vedere cele anterior arătate, Înalta Curte apreciază că varianta din raportul de expertiză pe care instanța de apel și-a fundamentat soluția întrunește standardele de calitate a comparabilelor impuse de corecta aplicare a dispozițiilor art. 26 alin. (2) din Legea nr. 33/1994 în stabilirea cuantumului despăgubirilor datorate reclamantei pentru expropriere; prin urmare, au fost înlăturate ca nefondate motivele de recurs cu acest obiect, nefiind întrunite condițiile art. 304 pct. 9 C.proc.civ.

Referitor la criticile formulate de către pârât cu privire la componenta daunelor produse reclamantei prin expropriere, Înalta Curte constată că instanța de apel s-a raportat la expertiza efectuată în aceeași etapă procesuală, dar și la raportul de expertiză efectuat în fața primei instanțe.

Aceste daune produse prin expropriere sunt în legătură cu terenul rămas în proprietatea reclamantei după expropriere, rest în suprafață totală de 1.526 mp, compusă din: 458 mp în parcela cu nr. cadastral x98 și 1.068 mp în parcela cu nr. cadastral x99, ambele suprafețe de teren fiind incluse de instanțele anterioare în categoria de folosință arabil intravilan, pe baza înscrișurilor cauzei și a concluziilor expertizelor; sub acest aspect, recurentul-pârât nu a produs probe contrare.

Din coroborarea celor două rapoarte de expertiză (efectuat la prima instanță de experții H., J. și K. și efectuat în dosarul nr. x/117/2008* de comisia de experți compusă din R., T. și U.), instanța de apel a reținut că cele două parcele au suferit o diminuare a valorii de circulație din cauza exproprierii, astfel: parcela cu nr. cadastral x98 în suprafață de 458 mp a devenit teren neconstruibil și fără cale de acces la drumul public, iar parcela în suprafață de 1.068 mp având nr. cadastral x99 a devenit neconstruibilă din cauza restricțiilor urbanistice, ca urmare a exproprierii.

Și experții de la prima instanță (ale căror constatări sunt cele care susțin soluția pronunțată de instanța de apel ca face obiectul prezentului recurs, dată fiind confirmarea sentinței tribunalului și soluția adoptată asupra recursului pârâtului prin decizia de față) au concluzionat că partea de teren neexpropriat, fiind limitrofă amplasamentului autostrăzii, nu va dobândi un spor de valoare, ci, dimpotrivă, această valoare va fi diminuată cu 15-20%, în funcție de evoluțiile din piața imobiliară din cauza restricțiilor impuse dezvoltatorilor imobiliari prin planul urbanistic general, prin modificarea regimului tehnic al zonei, generat de construirea autostrăzii (cele două parcele de teren nu vor putea fi utilizate decât pentru realizarea unor plantații de protecție), poluarea sonoră și gazoasă (din cauza noxelor eliberate în atmosferă de autovehiculele ce vor circula pe autostradă).

În consecință, instanța de apel, comparând valoarea despăgubirilor stabilite și acordate de prima instanță în favoarea reclamantei (valoarea terenului expropriat – 41.891 euro și cea a daunelor produse prin expropriere – 12.258 euro) cu valoarea despăgubirilor stabilite în varianta din raportul de expertiză din dosarul nr. x/117/2008* al Curții de Apel Cluj, prin raportare la data transferului dreptului de proprietate (23.04.2008), conform art. 26 alin. (2) din Legea nr. 33/1994 interpretate în acord cu Decizia Curții Constituționale nr. 12/2015 (anume - 60.945 euro valoarea terenului expropriat și 35.031 euro contravaloarea daunelor cauzate de expropriere) și constatând că diferența este în defavoarea pârâtului căruia nu i se poate agrava situația în propria sa cale de atac, într-o corectă aplicare a dispozițiilor art. 296 C.proc.civ., a decis respingerea apelului ca nefondat.

Având în vedere toate aceste considerente, Înalta Curte, în aplicarea dispozițiilor art. 312 alin. (1) C.proc.civ., a respins recursul ca nefondat.

54. Apelul. Limitele cererii de apel

C. proc. civ. din 1865, art. 281², art. 284, art. 287, art. 292, art. 295
Legea nr. 193/2000, art. 1 alin. (1), art. 4
O.U.G. nr. 99/2006, art. 126 alin. (1)

Potrivit dispozițiilor imperative ale art. 292 alin. (2) C. proc. civ., „în cazul în care apelul nu se motivează ori motivarea apelului nu cuprinde motive noi, instanța de apel se va pronunța, în fond, numai pe baza celor invocate la prima instanță”.

Astfel, dacă motivele de fapt și de drept pe care se întemeiază apelul nu au fost invocate prin cererea de apel sau până cel târziu la prima zi de înfățișare, astfel cum prevede art. 284 alin. (1) și (2) C. proc. civ., apelantul este decăzut din acest drept, dar apelul nu va fi respins ca nemotivat sau rejudecarea cauzei după admiterea apelului nu va fi parțială (doar cu privire la capetele de cerere pentru care s-au invocat expres motive de apel), deoarece art. 292 C. proc. civ. permite părților să se folosească în fața instanței de apel de motivele invocate la prima instanță.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 721 din 4 martie 2015

Prin Sentința civilă nr. 5252 din 28 iunie 2013 pronunțată de Tribunalul București, Secția a VI-a civilă s-a luat act de renunțarea reclamanților la judecata capetelor de cerere având ca obiect completarea convenției cu următoarea clauză: „părțile nu pot modifica unilateral convenția. Orice propunere de modificare a acesteia făcută de una dintre părțile contractante pentru a putea produce efecte juridice trebuie să aibă acordul scris al celeilalte părți” și obligarea pârâtei la completarea convenției cu această clauză sub sancțiunea plății unor daune cominatorii de 100 lei/zi de întârziere.

S-a admis în parte cererea formulată de reclamanții A. și B., în contradictoriu cu pârâta SC C. SA.

S-a constatat caracterul abuziv al clauzelor cuprinse în art. 7 lit. b) din condițiile speciale aferente contractului de credit nr. 0149531 din 28 mai 2008, numai în ceea ce privește obligația de a încheia polița de asigurare cu o societate de asigurări parteneră V./agreată de bancă, art. 4.2 din condițiile generale ale contractului de credit și 8.1 lit. a) liniuțele 2 și 3, lit. c) și d) din condițiile generale aferente contractului de credit.

S-a constatat nulitatea absolută a clauzelor cuprinse în art. 7 lit. b) din condițiile speciale aferente contractului de credit nr. 0149531 din 28 mai 2008, numai în ceea ce privește obligația de a încheia polița de asigurare cu o societate de asigurări parteneră C./agreată de bancă, art. 4.2 din condițiile generale ale contractului de credit și 8.1 lit. a) liniuțele 2 și 3, lit. c) și d) din condițiile generale aferente contractului de credit.

S-au respins celelalte capete de cerere ca neîntemeiate.

Pentru a pronunța această sentință, tribunalul a reținut că reclamanții au încheiat cu pârâta, la data de 28 mai 2008, contractul de credit nr. 0149531, prin care pârâta a acordat reclamanților un împrumut în cuantum de 100.000 euro cu o perioadă de rambursare de 360 luni de la data încheierii convenției.

Tribunalul a constatat că potrivit art. 3 lit. a) dobânda a fost stabilită la 5,95% p.a. Chiar dacă nu se precizează în contract din ce se compune dobânda de 5,95%, procentul a fost clar exprimat, iar reclamanții l-au cunoscut la încheierea contractului și l-au acceptat.

Chiar dacă nu s-a prevăzut o dobândă formată dintr-un indice de referință plus o marjă fixă, aceasta nu înseamnă automat că respectiva clauză referitoare la dobândă are caracter abuziv. Caracterul abuziv se apreciază în conformitate cu dispozițiile art. 4 alin. (1) din Legea nr. 193/2000 și art. 2 pct. 16 din O.G. nr. 21/1992, iar una din condițiile esențiale pentru aprecierea unei clauze ca fiind abuzivă este ca aceasta să creeze un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților.

Obligația băncilor de a include în calculul dobânzilor un indice de referință, Euribor, Robor, Bubor, în funcție de moneda creditului și o marjă fixă a fost introdusă abia prin O.U.G. nr. 50/2010, ori contractul în speță a fost încheiat anterior intrării în vigoare a ordonanței.

În ceea ce privește dispozițiile art. 3 lit. d) din condițiile speciale, care dau posibilitatea băncii să modifice dobânda curentă în cazul intervenirii unor „schimbări semnificative pe piața monetară”, instanța constată că în contract sunt definite schimbările semnificative la apariția cărora banca ar avea posibilitatea să modifice dobânda curentă.

Având în vedere aprecierile cu privire la clauza cuprinsă în art. 3 lit. d), tribunalul a apreciat că nici clauza din art. 6 lit. b) din condițiile speciale, care este indisolubil legată de clauza precedentă, având următorul conținut „la scadența finală, împrumutatul va achita și eventualele sume datorate ca urmare a ajustării dobânzii în condițiile pct. 3 d) nu are caracter abuziv.

Tribunalul a apreciat că este firesc ca în situația în care reclamantii întârzie plata ratelor să plătească un comision de penalizare sau o dobândă penalizatoare. Quantumul dobânzii penalizatoare, 2%, nu creează un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților. Împrejurarea că în contract nu este prevăzut un comision de penalizare și în ipoteza în care banca nu își îndeplinește obligațiile este justificată întrucât acest comision se aplică numai în situația în care împrumutații nu achită la scadență ratele, nu și în situația neîndeplinirii altor obligații.

În ceea ce privește clauzele prevăzute în art. 5 lit. a) din condițiile speciale și 3.5 din condițiile generale referitoare la comisionul de risc, acestea au fost criticate pe motiv că sunt lipsite de cauză.

Tribunalul a reținut că deși reclamantii au încheiat contracte de ipotecă, iar imobilele aduse drept garanție au fost asigurate, polița fiind cesionată în favoarea băncii, clauzele menționate și criticate ca fiind abuzive acoperă inclusiv riscul devalorizării garanțiilor aduse băncii. Astfel, perioada de rambursare prevăzută în contract este de 360 luni, la momentul semnării contractelor nefiind previzibilă evoluția pieței imobiliare în următorii 30 de ani. O devalorizare majoră a imobilelor aduse garanție ar pune banca în situația de a nu mai putea recupera o mare parte din sumele împrumutate în cazul insolvenței reclamantilor. Ca urmare, nu se poate susține că banca nu suportă niciun risc din moment ce bunurile aduse în garanție au fost asigurate.

În plus, tribunalul constată că acest comision se aplică la soldul creditului, și nu la totalul sumei împrumutate (art. 3.5 din condițiile generale) și este în quantum de 0,05 %. Ca urmare, acest comision scade proporțional cu scăderea riscului legat de devalorizarea garanțiilor.

În ceea ce privește clauzele prevăzute în art. 5 lit. g) și 11 lit. a) din condițiile speciale din contract ce obligă reclamantii să vireze lunar salariul sau venitul net în contul deschis la pârâtă, în caz contrar urmând a fi perceput un comision de 1%, tribunalul apreciază că aceste clauze nu creează un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților. Chiar și în aceste condiții reclamantii au avut libertatea de a alege liber furnizorul de servicii financiare care le oferă cele mai bune condiții pentru acest serviciu.

În ceea ce privește clauza cuprinsă în art. 7 lit. b) din condițiile speciale, tribunalul a apreciat că această clauză creează un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților întrucât reclamantii sunt împiedicați să opteze pentru cea mai avantajoasă ofertă de pe piața de asigurări.

În ceea ce privește definițiile dobânzii de referință a C. pentru creditele garantate cu ipotecă și definiția noțiunii de schimbări semnificative tribunalul a apreciat că acestea nu sunt susceptibile de a avea sau nu caracter abuziv, fiind simple definiții.

În ceea ce privește clauza cuprinsă în art. 3.12 din condițiile generale reclamantii nu au indicat motivele pentru care o apreciază abuzivă. Tribunalul a considerat că această clauză este clar exprimată în contract, iar valoarea comisionului de rezervă nu este stabilită de pârâtă, ci de BNR și se aplică la soldul creditului. Modificarea acestui comision intervine doar în situația modificării de către BNR a quantumului acestuia în sens crescător sau descrescător. De asemenea, algoritmul de calcul a fost clar prevăzut în contract, iar reclamantii au luat cunoștință de obligația de a achita acest comision la semnarea contractului și au acceptat semnarea contractului în aceste condiții.

În ceea ce privește clauza cuprinsă în art. 4.2 din condițiile generale, tribunalul a apreciat că aceasta creează un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților în condițiile în care permite băncii să modifice în mod unilateral contractul, fără a solicita consimțământul reclamantilor, ceea ce contravine dispozițiilor Legii nr. 193/2000. Prin conversia în lei a creditului se poate ajunge la o majorare a costurilor contractului, în funcție de dobânda și comisioanele practicate de bancă la creditele în lei, la momentul conversiei. În condițiile în care reclamantii și-au asumat obligația de a achita ratele de credit în Euro și nu înregistrează restanțe la plata ratelor nu se justifică dreptul băncii de a modifica unilateral moneda creditului.

În ceea ce privește clauzele cuprinse în art. 8.1 lit. a) liniuțele 2 și 3 și 8.1 lit. c) și d) din condițiile generale aferente contractului, tribunalul a apreciat că aceste clauze creează un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților în condițiile în care banca percepe un comision de risc, menit să acopere riscul neîndeplinirii obligațiilor și situația în care creditul nu mai este garantat corespunzător. Practic, potrivit acestor clauze, banca poate declara creditul scadent anticipat nu doar în situația în care împrumutații nu își mai îndeplinesc obligațiile contractuale sau în caz de devalorizare a garanțiilor, ci și în situația în care banca apreciază, pe baza unor criterii nespecificate în contract definite ca „împrejurări neprevăzute” că vor putea interveni cele două situații, chiar dacă acele situații nu s-au produs. În aceste condiții, pârâta poate declara scadent anticipat creditul chiar dacă reclamantii își îndeplinesc toate obligațiile contractuale sau garanțiile nu s-au devalorizat însă au apărut acele „împrejurări neprevăzute”, nespecificate în contract, care, în opinia băncii fac improbabilă îndeplinirea obligațiilor de către împrumutați.

De asemenea clauza ce conferă dreptul băncii de a declara scadent anticipat creditul și în situația în care împrumutatul și-a îndeplinit obligațiile contractuale, însă nu și-a îndeplinit obligațiile din alte contracte încheiate cu banca sau cu alte instituții este contrară dispozițiilor Legii nr. 193/2000 și creează un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților. Declararea scadenței anticipate, cu consecința obligației împrumutaților de rambursare a soldului și a dobânzilor, echivalează cu o desființare a contractului, or, nu este admisibilă desființarea unui contract decât pentru motive ce țin de respectivul contract, nu și de alte contracte.

În ceea ce privește clauzele cuprinse în art. 8.1 lit. b) și e) ce dau posibilitatea băncii să declare soldul creditului ca fiind scadent anticipat în situația în care împrumutatul nu își îndeplinește obligațiile asumate conform convenției sau în situația în care împrumutatul sau terțe persoane au inițiat proceduri prin care veniturile împrumutatului să fie distribuite între creditori, tribunalul a apreciat că acestea nu sunt abuzive întrucât nici nu sunt contrare cerințelor bunei-credințe și nici nu creează un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților.

În ceea ce privește clauza cuprinsă în art. 10.2 din contract, reclamantii nu au indicat motivele pentru care o apreciază abuzivă. Tribunalul a constatat că situațiile în care banca poate percepe aceste costuri suplimentare sunt clar prevăzute în contracte, putând fi determinat inclusiv cuantumul acestor costuri suplimentare pe baza dispozițiilor contractului, nefiind lăsate la aprecierea băncii.

În ceea ce privește clauza prevăzută în art. 13.1 ultima frază, reclamantii nu au indicat motivele pentru care o apreciază abuzivă. Clauza ce obligă reclamantii să achite comisioanele aferente practicate de bancă în ipoteza în care solicită modificarea contractului nu creează un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților.

În ceea ce privește capătul de cerere având ca obiect modificarea art. 3 lit. a), art.3 lit. d) și a definiției dobânzii de referință a C. de către instanța tribunalul a reținut, în primul rând, faptul că un contract este rezultatul acordului de voință, al consimțământului liber exprimat al părților, iar controlul judiciar poate fi exercitat doar asupra condițiilor de valabilitate sau de executare a contractului, dar nu se poate substitui voinței părților.

În speță nu sunt aplicabile dispozițiile art. 13 din Legea nr. 193/2000 deoarece instanța nu a fost sesizată ca urmare a controlului efectuat de Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor, ci de un consumator, ce invocă caracterul abuziv al unor clauze menționate în propriul contract.

Tribunalul a reținut de asemenea că în speță nu sunt aplicabile dispozițiile art. 35, 36 și 37 din O.U.G. nr. 50/2010, invocate de reclamantii întrucât, în speță, contractul a fost încheiat anterior intrării în vigoare a O.U.G. nr. 50/2010.

În ceea ce privește capătul de cerere având ca obiect constatarea nulității absolute a contractului de achiziție pachet individual de produse sau servicii bancare și a contractului pentru prestarea serviciului „C. DIRECT” încheiate între părți pentru încălcarea dispozițiilor art. 10 din Legea nr. 296/2004 tribunalul constată că aceste două contracte au fost încheiate ulterior încheierii contractului de credit.

Astfel, contractul de credit a fost încheiat la data de 28 mai 2008, contractul de achiziție pachet individual de produse sau servicii bancare a fost încheiat la data de 18 septembrie 2008, iar contractul pentru prestarea serviciului „C. DIRECT” a fost încheiat la data de 18 august 2008.

De asemenea, reclamantii nu au făcut dovada că banca a folosit manopere dolosive pentru a-i determina să încheie cele două contracte. Manoperele dolosive nu se presupun, ci trebuie dovedite de reclamantii. Reclamantii nu au făcut nici dovada violentei morale invocate în cererea de chemare în judecată.

În ceea ce privește capătul de cerere având ca obiect constatarea încetării contractului de achiziție pachet individual de produse sau servicii bancare și a contractului pentru prestarea serviciului „C. DIRECT” ca urmare a rezilierii de către reclamantii exprimată în convocarea la conciliere directă din data de 30 noiembrie 2009 și stingerea obligației de a mai plăti pe viitor lunar suma de 28 de euro, tribunalul reține că reclamantii nu au arătat care sunt obligațiile neexecutate de către pârâtă care să justifice rezilierea. Chiar dacă părțile au prevăzut un pact comisoriu de gradul patru, pentru a interveni rezilierea contractului, trebuie ca pârâta să nu își fi executat obligațiile contractuale, ceea ce în speță nu s-a întâmplat. În situația în care reclamantii nu mai doresc continuarea celor două contracte au posibilitatea denunțării unilaterale, însă cu consecințele ce sunt prevăzute în cele două contracte în situația denunțării unilaterale.

Clauzele cuprinse în art. 5.2.1, art. 5.5.4.1, art. 8.2 din contractul de achiziționare a pachetului individual de produse și servicii bancare, instanța a constatat că dispozițiile contractuale criticate sunt în mod clar exprimate, nu sunt contrare cerințelor bunei-credințe și nu creează un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților. De altfel, nici reclamantii nu au arătat care sunt motivele pentru care respectivele clauze sunt abuzive.

În ceea ce privește daunele morale solicitate de reclamantii, tribunalul a apreciat că reclamantii nu au făcut dovada îndeplinirii cumulative a condițiilor prevăzute de art. 998 C. civ., respectiv condiția prejudiciului moral creat prin inserarea clauzelor apreciate de instanță ca fiind abuzive. Ca urmare, a respins și acest capăt de cerere ca neîntemeiat.

Împotriva acestei sentințe au declarat apel atât reclamantii, cât și pârâta.

Prin decizia civilă nr. 245 din 15 aprilie 2014 pronunțată de Curtea de Apel București, Secția a VI-a civilă, s-a respins apelul pârâtei SC C., formulat împotriva sentinței civile nr. 5252 din 28 iunie 2013 pronunțată de Tribunalul București, Secția a VI-a civilă, în dosarul nr. x/2/2013.

S-a admis apelul reclamantilor A. și B. formulat împotriva aceleiași sentințe pe care a schimbat-o în parte, în sensul că, pe fond, a constatat nulitatea absolută a clauzelor cuprinse în art. 3 lit. d) din Condițiile speciale, art. 5 lit. a) din Condițiile speciale, art. 3.5 din Condițiile generale, art. 10.2 din Condițiile generale, art. 13.1 ultima teză din Condițiile generale aferente Contractului de Credit nr. 0149531 din 28 mai 2008 și ale art. 5.2.1. teza finală și art. 8.2 din Contractul de achiziționare pachet individual de produse și servicii bancare, fiind menținute celelalte dispoziții ale sentinței.

A fost obligată apelanta-pârâtă la plata cheltuielilor de judecată de 531,59 lei.

Pentru a pronunța această soluție, cu privire la apelul pârâtei, Curtea de apel a reținut următoarele:

Tribunalul a constatat ca fiind abuzive clauzele cuprinse în art. 7 lit. b) din Condițiile speciale, referitoare la obligația reclamantilor de a încheia polița de asigurare cu o societate de asigurări parteneră V./agreată de bancă, art. 4.2 din condițiile generale ale contractului care prevăd

modificarea unilaterală a contractului în ce privește conversia în lei a creditului acordat în moneda Euro și să aplice, începând cu data efectuării conversiei, rata dobânzii curente practică de bancă și toate celelalte condiții valabile pentru același produs de creditare, în Ron, să calculeze dobânda curentă, precum și oricare din sumele costurile și sumele datorate prin raportare la valoarea creditului denominat în RON; art. 8.1 lit. a liniuțele 2 și 3 și art.8.1 lit. c) și d) ce dau posibilitatea băncii să declare scadent anticipat creditul în situația în care împrumutatul nu își îndeplinește obligațiile conform altor convenții încheiate cu banca sau conform unor convenții încheiate de împrumutat cu alte societăți financiare/de credit sau în cazul apariției unei împrejurări neprevăzute care, în opinia băncii face să devină improbabil ca împrumutatul să își poată îndeplini obligațiile asumate conform contractului și în cazul apariției unei situații neprevăzute conform căreia, în opinia băncii, creditul acordat nu mai este garantat corespunzător.

În ceea ce privește clauza cuprinsă în art. 7 lit. b) din condițiile speciale, instanța de apel a considerat că tribunalul a apreciat în mod corect că această clauză creează un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților întrucât reclamanții sunt împiedicați să opteze pentru cea mai avantajoasă ofertă de pe piața de asigurări. Prin impunerea unei anumite societăți de asigurare, este impus reclamanților și un anumit preț al asigurării practicat de acea societate de asigurări, pe care reclamanții nu îl cunosc la momentul încheierii contractului de credit, precum și condițiile practicate de acea societate de asigurări, pe care reclamanții nu le cunosc la momentul încheierii contractului de credit. De altfel, reclamanții nu cunosc la momentul semnării contractului de credit nici care sunt societățile de asigurări agreate de bancă, acestea nefiind prevăzute în contract. Câtă vreme reclamanții încheie contracte de asigurare a bunurilor constituite garanție, cu oricare din societățile de asigurare autorizate, este acoperit riscul pieririi bunurilor.

În ceea ce privește clauza cuprinsă în art. 4.2 din condițiile generale, curtea de apel a apreciat că aceasta creează un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților în condițiile în care permite băncii să modifice în mod unilateral contractul, fără a solicita consimțământul reclamanților, ceea ce contravine dispozițiilor Legii nr. 193/2000, respectiv art. 1 lit. a) din Anexa Legii nr. 193/2000. Așa cum în mod corect a reținut tribunalul, prin conversia în lei a creditului se poate ajunge la o majorare a costurilor contractului, în funcție de dobândă și comisioanele practicate de bancă la creditele în lei, la momentul conversiei. În condițiile în care reclamanții și-au asumat obligația de a achita ratele de credit în Euro și nu înregistrează restante la plata ratelor nu se justifică dreptul băncii de a modifica unilateral moneda creditului.

În ceea ce privește clauzele cuprinse în art. 8.1 lit. a liniuțele 2 și 3 și 8.1 lit. c) și d) din condițiile generale aferente contractului, Curtea de apel a arătat că aceste clauze pentru a nu fi abuzive ar trebui să vizeze exclusiv raporturile contractuale dintre părți, iar nu cele încheiate de client cu alte unități de creditare sau chiar cu aceeași bancă, pentru că scadența anticipată a creditului trebuie să fie în legătură cu acel credit, iar nu cu altele, într-un astfel de caz creându-se un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților. Astfel, consumatorul se vede în situație în care ar trebui să ramburseze imediat creditul obținut, cu toate că plata ratelor se face constant și la termen, în cazul în care nu ar achita ratele scadente ale unui alt credit, deși neplata s-ar putea datora contestării datoriei sau altor cauze neimputabile împrumutatului. Evident, o atare situație nu poate fi acceptată pentru că expune consumatorul într-o poziție defavorabilă față de banca împrumutătoare, care are la discreție stabilirea momentului scadenței anticipate inclusiv în situații care exced culpei creditorului său în sens contractual.

Instanța de apel a apreciat caracterul abuziv al dispozițiilor art. 8.1 lit. c) și d) care transpore din formulările generale și echivoce folosite pentru alte situații de declarare anticipată a scadenței, respectiv „situație neprevăzută”, „în opinia Băncii”, „să devină improbabil”, „garantat corespunzător”, formulări care sunt departe de a oferi posibilitatea reală unui observator independent să aprecieze asupra temeiniciei unui astfel de motiv. În realitate, aceste clauze oferă băncii dreptul exclusiv și discreționar de a declara soldul creditului scadent anticipat, fără ca instanța investită cu verificarea legalității unei astfel de măsuri să se poată pronunța într-un sens sau altul. Prin urmare, clauza analizată a fost considerată abuzivă, întrucât exclude, prin modul în care

este formulată, posibilitatea verificării îndeplinirii condițiilor pe care le cuprinde.

De asemenea, clauza ce conferă dreptul băncii de a declara scadent anticipat creditul și în situația în care împrumutatul și-a îndeplinit obligațiile contractuale însă nu și-a îndeplinit obligațiile din alte contracte încheiate cu banca sau cu alte instituții s-a apreciat că este contrară dispozițiilor Legii nr. 193/2000 și creează un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților. Declararea scadenței anticipate, cu consecința obligației împrumutaților de rambursare a soldului și a dobânzilor, echivalează cu o desființare a contractului, or, nu este admisibilă desființarea unui contract decât pentru motive ce țin de respectivul contract, nu și de alte contracte.

În ce privește critica referitoare la existența caracterului negociat al clauzelor cenzurate de instanța de fond, Curtea de apel a reținut dispozițiile art. 4 și 6 din Legea nr. 193/2000.

În ce privește încheierea contractului, Curtea a apreciat că reclamanta, în calitate de consumator, a acționat de pe o poziție inegală în raport cu banca. Contractul încheiat este unul de adeziune, clauzele cuprinse fiind prestabilite de către împrumutător, fără a da posibilitatea cocontractantului de a modifica sau înlătura vreuna din aceste clauze, fiind redactate în spiritul prevederilor art. 4 alin. (2) din lege. Reclamanții nu au avut posibilitatea să negocieze nicio clauză din contract, întreg actul juridic fiind impus, în forma respectiva, de către bancă. Conform art. 4 alin. (3) teza finală din Legea nr. 193/2000, băncii îi revenea obligația de a dovedi că a negociat în mod direct clauzele abuzive cu împrumutatul, ceea ce nu s-a întâmplat în cauză.

Instanța de apel a avut în vedere că, pentru reclamanți, creditele contractate erau străine profesiilor exercitate de aceasta, pentru aceștia, contractele având un caracter extraprofesional. Condițiile speciale și generale sunt prestabilite de părată, iar conținutul lor nu a fost negociat efectiv cu reclamanții, în sensul de a da acestora posibilitatea reală de a modifica conținutul acestora, prin efectul negocierii.

În ce privește buna-credință, Curtea de apel a subliniat că o clauză abuzivă presupune existența unei prezumții de rea-credință din partea profesionistului. Însăși Directiva comunitară nr. 93/13/CEE privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii trimite la buna-credință atunci când definește clauzele abuzive. În contract nu s-a făcut nicio mențiune contrară ofertei băncii așa cum a fost aceasta publicată.

Cu privire la critica referitoare la inexistența dezechilibrului între drepturile și obligațiile părților, Curtea a arătat că, în lipsa negocierii, consumatorii au fost privați de puterea de a influența clauzele contractuale, fapt ce conduce la ideea de dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților, chiar dacă aceste clauze nu au fost ascunse sau neapărat ambigue, prin modul cum au fost redactate, regulile clauzelor abuzive se vor aplica chiar și atunci când consumatorul a înțeles clauzele contractului.

În ce privește critica referitoare la faptul că aceste clauze se referă la prețul datorat, preț ale cărui elemente ar fi clar definite în convenții, Curtea nu a reținut această critică, subliniind că, de altfel, clauzele prevăzute la art. 7 lit. b din condițiile speciale, art. 4.2 din condițiile generale și art. 8.1. lit. a) liniuțele 2 și 3, lit. c) și d) din condițiile generale aferente contractului de credit și constatate ca fiind abuzive nu țin de obiectul principal al contractului, ca să poată să fie excluse cenzurii instanței din perspectiva caracterului abuziv.

Curtea a reținut că apelanta-pârată s-a rezumat la a invoca critici de ordin generic, fără să arate în concret, în raport cu fiecare clauză constatată ca fiind abuzivă, motivele de nemulțumire cu privire la hotărârea apelată și să argumenteze, din perspectiva criteriilor de determinare a clauzelor abuzive, neîndeplinirea acestora cu privire la clauzele analizate.

În consecință, pentru aceste motive, Curtea a constatat apelul pârâtei nefondat.

Cu privire la apelul declarat de reclamanți, Curtea a constatat că, în ce privește critica referitoare la faptul că instanța de fond a reținut prevederile art. 95 din O.U.G. nr. 50/2010, în forma de după modificarea acestuia prin Legea nr. 288/2010, deși reclamanții au făcut referire la alt temei juridic, respectiv art. 95, art. 35, art. 36, art. 37 din O.U.G. nr. 50/2010, în forma de la data de 11 iunie 2010, într-adevăr modificările aduse art. 95 nu pot opera decât de la data intrării în vigoare a Legii nr. 288/2010.

În acest sens, s-a pronunțat și Curtea Constituțională prin Decizia nr. 1656/2010 care a stabilit, cu putere de lucru judecat, că modificările aduse art. 95 din ordonanța de urgență nu pot opera, în ciuda exprimării defectuoase a textului de lege, decât de la data intrării în vigoare a Legii de aprobare a ordonanței de urgență, altfel ar fi înlăturate efectele produse de ordonanța de urgență până la data intrării în vigoare a legii de aprobare și ar opera retroactiv.

Însă, prin faptul că tribunalul a reținut și art. 95 din O.U.G. nr. 50/2010, în forma modificată de Legea nr. 288/2010 și nu a avut în vedere Decizia Curții Constituționale mai sus evocată, instanța de apel nu a considerat că hotărârea atacată este lovită de nulitate pentru nemotivare.

Prin urmare, critica referitoare la nemotivarea hotărârii, sentința cuprinzând motivele de fapt și de drept care au format convingerea instanței nu a fost considerată întemeiată.

Cu privire la clauza prevăzută de art. 3 lit. d) din condițiile speciale „banca își rezervă dreptul de a revizui rata dobânzii curente în cazul intervenirii unor schimbări semnificative pe piața monetară, comunicând împrumutatului noua rată a dobânzii. Rata dobânzii astfel modificată se va aplica de la data comunicării”, Curtea a apreciat că această clauză este abuzivă și, în consecință, lovită de nulitate absolută, fiind incidentă ipoteza prevăzută de pct. 1 lit. a din Anexa la Legea nr. 193/2000. Faptul că în condițiile generale a definit noțiunea de schimbări semnificative, respectiv orice variație cu o cotă procentuală de 0,2% p.a sau mai mare a valorii indicilor de referință ai pieței monetare, față de valoarea acestora la data de referință (excepția lipsei de interes. data acordării creditului, data revizuirii dobânzii curente, etc), orice modificări ale costurilor de refinanțare ale băncii care ar genera o depășire a nivelului maxim acceptabil pentru aceasta în vederea continuării desfășurării activității în legătură cu un anumit produs/serviciu, în condițiile de profitabilitate precum și orice modificări legislative ce ar supune banca la suportarea unor costuri noi/suplimentare/majorate față de cele avute în vedere la data de referință (excepția lipsei de interes, data acordării creditului, data revizuirii dobânzii curente, etc.), incluzând, dar fără a se limita la situațiile prevăzute la secțiunea 10.1), Curtea de apel a apreciat că prin inserarea clauzei analizate se creează un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților, în detrimentul consumatorului, și contrar cerințelor bunei-credințe.

S-a considerat de către instanța de apel că noțiunea de „schimbări semnificative pe piața monetară” este lipsită de claritate, greu inteligibilă, conferind băncii posibilitatea de a modifica unilateral contractul în raport de interesele sale financiare, în detrimentul consumatorului, acestuia din urmă nefiindu-i acordat în mod convențional dreptul de a rezilia contractul, iar dreptului băncii de a majora dobânda în cazul intervenirii unei schimbări semnificative, nu îi corespunde obligația corelativă a băncii de a diminua dobânda atunci când scade indicele de referință.

Curtea a mai apreciat că, în cazul contractelor de adeziune, când obligațiile și drepturile părților sunt prestabilite, pentru a beneficia de protecția instituită de lege, regulile clauzelor abuzive se vor aplica și atunci când consumatorul a înțeles chiar clauzele din contract, tocmai pentru că este vorba de o impunere a clauzelor din partea celui care deține forța financiară și juridică și care îl pune într-o situație de avantaj juridic și economic în detrimentul consumatorului.

S-a mai reținut în ceea ce privește clauza cuprinsă în art. 3 lit. d) din condițiile speciale ale convenției - data ajustării dobânzii, că, deși, „banca își rezervă dreptul de a revizui rata dobânzii curente în cazul intervenirii unor schimbări semnificative pe piața monetară, comunicând împrumutatului noua rată a dobânzii; rata dobânzii astfel modificată se aplică de la data comunicării”, cu toate acestea, în art. 3 lit. a) din aceleași condiții speciale, în contractul examinat, părțile au stipulat că rata dobânzii curente este de „5,95% p.a.”, fără alte precizări și fără a se menționa că dobânda este variabilă. Astfel, în lipsa unei clauze exprese în acest sens, prezumția este în sensul că părțile au contractat o dobândă fixă, iar nu una variabilă, constatându-se astfel o primă inadvertență întrucât, deși prin acordul comun părțile au stabilit perceperea unei dobânzi într-un procent fix, totuși, ulterior s-a stipulat dreptul băncii de a modifica rata dobânzii curente, în cazul apariției unor schimbări semnificative pe piața monetară.

S-a considerat de către instanța de apel că o astfel de clauză ridică probleme sub aspectul echilibrului contractual, în sensul că oferă părții dreptul discreționar de a revizui rata dobânzii

curente, fără ca noua rată să fie negociată cu clientul, acesta urmând a fi doar înștiințat.

Curtea de apel a apreciat ca, motivele încadrate „unei schimbări semnificative pe piața monetară” sunt abuzive, pentru că, în eventualitatea unui litigiu, nu numai că nu se poate aprecia dacă sunt întemeiate sau nu, dar nici măcar nu se poate stabili, conform unor criterii obiective, dacă s-au produs, fiind de netăgăduit că piața financiară evoluează diferit în funcție de indicele la care se raportează. Această modalitate de exprimare face ca respectiva clauză să fie interpretată doar în favoarea împrumutătorului, servind doar intereselor acestuia, fără a da posibilitatea consumatorului de a verifica dacă majorarea este judicios dispusă și dacă era necesară și proporțională scopului urmărit.

Cu privire la clauza cuprinsă în art. 3 lit. a) din condițiile speciale, Curtea de apel a reținut raționamentul primei instanțe în sensul că potrivit art. 3 lit. a) dobânda a fost stabilită la 5,95% p.a. Chiar dacă nu se precizează în contract din ce se compune dobânda de 5,95%, procentul a fost clar exprimat, iar reclamantii l-au cunoscut la încheierea contractului și l-au acceptat. Cu toate că nu s-a prevăzut o dobândă formată dintr-un indice de referință plus o marjă fixă, aceasta nu înseamnă automat că respectiva clauză referitoare la dobândă are caracter abuziv. Caracterul abuziv se apreciază în conformitate cu dispozițiile art. 4 alin. (1) din Legea nr. 193/2000 și art. 2 pct. 16 din O.G. nr. 21/1992, iar una din condițiile esențiale pentru aprecierea unei clauze ca fiind abuzivă este ca aceasta să creeze un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților. Obligația băncilor de a include în calculul dobânzilor un indice de referință, Euribor, Robor, Bubor, în funcție de moneda creditului și o marjă fixă a fost introdusă abia prin O.U.G. nr. 50/2010, or contractul în speță a fost încheiat la data de 28 mai 2008. În plus, cuantumul dobânzii prevăzută în contract nu creează un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților, astfel încât această clauză referitoare la dobândă nu poate fi considerată ca având caracter abuziv.

În ce privește comisionul de risc cuprins în art. 5 lit. a) din Condițiile speciale, Curtea a arătat că potrivit acestei clauze „comision de risc: 0,05%, aplicat la soldul creditului, plătit lunar în zilele de scadentă, pe toată perioada de derulare a convenției de credit”. Prin introducerea comisionului de risc în art. 5 lit. a) din contract au fost vătămăte interesele legitime patrimoniale ale reclamantilor prin majorarea considerabilă a ratei lunare. Contractul trebuie încheiat și executat cu respectarea principiului bunei-credințe, părțile fiind obligate a acționa corect și echitabil în raporturile directe, fără ca vreuna dintre acestea să obțină un avantaj disproportionat în detrimentul celeilalte, cum este cazul în speță, prin perceperea comisionului contestat fără o contraprestație corespunzătoare.

Referitor la condiția dezechilibrului semnificativ între drepturile și obligațiile părților, Curtea de apel a reținut că este vorba în primul rând de un dezechilibru economic, indiferent dacă acesta a produs sau nu efecte asupra patrimoniului reclamantilor. Utilizând criteriul echivalenței în aprecierea echilibrului/dezechilibrului contractual, s-a avut în vedere faptul ca echivalența prestațiilor presupune ca drepturile și obligațiile reciproce să aibă, dacă nu o valoare identică, măcar una apropiată, ceea ce nu e cazul în speță.

Banca nu a definit în contract clar ce reprezintă acest comision de risc, față de cuantumul comisionului raportat la valoarea creditului, dacă este costul unui serviciu prestat, care este acesta, ori contravaloarea unui prejudiciu suportat de banca urmare a faptei comise de consumator, care ar fi o astfel de situație cuprinsă în noțiune de risc, există sau nu posibilitatea de restituire a acestuia în cazul în care un astfel de eveniment nu se produce, în condițiile în care consumatorul a garantat creditul. Deși acest comision a fost aplicat nu s-a arătat în funcție de ce criteriu s-a stabilit, de ce s-a impus aplicarea lui, cum a fost el negociat.

Contractul de credit cuprinde alte clauze care să asigure banca de riscul neplății creditului, respectiv garanția ipotecară, asigurarea obligatorie a imobilelor cesionată în favoarea băncii, dobânda penalizatoare, posibilitatea de a declara exigibil anticipat creditul.

Prin aceste dispoziții banca s-a asigurat împotriva riscului de neplată, stipularea suplimentară a unui comision de risc nefiind altceva decât o clauză abuzivă.

S-a apreciat că s-a creat astfel un dezechilibru nejustificat, întrucât pentru prestația constând

în creditele puse la dispoziție, reclamanții achită dobânda convenită, precum și comisionul de risc, pe întreaga durată a contractului.

Apelanta a invocat faptul că cele două contracte, în ansamblul lor, Convenție de achiziționare pachet individual de produse și servicii bancare și Contract pentru prestarea serviciului C. DIRECT sunt abuzive, fiind doar semnate de reclamanți, aceștia neavând posibilitatea reală, concretă de a lua cunoștință de acestea, neștiind că aceste contracte sunt asociate contractului de credit încheiat, fiind constrânși să le încheie.

Curtea nu a primit criticile formulate deoarece convențiile menționate au fost încheiate ulterior perfectării contractului de credit încheiat la data de 28 mai 2008, respectiv la 12 august 2008 și 19 septembrie 2008, apelanții nefăcând nicio dovadă cu privire la faptul că aceste contracte le-au fost impuse de bancă.

Cu privire la art. 5.2.1 din Contractul de achiziționare pachet individual de produse și servicii bancare, acest a prevede că pentru administrarea pachetului de servicii, „banca percepe un comision e administrare a cărui valoare este/va fi cea precizată la data perceperii, în Lista de Tarife și Comisioane a Băncii. Comisionul de administrare se percepe lunar, în ultima zi lucrătoare a lunii. Banca își rezervă dreptul de a modifica oricând valoarea și/sau modul de percepere a comisionului de administrare a Pachetului, urmând să informeze Clientul prin afișarea noii valori și/sau a noului mod de percepere a acestuia în incinta sucursalelor, agențiilor, ..., noua valoare și/sau noul mod de percepere fiind opozabil începând de la data afișării”.

Curtea a constatat că ultima teză a art. menționat este abuzivă, în ce privește dreptul discreționar de a modifica comisionul de administrare. Și această prevedere este abuzivă întrucât este îndeplinită condiția creării unui dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților.

Cu privire la critica vizând faptul că art. 5.5.4.1. pct. I din Contractul de achiziționare pachet individual de produse și servicii bancare, prin prisma faptului că ar anula dreptul consumatorului la denunțarea contractului, fapt interzis de art. 84 din Legea nr. 296/2004, Curtea de apel a reținut că, potrivit art. 84 din actul normativ, se prevede că „Dreptul consumatorului la denunțarea sau rezilierea contractului nu poate fi anulat sau restrâns de nicio clauză contractuală sau înțelegere între părți, în cazurile prevăzute de lege, aceasta fiind considerată nulă de drept. Drepturile părților referitoare la o justă despăgubire nu vor fi afectate în cazul denunțării unilaterale”.

Or, articolul criticat de apelanți prevede faptul că dacă denunțarea unilaterală a contractului este realizată de client și acesta nu dorește să renunțe la creditul asociat, atunci de la data denunțării, ca efect al acesteia, creditului asociat i se vor aplica costurile standard aplicabile produselor standard de creditare aflate, la data denunțării, în oferta băncii.

Din redactarea clauzei nu rezultă că este anulat dreptul clienților la denunțarea sau rezilierea contractului.

Clauza este redactată în termeni clari și inteligibili, nepunând probleme sub aspectul înțelegerii sale.

În ce privește clauza de la art. 8.2 din același contract, criticată de apelanți prin prisma faptului că ar contraveni Hotărârii pronunțate în Cauza C-243/08 *Pannon GSM împotriva Erysebet Sustikne Gyorfı*, Curtea a reținut fondată critica în ce privește ultima teză a articolului menționat referitoare la situațiile în care acționează ca reclamant, Banca are dreptul să aleagă instanța de judecată în condițiile legii, din România sau din străinătate, chiar în cazul în care Clientul nu se află în raza de jurisdicție a respectivei instanțe, reținând că apelanții au domiciliul în Bacău și au încheiat convențiile atacate cu o sucursală a băncii din același oraș.

În ce privește criticile referitoare la faptul că sentința ar cuprinde motive contradictorii, străine de natura pricinii, Curtea nu a reținut această critică, hotărârea fiind argumentată logic și cuprinzător, susținând soluția pronunțată.

Cu privire la acordarea daunelor morale, Curtea de apel a arătat că daunele morale sunt consecințe de natură nepatrimonială cauzată persoanei printr-o faptă ilicită culpabilă, constând în atingeri aduse personalității sale fizice, psihice și sociale, or, în situația de față, reclamanții nu au făcut dovada unei astfel de atingeri aduse personalității lor. Prin inserarea clauzelor nu se poate

reține că li s-a adus reclamanților vreo atingere unui drept personal nepatrimonial.

În ce privește critica referitoare la motivarea tribunalului în sensul că, în ce privește clauzele cuprinse în art. 10.2 și art. 13.1 ultima frază din Condițiile generale, reclamanții nu au prezentat motivele pentru care aceștia le consideră abuzive, Curtea a reținut că, într-adevăr, aceștia au menționat în cerere că aceste clauze sunt abuzive pentru argumentele prezentate în privința art. 6 lit. b din Condițiile Speciale, adică obiectul obligației nu este determinat sau determinabil.

Pentru a reține stipularea în contract a unui motiv pentru creșterea costurilor creditului este necesară prezentarea unei situații clare, corespunzător descrisă, care să ofere clientului posibilitatea de a cunoaște de la început că, dacă acea situație se va produce, costurile creditului vor crește.

Doar astfel opțiunea lui de a contracta este liberă, perfect conștientă și cu reprezentarea corectă a consecințelor actului juridic pe care îl va semna. Totodată, motivul trebuie să fie suficient de clar arătat ca, în eventualitatea unui litigiu în legătură cu aplicarea unei astfel de clauze, instanța judecătorească să aibă posibilitatea de a realiza un control judiciar adecvat și eficient pentru a conchide în sensul existenței sau inexistenței situației care constituie motiv pentru creșterea sumelor percepute.

Instanța de apel a considerat că motivele menționate în art. 10.2 din contract nu îndeplinesc această condiție, astfel că, în eventualitatea unui litigiu, nu numai că nu se poate aprecia dacă este întemeiat sau nu, dar modalitatea de exprimare face ca respectiva clauză să fie interpretată doar în favoarea împrumutătorului, servind doar intereselor acestuia, fără a da posibilitatea consumatorului de a verifica dacă majorarea este judicios dispusă și dacă era necesară și proporțională scopului urmărit.

Referitor la condiția dezechilibrului semnificativ între drepturile și obligațiile părților, Curtea de apel a reținut că este vorba în primul rând de un dezechilibru economic, fără a avea relevanță dacă acesta a produs sau nu efecte asupra patrimoniului reclamanților. Este obligatorie redactarea clară și fără echivoc a clauzelor astfel încât să nu fie necesare cunoștințe de specialitate pentru înțelegerea lor.

Curtea a apreciat că, în mod legal și temeinic susține apelanta-reclamantă că respectivele clauze prevăzute la art. 10.2 din Condițiile Generale ale Convenției de credit au un caracter abuziv și sunt lovite de nulitate absolută întrucât fac parte dintr-un contract de adeziune, fiind prestabilite de Bancă, fără a i se da posibilitatea de a putea modifica sau înlătura aceste clauze cuprinse în contractul standard.

Potrivit art. 13.1, la cererea împrumutătorului, banca poate aproba modificarea clauzelor convenției. Orice modificare a clauzelor convenției se va efectua exclusiv în baza acordului părților, urmând a fi consemnată prin act adițional. În cazul aprobării cererii de modificare, împrumutătorul se obligă să achite, la data prevăzută în aprobare, comisionul aferent, stabilit de bancă.

Curtea a constatat că teza finală a articolului menționat, referitoare la comisionul aferent modificării clauzelor contractuale, la cererea împrumutătorului, este abuzivă întrucât este îndeplinită condiția creării unui dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților și nu există o echivalență a prestațiilor în ce privește inserarea acestei clauze, criteriile relei-credințe și a dezechilibrului între drepturile și obligațiile părților fiind întrunite pentru a constata caracterul abuziv al acestei clauze.

În ce privește cererea privind constatarea nulității absolute pentru încălcarea art. 10 din Legea nr. 294/2004 sau anularea pentru dol sau violență morală a Contractului de achiziționare pachet individual de produse și servicii bancare și a Contractului pentru prestarea serviciului C. DIRECT, introduse la Capătul „F” din acțiune, Curtea de apel a reținut că nici dolul și nici violența morală invocate cu privire la încheierea Contractului de achiziționare nu au fost dovedite de reclamanți. Astfel, potrivit art. 960 C. civ. alin. (2) prevede că „dolul nu se presupune, cu alte cuvinte el trebuie dovedit.

În ce privește violența, reclamanții nu au motivat cum s-a manifestat aceasta și nici nu au dovedit întrunirea condițiilor necesare pentru ca violența să fie viciu de consimțământ, în

conformitate cu prevederile art. 953, art. 955- art. 958 C. civ.

În ce privește art. 10 din Legea nr. 296/2004, acesta dispune că „Este interzisă condiționarea vânzării către consumator a unui produs, de cumpărarea unei cantități impuse sau de cumpărarea concomitentă a unui alt produs sau serviciu. De asemenea, este interzisă prestarea unui serviciu către consumator, condiționată de prestarea altui serviciu sau de cumpărarea unui produs.” Curtea de apel a reținut că acesta articol nu este aplicabil speței, din moment ce convențiile în privința cărora s-a invocat nerespectarea acestui articol au fost încheiate ulterior încheierii contractului de credit, și prin urmare, nu se poate reține temeiul de drept pretins de reclamant.

S-a mai reținut că nici art. 13 din lege, invocat de apelant, nu este aplicabil în speță, într-o acțiune pornită potrivit art. 14 din lege, ci se aplică proceselor privind constatarea contravențiilor și soluționarea litigiilor în legătură cu acestea, la cererea organelor de control abilitate să efectueze verificări la sesizarea persoanelor prejudiciate prevăzute la art. 2 alin. (1) sau din oficiu în legătură cu respectarea dispozițiilor prezentei legi.

Cu privire la faptul că tribunalul nu a acordat cheltuielile de judecată, în totalitate, conform art. 274 C. proc. civ., Curtea a reținut că prin sentința civilă nr. 5931 din 30 septembrie 2013 s-a admis cererea de completare a dispozitivului formulată de reclamant și s-a dispus completarea dispozitivului sentinței civile nr. 5252 din 28 iunie 2013 pronunțată în dosarul nr. x/3/2012, în sensul că a obligat pârâta să plătească reclamanților suma de 756,6 lei, cheltuieli de judecată, sumă ce va fi actualizată cu indicele de inflație de la data pronunțării până la data plății și dobânda legală aferentă sumei de 756,6 lei calculată de la data pronunțării până la data plății.

Prin Încheierea pronunțată la data de 12 decembrie 2013 Tribunalul București, Secția a VI-a civilă a admis cererea de îndreptare a erorii materiale și a dispus îndreptarea erorii materiale strecurate în sentința civilă nr. 5931 din 30 septembrie 2013, în sensul că a obligat pârâta să plătească reclamanților suma de 897,6 lei cu titlu de cheltuieli de judecată și nu de 756,6 lei, cum în mod eronat s-a menționat în dispozitivul și motivarea sentinței civile nr. 5931 din 30 septembrie 2013.

Prin urmare, critica referitoare la neacordarea cheltuielilor de judecată nu se mai susține, aceasta fiind soluționată de prima instanță prin procedura completării dispozitivului sentinței apelate și a îndreptării erorii materiale strecurată în sentința de completare, potrivit art. 281 C. proc. civ. și art. 281² C. proc. civ.

În ce privește critica referitoare la faptul că instanța de fond nu s-a pronunțat cu privire la clauza prevăzută de art. 8.1 lit. b) din Condițiile generale, Curtea a arătat că în contract nu există o asemenea numerotare a clauzelor, ci doar clauza prevăzută de art. 8.1 lit. b) din contract referitoare la scadența anticipată de creditului, asupra căreia instanța s-a pronunțat în sensul în care a apreciat că nu este abuzivă pentru considerentele reținute în hotărâre.

Cu privire la cererea privind restituirea ratelor achitate în considerarea prevederilor art. 3 lit. a) din convenția de credit, cerere formulată în cadrul concluziilor scrise, depuse ulterior amânării pronunțării deciziei, și care nu a făcut obiectul cererii de apel, curtea de apel a arătat că nu se poate pronunța asupra acesteia întrucât nu a făcut obiectul dezbaterii părților, în caz contrar, s-ar aduce atingere principiilor dreptului la apărare și al contradictorialității procesului civil, precum și prevederilor art. 295 C. proc. civ., în sensul că instanța de apel judecă cererea de apel, în limitele stabilite de apelant prin memoriul de apel. De altfel, acest capăt de cerere, este accesoriu capătului de cerere privind constatarea caracterului abuziv la art. 3 lit. a) din convenția de credit, respins de instanța de fond și menținut de Curtea de apel.

Împotriva acestei decizii toate părțile au declarat recurs.

1. Recursul reclamanților A. și B. a fost declarat atât împotriva deciziei civile nr. 245 din 15 aprilie 2014, cât și împotriva deciziei nr. 660 din 23 septembrie 2014 pronunțată de Curtea de Apel București, Secția a VI-a civilă.

Privitor la decizia civilă nr. 245 din 15 aprilie 2014, reclamantii au solicitat admiterea recursului, casarea în parte a deciziei cu consecința admiterii acțiunii în totalitate, astfel cum a fost precizată și completată la 26 ianuarie 2011 și la 10 decembrie 2012, cu obligarea pârâtei la plata

cheltuielilor de judecată.

În dezvoltarea motivelor de recurs, reluând în mare măsură apărările din fața instanțelor de fond și de apel (fapt pentru care le nu se vor mai reda în cele ce urmează), reclamanții au susținut că au fost greșit interpretate clauzele contractului, fapt ce a dus la schimbarea înțelesului vădit neîndoielnic al acestora, s-au plâns de încălcarea și greșita aplicare a legii în speță, s-a susținut că instanța a acordat mai mult decât s-a cerut, iar hotărârea nu cuprinde motivele pe care se sprijină.

Reclamanții au declarat recurs și împotriva deciziei nr. 660 din 23 septembrie 2014 pronunțată de Curtea de Apel București, Secția a VI-a civilă prin care s-a respins cererea acestora de completare a deciziei civile nr.245 din 15 aprilie 2014.

Privitor la această decizie, reclamanții, cu motivarea că hotărârea pronunțată a fost dată cu încălcarea sau aplicarea greșită a legii, au solicitat modificarea în totalitate a deciziei recurate în sensul admiterii cererii de completare a deciziei civile nr. 245 din 15 aprilie 2014 pronunțate de Curtea de Apel București, Secția a VI-a civilă în dosarul nr. x/2/2013 astfel cum a fost formulată, cu obligarea intimății-pârâte la plata cheltuielilor de judecată efectuate în recurs, actualizate în raport de rata inflației la care să se adauge și dobânda legală, calculate de la data efectuării acestor cheltuieli și până la data plății efective.

2. Recursul pârâtei a fost întemeiat pe dispozițiile art. 304 pct. 9 C. proc. civ. și s-a solicitat admiterea lui, modificarea deciziei atacate, admiterea apelului pârâtei, respingerea apelului reclamanților, cu consecința respingerii acțiunii.

Pârâta a circumscris motivului invocat apărările formulate și în fața celorlalte instanțe, fapt pentru care le nu se vor mai reda în cele ce urmează.

Înalta Curte de Casație și Justiție, analizând deciziile atacate prin prisma criticilor formulate și găsiind că o parte dintre acestea sunt întemeiate, a admis recursurile pentru următoarele considerente:

A. În ceea ce privește fondul criticilor formulate în temeiul art. 304 pct. 7, 8 și 9 C. proc. civ., de către ambele părți, acestea sunt în parte întemeiate, motiv pentru care se va răspunde printr-un considerent comun, cu referire la decizia nr. 245 din 15 aprilie 2014.

Întrucât se solicită anularea unor clauze contractuale aflate într-o strânsă legătură, dar și pentru o judecată unitară în cauză, nu vor fi formulate aprecieri în mod distinct pentru fiecare clauză în parte, ci se vor expune considerentele care au determinat pronunțarea prezentei soluții.

Legea nr. 193/2000 prevede la art. 1 alin. (1) cu titlul de principiu că: „Orice contract încheiat între comercianți și consumatori pentru vânzarea de bunuri sau prestarea de servicii va cuprinde clauze contractuale clare, fără echivoc, pentru înțelegerea cărora nu sunt necesare cunoștințe de specialitate”, iar alin. 3 al aceluiași articol dispune: „Se interzice comercianților stipularea de clauze abuzive în contractele încheiate cu consumatorii.”

Prin urmare art. 1 al legii prevede cele două obligații ce incumbă comercianților în contractele cu consumatorii. Aceste două obligații sunt: o obligație pozitivă de transparență și una negativă de a nu stipula clauze abuzive.

Obligația de a nu stipula clauze abuzive reglementată prin art. 1 este explicată prin art. 4 din Legea nr. 193/2000, după cum urmează:

„(1) O clauză contractuală care nu a fost negociată direct cu consumatorul va fi considerată abuzivă dacă, prin ea însăși sau împreună cu alte prevederi din contract, creează, în detrimentul consumatorului și contrar cerințelor bunei-credințe, un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților.

(2) O clauză contractuală va fi considerată ca nefiind negociată direct cu consumatorul dacă aceasta a fost stabilită fără a da posibilitate consumatorului să influențeze natura ei, cum ar fi contractele standard preformulate sau condițiile generale de vânzare practicate de comercianți pe piața produsului sau serviciului respectiv”.

Textele mai sus citate stabilesc așadar criteriile generale în conformitate cu care se va cerceta caracterului abuziv al clauzelor contractuale:

- caracterul transparent;

- caracterul negociat;
- existența dezechilibrului semnificativ.

Pentru a se putea face verificări asupra acestor aspecte, în speță ar fi trebuit administrat un probatoriu adecvat.

În cauză se observă însă, în primul rând, că instanța de apel nu a administrat probatorii pertinente, concludente și utile cauzei pentru a se dovedi caracterul negociat al clauzelor, mai precis dacă reclamantul au negociat sau nu cu societatea pârâtă elementele individuale consacrate în Condițiile speciale ca elemente esențiale ale contractului. În plus, nu s-a probat avizarea de către Banca Națională a României a Condițiilor generale de creditare.

În al doilea rând, în cauză se impune efectuarea și a altor probatorii, care nu se pot administra în calea de atac a recursului.

Astfel, instanța de apel se mărginește la a enunța existența unui dezechilibru contractual în convenția încheiată de reclamantul cu pârâta, dezechilibru pe care însă nu-l fundamentează, acesta reprezentând din perspectiva dreptului comun, prejudiciul ca element al răspunderii civile delictuale. În lipsa unei cuantificări a prejudiciului, care să poată duce la concluzia unui dezechilibru contractual, și care nu se poate realiza decât pe baza unei expertize de specialitate, nu se poate pronunța o soluție legală în cauză.

Pentru a putea caracteriza existența unui dezechilibru semnificativ între cele două părți, cauzat de existența clauzelor analizate, instanța trebuie să demareze analiza prin stabilirea exactă a obiectului contractului.

Fiind un contract de credit, obiectul acestuia este punerea la dispoziția împrumutatului a unor sume de bani, pentru o anumită perioadă de timp, în schimbul unui anumit preț. Prețul este format din dobândă și din comisioane, iar dobânda cuprinde costurile pe care banca le are pentru a putea pune la dispoziție suma împrumutată pentru o perioadă îndelungată de timp.

Prin urmare, instanța trebuie să stabilească dacă ceea ce reclamantul numesc dezechilibru semnificativ este sau nu, în realitate, contraprestația pe care banca o primește pentru punerea la dispoziția reclamantilor a unor sume de bani pentru o perioadă de 30 de ani.

Iar pentru ca un dezechilibru să poată fi caracterizat, trebuie să se identifice care sunt acele drepturi și obligații între care se face comparația, acestea urmând a fi analizate sub toate aspectele și componentele lor. Dezechilibrul trebuie să fie caracterizat prin compararea tuturor drepturilor și obligațiilor părților.

În cadrul contractelor această analiză comparativă ar trebui să ia în calcul nu numai dreptul băncii de a beneficia de o clauză prin care se restabilește echilibrul contractual dar și obligația de a pune de îndată la dispoziția consumatorilor o sumă importantă - un împrumut în valoare de 100.000 EURO - ce urmează a fi achitată într-un termen de 30 de ani. De asemenea, aprecierea dezechilibrului trebuie să ia în calcul și dreptul consumatorilor de a primi de îndată suma importantă ce urmează a fi achitată într-o perioadă lungă de timp.

Pe lângă obligațiile directe asumate de către cele două părți ale unei convenții de credit, există și o serie întreagă de obligații pe care banca le are față de ceilalți actori ai pieței financiare și care pun la dispoziție sumele necesare asigurării plății imediate a acestor credite de consum. Pentru fiecare convenție de credit, banca este obligată să se împrumute pentru suma respectivă de la o bancă mai importantă, costul acestui împrumut urmând a fi transferat ulterior în sarcina consumatorilor.

Așadar, aprecierea caracterului semnificativ al dezechilibrului nu poate fi realizată independent de aprecierea individuală, în fiecare caz în parte, a drepturilor și obligațiilor globale ale fiecărei părți.

Pentru a putea fi reclamat un dezechilibru între drepturile și obligațiile părților ar trebui să lipsească, ori să fie extrem de redusă, contraprestația pentru dreptul corelativ al uneia dintre părți. În situația dedusă judecătii, reclamantul invocă tocmai lipsa unei obligații/prestații corelative a recurente față de obligațiile acestora de a achita comisionul de risc astfel cum s-a stipulat prin clauzele contractuale agreeate de părți.

Dezechilibrul trebuie să fie analizat întotdeauna *in rem*. Legea dispune asupra unui *dezechilibru semnificativ*, deoarece nu orice dezechilibru poate releva o clauză abuzivă, de exemplu profitul obținut de comerciant fiind ceva firesc, dat fiind că scopul și trăsătura principală a oricărui comerciant este profitul- *finis mercatorum est lucrum*.

Nu se pot reține afirmațiile conform cărora toate riscurile băncii sunt acoperite de garanțiile reale imobiliare, deoarece noțiunea de risc, în înțelesul economiei reglementărilor din cuprinsul contractului de credit, este atât de complexă și cu incidențe atât de diverse, încât lipsa unei acoperiri a acestuia ar echivala cu desfășurarea de către bancă unei activități supusă hazardului (*alea*), și nicidecum o activitate menită a produce profit și ar fi în dezacord și cu Normele BNR ce reglementează desfășurarea activității de bancă.

Riscul de credit este asumat în urma analizei economico-financiare a solicitantului de credit și a solidității garanțiilor reale sau personale pe care acesta le propune ca accesoriu al creanței principale. Riscul de credit se află totodată în strânsă corelație cu riscul de diminuarea a valorii creanțelor, riscul contrapartidei, riscul de poziție, riscul de decontare/livrare, riscul valutar, riscul de marfa, riscul reputațional și riscul operațional, astfel cum sunt acestea reglementate de dispozițiile art. 126 alin. (1) din O.U.G. nr. 99/2006 privind instituțiile de credit și adecvarea capitalului.

Având în vedere că aceste dispoziții, care reglementează activitatea bancară, impun practic, gestionarea acestor riscuri, gestionarea se regăsește ulterior în prețul creditului. Pentru administrarea tuturor acestor categorii de risc, banca percepe un comision de risc, iar în activitatea bancară, administrarea riscului este vitală, astfel că, acest efort suplimentar depus de creditor prin departamentele sale, a făcut ca el să se regăsească într-un cost transparent și asumat de către consumator sub forma comisionului de risc.

În al treilea rând, față de domeniul stric specializat - riscul în contractele bancare - în care nu există experți autorizați, judecătorul va solicita punctul de vedere al uneia sau mai multor personalități ori specialiști, conform art. 201 alin. (3) C. proc. civ.

În fond, după casare, instanța de apel va cerceta conținutul clauzelor a căror anulare se solicită și din perspectiva caracterului transparent, mai precis, dacă ele sunt clare, fără echivoc, pentru înțelegerea lor nefiind necesare cunoștințe de specialitate.

Se va avea în vedere că obligația de transparență vizează reglementarea de clauze contractuale redactate într-un mod clar și inteligibil, fizic accesibile consumatorului, să primească accentul corespunzător importanței lor prin raportare la locul în contract unde sunt plasate și să fie lizibile.

Această obligație nu trebuie însă absolutizată. Obligația de transparență nu trebuie să transforme banca în avocatul consumatorului și nici nu trebuie interpretată ca o obligație de educare a consumatorilor cu privire la contractele ce urmează a fi încheiate.

Totodată, în fond, după casare, instanța va avea în vedere și dispozițiile art. 720⁷ C. proc. civ. referitoare la soluționarea procesului, în tot sau în parte, prin înțelegerea părților, iar în cazul în care judecătorul recomandă medierea, iar părțile o acceptă, acestea se vor prezenta la mediator.

B. Cât privește criticile aduse deciziei nr. 660 din 23 septembrie 2014 pronunțată de Curtea de Apel București, Secția a VI-a civilă, fiind fondate, dar și ca un efect al casării deciziei principale și acest recurs va fi admis pentru următoarele motive:

Din considerentele deciziei rezultă că instanța de apel face o confuzie între pretențiile deduse judecății prin cererea de apel și motivele de fapt și de drept ale cererii de apel, omițând că limitele cererii de apel, sintagma folosită de art. 295 alin. (1) C. proc. civ., se stabilesc nu doar prin raportare la motivele cererii de apel, ci și prin luarea în considerare a pretențiilor deduse judecății de către apelanți prin cererea de apel pe care au formulat-o.

Este adevărat că art. 287 C. proc. civ. nu prevede și obligația ca cererea de apel să cuprindă și pretențiile deduse judecății de către apelanți în calea de atac care poate devolva cauza în totalitate, atât în drept, cât și în fapt. Această omisiune se explică însă prin aceea că, legea interzicând, în principiu, formularea pretențiilor noi în apel, judecata în apel va purta asupra

pretențiilor afirmate în fața primei instanțe de judecată. Din combinarea motivelor de apel cu petitul cererii de chemare în judecată, eventual și cu alte acte de procedură ce au natura juridică a unei cereri de chemare în judecată, va rezulta dacă apelul privește toate pretențiile deduse judecății primei instanțe sau numai o parte din acestea.

Este deci necesar să se verifice și pretențiile deduse judecății de către apelanți în apel pentru a stabili cu exactitate limitele devoluțiunii cauzei în calea ordinară de atac - *tantum devolutum quantum appellatum*-. Devoluțiunea va opera cu privire la întreaga cauză atunci când apelul nu este limitat la anumite soluții din dispozitiv.

În speță, prin cererea de apel nu s-a cerut ca acțiunea să fie admisă în parte, ci dimpotrivă, s-a solicitat în mod expres instanței de apel - a se vedea pagina 1 din cererea de apel - să admită apelul și să schimbe în parte sentința apelată în sensul admiterii în totalitate a acțiunii, astfel cum a fost ea precizată și completată, inclusiv a capătului de cerere accesoriu de acordare a cheltuielilor de judecată efectuate la Judecătoria Sectorului 2 și la Tribunalul București. Formulând în mod expres această solicitare instanței de apel, rezultă că apelul a devoluat cauza în totalitate, nu doar în parte, cum eronat s-a reținut în decizia recurată. În consecință, instanța de apel trebuia să se pronunțe și cu privire la următoarele capete de cerere:

1. capătul de cerere accesoriu prin care a cerut la pagina 4 din acțiune repunerea în situația anterioară ca urmare a constatării caracterului abuziv al clauzelor de la pct. 5 lit. a) din Condițiile Speciale ale Convenției intitulată „Comision de risc”, (în totalitate) și de la pct. 3.5 din Condițiile Generale ale Convenției intitulată „Comisionul de risc” (în totalitate) cu consecința obligării pârâtei să restituie la zi reclamanților comisioanele de risc achitate lunar începând cu piața primei rate, recte 13 iunie 2008 la care se adaugă dobânda legală, daune-interese moratorii) calculată separat pentru fiecare lună de la momentul achitării acestora și până la data restituirii efective.

2. capetele de cerere prin care a solicitat la paginile 1,3 și 8 din cererea de chemare în judecată constatarea că sunt abuzive clauza din Condițiile Speciale ale Convenției (în continuare C.S.C.) de la pct. 11 lit. a) împrumutatul se obligă să vireze/ruleze lunar salariul sau venitul său net în contul deschis la C. În cazul nerespectării acestei obligații banca va percepe pe baza istoricului de rambursare al clientului un comision de penalizare în condițiile și în conformitate cu prevederile pct. 5 lit. g) din prezentele Condiții Speciale, și clauza de la pct. 5 lit. g) din C.S.C. intitulată „Comision de penalizare pentru neîndeplinirea obligației de rulaj” (în totalitate), respectiv anularea (desființarea) acestor 2 clauze care vor fi constatate de către instanță ca fiind abuzive. Motivele pentru care reclamanții au considerat că cele 2 clauze sunt abuzive sunt arătate în mod expres la pagina 8 din acțiune.

3. capătul de cerere prin care s-a solicitat la paginile 1, 3 și 8 din cererea de chemare în judecată constatarea că este abuzivă clauza de la pct. 6 lit. b) din Condițiile Speciale ale Convenției, fraza „La scadența finală împrumutatul va achita și eventualele sume datorate ca urmare a ajustării dobânzii în condițiile pct.3.d respectiv anularea (desființarea) acestei clauze care va fi constatată de către instanță ca fiind abuzivă. Motivele pentru care s-a considerat că această clauză este abuzivă sunt arătate în mod expres la pagina 8 din acțiune.

4. capătul de cerere prin care s-a solicitat la paginile 2,3 și 9 din cererea de chemare în judecată constatarea că este abuzivă clauza de la pct. 8.1 lit. e) din Condițiile Generale ale Convenției, respectiv anularea (desființarea) acestei clauze care va fi constatată de către instanță ca fiind abuzivă. Motivele pentru care s-a considerat că această clauză este abuzivă sunt arătate în mod expres la pagina 9 din acțiune.

5. capătul de cerere subsidiar prin care s-a solicitat la pagina 5 și 4 din cererea de chemare în judecată „Constatarea că aceste 2 contracte - Contractul de achiziționare pachet individual de produse și servicii bancare și Contractul pentru prestarea serviciului „C. DIRECT” încheiate ulterior cu banca în anul 2008 - au încetat să-și mai producă efectele juridice începând cu 30 noiembrie 2009, odată cu rezilierea lor unilaterală de către reclamanți exprimată prin Convocarea la Conciliere, cu consecința stingerii obligației acestora de a mai plăti, în viitor lunar pârâtei cei 28 de euro și a obligării pârâtei să restituie reclamanților prețul plătit lunar de aceștia - 28 euro - în

perioada 1 decembrie 2009 -31 ianuarie 2010 - pentru Gold Fidelity Package la care se va adăuga dobânda legală (daune-interese moratorii) care se va calcula separat pentru fiecare plată lunară de la momentul achitării acesteia și până la data restituirii efective.

Instanța de apel nu a avut în vedere cele două momente procesuale distincte, și anume: judecarea apelului și rejudecarea cauzei în fond după admiterea apelului și a reținut că art. 281² C. proc. civ. nu se aplică în cazul cererii de completare, motivat de faptul că eventuala omisiune a instanței de apel de a analiza o parte din motivele de apel nu se încadrează în dispozițiile acestui articol.

Dar reclamanții nu au cerut prin cererea de completare formulată la 9 iulie 2014 ca instanța de apel să se pronunțe cu privire la unele motive de apel pe care le-au invocat în cererea de apel, ci au solicitat ca această instanță să se pronunțe cu privire la toate capetele de cerere pe care le-au formulat prin cererea de chemare în judecată, având în vedere faptul că apelul lor a fost admis și, ca urmare a rejudecării cauzei (cererii de chemare în judecată) în apel, sentința apelată a fost schimbată.

Motivele de apel nu sunt unul și același lucru cu capetele de cerere din acțiune și, în consecință, contrar celor reținute în decizia recurată, dispozițiile art. 281² C. proc. civ. sunt aplicabile cererii reclamanților.

Instanța de apel nu a avut în vedere dispozițiile imperative ale art. 292 alin. (2) C. proc. civ. care prevăd că „în cazul în care apelul nu se motivează ori motivarea apelului nu cuprinde motive noi, instanța de apel se va pronunța, în fond, numai pe baza celor invocate la prima instanță”. De reținut că aceste dispoziții au fost invocate în mod expres de către reclamanți ca temei de drept în motivarea cererii de completare.

Aceste dispoziții obligă instanța de apel să se pronunțe în fond asupra capetelor de cerere deduse judecării prin cererea de chemare în judecată și prin cererea de apel, se subînțelege, doar în ipoteza în care admite apelul, chiar dacă cererea de apel nu a fost motivată cu privire la toate capetele de cerere deduse judecării prin cererea de apel. Curtea a reținut, în mod greșit că art. 292 alin. (2) C. proc. civ. se aplică numai în cazul în care apelul nu a fost motivat deloc (penultimul alineat de la pag. 4 din decizia recurată).

Prin *reductio ad absurdum*, apelantul care doar formulează apelul, fără a-l motiva, se află într-o situație mai bună decât apelantul care nu a înțeles să-și limiteze apelul la anumite soluții din dispozitivul sentinței apelate - a dedus judecării apelului toate capetele de cerere din acțiune, solicitând în mod expres prin cererea de apel schimbarea în tot sau în parte a sentinței apelate în sensul admiterii tuturor capetelor de cerere - și care a formulat în mod expres motive de apel doar cu privire la unele soluții din dispozitivul sentinței apelate, cum este cazul nostru, deoarece în cazul său „devoluțiunea apelului este totală”.

Instanța de apel a încălcat dispozițiile art. 287 alin. (2) C. proc. civ. care prevăd că: „Cerințele de la pct. 3 (adică motivele de fapt și de drept pe care se întemeiază apelul) sunt prevăzute sub sancțiunea decăderii”. Rezultă că dacă motivele de fapt și de drept pe care se întemeiază apelul nu au fost invocate prin cererea de apel sau până cel târziu la prima zi de înfățișare, astfel cum prevede art. 284 alin. (1) și (2) C. proc. civ., apelantul este decăzut din acest drept, dar apelul nu va fi respins ca nemotivat sau rejudecarea cauzei după admiterea apelului nu va fi parțială (doar cu privire la capetele de cerere pentru care s-au invocat expres motive de apel), deoarece, astfel cum am arătat, art. 292 C. proc. civ. permite părților să se folosească în fața instanței de apel de motivele invocate la prima instanță.

Nu se poate pune semnul egalității între decădere, care este o sancțiune ce intervine în cazul în care un act de procedură nu a fost făcut în termen și respingerea cererii, care este consecința decăderii. În materia apelului, sancțiunea decăderii are eficiență deoarece dacă apelantul nu a arătat în cererea de apel sau la prima zi de înfățișare motivele de apel, nu va mai putea propune și susține motive noi, care nu au fost avute în vedere la prima instanță. Deci decăderea nu duce automat la respingerea ca nemotivat a apelului sau la nepronunțarea asupra unui capăt de cerere, tocmai pentru că art. 292 C. proc. civ. prevede în mod expres că părțile se pot folosi și de motivele invocate în

fața primei instanțe de judecată.

În concluzie, pentru toate considerentele reținute, conform art. 314-315 C. proc. civ., s-au admis recursurile declarate de reclamantii A. și B. împotriva deciziei civile nr. 245 din 15 aprilie 2014 și deciziei nr. 660 din 23 septembrie 2014 pronunțată de Curtea de Apel București, Secția a VI-a civilă, precum și recursul declarat de pârâta SC C. împotriva deciziei civile nr. 245 din 15 aprilie 2014 pronunțată de Curtea de Apel București, Secția a VI-a civilă.

S-au casat deciziile recurate și s-a trimis cauza spre judecare aceleiași instanțe de apel.

55. Apel. Limitele efectului devolutiv. Încălcarea principiului *tantum devolutum quantum appellatum*.

C.proc.civ. din 1865, art. 295

Regula tantum devolutum quantum appellatum, care reprezintă o ilustrare a principiului disponibilității procesului civil este consacrată de art. 295 alin.1 C.proc.civ., care prevede că: „instanța de apel va verifica, în limitele cererii de apel, stabilirea situației de fapt și aplicarea legii de către prima instanță. Motivele de ordine publică pot fi invocate și din oficiu”.

Astfel, cum pârâțul prin apelul exercitat nu a criticat hotărârea primei instanțe în ceea ce privește soluția dată excepției lipsei calității procesuale active, instanța de apel a pronunțat o hotărâre cu nerespectarea limitelor efectului devolutiv, admitând excepția pentru alte considerente decât cele invocate de pârât în fața instanței de fond. Prin urmare, în condițiile în care cu prilejul examinării înscrisurilor de care se prevalează reclamantul în dovedirea dreptului de proprietate asupra construcției, instanța de apel a concluzionat că acesta nu a avut niciodată în patrimoniu dreptul de proprietate asupra imobilului revendicat, iar chestiunile analizate nu privesc identitatea dintre reclamant și persoana care se pretinde titularul dreptului de proprietate, ci aptitudinea înscrisurilor invocate de reclamant de a proba existența dreptului în patrimoniul său, instanța de apel nu putea invoca din oficiu această excepție.

Secția I civilă, decizia nr.1696 din 19 iunie 2015

Prin cererea înregistrată pe rolul Tribunalului București la data de 08.07.2008, astfel cum a fost precizată, reclamantii A., B. și C. au chemat în judecată pe pârâta R.A. Administrația Patrimoniului Protocolului de Stat, solicitând obligarea acesteia la restituirea în deplină proprietate și liniștită posesie a apartamentului nr. 6, a boxei nr. 6 și a garajului nr. 3 din București, precum și la plata de daune interese pentru fiecare zi de întârziere, după rămânerea definitivă a hotărârii, până la executare.

În drept, reclamantii au invocat dispozițiile art. 481 și urm. C.civ. și pe cele ale Primului Protocol la Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Prin întâmpinare, pârâta RA APPS a solicitat respingerea acțiunii, în principal, ca inadmisibilă și introdusă împotriva unei persoane fără calitate procesuală pasivă iar, în subsidiar, ca nefondată.

Prin cererea înregistrată pe rolul Tribunalului București la data de 19.02.2009, sub nr. x/3/2009, reclamantii A., B. și C. au chemat în judecată pe pârâțul Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice, solicitând obligarea acestuia la restituirea în deplină proprietate și liniștită posesie a apartamentului nr. 6, a boxei nr. 6 și a garajului nr. 3 din București și la plata de daune interese pentru fiecare zi de întârziere, după rămânerea definitivă a hotărârii până la executare.

Prin încheierea de ședință din data de 28.04.2009, în baza art. 164 C.proc.civ., tribunalul a dispus conexarea dosarului nr. x/3/2009 al Tribunalului București la dosarul nr. x/3/2008 al Tribunalului București.

La data de 03.02.2009, reprezentantul RA APPS a precizat că renunță la susținerea excepției

lipsei calității procesuale pasive.

Prin sentința civilă nr.1799 din 29.11.2010, Tribunalul București Secția a IV-a civilă a respins, ca neîntemeiate, excepția inadmisibilității acțiunii principale și excepția lipsei calității procesuale active a reclamanților, invocate de pârâta R.A. A.P.P.S.; a admis, în parte, acțiunea precizată și acțiunea conexă, formulate de reclamanți în contradictoriu cu pârâții R.A.A.P.P.S. și Statul Român, prin Ministerul Finanțelor Publice, și i-a obligat pe aceștia să restituie reclamanților în deplină proprietate și posesie apartamentul nr.6, situat în București, boxa nr.6 și garajul nr.3 de la aceeași adresă, astfel cum au fost identificate prin rapoartele de expertiză întocmite de expert tehnic judiciar D.; a respins, ca inadmisibil, capătul de cerere privind obligarea pârâților la plata de daune interese, pentru fiecare zi de întârziere.

Pentru a hotărâ astfel, tribunalul a reținut că prin contractul nr. x/1970 pentru construirea de locuințe proprietate personală, încheiat cu E. și A., Oficiul pentru Construirea de Locuințe Proprietate Personală din cadrul Comitetului Executiv al Consiliului Popular al Municipiului București, s-a obligat să construiască și să le predea soților A. și E. apartamentul nr.6, situat în București precum și garajul nr.3 și boxa nr.6, prețul apartamentului compus din 4 camere și dependințe fiind stabilit la suma de 177.531 lei. Din această sumă s-a achitat un avans de 96.219 lei, iar pentru diferența de 81.312 lei, beneficiarii au contractat un credit, potrivit contractului de împrumut din 13.02.1971.

Imobilul menționat a trecut în proprietatea Statului Român prin Decretul Consiliului de Stat nr.175/1972, conform Deciziei nr. 605/1972 a Comitetului Executiv al Consiliului Popular al Municipiului București, de la G.I. și G.E.

Prin sentința civilă nr.594/1992 a Judecătoria Sectorului 5 București, rămasă irevocabilă, a fost admisă acțiunea formulată de reclamanții A. și E. în contradictoriu cu pârâții Primăria Municipiului București și SC F. SA și s-a constatat că este în funcțiune contractul pentru construirea de locuință proprietate personală nr. x/1970 încheiat între reclamanți și pârâta SC F. SA pentru apartamentul nr.6, părțile contractante fiind repuse în situația anterioară.

A reținut, de asemenea, tribunalul că prin sentința civilă nr.7844/1996, pronunțată de Judecătoria Sectorului 1 București, a fost admisă acțiunea formulată de reclamanții A. și E. în contradictoriu cu pârâta SC F. SA, aceasta fiind obligată să predea reclamanților apartamentul nr.6, boxa nr.6 și garajul nr.3; sentința a rămas definitivă prin respingerea apelului, conform deciziei civile nr. 1328/A/1997 a Tribunalului București.

Analizând excepția inadmisibilității acțiunii principale, invocată de pârâta R.A. A.P.P.S., tribunalul a constatat că temeiul de drept al acțiunii, astfel cum a fost indicat de reclamanți în cererea de chemare în judecată, este reprezentat de dispozițiile art.480 - 481 C.civ. și de prevederile Protocolului nr.1 la Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Dispozițiile art. 480 C.civ. reglementează acțiunea în revendicare imobiliară de drept comun, iar Legea nr.10/2001, privind regimul juridic al imobilelor preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989, este o lege specială de reparație și presupune formularea unei notificări în termenul prevăzut de lege pentru a beneficia de măsurile reparatorii constând în restituirea în natură sau în acordarea de măsuri reparatorii în echivalent.

Pentru a putea beneficia de dispozițiile Legii nr.10/2001, persoana îndreptățită trebuie să uzeze de prevederile art. 22 alin. (1) din acest act normativ, notificând în termen de 6 luni de la data intrării în vigoare a legii persoana juridică deținătoare, în vederea restituirii, în natură, a imobilului; potrivit art. 22 alin. (5), nerespectarea termenului de 6 luni prevăzut pentru trimiterea notificării atrage pierderea dreptului de a solicita în justiție măsuri reparatorii în natură sau prin echivalent.

A apreciat tribunalul că obligativitatea de a urma procedura specială reglementată de Legea nr. 10/2001 nu reprezintă o încălcare a dispozițiilor art.21 din Constituția României și ale art. 6 alin. (1) din Convenția europeană, având în vedere că procedura instituită de Legea nr.10/2001 nu este una jurisdicțională, ci pur administrativă, entitatea investită cu soluționarea notificărilor neavând caracterul de instanță independentă și imparțială în sensul art. 6 alin. 1 din C.E.D.O., fiind chiar persoana juridică care deține imobilul ce se solicită a fi retrocedat; pe de altă parte, dreptul de acces

la un tribunal nu este un drept absolut, ci este compatibil cu limitări, ceea ce înseamnă că legislația internă poate să prevadă obligativitatea parcurgerii unei proceduri prealabile, atunci când se urmărește apărarea unui drept civil.

În cauză, reclamanții nu au formulat o cerere de restituire sau o notificare în temeiul legii speciale, însă, în opinia primei instanțe, aceștia nu erau ținuti de această obligație întrucât le-a fost recunoscut dreptul de proprietate asupra imobilului în litigiu prin sentința civilă nr.594/1992 a Judecătoriei Sectorului 5 București și respectiv prin sentința civilă nr.7844/1996 a Judecătoriei Sectorului 1 București.

În acest sens, Tribunalul București a constatat că reclamanții au un „bun” în sensul dispozițiilor art.1 din Protocolul adițional nr.1 la Convenția europeană, de vreme ce, ulterior preluării de către stat a imobilului ce a făcut obiectul contractului de construire nr. xx34/1970, prin hotărâri judecătorești irevocabile, pronunțate anterior intrării în vigoare a Legii nr.10/2001, s-a constatat că este în funcțiune contractul de construire menționat iar S.C. F. S.A. a fost obligată să predea reclamanților apartamentul nr.6, boxa nr.6 și garajul nr.3.

În consecință, tribunalul a reținut că cererea de chemare în judecată având ca obiect acțiune în revendicare întemeiată pe dispozițiile dreptului comun este admisibilă.

Cu referire la excepția lipsei calității procesuale active a reclamanților, invocată de pârâta R.A. A.P.P.S., tribunalul a apreciat că este neîntemeiată, având în vedere că potrivit declarației de notorietate autentificate la 29.01.2009, E.. este una și aceeași persoană cu X., iar A. este una și aceeași persoană cu Y. De asemenea, conform certificatului de moștenitor nr. x/1994 eliberat de Notariatul de Stat Local al Sectorului 6 București, de pe urma defunctului E., decedat la 17.01.1994, au rămas ca moștenitori A., soție supraviețuitoare, precum și B. și C., în calitate de fii.

Pe fondul cauzei, s-a constatat că titlul de proprietate al reclamanților este reprezentat de contractul pentru construirea de locuință proprietate personală nr. x/1970, de sentința civilă nr.594/1992 a Judecătoriei Sectorului 5 București (prin care s-a constatat că este în funcțiune contractul de construire menționat) și de sentința civilă nr.7844/1996 a Judecătoriei Sectorului 1 București (prin care S.C. F. S.A. a fost obligată să predea reclamanților apartamentul nr.6, boxa nr.6 și garajul nr.3).

Tribunalul a constatat că imobilul a trecut în proprietatea statului în mod abuziv în baza Decretului Consiliului de Stat nr. 175/1972, care contravenea prevederilor Constituției din 1965, referitoare la garantarea dreptului de proprietate, dispozițiilor art.481 C.civ., precum și dispozițiilor tratatelor internaționale la care România era parte, privitoare la proprietate, și anume Declarația Universală a Drepturilor Omului.

A apreciat prima instanță că nu a fost înlăturat caracterul abuziv al preluării imobilului de împrejurarea că reclamanților li s-a restituit suma achitată pentru achiziționarea imobilului, atât timp cât nu a existat un acord de voință al părților în acest sens.

Cu referire la regimul juridic al imobilului în litigiu, Tribunalul București a arătat că apartamentul nr.6, boxa nr.6 precum și garajul nr.3, au fost identificate prin rapoartele de expertiză specialitatea construcției întocmite de expertul tehnic judiciar D. ca fiind același cu imobilul ce a făcut obiectul contractului de construire nr. x/1970. Imobilul se află în proprietatea privată a statului și în administrarea R.A. A.P.P.S., astfel cum rezultă din răspunsul pârâtei la interogatoriu coroborat cu prevederile H.G. nr.240/2001 privind reorganizarea și funcționarea R.A. L., ale O.U.G. nr.32/2002 privind comasarea prin absorbție a R.A. L. de către RA APPS și ale HG nr.60/2005 privind organizarea și funcționarea R.A. A.P.P.S.

Reținând că Statul Român nu are un titlu de proprietate valabil cu privire la imobilul revendicat, acesta fiind preluat abuziv, în temeiul dispozițiilor art. 480 C.civ., a fost admisă acțiunea în revendicare formulată de reclamanți și au fost obligați pârâții să le restituie acestora în deplină proprietate și liniștită posesie, apartamentul nr.6, boxa nr.6 și garajul nr.3.

Cererea de obligare a pârâților la plata daunelor cominatorii, pentru fiecare zi de întârziere, de la rămânerea definitivă a sentinței și până la executarea acesteia, a fost respins, ca inadmisibil, în considerarea dispozițiilor art. 580³ alin. (5) C.pr.civ., care prevăd că pentru neexecutarea

obligățiilor prevăzute de acest articol nu se pot acorda daune cominatorii. Astfel, textul de lege are în vedere obligațiile de a face intuitu personae, debitorul putând fi constrâns la executarea acestor obligații numai prin aplicarea unei amenzi civile, conform prevederilor art. 580³ alin. (1) C.pr.civ.

Împotriva acestei sentințe au declarat apel pârâții RA APPS și Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice.

Pârâta R.A. APPS a criticat sentința cu referire la respingerea excepției inadmisibilității acțiunii în revendicare, arătând că imobilul a intrat în proprietatea statului în anul 1972 în baza prevederilor Decretului nr.178, în perioada de referință 1945 – 1989, astfel că intră sub incidența Legii nr.10/2001, potrivit art.6 din Legea nr.213/1998.

Aceasta a susținut că, întrucât restituirea de către stat sau de către unitatea deținătoare a imobilelor intră sub incidența legii speciale, persoanele care le solicită au deschisă doar calea prevăzută de legea specială, acțiunea în revendicare întemeiată pe dreptul comun neputând fi primită.

În opinia acestei apelante nu se poate reține faptul că legea specială reprezintă un obstacol pentru realizarea unui acces efectiv la o instanță, procedura prealabilă reglementată de Legea nr.10/2001 fiind conformă cu Convenția Europeană a Drepturilor Omului, pentru că pot fi aduse restricții exercițiului unui drept, cu atât mai mult cu cât dreptul de acces cere o reglementare din partea statului.

A susținut, de asemenea, că în cuprinsul apărărilor de fond s-a arătat că în soluționarea prezentei cauze trebuie avute în vedere Decizia nr.33/2008 a Înaltei Curți de Casație și Justiție dată în recursul în interesul legii, care stabilește prioritatea între legi în cazul concursului dintre legea specială și legea generală.

Printr-o altă critică s-a arătat că admiterea acțiunii reclamanților este nelegală în condițiile în care la momentul naționalizării acestora li s-a restituit suma de bani plătită pentru construirea apartamentului și că, deși instanța a constatat restituirea sumei achitate, nu s-a pronunțat și cu privire la restituirea către stat a sumei actualizate cu indicele de inflație.

Printr-un alt motiv de apel s-a susținut că este nejustificată suma de 8383,60 lei cu titlu de cheltuieli de judecată, în raport de poziția procesuală a reclamanților, de complexitatea cauzei și de activitatea specifică desfășurată de avocat, fiind necesară aplicarea dispozițiilor art.274 alin.(3) C.proc.civ.

În motivarea cererii de apel pârâțul Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice a susținut, în esență, că nu are calitate procesual pasivă, în ceea ce privește acordarea de despăgubiri.

Astfel, din probele administrate nu a rezultat existența imobilului în proprietatea statului; contractarea imobilului s-a făcut de către reclamanți cu Oficiul pentru Construirea de Locuințe Proprietate Personală din cadrul Consiliul Popular al Municipiului București (în prezent Consiliul General al Municipiului București), nu cu Ministerul Finanțelor Publice în calitate de reprezentant al Statului Român.

Prin sentința civilă nr.7844/1996 a Judecătoria Sectorului 1 București, definitivă prin respingerea apelului, a fost obligată SC F. SA să predea reclamanților imobilul.

Imobilul nu face parte din categoria bunurilor de interes național, în sensul dispozițiilor art.12 alin.(2) și (4) din Legea nr.213/1998, și nu s-a aflat niciodată în proprietatea Statului Român, reprezentat de Ministerul Finanțelor Publice; prin urmare, calitate procesuală pasivă are Consiliul General al Municipiului București.

A mai arătat acest apelant că, potrivit art.37 alin.(1) din Decretul nr.31/1954, statul nu răspunde pentru obligațiile asumate de celelalte organe și instituții de stat.

Printr-un al doilea motiv de apel s-a susținut că este netemeinică soluția instanței de obligare a Statului Român, în solidar, la plata sumei de 9883,60 lei, deoarece nu se află în culpă procesuală.

Prin decizia civilă nr.870/A din 22.11.2011, Curtea de Apel București, Secția a IV-a civilă a respins apelurile, ca nefondate.

Pentru a decide astfel, curtea de apel a reținut că apelantul Statul Român, prin Ministerul

Finanțelor Publice, are calitate procesuală pasivă în temeiul art. 12 alin.(5) din Legea nr. 213/1998, iar reclamantul dețin un bun în sensul art.1 din Protocolul adițional nr.1 la Convenția europeană în baza sentinței civile nr.594/1992 a Judecătorei Sectorului 5 București și a sentinței civile nr.7844/1996 a Judecătorei Sectorului 1 București

Împotriva acestei decizii au formulat recurs pârâții Statul Român, prin Ministerul Finanțelor Publice și RA APPS.

Prin decizia civilă nr.7431 din 5.12.2012, Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția I civilă a admis recursurile, a casat decizia recurată și a trimis cauza, spre rejudecarea apelurilor, aceleiași instanțe.

Pentru a dispune în acest sens Înalta Curte de Casație și Justiție a reținut, în sinteză, că instanța de apel a validat soluția primei instanțe privind excepția lipsei calității procesuale pasive a pârâtului Statul Român, prin Ministerul Finanțelor Publice, fără a analiza apărările pe fond privind inexistența imobilului în patrimoniul său și faptul că hotărârea anterioară, de care se prevalează reclamantul, fiind pronunțată în contradictoriu cu SC F. SA., nu-i este opozabilă,

Instanța de apel a încălcat principiul rolului activ, întrucât nu a verificat dacă această hotărâre mai conferă reclamanților cu „bun actual” așa cum a fost acesta definit în sensul jurisprudenței instanței europene (cauza *Atanasiu și alții c. României*) în condițiile în care nu s-a făcut dovada că această hotărâre a fost pusă în executare, în termenul prevăzut de art.405 alin.(1) C.proc.civ., sau că au existat impedimente legale și obiective la executare.

A arătat instanța de recurs că, în acest sens, trebuie avute în vedere și dispozițiile art.405 alin.(3) C.proc.civ., potrivit cărora, prin împlinirea termenului de prescripție orice titlu executoriu își pierde puterea executorie, precum și împrejurarea că, așa cum s-a statuat în practica instanței de contencios european, o hotărâre judecătorească poate face dovada existenței unui „bun actual”, în patrimoniul celui care o invocă, numai în măsura în care aceasta este definitivă și executorie așa cum aceste caractere sunt definite și reglementate de norma internă.

În plus, în rejudecare, urmează să se țină seama și de dezlegarea dată problemei admisibilității acțiunii în revendicare, după intrarea în vigoare a Legii nr.10/2001, cu circumstanțierile aduse în această materie, prin Decizia în interesul legii nr.33/2008 a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

S-a arătat că, în situația în care se constată că sentința și-a pierdut puterea executorie se va analiza dacă mai subzista condiția esențială pentru admisibilitatea acțiunii în revendicare, respectiv existența bunului actual în patrimoniul reclamanților, cu posibilitatea valorificării lui prin intermediul acțiunii de drept comun. De asemenea, s-a arătat că trebuie să se lămurească cadrul procesual pasiv, luându-se în considerare apărările pârâtului Statul Român în legătură cu inexistența, în patrimoniul său, a bunului a cărui restituire se solicită.

Prin decizia civilă nr.108/A din 14.03.2014, Curtea de Apel București, Secția a IV-a civilă a respins apelurile, ca nefondate.

Recursurile declarate împotriva acestei decizii de pârâții Statul Român, prin Ministerul Finanțelor Publice și R.A. APPS au fost admise prin decizia civilă nr.2669 din 10.10.2014, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, cu consecința casării deciziei recurate și trimiterii cauzei spre rejudecarea apelurilor.

În esență, instanța de recurs a reținut că deși instanța de apel a constatat că sentința civilă nr.7844/1996, pronunțată de Judecătoria Sectorului 1 București, în virtutea căreia reclamantul se prevalează de existența unui bun actual în patrimoniul lor, a fost schimbată (în sensul că acțiunea în revendicare a fost respinsă), a reținut că imobilul în litigiu nu intra sub incidența Legii nr.10/2001 întrucât anterior intrării în vigoare a acestui act normativ fusese pronunțată de Judecătoria Sectorului 5 București, sentința civilă nr.594/1992, devenită irevocabilă prin decizia civilă nr.1392/1994 a Curții de Apel București, Secția a IV-a civilă, prin care s-a constatat valabilitatea contractului încheiat de reclamantul cu Statul Român.

Or, prin sentința civilă nr.594/1992, sus-menționată, instanța de judecată a avut a se pronunța asupra unei acțiuni în constatarea existenței contractului de construire nr. x/1970, iar nu în

privința unei acțiuni în revendicare prin care să se tindă ca imobilul în litigiu să fie readus în patrimoniul reclamanților.

Fiind vorba de o acțiune în constatare, hotărârea pronunțată nu constituie titlu executoriu și nici nu poate fi pusă în executare silită, obiectivul limitat al cererii reclamanților privind numai constatarea existenței sau inexistenței unui drept, respectiv cel legat de încheierea valabilă a contractului de construire nr. x/1970.

A arătat instanța de recurs că, de altfel, aspectele ce țin de efectele conferite de sentința civilă nr.594/1992, pronunțată de Judecătoria Sectorului 5 București, au fost cenzurate și în cadrul acțiunii în revendicare soluționată prin sentința civilă nr. 7844/1996, pronunțată de Judecătoria Sectorului 1 București (definitivă prin decizia civilă nr. 1328/1997 pronunțată de Tribunalul București și irevocabilă prin decizia civilă nr.242/1998, pronunțată de Curtea de Apel București), instanțele de judecată statuând că acel contract de construire încheiat cu fostul OCLPP îl obligă pe constructor să execute construcția dar nu conferă reclamanților un titlu de proprietate.

Înalta Curte a constatat că întrucât imobilul în litigiu a fost preluat de stat prin Decretul Consiliului de Stat nr.178/1972, în perioada de referință a Legii nr. 10/2001 (6 martie 1945 - 22 decembrie 1989), se impunea ca instanța de apel, potrivit dezlegărilor date prin decizia de casare, să verifice, din perspectiva Deciziei nr. 33/2008 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, dacă este admisibilă o acțiune în revendicare de drept comun după intrarea în vigoare a legii speciale, respectiv să stabilească dacă reclamantul deține un bun actual ce poate fi valorificat prin intermediul acțiunii de drept comun, în raport și de jurisprudența Curții Europene.

Astfel, câtă vreme pentru imobilele preluate abuziv de stat în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989 s-a adoptat o lege specială, care prevede în ce condiții aceste imobile se pot restitui în natură persoanelor îndreptățite, nu se poate susține că legea specială, derogatorie de la dreptul comun, s-ar putea aplica în concurs cu acesta; legea specială se referă atât la imobilele preluate de stat cu titlu valabil, cât și la cele preluate fără titlu valabil.

Referitor la imobilele preluate de stat fără titlu valabil, art. 6 alin. (2) din Legea nr. 213/1998 prevede că „pot fi revendicate de foștii proprietari sau de succesorii acestora, dacă nu fac obiectul unei legi speciale de reparație”.

Or, Legea nr. 10/2001 reglementează măsuri reparatorii inclusiv pentru imobilele preluate fără titlu valabil, astfel că, după intrarea în vigoare a acestui act normativ, dispozițiile art. 6 alin. (2) din Legea nr. 213/1998 nu mai pot constitui temei pentru revendicarea unor imobile aflate în această situație.

A arătat instanța de recurs că, de altfel, problema raportului dintre legea specială și legea generală a fost rezolvată în același mod de Înalta Curte de Casație și Justiție atunci când a decis, în interesul legii, că dispozițiile art. 35 din Legea nr. 33/1994 privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică nu se aplică acțiunilor având ca obiect imobile expropriate în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989 (Decizia nr. LIII din 4 iunie 2007), stabilind, în cuprinsul considerentelor, care sunt pe deplin aplicabile și în cazul de față că, prin dispozițiile sale, Legea nr. 10/2001 a suprimat, practic, posibilitatea recurgerii la dreptul comun în cazul ineficienței actelor de preluare a imobilelor naționalizate și, fără să diminueze accesul la justiție, a adus perfecționări sistemului reparator, subordonându-l, totodată, controlului judecătoresc prin norme de procedură cu caracter special.

Prin aceeași decizie s-a arătat că Legea nr. 10/2001, în limitele date de dispozițiile art. 6 alin. (2) din Legea nr. 213/1998, constituie dreptul comun în materia retrocedării imobilelor preluate de stat, cu sau fără titlu valabil, în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989.

Numai persoanele exceptate de la procedura acestui act normativ, precum și cele care, din motive independente de voința lor, nu au putut să utilizeze această procedură în termenele legale au deschisă calea acțiunii în revendicarea bunului litigios, dacă acesta nu a fost cumpărat, cu bunăcredință și cu respectarea dispozițiilor Legii nr. 112/1995, de către chiriași.

În speță, nu s-a analizat dacă reclamanții sunt exceptați de la procedura legii speciale, precum și dacă, din motive independente de voința lor, nu au putut să utilizeze această procedură în

termenele legale pentru a se stabili dacă mai au deschisă calea acțiunii în revendicare.

Pe de altă parte, în apel nu s-a verificat dacă reclamanții într-o atare acțiune să pot prevala de un bun în sensul art. 1 din Primul Protocol adițional la Convenția europeană și trebuie să li se asigure accesul la justiție, având în vedere că nu se poate aprecia că existența Legii nr.10/2001 exclude, în toate situațiile, posibilitatea de a se recurge la acțiunea în revendicare.

Or, în funcție de circumstanțele concrete ale cauzei, era necesar a se analiza în ce măsură legea internă intră în conflict cu Convenția europeană și dacă admiterea acțiunii în revendicare nu ar aduce atingere unui alt drept de proprietate, de asemenea ocrotit, ori securității raporturilor juridice.

Cauza a fost reînregistrată la Curtea de Apel București, Secția a IV-a civilă la data de 16.12.2014.

Cu prilejul rejudecării, la termenul din 06.02.2015, curtea de apel a pus în discuția părților incidența în cauză a prevederilor Legii nr.9/1968, în temeiul căruia a fost încheiat contractul de construire nr. x/1970.

Cu acest prilej, apelanta-pârâtă RA APPS a depus concluzii, în care a învederat că cererea de chemare în judecată este întemeiată pe dreptul comun, nu pe dispozițiile legii speciale de reparație, iar în ce privește indicațiile din decizia de casare a arătat că reclamanții nu au invocat nici un motiv prin care să justifice de ce nu au uzat de dispozițiile legii speciale; de asemenea, nu au făcut dovada imposibilității parcurgerii acestei proceduri care erau de imediată aplicare și pe care aveau obligația să o urmeze conform Deciziei nr.33/2008 a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

S-a mai arătat că, neutilizând procedura specială, reclamanții au fost decăzuți din dreptul de a revendica imobilul, precum și faptul că aceștia nu au un bun în sensul Convenției.

A precizat apelanta pârâtă RA APPS că are în administrare imobilul prin transmitere de la Municipiul București conform deciziei Primăriei Municipiului București nr.396/1990.

Prin decizia civilă nr.103/A din 27.02.2015, Curtea de Apel București, Secția a IV-a civilă a admis apelurile formulate de pârâtii RA APPS și Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice, reprezentat de DGFP – MB, împotriva sentinței civile nr.1799/2010 pronunțată de Tribunalul București și, în consecință, a schimbat, în parte, sentința apelată în sensul că a admis excepția lipsei calității procesuale active a reclamanților și a respins capetele de cerere privind revendicarea apartamentului nr.6, boxa nr.6 și a garajului nr.3; au fost menținute celelalte dispoziții ale sentinței.

Pentru a decide astfel, curtea de apel a reținut că prin contractul de construire nr. x/1970, încheiat în baza Legii nr.9/1968, Oficiul pentru Construirea de Locuințe Proprietate Personală din cadrul Comitetului Executiv al Municipiului București s-a obligat să asigure numiților A. și E., construirea unei locuințe proprietate personală, pe care să le-o predea la data de 30.06.1971, pe baza unui proces verbal de predare-primire.

În conformitate cu dispozițiile art.44 din Legea nr.9/1968: „contractul pentru construire împreună cu procesul verbal de predare - preluare constituie titlu de proprietate pentru locuințele ori casele de odihnă sau turism construite în condițiile prezentei legi” iar, potrivit art.45 din aceeași act normative, titlurile de proprietate prevăzute în articolul precedent (...) se înscriu în registrele de transcripțiuni imobiliare.

În cauză, reclamanții nu au făcut dovada existenței procesului verbal de predare - preluare, deci nu au făcut dovada dreptului de proprietate, în sensul dispozițiilor art.44 din Legea nr.9/1968; lipsa titlului de proprietate rezultă și din lipsa pe contract a mențiunii privind înscrierea în registrul de transcripțiuni.

A mai reținut instanța de apel că prin Decretul nr.175/1972, imobilul a trecut în proprietatea de stat și în administrarea directă a Municipiului București, iar de la numiții A. și E. s-a preluat doar terenul ce fusese dat în folosință veșnică.

Din expunerea de motive a acestui decret rezultă că s-a dispus trecerea imobilului în proprietatea statului pentru înlăturarea efectelor actelor juridice privind atribuirea terenului, acordarea creditelor, proiectarea și construirea locuințelor etc.

În consecință, prin Decretul nr.175/1972 au fost stopate efectele contractului de construire,

astfel că nu s-a mai putut proceda la emiterea procesului verbal de predare – preluare și deci nu s-a produs efectul dobândirii dreptului de proprietate asupra construcției; potrivit acestui act normativ, reclamanții nu au avut niciodată un drept de proprietate asupra imobilului revendicat.

Prin sentința civilă nr.594/1992, pronunțată de Judecătoria Sectorului 5 București a fost admisă acțiunea formulată de reclamanții A. și E. în contradictoriu cu pârâții Primăria Municipiului București și SC F. SA, s-a constatat că este în funcțiune contractul pentru construirea de locuință proprietate personală nr. x/1970 pentru apartamentul nr.6 și s-a dispus repunerea părților în situația anterioară.

Prin dispoziția de repunere în situația anterioară s-a decis îndeplinirea de către Municipiul București a obligațiilor asumate prin contract, iar de către reclamanți îndeplinirea obligației de plată a imobilului însă nici una dintre părți nu a trecut la îndeplinirea obligațiilor asumate prin contract.

Prin sentința civilă nr.7844/1996, pronunțată de Judecătoria Sectorului 1 București, definitivă prin respingerea recursului, a fost admisă acțiunea reclamanților formulată în contradictoriu cu SC F. SA și a fost obligată această pârâtă să predea reclamanților apartamentul nr.6, boxa nr.6 și garajul nr.3, precum și să plătească daune cominatorii către reclamanți.

A reținut instanța de apel că obiectul acțiunii a fost obligație de a face (de predare) ceea ce rezulta atât din dispozitivul sentinței, cât și din considerentele deciziei civile nr.1328/1997, pronunțată de Tribunalul București, în care se vorbește de obligația de a preda apartamentul și de obligația de a încheia procesul verbal de predare-primire.

Din probele administrate nu rezultă că, după pronunțarea acestei hotărâri, s-a procedat la emiterea procesului - verbal de predare - preluare a imobilului, care împreună cu contractul de construire ar fi constituit titlu de proprietate.

Prin decizia nr.396/1990 și protocolul anexat acestei decizii, imobilul a fost transmis în administrarea Oficiului de Prestări Servicii pentru Corpul Diplomatic, actual Regia Autonomă a Patrimoniului Protocolului de Stat, din administrarea Întreprinderii de construcții, reparații și administrație locativă Berceni, Colentina, Herăstrău, Foișor, Cotroceni, Pajura și Vitan, astfel că, la data la care reclamanții s-au judecat cu SC F. SA, imobilul nu se mai afla în administrarea acestei instituții.

A concluzionat instanța de apel că reclamanții nu au dobândit niciodată un titlu de proprietate asupra apartamentului și nu au avut în patrimoniu un drept de proprietate ci doar drepturi de creanță, corelativ unor obligații de a face, astfel că în mod nelegal tribunalul a respins excepția lipsei calității procesuale active, invocată de pârâta R.A. A.P.P.S. dar cu o motivare greșită.

Pe cale de consecință, în lipsa dreptului de proprietate și a unui titlu valabil, acțiune în revendicare trebuia respinsă ca nefondată, tribunalul reținând în mod greșit că titlul de proprietate al reclamanților ar fi reprezentat de contractul de construire, sentința civilă nr.594/1992, pronunțată de Judecătoria Sectorului 5 București și sentința civilă nr.7844/1996, pronunțată de Judecătoria Sectorului 1 București, prin care s-a dispus îndeplinirea unei obligații de a face, în condițiile în care la data formulării acțiunii (8.07.2008) era prescrisă executarea potrivit art.405 alin.(1) teza întâi din C.proc.civ.

Fiind prescris dreptul de a solicita executarea sentinței civile nr. 7844/1996 sunt prescrise în temeiul art.3 din Decretul nr.167/1958 și obligațiile derivând din contractul de construire.

Cu referire la apelul formulat de apelanta pârâtă RA APPS, curtea de apel a reținut că primul motiv de apel, astfel cum a fost formulat și dezvoltat, nu este fondat; astfel, în acord cu art.1 din Primul Protocol la Convenția europeană, reclamanții au avut o speranță de a dobândi în proprietate imobilul și aceasta deoarece nu se constatase prescripția dreptului de a cere executarea sentinței civile nr.7844/1996, pronunțată de Judecătoria Sectorului 1 București și în considerarea dispozițiilor cuprinse în sentința civilă nr.594/1992 a Judecătoriei Sectorului 5 București, de repunere a părților în situația anterioară (adică în situația de îndeplinire a obligațiilor contractuale).

Or, în condițiile în care prin sentința civilă nr.594/1992 s-a decis că este în funcțiune contractul de construire și că părțile sunt ținute de efectele contractului, a existat o speranță de a

obține procesul - verbal de predare-preluare și deci de a obține dreptul de proprietate.

A apreciat instanța de apel că, în raport de aceste argumente, soluția instanței de fond este corectă în sensul că atâta timp cât nu s-a reținut prescripția drepturilor rezultate din contractul de construire și din cele două sentințe, acțiunea în revendicare este admisibilă, cu atât mai mult cu cât apartamentul nu a fost preluat de la reclamant în anul 1972, pentru că, la acel moment, aceștia nu aveau niciun titlu asupra apartamentului.

În aceste condiții, imobilul nu intră sub incidența Legii nr.10/2001, astfel că reclamantii nu erau ținuți să urmeze procedurile prevăzute de Legea nr.10/2001.

Și cel de-al doilea motiv de apel formulat de acest apelant, pe care l-a sintetizat ca fiind privitor la calificarea legii speciale drept o formă de împiedicarea dreptului de acces efectiv la o instanță, a fost găsit nefondat, cu motivarea că Legea nr.10/2001 nu este aplicabilă în speță.

Nu a fost primit nici cel de-al treilea motiv de apel, privitor la apărările de fond prin care s-a susținut că la soluționarea cauzei trebuie avute în vedere și dezlegările date prin Decizia nr.33/2008, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, în recurs în interesul legii, instanța de apel arătând că în circumstanțele speței, nu se poate vorbi de un imobil preluat de stat de la reclamant, în anul 1972, de vreme ce aceștia în anul 1972 nu avea nici un titlu, astfel că nu sunt incidente dispozițiile Deciziei nr.33/2008 a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

A fost găsit fondat cel de-al patrulea motiv de apel formulat de apelanta RA APPS, curtea de apel arătând că admiterea acțiunii în revendicare a fost greșit dispusă, în condițiile în care, deși reclamantii au încercat să-și constituie un titlu de proprietate, titlul construit adaugă la lege, ceea ce este inadmisibil; pe de altă parte obligațiile erau prescrise.

În plus, cererea de obligarea la predarea imobilului prin întocmirea procesului verbal de predare-preluare s-a judecat cu S.C. F., care, pe de o parte nu mai administra imobilul, pe de altă parte, nu era titulara obligației de a preda imobilul (în sensul întocmirii procesului verbal de predare - preluare).

Curtea de apel a apreciat că al cincilea motiv de apel este fondat, având în vedere că acțiunea în revendicare a reclamantilor este nefondată iar apelanta-pârâtă nu a căzut în pretenții, astfel că nu poate fi obligată la plata cheltuielilor de judecată.

Și apelul formulat de apelantul-pârât Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice a fost găsit fondat, instanța de apel reținând că imobilul se afla în proprietatea Municipiului București iar pârâta RA APPS îl are doar în administrare, așa cum rezulta din Decizia nr.396/1990 a Primăriei Municipiului București.

Cu referire la dezlegările date de Înalta Curte de Casație și Justiție prin decizia nr.7431/2012, curtea de apel a arătat că a procedat la examinarea calității procesuale pasive a pârâtului Statul Român reprezentat de Ministerul Finanțelor Publice și a constatat că imobilul se află în patrimoniul Municipiului București și în administrarea R.A. A.P.P.S. – motiv pentru care a fost admis apelul declarat de apelantul Statul Român; atât sentința civilă nr.594/1992 cât și sentința civilă nr.7844/1996 nu sunt opozabile Statului Român, reprezentat prin Ministerul Finanțelor Publice, deoarece nu a fost parte în aceste procese.

Din perspectiva dispozițiilor art.405 alin.(1) și (3) C.proc.civ. s-a apreciat că sentința civilă nr.7844/1996 și-a pierdut puterea executorie. În ceea ce privește consecințele sentinței civile nr.594/1992 de repunere a părților în situația anterioară, adică în situația îndeplinirii obligațiilor din contractul de construire, s-a reținut că sunt prescrise.

A arătat curtea de apel că, în ceea ce privește admisibilitatea acțiunii în revendicare, imobilul nu face obiectul Legii nr.10/2001 pentru că nu a fost preluat de la reclamant astfel că nu sunt incidente dispozițiile deciziei nr.33/2008 a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Având în vedere că sentința civilă nr.7844/1996 și-a pierdut puterea executorie, s-a reținut că reclamantii nu mai pot invoca această hotărâre judecătorească în justificarea titlului de proprietate și că, deși la data introducerii acțiunii puteau pretinde o speranță legitimă, la momentul soluționării prezentului apel, prin incidența dispozițiilor art.405 alin.(1) și (3) din C.proc.civ. 1865, reclamantii nu au un bun actual, și nici nu mai pot pretinde că au o speranță legitimă, conform art.1

din Primul Protocol la Convenția europeană.

Cu referire la obligațiile impuse prin decizia nr.2669 din 10.10.2014, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, curtea de apel a arătat că urmare noilor dispoziții de lege puse în discuția părților, în conformitate cu dispozițiile art.315 (3) C.proc.civ., prin reexaminarea probatoriului a constatat că deși imobilul a fost preluat de stat în perioada de referință a Legii nr.10/2001, preluarea nu s-a făcut de la reclamant; prin urmare, nu sunt incidente dispozițiile Legii nr.10/2001 sau ale deciziei nr.33/2008, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, reclamantii nefiind ținuti să urmeze procedura legii speciale.

Pentru toate aceste considerente, în temeiul art.296 C.proc.civ. au fost admise apelurile, a fost schimbată, în parte, sentința apelată în sensul că a fost admisă excepția lipsei calității procesuale active a reclamanților, au fost respins capetele de cerere privind revendicarea apartamentului nr.6, boxa nr.6 și a garajului nr.3 și obligarea părților la plata cheltuielilor de judecată și au fost menținute celelalte dispoziții ale sentinței.

Împotriva acestei decizii au declarat recurs reclamanții.

În drept au fost invocate dispozițiile art.304 pct.7, 8 și 9 C.proc.civ.

În dezvoltarea criticilor întemeiate pe dispozițiile art.304 pct.7 C.proc.civ., recurenții - reclamanți au arătat că, în ceea ce privește apelul formulat de către R.A. A.P.P.S., instanța de apel a făcut referire la cinci motive de apel invocate de această parte, deși din analiza cererii de apel rezultă fără echivoc că apelanta R.A. A.P.P.S. a formulat doar trei motive de apel.

Au susținut recurenții că prin apelul formulat de către pârâta R.A. A.P.P.S., s-a invocat, în principal, inadmisibilitatea acțiunii în revendicare raportat la dispozițiile Legii nr.10/2001; în subsidiar, apelanta-intimată R.A. A.P.P.S. a invocat nelegalitatea hotărârii instanței de fond sub aspectul îmbogățirii fără justă cauză a reclamanților, prin restituirea în natură a imobilului revendicat cu păstrarea sumei achitate pentru achiziționarea imobilului și restituite potrivit Decretului nr.175/1972. Prin cel de-al treilea motiv de apel, intimata-apelantă R.A. A.P.P.S. a criticat soluția instanței de fond în ceea ce privește acordarea cheltuielilor de judecată.

În opinia recurenților, prin referirea la motive de apel care nu au fost invocate de către R.A. A.P.P.S., instanța de apel a pronunțat o decizie nelegală, care cuprinde motive străine de natura pricinii.

Printr-o altă critică s-a arătat că decizia recurată analizează aspecte soluționate în mod irevocabil de către Judecătoria Sectorului 5 București prin sentința civilă nr. 594/1992.

Astfel, prin decizia recurată, Curtea de Apel București a constatat că „la data la care reclamanții s-au judecat cu S.C. F. S.A. imobilul nu se mai afla în administrarea S.C. F. S.A.” aspect străin de natura pricinii și care nu a fost pus niciodată în discuția părților în faza procesuală a apelului în cauza pendinte.

În baza unei astfel de analize, străină de natura pricinii, prin decizia recurată, instanța de apel a susținut în mod neîntemeiat că „față de cele constatate, rezultă deci că reclamanții nu au dobândit niciodată un titlu de proprietate asupra apartamentului și deci niciodată nu au avut în patrimoniu un drept de proprietate, ci doar drepturi de creanță corelativ unor obligații de a face”.

Recurenții-reclamanți au susținut că așa cum în mod corect a reținut și instanța de fond, prin sentința civilă nr.594/1992 pronunțată de Judecătoria Sectorului 5 București, devenită irevocabilă, s-a constatat că este în funcțiune contractul pentru construirea locuinței proprietate personală nr. x/1970 încheiat între A., E. și entitatea de la care F. S.A. a preluat apartamentul vizat de prezentul litigiu, părțile contractante fiind repuse în situația anterioară.

Titlul lor de proprietate constă în contractul pentru construirea locuinței proprietate personală nr. x/1970 și a fost confirmat în mod irevocabil prin sentința civilă nr.594/1992 pronunțată de Judecătoria Sectorului 5 București, astfel că orice considerent al deciziei recurate prin care este înlăturată soluția constatării ca fiind în funcțiune a contractului pentru construirea de locuință proprietate personală nr. x/1970, cu repunerea părților în situația anterioară, este străin de pricină, raportat la motivele de apel cu care instanța de apel a fost investită.

II. În dezvoltarea motivului de recurs întemeiat în drept pe dispozițiile art.304 pct.9

C.proc.civ., recurenții-reclamanți au arătat că decizia recurată este dată cu încălcarea și aplicarea greșită a legii.

Astfel, prin apelul formulat de către R.A. A.P.P.S., s-a invocat în principal inadmisibilitatea acțiunii în revendicare raportat la dispozițiile Legii nr.10/2001, în subsidiar, apelanta-intimată R.A. A.P.P.S. a invocat nelegalitatea hotărârii instanței de fond sub aspectul îmbogățirii fără justă cauză a recurenților-reclamanți prin restituirea în natură a imobilului revendicat cu păstrarea sumei achitate pentru achiziționarea imobilului și restituite potrivit Decretului nr.175/1972. Printr-un al treilea motiv de apel, intimata-apelantă R.A. A.P.P.S. a criticat soluția instanței de fond în ceea ce privește acordarea cheltuielilor de judecată.

Prin apelul formulat de către Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice, a fost criticată sentința civilă nr.1799/2010 pronunțată de către Tribunalul București, prin reiterarea ca unic motiv de apel a excepției lipsei calității procesuale pasive a Statului Român, reprezentat prin Ministerul Finanțelor Publice.

Au arătat recurenții - reclamanți că în niciunul din apelurile declarate împotriva sentinței civile nr.1799/2010 pronunțată de către Tribunalul București nu a fost criticată respingerea de către prima instanță a excepției lipsei calității procesuale active.

Față de caracterul devolutiv al apelului, care poate fi soluționat numai în limitele stabilite de apelant, soluția de respingere a excepției lipsei calității procesuale active prin sentința civilă nr.1799/2010 a trecut în puterea lucrului judecat nefiind atacată prin apelurile formulate în cauză.

Pentru aceste motive, recurenții-reclamanți au susținut că admiterea excepției lipsei calității procesuale active prin decizia recurată reprezintă o greșeală de interpretare și aplicare a legii, în concret a efectului devolutiv al apelului reglementat de Codul de procedură civilă și a principiului *tantum devolutum quantum appellatum*, instanța de apel neavând posibilitatea de a modifica acele dispoziții ale sentinței apelate care nu au fost antamate prin apelurile formulate în cauză.

Cu referire la soluția dată apelului declarat de Statul Român, prin Ministerul Finanțelor Publice, recurenții au arătat că în mod nelegal instanța de apel l-a găsit fondat cu motivarea că imobilul se află în proprietatea Municipiului București, iar pârâta RA APPS îl are doar în administrare, conform deciziei nr.396/1990 a Primăriei Municipiului București, deoarece, în realitate, imobilul revendicat se află în domeniului privat al statului și este administrat de către R.A. A.P.P.S. potrivit H. G. nr.265/2005, Anexa nr.2, pct.614, situație care rezultă și în extrasul cărții funciare a imobilului.

În dezvoltarea motivului de recurs întemeiat pe dispozițiile art.304 pct.8 C.proc.civ., recurenții-reclamanți au arătat că instanța de apel a interpretat greșit efectele sentințelor civile nr.594/1992 și nr.7844/1996.

Astfel, instanța de apel a reținut că cele două hotărâri judecătorești nu sunt opozabile Statului Român, reprezentat prin Ministerul Finanțelor Publice, pentru că acesta este terț față de părțile din dosarele în care au fost pronunțate.

Or, prin sentința civilă nr.594/1992 pronunțată de Judecătoria Sectorului 5 București, s-a constatat că este în funcțiune contractul pentru construirea locuinței proprietate personală nr. x/1970 încheiat între A., E. și F. S.A. pentru apartamentul în litigiu, fiind repuse părțile contractante în situația anterioară

Deși Statul Român, prin Ministerul Finanțelor Publice, nu a fost parte explicită în litigiul prin care s-a constatat și recunoscut valabilitatea contractului pentru construirea de locuințe (care reprezintă titlul de proprietate al recurenților), în acest litigiu a fost parte entitatea deținută de stat care s-a ocupat de administrarea imobilului în litigiu la momentul demarării litigiului și de la care R.A. A.P.P.S. a preluat la rândul său, dreptul de administrare, conform hotărârii de guvern susmenționate. Prin urmare, Statul Român are obligația să respecte cele consfințite prin sentința civilă nr.594/1992 pronunțată de Judecătoria Sectorului 5 București, devenită irevocabilă.

În opinia recurenților, sunt incidente dispozițiile art. 304 pct.8 C.proc.civ., instanța de apel interpretând în mod eronat efectele sentinței civile nr.594/1992 sub aspectul opozabilității acestora față de Statul Român.

Au mai susținut recurenții că în mod greșit instanța de apel a reținut că nu mai puteau invoca faptul că dețin un bun actual și nu mai pot pretinde că au o speranță legitimă, conform art.1 din Primul Protocol adițional la Convenția europeană, respectiv că „preluarea nu s-a făcut de la reclamanți”.

Astfel, au fost interpretate greșit actele deduse judecății, respectiv contractul pentru construirea locuinței proprietate personală nr. x/1970, coroborat cu sentința civilă nr.594/1992 a Judecătoriei Sectorului 5 București și cu Decretul nr.175/1972, care fac dovada că sunt deținătorii unui „bun actual” în sensul Convenției europene, de vreme că încă din anul 1992, prin hotărâre judecătorească irevocabilă (sentința civilă nr.594/1992 a Judecătoriei Sector 5 București), au fost repuși în situația anterioară preluării abuzive, fiind constatate ca fiind eficiente drepturile născute de contractul de construire din 1970 ale cărui efecte au fost cenzurate în mod abuziv în perioada comunistă.

Cum prin hotărârea judecătorească pronunțată în 1992 s-a reținut irevocabil că preluarea a fost abuzivă și că se impune restabilirea efectelor contractului de construire încheiat în 1970, o asemenea statuare a consacrat caracterul viciat al titlului statului și le-a recunoscut dreptul asupra bunului în litigiu în sensul statuat de Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Au arătat, de asemenea, recurenții-reclamanți că împrejurarea că nu mai dețin în materialitatea lui procesul-verbal de predare-primire a imobilului nu echivalează cu lipsa titlului de proprietate valabil recunoscut prin hotărârea judecătorească irevocabilă din anul 1992 și că, de altfel, dreptul de proprietate le-a fost recunoscut chiar de către statul comunist prin Decretul nr.175/1972, în care, la art.1 s-a făcut mențiunea trecerii în proprietate de stat a imobilului cu anexe gospodărești și teren de la A. și E.

Întrucât la nivelul anului 1972, anterior decretului de preluare, Statul Român nu era proprietarul construcției, a fost emis Decretul nr.175/1972 în vederea trecerii în proprietatea statului a imobilului mai sus menționat.

E. (autorul recurenților) și A. erau în anul 1972 titularii unui drept de proprietate conferit de contractul de construire a cărui valabilitate a fost recunoscută și prin sentința civilă nr.594/1992, iar transferul dreptului de proprietate asupra imobilului în litigiu către statul comunist s-a făcut de la A. și E., așa cum în mod explicit menționează și decretul.

În opinia recurenților-reclamanți, susținerile instanței de apel potrivit cărora preluarea nu s-a făcut de la reclamanți sunt lipsite de temei legal și sunt generate de o greșită înțelegere și interpretare a actelor juridice deduse judecății.

Au concluzionat recurenții că instanța de apel a interpretat greșit dezlegările cuprinse în sentința civilă nr.594/1992 a Judecătoriei Sectorului 5 București și în Decretul de naționalizare nr.175/1972, atunci când a apreciat că nu au un bun actual în sensul art.1 din Primul Protocol la Convenția europeană.

Intimata - pârâtă R.A. APPS a formulat întâmpinare prin care a solicitat respingerea recursului.

În motivare a arătat că prin hotărâri judecătorești definitive și irevocabile (respectiv sentința civilă nr. 694/1992 pronunțată de Judecătoria Sectorului 5 București și sentința civilă nr. 7844/1996 pronunțată de Judecătoria Sectorului 1 București), instanțele de judecată au statuat că menționatul contract de construire încheiat cu fostul O.C.L.P.P. îl obligă pe constructor să execute construcția și nu conferă reclamanților un titlul de proprietate.

Titlul statului, necontestat, este reprezentat de Decretul Consiliului de Stat nr. 175/1972. În cuprinsul acestui decret se precizează că la preluarea imobilelor menționate, se restituie persoanelor prevăzute la art. 1 (unde sunt menționați printre alții și A. și E.) (...) sumele constituite drept avans și ratele achitate până la data prezentului decret în contul creditului acordat pentru construirea locuințelor.

Având în vedere data contractului de împrumut (1970), faptul că termenul de rambursare era de 15 ani iar data Decretului Consiliului de Stat este din anul 1972, precum și faptul că nu au fost depuse dovezi care să indice altă situație decât cea expusă în documente, este evident că actul

de construire nu îi îndreptățește pe reclamanți să pretindă un drept de proprietate.

Intimata-pârâtă a făcut referire la dispozițiile art.44 și 45 din Legea nr.9/1968 și a concluzionat că recurenții-reclamanți nu au făcut dovada predării-preluării apartamentului astfel cum prevede chiar contractul încheiat în baza Legii nr. 9/1968; mai mult, în decretul de preluare este prevăzută restituirea atât a ratelor achitate cât și a avansului plătit în vederea construirii locuinței.

Cu referire la criticile prin care recurenții-reclamanți au susținut că în mod greșit instanța de apel a reținut că nu se pot prevala de un bun în sensul art. 1 din Primul Protocol adițional, intimata-pârâtă a arătat că reclamanții nu au invocat niciun motiv pentru care nu au utilizat prevederile legii speciale și nu au făcut niciodată dovada imposibilității parcurgerii acestei proceduri din motive independente de voința lor.

Analizând decizia recurată prin prisma criticilor formulate, Înalta Curte constată că recursul este fondat în limitele și pentru considerentele ce succed:

În dezvoltarea motivului de recurs întemeiat pe dispozițiile art. 304 pct.7 C.proc.civ., recurenții - reclamanți au arătat, sub un prim aspect, că decizia instanței de apel cuprinde motive străine de natura pricinii în sensul că au fost examinate cinci motive de apel deși apelanta - pârâtă R.A. A.P.P.S.a formulat doar trei.

Din examinarea cererii de apel formulată apelanta - pârâtă R.A. A.P.P.S., Înalta Curte reține că partea nu a structurat cererea în motive distincte de apel ci a expus critici pe care instanța de apel care a pronunțat decizia recurată le-a sintetizat în cinci motive de apel.

Din această perspectivă nu se poate reține aplicabilitatea motivului de recurs prevăzut de art. 304 pct.7 C.proc.civ., instanța de judecată având posibilitatea de a sistematiza criticile formulate într-o manieră proprie, sub condiția de a le analiza în integralitatea lor.

Sub un alt aspect, recurenții - reclamanți au arătat că hotărârea atacată cuprinde aspecte străine de natura pricinii deoarece face referire în considerente la chestiuni care au fost soluționate în mod irevocabil prin sentința civilă nr.594/1992, pronunțată de Judecătoria Sectorului 5 București.

Aceștia au susținut că, prin raportare la motivele de apel cu care a fost investită, instanța de apel a concluzionat că reclamanții nu au avut niciodată în patrimoniu dreptul de proprietate asupra apartamentului în litigiu, fiind doar titularii unor drepturi de creanță, corelative unor obligații de a face, pe baza unei analize străine de natura pricinii.

Înalta Curte constată că motivul de recurs invocat are ca premisă existența în cuprinsul hotărârii a unor aspecte care nu au legătură cu cauza dedusă judecării.

Nu intră în această categorie constatările sau dezlegările date de instanța de judecată care privesc pricina dar nu concordă cu susținerea părții.

În cauză nu se poate aprecia că prin calificarea drepturilor reclamanților, ce decurg din sentința civilă nr.594/1992, pronunțată de Judecătoria Sectorului 5 București, instanța de apel ar fi statuat cu referire la chestiuni care ar excede procesului.

Pe de altă parte, având în vedere că judecata s-a desfășurat în mai multe cicluri procesuale, instanța de apel avea a se conforma, astfel cum se va arăta în cele ce urmează, dezlegărilor date prin deciziile de casare.

În ceea ce privește motivul de recurs întemeiat pe dispozițiile art. 304 pct.9 C.proc.civ., Înalta Curte reține că recurenții - reclamanți au invocat încălcarea limitelor efectului devolutiv, din perspectiva regulii *tantum devolutum quantum appellatum* și greșita admitere a apelului declarat de apelantul - pârât Statul Român.

Înalta Curte reține că regula *tantum devolutum quantum appellatum*, care reprezintă o ilustrare a principiului disponibilității procesului civil este consacrată de art. 295 alin.1 C.proc.civ., care prevede că: „Instanța de apel va verifica, în limitele cererii de apel, stabilirea situației de fapt și aplicarea legii de către prima instanță. Motivele de ordine publică pot fi invocate și din oficiu”.

În speță, nerespectarea de către instanța de apel a limitelor efectului devolutiv a fost invocată cu referire la soluția de admitere a excepției lipsei calității procesuale active a

reclamanților, în condițiile în care această excepție a fost invocată la judecata în primă instanță de pârâta R.A. A.P.P.S., pentru alte considerente decât cele reținute de instanța de apel, a fost respinsă iar apelanții nu au formulat critici care să pună în discuție legitimarea procesuală activă.

Înalta Curte apreciază că această critică este fondată, constatând că instanța de apel, cu prilejul examinării înscrisurilor de care se prevalează reclamanții în dovedirea dreptului de proprietate asupra construcției, a concluzionat că aceștia nu au avut niciodată în patrimoniu dreptul de proprietate asupra imobilului revendicat, astfel că în mod nelegal instanța de fond a respins excepția lipsei calității procesuale active, chiar dacă această excepție a fost greșit motivată de către pârâta care a invocat-o.

Or, având în vedere că apelanții - pârâți nu au criticat hotărârea tribunalului în ceea ce privește soluția dată excepției lipsei calității procesuale active, iar chestiunile analizate nu privesc identitatea dintre reclamanți și persoanele care se pretind titularii dreptului de proprietate, ci aptitudinea înscrisurilor invocate de reclamanți de a proba existența dreptului de proprietate în patrimoniul lor, instanța de apel nu putea invoca din oficiu această excepție.

Distinct de împrejurarea că această excepție a fost reanalizată în mod nelegal de către instanța de apel, se constată că decizia recurată cuprinde și considerente potrivit cărora acțiunea în revendicare trebuia respinsă ca nefondată, deși excepția lipsei calității procesuale active este una peremptorie iar efectul admiterii acesteia este împiedicarea soluționării fondului. Acesta constituie însă un argument în plus în sensul că aspectele avute în vedere de instanța de apel vizau însuși fondul pretenției deduse judecării.

De asemenea este fondată și critica prin care recurenții-reclamanți au arătat că nu este legală soluția data apelului formulat de apelantul – pârât Statul Român.

Deși recurenții au invocat, în drept, dispozițiile art. 304 pct. 9 C.proc.civ., făcând aplicarea dispozițiilor art. 306 alin.3, din același act normativ, Înalta Curte va examina această critică din perspectiva motivului de recurs prevăzut de art. 304 pct. 7 C.proc.civ., sens în care reține că motivarea curții de apel cu referire la stabilirea regimului juridic al imobilului în litigiu nu corespunde exigențelor art. 261 C.proc.civ.

Se constată astfel că instanța de apel a arătat în cuprinsul deciziei recurate că imobilul se află în proprietatea municipiului București și în administrarea pârâtei R.A. A.P.P.S., conform deciziei nr.396/1990 a Primăriei Municipiului București, fără a expune raționamentul pe baza căruia a ajuns la o asemenea concluzie în condițiile în care prima instanță a reținut că imobilul în litigiu se află în proprietatea privată a statului și în administrarea R.A. A.P.P.S., în temeiul H.G. nr.240/2001, O.U.G. nr.32/2002 și H.G. nr.60/2005, iar din extrasul de carte funciară depus la dosar rezultă că, în evidențele de carte funciară, este înscris dreptul de proprietate al Statului Român asupra apartamentului în litigiu (RA - APPS având drept de administrare).

În ceea ce privește criticile subsumate motivului de recurs întemeiat pe dispozițiile art.304 pct.8 C.proc.civ, prin care recurenții-reclamanți au susținut, în esență, că instanța de apel a interpretat greșit efectele sentințelor civile nr. 594/1992 și 7844/1997, Înalta Curte reține că motivul de recurs prevăzut de art.304 pct.8 C.proc.civ. sancționează încălcarea principiului pacta sunt servanda.

Prin ipoteză, acest motiv de recurs nu poate fi invocat dacă cererea de chemare în judecată nu are ca obiect interpretarea unui act juridic.

Nu se circumscriu acestui motiv de recurs criticile prin care se invocă modul în care instanța care a pronunțat hotărârea atacată a interpretat probele administrate în cauză, chiar atunci când acestea ar consta în înscrisuri.

În speță, recurenții pun în discuție modul în care instanța de apel a interpretat efectele a două hotărâri judecătorești din perspectiva opozabilității acestora în privința Statului Român, respectiv a aptitudinii acestora de a conferi recurenților – reclamanți un bun în sensul Convenției Europene a Drepturilor Omului și a efectului pozitiv al lucrului judecat, dar și interpretarea probatorului în ceea ce privește dovada dreptului de proprietate asupra construcției.

Prin raportare la obiectul cererii de chemare în judecată și la considerentele expuse, motivul

de recurs prevăzut de art. 304 pct.8 C.proc.civ. nu este incident în cauză; însă, invocarea în mod greșit a unui motiv de recurs nu prejudiciază partea dacă dezvoltarea criticilor permite încadrarea acestora într-un alt motiv de recurs, conform dispozițiilor art. 306 alin.(3) C.proc.civ.

Făcând aplicarea acestui text legal, Înalta Curte reține că pot fi încadrate la motivul de recurs prevăzut de art. 304 pct.9 C.proc.civ., acele critici prin care recurenții pun în discuție modul în care instanța de apel a interpretat efectele a două hotărâri judecătorești din perspectiva opozabilității acestora în privința Statului Român, respectiv a aptitudinii acestora de a conferi recurenților – reclamanți un bun în sensul Convenției europene și a efectului pozitiv al lucrului judecat.

Cu toate acestea, în această fază procesuală, ele nu pot fi cercetate întrucât urmare încălcării de către instanța de apel a limitelor efectului devolutiv, din perspectiva regulii *tantum devolutum quantum appellatum*, și a dispozițiilor art. 261 C.proc.civ., în ceea ce privește expunerea motivelor pentru care a apreciat că imobilul are un alt titular al dreptului de proprietate decât cel menționat în sentința care a făcut obiectul controlului judiciar în apel (ceea ce echivalează cu lipsa motivării, și deci cu imposibilitatea de a exercita controlul de legalitate în recurs), se impune casarea deciziei recurate, fiind incidente motivele de recurs prevăzute de art. 304 pct. 9 și 7 C.proc.civ.

Pe cale de consecință, instanța de recurs nu are a cerceta criticile de nelegalitate care vizează fondul cauzei.

Criticile prin care se pune în discuție interpretarea probatorului reprezintă o chestiune de temeinicie a hotărârii, care exced controlului de legalitate în recurs, astfel că nu se impune a fi analizate.

Față de dispozițiile art. 315 alin.1 C.proc.civ., care prevăd că: „În caz de casare, hotărârile instanței de recurs asupra problemelor de drept dezlegate, precum și asupra necesității administrării unor probe sunt obligatorii pentru judecătorii fondului”, cu prilejul rejudecării instanța de apel urmează să dea eficiență dezlegărilor date în ciclurile procesuale anterioare.

Astfel, prin decizia civilă nr. 7431/2012, Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția I civilă a admis recursurile declarate împotriva deciziei civile nr.870/A din 22.11.2011 a Curții de Apel București și a trimis cauza spre rejudecare dând dezlegări obligatorii în sensul de a se verifica dacă reclamanții au un bun actual în sensul Convenției europene a drepturilor omului și de a se ține seama de dezlegarea dată admisibilității acțiunii în revendicare, după intrarea în vigoare a Legii nr.10/2001, cu circumstanțierile aduse în această materie prin decizia nr.33/2008, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție în recurs în interesul legii.

Pe de altă parte, prin decizia civilă nr.2669/2014, Înalta Curte de Casație și Justiție, admitând recursurile declarate de părțile Statul Român, prin Ministerul Finanțelor Publice și R.A. APPS, cu consecința casării deciziei recurate și trimiterii cauzei spre rejudecarea apelurilor, a arătat, cu referire la sentința civilă nr.594/1992, pronunțată de Judecătoria Sectorului 5 București, devenită irevocabilă prin decizia civilă nr.1392/1994 a Curții de Apel București, prin care s-a constatat valabilitatea contractului încheiat de reclamanți cu Statul Român că instanța de judecată a avut a se pronunța asupra unei acțiuni în constatarea existenței contractului de construire nr. x/1970, iar nu în privința unei acțiuni în revendicare prin care să se tindă ca imobilul în litigiu să fie readus în patrimoniul reclamanților. Fiind vorba de o acțiune în constatare, hotărârea pronunțată nu constituie titlu executoriu și nici nu poate fi pusă în executare silită, obiectivul limitat al cererii reclamanților privind numai constatarea existenței sau inexistenței unui drept, respectiv cel legat de încheierea valabilă a contractului de construire nr. x/1970.

A arătat instanța de recurs că, de altfel, aspectele ce țin de efectele conferite de sentința civilă nr.594/1992, pronunțată de Judecătoria Sectorului 5 București, au fost cenzurate și în cadrul acțiunii în revendicare soluționată prin sentința civilă nr.7844/1996, pronunțată de Judecătoria Sectorului 1 București (definitivă prin decizia civilă nr. 1328/1997 pronunțată de Tribunalul București și irevocabilă prin decizia civilă nr.242/1998, pronunțată de Curtea de Apel București), instanțele de judecată statuând că acel contract de construire încheiat cu fostul OCLPP îl obligă pe constructor să execute construcția dar nu conferă reclamanților un titlu de proprietate.

Pe de altă parte, Înalta Curte a constatat că întrucât imobilul în litigiu a fost preluat de stat prin Decretul Consiliului de Stat nr.178/1972, în perioada de referință a Legii nr. 10/2001 (6 martie 1945 - 22 decembrie 1989), se impunea ca instanța de apel, potrivit dezlegărilor date prin decizia de casare, să verifice, din perspectiva Deciziei nr. 33/2008 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, dacă este admisibilă o acțiune în revendicare de drept comun după intrarea în vigoare a legii speciale, respectiv să stabilească dacă reclamantul deține un bun actual ce poate fi valorificat prin intermediul acțiunii de drept comun, în raport și de jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului.

Cu alte cuvinte, în cauză instanțele de control judiciar au statuat în mod irevocabil în sensul că în speță, prin raportare la data preluării imobilului, este aplicabilă Legea nr.10/2001 urmând a se verifica, față de împrejurarea că reclamantii nu au formulat notificare, dacă în circumstanțele particulare ale cauzei aceștia erau exceptați de la procedura legii speciale, precum și dacă, din motive independente de voința lor, nu au putut să utilizeze această procedură în termenele legale pentru a se stabili dacă mai au deschisă calea acțiunii în revendicare, acțiune în cadrul căreia urmează a se verifica dacă aceștia au un bun actual.

Sub un alt aspect, s-a constatat că sentința civilă nr.7844/1996, pronunțată de Judecătoria Sectorului 1 București, în virtutea căreia reclamantii se prevalează de existența unui bun actual în patrimoniul lor, a fost schimbată, prin decizia nr. 242/1998, pronunțată de Curtea de Apel București, în sensul respingerii acțiunii în revendicare, ca efect al admiterii recursului declarat de SC F. SA împotriva deciziei nr. 1328/A/1997, pronunțată de Tribunalul București.

În consecință, pentru considerentele expuse, Înalta Curte, în temeiul dispozițiilor art. 312 alin.1 C.proc.civ. a admis recursul, a casat decizia recurată și a trimis cauza, spre rejudecare, aceiași instanțe de apel.

56. Încălcarea de către instanța de apel a dispozițiilor procedurale relative la trimiterea cauzei spre rejudecare. Nelegalitate.

C.proc.civ. din 1865, art. 297 alin. (1), art. 304 pct. 5

Dispunând trimiterea spre rejudecare a procesului - urmare a constatării încălcării prevederilor art. 105 alin. (2) C.proc.civ. - instanța de apel a interpretat eronat dispozițiile art. 297 alin. (1) teza a II-a C.proc.civ., în condițiile în care cererea reconvențională fusese respinsă ca inadmisibilă, pronunțând astfel o soluție nelegală.

Conform textului sus arătat, în cazul în care prima instanță a soluționat procesul fără a intra în judecata fondului, instanța de apel va anula hotărârea atacată și va trimite cauza spre rejudecare, o singură dată, primei instanțe sau altei instanțe egale în grad cu aceasta din aceeași circumscripție, dacă părțile au solicitat în mod expres luarea acestei măsuri prin cererea de apel ori prin întâmpinare. Cum însă, prin cererile lor părțile nu s-au manifestat în sensul cerut de text, după ce admitea apelul, instanța trebuia să rețină cauza pentru judecata procesului, evocând fondul, așa cum stabilește, cu valoare de principiu, teza I din art. 297 alin. (1) C.proc.civ.

Secția I civilă, decizia nr. 681 din 12 martie 2015

Prin decizia civilă nr. 457/A din 28.10.2014, Curtea de Apel București, Secția a III-a civilă și pentru cauze cu minori și de familie a admis apelul declarat de pârâții A. și B. împotriva sentinței civile nr. 1961 din 07.11.2013, pronunțată de Tribunalul București, Secția a III-a civilă, a anulat sentința și a trimis cauza spre rejudecare, aceleași instanțe.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a reținut că din dispozitivul hotărârii apelate reiese că prima instanță a soluționat excepțiile invocate de pârâți prin întâmpinare, și anume excepția lipsei calității procesuale active și cea privind lipsa calității procesual pasive, iar în motivarea sentinței se

regăsesc considerentele pe care instanța le-a avut în vedere spre a reține lipsa de temeinicie a acestor excepții procesuale.

Însă, din practica hotărârii - în care se regăsesc consemnările privind discuțiile purtate în ședință publică - reiese că instanța a acordat cuvântul părților și a luat concluziile acestora numai în privința fondului pricinii, nu și în privința apărărilor pe care pârâții apelanți le-au susținut pe calea celor două excepții.

Curtea a apreciat că soluționarea celor două excepții procesuale, fără a se lua concluziile părților asupra lor, reprezintă o atingere adusă principiului contradictorialității, dar, în egală măsură, și principiului respectării dreptului la apărare.

Conform prevederilor art. 128 alin. (2) C.pr.civ., instanța este ținută a acorda părților cuvântul cu privire la toate chestiunile asupra cărora a fost investită a se pronunța, în acest mod asigurându-se posibilitatea părților ce se află în litigiu de a-și susține pretențiile și, respectiv de a se apăra împotriva pretențiilor ce le sunt opuse de adversarul procesual. Dreptul părților de a pune concluzii cu privire la chestiunile care formează obiect al litigiului pe care instanța este chemată să îl soluționeze constituie un element al exercitării dreptului la apărare (drept fundamental consacrat prin art. 24 din Constituție), pentru că numai în acest mod ele pot cunoaște pretențiile și apărările care li se opun, și limitele în care instanța urmează a se pronunța, având astfel posibilitatea de a susține propriile apărări în aceleași limite.

În ce privește cererea reconvențională, Curtea a reținut că soluția ce a fost pronunțată de instanța fondului în privința acesteia a fost de respingere. În condițiile în care, astfel cum reiese din practica hotărârii, la închiderea dezbaterilor s-a acordat părților cuvântul exclusiv pe fondul cauzei, iar cauza/litigiul implică, în conformitate cu prevederile art. 129 alin. ultim C.pr.civ., soluționarea atât a cererii principale, cât și a cererii reconvenționale sub aspectul temeiniciei lor, apare ca fiind vădit nefondată susținerea apelanților în sensul că nu li s-ar fi acordat cuvântul relativ la susținerea cererii reconvenționale.

Însă, în privința aceleiași cereri, Curtea a constatat că motivarea instanței de fond în privința solicitărilor din conținutul cererii reconvenționale este în sensul unui fine de neprimire, respectiv al inadmisibilității pretențiilor formulate prin această cerere.

Or, un atare incident procedural nu a fost pus în discuția părților, situație în care apelanții pârâți reclamanți nu au avut posibilitatea de a formula apărări relativ la aspectul asupra căruia instanța s-a pronunțat. Astfel fiind, și prin soluționarea în acest mod a cererii reconvenționale s-a adus atingere dreptului la apărare al apelanților pârâți reclamanți.

Principiul contradictorialității și principiul respectării dreptului la apărare dau expresie întregului complex de garanții și drepturi procesuale instituite de lege spre a servi părților la apărarea intereselor lor legitime; printre aceste drepturi și garanții se înscriu: dreptul părților de a face cereri, de a cunoaște actele de la dosar, de a propune probe, de a recuza pe judecători sau pe procuror etc., precum și dreptul lor de a participa la dezbateri și de a pune concluzii în legătură cu problemele dezbătute, dreptul de a exercita căile de atac etc.

Principiul garantării dreptului la apărare este de ordin constituțional, fiind consacrat prin art. 24 al Legii fundamentale și depășește interesul părților întrucât respectarea sa tinde la aflarea adevărului în procesul civil, încălcarea lui atrăgând casarea hotărârii.

Contradictorialitatea constă în posibilitatea conferită de lege părților de a discuta și combate orice element de fapt sau de drept al procesului civil. Existența contradictorialității impune cerința ca nicio măsură să nu fie ordonată de instanță înainte ca aceasta să fie pusă în discuția contradictorie a părților, pentru că nicio măsură nu poate fi dispusă de judecător fără a acorda părților dreptul de a se apăra, asigurându-le acestora posibilitatea de a a-și susține și de a-și argumenta cererile, de a solicita administrarea de probe, de a combate susținerile adversarului, nerespectarea principiului contradictorialității și al garantării dreptului la apărare fiind sancționată cu nulitatea hotărârii.

Date fiind aceste coordonate ale celor două principii proprii procesului civil, se impune concluzia că nesocotirea de către instanță a garanțiilor procesuale constituie încălcări care atrag

nulitatea hotărârii, vătămarea produsă părților rezultând cu evidență din lipsa posibilității de a-și susține apărările și cererile în coordonatele deduse judecății, iar această vătămare nu poate fi înlăturată decât prin reluarea judecății în etapa procesuală în care s-a produs încălcarea menționatei drepturi, spre a exista astfel posibilitatea de a avea beneficiul unei judecăți care parcurge toate gradele de jurisdicție permise de lege.

Având în vedere că se impune a fi anulată sentința pentru a fi puse în discuția părților atât excepțiile privind lipsa calității procesual active și lipsa calității procesual pasive a ambilor părți reclamânți, precum și excepția inadmisibilității cererii reconvenționale, iar soluția relativă la fondul cererii principale este într-o legătură indisolubilă cu soluția ce urmează a se pronunța asupra acestor excepții, dar și cu soluția care, în măsura în care excepțiile menționate ar fi găsite nefondate, se va pronunța pe fondul cererii reconvenționale, Curtea urmează a dispune anularea în tot a sentinței (în privința soluției date cererii principale, această dispoziție impunându-se ca și consecință a anulării soluției date asupra cererii reconvenționale). În aceste condiții, criticile formulate de apelanți cu privire la considerentele ce sunt expuse în sentința apelată în analiza fondului cererii principale au rămas fără obiect, astfel că nu se mai subzistă suportul realizării controlului judiciar din această perspectivă.

Reclamantul C. a declarat recurs, prin care a formulat următoarele critici:

Instanța de apel a aplicat greșit legea, respectiv art. 24 din Constituție, art. 6 din CEDO și art. 297 alin. (1) C.proc.civ.

Instanța fondului a procedat în mod legal, pentru că a soluționat cauza după ce a acordat părților cuvântul pe toate cererile și apărările formulate.

Faptul că în practica hotărârii nu se face vorbire despre împrejurarea că părților li s-a acordat cuvântul și asupra excepțiilor și asupra cererii reconvenționale odată cu acordarea cuvântului pe cererea principală reprezintă o simplă eroare materială care poate fi îndreptată pe calea procedurii prevăzute de art. 281 C.proc.civ. Or, un asemenea motiv de apel este inadmisibil, având în vedere prevederile art. 282 C.proc.civ.

Instanța de apel a făcut o interpretare excesivă a art. 24 din Constituție și art. 6 din Convenția europeană, atunci când a considerat că prima instanță a încălcat principiile contradictorialității și al dreptului la apărare. În realitate, apelanții nu au suferit nicio vătămare procesuală și nu au fost încălcate prevederile art. 105 alin. (2) C.proc.civ., singurul lor scop fiind acela de a tergiversa judecata. Chiar dacă părților nu li s-ar fi acordat cuvântul asupra excepțiilor procesuale, câtă vreme acestea au fost analizate în considerentele hotărârii nu li s-a produs nicio vătămare procesuală.

Au fost încălcate prevederile art. 297 C.proc.civ., în cauză neexistând niciuna dintre ipotezele înscrise în acest text.

Prima instanță s-a pronunțat asupra excepțiilor procesuale și asupra cererii reconvenționale, astfel încât nimic nu justifică soluția de casare în tot a sentinței și trimiterea cauzei spre rejudecare.

Recursul este întemeiat, în sensul următoarelor considerente:

Este cert că în practica sentinței civile nr. 1961/2013, pronunțată de Tribunalul București, Secția a III-a civilă, nu apare nicio mențiune vizând acordarea cuvântului părților asupra excepțiilor lipsei de calitate procesuală activă și pasivă, analizate în considerente și soluționate prin dispozitiv.

O asemenea omisiune ar fi putut avea natura unei simple erori materiale, de îndreptat în cadrul procedurii reglementate de art. 281 C.proc.civ., numai în măsura în care, la ultimul termen de judecată părțile și-ar fi exprimat opinia asupra excepțiilor procesuale, însă din eroare aceasta nu ar fi fost consemnată în practica.

În litigiul de față, însă, nu suntem în prezența unei asemenea situații, câtă vreme părțile nu s-au exprimat deloc asupra excepțiilor procesuale, nepuse în dezbateră lor contradictorie.

Prin urmare, instanța de apel a apreciat în mod corect faptul că au fost nesocotite principii procesuale fundamentale, respectiv principiul contradictorialității și al dreptului la apărare.

Or, încălcarea unor principii fundamentale este de natură să producă părții ocrotite prin instituirea lor, o vătămare procesuală care nu poate fi înlăturată decât prin anularea actului de

procedură săvârșit în aceste condiții. Așadar, interpretarea dispozițiilor art. 105 alin. (2) C.proc.civ. a fost corect făcută, iar admiterea apelului este legală.

Disponând însă trimiterea spre rejudecare a procesului, instanța de apel a interpretat eronat dispozițiile art. 297 alin. (1) teza a II-a C.proc.civ. - aplicabile în cauză, față de faptul că, astfel cum rezultă din considerentele sentinței, cererea reconvențională a fost respinsă ca inadmisibilă.

Conform acestui text, în cazul în care prima instanță a soluționat procesul fără a intra în judecata fondului, instanța de apel va anula hotărârea atacată și va trimite cauza spre rejudecare, o singură dată, primei instanțe sau altei instanțe egale în grad cu aceasta din aceeași circumscripție, *dacă părțile au solicitat în mod expres luarea acestei măsuri prin cererea de apel ori prin întâmpinare.*

Cum prin cererile lor, părțile nu s-au manifestat în sensul cerut de text, după ce admitea apelul, instanța trebuia să rețină cauza pentru judecata procesului, evocând fondul, așa cum stabilește, cu valoare de principiu, teza I din art. 297 alin. (1) C.proc.civ.

Față de cele ce preced, instanța de apel a pronunțat o soluție nelegală, ce decurge din nesocotirea cerințelor unui text procedural, astfel încât criticile formulate în recurs întrunesc cerințele art. 304 pct. 5 C.proc.civ.

În raport cu dispozițiile art. 312 alin. (3) C.proc.civ., recursul a fost admis și hotărârea a fost casată cu trimitere spre judecare la aceeași instanță.

57. Actualizarea despăgubirilor cu rata inflației. Cerere formulată direct în apel. Nerespectarea condițiilor de formă prescrise de normele procedurale. Consecințe.

C.proc.civ. din 1865, art. 292, art. 294, art. 304 pct. 6, pct. 9

1. Prevederile art. 294 alin. (2) C.proc.civ. permit părților să solicite în apel, dobânzi, rate, venituri ajunse la termen și orice alte despăgubiri ivite după darea hotărârii primei instanțe, respectiv de a solicita compensația legală. Rațiunea edictării acestor dispoziții este aceea de a permite părții care este creditorul unei obligații patrimoniale care se execută prin prestații succesive (din care unele ajung la scadență după pronunțarea hotărârii de primă instanță) sau care este susceptibilă de actualizare ori generatoare de dobânzi, să solicite plata sumelor de bani cuvenite după dezinvestirea primei instanțe, pentru ca aceasta să nu fie pusă în situația de a formula alte cereri de chemare în judecată pentru obținerea acestor drepturi care constituie accesorii ale obligației principale.

Însă, sub aspect procedural, o asemenea cerere nu poate fi formulată oricând în cursul judecării în apel, ci numai cu respectarea termenului prevăzut pentru motivarea apelului [în acest sens fiind dispozițiile art. 292 alin. (1) C.proc.civ.]. Totodată, o astfel de cerere trebuie formulată în scris, motivată și comunicată părții adverse, pentru respectarea principiului contradictorialității și a dreptului la apărare.

Prin urmare, cum reclamantul a formulat cererea de reactualizare a despăgubirilor direct la termenul de dezbateri în apel, instanța nu a fost legal investită cu o astfel de cerere și, în mod greșit a admis-o.

2. De asemenea, pentru a fi admisibilă o asemenea cerere, este necesar ca prin actul de investire a instanței, reclamantul să fi solicitat obligarea pârâtului la sumele de bani care constituie dobânzi, actualizări de sume etc.

Așadar, nu poate fi primită direct în apel, o cerere de reactualizare a despăgubirii dacă prin cererea de chemare în judecată nu a existat un asemenea petit, deoarece art. 294 alin. (2) C.proc.civ., are în vedere cererile prin care se solicită plata în continuare a sumelor cerute în fața primei instanțe și care au devenit scadente după pronunțarea hotărârii de primă instanță.

Secția I civilă, decizia nr. 441 din 13 februarie 2015

Prin sentința civilă nr. 420/C din 7.03.2012, pronunțată de Tribunalul Bihor, a fost admisă cererea de chemare în judecată formulată de reclamanții A., B., C. și D., în contradictoriu cu pârâțul Statul Român, prin C.N.A.D.N.R. S.A., și în consecință:

S-a constatat că imobilul ce face obiectul exproprierii pentru realizarea obiectivului de investiții „Autostrada Brașov - Borș”, în suprafață de 9.252 m.p., parte din tarlăua x3, parcela x46, identificat inițial cu numerele cadastrale x83, x84, x85, suprafață care ulterior a fost și este identificată cu nr. cadastral x85, afectează următoarele suprafețe: suprafața de 534 mp din lotul asupra căruia C. deține dreptul de proprietate, în temeiul titlului de proprietate din data de 16 august 2007; suprafața de 4.119 m.p. din lotul asupra căruia D. deține dreptul de proprietate, în temeiul titlului de proprietate din data de 16.06.2005 și suprafața de 4.599 m.p. din lotul asupra căruia A. și B. dețin dreptul de proprietate, în indiviziune, în temeiul titlului de proprietate din data de 16.08.2007.

S-a constatat că reclamanții sunt persoane îndreptățite la încasarea despăgubirilor acordate pentru exproprierea imobilului în suprafață de 9.428,00 m.p., identificat cadastral cu nr. x85, parte din tarlăua x3, parcela x46.

S-a constatat că din cuantumul total de 252.661,91 lei aferent suprafeței expropriate de 9.428,00 m.p., stabilit prin Hotărârea nr. 27/2008, emisă de Comisia pentru aplicarea Legii nr. 198/2004, reclamanților le revin cote-părți din suma totală astfel: 14.582,95 lei pentru C., 112.485,34 lei pentru D. și 125.593,61 lei pentru A. și B., în părți egale.

Pârâțul Statul Român prin C.N.A.D.N.R. S.A. a fost obligat la eliberarea către reclamanți a cotelor-părți, corespunzătoare suprafețelor expropriate, cuvenite din suma totală reprezentând despăgubirea acordată pentru exproprierea terenului în suprafață de 9.428,00 m.p., identificat cu nr. cadastral x85.

Pentru a hotărî astfel, Tribunalul Bihor a reținut că prin Hotărârea nr.27/2008, emisă de pârât s-a aprobat acordarea de despăgubiri în cuantum de 252.661,91 lei pentru imobilul expropriat, categoria de folosință pășuni, tarlăua x3, parcela x46, în suprafață de 9.428 m.p., identificat prin nr. cadastrale x83, x84, x85 persoanelor aparent îndreptățite A. și B.

Conform expertizei efectuate, imobilul în cauză a fost identificat cu nr. de tarla x3, parcele x46 și reprezintă teren agricol situat în extravilan.

Potrivit concluziilor aceluiași raport de expertiză suprafețele imobilelor aflate în proprietatea reclamanților, cuprinse în T.P. nr. x45/2007, nr. x82/2005 și nr. x46/2007, sunt afectate parțial de expropriere, și anume, terenul proprietatea reclamantului C. este afectat în suprafață de 534 m.p., terenul proprietatea reclamantului D. este afectat în suprafață de 4.119 m.p., iar terenul proprietatea reclamanților B. și A. este afectat în suprafață de 4.599 m.p.; prin urmare, suprafața totală afectată de expropriere este de 9.252 m.p., iar nu de 9.428 m.p., cum din eroare s-a arătat în acțiune.

În raportul de expertiză s-a mai arătat că aceste suprafețe supuse exproprierii sunt identificate cu nr. cadastral x85, în suprafață de 9.252 mp.

Împotriva acestei hotărâri a declarat apel pârâțul Statul Român, prin C.N.A.D.N.R. S.A., solicitând admiterea acestuia, schimbarea sentinței apelate în sensul constatării faptului că reclamanții sunt persoane îndreptățite la încasarea despăgubirii acordate pentru exproprierea imobilului în suprafață de 9.252,00 mp identificat cu nr. cadastral x85 și, pe cale de consecință, din cuantumul total al despăgubirilor de 247.945,26 lei aferent suprafeței expropriate de 9.252 m.p. identificată cu nr. cadastral x85, reclamanților li se cuvin următoarele cote-părți: pentru reclamantul C. - 14.310,72 lei, pentru reclamantul D. - 110.385,49 lei, iar pentru reclamanții A. și B. - 123.249,05 lei.

Prin decizia civilă nr. 34/A din 12.06.2013, Curtea de Apel Oradea, Secția I civilă a admis cererea de aderare la apel formulată de reclamanții A., B. - ambii decedați, proces continuat de

moștenitorii acestora E. (moștenitor al reclamantei B.), F. (soția supraviețuitoare a intimatului A.) și G. (fiul moștenitor al defunctului A.), .C. și D.

A admis apelul declarat de pârâțul Statul Român, prin C.N.A.D.N.R. SA, împotriva sentinței pronunțată de Tribunalul Bihor, care a fost modificată în parte în sensul că:

S-a constatat că reclamanții sunt persoane îndreptățite la încasarea despăgubirilor acordate pentru exproprierea suprafeței de 9.252 mp, identificat cu nr. cadastral x85, parte din tarlaua x3, parcela x46.

S-a constatat că din quantumul total al despăgubirilor aferente acestei suprafețe, de 247.945,26 lei, reclamantului C. îi revine suma de 14.310,72 lei, reclamantului D. îi revine suma de 110.385,49 lei, iar reclamanților A. și B. le revine suma de 123.249,05 lei.

A fost obligat pârâțul Statul Român, prin C.N.A.D.N.R. S.A. la eliberarea către reclamanți a cotelor-părți corespunzătoare suprafețelor expropriate, convenite din suma totală reprezentând despăgubirea terenului în suprafață de 9.252 m.p., identificată cu nr. cadastral x85; au fost menținute celelalte dispoziții și s-a luat act că nu se solicită cheltuieli de judecată.

Instanța de apel a reținut că, potrivit raportului de contraexpertiză întocmit în cauză, suprafața totală afectată de expropriere din terenul proprietatea reclamanților cuprinsă în titlurile de proprietate nr. x45 din 16.08.2007, nr. x82 din 16.06.2005 și nr. x46 din 16.08.2007, este de 9.252 m.p., terenul proprietatea reclamantului C. fiind afectat în suprafață de 534 m.p., al reclamantului D. în suprafață de 4.119 m.p., iar al reclamanților A. și B. în suprafață de 4.599 m.p.

Prima instanță, deși în considerentele hotărârii și în prima parte a dispozitivului, a constatat că întinderea imobilului cu nr. cadastral x85 este în suprafață de 9.252 mp, în mod greșit a constatat îndreptățirea reclamanților la despăgubiri pentru suprafața de 9.428,00 m.p., stabilind quantumul total al despăgubirii la suma de 252.661,91 lei, astfel cum s-a stabilit prin Hotărârea nr. 27/2008 emisă de Comisia pentru aplicarea Legii nr. 198/2004.

Or, suma de 252.661,91 lei, care a fost acordată pentru întreaga suprafață de 9.428 m.p., include și despăgubirea aferentă suprafețelor de 19 m.p. și 157 m.p., identificate prin nr. cadastrale x83 și x84.

Prin urmare, a fost găsită fondată critica apelantului - pârât în sensul că pentru suprafața de 9.252 m.p., quantumul despăgubirii este de 247.945,26 lei, din care reclamantului C. îi revine suma de 14.310,72 lei, reclamantului D. - suma de 110.385,49 lei, iar reclamanților A. și B. - suma de 123.249,05 lei.

A fost găsită nefondată critica privitoare la acordarea cheltuielilor de judecată în quantum de 200 lei; în acest sens s-a reținut că prima instanță a făcut o corectă aplicare a dispozițiilor art. 274 C.proc.civ., întrucât, potrivit art. 38 din Legea nr.33/1994, cheltuielile legate de expropriere (în speță cheltuielile de judecată) se suportă de expropriator.

Cu referire la cererea de aderare la apel, instanța de apel a reținut că susținerile apelanților - reclamanți sunt fondate doar în privința întinderii suprafeței afectate de expropriere, aceasta fiind de 9.252 m.p. (în loc de 9.428 m.p.); nu a fost primită cererea de stabilire a despăgubirilor la suma de 252.661,91 lei.

Împotriva acestei decizii a declarat recurs pârâțul Statul Român prin C.N.A.D.N.R. S.A.

Prin decizia civilă nr.1220 din 10.04.2014, Înalta Curte de Casație și Justiție a admis recursul declarat împotriva deciziei Curții de Apel Oradea, pe care a casat-o, cauza fiind trimisă, spre rejudecare, aceleiași instanțe de apel.

Pentru a dispune astfel, Înalta Curte a găsit întemeiat motivul de ordine publică al lipsei capacității procesuale de folosință a intimatului-reclamant C., decedat în cursul procesului, în apel.

În acest sens s-a reținut că potrivit art. 243 alin. (1) pct. 1 C.proc.civ., judecata pricinilor se suspendă de drept prin moartea uneia din părți, afară de cazul când partea interesată cere termen pentru introducerea în judecată a moștenitorilor, pentru a se evita pronunțarea unei hotărâri judecătorești în contradictoriu cu o persoană care, prin deces, a pierdut capacitatea procesuală de folosință. Conform actului de deces, deus la dosar în etapa procesuală a recursului, reclamantul C. a decedat la data de 15.03.2013, înainte de pronunțarea, la data de 12.06.2013, a deciziei recurate;

această decizie fiind pronunțată în contradictoriu cu o parte lipsită de capacitate procesuală de folosință, a produs părților o vătămare procesuală care nu poate fi înlăturată decât prin anularea actului de procedură pronunțat în aceste condiții, devenind astfel incidente dispozițiile art. 304 pct. 5 și art. 312 alin. (5) C.proc.civ., care atrag casarea hotărârii atacate și trimiterea cauzei spre rejudecare la instanța de apel.

A menționat instanța de recurs că, în rejudecare, instanța de trimitere urmează să analizeze apelul declarat de pârât și cererea de aderare la apel formulată de reclamantii, exclusiv în limitele cadrului procesual corect stabilit, pentru a nu vătăma nici o parte în exercitarea drepturilor sale procesuale.

Cu prilejul rejudecării, după casarea cu trimitere, au fost introduși în proces moștenitorii reclamantului C. : H., I. și J.

Prin decizia civilă nr. 422/A din 9.10.2014, Curtea de Apel Oradea, Secția I civilă a admis apelul declarat de pârâtul Statul Român prin C.N.A.D.N.R., precum și cererea de aderare la apel formulată de reclamantii A., B., ambii decedați, procesul fiind continuat de moștenitorii acestora E., F., G., D., C. - decedat, procesul fiind continuat de moștenitorii acestuia, H., I. și J., împotriva sentinței civile nr. 420/C/2012 pronunțată de Tribunalul Bihor, pe care a schimbat-o, în parte, în sensul că:

A constatat că reclamantii sunt persoane îndreptățite la încasarea despăgubirilor acordate pentru exproprierea suprafeței de 9.252 m.p., teren identificat cadastral cu nr. x85, parte din tarlaua x3, parcela x46.

A constatat că, din cuantumul total al despăgubirilor aferente acestei suprafețe, de 247.945,26 lei, reclamantului C. îi revine suma de 14.310,72 lei, reclamantului D. îi revine suma de 110.385,49 lei, iar reclamantilor A. și B. suma de 123.249,05 lei, sume care vor fi actualizate cu indicii de inflație la data plății efective.

L-a obligat pe pârât la eliberarea către reclamantii a cotelor-părți corespunzătoare suprafețelor expropriate convenite din suma totală reprezentând despăgubirea terenului în suprafață de 9.252 mp identificat cu nr. cadastral x85 și a menținut celelalte dispoziții ale sentinței.

Instanța de apel a reținut că prin concluziile raportului de contraexpertiză, s-a concluzionat că suprafețele imobilelor - proprietatea reclamantilor cuprinse în titlurile de proprietate nr. x45/2007, nr. x82/2005 și nr. x46/2007, sunt afectate parțial de expropriere. Astfel, terenul proprietatea reclamantului C. este afectat în suprafață de 534 m.p., terenul proprietatea reclamantului D. este afectat în suprafață de 4.119 m.p., iar terenul proprietatea reclamantilor A. și B. este afectat în suprafață de 4.599 m.p., suprafața totală afectată de expropriere, identificată cu nr. cadastral x85, fiind de 9.252 m.p., iar nu de 9.428 m.p.

Cu toate că tribunalul a reținut corect în considerentele sentinței apelate că suprafața expropriată este de 9.252 m.p., a menționat, în mod greșit în dispozitiv suprafața de 9.428 m.p.

A reținut, de asemenea, curtea de apel că este greșită dispoziția primei instanțe privitoare la cuantumul despăgubirilor de 252.661,91 lei, convenite reclamantilor, în condițiile în care această sumă de bani este corespunzătoare unei suprafețe expropriate de 9.428 m.p.; pe cale de consecință a fost schimbată, în parte, sentința în sensul că pentru suprafața de 9.252 m.p. reclamantilor li se cuvin despăgubiri în cuantum de 247.945,26 lei, iar nu de 252.661,91 lei (cum a reținut prima instanță și cum nefondat pretind reclamantii prin cererea de aderare la apel).

Curtea de apel a găsit fondată cererea apelanților-reclamantii, formulată în apel, privind actualizarea sumei stabilite cu titlu de despăgubiri, în temeiul dispozițiilor art. 294 alin. (2) C.proc.civ.

Nu a fost primită critica apelantului-pârât privind cheltuielile de judecată, reținându-se că nici minuta, nici dispozitivul hotărârii apelate nu cuprind vreo dispoziție de obligare a acestuia la plata cheltuielilor de judecată.

Împotriva acestei decizii a declarat recurs pârâtul Statul Român, prin C.N.A.D.N.R. S.A., solicitând modificarea, în parte, a hotărârii atacate în sensul admiterii apelului în întregime, iar pe fond, înlăturarea dispoziției referitoare la actualizarea sumelor stabilite cu titlu de despăgubiri cu

indicii de inflație la data plății efective din hotărârea atacată; de asemenea, s-a solicitat respingerea cererii de aderare la apel formulată de către reclamantii, în principal ca fiind lipsită de interes iar, în subsidiar, ca neîntemeiată.

În dezvoltarea motivelor de recurs, întemeiate în drept pe dispozițiile art. 304 pct. 6 și pct. 9 C.proc.civ., recurentul-pârât a arătat că, prin decizia recurată, instanța de apel a dat ceea ce nu s-a cerut, respectiv că aceasta a fost pronunțată cu interpretare și aplicarea a greșită a dispozițiilor art. 293, 294 și 296 C.proc.civ., precum și ale art.9 din Legea nr. 198/2004.

Astfel, cu referire la primul motiv de recurs, recurentul-pârât a învederat că, prin cererea de chemare în judecată, reclamantii nu au solicitat ca plata sumelor stabilite cu titlu de despăgubire să fie actualizate cu indicele de inflație la data efectivă a plății; de asemenea, reclamantii nu și-au modificat pretențiile în condițiile art. 132 C.proc.civ. și nu au solicitat actualizarea cu indicele de inflație a sumelor stabilite de către expropriator cu titlu de despăgubiri prin Hotărârea nr. 27/2008.

În primul ciclu procesual, aceștia au formulat o cerere de aderare la apelul declarat de pârât împotriva sentinței civile nr. 420/C/2012, în temeiul art. 293 C.proc.civ., prin care au solicitat "admiterea cererii de chemare în judecată așa cum a fost formulată și precizată raportat la expertiza tehnică efectuată în cauză", respectiv: să se constate faptul că suprafața de 9.252,00 m.p. din loturile asupra cărora reclamantii dețineau dreptul de proprietate a fost expropriată; să se constate că aceștia sunt persoane îndreptățite, în înțelesul Legii nr. 198/2004, la încasarea despăgubirilor în cuantum de 252.661,91 lei și să fie obligat pârâtul la eliberarea către reclamantii a sumelor convenite; prin cererea de aderare la apel reclamantii nu au solicitat obligarea pârâtului la plata sumelor stabilite cu titlu de despăgubire, actualizate cu indicele de inflație la data efectivă a plății.

A mai arătat recurentul că prin sentința civilă nr. 420/C/2012 și prin decizia civilă nr. 34/2013, pronunțate în primul ciclu procesual de Tribunalul Bihor și Curtea de Apel Oradea, instanțele au hotărât asupra stabilirii cuantumului despăgubirilor convenite reclamantilor în acord cu dispozițiile art. 129 alin. (6) C.proc.civ., iar prin decizia recurată li s-a acordat reclamantilor ceea ce nu s-a solicitat prin acțiunea introductivă și prin cererea de aderare la apel, respectiv actualizarea sumei stabilite cu titlu de despăgubire cu indicele de inflație.

Pe cale de consecință, recurentul-pârât a solicitat admiterea recursului și modificarea deciziei civile atacate, în sensul înlăturării dispoziției referitoare la actualizarea sumelor stabilite cu titlu de despăgubiri cu indicii de inflație la data plății efective.

Prin cel de-al doilea motiv de recurs, întemeiat pe dispozițiile art. 304 pct. 9 C.proc.civ., recurentul-pârât a arătat că decizia atacată a fost pronunțată cu interpretarea și aplicarea greșită a dispozițiilor art. 293, art. 294 și art. 296 C.proc.civ., precum și ale art. 9 din Legea nr. 198/2004.

Astfel, acesta a susținut că au fost încălcate dispozițiile art. 293 C.proc.civ., conform cărora intimatul poate să adere la apelul făcut de partea potrivnică, chiar după împlinirea termenului de apel, dacă prin această cerere tinde la schimbarea hotărârii primei instanțe.

Însă prin cererea de aderare la apelul pârâtului, reclamantii au solicitat eliberarea aceleiași sume stabilite de către instanța de fond cu titlu de despăgubire pentru imobilul preluat din proprietatea acestora. Astfel în cererea de aderare la apel se arăta că reclamantii înțeleg să solicite constatarea calității lor de "persoane îndreptățite, în înțelesul Legii nr.198/2004, la încasarea despăgubirilor în cuantum de 252.661,91 lei", această sumă reprezentând despăgubirea pe care Tribunalul Bihor a acordat-o reclamantilor prin sentința civilă nr. 420/2012.

Prin urmare, reclamantii nu au dorit schimbarea soluției instanței de fond, ci păstrarea hotărârii date de Tribunalul Bihor.

În opinia recurentului-pârât, instanța de control judiciar ar fi trebuit să respingă cererea de aderare la apel, în principal ca fiind în principal lipsită de interes iar în subsidiar ca fiind neîntemeiată.

Cu referire la dispozițiile art. 294 C.proc.civ. s-a arătat că instanța de apel a reținut, în cadrul considerentelor hotărârii că "se va da curs însă cererii acestora formulată în actuala etapă procesuală privind actualizarea sumei stabilite cu titlu de despăgubiri, în aplicarea prevederilor art. 294 alin. (2) C.proc.civ."

Însă, reclamanții nu au solicitat nici prin cererea de chemare în judecată, nici prin cererea de aderare la apelul pârâtului, obligarea expropriatorului la plata despăgubirii actualizate cu indicele de inflație, o atare solicitare făcută de către reclamanți în cel de-al doilea ciclu procesual în rejudecarea căii de atac promovată de pârât fiind o cerere nouă făcută în apel, care potrivit art. 294 alin. (1) C.proc.civ., este inadmisibilă.

A susținut recurentul-pârât că și dacă s-a accepta faptul că reclamanții puteau solicita actualizarea despăgubirii cu indicele inflației în faza procesuală a rejudecării apelului, sumele prevăzute la art. 294 alin. (2) C.proc.civ. privesc exclusiv sume ivite după darea hotărârii primei instanțe. Or, sumele consemnate de către expropriator în temeiul Legii nr. 198/2004 la Banca X, pentru imobilele identificate cadastral cu x83, x84 și x85 nu sunt purtătoare de dobânzi.

În același timp, nu se poate susține că actualizarea despăgubirii aferente imobilului având nr. cadastral x85 (singurul teren în privința căruia s-a dovedit că imobilul expropriat se suprapune cu terenul proprietatea intimaților-reclamanți) cu indicele inflației se referă la sume care au survenit după pronunțarea sentinței civile nr. 420/C/2012.

Sub un alt aspect, recurentul a arătat că potrivit art. 296 C.proc.civ., apelantului nu i se poate crea, în propria cale de atac, o situație mai grea decât aceea din hotărârea atacată. Cu toate acestea, instanța de apel a ignorat principiul "*non reformatio in pejus*".

Astfel, prin sentința civilă nr. 420/C/2012, Tribunalul Bihor l-a obligat pe pârât să elibereze reclamanților despăgubirea în cuantum de 252.661,91 lei.

Prin decizia civilă nr. 422/2014, Curtea de Apel Oradea, admitând apelul pârâtului, l-a obligat pe acesta să elibereze reclamanților despăgubirea de 247.945,26 lei, actualizată cu indicele de inflație.

Cum nu s-a specificat în hotărârea atacată de la ce moment urmează a se face actualizarea cu indicele inflației, în ipoteza în care va fi avut în vedere momentul emiterii Hotărârii de stabilirea a despăgubirii nr. 27/2008, suma determinată cu titlu de actualizare cu indicele inflației va depăși suma 4.716,64 de lei (care reprezintă diferența dintre despăgubirea acordată de tribunal și cea acordată de curtea de apel).

Printr-o altă critică, recurentul-pârât a susținut că instanța de apel a încălcat dispozițiile art. 9 din Legea nr. 198/2004 care reglementează modalitatea prin care expropriatul nemulțumit de cuantumul despăgubirii poate contesta despăgubirea stabilită de către expropriator.

A arătat recurentul că prin decizia civilă nr. 422/2014, instanța de apel a majorat implicit despăgubirea stabilită prin Hotărârea nr. 27/2008 dispunând actualizarea sumei cu indicele inflației la data plății efective în condițiile în care reclamanții din prezenta cauză nu au formulat contestație împotriva Hotărârii nr.27/2008, în termenul reglementat de art. 9 din Legea nr. 198/2004, și nici nu au solicitat majorarea cuantumului despăgubirii aferente imobilului identificat cu nr. cadastral x85.

Astfel, prin cererea de chemare în judecată, reclamanții au solicitat exclusiv constatarea calității lor de persoane îndreptățite la despăgubirile aferente imobilului expropriat având nr. cadastrale x83, x84 și x85 (ulterior dovedindu-se că terenul aflat în proprietatea reclamanților, afectat de expropriere este doar cel cu nr. cadastral x85), precum și eliberarea sumei consemnate de către expropriator prin Hotărârea nr. 27/2008. Așadar, acțiunea reclamanților a avut caracterul unei simple acțiuni în constatare, întemeiată pe prevederile art. 10 alin. (1) din Legea nr. 198/2004.

A concluzionat recurentul-pârât că, deși prin cererea de chemare în judecată nu s-a urmărit majorarea cuantumului despăgubirii stabilite prin Hotărârea nr. 27/2008, instanța de control judiciar a încălcat prevederile art.9 din Legea nr.198/2004, dispunând actualizarea cu indicele de inflație a despăgubirii de 247.945,26 lei.

Examinând decizia recurată prin prisma criticilor formulate, Înalta Curte reține că recursul este fondat în limitele și pentru motivele ce succed:

Cu referire la motivul de recurs întemeiat pe dispozițiile art. 304 pct. 6 C.proc.civ., prin care recurentul-pârât a susținut că instanța de apel, dispunând actualizarea cu indicele de inflație la data plății efective a sumei de 247.945, 26 lei, a dat ceva ce nu s-a cerut, Înalta Curte constată că prin cererea de chemare în judecată înregistrată inițial pe rolul Judecătoriei Oradea la data de

12.08.2009, a cărei competență de soluționare a fost declinată în favoarea Tribunalului Bihor, prin sentința civilă nr. 5010/2010, reclamanții au solicitat, în esență, să se constate că sunt persoane îndreptățite la încasarea despăgubirilor stabilite prin Hotărârea nr. 27/2008, emisă de Comisia pentru aplicarea Legii nr. 198/2004, Consiliul local Tămășeu, fără a contesta cuantumul acestor despăgubiri și fără a solicita actualizarea sumei la data plății.

Exercitarea căilor de atac împotriva sentinței civile nr. 420/C/2012 a fost ocazionată de împrejurarea că Tribunalul Bihor, admitând cererea de chemare în judecată, deși a reținut că suprafața expropriată de la reclamanți este de 9.252 m.p., iar nu de 9.428 m.p. (cât s-a menționat în Hotărârea nr. 27/2008, de stabilire a despăgubirilor), a avut în vedere la stabilirea întinderii drepturilor persoanelor expropriate, suma de 252.661,91 lei, fără a o diminua, în mod corespunzător suprafeței rezultate în urma măsurătorilor efectuate de experții judiciari.

Împotriva acestei sentințe a declarat apel pârâtul, solicitând schimbarea, în parte, în sensul rectificării cuantumului despăgubirilor de la 252.661,91 lei, la 247.945, 26 lei, ca o consecință a faptului că suprafața de teren expropriată care a aparținut reclamanților nu a avut suprafața de 9.428 mp, ci suprafața de 9.252 mp.

Reclamanții au formulat cerere de aderare la apelul pârâtului urmărind, în esență, să li se recunoască dreptul de a încasa suma stabilită prin Hotărârea nr. 27/2008 de stabilire a despăgubirilor, respectiv 252.661,91 lei, în condițiile în care nu au contestat că suprafața de teren expropriată este de 9.252 m.p.; prin cererea de aderare la apel nu s-a solicitat actualizarea despăgubirilor.

Curtea de Apel Oradea, Secția I civilă a admis, prin decizia nr. 422/A din 09.10.2014, atât apelul principal și cererea de aderare la apel, cât și cererea formulată la termenul de dezbateri în apel, în al doilea ciclu procesual (25.09.2014), de av. M., reprezentantul convențional al apelanților-reclamanți, de reactualizare a despăgubirilor, cu indicele de inflație la data plății efective.

Cu referire la această din urmă cerere, instanța de apel a arătat că va fi admisă "în aplicarea prevederilor art.294 alin. (2) C.proc.civ."

Înalta Curte reține că prevederile legale evocate de instanța de apel permit părților să solicite în apel, dobânzi, rate, venituri ajunse la termen și orice alte despăgubiri ivite după darea hotărârii primei instanțe, respectiv de a solicita compensația legală.

Rațiunea edictării acestor dispoziții este aceea de a permite părții care este creditorul unei obligații patrimoniale care se execută prin prestații succesive (din care unele ajung la scadență după pronunțarea hotărârii de primă instanță) sau care este susceptibilă de actualizare ori generatoare de dobânzi, să solicite plata sumelor de bani cuvenite după dezinvestirea primei instanțe, pentru ca aceasta să nu fie pusă în situația de a formula alte cereri de chemare în judecată pentru obținerea acestor drepturi care constituie accesorii ale obligației principale.

Înalta Curte reține că, sub aspect procedural, o asemenea cerere nu poate fi formulată oricând în cursul judecății în apel, ci numai cu respectarea termenului prevăzut pentru motivarea apelului; în acest sens sunt dispozițiile art. 292 alin. (1) C.proc.civ.

Pe de altă parte o asemenea cerere trebuie formulată în scris, motivată și comunicată părții adverse, pentru respectarea principiului contradictorialității și a dreptului la apărare.

Prin urmare, instanța de apel, fără a fi legal investită cu cererea de actualizare a despăgubirilor datorate apelanților - intimați - reclamanți a admis-o, astfel că este incident motivul de recurs prevăzut de art. 304 pct. 6 C.proc.civ., în sensul că a dat ceva ce nu s-a cerut.

Din perspectiva motivului de recurs prevăzut de art. 304 pct. 9 C.proc.civ., Înalta Curte reține că, pentru a fi admisibilă o asemenea cerere, este necesar ca prin actul de investire a instanței, reclamanții să fi solicitat obligarea pârâtului la sumele de bani care constituie dobânzi, actualizări de sume etc.

Așadar, nu poate fi primită direct în apel, o cerere de reactualizare a despăgubirii dacă prin cererea de chemare în judecată nu a existat un asemenea petit, deoarece art. 294 alin. (2) C.proc.civ., are în vedere cererile prin care se solicită plata în continuare a sumelor cerute în fața primei instanțe și care au devenit scadente după pronunțarea hotărârii de primă instanță.

În consecință, în cauza dedusă judecării, în condițiile în care nu a existat o cerere de actualizare cu indicele de inflație a despăgubirii, apelanții-reclamanți nu puteau solicita asemenea sume de bani direct în apel, cererea formulată fiind inadmisibilă.

Cu referire la criticile prin care s-a susținut că instanța de apel a interpretat și aplicat greșit dispozițiile art. 293 C.proc.civ., deoarece apelanții - reclamanți nu au solicitat modificarea sentinței, ci păstrarea ei, Înalta Curte reține că nu sunt fondate întrucât, în realitate, apelanții - reclamanți au solicitat păstrarea cuantumului despăgubirii dar pentru o suprafață de teren mai mică.

Prin urmare, chiar dacă nu au solicitat formal schimbarea, în parte, a sentinței, din motivarea cererii de aderare de apel rezultă că aceștia au urmărit păstrarea despăgubirii în cuantum de 252.661,91 lei, dar nu ca echivalent al suprafeței de 9.428 m.p., ci ca echivalent al suprafeței de 9.252 m.p.; așadar, păstrarea cuantumului despăgubirii nu se confundă cu păstrarea sentinței, astfel că cererea de aderare la apel formulată de reclamanți era admisibilă.

Pe cale de consecință, fiind investită atât cu apelul principal formulat de pârât, cât și cu cererea de aderare la apel, instanța de apel nu era ținută de art. 296 C.proc.civ. în modalitatea arătată de recurent.

Având în vedere că, pentru considerentele expuse, au fost găsite fondate criticile prin care s-a susținut că instanța de apel a dispus actualizarea cu indicele de inflație, la data plății efective, a sumei de 247.945,26 lei, fără a fi legal investită, cererea fiind, în speță, și inadmisibilă, iar acestea sunt suficiente pentru admiterea recursului în modalitatea solicitată de recurentul-pârât, Înalta Curte constată că nu se mai impune examinarea celorlalte critici privitoare la interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 293 și 296 C.proc.civ. și ale art. 9 din Legea nr. 198/2004.

În consecință, în temeiul dispozițiilor art. 312 alin. (1) și (3) și 304 pct. 6 și 9 C.proc.civ., a fost admis recursul declarat de pârâtul Statul Român, prin C.N.A.D.N.R. S.A., în sensul modificării deciziei recurate și înlăturării dispoziției de actualizare cu indicele de inflație, la data plății efective, a sumei de 247.945,26 lei; au fost păstrate celelalte dispoziții ale deciziei recurate.

58. Casare pentru nemotivarea hotărârii și pentru reevaluarea probatoriului. Trimitere spre rejudecare. Cerere de aderare la apel formulată în al doilea ciclu procesual. Tardivitate.

C.proc.civ. din 1865, art. 134, art. 293, art. 315

Potrivit dispozițiilor art. 293 și 134 C.proc.civ., intimatul este în drept, chiar după expirarea termenului de apel, să adere la apelul făcut de partea potrivnică, cerere care poate fi făcută până la primul termen de judecată la care părțile au fost legal citate și pot pune concluzii.

Însă, în ipoteza în care judecata în apel se reia într-un al doilea ciclu procesual, la interpretarea și aplicarea dispozițiilor legale sus-menționate, instanța de judecată trebuie să aibă în vedere dispozițiile art. 315 C.proc.civ., respectiv motivele și limitele casării. Aceasta, întrucât casarea unei decizii și trimiterea spre rejudecare nu implică întotdeauna o reluare integrală a judecării de vreme ce, potrivit dispozițiilor art. 315 alin.2 C.proc.civ.: „când hotărârea a fost casată pentru nerespectarea formelor procedurale, judecata va reîncepe de la actul anulat”. Prin urmare, dacă, de exemplu, neregularitatea procedurală în apel ar fi reprezentată de neîndeplinirea procedurii de citare față de partea care ar fi în drept să formuleze o cerere de aderare la apel, ca efect al casării hotărârii aceasta ar putea să formuleze o astfel de cerere pentru că neîndeplinirea procedurii de citare este sancționată cu nulitatea actelor de procedură.

Însă, în condițiile în care casarea deciziei dată în apel în primul ciclu procesual, a fost determinată de neregularități care au privit administrarea probelor și motivarea hotărârii, prima zi de înfățișare la judecata în apel fiind un moment procesual depășit, partea nu mai putea formula, cu prilejul rejudecării, o cerere de aderare la apel în condițiile în care în primul ciclu procesual, fiind legal citată, nu a formulat o asemenea cerere.

Secția I civilă, decizia nr.2025 din 2 octombrie 2015

Prin cererea de chemare în judecată înregistrată pe rolul Tribunalului Bihor, la data de 5.09.2007, reclamanta Ambruș Marița a chemat în judecată pe pârâții Primăria Municipiului Beiuș și Comisia Locală pentru Aplicarea Legii nr. 10/2001, solicitând ca prin hotărârea ce se va pronunța să se dispună anularea dispoziției nr.262 din 01.08.2007 și fie obligate pârâtele să îi atribuie teren în compensare pentru imobilul preluat de la autoarea sa B.

În drept, cererea a fost întemeiată pe dispozițiile Legii nr.10/2001.

Prinsentința civilă nr. 232 din 16.06.2008, pronunțată de Tribunalul Bihor, cererea de chemare în judecată a fost respinsă, ca nefondată, reținându-se incidența dispozițiilor art.22 lit. c din Legea nr.10/2001.

Apelul declarat de apelanta-reclamantă împotriva acestei sentințe a fost admis prin decizia civilă nr.63 din 02.04.2009, pronunțată de Curtea de Appel Oradea; a fost desființată sentința apelată și s-a dispus trimiterea cauzei, spre rejudecare aceleiași instanțe pentru cercetarea fondului.

Cu prilejul rejudecării, dosarul a fost înregistrat pe rolul Tribunalului Bihor la data de 26.05.2009.

Prinsentința civilă nr. 262 din 27.09.2010, pronunțată de Tribunalul Bihor, a fost admisă cererea de chemare în judecată formulată de reclamantă în contradictoriu cu pârâții Primăria Municipiului Beiuș și Comisia Locală Beiuș pentru aplicarea Legii nr. 10/2001. S-a dispus anularea dispoziției nr. 262/2007 emisă de Instituția Primarului Beiuș - Bihor și au fost obligate pârâtele să-i atribuie reclamantei pentru terenul cuprins în CF nr. x6, nr.top.x0/3 și x1/2 Beiuș, preluat de Statul Român de la defuncta B., alt teren în compensare, la un raport de schimb de 1:9. De asemenea, au fost obligate pârâtele la plata către reclamantă a sumei de 3717 lei, reprezentând cheltuieli de judecată.

Pentru a pronunța această sentință, tribunalul a reținut că imobilele având nr. top. x0/3 - loc de casă la școala normală în suprafață de 47 mp și nr. top. x1/2 - reprezentând loc de casă la școala normală în suprafață de 813 mp, solicitate de reclamantă, au fost transcrise în coala de carte funciară cu nr. x6 cu situația neschimbată în favoarea lui C., drept dobândit în anul 1948 cu titlu de cumpărare. Acest drept de proprietate a fost transcris în favoarea Statului Român la data de 23.01.1976, în baza unei cereri depuse de Consiliul Beiuș prin adresa nr. 1777/1976 și a deciziei nr.686/1975.

Astfel, în mod greșit a fost respinsă notificarea formulată în baza Legii nr. 10/2001 de către numita B., prin dispoziția nr. 262/2007, emisă de Primarul Municipiului Beiuș, cu motivarea că aceasta nu avea calitate de persoană îndreptățită, deoarece din certificatul de calitate de legatar nr. x/2006, rezultă că reclamanta este moștenitoarea defunctei B. decedată la 03.09.2003, în calitate de legatar universal, iar calitatea defunctei B., de moștenitor al soțului C. decedat la data de 26.04.1974, reiese din certificatul de moștenire nr. x/1979 emis de Notariatul de Stat Local Beiuș.

Prin decizia nr. 686 din 15 decembrie, emisă de comitetul executiv al Consiliului Popular al Județului Bihor, conform declarației autentificate sub nr. x la 10.11.1975, a fost acceptată propunerea de donație făcută de B. și soția C., referitoare la o suprafață de 850 mp teren, act pe baza căruia Statul Român a intabulat dreptul de proprietate în cartea funciară.

În raport de aceste considerente, prima instanță a apreciat că cererea reclamantei este întemeiată, în raport de prevederile art. 2 alin. 1 lit. c) din Legea nr. 10/2001, deoarece în speță doar oferta de donație făcută Statului Român de către soții B. și C. a fost încheiată în forma autentică prevăzută de art. 813 C.civ., nu și acceptarea acesteia, care a fost făcută prin hotărâre a Comitetului executiv al fostului Consiliu Popular al județului Beiuș în baza Decretului nr. 478/1954.

În consecință, Tribunalul Bihor a reținut că sunt aplicabile dispozițiile art.3 din Legea nr. 10/2001, motiv pentru care a admis cererea de chemare în judecată, a dispus anularea dispoziției nr.262/2007 emisă de Instituția Primarului Beiuș și a constatat că reclamanta este îndreptățită la

masuri reparatorii, în calitate de legatar universal al defunctei B., decedată la data de 03.09.2003.

Cu referire la natura măsurilor reparatorii, tribunalul a arătat că prin dispozițiile art.1 alin.1, art.7 alin.1, art.9, art.11 și art.26 din Legea.10/2001 a fost consacrat principiul restituirii în natură a imobilelor care intră sub incidența acestei legi, art.1 alin.2 din acest act normativ stipulând că, numai în situația în care restituirea în natură nu este posibilă, se vor stabili măsuri reparatorii prin echivalent.

Totodată, prin dispozițiile art.26 alin.1 din Legea.10/2001 s-a arătat că, în cazul în care restituirea în natură nu este posibilă, deținătorul imobilului sau, după caz, entitatea investită potrivit legii cu soluționarea notificării, este obligată ca, prin decizie sau dispoziție motivată, să acorde persoanei îndreptățite, în compensare, alte bunuri sau servicii, ori să propună acordarea de despăgubiri în condiții speciale privind regimul de stabilire și plată a despăgubirilor aferente imobilelor preluate în mod abuziv, în situațiile în care măsura compensării nu este posibilă, sau aceasta nu este acceptată de persoana îndreptățită.

În raport de aceste dispoziții s-a reținut că măsura compensării cu alte bunuri sau servicii este obligatorie iar nu facultativă, aceasta neputând fi lăsată la aprecierea unității deținătoare sau a entității investite potrivit legii cu soluționarea notificării, care este obligată ca, prin decizia sau dispoziția motivată emisă, să acorde în compensare persoanei îndreptățite la restituire bunuri și servicii (fără a fi necesară formularea unei cereri exprese în acest sens).

A arătat tribunalul că, potrivit lucrărilor de specialitate efectuate în cauză, terenul cuprins în CF x6, nr.topo x0/3 și x1/2 care a aparținut defunctei B., are o valoare de 36 euro/mp, în vreme ce terenul pe care pârâtele îl oferă în compensare reclamantei cu nr.topo x5/5 și x6/5, are o valoare de 4 euro/mp .

Cum diferența de valoare dintre cele două terenuri, respectiv cel pe care defuncții B. și C. l-au donat Statului Roman, și cel oferit de pârâte în schimb este de 1:9, nu există un raport de echitate cu privire la aceasta ofertă, reclamanta fiind îndreptățită să primească la schimb un teren apropiat ca valoare celui care a fost donat de defuncții B. și C.

În aceste condiții prima instanță a apreciat că se impune ca terenul ce urmează a fi acordat reclamantei pe un alt amplasament, în suprafață echivalentă, să aibă un raport de schimb de 1:9, să fie de aceeași categorie de folosință și de aceeași valoare cu cel care a fost preluat de stat.

Împotriva acestei sentințe au formulat apel pârâtele Primăria Municipiului Beiuș și Comisia Locală pentru Aplicarea Legii nr.10/2001, solicitând admiterea apelului și modificarea, în parte, a sentinței în sensul atribuirii în compensare reclamantei a unei suprafețe de teren la un raport de schimb mai mic.

Prin decizia civilă nr. 53/A di 05.10.2012, pronunțată de Curtea de Apel Oradea, a fost respins, ca nefondat, apelul declarat de apelantele-pârâte Primăria Municipiului Beiuș și Comisia Locală Beiuș pentru aplicarea Legii nr.10/2001, împotriva sentinței civile nr. 262/2010 pronunțată de Tribunalul Bihor.

Au fost obligate apelantele-pârâte la plata sumei de 1026 lei către intimata-reclamantă Ambruș Marița, reprezentând cheltuieli de judecată în apel.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a reținut că prima instanță a anulat dispoziția nr. 262/2007 emisă de Primarul Municipiului Beiuș și le-a obligat pe pârâte să acorde un teren în compensare pentru terenul proprietatea antecesorilor reclamantei conform expertizei efectuate.

Este adevărat că pârâta a contestat raportul de expertiză efectuat pentru evaluarea terenului, iar prima instanță, în ședința publică din 20.09.2010 a respins această probă fără nicio motivare, însă în apel a fost încuviințată, în temeiul dispozițiilor art.295 C.proc.civ. (care instituie caracterul devolutiv al apelului), o nouă probă cu expertiză judiciară.

Prin raportul de contraexpertiză s-a apreciat că valorile de circulație pentru terenuri sunt de 25 euro, respectiv 5 euro pe metru pătrat; acest raport de expertiză a fost contestat de intimata-reclamantă care a susținut că nu a fost legal citată la data efectuării expertizei.

La data de 07.02.2012, reprezentantul apelantelor a solicitat termen pentru încheierea unei tranzacții între părți pentru rezolvarea litigiului pe cale amiabilă și pentru atribuirea unor loturi de

teren intimatei-reclamante.

În acest sens, părțile au ales prin convenție un expert pentru efectuarea unei expertize extrajudiciare al cărei raport a fost depus la termenul din 24.04.2012, concluziile fiind în sensul că terenul preluat de la autorii reclamantei are o valoare de 39 euro/m.p., iar terenul oferit reclamantei are o valoare de 5 euro pe metru pătrat, valori care sunt apropiate de concluziile expertizei efectuate la tribunal.

Împotriva acestei decizii au declarat recurs pârâtele Primăria Municipiului Beiuș și Comisia Locală Beiuș de aplicare a Legii nr. 10/2001.

În dezvoltarea motivelor de recurs, întemeiate în drept pe dispozițiile art.304 pct. 7, 8 și 9 C.proc.civ., recurentele-pârâte au arătat că hotărârea instanței de apel este nelegală sub aspectul menținerii unui raport de schimb între terenuri de 1:9, care este exagerat în raport de valoarea de circulație a terenului preluat de Statul Român, de la antecesoarea reclamantei, și de cea a terenului propus pentru atribuirea în compensare.

În opinia recurentelor, curtea de apel trebuia să ia în considerare raportul de contraexpertiză efectuat de trei experți, prin care s-a stabilit un raport de schimb de 1:5, în condițiile în care, la solicitarea instanței, experții au comunicat dovezile de citare a reclamantei la desfășurarea contraexpertizei și nu a fost reținut un alt motiv de nulitate a lucrării.

Recurentele-pârâte au solicitat admiterea recursului și modificarea deciziei atacate, în sensul atribuirii intimatei-reclamante, în compensare, pentru terenul înscris în C.F. x6, cu nr. top. x0/3 și x1/2, a unei suprafețe de teren din C.F. x7, nr. top. x5/5 și x6/5, la un raport de schimb de 1:5, astfel cum a fost stabilit prin raportul de contraexpertiză întocmit la judecata în apel.

Intimata-reclamantă a depus întâmpinare prin care a solicitat admiterea căii de atac, condiționat de casarea deciziei, pentru a putea formula, în rejudecare, cerere de aderare la apel și pentru a putea opta pentru varianta de expertiză întocmită de expertul T., vizând terenul identificat în C.F. nr. x8, nr. top. x2/3, și un raport de schimb cu terenul preluat de stat, de 1:7. A precizat că nu este de acord cu admiterea recursului în varianta menționată în contraexpertiză, privind terenul din C.F. x7, nr. top. x5/5 și x6/5 și un raport de schimb de 1:5.

Prin decizia nr. 2553 din 13.05.2013, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, a fost admis recursul declarat de recurentele-pârâte Primăria municipiului Beiuș și Comisia Locală Beiuș de aplicare a Legii nr. 10/2001 împotriva deciziei civile nr.53/A/2012, pronunțată de Curtea de Apel Oradea, a fost casată decizia recurată și a fost trimisă cauza, spre rejudecare, aceeași curți de apel.

Pentru a decide astfel, Înalta Curte de Casație și Justiție a reținut că decizia recurată este, în parte, nemotivată, în ceea ce privește înlăturarea contraexpertizei efectuate în apel iar, în parte, conține motive contradictorii, sub aspectul confirmării hotărârii primei instanțe, fundamentată pe un raport de expertiză pe care instanța de apel l-a înlăturat, considerând că se impunea întocmirea unui nou raport, sens în care a și dispus încuviințarea contraexpertizei în calea de atac; cu toate acestea, instanța de apel a reținut că valoarea de schimb între terenuri, stabilită în raportul de expertiză efectuat în dosarul tribunalului, este corectă.

A arătat Înalta Curte de Casație și Justiție că și în recurs problema supusă dezbaterii este cea a raportului de schimb între terenul preluat de la antecesorii reclamantei, înscris în C.F. nr.x6, nr. top. x0/3 și x1/2, și terenul oferit, în compensare, de către pârâte, înscris în C.F. nr.x7/A, nr. top. x5/5 și x6/5, cu privire la care, în urma evaluării, prima instanță a reținut că este de 1:9, în baza raportului întocmit de expert D., în timp ce instanța de apel a constatat că acest raport este de 1:5, conform contraexpertizei întocmite de trei experți, în apel.

Însă de vreme ce curtea de apel a menționat în considerentele deciziei atacate că raportul de expertiză întocmit în dosarul primei instanțe nu poate fi avut în vedere (deoarece a fost contestat de apelanta-pârătă Primăria Municipiului Beiuș, iar tribunalul a respins, nemotivat, obiecțiunile la raport) și a încuviințat în apel o contraexpertiză (care a stabilit un alt raport valoric între terenuri), menținerea soluției primei instanțe, fundamentată pe raportul de expertiză efectuat la judecata în primă instanță, se bazează pe argumente contradictorii, reprezentând, totodată, încălcarea propriilor

măsuri dispuse în apel, în legătură cu refacerea probei în discuție.

Pe de altă parte, curtea de apel a motivat înlăturarea contraexpertizei efectuate în apel pe argumente care exced legalității măsurii de încuviințare a probei respective și care țin de costurile ridicate ale procesului, de prejudiciile aduse reclamantei prin tergiversarea litigiului, imputabilă apelantelor, de imposibilitatea finalizării unei tranzacții între părți, modalitate de argumentare care, practic, echivalează cu nemotivarea deciziei în sensul exigențelor impuse de art. 261 pct.5 C.proc.civ.

De asemenea, astfel cum, în mod corect, au susținut și recurente, instanța de apel nu a arătat considerentele pentru care a înlăturat contraexpertiza, în condițiile în care obiecțiunile intimetei-reclamante la raport, încuviințate de instanță la termenul din 10.01.2012, au vizat legalitatea citării părților la desfășurarea lucrării în teren, iar experții au depus dovezile de citare, în sensul solicitat, care se regăsesc în dosarul instanței de apel.

În plus, curtea de apel a avut în vedere, la pronunțarea soluției, și un raport de expertiză extrajudiciară, întocmit de expertul T., cu privire la care tot această instanță a menționat, în decizie, că a fost contestat de apelantele-pârâte și, ca atare, fiind efectuat în afara judecății, nu trebuia valorizat ca mijloc de probă. Tot referitor la acest raport, argumentele instanței de apel sunt contradictorii, deoarece, pe de o parte, se reține, în finalul deciziei, că intimata-reclamantă nu poate solicita acordarea unui alt teren în compensare, *în absența exercitării apelului de către aceasta și a încheierii unei tranzacții pentru alt teren*, dar se conferă relevanță raportului de expertiză întocmit de T., constatându-se că valorile terenurilor în discuție, stabilite de acest expert (39 euro/m.p. pentru terenul preluat de la antecesorii reclamantei; 5 euro/m.p. pentru terenul oferit de apelante) sunt apropiate de cele menționate în raportul de expertiză efectuat în dosarul primei instanțe.

Or, instanța de apel a omis un element important, în sensul că diferă terenurile oferite în compensare, evaluate în dosarele de fond și apel, prin expertiza D. fiind evaluat terenul înscris în C.F. x7/A, cu nr. top. x5/5 și x6/5, iar prin expertiza T. fiind evaluat terenul înscris în C.F. x8, nr. top. x2/2 și x2/3. În consecință, nu se putea concluziona că valorile stabilite în cele două faze procesuale, în expertizele menționate, sunt „destul de apropiate”, raportat la terenurile oferite în compensare (care sunt diferite) și la argumentul arătat deja, privind imposibilitatea analizării cererii intimetei-reclamante, de acordare, în compensare, a unui nou teren, și anume tocmai cel evaluat în raportul de expertiză extrajudiciară depus în apel.

Pentru aceste considerente, Înalta Curte a constatat că decizia recurată este, în parte, nemotivată iar, în parte, se fundamentează pe argumente contradictorii, ceea ce echivalează cu o necercetare a fondului cauzei și face imposibilă exercitarea controlului de legalitate de către instanța de recurs.

Cum, în recurs, față de structura actuală a căii de atac, nu mai este permisă reevaluarea probelor administrate, în urma abrogării motivului de casare prevăzut de art. 304 pct.11 C.proc.civ., prin art. I pct. 112 din O.U.G. nr. 138/2000, iar soluționarea litigiului de față impune, în mod obligatoriu, interpretarea expertizelor efectuate în cauză, în vederea stabilirii unei corecte și complete situații de fapt, sub aspectul valorii terenului oferit în compensare reclamantei, în baza art. 312 alin. 1-3 cu referire la art. 304 pct.7 C.proc.civ., Înalta Curte a admis recursul, a casat decizia atacată și a trimis cauza, spre rejudecare, la aceeași curte de apel, în vederea reevaluării probatoriului administrat, arătând că, în măsura în care se impune și în limitele motivelor de apel, instanța de apel va aprecia asupra necesității completării sau refacerii probelor deja administrate.

Cu prilejul rejudecării, dosarul a fost reînregistrat pe rolul Curții de Apel Oradea.

Prin înscrisul depus la dosar la data de 14.10.2014, intimata-apelantă a solicitat admiterea cererii sale de aderare la apelul declarat de Primăria Municipiului Beiuș, fără a arăta motivele de fapt și temeiurile de drept ale cererii.

În ședința publică din 4.11.2014, intimata-reclamantă a depus la dosar o cerere de aderare la apel prin care a solicitat ca la pronunțarea hotărârii să fie avut în vedere raportul de expertiză extrajudiciară întocmit de expertul T. în care s-a propus un raport de schimb de 1:7, prin raportare la terenul identificat cu nr. top. x2/3, înscris în C.F. x8.

În motivarea cererii de aderare la apel, intimata-reclamantă a arătat că, prin hotărârea primei instanțe, apelantele au fost obligate să-i atribuie un alt teren în compensare (la un raport de schimb de 1:9); cum în cauză au declarat apel doar pârâtele, a fost nevoită să formuleze cerere de aderare la apel pentru a putea solicita modificarea hotărârii instanței de fond.

A mai arătat intimata-reclamantă că, în speță, s-a încercat încheierea unei tranzacții pentru rezolvarea litigiului pe cale amiabilă, fapt consemnat în considerentele deciziei civile nr. 53/A/2012 a Curții de Apel Oradea, și în acest sens a fost ales prin convenția părților un expert pentru efectuarea unei expertize extrajudiciare; este de acord cu raportul de expertiză extrajudiciară întocmit de inginerul T. în care a fost identificat un nou amplasament, respectiv terenul identificat cu nr. top. x2/3 înscris în C.F. x8, cu un raport de schimb de 1:7.

În opinia recurente-reclamante, lucrarea de contraexpertiză efectuată în cauză nu poate fi avută în vedere deoarece a invocat excepția nulității expertizei având în vedere faptul că nu a fost citată la efectuarea lucrărilor din teren.

Prin decizia civilă nr. 253/A din 7.04.2015, Curtea de Apel Oradea, Secția I civilă a respins, ca fiind tardiv declarată, cererea de aderare la apel formulată de intimata-reclamantă.

A admis apelul declarat de apelantele-pârâte Primăria Municipiului Beiuș și Comisia Locală pentru Aplicare a Legii nr. 10/2001 Beiuș împotriva sentinței civile nr. 262/C/2010, pronunțată de Tribunalul Bihor, pe care a schimbat-o în parte, în sensul că:

A obligat pârâtele să-i atribuie reclamantei în compensare pentru terenul înscris în C.F. nr. x6 cu nr.top. x0/3 și 91/2 în suprafață de 860 m² și valoare de 21.500 euro (25 euro /m²), 4300 m² din C.F. x8, cu număr cadastral x8 în valoare de 21.500 euro (5 euro/m² la un raport de schimb de 1:5) sau un alt teren de aceeași valoare (21.500 euro) dacă părțile convin în acest sens; au fost păstrate celelalte dispoziții ale sentinței apelate.

Pentru a decide astfel, curtea de apel a reținut că cererea de aderare la apel formulată de intimata-reclamantă, este tardiv formulată prin raportare la dispozițiile art. 293 C.proc.civ., care prevăd că: „*intimatul este în drept, chiar după împlinirea termenului de apel, să adere la apelul făcut de partea potrivnică, printr-o cerere proprie, care să tindă la schimbarea hotărârii primei instanțe. Cererea se poate face până la prima zi de înfățișare...*”.

În speță, intimata-reclamantă a formulat cererea de aderare la apel, cu depășirea acestui moment procesual, respectiv la primul termen de judecată (14.10.2014) în al doilea ciclu procesual, în rejudecare, astfel că urmează a fi respinsă, ca tardivă.

Criticile formulate de apelantele-pârâte au fost găsite întemeiate.

Astfel, s-a reținut că tribunalul a anulat dispoziția nr. 262/2007, emisă de Instituția Primarului Municipiului Beiuș, și le-a obligat pe pârâte să-i acorde reclamantei teren în compensare pentru terenul proprietatea antecesorilor acesteia, conform expertizei efectuate de expertul D., la un raport de schimb de 1:9.

În apel, în primul ciclu procesual, avându-se în vedere faptul că a fost contestat raportul de expertiză efectuat privind evaluarea terenului oferit în compensare reclamantei de apelantele-pârâte, înscris în C.F. x7, nr. top. x5/5 și x6/5 și a terenului ce a format proprietatea antecesorului reclamantei înscris în C.F. x6 nr. topografice x0/3 și x1/2, iar instanța de fond, în ședința publică din 20.09.2010, a respins proba solicitată de reprezentantul pârâților privind efectuarea unui raport de contraexpertiză fără nici o motivare, a fost încuviințată administrarea acestei probe, în conformitate cu prevederile art. 295 C.proc.civ.

Raportul de contraexpertiză a concluzionat că valoarea de circulație a terenului ce a format proprietatea antecesorilor reclamantei cu nr. top. x0/3 și x1/2 din C.F. x6 este de 25 euro/m² (pentru suprafața de 860 m² valoarea fiind de 21.500 euro); pentru terenul cu nr. top. x5/5 și x6/5 din C.F. x7/A s-a estimat o valoare de circulație la 5 euro/m².

Intimata-reclamantă a contestat în primul ciclu procesual această probă cu expertiză susținând că nu a fost legal citată la apel la data efectuării expertizei însă primul dosar de apel au fost depuse de către experți, la solicitarea instanței, dovezile de citare, aspect reținut și de instanța de recurs în decizia de casare.

Este adevărat că s-a încercat soluționarea litigiului pe cale amiabilă, în acest sens în primul ciclu procesual părțile alegând prin convenție un expert pentru efectuarea unei expertize extrajudiciare, care a fost depusă la termenul din 24.04.2012 (în primul ciclu procesual) și care a concluzionat că terenul antecesorilor reclamantei are o valoare de 39 euro/m², iar terenul cu nr. top. x2/2 și x2/3 din C.F. x8 are o valoare de 5 euro/m², raportul de schimb dintre cele două amplasamente fiind de 1:7.

Apelantele-pârâte, prin reprezentant, au învederat în ședința publică din 24.04.2012 că nu își însușesc concluziile acestui raport de expertiză, astfel că acesta fiind întocmit în afara judecății nu poate fi valorizat ca și mijloc de probă, aspect reținut de altfel și de instanța de recurs în decizia de casare.

A apreciat instanța de apel că, în lipsa apelului reclamantei (cererea de aderare la apel formulată de reclamantă abia în al doilea ciclu procesual fiind tardivă) nu poate fi analizată și nici nu se putea dispune o eventuală expertiză judiciară de evaluare a terenului solicitat în compensare de reclamantă.

În consecință, instanța de apel a dat eficiență raportului de contraexpertiză tehnică judiciară efectuat în apel în primul ciclu procesual conform căruia terenul cu nr. top. x0/3 și x1/2 din C.F. x6 (proprietatea antecesoarei reclamantei), are o valoare de circulație de 25 euro/m², iar suprafața de 860 m², are o valoare de 21500 euro, pentru terenul cu nr. topo. x5/5 și x6/5 din C.F. x7/A valoarea de circulație fiind de 5 euro/m²; prin urmare au fost găsite întemeiate criticile apelantelor-pârâte privind raportul de schimb între cele două terenuri, care este de 1:5 în favoarea terenului care a fost proprietatea antecesoarei reclamantei.

A mai reținut instanța de apel că, astfel cum rezultă din copiile cărților funciare depuse la dosar de reprezentantul apelantelor-pârâte, asupra topograficelor cu nr. x5/5 și x6/5 din C.F. x7 s-au constituit cadastrale noi, proprietar fiind Municipiul Beiuș.

Pentru considerentele expuse, instanța de apel a respins, ca tardiv declarată, cererea de aderare la apel formulată de intimata-reclamantă iar, în baza art. 296 C.proc.civ., a admis apelul declarat de apelantele-pârâte Primăria Municipiului Beiuș și Comisia Locală pentru aplicarea Legii nr.10/2001 Beiuș, a schimbat, în parte, sentința civilă nr. 262/C/2010, pronunțată de Tribunalul Bihor, în sensul că le-a obligat pe pârâte să-i atribuie reclamantei în compensare pentru terenul înscris în CF. nr. x6 cu nr.top. x0/3 și x1/2 în suprafață de 860 m² și valoare de 21.500 euro (25 euro /m²), 4300 m² din CF. x8, cu număr cadastral x8 în valoare de 21.500 euro (5 euro/m² la un raport de schimb de 1:5) sau un alt teren de aceeași valoare (21.500 euro) dacă părțile convin în acest sens.

În ceea ce privește cheltuielile de judecată solicitate de apelantele-pârâte, instanța de apel a apreciat că nu se impune acordarea acestora deoarece deși apelantele au achitat contravaloarea contraexpertizei efectuate în apel în primul ciclu procesual, intimata-reclamantă nu este în culpă procesuală în condițiile în care s-a constatat că este îndreptățită la atribuirea unui alt teren în compensare, iar apelantele-pârâte, în mod culpabil, nu și-au îndeplinit în timp util această obligație.

Ca o consecință a admiterii apelului declarat de pârâte, nu au fost acordate nici cheltuielile de judecată solicitate de intimata-reclamantă.

Împotriva acestei decizii a declarat recurs recurenta-reclamantă, solicitând, în principal, admiterea recursului, modificarea deciziei în sensul admiterii cererii de aderare la apel, și, în consecință, să fie obligate pârătele să-i atribuie în compensare pentru terenul înscris în CF nr.x6 cu nr. top x0/3 și x1/2 în suprafață de 860 mp și valoare de 21.500 euro, terenul identificat prin nr. top x2/3 înscris în CF x8, așa cum a fost stabilit prin varianta de expertiză întocmită de expert T. pentru termenul de judecată din data de 24.04.2012 în care s-a propus un raport de schimb de 1:7; în subsidiar, a solicitat modificarea deciziei și, în consecință, să fie obligate pârătele să-i atribuie în compensare pentru terenul înscris în CF nr. x6 cu nr. top x0/3 și x1/2 în suprafață de 860 mp în valoare de 21.500 un alt teren de aceeași valoare.

În dezvoltarea motivelor de recurs, întemeiate în drept pe dispozițiile art.304 pct. 8 și 9 C.pr.civ., recurenta-reclamantă arătată că instanța de apel a făcut o greșită aplicare a dispozițiilor

art.293 C.pr.civ., în ceea ce privește cererea sa de aderare la apel, considerând că aceasta este tardivă, deoarece a fost depusă la primul termen de judecată în al doilea ciclu procesual.

Astfel, instanța de apel a considerat că cererea de aderare la apel se poate depune, potrivit art.293 C.pr.civ., până la prima zi de înfățișare, or, acest moment procesual care potrivit art. 134 C.pr.civ., este termenul de judecată la care părțile legal citate pot pune concluzii, a fost respectat în cel de-al doilea ciclu procesual.

A arătat recurenta-reclamantă că textul de lege nu face nici o distincție în sensul că în căile de atac sau în rejudecare nu mai există prima de înfățișare sau că, în situația rejudecării nu se poate face cerere de aderare la apel; pentru că orice interdicție trebuie prevăzută în mod expres, iar ceea ce legea nu interzice în mod expres, este permis, în opinia recurentei, este posibilă formularea cererii de aderare la apel și în al doilea ciclu procesual.

Astfel, în măsura în care s-ar aprecia că în căile de atac, în rejudecare, nu există o primă zi de înfățișare, ar însemna că în asemenea faze procesuale s-ar putea propune probe și pune concluzii la oricare dintre termenele de judecată.

A mai susținut recurenta-reclamantă că este adevărat că în rejudecare instanța este ținută de îndrumările instanței de casare, însă aceste îndrumări se pun în discuția părților la prima zi de înfățișare, ceea ce presupune existența unei prime zile de înfățișare și implicit posibilitatea formulării unei cereri de aderare la apel.

Or, prin respingerea cererii de aderare la apel, ca fiind tardiv formulată, a fost lipsită de posibilitatea de a formula cereri în probațiune, respectiv de efectuare a unei contraexpertize, probă ce s-ar fi impus și prin raportare la îndrumările instanței de casare, care a considerat că în prezenta cauză este necesară completarea sau refacerea probațiunii în vederea stabilirii corecte și complete a situației de fapt, respectiv a valorii terenului oferit în compensare. Or, instanța de apel s-a mărginit să dea valoare raportului de contraexpertiză pe care, așa cum a menționat în toate fazele procesuale, recurenta-reclamantă nu și-l însușește.

Recurenta-reclamantă a precizat că nu este de acord să primească în compensare terenul identificat prin nr. top x5/5 și x6/5 din CF x7 cu o rată de schimb de 1:5 deoarece este situat lângă groapa de gunoi a orașului.

A învederat că, deși inițial, apelantele au declarat că sunt de acord cu soluționarea cauzei pe cale amiabilă, nu a fost posibilă încheierea unei tranzacții. Acesta a și fost considerentul pentru care prin convenția părților a fost ales un expert, respectiv T., care a depus lucrarea de expertiză pentru termenul din 24.04.2012, expertiză cu care este de acord și care a stabilit un raport de schimb de 1:7, valoarea destul de apropiată cu ceea ce s-a stabilit prin expertiza de la judecata în primă instanță.

Deși această expertiză este extrajudiciară, expertul este atestat ca expert judiciar și a fost numit prin acordul părților din cauză. Apelantele-pârâte au contestat concluziile acestui raport deoarece nu au fost de acord cu concluziile expertului.

În opinia recurente-reclamante, raportul de contraexpertiză efectuat în cauză nu poate fi avut în vedere de instanța de recurs deoarece a fost anulat de către instanța de apel, ca urmare a faptului că nu a fost citată la efectuarea fazei de teren, sens în care a invocat excepția nulității expertizei. Acest raport nu a avut în vedere terenul care a fost expertizat în raportul de expertiză extrajudiciară.

Din acest punct de vedere, consideră că trebuia completat raportul de contraexpertiză, urmând a se avea în vedere și acest teren pentru evaluare.

Raportat la aceste aspecte, recurenta a arătat că își susține și cererea de recurs formulată în subsidiar, deoarece nu dorește să-i fie atribuit terenul pe care intimatele-pârâte l-au oferit în compensare.

Examinând decizia recurată prin prisma criticilor formulate, Înalta Curte constată că recursul nu este fondat și urmează să fie respins pentru considerentele ce vor succede:

Cu referire la criticile prin care s-a invocat greșita interpretare și aplicare a dispozițiilor art. 293 și 134 C.proc.civ., care se subsumează motivului de recurs prevăzut de art. 304 pct.9

C.proc.civ., Înalta Curte reține că nu pot fi primite.

Astfel, potrivit dispozițiilor art. 293 și 134 C.proc.civ., intimatul este în drept, chiar după expirarea termenului de apel, să adere la apelul făcut de partea potrivnică, printr-o cerere proprie care să tindă la schimbarea hotărârii primei instanțe. Această cerere de aderare la apelul părții adverse poate fi făcută până la primul termen de judecată la care părțile au fost legal citate și pot pune concluzii.

Pentru ipoteza în care, ca și în speță, judecata în apel se reia într-un al doilea ciclu procesual, la interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 293 și 134 C.proc.civ., instanța de judecată trebuie să aibă în vedere dispozițiile art. 315 din același act normativ, respectiv trebuie să aibă în vedere motivele și limitele casării.

Astfel, casarea unei decizii și trimiterea spre rejudecare nu implică întotdeauna o reluare integrală a judecății de vreme ce, potrivit dispozițiilor art. 315 alin.2 C.proc.civ.: „când hotărârea a fost casată pentru nerespectarea formelor procedurale, judecata va reîncepe de la actul anulat”.

Prin urmare, dacă, de exemplu, neregularitatea procedurală în apel ar fi reprezentată de neîndeplinirea procedurii de citare față de partea care ar fi în drept să formuleze o cerere de aderare la apel, ca efect al casării hotărârii aceasta ar putea să formuleze o cerere de aderare la apel pentru că neîndeplinirea procedurii de citare este sancționată cu nulitatea actelor de procedură.

Însă, în cazul particular dedus judecății, casarea deciziei date în apel în primul ciclu procesual a fost determinată de neregularități care au privit administrarea probelor și motivarea hotărârii, prima zi de înfățișare la judecata în apel fiind un moment procesual depășit. Prin urmare, intimata-reclamantă nu mai putea formula, cu prilejul rejudecării, o cerere de aderare la apel în condițiile în care în primul ciclu procesual, fiind legal citată, nu a formulat o asemenea cerere.

Cu referire la susținerile acesteia în sensul că, în măsura în care nu se apreciază că în fiecare ciclu procesual există întotdeauna o primă zi de înfățișare în sensul art. 134 C.proc.civ. s-ar putea propune probe și pune concluzii la oricare termen de judecată, în continuarea argumentelor exemplificative menționate mai sus, Înalta Curte reține că nu sunt fondate întrucât în rejudecarea apelului, instanța de trimitere trebuie să se conformeze dispozițiilor obligatorii cuprinse în decizia instanței de recurs în conformitate cu dispozițiile art. 315 C.proc.civ.

Cum criticile de recurs trebuie să vizeze în concret decizia recurată iar nu ipoteze teoretice, Înalta Curte menționează că în cauză, instanța de apel a făcut aplicarea corectă a dispozițiilor art. 293 și 134 C.proc.civ., cererea de aderare la apel formulată în al doilea ciclu procesual fiind formulată cu depășirea termenului defipt de legea procesuală.

Deși recurenta a invocat cu referire la aceste critici și dispozițiile art. 304 pct.8 C.proc.civ., Înalta Curte reține că față de obiectul cererii de chemare în judecată, acest motiv de recurs, care sancționează nerespectarea principiului forței obligatorii a contractului, nu este prin ipoteză aplicabil.

Astfel, acest motiv de recurs poate fi invocat atunci când, interpretând greșit actul juridic dedus judecății, instanța care a pronunțat hotărârea ce face obiectul controlului judiciar a schimbat natura ori înțelesul lămurit și vădit neîndoielnic al acestuia.

Pentru a fi incident acest motiv de recurs este necesar ca pretinsa *interpretare greșită* făcută de instanță să vizeze un act juridic dedus judecății, iar nu dispozițiile legale în baza căruia instanța de judecată a pronunțat hotărârea supusă controlului judiciar.

În consecință, nu este incident motivul de recurs prevăzut de art.304 pct.8 C.proc.civ., criticile de nelegalitate privitoare la interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 293 și 134 C.proc.civ. subsumându-se motivului de recurs prevăzut de art. 304 pct.9 C.proc.civ., care a fost deja analizat.

Cum cererea de aderarea la apel a fost formulată cu depășirea termenului legal, nu se poate aprecia că a fost afectat dreptul la apărare al recurentei-reclamante, întrucât cu prilejul rejudecării apelului nu s-au administrat probe suplimentare prin care aceasta să poată solicita un alt teren în compensare.

Astfel, conform dispozițiilor art. 315 alin.1 C.proc.civ., în caz de casare, hotărârile instanței de recurs, asupra necesității administrării unor probe sunt obligatorii pentru judecătorii fondului.

În speță, instanța de recurs a casat decizia atacată și a trimis cauza, spre rejudecare, la aceeași curte de apel, în vederea reevaluării probatoriului administrat, *arătând că, în măsura în care se impune și în limitele motivelor de apel, instanța de apel va aprecia asupra necesității completării sau refacerii probelor deja administrate.*

Prin urmare, instanța de recurs nu a dat o dezlegare obligatorie cu privire la necesitatea administrării de probe ci a lăsat la aprecierea instanței de apel acest aspect. În raport de cadrul procesual determinat de motivele de apel formulate de apelantele-pârâte, în condițiile în care părțile nu au ajuns la o soluție amiabilă (în sensul că nu au încheiat o tranzacție), în mod corect instanța de apel a înlăturat raportul de expertiză extrajudiciară întocmit de expertul Sorin Tocuț, întrucât conform deciziei nr.2553/2013, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, această probă extrajudiciară, care a privit un alt teren decât cel evaluat prin expertizele judiciare administrate în cauză, nu valorează mijloc de probă.

Or, în condițiile în care valorificarea raportului de expertiză extrajudiciară a constituit unul din motivele de casare a deciziei pronunțate în apel în primul ciclu procesual, față de dispozițiile art. 315 alin.1 C.proc.civ., rezultă cu evidență că nu pot fi primite criticile prin care recurenta-reclamantă a solicitat admiterea recursului în raport de expertiza întocmită de expertul T. care este atestat ca expert judiciar și a fost desemnat prin acordul părților, aceste aspecte fiind dezlegate de la prima judecată în recurs.

În ceea ce privește criticile prin care s-a susținut că hotărârea recurată este nelegală întrucât a fost pronunțată în temeiul unui raport de expertiză lovit de nulitate, Înalta Curte constată că nu este fondat.

Astfel, potrivit dispozițiilor art. 208 alin.1 C.proc.civ.: *„Dacă pentru expertiză este nevoie de o lucrare la fața locului, ea nu poate fi făcută decât după citarea părților prin carte poștală recomandată, cu dovadă de primire, arătând zilele și orele când începe și continuă lucrarea. Dovada de primire va fi alăturată lucrării expertului.”*

Recurenta-reclamantă a susținut că nu a fost citată cu prilejul efectuării lucrărilor la fața locului de către experții H., I. și J., desemnați să efectueze proba cu contraexpertiză în apel, în primul ciclu procesual.

În condițiile în care dovada citării reclamantei la aceste lucrări a fost depusă de experți la dosarul Curții de Apel Oradea, *chiar dacă ulterior depunerii raportului de expertiză*, nu se poate reține încălcarea dispozițiilor art. 208 alin.1 C.proc.civ.

Cu referire la susținerile recurente-reclamante care a arătat că nu este de acord să primească terenul în compensare deoarece se află în vecinătatea unei gropi de gunoi, Înalta Curte constată că nu reprezintă o critică de nelegalitate; pentru a putea fi cenzurate de instanța de control judiciar este necesar ca nemulțumirile părților față de hotărârea pronunțată să fie formulate cu respectarea termenelor procedurale și în modalitățile prescrise de lege.

Pentru toate aceste considerente, în temeiul dispozițiilor art. 312 alin.1 și art.304 pct.9 C.proc.civ., recursul declarat de recurenta-reclamantă a fost respins, ca nefondat.

IV. Căi extraordinare de atac

A. Recursul

59. Recurs. Raport asupra admisibilității în principiu a recursului. Analiza legalității căii de atac în cuprinsul raportului. Condiții și efecte

NCPC, art. 457, art. 488, art. 493, art. 496

Completul de filtru analizează, în condițiile art. 493 alin. (5) C. proc. civ., nulitatea

recursului pentru lipsa condițiilor sale de formă intrinseci sau extrinseci, pentru lipsa motivelor de casare, dar, în egală măsură, analizează și alte neregularități derivate din nerespectarea normelor de procedură, cum ar fi inadmisibilitatea recursului pentru inexistența căii de atac, putând pronunța o decizie de respingere a acestuia, dacă unanimitatea de voturi a membrilor completului de filtru este întrunită.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 2284 din 10 noiembrie 2015

Prin cererea înregistrată pe rolul Tribunalului Alba sub dosar nr. x/107/2013, reclamanta SC A. SRL, în contradictoriu cu pârâta SC B. SRL Cluj Napoca a solicitat obligarea pârâtei la plata echivalentului în lei a sumei de 200.000 euro și a dobânzii legale aferente, reprezentând despăgubiri ca urmare a rezilierii unilaterale a contractului de vânzare-cumpărare nr. 65/30.05.2007.

1. Prin sentința comercială nr. 8/COM/2014 din 28 ianuarie 2014 pronunțată de Tribunalul Alba, Secția de contencios administrativ, fiscal și de insolvență, în dosarul nr. x/107/2013 a fost respinsă ca nefondată cererea formulată de reclamanta SC A. SRL în contradictoriu cu pârâta SC B. SRL Cluj Napoca, cerere având ca obiect obligarea pârâtei la plata contravalorii în lei a sumei de 200.000 euro și a dobânzii legale aferente, potrivit art. 8 din contractul de vânzare-cumpărare nr. 65/30.05.2007 încheiat de părți, reprezentând despăgubiri ca urmare a rezilierii unilaterale a contractului la inițiativa pârâtei.

2. Prin decizia civilă nr. 333/2014 din 23.09.2014 pronunțată de Curtea de Apel Alba Iulia, Secția a II-a civilă a fost admis apelul declarat de pârâta SC B. SRL Cluj Napoca împotriva sentinței comerciale nr. 8/COM/2014 și a încheierii de ședință din data de 4 iulie 2013 pronunțate de Tribunalul Alba, în dosarul nr. x/107/2013 și, în consecință:

A fost schimbată sentința atacată și încheierea din 4 iulie 2013 în sensul că a fost admisă excepția prescripției dreptului material la acțiune invocată de pârâta SC B. SRL Cluj Napoca, fiind respinsă ca prescrisă acțiunea formulată de reclamanta SC A. SRL împotriva pârâtei SC B. SRL Cluj Napoca.

A fost respins apelul declarat de reclamanta SC A. SRL împotriva sentinței comerciale nr. 8/COM/2014 a Tribunalului Alba, pe care a obligat-o să plătească pârâtei SC B. SRL Cluj Napoca suma de 34.313,22 lei, cheltuieli de judecată în apel.

3. Împotriva acestei decizii a declarat recurs reclamanta SC A. SRL, întemeiat pe dispozițiile art. 488 pct. 8 C. proc. civ., solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei atacate cu trimiterea cauzei spre o nouă judecată instanței de apel și obligarea intimetei la plata cheltuielilor de judecată.

În argumentarea motivelor de recurs, recurenta susține că, prin hotărârea pronunțată, instanța de apel a încălcat normele de drept material referitoare la prescripția extinctivă, acestea fiind greșit interpretate și aplicate.

În acest sens, recurenta arată că instanța de apel nu a luat în considerare elementele invocate de către reclamantă și nici atitudinea oscilantă a pârâtei SC B. SRL Cluj Napoca, ulterior emiterii adresei de denunțare unilaterală. De asemenea, nu s-a avut în vedere nici faptul că instanța trebuia să se pronunțe în dosarul nr. x/107/2009* asupra validității adresei de denunțare unilaterală, fiind evident că până la momentul în care nu a existat o hotărâre irevocabilă care să statueze asupra acestui aspect, dreptul material la acțiunea în plata prețului dezicerii unilaterale nu a luat naștere.

Prin procedura convenită de părți în cazul denunțării contractului, acestea au înțeles să amâne exigibilitatea sumei prevăzute la art. 8 alin. 7 din contract, ulterior pronunțării unei soluții de către instanța de judecată asupra denunțării, indiferent cui a aparținut inițiativa acestei modalități de încetare a contractului. Astfel, răspunderea părții care s-a dezis unilateral de contract nu poate fi angajată indiferent de momentul desființării contractului și, totodată, nu poate fi angajată în lipsa unei hotărâri judecătorești în acest sens.

Dintr-o altă perspectivă, se susține că și dacă s-ar accepta faptul că dreptul material la acțiune ar fi fost născut anterior pronunțării hotărârii irevocabile în dosarul nr. x/107/2009, acesta ar fi fost

întrerupt de procedura judiciară astfel născută, fiind avut în vedere raportul evident de dependență între dreptul de denunțare unilaterală și exercitarea acestuia, pe de o parte, și prețul acestei denunțări, pe de altă parte.

Recurenta-reclamantă SC A. SRL a formulat în scris la data de 20 februarie 2015 excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. XVIII alin. (2) din Legea nr. 2/2013 privind unele măsuri pentru degrevarea instanțelor judecătorești, precum și pentru pregătirea punerii în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, iar la data de 22 mai 2015, intimata-pârâtă SC B. SRL Cluj Napoca a depus note de ședință cu privire la această excepție.

Prin întâmpinarea depusă la data de 30 martie 2015, intimata-pârâtă SC B. SRL Cluj Napoca a solicitat, în principal, respingerea recursului ca inadmisibil, în temeiul dispozițiilor art. XVIII alin. (2) din Legea nr. 2/2013 raportat la art. 457 alin. (1) C. proc. civ., iar în subsidiar respingerea recursului ca nefondat.

Prin răspunsul depus la 14 aprilie 2015 la întâmpinarea depusă de intimată, recurenta-reclamantă SC A. SRL a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei atacate și trimiterea cauzei spre o nouă judecată instanței de apel.

4. Înalta Curte, în temeiul art. 493 alin. (2) C. proc. civ., a procedat la întocmirea raportului asupra admisibilității în principiu a recursului.

Prin încheierea din camera de consiliu din data de 27 mai 2015 a fost analizat raportul asupra admisibilității în principiu a recursului și s-a dispus comunicarea acestuia părților, conform dispozițiilor art. 493 alin. (4) C. proc. civ.

Potrivit dovezilor de comunicare, raportul asupra admisibilității în principiu a recursului a fost comunicat părților la data de 29 mai 2015, cărora li s-a pus în vedere că au posibilitatea să depună în scris puncte de vedere în termen de 10 zile de la data comunicării, potrivit dispozițiilor art. 493 alin. (4) C. proc. civ.

Recurenta-reclamantă SC A. SRL a depus la data de 9 iunie 2015 punct de vedere cu privire la raportul asupra admisibilității în principiu a recursului, prin care a solicitat instanței să constate admisibilitatea prezentului recurs în raport cu argumentele prezentate.

S-a susținut că, deși raportul asupra admisibilității în principiu propune soluția respingerii recursului ca inadmisibil, această soluție nu poate fi acceptată. Astfel, potrivit art. 493 alin. (3) C. proc. civ., raportul va verifica dacă recursul îndeplinește cerințele de formă prevăzute sub sancțiunea nulității, dacă motivele invocate pot fi încadrate în cele prevăzute la art. 489 alin. (3) ori dacă recursul este vădit nefondat. În plus, raportul va menționa, dacă este cazul, jurisprudența Curții Constituționale, a Înaltei Curți de Casație și Justiție, a Curții Europene a Drepturilor Omului și a Curții de Justiție a Uniunii europene, precum și poziția doctrinei în problema de drept vizând dezlegarea dată prin hotărârea atacată. În aceste limite, subliniază recurenta, raportul nu poate sancționa inadmisibilitatea recursului decât în aceste limite, iar nu pentru ipoteza eventualei inadmisibilități derivate din inexistența căii de atac. Având în vedere caracterul excepțional în care calea de atac a recursului poate fi stopată prin declararea sa ca inadmisibilă este de la sine înțeles că toate prevederile care justifică o asemenea soluție sunt de strictă interpretare și aplicare și nu pot fi extinse la situații similare prin analogie.

Or, în cuprinsul raportului se ajunge în mod nepermis la soluția inadmisibilității recursului, ca efect al aplicării prin analogie a dispozițiilor art. 488 C. proc. civ., la o situație care nu se încadrează în rigorile acestui text. Concluzionând, recurenta a arătat că legalitatea căii de atac nu poate face obiectul controlului pe calea raportului asupra admisibilității, întrucât excede rigorilor legale.

5. Premergător analizei recursului, prin încheierea din 10 noiembrie 2015, Înalta Curte de Casație și Justiție a admis cererea recurente și a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. XVIII alin. (2) din Legea nr. 2/2013 privind unele măsuri pentru degrevarea instanțelor judecătorești, precum și pentru pregătirea punerii în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă.

Analizând recursul formulat Înalta Curte a răspuns cu prioritate cererii recurente de

admisibilitate în principiu a recursului, fundamentată pe caracterul nelegal al raportului întocmit de magistratul-asistent desemnat, nelegalitate dedusă din interpretarea dispozițiilor art. 493 alin. (3) C. proc. civ.

Filtrarea recursului de competența Înaltei Curți de Casație și Justiție debutează cu întocmirea raportului asupra admisibilității în principiu și se epuizează prin admiterea în principiu a recursului în condițiile art. 493 alin. (7) C. proc. civ. când, de regulă, cauza este transpusă în ședință publică, iar părțile citate pentru dezbateri, dacă acestea nu consimt, în condițiile art. 490 C. proc. civ., să fie judecate în completul de filtru.

În cazul admiterii în principiu, potrivit art. 496 C. proc. civ., recursul poate fi admis, respins ori perimat. Totuși, în condițiile art. 496 recursul nu va putea fi respins ca inadmisibil, decât dacă problema admisibilității căii de atac nu a întrunit unanimitate de păreri în ședința completului de filtru care a avut tocmai acest obiectiv, conform art. 493 alin. (5) și (7) C. proc. civ.

Prin urmare, completul de filtru analizează în condițiile art. 493 alin. (5) C. proc. civ. nulitatea recursului pentru lipsa condițiilor sale de formă intrinseci sau extrinseci, pentru lipsa motivelor de casare sau caracterul vădit nefondat al recursului. În egală măsură, însă, în aceeași ședință, completul de filtru analizează și alte neregularități derivate din nerespectarea normelor de procedură, cum ar fi inadmisibilitatea recursului pentru inexistența căii de atac, putând pronunța o decizie de respingere a acestuia, dacă unanimitatea de voturi a membrilor completului este întrunită.

Această analiză este dată în sarcina completului de filtru în condițiile art. 493 alin. (5) C. proc. civ., chiar independent de sesizarea inadmisibilității recursului în cuprinsul raportului întocmit la debutul procedurii de filtrare a recursului, în măsura în care, în condiții de unanimitate de păreri, acestei analize îi succede verificarea temeiniciei acestuia.

Punctual, cu privire la apărarea recurentului menționată în punctul de vedere la raport, Înalta Curte arată că, potrivit art. 493 alin. (2) C. proc. civ., președintele completului sau judecătorul desemnat de acesta ori magistratul-asistent va întocmi, pe baza recursului, întâmpinării și a răspunsului la întâmpinare, raportul asupra *admisibilității în principiu* a recursului.

Deși este exactă susținerea părții potrivit căreia raportul cuprinde datele și elementele prevăzute la art. 493 alin. (3) din Cod, scopul raportului este subsumat verificării regularității și admisibilității în principiu a recursului. De aceea, este necesar ca analiza realizată în cadrul raportului să vizeze și problema legalității căii de atac ca formă de regularitate a acestuia.

Că raportul asupra admisibilității în principiu se referă și la admisibilitatea recursului se deduce din interpretarea dispozițiilor art. 493 alin. (6). Potrivit acestui alineat, dacă în raport se apreciază că recursul este admisibil, acesta va fi soluționat prin verificarea caracterului său fondat. *A pari*, în raport se poate aprecia, așadar, și că recursul este inadmisibil.

De altfel, având în vedere denumirea actului de procedură, ”raport asupra *admisibilității în principiu a recursului*”, dar și cele anterior subliniate, rezultă că determinarea conținutului raportului după enumerarea datelor prevăzută în alin. (3) din art. 493 C. proc. civ. este rezultatul unei inadecvări a textului alineatului la scopul și natura procedurii, deduse din interpretarea întregului articol.

Analizând recursul, Înalta Curte arată că acesta are ca obiect decizia civilă nr. 333/2014 din 23.09.2014 pronunțată de Curtea de Apel Alba Iulia, Secția a II-a civilă, prin care a fost admis apelul declarat de pârâta SC B. SRL Cluj Napoca împotriva sentinței comerciale nr. 8/COM/2014 și a încheierii de ședință din data de 4 iulie 2013 pronunțate de Tribunalul Alba în dosarul nr. x/107/2013 și, în consecință:

A fost schimbată sentința atacată și încheierea din 4 iulie 2013 în sensul că a fost admisă excepția prescripției dreptului material la acțiune invocată de pârâta SC B. SRL Cluj Napoca și a fost respinsă ca prescrisă acțiunea formulată de reclamanta SC A. SRL împotriva pârâtei SC B. SRL Cluj Napoca. Pe cale de consecință, a fost respins apelul declarat de reclamanta SC A. SRL împotriva sentinței comerciale nr. 8/COM/2014 a Tribunalului Alba, pe care a obligat-o să plătească pârâtei SC B. SRL Cluj Napoca suma de 34.313,22 lei cheltuieli de judecată în apel.

Asupra admisibilității căii extraordinare de atac, instanța constată că potrivit dispozițiilor art. XVIII alin. (2) din Legea nr. 2/2013 „în procesele pornite începând cu data intrării în vigoare a prezentei legi și până la data de 31 decembrie 2015, nu sunt supuse recursului hotărârile pronunțate în cererile prevăzute la art. 94, pct. 1 lit. a-i) din Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, republicată, (...) precum și în alte cereri evaluabile în bani în valoare de până la 1.000.000 lei inclusiv”.

Legea nr. 2/2013 a fost adoptată la data de 1 februarie 2013, fiind publicată în Monitorul Oficial la data de 12.02.2013, aceasta intrând în vigoare în termen de 3 zile de la publicare, respectiv în data de 15.02.2013, iar cererea de chemare în judecată ce face obiectul prezentului dosar a fost înregistrată după data intrării în vigoare a acestui act normativ, respectiv 22 februarie 2013, obiectul acesteia având o valoare mai mică de 1.000.000 lei.

În raport cu această situație, Înalta Curte constată că recurenta a înțeles să formuleze o cale de atac care nu este prevăzută de lege, această hotărâre neputând fi atacată cu recurs, în speță fiind operant principiul legalității căii de atac consacrat de art. 457 C. proc. civ.

Potrivit dispozițiilor art. 457 C. proc. civ., care reglementează legalitatea căii de atac, hotărârea judecătorească este supusă numai căilor de atac prevăzute de lege, în condițiile și termenele stabilite de aceasta.

Decizia ce formează obiectul prezentului recurs are caracter definitiv de la pronunțare, astfel că nu este susceptibilă de a fi atacată cu recurs.

În consecință, pentru considerentele ce preced, Înalta Curte, în temeiul art. 493 alin. (5) C. proc. civ. a respins ca inadmisibil recursul declarat de reclamanta SC A. SRL.

60. Admisibilitatea recursului formulat împotriva deciziei pronunțată în recurs ca urmare a greșitei calificări de către instanță a căii de atac exercitată de părțile litigante. Acțiune formulată împotriva actelor emise în aplicarea prevederilor Legii nr. 112/1995. Natura civilă a litigiului. Căi de atac.

C.proc.civ. din 1865, art.282¹ alin. (2), art. 304 pct. 1, pct. 9

Legea nr. 304/2004, art. 54 alin. (2)

Legea nr. 112/1995, art. 18

1. Critica, prin care partea recurentă invocă greșita calificare a căii de atac de către curtea de apel, respectiv recurs și nu apel, împrejurare ce a condus la soluționarea cauzei de către un complet format din trei judecători, cu consecința răpirii unei căi de atac prevăzute de lege, se încadrează în prevederile art. 304 pct. 1 C.proc.civ., iar o astfel de critică nu ar putea fi soluționată și pretinsa greșală a instanței nu ar putea fi îndreptată decât prin recunoașterea admisibilității căii de atac a recursului.

2. Din analiza de ansamblu a prevederilor Legii nr. 112/1995 reiese fără dubiu concluzia că legiuitorul a înțeles să caracterizeze ca fiind de natură civilă toate litigiile apărute în legătură cu aplicarea acestui act normativ, chiar dacă actele emise în acest sens de organele abilitate să aplice legea specială ar putea fi calificate, într-o interpretare mai largă a legii, ca fiind acte administrative.

Astfel, având în vedere regula instituită de art. 18 din Legea nr. 112/1995, concluzia ce se impune este aceea că hotărârile pronunțate în primă instanță în exercitarea controlului judecătoresc asupra actelor emise de comisiile de aplicare a Legii nr. 112/1995 sunt supuse atât apelului, cât și recursului. Dacă legiuitorul ar fi intenționat să limiteze numărul căilor de atac la una singură, respectiv cea a recursului, ar fi prevăzut-o expres și nu ar fi utilizat sintagma generică „potrivit legii civile”. În acest context, curtea de apel a făcut o greșită aplicare a prevederilor art. 282¹ alin. (2) C.proc.civ. și, calificând calea de atac exercitată de părți, ca fiind

recurs, în loc de apel, a pronunțat hotărârea cu încălcarea normei imperative privind compunerea instanței ale art. 54 alin. (2) teza I din Legea nr. 304/2004 (potrivit cărora apelurile se judecă în complet de 2 judecători).

Secția I civilă, decizia nr. 401 din 11 februarie 2015

Prin cererea înregistrată pe rolul Tribunalului București, reclamantul Prefectul municipiului București a solicitat, în contradictoriu cu pârâții Primarul General al municipiului București și C.G.M.B., să se constate nulitatea absolută a Hotărârii nr. 2755/1999 emisă de C.G.M.B., precum și a procesului-verbal de punere în posesie din data de 9.12.2002 emis de C.G.M.B., prin Administrația Fondului Imobiliar, privind restituirea a două apartamente către fostul proprietar, în temeiul Legii nr. 112/1995.

În cauză au formulat cerere de intervenție principală intervenienții A. și B., care au solicitat, în contradictoriu cu pârâții, anularea actelor juridice indicate în acțiunea introductivă.

Prin încheierea din 4.11.2010, Tribunalul București, Secția a IX-a contencios administrativ și fiscal a admis excepția necompetenței funcționale și a înaintat cauza conducerii instanței, în vederea repartizării către una dintre secțiile civile ale acesteia.

Prin decizia civilă nr. 1242 din 30.05.2011, Curtea de Apel București, Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal a respins, ca inadmisibil, recursul declarat de intervenienți împotriva încheierii din 4.11.2010 a tribunalului.

Cauza a fost înregistrată pe rolul Tribunalului București, Secția a V-a civilă, ulterior, atât reclamantul cât și intervenienții depunând precizări la cererile formulate.

De asemenea, în cursul judecății la această instanță, au fost introduși în cauză, în calitate de pârâți, moștenitorii defunctei C. (beneficiara actelor juridice a căror nulitate s-a solicitat a se constata), respectiv: D., E., F. și G.

Prin sentința civilă nr. 814 din 22.04.2013 a Tribunalului București, Secția a V-a civilă, astfel cum a fost lămurită prin sentința civilă nr. 1384 din 5.07.2013 a aceleiași instanțe, s-au respins excepțiile privind lipsa calității procesuale active a reclamantului, lipsa calității procesuale pasive a pârâtului C.G.M.B., tardivitatea cererii de intervenție și prescripția dreptului la acțiune, s-a admis în parte acțiunea formulată de reclamant și în parte cererea de intervenție în nume propriu formulată de intervenienți, în contradictoriu cu pârâții Primarul General al municipiului București, G., D., E. și F. și s-a constatat nulitatea absolută parțială a Hotărârii nr. 2755/1999 emisă de pârâtul C.G.M.B., în legătură cu apartamentele nr. 1 și nr. 2, cu terenul aferent de sub construcție.

S-a reținut că, prin hotărârea menționată, au fost restituite cele două apartamente, în proprietate și posesie, fostei proprietare C., în condițiile în care la momentul adoptării hotărârii, cele două apartamente se aflau în proprietatea intervenienților și nu a pârâtului C.G.M.B.

Împotriva sentinței au declarat apel reclamantul, pârâtul Primarul General al municipiului București, pârâții moștenitori D., E. și F. și intervenienții H. și I.

Prin încheierea din 13.01.2014, Curtea de Apel București, Secția a IV-a civilă a calificat căile de atac declarate de părți ca fiind recursuri, reținând, în raport de obiectul litigiului (anularea unei hotărâri de restituire și a procesului-verbal de punere în posesie emise în temeiul Legii nr. 112/1995), că sunt incidente prevederile art. 282¹ alin. (2) C.proc.civ., potrivit cărora hotărârile instanțelor judecătorești prin care se soluționează plângerile împotriva hotărârilor autorităților administrație publice cu activitate jurisdicțională nu sunt supuse apelului.

Prin decizia civilă nr. 396/R din 24.02.2014, aceeași instanță a constatat nulitatea recursului declarat de recurenții E. și F., a respins excepția nulității recursului declarat de Primarul General al municipiului București și a respins, ca nefondate, recursurile declarate de reclamantul Prefectul municipiului București, pârâții D., Primarul General al municipiului București și recurenții intervenienți H. și I.

În privința recursului declarat de pârâții F. și G., s-a constatat că acesta nu a fost motivat, astfel încât, în baza art. 306 alin. (1) C.proc.civ., a fost constatat nul.

Cu privire la recursul declarat de intervenienții H. și I., curtea de apel a reținut că, prin contractele de vânzare-cumpărare nr. x2/1998 și nr. x5/1998 încheiate în baza Legii nr. 112/1995, intervenienții au cumpărat apartamentul în litigiu. Cu toate acestea, prin Hotărârea nr. 2755/1999, ulterior înstrăinării apartamentului, C.G.M.B. a restituit defunctei C., în proprietate, aceleași apartamente, deși acestea nu se mai aflau în patrimoniul său și în pofida faptului că un demers al defunctei în revendicarea imobilului fusese respins irevocabil prin sentința civilă nr. 9639/1997 a Judecătoriei Sector 5 București, constatându-se regularitatea titlului statului.

Faptul că judecătorul fondului a antamat aspecte ce implică efectul legii speciale de reparație în raport cu dreptul comun este justificat de specificul speței în raport de încheierea de declinare a competenței funcționale, irevocabilă prin decizia civilă nr. 1242/2011 a Curții de Apel București, Secția contencios administrativ și fiscal.

În cauză, nu s-au încălcat prevederile privind autoritatea de lucru judecat, în raport de dispozitivul sentinței civile nr. 9639/1997, în condițiile în care prin sentința amintită s-a statuat în legătură cu drepturile părților implicate prin raportare la normele de drept comun, spre deosebire de prezenta speță în care se verifică legalitatea unei proceduri prevăzută de legea specială de reparație - Legea nr. 112/1995.

Aceleași considerente au fost reținute de curte și în legătură cu drepturile defunctei C. asupra imobilului.

Critica referitoare la terenul aferent apartamentelor în litigiu a fost lămurită prin sentința nr. 1384/2013, în cuprinsul căreia s-a clarificat întinderea drepturilor aferente proprietății asupra apartamentelor nr. 1 și nr. 2.

În ce privește recursul declarat de pârâta D., instanța a reținut că prevederile generice invocate de recurentă în legătură cu dreptul prefectului de a ataca hotărâri ale consiliilor județene și locale și competența de soluționare a acestora, sunt corecte la nivel de principiu. În speță însă, calea de urmat pentru soluționarea cererii formulate de prefect este instituită de art. 18 din Legea nr. 112/1995, fapt certificat și prin decizia irevocabilă a Curții de Apel București nr. 1242/2011.

Excepția tardivității cererii de intervenție a fost corect soluționată de judecătorul fondului, prin respingere, apreciindu-se că momentul de la care urmează a fi calculat termenul de atacare a unei hotărâri este determinat prin actul procedural de comunicare a respectivei hotărâri, act care în speță nu s-a dovedit a se fi efectuat.

În legătură cu existența sau nu a unui titlu valabil al statului asupra apartamentelor în litigiu, curtea de apel a apreciat că aspectul este nerelevant, în condițiile în care judecătorul cauzei nu a fost investit cu analiza legalității celor două contracte încheiate în baza Legii nr. 112/1995.

Pentru aceleași argumente au fost respinse și recursurile formulate de Prefectul municipiului București și Primarul General al municipiului București.

Împotriva deciziei civile nr. 396/R/2014 a Curții de Apel București au declarat recurs A. și B., invocând motivele de recurs prevăzute de art. 304 pct. 1 și 8 C.proc.civ.

În dezvoltarea primului motiv de recurs s-a arătat că, în mod nelegal, instanța a calificat calea de atac ca fiind recursul.

De asemenea, s-a reținut în mod greșit că, în cauză, s-a contestat un act administrativ, în condițiile în care, potrivit art. 18 din Legea nr. 112/1995, judecarea cauzei este supusă strict normelor de drept civil.

Conform practicii judiciar unitare și fără excepție, toate actele emise în baza Legii nr. 112/1995 sunt supuse controlului judecătoresc pe calea dreptului comun, sentința primei instanțe fiind atacabilă pe calea apelului și, ulterior, a recursului.

Recurenții au mai susținut și faptul că în mod legal cauza ar fi trebuit să fie soluționată de un complet format din doi judecători, însă, prin greșita calificare a căii de atac, s-a soluționat de către trei judecători.

Decizia pronunțată de către curtea de apel în aceste circumstanțe încalcă normele legale imperative privind compunerea instanței, fiind incident motivul de casare prevăzut de dispozițiile art. 304 pct. 1 C.proc.civ.

Instanța a făcut aplicarea greșită a prevederilor art. 282¹ alin. (2) C.proc.civ., text care se referă la litigiile soluționate în baza legii contenciosului administrativ, sau la alte acte administrative care de drept nu se supun Legii nr. 112/1995.

Raportat la obiectul și cauza dosarului cu care a fost investită instanța, recurenții consideră că instanța de "recurs" a pronunțat o hotărâre criticabilă din perspectiva art. 304 pct. 8 C.proc.civ., în sensul că instanța a interpretat greșit actele a căror nulitate se solicită, schimbând natura acestora.

Intimata pârâtă D. a invocat excepția tardivității recursului, față de împrejurarea că acesta a fost depus la data de 23.05.2014, deși recurenții aveau cunoștință de hotărâre din data de 24.03.2014, când au formulat cerere de revizuire împotriva aceleiași decizii.

Examinând cu prioritate excepția invocată, Înalta Curte constată că acesta nu este întemeiată, deoarece hotărârea recurată nu a fost comunicată recurenților, astfel încât termenul pentru exercitarea căii de atac nu a început să curgă.

Potrivit art. 284 alin. (1) C.proc.civ., text aplicabil și în recurs, conform art. 316 din același cod, termenul pentru exercitarea căii de atac curge de la comunicarea hotărârii. Luarea la cunoștință a unei hotărâri în alt mod decât cel prevăzut de lege nu echivalează cu o comunicare în vederea curgerii termenului de exercitare a căii de atac, în afara cazurilor de excepție (echipolență) limitativ prevăzute de art. 284 alin. (2) și (3), care nu pot fi extinse prin analogie.

Sub aspectul admisibilității recursului, se constată că recurenții invocă greșita calificare a căii de atac de către curtea de apel, ceea ce a condus la soluționarea cauzei de către un complet format din trei judecători, cu consecința răpirii unei căi de atac prevăzute de lege, această critică încadrându-se în prevederile art. 304 pct. 1 C.proc.civ. O astfel de critică nu ar putea fi soluționată și pretinsa greșeală a instanței nu putea fi îndreptată decât prin recunoașterea admisibilității în principiu a recursului.

Analizând decizia recurată, prin prisma criticilor invocate, Înalta Curte reține următoarele:

Din analiza de ansamblu a prevederilor Legii nr. 112/1995 reiese fără dubiu concluzia că legiuitorul a înțeles să caracterizeze ca fiind de natură civilă toate litigiile apărute în legătură cu aplicarea acestui act normativ, chiar dacă actele emise în acest sens de organele abilitate să aplice legea specială ar putea fi calificate, într-o interpretare mai largă a legii, ca fiind acte administrative.

Această concluzie se bazează pe prevederile exprese ale art. 18 alin. (1) din Legea nr. 112/1995, potrivit căroră: "Hotărârile comisiilor județene, ale comisiei municipiului București și ale comisiei sectorului agricol Ilfov sunt supuse controlului judecătoresc, potrivit legii civile, și pot fi atacate în termen de 30 de zile de la comunicare".

Din moment ce legiuitorul a stabilit expres că legea civilă este cea care se aplică în această materie, nu se mai poate considera că ar fi incidente alte norme de drept material sau procesual, neavând nicio relevanță sub acest aspect aprecierile ce s-ar putea face asupra naturii activității comisiilor constituite pentru aplicarea Legii nr. 112/1995, asupra modului de constituire sau a competenței lor.

Având în vedere regula instituită de art. 18 din Legea nr. 112/1995, concluzia ce se impune este aceea că hotărârile pronunțate în primă instanță în exercitarea controlului judecătoresc asupra actelor emise de comisiile de aplicare a Legii nr. 112/1995 sunt supuse atât apelului, cât și recursului. Dacă legiuitorul ar fi intenționat să limiteze numărul căilor de atac la una singură, respectiv cea a recursului, ar fi prevăzut-o expres și nu ar fi utilizat sintagma generică „potrivit legii civile”.

În materia analizată nu sunt incidente prevederile art. 282¹ alin. (2) C.proc.civ., deoarece actele contestate, respectiv hotărârea de restituire a imobilului în temeiul Legii nr. 112/1995 și procesul-verbal de punere în posesie nu sunt acte administrative cu caracter jurisdicțional. Aceste acte nu constituie rezultatul unei activități jurisdicționale, nu sunt emise în soluționarea unui conflict juridic în care să fie parte un alt organ administrativ, ci reprezintă rezultatul verificării cererii de restituire și a actelor doveditoare depuse de persoana interesată, procedura de soluționare a acestei cereri neavând caracter contencios în fața Comisiei de aplicare a Legii nr. 112/1995.

În plus, se constată că textul legal menționat, în partea finală, exclude aplicarea sa în ipoteza în care prin lege se prevede altfel. Astfel, textul prevede că: „Hotărârile instanțelor judecătorești prin care se soluționează plângerile împotriva hotărârilor autorităților administrației publice cu activitate jurisdicțională și ale altor organe cu astfel de activitate nu sunt supuse apelului, dacă legea nu prevede altfel”. Or, art. 18 din Legea nr. 112/1995 cuprinde dispoziții speciale cu privire la exercitarea controlului judecătoresc asupra actelor emise în temeiul Legii nr. 112/1995, ceea ce exclude incidența normei procedurale menționate.

Ca atare, instanța a aplicat greșit prevederile art. 282¹ alin. (2) C.proc.civ., fiind incident motivul de recurs prevăzut de art. 304 pct. 9 C.proc.civ.

Calificând greșit calea de atac exercitată în cauză, ca fiind recurs, în loc de apel, curtea de apel a pronunțat hotărârea în complet format din trei judecători, în loc de doi, cum prevede art. 54 alin. (2) teza I din Legea nr. 304/2004 (potrivit căror apelurile se judecă în complet de 2 judecători), încălcând normele imperative privind compunerea instanței.

În raport de cele constatate, se impune, în temeiul art. 312 alin. (3) raportat la art. 304 pct. 1 și 9 C.proc.civ., casarea deciziei, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la aceeași instanță, ca instanță de apel.

61. Recurs întemeiat pe dispozițiile art. 304 pct. 1 din Codul de procedură civilă din 1865. Condiții de admisibilitate

C. proc. civ. din 1865, art. 17, art. 304 pct. 1

În cazul în care instanța care a calificat calea de atac din apel în recurs a fost compusă din trei judecători, și nu din doi judecători, hotărârea pronunțată de aceasta este nelegală fiind incidente dispozițiile art. 304 pct. 1 C. proc. civ., întrucât, din punct de vedere procedural, instanța investită cu soluționarea unei cereri de apel trebuie să fie compusă din 2 judecători și numai după ce calea de atac a apelului este calificată în recurs completul trebuie să fie compus din 3 judecători.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 382 din 5 februarie 2015

Prin sentința civilă nr. 30 din 10 februarie 2014, Tribunalul Vrancea, Secția a II-a civilă și de contencios administrativ și fiscal, a admis cererea reconvențională a pârâtei, în parte; a dispus retragerea pârâtei din societate; a obligat pârâta SC A. SRL la plata sumei de 10.000 lei, reprezentând plata părților sociale și a dividendelor, astfel cum le-a evaluat prin cererea de la fila 18, actualizat cu indicele de inflație la data plății efective; a stabilit structura participării la capitalul social, în sensul că plățile sociale ale pârâtei B., în cotă de 16,67%, vor fi preluate de asociatul unic C. - societatea urmând să funcționeze ca societate cu răspundere limitată; a respins acțiunea reclamantului, ca rămasă fără obiect; a dispus darea în debit a pârâtei cu suma de 531 lei, reprezentând taxă de timbru aferent; a luat act că taxa de timbru depusă de pârâta-reclamantă la fila 19, în sumă de 312 lei, este pe numele D.

Împotriva menționatei hotărâri, pârâta B. a declarat apel, care, în ședința publică din 20 iunie 2014, a fost calificat recurs.

Prin decizia civilă nr. 264/R din 20 iunie 2014 pronunțată de Curtea de Apel Galați s-a constatat nul recursul promovat de pârâta B. împotriva sentinței civile nr. 30 din 10.02.2014, a încheierilor de ședință din 11.09.2013, 29.01.2014 și a tuturor încheierilor premergătoare pronunțate în dosarul nr. x/91/2012 al Tribunalului Vrancea pentru nemotivare în termenul legal.

Pentru a se pronunța astfel, instanța de apel a reținut în principal că în cauză sunt incidente dispozițiile art. 303 alin. (1) și (2), art. 306 alin. (1) C. proc. civ. față de faptul că pârâta a declarat apel (calificat în calea de atac recurs) la data de 2 aprilie 2014, iar motivele de recurs au fost depuse

la data de 20 iunie 2014, cu depășirea termenului legal de 15 zile.

Împotriva deciziei civile nr. 264/R din 20 iunie 2014 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție a declarat recurs B. invocând dispozițiile art. 304 pct. 1, 5, 7 și 9 C. proc. civ.

În motivarea cererii de recurs recurenta a arătat în principal că instanța de apel: 1. a pronunțat hotărârea atacată în condițiile în care nu era alcătuită potrivit dispozițiilor legale, deoarece recalificarea căii de atac din apel în recurs a fost dispusă de un complet format din 3 judecători; 2. a încălcat formele de procedură prevăzute sub sancțiunea nulității de art. 105 alin. (2) C. proc. civ.; 3. a pronunțat o hotărâre ce nu cuprinde motivele pe care se sprijină și cuprinde motive contradictorii și străine de natura pricinii; a pronunțat o hotărâre lipsită de temei legal fiind dată cu încălcarea și aplicarea greșită a legii art. 227 lit. e) și art. 226 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 31/1990.

Recurenta arată că prin decizia atacată Curtea de Apel Galați a calificat calea de atac formulată împotriva sentinței nr. 30 din 10 februarie 2014 pronunțată de Tribunalul Vrancea ca fiind recurs, și nu apel și a ridicat din oficiu excepția recursului ca nemotivat în termen. În aceste condiții, a arătat recurenta, instanța nu a fost alcătuită potrivit dispozițiilor legale, recalificarea căii de atac din apel în recurs a fost dispusă de un complet format din 3 judecători, iar instanța de apel nu a arătat rațiunea pentru care a dispus recalificarea căii de atac din apel în recurs încălcând, astfel, și prevederile art. 261 alin. (1) pct. 5 C. proc. civ.

Recurenta a mai arătat că pentru a dispune recalificarea căii de atac împotriva sentinței civile nr. 30 din 10 februarie 2014 pronunțată de Tribunalul Vrancea în mod greșit a apreciat instanța că în cauză sunt incidente art. 226 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 31/1990, refuzând în mod nejustificat aplicarea regimului prevăzut de art. 227 lit. e) din aceeași lege.

Intimatul C., în calitate de administrator al SC A. SRL, a formulat întâmpinare prin care a solicitat respingerea recursului ca inadmisibil sau neîntemeiat.

Analizând actele și lucrările dosarului în funcție de criticile recurente, Înalta Curte va analiza recursul din perspectiva art. 304 alin. 1 pct. 1 și 9 C. proc. civ., acestea având prioritate și făcândde prisos analizarea celorlalte motive.

Potrivit art. 304 pct. 1 C. proc. civ., casarea unei hotărâri se poate cere când instanța nu a fost alcătuită potrivit dispozițiilor legale.

Doctrina a statuat că instanța a fost alcătuită potrivit dispozițiilor legale atunci când completul de judecată nu a fost compus din numărul de judecători prevăzut de lege pentru pricina respectivă, situație în care se analizează aspectul legal al compunerii completului de judecată.

Din această perspectivă, decizia recurată este nelegală deoarece din conținutul practicei rezultă fără echivoc că instanța care a calificat calea de atac din apel în recurs a fost compusă din 3 judecători, și nu din 2 judecători.

Din punct de vedere procedural, instanța investită cu soluționarea cererii de apel trebuia să fie compusă din 2 judecători și numai după ce calea de atac a apelului a fost calificată în recurs completul ar fi trebuit să fie compus din 3 judecători.

Revenind la situația dedusă judecății și analizând critica recurente din perspectiva art. 304 pct. 9, Înalta Curte a reținut că este întemeiată față de regula generală instituită de art. 17 C. proc. civ. și, nu în ultimul rând, de practica judiciară care a statuat că cererea incidentală într-o procedură judiciară deja începută este supusă regulilor procedurale aplicabile cererii principale.

În cauza de față regulile procedurale aplicabile cererii principale cu privire la calea de atac se aplică și cererii reconvenționale, cu atât mai mult cu cât cererile au fost soluționate prin aceeași hotărâre.

Având în vedere că în situația dedusă judecății cererea de judecată a fost întemeiată pe dispozițiile art. 227 lit. e) din Legea nr. 31/1990, iar cererea reconvențională a fost întemeiată pe art. 226 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 31/1990, acestea fiind soluționate prin aceeași hotărâre, Înalta Curte a reținut că, față de dispozițiile art. 17 C. proc. civ., regula procedurală aplicabilă cererii principale cu privire la calea de atac se aplică și cererii reconvenționale.

Față de considerentele arătate, Înalta Curte a respins excepția inadmisibilității în ceea ce

privește calea de atac și, în temeiul art. 312 alin. (1) C. proc. civ., a admis recursul, a casat decizia recurată și a trimis cauza aceleiași instanțe pentru judecarea apelului.

62. Invocarea excepției de neexecutare a contractului direct în etapa procesuală a recursului. Inadmisibilitate.

C.proc.civ. din 1865, art. 294 alin. (1), art. 316

Definită ca mijloc de apărare propriu-zisă (de fond), aflat la dispoziția uneia dintre părțile contractului sinalagmatic, pe care aceasta îl exercită în cazul în care i se pretinde executarea obligației ce-i incumbă, fără ca partea care pretinde această executare să-și execute propriile obligații, excepția de neexecutare a contractului nu constituie o excepție procesuală și nici un alt mijloc de apărare de acest tip, motiv pentru care nu poate fi analizată pentru prima dată în recurs.

Justificarea acestei interdicții constă în imposibilitatea investirii instanței de recurs cu aspecte care necesită verificări de fapt, prin administrarea de probe inadmisibile în recurs, însă, mai ales, în privarea părților de gradele de jurisdicție prevăzute de lege pentru analiza unui mijloc de apărare propriu-zisă, adică de fond.

Secția I civilă, decizia nr. 1613 din 12 iunie 2015

Prin cererea formulată la data de 13.02.2008 pe rolul Tribunalului București, reclamantul A. a solicitat, în contradictoriu cu pârâta B., obligarea acesteia la plata sumei de 148.000 euro.

Prin sentința civilă nr. 1164 din 26.06.2008 Tribunalul București, Secția a IV-a civilă a respins excepția lipsei calității procesuale active a reclamantului și excepția lipsei calității procesuale pasive a pârâtei, ca neîntemeiate.

A admis acțiunea formulată de reclamant.

A obligat pârâta să plătească reclamantului suma de 148.000 euro reprezentând comision datorat în baza contractului de comision încheiat la 9.11.2007.

A obligat pârâta să plătească reclamantului suma de 13.064 lei reprezentând cheltuieli de judecată.

A respins cererea pârâtului de acordare a cheltuielilor de judecată ca neîntemeiată.

Pentru a hotărî astfel, instanța a reținut că reclamantul a încheiat cu pârâta contractul de comision nr. x din 9.11.2007, prin care s-a obligat să identifice potențialii cumpărători pentru imobilul proprietatea acesteia, situat în Iași, compus din teren în suprafață de 854,71 mp. și construcție compusă din subsol, parter și trei etaje.

Potrivit acestui contract, în momentul semnării contractului de vânzare-cumpărare, proprietarul se obligă să achite integral prestatorului comisionul datorat, acesta fiind egal cu diferența dintre suma de 1.502.000 euro și prețul vânzării, cu precizarea că acest comision va fi achitat numai în situația în care vânzarea imobilului se va încheia cu unul din potențialii cumpărători identificați de prestator, iar printre acești cumpărători au fost menționați C. și D.

Ulterior, pârâta a procedat la vânzarea imobilului descris mai sus, cu prețul de 1.650.000 euro, către cumpărătorul C., menționat și în cuprinsul contractului de comision ca fiind identificat de către reclamant, fără însă a achita comisionul în quantum de 148.000 euro, menționat în contractul de comision.

Prin urmare, atâta timp cât părțile au convenit, pe baza manifestării libere de voință că, în momentul semnării contractului de vânzare-cumpărare, proprietarul se obligă să achite integral prestatorului comisionul datorat, acesta fiind egal cu diferența dintre suma de 1.502.000 euro și prețul vânzării, iar, ulterior, contractul s-a încheiat chiar cu unul dintre potențialii cumpărători identificați de către prestator, respectiv C., această manifestare de voință a părților urmează a

produce efecte juridice, în temeiul forței obligatorii a contractului, neputându-se invoca faptul că nu ar exista o cauză a datoriei, sau că respectiva creanță nu este certă, lichidă și exigibilă.

Sușinerile pârâtei, în sensul că nu datorează suma de bani sus menționată întrucât contractul de comision a fost valabil doar până la data de 25.11.2007, pe câtă vreme atât antecontractul de vânzare-cumpărare cât și contractul de vânzare-cumpărare au fost încheiate după această dată sunt irelevante și nefondate în speța dedusă judecătii, întrucât potrivit contractului de comision, proprietarul a acordat prestatorului exclusivitate până la data de 25.11.2007 așadar, în cauză nu este vorba despre un contract cu termen, respectiv un contract ce și-ar înceta efectele la o anumită dată, ci este vorba doar de data la care încetează exclusivitatea acordată reclamantului în efectuarea serviciilor menționate în contractul de comision.

Prin decizia civilă nr. 134/A din 25.02.2009 a Curții de Apel București, Secția a III-a civilă și pentru cauze cu minori și de familie a fost respins apelul declarat de pârâtă, pentru următoarele considerente:

Situația de fapt nu a fost greșit stabilită, întrucât nu prezintă nici o relevanță existența, anterior datei de 25.11.2007, a unei oferte de cumpărare a imobilului în litigiu pentru prețul de 1.600.000 de euro. Neaducerea la cunoștința acesteia despre această ofertă reprezenta, eventual, un risc asumat de intimatul reclamant, în condițiile în care, la expirarea termenului de acordare a exclusivității, exista posibilitatea încheierii vânzării cu o altă persoană și, pe cale de consecință pierderea comisionului.

Pe de altă parte, corect a reținut instanța de fond că termenul de 25.11.2007 este data stabilită pentru acordarea exclusivității și nu data încetării contractului de comision, cum eronat susține apelanta. Este de, remarcat că, proba cu martori nu era admisibilă în contra înscrisului autentic, conform dispozițiilor art. 1191 C.civ., mai ales că, apelanta nici nu a invocat vreo eventuală nulitate a contractului de comision.

Nici critica referitoare la nedatorarea comisionului, urmare faptului că prețul stabilit în contractul de vânzare-cumpărare a fost obținut de apelantă, prin negociere directă, nu poate fi reținută, întrucât obligația asumată de intimatul reclamant prin contractul de comision nu a vizat obținerea unui anumit preț, ci, exclusiv, identificarea potențialilor cumpărători, asigurarea vizionării imobilului, prezentarea extrasului informativ și informarea cumpărătorului cu privire la necesitatea achitării integrale, într-o singură tranșă a prețului imobilului, negocierea prețului fiind atributul vânzătorului - proprietar.

În speță, nu poate fi reținută încălcarea dispozițiilor art. 5 C.civ., întrucât nu există nici o interdicție legală în acest caz, părțile putând stipula, prin acordul lor de voință, cuantumul eventualului comision rezultat dintr-un contract de comision, nefiind vorba despre dobândă, caz în care legea limitează cuantumul acesteia. De altfel, apelanta și-ar invoca propria culpă, rezultată dintr-o eventuală încălcare a legii, ceea ce este inadmisibil, pe de o parte, iar pe de altă parte, nici nu a cerut constatarea nulității contractului pentru acest motiv.

Potrivit dispozițiilor art. 274 C.proc.civ. acordarea cheltuielilor de judecată este condiționată de dovada făcută de partea care a câștigat procesul că a efectuat cheltuielile de judecată, astfel că a fost respinsă cererea intimatului reclamant de acordare a cheltuielilor de judecată ca nedovedită.

Împotriva menționatei decizii a formulat recurs pârâtă, invocând motivul de recurs prevăzut de art. 304 pct. 9 C.proc.civ.

În dezvoltarea acestuia s-a arătat că intimatul reclamant avea prin contact obligația de "înștiințare imediată, prin fax, a proprietarului cu privire la identificarea și intențiile potențialului cumpărător al imobilului".

Prestatorul, chiar la data încheierii contractului de comision, a indicat doi potențiali cumpărători, dar nu i-a identificat ulterior datei de 09.11.2007. Mai mult, prestatorul acționa în calitate de mandatar special al unuia dintre potențialii cumpărători, fiind și în posesia unei oferte ferme de cumpărare a imobilului, care cuprindea prețul oferit și termenul până la care este valabilă.

Nici după încheierea contractului de comision intimatul nu a comunicat recurentei existența și conținutul ofertei de cumpărare din partea numitului C., neexecutarea contractului de către intimat

fiind de netăgăduit.

Față de neexecutarea de către intimatul reclamant a obligațiilor contractuale referitoare la comunicarea intenției potențialului cumpărător al imobilului în vederea încheierii (ante)contractului de vânzare-cumpărare a imobilului, recurenta a invocat excepția de neexecutare a contractului, ca excepție de fond și a solicitat respingerea acțiunii.

Hotărârea este nelegală și față de dispozițiile art. 970 C.civ. raportat la situația de fapt, valoarea comisionului fiind stabilită fără aducerea la cunoștința recurente a ofertei de cumpărare și a procurii speciale acordate intimatului reclamant.

Contrar art. 977 C.civ. care stabilește că „interpretarea contractelor se face după intenția comună a părților contractante”, instanța de judecată, substituindu-se voinței părților (iar voința acestora a fost ca respectivul contract de comision să fie valabil până la data de 25.11.2007), în condițiile unei redactări defectuoase a clauzelor contractuale, în mod nelegal a stabilit că termenul de 25.11.2007 este data stabilită pentru acordarea exclusivității și nu data încetării contractului de comision.

Încetarea contractului de comision la data de 25.11.2007 rezultă din conținutul ofertei de cumpărare și a procurii speciale acordate de numitul C. intimatului A., de care recurenta nu a avut cunoștință.

În condițiile în care contractul de comision nu prevede nici un termen de încetare a acestuia, iar 25.11.2007 ar fi data stabilită pentru acordarea exclusivității și nu data încetării contractului, rezultă faptul că părțile ar fi încheiat respectivul contract pe o durată nelimitată, voința părților nefiind nici un moment în acest sens, cu atât mai mult cu cât intimatul era în posesia unei oferte ferme din partea unui cumpărător, precum și a unei procuri speciale care îi permiteau semnarea oricărui antecontract de vânzare-cumpărare pentru imobilul în cauză.

Comisionul este nedatorat urmare a încetării contractului la termen la data de 25.11.2007, astfel cum rezultă din voința părților rezultând din probele administrate, respectiv oferta de cumpărare și procura specială acordată intimatului A.

Cu încălcarea art. 969 - 970 C.civ., în mod nelegal instanța de apel a stabilit că recurenta datorează comisionul în cuantumul solicitat de către reclamant având în vedere obiectul contractului de comision.

În faza procesuală a recursului cauza a fost suspendată în temeiul art. 244 alin.(1) C.proc.civ. până la soluționarea irevocabilă a dosarului nr. x/99/2009 având ca obiect constatarea nulității contractului de comision.

Cauza a fost repusă pe rol la data de 12.06.2015 ca urmare a pronunțării deciziei civile nr. 1635 din data de 13.05.2014 a Înaltei Curți de Casație și Justiție prin care a fost soluționat irevocabil dosarul nr. x/99/2009 în sensul respingerii acțiunii ca nefondate.

Analizând recursul formulat, în raport de criticile menționate, Înalta Curte constată următoarele:

Prin decizia civilă nr. 1635 din 13.05.2014 a Înaltei Curți de Casație și Justiție prin care a fost soluționat irevocabil dosarul având ca obiect constatarea nulității contractului de comision nr. x/2007, s-a stabilit cu putere de lucru judecat că pârâta a luat cunoștință, sub semnătură, mai înainte sau concomitent cu încheierea contractului de comision, despre existența potențialului cumpărător C. și despre prețul oferit de acesta, de 1.600.000 euro.

Prin urmare, prestatorul și-a îndeplinit o parte din obligațiile stabilite în sarcina sa în contractul de comision, pârâta având deplina reprezentare atât a persoanei prezumtivului cumpărător, cât și a cuantumului comisionului pe care l-ar datora reclamantului, în ipoteza încheierii contractului de vânzare-cumpărare, împrejurare de fapt care nu a fost combătută cu înscrisurile depuse de recurentă în recurs, care privesc știri din ziare și aspecte legate de averea pe care reclamantul și-a declarat-o.

Apar astfel ca nefondate criticile privind neîndeplinirea de către reclamant a obligațiilor contractuale, cât și cele referitoare la stabilirea greșită a cuantumului comisionului datorat reclamantului.

Excepția de neexecutare a contractului a fost invocată, în acest context, pentru prima dată în recurs.

Potrivit art. 294 alin. (1) C.proc.civ., „În apel nu se poate schimba calitatea părților, cauza sau obiectul cererii de chemare în judecată și nici nu se pot face alte cereri noi. Excepțiile de procedură și alte asemenea mijloace de apărare nu sunt considerate cereri noi”.

Conform art. 316 C.proc.civ. „Dispozițiile de procedură privind judecata în apel se aplică și în instanța de recurs, în măsura în care nu sunt potrivnice celor cuprinse în acest capitol”.

Definită ca mijloc de apărare propriu-zisă (de fond), aflat la dispoziția uneia dintre părțile contractului sinalagmatic, pe care aceasta îl exercită în cazul în care i se pretinde executarea obligației ce-i incumbă, fără ca partea care pretinde această executare să-și execute propriile obligații, excepția de neexecutare a contractului nu constituie o excepție procesuală și nici un alt mijloc de apărare de acest tip, motiv pentru care nu poate fi analizată pentru prima dată în recurs.

Justificarea acestei interdicții constă în imposibilitatea investirii instanței de recurs cu aspecte care necesită verificări de fapt, prin administrarea de probe inadmisibile în recurs, însă, mai ales, în privarea părților de gradele de jurisdicție prevăzute de lege pentru analiza unui mijloc de apărare propriu-zisă, adică de fond.

Celelalte critici formulate de recurentă sunt, de asemenea, nefondate, întrucât din cuprinsul contractului de comision rezultă fără dubiu că termenul din 25.11.2007 este stabilit ca termen limită pentru exclusivitatea contractului de comision în favoarea reclamantului, astfel încât natura sa nu poate fi dedusă în raport de alte înscrisuri administrate în cauză. Un eventual viciu de consimțământ, la momentul încheierii contractului de comision cu privire la acest aspect, putea fi invocat pe calea acțiunii în anularea contractului.

Împrejurarea că durata contractului de comision nu putea fi nedeterminată, ceea ce ar dovedi că voința reală a părților a fost alta, în ceea ce privește natura termenului din 25.11.2007, constituie o prezumție care a fost răsturnată prin mențiunile din contractul de comision care nu a fost anulat.

Acesta continuă să producă depline consecințe juridice, ca lege a părților, conform art. 969 C.civ., iar interpretarea sa nu poate fi alta decât cea care rezultă din act și se prezumă că exprimă voința reală a părților la momentul perfectării contractului. În acest context, nu se poate reține încălcarea art. 977 C.civ. nu a fost încălcat.

Pentru toate aceste considerente, s-a constatat că instanța de apel a făcut o corectă interpretare și aplicare a prevederilor art. 969-970 și art. 977 C.civ., astfel încât motivul de recurs invocat nu este incident în cauză. În consecință, recursul a fost respins, ca nefondat, cu aplicarea art. 312 alin. (1) C.proc.civ.

63. Cerere de recuzare. Încheiere de respingere. Recurs formulat înainte de pronunțarea unei hotărâri definitive. Prematuritate.

NCPC, art. 53, art. 457, art. 634

Din coroborarea dispozițiilor art. 53 alin. (1) NCPC, cu prevederile alin. (3) teza a II-a al aceluiași articol menționat, rezultă că împotriva încheierii prin care s-a respins recuzarea se poate face recurs, la instanța ierarhic superioară, în termen de 5 zile de la comunicarea hotărârii prin care s-a soluționat cauza, în ipoteza în care aceasta din urmă hotărâre este definitivă, iar nu în termen de 5 zile de când a fost comunicată încheierea recurată, textele legale invocate folosind sintagmele „hotărârea prin care s-a soluționat cauza”, „trimiterea cauzei spre rejudecare la instanța de apel sau ...la prima instanță”, ceea ce înseamnă că încheierea prin care s-a respins cererea de recuzare a unui judecător sau a membrilor completului care participă la judecarea unui apel va putea fi atacată cu recurs numai după soluționarea cauzei respective și pronunțarea unei hotărâri definitive, în înțelesul art. 634 NCPC.

Prin urmare, recursul declarat împotriva unei încheieri prin care s-a respins cererea de recuzare, înainte de soluționarea apelului în fond, este prematur formulat.

Secția I civilă, decizia nr. 1471 din 29 mai 2015

Prin încheierea din 23.02.2015 a Curții de Apel Bacău, Secția I civilă a fost respinsă cererea de recuzare formulată de petentul A. împotriva domnilor judecători X. și Y. în dosarul nr. x/110/2013*, ce are ca obiect apelul declarat de reclamantul A., în contradictoriu cu pârâții Unitatea administrativ-teritorială a municipiului Moinești, Consiliul local al municipiului Moinești și Primarul municipiului Moinești, împotriva sentinței civile nr. 833/2014 a Tribunalului Bacău, având ca obiect litigiu de muncă – acțiune în constatare.

Împotriva acestei încheieri a declarat recurs petentul A., înregistrat pe rolul Înaltei Curți de Casație la data de 13.03.2015.

Examinând recursul, în condițiile art. 493 alin. (5) din noul Cod de procedură civilă, Înalta Curte urmează a-l respinge, ca prematur formulat, pentru următoarele considerente:

Prin dispozițiile art. 457 alin. (1) NCPC, legiuitorul a stabilit că hotărârea judecătorească este supusă numai căilor de atac prevăzute de lege, în condițiile și termenele stabilite de aceasta, indiferent de mențiunile din dispozitivul ei.

Prin urmare, revine persoanei interesate obligația de a sesiza jurisdicția competentă, în condițiile legii procesual civile, aceeași pentru subiectele de drept aflate în situații identice.

Aceleași exigențe exclud examinarea în fond a unei cereri sau căi de atac exercitate în alte condiții decât cele determinate de dreptul intern prin legea procesuală.

Conform art. XVIII alin. (2) din Legea nr. 2/2013 privind unele măsuri pentru degrevarea instanțelor judecătorești, precum și pentru punerea în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, hotărârile pronunțate în cererile privitoare la litigii de muncă, cum este cazul în speță, nu sunt supuse recursului, fiind supuse numai apelului la curtea de apel, fiind astfel definitive în înțelesul art. 634 NCPC.

Potrivit art. 53 alin. (1) NCPC, „încheierea prin care s-a respins recuzarea poate fi atacată numai de părți, odată cu hotărârea prin care s-a soluționat cauza. Când această din urmă hotărâre este definitivă, încheierea va putea fi atacată cu recurs, la instanța ierarhic superioară, în termen de 5 zile de la comunicarea acestei hotărâri.

Conform art. 53 alin. (3) teza a II-a NCPC, „când instanța de recurs constată că recuzarea a fost greșit respinsă, ea va casa hotărârea, dispunând trimiterea cauzei spre rejudecare la instanța de apel sau, atunci când calea de atac a apelului este suprimate, la prima instanță”.

Din coroborarea dispozițiilor art. 53 alin. (1) NCPC, cu prevederile alin. (3) teza a II-a al aceluiași articol menționat, rezultă că împotriva încheierii prin care s-a respins recuzarea se poate face recurs, la instanța ierarhic superioară, în termen de 5 zile de la comunicarea hotărârii prin care s-a soluționat cauza, în ipoteza în care aceasta din urmă hotărâre este definitivă, iar nu în termen de 5 zile de când a fost comunicată încheierea recurată, textele legale invocate folosind sintagmele „hotărârea prin care s-a soluționat cauza”, „trimiterea cauzei spre rejudecare la instanța de apel sau ... la prima instanță”, ceea ce înseamnă că încheierea prin care s-a respins cererea de recuzare a unui judecător sau a membrilor completului care participă la judecarea unui apel va putea fi atacată cu recurs numai după soluționarea cauzei respective și pronunțarea unei hotărâri definitive, în înțelesul art. 634 NCPC.

În speță, se constată că, la data declarării recursului împotriva încheierii prin care s-a respins cererea de recuzare a completului însărcinat cu judecarea apelului, respectiv data de 20.03.2015, cauza în care s-a pronunțat această încheiere nu fusese soluționată pe fond.

În acest context, se constată că judecarea apelului de către Curtea de Apel Bacău nu era finalizată, iar ceea ce s-a atacat cu recurs este o încheiere intermediară, prin care s-a respins o cerere de recuzare a completului însărcinat cu judecarea apelului, ceea ce înseamnă că recursul declarat împotriva unei încheieri prin care s-a respins cererea de recuzare, înainte de soluționarea

cauzei în fond, este prematur formulat.

Susținerea recurentului în sensul că recursul a fost promovat în termen socotit de la comunicarea încheierii recurate nu poate fi reținută.

Pe de o parte, așa cum s-a arătat mai sus, din coroborarea dispozițiilor art. 53 alin. (1) NCPC, cu prevederile alin. (3) teza a II-a al aceluiași articol menționat, rezultă că împotriva încheierii prin care s-a respins recuzarea se poate face recurs, la instanța ierarhic superioară, în termen de 5 zile de la comunicarea hotărârii definitive prin care s-a soluționat cauza, iar nu în termen de 5 zile de când a fost comunicată încheierea recurată.

Pe de altă parte, potrivit prevederilor art. 184 alin. (1) NCPC, punctul de plecare a termenului este stabilit, ca regulă, de momentul comunicării actului de procedură, în speță actul de procedură fiind reprezentat de hotărârea definitivă pronunțată în cauză.

Din coroborarea dispozițiilor art. 53 cu prevederile art. 485 alin. (1) teza a II-a raportate la art. 468 alin. (2) și (3) NCPC rezultă că mai sunt stabilite expres două modalități echivalente comunicării hotărârii, și anume atunci când comunicarea hotărârii a fost făcută părții odată cu încheierea de încuviințare a executării silite, precum și socotirea hotărârii ca fiind comunicată la data depunerii cererii de recurs, actul de procedură fiind îndeplinit de parte mai înainte de comunicarea acesteia.

Acestor cazuri de echipolență specifice apelului și recursului li se adaugă cele reglementate în partea generală a codului, art. 184 alin. (2) NCPC (actul se consideră comunicat părții și în cazul în care aceasta a primit sub semnătură copie de pe act, precum și în cazul în care a cerut comunicarea actului unei alte părți), precum și cel prevăzut de art. 457 alin. (3) NCPC (hotărârea se consideră comunicată prin comunicarea deciziei de respingere ca inadmisibilă a unei căi de atac neprevăzute de lege, cale de atac exercitată de parte în considerarea mențiunii inexacte din cuprinsul hotărârii atacate).

Cum cazurile de echipolență au fost prevăzute expres de legiuitor, acestea sunt de strictă de interpretare și aplicare, neputând fi extinse prin analogie, iar recurentul nu se regăsește în niciunul din aceste cazuri, recursul declarat împotriva unei încheieri prin care s-a respins cererea de recuzare, înainte de soluționarea cauzei în fond, este prematur formulat.

Pentru aceste considerente, în aplicarea dispozițiilor art. 493 alin. (5) NCPC, Înalta Curte a respins, ca prematur formulat, recursul declarat de reclamantul A. împotriva încheierii de ședință din 23.02.2015 a Curții de Apel Bacău.

64. Recurs formulat împotriva unei încheieri premergătoare. Condiții de admisibilitate

C. proc. civ. din 1865, art. 282 alin. (2), art. 299 alin. (1)

Potrivit dispozițiilor art. 299 alin. (1) coroborate cu cele ale art. 282 alin. (2) C. proc. civ., încheierile premergătoare pot fi atacate numai odată cu fondul și dintre acestea doar încheierile premergătoare prin care a fost întrerupt cursul judecătii pot fi atacate cu recurs.

Încheierea premergătoare, care și-a produs efectele și prin care s-a acordat termen pentru ca petenta să poată preciza dacă înțelege să promoveze recurs împotriva unei încheieri pronunțate de secția de contencios administrativ și fiscal a curții de apel, în vederea tranșării chestiunii competenței funcționale de soluționare a cauzei, nu este o încheiere premergătoare prin care să fi fost întrerupt cursul judecătii și, prin urmare, nu este susceptibilă de a fi cenzurată în calea de atac a recursului.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 301 din 30 ianuarie 2015

La 19.12.2013, petenta C.N.A.D.N.R. SA a promovat pe rolul Curții de Apel București acțiune în anularea sentinței arbitrale nr. 153 din 15.10.2013, pronunțată de Curtea de Arbitraj

Comercial Internațional de pe lângă Camera de Comerț și Industrie a României în dosarul nr. x/2011, în contradictoriu cu intimata SC Societatea de Construcții A. SA, prin administrator judiciar B. I.P.U.R.L.

În urma repartizării aleatorii, cauza a fost înregistrată sub nr. x/2/2013 pe rolul Secției a VI-a civilă a instanței mai sus menționate, care, prin încheierea din 17.02.2014, a dispus scoaterea sa de pe rol și trimiterea spre competență soluționare către Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal, ca și consecință a admiterii excepției necompetenței sale funcționale.

La 21.02.2014, pe rolul Secției a VIII-a contencios administrativ și fiscal a fost constituit dosarul nr. x/2/2013*, fixându-i-se termen de judecată la 15.04.2014, când instanța a admis excepția propriei necompetențe funcționale, a dispus scoaterea cauzei de pe rol și a trimis-o spre competență soluționare, înapoi, Secției a VI-a civilă din cadrul Curții de Apel București.

Prin încheierea din 16.06.2014, Curtea de Apel București, Secția a VI-a civilă, reînvestită cu judecarea cauzei, a pus în discuția părților „posibilitatea promovării recursului împotriva încheierii pronunțate de Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal a Curții de Apel București, care întrerupe cursul judecării prevăzut de Legea nr. 304/2004, pentru a se tranșa de către Înalta Curte de Casație și Justiție aspectul competenței funcționale” și pentru a acorda petentei posibilitatea să-și precizeze poziția procesuală din perspectiva chestiunii puse în dezbatere a acordat termen la 08.09.2014.

Împotriva acestei încheieri, C.N.A.D.N.R. SA a declarat recurs prin care a solicitat, în baza dispozițiilor art. 21 din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, înaintarea dosarului către Înalta Curte de Casație și Justiție în vederea soluționării conflictului de competență ivit între Secția a VI-a civilă și Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal din cadrul Curții de Apel București.

În motivare, autoarea căii de atac, după expunerea parcursului procesual al acțiunii în anulare, a indicat și a citat normele legale care reglementează conflictul de competență sub imperiul Codului de procedură civilă din 1865 și potrivit Legii nr. 134/2010, menționând și jurisprudența în materie a Curții de Apel București și a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Astfel, recurenta a indicat prevederile art. 20 pct. 2, art. 21 și art. 22 alin. (3) C. proc. civ., potrivit cărora există conflict negativ de competență atunci când două sau mai multe instanțe, prin hotărâri irevocabile, s-au declarat necompetente de a judeca aceeași cauză; instanța înaintea căreia s-a ivit conflictul de competență va suspenda din oficiu orice altă procedură și va înainta dosarul instanței în drept să hotărască asupra conflictului, competența soluționării conflictului ivit între două Curți de Apel aparține Înaltei Curți de Casație și Justiție și Casație.

Totodată, în raport cu decizia nr. 347/26.01.2011 pronunțată de instanța supremă, prin care s-a reținut că în stabilirea competenței materiale se au în vedere instanțele, iar nu organizarea internă a fiecăreia în secții specializate, recurenta a arătat că la 08.09.2014 a adresat președintelui Curții de Apel București o cerere prin care a solicitat repartizarea pe cale administrativă a cauzei, potrivit prevederilor Legii nr. 304/2004.

A mai arătat că la termenul din 06.10.2014 i-a fost comunicat răspunsul la această adresă, în sensul că, potrivit dispozițiilor legale, competența și repartizarea unei cauze nu se pot stabili și realiza pe cale administrativă, situația putând fi clarificată în condițiile în care ar declara recurs împotriva încheierii prin care s-a constatat conflictul ivit între cele două secții ale instanței, în raport de dispozițiile art. 21 din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, recursul urmând a fi soluționat de Înalta Curte de Casație și Justiție.

Din jurisprudența în materie a Curții de Apel Bacău, recurenta a menționat sentința nr. 6/28.09.2009 pronunțată în dosarul nr. x/32/2009, precizând că interpretarea dată textelor de lege menționate a fost în sensul că nu există conflict negativ de competență potrivit art. 20 C. proc. civ. în cazul declarării reciproce de către secțiile unei instanțe a necompetenței lor funcționale, repartizarea cauzei urmând să fie asigurată, pe cale administrativă, de către președintele Curții de Apel București.

În continuare, recurenta a menționat o serie de norme legale din Codul de procedură civilă adoptat prin Legea nr. 134/2010, care însă nu vor fi reluate, în contextul în care nu sunt incidente în

cauză, motivat de data promovării litigiului pe rolul instanței de judecată, anterioară intrării în vigoare a noului cod.

În finalul cererii de recurs, autoarea căii de atac și-a justificat prezentul demers judiciar pe recomandarea conținută în răspunsul președintelui Curții de Apel București în sensul că situația ar putea fi clarificată prin declararea căii de atac a recursului împotriva încheierii prin care s-a constatat conflictul ivit între cele două secții ale instanței.

În concluzie, recurenta a solicitat Înaltei Curți de Casație și Justiție soluționarea conflictului negativ de competență ivit între Secția a VI-a civilă și Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal din cadrul Curții de Apel București în soluționarea acțiunii în anulare ce formează obiectul dosarului nr. x/2/2013.

În temeiul dispozițiilor art. 137 alin. (1) C. proc. civ., potrivit cărora instanța se va pronunța cu prioritate asupra excepțiilor de fond sau de procedură care fac de prisos în tot sau în parte cercetarea fondului pricinii, Înalta Curte, deliberând cu prioritate asupra inadmisibilității căii extraordinare de atac invocată din oficiu, analizând actele dosarului din perspectiva normelor legale incidente, a respins recursul ca inadmisibil, în considerarea următoarelor argumente:

Recurenta a exercitat calea extraordinară de atac a recursului împotriva unei încheieri pronunțate într-o acțiune în anularea unei hotărâri arbitrale, prin care s-a dispus amânarea cauzei, acordându-se termen la 08.09.2014, pentru a acorda petentei posibilitatea de a-și preciza poziția procesuală referitor la eventualitatea atacării cu recurs a încheierii pronunțate de Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal a Curții de Apel București.

Unul dintre principiile fundamentale ce guvernează procesul civil este cel al legalității căilor de atac și presupune că părțile nu pot uza, în scopul apărării drepturilor și intereselor lor legitime, decât de mijloacele procedurale prevăzute de lege, și astfel nu pot exercita decât căile de atac reglementate legal.

Principiul enunțat este consacrat și la nivel constituțional, fiind înscris în art. 129 din Constituție, care prevede dreptul părților și al procurorului de a folosi căile de atac, însă numai în condițiile legii.

Astfel, împotriva hotărârilor judecătorești se pot exercita căile de atac prevăzute de lege prin dispoziții imperative, de la care nu se poate deroga.

Potrivit dispozițiilor art. 299 alin. (1) coroborat cu art. 282 alin. (2) C. proc. civ., încheierile premergătoare pot fi atacate numai odată cu fondul și dintre acestea doar încheierile premergătoare prin care a fost întrerupt cursul judecătii pot fi atacate cu recurs.

Din redactarea textelor legale evocate se conturează cu evidență voința legiuitorului în sensul de a limita exercitarea căii extraordinare de atac a recursului doar împotriva încheierilor prin care a fost întrerupt cursul judecătii.

Or, în speță, Înalta Curte constată că încheierea de ședință din 16.06.2013, pronunțată de Curtea de Apel București, Secția a VI-a civilă, este o încheiere premergătoare, care și-a produs efectele, prin care s-a acordat termen pentru ca petenta să poată preciza dacă înțelege să promoveze recurs împotriva încheierii pronunțate de Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal a Curții de Apel București, în vederea tranșării chestiunii competenței funcționale de soluționare a cauzei.

Astfel, cum încheierea atacată în prezentul recurs nu este o încheiere premergătoare prin care să fi fost întrerupt cursul judecătii, Înalta Curte reține că aceasta nu este susceptibilă de a fi cenzurată în calea de atac a recursului, în raport de incidența normelor legale anterior evocate.

În concluzie, față de considerentele expuse, având în vedere că inadmisibilitățile se situează în categoria excepțiilor peremptorii, în considerarea prevederilor art. 312 alin. (1) C. proc. civ. coroborat cu art. 137 alin. (1) din același cod, raportate la art. 299 alin. (1) din același cod, Înalta Curte a admis excepția inadmisibilității căii extraordinare de atac exercitată de recurentă, invocată din oficiu, cu consecința respingerii recursului ca inadmisibil.

65. Renunțare la apel. Limitele criticilor ce pot fi formulate în recurs. Pierderea capacității procesuale de folosință a intervenientei în interes propriu pe parcursul judecării cauzei în

apel. Respingerea cererii. Nelegalitate.

C.proc.civ. din 1865, art. 246

Legea nr. 31/1990, art. 235

Legea nr. 198/2004

Legea nr. 33/1994

1. *Cum reclamanta a renunțat la judecarea apelului, recursul declarat de aceasta împotriva deciziei Curții de apel, prin care se invocă nulitatea cererii de chemare în judecată și a cererii de apel precum și aspecte care privesc soluția pe fondul litigiului, este inadmisibil.*

Singurul recurs care putea fi declanșat de partea care a renunțat la apel, putea avea drept cauză juridică neîndeplinirea condițiilor legale pentru a se lua act de renunțarea sa la apelul exercitat în cauză.

2. *În condițiile în care prima instanță a recunoscut dreptul la despăgubiri în favoarea unei entități juridice care a existat la momentul pronunțării acelei soluții și în patrimoniul căreia s-a aflat imobilul supus exproprierii, iar pe parcursul soluționării apelului a intervenit lichidarea și radierea acestei societăți, instanța de apel, admitând apelul și respingând cererea de chemare în judecată, ca nefondată, ca urmare a constatării lipsei capacității de folosință a intervenientei în interes propriu, a pronunțat o hotărâre cu ignorarea dispozițiilor legale privind procedura de desființare a societăților comerciale reglementată de Legea nr. 31/1990, cu modificările și completările ulterioare.*

Astfel, luând în considerare intervenirea cazului de radiere a intervenientei în interese propriu, ce determină încetarea personalității sale juridice, cu consecința pierderii capacității procesuale de folosință, se apreciază că nu există o echivalență între aceste consecințe și pierderea dreptului subiectiv la despăgubiri, recunoscut de prima instanță, aceasta întrucât dreptul de proprietate sau de creanță și, în consecință, calitatea procesuală pot fi transmise, în condițiile legii, asociaților sau altor persoane desemnate de această societate.

Secția I civilă, decizia nr. 2793 din 14 decembrie 2015

Prin cererea de chemare în judecată din data de 10.06.2008, înregistrată pe rolul Tribunalului București sub nr. x8/3/2008, reclamanta S.C. X. S.R.L., în contradictoriu cu pârâțul Statul Român, prin Compania Națională de Autostrăzi și Drumuri Naționale din România S.A, a contestat cuantumul despăgubirilor stabilite prin Hotărârea nr. 3/2008 a Comisiei pentru aplicarea Legii nr. 198/2004

În motivare, reclamanta a afirmat că valoarea despăgubirilor acordate pentru terenul expropriat, evaluate la 100 euro/mp, este neresonabilă, raportat la prețul terenului pe piața liberă.

Cererea a fost întemeiată în drept pe prev. Legii nr. 33/1994 și Legii nr. 198/2004.

Pârâțul Statul Român, prin CNADNR S.A. a formulat întâmpinare, prin care a solicitat respingerea acțiunii ca nefondată, pentru faptul că stabilirea despăgubirilor acordate s-a făcut ținându-se seama de prețul real al imobilului. Mai mult decât atât, pârâțul a apreciat că cererea reclamantei este nereală, nedovedită și speculativă.

La termenul din data de 10.11.2008, instanța de fond a conexasat la prezentul dosar cauzele cu nr. x0/3/2008 și nr. x1/3/2008 aflat pe rolul Tribunalului București, Secția a III-a civilă.

În cauza cu nr. x0/3/2008, înregistrată pe rolul Tribunalului București, reclamanta S.C. X. S.R.L., în contradictoriu cu pârâțul Statul Român, prin CNADNR S.A, a solicitat anularea Hotărârii nr. 3/2008 a Comisiei pentru aplicarea Legii nr. 198/2004, precum și a procesului verbal de stabilire a cuantumului despăgubirii nr. 3/2008.

În motivare, reclamanta a susținut că actele contestate sunt lovite de nulitate pentru că au fost date cu încălcarea dispozițiilor legale, în sensul că reclamanta nu a fost notificată cu propunerea de expropriere a imobilului în cauză, astfel încât aceasta să poată face întâmpinarea

prevăzută de lege în procedura administrativă, anterioară exproprierii efective.

Pârâțul Statul Român, prin CNADNR S.A. a formulat întâmpinare, prin care a solicitat respingerea ca nefondată a cererii de chemare în judecată, pentru faptul că reclamanta a avut posibilitatea de a-și dovedi dreptul său de proprietate în 30 de zile de la apariția în Monitorul Oficial a H.G. nr. 428/2008, prin înaintarea unei cereri în acest sens către Comisie.

La data de 26.05.2011, S.C. Y. S.R.L. a formulat cerere de intervenție în interes propriu în cauza cu nr. x8/3/2008, aflată pe rolul Tribunalului București, prin care a arătat că este proprietara imobilului expropriat și a solicitat acordarea de despăgubiri în acest sens.

Cererea a fost încuviințată în principiu la termenul din 23.06.2011.

La aceeași dată, reclamanta S.C. X. S.R.L. a formulat cerere de chemare în judecată a S.C. Y. S.R.L. ca persoană care poate pretinde aceleași drepturi ca și reclamanta, arătând că reclamanta a fost proprietara terenului expropriat și a investițiilor efectuate pe acesta, însă acestea au intrat în patrimoniul S.C. C. Y. S.R.L. după divizarea admisă prin încheierea nr. 43618 din 02.08.2006, pronunțată de Tribunalul București.

Prin sentința civilă nr. 803 din 05.04.2012, pronunțată de Tribunalul București, Secția a V-a civilă : s-a respins ca nefondată cererea - expropriere - care face obiectul dosarului nr. x8/3/2008, formulată de reclamanta S.C. X. S.R.L. în contradictoriu cu pârâțul Statul Român, prin CNADNR S.A.; s-a admis cererea de intervenție în interes propriu, formulată în cauza nr. x8/3/2008 de intervenienta S.C. Y. S.R.L., în contradictoriu cu reclamanta S.C. X. S.R.L. și pârâțul Statul Român, prin CNADNR S.A; a fost obligat pârâțul Statul Român, prin CNADNR S.A, la plata către intervenienta în interes propriu S.C. Y. S.R.L. a sumei de 6.687.324 ron, cu titlu de despăgubiri, din care: 5.808.240 ron pentru suprafața de 2.433 mp teren intravilan și 879.084 ron, pentru investițiile afectate de expropriere (drumuri, platforme, alei parcaje, gazon, împrejmuire, teren tenis - cota parte pentru amplasamentul x1/1/2, iluminat exterior, alimentare cu apă, canalizare exterioară incendiu, cablu telefon, instalație irigat gazon), determinate conform raportului de expertiză tehnică judiciară efectuată de experții B., C. și E. (cu opinie separată); s-a respins ca nefondată cererea - expropriere - care face obiectul dosarului nr. x0/3/2008, conexat la dosarul nr. x8/3/2008, formulată de reclamanta S.C. X. S.R.L., în contradictoriu cu pârâțul Statul Român, prin CNADNR S.A.; s-a luat act de cererea formulată de reclamanta S.C. Y. S.R.L. de renunțare la judecata cererii - expropriere - care face obiectul dosarului nr. x1/3/2008, conexat la dosarul nr. x8/3/2008.

Pentru a pronunța această hotărâre, tribunalul a reținut următoarele:

Cu privire la cererea principală formulată de reclamanta S.C. X. S.R.L., care face obiectul cauzei cu nr. x8/3/2008, la care au fost reunite celelalte cauze:

Prin Hotărârea Comisiei pentru aplicarea Legii nr. 198/2004 nr. 3/2008 și procesul verbal de stabilire a cuantumului despăgubirilor nr. 3/2008, s-a stabilit că reclamanta S.C. X. S.R.L. este persoana îndreptățită la despăgubiri pentru terenul în suprafață de 2.433 mp, intravilan cu nr. cadastral x1/1/2.

Pentru exproprierea acestui imobil cu investițiile aferente, a fost stabilită o despăgubire de 243.300 euro (100 euro/mp) pentru teren și 198.946 euro pentru investițiile efectuate de expropriat, rezultând un total de 442.246 euro, pe care reclamanta S.C. X. S.R.L. îl contestă ca fiind nereal.

Prin raportul de expertiză tehnică în specialitatea construcției, întocmit în cauză de o comisie formată din 3 experți, s-a concluzionat de către majoritatea acestora că valoarea de piață a terenului la momentul exproprierii (mai 2008) a fost de 650 euro/mp, rezultând o valoare de piață a terenului de 1.581.450 euro (echivalentul a 5.808.240 lei). Valoarea investițiilor a fost stabilită relativ asemănător cu cea stabilită de pârât, respectiv 879.084 lei.

Reclamanta S.C. X. S.R.L. nu a avut obiecțiuni cu privire la opinia majoritară a experților care au efectuat expertiza, ci doar cu privire la opinia minoritară, apreciind părtinitoare conduita expertei, față de care a formulat și cerere de recuzare, la care, ulterior, a renunțat.

Pentru faptul că nu au existat sau nu au fost admise obiecțiuni la raportul amintit, (ci doar la opinia separată a unui expert), tribunalul a constatat că, prin raportare la concluziile majorității experților care au întocmit expertiza, suma stabilită ca despăgubiri pentru reclamanta S.C. X.

S.R.L. este inferioară celei stabilite în cursul judecății, ceea ce justifică interesul persoanei interesate în promovarea prezentei acțiuni.

Cu privire la cererea de chemare în judecată a altor persoane – S.C. Y. S.R.L., care ar pretinde aceleași drepturi ca și reclamanta S.C. X. S.R.L.:

Reclamanta S.C. X. S.R.L. nu era proprietara terenului intravilan în suprafața de 2.433 mp, la momentul exproprierii.

Aceasta deoarece, în anul 2006, S.C. X. S.R.L., societate înființată în anul 2004, s-a divizat, luând naștere S.C. Y. S.R.L. care a preluat o parte din patrimoniul vechii societăți, inclusiv dreptul de proprietate asupra terenului în cauză, imobil înscris sub P1/2 în cartea funciară 1/x10 cu nr. cadastral x1/1/1.

Exproprierea imobilului a avut loc în anul 2008, după ce dreptul de proprietate asupra imobilului în cauză trecuse în patrimoniul S.C. Y. S.R.L. Rezultă că, la momentul exproprierii, reclamanta S.C. X. S.R.L. nu mai era proprietara acestui imobil și nici titulara vreunui alt drept real. Rezultă că S.C. Y. S.R.L. poate pretinde aceleași drepturi ca și reclamanta și capătă în acest sens calitatea de intervenient în interes propriu.

Cu privire la cererea de intervenție în interes propriu formulată de intervenienta S.C. Y. S.R.L.:

S.C. Y. S.R.L. susține că, deși era proprietara imobilului la momentul exproprierii, aceasta nu a fost notificată despre demersul de expropriere.

În acest sens, a solicitat instanței, în cauza nr. x9/299/2008, anularea încheierii nr. 394455/2008 a O.C.P.I. și radierea înscrierii efectuate în cartea funciară în baza încheierii atacate, pentru faptul că, deși era proprietară, despăgubirile pentru expropriere au fost consemnate pe numele unui terț, respectiv S.C. X. S.R.L., nu pe cel al S.C. Y. S.R.L.

Prin sentința civilă nr. 2044/2009, pronunțată de Judecătoria Sectorului 1 București, în cauza nr. x9/299/2009, modificată prin decizia civilă nr. 397/2010 a Tribunalului București, prin care s-a admis apelul și decizia civilă din 10.05.2011 a Curții de Apel București, prin care s-a respins recursul ca nefondat, s-a anulat încheierea nr. 394455/2008 a O.C.P.I. a Sectorului 1 București și s-a respins cererea CNADNR privind înscrierea în cartea funciară a dreptului de proprietate în favoarea statului, cu titlu de expropriere asupra imobilului cu nr. cadastral x1/1/2, în suprafață de 2433 mp - teren intravilan.

Pentru considerentele expuse, tribunalul a constatat că, formal, nu s-a făcut nici un demers de expropriere față de intervenienta S.C. Y. S.R.L. Din situația de fapt reținută mai sus și constatată și prin cercetarea la fața locului efectuată de experți, tribunalul a considerat că terenul în cauză a fost efectiv folosit, existând o expropriere în fapt față de această societate.

S-a considerat că se impune astfel despăgubirea S.C. Y. S.R.L. pentru prejudiciul produs prin pierderea dreptului de proprietate asupra terenului în cauză și a investițiilor de pe acesta. Tribunalul a avut în vedere faptul că societății nu i s-a restrâns doar exercițiul dreptului de proprietate asupra bunurilor, ci a fost privată de bunuri în materialitatea lor, astfel că nu mai poate exercita nici un atribut al dreptului de proprietate asupra acestora. Aceasta și pentru că ele au fost deja încorporate într-un alt bun, care are un alt regim juridic.

Pentru considerentele expuse, tribunalul a admis cererea de intervenție în interes propriu și a obligat pârâțul Statul Român, prin CNADNR S.A., la plata către intervenienta S.C. Y. S.R.L. a despăgubirilor, așa cum au fost cuantificate prin expertiza efectuată în cauză.

Fiind titulara dreptului de proprietate asupra imobilului expropriat, S.C. Y. S.R.L. este cel puțin o persoană interesată la acordarea despăgubirilor – art. 5 din Legea nr. 198/2004.

Tribunalul a constatat că, prin raportare la această societate, față de care nu au fost emise actele contestate: Hotărârea Comisiei pentru aplicarea Legii nr. 198/2004 nr. 3/2008 și procesul verbal aferent, nu se poate dispune anularea acestora, cu atât mai mult cu cât, prin renunțarea acestei societăți, în calitate de reclamantă în cauza cu nr. x1/3/2008, nu mai are nici un capăt de cerere în acest sens.

Cu privire la cererea de chemare în judecată care face obiectul dosarului nr. x0/3/2008,

reunit la prezenta cauză:

Față de aspectele constatate, privind faptul că S.C. X. S.R.L. nu era titulara dreptului de proprietate la momentul exproprierii, tribunalul a apreciat că cererea acesteia de anulare a Hotărârii nr. 3/2008 a Comisiei pentru aplicarea Legii nr. 198/2004 și a procesului verbal aferent este nefondată.

Chiar dacă acestea sunt emise cu referire la S.C. X. S.R.L., validitatea acestora se raportează la realitatea juridică dovedită în cauză.

Astfel, pentru că s-a dovedit faptul că, la momentul exproprierii, partea nu era titulara niciunui drept real asupra imobilului expropriat, aceasta nu justifică nici un interes legitim sau drept la anularea actelor contestate.

Chiar și în ipoteza anulării acestora, folosul practic urmărit de aceasta la formularea acțiunii de față nu mai subzistă, aceasta nefiind persoana îndreptățită la despăgubiri.

Pentru aceleași considerente, tribunalul a respins ca nefondată și cererea principală care face obiectul cauzei nr. x8/3/2008.

Deși tribunalul face referire la interesul părții S.C. X. S.R.L. la promovarea acțiunilor reunite în cauză, trebuie menționat că nu se are în vedere interesul, ca o condiție de promovare a acțiunii civile. Se are în vedere faptul că S.C. X. S.R.L. nu are niciun drept prevăzut de legile indicate, ca temei al acțiunii, care să fundamenteze cererea de față. Aparența născută din cuprinsul actelor contestate, face ca aceasta să aibă calitate procesuală activă și interes, însă nu și dreptate.

Cu privire la cererea de chemare în judecată care face obiectul dosarului nr. x1/3/2008, reunit la prezenta cauză:

La data de 18.04.2011, S.C. Y. S.R.L. a formulat cerere de renunțare la judecată, indicând în cuprinsul cererii dosarul cu nr. x8/3/2011.

La termenul din 26.05.2011, pentru că nu s-a considerat lămurită, instanța a solicitat părții precizări în acest sens, iar, la termenul din 23.06.2011, apărătorul ales al S.C. Y. S.R.L. a afirmat că renunțarea a privit cauza cu nr. x1/3/2008, conexată la dosarul de față.

Față de manifestarea de voință astfel exprimată de conducerea societății, confirmată prin apărătorul care a reprezentat consultantul juridic al acesteia, având în vedere că oricum partea are calitatea de intervenient în interes propriu în cauza principală, instanța a apreciat că aceasta este făcută în cunoștință de cauză și nu afectează drepturile părții.

S-a luat astfel act de renunțarea la judecata cererii formulată de reclamanta S.C. Y. S.R.L., în contradictoriu cu pârâțul Statul Român, prin CNADNR S.A, privind anularea Hotărârii nr. 3/2008 a Comisiei pentru aplicarea Legii nr. 198/2004, precum și a procesului verbal de stabilire a cuantumului despăgubirii nr. 3/2008.

Împotriva acestei sentințe, a formulat apel pârâțul Statul Român, prin CNADNR SA, prin DRDP București, solicitând desființarea sentinței și, pe fond, respingerea ca neîntemeiată a cererii formulate de intervenienta în interes propriu S.C. Y. S.R.L.

S-a criticat hotărârea atacată, pentru netemeinicie și nelegalitate, din următoarele considerente:

Instanța a dat mai mult decât s-a cerut atunci când a dispus acordarea de despăgubiri pentru investițiile afectate de expropriere, în cuantum de 879.084 ron, în condițiile în care valoarea stabilită de către Statul Român pentru acestea nu a fost contestată de intimata-intervenientă, iar experții au reținut acest aspect, arătând că valoarea despăgubirilor pentru investiții este cea stabilită de către Statul Român la data exproprierii. Fără a ține seama de opinia separată a unui membru al comisiei de experți, s-a omologat un raport de expertiză care a fost revizuit și înlocuit de către comisie la termenul din 23.02.2012. În raportul de expertiză revizuit, concluziile experților arată că valoarea despăgubirilor pentru teren este 5.272.625 ron, față de 5.808.240 ron, la cât a fost obligat pârâțul de către instanță.

Instanța a ignorat faptul că, la data efectuării expertizei, reclamanții nu mai erau proprietarii terenului, iar Statul Român a acordat acestora suma de 442.246 euro, echivalent în lei, sumă ce se află la dispoziția reclamanților încă din anul 2008.

Reaua-credință a intervenientei în interes propriu e dovedită de faptul că a profitat de eroarea instanței, când a calificat drept recurs calea de atac, și a înțeles ca de îndată să treacă la executarea silită a Statului Român și pentru sume pe care nu le-au cerut.

Instanța de judecată nu a ținut seama de faptul că valoarea despăgubirilor este reprezentată de valoarea cu care se vinde un teren în zona respectivă, neputând fi dată de prețul care se solicită, ci de prețul care se obține, or, în prezenta cauza, s-au avut în vedere doar oferte preluate din mica publicitate.

Hotărârea instanței de fond de a despăgubi intervenienta în interes propriu pentru terenul expropriat cu o despăgubire mult mai mare decât prețul de achiziție a terenurilor din anul 2008 este excesivă și, indiferent de pretinsa creștere a prețurilor la bunurile imobiliare, nu poate fi primită, deoarece nu reflectă adevărata valoare a terenului în litigiu.

Împotriva aceleiași sentințe, a formulat recurs reclamanta S.C. X. S.R.L., care a criticat hotărârea ca netemeinică și nelegală și a solicitat modificarea acesteia, pentru următoarele considerente:

În mod neîntemeiat instanța de fond a considerat că nu este titularul dreptului și că nu are interes. Atât timp cât există o hotărâre de expropriere, emisă pe numele societății reclamante, este persoană expropriată și îndreptățită la despăgubirea din expropriere, iar, în caz contrar, hotărârea de expropriere trebuie să fie anulată.

Nu poate fi reținut faptul că nu ar avea un interes, deoarece interesul este unul care decurge din lege; orice persoană expropriată trebuie să fie despăgubită în mod prealabil, corect și efectiv.

Cu toate că instanța de fond, în mod corect, a omologat raportul întocmit de către comisia de experți, a considerat că nu era îndreptățită la despăgubirea rezultând din expropriere și că nu avea interesul nici să fie anulată hotărârea de expropriere, ceea ce goleşte dispozițiile legale invocate de conținut.

Intimata intervenientă a formulat întâmpinare, prin care a invocat excepția nulității recursului pârâtului, pentru nemotivarea în termenul legal, precum și excepția lipsei calității de reprezentant a semnatarului cererii de chemare în judecată, ca nefiind dovedită de vreun înscris atașat cererii. Pe fond, a arătat că exproprierea imobilului a fost neconstituțională, iar despăgubirea acordată nu este la nivelul prejudiciului creat de expropriere.

Calea de atac a recursului a fost recalificată ca apel, în raport de obiectul cererii de chemare în judecată, prin încheierea de ședință din 11.02.2013.

La termenul de judecată din 23.09.2013, apelanta reclamantă S.C. X. S.R.L. a depus cererea formulată prin reprezentant legal de renunțare la judecarea propriului apel.

La același termen de judecată, intimata-intervenientă S.C. Y. S.R.L., prin reprezentant, a depus la dosar dovezi, din care rezultă că a fost radiată din evidențele Registrului Comerțului.

Asupraapelului reclamantei S.C. X. S.R.L., verificând îndeplinirea condițiilor impuse de art. 246 alin. 1 C.pr.civ., Curtea a luat act de renunțarea la judecata apelului acestei părți, desistarea reclamantei de judecarea propriei căi de atac fiind expresă și neechivocă, cu respectarea condițiilor de formă impuse de lege.

Curtea a constatat caracterul nefondat al excepției nulității recursului pârâtului, pentru nemotivarea în termenul legal, invocată prin întâmpinarea intimatei-interveniente, față de recalificarea căii de atac în cauză, ca apel și luând în considerare inaplicabilitatea dispozițiilor sancționatorii invocate ca fiind cuprinse în art. 302-303 C.pr.civ., specifice recursului, și nu apelului.

Asupra excepției lipsei calității de reprezentant a semnatarului cererii de chemare în judecată, Curtea a constatat că neregularitatea acestui act de procedură vizează desfășurarea procesului în fața primei instanțe, fiind acoperită prin neinvocarea până la prima zi de înfățișare ce a urmat după această neregularitate și înainte de a se pune concluzii în fond, conform art. 108 alin. (3) C.pr.civ. În consecință, și această excepție de procedură a fost respinsă ca nefondată.

Prin decizia civilă nr. 327/A din 18.11.2013, Curtea de Apel București, Secția a IV-a civilă a luat act de renunțarea apelantei - reclamante S.C. X. S.R.L. la judecarea propriului apel.

A respins, ca nefondate, excepțiile nulității recursului pârâtului și a lipsei calității de reprezentant, invocate prin întâmpinarea intimatului – interveniente.

A admis apelul pârâtului Statul Român, prin CNADNR S.A., prin DRDP București, împotriva sentinței civile nr. 803/2012, pronunțată de Tribunalul București, în contradictoriu cu apelanta reclamantă S.C. X. S.R.L. și intimata intervenientă în nume propriu S.C. Y. S.R.L.

A schimbat în parte sentința apelată, în sensul că a respins, ca nefondată, și cererea de intervenție în interes propriu.

A menținut restul dispozițiilor sentinței.

Curtea a constatat că apelul pârâtului este întemeiat, admitându-l, cu consecința schimbării în parte a hotărârii atacate, pentru următoarele considerente:

Prin cererea principală, cererea de intervenție în interes propriu și cererile conexe, luând act de o renunțare la judecată, instanța de fond a fost investită până la sfârșitul derulării cauzei de fond, astfel:

- de către reclamanta S.C. X. S.R.L. cu două cereri: de contestare a cuantumului despăgubirilor stabilite prin Hotărârea nr. 3/2008 a Comisiei pentru aplicarea Legii nr. 198/2004 (dosar nr. x8/3/2008), respectiv de anulare a Hotărârii de stabilire a despăgubirilor nr. 3/2008 a Comisiei pentru aplicarea Legii nr. 198/2004, precum și a procesului verbal de stabilire a cuantumului despăgubirii nr. 3/2008 (dosar nr. x0/3/2008);

- de către intimata intervenientă în nume propriu S.C. Y. S.R.L. cu cererea de acordare a propriilor despăgubiri pentru expropriere (dosar nr. x8/3/2008), această parte renunțând la judecata conexă (din dosarul nr. x1/3/2008) de anulare a Hotărârii nr. 3/2008 a Comisiei pentru aplicarea Legii nr. 198/2004, precum și a procesului verbal de stabilire a cuantumului despăgubirii nr. 3/2008, pronunțată în favoarea reclamantei S.C. X. S.R.L.

În fapt, s-a reținut corect de către instanța de fond că reclamanta S.C. X. S.R.L. nu mai era la momentul exproprierii proprietara terenului intravilan în suprafață de 2.433 mp, urmare a divizării, din anul 2006, a societății și preluării dreptului de proprietate asupra terenului în cauză, în patrimoniul intervenientei în nume propriu S.C. Y. S.R.L.

Deși, prin Hotărârea nr. 3/2008 a Comisiei pentru aplicarea Legii nr. 198/2004, au fost acordate reclamantei despăgubiri totale pentru expropriere în quantum total de 442.246 euro, cererea reclamantei de anulare a acestei hotărâri a fost respinsă în fond, nefiind atacată în prezenta cale de atac, nici cu apelul pârâtului, nici de către reclamanta care a renunțat la judecarea apelului, astfel cum s-a consemnat.

Prin efectul puterii de lucru judecat și în raport de principiul disponibilității părților, care restrânge judecata apelului la limitele criticilor acestuia (conform regulii *tantum devolutum quantum appellatum*), Curtea a constatat a nu a fost investită în calea de atac cu verificarea legalității și temeiniciei soluționării capătului de cerere având ca obiect anularea Hotărârii nr. 3/2008 a Comisiei pentru aplicarea Legii nr. 198/2004 și a procesului verbal corespunzător.

Prin urmare, Curtea a reținut a fi investită, prin calea de atac a pârâtului, cu două categorii de motive ale apelului, cele mai numeroase referitoare la valoarea despăgubirilor (investiții, preț de achiziție, revizuire expertiză), dar și la analiza măsurii în care era îndreptățită intervenienta la despăgubire.

Prioritar analizării acestor aspecte, Curtea a constatat însă intervenit, la termenul de dezbateri a apelului, conform înscrisurilor depuse la dosar, motivul de ordine publică referitor la capacitatea procesuală de folosință a intervenientei S.C. Y. S.R.L. Această societate a fost radiată din evidențele Registrului Comerțului, ca urmare a lichidării și dizolvării, fapt consemnat în rezoluția Oficiului Registrului Comerțului din 12.08.2013 și în certificatul de radieră din 14.08.2013.

Lipsa capacității procesuale de folosință reprezintă o excepție de fond, preemptorie și absolută, ce poate fi invocată pe parcursul procesului de oricare dintre părți, de procuror sau de instanță din oficiu, în orice etapă procesuală.

Fiind în dezbateri un drept subiectiv civil al intervenientei – care a pierdut pe parcursul

procesului capacitatea procesuală de folosință – se consideră că partea nu mai are folosința acestui drept, astfel încât cererea sa de acordare a despăgubirilor se impune a fi respinsă ca și când dreptul lipsește. În speță, din acest considerent, cererea în despăgubiri a intervenientei în nume propriu S.C. Y. S.R.L. a fost respinsă ca nefondată.

Cum această soluție este diferită de cea a primei instanțe, Curtea a făcut aplicarea dispozițiilor art. 296 C.pr.civ., în sensul schimbării în parte a sentinței apelate, cu menținerea restului dispozițiilor hotărârii atacate, pentru considerentele deja expuse.

Prin cererea formulată de petenta SC X. SRL la data de 18.03.2014, s-a solicitat completarea dispozitivului deciziei civile nr. 327/2013 a Curții de Apel București, în sensul pronunțării instanței și asupra excepției lipsei capacității de folosință a SC Y. SRL.

Prin decizia nr. 189 din 28.04.2014, Curtea de Apel București, Secția a IV-a civilă a respins cererea de completare a deciziei nr. 327/A/2013, formulată de petenta SC X. S.R.L.

Pentru a decide astfel, curtea de apel a reținut următoarele:

Excepția lipsei capacității de folosință a intervenientei SC Y. SRL a fost analizată în cuprinsul considerentelor deciziei a cărei completare se solicită, fiind asimilată unei judecăți pe fond, în sensul inexistenței dreptului, tocmai ca o consecință a inexistenței capacității de folosință, ceea ce a condus la respingerea ca neîntemeiată a cererii de intervenție.

Dacă modul de abordare, în sensul analizei și soluționării excepției, a fost sau nu justificat constituie o chestiune ce poate fi apreciată doar de instanța de control judiciar, în eventualitatea declarării căii de atac a recursului.

Ceea ce este relevant, din perspectiva cererii de completare de față, este că excepția invocată a fost analizată și soluționată, astfel încât nu se impune completarea dispozitivului deciziei nr. 327/2013, cererea urmând a fi respinsă.

Împotriva deciziei civile nr. 327/2013 și a deciziei civile nr. 189/A/2014, pronunțate de Curtea de Apel București, a declarat recurs S.C. X. S.R.L.

Recurenta solicită admiterea recursurilor și modificarea hotărârilor recurate, în sensul admiterii excepției lipsei capacității de folosință a intervenientei S.C. Y. S.R.L. și respingerii apelului Statului român, prin C.N.A.D.N.R., ca efect al admiterii acestei excepții.

În susținerea recursului declarat împotriva deciziei civile nr. 327/2013, s-a invocat faptul că, la termenul de judecată din 23.09.2013, a fost ridicată excepția lipsei capacității de folosință și s-a depus cererea de renunțare la propriul apel de către S.C. X. S.R.L., confruntată cu lipsa capacității de folosință a intervenientei, confirmată prin documentul emis de Registrul Comerțului - rezoluția din 12.08.2013, care certifică radierea.

Instanța de judecată nu s-a pronunțat pe excepția dirimantă a lipsei capacității de folosință invocată în ședința publică, deși aceasta prima în raport cu oricare altă cerere sau excepție, rămânând pe fond în pronunțare, admițând apelul intimatului și respingând cererea de chemare în judecată.

Soluția nu este legală și temeinică, deoarece, la momentul introducerii cererii de chemare în judecată, SC Y. SRL exista și avea personalitate juridică, iar desființarea sa, deci pierderea personalității sale juridice în timpul apelului nu poate duce la respingerea cererii de chemare în judecată, pentru lipsa capacității de folosință, la un moment anterior, când avea personalitate juridică, așa cum rezultă din extras ONRC, ci doar la respingerea apelului, ca îndreptat împotriva unei persoane lipsite de capacitate de folosință.

În motivarea recursului declarat împotriva deciziei civile nr. 189/A/2014, recurenta a susținut următoarele:

La termenul de judecată din 23.09.2013, a fost ridicată excepția lipsei capacității de folosință și s-a depus cererea de renunțare la propriul apel de către S.C. X. S.R.L., confruntată cu lipsa capacității de folosință a intervenientei, confirmată prin documentul emis de Registrul Comerțului - rezoluția din 12.08.2013, care certifică radierea.

Instanța a amânat judecata pentru ca înscrisul intitulat cerere de renunțare să fie semnat și de către partea care renunță la judecată și pentru a lua cunoștință de înscrisurile privind radierea, care

demonstrau lipsa capacității de folosință a S.C. Y. S.R.L.

La termenul următor, instanța de judecată nu s-a pronunțat pe excepția lipsei capacității de folosință, invocată în ședință publică, deși aceasta prima în raport cu oricare altă cerere sau excepție, luând act de îndeplinirea condițiilor legale ale cererii de renunțare la judecată pe care a formulat-o, văzând că, prin rezoluția din 12.08.2013, intervenienta SC Y. SRL fusese radiată din Registrul Comerțului.

Concluziile Ministerului Public au fost aceleași, de respingere a apelului, având în vedere îndreptarea sa către o persoană lipsită de capacitate de folosință.

Rămânând în pronunțare, instanța de apel a admis apelul, ignorând dispozițiile art.137 C.proc.civ. privitoare la ordinea soluționării cererilor și a excepțiilor, care stabilesc că se soluționează mai întâi excepțiile de procedură și de fond care fac de prisos, în tot sau în parte, cercetarea în fond a pricinii.

Pe de alta parte, în mod greșit, Curtea de Apel București a admis apelul și a respins cererea de acordare despăgubiri, sub pretextul că, prin pierderea capacității de folosință, la data radierii din Registrul Comerțului (12.08.2013), S.C. Y. nu putea avea niciodată acest drept. Or, cererea de despăgubiri era formulată din 2008 și fusese admisă în 2012.

Această logică viciată este menținută în raționamentul completului de judecată care a soluționat cererea de completare dispozitiv și trebuie să determine admiterea recursului.

În continuarea motivelor de recurs, recurenta a expus un scurt istoric al desfășurării litigiului, după cum urmează:

Exproprierea imobilului a fost neconstituțională.

Potrivit art. 44 și 136 din Constituție, exproprierea nu se poate face decât în baza unei juste și prealabile despăgubiri, proprietatea fiind inviolabilă potrivit alin. (5) al art. 136, iar reglementarea întinderii și atingerile ce ar putea fi aduse acestui drept se fac doar prin lege organică.

Exproprierea imobilului s-a făcut în anul 2008, invocându-se Legea nr. 33/1994 și Legea nr. 198/2004, iar despăgubirea nu a fost nici justă și nici prealabilă, cum cere Constituția; exproprierea efectivă a terenului a avut loc în 2009.

Într-un stat de drept, lipsa oricărei despăgubiri ca și tulburarea de posesie întreprinse de agenții expropriatorului, deci ai statului, atrag răspunderea statului, față de încălcările art. 1 din Protocolul adițional nr. 1 la CEDO.

CNADNR a primit de la stat sumele destinate exproprierii încă din anul 2008, din acel an și până în 2012, data executării, CNADNR îmbogățindu-se fără just temei, astfel încât datorează dezdăunare pentru lipsirea de bunul expropriat.

Evaluarea imobilului făcută de instanța de fond este aproape de realitate, deși despăgubirea acordată nu este la nivelul prejudiciului creat de expropriere.

S-a învederat că s-a formulat opoziție la expropriere și s-a arătat că proiectul de realizare a șoselei de centură se putea realiza fără exproprierea acestui imobil, întrucât lărgirea pe acel segment se putea face pe partea de vizavi, unde era un teren al statului, o unitate militară defaectată și pentru care nu mai trebuia făcută expropriere, fiind astfel evitată încărcarea bugetului de stat cu o sarcină în plus.

S-a menționat că nu s-a acordat nici o compensare a prejudiciului creat prin amputarea frontului stradal al restului imobilului, devenit mai îngust prin expropriere, astfel încât vechiul plan de afacere și dezvoltare imobiliară să nu mai poată fi realizat din cauza exproprierii. De asemenea, lărgirea străzii nu a adus nici un plus de valoare restului imobilului rămas neexpropriat.

Excepția lipsei calității de reprezentant a semnatarului cererii de chemare în judecată, potrivit art. 112 pct. 6 C.pr.civ., cu consecința nulității cererii și excepția nulității cererii de apel, în lipsa semnăturii unei persoane cu calitate de reprezentant legal, nedovedită de vreun înscris atașat cererii.

Excepția lipsei calității de reprezentant a DRDP București de a reprezenta C.N.A.D.N.R. (și statul), cu consecința nulității cererii de apel, având în vedere lipsa oricărui mandat prealabil și

special al acestei entități, din partea contestatoarei, raportat la condițiile prevăzute de art. 67 și urm. C.pr.civ.

Împotriva deciziei civile nr. 327/2013, pronunțată de Curtea de Apel București a declarat recurs și recurenta S.C. Y. S.R.L., solicitând admiterea recursului și modificarea hotărârii recurate, în sensul admiterii excepției lipsei capacității sale de folosință și respingerii apelului statului prin C.N.A.D.N.R., prin efectul admiterii acestei excepții.

În susținerea recursului, s-a învederat că, la termenul de judecată din 23.09.2013, a fost invocată excepția lipsei capacității de folosință a intervenientei SC Y. SRL, confirmată prin documentul emis de Registrul Comerțului - rezoluția din 12.08.2013, care certifică radierea.

Instanța de judecată nu s-a pronunțat pe excepția dirimantă a lipsei capacității de folosință invocată în ședința publică, deși aceasta prima în raport cu oricare altă cerere sau excepție, rămânând pe fond în pronunțare, admitând apelul intimatului și respingând cererea de chemare în judecată.

Soluția nu este legală și temeinică, deoarece, la momentul introducerii cererii de chemare în judecată, SC Y. SRL exista și avea personalitate juridică, iar desființarea sa, deci pierderea personalității sale juridice în timpul apelului nu poate duce la respingerea cererii de chemare în judecată, pentru lipsa capacității de folosință, la un moment anterior, când avea personalitate juridică, așa cum rezultă din extras ONRC, ci doar la respingerea apelului, ca îndreptat împotriva unei persoane lipsite de capacitate de folosință.

În ședința publică din 02.12.2015, Înalta Curte a pus în dezbaterea părților aspectele privind interesul juridic al recurente - reclamante SC X. SRL în exercitarea recursului împotriva deciziei civile nr. 327/A/2013 a Curții de Apel București și admisibilitatea unui asemenea recurs, în raport de împrejurarea că aceasta a renunțat la judecarea apelului, precum și capacitatea procesuală a recurente SC Y. SRL în exercitarea recursului dedus judecării.

În același context, s-a pus în dezbatere împrejurarea că unul dintre recursurile reclamantei nu conține în mod explicit decizia la care se referă.

Analizând împrejurarea că unul dintre recursurile reclamantei SC X. SRL nu individualizează în mod expres decizia la care se raportează, instanța apreciază că această neregularitate procedurală nu atrage în cauză sancțiunea nulității recursului, întrucât, deși recurenta nu menționează numărul deciziei ce formează obiect al recursului, aceasta poate fi ușor identificată, prin faptul că a fost indicat numărul dosarului în care a fost pronunțată și a fost expres menționată în concluziile orale ale apărătorului părții, iar o soluție contrară, în circumstanțele speței, ar fi tributară unui formalism excesiv, incompatibil cu dreptul la un proces echitabil reglementat prin articolul 6 al Convenției Europene a Drepturilor Omului.

Asupra inadmisibilității recursului declarat de reclamanta SC X. SRL împotriva deciziei civile nr. 327/A/2013 a Curții de Apel București, aspect care se impune a fi cercetat cu prioritate, instanța de recurs reține următoarele:

Din interpretarea dispozițiilor art. 246 C.pr.civ., rezultă că renunțarea la judecată este o formă de expresie, în plan procesual, a principiului disponibilității părților care guvernează procesul civil, ce trebuie să îmbrace forma unei manifestări de voință libere, exprese și neechivoce și care, în opinia instanței de recurs, nu poate fi retractată în raport de soluția pronunțată cu privire la celelalte apeluri exercitate în cauză.

În speța dedusă judecării, se poate constata că, în etapa procesuală a apelului, la termenul din 23.09.2013, apelanta reclamanta SC X. SRL a depus cerere de renunțare la judecarea apelului exercitat împotriva sentinței civile nr. 803/2012, pronunțată de Tribunalul București, formulată prin apărător ales, deci persoană calificată juridic, și în mod necondiționat.

Cum reclamanta SC X. SRL a renunțat la judecarea apelului menționat, recursul declarat de aceasta împotriva deciziei civile nr. 327/A/2013 a Curții de Apel București, Secția a IV-a civilă, prin care se invocă nulitatea cererii de chemare în judecată și a cererii de apel și aspecte care privesc soluția pe fondul litigiului, se privește a fi inadmisibil.

Astfel, în opinia instanței de recurs, singurul recurs care putea fi declanșat de partea care a

renunțat la apel putea avea drept cauză juridică neîndeplinirea condițiilor legale pentru a se lua act de renunțarea sa la apelul exercitat în cauză.

Pentru argumentele expuse, în temeiul art. 312 alin. (1) C.pr.civ., Înalta Curte a respins, ca inadmisibil, recursul declarat de reclamanta SC X. SRL împotriva deciziei civile nr. 327/A/2013 a Curții de Apel București.

Adoptarea acestei soluții atrage după sine inutilitatea examinării interesului recurenteii reclamante în exercitarea acestei căi de atac.

Asupra recursului declarat de reclamanta SC X. SRL împotriva deciziei civile nr. 189/A/2014 a Curții de Apel București :

Sub un prim aspect, trebuie reținut că această decizie a privit exclusiv soluționarea cererii de completare a dispozitivului deciziei civile nr. 327/A/2013 a Curții de Apel București, formulată de reclamanta SC X. SRL, în sensul de a se pronunța instanța de apel și asupra excepției lipsei capacității de folosință a intervenientei SC Y. SRL.

În drept, potrivit art. 281¹ C.pr.civ., în cazul în care sunt necesare lămuriri cu privire la înțelesul, întinderea sau aplicarea dispozitivului hotărârii sau aceasta cuprinde dispoziții potrivnice, părțile pot cere instanței care a pronunțat hotărârea să lămurească dispozitivul sau să înlăture dispozițiile potrivnice.

Or, prin cererea de completare a dispozitivului hotărârii pronunțate de instanța de apel se invocă în esență greșeli de judecată săvârșite de această instanță în ceea ce privește interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 137 alin. (1) C.pr.civ. care reglementează ordinea soluționării excepțiilor procesuale, ce nu pot fi remediate prin intermediul acestei proceduri.

În plus, se poate constata că instanța de apel nu a omis să se pronunțe asupra excepției lipsei capacității de folosință a intervenientei SC Y. SRL și a expus considerentele pentru care a apreciat că pierderea acestei capacități de folosință determină însăși pierderea dreptului subiectiv civil, aspecte care vor fi examinate în analiza de substanță a recursului declarat împotriva primei decizii pronunțate de această instanță.

Având în vedere natura procedurii în care a fost pronunțată decizia civilă nr. 189/A/2014 a Curții de Apel București, expunerea istoricului cauzei și enunțarea motivelor pentru care recurenta SC X. SRL consideră că decizia civilă nr. 327/A/2013 a Curții de Apel București - este nelegală, în cadrul memoriului de recurs formulat împotriva deciziei prin care a fost soluționată cererea de completare a dispozitivului, nu se impun a fi analizate, întrucât exced cadrulul procesual specific procedurii descrise.

În virtutea argumentelor expuse, constatând că instanța de apel a soluționat în mod legal cererea de completare a dispozitivului deciziei civile nr. 327/A/2013 a Curții de Apel București, formulată de reclamanta SC X. SRL, Înalta Curte, în temeiul art. 312 alin. (1) C.pr.civ., a respins, ca nefondat, recursul declarat de reclamanta SC X. SRL împotriva deciziei nr. 189/A/2014 a Curții de Apel București.

Asupra recursului declarat de intervenienta SC Y. SRL împotriva deciziei nr. 327/A/2013 a Curții de Apel București :

În conformitate cu art. 314 C.pr.civ., *Înalta Curte de Casație și Justiție hotărăște asupra fondului pricinii în toate cazurile în care casează hotărârea atacată numai în scopul aplicării corecte a legii la împrejurări de fapt ce au fost pe deplin stabilite.*

Din conținutul normativ al acestui text legal rezultă în mod clar principiul conform căruia stabilirea situației de fapt este atributul suveran al instanțelor fondului, ceea ce înseamnă dreptul acestor instanțe de a constata faptele și de a aprecia forța probantă a dovezilor administrate în cauză.

În acest context, obligația instanței de recurs este aceea de a verifica dacă hotărârea judecătorească împotriva căreia s-a exercitat calea de atac a recursului cuprinde *motivele de fapt și de drept care au format convingerea instanței, cum și cele pentru care s-au înlăturat cererile părților*, în sensul art. 261 pct. 5 C.pr.civ., realizându-se astfel situația premisă pentru o judecată concretă și efectivă în recurs, respectiv aceea ca împrejurările de fapt și de drept să fi fost pe deplin

stabilite.

Or, examinând soluția pronunțată de instanța de apel care ar trebui să se întemeieze pe împrejurări de fapt și de drept ce au fost pe deplin stabilite și să decurgă din argumentele silogismului judiciar ce ar trebui să constituie motivarea hotărârii pronunțate, se poate constata că aceasta se impune a fi reformată, pentru următoarele considerente:

Pe de o parte, instanța de apel nu ia în considerare și nu tranșează, prin soluția pronunțată, asupra faptului că Hotărârea nr. 3/2008 a Comisiei pentru aplicarea Legii nr. 198/2004, prin care au fost stabilite despăgubiri în cuantum de 243.300 euro, pentru teren și 198.946 euro, pentru investițiile efectuate de expropriat, rezultând un total de 442.246 euro, rămâne în ființă și a fost executată în favoarea reclamantei SC X. SRL, care nu avea acest imobil în patrimoniul său la momentul exproprierii (în acest sens fiind susținerile din cererea de disjungere formulată de SC Y. SRL și întâmpinarea intimatului Statul Român, prin care se susține consemnarea la data de 13 iunie 2008, pe numele reclamantei SC X. SRL, a sumei de 1.622.954,37 lei reprezentând despăgubiri pentru expropriere, conform Hotărârii nr. 3 din 27.05.2008, precum și recunoașterea recurenței reclamante, conform căreia hotărârea a fost executată în 2012).

În acest punct, trebuie subliniat însă că această stare de fapt nu este imputabilă exclusiv instanței de judecată, ci este determinată în bună măsură de atitudinea procesuală a părților litigante care fie nu au adus la cunoștința autorităților implicate faptul divizării societăților încă din anul 2006, respectiv al transmiterii imobilului în litigiu în patrimoniul SC Y. SRL, cu consecința emiterii, fără verificări prealabile ale autorităților responsabile, în procedura administrativă, a Hotărârii nr. 3/2008, pe numele altei persoane decât cea care era titulara dreptului de proprietate, fie au avut un comportament procesual inconsecvent, renunțând în funcție de interesele lor particulare la anularea acestei hotărâri ce nu reflectă realitatea juridică, fără ca statul, direct interesat, să se opună.

Pe de altă parte, instanța de apel nu a luat în considerare și nu a valorificat dispozițiile legale privind procedura de desființare a societăților comerciale reglementată de Legea nr. 31/1990, cu modificările și completările ulterioare.

Potrivit acestor dispoziții legale, procedura de desființare a unei societăți comerciale presupune depunerea la registrul comerțului, de către reprezentanții societății, a două dosare ce reprezintă cele două etape ce trebuie parcurse: cea de lichidare și dizolvare și cea de radiere.

În prima etapă, trebuie depusă hotărârea prin care se dispune dizolvarea și lichidarea concomitentă a societății, prin acordul unanim de împărțire a activelor rămase după plata creditorilor, în cea de-a doua etapă – de radiere a unei societăți – un element esențial este hotărârea de repartizare a activelor unei societăți, deci modul în care activul patrimonial a fost distribuit.

Or, în litigiul dedus judecății, deși s-a constatat, pe parcursul soluționării apelului, că a intervenit lichidarea și radierea intervenientei în nume propriu SC Y. SRL, în temeiul unei rezoluții despre care nu se face mențiunea că este irevocabilă (rezoluția din 12.08.2013, împotriva căreia se putea exercita plângere în termen de 15 zile la Tribunalul București), iar reprezentantul Ministerului Public a solicitat în ședința publică din 4.11.2013 emiterea unei adrese către Registrul comerțului pentru a se comunica sentința civilă de radiere, pentru a se vedea în ce mod a fost lichidat activul societății interveniente, punându-se problema calității procesuale, instanța de apel, în mod nejustificat, nu s-a preocupat de acest aspect esențial și a respins cererea, fără a argumenta această soluție.

Soluția adoptată de instanța de apel ignoră astfel mai multe realități juridice substanțiale, și anume: recunoașterea, cel puțin în primă instanță, a dreptului la despăgubiri în favoarea unei entități juridice care a existat la momentul pronunțării acelei soluții și în patrimoniul căreia s-a aflat imobilul în litigiu; existența necontestată a unei exproprieri, ce atrage în mod necesar obligația corelativă a plății despăgubirilor; împrejurarea că despăgubirile au fost plătite în favoarea unei societăți - reclamanta SC X. SRL - care nu mai avea nici un drept asupra imobilului expropriat, ca efect al divizării celor două societăți implicate în cauză, conform încheierii din 2.08.2006, pronunțată de Tribunalul București, cu consecința prejudicierii, în acest caz, atât a statului, cât și a

persoanei îndreptățite sau succesorilor acesteia; împrejurarea că prin decizia civilă nr. 397/2010 a Tribunalului București s-a dispus irevocabil radierea din cartea funciară a înscrierii dreptului de proprietate al statului asupra imobilului în litigiu.

Astfel, luând în considerare intervenirea cazului de radiere a SC Y. SRL, ce determină, în cazul în care mențiunea radierii a devenit definitivă - aspect ce urmează a fi verificat de instanța de trimitere - încetarea personalității sale juridice, cu consecința pierderii capacității procesuale de folosință, instanța de recurs apreciază că nu există o echivalență între aceste consecințe și pierderea dreptului subiectiv la despăgubiri, recunoscut într-un anumit quantum, dar pe numele altei persoane juridice, atât de intimatul pârât Statul Român, prin CNADNR SA, cât și de o instanță judecătorească, ce a judecat ca primă instanță, dreptul de proprietate sau de creanță, după caz, și, în consecință, calitatea procesuală putând fi transmise, în condițiile legii, asociațiilor sau altor persoane desemnate de această societate, aspecte care, de asemenea, se impun a fi clarificate.

În acest sens sunt și dispozițiile art. 235 alin. (3) și (4) din Legea nr. 31/1990 republicată, conform căroră, *transmiterea dreptului de proprietate asupra bunurilor rămase după plata creditorilor are loc la data radierii societății din registrul comerțului. Registrul va elibera fiecărui asociat un certificat constatator al dreptului de proprietate asupra activelor distribuite, în baza căruia asociatul poate proceda la înscrierea bunurilor imobile în cartea funciară și dispozițiile art. 237 alin. (10), potrivit căroră, bunurile rămase din patrimoniul persoanei juridice radiate din registrul comerțului, în condițiile alin. 8 și 9, revin acționarilor.*

În caz contrar, dacă s-ar accepta teza instanței de apel, aplicând un raționament prin analogie, s-a putea considera că o persoană fizică care decedează pe parcursul soluționării apelului și-ar pierde drepturile de proprietate sau pe cele de creanță existente în patrimoniul său și, eventual, recunoscute, ca și cum nu le-ar fi avut, neputând transmite calitatea sa procesuală eventualilor succesori, fiind anihilată în acest mod însăși instituția moștenirii.

Cum problema capacității procesuale a recurente interveniente SC Y. SRL, respectiv a transmiterii patrimoniului și calității sale au rămas în dezbatere și nu pot fi tranșate pentru prima dată în recurs, întrucât presupun verificări de fapt incompatibile cu structura acestei căi extraordinare de atac și ar determina lipsirea părților de principiul dublului grad de jurisdicție, instituit de lege în această materie, având în vedere și aspectele esențiale pentru dezlegarea cauzei evocate anterior, Înalta Curte, în aplicarea art. 313 și 314 C.pr.civ. și în temeiul art. 312 alin. (1) și (3) C.pr.civ., a admis recursul declarat de intervenienta SC Y. SRL împotriva deciziei nr. 327/A/2013 a Curții de Apel București; a casat decizia recurată și a trimis cauza spre rejudecarea apelului declarat de pârâtul Statul Român, prin CNADNR SA, reprezentată de DRDP București împotriva sentinței civile nr. 803/2012 a Tribunalului București, aceleiași curți de apel; în adoptarea acestei soluții, ținându-se seama de renunțarea la apel a reclamantei SC X. SRL.

66. Recurs. Constatarea de către instanța de recurs a admisibilității acțiunii principale. Incidența prevederilor art. 315 alin. (1) din Codul de procedură civilă din 1865

C. proc.civ. din 1865, art. 111, art. 315 alin. (1)

În cazul în care în primul ciclu procesual una din criticile recurente a fost aceea că instanța de apel nu a analizat condiția subsidiarității acțiunii în constatare față de acțiunea în realizare, prin admiterea recursului formulat de aceasta, casarea deciziei recurate, anularea în parte a sentinței tribunalului și trimiterea cauzei în vederea judecării pe fond a cererii principale rezultă că problema admisibilității acțiunii principale a fost tranșată în primul ciclu procesual de către instanța supremă care a stabilit posibilitatea reclamantei de a se adresa instanței de judecată cu o astfel de cerere.

Prin urmare, în cazul în care în ciclul procesual anterior instanța de recurs a constatat

admisibilitatea acțiunii reclamantei prin raportare la dispozițiile art. 111 C. proc. civ., acest aspect nu mai poate fi pus în discuție ulterior, față de caracterul obligatoriu al dezlegării problemei de drept date de instanța de recurs, conform art. 315 alin. (1) C. proc. civ.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 2093 din 15 octombrie 2015

Prin cererea înregistrată pe rolul Tribunalului București, Secția a VI-a civilă, la data de 19.01.2010 sub nr. x/3/2010, reclamanta SC A. SRL a chemat în judecată pe pârâții B. și C., solicitând să se constate neîndeplinirea condiției suspensive prevăzute de primul articol din actul adițional nr. 1586/17.12.2008 la contractul de vânzare-cumpărare nr. 1870/19.12.2007 autentificat de BNP „D.” și, pe cale de consecință, să se constate inexistența dreptului pârâților de a radia dreptul de proprietate al reclamantei potrivit articolului terț din actul adițional nr. 1586/17.12.2008 la contractul de vânzare-cumpărare nr. 1870/19.12.2007 autentificate de BNP „D.”, cu privire la următoarele terenuri aflate în proprietatea reclamantei: terenurile situate în Județul Dâmbovița, Comuna T., în suprafață de 152.237 mp, cu nr. cadastral 7245, înscris în CF nr. 5924 a localității T., la A+1 și respectiv în suprafață de 1.182.999 mp, cu nr. cadastral 7441, înscris în CF nr. 6146 a localității T., la A+1; terenurile situate în Județul Giurgiu, după cum urmează: 10.000 mp., cu nr. cadastral 363, înscris în CF nr. 1036 a Comunei J.; 5000 mp., cu nr. cadastral 5744, înscris în CF nr. 519 a Comunei C.; 33.550 mp., cu nr. cadastral 5835, înscris în CF nr. 551/ N a Comunei C.; 4000 mp., cu nr. cadastral 2716, înscris în CF nr. 315 a Comunei C.; 5.387 mp. cu nr. cadastral 4831, înscris în CF nr. 472 a Comunei C.; 2.500 mp., cu nr. cadastral 5745, înscris în CF nr. 520 a Comunei C.; 11.250 mp., cu nr. cadastral 5834, înscris în CF nr. 550/N a Comunei C.; 5.400 mp., cu nr. cadastral 4829, înscris în CF nr. 473 a Comunei C.; 5000 mp., cu nr. cadastral 4018, înscris în CF nr. 388 a Comunei C.; 6.200 mp., cu nr. cadastral 5440, înscris în CF nr. 501 a Comunei C.

La data de 08.04.2010, pârâții B. și C. au depus întâmpinare și cerere reconvențională, ulterior precizată, prin care au solicitat respingerea cererii principale ca nefondată, să se constate îndeplinirea de către pârâții-reclamanți a tuturor obligațiilor pe care și le-au asumat față de reclamantă prin contractul de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. 1870/19.12.2007 de BNP D., astfel cum acesta a fost modificat prin actele adiționale ulterioare, și îndeplinirea condiției suspensive prevăzute de primul articol din actul adițional pentru nașterea obligației reclamantei de plată a restului de preț în sumă de 26.506.590 euro, prevăzute de articolul prim al actului adițional 1 și, în consecință, să se constate că a intervenit rezoluțiunea contractului din 2007 și a contractului de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. 1585/17.12.2008 de BNP D., ca efect al pactului comisoriu expres de gradul IV, menționat în articolul terț al actului adițional 1, cu repunerea părților în situația anterioară, respectiv redobândirea de către pârâții-reclamanți a proprietății depline asupra terenurilor denumite în contractul din 2007: „Terenurile 1, 2, 3, 4, 5, 6 și 7, Terenurile pentru Tratarea Apelor, Terenul de Acces și Terenul 13”, și îndrituirea pârâților-reclamanți de a solicita radierea dreptului de proprietate al reclamantei din cărțile funciare și, subsecvent, îndrituirea de a solicita intabularea dreptului de proprietate asupra acestor terenuri pe numele pârâților-reclamanți, să se constate că sunt îndrituiți să păstreze sumele deja încasate din prețul vânzării, respectiv a avansului 1, avansului 2 și ratelor 1, 2 și 3 ale restului de preț, așa cum acestea sunt prevăzute în contractul din 2007, cu titlu de daune-interese, precum și obligarea reclamantei-pârâte la plata cheltuielilor de judecată.

Prin sentința comercială nr. 1359 din 08.02.2011 a fost admisă excepția inadmisibilității și a fost respinsă cererea principală ca inadmisibilă. Prin aceeași sentință a fost respins capătul 1 din cererea reconvențională, astfel cum a fost precizată, ca inadmisibil și au fost anulate capetele 2 și 3 din cererea reconvențională precizată ca netimbrate.

Prin decizia civilă nr. 444 din 13 octombrie 2011 pronunțată de Curtea de Apel București, Secția a VI-a civilă, au fost respinse apelurile declarate de SC A. SRL și B. și C.

Prin decizia nr. 2588 din 17.05.2012, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, a fost respins ca tardiv declarat recursul formulat de pârâții B. și C. împotriva deciziei civile nr. 444 din

13 octombrie 2011 a Curții de Apel București, Secția a VI-a civilă, a fost admis recursul declarat de reclamanta SC A. SRL împotriva aceleiași decizii, fiind casată, în parte, decizia recurată și anulată, în parte, sentința comercială nr. 1359 din 8 februarie 2011 a Tribunalului București, Secția a VI-a comercială, cauza fiind trimisă la Tribunalul București, Secția a VI-a civilă, în vederea judecării pe fond a cererii principale. Celelalte dispoziții ale deciziei recurate și ale sentinței au fost menținute.

Prin sentința civilă nr. 5948 din 01.10.2013, pronunțată de Tribunalul București, Secția a VI-a civilă, în dosarul nr. x/3/2010, a fost admisă cererea și s-a constatat neîndeplinirea condiției suspensive prevăzute de primul articol din actul adițional nr. 1586/17.12.2008 la contractul de vânzare-cumpărare nr. 1870/19.12.2007, autentificate de BNP „D.”, și, pe cale de consecință, s-a constatat inexistența dreptului pârâților de a radia dreptul de proprietate al reclamantei potrivit articolului terț din actul adițional nr. 1586/17.12.2008 la Contractul de vânzare-cumpărare nr. 1870/19.12.2007 autentificat de BNP „D.”, cu privire la următoarele terenuri aflate în proprietatea reclamantei: 1) terenurile situate în Județul Dâmbovița, Comuna T., în suprafață de 152.237 mp, cu nr. cadastral 7245, înscris în CF nr. 5924 a localității T., la A+1 și respectiv în suprafață de 1.182.999 mp, cu nr. cadastral 7441, înscris în CF nr. 6146 a localității T., la A+1; 2) terenurile situate în Județul Giurgiu, după cum urmează: - 10.000 mp., cu nr. cadastral 363, înscris în CF nr. 1036 a Comunei J.; - 5000 mp., cu nr. cadastral 5744, înscris în CF nr. 519 a Comunei C.; - 33.550 mp., cu nr. cadastral 5835, înscris în CF nr. 551/ N a Comunei C.; - 4000 mp., cu nr. cadastral 2716, înscris în CF nr. 315 a Comunei C.; - 5.387 mp., cu nr. cadastral 4831, înscris în CF nr. 472 a Comunei C.; - 2.500 mp., cu nr. cadastral 5745, înscris în CF nr. 520 a Comunei C.; - 11.250 mp., cu nr. cadastral 5834, înscris în CF nr. 550/N a Comunei C.; - 5.400 mp., cu nr. cadastral 4829, înscris în CF nr. 473 a Comunei C.; - 5000 mp., cu nr. cadastral 4018, înscris în CF nr. 388 a Comunei C.; - 6.200 mp., cu nr. cadastral 5440, înscris în CF nr. 501 a Comunei C. Au fost obligați pârâții la plata către reclamantă a cheltuielilor de judecată în cuantum de 234.503,85 lei (din care 234.457,10 lei reprezintă onorariu avocat, 46 lei reprezintă taxa de timbru, iar 0,75 lei timbru judiciar).

Prin încheierea pronunțată la 4.06.2014 s-a admis cererea de îndreptare a erorii materiale strecurate în dispozitivul și considerentele sentinței, în sensul că s-a menționat, în legătură cu terenul în suprafață de 6200 mp cu nr. cadastral 5440 situat în Județul Giurgiu, că acesta este înscris în Cartea funciară nr. 501 a Comunei C., iar nu în Cartea Funciară nr. 50i a Comunei C., cum din eroare s-a trecut.

Împotriva acestei sentințe au declarat apel pârâții B. și C., cauza fiind înregistrată sub nr. x/2/2014 (x/2014) pe rolul Curții de Apel București, Secția a V-a civilă.

Prin decizia civilă nr. 1275 din 17 decembrie 2014 pronunțată de Curtea de Apel București s-a respins apelul ca nefondat.

Pentru a se pronunța astfel, instanța de apel a reținut în principal următoarele:

În ciclul procesual anterior, prin decizia nr. 2588 din 17.12.2012 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția a II-a civilă, s-a admis recursul declarat de reclamanta SC A. SRL și, în consecință, s-a casat în parte decizia recurată și s-a anulat în parte sentința apelată, trimitându-se cauza primei instanțe pentru judecarea pe fond a cererii principale.

Instanța de recurs a constatat admisibilitatea acțiunii reclamantei prin raportare la dispozițiile art. 111 C. proc. civ., astfel că acest aspect nu mai poate fi pus în discuție ulterior, față de caracterul obligatoriu al dezlegării problemei de drept date de instanța de recurs, conform art. 315 alin. (1) C. proc. civ.

Prin urmare, toate susținerile apelanților referitoare la caracterul inadmisibil al acțiunii sau la posibilitatea reclamantei de a-și satisface interesul pe calea unei acțiuni în realizare nu mai pot fi analizate, statuându-se anterior cu caracter irevocabil și obligatoriu asupra admisibilității acțiunii promovate de reclamantă în prezenta cauză.

În ceea ce privește cererea de conexare, Curtea arată că dispozițiile procedurale privitoare la conexare, cuprinse în art. 164 C. proc. civ., nu sunt imperative, ci măsura este lăsată la aprecierea instanței și trebuie aplicată în așa fel încât să ajute la realizarea drepturilor ce formează obiectul

judecății, ca scop final al procesului civil.

În cauză, s-a solicitat inițial conexarea prezentului dosar cu dosarul nr. x/120/2012 al Tribunalului Dâmbovița, Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal, în care pârâții solicitaseră constatarea rezoluțiunii contractelor de vânzare-cumpărare și restabilirea situației anterioare.

Este adevărat că între cele două pricini există o strânsă legătură, aceasta contrar concluziei primei instanțe, însă prin respingerea cererii de conexare nu se încalcă nicio dispoziție legală imperativă și nu se aduce nicio vătămare apelanților.

Între obiectul și cauza celor două pricini există astfel o strânsă legătură, ambele implicând analiza îndeplinirii sau nu a condiției suspensive stipulate de părți prin primul act adițional la contractul de vânzare-cumpărare nr. 1870/19.12.2007, însă cauzele se pot judeca și separat, fără ca drepturile și garanțiile părților circumscrise unui proces echitabil să fie încălcate ori nesocotite. Tocmai urmare a acestei intercondiționări a cauzelor, dosarul nr. x/3/2013* a fost suspendat în temeiul dispozițiilor art. 244 alin. (1) pct. 1 C. proc. civ. până la soluționarea irevocabilă a dosarului de față, evitându-se riscul pronunțării unor hotărâri contradictorii.

Totodată, Curtea de apel a constatat că prima instanță a analizat pertinent probele administrate în cauză, stabilind, în consecință, în mod corect situația de fapt și aplicând corespunzător normele de drept incidente raportului juridic dedus judecății, susținerile apelanților-pârâți din cadrul acestui motiv de apel nefiind fondate.

Interpretarea clauzelor contractuale incidente în cauză s-a realizat cu respectarea regulilor și principiilor generale de interpretare invocate de apelanți, clauza ce instituie condiția suspensivă fiind de altfel suficient de clară și neechivocă, chiar apelanții menționând în cuprinsul apelului că s-a convenit asupra obținerii documentului oficial din care să rezulte aprobarea definitivă a finanțării.

În ceea ce privește adoptarea H.G. nr. 1517/2.12.2009, în mod corect instanța de fond a constatat că aceasta nu reprezintă îndeplinirea condiției suspensive convenite de părți. O dovadă în acest sens o constituie însăși recunoașterea apelantului-pârât prin aceea că, ulterior publicării hotărârii în Monitorul Oficial, a încheiat la 14.12.2009 actul adițional nr. 2, prin care s-a agreed modificarea termenului de îndeplinire a condiției din 26.12.2009 în 5.04.2010, menționându-se în preambul că dl. B. a cerut cu bună-credință cumpărătorului o prelungire a scadenței pentru a aduce la îndeplinire condițiile care ar determina obligațiile de plată legate de ratele 4, 5 și 6.

De asemenea, instanța de apel a reținut că, față de obiectul acțiunii, nu au relevanță în cauză adresele invocate de apelanți, respectiv adresa SC E. SRL nr. 325-12-42/02.2009/DJ RIE 10740, prin care se confirmă că, prin adoptarea H.G. nr. 1517/2009, Guvernul României a aprobat cheltuielile necesare realizării investiției, și adresa nr. 5163/4.05.2010 a Consiliului Județean Dâmbovița, prin care intimată i se aducea la cunoștință că în curând se va semna contractul de finanțare între Ministerul Mediului și Dezvoltării Durabile și Consiliul Județean Dâmbovița, prin care vor fi transmise sau asigurate fondurile nerambursabile aprobate prin H.G. nr. 1517/2009.

Referitor la cheltuielile de judecată, date fiind obiectul cauzei și complexitatea acesteia, prin raportare la domeniile specifice pe care le vizează, durata procesului și activitatea prestată de avocat, instanța de apel a apreciat că nu se impune reducerea onorariului avocatului, nivelul taxelor judiciare de timbru, la care se referă apelanții, neputând constitui un criteriu în raport de care să se statueze asupra rezonabilității onorariului convenit avocatului.

Împotriva deciziei civile nr. 1275 din 17 decembrie 2014 pronunțată de Curtea de Apel București, Secția a V-a civilă, a declarat recurs B.

În ședința publică din 25 iunie 2015 recurentul a depus o cerere prin care a invocat în temeiul art. 306 alin. (2) C. proc. civ. inadmisibilitatea cererii de chemare în judecată.

În motivare a arătat că Înalta Curte de Casație și Justiție a statuat cu titlu obligatoriu caracterul inadmisibil al acțiunii introductive doar prin raportare la condiția privind imposibilitatea promovării unei acțiuni în constatare prin care se urmărește constatarea unei situații de fapt.

Recurentul mai arată că textul art. 111 C. proc. civ. instituie două condiții pentru a putea fi admisibilă o acțiune în constatare, respectiv solicitarea să vizeze constatarea unei situații de drept,

iar reclamantul să nu aibă la dispoziție o acțiune în realizare pentru a-și valorifica pretențiile, iar admisibilitatea din perspectiva celei de-a doua condiții nu a fost analizată.

În acest sens, recurentul arată că acțiunea în rezoluțiunea celei de-a treia Convenții reprezintă acțiunea în realizare pe care SC A. SRL o are la dispoziție și care atrage caracterul inadmisibil al prezentei cereri în constatare.

La același termen de judecată, respectiv 25 iunie 2015, intimata SC A. SRL a invocat excepția nulității cererii de recurs față de faptul că acesta nu este motivat.

Analizând actele și lucrările dosarului, Înalta Curte de Casație și Justiție a reținut următoarele:

În ceea ce privește excepția nulității cererii de recurs, Înalta Curte a respins-o în temeiul art. 306 alin. (2) C. proc. civ. având în vedere că admisibilitatea cererii de chemare în judecată reprezintă un motiv de ordine publică care poate fi invocat în orice stare a pricinii.

Este adevărat că art. 306 alin. (1) C. proc. civ. prevede că recursul este nul dacă nu a fost motivat în termenul legal, însă alin. (2) prevede excepția în sensul că motivele de ordine publică pot fi invocate și din oficiu de instanța de recurs, care este obligată să le pună în dezbaterea părților.

Referitor la critica recurentului încadrată în motivul de nelegalitate prevăzut de art. 304 pct. 9 C. proc. civ., în sensul că nu a fost analizată a doua condiție de admisibilitate a acțiunii în constatare, respectiv reclamantul să nu aibă la dispoziție o acțiune în realizare pentru a-și valorifica pretențiile, Înalta Curte o va înlătura. De asemenea, Înalta Curte nu își însușește nici opinia recurentului referitoare la posibilitatea reclamantei de a cere rezoluțiunea celei de-a treia Convenții.

Potrivit art. 304 pct. 9 C. proc. civ. modificarea hotărârii se poate cere când aceasta a fost lipsită de temei legal ori a fost dată cu încălcarea sau aplicarea greșită a legii.

Doctrina a statuat că hotărârea a fost dată cu încălcarea sau aplicarea greșită a legii atunci când instanța a cărei hotărâre se atacă a recurs la aplicarea dispozițiilor legale aplicabile speței, însă fie le-a încălcat, fie le-a aplicat greșit.

Din această perspectivă, precum și din perspectiva criticilor hotărârii recurate, Înalta Curte reține că aceasta a fost pronunțată în temeiul dispozițiilor legale aplicabile speței. Astfel, în mod corect instanța de apel a reținut că în ciclul procesual anterior instanța de recurs a constatat admisibilitatea acțiunii reclamantei prin raportare la dispozițiile art. 111 C. proc. civ., astfel că acest aspect nu mai poate fi pus în discuție ulterior, față de caracterul obligatoriu al dezbaterii problemei de drept date de instanța de recurs, conform art. 315 alin. (1) C. proc. civ.

Nu este lipsit de relevanță de a sublinia că în primul ciclu procesual una din criticile recurente SC A. SRL a fost aceea că instanța de apel nu a analizat condiția subsidiarității acțiunii în constatare. Or, prin admiterea recursului formulat de SC A. SRL, casarea deciziei nr. 444 din 13 octombrie 2011 a Curții de Apel București, anularea în parte a sentinței tribunalului și trimiterea cauzei în vederea judecării pe fond a cererii principale, rezultă că problema admisibilității acțiunii principale a fost tranșată în primul ciclu procesual de către instanța supremă care a stabilit posibilitatea reclamantei de a se adresa instanței de judecată cu o astfel de cerere.

În ceea ce privește critica recurentului în sensul că reclamanta are la îndemână acțiunea în rezoluțiunea celei de-a treia Convenții, Înalta Curte o va înlătura față de faptul că natura de condiție suspensivă a fost tranșată cu putere de lucru judecat de către instanța supremă în primul ciclu procesual prin decizia nr. 2588 din 17 mai 2012.

În considerentele deciziei s-a reținut fără echivoc că, față de obiectul cererii de chemare în judecată, respectiv constatarea neîndeplinirii condiției suspensive prevăzută de primul articol din Actul adițional nr. 1586 din 17 decembrie 2008 la contractul de vânzare-cumpărare nr. 1870 din 19 decembrie 2007 și, în consecință, constatarea inexistenței dreptului părților de a radia dreptul de proprietate al reclamantei potrivit articolului terț, din actul adițional la contractul de vânzare-cumpărare cu privire la terenurile aflate în proprietatea reclamantei, reiese că demersul întreprins de aceasta constă tocmai în lămurirea raportului juridic obligațional între părțile litigante.

Așadar, în prezenta cauză nu se mai poate atribui o altă calificare juridică a clauzei contractuale care formează obiectul litigios între părțile procesului, decât aceea de condiție

suspensivă.

Având în vedere considerentele arătate, Înalta Curte, în temeiul art. 312 alin. (1) C. proc. civ., a respins recursul ca nefondat.

În conformitate cu art. 274 alin. (3) C. proc. civ., față de obiectul pricinii și munca îndeplinită de avocat în această etapă procesuală, Înalta Curte a micșorat onorariul avocațial de la 44.141,02 lei, la 20.000 lei și în consecință, a obligat recurentul la plata sumei de 20.000 lei reprezentând cheltuieli de judecată intimatelor.

67. Casare cu trimitere spre rejudecare. Nerespectarea prevederilor art. 315 din Codul de procedură civilă din 1865. Consecințe

C. civ. din 1864, art. 1020, art. 1021

C. proc. civ. din 1865, art. 315

Potrivit dispozițiilor art. 315 alin. (1) C. proc. civ., în caz de casare, hotărârile instanței de recurs asupra problemelor de drept dezlegate, precum și asupra necesității administrării unor probe sunt obligatorii pentru judecătorii fondului.

Sunt încălcate dispozițiile art. 315 C. proc. civ. în cazul în care, în rejudecare, instanța de apel, fără a răspunde obiectivelor indicate de instanța de recurs necesare pentru o corectă aplicare a dispozițiilor art. 1020 C. civ., se limitează numai la analiza excepției de neexecutare din perspectiva caracterului neimputabil al refuzului de executare din partea executantului dintr-un contract de executare lucrări, fără a analiza deloc celelalte condiții prevăzute de art. 1020-1021 C. civ.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 898 din 24 martie 2015

1.1. Prin cererea înregistrată pe rolul Tribunalului București la 08.09.2010, sub nr. x/3/2010, reclamanta SC A. SRL a chemat în judecată pe pârâta SC B. SA solicitând instanței ca prin hotărârea pe care o va pronunța să constate rezilierea actului adițional nr. 3 de lucrări suplimentare încheiat în data de 01.09.2007 la contractul de Novație nr. 001/05.02.2007, să fie obligată pârâta la plata sumei de 47.900 euro, în echivalent lei la data plății efective, reprezentând contravaloarea lucrărilor neexecutate de societatea pârâtă și plătite de reclamantă în avans; să fie obligată pârâta la plata sumei de 253.870 euro, în echivalent lei la data plății efective, cu titlu de penalități de întârziere, conform art. 7.1 și 7.2 din contractul nr. C021 din 01.12.2006, de 0,5% pe zi din valoarea lucrărilor neexecutate, calculate începând cu data scadenței obligațiilor neexecutate de către pârâtă, 10.10.2007, până la data formulării cererii de chemare în judecată, respectiv la plata penalităților în continuare până la data achitării efective a debitului, cu obligarea pârâtei și la plata cheltuielilor de judecată.

În motivarea cererii, reclamanta a arătat că, la data de 01.02.2007, în calitate de cumpărătoare a încheiat cu SC C. - Comisionar Vamal SRL, în calitate de vânzătoare, contractul de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. 214/01.02.2007, contract având ca obiect imobilul constituit din teren și clădiri situat în București, str. G.P. nr. 2, sector 4.

A mai precizat reclamanta că prin același contract vânzătoarea s-a obligat să finalizeze lucrările de construcție începute, conform descrierilor, planurilor, specificațiilor tehnice cuprinse în contractele semnate de vânzător și furnizorii de materiale și servicii (art. 2-13). Pentru executarea lucrărilor respective, vânzătoarea încheiase, în calitate de beneficiar, proiectul de contract nr. C021 din 01.12.2006, iar calitatea de executant o avea societatea pârâtă. Astfel, a învederat reclamanta faptul că art. 6.2 din contractul de vânzare-cumpărare nr. 214/01.02.2007 prevedea că la data semnării contractului de vânzare-cumpărare, proiectul de contract nr. C021 din 01.12.2006 s-a

novat prin înlocuirea vânzătoarei cu cumpărătoarea. S-a încheiat așadar de către cele trei societăți, SC C. - Comisionar Vamal SRL, în calitate de vechi beneficiar, reclamanta, în calitate de nou beneficiar și societatea pârâtă în calitate de executant, contractul de novație nr. 001/05.02.2007 a contractului nr. C021 din 01.12.2006.

Întrucât raporturile cu societatea pârâtă au fost foarte bune, acest lucru a determinat-o pe reclamantă să încheie cu pârâta din cauza de față actul adițional nr. 3 la contractul de novație nr. 001/05.02.2007, prin care au fost contractate lucrări suplimentare, constând în lucrări la gospodăria de apă, respectiv casa pompelor-hidranți la obiectivul din str. P. nr. 2, sector 4, pentru un preț negociat de 47.900 Euro, sumă pentru care executantul a emis factura nr. 6810320/05.09.2007, pe care reclamanta a achitat-o în întregime.

A învederat însă reclamanta faptul că pârâta nu a executat aceste lucrări care trebuiau finalizate până la data de 10.10.2007, limitându-se la terminarea celor care făceau obiectul contractului inițial încheiat cu vechiul beneficiar, deși a încasat în întregime prețul integral pentru lucrările suplimentare.

De asemenea, date fiind aceste împrejurări, a menționat reclamanta că a fost nevoită să încheie pentru executarea aceluiași lucrări și a unor lucrări suplimentare identificate ca fiind necesare datorită modificărilor legislative în domeniul PSI, cu un alt executant SC D. SRL, respectiv contractul nr. 82/06.09.2010.

În drept s-au invocat dispozițiile art. 969, art. 1020, art. 1073 și art. 1075 C. civ.

Pârâta a depus întâmpinare la data de 24.05.2011, prin care a solicitat respingerea cererii de chemare în judecată ca neîntemeiată.

În cuprinsul întâmpinării s-a arătat, în esență, faptul că beneficiarul construcției nu i-a pus la dispoziție proiectul tehnic al lucrării și că la momentul întreruperii lucrărilor, în toamna anului 2007, societatea pârâtă executase deja 35% din actul adițional/lucrare. De asemenea, s-a precizat că în luna noiembrie 2009 a reluat executarea lucrării, iar în decembrie 2009 lucrarea era executată în proporție de 65% din actul adițional, apreciindu-se, pe cale de consecință, că nu se poate dispune în cauză rezilierea, cu atât mai mult cu cât reclamanta nu și-a executat propriile obligații, prevăzute de art. 2.1 și 6.2.2 din contractul C 021/2006. Referitor la penalitățile de întârziere, pârâta a învederat că nicio clauză din contractul părților nu prevede posibilitatea ca penalitățile de întârziere să poată depăși debitul inițial.

Pârâta a formulat și cerere reconvențională prin care a solicitat obligarea reclamantei-pârâte la plata sumei de 60.786,68 lei, sumă ce reprezintă contravaloarea garanției de bună-execuție conform art. 10.4 din contractul nr. C/01.12.2006 și art. 2.8 din contractul de novație nr. 001/05.02.2007, precum și dobânda legală aferentă până la achitarea integrală a debitului.

1.2. Prin sentința civilă nr. 1600/07.02.2012, Tribunalul București a respins ca neîntemeiate cererea de chemare în judecată și cererea reconvențională, dispunând, totodată, compensarea cheltuielilor de judecată.

Pentru a pronunța această sentință, tribunalul a reținut următoarele:

În fapt, la data de 01.12.2006 a fost încheiat proiectul de contract nr. C021 din 01.12.2006 între SC C. - Comisionar Vamal SRL, în calitate de beneficiar, și pârâta SC B. SA, în calitate de executant, ce avea ca obiect executarea, în conformitate cu cererea beneficiarului și documentația pusă la dispoziție de acesta, lucrările de construcții, instalații și rețele sanitare pentru obiectivul depozit amplasat în București, str. G.P. nr. 2, sector 4, lucrările urmând a fi executate în perioada 01.12.2006 - 30.04.2007.

Potrivit mențiunilor art. 4.1, „Beneficiarul se obligă să plătească executantului prețul total de 373.771,94 euro, fără TVA, pentru executarea și finalizarea lucrărilor, conform ofertei sale, anexa 1 la contract, acceptată de beneficiar.”

Art. 7.1 din convenția menționată mai sus stipula că „în cazul în care, deși executantul posedă documentația de execuție și condiții tehnico-materiale și financiare corespunzătoare, acesta întârzie finalizarea lucrărilor la un obiectiv, peste termenul stabilit prin contract și graficul de execuție, fără a exista condiții de forță majoră, beneficiarul este îndreptățit să aplice o penalizare de

0,5% din valoarea lucrărilor rămase de executat, la obiectivul respectiv”.

Conform prevederilor art. 8.1., rezilierea contractului se poate iniția de oricare din părțile contractante, cu un preaviz de 15 zile lucrătoare, iar în cuprinsul articolului sunt detaliate cazurile de reziliere, din inițiativa executantului/beneficiarului.

De asemenea, SC C. - Comisionar Vamal SRL, în calitate de vânzătoare, și SC A. SRL, în calitate de cumpărătoare, au încheiat contractul de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. 214/01.02.2007, obiectul contractului constituindu-l dreptul de proprietate asupra imobilului constituit din teren în suprafață de 10.437 mp, conform actelor, și clădiri, situat în București, str. G.P. nr. 2, sector 4. Imobilul a fost identificat din punct de vedere cadastral în Registrul de Carte funciară nr. 15283 N a localității București, sector 4, număr cadastral 2062/1. La data autentificării contractului, vânzătoarea SC C. - Comisionar Vamal SRL a transferat cumpărătoarei titlurile de proprietate asupra imobilelor, libere de orice sarcini, obligații, ipotece și/sau alte drepturi ale terților.

Părțile au convenit că, potrivit art. 2.13 lit. a și lit. c, cumpărătoarea se obligă să finalizeze clădirea conform descrierilor, planurilor și specificațiilor tehnice cuprinse în contractele semnate între Vânzătoare și furnizorii de materiale și servicii până la data semnării contractului, precum și în conformitate cu toate cerințele legale, autorizația de proiectare, proiectele de investiție aprobate și autorizația de construire, respectiv va asigura finalizarea lucrărilor de construcție conform contractului, prin asigurarea de materiale de bună calitate, muncitori și alte resurse necesare. Se mai menționa în contractul de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. 214/01.02.2007 faptul că la data semnării acestuia proiectul de contract nr. C021 din 01.12.2006 este novat prin înlocuirea vânzătoarei cu cumpărătoarea.

Prin contractul de novație nr. 001 încheiat la data de 05.02.2007 între SC A. SRL, SC C. - Comisionar Vamal SRL și SC B. SA s-a stabilit preluarea, de către noul beneficiar, a tuturor drepturilor și obligațiilor pe care vechiul beneficiar și le-a asumat prin contractul de construire. De asemenea, s-a convenit asupra contractului de construire, că acesta rămâne valabil și își produce în continuare efectele în raport cu noul beneficiar și cu executantul.

Prin actul adițional nr. 3 de lucrări suplimentare încheiat în data de 01.09.2007 la contractul de novație nr. 001/05.02.2007, reclamanta SC A. SRL, în calitate de beneficiar, și pârâta-reclamantă SC B. SA, în calitate de executant, au agreeat continuarea relațiilor comerciale în sensul executării lucrărilor la gospodăria de apă, respectiv casa pompelor-hidranți, la obiectiv din str. G.P. nr. 2, sector 4, conform devizului ofertă negociat și acceptat de beneficiar, lucrări necuprinse în contractul de novație nr. 001/05.02.2007, mandatate de către beneficiar. S-a stabilit că valoarea lucrărilor suplimentare executate și necuprinse în contractul de novație nr. 001/05.02.2007 este de 47.900 euro exclusiv TVA, conform devizului ofertă anexat, ce a devenit parte integrantă din contract, iar durata de finalizare a lucrărilor de gospodărie a apelor, ce fac obiectul actului adițional a fost stabilită la 10 octombrie 2007. La pct. V. s-a menționat în cuprinsul art. 5.1 că toate celelalte prevederi, condiții, clauze, termene stipulate în contractul de novație nr. 001/2007 rămân valabile și neschimbate.

Tribunalul a reținut că poziția pârâtei a fost clar exprimată în sensul că în cursul lunii decembrie 2009 lucrarea era executată în proporție de 65% din actul adițional, apreciind, pe cale de consecință, că nu se poate dispune în cauză rezilierea, cu atât mai mult cu cât reclamanta nu și-a executat propriile obligații, prevăzute de art. 2.1 și 6.2.2 din contractul C 021/2006. Din acest punct de vedere, tribunalul a constatat că, deși prin cererea de chemare în judecată, reclamanta a susținut că societatea pârâtă nu a executat acele lucrări care trebuiau finalizate până la data de 10.10.2007, limitându-se la terminarea celor care făceau obiectul contractului inițial încheiat cu vechiul beneficiar, deși a încasat în avans întregul preț pentru lucrările suplimentare, respectiv a constatat la 23.11.2009 lipsa totală a lucrărilor, din cuprinsul corespondenței purtate între cele două părți rezultă totuși alte împrejurări.

Prima instanță a arătat că a existat o executare, cel puțin parțială, din partea pârâtei a lucrărilor care au făcut obiectul actului adițional nr. 3 de lucrări suplimentare încheiat la data de

01.09.2007, apreciind că poziția procesuală adoptată de către reclamantă în sensul negării oricăror lucrări executate de către este contrazisă de chiar conținutul corespondenței la care se face trimitere.

Pe de altă parte, s-a arătat că reclamanta a făcut dovada achitării sumei de 47.900 de euro, reprezentând contravaloarea facturii fiscale nr. 6810320/05.09.2007, tribunalul reținând că în caz de neîndeplinire de către una dintre părțile raportului contractual sinalagmatic a obligațiilor sale, cealaltă poate solicita, ca și sancțiune a neexecutării culpabile a contractului, rezoluțiunea acestuia, în ipoteza contractelor cu execuție instantanee, sau rezilierea, în ipoteza neexecutării contractelor cu execuție succesivă, aceasta din urmă făcând să înceteze efectele contractului numai pentru viitor, lăsând neatinse prestațiile succesive care au fost făcute anterior rezilierii.

Potrivit dispozițiilor art. 8.1.2.3 din Proiectul de contract nr. C 021 din 01/12.2006, rezilierea contractului se poate iniția la inițiativa beneficiarului dacă executantul execută lucrări de proastă calitate sau cu materiale necorespunzătoare, deși a fost avertizat în scris despre aceasta.

Date fiind aspectele relevante din cuprinsul considerentelor, întrucât din datele dosarului există dovezi că a existat o executare, fie și parțială din partea debitoarei, în condițiile în care nu au fost indicate de către niciuna dintre părți lucrările efectiv prestate pentru a putea fi centralizate și verificate, pentru a se aprecia cu privire la caracterul esențial/neesențial al lucrărilor neexecutate, instanța a constatat că nu se impune rezilierea actului adițional nr. 3 de lucrări suplimentare încheiat la data de 01.09.2007, respectiv repunerea părților în situația anterioară prin obligarea părții la restituirea sumei de 47.900.

2.1. Împotriva acestei sentințe a formulat apel SC A. SRL numai cu privire la modalitatea de soluționare a cererii principale, solicitând schimbarea sentinței în sensul admiterii acțiunii sale.

În motivare, apelanta a susținut că hotărârea primei instanțe relevă o insuficientă analiză a probatoriului administrat în cauză ce a condus la reținerea unei situații de fapt inexacte. Astfel, a precizat că a probat plata prețului, dar nu ar fi putut proba faptul negativ al neexecutării lucrărilor de către pârâtă decât prin dovedirea executării aceluiași lucrări cu o altă societate, proba cu expertiză fiind respinsă în mod nejustificat. Totodată, afirmațiile pârții privind executarea, fie și parțială a lucrărilor nu au fost susținute de probe administrate în cauză, existând o interpretare eronată a conținutului corespondenței dintre părți.

Apelanta a mai susținut că instanța de fond, interpretând în mod eronat clauzele contractului, a înlăturat în mod greșit efectele clauzei penale, considerând că aceasta privea doar situația executării parțiale a contractului, nu și pe cea a neexecutării totale.

În fine, a mai arătat apelanta că dispozitivul sentinței atacate nu este în concordanță cu considerentele acesteia. Astfel, în măsura în care se reține că doar o parte a pretențiilor sale sunt dovedite, în sensul că lucrările au fost parțial executate, în opinia apelantei s-ar fi impus ca instanța să admită în parte cererea sa. Neexecutarea parțială este recunoscută chiar de către pârâtă, care a menționat că lucrările sunt în prezent realizate în proporție de 65%.

Intimata a depus întâmpinare, solicitând respingerea apelului ca nefondat și menținerea sentinței atacate ca legală și temeinică.

Astfel, a arătat intimata că nu a contestat achitarea prețului contractului de către apelanta-reclamantă, însă că rata a doua a plății a fost achitată abia în anul 2009, la aproximativ doi ani de la data fixată pentru finalizarea lucrării, 10.10.2007. Or, plata presupunea și cumpărarea materialelor necesare, ceea ce a constituit un prim impediment la începerea lucrării. Ulterior, astfel cum rezultă din corespondență, părțile au convenit continuarea lucrărilor, iar nu sistarea lor. Susține intimata că lucrarea nu a fost finalizată întrucât beneficiarul nu i-a pus la dispoziție proiectul tehnic, nefiind primite avizul și documentația prevăzute de lege.

În opinia intimatei, proba cu expertiză nu era utilă cauzei, aceasta neputând fi admisă pentru probarea unui fapt negativ sau a unui fapt care nu a format obiectul cererii de chemare în judecată.

A mai arătat intimata că în mod corect prima instanță prevederile contractului C 021/01.12.2006, apelanta nedovedind că a pus la dispoziția intimatei documentația necesară. În ceea ce privește penalitatea pentru partea de lucrare neefectuată, aceasta nu a făcut obiectul procesului.

În fine, a susținut intimata că nu există contradicția afirmată de apelantă între considerentele și dispozitivul sentinței, întrucât nu s-au dovedit nici culpa ei și nici punerea sa în întârziere

2.2. Prin decizia civilă nr. 90 din 20.03.2013, Curtea de Apel București a respins apelul ca nefondat și a obligat apelanta să plătească intimitei 700 lei cu titlul de cheltuieli de judecată.

Pentru a pronunța această decizie, curtea a reținut că prima instanță a reținut în mod corect situația de fapt și a dat relevanța cuvenită normelor juridice incidente în speță, considerentele hotărârii atacate oferind o amplă analiză în fapt și în drept relevantă în pronunțarea sentinței atacate.

În acest cadru, instanța de fond a stabilit în mod corect conținutul raportului juridic dintre părți efectele față de acestea derivând din principiul forței obligatorii a contractului, precum și cadrul procesual cu care a fost investită. Astfel, apelanta-reclamantă a promovat o acțiune în reziliere pentru neexecutare totală a actului adițional, iar potrivit principiului disponibilității instanța de judecată era ținută nu numai de obiectul cu care părțile au înțeles să o investească, cât și de cauza acțiunii, respectiv neexecutarea totală a prestațiilor asumate prin contract, care a fost însă infirmată de probele administrate în cauză și de cele suplimentare din apel.

Conduita procesuală a apelantei s-a menținut în calea de atac, continuând să solicite rezilierea pentru neexecutare totală, motiv pentru care nu se poate susține culpa primei instanțe în neanalizarea rezilierii contractului din prisma unei neexecutări parțiale, care ar fi constituit cauza unei alte acțiuni.

Totodată, curtea a considerat că prima instanță a interpretat în mod corect efectele clauzei penale inserate în art. 7.1 și 12.1 din contractul nr. C021 în raport de premisele acțiunii care a fost înregistrată de reclamantă. Fiind expres prevăzute de părți pentru situația neexecutării parțiale, efectele acestor clauze nu ar fi putut fi extinse pentru premisa neexecutării totale invocate de reclamantă în motivarea acțiunii, neexistând din această perspectivă nicio contradicție între considerente și dispozitivul hotărârii atacate.

3. Prin decizia civilă nr. 3543 din 23.10.2013, Înalta Curte de Casație și Justiție a admis recursul declarat de către apelanta-pârâtă SC A. SRL, și, casând decizia atacată, a trimis cauza spre rejudecare aceleiași instanțe.

Pentru a pronunța această decizie, Înalta Curte a reținut următoarele:

Recurenta-reclamantă a solicitat, prin cererea de chemare în judecată, constatarea rezilierii actului adițional nr. 3 din 1 septembrie 2007 la contractul de novăție nr. 001 din 5 februarie 2007 și, pe cale de consecință, restituirea prețului lucrărilor ce au făcut obiectul acestui act adițional, preț achitat în avans, lucrările nefiind executate de intimata-pârâtă.

În urma administrării probelor, s-a constatat că intimata a executat o parte din lucrări în valoare de 6.940 euro, valoarea totală a lucrărilor ce urmau a fi executate fiind de 47.900 euro, sumă achitată în avans de către recurentă. Pornind de la aceste constatări, instanța de apel a apreciat că nu poate fi dispusă rezilierea contractului întrucât recurenta-reclamantă a invocat o neexecutare totală a contractului, dovedită fiind o neexecutare parțială, o soluție în acest sens ar încălca principiul disponibilității părților în procesul civil.

Caracterul total sau parțial al neexecutării poate fi analizat în funcție de un criteriu cantitativ sau în funcție de un criteriu calitativ. Neexecutarea poate să fie totală dacă debitorul nu a executat niciuna dintre obligațiile asumate sau dacă defectele calitative ale prestației sunt atât de mari încât lipsesc prestația de orice valoare economică sau de orice interes pentru creditor. Dimpotrivă, neexecutarea va fi parțială dacă debitorul a executat o anumită cantitate din prestațiile asumate sau a executat integral aceste prestații, dar în mod defectuos, astfel încât, deși se păstrează interesul creditorului, totuși valoarea lor economică este diminuată în raport cu ceea ce s-a contractat inițial.

Deși neexecutarea este parțială din punct de vedere cantitativ sau calitativ, din punct de vedere juridic ea poate fi totuși considerată ca totală, ca urmare nici rezilierea nu poate fi decât totală.

Cu toate că în considerentele hotărârii atacate instanța de apel a reținut că a existat o neexecutare parțială, a refuzat să analizeze îndeplinirea condițiilor rezilierii contractului motivat

exclusiv de limitarea cauzei acțiunii la neexecutarea totală a contractului. Astfel, era obligația instanței de judecată de a verifica și de a aprecia în ce măsură neexecutarea obligației este importantă și gravă, având în vedere că nu orice executare parțială justifică aplicarea unei asemenea sancțiuni.

Neanalizând aceste aspecte instanța de apel a făcut o interpretare greșită și a principiului disponibilității, nerespectând dreptul de opțiune al creditorului prevăzut de art. 1021 C. civ. potrivit căruia „partea în privința căruia angajamentul nu s-a executat are alegerea sau să silească pe cealaltă parte a executa convenția, când este posibil, sau să îi ceară desființarea, cu daune-interese”.

4. În rejudecarea apelului după casarea cu trimitere, Curtea de Apel București, Secția a VI-a civilă, a pronunțat decizia civilă nr. 398/05.06.2014 prin care a respins apelul reclamantei SC A. SRL și a obligat această parte la plata cheltuielilor de judecată solicitate de intimată.

Pentru a pronunța această decizie, curtea de apel a pornit de la principiul că, pentru a se putea dispune rezoluțiunea/rezilierea judiciară unui contract, este necesar a fi îndeplinite cumulativ următoarele condiții: una dintre părți să nu își fi executat, total sau parțial, obligațiile contractuale; neexecutarea să fi fost imputabilă părții care nu și-a îndeplinit obligația; debitorul obligației neexecutate să fi fost pus în întârziere, în condițiile prevăzute de lege.

Cu referire la cea de-a doua condiție, a reținut că partea căreia i se opune sancțiunea nu poate fi considerată în culpă dacă ea a invocat în mod întemeiat excepția de neexecutare a contractului.

Deși prin întâmpinarea depusă la prima instanță pârâta a formulat apărări care se circumscriu excepției de neexecutare, arătând că beneficiarul construcției nu i-a pus la dispoziție proiectul tehnic al lucrării și că reclamanta nu și-a executat propriile obligații, prevăzute de art. 2.1 și 6.2.2 din contractul C 021/2006, prima instanță s-a limitat la analiza primei condiții, respectiv existența unei neexecutări totale sau parțiale, și, constatând-o neîndeplinită, față de caracterul cumulativ al condițiilor rezilierii, nu a trecut și la analiza celor următoare.

Prin decizia pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție în recurs s-a statuat exclusiv asupra chestiunii de drept a neexecutării totale sau parțiale, reținându-se refuzul instanței de apel de a analiza îndeplinirea condițiilor rezilierii contractului, motivat exclusiv de limitarea cauzei acțiunii la neexecutarea totală a contractului.

Întrucât și prin întâmpinarea la apel intimata-pârâtă a reiterat apărările circumscrise excepției de neexecutare a contractului, susținând că lucrarea nu a fost finalizată întrucât beneficiarul nu i-a pus la dispoziție proiectul tehnic, nefiind primite avizul și documentația prevăzute de lege, în rejudecarea apelului se impune a fi analizată această chestiune.

A rezultat din probele administrate și a fost necontestat de părți că în relațiile dintre ele se aplica, în completarea dispozițiilor actului adițional nr. 3 de lucrări suplimentare din 01.09.2007 a cărui reziliere se solicită, dispozițiile contractului nr. C 021 din 01.12.2006.

Potrivit art. 2.1. din contractul nr. C 021 din 01.12.2006, executantul urma să execute instalații și rețele sanitare pe baza documentației puse la dispoziție de beneficiar, rezultând așadar că beneficiarul își asuma obligația corelativă de a pune la dispoziția executantului această documentație. De asemenea, potrivit art. 6.2.1. din același contract, beneficiarul se obliga să obțină, la începerea lucrărilor, toate autorizațiile și avizele necesare în vederea execuției lucrărilor, iar, conform art. 6.2.2. lit. d, să pună la dispoziția executantului, fără plată, întreaga documentație necesară pentru execuția lucrărilor contractate.

Instanța de apel a observat, de asemenea, că prin actul adițional nr. 3 de lucrări suplimentare încheiat în data de 01.09.2007, astfel cum indică chiar titlul acestuia și cum se arată în mod explicit la art. 2.1, părțile au convenit asupra executării unor lucrări noi, necuprinse în contractele inițiale.

Prin răspunsul la întâmpinare depus la dosarul de fond, apelanta-reclamantă nu contestă faptul că nu a obținut noi documentații, însă afirmă că obiectul actului adițional nu reprezintă o lucrare aparte de cele contractate inițial, documentația de execuție și autorizația de construire pe baza cărora ar fi trebuit executat actul adițional fiind cele inițiale.

Or, această afirmație este contrazisă în primul rând chiar de conținutul explicit al actului

adițional, însușit de apelanta-reclamantă, care indica în mod expres că lucrările contractate nu au fost cuprinse în contractele anterioare, astfel încât nu se poate presupune că ele au fost acoperite de documentația și autorizația de construire inițiale.

Unica autorizație de construire, cu nr. 676/65271, prezentată de apelanta-reclamantă datează din 29.09.2006, iar proiectul care o însoțește poartă data 17.05.2006. Aceste documente existau, așadar, la momentul încheierii tuturor contractelor prezentate în dosar, astfel încât se impune prezumția că toate aceste contracte vizau lucrările indicate în această autorizație și proiectul care o însoțea. Prin urmare, în virtutea art. 2.1. din actul adițional, lucrările indicate în autorizația de construire și proiectul prezentat de apelanta-reclamantă sunt excluse din obiectul actului adițional a cărui reziliere se solicită.

Nu în ultimul rând, intimata-pârâtă a afirmat prin întâmpinarea depusă în fața instanței de fond că beneficiarul construcției nu îi pusese la dispoziție, până la acel moment, proiectul tehnic al lucrării, document diferit de autorizația de construire.

Așa cum s-a dedus din interpretarea art. 1082 C. civ, în materie contractuală, sarcina dovedirii executării obligației revine debitorului, creditorul nefiind ținut să probeze decât existența obligației. Prin urmare, apelanta-reclamantă avea obligația de a dovedi atât executarea obligației sale de obține, la începerea lucrărilor, toate autorizațiile și avizele necesare în vederea execuției lucrărilor, cât și executarea obligației distincte de a pune aceste documente la dispoziția la dispoziția executantului, fără plată. O asemenea dovadă nu a fost însă administrată în speță. Faptul că intimata-pârâtă a executat o parte din lucrări în lipsa documentelor nu o exonerează pe apelanta-reclamantă de propria obligație asumată prin contract și nu constituie un impediment la invocarea, ulterior, a excepției de neexecutare, astfel că nu poate fi primită susținerea apelantei-reclamante în acest sens.

Așadar, neexecutarea parțială de către intimata-pârâtă a obligației sale nu este una culpabilă, ci este justificată de invocarea excepției de neexecutare a contractului sinalagmatic, astfel încât nu este îndeplinită una dintre condițiile necesar a fi întrunite cumulativ pentru ca rezilierea să opereze.

5.1. Împotriva acestei decizii, reclamanta SC A. SRL a declarat recurs solicitând modificarea în tot a deciziei apelate, admiterea apelului, schimbarea sentinței în parte și, evocând fondul, admiterea cererii de chemare în judecată.

Motivele recursului au fost încadrate în dispozițiile art. 304 pct. 7, 8 și 9 C. proc. civ.

În cadrul primului motiv de recurs, recurenta a arătat că decizia atacată cuprinde motive contradictorii ori străine de natura pricinii.

Se arată că exigențele unei motivări de natură a reprezenta considerentul unui examen complet al cauzei, statuate prin art. 261 alin. (1) pct. 5 C. proc. civ. au fost încălcate, afectând actul de procedură final al judecării cu nulitate.

În concret, instanța de apel a aplicat numai prezumții simple rezultate dintr-o interpretare greșită a obligațiilor părților. S-a considerat astfel că era în sarcina reclamantei să pună la dispoziția intimatei autorizații și avize necesare realizării lucrărilor convenite prin actul adițional nr. 3 la contractul de novație nr. 001/05.02.2007, dar această concluzie este total greșită, deoarece toată documentația necesară s-a aflat la dispoziția SC B. SA și a făcut obiectul proiectului de execuție nr. 56/206 întocmit de SC D. SRL.

Lucrările contractate prin actul adițional nr. 3 nu reprezintă lucrări independente de cele stabilite prin contractul inițial, astfel că nu se impunea, pentru realizarea acestora, obținerea unor noi autorizații de construire. Raportarea actului adițional la prevederile actului principal nu justifica concluzia că erau necesare documentații tehnice noi. Acest lucru reiese fără putință de tăgadă și din devizele de ofertă propuse de executant la încheierea actului adițional nr. 3/2007, în care se prevedeau în detaliu lucrările ce urmau a fi executate, materialele necesare cu cantități și prețuri precise. În plus, raportul de expertiză efectuat în cauză a relevat că instalațiile hidraulice care fac obiectul actului adițional nr. 3 la contractul de novație nr. 001/05.02.2007 se executau în baza proiectului predat de către beneficiar și că aceste lucrări nu fuseseră realizate cu respectarea prevederilor proiectului.

În temeiul acestor argumente, recurenta a arătat că instanța de apel nu a arătat ce avize sau documente tehnice suplimentare erau necesare pe lângă cele aflate la dosarul de fond, limitându-se doar la a exclude valabilitatea acestor avize pentru realizarea lucrărilor care făceau obiectul actului adițional nr. 3 la contractul de novație nr. 001/05.02.2007. De asemenea, instanța de apel nu a arătat de ce a îndepărtat din dosar răspunsurile cu caracter tehnic, concretizate în expertiză, care nu au fost combătute de părți, reținând doar că în sarcina reclamantei exista o asemenea obligație.

Al doilea motiv al recursului a constat, în opinia recurente, în greșita aplicare a dispozițiilor art. 1020-1021 C. civ.

Astfel, analizând îndeplinirea condițiilor necesare pentru incidența în cauză a rezoluțiunii, instanța de apel a considerat că nu este îndeplinită condiția ca neexecutarea să fie în culpa intimatei, apreciind și că este justificată invocarea excepției de neexecutare din partea SC B. SA.

Recurenta susține că a demonstrat în fața instanței că intimata nu și-a îndeplinit obligațiile contractuale, că neexecutarea era imputabilă SC B. SA, culpa acesteia fiind și prezumată potrivit art. 1082 C. civ. și că aceasta fusese anterior pusă în întârziere, în condițiile art. 1079 C. civ.

Cu toate acestea, în rejudecare, instanța de apel nu a plecat de la indicațiile oferite de instanța de casare, analizând cu prioritate o altă condiție considerată necesară pentru pronunțarea rezilierii pe cale judiciară. Interpretând greșit dispozițiile legale evocate, recurenta a afirmat că instanța de apel a apreciat că intimata a invocat corect excepția de neexecutare a contractului și a exonerat această parte de obligațiile asumate.

Acest raționament este însă invalidat de doctrina și practica judiciară. Chiar dacă s-ar accepta ideea că recurente îi revenea sarcina de a pune la dispoziția intimatei o documentație nouă, deși acest lucru nu a fost niciodată invocat în cursul derulării proiectului, acest lucru reprezintă un impediment disproporționat de mic în planul importanței obligațiilor, comparativ cu refuzul de executare opus de intimată. Tot astfel, instanța de apel nu a analizat dacă neexecutarea unei obligații accesorii justifică refuzul de executare a unei obligații principale, pentru a putea fi opusă cu succes de către intimată o eventuală excepție de neexecutare.

Se mai arată că opunerea unei excepții de neexecutare trebuie făcută cu bună-credință și aceasta presupune să fie evaluată în funcție de importanța și gravitatea neexecutării și că trebuie acceptat și că partea contractuală afectată de neexecutarea contractului este îndreptățită la o justă reparație în măsura culpei cocontractantului.

Al treilea motiv al recursului se referă la greșita interpretare a actului juridic dedus judecății și schimbarea naturii ori a înțelesului său lămurit.

Recurenta arată că judecătorului nu îi este permis să treacă peste termenii conveniți în contract stabilind drepturi și obligații noi, atribuind astfel actului juridic un înțeles nou, diferit de cel voit de părți, ori deturnând înțelesul lămurit al acestuia.

Acest principiu a fost încălcat de către instanța de apel atunci când, analizând semnificația art. 2.1 și 6.2.1 din proiectul de contract nr. C021 din 01.12.2006 în relație cu actul adițional nr. 3 la contractul de novație nr. 001/05.02.2007 a considerat că este presupusă obligația SC A. SRL de a face demersuri pentru obținerea unor noi documentații și avize pentru executarea obiectului actului adițional. O asemenea obligație nu a existat în sarcina recurente ca urmare a încheierii actului adițional, toată documentația tehnică necesară pentru aducerea la îndeplinire a contractului fiind predată, așa cum se stipulează în art. 2.1 al contractului inițial.

5.2. Intimata SC B. SA nu a formulat în cauză întâmpinare, dar a depus note de concluzii, solicitând respingerea recursului ca nefondat.

Intimata a arătat că instanțele au făcut o apreciere corectă a probelor cauzei statuând că reclamanta nu și-a îndeplinit obligațiile contractuale, întrucât proiectul nr. 56/2007 la care face referire recurenta nu includea realizarea lucrărilor de construcție a instalațiilor hidraulice, astfel încât întreaga motivare a recursului este lipsită de substanță. Intimata a mai arătat că nu se poate ignora că nu există răspundere fără culpă, potrivit dispozițiilor art. 998 C. civ., dar și că termenul de predare a lucrării aferente actului adițional nr. 3 la contractul de novație nr. 001/05.02.2007 a fost devansat prin voința părților.

5.3. Recursul a fost admis, iar, în raport cu considerentele ce vor fi redată în continuare, decizia atacată a fost casată, iar cauza trimisă aceleiași instanțe pentru rejudecarea apelului.

Înalta Curte arată, în răspunsul formulat la primul motiv al recursului, că analiza excepției de neexecutare opusă de pârâtă în acțiunea având ca obiect desființarea contractului sinalagmatic nu poate reprezenta o deturnare a acțiunii de la cauza litigiului, pentru a fi considerată, în planul motivării, ca fiind străină cauzei.

Pe de altă parte, plecând de la substanța argumentelor oferite de recurentă pentru susținerea primului său motiv de recurs, Înalta Curte reține că partea a avut în vedere o motivare insuficientă, bazată numai pe prezumții simple, de natură a afecta corectitudinea raționamentului judiciar în operațiunea de stabilire a situației de fapt. Recurenta a considerat astfel că interpretând probele și conținutul clauzelor proiectului de contract nr. C021 din 01.12.2006 la care s-a adăugat actul adițional nr. 3 instanța a dedus, pe cale de prezumție, că suplimentar proiectului nr. 56/2006 și autorizațiilor și avizelor tehnice deja predate pârâtei-intimate, erau necesare alte documente pentru realizarea lucrării contractate suplimentar, în lipsa cărora nu se poate imputa SC B. SA neexecutarea obligațiilor contractuale. Aceasta întrucât, obiectul actului adițional nr. 3 la contractul de novație nr. 001/05.02.2007 nu se concretiza într-o lucrare distinctă de cea inițială, lucru care se susține și pe devizele de ofertă propuse chiar de executant pentru realizarea lucrărilor la instalația hidraulică și pe concluziile raportului de expertiză tehnică efectuat în cauză, raport însușit de părți.

În substanța sa, această critică vizează, de fapt, modalitatea stabilirii situației de fapt de către prima instanță prin modul de interpretare a probelor administrate, astfel încât, recunoscând calitatea de mijloc de probă inclusiv prezumțiilor, Înalta Curte consideră necesar a reaminti că în recurs se realizează exclusiv un control de legalitate a hotărârii, astfel încât repunerea în discuție a modului de interpretare a probelor nu este posibilă.

Este, însă, fondată critica referitoare la insuficiența motivării deciziei instanței de apel în măsura în care recurenta arată că nu s-au argumentat concluziile esențiale în planul soluției, referitoare la necesitatea obținerii unei noi documentații tehnice, în măsura în care instanța nu a explicat ce documente, avize și autorizații erau necesare suplimentar celor predate în mod necontestat încă la începutul contractului, în anul 2006.

Deși această insuficiență în planul motivării derivă din modalitatea interpretării dispozițiilor art. 2.1 din proiectul de contract nr. C021 din 01.12.2006, Înalta Curte arată că era necesar, urmare dezbaterilor, ca instanța de apel să dea un răspuns complet al motivelor pentru care a considerat că documentația inițială, predată executantului, era insuficientă pentru executarea lucrărilor care făceau obiectul actului adițional - lucrări la casa pompelor de hidranți -, ori ce documente tehnice erau necesare a fi obținute suplimentar, în raport cu care refuzul de executare al intimatei a fost justificat. Totodată, era necesară motivarea instanței de fond referitoare la caracterul independent al lucrării de construcție a instalațiilor hidraulice în raport cu lucrarea inițial contractată, independența apreciată și din punct de vedere tehnic, aceasta și în lumina comportamentului SC B. SA de a fi executat o parte a lucrărilor aferente actului adițional în lipsa pretinselor documente necesare.

Instanța de recurs mai arată că este fondată critica recurentei potrivit căreia lipsa acestor motive de natură a explica în mod complet silogismul judiciar care a justificat concluzia temeiniciei excepției opuse de către intimată, reprezintă o analiză incompletă a cauzei aptă să afecteze valabilitatea actului de procedură, hotărârea atacată.

Este, de asemenea, fondată a doua critică din recurs referitoare la greșita aplicare a legii.

Temeinicia criticii derivă în primul rând din nerespectarea, cu prilejul rejudecării apelului, a indicațiilor stabilite în decizia de casare nr. 3453/23.10.2013 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție.

Potrivit art. 315 C. proc. civ., instanța de fond avea îndatorirea de a analiza nu doar caracterul total sau parțial al executării prin raportare la un criteriu cantitativ, ci și evaluarea calității executării parțiale, a caracterului esențial al obligațiilor neexecutate de către pârâtă, valoarea economică a prestației executate pentru a se aprecia, în funcție de importanța acestora, relevanța lor în derularea contractului și incidența sancțiunii rezilierii. Totodată, s-a reținut în

decizia de casare că în primul apel instanța a refuzat analiza îndeplinirii celorlalte condiții ale rezilierii.

Or, la pronunțarea deciziei nr. 398/05.06.2014, hotărârea instanței de recurs nu a fost respectată, aceasta semnificând o încălcare a legii. Analiza instanței de apel în rejudecare s-a limitat numai la analiza excepției de neexecutare, fără a răspunde obiectivelor indicate de instanța de recurs, necesare pentru o corectă aplicare a dispozițiilor art. 1020 C. civ. Din acest punct de vedere, hotărârea instanței de apel a analizat doar caracterul neimputabil al refuzului de executare al intimatei, considerând că aceasta s-a întemeiat justificat pe lipsa documentației tehnice, a avizelor și autorizațiilor impuse de lege, documente a căror procurare și comunicare erau în sarcina reclamantei.

Nu au fost deloc analizate celelalte condiții prevăzute de art. 1020-1021 C. civ., iar instanța nu și-a întemeiat hotărârea plecând de la cercetările impuse de aceste texte de lege care reglementează instituția rezilierii contractelor bilaterale. Astfel, nu a fost evaluată dimensiunea neexecutării obligației părții, modul de operare a pactului comisoriu prevăzut de părți în art. 8.1.2.3 din proiectul de contract nr. C021 din 01.12.2006, caracterul justificat al refuzului de executare în planul contractului.

Aceasta imprimă deciziei recurate pe lângă consecința unei insuficiente motivări și pe cea a aplicării greșite a legii.

A treia critică din recurs se justifică pe argumentul interpretării greșite a contractului, prin deturnarea voinței părților. Astfel, recurenta apreciază că evocarea dispozițiilor art. 6.2.1 și art. 2.1 din proiectul de contract nr. C021 din 01.12.2006 în legătură cu actul adițional nr. 3 la contractul de novație nr. 001/05.02.2007 a impus concluzia că reclamanta SC A. SRL are responsabilitatea elaborării documentației tehnice și obținerii avizelor și autorizațiilor pentru executarea lucrărilor care fac obiectul actului adițional.

Înalta Curte arată că al treilea motiv al recursului, astfel cum este argumentat, nu este întemeiat.

Interpretarea clauzelor evocate nu s-a făcut prin deturnarea înțeleșului vădit al convenției și nici nu a reprezentat o eludare a voinței părților sau o schimbare a obiectului contractului, înțeleșă ca sumă a drepturilor și obligațiilor pe care părțile și le-au stabilit la încheierea contractului.

Astfel, dacă această documentație va fi identificată ca necesară pentru executarea obiectivului casa pompelor de hidranți, aferentă actului adițional nr. 3 la contractul de novație nr. 001/05.02.2007, în temeiul clauzelor evocate, aceasta este în sarcina beneficiarului lucrării, adică al reclamantei. Această concluzie reprezintă rezultatul interpretării corecte a convenției părților, respectiv a art. 5.1 din actul adițional nr. 3 la contractul de novație nr. 001/05.02.2007.

Rămâne, însă, potrivit considerentelor anterior redate, să se stabilească, printr-un examen complet al cauzei, dacă, după natura lucrărilor contractate prin actul adițional, aceste documente suplimentare erau necesare față de datele proiectului tehnic și documentația preexistentă, importanța lor în executarea contractului, precum și dacă părțile au prefigurat necesitatea obținerii acestora ca obligație esențială și determinantă pentru angajamentul asumat al executantului.

De aceea, pentru toate considerentele arătate, având în vedere că instanța de recurs apreciază că în apel nu s-a făcut un examen complet al cauzei, recursul a fost admis, potrivit dispozițiilor art. 304 pct. 7 și 9 C. proc. civ., iar în conformitate cu dispozițiile art. 312 alin. (3) și (5) C. proc. civ., decizia atacată a fost casată, iar cauza trimisă instanței de apel, pentru rejudecare.

Totodată, față de efectul casării cu trimitere a cauzei la instanța de apel, vor fi soluționate în apel și cererile accesorii ale părților vizând cheltuielile de judecată efectuate în procedura recursului.

68. Recurs promovat împotriva hotărârii de respingere a cererii de revizuire întemeiată pe dispozițiile art. 322 pct. 7 din Codul de procedură civilă din 1865. Condiții și efecte

C. proc. civ. din 1865, art. 304 pct. 9, art. 322 pct. 7

În cazul în care instanța investită cu soluționarea unei cereri de revizuire formulată în temeiul art. 322 pct. 7 C. proc. civ. a examinat condițiile de admisibilitate prevăzute de lege, reținând că nu există tripla identitate de părți, obiect și cauză între cele două hotărâri pretins contradictorii, având în vedere că prin decizia pronunțată în cel de-al doilea litigiu s-a examinat excepția autorității de lucru judecat a primei hotărâri, excepție asupra căreia instanța s-a pronunțat în sensul respingerii reținându-se că obiectul celor două litigii este diferit, reevaluarea acestei autorități din perspectiva dispozițiilor art. 322 pct. 7 C. proc. civ. echivalează cu o rejudecare a recursului și transformarea revizuirii în cale de reformare, ceea ce apare ca inadmisibil în sistemul de drept actual.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 768 din 10 martie 2015

Prin decizia civilă nr. 130 din 2014 din 19 noiembrie 2014, Curtea de Apel Pitești, Secția I civilă, a respins cererea de revizuire formulată de revizuentul A. împotriva deciziei civile nr. 2986 din 17 decembrie 2013 a Tribunalului Argeș.

În argumentarea soluției pronunțate, instanța de revizuire a reținut că prin cererea de revizuire, revizuentul A. a solicitat, în contradictoriu cu intimații Comisia locală de fond funciar V., Comisia județeană de fond funciar Argeș, B. și Primarul Comunei V. -C., revizuirea deciziei civile nr. 2986 din 17 decembrie 2013 pronunțată de Tribunalul Argeș în dosarul nr. x/205/2012.

În motivarea cererii de revizuire, întemeiată în drept pe dispozițiile art. 322 pct. 7 C. proc. civ., revizuentul a arătat, în esență, că decizia civilă nr. 2986 din 17 decembrie 2013 pronunțată de Tribunalul Argeș este contradictorie sentinței civile nr. 1164 din 26 mai 2008 pronunțată de Judecătoria Câmpulung în dosarul nr. x/205/2008.

S-a constatat că excepția inadmisibilității cererii de revizuire invocată de intimata Comisia Locală de fond funciar V. este fondată deoarece nu sunt îndeplinite condițiile de admisibilitate prevăzute de lege, neexistând tripla identitate de părți, obiect și cauză între cele două dosare în care s-au pronunțat hotărârile judecătorești ce se susține a fi potrivnice.

În acest sens, s-a reținut că, în cauza în care s-a pronunțat decizia civilă nr. 2986 din 17 decembrie 2013 a Tribunalului Argeș, la fond, s-a invocat excepția autorității de lucru judecat a sentinței civile nr. 1164 din 26 mai 2008, pronunțată de Judecătoria Câmpulung excepție ce a fost analizată de instanță și respinsă ca nefondată, reținându-se că obiectul celor două cauze este diferit.

Prin aceeași sentință civilă nr. 913 din 23 aprilie 2013, prin care s-a respins excepția autorității de lucru judecat, s-a respins și acțiunea reclamantului ca nefondată, iar prin decizia civilă nr. 2986 din 17 decembrie 2013, prin care s-a menținut soluția dată excepției autorității de lucru judecat, s-a respins ca nefondat și recursul reclamantului A. împotriva sentinței civile nr. 913 din 23 aprilie 2013.

Față de aceste considerente, constatând neîndeplinirea condițiilor de admisibilitate a cererii de revizuire întemeiată pe dispozițiile art. 322 pct. 7 C. proc. civ., s-a respins cererea de revizuire ca inadmisibilă.

Împotriva deciziei civile nr. 130/2014 din 19 noiembrie 2014 pronunțată de Curtea de Apel Pitești, Secția I civilă, a declarat recurs revizuentul A.

Prin memoriul depus la dosarul cauzei recurentul-revizuent a arătat că cererea de revizuire a fost întemeiată pe dispozițiile art. 322 alin. (1) pct. 7 C. proc. civ., admisibilitatea revizuirii pentru contrarietate de hotărâri fiind condiționată de neinvocarea excepției autorității de lucru judecat în cel de-al doilea proces sau, dacă o atare excepție a fost invocată, instanța să fi omis a se pronunța asupra ei, condiție îndeplinită în cauză în opinia sa.

Astfel, a arătat recurentul că prin decizia civilă a cărei revizuire a solicitat-o s-a dispus, printre altele, anularea procesului-verbal nr. 17/25.10.2007, iar prin sentința civilă în raport de care a formulat cererea de revizuire, respectiv sentința civilă nr. 1164 din 26 mai 2008, s-a dispus obligarea pârâtei la punerea sa în posesie asupra terenurilor cu vegetație forestieră provenind de la autorul D. și asupra cărora s-a dispus reconstituirea dreptului de proprietate conform sentinței civile nr. 887 din 14 aprilie 2008.

În baza acestei hotărâri, definitive și irevocabile, a fost emis procesul-verbal de punere în posesie nr.17/25.10.2008, pentru suprafața de 1,16 ha teren cu vegetație forestieră, or, prin decizia civilă a cărei revizuire s-a solicitat, s-a dispus tocmai anularea acestui proces-verbal de punere în posesie.

Apreciază recurentul că cererea de revizuire este admisibilă, fiind întrunite cumulativ condițiile existenței unor hotărâri judecătorești definitive potrivnice, tripla identitate de obiect, părți și cauză, încălcându-se autoritatea de lucru judecat a primei hotărâri.

A mai arătat recurentul că în aceeași perioadă a mai fost un litigiu în care s-a pronunțat sentința civilă nr. 887 din 14 aprilie 2008, dosar în care a arătat că a fost pus în posesie cu suprafața de 1,16 ha pădure conform procesului-verbal anulat, prin hotărârea revizuită dispunându-se reconstituirea dreptului de proprietate pentru o diferență de suprafață de 3,75 ha, reținându-se că pentru cele 1,16 ha dreptul de proprietate a fost reconstituit anterior.

Prin cererea precizatoare înregistrată la data de 2.03.2015, recurentul a invocat ca motiv de nelegalitate dispozițiile art. 304 pct. 9 C. proc. civ.

Analizând decizia atacată în raport de criticile formulate, în limitele controlului de legalitate și temeiurilor de drept invocate, Înalta Curte a constatat că recursul este nefondat pentru următoarele considerente:

Prealabil examinării motivelor de recurs, prima chestiune ce se impune a fi precizată este cea referitoare la obligația prevăzută în sarcina părții care exercită această cale de atac de a respecta dispozițiile art. 302¹ și art. 304 C. proc. civ. Exigențele impuse prin cele două texte legale au în vedere faptul că recursul în concepția actuală este cale extraordinară de atac și, în consecință, ca ultim grad de jurisdicție nu își propune rejudecarea fondului, ci examinarea legalității hotărârilor atacate în condițiile art. 304 pct. 1-9 C. proc. civ.

Motivul prevăzut de art. 304 pct. 9 C. proc. civ. vizează lipsa temeiului legal al hotărârii criticate sau aplicarea greșită a legii.

În cauză, niciuna din cele două ipoteze nu poate fi reținută, soluția atacată fiind temeinică și legală.

Rațiunea reglementării revizuirii prevăzută de art. 322 pct. 7 C. proc. civ. o constituie necesitatea de a se înlătura încălcarea principiului puterii de lucru judecat, când instanțele au dat soluții contrare în dosare diferite, dar având același obiect, aceeași cauză și aceleași părți.

În atare situație, și executarea hotărârilor ar fi imposibilă ca urmare a faptului că fiecare parte se prevalează de hotărârea care îi este favorabilă, iar ieșirea din situația creată de existența hotărârilor potrivnice, nu se poate realiza decât prin revizuirea ultimei hotărâri care înfrânge principiul autorității lucrului judecat.

În speță, se constată că instanța investită cu soluționarea cererii de revizuire a examinat condițiile de admisibilitate prevăzute de lege, reținând că nu există tripla identitate de părți, obiect și cauză între cele două hotărâri pretins contradictorii, având în vedere că prin decizia civilă nr. 2986 din 17 decembrie 2013, s-a examinat excepția autorității de lucru judecat a sentinței civile nr. 1164 din 26 mai 2008, excepție asupra căreia instanța s-a pronunțat în sensul respingerii reținându-se că obiectul celor două litigii este diferit.

Așa fiind, de vreme ce în cel de-al doilea litigiu s-a pus în discuție excepția autorității de lucru judecat, soluționată în sensul respingerii ca nefondată, reevaluarea acestei autorități din perspectiva dispozițiilor art. 322 pct. 7 C. proc. civ. echivalează cu o rejudecare a recursului și transformarea revizuirii în cale de reformare ceea ce apare ca inadmisibil în sistemul de drept actual.

Așa fiind, se constată că instanța de revizuire a făcut o corectă aplicare a legii, în cauză neexistând motive de nelegalitate, astfel încât decizia atacată este la adăpost de orice critică, urmând ca, în temeiul dispozițiilor art. 312 alin. (1) C. proc. civ., recursul declarat de revizuentul A. împotriva deciziei civile nr. 130/2014 din 19 noiembrie 2014 pronunțată de Curtea de Apel Pitești, Secția I civilă să fie respins ca nefondat.

B. Contestația în anulare

69. Contestație în anulare întemeiată pe dispozițiile art. 317 din Codul de procedură civilă din 1865. Condiții de admisibilitate

C. proc. civ. din 1865, art. 317, art. 318

Din economia dispozițiilor art. 317 alin. (1) C. proc. civ. rezultă că hotărârile irevocabile pot fi atacate cu contestație în anulare, atunci când procedura de chemare a părții, pentru ziua când s-a judecat pricina, nu a fost îndeplinită potrivit cu cerințele legii sau hotărârea a fost dată de judecători cu încălcarea dispozițiilor de ordine publică privitoare la competență, contestația putând fi primită, pentru motivele mai sus arătate, în cazul când aceste motive au fost invocate prin cererea de recurs, dar instanța le-a respins pentru că aveau nevoie de verificări de fapt sau dacă recursul a fost respins fără ca el să fi fost judecat în fond.

În aplicarea corectă a acestor dispoziții legale, partea interesată nu are drept de opțiune între apel sau recurs, pe de o parte, și contestație în anulare, pe de altă parte, pentru invocarea motivelor prevăzute la pct. 1 și 2 ale art. 317 alin. (1) C. proc. civ., consecința fiind aceea că ori de câte ori partea are la dispoziție căile de atac ale apelului sau recursului și nu le folosește, contestația în anulare nu este admisibilă.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 1767 din 25 iunie 2015

Prin decizia civilă nr. 3216 din 23 octombrie 2014, Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția a II-a civilă a respins excepția nulității recursului declarat de A., a respins ca nefondate recursurile declarate de pârâții A., B., C. și D.; a respins cererea de intervenție formulată de intervenienta E. și a respins ca tardiv declarat recursul formulat de pârâții F. și G.

Împotriva acestei decizii A. a formulat contestație în anulare întemeiată pe dispozițiile art. 318 C. proc. civ.

În susținerea motivului invocat, contestatorul a arătat, în esență, că instanța de recurs a omis să se pronunțe asupra unor chestiuni esențiale cu privire la soluționarea cauzei.

Astfel, susține contestatorul, deși a invocat motive de nelegalitate ce vizau, pe de o parte, acordarea a mai mult decât s-a cerut (anularea totală a actului de partaj voluntar) sau a ceea ce nu s-a cerut (restituirea construcției), iar, pe de altă parte, aplicarea sau interpretarea greșită a legii, precum și chestiuni de natură a atrage nulitatea absolută a deciziei recurate, legate de neconceptarea în cauză a intervenientei în interes propriu din această fază E., iar problemele au fost expuse pe larg în cadrul pledoariei orale, cât și prin concluziile scrise detaliate, hotărârea instanței de recurs nu tratează aceste aspecte.

Contestatorul, referindu-se la motivarea deciziei contestată, susține că se poate vorbi despre o nemotivare a soluției în ceea ce îl privește, în opinia sa prioritate în dezbateră recursului avea chestiunea nulității hotărârii instanței de apel având în vedere soluția acesteia de desființare în tot a actului de partaj, soluție ce fusese adoptată fără ca, în cauză, să se fi dispus conceptarea lui E.

În continuarea motivării, contestatorul a reluat prezentarea motivelor de recurs astfel cum au fost argumentate în fața instanței de recurs, făcând trimiteri la situația de fapt a cauzei.

Contestația în anulare este nefondată și a fost respinsă pentru următoarele considerente:

Precizare prealabilă. Având în vedere precizarea contestației în anulare făcută de către contestator în cadrul susținerilor orale în ședință publică în sensul că își întemeiază contestația în anulare și pe dispozițiile art. 317 alin. (2) C. proc. civ., analiza contestației în anulare va avea în vedere și menționatele dispoziții.

Potrivit dispozițiilor art. 317 alin. (1) C. proc. civ., hotărârile irevocabile pot fi atacate cu contestație în anulare, atunci când procedura de chemare a părții, pentru ziua când s-a judecat pricina, nu a fost îndeplinită potrivit cu cerințele legii sau hotărârea a fost dată de judecători cu încălcarea dispozițiilor de ordine publică privitoare la competență. Iar potrivit alin. (2) contestația poate fi primită, pentru motivele mai sus arătate, în cazul când aceste motive au fost invocate prin cererea de recurs, dar instanța le-a respins pentru că aveau nevoie de verificări de fapt sau dacă recursul a fost respins fără ca el să fi fost judecat în fond.

În aplicarea corectă a dispozițiilor legale sus-enunțate, urmează a se reține că partea interesată nu are drept de opțiune între apel sau recurs, pe de o parte, și contestație în anulare, pe de altă parte, pentru invocarea motivelor prevăzute la pct. 1 și 2 ale art. 317 alin. (1) C. proc. civ., consecința fiind aceea că ori de câte ori partea are la dispoziție căile de atac ale apelului sau recursului și nu le folosește, contestația în anulare nu este admisibilă.

Or, tocmai aceasta este situația în speță, contestatorul A. nu a invocat pe calea recursului exercitat împotriva deciziei nr. 208/2011 din 15 decembrie 2011 a Curții de Apel Craiova nelegala citare în apel a intervenientei E., invocând acest motiv direct în calea de retractare a contestației în anulare, ceea ce nu poate fi admisibil față de dispozițiile art. 317 alin. (2) C. proc. civ.

Prin urmare, neregularitatea procedurii de citare în apel putea și trebuia să fie invocată pe calea recursului de către contestator, calea contestației în anulare nefiind deschisă pentru valorificarea acestui motiv, cât timp el putea fi invocat pe calea recursului, după cum rezultă neechivoc din dispozițiile art. 317 alin. (2) C. proc. civ.

În ceea ce privește temeiul invocat de contestator, art. 318 C. proc. civ., acesta prevede, într-adevăr, în prima teză că hotărârile instanței de recurs pot fi atacate cu recurs atunci când dezlegarea dată este rezultatul unei greșeli materiale, iar în cea de a doua teză se prevede omisiunea din greșeală a instanței de recurs să cerceteze vreunul dintre motivele de modificare sau casare.

Susținerea contestatorului în sensul că instanța de recurs a omis a analiza motivele de nelegalitate invocate prin cererea de recurs nu poate fi primită, întrucât Înalta Curte a răspuns tuturor argumentelor subsumate motivelor de nelegalitate, astfel că această critică nu se încadrează în motivul care să permită exercitarea acestei căi extraordinare de atac de vreme ce din considerentele hotărârii rezultă raționamentul logico-juridic al instanței în adoptarea soluției din recurs.

Ipoteza reglementată de art. 318 teza a II-a C. proc. civ. are în vedere omisiunea efectivă de examinare a motivelor de casare sau modificare invocate, or din considerentele deciziei rezultă incontestabil că instanța de recurs a luat în examinare criticile formulate de recurent, aceasta fiind îndreptățită să răspundă motivelor de recurs și printr-un considerent comun, în acest sens reținându-se că omisiunea cercetării unui motiv de casare nu există în situația în care instanța de recurs a analizat grupat toate criticile și susținerile formulate de recurent.

În condițiile în care contestația în anulare nu constituie un mijloc de reformare a deciziei pronunțată de instanța de recurs, nici celelalte motive prin care s-au reluat argumentele cererii de recurs care au fost prezentate Înaltei Curți drept motive ale contestației în anulare nu vor fi reținute.

Așadar, constatând că motivele invocate de contestatoare nu se încadrează în niciuna din situațiile de admitere a contestației în anulare reglementate de art. 317 și art. 318 C. proc. civ., Înalta Curte de Casație și Justiție a respins contestația în anulare ca nefondată.

70. Contestație în anulare întemeiată pe dispozițiile art. 317 alin. (1) pct. 1 din Codul de procedură civilă din 1865. Condiții de admisibilitate

C. proc. civ. din 1865, art. 98, art. 317 alin. (1) pct. 1

Potrivit dispozițiilor art. 317 alin. (1) pct. 1 C. proc. civ., "hotărârile irevocabile pot fi atacate cu contestație în anulare când procedura de chemare a părții, pentru ziua când s-a judecat pricina, nu a fost îndeplinită potrivit cu cerințele legii", numai dacă aceste motive nu au putut fi invocate pe calea apelului sau recursului, sau când, deși au fost invocate în fața instanței de recurs, au fost respinse motivat de necesitatea efectuării unor verificări de fapt sau dacă recursul a fost respins fără ca el să fi fost judecat în fond.

Considerentele instanței de recurs asupra legalei citări a părții în procedura de judecată, prezentate în practica deciziei pronunțate, intră în puterea lucrului judecat și este exclus a fi reconsiderate în procedura contestației în anulare, întrucât o reanalizare a procedurii de citare a părții la data soluționării recursului semnifică o reevaluare a corectitudinii concluziei instanței de recurs cu privire la procedura de citare, aceasta transferând în competența acestei instanțe o soluționare cu caracter devolutiv a cauzei, ceea ce nu este permis într-o procedură de retractare.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 906 din 24 martie 2015

Prin sentința civilă nr. 2611 din 24.05.2013, Tribunalul Sălaj, Secția civilă, a respins ca vădit netemeinică cererea formulată de SCPA A., în calitate de reprezentantă a reclamantei Parohia Greco-Catolică B., în contradictoriu cu pârâta Parohia Ortodoxă Română C. și, în baza art. 108¹ alin. (1) pct. 1 lit. a) C. proc. civ., a sancționat societatea profesională de avocați cu o amendă procedurală în sumă de 200 lei.

Împotriva acestei sentințe a declarat apel Parohia Greco-Catolică B., care a fost respins ca nefondat de Curtea de Apel Cluj, Secția I civilă, prin decizia civilă nr. 228/A/2013/11.12.2013.

Parohia Greco-Catolică B. a declarat recurs împotriva acestei decizii, solicitând admiterea acestuia, modificarea deciziei atacate în tot, în sensul admiterii apelului și schimbării sentinței primei instanțe, cu consecința admiterii acțiunii introductive, astfel cum a fost formulată, cu cheltuieli de judecată.

Prin decizia nr. 3473 din 7 noiembrie 2014 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția a II-a civilă, a fost anulat ca netimbrat recursul declarat de recurenta-reclamantă Parohia Greco-Catolică B. împotriva deciziei civile nr. 228/A/2013 din 11.12.2013, pronunțată de Curtea de Apel Cluj, Secția I civilă.

Pentru a decide astfel, instanța de recurs a reținut incidența dispozițiilor art. 20 alin. (3) din Legea nr. 146/1997, care statuează că neîndeplinirea obligației de plată până la termenul stabilit se sancționează cu anularea acțiunii sau a cererii și, constatând că recursul nu a fost timbrat anticipat, iar recurenta-reclamantă nu s-a conformat obligației de timbrare, a anulat ca netimbrat recursul declarat de recurenta-reclamantă Parohia Greco-Catolică B.

Prin cererea înregistrată pe rolul Înaltei Curți la data de 17 februarie 2015, contestatoarea Parohia Greco-Catolică B. a formulat contestație în anulare împotriva deciziei nr. 3473 din 7 noiembrie 2014 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția a II-a civilă.

În motivarea cererii, întemeiată pe dispozițiile art. 317 C. proc. civ., contestatoarea Parohia Greco - Catolică B. a susținut că, prin decizia atacată, recursul formulat a fost respins fără a fi fost judecat pe fond, întrucât procedura de citare nu a fost îndeplinită potrivit dispozițiilor legale, iar în această situație nu a avut cunoștință despre obligația de a achita taxa judiciară de timbru.

În acest context, contestatoarea Parohia Greco - Catolică B. consideră că în prezenta cauză

sunt întrunite condițiile de admisibilitate ale contestației în anulare, ca și cale extraordinară de atac a unei hotărâri irevocabile, motiv pentru care solicită admiterea contestației și rejudecarea recursului.

Prin întâmpinarea depusă la dosarul cauzei la data de 9 martie 2015, intimata Parohia Ortodoxă C. a solicitat respingerea contestației în anulare, cu cheltuieli de judecată.

La data de 16 martie 2015, contestatoarea Parohia Greco - Catolică B. a depus la dosar răspuns la întâmpinarea formulată de către intimata Parohia Ortodoxă C. apreciind că motivele invocate de acesta sunt nefondate.

Analizând decizia atacată prin prisma criticilor formulate și a temeiului de drept invocat, Înalta Curte a respins contestația în anulare pentru considerentele ce urmează:

Contestația în anulare este o cale extraordinară de atac, de retractare prin care se cere însăși instanței care a pronunțat hotărârea atacată în cazurile și în condițiile prevăzute de lege să își desființeze propria hotărâre și să procedeze la o nouă judecată. Codul de procedură civilă reglementează două categorii de contestații în anulare, contestația în anulare de drept comun - art. 317 invocat în speță - și contestația în anulare specială, art. 318.

Contestatoarea Parohia Greco - Catolică B. și-a întemeiat în drept calea extraordinară de atac pe dispozițiile art. 317 alin. (1) C. proc. civ., potrivit cărora: "hotărârile irevocabile pot fi atacate cu contestație în anulare când procedura de chemare a părții, pentru ziua când s-a judecat pricina, nu a fost îndeplinită potrivit cu cerințele legii", numai dacă aceste motive nu au putut fi invocate pe calea apelului sau recursului, sau când deși au fost invocate în fața instanței de recurs au fost respinse motivat de necesitatea efectuării unor verificări de fapt sau dacă recursul a fost respins fără ca el să fi fost judecat în fond.

Din analiza dispozițiilor art. 317 alin. (1) pct. 1 C. proc. civ. rezultă că:

Pentru a fi admisibilă contestația în anulare întemeiată pe aceste prevederi legale este necesar a fi îndeplinite o serie de condiții cumulative, respectiv: obiectul căii extraordinare de atac să îl constituie o hotărâre irevocabilă, partea care exercită calea de atac să nu fi putut invoca motivul contestației în anulare pe calea apelului sau recursului și, în măsura în care motivul a fost invocat în fața instanței de recurs, să fi fost respins din necesitatea efectuării unor verificări ale situației de fapt sau recursul să fi fost respins fără a fi fost judecat în fond.

Or, în cauză, se poate observa că nu sunt îndeplinite toate condițiile de admisibilitate evocate.

Astfel, verificând actele dosarului de recurs, se constată că pentru termenul de judecată din data de 7 noiembrie 2014, contestatoarea a fost citată, conform dovezii de îndeplinire a procedurii de citare aflate la fila 38 dosar recurs la sediul procesual indicat prin cererea de recurs, iar odată ales acest sediu pentru comunicarea actelor de procedură era obligatoriu pentru instanță. În cazul schimbării sediului pe parcursul derulării procesului, legiuitorul a reglementat expres și obligațiile părții în cauză, conform art. 98 C. proc. civ.

Totodată, se reține că, pentru termenul de judecată din 7 noiembrie 2014, citarea recurentei-reclamante s-a făcut la sediul indicat de aceasta în declarația de recurs. De altfel, a fost dispusă o amânare intermediară pentru lipsă de procedură cu această parte la termenul din 26 septembrie 2014, iar la următorul termen de judecată s-a făcut aplicarea dispozițiilor art. 98 C. proc. civ., procedura de citare fiind considerată efectuată cu această parte.

Aplicarea dispozițiilor art. 98 C. proc. civ. semnifică evaluarea instanței de recurs asupra legalei citări a părții în procedura de judecată.

O reanalizare a procedurii de citare a părții la data soluționării recursului semnifică o reevaluare a corectitudinii concluziei instanței de recurs cu privire la procedura de citare. Aceasta ar transfera în competența acestei instanțe o soluționare cu caracter devolutiv a cauzei, ceea ce nu este permis într-o procedură de retractare.

Prin urmare, considerentele instanței de recurs asupra legalei citări, prezentate în practica deciziei pronunțate la 7 noiembrie 2014 intră în puterea lucrului judecat și este exclus a fi reconsiderate în procedura contestației în anulare.

Astfel, pentru a fi admisibilă contestația în anulare se impune ca procedura de citare să nu fie îndeplinită potrivit cu cerințele legii, iar în cazul de față cerințele legii au fost îndeplinite de către instanță, acestea nefiind respectate tocmai de către contestatoare.

Pentru considerentele anterior expuse, nefiind îndeplinite cerințele art. 317 alin. (1) pct. 1 C. proc. civ., în temeiul dispozițiilor art. 320 C. proc. civ., Înalta Curte a respins contestația în anulare formulată decontestatoarea Parohia Greco - Catolică B., care, în temeiul art. 274 din același cod, a fost obligată să-i achite intimatei Parohia Ortodoxă C. suma de 1.400 lei cheltuieli de judecată, reprezentând onorariu avocațial, conform chitanțelor aflate la filele 26 și 33 din dosar.

71. Contestație în anulare. Imposibilitatea invocării incompatibilității judecătorului pe calea motivului prevăzut de dispozițiile art. 317 alin. (1) pct. 2 din vechiul Cod de procedură civilă. Interpretarea noțiunii de "greșeală materială" în înțelesul prevederilor art. 318 C.proc.civ.

C.proc.civ. din 1865, art. 158, art. 159, art. 317, art. 318

1. Motivul de contestație în anulare prevăzut de art. 317 alin. (1) pct. 2 C.proc.civ. se referă strict la competența instanțelor judecătorești așa cum este reglementată în Cartea I (competența instanțelor judecătorești) - Titlul I (competența materială) și Titlul II (competența teritorială) și la încălcarea dispozițiilor de ordine publică privitoare la competență, cu aplicarea dispozițiilor art. 158 și art.159.

Acest motiv de contestație în anulare vizează situația în care hotărârea a fost dată de judecători cu încălcarea dispozițiilor de ordine publică privitoare la competența generală, competența materială și competența teritorială exclusivă a instanțelor judecătorești și nu eventuala nerespectare a dispozițiilor privitoare la compunerea completului de judecată.

Faptul că în complet ar fi intrat un judecător incompatibil ține de compunerea completului de judecată, iar nu de competența instanțelor judecătorești și, ca atare, motivul prevăzut de art. 317 alin. (1) pct. 2 nu poate fi utilizat pentru invocarea încălcării normelor referitoare la incompatibilitate, ca de altfel nici în cazul încălcării celorlalte norme privind compunerea și constituirea instanței, deoarece acestea, chiar dacă sunt așezate de legiuitor în Cartea I a Codului (competența instanțelor judecătorești), sunt norme de organizare judecătorească, iar nu de competență.

2. Întrucât textul art. 318 C.proc.civ. vizează exclusiv acele situații în care se confundă ori se omit date materiale importante ale cauzei, noțiunea de "greșeală materială" nu trebuie interpretată extensiv și deci, pe această cale, nu pot fi îndreptate eventuale greșeli de judecată, respectiv de apreciere a probelor, de interpretare a faptelor ori de reinterpretație și aplicare a dispozițiilor legale incidente. A îndrepta, pe calea unei căi de atac extraordinare de retractare, o eroare de judecată, echivalează cu redeschiderea unei judecăți tranșate definitiv și cu încălcarea securității raporturilor juridice.

Prin urmare, aspectele invocate prin contestația în anulare, referitoare la modul de actualizare al despăgubirilor, prin raportare la probele administrate și la dispozițiile legale aplicabile, la valoarea imobilului acordat în compensare, la posibilitatea acordării măsurilor reparatorii sub forma atribuirii în compensare, la aplicarea greșită a dispozițiilor legale, nu pot fi apreciate ca fiind "greșeli materiale", care să justifice retractarea deciziei.

Secția I civilă, decizia nr. 1512 din 4 iunie 2015

Prin cererea adresată Tribunalului Botoșani la data de 10.10.2007, reclamantii A. și B. au solicitat desființarea dispoziției nr. 6113/2007 emisă de Primarul municipiului Botoșani, prin care

s-a soluționat notificarea privind imobilul situat în Botoșani.

Tribunalul Botoșani, prin sentința civilă nr. 1512/2008, a admis în parte acțiunea, obligând Primarul municipiului Botoșani să emită o dispoziție de completare a art. 1 din dispoziția nr. 6113/2007, în sensul acordării de măsuri reparatorii în echivalent, în limita diferenței dintre valoarea clădirii din str. S. și valoarea imobilului din str. B., plus valoarea sumei de 15.479,38 dolari, toate valorile fiind calculate în raport cu data de 30.06.2007, corectată cu indicele de inflație de la momentul emiterii noii dispoziții. A fost respinsă ca nefondată cererea de acordare a despăgubirilor bănești pentru suprafața de 2.884 mp teren, respectiv de anulare a art. 2 din dispoziția nr. 6113/2007.

Prin decizia nr. 81/2009, Curtea de Apel Suceava, Secția civilă a respins ca nefondat apelul declarat de reclamanti, împotriva sentinței pronunțată de Tribunalul Botoșani.

Prin decizia nr. 2384/2010 a Înaltei Curți de Casație și Justiție a fost admis recursul declarat de reclamanti împotriva deciziei nr. 81/2009, care a fost casată în totalitate, cauza fiind trimisă instanței de apel pentru rejudecare. În motivarea acestei decizii s-a reținut că se impune verificarea posibilităților de acordare în compensare a celorlalte două imobile pe care reclamantii le dețineau în calitate de chiriași, precum și verificarea argumentelor invocate de pârât pentru neinclusiunea acestora în tabelul bunurilor disponibile care pot fi acordate în compensare, stabilindu-se, totodată, că este necesară efectuarea unei expertize pentru stabilirea limitelor compensării și a valorii bunurilor ce pot fi atribuite cu acest titlu.

Curtea de Apel Suceava, în baza dispozițiilor art. 296 C.proc.civ., a admis apelul și a schimbat în parte sentința civilă nr. 1512/2008 a Tribunalului Botoșani, în sensul că a obligat Primarul municipiului Botoșani să emită în favoarea reclamantilor, în completarea dispoziției nr. 6113/2007, o dispoziție cu propunere de măsuri compensatorii conform Legii nr. 165/2013, în limita sumei de 14.200,46 lei, pentru imobilele clădiri, expropriate prin Decretul nr. 394/1988.

Înalta Curte de Casație și Justiție, prin decizia nr. 544 din 20.02.2015 a respins ca nefondat recursul exercitat de reclamanti împotriva deciziei nr. 395 din 18.06.2014 a Curții de Apel Suceava, Secția I civilă, menținând-o ca legală pentru următoarele considerentele:

Dispozițiile art. 304 pct. 9 C.proc.civ. prevăd că se poate solicita modificarea unei hotărâri atunci când aceasta este dată cu aplicarea sau interpretarea greșită a legii sau când aceasta este lipsită de temei legal. Recurenții reclamanti au invocat, în primul rând, aplicarea greșită a prevederilor art. 315 C.proc.civ., criticând în esență neacordarea măsurilor reparatorii pentru terenul aferent construcțiilor din str. S.

Instanța de apel a interpretat în mod just dispozițiile art.315 C.proc.civ., ale art.11 alin.(7) din Legea nr.10/2001, precum și art.1 alin.(1) și art.24 din Legea nr.165/2013.

În ceea ce privește imobilul teren aferent construcțiilor în suprafață de 2.884 mp, în mod corect s-a reținut, cu respectarea întocmai a prevederilor art.315 C.proc.civ., că prin decizia de casare nr. 2384/2011, Înalta Curte a statuat că, relativ la acest teren, dreptul la acordarea măsurilor reparatorii aparține vânzătorului care are calitatea de proprietar la momentul trecerii terenurilor (ce au intrat sub incidența Legii nr. 58/1974) în proprietatea statului, fiind tranșată irevocabil îndreptățirea recurenților-reclamanti exclusiv pentru construcțiile ce se găseau pe teren, ca efect al exproprierii, construcții demolate ulterior.

Astfel, instanța de apel a respectat dezlegările deciziei de casare în considerarea efectului pozitiv al lucrului judecat, potrivit căruia statuările irevocabile ale unei hotărâri judecătorești se impun deopotrivă părților și instanței, care nu pot ignora efectele unei judecăți anterioare, care a soluționat definitiv un aspect al litigiului.

Motivul de recurs ce privește diferența valorică în limita căreia reclamantii justifică îndreptățirea la măsuri reparatorii prin echivalent, nu poate conduce la reținerea nelegalității deciziei recurate. Pe de o parte, criticile reclamantilor au vizat premisa greșită, susținută cu ignorarea dispozițiilor art. 315 C.proc.civ., în sensul includerii și a terenului în categoria imobilelor pentru care au calitatea de persoane îndreptățite la măsuri reparatorii iar, pe de altă parte, s-au susținut aspecte de netemeinicie a deciziei recurate ce nu au putut fi supuse controlului de

nelegalitate pe calea recursului, ele constituind nemulțumiri față de modul de calcul al cuantumului despăgubirilor la care se considerau îndreptățiți.

Totodată, având în vedere că la momentul exproprierii, recurenții au încasat o despăgubire pentru construcțiile expropriate, Curtea de Apel a realizat o corectă aplicare a art.11 alin.(7) din Legea nr.10/2001, raportat la dispozițiile art. 11.4 din Normele aprobate prin H.G. nr. 250/2007, conform cărora modul de calcul al despăgubirilor de rambursat se face prin raportare la coeficientul de actualizare precizat la art. I alin. (1) al titlului II din O.U.G. nr.184/2002. Astfel, a stabilit că, pentru actualizarea despăgubirilor ce se deduc din valoarea imobilului expropriat (construcție, în cazul de față) în vederea stabilirii întinderii măsurilor reparatorii, indicatorul de referință este cursul leu/dolar din anul soluționării cauzei, motiv pentru care se impune acordarea măsurilor reparatorii în echivalent pentru imobilul expropriat, în limita sumei de 14.200,46 lei. S-a reținut în mod just că, din sintagma folosită în art. I alin.1 al titlului II din O.U.G. nr.184/2002 „cursul leu/dolar SUA din anul emiterii” se deduce că, în mod corect, pentru determinarea valorii dolarului la data efectuării calculului s-a avut în vedere cursul mediu BNR pentru anul 2014 (1 USD = 3,2347 lei) și nu cursul dolarului la data soluționării cauzei.

Instanța de apel a interpretat în mod just și dispozițiile art. 1 alin. (1) și art. 24 alin. (1) din Legea nr. 165/2013, considerând că singura măsură reparatorie care se impune în speță, față de imposibilitatea restituirii în natură și a compensării cu alte imobile, o constituie compensarea prin puncte, prevăzută în Legea nr. 165/2013, motiv pentru care a fost obligat Primarul municipiului Botoșani la emiterea deciziei cu propunere de acordare a măsurii compensatorii pentru imobilele clădiri situate în str. S., în limita sumei de 14.200,46 lei.

Nici susținerile recurenților-reclamanți privind posibilitatea atribuirii în compensare a imobilelor situate în str. Sv. și str. P. nu au fost primite. S-a reținut că imobilul din str. P. a fost evaluat la 8.968 lei (construcțiile), iar terenul la suma de 12.729,45 euro, iar imobilul construcție din str. Sv. este demolat, în locul lui fiind construită o nouă clădire, motiv pentru care nu este posibilă atribuirea în compensare. Cum măsurile reparatorii la care recurenții sunt îndreptățiți în mod legal, se situează la nivelul pragului valoric de 14.200,46 lei, Înalta Curte de Casație și Justiție a constatat că, în mod corect, instanța de apel nu a validat atribuirea în natură sau în compensare a imobilului din str. P., în timp ce situația juridică actuală a imobilului din str. Sv. (construcție demolată urmată de ridicarea unei noi clădiri - P+2E) ce nu se încadra în sfera de incidență a art.1 alin. (5) din Legea nr. 10/2001, nu a mai impus în concret și realizarea operațiunii de comparare a celor două valori (măsuri reparatorii în echivalent convenite recurenților și valoarea acestui imobil).

Împotriva deciziei nr. 544 din 20.02.2015 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Secția I civilă au formulat contestație în anulare A. și B.

Contestatorii au invocat, în primul rând, incidența în cauză a prevederilor art.317 teza 1, pct. 1 și 2 C.proc.civ.

Au susținut că necompetența în cauză era dată de incompatibilitatea unuia dintre judecătorii completului, care se pronunțase pe fondul cauzei în ciclul procesual anterior, făcând parte din completul care a pronunțat decizia nr. 2384/2010 a ÎCCJ. Deși judecătorul a făcut cerere de abținere, cu motivarea că s-a pronunțat asupra fondului cauzei, cererea de abținere a fost în mod greșit respinsă, neobservându-se că judecătorul și-a spus părerea, așa cum rezultă din considerentele deciziei nr. 2384/2010. Detaliind aspectele asupra cărora judecătorul și-a spus părerea în ciclul procesual anterior, atât sub aspectul primului motiv de recurs, cât și sub aspectul celui de-al doilea motiv de recurs invocat, contestatorii au susținut că, prin respingerea cererii de recuzare și de abținere, instanța practic menține în mod greșit cele stabilite prin decizia nr. 2384/2010.

De asemenea, contestatorii au invocat incidența în cauză a prevederilor art. 317 teza a doua și art. 318 C.proc.civ., arătând este vorba de o eroare materială, dar și de faptul că instanța nu s-a pronunțat pe motivele invocate decât foarte lapidar, fără a cerceta motivele de modificare în profunzime.

Astfel, instanța nu s-a pronunțat deloc pe motivul de recurs ce viza dreptul la măsuri

reparatorii pentru terenul aferent construcțiilor deși criticile vizau atât terenul liber, cât și terenul de sub construcții. Au susținut că, raportat la înscrisurile depuse, au dovedit dreptul la restituirea terenului de 2.884 m.p., care a fost preluat în proprietatea statului de la aceștia, dovedind pe deplin că prețul achitat vânzătorului în temeiul contractului de vânzare-cumpărare nr. x/1986 includea și contravaloarea întregului teren de pe amplasamentul în discuție.

Contestatorii au detaliat în motivele de contestație îndreptățirea lor la restituirea terenului în natură față de probatoriul administrat, prin raportare la dispozițiile legale aplicabile, invocând și jurisprudența instanței supreme.

Au mai susținut că instanța nu a verificat ansamblul probelor administrate, fiind simplu de reținut că se pronunțase, deși situația era alta.

Contestatorii au mai arătat că, în ceea ce privește valoarea actualizată a despăgubirilor ce le-au fost acordate la momentul exproprierii, instanța face o greșeală materială.

Pentru ca eroarea materială să constituie motiv de contestație în anulare, în înțelesul art. 318 C.proc.civ., ea trebuie să existe și să poată fi sesizată în mod concret, în dosarul în care s-a dat soluția a cărei anulare se cere. Ca urmare, eroarea trebuie să fie evidentă și săvârșită de instanță, datorită omiterii sau confundării unor elemente sau date materiale importante din dosarul cauzei. Greșeala materială se apreciază astfel în raport cu datele existente la dosarul cauzei la data pronunțării hotărârii.

Referitor la eroarea materială, s-a susținut că despăgubirea acordată pentru expropriere a fost evaluată greșit prin raportare la cursul leu/dolar de la data notificării (2007), deși potrivit H.G. 250/2007, pct.11.4, modul de calcul al despăgubirilor actualizate îl reprezintă indicatorul de referință - cursul leu/dolar din anul emiterii deciziei sau dispoziției prin care se soluționează notificarea. Cum cursul leu/dolar la data emiterii dispoziției de soluționare a notificării, respectiv 12 septembrie 2007, era de 2,39 lei/USD, rezultă că valoarea actualizată a despăgubirilor este de 36.995,71 lei.

Contestatorii au arătat că instanța face o greșeală materială și în ceea ce privește valoarea imobilului acordat în compensare potrivit dispoziției nr. 6113/2007, astfel cum a fost modificată prin dispoziția nr. 1608/2012, evaluat la suma de 60.947,41 RON și nici nu s-a pronunțat pe motivele de recurs invocate, reținând că nu se mai impune realizarea operațiunii de comparare a celor două valori - măsuri reparatorii și valoarea imobilelor - însă dacă făcea comparația soluția ar fi fost alta, și anume restituirea în natură a suprafeței de 1.517 mp ce nu a fost afectată de lucrările pentru care s-a dispus exproprierea iar, potrivit art. 11 alin. (3) și (7) din Legea nr. 10/2001, măsurile reparatorii în echivalent urmează a fi stabilite în raport de diferența dintre valoarea construcțiilor și a suprafeței de teren ce nu poate fi restituită în natură (1.367 mp) și valoarea actualizată a despăgubirilor încasate, cumulată cu valoarea imobilului ce a fost atribuit prin dispoziția contestată.

S-a susținut că instanța a făcut o greșeală materială și în ce privește posibilitatea acordării măsurilor reparatorii sub forma atribuirii în compensare a imobilelor situate în str. Sv. și str. P., neavând în vedere calculul făcut de recurenți și nedemonstrând că aceștia ar fi greșit prin efectuarea altui calcul. În continuare, au detaliat argumentele lor în acest sens, susținând că, din perspectiva dezlegărilor cuprinse în decizia instanței de recurs, nu există nici un argument legal pentru neinclusiunea imobilului din str. P. în tabelul bunurilor disponibile, iar valoarea acestuia este greșit stabilită. Referitor la imobilul din str. Sv., s-a susținut că nu a fost invocat nici un impediment legal pentru înscrierea acestuia în tabelul bunurilor disponibile ce pot fi atribuite în compensare.

Contestatorii au susținut că era și este posibilă și justificată acordarea măsurilor reparatorii în echivalent sub forma atribuirii în compensare a imobilelor situate în str. P. și str. Sv., însă instanța face o greșeală materială ce constă în lipsa calcului.

Invocând art. 6 din CEDO (cauza *Burza vs. România* cât și decizia nr. 3678/2009 I.C.C.J. prin care s-a făcut aplicarea directă a art. 6 CEDO în soluționarea unei contestații în anulare) contestatorii au susținut că li s-a încălcat dreptul la un proces echitabil, drept ce nu poate fi considerat efectiv decât dacă apărările părților sunt analizate efectiv de instanță, adică dacă

motivele, argumentele invocate sunt reflectate în decizia pronunțată.

În aplicarea art. 20 alin. (2) și art. 148 alin. (2) din Constituția României, judecătorul național are nu doar dreptul dar și obligația asigurării aplicării reglementărilor și jurisprudenței europene, revenindu-i rolul de a aprecia cu privire la prioritatea tratatelor privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care România este parte, precum și cu privire la compatibilitatea și concordanța normelor din dreptul intern cu reglementările ce vizează dreptul comunitar sau drepturile omului. Invocând cauza *Vermeire c. Belgiei* și cauza *Dumitru E. c. României*, contestatorii au susținut că, în calitate de prim judecător al Convenției europene, judecătorul național are obligația de a asigura efectul deplin al normelor acestuia, fără să fie nevoie să aștepte abrogarea acestuia de către legiuitor, aplicând principiul priorității consacrat atât pentru dreptul comunitar cât și pentru tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care România este parte.

Prin urmare, în ce privește drepturile de natură procesuală se impune atât recunoașterea Convenției Europene a Drepturilor Omului (pe tărâmul drepturilor omului), cât și a Cartei drepturilor fundamentale (pe tărâmul dreptului comunitar). Respectarea drepturilor cetățenilor UE este parte integrantă a principiilor generale de drept, apărute atât de CEDO cât și de Curtea de Justiție, aplicabilitatea directă a dreptului comunitar însemnând aplicarea deplină și uniformă a reglementărilor sale în toate statele membre, instanțele naționale având obligația să asigure efectul direct deplin, înlăturând orice normă contrară internă.

În cauza *Mitrea vs. România*, CEDO a apreciat că o cale extraordinară de atac nu poate fi admisă în absența unui defect fundamental (în acest sens fiind și cauza *Stanca E.*). Însă, în aceeași hotărâre, Curtea a apreciat: „cu toate acestea, principiul securității juridice nu este unul absolut”, curtea recomandând redeschiderea unor procese ca fiind cea mai potrivită măsură reparatorie atunci când procedurile derulate în fața instanțelor nu au respectat cerințele art. 6 (cauza *Lungoci c. României*).

Or, cum motivele, argumentele invocate în recurs nu au fost reflectate în decizia pronunțată, contestatorii au apreciat că se impune admiterea contestației tocmai în respectarea art. 6, nerespectarea garanțiilor ce se circumscriu noțiunii de proces echitabil fiind de natură să justifice redeschiderea procesului.

Contestația în anulare este nefondată pentru cele ce se vor arăta în continuare:

1. Art. 317 din Codul procedură civilă de la 1865, aplicabil în speță față de data declanșării litigiului, reglementează două motive de contestație în anulare și anume: când procedura de chemare a părții, pentru ziua când s-a judecat pricina, nu a fost îndeplinită potrivit cu cerințele legii [alin. (1) pct.1] și când hotărârea a fost dată de judecători cu încălcarea dispozițiilor de ordine publică privitoare la competență [alin. (1) pct. 2].

Deși s-a invocat incidența în cauză a prevederilor art. 317 teza I pct. 1 și 2 C.proc.civ., față de motivele efectiv descrise în contestația în anulare, se apreciază că în fapt s-a invocat motivul prevăzut de art. 317 alin. (1) pct. 2, și anume când hotărârea a fost dată de judecători cu încălcarea dispozițiilor de ordine publică privitoare la competență

S-a susținut că necompetența este determinată de faptul că decizia pronunțată în recurs, ce face obiectul prezentei contestații în anulare, este dată de un complet în compunerea căruia a intrat un judecător incompatibil, care și-a spus părerea, cererea de abținere / respectiv recuzare a acestuia fiind nelegal respinsă.

Motivul de contestație în anulare prevăzut de art. 317 alin. (1) pct. 2 C.proc.civ. se referă strict la competența instanțelor judecătorești așa cum este reglementată în Cartea I (Competența instanțelor judecătorești) - Titlul I (competența materială) și Titlul II (competența teritorială) și la încălcarea dispozițiilor de ordine publică privitoare la competență, cu aplicarea dispozițiilor art. 158 și art. 159. Acest motiv de contestație în anulare vizează situația în care hotărârea a fost dată de judecători cu încălcarea dispozițiilor de ordine publică privitoare la competența generală, competența materială și competența teritorială exclusivă a instanțelor judecătorești.

Contestația în anulare în Codul de procedură civilă de la 1865 nu are în vedere eventuala

nerespectare a dispozițiilor privitoare la compunerea completului de judecată. Faptul că în complet ar fi intrat un judecător incompatibil ține de compunerea completului de judecată, iar nu de competența instanțelor judecătorești. Motivul prevăzut de art. 317 alin. (1) pct. 2 nu poate fi utilizat pentru invocarea încălcării normelor referitoare la incompatibilitate, ca de altfel nici în cazul încălcării celorlalte norme privind compunerea și constituirea instanței, deoarece acestea, chiar dacă sunt așezate de legiuitor în Cartea I a codului (Competența instanțelor judecătorești), sunt norme de organizare judecătorească, iar nu de competență. Ca argument suplimentar în susținerea ideii că legiuitorul face distincția între competența/necompetența instanțelor judecătorești și compunerea sau normele referitoare la compunerea instanței este și faptul că noul Cod de procedură civilă, neaplicabil în speță, deși reglementează nerespectarea normelor referitoare la compunerea instanței ca motiv de contestație în anulare, o face în mod distinct, păstrând distincția între necompetența instanțelor judecătorești și nerespectarea normelor privind alcătuirea instanței sau compunerea completului de judecată, sub aspect numeric și nominal.

Cum Codul de procedură civilă de la 1865 se referă numai la necompetența instanțelor judecătorești și de vreme ce motivul invocat nu se încadrează în motivele de contestație în anulare prevăzute expres și limitativ de art. 317, care reglementează contestația în anulare de drept comun, celelalte condiții de admisibilitate a contestației în anulare nu se mai impun a fi analizate.

2. Deși în motivul doi, contestatorii au invocat incidența prevederilor art. 317 teza a doua și art. 318 C.proc.civ., ei indică eroarea materială dar și nepronunțarea instanței de recurs asupra motivelor invocate. Ambele motive sunt motive ale contestației în anulare speciale, reglementate de dispozițiile art. 318 și vor fi analizate doar din perspectiva acestui text, cu excluderea de la aplicare a art. 317 C.proc.civ.

a. În ce privește eroarea materială, potrivit art. 318 (1) C.proc.civ., hotărârile instanțelor de recurs mai pot fi atacate cu contestație când dezlegarea dată este rezultatul unei greșeli materiale.

Jurisprudența și doctrina sunt constante în a aprecia că textul are în vedere greșeli materiale cu caracter procedural, erori grave de fapt, care dacă ar fi fost observate ar fi condus la o altă soluție, cum ar fi respingerea unui recurs ca tardiv deși din plicul atașat la dosar rezultă că recursul a fost depus la poștă în termen, anularea recursului ca netimbrat deși la dosar era atașată dovada de plată a taxei de timbru iar instanța nu a observat-o sau acesta nu a ajuns la dosar din culpa funcționarilor instanței, anularea recursului ca nemotivat deși motivarea s-a făcut chiar prin cererea de recurs, etc.

Fiind vorba de o cale de atac extraordinară, ce nu poate fi exercitată decât pentru motivele expres și limitativ prevăzute de lege, noțiunea de "greșeală materială" nu trebuie interpretată extensiv și deci, pe această cale, nu pot fi îndreptate eventuale greșeli de judecată, respectiv de apreciere a probelor, de interpretare a faptelor ori de reinterpretare și aplicare a dispozițiilor legale incidente. A îndrepta, pe calea unei căi de atac extraordinare de retractare, o eroare de judecată, echivalează cu redeschiderea unei judecăți tranșate definitiv și cu încălcarea securității raporturilor juridice. Or, așa cum s-a arătat și prin întâmpinare, prin contestația de față contestatorii solicită de fapt o nouă rejudecare a procesului pe fond.

Potrivit jurisprudenței Curții Europene Drepturilor Omului, doar "erorile de fapt" care nu au devenit vizibile decât la finalul unei proceduri judiciare pot justifica o derogare de la principiul securității raporturilor juridice, pe motiv că nu a fost posibilă îndreptarea lor prin exercitarea căilor de atac de reformare.

Întrucât textul art. 318 C.proc.civ. vizează exclusiv situații în care se confundă ori se omit date materiale importante ale cauzei, acest text nu poate constitui temei pentru reexaminarea fondului cauzei prin prisma reaprecierii probelor, a situației de fapt sau a aplicării corecte a dispozițiilor legale incidente.

Toate aspectele invocate de contestatori referitoare la modul de actualizare al despăgubirilor, prin raportare la probele administrate și la dispozițiile legale aplicabile, la valoarea imobilului acordat în compensare, la posibilitatea acordării măsurilor reparatorii sub forma

atribuirii în compensare, la aplicarea greșită a dispozițiilor legale, nu pot fi apreciate ca fiind "greșeli materiale", care să justifice retractarea deciziei.

Contestatorii susțin că instanța nu verifică ansamblul probelor administrate, fiind simplu de reținut că s-a pronunțat într-un sens, deși situația era alta, că evaluarea nu ține seama de normele legale aplicabile.

Aceste susțineri pot fi apreciate doar ca eventuale greșeli de judecată. Când pe calea contestației în anulare sunt invocate greșeli de judecată, sub pretextul că acestea ar fi greșeli materiale, se tinde la transformarea căii de atac de retractare într-o cale de atac de reformare, adică într-un recurs la recurs, ceea ce este inadmisibil.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că, contestația în anulare nu trebuie să constituie un „apel” deghizat, prin care să se obțină o rejudecare a cauzei, pentru că, în sens contrar, s-ar aduce atingere prezumției de validitate de care trebuie să se bucure hotărârile judecătorești irevocabile și principiului securității raporturilor juridice (cauzele Mitrea c. României, hotărârea din 29 iulie 2008 și Lungoci c. României, hotărârea din 26 ianuarie 2006). Unul dintre aspectele fundamentale ale statului de drept este principiul certitudinii legale, care impune, *inter alia*, ca în cazurile în care instanțele au soluționat definitiv o problemă, hotărârea acestora să nu mai fie pusă sub semnul întrebării (cauza *Brumărescu*). Certitudinea legală presupune respect pentru principiul *res judicata*, adică principiul caracterului definitiv al deciziilor. Acest principiu subliniază că nici o parte nu are dreptul să solicite re-examinarea unei decizii definitive și obligatorii doar în scopul de a obține o rejudecare și o nouă decizie în speță. „Revizuirea” unei hotărâri în cadrul unei căi de atac de retractare nu ar trebui să fie tratată ca un „apel” deghizat, iar simpla posibilitate a existenței a două puncte de vedere asupra subiectului nu este un temei pentru re-examinare. O abatere de la acest principiu este justificată doar atunci când este necesară prin circumstanțele unui caracter substanțial și imperios (cauza *Ryabykh c. Rusiei*). Or, un asemenea caracter este reglementat limitativ prin art. 317 și art. 318 C.proc.civ.

b. În ce privește nepronunțarea asupra tuturor motivelor de recurs invocate, se reține că Înalta Curte de Casație și Justiție, prin decizia nr. 544/2015 a respins ca nefondat recursul. În consecință nepronunțarea asupra tuturor motivelor de recurs invocate este de principiu admisibilă a fi invocată în contestație.

Contestatorii invocă faptul că instanța de recurs nu s-a pronunțat deloc pe motivul de nelegalitate ce viza dreptul la măsuri reparatorii pentru terenul aferent construcțiilor, deși criticile vizau atât terenul liber, cât și terenul de sub construcții, că referitor la valoarea imobilului acordat în compensare, nu s-a pronunțat pe motivele de recurs invocate, reținând că nu se mai impune realizarea operațiunii de comparare a celor două valori (măsuri reparatorii și valoarea imobilelor) și că, referitor la celelalte motive, nu s-a pronunțat decât foarte lapidar, fără a cerceta motivele de modificare în profunzime.

Curtea reține că instanța de recurs s-a pronunțat asupra motivului de nelegalitate ce viza dreptul la măsuri reparatorii pentru terenul aferent construcțiilor, statuând că instanța de apel, cu respectarea prevederilor art. 315 C.proc.civ., nu s-a mai considerat investită cu această chestiune întrucât a fost tranșată irevocabil prin decizia de casare nr. 2384/2011, în care s-a stabilit că dreptul la acordarea măsurilor reparatorii aparține vânzătorului care avea calitatea de proprietar la momentul trecerii terenurilor în proprietatea statului, fiind stabilită irevocabil îndreptățirea recurenților-reclamanți exclusiv pentru construcțiile ce se găseau pe teren la momentul exproprierii, demolate ulterior.

Instanța de recurs a mai motivat că instanța de apel a respectat dezlegările deciziei de casare și în considerarea efectului pozitiv al lucrului judecat, statuările irevocabile ale unei hotărâri judecătorești se impun deopotrivă părților și instanței ulterioare, care nu pot ignora efectele unei judecăți anterioare, care a soluționat definitiv un aspect al litigiului.

Prin motivele de contestație, contestatorii pretind o altă dezlegare acestui motiv decât cea dată de instanța de recurs, ceea ce nu poate fi admis într-o cale de atac de retractare.

De asemenea, referitor la critica privind valoarea imobilului acordat în compensare,

instanța de recurs s-a pronunțat pe larg asupra motivului de nelegalitate invocat pe această chestiune. Faptul că a reținut că nu se mai impunea realizarea operațiunii de comparare a celor două valori - măsuri reparatorii și valoarea imobilelor, față de argumentele expuse, nu echivalează cu nepronunțarea asupra unui motiv de recurs.

Referitor la celelalte motive, contestatorii au invocat că instanța de recurs nu s-a pronunțat decât foarte lapidar, fără a cerceta motivele de modificare în profunzime.

Potrivit jurisprudenței constante a Curții Europene a Drepturilor Omului, dreptul la un proces echitabil potrivit art. 6 din CEDO include, în esență, obligația instanțelor de a-și motiva hotărârile (hotărârea *Ruiz Torija c. Spaniei* din 9 decembrie 1994, hotărârea *Higgins c. Franței* din 19 februarie 1998 și hotărârea *Hirvisari c. Finlandei* din 27 septembrie 2001). Obligația de motivare a hotărârilor judecătorești servește unui dublu obiectiv. Pe de o parte, este menită să asigure că dreptul de a fi audiat în instanță este respectat și că, prin urmare, instanța ia în considerare în suficientă măsură argumentele părților (hotărârea *Jokela c. Finlandei* din 21 mai 2002 și hotărârea *Nedzela c. Franței* din 27 iulie 2006). Pe de altă parte, este menită să servească la realizarea controlului judiciar în căile de atac.

Curtea apreciază că instanța de recurs a răspuns tuturor criticilor de nelegalitate invocate, că a ascultat în mod real concluziile părților și a răspuns argumentelor principale, chiar dacă nu a răspuns detaliat fiecărui argument.

Curtea apreciază astfel că au fost respectate dezideratele jurisprudenței CEDO referitoare la motivarea hotărârilor judecătorești.

Dreptul la un proces echitabil include dreptul părților de a fi în mod real ascultate și de a-și prezenta observațiile pe care le consideră pertinente. Obligația pe care art. 6 o impune instanțelor naționale de a-și motiva decizia, nu presupune existența unui răspuns detaliat la fiecare argument.

Noțiunea de proces echitabil presupune ca o instanță națională care nu a motivat decât pe scurt hotărârea să fi examinat totuși în mod real problemele esențiale care i-au fost puse (cauza *Albina c. României*). Întinderea obligației de motivare poate varia în raport de natura hotărârii și trebuie stabilită în lumina circumstanțelor cauzei. Obligația de motivare a fost respectată dacă instanța a răspuns argumentelor principale, deși nu a răspuns unor argumente (cauza *Buzescu c. României*).

În speță, instanței de recurs nu-i poate fi imputată neîndeplinirea obligației de motivare dacă nu a răspuns tuturor argumentelor de fapt și de drept care susțin motivul de casare sau modificare. Instanța poate să le analizeze global, printr-un raționament juridic de sinteză, ori să analizeze un singur aspect considerat esențial, astfel că omisiunea de a cerceta un anumit argument sau afirmația că un anumit argument nu se mai impune a fi analizat ori că motivele de recurs au fost analizate lapidar, fără profunzime, nu deschide calea contestației în anulare.

Din această perspectivă, se constată că instanța de recurs a analizat și argumentat concret și detaliat toate motivele de nelegalitate invocate de recurenți, încât nici acest motiv de contestație în anulare nu poate fi primit.

Contestatorul a solicitat aplicarea directă a art.6 din CEDO, invocând dreptul dar și obligația judecătorului național de aplicare a reglementărilor și jurisprudenței europene, atunci când constată incompatibilitatea și neconcordanța normelor din dreptul intern cu reglementările ce vizează dreptul comunitar sau drepturile omului, fără să fie nevoie să aștepte abrogarea normei interne de către legiuitor. A făcut referire la jurisprudența CEDO (cauza *Burza vs. România*, cauza *Vermeire c. Belgiei*, cauza *Dumitru E. c. României*). La finalul argumentelor sale privind necesitatea aplicării directe a art. 6 din CEDO, în detrimentul normei naționale, contestatorul a adus următoarea motivare: ”cum motivele, argumentele invocate în recurs nu sunt reflectate în decizia pronunțată se impune admiterea contestației tocmai în respectarea art.6, nerespectarea garanțiilor ce se circumscriu noțiunii de proces echitabil fiind de natură să justifice redeschiderea procesului”

Curtea constată că, în esență, contestatorul invocă de fapt neîndeplinirea de către instanța de recurs a obligației de motivare a hotărârii prin prisma cerințelor pe care le impune art. 6 din CEDO și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului.

Din această perspectivă, Curtea apreciază că nu se impune aplicarea directă a normei de drept internațional în detrimentul normei interne, deoarece obligația instanțelor de a-și motiva hotărârile judecătorești decurge chiar din norma internă - art. 261 C.proc.civ., potrivit căruia hotărârea trebuie să cuprindă motivele de fapt și de drept care au format convingerea instanței, precum și cele pentru care s-au înlăturat cererile părților.

Norma internă nu este nici necompatibilă și nici în neconcordanță cu norma internațională.

Obligația de motivare decurge din norma de drept național însă sub aspectul conținutului și întinderii obligației, instanțele trebuie să se raporteze și la jurisprudența CEDO.

Întrucât asupra acestui aspect s-au adus argumente anterior, cu privire la motivul de contestație ce viza omisiunea instanței de recurs de a răspunde motivelor de recurs / respectiv motivarea lapidară, sumară, cu privire la unele motive de recurs, acestea sunt valabile și cu privire la cererea contestatorilor de aplicare directă a art. 6 din CEDO, având ca justificare îndeplinirea obligației de motivare a hotărârii.

Fată de considerentele expuse, contestația în anulare de față a fost respinsă ca nefondată.

72. Contestație în anulare întemeiată pe dispozițiile art. 318 din Codul de procedură civilă din 1865. Reîncadrarea de către instanța de recurs a motivului de recurs invocat de parte. Consecințe

C. proc. civ. din 1865, art. 304 pct. 8, art. 306 alin. (3), art. 318 alin. (1) teza finală

Prevederile art. 306 alin. (3) C. proc. civ. permit instanței să încadreze motivele de recurs indicate greșit de către recurent într-unul din motivele prevăzute de art. 304, dacă dezvoltarea acestora face posibilă o astfel de încadrare, instanța de recurs nefiind obligată să pună în discuția părților o eventuală încadrare greșită a motivelor de recurs și modificarea acestei încadrări înainte de pronunțarea hotărârii.

Prin urmare, raportat la exigența acestor dispoziții legale, contestația în anulare întemeiată pe dispozițiile art. 318 alin. (1) teza finală C. proc. civ. nu poate fi primită în cazul în care instanța de recurs a reîncadrat motivul prevăzut de art. 304 pct. 8 C. proc. civ. invocat de recurent, apreciind că acesta nu este incident întrucât în dezvoltarea lui pârâțul a criticat în realitate aplicarea greșită a legii.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 660 din 26 februarie 2015

Prin decizia nr. 2044 din 04 iunie 2014, Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția a II-a civilă a respins ca nefondate recursurile declarate de pârâții A. și B. împotriva deciziei civile nr. 364 din 17 octombrie 2013 pronunțată de Curtea de Apel București, Secția a VI-a civilă.

Împotriva acestei decizii B. a formulat contestație în anulare întemeiată pe dispozițiile art. 318 C. proc. civ.

În susținerea motivului invocat contestatorul, după o prezentare detaliată a cursului judiciar al cauzei, a arătat, în esență, că instanța de recurs a omis din greșeală să cerceteze motivul de modificare a deciziei din apel prevăzut de art. 304 pct. 8 C. proc. civ.

În opinia contestatorului actul juridic dedus judecării în apel este reprezentat de cererea de chemare în judecată, în forma sa introductivă.

Contestatorul susține că prin recursul formulat împotriva deciziei din apel a invocat și motivat faptul că decizia recurată este nelegală și netemeinică prin prisma faptului că instanța de apel a schimbat înțelesul vădit și neîndoielnic al actului juridic dedus judecării (cererea introductivă de chemare în judecată), însă, din eroare instanța de recurs, direct prin decizie, a dispus recalificarea motivului prevăzut de art. 304 pct. 8 C. proc. civ., referindu-se la aplicarea greșită a legii.

Recalificarea dată de instanță motivului de modificare prevăzut de art. 304 pct. 8 C. proc. civ. a operat direct în faza deliberărilor asupra fondului recursului, această operațiune nefiind adusă la cunoștința părților și, deci, nefiind pusă în discuția contradictorie a acestora.

În opinia contestatorului omisiunea instanței de a se pronunța asupra motivului de modificare a deciziei din apel prevăzut de art. 304 pct. 8 C. proc. civ. se subsumează motivului de contestație în anulare prevăzut de art. 318 C. proc. civ., drept pentru care solicită admiterea contestației în anulare cu consecința anulării deciziei și a rejudecării recursului.

În continuarea motivării contestatorul a reiterat argumentele privind motivul de recurs prevăzut de art. 304 pct. 8 C. proc. civ., solicitând admiterea recursului, modificarea deciziei recurate în sensul respingerii apelului formulat de SC C. SA și menținerea ca legală și temeinică a sentinței.

Prin întâmpinarea depusă la dosar intimata SC C. SA a solicitat respingerea contestației în anulare ca nefondată și menținerea deciziei contestate ca temeinică și legală.

Contestația în anulare de față a fost respinsă ca nefondată, în raport de temeiul de drept invocat și raportat la motivele înfățișate de contestator, în considerarea celor ce urmează:

În primul rând, Înalta Curte reamintește că, contestația în anulare este o cale de atac extraordinară ce poate fi exercitată doar pentru motivele limitativ și strict prevăzute de lege și care nu presupune o rejudecare a recursului.

Într-adevăr, prevederile art. 318 alin. (1) teza finală C. proc. civ. stabilesc că hotărârile instanțelor de recurs pot fi atacate cu contestație în anulare atunci când instanța, respingând recursul sau admitându-l numai în parte, a omis din greșeală să cerceteze vreunul din motivele de modificare sau de casare.

Din aceste dispoziții ale legii rezultă, cu claritate, că admisibilitatea unei contestații în anulare este condiționată de omisiunea - ce trebuie să fie totală - a instanței de a se pronunța asupra unuia din motivele recursului, doar acesta putând fi sensul expresiei „...a omis din greșeală să cerceteze vreunul din motivele ...”.

Prin urmare, doar nepronunțarea instanței de recurs asupra unui asemenea motiv, presupunând completa lui ignorare și, deci, neabordarea lui în cuprinsul deciziei este de natură a face admisibilă contestația în anulare.

În cauza de față, contestatorul susține că instanța de recurs, prin „recalificarea” dată motivului prevăzut de pct. 8 al art. 304 C. proc. civ., prin care a susținut că instanța de apel a schimbat înțelesul vădit neîndoielnic al actului juridic dedus judecății, respectiv a cererii de chemare în judecată în forma sa introductivă, a omis cercetarea motivului de recurs invocat.

Este de precizat că actul juridic dedus judecății din perspectiva pct. 8 al art. 304 C. proc. civ. vizează sfera „actelor juridice” în categoria cărora se încadrează convențiile și orice acte juridice emanând de la o parte, iar cererea de chemare în judecată este un act procedural prin care se pune în mișcare acțiunea civilă și se investește instanța cu soluționarea acesteia.

Revenind la contestația în anulare, din analiza deciziei contestate, se constată că instanța de recurs a răspuns motivului invocat apreciind că nu se poate reține incidența dispozițiilor art. 304 pct. 8 C. proc. civ., întrucât, în dezvoltarea motivului invocat, pârâtul a criticat în realitate aplicarea greșită a legii.

Astfel fiind, este evident că nu se poate vorbi despre o omisiune a instanței de recurs de a efectua analiza cu privire la motivul invocat, iar soluția instanței de recurs de a considera inaplicabil în cauză motivul prevăzut de art. 304 pct. 8 C. proc. civ., prin prisma argumentelor invocate de contestator, nu reprezintă o „recalificare”.

Totodată, este de reținut că prevederile art. 306 alin. (3) C. proc. civ. permit instanței să încadreze motivele de recurs indicate greșit de către recurent într-unul din motivele prevăzute de art. 304 doar dacă dezvoltarea acestora face posibilă o astfel de încadrare, instanța de recurs nefiind obligată să pună în discuția părților o eventuală încadrare greșită a motivelor de recurs și modificarea acestei încadrări înainte de pronunțarea hotărârii.

Prin urmare, Înalta Curte apreciază că, raportat la exigența textului de lege arătat, contestația în anulare de față nu poate fi primită, față de împrejurarea că din considerentele deciziei contestate rezultă cu claritate că instanța de recurs a răspuns motivului de recurs prevăzut de art. 304 pct. 8 C. proc. civ.

În consecință, având în vedere că nu s-a omis analizarea vreunui motiv de recurs, contestația în anulare a fost respinsă.

73. Contestație în anulare întemeiată pe dispozițiile art. 318 alin. (1) teza a II-a din Codul de procedură civilă din 1865. Condiții de admisibilitate

C. proc. civ. din 1865, art. 318 alin. (1) teza a II-a

Pentru ca o contestație în anulare să poată fi admisă în temeiul art. 318 alin. (1) teza a II-a C. proc. civ., trebuie îndeplinite următoarele condiții: instanța de recurs să fi omis să cerceteze vreunul din motivele de recurs și această omisiune să se fi produs din greșeală, textul referindu-se la omisiuni esențiale și involuntare în raport cu situația existentă la dosar în momentul pronunțării hotărârii.

Nu este îndeplinită această condiție în cazul în care instanța de recurs a înțeles să grupeze, printr-un raționament juridic de sinteză, argumentele folosite de recurent în dezvoltarea unuia și aceluiași motiv de recurs, pentru a răspunde printr-un considerent comun, deoarece nu se poate reproșa omisiunea de a cerceta motivul, omisiunea cercetării unui motiv de modificare neexistând în situația în care instanța de recurs a analizat grupat toate criticile și susținerile formulate de recurent.

Așa fiind, neexaminarea distinctă a fiecărui motiv de recurs nu constituie, prin ea însăși, o omisiune, în sensul dispozițiilor art. 318 C. proc. civ., dacă instanța a răspuns la motivele de modificare sau casare printr-un considerent comun.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 770 din 10 martie 2015

Prin sentința civilă nr. 3365/F din 13 noiembrie 2012, Tribunalul Ialomița a respins ca neîntemeiată excepția invocată de pârâțul Muzeul Județean A., privind lipsa de interes a reclamantului în formularea acțiunii, a admis acțiunea formulată de reclamantul B. în contradictoriu cu pârâții Muzeul Județean A. și Direcția Județeană Pentru Cultură și Patrimoniu Cultural Național I., a constatat nulitatea absolută a înscrisului denumit "Act de donație" încheiat sub semnătură privată la data de 5 septembrie 2001, între C. și D., autorii reclamantului și pârâțul Muzeul Județean A., prin reprezentanții săi, înregistrat la acesta sub nr. 1050/24 septembrie 2001.

De asemenea, prima instanță a obligat pârâțul Muzeul Județean A. să restituie reclamantului obiectele ce compun „Colecția D. și C.” individualizate în listele anexate la „actul de donație” și a obligat același pârât către reclamant la plata sumei de 37.574,67 lei reprezentând cheltuieli de judecată.

Pârâțul Muzeul Județean A. a formulat apel împotriva sentinței civile nr. 3365F din 13 noiembrie 2012 pronunțată de Tribunalul Ialomița, Secția civilă, iar prin decizia civilă nr. 104A din 28 mai 2013, Curtea de Apel București, Secția a IX-a civilă și pentru cauze privind proprietatea intelectuală, conflicte de muncă și asigurări sociale a admis apelul pârâțului și a schimbat în tot sentința în sensul respingerii acțiunii ca neîntemeiată.

În argumentarea soluției pronunțate, în ceea ce privește critica referitoare la nesoluționarea cauzei în contradictoriu și cu Societatea Colecționarilor de Artă din România, s-a reținut a fi neîntemeiată, cu motivarea că potrivit dispozițiilor art. 129 alin. (6) C. proc. civ., judecătorii hotărăsc numai asupra obiectului cererii judecătorești, părțile fiind cele care stabilesc cadrul procesual.

Nefondată s-a reținut a fi și critica referitoare la greșita respingere a cererii de abținerea judecătorului fondului, ca urmare a antepronunțării sale în ceea ce privește interesul reclamantului, cu ocazia soluționării excepției lipsei calității procesuale active, invocată de Muzeul Județean A., cu motivarea că din verificarea actelor de procedură îndeplinite în soluționarea cauzei nu rezultă că, după soluționarea excepției anterior menționate, prin soluția pronunțată asupra fondului cererii dedusă judecării se antamează aceleași probleme de drept, care au primit deja o rezolvare, astfel ca judecătorul fondului să se afle într-o situație de incompatibilitate.

Nefondată s-a considerat a fi și critica referitoare la faptul că prima instanță a încălcat dreptul la apărare al Muzeului Județean A., respingând în mod nelegal cererea de audiere a martorilor propuși a fi audiați pe situația de fapt.

În speță, s-a apreciat că prima instanță, sub aspectul probelor ordonate și administrate, a manifestat rol activ, potrivit art. 129 alin. (5) C. proc. civ., stabilind fără echivoc asupra existenței și întinderii dreptului invocat de reclamant, fără a fi încălcat apelantului dreptul la apărare.

În ceea ce privește critica pârâtului referitoare la soluționarea fondului cauzei deduse judecării s-a constatat că, în fapt, la data de 5 septembrie 2001, s-a încheiat la domiciliul autorilor reclamantului, C. și D., înscrisul sub semnătură privată denumit „Act de donație”, înregistrat la Muzeul Județean A. sub nr. 1050 din 24 septembrie 2001, prin care cei doi au donat pârâtului Muzeul Județean A. colecția lor de artă și 20 de lucrări din domeniul picturii, înscrisul fiind semnat de către donatori, iar din partea pârâtului de către E. și F., persoane delegate să primească obiectele donate, precum și de președintele Societății Colecționarilor de Artă din România, G.

În cuprinsul actului de donație există mențiunea condiționării oficializării donației prin notariat și a valabilității acesteia de îndeplinirea anumitor cerințe expres prevăzute în conținutul înscrisului, la pct. 1-7 inclusiv, iar la pct. 8 din înscrisul menționat se prevede că, în cazul în care nu sunt îndeplinite integral toate cerințele enunțate, donatorii își rezervă dreptul să anuleze donația, iar, în caz de deces al lor, Societatea Colecționarilor de Artă din România, reprezentată de președintele acesteia, poate retrage donația în scopul de a o dona altui muzeu.

De asemenea, la pct. 9 se arată că respectivul document servește ca bază pentru încheierea la notariat a documentației legale de donație.

S-a constatat că prima instanță a dat o interpretare greșită convenției părților, care, în aprecierea instanței de apel, chiar dacă poartă denumirea de „act de donație”, comportă interpretarea clauzelor cuprinse în conținutul acestuia, după voința părților.

S-a apreciat că prima instanță a reținut în mod corect că nu-și găsește aplicabilitate în cauză conversiunea actului juridic, întrucât înscrisul denumit act de donație probează că donatorii au exclus posibilitatea producerii de efecte juridice prin simpla predare a bunurilor, aceștia condiționând donația, respectiv scoaterea din patrimoniul lor a bunurilor și transmiterea dreptului de proprietate asupra acestora pârâtului, de încheierea contractului la notariat.

S-a constatat, însă, că mențiunea privind condiționarea oficializării donației prin notariat, care nu condiționează valabilitatea donației, conduce la concluzia că, în realitate, instanța are de analizat un antecontract de donație, nu de conversiune, deoarece, prin convenția încheiată în condițiile arătate, la data de 5 septembrie 2001, de către autorii reclamantului și reprezentanții pârâtului, aceștia s-au obligat ca în viitor să încheie un contract de donație al cărui conținut esențial este determinat în prezentul act analizat de instanță.

Instanța de apel a constatat că prin actul supus analizei sale s-a încheiat între părți un acord de voință, prealabil perfectării altui contract, acord ce are ca obiect asumarea obligației de a face, adică de a perfecta ulterior contractul promis, în condițiile convenite prin respectivul acord prealabil.

Prin urmare, s-a constatat că, în mod greșit, a fost interpretată convenția părților, exprimată în înscrisul sub semnătură privată denumit „Act de donație”, înregistrat la Muzeul Județean A. sub nr. 1050 din 24 septembrie 2001, pârâtul fiind în termen să ceară întocmirea în formă autentică a donației.

Împotriva hotărârii instanței de apel a declarat recurs reclamantul B., iar, prin decizia

nr.3035 din 14 octombrie 2014, Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția a II-a civilă, a respins ca nefondat recursul.

În argumentarea acestei soluții, Înalta Curte a reținut că prin memoriul de recurs recurentul a criticat decizia recurată pentru nelegalitate, invocând motivele de modificare prevăzute de art. 304 pct. 7, 8 și 9 C. proc. civ.

Recurentul-reclamant a criticat decizia recurată sub aspectul calificării greșite dată de instanța de apel convenției încheiată de părți intitulată „act de donație”.

Sub acest aspect, recurentul a arătat că instanța nu putea să califice actul de donație ca fiind antecontract de donație deoarece, pe de o parte, o atare calificare nu poate fi dată în materia actelor cu titlu gratuit, cum este donația, iar, pe de altă parte, conținutul înscrisului evidențiază intenția neechivocă a părților de a încheia un act de donație având același conținut, căruia să i se adauge ulterior doar o încheiere de autentificare.

S-a susținut că acest din urmă aspect rezultă din modul în care au procedat părțile la data încheierii înscrisului privat, în sensul procedării la inventarierea bunurilor și prețuirea acestora, donatorii având reprezentarea numai a faptului că autentificarea actului de donație urma a fi făcută la o dată ulterioară.

În acest context, s-a invocat faptul că actul de donație încheiat de părți nu putea produce efecte în absența autentificării ulterioare a înscrisului care nu s-a mai realizat, potrivit voinței părților, pentru că a intervenit moartea donatorilor, iar acceptarea nu s-a efectuat în formă autentică de către donator.

Analizând motivele invocate, prin raportare la conținutul convenției încheiate între părți și ținând seama de principiul prevăzut de art. 977 C. civ. din 1864, s-a reținut că părțile, prin înscrisul intitulat act de donație, au încheiat, așa cum corect a stabilit și instanța de apel, o promisiune bilaterală de donație care, dacă ar fi fost respectată și dacă nu ar fi intervenit decesul promitenților donatori, ar fi dus la încheierea contractului de donație cu sarcini.

Din analiza conținutului convenției s-a constatat că promitenții donatori au condiționat încheierea valabilă a actului de donație, în forma autentică cerută de lege, de îndeplinirea prealabilă a anumitor obligații impuse promitentului donatar și anume: deschiderea (vernisajului) colecției să aibă loc în termen de 3 luni de la data preluării colecției de către Muzeul Județean A., prin împuterniciți, în același termen urmând a se încheia donația în formă autentică, fixarea la intrarea în muzeu a unei plăci de marmură groasă de 2 cm sculptată în relief, cu mențiunea „colecția de artă D. și pictor - inginer C.”, iar o placă cu dimensiuni mai mici să se fixeze la începutul scărilor, la intrarea în sala de expoziție, editarea catalogului colecției și prezentarea datelor înscrise în catalogul expoziției la intrarea în sala de expoziție.

Donația urma a se încheia cu sarcini, iar acestea se referă la obligația de a fi păstrată deschisă în permanență și în totalitate expoziția, cu excepția expozițiilor temporare organizate în străinătate și de a fi păstrată colecția în totalitate, cu excepția situațiilor menționate în pag. 5 a actului.

Susținerea recurentului potrivit căreia instanța de apel nu putea să califice actul de donație (care este un act cu titlu gratuit) ca fiind un antecontract nu a fost primită, reținându-se că antecontractul de donație are caracter oneros, în limitele valorii obligațiilor impuse pentru încheierea actului și în limitele sarcinilor ce urmau a fi impuse donatorului, neexistând nici o dispoziție legală în materie care să interzică încheierea unei atare convenții.

Astfel, s-a reținut că rezultă fără echivoc, din cuprinsul înscrisului întocmit de părți, că promitenții donatori au avut reprezentarea corectă că înscrisul intitulat „act de donație” este un antecontract ce conține elementele viitorului contract de donație ce urma a fi încheiat în termenul stabilit și în condițiile prevăzute de lege, după îndeplinirea obligațiilor prealabile impuse, fapt confirmat de art. 9 din împuternicirea emisă de intimatul-pârât nr. 955/2001 și însușită de donatori cu o zi înainte de încheierea antecontractului, în care se precizează că documentul încheiat de părți „va servi ca bază pentru încheierea la notariat a unei documentații de donație”.

În cauză, promitenții donatori au decedat la data de 1 decembrie 2001 (D.) și, respectiv 25

ianuarie 2002 (pictorul C.) înainte de a se perfecta donația.

S-a constatat că instanța de apel a interpretat în mod corect actul juridic dedus judecății, reținând că acesta este un antecontract, o promisiune de a dona căreia îi corespunde obligația prealabilă a intimatului-pârât de a face, obligație cu caracter oneros.

În aceste condiții, s-a constatat că dispozițiile legale invocate de către recurent nu sunt aplicabile.

S-a mai reținut că la pct. 8 din cuprinsul înscrisului intitulat act de donație, autorii recurentului au prevăzut și situația în care decesul lor va interveni înainte de îndeplinirea obligațiilor impuse Muzeului Județean A., stabilind că în cazul decesului acestora, Societatea colecționarilor de artă din România, reprezentată de președintele ei va putea retrage donația în scopul de a dona altui muzeu județean din România.

S-a constatat că recurentul-reclamant nu a răspuns în mod pertinent apărărilor intimaților-pârâți din această perspectivă și, în condițiile în care nu a chemat în judecată și Societatea Colecționarilor de Artă, prin președintele ei, clauza cuprinsă la pct. 8 din Convenție este de natură să împiedice posibilitatea de a se analiza cererea de restituire a bunurilor în acest cadru procesual.

În ceea ce privește critica referitoare la dispoziția instanței de apel, care a respins, ca neîntemeiată, excepția de netimbrare a apelului, s-a constatat că instanța de apel a reținut, în mod corect, că pârâtul Muzeul Județean A. este o instituție publică, în subordinea Consiliului Județean, iar donațiile, sponsorizările și alte transferuri voluntare intră în categoria surselor de venit public conform anexei 9, cap. I pct. 10 lit. a), b) din Legea nr. 5/2013.

În ceea ce privește soluționarea excepției lipsei calității de reprezentant a apelantului pârât, cât și excepția tardivității apelului, s-a reținut că recurentul invocă faptul că acestea au fost soluționate „pro parte” fără a prezenta argumente de fapt și de drept care să permită instanței de recurs, în cadrul contractului de legalitate, să identifice veritabile critici de nelegalitate în legătură cu rezolvarea celor două excepții.

Prin cererea înregistrată la data de 10.02.2015, contestatorul B. a formulat contestație în anulare împotriva deciziei nr. 3035 din 14 octombrie 2014 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, invocând dispozițiile art. 318 teza a II-a C. proc. civ., în temeiul cărora a solicitat anularea deciziei atacate.

În argumentarea contestației în anulare, contestatorul a reiterat istoricul cauzei și susținerile formulate în fața instanțelor de fond și recurs și a criticat decizia atacată, susținând că n-a fost examinată susținerea referitoare la nulitatea actului pentru lipsa semnăturii directorului Muzeului Județean A., situație în raport de care chiar dacă actul numit „act de donație” ar fi îndeplinit condițiile pentru a fi considerat antecontract de donație, acest înscris nu poate fi considerat valabil încheiat în lipsa semnăturii promitentului donatar.

A arătat contestatorul că cele două persoane (E. și F.) au fost împuternicite numai pentru preluarea și transportul obiectelor care compuneau donația, nu și pentru semnarea unui contract sau a unui antecontract de donație, iar actul s-a încheiat numai cu acceptul telefonic al directorului muzeului, motiv pentru care apreciază contestatorul că se impunea constatarea nulității absolute a acestui înscris.

În continuare, s-a arătat că, pentru încheierea valabilă a donației, era necesară încuviințarea prealabilă a forului tutelar al donatarului, în subordinea căruia se afla acesta, iar în absența unui înscris prealabil prin care Muzeul Județean A., aflat sub autoritatea Consiliului Județean, să accepte acest act de donație, după caz, antecontract de donație, actul încheiat între părți nu poate produce, potrivit art. 814 C. civ., nici un efect.

În raport de cele menționate anterior, a apreciat contestatorul că, din perspectiva simetriei actelor juridice (obligativitatea acceptării unui antecontract de donație), susținerea instanței de recurs referitoare la inaplicabilitatea dispozițiilor legale referitoare la donație (art. 814 C. civ.) este nefondată.

Consideră contestatorul că nici acest motiv de recurs nu a fost analizat, motiv pentru care devin incidente dispozițiile art. 318 teza a II-a C. proc. civ.

În continuare, a arătat contestatorul că, deși în cadrul recursului a fost invocată caducitatea pretinsului antecontract de donație, având în vedere că deși „actul de donație” a fost încheiat la data de 05.09.2001, iar donatorii au condiționat ca forma autentică să fie perfectată în termen de 3 luni (pana la 05.12.2001), acest fapt nu s-a mai produs, deși ultimul donator (C.) a decedat la data de 25.01.2002.

Apreciază contestatorul că, și în ipoteza lipirii de efecte juridice a pretinsului antecontract, prin expirarea termenului în care părțile aveau obligația de a încheia contractul în forma autentică, constatarea caducității ofertei de a dona, de către instanța de recurs, era în măsură să conducă măcar la admiterea în parte a cererii formulate în cauză.

A mai susținut contestatorul că s-a reținut de către instanța de recurs faptul că motivul de recurs referitor la soluționarea „*pro parte*” a excepției lipsei calității de reprezentant al semnatarului motivelor de apel, în lipsa unor argumente de fapt și de drept, consemnate în conținutul recursului, nu permite instanței de recurs identificarea unor veritabile critici de legalitate, însă excepția a fost invocată prin completarea la întâmpinare din apel și revenea instanței de recurs obligația de a verifica modul în care instanța de apel a soluționat această excepție.

S-a mai susținut că în mod eronat s-a reținut de către instanța de recurs că prin actul numit donație părțile au convenit ca documentul să servească ca bază pentru încheierea la notariat a documentației legale de donație, mai întâi pentru că această convenție nu exista în conținutul actului de donație, ci pe împuternicirea nr. 955/04.09.2001, iar, mai apoi, pentru că o asemenea clauză, chiar dacă ar fi putut fi considerată ca făcând parte din actul de donație, nu este în măsură să conducă la concluzia că părțile au dorit să încheie un alt act în fața notarului, ci, dimpotrivă, numai să autentifice actul de donație.

Contrar acestei motivări, apreciază contestatorul că revenea totuși instanței de recurs obligația de a se pronunța în mod strict asupra motivului de recurs formulat de către recurent, în sensul de a preciza, în considerarea principiului libertății de formă a actelor juridice, în ce măsură adăugarea ulterioară, la actul încheiat la data de 05.09.2001, a unei încheieri de autentificare ar fi contravenit normelor legale în vigoare.

În concluzie, a susținut contestatorul că, deși prin recurs au fost invocate mai multe motive cu privire la tipul actului încheiat, dar și cu privire la interpretarea actului în raport cu voința părților și intenția acestora, instanța de recurs a calificat actul ca antecontract de donație, fără a se pronunța asupra tuturor motivelor invocate.

Contestația în anulare, astfel formulată și motivată, a fost respinsă, pentru considerentele ce se vor arăta în continuare:

Contestația în anulare, cale extraordinară de atac, de retractare, este deschisă exclusiv pentru situațiile prevăzute de art. 317-318 C. proc. civ. și îmbracă două forme: contestația în anulare obișnuită sau de drept comun (art. 317 C. proc. civ.) și contestația în anulare specială (art. 318 C. proc. civ.).

Din analiza textelor normative invocate rezultă că un exercițiu legal al contestației în anulare, cale extraordinară de atac, este condiționat de invocarea unor motive de fapt care să se circumscrie în mod riguros celor limitativ prevăzute de art. 317 alin. (1) și alin. (2) și, respectiv, art. 318 alin. (1) C. proc. civ.; dispozițiile normelor au caracter imperativ, astfel că nerespectarea lor, prin formularea unor motive care nu corespund celor strict prevăzute de lege, conduce la respingerea contestației în anulare.

Contestația în anulare specială poate fi exercitată numai în prezența unuia dintre cele două motive expres prevăzute de art. 318 C. proc. civ.

Astfel, potrivit dispozițiilor legale menționate, „Hotărârile instanțelor de recurs mai pot fi atacate cu contestație când dezlegarea dată este rezultatul unei greșeli materiale sau când instanța, respingând recursul sau admitându-l numai în parte, a omis din greșeală să cerceteze vreunul dintre motivele de modificare sau de casare”.

Motivele de contestație în anulare specială nu pot fi extinse, prin analogie, la alte situații decât cele limitativ vizate în mod expres de art. 318 alin. (1) C. proc. civ., dispoziții legale cu câmp

limitat de aplicațiune, astfel că ele trebuie interpretate, în toate cazurile, în mod restrictiv, pentru a nu deschide, în ultimă instanță, calea unui veritabil recurs la recurs.

În speță, contestatorul B. și-a întemeiat contestația în anulare formulată pe dispozițiile art. 318 alin. (1) teza a II-a C. proc. civ., invocând, în esență, omisiunea instanței de recurs de a cerceta toate motivele de recurs invocate.

Pentru ca o contestație în anulare să poată fi admisă în temeiul art. 318 alin. (1) teza a II-a C. proc. civ., trebuie îndeplinite următoarele condiții: instanța de recurs să fi omis să cerceteze vreunul din motivele de recurs și această omisiune să se fi produs din greșală, textul referindu-se la omisiuni esențiale și involuntare în raport cu situația existentă la dosar în momentul pronunțării hotărârii.

Din aceste dispoziții ale legii rezultă, cu claritate, că admisibilitatea unei contestații în anulare este condiționată de omisiunea instanței de a se pronunța asupra unuia din motivele recursului, după cum rezultă expres din conținutul textului legal citat.

Prin urmare, doar nepronunțarea instanței de recurs asupra unui asemenea motiv, presupunând completa lui ignorare și, deci, neabordarea lui în cuprinsul deciziei, este de natură a face admisibilă contestația în anulare.

Pentru o apreciere completă a motivului de contestație în anulare prevăzut de art. 318 alin. (1) teza finală C. proc. civ., este imperios necesar să se facă distincție între motive și argumente, căci textul legal are în vedere numai omisiunea de a examina unul dintre motivele de modificare sau de casare invocate de recurentă (motive arătate în mod expres și limitativ de art. 304 pct. 1-9 C. proc. civ.), iar nu argumentele de fapt sau de drept indicate de parte, care, oricât de larg ar fi dezvoltate, sunt subsumate întotdeauna motivului de modificare sau de casare pe care îl sprijină.

Instanța de recurs este îndreptățită, așadar, să răspundă la motivele de recurs și printr-un considerent comun, scop în care poate grupa diferitele argumente; de aceea, nu se pot confunda argumentele cu motivele de recurs.

Cu alte cuvinte, nu este îndeplinită această condiție în cazul în care instanța de recurs a înțeles să grupeze, printr-un raționament juridic de sinteză, argumentele folosite de recurent în dezvoltarea unuia și aceluiași motiv de recurs, pentru a răspunde printr-un considerent comun, deoarece nu se poate reproșa omisiunea de a cerceta motivul, căci, omisiunea cercetării unui motiv de modificare nu există în situația în care instanța de recurs a analizat grupat toate criticile și susținerile formulate de recurent - cum este cazul în speță.

Așa fiind, neexaminarea distinctă a fiecărui motiv de recurs nu constituie, prin ea însăși, o omisiune, în sensul dispozițiilor art. 318 C. proc. civ., dacă instanța a răspuns la motivele de modificare sau casare printr-un considerent comun.

În speță, instanța de recurs a arătat foarte clar și amplu dezvoltat care sunt considerentele pentru care a găsit că nu sunt fondate susținerile recurentului-reclamant B. referitoare la conținutul convenției încheiate între părți, în raport cu dispozițiile art. 977 C. civ., reținând că părțile, prin înscrisul intitulat act de donație, au încheiat o promisiune bilaterală de donație care, dacă nu ar fi intervenit decesul promitenților donatori, ar fi dus la încheierea contractului de donație cu sarcini.

În același sens, a reținut instanța de recurs că din cuprinsul înscrisului rezultă, fără echivoc, că promitenții donatori au avut reprezentarea corectă că înscrisul intitulat act de donație este un antecontract ce conține elementele viitorului contract de donație ce urma a fi încheiat în termenul stabilit și în condițiile legale, după îndeplinirea obligațiilor prealabile impuse.

Împrejurarea că, în speță, instanța de recurs nu s-ar fi pronunțat asupra criticii referitoare la nesemnarea actului de către directorul muzeului, se constată astfel a fi nefondată, în condițiile în care din considerentele hotărârii rezultă fără echivoc argumentele avute în vedere în ceea ce privește calificarea actului juridic atacat, precum și validitatea acestuia.

Prin urmare, nu se poate reține că Înalta Curte ar fi omis să se pronunțe asupra vreunui aspect din cele care i-au fost supuse spre analiză.

De fapt, deși invocă dispozițiile art. 318 teza a II-a C. proc. civ., contestatorul este nemulțumit de argumentele în raport de care instanța de recurs a analizat și reținut criticile

formulate, or, instanța sesizată cu contestația în anulare nu este îndreptățită să verifice corectitudinea argumentelor cu care instanța de recurs a analizat criticile de recurs și a motivat soluția dată.

Împrejurarea că, contestatorul nu este mulțumit de modul în care au fost soluționate motivele sale de recurs și motivată decizia contestată sub acest aspect nu poate duce la deschiderea contestației în anulare, cale extraordinară de atac, de retractare, într-un alt caz decât cele limitativ arătate de art. 317 și art. 318 C. proc. civ.

Față de cele de mai sus, cum în speță, motivele formulate nu se circumscriu dispozițiilor art. 318 alin. (1) teza a II-a C. proc. civ., contestatorul solicitând, în realitate, o reexaminare a fondului recursului, aspecte ce nu pot fi corectate în această cale de atac, contestația în anulare fiind o cale de retractare, și nu de reformare a soluției atacate, Înalta Curte, în temeiul art. 318- 320 C.proc. civ., a respins contestația în anulare ca nefondată.

74. Contestație în anulare întemeiată pe dispozițiile art. 318 alin. (1) teza finală din Codul de procedură civilă din 1865. Condiții de admisibilitate

C. proc. civ. din 1865, art. 318 alin. (1) teza finală

Pentru ca o contestație în anulare să poată fi admisă în temeiul art. 318 alin. (1) teza finală C. proc. civ. trebuie îndeplinite următoarele condiții: instanța de recurs să fi omis să cerceteze vreunul din motivele de recurs și această omisiune să se fi produs din greșeală, textul referindu-se la omisiuni esențiale și involuntare în raport cu situația existentă la dosar în momentul pronunțării hotărârii.

Sunt întrunite condițiile de admisibilitate prevăzute de art. 318 alin. (1) teza finală C. proc. civ. în cazul în care contestatoarea a investit instanța de recurs prin depunerea la dosarul cauzei a două memorii de recurs - un prim memoriu semnat de avocat și un al doilea care a fost însușit de către parte -, iar din considerentele hotărârii pronunțate de instanța de recurs rezultă că au fost examinate criticile formulate prin memoriul redactat și semnat de avocat, deși în practica acesteia s-a reținut declarația recurentei în sensul că își însușește doar cel de-al doilea memoriu.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 895 din 24 martie 2015

Prin sentința civilă nr. 202 din 5 februarie 2013, Tribunalul Iași a respins excepția inadmisibilității acțiunii, invocată de pârâți și, pe fond, a admis în parte acțiunea formulată de reclamantă. A constatat că reclamanta SC A. SRL nu este debitoarea sumei totale de 7.888.083,72 lei, din care 5.184.547,32 lei reprezintă plata aferentă perioadei de grație 09.07.2007 - 09.07.2010 și 2.703.536,84 lei reprezintă penalități de întârziere pentru suma de 5.184.547,32 lei; a respins celelalte capete de cerere formulate de către reclamanta SC A. SRL, ca neîntemeiate și a obligat pârâții la plata către reclamantă a sumei de 82.996,84 lei, cu titlu de cheltuieli de judecată (taxă de timbru și timbru judiciar aferente aditerii pretențiilor reclamantei).

Pentru a se pronunța în acest sens, prima instanță a reținut ca fiind întemeiat, în parte, doar primul capăt de cerere al acțiunii, pentru următoarele considerente :

În cauză, reclamanta SC A. SRL a investit Tribunalul Iași cu o acțiune în constatarea inexistenței unor obligații de plată, respectiv plata aferentă perioadei de grație, sumă minimă garantată și penalități aferente față de Consiliul Local Iași și municipiul Iași, obligații de plată decurgând din contractul de asociere nr. 8329/03.02.2005 modificat prin actul adițional nr. 1/02.07.2007, având ca obiect edificarea Ansamblului B. din Iași.

S-a reținut că, de vreme ce reclamanta nu are deschisă calea acțiunii în realizare față de pârâți și cum nu este vorba despre constatarea unei situații de fapt, astfel cum au pretins pârâții,

acțiunea este admisibilă. Pârâții au învederat că au început executarea silită împotriva reclamantei, situație în care aceasta ar avea la îndemână calea contestației la executare, însă, pe de o parte, somația invocată privește doar suma minimă garantată, nu și celelalte sume cu privire la care reclamanta pretinde a se constata că nu le datorează. Pe de altă parte, contractul de asociere în participațiune încheiat de părți reprezintă un contract civil, fiind încheiat în baza art. 251-256 C. com., așa cum se specifică chiar în art. 2 din acest act juridic, astfel că nu se poate susține existența unor raporturi de drept material fiscal între părți. Terenul adus ca aport de către Consiliul Local Iași face parte din domeniul privat al municipiului, astfel încât, cu atât mai mult, nu poate fi vorba despre un raport fiscal.

Tribunalul a apreciat că somația invocată de pârâți prin întâmpinare nu este relevantă, nefiind posibilă executarea silită directă în baza unui contract civil care nu este titlu executoriu, motiv pentru care a respins excepția inadmisibilității acțiunii.

S-a constatat, în esență, având în vedere probele administrate în cauză raportate la înscrisurile existente la dosar și contractul de asociere în participațiune, că reclamanta nu a pus în funcțiune nicio investiție în termenul de 36 de luni de la data începerii organizării de șantier, respectiv 9.07.2007, astfel că nu datorează suma de 7.888.083,72 lei, compusă din 5.184.547,32 lei, reprezentând plată aferentă perioadei de grație și suma de 2.703.536,84 lei, penalități de întârziere aferente, ambele calculate în baza dispozițiilor art. 6.1 din contractul de asociere.

Celelalte capete de cerere formulate în cadrul acțiunii introductive, tribunalul le-a apreciat ca fiind neîntemeiate.

Astfel, cu privire la suma de 902.456 lei, calculată cu titlu de sumă minimă garantată aferentă perioadei 09.07.2010 - 31.12.2010 și suma de 203.095 lei, penalități de întârziere aferente, s-a reținut că, potrivit contractului de asociere, reclamanta a avut la dispoziție 3 ani de la emiterea autorizațiilor de construire eliberate la 09.07.2007 pentru finalizarea Ansamblului B. stabilit conform art. 2¹ din actul adițional. În cazul depășirii acestui termen, convenindu-se la art. 5.1 din contractul modificat la 02.07.2007 că reclamanta va achita penalități de întârziere de 20% din suma minimă garantată pe an (suma de 430.000 euro/an stipulată de art. 6 din contract), calculate proporțional cu numărul de zile de întârziere. Termenul a expirat așadar la 09.07.2010, ansamblul fiind finalizat la 31.12.2010.

Pentru aceleași considerente, vizând, în esență, lipsa notificării scrise impusă de art. 6.1 alin. 2 din contract, instanța a constatat că nu sunt întemeiate nici susținerile reclamantei privind cuantumul sumei datorate cu titlu de sumă minimă garantată pentru perioada 09.07.2010 - 31.12.2010, aferentă doar construcțiilor edificate neafectate de vreo cauză neprevăzută de întârziere - 22.363,16 lei.

Soluția primei instanțe a fost menținută de Curtea de Apel Iași, Secția civilă, care prin decizia nr. 85 din 16 septembrie 2013 pronunțată de Curtea de Apel Iași, Secția civilă a respins ca nefondate apelurile declarate atât de reclamantă, cât și de pârâți.

Împotriva deciziei pronunțate în apel, ambele părți au declarat recurs, iar prin decizia nr. 2657 din 24 septembrie 2014, Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția a II-a civilă, a constatat nulitatea cererilor de recurs.

În argumentarea soluției pronunțate, în ceea ce privește recursul declarat de reclamanta SC A. SRL, s-a reținut că s-au invocat motivele de nelegalitate întemeiate pe art. 304 pct. 8 și 9 C. proc. civ.

Totodată, s-a reținut că prin motivul de nelegalitate prevăzut de art. 304 pct. 9 C. proc. civ., cu referire la interpretarea greșită a art.5.1 și art. 6.1. - astfel cum au fost modificate prin actul adițional - în sensul că s-au încălcat dispozițiile art. 1269 NCC, practic se tinde la reaprecierea situației de fapt deja stabilite, susținerile fiind în realitate de netemeinicie, și nu de nelegalitate.

În ceea ce privește critica referitoare la încălcarea dispozițiilor legale precizate, s-a reținut că din modul în care sunt expuse și dezvoltate, acestea nu fac decât să antameze motive de netemeinicie, referitoare la plata sumelor de bani învederate raportate la apariția unui caz de forță majoră și/sau caz fortuit, precum și modul în care se face notificarea și efectele acesteia în contextul

contractului părților modificat prin actul adițional.

Referitor la cel de-al doilea motiv de recurs întemeiat pe dispozițiile art. 304 pct. 8 C. proc. civ. s-a constatat că, de asemenea, prezintă aspecte de netemeinicie, întrucât vizează calculul penalităților de întârziere, care este greșit în funcție de dispozițiile contractuale, însă susținerile acesteia nu arată în ce constă nelegalitatea hotărârii atacate.

Prin recursul declarat de pârâți s-a reținut că aceștia, deși susțin că au fost aplicate greșit dispozițiile legale invocate, respectiv art. 111 C. proc. civ. și interpretarea contractului privind perioada de grație, în dezvoltarea criticilor nu fac decât să conteste problema perioadei de grație când și cum trebuia aplicată, ceea ce, în fapt, prezintă aspecte de reapreciere a situației de fapt referitoare la contractul părților care nu mai poate forma obiectul cenzurii în calea de atac a recursului.

Concluzionând, s-a constatat că în cuprinsul cererilor de recurs nu se regăsesc critici propriu-zise ale hotărârii recurate, care face obiectul celor două recursuri, prin indicarea punctuală a greșelilor săvârșite de instanță în raport de dispozițiile legale incidente și a unor contraargumente la aprecierile și constatările instanței.

În considerarea celor ce preced, constatând că recurenții nu s-au conformat obligației reglementate de dispozițiile art. 302¹ alin. (1) lit. c) C. proc. civ., Înalta Curte a constatat nulitatea cererilor de recurs.

Prin cererea înregistrată la data de 13.10.2014, contestatoarea SC A. SRL a formulat contestație în anulare împotriva deciziei nr. 2657 din 24 septembrie 2014 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Secția a II-a civilă, invocând dispozițiile art. 317, art. 318 și art. 319 C. proc. civ., în temeiul cărora a solicitat anularea în parte a deciziei, respectiv în ceea ce privește constatarea nulității cererii sale de recurs.

La termenul de judecată din 18 noiembrie 2014, contestatoarea a depus la dosarul cauzei motivele contestației în anulare prin care a solicitat, în temeiul dispozițiilor art. 318 alin. (1) teza a II-a C. proc. civ., anularea deciziei contestate și, în rejudecarea recursului, modificarea în parte a deciziei nr. 85 din 16 septembrie 2013 pronunțată de Curtea de Apel Iași, în sensul admiterii apelului său, iar, pe fond, admiterea acțiunii în integralitatea sa.

În argumentarea contestației în anulare, contestatoarea a susținut că decizia nr. 2657 din 24 septembrie 2014 a fost dată cu omiterea din greșeală a cercetării anumitor motive de modificare sau casare invocate prin cererea de recurs.

Astfel, a arătat contestatoarea că s-au depus la dosarul cauzei două cereri de recurs, una semnată de avocat C. și alta semnată de către reprezentantul său statutar și, deși a indicat în mod expres că înțelege să susțină doar cea de-a doua cerere, instanța de recurs nu a reținut acest aspect, analizând doar memoriul promovat prin avocat, cu ignorarea totală, din greșeală, a motivelor de recurs invocate chiar de contestatoare.

A mai susținut contestatoarea că din considerentele deciziei contestate rezultă că instanța de recurs a reținut invocarea încălcării prevederilor art. 1269 NCC, critică ce a fost formulată doar prin memoriul de recurs redactat de avocat și neînsușit de parte.

În continuare, a arătat contestatoarea că în ceea ce privește motivul de nelegalitate prevăzut de pct. 8 al art. 304 C. proc. civ., instanța de recurs s-a raportat la criticile formulate de către avocatul C., și nu la cele invocate prin memoriul său, prin care s-a susținut interpretarea greșită a actelor juridice deduse judecății, respectiv a convenției părților și a proceselor-verbale încheiate între acestea.

Referitor la motivul de nelegalitate prevăzut de art. 304 pct. 9 C. proc. civ., a susținut contestatoarea că n-au fost cercetate niciuna dintre criticile formulate, cu titlu de exemplu fiind cele referitoare la încălcarea sau interpretarea greșită a art. 969, art. 970, art. 983, art. 1082, art. 1083 C. civ.

În concluzie, s-a invocat că instanța de recurs, din greșeală, a omis să cerceteze motivele de recurs formulate de către contestatoare, motive ce reprezintă critici de nelegalitate ce nu ar fi putut conduce la soluția pronunțată.

Prin întâmpinarea depusă la dosarul cauzei, intimații au arătat că nu sunt întrunite condițiile de admisibilitate ale contestației în anulare, având în vedere că ambele motive de recurs întemeiate pe dispozițiile art. 304 pct. 8 și 9 C. proc. civ., au fost analizate de către instanță.

Contestația în anulare, astfel formulată și motivată, a fost admisă, pentru considerentele ce se vor arăta în continuare:

Contestația în anulare, cale extraordinară de atac, de retractare, este deschisă exclusiv pentru situațiile prevăzute de art. 317-318 C. proc. civ. și îmbracă două forme: contestația în anulare obișnuită sau de drept comun reglementată de art. 317 C. proc. civ. și contestația în anulare specială prevăzută de art. 318 C. proc. civ.

Pentru ca o contestație în anulare să poată fi admisă în temeiul art. 318 alin. (1) teza a II-a C. proc. civ. trebuie îndeplinite următoarele condiții: instanța de recurs să fi omis să cerceteze vreunul din motivele de recurs și această omisiune să se fi produs din greșeală, textul referindu-se la omisiuni esențiale și involuntare în raport cu situația existentă la dosar în momentul pronunțării hotărârii.

Din aceste dispoziții ale legii rezultă, cu claritate, că admisibilitatea unei contestații în anulare este condiționată de omisiunea instanței de a se pronunța asupra unuia din motivele recursului, doar nepronunțarea instanței de recurs asupra unui asemenea motiv presupunând completa lui ignorare și, deci, neabordarea lui în cuprinsul deciziei este de natură a face admisibilă contestația în anulare.

În speță, contestatoarea a investit instanța de recurs prin depunerea la dosarul cauzei a două memorii de recurs, un prim memoriu înregistrat la data de 31.10.2013, semnat de avocat C. și un al doilea, înregistrat la data de 1.11.2013.

Din examinarea deciziei contestate rezultă că, deși în practica acesteia s-a reținut declarația recurentei în sensul că își însușește doar cel de-al doilea memoriu, din considerentele hotărârii rezultă că au fost examinate criticile formulate prin memoriul redactat și semnat de avocat C.

Astfel, deși prin ambele memorii s-au invocat motivele de nelegalitate prevăzute de art. 304 pct. 8 și 9 C. proc. civ., criticile formulate sunt diferite din perspectiva temeiurilor de drept invocate în argumentarea acestora.

În vreme ce prin memoriul examinat s-a susținut, în esență, interpretarea greșită a art. 5.1 și art. 6.1. - astfel cum au fost modificate prin actul adițional - în sensul că s-au încălcat dispozițiile art. 1269 NCC și calculul penalităților de întârziere este greșit în funcție de dispozițiile contractuale, în cel de-al doilea memoriu s-a criticat decizia recurată sub aspectul interpretării greșite a actelor juridice deduse judecății, lipsindu-le de efectele conferite de părți prin contractul de asociere, precum și din perspectiva aplicării greșite a dispozițiilor art. 969, art. 970, art. 983, art. 1082, art. 1083 C. civ.

Așa fiind, se constată că, în adevăr, instanța de recurs a omis să analizeze criticile formulate prin memoriul de recurs însușit de parte, prin urmare, se constată a fi întrunite condițiile de admisibilitate prevăzute de art. 318 alin. (1) teza finală C. proc. civ., motiv pentru care, în temeiul art. 318 - 320 C. proc. civ., contestația în anulare a fost admisă, cu consecința anulării în parte a deciziei nr. 2657 din 24 septembrie 2014 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția a II-a civilă, respectiv în ceea ce privește nulitatea cererii de recurs formulate de reclamanta SC A. SRL, cu menținerea restului dispozițiilor deciziei.

75. Casare cu reținere. Contestație în anulare. Invocarea încălcării normelor de ordine publică relative la competența funcțională a Înaltei Curți de Casație și Justiție ca instanță de recurs de a rejudeca apelul în contextul aplicării art. 314 din Codul de procedură civilă. Neîndeplinirea cerințelor cazului prevăzut de dispozițiile art. 317 alin. (1) pct. 2 din cod.

C.proc.civ. din 1865, art. 314, art. 315 alin. (1), art. 317 alin. (1) pct. 2

Spre deosebire de tribunale și curți de apel, în cazul recursului soluționat de Înalta Curte de Casație și Justiție, regula este casarea cu trimitere și doar prin excepție, conform celor prevăzute de art. 314 C.proc.civ., instanța supremă hotărăște asupra fondului pricinii, situație în care casează hotărârea numai în scopul aplicării corecte a legii la împrejurări de fapt ce au fost pe deplin stabilite, așadar, casează cu reținere.

O soluție de casare cu reținere (indiferent cărei instanțe îi revine competența de soluționare a recursului – tribunal, curte de apel sau, în excepție, Înalta Curte de Casație și Justiție), antrenează rejudecarea apelului, astfel încât, în mod necesar și în condițiile prevăzute de lege, după admiterea recursului, ca efect al constatării caracterului fondat al motivului de nelegalitate, instanța de recurs se pronunță asupra apelului cu respectarea normei de drept neobservate ori cu interpretarea corectă a dispozițiilor legale aplicate greșit de instanța de apel, potrivit dezlegărilor în drept ce decurg din cele arătate pentru admiterea recursului.

Prin urmare, soluția adoptată de instanța de recurs sub aspectul aplicării dispozițiilor art. 314 C.proc.civ. și opțiunea pentru aplicarea excepției prevăzute de această normă, nu poate fi cenzurată pe cale contestației în anulare, prin invocarea dispozițiilor art. 317 alin. (1) pct. 2, normă care sancționează exclusiv încălcarea "dispozițiilor de ordine publică privitoare la competență".

Din perspectiva acestui motiv de contestație în anulare, pronunțarea deciziei cu încălcarea normelor de competență de ordine publică ar fi presupus ca, potrivit legii, Înalta Curte să nu fi fost instanța competentă să se pronunțe asupra recursului soluționat prin decizia atacată. Or, atât timp cât instanța de recurs a pronunțat hotărârea cu respectarea normelor de competență de ordine publică (competență materială procesuală și funcțională), nu sunt întrunite cerințele art. 317 alin. (1) pct. 2 C.proc.civ.

Secția I civilă, decizia nr. 1119 din 24 aprilie 2015

Prin cererea înregistrată pe rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție, Secția I civilă la data de 26.02.2015, pârâta SC A. SA, în temeiul art. 317 alin. 1 pct. 2 C.proc.civ., a formulat contestație în anulare împotriva deciziei civile nr. 3425 din 3.12.2014 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Secția I civilă, în contradictoriu cu intimatul-reclamant Clubul Sportiv B., cu intimatele-pârâte Asociația C., SC D. SRL (fostă SC E. SRL), SC F. SA și cu Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci, solicitându-se anularea acestei decizii și, în consecință, rejudecarea recursului pentru încălcarea dispozițiilor de ordine publică privitoare la competență.

În prealabil, contestatoarea a menționat că a luat cunoștință de motivarea deciziei contestate la data de 17.02.2015, astfel încât, susține că a procedat la formularea prezentei contestații în anulare cu respectarea termenului legal de 15 zile prevăzut de dispozițiile art. 319 alin. 2 teza a II-a C.proc.civ.

De asemenea, anterior motivării acestei căi extraordinare de atac, contestatoarea face un scurt istoric al cauzei în care s-a pronunțat decizia instanței de recurs.

Astfel, s-a arătat că la data de 25.05.2011, Clubul Sportiv B. a solicitat, în contradictoriu cu SC A. SA, Asociația C. și OSIM, anularea înregistrării mărcilor nr. 61735 aparținând A. și nr. 45638, aparținând Asociației C., invocând faptul că înregistrarea acestor mărci s-a făcut cu încălcarea prevederilor art. 47 și 48 din Legea nr. 84/1998 privind mărcile și indicațiile geografice.

Prin sentința civilă nr. 832 din 17.04.2012, Tribunalul București, Secția a IV-a civilă a reținut că marca având nr. 45638 nu se mai bucură de protecție pe teritoriul României, începând de la data de 15.01.2009, ca urmare a lipsei formulării unei cereri de reînnoire a înregistrării mărcii.

Referitor la marca nr. 61735, aceeași primă instanță a constatat că „motivele prevăzute de art. 47 alin. 1 lit. a) și b) din Legea nr. 84/1998 sunt tardiv formulate.”

În ceea ce privește motivul prevăzut de art. 47 alin. 1 lit. c), Tribunalul București a reținut

că „se impune concluzia că înregistrarea mărcii nr. 61735 nu a fost solicitată cu rea-credință.”

De asemenea, instanța a apreciat că, dată fiind structura organizatorică prevăzută de lege, B. nu are posibilitatea de a participa cu o echipă de fotbal proprie în competiția națională, astfel încât aceasta a fost modalitatea agreată de cele două părți de a se continua existența celei mai titrate echipe de fotbal din România.

Împotriva hotărârii primei instanțe, a declarat apel reclamantul Clubul Sportiv B.

Prin decizia civilă nr. 259/A din 20.12.2013, Curtea de Apel București, Secția a IX-a civilă și pentru cauze privind proprietatea intelectuală, conflicte de muncă și asigurări sociale a reținut că existența relei-credințe trebuie apreciată global, ținând seama de toți factorii pertinenti în speță, respectiv împrejurarea că solicitantul are sau trebuie să aibă cunoștința de faptul că un terț utilizează semn identic sau similar pentru un produs/serviciu identic sau similar ce poate conduce la confuzie cu semnul a cărui înregistrare se cere.

De asemenea, instanța de apel a apreciat că împrejurarea că solicitantul are sau trebuie să aibă cunoștința de faptul anterior menționat, nu este însă suficientă, în sine, pentru a stabili existența relei-credințe a solicitantului.

Ca atare, Curtea de Apel București a constatat că B. a cunoscut intenția de înscriere a mărcii chiar înainte de înregistrare și a tolerat în tot acest timp folosirea mărcii; utilizarea mărcii s-a făcut în mod public, A. încheind chiar contracte cu Ministerul Apărării Naționale.

De asemenea, s-a apreciat că cedarea activității fotbalistice către asociație și, ulterior, preluarea sa de către clubul intimat (aspect de notorietate, cunoscut de publicul relevant și nu numai), impune continuarea folosirii acestei mărci, întrucât elementul subiectiv, respectiv scopul ilicit, intenția de a fraudă nu a fost dovedită.

Reclamantul a declarat recurs împotriva deciziei pronunțate în apel, întemeiat pe dispozițiile art. 304 pct. 9 C.proc.civ.

Prin decizia civilă nr. 3425 din 3.12.2014 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Secția I civilă, recursul reclamantului a fost admis, astfel că decizia recurată a fost modificată, în sensul admiterii apelului B., cu consecința schimbării în parte a sentinței civile nr. 832/2012 a Tribunalului București; prin urmare, s-a admis în parte cererea de chemare în judecată astfel cum a fost precizată; s-a dispus anularea mărcii înregistrată sub nr. 061735, dată a depozitului - 29.01.2004; anularea contractului de licență nr. x/2011 încheiat între pârâta SC F. SA cu privire la marca înregistrată nr. 061735; au fost păstrate celelalte dispoziții ale sentinței.

În dezvoltarea motivelor contestației în anulare, întemeiate pe prevederile art. 317 alin. 1 pct. 2 C.proc.civ., contestatoarea-pârâtă SC A. SAa învederat că decizia instanței de recurs a fost pronunțată cu încălcarea dispozițiilor de ordine publică privitoare la competență.

Se susține că, în doctrină, s-a statuat că în cadrul competenței materiale, trebuie distins între competența materială funcțională, care se stabilește după felul atribuțiilor ce revin fiecărei categorii de instanțe, pe de o parte, iar pe de altă parte, competența materială procesuală, care se stabilește în funcție de obiectul, natura sau valoarea litigiului.

Ca atare, potrivit distincțiilor doctrinare, competența materială funcțională este aceea care determină și precizează funcția și rolul atribuite fiecăreia dintre categoriile instanțelor judecătorești, iar competența materială procesuală este aceea care determină categoria de pricini ce pot fi rezolvate, în concret, de o anumită categorie de instanțe judecătorești.

Competența materială este reglementată de norme de ordine publică, deci are caracter absolut, astfel încât părțile nu pot conveni să deroge de la aceste norme, nici chiar cu autorizarea instanței.

Contestatoarea învederează că prin decizia criticată a fost admis recursul reclamantului și s-a modificat decizia instanței de apel, în sensul admiterii apelului B. și, pe fond, s-a desființat în parte sentința nr. 832 a Tribunalului București, în sensul că s-a admis în parte acțiunea față de A. și, în consecință, s-a dispus anularea mărcii nr. 61735.

Rezultă că, Înalta Curte de Casație și Justiție a soluționat pe fond acțiunea în aceeași ședință în care a judecat și recursul.

Ca atare, instanța de recurs, prin hotărârea criticată nu numai că a analizat din nou faptele, astfel cum acestea au fost deja stabilite de instanțele de fond, dar, mai mult decât atât, aceste fapte au fost calificate total opus față de calificarea deja dată de instanțele de fond.

În opinia contestatoarei, încălcarea competenței materiale funcționale rezultă indubitabil din decizia criticată, relevante în acest sens fiind următoarele paragrafe:

„Pentru a afla dacă titularul a dat dovadă de rea-credință în momentul depunerii cererii, trebuie să se efectueze o evaluare globală în care să fie luate în considerare toate împrejurările relevante ale cazului individual.” (pagina 15, primul paragraf).

„În ceea ce privește gradul de distinctivitate de care se bucură semnul celui care solicită constatarea nulității, deși a reținut că marca reclamantului era notorie la momentul depunerii cererii de înregistrare a mărcii în cauză de către pârât și a reținut, de asemenea, că pârâtul a înregistrat marca pentru produsele și serviciile de la 1 la 42 (în realitate, de la 1 la 45) din Clasificarea de la Nisa, instanța de apel nu a avut în vedere aceste aspecte importante în analiza intenției frauduloase la înregistrarea mărcii de către pârât”. (pagina 17, paragraful al doilea).

„Instanța de apel a înlăturat, în plus, în mod nejustificat, de la analiza intenției frauduloase la înregistrarea mărcii în cauză două aspecte importante, considerându-le nerelevante, și anume cooptarea de către intimata pârâtă a unor foști angajați ai apelantei și înregistrarea mărcii anterioare nr. 045638, data de depozit 15.01.1999, elemente fără de care a ajuns la concluzia greșită că, prin protocolul din 1999 încheiat cu Asociația C., s-ar fi transmis marca de identificare legată de activitatea fotbalistică și care ar fi tocmai cea a cărei anulare se cere în prezenta cauză, în temeiul art. 47 lit. c) din Legea nr. 84/1998” (pagina 18, paragraful al cincilea).

„Astfel, nu se poate prezuma că, prin cedarea activității fotbalistice profesionale, reclamantul a înțeles să cedeze marca în cauză, prin raportare la cele menționate anterior, dar și la faptul că emblema ce constituie marca în cauză nu era folosită doar de către echipa de fotbal, așa cum s-a reținut mai sus.” (pagina 19, paragraful al treilea).

Contestatoarea mai arată că extrem de important, în ceea ce privește încălcarea competenței materiale funcționale, este și paragraful prin care Înalta Curte de Casație și Justiție (instanța de recurs) a schimbat situația de fapt, instituind în contra sa o prezumție de rea-credință:

„Simpla utilizare a mărcii ulterior înregistrării, chiar fără împiedicarea directă a unui alt competitor de a o utiliza, nu este suficientă pentru reținerea bunei-credințe la înregistrare (...) faptul că, după înregistrarea mărcii de către pârâtă, reclamantul nu a formulat opoziție și nici nu s-a opus utilizării mărcii până la formularea prezentei acțiuni nu poate reprezenta o dovadă a bunei credințe a pârâtei la înregistrarea mărcii” (pagina 19, ultimul paragraf).

Contestatoarea învederează că față de cele arătate, rezultă că întreaga argumentație a instanței de recurs abundă în constatări asupra situației de fapt și în răstălmăcirii ale acesteia, demonstrându-se fără echivoc că Înalta Curte de Casație și Justiție s-a comportat, în această speță, ca o adevărată instanță de apel.

Din motivarea deciziei contestate, rezultă, fără putință de tăgadă, că instanța de recurs a procedat în mod nelegal la reaprecierea și reinterpretarea probelor administrate în dosar, stabilind chiar o situație de fapt potrivnică celei reținute de instanțele de fond.

Or, astfel cum deja a arătat, contestatoarea susține că Înalta Curte de Casație și Justiție are competență funcțională pentru soluționarea în fond a pricinii deduse judecării doar în scopul aplicării corecte a legii la împrejurări de fapt pe deplin stabilite; ca atare, în toate celelalte cazuri, Înalta Curte de Casație și Justiție nu poate judeca pricina pe fond, întrucât legea nu dă în competența sa funcțională astfel de atribuții.

Or, în prezenta speță, Înalta Curte de Casație și Justiție a răstălmăcit total situația de fapt, deși competența funcțională atribuită de lege nu îi conferă această prerogativă.

Recursul este o cale de atac extraordinară, nedevalidivă, în care nu se rejudecă pricina sub toate aspectele sale, ci hotărârea atacată se judecă doar sub aspecte de legalitate; asupra fondului pricinii, instanțele de recurs nu se pot pronunța decât dacă faptele sunt pe deplin stabilite, în timp ce instanțele de fond sunt suverane în aprecierea și stabilirea situației de fapt.

Interpretarea actelor dosarului, prin coroborarea tuturor probelor administrate și prin corelarea acestora cu prevederile protocolului și ale dispozițiilor legale incidente în speță, care au determinat stabilirea unei anumite situații de fapt la instanțele de fond, nu poate face obiect al controlului judiciar, întrucât reaprecierea probelor administrate în recurs nu mai este posibilă, în condițiile abrogării art. 304 pct. 10 și pct. 11 C.proc.civ.

Contestatoarea mai arată că potrivit dispozițiilor art. 312 alin. 3 teza a II-a C.proc.civ., dacă se găsește întemeiat recursul, „în toate cazurile în care modificarea hotărârii nu este posibilă, fiind necesară administrarea de noi probe”, instanța de recurs casează hotărârea recurată, trimițând cauza spre rejudecare în apel/fond la instanța competentă.

De asemenea, conform art. 314 C.proc.civ., Înalta Curte de Casație și Justiție hotărăște asupra fondului pricinii în toate cazurile în care casează hotărârea atacată numai în scopul aplicării corecte a legii la împrejurări de fapt ce au fost deplin stabilite.

Doctrina relevantă este unanimă în sensul că „numai prin excepție, instanța supremă hotărăște asupra fondului pricinii, în cazurile în care casează hotărârea atacată, numai în scopul aplicării corecte a legii la împrejurările de fapt ce au fost deplin stabilite.

Or, în prezenta cauză, Înalta Curte de Casație și Justiție a hotărât asupra fondului pricinii, aplicând legea, dar nu la împrejurările de fapt stabilite, ci la cele restabilite/răstălmăcite/reapreciate în recurs.

Înalta Curte de Casație și Justiție, în caz de casare, trimite cauza spre o nouă judecată instanței care a pronunțat hotărârea casată ori, atunci când interesele bunei administrări a justiției o cer, altei instanțe de același grad, cu excepția cazului casării pentru lipsă de competență, când trimite cauza instanței competente sau altui organ cu activitate jurisdicțională competent potrivit legii. Așadar, în considerarea instanței care a soluționat recursul și a statutului jurisdicțional al acesteia, regula este casarea cu trimitere.”

Contestatoarea mai arată că și jurisprudența Secției comerciale a Înaltei Curți de Casație și Justiție relevă aceeași soluție referitoare la competența funcțională a instanței supreme: „Potrivit art. 314 C.proc.civ., Curtea Supremă de Justiție (în prezent, ÎCCJ) hotărăște asupra fondului pricinii numai în scopul aplicării corecte a legii la împrejurări de fapt care au fost deplin stabilite (...).”

Or, din analiza motivării deciziei contestate, mai arată contestatoarea, rezultă că instanța de recurs a reluat, practic, tot fondul pricinii, pe mai multe pagini, argumentând de ce probele administrate la instanțele de fond ar trebui reinterpretate sau, și mai grav, de ce aceste probe ar trebui interpretate invers față de interpretarea dată de instanțele de fond.

În acest fel, instanța de recurs nu numai că a repus în discuție faptele, astfel cum fuseseră acestea stabilite de instanțele de fond dar, mai mult, aceste fapte au fost calificate în mod cu totul opus față de calificarea dată în fond.

În consecință, Înalta Curte de Casație și Justiție, prin decizia criticată, și-a încălcat competența funcțională fixată de lege prin norme imperative, fapt care atrage incidența în cauză a motivului de contestație în anulare prevăzut de art. 317 alin. (1) teza a II-a din C.proc.civ.

Se mai susține de către contestatoare că esența motivului de contestație în anulare se referă la faptul că Înalta Curte de Casație și Justiție nu are competența funcțională de a se pronunța în fond asupra pricinii deduse decât în cazuri foarte limitate, situații care nu sunt incidente în speță.

Astfel, Înalta Curte de Casație și Justiție, în recursul formulat, nu putea judeca pe fond, argumentând de ce probele administrate la instanțele de fond ar trebui reinterpretate sau, mai grav, de ce aceste probe ar trebui interpretate invers față de calificarea dată acestora de instanțele de fond, întrucât legea nu dă în competența sa funcțională astfel de atribuții; în sensul celor susținute, recurența citează și din alte decizii de speță – decizia civilă nr. 1892/2003, decizia civilă nr. 3154/2006, decizia civilă nr. 7484/2008 ale Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Contestatoarea mai învederează că acest caracter absolut al necompetenței funcționale a fost recunoscut și prin Decizia ÎCCJ nr. 5149/2004, astfel: „Competența materială funcțională (de atribuțiune) determinată, obiectiv, după natura litigiului ori după varii criterii subsidiare, este întotdeauna absolută.”

Totodată, doctrina relevantă în materie este unanimă în a accepta această calificare a încălcării normelor de procedură civilă ca fiind o încălcare a competenței funcționale a instanței.

Astfel, în mod just s-a afirmat în doctrină că Înalta Curte de Casație și Justiție are, funcțiuni principal diferite de cele exercitate de celelalte instanțe judecătorești.

Același autor apreciază că „prin competența materială funcțională se stabilește, în primul rând, ierarhia instanțelor judecătorești, în sensul delimitării organelor care desfășoară jurisdicția de fond de cele ce exercită controlul judiciar ordinar sau extraordinar; în al doilea rând, prin regulile de competența materială funcțională se determină care dintre instanțele judecătorești pot cumula judecata în fond cu judecata în apel sau recurs.”

Într-o altă speță, Înalta Curte de Casație și Justiție, prin decizia nr. 893/2010, a constatat că, schimbând în totalitate situația de fapt, instanța de recurs nu putea trece la modificarea hotărârilor criticate, ci în baza art. 312 alin. 3 teza a II-a C.proc.civ., ar fi trebuit să dispună casarea hotărârii. Față de cele arătate, rezultă că Înalta Curte de Casație și Justiție în decizia criticată, și-a încălcat competența funcțională fixată de lege prin norme imperative.”

Contestatoarea învederează că doar în temeiul art. 304¹ C.proc.civ., instanța poate să examineze cauza sub toate aspectele în cazul unui recurs declarat împotriva unei hotărâri care, potrivit legii, nu poate fi atacată cu apel.

Numai că, în prezenta cauză, recursul cu care Înalta Curte de Casație și Justiție a fost investită nu era un recurs suspus regulilor prevăzute de art. 304¹ C.proc.civ., text a cărui existență întărește argumentul potrivit căruia instanța de recurs nu putea să examineze cauza sub toate aspectele, ci recursul era limitat la motivele de casare prevăzute în art. 304, cu respectarea argumentelor expuse în cuprinsul prezentei contestații în anulare.

În plus, în cauza *Marian Niță c. României*, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că „respectarea dreptului la un proces echitabil și a principiului securității raporturilor juridice presupune ca nicio parte să nu fie autorizată să solicite supervizarea unei hotărâri definitive și executorii numai în scopul obținerii unei reexaminări a cauzei și a unei noi decizii în această privință. În special, supervizarea nu trebuie să devină un apel mascat și simplul fapt ca pot exista două puncte de vedere cu privire la acest subiect nu este un motiv suficient pentru rejudecarea unei cauze.”

Contestatoarea mai precizează faptul că lipsa competenței funcționale a Înaltei Curți de Casație și Justiție de a se pronunța asupra fondului nu a mai putut fi invocată sau discutată, întrucât motivarea efectivă a instanței, în condițiile „încălării dispozițiilor de ordine publică privitoare la competență”, nu a putut fi cunoscută de contestatoare decât după luarea la cunoștință a motivării deciziei pronunțate în recurs.

Față de argumentele expuse, rezultă că, prin decizia criticată, Înalta Curte de Casație și Justiție și-a încălcat competența funcțională fixată de lege prin norme imperative, motiv pentru solicită admiterea prezentei contestații în anulare, în temeiul art. 317 alin. 1 pct. 2 C.proc.civ., astfel încât, solicită a se dispune anularea deciziei contestate și rejudecarea recursului.

Contestația în anulare este nefondată, potrivit celor ce succed.

Potrivit art. 317 alin. 1 C.proc.civ., dacă acestea nu au putut fi invocate pe calea apelului sau recursului, contestația în anulare de drept comun sau obișnuită, poate fi formulată împotriva hotărârilor irevocabile pentru următoarele două motive: (1) când procedura de chemare a părții, pentru ziua când s-a judecat pricina, nu a fost îndeplinită potrivit cu cerințele legii; (2) când hotărârea a fost dată de judecători cu încălcarea dispozițiilor de ordine publică privitoare la competență.

Contestația în anulare este o cale de atac extraordinară, de retractare, nedevalidivă, nesuspensivă de drept de executare, ce nu poate fi exercitată decât pentru motivele și în condițiile expres și limitativ prevăzute de lege.

În consecință, dat fiind caracterul acesteia de cale de atac de retractare, instanța investită cu soluționarea unei contestații în anulare nu exercită un control de legalitate a deciziei atacate, ci se limitează, în cazul contestației în anulare de drept comun, la neregularitatea de ordin procedural

invocată de titularul căii de atac, în cazul de față, cea prevăzută de art. 317 alin. 1 pct. 2 C.proc.civ.

Prezenta contestație în anulare este îndreptată împotriva deciziei pronunțate de o instanță de recurs, astfel că, Înalta Curte constată că în cauză sunt îndeplinite cerințele de admisibilitate prevăzute de premisa normei: obiectul acesteia este o decizie irevocabilă, dar și imposibilitatea valorificării motivului de contestație în anulare în fața instanței de apel sau de recurs.

În motivarea căii de atac întemeiate pe dispozițiile art. 317 alin. (1) pct. 2 C.proc.civ., contestatoarea SC Fotbal Club Steaua București SA invocă faptul că instanța de recurs a încălcat normele de ordine publică privitoare la competență, susținând, în esență că, instanța de recurs, judecând recursul, a încălcat limitele competenței sale funcționale, substituindu-se instanței de apel, având în vedere că, în aprecierea contestatoarei, s-ar fi procedat la stabilirea unei alte situații de fapt decât cea reținută de instanțele de fond, urmată de reaprecierea probelor.

Înalta Curte constată că potrivit dispozițiilor art. 159 alin. 1 C.proc.civ.: „Necompetența este de ordine publică: (1) în cazul încălcării competenței generale, când procesul nu este de competența instanțelor judecătorești; (2) în cazul încălcării competenței materiale, când procesul este de competența unei instanțe de alt grad; (3) în cazul încălcării competenței teritoriale exclusive, când procesul este de competența unei alte instanțe de același grad și părțile nu o pot înlătura.”

Din interpretarea dispozițiilor art. 317 alin. (1) pct. 2 rap. la art. 159 alin. 1 pct. 2 C.proc.civ., rezultă că încălcarea normelor de competență materială reprezintă un motiv susceptibil de valorificare pe calea acestei căi extraordinare de atac.

Astfel cum corect indică și contestatoarea, normele de competență materială (distribuirea soluționării cauzelor între instanțele de grad diferit, potrivit legii) sunt stabilite atât sub aspect funcțional, cât și procesual.

Competența materială funcțională are în vedere felul atribuțiilor jurisdicționale, anume dacă unei instanțe îi revine competența într-o anumite materie pentru soluționarea cauzei în primă instanță, în apel sau în recurs.

Competența materială procesuală se stabilește după obiectul, valoarea sau natura cererii, așadar criteriile legale pe baza cărora se partajează competența de soluționare a cererilor formulate în diferite materii între instanțele de grad diferit; aceste criterii legale, valabile atât din perspectiva competenței materiale procesuale, cât și din cea a competenței materiale funcționale (interdependente, întrucât nu pot fi aplicate izolat) sunt prevăzute de Codul de procedură civilă (art. 1-4 C.proc.civ. de la 1865 – competența materială de drept comun - ori norme speciale de competență edictate pentru anumite proceduri) sau prin legi speciale.

Aplicând aceste distincții la speța de față, competența materială procesuală în favoarea Tribunalului București pentru soluționarea unei cereri având ca *obiect* anularea înregistrării unei mărci este stabilită printr-o normă din legea specială – art. 47 alin. 1 din Legea nr. 84/1998 privind mărcile și indicațiile geografice, republicată (normă ce consacră și o competență teritorială exclusivă).

Din norma anterior invocată, rezultă că aceasta stabilește și competența materială funcțională în primă instanță, din perspectiva ierarhiei instanțelor judecătorești, în favoarea tribunalului pentru soluționarea cererilor cu un astfel de obiect, în timp ce competența materială funcțională a Curții de Apel București, ca *instanță de apel*, este reglementată prin dispozițiile art. 88 alin. 3 din aceeași lege care prevăd astfel:

„(3) Sentințele Tribunalului București pronunțate în cazurile prevăzute la art. 36, 46, 47, 53, 54, 60 și 85 pot fi atacate cu apel la Curtea de Apel București, în termen de 15 zile de la comunicare.”

Competența materială funcțională a Înaltei Curți de Casație și Justiție pentru soluționarea *recursului* declarat împotriva deciziei pronunțate de Curtea de Apel București în cauza de față, rezultă din interpretarea coroborată a prevederilor art. 299 alin. (1), (1¹) și (2) rap. la art. 4 pct. 1 C.proc.civ. de la 1865.

Art. 299 alin. (1) și (2) „(1) Hotărârile date fără drept de apel, cele date în apel, precum și, în condițiile prevăzute de lege, hotărârile altor organe cu activitate jurisdicțională sunt supuse

recursului. Dispozițiile art. 282 alin. (2) sunt aplicabile în mod corespunzător.

(1¹) Nu sunt supuse recursului hotărârile pronunțate în cererile prevăzute de art. 1 pct. 1.

(2) Recursul se soluționează de instanța imediat superioară celei care a pronunțat hotărârea în apel.”

Art. 299 alin. (1¹) C.proc.civ. a fost introdus prin Legea nr. 202/2010, iar art. 1 pct. 1 din cod privește cererile date de lege în competența de primă instanță a judecătoriilor, astfel încât, rezultă că ea nu vizează cererile pronunțate de tribunal, constatare suficientă pentru a se reține că în materia de față, decizia pronunțată în apel era supusă recursului, potrivit legii.

Or, instanța imediat superioară celei care a pronunțat decizia din apel în cauza de față – Curtea de Apel București, conform celor deja arătate – este Înalta Curte de Casație și Justiție, ceea ce corespunde competenței materiale funcționale prevăzute de art. 4 pct. 1 C.proc.civ.: „Înalta Curte de Casație și Justiție judecă: 1. recursurile declarate împotriva hotărârilor curților de apel și a altor hotărâri, în cazurile prevăzute de lege. (...)”

În consecință, în acord cu cele anterior arătate rezultă că, prin soluționarea de către Înalta Curte a recursurilor declarate în cauză (de către intimata-pârâtă SC A. SA și de către reclamantul Clubul Sportiv B.) au fost respectate normele de competență de ordine publică (competența materială procesuală și funcțională), astfel încât, în speță, nu sunt întrunite cerințele art. 317 alin. 1 pct. 2 C.proc.civ., contestația în anulare fiind nefondată.

Din perspectiva acestui motiv de contestație în anulare, pronunțarea deciziei atacate cu încălcarea normelor de competență de ordine publică ar fi presupus ca, potrivit legii, Înalta Curte să nu fi fost instanța competentă să soluționeze recursurile declarate în cauză; încălcarea normelor de ordine publică prin pronunțarea deciziei din apel ori a sentinței date în primă instanță nu ar fi putut fi invocată direct prin contestația în anulare promovată împotriva deciziei pronunțate în recurs, decât dacă motivul respectiv nu ar fi putut fi invocat în apel sau în recurs (condiție de admisibilitate prevăzută de premisa din art. 317 alin. 1).

Astfel, prin decizia civilă nr. 3425/2014, pronunțată de Înalta Curte de Casație, Secția I civilă (atacată cu prezenta contestație în anulare) au fost soluționate *recursurile* formulate împotriva deciziei civile nr. 259/A/2013 a Curții de Apel București, Secția a IX-a civilă și pentru cauze privind proprietatea intelectuală, conflicte de muncă și asigurări sociale, pronunțată în *apelul* declarat de reclamant împotriva sentinței civile nr. nr. 832/2012 de Tribunalului București, Secția a IV-a civilă, *primă instanță* competentă în soluționarea cererii de anulare a înregistrării mărcilor, în temeiul art. 47 alin. 1 din Legea nr. 84/1998, republicată.

După cum reiese din expozeul deciziei de față, contestatoarea invocă însă aspecte de nelegalitate a deciziei instanței de recurs, susținând, în realitate, greșita aplicarea a regulii *per a contrario* ce rezultă din interpretarea dispozițiilor art. 314 C.proc.civ., în sensul că instanța de recurs se putea pronunța asupra fondului cauzei „numai în scopul aplicării corecte a legii la împrejurări de fapt ce au fost pe deplin stabilite”.

Or, astfel cum deja s-a enunțat, instanța investită cu soluționarea unei căi de atac de retractare, precum contestația în anulare, nu exercită un control de legalitate a deciziei irevocabile pronunțate de instanța de recurs; instanțele de control judiciar sunt instanțele de apel și de recurs; pe de altă parte, controlul de legalitate este specific instanței de recurs, în timp ce instanța de apel verifică nu numai legalitatea, ci și temeinicia hotărârii atacate.

Deosebit de tribunale și curți de apel, în cazul recursului soluționat de Înalta Curte de Casație și Justiție, într-adevăr, regula este casarea cu trimitere și doar prin excepție, conform celor prevăzute de art. 314 C.proc.civ., instanța supremă hotărăște asupra fondului pricinii, situație în care casează hotărârea numai în scopul aplicării corecte a legii la împrejurări de fapt ce au fost pe deplin stabilite, așadar, casează cu reținere.

Din coroborarea dispozițiilor art. 314 cu cele ale art. 315 alin. (1), rezultă că Înalta Curte pronunță soluția de casare cu reținere numai dacă nu este necesară administrarea de noi probe.

În consecință, cu deplina respectare a normelor de ordine publică privind competența, rezultă că Înalta Curte, în soluționarea recursurilor cu care a fost investită, a apreciat că

împrejurările de fapt ale cauzei nu se cer a fi lămurite prin probe noi (altele decât cele care au putut fi administrate în recurs, în condițiile art. 305 C.proc.civ.), astfel încât a decis în sensul casării cu reținere (excepția prevăzută de art. 314), iar nu a casării cu trimitere (regula, în cazul recursului dat în competența Înaltei Curți).

Soluția adoptată de instanța de recurs sub aspectul aplicării dispozițiilor art. 314 C.proc.civ. și opțiunea pentru aplicarea excepției prevăzute de această normă, nu poate fi cenzurată de această instanță investită cu soluționarea contestației în anulare, limitată strict la verificarea motivului reglementat prin dispozițiile art. 317 alin. 1 pct. 2 C.proc.civ., potrivit celor deja analizate.

În plus, o soluție de casare cu reținere (indiferent cărei instanțe îi revine competența de soluționare a recursului – tribunal, curte de apel sau, în excepție, Înalta Curte de Casație și Justiție), antrenează *rejudecarea apelului*, astfel încât, în mod necesar și în condițiile prevăzute de lege, după admiterea recursului, ca efect al constatării caracterului fondat al motivului de nelegalitate (art. 304 pct. 9, în cazul de față), instanța de recurs se pronunță asupra apelului cu respectarea normei de drept neobservate ori cu interpretarea corectă a dispozițiilor legale aplicate greșit de instanța de apel (premise ce conduc la reținerea motivului de nelegalitate prevăzut de art. 304 pct. 9 - lipsa temeiului legal sau aplicarea greșită a legii), potrivit dezlegărilor în drept ce decurg din cele arătate pentru admiterea recursului.

Astfel cum rezultă din decizia instanței de recurs, în speță, s-a reținut aplicarea greșită a criteriilor de apreciere a relei-credințe la înregistrarea unei mărci, astfel cum acest concept juridic este conturat în jurisprudența Curții de Justiție Uniunii Europene.

Înalta Curte, conform unei jurisprudențe constante, analizează criticile de această natură în legătură cu aplicarea criteriilor Curții de la Luxemburg în evaluarea unei cereri de anulare a înregistrării unei mărci solicitate cu rea-credință spre înregistrare, ca fiind critici de nelegalitate, în legătură cu respectarea și aplicarea unor reguli de drept.

Dispozițiile art. 47 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 84/1998, republicată au același conținut cu cele din art. 51 alin. 1 lit. b) din Regulamentul (CE) nr. 40/94 al Consiliului din 20 noiembrie 1993 privind marca comunitară (succedat de Regulamentul CE nr. 207/2009 care are dispoziții identice în art. 52 alin. 1 lit. b în ce privește anularea înregistrării mărcii pentru rea-credință); în plus, art. 47 alin. 1 lit. c) transpune în legea națională dispozițiile similare ale art. 3.2 lit. d) din Prima Directivă a Consiliului Comunităților Europene din 21 decembrie 1988 pentru apropierea legilor referitoare la mărci din Statele Membre 89/104/EEC (ce se regăsesc și în actuala formă codificată a acesteia – Directiva 2008/95/CE).

Aplicarea jurisprudenței Curții de Justiție a Uniunii Europene, pe lângă obligativitatea acesteia decurgând din Tratatul de aderare a României la Uniunea Europeană, înseamnă identificarea și aplicarea conținutului conceptual conturat în jurisprudența instanțelor Uniunii (Tribunalul de Primă Instanță al Uniunii Europene și CJUE) cu referire, în acest caz, la noțiunea autonomă de rea-credință a solicitantului la înregistrarea mărcii.

Prin urmare, aceste criterii jurisprudențiale create de CJUE în interpretarea Regulamentului mărcilor comunitare (corespondente unor veritabile reguli de drept) sunt operante, pentru identitate de rațiune, și în privința mărcilor naționale, în vederea aplicării unitare a reglementărilor europene pe întreg teritoriul Uniunii și, implicit, pentru atingerea finalității actelor europene de armonizare a normelor referitoare la mărci.

Se va înlătura ca nefondat și argumentul decurgând din invocarea jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului (*cauza Marian Niță c. României* din 7 decembrie 2010), întrucât cauza menționată privește condamnarea României pentru încălcarea dispozițiilor art. 6 alin. 1 din Convenție (referitoare la securitatea raporturilor juridice și la durata procedurii) și ea se înscrie în rândul unor cauze repetitive de condamnare pentru încălcări generate de existența în cadrul procedurii penale a recursului în anulare deschis procurorului general împotriva unei hotărâri definitive și deci, intrate în puterea lucrului judecat, ceea ce reprezenta o gravă atingere noțiunii de proces echitabil; or, situația premisă ce a condus la condamnarea României în această Cauză, nu are

niciun element comun cu pricina de față.

Chiar dacă premisa din cauză privea admiterea unei contestații în anulare întemeiate pe dispozițiile art. 318 C.proc.civ. (contestație în anulare specială), Înalta Curte apreciază însă că mai relevantă, din acest punct de vedere, este Hotărârea pronunțată de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în *cauza Mitrea c. României din 29 iulie 2008* în cadrul căreia, CEDO a apreciat că o cale extraordinară de atac (precum contestația în anulare), fie ea și introdusă de una dintre părțile procesului, nu poate fi admisă pentru simplul motiv că instanța a cărei hotărâre este atacată a apreciat greșit probele sau a aplicat greșit legea, în absența unui “defect fundamental” care poate conduce la arbitrarium.

Tot în aceeași cauză, Curtea europeană a stabilit că nu a fost evidențiată nicio aparență de arbitrarium în felul în care instanțele au soluționat cauza, anterior introducerii căii extraordinare de atac, aparență care ar fi putut să justifice redeschiderea procedurilor.

Având în vedere toate aceste considerente, Înalta Curte a respins ca nefondată contestația în anulare, nefiind întrunite condițiile prevăzute de art. 317 alin. 1 pct. 2 C.proc.civ.

76. Contestație în anulare. Exercițarea căii de atac de succesul cu titlu particular al reclamantului din litigiul inițial ulterior împlinirii termenului prevăzut de lege. Inadmisibilitate.

C.proc.civ. din 1865, art. 319

În condițiile în care contestatorul nu a fost parte în cauza inițială, în virtutea principiului relativității efectelor hotărârii judecătorești, legea nu-i conferă dreptul de a exercita o cale de atac împotriva hotărârii pronunțate în litigiul de fond. Faptul că petentul a cumpărat imobilul de la persoana în favoarea căreia s-a pronunțat hotărârea, nu-i conferă calitate procesuală activă în litigiul în care a fost parte vânzătoarea, dacă aceasta nu a exercitat căile de atac prevăzute de lege.

Contestatorul este un succesul cu titlu particular al vânzătoarei, dar nu poate dobândi mai multe drepturi decât avea aceasta la momentul încheierii contractului de vânzare-cumpărare, iar neexercitarea căilor de atac de vânzătoare, în termenul prevăzut de lege a dus la decăderea din dreptul de a mai exercita aceste drepturi procesuale, astfel încât la momentul transmiterii dreptului de proprietate, succesul cu titlu particular nu putea să se substituie în drepturile reclamantei din procesul inițial și, ca atare, contestația în anulare astfel formulată este inadmisibilă.

Secția I civilă, decizia nr. 2461 din 10 noiembrie 2015

Prin contestația în anulare formulată la data de 23.06.2014, contestatorul A. a solicitat anularea sentinței civile nr. 229 din 19.11.2008, pronunțată de Tribunalul Hunedoara și reluarea judecății.

În motivare, în esență, s-a arătat că prin sentința atacată s-a dispus ca pârâtele Primăria municipiului Orăștie și SC B. SA să emită dispoziții de soluționare a notificărilor transmise cu nr. 25/N/2002 și 26/N/2002, prin care să propună restituirea în echivalent a suprafețelor de teren pe cale le dețin de 188 mp și respectiv de 264 mp+77 mp, prin despăgubiri la valoarea de circulație a terenului, de 59,35 euro/mp.

Se adaugă faptul că prin contractul nr. x/2012, reclamantul a cumpărat imobilul situat în Orăștie, de la proprietarul de drept, C., care solicitase, în baza Legii nr. 10/2001, restituirea imobilului în natură și căreia i-a fost recunoscută calitatea de persoană îndreptățită la restituire în natură și prin echivalent, în urma litigiului care a format obiectul dosarului nr. x/97/2008, finalizat prin sentința nr. 229/2008.

Tribunalul Hunedoara, prin sentința civilă nr. 235 din 11.02.2015, a admis excepția lipsei calității procesuale active a contestatorului A., excepție invocată de intimata SC D. SRL.

A respins contestația în anulare împotriva sentinței civile nr. 229/2008 a Tribunalului Hunedoara, formulată de contestatorul A., în contradictoriu cu intimații C., Primăria Orăștie, SC D. SRL și SC B. SA, ca fiind formulată de o persoană fără calitate procesuală activă.

Împotriva acestei sentințe a formulat apel contestatorul, solicitând desființarea sentinței, rejudecarea cauze și admiterea contestației în anulare.

Prin decizia nr. 502 din 23.06.2015, Curtea de Apel Alba Iulia, Secția I civilă și pentru cauze privind conflicte de muncă și asigurări sociale a respins, ca nefondat, apelul și a obligat contestatorul să plătească intimitei SC D. SRL suma de 1000 lei.

Pentru a hotărâ astfel, instanța a reținut că au calitate procesuală activă în a promova o cale de atac extraordinară împotriva unei hotărâri persoanele care au participat la judecată, dat fiind faptul că hotărârea este obligatorie și produce efecte între părți. În noțiunea de parte sunt cuprinși și creditorii părților, precum și succesorii acestora. De asemenea, legea poate recunoaște calitate procesuală altor persoane sau organe.

Situația contestatorului este a unui succesor cu titlu particular al reclamantei din procesul în care s-a pronunțat hotărârea și ar fi justificat calitatea procesuală activă în a formula contestație în anulare, dacă transmisiunea ar fi operat înainte de împlinirea termenului în care se putea formula contestație în anulare.

Hotărârea este contestată sub aspectul mențiunilor din dispozitiv vizând restituirea în echivalent a unor suprafețe de teren, dispoziții care nu pot fi aduse la îndeplinire prin executare silită, astfel încât, termenul pentru exercitarea contestației era de 15 zile de la data la care partea a luat cunoștință de contestație, dar nu mai târziu de 1 an de la data la care hotărârea a rămas irevocabilă.

Hotărârea contestată a rămas irevocabilă la data de 04.05.2009, astfel încât, la data 26.09.2012, când s-a încheiat contractul de vânzare cumpărare dintre contestator și reclamanta din dosarul nr. x/2006, termenul prevăzut de dispozițiile art. 319 C.proc.civ. era de mult împlinit.

Ca o consecință, dobânditorul cu titlu particular, care nu putea dobândi mai mult decât avea transmițătorul, ce a pierdut orice posibilitate de a obține reformarea hotărârii judecătorești, nu justifică calitatea procesuală activă în contestația în anulare de față.

Împotriva acestei decizii, cât și a sentinței civile nr.235/2015 a Tribunalului Hunedoara a declarat recurs reclamantul A., criticând cele două hotărâri pronunțate în cauză sub aspectul aplicării greșite a dispozițiilor art. 319 alin. 2 din C.pr.civ.

Recurentul a arătat că, în mod greșit instanța de apel a menținut soluția privind lipsei calității procesuale active, deoarece este proprietarul tabular al întregului teren restituit vânzătoarei C. Aceasta i-a vândut terenul în litigiu recurentului-contestator, astfel încât a devenit succesor cu titlu particular și poate exercita toate drepturile legate de imobil.

Vânzătoarea și-a obținut drepturile prin hotărâre judecătorească pentru suprafața de 350 mp teren, iar această dispoziție poate fi adusă la îndeplinire prin executare silită, astfel încât termenul pentru exercitarea contestației în anulare nu a expirat, deoarece nu a început executarea. În consecință, în mod greșit s-a reținut că cererea a fost formulată în afara termenului de 15 zile prevăzut de dispozițiile art. 319 alin. (2) C.proc.civ.

O altă critică vizează faptul că intimata SC D. SRL nu a fost parte în dosarul nr. x/97/2006, în care s-a pronunțat hotărârea atacată cu contestație în anulare, ceea ce înseamnă că nu trebuia citată în cauză. În acest context, contestația nu trebuia obligată la plata cheltuielilor de judecată, deoarece nu a fost chemată în judecată.

Recursul este nefondat.

Examinând susținerile recurentului, Înalta Curte constată că acestea se subsumează dispozițiilor art. 304 pct. 9 C.pr.civ. și urmează să fie analizate din această perspectivă.

Examinând actele și lucrările dosarului se reține că la data de 23.06.2014, A. a formulat calea de atac a contestației în anulare, împotriva sentinței civile nr. 229 din 19.11. 2008, pronunțată

de Tribunalul Hunedoara.

Contestatorul este succesorul în drepturi al persoanei în favoarea căreia s-a pronunțat hotărârea judecătorească, respectiv C., care i-a vândut imobilul situat în Orăștie, prin contractul autentic nr. x din 26.09. 2012.

Contestația în anulare este o cale de atac extraordinară, ce poate fi exercitată numai în condițiile și pentru motivele expres prevăzute de lege.

Regimul său juridic include un termen de exercitare al acesteia, prevăzut de dispozițiile art. 319 alin. (2) C.proc.civ.

Astfel, contestația se poate face înainte de începerea executării silite și în tot timpul ei, până la săvârșirea ultimului act de executare. Împotriva hotărârilor irevocabile care nu pot fi aduse la îndeplinire pe calea executării silite, contestația poate fi introdusă în termen de 15 zile de la data când contestatorul a luat cunoștință de hotărâre, dar nu mai târziu de un an de la data când hotărârea a rămas irevocabilă.

Instanța de fond, respingând contestația, a constatat că A. nu are calitate procesuală activă, nefiind parte în litigiul inițial, fără a se referi în motivare la termenul de exercitare al contestației în anulare.

Este adevărat că, în plus față de argumentele instanței de fond, Curtea de Apel Alba-Iulia a menționat termenul de exercitare al contestației în anulare, însă doar ca element ale regimului juridic al acestei căi extraordinare de atac.

De vreme ce contestația în anulare a primit o motivare pe inadmisibilitate, aceasta primează față de termenul de exercitare prevăzut de lege.

În mod corect s-a reținut de instanțele anterioare că recurentul-contestator nu a fost parte în cauza inițială și, în consecință, în virtutea principiului relativității efectelor hotărârii judecătorești, legea nu-i conferă dreptul de a exercita o cale de atac împotriva hotărârii pronunțate în litigiul de fond.

Faptul că recurentul a cumpărat imobilul de la C., în favoarea căreia s-a pronunțat sentința nr. 229 din 19.11. 2008, a Tribunalului Hunedoara, nu-i conferă calitate procesuală activă în litigiul în care a fost parte vânzătoarea, dacă aceasta nu a exercitat căile de atac prevăzute de lege.

Contestatorul este un succesor cu titlu particular al vânzătoarei, dar nu poate dobândi mai multe drepturi decât avea aceasta la momentul încheierii contractului de vânzare-cumpărare. Neexercitarea căilor de atac de vânzătoare, în termenul prevăzut de lege și pentru motivele prevăzute de lege a dus la decăderea din dreptul de a mai exercita aceste drepturi procesuale, astfel încât la momentul transmiterii dreptului de proprietate, succesorul cu titlu particular nu putea să se substituie în drepturile reclamantei din procesul inițial.

Faptul că s-a realizat vânzarea imobilului, iar contestatorul a devenit proprietar tabular dovedește că hotărârea judecătorească nr. 229/2008 și-a produs efectele juridice, realizându-se intrarea în patrimoniul reclamantei a dreptului de proprietate reconstituit, care odată intrat în circuitul civil, s-a transmis prin vânzare. Or, acest aspect implică faptul că nu era nevoie să se recurgă la executarea silită cu privire la dreptul de proprietate asupra imobilului.

Așa fiind, argumentele privind regimul juridic al contestației în anulare reținute de instanța de apel sunt corecte, hotărârea fiind legală.

În ceea ce privește chemarea în judecată a intimetei SC D. SRL, aceasta a fost menționată în cuprinsul contestației în anulare și, în consecință, instanța de fond a citat intimata, dând expresie principiului disponibilității.

Mai mult, prin încheierea din 7.01.2015, Tribunalul Hunedoara a reținut că intimata a avut calitatea de intervenientă în interes propriu, în procesul inițial. De altfel, chiar prin sentința civilă nr. 229 din 19.11.2008, pronunțată în dosarul nr. x/97/2006, Tribunalul Hunedoara a respins cererea de intervenție în interes propriu formulată de SC D. SRL, pe fondul cauzei, așa cum rezultă din motivare.

Chemarea în judecată a SC D. SRL în cadrul contestației în anulare și respingerea căii de atac, determină obligarea contestatorului la plata cheltuielilor de judecată, în temeiul art. 274

C.pr.civ., în fața primei instanțe.

Față de aceste considerente, Înalta Curte, în temeiul dispozițiilor art. 312 alin. (1) C.proc.civ., a respins recursul, ca nefondat.

Respingerea recursului determină obligarea recurentului la plata cheltuielilor de judecată, astfel încât în temeiul art. 274 C.pr.civ. raportat la art. 316 C.pr.civ., recurentul a fost obligat la cheltuieli de judecată către intimata SC D. SRL.

C. Revizuirea

77. Revizuire. Condiții de admisibilitate din perspectiva dispozițiilor art. 322 alin. (1) din Codul de procedură civilă din 1865

C. proc. civ. din 1865, art. 322 alin. (1), pct. 7

Potrivit art. 322 C. proc. civ., revizuirea unei hotărâri rămase definitivă în instanța de apel sau prin neapelare, precum și a unei hotărâri dată de o instanță de recurs atunci când evocă fondul, se poate cere pentru motivele prevăzute la pct. 1-10.

În cazul în care prin sentința supusă revizuirii s-a anulat ca netimbrată acțiunea, nu este îndeplinită condiția de admisibilitate prevăzută de art. 322 alin. (1) C. proc. civ., întrucât aceasta nu este o hotărâre care să evoce fondul, astfel încât ea nu poate face obiect al cererii de revizuire.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 70 din 15 ianuarie 2015

Prin cererea de revizuire înregistrată pe rolul Curții de Apel Ploiești, Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal, la data de 5 martie 2014, revizuenta Asociația pentru Salvarea Patrimoniului A. SA a solicitat în contradictoriu cu intimata SC B. SRL revizuirea sentinței nr. 763 din 24 martie 2011 a Tribunalului Covasna, motivat de faptul că aceasta încalcă autoritatea de lucru judecat a sentinței penale nr. 232 din 30 martie 2006 pronunțată de Judecătoria Câmpina în dosarul nr. x/204/2005, cerere întemeiată pe dispozițiile art. 322 pct. 6 și 7 C. proc. civ.

Examinând cererea de revizuire în raport de actele și lucrările dosarului și excepția invocată în cauză, Curtea are în vedere următoarele :

Prin cererea de revizuire ce face obiectul cauzei s-a solicitat în baza art. 322 pct. 7 C. proc. civ. revizuirea sentinței nr. 763/24 martie 2011 a Tribunalului Covasna, motivat de faptul că aceasta încalcă autoritatea de lucru judecat a sentinței penale nr. 132/30 martie 2006 pronunțată de Judecătoria Câmpina pronunțată în dosarul penal nr. x/204/2005, definitivă prin decizia nr. 316/29 martie 2010 a Curții de Apel Ploiești.

Potrivit art. 322 C. proc. civ., revizuirea unei hotărâri definitive în instanța de apel sau prin neapelare, precum și a unei hotărâri dată de o instanță de recurs atunci când evocă fondul, se poate cere pentru motivele prevăzute la pct. 1-10.

În speță, prin sentința civilă nr. 763/24 martie 2010 a Tribunalului Covasna nu s-a evocat fondul, ci cauza s-a soluționat pe excepția netimbrării, acțiunea fiind anulată pentru netimbrare.

În consecință, Curtea de Apel Ploiești, Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal, prin sentința nr. 112 din 29 aprilie 2014, a admis excepția inadmisibilității cererii de revizuire invocată din oficiu și a respins cererea de revizuire formulată de revizuenta Asociația pentru Salvarea Patrimoniului A. SA Târgu Secuiesc împotriva sentinței nr. 763/24 martie 2011 a Tribunalului Covasna, ca inadmisibilă.

Împotriva acestei decizii a declarat recurs în cadrul termenului legal Asociația pentru Salvarea Patrimoniului A. SA, prin care a solicitat admiterea recursului, modificarea deciziei recurate și, în rejudicare, admiterea cererii de revizuire.

Cererea de recurs nu a fost întemeiată în drept, astfel cum dispun prevederile art. 304 C. proc. civ.

În motivarea cererii s-au reiterat motivele arătate în susținerea cererii de revizuire, și anume că aceasta încalcă autoritatea de lucru judecat a sentinței penale nr. 132/30 martie 2006 pronunțată de Judecătoria Câmpina.

Inadmisibilitatea introducerii cererii de revizuire a fost nelegal invocată de curtea de apel, fiind neîntemeiată întrucât recurenta - revizuentă a relevat în situația de fapt lipsirea acționarilor de capacitate de exercițiu, pe întreaga durată a procedurii insolvenței, cu privire la drepturile patrimoniale privind bunurile societății, aceste bunuri fiind la disponibilitatea exclusivă a lichidatorului până la momentul încheierii irevocabile a procedurii.

În combaterea cererii de recurs intimata SC B. SRL a formulat întâmpinare, prin care a invocat excepțiile privind lipsa capacității procesuale de folosință, privind lipsa calității procesuale active, privind lipsa calității de reprezentant a Asociației pentru Salvarea Patrimoniului SC A. SA, privind neîndeplinirea prevederilor art. 84 NCPC privind netimbrarea cererii, privind nemotivarea recursului. Pe fondul cauzei a solicitat respingerea recursului ca nefondat.

Înalta Curte a analizat excepțiile invocate de intimata-pârâtă SC B. SRL, pe care le-a calificat drept apărări de fond și a verificat aplicarea dispozițiilor art. 322 C. proc. civ., în ce privește cererea de revizuire, reținând următoarele:

Prealabil, Înalta Curte constată că intimata a invocat concomitent mai multe excepții de procedură și de fond, însă nu se impune examinarea tuturor acestora pentru următoarele considerente.

Astfel, excepția de netimbrare este lipsită de interes întrucât prin chitanța depusă la fila 14 din dosar recurenta a făcut dovada timbrării cererii de recurs.

Excepția privind lipsa capacității procesuale de folosință a SC A. SA este neîntemeiată.

Intimata-pârâtă a arătat în susținerea acestei excepții că prin hotărârea definitivă și executorie a Tribunalului Cluj la data de 6 februarie 2013 s-a dispus închiderea procedurii falimentului debitoarei SC A. SA, în condițiile art. 131 din Legea nr. 85/2006. Totodată, s-a dispus radierea debitoarei din evidențele Registrului Comerțului de pe lângă Tribunalul Covasna.

În consecință, Asociația pentru Salvarea Patrimoniului A. SA nu deține calitate de reprezentant, deci nu poate deține calitate procesuală activă în cauză, neputând formula acțiuni și cereri în fața justiției, în numele acționariatului unei societăți radiate.

Întrucât recurenta a pretins că reprezintă acționarii societății radiate, intimata a apreciat că nu se poate da eficiență nici acestei apărări, întrucât în cadrul procedurii de insolvență nu a operat o transmitere a calității procesuale. S-a invocat sentința civilă nr. 2652/2013 a Tribunalului Covasna și hotărârea pronunțată de Judecătoria Târgu Secuiesc în dosarul nr. x/322/2013, decizia civilă nr. 219/A din 18 iunie 2014 a Tribunalului Covasna și sentința nr. 955 din 2 aprilie 2014 a Tribunalului Prahova.

Susținerile intimatei cu privire la această excepție pun în discuție incidența dispozițiilor art. 41 alin. (1) C. proc. civ., potrivit cărora orice persoană care are folosința drepturilor civile poate fi parte în judecată. Capacitatea procesuală de folosință este reglementată ca un aspect al capacității civile, reflex pe plan procesual al capacității de folosință. Iar potrivit art. 7 alin. (1) din Decretul nr. 31/1954 privitor la persoanele fizice și juridice, capacitatea de folosință începe de la nașterea persoanei și încetează cu moartea acesteia.

În cauză s-a reținut că dispozițiile sus evocate nu sunt aplicabile, întrucât din examinarea cererii de recurs se constată că titularul acesteia este Asociația pentru Salvarea Patrimoniului A. SA, iar intimata nu a probat faptul că această parte nu are personalitate juridică, pentru a fi lipsită de capacitate procesuală.

Excepția privind lipsa calității procesuale active a Asociației pentru Salvarea Patrimoniului A. SA este neîntemeiată.

Potrivit conținutului cererii de recurs, s-a constatat că Asociația pentru Salvarea Patrimoniului A. SA a formulat prezenta cerere în calitate de reprezentant al acționarilor societății

radiate, și nu în numele SC A. SA, ceea ce pe plan procesual lipsește de efecte excepția invocată.

Astfel, calitatea procesuală activă presupune ca recurentul să fie titularului dreptului subiectiv dedus judecării, ori în speța de față, astfel cum s-a arătat, calitate procesuală activă deține Asociația pentru Salvarea Patrimoniului A. SA, și nu societatea A. SA, radiată din Registrul Comerțului de pe lângă Tribunalul Covasna la data de 19 aprilie 2013.

Excepția privind lipsa calității de reprezentant a Asociației pentru Salvarea Patrimoniului A. SA este neîntemeiată.

Înalta Curte a constatat că, în temeiul argumentelor prezentate mai sus, excepția de față nu subzistă, întrucât în speță nu se pune în discuție calitatea de reprezentant a Asociației care a acționat în numele societății dizolvate, pentru a fi lipsită de capacitate procesuală și de reprezentant.

Legitimarea recurente subzistă până la efectuarea dovezii contrare privind lipsa personalității juridice a Asociației.

Pe fondul recursului, Înalta Curte a verificat sentința atacată din perspectiva întrunirii condițiilor de admisibilitate a cererii de revizuire în raport de dispozițiile art. 322 C. proc. civ.

Cererea de revizuire este subordonată condiției prealabile de admisibilitate prevăzută la alin. (1) al art. 322 C. proc. civ., aceea ca hotărârea atacată să evoce fondul, condiție neîndeplinită în speță.

Astfel, în mod corect s-a statuat de către curtea de apel faptul că sentința atacată, respectiv sentința nr. 763/24 martie 2011 a Tribunalului Covasna, este o hotărâre prin care s-a anulat ca netimbrată cererea în despăgubiri și îmbogățire fără justă cauză, inclusiv instituirea sechestrului judiciar, formulată de reclamanta SC A. SA prin administrator special Asociația pentru Salvarea Patrimoniului A. SA, or, o asemenea hotărâre nu evocă fondul.

În consecință, curtea de apel a apreciat cu justețe că sentința supusă revizuirii, prin care s-a anulat ca netimbrată acțiunea, nu este o hotărâre care să evoce fondul, așa încât ea nu poate face obiect al cererii de revizuire, nefiind îndeplinită condiția de admisibilitate prevăzută în acest sens de art. 322 alin. (1) C. proc. civ.

Având în vedere aceste considerente, în temeiul art. 312 alin. (1) C. proc. civ., recursul a fost respins ca nefondat.

78. Revizuire întemeiată pe dispozițiile art. 322 pct. 2 din Codul de procedură civilă din 1865. Condiții de admisibilitate din perspectiva sintagmei „lucru cerut”

C. proc. civ. din 1865, art. 322 pct. 2

Motivul de revizuire prevăzut de art. 322 pct. 2 C. proc. civ. poate fi invocat atunci când instanța s-a pronunțat asupra unor lucruri care nu s-au cerut sau nu s-a pronunțat asupra unui lucru cerut, ori s-a dat mai mult decât s-a cerut și reprezintă o consecință a nesocotirii principiului disponibilității, în virtutea căruia reclamantul este acela care stabilește limitele judecării, prin obiectul cererii de chemare în judecată, respectiv pretenția concret formulată.

Prin sintagma „lucru cerut” trebuie să se înțeleagă numai acele cereri care au fixat cadrul litigiului, au determinat limitele acestuia, au stabilit obiectul dedus judecării, o astfel de situație neîntâlnindu-se în cazul în care instanța de recurs a respins recursul declarat de reclamant, ca nefondat, fără a schimba soluția pe cererile care au fixat cadrul litigiului și pe care ar fi omis să le analizeze.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 1412 din 21 mai 2015

Prin cererea de chemare în judecată înregistrată la Camera Arbitrală a Bursei de Valori București sub nr. x/30.10.2012, reclamantul A. a solicitat obligarea părâtei la plata sumei de

2.196.592 lei cu titlu de despăgubiri civile pentru daunele materiale provocate ca urmare a comportamentului culpabil al acesteia constând în refuzul de a executa ordinele de investiții ale reclamantului, deși pârâta era obligată să o facă, a dobânzilor legale aferente și actualizarea cu indicele de inflație de la momentul scadenței, până la data plății efective, cu cheltuieli de judecată.

Prin sentința arbitrală din 8 mai 2013 pronunțată de Camera Arbitrală a Bursei de Valori București în dosarul nr. x/2012 a fost respinsă excepția de necompetență a Tribunalului Arbitral ridicată de pârâtă, ca neîntemeiată.

A fost respinsă ca neîntemeiată cererea reclamantului privind obligarea pârâtei la plata sumei de 2.196.592 lei cu titlu de despăgubiri civile, așa cum a fost aceasta formulată prin cererea de arbitraj. De asemenea, prin aceeași sentință arbitrală s-a respins ca rămasă fără obiect cererea reclamantului privind obligarea pârâtei la plata dobânzilor legale aferente sumelor cerute cu titlu de despăgubire și actualizarea cu indicele inflației, ca accesoriu al cererii principale, în sumă de 222.066,42 lei. Tribunalul Arbitral a luat act de decizia părților de a solicita cheltuielile de judecată pe cale separată.

Pe fondul cauzei s-a reținut că pentru a putea pretinde un prejudiciu rezultat din diferența de valoare a portofoliului între cele două momente de timp ar fi fost necesară vânzarea integrală și rapidă a întregului portofoliu, la data inițială, intenție care, chiar dacă ar fi fost reală, nu a fost nici probată, nici măcar menționată și, prin urmare, nu s-a putut reține existența unui prejudiciu cert în situația dată.

Curtea de Apel București, Secția a V-a civilă, prin sentința civilă nr. 116/2013 din 25 noiembrie 2013, a respins excepția inadmisibilității acțiunii în anulare, ca neîntemeiată.

A respins ca nefondată acțiunea în anulare a sentinței arbitrale din 8 mai 2013, pronunțată de Camera Arbitrală a Bursei de Valori București în dosarul nr. x/2012 formulată de reclamantul A.

Pentru a hotărî astfel, Curtea de Apel București a reținut, în ceea ce privește excepția inadmisibilității acțiunii în anulare, că reclamantul, care a pierdut în fața tribunalului arbitral care a soluționat cererea sa de chemare în judecată, a declarat exact calea de atac prevăzută de lege, respectiv acțiunea în anulare prevăzută de art. 364 C. proc. civ., sens în care s-a apreciat că inadmisibilitatea acțiunii în anulare nu trebuie să rezulte din însuși conținutul ideatic al motivelor de anulare invocate, ci dintr-un aspect formal, procedural, care nu presupune însăși analiza temeiniciei sau netemeiniciei motivelor invocate ca atare.

Or, cum sub aspect formal acțiunea în anulare este calea de atac prevăzută de art. 364 C. proc. civ. împotriva hotărârii arbitrale, iar motivele invocate de petent au fost încadrate în dispozițiile art. 364 lit. i) și lit. e) C. proc. civ., rezultă că acțiunea în anulare este admisibilă, astfel că instanța a respins excepția inadmisibilității acțiunii în anulare, ca neîntemeiată.

Pe fondul cauzei, instanța a reținut că ceea ce interesează în analiza motivului de anulare prevăzut de art. 364 lit. i) C. proc. civ. este dacă norma ce se susține a fi fost încălcată de instanța arbitrală are acest caracter imperativ sau nu, iar nu modul prin care această instanță a interpretat clauzele contractuale. Aceasta cu atât mai mult cu cât, în cauză, părțile fac susțineri contrare referitoare la nașterea, efectele și executarea unui pretins contract derivat dintr-un ordin de tranzacționare la Bursă, nicidecum cu privire la o normă legală sau alta. Ceea ce a făcut tribunalul arbitral prin analiza susținerilor părților și a probelor administrate în cauză, reprezintă o judecată în litigiul arbitral de față, iar concluzia tribunalului în sensul că nu s-a făcut dovada „existenței valabile” a contractului dintre părți a cărui neexecutare se invocă, nu poate fi reanalizată mai înainte de a se dovedi îndeplinirea motivelor de anulare menționate.

Instanța, reținând că petentul formal a făcut referire la art. 364 lit. i) C. proc. civ., că în realitate nu invocă încălcarea unei anumite norme imperative, a apreciat acest motiv de anulare ca neîntemeiat.

În ceea ce privește motivul de anulare prevăzut de art. 364 lit. e) C. proc. civ. s-a constatat că tribunalul arbitral s-a pronunțat în cauză cu respectarea termenului de 5 luni prevăzut de dispozițiile art. 353³ alin. (1) C. proc. civ., pronunțarea hotărârii a avut loc la data de 8 mai 2013, iar supraarbitrul a acceptat numirea sa în condițiile art. 29 din Regulamentul Camerei Arbitrale a

Bursei de Valori București la 13.12.2012.

Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția a II-a civilă, prin decizia nr. 2638 din 23 septembrie 2014, a respins ca nefondat recursul declarat de reclamantul A. împotriva sentinței civile nr. 116/2013 din 25 noiembrie 2013 pronunțată de Curtea de Apel București, Secția a V-a civilă.

Pentru a pronunța această decizie instanța a reținut, în esență, următoarele:

A respins critica prin care recurentul a susținut că s-a interpretat greșit actul juridic dedus judecății, respectiv contractul nr. 870/24.04.2009, întrucât s-a constatat că interpretarea contractelor încheiate între părți nu intră în sfera art. 364 lit. i) C. proc. civ., având în vedere că acestea reprezintă expresia voinței părților, neintrând în sfera ordinii publice ori a dispozițiilor imperative ale legii.

În același context, s-a reținut că aspectele privind probatoriul administrat nu pot face obiectul criticilor pe calea acțiunii în anulare, acestea neputând fi analizate nici prin recursul formulat împotriva sentinței nr. 116/2013 pronunțată de Curtea de Apel București, Secția a V-a civilă.

S-a înlăturat și argumentarea conform căreia se susține că instanța nu ar fi analizat motivele de nulitate ale hotărârii arbitrale invocate de reclamant, pentru că aceste dispoziții se referă la ipoteza modificării hotărârii recurate în cazul în care instanța a acordat mai mult decât s-a cerut ori ceea ce nu s-a cerut, împrejurare care nu rezultă în speță.

Instanța în mod corect nu a achiesat la criticile privind interpretarea contractelor încheiate între părți, având în vedere că acestea nu pot constitui temei al acțiunii în anulare și nici al recursului privind o asemenea acțiune, neintrând în mod evident în sfera art. 364 lit. i) C. proc. civ., deoarece, în speță, părțile au decis de bunăvoie să încheie contractul de prestări servicii investiții financiare, pe care se întemeiază pretențiile recurentului, aspect pe care acesta din urmă nu l-a contestat în nici un moment. Însăși Tribunalul Arbitral a reținut că, în ce privește contractul încheiat, acesta „nu este un contract de aderare în sensul definit de lege, reclamantul având posibilitatea negocierii clauzelor”, aspect care confirmă supremația principiului libertății de voință a părților, de natură să excludă interpretarea clauzelor contractuale din sfera motivelor de recurs îndreptate împotriva hotărârii pronunțate în legătură cu acțiunea în anulare.

Motivul de recurs întemeiat pe dispozițiile art. 304 pct. 9 C. proc. civ., prin care recurentul a susținut că hotărârea recurată a fost dată cu încălcarea și aplicarea greșită a legii, critica formulată referindu-se la faptul că, instanța de fond nu a aplicat prevederile art. 1082 C. civ., se constată că este nefondat.

S-a reținut că prima instanța a procedat în mod corect, constatând că motivul de anulare prevăzut prin art. 364 lit. i) C. proc. civ. se referă la pronunțarea hotărârii arbitrale cu încălcarea dispozițiilor imperative ale legii, ceea ce nu este cazul în speță, întrucât art. 1082 C. civ. conține dispoziții cu caracter supletiv, nicidecum imperativ.

Curtea de Apel București a concluzionat corect, prin sentința recurată, că în ciuda faptului că petentul formal face referire la art. 364 lit. i) C. proc. civ., în realitate nu invocă încălcarea unei anumite norme imperative.

Și motivul de anulare prevăzut de art. 364 lit. e) C. proc. civ. s-a constatat a fi corect, întrucât tribunalul arbitral s-a pronunțat în cauză cu respectarea termenului de 5 luni prevăzut de dispozițiile art. 353³ alin. (1) C. proc. civ., pronunțarea hotărârii a avut loc la data de 8 mai 2013.

Prin cererea înregistrată la data de 23.10.2014 A. a solicitat revizuirea deciziei nr. 2638 din 23 septembrie 2014 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția a II-a civilă în temeiul art. 322 pct. 2 C. proc. civ., solicitând admiterea acesteia, în principal admiterea recursului, casarea deciziei și trimiterea cauzei spre rejudecare la instanța de fond, iar în secundar admiterea recursului, modificarea deciziei și a hotărârii arbitrale în sensul obligării pârâtei la plata daunelor materiale solicitate ca urmare a nerespectării obligațiilor contractuale, a dobânzilor legale, precum și actualizarea sumei cu indicele de inflație.

În susținerea cererii de revizuire revizuentul a susținut neîndeplinirea în speță a condițiilor

art. 322 pct. 2 C. proc. civ., ipoteza de *minuspetita*, potrivit căreia revizuirea se poate cere dacă instanța s-a pronunțat asupra unor lucruri care nu s-au cerut sau nu s-a pronunțat asupra unui lucru cerut, ori s-a dat mai mult decât s-a cerut.

Revizuentul invocă ipoteza de minus petita, pretinzând faptul că instanța nu s-ar fi pronunțat asupra următoarelor aspecte:

-Principiul forței obligatorii a contractului, ce rezultă din art. 969 C. civ. și art. 1270 alin. (1) NCC, în acest sens arătând că instanța de recurs a ignorat aspecte precum blocarea operațiunilor de tranzacționare pe bursă de Banca B., un e-mail între un reprezentant B. și un broker prin care s-a refuzat transferul pachetului de acțiuni al revizuentului către Depozitul Central, inexistența unei înregistrări oficiale a convorbirii telefonice purtate pe telefonul mobil dintre broker și revizuent, ce ar dovedi reaua credință a intimitei.

-Principiul autonomiei de voință și conformitatea executării contractelor, din care rezultă forța obligatorie a contractului, atât pentru părți, cât și pentru instanțele de judecată, care nu pot ignora și nu pot modifica prevederile acestuia.

Că într-adevăr nici unul din motivele prevăzute de art. 364 lit. a)-i) C. proc. civ. nu-i dă instanței de judecată dreptul să cerceteze modul în care tribunalul arbitral a soluționat fondul pricinii, ci numai să vadă dacă au fost respectate condițiile de formă ale arbitrajului și anume cele privind existența unei convenții arbitrale legale și posibilitatea ca litigiul să fie soluționat pe calea arbitrajului, constituirea tribunalului arbitral, asigurarea dreptului la apărare, respectarea dispozițiilor imperative ale legii și a normelor care asigură ordinea publică și bunele moravuri, instanței revenindu-i obligația interpretării forței juridice obligatorii a contractului ca pe un întreg.

Înalta Curte, analizând cererea de revizuire formulată derevizuentul A. împotriva deciziei nr. 2638 din 23 septembrie 2014 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția a II-a civilă, din perspectiva criticilor formulate și a condițiilor de admisibilitate, a reținut următoarele:

Art. 322 alin. (1) C. proc. civ. stabilește condițiile generale de admisibilitate a unei cereri de revizuire și anume ca aceasta să poarte asupra unei hotărâri rămase definitive în instanța de apel sau prin neapelare, respectiv asupra unei hotărâri pronunțate de o instanță de recurs atunci când evocă fondul.

Astfel, în lumina dispozițiilor art. 322 C. proc. civ., revizuirea unei hotărâri date de o instanță de recurs se poate cere și poate fi făcută doar în situația în care această hotărâre evocă fondul cauzei, indiferent care dintre motivele prevăzute de art. 322 pct. 1-9 C. proc. civ. ar fi invocate în motivarea respectivei cereri de revizuire.

Revizuirea fiind o cale extraordinară de atac, dispozițiile legale fiind de strictă interpretare, nu poate fi exercitată pentru alte motive decât cele prevăzute de lege, fiind inadmisibilă repunerea în discuție a unor probleme de fond, a unor fapte și împrejurări care au fost supuse dezbaterii de către instanță.

Motivul de revizuire prevăzut de art. 322 pct. 2 C. proc. civ. poate fi invocat atunci când instanța s-a pronunțat asupra unor lucruri care nu s-au cerut sau nu s-a pronunțat asupra unui lucru cerut, ori s-a dat mai mult decât s-a cerut și reprezintă o consecință a nesocotirii principiului disponibilității, în virtutea căruia reclamantul este acela care stabilește limitele judecătii, prin obiectul cererii de chemare în judecată, respectiv pretenția concret formulată.

Prin sintagma „lucru cerut” trebuie să se înțeleagă numai acele cereri care au fixat cadrul litigiului, au determinat limitele acestuia, au stabilit obiectul dedus judecătii.

Ceea ce caracterizează aceste cereri și le delimitează de alte cereri pe care le pot formula părțile în cadrul litigiului este faptul că, prin pronunțarea asupra lor, instanța pune capăt litigiului, ceea ce nu este cazul în speță, având în vedere că prin decizia nr. 2638 din 23 septembrie 2014, Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția a II-a civilă a respins recursul ca nefondat.

O astfel de situație nu se întâlnește în cazul de față, când instanța de recurs a respins recursul declarat de reclamantul A. împotriva sentinței nr. 116/2013 din 25.11.2013 pronunțată de Curtea de Apel București, ca nefondat, fără a schimba soluția pe cererile care au fixat cadrul litigiului și pe care ar fi omis să le analizeze.

Pe de altă parte, se observă că, cererea de revizuire vizează aspecte de fond ale pricinii, ce nu pot fi examinate în această cale extraordinară de atac, revizuenta exprimându-și nemulțumirea cu privire la soluția pronunțată de instanța de apel pe fond.

Constatând că în cauză nu sunt îndeplinite condițiile de admisibilitate cerute de art. 322 pct. 2 C. proc. civ., Înalta Curte a respins cererea de revizuire formulată de revizuentul A. împotriva deciziei nr. 2638 din 23 septembrie 2014 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția a II-a civilă.

79. Revizuire întemeiată pe dispozițiile art. 322 pct. 2 din Codul de procedură civilă. Invocarea aplicării greșite de către instanță a unor texte de lege. Critici vizând aspecte de nelegalitate. Inadmisibilitate.

C.proc.civ. din 1865, art. 322 pct. 2

Cele trei ipoteze prevăzute de dispozițiile art. 322 pct. 2, potrivit cărora revizuirea unei hotărâri rămase definitive în instanța de apel sau prin neapelare, precum și a unei hotărâri dată de o instanță de recurs atunci când evocă fondul, "se poate cere dacă s-a pronunțat asupra unui lucru care nu s-a cerut sau nu s-a pronunțat asupra unui lucru cerut, ori s-a dat mai mult decât s-a cerut" vizează inadvertența dintre obiectul pricinii supuse judecății și ceea ce a hotărât instanța.

Prin urmare, cazul de revizuire prevăzut de art. 322 pct. 2 C.proc.civ. privește numai obiectul acțiunii nu și cauza ei, instanța neputând pune în discuție pe calea revizuirii temeiurile de drept invocate de partea pârâtă în apărarea formulată în litigiul soluționat prin decizia a cărei revizuire se solicită.

Dacă, în ceea ce privește depășirea limitelor investirii instanței, o hotărâre judecătorească definitivă poate fi retractată în condițiile art.322 pct.2 C.proc.civ., criticile privind cauza acțiunii, respectiv, aplicarea greșită a normelor legale incidente în cauză, nu pot fi primite și analizate pe calea extraordinară a cererii de revizuire, întrucât dacă s-ar proceda astfel pe calea revizuirii, de fapt, s-ar permite declararea recursului la recurs, ceea ce este inadmisibil.

Secția I civilă, decizia nr. 1672 din 18 iunie 2015

La data de 7.11.2003, reclamanții A., B., C., D., E., F., G., H., J., K. și L. au formulat contestație împotriva dispoziției din 01.10.2003 emisă de Primarul municipiului Craiova, în baza Legii nr. 10/2001.

În cauză, s-au formulat cereri de intervenție accesorie în sprijinul pârâților de către intervenienții SC X. SRL, M., N., O., P., R. și S.

Prin sentința civilă nr. 294 din 31.03.2006, pronunțată de Tribunalul Dolj, s-a admis în parte contestația formulată de reclamanții A., B., C., D., E., F., G., I., J., K. și L. împotriva dispoziției din 1.10.2003 emisă de Primarul municipiului Craiova, în contradictoriu cu pârâții Consiliul Local al Municipiului Craiova și Primarul municipiului Craiova.

A fost anulată dispoziția emisă de Primarul municipiului Craiova și s-a dispus restituirea în natură către reclamanți a următoarelor spații din imobilul situat în Craiova : parterul imobilului deținut de intervenienta SC X. SRL și intervenienta SC Q. SRL, următoarele apartamente ce fac obiectul contractelor de închiriere: cu Ș. – suprafața utilă de 84,25 m.p., cu Ț. – suprafața utilă de 49,32 m.p., cu V. – suprafața utilă de 62,47 m.p., precum și a cotei indivize aferente spațiilor ce se restituie în natură din subsolul clădirii și din terenul aferent în suprafață de 663,38 m.p.

S-a stabilit dreptul reclamanților la despăgubiri în condițiile legii speciale privind regimul de plată a despăgubirilor aferente imobilelor preluate în mod abuziv pentru apartamentele ce au făcut obiectul contractelor de vânzare-cumpărare încheiate în baza Legii nr. 112/1995, ce nu se restituie în natură, precum și pentru cotele indivize aferente acestora din subsolul clădirii și din

teren.

Au fost respinse cererile de intervenție accesorie formulate în sprijinul părților de către intervenientele SC X. SRL și intervenienta SC Q. SRL.

S-au admis cererile de intervenție accesorie formulate în sprijinul părților de către intervenienții M., N., O., P., R. și S.

Curtea de Apel Craiova, prin decizia civilă nr. 2095 din 22.05.2014, pronunțată în al doilea ciclu procesual, a admis apelul declarat de reclamantii împotriva sentinței civile nr. 294/2006, pronunțată de Tribunalul Dolj, Secția civilă.

A schimbat parțial sentința apelată și a dispus restituirea în natură și în indiviziune apelanților reclamantii a următoarelor suprafețe de teren aferente imobilului situat în Craiova : suprafața de 153,6 m.p., cu destinația de garaj de acces și curte interioară astfel cum este evidențiată în raportul de expertiză și schița la raport întocmită de expert X., situată în Craiova ; suprafața de 524 m.p., ocupată de SC W. SRL din care 354 m.p., ocupați de construcția C.1, 69 mp., ocupați de construcția C.2, restul de 101 m.p., fiind teren liber, situată la aceeași adresă.

S-a dispus restituirea în natură și în integralitate a pivniței amplasată sub spațiile cu destinație comercială ce au fost restituite apelanților reclamantii, precum și a cotei de 46,74 m.p., din celelalte pivnițe.

S-a constatat că apelanții reclamantii sunt îndreptățiți la măsuri reparatorii în echivalent pentru suprafața de 225,62 m.p., aferentă apartamentelor vândute în temeiul Legii nr. 112/1995 și pentru cota de 53,26 m.p., aferentă subsolului înstrăinat aceluiași proprietari.

S-au menținut restul dispozițiilor sentinței.

Prin cererea formulată la data de 29.12.2014, revizuenții Municipiul Craiova prin primar, Consiliul Local al Municipiului Craiova și Primarul municipiului Craiova au formulat cerere de revizuire a deciziei civile nr. 2095 din 22.05.2014, pronunțată de Curtea de Apel Craiova, solicitând anularea deciziei din apel și respingerea în tot a acțiunii.

În motivarea cererii, s-a susținut că este incident motivul de revizuire prevăzut de art. 322 pct. 2 C.proc.civ., deoarece instanța de apel a depășit obiectul acțiunii și al cererilor precizatoare formulate de contestatori, dispunând restituirea în natură a imobilului fără a avea în vedere dispozițiile pct. 10.3 din H.G. nr.250/2007, potrivit cărora sintagma ”amenajări de utilitate publică” are în vedere acele suprafețe de teren afectate unei utilități publice. S-a susținut, că situația terenului în litigiu nu a fost pe deplin lămurită și că restituirea în natură a terenului s-a dispus fără a ține cont de normele legale ce reglementează procedura în materie.

La data de 29.12.2014, revizuenții M., P., O., N., T. și U. au formulat cerere de revizuire a aceleiași decizii, invocând dispozițiile art. 322 pct. 1, 2 și 7 C.proc.civ.

În motivarea cererii, s-a susținut că decizia cuprinde dispoziții potrivnice și contradictorii între considerentele sale și dispozitiv, dispoziții care sunt contradictorii și față de cercetarea la fața locului și raportul de expertiză.

S-a arătat, că, în considerentele deciziei, instanța de apel a reținut că suprafața de 153,36 m.p., este subtraversată de conducte de canalizare, conducte de alimentare cu apă potabilă, situație prevăzută de pct. 10.3 din H.G. nr.250/2007 și, cu toate acestea, în dispozitiv s-a dispus restituirea în natură a acestei suprafețe.

Revizuenții au arătat că s-a reținut că titularii contractelor de vânzare cumpărare au cumpărat o parte din pivnița imobilului, iar în dispozitiv s-a restituit integral această pivniță aflată sub spațiile comerciale de la parter, și că este contradicție și între mențiunea referitoare la restituirea în integralitate a pivniței și cea referitoare la acordarea de măsuri reparatorii în echivalent pentru cota de 53,26 m.p., aferentă imobilului înstrăinat.

Revizuenții au susținut că există hotărâri definitive contradictorii, date de instanțe de grade diferite, respectiv, deciziile Curții de Apel Craiova și ale Înaltei Curți de Casație și Justiție.

În ședința publică de la 19.02.2014, revizuenții T. și M. au susținut că hotărârile pe care le consideră potrivnice sunt decizia de casare cu trimitere pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție (nr. 6179/2012) și decizia civilă nr.2095 din 22.05.2014, pronunțată de Curtea de Apel

Craiova.

Curtea de Apel Craiova, Secția I civilă, prin decizia nr. 913 din 19.02.2015, a respins excepția tardivității cererii de revizuire a deciziei civile nr. 2095/2014, pronunțată de Curtea de Apel Craiova; a respins, ca nefondate, cererile de revizuire a deciziei civile nr. 2095/2014, pronunțată de Curtea de Apel Craiova, formulate de Municipiul Craiova prin primar și Consiliul Local Craiova, întemeiată pe dispozițiile art. 322 pct. 2 C.proc.civ. și de revizuenții M., T., N., P., O., S., întemeiată pe dispozițiile art. 322 pct. 1 și 2 C.proc.civ., și a declinat competența de soluționare a cererii de revizuire întemeiată pe dispozițiile art. 322 pct. 7 C.proc.civ. formulată de revizuenții M., T., N., P., O., S. în favoarea Înaltei Curții de Casație și Justiție, reținând următoarele;

Intimatul J. a invocat excepția tardivității introducerii cererii de revizuire, raportat la data pronunțării deciziei a cărei revizuire se cere, excepție ce a fost respinsă, pentru următoarele considerente;

Potrivit art. 324 pct. 1 C.proc.civ., cererea de revizuire întemeiată pe dispozițiile art. 322 pct. 1 și 2 C.proc.civ. se formulează în termen de o lună de la data când a fost comunicată hotărârea definitivă.

În speță, hotărârea definitivă supusă revizuirii a fost pronunțată de Curtea de Apel Craiova la data de 22.05.2014, dosarul fiind înaintat în recurs la Înalta Curte de Casație și Justiție la data de 3.09.2014, după ce Municipiul Craiova a declarat recurs la data de 23.07.2014 iar intervenienții M., N., T. au declarat recurs la data de 28.07.2014, după cum rezultă din evidența dosarului în sistemul ECRIS.

La adresa înaintată de Curtea de Apel Craiova instanței supreme, prin care s-a solicitat dosarul spre atașare, s-a răspuns că acesta se află în circuitul administrativ și nu poate fi trimis deocamdată instanței investite cu soluționarea cererii de revizuire.

Cum dovezile de comunicare către părți a deciziei pronunțate de instanța de apel se află atașate la dosar și nu pot fi observate, instanța a apreciat că nu poate verifica la ce dată a fost comunicată decizia civilă nr.2095/2014 și dacă s-a făcut comunicarea către revizuenți la adresele corecte.

Pentru a aprecia asupra tardivității cererii de revizuire trebuie avute în vedere datele exacte la care părțile au primit decizia din apel, ori în absența acestor date curtea a reținut că nu se poate raporta la alte elemente cum ar fi data înaintării dosarului în recurs sau data declarării recursului, mai ales că respectiva cale de atac nu a fost declarată de către toți revizuenții. S-a conchis, că, în condițiile în care din dosar nu rezultă că a fost formulată tardiv cererea de revizuire, se va respinge excepția tardivității, cererea de revizuire urmând a fi analizată pe fond.

Analizând cererile de revizuire formulate în temeiul art. 322 pct. 1 și 2 C.proc.civ., instanța a reținut următoarele;

În reglementarea Codului de procedură civilă, revizuirea este o cale extraordinară de atac, de retractare, ce poate fi promovată doar pentru motivele și în condițiile expres și limitativ prevăzute de art. 322 C.proc.civ.

În afara acestor motive stricte și a cadrului procesul reglementat, părțile nu pot solicita anularea hotărârilor judecătorești pentru motive care ar presupune reluarea judecății și stabilirea unei alte situații de fapt sau de drept pentru că s-ar încălca astfel principiul securității raporturilor juridice și autoritatea de lucru judecat de care se bucură hotărârile judecătorești definitive și s-ar crea căi de atac care nu sunt prevăzute de lege.

Dreptul de acces la justiție, garantat de art. 21 din Constituție, trebuie raportat la alte norme constituționale care prevăd că procedura de judecată este prevăzută de lege (art. 126 alin 2) și că împotriva hotărârilor judecătorești se pot exercita căile de atac în condițiile legii (art. 129). Aceste dispoziții duc la concluzia că instanța nu are posibilitatea de a aprecia ca admisibilă orice cale de atac promovată, chiar dacă hotărârea atacată ar fi considerată de părți netemeinică sau nelegală, ci are obligația de a analiza căile de atac în limitele și cu respectarea condițiilor impuse de lege, inclusiv, cele referitoare la formularea cererilor pentru anumite motive.

Numai astfel se poate respecta principiul preeminenței dreptului recunoscut în preambulul Convenției Europene a Drepturilor Omului și, implicit, principiul securității raporturilor juridice potrivit cu care o hotărâre definitivă nu mai poate fi pusă în discuție în afara căilor extraordinare de atac stabilite de lege.

Criticile formulate de revizuenții Municipiul Craiova prin primar, Consiliul Local Craiova și Primarul municipiului Craiova privesc fondul cauzei, adică modul în care situația de fapt și de drept a fost stabilită prin hotărârea judecătorească supusă revizuirii și modul în care s-au aplicat dispozițiile art. 10 din Legea nr.10/2001, precum și cele ale pct. 10.3 din H.G. nr.250/2007.

În calea de atac extraordinară a revizuirii instanța nu poate analiza dacă terenul în litigiu este afectat de utilități publice, nu se pot administra probe pentru a se stabili situația juridică a terenului ce a făcut obiectul restituirii în natură și nici nu se poate stabili dacă are temei legal cererea contestatorilor de restituire în natură a imobilului, pentru că s-ar relua o judecată finalizată irevocabil.

S-a mai reținut, că împotriva deciziei din apel s-au declarat două recursuri, cauza fiind soluționată de Înalta Curte de Casație și Justiție, prin decizia nr.3372 din 28.11.2014, în sensul respingerii recursurilor, ca nefondate. Criticile care vizau nelegalitatea deciziei și modul de aplicare a legii au putut fi, astfel, valorificate în calea extraordinară de atac a recursului, iar nu în cea a revizuirii.

Referirile revizuentului Municipiul Craiova la regimul juridic al terenului și la modul de aplicare a dispozițiilor legale nu constituie motiv de revizuire a hotărârii pronunțate, ci aspecte de fond care nu pot face obiectul revizuirii, nefiind circumscrise motivului prevăzut de art. 322 pct. 2 C.proc.civ.

Potrivit acestui text, se poate cere revizuirea unei hotărâri definitive dacă instanța nu s-a pronunțat asupra unei cereri, dacă s-a pronunțat asupra unei cereri care nu a fost formulată sau dacă a acordat mai mult decât s-a cerut.

Unul din principiile care guvernează procesul civil este cel al disponibilității, potrivit cu care reclamantul este cel care investește instanța și stabilește cadrul procesual sub aspectul persoanelor chemate în judecată și al obiectului litigiului.

Judecătorul exercită pe tot parcursul procesului un rol activ, însă acesta nu presupune modificarea obiectului acțiunii, deoarece art. 129 alin. 6 C.proc.civ. îl obligă să se pronunțe doar asupra cererilor formulate de părți.

Legea sancționează depășirea limitelor investirii instanței, fiind prevăzut de art. 322 pct. 2 C.proc.civ. motivul de revizuire legat de încălcarea principiului disponibilității.

În speță, prin contestația formulată în temeiul Legii nr.10/2001, s-a criticat modul în care autoritatea administrativă locală a răspuns notificării contestatorilor prin care au solicitat acordarea de măsuri reparatorii în condițiile legii, respectiv, restituirea în natură a imobilului.

Prin urmare, obiectul acțiunii l-a constituit contestația formulată potrivit Legii nr.10/2001, iar în situația în care nu s-ar fi solicitat restituirea în natură ci doar acordarea de măsuri reparatorii în echivalent, instanța nu era ținută de această cerere. Principiul legii reparatorii este acela al restituirii în natură a imobilelor preluate abuziv de stat iar această modalitate de reparație a prejudiciului suferit de foștii proprietari trebuia aleasă de instanță (sau chiar de autoritatea administrativă prevăzută de Legea nr.247/2005) ori de câte ori se apreciau ca fiind incidente condițiile impuse de lege pentru acest tip de reparație.

S-a conchis, că și în absența unei cereri exprese a contestatorilor instanța a respectat cadrul procesual dispunând restituirea în natură a imobilului care s-a apreciat ca fiind liber, și că soluția a fost dată cu respectarea principiului disponibilității, așa cum este prevăzut de art. 129 alin. ultim C.proc.civ., în limitele investirii instanței, ceea ce duce la concluzia că instanța nu a acordat ceea ce nu s-a cerut și nici nu a dat mai mult decât s-a cerut.

În raport de prevederile art. 322 pct. 1 C.proc.civ., revizuirea poate fi promovată dacă dispozitivul hotărârii cuprinde dispoziții potrivnice care nu pot fi aduse la îndeplinire făcând astfel executarea imposibilă, ceea ce presupune că instanța a dispus executarea unor obligații care se

exclud reciproc. Contrarietatea trebuie să existe în cadrul dispozitivului, nu și între dispozitiv sau considerente ori între dispozitiv și probele administrate în cauză.

După cum se observă din motivele cererii de revizuire formulată de revizuenții persoane fizice, coroborate cu dispozitivul deciziei atacate, revizuenții se referă la o contrarietate a dispozitivului cu probele cauzei sau cu considerentele deciziei. Obligația ce a fost impusă de instanța de apel și, corelativ, dreptul stabilit în favoarea contestatorilor sunt clare și precise, derivând din restituirea unor suprafețe de teren strict individualizate prin raportul de expertiză și a unei pivnițe amplasată sub spațiile cu destinație comercială ce au fost restituite apelanților reclamanți, precum și a cotei de 46,74 m.p., din celelalte pivnițe.

Nu se poate vorbi despre o contrarietate între dispoziția referitoare la restituirea în natură a pivniței aferentă spațiilor comerciale și dispoziția referitoare la restituirea unei cote din restul pivniței imobilului, cât timp se prevede clar ce suprafață se restituie și că regimul juridic al părții de imobil ce constituie dependență este identic cu regimul juridic al părții principale din imobil (spații comerciale sau de locuit). Acordarea de măsuri reparatorii s-a făcut pentru partea din pivniță ce corespunde părții din imobil care nu s-a restituit în natură, descrierea imobilului fiind făcută pe larg în raportul de expertiză și decizia din apel.

Față de aceste considerente, s-a apreciat că primul motiv din cererea de revizuire formulată de revizuenții persoane fizice nu este fondat, el cuprinzând critici de fond care au legătură cu interpretarea probelor și stabilirea situației de fapt, iar nu cu o imposibilitate de executare a obligației datorată contradictorialității dispozițiilor deciziei.

În consecință, apreciind că nu sunt incidente dispozițiile art. 322 pct. 1 și 2 C.proc.civ., întrucât criticile de fond care au fost aduse prin cererile de revizuire nu se circumscriu motivelor de revizuire, s-au respins, ca nefondate, cele două cereri de revizuire întemeiate pe aceste dispoziții legale.

În ceea ce privește cererea de revizuire întemeiată pe dispozițiile art. 322 pct. 7 C.proc.civ., s-a reținut că s-a invocat contrarietatea dintre decizia de casare cu trimitere, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, nr.6179/2012, în dosarul nr. x/54/2006 și decizia civilă 2095/2014, pronunțată de Curtea de Apel Craiova în dosarul nr. x/54/2014*.

Potrivit art. 323 alin. 2 C.proc.civ., cererea de revizuire întemeiată pe dispozițiile art. 322 pct. 7 C.proc.civ. este de competența instanței mai mare în grad față de instanțele care au pronunțat hotărârile pretins potrivnice. Cum în speță una din deciziile invocate de revizuenți în susținerea acestui motiv de revizuire este pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, competența de soluționare a căii extraordinare de atac aparține instanței supreme, iar nu Curții de Apel Craiova.

Ca atare, potrivit art. 323 alin. 2 C.proc.civ. raportat la art. 158 C.proc.civ., s-a declinat competența de soluționare a cererii de revizuire întemeiată pe dispozițiile art. 322 pct. 7 C.proc.civ. către Înalta Curte de Casație și Justiție.

Împotriva acestei decizii au declarat recurs revizuenții Municipiul Craiova prin primar și Consiliul Local al Municipiului Craiova prin primar, criticând-o pentru următoarele considerente;

Prin cererea de revizuire formulată de revizuenți, s-a investit instanța cu o cerere care vizează retractarea hotărârii pronunțate având drept temei legal dispozițiile art.322 pct.2 C.proc.civ.

Atât norma de reglementare, cât și jurisprudența au statuat că, în temeiul art.322 pct.2 C.proc.civ., instanța de soluționare a cererii de retractare apreciază asupra temeiurilor de drept noi și neinvocate în cursul căilor ordinare de atac nici de către părțile litigante, nici de către instanță din oficiu.

Condiția de admisibilitate cu privire la reanalizarea unor temeuri juridice noi este aceea că legislația specifică aplicabilă speței să fie contemporană cu soluționarea litigiului în căile ordinare de atac.

În speța dedusă judecării, incidentă în dezlegarea pricinii o avea și reglementarea statuată în Legea nr. 1/2009, de modificare și completare a Legii nr. 10/2001, inclusiv H.G. nr.250/2007 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare unitară a Legii nr. 10/2001, privind regimul juridic al unor imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945-22 decembrie 1989.

Instanța investită cu soluționarea cererilor a respins, ca nefondate, cererile de revizuire a deciziei civile nr. 2095/2014, pronunțată de Curtea de Apel Craiova, formulate de Municipiul Craiova prin primar și Consiliul Local Craiova întemeiate pe dispozițiile art.322 pct.2 C.proc.civ., și a declinat competența de soluționare a cererii de revizuire întemeiată pe dispozițiile art.322 pct.7 C.proc.civ., formulată de revizuenții M., T., N., P., O. și U. în favoarea Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Prin hotărârea pronunțată, instanța a soluționat atât fondul cererii de revizuire, cât și declinarea de competență, nesocotind, astfel, regulile de procedură reglementate de art. 322-326 C.proc.civ., raportat la art.159 C.proc.civ.

Sub aspectul fondului, s-a arătat că în speța dedusă judecării, raportat la caracterul devolutiv al apelului și rolului activ al judecătorului, instanța de apel trebuia să analizeze contestația formulată în temeiul Legii nr.10/2001 și sub aspectul interzicerii concrete de restituire în natură a imobilelor înstrăinate conform Legii nr.112/1995, respectiv, art. 1 alin. 5 din Legea nr.1/2009.

Or, în speță, din întregul material probator administrat în cauză, se constată că intervenienții sunt beneficiarii Legii nr.112/1995 și sunt titularii unui drept real asupra construcțiilor, că au un drept de folosință exclusivă asupra terenului de sub construcție, și că terenul prin configurația lui împiedică normala utilizare, inclusiv, accesul la proprietățile dobândite în conformitate cu prevederile Legii nr.112/1995.

Pe cale de consecință, nu a fost făcută aplicarea legii speciale care guvernează restituirea imobilelor preluate în mod abuziv de către stat.

S-a mai arătat, că obligația instanței de a a-și motiva hotărârea adoptată este consacrată legislativ în art.261 C.proc.civ. și are în vedere stabilirea în considerentele hotărârii a situației de fapt expusă în detaliu, încadrarea în drept, examinarea argumentelor părților și, nu în ultimul rând, raționamentul logico-juridic care a fundamentat soluția adoptată.

Aceste cerințe legale sunt impuse de însăși esența înfăptuirii justiției iar forța de convingere a unei hotărâri judecătorești rezidă din raționamentul logico-juridic clar explicat și întemeiat pe considerente de drept.

Or, în cauză, motivarea hotărârii instanței de fond nu răspunde acestor exigențe, deoarece aceasta nu a examinat efectiv toate cererile revizuenților, astfel încât pe calea controlului judiciar instanța de recurs să poată analiza justetea acestei hotărâri.

Sub aspect procedural, s-a arătat că instanța a pronunțat o hotărâre nelegală în ceea ce privește modalitatea de soluționare a celor două cereri de revizuire, respectiv, a respins, ca nefondate, cererile de revizuire a deciziei civile nr. 2095/2014, pronunțată de Curtea de Apel Craiova și a declinat competența de soluționare a cererii de revizuire întemeiată pe dispozițiile art.322 pct.7 C.proc.civ. formulată de revizuenții M., T., N., P., O. și U. în favoarea Înaltei Curți de Casație și Justiție, întrucât, făcând aplicabilitatea art.158-159 C.proc.civ., soluția în dezlegarea pricinii era aceea de disjungere a celor două cereri, și prin încheiere interlocutorie să fie declinată competența în favoarea instanței care are competență materială, funcțională și teritorială în dezlegarea cererii de revizuire.

În atare situație, soluția ce se impune a fi adoptată este aceea de admitere a recursului, casării hotărârii recurate și trimiterii cauzei spre rejudecare Curții de Apel Craiova, în conformitate cu prevederile art.304 pct.3, 4, 7, 8 și 9 C.proc.civ.

Examinând decizia în limita criticilor formulate de revizuenții Municipiul Craiova prin primar și Consiliul Local al Municipiului Craiova prin primar, ce permit încadrarea în art.304 pct. 5, 7 și 9 C.proc.civ., de către instanță, potrivit art. 306 alin. (3) C.proc.civ., se constată că recursul este nefondat, pentru următoarele considerente:

În ceea ce privește criticile formulate de recurenții revizuenți ce se circumscriu motivului de recurs întemeiat pe dispozițiile art. 304 pct.5 C.proc.civ., se constată că sunt nefondate, pentru cele ce succed:

Revizuenții au arătat că, făcând aplicarea art.158 - 159 C.proc.civ., soluția corectă în

dezlegarea pricinii era aceea a disjungerii cererilor de revizuire formulate de revizuenții persoane fizice printr-o încheiere interlocutorie și să se decline competența de soluționare a cererii de revizuire întemeiată pe dispozițiile art. 322 pct.7 C.proc.civ. în favoarea Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Prin decizia recurată, instanța, cu privire la cererea de revizuire formulată de revizuenții persoane fizice, a soluționat motivele de revizuire întemeiate pe dispozițiile art.322 pct.1 și 2 C.proc.civ., și, făcând aplicarea dispozițiilor art. 158 C.proc.civ., a declinat competența de soluționare a cererii de revizuire întemeiată pe dispozițiile art.322 pct.7 C.proc.civ. în favoarea Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Potrivit art. 158 (1) C.proc.civ. „Când în fața instanței de judecată se pune în discuție competența acesteia, ea este obligată să stabilească instanța competentă, ori, dacă este cazul, un alt organ cu activitate jurisdicțională competent”.

Conform acestei dispoziții legale, în speță, competența de soluționare a cererii de revizuire întemeiată pe dispozițiile art.322 pct.7 C.proc.civ., având în vedere că hotărârile pretins a fi contradictorii sunt pronunțate de Curtea de Apel Craiova și de Înalta Curte de Casație și Justiție, față de dispozițiile art.323 (2) C.proc.civ., revine Înaltei Curți de Casație și Justiție, situație în care corect Curtea de Apel Craiova a pus în discuția părților excepția de necompetență și s-a desesizat prin trimiterea cauzei instanței competente.

Aceasta deoarece art.323 C.proc.civ. cuprinde norme de competență materială imperativă de la care nu se poate deroga, iar instanța, având obligația de a-și verifica mai întâi competența după materie, poate să invoce chiar din oficiu această excepție.

În ceea ce privește măsura disjungerii cererii de revizuire întemeiată pe dispozițiile art.322 pct.7 C.proc.civ., reglementată de art.165 C.proc.civ., care, în opinia revizuenților, s-a fi impus cu prioritate față de măsura declinării competenței de soluționare a acestei cererii reglementată de art.158 C.proc.civ., se constată că măsură disjungerii se ia de către instanța de judecată numai în cazul în care soluționarea uneia sau a unor cereri ar fi întreruptă de imposibilitatea soluționării alteia sau altor cereri, iar această măsură are drept scop soluționarea cererilor care sunt în stare de judecată într-un termen rezonabil.

Mai mult, această măsură se dispune în interesul unei bune judecări a cauzelor și a unei mai bune administrări a justiției, fără a încălca prevederile cu caracter imperativ.

Or, în speță, competența de soluționare a cererii de revizuire este reglementată prin norme legale cu caracter imperativ, așa cum s-a arătat mai sus, pe de o parte, iar pe de altă parte, revizuenții nu au făcut dovada că soluționarea cererilor de revizuire întemeiate pe dispozițiile art. 322 pct.1 și 2 C.proc.civ. a fost întreruptă de imposibilitatea soluționării cererii de revizuire întemeiată pe dispozițiile art. 322 pct.7 C.proc.civ., astfel că legal Curtea de Apel Craiova a declinat competența soluționării acestei cererii prin hotărârea recurată.

Față de considerentele expuse, rezultă că decizia recurată nu s-a dat cu încălcarea sau aplicarea greșită a dispozițiilor art. 158 - 159 C.proc.civ., și, prin urmare, motivul de recurs întemeiat pe dispozițiile art.304 pct.5 C.proc.civ. apare ca fiind neîntemeiat, urmând a fi respins în consecință.

Motivul de recurs întemeiat pe dispozițiile art.304 pct.7 C.proc.civ., este, de asemenea, neîntemeiat.

În susținerea acestui motiv de recurs, revizuenții au arătat că motivarea deciziei recurate nu răspunde exigențelor art.261 C.proc.civ., deoarece instanța nu a examinat efectiv toate cererile revizuenților, astfel încât pe calea controlului judiciar instanța de recurs să poată analiza justetea acestei hotărâri.

Folosind sintagma „nu s-au examinat efectiv toate cererile revizuenților”, aceștia s-au referit la faptul că „instanța avea obligația de a stabili situația de fapt expusă în detaliu”, ”de a examina argumentele părților” și, nu în ultimul rând, ”de a expune raționamentul logico-juridic pe care s-a fundamentat soluția adoptată”.

Dispozițiile art.261 pct.5 C.proc.civ., potrivit cărora hotărârea se dă în numele legii și va

cuprinde „motivele de fapt și de drept care au format convingerea instanței, cum și cele pentru care s-au înlăturat cererile părților” prevăd obligația instanței de judecată de a arăta în hotărârea pronunțată considerentele de fapt și de drept care au format convingerea instanței, precum și cele pentru care au fost înlăturate cererile părților, ceea ce permite efectuarea controlului judiciar pe calea recursului.

Potrivit art.304 pct.7 C.proc.civ., modificarea unei hotărâri se poate cere când aceasta „nu cuprinde motivele pe care se sprijină sau când cuprinde motive contradictorii ori străine de natura pricinii”.

Toate cele trei situații prevăzute de acest text de lege vizează aceeași problemă de drept, respectiv, lipsa motivării hotărârii ce face obiectul căii de atac cu consecința imposibilității exercitării controlului judiciar asupra acesteia.

În speță, revizuenții au invocat prima situație, respectiv, lipsa motivării.

Or, această critică este neîntemeiată, întrucât hotărârea recurată cuprinde motivele de fapt și de drept pe care judecătorii și-au întemeiat soluția pronunțată, ceea ce permite efectuarea controlului judiciar pe calea prezentului recurs, având în vedere obiectul cererii cu care a fost învestită instanța de judecată – revizuire, ce reprezintă o cale extraordinară de atac și care poate fi exercitată numai pentru motivele prevăzute de art.322 pct.1-9 C.proc.civ.

De fapt, nemulțumirea revizuenților, raportată la acest motiv de recurs, vizează faptul că instanța nu a analizat, prin decizia recurată, criticile formulate de aceștia privind modul de soluționare a fondului litigiului prin decizia a cărei revizuire s-a solicitat, ceea ce nu poate face obiect de analiză în cadrul căii extraordinare de atac a revizuirii pentru că dacă s-ar proceda astfel s-ar deschide calea recursului la recurs, ceea ce este inadmisibil.

Și motivul de recurs întemeiat pe dispozițiile art.304 pct.9 C.proc.civ. formulat de recurenții revizuenți este nefondat, pentru cele ce succed:

Revizuenții recurenți au invocat ca motiv al cererii de revizuire dispozițiile art.322 pct.2 C.proc.civ., potrivit cărora revizuirea unei hotărâri rămase definitive în instanța de apel sau prin neapelare, precum și a unei hotărâri dată de o instanță de recurs atunci când evocă fondul, „se poate cere dacă s-a pronunțat asupra unui lucru care nu s-a cerut sau nu s-a pronunțat asupra unui lucru cerut, ori s-a dat mai mult decât s-a cerut”. Cele trei ipoteze prevăzute de această dispoziție legală vizează inadvertența dintre obiectul pricinii supuse judecății și ceea ce a hotărât instanța.

Prin formularea de la art.322 pct.2 C.proc.civ., se face referire la aplicarea principiului disponibilității, care nu îngăduie instanței să depășească obiectul acțiunii sau al celorlalte cereri accesorii ori incidentale, dar nici nu-i permite să omită a se pronunța asupra unui capăt de acțiune.

Ca urmare, acest caz de revizuire privește numai obiectul acțiunii nu și cauzei ei, instanța neputând pune în discuție pe calea revizuirii temeiurile de drept invocate de pârâți în apărarea formulată în litigiul soluționat prin decizia a cărei revizuire se solicită.

În speță, revizuenții recurenți, indicând art.322 pct.2 C.proc.civ., au solicitat revizuirea deciziei nr. 2095/2014, pronunțată de Curtea de Apel Craiova, invocând una din ipotezele reglementate de acest text de lege, respectiv, extra petita, în sensul că instanța de apel a depășit obiectul acțiunii și al cererilor precizatoare formulată de contestatori, dispunând restituirea în natură a imobilului fără a avea în vedere dispozițiile art.10.3 din H.G. nr.250/2007, potrivit cărora sintagma „amenajări de utilitate publică” are în vedere acele suprafețe de teren afectate unei utilități publice, precum și faptul că situația terenului în litigiu nu a fost pe deplin lămurită, întrucât restituirea în natură s-a dispus fără a ține cont de normele legale ce reglementează procedura în materie.

Aceste critici vizează atât susținerile potrivit cărora s-a depășit obiectului acțiunii, ceea ce se circumscrie art.322 pct.2 C.proc.civ., cât și cauza acțiunii, respectiv, nelegalitatea hotărârii a cărei revizuire se solicită cu privire la aplicarea dispozițiilor legale incidente în cauză.

Dacă, în ceea ce privește depășirea limitelor învestirii instanței, o hotărâre judecătorească definitivă poate fi retractată în condițiile art.322 pct.2 C.proc.civ., în ceea ce privește criticile privind cauza acțiunii, respectiv, aplicarea greșită a normelor legale ce reglementează procedura în

materie, se constată că nu pot fi primite și analizate pe calea extraordinară a cererii de revizuire, întrucât dacă s-ar proceda astfel pe calea revizuirii, de fapt, s-ar permite declararea recursului la recurs, ceea ce este inadmisibil.

Cu privire la criticile formulate de revizuenți ce se circumscriu art.322 pct.2 C.proc.civ., se constată că prin decizia a cărei revizuire se solicită nu s-a acordat contestatorilor ceea ce nu au cerut, respectiv, că nu s-a depășit obiectul acțiunii, câtă vreme aceștia pe calea contestației formulate, în temeiul Legii nr.10/2001, împotriva dispoziției din 01.10.2003 emisă de Primarul municipiului Craiova au solicitat restituirea în natură a imobilului în litigiu.

Prin urmare, legal a reținut curtea de apel că cererea de revizuire a deciziei nr. 2095/2014, pronunțată de Curtea de Apel Craiova, formulată de recurenții revizuenți în temeiul art.322 pct.2 C.proc.civ., este nefondată, întrucât, prin restituirea în natură a terenului în litigiu, instanța nu a depășit obiectul acțiunii, ci, dimpotrivă, a acordat ceea ce s-a solicitat.

În ceea ce privește criticile potrivit cărora Curtea de Apel a dispus restituirea terenului în litigiu fără a stabili pe deplin situația acestuia, se constată că vizează netemeinicia deciziei atacate, ceea ce nu poate face obiect de analiză în cadrul căii de atac a revizuirii prin prisma motivului de revizuire prevăzut de art.322 pct.2 C.proc.civ., deoarece aceasta este o cale extraordinară de atac, de retractare, ce poate fi promovată doar pentru motivele și în condițiile expres și limitativ prevăzute de art.322 C.proc.civ.

În ceea ce privește susținerea intimatului M., cu ocazia dezbaterilor, în sensul că invocă nelegalitatea deciziei recurate, motivată de faptul că în dispozitivul hotărârii instanța nu s-a pronunțat și în legătură cu Primarul municipiului Craiova, ci doar cu Municipiul Craiova și Consiliul Local, și că acest motiv poate fi invocat și de intimat se constată următoarele:

Deși nu a arătat expres, prin susținerile sale, așa cum au fost expuse mai sus, intimatul M. a susținut că aceste critici se constituie într-un motiv de ordine publică care poate fi invocat de părți, precum și de instanță din oficiu, potrivit art.306 (2) C.proc.civ.

Aceste critici nu pot fi primite și analizate, întrucât nu constituie un motiv de ordine publică care să poată fi invocat de intimat, pentru cele ce succed:

Faptul că instanța nu a pronunțat hotărârea recurată în contradictoriu cu o parte nu constituie motiv de ordine publică, deoarece prin neregularitatea săvârșită instanța produce o vătămare numai părții în contradictoriu cu care nu s-a pronunțat decizia recurată și numai aceasta are interesul să invoce o asemenea neregularitate, nu și instanța din oficiu sau părțile adverse.

Fiind vorba de o nulitate relativă, reglementată de art.105 (2) C.proc.civ., aceasta poate fi invocată în căile de atac numai de partea care a suferit vătămarea prin îndeplinirea actului de procedură de către instanță, în speță, prin pronunțarea hotărârii ce face obiectul prezentului recurs.

Prin urmare, nefiind vorba de un motiv de ordine publică, aceste critici formulate de partea adversă nu vor fi primite și analizate.

De altfel, Primarul municipiului Craiova, care a fost citat în calitate de revizuent de către Curtea de Apel Craiova, a avut cunoștință de hotărârea recurată, întrucât a semnat recursul pentru recurențele revizuyente și, deci, dacă s-ar fi considerat vătămat prin faptul că decizia recurată nu s-a pronunțat și în contradictoriu cu acesta ar fi putut să invoce această neregularitate pe calea recursului, ceea ce nu a făcut.

Pentru considerentele expuse, instanța, în baza art.312 alin. (1) C.proc.civ., a respins, ca nefondat, recursul declarat de revizuenții Municipiul Craiova prin primar și Consiliul Local al Municipiului Craiova prin primar.

80. Revizuire întemeiată pe dispozițiile art. 322 pct. 7 din Codul de procedură civilă din 1865. Incidența prevederilor art. 311 C. proc. civ. Consecințe

Pentru a fi aplicabile dispozițiile art. 322 pct. 7 C. proc. civ. este necesar ca hotărârile să conțină elemente caracteristice pentru existența lucrului judecat deoarece rațiunea reglementării revizuirii pentru această ipoteză rezultă din necesitatea de a înlătura încălcarea principiului puterii lucrului judecat, când instanțele au pronunțat soluții contrare în dosare diferite, dar având același obiect, aceeași cauză și aceleași părți.

În cazul în care sentința față de care se invocă contrarietatea a fost pronunțată în temeiul unei hotărâri de deschidere a procedurii insolvenței, care ulterior a fost casată, nu sunt îndeplinite condițiile prevăzute de art. 322 pct. 7 C. proc. civ. întrucât, potrivit dispozițiilor art. 311 C. proc. civ., hotărârea casată nu are nicio putere, iar actele de executare sau de asigurare făcute în puterea unei asemenea hotărâri sunt desființate de drept, dacă instanța de recurs nu dispune altfel.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 908 din 24 martie 2015

Prin cererea de revizuire înregistrată la data de 14 iulie 2014, revizuenta A. IFN SA a solicitat revizuirea deciziei civile nr. 5955 din 13 iunie 2014 pronunțată de Curtea de Apel Suceava în dosarul nr. x/86/2013 prin care s-a respins ca nefondat recursul împotriva sentinței civile nr. 217 din 25 februarie 2014 pronunțată de Tribunalul Suceava.

În motivarea cererii, invocând dispozițiile art. 322 pct. 7 C. proc. civ., revizuenta a arătat că, prin sentința civilă nr. 2327 din 18 decembrie 2012 pronunțată în dosarul nr. xx/86/2013, Tribunalul Suceava a dispus deschiderea procedurii insolvenței împotriva debitoarei SC B. SRL.

În acest dosar, revizuenta a formulat cerere de înscriere la masa credală cu o creanță 1.229.586,21 lei reprezentând creanțe certe, lichide și exigibile, datorate în temeiul contractelor de leasing financiar încheiate cu debitoarea, sumă cu care a fost admisă conform tabelului preliminar al creanțelor publicat la 13 februarie 2013.

Contestația formulată de debitoare împotriva tabloului preliminar al creanțelor a fost admisă prin sentința civilă nr. 1050 din 25 iunie 2013 pronunțată în dosarul asociat nr. xx/86/2012/a12 al Tribunalului Suceava, cu consecința înscrierii creditoarei A. IFN SA la masa credală cu suma de 809.000 lei.

Ca urmare a admiterii recursului formulat de creditoare împotriva acestei sentințe, prin decizia civilă nr. 519 din 21 ianuarie 2014 a Curții de Apel Suceava, Secția civilă, s-a dispus casarea sentinței și trimiterea cauzei spre rejudecare. În rejudecare s-a respins contestația formulată de debitoare, prin sentința nr. 802 din 10 iunie 2014, menținându-se înscrierea creanței A. IFN SA în cuantumul solicitat de aceasta, respectiv 1.229.586,21 lei.

De asemenea, a arătat revizuenta că, prin sentința civilă nr. 1138 din 6 septembrie 2013, Tribunalul Suceava, Secția civilă, a deschis procedura insolvenței împotriva debitoarei SC B. SRL, în baza aceluiași contracte de leasing financiar, creditoarea A. IFN SA solicitând înscrierea la masa credală cu o creanță în cuantum de 1.230.512,74 lei.

Întrucât în tabelul preliminar creanța a fost admisă doar în parte, creditoarea A. IFN SA a formulat contestație, pentru soluționarea căreia s-a întocmit dosarul nr. x/86/2013 al Tribunalului Suceava, Secția civilă, care prin sentința civilă nr. 217 din 25 februarie 2014 a respins contestația, soluție rămasă irevocabilă ca urmare a respingerii recursului prin decizia nr. 5955 din 13 iunie 2014 a Curții de Apel Suceava, Secția civilă, menținându-se astfel înscrierea creditoarei în tabloul preliminar al creanțelor cu o creanță parțială în sumă de 448.644,29 lei.

În aceste condiții, a arătat revizuenta sunt întrunite cerințele art. 322 pct. 7 C. proc. civ., în sensul existenței a două hotărâri definitive contradictorii, respectiv sentința nr. 802 din 10 iunie 2014 a Tribunalului Suceava prin care, ca urmare a respingerii contestației debitoarei, creditoarea A. IFN SA a fost înscrisă în tabloul preliminar al creanțelor cu toată creanța solicitată și decizia nr. 5955 din 13 iunie 2014 a Curții de Apel Suceava, Secția civilă prin care, respingând recursul creditoarei A. IFN SA și, în consecință, contestația, aceasta a rămas înscrisă la masa credală cu o creanță parțială în sumă de 448.644,29 lei.

În egală măsură, a susținut revizuenta sunt îndeplinite și condițiile privind existența triplei identități de elemente, respectiv părți, obiect și cauză, deoarece ambele au avut aceeași calitate în dosarele soluționate prin hotărârile anterioare, respectiv A. IFN SA având calitate de creditor și SC B. SRL debitor în procedura insolvenței, obiectul l-a constituit cererea de înscriere la masa credală cu creanța derivată din aceleași contracte de leasing, astfel că revizuirea rămâne singurul remediu posibil pentru înlăturarea contrarietății dintre dispozițiile celor două hotărâri, având în vedere că excepția autorității de lucru judecat nu a fost invocată de niciuna dintre părțile din litigiu în nicio fază a acestuia și nici de instanță din oficiu.

Analizând cererea de revizuire în prisma dispozițiilor art. 322 pct. 7 C. proc. civ., Înalta Curte a constatat că aceasta este nefondată pentru considerentele ce urmează a fi în continuare expuse.

Astfel, prin sentința nr. 2327 din 18 decembrie 2012 pronunțată în dosarul nr. x/86/2012 al Tribunalului Suceava s-a dispus conexarea dosarului nr. xx/86/2012 la prezentul dosar, s-a respins excepția inadmisibilității cererilor de intervenție în interes propriu și s-a admis cererea formulată de debitoarea SC B. SRL, precum și cererile formulate de alți creditori și intervenienți în interes propriu, dispunându-se în temeiul art. 32 alin. (1) din Legea nr. 85/2006 deschiderea procedurii insolvenței față de debitoarea SC B. SRL, luându-se măsurile legale și, printre altele, stabilindu-se termenul limită pentru verificarea creanțelor și comunicarea tabelului preliminar la data de 12 februarie 2013.

Prin decizia civilă nr. 4093 din 14 mai 2013 pronunțată în dosarul nr. x/86/2012/a2 al Curții de Apel Suceava s-a dispus casarea în parte a sentinței și trimiterea cauzei spre rejudecare, fiind menținute dispozițiile privind conexarea dosarelor și respingerea excepției inadmisibilității cererilor de intervenție în interes propriu.

În consecință, cauza a fost reînregistrată pe rolul Tribunalului Suceava, la data de 21 iunie 2013 sub nr. x/86/2012/a2*, iar prin sentința civilă nr. 1138 din 6 septembrie 2013 a Tribunalului Suceava, Secția civilă, pronunțată în rejudecare după casare, s-a dispus deschiderea procedurii insolvenței împotriva debitoarei SC B. SRL stabilindu-se printre alte măsuri și termenul limită pentru verificarea creanțelor și comunicarea tabelului preliminar al creanțelor la data de 22 octombrie 2013.

Prin decizia nr. 8965 din 5 noiembrie 2013 pronunțată în dosar nr. x/86/2012/a2* a Curții de Apel Suceava s-au menținut dispozițiile sentinței civile nr. 1138 din 6 septembrie 2013 a Tribunalului Suceava, fiind modificată doar aceea privind administratorul judiciar provizoriu.

Împotriva tabelului preliminar al creanțelor, creditoarea A. IFN SA a formulat o contestație soluționată prin sentința civilă nr. 217 din 25 februarie 2014 pronunțată în dosar nr. x/86/2013 al Tribunalului Suceava în sensul respingerii acesteia.

Prin decizia nr. 5955 din 13 iunie 2014 pronunțată de Curtea de Apel Suceava, Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal în dosar nr. x/86/2013 s-a respins ca nefondat recursul declarat creditoarei.

Prin urmare, deschiderea procedurii insolvenței debitoarei SC B. SRL s-a dispus prin sentința civilă nr. 1138 din 6 septembrie 2013 pronunțată în dosar nr. x/86/2012/a2* al Tribunalului Suceava, ca urmare a rejudecării cererii inițiale de deschidere a procedurii deoarece, astfel cum s-a precizat anterior, sentința civilă nr. 2327 din 18 decembrie 2012 a Tribunalului Suceava, prin care s-a dispus deschiderea procedurii insolvenței debitoarei SC B. SRL, a fost casată prin decizia nr. 4093 din 14 mai 2013 a Curții de Apel Suceava, cauza fiind trimisă spre rejudecarea cererii pentru deschiderea procedurii insolvenței.

În acest dosar, în rejudecare după casare, termenul limită pentru eventualele contestații la tabelul preliminar al creanțelor a fost stabilit la data de 5 noiembrie 2013, iar creditoarea A. IFN SA a formulat la data de 15 noiembrie 2013 contestația soluționată prin sentința civilă nr. 217/2014 a Tribunalului Suceava rămasă irevocabilă prin decizia nr. 5955 din 13 iunie 2014 a Curții de Apel Suceava, Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal.

Prin urmare, contrar susținerilor revizuintei A. IFN SA, decizia nr. 5955 din 13 iunie 2014 a

Curții de Apel Suceava nu este contradictorie sentinței civile nr. 802 din 10 iunie 2014 a Tribunalului Suceava, deoarece această sentință a avut ca obiect contestația debitoarei SC B. SRL înregistrată la data de 18 februarie 2013 împotriva tabelului preliminar al creanțelor întocmit la data de 12 februarie 2013 pentru care s-a stabilit data de 19 martie 2013 pentru soluționarea eventualelor contestații.

În alți termeni, contestația soluționată prin sentința civilă nr. 802 din 10 iunie 2014 a Tribunalului Suceava a vizat tabelul preliminar al creanțelor întocmit ca urmare a deschiderii inițiale a procedurii insolvenței debitoarei SC B. SRL prin sentința civilă nr. 2327 din 18 decembrie 2012 a Tribunalului Suceava.

Însă, astfel cum s-a arătat precizat anterior, această sentință a fost casată, iar, în urma rejudecării, procedura insolvenței debitoarei SC B. SRL s-a deschis prin sentința civilă nr. 1138 din 6 septembrie 2013 a Tribunalului Suceava.

Potrivit art. 311 C. proc. civ., hotărârea casată nu are nicio putere, iar actele de executare sau de asigurare făcute în puterea unei asemenea hotărâri sunt desființate de drept, dacă instanța de recurs nu dispune altfel.

Ca urmare, sentința civilă nr. 802 din 10 iunie 2014 a Tribunalului Suceava a fost pronunțată, în speță, în temeiul hotărârii inițiale de deschidere a procedurii insolvenței, care ulterior a fost casată, astfel nu are nicio putere după cum rezultă din dispozițiile legale anterior menționate.

În consecință, contrar susținerilor revizuintei, în speță decizia a cărei anulare se solicită nu este contradictorie cu sentința nr. 802/2014, nefiind îndeplinite condițiile cerute de art. 322 pct. 7 C. proc. civ.

Pentru a fi aplicabile dispozițiile art. 322 pct. 7 C. proc. civ. este necesar ca hotărârile să conțină elemente caracteristice pentru existența lucrului judecat deoarece rațiunea reglementării revizuirii pentru această ipoteză rezultă din necesitatea de a înlătura încălcarea principiului puterii lucrului judecat, când instanțele au pronunțat soluții contrare în dosare diferite, dar având același obiect, aceeași cauză și aceleași părți.

În considerarea faptului că textul de lege invocat presupune îndeplinirea cumulativă a celor trei condiții, de obiect, cauză și părți, rezultă că în lipsa oricăror dintre ele analizarea celorlalte este inutilă, iar concluzia ce se impune este aceea că cererea de revizuire urmează a fi respinsă.

81. Revizuire întemeiată pe dispozițiile art. 322 pct. 7 din Codul de procedură civilă din 1865. Condiții de admisibilitate

C. proc. civ. din 1865, art. 322 pct. 7
Legea nr. 85/2006, art. 101 alin. (1)

Conform prevederilor art. 322 pct. 7 C. proc. civ., revizuirea unei hotărâri rămase definitivă în instanța de apel sau prin neapelare, precum și a unei hotărâri date de o instanță de recurs atunci când evocă fondul se poate cere atunci când există hotărâri definitive potrivit date de instanțe de același grad sau de grade deosebite, în una și aceeași pricină, între aceleași părți, având aceeași calitate.

Între pricina privind confirmarea planului de reorganizare a debitorului propus de către administratorul judiciar, în baza art. 101 alin. (1) din Legea nr. 85/2006, și cea privind contestarea de către creditoare a raportului de activitate depus, în ceea ce privește onorariul administratorului judiciar, nu există identitate de obiect și de cauză pentru a fi incidentă ipoteza de revizuire prevăzută de art. 322 pct. 7 C. proc. civ., fiind, astfel, corectă soluția instanței de respingere a căii de atac de retractare.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 1379 din 19 mai 2015

Notă : Legea nr. 85/2006 privind procedura insolvenței a fost abrogată de Legea nr. 85/2014 la data de 28 iunie 2014.

Prin sentința civilă nr. 3223 din 03.05.2011, Tribunalul București, Secția a VII-a civilă a dispus deschiderea procedurii generale a insolvenței asupra debitoarei SC A. SA, iar prin sentința comercială nr. 7913 din 03.07.2012 a confirmat planul de reorganizare a debitoarei, propus de administratorul judiciar B. SPRL.

Totodată, prin sentința civilă nr. 909 din 28.01.2014, Tribunalul București, Secția a VII-a civilă a admis contestația creditoarei Direcția Generala Regionala a Finanțelor Publice București la raportul de activitate de la 29.10.2013 în ceea ce privește onorariul administratorului judiciar și a dispus restituirea sumei de 372.564 lei, reprezentând onorariu încasat pentru perioada 02.04.2013-28.10.2013.

Pentru a hotărî astfel, tribunalul a reținut, în esență, că potrivit prevederilor Legii nr. 85/2006, judecătorul sindic stabilește retribuiția administratorului judiciar numai cu ocazia deschiderii procedurii, iar pe parcursul derulării acesteia, retribuiția este stabilită de adunarea creditorilor. Or, în speță, administratorul judiciar și-a stabilit în mod unilateral un onorariu excesiv, de 10.000 euro pe lună, fără a-l supune aprobării adunării creditorilor.

Împotriva acestei sentințe, B. SPRL a declarat recurs, solicitând modificarea ei în tot, în sensul respingerii contestației împotriva raportului de activitate de la 29.10.2013, ca neîntemeiată.

Prin Decizia civilă nr. 1887 din 11.11.2014, Curtea de Apel București, Secția a VI-a civilă a respins ca nefondat recursul, reținând ca fiind temeinică și legală soluția tribunalului pentru argumentele prezentate mai sus.

Împotriva sentinței civile nr. 909 din 28.01.2014, pronunțată de Tribunalul București, Secția a VII-a civilă, B. SPRL a declarat revizuire, susținând că aceasta este contrarie sentinței comerciale nr. 7913 din 03.07.2012 pronunțată de aceeași instanță.

Prin sentința civilă nr. 28 din 27 februarie 2015, Curtea de Apel București, Secția a V-a civilă a respins calea de atac, reținând că nu este incident motivul de revizuire prevăzut de art. 322 pct. 7 C. proc. civ.

Astfel, curtea de apel a evocat condițiile ce trebuie întrunite pentru a fi incidentă această ipoteză de revizuire, respectiv existența a două hotărâri potrivnice, pronunțate în aceeași pricină, dar în dosare diferite, iar în al doilea proces să nu se fi invocat excepția autorității de lucru judecat sau aceasta să fi fost respinsă și a subliniat că niciodată o hotărâre pronunțată în procedură necontencioasă nu va putea fi opusă cu autoritate de lucru judecat într-o procedură contencioasă.

Totodată, a precizat că nu rezultă care anume drepturi ale practicianului în insolvență au fost opuse creditorului bugetar în procedura prevăzută de art. 101 din Legea nr. 85/2006 și a apreciat ca fiind surprinzătoare formularea căii de atac în retractare, reiterându-se motivele căii de atac în reformare.

Împotriva acestei sentințe, B. SPRL a declarat recurs, întemeiat pe prevederile art. 304 pct. 9 C. proc. civ., în baza căruia a solicitat casarea sentinței atacate și trimiterea cauzei spre rejudecare, cu consecința respingerii contestației introdusă de Direcția Regională a Finanțelor București ca inadmisibilă și, în subsidiar, ca neîntemeiată.

Cu titlu prealabil, recurenta a arătat că înțelege să susțină excepția tardivității introducerii contestației în ceea ce privește onorariul administratorului judiciar și a reiterat situația de fapt și istoricul litigiului.

În continuare, recurenta a arătat că în mod greșit s-a reținut prin considerentele sentinței civile nr. 909 din 28.01.2014 că stabilirea onorariului administratorului judiciar prin intermediul planului de reorganizare nu poate fi opozabilă, subliniind că, în fapt, persoanele competente să stabilească onorariul, respectiv creditorii, aveau la îndemână instrumentul legal al semnării cu obiecțiuni, de care nu au înțeles, însă, să se folosească.

Astfel, a susținut că respectivii creditori au avut cunoștință despre cuantumul onorariului și că nu există o prevedere legală care să interzică stabilirea onorariului administratorului judiciar prin

intermediul planului de reorganizare.

A mai arătat recurenta că sunt întrunite toate condițiile pentru reținerea unei încălcări a autorității lucrului judecat, întrucât există tripla identitate de părți, obiect și cauză între cele două hotărâri.

A precizat că în ambele procese au stat ca părți administratorul judiciar și creditorii, că prin sentința atacată s-a revenit asupra unui aspect ce făcea obiectul primei sentințe, iar cauza este aceeași - planul de reorganizare.

Totodată, a susținut că întrucât hotărârile judecătorului sindic sunt definitive și executorii, planul de reorganizare putea fi modificat numai ca urmare a atacării cu recurs a hotărârii prin care a fost aprobat ori prin adoptarea unei decizii în acest sens în cadrul unei adunări a creditorilor.

De asemenea, a susținut caracterul contencios al sentinței comerciale nr. 7913 din 03.07.2012.

O altă critică vizează contestația privind onorariul administratorului judiciar.

Astfel, recurenta a evocat prevederile O.U.G. nr. 86/2006 și ale Legii nr. 85/2006 cu privire la onorariile la care au dreptul practicienii în insolvență și a subliniat că restituirea întregii sume încasate cu titlu de onorariu ar contraveni acestor prevederi legale.

În continuare, a criticat atitudinea creditoarei, care, deși avea posibilitatea să nu voteze planul de reorganizare propus, l-a aprobat, iar ulterior a lăsat să se scurgă o perioadă îndelungată de timp până să conteste onorariul stabilit prin respectivul plan.

În acest context, a apreciat că, în cel mai rău caz, poate fi vorba de o culpă comună și a subliniat că prin sentința civilă nr. 909 din 28.01.2014 instanța s-a limitat la a dispune în mod simplist restituirea întregii sume încasată cu titlu de onorariu, fără a ordona și întoarcerea tuturor actelor subsecvente.

În final, recurenta a arătat că, în ce privește motivul de recurs prevăzut de art. 304 pct. 9 C. proc. civ., hotărârea atacată este dată cu aplicarea greșită a legii insolvenței, instanța nesocotind norme de drept substanțial, dar făcând trimitere la prevederile Legii nr. 64/1995 care a fost abrogată odată cu intrarea în vigoare a Legii nr. 85/2006.

Astfel, a apreciat că instanța ar fi trebuit să aplice prevederile art. 19 alin. (2) din Legea nr. 85/2006 care reglementează modul de desemnare inițială a unui administrator judiciar.

A precizat însă că și dacă s-ar admite că instanța a aplicat acest text de lege, am constata că ne aflăm pe tărâmul unei discuții procedurale referitoare la coliziunea dintre acesta și art. 102 din același act normativ care reglementează modul de întocmire a planului de reorganizare.

A mai arătat recurenta că prin judecata în fond a contestației împotriva raportului de activitate, judecătorul sindic s-a reinvestit în a lua decizii asupra valabilității planului de reorganizare, transformând un act jurisdicțional într-unul administrativ.

Analizând actele dosarului, precum și sentința atacată, prin prisma motivului de recurs invocat, Înalta Curte a reținut următoarele:

Cu titlu prealabil, se cuvine subliniată maniera improprie în care recurenta și-a formulat criticile, pe care le-a îndreptat mai degrabă în direcția sentinței civile nr. 909 din 28.01.2014, pronunțată de Tribunalul București, Secția a VII-a civilă, decât împotriva sentinței pronunțate în revizuire, cu toate că aceasta din urmă constituie obiect al recursului.

În acest context, mai trebuie notat și că, deși a invocat prevederile art. 304 pct. 9 C. proc. civ., criticile dezvoltate de autoarea căii de atac reprezintă în mare parte critici de netemeinicie, îndreptate împotriva sentinței civile nr. 909 din 28.01.2014, pronunțată de Tribunalul București, Secția a VII-a civilă.

Pornind de la considerațiile expuse mai sus, Înalta Curte va verifica afirmațiile recurtenței prin prisma motivului de recurs invocat și va analiza numai acele critici îndreptate împotriva sentinței atacate ce pot fi circumscrise acestuia.

Astfel, criticile recurtenței vizând tardivitatea introducerii contestației în ceea ce privește onorariul administratorului judiciar, cele cu privire la ceea ce s-a reținut prin considerentele sentinței civile nr. 909 din 28.01.2014 cu privire la opozabilitatea onorariului administratorului

judiciar stabilit prin intermediul planului de reorganizare, precum și cele cu privire la textele de lege în baza cărora a fost pronunțată sus-menționata sentință și la situația de fapt reținută de instanță nu pot face obiectul analizei Înaltei Curți, investite cu verificarea legalității hotărârii pronunțate în revizuire.

Aceasta deoarece cauza vizând recursul împotriva unei hotărâri date în procedura revizuirii întemeiate pe dispozițiile art. 322 pct. 7 C. proc. civ. limitează controlul de legalitate la modalitatea aplicării legii, adică a evaluării condițiilor legale vizând incidența cazului de revizuire.

Înalta Curte constată, însă, că pot fi încadrate în motivul de recurs prevăzut de art. 304 pct. 9 C. proc. civ. criticile recurente vizând întrunirea condițiilor pentru reținerea încălcării prin sentința atacată a autorității lucrului judecat, izvorând din sentința comercială nr. 7913 din 03.07.2012, pronunțată de Tribunalul București, Secția a VII-a civilă.

Motivul de recurs prevăzut de art. 304 pct. 9 C. proc. civ. presupune fie lipsa de temei legal, fie încălcarea sau aplicarea greșită a legii.

Prin prisma acestui motiv de nelegalitate, recurenta a afirmat, în esență, că sentința atacată a fost dată cu încălcarea și aplicarea greșită a legii, respectiv a dispozițiilor art. 322 pct. 7 C. proc. civ., reținându-se în mod eronat că în speță nu este îndeplinită condiția triplei identități de părți, obiect și cauză.

În analiza acestor critici, Înalta Curte va porni de la prevederile art. 322 pct. 7 C. proc. civ., conform cărora revizuirea unei hotărâri rămase definitivă în instanța de apel sau prin neapelare, precum și a unei hotărâri date de o instanță de recurs atunci când evocă fondul se poate cere atunci când există hotărâri definitive potrivnice date de instanțe de același grad sau de grade deosebite, în una și aceeași pricină, între aceleași părți, având aceeași calitate.

Așadar, rațiunea reglementării cazului de revizuire prevăzut de art. 322 pct. 7 C. proc. civ. derivă din necesitatea de a se înlătura nesocotirea principiului autorității de lucru judecat, atunci când instanțele au pronunțat soluții contrare în dosare diferite, dar având același obiect, aceeași cauză și aceleași părți și ea vizează imposibilitatea executării hotărârilor, întrucât fiecare parte se prevalează de hotărârea ce îi este favorabilă, iar ieșirea din situația imposibilă generată de existența hotărârilor potrivnice se poate realiza doar pe calea revizuirii și a anulării ultimei hotărâri, care înfrânge principiul autorității de lucru judecat.

Condițiile anterior menționate trebuie, însă, îndeplinite cumulativ, neîndeplinirea uneia dintre aceste cerințe ducând la respingerea cererii de revizuire.

Înalta Curte constată că prin cererea de revizuire soluționată prin sentința atacată, B. SPRL a susținut că sentința civilă nr. 909 din 28.01.2014, pronunțată de Tribunalul București, Secția a VII-a civilă, este potrivnică, în sensul art. 322 pct. 7 C. proc. civ., sentinței comerciale nr. 7913 din 03.07.2012, pronunțată de aceeași instanță.

Totodată, constată că prin sentința comercială nr. 7913 din 03.07.2012, Tribunalul București, Secția a VII-a civilă, în baza art. 101 alin. (1) din Legea nr. 85/2006, a confirmat planul de reorganizare a debitorului SC A. SA, propus de administratorul judiciar B. SPRL.

Pe de altă parte, prin cererea de chemare în judecată ce face obiectul dosarului nr. x/3/2013, în care s-a pronunțat sentința civilă nr. 909 din 28.01.2014, pretins contrarie, Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice București, în calitate de creditor al SC A. SA, a formulat în contradictoriu cu B. SPRL contestație împotriva raportului de activitate depus la data de 29.10.2013, în ceea ce privește onorariul administratorului judiciar.

Cum obiectul cererii de chemare în judecată este reprezentat de pretenția concretă a reclamantului, iar cauza acesteia o reprezintă situația de fapt calificată juridic, Înalta Curte va impune părților concluzia că între pricina privind confirmarea planului de reorganizare a debitorului SC A. SA, propus de către administratorul judiciar B. SPRL, în baza art. 101 alin. (1) din Legea nr. 85/2006 și cea privind contestarea de către Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice București a raportului de activitate depus la data de 29.10.2013, în ceea ce privește onorariul administratorului judiciar, nu există identitate de obiect și de cauză.

În altă ordine de idei, se impune menționat că în litigiul ce a făcut obiectul dosarului în care

a fost pronunțată sentința pretins contrarie, părțile au invocat prima hotărâre, iar instanța a reținut că stabilirea onorariului practicianului în insolvență prin planul de reorganizare confirmat de judecătorul sindic este nelegală, întrucât contravine dispozițiilor Legii nr. 85/2006, conform cărora judecătorul sindic stabilește retribuiția administratorului judiciar numai cu ocazia deschiderii procedurii, pe parcursul derulării acesteia retribuiția urmând a fi stabilită de adunarea creditorilor.

Prin urmare, în al doilea proces, instanța a avut în vedere la pronunțarea soluției prima hotărâre și a dat o dezlegare chestiunii de drept reiterată pe calea revizuirii.

De aceea, Înalta Curte constată că, în speță, se opunea puterea de lucru judecat asupra acestei probleme de drept, rezultând din hotărârea prin care ea a fost examinată, respectiv sentința civilă nr. 909 din 28.01.2014, pronunțată de Tribunalul București, Secția a VII-a civilă, rămasă irevocabilă prin decizia civilă nr. 1887 din 11.11.2014, pronunțată de Curtea de Apel București, Secția a VI-a civilă.

În alte cuvinte, deși B. SPRL nu a înțeles să se apere în cel de-al doilea proces invocând excepția puterii de lucru judecat, faptul că instanța a avut în vedere la pronunțarea soluției prima hotărâre și a dezlegat problema de drept reiterată pe calea revizuirii, nu putea avea decât aceleași consecințe pe care le-ar fi avut respingerea excepției, respectiv respingerea revizuirii.

Astfel, instanța supremă constată că în mod corect curtea de apel a respins calea de atac de retractare, reținând că în cauză nu este incidentă ipoteza de revizuire prevăzută de art. 322 pct. 7 C. proc. civ.

Având în vedere considerentele expuse mai sus, sentința atacată se dovedește a fi legală, motivul de recurs invocat nejustificând modificarea sa, astfel că, în temeiul art. 312 alin. (1) C. proc. civ., recursul a fost respins ca nefondat.

82. Revizuire întemeiată pe dispozițiile art. 322 pct. 7 din Codul de procedură civilă din 1865. Condiții de admisibilitate

C. proc. civ. din 1865, art. 322 pct. 7

Potrivit dispozițiilor art. 322 pct. 7 C. proc. civ., revizuirea unei hotărâri rămase definitivă în instanța de apel sau prin neapelare, precum și a unei hotărâri date de o instanță de recurs atunci când evocă fondul, se poate cere atunci când există hotărâri definitive potrivit date de instanțe de același grad sau de grade deosebite, în una și aceeași pricină, între aceleași părți, având aceleași calități procesuale.

Cazul de revizuire prevăzut de art. 322 pct. 7 C. proc. civ. nu este aplicabil dacă prin cele două hotărâri invocate ca potrivnice nu s-au soluționat cereri de chemare în judecată diferite, ci ele au fost pronunțate în cadrul aceluiași proces, dar în faze procesuale diferite, prima hotărâre fiind o decizie dată în apel, iar cea de-a doua hotărâre fiind pronunțată în calea de atac a recursului declarat împotriva primei.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 1711 din 19 iunie 2015

Prin cererea înregistrată la 18.06.2014 pe rolul instanței supreme, revizuențele SC A. SRL și SC B. SRL au solicitat revizuirea deciziei nr. 1630/13.05.2014, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția a II-a civilă în dosarul nr. x/101/2011, indicând ca temei de drept dispozițiile art. 322 pct. 7 C. proc. civ. și susținând că este potrivnică deciziei nr. 46/18.06.2013, pronunțată de Curtea de Apel Craiova, Secția a II-a civilă în același dosar.

În motivele cererii de revizuire depuse la dosar la termenul din 21.11.2014, autoarele căii de atac de retractare au dezvoltat amplu situația de fapt în speță, criticând decizia a cărei revizuire o solicită sub aspectul netemeinicii și a pretensei nelegalități a acesteia.

Din această perspectivă, revizuențele au susținut că instanța de recurs a pronunțat decizia

atacată cu încălcarea principiului egalității armelor și dreptului la un proces echitabil consacrat de prevederile art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, cu referire la administrarea probelor în cauză - înscrisuri și interogatoriu - sens în care au invocat jurisprudența C.E.D.O. și C.J.U.E.

În considerarea celor menționate, au solicitat admiterea cererii de revizuire, desființarea deciziei atacate, cu consecința rejudecării recursului declarat împotriva deciziei nr. 46/18.06.2013 a Curții de Apel Craiova, Secția a II-a civilă.

La 12.06.2015 intimatul C. a depus la dosar întâmpinare prin care a invocat excepțiile tardivității, nulității cererii de revizuire pentru nemotivarea acesteia în termenul legal și inadmisibilității cererii de revizuire.

Analizând cererea de revizuire din perspectiva temeiului de drept invocat și a susținerilor părților, Înalta Curte a constatat că este nefondată pentru considerentele care succed:

Revizuentele nu au precizat în concret care sunt elementele de contradictorialitate dintre cele două hotărâri pretins potrivnice, limitându-se să indice dispozițiile art. 322 pct. 7 C. proc. civ.

Prin sentința nr. 259 din 08.10.2012, Tribunalul Mehedinți, Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal a respins excepțiile invocate de pârâții C. și D. cu privire la lipsa calității procesuale pasive și cu privire la prematuritatea acțiunii; a admis în parte acțiunea formulată de reclamantele SC A. SRL și SC B. SRL și i-a obligat pe pârâți la plata către reclamante a sumei de 5.690.836 lei reprezentând daune, respingând cererea privind plata daunelor morale.

Împotriva acestei sentințe au formulat apel atât reclamantele, cât și pârâții C. și D., criticând-o pentru nelegalitate și netemeinicie.

Prin decizia nr. 46 din 18.06. 2013, Curtea de Apel Craiova, Secția a II-a civilă a anulat ca netimbrat apelul declarat de reclamante și a respins ca nefondat apelul formulat de pârâți împotriva sentinței primei instanțe.

Împotriva deciziei pronunțate de instanța de apel au declarat recurs recurenții-pârâți C. și D., criticând-o din perspectiva motivelor de nelegalitate prevăzute de art. 304 pct. 8 și 9 C. proc. civ.

Prin decizia nr. 1630 din 13.05.2014, Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția a II-a civilă a admis recursul declarat de recurenții-pârâți C. și D. împotriva deciziei nr. 46 din 18 iunie 2013 a Curții de Apel Craiova, Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal, pe care a modificat-o, în parte, în sensul că a admis apelul declarat de apelanții-pârâți C. și D. împotriva sentinței civile nr. 259 din 8.10.2012 pronunțată de Tribunalul Mehedinți, Secția a II-a civilă, contencios administrativ și fiscal, pe care a schimbat-o în tot, și a admis excepția lipsei calității procesuale pasive și, pe cale de consecință, a respins acțiunea îndreptată împotriva acestora ca fiind formulată împotriva unor persoane fără calitate procesuală pasivă; a constatat rămasă fără interes excepția prematurității și a constatat rămasă fără obiect recursul declarat de recurenții-pârâți împotriva încheierii din 24.10.2011 a Tribunalului Mehedinți, Secția a II-a civilă, contencios administrativ și fiscal; a menținut restul dispozițiilor deciziei atacate cu privire la anularea apelului formulat de reclamantele SC A. SRL și SC B. SRL.

Potrivit dispozițiilor art. 322 pct. 7 C. proc. civ., revizuirea unei hotărâri rămase definitivă în instanța de apel sau prin neapelare, precum și a unei hotărâri date de o instanță de recurs atunci când evocă fondul, se poate cere atunci când există hotărâri definitive potrivnice date de instanțe de același grad sau de grade deosebite, în una și aceeași pricină, între aceleași părți, având aceleași calități procesuale.

Rațiunea reglementării cazului de revizuire prevăzut de art. 322 pct. 7 C. proc. civ. derivă din necesitatea de a se înlătura nesocotirea principiului autorității de lucru judecat, atunci când instanțele au pronunțat soluții contrare în dosare diferite, dar având același obiect, aceeași cauză și aceleași părți.

Condițiile anterior menționate trebuie îndeplinite cumulativ, neîndeplinirea uneia dintre aceste cerințe ducând la respingerea cererii de revizuire.

Prin folosirea sintagmei hotărâri definitive potrivnice, Înalta Curte reține că legiuitorul a

avut în vedere hotărâri care au fost pronunțate în dosare distincte, consecința fiind că prin hotărârea dată în cel de-al doilea dosar se încalcă autoritatea de lucru judecat a hotărârii pronunțate în primul dosar.

De asemenea, instanța supremă notează că, prin folosirea sintagmei în una și aceeași pricină, legiuitorul a vizat întrunirea condiției triplei identități, de obiect, de cauză și de părți, cu privire la două cereri de chemare în judecată, astfel încât, soluția pronunțată în cea de-a doua să aducă atingere puterii de lucru judecat a celei dintâi, consecința fiind, potrivit art. 327 alin. (1) C. proc. civ., anularea celei de-a doua hotărâri.

Cazul de revizuire prevăzut de art. 322 pct. 7 C. proc. civ. nu este aplicabil dacă prin cele două hotărâri invocate ca potrivnice nu s-au soluționat cereri de chemare în judecată diferite, ci ele au fost pronunțate în cadrul aceluiași proces, dar în faze procesuale diferite, prima fiind decizia dată în apel, iar cea de-a doua fiind pronunțată în calea de atac a recursului declarat împotriva primei.

Verificând hotărârile pretins contradictorii indicate de revizuite, Înalta Curte constată că acestea au fost pronunțate de instanțe diferite, respectiv Curtea de Apel Craiova, Secția a II-a civilă și Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția a II-a civilă, într-unul și același litigiu, în faze procesuale diferite, respectiv în apel și în recurs.

Astfel, prin prima decizie pronunțată au fost soluționate apelurile declarate de părțile litigante împotriva sentinței primei instanțe, iar prin decizia a cărei revizuire se cere a fost admis recursul formulat împotriva deciziei date în faza procesuală a apelului, pretins potrivnică, care a fost modificată, în sensul admiterii apelului și schimbării sentinței primei instanțe în sensul respingerii acțiunii.

În raport de cele anterior evocate, se reține că în cauză nu sunt îndeplinite cerințele textului legal invocat.

Prin urmare, Înalta Curte, constatând că cele două hotărâri pretins potrivnice au fost pronunțate în același dosar, dar în faze procesuale diferite, cererea de revizuire apare ca nefondată atât din perspectiva îndeplinirii condițiilor de admisibilitate prevăzute de art. 322 pct. 7 C. proc. civ., cât și în raport de rațiunea avută în vedere de legiuitor la edictarea textului legal, aceea de a evita pronunțarea de hotărâri între aceleași părți, în aceeași cauză cu același obiect, în dosare diferite, care bucurându-se ambele de autoritate de lucru judecat, dar având dispozitive contradictorii, să nu poată fi aduse la îndeplinire pe calea executării silite.

Față de considerentele expuse, Înalta Curte a respins cererea de revizuire formulată de revizuitele SC A. SRL și SC B. SRL împotriva deciziei nr. 1630 din 13.05.2014, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția a II-a civilă în dosarul nr. x/101/2011.

De asemenea, reținând culpa procesuală a revizuzentelor, în temeiul art. 274 alin. (1), raportat la art. 298, cu aplicarea art. 316 C. proc. civ., Înalta Curte le-a obligat la plata cheltuielilor de judecată în sumă de 3.162 lei către intimatul C., conform înscrisurilor doveditoare aflate la filele 75 și 76 din dosar.

83. Revizuire întemeiată pe dispozițiile art. 322 pct. 7 din Codul de procedură civilă din 1865. Condiții și efecte

C. proc. civ. din 1865, art. 304 pct. 9, art. 322 pct. 7, art. 399 și urm.

Potrivit dispozițiilor art. 322 pct. 7 C. proc. civ., revizuirea unei hotărâri rămase definitivă în instanța de apel sau prin neapelare, precum și a unei hotărâri date de o instanță de recurs atunci când evocă fondul se poate cere atunci când există hotărâri definitive potrivnice date de instanțe de același grad sau de grade deosebite, în una și aceeași pricină, între aceleași părți, având aceeași calitate.

Între pricina privind o contestație la executare, întemeiată în drept pe dispozițiile art. 399 și urm. C. proc. civ. și cea având ca obiect plângerea împotriva unei hotărâri de validare emisă de

Comisia Județeană de Fond Funciar, formulată în baza prevederilor Legii fondului funciar nr.18/1991, nu există identitate de obiect și de cauză pentru a fi incidentă ipoteza de revizuire prevăzută de art. 322 pct. 7 C. proc. civ., astfel încât este corectă soluția instanței, de respingere a căii de atac de retractare.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 1848 din 22 septembrie 2015

Prin cererea de revizuire înregistrată la data de 20 decembrie 2011 pe rolul Curții de Apel Pitești, Secția I civilă, revizuentul A. a solicitat anularea deciziei civile nr. 3487 din 17.11.2011, pronunțată de Tribunalul Argeș, Secția civilă în dosarul nr. x/280/2009 în contradictoriu cu intimații Prefectul Județului Argeș, Primarul Comunei X, Oficiul Județean de Cadastru și Publicitate Imobiliară Argeș, Comisia Județeană de Fond Funciar Argeș și Comisia Locală de Fond Funciar X, susținând că aceasta încalcă autoritatea de lucru judecat ce rezultă din decizia civilă nr. 1305 din 13 aprilie 2011, pronunțată de Tribunalul Argeș, Secția civilă în dosarul nr. x/280/2010.

Cererea a fost întemeiată în drept pe prevederile art. 322 pct. 7 C. proc. civ.

Prin decizia civilă nr. 3/2012 din 13 ianuarie 2012, Curtea de Apel Pitești, Secția I civilă a respins ca nefondată cererea de revizuire.

Pentru a hotărî astfel, curtea de apel a reținut că, prin sentința civilă nr. 7570 din 30.09.2010, Judecătoria Pitești a respins contestația la executare formulată de instituția Prefectului Județului Argeș, în contradictoriu cu intimatul A., iar prin decizia civilă nr. 1305 din 13.04.2011, Tribunalul Argeș, Secția civilă a respins recursul declarat de contestatoare împotriva sus-menționatei sentințe.

Totodată, s-a reținut că, prin sentința civilă nr. 1885 din 28.02.2011, Judecătoria Pitești a admis în parte acțiunea formulată de reclamantul A. în contradictoriu cu pârâții Prefectul Județului Argeș, Oficiul Județean de Cadastru și Publicitate Imobiliară, Primarul Comunei X și Comisia Județeană de Fond Funciar Argeș și a constatat nulitatea absolută a hotărârii nr. 449/2008 emisă de C.J.F.F. Argeș, prin care a fost invalidată hotărârea nr. 953/2003 emisă de aceeași comisie, anexa 23, poziția 695 și, pe cale de consecință, s-a menționat validarea pentru 20 ha teren, a obligat pârâta C.L.F.F. X să îl pună efectiv în posesie pe reclamant pe suprafața de 5 ha teren și să întocmească documentația necesară în vederea eliberării titlului de proprietate; a obligat pârâta Comisia Județeană de Fond Funciar Argeș să elibereze reclamantului titlul de proprietate, a fost obligat pârâta C.L.F.F. X să întocmească documentația privind acordarea de despăgubiri pentru diferența de 15 ha validate și a respins capătul de cerere privind acordarea de daune.

Prin decizia civilă nr. 3487 din 17 noiembrie 2011, Tribunalul Argeș, Secția civilă a admis recursurile declarate de pârâții Comisia Locală de Fond Funciar X, Prefectul Județului Argeș, Primarul Comunei X și Comisia Județeană de Fond Funciar Argeș și a modificat sentința, în sensul că a respins plângerea ca tardiv formulată, cu consecința respingerii și a celorlalte capete de cerere și a înlăturat obligația Comisiei Județene de Fond Funciar Argeș la eliberarea titlului de proprietate.

A reținut curtea de apel că art. 322 pct. 7 C. proc. civ. prevede ca motiv de revizuire situația în care există hotărâri definitive potrivnice, date de instanțe de același grad sau de grade deosebite, în una și aceeași pricină, între aceleași persoane, având aceeași calitate.

Totodată, a reținut că fundamentul acestui motiv de revizuire îl reprezintă instituția puterii lucrului judecat, astfel că, pentru a putea fi admisibilă o asemenea cerere, se cere îndeplinirea mai multor condiții cumulative, printre care și aceea ca hotărârile să fie pronunțate în aceeași pricină, respectiv să fi existat tripla identitate de părți, obiect și cauză.

Constatând că obiectul dosarului soluționat prin decizia civilă nr. 1305/13.04.2011 a Tribunalului Argeș, Secția civilă l-a constituit o contestație la executare, întemeiată în drept pe dispozițiile art. 399 și urm. C. proc. civ., în timp ce obiectul dosarului nr. x/280/2009, soluționat prin decizia civilă nr. 3487/17.11.2011 l-a constituit plângerea împotriva unei hotărâri de validare emisă de Comisia Județeană de Fond Funciar, formulată în baza prevederilor Legii fondului funciar nr. 18/1991, curtea de apel a apreciat că, în speță, atât obiectul, cât și cauza juridică diferă de la un

dosar la altul, astfel că nu sunt îndeplinite cerințele prevăzute de art. 322 pct. 7 C. proc. civ.

Împotriva acestei decizii A. a formulat recurs, solicitând casarea ei, admiterea cererii de revizuire și anularea deciziei civile nr. 3487/17.11.2011, pronunțată de Tribunalul Argeș în dosarul nr. x/280/2009.

În motivare, recurentul a arătat că în mod greșit curtea de apel s-a pronunțat asupra revizuirii prin decizie, iar nu prin sentință, dar și că în mod greșit i-a respins ca lipsită de obiect cererea de comunicare a întâmpinării, motivat de faptul că intimații nu au depus un astfel de act procedural, subliniind că astfel a omis să facă aplicarea dispozițiilor legale privind decăderea din dreptul de a mai propune probe și a mai invoca excepții, în afara celor de ordine publică, exonerând intimatelor de obligația prevăzută în mod expres de art. 326 alin. (2) C. proc. civ.

A mai arătat recurentul că dacă ar fi dispus înaintarea dosarelor nr. x/280/2010 și x/280/2009 în care Tribunalul Argeș a pronunțat hotărârile potrivnice, instanța de fond ar fi constatat că Prefectul Județului Argeș sfidează instanțele de judecată. Or, procedând astfel, nu au fost respectate principiile contradictorialității și disponibilității, fiind incidente dispozițiile art. 304 pct. 5, 6, 7, 8 și 9 C. proc. civ., în sensul că judecătorul nu a manifestat rol activ în aflarea adevărului.

Totodată, a arătat că având în vedere, pe de-o parte cererea de înscriere în fals aflată la fila 61 a dosarului nr. x/280/2009, iar pe de altă parte Hotărârea Comisiei Județene Argeș pentru Stabilirea Dreptului de Proprietate Privată Asupra Terenurilor Agricole și Forestiere nr. 449/16.01.2008, prin care a fost invalidată pe cale administrativă hotărârea Comisiei Județene Argeș nr. 959/15.03.2003, după 1.735 de zile, ca urmare a înțelegerii tacite a intimatelor autorități publice ale administrației centrale și locale, în fapt, prin soluția pronunțată, instanța de fond a încălcat competența Parchetului General de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție care, în temeiul Legii nr. 78/2000, cercetează și sancționează faptele de corupție; a subliniat că, în cauză, sunt incidente dispozițiile art. 304 pct. 3, 5, 6, 7, 8 și 9 C. proc. civ., în sensul că judecătorul nu a manifestat rol activ în aflarea adevărului.

În continuare, a arătat că dispozițiile dreptului uniunii europene, care se aplică prioritar, sunt cele cuprinse în art. 2 și art. 6 din Tratatul privind Uniunea Europeană și cele cuprinse în Carta drepturilor fundamentale, subliniind că prin decizia a cărei anulare a solicitat-o pe calea revizuirii se încalcă în mod vădit principiul priorității dreptului comunitar, atâta vreme cât orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil a cauzei sale de către instanța care va hotărî asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil; a subliniat că, în cauză, sunt incidente dispozițiile art. 304 pct. 5, 6, 7, 8 și 9 C. proc. civ., în sensul că judecătorul nu a manifestat rol activ în aflarea adevărului.

În ceea ce privește cererea de revizuire, a susținut că în mod vădit neîntemeiat a fost respinsă ca inadmisibilă, atâta vreme cât erau îndeplinite condițiile de admisibilitate ale acesteia.

Astfel, a arătat că hotărârile indicate în cererea de revizuire sunt definitive și sunt vădit potrivnice, de vreme ce prin decizia civilă nr. 1305 din 13.04.2011 Tribunalul Argeș a respins ca nefondat recursul declarat de Prefectul Județului Argeș, iar prin decizia civilă nr. 3487 din 17 noiembrie 2011 Tribunalul Argeș a admis recursurile declarate de pârâții Comisia Locală de Fond Funciar X, Prefectul Județului Argeș, Primarul Comunei X și Comisia Județeană Argeș de Fond Funciar și a modificat sentința, în sensul că a respins plângerea ca tardiv formulată, cu consecința respingerii și a celorlalte capete de cerere și a înlăturat obligația Comisiei Județene de Fond Funciar Argeș la eliberarea titlului de proprietate.

Totodată, a susținut că în cauză este îndeplinită și condiția triplei identități de obiect, cauză și părți, subliniind că obiectul cererilor adresate instanțelor judecătorești îl constituie recursul declarat de recurentul-pârât Prefectul Județului Argeș împotriva sentinței civile nr. 7570 din 30.09.2010 și sentinței civile nr. 1885 din 28.02.2011, pronunțate de Judecătoria Pitești, Secția civilă, cauza acestora o reprezintă nelegalitatea actelor administrativ-jurisdicționale emise cu încălcarea legislației naționale și comunitare în materie de fond funciar, iar părți în proces sunt recurentul-pârât Prefectul Județului Argeș și intimatul-reclamant A.

În final, a arătat că este îndeplinită și condiția solicitării anulării ultimei hotărâri, în termen de o lună de la pronunțarea acesteia, întrucât s-a solicitat anularea deciziei civile nr. 3487/17.11.2011, pronunțată de Tribunalul Argeș, iar cererea de revizuire a fost expediată cu scrisoare recomandată, cu confirmare de primire, la 16.12.2011.

Cu titlu prealabil, trebuie subliniat că, deși a invocat prevederile art. 304 pct. 3, 5, 6, 7, 8 și 9 C. proc. civ., recurentul nu a procedat la o sistematizare adecvată a criticilor, prin circumstanțierea fiecăreia în parte vreunui dintre motivele de recurs evocate.

De aceea, Înalta Curte va examina motivele de recurs invocate și, numai în măsura în care va regăsi în cuprinsul cererii de recurs critici care ar putea fi încadrate în acestea, le va dezvolta în prezenta decizie.

Potrivit art. 304 pct. 3, 5, 6, 7, 8 și 9 C. proc. civ., casarea sau modificarea unei hotărâri se poate cere atunci când hotărârea s-a dat cu încălcarea competenței de ordine publică a altei instanțe, invocată în condițiile legii, când instanța a încălcat formele de procedură prevăzute sub sancțiunea nulității de art. 105 alin. (2) C. proc. civ., dacă s-a acordat mai mult decât s-a cerut, ori ceea ce nu s-a cerut, când hotărârea nu cuprinde motivele pe care se sprijină sau când cuprinde motive contradictorii ori străine de natura pricinii, când instanța, interpretând greșit actul juridic dedus judecății, a schimbat natura ori înțelesul lămurit și vădit neîndoielnic al acestuia sau când hotărârea pronunțată este lipsită de temei legal ori a fost dată cu încălcarea sau aplicarea greșită a legii.

Recurentul a susținut, în esență, că în mod greșit curtea de apel s-a pronunțat asupra revizurii prin decizie, iar nu prin sentință, dar și că în mod greșit i-a respins ca lipsită de obiect cererea de comunicare a întâmpinării și nu a dispus înaintarea dosarelor nr. x/280/2010 și x/280/2009 în care Tribunalul Argeș a pronunțat hotărârile potrivnice, din care rezultă că Prefectul Județului Argeș sfidează instanțele de judecată, că, având în vedere cererea de înscriere în fals aflată la fila 61 a dosarului nr. x/280/2009, instanța de fond a încălcat competența Parchetului General de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție care, în temeiul Legii nr. 78/2000, cercetează și sancționează faptele de corupție, că prin decizia a cărei anulare a solicitat-o se încalcă în mod vădit principiul priorității dreptului comunitar, atâta vreme cât orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil a cauzei sale de către instanța care va hotărî asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil și că în mod vădit neîntemeiat cererea de revizuire a fost respinsă ca inadmisibilă, atâta vreme cât erau îndeplinite condițiile de admisibilitate ale acesteia.

Pornind de la considerațiile expuse mai sus, Înalta Curte va verifica afirmațiile recurentului, prin prisma motivelor de recurs prevăzute de art. 304 pct. 3, 5 și 9 C. proc. civ., subliniind așadar că ipotezele reglementate de art. 304 pct. 5, 6, 7 și 8 C. proc. civ. nu vor mai fi examinate, referirile la acestea fiind făcute de către recurentă doar formal.

Astfel, motivul de recurs prevăzut de art. 304 pct. 3 C. proc. civ. are în vedere încălcarea competenței de ordine publică a altei instanțe, invocată în condițiile legii; recurentul a afirmat că instanța de fond a încălcat competența Parchetului General de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, dar instanța supremă constată că această susținere este neîntemeiată, de vreme ce, potrivit art. 323 alin. (2) C. proc. civ., competența soluționării cererii de revizuire întemeiată pe prevederile art. 322 pct. 7 din același Cod aparține instanței mai mare în grad față de instanțele care au pronunțat hotărârile potrivnice, în speță Curtea de Apel Pitești.

Motivul de recurs prevăzut de art. 304 pct. 5 C. proc. civ. presupune încălcarea formelor de procedură prevăzute sub sancțiunea nulității de art. 105 alin. (2) din același Cod; în concret, recurentul a susținut că în mod greșit curtea de apel s-a pronunțat asupra revizurii prin decizie, iar nu prin sentință, dar și că în mod greșit i-a respins ca lipsită de obiect cererea de comunicare a întâmpinării și nu a dispus înaintarea dosarelor nr. x/280/2010 și x/280/2009 în care Tribunalul Argeș a pronunțat hotărârile potrivnice, din care rezultă că Prefectul Județului Argeș sfidează instanțele de judecată.

Raportat la aceste critici, trebuie specificat însă că, în conformitate cu prevederile art. 105 alin. (2) C. proc. civ., nulitatea nu operează în mod automat, ci numai în măsura în care i s-a produs părții o vătămare care nu poate fi înlăturată în alt mod.

Vătămarea nu trebuie însă confundată cu interesul de a invoca nulitatea actului de procedură, cu folosul practic urmărit de partea ce invocă nulitatea actului de procedură, ci trebuie să îmbrace forma unui prejudiciu. Trebuie menționat de asemenea că vătămarea nu se reduce strict la un prejudiciu material, având o sferă mai largă care include orice prejudiciu în sens procesual, iar constatarea existenței acesteia este lăsată la aprecierea instanței.

Or, în cauză, nu se poate reține că revizuentului i s-a produs o vătămare prin faptul că instanța i-a respins ca lipsită de obiect cererea de comunicare a întâmpinării, motivat de faptul că nu s-a depus întâmpinare la dosar.

Nu pot fi reținute susținerile recurentului conform cărora, procedând astfel, instanța a omis să facă aplicarea dispozițiilor legale privind decăderea din dreptul de a mai propune probe și a mai invoca excepții, altele decât cele de ordine publică, de vreme ce analiza actelor dosarului nu relevă administrarea unor probe la solicitarea intimaților sau invocarea de către aceștia a unor excepții de ordine privată.

De asemenea, nu se poate reține că revizuentului i s-a produs o vătămare ca urmare a faptului că instanța nu a dispus înaintarea atât a dosarului nr. x/280/2010, cât și a dosarului nr. x/280/2009, în care Tribunalul Argeș a pronunțat hotărârile potrivnice, din care recurentul pretinde că rezultă sfidarea instanțelor de judecată de către Prefectul Județului Argeș.

Aceasta, întrucât, în speță, instanța de revizuire nu era îndreptățită să verifice care dintre cele două hotărâri este temeinică și legală ci dacă a doua hotărâre a fost pronunțată cu încălcarea puterii lucrului judecat. Or, atitudinea sfidătoare a părților nu are niciun fel de relevanță în ceea ce privește îndeplinirea triplei identități de părți, obiect și cauză.

Totodată, Înalta Curte constată că este neîntemeiată critica vizând faptul că instanța s-a pronunțat prin decizie, iar nu prin sentință, de vreme ce s-a solicitat anularea unei decizii pronunțate în recurs.

Astfel, cererea de revizuire formulată împotriva unei decizii pronunțate în recurs se soluționează prin decizie, în complet format din trei judecători.

Separat de acest aspect, trebuie subliniat că nici în acest caz nu se poate vorbi de producerea unei vătămări care nu se poate înlătura decât prin anularea hotărârii atacate.

De aceea, Înalta Curte constată că motivul de recurs întemeiat pe prevederile art. 304 pct. 5 C. proc. civ. este nefondat.

Pe de altă parte, motivul de recurs prevăzut de art. 304 pct. 9 C. proc. civ. presupune fie lipsa de temei legal, fie încălcarea sau aplicarea greșită a legii; în concret, recurentul a afirmat că în mod vădit neîntemeiat cererea sa de revizuire a fost respinsă ca inadmisibilă, atâta vreme cât erau îndeplinite condițiile de admisibilitate ale acesteia, reținându-se în mod eronat că în speță nu este îndeplinită condiția triplei identități de părți, obiect și cauză.

În analiza acestor critici, Înalta Curte va porni de la prevederile art. 322 pct. 7 C. proc. civ., conform cărora revizuirea unei hotărâri rămase definitivă în instanța de apel sau prin neapelare, precum și a unei hotărâri date de o instanță de recurs atunci când evocă fondul se poate cere atunci când există hotărâri definitive potrivnice date de instanțe de același grad sau de grade deosebite, în una și aceeași pricină, între aceleași părți, având aceeași calitate.

Așadar, rațiunea reglementării cazului de revizuire prevăzut de art. 322 pct. 7 C. proc. civ. derivă din necesitatea de a se înlătura nesocotirea principiului autorității de lucru judecat, atunci când instanțele au pronunțat soluții contrare în dosare diferite, dar având același obiect, aceeași cauză și aceleași părți și ea vizează imposibilitatea executării hotărârilor, întrucât fiecare parte se prevalează de hotărârea ce îi este favorabilă, iar ieșirea din situația imposibilă generată de existența hotărârilor potrivnice se poate realiza doar pe calea revizuirii și a anulării ultimei hotărâri, care înfrânge principiul autorității de lucru judecat.

Condițiile anterior menționate trebuie însă îndeplinite cumulativ, neîndeplinirea uneia dintre aceste cerințe ducând la respingerea cererii de revizuire.

Înalta Curte constată că prin cererea de revizuire soluționată prin decizia atacată, revizuentul A. a susținut că decizia civilă nr. 3487/17.11.2011, pronunțată de Tribunalul Argeș în dosarul nr.

x/280/2009, este potrivnică, în sensul art. 322 pct. 7 C. proc. civ., deciziei civile nr.1305 din 13 aprilie 2011, pronunțată de aceeași instanță în dosarul nr. x/280/2010.

Totodată, constată că, prin sentința civilă nr. 7570 din 30.09.2010, Judecătoria Pitești a respins contestația la executare formulată de Instituția Prefectului Județului Argeș, în contradictoriu cu intimatul A., vizând executarea silită a sumei de 10.000 lei, cu titlu de daune morale, conform sentinței civile nr. 1531/05.06.2007, pronunțată de Curtea de Apel București în dosarul nr. x/2/2006, iar prin decizia civilă nr. 1305 din 13.04.2011, Tribunalul Argeș a respins recursul declarat de contestatoare împotriva sus-menționatei sentințe.

Pe de altă parte, prin sentința civilă nr. 1885 din 28.02.2011, Judecătoria Pitești a admis în parte acțiunea formulată de reclamantul A. în contradictoriu cu pârâții Prefectul Județului Argeș, Oficiul Județean de Cadastru și Publicitate Imobiliară, Primarul Comunei X și Comisia Județeană de Fond Funciar Argeș și a constatat nulitatea absolută a hotărârii nr. 449/2008 emisă de C.J.F.F. Argeș, prin care a fost invalidată hotărârea nr. 953/2003 emisă de aceeași comisie, anexa 23, poziția 695 și, pe cale de consecință, s-a menționat validarea pentru 20 ha teren, a obligat pârâta C.L.F.F. X să îl pună efectiv în posesie pe reclamant pe suprafața de 5 ha teren și să întocmească documentația necesară în vederea eliberării titlului de proprietate; a obligat pârâta C.J.F.F. Argeș să elibereze reclamantului titlul de proprietate, a fost obligată pârâta C.L.F.F. X să întocmească documentația privind acordarea de despăgubiri pentru diferența de 15 ha validate și a respins capătul de cerere privind acordarea de daune.

Prin decizia civilă nr. 3487 din 17 noiembrie 2011, Tribunalul Argeș a admis recursurile declarate de pârâții Comisia Locală de Fond Funciar X, Prefectul Județului Argeș, Primarul Comunei X și Comisia Județeană de Fond Funciar Argeș și a modificat sentința, în sensul că a respins plângerea ca tardiv formulată, cu consecința respingerii și a celorlalte capete de cerere și a înlăturat obligația Comisiei Județene de Fond Funciar Argeș la eliberarea titlului de proprietate.

Cum obiectul cererii de chemare în judecată este reprezentat de pretenția concretă a reclamantului, iar cauza acesteia o reprezintă situația de fapt calificată juridic, Înalta Curte impune părților concluzia că între pricina privind contestația la executare, întemeiată în drept pe dispozițiile art. 399 și urm. C. proc. civ. și cea având ca obiect plângerea împotriva unei hotărâri de validare emisă de Comisia Județeană de Fond Funciar, formulată în baza prevederilor Legii fondului funciar nr. 18/1991, nu există identitate de obiect și de cauză.

Astfel, instanța supremă constată că în mod corect curtea de apel a respins calea de atac de retractare, reținând că în cauză nu este incidentă ipoteza de revizuire prevăzută de art. 322 pct. 7 C. proc. civ.

În ceea ce privește criticile recurentului vizând faptul că prin decizia civilă nr. 3487/17.11.2011, pronunțată de Tribunalul Argeș, Secția civilă, se încalcă în mod vădit principiul priorității dreptului comunitar, atâta vreme cât orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil a cauzei sale de către instanța care va hotărî asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, se impune subliniat că acestea nu pot face obiectul analizei instanței de recurs, calea de atac privind hotărârea pronunțată în revizuire iar nu hotărârile pretins potrivnice.

Având în vedere considerentele expuse mai sus, hotărârea atacată se dovedește a fi legală, motivele de recurs invocate nejustificând casarea sau modificarea sa, astfel că, în temeiul art. 312 alin. (1) C. proc. civ., recursul a fost respins ca nefondat.

84. Revizuire întemeiată pe dispozițiile art. 322 pct. 7 din Codul de procedură civilă din 1865. Condiții și efecte

C. proc. civ. din 1865, art. 322 pct. 7
Legea nr. 85/2006, art. 64 alin. (6)

Pentru a se putea invoca motivul de revizuire prevăzut de art. 322 pct. 7 C. proc. civ. se

impune ca în al doilea proces să nu se fi invocat excepția puterii de lucru judecat sau chiar dacă a fost ridicată să nu se fi discutat.

În cazul în care instanța a avut în vedere la pronunțarea soluției pretins contradictorii o decizie irevocabilă și a dat o dezlegare problemei de drept reiterate pe calea revizuirii, se opune puterea de lucru judecat asupra acestei probleme de drept, rezultând din hotărârea irevocabilă prin care ea a fost examinată, respectiv decizia a cărei revizuire se solicită.

Prin urmare, deși reclamanta nu a înțeles să se apere în fața instanței de recurs invocând excepția puterii de lucru judecat, faptul că instanța a evocat acea decizie irevocabilă și s-a pronunțat asupra problemei de drept a cărei dezlegare o solicită revizuenta, are aceleași consecințe pe care le-ar fi avut respingerea excepției, respectiv respingerea cererii de revizuire.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 2136 din 20 octombrie 2015

Notă : Legea nr. 85/2006 privind procedura insolvenței a fost abrogată prin Legea nr. 85/2014 la data de 28 iunie 2014.

Prin sentința nr. 564 din 27 octombrie 2014, pronunțată în dosarul nr. x/104/2012/A3, Tribunalul Olt, Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal respins ca neîntemeiată cererea prin care SC A. SA a solicitat, în baza art. 64 alin. (6) din Legea nr. 85/006, efectuarea plății sumei de 513.383,04, reprezentând creanță certă, lichidă și exigibilă, rezultată din decizia nr. 262/2014, pronunțată de Tribunalul Dolj în dosarul nr. x/215/2011*.

Pentru a hotărî astfel, tribunalul a reținut, în esență, că urmare contestației la executare formulată de SC A. SA, prin decizia nr. 262/16.04.2014, pronunțată de Tribunalul Dolj, s-au anulat actele de executare privind daunele-interese pentru suma de 513.383,04 lei, iar instanța, din oficiu, a dispus suspendarea de drept a cererii privind întoarcerea executării, în baza art. 36 din Legea nr. 85/2006, întrucât la data de 02.04.2012 s-a deschis procedura insolvenței împotriva debitoarei SC B. SRL, iar suma solicitată de către petentă nu reprezintă o creanță născută în timpul procedurii care ar putea să fie plătită în condițiile art. 64 alin. (6) din Legea nr. 85/2006.

A apreciat tribunalul că decizia nr. 262/16.04.2014, pronunțată de Tribunalul Dolj, nu reprezintă titlu executoriu în această procedură, deoarece chiar prin dispozitivul acesteia s-a dispus suspendarea de drept, în temeiul art. 36 din Legea nr. 85/2006, a cererii formulată de petentă privind întoarcerea executării. Drept urmare, aceasta nu este nici exigibilă.

Prin decizia nr. 62 din 04.03.2015, Curtea de Apel Craiova, Secția a II-a civilă a respins excepția privind nulitatea recursului și a admis recursul declarat de creditoarea SC A. SA împotriva sentinței nr. 564 din 27 octombrie 2014, pronunțată de Tribunalul Olt, Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal, pe care a modificat-o, în sensul că a admis acțiunea și a obligat debitoarea la plata sumei de 513.383 lei către reclamanta creditoare, în condițiile art. 64 alin. (6) din Legea nr. 85/2006, precum și la plata sumei de 300 lei, cu titlu de cheltuieli de judecată.

Pentru a decide astfel, curtea de apel a reținut, în esență, că prin decizia nr. 262/16.04.2014, pronunțată de Tribunalul Dolj, nu s-a anulat titlul executoriu deținut de creditoarea SC B. SRL, respectiv sentința civilă nr. 19251/24.11.2010 a Judecătoriei Craiova, ci actele de executare din dosarul nr. x/E/2011, în ceea ce privește suma de 513.383 lei, astfel că, ulterior, în baza aceluiași titlu executoriu, creditoarea a inițiat acțiuni pentru obligarea debitoarei SC A. SA la plata sumei de 266.802 lei.

A mai reținut curtea de apel că independent de titlul executoriu sus-menționat, și deci de acțiunile de executare demarate în temeiul acestuia în procedura de drept comun, urmare a anulării irevocabile a formelor de executare silită din dosarul nr. x/E/2011 privind suma de 513.383 lei, prin Decizia nr. 262 /16.04.2014 a Tribunalului Dolj s-a creat un drept de creanță al debitoarei din procedura de drept comun SC A. SA asupra creditoarei din procedura de drept comun SC B. SRL, cu privire la această sumă calitățile creditor - debitor fiind deci inversate față de calitățile din procedura de drept comun, momentul creării acestui drept de creanță fiind cel al pronunțării

hotărârii judecătorești de anulare, respectiv 16.04.2014, din acest moment fosta creditoare SC B. SRL devenind debitor al obligației de restituire a sumei încasată ilegal.

Prin urmare, curtea de apel a înlăturat susținerile intimatului conform cărora respectiva sumă reprezintă o creanță anterioară deschiderii procedurii insolvenței - 02.04.2012, iar nu o creanță curentă, născută în timpul procedurii.

Totodată, a constatat că prin respectiva hotărâre judecătorească Tribunalul Dolj nu a dispus întoarcerea executării, ceea ce înseamnă că recurenta, deși dispunea de un drept de creanță de la data de 16.04.2014, nu dispunea de un titlu executoriu cu privire la suma de 513.383 lei, dar demersul ce face obiectul prezentei cauze este tocmai obținerea unui titlu executoriu prin introducerea cererii în fața instanței abilitată prin dispozițiile Legii nr. 85/2006, doar procedura de drept comun a întoarcerii executării fiind suspendată.

Aceasta, deoarece art. 36 din Legea nr. 85/2006 nu suspendă acțiunile întemeiate pe dispozițiile art. 64 alin. (6) din Legea nr. 85/2006, care sunt acțiuni aferente procedurii insolvenței ce urmează a se soluționa de judecătorul sindic, așa cum rezultă din coroborarea dispozițiilor art. 6 și 11 alin. (2) din legea insolvenței, o interpretare diferită neputând fi primită deoarece ar avea drept consecință încălcarea dreptului reclamantei de acces la o instanță, parte componentă a dreptului la un proces echitabil reglementat de dispozițiile art. 6 din CEDO.

Împotriva acestei decizii SC B. SRL a formulat cerere de revizuire întemeiată pe prevederile art. 322 pct. 7 C. proc. civ., susținând că este potrivnică deciziei nr. 262 din 16.04.2014 a Tribunalului Dolj.

A susținut revizuenta că în ambele cauze SC A. SA a solicitat întoarcerea executării silite pentru plata sumei de 513.383 lei, reprezentând daune-interese obținute prin sentința nr. 19251/24.11.2010 a Judecătoriei Craiova.

Totodată, a susținut că, prin decizia nr. 62 din 04.03.2015, Curtea de Apel Craiova s-a substituit unei instanțe investite cu soluționarea unei acțiuni de întoarcere a executării silite și a dispus plata sumei de 513.383 lei, contrar dispozițiilor deciziei nr. 262/16.04.2014, prin care Tribunalul Dolj a dispus suspendarea de drept a cererii privind întoarcerea executării, în baza art. 36 din Legea nr. 85/2006, întrucât la data de 2.04.2012 s-a deschis procedura insolvenței împotriva debitoarei SC B. SRL, iar suma solicitată de către petentă nu reprezintă o creanță născută în timpul procedurii, care ar putea să fie plătită în condițiile art. 64 alin. (6) din Legea nr. 85/2006.

În acest context, a subliniat că decizia nr. 62/04.03.2015 a Curții de Apel Craiova contravine aspectelor dezlegate irevocabil prin decizia nr. 262/16.04.2014, pronunțată de Tribunalul Dolj, cu privire la suspendarea întoarcerii executării silite în baza art. 36 din Legea nr. 85/2006.

În continuare, revizuenta a criticat decizia nr. 62/04.03.2015 a Curții de Apel Craiova, prezentând ample argumentele pentru care consideră că suma de 513.383 lei nu reprezintă o creanță curentă, născută în timpul procedurii, astfel cum prevede art. 64 alin. (6) din Legea nr. 85/2006, coroborat cu art. 3 pct. 14 și art. 123 alin. (3) din același act normativ, în cauză fiind incidente dispozițiile art. 36 din Legea nr. 85/2006.

Totodată, a arătat că, prin decizia nr. 262/16.04.2014, Tribunalul Dolj a încălcat conținutul unui titlu executoriu irevocabil, dar și că această decizie este rezultatul unei greșeli materiale.

Aceasta, întrucât motivul anulării actelor de executare privind daunele-interese de 10% pe zi, pentru nepredarea la timp de către intimat a imobilului închiriat la data încetării contractului îl reprezintă faptul că ar fi „emis facturi de chirii și de penalități ulterior datei încetării contractului, până în luna august 2011 și ar fi încasat contravaloarea acestora”, ceea ce este eronat.

A mai arătat revizuenta că din completul care a pronunțat decizia nr. 62/04.03.2015 a Curții de Apel Craiova a făcut parte același domn judecător C. care a pronunțat și decizia nr. 597/22.10.2012 a Tribunalului Dolj, iar prin încheierea din 18.06.2012 acesta s-a pronunțat cu privire la aplicarea art. 36 din Legea nr. 85/2006, în ceea ce privește cererea de întoarcere a executării silite pentru suma de 513.383 lei, fiind, în consecință, incompatibil.

În final, a subliniat că cererea de revizuire urmărește restabilirea adevărului în cauză, cu privire la raporturi juridice care au fost supuse controlului judecătoresc prin alte hotărâri irevocabile

și îndreptarea erorilor judiciare săvârșite în legătură cu starea de fapt stabilită irevocabil printr-o hotărâre definitivă, în vederea respectării principiului autorității de lucru judecat și restabilirii situației determinate de nesocotirea lui ca urmare a existenței unor hotărâri potrivnice.

La 11 mai 2015 intimata a depus la dosar întâmpinare, prin care a invocat excepția inadmisibilității cererii de revizuire.

Cu titlu prealabil, trebuie subliniat că cele invocate de intimată în susținerea excepției inadmisibilității revizuirii reprezintă, în fapt, apărări de fond, astfel că instanța supremă le va analiza ca atare.

Astfel, analizând cererea de revizuire în raport de dispozițiile art. 322 pct. 7 C. proc. civ., Înalta Curte a constatat următoarele:

Potrivit art. 322 pct. 7 C. proc. civ., revizuirea unei hotărâri rămase definitivă în instanța de apel sau prin neapelare, precum și a unei hotărâri date de o instanță de recurs atunci când evocă fondul se poate cere atunci când există hotărâri definitive potrivnice date de instanțe de același grad sau de grade deosebite, în una și aceeași pricină, între aceleași părți, având aceeași calitate.

Rațiunea reglementării cazului de revizuire prevăzut de art. 322 pct. 7 C. proc. civ. derivă din necesitatea de a se înlătura nesocotirea principiului autorității de lucru judecat, atunci când instanțele au pronunțat soluții contrare în dosare diferite, dar având același obiect, aceeași cauză și aceleași părți și ea vizează imposibilitatea executării hotărârilor, întrucât fiecare parte se prevalează de hotărârea ce îi este favorabilă, iar ieșirea din situația imposibilă generată de existența hotărârilor potrivnice se poate realiza doar pe calea revizuirii și a anulării ultimei hotărâri, care înfrânge principiul autorității de lucru judecat.

Totodată, pentru a se putea invoca motivul de revizuire sus-menționat, se impune ca în al doilea proces să nu se fi invocat excepția puterii de lucru judecat sau chiar dacă a fost ridicată să nu se fi discutat.

Condițiile anterior menționate trebuie însă îndeplinite cumulativ, neîndeplinirea uneia dintre aceste cerințe ducând la respingerea cererii de revizuire.

În speță, Înalta Curte constată că în dosarele în care s-au pronunțat hotărârile pretins potrivnice nu există identitate de obiect și de cauză.

Astfel, dosarul nr. x/215/2011*, în care Tribunalul Dolj a pronunțat decizia nr. 262 din 16.04.2014, are ca obiect contestația la executare formulată de SC A. SA, în temeiul art. 399 și art. 404¹ C. proc. civ., împotriva formelor de executare și a executării silite efectuate în dosarul de executare nr. x/E/*2011 al BEJ D., în ceea ce privește suma de 513.383, 04 lei, reprezentând daune-înterese, suspendarea executării silite și întoarcerea executării în privința sumei sus-menționate.

Totodată, prin cererea de chemare în judecată ce face obiectul dosarului nr. x/104/2012/a3, în care s-a pronunțat hotărârea pretins potrivnică, SC A. SA a solicitat, în baza art. 64 alin. (6) din Legea nr. 85/2006, efectuarea plății sumei de 513.383,04 lei, reprezentând creanța certă, lichidă și exigibilă rezultată din decizia nr. 262 din 16.04.2014 pronunțată de Tribunalul Dolj.

Cum obiectul cererii de chemare în judecată îl constituie pretenția concretă a reclamantului, iar cauza acesteia - situația de fapt calificată juridic -, Înalta Curte impune părților concluzia că între decizia nr. 262 din 16.04.2014, pronunțată de Tribunalul Dolj în contestația la executare întemeiată pe prevederile art. 399 și 404¹ C. proc. civ. și decizia nr. 62/04.03.2015, pronunțată de Tribunalul Olt în pricina vizând efectuarea plății sumei de 513.383,04 lei, în baza art. 64 alin. (6) din Legea nr. 85/2006, nu există contradictorialitate în sensul art. 322 pct. 7 C. proc. civ., întrucât nu există identitate de obiect și de cauză.

În raport de cele anterior evocate, în cauză nu sunt îndeplinite cerințele textului legal invocat, având în vedere că nu este îndeplinită condiția impusă de art. 322 pct. 7 C. proc. civ., respectiv aceea ca soluțiile contrare să fie pronunțate în una și aceeași pricină, nefiind astfel îndeplinită condiția identității de obiect și de cauză care să conducă la imposibilitatea executării hotărârilor pretins contrarii.

În altă ordine de idei, se cuvine subliniat că instanța de recurs a reținut în considerentele deciziei pretins contradictorii că prin decizia nr. 262/16.04.2014, pronunțată de Tribunalul Dolj, nu

s-a anulat titlul executoriu deținut de creditoarea SC B. SRL, respectiv sentința civilă nr. 19251/24.11.2010 a Judecătorei Craiova, ci doar actele de executare din dosarul nr. x/E/2011, în ceea ce privește suma de 513.383 lei, astfel că, ulterior, în baza aceluiași titlu executoriu, creditoarea a inițiat acțiuni pentru obligarea debitoarei SC A. SA la plata sumei de 266.802 lei.

Totodată, instanța de recurs a înlăturat susținerile intimatei, conform cărora suma de 513.383 lei reprezintă o creanță anterioară deschiderii procedurii insolvenței - 02.04.2012, iar nu o creanță curentă, născută în timpul procedurii și a subliniat că Tribunalul Dolj nu a dispus întoarcerea executării, ceea ce înseamnă că recurenta, deși dispunea de un drept de creanță de la data de 16.04.2014, nu dispunea de un titlu executoriu cu privire la suma de 513.383 lei, dar demersul ce face obiectul cauzei este tocmai obținerea unui titlu executoriu, prin introducerea cererii în fața instanței abilitată prin dispozițiile Legii nr. 85/2006, doar procedura de drept comun a întoarcerii executării fiind suspendată.

Prin urmare, Curtea de Apel Craiova a avut în vedere la pronunțarea soluției decizia nr. 262 din 16.04.2014 a Tribunalului Dolj și a dat o dezlegare problemei de drept reiterate pe calea prezentei revizurii.

De aceea, Înalta Curte constată că, în speță, se opune puterea de lucru judecat asupra acestei probleme de drept, rezultând din hotărârea irevocabilă prin care ea a fost examinată, respectiv decizia a cărei revizuire se solicită.

Altfel spus, deși reclamanta nu a înțeles să se apere în fața instanței de recurs, invocând excepția puterii de lucru judecat, faptul că instanța a evocat decizia nr. 262/16.04.2014 a Tribunalului Dolj și s-a pronunțat asupra problemei de drept a cărei dezlegare o solicită revizuenta, are aceleași consecințe pe care le-ar fi avut respingerea excepției, respectiv respingerea cererii de revizuire.

În ceea ce privește criticile recurente vizând temeinicia și legalitatea deciziilor pretins contradictorii, Înalta Curte subliniază că acestea nu pot face obiectul analizei instanței în calea de atac a revizurii întemeiată pe prevederile art. 322 pct. 7 C. proc. civ.

Aceasta, întrucât analiza instanței de revizuire este limitată la a verifica dacă a doua hotărâre a fost pronunțată cu încălcarea puterii lucrului judecat.

Astfel, având în vedere considerentele anterior expuse, Înalta Curte a respins cererea de revizuire.

85. Cerere de revizuire a unei hotărâri penale. Condiții de admisibilitate din perspectiva noțiunii de „latură civilă a cauzei penale”

NCPP, art. 453 alin. (2)

NCP, art. 108 lit. d)-e)

Potrivit art. 453 alin. (2) C. proc. pen., revizuirea hotărârilor judecătorești penale definitive exclusiv cu privire la latura civilă poate fi cerută numai în fața instanței civile, potrivit Codului de procedură civilă.

Latura civilă în procesul penal vizează acordarea daunelor suferite de persoana vătămată ca urmare a săvârșirii infracțiunii, și, prin urmare, este inadmisibilă cererea de revizuire care privește confiscarea unei sume de bani, deoarece confiscarea este o măsură de siguranță care nu se confundă cu latura civilă a cauzei penale.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 2168 din 22 octombrie 2015

Prin cererea înregistrată sub nr. x/1/2015 pe rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție, revizuenta A., în contradictoriu cu B. și Direcția Regională a Finanțelor Publice Iași, a formulat cerere de revizuire a deciziei penale nr. 1140 din data de 31 martie 2014, pronunțată de Înalta Curte

de Casație și Justiție, Secția penală.

Motivele cererii de revizuire vizează în exclusivitate latura civilă a cauzei penale, iar potrivit art. 453 alin. (2) C. proc. pen., revizuirea hotărârii judecătorești penale definitive, exclusiv cu privire la latura civilă, poate fi cerută numai în fața instanței civile.

În motivarea cererii revizuenta arată că în fapt fiica sa, numita B., a fost condamnată pentru săvârșirea infracțiunilor de trafic de influență, faptă prevăzută și pedepsită de art. 257 alin. (1) vechiul C. pen., raportat la art. 6 din Legea nr. 78/2000, pentru săvârșirea infracțiunii de complicitate la dare de mită, prevăzută și pedepsită de art. 26 raportat la art. 255 alin. (1) vechiul C. pen., cu referire la art. 6 din Legea nr. 78/2000 și pentru săvârșirea infracțiunii de luare de mită, prevăzută și pedepsită de art. 26 raportat la art. 254 alin. (1) vechiul C. pen., cu referire la art. 6 din Legea nr. 78/2000, reținându-se că suma primită cu titlu de mită este în valoare de 18.062 lei și 200 Euro.

În cursul judecății a fost dispusă măsura confiscării sumei de 141.500 lei, sumă de bani ce a fost găsită și ridicată cu ocazia efectuării perchezițiilor de la revizuenta, A., mama inculpatei B. (sumă consemnată la CEC cu recipisa nr. 795651/1 din 08.11.2011).

În motivarea măsurii confiscării sumei de 141.500 lei, instanța de fond a arătat că „în cursul cercetărilor nu s-a făcut nicio dovadă că suma de 141.500 lei ar fi fost dată de inculpata B. spre păstrare mamei sale. Reținându-se faptul că mama inculpatei a depus la dosar declarații autentice ale numiților C., D. și E., din care rezultă că au dat acesteia sume de bani - respectiv 60.000 lei și 46.000 lei, instanța va dispune restituirea către A. a sumei de 141.500 lei.”

Urmare a apelului procurorului cu privire la greșita restituire a sumei de 141.500 lei, instanța de apel a admis apelul procurorului, motivând astfel: „Curtea nu împărtășește raționamentul instanței de fond, conform căruia în cauză nu se poate stabili că suma de 141.500 lei i-a fost remisă de către inculpata B. mamei sale, A., apreciind că bunurile mobile indisponibilizate îi aparțin, Curtea, raportat la probele existente la dosarul cauzei, constată că aceste bunuri aparțin în realitate inculpatei B., iar nu mamei sale, A., în cauză fiind incidente dispozițiile art. 118² C. Proc. pen. referitoare la confiscarea extinsă.”

De asemenea, în motivarea instituirii confiscării asupra sumei de 141.500 lei, a reținut că „Suma de 141.500 lei a fost găsită cu ocazia percheziției domiciliare într-un imobil al cărui proprietar este inculpata, unde numita A. locuiește fără forme legale, iar această sumă depășește în mod vădit veniturile obținute de inculpata B. în mod licit, în raport de aceste împrejurări, apreciază că bunurile sechestrate apar a aparține inculpatei.”

Cu toate acestea, în mod greșit s-a reținut de către organele de cercetare penală că suma de 141.500 lei a fost găsită într-un imobil în care subsemnata locuiește fără forme legale.

Astfel, prezumția pe care și-au întemeiat motivarea instanțele de judecată este greșită, suma de bani fiind găsită într-un imobil proprietatea revizuintei A., așa cum rezultă din contractul de vânzare-cumpărare nr. 125/21.01.2005. De asemenea, arată că suma respectivă nu îi aparține fiicei sale, B., inculpată în cauză ce a format obiectul dosarului penal, așa cum reiese din cele două declarații autentice ale lui C., D. și E., din care rezultă că i-au dat diverse sume de bani - respectiv 60.000 lei și de 46.000 lei.

Revizuenta mai arată că, deși a prezentat documente din care rezultă că suma de bani confiscată îi aparține, a fost dispusă ridicarea și confiscarea acesteia, confiscându-se astfel o sumă ce îi aparținea, presupunându-se în mod eronat că aceasta nu i-ar aparține, deși a probat contrariul.

Împotriva deciziei penale nr. 170 din 15 octombrie 2013 a Curții de Apel Bacău, Secția penală, cauze minore și familie, a declarat apel, însă acesta a fost respins ca nefondat de către Înalta Curte de Casație și Justiție prin decizia nr. 1140 din 31 martie 2014.

Analizând actele și lucrările dosarului, Înalta Curte a reținut că cererea de revizuire se impune a fi respinsă pentru următoarele considerente:

Potrivit art. 453 alin. (2) C. proc. pen., revizuirea hotărârilor judecătorești penale definitive exclusiv cu privire la latura civilă poate fi cerută numai în fața instanței civile, potrivit Codului de procedură civilă.

Așa cum a arătat și revizuenta, motivele de revizuire invocate vizează în exclusivitate latura civilă a cauzei penale.

Din această perspectivă cererea de revizuire este inadmisibilă, față de faptul că revizuirea nu privește latura civilă, ci confiscarea unei sume de bani. Or, confiscarea este o măsură de siguranță care nu se confundă cu latura civilă a cauzei penale.

Potrivit art. 108 lit. d) și e) C. pen., categoriile măsurilor de siguranță sunt confiscarea specială și confiscarea extinsă.

Latura civilă în procesul penal vizează acordarea daunelor suferite de persoana vătămată urmare a săvârșirii acestei infracțiuni.

Ca instituție de procedură penală, acțiunea civilă a fost definită ca mijlocul legal prin care o persoană care a suferit un prejudiciu prin infracțiune cere repararea acestuia în cadrul procesului penal.

Față de cele arătate, rezultă fără echivoc că, confiscarea sumei de 141.500 lei nu se încadrează în latura civilă a unei cauze penale, ci, așa cum s-a arătat deja, este o măsură de siguranță.

Având în vedere considerentele arătate, Înalta Curte, în temeiul art. 453 alin. (2) C. proc. pen., coroborat cu art. 108 lit. d) și e) C. pen., a respins cererea de revizuire ca inadmisibilă, apreciind că nu se impune luarea în analiză a cerințelor de fond ale instituției revizuirii.

86. Revizuire. Neexercitarea dreptului procesual în cadrul termenului stabilit de lege. Consecințe

C. proc. civ. din 1865, art. 103, art. 322 pct. 9, art. 324 alin. (3)

Potrivit art. 324 alin. (3) C. proc. civ., termenul de revizuire este de 3 luni, iar în ipoteza reglementată de art. 322 pct. 9 C. proc. civ. termenul se socotește de la publicarea hotărârii Curții Europene a Drepturilor Omului în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Neexercitarea dreptului procesual, respectiv, a cererii de revizuire, în cadrul termenului imperativ stabilit de lege atrage sancțiunea prevăzută de art. 103 alin. (1) C. proc. civ., care este decăderea, consecința fiind rămânerea irevocabilă a hotărârii revizuite pe data expirării termenului, astfel încât, aceasta nu mai poate fi analizată.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 1413 din 21 mai 2015

Curtea de Apel Galați, Secția comercială și de contencios administrativ, prin decizia nr. 614/A din 6 septembrie 2001, a admis acțiunea în anulare formulată de pârâta SC A. SRL Tulcea împotriva hotărârii nr. 136 din 14 decembrie 2000 pronunțată de Arbitrajul Camerei de Comerț și Industrie Galați și a încheierii din 9 martie 2001 în contradictoriu cu intimata Administrația Fluvială a Dunării de Jos Galați, dispunând, în consecință, anularea hotărârii arbitrale, iar, pe fond, respingerea acțiunii arbitrale.

Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția comercială, prin decizia nr. 2756 din 27 mai 2003, a admis recursul declarat de reclamanta Administrația Fluvială a Dunării de Jos Galați, a modificat decizia nr. 614/A din 6 septembrie 2001 a Curții de Apel Galați, Secția comercială și de contencios administrativ și a respins acțiunea în anulare; a obligat intimata pârâtă SC A. SRL la 10.771.158 lei cheltuieli de judecată către recurentă.

Prin cererile scrise din 9.03.2015, SC A. SRL Tulcea, prin lichidator judiciar B. IPURL Tulcea a formulat cerere de repunere în termen și cerere de revizuire a deciziei nr. 2756 din 27 mai 2003 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția comercială, invocând dispozițiile art. 509 alin. (1) pct. 10 NCPC, solicitând admiterea acesteia, schimbarea în tot a deciziei, în sensul respingerii recursului declarat de Regia Autonomă Administrația Fluvială a Dunării de Jos Galați împotriva deciziei nr. 614/A din 6 septembrie 2001 a Curții de Apel Galați, Secția comercială.

În susținerea acestui motiv, revizuenta a arătat că ulterior pronunțării deciziei nr. 2756 din 27 mai 2003 de către Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția comercială, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, prin Hotărârea pronunțată la data de 8 ianuarie 2013 și publicată în MO nr. 190/18.03.2014, a constatat încălcarea unui drept al SC A. SRL de Statul român care trebuie să plătească în termen de 3 luni de la data rămânerii definitive a hotărârii, conform art. 44.2 din Convenție, daune morale în valoare de 5.000 euro, și existența unor consecințe grave ale acestei încălcări, situație în care se impune schimbarea în tot a hotărârii atacate.

Revizuenta a prezentat pe larg circumstanțele formulării cererii, prezentând argumente în susținerea tezei referitoare la îndeplinirea condițiilor de admisibilitate prevăzute de art. 509 alin. (1) pct. 10 C. proc. civ., arătând că decizia nr. 2756 din 27 mai 2003 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția comercială, este fundamental și în totalitate greșită, că prezenta cerere a fost introdusă în temeiul aceleiași cauze și pentru același obiect, însă pentru temei legal și considerente diferite.

A arătat că respingerea cererii sale de revizuire ca tardiv formulată prin decizia nr. 580 din 19.02.2015 de Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția a II-a civilă, nu-i este imputabilă societății sale, astfel că a cerut repunerea în termenul de depunere a cererii de revizuire precizând că societatea sa și-a redobândit capacitatea procesuală pentru exercitarea cererii de revizuire a deciziei nr. 2756 din 27 mai 2003 pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția comercială, la data de 18.07.2014 când Tribunalul Tulcea, prin sentința civilă nr. 5/2014 pronunțată în dosarul nr. x/88/2014, a încuviințat cererea de revizuire a sentinței civile nr. 2201/10.06.2011, prin care a dispus închiderea procedurii de insolvență față de SC A. SRL, situație în care s-a dispus continuarea procedurii de insolvență și anularea dispoziției referitoare la radierea societății din evidențele ORC, iar lichidatorul judiciar B. IPURL și-a reluat activitatea.

Conform art. 184 alin. (3) C. proc. civ., termenul procedural nu începe să curgă, iar dacă a început să curgă se întrerupe față de cel lipsit de capacitate de exercițiu sau cu capacitate de exercițiu restrânsă, cât timp nu a fost desemnată persoana care, după caz, să îl reprezinte sau să îl asiste.

Revizuenta a arătat că, în condițiile admiterii cererii de repunere în termen, invocarea excepției tardivității cererii de revizuire este neîntemeiată.

Răspunzând criticilor invocate, intimata Administrația Fluvială a Dunării de Jos a formulat întâmpinare prin care a invocat excepția autorității de lucru judecat și excepția tardivității cererii de revizuire.

Înalta Curte, examinând cererea de repunere în termen și cererea de revizuire formulată de SC A. SRL Tulcea prin lichidator judiciar B. IPURL Tulcea împotriva deciziei nr. 2756 din 27 mai 2003 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția comercială a constatat următoarele:

În ceea ce privește art. 186 NCPC temeiul cererii de repunere în termen, respectiv art. 509 alin. (1) pct. 10 temeiul cererii de revizuire din NCPC se reține că, potrivit prevederilor art. 24 din același cod „Dispozițiile legii noi de procedură se aplică numai proceselor și executărilor silite începute după intrarea acesteia în vigoare”.

Astfel, se constată că dispozițiile noului Cod de procedură civilă nu sunt aplicabile în cauză, întrucât procesul a început înainte de intrarea în vigoare a acestuia, situație în care acesta rămâne supus dispozițiilor din vechiul Cod de procedură civilă. În consecință, dispozițiile corespondente sunt cele ale art.103 și art. 322 pct. 9 C. proc. civ., în raport de care va fi examinată cererea de revizuire.

Revizuenta a solicitat, în temeiul art. 103 C. proc. civ., repunerea în termenul de formulare a cererii de revizuire întrucât a fost în imposibilitate să introducă această cerere în termenul legal avându-se în vedere că societatea sa și-a redobândit capacitatea procesuală pentru exercitarea cererii de revizuire a deciziei nr. 2756 din 27 mai 2003 pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția comercială, la data de 18.07.2014 când Tribunalul Tulcea, prin sentința civilă nr. 5/2014 pronunțată în dosarul nr. x/88/2014, a încuviințat cererea de revizuire a sentinței civile nr. 2201/10.06.2011, prin care a dispus închiderea procedurii de insolvență față de SC A. SRL, situație

în care s-a dispus continuarea procedurii de insolvență și anularea dispoziției referitoare la radierea societății din evidențele ORC, iar lichidatorul judiciar B. IPURL și-a reluat activitatea.

Potrivit art. 324 alin. (3) C. proc. civ., termenul de revizuire este de 3 luni, iar în ipoteza reglementată de art. 322 pct. 9 și 10 C. proc. civ. termenul se socotește de la publicarea hotărârii Curții Europene a Drepturilor Omului.

În cauză se constată că Hotărârea din 8 ianuarie 2013, pronunțată de Curtea Europeană a Drepturilor Omului a fost publicată în Monitorul Oficial al României Partea I nr. 190 la data de 18.03.2014, astfel că termenul de revizuire se calculează începând de la data publicării acesteia în Monitorul Oficial.

Înalta Curte, deliberând, a respins ca neîntemeiată cererea de repunere în termen formulată de SC A. SRL Tulcea prin lichidator judiciar B. IPURL Tulcea având în vedere că împiedicarea revizuintei a ținut până la 18.07.2014, iar de la această dată partea avea posibilitatea să formuleze cererea de revizuire în termenul de 3 luni aplicabil în cauză.

Art. 103 alin. (1) C. proc. civ. stabilește că neexercitarea oricărei căi de atac și neîndeplinirea oricărui alt act de procedură în termenul legal atrage decăderea, afară de cazul în care legea dispune altfel sau când partea dovedește că a fost împiedicată printr-o împrejurare mai presus de voința sa.

În ce privește calculul termenului prevăzut de art. 324 alin. (3) C. proc. civ., au fost aplicate dispozițiilor art. 101 alin. (3) din același cod, care dispun în sensul că „Termenele statornicite pe ani, luni sau săptămâni se sfârșesc în ziua anului, lunii sau săptămânii corespunzătoare zilei de plecare”.

Se observă că de la data de 18.07.2014, revizuinta nu a făcut dovada că a fost împiedicată printr-o împrejurare mai presus de voința sa în exercitarea căii de atac a revizuirii în termenul prevăzut de art. 324 alin. (3) C. proc. civ.

Astfel, față de data de 18.07.2014 când Tribunalul Tulcea prin sentința civilă nr. 5/2014 a încuviințat cererea de revizuire a sentinței civile nr. 2201/10.06.2011, prin care a dispus închiderea procedurii de insolvență față de SC A. SRL, cererea de revizuire întemeiată pe art. 322 pct. 9 C. proc. civ. a fost formulat peste termenul legal de 3 luni aplicabil în cauză.

Și în raport de data formulării cererii de revizuire, respectiv 9.03.2015 și aceea a publicării hotărârii în Monitorul Oficial, adică 18.03.2014, rezultă că termenul de trei luni prevăzut de art. 324 C. proc. civ. este depășit, considerente pentru care cererea de revizuire a fost respinsă ca tardiv formulată.

Obligația părților de a-și exercita drepturile procesuale în cadrul termenelor stabilite de lege reprezintă expresia aplicării principiului privind dreptul persoanei la judecarea procesului său în mod echitabil și într-un termen rezonabil, potrivit prevederilor art. 6 paragraful 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, instituirea unor termene procesuale servind unei mai bune administrări a justiției, precum și necesității aplicării și respectării drepturilor și garanțiilor procesuale ale părților.

Distinct de cele reținute, este de menționat că potrivit art. 129 alin. (1) C. proc. civ., părțile au obligația să îndeplinească actele de procedură în condițiile, ordinea și termenele stabilite de lege sau de judecător.

Or, neexercitarea dreptului procesual, în speță, a cererii de revizuire, în cadrul termenului imperativ stabilit de lege atrage sancțiunea prevăzută de art. 103 alin. (1) C. proc. civ., care este decăderea, iar consecința este rămânerea irevocabilă a hotărârii revizuite pe data expirării termenului, astfel încât, aceasta nu mai poate fi analizată.

Cum în cauză, cererea de revizuire a fost promovată cu depășirea termenului imperativ prevăzut de art. 324 alin. (3) C. proc. civ., iar revizuinta nici nu a pretins și nici nu a dovedit că a fost împiedicată în exercitarea în termen a căii de atac printr-o împrejurare mai presus de voința sa, pentru a putea fi incidente prevederile art. 103 alin. (1) teza a II-a C. proc. civ., Înalta Curte a respins ca tardiv formulată cererea de revizuire promovată de revizuinta SC A. SRL Tulcea prin lichidator judiciar B. IPURL Tulcea împotriva deciziei nr. 2756 din 27 mai 2003 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția comercială.

87. Hotărâre a Curții Europene a Drepturilor Omului prin care s-a constatat încălcarea art. 6 din Convenție pentru executarea cu întârziere a unei hotărâri judecătorești. Revizuire. Neîndeplinirea condițiilor prevăzute de art. 322 pct. 9 din Codul de procedură civilă.

C.proc.civ. din 1865, art. 322 pct. 9

Pct. 9 al art. 322 C.proc.civ. deschide calea revizuirii unei hotărâri în situația în care Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat o încălcare a drepturilor sau libertăților fundamentale ale omului prin hotărârea judecătorească atacată, iar consecințele grave ale acestei încălcări continuă să se producă și nu pot fi remediate decât prin revizuirea hotărârii pronunțate.

Prin urmare, nu sunt întrunite cerințele cumulative de admisibilitate ale cazului de revizuire prevăzut de textul de lege sus-menționat, în condițiile în care printr-o hotărâre a Curții Europene a Drepturilor Omului s-a constatat încălcarea dreptului la un proces echitabil ca urmare a neexecutării/executării cu întârziere a unei hotărâri judecătorești interne, nefiind reținute încălcări ale altor drepturi sau libertăți fundamentale ale revizuentului de către instanța națională.

Secția I civilă, decizia nr. 2426 din 29 octombrie 2015

Prin cererea inițială înregistrată pe rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție, Secția Civilă și de Proprietate Intelectuală la data de 13.10.2010, revizuentul A. a solicitat revizuirea „hotărârilor de mai jos” pronunțate în contradictoriu cu Garda Financiară, SC B. SA și SC C. SA.

În motivarea cererii s-a arătat, în esență, faptul că prin decizia din 14.09.2010, Statul Român a fost condamnat de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în temeiul art. 6 par. 1 ca urmare a neexecutării integrale a hotărârilor din 9 noiembrie 1992 și, respectiv 14 decembrie 1995. S-a arătat de către revizuent că a fost lipsit de drepturile salariale cu consecințe grave ale căror efecte continuă și în prezent, dar și cu consecințe viitoare cum ar fi drepturile de pensie, cât și cariera profesională.

În drept, cererea a fost fundamentată pe dispozițiile art. 322 pct. 9 C.proc.civ.

Prin decizia nr. 1933 din 3.03.2011, Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția Civilă și de Proprietate Intelectuală a dispus declinarea competenței materiale de soluționare a cererii de revizuire în favoarea Tribunalului București având în vedere că decizia Curții Europene a Drepturilor Omului a fost dată în legătură cu o hotărâre a Tribunalului București.

Cererea de revizuire a fost înregistrată pe rolul Tribunalului București și, ulterior precizărilor formulate în scris și oral de către revizuent în legătură cu hotărârile judecătorești a căror revizuire o solicită, tribunalul, a dispus disjungerea cererii în raport de individualitatea fiecărei hotărâri supusă revizuirii. Astfel, în urma disjungerii, cererea de revizuire relativ la decizia civilă nr. 4666/2002 pronunțată de Curtea Supremă de Justiție a fost înregistrată sub nr. x/3/2015 în privința căreia, Tribunalul București, Secția a VIII-a conflicte de muncă și asigurări sociale, prin sentința civilă nr. 6992 din 26.06.2015, a dispus declinarea competenței materiale de soluționare a cauzei, în favoarea Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Prin întâmpinarea formulată de intimata SC C. SA a fost invocată excepția inadmisibilității cererii de revizuire, susținându-se, pe de o parte, că cererea a fost îndreptată împotriva unei hotărâri care nu evocă fondul, iar, pe de altă parte, s-a argumentat că prin hotărârea CEDO evocată în cauză nu s-a constatat împrejurarea că prin decizia supusă revizuirii ar fi fost încălcate drepturi sau libertăți fundamentale ale petentului. În subsidiar, s-a solicitat respingerea cererii de revizuire, ca neîntemeiată.

M.A.E. a formulat întâmpinare prin care a invocat excepția lipsei calității procesuale pasive întrucât nu a fost parte litigantă în dosarul în care s-a pronunțat decizia ce face obiectul revizuirii și

excepția inadmisibilității cererii pentru neîntrunirea condițiilor prevăzute de art. 322 pct. 9 C.proc.civ.

Analizând cu prioritate excepțiile invocate, în raport de aspectele de fond ale cererii de revizuire, față de caracterul lor peremptoriu, Înalta Curte reține următoarele considerente:

Prin sentința civilă nr.1592 din 22.10.1999 pronunțată de Tribunalul București a fost admisă acțiunea formulată de reclamantul A. în contradictoriu cu pârâții D. – directorul SC E. SA și SC E. SA, pârâții fiind obligați în solidar la plata sumei de 200.000.000 lei (rol) cu titlu de daune morale. În pronunțarea soluției s-a reținut îndeplinirea condițiilor răspunderii civile delictuale ca urmare a refuzului de reintegrare în muncă a reclamantului dispusă prin sentința civilă nr. 2964/1992 a Judecătoriei Sectorului Agricol Ilfov.

Curtea de Apel București, Secția a IV-a civilă, prin decizia civilă nr. 141 din 13.03.2001, a menținut sentința primei instanțe prin respingerea, ca nefondat, a apelului declarat de pârâții D. și SC E. SA.

Prin decizia nr. 4666 din 17.12.2002, Curtea Supremă de Justiție, Secția civilă a admis recursul declarat de SC E. SA și D. împotriva deciziei nr. 141/2001 a Curții de Apel București, a casat decizia recurată, precum și sentința civilă nr. 1592/1999 a Tribunalului București și a dispus trimiterea cauzei spre rejudecare la Judecătoria Sectorului 1 București.

În pronunțarea acestei soluții, instanța de recurs a reținut, în esență, că raportat la temeiul juridic al cererii, însușit de instanțe - art. 998, 999 C.civ., împrejurările de fapt din care să se poată desprinde concluzia existenței faptei ilicite și a răspunderii pentru fapta proprie, în sarcina fiecăruia dintre pârâți, nu au fost pe deplin stabilite. S-a apreciat, în temeiul art. 314 C.proc.civ., că se impune astfel trimiterea cauzei spre rejudecare pentru ca, prin completarea probatoriului, să fie stabilită pe deplin situația de fapt privind existența faptei ilicite.

În contextul în care instanța a fost investită în prezenta cauză cu judecarea unei căi extraordinare de atac, de retractare, respectiv cea a revizuirii, judecata trebuie să se desfășoare în contradictoriu cu părțile care au figurat în procesul în care a fost pronunțată hotărârea supusă revizuirii.

Prin urmare, Înalta Curte constată că Ministerul Afacerilor Externe nu a figurat ca parte litigantă în dosarul în care a fost pronunțată decizia a cărei revizuire se solicită, împrejurare în raport cu care se va reține că aceasta nu are calitate de parte litigantă în prezenta cauză.

În cauză, intimata SC C. SA a susținut că cererea revizuentului nu este admisibilă în raport de dispozițiile art. 322 alin. (1) C.proc.civ., întrucât hotărârea instanței de recurs ce face obiectul revizuirii nu evocă fondul.

Inadmisibilitatea cererii de revizuire nu poate fi primită pentru argumentul care vizează nerespectarea cerinței impuse de art. 322 alin. (1) C.proc.civ., ca urmare a nesoluționării fondului litigiului prin hotărârea a cărei retractare se solicită.

În conformitate cu dispozițiile art. 322 alin. (1) C.proc.civ. se poate cere revizuirea unei hotărâri rămase definitive în instanța de apel sau prin neapelare, precum și a unei hotărâri date de o instanță de recurs atunci când evocă fondul. Aspectul privitor la faptul dacă condiția evocării fondului la care face mențiune textul de lege se referă doar la hotărârile instanței de recurs sau și la celelalte hotărâri pronunțate în fond sau în apel a fost tranșată fără echivoc de către Curtea Constituțională prin decizia nr. 233 din 15.02.2011, publicată în Monitorul Oficial nr. 340 din 17.05.2011.

Instanța de control constituțional a reținut că dispozițiile art. 322 pct. 9 C.proc.civ. sunt neconstituționale în măsura în care nu permit revizuirea unei hotărâri judecătorești prin care, fără a se evoca fondul, s-au produs încălcări ale unor drepturi și libertăți fundamentale, încălcări constatate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului.

Cum, potrivit art. 31 din Legea nr. 47/1992, republicată, de la data publicării lor în Monitorul Oficial al României, deciziile Curții Constituționale sunt general obligatorii și au putere numai pentru viitor, interpretarea pct. 9 al art. 322 C.proc.civ. nu se poate realiza decât prin prisma deciziei Curții Constituționale, în sensul că revizuirea întemeiată pe respectivul text de lege poate fi

cerută și atunci când hotărârea atacată pe această cale nu evocă fondul pretențiilor deduse judecării, fiind deci admisibilă din perspectiva hotărârii care poate forma obiectul revizuirii.

În consecință, potrivit art. 326 alin. (3) C.proc.civ., aspectul care interesează în speță, ce va fi analizat în cele ce urmează, este cel al verificării admisibilității revizuirii din perspectiva condițiilor cumulative ce le impune art. 322 pct. 9 C.proc.civ.

Astfel, pct. 9 al art. 322 C.proc.civ. deschide calea revizuirii unei hotărâri în situația în care Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat o încălcare a drepturilor sau libertăților fundamentale ale omului prin hotărârea judecătorească atacată, iar consecințele grave ale acestei încălcări continuă să se producă și nu pot fi remediate decât prin revizuirea hotărârii pronunțate.

Textul legal evocat impune îndeplinirea cumulativă a următoarelor condiții: să existe o hotărâre a Curții Europene a Drepturilor Omului prin care s-a constatat că hotărârea națională încalcă anumite drepturi sau libertăți fundamentale ale omului pentru una din părțile procesului; încălcarea, prin hotărârea națională, a drepturilor sau libertăților fundamentale ale omului să aibă consecințe grave pentru părți; consecințele grave ale încălcării în discuție să nu poată fi înlăturate prin alte căi procedurale.

Neîndeplinirea cumulativă a condițiilor imperative prezentate atrage inadmisibilitatea cererii de revizuire.

În cauza de față, la data de 14 septembrie 2010, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a declarat cererea reclamantului admisibilă în ceea ce privește capătul de cerere întemeiat pe art. 6 par. 1 din Convenție referitor la executarea cu întârziere a hotărârilor judecătorești definitive și, inadmisibilă în rest.

Astfel, prin decizia pronunțată, Curtea europeană a constatat încălcarea art. 6 par. 1 din Convenție, reținând executarea cu întârziere a hotărârii din 9 noiembrie 1992 a Tribunalului Ilfov și neexecutarea hotărârii din 14 decembrie 1995 a Tribunalului București.

Curtea a observat că reclamantul a primit salariul prevăzut în sentința din 9 noiembrie 1992. În privința solicitării reclamantului relativ la obținerea sumelor pretinse ca daune morale, dacă autoritățile naționale ar fi executat sentințele pronunțate în favoarea sa, Curtea a statuat că solicitarea este o chestiune speculativă în circumstanțele cauzei, astfel încât cererea privind acordarea de daune materiale a fost respinsă.

În consecință, Statul Român a fost obligat să asigure, prin mijloace adecvate, în cel mult 3 luni de la data rămânerii definitive a hotărârii, executarea sentinței din 14 decembrie 1995 a Judecătoriei Sectorului 5 București. Totodată, Statul Român a fost obligat să plătească reclamantului, în termen de 3 luni, echivalentul în lei a sumei de 4800 euro, cu titlu de daune morale, plus orice sumă ce ar putea fi datorată cu titlu de impozit, pentru daune morale. În ceea ce privește cererea de reparație echitabilă în rest, aceasta a fost respinsă.

Invocând hotărârea Curții Europene din 14 septembrie 2010, revizuentul A. a solicitat, în temeiul art. 322 pct. 9 C.proc.civ., revizuirea deciziei civile nr. 4666/2002 pronunțată de Curtea Supremă de Justiție, prin care a fost admis recursului declarat de pârâții SC E. SA și D., a fost casată decizia nr. 141/2001 a Curții de Apel București și sentința civilă nr. 1592/1999 a Tribunalului București, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Judecătoria Sectorului 1 București.

Observând conținutul și dispozitivul hotărârii Curții europene evocată în cauză, se constată că instanța de contencios european a reținut încălcarea dreptului la un proces echitabil pe motiv că cele două sentințe pronunțate în favoarea reclamantului, respectiv hotărârea din 9 noiembrie 1992 și cea din 14 decembrie 1995, nu au fost executate integral și în timp util.

Cu toate acestea, însă, în cadrul procedurii declanșată la instanța europeană, Curtea nu a constatat încălcări ale unor drepturi sau libertăți fundamentale ale revizuentului de către instanța națională în litigiul derulat între părți în care s-a pronunțat decizia civilă nr. 4666/2002 a Curții Supreme de Justiție ce face obiectul revizuirii de față, litigiu ce are un obiect diferit de cel al cauzelor finalizate prin hotărârile analizate de Curtea Europeană.

Totodată, Înalta Curte constată că decizia supusă revizuirii nu produce efecte juridice pentru a căror continuitate s-ar impune, ca modalitate de stopare a acestora, revizuirea respectivei hotărâri.

Reiese astfel că nu sunt întrunite cerințele cumulative de admisibilitate prevăzute de art. 322 pct. 9 C.proc.civ. referitoare atât la constatarea încălcării de către Curtea europeană a drepturilor sau libertăților fundamentale ale omului prin hotărârea judecătorească atacată, cât și a celorlalte condiții cumulative referitoare la continuarea producerii consecințelor grave ale încălcărilor constatate și, cea consecutivă, a necesității remedierii acestora doar prin intermediul revizuirii hotărârii pronunțate.

Prin urmare, pentru considerentele expuse, Înalta Curte a respins cererea de revizuire, în aplicarea dispozițiilor art. 326 alin.(3) raportat la art. 322 pct. 9 C.proc.civ.

V. Arbitrajul

88. Contract de lucrări. Clauză compromisorie impusă de lege. Dispoziții legale aplicabile în stabilirea competenței de atribuțiune

C. proc. civ. din 1865, art. 158 alin. (3), art. 282, art. 340, art. 343⁴
O.U.G. nr. 34/2006, art. 286
Ordin nr. 915/2008

În cazul în care într-un contract de lucrări părțile au prevăzut o clauză compromisorie, impusă de necesitatea respectării unei dispoziții legale imperative, stipularea acesteia nefiind, deci, manifestarea lor de voință liber exprimată, instanța nu poate contesta validitatea unei astfel de clauze impuse de lege.

Prin urmare, este greșită soluția instanței care a reținut incidența prevederilor din O.U.G. nr. 34/2006 în detrimentul prevederilor art. 340 și urm. C. proc. civ., considerând în mod eronat inaplicabilitatea în cauză a clauzei compromisorii stipulate în contractul încheiat între părți, o astfel de cenzură, precum și analiza măsurii în care clauza compromisorie produce efecte față de tipul de interes proteguit și de natura dispozițiilor art. 286 din O.U.G. nr. 34/2006 putând să aibă loc exclusiv în cazul în care clauza compromisorie ar fi fost expresia voinței liber exprimate a părților.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 1167 din 29 aprilie 2015

Notă : Ordinul ministrului economiei și finanțelor, al ministrului transporturilor și al ministrului dezvoltării, lucrărilor publice și locuințelor nr. 915/465/415/2008 pentru aprobarea condițiilor contractuale generale și speciale la încheierea contractelor de lucrări a fost abrogat prin Ordinul nr. 555/2009, Ordinul nr. 1059/2009 și Ordinul nr. 306/2009 la data de 22 mai 2009.

Prin sentința nr. 76 din 5 martie 2013, Tribunalul Satu Mare a respins ca inadmisibilă acțiunea civilă formulată de reclamanta SC A. SA Baia Mare, în contradictoriu cu pârâțul Județul Satu Mare, având ca obiect pretenții.

Pentru a pronunța această hotărâre, instanța de fond a reținut că între părți s-a încheiat Acordul Contractual de Lucrări nr. 7339 din 20 mai 2009, denumit în continuare contract, reclamanta având calitatea de executant, iar pârâta pe cea de beneficiar.

Clauzele 14.1 și 14.2 din Condițiile speciale suplimentare la contract instituie obligativitatea parcurgerii procedurii de mediere strict în disputele legate de realizarea obligațiilor contractuale.

Potrivit acestora, „14.1 Beneficiarul și Antreprenorul vor face toate eforturile pentru a rezolva pe cale amiabilă, prin tratative directe, orice neînțelegere sau dispută care se poate ivi între ei în cadrul sau în legătură cu îndeplinirea contractului. Dacă, după 15 zile de la începerea acestor tratative neoficiale, Beneficiarul și Antreprenorul nu reușesc să rezolve în mod amiabil o divergență

contractuală, fiecare poate solicita medierea și, în caz de nefinalizare a acesteia, ca disputa să se soluționeze pe cale contencioasă”.

Clauzele mai sus menționate, a reținut instanța de fond, obligă părțile contractuale la efectuarea procedurii de mediere în cazul existenței unei dispute în realizarea obligațiilor contractuale ale părților.

Raportat la obiectul cererii de chemare în judecată, care vizează obligarea pârâtului la plata unor pretinse lucrări suplimentare, lucrări pe care reclamanta le pretinde a nu fi fost cuprinse în documentele contractului din litigiu, instanța a apreciat că nu sunt incidente în speța de față clauzele invocate de reclamantă, dat fiind faptul că reclamanta nu emite pretenții privind îndeplinirea unor lucrări cuprinse în documentele contractului.

În cauza de față, prima instanță a stabilit că sunt incidente alte prevederi, cu caracter special, respectiv clauza 20.1 din Condițiile de Contract pentru Echipamente și construcții, inclusiv proiectare, FIDIC 1999 (anexa 2a la Ordinul MEF/MT/MDLPL nr. 915/465/415/2008, potrivit căroră:

„20.1 Dacă Antreprenorul se consideră îndreptățit la o prelungire a Duratei de Execuție și/sau la plăți suplimentare, potrivit prevederilor oricărei Cauze din aceste condiții sau conform altor prevederi legate de Contract, Antreprenorul va transmite inginerului o înștiințare în care să descrie evenimentele sau circumstanțele care au determinat apariția revendicării. Înștiințarea va fi trimisă cât mai curând posibil, dar nu mai târziu de 28 de zile din momentul în care Antreprenorul a cunoscut sau ar fi trebuit să cunoască evenimentele sau circumstanțele respective.

Dacă Antreprenorul nu reușește să transmită înștiințarea cu privire la o revendicare în termen de 28 de zile, Durata de Execuție a Lucrărilor nu va fi prelungită, Antreprenorul nu va avea dreptul la plăți suplimentare, iar Beneficiarul va fi exonerat de orice responsabilitate legată de revendicarea respectivă”.

Conform instanței fondului, în speța de față antreprenorul (reclamanta) a solicitat instanței de judecată să oblige beneficiarul (județul Satu Mare) la plata unor plăți suplimentare, însă nu a făcut dovada că ar fi parcurs procedura prevăzută la clauza 20. Revendicări, Dispute și Arbitraj din Condiții de Contract pentru Echipamente și Construcții, inclusiv proiectare, FIDIC 1999 (anexa 2a la Ordinul MEF/MT/MDLPL nr. 915/465/415/2008).

Soluționarea pretențiilor privind plățile suplimentare este reglementată de părțile contractuale prin Clauzele 20.6 -20.8 din Condițiile Contractuale Generale (Proiectare și Execuție), conform anexei 2 din Ordinul MEF/MT/MDLPL nr.915/465/415/2008, anexă la Acordul Contractual de Lucrări, inclusiv Proiectare nr. 7339 din 20 mai 2009. Potrivit acestor prevederi contractuale părțile au înțeles în mod obligatoriu și imperativ că orice dispută în legătură cu contractul va fi soluționată prin arbitraj internațional. În acest sens părțile au hotărât de comun acord în mod expres că disputa va fi soluționată potrivit Regulamentului de Arbitrare al Camerei Internaționale de Comerț.

Alin. 3 și 4 din Clauza 20.6 menționată mai sus reglementează existența și derularea procesului de arbitraj, iar orice proces de arbitraj are ca finalitate o decizie arbitrală. De altfel, constată prima instanță, chiar reclamanta recunoaște acest fapt prin documentul Înștiințare de nemulțumire nr.2707 din 25 octombrie 2011, înregistrată la Consiliul Județean Satu Mare sub nr.19941 din 26 octombrie 2011. Prin acel document înștiințează pârâtul că se va adresa direct arbitrajului în condițiile art. 20.6 din contract.

Astfel, reclamanta și-a asumat obligația de a soluționa orice dispută în legătură cu contractul pe calea arbitrajului internațional în cadrul unui proces de arbitraj finalizat cu o hotărâre de arbitraj.

Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul dispozițiilor art. 340 - art. 343⁴ C. proc. civ., instanța de fond a constatat că nu este competentă să judece prezenta acțiune și în consecință a respins-o ca inadmisibilă.

A omis acordarea cheltuielilor de judecată, acestea nefiind solicitate.

Împotriva acestei hotărâri a declarat apel apelanta-reclamantă SC A. SA Baia Mare, solicitând admiterea apelului, anularea hotărârii atacate și trimiterea cauzei spre rejudecare

Tribunalului Satu Mare, Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal ca primă instanță competentă, cu cheltuieli de judecată.

Prin decizia nr. 45/C/2013-A din 20 iunie 2013, pronunțată de Curtea de Apel Oradea, Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal, s-a admis apelul formulat de apelanta SC A. SA împotriva sentinței nr. 76 din 5 martie 2013, pronunțată de Tribunalul Satu Mare, pe care a anulat-o și a trimis cauza la aceeași instanță pentru o nouă judecare, urmând ca la rejudecarea cauzei să fie avute în vedere cheltuielile de judecată.

Curtea de apel a reținut că între părți s-a încheiat Acordul Contractual de Lucrări nr. 7339 din 20 mai 2009, apelanta având calitatea de executant, iar intimatul pe cea de beneficiar. Apelanta a pretins efectuarea unor lucrări suplimentare față de cele prevăzute în contractul încheiat între părți, solicitând plata acestor lucrări de către intimat. Dat fiind faptul că părțile nu au ajuns la un consens cu privire la existența sau inexistența unei obligații de plată a contravalorii pretinselor lucrări suplimentare efectuate de apelantă, aceasta a recurs la calea acțiunii în justiție. Potrivit art. 20.6 din condițiile de contract pentru echipamente și construcții inclusiv proiectare „exceptând cazurile în care disputele se soluționează pe cale amiabilă, orice dispută pentru care decizia CAD (dacă există) nu a devenit finală și obligatorie va fi soluționată prin arbitraj internațional”.

Curtea de apel a constatat că în mod greșit a admis prima instanță excepția necompetenței generale a instanței, cu consecința respingerii acțiunii ca inadmisibile.

Astfel, instanța de apel a reținut că între părți a fost încheiat un contract de achiziție publică, respectiv un contract de lucrări, regimul juridic al acestui contract fiind guvernat de prevederile O.U.G. nr. 34/2006.

Potrivit art. 286 alin. (1) din O.U.G. nr. 34/2006 în forma în vigoare la data încheierii contractului dintre părți, „procesele și cererile privind actele autorităților contractante, acordarea despăgubirilor pentru repararea prejudiciilor cauzate în cadrul procedurii de atribuire, precum și cele privind executarea, nulitatea, anularea, rezoluțiunea, rezilierea sau denunțarea unilaterală a contractelor de achiziție publică se soluționează în primă instanță de către secția de contencios administrativ și fiscal a tribunalului în circumscripția căruia se află sediul autorității contractante”.

Conform prevederilor aceluiași text de lege în forma în vigoare la data introducerii acțiunii, „procesele și cererile privind acordarea despăgubirilor pentru repararea prejudiciilor cauzate în cadrul procedurii de atribuire, precum și cele privind executarea, nulitatea, anularea, rezoluțiunea, rezilierea sau denunțarea unilaterală a contractelor de achiziție publică se soluționează în primă instanță de către secția comercială a tribunalului în circumscripția căruia se află sediul autorității contractante”.

Din interpretarea acestei prevederi legale rezultă că, deși concepția legiuitorului a cunoscut o evoluție în timp cu privire la caracterul administrativ sau comercial al contractelor de achiziție publică, viziunea acestuia nu s-a schimbat în ceea ce privește competența generală de soluționare a litigiilor privind acordarea despăgubirilor pentru repararea prejudiciilor cauzate în cadrul procedurii de atribuire, precum și a celor privind executarea, nulitatea, anularea, rezoluțiunea, rezilierea sau denunțarea unilaterală a contractelor de achiziție publică, această competență revenind în mod exclusiv instanțelor judecătorești.

Astfel, așa cum ambele părți afirmă în mod corect, prevederile art. 286 alin. (1) din O.U.G. nr. 34/2006 au caracter imperativ.

Inserarea unei clauze compromisorii într-un astfel de contract nu este posibilă, având în vedere că de esența sa este prevalența interesului public față de interesele private.

Potrivit art. 340 C. proc. civ. vechi, aplicabil în speță în temeiul art. 3 din Legea nr. 76/2012, persoanele care au capacitatea deplină de exercițiu al drepturilor pot conveni să soluționeze pe calea arbitrajului litigiile patrimoniale dintre ele, în afară de acelea care privesc drepturi asupra cărora legea nu permite a se face tranzacție.

Din interpretarea acestui text de lege rezultă că una dintre condițiile cumulative pentru validitatea oricărei clauze compromisorii este aceea ca în litigiul respectiv părțile să aibă posibilitatea de a dispune cu privire la drepturile deduse judecății prin încheierea unei tranzacții.

În speță, instanța de apel a constatat că această condiție nu este îndeplinită, având în vedere natura contractului încheiat între părți, contract care are la bază realizarea unor obiective de interes public și cu privire la care se utilizează resurse financiare publice.

Prin urmare, instanța de apel a apreciat că instanța de fond ar fi trebuit să constate inaplicabilitatea în cauză a clauzei compromisorii stipulate în contractul încheiat între părți ca urmare a caracterului nearbitrabil al litigiului.

În sensul caracterului nearbitrabil al unor astfel de litigii este și jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție, care s-a pronunțat asupra acestei probleme de drept prin mai multe hotărâri, printre care decizia nr. 3483/2010 și decizia nr. 2991/2012, prin care a stabilit că stipularea unei clauze compromisorii în contractele de achiziție publică nu este posibilă, litigiile izvorâte din astfel de contracte fiind de competența exclusivă a instanțelor judecătorești.

Instanța de apel a apreciat că nu pot fi primite apărările formulate de intimat în sensul că prezentul litigiu nu ar fi dintre cele la care face referire art. 286 din O.U.G. nr. 34/2006, având în vedere că nu privește executarea contractului încheiat între părți, ci privește anumite lucrări suplimentare efectuate de apelantă, lucrări care au un caracter extracontractual.

Sub acest aspect, curtea de apel a reținut că efectuarea unor lucrări suplimentare față de cele prevăzute în contractul încheiat între părți privește executarea contractului, astfel încât litigiul izvorât din neînțelegerea dintre părți privind existența obligației de plată a acestor lucrări este unul în legătură cu executarea contractului, intrând astfel în sfera de incidență a art. 286 din O.U.G. nr. 34/2006. Astfel, instanța de apel constată că lucrarea suplimentară pretinsă a fi fost efectuată de apelantă, constând într-un bazin de retenție a apelor meteorice, a fost executată în contextul efectuării celorlalte lucrări executate de apelantă în temeiul contractului încheiat între părți și în vederea îndeplinirii obiectivului de investiții prevăzut în contract.

S-a apreciat că nu este întemeiată susținerea intimatului referitoare la caracterul extracontractual al unor astfel de lucrări, având în vedere că acestea au fost efectuate tocmai cu prilejul îndeplinirii obligațiilor contractuale ale apelantei și în vederea realizării depline a scopului contractului. Pe de altă parte, caracterul contractual al acestor lucrări rezultă și din faptul că părțile, prevăzând posibilitatea ivirii necesității de efectuare a unor astfel de lucrări, au stipulat în contractul încheiat între ele procedura de rezolvare a disputelor privind efectuarea unor astfel de lucrări.

Prin urmare, instanța de apel a constatat că excepția de necompetență generală a instanțelor judecătorești ca urmare a stipulării în contractul încheiat între părți a unei clauze compromisorii ar fi trebuit respinsă ca nefondată.

Pe cale de consecință, având în vedere că în mod greșit a soluționat instanța de fond cauza pe excepție, fără a intra în judecata fondului, văzând că în prezentul dosar nu a mai existat anterior o trimitere a cauzei spre rejudecare și că apelanta a solicitat în mod expres prin cererea de apel anularea hotărârii și trimiterea cauzei spre rejudecare, instanța de apel a admis apelul și a anulat sentința atacată cu consecința trimiterii cauzei spre rejudecare la aceeași instanță, respectiv Tribunalul Satu Mare, urmând ca la rejudecarea cauzei să fie avute în vedere și cheltuielile de judecată efectuate în apel.

Împotriva acestei decizii au declarat recurs pârâțul Județul Satu Mare și chematul în garanție Ministerul Mediului și Schimbărilor Climatice (denumit ulterior Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor).

Prin recursul declarat de pârâțul Județul Satu Mare, întemeiat pe dispozițiile art. 304 pct. 9 C. proc. civ., s-au formulat următoarele critici:

Recurentul-pârât consideră că instanța de apel a soluționat cauza prin înlăturarea prevederilor legale privind arbitrajul, ca urmare a aplicării greșite a dispozițiilor legale în materia achizițiilor publice, precum și fără temei legal în materia dreptului procesual.

Arată că prin Clauzele 20.1 - 20.8 din Condițiile de Contract pentru Echipamente și Construcții inclusiv Proiectare F.I.D.I.C. 1999 Anexa 2 din Ordinul MEF/MT/MDLPL nr. 915/465/415/2008 pentru aprobarea condițiilor contractuale generale și speciale, părțile au reglementat inclusiv modul de soluționare a unor revendicări și dispute privind plăți suplimentare.

Potrivit acestor clauze, părțile au înțeles în mod imperativ că orice dispută privind plăți suplimentare va fi soluționată prin arbitraj, acceptând existența unei clauze compromisorii, care exclude competența generală a instanțelor de judecată. Aliniatele 3 și 4 din Clauza 20.6 din contract reglementează existența și derularea procesului de arbitraj.

Astfel că părțile au încheiat un contract cu respectarea prevederilor art. 340 C. proc. civ., pe considerentul că pretențiile la plăți suplimentare sunt de natură patrimonială și că obiectul unui astfel de litigiu se referă la drepturi asupra cărora legea permite a se face tranzacție.

Menționează că legalitatea clauzelor contractuale, respectiv sfera drepturilor și obligațiilor contractate de părți, deci a tuturor documentelor (proiectare, lucrări) contractului, inclusiv asupra clauzei compromisorii privind chestiunile extra contractuale, a fost analizată cu ocazia judecării cauzei în dosarul nr. x/83/2011 al Tribunalului Satu Mare prin sentința civilă nr. 152/LC/2012, definitivă și irevocabilă.

Raportat la cele de mai sus, clauza compromisorie înserată în contract este independentă de drepturile și obligațiile contractate de părți în cadrul procedurilor de atribuire a contractului de achiziție publică și nu generează, dimpotrivă, exclude în mod expres aplicarea prevederilor imperative invocate de instanța de apel.

Recurentul-pârât consideră că instanța de apel a constatat în mod eronat că apelanta, efectuând cu de la sine putere lucrări suplimentare față de cele contractate, respectiv că lucrările, având o oarecare legătură cu executarea contractului, generează, prin similitudine, o obligație de plată care ar intra sub incidența prevederilor art. 286 din O.U.G. nr. 34/2006 privind atribuirea contractelor de achiziție publică, a contractelor de concesiune de lucrări publice și a contractelor de concesiune de servicii.

Apelanta nu avea nici cadrul contractual de a pretinde plata unor lucrări suplimentare realizate, deoarece a avut obligația realizării concepției tehnice (proiectare), precum și de executare a lucrărilor concepute și proiectate, iar dacă există neconcordanțe între ceea ce a conceput (proiectare) și ceea ce a executat (lucrări), aceasta se datorează culpei sale exclusive; în plus, nu avea nici cadrul legal de a executa unilateral lucrări suplimentare și de a emite pretenții de plată a acestora, deoarece legiuitorul, prin art. 122 lit. i) din O.U.G. nr. 34/2006, a reglementat limitativ posibilitatea efectuării de lucrări suplimentare adiționale.

În opinia recurentului-pârât, instanța de apel nu putea să înlăture clauza compromisorie și să constate aplicabilitatea prevederilor legale care reglementează competența generală a instanțelor de judecată decât dacă ar fi constatat că acele lucrări suplimentare cad sub incidența prevederilor legale menționate, respectiv că aceste lucrări s-au realizat în urma unei proceduri de negociere fără publicarea prealabilă prevăzută de lege și că, în condițiile existenței unui act adițional, autoritatea refuză plata lor în mod nejustificat.

Totodată, recurentul-pârât a susținut că instanța de apel, prin soluția pronunțată, a limitat în mod nelegal efectele contractului, încălcându-se prevederile art. 287¹⁰ din O.U.G. nr. 34/2006, potrivit cărora instanța de judecată poate limita efectele contractului doar cu titlu de sancțiune, în cadrul unui proces ce are ca obiect nulitatea contractului de achiziție publică și doar în situația în care constată că motive imperative de interes general impun menținerea efectelor contractului de achiziție publică.

În plan procesual, a arătat că aplicabilitatea clauzei compromisorii este reglementată prin prevederile art. 340 C. proc. civ., potrivit cărora persoanele care au capacitatea deplină de exercițiu al drepturilor pot conveni să soluționeze pe calea arbitrajului litigiile patrimoniale dintre ele, în afară de acelea care privesc drepturi asupra cărora legea nu permite a se face tranzacție.

Prevederile art. 343⁴ C. proc. civ. obligă instanța de fond să-și verifice competența și, constatând existența unei clauze compromisorii între părțile din litigiu, să se declare incompetentă.

Conform prevederilor art. 158 alin. (3) C. proc. civ., dacă instanța de judecată se declară incompetentă, hotărârea nu este supusă niciunei căi de atac, dosarul fiind trimis de îndată instanței competente sau, după caz, altui organ cu activitate jurisdicțională competent.

Analizând actele deduse judecării, apreciază recurentul că instanța de fond a soluționat

corect cauza, respingând ca inadmisibilă acțiunea reclamantei în condițiile existenței unui arbitraj ad-hoc, respectiv al unui prim tribunal arbitral (C.A.D. - Comisia de Adjudecare a Disputelor), care ia naștere doar când părțile se adresează cu o cerere în acest sens și deci a unui tribunal arbitral care se constituie prin voința părților, iar ulterior acestuia a unui arbitraj instituționalizat. În acest context, instanța de fond nu avea posibilitatea legală să identifice și să decline competența de soluționare a revendicărilor reclamantei către o entitate care nu exista la momentul pronunțării soluției sale.

După înlăturarea prevederilor art. 340 C. proc. civ., instanța de apel a pronunțat hotărârea judecătorească fără a indica temeiul legal, respectiv norma juridică de drept procesual civil care reglementează soluția adoptată în apel, respectiv norma legală prevăzută de Codul de procedură civilă.

Apreciază că, potrivit prevederilor art. 297 C. proc. civ., instanța de apel nu avea temeiul legal să dispună anularea hotărârii instanței de fond pentru motive ce privesc competența instanțelor judecătorești, decât în situația în care instanța de fond s-ar fi declarat competentă, iar în urma judecării apelului instanța de apel ar fi constatat și stabilit necompetența instanței de fond, consecința procedurală a constatării necompetenței instanței de fond fiind cea a trimiterii cauzei spre rejudecare altei instanțe judecătorești competente.

În cauza de față, instanța de fond s-a declarat necompetentă să judece pretențiile reclamantei, constatând inadmisibilitatea acțiunii în fața instanței judecătorești, cu alte cuvinte dezinvestindu-se de judecata pricinii și, pe cale de consecință, apelul declarat era inadmisibil, cu atât mai mult cu cât nicio normă juridică de drept procesual nu reglementează legalitatea promovării unei căi de atac ordinare împotriva unei hotărâri judecătorești prin care s-a declarat necompetența instanței de judecată.

Prin urmare, recurentul-pârât a solicitat admiterea recursului și modificarea în tot a deciziei civile recurrate, cu consecința menținerii ca legală și temeinică a sentinței pronunțate de tribunal.

Recursul declarat de chematul în garanție Ministerul Mediului și Schimbărilor Climatice (denumit ulterior Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor) a fost întemeiat pe dispozițiile art. 304 pct. 9 C. proc. civ. și cuprinde următoarele critici:

Recurentul - chemat în garanție susține că la data încheierii contractului prevederile legale aplicabile erau cele ale O.U.G. nr. 34/2006, precum și cele ale Ordinului nr. 915/2008.

Consideră că dispozițiile art. 286 din O.U.G. nr. 34/2006 nu reprezintă o normă de competență exclusivă a instanțelor de drept comun în raport cu instanțele arbitrale, ci reprezintă o normă de competență teritorială exclusivă a tribunalului de pe lângă sediul autorității contractante în raport cu dispozițiile generale de competență teritorială a instanțelor naționale.

Recurentul apreciază că dispozițiile art. 286 din O.U.G. nr. 34/2006 permit arbitrabilitatea litigiilor privind contractele de achiziții publice.

Arată că, din perspectiva dispozițiilor Codului de procedură civilă, regula instituită prin art. 5 C. proc. civ. nu este absolută. Astfel, în anumite situații, creditorul obligației are posibilitatea de a alege către care instanță se va îndrepta din punct de vedere teritorial. Aceste excepții sunt reglementate prin intermediul art. 10 C. proc. civ. care instituie competența alternativă a instanțelor de drept comun. Astfel, dacă obligația rezultă dintr-un contract, creditorul are posibilitatea de a alege din punct de vedere teritorial instanța de drept comun în baza articolului menționat.

Normele O.U.G. nr. 34/2006 din materia competenței teritoriale a instanțelor de drept comun au instituit regula potrivit căreia, în privința contractelor de achiziție publică, creditorul nu va mai avea posibilitatea să aleagă instanța de drept comun potrivit regulilor art. 10 C. proc. civ., ci va fi limitat la a se îndrepta către tribunalul în circumscripția căruia se află sediul autorității contractante.

Cu toate acestea, faptul că legiuitorul a instituit o regulă ce derogă de la competența teritorială de drept comun a instanțelor naționale nu înseamnă că a derogat implicit de la competența instanțelor arbitrale. Creditorul are posibilitatea de a se adresa unui tribunal arbitral în măsura în care o clauză contractuală a fost semnată în acest sens.

Recurentul susține că în mod greșit a considerat curtea de apel că dispozițiile art. 286 din O.U.G. nr. 34/2006, imperative fiind, interzic părților accesul la o instanță arbitrală. Acestea interzic într-adevăr părților, în măsura în care acestea nu au ales procedura arbitrală ca mecanism de soluționare a litigiilor, accesarea prevederilor ce reglementează competența teritorială a instanțelor naționale - competența teritorială reglementată prin art. 5 și art. 10 C. proc. civ.

Astfel, art. 286 din O.U.G. nr. 34/2006 instituie doar regula generală potrivit căreia, în lipsa acordului părților, competent va fi „tribunalul în circumscripția căruia se află sediul autorității contractante”. Niciunde în cuprinsul O.U.G. nr. 34/2006 nu se prevede în mod expres că procedura arbitrală este interzisă părților. Așa fiind, cât timp în cuprinsul O.U.G. nr. 34/2006 legiuitorul nu a distins în privința excluderii procedurii arbitrale, nici Curtea de Apel Oradea nu ar fi trebuit să distingă, în măsura în care intenția legiuitorului ar fi fost aceea de a exclude procedura arbitrală, aceasta ar fi fost exclusă în mod expres: în aplicarea principiului *exceptio est strictissimae interpretationis* textul de lege prin care se instituie o excepție de la norma de competență teritorială nu poate fi interpretat ca reglementând norme de competență generală.

Normele metodologice de aplicare a O.U.G. nr. 34/2006, adoptate prin Hotărârea de Guvern nr. 71/2007 conțin prevederi exprese: arbitrabilitatea litigiilor privind contractele de achiziții publice este permisă (art. 55).

În timp ce art. 286 din O.U.G. nr. 34/2006 nu face referire la procedura arbitrală și, pe cale de consecință, nu o interzice, Normele metodologice de aplicare a O.U.G. nr. 34/2006 fac referire expresă la această procedură, dispunând că părțile au libertatea de a alege o instanță arbitrală ca instanță competentă.

Este evident că Normele metodologice de aplicare a unei legi nu pot fi ignorate de către instanța de judecată, întrucât, având putere de lege atribuită de către Constituție, trebuie aplicate (art. 108, art. 146, art. 147 alin. 4 și art. 216 din Constituția României).

Ordonanța nr. 34/2006 se va aplica potrivit Normelor de Aplicare, în sensul că părțile au posibilitatea de a insera în contract o clauză arbitrală sau compromisorie. Așa fiind, clauza compromisorie semnată de către părți este valabilă și trebuie să își producă efectele în condițiile art. 55 alin. (2) din H.G. nr. 71/2007.

Recurentul a mai arătat și faptul că litigiul dedus judecătii nu face parte din categoriile excluse de către art. 340 C. proc. civ. Obiectul contractului privește drepturi patrimoniale, asupra cărora părțile pot dispune liber, inclusiv tranzacționa, izvorâte dintr-un contract de prestări servicii, iar părțile contractante au capacitate de exercițiu deplină pentru a agreea soluționarea litigiilor izvorâte din litigiile patrimoniale pe calea arbitrajului.

Art. 341 alin. (2) C. proc. civ. instituie posibilitatea părților de a semna clauze arbitrale cât timp acestea nu contravin ordinii publice sau bunelor moravuri. Or, este fără putință de tăgadă că în cazul de față această condiție nu este îndeplinită. De asemenea, persoanele juridice de drept public au capacitatea de a semna convenții arbitrale potrivit art. II pct. 1 din Convenția Europeană de Arbitraj Comercial Internațional, de la Geneva din 1968 privind litigiile internaționale. Această aplicabilitate a Convenției a fost acceptată de un Tribunal Arbitral instituit conform regulilor Curții de Arbitraj Comercial Internațional de pe lângă Camera de Comerț și Industrie a României.

În concluzie, recurentul - chemat în garanție a solicitat admiterea recursului astfel cum a fost formulat, casarea deciziei recurate în sensul respingerii apelului promovat de reclamantă și obligarea la plata cheltuielilor de judecată ocazionate de judecarea recursului.

Examinând decizia în raport de criticile formulate, Înalta Curte a constatat că recursurile sunt fondate în limitele și pentru următoarele considerente, prin care va răspunde în comun criticilor similare din cele două recursuri, respectiv punctual criticilor distincte:

Sintetic, instanța supremă constată că recurentele critică în comun greșita aplicare, respectiv încălcarea de către instanța de apel a dispozițiilor art. 286 din O.U.G. nr. 34/2006 și pe cele ale art. 340 și urm. C. proc. civ. din 1865, în susținerea acestei critici subsumate dispozițiilor art. 304 pct. 9 C. proc. civ. aducând argumente convergente și argumente complimentare, care interferă.

Recurentul-pârât Județul Satu Mare critică suplimentar soluția prin prisma asimilării de către

instanța de apel a regimului juridic al pretențiilor extracontractuale cu cel al pretențiilor contractuale.

Același recurent ridică și problema inadmisibilității apelului îndreptat împotriva unei hotărâri prin care nu s-a declinat competența de soluționare a cauzei, ci s-a respins cererea ca inadmisibilă.

Pentru logica argumentației, această din urmă critică va fi luată în analiză, întrucât ea vizează principiul legalității căilor de atac și, în cazul în care ar fi găsită întemeiată, ar face de prisos analiza criticilor vizând fondul motivelor de apel, astfel cum prevăd dispozițiile art. 316, raportat la art. 298 și la art. 137 C. proc. civ.

Cu titlu preliminar, instanța supremă constată că recurentul-pârât nu a ridicat excepția inadmisibilității apelului în fața instanței de apel. Cu toate acestea, fiind în discuție o problemă de ordine publică, legată de legalitatea căii de atac, Înalta Curte apreciază că aceasta poate fi invocată direct în recurs, așa încât o va lua în analiză.

Critica este nefondată. Din examinarea dispozițiilor art. 158 alin. (3) C. proc. civ. se poate lesne conchide că nu este supusă niciunei căi de atac hotărârea prin care instanța a declinat competența de soluționare a cauzei. În speță, însă, așa cum în mod judicios a remarcat recurentul-pârât, instanța de fond nu a declinat competența de soluționare a cauzei în favoarea arbitrajului, întrucât într-o primă etapă era vorba despre un arbitraj *ad hoc*, care urma a se constitui conform voinței și în condițiile stabilite de părți, acest lucru realizându-se abia ulterior pronunțării hotărârii de fond.

Pe cale de consecință, singura soluție pe care o putea adopta instanța de fond și pe care a și adoptat-o era respingerea cererii ca inadmisibilă, soluție care, însă, scapă dispozițiilor art. 158 alin. (3) C. proc. civ., hotărârea de primă instanță fiind supusă căii de atac ordinare, reglementate de dispozițiile art. 282 C. proc. civ.

Reține instanța supremă și că în cauză se impune *analiza cu prioritate și a criticii relative la regimul juridic al pretențiilor extracontractuale*, întrucât recurentul-pârât susține în esență că, dată fiind independența clauzei compromisorii, aceste pretenții sunt arbitrabile și asupra lor nu poate fi extinsă sfera de aplicare a dispozițiilor O.U.G. nr. 34/2006, care vizează doar pretențiile contractuale.

Critica nu este fondată. Așa cum rezultă din contractul părților, în art. 20. Revendicări, Dispute și Arbitraj s-a prevăzut modalitatea de rezolvare a oricărui litigiu în legătură cu prelungirea duratei de execuție și/sau cuplățile suplimentare, ceea ce face ca susținerea recurentului-pârât să apară ca lipsită de orice temei, fiind de domeniul evidenței că la stabilirea clauzei compromisorii părțile au avut în vedere și soluționarea litigiilor legate de pretențiile suplimentare celor contractate. Ca urmare, această clauză compromisorie vizează deopotrivă pretențiile contractate și pe cele suplimentare, dar derivând din același contract, distincția propusă de recurent fiind manifest artificială.

Critica formulată în comun de către recurenți este fondată.

În esență, în raport de situația relevată în cauză, instanța supremă apreciază că instanța de apel a aplicat greșit dispozițiile art. 286 din O.U.G. nr. 34/2006 și a încălcat dispozițiile art. 340 și urm. C. proc. civ., considerând în mod eronat inaplicabilitatea în cauză a clauzei compromisorii stipulate în contractul încheiat între părți.

Este necontestat că la 20 mai 2009 între Județul Satu Mare, în calitate de beneficiar și consorțiul Joint Venture Satu Mare B., în calitate de antreprenor, prin C. GmbH, în calitate de lider al consorțiului s-a încheiat Acordul contractual de lucrări, inclusiv proiectare nr. 7339/20.05.2009, contract cu condiții speciale obligatorii pentru F.I.D.I.C. GALBEN 1999.

Ordinul MEF/MT/MDLPL nr. 915/465/415/2008 pentru aprobarea condițiilor contractuale generale și speciale la încheierea contractelor de lucrări a fost publicat în M. Of. nr. 424 din 5 iunie 2008 și a fost abrogat la data de 22 mai 2009.

Prin urmare, la data încheierii contractului prevederile legale aplicabile erau cele ale Ordinului MEF/MT/MDLPL nr. 915/465/415/2008 pentru aprobarea condițiilor contractuale generale și speciale la încheierea contractelor de lucrări.

Condițiile contractuale F.I.D.I.C. (Red Book 1999, Yellow Book 1999 și Green Book 1999) au fost introduse în legislația românească prin Ordinul nr. 915/2008, care institua obligația autorităților contractante de a le folosi la încheierea tuturor contractelor de lucrări (există o limitare privind Green Book, care putea fi folosit doar la contractele de până la 5 milioane de euro).

Ordinul a avut ca scop armonizarea legislației românești cu practica de la nivelul Uniunii Europene și cu prevederile Federației Internaționale a Inginerilor Consultanți în domeniul Construcțiilor (F.I.D.I.C.) și, totodată, a impus clauze minime obligatorii privind termenele intermediare de execuție, garanția de bună execuție, plata avansului sau penalitățile de întârziere.

Conform Ordinului comun nr. 915/465/415/2008, *autoritățile contractante*, astfel cum sunt definite în O.U.G. nr. 34/2006 privind atribuirea contractelor de achiziție publică, a contractelor de concesiune de lucrări publice și a contractelor de concesiune de servicii, *aveau obligația de a folosi aceste condiții contractuale, la încheierea unui contract de lucrări*. Condițiile contractuale generale și speciale la încheierea contractelor de lucrări au fost incluse în anexele ordinului.

Litigiul între părți nu se referă la procedura de atribuire și nici nu o contestă, ci este un diferend legat de o prevedere contractuală care are un regim de reglementare particular față de O.U.G. nr. 34/2006, fiind reglementat de Ordinul nr. 915/2008 de aprobare a Condițiilor Generale și Speciale la încheierea contractelor de lucrări.

Conform art. 1 alin. (1) din Ordinul nr. 915/2008, „Prin prezentul ordin se aprobă condițiile contractuale generale și speciale la încheierea contractelor de lucrări, prevăzute în anexele nr. 1-3”, iar la alin. (2) se prevede că „de la data intrării în vigoare a prezentului ordin, autoritățile contractante, (...) au obligația de a folosi condițiile contractuale prevăzute la art.1 la încheierea unui contract de lucrări, astfel cum este acesta definit la art. 4 alin. (1) lit. a) și b) din O.U.G. nr. 34/2006, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 337/2006, cu modificările și completările ulterioare”.

În cauza de față sunt incidente prevederi cu caracter special, respectiv clauza 20.1 din Condiții de Contract pentru Echipamente și construcții, inclusiv proiectare, F.I.D.I.C. 1999 (anexa 2 la Ordinul MEF/MT/MDLPL nr. 915/465/415/2008), potrivit căror:

„20.1 Dacă Antreprenorul se consideră îndreptățit la o prelungire a Duratei de Execuție și/sau la plăți suplimentare, potrivit prevederilor oricărei Cauze din aceste condiții sau conform altor prevederi legate de Contract, Antreprenorul va transmite inginerului o înștiințare în care să descrie evenimentele sau circumstanțele care au determinat apariția revendicării. Înștiințarea va fi trimisă cât mai curând posibil dar nu mai târziu de 28 de zile din momentul în care Antreprenorul a cunoscut sau ar fi trebuit să cunoască evenimentele sau circumstanțele respective.

Dacă Antreprenorul nu reușește să transmită înștiințarea cu privire la o revendicare în termen de 28 de zile, Durata de Execuție a Lucrărilor nu va fi prelungită, Antreprenorul nu va avea dreptul la plăți suplimentare, iar Beneficiarul va fi exonerat de orice responsabilitate legată de revendicarea respectivă”.

De asemenea, clauza 20.2 prevede obligația numirii Comisiei de Adjudecare a Disputelor (CAD), iar clauza 20.6 stipulează faptul că, „exceptând cazurile în care disputele se soluționează pe cale amiabilă, orice dispută pentru care decizia CAD (dacă există) nu a devenit finală și obligatorie va fi soluționată prin arbitraj internațional”.

În acest context, soluționarea pretențiilor privind plățile suplimentare este reglementată de părțile contractuale prin Clauzele 20.6 - 20.8 din Condițiile Contractuale Generale (Proiectare și Execuție), conform anexei 2 din Ordinul MEF/MT/MDLPL nr. 915/465/415/2008, anexă la Acordul Contractual de Lucrări, inclusiv Proiectare nr. 7339/20.05.2009.

Contrar celor reținute de instanța de apel, potrivit prevederilor contractuale menționate părțile au înțeles că au obligația legală, și nu facultatea de a stipula clauza compromisorie în contractul încheiat, ceea ce conduce la concluzia că stipularea acestei clauze nu este manifestarea lor de voință liber exprimată, ci expresia modului în care au înțeles să se supună unei dispoziții legale imperative.

În acest context, instanța de apel nu putea contesta validitatea unei clauze compromisorii

impuse de lege.

O astfel de cenzură, precum și analiza măsurii în care clauza compromisorie producea efecte față de tipul de interes proteguit și de natura dispozițiilor art. 286 din O.U.G. nr. 34/2006 puteau să aibă loc *exclusiv în cazul în care clauza compromisorie ar fi fost expresia voinței liber exprimate a părților, ceea ce nu este cazul în speță.*

De aceea, Înalta Curte apreciază că sunt fondate criticile recurenților întemeiate pe dispozițiile art. 304 pct. 9 C. proc. civ., potrivit cărora instanța de apel a ignorat obligativitatea normelor instituite de Ordinul nr. 915/2008, reținând în mod greșit incidența prevederilor O.U.G. nr. 34/2006 în detrimentul dispozițiilor art. 340 și urm. C. proc. civ.

Astfel, în mod corect tribunalul, în conformitate cu dispozițiile art. 343⁴ C. proc. civ., verificându-și competența și constatând că părțile au stipulat în convenție soluționarea litigiului pe calea arbitrajului, a apreciat incidența art. 340 și urm. C. proc. civ. și a respins acțiunea ca inadmisibilă.

Pentru toate aceste considerente, Înalta Curte, având în vedere dispozițiile art. 312 alin. (1), (2) și (3), raportat la art. 296 C. proc. civ., a admis recursurile declarate de pârâțul Județul Satu Mare și de chematul în garanție Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor, a modificat în tot decizia atacată, în sensul că a respins ca nefondat apelul declarat de reclamanta SC A. SA Baia Mare împotriva sentinței nr. 76/05.03.2013, pronunțată de Tribunalul Satu Mare, Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal, pe care a menținut-o.

Cu privire la solicitarea recurentului-pârât Județul Satu Mare de acordare a cheltuielilor de judecată, câtă vreme pârâțul nu a făcut dovada pretențiilor sale, în sensul art. 274 alin. (2) C. proc. civ., instanța de judecată nu va putea acorda cheltuieli de judecată fără documente justificative, motiv pentru care, în lipsa înscrisurilor care să ateste faptul că s-au efectuat astfel de cheltuieli, Înalta Curte a respins cererea de acordare a cheltuielilor de judecată formulată de recurentul-pârât Județul Satu Mare.

În acest sens este și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, care, investită fiind cu soluționarea pretențiilor de rambursare a cheltuielilor de judecată, a statuat că acestea urmează a fi recuperate numai în măsura în care cheltuielile solicitate sunt dovedite (*Cauza Croitoru contra României*, Hotărârea din 9 noiembrie 2004, *Cauza Iacob contra României*, Hotărârea din 3 februarie 2005).

VI. Executare silită

89. Cerere de lămurire a întinderii titlului executoriu cu privire la cheltuielile de judecată în cazul coparticipării procesuale. Regula divizibilității obligației.

C.proc.civ. din 1865, art. 274, art. 277, art. 399, art. 400
C.civ. din 1864, art. 1003

În cazul coparticipării procesuale active sau pasive, dispozițiile art. 277 C.proc.civ. prevăd că, dacă sunt mai mulți reclamanți sau pârâți, ei vor fi obligați la cheltuieli de judecată în mod egal, proporțional sau solidar, potrivit cu interesul ce are fiecare și după felul raportului de drept dintre ei.

Însă, solidaritatea obligațiilor nu se prezumă, aceasta trebuie stipulată în mod expres, întrucât divizibilitatea drepturilor și obligațiilor constituie regula comună în materia obligațiilor cu pluralitate de subiecte, excepția de la această regulă constituind-o obligațiile solidare și obligațiile indivizibile.

Astfel că, în situația în care dispozitivul hotărârii nu cuprinde nicio mențiune privind modalitatea în care cheltuielile de judecată urmează a fi suportate de coparticipanți, în lipsa

existenței vreunei convenții privind solidaritatea obligațiilor precum și a vreunei solidarități care să provină din lege [solidaritatea legală pasivă reglementată de art. 1003 C.civ.], obligația de plată a cheltuielilor de judecată este una divizibilă.

Secția I civilă, decizia nr. 1420 din 28 mai 2015

Prin cererea înregistrată la data de 16.12.2014 pe rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție, petenta contestatoare A. a formulat contestație privind întinderea și aplicarea titlului executoriu reprezentat de decizia civilă nr. 709 din 27.02.2014 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Secția I civilă solicitând, în principal, stabilirea în sarcina sa a unei cote-părți de 1/2 din debitul urmărit silit în dosarul execuțional nr. x/E/2014 al BEJ X., iar diferența în sarcina celeilalte debitoare Q., iar, în subsidiar, a solicitat a se stabili cota-parte datorată de fiecare dintre debitori.

În motivarea cererii, contestatoarea a arătat că prin decizia civilă nr. 709 din 27.02.2014 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Secția I civilă, instanța a dispus obligarea intimatelor - reclamante Q., B., C. și A. la plata cheltuielilor de judecată în sumă de 15.000 lei către recurenta - pârâtă SC Y. SA, precizând că, dintre aceste părți, B. a fost menționată din eroare în dispozitivul hotărârii deoarece nu a fost parte litigantă, iar C. este în prezent decedată, contestatoarea fiind unica moștenitoare.

A susținut că, în baza deciziei civile nr. 709 din 27.02.2014 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Secția I civilă, în dosarul execuțional nr. x/E/2014 al BEJ X. a fost demarată executarea silită la cererea intimatelor creditoare S.C. Y. SA, în vederea plății debitului în sumă de totală de 17.551 lei. În cadrul dosarului execuțional, executorul judecătoresc a procedat la efectuarea mai multor acte de executare silită, emițând în acest scop somația din 20.10.2014, privind achitarea sumei totale de 17.551 lei și încheierea de stabilire a cheltuielilor de executare din 20.10.2014, comunicate la data de 25.11.2014.

Apreciind că executarea silită se desfășoară cu nerespectarea dispozițiilor legale, petenta a arătat că a formulat o contestație la executare, aflată pe rolul Judecătoriei Oradea, prin care a solicitat anularea executării silite cu privire la suma de 8.775,50 lei, respectiv jumătate din debitul urmărit, întrucât a achitat suma de 8775,50 lei, reprezentând jumătate din cuantumul debitului urmărit, conform procesului-verbal de primire din 10.12.2014.

În legătură cu cererea de față, a invocat dispozițiile art. 425 alin. (2) NCPC, în conformitate cu care, în cazul în care hotărârea s-a dat împotriva mai multor pârâți, „se va arăta la ce este obligat fiecare pârât, ori, când este cazul, dacă drepturile și obligațiile părților sunt solidare sau indivizibile”, „potrivit cu natura raportului juridic sau a dispozițiilor legale care constituie cauza cererii”. A considerat că, în speță, decizia care constituie titlul executoriu nu prevede răspunderea solidară în cazul intimaților - reclamanți, în accepțiunea art. 1443 și urm. NCC, ci dimpotrivă, dispozițiile art. 1422 - 1424 NCC statuează caracterul divizibil și prezumția de egalitate și divizibilitate a obligației între debitori, cu excepția unor stipulații contrare.

Astfel, în lipsa unei dispoziții legale care să stabilească caracterul solidar al obligației de plată din speță, petenta a arătat că nu poate fi obligată la plata întregului debit, ci doar pentru jumătate din această sumă, care a fost, deja, achitată.

A solicitat admiterea contestației și stabilirea în sarcina sa a unei cote-părți de 1/2 din debitul urmărit silit în dosarul execuțional nr. x/E/2014 al BEJ X., iar diferența în sarcina celeilalte debitoare, Q.

Autoritatea pentru Administrarea Activelor Statului - A.A.A.S. (fosta A.V.A.S) a formulat întâmpinare, solicitând respingerea contestației, ca neîntemeiată, deoarece din redactarea dispozitivului deciziei menționate, reiese în mod clar și neechivoc obligarea, în solidar, a intimatelor - reclamante la plata sumei de 15.000 lei. Se arată că, instanța a făcut aplicarea art. 274 alin. (1) C.proc.civ. care instituie obligația de plată a cheltuielilor de judecată în sarcina părții care cade în pretenții, apreciind, astfel, că în mod temeinic și legal, instanța de judecată a obligat intimatele - reclamante la plata sumei de 15.000 lei cu titlu de cheltuieli de judecată.

Intimata SC Y. SA a formulat întâmpinare, solicitând respingerea ca neîntemeiată a contestației la titlu și, pe cale de consecință, menținerea obligației solidare de plată a sumei de 15.000 lei, cu titlu de cheltuieli de judecată, în sarcina debitoarelor A., C. și Q. stabilită în titlul executoriu reprezentat de decizia nr. 709/2014 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția I civilă, susținând, totodată, că cererea contestatoarei nu îndeplinește cerințele art. 715 alin.(1) NCPC, cu trimitere la art. 194 lit. b). A susținut că cererea este supusă dispozițiilor vechiului Cod de procedură civilă, iar în privința obligației de plată a cheltuielilor de judecată, aceasta este solidară, potrivit art. 1003 C.civ., deoarece intimații au cauzat în comun, SC Y. SA, un prejudiciu, fiind în culpă procesuală.

Intimații E. și F. au depus la dosar note scrise prin care au solicitat respingerea contestației, arătând că cerere formulată este lovită de nulitate întrucât vizează și pe intimata Q. care a decedat în timpul procesului. Au susținut că, în speță, există o obligație solidară, astfel încât creditorul poate cere urmărirea silită a debitorului solvabil pentru întreaga sumă, urmând ca ulterior debitorii să se desocotească pe calea unei acțiuni separate.

La termenul de judecată din data de 28.05.2015, la solicitarea instanței, contestatoarea a precizat, în scris, cotele intimaților reclamați din dreptul pretins ce a făcut obiectul litigiului de fond.

Cu titlu preliminar, în ceea ce privește determinarea legii de procedură aplicabilă, se impune a se sublinia faptul că prin dispozițiile art. 24 și 25 alin. (1) din Legea nr. 134/2010 legiuitorul a stipulat că "dispozițiile legii noi de procedură se aplică numai proceselor și executărilor silite începute după intrarea acesteia în vigoare" și, respectiv, că "procesele în curs de judecată, precum și executările silite începute sub legea veche rămân supuse acelei legi", dispozițiile art. 24 fiind reiterate prin cele înscrise în art. 3 din Legea nr. 76/2012.

Astfel, interpretarea și aplicarea dispozițiilor înscrise în art. 3 și urm. din Legea nr. 76/2012 trebuie să pornească de la principiul diferit instituit în materia dreptului intertemporal de art. 24 NCPC și, anume, că: dispozițiile legii noi de procedură se aplică numai proceselor și executărilor silite începute după intrarea acesteia în vigoare.

În cauză, însă, a fost formulată o contestație privind întinderea și aplicarea titlului executoriu reprezentat de decizia civilă nr. 709/2014 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Secția I civilă și, întrucât dosarul în care a fost pronunțată decizia ce constituie titlu executoriu a fost judecat după prevederile Codului de procedură civilă de la 1865, deoarece cererea inițială de chemare în judecată a fost promovată în anul 2006, se reține că litigiul de față este supus normelor înscrise în Codul de procedură civilă de la 1865, considerente în temeiul cărora se vădesc lipsite de eficiență apărările intimaților axate pe dispozițiilor NCPC, drept pentru care acestea au fost înlăturate.

Examinând contestația la titlu formulată de contestatoarea A., Înalta Curte a constatat cererea ca fiind întemeiată.

Instanța reține că, în esență, contestatoarea A. a solicitat lămurirea întinderii titlului executoriu reprezentat de decizia civilă nr. 709 din 27.02.2014 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Secția I civilă relativ la obligarea intimaților la plata cheltuielilor de judecată, invocând inexistența, în cuprinsul titlului executoriu, a unei dispoziții vizând caracterul solidar al obligației stabilită în sarcina debitorilor.

Astfel, prin decizia civilă nr.709/2014, Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția I civilă a obligat intimitele-reclamante Q., B., C. și A. la plata sumei de 15.000 lei către recurenta-pârâtă SC Y. SA, cu titlu de cheltuieli de judecată, din care 9.900 lei pentru fazele procesuale anterioare, iar 5.100 lei cu titlu de cheltuieli de judecată efectuate în recurs, reduse conform art. 274 alin. (3) C.proc.civ.

Prin încheierea de ședință din data de 26.03.2015, Înalta Curte a admis cererea formulată de SC Y. SA și a dispus îndreptarea erorii materiale strecurate în dispozitivul deciziei civile nr.709/2014 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Secția I civilă, în sensul că, în baza dispozițiilor art. 281 C.proc.civ., a dispus înlăturarea mențiunii de obligare a numitei B. la plata cheltuielilor de

judecată.

Pentru a se pronunța astfel, s-a reținut că cererea introductivă la instanță a fost formulată de reclamantul Q. (nu B.) și G., iar pe parcursul litigiului, până la momentul pronunțării deciziei a cărei îndreptare s-a solicitat, în ce privește calitatea de reclamant, cadrul procesual s-a modificat, în sensul introducerii în cauză a moștenitorilor părților reclamante decedate, reținându-se astfel că numita B. nu a deținut calitatea de parte în dosar.

Prin încheierea de ședință din data de 28.05.2015, Înalta Curte de Casație și Justiție a dispus, din oficiu, în temeiul dispozițiilor art. 281 C.proc.civ., îndreptarea erorii materiale strecurate în dispozitivul deciziei civile nr. 709/2014 pronunțată de aceeași instanță, în sensul că, în loc de intimata - reclamantă Q. au fost trecuți intimații - reclamantii E. și F.

În pronunțarea acestei încheieri s-a reținut că, anterior deciziei pronunțate, prin încheierea de dezbateri din data de 13.02.2015, instanța de recurs a luat act că intimata - reclamantă Q. a decedat la data de 28.01.2014 și a dispus introducerea în cauză a moștenitorilor acesteia E. și F., conform certificatului de moștenitor din 12.02.2014.

Cum moștenitorii defunctei Q. erau introduși în cauză, preluând poziția procesuală a autoarei lor, au fost apreciate ca fiind îndeplinite cerințele art. 281 C.proc.civ., dispunându-se îndreptarea erorii materiale strecurate în dispozitivul deciziei, în sensul că în loc de intimata-reclamantă Q. au fost trecuți intimații-reclamantii E. și F.

Într-adevăr, potrivit susținerilor contestatoarei, în dispozitivul și considerentele deciziei civile nr.709/2014 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Secția I civilă, nu există nicio mențiune privind modalitatea în care cheltuielile de judecată urmează a fi suportate de către intimații - reclamantii, instanța de recurs făcând referire, ca temei juridic al obligării acestora la plata cheltuielilor de judecată, la dispozițiile înscrise în art. 274 alin. (1) C.proc.civ. care reprezintă sediul general în materie, care instituie obligația de plată a cheltuielilor de judecată în sarcina părții care cade în pretenții.

În cazul coparticipării procesuale active sau pasive, dispozițiile art. 277 C.proc.civ. prevăd că, dacă sunt mai mulți reclamantii sau pârâți, ei vor fi obligați la cheltuieli de judecată în mod egal, proporțional sau solidar, potrivit cu interesul ce are fiecare și după felul raportului de drept dintre ei. Prin urmare, textul legal reglementează modalitatea în care sunt suportate cheltuielile de judecată, în funcție de criteriile pe care textul legal le consacră, respectiv: interesul sau felul raportului de drept dintre părți.

Apărarea intimaților potrivit căreia obligația de plată a cheltuielilor de judecată în sarcina reclamantilor, stabilită prin decizia a cărei lămurire se cere, ar fi una solidară, potrivit art. 1003 C.civ., nu poate fi primită.

Solidaritatea obligațiilor nu se prezumă, aceasta trebuind stipulată în mod expres, deoarece divizibilitatea drepturilor și obligațiilor constituie regula comună în materia obligațiilor cu pluralitate de subiecte, excepția de la această regulă constituind-o obligațiile solidare și obligațiile indivizibile. Prin urmare, potrivit dreptului comun, în materia pluralității de subiecte, dreptul de creanță și datoria se împart sau se divid, de plin drept, în atâtea fracțiuni câți creditorii sau debitorii există în acel raport de obligații.

În speță nu s-a făcut dovada existenței vreunei convenții privind solidaritatea obligațiilor și nici a vreunei solidarități care să provină din lege, context în care solidaritatea legală pasivă reglementată de art. 1003 C.civ., invocată în cauză, nu își găsește aplicabilitate.

Astfel, în conformitate cu art. 1003 C.civ., când delictul sau cvasidelictul este imputabil mai multor persoane, acestea sunt ținute în solidar pentru despăgubire. Or, demersul judiciar promovat de autorii reclamantilor nu poate fi calificat juridic ca fiind o faptă ilicită cauzatoare de prejudicii, deoarece culpa delictuală are o natură juridică diferită de culpa procesuală.

Cum unul din dintre criteriile de determinare a modalității efective a cheltuielilor de judecată reglementat de art. 277 C.proc.civ., îl constituie felul raportului de drept dintre părți și, cum raportul de drept material soluționat prin hotărârea ce constituie titlu executoriu, a cărei interpretare se cere, nu a fost guvernat de dispozițiile înscrise în art. 1003 C.civ., Înalta Curte reține

că obligația de plată a cheltuielilor de judecată este una divizibilă.

Întrucât acțiunea introductivă la instanță a fost formulată inițial de reclamantii Q. și G., iar pe parcursul procesului, cadrul procesual în privința reclamanților s-a modificat ca urmare a decesului acestora și a introducerii în cauză a moștenitorilor părților reclamante decedate, Înalta Curte va avea în vedere că, urmare a decesului debitorilor raportului obligațional inițial, obligația conjunctă se divide între moștenitorii acestora, potrivit cotelor stabilite prin certificatul de moștenitor eliberat de pe urma defunctei Q. și a certificatelor de moștenitor eliberate de pe urma defunctului Ș.G. și de pe urma defunctei C.

Drept urmare, în temeiul dispozițiilor art. 399 și art. 400 C.proc.civ., Înalta Curte a admis contestația la titlu formulată de petenta A. împotriva deciziei nr. 709 din 27.02.2014 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Secția I civilă și, în consecință, a lămurit întinderea titlului executoriu în sensul că obligația de plată a cheltuielilor de judecată stabilită în sarcina intimaților - reclamanți va fi suportată în cota de 1/2 de către A., în cotă de 1/4 de către E. și în cotă de 1/4 de către F.

Constatând caracterul întemeiat al contestației formulată de petenta A. și având în vedere împrejurarea că nu poate fi reținut în cauză criteriul culpei procesuale cu prilejul derulării acestei proceduri, cererea formulată de intimata SC Y. SA privind acordarea cheltuielilor de judecată a fost respinsă conform art. 274 alin. (1) C.proc.civ.

90. Hotărâre judecătorească care ține loc de act autentic de vânzare-cumpărare. Momentul la care se produce transferul dreptului de proprietate. Consecințe

C. proc. civ. din 1865, art. 371¹, art. 371², art. 377 alin. (1),
art. 378, art. 720⁸

Măsurile adoptate printr-o hotărâre judecătorească, prin care s-a constatat intervenită între părți vânzarea-cumpărarea unui imobil și prin care s-a stabilit că sentința va ține loc de act autentic de vânzare-cumpărare, nu au caracter executoriu prin natura lor, deoarece ele nu pot fi puse în executare în mod silit, așa încât, în privința lor, nu pot fi evocate prevederile art. 720⁸ C. proc. civ.

Prin urmare, constatarea intervenirii unei vânzări pe calea unei hotărâri judecătorești care ține loc de act autentic de vânzare-cumpărare nefiind o dispoziție cu caracter executoriu, posibilitatea ca ea să fie executată silit încă de la data pronunțării sentinței primei instanțe este exclusă.

O asemenea măsură are aptitudinea de a produce de drept transferul dreptului de proprietate, dar acest efect se produce doar la data rămânerii definitive a hotărârii, în sensul art. 377 alin. (1) C. proc. civ., atunci când acesteia îi este atașată, prin efectul art. 378 C. proc. civ., puterea de lucru judecat.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 280 din 30 ianuarie 2015

Judecata în fața primei instanțe. Sentința Tribunalului Bacău, Secția a II-a civilă și de contencios administrativ și fiscal

Prin sentința civilă nr. 632 din 28.11.2013, Tribunalul Bacău, Secția a II-a civilă și de contencios administrativ și fiscal, a respins excepțiile lipsei calității procesuale active și a inadmisibilității, a respins ca neîntemeiată acțiunea prin care reclamanta A.N.C.P.I. a solicitat obligarea pârâtei SC A. SA la plata sumei de 1.400.277,8 lei, reprezentând contravaloarea chiriei încasate necuvenit pentru perioada noiembrie 2009 - mai 2011 și a obligat reclamanta la plata către pârâtă a sumei de 5.000 lei, cu titlu de cheltuieli de judecată.

Pentru a pronunța această sentință, prima instanță a reținut că cele două excepții nu pot fi

primite, având în vedere că motivele invocate de reclamantă conduc spre concluzia că fundamentul acțiunii sale îl constituie răspunderea civilă delictuală, iar nu plata nedatorată ori îmbogățirea fără just temei.

Pe fond, a mai reținut că prin sentința civilă nr. 1038/25.11.2009, Tribunalul Bacău a admis acțiunea formulată de SC A. SA în contradictoriu cu pârâta A.N.C.P.I. și a constatat intervenită între părți vânzarea-cumpărarea imobilului situat în Bacău, jud. Bacău, iar pârâta a fost obligată la plata către reclamantă a prețului convenit, de 4.375.000 euro, la cursul de 3,7482 lei/euro, plus T.V.A., hotărârea ținând loc de act autentic de vânzare-cumpărare. A notat că respectiva sentință a rămas definitivă la data de 25.01.2012, în urma respingerii apelului prin decizia civilă nr. 5/A-C a Curții de Apel Pitești și irevocabilă la 07.02.2013 prin respingerea recursului de către Înalta Curte, care a pronunțat astfel decizia nr. 441.

Prima instanță a mai subliniat că prin cererea de chemare în judecată ce face obiectul prezentului dosar reclamantul pretinde repararea de către pârâtă a prejudiciului cauzat prin încasarea chiriei în perioada noiembrie 2009 - mai 2011.

În continuare, tribunalul a prezentat condițiile care se cer a fi întrunite pentru angajarea răspunderii civile delictuale, precum și un extras din considerentele deciziei nr. 8/2013 pronunțate în interesul legii de Înalta Curte de Casație și Justiție și, astfel, a subliniat că natura juridică a acțiunii prin care se solicită pronunțarea unei hotărâri judecătorești care să țină loc de act de vânzare-cumpărare este una personală. Prin urmare, instanța de fond a constatat că prin sentința civilă nr. 1038/25.11.2009 a Tribunalului Bacău s-a valorificat un drept de creanță, iar nu unul real, așa încât efectul translativ de proprietate a intervenit doar la momentul rămânerii definitive a hotărârii, adică la data de 29.01.2012 (în realitate, 25.01.2012, *s.n.*). În acest context, a înlăturat susținerile reclamantei, referitoare la caracterul executoriu al hotărârilor pronunțate în primă instanță în materie comercială, apreciind că natura pur civilă a litigiului finalizat prin pronunțarea sentinței civile nr. 1038/25.11.2009 a Tribunalului Bacău.

Cum pretențiile reclamantei vizează perioada noiembrie 2009 - mai 2011, anterioară momentului la care a dobândit calitatea de proprietar al imobilului, când aceasta îi revenea pârâtei, care astfel era îndreptățită să culeagă fructele civile, prima instanță a constatat că prin perceperea chiriei, cea din urmă nu a săvârșit nicio faptă ilicită, motiv pentru care, nefiind în mod cumulativ întrunite cerințele art. 998 C. civ., a respins acțiunea, ca fiind neîntemeiată.

Stabilind, astfel, culpa procesuală a reclamantei în promovarea procesului, tribunalul a obligat-o la plata către pârâtă a cheltuielilor de judecată, în cuantum de 5.000 lei, reprezentând onorariu de avocat pe care l-a redus, în conformitate cu art. 273 alin. (3) C. proc. civ.

Apelul. Decizia instanței de prim control judiciar

Împotriva acestei sentințe, A.N.C.P.I. a declarat apel, care a fost respins ca nefondat prin decizia nr. 33/03.04.2014 pronunțată de Curtea de Apel Bacău, Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal; de asemenea, apelanta a fost obligată să plătească intimătei suma de 8.314 lei, cu titlu de cheltuieli de judecată.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a notat că autoarea căii de atac aduce în discuție, cu prioritate, momentul la care sentința civilă nr. 1038/25.11.2009 a Tribunalului Bacău a produs efectul juridic translativ al dreptului de proprietate, apreciind că acesta este cel al pronunțării sale, iar nu cel al rămânerii definitive, așa cum a reținut prima instanță.

Astfel, a subliniat că dispozițiile art. 720⁸ C. proc. civ. nu sunt de natură să schimbe conținutul prevederilor art. 377 alin. (1) C. proc. civ., dar și că executarea hotărârilor date în primă instanță în materie comercială are caracter provizoriu, așa încât demararea procedurii executării silite a unei asemenea sentințe, înainte ca aceasta să devină definitivă sau irevocabilă, se face pe riscul creditorului.

A fost înlăturată și a doua critică a apelantei, vizând momentul la care a operat transferul proprietății potrivit art. 1295 C. civ., reținându-se că în speță nu a existat o învoială a părților cu privire la lucru și la preț, de vreme ce s-a apelat la pronunțarea unei hotărâri judecătorești care să țină loc de act autentic de vânzare-cumpărare.

De aceea, instanța de prim control judiciar a reținut că pârâta-intimată a dobândit calitatea de proprietar al imobilului la data rămânerii definitive a sentinței civile nr. 1038/25.11.2009 a Tribunalului Bacău și până atunci era îndrituită să culegă fructele civile, motiv pentru care, în temeiul art. 296 C. proc. civ., a respins apelul ca nefondat și, în baza art. 274 alin. (1) din același Cod, a obligat apelanta la plata către intimată a cheltuielilor de judecată, în cuantum de 8.314 lei.

Recursul. Motivul de nelegalitate invocat

Împotriva acestei decizii, A.N.C.P.I. a declarat recurs, solicitând modificarea sa în tot, în sensul admiterii apelului și schimbării sentinței primei instanțe, în sensul admiterii acțiunii.

În motivare, recurenta a arătat că hotărârea atacată este lipsită de temei legal și a fost dată cu încălcarea și aplicarea greșită a legii; a invocat, astfel, motivul de recurs prevăzut de art. 304 pct. 9 C. proc. civ.

În dezvoltarea criticii de nelegalitate, recurenta a arătat că decizia atacată nu cuprinde motivele pentru care i-au fost înlăturate susținerile, așa încât ea nu respectă cerințele art. 261 alin. (1) pct. 5 C. proc. civ.

În altă ordine de idei, a apreciat că sentința civilă nr. 1038/25.11.2009 a Tribunalului Bacău a produs efectul juridic translativ al dreptului de proprietate la data pronunțării sale, având în vedere că era executorie, potrivit art. 720⁸ C. proc. civ., iar nu când a rămas definitivă, așa cum au reținut atât tribunalul, cât și instanța de apel. În acest context, recurenta a afirmat și că în mod greșit ar fi considerat instanțele anterioare că sentința civilă nr. 1038/25.11.2009 a Tribunalului Bacău a rămas definitivă la data respingerii apelului declarat împotriva ei, în conformitate cu art. 377 alin. (1) C. proc. civ., deoarece într-o asemenea ipoteză, partea adversă nu ar fi putut să pună în executare sentința în 2010, anterior acestui moment.

Subsumat aceluiași motiv de recurs, autoarea căii extraordinare de atac a arătat și că în mod eronat i-a fost înlăturată critica vizând momentul la care a operat transferul proprietății potrivit art. 1295 C. civ., deoarece a existat o învoială a părților cu privire la lucru și la preț, de vreme ce s-a pronunțat o hotărâre care ține loc de act autentic de vânzare-cumpărare.

În ultimul rând, a apreciat că nivelul cheltuielilor de judecată la plata cărora a fost obligată în apel este unul exagerat în raport de complexitatea cauzei și de munca prestată de avocat, motiv pentru care a criticat decizia, din perspectiva faptului că instanța de prim control judiciar nu a aplicat dispozițiile art. 274 alin. (3) C. proc. civ., care îi permiteau să diminueze onorariul de avocat.

Analizând actele dosarului, precum și decizia atacată, prin prisma motivului de recurs invocat, Înalta Curte a reținut următoarele:

În mod expres, recurenta a invocat motivul de nelegalitate prevăzut de art. 304 pct. 9 C. proc. civ., text de lege potrivit căruia hotărârea atacată va fi modificată atunci când este lipsită de temei legal ori a fost pronunțată cu încălcarea sau aplicarea greșită a legii; în concret, autoarea căii de atac a susținut că prin decizia atacată au fost încălcate dispozițiile 261 alin. (1) pct. 5 C. proc. civ., art. 720⁸ C. proc. civ., cele ale art. 1295 C. civ., precum și art. 274 alin. (3) C. proc. civ.

În ce privește pretinsa încălcare a art. 261 alin. (1) pct. 5 C. proc. civ. - critică pe care instanța supremă o încadrează din oficiu, în temeiul art. 306 alin. (3) C. proc. civ., în ipoteza prevăzută de art. 304 pct. 7 C. proc. civ. -, se cuvine subliniat că, în contra a ceea ce susține recurenta, considerentele deciziei atacate relevă că instanța de apel a răspuns argumentelor expuse de autoarea căii ordinare de atac, într-o manieră care permite exercitarea controlului judiciar; ele urmează și să fie completate de prezenta decizie, după cum va rezulta din cele ce succed.

Chestiunea de drept de a cărei dezlegare depinde soluționarea recursului constă în stabilirea momentului la care sentința civilă nr. 1038/25.11.2009 a Tribunalului Bacău a produs efectul juridic translativ al dreptului de proprietate.

Recurenta apreciază că acesta este data pronunțării hotărârii, potrivit art. 720⁸ C. proc. civ., în timp ce instanțele anterioare au considerat că dreptul de proprietate s-a transmis de la promitentă-vânzătoare (intimata) către promitentă-cumpărătoare (recurenta) la data rămânerii definitive a aceleiași sentințe.

Sușinerile recurente nu sunt fondate; ele denotă doar o gravă confuzie între caracterul executoriu pe care Codul de procedură civilă de la 1865 îl recunoaște, în art. 720⁸, hotărârilor pronunțate în primă instanță în materie comercială și momentul la care o hotărâre devine definitivă, potrivit art. 377 alin. (1) C. proc. civ.

Astfel, Înalta Curte ia act că, prin sentința civilă nr. 1038/25.11.2009, Tribunalul Bacău a admis acțiunea formulată de SC A. SA în contradictoriu cu A.N.C.P.I., a constatat intervenită între părți vânzarea-cumpărarea imobilului situat în Bacău, jud. Bacău și a obligat pârâta la plata către reclamantă a prețului convenit, de 4.375.000 euro, la cursul de 3,7482 lei/euro, plus T.V.A., hotărârea ținând loc de act autentic de vânzare-cumpărare.

Analiza dispozitivului acestei sentințe relevă că singura dispoziție cu caracter executoriu și care, în temeiul art. 720⁸ C. proc. civ., putea fi pusă în executare de îndată după pronunțare, este cea prin care A.N.C.P.I. a fost obligată la plata către SC A. SA a prețului de 4.375.000 euro, la cursul de 3,7482 lei/euro, plus T.V.A.

Celelalte măsuri adoptate, prin care s-a constatat intervenită între părți vânzarea-cumpărarea imobilului și prin care s-a stabilit că sentința va ține loc de act autentic de vânzare-cumpărare, nu au caracter executoriu, prin natura lor, deoarece ele nu pot fi puse în executare în mod silit, așa încât, în privința lor, nu pot fi evocate prevederile art. 720⁸ C. proc. civ.

În acest context, instanța supremă notează că, potrivit art. 371¹ alin. (1) și (2) și art. 371² alin. (1) C. proc. civ., pot fi executate silit obligațiile stabilite prin hotărârea unei instanțe sau printr-un alt titlu, al căror obiect constă în plata unei sume de bani, predarea unui bun ori a folosinței acestuia, desființarea unei construcții, plantații ori alte lucrări sau în luarea unei alte măsuri admise de lege; este vorba, așadar, de obligații de a da sau de a face, pentru a căror executare silită, legiuitorul a instituit o serie de mijloace specifice.

Prin urmare, constatarea intervenirii unei vânzări pe calea unei hotărâri judecătorești care ține loc de act autentic de vânzare-cumpărare nu este o dispoziție cu caracter executoriu, așa încât posibilitatea ca ea să fie executată silit încă de la data pronunțării sentinței primei instanțe - în litigiu figurând, ca parte, și un profesionist - este exclusă.

O asemenea măsură are aptitudinea de a produce de drept transferul dreptului de proprietate, dar acest efect se produce doar la data rămânerii definitive a hotărârii, în sensul art. 377 alin. (1) C. proc. civ., atunci când acesteia îi este atașată, prin efectul art. 378 C. proc. civ., puterea de lucru judecat.

În acest context, recurenta a mai susținut că momentul la care a operat transferul proprietății, potrivit art. 1295 C. civ., este cel la care părțile s-au învoit cu privire la lucru și la preț; deși, de principiu, o asemenea afirmație este corectă, în speță, transferul proprietății nu a operat la acel moment (18.12.2008, când directorul general al A.N.C.P.I. și-a dat acordul pentru cumpărarea imobilului și când, astfel, între părți s-a realizat acordul de voință), întrucât, imobilul fiind compus din clădire și teren, cerința ca actul să fie încheiat în formă autentică este cerută de lege *ad validitatem*.

Or, în lipsa unui acord notarial, numai o hotărâre judecătorească are puterea unui act autentic.

Având în vedere considerentele expuse mai sus, Înalta Curte reține că până la 25.01.2012, când sentința civilă nr. 1038/25.11.2009 pronunțată de Tribunalul Bacău a devenit definitivă, prin respingerea apelului promovat de către Curtea de Apel Pitești, calitatea de proprietar al imobilului a revenit intimitei, care era astfel îndreptățită să culeagă fructele civile.

Ultima critică a recurente vizează nivelul cheltuielilor de judecată la plata cărora a fost obligată în apel, pe care aceasta l-a apreciat ca fiind exagerat în raport de complexitatea cauzei și de munca prestată de avocat.

Evocarea posibilității instanței de prim control judiciar de a proceda la reducerea onorariului de avocat nu are aptitudinea de a releva o veritabilă încălcare a textului legal care îi conferea, într-adevăr, o asemenea atribuție (art. 274 alin. 3 C. proc. civ.), cu atât mai mult cu cât autoarea căii de atac nici nu a sesizat curtea de apel cu o cerere în acest sens, ci una de eventuală temeinicie, fiind

adus în discuție cuantumul pretins exagerat al onorariului, aspect ce nu poate forma însă obiect al examinării Înaltei Curți, a cărei analiză este limitată, de însuși conținutul introductiv al art. 304 C. proc. civ., doar criticilor de nelegalitate, nu și celor de netemeinicie.

În considerarea argumentelor expuse mai sus, decizia atacată este una legală, motivul de recurs invocat nejustificând modificarea sa, așa încât, în baza art. 312 alin. (1) C. proc. civ., Înalta Curte a respins recursul ca nefondat.

Fiind stabilită, așadar, culpa procesuală a recurenteii în promovarea căii extraordinare de atac, aceasta urmează ca, în temeiul art. 274 alin. (1), raportat la art. 298, cu aplicarea art. 316 C. proc. civ., să fie obligată la plata către intimată a cheltuielilor de judecată, în cuantum de 10.961,6 lei, reprezentând onorariu de avocat.

91. Contestație la titlu. Condiții și efecte

C. proc. civ. din 1865, art. 399 alin. (1)

Din interpretarea dispozițiilor art. 399 alin. (1) C. proc. civ. reiese că părților sau terților interesați li se dă posibilitatea de a cere să se lămurească înțelesul, întinderea și aplicarea dispozitivului hotărârii ce se execută ori să atace actele de executare nelegale.

Contestația la titlu poate fi primită în cazul în care dispozitivul hotărârii nu este clar sau este echivoc, dar în limitele motivelor cuprinse în hotărâre, fără a se modifica situația lămurită definitiv, cu putere de lucru judecat, prin acest mijloc procedural neputând fi invocate motive referitoare la chestiuni de fond, care să pună în discuție în fața instanței de executare legalitatea și temeinicia titlului executoriu, deoarece, prin aceasta, s-ar aduce atingere puterii de lucru judecat.

Prin urmare, nu poate fi primită contestația la titlu în cazul în care prin aceasta se urmărește, de fapt, o încercare de modificare a drepturilor părților, drepturi deja stabilite și recunoscute prin titlul executoriu.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 355 din 4 februarie 2015

Prin cererea formulată la 9.05.2012 contestatorul A. a solicitat, în contradictoriu cu intimații B., C., D., Primăria Municipiului București, SC E. SA, F., G., H., I., J., ca prin hotărârea ce se va pronunța să se lămurească întinderea titlului executoriu reprezentat de sentința civilă nr. 1209/3.07.2008 a Tribunalului București, Secția a IV-a civilă, pronunțată în dosarul nr. x/3/2008.

Prin sentința civilă nr. 189 din 28.10.2013, Tribunalul București, Secția a IV-a civilă, a respins ca nefondată contestația la titlu pentru argumentele care urmează:

Prin sentința civilă nr. 1209 din 3.07.2008 a Tribunalului București, Secția a IV-a civilă, definitivă și irevocabilă, pronunțată în dosarul nr. x/3/2008, a fost admisă cererea principală modificată, au fost admise cererile de intervenție principale modificate formulate de intervenienții A. și C., a fost constată nulitatea absolută a contractelor de vânzare-cumpărare nr. 4778/23860/20.08.1997, încheiat între pârâta Primăria Municipiului București și G. pentru apartamentul nr. 2 situat în imobilul din București, str. H.C. nr. 38, et.2, sector 1, precum și contractul nr. 5837/28053/11.03.1999 încheiat de pârâții F. și I. pentru apartamentul situat la parterul și etajul 1 din același imobil.

Prin aceeași sentință, pârâții G., H., F. și I. au fost obligați să lase în deplină proprietate și liniștită posesie reclamantului și intervenienților apartamentul nr. 2 situat la etajul 1 al imobilului din București str. H.C. nr. 38, sector 1, respectiv apartamentul situat la parterul și etajul aceluiași imobil, în compunerea și întinderea menționată în contractele de vânzare-cumpărare a căror nulitate a fost contestată.

Din cererea principală, astfel cum aceasta a fost modificată pe parcurs, precum și din cuprinsul cererilor de intervenție principală formulate în dosarul în care s-a pronunțat sentința anterior menționată rezultă că reclamanții și intervenienții au formulat, în principal, o acțiune în declararea nulității absolute a celor două contracte de vânzare-cumpărare încheiate în temeiul Legii nr. 112/1995, iar, în subsidiar, s-a formulat și acțiunea în revendicare.

Cât privește acțiunea în revendicare, Tribunalul a constatat că aceasta a vizat numai cele două apartamente înstrăinate în temeiul Legii nr. 112/1995. Primăria Municipiului București a avut calitatea de parte în acea cauză numai pe considerentul că a avut calitatea de vânzător în contractele a căror nulitate s-a solicitat a se constata, nu și în calitatea sa de posesor al terenului cu destinația de curte.

Cu alte cuvinte, în revendicare, Primăria Municipiului București nu a fost parte, acesta fiind de altfel motivul pentru care cei obligați la restituire au fost numai persoanele fizice, nu și persoana juridică pârâtă.

Faptul că în considerentele hotărârii - titlu executoriu - a cărui lămurire se solicită, s-a consemnat admiterea acțiunii în privința constatării nulității celor două contracte de vânzare-cumpărare, cât și în privința capătului de cerere privind revendicarea, conduce la aceeași concluzie, în sensul că în acțiunea în revendicare calitatea de pârâți au avut-o numai persoanele fizice.

În plus, tribunalul a constatat că în considerentele hotărârii - titlu executoriu, singurele referiri la terenul în suprafață de 309,76 mp sunt făcute la începutul acestora, unde se precizează ce au dobândit autorii reclamanților și intervenienților prin contractul de vânzare-cumpărare nr. 2703/1938.

Prin urmare, tribunalul a constatat, pe de o parte, faptul că cererea de chemare în judecată și cererile de intervenție din cauza soluționată prin sentința civilă anterior menționată nu au avut drept obiect derivat terenul cu destinația de curte, iar, pe de altă parte, și de ar fi fost altfel, este cert că instanța nu a soluționat o acțiune în revendicare cu privire la imobilul teren și nici o acțiune în revendicare în care calitatea de pârât să o aibă Primăria Municipiului București.

Au fost înlăturate, astfel, susținerile contestatorului potrivit cu care, deși în considerente s-ar fi menționat admiterea acțiunii în revendicare cu toți pârâții, instanța ar fi omisă să îi oblige pe unul dintre ei la predarea terenului de 309,67 mp.

De altfel, tribunalul a mai arătat că și reală de ar fi fost omisiunea (deși ea nu este reală), calea prin care se putea obține completarea dispozitivului hotărârii era fie procedura reglementată de dispozițiile art. 281² C. proc. civ., fie exercitarea căii de atac a apelului.

Împotriva acestei sentințe a declarat apel contestatorul A., care a fost respins ca nefondat prin decizia civilă nr. 312 A din 20 august 2014 pronunțată de Curtea de Apel București, Secția a III-a civilă și pentru cauze cu minori și de familie.

Instanța de apel a reținut, așa cum corect a statuat și prima instanță, că prin sentința civilă a cărei lămurire se solicită pe calea prezentei contestații la executare, instanța de fond a rezolvat irevocabil cererea principală a contestatorului și intervențiile principale în sensul admiterii acestora și al constatării nulității absolute a contractelor de vânzare-cumpărare încheiate de Municipiul București cu pârâții G. și K. și I.

Raportându-se la obiectul acțiunii precizate: constatarea nulității actelor de vânzare și revendicare, în mod corect tribunalul a interpretat că obiectul acesteia se limitează la analiza motivelor de nulitate invocate de apelantul contestator, cât și la revendicarea apartamentelor, în configurația descrisă în actele juridice a căror nulitate s-a pretins. Primăria a fost atrasă în proces în calitate de parte contractantă, iar nu în calitate de posesor al terenului pretins abia pe calea prezentei contestații la titlu. Cererea de desființare retroactivă a fost fundamentată de reclamant pe lipsa titlului valabil constituit de stat asupra apartamentelor și pe reaua-credință a părților contractante și, în aceste condiții, a pretins revendicarea acestora de la cei care le dețin.

Or, în mod corect, pe calea prezentei proceduri judiciare instanța de fond nu mai putea reanaliza fondul litigiului, chiar dacă apelantul face referire la probele acolo administrate (expertiza

judiciară).

Mai mult, curtea de apel a arătat că apelantul contestator a avut la dispoziție două cicluri procesuale în care putea valorifica o asemenea critică (în ipoteza în care afirmă că cererea sa inițială a avut un asemenea obiect-revendicarea și a suprafeței de 309,76 mp teren-curte, în contradictoriu cu municipalitatea).

În aceste condiții, având în vedere dispozițiile art. 399 - 400 C. proc. civ., instanța de apel a reținut că, în mod corect, prima instanță a statuat că titlul executoriu nu conține dispoziții a căror lămurire se impune și care, prin contradictorialitatea lor, ar impieta asupra executării silite înseși (executare care a și fost finalizată), astfel că, în condițiile art. 296 C. proc. civ., se apreciază că apelul este nefondat.

Decizia curții de apel a fost atacată cu recurs de către reclamantul A., care a formulat critici pe care le-a încadrat în dispozițiile art. 304 pct. 9 C. proc. civ., susținând următoarele:

Instanța de apel, ca și cea de fond nu au avut în vedere, la soluționarea prezentei contestații la executare, faptul că prin cererea de chemare în judecată și prin cererea precizatoare depusă la termenul de la 30.06.2003 a solicitat instanței obligarea pârâtului Municipiul București de a lăsa în deplină proprietate și posesie terenul în suprafață de 309,76 mp situat în București, Str. H.C. nr. 38, sector 1. Raportul de expertiză efectuat în fața instanței de fond a confirmat că suprafața totală a terenului este de 309,76 mp reprezentând 148,63 mp teren de sub construcție, iar 160,44 mp teren liber de construcții.

Recursul a fost respins ca nefondat, pentru următoarele considerente:

Potrivit art. 399 alin. (1) C. proc. civ., „Împotriva executării silite, precum și împotriva oricărui act de executare se poate face contestație de către cei interesați sau vătămați prin executare. De asemenea, dacă nu s-a utilizat procedura prevăzută de art. 281¹, se poate face contestație și în cazul în care sunt necesare lămuriri cu privire la înțelesul, întinderea sau aplicarea titlului executoriu (...)”.

Din interpretarea acestor dispoziții reiese că părților sau terților interesați li se dă posibilitatea de a cere să se lămurească înțelesul, întinderea și aplicarea dispozitivului hotărârii ce se execută ori să atace actele de executare nelegale.

Prin acest mijloc procedural, însă, nu pot fi invocate motive referitoare la chestiuni de fond, care să pună în discuție, în fața instanței de executare, legalitatea și temeinicia titlului executoriu, deoarece, prin aceasta, s-ar aduce atingere puterii de lucru judecat. Deci, câtă vreme s-a pronunțat o hotărâre definitivă și irevocabilă, considerentele avute în vedere de instanță la pronunțarea ei nu mai pot fi cenzurate pe calea contestației la executare, prin antamarea, din nou, a problemelor de fond, care nu pot fi cercetate decât cu ocazia constituirii titlului sau, eventual, în căile de atac. Contestația la executare reprezintă deci o acțiune prin care părțile și cei interesați pot cere lămurirea titlului sau pot invoca incidente în legătură cu urmărirea însăși, fără ca prin intermediul acestei cereri instanța să poată reanaliza fondul pricinii, rezolvat pe calea titlului a cărui executare este în derulare sau să procedeze, eventual, la constituirea unui alt titlu, prin soluționarea raporturilor litigioase, chiar între părțile implicate în executare.

Astfel, contestația la executare poate fi primită în cazul în care dispozitivul hotărârii nu este clar sau este echivoc, dar în limitele motivelor cuprinse în hotărâre, fără a se modifica situația lămurită definitiv, cu putere de lucru judecat.

În speță, solicitarea recurentului adresată instanței investite cu soluționarea unei contestații la titlu ca, pe baza probelor administrate, să oblige Primăria București la restituirea suprafeței de teren de 309,76 mp reprezentând curtea interioară a casei presupune repunerea în discuție a fondului litigiului, fiind incompatibilă cu natura procedurii alese.

În mod corect instanța de apel a sesizat faptul că recurentul contestator a avut la dispoziție două cicluri procesuale în care putea valorifica o asemenea critică (în ipoteza în care afirmă că cererea sa inițială a avut un asemenea obiect - revendicarea și a suprafeței de 309,76 mp teren - curte, în contradictoriu cu municipalitatea).

Prin urmare, prin invocarea aspectelor pe care se întemeiază contestația la titlu se urmărește de fapt o încercare de modificare a drepturilor părților, drepturi deja stabilite și recunoscute prin titlul executoriu reprezentat de sentința civilă nr. 1209 din 03.07.2008 pronunțată de Tribunalul București, Secția a IV-a civilă.

Pentru motivele arătate, în raport de dispozițiile art. 312 C. proc. civ., s-a respins recursul declarat de reclamantul A., ca nefondat.

92. Contestație la executare. Cerere de angajare a răspunderii executorului judecătoresc. Condiții și efecte

Legea nr. 188/2000, art. 45

C. proc. civ. din 1865, art. 167 alin. (1), art. 372, art. 373¹, art. 373⁴, art. 411 alin. (3), art. 500

Potrivit art. 500 alin. (3) C. proc. civ., executorul are obligația de a cere biroului de carte funciara să-i comunice drepturile reale și alte sarcini care grevează imobilul urmărit.

În cazul în care executorul judecătoresc și-a îndeplinit obligația de a solicita și verifica sarcinile și drepturile reale ce grevează imobilul urmărit, din extrasul de carte funciara rezultând că nu sunt consemnate drepturi ori sarcini în favoarea altui creditor decât a celui care a solicitat executarea silită, nu poate fi angajată răspunderea acestuia dacă un alt creditor nu și-a înscris dreptul de ipotecă până la momentul finalizării executării silită, chiar dacă acest drept era anterior titlului executoriu în baza căruia imobilul a fost executat silit.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 784 din 11 martie 2015

Prin decizia nr. 703/A din 21 noiembrie 2014, pronunțată de Curtea de Apel Târgu Mureș, Secția I civilă, a fost admis apelul declarat de A. SA, prin lichidator Fondul de Garantare a Depozitelor în Sistemul Bancar, împotriva sentinței civile nr. 1130 din 29 aprilie 2013 a Tribunalului Mureș, a fost schimbată hotărârea atacată în sensul respingerii excepției prescripției și respingerii acțiunii reclamantei A. SA, prin lichidator, împotriva pârâtului BEJ B.

Pentru a pronunța această decizie, instanța de apel a reținut următoarele:

La data de 18 decembrie 2003 reclamanta a formulat o contestație împotriva actelor de executare silită efectuate de BEJ B. în dosarul execuțional nr. 49 din 27 februarie 2003, la cererea creditoarei SC C. SA Moeciuc de Jos împotriva debitoarei SC D. SA Brașov.

La data de 5 aprilie 2012 reclamanta și-a precizat cererea, solicitând instanței angajarea răspunderii civile delictuale a BEJ B. și, în temeiul art. 45 din Legea nr. 188/2000 și art. 55 din Statutul UNEJ și art. 1357 C. civ., obligarea pârâtului la repararea prejudiciului cauzat băncii, estimat la 122.968,55 euro, echivalentul sumei de 538.355,20 lei.

S-a invocat de către reclamantă faptul că pârâtul nu a respectat prevederile art. 500 C. proc. civ. în sensul că nu a cerut biroului de carte funciara să-i comunice drepturile reale și alte sarcini care grevează imobilul și nu a înștiințat titularii acestor drepturi despre executare, nefiind citați la termenele stabilite pentru vânzarea imobilului. Dacă executorul judecătoresc ar fi respectat aceste dispoziții ar fi observat că, la data de 9 septembrie 2003, înaintea ultimei licitații, a fost notată somația de plată nr. 25 din 8 septembrie 2003 emisă de executorul bancar E. S-a mai invocat și subevaluarea imobilului, nefiind efectuată o expertiză tehnică în cauză; publicația de vânzare pentru data de 31 martie 2003 s-a făcut la o altă adresă a debitoarei, acesta fiind lipsit astfel de dreptul la apărare, precum și faptul că, contractul de cesiune în baza căruia s-a realizat executarea silită nu ar reprezenta un titlu executoriu în raport de dispozițiile art. 376 C. proc. civ.

Prin sentința civilă nr. 1130 din 29 aprilie 2013, Tribunalul Mureș, după declinarea cauzei de

la Judecătoria Sighișoara, a admis excepția prescripției dreptului material la acțiune și, în consecință, a respins acțiunea reclamantei, sentință menținută prin decizia civilă nr. 38/A din 8 octombrie 2013 a Curții de Apel Târgu Mureș.

Decizia din apel a fost atacată cu recurs, iar, prin decizia nr. 1876 din 27 mai 2014, Înalta Curte de Casație și Justiție a admis recursul, a casat decizia și a trimis cauza spre rejudecare instanței de apel, constatând că dreptul la acțiune al reclamantei pentru repararea pagubelor cauzate prin nerespectarea dispozițiilor legale în cadrul executării silite curge de la data soluționării contestației în anulare, în cazul de față, contestație nesoluționată până la acel moment.

După casare, instanța de apel a reținut că apelul este fondat, dar numai în ceea ce privește modul de soluționare a excepției, reținând că în cauză nu sunt incidente prevederile art. 45 din Legea nr. 188/2000 prin raportare la normele de procedură civilă care reglementează executarea silită.

S-a reținut că cererea de executare silită a fost înregistrată la data de 27 februarie 2003 și la data de 10 martie 2003 a fost emis primul extras de carte funciară a imobilului supus executării silite, extras din care rezultă că la foaia C de proprietate nu sunt consemnate drepturi sau sarcini în favoarea altui creditor decât a celui care a solicitat executarea silită.

La data de 2 aprilie 2003 este emis un nou extras de carte funciară în care este notat dreptul de ipotecă, dar și două somații, prima a SC C. SRL Brașov, iar cea de-a doua a Administrației Finanțelor Publice.

Abia în luna septembrie 2003 reclamanta notează în cartea funciară doar somația emisă în dosarul execuțional deschis de executorul bancar, nu și dreptul real de ipotecă pe care îl avea constituit încă din anul 2001.

Curtea de apel a reținut că este nefondată susținerea reclamantei în sensul că executorul judecătoresc nu și-a îndeplinit obligația de a cere un extras de carte funciară înainte de începerea executării silite, în speță fiind incidente dispozițiile art. 373⁴ C. proc. civ. care reglementează concursul de executări silite, potrivit căroră, când privitor la același imobil se efectuează mai multe executări silite, persoana interesată se adresează instanței de executare pentru reunirea procedurilor într-o singură executare, la executorul mai întâi sesizat, procedură de care, însă, reclamanta nu a uzitat.

Referitor la nerespectarea procedurii de citare a debitoarei supuse executării silite, instanța de apel a reținut că doar o singură publicație de vânzare nu a fost îndeplinită la sediul acesteia, restul publicațiilor ulterioare fiind realizate la acest sediu.

Referitor la subevaluarea imobilului și neefectuarea unei expertize tehnice în acest sens, s-a reținut că au fost respectate dispozițiile art. 411 C. proc. civ., valoarea imobilului nefiind contestată de către debitor, astfel încât nu se impunea efectuarea unei expertize.

Au fost înlăturate și susținerile cu privire la inexistența unui titlu executoriu în baza căruia să pornească executarea silită, reținându-se că SC C. SA i s-a încuviințat această executare prin încheierea instanței de judecată din data de 3 martie 2003, instanță care a verificat în prealabil înscrisurile invocate în acest sens.

Curtea de apel a mai reținut și că prin sentința civilă nr. 1408 din 29 iunie 2012 a Judecătoriei Sighișoara toate criticile privind nerespectarea procedurii de executare silită au fost respinse, demersurile ulterioare ale reclamantei vizând doar încercarea de a recupera prejudiciul cauzat prin nerespectarea obligațiilor propriilor funcționari ai acesteia.

Împotriva deciziei din apel, precum și împotriva încheierii din 14 noiembrie 2014 a formulat recurs reclamanta, solicitând admiterea recursului, casarea încheierii din 14 noiembrie 2014, casarea parțială a deciziei din apel și trimiterea cauzei spre rejudecare altei instanțe de judecată de același grad; în subsidiar, s-a solicitat modificarea parțială a deciziei în sensul admiterii acțiunii astfel cum a fost formulată.

Motivele de recurs invocate sunt, în esență, următoarele:

1. Respingerea probei cu expertiză prin care să se stabilească quantumul despăgubirilor solicitate, motiv de recurs încadrat de către recurentă la art. 304 pct. 5 și 9 C. proc. civ. cu aplicarea

art. 312 alin. (3) C. proc. civ.

Recurenta critică respingerea probei de către instanța de apel, arătând că valoarea prejudiciului solicitat putea fi stabilită doar în urma efectuării unei expertize contabile, iar în lipsa unei astfel de probe hotărârea judecătorească este fundamentată arbitrar.

Respingerea probei cu expertiză este apreciată de către recurentă ca fiind o antepronunțare a completului de judecată, considerând că au fost încălcate dispozițiile imperative ale art. 295 C. proc. civ., cât și prevederile art. 292 alin. (2) teza II C. proc. civ.

2. Hotărârea atacată este lipsită de temei legal ori a fost dată cu încălcarea sau greșita aplicare a legii - art. 304 pct. 9 C. proc. civ.

Astfel, recurenta consideră că acțiunea formulată are drept temei art. 45 din Legea nr. 188/2000 și art. 998 și urm. C. civ. 1864.

Recurenta critică faptul că instanța de apel a reținut în mod greșit că executorul judecătoresc și-a îndeplinit obligația legală de a solicita extras de carte funciară pentru imobilul urmărit.

De asemenea, circumscris aceluiași motiv de recurs prevăzut de art. 304 pct. 9 C. proc. civ., recurenta a invocat reținerea greșită de către instanța de apel a incidenței în cauză a prevederilor art. 373⁴ C. proc. civ. care reglementează concursul de urmăriri silit.

Astfel, recurenta consideră că nu se află în culpă pentru faptul că nu a cerut conexarea dosarelor de executare întrucât nu avea cunoștință de dosarul instrumentat de către pârât, considerând că prin înregistrarea în C.F. la data de 9 septembrie 2003 a somației de plată nr. 25 din 8 septembrie 2003 a fost suficient de diligent, fiind culpa pârâtului că nu a solicitat un alt extras de C.F. anterior afișării publicațiilor de vânzare și că astfel ar fi văzut că mai exista un creditor înregistrat.

Recurenta consideră că executorul judecătoresc era obligat ca înaintea emiterii fiecărei publicații de vânzare să solicite câte un extras de carte funciară, obligație pe care acesta nu și-a îndeplinit-o.

De asemenea, se critică greșita interpretare a dispozițiilor art. 411 C. proc. civ. în sensul că executorul trebuia să facă evaluarea „cu acordul părților”, și nu doar cu acordul debitorului.

Referitor la titlul executoriu în baza căruia a fost pornită executarea silită recurenta consideră că nu îi este opozabilă sentința judecătorească prin care a fost încuviințată executarea silită și care a confirmat astfel validitatea titlului executoriu.

Prin întâmpinarea depusă, intimatul a solicitat respingerea recursului ca nefondat.

Analizând actele și lucrările dosarului, motivele de recurs invocate, Înalta Curte a constatat că recursul este nefondat pentru următoarele considerente.

Referitor la primul motiv de recurs prin care recurenta critică respingerea probei cu expertiză judiciară, măsură realizată cu neîndeplinirea și neobservarea de către instanța de apel a obligațiilor ce-i revin în ceea ce privește administrarea probatoriului și formele legale de procedură, respectiv încălcarea art. 295 C. proc. civ. și a art. 292 alin. (2) teza a II-a C. proc. civ., motiv circumscris dispozițiilor art. 304 pct. 5 și 9 C. proc. civ., Înalta Curte constată că aceste critici nu pot fi reținute.

În primul rând, critica nu poate fi încadrată în motivul de nelegalitate prevăzut la art. 304 pct. 5 C. proc. civ. potrivit căruia prin hotărârea dată, instanța a încălcat formele de procedură prevăzute sub sancțiunea nulității de art. 105 alin. (2) C. proc. civ., nefiind vorba despre încălcarea unei norme procedurale imperative legată de încuviințarea probelor, astfel cum susține recurenta.

Critica nu poate fi încadrată nici motivului de nelegalitate prevăzut de art. 304 pct. 9 C. proc. civ. care se referă la o hotărâre pronunțată în lipsa unui temei legal ori dată cu încălcarea sau aplicarea greșită a legii.

Potrivit art. 167 alin. (1) C. proc. civ., dovezile se pot încuviința numai dacă instanța socotește că ele pot să aducă dezlegarea pricinii, administrarea probelor fiind lăsată la aprecierea judecătorului care le poate încuviința, dacă le consideră utile și pertinente ori le poate respinge, această ultimă situație regăsindu-se în speță, instanța de apel motivând respingerea probei în mod corect și cu respectarea dispozițiilor legale (încheierea din 14 noiembrie 2014).

Nici cel de-al doilea motiv de recurs întemeiat pe dispozițiile art. 304 pct. 9 C. proc. civ. nu poate fi reținut.

Astfel, chiar dacă recurenta și-a întemeiat cererea pe dispozițiile art. 45 din Legea nr. 188/2000 prin raportare la normele de procedură civilă care reglementează executarea silită, instanța nu este ținută de calificarea juridică dată de către parte, având obligația de a califica corect raportul juridic dedus judecării.

Instanța de apel a reținut în mod corect că în cauză sunt incidente prevederile art. 373⁴ C. proc. civ. care reglementează concursul de urmăriri silite, dispoziții care stabilesc în sarcina persoanei interesate, în speță recurenta, ca în situația în care cu privire la același imobil se efectuează mai multe executări silite, să se adreseze instanței de executare pentru reunirea procedurilor într-o singură executare, la executorul mai întâi sesizat.

Această obligație nu este stabilită în sarcina executorului judecătoresc astfel cum nu există nicio dispoziție legală care să impună acestuia termenul în care este obligat să solicite extras de carte funciară pentru a verifica eventualele sarcini ce grevează imobilul, ori intervalele de timp în care executorul trebuie să se adreseze biroului de carte funciară cu o nouă cerere.

Potrivit art. 500 alin. (3) C. proc. civ., executorul are obligația de a cere biroului de carte funciară să-i comunice drepturile reale și alte sarcini care grevează imobilul urmărit, obligație pe care intimata din prezenta cauză și-a îndeplinit-o.

Astfel, la data de 10 martie 2003 a fost emis primul extras de carte funciară a imobilului supus executării silite, din cuprinsul căruia rezultă că nu sunt consemnate drepturi ori sarcini în favoarea altui creditor decât a celui care a solicitat executarea silită.

Executorul judecătoresc obține un nou extras de carte funciară la data de 2 aprilie 2003 în care este notat, dreptul de ipotecă, dar și două somații, prima a SC C. SRL Brașov, iar cea de-a doua a Administrației Finanțelor Publice.

Recurenta abia în luna septembrie 2003 își notează în cartea funciară somația emisă în dosarul execuțional deschis de către executorul bancar, fără însă a-și nota și dreptul real de ipotecă pe care îl avea constituit încă din anul 2001.

Înalta Curte reține că în mod corect instanța de apel a constatat că nu există nicio culpă a intimatei care și-a îndeplinit obligația de a solicita și verifica sarcinile și drepturile reale ce grevează imobilul urmărit, fiind culpa exclusivă a recurteii care nu și-a înscris dreptul de ipotecă până la momentul finalizării executării silite, chiar dacă acest drept era anterior titlului executoriu în baza căruia imobilul a fost executat silit.

Nu poate fi reținută nici critica referitoare la neefectuarea de către executorul judecătoresc a unei expertize imobiliare pentru stabilirea prețului imobilului supus executării silite, atâta vreme cât dispozițiile art. 500 alin. (2) C. proc. civ. lasă la aprecierea executorului judecătoresc efectuarea unei asemenea expertize, cu atât mai mult cu cât a existat acordul părților din dosarul execuțional cu privire la valoarea imobilului, fiind astfel respectate dispozițiile art. 411 alin. (3) C. proc. civ., astfel că nu se impunea efectuarea unei expertize prețuitoare.

O altă critică a recurteii se referă la titlul executoriu deținut de către SC C. SRL în baza căruia imobilul a fost executat silit, contestându-se valabilitatea acestuia, critică neîntemeiată având în vedere că acest titlu a dobândit caracter executoriu în condițiile art. 372 C. proc. civ. și ale art. 373¹ C. proc. civ., respectiv în baza unei încheieri pronunțată de către o instanță de judecată, încheiere în baza căreia executorul judecătoresc poate proceda la executarea silită și care nu poate fi atacată decât în condițiile prevăzute de lege.

Având în vedere cele reținute mai sus, în temeiul art. 312 alin. (1) C. proc. civ., Înalta Curte a respins recursul ca nefondat.

VII. Conflictul de legi în timp

93. Executare silită. Conflict intertemporal de legi.

Legea nr. 76/2012, art. 3

NCPC, art. 24, art. 622

C.proc.civ. din 1865, art. 373, art. 453, art. 460

Pentru rezolvarea conflictului de legi în cazul schimbării reglementărilor în materia executării silite, legiuitorul nu are în vedere data la care titlul a cărui executare se urmărește a devenit sau putea deveni executoriu, ci data la care creditorul a sesizat organul de executare, conform art. 622 al. (2) NCPC.

Prin urmare, cum cererea de executare silită a fost depusă la biroul executorului judecătoresc înainte de intrarea în vigoare a noului Cod de procedură civilă, având în vedere principiul neretroactivității legii civile, precum și prevederile art. 3 alin. (1) din Legea nr. 76/2012 (legea de punere în aplicare a noului cod) și ale art. 24 teza ultimă NCPC, procedurii execuționale îi sunt aplicabile dispozițiile vechiului Cod de procedură civilă.

Secția I civilă, decizia nr. 475 din 17 februarie 2015

Prin cererea înregistrată la Judecătoria Fălticeni la 15.11.2013, creditoarea S.C. A. SA a solicitat în contradictoriu cu debitorul B. și cu terțul poprit comuna Drăgușeni, validarea popririi până la concurența sumei de 55.007,56 lei, compusă din 49.670,78 lei reprezentând debit restant și 5.336,78 lei reprezentând cheltuieli de executare plus dobânzi, în baza titlului executoriu reprezentat de biletul la ordin emis la data de 3.09.2008, scadent la data de 2.07.2010.

În motivarea cererii, întemeiate în drept pe dispozițiile art. 789 C.proc.civ., creditoarea a susținut că de la data de 16.08.2003, când a fost comunicată comunei Drăgușeni adresa de înființare a popririi, terțul poprit nu și-a îndeplinit obligațiile ce-i reveneau în vederea efectuării popririi.

Judecătoria Fălticeni, prin sentința civilă nr. 162 din 23 ianuarie 2014, a admis excepția necompetenței sale teritoriale, invocate din oficiu și a declinat competența de soluționare a pricinii în favoarea Judecătoriei Iași.

Pentru a pronunța această hotărâre, Judecătoria Fălticeni a reținut că în speță sunt incidente dispozițiile art. 650 alin. (1) C.proc.civ. și având în vedere că poprirea a fost înființată la 13.08.2013 în dosarul de executare nr. x/2003, a constatat că instanța de executare este judecătoria în circumscripția căreia se află biroul executorului judecătoresc care face executarea, în speță Judecătoria Iași.

Judecătoria Iași, Secția civilă, prin sentința nr. 5991 din 24.04.2014, a admis excepția necompetenței teritoriale, invocată din oficiu, și a declinat competența în favoarea Judecătoriei Pașcani.

Prin considerentele acestei sentințe, Judecătoria Iași a reținut că, în speță, competența ar fi trebuit declinată în favoarea Judecătoriei Pașcani, care este instanța de executare ce trebuia sesizată conform art. 789 alin. (1) C.proc.civ. pentru validarea popririi, având în vedere că aceasta a încuviințat executarea silită, prin încheierea din Camera de consiliu din 5.03.2013.

Judecătoria Pașcani, prin sentința civilă nr. 250 din 22.01.2015, a admis excepția necompetenței teritoriale invocată de debitorul B. și a declinat în favoarea Judecătoriei Fălticeni competența de soluționare a cererii de validare a popririi.

Constatând intervenit conflictul negativ de competență, Judecătoria Pașcani a înaintat cauza la Înalta Curte de Casație și Justiție în vederea pronunțării regulatorului de competență și a suspendat judecata până la soluționarea conflictului.

Pentru a pronunța această hotărâre, Judecătoria Pașcani a reținut că cererea de executare silită a fost adresată de creditoarea S.C. A. SA Biroului Executorului Judecătoresc la 15.01.2013,

înainte de intrarea în vigoare a noului Cod de procedură civilă, astfel că sunt aplicabile dispozițiile art. 453 alin. (1) din vechiul Cod de procedură civilă, coroborate cu cele ale art. 373 alin. (2), care prevăd o competență alternativă a executorului de la domiciliul debitorului sau sediul terțului poprit, alegerea instanței aparținând creditoarei, care a sesizat Judecătoria Fălticeni.

Investită cu soluționarea conflictului negativ de competență, Înalta Curte a constatat că, în speță, competența soluționării cererii de validare a popririi revine Judecătoriei Fălticeni, pentru considerentele ce succed:

Având în vedere principiul neretroactivității legii civile, potrivit căreia legea civilă se aplică numai situațiilor ivite după adoptarea sa, iar nu și situațiilor trecute, precum și dispozițiile art. 3 alin. (1) din Legea nr. 76/2012 (legea de punere în aplicare a noului cod), cu modificările ulterioare, Curtea reține că dispozițiile noului Cod de procedură civilă se aplică doar executărilor silite începute după intrarea în vigoare a noii reglementări.

Potrivit art. 622 alin. (2) NCPC „executarea silită începe odată cu sesizarea organului de executare”.

De asemenea, art. 24 teza ultimă NCPC prevede că „legea nouă se aplică numai executărilor silite începute după intrarea acesteia în vigoare. Executările silite începute sub legea veche rămân supuse acelei legi”.

Pentru rezolvarea conflictului de legi în cazul schimbării reglementărilor în materia executării silite, legiuitorul nu are în vedere data la care titlul a cărui executare se urmărește a devenit sau putea deveni executoriu, ci data la care creditorul a sesizat organul de executare, conform art. 622 alin. (2) NCPC.

În speță, dosarul execuțional nr. x/2013 s-a format în baza cererii de executare silită formulată de S.C. A. SA la data de 15.01.2013.

Prin urmare, în cauză sunt incidente dispozițiile vechiului Cod de procedură civilă, respectiv dispozițiile art. 460, potrivit cărora validarea popririi este de competența instanței de executare, astfel cum este definită de art. 373 alin. (2) C.proc.civ., respectiv a judecătoriei în circumscripția căreia se va face executarea, în afara cazurilor în care legea dispune altfel.

Or, în situația executării silite prin poprire, instanța în raza căreia are loc executarea este instanța de la sediul terțului poprit, în speță Judecătoria Fălticeni.

Potrivit dispozițiilor art. 453 alin. (1) C.proc.civ., care instituie o normă alternativă de competență „poprirea se înființează la cererea creditorului de executorul judecătoresc de la domiciliul sau sediul debitorului, ori de la domiciliul sau sediul terțului poprit”, ceea ce înseamnă că opțiunea alegerii instanței competente aparține creditorului, în speță acesta sesizând Judecătoria Fălticeni, în a cărei circumscripție teritorială își are sediul terțul poprit Comuna Drăgușeni.

Prin urmare, nu prezintă relevanță în speță împrejurarea că sediul Biroului Executorului Judecătoresc se situează în raza de competență a Judecătoriei Iași, în condițiile în care creditoarea SC A. SA a înțeles să sesizeze instanța de la sediul terțului poprit ca instanță unde urmează să se facă executarea și nu pe cea de la domiciliul debitorului.

Pe aceste considerente, Curtea, în temeiul art. 22 alin. (3) C.proc.civ., a stabilit competența soluționării cererii de validare a popririi în favoarea Judecătoriei Fălticeni.

DREPT PENAL**Partea generală****I. Legea penală și limitele ei de aplicare****1. Art. 6 din Legea nr. 241/2005. Decizia Curții Constituționale nr. 363 din 7 mai 2015. Dezincriminare. Achitare****Legea nr. 241/2005, art. 6****Decizia Curții Constituționale nr. 363 din 7 mai 2015****C. proc. pen., art. 16 alin. (1) lit. b) teza I, art. 396 alin. (5)**

Constatarea neconstituționalității normei de incriminare prevăzute în art. 6 din Legea nr. 241/2005, prin Decizia Curții Constituționale nr. 363 din 7 mai 2015, publicată în M. Of. nr. 495 din 6 iulie 2015, are ca efect dezincriminarea faptei prevăzute în art. 6 din Legea nr. 241/2005, cu consecința pronunțării soluției de achitare, conform art. 16 alin. (1) lit. b) teza I și art. 396 alin. (5) C. proc. pen.

I.C.C.J., Secția penală, decizia nr. 330/A din 29 septembrie 2015

Prin sentința nr. 52/F din 20 martie 2015 a Curții de Apel București, Secția a II-a penală, în baza art. 6 din Legea nr. 241/2005, cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. anterior, art. 396 alin. (10) C. proc. pen. și art. 74 alin. (1) lit. a) și b) raportat la art. 76 alin. (1) lit. e) C. pen. anterior, a fost condamnată inculpata A. la pedeapsa amenzii penale în cuantum de 30.000 lei, pentru săvârșirea infracțiunii de reținere și nevărsare, cu intenție, în cel mult 30 de zile de la scadență, a sumelor reprezentând impozite sau contribuții cu reținere la sursă, în formă continuată, iar în baza art. 81 și art. 82 alin. (2) C. pen. anterior, a fost suspendă condiționat executarea pedepsei pe o durată de 1 an, ce reprezintă termen de încercare, atrăgându-se atenția inculpatei asupra dispozițiilor art. 83 și art. 84 C. pen. anterior, privind revocarea suspendării condiționate a executării pedepsei.

În baza art. 19 raportat la art. 397 C. proc. pen., s-a admis în parte acțiunea civilă formulată de partea civilă Agenția Națională de Administrare Fiscală și a fost obligată inculpata A. la plata obligațiilor fiscale accesorii aferente debitului principal de 2.734.700 lei, calculate de la data scadenței până la data plății efective.

Analizând probatoriul administrat în cauză, în procedura simplificată prevăzută în art. 375 C. proc. pen., curtea de apel a reținut că acuzarea a făcut dovada situației de fapt expuse în actul de sesizare, din probe rezultând indubitabil că, în perioada februarie 2007 - martie 2013, cu ocazia autentificării actelor de înstrăinare a imobilelor, notarul public A. a încasat și nu a vărsat la bugetul statului, în termen de 30 de zile de la scadență, suma totală de 2.734.700 lei, reprezentând impozit pe veniturile realizate din transferul proprietăților imobiliare din patrimoniul personal, această faptă constituind infracțiunea prevăzută în art. 6 din Legea nr. 241/2005, cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. anterior.

Referitor la incidența dispozițiilor art. 5 C. pen., privind aplicarea legii penale mai favorabile, a apreciat că dispozițiile prevăzute în Codul penal anterior referitoare la tratamentul sancționator, în ansamblu, sunt mai favorabile.

Sub aspectul laturii civile, a reținut că partea civilă Agenția Națională de Administrare Fiscală a solicitat obligarea inculpatei la plata sumei de 2.734.700 lei, reprezentând prejudiciul cauzat bugetului de stat, la care se adaugă obligațiile fiscale accesorii aferente acestei sume, calculate de la data scadenței până la data plății efective.

Având în vedere concluziile raportul de constatare tehnico-științifică întocmit de specialiștii

antifraudă din cadrul Parchetului de pe lângă Curtea de Apel București, din care rezultă că debitul principal, în cuantum de 2.734.700 lei, a fost deja achitat de inculpată, capătul de cerere vizând această sumă solicitată de către partea civilă este neîntemeiat.

Cu toate acestea, s-a constatat faptul că inculpata nu a făcut dovada achitării obligațiilor fiscale accesorii aferente debitului principal de 2.734.700 lei, sume pe care partea civilă este îndreptățită să le obțină în virtutea principiului reparării integrale a prejudiciului.

Împotriva acestei sentințe, în termen legal, a declarat apel procurorul, criticând hotărârea atacată sub aspectul greșitei aplicări a circumstanțelor atenuante judiciare.

La judecarea apelului, procurorul a precizat că nu mai susține motivele scrise și că, față de Decizia Curții Constituționale nr. 363 din 7 mai 2015, publicată în M. Of. nr. 495 din 6 iulie 2015, care a declarat neconstituțional art. 6 din Legea nr. 241/2005, solicită achitarea inculpatei pentru fapta pentru care s-a dispus trimiterea în judecată.

Examinând apelul declarat de procuror prin prisma motivelor susținute în ședința din data de 29 septembrie 2015, Înalta Curte de Casație și Justiție constată că acesta este fondat, pentru următoarele considerente:

Prin Decizia Curții Constituționale nr. 363 din 7 mai 2015, publicată în M. Of. nr. 495 din 6 iulie 2015, s-a constatat că dispozițiile art. 6 din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale sunt neconstituționale, apreciindu-se că nu i se poate pretinde unui subiect de drept să respecte o lege care nu este clară, precisă, previzibilă și accesibilă, întrucât acesta nu își poate adapta conduita în funcție de ipoteza normativă a legii.

Cum, în conformitate cu dispozițiile art. 31 alin. (3) din Legea nr. 47/1992, dispozițiile din legile și ordonanțele în vigoare constatate ca fiind neconstituționale își încetează efectele juridice la 45 de zile de la publicarea deciziei Curții Constituționale, dacă, în acest interval, Parlamentul sau Guvernul, după caz, nu pune de acord prevederile neconstituționale cu dispozițiile Constituției, Înalta Curte de Casație și Justiție constată că prin declararea ca neconstituționale a dispozițiilor art. 6 din Legea nr. 241/2005 a operat o dezincriminare a acestei fapte.

Totodată, constată că solicitarea procurorului din cuprinsul motivelor scrise ale apelului, de a se reține că fapta săvârșită de inculpată întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de abuz în serviciu, nesușinută de către procurorul de ședință, este neîntemeiată.

De asemenea, din examinarea legislației penale în vigoare, Înalta Curte de Casație și Justiție nu a identificat vreo normă în care să fie posibilă încadrarea juridică a faptei concret săvârșite de către inculpata A.

Față de aceste considerente, în baza dispozițiilor art. 421 pct. 2 lit. a) raportat la art. 396 alin. (5) raportat la art. 17 alin. (2) C. proc. pen. cu referire la art. 16 alin. (1) lit. b) teza I C. proc. pen. și la Decizia nr. 363 din 7 mai 2015 a Curții Constituționale a României, Înalta Curte de Casație și Justiție o va achita pe inculpata A. pentru infracțiunea prevăzută în art. 6 din Legea nr. 241/2005, cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. anterior și art. 5 C. pen., iar în baza art. 25 alin. (5) C. proc. pen., va lăsa nesoluționată latura civilă.

În consecință, Înalta Curte de Casație și Justiție a admis apelul declarat de procuror împotriva sentinței nr. 52/F din 20 martie 2015 a Curții de Apel București, Secția a II-a penală, a desființat în tot sentința penală atacată și rejudecând:

În baza art. 396 alin. (5) raportat la art. 17 alin. (2) C. proc. pen. cu referire la art. 16 alin. (1) lit. b) teza I C. proc. pen. și la Decizia nr. 363 din 7 mai 2015 a Curții Constituționale a României, a achitat pe inculpata A. pentru infracțiunea prevăzută în art. 6 din Legea nr. 241/2005, cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. anterior și art. 5 C. pen.

În baza art. 25 alin. (5) C. proc. pen., a lăsat nesoluționată latura civilă.

2. Aplicarea legii penale mai favorabile. Vechile dispoziții ale art. 17 lit. c) din Legea nr. 78/2000. Dreptul la un proces echitabil

C. pen., art. 5

Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, art. 6

1. În cazul infracțiunii de fals în înscrisuri sub semnătură privată, dacă potrivit legii vechi sunt incidente dispozițiile art. 17 lit. c) din Legea nr. 78/2000, în vigoare la data săvârșirii faptei, mecanismul de aplicare a legii penale mai favorabile nu poate conduce la înlăturarea din încadrarea juridică a acestor dispoziții și la compararea formei simple a infracțiunii de fals în înscrisuri sub semnătură privată prevăzută în legea veche cu forma simplă a aceleiași infracțiuni reglementată în legea nouă. În ipoteza în care constată că legea veche constituie legea penală mai favorabilă, instanța nu poate înlătura din încadrarea juridică dispozițiile art. 17 lit. c) din Legea nr. 78/2000, întrucât înlăturarea acestor dispoziții ar conduce la aplicarea unei *lex tertia*.

2. În baza art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, instanța de apel - constatând că în cursul judecății în primă instanță și în apel a fost audiat inculpatul, au fost audiați atât martorii acuzării, cât și martorii apărării și au fost administrate probe în apărare - poate stabili caracterul echitabil al procedurii în întregul său.

I.C.C.J., Secția penală, decizia nr. 404/A din 5 noiembrie 2015

Prin sentința nr. 48 din 7 februarie 2014 a Curții de Apel Craiova, Secția penală și pentru cauze cu minori, în baza art. 257 C. pen. anterior raportat la art. 6 din Legea nr. 78/2000, cu aplicarea art. 74 alin. (1) lit. a) și alin. (2) C. pen. anterior, art. 76 alin. (1) lit. d) C. pen. anterior și art. 5 C. pen., a fost condamnat inculpatul A. la pedeapsa de 1 an și 2 luni închisoare.

În baza art. 290 C. pen. anterior, cu aplicarea art. 17 lit. c) din Legea nr. 78/2000 coroborat cu art. 18 din Legea nr. 78/2000, art. 74 alin. (1) lit. a) și alin. (2) C. pen. anterior, art. 76 alin. (1) lit. e) C. pen. anterior și art. 5 C. pen., a fost condamnat inculpatul A. la pedeapsa de 2 luni închisoare.

În baza art. 33 lit. a) C. pen. anterior și art. 34 alin. (1) lit. b) C. pen. anterior, cu aplicarea art. 5 C. pen., s-a dispus ca inculpatul A. să execute pedeapsa cea mai grea de 1 an și 2 luni închisoare.

În baza art. 71 C. pen. anterior, i s-au interzis inculpatului drepturile prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a și b) C. pen. anterior pe durata executării pedepsei principale.

În baza art. 6¹ alin. (4) din Legea nr. 78/2000, s-a dispus restituirea către martorul denunțator B. a sumei de 300 euro.

În baza art. 348 C. proc. pen. anterior, s-a dispus anularea contractului de asistență juridică din 18 noiembrie 2009.

În drept, instanța a constatat că fapta inculpatului A. constând în aceea că a pretins și primit suma de 300 euro pentru a interveni pe lângă un procuror din cadrul parchetului de pe lângă judecătoria, în scopul obținerii unei soluții favorabile martorului denunțator B. și al restituirii permisului de conducere, realizează conținutul constitutiv al infracțiunii de trafic de influență prevăzute în art. 257 alin. (1) C. pen. anterior raportat la art. 6 din Legea nr. 78/2000, iar fapta inculpatului constând în aceea că a contrafăcut contractul de asistență juridică din 18 noiembrie 2009 consemnând în cuprinsul acestuia, în mod nereal, că a convenit cu denunțatorul C. un onorariu în sumă de 1.500 euro și ulterior l-a depus la judecătoria, în vederea investirii cu formulă executorie, realizează conținutul constitutiv al infracțiunii prevăzute în art. 290 C. pen. anterior raportat la art. 17 lit. c) și art. 18 din Legea nr. 78/2000.

Împotriva acestei sentințe au declarat apel în termen legal Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție - Direcția Națională Anticorupție - Serviciul Teritorial Craiova și inculpatul A.

Analizând apelurile declarate de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție -

Direcția Națională Anticorupție - Serviciul Teritorial Craiova și inculpatul A. împotriva sentinței nr. 48 din 7 februarie 2014 a Curții de Ape Craiova, Secția penală și pentru cauze cu minori, Înalta Curte de Casație și Justiție reține următoarele:

În cauză au fost formulate acuzații și s-a pronunțat de către instanța de fond o soluție de condamnare pentru două infracțiuni:

- trafic de influență, art. 257 alin. (1) C. pen. anterior raportat la art. 6 din Legea nr. 78/2000, constând în fapta inculpatului A. care a pretins și primit suma de 300 euro pentru a interveni pe lângă un procuror din cadrul parchetului de pe lângă judecătoria, în scopul obținerii unei soluții favorabile martorului denunțător B. și al restituirii permisului de conducere;

- fals în înscrisuri sub semnătură privată, art. 290 C. pen. anterior raportat la art. 17 lit. c) și art. 18 din Legea nr. 78/2000, constând în aceea că A. a contrafăcut contractul de asistență juridică din 18 noiembrie 2009 consemnând în cuprinsul acestuia, în mod nereal, că a convenit cu denunțătorul C. un onorariu în sumă de 1.500 euro și ulterior l-a depus la judecătoria, în vederea investirii cu formulă executorie.

Criticile care fac obiectul apelului au în vedere încălcarea mai multor norme care garantează regulile procesului echitabil, în faza de urmărire penală, lipsa probelor care să fundamenteze o soluție de condamnare (critici formulate de apărare), caracterul nelegal al sancțiunilor aplicate, respectiv pedepsele și măsura de siguranță (critici formulate de acuzare).

Instanța urmează să analizeze mai întâi criticile referitoare la caracterul nelegal al probelor administrate în faza de urmărire penală, având în vedere influența concluziilor asupra acestor cereri cu privire la fondul cauzei.

În ceea ce privește incidența în cauză a motivelor pentru care Curtea Europeană a Drepturilor Omului a stabilit lipsa unei proceduri echitabile în cauza Botea c. României, instanța constată că prezenta speță se deosebește de cauza Botea c. României pentru considerente ce țin de autoritatea care a autorizat interceptările (în speță, Curtea de Apel Craiova, în baza autorizației din 24 aprilie 2010), de faptul că interceptarea dispusă de judecător a fost ascultată în ședința publică de la data de 6 ianuarie 2015, de faptul că instanța de apel a dispus ca probă, în urma ascultării interceptării și a criticilor formulate de către apărare, un raport de expertiză tehnică (administrat în cursul cercetării judecătorești în apel), iar părțile au administrat probe cu privire la conținutul interceptărilor, respectiv au fost audiați martori. Atât la instanța de fond, cât și în apel au fost audiați martori cu privire la acuzația formulată și la realitatea convorbirilor interceptate: în apel la termenul de la 6 ianuarie 2015 au fost audiați martorii N. și C., iar la termenul de la 23 iunie 2015 au fost audiați martorii D. și E.; la fond au fost audiați martorii F. (termenul din data de 21 mai 2012), G. (termenul din data de 17 septembrie 2012), H. (termenul din data de 17 septembrie 2012), I., J., K. și L. (termenul din data de 20 mai 2013).

Astfel, în cauza Botea c. României, s-a constatat încălcarea art. 6 paragraf 1 din Convenție cu privire la caracterul echitabil al procedurii penale împotriva celui condamnat pentru complicitate la dare de mită în temeiul unor înregistrări audio care au jucat un rol determinant în soluția instanței, deși interceptarea convorbirilor telefonice a nesocotit principiul administrării echitabile a mijloacelor de probă, componentă esențială a principiului egalității armelor. La momentul obținerii probei, se reține în cauza Botea c. României, legea procesual penală nu oferea garanții suficiente împotriva ingerinței arbitrare în viața privată a reclamantului, domeniu ce intră sub incidența art. 8 al Convenției, autorizarea interceptărilor fiind dispusă de către procuror, iar nu de către un tribunal independent și imparțial. De asemenea, în cauza Botea c. României, s-a reținut că, deși raportul de expertiză tehnică a arătat că existau dubii în privința autenticității interceptărilor, instanța a luat în considerare în mod exclusiv transcrierea acestora, nerepunând cauza pe rol pentru a permite părților ca, în mod contradictoriu, să-și formuleze observațiile cu privire la rezultatul expertizei. Astfel, în respectiva cauză, s-a constatat că instanța și-a format convingerea în considerarea unei probe a cărei autenticitate era discutabilă și a respins cererile repetate de a fi ascultate înregistrările în ședință publică, de a pune la dispoziție transcrierile acestora sau de a răspunde plângerilor cu privire la ilegalitatea interceptărilor.

Diferențele dintre cauza Botea c. României și speța de față (respectiv faptul că interceptările au fost autorizate de către judecătorul de la Curtea de Apel Craiova în baza autorizației din 24 aprilie 2010, interceptarea din data de 30 aprilie 2010 a fost ascultată în ședință publică și a făcut obiectul unei evaluări de către un expert, în ceea ce privește eventuale modificări sau neconcordanțe între vocea acuzatului și vocea persoanei interceptate, au fost audiați martori în legătură cu realitatea faptelor care au făcut obiectul discuției interceptate) determină instanța să respingă susținerile apărării atât în ceea ce privește constatarea caracterului lipsit de echitate al procedurii, cât și în ceea ce privește caracterul nelegal al interceptărilor din data de 30 aprilie 2010.

Apărarea a mai solicitat să se constate că modul de desfășurare a urmăririi penale încalcă regulile procesului echitabil față de faptul că probe determinante au fost administrate mai înainte de aducerea la cunoștința acuzatului a calității de învinuit, deci fără ca acesta să cunoască faptul că se desfășoară o procedură împotriva sa.

Instanța constată că administrarea unor probe anterior aducerii la cunoștință a calității de învinuit nu poate conduce în sine la încălcarea drepturilor persoanei acuzate. Doar faptul că, ulterior punerii sub învinuire, persoana acuzată nu are posibilitatea să conteste credibilitatea probelor, este de natură să afecteze caracterul echitabil al procedurii.

Examinând actele dosarului instanța constată că au fost administrate probe și ulterior datei de 25 ianuarie 2011, când A. a luat la cunoștință despre faptul că este învinuit în cauza de față sub aspectul săvârșirii infracțiunii de trafic de influență. Astfel, la aceeași dată i s-a solicitat inculpatului A. și acesta și-a dat acordul pentru a pune la dispoziția Direcției Naționale Anticorupție carnetul de contracte de asistență juridică încheiate în cursul anului 2009 și originalul contractului de asistență juridică cu privire la care a susținut că a fost încheiat cu B. A prezentat Direcției Naționale Anticorupție o copie a acestui contract, pe care a făcut mențiunea „conform cu originalul” și a refuzat să prezinte carnetul de contracte pe anul 2009, pe motivul păstrării confidențialității. Prin adresa din 31 ianuarie 2011, Direcția Națională Anticorupție - Serviciul Teritorial Craiova a solicitat judecătoriei contractul în cauză, iar prin adresa din 4 februarie 2011, judecătoria a înaintat în original cererea formulată de inculpatul A., împreună cu contractul de asistență juridică din 18 noiembrie 2009, care nu fusese depus de inculpat în original, ci în forma duplicatului autocopiant.

La data de 9 iunie 2011 a fost efectuată o percheziție domiciliară la locuința și sediul profesional al inculpatului A. La data de 24 iunie 2011 a fost depus raportul de constatare tehnico-științifică cu privire la semnăturile executate la rubrica client/ reprezentant pe contractul de asistență juridică din 18 noiembrie 2009.

La data de 5 august 2011 au fost extinse cercetările în cauză cu privire la săvârșirea infracțiunii de fals în înscrisuri sub semnătură privată față de A., acesta declarând în prezența avocaților aleși M. și N. că nu dorește să dea declarații în cauză și își menține integral declarația dată anterior. La data de 8 august 2011 inculpatul a solicitat probe. La data de 8 august 2011 au fost admise cererea de audiere a martorului O. și confruntarea cu B. (probă administrată la data de 10 august 2011, în prezenta avocatului ales al inculpatului M.) și respinsă cererea de efectuare a unei percheziții la domiciliul martorului B., precum și efectuarea unei expertize grafice. De asemenea, o probă esențială, audierea denunțatorului, a putut fi contestată în aceeași fază procesuală, urmărirea penală, dată fiind confruntarea dintre inculpat și B., consemnată în procesul-verbal contrasemnat de avocații inculpatului, la 10 august 2011.

Totodată, în ceea ce privește critica inculpatului referitoare la faptul că, dat fiind modul în care s-a desfășurat urmărirea penală, nu a avut posibilitatea să administreze probe în această fază procesuală, instanța constată că la data de 11 august 2011 a fost prezentat materialul de urmărire penală în prezența avocaților inculpatului, respectiv M. și N., inculpatul arătând că a luat cunoștință de materialul de urmărire penală, nu dorește să facă declarații și nu are de propus probe noi în apărare sau de formulat alte cereri. În consecință, față de manifestarea de voință expresă din cursul urmăririi penale, de la prezentarea materialului de urmărire penală, în sensul de a nu solicita probe noi și de a nu formula excepții, critica din apel privind lipsa posibilității de a administra probe la

urmărirea penală este nefondată.

În ceea ce privește posibilitatea de a contesta credibilitatea probelor administrate în cursul urmăririi penale, cercetarea judecătorească la fond și în apel a constat în administrarea de probe. În cursul cercetării judecătorești de la instanța de fond au fost administrate ca probe declarația inculpatului A. și au fost audiați martorii F. (termenul din data de 21 mai 2012), G. (termenul din data de 17 septembrie 2012), H. (termenul din data de 17 septembrie 2012), I., J., K. și L. (termenul din data de 20 mai 2013).

În apel, a fost audiat inculpatul A., la termenul de la 6 ianuarie 2015 au fost audiați martorii N. și C., iar la termenul de la 23 iunie 2015 au fost audiați martorii D. și E.

De asemenea, a fost efectuată o expertiză a interceptărilor contestate.

În ceea ce privește probele care nu au fost administrate în cursul cercetării judecătorești, respectiv audierea lui B., instanța constată că la data de 10 august 2011 a avut loc confruntarea dintre B. și A., acesta din urmă fiind asistat de avocat ales, a cărui semnătură se regăsește pe procesul-verbal de confruntare, astfel că a existat atât posibilitatea de a fi contestate susținerile denunțatorului, cât și posibilitatea acuzatului de a se consulta cu avocatul ales în ceea ce privește probele sau întrebările ce au fost formulate.

În raport cu întreaga procedură desfășurată în cauză, instanța constată că au fost audiați martorii acuzării și martorii apărării și au fost administrate probe în apărare inclusiv în ceea ce privește interceptarea contestată care a fost ascultată în ședință publică și a făcut obiectul unei expertize. În consecință, procedura în întregul său are un caracter echitabil.

Cu privire la criticile privind greșita condamnare a inculpatului:

Acuzațiile formulate se referă la următoarele infracțiuni:

Art. 257 C. pen. anterior - Traficul de influență

„Primirea ori pretinderea de bani sau alte foloase ori acceptarea de promisiuni, de daruri, direct sau indirect, pentru sine ori pentru altul, săvârșită de către o persoană care are influență sau lasă să se creadă că are influență asupra unui funcționar pentru a-l determina să facă ori să nu facă un act ce intră în atribuțiile sale de serviciu, se pedepsește cu închisoare de la 2 la 10 ani.

Dispozițiile art. 256 alin. (2) se aplică în mod corespunzător.”

Art. 290 C. pen. anterior - Falsul în înscrisuri sub semnătură privată

„Falsificarea unui înscris sub semnătură privată prin vreunul din modurile arătate în art. 288, dacă făptuitorul folosește înscrisul falsificat ori îl încredințează altei persoane spre folosire, în vederea producerii unei consecințe juridice, se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 2 ani sau cu amendă.

Tentativa se pedepsește.”

Art. 6 din Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție

„Infracțiunile de luare de mită - prevăzută la art. 254 din Codul penal, de dare de mită - prevăzută la art. 255 din Codul penal, de primire de foloase necuvenite - prevăzută la art. 256 din Codul penal și de trafic de influență - prevăzută la art. 257 din Codul penal se pedepsesc potrivit acelor texte de lege.”

Art. 17 din Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție

„În înțelesul prezentei legi, următoarele infracțiuni sunt în legătură directă cu infracțiunile de corupție, cu infracțiunile asimilate acestora sau cu infracțiunile împotriva intereselor financiare ale Comunităților Europene:

(...)

c) falsul și uzul de fals săvârșite în scopul de a ascunde comiterea uneia dintre infracțiunile prevăzute în secțiunile a 2-a și a 3-a sau săvârșite în realizarea scopului urmărit printr-o asemenea infracțiune;”

Art. 18 din Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție

„(1) Infraacțiunile prevăzute la art. 17 lit. a) - d¹) se sancționează cu pedepsele prevăzute în Codul penal pentru aceste infracțiuni, al căror maxim se majorează cu 2 ani.”

Pentru dovedirea vinovăției inculpatului acuzarea trebuia să dovedească pretinderea de bani de către acuzat lăsând să se creadă că are influență asupra celor care făceau acte de procedură (în ceea ce privește traficul de influență), respectiv alterarea contractului de asistență juridică (în ceea ce privește falsul în înscrisuri sub semnătură privată).

Cu privire la traficul de influență:

Inculpatul A. a explicat că, din dorința de a obține suma de 1.500 euro, onorariu stabilit de comun acord cu B., confirmată de patru martori (P., N., C. și E.), a afirmat că joacă fotbal cu anumiți procurori și că a împrumutat respectiva sumă de bani de la unul dintre aceștia.

În procesul-verbal de înregistrare în mediul ambiental a comunicării dintre A. și C. din data de 30 aprilie 2010 (interceptare conform autorizației din 27 aprilie 2010 emisă de Curtea de Apel Craiova), se menționează că au fost dați bani acuzatului pentru ca acesta să îi dea procurorului, iar acuzatul neagă doar cuantumul sumei în sensul că i s-au dat 300 euro și nu 350 euro, cum afirmă C.

Acuzațiile formulate sunt susținute atât de convorbirea din data de 30 aprilie 2010, cât și de declarațiile martorului D. (care confirmă întâlnirea) și martorei E., mama lui B. și a lui C., care confirmă faptul că a trimis bani fiului său, în repetate rânduri, pentru a fi dați avocatului, înlăturând astfel susținerile apărării în sensul că nu s-au plătit banii aferenți contractului, iar sumele cerute erau pentru acoperirea onorariului și nu pentru a fi date unui procuror. De asemenea, la dosar a fost depusă adresa W.U. privind transmiterea sumelor de bani la datele menționate de acuzare.

Totodată, în cuprinsul rechizitoriului s-a reținut că din conținutul cererii de probatorii, formulată la 8 august 2011 de inculpatul A., rezultă că acesta se confrunta cu dificultăți financiare majore și a motivat că din cauza faptului că denunțatorul B. a întârziat cu plata onorariului i-a spus în repetate rânduri că are nevoie de bani pentru a-i da unui procuror, încercând să înlătore astfel conținutul discuțiilor din mediul ambiental din 30 aprilie 2010, motivând că a fost o greșeală că a făcut referire la datorii către un procuror și nu către un polițist despre care afirma că ar fi fost vânzătorul apartamentului pe care inculpatul l-a achiziționat în 25 februarie 2010. Apărarea inculpatului în sensul că discuția cu denunțatorul avea în vedere un contract de vânzare-cumpărarea a fost înlăturată, motivat de faptul că respectivul contract fusese încheiat anterior convorbirii, iar prețul plătit integral conform celor menționate în actul notarial. Astfel, examinând contractul de vânzare-cumpărare în cauză anexat de inculpat la cerea de probatoriu, s-a putut observa că prețul a fost achitat integral vânzătorilor de către cumpărător, până la 25 februarie 2010, data autentificării contractului de vânzare-cumpărare.

Față de cele ce preced, instanța constată că a fost dovedit faptul pretinderii sumei de 300 euro de către A. pentru a da această sumă procurorului care soluționa dosarul privindu-l pe B., astfel că solicitarea de achitare este nefondată.

Cu privire la falsul în înscrisuri sub semnătură privată:

Inculpatul a recunoscut în audierea din cadrul cercetării judecătorești desfășurate în apel că a afirmat în fața lui C. că are un contract în alb, însă a oferit o altă explicație cu privire la motivul pentru care a făcut afirmația: „Este adevărat că am purtat discuții telefonice cu fratele denunțatorului B. - C., ocazie cu care i-am spus că am încheiat un contract în alb; am făcut acest lucru cu intenția de a-i speria și a-i determina să plătească onorariul știind că banii provin de la mama fraților B. care lucra în Italia.”

Conform Statutului profesiei de avocat, avocatul are obligația de a ține o evidență strictă a contractelor încheiate într-un registru special și de a păstra în arhiva sa un exemplar original al fiecărui contract și un duplicat sau o copie după orice împuternicire de reprezentare primită în executarea contractelor. Din examinarea contractelor de asistență juridică, se observă că nu au o cronologic firească. Astfel, contractul nr. 20 a fost încheiat anterior contractului nr. 14, iar după contractul nr. 14 urmează contractul 117, în condițiile în care seriile actelor sunt succesive.

Cele ce preced justifică soluția de condamnare a inculpatului pentru săvârșirea infracțiunii de fals în înscrisuri sub semnătură, dată fiind recunoașterea de către acesta a încheierii unui contract

în alb, completat ulterior cu mențiuni contrare voinței părților (onorariul de 1.500 euro) și depus la judecătoria pentru investirea cu formulă executorie.

În consecință, hotărârea este corectă în ceea ce privește soluțiile de condamnare.

Referitor la cererea de schimbare a încadrării juridice și de înlăturare a dispozițiilor art. 17 lit. c) din Legea nr. 78/2000:

Instanța constată că la data săvârșirii faptei era în vigoare agravanta a cărei înlăturare se cere. Dispozițiile prevăzute în art. 17 lit. c) din Legea nr. 78/2000 au natura juridică a unei cauze de agravare a pedepsei și nu aceea a unei incriminări distincte. Ca urmare a intrării în vigoare a Codului penal actual la 1 februarie 2014, dispozițiile din Codul penal anterior, dar și cele din art. 17 lit. c) din Legea nr. 78/2000 au fost abrogate. În prezent, falsul în înscrisuri sub semnătură privată este incriminat, doar în formă simplă, în art. 322 C. pen. și se pedepsește cu închisoarea de la 6 luni la 3 ani sau amenda.

În aplicarea legii penale mai favorabile instanța compară dispozițiile legii vechi, astfel cum erau în vigoare la data săvârșirii faptei și dispozițiile legii noi cu privire la aceeași acuzație. Mecanismul de aplicare a legii penale mai favorabile nu poate conduce la înlăturarea aplicării unei agravante în vigoare la data faptelor și la compararea formei simple a infracțiunii din legea veche cu forma simplă reglementată de legea nouă, deoarece s-ar încălca principiul legalității prin intervenția instanței, în sensul modificării voinței legiuitorului cu privire la incriminarea faptei conform formei calificate. Instanța poate, în compararea normelor pentru determinarea legii mai favorabile, să analizeze legea veche cu toate consecințele sale în ceea ce privește încadrarea juridică și legea nouă cu toate consecințele sale asupra încadrării juridice.

În consecință, cererea apelantului de a fi înlăturate dispozițiile art. 17 lit. c) din Legea nr. 78/2000 nu poate fi primită, deoarece acceptarea acestui punct de vedere ar conduce la aplicarea unei *lex tertia*.

Referitor la individualizarea pedepselor:

Alegerea modalității de executare a pedepsei unui inculpat nu trebuie să fie influențată de conduita avocatului său. Argumentele instanței de fond pentru alegerea unei pedepse cu executare în regim de detenție nu au în vedere conduita acuzatului, ci mai degrabă conduita unei alte persoane. Astfel, instanța de fond reține că: „la stabilirea modalității de executare a pedepsei, instanța a ținut seama și de faptul că inculpatul personal, dar și prin intermediul apărătorilor aleși, a încercat în mod constant să tergiverseze soluționarea cauzei. În acest sens, instanța a reținut că, deși s-a încuviințat cererea inculpatului de a se întocmi un referat de evaluare de către Serviciul de Probațiune de pe lângă Tribunalul Dolj și s-au acordat în acest sens două termene de judecată, inculpatul, invocând motive de sănătate, nu s-a prezentat la sediul serviciului de probațiune, în vederea întocmirii referatului. Pe de altă parte, (...) deși inculpatul a avut pe parcursul cercetării judecătorești apărător ales, acesta a lipsit în mod nejustificat la mai multe termene, fiind necesară numirea unui apărător din oficiu, iar la ultimul termen de judecată acordat de către instanță, inculpatul s-a prezentat cu un nou avocat ales, în persoana avocatului R., care a solicitat amânarea cauzei în vederea pregătirii apărării, cerere respinsă de către instanță ca neîntemeiată.”

Instanța de fond nu explică ce probe au determinat-o să aprecieze că lipsa avocaților aleși sau cererea de amânare a unui nou avocat numit în dosar ar fi consecința instruirii acestora de către inculpat în scopul tergiversării cauzei. Totodată, faptul că nu a fost administrată o probă solicitată de către inculpat (referatul de evaluare) nu conduce prin ea însăși la alegerea unei modalități privative de executare a pedepsei. În consecință, instanța de apel va înlătura aceste elemente ca nefiind de natură să influențeze sancțiunea aplicată inculpatului sau modalitatea de executare a acesteia.

Referitor la individualizarea pedepselor aplicate, instanța de apel mai constată că elementele de fapt reținute de către instanța de fond ca circumstanțe atenuante nu au acest caracter, faptele pentru care este acuzat fiind tipice în ceea ce privește pericolul social. Elementele de individualizare reținute de către instanța de fond: inculpatul nu este cunoscut cu antecedente penale, este tânăr, are un loc de muncă, determină instanța de apel să aprecieze că scopul educativ al

pedepsei poate fi atins și fără privare de libertate.

În raport cu circumstanțele personale ale inculpatului, respectiv faptul că s-a folosit de profesia de avocat pentru comiterea faptei, va interzice ca pedeapsă accesorie în raport cu ambele acuzații formulate și ca pedeapsă complementară în raport cu traficul de influență drepturile prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a, b) și c) (cu referire la profesia de avocat) C. pen. anterior.

Constatând că infracțiunea de trafic de influență există și că a fost săvârșită cu vinovăție de către inculpat și ținând seama și de dispozițiile art. 6¹ din Legea nr. 78/2000, instanța a dispus obligarea inculpatului la plata către martorul denunțator a sumei de 300 euro. Dispoziția instanței este nelegală, deoarece plățile pe teritoriul României se fac în moneda națională. În mod corect, instanța trebuia să dispună obligarea inculpatului la plata echivalentului în lei, la data plății efective, a sumei de 300 euro.

În consecință, Înalta Curte de Casație și Justiție a admis apelurile declarate de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție - Direcția Națională Anticorupție - Serviciul Teritorial Craiova și de inculpatul A. împotriva sentinței nr. 48 din 7 februarie 2014 a Curții de Apel Craiova, Secția penală și pentru cauze cu minori.

A desființat, în parte, sentința penală atacată și, rejudecând:

În baza art. 257 C. pen. anterior raportat la art. 6 din Legea nr. 78/2000, cu aplicarea art. 5 C. pen., a condamnat inculpatul A. la pedeapsa de 2 ani închisoare și 1 an interzicerea exercițiului drepturilor prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a, b) și c) (cu referire la profesia de avocat) C. pen. anterior, în temeiul art. 65 C. pen. anterior.

În baza art. 71 C. pen. anterior, a interzis inculpatului drepturile prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a, b) și c) (cu referire la profesia de avocat) C. pen. anterior.

În baza art. 290 C. pen. anterior, cu aplicarea art. 17 lit. c) din Legea nr. 78/2000 coroborat cu art. 18 din Legea nr. 78/2000, cu aplicarea art. 5 C. pen., a condamnat inculpatul A. la pedeapsa de 3 luni închisoare.

În baza art. 71 C. pen. anterior, a interzis inculpatului drepturile prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a, b) și c) (cu referire la profesia de avocat) C. pen. anterior.

În baza art. 33 lit. a) C. pen. anterior și art. 34 alin. (1) lit. b) C. pen. anterior, cu aplicarea art. 5 C. pen., inculpatul A. va executa pedeapsa cea mai grea de 2 ani închisoare.

În temeiul art. 35 C. pen. anterior, a interzis exercițiul drepturilor prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a, b) și c) (cu referire la profesia de avocat) C. pen. anterior pe o perioadă de 1 an după executarea pedepsei principale rezultante.

În baza art. 71 C. pen. anterior, a interzis inculpatului drepturile prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a, b) și c) (cu referire la profesia de avocat) C. pen. anterior.

În baza art. 86¹ C. pen. anterior, a dispus suspendarea sub supraveghere a executării pedepsei aplicate inculpatului pe o perioadă de 4 ani, constituind termen de încercare.

A făcut aplicarea art. 86³ alin. (1) C. pen. anterior și a atras atenția inculpatului asupra dispozițiilor art. 86⁴ C. pen. anterior cu privire la cauzele de revocare a suspendării sub supraveghere a executării pedepsei.

În baza art. 71 alin. (5) C. pen. anterior, cu aplicarea art. 5 C. pen., pe durata suspendării sub supraveghere a executării pedepsei închisorii, se suspendă și executarea pedepsei accesorii.

În baza art. 6¹ alin. (4) din Legea nr. 78/2000, a dispus restituirea către martorul denunțator B. a sumei de 300 euro prin echivalent în lei la data punerii în executare.

A menținut celelalte dispoziții ale hotărârii penale atacate.

II. Pedepsele

3. Amânarea aplicării pedepsei. *Non reformatio in pejus*

C. pen., art. 83

1. Instituția amânării aplicării pedepsei este incompatibilă cu pronunțarea unei soluții de condamnare și, în consecință, în cazul în care reține incidența dispozițiilor art. 83 C. pen., instanța nu pronunță o soluție de condamnare, ci stabilește pedeapsa și dispune amânarea aplicării acesteia.

2. În cazul apelului declarat exclusiv de inculpat, dacă prima instanța a încadrat fapta în dispozițiile noului Cod penal și, în mod greșit, a aplicat normele privind efectele circumstanțelor atenuante din Codul penal anterior, rezultând o pedeapsă inferioară limitei minime a pedepsei care poate fi aplicată conform normelor privind efectele circumstanțelor atenuante din noul Cod penal, instanța de apel nu poate majora pedeapsa, întrucât ar încălca principiul *non reformatio in pejus*.

I.C.C.J., Secția penală, decizia nr. 17/A din 19 ianuarie 2015

Prin sentința nr. 92 din 6 mai 2014 pronunțată de Curtea de Apel Alba Iulia, Secția penală și pentru cauze cu minori, s-a dispus, în baza art. 336 alin. (1) C. pen., cu aplicarea art. 74 alin. (1) lit. a) și art. 76 alin. (1) lit. d) C. pen. anterior, cu aplicarea art. 5 C. pen., condamnarea inculpatului A., ofițer de poliție judiciară, la 6 luni închisoare.

În temeiul art. 83 C. pen., s-a dispus amânarea aplicării pedepsei pe durata unui termen de încercare de 2 ani calculat de la data rămânerii definitive a prezentei hotărâri.

În temeiul art. 85 alin. (1) C. pen., pe durata termenului de supraveghere, inculpatul trebuie să respecte următoarele măsuri de supraveghere:

a) să se prezinte la Serviciul de probațiune de pe lângă Tribunalul Sibiu, la datele fixate de acesta;

b) să primească vizitele consilierului de probațiune desemnat cu supravegherea sa;

c) să anunțe, în prealabil, schimbarea locuinței și orice deplasare care depășește 5 zile, precum și întoarcerea;

d) să comunice schimbarea locului de muncă;

e) să comunice informații și documente de natură a permite controlul mijloacelor sale de existență.

A stabilit că, pe durata termenului de supraveghere, inculpatul va comunica datele prevăzute în art. 85 alin. (1) lit. c)-e) C. pen. Serviciului de probațiune de pe lângă Tribunalul Sibiu.

A atras inculpatului atenția asupra cazurilor de revocare a amânării aplicării pedepsei prevăzute în art. 88 C. pen.

Pentru a pronunța această hotărâre, instanța de fond a reținut în fapt următoarele:

Inculpatul avea calitatea de ofițer de poliție judiciară cu gradul profesional de comisar șef de poliție și își desfășura activitatea în cadrul Inspectoratului de Poliție al Județului Sibiu.

În seara zilei de 7 decembrie 2012, inculpatul s-a aflat în vizită la locuința unui prieten, unde a consumat băuturi alcoolice. A plecat de la locuința prietenului său conducând autoturismul proprietate personală, după care, în jurul orelor 22:55, în timp ce circula pe strada B. din Municipiul Sibiu, într-o curbă la dreapta, a pierdut controlul autoturismului, a pătruns pe contrasens și a lovit un autoturism condus de taximetristul C., în mod regulamentar. În urma coliziunii, numitul C. a suferit o fractură la genunchiul stâng.

Ambii conducători auto au fost testați cu aparatul etilotest, rezultând o alcoolemie de 0,0 g la litru alcool pur în aerul expirat în cazul numitului C. și de 0,79 g la litru alcool pur în aerul expirat în cazul inculpatului A.

Ambii conducători au fost conduși la Spitalul Clinic Județean de Urgență Sibiu, unde la orele 1:05 și 2:05 le-au fost recoltate câte două probe de sânge.

Rezultatul alcoolemiei a fost de 0,00 g la mie în cazul numitului C.

Inculpatul A. a avut o alcoolemie de 2,45 g la mie la proba de la ora 1,05 și de 2,30 g la mie la proba de la ora 2:05, așa cum rezultă din buletinul de analiză toxicologică alcoolemie din 10 decembrie 2012, întocmit de Serviciul Județean de Medicină Legală Sibiu.

Inculpatul A. a contestat rezultatul alcoolemiei, apreciind că aceasta este prea mare în raport cu cantitatea de alcool consumată și a solicitat efectuarea unei expertize medico-legale pentru calculul retroactiv al alcoolemiei.

Din raportul de expertiză medico-legală din data de 22 aprilie 2013 întocmit de Institutul de Medicină Legală Cluj-Napoca a rezultat că, prin calculul retroactiv efectuat pe baza valorilor alcoolemiilor stabilite la analiză, la care s-a ținut cont de faza toxico-cinetică a alcoolului în organism, de alcoolemia teoretică rezultată din consumul de alcool declarat de inculpat, precum și de intervalul de timp scurs între evenimentul rutier și prima recoltare de sânge, se indică pentru ora evenimentului rutier o alcoolemie a inculpatului A. mai mare decât 0,80 g la mie, cu o valoare teoretică apropiată de 1,50 g la mie, valoare care este consecința unui consum de alcool mai mare decât cel declarat de acesta.

Inculpatul a contestat concluziile raportului de expertiză medico-legală pentru calculul retroactiv al alcoolemiei întocmit de Institutul de Medicină Legală Cluj-Napoca și a solicitat efectuarea unei noi expertize medico-legale pentru calculul retroactiv al alcoolemiei la Institutul Național de Medicină Legală „Mina Minovici” București.

Raportul de expertiză medico-legală din data de 1 iulie 2013 întocmit de Institutul Național de Medicină Legală „Mina Minovici” București a concluzionat că în data de 7 decembrie 2012 la ora 22:55 - data și ora producerii evenimentului rutier, inculpatul A. a avut o alcoolemie teoretică în creștere de circa 1,35 g la mie.

În urma impactului dintre cele două autoturisme, numitul C., conducătorul autoturismului, a suferit o fractură la genunchiul stâng, fiind internat în spital, iar numita D., pasageră în taximetru, a suferit o contuzie la umărul stâng și la stern, însă nu a fost internată.

Din declarația numitului C. a rezultat că s-a împăcat cu inculpatul A., că nu mai are nicio pretenție față de acesta și nu înțelege să formuleze plângere penală împotriva acestuia pentru săvârșirea infracțiunii prevăzute în art. 184 alin. (1) și (3) C. pen. anterior.

Inculpatul a fost audiat în cursul judecății, ocazie cu care a recunoscut că a consumat băuturi alcoolice, după care a condus autoturismul proprietate personală pe drumurile publice. A făcut anumite precizări legate de intervalul în care a consumat alcool și a arătat că în cazul expertizelor efectuate s-au consemnat greșit anumite date topometrice.

În cursul judecății, la cererea inculpatului, instanța a solicitat date suplimentare cu privire la procedura testării inculpatului cu aparatul etilotest și a recoltării probelor de sânge.

Instanța de fond a concluzionat că mijloacele de probă cu înscrisuri reprezentând: drager alcotest printer, procese-verbale de prelevare și buletinul de analiză toxicologică a alcoolemiei au fost întocmite cu respectarea legii.

În cauză s-au mai administrat și următoarele probe: proces-verbal de cercetare la fața locului însoțit de planșe fotografice, buletin de examinare clinică, declarațiile martorilor C., D., E. și F. În faza de judecată au fost reaudiați martorii C. și D.

Împotriva hotărârii pronunțată de instanța de fond a declarat apel inculpatul A.

Înalta Curte de Casație și Justiție, examinând apelul prin prisma criticilor formulate, precum și din oficiu, sub toate aspectele de fapt și de drept, constată că acesta este fondat în parte, pentru următoarele considerente:

În ceea ce privește fondul cauzei, din probele administrate în faza de urmărire penală și în cursul cercetării judecătorești, rezultă că în data de 7 decembrie 2012, în jurul orelor 22:55, inculpatul A. conducea autovehiculul proprietate personală, pe strada B. din Municipiul Sibiu.

La un moment dat a pierdut controlul volanului, a pătruns pe contrasens și a lovit autoturismul condus în mod regulamentar de martorul C. Urmare a coliziunii dintre cele două autoturisme, martorul C. a suferit o fractură la genunchiul stâng.

Imediat după accident, inculpatul A. a fost testat cu aparatul etilotest rezultând o alcoolemie de 0,79 g la litru alcool pur în aerul expirat, iar în jurul orelor 1:05 a fost condus la Spitalul Clinic Județean de Urgență Sibiu pentru recoltarea probelor de sânge.

Din buletinul de analiză toxicologică din 10 decembrie 2012 întocmit de Serviciul Județean de Medicină Legală Sibiu rezultă că inculpatul a avut la ora 1:05 o alcoolemie de 2,45, iar la ora 2:05 o alcoolemie de 2,30 g la mie.

Fiind constatată alcoolemia, s-a procedat la un calcul retroactiv al acesteia, stabilindu-se că la data și ora accidentului inculpatul avea o alcoolemie de 0,80 g la mie.

La stabilirea acesteia s-a avut în vedere consumul de alcool declarat de inculpat, precum și intervalul de timp scurs între momentul accidentului rutier și prima recoltare de sânge.

Ulterior, prin raportul de expertiză medico-legală din 1 iulie 2013 întocmit de Institutul Național de Medicină Legală „Mina Minovici” București, s-a stabilit că la data de 7 decembrie 2012, la ora 22:55 - ora producerii evenimentului rutier - inculpatul A. a avut o alcoolemie de 1,35 g la mie.

Raportat la această situație de fapt, este dincolo de orice dubiu împrejurarea că testarea inculpatului cu aparatul etilotest a fost efectuată imediat după producerea accidentului.

De asemenea, între momentul evenimentului rutier (ora 22:55) și momentul recoltării probelor de sânge (1.05/2.05) inculpatul nu a mai consumat băuturi alcoolice de natură a influența pozitiv sau negativ rezultatul final.

Respectându-se dreptul la apărare, s-a dispus efectuarea unei expertize la Serviciul Județean de Medicină Legală Sibiu și ulterior la Institutul Național de Medicină Legală „Mina Minovici” București, stabilindu-se, în ambele situații, că alcoolemia inculpatului, la data producerii accidentului, a fost peste limita legală.

Aflându-ne în prezența unor probe științifice și în lipsa unor elemente pertinente de natură a înfrânge concluziile acestora, Înalta Curte de Casație și Justiție reține că exprimă adevărul și, ca atare, principiul *in dubio pro reo* nu poate fi reținut.

Se observă, totodată, că motivele de apel invocate au fost susținute și în cursul cercetării judecătorești.

Astfel, prin adresa din 28 octombrie 2013, întocmită de Inspectoratul de Poliție al Județului Sibiu, au fost comunicate instanței copii după protocolul etilotestului marca D. semnat de inculpatul A. și copii ale buletinelor de calibrare ale aparatului etilotest marca D.

De asemenea, Spitalul Clinic Județean de Urgență Sibiu a confirmat faptul că trusa de prelevare a probelor biologice, folosită în data de 8 decembrie 2012, prin care s-a stabilit alcoolemia inculpatului, conține toate elementele de recoltare.

În același sens, Serviciul Județean de Medicină Legală Sibiu confirmă respectarea dispozițiilor legale, determinarea alcoolemiei în vederea probațiunii judiciare făcându-se numai în laboratoarele de toxicologie din cadrul instituțiilor medico-legale, conform metodologiei elaborate de Consiliul Superior de Medicină Legală.

Ca atare, prima critică invocată de inculpatul A. nu poate fi însușită, prezumția de nevinovăție fiind înlăturată prin probe certe, administrate în condiții de legalitate și cu respectarea dreptului la apărare.

A doua critică este însă fondată, Înalta Curte de Casație și Justiție constatând existența unei contradicții între dispozitivul hotărârii și considerentele acesteia.

Nelegalitatea constatată nu va putea fi înlăturată în totalitate în condițiile unei căi de atac exercitată doar de inculpat (nu și de procuror), căruia nu i se poate agrava situația în propria cale de atac.

Examinând legea penală mai favorabilă în ansamblul său, astfel cum se reține și prin Decizia nr. 265 din 6 mai 2014 a Curții Constituționale, se impun următoarele observații:

Potrivit dispozițiilor art. 87 alin. (1) din O. U. G. nr. 195/2002, „conducerea pe drumurile publice a unui autovehicul sau tramvai de către o persoană care are o îmbibație alcoolică de peste 0,80 g/l alcool pur în sânge se pedepsește cu închisoarea de la 1 la 5 ani.”

Aceeași faptă a fost incriminată prin art. 336 alin. (1) C. pen., fiind sancționată cu închisoarea de la 1 la 5 ani sau cu amendă.

Instanța de fond a încadrat fapta în dispozițiile art. 336 alin. (1) C. pen. și, prin reținerea circumstanțelor atenuante din legea veche, a condamnat pe inculpat la pedeapsa închisorii sub minimul special, combinând astfel textele din două legi, ceea ce a condus la încălcarea dispozițiilor art. 5 C. pen. și implicit la stabilirea unei pedepse nelegale.

Analizând legea penală mai favorabilă, Înalta Curte de Casație și Justiție constată că aceasta este legea nouă și, ca atare, dispoziția de condamnare cuprinsă în dispozitivul hotărârii este incompatibilă cu instituția amânării aplicării pedepsei spre care s-a orientat instanța de fond.

Dar, fiind exercitată calea de atac numai de inculpat, Înalta Curte de Casație și Justiție este obligată să rețină circumstanțele atenuante în condițiile prevăzute de art. 75 alin. (2) lit. b) C. pen., care ar fi permis coborârea pedepsei, astfel cum rezultă din art. 76 alin. (1) C. pen., la o treime, respectiv la 8 luni închisoare și nu la 6 luni închisoare, cum a stabilit prima instanță.

În lipsa apelului procurorului, pedeapsa nu poate fi majorată la limita minimă prevăzută de lege, respectiv la 8 luni închisoare; în caz contrar ar fi încălcat principiul *non reformatio in pejus*.

Ca atare, Înalta Curte de Casație și Justiție, în temeiul dispozițiilor art. 421 pct. 2 lit. a) C. proc. pen., va admite apelul declarat de inculpatul A. și va desființa în parte sentința, numai în ceea ce privește reținerea dispozițiilor art. 74 alin. (1) lit. a) și art. 76 alin. (1) lit. d) C. pen. anterior, respectiv mențiunea privind condamnarea inculpatului.

În judecare, în baza art. 336 alin. (1) C. pen., cu aplicarea art. 75 alin. (2) lit. b) și art. 5 C. pen., va stabili inculpatului pedeapsa de 6 luni închisoare care va fi amânată în condițiile prevăzute în art. 83 C. pen.

În consecință, Înalta Curte de Casație și Justiție a admis apelul declarat de inculpatul A. împotriva sentinței nr. 92 din 6 mai 2014 a Curții de Apel Alba Iulia, Secția penală și pentru cauze cu minori.

A desființat în parte sentința penală atacată, numai referitor la circumstanțele atenuante prevăzute în art. 74 alin. (2) lit. a) și art. 76 alin. (1) lit. d) C. pen. anterior și la mențiunea privind condamnarea inculpatului pentru infracțiunea prevăzută în art. 336 alin. (1) C. pen., cu aplicarea art. 74 alin. (2) lit. a) și art. 76 alin. (1) lit. d) C. pen. anterior, pe care le-a înlăturat și, rejudecând în aceste limite:

În baza art. 336 alin. (1) C. pen., cu aplicarea art. 75 alin. (2) lit. b) C. pen. și art. 5 C. pen., a stabilit inculpatului A. pedeapsa de 6 luni închisoare pentru comiterea infracțiunii de conducere a unui vehicul sub influența alcoolului sau a altor substanțe.

A menținut celelalte dispoziții ale sentinței.

III. Minoritatea

4. Minoritate. Măsură educativă privativă de libertate. Internare într-un centru de detenție. Pedeapsă prevăzută de lege

C. pen., art. 114, 125, 187

În conformitate cu dispozițiile art. 114 alin. (2) lit. b) C. pen., față de minorul care, la data săvârșirii infracțiunii, avea vârsta cuprinsă între 14 și 18 ani, se poate lua o măsură educativă privativă de libertate - internarea într-un centru educativ sau internarea într-un centru de detenție - în cazul în care pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea săvârșită este închisoarea de 7 ani sau mai mare ori detențiunea pe viață.

Potrivit art. 125 alin. (2) C. pen., internarea într-un centru de detenție se dispune pe o perioadă cuprinsă între 2 și 5 ani, în cazul în care pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea

săvârșită este închisoarea sub 20 de ani și pe o perioadă cuprinsă între 5 și 15 ani, în cazul în care pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea săvârșită este închisoarea de 20 de ani sau mai mare ori detențiunea pe viață.

În accepțiunea dispozițiilor art. 187 C. pen., prin „pedeapsă prevăzută de lege” se înțelege pedeapsa prevăzută în textul de lege care incriminează fapta săvârșită în forma consumată, fără luarea în considerare a cauzelor de reducere sau de majorare a pedepsei.

În raport cu dispozițiile art. 114 alin. (2) lit. b), ale art. 125 alin. (2) și ale art. 187 C. pen., în cazul tentativei la infracțiunea de omor prevăzută în art. 32 raportat la art. 188 C. pen., săvârșită în timpul minorității, instanța poate lua măsura educativă privativă de libertate a internării într-un centru de detenție, pe o perioadă cuprinsă între 5 și 15 ani, întrucât tentativa constituie o cauză de reducere a pedepsei, care nu se ia în considerare la stabilirea „pedepsei prevăzute de lege”, în sensul dispozițiilor art. 114 alin. (2) lit. b) și art. 125 alin. (2) C. pen.

I.C.C.J., Secția penală, decizia nr. 55/RC din 10 februarie 2015

Prin sentința nr. 649 din 18 decembrie 2013 pronunțată de Tribunalul Giurgiu, Secția penală, în baza art. 20 raportat la art. 174 - art. 175 alin. (1) lit. i) C. pen. anterior, cu aplicarea art. 99 și urm. C. pen. anterior și art. 320¹ C. proc. pen. anterior, a fost condamnat inculpatul A. la 3 ani închisoare pentru săvârșirea infracțiunii de tentativă la omor calificat.

În baza art. 71 C. pen. anterior, pe durata executării pedepsei i s-a interzis inculpatului exercițiul drepturilor prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a și lit. b) C. pen. anterior, ca pedeapsă accesorie.

În baza art. 2 alin. (1) pct. 1 din Legea nr. 61/1991, cu aplicarea art. 99 și urm. C. pen. anterior și art. 320¹ C. proc. pen. anterior, a fost condamnat același inculpat la o lună închisoare pentru săvârșirea infracțiunii de port ilegal de armă albă (cuțit) în loc public.

În baza art. 71 C. pen. anterior, pe durata executării pedepsei i s-a interzis inculpatului exercițiul drepturilor prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a și lit. b) C. pen. anterior, ca pedeapsă accesorie.

În baza art. 33 lit. a) și art. 34 alin. (1) lit. b) C. pen. anterior, au fost contopite pedepsele aplicate și s-a dispus ca inculpatul să execute pedeapsa cea mai grea, de 3 ani închisoare.

În baza art. 71 C. pen. anterior, pe durata executării pedepsei i s-a interzis inculpatului exercițiul drepturilor prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a și lit. b) C. pen. anterior, ca pedeapsă accesorie.

În baza art. 86¹ C. pen. anterior, s-a dispus suspendarea executării pedepsei de 3 ani închisoare aplicată inculpatului A. sub supraveghere și s-a fixat termen de încercare pe o durată de 5 ani, în condițiile art. 110 C. pen. anterior.

S-a făcut aplicarea art. 86³ alin. (1) C. pen. anterior.

În baza art. 71 alin. (5) C. pen. anterior, pe durata suspendării executării pedepsei sub supraveghere a fost suspendată și executarea pedepsei accesorii.

În drept, s-a apreciat că fapta inculpatului A., care în data de 6 martie 2013, pe fondul geloziei excesive, i-a abordat pe numiții B., C. și D. în Parcul „E.” și l-a lovit pe C. cu un cuțit pe care-l avea asupra sa, cauzându-i acestuia o plagă înjunghiată penetrantă în zona toracică posterioară dreaptă, întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de tentativă la omor calificat prevăzută în art. 20 raportat la art. 174 alin. (1) - art. 175 alin. (1) lit. i) C. pen. anterior și ale infracțiunii de port ilegal de armă albă (cuțit) în loc public prevăzută în art. 2 alin. (1) pct. 1 din Legea nr. 61/1991.

În cauză au fost aplicate dispozițiile art. 99 și urm. C. pen. anterior, avându-se în vedere starea de minorat a inculpatului la data săvârșirii faptei, precum și dispozițiile art. 33 lit. a) C. pen. anterior privind concursul de infracțiuni.

Anterior începerii cercetării judecătorești, inculpatul A. a declarat că recunoaște săvârșirea faptelor pentru care a fost trimis în judecată, așa cum au fost descrise prin rechizitoriu și a solicitat

ca judecata să se facă pe baza probelor administrate în cursul urmăririi penale, probe pe care și le-a însușit; nu a solicitat administrarea de noi probe și a declarat că dorește să beneficieze de prevederile art. 320¹ alin. (7) C. proc. pen. anterior privind reducerea limitelor de pedeapsă cu o treime.

Prin decizia nr. 361 din 20 martie 2014, Curtea de Apel București, Secția I penală, a admis apelul formulat de procuror împotriva sentinței nr. 649 din 18 decembrie 2013 a Tribunalului Giurgiu, Secția penală

A desființat, în parte, sentința apelată și în fond, rejudecând, a schimbat încadrarea juridică a faptelor în art. 32 C. pen. raportat la art. 188 C. pen. și art. 372 alin. (1) lit. a) C. pen., ambele cu aplicarea art. 113 C. pen.

În baza art. 32 C. pen. raportat la art. 188 C. pen. și art. 372 alin. (1) lit. a) C. pen., ambele cu aplicarea art. 113 C. pen., art. 129 C. pen. și art. 5 C. pen., a aplicat inculpatului A. măsura educativă privativă de libertate a internării într-un centru de detenție pe o perioadă de 7 ani.

S-a respins, ca nefondat, apelul formulat de inculpatul A. împotriva aceleiași sentințe.

Împotriva acestei decizii a formulat recurs în casație inculpatul A. și, în motivarea acestuia, a criticat hotărârea instanței de apel sub aspectul perioadei pentru care s-a dispus măsura educativă față de acesta, apreciind că, potrivit art. 125 alin. (2) C. pen., internarea într-un centru de detenție poate fi dispusă pe un interval de la 2 la 5 ani, astfel încât internarea într-un centru de detenție pe o perioadă de 7 ani este nelegală.

Prin încheierea nr. 251/RC din 14 octombrie 2014, Înalta Curte de Casație și Justiție a admis, în principiu, cererea de recurs în casație formulată de inculpatul A. împotriva deciziei nr. 361 din 20 martie 2014 a Curții de Apel București, Secția I penală și a trimis cauza în vederea judecării recursului în casație.

Analizând recursul în casație declarat de inculpatul A. prin prisma motivului invocat de acesta, art. 438 alin. (1) pct. 12 C. proc. pen., „s-au aplicat pedepse în alte limite decât cele prevăzute de lege”, Înalta Curte de Casație și Justiție constată că este nefondat.

Recurentului A., instanța de apel, prin decizia nr. 361 din 20 martie 2014, ca urmare a apelului formulat de procuror (apel declarat în defavoarea inculpatului), i-a aplicat măsura educativă privativă de libertate a internării într-un centru de detenție pe o perioadă de 7 ani pentru infracțiunea prevăzută în art. 32 raportat la art. 188 C. pen. și în art. 372 alin. (1) lit. a) C. pen., ambele cu aplicarea art. 113 C. pen., art. 129 C. pen. și art. 5 C. pen.

Așa cum rezultă din prevederile art. 188 C. pen., „uciderea unei persoane se pedepsește cu închisoare de la 10 la 20 de ani și interzicerea exercitării unor drepturi. Tentativa se pedepsește.”

Art. 372 alin. (1) lit. a) C. pen. sancționează portul sau folosirea fără drept de obiecte periculoase, care se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 1 an sau amendă.

Ca urmare a intrării în vigoare a noului Cod penal, în cazul minorității este eliminată posibilitatea aplicării pedepsei închisorii sau a amenzii și este consacrată exclusiv soluția luării unei măsuri educative față de minorul care a săvârșit o infracțiune și care răspunde penal.

În cauză, hotărârea primei instanțe, prin care inculpatului i s-a aplicat pedeapsa închisorii de 3 ani a cărei executare a fost suspendată sub supraveghere, a fost atacată de procuror, printre alte motive, solicitându-se reindividualizarea pedepsei, în sensul aplicării unei pedepse într-un quantum mai mare și a cărei executare să fie în regim de detenție.

Instanța de apel, având de soluționat un apel, cale devolutivă de atac, declarat în defavoarea inculpatului, a apreciat, raportat și la împrejurările comiterii faptei, la persoana inculpatului, că legea nouă este legea mai favorabilă, aplicându-i măsura educativă a internării într-un centru de detenție pe o perioadă de 7 ani, quantum ce a fost stabilit prin raportare la circumstanțele reale ale faptei și personale ale inculpatului.

Raportând această soluție la cazul de casare invocat, art. 438 alin. (1) pct. 12 C. proc. pen., „s-au aplicat pedepse în alte limite decât cele prevăzute de lege”, instanța constată că măsura educativă a internării într-un centru de detenție pe o perioadă de 7 ani nu este aplicată în alte limite decât cele prevăzute de lege (5-15 ani este perioada prevăzută în art. 125 alin. 2 C. pen. pentru

luarea măsurii educative a internării într-un centru de detenție).

Conform art. 114 alin. (2) lit. b) C. pen., în cazul în care pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea săvârșită este închisoarea de 7 ani sau mai mare ori detențiunea pe viață, se poate dispune față de minor o măsură educativă privativă de libertate.

Prin „pedeapsă prevăzută de lege” se înțelege, conform art. 187 C. pen., pedeapsa prevăzută în textul de lege care incriminează fapta săvârșită în formă consumată, fără luarea în considerare a cauzelor de reducere sau de majorare a pedepsei. În consecință, chiar dacă minorul a săvârșit infracțiunea în forma tentativei, dacă pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea consumată este închisoare de 7 ani sau mai mare (în cazul infracțiunii de omor prevăzută în art. 188 C. pen. pedeapsa este de la 10-20 ani), instanța poate lua față de minor o măsură educativă privativă de libertate.

Dispozițiile art. 125 C. pen. reglementează măsura educativă privativă de libertate a internării într-un centru de detenție ce constă în internarea minorului într-o instituție specializată în recuperarea minorilor, cu regim de pază și supraveghere, în cadrul căreia urmează programe intensive de reintegrare socială, precum și programe de pregătire școlară și formare profesională potrivit aptitudinilor minorilor.

Potrivit art. 125 alin. (2) C. pen., perioada pentru care se dispune internarea într-un centru de detenție este cuprinsă între 2 și 5 ani, în cazul în care pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea săvârșită este închisoarea sub 20 de ani și între 5 și 15 ani, în cazul în care pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea săvârșită este închisoarea de 20 de ani sau mai mare ori detențiunea pe viață (de exemplu, infracțiunea de omor prevăzută în art. 188 C. pen., reținută în sarcina inculpatului, pentru care legea prevede maximul special al pedepsei închisorii de 20 de ani).

Față de cele reținute, constatând că inculpatul A. a săvârșit infracțiunea de omor, prevăzută în art. 188 C. pen., în forma tentativei, instanța putea lua față de acesta măsura educativă privativă de libertate (conform art. 114 alin. 2 lit. b) C. pen.) a internării într-un centru de detenție pe o perioadă cuprinsă între 5 și 15 ani (art. 125 alin. 2 C. pen.).

Astfel, perioada internării într-un centru de detenție, stabilită de instanța de control judiciar, de 7 ani, se încadrează în limitele prevăzute în art. 125 alin. (2) C. pen. (5-15 ani), motiv pentru care nu se poate susține că este aplicată în afara limitelor prevăzute de lege.

Cazul de casare prevăzut în art. 438 alin. (1) pct. 12 C. proc. pen., invocat de recurentul inculpat, este corespondentul fostului art. 385⁹ alin. (1) pct. 14 C. proc. pen. anterior, astfel cum a fost modificat prin Legea nr. 2/2013. Drept urmare, jurisprudența referitoare la acest caz de casare poate fi valorificată pentru a stabili incidența cazului de recurs în casație prevăzut în art. 438 alin. (1) pct. 12 C. proc. pen. Din această perspectivă, se constată că pot fi încadrate în dispozițiile legale menționate erorile care se produc în legătură cu aplicarea pedepsei de către instanța de fond prin stabilirea unei pedepse neprevăzută de lege sau prin depășirea limitelor legale.

Astfel, orice critici sau constatări care ar viza greșita aplicare a dispozițiilor tranzitorii din noua lege, respectiv a legii penale mai favorabile, care nu se raportează la pedepsele aplicate în alte limite decât cele prevăzute de lege, nu pot fi analizate, recursul în casație fiind o cale de atac extraordinară ce poate fi exercitată doar în cazuri excepționale și numai pentru anumite motive de nelegalitate.

Față de cele reținute, Înalta Curte de Casație și Justiție a respins, ca nefondat, recursul în casație declarat de inculpatul A. împotriva deciziei nr. 361 din 20 martie 2014 a Curții de Apel București, Secția I penală.

Partea specială

I. Infracțiuni contra persoanei

5. Trafic de persoane. Trafic de minori. Exploatarea unei persoane. Recurs în casație. Cazul prevăzut în art. 438 alin. (1) pct. 7 C. proc. pen.

C. pen., art. 182, art. 210, art. 211
C. proc. pen., art. 438 alin. (1) pct. 7

1. În accepțiunea dispozițiilor art. 182 lit. a) C. pen., cu referire la art. 210 C. pen. privind infracțiunea de trafic de persoane și art. 211 C. pen. privind infracțiunea de trafic de minori, prin exploatarea unei persoane se înțelege supunerea la executarea unei munci sau îndeplinirea de servicii, în mod forțat.

Supunerea unei persoane la executarea unei munci pentru o durată de aproximativ 12 ore/zi, în condiții grele, sub supraveghere continuă, contra sumei de circa 20 euro pe săptămână, pe teritoriul unui stat străin, în condițiile în care documentele de călătorie ale persoanei sunt reținute de angajator, afectându-i libertatea de mișcare pe teritoriul statului străin și posibilitatea de a se întoarce în țară, întrunește cerințele exploatării unei persoane prin supunerea la executarea unei munci în mod forțat în sensul dispozițiilor art. 182 lit. a) C. pen.

2. Traficul de persoane sau traficul de minori, comis în scopul exploatării victimei prin supunerea la executarea unei munci în mod forțat în condițiile anterior descrise, este prevăzut de legea penală în dispozițiile art. 210 C. pen. ori, după caz, în dispozițiile art. 211 C. pen., nefiind dezincriminat și, în consecință, recursul în casație întemeiat pe cazul reglementat în art. 438 alin. (1) pct. 7 C. proc. pen., cu motivarea că fapta nu este prevăzută de legea penală, este nefondat.

I.C.C.J., Secția penală, decizia nr. 76/RC din 26 februarie 2015

Prin sentința penală nr. 52 din 6 martie 2014 pronunțată de Tribunalul Mureș, în baza art. 396 alin. (5) C. proc. pen. raportat la art. 17 alin. (2) C. proc. pen. și la art. 16 alin. (1) lit. b) teza I C. proc. pen., ca urmare a incidenței în cauză a art. 4 și art. 5 C. pen. și a art. 2 lit. b) din Legea nr. 678/2001 modificată prin Legea nr. 187/2012 cu trimitere la art. 182 C. pen., a fost achitat inculpatul A. de sub acuza comiterii infracțiunilor de:

- trafic de persoane în formă continuată, prevăzută și pedepsită de art. 210 alin. (1) lit. a) C. pen., cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. anterior;

- trafic de minori, prevăzută și pedepsită de art. 211 alin. (1) și (2) C. pen.

În baza art. 396 alin. (5) C. proc. pen. raportat la art. 17 alin. (2) C. proc. pen. și la art. 16 alin. (1) lit. b) teza I C. proc. pen., ca urmare a incidenței în cauză a art. 4 și art. 5 C. pen. și a art. 2 lit. b) din Legea nr. 678/2001 modificată prin Legea nr. 187/2012 cu trimitere la art. 182 C. pen., a fost achitată inculpata B. de sub acuza comiterii infracțiunii de trafic de persoane în formă continuată, prevăzută și pedepsită de art. 210 alin. (1) lit. a) C. pen., cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. anterior.

În baza art. 396 alin. (5) C. proc. pen. raportat la art. 17 alin. (2) C. proc. pen. și la art. 16 alin. (1) lit. b) teza I C. proc. pen., ca urmare a incidenței în cauză a art. 4 și art. 5 C. pen. și a art. 2 lit. b) din Legea nr. 678/2001 modificată prin Legea nr. 187/2012 cu trimitere la art. 182 C. pen., a fost achitat inculpatul C. de sub acuza comiterii infracțiunilor de:

- trafic de persoane în formă continuată, prevăzută și pedepsită de art. 210 alin. (1) lit. a) C. pen., cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. anterior;

- trafic de minori, prevăzută și pedepsită de art. 211 alin. (1) și (2) C. pen.

Pentru a se pronunța astfel, instanța de fond a constatat că, în sarcina inculpatului A., s-a reținut prin actul de sesizare că, în anul 2008, direct sau prin intermediul altor persoane, a racolat un număr de 14 victime majore (D., E., F., G., H., I., J., K., L., M., N., O., P. și R.) pe care apoi, personal sau împreună cu ceilalți inculpați, le-a transportat în Cehia, unde le-a predat unui cetățean străin („S.”) contra sumei de 125 euro/persoană și a altor comisioane, cunoscând că victimele urmau a fi exploatate în regim de sclavie, prin faptul că erau cazate în condiții impropriei traiului decent, erau obligate la muncă grea, timp de 12-14 ore/zi și urmau a fi plătite cu sume care să le asigure doar alimentația, la nivel de subzistență. S-a mai reținut că inculpatul A., în luna octombrie 2008, după ce în prealabil, prin intermediul numitului Ș. și împreună cu ceilalți inculpați, a racolat-o pe victima minoră T., împreună cu inculpatul C. a transportat-o în Cehia și a predat-o cetățeanului străin „S.”, cunoscând că acesta o va exploata prin muncă.

S-a mai reținut că inculpatul C., în anul 2008, direct sau prin intermediul altor persoane, a racolat un număr de 14 victime majore (D., E., F., G., H., I., J., K., L., M., N., O., P. și R.) pe care apoi, personal sau împreună cu ceilalți inculpați, le-a transportat în Cehia, unde le-a predat unui cetățean străin („S.”) contra sumei de 125 euro/persoană și a altor comisioane, cunoscând că victimele urmau a fi exploatate în regim de sclavie, prin faptul că erau cazate în condiții impropriei traiului decent, erau obligate la muncă grea, timp de 12-14 ore/zi și urmau a fi plătite cu sume care să le asigure doar alimentația, la nivel de subzistență. În sarcina aceluiași inculpat s-a reținut că, în luna octombrie 2008, după ce, în prealabil, prin intermediul numitului Ș. și împreună cu ceilalți inculpați, a racolat-o pe victima minoră T., împreună cu inculpatul A. a transportat-o în Cehia și a predat-o cetățeanului străin „S.”, cunoscând că acesta o va exploata prin muncă.

În sarcina inculpatei B. s-a reținut că, în anul 2008, direct sau prin intermediul altor persoane, a racolat un număr de 14 victime majore (D., E., F., G., H., I., J., K., L., M., N., O., P. și R.) pe care apoi, personal sau împreună cu ceilalți inculpați, le-a transportat în Cehia, unde le-a predat unui cetățean străin („S.”) contra sumei de 125 euro/persoană și a altor comisioane, cunoscând că victimele urmau a fi exploatate în regim de sclavie, prin faptul că urmau a fi cazate în condiții impropriei traiului decent, erau obligate la muncă grea, timp de 12-14 ore/zi și urmau a fi plătite cu sume care să le asigure doar alimentația, la nivel de subzistență.

Instanța de fond a apreciat că, în cauză, nu se poate angaja răspunderea penală a niciunui dintre cei trei inculpați, deoarece faptele reținute în sarcina fiecăruia, conform noilor prevederi de drept substanțial, nu mai sunt prevăzute de legea penală. Pornindu-se de la definiția noțiunii de „muncă forțată”, astfel cum a fost aceasta explicată în conținutul art. 2 al Convenției nr. 29 din 28 iunie 1930 a Organizației Internaționale a Muncii și evaluându-se conținutul dispozițiilor art. 182, art. 210 și art. 211 C. pen., s-a concluzionat că activitatea infracțională desfășurată de fiecare dintre cei trei inculpați în cursul anului 2008 și pentru care, la data de 3 octombrie 2011, au fost deferiți justiției prin rechizitoriul Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism - Serviciul Teritorial Târgu Mureș, apreciindu-se de către procuror că se circumscrie variantei exploatării prin „încălcarea normelor legale privind condițiile de muncă, salarizare, sănătate și securitate”, în prezent abrogată, iar nu variantei „executării unei munci sau îndeplinirii de servicii, în mod forțat”, nu mai este plasată în sfera ilicitului penal, nemaifiind incriminată de legea penală.

Prin decizia nr. 281/A din 30 septembrie 2014 a Curții de Apel Târgu Mureș, Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie, în baza art. 421 pct. 2 lit. a) C. proc. pen., a fost admis apelul declarat de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție - Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism - Serviciul Teritorial Târgu Mureș, a fost desființată parțial sentința penală nr. 52 din 6 martie 2014 pronunțată de Tribunalul Mureș și, în rejudecare, în baza art. 5 C. pen., a fost înlăturată dispoziția primei instanțe de reîncadrare a faptelor inculpatului A. în prevederile art. 210 alin. (1) lit. a) C. pen., cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. anterior și art. 211 alin. (1) și (2) C. pen., ale inculpatei B. în prevederile art. 210 alin. (1) lit. a) C. pen., cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. anterior și ale inculpatului C. în prevederile art. 210 alin. (1) lit. a) C. pen., cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. anterior și art. 211 alin. (1) și (2) C. pen.

A fost condamnat inculpatul A. pentru săvârșirea infracțiunii de trafic de persoane în formă continuată prevăzută în art. 12 alin. (1) și (2) din Legea nr. 678/2001, cu aplicarea art. 41 alin. (2), art. 74 alin. (2), art. 76 alin. (1) lit. b) C. pen. anterior și art. 5 C. pen. la pedeapsa de 3 ani închisoare și la pedeapsa complementară a interzicerii pe o durată de 5 ani a drepturilor prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a și lit. b) C. pen. anterior.

A fost condamnat același inculpat pentru săvârșirea infracțiunii de trafic de minori prevăzută în art. 13 alin. (1), (2) și (3) din Legea nr. 678/2001, cu aplicarea art. 41 alin. (2), art. 74 alin. (2), art. 76 alin. (1) lit. a) C. pen. anterior și art. 5 C. pen. la pedeapsa de 3 ani închisoare și la pedeapsa complementară a interzicerii pe o durată de 5 ani a drepturilor prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a și lit. b) C. pen. anterior.

În baza art. 33 lit. a), art. 34 alin. (1) lit. b), art. 35 alin. (3) C. pen. anterior, au fost contopite pedepsele aplicate acestui inculpat în pedeapsa cea mai grea, de 3 ani închisoare și pedeapsa complementară a interzicerii pe o durată de 5 ani a drepturilor prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a și lit. b) C. pen. anterior.

A fost condamnată inculpata B. pentru săvârșirea infracțiunii de trafic de persoane în formă continuată prevăzută în art. 12 alin. (1) și (2) lit. a) din Legea nr. 678/2001, cu aplicarea art. 41 alin. (2), art. 74 alin. (2), art. 76 alin. (1) lit. b) C. pen. anterior și art. 5 C. pen. la pedeapsa de 3 ani închisoare și la pedeapsa complementară a interzicerii pe o durată de 5 ani a drepturilor prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a și lit. b) C. pen. anterior.

A fost condamnat inculpatul C. pentru săvârșirea infracțiunii de trafic de persoane în formă continuată prevăzută în art. 12 alin. (1) și (2) din Legea nr. 678/2001, cu aplicarea art. 41 alin. (2), art. 74 alin. (2), art. 76 alin. (1) lit. b) C. pen. anterior și art. 5 C. pen. la pedeapsa de 3 ani închisoare și la pedeapsa complementară a interzicerii pe o durată de 5 ani a drepturilor prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a și lit. b) C. pen. anterior.

A fost condamnat același inculpat pentru săvârșirea infracțiunii de trafic de minori prevăzută în art. 13 alin. (1), (2) și (3) din Legea nr. 678/2001, cu aplicarea art. 41 alin. (2), art. 74 alin. (2), art. 76 alin. (1) lit. a) C. pen. anterior și art. 5 C. pen. la pedeapsa de 3 ani închisoare și la pedeapsa complementară a interzicerii pe o durată de 5 ani a drepturilor prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a și lit. b) C. pen. anterior.

În baza art. 33 lit. a), art. 34 alin. (1) lit. b), art. 35 alin. (3) C. pen. anterior, au fost contopite pedepsele aplicate acestui inculpat în pedeapsa cea mai grea, de 3 ani închisoare și pedeapsa complementară a interzicerii pe o durată de 5 ani a drepturilor prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a și lit. b) C. pen. anterior.

S-a făcut aplicarea art. 71 C. pen. anterior, art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a și lit. b) C. pen. anterior, constatându-se suspendarea de drept a executării pedepsei accesorii în conformitate cu art. 71 alin. (5) C. pen. anterior.

În baza art. 86¹ și art. 86² C. pen. anterior, a fost suspendată sub supraveghere executarea pedepselor aplicate inculpaților pe durata câte unui termen de încercare de 5 ani.

S-a făcut aplicarea art. 86³ alin. (1) și alin. (3) lit. d) C. pen. anterior.

Împotriva acestei hotărâri, în termen legal, au declarat recurs în casație inculpații A. și B., criticând-o prin prisma cazului de casare prevăzut în art. 438 alin. (1) pct. 7 C. proc. pen., cu argumentarea că faptele prevăzute în art. 12 și art. 13 din Legea nr. 678/2001 raportat la art. 2 din aceeași lege, pentru care au fost condamnați, au fost dezincriminate la intrarea în vigoare a noului Cod penal. În susținerea recursului promovat, apărarea a arătat că în sfera de aplicare a noțiunii „în scop de exploatare”, astfel cum este reglementată de dispozițiile art. 2 din Legea nr. 678/2001 și explicată de art. 182 C. pen., nu poate fi inclusă activitatea desfășurată de inculpați, adică transportul în condiții legale a unor persoane în Cehia, iar sintagma „în mod forțat” are sensul prevăzut în art. 2 din Convenția Organizației Internaționale a Muncii nr. 29/1930, respectiv „orice muncă sau serviciu pretins sub amenințarea unei sancțiuni și pentru care persoana nu s-a oferit voluntar”, în același sens fiind și dispozițiile art. 4 alin. (2) din Codul muncii.

Astfel, s-a arătat că, întrucât scopul prevăzut în art. 2 din Legea nr. 678/2001 nu a fost nici

urmărit de inculpați și nici atins, faptele pentru care aceștia au fost trimiși în judecată nu constituie infracțiuni și, ca atare, sunt incidente dispozițiile art. 4 C. pen. privind dezincriminarea faptelor.

Pe de altă parte, decizia instanței de apel a mai fost criticată și pe motiv că schimbarea încadrării juridice a faptelor nu a fost pusă în discuția părților, încălcându-se, astfel, dispozițiile imperative ale art. 386 C. proc. pen. și că inculpaților le-a fost încălcat dreptul la apărare, dreptul de a fi informați asupra naturii și cauzei acuzațiilor aduse împotriva lor și dreptul de a dispune de timpul și de înlesnirile necesare pregătirii apărării lor, drepturi consacrate de art. 6 paragraful 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

De asemenea, făcându-se referire la jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (Flueraș c. României, 9 aprilie 2013; Mischie c. României, 16 septembrie 2014), s-a arătat că inculpații A. și B. au fost condamnați în apel fără a fi administrate probe noi, pe baza reinterpretrii probatoriului care a constituit temei de achitare în fața instanței de fond, deși instanța europeană a sancționat în mod constant o astfel de practică.

Prin încheierea nr. 16/RC din 15 ianuarie 2015, apreciind că sunt îndeplinite cerințele prevăzute în art. 434 - art. 438 C. proc. pen. doar în ceea ce privește susținerile inculpaților A. și B. încadrate în cazul de casare prevăzut în art. 438 alin. (1) pct. 7 C. proc. pen., Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția penală, în temeiul art. 440 alin. (4) C. proc. pen., a admis în principiu recursurile în casație formulate de aceștia împotriva deciziei nr. 281/A din 30 septembrie 2014 a Curții de Apel Târgu Mureș, Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie și a dispus trimiterea cauzei la completul competent în vederea judecării căii extraordinare de atac promovată de recurenți.

În ceea ce privește susținerile recurenților vizând încălcarea art. 6 paragraful 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și cele privind condamnarea inculpaților prin reinterpretarea aceluiași probatoriu care a fundamentat soluția de achitare, Înalta Curte de Casație și Justiție a constatat că acestea nu pot face obiectul analizei instanței de recurs în lipsa unui caz de casare care să permită acest lucru.

Examinând cauza prin prisma criticilor circumscrise cazului de casare prevăzut în art. 438 alin. (1) pct. 7 C. proc. pen., Înalta Curte de Casație și Justiție apreciază recursurile în casație formulate de inculpații A. și B. ca fiind nefondate, pentru următoarele considerente:

Potrivit dispozițiilor art. 433 C. proc. pen., în calea extraordinară a recursului în casație, Înalta Curte de Casație și Justiție este obligată să verifice, în condițiile legii, conformitatea hotărârii atacate cu regulile de drept aplicabile.

În cauză, inculpatul A. a fost trimis în judecată și condamnat de instanța de apel pentru săvârșirea infracțiunilor de trafic de persoane și trafic de minori, prevăzute în art. 12 alin. (1) și (2) din Legea nr. 678/2001, cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. anterior și art. 13 alin. (1), (2) și (3) din Legea nr. 678/2001, iar inculpata B. pentru comiterea infracțiunii de trafic de persoane, prevăzută în art. 12 alin. (1) și (2) din Legea nr. 678/2001, cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. anterior, reținându-se, în esență, că în anul 2008, direct sau prin intermediul altor persoane, au racolat (prin plasarea de anunțuri în presă prin care ofereau locuri de muncă bine retribuite în Cehia și prezentarea unor condiții de transport, cazare și muncă atractive) un număr de 14 victime majore (D., E., F., G., H., I., J., K., L., M., N., O., P. și R.), precum și o victimă minoră (faptă reținută în sarcina inculpatului A.), pe care apoi, personal sau împreună cu ceilalți participanți, le-au transportat în Cehia, unde le-au predat unui cetățean străin („S.”) contra sumei de 125 euro de persoană și a altor comisioane, cunoscând că victimele urmau a fi exploatate prin muncă forțată, în sensul că le erau reținute actele de identitate, erau cazate în condiții improprii traiului decent, erau obligate la muncă grea, timp de 12-14 ore/zi și urmau a fi plătite cu sume care să le asigure doar alimentația, la nivel de subzistență.

Conform art. 12 alin. (1) din Legea nr. 678/2001, constituia infracțiunea de trafic de persoane „recrutarea, transportarea, transferarea, cazarea sau primirea unei persoane, prin amenințare, violență sau prin alte forme de constrângere, prin răpire, fraudă ori înșelăciune, abuz de autoritate sau profitând de imposibilitatea acelei persoane de a se apăra sau de a-și exprima voința ori prin oferirea, darea, acceptarea sau primirea de bani ori alte foloase pentru obținerea

consimțământului persoanei care are autoritate asupra altei persoane, în scopul exploatării acestei persoane”. Alin. (2) lit. a) al aceluiași text de lege prevedea că se sancționează mai aspru traficul de persoane săvârșit de două sau mai multe persoane împreună.

Totodată, art. 13 alin. (1) din Legea nr. 678/2001 incrimina „recrutarea, transportarea, transferarea, găzduirea sau primirea unui minor, în scopul exploatării acestuia.” În alin. (2) era pedepsită ca formă agravată fapta prevăzută la alin. (1) „săvârșită prin amenințare, violență sau alte forme de constrângere, prin răpire, fraudă ori înșelăciune, abuz de autoritate sau profitând de imposibilitatea minorului de a se apăra ori de a-și exprima voința sau prin oferirea, darea, acceptarea ori primirea de bani sau de alte foloase pentru obținerea consimțământului persoanei care are autoritate asupra minorului”. În alin. (3) al aceluiași text de lege se arăta că pedeapsa este mai mare „dacă faptele prevăzute la alin. (1) și (2) sunt săvârșite în condițiile prevăzute la art. 12 alin. (2).”

Examinând dispozițiile noului Cod penal, se constată că fapta de trafic de persoane nu a fost dezincriminată, însă redactarea textului este diferită.

Astfel, potrivit art. 210 alin. (1) C. pen., constituie infracțiunea de trafic de persoane „recrutarea, transportarea, transferarea, adăpostirea sau primirea unei persoane în scopul exploatării acesteia, săvârșită: a) prin constrângere, răpire, inducere în eroare sau abuz de autoritate; b) profitând de imposibilitatea de a se apăra sau de a-și exprima voința ori de starea de vădită vulnerabilitate a acelei persoane; c) prin oferirea, darea, acceptarea sau primirea de bani ori de alte foloase în schimbul consimțământului persoanei care are autoritate asupra acelei persoane.”

Totodată, potrivit art. 211 alin. (1) C. pen., constituie infracțiunea de trafic de minori „recrutarea, transportarea, transferarea, adăpostirea sau primirea unui minor, în scopul exploatării acestuia.” În conformitate cu dispozițiile alin. (2) al aceluiași text de lege, fapta este mai gravă dacă a fost săvârșită în condițiile art. 210 alin. (1) C. pen.

Examinând comparativ cele două reglementări se observă că, dacă în art. 2 din Legea nr. 678/2001 exploatarea unei persoane în una din variante era definită ca fiind „executarea unei munci sau îndeplinirea de servicii în mod forțat ori cu încălcarea normelor legale privind condițiile de muncă, salarizare, sănătate și securitate”, în cuprinsul art. 182 C. pen. se prevede la lit. a) că, prin exploatarea unei persoane, se înțelege: „supunerea la executarea unei munci sau îndeplinirea de servicii în mod forțat.” Astfel, se constată că legea nouă sancționează în continuare traficul de persoane în scopul exploatării, fără însă a se mai putea reține, ca formă a exploatării, executarea unei munci sau îndeplinirea de servicii cu încălcarea normelor legale privind condițiile de muncă, așa cum se prevedea în legea veche.

Având în vedere că, potrivit art. 447 C. proc. pen., pe calea recursului în casație instanța verifică exclusiv legalitatea hotărârii atacate, textul de lege excluzând total din sfera de cenzură a Înaltei Curți de Casație și Justiție modificarea situației de fapt, în acest stadiu se va analiza doar dacă faptele, astfel cum au fost reținute de către instanța de apel, mai constituie infracțiuni prin prisma noii legi.

Din această perspectivă, Înalta Curte de Casație și Justiție constată, cu privire la toate actele materiale reținute în sarcina inculpaților, că executarea muncii s-a făcut în mod forțat, deoarece părților vătămate le-au fost prezentate condiții de muncă și salariu care nu existau în realitate (au fost asigurate că vor avea salariu lunar cuprins între 800-1.200 euro, transport în Cehia gratuit, cazare și masă asigurate de angajatorul ceh, durată legală a zilei de lucru), fiindu-le ascuns faptul că documentele de călătorie urmau să le fie reținute de angajator, ceea ce s-a și întâmplat, motiv pentru care victimele au fost lipsite de libertatea de mișcare pe teritoriul statului ceh, neputându-se întoarce în țară și nici părăsi localitatea unde fuseseră duse să muncească, neavând posibilitatea de a realiza un contact direct cu locuitorii orașelor în care lucrau, datorită necunoașterii limbii cehe, supravegherii continue exercitate asupra lor și duratei, de peste 12 ore pe zi, în care erau obligate să lucreze în condiții grele. Totodată, pe parcursul șederii în Cehia, părțile vătămate au fost cazate în condiții improprie (câte 10-20 persoane în cameră, în condiții igienico-sanitare extrem de precare), fiind nevoite să-și achite din resurse proprii cazarea și alimentația zilnică, necesară subzistenței,

fiecare fiind retribuită, în condițiile desfășurării unei munci de 12 ore/zi, cu suma de aproximativ 20 euro pe săptămână; mai mult, atunci când, observând condițiile grele de lucru, au vrut să plece, părțile vătămate au fost amenințate. Or, având în vedere aceste aspecte, precum și împrejurarea că în schimbul fiecărei părți vătămate astfel „angajate” inculpații au primit suma de câte 125 euro, faptele reținute în sarcina acestora reprezintă exploatarea unei persoane prin executarea unei munci în mod forțat. Ca atare, faptele imputate celor doi inculpați se regăsesc și în noua reglementare penală, având corespondent în prevederile art. 210 alin. (1) lit. a) C. pen. (pentru ambii inculpați) și, respectiv, în dispozițiile art. 211 alin. (1) și (2) C. pen. (în cazul inculpatului A.).

În raport cu aceste considerente, Înalta Curte de Casație și Justiție a constatat că faptele pentru care au fost condamnați inculpații A. și B. nu au fost dezincriminate în noua reglementare, fiind, în continuare, prevăzute de legea penală, motiv pentru care, nefiind incident cazul de casare prevăzut în art. 438 alin. (1) pct. 7 C. proc. pen., în temeiul art. 448 alin. (1) pct. 1 C. proc. pen., a respins, ca nefondate, recursurile în casație formulate de aceștia împotriva deciziei nr. 281/A din 30 septembrie 2014 pronunțată de Curtea de Apel Târgu Mureș, Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie.

II. Infrațiuni contra patrimoniului

6. Abuz de încredere. Competența în caz de schimbare a calității inculpatului

C. pen., art. 238

C. proc. pen., art. 48 alin. (1) lit. b)

1. Însușirea unui autoturism deținut în baza unui contract de leasing și dispunerea, pe nedrept, de acesta, prin înstrăinarea autoturismului către o altă persoană, făptuitorul neplătind ratele prevăzute în contractul de leasing și nerestituind autoturismul la solicitarea proprietarului, constituie infracțiunea de abuz de încredere.

2. În temeiul dispozițiilor art. 48 alin. (1) lit. b) C. proc. pen., competența de judecată în primă instanță aparține curții de apel, dacă inculpatul a pierdut calitatea de avocat ulterior momentului la care s-a dat citire actului de sesizare a instanței.

I.C.C.J., Secția penală, decizia nr. 143/A din 22 aprilie 2015

Prin sentința nr. 382 din 16 decembrie 2014 pronunțată de Curtea de Apel București, Secția I penală, în aplicarea art. 5 C. pen. și în temeiul art. 386 alin. (1) C. proc. pen., a fost schimbată încadrarea juridică din infracțiunea prevăzută în art. 238 alin. (1) C. pen. în infracțiunea prevăzută în art. 213 C. pen. anterior.

În temeiul art. 213 C. pen. anterior, a fost condamnat inculpatul A. la pedeapsa de 1 an închisoare pentru săvârșirea infracțiunii de abuz de încredere.

În temeiul art. 71 C. pen. anterior, i s-a interzis inculpatului exercițiul drepturilor prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a și lit. b) C. pen. anterior, pe durata executării pedepsei închisorii.

În temeiul art. 86¹ C. pen. anterior și al art. 71 alin. (5) C. pen. anterior, s-a dispus suspendarea sub supraveghere a executării pedepselor principală și accesorie, pe durata unui termen de încercare de 4 ani, stabilit în condițiile art. 86² C. pen. anterior.

În temeiul art. 86³ C. pen. anterior, pe durata termenului de încercare s-au impus inculpatului următoarele măsuri de supraveghere: a. să se prezinte, la datele stabilite, conform programului de supraveghere întocmit de serviciul de probațiune; b. să anunțe, în prealabil, orice schimbare de domiciliu, reședință sau locuință, orice deplasare care depășește 8 zile, precum și întoarcerea; c. să comunice și să justifice schimbarea locului de muncă; d. să comunice informații de natură a fi

controlate mijloacele sale de existență.

S-a atras atenția inculpatului asupra dispozițiilor art. 86⁴ C. pen. anterior, a căror nerespectare are ca urmare revocarea suspendării sub supraveghere.

În temeiul art. 397 C. proc. pen., s-a admis acțiunea civilă exercitată de partea civilă societatea B. Leasing și a fost obligat inculpatul A. la plata sumei de 67.839,08 lei către aceasta.

Pentru a pronunța această soluție, instanța de fond a reținut că, prin rechizitoriul din data de 3 martie 2014, emis de Parchetul de pe lângă Curtea de Apel București, a fost trimis în judecată inculpatul A., în calitate de avocat (suspendat) în Baroul B., pentru săvârșirea infracțiunii de abuz de încredere prevăzută în art. 238 alin. (1) C. pen., cu aplicarea art. 5 C. pen.

În procedura de cameră preliminară a fost verificată competența și legalitatea sesizării instanței, precum și legalitatea administrării probelor și a efectuării actelor de urmărire penală.

Nu au fost formulate cereri ori excepții, iar la expirarea termenului prevăzut în art. 344 alin. (2) C. proc. pen., prin încheierea de ședință din camera de consiliu din data de 7 aprilie 2014, s-a constatat legalitatea sesizării instanței, a administrării probelor și a efectuării actelor de urmărire penală, dispunându-se începerea judecății.

Evaluând probele administrate în cauză, prima instanță a constatat că situația de fapt reținută prin actul de inculpare este concordantă cu faptele și împrejurările ce rezultă din acestea, fiind dovedite următoarele circumstanțe factuale:

La data de 19 august 2009, între societatea B. Leasing, în calitate de finanțator și Cabinetul Individual de Avocatură A., în calitate de utilizator, s-a încheiat contractul de leasing financiar, având ca obiect finanțarea unui autoturism.

Din analiza contractului a rezultat că valoarea acestuia era în sumă de 21.807,73 euro pe care utilizatorul urma să o achite în 36 rate lunare, cu plata unui avans de 6.294,19 euro.

Astfel, autoturismul a fost predat, conform procesului-verbal de predare-primire, la data de 19 august 2009, în urma achitării avansului în sumă de 36.664,95 lei, pentru care s-a eliberat chitanța de depunere numerar din 19 august 2009.

Totodată, prin interpretarea art. 7.2 din contract, părțile au stabilit ca ratele să se achite pe data de 15 ale lunii, prima rată fiind scadentă la 15 septembrie 2009.

Prin contract (art. 20.1.2), utilizatorul a fost de acord ca toate notificările să-i fie trimise la adresa din București, strada X. Totodată, prin dispozițiile art. 20.2 din contract, utilizatorul era obligat, „sub sancțiunea rezilierii contractului de leasing, să anunțe în scris locatorul cu privire la orice modificare a datelor sale de identificare (...) în termen de 3 (trei) zile lucrătoare de la efectuarea acestora.”

La data de 30 octombrie 2009, urmare a neîndeplinirii clauzelor contractuale de către utilizator, privind achitarea ratelor, finanțatorul l-a notificat prin adresă cu privire la rezilierea contractului, respectiv în vederea redării bunului finanțat „în termen de 24 de ore.”

Ulterior, la data de 12 noiembrie 2009, prin adresa reprezentând „somație ultimativă” și adresa reprezentând „notificare ultimativă de plată”, persoana vătămată a insistat în solicitările anterioare.

Din situația facturilor neîncasate la data de 30 octombrie 2009 a rezultat că utilizatorul nu a achitat vreo rată.

Întrucât inculpatul A. nu a ridicat corespondența, infirmările de primire întorcându-se cu mențiunea „destinatar lipsă domiciliu” și nu a răspuns la apelurile telefonice ale reprezentanților persoanei vătămate, conform declarației numitei C., aceasta din urmă a înțeles să formuleze plângere penală.

Din adresa din 20 decembrie 2013 a Direcției Regim Permise de Conducere și Înmatriculare a Vehiculelor a rezultat că autoturismul în cauză a fost depistat în trafic la data de 26 aprilie 2010, respectiv la data de 27 iunie 2010, când persoanele care l-au condus, D. și E., au fost sancționate contravențional.

Fiind audiat la data de 17 ianuarie 2014, în calitate de martor, D. a relatat că, în cursul anului 2010, a primit cadou de la părinții săi autoturismul.

De asemenea, martorul E. a arătat că, în cursul anului 2010, a împrumutat de la prietenul său D. mașina acestuia, pentru a se deplasa la spital unde era internat tatăl său și că, în perioada respectivă, a fost oprit în trafic și sancționat contravențional, moment care s-a suprapus cu perioada în care, la data de 20 iulie 2010, tatăl său a decedat.

Totodată, la data de 27 ianuarie 2014, a fost audiată martora F. care a declarat că, în urmă cu câțiva ani, a achiziționat de la avocatul A., în baza unei chitanțe de mână, autoturismul, cu suma de 4.000 euro, pentru fiul său D. Deoarece vânzătorul amâna nejustificat perfectarea actelor, a restituit autovehiculul și a primit suma achitată înapoi.

Fiind audiat în calitate de inculpat la data de 4 februarie 2014, după ce i s-au adus la cunoștință drepturile și obligațiile, respectiv i s-a prezentat întreg materialul probator, A. a înțeles să dea declarație prin care a recunoscut săvârșirea faptei în sensul nepredării autoturismului către societatea de leasing în urma neplății ratelor stabilite prin contract.

Astfel, inculpatul a susținut că a fost în imposibilitate de plată datorită suspendării din activitatea de avocat de către Baroul B. În acest sens, în susținerea afirmației sale este adresa din 3 iunie 2010 a Baroului B., din care rezultă că A. a fost suspendat din profesia de avocat, începând cu data de 1 octombrie 2009, pentru neplata taxelor și a contribuțiilor profesionale.

Cu privire la înstrăinarea autoturismului deținut în baza contractului de leasing, inculpatul A. a arătat că doar l-a remis către F. în contul unei datorii către aceasta.

Despre rezilierea și solicitarea de restituire a autoturismului, inculpatul a luat cunoștință cel puțin la data primelor declarații, respectiv la 11 iunie 2010 și 28 iunie 2010, când și-a luat angajamentul restituirii acestuia. Totodată, din actele de urmărire penală a rezultat că, la momentul respectiv (aprilie - iunie 2010), autoturismul era înstrăinat către familia F.

Prima instanță a considerat că, în drept, fapta inculpatului A., avocat titular în cadrul Cabinetului Individual de Avocatură A., constând în însușirea pe nedrept a autoturismului, proprietatea societății B. Leasing, deținut în baza contractului de leasing financiar din 19 august 2009 și dispunerea pe nedrept de acest autoturism întrunește, sub aspect obiectiv și subiectiv, elementele constitutive ale infracțiunii de abuz de încredere, faptă pentru care sunt îndeplinite condițiile de tragere la răspundere penală.

În aplicarea art. 5 C. pen., instanța de fond a constatat că legea mai favorabilă inculpatului A. este Codul penal anterior.

Împotriva acestei sentințe, inculpatul A. a declarat apel.

Examinând cauza din perspectiva motivelor de apel invocate de inculpatul A., a probelor administrate în cauză, precum și din oficiu, conform art. 417 alin. (2) C. proc. pen., sub toate aspectele de fapt și de drept, Înalta Curte de Casație și Justiție constată nefondat apelul formulat de inculpat, pentru următoarele considerente:

În acord cu prima instanță, se consideră că săvârșirea faptei și vinovăția inculpatului A. sunt dovedite de probele administrate în cursul urmăririi penale și în fața instanțelor de fond.

Situația de fapt reținută de prima instanță corespunde cu cea descrisă în actul de sesizare a instanței, încadrarea juridică dată faptei fiind schimbată, prin sentința pronunțată în cauză, din infracțiunea prevăzută în art. 238 alin. (1) C. pen. în infracțiunea prevăzută în art. 213 C. pen. anterior, dându-se eficiență principiului legii penale mai favorabile.

Sub aspectul situației de fapt, instanța de apel reține că, la data de 19 august 2009, între societatea B. Leasing, în calitate de finanțator și Cabinetul Individual de Avocatură A., în calitate de utilizator, a fost încheiat contractul de leasing financiar, în sumă de 21.807,73 euro, pe care utilizatorul urma să o achite în 36 rate lunare, după ce anterior efectuase plata unui avans de 6.294,19 euro, având ca obiect finanțarea unui autoturism.

În ziua semnării contractului autoturismul a fost predat utilizatorului, în persoana titularului Cabinetului Individual de Avocatură, A., încheindu-se în acest sens un proces-verbal de predare-primire, urmând ca plata ratelor lunare să se achite pe data de 15 ale lunii.

Ulterior predării autoturismului, inculpatul nu a achitat nicio rată și, deși a luat cunoștință de rezilierea contractului de leasing și de solicitarea de restituire a autoturismului, nu l-a restituit,

amânând succesiv predarea, motiv pentru care finanțatorul a formulat plângere penală pentru infracțiunile de înșelăciune și abuz de încredere.

Prin rezoluția din 2 septembrie 2010 pronunțată de Parchetul de pe lângă Curtea de Apel București, s-a dispus neînceperea urmăririi penale față de Cabinetul Individual de Avocatură A. și avocatul A. sub aspectul săvârșirii infracțiunilor de înșelăciune și abuz de încredere.

Împotriva acestei soluții, petenta societatea B. Leasing a formulat plângere, admisă de Curtea de Apel București prin încheierea penală nr. 419/F din 7 decembrie 2010, care a desființat, în parte, rezoluția din 2 septembrie 2010 emisă în dosarul Parchetului de pe lângă Curtea de Apel București și a trimis cauza procurorului în vederea urmăririi penale față de A. pentru săvârșirea infracțiunii de abuz de încredere prevăzută în art. 213 C. pen. anterior.

Parchetul de pe lângă Curtea de Apel București, prin rezoluția din 20 septembrie 2013, a dispus neînceperea urmăririi penale față de avocatul A. sub aspectul săvârșirii infracțiunii de abuz de încredere prevăzută în art. 213 C. pen. anterior, împotriva căreia societatea B. Leasing a formulat plângere ce a fost admisă de procurorul general al Parchetului de pe lângă Curtea de Apel București, prin ordonanța din 21 octombrie 2013, care a infirmat rezoluția din 20 septembrie 2013, dispunând continuarea cercetărilor față de A. cu privire la aspectele sesizate de petenta societatea B. Leasing.

Prin rechizitoriul Parchetului de pe lângă Curtea de Apel București emis la data de 3 martie 2014 s-a dispus trimiterea în judecată a inculpatului A. pentru săvârșirea infracțiunii de abuz de încredere.

Prin motivele scrise de apel, inculpatul A. a susținut că instanța de fond a dispus condamnarea sa, deși nu era competentă să judece cauza, înțelegând să invoce excepția necompetenței personale, în sensul că, la data pronunțării Curții de Apel București prin sentința penală nr. 382 din 16 decembrie 2014, nu mai deținea calitatea de avocat, urmare a deciziei de încetare a calității de avocat începând cu data de 25 noiembrie 2014 emisă de Baroul B., fiind radiat din Tabloul avocaților Baroului B., apreciind că Judecătoria Sectorului 2 București îi revenea competența soluționării cauzei și solicitând trimiterea cauzei la această instanță în vederea soluționării fondului.

Prin motivele invocate oral, în completarea susținerii formulate în scris, a mai învederat că Judecătoria Sectorului 2 București îi revenea competența soluționării cauzei având ca obiect săvârșirea infracțiunii de abuz de încredere, în raport cu locul semnării contractului cu societatea de leasing.

Referitor la acest aspect, se constată că au incidență dispozițiile art. 48 alin. (1) lit. b) C. proc. pen., în conformitate cu care instanța rămâne competentă să judece cauza chiar dacă inculpatul, după săvârșirea infracțiunii, nu mai are calitatea de avocat (care atrage competența curții de apel), întrucât inculpatul și-a pierdut calitatea de avocat începând cu data de 25 noiembrie 2014, iar instanța a dat citire actului de sesizare anterior acestei date, respectiv la 9 septembrie 2014.

În mod evident, situația impune respectarea de către Înalta Curte de Casație și Justiție a dispozițiilor care garantează competența personală a inculpatului, condiție îndeplinită în cauză în raport de cuprinsul încheierii de ședință din 9 septembrie 2014 când inculpatului, fiind prezent în instanță, i s-a adus la cunoștință fapta pentru care este trimis în judecată, precum și drepturile procesuale pe care le are în această calitate.

Astfel, solicitarea inculpatului A. de admitere a excepției invocate și de trimitere a cauzei spre competență soluționare Judecătoria Sectorului 2 București este neîntemeiată față de dispozițiile legale precitate și situația concretă din cauză.

În ceea ce privește latura penală a cauzei, inculpatul A., în cadrul dezbaterilor, a precizat că, deși actele dosarului dovedesc săvârșirea faptei de abuz de încredere, din acestea nu rezultă motivele care l-au determinat să recurgă la săvârșirea faptei, invocând lipsa intenției de a produce părții civile vreun prejudiciu.

Instanța constată că, deși a fost notificat de trei ori de societatea de leasing pe perioada a 6 ani de la încheierea contractului de leasing, inculpatul nu și-a respectat obligația stabilită prin

contractul de leasing de a achita ratele la termenele scadente, și-a însușit autoturismul, dispunând pe nedrept de acesta și a refuzat restituirea autoturismului.

Situația de fapt reținută în sarcina inculpatului A. este confirmată de martora F., audiată nemijlocit de instanța de fond, declarația acesteia fiind consemnată în conformitate cu dispozițiile art. 381, art. 107, art. 119-124 și art. 382 C. proc. pen., care a menționat că: „Acum câțiva ani, inculpatul A. mi-a vândut autoturismul (...); în acest sens el a întocmit o chitanță de mână, ștampilată cu ștampila de avocat; i-am dat inculpatului suma de 4.000 euro, iar acesta mi-a remis autoturismul fără talon și cartea de identitate, spunându-mi că o să mi le dea ulterior.” Martora a arătat că a restituit inculpatului mașina, după un an sau doi de utilizare, văzând că nu poate intra în posesia actelor mașinii, sens în care i-a fost restituită suma de 4.000 euro, aceasta restituindu-i la rândul său inculpatului chitanța de mână, conform declarației atașată la dosarul cauzei.

De asemenea, inculpatul și-a luat, în fața organului de urmărire penală, angajamentul de a preda autoturismul, ca urmare a faptului că, așa cum a menționat, „nu am mai achitat ratele din luna septembrie 2009.”

Din perspectiva formei de vinovăție cu care a acționat inculpatul, se mai reține susținerea acestuia că a vândut apartamentul din strada X., cu care figurează în contractul de leasing, în cursul anului 2008, conform declarației, ceea ce demonstrează că, încă de la începutul încheierii contractului de leasing (19 august 2009), a manifestat un comportament nesincer, intenția acestuia fiind aceea de a face dificilă comunicarea cu el, inculpatul invocând ulterior, în favoarea sa, propria culpă, în sensul că nu a avut cunoștință de vreo comunicare a somațiilor transmise de societatea de leasing, nemailocuind la adresa din București, strada X., pentru a avea cunoștință că trebuie predat autoturismul.

Însă, din verificările efectuate la Direcția pentru Evidența Persoanelor și Administrarea Bazelor de Date rezultă că, la data de 1 iunie 2010, inculpatul figura cu domiciliul la aceeași adresă din București, strada X., iar fiica sa și-a stabilit domiciliul la aceeași adresă începând cu data de 11 ianuarie 2010.

În contextul prezentat anterior, așa cum se prevede în contractul de leasing, la art. 15.5, „dacă utilizatorul întârzie returnarea obiectului leasingului, locatorul este îndreptățit să-l recupereze și să intre în posesia acestuia fără nicio somație, în baza dreptului său de proprietate și a prezentului contract care constituie titlu executoriu.”

Totodată, prevederile contractuale cuprinse la art. 15.7 din contractul de leasing din 19 august 2009 stipulează că „restituirea obiectului leasingului către locator nu îl scutește pe utilizator de plata integrală a ratelor de leasing scadente și neachitate. La momentul rezilierii, toate ratele de leasing până la sfârșitul contractului, precum și orice alte obligații ale utilizatorului născute în baza acestui contract devin scadente, utilizatorul fiind obligat să achite cu titlu de daune-interese toate aceste rate de leasing și sume aferente obligațiilor sale contractuale.”

De asemenea, art. 20 din contract prevede că notificările, înștiințările sau orice alte comunicări se vor face la adresa utilizatorului din strada X.

Prin incriminarea faptei de abuz de încredere, legiuitorul a urmărit să ocrotească relațiile sociale referitoare la patrimoniu, care implică încrederea în cadrul raporturilor juridice, încredere care presupune o comportare corectă a celui căruia i se încredințează un bun proprietatea unei persoane.

Sub aspectul îndeplinirii elementelor constitutive ale infracțiunii de abuz de încredere, elementul material al laturii obiective a constat în însușirea pe nedrept a autoturismului, prin dispunerea înstrăinării acestuia și, deși au existat mai multe solicitări de restituire ale părții civile, inculpatul s-a sustras de la restituirea bunului prin schimbarea locuinței pentru a fi îngreunată comunicarea notificărilor și a somațiilor de către societatea de leasing.

Astfel, în beneficiul propriu, inculpatul a înstrăinat autoturismul proprietatea părții civile societatea B. Leasing către numita F. contra unei sume de bani, încheindu-se în acest sens o chitanță de mână, ceea ce denotă intenția inculpatului de a fraudă partea civilă, iar ulterior acestei înțelegeri, s-a obligat să predea proprietarului autoturismul până la 18 iunie 2010 (conform

declarației aflată la dosarul Parchetului de pe lângă Curtea de Apel București), iar ulterior până la 1 iulie 2010.

Nu lipsit de relevanță este că inculpatul, după încheierea contractului de leasing, a încetat orice comunicare cu proprietarul autoturismului, în unicul scop de a-și însuși bunul și de a nu-l restitui, urmărind propriul beneficiu, în dauna societății de leasing.

Mai mult, deși contractul de leasing a fost reziliat și inculpatul avea obligația restituirii bunului, acesta a refuzat restituirea bunului, continuând folosirea acestuia fără niciun drept.

Este adevărat că notificările și somațiile prin care i s-a solicitat inculpatului restituirea autoturismului s-au întors cu mențiunea „destinatar lipsă de la adresă”, dar inculpatul cunoștea conținutul contractului de leasing și, de asemenea, a avut cunoștință de cererea de restituire conform declarației martorei C., care se coroborează cu declarațiile inculpatului datate 11 și 28 iunie 2010 în care a declarat că va restitui bunul.

Se mai observă că autoturismul nu a putut fi identificat nici până în prezent, fiind posibilă înmatricularea acestuia pe numele altei persoane, în condițiile în care societatea de leasing, în calitate de proprietar, nu și-a manifestat intenția ca folosința acestuia să fie cedată sau înstrăinată altei persoane decât utilizatorului din contract.

Având cunoștințe juridice, inculpatul A. cunoștea pe deplin consecințele nepredării autoturismului către societatea de leasing, în urma neplății ratelor stabilite prin contract.

Prin urmare, situația de fapt a fost stabilită de prima instanță de fond în urma coroborării întregului material probator administrat în cauză, fiind răsturnată, fără putință de tăgadă, prezumția de nevinovăție prevăzută în art. 4 și art. 99 alin. (2) C. proc. pen.

Cu privire la latura subiectivă a infracțiunii de abuz de încredere, se mai notează că, în pofida circumstanțelor sale personale constând în pregătirea profesională, fiind avocat, inculpatul a înțeles să contracteze un autoturism în leasing, deși din registrul de evidențe pentru încasări și plăți acesta nu mai înregistrase vreun venit începând cu 30 aprilie 2009.

Raportat la mijloacele de probă analizate și prin prisma apărărilor formulate de inculpat, Înalta Curte de Casație și Justiție apreciază că, în cauză, s-a dovedit existența și caracterul penal al faptei, precum și participarea inculpatului la comiterea infracțiunii de abuz de încredere, existând probe certe de vinovăție, așa cum rezultă din coroborarea a numeroase și variate mijloace de probă, fiind respectat dreptul la un proces echitabil al inculpatului și, pe cale de consecință, în mod întemeiat, prima instanță a dispus condamnarea inculpatului.

În cauză sunt îndeplinite, atât sub aspectul laturii obiective, cât și sub aspectul laturii subiective, elementele constitutive ale infracțiunii de abuz de încredere prevăzută în art. 213 C. pen. anterior.

Cu privire la aplicarea legii penale mai favorabile, prima instanță a aplicat acestui inculpat pedeapsa de 1 an închisoare pentru infracțiunea de abuz de încredere.

Este corect că tratamentul sancționator pentru infracțiunea de abuz de încredere prevăzută în art. 238 C. pen., intrat în vigoare la 1 februarie 2014, este mai blând decât limitele de pedeapsă prevăzute în art. 213 C. pen. anterior, care prevedea pentru același tip de infracțiune pedeapsa de la 3 luni la 4 ani închisoare sau amenda.

Cu toate acestea, în conformitate cu dispozițiile art. 16 din Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, pentru determinarea legii penale mai favorabile, având în vedere și modalitatea de executare a pedepsei stabilite de instanța de fond, respectiv suspendarea sub supraveghere, în calea de atac a apelului promovat doar de inculpat, Înalta Curte de Casație și Justiție reține că legea penală mai favorabilă este Codul penal anterior, deoarece conform art. 5 C. pen., cu privire la suspendarea sub supraveghere a executării pedepsei, instanța trebuie să aibă în vedere sfera obligațiilor impuse condamnatului și efectele suspendării potrivit legilor succesive, cu prioritate față de durata termenului de încercare sau supraveghere.

Prin prisma acestor din urmă dispoziții legale, se constată că măsurile de supraveghere și obligațiile impuse inculpatului prin dispozițiile art. 86³ C. pen. anterior sunt favorabile față de cele prevăzute în art. 93 C. pen.

Pe cale de consecință, instanța de apel constată că, în mod corect, instanța de fond a aplicat dispozițiile art. 386 C. proc. pen. privind schimbarea încadrării juridice și a dispus condamnarea inculpatului pentru infracțiunea de abuz de încredere prevăzută în art. 213 C. pen. anterior.

Pentru aceste considerente, în temeiul art. 421 pct. 1 lit. b) C. proc. pen., Înalta Curte de Casație și Justiție a respins, ca nefondat, apelul declarat de inculpatul A. împotriva sentinței nr. 382 din 16 decembrie 2014, pronunțată de Curtea de Apel București, Secția I penală.

7. Bancrută frauduloasă. Răspunderea penală a persoanei juridice

Legea nr. 85/2006, art. 143 alin. (2)

C. pen. anterior, art. 19¹

C. pen., art. 135, art. 241

1. În procedura insolvenței, fapta reprezentantului administratorului judiciar care, în fraudă creditorilor, înscrie în tabelul de creanțe o creanță sub condiție suspensivă ca fiind o creanță pură și simplă, deși condiția nu este îndeplinită și, prin urmare, suma care reprezintă valoarea creanței nu este datorată - cu consecința efectuării plății acestei sume nedatorate, întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de bancrută frauduloasă prevăzută în vechile dispoziții ale art. 143 alin. (2) lit. b) din Legea nr. 85/2006, care au corespondent în art. 241 alin. (1) lit. b) C. pen., ce incriminează fapta persoanei care, în fraudă creditorilor, înfățișează datorii inexistente sau prezintă în registrele debitorului, în alt act sau în situația financiară sume nedatorate.

2. Societatea profesională cu răspundere limitată, ca formă de exercitare a profesiei de practician în insolvență cu personalitate juridică, desemnată administrator judiciar în procedura insolvenței, răspunde penal pentru infracțiunea de bancrută frauduloasă săvârșită de reprezentantul său, în realizarea obiectului de activitate al societății desemnate administrator judiciar în procedura insolvenței.

3. Dacă un reprezentant al societății profesionale cu răspundere limitată, desemnată administrator judiciar în procedura insolvenței, săvârșește infracțiunea de bancrută frauduloasă prevăzută în vechile dispoziții ale art. 143 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 85/2006, care au corespondent în art. 241 alin. (1) lit. a) C. pen., în realizarea obiectului de activitate al societății, iar un alt reprezentant al acesteia săvârșește infracțiunea de bancrută frauduloasă prevăzută în vechile dispoziții ale art. 143 alin. (2) lit. b) din Legea nr. 85/2006, care au corespondent în art. 241 alin. (1) lit. b) C. pen., în realizarea obiectului de activitate al societății, societatea profesională cu răspundere limitată - persoană juridică desemnată administrator judiciar în procedura insolvenței - răspunde penal pentru două infracțiuni de bancrută frauduloasă, aflate în concurs real de infracțiuni.

I.C.C.J., Secția penală, decizia nr. 248/A din 2 iulie 2015

Prin sentința nr. 662/F din 11 decembrie 2013 a Curții de Apel București, Secția I penală, s-au hotărât următoarele:

În baza art. 143 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 85/2006, a fost condamnată inculpata A. SPRL la pedeapsa de 80.000 lei amendă penală pentru săvârșirea infracțiunii de bancrută frauduloasă.

În baza art. 143 alin. (2) lit. b) din Legea nr. 85/2006, a fost condamnată inculpata A. SPRL la pedeapsa de 80.000 lei amendă penală pentru săvârșirea infracțiunii de bancrută frauduloasă.

În baza art. 33 lit. a) C. pen. anterior raportat la art. 40¹ alin. (1) C. pen. anterior, s-au contopit pedepsele menționate, urmând ca inculpata A. SPRL să execute pedeapsa cea mai grea, de 80.000 lei amendă penală.

În baza art. 143 alin. (2) lit. b) din Legea nr. 85/2006, a fost condamnată inculpata B. la pedeapsa de 2 ani închisoare pentru săvârșirea infracțiunii de bancrută frauduloasă.

În baza art. 71 C. pen. anterior, s-au interzis inculpatei B. drepturile prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a, b) și c) C. pen. anterior pe durata executării pedepsei principale.

În baza art. 81 C. pen. anterior, s-a suspendat condiționat executarea pedepsei pe un termen de încercare de 4 ani, termen stabilit în condițiile art. 82 C. pen. anterior.

În baza art. 71 alin. (5) C. pen. anterior, s-a suspendat executarea pedepsei accesorii pe durata suspendării condiționate a executării pedepsei principale.

În baza art. 143 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 85/2006, a fost condamnat inculpatul C. la pedeapsa de 2 ani închisoare pentru săvârșirea infracțiunii de bancrută frauduloasă.

În baza art. 71 C. pen. anterior, s-au interzis inculpatului C. drepturile prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a, b) și c) C. pen. anterior pe durata executării pedepsei principale.

În baza art. 81 C. pen. anterior, s-a suspendat condiționat executarea pedepsei pe un termen de încercare de 4 ani, termen stabilit în condițiile art. 82 C. pen. anterior.

În baza art. 71 alin. (5) C. pen. anterior, s-a suspendat executarea pedepsei accesorii pe durata suspendării condiționate a executării pedepsei principale.

În baza art. 143 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 85/2006, a fost condamnată inculpata D. la pedeapsa de 2 ani închisoare pentru săvârșirea infracțiunii de bancrută frauduloasă.

În baza art. 71 C. pen. anterior, s-au interzis inculpatei D. drepturile prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a, b) și c) C. pen. anterior pe durata executării pedepsei principale.

În baza art. 81 C. pen. anterior, s-a suspendat condiționat executarea pedepsei pe un termen de încercare de 4 ani, termen stabilit în condițiile art. 82 C. pen. anterior.

În baza art. 71 alin. (5) C. pen. anterior, s-a suspendat executarea pedepsei accesorii pe durata suspendării condiționate a executării pedepsei principale.

În baza art. 14 C. proc. pen. anterior, s-a admis în parte acțiunea civilă formulată de partea civilă societatea E.

Au fost obligați inculpații A. SPRL, B., C. și D. în solidar la plata către partea civilă societatea E. a sumei de 20.475.578,18 lei.

În drept, fapta inculpatei A. SPRL care, în calitate de administrator judiciar al societății în insolvență E., a prezentat în tabelul creanțelor asupra debitoarei societatea E. (respectiv în completarea la tabelul preliminar, astfel cum a fost depusă la dosarul instanței în luna august 2009), în fraudă celorlalți creditori, a unor sume nedatorate, respectiv a creanței numitei F., lucru care a dus la plata către aceasta a unei prime tranșe de 14.044.603,67 lei la data de 5 septembrie 2011, întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de bancrută frauduloasă prevăzută în art. 143 alin. (2) lit. b) din Legea nr. 85/2006.

Fapta inculpatei A. SPRL care, în calitate de administrator judiciar al societății în insolvență C., a avizat lista creditorilor prevăzuți în art. 96 alin. (1) din Legea nr. 85/2006 (depusă la dosarul instanței la data de 22 octombrie 2010), în care la poziția 1 este consemnată în fals creanța numitei F., întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de bancrută frauduloasă prevăzută în art. 143 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 85/2006.

Fapta inculpatei B. care, în calitate de reprezentant al administratorului judiciar al societății în insolvență E., a prezentat în tabelul creanțelor asupra debitoarei societatea E. (respectiv în completarea la tabelul preliminar, astfel cum a fost depusă la dosarul instanței în luna august 2009), în fraudă celorlalți creditori, a unor sume nedatorate, respectiv a creanței numitei F., lucru care a dus la plata către aceasta a unei prime tranșe de 14.044.603,67 lei la data de 5 septembrie 2011, întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de bancrută frauduloasă prevăzută în art. 143 alin. (2) lit. b) din Legea nr. 85/2006.

Fapta inculpatei D. care, în calitate de reprezentant al administratorului judiciar al societății în insolvență E., a avizat lista creditorilor prevăzuți în art. 96 alin. (1) din Legea nr. 85/2006 (depusă la dosarul instanței la data de 22 octombrie 2010), în care la poziția 1 este consemnată în fals creanța numitei F., întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de bancrută frauduloasă prevăzută în art. 143 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 85/2006.

Fapta inculpatului C. care, în calitate de administrator special al societății în insolvență E., a

întocmit lista creditorilor prevăzuți în art. 96 alin. (1) din Legea nr. 85/2006 (depusă la dosarul instanței la data de 22 octombrie 2010), în care la poziția 1 este consemnată în fals creanța numitei F., întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de bancrută frauduloasă prevăzută în art. 143 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 85/2006.

Împotriva acestei sentințe în termen legal au declarat apel inculpații B., C., D. și A. SPRL.

Examinând hotărârea apelată prin prisma criticilor formulate, dar și din oficiu sub toate aspectele, Înalta Curte de Casație și Justiție reține că apelurile sunt nefondate, pentru considerentele ce urmează:

Instanța de fond, pe baza probelor administrate în cauză, a reținut corect situația de fapt și a realizat o încadrare în drept corespunzătoare a faptelor inculpaților, procedând ulterior la o justă individualizare a pedepselor aplicate acestora.

Analizând probele administrate în cauză, Înalta Curte de Casație și Justiție reține că între martora F. și societatea G. (actuala societatea E.), în cursul anului 2007, s-au încheiat două contracte, și anume:

- contractul din 16 mai 2007, prin care societatea G. achiziționa de la aceasta părțile sociale ale societății H. contra sumei de 2.600.000 euro, contract ce a fost executat imediat, societatea G. plătind prețul și devenind proprietarul părților sociale ale societății H., ce avea în concesiune mina de la I.;

- contractul din 30 iulie 2007, prin care F. a transmis societății G. drepturile exclusive de exploatare și folosință pe teritoriul României a invenției „Procedeu de prelucrare a unor calcare brucitice și instalația aferentă.”

Potrivit art. 5 al contractului, prețul total al licenței este de 9.900.000 euro, plata urmând a se face în mai multe tranșe, o primă tranșă de 2.800.000 euro până la data de 5 august 2007, restul de 7.100.000 euro urmând a fi achitați în tranșe (6 rate lunare de 50.000 euro și 68 tranșe lunare de 100.000 euro), în termen de 30 de zile de la data realizării de venituri nete din vânzarea produselor obținute din exploatarea și utilizarea invenției.

Părțile au consimțit asupra faptului că toate tranșele de preț stabilite, cu excepția celei de 2.800.000 euro, se vor plăti numai sub condiția realizării de venituri nete din vânzarea produselor obținute din exploatarea și utilizarea invenției.

La data de 18 octombrie 2007, la contractul de licență invenție din 30 iulie 2007, între părți s-a încheiat Actul adițional nr. 1 prin care se modifică art. 5.1 din contractul de licență, în sensul că plata prețului se va efectua în mai multe tranșe, după cum urmează: o primă tranșă de 2.800.000 euro, o a doua tranșă de 200.000 euro, iar restul de 6.900.000 euro urmează a fi achitat în 6 rate lunare de 50.000 euro și 66 tranșe lunare egale de 100.000 euro fiecare.

Conform art. 2 din Actul adițional, părțile au convenit ca plata celei de a doua tranșe de 200.000 euro să se efectueze la data semnării actului adițional, iar în ceea ce privește celelalte tranșe, prima tranșă de preț devine scadentă și se va achita în termen de 30 zile de la data realizării de venituri nete din vânzarea produselor obținute din exploatarea și utilizarea invenției.

Părțile au consimțit asupra faptului că toate tranșele stabilite, cu excepția celor de 2.800.000 euro și 200.000 euro, se vor plăti de licențiat numai sub condiția realizării de venituri nete din vânzarea produselor obținute din exploatarea și utilizarea invenției.

Cele două tranșe stabilite de către părți prin actul adițional au fost achitate la data de 13 august 2007 - suma de 2.800.000 euro și la 19 octombrie 2007 - suma de 200.000 euro.

Potrivit art. 3.1 din Contractul de licență invenție, acest contract intră în vigoare la data semnării lui și produce efecte pe întreaga durată de valabilitate a brevetului astfel acordat, respectiv până la data de 16 martie 2026.

După ce a achiziționat părțile sociale de la societatea H., societatea E. a întreprins demersurile necesare punerii în exploatare a zăcămintului de la I., respectiv a obținut avize, autorizații, concesiuni de terenuri, racordarea la energie electrică, a construit un drum de acces, demersuri ce sunt menționate în Planul de reorganizare al societății E.

Prin sentința nr. 1786 din 25 martie 2009 a Tribunalului București, Secția a VII-a

comercială, a fost admisă cererea formulată de creditoarea societatea J. și s-a deschis procedura insolvenței împotriva debitoarei societatea E., fiind numită administrator judiciar A. SPRL.

Conform contractului din 30 iulie 2007 și a actului adițional la acesta, creanța numitei F. în valoare de 6.900.000 euro era o creanță afectată de o condiție, respectiv aceea a realizării de venituri nete din vânzarea produselor obținute din exploatarea și utilizarea invenției, condiție care nu era îndeplinită la data deschiderii procedurii insolvenței debitoarei societatea E. și, în consecință, suma de 6.900.000 euro nu era datorată.

Potrivit art. 72 alin. (1) din Legea nr. 85/2006, administratorul judiciar al debitoarei, inculpata A. SPRL, prin reprezentantul său - B., a verificat creanțele existente și a înscris această creanță în tabelul preliminar al creanțelor, mai exact în completarea la tabelul preliminar al creanțelor depusă la instanța de judecată în luna august 2009, creanța numitei F. figurând la poziția nr. 28.

În tabelul preliminar al creanțelor, creanța numitei F. a fost trecută ca o creanță pură și simplă, deși era afectată de o condiție, așa cum s-a arătat anterior.

După întocmirea tabelului preliminar, creanța numitei F. a fost trecută în tabelul definitiv al creanțelor tot ca o creanță pură și simplă, iar la data de 5 septembrie 2011, societatea E. a făcut plata primei tranșe de 14.044.603,67 lei.

Procedându-se în acest mod, au fost încălcate dispozițiile art. 64 alin. (5) din Legea nr. 85/2006, potrivit cărora titularii creanțelor sub condiție suspensivă la data deschiderii procedurii vor fi îndreptățiți să voteze și să participe la distribuiri numai după îndeplinirea condiției respective.

Este cert faptul că nu se îndeplinesc condiția de realizare a veniturilor nete din vânzarea produselor obținute din exploatarea și utilizarea invenției, astfel că această creanță a martorei F. nu era certă și exigibilă, așa încât suma a fost plătită în mod nelegal, în dauna celorlalți creditori.

Potrivit art. 20 alin. (1) lit. k) din Legea nr. 85/2006, administratorul judiciar are obligația de a verifica creanțele și, atunci când este cazul, să formuleze obiecțiuni la acestea, precum și să întocmească tabelul creanțelor.

În baza acestor dispoziții legale, administratorul judiciar trebuia să realizeze propria sa verificare asupra creanțelor societății E., putând observa că această creanță a numitei F. era afectată de o condiție și, în consecință, nu trebuia trecută în tabelul creanțelor ca o creanță certă și exigibilă.

Conform dispozițiilor art. 96 alin. (1) din Legea nr. 85/2006, în vederea administrării eficiente a procedurii, planul de reorganizare poate desemna o categorie separată de creanțe, compusă numai din acele creanțe chirografare care, în sensul art. 49 alin. (1), aparțin furnizorilor fără de care activitatea debitorului nu se poate desfășura și care nu pot fi înlocuiți. Lista acestor creanțe trebuie confirmată de administratorul judiciar.

Dispozițiile art. 49 alin. (1) din Legea nr. 85/2006 prevăd că, pe perioada de observație, debitorul va putea să continue desfășurarea activităților curente și poate efectua plăți către creditorii cunoscuți, care se încadrează în condițiile obișnuite de exercitare a activității curente.

Contrar acestor dispoziții legale, creanța numitei F. a fost înscrisă în lista creditorilor prevăzuți în art. 96 alin. (1) din Legea nr. 85/2006, la poziția 1, în quantum de 29.558.220 lei, lista creditorilor fiind semnată de administratorul special al societății E. - inculpatul C. și confirmată de administratorul judiciar - inculpata A. SPRL, prin reprezentantul său - inculpata D.

Probele administrate au dovedit fără echivoc faptul că brevetul de invenție al martorei F. nu a fost folosit niciodată în activitatea societății E., iar creanța respectivă nu făcea parte din categoria celor fără de care societatea nu își putea desfășura activitatea.

Prin includerea creanței numitei F. în categoria celor prevăzute în art. 96 alin. (1) din Legea nr. 85/2006, aceasta a beneficiat de un regim privilegiat de plată, în sensul că prima tranșă de plată era în quantum de două treimi din totalul de plată al creanței, spre deosebire de celelalte creanțe chirografare în cazul cărora prima tranșă de plată era de numai o treime din totalul de plată.

În tabelul definitiv ce cuprinde creanțele înregistrate împotriva averii debitoarei societatea E., creanța numitei F. în quantum de 29.558.220 lei figurează ca o creanță pură și simplă.

La data de 5 septembrie 2011, numitei F. i-a fost achitată suma de 14.044.603,67 lei, iar la

data de 30 noiembrie 2010, i-a fost achitată suma de 6.430.974,51 lei.

Planul de reorganizare a societății E. a fost votat de Adunarea creditorilor și aprobat de Adunarea generală extraordinară a acționarilor, iar prin sentința nr. 7482 din 24 noiembrie 2010 a Tribunalului București, Secția a VII-a comercială, a fost confirmat acest plan de reorganizare.

În planul de reorganizare și în programul de plăți sunt menționate separat creanțele chirografare ale creditorilor fără de care societatea nu își poate desfășura activitatea, între care se află și creanța numitei F. și alte creanțe chirografare.

În drept, faptele inculpaților, astfel cum au fost descrise și reținute și de prima instanță, întrunesc elementele constitutive ale infracțiunii de bancrută frauduloasă prevăzută în art. 143 alin. (2) lit. b) din Legea nr. 85/2006 pentru inculpații A. SPRL și B. și, respectiv, prevăzută în art. 143 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 85/2006 pentru inculpații A. SPRL, D. și C.

Criticile formulate de inculpați în calea de atac a apelului sunt nefondate, pentru considerentele ce se vor arăta în continuare:

Inculpații au susținut că lipsește plângerea prealabilă a persoanei vătămate, plângere fără de care acțiunea penală nu poate fi pusă în mișcare, societatea E. neputând fi subiect pasiv al infracțiunii de bancrută frauduloasă, această calitate având-o numai creditorii societății.

Referitor la aceste critici formulate de inculpați, Înalta Curte de Casație și Justiție reține că, la data când a fost pusă în mișcare acțiunea penală și au fost trimiși în judecată inculpații, pentru săvârșirea infracțiunii de bancrută frauduloasă nu era necesară plângerea prealabilă a persoanei vătămate.

La data comiterii faptelor, bancruta frauduloasă era reglementată în dispozițiile art. 143 alin. (2) din Legea nr. 85/2006 privind procedura insolvenței.

Începând cu 1 februarie 2014, bancruta frauduloasă este incriminată în dispozițiile art. 241 C. pen., text de lege care reproduce în esență conținutul infracțiunii, astfel cum era prevăzută în dispozițiile art. 143 alin. (2) din Legea nr. 85/2006, pedeapsa cu care se sancționează fapta fiind aceeași, respectiv închisoarea de la 6 luni la 5 ani.

Spre deosebire de reglementarea anterioară, dispozițiile art. 241 C. pen. adaugă condiția ca fapta să fie săvârșită în fraudă creditorilor în toate modalitățile normative, în vechea reglementare o astfel de cerință nefiind prevăzută decât în cadrul ultimelor ipoteze de incriminare (art. 143 alin. 2 lit. b și c din Legea nr. 85/2006).

Potrivit noului Cod penal, punerea în mișcare a acțiunii penale pentru infracțiunea de bancrută frauduloasă este condiționată de plângerea prealabilă a persoanei vătămate.

Societatea E., prin administratorul judiciar, a formulat plângere prealabilă pentru săvârșirea infracțiunii de bancrută frauduloasă împotriva inculpaților din prezenta cauză, după consultarea creditorilor societății.

Înalta Curte de Casație și Justiție constată că persoana în patrimoniul căreia s-a produs prejudiciul prin faptele inculpaților este societatea E., care va trebui să dezdăuneze în nume personal creditorii fraudauți.

Cu privire la condițiile de formă ale plângerii prealabile, Înalta Curte de Casație și Justiție reține că aceasta îndeplinește condițiile esențiale cerute de dispozițiile art. 289 alin. (2) C. proc. pen., din examinarea acesteia rezultând titularul plângerii, infracțiunile pentru care se solicită tragerea la răspundere penală și inculpații împotriva cărora se formulează plângerea.

Este real că în plângerea prealabilă nu se realizează o descriere a faptelor ce formează obiectul plângerii și nu sunt arătate mijloacele de probă, însă trebuie avut în vedere faptul că această plângere prealabilă este depusă în cursul soluționării apelurilor, când împotriva inculpaților a fost deja pronunțată o hotărâre de condamnare pentru faptele reținute în cuprinsul hotărârii primei instanțe, din conținutul plângerii rezultând fără echivoc voința titularului acesteia ca inculpații să fie trași la răspundere penală pentru săvârșirea infracțiunii de bancrută frauduloasă.

Condițiile de formă ale plângerii prevăzute în art. 289 alin. (2) C. proc. pen. sunt necesare pentru ca organul de urmărire penală să poată proceda la verificarea competenței sale, să constate dacă în cauză există vreunul dintre cazurile de împiedicare a exercitării acțiunii penale prevăzute în

art. 16 alin. (1) C. proc. pen., în caz contrar procedându-se potrivit art. 305 C. proc. pen., respectiv organul de urmărire penală dispune începerea urmăririi penale cu privire la faptă.

Or, în speță, așa cum s-a arătat, plângerea prealabilă a fost formulată în cursul soluționării apelurilor, în raport cu noile dispoziții legale care reglementează infracțiunea de bancrută frauduloasă, respectiv dispozițiile art. 241 C. pen.

În ceea ce privește celelalte critici formulate de inculpați, Înalta Curte de Casație și Justiție reține că faptele inculpaților, astfel cum au fost anterior descrise, întrunesc elementele constitutive ale infracțiunii de bancrută frauduloasă prevăzută în art. 143 alin. (2) lit. a) și b) din Legea nr. 85/2006.

Sub aspectul laturii obiective, inculpații B. și A. SPRL au înfățișat în tabelul creanțelor (respectiv în completarea la tabelul preliminar, astfel cum a fost depusă la dosarul instanței în luna august 2009) ca datorată o sumă nedatorată, faptă săvârșită în fraudă creditorilor.

Potrivit art. 66 din Legea nr. 85/2006, după deschiderea procedurii insolvenței, toate creanțele vor fi supuse procedurii de verificare prevăzute de prezenta lege, iar conform art. 67 alin. (1) și (2) din aceeași lege, administratorul judiciar va proceda de îndată la verificarea fiecărei cereri privind creanța, a documentelor depuse și va efectua o cercetare amănunțită pentru a stabili legitimitatea, valoarea exactă și prioritatea fiecărei creanțe. În vederea îndeplinirii atribuției prevăzute la alin. (1), administratorul judiciar va putea solicita explicații de la debitor, va putea să poarte discuții cu fiecare creditor, solicitându-i, dacă consideră necesar, informații și documente suplimentare.

Totodată, în conformitate cu dispozițiile art. 72 alin. (1) din Legea nr. 85/2006, ca rezultat al verificărilor făcute, administratorul judiciar va întocmi și va înregistra la tribunal un tabel preliminar cuprinzând toate creanțele împotriva averii debitorului, precizând că sunt chirografare, garantate, cu priorități, sub condiții sau nescadente și arătând pentru fiecare numele/denumirea creditorului, suma solicitată de creditor și suma acceptată de administratorul judiciar.

Având în vedere dispozițiile legale menționate anterior, inculpata B. avea obligația de a efectua propriile verificări cu privire la creanța numitei F., verificări ce excludeau înscrierea acestei creanțe în tabelul preliminar ca o creanță pură și simplă, aceasta fiind de fapt afectată de o condiție suspensivă, aceea a obținerii de venituri nete din exploatarea și utilizarea invenției.

În declarațiile date pe parcursul procesului penal, inculpata B. s-a apărat în sensul că a efectuat aceste verificări, a analizat inclusiv contractul de licență încheiat între societatea E. și F., actul adițional la contract, dar și evidențierea acestor acte în contabilitatea debitoarei societatea E., ajungând la concluzia că această creanță este una pură și simplă.

Așa cum s-a arătat anterior, creanța numitei F. era afectată de o condiție suspensivă, aspect pe care inculpata B. putea să-l cunoască din analiza documentelor din care rezultă existența acesteia, însă inculpata B. a ajuns fără un suport legal la concluzia că această creanță este una pură și simplă.

Distincția între creanța certă și cea afectată de o condiție suspensivă, care nu se îndeplinește, este importantă prin prisma dispozițiilor art. 64 alin. (5) din Legea nr. 85/2006, potrivit cărora titularii creanțelor sub condiție suspensivă la data deschiderii procedurii vor fi îndreptați să voteze și să participe la distribuirea numai după îndeplinirea condiției respective.

Calificarea dată de inculpata B. acestei creanțe ca fiind una pură și simplă a avut drept consecință plata de către societatea E. a unei prime tranșe de 14.044.603,67 lei (peste 3 milioane de euro), în fraudă celorlalți creditori.

Atât inculpata B., cât și inculpata D. au susținut că faptele pentru care au fost trimise în judecată și condamnate de prima instanță nu există, astfel că se impune achitarea acestora în temeiul art. 16 alin. (1) lit. a) C. proc. pen.

Pentru a se dispune achitarea în baza dispozițiilor art. 16 alin. (1) lit. a) C. proc. pen. este necesar ca fapta să nu existe în materialitatea sa, respectiv să nu fi fost săvârșită o faptă care să fi produs modificări fizice în lumea înconjurătoare.

Or, în speță, așa cum s-a arătat, este de necontestat că inculpata B. a întocmit tabelul

preliminar al creanțelor, iar inculpata D. a confirmat lista creditorilor prevăzuți în art. 96 alin. (1) din Legea nr. 85/2006, în modalitatea descrisă, astfel că nu se poate susține că faptele nu există.

Sub aspectul laturii obiective, infracțiunea de bancrută frauduloasă reținută în sarcina inculpaților C. și D. s-a realizat prin întocmirea listei creditorilor prevăzuți în art. 96 alin. (1) din Legea nr. 85/2006, depusă la dosarul instanței la data de 22 octombrie 2010 și, respectiv, confirmarea acestei liste unde este consemnată în fals creanța numitei F. la poziția 1, ca fiind o creanță fără de care societatea nu-și putea realiza activitatea.

Inculpații C. și D. au falsificat evidențele debitoare societatea E., prin întocmirea și avizarea unui document în care au menționat, contrar realității, faptul că respectiva creanță este dintre cele prevăzute în art. 96 alin. (1) din Legea nr. 85/2006, și anume o creanță chirografară ce aparține furnizorilor fără de care activitatea debitoare nu se putea desfășura și care nu puteau fi înlocuiți.

Înalta Curte de Casație și Justiție reține că este fără echivoc faptul că inculpata D. a fost cea care a confirmat lista creditorilor prevăzuți în art. 96 alin. (1) din Legea nr. 85/2006, în calitate de reprezentant al administratorului judiciar A. SPRL.

Din evidențele societății debitoare rezultă cu claritate faptul că această creanță a numitei F. nu era una fără de care societatea să nu-și poată continua activitatea, astfel că inculpata, contrar acestei realități, a procedat la confirmarea listei respective.

Înscrierea creanței numitei F. în lista creditorilor prevăzuți în art. 96 alin. (1) din Legea nr. 85/2006 avea ca și consecință faptul că plata primei tranșe se realiza în proporție de 2/3 din totalul creanței, spre deosebire de celelalte categorii de creanțe.

Inculpata D. a mai invocat existența cauzelor justificative prevăzute în art. 21 alin. (1) C. pen. și art. 22 alin. (1) C. pen.

Potrivit art. 21 alin. (1) C. pen., este justificată fapta prevăzută de legea penală constând în exercitarea unui drept recunoscut de lege sau îndeplinirea unei obligații impuse de lege, cu respectarea condițiilor și limitelor prevăzute de aceasta.

Inculpata D. susține că a analizat și a constatat îndeplinite condițiile legale cu ocazia confirmării listei, iar pe de altă parte, condițiile și limitele prevăzute de lege pentru îndeplinirea obligației impuse în sarcina sa au fost confirmate printr-o hotărâre definitivă și irevocabilă.

Aceste susțineri ale inculpatei nu pot fi primite, iar în speță nu sunt îndeplinite condițiile pentru a se reține cauza justificativă prevăzută în art. 21 alin. (1) C. pen., pentru că ceea ce se impută inculpatei este tocmai faptul că nu a procedat potrivit dispozițiilor legale, ci a falsificat evidențele debitoare, confirmând o listă unde, în mod contrar realității, creanța numitei F. era menționată ca o creanță fără de care societatea nu-și putea desfășura activitatea.

Referitor la hotărârile pronunțate de către judecătorul sindic, Înalta Curte de Casație și Justiție reține că, potrivit art. 28 alin. (2) C. proc. pen., hotărârea definitivă a instanței civile nu are autoritate de lucru judecat în fața organelor judiciare penale cu privire la existența faptei penale, a persoanei care a săvârșit-o și a vinovăției acesteia.

Pe de altă parte, sunt reale susținerile inculpatei D. în sensul că prin sentința nr. 7482 din 24 noiembrie 2010 a Tribunalului București, Secția a VII-a comercială, a fost dispusă, între altele, confirmarea planului de reorganizare propus de societatea debitoare E., sentință irevocabilă prin decizia nr. 1037 din 10 iunie 2011 a Curții de Apel București, Secția a VI-a comercială.

Potrivit atribuțiilor pe care le are în conformitate cu dispozițiile art. 11 din Legea nr. 85/2006, judecătorul sindic a confirmat planul de reorganizare propus de societatea E., constatând îndeplinite condițiile prevăzute în art. 101 alin. (1) și (2) din Legea nr. 85/2006.

Așa cum a reținut și instanța de fond, confirmarea de către judecătorul sindic a actelor emise în procedura insolvenței nu poate fi reținută ca o chestiune prealabilă ce are autoritate de lucru judecat și care este exclusă cenzurii instanței penale.

De asemenea, nu pot fi incidente în cauză nici dispozițiile art. 22 alin. (1) C. pen., neputându-se reține că debitoarea societatea E. și-a dat consimțământul la acțiunea inculpatei, contrar intereselor sale.

Sub aspectul laturii subiective, inculpații au acționat cu intenție indirectă, respectiv au prevăzut rezultatul acțiunilor lor și, deși nu l-au urmărit, au acceptat posibilitatea producerii lui.

Astfel, în ceea ce privește infracțiunea prevăzută în art. 143 alin. (2) lit. b) din Legea nr. 85/2006, inculpatele A. SPRL și B. au cunoscut prevederile contractului încheiat de societatea E. cu F., faptul că nu se îndeplinesc condiția realizării de venituri din exploatarea invenției, au realizat faptul că prin înscrierea acestei creanțe în tabelul preliminar al creanțelor ca o creanță pură și simplă vor fi fraudăți ceilalți creditori și au acceptat această urmare.

Referitor la infracțiunea de bancrută frauduloasă prevăzută în art. 143 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 85/2006, inculpații A. SPRL, D. și C. au cunoscut, de asemenea, prevederile contractului încheiat cu F., faptul că invenția nu este și nu a fost folosită niciodată de societatea debitoare în activitatea sa și că prin fapta lor creanța numitei F. va fi trecută într-o altă categorie de creanțe, beneficiind de regimul acesteia, rezultat pe care inculpații, deși nu l-au urmărit, au acceptat posibilitatea producerii lui.

Inculpata A. SPRL a susținut că practicianul în insolvență nu poate avea calitatea de subiect activ al infracțiunii de bancrută frauduloasă.

Contrar susținerilor sale, Înalta Curte de Casație și Justiție reține, în acord cu prima instanță, că A. SPRL are calitatea de subiect activ al infracțiunii de bancrută frauduloasă.

Potrivit art. 19¹ C. pen. anterior (art. 135 C. pen.), persoanele juridice, cu excepția statului, a autorităților publice și a instituțiilor publice care desfășoară o activitate ce nu poate face obiectul domeniului privat, răspund penal pentru infracțiunile săvârșite în realizarea obiectului de activitate sau în interesul ori în numele persoanei juridice, iar conform alin. (2) al aceluiași articol, răspunderea penală a persoanei juridice nu exclude răspunderea penală a persoanei fizice care a contribuit, în orice mod, la săvârșirea aceleiași infracțiuni.

Conform art. 2 din O. U. G. nr. 86/2006, administratorul judiciar este practicianul în insolvență compatibil, autorizat în condițiile legii, desemnat să exercite atribuțiile prevăzute de lege sau stabilite de instanța de judecată, în procedura insolvenței, în perioada de observație și pe durata procedurii de reorganizare.

Societatea profesională cu răspundere limitată se constituie prin contract de societate, prin asocierea practicienilor în insolvență, persoane fizice, iar contractul de societate este supus înregistrării în Registrul formelor de organizare, ținut de Secretariatul general al UNPIR.

A. SPRL a fost înregistrată în Registrul formelor de organizare la data de 31 decembrie 2006, are personalitate juridică, iar infracțiunile imputate acesteia au fost săvârșite în realizarea obiectului ei de activitate.

Completarea tabelului preliminar și confirmarea listei creditorilor prevăzuți în art. 96 alin. (1) din Legea nr. 85/2006 s-au efectuat de către inculpatele B. și D. în calitate de reprezentanți ai A. SPRL și nu în nume propriu, astfel că în mod justificat s-a reținut că societatea are calitatea de subiect activ al infracțiunii de bancrută frauduloasă.

Întrucât de la săvârșirea infracțiunilor până la judecarea definitivă a cauzei a intrat în vigoare, la 1 februarie 2014, Legea nr. 286/2009 privind Codul penal, instanța este obligată să verifice, potrivit art. 5 C. pen., care este legea penală mai favorabilă.

În prezent, infracțiunea de bancrută frauduloasă este prevăzută în dispozițiile art. 241 C. pen.

Spre deosebire de reglementarea anterioară, în ceea ce privește conținutul juridic al bancrutei frauduloase, s-a adăugat condiția „în fraudă creditorilor” la toate modalitățile normative, iar punerea în mișcare a acțiunii penale este condiționată de plângerea prealabilă a persoanei vătămate.

Având în vedere că societatea E. a formulat plângere prealabilă împotriva inculpaților, că în sarcina A. SPRL se rețin două infracțiuni în concurs, dar și regimul sancționator prevăzut de legea veche, potrivit principiului aplicării globale a legii penale mai favorabile, Înalta Curte de Casație și Justiție reține că dispozițiile Legii nr. 85/2006 sunt mai favorabile inculpaților.

Pentru toate considerentele expuse, Înalta Curte de Casație și Justiție, în temeiul art. 421 pct.

1 lit. b) C. proc. pen., a respins, ca nefondate, apelurile declarate de inculpații B., C., D. și A. SPRL împotriva sentinței nr. 662/F din 11 decembrie 2013 a Curții de Apel București, Secția I penală.

8. Înșelăciune. Emiterea de cecuri fără acoperire

C. pen., art. 244
Legea nr. 59/1934, art. 84 pct. 2

Soluția legislativă potrivit căreia în cuprinsul art. 244 C. pen. nu este prevăzută nicio dispoziție specială referitoare la emiterea de cecuri fără acoperire nu poate conduce la concluzia că a operat o dezincriminare a faptei de emitere de cecuri fără a exista provizia necesară, aceasta regăsindu-se în dispozițiile art. 84 pct. 2 din Legea nr. 59/1934, astfel cum au fost modificate prin Legea nr. 187/2012, potrivit căreia „constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoarea de la 6 luni până la un an sau cu amendă, dacă fapta nu constituie o infracțiune mai gravă, emiterea unui cec fără a avea la tras disponibil suficient sau dispunerea în tot sau în parte de disponibilul avut mai înainte de trecerea termenelor fixate pentru prezentare.”

În contextul actualei reglementări, neexistând identitate între faptele prevăzute ca infracțiuni în cele două dispoziții (art. 84 pct. 2 din Legea nr. 59/1934 și art. 244 C. pen.), raportul dintre infracțiunea prevăzută în Legea nr. 59/1934 și infracțiunea de înșelăciune este stabilit de dispozițiile finale ale alin. (2) al art. 244 C. pen., conform căreia, dacă mijlocul fraudulos constituie prin el însuși o infracțiune, se aplică regulile privind concursul de infracțiuni.

I.C.C.J., Secția penală, decizia nr. 146 din 28 ianuarie 2015

Prin sentința penală nr. 130 din 29 mai 2012, pronunțată de Tribunalul Gorj, între altele, în baza art. 215 alin. (1), (2), (3), (4) și (5) C. pen. anterior, cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. anterior și art. 37 alin. (1) lit. a) C. pen. anterior, a fost condamnat inculpatul A. la 11 ani închisoare și 5 ani pedeapsa complementară a interzicerii drepturilor prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a, lit. b) și lit. c) C. pen. anterior.

În baza art. 26 raportat la art. 215 alin. (1), (2), (3), (4) și (5) C. pen. anterior, cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. anterior, a fost condamnat inculpatul B. la 10 ani închisoare și 4 ani pedeapsa complementară a interzicerii drepturilor prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a, lit. b) și lit. c) C. pen. anterior.

S-au interzis inculpaților drepturile prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a, lit. b) și lit. c) C. pen. anterior, pe durata prevăzută în art. 71 C. pen. anterior.

Au fost obligați inculpații, în solidar, la 55.845,25 lei despăgubiri civile către societatea C.; la 7.413,04 lei către societatea D.; la 56.345,91 lei către societatea E.; la 8.397,11 lei către societatea F. și la 102.295,59 lei către societatea G.

Prin decizia nr. 84 din 13 martie 2013, Curtea de Apel Craiova, Secția penală și pentru cauze cu minori, a admis apelul declarat, între alții, de inculpatul B., a desființat, în parte, sentința penală atacată, pe latură penală și rejudecând, între altele:

A reținut în favoarea inculpatului B. circumstanțe atenuante, conform art. 74 alin. (1) lit. a) C. pen. anterior raportat la art. 76 alin. (1) lit. a) C. pen. anterior.

A redus pedeapsa principală aplicată inculpatului B. pentru săvârșirea infracțiunii prevăzute în art. 26 raportat la art. 215 alin. (1), (2), (3), (4) și (5) C. pen. anterior, cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. anterior, de la 10 ani închisoare la 4 ani închisoare.

Împotriva acestei decizii au formulat recurs, între alții, procurorul și inculpatul B.

Deși pe parcursul soluționării cauzei, la data de 1 februarie 2014, a intrat în vigoare noul Cod de procedură penală, iar recursul nu mai este o cale ordinară de atac, Înalta Curte de Casație și

Justiție constată că sunt incidente dispozițiile art. 12 alin. (1) din Legea nr. 255/2013, potrivit cărora recursurile în curs de judecată la data intrării în vigoarea a legii noi, declarate împotriva hotărârilor care au fost supuse apelului potrivit legii vechi, rămân în competența aceleiași instanțe și se judecă potrivit dispozițiilor legii vechi privitoare la recurs.

Conform declarației notariale autentificată la 14 martie 2014, între inculpatul B. și H., în calitate de administrator al societății D. și al societății F., a intervenit împăcarea.

Împăcarea a intervenit și între societatea G. și același inculpat, între părți fiind încheiată o tranzacție judiciară, intrată în vigoare odată cu achitarea primei tranșe din prejudiciu, respectiv la data de 23 iunie 2014, în cuprinsul actului menționându-se în mod expres că a intervenit împăcarea conform art. 159 C. pen. De asemenea, la dosar s-a depus o declarație notarială, autentificată la 14 noiembrie 2014, a administratorului societății G., prin care se confirmă faptul că a intervenit împăcarea cu inculpatul B.

La data de 19 ianuarie 2015 a intervenit împăcarea între inculpat și partea civilă societatea E., reprezentată prin lichidator judiciar Casa de Insolvență I. (declarație notarială autentificată la 19 ianuarie 2015).

Analizând decizia recurată din perspectiva criticilor formulate astfel cum acestea au fost precizate cu ocazia dezbaterilor, Înalta Curte de Casație și Justiție constată următoarele:

Ministerul Public și-a modificat motivele de recurs, calea de atac fiind susținută în favoarea inculpatului B., pentru care s-au formulat concluzii de aplicare a dispozițiilor noului Cod penal, identificat ca fiind legea penală mai favorabilă, și de încetare a procesului penal în ceea ce privește complicitatea la infracțiunile de înșelăciune comise în dauna părților vătămate societatea D., societatea F., societatea G. și societatea E., ca urmare a intervenirii împăcării.

Înalta Curte de Casație și Justiție reține că, în conformitate cu dispozițiile art. 5 C. pen., în cazul în care de la săvârșirea infracțiunii până la judecarea definitivă a cauzei au intervenit una sau mai multe legi penale, se aplică legea mai favorabilă; în cauză, suntem într-o asemenea situație, întrucât după comiterea infracțiunii și mai înainte de judecarea definitivă a cauzei, la data de 1 februarie 2014, a intrat în vigoare un nou Cod penal, ce a dus modificări substanțiale, care pot influența soluția ce poate fi pronunțată.

Verificarea incidenței dispozițiilor art. 16 alin. (1) lit. g) teza a II-a C. proc. pen. raportat la art. 159 alin. (2) C. pen., astfel cum s-a solicitat atât în recursul inculpatului B., cât și în cel al procurorului, implică o analiză din perspectiva art. 5 C. pen., astfel cum acesta a fost interpretat prin Decizia Curții Constituționale nr. 265/2014 publicată în M. Of. nr. 372 din 20 mai 2014, respectiv prin aprecierea globală și alegerea dispozițiilor unei singure legi, cu privire la toate instituțiile de drept substanțial aplicabile în cauză.

În sarcina inculpatului B. s-a reținut săvârșirea infracțiunii de înșelăciune în formă continuată (5 acte materiale), în forma de participație a complicității, constând în aceea că B., cu intenție, l-a ajutat pe inculpatul A. să inducă în eroare părțile civile societatea D., societatea F., societatea G., societatea C. și societatea E., de la care au fost achiziționate profile din PVC și diferite componente pentru tâmplăria PVC, pentru care acesta din urmă a emis file cec (în favoarea societății G. și societății E.) și bilete la ordin, care nu au putut fi încasate din lipsă totală de disponibil. Ajutorul concret dat de inculpatul B., așa cum a fost reținut prin hotărârile de condamnare, a constat în punerea la dispoziția coinculpatului a sumelor de bani ce au fost oferite drept avans societăților cu care s-au derulat relațiile comerciale pentru a câștiga încrederea unităților furnizoare, în asigurarea spațiilor în care era depozitată marfa, în participarea împreună cu inculpatul A. la operațiunile de încărcare și descărcare a mărfii revândute și, totodată, în folosirea martorilor J. și K., care l-au însoțit pe inculpatul A. la societățile cu care a încheiat contracte comerciale de achiziționare a mărfurilor.

În drept, fapta inculpatului B. a fost încadrată în dispozițiile art. 26 raportat la art. 215 alin. (1), (2), (3), (4) și (5) C. pen. anterior, cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. anterior, fiind condamnat la o pedeapsă de 4 ani închisoare, prin valorificarea ca și circumstanță atenuantă, în condițiile art. 74 alin. (1) lit. a) C. pen. anterior, a comportamentului corect în societate al acestuia anterior

săvârșirii faptelor.

Noul Cod penal, intrat în vigoare la data de 1 februarie 2014, a adus modificări esențiale în ceea ce privește infracțiunea de înșelăciune, dar și referitor la condițiile de existență a unității legale de infracțiune.

Astfel, potrivit art. 244 C. pen.: „(1) Inducerea în eroare a unei persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate, în scopul de a obține pentru sine sau pentru altul un folos patrimonial injust și dacă s-a pricinuit o pagubă, se pedepsește cu închisoarea de la 6 luni la 3 ani.

(2) Înșelăciunea săvârșită prin folosirea de nume sau calități mincinoase ori de alte mijloace frauduloase se pedepsește cu închisoarea de la unu la 5 ani. Dacă mijlocul fraudulos constituie prin el însuși o infracțiune, se aplică regulile privind concursul de infracțiuni.

(3) Împăcarea înlătură răspunderea penală.”

Se observă că în noua reglementare limitele de pedeapsă sunt sensibil reduse, că există posibilitatea împăcării, dar și faptul că săvârșirea infracțiunii cu ocazia încheierii și executării unui contract nu mai este prevăzută distinct ca modalitate a infracțiunii și, totodată, că nu există nicio dispoziție specială referitoare la emiterea de cecuri fără acoperire.

Această din urmă împrejurare nu poate conduce la concluzia că a operat o dezincriminare a faptei de emitere de cecuri fără a exista provizia necesară, aceasta regăsindu-se în dispozițiile art. 84 pct. 2 din Legea nr. 59/1934 (astfel cum au fost modificate prin Legea nr. 187/2012), potrivit căroră „constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoarea de la 6 luni până la un an sau cu amendă, dacă fapta nu constituie o infracțiune mai gravă, emiterea unui cec fără a avea la tras disponibil suficient sau dispunerea în tot sau în parte de disponibilul avut mai înainte de trecerea termenelor fixate pentru prezentare.”

În contextul actualei reglementări, neexistând identitate între faptele prevăzute ca infracțiuni în cele două dispoziții, raportul dintre incriminarea din Legea nr. 59/1934 și infracțiunea de înșelăciune este stabilit de dispozițiile finale ale alin. (2) al art. 244 C. pen., conform căroră dacă mijlocul fraudulos constituie prin el însuși o infracțiune, se aplică regulile privind concursul de infracțiuni.

În prezenta cauză, însă, în ceea ce-l privește pe inculpatul B., nu a fost stabilită de către instanțe nicio activitate concretă care să se constituie într-un act de ajutor dat coinalpatului A. la emiterea filelor cec în favoarea societății G. și societății E., astfel că, în sarcina acestuia, conform legii noi, nu ar putea fi reținută și complicitatea la săvârșirea infracțiunii prevăzute în art. 84 pct. 2 din Legea nr. 59/1934.

Condițiile de existență a unității legale de infracțiune au fost modificate prin dispozițiile noului Cod penal, art. 35 alin. (1) statuând că infracțiunea este continuată când o persoană săvârșește la diferite intervale de timp, dar în realizarea aceleiași rezoluții și împotriva aceluiași subiect pasiv, acțiuni sau inacțiuni care prezintă, fiecare în parte, conținutul aceleiași infracțiuni.

Ca atare, potrivit legii noi, faptele inculpatului B. ar întruni elementele constitutive a 5 infracțiuni de înșelăciune prevăzute în art. 244 alin. (1) și (2) C. pen., comise în forma de participare a complicității prevăzută în dispozițiile art. 48 C. pen. și în concurs real.

Așa cum s-a arătat în cele ce preced, pe parcursul soluționării recursului, între părțile civile societatea D., societatea F., societatea G. și societatea E. și inculpatul B. a intervenit împăcarea.

Conform art. 159 alin. (2) C. pen., împăcarea înlătură răspunderea penală și stinge acțiunea civilă, iar potrivit alin. (3) al aceluiași articol, împăcarea produce efecte numai cu privire la persoanele între care a intervenit și dacă are loc până la citirea actului de sesizare a instanței.

Dispozițiile art. 159 alin. (3) C. pen. au fost, însă, considerate constituționale numai în măsura în care se aplică tuturor inculpaților trimiși în judecată înaintea datei intrării în vigoare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal și pentru care la acea dată momentul citirii actului de sesizare fusese depășit (Decizia Curții Constituționale nr. 508/2014, publicată în M. Of. nr. 843 din 19 noiembrie 2014).

Ca atare, Înalta Curte de Casație și Justiție constată că împăcarea intervenită între inculpat și

cele 4 părți civile produce efectele prevăzute în art. 159 alin. (2) C. pen., chiar dacă aceasta a avut loc ulterior citirii actului de sesizare, respectiv pe parcursul soluționării recursului.

Rezultă, așadar, că potrivit noului Cod penal sunt îndeplinite condițiile pentru angajarea răspunderii penale a inculpatului B. numai în ceea ce privește complicitatea la infracțiunea de înșelăciune, comisă în dauna părții vătămate societatea C., prevăzută în art. 48 raportat la art. 244 alin. (1) și (2) C. pen.

Fată de limitele de pedeapsă prevăzute pentru această infracțiune, se constată că, și în condițiile nereținerii circumstanței atenuante stabilită în apel, constând în comportamentul corect în societate al inculpatului anterior săvârșirii faptei și care nu se regăsește în dispozițiile art. 75 C. pen., sancțiunea ce poate fi aplicată inculpatului, de 1 an închisoare, este mai redusă decât cea stabilită conform legii în vigoare la data comiterii infracțiunii.

Ca atare, Înalta Curte de Casație și Justiție constată că legea nouă îndeplinește exigențele pentru a fi considerată lege penală mai favorabilă inculpatului, aceasta permițând încetarea procesului penal pentru o parte din faptele pentru care acesta a fost trimis în judecată și aplicarea unei pedepse mai reduse.

În raport cu toate aceste considerente, Înalta Curte de Casație și Justiție a admis recursurile declarate de procuror și de inculpatul B. împotriva deciziei nr. 84 din 13 martie 2013 a Curții de Apel Craiova, Secția penală și pentru cauze cu minori, a casat, în parte, decizia recurată și sentința penală nr. 130 din 29 mai 2012 pronunțată de Tribunalul Gorj și, rejudecând, între altele:

A făcut aplicarea art. 5 C. pen. în ceea ce-l privește pe inculpatul B. și în consecință:

În baza art. 386 alin. (1) C. proc. pen., a schimbat încadrarea juridică din infracțiunea prevăzută în art. 26 raportat la art. 215 alin. (1), (2), (3), (4) și (5) C. pen. anterior, cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. anterior, în cinci infracțiuni prevăzute în art. 48 raportat la art. 244 alin. (1) și (2) C. pen.

În baza art. 16 alin. (1) lit. g) teza a II-a C. proc. pen., a dispus încetarea procesului penal sub aspectul săvârșirii de către inculpatul B. a patru infracțiuni de înșelăciune prevăzute în art. 48 raportat la art. 244 alin. (1) și (2) C. pen., intervenind împăcarea cu părțile civile societatea E., societatea G., societatea D. și societatea F.

În baza art. 48 raportat la art. 244 alin. (1) și (2) C. pen., a condamnat inculpatul B. la 1 an închisoare pentru săvârșirea infracțiunii de înșelăciune (parte civilă societatea C.).

În baza art. 25 alin. (5) C. proc. pen., a lăsat nesoluționată acțiunea civilă exercitată împotriva inculpatului B. de către părțile civile societatea E., societatea G., societatea D. și societatea F.

A menținut celelalte dispoziții ale deciziei și sentinței recurate.

9. Înșelăciune. Varianta agravată. Mijloace frauduloase

C. pen., art. 244

Înșelăciunea săvârșită prin folosirea unui contract de vânzare-cumpărare ce atesta dreptul de proprietate al făptuitorului asupra unui imobil, care a constituit garanția unui contract de împrumut, deși anterior momentului încheierii contractului de împrumut și al constituirii garanției făptuitorul transmisese dreptul de proprietate asupra imobilului printr-un nou contract de vânzare-cumpărare, determină incidența dispozițiilor art. 244 alin. (2) C. pen. referitoare la varianta agravată a infracțiunii de înșelăciune constând în săvârșirea faptei prin folosirea de mijloace frauduloase.

I.C.C.J., Secția penală, decizia nr. 64/A din 23 februarie 2015

Prin sentința nr. 102/F din 18 februarie 2014 pronunțată de Curtea de Apel București,

Secția a II-a penală, s-a dispus, în baza art. 386 alin. (1) C. proc. pen., schimbarea încadrării juridice din infracțiunea prevăzută în art. 215 alin. (1), (2) și (3) C. pen. anterior în infracțiunea prevăzută în art. 244 alin. (1) și (2) C. pen., cu aplicarea art. 75 alin. (2) lit. b) din același cod și condamnarea inculpatei A. la pedeapsa de 8 luni închisoare, pentru săvârșirea infracțiunii de înșelăciune în varianta agravată.

Totodată, față de inculpată s-a făcut aplicarea art. 65 alin. (1) și art. 66 alin. (1) lit. a) și b) C. pen.

De asemenea, inculpata a fost obligată la plata sumei de 36.000 lei cu titlu de despăgubiri civile și la plata sumei de 1.000 lei cu titlu de cheltuieli judiciare către partea civilă B.

Pentru a pronunța această hotărâre instanța de fond a avut în vedere că prin rechizitoriul din data de 29 iulie 2013, emis de Parchetul de pe lângă Curtea de Apel București, s-a dispus punerea în mișcare a acțiunii penale și trimiterea în judecată a inculpatei A. pentru săvârșirea infracțiunii de înșelăciune prevăzută în art. 215 alin. (1), (2) și (3) C. pen. anterior.

În motivarea actului de sesizare a instanței s-a reținut că, prin plângerea formulată la data de 30 august 2011, partea civilă B. a sesizat organele de urmărire penală arătând că, prin folosirea de manopere frauduloase, a fost determinată de inculpata A. să-i acorde la 8 martie 2010 un împrumut în sumă de 36.000 lei, a cărui restituire a fost garantată cu imobilul situat în București, strada S., despre care a afirmat că este proprietatea sa, punându-i la dispoziție copii ale titlului de proprietate și ale cărții de identitate, aspect nereal, fiind astfel prejudiciat, motiv pentru care a solicitat efectuarea de cercetări față de inculpată sub aspectul săvârșirii infracțiunii de înșelăciune prevăzută în art. 215 C. pen. anterior.

În fapt, partea civilă B. a cunoscut-o pe inculpata A. în cursul anului 2001, prin intermediul unui prieten comun, iar ulterior relația a evoluat devenind prieteni de familie, împrejurare în care i-a solicitat și acordat, cu titlu de împrumut, diferite sume de bani, pe care inculpata i le-a restituit.

În aceste condiții, având în vedere relația de încredere care s-a creat și cunoscând că inculpata A. este avocat, la începutul anului 2010, la insistențele acesteia, partea civilă B. a fost de acord să-i dea cu titlu de împrumut suma de 36.000 lei pentru o perioadă de un an.

În timpul discuțiilor purtate, premergătoare redactării contractului de împrumut, inculpata A., pentru a-l convinge pe B. să-i acorde împrumutul și pentru a-i demonstra că este solvabilă, i-a prezentat un act de vânzare-cumpărare din care rezulta că este proprietara unui imobil (garsonieră), situat în București, imobil ce urma să constituie garanție pentru restituirea sumei împrumutate. În realitate, inculpata A. nu mai era proprietara acestui imobil din anul 1994, însă nu a prezentat această împrejurare persoanei vătămate B.

În realizarea intenției frauduloase, pentru a evita formalitățile necesare unei proceduri notariale, inculpata i-a spus lui B. că, în calitate de avocat, are posibilitatea legală de a întocmi înscrisuri cu forță probantă, astfel încât a redactat un contract de împrumut pe care l-a atestat prin încheierea din 8 martie 2010.

În cuprinsul acestui contract prin care persoana vătămată B., în calitate de împrumutător, i-a dat inculpatei A. suma de 36.000 lei, cu titlu de împrumut, cu obligația de a o restitui la data de 15 martie 2011, fără dobândă, s-a menționat că în vederea garantării restituirii împrumutului este de acord ca garanția imobiliară asupra garsonierei, proprietatea inculpatei (act de vânzare-cumpărare a imobilului tip garsonieră, situat în București, strada S.), să nu fie introdusă în circuitul civil, până la data restituirii integrale a împrumutului, punându-i la dispoziție numitului o copie a titlului de proprietate, pe care inculpata a scris, semnat, ștampilat și datat 8 martie 2010, „conform cu originalul.”

Cu această ocazie a redactării și semnării contractului de împrumut, inculpata A. i-a remis, pe lângă un exemplar al respectivului contract, o copie a titlului de proprietate asupra imobilului constituit garanție și o copie a cărții sale de identitate, din care rezulta că are domiciliul la adresa unde se afla imobilul, aspect nereal, întrucât s-a constatat ulterior că din anul 2005 imobilul era folosit de fiul soților C. și D., proprietarii în drept ai imobilului din București, strada S.

Pentru a-i crea persoanei vătămate B. convingerea că întreaga activitate este legală și că, în

caz de nerestituire a împrumutului, acesta poate să valorifice garanția, inculpata A. i-a întocmit și eliberat la data de 8 martie 2010 o factură și o chitanță pentru atestarea actelor de împrumut, în calitate de avocat colaborator, având sediul profesional în București, Calea V.

Ulterior încheierii contractului de împrumut și remiterii sumei de 36.000 lei și primirii unui exemplar al contractului și copiilor înscrisurilor indicate, persoana vătămată B. a procedat la verificarea garanției imobiliare, constatând că la adresa din București, strada S. nu locuiește inculpata A., imobilul fiind în proprietatea altor persoane, aspect rezultat din comunicarea făcută de către organele fiscale.

Constatând că a fost înșelată, persoana vătămată B. a încercat să ia legătura cu inculpata A., aceasta evitându-o, în permanență, reușind să se întâlnească cu inculpata o singură dată, când i-a promis că îi va restitui împrumutul acordat, fapt ce nu s-a realizat nici la termenul indicat în contractul de împrumut, și anume 15 martie 2011 și nici ulterior.

S-a reținut prin rechizitoriu că aspectele menționate în plângerea penală și declarațiile persoanei vătămate B. au fost susținute de înscrisurile depuse de aceasta și de declarațiile martorilor E. și C., respectiv de verificările efectuate la Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară București - Biroul de Cadastru și Publicitate Imobiliară Sector 6 din care a rezultat că la data de 14 iulie 2005 a fost înscrisă proprietatea asupra imobilului situat în București, strada S., în baza contractului de vânzare-cumpărare din 12 iulie 2005, emis de Biroul Notarului Public F., în favoarea numiților C. și D.

De altfel, din contractul de vânzare-cumpărare autentificat la data de 12 iulie 2005 de către notarul public F. a rezultat că C., căsătorit cu D., a cumpărat imobilul din București, strada S., de la numitul G., care la rândul său l-a dobândit de la H., care l-a cumpărat de la soții I. și J., care au intrat în proprietatea acestuia prin cumpărare de la soții A. și K., în anul 1994, fiind cumpărat de aceștia, în baza contractului de vânzare-cumpărare autentificat, de la numitul L., acest ultim înscris fiind cel folosit de inculpata A. pentru a demonstra că este proprietar asupra imobilului.

La adresa menționată în cartea de identitate folosită de inculpata A., în fapt, potrivit declarației martorului C., dată în faza de urmărire penală, din anul 2005 locuiește fiul acestuia, imobilul nefiind închiriat vreunei alte persoane.

Prin actul de sesizare a instanței s-a reținut că întreg probatoriul administrat în cauză dovedește intenția frauduloasă a inculpatei A., care a indus în eroare partea civilă B., prezentându-i ca real faptul că este proprietara imobilului din București, strada S., punându-i la dispoziție înscrisuri în acest sens, astfel încât având convingerea că cele prezentate sunt reale și că în caz de nerestituire a împrumutului acordat are o garanție, acesta a încheiat contractul de împrumut și a remis numitei suma de 36.000 lei, la 8 martie 2010.

Pentru realizarea inducerii în eroare a persoanei vătămate B., inculpata s-a folosit și de faptul că este avocat și are posibilitatea legală de a redacta și atesta înscrisuri cu forță probatorie, tocmai pentru a eluda procedura notarială, sub pretextul lipsei banilor pentru taxele aferente, procedură care presupunea verificarea proprietății.

Analizând întreg materialul probator administrat în cauză, în cursul urmăririi penale și al cercetării judecătorești, curtea de apel a constatat că inculpata a indus-o în eroare pe persoana vătămată, folosindu-se de calitatea de avocat și arătându-i un înscris ca să-i dovedească că este proprietara unei garsoniere, împrejurare necorespunzătoare realității, determinând-o astfel să încheie un contract de împrumut pe care l-a și atestat în calitate de avocat, cauzându-i astfel un prejudiciu de 36.000 lei, sumă cu care persoana vătămată s-a constituit parte civilă în cauză, înainte de citirea actului de sesizare a instanței, apreciind că fapta descrisă întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de înșelăciune.

În raport cu data comiterii faptei, 8 martie 2010, dar și cu data soluționării în primă instanță a cauzei, s-a constatat că a intrat în vigoare Legea nr. 286/2009 privind Codul penal, lege care este mai favorabilă și care a fost aplicată, întrucât infracțiunea de înșelăciune prevăzută în art. 244 alin. (1) și (2) C. pen. este pedepsită cu închisoare de la 1 la 5 ani (art. 215 alin. 1, 2 și 3 C. pen. anterior prevedea pedeapsa de la 3 la 15 ani). Prin urmare, s-a făcut aplicarea dispozițiilor art. 5 C. pen. și,

în baza art. 386 alin. (1) C. proc. pen., s-a dispus schimbarea încadrării juridice din infracțiunea prevăzută în art. 215 alin. (1), (2) și (3) C. pen. anterior în art. 244 alin. (1) și (2) C. pen.

Împotriva sentinței nr. 102/F din 18 februarie 2014 pronunțată de Curtea de Apel București, Secția a II-a penală, au declarat apel, în termen legal, procurorul și inculpata A.

Examinând cauza atât prin prisma criticilor formulate de procuror și inculpată, cât și din oficiu, sub toate aspectele de fapt și de drept ale cauzei, în limitele impuse de art. 417 C. proc. pen., Înalta Curte de Casație și Justiție constată, între altele, următoarele:

În referire la critica vizând greșita sa condamnare, în loc de a fi achitată, inculpata, prin apărător din oficiu, a susținut, în esență, că fapta nu este prevăzută de legea penală, fiind un litigiu civil și nu o infracțiune, iar prin probatoriul administrat nu s-a făcut dovada vinovăției sale, ceea ce impune aplicarea art. 16 alin. (1) lit. b) și c) C. proc. pen.

Sub acest aspect, examinând hotărârea atacată prin raportare la actele dosarului, Înalta Curte de Casație și Justiție constată că instanța de fond a analizat temeinic probele administrate în cauză și a reținut o situație de fapt concordantă sub toate aspectele împrejurărilor ce rezultă din aceste mijloace de probă.

Înalta Curte de Casație și Justiție, reexaminând ansamblul probatoriu în virtutea efectului integral devolutiv al apelului declarat, constată că săvârșirea, cu vinovăție, de către inculpată a infracțiunii deduse judecării în modalitatea reținută prin hotărârea instanței de fond este confirmată, dincolo de orice îndoială rezonabilă, de probe certe și legal administrate.

Prin urmare, Înalta Curte de Casație și Justiție nu va mai relua argumentele și raționamentele instanței de fond care au stat la baza condamnării inculpatei, la care achiesează întrutotul, ci va analiza hotărârea prin prisma criticilor formulate de apelanta inculpată.

Este adevărat că fapta inculpatei este circumstanțiată de existența unor raporturi contractuale, situație în care neexecutarea obligației de restituire a împrumutului ar putea avea natura unui litigiu civil, astfel cum susține aceasta.

Cu toate acestea, activitatea infracțională a inculpatei nu s-a rezumat doar la neîndeplinirea unei obligații contractuale, astfel că, ceea ce a conferit conduitei sale atributele unui comportament interzis de norma de incriminare a fost inducerea în eroare a părții civile, împrejurare în care aceasta din urmă a luat o dispoziție patrimonială păgubitoare.

În concret, înfățișarea unor înscrisuri, care prezentau mincinos realitatea de la acel moment, au avut drept consecință inducerea în eroare a părții civile și, ca urmare a stării de eroare în care s-a aflat, aceasta a luat dispoziții cu privire la patrimoniul său, acțiune de pe urma căreia a suferit o pagubă.

Așadar, prezentarea actului de vânzare-cumpărare din care rezulta că este proprietara imobilului, ce urma să constituie garanție pentru restituirea sumei împrumutate, precum și a cărții sale de identitate, din care rezulta că are domiciliul la adresa unde se afla imobilul, a reprezentat un act de inducere în eroare a părții civile și a fost determinantă pentru încheierea contractului de împrumut.

La adresa din București, strada S., menționată în cartea de identitate a inculpatei A., dar și în actul de proprietate folosite pentru a garanta împrumutul, locuia din anul 2005 fiul martorului C., după cum rezultă din declarațiile acestuia din urmă, precum și din înscrisurile depuse la dosar care atestă că este proprietarul imobilului.

Astfel, din verificările efectuate la Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară București - Biroul de Cadastru și Publicitate Imobiliară Sector 6 a rezultat că la data de 14 iulie 2005 a fost înscrisă proprietatea asupra imobilului situat în București, strada S., în baza contractului de vânzare-cumpărare din 12 iulie 2005, emis de Biroul Notarului Public F., în favoarea numiților C. și D. Din conținutul acestui contract de vânzare-cumpărare rezultă că C., căsătorit cu D., a cumpărat imobilul situat la adresa menționată, de la numitul G., care la rândul său l-a dobândit de la H., și acesta din urmă l-a cumpărat de la soții I. și J., care au intrat în proprietatea acestuia prin cumpărare de la soții A. și K., în anul 1994, fiind cumpărat de cei doi soți, în baza contractului de vânzare-cumpărare autentificat, de la numitul L., acest ultim înscris fiind cel folosit de inculpata A.

pentru a demonstra că este proprietar asupra imobilului.

În realizarea intenției frauduloase, pentru a evita formalitățile necesare unei proceduri notariale, care ar fi inclus și verificarea istoricului imobilului, inculpata i-a spus părții civile B. că, în calitate de avocat, are posibilitatea legală de a întocmi înscrisuri cu forță probantă, astfel încât a redactat contractul de împrumut pe care l-a atestat prin încheierea din 8 martie 2010.

Așadar, este dincolo de orice îndoială faptul că a existat o inducere în eroare a părții civile determinantă pentru luarea dispoziției de ordin patrimonial, constând în împrumutarea inculpatei cu suma de 36.000 lei, materializată prin încheierea contractului de împrumut.

Prin urmare, inducerea în eroare a părții civile și producerea unei pagube acesteia realizează tipicitatea incriminării, astfel că susținerile inculpatei în sensul că fapta nu este prevăzută de legea penală sunt neîntemeiate.

În ceea ce privește cererea de achitare în baza art. 16 alin. (1) lit. c) C. proc. pen. și aceasta este neîntemeiată, întrucât probatoriul administrat în cauză conduce la concluzia săvârșirii de către inculpată, cu intenție directă, a infracțiunii de înșelăciune.

În acest sens, împrejurarea inducerii în eroare a părții civile prin înfățișarea unor înscrisuri care prezentau mincinos realitatea de la acel moment, realizarea intenției frauduloase, prin întocmirea contractului de împrumut cu garanție imobiliară, deși inculpata nu avea această posibilitate legală, dar și producerea pagubei rezultă din coroborarea declarațiilor părții civile cu cele ale martorilor C. și E., dar și din înscrisurile depuse la dosar, respectiv contractul de împrumut încheiat de partea civilă și inculpată, contractul de vânzare-cumpărare, copia actului de identitate al inculpatei, adresa din 17 octombrie 2012 a Oficiului de Cadastru și Publicitate Imobiliară, adresa din 30 ianuarie 2013 a Biroului Notarului Public F. și contractul de vânzare-cumpărare autentificat la data de 12 iulie 2005.

Pentru considerentele menționate, Înalta Curte de Casație și Justiție apreciază că cererea inculpatei de a fi achitată este neîntemeiată.

Cu privire la încadrarea juridică, Înalta Curte de Casație și Justiție a constatat că fapta inculpatei care, cu intenție, a indus-o în eroare pe partea civilă, folosind mijloace frauduloase, cu ocazia încheierii unui contract de împrumut cu garanție imobiliară, în scopul dobândirii, pentru sine, a unui folos material injust, cu consecința cauzării unei pagube materiale în patrimoniul acesteia, în cuantum de 36.000 lei, întrunește, atât pe latură obiectivă, cât și pe latură subiectivă, elementele constitutive ale infracțiunii de înșelăciune.

În ceea ce privește varianta agravată, reținerea acesteia este determinată de prezentarea, de către inculpată, a unei stări de fapt neconforme cu realitatea (respectiv că este proprietara imobilului care a constituit garanția contractului de împrumut), acțiunea menționată fiind susținută de mijloacele frauduloase folosite (actul de proprietate și cartea de identitate), care, într-o măsură esențială, au asigurat succesul acțiunilor sale de inducere în eroare a părții civile.

Prin urmare, solicitarea inculpatei de schimbare a încadrării juridice, prin înlăturarea variantei agravate a comiterii faptei prin folosirea de mijloace frauduloase, este neîntemeiată.

Totodată, se reține că infracțiunea de înșelăciune a fost comisă în varianta specială prevăzută în alin. (3) al art. 215 C. pen. anterior, respectiv cu prilejul încheierii unui contract.

În timpul judecării cauzei în primă instanță, a intrat în vigoare noul Cod penal, care a adus schimbări, printre altele, și în ceea ce privește infracțiunea de înșelăciune.

Modificările ivite în cursul judecării cauzei în primă instanță, ca urmare a succesiunii în timp a celor două legi penale, Codul penal anterior și Codul penal în vigoare, au impus soluționarea acestui conflict al legilor în timp în scopul determinării legii penale aplicabile în această situație tranzitorie.

Instanța de fond a apreciat că legea penală mai favorabilă pentru inculpată este legea nouă.

Reexaminând cauza din această perspectivă, se rețin următoarele:

Potrivit art. 15 alin. (2) din Constituția României, legea dispune numai pentru viitor, cu excepția legii penale sau contravenționale mai favorabile.

Ca atare, dacă regula este neretroactivitatea legii penale, excepția o constituie

retroactivitatea legii penale mai favorabile, în sensul textului constituțional.

Expresie a principiului constituțional este dispoziția din art. 5 alin. (1) C. pen., potrivit căreia, în cazul în care de la săvârșirea infracțiunii până la judecarea definitivă a cauzei au intervenit una sau mai multe legi penale, se aplică legea mai favorabilă.

Pentru a deveni aplicabile dispozițiile mai favorabile din legile succesive, în afara condiției de existență a unei situații tranzitorii, care a fost anterior constatată în cuprinsul acestor considerente, mai este necesar ca fapta ce face obiectul acuzației să fie infracțiune atât potrivit legii sub imperiul căreia a fost comisă, cât și conform legii în vigoare la data judecării cauzei, iar dintre legile penale succesive una să fie mai favorabilă.

Din perspectiva îndeplinirii ultimelor două condiții, se constată că fapta de înșelăciune, în modalitatea concretă în care a fost comisă de inculpată, continuă să fie incriminată în noul Cod penal, având, așadar, corespondent în noua reglementare.

Astfel, la momentul comiterii faptei de înșelăciune, în modalitatea descrisă, aceasta era incriminată în art. 215 alin. (1), (2) și (3) C. pen. anterior, iar potrivit noului Cod penal, se încadrează în art. 244 alin. (1) și (2).

Potrivit alin. (1) al art. 215 C. pen. anterior, „inducerea în eroare a unei persoane, prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate, în scopul de a obține pentru sine sau pentru altul un folos material injust și dacă s-a pricinuit o pagubă, se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 12 ani.”

Alin. (2) stipulează că „înșelăciunea săvârșită prin folosire de nume sau calități mincinoase ori de alte mijloace frauduloase se pedepsește cu închisoare de la 3 la 15 ani. Dacă mijlocul fraudulos constituie prin el însuși o infracțiune, se aplică regulile privind concursul de infracțiuni.”

Alin. (3) prevede o variantă specială a modalității tip, și anume: „inducerea sau menținerea în eroare a unei persoane cu prilejul încheierii sau executării unui contract, săvârșită în așa fel încât, fără această eroare, cel înșelat nu ar fi încheiat sau executat contractul în condițiile stipulate, se sancționează cu pedeapsa prevăzută în alineatele precedente, după distincțiile acolo arătate.”

În noul Cod penal, în prezent în vigoare, înșelăciunea este incriminată în art. 244, după cum urmează:

„(1) Inducerea în eroare a unei persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate, în scopul de a obține pentru sine sau pentru altul un folos patrimonial injust și dacă s-a pricinuit o pagubă, se pedepsește cu închisoarea de la 6 luni la 3 ani.

(2) Înșelăciunea săvârșită prin folosirea de nume sau calități mincinoase ori de alte mijloace frauduloase se pedepsește cu închisoarea de la unu la 5 ani. Dacă mijlocul fraudulos constituie prin el însuși o infracțiune, se aplică regulile privind concursul de infracțiuni.

(3) Împăcarea înlătură răspunderea penală.”

În primul rând, se impune observația că legea nouă prevede posibilitatea împăcării, ca și cauză de înlăturare a răspunderii penale, însă, în cauză, nu poate opera acest motiv de încetare a procesului penal dat fiind faptul că nu a existat o astfel de manifestare de voință din partea inculpatului și a părții civile.

În continuare, comparând dispozițiile legale anterior menționate, se constată că dispozițiile art. 244 alin. (1) C. pen. au corespondent în art. 215 alin. (1) C. pen. anterior, conținutul acestuia fiind preluat cu excepția sintagmei „folos material injust” care a fost înlocuită cu „folos patrimonial injust”, în timp ce alineatele (2) ale ambelor texte sunt identice.

Totodată, se observă că înșelăciunea săvârșită în condițiile încheierii unui contract sau al executării acestuia nu a mai fost menținută prin noua reglementare, însă aceasta nu conduce la concluzia dezincriminării faptei.

Înșelăciunea în varianta specială este dată de săvârșirea infracțiunii tip în anumite condiții, extrinseci conținutului constitutiv, dar atașate laturii obiective, respectiv cu prilejul încheierii sau executării unui contract. Realizarea acestei condiții nu este necesară pentru existența infracțiunii tip și nu afectează conținutul incriminării.

Condiția este adăugată pentru a crea o variantă specială a infracțiunii tip, iar existența acesteia din urmă, așa cum s-a arătat, nu depinde de îndeplinirea acestei condiții, ci doar existența variantei speciale.

Ca atare, înșelăciunea comisă cu prilejul încheierii unui contract prin folosirea de mijloace frauduloase se încadrează în art. 244 alin. (1) și (2) C. pen.

Potrivit legii vechi, fapta de înșelăciune, astfel cum a fost descrisă, întrunește elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute în art. 215 alin. (1), (2) și (3) C. pen. anterior, fiind sancționată cu pedeapsa închisorii de la 3 la 15 ani.

Aceeași faptă, potrivit legii noi, întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de înșelăciune prevăzută în art. 244 alin. (1) și (2) C. pen., sancționată cu pedeapsa închisorii de la unu la 5 ani.

Din compararea limitelor de pedeapsă din cele două legi succesive rezultă că, în mod evident, legea nouă este mai favorabilă inculpatei, întrucât a fost redus atât minimul, cât și maximul prevăzute de legea veche.

Cu toate acestea, compararea limitelor speciale de pedeapsă din legile succesive nu este suficientă pentru alegerea legii mai favorabile, întrucât nu quantumul abstract al pedepsei prevăzute de legile succesive este hotărâtor, ci pedeapsa concretă ce ar putea fi aplicată ca urmare a individualizării pedepsei.

Cu prilejul individualizării pedepsei, instanța de fond a apreciat că legea mai favorabilă inculpatei este legea nouă, iar prin reținerea de circumstanțe atenuante a aplicat o pedeapsă sub minimul special prevăzut de lege.

În raport cu efectul devolutiv integral al apelului, instanța are posibilitatea să examineze cauza din perspectiva modului de individualizare a pedepsei.

În acest context, are în vedere că, prin motivele de apel, procurorul a solicitat majorarea pedepsei aplicate inculpatei, prin înlăturarea circumstanței atenuante prevăzute în art. 75 alin. (2) lit. b) C. pen., împrejurare ce dă posibilitatea instanței de a aprecia asupra aplicării unei pedepse mai aspre, însă în limitele prevăzute de legea stabilită ca fiind mai favorabilă.

Reexaminând cauza din perspectiva individualizării pedepsei, Înalta Curte de Casație și Justiție apreciază că nu se impunea reținerea circumstanței atenuante prevăzute în art. 75 alin. (2) lit. b) C. pen. în favoarea inculpatei, așa încât criticile procurorului, sub acest aspect, sunt întemeiate.

Astfel, împrejurările în care a fost săvârșită infracțiunea de înșelăciune, și anume faptul că inculpata a profitat de lipsa de vigilență a persoanei vătămate care nu a verificat dacă înscrisurile reflectă realitatea, nu pot constitui circumstanțe atenuante, așa cum a reținut prima instanță. Această împrejurare legată de fapta comisă nu reduce gravitatea faptei ori pericolozitatea inculpatei ci, dimpotrivă, constituie un element care pune în evidență un *modus operandi* specific acestui gen de infracțiuni. Chiar dacă persoana vătămată, din neglijență, nu a verificat realitatea împrejurărilor atestate de înscrisurile prezentate, aceasta a acționat cu bună-credință raportându-se la faptul că inculpata era avocat și între ei exista o relație de prietenie, astfel că nu a favorizat prin comportamentul său comiterea infracțiunii.

Înalta Curte de Casație și Justiție apreciază că funcția de reeducare a pedepsei poate fi realizată numai printr-o justă individualizare a acesteia, ceea ce presupune stabilirea ei într-un quantum care să țină seama, în egală măsură, de natura și gravitatea faptei, dar și de persoana inculpatei.

Pedeapsa ce ar putea fi aplicată inculpatei pentru săvârșirea infracțiunii de înșelăciune se impune a fi stabilită în limitele speciale prevăzute în art. 244 alin. (1) și (2) C. pen., respectiv închisoarea de la unu la 5 ani.

În aplicarea art. 5 alin. (1) C. pen. și achiesând la considerentele primei instanțe sub acest aspect, al individualizării pedepsei pe baza criteriilor prevăzute în art. 74 C. pen., Înalta Curte de Casație și Justiție apreciază că o pedeapsă reprezentând minimul special prevăzut în art. 244 alin. (1) și (2) C. pen., și anume un an închisoare, răspunde scopului pedepsei, dar și funcției de

reeducare.

În ceea ce privește pedepsele accesorii și complementare, conform normelor tranzitorii, respectiv art. 12 din Legea nr. 187/2012, „în cazul succesiunii de legi penale intervenite până la rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare, pedepsele accesorii și complementare se aplică potrivit legii care a fost identificată ca lege mai favorabilă în raport cu infracțiunea comisă.”

Dispozițiile art. 244 C. pen. nu prevăd obligativitatea aplicării unei pedepse complementare, însă instanța de apel apreciază că sunt îndeplinite condițiile aplicării unei asemenea pedepse, potrivit art. 67 alin. (1) C. pen. Astfel, în raport cu natura și gravitatea infracțiunii, împrejurările comiterii faptei și persoana inculpatei, aplicarea pedepsei complementare este necesară, aceasta fiind nedemnă să exercite funcții publice sau implicând exercițiul autorității de stat, din care să decidă în legătură cu soarta concetățenilor săi.

Totodată, Înalta Curte de Casație și Justiție are în vedere că, potrivit art. 65 alin. (1) raportat la art. 66 C. pen., „pedeapsa accesorie constă în interzicerea exercitării drepturilor prevăzute la art. 66 alin. (1) lit. a), b) și d)-o), a căror exercitare a fost interzisă de instanță ca pedeapsă complementară.” Din interpretarea textului menționat rezultă că pedepsele accesorii pot fi aplicate numai dacă a fost stabilită o pedeapsă complementară.

Prin urmare, și cea de-a doua critică a procurorului este întemeiată.

În ceea ce privește individualizarea modului de executare a pedepsei, Înalta Curte de Casație și Justiție apreciază că executarea sancțiunii în regim de detenție este necesară pentru realizarea scopului pedepsei, respectiv prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni și conștientizarea de către inculpată a consecințelor faptei comise, context în care solicitarea acesteia de a se face aplicarea art. 91 C. pen. apare ca fiind neîntemeiată.

Pentru toate aceste considerente, în temeiul art. 421 pct. 2 lit. a) C. proc. pen., Înalta Curte de Casație și Justiție a admis apelul declarat de procuror împotriva sentinței nr. 102/F din 18 februarie 2014 pronunțată de Curtea de Apel București, Secția a II-a penală, a desființat în parte sentința penală menționată și, rejudecând:

A făcut aplicarea dispozițiilor art. 5 C. pen. și, în baza art. 386 alin. (1) C. proc. pen., a schimbat încadrarea juridică din infracțiunea prevăzută în art. 215 alin. (1), (2) și (3) C. pen. anterior în infracțiunea prevăzută în art. 244 alin. (1) și (2) C. pen.

În baza art. 244 alin. (1) și (2) C. pen., a condamnat pe inculpata A. la pedeapsa de 1 an închisoare.

În baza art. 67 C. pen., a aplicat inculpatei pedeapsa complementară constând în interzicerea exercitării drepturilor prevăzute în art. 66 alin. (1) lit. a) și b) C. pen. pe o durată de 1 an.

În baza art. 65 C. pen., a aplicat inculpatei pedeapsa accesorie constând în interzicerea exercitării drepturilor prevăzute în art. 66 alin. (1) lit. a) și b) C. pen.

A menținut celelalte dispoziții ale sentinței penale atacate.

În temeiul art. 421 pct. 1 lit. b) C. proc. pen., a respins, ca nefondat, apelul declarat de inculpata A. împotriva aceleiași sentințe.

10. Înșelăciune. Tentativă. Fals în înscrisuri sub semnătură privată

C. pen., art. 32, art. 244, art. 322

Fapta avocatului de a depune la instanța de judecată, în cadrul unui proces, chitanțe falsificate care atestă, în mod nereal, încasarea unor sume de bani cu titlu de onorariu, în scopul obligării părții adverse de către instanță la plata cheltuielilor de judecată, rezultat care nu s-a produs din cauza pierderii procesului, nu întrunește elementele constitutive ale tentativei la infracțiunea de înșelăciune prevăzută în art. 32 C. pen. raportat la art. 244 alin. (1) și (2) C. pen., ci numai elementele constitutive ale infracțiunii de fals în înscrisuri sub semnătură privată, întrucât

infracțiunea de înșelăciune constituie o infracțiune contra patrimoniului prin nesocotirea încrederii în cadrul unor relații cu conținut patrimonial, iar inducerea în eroare a unei autorități nu se include în sfera relațiilor protejate prin incriminarea înșelăciunii.

I.C.C.J., Secția penală, decizia nr. 449/A din 8 decembrie 2015

Prin sentința nr. 80 din 12 mai 2015, Curtea de Apel București, Secția I penală, în baza art. 32 C. pen. raportat la art. 244 alin. (1) și (2) C. pen., cu aplicarea art. 35 alin. (1) C. pen. și art. 5 C. pen., a condamnat pe inculpatul A. la pedeapsa de 2 ani închisoare pentru tentativă la infracțiunea de înșelăciune în formă continuată.

În baza art. 67 C. pen., a aplicat inculpatului pedeapsa complementară a interzicerii drepturilor prevăzute în art. 66 alin. (1) lit. a), b) și g) (constând în dreptul de a exercita profesia de avocat) C. pen., pe o perioadă de 3 ani.

În baza art. 65 C. pen., a interzis inculpatului drepturile prevăzute în art. 66 alin. (1) lit. a), b) și g) (constând în dreptul de a exercita profesia de avocat) C. pen., ca pedeapsă accesorie.

În baza art. 322 alin. (1) C. pen., cu aplicarea art. 35 alin. (1) C. pen. și art. 5 C. pen., a condamnat pe inculpatul A. la pedeapsa de 1 an închisoare pentru săvârșirea infracțiunii de fals în înscrisuri sub semnătură privată în formă continuată.

În baza art. 67 C. pen., a aplicat inculpatului pedeapsa complementară a interzicerii drepturilor prevăzute în art. 66 alin. (1) lit. a), b) și g) (constând în dreptul de a exercita profesia de avocat) C. pen., pe o perioadă de 3 ani.

În baza art. 65 C. pen., a interzis inculpatului drepturile prevăzute în art. 66 alin. (1) lit. a), b) și g) (constând în dreptul de a exercita profesia de avocat) C. pen., ca pedeapsă accesorie.

În baza art. 348 C. pen. raportat la art. 26 din Legea nr. 51/1995, cu aplicarea art. 5 C. pen., a condamnat pe inculpatul A. la pedeapsa de 6 luni închisoare pentru săvârșirea infracțiunii de exercitare fără drept a unei profesii sau activități.

În baza art. 67 C. pen., a aplicat inculpatului pedeapsa complementară a interzicerii drepturilor prevăzute în art. 66 alin. (1) lit. a), b) și g) (constând în dreptul de a exercita profesia de avocat) C. pen., pe o perioadă de 3 ani.

În baza art. 65 C. pen., a interzis inculpatului drepturile prevăzute în art. 66 alin. (1) lit. a), b) și g) (constând în dreptul de a exercita profesia de avocat) C. pen., ca pedeapsă accesorie.

În baza art. 38 alin. (1) C. pen. raportat la art. 39 alin. (1) lit. b) C. pen., a contopit pedepsele principale stabilite, a aplicat pedeapsa cea mai grea de 2 ani închisoare, la care a adăugat un spor de 6 luni închisoare; în final, inculpatul A. va executa pedeapsa de 2 ani și 6 luni închisoare.

În baza art. 45 alin. (3) C. pen., a aplicat inculpatului pedeapsa complementară a interzicerii drepturilor prevăzute în art. 66 alin. (1) lit. a), b) și g) (constând în dreptul de a exercita profesia de avocat) C. pen., pe o perioadă de 3 ani.

În baza art. 45 alin. (5) C. pen., a interzis inculpatului drepturile prevăzute în art. 66 alin. (1) lit. a), b) și g) (constând în dreptul de a exercita profesia de avocat) C. pen., ca pedeapsă accesorie.

În baza art. 91 C. pen., a dispus suspendarea executării pedepsei sub supraveghere și a stabilit un termen de supraveghere de 4 ani, conform dispozițiilor art. 92 C. pen.

În baza art. 68 alin. (1) lit. b) C. pen., executarea pedepsei complementare aplicate inculpatului va începe la data rămânerii definitive a prezentei.

În baza art. 93 alin. (1) C. pen., a obligat inculpatul ca, pe durata termenului de supraveghere, să respecte următoarele măsuri de supraveghere: a) să se prezinte la serviciul de probațiune, la datele fixate de acesta; b) să primească vizitele consilierului de probațiune desemnat cu supravegherea sa; c) să anunțe, în prealabil, schimbarea locuinței și orice deplasare care depășește 5 zile; d) să comunice schimbarea locului de muncă; e) să comunice informații și documente de natură a permite controlul mijloacelor sale de existență.

În baza art. 93 alin. (2) lit. b) C. pen., a impus inculpatului ca, pe durata termenului de supraveghere, să frecventeze un program de reintegrare socială organizat de serviciul de probațiune.

În baza art. 93 alin. (3) C. pen., pe parcursul termenului de supraveghere, inculpatul va presta o muncă neremunerată în folosul comunității în cadrul Primăriei B., pe o perioadă de 60 de zile.

În baza art. 91 alin. (4) C. pen., a atras atenția inculpatului asupra dispozițiilor art. 96 C. pen.

A luat act că persoana vătămată Inspectoratul Județean de Poliție C. nu s-a constituit parte civilă în cauză.

A respins ca inadmisibilă acțiunea civilă formulată de partea civilă Agenția Națională de Administrare Fiscală, prin Administrația Județeană a Finanțelor Publice C.

În baza art. 25 alin. (3) C. proc. pen., a desființat înscrisurile falsificate, și anume: chitanțele din 10 februarie 2010, din 6 martie 2010, din 15 aprilie 2010, din 27 mai 2010 și din 2 decembrie 2010 emise de Cabinetul de Avocatură A.

În drept, fapta inculpatului A. constând în depunerea în perioada 10 februarie 2010 - 2 decembrie 2010 la Tribunalul Teleorman și Curtea de Apel București a cinci chitanțe în valoare totală de 53.000 euro din care rezulta, în mod eronat, că, în calitate de avocat, ar fi încasat aceste sume cu titlu de onorariu în scopul obligării persoanei vătămate Inspectoratul Județean de Poliție C. de către instanțele judecătorești într-un dosar la plata cheltuielilor de judecată, rezultat care nu s-a produs din cauza pierderii procesului, întrunește elementele constitutive ale tentativei la infracțiunea de înșelăciune prevăzută în art. 32 C. pen. raportat la art. 244 alin. (1) și (2) C. pen., cu aplicarea art. 35 alin. (1) C. pen.

Fapta aceluiași inculpat care, în perioada 10 februarie 2010 - 2 decembrie 2010, a atestat în mod nereal, pe un număr de cinci chitanțe, împrejurări necorespunzătoare adevărului, respectiv că ar fi încasat suma totală de 53.000 euro, în vederea producerii unor consecințe juridice, întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de fals în înscrisuri sub semnătură privată prevăzută în art. 322 alin. (1) C. pen., cu aplicarea art. 35 alin. (1) C. pen.

Fapta aceluiași inculpat de a exercita, în perioada 10 februarie 2010 - 2 decembrie 2010, activități de asistență juridică specifice profesiei de avocat, prevăzute în art. 3 din Legea nr. 51/1995, respectiv de asistență și reprezentare în fața instanțelor judecătorești, când acest drept era suspendat, întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de exercitare fără drept a unei profesii sau activități prevăzută în art. 348 C. pen. raportat la art. 26 din Legea nr. 51/1995.

Împotriva sentinței nr. 80 din 12 mai 2015 pronunțată de Curtea de Apel București, Secția I penală, au formulat apel procurorul, inculpatul A. și partea civilă Agenția Națională de Administrare Fiscală, prin Administrația Județeană a Finanțelor Publice C.

Examinând apelurile declarate de procuror și de inculpatul A. prin prisma textelor legale incidente, Înalta Curte de Casație și Justiție constată că acestea sunt fondate, sub următoarele aspecte:

În ceea ce privește săvârșirea de către inculpat a infracțiunii de exercitare fără drept a unei profesii, prima instanță a dispus în mod greșit condamnarea, în cauză fiind incident impedimentul la soluționarea acțiunii penale constând în prescripția răspunderii penale.

Astfel, Înalta Curte de Casație și Justiție reține că fapta de exercitare fără drept a profesiei de avocat a fost epuizată în luna decembrie 2010. Momentul epuizării rezultă din modalitatea neechivocă în care a fost formulată acuzația, ultimul act de executare reținut în sarcina inculpatului fiind realizat la data de 2 decembrie 2010. Termenul de prescripție generală a răspunderii penale este, atât potrivit art. 122 alin. (1) lit. e) C. pen. anterior, cât și potrivit art. 154 alin. (1) lit. e) C. pen., de 3 ani, raportat la limitele speciale ale pedepsei prevăzute în art. 281 C. pen. anterior, respectiv în art. 348 C. pen. Prin urmare, în decembrie 2013 termenul de prescripție a răspunderii penale cu privire la această infracțiune se împlinise, fără ca în cauză să se fi efectuat vreun act de procedură care să fi fost de natură să întrerupă cursul prescripției. Potrivit art. 123 C. pen. anterior,

cursul termenului de prescripție s-ar fi întrerupt numai prin îndeplinirea unui act susceptibil de a fi comunicat învinutului sau inculpatului, prin urmare prin îndeplinirea unui act în cursul urmăririi penale; or, urmărirea penală a început *in rem* abia la data de 24 februarie 2014 (de altfel, cu privire la o faptă conexasă pentru care nici nu s-a exercitat apoi acțiunea penală, dispunându-se clasarea), ulterior împlinirii termenului de prescripție. Prin urmare, la data la care procesul penal a început răspunderea penală pentru exercitarea fără drept unei profesii era deja prescrisă.

În aceste condiții, nici în ipoteza în care legea nouă ar fi, global, aplicabilă acestei fapte, nu ar fi incidente dispozițiile art. 155 alin. (1) C. pen., potrivit cărora orice act de procedură are efect întreruptiv asupra cursului termenului de prescripție, întrucât o atare întrerupere ar fi trebuit să opereze înăuntrul acestui termen și nu după împlinirea sa; or, așa cum s-a arătat deja, primele acte de procedură s-au desfășurat în cauză în anul 2014, după împlinirea, în decembrie 2013, a acestui termen.

De aceea, privitor la infracțiunea de exercitare fără drept a unei profesii sau activități se va dispune încetarea procesului penal, în temeiul art. 16 alin. (1) lit. f) teza a II-a C. proc. pen., ca urmare a intervenirii prescripției generale a răspunderii penale.

În ceea ce privește săvârșirea de către inculpat a tentativei la infracțiunea de înșelăciune, Înalta Curte de Casație și Justiție constată că inculpatul a fost greșit condamnat, fapta nefiind prevăzută de legea penală.

Instanța de control judiciar apreciază că situația de fapt a fost corect reținută de către prima instanță, în urma unei analize coroborate a probatoriilor. Astfel, s-a reținut că, în perioada 10 februarie 2010 - 2 decembrie 2010, inculpatul a depus la Tribunalul Teleorman și Curtea de Apel București cinci chitanțe în valoare totală de 53.000 euro din care rezulta, în mod eronat, că, în calitate de avocat, ar fi încasat aceste sume cu titlu de onorariu. Depunerea chitanțelor s-a realizat în scopul obligării părții adverse, Inspectoratul Județean de Poliție C., de către instanțele judecătorești într-un dosar la plata cheltuielilor de judecată, rezultat care însă nu s-a produs din cauza faptului că partea asistată de inculpat în calitate de avocat a căzut în pretenții, pronunțându-se o soluție nefavorabilă acesteia.

Fapta astfel descrisă nu realizează tipicitatea infracțiunii de înșelăciune. Aceasta este o infracțiune contra patrimoniului, al cărei specific constă în aceea că, în urma unor manopere dolosive ale făptuitorului sau unor elemente frauduloase, victima inducerii în eroare se angajează într-o conduită prejudiciabilă. De esența acestei infracțiuni este aceea că făptuitorul amăgește, nesocotește încrederea acordată în cadrul unor relații cu conținut patrimonial.

Prezentarea mincinoasă a unor aspecte de fapt ori de drept în fața unei autorități iese din sfera acestor relații protejate prin incriminarea înșelăciunii (art. 244, Titlul II), însă este proteguită în cadrul altor infracțiuni cum sunt cele de fals (Titlul VI), contra înfăptuirii justiției (Titlul IV) ș.a. Astfel, „inducerea în eroare” a unei autorități aduce în discuție alt tip de relații sociale nesocotite și alte incriminări incidente, acelea care protejează autoritatea, cum ar fi falsul în declarații, mărturia mincinoasă, falsul privind identitatea, prezentarea la autoritatea vamală de înscrisuri falsificate etc.

Folosirea înscrisurilor falsificate în fața instanțelor este faptă prevăzută de legea penală subsumată infracțiunii de fals și/sau uz de fals, iar nu infracțiunii de înșelăciune. Concluzia rezultă din aceea că obiectul juridic al infracțiunii de înșelăciune îl constituie protejarea relațiilor sociale de ordin patrimonial bazate pe încredere, în timp ce obiectul juridic al infracțiunii de fals este diferit și se referă la protejarea relațiilor sociale în legătura cu valoarea încrederii publice acordate anumitor categorii de înscrisuri.

Infracțiunea de inducere în eroare a organelor judiciare din Codul actual (art. 268) are corespondent în infracțiunea de denunțare calomnioasă din Codul anterior, iar analiza conținutului incriminării nu este utilă în raport cu faptele deduse judecării.

În cauză, inculpatul a depus în dosare aflate pe rol chitanțe ce atestau onorarii neîncasate pentru ca instanța să oblige partea adversă la plata acestora. În cadrul proceselor penale ori civile instanțele sunt îndrituite a verifica și cenzura cuantumul onorariilor solicitate în cuprinsul cheltuielilor de judecată, potrivit dispozițiilor art. 274 alin. (3) C. proc. civ. anterior (text în vigoare

la data săvârșirii faptei), care arată că „judecătorii au însă dreptul să mărească sau să micșoreze onorariile avocaților, potrivit cu cele prevăzute în tabloul onorariilor minimale, ori de câte ori vor constata motivat că sunt nepotrivit de mici sau de mari, față de valoarea pricinii sau munca îndeplinită de avocat.” Având natura juridică a unor mijloace de probă, înscrisurile (chitanțele) depuse de inculpat în dosarele instrumentate de instanțele civile sunt producătoare de consecințe juridice, iar abilitatea organului judiciar de a modifica întinderea pretențiilor nu nesocotește acest efect. Nici faptul că partea pe care o asista inculpatul-avocat a căzut în pretenții, fiind astfel exclusă o soluție de obligare a părții adverse la acoperirea cheltuielilor de judecată, nu exclude aptitudinea chitanțelor de a fi producătoare de consecințe juridice.

În consecință, conduita infracțională se subsumează infracțiunii de fals în înscrisuri sub semnătură privată, fiind întrunite elementele angajării răspunderii penale.

Cu privire la infracțiunea de fals în înscrisuri sub semnătură privată, Înalta Curte de Casație și Justiție constată că inculpatul a ticluit înscrisurile falsificate, respectiv chitanțele ce atestau câtimea onorariului și le-a depus în dosarele în care asigură asistența juridică, acestea fiind apte a produce consecințe juridice, respectiv a genera obligația de plată a părții adverse în procesele în care aceasta din urmă a obținut o soluție nefavorabilă. Fapta astfel descrisă întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de fals în înscrisuri sub semnătură privată.

În ceea ce privește aprecierea legii noi ca fiind mai favorabilă și a cuantumului pedepsei principale, instanța de control judiciar reține rigoarea hotărârii primei instanțe și menține în consecință aceste evaluări.

În concret, văzând persoana inculpatului sub aspectul vârstei sale, precum și conduita sa procesuală concretizată în prezentarea în fața instanțelor, timpul scurs de la epuizarea activității infracționale fără reiterarea acesteia, unitatea infracțională pentru care se poate angaja răspunderea penală, instanța de apel apreciază că sunt incidente dispozițiile privind renunțarea la aplicarea pedepsei, art. 80 și urm. C. pen. De aceea, împrejurarea că limita minimă specială a pedepsei este mai redusă sub imperiul Codului penal anterior devine irelevantă față de criteriul soluției mai favorabile a renunțării la aplicarea pedepsei ce se poate dispune conform legii noi.

Prin urmare, făcând aplicarea dispozițiilor art. 5 C. pen. cu privire la legea penală mai favorabilă, Înalta Curte de Casație și Justiție, menținând încadrarea juridică a faptei stabilită de prima instanță în dispozițiile art. 322 alin. (1) C. pen., va dispune renunțarea la aplicarea pedepsei pentru infracțiunea de fals și va aplica inculpatului un avertisment.

În ceea ce privește cererea orală a reprezentantului Ministerului Public de schimbare a încadrării juridice din două infracțiuni de înșelăciune și fals în înscrisuri sub semnătură privată, cu componenta uzului de fals, într-o unică infracțiune, respectiv în aceea de fals în înscrisuri sub semnătură privată, instanța de control judiciar constată că acuzația a fost formulată distinct pentru cele două infracțiuni, iar acțiunile penale exercitate separat trebuie să obțină o soluție distinctă în cadrul procesului penal. Considerațiile anterioare legate de caracterizarea în drept a activității infracționale susțin imposibilitatea transformării pluralității de infracțiuni într-o unitate legală care să presupună o unică soluție a acțiunii penale. În susținerea acestei concluzii, instanța de control judiciar amintește jurisprudența anterioară în care ruperea unui act de executare dintr-o unitate legală infracțională a presupus pronunțarea unor soluții distincte pentru fiecare infracțiune din concursul generat (Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția penală, decizia nr. 1276 din 24 aprilie 2012).

Pentru toate acestea, Înalta Curte de Casație și Justiție va admite apelurile declarate de către procuror și inculpat și, în limitele arătate, va desființa soluția primei instanțe.

Apelul declarat de către partea civilă Agenția Națională de Administrare Fiscală, prin Administrația Județeană a Finanțelor Publice C. este nefondat pentru următoarele considerente:

Prima instanță a constatat în mod corect că acțiunea civilă exercitată în această cauză este inadmisibilă. Caracterul accesoriu al acestei acțiuni o face dependentă, în obiectul său, de acțiunea penală, neputându-se solicita, în latură civilă, decât repararea prejudiciului produs prin faptele pentru care s-a exercitat și acțiunea penală, așa cum prevede expres art. 19 alin. (1) C. proc. pen.

Or, în cauză, partea civilă pretinde repararea unui prejudiciu produs prin fapte străine prezentei cauze penale (pentru care procurorul nu a sesizat instanța penală, dispunând, prin rechizitoriu, o soluție de clasare sub aspectul unor infracțiuni de evaziune fiscală și fals privind înscrisuri depuse la Administrația Finanțelor Publice).

Ca atare, Înalta Curte de Casație și Justiție, în baza art. 421 pct. 2 lit. a) C. proc. pen., cu opinie majoritară:

I. A admis apelurile declarate de procuror și de inculpatul A. împotriva sentinței nr. 80 din 12 mai 2015 pronunțată de Curtea de Apel București, Secția I penală.

În baza art. 396 alin. (6) C. proc. pen. combinat cu art. 16 alin. (1) lit. f) teza a II-a C. proc. pen., raportat la art. 121 C. pen. anterior, a încetat procesul penal pornit împotriva inculpatului A. pentru săvârșirea infracțiunii de exercitare fără drept a unei profesii sau activități, prevăzută în art. 348 C. pen. și art. 5 C. pen., ca urmare a intervenției prescripției generale a răspunderii penale.

În baza art. 396 alin. (5) C. proc. pen. combinat cu art. 16 alin. (1) lit. b) teza I C. proc. pen., a achitat pe inculpatul A. pentru săvârșirea tentativei la infracțiunea de înșelăciune prevăzută în art. 32 raportat la art. 244 alin. (1) și (2) C. pen., cu aplicarea art. 35 alin. (1) C. pen. și art. 5 C. pen.

În baza art. 322 alin. (1) C. pen., cu aplicarea art. 35 alin. (1) C. pen. și art. 5 C. pen., a stabilit pedeapsa de 1 an închisoare față de inculpatul A. pentru săvârșirea infracțiunii de fals în înscrisuri sub semnătură privată în formă continuată.

În baza art. 396 alin. (3) C. proc. pen. raportat la art. 80 C. pen., a dispus renunțarea la aplicarea pedepsei față de inculpatul A. sub aspectul săvârșirii infracțiunii de fals în înscrisuri sub semnătură privată în formă continuată prevăzută în art. 322 alin. (1) C. pen., cu aplicarea art. 35 alin. (1) C. pen.

În baza art. 81 C. pen., a aplicat inculpatului A. un avertisment.

II. În temeiul art. 421 pct. 1 lit. b) C. proc. pen., a respins, ca nefondat, apelul declarat de partea civilă Agenția Națională de Administrare Fiscală, prin Administrația Județeană a Finanțelor Publice C. împotriva aceleiași sentințe penale.

III. Infracțiuni de corupție și de serviciu

11. Abuz în serviciu. Elemente constitutive. Notar public

C. pen. anterior, art. 246

C. pen., art. 297

1. Fapta notarului public, săvârșită cu intenție, de a autentifica un contract de vânzare-cumpărare a unui imobil, contact încheiat prin mandatar în numele vânzătorului, în lipsa extrasului de carte funciară, cauzând o vătămare a intereselor legitime ale proprietarului imobilului prin transferarea dreptului de proprietate, în condițiile în care proprietarul a notat în cartea funciară o interdicție de vânzare a imobilului, întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de abuz în serviciu.

2. În cazul infracțiunii de abuz în serviciu prevăzută în art. 297 C. pen., eliminarea cerinței ca fapta să fie săvârșită „cu știință”, care stabilea ca formă a vinovăției intenția sub imperiul reglementării anterioare, rezultă din dispozițiile art. 16 alin. (6) C. pen. - potrivit cărora fapta constând într-o acțiune sau inacțiune constituie infracțiune când este săvârșită cu intenție, iar fapta comisă din culpă constituie infracțiune numai când legea o prevede în mod expres -, dispoziții din care rezultă că forma de vinovăție cerută de lege pentru existența infracțiunii de abuz în serviciu este intenția.

I.C.C.J., Secția penală, decizia nr. 171/A din 13 mai 2015

Prin sentința nr. 132 din 22 septembrie 2014 pronunțată de Curtea de Apel Ploiești, Secția penală și pentru cauze cu minori și familie, s-a dispus, în baza art. 396 alin. (5) C. proc. pen. raportat la art. 16 alin. (1) lit. b) C. proc. pen., achitarea inculpatei A., notar public, pentru infracțiunile de abuz în serviciu contra intereselor persoanelor prevăzută în art. 246 C. pen. anterior, faptă din data de 12 august 2011, parte vătămată B. și de fals intelectual prevăzută în art. 289 C. pen. anterior (două fapte din datele de 12 august 2011 și 5 septembrie 2011), toate cu aplicarea art. 5 alin. (1) C. pen. și art. 33 lit. a) C. pen. anterior.

Împotriva acestei sentințe a declarat apel, în termen legal, între alții, procurorul, criticând-o sub aspectul nelegalității și netemeinicieii.

La primul termen de judecată din data de 3 decembrie 2014, Înalta Curte de Casație și Justiție a pus în vedere inculpatei A. dacă dorește să dea declarații în fața instanței de apel sau înțelege să se prevaleze de dreptul la tăcere, inculpata învederând instanței că nu dorește să facă declarații suplimentare în cauză și își menține declarațiile date anterior, poziția sa procesuală fiind consemnată în cuprinsul încheierii.

La același termen de judecată, în temeiul art. 420 alin. (4) C. proc. pen., a acordat cuvântul părților cu privire la cererile de probatorii, iar după deliberare, au fost încuviințate cererile de probatorii formulate de procuror și inculpată privind audierea martorilor C., D., E., F. și G., fiind acordat termen la data de 21 ianuarie 2015 când s-a dispus citarea martorilor C., D. și E.

La termenul de judecată din data de 21 ianuarie 2015 s-a procedat la audierea martorilor C., D. și E.

La termenul din data de 4 martie 2015 s-a procedat la audierea martorilor F. și G., fiind acordat termen pentru dezbaterile pe fond la data de 15 aprilie 2015.

Examinând apelul declarat de procuror, prin prisma dispozițiilor art. 417 și art. 420 C. proc. pen., Înalta Curte de Casație și Justiție constată că este fondat, pentru următoarele considerente:

Referitor la criticile formulate de procuror, Înalta Curte de Casație și Justiție apreciază că sunt întemeiate, având în vedere că prima instanță a interpretat în mod eronat probatoriul administrat în cauză și, pe cale de consecință, a apreciat că nu sunt întrunite elementele constitutive ale infracțiunilor de abuz în serviciu contra intereselor persoanelor și fals intelectual (2 fapte) pentru care s-a dispus trimiterea în judecată a inculpatei A.

Analizând actele și lucrările dosarului, Înalta Curte de Casație și Justiție reține că, deși prima instanță a reținut aceeași situație de fapt ca și cea care a fundamentat actul de acuzare, respectiv că în calitate de notar public, la data de 12 august 2011, inculpata A. a procedat la perfectarea actului de vânzare-cumpărare autentificat, încheiat între C., mandatar al vânzătoarei B. și H., în calitate de cumpărător, fără a avea extrasul de carte funciară, în mod eronat a reținut, în baza adresei din 20 noiembrie 2013 comunicată de Uniunea Națională a Notarilor Publici din România, că obținerea extrasului de carte funciară nu era o condiție pentru validitatea contractului de vânzare-cumpărare și că notarul s-a asigurat că sunt îndeplinite cerințele legii civile - consimțământul părților - și, având în vedere informațiile primite de la Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară Buzău, a reținut că nu sunt notate sarcini în cartea funciară în legătură cu imobilul ce face obiectul tranzacției, precum și împrejurarea că procura specială dată de vânzătoarea B. mandatarului nu a fost revocată.

Înalta Curte de Casație și Justiție constată că numita B. a dobândit terenul arabil în suprafață totală de 3.681 mp, conform măsurătorii cadastrale, situat în extravilanul comunei I., înscris în cartea funciară, potrivit încheierii nr. 10959 din 17 aprilie 2009, în baza sentinței civile nr. 7646 din 18 februarie 2008 a Judecătorei Buzău și a contractului de vânzare-cumpărare autentificat la 11 martie 2010, prin care C. i-a vândut cota sa indiviză de 1/2, obținută prin sentința civilă menționată, în scopul reîntregirii proprietății.

După dobândirea dreptului de proprietate asupra întregii suprafețe de teren, prin procura specială de vânzare autentificată la 24 august 2010 la Biroul Notarilor Publici Asociați J. și K.,

numita B. l-a mandatat pe C., concubinul său la acea dată, să vândă în condițiile cele mai favorabile și cui va crede de cuviință terenul în suprafață totală de 3.681 mp, mandat special de care C. a uzat abia după ce relația de concubinaj dintre cei doi a încetat.

În acest context, la data de 10 august 2011, C. s-a prezentat la biroul notarului public A. pentru a obține informații privind actele necesare realizării perfectării contractului de vânzare asupra terenului, pe care intenționa să-l vândă, în baza procurii speciale de vânzare, numitei H., mama sa. După ce inculpata A. i-a comunicat care sunt actele necesare pentru încheierea contractului de vânzare-cumpărare, a doua zi, martorul C. a prezentat actele în completare cerute de inculpată, care i-a solicitat să revină la data de 12 august 2011, împreună cu mama sa, pentru încheierea contractului.

La data de 11 august 2011, inculpata A. a emis două adrese, una către Registrul Național Notarial de Evidență a Procurilor și a Revocării acestora pentru a verifica dacă nu s-a realizat o revocare a procurii speciale de vânzare autentificată și a constatat că nu există niciun act juridic de revocare, potrivit certificatului din 11 august 2011 și una către Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară Buzău prin care a solicitat emiterea unui extras de carte funciară, pentru autentificare, referitor la terenul ce urma să facă obiectul contractului de vânzare-cumpărare.

În legătură cu solicitarea de eliberare a extrasului de carte funciară, din actele și lucrările dosarului rezultă că cererea inculpatei a fost înregistrată la Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară Buzău la 11 august 2011, ora 11:12, termenul pentru comunicarea extrasului fiind fixat automat, la data de 16 august 2011.

Se mai reține, tot în baza probatoriului administrat, că în aceeași zi, 11 august 2011, orele 11:08, a fost înregistrată și cererea formulată de B. de notare a declarației notariale din 11 august 2011 emisă de Biroul Notarilor Publici Asociați L. și M., prin care s-a notat interdicția de înstrăinare a imobilului prin mandatar, pentru care s-a fixat termen automat de rezolvare, tot în sistem informatic, data de 17 august 2011. Demersul de notare a acestei interdicții de vânzare a numitei B. a fost determinat de încetarea relației de concubinaj cu C. și aflarea de către partea vătămată a activităților întreprinse de C. pentru încheierea contractului de vânzare-cumpărare.

Relevantă în acest sens este declarația notarului public M. care a arătat că, la data de 11 august 2011, s-a prezentat la biroul său notarial numita B. pentru revocarea unei procuri speciale de vânzare pe care nu o avea la ea și nici nu a putut oferi informații privind numărul și data autentificării ei, ci doar a precizat numele notarului public care a întocmit-o, cu referire la J., împrejurare în care s-a notat declarația notarială a lui B. de interdicție a înstrăinării imobilului.

De asemenea, partea vătămată B. a arătat în declarațiile date că a dorit să revoce procura specială de vânzare dată lui C., însă biroul notarului public unde a autentificat-o era închis, fiind perioada concediilor, astfel că s-a prezentat la Biroul Notarilor Publici Asociații L. și M. pentru întocmirea declarației notariale în legătură cu instituirea interdicției de înstrăinare și depunerea acestei declarații notariale autentificate la Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară Buzău pentru notarea în cartea funciară, în scopul împiedicării vânzării.

După înregistrarea cererii formulate de inculpată la Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară Buzău, lucrarea a fost repartizată spre soluționare martorei D., asistent registrator, care după efectuarea verificărilor necesare a constatat că sistemul informatic nu îi permite procesarea cererii, întrucât pe flux exista în lucru o altă cerere înregistrată sub numărul anterior cu privire la același imobil, împrejurare în care s-a procedat la decalarea termenelor de soluționare, cererea inculpatei fiind soluționată la data de 17 august 2011, iar cea a părții vătămate la data de 16 august 2011, astfel cum rezultă din registrul general de intrare electronic și centralizatorul zilnic al Oficiului de Cadastru și Publicitate Imobiliară Buzău, eliberarea extrasului de carte funciară către biroul notarial al inculpatei fiind realizată la data de 18 august 2011.

În aceste împrejurări, cu ocazia soluționării cererii numitei B., registratorul desemnat cu soluționarea lucrării, martora E., a apreciat în baza cererii, a actelor depuse și a verificărilor efectuate de asistentul registrator N. că se impune notarea în cartea funciară a declarației notariale autentificate la 11 august 2011 emisă de Biroul Notarilor Publici Asociații L. și M. privind

interdicția de înstrăinare a imobilului, prin mandatar, sens în care a dispus admiterea cererii numitei B. prin încheierea nr. 35157 din 16 august 2011.

Prin urmare, la data de 17 august 2011, când s-a soluționat cererea formulată de inculpata A. având ca obiect eliberarea extrasului de carte funciară asupra aceluiși imobil, exista în lucru cererea părții vătămate B. de notare a interdicției de înstrăinare a bunului ce făcea obiectul contractului de vânzare-cumpărare, aspect de care inculpata A. nu a luat cunoștință la data de 12 august 2011, întrucât cererea sa nu a fost soluționată, potrivit centralizatorului de la Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară Buzău unde este menționată data de 18 august 2011 și nici nu a primit relații de la Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară Buzău prin alte modalități de comunicare, împrejurare în care, cu încălcarea atribuțiilor de serviciu, a procedat la încheierea și autentificarea contractului de vânzare-cumpărare a imobilului menționat (12 august 2011), deși nu avea extrasul de carte funciară al terenului ce forma obiectul vânzării.

Contrar celor reținute de instanța de fond și susținute de apărare în legătură cu împrejurarea că notarul public nu avea obligația de a deține extrasul de carte funciară la momentul încheierii contractului de vânzare-cumpărare, ci doar obligația de a se informa cu privire la situația juridică a imobilului, Înalta Curte de Casație și Justiție reține că, în conformitate cu dispozițiile art. 54 alin. (1) din Legea cadastrului și a publicității imobiliare nr. 7/1996, în vigoare la momentul încheierii și autentificării contractului de vânzare-cumpărare și ale art. IV „Atribuții ce revin UNNPR și notarilor publici” din Ordinul nr. 309/2010 pentru aprobarea Protocolului de colaborare încheiat între Agenția Națională de Cadastru și Publicitate Imobiliară și Uniunea Națională a Notarilor Publici din România privind modul de efectuare a operațiunilor de publicitate imobiliară, în aplicarea Legii cadastrului și a publicității imobiliare nr. 7/1996, republicată, cu modificările și completările ulterioare, text în vigoare din data de 13 aprilie 2011, notarul public avea obligația legală ca la momentul autentificării actului prin care se constituie, se modifică sau se stinge un drept real imobiliar să solicite un extras de carte funciară pentru autentificare sau, după caz, certificat de sarcini, iar pe perioada valabilității extrasului de carte funciară pentru autentificare, registratorul nu putea efectua niciun fel de înscriere în cartea funciară, cu excepția aceleia pentru care a fost eliberat extrasul.

În același sens sunt și prevederile art. IV pct. 1 alin. 2 din Protocolul de Colaborare nr. 429312/2010 din 26 aprilie 2010 încheiat între Agenția Națională de Cadastru și Publicitate Imobiliară și Uniunea Națională a Notarilor Publici din România privind modul de efectuare a operațiunilor de publicitate imobiliară, în aplicarea Legii cadastrului și a publicității imobiliare nr. 7/1996, republicată, cu modificările și completările ulterioare, în sensul că autentificarea actelor prin care se transmit, se constituie, se modifică sau se sting drepturile reale imobiliare se face numai după obținerea extrasului de carte funciară pentru autentificare sau, după caz, a certificatului de sarcini și a documentației cadastrale, contrar celor reținute de judecătorul fondului care a apreciat că la autentificarea actului de vânzare-cumpărare nu era necesară obținerea extrasului de carte funciară, ci exista doar obligația notarului public de a se informa cu privire la situația imobilului ce urma să facă obiectului contractului de vânzare-cumpărare.

Mai mult, chiar în interpretarea dată de instanța de fond și susținută de apărare privind existența doar a obligației de informare a notarului public în legătură cu situația imobilului ce urma să facă obiectului contractului de vânzare-cumpărare, întemeiată pe dispozițiile art. III pct. 4 din Ordinul nr. 309/2010 - potrivit cărora oficiul de cadastru și publicitate imobiliară are printre obligații și pe cea de eliberare la cererea notarilor publici de extrase sau, după caz, copii ale cărților funciare ori certificate de sarcini, care pot fi transmise între notarul public și birourile de cadastru și publicitate imobiliară prin fax sau prin altă modalitate de comunicare, însă eliberarea extrasului nu va fi condiționată de primirea cererilor în original, care vor fi transmise ulterior -, se constată că, din probele administrate în cauză, nu rezultă că inculpata A. s-a informat cu privire la situația juridică a terenului, ci doar a solicitat informații de la Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară Buzău în legătură cu stadiul soluționării cererii de eliberare a extrasului de carte funciară.

Prin urmare, din interpretarea dispozițiilor normative enunțate rezultă în mod clar obligația

inculpatei A. ca, în exercitarea atribuțiilor ce îi reveneau, în calitate de notar public, să solicite, la momentul autentificării contractului de vânzare-cumpărare a imobilului - teren arabil în suprafață totală de 3.681 mp, conform măsurătorii cadastrale, situat în extravilanul comunei M., înscris în cartea funciară, potrivit încheierii nr. 10959 din 17 aprilie 2009 - un extras de carte funciară. Obligația existenței unui extras de carte funciară la momentul perfectării și autentificării contractului de vânzare-cumpărare nu a fost îndeplinită de către inculpată, fapt ce a condus la îndeplinirea defectuoasă a unui act în exercitarea activităților de serviciu, după cum nu s-a putut dovedi nici împrejurarea că au fost obținute relații prin telefon sau prin alte mijloace de comunicare de la Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară Buzău cu privire la situația juridică a imobilului ce forma obiectul contractului de vânzare-cumpărare.

De asemenea, nu poate fi primită nici apărarea inculpatei în sensul că a procedat la încheierea contractului de vânzare-cumpărare la data de 12 august 2011, ca urmare a insistențelor lui C. care a și asigurat-o că nu este niciun impediment la vânzare, în contextul în care chiar martorul a arătat în mod constant în depozițiile sale că a fost programat la data de 12 august 2011 pentru întocmirea contractului de vânzare-cumpărare de către notarul A., iar, după ce s-a prezentat, contractul era deja întocmit de aceasta din urmă, fiind doar semnat de către părți, după cum a relatat și faptul că nu cunoștea nimic în legătură cu împrejurarea că ar fi fost necesar un extras de carte funciară, aceste aspecte fiind confirmate și de martorele H. și O.

De altfel, împrejurarea invocată de inculpată în apărare nu are relevanță sub aspectul îndeplinirii obligației care îi revenea în calitate de notar public la momentul autentificării actelor prin care se transmit, se constituie, se modifică sau se sting drepturile reale imobiliare de a obține extrasul de carte funciară pentru autentificare; prin urmare, nerespectarea obligației impuse de lege și autentificarea contractului de vânzare-cumpărare reprezintă o îndeplinire defectuoasă a unui act ce intra în atribuțiile sale de serviciu. Mai mult, prin modalitatea în care a acționat, A. a nesocotit dispozițiile legale care reglementează activitatea notarilor publici, care instituie în sarcina notarului public obligația de a desluși raporturile reale între părți cu privire la actul pe care vor să-l încheie, de a verifica dacă intenția părților este de a face tranzacția și cunosc efectele actelor întocmite, precum și dacă scopul pe care-l urmăresc este în conformitate cu legea; or, în contextul în care exista notată o interdicție de vânzare din partea proprietarului bunului imobil pe care martorul C. îl reprezenta în baza unei procuri speciale, aspect ce putea fi verificat de către notar doar la primirea extrasului de carte funciară, este evident că, prin autentificarea contractului de vânzare-cumpărare în lipsa extrasului de carte funciară, și-a îndeplinit în mod defectuos obligația de a verifica voința părților.

În ceea ce privește susținerea apărării privind notarea în mod eronat în cartea funciară a interdicției de vânzare, argument însușit și de judecătorul fondului, Înalta Curte de Casație și Justiție constată că notarea în cartea funciară a unei clauze de inalienabilitate exista și în vechea reglementare din legea specială, fiind instituită în mod expres și în noul Cod civil (art. 902 alin. 1 și art. 881 alin. 1 teza a II-a) și, spre deosebire de înscrierea provizorie și intabulare care au ca obiect drepturi reale imobiliare, reprezintă înscrierea ce are ca obiect și alte drepturi decât cele tabulare, în sensul că obiectul notării îl pot constitui și alte drepturi decât cele tabulare, fapte sau raporturi juridice în legătură cu imobilul și ea poate fi înscrisă în cartea funciară numai în cazurile ordonate de lege, având ca efect opozabilitatea față de terți și, numai în mod excepțional, efectul doar de informare. De asemenea, art. 38 din Legea nr. 7/1996, în vigoare la data de 11 august 2011 (abrogat prin art. 87 pct. 4 din Legea nr. 71/2011), definea obiectul notării ca fiind actele și faptele juridice privitoare la drepturile personale, la starea și capacitatea persoanelor în legătură cu imobilele înscrise în cartea funciară, care puteau fi înscrise în cartea funciară la cerere, cu efect de opozabilitate pentru terțe persoane.

Totodată, în conținutul dispozițiilor art. 19 alin. (1) B lit. b) din Legea nr. 7/1996 și art. 19 alin. (1) C lit. b) din Legea nr. 7/1996, printre categoriile de înscrieri în cartea funciară în cuprinsul părții a II-a și a III-a erau menționate și faptele, drepturile personale sau alte raporturi juridice, precum și acțiunile referitoare la celelalte drepturi tabulare. Mai mult, notarea interdicției de

vânzare în cartea funciară era prevăzută în mod expres și în conținutul art. 42 alin. (2) lit. h) (interdicția de înstrăinare sau grevare a imobilului, precum și modalitățile interdicției de strămutare sau grevare) din Ordinul nr. 633 din 13 octombrie 2006 pentru aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a birourilor de cadastru și publicitate imobiliară, publicat în M. Of. nr. 1049 din 29 decembrie 2006, cu modificările și completările ulterioare, în vigoare la data de 11 august 2011 (ordin abrogat prin art. 2 lit. a din Ordinul nr. 700 din 9 iulie 2014 privind aprobarea Regulamentului de avizare, recepție și înscriere în evidențele de cadastru și carte funciară, publicat în M. Of. nr. 571 din 31 iulie 2014).

Stabilind limitele și acestui tip de înscriere, în conținutul art. 26 alin. (4) lit. c) din Legea nr. 7/1996 se prevede că notarea are ca obiect înscrierea drepturilor persoanelor, a actelor și faptelor juridice referitoare la starea și capacitatea persoanelor, a acțiunilor și căilor de atac în justiție, precum și a măsurilor de indisponibilizare, în legătură cu imobilele din cartea funciară; prin urmare, se instituie condiția existenței unei legături între actul sau faptul ce se solicită a fi notat și imobilul pentru care se solicită efectuarea notării.

În cauză se constată, pe de o parte, că înscrierea interdicției de vânzare a fost făcută în baza unor dispoziții legale expres prevăzute de lege, cu efecte de opozabilitate față de terți și nu cu efect de informare; pe cale de consecință, dacă notarul public A. ar fi obținut extrasul de carte funciară, ar fi putut constata existența acestei interdicții de vânzare făcute chiar de titularul dreptului de proprietate al imobilului, în baza mențiunilor consemnate în foia a III-a a cărții funciare și nu ar fi încheiat/autentificat actul de vânzare-cumpărare dintre C., mandatar special, și H., cumpărător, iar pe de altă parte, între demersul făcut de B., proprietarul imobilului, de notare a interdicției de vânzare și imobilul teren arabil în suprafață totală de 3.681 mp, conform măsurătorii cadastrale, situat în extravilanul comunei I., înscris în cartea funciară, potrivit încheierii nr. 10959 din 17 aprilie 2009, există o legătură, în sensul că interdicția de vânzare a vizat tocmai acest imobil.

Nu se poate aprecia, astfel cum a reținut judecătorul fondului, că prin notarea acestei interdicții de vânzare a terenului în cartea funciară s-a limitat dreptul de dispoziție în sensul inalienabilității sau indisponibilizării bunului imobil chiar de către proprietar care în această modalitate își impune o interdicție de înstrăinare, având în vedere că legea cadastrului a renunțat la efectul constitutiv al înscrierilor de carte funciară, reglementând cu caracter de principiu fundamental efectul de opozabilitate în materia publicității imobiliare, iar prin notarea interdicției de vânzare nu s-a instituit în cauză o interdicție de vânzare pentru proprietar, ci o interdicție de vânzare pentru cel ce era împuternicit în baza procurii speciale să efectueze vânzarea imobilului, în împrejurările factice descrise anterior (timpul scurt de la momentul aflării de către B. a demersurilor efectuate de C., fostul concubin, de a înstrăina terenul în baza procurii speciale de vânzare, fapt ce nu i-a mai permis proprietarului imobilului să revoce procura respectivă în timp util și să-l încunoștințeze despre revocarea mandatului). Prin urmare, notarea interdicției de vânzare reprezenta voința proprietarului bunului imobil de a nu mai permite ca vânzarea terenului să se realizeze de către martorul C., în respectarea principiului disponibilității recunoscut proprietarului bunului, fără a considera că prin acesta s-a instituit o interdicție de vânzare chiar pentru B.

Ca atare, Înalta Curte de Casație și Justiție nu poate primi nici susținerea instanței de fond în legătură cu împrejurarea că singura modalitate de a împiedica vânzarea terenului era aceea de revocare expresă sau tacită a procurii speciale dată lui C. de către B. și care trebuia adusă la cunoștința mandatarului, având în vedere, pe de o parte, argumentele expuse în cele ce preced cu privire la posibilitatea notării în cartea funciară a interdicției de vânzare, iar pe de altă parte, efectele notării în cartea funciară a acestei interdicții de vânzare și scopul instituirii ei de către titularul dreptului de proprietate, de a împiedica vânzarea terenului până la revocarea de către mandant a procurii speciale de vânzare.

Această apreciere este susținută, contrar celor reținute de prima instanță referitor la pasivitatea părții vătămate, chiar de demersurile realizate de B. care, inițial, a solicitat unui notar revocarea procurii speciale de vânzare, însă, întrucât nu avea actul asupra ei, a procedat la întocmirea unei declarații notariale de notare a interdicției de înstrăinare a imobilului, pentru care a

solicitat notarea în cartea funciară. Ulterior, partea vătămată a făcut demersurile necesare pentru revocarea procurii speciale de vânzare, sens în care a și revocat procura dată lui C. la data de 17 august 2011, astfel cum rezultă din declarația notarială autentificată la Biroul Notarilor Publici Asociați J. și K.

Revenind la activitatea infracțională desfășurată de inculpata A., Înalta Curte de Casație și Justiție reține că, după încheierea și autentificarea contractului de vânzare-cumpărare din 12 august 2011, prin care s-a transmis dreptul de proprietate a imobilului - teren arabil în suprafață totală de 3.681 mp, conform măsurătorii cadastrale, situat în extravilanul comunei I., înscris în cartea funciară, potrivit încheierii nr. 10959 din 17 aprilie 2009, către H., contrar obligației legale cuprinse în prevederile art. 45 alin. (3) din Legea nr. 36/1995 a notarilor publici și a activității notariale, art. 54 alin. (1) din Legea nr. 7/1996 și art. II pct. 4 din Ordinul nr. 309/2010, aceasta nu a solicitat înscrierea contractului la Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară Buzău, având în vedere că nu i-a fost eliberat extrasul de carte funciară, prin atitudinea sa inculpata făcând dovada că a autentificat un act, îndeplinindu-și, cu știință, în mod defectuos atribuțiile ce îi reveneau în calitate de notar public.

Ulterior, după comunicarea extrasului de carte funciară de către Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară Buzău, inculpata, pentru a da aparența de legalitate contractului încheiat, a menționat împrejurări nereale în conținutul încheierii de completare cu privire la situația imobilului ce a făcut obiectul vânzării-cumpărării, în sensul că bunurile vândute nu sunt ipotecate, sechestrate sau gajate și nu sunt afectate de sarcini conform extrasului de carte funciară din 11 august 2011 eliberat de Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară Buzău. În acest context, a inserat în încheierea de completare din 5 septembrie 2011 a contractului de vânzare-cumpărare mențiunea că „bunurile vândute nu sunt ipotecate, sechestrate sau gajate și nu sunt afectate de sarcini cu excepția declarației autentificate (...) din 11 august 2011 de Biroul Notarilor Publici Asociați L. și M., conform extrasului de carte funciară (...) din 11 august 2011 eliberat de Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară Buzău” și împrejurarea că această încheiere de completare a fost dispusă urmare a solicitării lui C.

Or, din actele și lucrările dosarului nu rezultă că martorul C. a formulat o cerere de completare a contractului de vânzare-cumpărare, aspect confirmat și de către martor în depozițiile date în cursul procesului penal, acesta arătând că a luat cunoștință de acest act abia în anul 2012, după cum din materialul probator administrat rezultă că martorul C. nici nu mai putea formula o astfel de cerere având în vedere că procura specială de vânzare i-a fost revocată prin declarația autentificată la 17 august 2011 de către partea vătămată B.

Nu poate fi acceptată nici ipoteza susținută de apărare că o astfel de completare putea fi realizată și din oficiu de către notarul public care a întocmit actul, având în vedere dispozițiile art. 53 din Legea nr. 36/1995 care stabilesc atât condițiile în care, din oficiu, pot fi îndreptate erorile materiale sau completate actele notariale ce cuprind omisiuni vădite, respectiv, cu acordul părților, acord care a lipsit în cauza de față, cât și aspectele ce pot face obiectul acestor îndreptări/completări, respectiv, acele erori materiale sau omisiuni vădite ce rezultă din conținutul actului și cuprinsul lucrărilor existente la momentul perfectării actului și nu cu referire la aspecte noi ce rezultă din alte lucrări ulterioare acestui moment. Or, în cauză, încheierea de completare a contractului de vânzare-cumpărare conține referiri la aspecte noi privind situația juridică a imobilului care nu au fost cunoscute la momentul perfectării actului; prin urmare, nu se putea dispune o astfel de completare din oficiu, scopul întocmirii ei de către inculpata A. fiind de a da aparența de legalitate unui act ce cuprindea mențiuni nelegale făcute chiar de către inculpată, în lipsa extrasului de carte funciară, la momentul autentificării contractului.

După întocmirea încheierii de completare, inculpata a depus, la data de 6 septembrie 2011, o cerere la Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară Buzău de înscriere în cartea funciară a contractului de vânzare-cumpărare din 12 august 2011 și a încheierii completatoare, înregistrată la Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară Buzău, respinsă prin încheierea din 19 septembrie 2011, rămasă definitivă prin necontestare.

În consecință, față de situația de fapt expusă, reținută pe baza declarațiilor martorilor, declarației părții vătămate B., actelor și lucrărilor care au stat la baza întocmirii și autentificării contractului de vânzare-cumpărare și încheierii de completare a contractului autentificată la 5 septembrie 2011, registrelor, evidențelor în sistem informatic, actelor transmise de Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară Buzău, Înalta Curte de Casație și Justiție constată că fapta inculpatei A. care, în calitate de notar public, a autentificat la data de 12 august 2011 contractul de vânzare-cumpărare prin care C., în calitate de mandatar al numitei B. a vândut imobilul - teren arabil în suprafață totală de 3.681 mp, conform măsurătorii cadastrale, situat în extravilanul comunei I., înscris în cartea funciară, potrivit încheierii nr. 10959 din 17 aprilie 2009 - numitei H., mama sa, în calitate de cumpărător, în lipsa extrasului de carte funciară, cu nerespectarea dispozițiilor legale și regulamentare, încălcându-și astfel atribuțiile de serviciu și cauzând vătămarea intereselor legale ale părții vătămate B., ca urmare a transferării dreptului de proprietate asupra unui imobil asupra căruia partea vătămată a notat în cartea funciară interdicția de vânzare, întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de abuz în serviciu contra intereselor persoanelor prevăzută în art. 246 C. pen. anterior.

Sub aspectul laturii subiective, Înalta Curte de Casație și Justiție reține că infracțiunea prevăzută în art. 246 C. pen. anterior se comite numai cu intenție, directă sau indirectă, iar din materialul probator administrat în cauză rezultă dincolo de orice îndoială că, la data de 12 august 2011, inculpata A., cu știință, a autentificat contractul de vânzare-cumpărare în lipsa extrasului de carte funciară, acționând cu forma de vinovăție cerută de lege - intenția indirectă - în sensul că a prevăzut rezultatul faptei sale, nu l-a urmărit, dar a acceptat posibilitatea producerii lui. Apărarea inculpatei că prin menționarea în cuprinsul actului autentificat a numărului extrasului de carte funciară se presupune în mod rațional că aceasta a obținut informații prin telefon despre situația juridică a imobilului și doar dintr-o lipsă de diligentă echivalentă culpei (*culpa levisima*) a procedat la întocmirea/autentificarea contractului, fără a aștepta primirea, în formă scrisă, a extrasului de la Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară Buzău, nu poate fi primită de către Înalta Curte de Casație și Justiție, în contextul în care numărul menționat în cuprinsul actului este numărul cererii formulate de inculpată pentru eliberarea extrasului, cunoscut de aceasta încă de la momentul înregistrării la Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară Buzău, care, într-adevăr, este și numărul lucrării în baza căreia s-a eliberat extrasul de carte funciară, însă la data de 17 august 2011 și nu la data 11 august 2011, astfel cum s-a menționat de către inculpată.

Urmarea imediată a faptei inculpatei de a autentifica contractul de vânzare-cumpărare în lipsa extrasului de carte funciară s-a produs, în sensul vătămării intereselor legale ale părții vătămate B. prin transmiterea dreptului de proprietate către martora H., contrar voinței părții vătămate. Totodată, din probele administrate rezultă că, prin îndeplinirea defectuoasă a atribuțiilor ce îi reveneau în calitate de notar, prin autentificarea contractului de vânzare-cumpărare, proprietatea imobilului - teren arabil în suprafață totală de 3.681 mp, conform măsurătorii cadastrale, situat în extravilanul comunei I., înscris în cartea funciară, potrivit încheierii nr. 10959 din 17 aprilie 2009 - a fost transmisă în patrimoniul lui H., cauzând, astfel, o vătămare a intereselor legale a părții vătămate.

În legătură cu infracțiunile de fals intelectual, prevăzute în art. 289 C. pen. anterior, contrar celor reținute de judecătorul fondului, se constată că, prin atestarea în conținutul contractului de vânzare-cumpărare din data de 12 august 2011 a împrejurării că bunurile vândute nu sunt ipotecate, sechestrare sau gajate și nu sunt afectate de sarcini conform extrasului de carte funciară din 11 august 2011 eliberat de Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară Buzău, în condițiile în care inculpata nu avea un extras de carte funciară, așa cum rezultă din probele administrate, la acea dată (cererea nici nu a fost soluționată, întrucât în sistemul informatic al Oficiului de Cadastru și Publicitate Imobiliară Buzău figura în lucru o altă cerere cu privire la același imobil, respectiv, cea de notare a interdicției de vânzare formulată de partea vătămată B.), inculpata A. a alterat adevărul prin atestarea unor împrejurări neconforme cu realitatea.

Ceea ce trebuie remarcat este faptul că în cazul infracțiunii de fals intelectual alterarea

adevărului nu privește materialitatea înscrisului în forma și sursa acestuia, ci mențiunile inserate în înscrisul întocmit de funcționarul public competent. În cauză, inculpata A., deși cunoștea obligația ce îi revenea în exercitarea atribuțiilor de serviciu la autentificarea unui contract de vânzare-cumpărare, a menționat în cuprinsul actului împrejurări necorespunzătoare în legătură cu situația terenului ce face obiectul vânzării, în sensul că nu este grevat de sarcini, deși nu avea un extras de carte funciară emis de Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară Buzău, împrejurare care ulterior s-a dovedit a fi neconformă cu realitatea, asupra bunului fiind instituită interdicția de vânzare, prin mandat, chiar de către proprietarul terenului, B.

Sub aspectul laturii subiective, se constată că prin modalitatea în care a acționat, atestând în mod nereal, cu știință, că imobilul nu este grevat de sarcini, inculpata A. a comis fapta cu forma de vinovăție cerută de lege - intenția directă.

În baza probatoriului administrat, Înalta Curte de Casație și Justiție constată că, prin menționarea în conținutul încheierii de completare din 5 septembrie 2011 a contractului de vânzare-cumpărare, a împrejurării că actul a fost întocmit la solicitarea lui C., că aspectele completate au fost omise la momentul autentificării actului și a împrejurării că două exemplare ale încheierii au fost remise lui C., în condițiile în care încheierea de completare a fost efectuată de inculpata A. după primirea extrasului de carte funciară în care era notată interdicția de vânzare a imobilului, instituită de B., aspecte care nu au fost omise la momentul încheierii/autentificării contractului, întrucât nu exista un extras de carte funciară eliberat de Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară Buzău la acea dată, iar martorului C. nu i-au fost înmânate cele două exemplare ale actului, este realizat elementul material al infracțiunii de fals intelectual în forma atestării unor împrejurări necorespunzătoare adevărului în conținutul încheierii de completare, fiind periclitată încrederea publică acordată unui act oficial întocmit de către notar și chiar valabilitatea actului.

Argumentele judecătorului fondului că menționarea în cuprinsul încheierii a împrejurării că au fost remise două exemplare martorului C. la momentul autentificării nu este o împrejurare esențială și producătoare de consecințe juridice, deoarece nu alterează substanța/esența actului nu poate fi primită de Înalta Curte de Casație și Justiție, având în vedere că în cazul infracțiunii de fals intelectual nu este prevăzută condiția esențială ca înscrisul respectiv să fie apt să producă consecințe juridice; prin urmare, atestarea în conținutul actului a unor împrejurări nereale cu privire la situația de fapt ce a condus la întocmirea aceluși act este suficientă pentru realizarea elementului material al laturii obiective.

Sub aspectul laturii subiective, Înalta Curte de Casație și Justiție reține că, prin modalitatea în care a acționat, inculpata A. a avut reprezentarea subiectivă a faptei și a comis-o cu forma de vinovăție cerută de lege - intenția directă, inserarea acelor împrejurări neconforme cu realitatea în conținutul încheierii de completare fiind făcută tocmai pentru a da aparența de legalitate unui contract autentificat de inculpată prin îndeplinirea defectuoasă a atribuțiilor ce îi reveneau în calitate de notar public.

Pe cale de consecință, materialul probator administrat, astfel cum a fost analizat pe larg în cele ce preced, a dovedit fără putință de tăgadă că inculpata A., la data de 12 august 2011, a atestat, în mod nereal, în conținutul contractului de vânzare-cumpărare împrejurarea că bunurile vândute nu sunt ipotecate, sechestrare sau gajate și nu sunt afectate de sarcini conform extrasului de carte funciară din 11 august 2011 eliberat de Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară Buzău, în condițiile în care inculpata nu avea un extras de carte funciară, iar, la data de 5 septembrie 2011, a menționat în mod nereal, în conținutul încheierii de completare a contractului de vânzare-cumpărare, împrejurarea că actul a fost întocmit la solicitarea lui C., că aspectele completate au fost omise la momentul autentificării actului și împrejurarea că două exemplare ale încheierii au fost remise lui C., faptele inculpatei întrunind elementele constitutive ale infracțiunilor de fals intelectual prevăzute în art. 289 C. pen. anterior.

Stabilind vinovăția inculpatei sub aspectul comiterii faptelor pentru care s-a dispus trimiterea sa în judecată, Înalta Curte de Casație și Justiție va admite apelul procurorului, va desființa, în parte, sentința penală atacată, urmând să dispună condamnarea inculpatei sub aspectul

săvârșirii infracțiunilor de abuz în serviciu și fals intelectual (2 fapte).

Având în vedere că de la data sesizării instanței și până la pronunțarea hotărârii în apel, 13 mai 2015, a intrat în vigoare Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, se impune o analiză a incidenței dispozițiilor privind aplicarea legii penale mai favorabile.

Se reține că inculpata A. a fost trimisă în judecată pentru săvârșirea infracțiunii de abuz în serviciu contra intereselor persoanelor prevăzută în art. 246 C. pen. anterior și a două infracțiuni de fals intelectual prevăzute în art. 289 C. pen. anterior, toate aflate în concurs real, art. 33 lit. a) C. pen. anterior, incriminate în continuare în noul Cod penal în art. 297 alin. (1) C. pen. și art. 321 C. pen.

Referitor la infracțiunea de abuz în serviciu contra intereselor persoanelor, analiza comparativă a normelor de incriminare nu a evidențiat deosebiri esențiale privind conținutul constitutiv al infracțiunii care să atragă incidența în cauză a dispozițiilor art. 3 din Legea nr. 187/2012 (fapta comisă sub imperiul legii vechi să nu mai constituie infracțiune sub imperiul legii noi datorită lipsei unui element constitutiv ori formei de vinovăție cerută de lege), textul art. 297 C. pen. eliminând cerința ca fapta să fie săvârșită „cu știință” care stabilea doar forma de vinovăție - intenția - în condițiile în care forma de vinovăție a infracțiunilor este instituită de dispozițiile art. 16 alin. (6) C. pen. - fapta constând într-o acțiune sau inacțiune constituie infracțiune când este săvârșită cu intenție, iar fapta comisă din culpă constituie infracțiune numai când legea o prevede în mod expres; prin urmare, legea nouă nu va retroactiva sub acest aspect.

În ceea ce privește regimul sancționator și circumstanțele de individualizare în raport cu încadrarea juridică dată faptei reținute în sarcina inculpatei, se constată că, sub aspectul limitelor speciale de pedeapsă, în noua reglementare minimul special a fost majorat de la 6 luni la 2 ani închisoare, iar maximul special al pedepsei închisorii a fost majorat de la 3 ani la 7 ani închisoare, corelativ fiind stabilită aplicarea obligatorie a pedepsei complementare a interzicerii exercitării dreptului de a ocupa o funcție publică, astfel că legea nouă nu va retroactiva nici sub acest aspect.

În ceea ce privește infracțiunile de fals intelectual, se constată că textul art. 321 C. pen., în esență, reia textul art. 289 C. pen. anterior; singura modificare o reprezintă referirea la un „funcționar public aflat în exercitarea atribuțiilor de serviciu” - persoană care poate întocmi un înscris oficial, precizarea fiind făcută pentru a înlătura deficiența din reglementare unde se menționa doar „funcționar”, deși, în considerarea art. 150 alin. (2) C. pen. anterior, numai funcționarul public putea întocmi un înscris oficial; ca atare, legea nouă nu va retroactiva nici sub acest aspect.

Sub aspect sancționator, se constată că în noua reglementare minimul special al pedepsei închisorii a fost majorat de la 6 luni la 1 an închisoare; prin urmare, legea penală mai favorabilă este tot legea penală anterioară.

Înalta Curte de Casație și Justiție are în vedere, totodată, în aprecierea legii penale mai favorabile, faptul că cele trei infracțiuni au fost comise în concurs real, iar potrivit dispozițiilor art. 39 alin. (1) lit. b) C. pen., în cazul concursului se aplică pedeapsa cea mai grea la care se adaugă un spor de o treime din totalul celorlalte pedepse stabilite (în vechea reglementare, potrivit dispozițiilor art. 34 alin. 1 lit. b) C. pen. anterior, în cazul concursului, se aplica pedeapsa cea mai grea, iar aplicarea sporului în quantum de până la 5 ani era facultativă); astfel, legea nouă nu va retroactiva, întrucât s-ar putea ajunge la aplicarea unei pedepse rezultante mai mari inculpatei.

Pentru toate aceste considerente, în baza dispozițiilor art. 421 pct. 2 lit. a) C. proc. pen., Înalta Curte de Casație și Justiție a admis apelul declarat de procuror împotriva sentinței nr. 132 din 22 septembrie 2014 a Curții de Apel Ploiești, Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie, a desființat, în parte, sentința penală apelată și, rejudecând:

În baza art. 246 C. pen. anterior, cu aplicarea art. 74 alin. (2) C. pen. anterior, art. 76 alin. (1) lit. e) C. pen. anterior și art. 5 C. pen., a condamnat pe inculpata A. pentru săvârșirea infracțiunii de abuz în serviciu contra intereselor persoanelor la pedeapsa de 15.000 lei amendă penală.

În baza art. 289 C. pen. anterior, cu aplicarea art. 74 alin. (2) C. pen. anterior, art. 76 alin.

(1) lit. e) C. pen. anterior și art. 5 C. pen., a condamnat pe aceeași inculpată pentru săvârșirea infracțiunii de fals intelectual, la pedeapsa de 5.000 lei amendă penală (fapta din data de 12 august 2011).

În baza art. 289 C. pen. anterior, cu aplicarea art. 74 alin. (2) C. pen. anterior, art. 76 alin. (1) lit. e) C. pen. anterior și art. 5 C. pen., a condamnat pe aceeași inculpată pentru săvârșirea infracțiunii de fals intelectual, la pedeapsa de 5.000 lei amendă penală (fapta din data de 5 septembrie 2011).

În baza art. 33 lit. a) și art. 34 alin. (1) lit. c) C. pen. anterior, a contopit pedepsele aplicate inculpatei și a dispus ca aceasta să execute pedeapsa cea mai mare, de 15.000 lei amendă penală.

12. Abuz în serviciu. Elemente constitutive. Art. 13² din Legea nr. 78/2000

Legea nr. 78/2000, art. 13²

Fapta inculpatului care, în calitate de director general al unei companii naționale și președinte al consiliului de administrație al companiei, în exercitarea atribuțiilor de serviciu, prin încălcarea reglementărilor privind vânzarea de active din patrimoniul companiei naționale referitoare la inițiativa consiliului de administrație, aprobarea adunării generale a acționarilor și mandatarea specială a reprezentanților ministerului de resort în adunarea generală a acționarilor, a dispus vânzarea unor imobile din patrimoniul companiei către o societate, la un preț inferior valorii reale de piață a imobilelor, cauzând un prejudiciu companiei și obținând un avantaj patrimonial pentru societatea cumpărătoare, reprezentat de diferența dintre prețul de piață al imobilelor și prețul de vânzare, întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de abuz în serviciu, cu reținerea dispozițiilor art. 13² din Legea nr. 78/2000.

I.C.C.J., Secția penală decizia nr. 104/A din 27 martie 2015

Prin sentința nr. 26/PI din 30 ianuarie 2014 a Curții de Apel Oradea, Secția penală și pentru cauze cu minori, s-a dispus:

În baza art. 13² din Legea nr. 78/2000 cu referire la art. 248 C. pen. anterior și art. 248¹ C. pen. anterior, cu reținerea art. 74 alin. (1) lit. a) C. pen. anterior și art. 76 alin. (1) lit. b) C. pen. anterior, a fost condamnat inculpatul A., pentru săvârșirea infracțiunii de abuz în serviciu contra intereselor publice în formă calificată, la pedeapsa de 3 ani și 6 luni închisoare și interzicerea drepturilor prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a, b) și c) C. pen. anterior pe o durată de 3 ani, ca pedeapsă complementară, după executarea pedepsei principale.

În baza art. 289 C. pen. anterior, cu aplicarea art. 17 lit. c) din Legea nr. 78/2000, cu reținerea art. 74 alin. (1) lit. a) C. pen. anterior și art. 76 alin. (1) lit. e) C. pen. anterior, a fost condamnat același inculpat pentru săvârșirea infracțiunii de fals intelectual la pedeapsa de 4 luni închisoare.

În baza art. 291 C. pen. anterior, cu aplicarea art. 17 lit. c) din Legea nr. 78/2000, cu reținerea art. 74 alin. (1) lit. a) C. pen. anterior și art. 76 alin. (1) lit. e) C. pen. anterior, a fost condamnat același inculpat pentru săvârșirea infracțiunii de uz de fals la pedeapsa de 2 luni închisoare.

În baza art. 253¹ alin. (1) C. pen. anterior, cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. anterior, cu reținerea art. 74 alin. (1) lit. a) C. pen. anterior și art. 76 alin. (1) lit. e) C. pen. anterior, a fost condamnat același inculpat pentru săvârșirea infracțiunii de conflict de interese în formă continuată la pedeapsa de 5 luni închisoare.

Conform art. 33 lit. a), art. 34 alin. (1) lit. b) și art. 35 C. pen. anterior, s-au contopit pedepsele aplicate, urmând ca inculpatul A. să execute pedeapsa cea mai grea de 3 ani și 6 luni închisoare în regim de detenție și interzicerea drepturilor prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-

a, b) și c) C. pen. anterior pe o durată de 3 ani, ca pedeapsă complementară, după executarea pedepsei principale.

În baza art. 71 C. pen. anterior, s-a interzis inculpatului exercițiul drepturilor prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a, b) și c) C. pen. anterior, pe durata executării pedepsei.

În baza art. 26 C. pen. anterior raportat la art. 13² din Legea nr. 78/2000, cu referire la art. 248 C. pen. anterior și art. 248¹ C. pen. anterior, art. 74 alin. (1) lit. a) C. pen. anterior și art. 76 alin. (1) lit. b) C. pen. anterior, a fost condamnată inculpata B., pentru săvârșirea infracțiunii de complicitate la abuz în serviciu contra intereselor publice în formă calificată, la pedeapsa de 3 ani închisoare și interzicerea drepturilor prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a, b) și c) C. pen. anterior pe o durată de 2 ani, ca pedeapsă complementară, după executarea pedepsei principale.

În baza art. 86¹ C. pen. anterior, s-a dispus suspendarea sub supraveghere a executării pedepsei aplicate inculpatei B., stabilindu-se un termen de încercare de 7 ani; s-a făcut aplicarea art. 86³ alin. (1) C. pen. anterior.

În baza art. 71 C. pen. anterior, s-a interzis inculpatei exercițiul drepturilor prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a, b) și c) C. pen. anterior; s-a făcut aplicarea art. 71 alin. (5) C. pen. anterior.

În baza art. 14 și art. 346 C. proc. pen. anterior, s-a admis în parte acțiunea civilă formulată de partea civilă Compania Națională de Autostrăzi și Drumuri Naționale din România S.A. București și, în consecință, au fost obligați în solidar inculpații A. și B. în favoarea acestei părți civile la plata sumei de 364.644 euro în echivalent în lei la cursul Băncii Naționale a României din data plății, reprezentând despăgubiri pentru daune materiale. A fost obligat inculpatul A. la plata sumei de 544.388 lei, reprezentând despăgubiri pentru daune materiale în favoarea aceleiași părți civile.

Fapta inculpatului A. care, în cursul anului 2008, în calitate de director general al Companiei Naționale de Autostrăzi și Drumuri Naționale din România S.A. București și președinte al consiliului de administrație al companiei, prin îndeplinirea defectuoasă a atribuțiilor de serviciu sau prin neîndeplinirea cu știință a acestora, fără a avea inițiativa consiliului de administrație, fără aprobarea adunării generale a acționarilor și fără mandatarea specială a reprezentanților Ministerului Transporturilor în adunarea generală a acționarilor, a dispus vânzarea din patrimoniul companiei a unui teren în suprafață de 38.000 mp situat în Oradea și a unor construcții situate în localitățile Cluj-Napoca și Feleac, județul Cluj, către societatea C., în schimbul sumei de 4.146.918 lei (1.115.702 euro), în condițiile în care valoarea de piață reală a imobilelor era mult mai mare, cauzând companiei un prejudiciu în cuantum de 364.644 euro și obținând un avantaj patrimonial societății comerciale cumpărătoare, constând în diferența dintre prețul de piață al imobilelor în cauză și prețul de vânzare, întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de abuz în serviciu contra intereselor publice în formă calificată, faptă prevăzută și pedepsită de art. 13² din Legea nr. 78/2000, cu referire la art. 248 C. pen. anterior și art. 248¹ C. pen. anterior.

Fapta inculpatului A. care, aflându-se în exercițiul atribuțiilor de serviciu, în calitate de director general al Companiei Naționale de Autostrăzi și Drumuri Naționale din România S.A. București și președinte al consiliului de administrație al companiei, prin semnarea și însușirea conținutului, a falsificat hotărârea nr. 9 din 29 iulie 2008 a consiliului de administrație și procesul-verbal aferent ședinței consiliului din data de 29 iulie 2008 (care constituie împreună un act indivizibil), cu prilejul întocmirii acestora, prin atestarea unor fapte sau împrejurări necorespunzătoare adevărului, respectiv că membrii consiliului de administrație au aprobat înstrăinarea imobilelor companiei, deși acest lucru nu era adevărat, în vederea realizării scopului urmărit prin infracțiunea de abuz în serviciu contra intereselor publice în formă calificată, întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de fals intelectual, faptă prevăzută și pedepsită de art. 289 C. pen. anterior, cu aplicarea art. 17 lit. c) din Legea nr. 78/2000.

Fapta inculpatului A. care, după ce a falsificat hotărârea nr. 9 din 29 iulie 2008 a consiliului de administrație, cu prilejul întocmirii acesteia, prin atestarea unor fapte sau împrejurări necorespunzătoare adevărului, a folosit această hotărâre, punând-o la dispoziția comisiei de

licitație, pentru a conferi o notă minimă de legalitate înstrăinării frauduloase a imobilelor, în vederea realizării scopului urmărit prin infracțiunea de abuz în serviciu contra intereselor publice în formă calificată, întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de uz de fals, faptă prevăzută și pedepsită de art. 291 C. pen. anterior, cu aplicarea art. 17 lit. c) din Legea nr. 78/2000.

Fapta inculpatului A. care, în realizarea aceleiași rezoluții infracționale, aflându-se în exercițiul atribuțiilor de serviciu, în calitate de director general adjunct, respectiv director general al Companiei Naționale de Autostrăzi și Drumuri Naționale din România S.A. București, a îndeplinit un număr de trei acte (a dispus efectuarea de plăți) și a participat la luare unei decizii de efectuare a unei plăți către același beneficiar, prin care s-au realizat foloase materiale pentru societatea D. cu care s-a aflat în raporturi comerciale în ultimii 5 ani sau din partea căreia a beneficiat sau beneficiază de servicii sau foloase de orice natură, întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de conflict de interese, în formă continuată, faptă prevăzută și pedepsită de art. 253¹ alin. (1) C. pen. anterior, cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. anterior.

Fapta inculpatei B. care, în calitate de director adjunct ISPA, respectiv director general adjunct al Companiei Naționale de Autostrăzi și Drumuri Naționale din România S.A. București, cu intenție, l-a ajutat pe inculpatul A. să înstrăineze fraudulos imobilele aparținând companiei, fără a avea inițiativa consiliului de administrație, fără aprobarea adunării generale a acționarilor și fără mandatarea specială a reprezentanților Ministerului Transporturilor în adunarea generală a acționarilor, producând un prejudiciu companiei de 364.644 euro și obținând un avantaj patrimonial societății comerciale cumpărătoare, constând în diferența dintre prețul de piață al imobilelor în cauză și prețul de vânzare, întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de complicitate la abuz în serviciu contra intereselor publice în formă calificată, faptă prevăzută și pedepsită de art. 26 C. pen. anterior raportat la art. 13² din Legea nr. 78/2000, cu referire la art. 248 C. pen. anterior și art. 248¹ C. pen. anterior.

Valoarea prejudiciului o reprezintă diferența dintre valoarea de piață a imobilelor și valoarea încasată de Compania Națională de Autostrăzi și Drumuri Naționale din România S.A. București, conform contractului încheiat la data de 30 septembrie 2008 - 364.644 euro.

Așadar, în baza art. 14 și art. 346 C. proc. pen. anterior, instanța a admis în parte acțiunea civilă formulată de partea civilă Compania Națională de Autostrăzi și Drumuri Naționale din România S.A. București și, în consecință, a obligat în solidar inculpații A. și B. în favoarea acestei părți civile la plata sumei de 364.644 euro în echivalent în lei la cursul Băncii Naționale a României din data plății, reprezentând despăgubiri pentru daune materiale.

Totodată, instanța l-a obligat pe inculpatul A. în favoarea aceleiași părți civile și la plata sumei de 544.388 lei, reprezentând contravaloarea redevenței născută din contractul de concesiune, achitate în avans pentru terenurile situate în localitatea Cluj-Napoca, pe care au fost construite imobilele înstrăinate fraudulos.

Împotriva acestei sentințe au declarat apel Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție - Direcția Națională Anticorupție - Serviciul Teritorial Oradea, inculpații A. și B. și partea civilă Compania Națională de Autostrăzi și Drumuri Naționale din România S.A. București.

Analizând apelurile formulate prin prisma motivelor invocate, Înalta Curte de Casație și Justiție apreciază ca fondate doar apelurile formulate de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție - Direcția Națională Anticorupție - Serviciul Teritorial Oradea și partea civilă Compania Națională de Autostrăzi și Drumuri Naționale din România S.A. București, însă numai pe aspecte ce vizează latura civilă a cauzei, în raport cu următoarele argumente:

În analiza criticilor circumscrise prezentului apel, Înalta Curte de Casație și Justiție va proceda, cu prioritate, în raport de conținutul motivelor invocate, la analiza apelurilor inculpaților A. și B.

Pentru că motivele celor doi inculpați vizează critici privind greșita lor condamnare, Înalta Curte de Casație și Justiție apreciază că se impune din start analiza acuzațiilor penale în concretețea lor, prin raportare directă la criticile inculpaților.

Principalele acuzații aduse celor doi inculpați vizează săvârșirea infracțiunilor de: abuz în

serviciu contra intereselor publice în formă calificată, faptă prevăzută și pedepsită de art. 13² din Legea nr. 78/2000, cu referire la art. 248 C. pen. anterior și art. 248¹ C. pen. anterior; fals intelectual, faptă prevăzută și pedepsită de art. 289 C. pen. anterior, cu aplicarea art. 17 lit. c) din Legea nr. 78/2000; uz de fals, faptă prevăzută și pedepsită de art. 291 C. pen. anterior, cu aplicarea art. 17 lit. c) din Legea nr. 78/2000; conflict de interese, în formă continuată, faptă prevăzută și pedepsită de art. 253¹ alin. (1) C. pen. anterior, cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. anterior, totul cu aplicarea art. 33 lit. a) C. pen. anterior și art. 34 C. pen. anterior (A.) și complicitate la abuz în serviciu contra intereselor publice în formă calificată, faptă prevăzută și pedepsită de art. 26 C. pen. anterior, raportat la art. 13² din Legea nr. 78/2000, cu referire la art. 248 C. pen. anterior și art. 248¹ C. pen. anterior (B.), reținându-se în concret că inculpatul A., în cursul anului 2008, în calitate de director general al Companiei Naționale de Autostrăzi și Drumuri Naționale din România S.A. București și președinte al consiliului de administrație al companiei, prin îndeplinirea defectuoasă a atribuțiilor de serviciu sau prin neîndeplinirea cu știință a acestora, fără a avea inițiativa consiliului de administrație, fără aprobarea adunării generale a acționarilor și fără mandatarea specială a reprezentanților Ministerului Transporturilor în adunarea generală a acționarilor, a dispus vânzarea din patrimoniul companiei a unui teren în suprafață de 38.000 mp situat în Oradea și a unor construcții situate în localitățile Cluj-Napoca și Feleac, județul Cluj, către societatea C., în schimbul sumei de 4.146.918 lei (1.115.702 euro), în condițiile în care valoarea de piață reală a imobilelor era mult mai mare, cauzând companiei un prejudiciu în cuantum de 364.644 euro și obținând un avantaj patrimonial societății comerciale cumpărătoare, constând în diferența dintre prețul de piață al imobilelor în cauză și prețul de vânzare.

În exercitarea aceluiași atribuții de serviciu, inculpatul A., în calitate de director general al Companiei Naționale de Autostrăzi și Drumuri Naționale din România S.A. București și președinte al consiliului de administrație al companiei, prin semnarea și însușirea conținutului, a falsificat hotărârea nr. 9 din 29 iulie 2008 a consiliului de administrație și procesul-verbal aferent ședinței consiliului din data de 29 iulie 2008 (care constituie împreună un act indivizibil), cu prilejul întocmirii acestora, prin atestarea unor fapte sau împrejurări necorespunzătoare adevărului, respectiv că membrii consiliului de administrație au aprobat înstrăinarea imobilelor companiei, deși acest lucru nu era adevărat, în vederea realizării scopului urmărit prin infracțiunea de abuz în serviciu contra intereselor publice în formă calificată.

Totodată, inculpatul A., după ce a falsificat hotărârea nr. 9 din 29 iulie 2008 a consiliului de administrație, cu prilejul întocmirii acesteia, prin atestarea unor fapte sau împrejurări necorespunzătoare adevărului, a folosit această hotărâre, punând-o la dispoziția comisiei de licitație, pentru a conferi o notă minimă de legalitate înstrăinării frauduloase a imobilelor, în vederea realizării scopului urmărit prin infracțiunea de abuz în serviciu contra intereselor publice în formă calificată, iar în această activitate infracțională a fost ajutat de inculpata B. care, în calitate de director adjunct ISPA, respectiv director general adjunct al Companiei Naționale de Autostrăzi și Drumuri Naționale din România S.A. București, cu intenție, l-a ajutat pe inculpatul A. să înstrăineze fraudulos imobilele aparținând companiei, fără a avea inițiativa consiliului de administrație, fără aprobarea adunării generale a acționarilor și fără mandatarea specială a reprezentanților Ministerului Transporturilor în adunarea generală a acționarilor.

Analiza acestor acuzații în materie penală reținute în sarcina celor doi inculpați reclamă, din punctul de vedere al Înaltei Curți de Casație și Justiție, stabilirea etapelor ce trebuie în mod obligatoriu îndeplinite atunci când se pune în discuție vânzarea activelor unei societăți și verificarea punctuală raportat la situația de fapt a modului în care au fost îndeplinite aceste etape de inculpații din prezenta cauză.

În considerarea celor arătate, Înalta Curte de Casație și Justiție apreciază că, potrivit dispozițiilor legale ce reglementează vânzarea de active de către o societate, sunt obligatorii următorii pași:

- inițiativa consiliului de administrație al companiei;
- aprobarea membrilor adunării generale a acționarilor companiei;

- mandatarea specială a reprezentanților Ministerului Transporturilor, mandat special ce trebuie să conțină în detaliu condițiile acestor vânzări de imobile;
- modul de organizare și desfășurare a licitației.

Analiza respectării acestor etape prin raportare la actele dosarului relevă, din start, că cei doi inculpați au avut încă de la început reprezentarea faptului că activitățile desfășurate de ei se circumscriu sferei ilicitului penal, că în permanență prin activitățile susținute pe care le-au desfășurat au încercat și au și distorsionat adevărul în realizarea scopului propus, ignorând, în mod deliberat, respectarea legislației specifică vânzărilor de active.

Datele cauzei relevă astfel că, încă de la prima ședință ce trebuia să aibă ca scop obținerea avizului de inițiativă a consiliului de administrație, inculpatul A. a introdus în mod repetat pe ordinea de zi a ședințelor consiliului de administrație al companiei puncte referitoare la înstrăinarea unor active imobiliare din patrimoniul companiei, iar acțiunile acestuia, susținute și de inculpata B., au avut ca rezultat atestarea unor fapte sau împrejurări necorespunzătoare adevărului inserate atât în conținutul hotărârii nr. 9 din 29 iulie 2008 a consiliului de administrație, cât și al procesului-verbal aferent ședinței consiliului din data de 29 iulie 2008, acte pe care le-a semnat și le-a însușit și, mai mult decât atât, în vederea producerii de consecințe juridice, a folosit această hotărâre, punând-o la dispoziția comisiei de licitație, pentru a conferi o notă de legalitate înstrăinării frauduloase a imobilelor și pentru a crea aparența respectării acestei prime etape.

Înalta Curte de Casație și Justiție, fără a relua datele și modul în care s-au desfășurat toate ședințele consiliului de administrație, în deplin acord cu instanța fondului, constată că acest aviz nu a existat în realitate, iar toate activitățile îndeplinite ulterior în desfășurarea și realizarea scopului infracțional au avut la bază un fals care a fost de natură să producă consecințe juridice.

Pentru a da forță acestor ilegalități, inculpatul A., de conivență și susținut infracțional de inculpata B., aceasta din urmă în calitate de director adjunct ISPA în cadrul Companiei Naționale de Autostrăzi și Drumuri Naționale din România S.A. București, a contactat-o telefonic pe martora H., căreia i-a solicitat modificarea notelor de fundamentare și care a și întocmit nota de fundamentare privind oportunitatea evaluării în vederea valorificării unor imobile aflate în proprietatea Companiei Naționale de Autostrăzi și Drumuri Naționale din România S.A. - Direcția Regională de Drumuri și Poduri Cluj, fără număr de înregistrare, pe care a trimis-o pe fax către sediul central al Companiei Naționale de Autostrăzi și Drumuri Naționale din România S.A. București.

Înalta Curte de Casație și Justiție constată că în derularea celei de-a doua etape ce trebuia desfășurată pentru vânzarea de imobile și în realizarea scopului infracțional, astfel cum rezultă din înscrisurile aflate la dosar, această nota de fundamentare a fost trimisă prin fax la data de 10 aprilie 2008, însă a fost susținută la data de 9 aprilie 2008 de către inculpata B., care nu numai că nu făcea parte din Direcția Regională de Drumuri și Poduri Cluj, singura care era îndrituită să susțină vânzarea activelor, dar și prin natura funcției nu trebuia să participe la adunarea generală a acționarilor care avea în competență aprobarea vânzării acelor active.

Analiza procesului-verbal de redare în formă scrisă a discuțiilor purtate în ședința adunării generale a acționarilor companiei din data de 9 aprilie 2008 relevă că, în această ședință, membrilor adunării generale a acționarilor le-a fost solicitată aprobarea pentru efectuarea unor evaluări ale imobilelor în cauză, urmând ca ulterior să se revină în adunarea generală a acționarilor pentru a se discuta despre valorificarea respectivelor imobile și, de asemenea, reliefează faptul că nota de fundamentare referitoare la oportunitatea evaluării imobilelor în cauză, în vederea valorificării acestora, a fost susținută de către inculpata B.

Faptul că la această ședință s-a discutat strict despre evaluarea imobilelor ce fac obiectul prezentei spețe rezultă din depozițiile tuturor martorilor audiați în cauză, însă pentru explicarea faptului că în ședința din 9 aprilie 2008 a adunării generale a acționarilor a fost inserată mențiunea „aprobă oportunitatea evaluării, în vederea valorificării unor imobile”, martorul E. a declarat că această formulare a fost preluată din conținutul notei de fundamentare și reprezenta o chestiune de nuanță, pe care în momentul respectiv nu a înțeles-o și că toți participanții la adunarea generală, în

cadrul ședinței adunării generale a acționarilor companiei din data de 9 aprilie 2008, au avut neechivoc reprezentarea că s-a aprobat doar evaluarea imobilelor în cauză, sens în care s-a și întocmit un raport de evaluare cu privire la imobilele în cauză.

Analiza probelor cauzei relevă că, ulterior, inculpatul A., în calitate de director general al companiei, a introdus pe ordinea de zi a ședinței consiliului de administrație al companiei din data de 30 iunie 2008 punctul referitor la „solicitarea privind înstrăinarea unor imobile aflate în proprietatea Companiei Naționale de Autostrăzi și Drumuri Naționale din România S.A - Direcția Regională de Drumuri și Poduri Cluj”, când a fost prezentată din nou nota de fundamentare, fără număr de înregistrare, fără vizele direcțiilor de specialitate și raportul de evaluare a terenului și imobilelor în cauză.

Analiza conținutului procesului-verbal al ședinței consiliului de administrație al companiei din data de 30 iunie 2008 arată că membrii consiliului de administrație au purtat discuții aprinse cu privire la solicitarea de înstrăinare a imobilelor în cauză, în final considerând că materialele prezentate nu sunt suficient de bine argumentate și că nu există motive pentru ca imobilele să fie înstrăinate, impunându-se reevaluarea acestora, iar în urma supunerii la vot, membrii au hotărât respingerea solicitării privind înstrăinarea unor imobile aflate în proprietatea Companiei Naționale de Autostrăzi și Drumuri Naționale din România S.A - Direcția Regională de Drumuri și Poduri Cluj, precum și reevaluarea imobilelor în cauză, aspect inserat și în cuprinsul hotărârii nr. 7 din 30 iunie 2008 a consiliului de administrație al companiei, care poartă semnătura atât a inculpatului A., în calitate de director general al Companiei Naționale de Autostrăzi și Drumuri Naționale din România S.A. București, cât și semnătura lui E., în calitate de secretar al consiliului de administrație, precum și din analiza înregistrărilor audio puse la dispoziție de către E., înregistrări care au fost ascultate și în instanță în prezența inculpaților care au fost asistați de apărători aleși și care, la acea dată, nu au avut de făcut niciun fel de obiecțiuni.

Conținutul înscrisurilor întocmite la data de 29 iulie 2008, când a avut loc următoarea ședința a consiliului de administrație, reliefează faptul că inculpatul nu numai că nu și-a îndeplinit obligația de reevaluare a imobilelor, dar mai mult decât atât a prezentat nota de fundamentare întocmită de Direcția Regională de Drumuri și Poduri Cluj și înregistrată la data de 22 iulie 2008, privind valorificarea unor imobile aflate în proprietatea Companiei Naționale de Autostrăzi și Drumuri Naționale din România S.A. București și în administrarea Direcției Regionale de Drumuri și Poduri Cluj, de unde rezultă că s-a solicitat valorificarea la pachet a imobilelor în cauză și, deși această nota de fundamentare poartă semnătura martorului E., în calitate de director al Direcției Regionale de Drumuri și Poduri Cluj, cu ocazia audierii sale, acesta a declarat că solicitarea cu privire la valorificarea la pachet a imobilelor în niciun caz nu-i aparține.

Depozițiile tuturor membrilor consiliului de administrație care au participat la ședința din data de 29 iulie 2008, în pofida celor consemnate în procesul-verbal de la acea ședință și a hotărârii adoptate cu acel prilej, care conduc îndubitabil la concluzia că a fost falsificată, relevă faptul că în niciun mod nu s-a dat acordul de înstrăinare a imobilelor arătate; mai mult decât atât, s-a votat împotriva, astfel că mențiunile cuprinse în procesul-verbal al ședinței consiliului de administrație din data de 29 iulie 2008 și în hotărârea nr. 9 din 29 iulie 2008 a consiliului de administrație nu corespund adevărului.

Mai mult decât atât, reprezentanții Ministerului Transporturilor, în virtutea atribuțiilor pe care le aveau, au întocmit un raport în legătură cu ședința consiliului de administrație din data de 29 iulie 2008, iar conform acestui raport, înregistrat la Ministerul Transporturilor la 13 august 2008, în timpul ședinței consiliului de administrație al companiei din data de 29 iulie 2008, s-a pus în discuție solicitarea referitoare la aprobarea valorificării unor imobile din patrimoniul Companiei Naționale de Autostrăzi și Drumuri Naționale din România S.A., însă consiliul de administrație a hotărât să nu promoveze aceste înstrăinări.

Activitatea infracțională a continuat ulterior, având la baza hotărârea falsificată; demersurile ulterioare ce necesitau obținerea certificatului de sarcini au fost coordonate de către inculpata B., printr-un e-mail trimis pe adresa oficială a martorului F., căruia i-a trimis prin e-mail și caietul de

sarcini pentru vânzarea imobilelor în cauză și tot inculpata B. i-a dat acestuia toate instrucțiunile ce au vizat modificarea caietului de sarcini.

Șirul ilegalităților a continuat, pentru că, deși din cuprinsul caietelor de sarcini trimise prin e-mail rezultă faptul că garanția de participare la licitația publică era stabilită la un procent de 30% din prețul de pornire al licitației, respectiv prețul indicat de către evaluator, totuși în caietul de sarcini definitiv garanția de participare la licitație era stabilită la un procent de 50% din prețul de pornire, iar conținutul caietului de sarcini pentru vânzarea la licitație publică a imobilelor în cauză, întocmit de inculpata B., relevă faptul că acesta cuprindea și condiția referitoare la obligația impusă participanților la licitație de a achiziționa la pachet imobilele; caietul de sarcini poartă semnătura inculpatului A., pentru întocmit, deși acesta trebuia doar să aprobe respectivul caiet de sarcini.

Potrivit controlului efectuat în cauză, caietul de sarcini a fost întocmit în mod eronat pe structura prevăzută în O. U. G. nr. 34/2006 pentru caietul de sarcini, întrucât această ordonanță de urgență reglementează achizițiile de bunuri, servicii și lucrări de către autoritățile contractante și nu vânzarea de active și poartă semnătura pentru întocmit a directorului general al companiei, fără alte semnături (direcția economică, direcția juridică, direcția tehnică); în ceea ce privește valorificarea la pachet a imobilelor în cauză, condiție impusă prin caietul de sarcini, comisia de control a apreciat că: „a fost total în defavoarea Companiei Naționale de Autostrăzi și Drumuri Naționale din România S.A. București, întrucât, prin această condiție, s-a limitat numărul de participanți la licitație și, dacă s-ar fi licitat individual, numărul de ofertanți ar fi fost mai mare și s-ar fi putut obține prețuri mai mari”, iar cu privire la garanția de participare la licitație de 50% din prețul de pornire, a apreciat că: „s-a limitat dreptul de participare la licitație, afectându-se interesele companiei.”

Ulterior întocmirii de către inculpata B. a caietului de sarcini pentru vânzarea imobilelor în cauză și publicării anunțului privind organizarea licitației, prin decizia din data de 17 septembrie 2008, în calitate de director general al Companiei Naționale de Autostrăzi și Drumuri Naționale din România S.A. București, inculpatul A. a desemnat comisia de licitație, în vederea vânzării prin licitație publică deschisă a imobilelor în cauză, deși nu exista inițiativa consiliului de administrație al companiei, nici aprobarea membrilor adunării generale a acționarilor companiei și nici mandatarea specială a reprezentanților Ministerului Transporturilor, iar numirea comisiei de licitație era atributul exclusiv al reprezentanților împuterniciți ai Ministerului Transporturilor în adunarea generală a acționarilor companiei.

Toate aceste argumente explicate și de către instanța de fond, însă structurate diferit de către Înalta Curte de Casație și Justiție pentru reliefaarea *in concreto* a activității infracționale, relevă în mod indubitabil și neechivoc și în baza unor probe certe ce nu lasă loc vreunei îndoieli că inculpații, în mod conștient, deliberat au acționat pentru a-și atinge scopul infracțional și că au cunoscut etapele obligatorii ce trebuiau a fi urmate și respectate, însă în mod constant au perseverat în atingerea țelului lor.

Toate depozițiile martorilor audiați, membri ai consiliului de administrație, membri ai adunării generale, depoziția directorului Direcției Regionale de Drumuri și Poduri Cluj, declarațiilor date de martorii G., H. și F., președintele comisiei de licitație, procesele-verbale de confruntare a inculpatei B. cu martorii H. și G., conținutul raportului privind verificările efectuate la Compania Națională de Autostrăzi și Drumuri Naționale din România S.A. București întocmit de Direcția Generală de Monitorizare și Control din cadrul Ministerului Transporturilor, precum și procesul-verbal de redare a discuțiilor purtate în cadrul ședinței adunării generale a acționarilor din data de 9 aprilie 2008, redade în detaliu în conținutul sentinței apelate, relevă implicarea infracțională a celor doi inculpați, precum și faptul că inculpata B. a avut o implicare efectivă în înstrăinarea imobilelor aparținând companiei, ajutându-l pe inculpatul A. să valorifice ilegal activele imobiliare în cauză, astfel că solicitarea de achitare a celor doi inculpați este nefondată.

Pentru că inculpatul A. a fost trimis în judecată și pentru infracțiunea de conflict de interese, date fiind raporturile cu societatea D., în raport cu care avea obligația legală a se abține în calitatea sa de director general de a antrena orice fel de raporturi comerciale cu aceasta din urmă, Înalta Curte de Casație și Justiție, în consens cu instanța de fond, apreciază că în mod corect a fost

stabilită vinovăția acestuia.

A încercat inculpatul A., în apărare, să învedereze faptul că nu este vorba despre infracțiunea de conflict de interese, întrucât nu a făcut altceva decât să semneze alături de ceilalți membri ai companiei niște ordine de plată și nu a îndeplinit un act, nu a luat parte la luarea unei decizii și nici nu s-a implicat în derularea contractului în perioada în care a exercitat funcția de director general.

Din punctul de vedere al Înaltei Curți de Casație și Justiție, este neechivoc faptul că în octombrie 2007, inculpatul, în calitate de director general adjunct al Companiei Naționale de Autostrăzi și Drumuri Naționale din România S.A. București, a participat la luarea unei decizii de efectuare a unei plăți de către companie către societatea D., întocmind în acest sens „Lista obiectivelor de investiții finanțate de la bugetul de stat pe luna octombrie 2007” și „Nota de fundamentare privind plățile ce se vor efectua în luna octombrie 2007 - Investiții”, decizie materializată prin emiterea ordinului de plată din data de 31 octombrie 2007, iar în calitate de director general al Companiei Naționale de Autostrăzi și Drumuri Naționale din România S.A. București, inculpatul a dispus efectuarea unui număr de trei plăți către societatea D., emițând în acest sens ordinele de plată din datele de 3 iunie 2008, 4 iulie 2008 și 29 septembrie 2008.

Față de aceste aspecte, și cu privire la această infracțiune, Înalta Curte de Casație și Justiție apreciază ca neîntemeiate apărările.

Apelul parchetului și al părții civile Compania Națională de Autostrăzi și Drumuri Naționale din România S.A. București este fondat sub aspectul modului nelegal în care inculpații au fost obligați să plătească despăgubirile civile către partea civilă, despăgubiri care au fost corect cuantificate.

În analiza modului folosit de către instanța de fond în momentul în care s-a dispărut obligația de plată solidară a inculpaților se argumentează că excluderea inculpatei B. de la plata în solidar cu inculpatul A. a sumei datorată cu titlu de taxă de redevență survine ca urmare a faptului că inculpata B. a avut doar reprezentarea vânzării imobilelor, nu și a faptului că se transmite și dreptul de suprafață asupra terenurilor aferente.

Înalta Curte de Casație și Justiție, pe acest aspect, apreciază că interpretarea instanței de fond este una nelegală prin raportare strictă la regulile care reglementează participația penală și consecințele clare pe care le generează această situație juridică pe planul răspunderii civile.

În planul răspunderii penale, regulile sunt acelea că, în caz de participație, inculpații vor fi obligați în solidar la plata despăgubirilor civile, deoarece au comis fapta împreună.

În plan civil, regulile sunt de asemenea clare și prevăd că, atunci când delictul sau cvasidelictul este imputabil mai multor persoane, acestea sunt ținute solidar pentru despăgubire. În raport cu prevederile art. 998 și art. 1003 C. civ. anterior, răspunderea civilă a celor doi inculpați este integrală și solidară, fiecare dintre ei putând fi urmărit de partea civilă pentru recuperarea întregii sume, iar nu a unor cote părți.

În raport cu aceste considerații teoretice, Înalta Curte de Casație și Justiție apreciază că este cert și neechivoc, că inculpații A. și B. au comis fapta în participație, sub forma autoratului și respectiv complicității, iar consecința imediată este aceea că unitatea de faptă determină și solidaritatea în ceea ce privește repararea prejudiciului, din punct de vedere al laturii civile. Așa fiind, coinculpații urmează a fi obligați în solidar la plata sumei echivalând întreg prejudiciul și nu disparat cum greșit a dispus instanța de fond, astfel că apelul parchetului și al părții civile pentru argumentele expuse urmează a fi admis.

În analiza procesului de aplicare a legii penale mai favorabile, Înalta Curte de Casație și Justiție constată că legea penală mai favorabilă este legea veche, cum de altfel au precizat și inculpații și, de asemenea, parchetul.

Analiza dispozițiilor în baza cărora au fost condamnați inculpații relevă că în cadrul procesului de individualizare s-au reținut în favoarea celor doi dispozițiile privitoare la circumstanțele atenuante prevăzute în art. 74 alin. (1) lit. a) C. pen. anterior și art. 76 C. pen. anterior, circumstanțe care în actuala formă de reglementare dată de dispozițiile art. 75 alin. (2) C.

pen. nu se mai regăsesc.

Înalta Curte de Casație și Justiție constată că circumstanța atenuantă prevăzută în art. 74 alin. (1) lit. a) C. pen. anterior nu se mai regăsește în actuala reglementare, astfel că, față de valoarea juridică a acesteia prin raportare la efectele sale reglementate în art. 76 C. pen. anterior, legea veche este legea mai favorabilă.

Pentru toate considerentele de fapt și drept expuse, Înalta Curte de Casație și Justiție a admis apelurile declarate de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție - Direcția Națională Anticorupție - Serviciul Teritorial Oradea și de partea civilă Compania Națională de Autostrăzi și Drumuri Naționale din România S.A. București împotriva sentinței nr. 26/PI din 30 ianuarie 2014 a Curții de Apel Oradea, Secția penală și pentru cauze cu minori.

A desființat, în parte, sentința penală apelată numai în ceea ce privește latura civilă a cauzei, a reținut cauza spre rejudecare și, în fond:

În baza art. 19 și art. 397 C. proc. pen., a admis în parte acțiunea civilă formulată de partea civilă Compania Națională de Autostrăzi și Drumuri Naționale din România S.A. București și, în consecință, a obligat în solidar inculpații A. și B. în favoarea acestei părți civile la plata sumelor de 364.644 euro în echivalent în lei la cursul Băncii Naționale a României din data plății și 544.388 lei, reprezentând daune materiale în favoarea aceleiași părți civile.

A menținut celelalte dispoziții ale sentinței nr. 26/PI din 30 ianuarie 2014 a Curții de Apel Oradea, Secția penală și pentru cauze cu minori.

A respins apelurile declarate de inculpații A. și B. împotriva aceleiași sentințe, ca nefondate.

13. Conflict de interese. Subiect activ. Elemente constitutive

C. pen. anterior, art. 253¹

C. pen., art. 175 alin. (2), art. 301

1. În procedura insolvenței, practicianul în insolvență desemnat administrator judiciar provizoriu sau administrator judiciar are calitatea de funcționar public, în accepțiunea art. 175 alin. (2) C. pen. și, în consecință, poate fi subiect activ al infracțiunii de conflict de interese.

2. Fapta practicianului în insolvență, asociat în cadrul unei societăți profesionale cu răspundere limitată desemnată administrator judiciar provizoriu sau administrator judiciar în procedura insolvenței, care, în exercitarea atribuțiilor de serviciu, a încheiat contracte de asistență juridică sau a participat la luarea deciziei de a se încheia astfel de contracte cu societatea civilă profesională de avocați în cadrul căreia are calitatea de asociat, pentru asigurarea asistenței juridice și a reprezentării societății debitoare aflate în insolvență, obținând un folos patrimonial constând în onorariu, întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de conflict de interese.

I.C.C.J., Secția penală, decizia nr. 50/A din 16 februarie 2015

Prin sentința nr. 200/F din 24 aprilie 2014 pronunțată de Curtea de Apel București, Secția a II-a penală, s-a dispus, în baza art. 396 alin. (5) raportat la art. 16 alin. (1) lit. b) C. proc. pen., achitarea inculpaților A. și B. pentru infracțiunea prevăzută în art. 253¹ C. pen. anterior, cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. anterior (34 acte materiale).

Pentru a pronunța această hotărâre, instanța de fond a reținut, în fapt, următoarele:

Prin cererea înregistrată la Tribunalul București, debitoarea societatea C., în temeiul art. 27 din Legea nr. 85/2006, a solicitat deschiderea procedurii generale a insolvenței în vederea reorganizării activității în baza unui plan de reorganizare.

Tribunalul București, prin sentința civilă nr. 7222 din 20 iunie 2012, a admis cererea formulată de debitoarea societatea C. și a dispus deschiderea procedurii generale a insolvenței, fiind

desemnată administrator judiciar provizoriu D. SPRL, asociați la această societate fiind inculpații A. și B., fiecare deținând câte 50% din participație.

Prin ședința Adunării creditorilor din 14 septembrie 2012, D. SPRL a fost confirmată ca administrator judiciar al societății C., confirmare dată și prin încheierea judecătorului-sindic din 3 octombrie 2012.

În calitate de administrator judiciar, D. SPRL a întocmit și afișat tabelul preliminar de creanțe împotriva debitoarei societatea C.

În cadrul procedurii de insolvență, împotriva tabelului preliminar de creanțe au fost formulate de către creditorii un număr de 74 de contestații.

Pentru activitatea de reprezentare juridică în cele 74 de contestații, Comitetul creditorilor din 25 octombrie 2012 a hotărât ca angajarea avocaților să se facă în baza unei proceduri competitive și transparente (3 cereri de oferte, cu evitarea conflictelor de interese și cu respectarea principiului maximizării averii debitoarei) în limita unui buget mediu de 3.000 euro plus TVA/dosar.

În această situație, administratorul judiciar a solicitat și a primit 4 oferte.

Prin procesul-verbal din data de 5 noiembrie 2012 semnat de inculpatul A., în urma analizei ofertelor, s-a hotărât încheierea contractelor de asistență juridică cu Societatea Civilă Profesională de Avocați E. și Asociații, Societatea Civilă Profesională de Avocați F. și Asociații și Cabinetul Individual de Avocatură G. pentru un onorariu de 3.000 euro plus TVA pentru fiecare dosar.

Așa fiind, între societatea D. SPRL, în calitate de administrator judiciar al societății C. și Societatea Civilă Profesională de Avocați E. și Asociații s-a încheiat un număr de 34 de contracte de asistență juridică, având ca obiect asistență și reprezentare juridică într-un număr de 34 de contestații aflate pe rolul Tribunalului București.

Cele 34 de contracte au fost semnate din partea administratorului judiciar D. SPRL de către inculpata B., iar din partea Societății Civile Profesionale de Avocați E. și Asociații, de martora H., avocat colaborator al societății de avocatură.

În baza celor 34 de contracte, Societatea Civilă Profesională de Avocați E. și Asociații a emis către D. SPRL un număr de 34 de facturi fiscale, aceste facturi fiind achitate în totalitate de D. SPRL prin ordine de plată emise de inculpatul A.

Aceste sume au fost achitate din contul bancar deschis la Banca I., pe numele D. SPRL, unde împuternicit să dispună efectuarea de plăți este doar inculpatul A.

După ce D. SPRL a achitat către Societatea Civilă Profesională de Avocați E. și Asociații contravaloarea serviciilor de asistență și reprezentare juridică, D. SPRL a facturat mai departe către societatea C. contravaloarea acestor servicii.

Inculpata B. a semnat patru facturi, iar celelalte facturi au fost semnate de către inculpatul A.

Martora J., angajată la societatea C. în funcția de manager al departamentului financiar, a declarat că toate plățile efectuate de către societatea C. către D. SPRL au fost autorizate de inculpatul A. în calitate de administrator judiciar, acesta fiind singura persoană care avea dreptul să dispună efectuarea de plăți din conturile bancare ale societății C.

Situația de fapt expusă anterior a fost recunoscută de către inculpați, care au arătat că nu sunt vinovați de comiterea infracțiunii de conflict de interese prevăzută în art. 253¹ C. pen. anterior, întrucât legea nu interzice ca administratorul judiciar să cumuleze și calitatea de avocat pentru aceeași debitoare, în acest sens invocând dispozițiile art. 24 și art. 28 din Codul de etică profesională și disciplină al Uniunii Naționale a Practicienilor în Insolvență din România, dar și celelalte dispoziții care reglementează activitatea practicienilor în insolvență.

Inculpații au precizat că după selectarea firmelor de avocatură, atât procesul-verbal al ședinței Comitetului creditorilor, cât și procesul-verbal al selecției din 5 noiembrie 2012 au fost prezentate Comitetului creditorilor, Adunării creditorilor, judecătorului-sindic, iar rapoartele întocmite au fost publicate în Buletinul procedurilor de insolvență și înregistrate la Tribunalul București.

În fiecare săptămână, în ziua de joi aveau loc ședințe ale Comitetului creditorilor, în care era prezentat stadiul procesual al fiecărui dosar în parte, iar în rapoartele lunare au fost menționate în mod expres firmele de avocatură care asigurau asistența juridică.

Inculpații au mai arătat că la data de 18 iunie 2013 Adunarea creditorilor a aprobat planul de reorganizare, iar în acest plan de reorganizare au fost trecute punctual toate cele 74 de contestații care cuprind casele de avocatură ce au reprezentat D. SPRL, contractele de asistență juridică, onorariul achitat, facturile fiscale și ordinul de plată, iar acest plan de reorganizare a fost confirmat de judecătorul-sindic la 20 iulie 2013.

Inculpații au mai precizat că unul dintre motivele pentru care D. SPRL a fost desemnată în calitate de administrator judiciar la societatea C. a fost faptul că avea și o firmă de avocatură specializată în insolvență.

Procedura de insolvență la societatea C. s-a desfășurat în condiții deosebite, statul român angajându-se ca până la sfârșitul anului 2012 să privatizeze această societate, potrivit angajamentelor cu Fondul Monetar Internațional, Comisa Europeană și Banca Mondială.

Inculpații au mai precizat că sintagma „conflict de interese” de care se face vorbire în procesul-verbal din 25 octombrie 2012 se referea la faptul că membrii Comitetului creditorilor nu voiau să fie angajate anumite firme de avocatură care erau angajate și de către cei ce au formulat contestații privind desfacerea contractelor de livrare a energiei.

De asemenea, inculpații au arătat că onorariul stabilit era infim în raport cu miza dosarelor, cu sumele care erau în joc; în realitate, onorariul era un element neglijabil, problema de fond fiind găsirea unor avocați competenți și loiali.

Inculpații au invocat și faptul că, în calitatea lor de practicieni în insolvență în cadrul societății D. SPRL, nu pot avea calitatea de funcționar public pentru a fi subiect activ al infracțiunii prevăzute în art. 253¹ C. pen. anterior.

Totodată, inculpații au menționat că atât în calitate de administratori judiciari, cât și în calitate de avocați și-au îndeplinit sarcinile cu obiectivitate, în mod corect și cu imparțialitate, sarcinile avute fiind convergente.

Acuzarea a susținut că fapta inculpatei B. care, în calitate de reprezentant legal al D. SPRL, administrator judiciar al societății C., în exercițiul atribuțiilor sale de serviciu, în perioada noiembrie 2012 - februarie 2013, a încheiat un număr de 34 de contracte între D. SPRL și Societatea Civilă Profesională de Avocați E. și Asociații, având ca obiect asistență și reprezentare juridică într-un număr de 34 de contestații aflate pe rolul Tribunalului București, în care societatea C. avea calitatea de parte, cu toate că B. are calitatea de asociat atât în cadrul D. SPRL, cât și în cadrul Societății Civile Profesionale de Avocați E. și Asociații, realizând astfel, în mod direct, un folos material în cuantum de 559.843,11 lei, atât pentru sine, cât și pentru asociatul său A., întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de conflict de interese prevăzută în art. 253¹ C. pen. anterior, cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. anterior

Totodată, fapta inculpatului A. care, în calitate de reprezentant legal al D. SPRL, administrator judiciar la societatea C., în exercițiul atribuțiilor sale de serviciu, în perioada octombrie 2012 - mai 2013, a decis ca D. SPRL, în calitate de administrator judiciar al societății C., să încheie cele 34 de contracte de asistență juridică cu Societatea Civilă Profesională de Avocați E. și Asociații, a emis facturi de la D. SPRL către societatea C., a efectuat un număr de 34 de plăți din contul societății C. către D. SPRL și, în mod corelativ, din contul D. SPRL către Societatea Civilă Profesională de Avocați E. și Asociații, în cuantum de 559.843,11 lei, în baza celor 34 de contracte încheiate de B. între D. SPRL și Societatea Civilă Profesională de Avocați E. și Asociații, având ca obiect asistență și reprezentare juridică într-un număr de 34 de contestații aflate pe rolul Tribunalului București, în care societatea C. avea calitatea de parte, cu toate că A. are calitatea de asociat atât în cadrul D. SPRL, cât și în cadrul Societății Civile Profesionale de Avocați E. și Asociații, realizând astfel, în mod direct, un folos material în cuantum de 559.843,11 lei, atât pentru sine, cât și pentru asociata sa B., întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de conflict de interese prevăzută în art. 253¹ C. pen. anterior, cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. anterior.

Referitor la susținerea inculpațiilor că nu ar fi funcționari publici și, deci, nu ar putea fi subiecți activi ai infracțiunii de conflict de interese, s-a făcut precizarea că pentru stabilirea calității de funcționar public trebuie avute în vedere dispozițiile art. 145 și art. 147 C. pen. anterior. Or, potrivit acestor texte de lege, și practicianul în insolvență are calitatea de funcționar public, deoarece îndeplinește un serviciu de interes public, pentru care este autorizat în condițiile legii, exercitând atribuții stabilite de lege în scopul realizării prerogativelor de autoritate publică, sub supravegherea judecătorului-sindic.

Deși în noul Cod penal care a intrat în vigoare la 1 februarie 2014 nu se mai face distincția între „funcționar public” și „funcționar”, se observă că, potrivit art. 175 alin. (2) C. pen., inculpații prin activitatea desfășurată ca administratori judiciar îndeplinesc condițiile pentru a fi calificați ca „funcționar public.”

Având în vedere situația de fapt, așa cum a rezultat din probele administrate, instanța a apreciat că se impune achitarea inculpaților B. și A., în baza art. 396 alin. (5) raportat la art. 16 alin. (1) lit. b) C. proc. pen.

O. U. G. nr. 86/2006 privind organizarea activității practicienilor în insolvență arată, la art. 26 alin. (2) lit. b), că exercitarea profesiei de practician în insolvență este compatibilă cu calitatea de avocat.

Dacă legiuitorul ar fi dorit să stabilească vreo excepție în cazul practicianului în insolvență care este și avocat, ar fi avut posibilitatea să o menționeze expres în lege, cum a făcut în art. 28 alin. (4) din O. U. G. nr. 86/2006, când a arătat că „practicianul în insolvență nu poate fi concomitent administrator judiciar sau lichidator al unui debitor și al creditorului acestuia.”

Ca și normele penale, normele care stabilesc incompatibilitățile și interdicțiile sunt de strictă interpretare. Cum legea specială care reglementează activitatea practicienilor în insolvență nu prevede această interdicție, respectiv posibilitatea ca administratorul judiciar să cumuleze și activitatea de avocat în aceeași cauză, nu se poate ca prin aplicarea art. 253¹ C. pen. anterior (art. 301 C. pen.) să se ajungă la stabilirea unei interdicții.

Nici Statutul privind organizarea și exercitarea profesiei de practician în insolvență nu prevede că administratorul judiciar nu poate cumula și activitatea de avocat în același dosar. Acesta este și motivul pentru care Uniunea Națională a Practicienilor în Insolvență din România a comunicat prin adresa din 7 martie 2014 că „în practică există în mod frecvent cazuri în care avocații, care au calitatea de practician în insolvență, reprezintă în instanță societățile de insolvență în cadrul cărora dețin calitatea de asociat.”

Potrivit art. 23 din Legea nr. 85/2006, administratorul judiciar poate desemna persoane de specialitate în vederea îndeplinirii atribuțiilor sale, având obligația ca numirea și remunerația acestora să fie supuse comitetului creditorilor în cazul în care remunerația se face din averea debitorului.

Inculpații în calitatea lor de administratori judiciari au procedat întocmai, iar lunar au prezentat rapoarte de activitate, situația litigiilor aflate pe rol și stadiul acestora, iar Comitetul creditorilor nu a formulat nicio contestație.

Nici art. 23 din Legea nr. 85/2006 nu interzice ca administratorul judiciar să apeleze la propria firmă de avocatură.

Și în sentința civilă nr. 7222 din 20 iunie 2012 a Tribunalului București, prin care s-a deschis procedura generală a insolvenței debitoarei societatea C., s-a prevăzut că administratorul judiciar va putea desemna persoane de specialitate, potrivit art. 23 din Legea nr. 85/2006, fără să se pună vreo condiție în sensul că nu s-ar putea cumula calitatea de avocat cu cea de lichidator sau altă condiție.

În lipsa unei interpretări jurisprudențiale accesibile, nu li se poate imputa inculpaților faptul că au interpretat normele juridice care reglementează activitatea practicienilor în insolvență în sensul că pot cumula calitatea de avocat cu cea de administrator judiciar în aceeași cauză.

Buna-credință a inculpaților este total credibilă în condițiile în care au făcut dovada că la nivelul Uniunii Naționale a Practicienilor în Insolvență din România este o practică în acest sens,

respectiv cumularea calității de avocat cu cea de administrator judiciar în aceeași cauză.

Inculpații au depus înscrisuri din care rezultă această practică și au indicat un număr de dosare unde societățile de avocatură care dețin și firme de insolvență asigură asistența juridică pentru propriile firme de insolvență, cumulând, deci, calitatea de avocat cu cea de administrator judiciar în aceeași cauză.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului s-a pronunțat în mai multe cauze arătând că legea trebuie să fie accesibilă, clară și previzibilă, astfel ca destinatarii acesteia să poată să își adapteze comportamentul fără riscul de a fi trași la răspundere (Cauza Dragotoniș și Militaru); legea penală nu poate fi aplicată în mod extensiv în dezavantajul inculpaților.

În condițiile în care la nivelul Uniunii Naționale a Practicienilor în Insolvență din România s-a acceptat ideea că interpretarea corectă este în sensul celor arătate, că există o practică a administratorilor judiciari tot în acest sens, era dificil pentru inculpați să considere că această interpretare nu ar fi corectă.

Nu se poate invoca o faptă ilicită, în speță infracțiunea de conflict de interese prevăzută în art. 253¹ C. pen. anterior ori reaua-credință a inculpaților, în condițiile în care procedura de insolvență s-a desfășurat sub supravegherea judecătorului-sindic, măsurile fiind luate de Comitetul creditorilor și validate de judecătorul-sindic.

Acuzația procurorului, în esență, s-a întemeiat tocmai pe aspectul că practicianul în insolvență nu poate desfășura activitate de avocatură în cauza în care realizează procedura de insolvență.

Din dispozițiile menționate în considerente, respectiv art. 26 alin. (2) lit. b) din O. U. G. nr. 86/2006 și art. 23 din Legea nr. 85/2006, dar și din adresa transmisă de Uniunea Națională a Practicienilor în Insolvență din România, a rezultat că practicianul în insolvență, care deține și casă de avocatură, poate reprezenta în instanță societatea de insolvență în cadrul căreia deține calitatea de asociat.

În raport cu toate considerentele expuse, s-a constatat că inculpații B. și A. și-au îndeplinit cu obiectivitate, cu integritate și în mod transparent obligațiile ce le reveneau ca administratori judiciari la societatea C., astfel că nu s-a reținut în sarcina lor nicio vinovăție și se impune achitarea pentru infracțiunea de conflict de interese prevăzută în art. 253¹ C. pen. anterior, în baza art. 396 alin. (5) raportat la art. 16 alin. (1) lit. b) C. proc. pen., respectiv fapta nu a fost comisă cu vinovăția prevăzută de lege.

Împotriva acestei hotărâri a declarat apel procurorul, solicitând desființarea acesteia și, în rejudecare, condamnarea inculpaților A. și B. pentru infracțiunea de conflict de interese.

În motivarea apelului se arată, în esență, că există incompatibilitate între calitatea de avocat, respectiv practician în insolvență, atunci când acestea sunt exercitate simultan sau succesiv pentru același debitor.

Înalta Curte de Casație și Justiție, examinând apelul prin prisma criticilor formulate și din oficiu, conform art. 420 C. proc. pen., constată că acesta este fondat, pentru următoarele considerente:

A. Ca stare de fapt, Înalta Curte de Casație și Justiție reține, în esență, că prin sentința civilă nr. 7222 din 20 iunie 2012 s-a dispus admiterea cererii formulate de debitorul societatea C., dispunându-se deschiderea procedurii insolvenței.

A fost desemnat administrator judiciar provizoriu D. SPRL, ai cărei asociați sunt inculpații A. și B.

Prin ședința Adunării creditorilor din 14 septembrie 2012, D. SPRL a fost confirmată ca administrator judiciar al societății C., aspect atestat și prin încheierea judecătorului-sindic din 3 octombrie 2012.

În această calitate și în exercitarea atribuțiilor de serviciu, inculpatul A. - în calitate de administrator judiciar provizoriu la societatea C. în perioada 2012 - mai 2013, a dispus ca D. SPRL să încheie un număr de 34 contracte de asistență juridică cu Societatea Civilă Profesională de Avocați E. și Asociații, unde acesta exercita profesia de avocat.

Cele 34 contracte de asistență juridică - dosarele având ca obiect contestații aflate pe rolul Tribunalului București - au fost semnate din partea administratorului judiciar D. SPRL de către inculpații B., iar din partea Societății Civile Profesionale de Avocați E. și Asociații, de H. - avocat colaborator al aceleiași societăți.

Pentru cele 34 de contracte de asistență juridică, plata onorariilor a fost făcută din contul societății C. către D. SPRL, respectiv din contul acesteia către Societatea Civilă Profesională de Avocați E. și Asociații, folosul realizat de cei doi inculpați fiind de 559.843,11 lei.

B. Cu titlu de premisă, se impune a se reține că inculpații A. și B. nu au contestat starea de fapt, invocând însă faptul că reglementările speciale în materie nu prevăd o interdicție pentru administratorul judiciar de a cumula această funcție cu aceea de avocat pentru același debitor. În sprijinul acestei apărări s-a făcut trimitere la înscrisul emis de Uniunea Națională a Practicienilor în Insolvență din România la data de 17 martie 2014, în care se arată că „în practică există în mod frecvent cazuri în care avocații, care au calitatea de practician în insolvență, reprezintă în instanță societățile de insolvență în cadrul cărora dețin calitatea de asociat”, dar și la dispozițiile Legii nr. 161/2003 care nu prevăd un conflict de interese pentru practicienii în insolvență, actul normativ făcând referire expresă la membrii Guvernului, aleșii locali, respectiv funcționarii publici.

Pe de altă parte, o eventuală încălcare a unei norme a Codului deontologic nu poate atrage, în mod direct și obligatoriu, răspunderea penală pentru infracțiunea de conflict de interese.

De asemenea, nu poate fi reținută vinovăția inculpaților în condițiile în care legea nu este accesibilă, clară și nici previzibilă.

În opinia inculpaților A. și B., întreaga activitate pe care au desfășurat-o a fost de bunăcredință, astfel încât nici sub aspectul laturii obiective și nici sub aspect volitiv nu poate fi reținută răspunderea penală pentru săvârșirea infracțiunii de conflict de interese.

Apărarea contestă, totodată, calitatea de subiect activ al infracțiunii.

C. Raportând datele speței deduse judecății la legislația în materie, Înalta Curte de Casație și Justiție apreciază că se impune abordarea acesteia prin prisma a trei coordonate:

a) calitatea de subiect activ cerută de lege pentru infracțiunea de conflict de interese, respectiv aceea de funcționar public;

b) incompatibilitatea dintre calitatea de practician în insolvență (administrator judiciar) și calitatea de avocat în aceeași cauză și pentru același debitor. Delimitarea stării de incompatibilitate care atrage o răspundere disciplinară, de stare de incompatibilitate care generează o răspundere penală;

c) elementele constitutive ale infracțiunii de conflict de interese prevăzută în art. 253¹ C. pen. anterior, prin raportare la faptele reținute în sarcina inculpaților A. și B.

a) Potrivit dispozițiilor art. 175 alin. (1) C. pen., funcționar public, în sensul legii penale, este persoana care, cu titlu permanent sau temporar, cu sau fără o remunerație (...) exercită o funcție publică de orice natură; exercită, singură sau împreună cu alte persoane, în cadrul unei regii autonome, al altui operator economic sau al unei persoane juridice cu capital integral sau majoritar de stat, atribuții legate de realizarea obiectului de activitate al acesteia.

În alin. (2) se arată că este considerată funcționar public, în sensul legii penale, persoana care exercită un serviciu de interes public pentru care a fost investită de autoritățile publice sau care este supusă controlului ori supravegherii acestora cu privire la îndeplinirea respectivului serviciu public.

Conform art. 176 C. pen., prin termenul public se înțelege tot ce privește autoritățile publice, instituțiile publice sau alte persoane juridice care administrează sau exploatează bunurile proprietate publică.

Spre deosebire de Codul penal anterior, Codul penal în vigoare nu mai face deosebirea între noțiunea de funcționar public și cea de funcționar, aceasta din urmă nemaifiind reglementată în mod distinct.

Din analiza comparativă a dispozițiilor legale enunțate anterior și a prevederilor art. 145 C. pen. anterior („prin termenul *public* se înțelege tot ce privește autoritățile publice, instituțiile

publice, instituțiile sau alte persoane juridice de interes public, administrarea, folosirea sau exploatarea bunurilor proprietate publică, serviciile de interes public, precum și bunurile de orice fel care, potrivit legii, sunt de interes public”), respectiv art. 147 C. pen. anterior („prin *funcționar public* se înțelege orice persoană care exercită permanent sau temporar, cu orice titlu, indiferent cum a fost investită, o însărcinare de orice natură, retribuită sau nu, în serviciul unei unități dintre cele la care se referă art. 145”), rezultă că funcționar public este acea persoană care exercită permanent sau temporar, cu orice titlu, indiferent cum a fost investită, o însărcinare de orice natură, retribuită sau nu, în serviciul unei autorități publice, instituții publice ori al unei instituții sau al altei persoane juridice de interes public.

În sensul legii penale, astfel cum a statuat în mod constant literatura de specialitate și practica judiciară, noțiunea de „funcționar public” are o semnificație mai largă decât aceleași noțiuni din dreptul administrativ, datorită atât caracterului relațiilor sociale apărute prin incriminarea unor fapte socialmente periculoase, cât și a faptului că exigențele de apărare a patrimoniului și de promovare a intereselor colectivității impun o mai bună ocrotire prin mijloacele dreptului penal.

Din perspectiva tehnicii de reglementare, se constată că voință legiuitorului nu a fost aceea de ierarhizare a dispozițiilor art. 175 C. pen., ci de a da o definiție mai riguroasă noțiunii de funcționar public decât definiția dată acestei noțiuni prin dispozițiile art. 147 C. pen. anterior.

În stabilirea limitei sintagmei „funcționar public”, Înalta Curte de Casație și Justiție are în vedere și Decizia nr. 2 din 15 ianuarie 2014 a Curții Constituționale, prin care au fost declarate neconstituționale dispozițiile art. I pct. 5 și art. II pct. 3 din Legea pentru modificarea și completarea unor acte normative și a articolului unic din Legea pentru modificarea art. 253¹ din Codul penal anterior.

Instanța de contencios constituțional a arătat că „semnificația noțiunii de funcționar public din dreptul penal nu este echivalentă cu cea de funcționar din dreptul administrativ. (...) Potrivit legii penale, noțiunile de *funcționar public* și de *funcționar* au un înțeles mai larg decât acela din dreptul administrativ. (...) În legea penală, funcționarul este definit exclusiv după criteriul funcției pe care o deține sau, cu alte cuvinte, dacă își exercită activitatea în serviciul unei unități determinate prin legea penală, supus unui anumit statut sau regim juridic.”

În aceeași decizie, se arată că „excluderea persoanelor care exercită profesii liberale din sfera de incidență a răspunderii penale în materia infracțiunilor de serviciu și de corupție nu constituie un criteriu obiectiv în funcție de care se poate justifica intervenția legiuitorului.”

De asemenea, Curtea Constituțională a statuat că „determinante pentru includerea sau excluderea persoanelor de la incidența normei penale sunt criteriile precum natura serviciului prestat, temeiul juridic în baza căruia se prestează respectiva activitate sau raportul juridic dintre persoanele în cauză și autoritățile publice, instituțiile publice, instituțiile sau alte persoane juridice de interes public.”

Conceptul de „funcție publică” se află în strânsă corelație cu noțiunea de „interes public”, ambele urmărind satisfacerea interesului general. Prin urmare, funcționarul public își desfășoară activitatea în scopul realizării interesului public și, ca atare, în exercitarea funcției are îndatorirea de a considera interesul public mai presus decât interesul personal.

Din categoria serviciilor de interes public fac parte acele entități care, prin activitatea pe care o desfășoară, sunt chemate să satisfacă anumite interese generale ale membrilor societății.

Din această perspectivă, Înalta Curte de Casație și Justiție reține că administratorul judiciar/practicianul în insolvență își desfășoară activitatea în realizarea unui serviciu de interes public, ceea ce atrage, implicit, calitatea de funcționar public în sensul dispozițiilor art. 147 C. pen. anterior, respectiv art. 175 alin. (2) C. pen. și, implicit, aceea de subiect activ al infracțiunii de conflict de interese.

b) Dispozițiile legale incidente în speță, ce se impun a fi analizate sunt următoarele:

- art. 26 din O. U. G. nr. 86/2006 privind organizarea activității practicienilor în insolvență, potrivit cu care: (1) Exercitarea profesiei de practician în insolvență este incompatibilă cu: a)

activitatea salarială în cadrul altor profesii, cu excepția celor a căror compatibilitate este prevăzută la alin. (2); b) ocupațiile care lezează demnitatea și independența profesiei sau bunele moravuri; c) lipsa sau limitarea capacității de exercițiu, în cazul persoanei fizice; d) exercitarea calității de notar public sau executor judecătoresc. (2) Exerțitarea profesiei de practician în insolvență este compatibilă cu: a) activități și funcții didactice în învățământul superior juridic sau economic; b) calitatea de avocat, expert contabil, evaluator, auditor financiar, arbitru, mediator ori expert tehnic judiciar, care lucrează în interiorul profesiei;

- art. 28 alin. (4) din O. U. G. nr. 86/2006, potrivit cu care practicianul în insolvență nu poate fi concomitent administrator judiciar sau lichidator al unui debitor și al creditorului acestuia;

- art. 29 din O. U. G. nr. 86/2006, potrivit cu care în cadrul procedurii insolvenței, practicianul este obligat să se abțină, sub sancțiunea suspendării din profesie, dacă se află în stare de incompatibilitate profesională sau conflict de interese, astfel cum sunt acestea definite în Statut și în Codul de etică profesională;

- art. 104 pct. 5 din Statutul privind organizarea și exercitarea profesiei de practician în insolvență, potrivit căruia constituie abatere disciplinară, printre altele, încălcarea principiilor fundamentale de etică profesională, definite de Codul de etică profesională și disciplină al Uniunii;

- art. 18 din Codul de etică profesională și disciplină al Uniunii Naționale a Practicienilor în Insolvență din România: „membrii Uniunii nu vor exercita simultan sau succesiv pentru același debitor calitatea de avocat (...) într-o perioadă de 2 ani”;

- art. 15 lit. a) din Legea nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat, potrivit cu care exercitarea profesiei de avocat este incompatibilă cu activitatea salarizată în cadrul altor profesii decât cea de avocat;

- art. 16 lit. d) din aceeași lege: exercitarea profesiei de avocat este compatibilă cu calitatea de arbitru (...), administrator sau lichidator în cadrul procedurii de reorganizare și lichidare judiciară, în condițiile legii.

Din analiza dispozițiilor legale enunțate anterior se observă, pe de o parte, o delimitare a conflictului de interese de incompatibilități, iar pe de altă parte, o delimitare între conflictul de interese de natură penală și conflictul de interese de natură administrativă.

Din această perspectivă, raționamentul și interpretarea apărării sunt corecte în parte, în sensul că nu există incompatibilitate între calitatea de practician în insolvență și aceea de avocat. Incompatibilitatea și, implicit conflictul de interese, în sensul legii penale, apare atunci când sunt cumulate activitatea de avocat (cum este cazul în speță) cu cea de administrator judiciar (practician în insolvență) în aceeași cauză și pentru același debitor.

Pe de altă parte, prevederile cuprinse în Codul de etică, precum și cele din legea insolvenței ori alte dispoziții cuprinse în legi speciale (cum ar fi de pildă Legea nr. 161/2003) au în vedere conflictul de interese de natură administrativă, conflict ce poate conduce la aplicarea unei sancțiuni disciplinare. Conflictul de interese, ce intră în sfera ilicitului penal, este reglementat exclusiv de norma penală și nu de dispozițiile cuprinse în legi speciale care nu condiționează existența acestuia de o stare de incompatibilitate/ interdicție.

Conflictul de interese poate exista și atunci când se constată o stare de incompatibilitate/interdicție, dar el poate exista și în lipsa acesteia, dacă sunt îndeplinite cerințele impuse de norma de incriminare.

Aceasta este explicația pentru care este posibil ca o persoană să se afle în stare de incompatibilitate, dar fără a avea și o semnificație penală (deține în același timp și o funcție în consiliul de administrație), după cum poate fi subiect activ al infracțiunii de conflict de interese, fără ca persoana în cauză să fie și incompatibilă pentru funcția în desfășurarea căreia s-a aflat în conflict de interese (primarul angajează, în cadrul unității administrativ-teritoriale, un membru al familiei sale).

În cauza dedusă judecării, inculpații A. și B., în calitate de asociați la D. SPRL (societate desemnată de judecătorul-sindic ca administrator judiciar provizoriu pentru debitoarea societatea C.), încheind contracte de asistență juridică cu Societatea Civilă Profesională de Avocați E. și

Asociații, în vederea asigurării de asistență juridică în procese în care aceeași societate debitoare, societatea C., avea calitatea de parte, s-au aflat în stare de incompatibilitate, neputând cumula funcția de administrator judiciar și avocat în același timp și pentru același debitor, stare care generează conflictul de interese incriminat de norma penală și nu conflictul de interese de natură administrativă.

Pe de altă parte, existența conflictului de interese, prevăzut în art. 253¹ C. pen. anterior, trebuie analizat și din perspectiva drepturilor și obligațiilor care rezultă din raporturile de reprezentare.

Este de esența contractului de mandat îndeplinirea de către mandatar a sarcinilor stabilite de către mandant în numele și în beneficiul acestuia din urmă.

Tot astfel, mandatarul, în exercițiul atribuțiilor sale, nu poate depăși limitele mandatului încredințat de către mandant și nici să lucreze în dezavantajul mandantului.

În speță, raportul juridic dintre inculpați, în calitate de administratori judiciari, desemnați tocmai pentru a gestiona patrimoniul societății C., este în conflict cu raportul pe care aceștia și l-au asumat în calitate de avocați, reprezentanți convenționali ai aceleiași societăți, ai aceluiași debitor.

c) Conflictul de interese este incriminat prin dispozițiile art. 253¹ C. pen. anterior și constă în fapta funcționarului public care, în exercițiul atribuțiilor de serviciu, îndeplinește un act ori participă la luarea unei decizii prin care s-a realizat, direct sau indirect, un folos material pentru sine, soțul său, o rudă ori un afin până la gradul II inclusiv, sau pentru o altă persoană cu care s-a aflat în raporturi comerciale ori de muncă în ultimii 5 ani sau din partea căreia a beneficiat ori beneficiază de servicii sau foloase de orice natură.

Principiile care stau la baza prevenirii conflictului de interese, în exercitarea demnităților și funcțiilor publice, sunt imparțialitatea, integritatea, transparența deciziei și supremația interesului public.

Elementul material al laturii obiective a infracțiunii de conflict de interese constă fie în îndeplinirea unui act, fie în participarea la luarea unor decizii. În ambele cazuri, acțiunile trebuie să se săvârșească în exercitarea atribuțiilor de serviciu, ceea ce înseamnă că îndeplinirea actului sau participarea la luarea deciziei intră în competențele funcției. Pentru existența infracțiunii este indiferent dacă funcționarul public a depus sau nu declarația de interese sau de avere.

Îndeplinirea unui act este o acțiune exclusiv personală a funcționarului public, în timp ce participarea la luarea unei decizii este, de regulă, un act colectiv, fiind incriminată în măsura în care prin aceasta se urmărește obținerea unui folos material.

Actele pe care le îndeplinește ori deciziile la care participă funcționarul public, în exercițiul atribuțiilor de serviciu, trebuie să fie acte administrative individuale sau colective, dar fără caracter normativ.

În fine, pentru existența infracțiunii nu este suficient ca funcționarul public, în exercitarea atribuțiilor de serviciu, să îndeplinească un act ori să participe la luarea unei decizii, ci este necesar și obligatoriu ca în urma acestor acte sau decizii să se realizeze, direct sau indirect, un folos material pentru sine sau celelalte persoane enumerate în cuprinsul art. 253¹ C. pen. anterior.

D. Înalta Curte de Casație și Justiție, având în vedere situația de fapt reținută în cauză, recunoscută de inculpați și confirmată de probele administrate, apreciază că faptele inculpaților A. și B. se circumscriu infracțiunii de conflict de interese.

Inculpații nu puteau exercita, în același timp și pentru același debitor, funcția de administrator judiciar provizoriu, respectiv aceea de avocat.

Prin încheierea celor 34 de contracte de asistență juridică cu Societate Civilă Profesională de Avocați E. și Asociații s-a urmărit și obținut un folos material, cuantumul acestuia fiind evidențiat în considerentele instanței de fond.

Nu poate fi însușită apărarea inculpaților în sensul că norma nu este previzibilă, legiuitorul stabilind cu claritate limitele între conflictul de interese administrativ și conflictul de interese incriminat prin dispozițiile art. 253¹ C. pen. anterior.

În același sens, existența hotărârii Adunării creditorilor nu poate conduce la înlăturarea

răspunderii penale, deoarece condiția prevăzută în norma de incriminare este realizată și atunci când decizia este colectivă și nu aparține exclusiv funcționarului public, acțiunea sa fiind o verigă în procesul de luare a acesteia.

Pe cale de consecință, Înalta Curte de Casație și Justiție, în temeiul dispozițiilor art. 421 pct. 2 lit. a) C. proc. pen., va admite apelul declarat de procuror.

Va desființa sentința atacată și, în rejudecare, va dispune condamnarea celor doi inculpați pentru infracțiunea de conflict de interese prevăzută în art. 253¹ C. pen. anterior.

La individualizare judiciară a pedepsei se vor avea în vedere împrejurările și modul de comitere a infracțiunii, starea de pericol creată, lipsa antecedentelor penale, conduita anterioară și pe parcursul procesului, nivelul de educație al inculpaților, apreciind că se impune o pedeapsă orientată spre minimul special, respectiv 1 an închisoare.

În ceea ce privește legea penală mai favorabilă, Înalta Curte de Casație și Justiție apreciază că legea veche este mai favorabilă, limitele de pedeapsă fiind mai mici (6 luni-5 ani) față de legea nouă care prevede pedeapsa închisorii între 1 an și 5 ani.

Totodată, legea veche permite aplicarea suspendării condiționate a executării pedepsei în condițiile art. 81 C. pen. anterior - aceasta fiind modalitatea de executare ce se impune în cauză - dar și suspendarea pedepselor accesorii în condițiile art. 71 alin. (5) C. pen. anterior.

În consecință, Înalta Curte de Casație și Justiție a admis apelul declarat de procuror împotriva sentinței nr. 200/F din 24 aprilie 2014 a Curții de Apel București, Secția a II-a penală, privind pe inculpații A. și B., a desființat hotărârea atacată și, în rejudecare:

I. În baza art. 253¹ C. pen. anterior, cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. anterior și art. 5 C. pen., a condamnat pe inculpatul A. la pedeapsa de 1 an închisoare pentru săvârșirea infracțiunii de conflict de interese (34 acte materiale).

În baza art. 71 C. pen. anterior, a interzis inculpatului exercitarea drepturilor prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a, lit. b) și lit. c) C. pen. anterior, ca pedeapsă accesorie.

În baza art. 81 C. pen. anterior, a dispus suspendarea condiționată a executării pedepsei pe durata unui termen de încercare de 3 ani.

În baza art. 71 alin. (5) C. pen. anterior, pe durata suspendării executării pedepsei, a suspendat și executarea pedepsei accesorii.

II. În baza art. 253¹ C. pen. anterior, cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. anterior și art. 5 C. pen., a condamnat pe inculpata B. la pedeapsa de 1 an închisoare pentru săvârșirea infracțiunii de conflict de interese (34 acte materiale).

În baza art. 71 C. pen. anterior, a interzis inculpatei exercitarea drepturilor prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a, lit. b) și lit. c) C. pen. anterior, ca pedeapsă accesorie.

În baza art. 81 C. pen. anterior, a dispus suspendarea condiționată a executării pedepsei pe durata unui termen de încercare de 3 ani.

În baza art. 71 alin. (5) C. pen. anterior, pe durata suspendării executării pedepsei, a suspendat și executarea pedepsei accesorii.

IV. Infracțiuni contra siguranței publice

14. Refuzul sau sustragerea de la prelevarea de mostre biologice. Renunțarea la aplicarea pedepsei

C. pen., art. 80, art. 337

În cazul infracțiunii de refuz sau sustragere de la prelevarea de mostre biologice prevăzută în art. 337 C. pen., judecată conform procedurii privind recunoașterea învinuirii, instanța poate

dispune renunțarea la aplicarea pedepsei, în ipoteza în care constată că săvârșirea infracțiunii constituie un act de conduită izolat, comis de o persoană tânără, care exercită o profesie și a cărei conduită anterioară demonstrează că este bine integrată în familie și în societate, iar în cauză nu sunt incidente dispozițiile art. 80 alin. (2) C. pen. privind situațiile în care nu se poate dispune renunțarea la aplicarea pedepsei.

I.C.C.J., Secția penală, decizia nr. 481/A din 21 decembrie 2015

Prin sentința nr. 148/F din 29 septembrie 2015 pronunțată de Curtea de Apel București, Secția a II-a penală, în temeiul art. 337 C. pen., cu aplicarea art. 396 alin. (10) C. proc. pen., a fost condamnată inculpata A. la pedeapsa de 1 an închisoare.

În baza art. 91 C. pen., s-a dispus suspendarea executării pedepsei principale de 1 an închisoare aplicată inculpatei pe o durată de 3 ani în condițiile art. 92 alin. (1) și (2) C. pen.

În baza art. 93 alin. (1) C. pen., pe durata termenului de supraveghere, inculpata a fost obligată să respecte următoarele măsuri de supraveghere: a) să se prezinte la serviciul de probațiune la datele fixate de acesta; b) să primească vizitele consilierului de probațiune desemnat cu supravegherea sa; c) să anunțe, în prealabil, schimbarea locuinței și orice deplasare care depășește 5 zile; d) să comunice schimbarea locului de muncă; e) să comunice informații și documente de natură a permite controlul mijloacelor sale de existență.

În baza art. 93 alin. (2) C. pen., s-a impus inculpatei ca pe durata termenului de supraveghere să nu părăsească teritoriul României, fără acordul instanței.

În baza art. 93 alin. (3) C. pen., a fost obligată inculpata ca pe durata termenului de supraveghere să presteze o muncă neremunerată în folosul comunității pe o perioadă de 120 zile.

În baza art. 91 alin. (4) C. pen., s-au pus în vedere inculpatei dispozițiile art. 96 C. pen. privind cazurile de revocare a suspendării executării pedepsei sub supraveghere.

Împotriva acestei sentințe, în termen legal, a declarat apel inculpata A.

Prin motivele de apel, inculpata a criticat, în esență, greșita individualizare a pedepsei aplicate de către prima instanță, apreciind că în cauză sunt întrunite condițiile prevăzute de lege pentru a se dispune, față de aceasta, renunțarea la aplicarea pedepsei.

Analizând apelul declarat de inculpata A. prin prisma motivelor invocate, dar și sub toate aspectele de drept și de fapt, Înalta Curte de Casație și Justiție constată că acesta este întemeiat, pentru considerentele ce se vor arăta în continuare:

Instanța de control judiciar constată că situația de fapt a fost corect stabilită, în sensul că inculpata A., de profesie avocat, după ce a consumat băuturi alcoolice cu suspectul B. la reședința inculpatei, sărbătorind achiziționarea unui autoturism de către aceasta, în jurul orei 02:30, cu autoturismul personal, nou achiziționat, s-a oferit să-l conducă pe suspect la domiciliul acestuia. Pe B-dul C., la schimbarea direcției de mers, spre dreapta, în momentul efectuării virajului, a acroșat autoturismul condus de martora D., care rula cu viteză redusă către semaforul din intersecție, întrucât avea culoarea roșie. Fapta inculpatei A. care, în data de 17 aprilie 2014, a refuzat recoltarea probelor biologice, în vederea stabilirii alcoolemiei, după ce, anterior, fusese implicată într-un accident rutier, întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de refuz sau sustragere de la prelevarea de mostre biologice prevăzută în art. 337 C. pen.

Din examinarea lucrărilor dosarului, rezultă că instanța de fond a reținut situația de fapt pe baza probelor administrate.

De altfel, se constată că inculpata A., cu prilejul judecării în fond a cauzei, a optat pentru judecata în procedura simplificată, fiindu-i aplicate dispozițiile art. 396 alin. (10) C. proc. pen., împrejurare ce determină, *de plano*, soluționarea cauzei în baza probatoriului administrat în faza de urmărire penală.

În acest sens, instanța de control judiciar apreciază, în acord cu prima instanță, că inculpata se face vinovată de comiterea infracțiunii pentru care a fost trimisă în judecată, în cauză fiind întrunite elementele constitutive ale infracțiunii atât din punct de vedere obiectiv, cât și subiectiv.

Însă, în ceea ce privește procesul de individualizare a pedepsei, Înalta Curte de Casație și Justiție apreciază că acesta trebuie să fie rezultatul unui examen obiectiv al întregului material probator, studiat după anumite reguli și criterii precis determinate.

Înscrierea în lege a criteriilor generale de stabilire a pedepsei înseamnă consacarea explicită a principiului individualizării sancțiunii, așa încât respectarea acestuia este obligatorie pentru instanță.

De altfel, ca să-și poată îndeplini funcțiile care-i sunt atribuite în vederea realizării scopului său și al legii, pedeapsa trebuie să corespundă sub aspectul naturii (privativă sau neprivativă de libertate) și duratei, atât gravității faptei și potențialului de pericol social pe care îl prezintă în mod real persoana infractorului, cât și aptitudinii acestuia de a se îndrepta sub influența pedepsei.

Funcțiile de constrângere și de reeducare, precum și scopul preventiv al pedepsei pot fi realizate numai printr-o justă individualizare a sancțiunii, care să țină seama de persoana căreia îi este destinată, pentru a fi ajutată să se schimbe, în sensul adaptării la condițiile socio-etice impuse de societate.

Sub aspectul individualizării pedepsei, în speță, trebuie efectuată o justă adecvare a criteriilor generale prevăzute în art. 74 C. pen., ținându-se cont de gradul de pericol social al faptei comise agravat de circumstanțele reale ale săvârșirii ei, dar și de circumstanțele personale ale inculpatei care nu este cunoscută cu antecedente penale, așa cum rezultă din fișa de cazier, conduita după săvârșirea faptei, vârsta, situația familială și socială.

Numai o pedeapsă justă și proporțională este de natură să asigure atât exemplaritatea, cât și finalitatea acesteia, prevenția specială și generală înscrise și în Codul penal român.

În lumina criteriilor prevăzute în art. 74 C. pen., gravitatea concretă a unei activități infracționale trebuie stabilită consecutiv unui examen aprofundat și cuprinzător al tuturor elementelor interne, specifice faptei și celui ce a săvârșit-o.

Analiza actelor și lucrărilor dosarului relevă o suită întreagă de aspecte a căror justă cuantificare este în măsură să orienteze instanța de apel în modificarea soluției aplicate de către instanța de fond.

Astfel, în privința inculpatei A. nu se poate ignora că aceasta este încadrată în muncă, exercitând profesia de avocat, este o persoană tânără, regretând săvârșirea infracțiunii.

De asemenea, actele din dosarul cauzei atestă că infracțiunea pentru care este judecată, în prezent, inculpata constituie un incident izolat.

Conduita bună a inculpatei înainte de săvârșirea infracțiunii din prezentul dosar este reliefată prin lipsa antecedentelor penale, așa cum rezultă din fișa de cazier judiciar.

Materialul probator administrat în cauză nu evidențiază că inculpata A. a mai fost confruntată cu infracțiuni de același gen; dimpotrivă, fapta din prezenta cauză are un caracter accidental, ținând de vârsta tânără a acesteia, ce demonstrează lipsa experienței de viață și nereprezentarea consecințelor nocive ce pot surveni pentru viața și libertatea sa.

Așadar, Înalta Curte de Casație și Justiție, reținând că infracțiunea comisă de inculpata A. la 17 aprilie 2014 este un fapt izolat, fără șanse de revenire în câmpul infracțional, întreaga conduită anterioară a acesteia demonstrând că este bine integrată în familie și în societate, având un comportament adecvat și constatând faptul că în speță nu sunt regăsite niciuna dintre condițiile negative prevăzute în art. 80 alin. (2) C. pen., apreciază că în cauză sunt aplicabile dispozițiile art. 80 alin. (1) C. pen.

În consecință, va dispune renunțarea la aplicarea pedepsei și, în baza art. 81 C. pen., va aplica inculpatei un avertisment și o va atenționa asupra conduitei sale viitoare și a consecințelor la care se expune dacă va mai comite infracțiuni.

Pentru considerentele expuse, Înalta Curte de Casație și Justiție, în temeiul art. 421 pct. 2 lit. a) C. proc. pen., a admis apelul declarat de inculpata A. împotriva sentinței nr. 148/F din 29 septembrie 2015 pronunțată de Curtea de Apel București, Secția a II-a penală.

A desființat, în parte, sentința penală apelată și rejudecând:

În baza art. 396 alin. (3) C. proc. pen. cu referire la art. 80 - 82 C. pen., a dispus renunțarea

la aplicarea pedepsei și, în baza art. 81 C. pen., a aplicat inculpatei un avertisment pentru comiterea infracțiunii prevăzute în art. 337 C. pen., cu aplicarea art. 396 alin. (10) C. proc. pen.

V. Infracțiuni prevăzute în legi speciale

15. Infracțiunea prevăzută în art. 12 lit. a) din Legea nr. 78/2000. Conflict de interese

Legea nr. 78/2000, art. 12 lit. a)

C. pen., art. 301

C. pen. anterior, art. 253¹

În ipoteza în care acuzația formulată privește o singură conduită - constând în cumpărarea unui imobil care formează obiectul procedurii de licitație, prin persoane interpuse, de către președintele comisiei de licitație - nu pot fi întrunite atât elementele de tipicitate ale infracțiunii prevăzute în art. 12 lit. a) din Legea nr. 78/2000 (efectuarea de operațiuni financiare, ca acte de comerț, incompatibile cu funcția, atribuția sau însărcinarea), cât și elementele de tipicitate ale infracțiunii de conflict de interese, întrucât în cazul infracțiunii prevăzute în art. 12 lit. a) din Legea nr. 78/2000 actul incriminat se realizează în afara cadrului funcției, atribuției sau însărcinării, iar în cazul infracțiunii de conflict de interese actul incriminat se realizează în cadrul exercitării atribuțiilor de serviciu, excluzându-se reciproc.

Dacă în cazul infracțiunii prevăzute în art. 12 lit. a) din Legea nr. 78/2000 incompatibilitatea este generată de efectuarea unui act exterior funcției, atribuției sau însărcinării, în cazul infracțiunii de conflict de interese incompatibilitatea este generată de efectuarea unui act în cadrul atribuțiilor de serviciu și, în consecință, același act de conduită nu poate conduce la pronunțarea unei soluții de condamnare pentru ambele infracțiuni.

I.C.C.J., Secția penală, decizia nr. 179/A din 19 mai 2015

Prin sentința nr. 101/F din 28 mai 2014 a Curții de Apel Pitești, Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie, a fost achitat inculpatul A., în baza art. 16 alin. (1) lit. a) C. proc. pen., pentru săvârșirea infracțiunii prevăzută în art. 12 lit. a) din Legea nr. 78/2000 și săvârșirea infracțiunii prevăzută în art. 253¹ C. pen. anterior.

În baza dispozițiilor art. 396 alin. (5) raportat la art. 16 alin. (1) lit. a) C. proc. pen., a fost achitat inculpatul B. pentru săvârșirea infracțiunii prevăzută în art. 48 C. pen. raportat la art. 12 lit. a) din Legea nr. 78/2000.

În baza dispozițiilor art. 396 alin. (5) raportat la art. 16 alin. (1) lit. a) C. proc. pen., a fost achitată inculpata C. pentru săvârșirea infracțiunii prevăzută în art. 48 C. pen. raportat la art. 12 lit. a) din Legea nr. 78/2000.

Analizând probatoriul administrat în cauză, curtea de apel a reținut, în esență, următoarele:

În anul 2007 inculpatul A. a deținut funcția de director al Băncii D. - Sucursala E. și, totodată, președinte al Comitetului de credit al acestei unități bancare. Funcțiile au fost deținute în perioada 17 iunie 2005 - 1 iunie 2009.

Consiliul de administrație al Băncii D., în ședința din 20 septembrie 2007, a aprobat vânzarea imobilului în care funcționase sediul vechi al Băncii D. - Sucursala E. În acest sens, s-a adoptat o hotărâre și s-a stabilit ca imobilul să fie vândut prin procedura de vânzare la licitație deschisă, fără preselectie. S-a stabilit prețul de începere al licitației la suma de 2.143.182 lei, fără TVA.

Imobilul în cauză a fost reevaluat prin adresa Direcției Patrimoniului Băncii D. În urma

acestei reevaluări s-au comunicat către Sucursala E. condițiile de vânzare a spațiului în cauză și prețul de începere al licitației. Ca urmare a acestor dispoziții, la data de 15 noiembrie 2007, A., în calitate de director al Băncii D. - Sucursala E. a emis decizia prin care a fost numită comisia în vederea licitației pentru vânzarea imobilului în cauză. Comisia a fost alcătuită din A., în calitate de președinte, F., G. și H., în calitate de membri, la care s-a adăugat I.E., secretar de comisie.

Au fost îndeplinite formalitățile pentru publicitatea organizării licitației și s-a întocmit, totodată, caietul de sarcini.

Pentru participarea la licitație, caietul de sarcini a fost achiziționat de două societăți comerciale și de o persoană fizică, respectiv: societatea I., pentru care reprezentantul acesteia, inculpatul B., a achitat contravaloarea caietului de sarcini; C., în nume propriu și societatea J., ambii participanți la licitație achitând contravaloarea caietului de sarcini. Ulterior, participanții la licitație au depus la Banca D. - Sucursala E. plicurile conținând oferta pentru imobil.

Licitarea a avut loc la data de 28 noiembrie 2007 la sediul Sucursalei E. a Băncii D. Rezultă, din probele administrate, că la data respectivă au participat toți cei trei ofertanți și, de asemenea, comisia a fost prezentă în întregul ei. Cu această ocazie, a fost încheiat procesul-verbal în care se specifică membrii comisiei de licitație prezenți, în componența mai sus menționată, prețul oferit de participanții la licitație și constatările comisiei de licitație, respectiv împrejurarea că prețul cel mai mare a fost oferit de către societatea I., respectiv suma de 769.500 euro. În baza acestor constatări, comisia de licitație a hotărât ca adjudecarea bunului scos la licitație să se facă în favoarea societății I. pentru suma de 769.500 euro, fără TVA. În urma adjudecării spațiului scos la licitație, Banca D. - Sucursala E. reprezentată prin A., în calitate de director și G., în calitate de director de operațiuni, a încheiat cu societatea I., reprezentată de B., contractul de vânzare-cumpărare autentificat la 28 noiembrie 2007.

Ulterior licitației, centrala Băncii D. a modificat prețul de pornire pentru imobilul în cauză, majorându-l la 803.884 euro. Reprezentantul societății I. a fost de acord cu modificarea prețului de vânzare și, ca urmare, s-a încheiat un act adițional, autentificat la 29 noiembrie 2007. Din probele administrate rezultă că societatea I. a achitat în întregime contravaloarea imobilului, respectiv suma de 2.883.546 lei în șase tranșe.

Din examinarea probelor administrate în această cauză, curtea de apel a constatat următoarele:

Referitor la săvârșirea infracțiunii prevăzută în art. 12 lit. a) din Legea nr. 78/2000 de către inculpatul A., latura obiectivă presupune realizarea, după caz, a unor operațiuni financiare sau tranzacții financiare incompatibile cu funcția, atribuția sau însărcinarea pe care o îndeplinește o persoană. Din examinarea acestor dispoziții legale rezultă că în modalitatea de efectuare a unor operațiuni financiare textul incriminator impune realizarea acestora ca acte de comerț. A doua modalitate de săvârșire a infracțiunii ce rezultă din dispozițiile normative mai sus menționate are în vedere încheierea de tranzacții financiare.

În legătură cu latura subiectivă a acestei infracțiuni, textul de lege are în vedere intenția directă raportat și la scopul prevăzut de lege.

Din ansamblul probator administrat în cauză, curtea de apel nu a constatat existența elementelor constitutive ale infracțiunii, așa cum sunt inserate în textul incriminator.

Curtea de apel subliniază că niciuna dintre probele administrate în cauză nu demonstrează faptul sau împrejurarea potrivit căreia inculpatul A. a beneficiat în vreun fel de imobilul în cauză, după efectuarea procedurilor de licitație.

În legătură cu plata prețului stabilit pentru acest imobil, așa cum rezultă din expertiza contabilă judiciară dispusă în cauză, achitarea acestuia s-a făcut exclusiv prin virament bancar din contul curent și nu există depuneri de numerar pentru această plată. Au fost identificate sumele de bani și rulajul acestora în conformitate cu viramentele financiare efectuate.

Tot din expertiza contabilă judiciară dispusă în cauză s-a reținut că nu sunt înregistrări financiare în perioada de referință din care să rezulte depuneri în numerar, direct sau mascat, în conturile societății I. de la inculpatul A.

Probele administrate au demonstrat că inculpatul A. a beneficiat în perioada de referință de un credit pentru nevoi personale de la Sucursala E. a Băncii D. Curtea de apel a constatat că nu au fost semnalate încălcări ale normelor legale în vigoare la data respectivă privind obținerea acestui credit de către inculpatul A.

Instanța de fond reține că nu există nicio probă din care să rezulte în mod clar, cert și convingător că acest credit ar fi fost obținut de către inculpatul A. cu scopul de a achita în nume propriu contravaloarea imobilului reprezentând sediul vechi al Băncii D. - Sucursala E. Mai mult decât atât, din probele administrate, inclusiv declarația unor martori, rezultă că, în perioada de referință, inculpatul A. intenționa cu banii obținuți prin creditul respectiv să achiziționeze un apartament în București, tranzacție care nu s-a mai realizat.

Curtea de apel a constatat că în cauză nu există probe care să demonstreze intenția directă a inculpatului A. de a folosi calitatea pe care o avea la data respectivă și a achiziționa printr-o procedură frauduloasă imobilul reprezentând sediul vechi al Băncii D. - Sucursala E. în nume propriu.

În ceea ce privește infracțiunea de conflict de interese reținută în sarcina aceluiași inculpat, curtea de apel a constatat că nu sunt întrunite elementele constitutive ale acesteia, atâta timp cât nu există probe care să demonstreze intenția inculpatului de a achiziționa în nume propriu imobilul în discuție.

Un alt aspect este și acela că dispozițiile art. 253¹ C. pen. anterior se referă la fapta săvârșită de un funcționar public. Curtea de apel a constatat că nu sunt îndeplinite condițiile acestui text de lege, deoarece A. nu avea la data respectivă calitatea de funcționar public. În luna noiembrie 2007, Banca D. era o societate comercială privată, neavând relevanță faptul că o parte din acțiuni erau deținute de către stat.

În ceea ce privește complicitatea la săvârșirea infracțiunii prevăzută în art. 12 lit. a) din Legea nr. 78/2000 în sarcina inculpaților B. și C., curtea de apel nu a reținut-o, atâta timp cât în sarcina inculpatului A. nu au putut fi constatate elementele constitutive ale infracțiunii prevăzută în art. 12 lit. a) din Legea nr. 78/2000. Doctrina și jurisprudența în materie impun această condiție pentru reținerea complicității, respectiv să se fi săvârșit în mod nemijlocit de către o persoană ca autor o faptă prevăzută de legea penală.

Pe de altă parte, niciuna dintre probele administrate în cauză nu îndeplinește condițiile prevăzute de lege, în sensul de a demonstra neechivoc că inculpații mai sus menționați au sprijinit într-o modalitate sau alta săvârșirea infracțiunii reținută în sarcina autorului, respectiv inculpatul A. și, totodată, niciuna dintre probele administrate nu demonstrează clar și neechivoc că o astfel de acțiune, dacă ar fi existat, s-ar fi realizat sub forma intenției cerută de lege.

Împotriva acestei sentințe, în termen legal, a declarat apel Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție - Direcția Națională Anticorupție - Serviciul Teritorial Pitești.

Analizând apelul formulat în cauză, instanța reține că au fost formulate două categorii de acuzații, referitoare la:

- infracțiunea prevăzută în art. 12 lit. a) din Legea nr. 78/2000, fapta privindu-i pe A. în calitate de autor și pe B., respectiv C. în calitate de complici;
- infracțiunea prevăzută în art. 253¹ C. pen. anterior, fapta privindu-l doar pe A., fără să se rețină și o contribuție accesorie pentru o altă persoană.

Pentru ambele acuzații instanța de fond a pronunțat soluții de achitare, apreciind că faptele nu există. În consecință, combaterea argumentelor instanței de fond de către acuzare trebuia să conducă în apel, prin probele administrate, la dovedirea unor elemente obiective: existența actelor săvârșite în calitate de autor de către A., cumpărarea imobilului respectiv participarea în calitate de președinte la licitația în care și-a adjudecat un imobil. Elementul comun celor două acuzații este reprezentat de cumpărarea imobilului de către A.

Înainte de a analiza situația de fapt, astfel cum rezultă din probele administrate în speță, instanța de apel va examina dacă modul de formulare a acuzației, în acest caz particular, ar fi putut conduce la pronunțarea de soluții de condamnare pentru ambele fapte ce formează obiectul

judecății sau dacă, însuși modul de formulare a acuzației, excludea o soluție de condamnare, pentru considerente ce țin de faptul că, în raport cu situația reținută de acuzare prin rechizitoriu, elementele de tipicitate ale celor două infracțiuni se exclud reciproc.

Faptele pentru care s-au formulat acuzații sunt incriminate după cum urmează:

Art. 12 lit. a) din Legea nr. 78/2000:

„Sunt pedepsite cu închisoarea de la 1 la 5 ani următoarele fapte, dacă sunt săvârșite în scopul obținerii pentru sine sau pentru altul de bani, bunuri ori alte foloase necuvenite:

a) efectuarea de operațiuni financiare, ca acte de comerț, incompatibile cu funcția, atribuția sau însărcinarea pe care o îndeplinește o persoană ori încheierea de tranzacții financiare, utilizând informațiile obținute în virtutea funcției, atribuției sau însărcinării sale” (...).

Art. 253¹ C. pen. anterior - Conflictul de interese

„(1) Fapta funcționarului public care, în exercițiul atribuțiilor de serviciu, îndeplinește un act ori participă la luarea unei decizii prin care s-a realizat, direct sau indirect, un folos material pentru sine, soțul său, o rudă ori un afin până la gradul II inclusiv, sau pentru o altă persoană cu care s-a aflat în raporturi comerciale ori de muncă în ultimii 5 ani sau din partea căreia a beneficiat ori beneficiază de servicii sau foloase de orice natură, se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 5 ani și interzicerea dreptului de a ocupa o funcție publică pe durată maximă.”

Instanța constată imposibilitatea reținerii ambelor infracțiuni în cazul în care acuzația vizează o singură conduită, de exemplu cumpărarea unui imobil, astfel cum este formulată acuzația în prezentul dosar. Din examinarea celor două incriminări rezultă că elementul material, actul incriminat, se realizează în cazul conflictului de interese în exercițiul atribuțiilor de serviciu, iar în cazul infracțiunii din Legea nr. 78/2000, actul are loc în afara funcției, însărcinării sau atribuției. În consecință, cumpărarea unui imobil, prin interpuși, de către președintele comisiei de licitație nu poate întruni în același timp elementele de tipicitate ale conflictului de interese incriminat de Codul penal (când ar trebui să fie realizată o cumpărare a imobilului în exercițiul atribuțiilor de serviciu) și ale infracțiunii prevăzute în art. 12 lit. a) din Legea nr. 78/2000 (când ar trebui să fie realizată o cumpărare a imobilului în afara exercițiului atribuțiilor de serviciu).

Chiar dacă în ambele ipoteze există o incompatibilitate cu funcția respectivă, sursa incompatibilității este diferită. În cazul art. 12 lit. a) din Legea nr. 78/2000, situația de incompatibilitate cu funcția deținută apare din cauza unui act încheiat în afara serviciului. Spre deosebire de această ipoteză (a incompatibilității cu funcția din cauza unui act încheiat în afara atribuțiilor de serviciu), în cazul conflictului de interese, situația de incompatibilitate se produce din cauza unui act încheiat în cadrul atribuțiilor de serviciu. În cazul conflictului de interese, incompatibilitatea decurge din modul de exercitare a oricărui atribuții de serviciu ale unui subiect activ calificat ca funcționar public și are ca urmare obținerea unui folos patrimonial. În cazul infracțiunii prevăzute în art. 12 lit. a) din Legea nr. 78/2000, incompatibilitatea decurge din modul de exercitare a unui anumit act exterior funcției, în afara îndatoririlor de serviciu (respectiv o operațiune financiară sau o tranzacție financiară) și urmărește un scop patrimonial care nu trebuie, însă, efectiv realizat pentru ca fapta să fie infracțiune. Atunci când tranzacțiile sau operațiunile financiare sunt realizate în exercițiul atribuțiilor de serviciu, sunt de natura serviciului sau atribuției subiectului activ, dar sunt exercitate în contra scopului funcției, ia naștere o infracțiune de serviciu. Exercitarea unui act de serviciu constând într-o tranzacție financiară sau operațiune comercială în contradicție cu specificul acesteia, urmărindu-se un folos material care, însă, nu s-a realizat, reprezintă tentativa la infracțiunea de deturnare de fonduri (art. 307 C. pen.) și nu infracțiunea prevăzută în art. 12 lit. a) din Legea nr. 78/2000.

În consecință, acuzațiile formulate de Ministerul Public în ceea ce îl privește pe A. se exclud una pe cealaltă, deoarece actul obținerii unui imobil, prin interpuși, de către președintele comisiei de licitație nu poate fi considerat deopotrivă în interiorul și în afara atribuțiilor exercitate. Cele menționate anterior conduc la concluzia imposibilității obiective de pronunțare a unei soluții de condamnare în raport cu ambele infracțiuni ce fac obiectul acuzației. Față de modul de formulare a acuzației, cele două infracțiuni, cea prevăzută în art. 12 lit. a) din Legea nr. 78/2000 și cea

prevăzută în art. 253¹ C. pen. anterior, nu pot să caracterizeze, din punct de vedere juridic, același act de conduită.

Pentru aceleași considerente ce țin de excluderea reciprocă a elementelor de tipicitate față de același act de conduită și deci de imposibilitatea ca una dintre infracțiuni să o absoarbă pe cealaltă, instanța va proceda la examinarea caracterului fondat al fiecărei acuzații și nu va examina posibilitatea unei schimbări de încadrare juridică de natură să conducă la reținerea doar a uneia dintre cele două infracțiuni. În consecință, instanța va examina în cele ce urmează, în raport cu fiecare dintre acuzațiile formulate, dacă există probe prin care să se demonstreze într-o manieră convingătoare că inculpatul A. a cumpărat imobilul scos la licitație prin intermediul lui B. și C.

În ceea ce privește fapta pentru care este acuzat A. și în raport cu care B. și C. au fost acuzați de participație în forma complicității, respectiv infracțiunea prevăzută în art. 12 lit. a) din Legea nr. 78/2000, omisiunea probării existenței acestei fapte se răsfrânge nu numai asupra autorului, dar și în ceea ce îi privește pe complici, a căror contribuție accesorie depinde de existența faptei pe care se presupune că au sprijinit-o. Actele complicelui susțin o faptă comisă de către autor. Lipsa faptei autorului conduce astfel nu numai la achitarea acestuia, dar și la achitarea pentru același temei a respectivilor complici, fără ca instanța să mai analizeze vinovăția acestora sau să administreze alte probe în ceea ce îi privește. Proba privind lipsa faptei autorului este suficientă pentru a conduce la achitarea tuturor celor acuzați de a fi participat la fapta respectivă.

Lipsa faptei diferă ca situație juridică, prin consecințele sale, de lipsa vinovăției autorului. În acest din urmă caz, fapta pe care o sprijină complicele există, iar lipsa vinovăției autorului reprezintă o situație subiectivă care îi profită doar acestuia. Lipsa faptei reprezintă, însă, o situație obiectivă ce se răsfrânge asupra tuturor participanților care nu pot fi trași la răspundere pentru un act care nu a existat, indiferent dacă sunt acuzați că l-au săvârșit ori doar sprijinit.

Elementele care trebuiau probate de către acuzare sunt, în principal, existența unui act de comerț incompatibil cu funcția (cumpărarea unui imobil al instituției la care era director, prin interpuși, în cazul infracțiunii prevăzute în art. 12 lit. a) din Legea nr. 78/2000), respectiv luarea unei decizii prin care a realizat un folos propriu (desemnarea persoanei interpuse drept câștigător al licitației în cadrul căreia a fost cumpărat imobilul, în cazul infracțiunii prevăzute în art. 253¹ C. pen. anterior). Instanța va analiza mai întâi probele în ceea ce privește actul de comerț (dobândirea imobilului), având în vedere consecințele pe care le produce asupra ambelor acuzații.

Ministerul Public a subliniat în motivele de apel că faptele reținute în sarcina inculpatului vizează prima modalitate de săvârșire a infracțiunii prevăzute în art. 12 lit. a) din Legea nr. 78/2000, respectiv efectuarea de operațiuni financiare ca acte de comerț, acesta fiind elementul material al laturii obiective a infracțiunii.

Plata prețului imobilului din banii lui A. (conform modului de formulare a acuzației, plata din banii proprii era singura variantă de plată a prețului cercetată în cursul urmăririi penale), element determinant al cumpărării imobilului de către acesta, nu a putut fi probată. Deși demonstrația existenței unor note din agendă și a demersurilor pentru găsirea unui chiriaș (convorbirea telefonică purtată între inculpați Ia 13 ianuarie 2009) sunt importante în economia cauzei, aceste împrejurări nu sunt însă suficiente prin ele însele, fără alte împrejurări de fapt, pentru stabilirea autorului infracțiunii prevăzute în art. 12 lit. a) din Legea nr. 78/2000 sau a infracțiunii de conflict de interese, în condițiile în care ar putea fi susținute și alte variante, la fel de plauzibile, privind singurul demers al inculpatului pentru închirierea imobilului (declarațiile luate în cauză au arătat că B. i-a solicitat, în raport cu relațiile de prietenie de lungă durată, să îl ajute să găsească un chiriaș pentru imobilul cumpărat la licitație) și în raport cu natura acestui demers (solicitarea adresată unei firme specializată în tranzacții imobiliare).

Consemnările din agenda personală a inculpatului A. au fost explicate de către apărare într-o manieră care se coroborează cu alte mijloace de probă și care oferă o variantă credibilă faptelor, fără relevanță penală, opusă celei prezentate de acuzare (aflat într-o stare de sănătate gravă, acuzatul a explicat fiului său datoriile, acumulate în realitate în relația extraconjugală, prin cumpărarea unui bun care să arate că era preocupat de viitorul familiei). Acuzarea nu a dovedit,

însă, că inculpatul a și folosit banii pe care îi avea pentru cumpărarea imobilului și nu a răspuns argumentelor apărării care a arătat că banii pentru imobilul cumpărat la licitație au fost plătiți de firma câștigătoare, din venituri provenite din rulajul propriu. Acuzarea nu a argumentat nici că există un mijloc de probă prin care să se dovedească faptul că A. ar fi dat firmei câștigătoare vreo sumă care să justifice ideea că ar fi plătit prețul imobilului (nu au fost formulate în prezenta cauză acuzații privind primirea imobilului cu titlu gratuit de către A. de la familia B.). Apărarea a dovedit, însă, modul în care au fost cheltuiți banii din creditul luat de către A. și pe care acuzarea a considerat că i-ar fi folosit în scopul cumpărării imobilului scos la licitație. Cu excepția consemnării din agendă, contestată asupra conținutului de către apărare în varianta descrisă mai sus, nicio altă probă nu susține faptul că A. ar fi plătit prețul imobilului respectiv, astfel cum afirmă acuzarea. În lipsa altor probe care să susțină faptele consemnate în agendă, nu există un probatoriu suficient pentru a se pronunța o soluție de condamnare.

În acest context, Înalta Curte de Casație și Justiție constată că nu există probe care să conducă la stabilirea unei situații de fapt clare, cu un grad de probabilitate de tipul celui necesar pentru răsturnarea prezumției de nevinovăție, și anume dincolo de orice îndoială rezonabilă, și la concluzia vinovăției inculpatului A., astfel încât principiul prezumției de nevinovăție nu a fost răsturnat, iar dubiul creat profită acestuia.

Față de modul de formulare a acuzației pentru infracțiunea prevăzută în art. 12 lit. a) din Legea nr. 78/2000, legată de cumpărarea fostului sediu al Băncii D. de către inculpat, instanța constată că soluția de achitare, pentru A. ca autor și pentru B., respectiv C. în calitate de complici, în considerarea lipsei faptei constând în desfășurarea unui act de comerț incompatibil cu funcția de către A., este corectă.

În ceea ce privește infracțiunea de conflict de interese, în rechizitoriu se menționează următoarele:

Inculpatul A., în calitate de director al Băncii D. - Sucursala E. și președinte al comisiei de licitație constituită pentru vânzarea imobilului care a reprezentat sediul vechi al Băncii D. din municipiul R., în baza unei înțelegeri prealabile realizate cu inculpații B. și C., a dobândit în mod necuvenit, în interes propriu, prin societatea interpusă - societatea I., bunul imobil anterior menționat. S-a reținut că inculpatul A. era în stare de incompatibilitate prevăzută de normele metodologice în vigoare la acea dată. De asemenea, s-a arătat că același inculpat a participat la licitația din 28 noiembrie 2007 în calitate de președinte al comisiei de licitație, utilizând în scopul mai sus arătat informații obținute în virtutea funcției de director al Băncii D. - Sucursala E., precum și cele conferite de calitatea de președinte al comisiei de licitație.

S-a reținut și împrejurarea că același inculpat, participând la licitația din 28 noiembrie 2007, a acționat cu intenția directă de a realiza un folos material injust pentru sine, constând în obținerea necuvenită a imobilului menționat și a luat decizii în acest sens, deși era într-o vădită stare de incompatibilitate, fapt ce reprezintă un conflict de interese.

Având în vedere, însă, că participarea inculpatului în comisie nu a fost negată, existând astfel un suport factual parțial al acuzării, considerentul soluției de achitare pronunțate de instanța de fond (fapta nu există) nu este fondat în ceea ce privește infracțiunea de conflict de interese prevăzută în art. 253¹ C. pen. anterior. Elementul care trebuia probat de către acuzare, alături de participarea în comisia de licitație, era obținerea unui folos patrimonial, direct sau indirect, prin intermediul participării în comisia de licitație. Dată fiind lipsa probelor concludente din care să rezulte că inculpatul, și nu societatea I., este adevăratul cumpărător al imobilului, instanța va pronunța soluția de achitare în considerarea temeiului prevăzut în art. 16 alin. (1) lit. c) C. proc. pen. Vânzarea unui bun la licitație presupune obținerea unui folos patrimonial, însă nu există probe concludente în dosarul de față în sensul că folosul patrimonial respectiv ar fi fost obținut de către inculpat. Față de această acuzație, instanța constată că, deși A. a participat în comisia de licitație, argumentele ce preced au condus la concluzia că inculpatul nu a cumpărat imobilul, astfel că temeiul achitării urmează a fi art. 16 alin. (1) lit. c) C. proc. pen., respectiv nu există probe că persoana acuzată a săvârșit infracțiunea.

În consecință, Înalta Curte de Casație și Justiție a admis apelul declarat de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție - Direcția Națională Anticorupție - Serviciul Teritorial Pitești împotriva sentinței nr. 101/F din 28 mai 2014 a Curții de Apel Pitești, Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie.

A desființat, în parte, sentința apelată și rejudecând:

În baza art. 396 alin. (5) raportat la art. 16 alin. (1) lit. c) C. proc. pen., a achitat pe inculpatul A. pentru infracțiunea prevăzută în art. 253¹ alin. (1) C. pen. anterior.

A menținut celelalte dispoziții ale sentinței penale atacate.

DREPT PROCESUAL PENAL**Partea generală****Acțiunea penală și acțiunea civilă în procesul penal****1. Acțiune civilă. Parte responsabilă civilmente. Răspunderea comitenților pentru prepuși****C. proc. pen., art. 19****C. civ., art. 1373**

1. În cazul prejudiciilor produse prin infracțiunea de neîndeplinire a îndatoririlor de serviciu sau îndeplinirea lor defectuoasă din culpă, săvârșită de angajații unei companii feroviare, compania feroviară are calitatea de parte responsabilă civilmente și răspunde în condițiile dispozițiilor art. 1373 C. civ. referitoare la răspunderea comitenților pentru prepuși, dacă: a) fapta comisă de inculpați are legătură cu atribuțiile încredințate de compania feroviară, fiind consecința omisiunii respectării acestor atribuții; b) compania feroviară - comitentul, în virtutea contractelor de muncă încheiate cu inculpații, exercita controlul asupra modului în care inculpații și-au îndeplinit funcția, având posibilitatea de a înceta contractele de muncă ale acestora; c) nu este îndeplinită condiția negativă prevăzută în art. 1373 alin. (3) C. civ., în sensul că victimele accidentului feroviar nu puteau să cunoască faptul că prepușii au acționat fără legătură cu scopul funcțiilor încredințate - contrar acestor funcții.

2. Instanța nu poate dispune obligarea asigurătorului unei companii feroviare la plata de despăgubiri pentru prejudiciul cauzat companiei feroviare asigurate prin săvârșirea unei infracțiuni de către angajatul unei alte companii feroviare - parte responsabilă civilmente, care nu are calitatea de parte în contractul de asigurare -, întrucât contractul de asigurare încheiat în beneficiul asiguratului nu poate profita unei terțe părți responsabile civilmente, care nu are niciun raport juridic cu asigurătorul și răspunde civil pentru prejudiciul cauzat prin infracțiunea comisă de angajatul său.

I.C.C.J., Secția penală, decizia nr. 77/A din 5 martie 2015

Prin sentința nr. 101 din 16 mai 2014, Curtea de Apel Ploiești, Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie, i-a obligat pe inculpații: A., B. și C., în solidar, acesta din urmă și în solidar cu partea responsabilă civilmente Compania Națională de Căi Ferate D. - Sucursala E. și alături de asigurătorul societatea F. să plătească părții civile Societatea Națională de Transport Feroviar de Marfă G. - Centrul Zonal Marfă H., suma de 878.288,85 lei, cu titlu de despăgubiri materiale.

Au fost obligați inculpații A. și B., în solidar, precum și în solidar cu partea responsabilă civilmente Societatea Națională de Transport Feroviar de Marfă G. - Centrul Zonal Marfă H., toți aceștia în solidar cu inculpatul C. - acesta din urmă și în solidar cu partea responsabilă civilmente Compania Națională de Căi Ferate D. - Sucursala E., la plata de despăgubiri civile (materiale și morale), astfel:

a). - către părțile vătămate constituite părți civile în procesul penal I. - 200.000 euro daune morale și 30.000 lei daune materiale și J. - 200.000 euro daune morale și 19.000 lei daune materiale;

b). - către ceilalți moștenitori ai defunctei K.: L. - soț supraviețuitor - 100.000 euro daune morale și 40.000 lei daune materiale, iar către M. - fiică - 50.000 euro daune morale și 380 lei daune materiale;

c). - către ceilalți moștenitori ai defunctei N.: O. și P. - părinți, câte 100.000 euro daune

morale și câte 5.000 lei daune materiale;

- R. și S. - surori, câte 50.000 euro daune morale, iar pentru aceasta din urmă și 800 lei daune materiale;

d). - către părțile civile Spitalul Clinic de Urgență Ș., suma de 5.545,53 lei (parte vătămată K.) și către Spitalul Județean de Urgență T., suma de 5.157,05 lei (părți vătămate K. și J.), despăgubiri civile cu dobânda legală de la data rămânerii definitive a hotărârii și până la achitarea integrală a debitelor.

Au fost respinse, ca neîntemeiate, pretențiile bănești formulate de părțile civile față de asigurătorii societatea F. și societatea Ț.

Instanța de fond a reținut următoarele:

Prin sentința penală nr. 91 din 28 mai 2013, pronunțată de Curtea de Apel Ploiești, au fost condamnați inculpații:

- 1). - A., la pedeapsa de 3 ani închisoare;
- 2). - B., la pedeapsa de 3 ani închisoare și
- 3). - C., la pedeapsa de 2 ani închisoare;

- toți pentru săvârșirea infracțiunii de neîndeplinire a îndatoririlor de serviciu sau îndeplinirea lor defectuoasă din culpă, care a avut drept consecință producerea unei catastrofe pe calea ferată, prevăzută în art. 273 alin. (2) C. pen. anterior raportat la art. 277 alin. (2) C. pen. anterior, cu aplicarea art. 320¹ C. proc. pen. anterior, cu reținerea dispozițiilor art. 74 alin. (1) lit. a) și c) și art. 76 alin. (1) lit. c) C. pen. anterior.

În baza art. 71 C. pen. anterior, le-au fost aplicate inculpaților pedepsele accesorii prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a și b) C. pen. anterior.

Conform art. 320¹ alin. (5) C. proc. pen. anterior, s-a dispus disjungerea acțiunii civile în vederea administrării de probe în fața instanței.

Pentru a hotărâ astfel, s-a reținut că inculpatul A., angajat în cadrul Societății Naționale de Transport Feroviar de Marfă G. - Centrul Zonal Marfă H., în calitate de șef manevră al convoiului CM2, la data de 5 iulie 2012, a încălcat dispozițiile art. 69 alin. (1) lit. b) din Regulamentul pentru circulația trenurilor și manevra vehiculelor feroviare, în sensul că nu a asigurat cu saboți de mână așezați la roțile osiilor și strângerea a minim 5 frâne de mână, aflate în convoi, nu a efectuat astfel asigurarea prin fixarea pe loc a convoiului contra fugirii, în condițiile unei linii având o pantă de 11,01 % în sensul de mers și, ca atare, a avut drept urmare crearea unei stări de pericol pentru siguranța circulației mijloacelor de transport ale căilor ferate, prin punerea în mișcare necontrolată a convoiului.

Ajungând la pasajul la nivel cu calea ferată, ce intersectează DN 72, Ploiești - Târgoviște, pe raza localității U., cu bariera aflată în poziția „deschis”, convoiul a intrat în coliziune cu autoturismul proprietatea numitului L. și condus regulamentar de numita J. În urma coliziunii a rezultat decesul numitelor N. și K., precum și vătămarea corporală din culpă a numiților I. care a suferit leziuni pentru a căror vindecare au fost necesare 55 de zile îngrijiri medicale și J. care a suferit leziuni pentru a căror vindecare au fost necesare 25 de zile îngrijiri medicale - persoane care se aflau în autoturism, precum și deraierea, răsturnarea și prăbușirea locomotivei și a trei vagoane.

Acest eveniment a cauzat și degradarea liniilor și a instalației de cale ferată, valoarea prejudiciului fiind de 134.895,58 lei.

Inculpatul B., la aceeași dată de 5 iulie 2012, angajat al aceleiași Societăți Naționale de Transport Feroviar de Marfă G., în calitate de manevrant vagoane al convoiului CM2, a încălcat art. 69 alin. (1) lit. b) din Regulamentul pentru circulația trenurilor și manevra vehiculelor feroviare, în sensul că nu a asigurat strângerea corespunzătoare a frânei de mână a două vagoane aflate în convoi, așa cum rezultă din procesul-verbal de constatare încheiat cu ocazia verificării în comisie a vagoanelor care au fost în compunerea convoiului. Neefectuând astfel asigurarea, prin fixarea pe loc a convoiului contra fugirii, în condițiile unei linii având o pantă de 11,01 % în sensul de mers, s-a creat o stare de pericol pentru siguranța circulației mijloacelor de transport ale căilor ferate, prin punerea în mișcare, necomandată, a convoiului. Ajungând la pasajul de nivel cu calea ferată, ce

intersecta DN 72, cu bariera aflată în poziția „deschis”, convoiul a intrat în coliziune cu autoturismul proprietatea numitului L., condus regulamentar de numita J., producând consecințele enumerate anterior.

În ceea ce-l privește pe inculpatul C., angajat al Companiei Naționale de Căi Ferate D. - Sucursala E., la data respectivă având calitatea de acar Ia Postul nr. 1, acesta a încălcat art. 35 alin. (6) - Secțiunea 10 din Regulamentul pentru circulația trenurilor și manevra vehiculelor feroviare, în sensul că nu a asigurat sabotul fix de deraiere S1 în poziția așezat pe șină, astfel încât convoiul de manevră scăpat din linia de colectare (km. 4 spre Stația C.) să întâlnească în parcurs sabotul fix de deraiere S1 în poziție regulamentară, poziție de natură să producă deraierea controlată a convoiului CM2, scăpat și să nu permită intrarea acestuia în pasajul de cale ferată ce intersectează DN 72. Ca atare, neîndeplinirea de către inculpat a îndatoririlor de serviciu sau îndeplinirea lor defectuoasă din culpă a avut drept consecință producerea unei catastrofe de cale ferată, cu urmările grave descrise mai înainte.

În vederea stabilirii cadrului procesual legal, instanța a dispus introducerea în cauză în calitate de părți responsabile civilmente a Companiei Naționale de Căi Ferate D. - Sucursala E. pentru inculpatul C.; a Societății Naționale de Transport Feroviar de Marfă G. pentru inculpații A. și B., precum și a asigurătorilor societatea F. și societatea Ț.

În aplicarea art. 19 C. proc. pen. și, respectiv, art. 1357, art. 1359 și art. 1373 C. civ., instanța penală investită cu judecarea acțiunii civile alături de cea penală, în cazul acestei infracțiuni cu efecte complexe ce face obiectul cauzei, în vederea constituirii persoanelor vătămate ca părți civile, atât cu privire la pretențiile formulate în legătură cu decesul celor două victime sau cu vătămarile corporale suferite de două persoane aflate în autoturismul surprins pe calea ferată de convoiul de tren, scăpat de sub control, cât și cu privire la pretențiile referitoare la bunurile distruse ori deteriorate ca urmare a aceleiași fapte, a procedat la identificarea acelor persoane care au vocație la despăgubiri materiale și morale.

În vederea stabilirii și acordării de daune materiale, instanța a constatat că angajarea răspunderii civile delictuale și-a găsit reglementarea legală în textele de lege mai sus citate, unde au fost întrunite cumulativ următoarele condiții: existența unui prejudiciu care constă în efectul negativ suferit de o anumită persoană ca urmare a faptei licite săvârșite de altă persoană, prejudiciu care poate fi atât material, cât și moral; existența unei fapte ilicite; existența unui raport de cauzalitate între fapta ilicită și prejudiciu, existența vinovăției celui care a cauzat prejudiciul, constând în intenția, neglijența sau imprudența cu care a acționat.

Raportând aceste condiții la situația existentă în cauză, curtea de apel a constatat că acestea sunt îndeplinite cumulativ.

Împotriva acestei sentințe au declarat apel, între alții, partea civilă Societatea Națională de Transport Feroviar de Marfă G., partea responsabilă civilmente Compania Națională de Căi Ferate D. - Sucursala E. și asigurătorul societatea F.

Analizând apelurile declarate în cauză de către partea civilă Societatea Națională de Transport Feroviar de Marfă G., partea responsabilă civilmente Compania Națională de Căi Ferate D. - Sucursala E. și asigurătorul societatea F. împotriva sentinței nr. 101 din 16 mai 2014 a Curții de Apel Ploiești, Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie, instanța reține următoarele:

Lipsa calității procesuale pasive:

Atât Societatea Națională de Transport Feroviar de Marfă G., cât și Compania Națională de Căi Ferate D. - Sucursala E. au invocat lipsa calității procesuale pasive, decurgând din faptul că nu există un raport comitent-prepus între A., B. și Societatea Națională de Transport Feroviar de Marfă G. și nici între Compania Națională de Căi Ferate D. - Sucursala E. și inculpatul C.

Ambele critici sunt nefondate.

Raportul de prepușenie decurge în cauză din calitatea de angajat a inculpaților la cele două societăți comerciale.

Răspunderea civilă delictuală este antrenată pentru cele două societăți conform art. 1373 C. civ. în vigoare la data faptelor (o parte este responsabilă de prejudiciul cauzat prin fapta persoanelor

pentru care este obligată să răspundă, iar comitenții răspund de prejudiciul cauzat de prepușii lor în funcțiile ce li s-au încredințat). Identificarea raporturilor juridice dintre inculpații și cele două societăți arată că sunt îndeplinite condițiile răspunderii comitentului pentru fapta prepusului: există un raport de subordonare care își are temeiul în împrejurarea că pe baza acordului dintre ele o persoană juridică (Societatea Națională de Transport Feroviar de Marfă G. și Compania Națională de Căi Ferate D. - Sucursala E.) a încredințat unei persoane fizice (inculpații A., B. și C.) o însărcinare. Față de raportul de prepușenie existent între inculpații angajați ai celor două societăți și Societatea Națională de Transport Feroviar de Marfă G., respectiv Compania Națională de Căi Ferate D. - Sucursala E., urmează ca aceste din urmă instituții să fie obligate, în solidar, fiecare în raport cu angajații proprii, deținători ai unei asemenea calități, la acoperirea prejudiciului cauzat părților civile.

Societatea Națională de Transport Feroviar de Marfă G. și Compania Națională de Căi Ferate D. - Sucursala E. sunt părți responsabile civilmente prin aceea că faptele au fost comise în timpul serviciului și în legătură directă cu atribuțiunile de serviciu.

Obligarea comitentului la plata despăgubirilor în solidar cu inculpații este angajată în primul rând pentru daunele cauzate de prepus, când acesta își realizează atribuțiile derivând din funcția încredințată, conform indicațiilor date de comitent, în limitele funcției și în interesul comitentului. De asemenea, răspunderea comitentului intervine în cazul în care, acționând în cadrul funcției încredințate, în interesul comitentului ori într-un mod de natură a crea convingerea că acționează în interesul acestuia, săvârșește o faptă cauzatoare de prejudicii prin realizarea necorespunzătoare a indicațiilor primite ori prin depășirea lor abuzivă. De exemplu, angajații Societății Naționale de Transport Feroviar de Marfă G. și Companiei Naționale de Căi Ferate D. - Sucursala E. răspundeau de modul în care era gestionată circulația CM2 în speța de față atât în ceea ce privește vagoanele și locomotiva, cât și în ceea ce privește șinele de cale ferată. În raport cu părțile civile, inculpații au creat aparența acțiunilor conform funcției încredințate.

Răspunderea comitentului nu și-ar găsi temei legal și deci nu ar putea fi angajată doar în cazurile în care a luat măsurile necesare pentru a preîntâmpina fapta păgubitoare a prepusului și în cazurile în care activitatea prepusului a ieșit din sfera în care comitentul are obligația de a-și exercita supravegherea. Niciuna dintre aceste condiții nu este îndeplinită în cauză, având în vedere raportul întocmit prin care sunt scoase în evidență multiple nereguli în exercitarea funcțiilor încredințate, astfel cum vor fi detaliate în cele ce urmează.

Cererea de scoatere din cauza a Societății Naționale de Transport Feroviar de Marfă G., în calitate de parte responsabilă civilmente, este neîntemeiată și în mod corect instanța de fond a reținut calitatea acestei părți. Apelanta este angajator pentru inculpații A. și B., în baza contractelor individuale de muncă încheiate cu aceștia, astfel încât, în mod evident, exista un raport de prepușenie, în baza căruia societatea trebuie să aibă calitatea de parte responsabilă civilmente în proces. Faptul ca apelanta avea autoritatea de a îndruma și controla activitatea desfășurată de prepuși, astfel cum chiar aceasta precizează, nu exclude, ci dimpotrivă acordă calitatea de parte responsabilă civilmente, în contextul faptelor comise de angajații săi, urmând să răspundă în solidar cu aceștia.

În ceea ce privește excepția lipsei calității procesuale pasive a apelantei Compania Națională de Căi Ferate D. - Sucursala E., funcția de angajator pentru inculpatul C., în baza contractului individual de muncă încheiat, subliniază existența unui raport de prepușenie, în baza căruia societatea trebuie să aibă calitatea de parte responsabilă civilmente în proces. Faptul că apelanta avea autoritatea de a îndruma și controla activitatea desfășurată de prepuși, astfel cum chiar aceasta precizează, nu exclude, ci dimpotrivă acordă calitatea de parte responsabilă civilmente, în contextul faptelor comise de angajatul său.

Raportul există chiar dacă au fost realizate în cauză instructajele de protecția muncii și chiar dacă fapta ilicită cauzatoare de prejudicii este consecința unei greșeli în exercitarea funcției.

Ambele părți responsabile civilmente au invocat faptul că, deși aveau autoritatea de a îndruma și controla activitatea desfășurată de către prepuși, inculpații nu au acționat în cadrul

normal al funcțiilor, iar exercitarea atribuțiilor specifice s-a făcut fără consimțământul comitenților și au fost contrare unor normale desfășurări ale funcțiilor încredințate.

Argumentele părților sunt nefondate, având în vedere textul din Codul civil care prevede că:
Art. 1373 C. civ. - Răspunderea comitenților pentru prepuși

(1) Comitentul este obligat să repare prejudiciul cauzat de prepușii săi ori de câte ori fapta săvârșită de aceștia are legătură cu atribuțiile sau cu scopul funcțiilor încredințate.

(2) Este comitent cel care, în virtutea unui contract sau în temeiul legii, exercită direcția, supravegherea și controlul asupra celui care îndeplinește anumite funcții sau însărcinări în interesul său ori al altuia.

(3) Comitentul nu răspunde dacă dovedește că victima cunoștea sau, după împrejurări, putea să cunoască, la data săvârșirii faptei prejudiciabile, că prepusul a acționat fără nicio legătură cu atribuțiile sau cu scopul funcțiilor încredințate.

Din cele ce preced rezultă că în cauză sunt îndeplinite condițiile prevăzute de lege de natură să atragă răspunderea comitenților pentru fapta prepușilor: a) faptele comise de inculpați au avut legătură cu atribuțiile încredințate, fiind consecința omisiunii respectării acestor atribuții; b) comitenții, în virtutea contractelor de muncă încheiate, exercitau un control asupra modului în care funcțiile s-au desfășurat, având posibilitatea să înceteze contractul de muncă al angajaților respectivi; c) nu este îndeplinită condiția negativă descrisă în art. 1373 alin. (3) C. civ., respectiv victimele accidentului nu aveau posibilitatea să cunoască faptul că prepusul a acționat fără legătură cu scopul funcțiilor încredințate, și anume împotriva acestor funcții.

Astfel, în raportul de investigare a accidentului produs la 5 iulie 2012, se precizează cauza directă a producerii accidentului, constând în omisiunea asigurării procentului de masă frânată necesar menținerii pe loc a convoiului de manevră CM2 aflat pe linia colectoare V., antestația X.

Raportul constată că accidentul a fost cauzat de o înlănțuire de erori umane favorizate de schimbările organizaționale, care nu au fost însoțite de un cadru de reglementare adecvat care să definească în mod clar desfășurarea activității în aceste condiții. Schimbările organizaționale se referă la micșorarea volumului de activitate, ceea ce a condus în mod automat la reducerea necesarului de personal și a intervalului orar în care se desfășoară activitatea acestuia, precum și la neclarități în ceea ce privește necesitatea deținerii unor autorizații pentru a putea utiliza anumite tipuri de instalații și desfășura anumite operații.

Punctul de pornire al lanțului causal l-a constituit faptul că în condițiile defectării locomotivei partida de manevră nu a asigurat procentul de masă frânată necesar pentru menținerea pe loc a convoiului de manevră CM2 care staționa.

Raportul apreciază că aceasta este o eroare umană, deoarece lăsarea pe linia corectoare a convoiului de manevră a reprezentat un element de noutate în activitatea personalului implicat în gestionarea activității de manevră, fapt care a determinat luarea unor decizii eronate, neexistând un model mental exersat anterior al deciziilor și al succesiunilor de operații într-o astfel de situație.

Raportul identifică, de asemenea, faptul că au existat încălcări ale regulamentului, constând în aceea că nu s-a asigurat strângerea a minim 5 frâne de mână necesare menținerii pe loc a convoiului pentru panta caracteristică a liniei și tonajul acestuia; s-a produs slăbirea frânei automate la aproximativ două ore după oprirea convoiului în zona pasajului; mecanicul ajutor de locomotivă nu a acționat aparatul care ar fi alimentat cu energie electrică stația de emisie-recepție a locomotivei pentru a aviza IDM în legătură cu scăparea convoiului, fapt care ar fi condus la închiderea barierei de la trecerea la nivel a drumului național DN 72 cu linia colectoare; plecarea de pe convoiul de manevră CM2 a partidei de manevră, în condițiile în care nu a fost asigurat un alt personal, având în vedere faptul că manevra convoiului nu era finalizată și acesta nu era garat; părăsirea locomotivei convoiului de către mecanicul de locomotivă, fără respectarea prevederilor pentru activitatea personalului, respectiv poziția sabotului fix de deraiere S1 care la trecerea convoiului CM2 scăpat de pe linia colectoare se afla răsturnat de pe șină, contrar prevederilor legale; înlocuirea mecanicului de locomotivă cu mecanic ajutor care avea atribuții de supraveghere, deși locomotiva nu era remizată pe o linie special destinată într-o unitate de tracțiune sau stație.

Din cele ce preced rezultă faptul că accidentul din cauză s-a produs ca o consecință a unei înlănțuiri de încălcări ale ordinelor și regulamentelor, decurgând din modul defectuos în care a fost organizată activitatea celor care se ocupau de circulația pe calea ferată de către Compania Națională de Căi Ferate D. - Sucursala E. și Societatea Națională de Transport Feroviar de Marfă G.

Față de cele ce preced, instanța constată că raportul de prepușenie a fost corect stabilit în speță, atât Compania Națională de Căi Ferate D. - Sucursala E., cât și Societatea Națională de Transport Feroviar de Marfă G. având calitatea de părți responsabile civilmente.

Lipsa unor clauze în polițele de asigurare care să conducă la obligarea societăților de asigurare la plata daunelor:

Instanța de fond a dispus obligarea societății F. să plătească Societății Naționale de Transport Feroviar de Marfă G. suma de 878.288,85 lei alături de Compania Națională de Căi Ferate D. - Sucursala E.

Obligarea asigurătorului la plata alături de partea responsabilă civilmente Compania Națională de Căi Ferate D. - Sucursala E. a despăgubirilor este nefondată, având în vedere că asigurătorul nu avea un contract încheiat cu Compania Națională de Căi Ferate D. - Sucursala E.

La dosarul cauzei există polița de asigurare pentru materialul rulant seria F, respectiv Anexa, având ca bunuri asigurate 196 de locomotive din patrimoniul Societății Naționale de Transport Feroviar de Marfă G.

Contractul de asigurare este încheiat între Societatea Națională de Transport Feroviar de Marfă G. și societatea F., fiind de natură să acopere riscurile create de sau pentru Societatea Națională de Transport Feroviar de Marfă G. Nu există niciun motiv pentru care un contract încheiat în beneficiul Societății Naționale de Transport Feroviar de Marfă G. să profite unei părți responsabile civilmente care nu are niciun raport juridic cu firma de asigurare. Instanța, care obligă la despăgubiri partea responsabilă civilmente, nu poate crea un raport juridic în cadrul procesului penal vizând actul delictual al angajatului Companiei Naționale de Căi Ferate D. - Sucursala E., între aceasta din urmă și asigurătorul părții civile Societatea Națională de Transport Feroviar de Marfă G.

În soluționarea unei cauze penale, instanța de judecată dă o soluție în limitele determinate de raportul juridic penal de conflict. În consecință, contractul de asigurare încheiat între Societatea Națională de Transport Feroviar de Marfă G. și societatea F. nu putea profita unei terțe persoane responsabile de cauzarea unui prejudiciu. Polița de asigurare produce efecte doar față de părțile contractante, neputând fi încheiată în beneficiul unui terț al cărui angajat a săvârșit fapta prevăzută de legea penală, așa cum este Compania Națională de Căi Ferate D. - Sucursala E. Instanța nu ar putea să intervină într-un contract de asigurare încheiat între două părți și să dispună ca acest contract să profite unei a treia părți, fără legătură cu contractul respectiv, dar care răspunde din punct de vedere civil pentru prejudiciul produs ca urmare a faptei penale a angajatului propriu.

În consecință, va înlătura obligarea asigurătorului societatea F. la plata către partea civilă a sumei de 878.288,85 lei cu titlu de despăgubiri materiale.

Față de considerentele ce preced, Înalta Curte de Casație și Justiție a admis apelul declarat de asigurătorul societatea F. împotriva sentinței nr. 101 din 16 mai 2014 a Curții de Apel Ploiești, Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie.

A desființat, în parte, sentința menționată și a înlăturat obligarea asigurătorului societatea F. la plata către partea civilă Societatea Națională de Transport Feroviar de Marfă G. a sumei de 878.288,85 lei cu titlu de despăgubiri materiale.

A menținut celelalte dispoziții ale sentinței atacate.

A respins, ca nefondate, apelurile declarate de partea civilă Societatea Națională de Transport Feroviar de Marfă G. și partea responsabilă civilmente Compania Națională de Căi Ferate D. - Sucursala E. împotriva aceleiași sentințe.

Partea specială**I. Judecata - Căile extraordinare de atac****A. Contestația în anulare****2. Contestație în anulare. Cazul prevăzut în art. 426 lit. b) C. proc. pen. Împăcare**

C. pen., art. 231
C. proc. pen., art. 426 lit. b)

Dacă inculpatul, care nu se află în niciuna dintre ipotezele prevăzute în art. 231 alin. (1) C. pen., a fost condamnat pentru săvârșirea infracțiunii de instigare la furt calificat prevăzută în art. 47 raportat la art. 228 - art. 229 alin. (1) C. pen., deși existau probe cu privire la împăcare - cauză de încetare a procesului penal - este incident cazul de contestație în anulare prevăzut în art. 426 lit. b) C. proc. pen., întrucât, în conformitate cu dispozițiile art. 231 alin. (2) C. pen., în cazul faptelor prevăzute la art. 228 (furt), art. 229 alin. (1), alin. (2) lit. b) și c) (furt calificat) și art. 230 (furt în scop de folosință), împăcarea înlătură răspunderea penală.

I.C.C.J., Secția penală, decizia nr. 828 din 12 iunie 2015

Prin decizia nr. 2192 din 27 iunie 2014 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția penală, cu privire la inculpatul A., s-a admis recursul declarat de acesta împotriva deciziei nr. 345/A din 7 decembrie 2012 a Curții de Apel București, Secția I penală.

S-a casat, în parte, decizia atacată și, în parte, sentința nr. 302 din 26 aprilie 2012 a Tribunalului București, Secția a II-a penală, numai în ceea ce privește aplicarea dispozițiilor art. 5 C. pen., încadrarea juridică a faptelor, cuantumul pedepselor aplicate și modalitatea de executare a acestora.

În ceea ce-l privește pe inculpatul A., s-a descontopit pedeapsa rezultantă de 7 ani închisoare și 3 ani pedeapsa complementară prevăzută în art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a și lit. b) C. pen. anterior aplicată inculpatului în pedepsele componente, care au fost repuse în individualitatea lor.

În baza art. 386 C. proc. pen., s-a dispus schimbarea încadrării juridice a faptei reținute în sarcina inculpatului A. din infracțiunea prevăzută în art. 26 raportat la art. 20 și art. 215 alin. (1), (2), (3) și (5) C. pen. anterior, în infracțiunea de complicitate la tentativă la înșelăciune prevăzută în art. 48 raportat la art. 32 alin. (1) și art. 244 alin. (1) și (2) C. pen.

În baza art. 396 alin. (6) C. proc. pen. raportat la art. 16 alin. (1) lit. g) C. proc. pen., s-a dispus încetarea procesului penal pornit împotriva inculpatului A. pentru infracțiunea de complicitate la tentativă la înșelăciune prevăzută în art. 48 raportat la art. 32 alin. (1) și art. 244 alin. (1) și (2) C. pen., ca urmare a împăcării.

În baza art. 386 C. proc. pen., s-a dispus schimbarea încadrării juridice a faptei din infracțiunea prevăzută în art. 25 raportat la art. 208 - art. 209 alin. (1) lit. a), e), g) și i) C. pen. anterior, în infracțiunea de instigare la furt calificat prevăzută în art. 47 raportat la art. 228 alin. (1) C. pen., art. 229 alin. (1) lit. b) și d) C. pen., cu aplicarea art. 5 C. pen. și s-a redus pedeapsa de la 4 ani închisoare la 1 an închisoare și 1 an pedeapsa complementară prevăzută în art. 66 alin. (1) lit. a) și b) C. pen.

În baza art. 65 C. pen., s-a aplicat inculpatului pedeapsa accesorie prevăzută în art. 66 alin. (1) lit. a) și b) C. pen.

În baza art. 91 C. pen., s-a dispus suspendarea sub supraveghere pe durata unui termen de încercare de 3 ani, stabilit în condițiile prevăzute în art. 92 C. pen.

În baza art. 93 C. pen., pe durata termenului de supraveghere, inculpatului i s-a pus în vedere să respecte următoarele măsuri de supraveghere: să se prezinte la serviciul de probațiune, la datele fixate de acesta; să primească vizitele consilierului de probațiune desemnat cu supravegherea sa; să anunțe, în prealabil, schimbarea locuinței și orice deplasare care depășește 5 zile; să comunice schimbarea locului de muncă; să comunice informații și documente de natură a permite controlul mijloacelor sale de existență; să urmeze un curs de pregătire școlară ori de calificare profesională; să frecventeze unul sau mai multe programe de reintegrare socială derulate de către serviciul de probațiune sau organizate în colaborare cu instituții din comunitate; să nu părăsească teritoriul României, fără acordul instanței.

Totodată, i-au fost puse în vedere inculpatului prevederile art. 96 C. pen.

Pentru a dispune astfel, instanța de recurs a reținut următoarele:

Prin sentința nr. 302 din 26 aprilie 2012, pronunțată de Tribunalul București, Secția a II-a penală, între altele, în baza art. 26 C. pen. anterior raportat la art. 20 C. pen. anterior raportat la art. 215 alin. (1), (2), (3) și (5) C. pen. anterior, a fost condamnat inculpatul A. la pedeapsa de 7 ani închisoare pentru săvârșirea infracțiunii de complicitate la tentativă la infracțiunea de înșelăciune cu consecințe deosebit de grave.

S-a făcut aplicarea art. 71 și art. 64 C. pen. anterior.

În baza art. 65 alin. (2) C. pen. anterior, s-a aplicat inculpatului pedeapsa complementară a interzicerii drepturilor prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a și lit. b) C. pen. anterior pe o durată de 3 ani, după executarea pedepsei principale.

În baza art. 25 C. pen. anterior raportat la art. 208 - art. 209 alin. (1) lit. a), e), g) și i) C. pen. anterior, a fost condamnat inculpatul A. la pedeapsa de 4 ani închisoare pentru săvârșirea infracțiunii de instigare la infracțiunea de furt calificat.

S-a făcut aplicarea art. 71 și art. 64 C. pen. anterior.

În baza art. 33 lit. a) C. pen. anterior și art. 34 alin. (1) lit. b) C. pen. anterior, au fost contopite pedepsele menționate, urmând ca inculpatul să execute pedeapsa cea mai grea, aceea de 7 ani închisoare.

S-a făcut aplicarea art. 71 și art. 64 C. pen. anterior.

În baza art. 65 alin. (2) C. pen. anterior, s-a aplicat inculpatului pedeapsa complementară a interzicerii drepturilor prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a și lit. b) C. pen. anterior pe o durată de 3 ani, după executarea pedepsei principale.

Prin decizia nr. 345/A din 7 decembrie 2012 pronunțată de Curtea de Apel București, Secția I penală, între altele, în temeiul art. 379 pct. 2 lit. a) C. proc. pen. anterior, s-a admis, în parte, apelul formulat de inculpatul A. împotriva sentinței nr. 302 din 26 aprilie 2012 pronunțată de Tribunalul București, Secția a II-a penală și s-a aplicat inculpatului, pe lângă pedeapsa principală aplicată prin sentința penală apelată, precum și pe lângă pedeapsa principală rezultantă, pedeapsa accesorie a interzicerii drepturilor prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a și lit. b) C. pen. anterior, în loc de interzicerea tuturor drepturilor prevăzute în art. 64 C. pen. anterior.

Împotriva ambelor hotărâri, între alții, a declarat recurs inculpatul A., solicitând aplicarea legii penale mai favorabile, casarea ambelor hotărâri și încetarea procesului penal ca urmare a împăcării.

Instanța de control judiciar a constatat ca fiind fondate în parte criticile, în sensul că legea penală mai favorabilă pentru inculpatul A. este legea penală nouă și, ca atare, pentru infracțiunea de complicitate la tentativă la înșelăciune s-a dispus încetarea procesului penal.

În ceea ce privește încetarea procesului penal pentru infracțiunea de furt calificat, s-a arătat că nu poate fi acceptată critica privind încetarea procesului penal și pentru această infracțiune, dat fiind faptul că o asemenea soluție poate fi dispusă, în raport cu dispozițiile art. 231 C. pen., numai atunci când furtul a fost săvârșit de un membru al familiei, un minor în paguba tutorelui, respectiv de persoana care locuiește împreună cu persoana vătămată, cerință care în speța analizată nu este

îndeplinită.

Astfel, s-a reținut că ori de câte ori împăcarea înlătură răspunderea penală, legea o arată în mod expres în norma de incriminare - astfel cum se prevede în dispozițiile art. 244 C. pen. (înșelăciunea), art. 245 C. pen. (înșelăciunea privind asigurările); or, în dispozițiile art. 229 C. pen., această cauză exoneratoare de răspundere penală nu este prevăzută.

Împotriva deciziei nr. 2192 din 27 iunie 2014 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția penală, a formulat contestație în anulare condamnatul A.

În cuprinsul cererii, contestatorul condamnat A. a învederat că hotărârea contestată este nelegală și netemeinică, întrucât instanța de recurs nu a procedat la încetarea procesului penal pentru instigare la infracțiunea de furt calificat ca urmare a manifestării de voință a numitului B., în sensul că dorește să se împace cu contestatorul din prezenta cauză, declarație ce a fost dată la 26 februarie 2014 în fața Consulului General al României din Barcelona și care se regăsește la dosar.

În susținerea cererii, contestatorul a invocat dispozițiile art. 426 lit. b) C. proc. pen.

Prin încheierea din data de 17 aprilie 2015 pronunțată în prezenta cauză, a fost admisă în principiu contestația în anulare formulată de contestatorul condamnat A. împotriva deciziei nr. 2192 din 27 iunie 2014 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția penală, fixându-se termen pentru judecarea în fond a contestației în anulare la data de 12 iunie 2015.

Examinând contestația în anulare formulată, în raport cu criticile formulate și în temeiul art. 432 C. proc. pen., Înalta Curte de Casație și Justiție constată următoarele:

Potrivit art. 231 alin. (1) C. pen., faptele ce constituie infracțiuni contra patrimoniului, săvârșite între membrii de familie, de către un minor în paguba tutorelui ori de către persoana care locuiește împreună cu persoana vătămată sau este găzduită de aceasta, se pedepsesc numai la plângerea prealabilă a persoanei vătămate.

Alin. (2) al aceluiași articol prevede că în cazul faptelor prevăzute la art. 228, art. 229 alin. (1), alin. (2) lit. b) și c) și art. 230 C. pen., împăcarea înlătură răspunderea penală.

Potrivit art. 159 alin. (1) C. pen., împăcarea poate interveni în cazul în care punerea în mișcare a acțiunii penale s-a făcut din oficiu, dacă legea o prevede în mod expres, iar alin. (2) prevede că împăcarea înlătură răspunderea penală și stinge acțiunea civilă.

Înalta Curte de Casație și Justiție constată că în sarcina contestatorului condamnat A. s-a reținut, între altele, săvârșirea infracțiunii prevăzută în art. 47 C. pen. raportat la art. 228 alin. (1) - art. 229 alin. (1) lit. b) și d) C. pen., constând în aceea că împreună cu inculpatul C. l-a instigat pe inculpatul D. să sustragă împreună cu E., în noaptea de 31 ianuarie 2010/01 februarie 2010, autoturismul marca A., aflat în posesia inculpatului B.

Contrar opiniei instanței de recurs, Înalta Curte de Casație și Justiție constată că, din economia dispozițiilor legale evocate anterior, rezultă că împăcarea, în ceea ce privește infracțiunea de furt calificat, este posibilă, aceasta fiind prevăzută expres, astfel cum reiese din dispozițiile art. 231 alin. (2) C. pen.

Având în vedere manifestarea de voință a inculpaților B. și A. în sensul împăcării acestora, astfel cum rezultă din declarația de împăcare existentă la dosarul instanței supreme și dând eficiență dispozițiilor art. 159 alin. (2) C. pen., potrivit cărora împăcarea înlătură răspunderea penală și stinge acțiunea civilă, Înalta Curte de Casație și Justiție va dispune încetarea procesului penal pornit împotriva inculpatului A. pentru infracțiunea de instigare la furt calificat prevăzută în art. 47 raportat la art. 228 alin. (1) - art. 229 alin. (1) lit. b) și d) C. pen., cu aplicarea art. 5 C. pen.

Pentru aceste considerente, în temeiul art. 432 C. proc. pen., Înalta Curte de Casație și Justiție a admis contestația în anulare formulată de contestatorul inculpat A. împotriva deciziei nr. 2192 din 27 iunie 2014 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția penală, a desființat, în parte, decizia contestată, numai cu privire la inculpatul A. și rejudecând:

În baza art. 17 alin. (2) raportat la art. 16 alin. (1) lit. g) C. proc. pen., a dispus încetarea procesului penal pornit împotriva inculpatului A. pentru infracțiunea de instigare la furt calificat prevăzută în art. 47 raportat la art. 228 alin. (1) - art. 229 alin. (1) lit. b) și d) C. pen., cu aplicarea art. 5 C. pen., ca urmare a împăcării.

A menținut celelalte dispoziții ale deciziei penale contestate care nu contravin prezentei decizii.

3. Contestație în anulare. Cazul prevăzut în art. 426 lit. f) C. proc. pen. Suspendarea calității de avocat

C. proc. pen., art. 426 lit. f)

Cazul de contestație în anulare prevăzut în art. 426 lit. f) C. proc. pen. nu este incident, în ipoteza în care inculpatul a fost asistat în cursul judecății de către o persoană care a dobândit calitatea de avocat în condițiile legii, indiferent dacă această calitate era suspendată conform art. 28 din Legea nr. 51/1995, suspendarea calității de avocat neechivalând cu încetarea calității de avocat reglementată în art. 27 din Legea nr. 51/1995.

I.C.C.J., Secția penală, decizia nr. 1347 din 5 octombrie 2015

Prin decizia nr. 351 din 30 ianuarie 2014 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția penală, au fost respinse, ca nefondate, recursurile declarate de inculpații A., B. și C. împotriva deciziei nr. 112 din 3 aprilie 2013 a Curții de Apel Craiova, Secția penală și pentru cauze cu minori.

Prin sentința penală nr. 552 din 9 decembrie 2011 a Tribunalului Dolj, în baza art. 20 raportat la art. 174 și art. 175 alin. (1) lit. i) C. pen. anterior, cu aplicarea art. 75 alin. (1) lit. c) C. pen. anterior, a fost condamnat inculpatul A., la pedeapsa de 7 ani și 6 luni închisoare și 3 ani interzicerea drepturilor prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a și lit. b) C. pen. anterior.

În baza art. 138 alin. (1) din Legea nr. 295/2004 raportat la art. 279 alin. (1) C. pen. anterior, a fost condamnat același inculpat la pedeapsa de 2 ani închisoare.

În baza art. 33 lit. a), art. 34 și art. 35 alin. (1) C. pen. anterior, s-a dispus ca inculpatul A. să execute pedeapsa cea mai grea de 7 ani și 6 luni închisoare și 3 ani interzicerea drepturilor prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a și lit. b) C. pen. anterior.

S-au aplicat inculpatului prevederile art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a și lit. b) C. pen. anterior, pe durata prevăzută în art. 71 din același cod.

În baza art. 20 raportat la art. 174 și art. 175 alin. (1) lit. i) C. pen. anterior, cu aplicarea art. 75 alin. (1) lit. a) și art. 37 alin. (1) lit. a) C. pen. anterior, a fost condamnat inculpatul B., la pedeapsa închisorii de 8 ani și 3 ani interzicerea drepturilor prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a și lit. b) C. pen. anterior.

În baza art. 138 alin. (1) din Legea nr. 295/2004 raportat la art. 279 alin. (1) C. pen. anterior, cu aplicarea art. 37 alin. (1) lit. a) C. pen. anterior, a fost condamnat același inculpat la pedeapsa închisorii de 2 ani.

În baza art. 86⁴ raportat la art. 83 C. pen. anterior, s-a revocat beneficiul suspendării executării pedepsei sub supraveghere pentru pedeapsa de 2 ani închisoare aplicată inculpatului prin sentința penală nr. 5557 din 11 decembrie 2003 a Judecătoriei Craiova, definitivă prin decizia penală nr. 1137 din 16 septembrie 2004 a Curții de Apel Craiova.

În baza art. 33 lit. a), art. 34 și art. 35 alin. (1) C. pen. anterior, art. 86⁴ C. pen. anterior raportat la art. 83 alin. (1) C. pen. anterior, s-a dispus ca inculpatul B. să execute pedeapsa de 10 ani închisoare, ca urmare a adăugării prin cumul a pedepsei de 2 ani închisoare, aplicată prin sentința penală nr. 5557 din 11 decembrie 2003 a Judecătoriei Craiova, la pedeapsa rezultantă de 8 ani închisoare și 3 ani interzicerea drepturilor prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a și lit. b) C. pen. anterior.

S-au aplicat inculpatului prevederile art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a și lit. b) C. pen.

anterior, pe durata prevăzută în art. 71 din același cod.

În baza art. 20 raportat la art. 174 și art. 175 alin. (1) lit. i) C. pen. anterior, cu aplicarea art. 75 alin. (1) lit. c) C. pen. anterior, a fost condamnat inculpatul C., la pedeapsa de 7 ani și 6 luni închisoare și 3 ani interzicerea drepturilor prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a și lit. b) C. pen. anterior.

În baza art. 138 alin. (1) din Legea nr. 295/2004 raportat la art. 279 alin. (1) C. pen. anterior, a fost condamnat același inculpat la pedeapsa de 2 ani închisoare.

În baza art. 85 C. pen. anterior, s-a anulat beneficiul suspendării condiționate pentru pedeapsa de 1 an închisoare dispusă prin sentința penală nr. 295 din 6 februarie 2009 a Judecătorei Craiova, rămasă definitivă prin nerecurare la 19 mai 2009.

În baza art. 85 C. pen. anterior raportat la art. 33 lit. a), art. 34 și art. 35 alin. (1) C. pen. anterior, s-a dispus ca inculpatul C. să execute pedeapsa cea mai grea, aceea de 7 ani și 6 luni închisoare și pedeapsa complementară de 3 ani interzicerea drepturilor prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a și lit. b) C. pen. anterior.

S-au aplicat inculpatului prevederile art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a și lit. b) C. pen. anterior, pe durata prevăzută în art. 71 din același cod.

Prin decizia nr. 112 din 3 aprilie 2013, Curtea de Apel Craiova, Secția penală și pentru cauze cu minori, a admis apelurile declarate de procuror și de inculpatul C. împotriva sentinței penale nr. 552 din 9 decembrie 2011 pronunțată de Tribunalul Dolj, a desființat, în parte, sub aspectul laturii penale, hotărârea atacată și a înlăturat dispozițiile art. 75 alin. (1) lit. c) C. pen. anterior, cu privire la infracțiunile prevăzute în art. 20 raportat la art. 174 și art. 175 alin. (1) lit. i) C. pen. anterior, reținute în sarcina inculpaților A. și C.

A aplicat dispozițiile art. 75 alin. (1) lit. a) C. pen. anterior, cu privire la infracțiunile prevăzute în art. 20 raportat la art. 174 și art. 175 alin. (1) lit. i) C. pen. anterior, reținute în sarcina inculpaților A. și C.

A descontopit pedeapsa rezultantă de 7 ani și 6 luni închisoare și 3 ani interzicerea drepturilor prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a și lit. b) C. pen. anterior, aplicată inculpatului C., în pedepsele componente.

În baza art. 11 pct. 2 lit. a) raportat la art. 10 alin. (1) lit. a) C. proc. pen. anterior, a achitat pe inculpatul C. pentru săvârșirea infracțiunii prevăzute în art. 138 alin. (1) din Legea nr. 295/2004 raportat la art. 279 alin. (1) C. pen. anterior.

În baza art. 85 C. pen. anterior, a anulat beneficiul suspendării condiționate privind pedeapsa de 1 an închisoare aplicată prin sentința penală nr. 295 din 6 februarie 2009 a Judecătorei Craiova.

În baza art. 33 lit. a), art. 34 alin. (1) lit. b) și art. 35 alin. (1) C. pen. anterior, a dispus ca inculpatul să execute pedeapsa cea mai grea de 7 ani și 6 luni închisoare și 3 ani interzicerea drepturilor prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a și lit. b) C. pen. anterior, pedeapsă complementară.

A menținut celelalte dispoziții ale sentinței atacate.

A respins apelurile inculpaților A. și B., ca nefondate.

Împotriva deciziei penale menționate, inculpații A., B. și C. au declarat recurs, solicitând reindividualizarea pedepselor aplicate.

Examinând cauza prin prisma dispozițiilor legale, Înalta Curte de Casație și Justiție a apreciat că recursurile declarate sunt nefondate.

Împotriva deciziei nr. 351 din 30 ianuarie 2014 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția penală, au formulat contestație în anulare contestatorii A., B. și C.

Prin încheierea din data de 11 mai 2015, constatându-se că sunt îndeplinite condițiile expres prevăzute de lege, a fost admisă în principiu contestația în anulare formulată de contestatorii A., B. și C. împotriva deciziei penale anterior menționate, fixându-se termen pentru judecata acesteia, cu citarea părților.

La termenul din 5 octombrie 2015, contestatorii au solicitat, prin intermediul apărătorilor,

admiterea contestației în anulare, desființarea deciziei penale contestate și rejudecarea recursului.

Calea de atac a fost fundamentată pe dispozițiile art. 426 lit. f) C. proc. pen., în dezvoltarea criticilor contestatorii susținând că au fost lipsiți de apărare în calea de atac a recursului, în condițiile în care apărătorul ce fusese angajat în cauză să le asigure asistența juridică și care le-a reprezentat interesele în fața instanței de recurs avea suspendată calitatea de avocat încă din anul 2010, împrejurare de care au luat cunoștință după pronunțarea deciziei contestate. De asemenea, contestatorii au apreciat că același apărător nu a asigurat o apărare efectivă în cauză, având în vedere că s-a eschivat de la a formula concluzii orale în fața instanței de recurs, solicitând amânarea pronunțării pentru a depune concluzii scrise.

Ca atare, au apreciat contestatorii că, în contextul în care au fost reprezentați de un apărător ce avea suspendată calitatea de avocat, devine incident cazul de nulitate absolută prevăzut în dispozițiile art. 281 alin. (1) lit. f) C. proc. pen.

Examinând contestația în anulare formulată de contestatorii A., B. și C., pe baza actelor din dosarul cauzei, Înalta Curte de Casație și Justiție constată că aceasta este nefondată, pentru considerentele ce vor fi expuse în continuare:

Art. 426 C. proc. pen. prevede cazurile în care se poate face contestație în anulare, însă numai împotriva hotărârilor penale definitive, contestația în anulare putând fi exercitată doar în cazurile și în condițiile prevăzute expres și limitativ de lege.

Potrivit dispozițiilor art. 426 C. proc. pen., împotriva hotărârilor penale definitive se poate face contestație în anulare în următoarele cazuri:

- a) când judecata în apel a avut loc fără citarea legală a unei părți sau când, deși legal citată, a fost în imposibilitate de a se prezenta și de a înștiința instanța despre aceasta imposibilitate;
- b) când inculpatul a fost condamnat, deși existau probe cu privire la o cauză de încetare a procesului penal;
- c) când hotărârea a fost pronunțată de alt complet decât cel care a luat parte la dezbaterile pe fond a procesului;
- d) când instanța nu a fost compusă potrivit legii ori a existat un caz de incompatibilitate;
- e) când judecata a avut loc fără participarea procurorului sau a inculpatului, când aceasta era obligatorie, potrivit legii;
- f) când judecata a avut loc în lipsa avocatului, când asistența juridică a inculpatului era obligatorie, potrivit legii;
- g) când ședința de judecată nu a fost publică, în afară de cazurile când legea prevede altfel;
- h) când instanța nu a procedat la audierea inculpatului prezent, dacă audierea era legal posibilă;
- i) când împotriva unei persoane s-au pronunțat două hotărâri definitive pentru aceeași faptă.

Așadar, legiuitorul a prevăzut expres și limitativ cazurile în care o hotărâre definitivă poate fi atacată prin intermediul contestației în anulare, instituindu-se astfel o garanție că această cale nu va da posibilitatea oricărei persoane și în orice condiții de a înlătura efectele pe care le au hotărârile judecătorești definitive.

În prezenta cauză, au fost formulate de către contestatori critici care au fost circumscrise dispozițiilor art. 426 lit. f) C. proc. pen.

Cazul de contestație în anulare prevăzut în art. 426 lit. f) C. proc. pen. - invocat de contestatori în susținerea căii extraordinare de atac - este incident atunci când judecata a avut loc în lipsa avocatului, când asistența juridică a inculpatului era obligatorie, potrivit legii.

În speță, Înalta Curte de Casație și Justiție constată că cei trei contestatori au fost reprezentați în fața instanței de recurs, la termenul din 24 ianuarie 2014, când au avut loc dezbaterile, de apărător ales, avocat D., care, la acel moment, avea suspendată calitatea de avocat (după cum rezultă din adresa din 3 februarie 2014 emisă de Baroul E., în cuprinsul căreia se arată că avocatul anterior menționat a fost suspendat din profesia de avocat începând cu data de 6 mai 2010, conform deciziei emise de Consiliul Baroului E., ca urmare a începerii urmăririi penale împotriva sa, până la pronunțarea unei hotărâri judecătorești definitive), aspect necunoscut însă de

către instanță.

Potrivit dispozițiilor art. 28 lit. b) din Legea nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat, suspendarea calității de avocat intervine pe perioada interdicției de a profesa, dispusă prin hotărâre judecătorească sau disciplinară.

Se reține, însă, că, suspendarea calității de avocat presupune doar lipsa exercițiului profesiei, nu și pierderea calității în sine, care încetează în cazurile expres prevăzute în art. 27 din actul normativ menționat, și anume: prin renunțarea scrisă la exercițiul profesiei, prin deces, prin excluderea din profesie ca sancțiune disciplinară și dacă avocatul a fost condamnat definitiv pentru o faptă prevăzută de legea penală, care îl face nedemn de a fi avocat, potrivit legii; or, niciuna dintre aceste situații nu era incidentă în cauză la momentul pronunțării deciziei contestate.

Prin urmare, apărătorul care i-a reprezentat pe contestatori în fața instanței de recurs nu pierduse calitatea de avocat, aceasta fiind doar suspendată. Suspendarea calității de avocat nu echivalează cu încetarea acesteia, ci doar cu imposibilitatea temporară a exercitării profesiei.

În acest context, se reține că, în cauză, contestatorii au beneficiat de reprezentare juridică cu prilejul judecării recursului, iar împrejurarea potrivit căreia apărătorul avea suspendată la acel moment calitatea de avocat nu echivalează cu pierderea ei, aceasta fiind dobândită în condițiile legii și păstrată pe toată perioada suspendării.

Pe de altă parte, Înalta Curte de Casație și Justiție reține că, potrivit art. 281 alin. (1) lit. f) C. proc. pen., sunt prevăzute sub sancțiunea nulității dispozițiile relative la asistarea de către avocat a suspectului sau a inculpatului, precum și a celorlalte părți, atunci când asistența este obligatorie.

Nulitățile absolute sunt expres prevăzute de lege, fiind circumscrise dispozițiilor art. 281 C. proc. pen., ipoteza expusă de contestatori neputând fi însă circumscrisă normei de procedură amintite.

Legea sancționează cu nulitatea absolută neasistarea suspectului sau a inculpatului de către apărător, respectiv de către o persoană care are calitatea de avocat dobândită în condițiile legii, neavând relevanță, sub aspectul condițiilor prevăzute în art. 281 C. proc. pen., dacă această calitate a fost suspendată temporar, esențială fiind existența calității de avocat în privința persoanei care a asigurat asistența juridică/reprezentarea inculpatului.

Ca atare, în speță, nu se poate reține că cei trei contestatori au fost lipsiți de apărare, asistența juridică fiindu-le asigurată de către o persoană care avea calitatea de avocat, chiar suspendată, context în care nu poate opera nulitatea absolută a hotărârii contestate.

În cauză, ar putea fi vorba, eventual, despre o nulitate relativă, însă, nefiind dovedită vătămarea procesuală adusă contestatorilor, nu se justifică desființarea actului, respectiv a hotărârii atacate pe calea prezentei contestații, cu consecința rejudecării recursului, astfel cum a solicitat apărarea.

În acest sens, din analiza actelor dosarului, se constată că avocatul care i-a reprezentat pe contestatori în calea de atac a recursului a asigurat o apărare efectivă, fiind prezent la termenul când au avut loc dezbaterile, prilej cu care a formulat cereri în probațiune și a pus concluzii pe fondul cauzei.

Având în vedere considerentele expuse, în temeiul dispozițiilor art. 432 alin. (1) C. proc. pen., Înalta Curte de Casație și Justiție a respins, ca nefondată, contestația în anulare formulată de contestatorii A., B. și C. împotriva deciziei nr. 351 din 30 ianuarie 2014 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Secția penală.

4. Contestație în anulare. Cazul prevăzut în art. 426 lit. f) C. proc. pen. Asistarea inculpatului de către o persoană care nu a dobândit calitatea de avocat în condițiile Legii nr. 51/1995**C. proc. pen., art. 426 lit. f)**

În ipoteza în care asistența juridică a inculpatului este obligatorie, asistarea acestuia în cursul judecății de către o persoană care nu a dobândit calitatea de avocat în condițiile Legii nr. 51/1995 echivalează cu lipsa de apărare a inculpatului și se încadrează în cazul de contestație în anulare prevăzut în art. 426 lit. f) C. proc. pen.

I.C.C.J., Secția penală, decizia nr. 139/A din 17 aprilie 2015

La data de 26 septembrie 2014, condamnatul A. a formulat contestație în anulare, în temeiul art. 426 lit. f) C. proc. pen., arătând că în cursul judecății a fost asistat de un avocat care nu figurează înscris în Baroul București, motiv de nulitate absolută ce nu poate fi îndreptată decât prin refacerea tuturor actelor la care acesta a asistat și care poate fi invocată în orice stadiu al procesului.

În motivarea contestației, s-a mai arătat că instanța de apel a făcut o confuzie cu ocazia verificării calității de avocat a numitului B. (nu C.) care susține că face parte din Baroul București (conform contractelor de asistență juridică și delegațiilor). B. este din Baroul D. București și este cel care a asigurat asistența juridică în cauză, iar C. nu a avut niciun aport în cauză, astfel cum reiese din răspunsul Direcției pentru Evidența Persoanelor și Administrarea Bazelor de Date, adresa către Baroul București, contractele de asistență juridică și delegațiile depuse și răspunsul Baroului București - în care se arată că B. nu figurează în Tabloul Avocaților, iar formularele de împuterniciri avocațiale și contractele de asistență juridică nu corespund modelelor eliberate de Baroul București.

În susținerea contestației în anulare, s-a invocat și decizia pronunțată în interesul legii nr. XXVII din 16 aprilie 2007 de Înalta Curte de Casație și Justiție.

Prin încheierea din data de 23 ianuarie 2015 s-a admis în principiu contestația formulată în cauză.

Analizând contestația în anulare formulată de condamnatul A., Înalta Curte de Casație și Justiție apreciază că este întemeiată.

Potrivit art. 426 lit. f) C. proc. pen., se poate face contestație în anulare în cazul în care judecata a avut loc în lipsa avocatului, când asistența juridică a inculpatului era obligatorie, potrivit legii.

În cauză, s-a dispus condamnarea inculpatului, în calitate de complice, pentru comiterea infracțiunii de înșelăciune, rămasă în forma tentativei, în baza art. 26 raportat la art. 20 raportat la art. 215 alin. (1), (2) și (3) C. pen. anterior, respectiv pentru infracțiunea de fals în înscrisuri sub semnătură privată prevăzută în art. 290 C. pen. anterior. Infracțiunea de înșelăciune prevăzută de dispozițiile Codului penal anterior era pedepsită cu închisoarea de la 3 la 15 ani.

Conform art. 90 lit. c) C. proc. pen., asistența juridică a inculpatului este obligatorie în cursul judecății în cauzele în care legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa închisorii mai mare de 5 ani, situație incidentă în speță raportat la limitele de pedeapsă menționate anterior.

Totodată, prin decizia pronunțată în interesul legii nr. XXVII din 16 aprilie 2007, decizie care își păstrează actualitatea, Înalta Curte de Casație și Justiție a stabilit că asistența juridică acordată în procesul penal unui inculpat de o persoană care nu a dobândit calitatea de avocat în condițiile Legii nr. 51/1995, modificată și completată prin Legea nr. 255/2004, echivalează cu o lipsă de apărare a acestuia.

În considerentele deciziei precitate, s-a arătat că nerespectarea cerințelor privind asigurarea apărării inculpatului pe parcursul procesului penal atrage sancțiunea nulității absolute a actelor procedurale și procesuale efectuate, în condițiile art. 197 alin. (2) și (3) C. proc. pen. anterior (în

prezent art. 281 alin. 1 lit. f C. proc. pen.). Corelativ cu dispozițiile Codului de procedură penală referitoare la asigurarea dreptului la apărare pentru inculpat, pe întreg parcursul procesului penal, precum și la caracterul absolut al nulității de care sunt lovite actele îndeplinite în lipsa apărătorului atunci când asistența juridică este obligatorie, potrivit legii, prin Legea nr. 51/1995 modificată și completată prin Legea nr. 255/2004 sunt reglementate condițiile exercitării profesiei de avocat. S-a apreciat ca fiind semnificativ faptul că în art. 1 alin. (2) din lege s-a prevăzut că profesia de avocat se exercită numai de avocații înscriși în tabloul baroului din care fac parte, barou component al Uniunii Naționale a Barourilor din România, iar prin alin. (3) al aceluiași articol s-au interzis expres constituirea și funcționarea de barouri în afara U.N.B.R., sub sancțiunea nulității de drept a acestor acte.

S-a mai arătat că, în raport cu prevederile art. 2 alin. (3) și art. 4 din Legea nr. 303/2004, se impune ca organele judiciare nu doar să ia măsurile necesare asigurării apărării inculpatului în procesul penal, atunci când aceasta este obligatorie, potrivit legii, ci să observe ca asistența juridică să fie acordată de o persoană care a dobândit calitatea de avocat în condițiile Legii nr. 51/1995, modificată și completată prin Legea nr. 255/2004, pentru că, altfel, asistența juridică acordată echivalează cu o lipsă de apărare.

Având în vedere cele arătate, pentru examinarea motivului invocat de către contestator, Înalta Curte de Casație și Justiție urmează a expune modul în care au fost înființate structurile din care fac parte persoanele care desfășoară activități specifice profesiei de avocat.

Astfel, din inițiativa numitului E. au fost create trei entități (două asociații și o filială a unei asociații) - cu personalitate juridică, având în obiectul lor de activitate, între altele, și înființarea de barouri: Asociația de binefacere „F.” din Deva, Asociația „G.” din Alba Iulia și Filiala H. Gorj a Asociației „G.”

Toate aceste structuri constituite în vederea practicării profesiei de avocat au fost înființate prin intermediul mai multor hotărâri judecătorești.

1. Prin încheierea nr. 31/A din 5 august 2002 a Judecătoriei Deva, s-a recunoscut personalitatea juridică a Asociației de binefacere „F.” și s-a dispus înscrierea acesteia în registrul special al asociațiilor și fundațiilor, având drept scop acordarea de ajutoare sociale, spirituale și materiale copiilor orfani, familiilor cu posibilități materiale reduse, spitalelor din județul Hunedoara, înființarea de unități economice, societăți comerciale, centre de competență și înlesnire în afaceri, studii medicale, posturi de radio și televiziune, barouri și centre pentru activități de întreținere și îngrijire corporală.

În temeiul acestei hotărâri judecătorești a fost constituit „consiliul director” al „Baroului I.”, iar E. s-a autointitulat „decan”, pentru ca, la 17 ianuarie 2003, să se întocmească „Tabloul anual al avocaților Baroului I.”, în care erau înscrise 35 de persoane, 20 dintre acestea având conferit dreptul de a pune concluzii la tribunale și curți de apel.

Împotriva încheierii nr. 31/A din 5 august 2002 a Judecătoriei Deva s-a declarat recurs în anulare de către Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, admis prin decizia nr. 6618 din 26 noiembrie 2004 de către Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția civilă și de proprietate intelectuală, dispunându-se respingerea cererii de înregistrare a persoanei juridice.

Împotriva Asociației de binefacere „F.”, Baroul Hunedoara a formulat două acțiuni la Judecătoria Deva, solicitând radierea și dizolvarea asociației. Cauzele au fost conexe la dosarul soluționat prin sentința civilă nr. 281 din 3 februarie 2003 a Judecătoriei Deva, prin care s-a dispus dizolvarea Asociației de binefacere „F.” Soluția a rămas definitivă și irevocabilă prin respingerea recursului introdus de asociație, prin decizia civilă nr. 583 din 25 noiembrie 2003 pronunțată de Tribunalul Hunedoara.

Totodată, au fost respinse excepțiile de neconstituționalitate ridicate de Asociația de binefacere „F.” pe parcursul soluționării cauzei.

Astfel, prin decizia nr. 382 din 14 octombrie 2003, Curtea Constituțională a respins excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 56 alin. (1) lit. a) și ale art. 60 alin. (4) din O. G. nr.

26/2000, cu modificările și completările ulterioare, cu privire la asociații și fundații, excepție ridicată de Asociația de binefacere „F.” în dosarul Tribunalului Hunedoara, Secția civilă, având ca obiect recursul declarat împotriva sentinței civile nr. 281 din 3 februarie 2003 a Judecătorei Deva. În considerentele deciziei, Curtea a arătat că reglementarea posibilității oricărei părți interesate de a solicita dizolvarea asociației prin hotărâre judecătorească, în condițiile în care aceasta desfășoară o activitate ilicită, nu este de natură a afecta prezumția de nevinovăție instituită prin art. 23 alin. (8) din Constituție și nici atribuțiile Ministerului Public, ca reprezentant al societății.

De asemenea, prin decizia nr. 234 din 25 mai 2004, Curtea Constituțională a respins excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 48 alin. (1) teza I și ale art. 57 alin. (1) și (3) din Legea nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat, republicată, cu modificările și completările ulterioare, excepție ridicată de Asociația de binefacere „F.” în dosarul Înaltei Curți de Casație și Justiție, având ca obiect soluționarea recursului în anulare promovat de Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, prin care s-a solicitat casarea încheierii nr. 31/A din 5 august 2002 pronunțată de Judecătoria Deva. În considerentele deciziei, Curtea a arătat că organizarea avocaților în barouri și a barourilor în Uniunea Avocaților din România nu contravine niciuneia dintre dispozițiile constituționale invocate în susținerea excepției. Organizarea exercitării prin lege a profesiei de avocat, ca de altfel a oricărei alte activități ce reprezintă interes pentru societate, este firească și necesară, în vederea stabilirii competenței, a mijloacelor și a modului în care se poate exercita această profesie, precum și a limitelor dincolo de care s-ar încălca drepturile altor persoane sau categorii profesionale.

Pe de altă parte, plângerea individuală formulată de numitul E. la Curtea Europeană a Drepturilor Omului a fost respinsă ca inadmisibilă prin decizia nr. 12 din 12 octombrie 2004. Curtea a arătat că printre obiectivele statutare ale Asociației „F.” figura „crearea de barouri”, ceea ce contravine prevederilor Legii nr. 51/1995 care interzice crearea de barouri și exercitarea profesiei de avocat în afara Uniunii Avocaților din România. Curtea a luat în considerare că membrii asociației s-au dat la acte concrete, anume crearea unui barou, și că și-au arogat prerogative care erau de competența exclusivă a Uniunii Avocaților din România; prin urmare, Curtea a considerat că dizolvarea Asociației „F.” era proporțională cu scopul urmărit și motivele invocate de instanțele interne se dovedesc relevante și suficiente. În plus, Curtea a notat că membrii Asociației „F.” pot exercita profesia de avocat cu condiția să îndeplinească cerințele prevăzute de Legea nr. 51/1995.

2. Prin încheierea din data de 23 august 2002 a Judecătorei Alba Iulia, a fost înființată Asociația „G.”, în obiectul de activitate figurând și înființarea de barouri.

Și împotriva acestei hotărâri s-a declarat recurs în anulare de către Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție. Prin decizia nr. 6619 din 26 noiembrie 2004, Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția civilă și de proprietate intelectuală, a admis recursul în anulare, a casat încheierea din data de 23 august 2002 a Judecătorei Alba Iulia și a respins cererea de înregistrare a persoanei juridice.

Excepția de neconstituționalitate ridicată pe parcursul soluționării recursului în anulare a fost respinsă de Curtea Constituțională prin decizia nr. 233 din 25 mai 2004. Astfel, prin decizia precitată s-a respins excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 48 alin. (1) teza I și ale art. 57 alin. (1) și (3) din Legea nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat, republicată, cu modificările și completările ulterioare, precum și a dispozițiilor art. 26 alin. (1) și (2) și ale art. 27 din Legea notarilor publici și a activității notariale nr. 36/1995, cu modificările și completările ulterioare, excepție ridicată de Asociația „G.” în dosarul Înaltei Curți de Casație și Justiție, având ca obiect soluționarea recursului în anulare promovat de Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, prin care s-a solicitat casarea încheierii pronunțată de Judecătoria Alba Iulia prin care s-a acordat personalitate juridică asociației. În considerentele deciziei, Curtea a arătat că libertatea de asociere, consacrată de art. 40 din Constituție, nu înseamnă că orice persoană, indiferent de statutul său civil sau profesional, poate face parte din orice tip de asociație. Legiuitorul are libertatea de a reglementa condițiile în care pot

fi constituite, organizate și în care funcționează diferite tipuri și forme de asociație, inclusiv să dispună constituirea obligatorie a unor asociații pentru exercitarea unor profesii ori îndeplinirea unor atribuții de interes public. (...) Barourile și Uniunea Avocaților, precum și camerele notarilor publici sunt asociații profesionale cu un specific deosebit. Întreaga activitate desfășurată de aceste asociații și de membrii lor este una de interes public, ceea ce presupune o reglementare legală mai cuprinzătoare, chiar în ceea ce privește calitățile membrilor, condițiile de organizare și funcționare, nedemnitățile, incompatibilitățile, răspunderea disciplinară și altele. (...) Înscrierea în barourile avocaților sau în camerele notarilor publici constituie o condiție legală pentru a putea exercita profesia de avocat ori pe cea de notar public. Așadar, nu avocatul sau notarul public practicant este obligat să adere la asociație, ci calitatea de membru al asociației condiționează practicarea profesiei.

Prin hotărârea adunării generale a asociației din 6 octombrie 2003, asociația se dizolvă în mod voluntar; pe baza actului de dizolvare, asociația este dizolvată prin încheierea din 18 noiembrie 2003 a Judecătoriei Alba Iulia.

3. Filiala H. Gorj a Asociației „G.” a fost înființată prin încheierea din 30 iulie 2003 a Judecătoriei Târgu Jiu, având în obiectul de activitate inclusiv înființarea de barouri.

În luna iunie 2004, membrii filialei hotărăsc înființarea a 42 de „barouri” și a „Uniunii Avocaților din România/Uniunii Naționale a Barourilor din România”, toate cu personalitate juridică. Este de remarcat că, la acea dată, asociația mamă a filialei nu mai exista ca persoană juridică, fiind dizolvată voluntar, ceea ce atras și încetarea existenței filialei.

De asemenea, împotriva Filialei H. Gorj a Asociației „G.” introduce acțiune Baroul Cluj. Prin sentința civilă nr. 51 din 20 decembrie 2004, Judecătoria Târgu Jiu a dizolvat filiala și a dispus numirea unui lichidator.

Prin încheierea din 14 iunie 2012, pronunțată de Judecătoria Târgu Jiu, s-a dispus admiterea cererii formulate de petenta J., lichidator judiciar al Filialei H. Gorj a Asociației „G.” și s-a dispus radierea Filialei H. Gorj a acestei asociații din Registrul asociațiilor și fundațiilor aflat la Judecătoria Târgu Jiu.

Excepțiile de neconstituționalitate formulate de Filiala H. Gorj a Asociației „G.”, pe parcursul soluționării cauzelor, au fost respinse de Curtea Constituțională prin deciziile nr. 321/2004 și nr. 495/2006.

Prin decizia nr. 321 din 14 septembrie 2004, Curtea Constituțională a respins excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 48 alin. (1) teza I și ale art. 57 alin. (1) și (4) din Legea nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat, excepție ridicată de Filiala H. Gorj a Asociației „G.” în dosarul Judecătoriei Târgu Jiu, având ca obiect cererea de dizolvare a filialei, introdusă de Baroul Cluj. Curtea a arătat că organizarea exercitării prin lege a profesiei de avocat (...) este firească și necesară, în vederea stabilirii competenței, a mijloacelor și a modului în care se poate exercita această profesie, precum și a limitelor dincolo de care s-ar încălca drepturile altor persoane sau categorii profesionale.

De asemenea, prin decizia nr. 495 din 8 iunie 2006, Curtea Constituțională a respins excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 82 alin. (1) și (2) din Legea nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat și ale art. II alin. (2) din Legea nr. 219/2005 privind aprobarea O. U. G. nr. 138/2000 pentru modificarea și completarea Codului de procedură civilă, excepție ridicată de Filiala H. Gorj a Asociației „G.” în dosarul Tribunalului Gorj, Secția civilă, cu ocazia soluționării apelului declarat împotriva sentinței civile nr. 51 din 20 decembrie 2004 pronunțată de Judecătoria Târgu Jiu.

În consecință, se constată că actele de înființare ale asociațiilor în cadrul cărora s-au constituit ulterior barourile D. au fost desființate.

De asemenea, legalitatea funcționării acestor structuri a fost cenzurată expres prin Legea nr. 255 din 16 iunie 2004 privind modificarea și completarea Legii nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat.

Astfel, potrivit art. 1 alin. (2) și (3) din Legea nr. 51/1995, profesia de avocat se exercită numai de avocații înscriși în tabloul baroului din care fac parte, barou component al Uniunii

Naționale a Barourilor din România. Constituirea și funcționarea de barouri în afara Uniunii Naționale a Barourilor din România sunt interzise. Actele de constituire și de înregistrare ale acestora sunt nule de drept.

Art. 82 alin. (1) și (2) din aceeași lege (devenit art. 113 după republicarea legii) statuează că la data intrării în vigoare a legii persoanele fizice sau juridice care au fost autorizate în baza altor acte normative ori au fost încuviințate prin hotărâri judecătorești să desfășoare activități de consultanță, reprezentare sau asistență juridică, în orice domenii, își încetează de drept activitatea. Continuarea unor asemenea activități constituie infracțiune și se pedepsește potrivit legii penale. De asemenea, de la aceeași dată, încetează de drept efectele oricărui act normativ, administrativ sau jurisdicțional prin care au fost recunoscute ori încuviințate activități de consultanță, reprezentare și asistență juridică contrare dispozițiilor prezentei legi.

În consecință, dacă anterior intrării în vigoare a Legii nr. 255/2004 activitățile specifice profesiei de avocat exercitate de persoanele care nu făceau parte din formele de organizare profesională recunoscute de Legea nr. 51/1995 puteau fi justificate prin invocarea hotărârilor judecătorești anterior menționate, ulterior modificărilor aduse prin această lege toate argumentele de ordin jurisprudențial care confirmau legalitatea înființării acestor structuri nu mai erau valabile.

Față de cele arătate, Înalta Curte de Casație și Justiție apreciază că motivul invocat de către contestatorul A. se circumscrie cazului de contestație în anulare prevăzut în art. 426 lit. f) C. proc. pen., motiv pentru care se impune admiterea contestației în anulare formulată de acesta împotriva deciziei nr. 268/A din 22 septembrie 2014 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția penală și desființarea hotărârii instanței de apel menționată, pe acest aspect.

Având în vedere că cererea de contestație a fost formulată, în cauză, de către inculpatul A., Înalta Curte de Casație și Justiție urmează să desființeze, în parte, decizia contestată numai cu privire la acesta.

Întrucât motivul de contestație privind încălcarea dreptului la apărare este comun cu motivul principal de apel invocat de către inculpat, Înalta Curte de Casație și Justiție nu mai consideră necesară reluarea argumentelor deja expuse în cazul contestației și pentru analizarea apelului.

Astfel, procedând la rejudecarea apelurilor declarate de inculpatul A. și de procuror, Înalta Curte de Casație și Justiție constată că motivul invocat de către apelantul inculpat - în sensul că în cursul judecății a fost asistat de un avocat care nu figurează înscris în Baroul București, ceea ce echivalează cu o lipsă de apărare a acestuia - primează celorlalte motive de apel invocate atât de inculpat, cât și de procuror și impune desființarea, în parte, a sentinței nr. 454/F din 24 septembrie 2013 pronunțată de Curtea de Apel București, Secția I penală și trimiterea cauzei spre rejudecare la aceeași instanță, cu privire la inculpatul A., fiind incident cazul de nulitate absolută prevăzut în art. 281 alin. (1) lit. f) C. proc. pen.

Pentru motivele invocate, în baza art. 432 alin. (1) C. proc. pen., Înalta Curte de Casație și Justiție, între altele, a admis contestația în anulare formulată de contestatorul A. împotriva deciziei nr. 268/A din 22 septembrie 2014 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția penală.

A desființat, în parte, decizia contestată numai cu privire la inculpatul A. și rejudecând:

În baza art. 421 pct. 2 lit. b) C. proc. pen., a admis apelurile declarate de procuror și de inculpatul A., a desființat în parte sentința nr. 454/F din 24 septembrie 2013 pronunțată de Curtea de Apel București, Secția I penală și a dispus trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel București cu privire la inculpatul A.

A menținut celelalte dispoziții ale deciziei penale contestate care nu contravin prezentei decizii.

B. Recursul în casație**5. Recurs în casație. Cazul prevăzut în art. 438 alin. (1) pct. 7 C. proc. pen. Calitatea subiectului activ. Luare de mită**

C. pen., art. 175, art. 289, art. 308
C. proc. pen., art. 438 alin. (1) pct. 7

1. Aplicabilitatea sau inaplicabilitatea prevederilor art. 4 C. pen. și art. 3 alin. (1) din Legea nr. 187/2012, din punct de vedere al existenței calității subiectului activ al infracțiunii conform legii noi, se include în sfera cazului de recurs în casație prevăzut în dispozițiile art. 438 alin. (1) pct. 7 C. proc. pen. și, în consecință, poate fi verificată pe calea recursului în casație întemeiat pe aceste dispoziții.

2. Funcționarii publici definiți în art. 175 alin. (1) C. pen. au calitatea de subiect activ al infracțiunii de luare de mită prevăzută în art. 289 alin. (1) C. pen., funcționarii publici asimilați definiți în art. 175 alin. (2) C. pen. au calitatea de subiect activ al infracțiunii de luare de mită prevăzută în art. 289 alin. (2) C. pen., iar persoanele enumerate în art. 308 C. pen. au calitatea de subiect activ al infracțiunii de luare de mită prevăzută în art. 289 alin. (1) C. pen.

I.C.C.J., Secția penală, decizia nr. 64/RC din 16 februarie 2015

Prin sentința penală nr. 207 din 7 mai 2013 pronunțată de Tribunalul Dolj, în baza art. 254 alin. (1) C. pen. anterior, cu aplicarea art. 41 alin. (2) din același cod raportat la art. 6 din Legea nr. 78/2000, a fost condamnat inculpatul A. la pedeapsa de 3 ani închisoare și la pedeapsa complementară a interzicerii drepturilor prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a)-c) C. pen. anterior, mai puțin dreptul de a alege, pe o durată de 2 ani, cu începere de la data executării pedepsei principale.

În baza art. 71 alin. (2) C. pen. anterior, s-a dispus aplicarea pedepsei accesorii a interzicerii drepturilor prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a)-c) din același cod, mai puțin dreptul de a alege, pe durata executării pedepsei.

Prin decizia nr. 316 din 14 martie 2014, Curtea de Apel Craiova, Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie a admis apelul declarat de inculpatul A., a desființat în parte sentința, sub aspectul laturii penale și, în baza art. 254 alin. (1) C. pen. anterior, cu aplicarea art. 41 alin. (2) din același cod raportat la art. 6 din Legea nr. 78/2000, art. 74 alin. (1) lit. a) și alin. (2) C. pen. anterior și art. 76 alin. (1) lit. c) din același cod și art. 5 alin. (1) C. pen., a condamnat pe inculpatul A. la 2 ani închisoare.

În baza art. 81 C. pen. anterior, cu aplicarea art. 5 alin. (1) C. pen., a dispus suspendarea condiționată a executării pedepsei pe o perioadă de 4 ani, conform art. 82 C. pen. anterior.

În baza art. 71 C. pen. anterior, a dispus interzicerea drepturilor prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a și lit. b) C. pen. anterior - pedeapsă accesorie.

În baza art. 71 alin. (5) C. pen. anterior, a dispus suspendarea executării pedepsei accesorii pe durata executării pedepsei principale.

A menținut celelalte dispoziții ale sentinței penale atacate.

Împotriva deciziei instanței de apel a declarat recurs în casație, cu respectarea termenului prevăzut de lege, inculpatul A. invocând, în drept, dispozițiile art. 438 alin. (1) pct. 7 C. proc. pen.

În susținerea cererii formulate, recurentul inculpat a făcut trimitere la prevederile art. 4 C. pen., arătând că faptele pentru care a fost trimis în judecată au fost dezincriminate prin intrarea în vigoare a noului Cod penal, context în care a solicitat achitarea sa, în conformitate cu dispozițiile art. 16 alin. (1) lit. b) C. proc. pen.

În concret, făcând referire la conținutul constitutiv al infracțiunii de luare de mită în noua codificare, recurentul a menționat că, din punct de vedere al elementului material al laturii

obiective, există diferențe evidente între forma infracțiunii prevăzută în art. 289 alin. (1) C. pen., comparativ cu cea reglementată în alin. (2) al aceluiași articol, căci, în primul caz, conduita pe care făptuitorul se angajează să o aibă poate fi în legătură cu îndeplinirea, neîndeplinirea, urgentarea ori întârzierea îndeplinirii unui act ce intră în îndatoririle sale de serviciu sau în legătură cu îndeplinirea unui act contrar acestor îndatoriri, în timp ce, în cea de-a doua ipoteză, această conduită nu poate consta decât în neîndeplinirea, întârzierea îndeplinirii unui act privitor la îndatoririle sale legale sau efectuarea unui act contrar respectivelor îndatoriri, această deosebire reprezentând voința legiuitorului de a distinge între faptele de luare de mită săvârșite de funcționarii publici prevăzuți în art. 175 alin. (1) și cei la care se referă art. 175 alin. (2) C. pen.

Sub acest aspect, s-a apreciat că recurentul nu face parte din niciuna dintre cele trei categorii de funcționari publici prevăzute în art. 175 alin. (1) C. pen., ci, cel mult, din categoria funcționarilor publici la care se referă art. 175 alin. (2) C. pen., situație în care faptele de care a fost acuzat, constând în primirea unor sume de bani pentru îndeplinirea unui act referitor la îndatoririle sale legale, respectiv efectuarea unei intervenții chirurgicale, nu mai constituie în noua reglementare (art. 289 C. pen.) infracțiunea de luare de mită, fiind incidente dispozițiile art. 4 C. pen.

Ca urmare, s-a solicitat de către recurentul inculpat admiterea recursului în casație, casarea hotărârilor pronunțate de instanțele inferioare și achitarea sa, în temeiul art. 16 alin. (1) lit. b) C. proc. pen.

Prin încheierea nr. 151/RC din 8 septembrie 2014 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția penală, în temeiul art. 440 alin. (4) C. proc. pen., a fost admisă, în principiu, cererea de recurs în casație formulată de inculpatul A. și s-a dispus trimiterea cauzei la completul competent în vederea judecării căii extraordinare de atac promovată de recurent.

Examinând cauza prin prisma criticii formulate, circumscrisă cazului de casare prevăzut în art. 438 alin. (1) pct. 7 C. proc. pen., Înalta Curte de Casație și Justiție apreciază recursul în casație declarat de inculpatul A. ca fiind nefondat, pentru următoarele considerente:

Reglementând o situație derogatorie de la principiul activității legii penale, art. 4 C. pen. stabilește că legea penală nu se aplică faptelor săvârșite sub legea veche, dacă nu mai sunt prevăzute de legea nouă, în acest caz, executarea pedepselor, a măsurilor educative și a măsurilor de siguranță, pronunțate în baza legii vechi, precum și toate consecințele penale ale hotărârilor judecătorești privitoare la aceste fapte încetând prin intrarea în vigoare a legii noi.

De asemenea, potrivit art. 3 alin. (1) din Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, prevederile art. 4 C. pen. privind legea penală de dezincriminare sunt aplicabile și în situațiile în care o faptă determinată, comisă sub imperiul legii vechi, nu mai constituie infracțiune potrivit legii noi datorită modificării elementelor constitutive ale infracțiunii, inclusiv a formei de vinovăție, cerută de legea nouă pentru existența infracțiunii.

Se observă, așadar, că ipoteza la care se referă aceste dispoziții legale vizează situația când legea nouă preia, în liniile sale generice (în esența sau natura sa), ideea de bază pe care se edificase și în legea anterioară o normă de incriminare, însă modifică forma sub care se prezintă aceasta, la nivelul unor elemente constitutive, iar, în concret, fapta ce formează obiectul acuzației penale sau pentru care s-a pronunțat deja o soluție de condamnare nu mai întrunește unul sau mai multe din aceste elemente ale noului conținut constitutiv.

În ceea ce privește infracțiunea de luare de mită, aceasta este prevăzută și în noul Cod penal, însă cu anumite modificări sub aspectul conținutului normativ în raport cu textul de incriminare din vechea codificare (art. 254 C. pen. anterior), fiind reglementată în două variante, una tip (art. 289 alin. 1) și cealaltă asimilată (art. 289 alin. 2). Deosebirile dintre cele două variante normative vizează, pe de o parte, sfera persoanelor ce pot constitui subiecți activi ai infracțiunii de luare de mită, iar, pe de altă parte, felul conduitei pe care făptuitorul se angajează să o aibă cu titlu de contraechivalent al foloaselor necuvenite pretinse sau primite.

Astfel, în forma prevăzută în alin. (1) al art. 289 C. pen., infracțiunea de luare de mită se săvârșește de funcționarul public, în accepțiunea dată acestei noțiuni de dispozițiile art. 175 alin. (1) C. pen., și constă în pretinderea sau primirea, direct ori indirect, pentru sine sau pentru altul, de bani

sau alte foloase necuvenite ori acceptarea promisiunii unor astfel de foloase, în legătură cu îndeplinirea, neîndeplinirea, urgentarea ori întârzierea îndeplinirii unui act ce intră în îndatoririle de serviciu ale făptuitorului sau în legătură cu îndeplinirea unui act contrar acestor îndatoriri.

De asemenea, potrivit art. 308 C. pen., au calitatea de subiect activ al infracțiunii de luare de mită prevăzută în art. 289 alin. (1) C. pen. persoanele care exercită, permanent sau temporar, cu sau fără o remunerație, o însărcinare de orice natură în serviciul unei persoane fizice dintre cele prevăzute la art. 175 alin. (2) C. pen. ori în cadrul oricărei persoane juridice, caz în care limitele speciale ale pedepsei se reduc cu o treime.

Spre deosebire de această variantă normativă, infracțiunea de luare de mită reglementată în alin. (2) al art. 289 C. pen. se comite de una dintre persoanele prevăzute în art. 175 alin. (2) C. pen. (ce definește categoria funcționarilor publici asimilați) și constă în pretinderea sau primirea, direct ori indirect, pentru sine sau pentru altul, de bani sau alte foloase necuvenite ori acceptarea promisiunii unor astfel de foloase, în legătură cu neîndeplinirea, întârzierea îndeplinirii unui act privitor la îndatoririle legale ale făptuitorului sau în legătură cu efectuarea unui act contrar acestor îndatoriri, fiind, așadar, exclusă din conținutul constitutiv al acestei forme a infracțiunii posibilitatea săvârșirii acțiunii ce formează elementul său material în legătură cu îndeplinirea sau urgentarea unui act ce intră în sfera atribuțiilor de serviciu ale autorului.

În speță, în sarcina inculpatului A. s-a reținut, în esență, de către instanțele inferioare că faptele săvârșite de inculpat, în calitate de medic ortoped în cadrul Spitalului Clinic Județean de Urgență B., de a pretinde și de a primi bani de la denunțătoarea C. și de la martorii D. și E., în vederea efectuării unei intervenții chirurgicale în favoarea numitei D., întrunesc elementele constitutive ale infracțiunii de luare de mită în formă continuată prevăzută în art. 254 alin. (1) C. pen. anterior, cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. anterior raportat la art. 6 din Legea nr. 78/2000.

Deși recurentul a susținut că, potrivit noului Cod penal, medicul nu poate fi încadrat decât în categoria funcționarilor publici asimilați la care se referă art. 175 alin. (2) C. pen. și, ca urmare, neputând fi subiect activ al infracțiunii de luare de mită prevăzută în art. 289 alin. (1) C. pen., fapta sa, astfel cum a fost anterior descrisă, ar fi în prezent dezincriminată, Înalta Curte de Casație și Justiție, contrar susținerilor apărării, apreciază că sunt îndeplinite, în continuare, în persoana condamnatului, toate elementele de conținut prevăzute de norma de incriminare menționată, acesta fiind funcționar public în sensul art. 175 alin. (1) lit. b) teza a II-a C. pen.

În același sens sunt și dispozițiile Deciziei nr. 26/2014 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, publicată în M. Of. nr. 24 din 13 ianuarie 2015, prin care s-a statuat că medicul angajat cu contract de muncă într-o unitate spitalicească din sistemul public de sănătate are calitatea de funcționar public în accepțiunea dispozițiilor art. 175 alin. (1) lit. b) teza a II-a C. pen.

Având în vedere aceste considerente, Înalta Curte de Casație și Justiție apreciază că nu sunt incidente în speță prevederile art. 4 C. pen. și art. 3 alin. (1) din Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, faptele pentru care s-a dispus condamnarea recurentului inculpat A. fiind, în continuare, prevăzute și pedepsite ca infracțiune de dispozițiile art. 289 alin. (1) C. pen.

În consecință, constatând că nu este incident cazul de casare prevăzut în art. 438 alin. (1) pct. 7 C. proc. pen., Înalta Curte de Casație și Justiție, în temeiul art. 448 alin. (1) pct. 1 C. proc. pen., a respins, ca nefondat, recursul în casație formulat de recurentul inculpat A. împotriva deciziei nr. 316 din 14 martie 2014 pronunțată de Curtea de Apel Craiova, Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie.

6. Recurs în casație. Cazul prevăzut în art. 438 alin. (1) pct. 7 C. proc. pen. Delapidare**C. pen., art. 295, art. 308****C. proc. pen., art. 438 alin. (1) pct. 7**

Înșușirea, de către persoana care are calitatea de administrator al unei asociații de proprietari, în interesul său sau pentru altul, de bani, valori ori alte bunuri pe care le gestionează sau le administrează este incriminată în art. 295 C. pen. raportat la art. 308 C. pen., constituind varianta atenuată a infracțiunii de delapidare și, în consecință, recursul în casație întemeiat pe cazul reglementat în art. 438 alin. (1) pct. 7 C. proc. pen., cu motivarea că fapta nu este prevăzută de legea penală, este nefondat.

I.C.C.J., Secția penală, decizia nr. 83/RC din 6 martie 2015

Prin sentința nr. 97 din 5 februarie 2013, pronunțată de Judecătoria Sectorului 6 București, Secția penală, în baza art. 215¹ alin. (1) C. pen. anterior, cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. anterior, a fost condamnat inculpatul A. la pedeapsa de 3 ani închisoare, cu aplicarea art. 71 și art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a, b) și c) C. pen. anterior.

În baza art. 81 și art. 82 C. pen. anterior, s-a dispus suspendarea executării pedepsei pe durata unui termen de încercare de 5 ani.

În baza art. 71 alin. (5) C. pen. anterior, s-a dispus suspendarea executării pedepselor accesorii.

În baza art. 14 C. proc. pen. anterior, art. 346 C. proc. pen. anterior și art. 998 C. civ. anterior, a fost obligat inculpatul la despăgubiri civile către partea civilă Asociația de Proprietari Bloc B., în sumă de 141.176,88 lei, daune materiale.

Prin decizia nr. 852 din 30 iunie 2014 a Curții de Apel București, Secția I penală, în temeiul art. 421 pct. 2 lit. a) C. proc. pen., s-a admis apelul declarat de inculpatul A. împotriva sentinței nr. 97 din 5 februarie 2013, pronunțată de Judecătoria Sectorului 6 București, Secția penală.

S-a desființat sentința penală numai cu privire la latura civilă a cauzei și, în fond, în temeiul art. 14 C. proc. pen. anterior raportat la art. 346 C. proc. pen. anterior, art. 998 C. civ. anterior, a fost obligat inculpatul A. la 85.796,40 lei cu titlu de despăgubiri materiale către partea civilă Asociația de Proprietari Bloc B.

S-au menținut celelalte dispoziții ale sentinței penale atacate.

Împotriva acestei decizii, la data de 29 iulie 2014, a declarat recurs în casație inculpatul A.

Prin cererea de recurs în casație s-a invocat incidența cazului de casare prevăzut în art. 438 alin. (1) pct. 7 C. proc. pen.

Recursul în casație formulat de inculpat vizează, în principal, achitarea inculpatului, cu referire la art. 295 C. pen. care prevede că subiectul activ al infracțiunii este funcționarul public, spre deosebire de art. 215¹ C. pen. anterior care prevedea că subiect activ al infracțiunii este un funcționar.

Prin încheierea nr. 34/RC din 23 ianuarie 2015, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, s-a admis în principiu cererea de recurs în casație formulată de inculpatul A. împotriva deciziei nr. 852 din 30 iunie 2014 pronunțată de Curtea de Apel București, Secția I penală și s-a dispus trimiterea cauzei completului care judecă recursul în casație.

Analizând recursul în casație în limitele prevăzute în art. 442 alin. (1) și (2) C. proc. pen., Înalta Curte de Casație și Justiție apreciază că este nefondat pentru următoarele considerente:

Conform art. 438 alin. (1) pct. 7 C. proc. pen., hotărârile sunt supuse casării dacă inculpatul a fost condamnat pentru o faptă care nu este prevăzută de legea penală.

În speță, criticile recurentului inculpat vizează greșita condamnare pentru săvârșirea infracțiunii de delapidare prevăzute în art. 215¹ alin. (1) C. pen. anterior, cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. anterior, constând în aceea că inculpatul A. a deținut funcția de administrator al

Asociației de Proprietari Bloc B. din data de 15 august 2006 până la data de 10 aprilie 2010, în această calitate inculpatul preluând mijloacele materiale și bănești ale asociației. S-a reținut că elementul material al laturii obiective a infracțiunii de delapidare a constat în însușirea în interes personal, de către inculpat, în perioada august 2006 - 8 aprilie 2010, a sumei de 141.176,88 lei din gestiunea asociației de proprietari. Urmarea imediată a constat în producerea unui prejudiciu în patrimoniul persoanei vătămate.

Prin motivele de recurs în casație formulate, recurentul inculpat a apreciat că se impune achitarea acestuia, cu referire la art. 295 C. pen. care prevede că subiectul activ al infracțiunii este funcționarul public, spre deosebire de art. 215¹ C. pen. anterior care prevedea că subiect activ al infracțiunii este un funcționar.

Cu referire la această critică, Înalta Curte de Casație și Justiție reține că, potrivit art. 295 alin. (1) C. pen., însușirea, folosirea sau traficul de către un funcționar public, în interesul său ori pentru altul, de bani, valori sau alte bunuri pe care le gestionează sau le administrează se pedepsește cu închisoarea de la 2 la 7 ani și interzicerea exercitării dreptului de a ocupa o funcție publică, constituind infracțiunea de delapidare.

Deopotrivă, Înalta Curte de Casație și Justiție reține că art. 308 C. pen., cu denumirea marginală „infracțiuni de corupție și de serviciu comise de alte persoane”, are următorul conținut: „(1) Dispozițiile art. 289-292, 295, 297-301 și 304 privitoare la funcționarii publici se aplică în mod corespunzător și faptelor săvârșite de către sau în legătură cu persoanele care exercită, permanent ori temporar, cu sau fără o remunerație, o însărcinare de orice natură în serviciul unei persoane fizice dintre cele prevăzute la art. 175 alin. (2) ori în cadrul oricărei persoane juridice.”

Din analiza textelor de lege precitate, Înalta Curte de Casație și Justiție constată că, spre deosebire de dispozițiile art. 295 C. pen., textul art. 308 alin. (1) C. pen. conține o enumerare a infracțiunilor pentru a căror comitere nu este necesară calitatea de funcționar public a subiectului activ, inclusiv infracțiunea de delapidare, cu precizarea că dispozițiile acestor norme de incriminare se aplică și altor categorii de persoane, respectiv acele care „exercită, permanent ori temporar, cu sau fără o remunerație, o însărcinare de orice natură în serviciul unei persoane fizice dintre cele prevăzute la art. 175 alin. (2) ori în cadrul oricărei persoane juridice.”

Prin modalitatea de reglementare, dispozițiile art. 308 C. pen. nu definesc o infracțiune-tip, de sine stătătoare, întrucât în structura normei nu este descrisă o faptă distinctă, cu o configurație proprie, ci se face trimitere la dispozițiile și pedepsele cuprinse în alte norme de incriminare, printre care și cele prevăzute în art. 295 C. pen.

Înalta Curte de Casație și Justiție apreciază că, în cazul dispoziției legale analizate, respectiv art. 308 C. pen., trimiterea pe care textul o face la dispoziția din art. 295 C. pen. are rolul de a extinde cadrul juridic al acestei ultime reglementări, astfel încât să devină aplicabilă nu doar funcționarilor publici, ci și „persoanelor care exercită, permanent ori temporar, cu sau fără o remunerație, o însărcinare de orice natură în serviciul unei persoane fizice dintre cele prevăzute la art. 175 alin. (2) ori în cadrul oricărei persoane juridice.”

Așadar, dispozițiile art. 308 C. pen. reprezintă o variantă atenuată a infracțiunii de delapidare prevăzute în art. 295 C. pen.

Reglementarea din art. 308 C. pen. funcționează pe structura normei de incriminare prevăzute în art. 295 C. pen., pe care o extinde în ceea ce privește calitatea subiectului activ și, ca o consecință a acestei modificări, legiuitorul a adaptat limitele de pedeapsă la gradul de pericol social abstract rezultat din schimbarea intervenită cu privire la această infracțiune.

Indiferent de modul cum sunt reglementate, variantele atenuate ori agravate ale unei infracțiuni au trăsăturile constitutive ale infracțiunii de bază, la care se adaugă trăsături agravante sau atenuante, de natură a determina un tratament juridic diferit de cel al infracțiunii-tip.

Ca atare, art. 308 C. pen., așa cum s-a arătat, reprezintă o variantă atenuată a infracțiunii de delapidare prevăzute în art. 295 C. pen., prezentând un grad de pericol social generic mai redus în raport cu cel al infracțiunii-tip, în contextul în care fapta nu ar mai fi săvârșită de funcționarul public (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 1/2015 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul

pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală).

Prin urmare, nu se poate vorbi de o dezincriminare a faptei de delapidare prevăzută în dispozițiile art. 215¹ alin. (1) C. pen. anterior, întrucât aceasta are corespondent în legislația nouă, regăsindu-se în dispozițiile art. 295 C. pen. raportat la art. 308 C. pen.

În acest sens, Înalta Curte de Casație și Justiție subliniază că sintagma „nu este prevăzută de legea penală” privește situațiile în care condamnarea se bazează pe ipoteze de incriminare care nu sunt prevăzute de lege, respectiv nu au făcut niciodată obiectul incriminării sau a operat dezincriminarea.

Or, din analiza deciziei penale atacate, rezultă că instanța de apel a făcut o corectă aplicare a legii; infrațiunea prevăzută în art. 215¹ alin. (1) C. pen. anterior reținută în sarcina recurentului inculpat este prevăzută în noua legislație, iar din această perspectivă critica inculpatului este neîntemeiată.

Pentru aceste considerente, în temeiul art. 448 alin. (1) pct. 1 C. proc. pen., Înalta Curte de Casație și Justiție a respins, ca nefondat, recursul în casație declarat de inculpatul A. împotriva deciziei nr. 852 din 30 iunie 2014 pronunțată de Curtea de Apel București, Secția I penală.

7. Recurs în casație. Cazul prevăzut în art. 438 alin. (1) pct. 8 C. proc. pen.

C. proc. pen., art. 438 alin. (1) pct. 8

În cazul în care inculpatul a declarat recurs în casație întemeiat pe dispozițiile art. 438 alin. (1) pct. 8 C. proc. pen. - prin care se susține că instanța de apel a dispus în mod greșit încetarea procesului penal ca efect al prescripției răspunderii penale și că sunt incidente dispozițiile privind legea penală de dezincriminare - Înalta Curte de Casație și Justiție, constatând că în mod greșit s-a dispus încetarea procesului penal de către instanța de apel, întrucât termenul de prescripție a răspunderii penale nu era împlinit la data pronunțării deciziei, admite recursul în casație, casează decizia pronunțată în apel și dispune rejudecarea de către instanța de apel, conform art. 448 alin. (1) pct. 2 lit. b) C. proc. pen., cu respectarea principiului *non reformatio in pejus* prevăzut în art. 444 alin. (1) C. proc. pen.

I.C.C.J., Secția penală, decizia nr. 286/RC din 22 septembrie 2015

Prin sentința penală nr. 441 din 11 iunie 2013 pronunțată de Judecătoria Târgoviște, între altele, în baza art. 264 alin. (1) C. pen. anterior, cu aplicarea art. 74 și art. 76 C. pen. anterior, a fost condamnată inculpata A. la 2 luni închisoare.

S-a făcut aplicarea art. 71, art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a, lit. b) și lit. c) C. pen. anterior.

În baza art. 81 C. pen. anterior, s-a dispus suspendarea condiționată a executării pedepsei, iar în baza art. 82 C. pen. anterior, s-a fixat termen de încercare de 2 ani și 2 luni, compus din durata pedepsei aplicate, la care s-a adăugat intervalul de 2 ani prevăzut de lege.

S-a făcut aplicarea art. 71 alin. (5) C. pen. anterior.

Analizând actele și lucrările dosarului, instanța de fond a reținut că:

Fapta inculpatei A. care, în calitate de administrator al societății B., începând cu data de 23 aprilie 2003, cu intenție, prin întocmirea unui număr de 35 facturi fiscale la solicitarea inculpatului C. (condamnat în cauză), a înstrăinat cantitatea de 930.492 l băuturi alcoolice în valoare de 1.224.880 lei, aflată sub sechestru, către societatea D., facturi pe care le-a și preluat în numele ultimei societăți, deși nu avea nicio calitate în această din urmă societate, fără a se asigura că suma rezultată (1.224.880 lei) din vânzare fusese virată la bugetul de stat, asigurându-i în acest mod asociatului unic C. o parte din produsul infrațiunii de evaziune fiscală, constituie infrațiunea de favorizare a infractorului, faptă prevăzută și pedepsită de art. 264 alin. (1) C. pen. anterior.

Prin decizia nr. 1257 din 10 decembrie 2014, Curtea de Apel Ploiești, Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie, în baza art. 421 pct. 2 lit. a) C. proc. pen., între altele, a admis apelurile declarate de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție - Direcția Națională Anticorupție - Serviciul Teritorial Ploiești și de inculpata A. împotriva sentinței penale nr. 441 din 11 iunie 2013 a Judecătoria Târgoviște, pe care a desființat-o în parte, pronunțând o nouă hotărâre după cum urmează:

A înlăturat soluția de condamnare a apelantei-înculpate A. la pedeapsa 2 luni închisoare pentru comiterea infracțiunii prevăzute în art. 264 alin. (1) C. pen. anterior, cu aplicarea art. 74 și art. 76 C. pen. anterior și, în temeiul art. 396 alin. (6) raportat la art. 17 alin. (2) și art. 16 alin. (1) lit. f) C. proc. pen., a dispus încetarea procesului penal față de această inculpată, răspunderea penală fiind prescrisă.

Pe baza materialului probator administrat în cauză, curtea de apel a reținut, în ceea ce o privește pe inculpata A., că inculpatul C. a determinat-o să întocmească documente fiscale atestând nereal scoaterea din patrimoniul societății B. de băuturi alcoolice aflate sub sechestru, fără a vira contravaloarea mărfii la bugetul de stat, pentru acoperirea prejudiciului.

Totodată, instanța de apel, constatând că între data săvârșirii faptelor și cea a judecării a intervenit o succesiune de legi penale, în aplicarea art. 5 C. pen., a apreciat că legea penală mai favorabilă este Codul penal anterior, pe baza criteriului aprecierii globale conform Deciziei nr. 265 din 6 mai 2014 a Curții Constituționale, luând în considerare limitele pedepselor și cauzele de atenuare sau agravare, modalitățile de individualizare a pedepselor, inclusiv sfera obligațiilor pe care le presupun, precum și termenele de prescripție a răspunderii penale.

Sub acest din urmă aspect, a constatat că răspunderea penală a inculpatei A., care a săvârșit infracțiunea prevăzută în art. 264 alin. (1) C. pen. anterior, cu aplicarea art. 74 și art. 76 C. pen. anterior, este prescrisă în raport cu data faptelor și cu dispozițiile art. 122 și art. 124 C. pen. anterior.

Împotriva hotărârii instanței de apel a formulat recurs în casație inculpata A.

Prin încheierea nr. 239/RC din 30 iunie 2015, Înalta Curte de Casație și Justiție, în baza art. 440 alin. (4) C. proc. pen., a admis în principiu cererea de recurs în casație formulată de inculpata A. împotriva deciziei nr. 1257 din 10 decembrie 2014 a Curții de Apel Ploiești, Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie.

În susținerea căii de atac formulate, recurenta A. a invocat incidența cazului de casare prevăzut în art. 438 alin. (1) pct. 8 C. proc. pen., apreciind că în mod greșit instanța de apel a dispus încetarea procesului penal, întrucât a intervenit prescripția răspunderii penale.

Astfel, a arătat că potrivit dispozițiilor art. 264 alin. (1) C. pen. anterior, infracțiunea de favorizare a infractorului se pedepsește cu închisoarea de la 3 luni la 7 ani, iar conform art. 122 alin. (1) lit. c) raportat la art. 124 C. pen. anterior, termenul de prescripție a răspunderii penale pentru persoana fizică este de 8 ani, când legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa închisorii mai mare de 5 ani, dar care nu depășește 10 ani, la care se adaugă jumătate din acest termen, adică 4 ani, în total 12 ani.

În consecință, în condițiile în care infracțiunea de favorizare a infractorului a fost săvârșită începând cu data de 23 aprilie 2003, a apreciat că termenul de prescripție specială a răspunderii penale se va împlini după data de 23 aprilie 2015.

De asemenea, a arătat că, după intrarea în vigoare, la 1 februarie 2014, a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, a completat motivele de recurs (apel) formulate la 20 ianuarie 2014 cu un nou motiv de apel, solicitând ca instanța de apel să constate că infracțiunea de favorizare a infractorului prevăzută în art. 264 alin. (1) C. pen. anterior se încadrează în dispozițiile art. 269 alin. (1) C. pen., însă modalitatea normativă care a fost reținută - pentru a asigura infractorului folosul sau produsul infracțiunii - a fost dezincriminată conform dispozițiilor art. 4 C. pen., care prevăd că legea penală nu se aplică faptelor săvârșite sub legea veche, dacă nu mai sunt prevăzute de legea nouă.

Pe de altă parte, în opinia apărării, potrivit art. 3 din Legea nr. 187/2012, dispozițiile art. 4 C. pen. privind legea penală de dezincriminare sunt aplicabile și în situațiile în care o faptă

determinată, comisă sub imperiul legii vechi, nu mai constituie infracțiune potrivit legii noi datorită modificării elementelor constitutive ale infracțiunii, inclusiv a formei de vinovăție, cerută de legea nouă pentru existența infracțiunii, motiv de apel care nu a fost analizat de instanța de control judiciar.

În această situație, a apreciat că instanța de apel trebuia să admită apelul și să dispună, în temeiul dispozițiilor art. 421 pct. 2 lit. a) raportat la art. 16 alin. (1) lit. b) C. proc. pen., desființarea sentinței primei instanțe și achitarea pentru infracțiunea de favorizare a infractorului.

Pentru aceste motive, a solicitat admiterea recursului în casație și achitarea, potrivit dispozițiilor art. 448 alin. (1) pct. 2 lit. a) C. proc. pen.

Examinând recursul în casație formulat, Înalta Curte de Casație și Justiție constată că acesta este fondat, pentru considerentele ce vor fi expuse în continuare:

Recursul în casație este o cale extraordinară de atac, ce are ca scop verificarea conformității hotărârii atacate cu regulile de drept aplicabile, respectiv îndreptarea erorilor de drept comise de curțile de apel, ca instanțe de apel, prin raportare la cazurile de casare expres și limitativ prevăzute de lege.

Astfel, recursul în casație nu presupune examinarea cauzei sub toate aspectele, ci numai controlul legalității hotărârii atacate, respectiv al concordanței acesteia cu dispozițiile legii materiale și procesuale aplicabile, pornind de la situația de fapt avută în vedere de instanța de apel.

Din această perspectivă, Înalta Curte de Casație și Justiție reține că, în esență, cazul de casare prevăzut în art. 438 alin. (1) pct. 8 C. proc. pen. privește situațiile în care s-a dispus în mod greșit încetarea procesului penal pentru oricare dintre motivele prevăzute în art. 16 alin. (1) lit. e) - j) C. proc. pen., respectiv lipsește plângerea prealabilă, autorizarea sau sesizarea organului competent ori o altă condiție prevăzută de lege, necesară pentru punerea în mișcare a acțiunii penale; a intervenit amnistia sau prescripția, decesul suspectului ori al inculpatului persoană fizică sau s-a dispus radierea suspectului ori inculpatului persoană juridică; a fost retrasă plângerea prealabilă, în cazul infracțiunilor pentru care retragerea acesteia înlătură răspunderea penală, a intervenit împăcarea ori a fost încheiat un acord de mediere în condițiile legii; există o cauză de nepedepsire prevăzută de lege; există autoritate de lucru judecat; a intervenit un transfer de proceduri cu un alt stat, potrivit legii.

Pentru a se constata acest motiv de nelegalitate, existența cauzei de încetare a procesului penal se apreciază prin raportare la datele existente la momentul pronunțării hotărârii definitive atacate.

În cauza dedusă judecării, prin hotărârea pronunțată la data de 10 decembrie 2014, curtea de apel a constatat, în temeiul art. 122 și art. 124 C. pen. anterior, că a intervenit prescripția răspunderii penale a inculpatei A. pentru săvârșirea infracțiunii prevăzute în art. 264 alin. (1) C. pen. anterior, constând în întocmirea de către inculpată de documente fiscale care au atestat nereal scoaterea din patrimoniul societății B. de băuturi alcoolice aflate sub sechestru, fără a vira contravaloarea mărfii la bugetul de stat, asigurându-i în acest mod asociatului unic C. o parte din produsul infracțiunii de evaziune fiscală; s-a reținut că fapta a fost comisă începând cu data de 23 aprilie 2003.

Se observă că prin hotărâre nu a fost stabilită data săvârșirii infracțiunii, respectiv momentul epuizării activității infracționale, dar, chiar și în aceste condiții, prin raportare la data de 23 aprilie 2003, termenul de prescripție specială a răspunderii penale nu se împlinise la data pronunțării deciziei de către instanța de apel.

Astfel, potrivit art. 122 alin. (2) C. pen. anterior, termenele de prescripție a răspunderii penale încep să curgă de la data săvârșirii infracțiunii, iar conform art. 122 alin. (1) lit. c) C. pen. anterior, termenul de prescripție a răspunderii penale este de 8 ani în cazul infracțiunilor pentru care legea prevede pedeapsa închisorii mai mare de 5 ani, dar care nu depășește 10 ani. Cum pedeapsa închisorii pentru infracțiunea prevăzută în art. 264 alin. (1) C. pen. anterior (favorizarea infractorului) este de maxim 7 ani, rezultă că, în aplicarea art. 124 C. pen. anterior, în varianta în vigoare la momentul săvârșirii faptei, prescripția specială intervenea după trecerea unui termen de

12 ani, termen ce nu era împlinit la data pronunțării hotărârii atacate (10 decembrie 2014).

Ca atare, se constată că în mod greșit instanța de apel a dispus încetarea procesului penal, împrejurare ce atrage incidența dispozițiilor art. 438 alin. (1) pct. 8 C. proc. pen.

Analiza pe care o face Înalta Curte de Casație și Justiție din perspectiva acestui caz de casare și a tezei pusă în discuție prin prezenta cale extraordinară de atac este strict limitată la verificarea împlinirii sau nu a termenului de prescripție, pornind de la limitele de pedeapsă prevăzute de lege pentru infracțiunea reținută în sarcina inculpatului prin hotărârea definitivă de condamnare și având în vedere eventuala incidență a unor cauze de suspendare sau întrerupere a cursului acestui termen.

Instanța de recurs în casație nu poate examina nici dacă legea penală veche a fost în mod corect identificată ca fiind legea penală mai favorabilă, după cum nici nu poate să cenzureze încadrarea juridică și să verifice, prin prisma noii încadrări, incidența dispozițiilor referitoare la prescripția specială a răspunderii penale.

Ca atare, nu se poate achiesa la punctul de vedere exprimat de către procuror cu ocazia dezbaterilor, în sensul de a se respinge recursul în casație și de a se constata că, potrivit legii noi, fapta s-ar încadra în infracțiunea de tănuire prevăzută în art. 270 C. pen. și ar fi îndeplinite condițiile pentru incidența prescripției speciale a răspunderii penale.

În fine, se mai impune a se menționa faptul că, deși aparent soluția de încetare a procesului penal îi este favorabilă inculpatei, interesul în susținerea prezentei căi de atac este evident, în condițiile în care în fața curții de apel a solicitat, în temeiul art. 13 C. proc. pen. anterior, continuarea procesului penal și pronunțarea unei soluții de achitare (atât prin motivele de apel depuse la termenul din 14 februarie 2014, după intrarea în vigoare a noului Cod de procedură penală, cât și la termenul din 21 noiembrie 2014, când s-a acordat cuvântul în dezbaterile căii de atac exercitate), fără însă ca instanța de apel să analizeze această critică, limitându-se la a reține doar că legea penală mai favorabilă este Codul penal anterior și că răspunderea penală a inculpatei este prescrisă în raport cu data săvârșirii infracțiunii și cu dispozițiile art. 122 și art. 124 C. pen. anterior.

În cauză va deveni, însă, incident principiul *non reformatio in pejus* prevăzut în dispozițiile art. 444 alin. (1) C. proc. pen., astfel că situația inculpatei, așa cum aceasta a fost stabilită prin decizia penală atacată cu recurs în casație, nu va putea fi agravată.

În aceste circumstanțe, având în vedere că sfera de acțiune a Înaltei Curți de Casație și Justiție este limitată la constatarea nelegalității soluției de încetare a procesului penal, fără posibilitatea de rejudecare a acțiunii penale și de verificare a aspectelor invocate de inculpată, prin care tinde la obținerea unei soluții de achitare, în temeiul art. 448 alin. (1) pct. 2 lit. b) C. proc. pen., va admite recursul în casație, va casa, în parte, decizia recurată, numai în ceea ce o privește de inculpata A. și va trimite cauza spre rejudecarea apelului inculpatei la Curtea de Apel Ploiești.

Așa cum s-a arătat, rejudecarea se va face cu respectarea principiului neagravării situației în propria cale de atac, dispozițiile art. 444 alin. (1) C. proc. pen. fiind aplicabile și în fața instanței sesizate cu rejudecarea cauzei după casare.

În consecință, Înalta Curte de Casație și Justiție a admis recursul în casație declarat de inculpata A. împotriva deciziei nr. 1257 din 10 decembrie 2014 a Curții de Apel Ploiești, Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie, a casat în parte decizia recurată, numai în ceea ce o privește de inculpata A. și a trimis cauza spre rejudecarea apelului inculpatei la Curtea de Apel Ploiești, menținând celelalte dispoziții ale deciziei.

8. Recurs în casație. Cazul prevăzut în art. 438 alin. (1) pct. 8 C. proc. pen. Cazul prevăzut în art. 438 alin. (1) pct. 12 C. proc. pen. Concurs de infracțiuni. Spor**C. proc. pen., art. 438 alin. (1) pct. 8, pct. 12**

1. Dacă prima instanță, prin sentința pronunțată înainte de 1 februarie 2014, a constatat intervenția prescripției răspunderii penale cu privire la unele dintre infracțiunile concurente săvârșite de inculpat, iar instanța de apel, prin decizia pronunțată după 1 februarie 2014, a aplicat dispozițiile noului Cod penal, ca lege penală mai favorabilă, numai cu privire la infracțiunile pentru care prima instanță a dispus condamnarea, pe baza principiului *non reformatio in pejus*, întrucât în cauză au formulat apel numai inculpatul și partea civilă exclusiv sub aspectul laturii civile, nu este incident cazul de recurs în casație prevăzut în art. 438 alin. (1) pct. 8 din noul Cod de procedură penală, referitor la greșita încetare a procesului penal, chiar dacă în raport cu dispozițiilor noului Cod penal termenele de prescripție a răspunderii penale nu erau împlinite la data judecării apelului, deoarece pe calea recursului în casație întemeiată pe dispozițiile art. 438 alin. (1) pct. 8 din noul Cod de procedură penală nu poate fi cenzurată aplicarea principiului *non reformatio in pejus* și nici modul în care instanța de apel a dat eficiență dispozițiilor art. 5 din noul Cod penal.

2. În ipoteza concursului de infracțiuni, dacă instanța de apel a adăugat la pedeapsa cea mai grea un spor inferior fracției de o treime din totalul celorlalte pedepse stabilite - fracție prevăzută în art. 39 alin. (1) lit. b) din noul Cod penal și, în consecință, a aplicat o pedeapsă rezultantă inferioară pedepsei determinate conform art. 39 alin. (1) lit. b) din noul Cod penal, este incident cazul de recurs în casație prevăzut în art. 438 alin. (1) pct. 12 din noul Cod de procedură penală referitor la aplicarea pedepsei în alte limite decât cele prevăzute de lege.

I.C.C.J., Secția penală, decizia nr. 32/RC din 23 ianuarie 2015

Prin sentința penală nr. 61 din 11 februarie 2013 a Tribunalului Dolj s-a dispus, între altele, în baza art. 11 pct. 2 lit. b) raportat la art. 10 alin. (1) lit. g) C. proc. pen. anterior, încetarea procesului penal împotriva inculpatului A. pentru săvârșirea infracțiunilor prevăzute în art. 290 cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. anterior, art. 291 cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. anterior și art. 292 cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. anterior, ca urmare a intervenirii prescripției răspunderii penale.

În baza art. 215 alin. (1), (2) și (5), cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. anterior, a fost condamnat inculpatul A. la pedeapsa de 10 ani închisoare.

În baza art. 65 alin. (2) raportat la art. 215 alin. (5) C. pen. anterior, s-a interzis inculpatului, ca pedeapsă complementară, exercițiul drepturilor prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza II-a, lit. b) și lit. c) C. pen. anterior, acesta din urmă constând în decăderea din dreptul de a fi administrator al unei societăți comerciale pe o durată de 5 ani după executarea pedepsei principale.

În baza art. 7 alin. (1) din Legea nr. 39/2003, a fost condamnat inculpatul A. la pedeapsa de 8 ani închisoare; în baza art. 29 alin. (1) lit. a) (fost art. 23 alin. 1 lit. a) din Legea nr. 656/2002, cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. anterior, la pedeapsa de 6 ani închisoare, iar în baza art. 9 alin. (1) lit. f) din Legea nr. 241/2005, la pedeapsa de 4 închisoare.

În baza art. 65 alin. (2) C. pen. anterior raportat la art. 9 alin. (1) lit. f) din Legea nr. 241/2005, s-a interzis inculpatului, ca pedeapsă complementară, exercițiul drepturilor prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza II-a, lit. b) și lit. c) C. pen. anterior, acesta din urmă constând în decăderea din dreptul de a fi administrator al unei societăți comerciale pe o durată de 3 ani după executarea pedepsei principale.

În baza art. 33 lit. a) și art. 34 alin. (1) lit. b) C. pen. anterior, s-au contopit pedepsele aplicate, urmând ca inculpatul să execute pedeapsa cea mai grea, de 10 ani închisoare.

În baza art. 35 alin. (3) C. pen. anterior, s-a interzis inculpatului, ca pedeapsă complementară, exercițiul drepturilor prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza II-a, lit. b) și lit. c) C.

pen. anterior, acesta din urmă constând în decăderea din dreptul de a fi administrator al unei societăți comerciale pe o durată de 5 ani după executarea pedepsei principale.

În baza art. 71 alin. (1) C. pen. anterior, s-a interzis inculpatului, ca pedeapsă accesorie, exercițiul drepturilor prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza II-a, lit. b) și lit. c) C. pen. anterior, acesta din urmă constând în decăderea din dreptul de a fi administrator al unei societăți comerciale pe durata executării pedepsei principale.

În baza art. 11 pct. 2 lit. b) raportat la art. 10 alin. (1) lit. g) C. proc. pen. anterior, a fost încetat procesul penal împotriva inculpatului B. pentru săvârșirea infracțiunilor prevăzute în art. 290 cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. anterior și art. 292 cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. anterior, ca urmare a intervenirii prescripției răspunderii penale.

În baza art. 215 alin. (1), (2) și (5), cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. anterior, a fost condamnat inculpatul B. la pedeapsa de 10 ani închisoare.

În baza art. 65 alin. (2) raportat la art. 215 alin. (5) C. pen. anterior, s-a interzis inculpatului, ca pedeapsă complementară, exercițiul drepturilor prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza II-a, lit. b) și lit. c) C. pen. anterior, acesta din urmă constând în decăderea din dreptul de a fi administrator al unei societăți comerciale pe o durată de 5 ani după executarea pedepsei principale.

În baza art. 7 alin. (1) din Legea nr. 39/2003, a fost condamnat inculpatul B. la pedeapsa de 8 ani închisoare; în baza art. 29 alin. (1) lit. a) (fost art. 23 alin. 1 lit. a) din Legea nr. 656/2002, cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. anterior, la pedeapsa de 6 ani închisoare, iar în baza art. 9 alin. (1) lit. f) din Legea nr. 241/2005, la pedeapsa de 4 ani închisoare.

În baza art. 65 alin. (2) C. pen. anterior raportat la art. 9 alin. (1) lit. f) din Legea nr. 241/2005, s-a interzis inculpatului, ca pedeapsă complementară, exercițiul drepturilor prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza II-a, lit. b) și lit. c) C. pen. anterior, acesta din urmă constând în decăderea din dreptul de a fi administrator al unei societăți comerciale pe o durată de 3 ani după executarea pedepsei principale.

În baza art. 33 lit. a) și art. 34 alin. (1) lit. b) C. pen. anterior, s-au contopit pedepsele aplicate, urmând ca inculpatul să execute pedeapsa cea mai grea, de 10 ani închisoare.

În baza art. 35 alin. (3) C. pen. anterior, s-a interzis inculpatului, ca pedeapsă complementară, exercițiul drepturilor prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza II-a, lit. b) și lit. c) C. pen. anterior, acesta din urmă constând în decăderea din dreptul de a fi administrator al unei societăți comerciale pe o durată de 5 ani după executarea pedepsei principale.

În baza art. 71 alin. (1) C. pen. anterior, s-a interzis inculpatului, ca pedeapsă accesorie, exercițiul drepturilor prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza II-a, lit. b) și lit. c) C. pen. anterior, acesta din urmă constând în decăderea din dreptul de a fi administrator al unei societăți comerciale pe durata executării pedepsei principale.

În baza art. 26 raportat la art. 215 alin. (1), (2) și (5) C. pen. anterior, cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. anterior, a fost condamnată inculpata C. la pedeapsa de 10 ani închisoare.

În baza art. 65 alin. (2) raportat la art. 215 alin. (5) C. pen. anterior, s-a interzis inculpatei, ca pedeapsă complementară, exercițiul drepturilor prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza II-a, lit. b) și lit. c) C. pen. anterior, acesta din urmă constând în decăderea din dreptul de a fi administrator al unei societăți comerciale pe o durată de 5 ani după executarea pedepsei principale.

În baza art. 7 alin. (1) din Legea nr. 39/2003, a fost condamnată inculpata C. la pedeapsa de 8 ani închisoare; în baza art. 29 alin. (1) lit. a) (fost art. 23 alin. 1 lit. a) din Legea nr. 656/2002, cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. anterior, la pedeapsa de 6 ani închisoare; în baza art. 290 cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. anterior, la pedeapsa de 2 ani închisoare, iar în baza art. 291 cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. anterior, la pedeapsa de 2 ani închisoare.

În baza art. 33 lit. a) și art. 34 alin. (1) lit. b) C. pen. anterior, au fost contopite pedepsele aplicate, urmând ca inculpata să execute pedeapsa cea mai grea, de 10 ani închisoare.

În baza art. 35 alin. (1) C. pen. anterior, s-a interzis inculpatei, ca pedeapsă complementară, exercițiul drepturilor prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza II-a, lit. b) și lit. c) C. pen. anterior, acesta din urmă constând în decăderea din dreptul de a fi administrator al unei societăți comerciale

pe o durată de 5 ani după executarea pedepsei principale.

În baza art. 71 alin. (1) C. pen. anterior, s-a interzis inculpatei, ca pedeapsă accesorie, exercițiul drepturilor prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza II-a, lit. b) și lit. c) C. pen. anterior, acesta din urmă constând în decăderea din dreptul de a fi administrator al unei societăți comerciale pe durata executării pedepsei principale.

Prin decizia nr. 842 din 19 iunie 2014 pronunțată de Curtea de Apel Craiova, Secția penală și pentru cauze cu minori, s-au admis, între altele, apelurile declarate de inculpații C., A. și B. împotriva sentinței penale nr. 61 din 11 februarie 2013, pronunțată de Tribunalul Dolj.

A fost desființată, în parte, sentința atacată și, printre alte dispoziții, s-a dispus descontopirea pedepselor aplicate inculpaților C., A. și B., pedepsele fiind repuse în individualitatea lor.

S-a constatat că pentru inculpații C., A. și B. legea mai favorabilă este Codul penal în vigoare.

În baza art. 386 alin. (1) C. proc. pen., a fost schimbată încadrarea juridică a faptelor, după cum urmează:

Pentru inculpații A. și B.:

Dintr-o infracțiune prevăzută în art. 215 alin. (1), (2) și (5), cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. anterior, într-o infracțiune prevăzută în art. 244 alin. (1) și (2), cu aplicarea art. 35 alin. (1) C. pen., art. 5 C. pen.

Dintr-o infracțiune prevăzută în art. 7 alin. (1) din Legea nr. 39/2003 într-o infracțiune prevăzută în art. 367 alin. (1) C. pen., cu aplicarea art. 5 C. pen.

Dintr-o infracțiune prevăzută în art. 23 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 656/2002, cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. anterior, într-o infracțiune prevăzută în art. 29 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 656/2002, cu aplicarea art. 35 alin. (1) C. pen., art. 5 C. pen.

Dintr-o infracțiune prevăzută în art. 9 alin. (1) lit. f) din Legea nr. 241/2005, cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. anterior, într-o infracțiune prevăzută în art. 9 alin. (1) lit. f) din Legea nr. 241/2005, cu aplicarea art. 35 alin. (1) C. pen., art. 5 C. pen.

Pentru inculpata C.:

Dintr-o infracțiune prevăzută în art. 26 raportat la art. 215 alin. (1), (2) și (5), cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. anterior, într-o infracțiune prevăzută în art. 48 raportat la art. 244 alin. (1) și (2), cu aplicarea art. 35 alin. (1) C. pen., art. 5 C. pen.

Dintr-o infracțiune prevăzută în art. 7 alin. (1) din Legea nr. 39/2003 într-o infracțiune prevăzută în art. 367 alin. (1) C. pen., cu aplicarea art. 5 C. pen.

Dintr-o infracțiune prevăzută în art. 23 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 656/2002, cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. anterior, într-o infracțiune prevăzută în art. 29 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 656/2002, cu aplicarea art. 35 alin. (1) C. pen., art. 5 C. pen.

Dintr-o infracțiune prevăzută în art. 290 C. pen. anterior, cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. anterior, într-o infracțiune prevăzută în art. 322 alin. (1) C. pen., cu aplicarea art. 35 alin. (1) C. pen., art. 5 C. pen.

Dintr-o infracțiune prevăzută în art. 291 C. pen. anterior, cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. anterior, într-o infracțiune prevăzută în art. 323 alin. (1) C. pen., cu aplicarea art. 35 alin. (1) C. pen., art. 5 C. pen.

În baza art. 244 alin. (1) și (2) C. pen., cu aplicarea art. 35 alin. (1) C. pen., art. 5 C. pen., cu aplicarea art. 75 alin. (2) lit. b) C. pen., art. 76 alin. (1) C. pen., a fost condamnat inculpatul A. la pedeapsa de 2 ani închisoare și 2 ani interzicerea drepturilor prevăzute în art. 66 alin. (1) lit. a), b) și g) C. pen., ca pedeapsă complementară ce se execută potrivit dispozițiilor art. 68 C. pen.

În baza art. 65 alin. (1) C. pen., i s-au interzis inculpatului drepturile prevăzute în art. 66 alin. (1) lit. a), b) și g) C. pen., ca pedeapsă accesorie ce se execută potrivit dispozițiilor art. 65 alin. (3) C. pen.

În baza art. 367 alin. (1) C. pen., cu aplicarea art. 5 C. pen., cu aplicarea art. 75 alin. (2) lit. b) C. pen., art. 76 alin. (1) C. pen., a fost condamnat același inculpat la pedeapsa de 1 an închisoare

și 1 an interzicerea drepturilor prevăzute în art. 66 alin. (1) lit. a), b) și g) C. pen., ca pedeapsă complementară ce se execută potrivit dispozițiilor art. 68 C. pen.

În baza art. 65 alin. (1) C. pen., i s-au interzis inculpatului drepturile prevăzute în art. 66 alin. (1) lit. a), b) și g) C. pen., ca pedeapsă accesorie ce se execută potrivit dispozițiilor art. 65 alin. (3) C. pen.

În baza art. 29 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 656/2002, cu aplicarea art. 35 alin. (1) C. pen., art. 5 C. pen., cu aplicarea art. 75 alin. (2) lit. b) C. pen., art. 76 alin. (1) C. pen., a fost condamnat același inculpat la pedeapsa de 2 ani închisoare.

În baza art. 9 alin. (1) lit. f) din Legea nr. 241/2005, cu aplicarea art. 35 alin. (1) C. pen., art. 5 C. pen., cu aplicarea art. 75 alin. (2) lit. b) C. pen., art. 76 alin. (1) C. pen., a fost condamnat același inculpat la pedeapsa de 1 an și 6 luni închisoare și 1 an interzicerea drepturilor prevăzute în art. 66 alin. (1) lit. a), b) și g) C. pen., ca pedeapsă complementară ce se execută potrivit dispozițiilor art. 68 C. pen.

În baza art. 65 alin. (1) C. pen., i s-au interzis inculpatului drepturile prevăzute în art. 66 alin. (1) lit. a), b) și g) C. pen., ca pedeapsă accesorie ce se execută potrivit dispozițiilor art. 65 alin. (3) C. pen.

În baza art. 39 alin. (1) lit. b) C. pen., art. 45 C. pen., a fost aplicată pedeapsa cea mai grea de 2 ani închisoare, la care s-a adăugat un spor de 1 an și 6 luni închisoare, reprezentând o treime din totalul celorlalte pedepse stabilite (1/3 din 4 ani și 6 luni), urmând ca inculpatul să execute în total 3 ani și 6 luni închisoare și 2 ani interzicerea drepturilor prevăzute în art. 66 alin. (1) lit. a), b) și g) C. pen., ca pedeapsă complementară ce se execută potrivit dispozițiilor art. 68 C. pen.

În baza art. 65 alin. (1) C. pen., art. 45 C. pen., i s-au interzis inculpatului drepturile prevăzute în art. 66 alin. (1) lit. a), b) și g) C. pen., ca pedeapsă accesorie ce se execută potrivit dispozițiilor art. 65 alin. (3) C. pen.

În baza art. 244 alin. (1) și (2) C. pen., cu aplicarea art. 35 alin. (1) C. pen., art. 5 C. pen., cu aplicarea art. 75 alin. (2) lit. b) C. pen., art. 76 alin. (1) C. pen., a fost condamnat inculpatul B. la pedeapsa de 2 ani închisoare și 2 ani interzicerea drepturilor prevăzute în art. 66 alin. (1) lit. a), b) și g) C. pen., ca pedeapsă complementară ce se execută potrivit dispozițiilor art. 68 C. pen.

În baza art. 65 alin. (1) C. pen., i s-au interzis inculpatului drepturile prevăzute în art. 66 alin. (1) lit. a), b) și g) C. pen., ca pedeapsă accesorie ce se execută potrivit dispozițiilor art. 65 alin. (3) C. pen.

În baza art. 367 alin. (1) C. pen., cu aplicarea art. 5 C. pen., cu aplicarea art. 75 alin. (2) lit. b) C. pen., art. 76 alin. (1) C. pen., a fost condamnat același inculpat la pedeapsa de 1 an închisoare și 1 an interzicerea drepturilor prevăzute în art. 66 alin. (1) lit. a), b) și g) C. pen., ca pedeapsă complementară ce se execută potrivit dispozițiilor art. 68 C. pen.

În baza art. 65 alin. (1) C. pen., i s-au interzis inculpatului drepturile prevăzute în art. 66 alin. (1) lit. a), b) și g) C. pen., ca pedeapsă accesorie ce se execută potrivit dispozițiilor art. 65 alin. (3) C. pen.

În baza art. 29 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 656/2002, cu aplicarea art. 35 alin. (1) C. pen., art. 5 C. pen., cu aplicarea art. 75 alin. (2) lit. b) C. pen., art. 76 alin. (1) C. pen., a fost condamnat același inculpat la pedeapsa de 2 ani închisoare.

În baza art. 9 alin. (1) lit. f) din Legea nr. 241/2005, cu aplicarea art. 35 alin. (1) C. pen., art. 5 C. pen., cu aplicarea art. 75 alin. (2) lit. b) C. pen., art. 76 alin. (1) C. pen., a fost condamnat același inculpat la pedeapsa de 1 an și 6 luni închisoare și 1 an interzicerea drepturilor prevăzute în art. 66 alin. (1) lit. a), b) și g) C. pen., ca pedeapsă complementară ce se execută potrivit dispozițiilor art. 68 C. pen.

În baza art. 65 alin. (1) C. pen., i s-au interzis inculpatului drepturile prevăzute în art. 66 alin. (1) lit. a), b) și g) C. pen., ca pedeapsă accesorie ce se execută potrivit dispozițiilor art. 65 alin. (3) C. pen.

În baza art. 39 alin. (1) lit. b) C. pen., art. 45 C. pen., a fost aplicată pedeapsa cea mai grea de 2 ani închisoare, la care s-a adăugat un spor de 1 an și 6 luni închisoare, reprezentând o treime

din totalul celorlalte pedepse stabilite (1/3 din 4 ani și 6 luni), urmând ca inculpatul să execute în total 3 ani și 6 luni închisoare și 2 ani interzicerea drepturilor prevăzute în art. 66 alin. (1) lit. a), b) și g) C. pen., ca pedeapsă complementară ce se execută potrivit dispozițiilor art. 68 C. pen.

În baza art. 65 alin. (1) C. pen., art. 45 C. pen., i s-au interzis inculpatului drepturile prevăzute în art. 66 alin. (1) lit. a), b) și g) C. pen., ca pedeapsă accesorie ce se execută potrivit dispozițiilor art. 65 alin. (3) C. pen.

În baza art. 48 raportat la art. 244 alin. (1) și (2) C. pen., cu aplicarea art. 35 alin. (1) C. pen., art. 5 C. pen., cu aplicarea art. 75 alin. (2) lit. b) C. pen., art. 76 alin. (1) C. pen., a fost condamnată inculpata C. la pedeapsa de 3 ani închisoare și 2 ani interzicerea drepturilor prevăzute în art. 66 alin. (1) lit. a), b) și g) C. pen., ca pedeapsă complementară ce se execută potrivit dispozițiilor art. 68 C. pen.

În baza art. 65 alin. (1) C. pen., i s-au interzis inculpatei drepturile prevăzute în art. 66 alin. (1) lit. a), b) și g) C. pen., ca pedeapsă accesorie ce se execută potrivit dispozițiilor art. 65 alin. (3) C. pen.

În baza art. 367 alin. (1) C. pen., cu aplicarea art. 5 C. pen., cu aplicarea art. 75 alin. (2) lit. b) C. pen., art. 76 alin. (1) C. pen., a fost condamnată aceeași inculpată la pedeapsa de 1 an închisoare și 1 an interzicerea drepturilor prevăzute în art. 66 alin. (1) lit. a), b) și g) C. pen., ca pedeapsă complementară ce se execută potrivit dispozițiilor art. 68 C. pen.

În baza art. 65 alin. (1) C. pen., i s-au interzis inculpatei drepturile prevăzute în art. 66 alin. (1) lit. a), b) și g) C. pen., ca pedeapsă accesorie ce se execută potrivit dispozițiilor art. 65 alin. (3) C. pen.

În baza art. 29 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 656/2002, cu aplicarea art. 35 alin. (1) C. pen., art. 5 C. pen., cu aplicarea art. 75 alin. (2) lit. b) C. pen., art. 76 alin. (1) C. pen., a fost condamnată aceeași inculpată la pedeapsa de 2 ani închisoare.

În baza art. 322 alin. (1) C. pen., cu aplicarea art. 35 alin. (1) C. pen., art. 5 C. pen., cu aplicarea art. 75 alin. (2) lit. b) C. pen., art. 76 alin. (1) C. pen., a fost condamnată aceeași inculpată la pedeapsa de 6 luni închisoare.

În baza art. 323 C. pen., cu aplicarea art. 35 alin. (1) C. pen., art. 5 C. pen., cu aplicarea art. 75 alin. (2) lit. b) C. pen., art. 76 alin. (1) C. pen., a fost condamnată aceeași inculpată la pedeapsa de 6 luni închisoare.

În baza art. 39 alin. (1) lit. b) C. pen., art. 45 C. pen., s-a aplicat pedeapsa cea mai grea de 3 ani închisoare, la care s-a adăugat un spor de 1 an închisoare, ca reprezentând o treime din totalul celorlalte pedepse stabilite (1/3 din 4 ani), urmând ca inculpata să execute, în total, 4 ani închisoare și 2 ani interzicerea drepturilor prevăzute în art. 66 alin. (1) lit. a), b) și g) C. pen., ca pedeapsă complementară ce se execută potrivit dispozițiilor art. 68 C. pen.

În baza art. 65 alin. (1) C. pen., art. 45 C. pen., i s-au interzis inculpatei drepturile prevăzute în art. 66 alin. (1) lit. a), b) și g) C. pen., ca pedeapsă accesorie ce se execută potrivit dispozițiilor art. 65 alin. (3) C. pen.

Împotriva deciziei penale nr. 842 din 19 iunie 2014 a declarat recurs în casație procurorul cu privire la inculpații B., A. și C. și inculpatul D.

Prin încheierea nr. 334/RC din 21 noiembrie 2014, în temeiul art. 440 C. proc. pen., a fost admisă în principiu cererea de recurs în casație formulată de procuror împotriva deciziei nr. 842 din 19 iunie 2014 pronunțată de Curtea de Apel Craiova, Secția penală și pentru cauze cu minori.

A fost trimisă cauza completului care judecă recursul în casație, în compunere de 3 judecători.

Totodată, în baza art. 440 C. proc. pen., a fost respinsă, ca inadmisibilă, cererea de recurs în casație formulată de inculpatul D. împotriva aceleiași decizii penale.

Prin cererea de recurs în casație, procurorul a invocat incidența cazurilor de casare prevăzute în art. 438 alin. (1) pct. 8 și pct. 12 C. proc. pen.

Astfel, s-a învederat că hotărârea instanței de apel este nelegală cu privire la inculpata C., întrucât pedeapsa rezultantă de 4 ani închisoare aplicată acesteia se situează în alte limite decât cele

prevăzute de lege, fiind aplicabil cazul de recurs în casație prevăzut în art. 438 alin. (1) pct. 12 C. proc. pen.

S-a indicat că, în condițiile în care instanța de apel a reținut incidența dispozițiilor art. 39 alin. (1) lit. b) C. pen., trebuia ca la pedeapsa cea mai grea de 3 ani închisoare să se aplice un spor de o treime din totalul celorlalte pedepse. Cum totalul celorlalte pedepse aplicate inculpatei prin decizia instanței de apel este de 4 ani, iar o treime din 4 ani reprezintă 1 an și 4 luni, instanța de apel trebuia să adauge 1 an și 4 luni la pedeapsa cea mai grea de 3 ani (iar nu 1 an, așa cum greșit s-a procedat), urmând ca inculpata să execute 4 ani și 4 luni închisoare.

Totodată, s-a susținut că hotărârea prin care instanța de apel a menținut dispozițiile de încetare a procesului penal față de inculpații A. și B., ca urmare a intervenirii prescripției răspunderii penale, este nelegală, în cauză fiind incident cazul de recurs în casație prevăzut în art. 438 alin. (1) pct. 8 C. proc. pen.

S-a susținut că, în condițiile în care instanța de apel a reținut că, în ceea ce îi privește pe cei doi inculpați, legea penală mai favorabilă este Codul penal în vigoare de la 1 februarie 2014, aceeași instanță, ținând seama și de cele statuate prin Decizia nr. 265 din 6 mai 2014 a Curții Constituționale, publicată în M. Of. nr. 372 din 20 mai 2014, trebuia să aplice dispozițiile Codului penal în vigoare și cu privire la infracțiunile de fals în înscrisuri sub semnătură privată, uz de fals și fals în declarații, săvârșite în formă continuată, reținute în sarcina celor doi inculpați.

Astfel, s-a arătat că infracțiunile menționate sunt prevăzute în Codul penal în art. 322 (falsul în înscrisuri sub semnătură privată - pedepsit cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă), art. 323 (uzul de fals - pedepsit cu închisoare de la 3 luni la 3 ani sau cu amendă) și art. 326 (falsul în declarații - pedepsit cu închisoare de la 3 luni la 2 ani sau amendă).

S-a mai precizat că termenul de prescripție a răspunderii penale pentru aceste infracțiuni se calculează potrivit dispozițiilor art. 154 alin. (1) lit. d) C. pen. și art. 155 alin. (4) C. pen.

Cum, în cauză, instanța de fond (a cărei soluție de încetare a procesului penal a fost menținută de instanța de apel) a reținut că ultima acțiune specifică infracțiunilor de fals comise de inculpatul A. a avut loc la data de 20 august 2004, s-a susținut că termenul de prescripție a răspunderii penale, conform art. 154 alin. (1) lit. d) C. pen. și art. 155 alin. (4) C. pen., se împlinea la 24 iulie 2015, adăugându-se și perioada cât cursul prescripției a fost suspendat, de 10 luni și 16 de zile. Pe de altă parte, s-a evidențiat că ultima acțiune de fals realizată de inculpatul B. a avut loc la data de 25 iunie 2004, astfel că termenul de prescripție a răspunderii penale s-ar fi împlinit la data de 21 mai 2015, reținându-se perioada cât cursul prescripției a fost suspendat.

Prin urmare, s-a menționat că instanța de apel trebuia să pronunțe o hotărâre de condamnare a inculpaților A. și B. și pentru infracțiunile prevăzute în art. 322, art. 323 și art. 326 C. pen., săvârșite în formă continuată.

Examinând recursul în casație promovat de procuror împotriva deciziei nr. 842 din 19 iunie 2014 pronunțată de Curtea de Apel Craiova, Secția penală și pentru cauze cu minori, Înalta Curte de Casație și Justiție constată următoarele:

Potrivit art. 438 alin. (1) pct. 12 C. proc. pen., hotărârile sunt supuse casării când s-au aplicat pedepse în alte limite decât cele prevăzute de lege.

În conformitate cu art. 39 alin. (1) lit. b) C. pen., în caz de concurs de infracțiuni, se stabilește pedeapsa pentru fiecare infracțiune în parte și, când s-au stabilit numai pedepse cu închisoarea, se aplică pedeapsa cea mai grea, la care se adaugă un spor de o treime din totalul celorlalte pedepse.

În cauză, instanța de apel a considerat că inculpata C. a săvârșit un concurs de infracțiuni, aplicând acesteia pedeapsa de 3 ani închisoare pentru infracțiunea prevăzută în art. 48 raportat la art. 244 alin. (1) și (2) C. pen., cu aplicarea art. 35 alin. (1) C. pen., art. 5 C. pen., cu aplicarea art. 75 alin. (2) lit. b) C. pen., art. 76 alin. (1) C. pen., pedeapsa de 1 an închisoare pentru infracțiunea prevăzută în art. 367 alin. (1) C. pen., cu aplicarea art. 5 C. pen., cu aplicarea art. 75 alin. (2) lit. b) C. pen., art. 76 alin. (1) C. pen., 2 ani închisoare pentru infracțiunea prevăzută în art. 29 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 656/2002, cu aplicarea art. 35 alin. (1) C. pen., art. 5 C. pen., cu aplicarea art. 75

alin. (2) lit. b) C. pen., art. 76 alin. (1) C. pen., 6 luni închisoare pentru infracțiunea prevăzută în art. 322 alin. (1) C. pen., cu aplicarea art. 35 alin. (1) C. pen., art. 5 C. pen., cu aplicarea art. 75 alin. (2) lit. b) C. pen., art. 76 alin. (1) C. pen. și 6 luni închisoare pentru infracțiunea prevăzută în art. 323 C. pen., cu aplicarea art. 35 alin. (1) C. pen., art. 5 C. pen., cu aplicarea art. 75 alin. (2) lit. b) C. pen., art. 76 alin. (1) C. pen.

Curtea de apel a constatat corect că pedeapsa cea mai grea este cea de 3 ani închisoare aplicată pentru complicitate la infracțiunea de înșelăciune în formă continuată.

Însă, sporul prevăzut în art. 39 alin. (1) lit. b) C. pen., care trebuia adăugat acestei pedepse, de 3 ani închisoare, este de 1 an și 4 luni, întrucât atât reprezintă o treime din 4 ani, adică din totalul celorlalte pedepse aplicate inculpatei, rezultatul calculului pentru concursul de infracțiuni fiind, așadar, de 4 ani și 4 luni închisoare.

Prin urmare, stabilind ca inculpata C. să execute o pedeapsă în cuantum de 4 ani închisoare, curtea de apel a hotărât executarea unei pedepse în alte limite decât cele prevăzute de lege.

Apărarea formulată de avocatul ales al inculpatei C., că situația se circumscrie unei erori materiale, datorată unui calcul aritmetic greșit, care se poate îndrepta de Curtea de Apel Craiova urmare a unei cereri formulate în acest sens, este neîntemeiată.

Este real că, prin eroare materială, se înțelege mențiunea greșită cuprinsă într-un act procedural (încheiere, hotărâre etc.), dacă inexactitatea este evidentă, în sensul că rezultă în mod cert din actele dosarului, nefiind nevoie, pentru a o constata, de administrarea sau reaprecierea unor probe.

Dar, dispozițiile art. 438 alin. (1) pct. 12 C. proc. pen., care prevăd că hotărârile sunt supuse casării când s-au aplicat pedepse în alte limite decât cele prevăzute de lege, nu fac distincție între cauzele care au condus la stabilirea unei pedepse nelegale (nefiind reglementat, în mod distinct, calculul aritmetic greșit), iar cum pedeapsa aplicată constituie una din dispozițiile esențiale, în caz de condamnare, a unei hotărâri penale, conform art. 404 C. proc. pen., este nejustificat a se considera că se poate stabili cuantumul pedepsei ce se execută de către un inculpat, pe calea unei îndreptări de eroare materială.

Dintr-o altă perspectivă, raportat la concluziile scrise formulate de inculpata C., prin avocat ales, Înalta Curte de Casație și Justiție constată că, în această fază procesuală, legea nu permite respingerea, ca inadmisibil, a recursului în casație, admisibilitatea în principiu fiind o etapă premergătoare judecării recursului în casație, care a fost parcursă, iar potrivit art. 448 C. proc. pen., soluțiile care pot fi dispuse la judecata recursului în casație sunt, exclusiv, fie de admitere, fie de respingere a căii extraordinare de atac.

Potrivit art. 438 alin. (1) pct. 8 C. proc. pen., hotărârile sunt supuse casării când, în mod greșit, s-a dispus încetarea procesului penal.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) C. proc. pen., pot fi atacate cu recurs în casație deciziile pronunțate de curțile de apel, ca instanțe de apel, cu excepția deciziilor prin care s-a dispus rejudecarea cauzelor.

Potrivit art. 433 C. proc. pen., recursul în casație urmărește să supună Înaltei Curți de Casație și Justiție judecarea, în condițiile legii, a conformității hotărârii atacate cu regulile de drept aplicabile, iar potrivit art. 447 C. proc. pen., instanța verifică exclusiv legalitatea hotărârii atacate.

Din perspectiva acestor dispoziții legale, verificând legalitatea deciziei atacate, se constată că, împotriva sentinței penale nr. 61 din 11 februarie 2013 pronunțată de Tribunalul Dolj, au formulat apel partea civilă Statul Român prin Agenția Națională de Administrare Fiscală, exclusiv sub aspectul laturii civile a cauzei, și unii dintre inculpați, printre care inculpații B. și A.

Sentința penală, pronunțată înainte de 1 februarie 2014, a constatat prescrisă răspunderea penală a inculpatului A. pentru săvârșirea infracțiunilor prevăzute în art. 290 cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. anterior, art. 291 cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. anterior și art. 292 cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. anterior, precum și a inculpatului B. pentru săvârșirea infracțiunilor prevăzute în art. 290 cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. anterior și art. 292 cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. anterior, ca urmare a intervenirii prescripției răspunderii penale, în

mod legal, în conformitate cu dispozițiile Codului penal anterior și ale Codului de procedură penală anterior.

Prin decizia nr. 265 a Curții Constituționale, în vigoare din 20 mai 2014, adică dinainte de judecarea apelului, s-a statuat că dispozițiile art. 5 C. pen. sunt constituționale în măsura în care nu permit combinarea prevederilor din legi succesive în stabilirea și aplicarea legii penale mai favorabile.

Dar, în cauză, dând eficiență principiului *non reformatio in pejus*, instanța de apel a aplicat legea penală nouă, mai favorabilă, în raport cu infracțiunile pentru care prima instanță a dispus condamnarea inculpaților, nefiind legal, cum susține procurorul, a introduce în concursul de infracțiuni stabilit potrivit noului Cod penal infracțiunile pentru care, conform legii noi, nu se împlinise la momentul judecării apelului termenul de prescripție a răspunderii penale, dar se împlinise potrivit Codului penal anterior, după cum s-a constatat prin sentință.

Înalta Curte de Casație și Justiție precizează că regula aplicării legii penale mai favorabile în mod global, stabilită prin decizia nr. 265 a Curții Constituționale, nu poate aduce atingere principiului neagravării situației în propria cale de atac, principiu care ar fi fost afectat dacă soluția de încetare a procesului penal dispusă față de inculpații A. și B. ar fi fost schimbată cu soluția de condamnare, pentru infracțiunile de fals.

De altfel, în realitate, ceea ce se critică în baza cazului de casare prevăzut în art. 438 alin. (1) pct. 8 C. proc. pen. nu este greșita încetare a procesului penal, ci modul în care instanța de apel a dat eficiență dispozițiilor art. 5 C. pen. privind aplicarea legii penale mai favorabile până la judecarea definitivă a cauzei.

În consecință, este neîntemeiată cererea procurorului, de casare a hotărârii atacate și de trimitere a cauzei spre rejudecare la instanța de apel.

Pentru aceste considerente, în temeiul art. 448 alin. (1) pct. 2 lit. a) C. proc. pen., Înalta Curte de Casație și Justiție a admis recursul în casație declarat de procuror împotriva deciziei nr. 842 din 19 iunie 2014 pronunțată de Curtea de Apel Craiova, Secția penală și pentru cauze cu minori.

A casat, în parte, decizia recurată numai cu privire la inculpata C. și, rejudecând:

În baza art. 39 alin. (1) lit. b) C. pen., a aplicat inculpatei C. pedeapsa cea mai grea de 3 ani închisoare, la care se adaugă un spor de 1 an și 4 luni închisoare, reprezentând o treime din totalul celorlalte pedepse stabilite (1/3 din 4 ani), urmând ca inculpata să execute în total 4 ani și 4 luni închisoare.

A dispus anularea mandatului de executare emis pe numele inculpatei C. în baza sentinței penale nr. 61 din 11 februarie 2013 a Tribunalului Dolj și a dispus emiterea unui nou mandat de executare, menținând celelalte dispoziții ale deciziei.

9. Recurs în casație. Cazul prevăzut în art. 438 alin. (1) pct. 12 C. proc. pen. Concurs de infracțiuni. Spor

C. proc. pen., art. 438 alin. (1) pct. 12

În cazul concursului de infracțiuni, adăugarea la pedeapsa cea mai grea a unui spor inferior fracției prevăzute în art. 39 alin. (1) lit. b) din noul Cod penal, de o treime din totalul celorlalte pedepse stabilite, cu consecința aplicării unei pedepse rezultante inferioare pedepsei determinate conform art. 39 alin. (1) lit. b) din noul Cod penal, se încadrează în cazul de recurs în casație prevăzut în art. 438 alin. (1) pct. 12 din noul Cod de procedură penală referitor la aplicarea pedepsei în alte limite decât cele prevăzute de lege.

Prin sentința penală nr. 571 din 23 decembrie 2013, Tribunalul Iași a dispus:

Condamnarea inculpatului A. pentru săvârșirea infracțiunilor de:

- „inițiere sau constituire a unui grup infracțional organizat ori aderare sau sprijinire sub orice formă a unui astfel de grup”, prevăzută și pedepsită de art. 7 alin. (1) din Legea nr. 39/2003, la pedeapsa închisorii de 5 ani și interzicerea drepturilor prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a și lit. b) C. pen. anterior, pentru o durată de 2 ani;

- „trafic de droguri de mare risc”, prevăzută și pedepsită de art. 2 alin. (2) din Legea nr. 143/2000, cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. anterior, la pedeapsa închisorii de 10 ani și interzicerea drepturilor prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a și lit. b) C. pen. anterior, pentru o durată de 5 ani;

- „introducere în țară, fără drept, de droguri de mare risc”, prevăzută și pedepsită de art. 3 alin. (2) din Legea nr. 143/2000, cu aplicarea art. 33 lit. a) C. pen. anterior, la pedeapsa închisorii de 15 ani și interzicerea drepturilor prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a și lit. b) C. pen. anterior, pentru o durată de 7 ani.

În baza art. 33 lit. a), art. 34 alin. (1) lit. b) și art. 35 alin. (3) C. pen. anterior, a contopit pedepsele stabilite, inculpatul urmând să execute pedeapsa închisorii de 15 ani și pedeapsa complementară constând în interzicerea drepturilor prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a și lit. b) C. pen. anterior, pentru o durată de 7 ani.

Condamnarea inculpatului B. pentru săvârșirea infracțiunilor de:

- „inițiere sau constituire a unui grup infracțional organizat ori aderare sau sprijinire sub orice formă a unui astfel de grup”, prevăzută și pedepsită de art. 7 alin. (1) din Legea nr. 39/2003, cu aplicarea art. 37 alin. (1) lit. a) C. pen. anterior, la pedeapsa închisorii de 5 ani și interzicerea drepturilor prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a și lit. b) C. pen. anterior, pentru o durată de 2 ani;

- „trafic de droguri de mare risc”, prevăzută și pedepsită de art. 2 alin. (2) din Legea nr. 143/2000, cu aplicarea art. 37 alin. (1) lit. a) și art. 33 lit. a) C. pen. anterior, la pedeapsa închisorii de 10 ani și interzicerea drepturilor prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a și lit. b) C. pen. anterior, pentru o durată de 5 ani.

În baza art. 33 lit. a), art. 34 alin. (1) lit. b) și art. 35 alin. (3) C. pen. anterior, a contopit pedepsele stabilite, inculpatul urmând să execute pedeapsa închisorii de 10 ani și pedeapsa complementară constând în interzicerea drepturilor prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a și lit. b) C. pen. anterior, pe o durată de 5 ani.

În baza art. 86⁴ C. pen. anterior, a revocat măsura suspendării executării sub supraveghere a pedepsei de 2 ani și 6 luni închisoare aplicată inculpatului B. prin sentința penală nr. 1919 din 24 iunie 2008 a Judecătoriei Brăila, modificată și rămasă definitivă prin decizia penală nr. 463 din 29 iunie 2009 a Curții de Apel Galați, pedeapsa totală de executat fiind de 12 ani și 6 luni închisoare, precum și pedeapsa complementară stabilită anterior.

Condamnarea inculpatului C. pentru săvârșirea infracțiunilor de:

- „inițiere sau constituire a unui grup infracțional organizat ori aderare sau sprijinire sub orice formă a unui astfel de grup”, prevăzută și pedepsită de art. 7 alin. (1) din Legea nr. 39/2003, la pedeapsa închisorii de 5 ani și interzicerea drepturilor prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a și lit. b) C. pen. anterior, pentru o durată de 2 ani;

- „trafic de droguri de mare risc”, prevăzută și pedepsită de art. 2 alin. (2) din Legea nr. 143/2000, cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. anterior, la pedeapsa închisorii de 10 ani și interzicerea drepturilor prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a și lit. b) C. pen. anterior, pentru o durată de 5 ani;

- „introducere în țară, fără drept, de droguri de mare risc”, prevăzută și pedepsită de art. 3 alin. (2) din Legea nr. 143/2000, cu aplicarea art. 33 lit. a) C. pen. anterior, la pedeapsa închisorii de 15 ani și interzicerea drepturilor prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a și lit. b) C. pen. anterior, pentru o durată de 7 ani.

În baza art. 33 lit. a), art. 34 alin. (1) lit. b) și art. 35 alin. (3) C. pen. anterior, a contopit pedepsele stabilite, inculpatul urmând să execute pedeapsa cea mai grea de 15 ani închisoare și pedeapsa complementară a interzicerii drepturilor prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a și lit. b) C. pen. anterior, pe o durată de 7 ani.

Prin decizia nr. 338 din 11 iunie 2014 pronunțată de Curtea de Apel Iași, Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie, instanța a admis apelurile declarate de Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism - Serviciul Teritorial Iași și de inculpații A., B. și C., a desființat în parte, în latură penală, sentința penală nr. 571 din 23 decembrie 2013 pronunțată de Tribunalul Iași și, rejudecând cauza, a reținut în favoarea inculpaților A., B. și C. dispozițiile art. 5 C. pen. privind aplicarea legii penale mai favorabile și, în consecință, a dispus:

1. Reducerea pedepselor aplicate inculpatului A.:

- de la 5 ani închisoare la 3 ani închisoare pentru săvârșirea infracțiunii de „constituire a unui grup infracțional organizat” prevăzută în art. 367 alin. (2) C. pen. (prin schimbarea încadrării juridice din infracțiunea prevăzută în art. 7 alin. 1 din Legea nr. 39/2003) și de la 2 ani la 1 an pedeapsa complementară constând în interzicerea drepturilor prevăzute în art. 66 alin. (1) lit. a) și lit. b) C. pen.;

- de la 10 ani închisoare la 5 ani închisoare pentru săvârșirea infracțiunii de „trafic de droguri de mare risc” prevăzută în art. 2 alin. (2) din Legea nr. 143/2000, cu aplicarea art. 35 și art. 36 C. pen. și de la 5 ani la 3 ani pedeapsa complementară constând în interzicerea drepturilor prevăzute în art. 66 alin. (1) lit. a) și lit. b) C. pen.;

- de la 15 ani închisoare la 7 ani închisoare pentru săvârșirea infracțiunii de „introducere în țară, fără drept, de droguri de mare risc” prevăzută în art. 3 alin. (2) din Legea nr. 143/2000 și de la 7 ani la 5 ani pedeapsa complementară constând în interzicerea drepturilor prevăzute în art. 66 alin. (1) lit. a) și lit. b) C. pen.

În baza art. 39, art. 40 și art. 45 alin. (3) lit. a) C. pen., a contopit pedepsele aplicate inculpatului A. în pedeapsa rezultantă de executat de 9 ani și 6 luni închisoare și 5 ani pedeapsa complementară.

În baza art. 65 C. pen., a aplicat pedeapsa accesorie a interzicerii drepturilor prevăzute în art. 66 alin. (1) lit. a) și lit. b) C. pen. pentru o durată de 5 ani.

2. Reducerea pedepselor aplicate inculpatului B.:

- de la 5 ani închisoare la 4 ani și 6 luni închisoare pentru săvârșirea infracțiunii de „constituire a unui grup infracțional organizat” prevăzută în art. 367 alin. (2) C. pen. (prin schimbarea încadrării juridice din infracțiunea prevăzută în art. 7 alin. 1 din Legea nr. 39/2003), cu aplicarea art. 43 alin. (6) C. pen. și de la 2 ani la 1 an pedeapsa complementară constând în interzicerea drepturilor prevăzute în art. 66 alin. (1) lit. a) și lit. b) C. pen.;

- de la 10 ani închisoare la 7 ani și 6 luni închisoare pentru săvârșirea infracțiunii de „trafic de droguri de mare risc” prevăzută în art. 2 alin. (2) din Legea nr. 143/2000, cu aplicarea art. 43 alin. (6) C. pen. și art. 35 și art. 36 C. pen. și de la 5 ani la 3 ani pedeapsa complementară constând în interzicerea drepturilor prevăzute în art. 66 alin. (1) lit. a) și lit. b) C. pen.

În baza art. 39, art. 40 și art. 45 alin. (3) lit. a) C. pen., a contopit pedepsele aplicate inculpatului B. în pedeapsa rezultantă de executat de 11 ani și 6 luni închisoare și 3 ani pedeapsa complementară.

În baza art. 65 C. pen., a aplicat pedeapsa accesorie a interzicerii drepturilor prevăzute în art. 66 alin. (1) lit. a) și lit. b) C. pen. pentru o durată de 3 ani.

3. Reducerea pedepselor aplicate inculpatului C.:

- de la 5 ani închisoare la 3 ani închisoare pentru săvârșirea infracțiunii de „constituire a unui grup infracțional organizat” prevăzută în art. 367 alin. (2) C. pen. (prin schimbarea încadrării juridice din infracțiunea prevăzută în art. 7 alin. 1 din Legea nr. 39/2003) și de la 2 ani la 1 an pedeapsa complementară constând în interzicerea drepturilor prevăzute în art. 66 alin. (1) lit. a) și lit. b) C. pen.;

- de la 10 ani închisoare la 5 ani închisoare pentru săvârșirea infracțiunii de „trafic de

droguri de mare risc” prevăzută în art. 2 alin. (2) din Legea nr. 143/2000, cu aplicarea art. 35 și art. 36 C. pen. și de la 5 ani la 3 ani pedeapsa complementară constând în interzicerea drepturilor prevăzute în art. 66 alin. (1) lit. a) și lit. b) C. pen.;

- de la 15 ani închisoare la 7 ani închisoare pentru săvârșirea infracțiunii de „introducere în țară, fără drept, de droguri de mare risc” prevăzută în art. 3 alin. (2) din Legea nr. 143/2000 și de la 7 ani la 5 ani pedeapsa complementară constând în interzicerea drepturilor prevăzute în art. 66 alin. (1) lit. a) și lit. b) C. pen.

În baza art. 39, art. 40 și art. 45 alin. (3) lit. a) C. pen., a contopit pedepsele aplicate inculpatului C. în pedeapsa rezultantă de executat de 9 ani și 6 luni închisoare și 5 ani pedeapsa complementară.

În baza art. 65 C. pen., a aplicat pedeapsa accesorie a interzicerii drepturilor prevăzute în art. 66 alin. (1) lit. a) și lit. b) C. pen. pentru o durată de 5 ani.

Împotriva deciziei nr. 338 din 11 iunie 2014 pronunțată de Curtea de Apel Iași, Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie, a declarat recurs Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție - Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism - Serviciul Teritorial Iași, solicitând admiterea recursului în casație, casarea hotărârii criticate și, rejudecând cauza, să se aplice inculpaților A. și C. o pedeapsă cu închisoarea în limitele legale, întrucât soluția instanței de apel a fost nelegală în ceea ce privește cuantumul pedepsei cu închisoarea aplicată celor doi inculpați, pedepsele fiind aplicate în alte limite decât cele prevăzute de lege.

Prin încheierea nr. 20/RC din Camera de consiliu din 25 septembrie 2014, în temeiul art. 440 alin. (4) C. proc. pen., s-a admis în principiu cererea de recurs în casație formulată de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție - Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism - Serviciul Teritorial Iași împotriva deciziei nr. 338 din 11 iunie 2014 pronunțată de Curtea de Apel Iași, Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie și s-a dispus trimiterea cauzei în vederea judecării recursului în casație.

Pentru a hotărî astfel, s-au reținut următoarele:

Potrivit dispozițiilor art. 440 C. proc. pen., instanța dispune prin încheiere admiterea în principiu a cererii de recurs în casație, dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute în art. 434-438 C. proc. pen. care se referă la hotărârile ce sunt supuse recursului în casație, termenul de declarare a recursului în casație, părțile ce pot formula recurs în casație, motivarea recursului în casație, precum și cazurile în care se poate face recurs în casație.

Cererea de recurs în casație formulată de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție - Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism - Serviciul Teritorial Iași a fost depusă în termenul prevăzut de lege și îndeplinește cerințele de formă prevăzute în art. 437 alin. (1) lit. a), b) și d) C. proc. pen., în cuprinsul acesteia fiind menționate numele și prenumele procurorului care exercită recursul în casație, organul judiciar din care face parte, hotărârea care se atacă, precum și semnătura procurorului care a exercitat calea de atac.

În ceea ce privește condiția prevăzută în art. 437 alin. (1) lit. c) C. proc. pen., Înalta Curte de Casație și Justiție constată că parchetul a indicat ca fiind incident cazul de casare prevăzut la pct. 12 al art. 438 alin. (1) C. proc. pen., motivat de faptul că instanța de apel, în ceea ce îi privește pe inculpații A. și C., a stabilit o pedeapsă mai mică cu două luni decât cea legală, întrucât a stabilit pedeapsa cea mai grea pentru cele trei infracțiuni pentru care au fost condamnați, cea de 7 ani închisoare, a stabilit sporul de 1/3 din totalul celorlalte pedepse, respectiv de 2,6 ani și a adăugat, în mod obligatoriu, acest spor la pedeapsa aplicată, rezultând un total de executat pentru cei doi inculpați de 9 ani și 6 luni închisoare.

În mod legal, susține recurenta, pedeapsa ce trebuia aplicată ar fi trebuit să fie de 9 ani și 8 luni închisoare.

Alin. (2) al art. 438 C. proc. pen. prevede că recursul în casație întemeiat pe cazul prevăzut la pct. 12 ar putea constitui temei de casare doar dacă nu a fost invocat în calea apelului sau în cursul judecării apelului ori dacă, deși a fost invocat, a fost respins sau instanța a omis să se

pronunțe asupra lui.

Înalta Curte de Casație și Justiție constată că motivele invocate nu au fost ridicate în cursul judecării apelului, astfel încât prezentul recurs în casație ar putea constitui temei de casare a hotărârii atacate.

Conform pct. 12 al art. 438 alin. (1) C. proc. pen., hotărârile sunt supuse casării „dacă s-au aplicat pedepse în alte limite decât cele prevăzute de lege”, respectiv în situația în care pedeapsa stabilită și aplicată este nelegală, fiind excluse criticile privind greșita individualizare a pedepsei.

Motivele invocate de parchet cu privire la nelegalitatea pedepselor aplicate celor doi inculpați, A. și C., se încadrează în cazul de casare indicat, motiv pentru care cererea procurorului este admisibilă în principiu.

Investită cu soluționarea recursului în casație formulat de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție - Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism - Serviciul Teritorial Iași, instanța de recurs constată și reține următoarele:

Potrivit dispozițiilor art. 447 C. proc. pen., instanța este obligată să se pronunțe asupra tuturor cazurilor de recurs în casație invocate prin cerere de procuror sau de părți, verificând exclusiv legalitatea hotărârii atacate.

În considerarea dispozițiilor legale menționate, Înalta Curte de Casație și Justiție constată că motivul de casare prevăzut în art. 438 alin. (1) pct. 12 C. proc. pen., invocat de parchet, este incident în cauză motivat de faptul că instanța de apel, în ceea ce îi privește pe inculpații A. și C., a stabilit o pedeapsă mai mică cu două luni decât cea legală, întrucât a stabilit pedeapsa cea mai grea pentru cele trei infracțiuni pentru care au fost condamnați, de 7 ani închisoare, a stabilit sporul de 1/3 din totalul celorlalte pedepse, respectiv de 2,6 ani și a adăugat, în mod obligatoriu, acest spor la pedeapsa aplicată, rezultând un total de executat, pentru fiecare din cei doi inculpați, de câte 9 ani și 6 luni închisoare.

Se constată că, la rezolvarea concursului de infracțiuni pentru inculpații A. și C., instanța de apel, în aplicarea prevederilor art. 39 alin. (1) lit. b) C. pen., a stabilit o pedeapsă mai mică cu două luni decât cea legală.

Astfel, a aplicat inculpaților pedeapsa cea mai grea, de 7 ani închisoare, a stabilit sporul de 1/3 din totalul celorlalte pedepse, respectiv de 2,6 ani (1/3 din pedeapsa de 8 ani), în loc de 2 ani și 8 luni închisoare cum ar fi fost corect. Cum 1/3 din pedeapsa de 8 ani înseamnă 2 ani și 8 luni închisoare, se va adăuga, în mod obligatoriu, acest spor la pedeapsa aplicată, rezultând un total de executat pentru inculpați de 9 ani și 8 luni închisoare, în loc de 9 ani și 6 luni închisoare.

Având în vedere că instanța de prim control judiciar a aplicat inculpaților A. și C. câte o pedeapsă cu închisoare în alte limite decât cele legale, instanța de recurs în casație constată că ne aflăm în situația cazului de recurs în casație prevăzut în art. 438 alin. (1) pct. 12 C. proc. pen.

Pentru considerentele arătate, Înalta Curte de Casație și Justiție a admis recursul în casație formulat de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție - Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism - Serviciul Teritorial Iași împotriva deciziei nr. 338 din 11 iunie 2014 a Curții de Apel Iași, Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie, a casat în parte decizia penală atacată și, rejudecând:

În baza art. 39, art. 40, art. 45 alin. (3) lit. a) C. pen., a contopit pedepsele aplicate inculpatului A. în pedeapsa rezultantă de executat de 9 ani și 8 luni închisoare și 5 ani pedeapsa complementară a interzicerii exercitării drepturilor prevăzute în art. 66 alin. (1) lit. a) și b) C. pen. pe durata prevăzută în art. 68 C. pen.

În baza art. 65 C. pen., a aplicat inculpatului pedeapsa accesorie a interzicerii exercitării drepturilor prevăzute în art. 66 alin. (1) lit. a) și b) C. pen.

A anulat mandatul de executare emis la data de 12 iunie 2014 de Tribunalul Iași și a dispus emiterea unui nou mandat de executare în baza prezentei decizii.

În baza art. 39, art. 40, art. 45 alin. (3) lit. a) C. pen., a contopit pedepsele aplicate inculpatului C. în pedeapsa rezultantă de executat de 9 ani și 8 luni închisoare și 5 ani pedeapsa complementară a interzicerii exercitării drepturilor prevăzute în art. 66 alin. (1) lit. a) și b) C. pen.

pe durata prevăzută în art. 68 C. pen.

În baza art. 65 C. pen., a aplicat inculpatului pedeapsa accesorie a interzicerii exercitării drepturilor prevăzute în art. 66 alin. (1) lit. a) și b) C. pen.

A anulat mandatul de executare emis la data de 12 iunie 2014 de Tribunalul Iași și a dispus emiterea unui nou mandat de executare în baza prezentei decizii.

A menținut celelalte dispoziții ale deciziei penale atacate care nu sunt contrare prezentei decizii.

10. Recurs în casație. Cazul prevăzut în art. 438 alin. (1) pct. 12 C. proc. pen. Concurs de infracțiuni. Spor

C. proc. pen., art. 438 alin. (1) pct. 12

În cazul unui concurs de infracțiuni, dacă instanța de apel a stabilit că noul Cod penal constituie legea penală mai favorabilă - după decizia Curții Constituționale nr. 265 din 6 mai 2014 - și a reținut dispozițiile art. 39 alin. (1) lit. b) C. pen., dar a aplicat pedeapsa cea mai grea, fără a adăuga sporul de o treime din totalul celorlalte pedepse prevăzute în art. 39 alin. (1) lit. b) C. pen., cu motivarea că prin adăugarea sporului s-ar încălca prevederile art. 418 C. proc. pen., deși pedeapsa rezultantă calculată conform noului Cod penal este inferioară pedepsei rezultante aplicate de prima instanță pe baza Codului penal anterior, este incident cazul de recurs în casație prevăzut în art. 438 alin. (1) pct. 12 C. proc. pen. referitor la aplicarea pedepsei în alte limite decât cele prevăzute de lege.

I.C.C.J., Secția penală, decizia nr. 115/RC din 1 aprilie 2015

Prin sentința nr. 832/F din 23 octombrie 2013 a Tribunalului București, Secția I penală, au fost condamnate inculpatele:

1. A. la:

- 1 an și 6 luni închisoare pentru săvârșirea infracțiunii de uz de fals prevăzută în art. 291 C. pen. anterior;

- 2 ani închisoare pentru participație improprie la infracțiunea de fals intelectual prevăzută în art. 31 alin. (2) raportat la art. 289 alin. (1) C. pen. anterior;

- 1 an și 6 luni închisoare pentru săvârșirea infracțiunii de uz de fals prevăzută în art. 291 C. pen. anterior;

- 12 ani închisoare și 4 ani pedeapsa complementară a interzicerii drepturilor prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a, b) și c) C. pen. anterior, pentru săvârșirea infracțiunii de înșelăciune prevăzută în art. 215 alin. (1), (2), (3) și (5) C. pen. anterior;

- 1 an și 6 luni închisoare pentru săvârșirea infracțiunii de uz de fals prevăzută în art. 291 C. pen. anterior;

- 10 ani închisoare și 3 ani pedeapsa complementară a interzicerii drepturilor prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a, b) și c) C. pen. anterior pentru săvârșirea complicității la infracțiunea de înșelăciune prevăzută în art. 26 raportat la art. 215 alin. (1), (2), (3) și (5) C. pen. anterior;

- 2 ani închisoare pentru săvârșirea infracțiunii de uz de fals în formă continuată prevăzută în art. 291, cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. anterior;

- 13 ani închisoare și 4 ani pedeapsa complementară a interzicerii drepturilor prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a, b) și c) C. pen. anterior pentru săvârșirea infracțiunii de înșelăciune în formă continuată prevăzută în art. 215 alin. (1), (2), (3) și (5), cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. anterior.

În baza art. 33 lit. a), art. 34 alin. (1) lit. b) și art. 35 alin. (2) C. pen. anterior, au fost contopite pedepsele aplicate inculpatei A., aceasta având de executat, în final, pedeapsa principală cea mai grea, de 13 ani închisoare și 4 ani pedeapsa complementară a interzicerii drepturilor prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a, b) și c) C. pen. anterior.

În baza art. 71 C. pen. anterior, au fost interzise inculpatei, ca pedeapsă accesorie, drepturile prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a, b) și c) C. pen. anterior.

2. B. la:

- 1 an și 6 luni închisoare pentru săvârșirea infracțiunii de uz de fals prevăzută în art. 291 C. pen. anterior;

- 10 ani închisoare și 3 ani pedeapsa complementară a interzicerii drepturilor prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a și b) C. pen. anterior pentru săvârșirea infracțiunii de înșelăciune prevăzută în art. 215 alin. (1), (2), (3) și (5) C. pen. anterior;

- 2 ani închisoare pentru participăție improprie la infracțiunea de fals intelectual prevăzută în art. 31 alin. (2) raportat la art. 289 alin. (1) C. pen. anterior;

- 1 an închisoare pentru săvârșirea infracțiunii de fals în declarații prevăzută în art. 292 C. pen. anterior;

- 1 an și 6 luni închisoare pentru săvârșirea infracțiunii de uz de fals prevăzută în art. 291 C. pen. anterior;

- 10 ani închisoare și 3 ani pedeapsa complementară a interzicerii drepturilor prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a și b) C. pen. anterior pentru săvârșirea infracțiunii de înșelăciune prevăzută în art. 215 alin. (1), (2), (3) și (5) C. pen. anterior;

- 2 ani închisoare pentru participăție improprie la infracțiunea de fals intelectual prevăzută în art. 31 alin. (2) raportat la art. 289 alin. (1) C. pen. anterior;

- 2 ani închisoare pentru săvârșirea infracțiunii de uz de fals în formă continuată prevăzută în art. 291, cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. anterior;

- 11 ani închisoare și 4 ani pedeapsa complementară a interzicerii drepturilor prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a și b) C. pen. anterior pentru săvârșirea infracțiunii de înșelăciune în formă continuată prevăzută în art. 215 alin. (1), (2), (3) și (5), cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. anterior.

În baza art. 33 lit. a), art. 34 alin. (1) lit. b) și art. 35 alin. (2) C. pen. anterior, au fost contopite pedepsele aplicate inculpatei B., aceasta având de executat, în final, pedeapsa principală cea mai grea, de 11 ani închisoare și 4 ani pedeapsa complementară a interzicerii drepturilor prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a și b) C. pen. anterior.

În baza art. 71 C. pen. anterior, au fost interzise inculpatei, ca pedeapsă accesorie, drepturile prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a și b) C. pen. anterior.

3. C. la:

- 2 luni închisoare pentru săvârșirea infracțiunii de uz de fals prevăzută în art. 291 C. pen. anterior, cu aplicarea art. 74 alin. (1) lit. a), art. 76 alin. (1) lit. e) C. pen. anterior;

- 5 luni închisoare pentru participăție improprie la săvârșirea infracțiunii de fals intelectual prevăzută în art. 31 alin. (2) raportat la art. 289 alin. (1) C. pen. anterior, cu aplicarea art. 74 alin. (1) lit. a), art. 76 alin. (1) lit. e) C. pen. anterior;

- 6 ani închisoare și 2 ani pedeapsa complementară a interzicerii drepturilor prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a și b) C. pen. anterior pentru săvârșirea complicității la infracțiunea de înșelăciune prevăzută în art. 26 raportat la art. 215 alin. (1), (2), (3) și (5) C. pen. anterior, cu aplicarea art. 74 alin. (1) lit. a), art. 76 alin. (1) lit. a) C. pen. anterior.

În baza art. 33 lit. a), art. 34 alin. (1) lit. b) și art. 35 alin. (1) C. pen. anterior, a contopit pedepsele aplicate anterior inculpatei C., aceasta având de executat, în final, pedeapsa principală cea mai grea, de 6 ani închisoare și pedeapsa complementară a interzicerii drepturilor prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a și b) C. pen. anterior pe o durată de 2 ani, după executarea pedepsei principale.

În baza art. 71 C. pen. anterior, au fost interzise inculpatei, ca pedeapsă accesorie, drepturile

prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a și b) C. pen. anterior.

Prin decizia nr. 840/A din 27 iunie 2014, Curtea de Apel București, Secția a II-a penală, a admis apelurile declarate de apelantele inculpate A., B. și C. împotriva sentinței nr. 832/F din 23 octombrie 2013 pronunțată de Tribunalul București, Secția I penală, sentință pe care a desființat-o în parte numai cu privire la aplicarea legii penale mai favorabile și, rejudecând în fond:

1. A descontopit pedeapsa rezultantă aplicată inculpatei A. și au fost repuse în individualitatea lor pedepsele componente.

S-a făcut aplicarea art. 5 C. pen. și, în consecință, s-a schimbat încadrarea juridică a faptelor reținute în sarcina inculpatei A. în infracțiunile prevăzute în art. 323 C. pen. (3 infracțiuni); art. 323, cu aplicarea art. 35 alin. (1) C. pen.; art. 52 raportat la art. 321 C. pen.; art. 244 alin. (1) și (2) C. pen.; art. 48 raportat la art. 244 alin. (1) și (2) C. pen. și art. 244 alin. (1) și (2) raportat la art. 35 alin. (1) C. pen., inculpata A. fiind condamnată după cum urmează:

- trei pedepse a câte 1 an și 6 luni închisoare pentru săvârșirea a trei infracțiuni de uz de fals prevăzute în art. 323 C. pen.;

- 2 ani închisoare pentru săvârșirea infracțiunii de participație improprie la infracțiunea de fals intelectual prevăzută în art. 52 raportat la art. 321 C. pen.;

- 3 ani și 3 luni închisoare și 2 ani pedeapsa complementară a interzicerii exercitării drepturilor prevăzute în art. 66 alin. (1) lit. a), b) și g) C. pen. pentru săvârșirea infracțiunii de înșelăciune prevăzută în art. 244 alin. (1) și (2) C. pen.;

- 2 ani și 6 luni închisoare și 1 an pedeapsa complementară a interzicerii exercitării drepturilor prevăzute în art. 66 alin. (1) lit. a), b) și g) C. pen. pentru săvârșirea complicității la infracțiunea de înșelăciune prevăzută în art. 48 raportat la art. 244 alin. (1) și (2) C. pen.;

- 2 ani închisoare pentru săvârșirea infracțiunii de uz de fals în formă continuată prevăzută în art. 323, cu aplicarea art. 35 alin. (1) C. pen.;

- 3 ani și 6 luni închisoare și 2 ani pedeapsa complementară a interzicerii exercitării drepturilor prevăzute în art. 66 alin. (1) lit. a), b) și g) C. pen. pentru săvârșirea infracțiunii de înșelăciune în formă continuată prevăzută în art. 244 alin. (1) și (2) raportat la art. 35 alin. (1) C. pen.

În baza art. 39 alin. (1) lit. b) raportat la art. 418 alin. (1) C. proc. pen., s-a aplicat inculpatei A. pedeapsa principală cea mai grea, de 3 ani și 6 luni închisoare.

În baza art. 45 alin. (3) lit. a) C. pen., s-a aplicat, pe lângă pedeapsa rezultantă, pedeapsa complementară cea mai grea, a interzicerii exercitării drepturilor prevăzute în art. 66 alin. (1) lit. a), b) și g) C. pen. pe o durată de 2 ani.

În baza art. 65 C. pen., a fost interzisă inculpatei, ca pedeapsă accesorie, exercitarea drepturilor prevăzute în art. 66 alin. (1) lit. a), b) și g) C. pen.

2. A descontopit pedeapsa rezultantă aplicată inculpatei B. și au fost repuse în individualitatea lor pedepsele componente.

S-a făcut aplicarea art. 5 Cod penal și, în consecință, s-a schimbat încadrarea juridică a faptelor reținute în sarcina inculpatei în infracțiunile prevăzute în art. 323 C. pen. (2 infracțiuni); art. 323, cu aplicarea art. 35 alin. (1) C. pen.; art. 52 raportat la art. 321 C. pen. (2 infracțiuni); art. 244 alin. (1) și (2) (2 infracțiuni); art. 244 alin. (1) și (2) C. pen. raportat la art. 35 alin. (1) C. pen. și art. 326 C. pen., inculpata B. fiind condamnată după cum urmează:

- două pedepse a câte 1 an închisoare pentru săvârșirea a două infracțiuni de uz de fals prevăzute în art. 323 C. pen.;

- 2 ani închisoare pentru săvârșirea infracțiunii de uz de fals în formă continuată prevăzută în art. 323, cu aplicarea art. 35 alin. (1) C. pen.;

- câte 2 ani închisoare pentru săvârșirea a două participații improprii la infracțiunea de fals intelectual prevăzute în art. 52 raportat la art. 321 C. pen.;

- două pedepse a câte 2 ani închisoare și două pedepse complementare constând în interzicerea exercitării drepturilor prevăzute în art. 66 alin. (1) lit. a) și b) C. pen., pe o durată de 1 an și 6 luni fiecare, pentru săvârșirea a două infracțiuni de înșelăciune prevăzută în art. 244 alin. (1)

și (2) C. pen.;

- 2 ani și 6 luni închisoare și 2 ani pedeapsa complementară a interzicerii exercitării drepturilor prevăzute în art. 66 alin. (1) lit. a) și b) C. pen. pentru săvârșirea infracțiunii de înșelăciune în formă continuată prevăzută în art. 244 alin. (1) și (2) raportat la art. 35 alin. (1) C. pen.;

- 1 an închisoare pentru săvârșirea infracțiunii de fals în declarații prevăzută în art. 326 C. pen.

În baza art. 39 alin. (1) lit. b) C. pen. raportat la art. 418 alin. (1) C. proc. pen., s-a aplicat inculpatei B. pedeapsa principală cea mai grea, de 2 ani și 6 luni închisoare.

În baza art. 45 alin. (3) lit. a) C. pen., s-a aplicat, pe lângă pedeapsa rezultantă, pedeapsa complementară cea mai grea, a interzicerii exercitării drepturilor prevăzute în art. 66 alin. (1) lit. a) și b) C. pen. pe o durată de 2 ani.

În baza art. 65 C. pen., s-a interzis inculpatei, ca pedeapsă accesorie, exercitarea drepturilor prevăzute în art. 66 alin. (1) lit. a) și b) C. pen.

3. A descontopit pedeapsa rezultantă aplicată inculpatei C. și au fost repuse în individualitatea lor pedepsele componente.

S-a făcut aplicarea art. 5 C. pen. și, în consecință, s-a schimbat încadrarea juridică a faptelor reținute în sarcina inculpatei C. în infracțiunile prevăzute în art. 323 C. pen.; art. 52 raportat la art. 321 C. pen. și art. 48 raportat la art. 244 alin. (1) și (2) C. pen., inculpata C. fiind condamnată după cum urmează:

- 2 luni închisoare pentru săvârșirea infracțiunii de uz de fals prevăzută în art. 323, cu aplicarea art. 75 alin. (2) lit. b) și art. 76 alin. (1) C. pen.;

- 5 luni închisoare pentru participație improprie la săvârșirea infracțiunii de fals intelectual prevăzută în art. 52 raportat la art. 321, cu aplicarea art. 75 alin. (2) lit. b), art. 76 alin. (1) C. pen. și art. 418 alin. (1) C. proc. pen.;

- 1 an și 2 luni închisoare și 1 an pedeapsa complementară a interzicerii exercitării drepturilor prevăzute în art. 66 alin. (1) lit. a) și b) C. pen. pentru săvârșirea complicității la infracțiunea de înșelăciune prevăzută în art. 48 raportat la art. 244 alin. (1) și (2) C. pen.

În baza art. 39 alin. (1) lit. b) C. pen. raportat la art. 418 alin. (1) C. proc. pen., s-a aplicat inculpatei C. pedeapsa principală cea mai grea, de 1 an și 2 luni închisoare.

În baza art. 45 alin. (1) C. pen., s-a aplicat, pe lângă pedeapsa rezultantă, pedeapsa complementară a interzicerii exercitării drepturilor prevăzute în art. 66 alin. (1) lit. a) și b) C. pen. pe o durată de 1 an.

În baza art. 91 C. pen., s-a dispus suspendarea sub supraveghere a executării pedepsei, pe o durată de 2 ani, termen de supraveghere.

În baza art. 93 alin. (1) C. pen., pe durata termenului de supraveghere, s-a dispus ca inculpata C. să respecte următoarele măsuri de supraveghere: a) să se prezinte la Serviciul de Probațiune de pe lângă Tribunalul București, la datele fixate de acesta; b) să primească vizitele consilierului de probațiune desemnat cu supravegherea sa; c) să anunțe, în prealabil, schimbarea locuinței și orice deplasare care depășește 5 zile; d) să comunice schimbarea locului de muncă; e) să comunice informații și documente de natură a permite controlul mijloacelor sale de existență.

În baza art. 93 alin. (3) C. pen., s-a dispus ca inculpata C. să presteze 60 de zile de muncă neremunerată în folosul comunității, în cadrul Administrației Domeniului Public - Sector 1 sau în cadrul Direcției Generale de Asistență Socială și Protecție a Copilului - Sector 6.

S-a pus în vedere inculpatei că, în cazul săvârșirii unei noi infracțiuni în termenul de supraveghere și în caz de nerespectare cu rea-credință a măsurilor de supraveghere și a obligațiilor impuse de instanță, se va dispune revocarea suspendării.

Au fost menținute celelalte dispoziții ale sentinței penale apelate.

Împotriva hotărârii instanței de apel, procurorul a declarat recurs în casație.

Procurorul a invocat ca temei de drept cazul de recurs în casație prevăzut în art. 438 alin. (1) pct. 12 C. proc. pen. - „s-au aplicat pedepse în alte limite decât cele prevăzute de lege”, întrucât

instanța de apel nu a aplicat sporul prevăzut în art. 39 alin. (1) lit. b) C. pen.

S-a considerat că instanța a pronunțat o hotărâre nelegală prin aplicarea unor pedepse rezultante în alte limite decât cele prevăzute de lege, întrucât nu a dat eficiență dispozițiilor art. 39 alin. (1) lit. b) C. pen. și nu a aplicat sporul obligatoriu de 1/3 din totalul celorlalte pedepse stabilite. Instanța a stabilit că legea penală mai favorabilă este legea nouă, avându-se în vedere decizia Curții Constituționale nr. 265 din 6 mai 2014, însă nu a aplicat sporul prevăzut în art. 39 alin. (1) lit. b) C. pen., apreciind că se agravează situația inculpatului în propria cale de atac în condițiile în care procurorul nu declarase apel.

În motivarea scrisă a cererii sale, procurorul a arătat că:

- pentru inculpata A., sporul ce ar fi trebuit aplicat era de 4 ani și 9 luni, care, adunat cu pedeapsa cea mai grea, ar conduce la o pedeapsă rezultantă de 8 ani și 3 luni, mai mică decât pedeapsa aplicată de instanța de fond, de 13 ani închisoare;

- pentru inculpata B., sporul ce ar fi trebuit aplicat era de 4 ani și 4 luni, care, adunat cu pedeapsa cea mai grea, ar conduce la o pedeapsă rezultantă de 6 ani și 10 luni, mai mică decât pedeapsa rezultantă aplicată de instanța de fond, de 11 ani închisoare;

- pentru inculpata C., sporul ce ar fi trebuit aplicat era de 2 luni și 10 zile, care, adunat cu pedeapsa cea mai grea, ar conduce la o pedeapsă rezultantă de 1 an, 4 luni și 10 zile, mai mică decât pedeapsa rezultantă aplicată de instanța de fond, de 6 ani închisoare.

Examinându-se în raport cu prevederile art. 440 C. proc. pen. admisibilitatea în principiu a cererii de recurs în casație formulată de procuror împotriva deciziei nr. 840/A din 27 iunie 2014 a Curții de Apel București, Secția a II-a penală, privind pe inculpatele C., B. și A., Înalta Curte de Casație și Justiție a constatat că aceasta este admisibilă în principiu.

Prin încheierea nr. 350/RC din 3 decembrie 2014, a fost admis în principiu recursul în casație declarat de procuror împotriva deciziei nr. 840/A din 27 iunie 2014 a Curții de Apel București, Secția a II-a penală, privind pe inculpatele C., B. și A.

Analizând recursul în casație declarat de procuror împotriva deciziei nr. 840/A din 27 iunie 2014 a Curții de Apel București, Secția a II-a penală, privind pe inculpatele C., B. și A., Înalta Curte de Casație și Justiție constată că acesta este fondat, pentru considerentele ce se vor arăta în continuare:

Art. 434 C. proc. pen. prevede că pot fi atacate cu recurs în casație deciziile pronunțate de curțile de apel, ca instanțe de apel, cu excepția deciziilor prin care s-a dispus rejudecarea cauzelor.

În cazul în care instanța constată că cererea îndeplinește condițiile prevăzute în art. 434-438 C. proc. pen., dispune prin încheiere admiterea în principiu a cererii de recurs în casație și trimite cauza în vederea judecării recursului în casație.

În art. 438 alin. (1) C. proc. pen. sunt enumerate cazurile în care se poate face recurs în casație, și anume:

Hotărârile sunt supuse casării în următoarele cazuri:

1. în cursul judecării nu au fost respectate dispozițiile privind competența după materie sau după calitatea persoanei, atunci când judecata a fost efectuată de o instanță inferioară celei legal competente;

2-6. abrogat;

7. inculpatul a fost condamnat pentru o faptă care nu este prevăzută de legea penală;

8. în mod greșit s-a dispus încetarea procesului penal;

9-10. abrogat;

11. nu s-a constatat grațierea sau în mod greșit s-a constatat că pedeapsa aplicată inculpatului a fost grațiată;

12. s-au aplicat pedepse în alte limite decât cele prevăzute de lege;

13-14. abrogat.

Referitor la temeiul de drept al cazului de recurs în casație invocat de procuror, cel prevăzut în art. 438 alin. (1) pct. 12 C. proc. pen. - „s-au aplicat pedepse în alte limite decât cele prevăzute de lege”, Înalta Curte de Casație și Justiție constată că acesta este întemeiat.

Înalta Curte de Casație și Justiție constată că pedeapsa este aplicată în alte limite decât cele prevăzute de lege nu numai atunci când s-au aplicat pedepse în alte limite pentru infracțiunile săvârșite, dar și atunci când nu s-a dat eficiență efectelor obligatorii ale cauzelor de agravare (recidivă, concurs de infracțiuni, circumstanțe agravante) sau de atenuare.

Astfel, instanța de apel nu a dat eficiență dispozițiilor art. 39 alin. (1) lit. b) C. pen. și nu a aplicat sporul obligatoriu de 1/3 din totalul celorlalte pedepse; stabilind că legea penală mai favorabilă este legea nouă, avându-se în vedere decizia Curții Constituționale nr. 265 din 6 mai 2014, nu a aplicat sporul prevăzut în art. 39 alin. (1) lit. b) C. pen., apreciind că se agravează situația inculpatului în propria cale de atac și procurorul nu a declarat apel.

În aplicarea art. 5 C. pen., adăugarea sporului prevăzut în art. 39 din același cod este obligatorie, iar pentru a nu aduce atingere principiului neagrării situației în propria cale de atac prevăzut în art. 418 C. proc. pen., instanța trebuia să individualizeze pedepsele astfel încât să nu se ajungă la o pedeapsă mai mare decât cea aplicată de instanța de fond. În speță, prin aplicarea sporurilor pentru fiecare dintre inculpate nu s-ar ajunge la pedepse mai mari.

Astfel, pentru inculpata A., sporul ce ar fi trebuit aplicat era de 4 ani și 9 luni care, adunat cu pedeapsa cea mai grea, ar conduce la o pedeapsă rezultantă de 8 ani și 3 luni, mai mică decât pedeapsa aplicată de instanța de fond, de 13 ani închisoare.

Pentru inculpata B., sporul ce ar fi trebuit aplicat era de 4 ani și 4 luni care, adunat cu pedeapsa cea mai grea, ar conduce la o pedeapsă rezultantă de 6 ani și 10 luni, mai mică decât pedeapsa rezultantă aplicată de instanța de fond, de 11 ani închisoare.

Pentru inculpata C., sporul ce ar fi trebuit aplicat era de 2 luni și 10 zile care, adunat cu pedeapsa cea mai grea, ar conduce la o pedeapsă rezultantă de 1 an, 4 luni și 10 zile, mai mică decât pedeapsa rezultantă aplicată de instanța de fond, de 6 ani închisoare.

Pentru considerentele expuse, potrivit art. 448 alin. (1) pct. 2 lit. a) teza finală C. proc. pen., Înalta Curte de Casație și Justiție a admis recursul în casație declarat de procuror împotriva deciziei nr. 840/A din 27 iunie 2014 a Curții de Apel București, Secția a II-a penală, privind pe inculpatele C., B. și A.

A casat, în parte, decizia penală recurată și, rejudecând:

În baza art. 39 alin. (1) lit. b) C. pen., a aplicat inculpatei A. pedeapsa principală cea mai grea de 3 ani și 6 luni închisoare, la care a adăugat un spor de 4 ani și 9 luni închisoare, urmând ca aceasta să execute pedeapsa de 8 ani și 3 luni închisoare.

În baza art. 65 C. pen., a interzis inculpatei, ca pedeapsă accesorie, exercitarea drepturilor prevăzute în art. 66 lit. a), b) și g) C. pen.

În baza art. 39 alin. (1) lit. b) C. pen., a aplicat inculpatei B. pedeapsa principală cea mai grea 2 ani și 6 luni închisoare, la care a adăugat un spor de 4 ani și 4 luni închisoare, urmând ca aceasta să execute pedeapsa de 6 ani și 10 luni închisoare.

În baza art. 65 C. pen., a interzis inculpatei, ca pedeapsă accesorie, exercitarea drepturilor prevăzute în art. 66 alin. (1) lit. a) și b) C. pen.

În baza art. 39 alin. (1) lit. b) C. pen., a aplicat inculpatei C. pedeapsa principală cea mai grea de 1 an și 2 luni închisoare, la care a adăugat un spor de 2 luni și 10 zile închisoare, urmând ca aceasta să execute pedeapsa de 1 an, 4 luni și 10 zile închisoare.

A menținut celelalte dispoziții ale deciziei recurate.

11. Recurs în casație. Cazul prevăzut în art. 438 alin. (1) pct. 12 C. proc. pen. Circumstanțe atenuante. Concurs de infracțiuni**C. proc. pen., art. 438 alin. (1) pct. 12**

În cazul unui concurs de infracțiuni, dacă instanța de apel a reținut circumstanțe atenuante, stabilirea unei pedepse inferioare minimului special rezultat prin aplicarea dispozițiilor art. 76 alin. (1) C. pen. privind efectele circumstanțelor atenuante pentru una dintre infracțiunile concurente și aplicarea pedepsei rezultante conform art. 39 alin. (1) lit. b) C. pen. prin adăugarea sporului de o treime din pedeapsa inferioară minimului special rezultat prin aplicarea dispozițiilor art. 76 alin. (1) C. pen. se încadrează în cazul de recurs în casație prevăzut în art. 438 alin. (1) pct. 12 C. proc. pen. referitor la aplicarea pedepsei în alte limite decât cele prevăzute de lege. În această ipoteză, în temeiul art. 448 alin. (1) pct. 2 lit. a) C. proc. pen., Înalta Curte de Casație și Justiție admite recursul în casație și modifică atât pedeapsa inferioară minimului special rezultat prin aplicarea dispozițiilor art. 76 alin. (1) C. pen. pentru una dintre infracțiunile concurente, cât și pedeapsa rezultantă, potrivit art. 39 alin. (1) lit. b) C. pen.

I.C.C.J., Secția penală, decizia nr. 75/RC din 26 februarie 2015

Prin sentința penală nr. 381 din 1 iulie 2014, pronunțată de Judecătoria Sectorului 6 București, în baza art. 313 alin. (1) raportat la art. 311 alin. (2) C. pen., a fost condamnat inculpatul A. la 3 ani închisoare.

În baza art. 67 alin. (1) C. pen., i-a fost aplicată inculpatului pedeapsa complementară a interzicerii exercitării drepturilor prevăzute în art. 66 alin. (1) lit. a) și b) C. pen. pe o durată de 3 ani. Exercițarea acestor drepturi i-a fost interzisă și ca pedeapsă accesorie, în baza art. 65 C. pen.

În baza art. 314 alin. (2) C. pen., a fost condamnat inculpatul la pedeapsa de 2 ani închisoare.

I-a fost, de asemenea, interzisă exercitarea drepturilor prevăzute în art. 66 alin. (1) lit. a) și b) C. pen., cu titlu de pedeapsă complementară, pe o durată de 3 ani și ca pedeapsă accesorie.

În baza art. 38 alin. (1) și art. 39 alin. (1) lit. b) C. pen., s-a aplicat inculpatului pedeapsa cea mai grea, aceea de 3 ani, sporită cu 8 luni închisoare (1/3 din pedeapsa de 2 ani), urmând ca inculpatul să execute pedeapsa de 3 ani și 8 luni închisoare.

În baza art. 45 C. pen., s-a aplicat inculpatului pedeapsa complementară a interzicerii exercitării drepturilor prevăzute în art. 66 alin. (1) lit. a) și b) C. pen., pe o durată de 3 ani.

Prin decizia nr. 900/A din 25 august 2014 a Curții de Apel București, Secția a II-a penală, în baza art. 421 pct. 2 lit. a) C. proc. pen., a fost admis apelul declarat de inculpatul A. împotriva sentinței penale nr. 381 din 1 iulie 2014 a Judecătoria Sectorului 6 București, care a fost desființată în parte și, rejudecând, între altele, a fost descontopită pedeapsa rezultantă de 3 ani și 8 luni închisoare aplicată prin sentința apelată, în pedepsele componente de 3 ani închisoare pentru infracțiunea prevăzută în art. 313 alin. (1) raportat la art. 311 alin. (2) C. pen. și 2 ani închisoare pentru infracțiunea prevăzută în art. 314 alin. (2) C. pen.

Au fost reținute în favoarea inculpatului circumstanțe atenuante judiciare prevăzute în art. 75 alin. (2) C. pen. și, făcând aplicarea art. 76 alin. (1) C. pen., au fost reduse pedepsele aplicate inculpatului, după cum urmează:

- de la 3 ani închisoare la 2 ani închisoare pentru infracțiunea prevăzută în art. 313 alin. (1) raportat al art. 311 alin. (2) C. pen.;

- de la 2 ani închisoare la 1 an închisoare pentru infracțiunea prevăzută în art. 314 alin. (2) C. pen.

În baza art. 39 alin. (1) lit. b) C. pen., s-a aplicat inculpatului pedeapsa cea mai grea, de 2 ani închisoare, care a fost sporită cu 4 luni închisoare (1/3 din pedeapsa de 1 an închisoare), urmând ca inculpatul să execute pedeapsa rezultantă de 2 ani și 4 luni închisoare.

În baza art. 91 C. pen., s-a dispus suspendarea sub supraveghere a executării pedepsei de 2 ani și 4 luni, aplicată inculpatului, pe durata unui termen de supraveghere de 3 ani.

Pe durata termenului de supraveghere, s-a dispus ca inculpatul să se supună următoarelor măsuri de supraveghere: să se prezinte la Serviciul de Probațiune de pe lângă Tribunalul București, la datele fixate de acest serviciu; să primească vizitele consilierului de probațiune desemnat cu supravegherea sa; să anunțe, în prealabil, schimbarea locuinței și orice deplasare care depășește 5 zile; să comunice schimbarea locului de muncă; să comunice informații și documente de natură a permite controlul mijloacelor sale de existență; să presteze o muncă neremunerată în folosul comunității, de 100 zile, la Administrația Domeniului Public Sector 6 București, conform programului stabilit de această instituție.

S-a atras atenția condamnatului asupra dispozițiilor art. 96 C. pen.

Împotriva acestei decizii, în termen legal, a declarat recurs în casație procurorul, invocând cazul de casare prevăzut în art. 438 alin. (1) pct. 12 C. proc. pen., cu argumentarea că instanța a aplicat inculpatului A. o pedeapsă în alte limite decât cele prevăzute de lege. Astfel, în motivarea recursului în casație s-a arătat că, prin reținerea circumstanțelor atenuante judiciare prevăzute în art. 75 alin. (2) C. pen. și aplicarea dispozițiilor art. 76 alin. (1) C. pen., limitele de pedeapsă pentru infracțiunea prevăzută în art. 314 alin. (2) C. pen. trebuiau reduse cu o treime, noile limite fiind cuprinse între 1 an și 4 luni și 4 ani și 8 luni închisoare. Ca atare, pedeapsa aplicată de instanță de 1 an închisoare este nelegală, fiind sub limita minimă de 1 an și 4 luni închisoare. S-a mai arătat că, urmare a acestui calcul eronat, a fost aplicat greșit și sporul pentru concursul de infracțiuni prevăzut în dispozițiile art. 39 alin. (1) lit. b) C. pen., în sensul că o treime dintr-o pedeapsă de 1 an și 4 luni închisoare reprezintă 5 luni și 10 zile, acest spor trebuind a fi adăugat la pedeapsa cea mai grea de 2 ani închisoare, inculpatul având în final de executat o pedeapsă de 2 ani, 5 luni și 10 zile.

Prin încheierea nr. 15/RC din 15 ianuarie 2015, apreciind că sunt îndeplinite cerințele prevăzute în art. 434 C. proc. pen. - art. 438 C. proc. pen., în temeiul art. 440 alin. (4) C. proc. pen., Înalta Curte de Casație și Justiție a admis în principiu cererea de recurs în casație formulată de procuror împotriva deciziei nr. 900/A din 25 august 2014 a Curții de Apel București, Secția a II-a penală, privind pe inculpatul A. și a dispus trimiterea cauzei la completul competent în vederea judecării căii extraordinare de atac promovată de procuror.

Examinând cauza prin prisma criticilor circumscrise cazului de casare prevăzut în art. 438 alin. (1) pct. 12 C. proc. pen., Înalta Curte de Casație și Justiție apreciază recursul în casație formulat de procuror ca fiind fondat, pentru următoarele considerente:

Potrivit dispozițiilor art. 433 C. proc. pen., în calea extraordinară a recursului în casație, Înalta Curte de Casație și Justiție este obligată să verifice, în condițiile legii, conformitatea hotărârii atacate cu regulile de drept aplicabile.

Totodată, dispozițiile art. 438 alin. (1) pct. 12 C. proc. pen. prevăd că hotărârile sunt supuse casării în cazul în care „s-au aplicat pedepse în alte limite decât cele prevăzute de lege”, cazul de casare fiind incident în situația în care pedeapsa stabilită și aplicată este nelegală, excluzându-se criticile privind greșita individualizare a pedepsei.

Verificând hotărârea atacată, Înalta Curte de Casație și Justiție constată că instanța de apel, reținând circumstanțele atenuante judiciare prevăzute în art. 75 alin. (2) C. pen., a condamnat pe inculpatul A. la o pedeapsă de 2 ani închisoare pentru infracțiunea prevăzută în art. 313 alin. (1) raportat al art. 311 alin. (2) C. pen. și la o pedeapsă de 1 an închisoare pentru infracțiunea prevăzută în art. 314 alin. (2) C. pen., în urma aplicării dispozițiilor art. 39 alin. (1) lit. b) C. pen. stabilindu-se o pedeapsă rezultantă de 2 ani și 4 luni închisoare.

Or, în conformitate cu dispozițiile art. 76 alin. (1) C. pen., atunci când au fost reținute circumstanțe atenuante, limitele speciale ale pedepsei prevăzute de lege pentru infracțiunea săvârșită se reduc cu o treime.

Ca atare, în ceea ce privește infracțiunea prevăzută în art. 314 alin. (2) C. pen. (având limite de pedeapsă cuprinse între 2 ani și 7 ani închisoare), una dintre infracțiunile pentru care a fost condamnat inculpatul, prin reținerea circumstanțelor atenuante judiciare prevăzute în art. 75 alin.

(2) C. pen. și aplicarea dispozițiilor art. 76 alin. (1) C. pen., noile limite speciale de pedeapsă, ca urmare a reducerii cu o treime, sunt cuprinse între 1 an și 4 luni și 4 ani și 8 luni închisoare. În aceste condiții, se constată că pedeapsa de 1 an închisoare aplicată de instanța de apel pentru infracțiunea prevăzută în art. 314 alin. (2) C. pen. este nelegală, având în vedere că limita specială minimă de pedeapsă aplicabilă, ca urmare a reținerii circumstanțelor atenuante, este de 1 an și 4 luni închisoare.

Pe de altă parte, în conformitate cu dispozițiile art. 39 alin. (1) lit. b) C. pen., în caz de concurs de infracțiuni, se stabilește pedeapsa pentru fiecare infracțiune în parte și, când s-au stabilit numai pedepse cu închisoarea, se aplică pedeapsa cea mai grea, la care se adaugă un spor de o treime din totalul celorlalte pedepse.

Din această perspectivă, se constată că, prin aplicarea unei pedepse nelegale pentru una din infracțiunile aflate în concurs, este influențat și sporul aplicat potrivit dispozițiilor art. 39 alin. (1) lit. b) C. pen., pedeapsa rezultantă devenind, la rândul ei, nelegală. Astfel, în această speță, în condițiile stabilirii unei pedepse egale cu minimul special pentru infracțiunea prevăzută în art. 314 alin. (2) C. pen., sporul ce trebuie aplicat obligatoriu pentru concursul de infracțiuni este de 5 luni și 10 zile închisoare (o treime din pedeapsa de 1 an și 4 luni), pedeapsa rezultantă ajungând la un cuantum de 2 ani, 5 luni și 10 zile închisoare și nu 2 ani și 4 luni închisoare cum, în mod greșit, a stabilit instanța de apel.

Ca atare, având în vedere că pedeapsa aplicată inculpatului A. este în alte limite decât cele prevăzute de lege, Înalta Curte de Casație și Justiție constată că recursul în casație formulat de procuror și întemeiat pe cazul de casare prevăzut în art. 438 alin. (1) pct. 12 C. proc. pen. este fondat.

În consecință, pentru a înlătura greșita aplicare a legii, Înalta Curte de Casație și Justiție, în temeiul art. 448 alin. (1) pct. 2 lit. a) C. proc. pen., a admis recursul în casație formulat de procuror împotriva deciziei nr. 900/A din 25 august 2014 pronunțată de Curtea de Apel București, Secția a II-a penală.

A casat, în parte, decizia penală atacată și rejudecând:

A descontopit pedeapsa rezultantă de 2 ani și 4 luni închisoare aplicată inculpatului A. în pedepsele componente, pe care le-a repus în individualitatea lor, precum și sporul de 4 luni închisoare, pe care l-a înlăturat.

A majorat pedeapsa aplicată inculpatului A. pentru infracțiunea prevăzută în art. 314 alin. (2) C. pen., cu aplicarea art. 75 alin. (2) C. pen. și art. 76 alin. (1) C. pen., de la 1 an închisoare la 1 an și 4 luni închisoare.

În baza art. 38 alin. (1) C. pen. și art. 39 alin. (1) lit. b) C. pen., a contopit această pedeapsă cu pedeapsa de 2 ani închisoare aplicată prin decizia atacată pentru infracțiunea prevăzută în art. 313 alin. (1) C. pen. raportat la art. 311 alin. (2) C. pen., cu aplicarea art. 75 alin. (2) C. pen. și art. 76 alin. (1) C. pen., în pedeapsa cea mai grea de 2 ani închisoare, la care a adăugat un spor de 5 luni și 10 zile închisoare, urmând ca în final inculpatul A. să execute pedeapsa de 2 ani, 5 luni și 10 zile închisoare.

În baza art. 91 C. pen., a dispus suspendarea sub supraveghere a executării pedepsei de 2 ani, 5 luni și 10 zile închisoare pe durata unui termen de supraveghere de 3 ani.

A menținut celelalte dispoziții ale deciziei atacate.

12. Recurs în casație. Cazul prevăzut în art. 438 alin. (1) pct. 12 C. proc. pen. Recidivă. Concurs de infracțiuni**C. proc. pen., art. 438 alin. (1) pct. 12**

1. Aplicarea greșită a dispozițiilor art. 43 din noul Cod penal privitoare la pedeapsa în caz de recidivă, prin cumulul aritmetic al pedepsei stabilite pentru noua infracțiune cu un rest din pedeapsa anterioară conform regulii aplicabile în materia recidivei postcondamnatorii, în ipoteza în care în cauză sunt aplicabile dispozițiile art. 43 alin. (5) din noul Cod penal referitoare la recidiva postexecutorie, pedeapsa anterioară fiind considerată ca executată, se încadrează în cazul de recurs în casație prevăzut în art. 438 alin. (1) pct. 12 din noul Cod de procedură penală referitor la aplicarea pedepsei în alte limite decât cele prevăzute de lege.

2. Dacă sunt incidente atât dispozițiile privitoare la concursul de infracțiuni, cât și dispozițiile privitoare la recidiva postcondamnatorie, conform ordinii stabilite în art. 43 alin. (2) din noul Cod penal, instanța aplică mai întâi regulile referitoare la concursului de infracțiuni și apoi regula referitoare la recidiva postcondamnatorie, cumulând aritmetic pedeapsa rezultantă aplicată pentru concursul de infracțiuni cu pedeapsa anterioară neexecutată sau cu restul neexecutat din aceasta.

I.C.C.J., Secția penală, decizia nr. 124/RC din 8 aprilie 2015

I. Prin sentința penală nr. 276 din 28 aprilie 2014, pronunțată de Judecătoria Sectorului 6 București, în temeiul art. 386 alin. (1) C. proc. pen., a fost admisă cererea de schimbare a încadrării juridice formulate de către procuror și, în consecință, s-a dispus schimbarea încadrării juridice a faptelor reținute prin rechizitoriu în sarcina inculpatului din infracțiunea de tentativă la furt calificat prevăzută în art. 20 raportat la art. 208 alin. (1) - art. 209 alin. (1) lit. e) C. pen. anterior, cu aplicarea art. 37 alin. (1) lit. a) C. pen. anterior, în infracțiunea de tentativă la furt în stare de recidivă postexecutorie prevăzută în art. 32 raportat la art. 228 alin. (1) C. pen., cu aplicarea art. 37 alin. (1) lit. b) C. pen. anterior și a art. 5 C. pen.

În baza art. 396 alin. (5) raportat la art. 16 alin. (1) lit. b) teza I C. proc. pen., s-a dispus achitarea inculpatului A. pentru săvârșirea infracțiunii de tentativă la furt în stare de recidivă postexecutorie prevăzută în art. 32 raportat la art. 228 alin. (1) C. pen., cu aplicarea art. 37 alin. (1) lit. b) C. pen. anterior și a art. 5 C. pen.

S-a constatat că inculpatul se află în executarea pedepsei de 3 ani închisoare aplicată prin sentința penală nr. 1245 din 23 iulie 2013, pronunțată de către Judecătoria Sectorului 3 București, rămasă definitivă prin decizia nr. 1601 din 11 septembrie 2013 a Curții de Apel București, Secția a II-a penală.

II. Prin decizia nr. 1345 din 30 octombrie 2014 a Curții de Apel București, Secția I penală, s-a admis apelul formulat de procuror împotriva sentinței penale nr. 276 din 28 aprilie 2014, pronunțată de Judecătoria Sectorului 6 București.

S-a desființat sentința apelată și în fond, rejudecând:

În baza art. 32 C. pen. raportat la art. 228 alin. (1) C. pen., cu aplicarea art. 41 C. pen. și art. 5 C. pen., a fost condamnat inculpatul A. la 1 an și 6 luni închisoare.

În baza art. 43 C. pen., s-a adăugat restul rămas neexecutat de 304 zile din pedeapsa de 4 ani închisoare aplicată inculpatului prin sentința penală nr. 654 din 2 aprilie 2009 a Judecătoriei Sectorului 4 București la pedeapsa aplicată prin prezenta, pedeapsa rezultantă fiind de 1 an și 6 luni și 304 zile închisoare.

S-a constatat că fapta pentru care a fost condamnat prin prezenta este concurentă cu fapta pentru care inculpatul a fost condamnat, prin sentința penală nr. 1245 din 23 iulie 2013 a Judecătoriei Sectorului 3 București, la 3 ani închisoare.

În baza art. 39 alin. (1) lit. b) C. pen., s-a aplicat inculpatului pedeapsa cea mai grea, de 3 ani, sporită cu 6 luni și 101 zile, pedeapsa rezultantă fiind de 3 ani, 6 luni și 101 zile închisoare.

S-au interzis inculpatului drepturile prevăzute în art. 66 alin. (1) lit. a) și b) C. pen., pentru o perioadă de 5 ani.

S-a făcut aplicarea art. 65 - art. 66 alin. (1) lit. a) și b) C. pen.

S-a luat act de retragerea apelului formulat de inculpat.

III. Împotriva hotărârii definitive pronunțată de instanța de apel, a declarat recurs în casație procurorul, invocând cazul de casare prevăzut în art. 438 alin. (1) pct. 12 C. proc. pen.

Prin încheierea nr. 85/RC pronunțată la data de 11 martie 2015 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Secția penală, în baza art. 440 alin. (4) C. proc. pen., a fost admisă în principiu cererea de recurs în casație formulată de procuror împotriva deciziei nr.1345 din 30 octombrie 2014 a Curții de Apel București, Secția I penală, privind pe intimatul inculpat A.

S-a trimis cauza în vederea judecării recursului în casație completului; s-a fixat termen de judecată, cu citarea intimatului inculpat A. la locul de deținere și desemnarea unui apărător din oficiu.

IV. Prevederi legale incidente în cauză:

Conform art. 438 alin. (1) pct. 12 C. proc. pen., hotărârile sunt supuse casării, dacă „s-au aplicat pedepse în alte limite decât cele prevăzute de lege.”

Art. 5 C. pen. - Aplicarea legii penale mai favorabile până la judecarea definitivă a cauzei

„(1) În cazul în care de la săvârșirea infracțiunii până la judecarea definitivă a cauzei au intervenit una sau mai multe legi penale, se aplică legea mai favorabilă.”

Art. 32 C. pen. - Tentativa

„(1) Tentativa constă în punerea în executare a intenției de a săvârși infracțiunea, executare care a fost însă întreruptă sau nu și-a produs efectul.

(2) Nu există tentativă atunci când imposibilitatea de consumare a infracțiunii este consecința modului cum a fost concepută executarea.”

Art. 39 Cod penal - Pedepsa principală în caz de concurs de infracțiuni

„(1) În caz de concurs de infracțiuni, se stabilește pedeapsa pentru fiecare infracțiune în parte și se aplică pedeapsa, după cum urmează: (...) b) când s-au stabilit numai pedepse cu închisoare, se aplică pedeapsa cea mai grea, la care se adaugă un spor de o treime din totalul celorlalte pedepse stabilite.”

Art. 40 C. pen. - Contopirea pedepselor pentru infracțiuni concurente

„(1) Dacă infractorul condamnat definitiv este judecat ulterior pentru o infracțiune concurentă, se aplica dispozițiile art. 39.

(2) Dispozițiile art. 39 se aplică și în cazul în care, după ce o hotărâre de condamnare a rămas definitivă, se constată că cel condamnat mai suferise o condamnare definitivă pentru o infracțiune concurentă.

(3) Dacă infractorul a executat integral sau parțial pedeapsa aplicată prin hotărârea anterioară, ceea ce s-a executat se scade din durata pedepsei aplicate pentru infracțiunile concurente.”

Art. 41 C. pen. - Recidiva

„(1) Există recidivă când, după rămânerea definitivă a unei hotărâri de condamnare la pedeapsa închisorii mai mare de un an și până la reabilitare sau împlinirea termenului de reabilitare, condamnatul săvârșește din nou o infracțiune cu intenție sau cu intenție depășită, pentru care legea prevede pedeapsa închisorii de un an sau mai mare.”

Art. 43 C. pen. - Pedeapsa în caz de recidivă

„(5) Dacă după ce pedeapsa anterioară a fost executată sau considerată ca executată se săvârșește o nouă infracțiune în stare de recidivă, limitele speciale ale pedepsei prevăzute de lege pentru noua infracțiune se majorează cu jumătate.”

Art. 228 C. pen. - Furtul

„(1) Luarea unui bun mobil din posesia sau deținerea altuia, fără consimțământul acestuia, în scopul de a și-l însuși pe nedrept, se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă.”

V. Examinând recursul în casație declarat de procuror, prin prisma motivelor invocate, Înalta Curte de Casație și Justiție constată că acesta este fondat, pentru următoarele considerente:

Pentru a soluționa recursul în casație formulat de către procuror, Înalta Curte de Casație și Justiție va trebui să stabilească:

- dacă fapta pentru care a fost condamnat inculpatul în prezenta cauză a fost săvârșită în timpul liberării condiționate din pedeapsa de 4 ani închisoare, aplicată prin sentința penală nr. 654 din 2 aprilie 2009 a Judecătoriei Sectorului 4 București, având un rest de 304 zile de închisoare neexecutate și, în această situație, pedeapsa aplicată de instanța de apel este nelegală, întrucât nu au fost respectate dispozițiile art. 43 alin. (2) C. pen., instanța trebuind mai întâi să aplice regulile de la concursul de infracțiuni, rezultând o pedeapsă de 3 ani și 6 luni (3 ani+1/3 din pedeapsa de 1 an și 6 luni), la care se adaugă restul de 304 zile rămase neexecutate, în final inculpatul urmând să execute 3 ani, 6 luni și 304 zile închisoare (nu 3 ani, 6 luni și 101 zile închisoare, cum a stabilit instanța);

- dacă fapta pentru care a fost condamnat inculpatul în prezenta cauză este concurentă cu fapta pentru care a fost condamnat prin sentința penală nr. 1245 din 23 iulie 2013 a Judecătoriei Sectorului 3 București la pedeapsa de 3 ani închisoare și, în această situație, potrivit dispozițiilor art. 39 alin. (1) lit. b) C. pen., în caz de concurs de infracțiuni, instanța trebuia să aplice pedeapsa cea mai grea, la care se adaugă un spor de o treime din totalul celorlalte pedepse stabilite.

Procurorul a invocat următoarele: nelegalitatea cuantumului pedepsei principale aplicată inculpatului de către instanța de apel; casarea în parte a deciziei nr. 1345 din 30 octombrie 2014 a Curții de Apel București, Secția I penală și, în rejudicare, în baza art. 32 C. pen. raportat la art. 228 alin. (1) C. pen., cu aplicarea art. 41 C. pen., cu referire la art. 43 alin. (5) C. pen. și art. 5 C. pen., să se dispună condamnarea inculpatului A. la aceeași pedeapsă aplicată de către instanța de apel, respectiv în cuantum de 1 an și 6 luni închisoare.

În baza art. 40 alin. (1) C. pen., să se constate că fapta pentru care a fost condamnat inculpatul în prezenta cauză este concurentă cu fapta pentru care a fost condamnat prin sentința penală nr. 1245 din 23 iulie 2013 a Judecătoriei Sectorului 3 București la pedeapsa de 3 ani închisoare.

În baza art. 39 alin. (1) lit. b) C. pen., să se dispună contopirea pedepsei aplicată inculpatului A. în prezenta cauză, cu pedeapsa de 3 ani închisoare aplicată prin sentința penală nr. 1245 din 23 iulie 2013 a Judecătoriei Sectorului 3 București, urmând ca inculpatul să execute pedeapsa cea mai grea de 3 ani închisoare, la care să se adauge sporul de 6 luni închisoare, reprezentând 1/3 din pedeapsa de 1 an și 6 luni închisoare aplicată în prezenta cauză, pedeapsa rezultantă ce urmează a se executa fiind de 3 ani și 6 luni închisoare, cu menținerea restului dispozițiilor deciziei recurate care nu contravin prezentei decizii.

Înalta Curte de Casație și Justiție constată că, deși instanța de fond a schimbat încadrarea juridică în sensul reținerii recidivei postexecutorii și nu postcondamnatorii, aspect care nu a fost contestat de niciunul dintre participanții la procesul penal, instanța de apel, reținând în mod global dispozițiile art. 43 C. pen. și fără a motiva în niciun mod aceste dispoziții legale cu privire la felul recidivei, a adăugat restul de 304 zile rămas neexecutat din pedeapsa anterioară, stabilind astfel o pedeapsă rezultantă nelegală.

Astfel, se reține că fapta pentru care a fost condamnat inculpatul în prezenta cauză a fost săvârșită la data de 31 mai 2013.

De asemenea, se reține că fapta pentru care a fost condamnat același inculpat prin sentința penală nr. 1245 din 23 iulie 2013 pronunțată de Judecătoria Sectorului 3 București a fost săvârșită la data de 12 iunie 2013 și a constat în aceea că, la data de 12 iunie 2013, în jurul orelor 13.30, în timp ce partea vătămată B.M. se afla în incinta magazinului aparținând societății M., inculpatul A., profitând de neatenția acesteia, i-a sustras din sacoșa pe care partea vătămată o ținea în mâna stângă o borsetă de culoare neagră.

Totodată, se reține din fișa de cazier judiciar a inculpatului că acesta a mai fost condamnat, anterior comiterii faptei pentru care a fost condamnat la 3 ani închisoare prin sentința penală nr. 1245 din 23 iulie 2013 pronunțată de Judecătoria Sectorului 3 București, la o pedeapsă de 4 ani închisoare, pentru săvârșirea infracțiunii de furt calificat, prin sentința penală nr. 654 din 2 aprilie 2009 a Judecătoriei Sectorului 4 București, fiind liberat condiționat la data de 27 martie 2012, în baza sentinței penale nr. 745/2012 a Judecătoriei Sectorului 4 București, cu un rest de pedeapsă neexecutat de 304 zile.

Așadar, la data comiterii faptei ce a format obiectul cauzei aflate pe rolul Judecătoriei Sectorului 3 București, inculpatul se afla în situația prevăzută în art. 37 alin. (1) lit. b) C. pen. anterior, pedeapsa anterioară fiind considerată ca executată, dar nefiind împlinit termenul de reabilitare judecătorească prevăzut în art. 135 alin. (1) lit. a) C. pen. anterior. În consecință, instanța a reținut comiterea de către inculpat a infracțiunii de furt calificat în stare de recidivă postexecutorie.

De asemenea, se reține că inculpatul a fost liberat condiționat din executarea pedepsei de 4 ani închisoare, aplicată prin sentința penală nr. 654 din 2 aprilie 2009 a Judecătoriei Sectorului 4 București, la data 27 martie 2012, având un rest de 304 zile de închisoare neexecutate, însă fapta care formează obiectul prezentei cauze a fost săvârșită la data de 31 mai 2013, la aproximativ 4 luni după ce pedeapsa anterioară era considerată ca executată, astfel că instanța de apel nu mai putea să dispună cumului aritmetic între pedeapsa aplicată în prezenta cauză și restul rămas neexecutat.

Astfel, se reține că instanța de apel nu a respectat dispozițiile art. 43 alin. (5) C. pen.; pedeapsa de 3 ani, 6 luni și 101 zile închisoare aplicată inculpatului este nelegală, întrucât, potrivit dispozițiilor art. 40 alin. (1) C. pen., fapta pentru care a fost condamnat inculpatul în prezenta cauză a fost săvârșită la data de 31 mai 2013 și este concurentă cu fapta săvârșită la data de 12 iunie 2013 pentru care a fost condamnat prin sentința penală nr. 1245 din 23 iulie 2013 a Judecătoriei Sectorului 3 București la pedeapsa de 3 ani închisoare, iar prin aplicarea regulilor de la concursul de infracțiuni, cu privire la pedeapsa de 1 an și 6 luni închisoare aplicată în prezenta cauză și pedeapsa de 3 ani închisoare aplicată prin sentința penală nr. 1245 din 23 iulie 2013 pronunțată de Judecătoria Sectorului 3 București, rezultă o pedeapsă rezultantă de 3 ani și 6 luni închisoare (3 ani+1/3 din pedeapsa de 1 an și 6 luni), fără a mai fi posibil cumului aritmetic cu restul de pedeapsă neexecutat din pedeapsa de 4 ani închisoare, aplicată prin sentința penală nr. 654 din 2 aprilie 2009 a Judecătoriei Sectorului 4 București, întrucât din actele și lucrările dosarului rezultă că s-au împlinit aproximativ 4 luni de la momentul în care pedeapsa anterioară a fost considerată ca executată.

Așadar, din actele și lucrările dosarului rezultă că inculpatului A. i s-a dat spre executare de către instanța de apel pedeapsa principală cea mai grea, de 3 ani, sporită cu 6 luni și 101 zile, pedeapsă care este nelegală, astfel cum s-a arătat anterior.

Pentru aceste considerente, în baza art. 448 alin. (1) pct. 2 lit. a) teza finală raportat la art. 438 alin. (1) pct. 12 C. proc. pen., Înalta Curte de Casație și Justiție a admis recursul în casație declarat de procuror împotriva deciziei nr. 1345 din 30 octombrie 2014 a Curții de Apel București, Secția I penală, privind pe intimatul inculpat A.

A casat, în parte, decizia recurată și rejudecând:

În baza art. 32 C. pen. raportat la art. 228 alin. (1) C. pen., cu aplicarea art. 41 C. pen., cu referire la art. 43 alin. (5) C. pen. și art. 5 C. pen., a condamnat pe inculpatul A. la pedeapsa de 1 an și 6 luni închisoare.

În baza art. 40 alin. (1) C. pen., a constatat că fapta pentru care a fost condamnat inculpatul în prezenta cauză este concurentă cu fapta pentru care a fost condamnat prin sentința penală nr. 1245 din 23 iulie 2013 a Judecătoriei Sectorului 3 București la pedeapsa de 3 ani închisoare.

În baza art. 39 alin. (1) lit. b) C. pen., a contopit pedeapsa aplicată inculpatului A. în prezenta cauză cu pedeapsa de 3 ani închisoare aplicată prin sentința penală nr. 1245 din 23 iulie 2013 a Judecătoriei Sectorului 3 București, inculpatul executând pedeapsa cea mai grea de 3 ani închisoare, la care se adaugă sporul de 6 luni închisoare, reprezentând 1/3 din pedeapsa de 1 an și 6 luni închisoare aplicată în prezenta cauză, pedeapsa rezultantă de executat fiind de 3 ani și 6 luni închisoare.

A menținut restul dispozițiilor deciziei recurate care nu contravin prezentei decizii.

A dispus anularea formelor de executare emise anterior în cauză și emiterea unui nou mandat, în sensul prezentei decizii.

13. Recurs în casație. Cazul prevăzut în art. 438 alin. (1) pct. 12 C. proc. pen. Prelungirea măsurii educative privative de libertate a internării într-un centru de detenție**C. proc. pen., art. 438 alin. (1) pct. 12**

În temeiul cazului reglementat în art. 438 alin. (1) pct. 12 C. proc. pen., poate fi verificată pe calea recursului în casație prelungirea măsurii educative privative de libertate a internării într-un centru de detenție în limitele prevăzute în art. 125 alin. (3) C. pen. - în baza căruia instanța, prelungind măsura educativă a internării într-un centru de detenție, nu poate depăși maximumul stabilit în art. 125 alin. (2) C. pen., determinat în raport cu pedeapsa cea mai grea dintre cele prevăzute de lege pentru infracțiunile săvârșite.

I.C.C.J., Secția penală, decizia nr. 349/RC din 20 octombrie 2015

Prin sentința penală nr. 465 din 18 martie 2014 a Judecătorei Iași, în aplicarea dispozițiilor art. 5 alin. (1) C. pen. și art. 386 alin. (1) C. proc. pen., s-a dispus schimbarea încadrării juridice a faptelor pentru care a fost trimis în judecată inculpatul A., din infracțiunile de vătămare corporală din culpă prevăzută în art. 184 alin. (2) și (4) C. pen. anterior, conducere pe drumurile publice a unui autovehicul de către o persoană care nu posedă permis de conducere prevăzută în art. 86 alin. (1) din O. U. G. nr. 195/2002 și părăsire a locului accidentului fără încuviințarea organelor de poliție prevăzută în art. 89 alin. (1) din O. U. G. nr. 195/2002, cu aplicarea art. 99 alin. (3), art. 33 lit. a) și art. 40 alin. (1) C. pen. anterior, în infracțiunile de vătămare corporală din culpă prevăzută în art. 196 alin. (1) C. pen., conducere a unui vehicul fără permis de conducere prevăzută în art. 335 alin. (1) C. pen. și părăsire a locului accidentului prevăzută în art. 338 alin. (1) C. pen., toate săvârșite cu aplicarea art. 113 alin. (3) și art. 38 alin. (1) C. pen.

S-a constatat că infracțiunile deduse judecății în prezenta cauză au fost comise de inculpatul A. în concurs cu următoarele infracțiuni:

a. furt calificat, prevăzută în art. 208 alin. (1), art. 209 alin. (1) lit. e) C. pen. anterior, cu aplicarea art. 99 și urm. C. pen. anterior, pentru care i-a fost aplicată pedeapsa de 2 ani închisoare prin sentința penală nr. 312 din 21 septembrie 2012 a Judecătorei Roman, rămasă definitivă prin decizia penală nr. 1225 din 29 noiembrie 2012 a Curții de Apel Bacău;

b. conducere pe drumurile publice a unui autovehicul de către o persoană care nu deține permis de conducere, prevăzută în art. 86 alin. (1) din O. U. G. nr. 195/2002, pentru care i-a fost aplicată pedeapsa de un an închisoare prin sentința penală nr. 312 din 21 septembrie 2012 a Judecătorei Roman, rămasă definitivă prin decizia penală nr. 1225 din 29 noiembrie 2012 a Curții de Apel Bacău;

c. conducere pe drumurile publice a unui autovehicul de către o persoană care nu deține permis de conducere, prevăzută în art. 86 alin. (1) din O. U. G. nr. 195/2002, cu aplicarea art. 99 și urm. C. pen. anterior, pentru care i-a fost aplicată pedeapsa de 1.000 de lei amendă penală prin sentința penală nr. 19 din 19 ianuarie 2012 a Judecătorei Târgu Neamț, rămasă definitivă prin nerecurare;

d. fals privind identitatea, prevăzută în art. 293 alin. (1) C. pen. anterior, cu aplicarea art. 99 și urm. C. pen. anterior, pentru care i-a fost aplicată pedeapsa de 800 de lei amendă penală prin sentința penală nr. 19 din 19 ianuarie 2012 a Judecătorei Târgu Neamț, rămasă definitivă prin nerecurare;

e. conducere pe drumurile publice a unui autovehicul de către o persoană care nu deține permis de conducere, prevăzută în art. 86 alin. (1) din O. U. G. nr. 195/2002, cu aplicarea art. 99 alin. (3) C. pen. anterior, pentru care i-a fost aplicată pedeapsa de 2 luni închisoare prin sentința penală nr. 108 din 1 august 2012 a Judecătorei Câmpulung Moldovenesc, rămasă definitivă prin nerecurare;

f. furt calificat, prevăzută în art. 208, art. 209 alin. (1) lit. e) C. pen. anterior, cu aplicarea

art. 99 alin. (3) C. pen. anterior, pentru care i-a fost aplicată pedeapsa de 2 ani și 6 luni închisoare prin sentința penală nr. 86 din 2 aprilie 2012 a Judecătoria Fălticeni, astfel cum a fost modificată prin decizia penală nr. 556 din 8 iunie 2012 a Curții de Apel Suceava;

g. conducere pe drumurile publice a unui autovehicul de către o persoană care nu deține permis de conducere, prevăzută în art. 86 alin. (1) din O. U. G. nr. 195/2002, cu aplicarea art. 99 alin. (3) C. pen. anterior, pentru care i-a fost aplicată pedeapsa de 8 luni închisoare prin sentința penală nr. 86 din 2 aprilie 2012 a Judecătoria Fălticeni, astfel cum a fost modificată prin decizia penală nr. 556 din 8 iunie 2012 a Curții de Apel Suceava;

h. furt calificat, prevăzută în art. 208, art. 209 alin. (1) lit. e), g) și i) C. pen. anterior, cu aplicarea art. 99 alin. (3) C. pen. anterior, pentru care i-a fost aplicată pedeapsa de un an și 9 luni închisoare prin sentința penală nr. 970 din 2 aprilie 2013, menținută și rămasă definitivă prin decizia penală nr. 1131 din 29 octombrie 2013 a Curții de Apel Iași;

i. înșelăciune, prevăzută în art. 215 alin. (1), (2) și (3) C. pen. anterior, cu aplicarea art. 99 alin. (3) C. pen. anterior, pentru care i-a fost aplicată pedeapsa de un an și 3 luni închisoare prin sentința penală nr. 970 din 2 aprilie 2013, menținută și rămasă definitivă prin decizia penală nr. 1131 din 29 octombrie 2013 a Curții de Apel Iași;

j. conducere pe drumurile publice a unui autovehicul de către o persoană care nu deține permis de conducere, prevăzută în art. 86 alin. (1) din O. U. G. nr. 195/2002, cu aplicarea art. 99 alin. (3) C. pen. anterior și art. 40 alin. (1) C. pen. anterior, pentru care i-a fost aplicată pedeapsa de un an închisoare prin sentința penală nr. 970 din 2 aprilie 2013, menținută și rămasă definitivă prin decizia penală nr. 1131 din 29 octombrie 2013 a Curții de Apel Iași.

S-a constatat că pedeapsa rezultantă de 4 ani și 6 luni închisoare, aplicată inculpatului A. prin sentința penală nr. 970 din 2 aprilie 2013, menținută și rămasă definitivă prin decizia penală nr. 1131 din 29 octombrie 2013 a Curții de Apel Iași, a fost înlocuită cu măsura educativă a internării într-un centru de detenție pe perioada de 4 ani și 6 luni, prin sentința penală nr. 486 din 19 februarie 2014 a Judecătoria Bacău, rămasă definitivă prin necontestare la 4 martie 2014.

În temeiul dispozițiilor art. 125 alin. (3) și art. 5 alin. (1) C. pen., pentru săvârșirea infracțiunilor deduse judecării în prezenta cauză, de vătămare corporală din culpă prevăzută în art. 196 alin. (1) C. pen., conducere a unui vehicul fără permis de conducere prevăzută în art. 335 alin. (1) C. pen. și părăsire a locului accidentului prevăzută în art. 338 alin. (1) C. pen., toate săvârșite cu aplicarea art. 113 alin. (3) și art. 38 alin. (1) C. pen., a fost prelungită măsura educativă privativă de libertate a internării în centrul de detenție pe o durată de 4 ani și 6 luni, în executarea căreia se află în prezent inculpatul A., până la durata maximă, de 5 ani.

Prin decizia nr. 496 din 9 septembrie 2014 a Curții de Apel Iași, Secția penală și pentru cauze cu minori, a fost admis apelul declarat de inculpatul A. împotriva sentinței penale nr. 465 din 18 martie 2014 pronunțată de Judecătoria Iași, sentință care a fost desființată, în parte, în latură penală și, rejudecând cauza:

S-a constatat că infracțiunile deduse judecării în prezenta cauză au fost comise de inculpatul A. în concurs cu următoarele infracțiuni:

a. furt calificat, prevăzută în art. 208 alin. (1), art. 209 alin. (1) lit. e) C. pen. anterior, cu aplicarea art. 99 și urm. C. pen. anterior, pentru care i-a fost aplicată pedeapsa de 2 ani închisoare prin sentința penală nr. 312 din 21 septembrie 2012 a Judecătoria Roman, rămasă definitivă prin decizia penală nr. 1225 din 29 noiembrie 2012 a Curții de Apel Bacău;

b. conducere pe drumurile publice a unui autovehicul de către o persoană care nu deține permis de conducere, prevăzută în art. 86 alin. (1) din O. U. G. nr. 195/2002, pentru care i-a fost aplicată pedeapsa de un an închisoare prin sentința penală nr. 312 din 21 septembrie 2012 a Judecătoria Roman, rămasă definitivă prin decizia penală nr. 1225 din 29 noiembrie 2012 a Curții de Apel Bacău;

c. conducere pe drumurile publice a unui autovehicul de către o persoană care nu deține permis de conducere, prevăzută în art. 86 alin. (1) din O. U. G. nr. 195/2002, cu aplicarea art. 99 și urm. C. pen. anterior, pentru care i-a fost aplicată pedeapsa de 1.000 de lei amendă penală prin

sentința penală nr. 19 din 19 ianuarie 2012 a Judecătoriei Târgu Neamț, rămasă definitivă prin nerecurare;

d. fals privind identitatea, prevăzută în art. 293 alin. (1) C. pen. anterior, cu aplicarea art. 99 și urm. C. pen. anterior, pentru care i-a fost aplicată pedeapsa de 800 de lei amendă penală prin sentința penală nr. 19 din 19 ianuarie 2012 a Judecătoriei Târgu Neamț, rămasă definitivă prin nerecurare;

e. conducere pe drumurile publice a unui autovehicul de către o persoană care nu deține permis de conducere, prevăzută în art. 86 alin. (1) din O. U. G. nr. 195/2002, cu aplicarea art. 99 alin. (3) C. pen. anterior, pentru care i-a fost aplicată pedeapsa de 2 luni închisoare prin sentința penală nr. 108 din 1 august 2012 a Judecătoriei Câmpulung Moldovenesc, rămasă definitivă prin nerecurare;

f. furt calificat, prevăzută în art. 208, art. 209 alin. (1) lit. e) C. pen. anterior, cu aplicarea art. 99 alin. (3) C. pen. anterior, pentru care i-a fost aplicată pedeapsa de 2 ani și 6 luni închisoare prin sentința penală nr. 86 din 2 aprilie 2012 a Judecătoriei Fălticeni, astfel cum a fost modificată prin decizia penală nr. 556 din 8 iunie 2012 a Curții de Apel Suceava;

g. conducere pe drumurile publice a unui autovehicul de către o persoană care nu deține permis de conducere, prevăzută în art. 86 alin. (1) din O. U. G. nr. 195/2002, cu aplicarea art. 99 alin. (3) C. pen. anterior, pentru care i-a fost aplicată pedeapsa de 8 luni închisoare prin sentința penală nr. 86 din 2 aprilie 2012 a Judecătoriei Fălticeni, astfel cum a fost modificată prin decizia penală nr. 556 din 8 iunie 2012 a Curții de Apel Suceava;

h. furt calificat, prevăzută în art. 208, art. 209 alin. (1) lit. e), g) și i) C. pen. anterior, cu aplicarea art. 99 alin. (3) C. pen. anterior, pentru care i-a fost aplicată pedeapsa de un an și 9 luni închisoare prin sentința penală nr. 970 din 2 aprilie 2013, menținută și rămasă definitivă prin decizia penală nr. 1131 din 29 octombrie 2013 a Curții de Apel Iași;

i. înșelăciune, prevăzută în art. 215 alin. (1), (2) și (3) C. pen. anterior, cu aplicarea art. 99 alin. (3) C. pen. anterior, pentru care i-a fost aplicată pedeapsa de un an și 3 luni închisoare prin sentința penală nr. 970 din 2 aprilie 2013, menținută și rămasă definitivă prin decizia penală nr. 1131 din 29 octombrie 2013 a Curții de Apel Iași;

j. conducere pe drumurile publice a unui autovehicul de către o persoană care nu deține permis de conducere, prevăzută în art. 86 alin. (1) din O. U. G. nr. 195/2002, cu aplicarea art. 99 alin. (3) C. pen. anterior și art. 40 alin. (1) C. pen. anterior, pentru care i-a fost aplicată pedeapsa de un an închisoare prin sentința penală nr. 970 din 2 aprilie 2013, menținută și rămasă definitivă prin decizia penală nr. 1131 din 29 octombrie 2013 a Curții de Apel Iași;

k. conducere pe drumurile publice a unui autovehicul de către o persoană care nu deține permis de conducere, prevăzută în art. 335 alin. (1) C. pen., cu aplicarea art. 396 alin. (10) C. proc. pen. și art. 113 alin. (3) C. pen., pentru care i-a fost aplicată inculpatului A. măsura educativă a internării într-un centru de detenție pentru o durată de 1 an, prin sentința penală nr. 67 din 22 ianuarie 2014 a Judecătoriei Fălticeni, modificată și definitivă prin decizia penală nr. 60 din 25 februarie 2014 a Curții de Apel Suceava.

S-a constatat că pedeapsa rezultantă de 4 ani și 6 luni închisoare, aplicată inculpatului A. prin sentința penală nr. 970 din 2 aprilie 2013, menținută și rămasă definitivă prin decizia penală nr. 1131 din 29 octombrie 2013 a Curții de Apel Iași, a fost înlocuită cu măsura educativă a internării într-un centru de detenție pe perioada de 4 ani și 6 luni, prin sentința penală nr. 486 din 19 februarie 2014 a Judecătoriei Bacău, rămasă definitivă prin necontestare la 4 martie 2014, precum și prin sentința penală nr. 67 din 22 ianuarie 2014 a Judecătoriei Fălticeni, modificată și definitivă prin decizia penală nr. 60 din 25 februarie 2014 a Curții de Apel Suceava, prin care inculpatului A. i s-a aplicat, în baza art. 129 alin. (1) C. pen., o singură măsură educativă - cea a internării într-un centru de detenție - de 4 ani și 6 luni.

În temeiul dispozițiilor art. 125 alin. (3) și art. 5 alin. (1) C. pen., pentru săvârșirea infracțiunilor deduse judecării în prezenta cauză, de vătămare corporală din culpă prevăzută în art. 196 alin. (1) C. pen., conducere a unui vehicul fără permis de conducere prevăzută în art. 335 alin.

(1) C. pen. și părăsire a locului accidentului prevăzută în art. 338 alin. (1) C. pen., toate săvârșite cu aplicarea art. 113 alin. (3) și art. 38 alin. (1) C. pen., a fost prelungită măsura educativă privativă de libertate a internării în centrul de detenție pe o durată de 4 ani și 6 luni, în executarea căreia se află în prezent inculpatul A., până la durată maximă, de 5 ani.

Au fost menținute toate celelalte dispoziții ale sentinței penale apelate care nu sunt contrare deciziei.

Împotriva deciziei nr. 496 din 9 septembrie 2014 a Curții de Apel Iași, Secția penală și pentru cauze cu minori, a declarat recurs în casație condamnatul A.

În motivarea scrisă a recursului în casație, condamnatul a criticat decizia în temeiul art. 438 alin. (1) pct. 12 C. proc. pen. - s-au aplicat pedepse în alte limite decât cele prevăzute de lege - susținând că instanța de apel a aplicat în mod greșit legea penală mai favorabilă în raport de concursul de infracțiuni.

Condamnatul a considerat că sancțiunea aplicată, aceea de internare într-un centru de detenție pe timp de 5 ani, nu se încadrează în limitele prevăzute de lege, aceasta fiind consecința aplicării greșite a legii penale mai favorabile în raport de concursul de infracțiuni. A arătat că, în prezenta cauză, faptele au fost judecate separat și, cu ocazia contopirii, instanța este ținută de autoritatea de lucru judecat a sancțiunilor aplicate pentru diferite infracțiuni.

În final, condamnatul a solicitat admiterea recursului și aplicarea măsurii educative privative de libertate a internării în centrul de detenție pe o durată care să nu depășească 3 ani.

Prin încheierea nr. 4/RC din camera de consiliu din 6 ianuarie 2015, în temeiul art. 440 alin. (4) C. proc. pen., a fost admisă în principiu cererea de recurs în casație și s-a trimis cauza completului competent în vederea judecării pe fond a recursului în casație.

Înalta Curte de Casație și Justiție reține că examinarea cauzei în recurs în casație are o dublă limitare: pe de o parte, dispozițiile ce reglementează soluționarea pe fond a acestei căi extraordinare de atac, pe de altă parte, limitele admiterii în principiu.

În speță, așa cum s-a arătat, condamnatul a invocat cazul de casare prevăzut în art. 438 alin. (1) pct. 12 C. proc. pen., ce a fost avut în vedere și la examinarea admisibilității în principiu, așa încât la soluționarea pe fond a recursului în casație vor fi avute în vedere criticile ce se încadrează în dispozițiile legale menționate.

Din această perspectivă, examinând cauza în temeiul art. 442 - art. 444 C. proc. pen. și prin prisma criticilor circumscrise cazului de casare prevăzut în art. 438 alin. (1) pct. 12 C. proc. pen., Înalta Curte de Casație și Justiție apreciază că recursul în casație este nefondat.

Înainte de analiza concretă a criticilor formulate de condamnat, se impun anumite considerații teoretice asupra căii extraordinare de atac a recursului în casație:

Eventualele erori intervenite în activitatea de judecată, fie în privința stabilirii faptelor, fie în ceea ce privește aplicarea legii, pot fi înlăturate în urma exercitării controlului judiciar, prin intermediul căilor de atac ordinare sau extraordinare.

Potrivit noului Cod de procedură penală, recursul a devenit o cale extraordinară de atac (reglementată sub denumirea de „recurs în casație” - Partea specială, Titlul III, Capitolul V, Secțiunea a 2-a), prin care se atacă hotărâri definitive, care au intrat în autoritatea lucrului judecat și care poate fi exercitată doar în cazuri anume prevăzute de lege și numai pentru motive de nelegalitate.

Astfel, potrivit art. 433 C. proc. pen., scopul acestei căi de atac este judecarea, în condițiile legii, a conformității hotărârii atacate cu regulile de drept aplicabile, iar conform art. 447 C. proc. pen., pe calea recursului în casație instanța verifică exclusiv legalitatea hotărârii atacate. Drept urmare, orice chestiune de fapt analizată de instanța de fond, respectiv de apel, intră în puterea lucrului judecat și excede cenzurii instanței investită cu judecarea recursului în casație.

Spre deosebire de recursul reglementat de Codul de procedură penală anterior, care era o cale ordinară de atac, recursul în casație este o cale extraordinară de atac, de anulare, al cărei scop este, astfel cum s-a arătat anterior, de a supune Înaltei Curți de Casație și Justiție verificarea conformității hotărârii atacate cu regulile de drept aplicabile.

Fiind reglementat ca o cale extraordinară de atac ce trebuie să asigure echilibrul între principiul legalității și principiul respectării autorității de lucru judecat, recursul în casație vizează numai legalitatea anumitor hotărâri definitive indicate de lege și numai anumite motive expres și limitativ prevăzute, fără ca pe calea recursului în casație să se poată invoca și, corespunzător, Înalta Curte de Casație și Justiție să poată analiza orice nelegalitate a hotărârilor, ci numai pe acelea pe care legiuitorul le-a considerat importante.

Conform art. 438 alin. (1) pct. 12 C. proc. pen., hotărârile sunt supuse casării atunci când s-au aplicat pedepse în alte limite decât cele prevăzute de lege.

Cazul de casare prevăzut în art. 438 alin. (1) pct. 12 C. proc. pen., invocat de recurentul inculpat, este corespondentul fostului art. 385⁹ alin. (1) pct. 14 C. proc. pen. anterior, astfel cum a fost modificat prin Legea nr. 2/2013. Drept urmare, jurisprudența referitoare la acest caz de casare poate fi valorificată pentru a stabili incidența cazului de recurs în casație prevăzut în art. 438 alin. (1) pct. 12 C. proc. pen. Din această perspectivă, se constată că pot fi încadrate în dispozițiile legale menționate erorile care se produc în legătură cu aplicarea pedepsei de către instanța de fond prin stabilirea unei pedepse neprevăzută de lege sau prin depășirea limitelor legale.

Condamnatul a invocat cazul de casare prevăzut în art. 438 alin. (1) pct. 12 C. proc. pen., criticând modul în care instanța de apel a aplicat dispozițiile privind concursul de infracțiuni, considerând că sancțiunea aplicată, aceea de internare într-un centru de detenție pe timp de 5 ani, nu se încadrează în limitele prevăzute de lege. A solicitat aplicarea măsurii educative privative de libertate a internării în centrul de detenție pe o durată care să nu depășească 3 ani.

Conform jurisprudenței Înaltei Curți de Casație și Justiție, în cadrul cazului de casare prevăzut în art. 438 alin. (1) pct. 12 C. proc. pen. (când s-au aplicat pedepse în alte limite decât cele prevăzute de lege) se analizează și criticile formulate cu privire la aplicarea unei măsuri educative privative de libertate în alte limite decât cele prevăzute de lege. Cu titlu exemplificativ, sunt avute în vedere deciziile instanței supreme nr. 267/RC din 21 octombrie 2014 și nr. 55/RC din 10 februarie 2015.

În speță, prin decizia nr. 496 din 9 septembrie 2014 a Curții de Apel Iași, Secția penală și pentru cauze cu minori, s-a constatat că infracțiunile deduse judecării în cauză (de vătămare corporală din culpă prevăzută în art. 196 alin. 1 C. pen., conducere a unui vehicul fără permis de conducere prevăzută în art. 335 alin. 1 C. pen. și părăsire a locului accidentului prevăzută în art. 338 alin. 1 C. pen., toate săvârșite cu aplicarea art. 113 alin. 3 și art. 38 alin. 1 C. pen.) au fost comise de inculpatul A. în concurs cu următoarele infracțiuni:

a. furt calificat, prevăzută în art. 208 alin. (1), art. 209 alin. (1) lit. e) C. pen. anterior, cu aplicarea art. 99 și urm. C. pen. anterior, pentru care i-a fost aplicată pedeapsa de 2 ani închisoare prin sentința penală nr. 312 din 21 septembrie 2012 a Judecătoriei Roman, rămasă definitivă prin decizia penală nr. 1225 din 29 noiembrie 2012 a Curții de Apel Bacău;

b. conducere pe drumurile publice a unui autovehicul de către o persoană care nu deține permis de conducere, prevăzută în art. 86 alin. (1) din O. U. G. nr. 195/2002, pentru care i-a fost aplicată pedeapsa de un an închisoare prin sentința penală nr. 312 din 21 septembrie 2012 a Judecătoriei Roman, rămasă definitivă prin decizia penală nr. 1225 din 29 noiembrie 2012 a Curții de Apel Bacău;

c. conducere pe drumurile publice a unui autovehicul de către o persoană care nu deține permis de conducere, prevăzută în art. 86 alin. (1) din O. U. G. nr. 195/2002, cu aplicarea art. 99 și urm. C. pen. anterior, pentru care i-a fost aplicată pedeapsa de 1.000 de lei amendă penală prin sentința penală nr. 19 din 19 ianuarie 2012 a Judecătoriei Târgu Neamț, rămasă definitivă prin nerecurare;

d. fals privind identitatea, prevăzută în art. 293 alin. (1) C. pen. anterior, cu aplicarea art. 99 și urm. C. pen. anterior, pentru care i-a fost aplicată pedeapsa de 800 de lei amendă penală prin sentința penală nr. 19 din 19 ianuarie 2012 a Judecătoriei Târgu Neamț, rămasă definitivă prin nerecurare;

e. conducere pe drumurile publice a unui autovehicul de către o persoană care nu deține

permis de conducere, prevăzută în art. 86 alin. (1) din O. U. G. nr. 195/2002, cu aplicarea art. 99 alin. (3) C. pen. anterior, pentru care i-a fost aplicată pedeapsa de 2 luni închisoare prin sentința penală nr. 108 din 1 august 2012 a Judecătorei Câmpulung Moldovenesc, rămasă definitivă prin nerecurare;

f. furt calificat, prevăzută în art. 208, art. 209 alin. (1) lit. e) C. pen. anterior, cu aplicarea art. 99 alin. (3) C. pen. anterior, pentru care i-a fost aplicată pedeapsa de 2 ani și 6 luni închisoare prin sentința penală nr. 86 din 2 aprilie 2012 a Judecătorei Fălticeni, astfel cum a fost modificată prin decizia penală nr. 556 din 8 iunie 2012 a Curții de Apel Suceava;

g. conducere pe drumurile publice a unui autovehicul de către o persoană care nu deține permis de conducere, prevăzută în art. 86 alin. (1) din O. U. G. nr. 195/2002, cu aplicarea art. 99 alin. (3) C. pen. anterior, pentru care i-a fost aplicată pedeapsa de 8 luni închisoare prin sentința penală nr. 86 din 2 aprilie 2012 a Judecătorei Fălticeni, astfel cum a fost modificată prin decizia penală nr. 556 din 8 iunie 2012 a Curții de Apel Suceava;

h. furt calificat, prevăzută în art. 208, art. 209 alin. (1) lit. e), g) și i) C. pen. anterior, cu aplicarea art. 99 alin. (3) C. pen. anterior, pentru care i-a fost aplicată pedeapsa de un an și 9 luni închisoare prin sentința penală nr. 970 din 2 aprilie 2013, menținută și rămasă definitivă prin decizia penală nr. 1131 din 29 octombrie 2013 a Curții de Apel Iași;

i. înșelăciune, prevăzută în art. 215 alin. (1), (2) și (3) C. pen. anterior, cu aplicarea art. 99 alin. (3) C. pen. anterior, pentru care i-a fost aplicată pedeapsa de un an și 3 luni închisoare prin sentința penală nr. 970 din 2 aprilie 2013, menținută și rămasă definitivă prin decizia penală nr. 1131 din 29 octombrie 2013 a Curții de Apel Iași;

j. conducere pe drumurile publice a unui autovehicul de către o persoană care nu deține permis de conducere, prevăzută în art. 86 alin. (1) din O. U. G. nr. 195/2002, cu aplicarea art. 99 alin. (3) C. pen. anterior și art. 40 alin. (1) C. pen. anterior, pentru care i-a fost aplicată pedeapsa de un an închisoare prin sentința penală nr. 970 din 2 aprilie 2013, menținută și rămasă definitivă prin decizia penală nr. 1131 din 29 octombrie 2013 a Curții de Apel Iași;

k. conducere pe drumurile publice a unui autovehicul de către o persoană care nu deține permis de conducere, prevăzută în art. 335 alin. (1) C. pen., cu aplicarea art. 396 alin. (10) C. proc. pen. și art. 113 alin. (3) C. pen., pentru care i-a fost aplicată inculpatului A. măsura educativă a internării într-un centru de detenție pentru o durată de 1 an, prin sentința penală nr. 67 din 22 ianuarie 2014 a Judecătorei Fălticeni, modificată și definitivă prin decizia penală nr. 60 din 25 februarie 2014 a Curții de Apel Suceava.

S-a constatat că pedeapsa rezultantă de 4 ani și 6 luni închisoare, aplicată inculpatului A. prin sentința penală nr. 970 din 2 aprilie 2013, menținută și rămasă definitivă prin decizia penală nr. 1131 din 29 octombrie 2013 a Curții de Apel Iași, a fost înlocuită cu măsura educativă a internării într-un centru de detenție pe perioada de 4 ani și 6 luni, prin sentința penală nr. 486 din 19 februarie 2014 a Judecătorei Bacău, rămasă definitivă prin necontestare la 4 martie 2014, precum și prin sentința penală nr. 67 din 22 ianuarie 2014 a Judecătorei Fălticeni, modificată și definitivă prin decizia penală nr. 60 din 25 februarie 2014 a Curții de Apel Suceava, prin care inculpatului A. i s-a aplicat, în baza art. 129 alin. (1) C. pen., o singură măsură educativă - cea a internării într-un centru de detenție - de 4 ani și 6 luni.

În temeiul dispozițiilor art. 125 alin. (3) și art. 5 alin. (1) C. pen., pentru săvârșirea infracțiunilor deduse judecării în cauză, de vătămare corporală din culpă prevăzută în art. 196 alin. (1) C. pen., conducere a unui vehicul fără permis de conducere prevăzută în art. 335 alin. (1) C. pen. și părăsire a locului accidentului prevăzută în art. 338 alin. (1) C. pen., toate săvârșite cu aplicarea art. 113 alin. (3) și art. 38 alin. (1) C. pen., Curtea de Apel Iași a dispus prelungirea măsurii educative privative de libertate a internării în centrul de detenție pe o durată de 4 ani și 6 luni, în executarea căreia se afla inculpatul A., până la durata maximă, de 5 ani.

Dispozițiile art. 125 alin. (3) C. pen. prevăd că, dacă în perioada internării minorul săvârșește o nouă infracțiune sau este judecat pentru o infracțiune concurentă săvârșită anterior, instanța prelungește măsura internării, fără a depăși maximul prevăzut în alin. (2), determinat în

raport cu pedeapsa cea mai grea dintre cele prevăzute de lege pentru infracțiunile săvârșite.

În alin. (2) al aceluiași articol, la care se face referire, se menționează că internarea se dispune pe o perioadă cuprinsă între 2 și 5 ani, afară de cazul în care pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea săvârșită este închisoarea de 20 de ani sau mai mare ori detențiunea pe viață, când internarea se ia pe o perioadă cuprinsă între 5 și 15 ani.

După cum se poate observa, în mod legal a dispus Curtea de Apel Iași, prin reținerea dispozițiilor art. 125 alin. (3) și art. 5 alin. (1) C. pen., prelungirea măsurii educative privative de libertate a internării în centrul de detenție pe o durată de 4 ani și 6 luni, în executarea căreia se afla inculpatul A., până la durata maximă, de 5 ani, având în vedere că infracțiunile deduse judecății (de vătămare corporală din culpă prevăzută în art. 196 alin. 1 C. pen., conducere a unui vehicul fără permis de conducere prevăzută în art. 335 alin. 1 C. pen. și părăsire a locului accidentului prevăzută în art. 338 alin. 1 C. pen., toate săvârșite cu aplicarea art. 113 alin. 3 și art. 38 alin. 1 C. pen.) au fost săvârșite în concurs cu infracțiunile cu privire la care se aplicase măsura educativă privativă de libertate a internării în centrul de detenție pe o durată de 4 ani și 6 luni.

Verificarea măsurii educative aplicate de instanța de apel se realizează în raport cu încadrările juridice reținute de către aceasta și nu în raport cu principiul aplicării legii penale mai favorabile, astfel cum a solicitat condamnatul. Or, măsura educativă privativă de libertate a internării în centrul de detenție pe o durată de 5 ani se situează în limitele prevăzute în art. 125 alin. (3) C. pen., în raport cu legea penală mai favorabilă reținută de instanță.

În consecință, în temeiul art. 448 alin. (1) pct. 1 C. proc. pen., Înalta Curte de Casație și Justiție a respins, ca nefondat, recursul în casație formulat de condamnatul A. împotriva deciziei nr. 496 din 9 septembrie 2014 a Curții de Apel Iași, Secția penală și pentru cauze cu minori.

14. Recurs în casație. Cazul prevăzut în art. 438 alin. (1) pct. 12 C. proc. pen. Suspendarea executării pedepsei sub supraveghere

C. proc. pen., art. 438 alin. (1) pct. 12

Înalta Curte de Casație și Justiție constată incidența cazului de recurs în casație prevăzut în art. 438 alin. (1) pct. 12 C. proc. pen., dacă instanța de apel a stabilit pentru infracțiuni concurente pedepse situate sub limita minimă specială prevăzută în Codul penal anterior, aplicabil în cauză ca lege penală mai favorabilă, în condițiile în care nu a reținut circumstanțe atenuante.

În această ipoteză, dacă instanța de apel a dispus suspendarea condiționată a executării pedepsei rezultante, iar noua pedeapsă rezultantă, aplicată în recurs în casație pe baza pedepselor stabilite la nivelul limitei minime speciale prevăzute în Codul penal anterior, nu întrunește condiția prevăzută în art. 81 alin. (2) C. pen. anterior, dar întrunește condiția prevăzută în art. 86¹ alin. (2) C. pen. anterior, Înalta Curte de Casație și Justiție poate dispune suspendarea executării pedepsei rezultante sub supraveghere.

I.C.C.J., Secția penală, decizia nr. 404/RC din 15 decembrie 2015

Prin sentința penală nr. 144 din 25 iunie 2013, Tribunalul Vaslui, între altele, a achitat pe inculpatul A., pentru fiecare din cele două infracțiuni de abuz în serviciu contra intereselor publice prevăzute și pedepsite de art. 13² din Legea nr. 78/2000 raportat la art. 248 C. pen. anterior, cu privire la care s-a dispus trimiterea în judecată, în temeiul dispozițiilor art. 11 pct. 2 lit. a) raportat la art. 10 alin. (1) lit. d) C. proc. pen. anterior.

Prin decizia nr. 36 din 28 ianuarie 2015, Curtea de Apel Iași, Secția penală și pentru cauze cu minori, cu majoritate, a respins, ca nefondate, apelurile declarate de părțile civile B. și C.,

precum și apelurile declarate de inculpații D. și E. împotriva sentinței penale nr. 144 din 25 iunie 2013 pronunțată de Tribunalul Vaslui.

Au fost admise apelurile declarate de Direcția Națională Anticorupție - Serviciul Teritorial Iași și partea civilă Agenția Domeniilor Statului împotriva sentinței penale nr. 144 din 25 iunie 2013 pronunțată de Tribunalul Vaslui, care a fost desființată, în parte, în latură penală și în latură civilă. Au fost extinse efectele apelului declarat de Agenția Domeniilor Statului și cu privire la partea responsabilă civilmente Prefectura Vaslui.

În rejudecare, instanța a decis, între altele, condamnarea inculpatului A. la pedepsele de:

- 2 ani închisoare pentru săvârșirea infracțiunii de abuz în serviciu contra intereselor publice prevăzută în art. 13² din Legea nr. 78/2000 raportat la art. 248 C. pen. anterior, cu aplicarea art. 5 C. pen.;

- 2 ani închisoare pentru săvârșirea infracțiunii de abuz în serviciu contra intereselor publice prevăzută în art. 13² din Legea nr. 78/2000 raportat la art. 248 C. pen. anterior, cu aplicarea art. 5 C. pen.

În temeiul dispozițiilor art. 33 lit. a) și art. 34 C. pen. anterior, cu aplicarea art. 5 C. pen., au fost contopite pedepsele stabilite inculpatului A. în pedeapsa cea mai grea de 2 ani închisoare.

Pe durata executării pedepsei a fost interzisă inculpatului A. exercitarea drepturilor prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a și lit. b) C. pen. anterior, în condițiile art. 71 C. pen. anterior.

În baza art. 81 și art. 82 C. pen. anterior, cu aplicarea art. 5 C. pen., s-a dispus suspendarea condiționată a executării pedepsei pe un termen de încercare de 4 ani.

Conform art. 71 alin. (5) C. pen. anterior, a fost suspendată executarea pedepsei accesorii pe durata suspendării condiționate a executării pedepsei principale.

Inculpatul A. a fost obligat în solidar cu inculpații D. și E. să plătească părții civile Agenția Domeniilor Statului despăgubiri civile în sumă de 31.690 lei.

Împotriva acestei decizii a formulat recurs în casație Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție - Direcția Națională Anticorupție, admis în principiu prin încheierea nr. 280/RC din 22 septembrie 2015, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția penală.

Examinând recursul în casație, Înalta Curte de Casație și Justiție constată că este fondat, pentru următoarele considerente:

Recursul în casație este o cale extraordinară de atac în anulare, care poate fi exercitată în cazurile limitativ prevăzute de lege, al cărei scop este, astfel cum rezultă din dispozițiile art. 433 C. proc. pen., judecarea conformității hotărârii atacate cu regulile de drept aplicabile.

Conform art. 438 alin. (1) pct. 12 C. proc. pen., hotărârile sunt supuse casării, dacă „s-au aplicat pedepse în alte limite decât cele prevăzute de lege.”

Cazul de casare prevăzut în art. 438 alin. (1) pct. 12 C. proc. pen. este corespondentul fostului art. 385⁹ alin. (1) pct. 14 C. proc. pen. anterior, astfel cum a fost modificat prin Legea nr. 2/2013. Drept urmare, jurisprudența referitoare la acest caz de casare poate fi valorificată pentru a stabili incidența cazului de recurs în casație prevăzut în art. 438 alin. (1) pct. 12 C. proc. pen. Din această perspectivă, se constată că pot fi încadrate în dispozițiile legale menționate erorile care se produc în legătură cu aplicarea pedepsei de către instanța de fond prin stabilirea unei pedepse neprevăzută de lege sau prin depășirea limitelor legale.

În cauză, inculpatul A. a fost trimis în judecată pentru săvârșirea infracțiunii abuz în serviciu contra intereselor publice, dacă funcționarul a obținut pentru sine sau pentru altul un avantaj patrimonial sau nepatrimonial, faptă prevăzută în art. 13² din Legea nr. 78/2000 raportat la art. 248 C. pen. anterior (două fapte), iar prin decizia nr. 36 din 28 ianuarie 2015 a Curții de Apel Iași, Secția penală și pentru cauze cu minori, ca urmare a admiterii apelului declarat de Ministerul Public, inculpatul A. a fost condamnat la pedeapsa închisorii de 2 ani pentru fiecare infracțiune.

În temeiul dispozițiilor art. 33 lit. a) și art. 34 C. pen. anterior, cu aplicarea art. 5 C. pen., au fost contopite pedepsele stabilite inculpatului A. în pedeapsa cea mai grea de 2 ani închisoare, care a fost suspendată condiționat.

Dispozițiile art. 13² din Legea nr. 78/2000 sancționau cu închisoarea de la 3 la 5 ani infracțiunea de abuz în serviciu contra intereselor publice, infracțiunea de abuz în serviciu contra intereselor persoanelor și infracțiunea de abuz în serviciu prin îngrădirea unor drepturi, dacă funcționarul public a obținut pentru sine sau pentru altul un avantaj patrimonial sau nepatrimonial.

Prin urmare, observând că pentru fiecare infracțiune de abuz în serviciu contra intereselor publice prevăzută în art. 13² din Legea nr. 78/2000 raportat la art. 248 C. pen. anterior inculpatului i s-a aplicat câte o pedeapsă de 2 ani închisoare, Înalta Curte de Casație și Justiție constată că instanța de apel a stabilit pedepse nelegale, în condițiile în care acestea puteau fi coborâte sub minimul special, conform art. 76 C. pen. anterior, doar în ipoteza reținerii circumstanțelor atenuante.

Apărarea a încercat să explice quantumul mic al pedepselor prin aceea că, în considerentele deciziei, s-a făcut vorbire de atitudinea sinceră a inculpatului și lipsa antecedentelor penale.

Înalta Curte de Casație și Justiție reține că, într-adevăr, în procesul de individualizare judiciară a pedepsei instanța de apel a justificat alegerea modalității de executare a pedepsei, respectiv suspendarea condiționată, tocmai prin prisma atitudinii procesuale avute pe parcursul procesului penal, precum și a lipsei antecedentelor penale.

Dacă judecătorul ar fi avut intenția de a reține în favoarea inculpatului circumstanțe atenuante, atunci, potrivit dispozițiilor art. 79 C. pen. anterior, trebuiau să fie indicate în decizie împrejurările care constituie circumstanțe atenuante; motivarea reținerii acestora prin referire la probe și încadrarea fiecărei împrejurări care constituie circumstanță atenuantă în prevederile art. 74 alin. (1) lit. a), b) sau c) ori ale art. 74 alin. (2) C. pen. anterior sunt obligatorii.

Or, judecătorul s-a limitat a menționa anumite împrejurări care doar justifică modalitatea de executare a sancțiunii și nicidecum quantumul pedepsei aplicate.

Întrucât instanța de recurs nu poate proceda la o reindividualizare a pedepsei, față de scopul căii de atac a recursului în casație, respectiv judecarea conformității hotărârii atacate cu regulile de drept aplicabile, dar și față de împrejurarea că instanța de apel, în urma stabilirii situației de fapt și a vinovăției inculpatului, s-a orientat către o pedeapsă sub minimul special prevăzut de lege, va dispune condamnarea inculpatului la o pedeapsă egală cu minimul special de 3 ani, pentru fiecare infracțiune de abuz în serviciu.

În ce privește modalitatea de executare a pedepsei, se reține că dispozițiile Codului penal anterior, lege penală mai favorabilă astfel cum a decis instanța de control judiciar, nu permit suspendarea condiționată a executării pedepsei în situația în care pedeapsa aplicată în caz de concurs de infracțiuni este de 3 ani închisoare (art. 81 alin. 2 C. pen. anterior).

Ca atare, instanța va modifica modalitatea de executare a pedepsei și va dispune suspendarea sub supraveghere a executării pedepsei în condițiile art. 86¹ C. pen. anterior.

Față de cele ce preced, în temeiul art. 448 alin. (1) pct. 2 lit. a) C. proc. pen., Înalta Curte de Casație și Justiție a admis recursul în casație formulat de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție - Direcția Națională Anticorupție împotriva deciziei nr. 36 din 28 ianuarie 2015, pronunțată de Curtea de Apel Iași, Secția penală și pentru cauze cu minori, a casat, în parte, decizia recurată, numai în ceea ce-l privește pe inculpatul A. și, rejudecând:

A descontopit pedeapsa rezultantă de 2 ani închisoare aplicată inculpatului A. în pedepsele componente, pe care le-a repus în individualitatea lor.

În baza art. 13² din Legea nr. 78/2000 raportat la art. 248 C. pen. anterior, cu aplicarea art. 5 C. pen., a condamnat inculpatul A. la o pedeapsă de 3 ani închisoare pentru săvârșirea infracțiunii de abuz în serviciu contra intereselor publice.

În baza art. 71 C. pen. anterior, a aplicat inculpatului pedeapsa accesorie a interzicerii drepturilor prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a și lit. b) C. pen. anterior.

În baza art. 13² din Legea nr. 78/2000 raportat la art. 248 C. pen. anterior, cu aplicarea art. 5 C. pen., a condamnat același inculpat la o pedeapsă de 3 ani închisoare pentru săvârșirea infracțiunii de abuz în serviciu contra intereselor publice.

În baza art. 71 C. pen. anterior, a aplicat inculpatului pedeapsa accesorie a interzicerii

drepturilor prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a și lit. b) C. pen. anterior.

În baza art. 33 lit. a) și art. 34 C. pen. anterior, cu aplicarea art. 5 C. pen., a contopit pedepsele aplicate inculpatului A., urmând ca acesta să execute pedeapsa cea mai grea de 3 ani închisoare.

Pe durata executării pedepsei, a interzis inculpatului A. exercitarea drepturilor prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a și lit. b) C. pen. anterior, în condițiile art. 71 C. pen. anterior.

În baza art. 86¹ C. pen. anterior, a dispus suspendarea sub supraveghere a executării pedepsei de 3 ani închisoare, pe durata unui termen de încercare de 5 ani și a făcut aplicarea art. 86³ C. pen. anterior.

Conform art. 71 alin. (5) C. pen. anterior, pe durata termenului de încercare, se suspendă executarea pedepsei accesorii prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a și lit. b) C. pen. anterior.

A menținut celelalte dispoziții ale deciziei penale recurate.

II. Proceduri speciale

15. Acord de recunoaștere a vinovăției. Apel. Amânarea aplicării pedepsei

C. proc. pen., art. 478 - art. 488

În cazul în care instanța a admis acordul de recunoaștere a vinovăției, conform art. 485 alin. (1) lit. a) C. proc. pen., și a dispus amânarea aplicării pedepsei, inculpatul poate formula apel prin care să solicite renunțarea la aplicarea pedepsei sau înlăturarea obligațiilor prevăzute în art. 85 alin. (2) C. pen., dispuse de prima instanță în cadrul amânării aplicării pedepsei.

I.C.C.J., Secția penală, decizia nr. 343/A din 7 octombrie 2015

Prin sentința nr. 88/PI din 8 iunie 2015 a Curții de Apel Timișoara, Secția penală, în baza art. 485 alin. (1) lit. a) raportat la art. 396 alin. (4) C. proc. pen., a fost admis acordul de recunoaștere a vinovăției încheiat între Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Timișoara și inculpatul A.

În baza art. 337 C. pen., s-a stabilit pedeapsa principală de 1 an închisoare față de inculpatul A., avocat în cadrul Baroului B., pentru săvârșirea infracțiunii de refuz sau sustragere de la prelevarea de mostre biologice prevăzută în art. 337 C. pen.

În baza art. 83 și art. 84 C. pen., a fost amânată aplicarea pedepsei principale și s-a stabilit un termen de supraveghere de 2 ani care se va calcula de la data rămânerii definitive a prezentei sentințe.

În baza art. 85 alin. (1) și art. 86 alin. (1) C. pen., pe durata termenului de supraveghere inculpatului i s-a impus să respecte următoarele măsuri de supraveghere: a) să se prezinte la Serviciul de probațiune de pe lângă Tribunalul Timiș, la datele fixate de acesta; b) să primească vizitele consilierului de probațiune desemnat cu supravegherea sa; c) să anunțe Serviciului de probațiune de pe lângă Tribunalul Timiș, în prealabil, schimbarea locuinței și orice deplasare care depășește 5 zile, precum și întoarcerea; d) să comunice Serviciului de probațiune de pe lângă Tribunalul Timiș schimbarea locului de muncă; e) să comunice Serviciului de probațiune de pe lângă Tribunalul Timiș informații și documente de natură a permite controlul mijloacelor sale de existență.

În baza art. 85 alin. (2) lit. g) C. pen., i s-a impus inculpatului obligația ca pe durata termenului de supraveghere să nu conducă nicio categorie de autovehicule.

În baza art. 83 alin. (4) C. pen. raportat la art. 404 alin. (3) C. proc. pen., a fost atrasă atenția

inculpatului asupra conduitei sale viitoare și asupra dispozițiilor art. 88 C. pen. referitoare la revocarea amânării.

Pentru a hotărî astfel, instanța de fond a reținut că la data de 18 mai 2015 s-a înregistrat pe rolul Curții de Apel Timișoara, Secția penală, acordul de recunoaștere a vinovăției încheiat între Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Timișoara și inculpatul A.

În acord se menționează că, la data de 21 aprilie 2015, s-a dispus începerea urmăririi penale față de numitul A. sub aspectul săvârșirii infracțiunii prevăzute în art. 337 C. pen., constând în aceea că, în data de 21 noiembrie 2014, acesta a condus un autoturism pe strada C. din Timișoara, deși se afla sub influența băuturilor alcoolice. La solicitarea organelor de poliție adresată conducătorului auto de a fi testat cu aparatul alcooltest, acesta a refuzat testarea, precum și prelevarea de mostre biologice în vederea stabilirii alcoolemiei.

Prin ordonanța Parchetului de pe lângă Curtea de Apel Timișoara, la data de 21 aprilie 2015 s-a dispus punerea în mișcare a acțiunii penale împotriva inculpatului A. pentru săvârșirea infracțiunii prevăzute în art. 337 C. pen.

Din materialul probator administrat în cauză a rezultat faptul că, în data de 21 noiembrie 2014, inculpatul a condus un autoturism pe strada C. din Timișoara, deși se afla sub influența băuturilor alcoolice; la solicitarea organelor de poliție adresată conducătorului auto de a fi testat cu aparatul alcooltest, acesta a refuzat testarea, precum și prelevarea de mostre biologice în vederea stabilirii alcoolemiei.

Din probele și mijloacele de probă administrate în cauză rezultă suficiente date cu privire la existența faptelor pentru care s-a pus în mișcare acțiunea penală și cu privire la vinovăția inculpatului.

Analizând condițiile prevăzute în art. 480 - art. 482 C. proc. pen., necesar a fi întrunite pentru admiterea acordului de recunoaștere a vinovăției, instanța a apreciat că în speță sunt îndeplinite toate cerințele legale.

Din analiza dosarului de urmărire penală a rezultat că în data de 21 noiembrie 2014 inculpatul A. a condus un autoturism pe strada C. din Timișoara, unde a fost oprit de către un echipaj de poliție. În fața echipajului de poliție, care i-a solicitat în mod expres să se supună prelevării de probe biologice în vederea stabilirii alcoolemiei, inculpatul a refuzat prelevarea.

S-a arătat că infracțiunea săvârșită de inculpat este prevăzută în art. 337 C. pen. și este pedepsită cu închisoarea de la 1 la 5 ani, nefiind depășită limita de 7 ani prevăzută în art. 480 alin. (1) C. proc. pen.

S-a menționat că acordul de recunoaștere a vinovăției îndeplinește toate cerințele de formă și de conținut prevăzute în art. 481 și art. 482 C. proc. pen., este avizat de procurorul ierarhic superior și este însoțit de dosarul de urmărire penală.

În ce privește individualizarea sancțiunii, instanța de fond a arătat că inculpatul, spre deosebire de înțelegerea negociată cu procurorul, a solicitat instanței fie să adopte o sancțiune mai blândă (renunțarea la aplicarea pedepsei), fie să înlăture cele două obligații suplimentare menționate în acord în legătură cu instituția amânării aplicării pedepsei (prestarea unei munci neremunerate în folosul comunității, respectiv interdicția de a conduce autovehicule).

Referitor la solicitarea de renunțare la aplicarea pedepsei, instanța a apreciat că împrejurările concrete ale comiterii faptei denotă că infracțiunea săvârșită de inculpat nu poate fi considerată ca având o gravitate redusă.

Astfel, instanța a arătat că din constatările personale ale celor doi agenți de poliție (martorii D. și E.) coroborate cu declarația martorului ocular F. rezultă că manifestările inculpatului (mai ales coordonarea fizică și atenția) erau puternic influențate de consumul de alcool.

Martorul ocular a precizat că inculpatul emana miros de alcool, se clătina puternic și nu putea să stea drept în picioare. Mai mult, martorul D. (agent de poliție) a menționat că inculpatul nu a fost capabil să coboare din autoturism, fiind ajutat în acest sens de către martor. De asemenea, dată fiind starea în care se afla inculpatul, agentul de poliție D. a fost cel care a mutat autoturismul inculpatului, pe care acesta îl lăsase la intrarea într-o parcare (blocând astfel intrarea în spațiul

respectiv).

Prin urmare, instanța a arătat că există mijloace de probă care demonstrează că inculpatul se afla într-o stare fizică și psihică de natură să contribuie decisiv la producerea unui accident de circulație.

Comportamentul recalcitrant al inculpatului în momentul respectiv - faptul că a refuzat în mod repetat să se supună dispozițiilor organelor de poliție care constataseră fapta, împrejurarea că a fost necesară imobilizarea acestuia pentru a putea fi asigurată prezența sa la întocmirea actelor procedurale necesare constatării faptei - constituie, la rândul său, un element suplimentar în evaluarea gravității infracțiunii.

Nu trebuie omis că inculpatul avea în acel moment calitatea de avocat, în virtutea căreia avea cunoștință de prevederile legale referitoare la interdicția consumului de băuturi alcoolice, la obligațiile care incumbă conducătorului auto în momentul depistării în trafic și la comportamentul care trebuie adoptat față de organul constatator.

În concluzie, instanța a apreciat că nu este îndeplinită condiția prevăzută în art. 80 alin. (1) lit. a) C. pen., astfel încât nu poate fi dispusă soluția renunțării la aplicarea pedepsei.

În ce privește înlăturarea celor două obligații suplimentare, instanța a apreciat că impunerea obligației de a presta o muncă neremunerată în folosul comunității nu își găsește o justificare rezonabilă nici în raport cu natura infracțiunii (la regimul circulației pe drumurile publice) și nici în raport cu datele ce caracterizează persoana inculpatului (persoană integrată în societate, cu familie, loc de muncă, implicată în activități de ajutorare a membrilor comunității din care face parte), motiv pentru care nu va institui această obligație suplimentară în sarcina inculpatului.

Pe de altă parte, natura infracțiunii și împrejurările comiterii acesteia (în special starea fizică și psihică a inculpatului la momentul comiterii faptei) justifică, în opinia instanței, impunerea obligației de a nu conduce autovehicule pe durata termenului de supraveghere.

Instanța a reținut că este posibil ca această interdicție să afecteze într-o anumită măsură activitățile cotidiene ale inculpatului, atât prin prisma profesiei cât și în raport cu viața de familie, însă adoptarea acestei măsuri este urmarea comportamentului ilegal asumat de inculpat și a riscului pe care îl prezintă acesta pentru siguranța circulației pe drumurile publice, risc evidențiat, după cum s-a menționat, de împrejurările comiterii faptei.

Împotriva aceste sentințe, inculpatul A. a declarat, în termen legal, apel.

În motivarea scrisă a cererii sale inculpatul a solicitat, în principal, renunțarea la aplicarea pedepsei, în temeiul prevederilor art. 485 alin. (1) lit. a), coroborate cu cele ale art. 396 alin. (3) C. proc. pen., raportate la cele ale art. 80 C. pen., iar în subsidiar, menținerea amânării aplicării pedepsei hotărâtă de instanța de fond, cu înlăturarea măsurii de supraveghere de a nu conduce autovehicule pe durata termenului de supraveghere, prevăzută în art. 85 alin. (2) lit. g) C. pen., măsură pe care a apreciat-o ca excesivă și, deci, netemeinică.

Analizând apelul declarat de inculpatul A., atât potrivit susținerilor orale, cât și în raport cu conținutul actelor și lucrărilor din dosar, Înalta Curte de Casație și Justiție apreciază că acesta este nefondat, pentru considerentele ce se vor arăta în continuare:

La data de 21 aprilie 2015, s-a dispus începerea urmăririi penale față de numitul A. sub aspectul săvârșirii infracțiunii de refuz de a se supune prelevării de mostre biologice, infracțiune prevăzută în art. 337 C. pen.

Modul de a proceda al primei instanțe, de a fi admis acordul de recunoaștere a vinovăției încheiat între inculpat și Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Timișoara, stabilindu-i o pedeapsă de 1 an închisoare, a cărei aplicare a fost amânată pe un termen de supraveghere de 2 ani, se învederează întru totul judicios, astfel încât cererea inculpatului de renunțare la aplicarea pedepsei se apreciază a fi nefondată.

Renunțarea la aplicarea pedepsei este o măsură de individualizare a pedepsei care poate fi dispusă de instanța de judecată atunci când constată că infracțiunea săvârșită de inculpat prezintă o gravitate redusă, avându-se în vedere natura și întinderea urmărilor produse, mijloacele folosite, modul și împrejurările în care a fost comisă, motivul și scopul urmărit. Totodată, soluția se dispune

de instanță ținându-se seama de persoana infractorului, de conduita acestuia anterior săvârșirii infracțiunii, de eforturile depuse de el pentru înlăturarea sau diminuarea consecințelor acesteia, precum și de posibilitățile sale de îndreptare, apreciindu-se că aplicarea unei pedepse ar fi inoportună din cauza consecințelor pe care le-ar avea asupra persoanei acestuia.

Renunțarea la aplicarea pedepsei constă în dreptul recunoscut instanței de judecată de a renunța la aplicarea unei pedepse persoanei găsite vinovată de comiterea unei infracțiuni, pentru îndreptarea căreia, ținându-se seama de infracțiunea concret săvârșită, de persoana infractorului și de alte condiții, se consideră suficientă aplicarea unui avertisment.

Astfel reglementată, renunțarea la aplicarea pedepsei reprezintă o prelungire în faza de judecată a principiului oportunității urmăririi, oferind judecătorului posibilitatea nesancționării unor fapte de gravitate redusă.

Referitor la condițiile pozitive, oportunitatea aplicării instituției renunțării trebuie apreciată global, avându-se în vedere toate criteriile:

a) Infracțiunea săvârșită să prezinte o gravitate redusă, în raport cu natura și întinderea urmărilor produse, cu mijloacele folosite, cu modul și împrejurările în care a fost comisă, precum și cu motivul și scopul urmărit.

Gravitatea redusă a infracțiunii trebuie raportată atât la natura și întinderea urmărilor infracțiunii, la mijloacele folosite, la modul și împrejurările în care a fost comisă fapta, cât și la motivul și scopul urmărit. Astfel, în raport cu această condiție, trebuie analizate atât elemente de factură obiectivă (precum modul, mijloacele de comitere), cât și elemente de factură subiectivă (scopul, motivul comiterii faptei). Aceste elemente trebuie apreciate în concret, în totalitatea lor, de către judecător și, dacă va considera suficientă și oportună aplicarea unui avertisment, va dispune renunțarea la aplicarea pedepsei. Trebuie, de asemenea, precizat faptul că această condiție privește fapta efectiv comisă (condiție intrinsecă faptei) și nu comportamentul făptuitorului înainte sau după comiterea acesteia.

Analizând condițiile impuse de lege pentru renunțarea la aplicarea pedepsei, Înalta Curte de Casație și Justiție apreciază că, chiar dacă formal acestea ar putea fi considerate îndeplinite în speța de față, cererea inculpatului nu poate fi admisă pentru următoarele considerente:

Fapta săvârșită de inculpatul A. reprezintă infracțiunea prevăzută în art. 337 C. pen., fiind pedepsită cu închisoare de la 1 la 5 ani.

Suținerea inculpatului, potrivit căreia infracțiunea săvârșită, aceea de refuz de a se supune prelevării de mostre biologice, ar prezenta o gravitate redusă, nu poate fi împărtășită de instanță.

Așa cum reiese din procesul-verbal încheiat de agenții de poliție, inculpatul se deplasa la data de 21 noiembrie 2014 pe sensul opus de mers, punând în pericol siguranța participanților la traficul rutier. Un eventual accident rutier a fost împiedicat prin acțiunea echipajului de poliție, care a intervenit și a preîntâmpinat producerea unui eveniment rutier.

Așa cum reiese din declarația martorului D., datorită stării avansate de ebrietate în care se găsea, inculpatul nu a putut coborî din autoturism, martorul dându-i mâna și ajutându-l să coboare și, dată fiind starea în care se afla, martorul a fost cel care a eliberat intrarea în parcare, deoarece lăsase autoturismul într-o poziție care împiedica intrarea/ ieșirea din parcare.

În prezența martorilor asistenți, inculpatul a refuzat categoric să-i fie prelevate mostre biologice necesare în vederea stabilirii alcoolemiei, iar după prezentarea acestuia la sediul de poliție, întrucât a refuzat să intre, a fost necesară imobilizarea cu cătușe.

Chiar dacă nu au fost victime sau pagube materiale, inculpatul, prin atitudinea sa, de a conduce autoturismul sub influența băuturilor alcoolice, a pus în pericol pe ceilalți participanți la trafic, iar eventualitatea producerii unor consecințe nefaste era evidentă.

Înalta Curte de Casație și Justiție constată că motivul deplasării - spre locuință - nu era de natură a-l determina pe inculpat, chiar dacă era noapte, să se urce la volan sub influența băuturilor alcoolice, acesta putând ajunge la domiciliu în orice alt mod.

b) Instanța să aprecieze că, în raport cu persoana infractorului, cu conduita avută anterior săvârșirii infracțiunii, cu eforturile depuse de acesta pentru înlăturarea sau diminuarea urmărilor

infracțiunii, precum și cu posibilitățile sale de îndreptare, aplicarea unei pedepse ar fi inoportună din cauza consecințelor pe care le-ar avea asupra persoanei acestuia.

Aceasta este o condiție extrinsecă săvârșirii infracțiunii, care privește persoana făptuitorului și conduita pe care acesta a avut-o atât anterior, cât și ulterior săvârșirii infracțiunii. Combinarea elementelor care privesc săvârșirea faptei cu cele care privesc persoana autorului face posibilă evaluarea corectă a gravității infracțiunii și, în consecință, îi poate conferi judecătorului posibilitatea de a hotărî renunțarea la aplicarea pedepsei.

Înalta Curte de Casație și Justiție constată că, deși inculpatul nu are antecedente penale, la data săvârșirii faptei a avut un comportament recalcitrant, a refuzat în mod repetat să se supună dispozițiilor organelor de poliție care constataseră fapta, astfel încât a fost necesară imobilizarea lui pentru a putea fi asigurată prezența sa la întocmirea actelor procedurale necesare constatării faptei, toate acestea constituind, la rândul lor, elemente suplimentare în evaluarea gravității infracțiunii.

Nu în ultimul rând, Înalta Curte de Casație și Justiție constată că inculpatul avea calitatea de avocat și, contrar celor susținute - că de 15 ani profesează în materie fiscală și comercială -, trebuia să cunoască rigorile legii și, totodată, obligațiile care incumbă oricărui conducător auto în momentul deplasării pe drumurile publice, și anume interdicția de a conduce sub influența băuturilor alcoolice, cu toate consecințele ce decurg din aceasta.

Nefondată se apreciază a fi și susținerea inculpatului apelant, potrivit cu care impunerea obligației prevăzute în art. 85 alin. (2) lit. g) C. pen. - de a nu conduce nicio categorie de autovehicule pe durata termenului de supraveghere - ar fi excesivă și deci netemeinică.

Sub acest aspect se constată că instanța și-a motivat convingător opțiunea aplicării acestei măsuri de supraveghere, sens în care s-a referit în mod adecvat în considerente la natura infracțiunii și împrejurările comiterii acesteia și, în special, la starea concretă fizică și psihică a inculpatului la acel moment, concluzionând, întru totul judicios, că impunerea acestei măsuri este urmarea inevitabilă a comportamentului vădit ilegal asumat de inculpat - un profesionist al dreptului - și a pericolului pe care îl prezintă acesta pentru siguranța circulației pe drumurile publice.

Oricum, inculpatul apelant are posibilitatea de a beneficia, în viitor, de prevederile art. 87 C. pen.

Astfel fiind și avându-se în vedere și faptul că, verificându-se sub toate aspectele de legalitate și temeinicie sentința atacată, nu se identifică existența altor motive, care, analizate din oficiu, să ducă la desființarea acesteia, Înalta Curte de Casație și Justiție a respins, ca nefondat, apelul declarat de inculpatul A. împotriva sentinței nr. 88/PI din 8 iunie 2015 a Curții de Apel Timișoara, Secția penală.

III. Executarea hotărârilor penale

16. Contestație la executare. Călea de atac a contestației. Admisibilitate

C. proc. pen., art. 597, art. 598 alin. (1) lit. c)

Hotărârea prin care curtea de apel a soluționat contestația la executare întemeiată pe dispozițiile art. 598 alin. (1) lit. c) din noul Cod de procedură penală, exercitată împotriva deciziei pronunțate de această instanță în apel anterior intrării în vigoare a noului Cod de procedură penală - decizie supusă căii de atac a recursului conform Codului de procedură penală anterior - poate fi atacată cu contestație la instanța ierarhic superioară, în temeiul art. 597 alin. (7) din noul Cod de procedură penală, contestația declarată împotriva unei astfel de hotărâri fiind admisibilă.

Prin decizia nr. 662/A/2014 din 23 septembrie 2014, Curtea de Ape Alba Iulia, Secția penală și pentru cauze cu minori, a respins ca nefondată contestația la executare formulată de contestatoarea A. împotriva deciziei penale nr. 148/A/2012 a Curții de Apel Alba Iulia.

Pentru a pronunța această hotărâre, curtea de apel a reținut că, prin contestația la executare formulată, condamnată A. a contestat decizia penală nr. 148/A/2012 pronunțată de Curtea de Apel Alba Iulia, rămasă definitivă prin decizia penală nr. 2369 din 12 iulie 2013 a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

În motivarea contestației s-a arătat că prin decizia atacată s-a dispus confiscarea sumei de 19.909,1 lei, reprezentând creditul pe care l-a achiziționat și pentru care partea civilă Banca B. nu s-a constituit parte civilă.

Nelămurirea la executare invocată de contestatoare constă în aceea că prin decizia penală nr. 148/A/2012 s-a constatat că măsura confiscării nu este legală, situație care a fost omisă a fi trecută în minuta hotărârii și în dispozitiv.

În drept, s-au invocat dispozițiile art. 597, art. 598 alin. (1) lit. c) și alin. (2) C. proc. pen.

Examinând decizia penală nr. 148/A/2012, curtea de apel a constatat că prin aceasta au fost admise apelurile declarate de procuror și de inculpații A., C., D. și E. împotriva sentinței penale nr. 82 din 21 februarie 2011 pronunțată de Tribunalul Alba și au fost extinse efectele apelului asupra inculpatului F.

A fost desființată sentința penală apelată sub aspectul laturii penale vizând nereținerea dispozițiilor art. 320¹ C. proc. pen. anterior pentru inculpata A., încadrarea juridică a faptelor de înșelăciune reținute în sarcina inculpaților A. și F., greșita reținere a pedepsei complementare și accesorie prevăzută în art. 64 alin. (1) lit. c) C. pen. anterior pentru inculpații A. și F. și sub aspectul laturii civile a cauzei privitor la toți inculpații și, rejudecând cauza în aceste limite:

În baza art. 334 C. proc. pen. anterior, s-a dispus schimbarea încadrării juridice a infracțiunii de înșelăciune reținută în sarcina inculpaților A. și F. din art. 215 alin. (1), (2), (3) și (5) C. pen., cu aplicarea art. 41, art. 42 C. pen. anterior în art. 215 alin. (1), (2) și (3) C. pen. anterior, cu aplicarea art. 41, art. 42 C. pen. anterior.

S-a înlăturat pedeapsa accesorie și complementară prevăzută în art. 64 alin. (1) lit. c) C. pen. anterior aplicată inculpaților A. și F.

S-a descontopit pedeapsa rezultantă aplicată inculpatei A. în pedepsele componente.

S-au reținut în favoarea inculpatei A. dispozițiile art. 320¹ C. proc. pen. anterior și, în consecință, a fost condamnată inculpata:

- pentru săvârșirea infracțiunii prevăzute în art. 287 alin. (1) C. pen. anterior, cu aplicarea art. 41 - art. 42 C. pen. anterior și art. 320¹ C. proc. pen. anterior, la pedeapsa de 10 luni închisoare;
- pentru săvârșirea infracțiunii prevăzute în art. 288 alin. (1) C. pen. anterior, cu aplicarea art. 41 - art. 42 C. pen. anterior și art. 320¹ C. proc. pen. anterior, la pedeapsa de 10 luni închisoare;
- pentru săvârșirea infracțiunii prevăzute în art. 290 alin. (1) C. pen. anterior, cu aplicarea art. 41 - art. 42 C. pen. anterior și art. 320¹ C. proc. pen. anterior, la pedeapsa de 10 luni închisoare;
- pentru săvârșirea infracțiunii prevăzute în art. 215 alin. (1)-(3) C. pen. anterior, cu aplicarea art. 41 - art. 42 C. pen. anterior și art. 320¹ C. proc. pen. anterior, la pedeapsa de 5 ani închisoare și 3 ani interzicerea drepturilor prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a și lit. b) C. pen. anterior.

În baza art. 33, art. 34 și art. 35 C. pen. anterior, s-a dispus contopirea pedepselor aplicate inculpatei A. în cea mai grea dintre ele, de 5 ani închisoare și 3 ani interzicerea drepturilor prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a și lit. b) C. pen. anterior.

S-a aplicat inculpatei pedeapsa accesorie a interzicerii drepturilor prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a și lit. b) C. pen. anterior pe durata și în condițiile art. 71 C. pen. anterior.

A fost respinsă acțiunea civilă formulată de părțile civile Banca G. și Banca H.

În temeiul dispozițiilor art. 346 combinat cu art. 14 - art. 15 C. proc. pen. anterior, au fost obligați:

- inculpații A., F. și C., în solidar, la plata sumelor de 1.099,12 lei și 3.000 euro sau echivalentul în lei la data plății, cu dobânda legală aferentă către partea civilă societatea I.;
- inculpații A., E. și D., în solidar, la plata sumei de 109.500 de lei, cu dobânda legală aferentă către Banca J.;
- inculpații A. și F., în solidar, la 10.954,24 euro sau echivalentul în lei la data plății, cu dobânda legală aferentă către partea civilă Banca K.;
- inculpații A. și F., în solidar, la 1.874,51 lei, cu dobânda legală aferentă către partea civilă societatea L.;
- inculpații A. și C., în solidar, la 9.000 lei, cu dobânda legală aferentă, către partea civilă Banca M.

Au fost menținute celelalte prevederi ale sentinței apelate.

Celelalte prevederi ale sentinței penale atacate vizau, printre altele, și confiscarea de la inculpații F. și A. a câte 19.909,1 lei, reprezentând creditul achiziționat de inculpați pentru care nu s-a constituit Banca B. parte civilă.

Instanța de fond a dispus confiscarea acestor sume ca urmare a faptului că în perioada 8 martie 2005 - 19 mai 2006 au solicitat și obținut împrumuturi de la Banca B. inculpații A., F., precum și N., O., P., R., S., Ș., T., Ț., U. și V.

Astfel, prin contractul de credit din 13 mai 2005 inculpata A. a dobândit cu titlu de împrumut suma de 2.000 euro; prin contractul de credit din 13 mai 2005 inculpatul F. a primit, cu același titlu, suma de 2.000 euro; prin contractele de credit din 12 septembrie 2005 și din 8 martie 2006 împrumutătorii N. și R. au primit sumele de câte 7.000 lei; prin contractul de credit din 4 mai 2006 O. a dobândit, ca împrumut, suma de 18.000 lei; prin contractul de credit din 10 mai 2006 P. a primit, în același condiții, suma de 15.000 lei; prin contractul de credit din 24 mai 2005 societatea bancară a împrumutat pe U. cu suma de 11.003 lei; prin contractul de credit din 17 mai 2006 A. a primit împrumutul solicitat de 25.000 lei; prin contractul de credit din 2 mai 2006 S. a dobândit, ca persoană împrumutată, suma de 13.000 lei; prin contractul de credit din 21 aprilie 2006 Ș. a primit, cu titlu de împrumut, suma de 12.000 lei; prin contractul de credit din 4 aprilie 2006 T. a dobândit, în aceleași condiții, suma de 14.000 lei, iar Ț. suma de 25.000 lei.

La întocmirea dosarelor de către persoanele împrumutate s-au folosit copii false ale unor documente certificate ca fiind conforme cu originalul, iar pentru A., S., Ș. și W. s-a uzat de adeverințe de salariu pentru societăți comerciale cu sediul în municipiul Constanta: societatea X. și societatea Y.

Pentru prejudiciul cauzat societății bancare, concretizând sumele de 4.000 euro și respectiv 127.703 lei, aceasta nu s-a constituit parte civilă, cu adresa din 19 februarie 2007 comunicându-se instanței că Banca B. a încheiat poliță de asigurare cu societatea Z., în baza căreia a fost despăgubită (societatea de asigurare neintervenind în procesul penal dedus judecății pentru exercitarea acțiunii civile).

În dispozitivul deciziei atacate cu contestație la executare s-a menținut această dispoziție a instanței de fond.

Totuși, în motivarea deciziei, judecătorul a arătat, referitor la partea vătămată Banca B., că aceasta nu s-a constituit parte civilă, deoarece a fost despăgubită de societatea Z., în baza poliței de asigurare. Societatea de asigurare nu a intervenit în procesul penal cu acțiune în regres. A mai arătat și că a analizat în acest context oportunitatea confiscării de la inculpați a sumelor de bani cu care a fost păgubită partea vătămată. A concluzionat că această măsură nu este, însă, legală raportat la împrejurările cauzei, deoarece Banca B. a renunțat la pretenții ca efect al recuperării prejudiciului de la un terț-asigurător. Acesta are posibilitatea legală să-și recupereze sumele plătite atât în procesul penal, cât și pe cale separată. Faptul că societatea de asigurare nu a intervenit în procesul penal nu constituie un argument a concluziona că banii obținuți ilicit nu servesc la despăgubire, în sensul art. 118 alin. (1) lit. e) C. pen. anterior.

Curtea de apel, analizând contestația la executare, a constatat că dispozitivul deciziei atacate este corect din perspectiva dispozițiilor art. 118 alin. (1) lit. e) C. pen. anterior, condamnată

beneficiind pe nedrept de folosul faptelor săvârșite, iar dispozitivul este cel care se execută.

Faptul că judecătorul, în motivarea deciziei, în mod greșit, a invocat considerente care contrazic dispozitivul nu anulează dispoziția de executare, cu atât mai mult cu cât condamnată, având și calea de atac a recursului, nu a invocat ca motiv de recurs cele invocate în decizia contestată, recursul a fost respins, iar dispoziția de confiscare este legală.

Împotriva deciziei nr. 662/A/2014 din 23 septembrie 2014 a Curții de Apel Alba Iulia, Secția penală și pentru cauze cu minori, a formulat contestație A.

Prioritar, Înalta Curte de Casație și Justiție va analiza admisibilitatea căii de atac în raport cu dispozițiile art. 597 alin. (7) C. proc. pen., care prevăd că hotărârile pronunțate în primă instanță în materia executării pot fi atacate cu contestație la instanța ierarhic superioară, în termen de 3 zile de la comunicare.

Se observă că A. a formulat contestație la executare împotriva deciziei penale nr. 148/A/2012 pronunțată de Curtea de Apel Alba Iulia, susținând că există o nelămurire cu privire la această hotărâre, în sensul că în considerente s-a precizat că măsura confiscării sumei de 19.909,1 lei nu este legală, dar în minută și în dispozitiv s-a omis a se trece această dispoziție.

Decizia penală nr. 148/A/2012 din 5 decembrie 2012 a fost pronunțată potrivit dispozițiilor Codului de procedură penală anterior, iar împotriva acestei hotărâri a formulat recurs condamnată A., respins ca nefondat prin decizia penală nr. 2369 din 12 iulie 2013 a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Față de cele expuse și în condițiile în care dispozițiile Codului de procedură penală anterior prevedeau posibilitatea atacării hotărârii cu privire la care s-a ivit nelămurirea cu recurs la Înalta Curte de Casație și Justiție, se constată că este admisibilă calea de atac exercitată de contestatoarea A.

Analizând contestația declarată, atât potrivit susținerilor orale ale inculpatei, cât și în raport cu actele și lucrările dosarului, Înalta Curte de Casație și Justiție constată că aceasta este nefondată.

În conformitate cu dispozițiile art. 598 alin. (1) C. proc. pen., contestația împotriva executării hotărârii penale se poate face în următoarele cazuri:

- a) când s-a pus în executare o hotărâre care nu era definitivă;
- b) când executarea este îndreptată împotriva altei persoane decât cea prevăzută în hotărârea de condamnare;
- c) când se ivește vreo nelămurire cu privire la hotărârea care se execută sau vreo împiedicare la executare;
- d) când se invocă amnistia, prescripția, grațierea sau orice altă cauză de stingere ori de micșorare a pedepsei.

Contestația la executare este o procedură jurisdicțională de rezolvare a situațiilor relative la executarea hotărârii, după rămânerea definitivă a acesteia. Pe această cale nu se poate pune în discuție legalitatea și temeinicia hotărârilor în baza cărora se face executarea și nu se poate ajunge la modificarea hotărârii rămasă definitivă, instanța fiind abilitată să verifice doar aspectele indicate de textul legal și nu modul de soluționare a cauzei.

Practic, prin intermediul acestei instituții de drept procesual penal, legea prevede mijloacele prin care se asigură aplicarea legii în executarea condamnării și, totodată, exclude posibilitatea ca pe această cale să fie afectată autoritatea de lucru judecat.

Normele procedurale mai sus amintite au prevăzut expres cazurile în care poate fi folosită contestația la executare, iar prin limitarea acestora, legiuitorul a urmărit să nu transforme acest mijloc procesual într-o cale prin care să se împiedice procedura normală de punere în executare a hotărârilor definitive.

Contestatoarea A. a invocat prevederile art. 598 alin. (1) lit. c) C. proc. pen., susținând că există o nelămurire cu privire la decizia penală nr. 148/A/2012 din 5 decembrie 2012 pronunțată de Curtea de Apel Alba Iulia, în sensul că în considerente s-a reținut că măsura confiscării nu este legală, dar în minută și în dispozitiv s-a omis înlăturarea confiscării dispuse de Tribunalul Alba.

Înalta Curte de Casație și Justiție observă că, în considerentele hotărârii contestate, s-a

reținut că partea vătămată Banca B. nu s-a constituit parte civilă, deoarece a fost despăgubită de societatea Z., în baza poliței de asigurare, iar societatea de asigurare nu a intervenit în procesul penal cu acțiune în regres. Astfel, analizând oportunitatea confiscării de la inculpați a sumelor de bani cu care a fost păgubită partea vătămată, curtea de apel a reținut că măsura nu este legală raportat la împrejurările cauzei, deoarece Banca B. a renunțat la pretenții ca efect al recuperării prejudiciului de la un terț-asigurător, iar faptul că societatea de asigurare nu a intervenit în procesul penal nu constituie un argument a concluziona că banii obținuți ilicit nu servesc la despăgubire, în sensul art. 118 alin. (1) lit. e) C. pen. anterior.

Cu toate acestea, se constată că în minută și în dispozitiv au fost menținute celelalte prevederi ale sentinței apelate, printre care și cea referitoare la confiscarea de la inculpații F. și A. a câte 19.909,1 lei, reprezentând creditul achiziționat de inculpați pentru care Banca B. nu s-a constituit parte civilă.

Împotriva acestei decizii a formulat recurs, printre alții, și condamnată A., recurs care a fost respins ca nefondat prin decizia penală nr. 2369 din 12 iulie 2013 a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Analizând hotărârea prin care a fost respins recursul, se observă că nu a fost invocată existența vreunei contradicții între considerente și dispozitiv cu privire la măsura confiscării, deși condamnată a fost asistată de apărător desemnat din oficiu, astfel încât decizia instanței de apel nu a fost modificată.

Înalta Curte de Casație și Justiție reține că aceste aspecte trebuiau și puteau fi invocate ca motive de recurs împotriva hotărârii prin care s-a dispus condamnarea, art. 385⁹ alin. (1) pct. 9 C. proc. pen. anterior, în vigoare la 5 decembrie 2012 (data pronunțării deciziei nr. 148/A/2012 a Curții de Apel Alba Iulia), statuând că hotărârile sunt supuse casării când motivarea soluției contrazice dispozitivul sau acesta nu se înțelege.

Omisiunea contestatoarei de a invoca un caz de casare expres prevăzut de lege, care nu putea fi luat în considerare de instanță din oficiu, nu poate fi suplinită pe calea contestației la executare, nelămurirea la care se face referire fiind, în esență, o problemă de judecată ce se impunea a fi dezlegată de instanța de control judiciar.

De altfel, pe calea contestației la executare nu se poate ajunge la o nouă judecată asupra fondului cauzei, care se putea realiza doar prin exercițiul căii ordinare de atac a recursului, așa cum s-a arătat mai sus.

În ceea ce privește dispozitivul deciziei penale nr. 148/A/2012 a Curții de Apel Alba Iulia se observă că acesta este lămuritor, în sensul în care cuprinde toate dispozițiile cerute de lege și aplicabile cauzei, este lipsit de echivoc și poate fi pus în executare.

Față de aceste considerente, Înalta Curte de Casație și Justiție, în temeiul art. 425¹ alin. (7) pct. 1 lit. b) C. proc. pen., a respins, ca nefondată, contestația declarată de inculpata A. împotriva deciziei nr. 662/A/2014 din 23 septembrie 2014 a Curții de Apel Alba Iulia, Secția penală și pentru cauze cu minori.

IV. Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală

17. Extrădare voluntară. Contestație. Inadmisibilitate

Legea nr. 302/2004, art. 47

În raport cu dispozițiile art. 47 alin. (1) din Legea nr. 302/2004, dacă persoana extrădabilă și-a dat consimțământul pentru a fi extrădată și predată autorităților competente ale statului solicitant, sentința prin care instanța dispune extrădarea și predarea persoanei extrădabile este definitivă, iar calea de atac a contestației exercitată împotriva acestei sentințe este inadmisibilă.

I.C.C.J., Secția penală, decizia nr. 1768 din 30 decembrie 2015

Prin sentința nr. 201/PI din 3 decembrie 2015, Curtea de Apel Timișoara, Secția penală și pentru cauze cu minori, în baza art. 47 din Legea nr. 302/2004 și art. 22 din Convenția europeană de extrădare încheiată la Paris la 13 decembrie 1957, ratificată prin Legea nr. 80/1997, a admis sesizarea formulată de Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Timișoara, având ca obiect cererea de extrădare a autorităților judiciare din Republica Turcia, privind persoana solicitată A. și a dispus extrădarea acesteia, respectiv predarea către autoritățile judiciare din Republica Turcia.

A constatat că persoana solicitată a consimțit la predarea sa organelor judiciare din Republica Turcia și nu a renunțat la beneficiul regulii specialității.

În baza art. 58 alin. (1) din Legea nr. 302/2004, a amânat predarea persoanei solicitate A. către autoritățile judiciare din Republica Turcia până la punerea în libertate a persoanei extrădate de sub puterea mandatului de executare a pedepsei închisorii din 28 ianuarie 2004, emis de Tribunalul București, privind pedeapsa de 17 ani închisoare aplicată prin sentința penală nr. 257 din 11 martie 2003 a Tribunalului București, rămasă definitivă prin decizia penală nr. 337/2004 a Înaltei Curți de Casație și Justiție sau până la executarea la termen a pedepsei.

În baza art. 47 din Legea nr. 302/2004 și art. 22 din Convenția europeană de extrădare încheiată la Paris la 13 decembrie 1957, ratificată prin Legea nr. 80/1997, a menținut starea de arest provizoriu a persoanei solicitate, dispusă prin încheierea din 16 octombrie 2015 a acestei instanțe, pe o perioadă de 30 zile, începând cu data punerii în libertate a condamnatului de sub puterea mandatului de executare a pedepsei închisorii din 28 ianuarie 2004 emis de Tribunalul București, în vederea predării acesteia, conform art. 57 din Legea nr. 302/2004.

În baza art. 43 alin. (8) din Legea nr. 302/2004, mandatul de arestare provizorie în vedere extrădării devine efectiv de la data la care persoana solicitată nu se mai află sub puterea mandatului de executare a pedepsei închisorii din 28 ianuarie 2004 emis de Tribunalul București.

Împotriva acestei sentințe a formulat contestație persoana extrădabilă A.

Examinând actele dosarului și hotărârea contestată prin prisma criticilor formulate, dar și din oficiu, în limitele prevăzute de dispozițiile art. 425¹ C. proc. pen. și art. 47 din Legea nr. 302/2004, Înalta Curte de Casație și Justiție constată inadmisibilă contestația declarată, pentru următoarele considerente:

Potrivit dispozițiilor art. 47 alin. (1) din Legea nr. 302/2004, „persoana extrădabilă are dreptul să declare în fața instanței că renunță la beneficiile pe care i le poate conferi legea de a se apăra împotriva cererii de extrădare și că își dă consimțământul să fie extrădată și predată autorităților competente ale statului solicitant”, declarația sa fiind „consemnată într-un proces-verbal, semnat de președintele completului de judecată, grefier, persoana extrădabilă, avocatul ei și de interpret.”

Tezele finale ale aceluiași text din legea specială prevăd că, „dacă se constată că extrădarea voluntară este admisibilă, instanța ia act despre aceasta prin sentință și dispune totodată asupra măsurii preventive necesare să fie luată până la predarea persoanei extrădabile. Sentința este definitivă, se redactează în 24 de ore și se transmite de îndată, în copie legalizată, Ministerului Justiției, pentru a proceda conform legii.”

În cauza de față, persoana extrădabilă A. a consimțit la predarea sa organelor judiciare din Republica Turcia, poziție consemnată în declarația dată în fața instanței de judecată competente și căreia curtea de apel i-a dat, de altfel, eficiență deplină prin sentința pronunțată.

Prin urmare, hotărârea Curții de Apel Timișoara era definitivă de la data pronunțării sale, în concordanță cu dispozițiile art. 47 alin. (1) din Legea nr. 302/2004 anterior enunțate, calea de atac a contestației promovate de către persoana extrădabilă nefiind prevăzută de lege în cauze de natura celei de față și, ca urmare, nici admisibilă.

Pentru aceste considerente, în baza art. 425¹ alin. (7) pct. 1 lit. a) C. proc. pen., Înalta Curte de Casație și Justiție a respins, ca inadmisibilă, contestația formulată de persoana extrădabilă A.

împotriva sentinței nr. 201/PI din 3 decembrie 2015 a Curții de Apel Timișoara, Secția penală și pentru cauze cu minori.

18. Extradare. Menținerea arestării provizorii în vederea extradării

Legea nr. 302/2004, art. 52 alin. (3)

Legea nr. 111/2008

În ipoteza extradării unei persoane în Statele Unite ale Americii, în cazul în care curtea de apel constată că sunt îndeplinite condițiile de extradare și hotărăște admiterea cererii de extradare, dispune, în temeiul dispozițiilor art. 52 alin. (3) din Legea nr. 302/2004, menținerea stării de arest provizoriu în vederea extradării, până la predarea persoanei extradate, conform art. 57 din aceeași lege, dispozițiile art. 52 alin. (3) din Legea nr. 302/2004 constituind dreptul comun și fiind aplicabile în condițiile în care Legea nr. 111/2008 pentru ratificarea Tratatului de extradare dintre România și Statele Unite ale Americii, semnat la București la 10 septembrie 2007, nu conține dispoziții privind menținerea arestării provizorii în vederea extradării.

I.C.C.J., Secția penală, decizia nr. 1490 din 6 noiembrie 2015

Prin sentința nr. 145 din 30 octombrie 2015, pronunțată de Curtea de Apel Bacău, Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie, în baza art. 52 alin. (1) lit. c) și alin. (3) din Legea nr. 302/2004, cu referire la art. 13 din Legea nr. 111/2008 pentru ratificarea Tratatului de extradare dintre România și Statele Unite ale Americii, semnat la București la 10 septembrie 2007, s-a admis cererea formulată de Departamentul de Justiție al Statelor Unite ale Americii privind extradarea în vederea judecării lui A., în dosarul nr. 14 CR 217 al Tribunalului Districtual al Statelor Unite pentru Districtul de Nord al Statului Illinois, împotriva căruia s-a emis mandat de arestare la data de 17 aprilie 2014.

S-a dispus predarea persoanei extradate autorităților judiciare americane, conform art. 57 din Legea nr. 302/2004.

În baza art. 52 alin. (3) din Legea nr. 302/2004, s-a menținut starea de arest provizoriu a lui A. în vederea extradării.

În baza art. 57 alin. (3) din Legea nr. 302/2004, s-a constatat că A. a fost reținut de procuror pentru o durată de 24 ore, începând cu data de 12 august 2015, orele 23.15, arestat provizoriu anterior primirii cererii de extradare pentru 60 de zile, de la 13 august 2015 și până la data de 11 octombrie 2015, inclusiv și arestat provizoriu în cursul soluționării cererii de extradare pentru o perioadă de 30 de zile, de la 9 octombrie 2015 la 7 noiembrie 2015, inclusiv.

Împotriva acestei sentințe penale, în termen legal, au formulat contestație procurorul și persoana extradabilă A.

Examinând contestațiile prin prisma criticilor formulate, dar și din oficiu, sub toate aspectele de legalitate și temeinicie, Înalta Curte de Casație și Justiție constată ca acestea sunt întemeiate, pentru următoarele considerente:

Prioritar analizei motivelor de legalitate și temeinicie invocate, Înalta Curte de Casație și Justiție notează că, în cauză, sunt aplicabile dispozițiile Legii nr. 111/2008 pentru ratificarea Tratatului de extradare dintre România și Statele Unite ale Americii, semnat la București la 10 septembrie 2007.

Pe de altă parte, Înalta Curte de Casație și Justiție constată că, potrivit art. 5 din Legea nr. 302/2004, dispozițiile cuprinse în legea privind cooperarea judiciară internațională în materie penală constituie dreptul comun în materie pentru autoritățile judiciare române. De asemenea, conform art. 4, rezultă că Legea nr. 302/2004 completează instrumentele juridice internaționale la

care România este parte în situațiile nereglementate.

Totodată, art. 7 din Legea nr. 302/2004 statuează că în situația în care prin legea de cooperare judiciară internațională în materie penală nu se prevede altfel, cererile adresate autorităților române în domeniile reglementate se îndeplinesc conform normelor române de drept procesual penal.

Examinând actele și lucrările dosarului în raport cu dispozițiile Legii nr. 111/2008, precum și ale Legii nr. 302/2004, în situațiile nereglementate de Tratatul de extrădare dintre România și Statele Unite ale Americii, semnat la București la 10 septembrie 2007, ratificat prin Legea nr. 111/2008, Înalta Curte de Casație și Justiție apreciază că sunt îndeplinite condițiile de fond și de formă pentru a se dispune extrădarea numitului A. către autoritățile americane.

În acord cu prima instanță, Înalta Curte de Casație și Justiție constată că, din documentele furnizate de statul solicitant, rezultă că persoana extrădabilă A. este urmărită internațional pentru punerea în executare a mandatului de arestare emis la data de 17 aprilie 2014 de către Tribunalul Districtual al Statelor Unite pentru Districtul de Nord al Statului Illinois.

Înalta Curte de Casație și Justiție constată că faptele pentru care este solicitată extrădarea sus-numitului au corespondent în legislația penală română, realizând conținutul constitutiv al infracțiunii de constituire a unui grup infracțional organizat prevăzută în art. 367 C. pen.; al infracțiunii de acces ilegal la un sistem informatic prevăzută în art. 360 C. pen. și al infracțiunii de operațiuni ilegale cu dispozitive sau programe informatice prevăzută în art. 365 C. pen.

Deopotrivă, se constată că sunt îndeplinite condițiile relative la pedeapsa prevăzută de lege, atât de legea statului solicitant, cât și de legea statului solicitat.

Împrejurarea că persoana extrădabilă este cetățean român nu constituie un impediment la extrădare, în raport cu dispozițiile art. 3 din Legea nr. 111/2008.

Criticile privind netemeinicia cererii justificate prin necompetența autorităților americane și lipsa probelor de vinovăție care să o susțină nu sunt fondate, Înalta Curte de Casație și Justiție subliniind că verificările efectuate în cauză sunt limitate la constatarea îndeplinirii condițiilor de formă și fond pentru luarea măsurii în condițiile Legii nr. 302/2004, prezenta instanță neavând competența de a analiza probele privind vinovăția sau competența statului solicitant.

În acest sens, Înalta Curte de Casație și Justiție reține că, în conformitate cu dispozițiile art. 52 alin. (2) din Legea nr. 302/2004, „curtea de apel nu este competentă să se pronunțe asupra temeiniciei urmăririi sau condamnării pentru care autoritatea străină cere extrădarea, nici asupra oportunității extrădării.”

Totodată, Înalta Curte de Casație și Justiție constată că nu este incident niciunul din motivele obligatorii sau opționale de refuz al cererii de extrădare prevăzute în art. 4-7 din Legea nr. 111/2008.

Înalta Curte de Casație și Justiție mai notează că, deși persoana extrădabilă nu a fost de acord cu admiterea cererii de extrădare și predarea sa către autoritățile americane, opoziția sa la extrădare nu s-a întemeiat pe niciunul din cazurile expres prevăzute în Tratatul de extrădare dintre România și Statele Unite ale Americii. Motivele au vizat exclusiv situația familială a persoanei extrădabile, împrejurare care nu justifică, în lumina dispozițiilor legale aplicabile în materie, respingerea cererii de extrădare.

Însă, constatând că instanța de fond nu a reținut în dispozitivul hotărârii contestate principiul specialității cu privire la persoana extrădabilă, aspect invocat atât de reprezentantul Ministerului Public, cât și de persoana extrădabilă, prin apărătorul său ales, cu prilejul susținerii orale a contestației, Înalta Curte de Casație și Justiție urmează a complini hotărârea atacată sub acest aspect.

În altă ordine de idei, Înalta Curte de Casație și Justiție apreciază ca neîntemeiate criticile privind lipsa de temei legal a soluției de menținere a arestului provizoriu în vederea predării persoanei extrădabile.

În acest sens, Înalta Curte de Casație și Justiție constată că dispozițiile legii speciale aplicabile în relațiile cu statul solicitant, respectiv Legea nr. 111/2008 pentru ratificarea Tratatului

de extrădare dintre România și Statele Unite ale Americii, prevăd doar perioada maximă a arestării provizorii.

Se retine în acest sens că, întrucât instituția menținerii arestului provizoriu în vederea predării către autoritățile americane nu este reglementată prin legea specială - Legea nr. 111/2008 pentru ratificarea Tratatului de extrădare dintre România și Statele Unite ale Americii, se au în vedere sub acest aspect dispozițiile Legii nr. 302/2004 care constituie dreptul comun în materie.

Din coroborarea art. 43 alin. (3) cu art. 57 din Legea nr. 302/2004, rezultă că durata totală a arestării unei persoane în vederea extrădării nu trebuie să depășească 180 de zile, iar după rămânerea definitivă a hotărârii de extrădare, autoritățile judiciare implicate vor intra în contact, vor fixa o dată pentru predare (fără ca legea să prevadă un termen limită la care se fixează această dată în raport cu data rămânerii definitive), iar persoana extrădată va fi pusă în libertate dacă expiră un termen maxim de 30 de zile de la data convenită pentru predare, fără a fi preluată.

De asemenea, în conformitate cu alin. (3) al art. 52, „în cazul în care curtea de apel constată că sunt îndeplinite condițiile de extrădare, hotărăște admiterea cererii de extrădare, dispunând totodată menținerea stării de arest provizoriu în vederea extrădării, până la predarea persoanei extrădate, conform art. 57.”

În acest sens, Înalta Curte de Casație și Justiție apreciază ca întemeiată critica procurorului privind omisiunea instanței de fond de a reține în dispozitivul hotărârii atacate durata stării de arest provizoriu, în raport cu dispozițiile legale amintite, sens în care, apreciind că sunt îndeplinite condițiile extrădării, în deplină concordanță cu dispozițiile legale în materie, Înalta Curte de Casație și Justiție constată că se impune menținerea stării de arest provizoriu în vederea extrădării, până la predarea persoanei extrădate A.

Cu privire la solicitarea apărării de înlocuire a măsurii arestului provizoriu cu o măsură mai puțin restrictivă, Înalta Curte de Casație și Justiție apreciază că, în cauză, se impune menținerea arestării provizorii a persoanei extrădabile, având în vedere că sunt îndeplinite condițiile prevăzute de lege pentru predarea persoanei extrădabile și, așa cum s-a arătat mai sus, persoana extrădabilă urmează a fi predată autorităților judiciare americane.

Pentru aceste considerente, în temeiul dispozițiilor art. 425¹ alin. (7) pct. 2 lit. a) C. proc. pen., Înalta Curte de Casație și Justiție a admis contestațiile formulate de procuror și de persoana extrădabilă A. împotriva sentinței nr. 145 din 30 octombrie 2015 pronunțată de Curtea de Apel Bacău, Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie, a desființat în parte sentința apelată și, rejudecând, a dispus predarea persoanei extrădabile autorităților judiciare americane cu respectarea principiului specialității, iar în baza art. 52 alin. (3) din Legea nr. 302/2004, a menținut starea de arest provizoriu a lui A. în vederea extrădării, până la predarea acestuia autorităților americane.

19. Mandat european de arestare. Ordonanță de reținere

Legea nr. 302/2004, art. 86 alin. (1) lit. c)

Ordonanța de reținere emisă de procurorul dintr-un stat membru al Uniunii Europene împotriva persoanei solicitate nu întrunește condiția privind conținutul mandatului european de arestare prevăzută în art. 86 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 302/2004 referitoare la indicarea existenței unei hotărâri judecătorești definitive, a unui mandat de arestare preventivă sau a oricărei alte hotărâri judecătorești executorii având același efect, care transpune în dreptul intern condiția prevăzută în art. 8 alin. (1) lit. c) din Decizia-cadru nr. 2002/584/JAI.

În consecință, instanța de judecată, ca autoritate judiciară română de executare, nu poate dispune executarea mandatului european de arestare, emis pe baza ordonanței procurorului de reținere a persoanei solicitate.

I.C.C.J., Secția penală, decizia nr. 683 din 13 mai 2015

Prin sentința nr. 61 din 3 aprilie 2015 pronunțată de Curtea de Apel Craiova, Secția penală și pentru cauze cu minori, s-a respins cererea de executare a mandatului european de arestare emis de către autoritățile judiciare din Republica Bulgaria, respectiv Procuror Regional Adjunct din cadrul Parchetului Regional Sofia, în dosarul nr. 42063/13, aflat pe rolul Parchetului Regional Sofia, împotriva persoanei solicitate A., cercetată pentru săvârșirea infracțiunii de tentativă de comitere a unei infracțiuni de furt grav, prevăzută în art. 195 alin. (1) pct. 4 raportat la art. 194 alin. (1) raportat la art. 18 alin. (1) C. pen. al Republicii Bulgaria.

Pentru a pronunța această hotărâre, instanța de fond a reținut, între altele, următoarele:

Potrivit art. 8 alin. (1) lit. c) din Decizia-cadru nr. 2002/584/JAI privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre, în mandatul european de arestare trebuie să se indice hotărârea executorie, mandatul de arestare sau orice altă decizie judiciară executorie având același efect, care stă la baza emiterii mandatului european de arestare.

Corespunzător acestor dispoziții, art. 86 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 302/2004 prevede că mandatul european de arestare trebuie să cuprindă informații cu privire la existența unei hotărâri judecătorești definitive, a unui mandat de arestare preventivă sau a oricărei alte hotărâri judecătorești executorii având același efect.

Revenind la speța de față, din informațiile comunicate de autoritățile judiciare bulgare la data de 1 aprilie 2015 rezultă că, la baza emiterii mandatului european de arestare, a cărui executare formează obiectul prezentului dosar, se află ordonanța procurorului din 18 martie 2014, ordonanță prin care s-a dispus reținerea persoanei solicitate pe o durată limitată în timp, de 72 de ore de la „data pornirii acțiunii de căutare.” Or, în opinia instanței, această ordonanță nu reprezintă un mandat de arestare național și nici o hotărâre judecătorească având același efect, în condițiile în care, din cuprinsul acelorași informații, rezultă că ordonanța în cauză a fost emisă tocmai în vederea prezentării persoanei solicitate în fața judecătorului competent să dispună privarea de libertate a acesteia „până la finalizarea procesului penal.” Concluzia de mai sus este justificată și în raport cu faptul că, deși în informațiile comunicate autoritățile judiciare bulgare emitente au specificat că ordonanța Parchetului Regional Sofia de reținere a inculpatului din data de 18 martie 2014 echivalează cu mandatul de arestare preventivă în sensul art. 8 alin. (1) lit. c) din Decizia-cadru nr. 2002/584/JAI, această mențiune este rezultatul unei aprecieri care nu are susținere în legislația internă, dispozițiile incidente din legislația bulgară nefiind menționate.

Pentru considerentele de mai sus, constatând că nu este îndeplinită cerința prevăzută în art. 86 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 302/2004 și art. 8 alin. (1) lit. c) din Decizia-cadru nr. 2002/584/JAI, în temeiul art. 107 din Legea nr. 302/2004, a fost respinsă cererea de executare a mandatului european de arestare emis de către autoritățile judiciare din Republica Bulgaria, respectiv Procuror Regional Adjunct din cadrul Parchetului Regional Sofia, în dosarul nr. 42063/13, aflat pe rolul Parchetului Regional Sofia, împotriva persoanei solicitate A.

Împotriva acestei hotărâri a formulat contestație procurorul, criticând-o pentru netemeinicie cu privire la respingerea cererii de executare a mandatului european de arestare.

A arătat că ordonanța de reținere din 18 martie 2014 a Parchetului Regional Sofia echivalează cu un mandat de arestare preventivă potrivit art. 8 alin. (1) lit. c) din Decizia-cadru nr. 2002/584/JAI, apreciind că instanța nu poate respinge cererea de executare a mandatului european de arestare pe motiv că nu este îndeplinită condiția prevăzută în art. 86 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 302/2004 privitoare la conținutul mandatului european de arestare.

A solicitat admiterea contestației și admiterea cererii de executare a mandatului european de arestare.

Examinând contestația formulată în raport cu motivele invocate, cu actele și lucrările dosarului, Înalta Curte de Casație și Justiție constată că aceasta nu este fondată, în principal, pentru următoarele considerente:

Potrivit art. 86 alin. (1) din Legea nr. 302/2004, republicată, mandatul european de arestare trebuie să conțină: a) identitatea și cetățenia persoanei solicitate; b) denumirea, adresa, numerele de telefon și fax, precum și adresa de e-mail ale autorității judiciare emitente; c) indicarea existenței unei hotărâri judecătorești definitive, a unui mandat de arestare preventivă sau a oricărei alte hotărâri judecătorești executorii având același efect, care se încadrează în dispozițiile art. 88 și 96 din prezenta lege; d) natura și încadrarea juridică a infracțiunii, ținându-se seama mai ales de prevederile art. 96; e) o descriere a circumstanțelor în care a fost comisă infracțiunea; f) pedeapsa pronunțată sau pedeapsa prevăzută de legea statului emitent pentru infracțiunea săvârșită; g) alte consecințe ale infracțiunii.

Totodată, potrivit art. 8 alin. (1) lit. c) din Decizia-cadru nr. 2002/584/JAI privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre, în mandatul european de arestare trebuie să se indice hotărârea executorie, mandatul de arestare sau orice altă decizie judiciară executorie având același efect, care stă la baza emiterii mandatului european de arestare.

Deși autoritățile judiciare bulgare au comunicat că ordonanța de reținere din data de 18 martie 2014 a Parchetului Regional Sofia echivalează cu un mandat de arestare preventivă în sensul art. 8 alin. (1) lit. c) din Decizia-cadru nr. 2002/584/JAI, Înalta Curte de Casație și Justiție constată că nu sunt îndeplinite condițiile prevăzute în art. 86 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 302/2004 referitoare la existența unei hotărâri judecătorești definitive, a unui mandat de arestare preventivă sau a oricărei alte hotărâri judecătorești executorii având același efect.

Prin ordonanța procurorului din 18 martie 2014 s-a dispus reținerea persoanei solicitate pe o durată limitată în timp, de 72 de ore de la „data pornirii acțiunii de căutare”, în vederea prezentării în fața judecătorului, ceea ce nu echivalează cu un mandat de arestare național și nici cu o hotărâre judecătorească având același efect.

Având în vedere cele menționate, Înalta Curte de Casație și Justiție constată că cererea de contestație formulată de procuror împotriva sentinței nr. 61 din 3 aprilie 2015, pronunțată de Curtea de Apel Craiova, Secția penală și pentru cauze cu minori, este nefondată.

În consecință, în baza art. 425¹ alin. (7) pct. 1 lit. b) C. proc. pen., Înalta Curte de Casație și Justiție a respins, ca nefondată, contestația formulată de procuror împotriva sentinței nr. 61 din 3 aprilie 2015, pronunțată de Curtea de Apel Craiova, Secția penală și pentru cauze cu minori, privind pe persoana solicitată A.

20. Mandat european de arestare. Motiv opțional de refuz al executării

Legea nr. 302/2004, art. 98 alin. (2) lit. b)

În conformitate cu dispozițiile art. 98 alin. (2) lit. b) din Legea nr. 302/2004, autoritatea judiciară română de executare poate refuza executarea mandatului european de arestare, dacă persoana solicitată este supusă unei proceduri penale în România pentru aceeași faptă care a motivat mandatul european de arestare.

În accepțiunea dispozițiilor art. 98 alin. (2) lit. b) din Legea nr. 302/2004, numai suspectul și inculpatul au calitatea de persoană supusă unei proceduri penale în România. Prin urmare, persoana care are calitatea de martor, iar nu de suspect sau de inculpat, nu intră sub incidența motivului opțional de refuz al executării reglementat în dispozițiile art. 98 alin. (2) lit. b) din Legea nr. 302/2004.

I.C.C.J., Secția penală, decizia nr. 1023 din 23 iulie 2015

Prin sentința nr. 95/MEA din 13 iulie 2015 pronunțată de Curtea de Apel Bacău, Secția penală, cauze minori și familie, în baza art. 103 și art. 107 din Legea nr. 302/2004 privind

cooperarea judiciară internațională în materie penală, a fost admisă cererea formulată de Judecătoria Raională Debrecen - Ungaria, privind executarea mandatului european de arestare nr. 68.Bny 214/2015/2, emis la data 4 mai 2015 împotriva persoanei solicitate A. și s-a dispus predarea persoanei solicitate autorităților judiciare din Ungaria, sub condiția prevăzută în art. 97 alin. (2) din Legea nr. 302/2004, în sensul că dacă se va pronunța împotriva persoanei solicitate o pedeapsă privativă de libertate, aceasta să fie transferată în România pentru executarea pedepsei.

S-a dispus arestarea persoanei solicitate în vederea predării către autoritățile din Ungaria, cu respectarea termenelor prevăzute în art. 111 din Legea nr. 302/2004, pentru o durată de 15 zile, începând cu data de 17 iulie 2015 și până la data de 31 iulie 2015, orele 24,00.

În temeiul art. 103 alin. (13) din Legea nr. 302/2004, s-a dispus emiterea de îndată a mandatului de arestare.

S-a constatat că persoana solicitată a fost reținută prin ordonanța din data de 1 iulie 2015 a Parchetului de pe lângă Curtea de Apel Bacău, pentru o durată de 24 ore, începând cu data de 1 iulie 2015, orele 12,00 și că prin încheierea nr. 10/MEA din 2 iulie 2015, pronunțată de Curtea de Apel Bacău, persoana solicitată a fost arestată pentru o durată de 15 zile, începând cu data de 2 iulie 2015 și până la data de 16 iulie 2015, inclusiv.

În conformitate cu prevederile art. 107 alin. (2) din Legea nr. 302/2004, s-a dispus comunicarea hotărârii de executare a mandatului european de arestare autorității judiciare emitente, Ministerului Justiției și Centrului de Cooperare Polițienească Internațională din cadrul Inspectoratului General al Poliției Române.

Analizând actele și lucrările dosarului, instanța a reținut că Judecătoria Raională Debrecen, în dosarul nr. 68.Bny 214/2015/2, la data de 4 mai 2015, a dispus arestarea persoanei solicitate, în vederea efectuării urmăririi penale, pentru săvârșirea infracțiunilor de spălare a produselor infracțiunii, înșelăciune și falsificare de acte oficiale și uz de fals, în bandă organizată.

În drept, autoritățile ungare au arătat că în cauză sunt aplicabile dispozițiile art. 373 alin. (1), art. 399 alin. (3) lit. b), art. 342 alin. (1) lit. b) și art. 345 C. pen. ungar.

Instanța de fond a reținut că infracțiunile pentru care este cercetată persoana solicitată fac parte dintre infracțiunile prevăzute în art. 96 din Legea nr. 302/2004.

În conformitate cu prevederile art. 103 alin. (1) și (3) din Legea nr. 302/2004, persoana solicitată a fost prezentată instanței și i s-a adus la cunoștință existența mandatului european de arestare, conținutul acestuia, posibilitatea de a consimți la predare către statul solicitant și de a renunța la regula specialității.

Persoana solicitată, după ce i s-au pus în vedere consecințele juridice ale consimțământului la predare, îndeosebi caracterul irevocabil al acestuia, a declarat că nu este de acord cu predarea sa către autoritatea solicitantă, întrucât este supusă unei proceduri penale în România, respectiv are calitatea de denunțator, martor cu identitate protejată.

De asemenea, instanța de fond i-a adus la cunoștință persoanei solicitate prevederile art. 115 din Legea nr. 302/2004 și aceasta a declarat că nu renunță la drepturile conferite de regula specialității.

În temeiul art. 103 alin. (10) din Legea nr. 302/2004, instanța de fond a procedat la ascultarea persoanei solicitate.

Instanța de fond a procedat la verificarea îndeplinirii condițiilor prevăzute de Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală, precum și a celor din Decizia-cadru nr. 2002/584/JAI din 13 iunie 2002 a Consiliului Uniunii Europene, inclusiv a celor referitoare la motivele de refuz al executării mandatului european de arestare, atât obligatorii, cât și opționale, prevăzute în art. 98 din Legea nr. 302/2004, subliniind că nu se poate pronunța cu privire la temeinicia urmăririi penale efectuate de autoritățile judiciare ungare, neavând posibilitatea să cenzureze legalitatea urmăririi penale și a luării măsurii arestării preventive a persoanei împotriva căreia s-a emis un mandat european de arestare ori să se pronunțe asupra oportunității emiterii unui asemenea mandat.

În acest sens, a observat că, din adresa emisă de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție - Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism - Biroul Teritorial Gorj, rezultă că persoana solicitată a fost audiată ca martor într-o cauză penală. În acest context, contrar celor afirmate de persoana solicitată prin apărătorul ales, a apreciat că nu este incident cazul de refuz al executării prevăzut în art. 98 alin. (2) lit. b) din Legea nr. 302/2004, întrucât acesta se referă doar la situația în care persoana solicitată este urmărită penal în România, nu și atunci când aceasta are calitatea de martor în cadrul unei proceduri penale.

Pentru aceste considerente, în baza art. 103 și art. 107 din Legea nr. 302/2004, a admis cererea formulată de Judecătoria Raională Debrecen - Ungaria, privind executarea mandatului european de arestare nr. 68.Bny 214/2015/2, emis la data 4 mai 2015 împotriva persoanei solicitate A.

Împotriva acestei sentințe, în termen legal, a formulat contestație persoana solicitată A., arătând că este incident motivul de refuz prevăzut în art. 98 alin. (2) lit. b) din Legea nr. 302/2004, dată fiind calitatea sa de martor într-un dosar aflat în cercetări la Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism - Biroul Teritorial Gorj, în condițiile în care faptele din acest dosar sunt aceleași pentru care s-a emis mandatul european de arestare.

Examinând contestația formulată, Înalta Curte de Casație și Justiție constată că aceasta nu este fondată, pentru motivele arătate în continuare:

Așa cum a reținut instanța de fond, din conținutul semnalării Biroului National SIRENE din data de 23 iunie 2015, rezultă că față de persoana solicitată A. a fost demarată o procedură de urmărire penală de către Judecătoria Raională Debrecen - Ungaria, pentru comiterea infracțiunilor de spălare a produselor infracțiunii, înșelăciune și falsificare de acte oficiale și uz de fals, în bandă organizată, infracțiuni care figurează în enumerarea faptelor penale pentru care nu este necesară verificarea condiției dublei incriminări.

Se constată că, în vederea efectuării cercetărilor în dosarul nr. 68.Bny 214/2015/2, la data de 4 mai 2015 s-a dispus arestarea persoanei solicitate, mandatul european de arestare ce face obiectul prezentei cauză constituind, potrivit legislației ungare, și mandat național.

Faptele menționate fac parte din categoria celor care exclud verificarea condiției dublei incriminări, însă se constată că sunt incriminate și în legea penală română, regăsindu-se în conținutul infracțiunilor de înșelăciune, fals și uz de fals, constituire de grup infracțional organizat și spălare a banilor, fiind sancționate cu pedeapsa închisorii.

Analizând actele dosarului, Înalta Curte de Casație și Justiție observă că în fața instanței de fond persoana solicitată a precizat că nu dorește să fie predată autorităților ungare, întrucât cu privire la aceleași fapte se desfășoară cercetări și într-un dosar al Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism - Biroul Teritorial Gorj, în care are calitatea de martor, iar în fața instanței de control judiciar a precizat că această calitate a dobândit-o ca urmare a colaborării cu organele de poliție în respectiva cauză. Totodată, în declarația dată în fața instanței persoana solicitată a solicitat aplicarea regulii specialității, iar în situația în care se va admite cererea de predare și va fi condamnată în Ungaria, dorește să execute pedeapsa în România.

Potrivit art. 103 alin. (6) din Legea nr. 302/2004, în cazul în care persoana solicitată declară că este de acord cu predarea sa, dacă nu este incident vreunul din motivele de refuz al executării prevăzute în art. 98 din același act normativ, judecătorul se poate pronunța prin sentință deopotrivă asupra arestării și predării persoanei solicitate. Conform alin. (7) al aceluiași articol, dacă persoana solicitată nu consimte la predarea sa către autoritatea judiciară emitentă, procedura de executare a mandatului european de arestare continuă cu audierea acesteia, exclusiv cu privire la poziția sa față de existența unuia dintre motivele obligatorii sau opționale de neexecutare.

Totodată, se constată că dispozițiile art. 98 alin. (2) lit. b) din Legea nr. 302/2004 prevăd că autoritatea judiciară română poate refuza executarea mandatului european de arestare când persoana care face obiectul mandatului european de arestare este supusă unei proceduri penale în România pentru aceeași faptă care a motivat mandatul european de arestare.

Examinând susținerile contestatoarei și actele dosarului, Înalta Curte de Casație și Justiție observă că, în cauză, nu este incident motivul de refuz prevăzut în art. 98 alin. (2) lit. b) din Legea nr. 302/2004, întrucât persoana solicitată nu are calitatea de suspect sau inculpat în dosarul aflat în cercetare la Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism - Biroul Teritorial Gorj, ci doar calitatea de martor. Or, potrivit dispozițiilor procedural penale române (art. 32 raportat la art. 77 și art. 82 C. proc. pen.), doar suspectul și inculpatul sunt persoanele împotriva cărora se exercită o acțiune judiciară, martorul fiind acea persoană care nu este parte în procesul penal și care are cunoștință despre fapte sau împrejurări de fapt care constituie probe într-o cauză penală (art. 114 și art. 115 C. proc. pen.).

Pe de altă parte, situațiile prevăzute în art. 98 alin. (2) din Legea nr. 302/2004 constituie motive facultative de refuz pentru autoritatea judiciară română (legiuitorul utilizând expresia poate refuza) și nu motive obligatorii, astfel că instanța română poate dispune executarea mandatului european de arestare, chiar în lipsa acordului persoanei solicitate, dacă apreciază că sunt îndeplinite toate condițiile pentru aceasta.

Înalta Curte de Casație și Justiție constată că instanța de fond a apreciat în mod corect că sunt îndeplinite condițiile prevăzute de Legea nr. 302/2004 pentru executarea mandatului european de arestare emis de Judecătoria Raională Debrecen - Ungaria cu privire la persoana solicitată A., întrucât acesta a fost emis pentru efectuarea de cercetări, cuprinde faptele pentru care se solicită predarea și nu există niciun impediment în executare, cu respectarea dispozițiilor art. 97 alin. (2) din Legea nr. 302/2004 și a regulii specialității, potrivit art. 115 alin. (2) același act normativ, astfel cum a precizat contestatoarea în declarația dată.

În consecință, în conformitate cu dispozițiile art. 425¹ alin. (7) pct. 1 lit. b) C. proc. pen., Înalta Curte de Casație și Justiție a respins, ca nefondată, contestația formulată de persoana solicitată A. împotriva sentinței nr. 95/MEA din 13 iulie 2015 pronunțată de Curtea de Apel Bacău, Secția penală, cauze minore și familie.

21. Mandat european de arestare. Motiv opțional de refuz al executării

Legea nr. 302/2004, art. 97 alin. (2), art. 98 alin. (2) lit. c)

În conformitate cu prevederile art. 98 alin. (2) lit. c) din Legea nr. 302/2004, situația în care mandatul european de arestare a fost emis în scopul executării unei pedepse cu închisoarea, iar persoana solicitată, care este cetățean român sau trăiește în România și are o rezidență continuă și legală pe teritoriul României pentru o perioadă de cel puțin 5 ani, declară că refuză să execute pedeapsa în statul membru emitent constituie un motiv opțional de refuz al executării mandatului european de arestare și, în consecință, instanța poate dispune executarea acestuia.

Potrivit dispozițiilor art. 97 alin. (2) din Legea nr. 302/2004, numai în cazul în care mandatul european de arestare este emis în vederea urmăririi penale sau a judecării predarea cetățeanului român sau a persoanei care trăiește în România și are o rezidență continuă și legală pe teritoriul României pentru o perioadă de cel puțin 5 ani se face sub condiția ca, în cazul în care se va pronunța o pedeapsă privativă de libertate, persoana predată să fie transferată în România. Prin urmare, dispozițiile art. 97 alin. (2) din Legea nr. 302/2004 nu sunt incidente în cazul în care mandatul european de arestare este emis în vederea executării unei pedepse cu închisoarea.

I.C.C.J., Secția penală, decizia nr. 307 din 6 martie 2015

Prin sentința nr. 93 din 17 februarie 2015 pronunțată de către Curtea de Apel Cluj, Secția penală și de minore, instanța a admis cererea formulată de autoritățile judiciare din Italia cu privire la executarea mandatului european de arestare din 25 ianuarie 2015 emis de Parchetul Republicii de

pe lângă Tribunalul Trieste în dosarul penal nr. 33/2012 SIEP, în baza sentinței nr. 55/2011 Reg. Sent. nr. 90/2010 R.G. Trib.-n. 2294/2008 RGNR emisă în data de 20 ianuarie 2011, irevocabilă în 3 ianuarie 2012, de Tribunalul din Trieste - Republica Italiană cu privire la persoana solicitată A., cetățean român.

În baza art. 103 alin. (10) din Legea nr. 302/2004, s-a dispus arestarea, în vederea predării, a persoanei solicitate A. pe o perioadă de 29 de zile, începând cu data punerii în executare și predarea acesteia către autoritățile judiciare italiene.

S-a dispus emiterea mandatului de arestare a persoanei solicitate conform art. 103 alin. (13) din Legea nr. 302/2004.

În baza art. 103 alin. (6) din Legea nr. 302/2004, s-a constatat că persoana solicitată nu a renunțat la regula specialității conferită de art. 115 din Legea nr. 302/2004 și că nu a consimțit la predarea sa autorităților solicitante.

S-a dispus că, în baza art. 97 alin. (2) din Legea nr. 302/2004, cetățeanul român este predat cu condiția ca, în cazul în care se va pronunța o pedeapsă privativă de libertate față de acesta, să fie transferat în România pentru executarea pedepsei.

S-a constatat că persoana solicitată A. a fost reținută în data de 6 februarie 2015, începând cu ora 13:37 și până la ora 18:00 din aceeași dată.

Pentru a dispune astfel, curtea de apel a reținut că Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Cluj a solicitat arestarea persoanei solicitate A., sesizarea având la bază semnalarea din Sistemul Informatic Schengen, cu privire la faptul că autoritățile judiciare din Italia au solicitat arestarea persoanei solicitate în vederea predării ca urmare a emiterii unui mandat european de arestare în vederea punerii în executare a unei pedepse cu închisoarea de 2 ani și 8 luni la care a fost condamnată pentru comiterea infracțiunii de spălare a banilor prevăzută în art. 648 C. pen. italian.

S-a procedat la depistarea, identificarea și, ulterior, la audierea și reținerea de către procuror pentru 24 de ore a persoanei solicitate în condițiile art. 100 din Legea nr. 302/2004, începând cu data de 6 februarie 2015 ora 13:37 până la ora 18:00 din aceeași dată.

Curtea de apel a mai reținut că persoanei solicitate i-a fost prezentat mandatul european de arestare emis de către autoritățile judiciare din Italia în limba italiană, însoțit de traducerea în limba română și a fost verificată identitatea persoanei solicitate, care a luat cunoștință de conținutul mandatului european de arestare și de drepturile prevăzute în art. 104 din Legea nr. 302/2004.

Curtea de apel a reținut, de asemenea, că persoanei solicitate A. i s-a adus la cunoștință și i s-a explicat regula specialității, după care aceasta a învederat că nu renunță la regula menționată și că nu este de acord cu predarea sa către autoritățile italiene.

Curtea de apel a luat act de faptul că persoana solicitată nu consimte la predare și a constatat că sunt îndeplinite dispozițiile legale pentru executarea unui mandat european de arestare.

De asemenea, instanța a reținut și împrejurarea că, în cauză, nu există niciun motiv obligatoriu sau opțional de refuz al executării mandatului, conform art. 98 din Legea nr. 302/2004.

Împotriva acestei sentințe a formulat contestație persoana solicitată A., criticând-o sub aspectul nelegalității și netemeinicii, invocând, în esență, faptul că nu și-a dat consimțământul cu privire la predarea sa autorităților solicitante, iar pedeapsa privativă de libertate dispusă față de aceasta poate fi executată și într-un penitenciar din România.

Analizând contestația formulată prin prisma motivelor invocate, dar și sub toate aspectele de drept și de fapt, conform art. 109 cu referire la art. 108 din Legea nr. 302/2004 și art. 425¹ C. proc. pen., Înalta Curte de Casație și Justiție constată că este întemeiată, sub alte aspecte decât cele invocate, pentru argumentele ce se vor expune în continuare:

Examinând sentința atacată, Înalta Curte de Casație și Justiție constată că sunt îndeplinite condițiile prevăzute de lege pentru punerea în executare a mandatului european de arestare emis pe numele persoanei solicitate A.

Astfel, Înalta Curte de Casație și Justiție constată că infracțiunea pentru care a fost condamnată persoana solicitată face parte dintre infracțiunile prevăzute în art. 96 alin. (1) din Legea nr. 302/2004.

Totodată, Înalta Curte de Casație și Justiție reține că infracțiunea pentru care s-a emis mandatul european de arestare este prevăzută și pedepsită și de legislația română, respectiv de art. 29 din Legea nr. 656/2002, fiind astfel îndeplinită și condiția prevăzută în art. 96 alin. (2) din Legea nr. 302/2004.

Înalta Curte de Casație și Justiție apreciază că au fost respectate prevederile art. 103 alin. (1) din Legea nr. 302/2004, cu privire la verificarea identității persoanei solicitate, iar în temeiul art. 103 alin. (10) din Legea nr. 302/2004, s-a procedat la ascultarea persoanei solicitate în vederea arestării acesteia.

De asemenea, se constată că nu sunt îndeplinite în cauză condițiile prevăzute în art. 98 alin. (1) din Legea nr. 302/2004 referitoare la motivele obligatorii de refuz al executării mandatului european de arestare și, totodată, că acesta îndeplinește cerințele de conținut și formă prevăzute în art. 86 alin. (1) din Legea nr. 302/2004, nefiind în competența instanței investite cu soluționarea prezentei cereri de a verifica existența faptelor imputate și temeinicia acuzațiilor, operând principiul recunoașterii și încrederii reciproce, așa cum este stabilit în art. 84 alin. (2) din Legea nr. 302/2004.

Deși instanța de fond a reținut că în cauză nu există niciun motiv opțional de refuz al executării mandatului european de arestare, Înalta Curte de Casație și Justiție constată că, potrivit art. 98 alin. (2) lit. c) din Legea nr. 302/2004, autoritatea judiciară română de executare poate refuza executarea în situația în care mandatul european de arestare a fost emis în scopul executării unei pedepse cu închisoarea sau a unei măsuri de siguranță privative de libertate, dacă persoana solicitată este cetățean român sau trăiește în România și are o rezidență continuă și legală pe teritoriul României pentru o perioadă de cel puțin 5 ani și aceasta declară că refuză să execute pedeapsa ori măsura de siguranță în statul membru emitent.

Or, constatând incidența în cauză a motivului opțional de refuz al executării mandatului european de arestare, Înalta Curte de Casație și Justiție urmează a complini considerentele sentinței penale și pe acest aspect.

Având în vedere, însă, natura mandatului european de arestare - ca instrument al cooperării judiciare internaționale în materie penală - ce are la bază principiul recunoașterii și încrederii reciproce între autoritățile judiciare, Înalta Curte de Casație și Justiție apreciază, și în contextul poziției oscilante adoptate de persoana solicitată, că motivele expuse de aceasta, respectiv că are familie în România, nu justifică respingerea solicitării autorităților italiene.

Pe de altă parte, Înalta Curte de Casație și Justiție constată că hotărârea instanței de fond este nelegală sub aspectul dispoziției privind aplicarea art. 97 alin. (2) din Legea nr. 302/2004, nelegalitate invocată de reprezentantul Ministerului Public.

Astfel, instanța de fond a dispus ca predarea persoanei solicitate să se realizeze cu condiția ca, în cazul în care se va pronunța o pedeapsă privativă de libertate față de aceasta, să fie transferată în România pentru executarea pedepsei. Instanța de control judiciar constată, însă, că autoritățile judiciare din Italia au solicitat predarea în vederea punerii în executare a unei pedepse cu închisoarea de 2 ani și 8 luni la care a fost condamnată persoana solicitată.

Or, în atare condiții, în cauză nu își găsesc aplicabilitatea dispozițiile legale mai sus amintite, întrucât această condiție specială se dispune numai atunci când mandatul european de arestare a fost emis în vederea efectuării urmăririi penale sau a judecării unui cetățean român sau a unei persoane care trăiește în România și are o rezidență continuă și legală pe teritoriul României pentru o perioadă de cel puțin 5 ani.

În consecință, constatând că, în cauză, nu sunt incidente dispozițiile art. 97 alin. (2) din Legea nr. 302/2004, Înalta Curte de Casație și Justiție va înlătura dispoziția cu privire la condiția specială reținută de instanța de fond.

Față de aceste considerente, în baza art. 425¹ alin. (7) pct. 2 lit. a) C. proc. pen. cu referire la art. 109 și art. 108 din Legea nr. 302/2004, Înalta Curte de Casație și Justiție a admis contestația formulată de persoana solicitată A. împotriva sentinței nr. 93 din 17 februarie 2015 pronunțată de Curtea de Apel Cluj, Secția penală și de minori, a desființat, în parte, sentința menționată și rejudecând:

A înlăturat dispoziția potrivit căreia predarea se realizează sub condiția prevăzută în art. 97 alin. (2) din Legea nr. 302/2004, menținând celelalte dispoziții.

22. Mandat european de arestare. Motiv opțional de refuz al executării. Dovada rezidenței continue și legale pe teritoriul României

Legea nr. 302/2004, art. 98 alin. (2) lit. c)

În conformitate cu dispozițiile art. 98 alin. (2) lit. c) din Legea nr. 302/2004, situația în care mandatul european de arestare a fost emis în scopul executării unei pedepse cu închisoarea, iar persoana solicitată, cetățean străin, care trăiește în România și are o rezidență continuă și legală pe teritoriul României pentru o perioadă de cel puțin 5 ani, declară că refuză să execute pedeapsa în statul membru emitent constituie un motiv opțional de refuz al executării mandatului european de arestare.

În cazul cetățeanului străin, incidența motivului opțional de refuz al executării prevăzut în dispozițiile art. 98 alin. (2) lit. c) din Legea nr. 302/2004 este condiționată de dovada rezidenței continue și legale pe teritoriul României pentru o perioadă de cel puțin 5 ani.

I.C.C.J., Secția penală, decizia nr. 479 din 9 aprilie 2015

Prin sentința nr. 39/P din 6 aprilie 2015 pronunțată de Curtea de Apel Constanța, Secția penală și pentru cauze penale cu minori și de familie, în temeiul prevederilor art. 107 alin. (1) din Legea nr. 302/2004, a fost admisă cererea de executare a mandatului european de arestare M.A.E.N. 177/14, emis la data de 29 decembrie 2014, în dosarul nr. 10311/2011 R.S. de Curtea de Apel din Reggio Calabria, Italia, pe numele persoanei solicitate A. - cetățean italian, sub rezerva principiului specialității predării, prevăzut în art. 115 din Legea nr. 302/2004.

S-a dispus predarea persoanei solicitate A. către autoritățile judiciare din Italia, respectiv Procuratura Generală a Republicii de pe lângă Curtea de Apel din Reggio Calabria.

În temeiul art. 103 alin. (10) din Legea nr. 302/2004, s-a dispus luarea măsurii arestării preventive a persoanei solicitate A. pe o durată de 30 de zile, începând cu data de 6 aprilie 2015 și până la data de 5 mai 2015, inclusiv, în vederea predării.

În baza art. 111 alin. (1) din Legea nr. 302/2004, s-a dispus că predarea persoanei solicitate A. se realizează de Centrul de Cooperare Polițienească Internațională din cadrul Inspectoratului General al Poliției Române cu sprijinul Inspectoratului de Poliție al Județului Constanța, în termen de 10 zile de la rămânerea definitivă a hotărârii.

În baza art. 107 alin. (2) din Legea nr. 302/2004, s-a dispus comunicarea soluției autorității judiciare emitente a mandatului european de arestare, Ministerului Justiției și Centrului de Cooperare Polițienească Internațională - Biroul Național Interpol din cadrul Inspectoratului General al Poliției Române.

Pentru a se pronunța astfel, instanța de fond a reținut că, la data de 5 aprilie 2015, a fost sesizată de către Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Constanța, cu cererea de predare a persoanei solicitate A. către autoritățile judiciare din Italia, în baza mandatului european de arestare M.A.E.N. 177/14, emis la data de 29 decembrie 2014, în dosarul nr. 10311/2011 R.S. de Curtea de Apel din Reggio Calabria, Italia.

S-a observat că mandatul european de arestare emis pe numele persoanei solicitate A. se referă la săvârșirea de către aceasta a infracțiunii de import, deținere și comercializare ilicită de substanțe stupefiante de tip cocaină, în formă continuată, prevăzută și pedepsită de art. 73 punctul 1 din DPR 9.10.19900 nr. 309, art. 110 - 112 nr. 1 C. pen. italian și art. 81 punct 2 C. pen. italian, infracțiune ce este prevăzută și de legea penală română, respectiv în art. 2 alin. (1) și (2) din Legea

nr. 143/2000, fiind sancționată cu pedeapsa închisorii de la 5 la 12 ani și interzicerea unor drepturi.

Fiind audiată, persoana solicitată A. a declarat că nu este de acord cu predarea sa către autoritățile judiciare italiene. Drept urmare, instanța de fond a urmat procedura reglementată în art. 103 alin. (7) din Legea nr. 302/2004, cerându-i persoanei solicitate, în cadrul audierii, să precizeze numai poziția sa față de existența unuia dintre motivele obligatorii sau opționale de neexecutare, precum și eventualele obiecții în ce privește identitatea.

Analizând actele dosarului și observând că autoritatea judiciară solicitantă a înaintat, ca instrument de asistență și cooperare judiciară, mandatul european de arestare mai sus menționat, care conține toate datele prevăzute de Legea nr. 302/2004, acesta fiind tradus și în limba română, curtea de apel a constatat că este întemeiată sesizarea.

S-a reținut de asemenea că, la termenul de judecată din 6 aprilie 2015, persoana solicitată A. nu a consimțit la predare, arătând că mandatul european de arestare nu a fost/este valabil, întrucât avocatul său a depus la Curtea de Casație o cerere privind reluarea procesului și aceasta a fost acceptată, iar un alt motiv pentru care nu dorește să fie predat este acela că în România are soția și cei trei copii minori.

Analizând aspectele invocate de persoana solicitată A., instanța de fond a observat că nu se poate reține existența vreuneia din situațiile prevăzute în art. 98 din Legea nr. 302/2004, ce pot conduce la refuzul predării persoanei solicitate, motiv pentru care a admis cererea și, în consecință, sesizarea Parchetului de pe lângă Curtea de Apel Constanța.

Împotriva acestei sentințe, în termen legal, a formulat contestație persoana solicitată A., arătând că decizia în baza căreia s-a emis mandatul european de arestare nu este definitivă, întrucât s-a admis o cerere de rejudecare a cauzei. Totodată, invocând circumstanțe personale, a solicitat să execute pedeapsa aplicată de autoritățile italiene în România, având în vedere că întreaga sa familie se află aici.

Examinând contestația formulată, Înalta Curte de Casație și Justiție constată că aceasta nu este fondată, pentru motivele arătate în continuare:

Așa cum a reținut instanța de fond, din conținutul mandatului european de arestare M.A.E.N. 177/14, emis la data de 29 decembrie 2014, în dosarul nr. 10311/2011 R.S. de Curtea de Apel din Reggio Calabria, Italia, rezultă că față de persoana solicitată A. a fost demarată o procedură de executare a restului de pedeapsă de 2 ani, 2 luni și 8 zile închisoare și 6.000 euro amendă, aplicată în dosarul anterior menționat pentru comiterea infracțiunii de import, deținere și comercializare ilicită de substanțe stupefiante de tip cocaină, în formă continuată, prevăzută și pedepsită de art. 73 punctul 1 din DPR 9.10.19900 nr. 309, art. 110 - 112 nr. 1 C. pen. italian și art. 81 punct 2 C. pen. italian, încadrată în categoria „trafic ilicit cu substanțe stupefiante și substanțe psihotrope” și care figurează în enumerarea faptelor penale pentru care nu este necesară verificarea condiției dublei incriminări.

Totodată, din conținutul mandatului european de arestare rezultă că faptele imputate persoanei solicitate A. constau în aceea că, în lunile februarie și aprilie 2005, în complicitate cu B., soția sa, a procurat ilegal din Spania și a comercializat în mod ilegal în Regiunea Piemonte (Italia) stupefiante de tip cocaină. Chiar dacă faptele menționate fac parte din categoria celor care exclud verificarea condiției dublei incriminări, se constată că în legea penală română activitățile imputate se regăsesc în conținutul infracțiunilor prevăzute în art. 2 alin. (1) și (2) din Legea nr. 143/2000, fiind sancționate cu pedeapsa închisorii de la 5 la 12 ani și interzicerea unor drepturi.

Pe baza mandatului european de arestare astfel emis, Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Constanța prin ordonanța din 5 aprilie 2015 a dispus, conform art. 101 cu referire la art. 100 și art. 99 din Legea nr. 302/2004, reținerea pentru 24 de ore începând cu 5 aprilie 2015 - ora 14:00 până la 6 aprilie 2015 - ora 14:00, după ce, fiind audiată de procuror, persoana solicitată a arătat că nu este de acord să fie predată autorităților judiciare italiene.

Potrivit art. 103 alin. (7) din Legea nr. 302/2004, dacă persoana solicitată nu consimte la predarea sa către autoritatea judiciară emitentă, procedura de executare a mandatului european de arestare continuă cu audierea acesteia cu privire exclusiv la poziția acesteia față de existența unuia

dintre motivele obligatorii sau opționale de neexecutare.

Analizând actele dosarului, Înalta Curte de Casație și Justiție observă că, în mod constant, atât în fața procurorului, cât și în fața curții de apel, precum și la termenul din 9 aprilie 2015 persoana solicitată a arătat că nu dorește să fie predată autorităților italiene, întrucât are cunoștință că, în urma demersurilor efectuate de apărătorul său din Italia, decizia în baza căreia s-a emis mandatul european de arestare nu mai este definitivă, dispunându-se rejudecarea. Totodată, a învederat că în România se află soția și cei trei copii minori.

Pe de altă parte, se constată că dispozițiile art. 98 alin. (2) lit. c) din Legea nr. 302/2004 prevăd că atunci când mandatul a fost emis în scopul executării unei pedepse cu închisoarea sau a unei măsuri de siguranță privative de libertate, dacă persoana solicitată trăiește în România și are o rezidență continuă și legală pe teritoriul României pentru o perioadă de cel puțin 5 ani și declară că refuză să execute pedeapsa ori măsura de siguranță în statul membru emitent al mandatului european de arestare, instanța română poate refuza executarea acestuia.

Or, persoana solicitată A. nu a făcut dovada rezidenței legale și continue pe teritoriul României pentru o perioadă de cel puțin 5 ani, chiar acesta declarând că se află în țară din luna noiembrie 2010, iar aspectele referitoare la familie nu se regăsesc în cazurile prevăzute în dispozițiile art. 98 din Legea nr. 302/2004. Totodată, se constată că persoana solicitată este cetățean italian și, potrivit cărții de identitate, valabilă, eliberată de autoritățile italiene, figurează cu domiciliul în Italia.

Mai mult, se observă că situațiile prevăzute în art. 98 alin. (2) din Legea nr. 302/2004 constituie motive facultative de refuz pentru autoritatea judiciară română (legiuitorul utilizând expresia poate refuza) și nu motive obligatorii, astfel că instanța română poate dispune executarea mandatului european de arestare chiar în lipsa acordului persoanei solicitate, dacă apreciază că sunt îndeplinite toate condițiile pentru aceasta. În aceste condiții, se constată că niciunul din motivele invocate de persoana solicitată pentru a justifica refuzul la predare nu se încadrează în niciuna dintre situațiile prevăzute expres și limitativ de dispozițiile art. 98 din Legea nr. 302/2004 și, ca atare, criticile apărării din această perspectivă nu pot fi primite.

Pe de altă parte, întrucât persoana solicitată nu a făcut dovada dispunerii rejudecării cauzei de către autoritățile italiene și nici acestea nu au informat despre revocarea deciziei în baza căreia s-a emis mandatul european de arestare, Înalta Curte de Casație și Justiție nu va putea primi aceste susțineri ale contestatorului pentru a le da eficiență în sensul dispozițiilor art. 103¹ din Legea nr. 302/2004.

Așa fiind, Înalta Curte de Casație și Justiție constată că instanța de fond a apreciat în mod corect că sunt îndeplinite condițiile prevăzute în Legea nr. 302/2004 pentru executarea mandatului european de arestare, întrucât acesta a fost emis în vederea executării unei pedepse, cuprinde faptele pentru care se solicită predarea și nu există niciun impediment în executare, cu respectarea regulii specialității, potrivit art. 115 alin. (2) același act normativ, astfel cum a precizat contestatorul în declarația dată în fața procurorului.

Pentru motivele de mai sus, în conformitate cu dispozițiile art. 425¹ alin. (7) pct. 1 lit. b) C. proc. pen., Înalta Curte de Casație și Justiție a respins, ca nefondată, contestația declarată de persoana solicitată A. împotriva sentinței nr. 39/P din 6 aprilie 2015 pronunțată de Curtea de Apel Constanța, Secția penală și pentru cauze penale cu minori și de familie.

23. Mandat european de arestare. Predare amânată. Arestarea persoanei solicitate**Legea nr. 302/2004**, art. 58 alin. (3), art. 112

În cazul în care instanța dispune executarea mandatului european de arestare și, în temeiul art. 58 alin. (3) raportat la art. 112 din Legea nr. 302/2004, amână predarea persoanei solicitate până la liberarea condiționată sau executarea pedepsei închisorii la termen - întrucât persoana solicitată se află în executarea pedepsei închisorii aplicate de instanțele judecătorești din România -, instanța dispune arestarea persoanei solicitate începând cu data liberării condiționate ori a executării pedepsei închisorii la termen, în vederea predării și emite mandatul de arestare, care se pune în executare la data menționată, ca dată a încetării motivelor care au justificat amânarea.

I.C.C.J., Secția penală, decizia nr. 670 din 12 mai 2015

Prin sentința nr. 203/2015 din 15 aprilie 2015 a Curții de Apel Cluj, Secția penală și pentru cauze cu minori, s-a admis cererea formulată de autoritățile judiciare din Italia cu privire la executarea mandatului european de arestare din 17 martie 2015, dat în dosarul nr. 1710/2014 R.G.N.R. - 2491/14 R.G. Gip, emis de Tribunalul din Varese - Biroul G.I.P., cu privire la persoana solicitată A., aflată în stare de detenție în Penitenciarul Gherla în executarea unei pedepse privative de libertate de 5 ani și 8 luni închisoare aplicată prin sentința penală nr. 1114 din 17 aprilie 2014 a Judecătoriei Baia Mare, definitivă prin nerecurare și, în consecință:

În baza art. 58 alin. (3) raportat la art. 112 din Legea nr. 302/2004, s-a amânat predarea persoanei solicitate A. până la punerea în libertate a acesteia, ca urmare a liberării condiționate sau până la executarea pedepsei la termen.

S-a dispus arestarea persoanei solicitate A. pe o perioadă de 30 de zile, începând cu data liberării condiționate sau data executării pedepsei la termen, în vederea executării mandatului european de arestare din 17 martie 2015, dat în dosarul nr. 1710/2014 R.G.N.R. - 2491/14 R.G. Gip, emis de Tribunalul din Varese - Biroul G.I.P., în vederea predării.

S-a dispus emiterea mandatului de arestare în acest sens.

S-a constatat că persoana solicitată nu a renunțat la regula specialității.

S-a stabilit că cetățeanul român va fi predat cu condiția ca, în cazul în care se va pronunța o pedeapsă privativă de libertate față de acesta, să fie transferat în România pentru executarea pedepsei.

Pentru a pronunța această soluție, prima instanță a constatat că prin cererea Parchetului de pe lângă Curtea de Apel Cluj s-a solicitat luarea măsurii arestării preventive pe o durată de 30 de zile față de persoana solicitată A. de cetățenie română, în vederea predării acesteia autorităților judiciare din Italia. În motivarea cererii s-a arătat că judecătorul de cercetări preliminară din cadrul Tribunalului din Varese, Italia a emis un mandat european de arestare cu nr. 1710/2014 R.G.N.R. - 2491/14 R.G. Gip din 17 martie 2015 pe numele inculpatului A. pentru săvârșirea infracțiunii de corupție prevăzută în art. 319, art. 321, art. 81 și art. 110 C. pen. italian, constând în aceea că, în jurul datei de 21 februarie 2013, în timp ce se afla deținut în cadrul Penitenciarului din Varese, Italia, a dat bani, a promis achitarea unor sume de bani și acordarea de servicii sexuale oferite de prostituatele controlate de inculpat funcționarilor, gardieni de penitenciar: B., C., D., E. și F., în scopul facilitării evadării sale din penitenciarul menționat.

Fapta reținută în sarcina persoanei solicitate este prevăzută și de legea română în art. 290 alin. (1) C. pen. respectiv darea de mită, sancționată cu închisoarea de la 2 la 7 ani.

În contextul celor expuse mai sus, fiind îndeplinite condițiile de formă și de fond reglementate de Legea nr. 302/2004 și nefiind constatate impedimente legate la predare, curtea de apel a constatat că cererea pentru executarea mandatului european de arestare este fondată.

S-a constatat că persoana solicitată A. se află în prezent în executarea unei pedepse privative de libertate de 5 ani și 8 luni închisoare pentru săvârșirea infracțiunilor de furt și violare de

domiciliu în Penitenciarul Gherla.

Având în vedere că fapta comisă este prevăzută și de legea română, fiind îndeplinite cerințele textelor de lege prevăzute în art. 58 și art. 112 alin. (1) din Legea nr. 302/2004, a admis cererea formulată de autoritățile judiciare din Italia cu privire la executarea mandatului european de arestare din 17 martie 2015, dat în dosarul nr. 1710/2014 R.G.N.R. - 2491/14 R.G. Gip, emis de Tribunalul din Varese - Biroul G.I.P., cu privire la persoana solicitată A., aflată în stare de detenție în Penitenciarul Gherla în executarea unei pedepse privative de libertate de 5 ani și 8 luni închisoare aplicată prin sentința penală nr. 1114 din 17 aprilie 2014 a Judecătoriei Baia Mare, definitivă prin nerecurare și, în consecință:

În baza art. 58 alin. (3) raportat la art. 112 din Legea nr. 302/2004, a amânat predarea persoanei solicitate A. până la punerea în libertate a acesteia, ca urmare a liberării condiționate sau până la executarea pedepsei la termen.

Potrivit art. 103 alin. (10) din Legea nr. 302/2004, s-a dispus arestarea persoanei solicitate A. pe o perioadă de 30 de zile, începând cu data liberării condiționate sau data executării pedepsei la termen, în vederea executării mandatului european de arestare din 17 martie 2015, dat în dosarul nr. 1710/2014 R.G.N.R. - 2491/14 R.G. Gip, emis de Tribunalul din Varese - Biroul G.I.P., și a predării persoanei solicitate.

S-a dispus emiterea mandatului de arestare în acest sens.

Împotriva acestei sentințe penale a formulat contestație persoana solicitată A., cauza fiind înregistrată pe rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție la data de 27 aprilie 2015.

În dezbateri, contestatorul A. a solicitat respingerea cererii de executarea a mandatului european de arestare, având în vedere starea în care se găsește acesta, fiind în executarea unei pedepse privative de libertate pronunțată de o instanță română.

Examinând contestația formulată de persoana solicitată A., Înalta Curte de Casație și Justiție constată că este nefondată, pentru considerentele care se vor arăta în cele ce urmează:

Potrivit dispozițiilor art. 84 din Legea nr. 302/2004, mandatul european de arestare este o decizie judiciară prin care o autoritate judiciară competentă a unui stat membru al Uniunii Europene solicitată arestarea și predarea de către un alt stat membru a unei persoane, în scopul efectuării urmăririi penale, judecății sau executării unei pedepse ori a unei măsuri de siguranță privative de libertate.

Alin. (2) al aceluiași text statuează că „mandatul european de arestare se execută pe baza principiului recunoașterii și încrederii reciproce, în conformitate cu dispozițiile Deciziei-cadru a Consiliului nr. 2002/584/JAI/13 iunie 2002, publicată în jurnalul Oficial al Comunităților Europene nr. L 190/1 din 18 iulie 2002.”

Din dispozițiile art. 85 și urm. din Legea nr. 302/2004 rezultă că rolul instanței române în această procedură se rezumă la verificarea condițiilor de formă ale mandatului, la soluționarea eventualelor obiecțiuni privind identitatea persoanei solicitate, precum și la motivele de refuz al predării pe care aceasta le invocă.

Cât privește conținutul și forma mandatului european de arestare, acestea sunt prevăzute în art. 86 din Legea nr. 302/2004, mandatul european de arestare trebuind să conțină, pe lângă celelalte elemente stipulate în mod expres, și indicarea existenței unei hotărâri judecătorești definitive, a unui mandat de arestare preventivă sau a oricărei alte hotărâri judecătorești având același efect, care se încadrează în dispozițiile art. 88 și art. 96 din lege.

De asemenea, se reține că, potrivit dispozițiilor art. 107 alin. (3) din Legea nr. 302/2004, în cazul în care predarea persoanei solicitate a fost amânată, indiferent dacă, la momentul pronunțării hotărârii, aceasta se află ori nu se află sub puterea unui mandat de arestare preventivă sau de executare a pedepsei închisorii emis de autoritățile judiciare române, mandatul de arestare prevăzut la art. 103 alin. (13) este pus în executare la data încetării motivelor care au justificat amânarea.

Analizând actele și lucrările cauzei, se constată că sunt îndeplinite cerințele legii privind conținutul și forma mandatului european de arestare, dat fiind faptul că autoritățile judiciare italiene au menționat că solicitarea adresată autorităților judiciare române se bazează pe mandatul european

de arestare nr. 1710/2014 R.G.N.R. - 2491/14 R.G. Gip din 17 martie 2015, emis de Tribunalul din Varese - Biroul G.I.P., pe numele persoanei solicitate A. Așa cum rezultă și din cuprinsul sentinței nr. 203/2015 din 15 aprilie 2015 a Curții de Apel Cluj, Secția penală și pentru cauze cu minori, a fost analizat mandatul european de arestare, reținându-se îndeplinirea condițiilor cerute de Legea nr. 302/2004.

Înalta Curte de Casație și Justiție constată că prin sentința nr. 203/2015 din 15 aprilie 2015 a Curții de Apel Cluj, Secția penală și pentru cauze cu minori, s-a dispus arestarea persoanei solicitate A. și, având în vedere că aceasta se află în prezent în executarea unei pedepse privative de libertate de 5 ani și 8 luni închisoare, aplicată prin sentința penală nr. 1114 din 17 aprilie 2014 a Judecătoriei Baia Mare, definitivă prin nerecurare, s-a dispus amânarea predării către autoritatea judiciară emitentă până la data liberării condiționate sau data executării pedepsei la termen.

Instanța de fond în mod corect a dispus executarea mandatului european de arestare emis de autoritățile judiciare din Italia, în cauză neexistând niciun impediment privind punerea în executare și predarea persoanei solicitate, nefiind incidente dispozițiile prevăzute în art. 98 din Legea nr. 302/2004.

Pentru considerentele expuse, Înalta Curte de Casație și Justiție, în baza art. 425¹ alin. (7) pct. 1 lit. b) C. proc. pen., a respins, ca nefondată, contestația formulată de persoana solicitată A. împotriva sentinței nr. 203/2015 din 15 aprilie 2015 a Curții de Apel Cluj, Secția penală și pentru cauze cu minori.

24. Transferarea persoanelor condamnate. Retragera certificatului de către statul emitent după emiterea mandatului de executare a pedepsei. Contestație la executare

Legea nr. 302/2004, art. 154 alin. (13) lit. a)
C. proc. pen., art. 598 alin. (1) lit. c)

În cazul transferării persoanelor condamnate deținute în state membre ale Uniunii Europene în vederea executării pedepsei închisorii într-un penitenciar din România, dacă după emiterea mandatului de executare a pedepsei închisorii de către instanța română statul emitent își retrage certificatul conform art. 13 din Decizia-cadrul 2008/909/JAI a Consiliului din 27 noiembrie 2008, instanța română dispune anularea mandatului de executare a pedepsei închisorii, în baza art. 154 alin. (13) lit. a) din Legea nr. 302/2004, pe calea contestației la executare întemeiată pe dispozițiile art. 598 alin. (1) lit. c) C. proc. pen.

I.C.C.J., Secția penală, decizia nr. 1106 din 2 septembrie 2015

Prin sentința nr. 35/PI din 29 aprilie 2015, Curtea de Apel Oradea, Secția penală și pentru cauze cu minori, în baza art. 598 alin. (1) lit. c) C. proc. pen., cu referire la art. 154 alin. (13) lit. a) și art. 151 alin. (2) teza finală din Legea nr. 302/2004, a admis contestația la executare formulată de Compartimentul executării penale al Curții de Apel Oradea împotriva sentinței penale nr. 125/PI din 8 octombrie 2014 pronunțată de Curtea de Apel Oradea, privind-o pe persoana condamnată A.

A luat act de retragerea cererii de transfer al executării pedepsei formulată de autorităților judiciare din Ungaria pe baza certificatelor emise de Tribunalul Capitalei - Ungaria cu privire la sentința penală nr. 15.B.946/2012/16 a Tribunalului Capitalei Budapesta, rămasă definitivă prin decizia penală nr. 1.Bf.421/2012/10 a Curții de Apel Budapesta.

A dispus anularea mandatului de executare a pedepsei închisorii nr. 133/2014 din 5 ianuarie 2015, emis în baza sentinței penale nr. 125/PI din 8 octombrie 2014 pronunțată de Curtea de Apel Oradea.

Pentru a dispune astfel, instanța a reținut următoarele:

La data de 20 aprilie 2015, s-a înregistrat la Curtea de Apel Oradea contestația la executare formulată de Compartimentul executări penale al Curții de Apel Oradea, conform art. 598 alin. (1) lit. c) C. proc. pen., împotriva sentinței penale nr. 125/PI din 8 octombrie 2014 pronunțată de Curtea de Apel Oradea, privind-o pe persoana condamnată A., avându-se în vedere că autoritățile judiciare maghiare și-au retras certificatul, dosarul de transfer rămânând fără obiect.

Prin sentința penală contestată, s-a admis sesizarea Parchetului de pe lângă Curtea de Apel Oradea privind cererea de transfer a condamnatului A. pentru continuarea executării pedepsei într-un penitenciar din România.

S-a recunoscut sentința penală nr. 15.B.946/2012/16 a Tribunalului Capitalei Budapesta, rămasă definitivă prin decizia penală nr. 1.Bf.421/2012/10 a Curții de Apel Budapesta și s-a dispus transferarea condamnatului A. într-un penitenciar din România în vederea continuării executării pedepsei de 5 ani închisoare.

S-a constatat că persoana condamnată A. se află deținută în Penitenciarul Capitalei Budapesta.

S-a dedus din pedeapsă perioada reținerii și a arestului preventiv de la 30 noiembrie 2011 la 26 noiembrie 2013, precum și perioada executată de la 26 noiembrie 2013, la zi.

La data de 5 ianuarie 2015, pe numele condamnatului A. a fost emis mandatul de executare a pedepsei închisorii nr. 133/2014.

Prin adresa din data de 27 martie 2015, înregistrată la Curtea de Apel Oradea la data de 2 aprilie 2015, Ministerul Justiției din România a anunțat faptul că Ministerul Justiției din Ungaria nu și-a dat acordul pentru transferarea condamnatului, întrucât acesta ar putea fi liberat condiționat mai devreme în România decât în Ungaria. Ulterior, prin adresa din data de 17 aprilie 2015, Ministerul Justiției din Ungaria a comunicat faptul că instanța competentă din această țară și-a retras certificatul, în conformitate cu art. 13 din Decizia-cadru 2008/909/JAI a Consiliului din 27 noiembrie 2008.

Examinând contestația la executare pe baza actelor și lucrărilor de la dosar, curtea de apel a constatat următoarele:

Conform art. 151 alin. (2) din Legea nr. 302/2004, hotărârea judecătorească dată în alt stat membru al Uniunii Europene nu va fi recunoscută sau, dacă a fost recunoscută, nu va fi pusă în executare, atunci când, potrivit legii române, a intervenit amnistia, grațierea, dezincriminarea faptei, precum și în orice alte cazuri prevăzute de lege, iar potrivit art. 154 alin. (13) lit. a) din Legea nr. 302/2004, dacă, după emiterea mandatului de executare a pedepsei detențiunii pe viață sau a închisorii, statul emitent își retrage certificatul, instanța dispune anularea mandatului de executare a pedepsei închisorii sau a detențiunii pe viață, în acest caz, sentința instanței române urmând să producă efecte juridice numai sub aspectul stării de recidivă, în afară de cazul în care retragerea certificatului s-a făcut pe motiv de aplicare a amnistiei ori ca urmare a faptului că s-a stabilit ulterior că persoana nu se face vinovată de săvârșirea infracțiunii sau ca urmare a decesului persoanei condamnate.

Având în vedere că mandatul de executare a pedepsei închisorii nr. 133/2014 din 5 ianuarie 2015, emis pe seama persoanei condamnate A., nu mai poate fi pus în executare față de poziția autorităților judiciare din Ungaria, care au înțeles să retragă certificatul emis conform art. 4 din Decizia-cadru 2008/909/JAI a Consiliului din 27 noiembrie 2008, curtea de apel a constatat că sunt incidente în cauză dispozițiile art. 154 alin. (13) lit. a) din Legea nr. 302/2004.

Împotriva acestei sentințe, în termen legal, a formulat contestație persoana condamnată A., iar prin concluziile orale formulate de către apărătorul desemnat din oficiu, s-a solicitat admiterea contestației și, rejudecând pe fond, respingerea contestația la executare formulată de Compartimentul executări penale al Curții de Apel Oradea împotriva sentinței penale nr. 125/PI din 8 octombrie 2014 pronunțată de Curtea de Apel Oradea, privind-o pe persoana condamnată A.

Înalta Curte de Casație și Justiție, examinând contestația formulată de către condamnatul A., constată că aceasta este nefondată, pentru următoarele considerente:

Din actele aflate la dosarul cauzei rezultă că, prin adresa din data de 27 martie 2015, înregistrată la Curtea de Apel Oradea la data de 2 aprilie 2015, Ministerul Justiției din România a anunțat faptul că Ministerul Justiției din Ungaria nu și-a dat acordul pentru transferarea condamnatului, întrucât acesta ar putea fi liberat condiționat mai devreme în România decât în Ungaria. Ulterior, prin adresa din data de 17 aprilie 2015, Ministerul Justiției din Ungaria a comunicat faptul că instanța competentă din această țară și-a retras certificatul, în conformitate cu art. 13 din Decizia-cadru 2008/909/JAI a Consiliului din 27 noiembrie 2008.

Astfel, în deplin acord cu motivarea instanței de fond, Înalta Curte de Casație și Justiție reține că mandatul de executare a pedepsei închisorii nr. 133/2014 din 5 ianuarie 2015, emis pe seama persoanei condamnate A., nu mai poate fi pus în executare, față de poziția autorităților judiciare din Ungaria care au înțeles să retragă certificatul emis conform art. 4 din Decizia-cadru 2008/909/JAI a Consiliului din 27 noiembrie 2008, în cauză fiind incidente dispozițiile art. 154 alin. (13) lit. a) din Legea nr. 302/2004, potrivit căreia, „dacă, după emiterea mandatului de executare a pedepsei detențiunii pe viață sau a închisorii, statul emitent: a) își retrage certificatul, instanța dispune anularea mandatului de executare a pedepsei închisorii sau a detențiunii pe viață. În acest caz, sentința instanței române urmează să producă efecte juridice numai sub aspectul stării de recidivă, în afară de cazul în care retragerea certificatului s-a făcut pe motiv de aplicare a amnistiei ori ca urmare a faptului că s-a stabilit ulterior că persoana nu se face vinovată de săvârșirea infracțiunii sau ca urmare a decesului persoanei condamnate; (...)”

În consecință, Înalta Curte de Casație și Justiție a respins, ca nefondată, contestația formulată de persoana condamnată A. împotriva sentinței nr. 35/PI din 29 aprilie 2015 a Curții de Apel Oradea, Secția penală și pentru cauze cu minori.